PROLETARI DIN TOATE ȚĂRILE, UNIȚI-VĂ!

viața economică

ORIENTARE · DOCUMENTARE · TEORIE • ECONOMIE NAȚIONALĂ · ECONOMIE MONDIALĂ

ANUL VII NR. 1 (279)
VINERI
10 ianuarie 1969
REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA
str. Nicolae Iorga nr. 36
BUCUREȘTI
Telefon 11 78 76
20 PAGINI ● 2 LEI

ȚĂRĂNIMEA – NIVELUL DE TRAI

ȘANTIER ȘTIINȚIFIC

prof. dr. docent Roman Moldovan
membru corespondent al Academiei

DIN SUMAR

SE POATE ELABORA O AXIOMATICĂ ECONOMICĂ?

DOCUMENTAR
În perspectiva deceniilor următoare—
SUPERTRENURILE ȘI TRANSPORTUL ÎN... VID

viața economică

Săptămînal editat de Societatea de Științe Economice din România

SUMAR

Nn. 1 • vineri 10 ianuarie 1969

• ECONOMIE NAȚIONALĂ

PLANUL

Industria ușoară — **Creștere și diversificare** de ing. **Ion Crăciun**, adjunct al ministrului industriei ușoare (pag. 3).

DEZVOLTARE REGIONALĂ

Criterii ale amplasării în teritoriu de prof. **L. Adler**, vicepreședinte al C.S.C.A.S.

ÎNTRECEREA

Suportul angrenajului industrial brașovean de **I. Bordaș**, secretar al Comitetului județean Brașov al P.C.R. (pag. 5).

Din angajamentele întreprinderilor și institutelor științifice (pag. 5—6).

REFLECȚII

...Și munca agrimensorilor egipteni. de acad. **Grigore C. Moisil** (pag. 7).

Știința, acest munte al cunoașterii cu atîtea piscuri necunoscute de prof. univ. **Florin Ciorăscu**, membru corespondent al Academiei (pag. 7).

Fascinația Constanței de Mihai Coleșiu și Gh. Dima (pag. 15).

Săptămînal un grafic comentat (pag. 3).

Din activitatea instituțiilor economice centrale (pag. 4).

Confidențial (pag. 6).

Tranzacții comerciale externe (pag. 6).

• **ÎNTREPRINDEREA**

CONDUCERE ȘI ORGANIZARE

În industria județului Galați : Esențial : nu numărul, ci conținutul și eficiența studiilor de P. Apostol și N. Maftei (pag. 10—11).

CADRE ȘI RĂSPUNDERI

Ing. Gh. Viorel (pag. 10—11).

Ați frecventat CEPECA ! Ce transformări a produs în concepția și activitatea dv. directorială ? (pag. 11).

• **ISTORIE ECONOMICĂ**

Economia României între cele două războaie mondiale

C.A.P.S. sau pentru cine strălucea „aurul verde" de Maria Avram (pag. 14).

• **TEORII — IDEI**

Șantier științific :

Prof. dr. docent **Roman Moldovan** (pag. 12).

Se poate elabora o axiomatică economică (de **Ioan Cristescu** (pag. 12).

Blocnotes. Preistoria cercetării sociale concrete românești (I).
de **Costin Murgescu** (pag. 13).

• ECONOMIE MONDIALĂ

Episoade ale unei istorii agitate (pag. 16)
Planul Mansholt (pag. 16).

— **Note** (pag. 16).

— **Din țările socialiste** (pag. 17)
— **Repere** (pag. 17)

Documentar

În perspectiva deceniilor următoare :
Supertrenurile și transporturile în... vid (pag. 18).

Conjunctura economiei capitaliste

Anticipări 1969 (pag. 19).
Irlanda : Șomajul și emigrația (pag. 19)
Mondorama (pag. 20).
Statistică internațională (pag. 20).

COLEGIUL DE REDACȚIE

Gh. Dolgu (redactor șef), **P. Alexiu, N. Armencoiu, Gh. Badrus, M. Bulgaru, Gh. Crețoiu** (redactor șef adjunct), **T. Cristureanu, D. Dumitriu, Em. Florescu, C. Ionescu, C. Murgescu**, membru corespondent al Academiei, **P. Năvodaru, R. Negru, I. Olteanu** (redactor șef adjunct), **V. Petrescu** (secretar general de redacție), **I. Rachmuth**, membru corespondent al Academiei, **V. Rausser, N. Simionescu** (redactor șef adjunct), **C. Topor, S. Țaigăr, I. Văcărel, I. Zaharia**

Tiparul : Întreprinderea poligrafică „Informația", str. Brezoianu nr. 23—25.

40 470

CURIER

• **Vasile Toțe, Întreprinderea Agricolă de Stat Zimnicele, Teleorman.** *1) Legea nu prevede reduceri de tarif pentru cazurile în care finisajul exterior al unor blocuri este incomplet. 2) Chiria se calculează de la data ocupării apartamentului de către locatarul respectiv. Pentru o edificare totală asupra modului de calcul al chiriei și asupra altor probleme locative, puteți consulta Legea nr. 10/1968, H.C.M. 1651/1968, precum și completările făcute de Comitetul pentru problemele administrației locale nr. 33110 și 34255/1968.*

• **Ing. Ștefan Boanță, Timișoara. Direcția planificării și organizării muncii din Departamentul I.A.S.** *ne comunică următoarele : „Vechimea de opt ani în funcții tehnice în ramura silvică, pe care o aveți înainte de terminarea facultății, se ia în considerare la stabilirea salarizării în primul an de activitate (ca absolvent provenit din cîmpul muncii) și la stabilirea altor drepturi ce se acordă în raport de vechime. În ce privește încadrarea pe funcția de șef al unei ferme agricole de producție la o întreprindere agricolă de stat, precizăm că indicatorul de pregătire și stagiu aprobat prin H.C.M. nr. 3237/1967, prevede un stagiu de cinci ani la fermele de gradul I și II și de trei ani la cele de gradul III și IV, în funcții tehnice de specialitate. În această situație se poate lua în considerare vechimea pe care angajatul o are în funcții cu activitate tehnică agricolă sau zootehnică. Activitatea în ramura silvică nu poate fi luată în calcul pentru încadrarea pe această funcție".*

• **ION D. SCOREI, I. M. Sadu.** *Perioada de timp în care un salariat a ocupat o funcție prevăzută cu condiții alternative — fie studii superioare și un stagiu mai mic, fie studii medii cu un stagiu mai mare — se ia în considerare drept stagiu util la calculul vechimii în funcții economice pentru care este prevăzută condiția absolvirii învățămîntului superior economic. Aceasta în situația cînd salariatul respectiv a absolvit între timp acest învățămînt.*

• **DRAGOȘ GH. BORȘ, București.** *1) Atribuțiunile care revin diferitelor funcții în cadrul serviciilor unei unități se stabilesc prin regulamentul de organizare și funcționare, precum și prin dispozițiile exprese ale conducerii respective. 2) Funcționarul tehnic principal, avînd atribuțiuni similare cu ale calculatorului principal, poate întocmi statele de salarii.*

Vechimea în specialitate

• **ADELA SZEG, economistă, Combinatul chimico-metalurgic. Baia Mare.** *Întrucît în perioada anterioară absolvirii învățămîntului superior ați ocupat o funcție economică pentru care era prevăzută cerința absolvirii învățămîntului economic mediu (condiție cerută pentru planificator) această perioadă nu se ia în calculul vechimii necesare în specialitate, pentru a putea fi promovată în funcția de economist I. Reglementarea problemei care vă interesează este stabilită de indicatoarele de studii și stagiu aprobate prin H.C.M. 1 053/1960, astfel cum au fost modificate prin H.C.M. nr. 3284/1967. Bineînțeles că perioada cît ați lucrat ca planificatoare se ia în considerare ca vechime în muncă, utilă la calcularea anumitor drepturi (de pildă, la stabilirea duratei concediului de odihnă).*

Prime pentru economii de materiale

IOAN MUNTEANU contabil șef șantierul I construcții I.C.S. Hunedoara. Muncitorii care activează pe șantierele de construcții — montaj pot fi premiați pentru realizarea unor economii de materiale prin reducerea consumului față de normele de deviz. Aceasta indiferent de rezultatele economice ale unității în care sînt încadrați și de îndeplinirea celorlalte criterii și condiții de premiere (preț de cost, termen, calitate). O astfel de reglementare nu se aplică pentru personalul tehnic, de conducere sau de execuție. Economiile de materiale (inclusiv de metal) ce se realizează ca urmare a activității personalului tehnic, în îndeplinirea sarcinilor de serviciu, se reflectă direct în realizarea criteriilor și condițiilor de premiere menționate mai sus, ceea ce conduce la stimularea în consecință a acestor cadre. Pe de altă parte, în conformitate cu prevederile Regulamentului de premiere din fond CSCAS a personalului de proiectare și execuție a lucrărilor de construcții — montaj (aprobat cu Ordinul 428/1961 și elaborat în baza H.C.M. 1294/1960) personalul tehnic din execuție poate fi premiat pentru : „adoptarea unor soluții de execuție prin care se obțin rezultate deosebite în reducerea consumurilor de oțel profilat (oțel beton, laminate etc.) și de material lemnos de rășinoase, față de prevederile proiectului, fără ca prin aceasta să se diminueze stabilitatea, calitatea, durabilitatea, confortul și aspectul lucrărilor proiectate". Totodată, potrivit Regulamentului inovațiilor, cadrele tehnice ca și restul personalului pot propune perfecționări tehnice sau raționalizări în producție, care să ducă la economii de metal și care sînt recompensate ca atare (în afară de cazurile cînd sînt considerate sarcini normale de serviciu).

Vechime în muncă neîntreruptă

VASILICA POALELUNGI, Bacău — *Conform prevederilor art. 133 din Codul Muncii, se consideră că are vechime neîntreruptă* **în aceeași unitate și** *angajatul care a încetat activitatea (pensionat pentru invaliditate) cu condiția să se fi reîncadrat în muncă (în aceeași sau în altă unitate), în termen de 90 de zile de la data încetării stării de invaliditate. Dacă reîncadrarea în muncă s-a făcut într-o altă unitate, este necesar ca angajatul să prezinte o confirmare scrisă din care să rezulte că nu este necesar la unitatea de unde a provenit. Această confirmare nu este cerută pentru cazurile de reîncadrare în muncă anterioare reglementării stabilite. În cazul în care, așa cum rezultă din scrisoarea dv., reîncadrarea dv. s-a făcut în termen de 90 de zile de la data încetării pensionării de invaliditate, vă încadrați în prevederile sus-arătate. Perioada cît ați fost pensionat și n-ați depus muncă nu se ia în calculul vechimii și vechimii neîntrerupte, la vechimea anterioară adăugîndu-se numai perioada lucrată după reîncadrare.*

SCRISORI

ASOCIAȚIA CONTABILILOR

APRECIEZ ca deosebit de importantă propunerea de înființare a unei asociații a aparatului contabil-financiar (vezi „Viața economică" nr. 42/1968). Pregătirea aparatului contabil în cadrul organizat al unui corp profesional are o veche tradiție în țara noastră. În acest sens este de menționat activitatea depusă după anul 1921 de „Corpul contabililor autorizați și al experților contabili".

În prezent, ministerele și instituțiile centrale întreprind diverse acțiuni, luînd unele măsuri pe linia modernizării cunoștințelor profesionale ale aparatului propriu. Prin caracterul ocazional, aceste măsuri au în vedere doar pregătirea parțială a celor interesați. Instruirea aparatului contabil se face numai în legătură cu apariția unui nou act normativ, fie pe marginea unor teme neprevăzute etc.

Aceste acțiuni ar trebui întregite cu măsuri permanente și acțiuni coordonate. În acest sens, numai „Asociația contabililor" ar putea lua măsuri unitare, vizînd coordonatele principale ale pregătirii aparatului contabil.

Constantin CÎTU
șeful biroului județean pentru expertize contabile judiciare-Dolj

★

ÎN SPRIJINUL creării unei *Asociații a contabililor*, aș vrea să menționez că există un organism al profesioniștilor contabili. Este vorba de activitatea de expertiză contabilă-judiciară.

Îndrumarea experților contabili prin consfătuiri, instructaje periodice, materiale metodologice ar avea rolul de a asigura actualizarea și modernizarea cunoștințelor de specialitate ale acestora. De fapt, unul din principalele țeluri ce și le propune Asociația ar fi acela de a ridica nivelul profesional al membrilor săi în vederea îmbunătățirii activităților practice. Expertiza contabilă poate fi mult lărgită în cadrul unei asociații care să-și înscrie între obiectivele ei de seamă și apărarea integrității proprietății socialiste, prin educarea membrilor ei în spiritul responsabilității pentru întărirea și dezvoltarea avutului obștesc.

Marcel GOLDENBERG
Metodolog, expert contabil în Ministerul Finanțelor

TOT DESPRE EXEMPLARUL DOI DIN FACTURĂ

ATÎT PROPUNEREA cît și discuțiile din coloanele „Vieții economice" privind exemplarul doi din factură le consider binevenite. Susțin ideea că în condițiile actuale se poate renunța la acest exemplar deoarece beneficiarii sînt în posesia altor documente pentru produsele primite. Anexarea exemplarului doi la documentele de transport, așa cum se arată în nr. 47/1968 al revistei, pune, în fapt, discutarea celorlalte documente dat fiind că în acest caz expediția produselor ar coincide cu întocmirea facturii.

Analiza propunerilor și a discuțiilor pentru eliminarea din circuit a exemplarului doi din factură, în corelare cu menținerea dispozițiilor de livrare sau avizelor de expediție, face posibile și alte concluzii. Bunăoară ar fi util ca la beneficiari să se trimită factura originală (anexată la documentele de transport), iar plata valorii produselor să se facă de către aceștia din proprie inițiativă.

Gheorghe CHIVU
contabil șef în M.I.M.

PLANUL

Industria ușoară

CREȘTERE ȘI DIVERSIFICARE

ing. Ion CRĂCIUN
adjunct al ministrului industriei ușoare

ÎNTREAGA ACTIVITATE pe anul 1969 pentru realizarea sarcinilor de plan și a volumului de investiții se va desfășura pe fundalul realizărilor obținute în anul ce a trecut, dar mai ales pe eficiența principalelor măsuri înscrise în planurile M.T.O., a inițiativei și priceperii de a gospodări mai bine întregul potențial de care dispune fiecare întreprindere în parte. Există peste tot condiții ca în 1969, an hotărîtor în înfăptuirea cincinalului, să se obțină realizări care să depășească previziunile actuale. Bunele aprecieri date de conducerea partidului, de tovarășul **Nicolae Ceaușescu** *industriei ușoare, au avut și au un ecou puternic în rîndurile colectivelor noastre de muncă, constituind un puternic imbold pentru a face totul, astfel încît bilanțul viitor al ramurii noastre să fie mai spornic, mai bogat.*

LUCRĂTORII din industria ușoară au reușit în 1968 să realizeze în mod ritmic, lună de lună, sarcinile ce le reveneau, **îndeplinind planul de producție cu 4 zile înainte de termen.** Depășirea de plan s-a materializat **într-o producție suplimentară de țesături, tricotaje, confecții, încălțăminte, articole de uz casnic, în valoare de 3,2 miliarde lei, peste prevederile inițiale ale planului cincinal pentru anul trecut.** În acest fel, din angajamentul industriei ușoare de a produce în cadrul planului cincinal o producție suplimentară de 11 miliarde lei, au și fost realizate produse în valoare de aproape 7 miliarde lei.

Paralel cu lărgirea continuă a sortimentelor — direcție în care au fost înregistrate reale succese — o preocupare susținută a existat pentru valorificarea superioară a materiei prime, realizarea unor produse valoroase din punct de vedere economic. Prin folosirea unor noi materii prime, gama sortimentelor s-a lărgit cu articole din fire elastomere, țesături din fibre polinozice, confecții din țesături și tricoturi cașerate pe folii de poliuretan, mochete și covoare tip Tufting și multe altele. Noile procedee tehnologice extinse în întreprinderile noastre (vopsire sub presiune a fibrelor sintetice, umidificarea și anticontractarea țesăturilor de lînă fină, vaporizarea în două faze a articolelor imprimate cu diferiți coloranți și altele), au asigurat, pe lîngă diversificarea producției, o substanțială îmbunătățire a calității produselor.

Anul pe care l-am încheiat s-a caracterizat și printr-o mai intensă valorificare a posibilităților existente în fiecare întreprindere. **Dacă în 1965 la fiecare 1 000 lei fonduri fixe s-a obținut o producție de 2 400 lei, în anul trecut s-a ajuns la 2 470 lei. Produsele industriei ușoare au fost exportate în 68 de țări, iar volumul de export a sporit cu 164%, comparativ cu realizările din 1965, față de 52% cît era prevăzut.**

Grija partidului și guvernului pentru satisfacerea tot mai bună a nevoilor populației, se manifestă și în dezvoltarea continuă a industriei ușoare — principala ramură producătoare de bunuri de consum. **În 1969, volumul producției globale, potrivit nivelului planificat, va spori cu 2,4 miliarde lei față de prevederile cincinalului pentru anul respectiv.** Un accent deosebit se pune pe sporirea producției la articolele pentru care sînt solicitări mari și anume: tricotaje din fire sintetice, confecții din țesături de tergal și cașerate pe folii de poliuretan, covoare, perdele, articole de sticlărie pentru menaj. Atenție deosebită se va acorda, în continuare, produselor destinate adolescenților și copiilor. Pentru ei se vor produce, printre altele, confecții, țesături și tricoturi ușoare și practice. O dată cu îndeplinirea obligațiilor către fondul pieței, toată răspunderea este îndreptată spre realizarea exemplară a sarcinilor de export. **Industria ușoară va exporta în acest an un volum de mărfuri mai mare cu aproape 20% față de cel realizat în 1968.**

Paralel cu sporirea și diversificarea producției, au fost și vor fi luate măsuri pentru continua ridicare a calității produselor și a eficienței întregii activități economice a întreprinderilor. Preconizăm ca, în acest an, să valorificăm mai bine materiile prime și materialele, a căror pondere este mare în prețul de cost al produselor — domeniu în care există încă largi posibilități — și să utilizăm în mai mare măsură pe cele sintetice produse în țară, ale căror însușiri se ridică, în unele privințe, la nivelul celor naturale.

În 1969, ca urmare a măsurilor adoptate, nivelul maxim al cheltuielilor la 1 000 lei producție marfă se va reduce, față de 1968, cu 1%, ceea ce se va materializa într-un volum de economii de circa 350 milioane lei.

Pentru a crea condițiile necesare dezvoltării industriei ușoare, au fost alocate și în acest an importante fonduri de investiții, care se ridică la peste 2,6 miliarde lei. Pe această bază, vor fi puse în funcțiune 65 capacități noi de producție. O

⟶

SĂPTĂMÎNAL — UN GRAFIC COMENTAT

METRAJ SAU ȚESĂTURI CONFECȚIONATE?

SATISFACEREA NECESITĂȚILOR în continuă creștere ale populației, impune existența unei game largi de confecții de îmbrăcăminte: lenjerie, haine, pantaloni, paltoane, pardesie, rochii, bluze, etc. Această garderobă sau grad de înzestrare a populației cu confecții a evoluat, atît din punct de vedere cantitativ, cît și din punct de vedere al lărgirii și diversificării gamei de sortimente.

Sporirea și diversificarea continuă a articolelor de confecții rezultă și din cantitățile mereu sporite de țesături destinate acestei producții. (vezi graficul nr. 1).

Așadar, în 1969 se va ajunge ca mai mult de jumătate din totalul țesăturilor confecționabile * să fie livrate consumatorilor sub formă de confecții. Același lucru este valabil și pe feluri de țesături (vezi graficul nr. 2), cu singura deosebire că cea mai mare pondere a țesăturilor destinate confecțiilor din totalul celor confecționabile se înregistrează la cele de lînă și tip lînă: 73,5% în anul 1969.

Creșterea continuă a ponderii țesăturilor destinate confecțiilor se datorește eficienței economice mult mai mari care se obține, atît pentru economia națională, cît și pentru consumator. Prețul cu ridicata de întreprindere comparabil în cazul unui mp de țesături de bumbac, de pildă, este în medie de 10 lei, pe cînd valorificat sub formă de confecție este de 25 lei, adică de 2,5 ori mai mult; un mp de țesătură de lînă este în medie de 55 lei la metraj și de 125 lei sub formă de confecții.

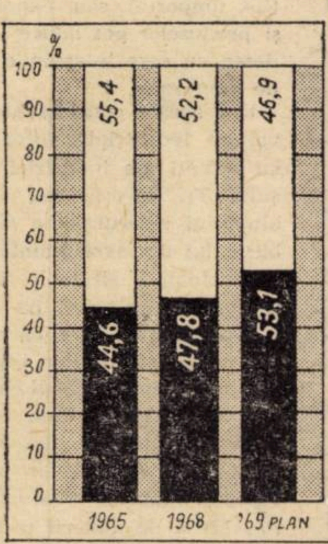

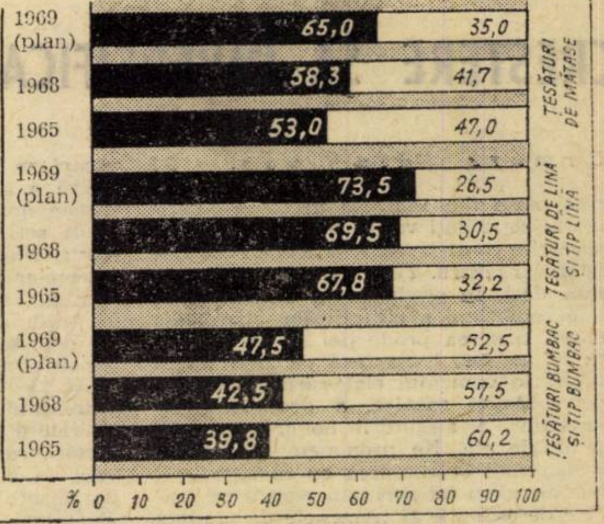

ȚESĂTURI LIVRATE SUB FORMĂ DE METRAJ — ȚESĂTURI LIVRATE SUB FORMĂ DE CONFECȚII

Rezultă, așadar, că numai în anul 1968, prin creșterea ponderii țesăturilor de bumbac destinate confecțiilor din totalul țesăturilor confecționabile, față de ponderea din 1965, s-a obținut în plus o valoare a producției globale de 262 milioane lei. În același timp, creșterea producției de confecții este avantajoasă și pentru cumpărători, întrucît cele de serie sînt, în medie, mai ieftine decît cele de comandă cu 15—20%. Aceasta înseamnă că un consumator cumpărînd un costum de confecție de serie din țesături de lînă fină, obține o economie de circa 300—450 lei, față de situația în care ar fi cumpărat în prealabil țesătura sub formă de metraj și apoi ar fi confecționat costumul la comandă.

Această economie derivă din gradul înalt de mecanizare și organizare a producției și a muncii în întreprinderile industriei republicane, precum și din faptul că, de regulă, consumurile specifice de țesături sînt mai mici, în medie cu circa 10%, la producția de confecții de serie, față de cea de comandă. În anul 1968, prin sporirea ponderii țesăturilor destinate confecțiilor din total țesături confecționabile, comparativ cu anul 1965 (prin economia de 10% la consumul de materii prime), s-a obținut în plus o producție de circa 600 mii cămăși și 280 mii costume pentru bărbați.

*) Prin țesături confecționabile se înțeleg resursele din care s-au scăzut cele pentru export (metraj), neconfecționabile (prosoape); destinate consumului tehnic (filtre, suport etc.).

DEZVOLTARE REGIONALĂ

CRITERII ALE AMPLASĂRII ÎN TERITORIU

EFICIENȚA ECONOMICĂ a unei investiții industriale se realizează de fapt pe două planuri legate organic, îmbinate dialectic. Ne referim, pe de o parte, la eficiența investiției propriu-zise, adică acel minim de cheltuieli bănești, de forță de muncă, materiale investite în realizarea obiectivului productiv, cu efecte de la începerea studiilor și pînă la atingerea parametrilor proiectați, pe de altă parte, la cheltuielile necesitate an de an de exploatarea și întreținerea unității industriale, care de asemenea ar trebui să fie minime pentru a se putea asigura o producție maximă cu un preț de cost cît mai mic.

Cele două planuri desigur nu pot fi despărțite decît pentru analiza fenomenului, iar proporția cu care intervin în luarea deciziei trebuie să fie strict optimizată în funcție de factorii de loc (teritoriu, țară, zonă geografică), etapa de dezvoltare a țării sau regiunii considerate, politica economică avută în vedere. Astfel, am putut personal constata o diferențiere evidentă între considerentele care au dus la realizarea unor investiții în țările în curs de industrializare față de țările industrial dezvoltate, precum și variații între acestea din urmă. Pe baza acestor documentări în străinătate, s-ar putea conchide că importanța celui de-al doilea aspect, adică al reducerii la minim a cheltuielilor de exploatare devine preponderentă, pe măsura amplificării sau expansiunii economiei, pe măsura industrializării avansate a țării considerate.

O deosebită importanță în realizarea unei investiții eficiente o prezintă rationala amplasare a obiectivelor industriale (de fapt chiar și a celor neproductive). Stabilirea științifică a locului construcției, trebuie să rezolve, la nivelul celor mai buni indicatori tehnico-economici, *eficacitatea maximă a fondurilor destinate realizării producției date*, cu luarea în considerare a ponderii reciproce ce se acordă cheltuielilor de investiție față de cele de exploatare, în condițiile etapei respective și a teritoriului considerat.

Teoria și practica localizării decurge de fapt din analizarea a *două grupe de factori sau criterii*: cei de natură macroeconomică, privitori la amplasarea în teritoriu, în scopul precizării zonei geografice cele mai favorabile, precum și alegerea terenului de construcție propriu-zis, în cadrul regiunii, localității sau zonei stabilite.

Factori macro — economici

ESTE DE SUBLINIAT, din acest punct de vedere, că alegerea unei raționale amplasări, pe lîngă influențe deosebit de importante în ce privește costul investiției și al cheltuielilor de exploatare, are însemnate implicații social-economice în teritoriu, cu consecințe imediate și în timp asupra localității, zonei sau teritoriului considerat, din punct de vedere al ridicării economice a unor zone, județe sau localități slab dezvoltate industrial, al creșterii tehnicității, al salariului mediu și al consumului populației.

Chiar și în țările capitaliste, unde proprietatea particulară asupra mijloacelor de producție și asupra terenului pune serioase dificultăți în judicioasa amplasare din punct de vedere al economiei naționale, totuși, așa cum arată studiile O.N.U. și cum m-am putut convinge personal, în soluționarea investițiilor se dă o deosebită atenție factorilor macroeconomici ai *economiilor spațiale*. Din acest punct de vedere ținem să subliniem faptul că nu orice țară poate să-și permită rezolvarea problemei ridicării regiunilor slab dezvoltate, ci numai țările în plină expansiune economică cu ritmuri înalte de dezvoltare, cum este, de pildă, România. Dar, și în aceste cazuri, este de studiat cu atenție în ce măsură dezvoltarea zonei respective concordă cu interesul general, deci se optimizează și pe scara țării și, în fine, dacă cheltuielile de investiție sau exploatare nu depășesc anumite limite stabilite judicios.

Studiile comparative trebuie conduse cu deosebită atenție și perspicacitate pentru ca bilanțul factorilor să rămînă pozitiv, ca opțiunea să fie pe deplin rațională.

Spre exemplu, se știe că localitățile noastre riverane Dunării sînt în majoritate puțin industrializate; pe de altă parte sînt cunoscute importantele cheltuieli necesare organizării terenului și fundării pe aceste soluri macroporice. Este deci indiscutabil că un amplasament în aceste localități sau zone mărește atît costul investiției, prin însemnate lucrări de amenajare a terenului, umpluturi și nivelări, prin fundarea pe piloți cît și cheltuielile de exploatare, prin măsurile ce se iau pentru protejarea acestor terenuri sensibile la înmuiere etc. etc. Rezultă că este avantajos a se amplasa aci cu prioritate uzine și combinate industriale, care necesită mari cantități de apă, au deversări importante de ape uzate și care sînt legate sau chiar în funcție de transporturi navale pentru produse sau materii prime. În aceste locuri, devin evident avantajoase amplasări ale industriei chimice, siderurgice, constructoare de nave și chiar unele întreprinderi ale industriei alimentare.

Mult mai discutabile sînt amplasările unor întreprinderi ale industriei ușoare, constructoare de mașini, aparataje, materiale de construcții etc., care, deși contribuie la ridicarea localității, nu pot compensa costurile suplimentare determinate de aceste amplasări, cu alte avantaje economice.

Se știe că majoritatea localităților riverane la Dunăre — Calafat, Corabia, Zimnicea, Fetești, Hîrșova, Tulcea, Sulina, Sf. Gheorghe — sînt slab industrializate și este cunoscut faptul că amenajarea terenului și fundării pe astfel de terenuri macroporice necesită cheltuieli importante. Desigur, în cazurile mai sus amintite, importul sau exportul materialelor și produselor pot aduce corecturi în ponderea cu care intervin economic criteriile de amplasare.

Din aceste considerente puternica dezvoltare industrială viitoare a Constanței, cu unități ale industriei de bază, a orașului Tr. Severin sau amplasarea Combinatului siderurgic la Galați și a Combinatului de îngrășăminte la Tr. Măgurele, cu toate cheltuielile conexe și auxiliare foarte mari, sînt pe deplin raționale.

Probleme similare, ca natură, rezultă și din ridicarea fostelor regiuni și actualelor județe mai slab dezvoltate industrial-economic. Astfel, fosta regiune București prezintă o pondere din producția țării în jurul cifrei de 1%, iar județele Ialomița, Tulcea, Vrancea, Vaslui, Teleorman sub 1%. Lipsa de materii prime și de posibilități de cooperare, necesitatea de cantități mari de apă și existența terenului loessoid duc în general la investiții costisitoare. Ca urmare, sînt de ales pentru a fi amplasate în aceste zone astfel de industrii care să valorifice unele condiții favorabile, cum ar fi forța de muncă suficientă, capacitate mare de consum de produse, resurse bogate în produse agro-alimentare — care azi se prelucrează în alte zone —, și care să nu necesite materii prime în cantități mari (apă de calitate specială sau în cantități foarte mari, care ar trebui aduse pe conducte de la 50—60 km) sau construcții foarte grele cu fundații speciale. Astfel pot fi citate:

— amplasarea fabricilor de materiale de construcție și de prefabricate în apropierea surselor de materii prime (cariere de calcar, argilă, balastiere) la Cîmpulung și Bîrsești (ciment); la Urziceni și Iași (produse ceramice), la Simileasca și Oradea (prefabricate) etc;

— amplasarea unităților de industrie ușoară, cu mulți salariați, fabrici de confecții, de tricotaje, de încălțăminte etc. în localitățile cu disponibil de forță de muncă la Focșani, Vaslui, Suceava, Tg. Secuiesc, Craiova, Miercurea-Ciuc, Odorheiul Secuiesc și altele;

— amplasarea unităților de prelucrare a produselor agro-alimentare în centrele de aprovizionare cu materii prime — fabrici de zahăr, de ulei, de conserve de legume și fructe — la Oradea, Luduș, Buzău (zahăr); la Slobozia și Constanța (ulei); la Tr. Măgurele și Fetești (conserve de legume); la Tg. Secuiesc (fabrică de amidon din cartofi) etc.

Considerente similare au dus la dezvoltarea vertiginoasă, în special în ultimii ani, a fostei regiuni Oltenia, a județului Argeș și a orașului Pitești, a orașului Slatina unde se obține, pe lîngă ocuparea judicioasă a forței de muncă, așezarea industriilor mari consumatoare de energie, cum este Uzina de electroliză a aluminiului la Slatina, la intersecția a două linii de înaltă tensiune, a Combinatului chimic de la Pitești aproape de rîul Argeș, amplificarea industriei din județele Olteniei ca urmare a apariției nodului hidroenergetic de pe Dunăre etc.

Soluții de compensare

DEZVOLTAREA INDUSTRIALĂ a marilor orașe pune problema valorificării armonioase a disponibilului de forțe de muncă. Aceasta intră cîteodată în contradicție cu specificul industrial al orașului, care e determinat de condițiile lui naturale sau de exploatările locale, care obligă la dezvoltarea unei industrii specifice. Spre exemplu, orașul Baia Mare în mod normal trebuie orientat pe linia industriei de neferoase, în vederea valorificării zăcămintelor de minereu regionale. În acest tip de industrie se utilizează în majoritate bărbați, avînd în vedere condițiile specifice de muncă. Pentru a putea rezolva problema forței de muncă feminine disponibile se recomandă amplasarea unor unități ale industriei alimentare și ușoare într-o zonă industrială specială ferită de nocivități, cu toate că dezvoltarea industriei chimice din oraș acoperea poate necesitățile de industrializare.

Amplasarea industriilor în orașele cu posibilități reduse de utilități trebuie să se facă cu multă prudență. Astfel, amplasarea unei industrii mari consumatoare de apă într-o localitate care are posibilități reduse de alimentare cu apă poate absorbi toate disponibilitățile și bloca după aceea orice altă dezvoltare chiar pentru industrii care nu sînt mari consumatoare de apă. Grija pentru asigurarea posibilităților de dezvoltare ulterioară a industriei dintr-o localitate obligă ca, la amplasarea unei unități noi, să se aibă în vedere întreaga zonă industrială a lo-

(Continuare în pag. 14)

prof. L. ADLER
vicepreședinte C.S.C.A.S.

CREȘTERE ȘI DIVERSIFICARE

(Urmare din pag. 3)

bună parte din utilajele necesare dotării acestor capacități vor fi realizate în întreprinderile constructoare de mașini ale ministerului nostru. Ținînd seama de importanța dării în producție la termen și în bune condițiuni a obiectivelor planificate pentru sporirea producției și diversificarea ei, au fost luate încă de anul trecut măsuri în domeniul elaborării și predării documentației tehnice, a deschiderii finanțărilor, a asigurării noilor capacități cu utilaje etc. Ne propunem să întărim și mai mult colaborarea cu constructorii, să le acordăm tot sprijinul pentru ca graficele de execuție și termenele de predare a noilor capacități de producție să fie respectate întocmai.

După cum se poate constata chiar și numai din acest succint tablou sîntem confruntați cu realizarea unor sarcini complexe. Fructificînd însă experiența pozitivă a anului trecut, îmbunătățind metodele noastre de muncă, sprijinind mai mult activitatea fiecărei întreprinderi în parte, sîntem hotărîți să realizăm în mod exemplar sarcinile ce ne revin pentru acest an, sporindu-ne astfel și mai mult contribuția la ridicarea nivelului de trai al populației, la înflorirea multilaterală a patriei noastre.

ALĂTURI de întregul popor, **colectivele întreprinderilor din industria ușoară** și **cadrele din institutele de cercetări și proiectări**, răspunzînd cu entuziasm Chemărilor la întrecere lansate de conferințele organizațiilor de partid ale municipiului București și ale județului Timiș, precum și de Institutele de cercetări și proiectări din sectorul 7 al Capitalei, se pregătesc să întîmpine cu succese deosebite cea de a 25-a aniversare a eliberării patriei și al X-lea Congres al P.C.R.

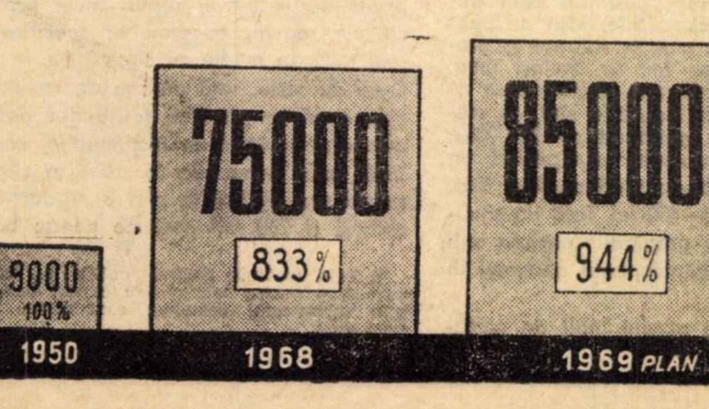

Diversificarea producției industriei ușoare (Număr de sortimente — modele, contexturi și poziții coloristice).

DIN ACTIVITATEA INSTITUȚIILOR ECONOMICE CENTRALE

MINISTERUL COMERȚULUI EXTERIOR

● Prin H.C.M. nr. 2590/20.XI.1968 s-a înființat Întreprinderea de Stat pentru Comerțul Exterior: „Electronum", cu sediul în București, sub îndrumarea și controlul Ministerului Comerțului Exterior. Noul organism de comerț exterior are ca obiectiv exportul și importul de: a) echipament de calcul, culegere și prelucrare a datelor; b) componente electronice profesionale; c) linii de fabricație, utilaje, aparataje, materiale speciale, necesare cercetării, producției, exploatării, întreținerii și reparării obiectivelor prevăzute la literele a și b; d) licențe, tehnologii, proiecte și asistență tehnică pentru obiectivele prevăzute la literele a—c; e) asistență tehnică și documentație pentru organizarea sistemelor de prelucrare a datelor și programe de calcul.

Nomenclatorul produselor ce fac obiectul noii întreprinderi de comerț exterior este stabilit de Ministerul Comerțului Exterior cu avizul secretariatului permanent al Comisiei Guvernamentale pentru dotare cu echipamente de calcul și automatizare a prelucrării datelor.

SUPORTUL ANGRENAJULUI INDUSTRIAL BRAȘOVEAN

ing. Ion BORDAȘ
secretar al Comitetului județean Brașov al P.C.R.

INDUSTRIA județului Brașov deține o pondere importantă în economia națională, realizînd întreaga producție de tractoare și autocamioane, 82% din producția de rulmenți, 15,4% din producția de îngrășăminte chimice, întreaga producție de metanol, de coloranți organici și importante produse ale industriei alimentare, textile, industriei lemnului și altele.

Ținînd seama de aceasta, în centrul preocupării Comitetului județean de partid a stat în permanență îndrumarea și sprijinirea întreprinderilor pentru a încheia activitatea, an de an, cu rezultate tot mai bune. Concludente în această privință sînt și realirările dobîndite în anul trecut.

Cotele anului 1968

Deși la producția globală industrială, după Plenara Comitetului Central al P.C.R. din iunie 1968, sarcina inițială a fost suplimentată pe ansamblul județului cu 430 milioane lei, ea a fost realizată în proporție de 101,8%, înregistrîndu-se o depășire față de plan de peste 760 milioane lei. **Sarcinile de plan pe întregul an au fost îndeplinite la 26 decembrie, fapt ce a permis realizarea suplimentară a unor însemnate cantități de produse: 100 tractoare, 374 autocamioane, 2 250 Kw motoare electrice, 49 000 bucăți rulmenți, 3 470 tone îngrășăminte azotoase, 35 000 bucăți tricotaje din lînă și fibre sintetice, precum și numeroase produse alimentare și de larg consum.** Valoarea producției globale realizate în anul 1968 depășește chiar pe cea prevăzută inițial în planul cincinal pentru anul 1969.

O caracteristică a activității economice din anul 1968 a constituit-o depășirea, pe ansamblul județului, a sarcinii de creștere a productivității muncii cu 1,7% și scăderea nivelului cheltuielilor de producție. După datele preliminate s-a obținut o **economie suplimentară la prețul de cost la întreaga producție de circa 130 milioane lei, iar beneficiul planificat a fost depășit cu peste 150 milioane lei.**

Rezultatele obținute se datoresc, în primul rînd, modului în care s-a desfășurat acțiunea de organizare științifică a producției și a muncii, eficacității măsurilor luate în direcția reducerii cheltuielilor materiale de producție, pentru rentabilizarea produselor. În 1968 întreprinderile din județul nostru au aplicat în practică 900 de studii, care au influențat direct obținerea unor bune rezultate economice.

Sarcini de mare răspundere au revenit colectivelor de muncă din întreprinderile brașovene pe linia realizării cantitative și calitative a produselor pentru export. **Volumul livrărilor la export a reprezentat, în anul trecut, 14% din totalul producției globale.** Creșterea exportului a fost o urmare a preocupărilor colectivelor din întreprinderi pentru diversificarea producției și îmbunătățirea parametrilor tehnico-funcționali. Sarcina anuală la export a fost îndeplinită în 11 luni, livrîndu-se peste planul pe întregul an produse în valoare de peste 345 milioane lei.

În scopul diversificării într-o și mai mare măsură a producției pentru a satisface atît nevoile interne, cît și a cererilor la export, Comitetul județean de partid a mobilizat organele și organizațiile de partid, comitetele de direcție, pentru realizarea la termen a sarcinilor privind asimilările de produse noi. Astfel, la **Uzina „Tractorul"** au fost însușite în fabricație trei tipuri de tractoare echipate cu motoare de 40 cai putere; la **Uzina de autocamioane** s-a realizat prototipul autocamionului cu cabină avansată și cu sarcină portantă de 7 tone; la **Uzina „6 Martie"**-Zărnești, un nou tip de motoretă, iar la **Uzina „Metrom"** un nou tip de motoferăstrău. În afară de acestea, s-au mai realizat tipuri noi de rulmenți, o gamă largă de coloranți organici și rășini sintetice, garnituri de cauciuc, noi tipuri de mobilă și alte produse noi.

Realizări de seamă au fost obținute și în domeniul investițiilor. Au fost construite și puse în funcțiune noi capacități, care au contribuit la creșterea volumului de producție. Astfel, în 1967—1968 s-au pus în funcțiune hala-livrări la Uzina de autocamioane, hala-cuzineți la Uzina „Rulmentul", o secție de carton ondulat la Fabrica de hîrtie cretată-Ghimbav, instalația de metanol la Combinatul chimic-Orașul Victoria, instalația de acizi grași la uzina „Colorom"-Codlea. A fost mărită capacitatea de producție de acid azotic la Combinatul chimic-Făgăraș și la Filatura „Octombrie roșu" de la Ghimbav și Fabrica de tricotaje-Brașov. Am încheiat anul 1968 cu un bilanț bogat în realizări, care constituie o bază solidă și în același timp o garanție a îndeplinirii sarcinilor ce ne revin în cel de-al patrulea an al cincinalului.

Tabloul perspectivei '69

În acest an, la nivelul județului, se prevede să realizăm o producție globală industrială de peste 17,5 miliarde lei, cu 8,2% mai mare decît cea obținută în anul trecut. Va trebui să producem 25 000 de tractoare în 11 tipuri și diferite variante și peste 30 500 autocamioane și autotractoare, cît și un volum ridicat de diferite produse, de un înalt nivel tehnic.

O atenție deosebită se va acorda diversificării în continuare a produselor, ridicării parametrilor lor la nivelul tehnicii actuale. Colectivul Uzinei „Tractorul" va asimila alte trei tipuri de tractoare echipate cu motoare de 40 C.P., iar Uzina de autocamioane va însuși în fabricație autocamionul cu cabină avansată și sarcina portantă de 7 tone. Uzina „6 Martie"-Zărnești va trece la fabricarea motoarelor pentru moto-cositoare, Uzina „Hidromecanică" va însuși o nouă transmisiune hidraulică pentru motoare Diesel de 150—250 cai putere, iar „Electroprecizia"-Săcele are de asimilat 11 produse din categoria echipamentului de bord pentru automobile și tractoare.

Și în industria chimică se prevăd sporuri însemnate de producție în anul 1969. Sarcina de bază a acestor întreprinderi constă în asigurarea funcționării tuturor utilajelor la parametrii proiectați și asimilarea în cel mai scurt timp a noi produse care, în prezent, se importă. Avem în vedere punerea la punct a procedeelor de fabricație a ferodourilor necesare industriei de automobile și tractoare, a unor noi tipuri de rășini sintetice, printre care frigoferanul, noi sortimente de coloranți pentru industria textilă și de pielărie, auxiliari pentru industria cauciucului, procedee pentru obținerea sulfului pur din sulf brut de cocserie etc. Sarcini mobilizatoare revin și unităților noastre din industria forestieră, alimentară, textilă și altele.

În anul 1969 valoarea produselor la export va crește cu 13,5%, față de anul trecut. Din totalul exportului 70,6% îl vor deține produse ale industriei constructoare de mașini, iar 12,5% ale industriei chimice.

Paralel cu preocuparea pentru sporirea volumului la export ne vom îndrepta atenția spre diminuarea importului de materii prime și materiale și, îndeosebi, de mașini și utilaje. Un loc important îl va ocupa acțiunea de autoutilare, în scopul producerii unor mașini și instalațiii cu performanțe ridicate. Întreprinderile din județul nostru au dobîndit o experiență pozitivă în acest sens. Anul trecut, numai Uzina „Tractorul", Uzina de autocamioane și Uzina „Rulmentul" **au executat 84 utilaje în valoare de peste 60 milioane lei.** În următorii doi ani, vom realiza prin autodotare peste 500 utilaje și mașini în valoare de circa 120 milioane lei.

Pentru sporirea eficienței economice, se prevede ca anul acesta, **cheltuielile la 1 000 lei producție-marfă să scadă cu peste 23 lei față de nivelul realizărilor din 1968, ceea ce va face ca beneficiul planificat să sporească cu 18,4%.** Urmărind reducerea continuă a nivelului cheltuielilor materiale din totalul cheltuielilor de producție, se va pune un accent deosebit pe scăderea consumurilor specifice de materii prime și materiale și, în special, a celor de metal.

Sporul de producție prevăzut pentru anul 1969 se va realiza în parte și pe seama dării în folosință a obiectivelor din planul de investiții care, față de anul 1968, prezintă o creștere de 10,3% la total, iar la construcții montaj de 8,2%. În activitatea de investiție se va urmări reducerea cu minimum 10—15% a ponderii cheltuielilor pentru construcții montaj în totalul investițiilor.

Ferment dinamizator

Comitetul județean de partid, pe baza unor analize efectuate în întreprinderi și avînd în vedere sarcinile trasate de recenta Plenară a Comitetului Central al P.C.R., este pe deplin convins că sînt create toate condițiile ca prevederile de plan pe anul 1969 să fie realizate și depășite. Răspunzînd chemării conferințelor organizațiilor de partid din municipiul București, a județului Timiș și a institutelor de cercetări și proiectări din sectorul 7 al Municipiului București, plenara comitetului nostru județean a aprobat angajamentele întreprinderilor și unităților economice referitoare la depășirea sarcinilor de plan pe acest an. Dezvoltînd experiența dobîndită în acțiunea de organizare pe baze științifice a producției și a muncii, imprimînd acestei acțiuni un caracter permanent, dinamic și eficient, **vom obține o depășire a planului de producție globală industrială cu 1,6%, reprezentind 300 milioane lei.**

O deosebită atenție vom acorda creșterii productivității muncii prin extinderea unor procedee tehnologice moderne, utilizarea mai deplină a capacității de producție și a forței de muncă. Pe această bază, **sarcina de creștere a productivității muncii va fi depășită cu 0,5—1%.** Organele și organizațiile de partid din întreprinderi, împreună cu comitetele de direcție, se vor preocupa de utilizarea cît mai deplină a capacităților de producție, astfel ca indicele de folosire a mașinilor și utilajelor să crească, în medie, față de anul 1968, cu 5% în fiecare întreprindere, asigurîndu-se un coeficient de schimb de 2%. Pentru a accelera introducerea în fabricație a unor produse noi vom lua măsuri care să permită scurtarea perioadei de asimilare cu 1—3 luni la un număr de 40 produse, iar în scopul valorificării superioare a materiilor prime și materialelor și, în special, a metalului și a lemnului, specialiștii din întreprinderile noastre vor reproiecta și moderniza un număr de 65 produse, în afara celor prevăzute în plan. De asemenea, prin extinderea folosirii înlocuitorilor preconizăm să **realizăm o economie de metal de circa 1 800 de tone.**

Prin asimilarea unor produse cu grad ridicat de prelucrare, cu performanțe tehnice și economice ridicate și prin mărirea numărului de întreprinderi producătoare de mărfuri destinate exportului, vom reuși să **asigurăm sporirea volumului produselor pentru export cu 100 milioane lei peste sarcina de plan.**

În prezent, are loc în întreprinderi dezbaterea cu toți oamenii muncii a măsurilor care să asigure îndeplinirea ritmică a planului, cît și a angajamentelor luate. Cu acest prilej se fac noi propuneri, sînt scoase la iveală noi rezerve. În dezbaterile care au avut loc la nivelul comitetelor de direcție, unele întreprinderi și-au majorat angajamentele luate inițial. Așa, de exemplu, **Combinatul Chimic Făgăraș** și-a majorat angajamentul la producția globală de la 20 milioane lei cît își luase inițial, la 27 milioane lei, iar la productivitatea muncii de la 1,8% la 2%. De asemenea, Uzina „Tractorul" s-a angajat să realizeze peste plan 40 milioane lei la producția globală, în loc de 25 milioane cît se angajase inițial. Și-au mai sporit angajamentele Uzina nr. 2 Brașov, Fabrica de stofe Brașov, Fabrica de șuruburi Brașov și altele.

Așadar, suportul planului pe 1969 cît și al angajamentelor luate de fiecare colectiv de muncă, este temeinic fundamentat. Comitetul județean de partid va depune toată capacitatea sa organizatorică și de îndrumare pentru ca, prin realizările ce se vor obține în acest an, să situeze județul Brașov în fruntea întrecerii.

ÎNTRECEREA

RĂSPUND LA CHEMARE

DIN ANGAJAMENTELE ÎNTREPRINDERILOR

— **COMBINATUL DE CAUCIUC SINTETIC ȘI PRODUSE PETROCHIMICE DE PE VALEA TROTUȘULUI:** • Planul producției globale va fi depășit cu peste 11,5 milioane lei. • Se vor livra pentru export peste sarcinile stabilite 700 tone de cauciuc, 200 tone de fenol și 200 tone de acetonă.

— **UZINA „STEAUA ROȘIE"-BUCUREȘTI:** • 200 000 lei — valoarea producției globale realizată peste plan. • 50 000 lei valută — depășirea planului de export • Scurtarea cu 10 zile a duratei de asimilare a 14 produse noi.

— **FABRICA DE CONFECȚII-CRAIOVA:** • 3 200 000 lei în plus la producția globală și marfă. • 1 200 000 lei produse suplimentare pentru export. • Economii suplimentare de 1 100 000 lei.

— **UZINA DE ANVELOPE „DANUBIANA":** • 15 milioane lei producție globală și 13 milioane lei producție marfă vîndută și încasată peste prevederile planului anual. • 12 000 garnituri anvelope în plus.

— **UZINA DE MAȘINI AGRICOLE „7 NOIEMBRIE"-CRAIOVA:** • O producție globală și marfă suplimentară de 3 milioane lei. • Va fi scurtat termenul de asimilare a trei noi produse. • Beneficii peste plan de un milion lei.

— **TRUSTUL DE UTILAJ GREU-BUCUREȘTI:** • Producția industrială planificată va fi depășită cu 7,5 milioane lei. • Se vor asimila noi utilaje. • O creștere a productivității muncii cu 1%. • Reducerea consumului de metal cu 100 tone. • Beneficii peste plan de 1 milion lei.

— **FABRICA DE CONSERVE „VALEA ROȘIE":** • Depășirea producției globale planificate cu circa 1 milion lei. • Obținerea unor cantități suplimentare de produse pentru aprovizionarea populației: 27 000 kg paste tomate, 40 000 kg legume sterilizate, 16 000 kg supe concentrate etc.

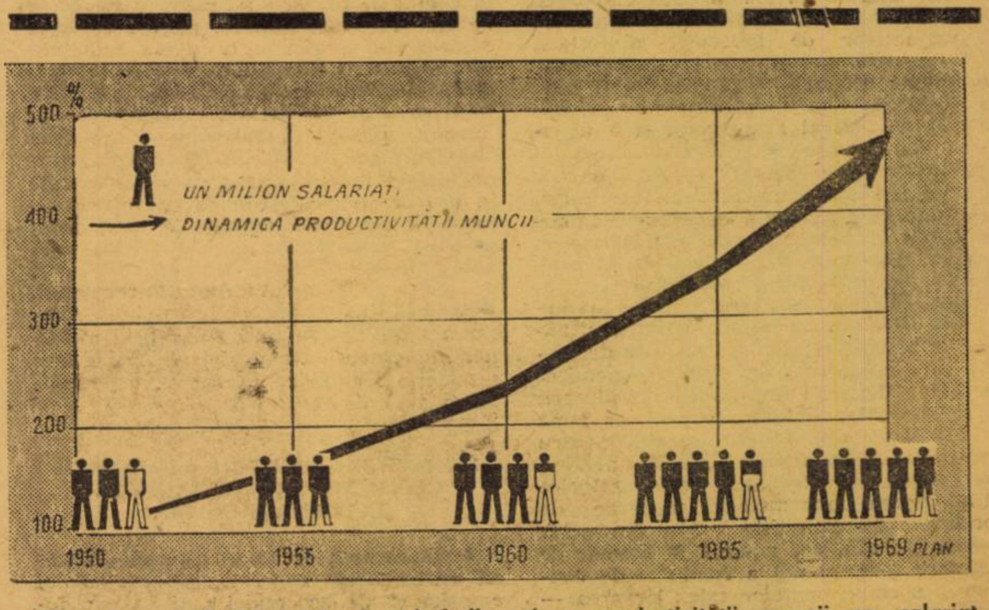

Dinamica numărului total al salariaților și a productivității muncii pe salariat în industrie

ÎNTRECEREA

RĂSPUND LA CHEMARE

DIN ANGAJAMENTELE PENTRU SPORIREA APORTULUI ȘTIINȚEI LA DEZVOLTAREA ECONOMIEI NAȚIONALE

CENTRUL DE CALCUL ECONOMIC ȘI CIBERNETICĂ ECONOMICĂ

Preluarea din producție a unei sarcini de calcul echivalentă cu 100 milioane ore de calcul, inclusiv elaborarea metodelor de calcul și a tehnicilor de programare corespunzătoare, economisind munca necesară pentru efectuarea acestor calcule și reducînd termenele de execuție a lor ● Prin descoperirea unor posibilități noi de valorificare a metodelor de ordonanțare, de organizare a folosirii resurselor tehnice-materiale și de planificare a utilizării forței de muncă, să elaboreze 5 proiecte tip de analiză de sisteme a căror aplicare să conducă la o creștere a productivității muncii cu 7% și la o reducere a prețului de cost cu 10% ● În scopul punerii la punct a unei biblioteci de programe adaptate la cerințele specifice ale calculului economic din țara noastră, să elaboreze o serie de programe pentru analiza PERT cu resurse pentru planificarea operativă a producției, pentru prelucrarea datelor la aplicarea modelelor de balanțe, precum și pentru automatizarea calculelor de evidență și de gestiune ● Elaborarea unui program de ordonanțare a unor lucrări de întreținere și reparații, precum și întocmirea unui model al balanței energetice care vor permite, prin aplicarea modelelor pilot la Combinatul petrochimic Brazi și Combinatul chimic Craiova, cu concursul specialiștilor de la aceste combinate, realizarea unei economii în valoare de 18 milioane lei, finalizarea cercetărilor întreprinse fiind prevăzută pentru anul 1969 ● Elaborarea unui model pentru optimizarea planului de investiții și valorificarea optimă a materiilor prime, a cărui aplicare în sectorul îngrășămintelor chimice, în cincinalul care urmează, va permite reducerea investiției pe tona de produs cu circa 1%.

INSTITUTUL DE CERCETĂRI ECONOMICE:

În anii 1969—1970. Institutul de Cercetări Economice al Academiei va pune la dispoziția organelor economice centrale concluziile cercetării și propuneri de îmbunătățire a activității economice privind: ● determinarea eficienței economice a investițiilor — cercetările efectuate în colaborare cu o serie de instituții economice centrale se vor concretiza într-un proiect de metodică ce va sta la baza elaborării unor normative îmbunătățite de alegere a variantelor de investiții proiectate, oferind astfel posibilitatea realizării unor însemnate economii. Lucrarea va fi pusă la dispoziția Consiliului Economic, Comitetului de Stat al Planificării și Ministerului de Finanțe ● Utilizarea balanței legăturilor între ramuri; studiile, ce vor fi puse la dispoziția C.S.P., au fost astfel orientate încît să poată contribui la îmbunătățirea metodologiei de planificare și analiză economică ● Perfecționarea metodelor de modelare și planificare a prețurilor. Studiile, care vor fi puse la dispoziția Comitetului pentru prețuri, urmăresc îmbunătățirea acestei importante pîrghii de conducere a activității economice; ● Îmbunătățirea organizării conducerii întreprinderilor industriale; se vor pune la dispoziția Comitetului de stat pentru organizare și salarizare studii privind perfecționarea structurii organizatorice și adoptarea unor metode moderne de conducere la condițiile întreprinderilor industriale din țara noastră ● Metode de estimare (previziune) a fondului de consum și a componentelor sale; lucrarea — care-și propune să contribuie la perfecționarea metodologiei în acest important domeniu — va fi pusă la dispoziția Consiliului economic și a C.S.P.

Va întreprinde în cursul anului 1969 o cercetare de teren privind cauzele și efectele nerealizării la termen de către unele întreprinderi industriale și agricole a indicatorilor tehnico-economici prevăzuți în proiecte. Această lucrare, care va fi realizată împreună cu specialiștii din institute de proiectări și din întreprinderi, are ca scop să contribuie la mobilizarea unor importante rezerve interne de creștere a producției și productivității muncii și îndeosebi de reducere a cheltuielilor materiale de producție. Lucrarea va fi pusă la dispoziția Consiliului Economic și a unor ministere interesate.

În vederea extinderii utilizării unor metode și tehnici moderne de analiză, calcul și organizare a activității economice, în cursul anilor 1969 și 1970, va organiza 6—8 seminarii cu specialiștii din instituțiile economice centrale, ministere, institute de proiectări și întreprinderi.

INSTITUTUL DE CERCETĂRI PENTRU ECONOMIA AGRARĂ:

● Concentrarea cercetărilor de economie agrară pe problemele actuale ale dezvoltării agriculturii prin elaborarea de studii privind organizarea științifică a producției și a muncii, sporirea cointeresării materiale a țărănimii cooperatiste, ridicarea eficienței economice a investițiilor, îmbunătățirea planificării teritoriale, creșterea producției agricole și îndeosebi a producției animale. Studiile elaborate și verificate în mod experimental vor fi puse la dispoziția organelor centrale și a unităților cooperatiste pentru a se putea lua măsurile necesare în vederea ridicării pe o treaptă superioară a eficienței întregii activități economice din agricultură ● Cooperativele agricole de producție, care constituie obiectul cercetărilor experimentale, cu privire la noile forme de retribuire a muncii, vor fi sprijinite să-și sporească producția cu cel puțin 5% la acele ramuri și culturi la care se aplică formele experimentale de cointeresare materială ● În întreprinderile agricole de stat, în care se efectuează cercetări privind organizarea producției și a muncii, colectivul de cercetători întreprinde acțiuni, împreună cu conducerile acestor unități, pentru reducerea prețului de cost cu 2% față de prevederile planului ● Orientarea cercetărilor spre descoperirea de noi rezerve de creștere a producției și a productivității muncii, precum și a eficienței economice a investițiilor în unitățile care efectuează amenajări pentru irigații.

ACADEMIA DE STUDII ECONOMICE—BUCUREȘTI:

Cadrele didactice vor elabora următoarele studii pentru producție care urmează să fie contractate cu întreprinderile și instituțiile interesate:

● Aplicarea metodei normative îmbinate cu metoda cheltuielilor pe oră-mașină și îmbunătățirea sistemului informațional la Fabrica de mașini unelte și agregate-București ● Elaborarea metodologiei de determinare a capacității de producție în sectorul maselor plastice din cadrul Ministerului Industriei Chimice ● Căile de sporire a eficienței utilizării fondurilor fixe la Uzinele „23 August"-București ● Studiu privind rezervele interne ale creșterii eficienței utilizării fondurilor la Uzinele de țevi „Republica" ● Studiu tehnico-economic privind rentabilizarea producției animaliere în cooperativele agricole de producție din județul Teleorman. ● Elaborarea unui graf pentru analiza PERT a lucrărilor de revizie generală la Combinatul petrochimic Brazi în vederea scurtării termenului de revizie, întreținere și reparație. ● Elaborarea unui model al balanței energetice în vederea reducerii pierderilor de energie la Combinatul chimic-Craiova ● Elaborarea și experimentarea formei de contabilitate în condițiile folosirii mijloacelor moderne de calcul și contabilitate pentru Direcția evidenței și a dărilor de seamă contabile din Ministerul Finanțelor. ● Adaptarea și experimentarea metodei de calcul al prețului de cost THM (tarif-oră-mașină) în întreprinderile Ministerului Industriei Construcțiilor de Mașini. ● Introducerea deșeurilor poliamidice greu destrămabile în producția tricotajelor în cadrul Ministerului Industriei Ușoare. ● Reducerea greutății maselotelor la piesele din oțel turnat folosind capace și bucșe exoterme în cadrul Uzinelor „23 August"-București. ● Studiu tehnico-economic privind elaborarea unui tip de seră solar bloc industrial, acoperită cu material plastic, pentru producția legumelor în cadrul cooperativelor agricole de producție.

INSTITUTUL PENTRU STUDIEREA CONJUNCTURII ECONOMICE INTERNAȚIONALE:

● Elaborarea de studii care să răspundă necesităților concrete ale comerțului exterior și ale economiei naționale în lumina sarcinilor prezentate în ultimele documente de partid privitoare la activitatea de comerț exterior. ● Studierea sistematică a fenomenelor economice de pe piața mondială și implicațiile acestora asupra economiei și comerțului nostru exterior, elaborînd prognoze și soluții științific-fundamentate pentru determinarea momentelor conjuncturale optime de desfășurare a tranzacțiilor comerciale externe, precum și pentru orientarea în perspectivă a politicii economice externe a țării noastre. ● Elaborarea de studii care să răspundă nevoilor concrete ale beneficiarilor, astfel încît încă din anul 1969 institutul să treacă la sistemul de lucru pe bază de contracte plătite, urmînd ca în 1970 să-și autofinanțeze activitatea într-o proporție de peste 50%.

INSTITUTUL DE CERCETĂRI TEHNOLOGICE PENTRU CONSTRUCȚIILE DE MAȘINI:

● Scurtarea termenelor de plan la realizarea lucrărilor importante în activitatea de cercetare, proiectare și execuție de prototipuri sau S.D.V.-uri noi cu 6 000 zile. ● Realizarea și experimentarea primului generator de atmosferă controlată, de concepție românească, destinat cuptoarelor de tratament termic, în vederea fabricării de cuptoare în țară și reducerii importului. ● Înfăptuirea și introducerea în producție a 4 aparate pentru controlul dimensional activ sau automat la Uzinele de vagoane Arad, „Tractorul"-Brașov, Mecanică-Cîmpulung Muscel. ● Realizarea a 400 000 ore proiectare pentru executarea în țară a 31 utilaje tehnologice speciale destinate să înzestreze Uzina de mașini grele București pentru fabricarea grupurilor termoenergetice a 300 MW și 600 MW, lucrări ce vor permite și reducerea importului de utilaje cu aproximativ 25 milioane lei. ● Proiectarea unor tiposerii de unități hidrostatice pentru lărgirea gamei de unități licențiate cu acele tiposerii care, prin eliminarea din contractul de licență, au condus la micșorarea cu 50% a costului licenței, respectiv cu 8 milioane lei.

INSTITUTUL POLITEHNIC CLUJ

● Scurtarea cu un trimestru a definitivării procesului tehnologic de fabricare a pulberilor de fier prin reducerea oxizilor de fier direct sau cu gaz metan, la stația industrială de la „Industria sîrmei"-Cîmpia Turzii. ● Finalizarea în 1969 a tehnologiei îmbunătățite de fabricare a roților dințate cilindrice la mașina de frezat universală pentru sculărie de la Uzina „Înfrățirea"-Oradea. ● Reducerea greutății proprii a clădirilor de locuit și a construcțiilor industriale prin aplicarea în producție a cercetărilor efectuate referitoare la betoanele ușoare din granulit, zgură expandată și scorie bazaltică, în cadrul Întreprinderii 9 Construcții-Montaj Cluj, T.R.C. și I.C.M. Cluj; reducerea lucrărilor aferente finisajelor la clădiri prin aplicarea în practică a cercetărilor efectuate privind folosirea betoanelor aparente.

CENTRUL DE STATISTICĂ MATEMATICĂ:

● Încheierea înainte de termen a unor lucrări privind controlul statistic de calitate. ● Determinarea consumului mediu de gaze în construcție. ● Elaborarea unor modele statistico-matematice privind prețurile cu ridicata. ● Asistență științifică cercetării medico-biologice.

CONFIDENȚIAL

● **Pe platforma industrială a Combinatului petrochimic-Ploiești a început să se producă, în cadrul probelor tehnologice, un nou obiectiv: Fabrica de dimetil tereftalat, cu o capacitate anuală de 14 000 tone. Pentru obținerea acestui produs, utilizat la fabricarea fibrelor poliesterice, noua fabrică folosește ca materie primă paraxilenul furnizat de Rafinăria de la Brazi.**

● **Întreprinderea „1 Septembrie" din Satu Mare a introdus în fabricație de serie noile tipuri de mașini de gătit aragaz G-421 și G-321. Noile tipuri sînt prevăzute cu un dispozitiv de termo-reglare care permite realizarea unor temperaturi între 42 și 360 grade. La realizarea acestor tipuri s-au adoptat soluții constructive noi, printre care amintim și sistemul de schelet autoportant, care permite economisirea a circa 12 kg metal pentru fiecare mașină.**

● **Fabrica de geamuri din Scăieni, una dintre cele mai vechi unități de acest fel din țară, a început instalarea unei noi linii care va produce vată de sticlă. O dată cu intrarea în funcțiune a secției — în a doua jumătate a anului 1969 — capacitatea de producție a fabricii prahovene va spori cu 10 000 tone pe an, de două ori mai mult decît produce actuala secție.**

● **Lucrările de modernizare la Aerodromul din Iași au fost de curînd încheiate. Construcțiile executate cuprind aerogara, prevăzută cu sală modernă de așteptare, bufet, magazii de mărfuri etc., turnul de control, clădirea destinată atelierelor de întreținere, postul de trafo, precum și o pistă betonată în lungime de 1 800 m. Aerodromul ieșean poate primi aeronave de mare capacitate și viteză. Datorită dotării cu aparatură modernă pentru dirijarea navigației, aterizarea și decolarea avioanelor va putea fi făcută în orice condiții atmosferice, atît ziua cît și noaptea.**

● **S-a terminat asfaltarea porțiunii din cuprinsul județului Hunedoara a șoselei naționale ce străbate defileul Jiului. Această importantă magistrală rutieră, la construcția căreia au participat, în cursul verii, numeroși tineri brigadieri, asigură desfășurarea în condiții optime a circulației între Petroșeni și Tîrgu Jiu.**

În cursul anului trecut, constructorii de drumuri din județul Hunedoara au modernizat, de asemenea, peste 20 km de drumuri pe traseele Vața de Jos — stațiunea balneară Vața-Băi, Ilia-Lugoj, Hunedoara-Călan și Orăștie-Costești.

● **La Uzina metalurgică din Bacău a intrat în funcțiune o nouă secție pentru fabricarea armăturilor industriale și a vanelor cu gabarite de peste 1 000 mm. Producție anuală: peste 500 tone de armături și circa 120 vane. Noua secție este dotată cu mașini de înaltă tehnicitate și productivitate, fabricate în țară.**

● **În vecinătatea noii stații de cale ferată din Baia Mare a fost construită o modernă autogară. Noua clădire este prevăzută cu o spațioasă sală de așteptare și diferite alte amenajări. Ea dispune de 13 peroane de unde vin și pleacă zilnic 160 de autobuze.**

● **Uzina „Tractorul"-Brașov a realizat noi tipuri de tractoare din familia „U-400". Este vorba de tractorul legumicol „L-400" și tractorul viticol „V-400". Avînd o mare stabilitate, ele pot lucra pe terenuri dificile, mai ales în pantă.**

TRANZACȚII COMERCIALE EXTERNE

● **MAȘINEXPORT a livrat la export 6 200 electromotoare de diferite construcții și puteri către parteneri din U.R.S.S., Franța, Italia, R.F. a Germaniei, Anglia, Danemarca, Turcia, Irak, Iran, Thailanda; 120 strunguri de tip universal și Carusel în Anglia, Belgia, R. P. Chineză, R. F. a Germaniei, Italia, Iran, Izrael, Japonia, Norvegia, Suedia, U.R.S.S.; noi loturi de mașini-unelte în Italia și U.R.S.S.; instrumente pentru măsură și control în R.P. Polonă; iar pentru prima dată pe piața Angliei mașina de frezat universală tip FU-1.**

● **MINERALIMPORTEXPORT a exportat: 20 000 t ciment în R.S.F. Iugoslavia și R.P. Polonă; 7 000 t, în Libia și Turcia; mase plastice în U.R.S.S. și R.D. Vietnam; 113 250 mp geam mecanic tras în R.S. Cehoslovacă, R.P. Ungară, Italia, Austria; 2 520 mp geam laminat în R.S. Cehoslovacă. Din grupa materialelor de construcții au fost livrate în R.S. Cehoslovacă 16 000 mp plăci azbociment și 2 500 mp dale beton mozaicate; în R.P. Ungară — 42 800 mp carton asfaltat, 250 t piatră gips, 270 t ipsos.**

● **TEHNOFORESTEXPORT — S-au livrat în Algeria, Spania și R.A.U. lăzi și butoaie din fag; în R. P. Ungară și R. S. Cehoslovacă — uși și ferestre; în R.D. Germană — chibrituri; în R.F. a Germaniei și Olanda — săniuțe; în Anglia — articole de uz casnic. S-au încheiat noi contracte pentru exportul a 402 vagoane convenționale cu mobilă.**

REFLECŢII

KARL POPPER este un filozof, dar, ca să repet gluma unui prieten, este un filozof care gîndeşte. Intr-o frumoasă conferinţă pe care a ţinut-o la un congres de la Amsterdam în toamna anului 1967 el a ridicat o problemă pe care cred că trebuie să o comunic cititorilor acestei reviste.

Se presupunem, zice Popper, că ne gîndim la următoarele două experienţe imaginare.

Experienţa 1. Toate fabricile, maşinile şi uneltele din lume sînt distruse, împreună cu tot ce ştim noi toţi despre ele, despre fabricarea lor şi despre modul de a le întrebuinţa. Dar, să presupunem că ne rămîn bibliotecile şi ştiinţa noastră de carte, priceperea noastră de a învăţa din cititul cărţilor. E fără îndoială că după multă muncă şi bătaie de cap lumea va fi reconstruită.

Experienţa 2. Să presupunem că, aşa cum ne-am închipuit şi în prima experienţă, toate fabricile, maşinile şi uneltele sînt distruse, împreună cu tot ce ştim noi despre fabricarea lor, de modul lor de întrebuinţare, dar că în plus şi toate bibliotecile ar fi distruse şi că am pierde ştiinţa noastră de carte, astfel că priceperea noastră de a întrebuinţa cărţile dispare. E fără îndoială că în cazul acesta, al celei de-a doua experienţe, omenirea ar trebui să-şi reia istoria din ultimele zeci sau sute de mii de ani.

Noi nu ne vom ocupa de concluziile filozofice pe care le trage K. Popper din analiza acestor două experienţe imaginare, ci ne vom ocupa de semnificaţia lor economică.

Să ne gîndim întîi la cărţile de ştiinţă şi de tehnică. În ele este îngrămădită munca tuturor oamenilor de ştiinţă din ultimele mii de ani. O carte de matematică modernă conţine şi munca agrimensorilor egipteni şi cea a contabililor babilonieni şi cea a lui Pitagora, Euclid şi Arhimede şi cea a lui Leibniz şi Newton precum şi cea a tuturor matematicienilor din zilele noastre. Dar nu numai munca celor ce au reuşit este concentrată într-o carte. Mai sînt şi cei ce n-au reuşit, care au mers pe căi greşite. Alchimiştii le-au arătat chimiştilor, astrologii le-au arătat astronomilor ceea ce nu trebuie să facă.

...ŞI MUNCA AGRIMENSORILOR EGIPTENI...

acad. Grigore C. MOISIL

Pentru un om, pentru un contabil care n-ar şti să facă socoteala şi ar face-o după norme, altele decît cele ale criteriilor ştiinţifice, toată munca aceasta s-ar părea că e pierdută. De fapt, munca grea, care pare că e pierdută, dar care e cea mai rentabilă din toate, este tocmai munca care se duce pentru o întreagă schimbare de atitudine ştiinţifică. De exemplu, trecerea de la alchimistul care făcea alchimie, descoperind între timp o grămadă de produse chimice, descoperiri care sînt încadrate în cele acceptate, utilizate de către ştiinţa modernă şi chimist, între astrologul care făcea observaţii corecte şi care rămîn valabile pentru mai tîrziu şi astronom este un anume salt calitativ atît de puternic încît cel care era numai alchimist nu poate deveni chimist, cel care era doar astrolog nu poate deveni astronom; mai mult decît atît, saltul creează o disciplină nouă, o atitudine nouă faţă de ştiinţă.

Să nu credem că lucrul acesta s-a întîmplat numai cînd s-a trecut de la alchimie la chimie, de la astrologie la astronomie. Chiar noi trăim revoluţii ştiinţifice de o amploare cu totul deosebită. Dacă aş menţiona în tehnică în genere revoluţia produsă de automatizare, într-o anume energetică şi fizică — revoluţia produsă de descoperirile fizicii atomice şi nucleare, în matematică — revoluţia produsă de trecerea de la matematica zisă astăzi clasică, la matematica zisă astăzi modernă, toate acestea sînt atitudini care cer ca omul care practică disciplina nouă să fie cu totul diferit ca stare de spirit, ca mijloc de lucru, de a înţelege lumea şi propria lui ştiinţă decît cel dinaintea unei astfel de revoluţii.

O operă ştiinţifică poartă urmele unei mari revoluţii, care costă scump, care a costat scump şi care dă, prin cantitatea de muncă înmagazinată, o valoare mai mare cercetării moderne, tehnicii moderne faţă de tehnica anterioară acestei revoluţii.

ŞTIINŢA — ACEST MUNTE AL CUNOAŞTERII, CU ATÎTEA PISCURI NECUNOSCUTE...

Prof. univ. Florin CIORASCU
membru corespondent al Academiei

(Urmare din nr. trecut)

În acest răstimp s-a lucrat pe patru tipuri de filiere nucleare cu următoarele caracteristici esenţiale:

a) Filiera **„uraniu natural-grafit-gaz"** foloseşte drept combustibil uraniul natural (care conţine în proporţie de 0,72% izotopul fisionabil uraniu — 235), ca moderator al vitezei neutronilor utilizează grafitul, iar gazul carbonic sub presiune serveşte ca fluid purtător al energiei calorice eliberate prin procesul de fisiune în lanţ care se desfăşoară în combustibil. Din motive impuse de realizarea unui bilanţ neutronic favorabil, această filieră este singura obligată să utilizeze uraniu sub formă metalică, ceea ce antrenează o limitare a temperaturii maxime ce poate fi atinsă de agentul de răcire gazos (circa 450°C), inferioară aceleia pe care el ar permite-o. De aici randamentul termic global redus — numai 30% — al acestui tip de centrală. Avantajul principal constă în utilizarea uraniului natural. În soluţiile cele mai recente, reactorul propriu-zis, precum şi schimbătorii de căldură între gazul carbonic şi apa sau aburii care antrenează, după încălzire, turboalternatorul generator de energie electrică, sînt închişi împreună într-un singur cheson de beton precomprimat de dimensiuni foarte mari: înălţimea 19 m diametrul 35 m.

b) Filiera **„apă uşoară"** întrebuinţează apa ordinară atît ca moderator, cît şi ca agent de răcire. Din cauză că apa obişnuită captează uşor neutronii, sustrăgînd astfel o parte dintre ei de la funcţiunea care le este proprie — aceea de a întreţine reacţia de fisiune în lanţ în barele de uraniu — ea impune folosirea uraniului îmbogăţit pe cale artificială în izotopul uraniu 235 (aproximativ 3%). Această filieră are, între altele, avantaje şi pe acela de a conduce la reactori foarte compacţi din cauză că apa uşoară este cel mai eficient moderator de neutroni. Din punct de vedere termic, apa nu poate fi purtată însă la temperaturi ridicate decît sub presiune. Două variante ale filierii sînt cunoscute astăzi:

— **Varianţa P.W.R. sau sub presiune,** unde apa, menţinută la presiuni de 150—200 kg/cm², părăseşte reactorul la circa 300° C.

— **Vaianta B.W.R. sau în fierbere,** unde apa este adusă la fierbere în timpul traversării reactorului propriu-zis. Vaporii astfel produşi (la 285° şi 70 kg/cm²) pot fi trimişi direct în turbină fără a mai avea nevoie de un schimbător de căldură.

Toţi reactorii cu apă uşoară sînt conţinuţi în cuve de oţel foarte gros (20—25 cm) cu diametrul de 4,5—5 m şi 15—20 metri înălţime.

c) **Filiera A.G.R. (Advaced Gaz Cooled Reactor)** este realizat numai în Anglia, derivată fiind din filiera uraniu natural — grafit — gaz. Combustibilul este sub formă de oxid, ceea ce impune întrebuinţarea uraniului îmbogăţit (2,5%). În schimb temperatura gazului poate creşte la ieşire pînă la 650° C, iar randamentul se ridică de la 30% la 40%. Sînt, de asemenea, prezente o serie de simplificări de ordin constructiv faţă de filiera din care provine.

d) **Filiera cu apă grea** are avantajul de a folosi moderatorul ideal — apa grea — care oferă de departe compromisul optim între necesitatea de a avea un moderator eficace şi aceea a unei capturi de neutroni cît mai slabă. Deşi preţul acestui material este încă foarte ridicat, filiera este activ studiată în mai multe variante, cea sub presiune fiind considerată acum în stadiul industrial. Ea oferă posibilitatea de a întrebuinţa uraniu natural sub formă de oxid şi conduce, prin captură neutronică în celălalt izotop al uraniului (uraniu — 238), la formarea de cantităţi importante de plutoniu, element transuranic, de asemenea, fisionabil şi care, în mare parte, poate fi consumat în reactor. Un alt avantaj îl constituie faptul că combustibilul poate rămîne în reactor mai mult timp decît în alte filiere; astfel, pe cînd la filiera uraniu natural — grafit — gaz o tonă de combustibil poate libera o energie de cel mult 4 000 megawatt-zile (MWZ), în cazul de faţă se obţine pînă la 10 000 MWZ.

● Cine va deţine intîietatea?

DINTR-UN MATERIAL întocmit recent de Asociaţia Internaţională pentru Energia Atomică (A.I.E.A.) rezultă că puterea instalată în cele 41 centre nucleare de reţea aflate în funcţiune în întreaga lume la 1 ianuarie 1968 era ceva mai mare de 10 000 MW putere, care ar trebui să atingă circa 28.000 MW pînă în 1970 pentru a depăşi 102 000 MW în 1974. Cifrele pentru anii viitori se referă la centrale aflate acum în construcţie sau proiectare. Apoi **în timp ce la 1.I.1968 mai mult de jumătate din puterea instalată era livrată de centrale din filiera uraniu natural — grafit — gaz, în 1970 şi cu atît mai mult în 1974, centralele cu uraniu îmbogăţit** (apă uşoară — îndeosebi şi A.G.R.) **vor deţine de departe intîietatea.** În ceea ce priveşte centralele cu apă grea, intervenţia lor în balanţa energeticii mondiale rămîne destul de redusă pînă la sfîrşitul perioadei de care ne ocupăm (circa 5—6%).

Cînd s-au lansat comenzile pentru aceste centrale (mai ales din 1963—1964 încoace) s-a avut în vedere că reactorii energetici nu mai ridică probleme de construcţie nerezolvate, iar dacă ele au puteri unitare de ordinul a cel puţin 500 MWe (pentru reactorii cu uraniu îmbogăţit) costul Kilowatului-oră de origine nucleară va fi egal dacă nu va coborî sub al celui de origine termică. Prima concluzie se consideră susţinută de învăţămintele acumulate în proiectarea, construcţia şi exploatarea centralelor cu puteri mai mici de aceleaşi tipuri.

A doua concluzie era bazată în mare parte pe antecalcule foarte amănunţite şi des refăcute, în parte susţinute şi pe elemente în care există suficientă experienţă. De fapt eliminarea aproape completă din competiţie în ultima vreme a filierii uraniu natural-grafit-gaz s-a datorat în exclusivitate faptului că exploatarea suficientă şi îndelungată a centralelor de acest gen a arătat că costul energiei furnizate de ele rămîne superior preţului actual în ţările care o adoptaseră. În schimb, nici azi nu este încă în funcţiune o centrală nucleară cu apă uşoară, ducînd la o putere pentru care — după prevederi — competitivitatea economică ar trebui să-i fie asigurată. Cît aleatorism conţin aceste calcule arată, de pildă, faptul că pentru o mare centrală cu apă în fierbere costul investiţiei per KW instalat s-a arătat a fi cu circa 40% mai mare decît cel anunţat iniţial.

Să revenim la fiabilitate

REVISTELE de specialitate dau de un timp încoace ştiri despre pane importante care apar la diversele centrale fie în timpul construcţiei fie imediat după punerea lor în funcţiune. De pildă, numai în numărul din aprilie 1968, revista franceză „Energie Nucléaire" anunţă 11 asemenea incidente tehnice la centrale noi şi foarte costisitoare de diverse tipuri, cele mai dese constînd din fisurarea marilor vase de oţel în care sînt conţinuţi reactorii sau a schimbătorilor de căldură, integraţi în incinta reactorului. Or lucrările privind îndepărtarea unei asemenea pane nu pot începe imediat din cauză că apropierea omului este exclusă pînă cînd radioactivitatea pieselor respective nu scade în mod natural sub o anumită limită. Acest lucru se ştia, bineînţeles, de mult, de unde grija cu care se realizează şi se verifică toate materialele, piesele şi subansamblele care intră în construcţia unei centrale nucleare. Este clar însă că precauţiile adoptate pînă acum au fost insuficiente. Au apărut astfel noi cauze de întîrziere a dării în exploatare după ce în trecutul apropiat fuseseră anunţate alte amînări ale încheierii unor etape intermediare şi care au însumat cel puţin 1—2 ani în cazurile fericite.

Toate acestea se soldează cu creşteri însemnate ale costului investiţiei şi aşa destul de mare (circa 70—80 milioane dolari pentru o unitate de 500 MWe). Ele pot să nu afecteze prea mult costul energiei din cauză că exploatarea centralelor nucleare este sensibil mai ieftină decît a centralelor termice, însă creşterea neprevăzută a imobilizărilor, a fondurilor fixe, este pierdere curată pentru oricine; or aici pierderile se apreciază a fi enorme.

De ce toate acestea? Orice întrebare pusă **a posteriori** trebuie să capete un răspuns. În cazul de faţă este unul simplu: graba manifestată prin încălcarea etapelor, minimalizarea dificultăţilor de rezolvare a unor probleme care, pînă atunci, nu se puseseră niciodată, grabă întreţinută de apriga concurenţă comercială între marile companii antrenate în aceste lucrări.

În adevăr, viteza cu care evoluează proiectele noilor unităţi este de-adreptul ameţitoare: cifrele precedente o confirmă în parte. În plus se constată, de pildă, că într-un moment cînd nici o centrală de tip BWR mai mare de 300 MW nu funcţionase încă, erau acceptate comenzi pentru 500, 800 şi chiar 1.100 MW. De asemenea, prima centrală cu apă grea de peste 500 MW a început să fie proiectată în momentul în care unitatea experimentală de 200 MW de acelaşi tip nu fusese încă terminată. Cele ce s-au întîmplat şi continuă să se întîmple cu noile centrale scoate în evidenţă că în acest domeniu experienţa se acumulează lent. Pare a se impune concluzia că după comandarea unei centrale trebuie aşteptat 6 sau 7 ani pentru a cunoaşte felul în care ea se comportă în timpul celor doi ani dintîi de funcţionare. Fără a dispune de toate informaţiile ce le poate furniza această perioadă de încercare, este greu — dacă nu imposibil — să se dea garanţii pentru unitatea următoare. Asemenea garanţii sînt în cazul de faţă absolut necesare pentru beneficiari din cauza valorii foarte mari a cheltuielilor de investiţii.

Cauzele care au generat direct aceste fenomene supărătoare sînt mai multe. Printre cele mai importante se situează problemele de tehnologia materialelor speciale şi a pieselor de o mare varietate în reactor, supuse la efortul cumulativ al temperaturii, presiunii şi radiaţiilor nucleare. Fizica solidului, cu toate progresele sale, nu este încă în stare să ghideze tratarea curat ştiinţifică a acestor probleme. Soluţiile mai mult sau mai puţin empirice rămîn încă a fi singurele ce pot fi folosite, caz în care numai experienţa ulterioară poate dovedi sau infirma justeţea căii adoptate; or, aceasta implică timp.

★

ÎNAINTE DE A ÎNCHEIA mai trebuie adăugat că la data actuală fizica nucleară a reactorilor este cel puţin la fel de bine stăpînită ca şi fizica semiconductorilor, care intervine în funcţionarea tranzistorilor sau fizico-chimia macromoleculelor, proprie materialelor sintetice folosite în obţinerea fibrelor artificiale. În plus, tehnologiile respective au conţinut în toate cazurile aproximativ acelaşi grad de empirism. Între ele există însă o mare diferenţă pe scara efortului global necesar atingerii scopului final: una este să nu se reuşească fie chiar primele sute de mii de tranzistori de un anumit tip sau de metri pătraţi de ţesături nylon şi cu totul altceva să se greşească realizarea unei centrale nucleare. Disproporţia pierderilor financiare este de multe ordine de mărime.

Concluzia care se desprinde este că, chiar în vremea noastră, nu toate noutăţile ştiinţifice pot fi transformate la fel de repede în noutăţi tehnice şi că măcar în cazul unor probleme de mare anvergură cum este cea de faţă, cheltuielile care le implică investigarea prealabilă şi completă a fiecărei etape de elaborare a tehnologiei rămîn a fi considerabil mai mici decît cele provocate de nefuncţionarea corectă a întregii instalaţii, constatată abia la terminarea ei.

De altfel, după o perioadă de mare entuziasm pentru centralele nucleare în care au fost comandate numărul impresionant de unităţi citate se constată acum o diminuare sensibilă a interesului beneficiarilor pentru continuarea acestei acţiuni, la aceeaşi scară. Ne găsim, fără îndoială, în faţa unui fenomen cu aspect trecător, pentru că şi dificultăţile actuale vor fi cu siguranţă învinse, însă pe seama unor pierderi deloc neglijabile pentru noua ramură industrială. Mai putem spera că începuturile ei dramatice vor fi o bună învăţătură pentru viitoarele cazuri similare.

FINANȚE

NOILE PRINCIPII CARE STAU LA BAZA IMPOZITULUI AGRICOL

Ion RUȘINARU
președintele Băncii Agricole

- **1951–1967 s-au construit la sate circa 1 100 000 case de locuit.**
- **4 milioane de locuitori ai satelor s-au mutat în această perioadă în case noi.**
- **Peste 1 300 000 de locuințe din mediul rural dispun de energie electrică.**

LEGEA cu privire la impunerea veniturilor realizate din activități agricole — adoptată recent de Marea Adunare Națională — se înscrie în rîndul măsurilor elaborate de partid și guvern pentru creșterea eficienței muncii în toate sectoarele și repartizarea părții din venitul național care revine consumului individual, potrivit principiului echității sociale.

Agricultura, în țara noastră, reprezintă o ramură de bază a producției materiale. Este adevărat că politica de industrializare dusă în anii construcției socialismului a schimbat ponderea producției globale în favoarea industriei. Totuși, dacă avem în vedere că în anul 1968 în agricultură s-a obținut circa 17% din produsul social total și circa 22% din venitul național și că în această ramură lucrează peste 50% din populația activă a țării, înțelegem mai limpede de ce, în special în ultimii ani, partidul și guvernul, fără să încetinească ritmul de dezvoltare a industriei, acordă o atenție deosebită agriculturii. Planul de stat pe anul 1969 prevede pentru dezvoltarea bazei tehnico-materiale a agriculturii investiții de la buget și din resursele proprii ale unităților agricole de stat și cooperatiste în sumă de 15,5 miliarde lei. Totodată, din fondurile statului se cheltuiesc anual aproape cinci miliarde și jumătate pentru acțiuni social economice la sate cum sînt învățămînt, cultură, sănătate, construcții de drumuri, combaterea epifitiilor și epizootiilor, etc., ceea ce contribuie la sporirea producției agricole și mărește gradul de civilizație a satului.

De un real ajutor pentru dezvoltarea și consolidarea agriculturii cooperatiste, este sprijinul acordat de stat prin credite în condiții avantajoase. La sfîrșitul acestui an cooperativele agricole vor beneficia de aproape 4,4 miliarde lei credite pe termen lung, iar pentru realizarea producției au primit în anul 1968 credite pe termen scurt și avansuri de contractare de peste 4,8 miliarde lei.

Prin eforturile financiare ale statului pentru dezvoltarea agriculturii se dezvoltă producția de tractoare și mașini agricole de îngrășăminte chimice, cercetarea științifică, etc.

Urmărind așezarea relațiilor între stat și cooperative agricole, pe baze economice și prin aceasta stimularea creșterii producției prin sistemul contractărilor și achizițiilor, statul asigură desfacerea la prețuri remuneratorii a întregii producții marfă, ceea ce a contribuit la creșterea an de an a veniturilor cooperativelor agricole. Numai în anul 1968 aceste unități, ca urmare a stabilirii unor prețuri mai avantajoase la unele produse ce se livrează statului (struguri, ouă, fructe), au încasat în plus 350 mil. lei.

Toate aceste măsuri luate de stat pentru sprijinirea cooperativelor agricole și munca susținută a țărănimii s-au concretizat în creșterea producției și a veniturilor. Astfel, veniturile realizate de către cooperativele agricole din vînzările către stat, cu toate condițiile de secetă prelungită în care s-a realizat producția în anul 1968, au fost mai mari cu 64% decît în anul 1963. Ca urmare a creșterii veniturilor cooperativelor agricole a sporit și partea care a revenit membrilor cooperatori pentru munca prestată cu 52%, iar valoarea medie a zilei muncă a crescut cu 32% în aceeași perioadă. Mai trebuie avut în vedere că, deosebit de veniturile realizate în cooperativele agricole, țărănimea obține însemnate venituri în bani, precum și produse pentru consum propriu de pe loturile personale. În anul 1968 membrii cooperatori și producătorii cu gospodărie individuală au încasat numai pentru produsele vîndute statului 5,3 mild. lei, cu 70% mai mult decît în anul 1963.

Condițiile în care se dezvoltă producția agricolă, unde factorii naturali exercită de multe ori o influență puternică asupra rezultatelor muncii oamenilor, precum și fertilitatea diferită a pămîntului, a făcut ca, o dată cu creșterea producției agricole și a nivelului de viață al țărănimii, să se diferențieze tot mai mult veniturile individuale realizate. Nu puține erau cazurile cînd, la muncă egală, se obțineau venituri diferite, ceea ce nu corespunde principiului socialist al retribuirii muncii și influențează negativ cointeresarea materială a țăranilor în creșterea producției și a productivității muncii.

În aceste condiții noi de viață ale țărănimii sistemul de impozitare a veniturilor din activități agricole stabilit în anul 1957, care avea la bază principiul impunerii cu o sumă fixă pe hectar, nu mai corespunde realității, căpătînd un caracter egalitarist. Cooperativele agricole plăteau un impozit fix în funcție de suprafața de teren deținută indiferent de modul de folosință și de veniturile obținute. S-a ajuns astfel la situația ca unele cooperative agricole care, datorită condițiilor pedoclimatice mai favorabile, obțineau venituri mari să plătească totuși același impozit sau chiar mai mic decît alte cooperative agricole care cu aceleași eforturi, iar uneori chiar cu eforturi mai mari, obțineau producții și venituri mai mici. Așa, de exemplu, în anul 1967, cooperativa agricolă Boiu Mare din județul Maramureș, a plătit un impozit de 114 mii lei, care raportat la venitul realizat de membrii cooperatori reprezintă 37,0%, în timp ce cooperativa agricolă Jilava a plătit un impozit de 447 mii lei care raportat la venitul realizat de membrii cooperatori reprezintă doar 5,9%. Astfel, impozitul nu mai exercita rolul de pîrghie a statului pentru corectarea veniturilor fiecărui membru al societății corespunzător principiului echității sociale și reglementarea contribuției fiecăruia la formarea fondurilor pentru dezvoltarea societății corespunzător veniturilor pe care le realizează.

Cu ajutorul creditelor pe termen lung primite cooperativele agricole au plantat suprafețe întinse cu vii și pomi, au executat construcții zootehnice, au făcut îmbunătățiri funciare și au amenajat terenuri pentru irigat unde au dezvoltat legumicultura. Cu alte cuvinte, cooperativele agricole au fost sprijinite să dezvolte o cultură intensivă, ceea ce le-a permis ca de pe aceleași suprafețe de teren să obțină venituri sporite. Grăitoare în această privință sînt construcțiile de sere și solarii executate în ultimii ani care au adus cooperativelor agricole venituri nete de sute de mii de lei, în timp ce impozitele plătite la hectar au rămas la același nivel. De exemplu, cooperativele agricole Bocsig și Dorobanți, din județul Arad, obțin în acest an venituri nete de la culturile în sere și solarii, de circa 320 mii lei și respectiv 230 mii lei la hectar, iar impozitul plătit este de 59 lei la hectar, ceea ce reprezintă mai puțin de 0,03% din venitul net pe hectar.

Noua lege privind impozitele pentru veniturile agricole reglementează o așezare mai justă a sarcinilor la buget luînd drept criteriu de bază venitul net realizat de fiecare producător agricol, ceea ce îmbină în mod armonios interesele generale ale statului cu cele ale țărănimii și va contribui la cointeresarea membrilor cooperatori și producătorilor individuali în dezvoltarea producției.

În condițiile noi de reașezare, impozitul agricol perceput de stat va fi mai mic cu circa 400—500 mil. lei decît în anul 1955 și cu 4,4 miliarde lei mai mic decît cheltuielile făcute de stat în comune. Din cele 4 678 cooperative agricole, peste 2 000 vor plăti un impozit mai mic decît în prezent, iar peste 500 vor plăti același impozit, ceea ce va constitui un însemnat ajutor. În acest fel, în cooperativele agricole cu rezultate mai slabe, din veniturile realizate va rămîne o parte mai mare pentru retribuția la zi muncă și mărirea fondurilor de acumulare. Prin urmare, stabilirea impozitelor în raport cu venitul, determină o redistribuire a veniturilor din cooperativele agricole pe calea impozitelor.

Impozitele mai mici plătite de unele cooperative agricole slab dezvoltate, deși constituie un element stimulator, nu reprezintă factorul determinant pentru consolidarea acestora. Așa cum arată tovarășul Nicolae Ceaușescu la întîlnirea conducerii de partid cu președinți ai cooperativelor agricole și ai uniunilor cooperatiste județene **„Singura cale pentru toate cooperativele — și pentru cele bune și pentru cele rămase în urmă — de a asigura creșterea continuă a veniturilor este calea producției, calea organizării temeinice a muncii, a folosirii intensive, raționale a mijloacelor pe care statul le pune la îndemîna țărănimii..."**

Nu puține sînt cazurile cînd cooperative agricole cu condiții similare obțin producții diferite tocmai pentru că nu și-au organizat și condus în mod corespunzător activitatea. De exemplu, la cooperativa agricolă 30 Decembrie — Butimanu din județul Ilfov, valoarea medie a zilei muncă a fost în 1967 de 11 lei, iar în cooperativa 9 Mai — Corbeanca, din același județ, cu aceleași condiții de producție, valoarea zilei muncă a fost de 21 lei.

Investițiile făcute de unele cooperative agricole nefiind exploatate în mod corespunzător, nu au contribuit la sporirea producției și a veniturilor. M-aș referi din nou la rezultatele obținute la producția de legume în sere și solarii. În timp ce unele cooperative agricole au obținut venituri foarte mari, așa cum am arătat, la altele rezultatele sînt minime, situîndu-se în unele cazuri chiar sub nivelul realizărilor de pe suprafețele în cultură obișnuită. Exemplu : cooperativa agricolă de producție Simirad din județul Arad obține din aceste culturi numai 10 mii lei pe hectar față de 85 mii lei/hectar obținute în medie de 137 cooperative de pe astfel de culturi.

Lipsuri de această natură sînt și în ce privește întreținerea plantațiilor, îngrijirea și furajarea animalelor, executarea la timp și de calitate bună a lucrărilor agricole, care se răsfrîng asupra rezultatelor economico-financiare ale cooperativelor agricole respective. Pentru consolidarea economică a acestor cooperative agricole sînt necesare măsuri în vederea ridicării calității muncii consiliilor de conducere și acordarea unui sprijin mai eficient de către organele agricole județene și celelalte organe locale la rezolvarea practică a unor probleme care se mențin în activitatea acestor unități, ceea ce va determina creșterea veniturilor, de care vor beneficia în primul rînd cooperatorii. Sarcini importante în această direcție revin și aparatului Băncii Agricole care, așa cum am arătat, pune la dispoziția cooperativelor un volum mare de credite. Trebuie să recunoaștem că existența unor datorii restante la unele cooperative agricole este și urmarea acordării unor credite fără o analiză temeinică a condițiilor existente pentru executarea lucrărilor și realizarea producției care să asigure rambursarea la termen a acestor credite.

Deosebit de importantă consider prevederea că, în viitor, impozitul nu se va mai percepe global pe cooperativă, ci în mod individual, direct și progresiv în funcție de venitul fiecărui cooperator. Introducerea acestui principiu face ca fiecare cooperator să cunoască suma cu care contribuie la dezvoltarea societății, să știe că toți cetățenii patriei au și drepturi, dar și obligații față de stat și totodată să aprecieze în mod just eforturile pe care le face statul pentru dezvoltarea economică socială a comunelor, pentru învățămînt, cultură, asigurarea sănătății, apărarea țării etc. Așa cum fiecare salariat al statului plătește impozit în raport cu salariul realizat este justificat ca și fiecare cooperator să plătească impozit în funcție de veniturile pe care le realizează. De aceea, la calcularea impozitelor se pornește de la cota de 6,5% ce se aplică unui venit minim stabilit de lege, mergîndu-se apoi progresiv pe grupe de venituri pînă la 16%. Astfel, impozitele plătite de membrii cooperatori vor fi progresive, în funcție de veniturile realizate, ceea ce corespunde principiului echității sociale.

Este cunoscută grija partidului și guvernului pentru asigurarea unui nivel de viață corespunzător persoanelor cu venituri mai mici în care scop au fost mărite limitele minime ale salariilor, a fost stabilit un nou sistem de calculare a pensiilor ; din bugetul statului se alocă sume însemnate ca alocații pentru copii, se acordă indemnizații celor cu salarii mici pentru acoperirea cheltuielilor de chirie și combustibil etc. Consecvența acestei politici se regăsește și în noul sistem de așezare a impozitului agricol care are la bază venitul realizat de fiecare cooperator, spre deosebire de trecut cînd prin perceperea unui impozit global pe cooperativă sarcina fiscală era suportată în mod egal de toți cooperatorii.

Caracterul umanitar al acestei legi și grija pentru perceperea în mod cît mai just a impozitelor de la țărănime se reflectă și în înlesnirile de plată prevăzute în cazul unor calamități (grindină, înghețuri timpurii și tîrzii, inundații etc.), precum și în reducerile și scutirile acordate familiilor cu mai mulți copii, soțiilor de militari, bătrînilor etc.

Avînd în vedere nivelul veniturilor realizate de către țărănime din gospodăria personală, legea privind impozitul agricol prevede și unele îmbunătățiri ale sistemului de impunere a acestora. Păstrîndu-se principiile de bază ale actualei reglementări, care prevăd cote de impozite progresive asupra veniturilor realizate, s-au adus modificări cotelor de impozite și normelor de venit care corespund mai bine condițiilor create pentru realizarea producției și valorificarea produselor la prețuri mai avantajoase.

În vederea stimulării creșterii livrărilor la fondul de stat și asigurării aprovizionării populației în mod ritmic cu produse agricole, legea prevede reducerea impozitelor cu 25% asupra veniturilor realizate din vînzarea produselor către organizațiile socialiste pe bază de contracte. Totodată, legea prevede diferențierea impozitelor percepute de la gospodăriile situate în apropierea orașelor și cele care au condiții mai bune de realizare și valorificare a producției.

Proiectul de lege privind impunerea veniturilor realizate din activități agricole a fost supus spre dezbatere țărănimii ceea ce corespunde principiului democratic socialist și practicii adoptate de partidul nostru de a se consulta cu poporul la elaborarea hotărîrilor privind conducerea statului. Discuțiile care au avut loc și propunerile făcute, pe baza cărora s-au adus îmbunătățiri proiectului de lege, arată cît de necesară era modificarea actualului sistem de impunere și justețea noilor reglementări. La această acțiune, alături de cadrele din aparatul de partid și de stat, a participat și aparatul Băncii Agricole. Și în viitor salariații Băncii Agricole vor acorda tot sprijinul cooperativelor agricole pentru calcularea în mod just a impozitului pe fiecare cooperator în vederea aducerii la îndeplinire a reglementărilor aprobate. Totodată, vor intensifica sprijinul acordat cooperativelor agricole pentru folosirea cu maximum de chibzuință atît a creditelor cît și a fondurilor proprii. Hotărîrea Consiliului de Miniștri apărută recent, care reglementează acordarea creditelor și efectuarea plăților pentru aprovizionări în cooperativele agricole, creează condiții noi pentru ca ajutorul acordat de bancă să fie cît mai eficient și să contribuie la înlăturarea neajunsurilor din activitatea acestor unități.

NIVEL DE TRAI

CREȘTEREA BUNĂSTĂRII ȚĂRĂNIMII – PROCES CONTINUU

Ion TULPAN
adjunct al ministrului Finanțelor

> **O dată cu creșterea veniturilor s-au produs schimbări importante și în structura cheltuielilor bănești ale țărănimii. Iată cum a evoluat această structură în perioada 1959—1967.**
>
> | | 1959 | 1967 |
> |---|---|---|
> | Total cheltuieli bănești | 100,0 | 100,0 |
> | din care pentru: | | |
> | — produse alimentare | 29,3 | 29,4 |
> | — mărfuri indus. nealiment. | 30,1 | 34,8 |
> | — cumpărări de animale | 10,1 | 7,7 |
> | — servicii | 9,1 | 10,6 |
> | — plăți obligatorii și facultative | 11,9 | 7,0 |
>
> **Se remarcă sporirea sensibilă a cheltuielilor pentru mărfuri industriale nealimentare. O creștere mare au cunoscut mai ales cheltuielile pentru bunuri de folosință îndelungată și confort casnic. Față de 1960, desfacerile de mărfuri în mediul rural au crescut în 1967, după cum urmează:**
>
> | | |
> |---|---|
> | — aparate de radio: | de peste 3 ori |
> | — mașini electrice de spălat: | de aproape 9 ori |
> | — ceasuri de mînă: | le peste 4 ori |
> | — biciclete: | de peste 2 ori |
> | — televizoare: | de la 194 buc. la peste 43 000 buc. |
> | — mașini de cusut: | de la 6478 buc. la aproape 25 000 buc. |

PARTIDUL ȘI GUVERNUL au acordat și acordă o importanță deosebită dezvoltării producției agricole în cooperativele agricole, în gospodăriile personale ale membrilor cooperatori și în gospodăriile individuale, pentru creșterea veniturilor țărănimii și ridicarea nivelului de viață în satele noastre. Încheierea procesului de cooperativizare a agriculturii în anul 1962 a creat premisele necesare pentru o concentrare și mai mare a eforturilor materiale și financiare pe care statul nostru le face în vederea realizării acestui scop.

Ca urmare a dezvoltării și perfecționării bazei tehnice-materiale, a îmbunătățirii aprovizionării, a organizării producției și a muncii, a creșterii cointeresării materiale a membrilor cooperatori și a aplicării pe scară tot mai largă în agricultură a cuceririlor științei și experienței înaintate, economia cooperativelor agricole a cunoscut în ultimii ani, pe ansamblu, o dezvoltare continuă, ascendentă, în toate sectoarele de activitate.

Cooperativele agricole au alocat, an de an, însemnate mijloace materiale și bănești în vederea realizării unui volum sporit de investiții. Astfel, în perioada 1962—1968, cooperativele agricole au efectuat din fonduri proprii investiții în valoare de circa 16,7 miliarde lei. În același timp, statul a sprijinit aceste unități cu un volum important de credite pentru investiții și producție în condiții deosebit de avantajoase. Pentru investiții, în perioada 1962—1968, cooperativele agricole au primit credite pe termen lung de circa 5,1 miliarde lei, iar pentru producție creditele acordate de stat se ridică, la nivelul unui singur an, la circa 5 miliarde lei.

Investițiile efectuate au dus la creșterea proprietății obștești, în general, și a fondurilor fixe, în special. Astfel, în perioada 1962—1968 fondurile fixe au crescut de la 8 miliarde lei la 18,5 miliarde lei. A sporit numărul mijloacelor de transport auto, precum și al altor categorii de mașini și unelte necesare extinderii micii mecanizări în ramura creșterii animalelor, viticulturii, pomiculturii, legumiculturii etc. La sfîrșitul anului 1967, cooperativele agricole dispuneau, printre altele, de 11 630 autocamioane, 1 261 autoturisme, 1 334 tractoare rutiere.

Datorită dezvoltării bazei tehnice-materiale, inclusiv a chimizării și creșterii suprafețelor irigate în sectorul vegetal, a muncii însuflețite a țărănimii cooperatiste, a specialiștilor, producția de cereale la ha a crescut în perioada 1962—1967 la principalele culturi după cum urmează: la grîu — secară, cu 51%; la porumb cu 31%; la floarea soarelui cu 42% și la sfecla de zahăr cu 52%.

De asemenea, s-a dezvoltat sectorul zootehnic sporind an de an efectivele de animale și producția obținută. La principalele produse, situația se prezintă astfel:

	1962	1967
1. carne total (mii tone)*)	177,2	278,1
din care porcine	63,9	92,8
2. lapte de vacă (mil. hl)	5,3	10,8
3. lînă total (tone)	6682,0	10.954,0

*) reprezintă greutatea animalelor destinate sacrificării pentru consum.

Expresie a dezvoltării cooperativelor agricole este creșterea producției globale și pe această bază a veniturilor bănești. Față de 1966, în 1967, producția globală a crescut cu 2%, iar veniturile bănești cu 9%; pentru anul 1969 se prevede o creștere de 42% și respectiv 48%.

Ca un fenomen pozitiv este de reliefat faptul că ritmul de creștere a veniturilor bănești a devansat ritmul de creștere a producției globale.

Obținerea unor producții vegetale și animale în continuă creștere, sporirea veniturilor bănești și stabilirea unor raporturi tot mai judicioase între fondul de acumulare și fondul de consum au dus la consolidarea economică și organizatorică a cooperativelor agricole și la creșterea veniturilor membrilor cooperatori. Drept urmare, valoarea zilei-muncă a crescut în anul 1968, cu 11% față de anul 1965, iar veniturile obținute de țărănime din munca depusă în cooperativele agricole, au sporit, în aceeași perioadă, cu peste 600 milioane lei.

Concomitent cu sprijinirea cooperativelor agricole în dezvoltarea activității și creșterea producției, statul a ajutat sub toate formele și gospodăriile personale ale cooperatorilor și gospodăriile individuale din zonele necooperativizate prin acordarea de semințe selecționate, la prețuri convenabile, îngrășăminte chimice, material săditor, îndrumare tehnică de specialitate etc.

Ca urmare a sporirii producției agricole și a eforturilor făcute de stat pentru sprijinirea agriculturii prin mecanizare, chimizare și introducerea cuceririlor științei agricole moderne au crescut an de an veniturile țărănimii, s-a ridicat nivelul ei de viață. Numai în perioada 1965—1968 veniturile bănești obținute de țărănime din munca depusă în cooperativele agricole au crescut de la 5,4 miliarde lei la peste 6 miliarde lei, iar cele realizate prin vînzarea produselor agricole pe piață au crescut de la 4,350 miliarde la 5,100 miliarde lei. În anul 1968, cu toate condițiile neprielnice veniturile bănești ale țărănimii obținute din zile-muncă și din predarea de produse către stat (exclusiv cele realizate de membrii cooperatori din vînzarea produselor pe piață), au crescut cu 7,6% față de anul 1967. De altfel, în anul 1968, ca urmare a măsurilor luate de stat pentru creșterea prețurilor de preluare a unor produse agricole, ca: struguri pentru vin, vin și rachiuri naturale, struguri de masă, plante medicinale, ouă (după mărime și perioadă), precum și pentru acordarea de prime de export, țărănimea a dobîndit venituri suplimentare de 480 milioane lei. În aprecierea veniturilor individuale ale țăranilor cooperatori trebuie să se țină seama și de faptul că pentru produsele agricole pe care ei le valorifică pe piața țărănească se obțin prețuri mai mari.

Dar nu numai creșterea veniturilor bănești vorbește despre ridicarea nivelului de viață al țărănimii. În această ordine de idei amintim că în prezent, prin valorificarea acelorași cantități de produse agricole, **țăranii își pot procura mai multe produse industriale decît în trecut, ca urmare a sporirii puterii lor de cumpărare.** Grăitoare sînt și cifrele care arată creșterea mai rapidă a cheltuielilor bănești ale țărănimii pentru produse nealimentare decît a acelora pentru produsele alimentare și modificarea structurii acestora, în sensul sporirii ponderii cheltuielilor pentru confort casnic, pentru bunuri cu valoare ridicată și de folosință îndelungată.

Nivelul de trai, în creștere, al țărănimii este caracterizat și de ritmul impresionant al construcțiilor de locuințe la sate (numai în anii 1962—1967 s-au construit aproape 427 000 de locuințe, majoritatea din piatră și din cărămidă), de numărul satelor electrificate (care s-a dublat în perioada 1962—1968), de numărul abonaților la radio și radioficare (mai mare de circa 1,8 ori în anul 1968 față de 1962), de numărul televizoarelor din sate (care a crescut în această perioadă de peste 31 ori) etc.

În mod pozitiv influențează nivelul de trai al țărănimii, în general, și nivelul veniturilor cooperatorilor, în mod deosebit, **efortul făcut de stat pentru dezvoltarea economică și socială a comunelor.** Cheltuielile făcute de stat, de la buget, pentru comune au crescut de la 1 546 milioane de lei în anul 1955 la 5 430 milioane de lei în anul 1968, fondurile destinate comunelor fiind utilizate pentru activitatea agro-zooveterinară, pentru drumuri comunale și lucrări edilitar-gospodărești, pentru învățămînt, sănătate, cultură și artă etc. La toate acestea se adaugă cheltuielile pentru învățămîntul superior, inclusiv burse, de care beneficiază și elevii și studenții proveniți de la sate, precum și o serie de alte cheltuieli făcute de stat care contribuie și la creșterea bunăstării țărănimii și care dacă nu ar fi fost acoperite de la bugetul statului trebuiau să fie suportate de țărănime. De asemenea, este de reținut faptul că în cooperativele agricole lucrează în prezent circa 7 000 de ingineri și tehnicieni, agronomi și alți specialiști plătiți de stat.

Subliniem încă o dată că întreaga dezvoltare a agriculturii cooperatiste și ridicarea nivelului de trai la sate au avut loc în condițiile creșterii și diversificării sprijinului primit din partea partidului și statului, sprijin care s-a materializat în extinderea mecanizării și chimizării, în dezvoltarea irigațiilor, în sporirea asistenței tehnice etc. Fără efortul material continuu al statului nostru nu ar fi fost posibile progresele obținute în agricultura cooperatistă.

Pentru obținerea unor rezultate și mai bune în agricultura cooperatistă, pe măsura eforturilor făcute, în vederea creșterii averii obștești și deci și a veniturilor țărănimii, sînt necesare în continuare măsuri pentru folosirea mai bună a terenurilor agricole și a îngrășămintelor de către toate cooperativele, specializarea în culturile care se potrivesc solului și posibilităților de întreținere a culturilor în bune condiții; dezvoltarea sectorului zootehnic cu rasele cele mai productive, asigurarea cu furajele necesare, îngrijirea mai bună a animalelor și înlăturarea numărului mare de mortalități; folosirea cu eficiență a fondurilor de investiții, în direcția creșterii producției, înlăturarea investițiilor cu caracter neproductiv, întreținerea în bune condiții a investițiilor făcute.

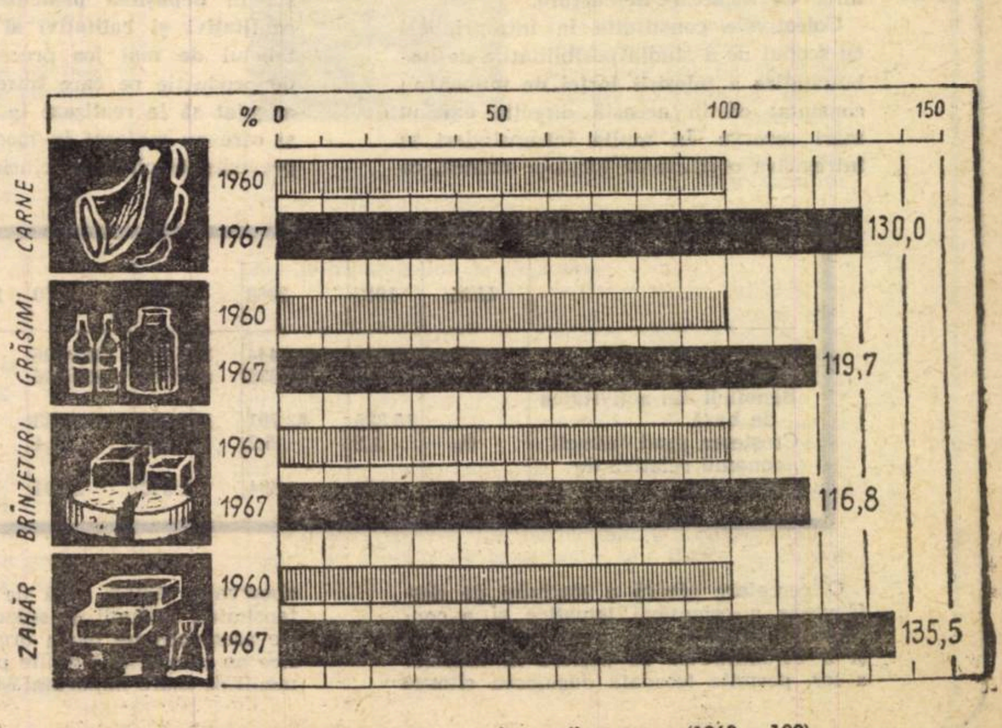

Creșterea consumului de produse alimentare (1960 = 100)

CONDUCERE ȘI ORGANIZARE

În industria județului Galați

ESENȚIAL: NU NUMĂRUL CI CONȚINUTUL ȘI EFICIENȚA STUDIILOR

SE CONSIDERA că atenția cu totul deosebită care s-a acordat la elaborarea actualului plan cincinal al întreprinderilor industriale din județul Galați ar fi avut drept efect stabilirea unor indicatori mobilizatori, pe măsura potențialului tehnic și uman de care acestea dispun. Și totuși... Studierea multilaterală în cadrul acțiunii privind organizarea științifică a producției și a muncii, folosind tehnici și metode adecvate, a dat la iveală noi și noi rezerve de creștere a producției și a productivității muncii, de reducere a prețului de cost și de sporire a acumulărilor.

Conținutul principal al acțiunii s-a definit în elaborarea unor studii, îmbrățișînd cele trei domenii principale: organizarea conducerii, a producției și a muncii. Din cele 775 de studii elaborate, 128 se referă la organizarea conducerii, 350 sînt legate de organizarea producției, iar 297 privesc studiul și normarea muncii. Pe baza lor, au putut fi formulate circa 2 000 de măsuri, menite să ridice pe o treaptă superioară activitatea economică a întreprinderilor.

● Dirijori care invață să-și cunoască orchestrele

O ATENȚIE DEOSEBITĂ a fost acordată studierii posibilităților de creștere a **gradului de utilizare a capacităților și a suprafețelor de producție,** descoperirii strangulărilor și locurilor prea largi, proiectîndu-se măsuri eficiente cu aplicabilitate imediată, care să ducă la sporirea volumului de producție. Pe această linie se înscriu îndeosebi studiile cu privire la analiza fluxurilor tehnologice și amplasarea utilajelor. Multe colective — pentru a scurta durata imobilizării utilajelor — și-au orientat atenția spre îmbunătățirea metodelor de execuție a reparațiilor, reorganizarea secțiilor de întreținere și reparații și programarea științifică a întreținerilor și reparațiilor.

De asemenea, ținîndu-se seama de importanța asigurării neîntrerupte a procesului de muncă cu materii prime, materiale, scule etc., în conformitate cu cerințele procesului tehnologic și, în general, a coordonării judicioase a operațiilor de transport cu sarcinile procesului de producție, numeroase întreprinderi au căutat soluții pentru raționalizarea și mecanizarea transporturilor interne și a operațiunilor de încărcare-descărcare.

Colectivele constituite în întreprinderi cu scopul de a studia posibilitățile de **îmbunătățire a folosirii forței de muncă** au constatat că în această direcție existau mari rezerve. În multe întreprinderi se întregistra o risipă de forță de muncă, ca urmare a nefolosirii integrale a fondului de timp, a calificării insuficiente a unor categorii de muncitori, a fluctuației cadrelor, a raportului necorespunzător dintre numărul muncitorilor de bază și al celor auxiliari, dintre numărul de muncitori și cel al personalului tehnic-administrativ etc. Măsurile inițiate au urmărit mobilizarea rezervelor depistate în scopul creșterii productivității muncii. În funcție de specificul procesului de producție, s-au elaborat studii privind amplasarea și deservirea locurilor de muncă, utilizarea cît mai deplină a timpului de lucru. Cadrele din întreprinderile județului Galați s-au convins, de pildă, că numai și prin îmbunătățirea micro-climatului de muncă — iluminat, încălzit, ventilație, zgomot etc. — factor complet neglijat cu ani în urmă, se pot realiza creșteri simțitoare ale producției și productivității muncii.

În atenția majorității întreprinderilor județului a stat de asemenea analiza modului de **folosire a personalului tehnic-administrativ.** Prin studiile efectuate și măsurile propuse s-a căutat să se înlăture paralelismul în activitatea unor servicii funcționale și să se distribuie mai judicios sarcinile de serviciu între ele.

Studiile și analizele efectuate pentru perfecționarea organizării științifice a producției și a muncii și-au găsit expresia în **depășirea principalilor indicatori cantitativi și calitativi ai producției.** În tabelul de mai jos prezentăm sporurile de producție pe care întreprinderile s-au angajat să le realizeze în anii 1967—1970 și care au majorat în mod corespunzător prevederile planului cincinal aprobat.

	U/M	1967	1968	1969	1970	1967—1970
Producția globală	mii lei	42 474	201 444	313 644	354 526	912 088
Producția marfă	„ „	49 115	183 233	457 892	330 996	1 021 236
Beneficii din activitatea de bază	„ „	15 335	82 791	107 081	142 023	347 230
Creșterea prod. muncii	%	1,2	5,3	6,3	5,4	...
Economii relative de salariați		377	1 694	2 340	2 104	...

O cercetare atentă a modului de desfășurare a orientării tematice și a conținutului studiilor de organizare, precum și a modalităților de punere în aplicare a lor, permite totodată degajarea cîtorva observații. Astfel, față de anul 1967, intensitatea acțiunii a scăzut foarte mult. De asemenea pe harta organizării științifice au rămas încă multe pete albe, în domenii de mare importanță și actualitate. A fost omisă studierea problemelor legate de programarea optimă a producției, de scurtarea duratei de fabricație, reducerea stocurilor de producție neterminată și semifabricate din producție proprie, reducerea cheltuielilor de pregătire-încheiere pe unitatea de produs, a cheltuielilor pentru depozitare etc.

Un interes insuficient s-a acordat și **studierii interacțiunii dintre om, mașină și mediu**; s-au pierdut din vedere asemenea preocupări ca înlăturarea cauzelor apariției premature a oboselii, reducerea consumului de energie umană, îmbunătățirea ambianței psihologice și sociologice etc. Dacă în unitățile economice lipseau cadrele care să cunoască asemenea domenii, nimic nu justifică faptul că nu au fost antrenați specialiști care lucrează în învățămînt sau în instituții de stat (medici igieniști și de alte specialități, în special din cadrul Direcției județene pentru problemele de muncă și ocrotiri sociale). După părerea noastră, formarea unui colectiv de studiu a acestor probleme pe lîngă cabinetul județean de organizare științifică a producției și a muncii ar putea sprijini întreprinderile în abordarea și soluționarea problemelor de psihologie și sociologie industrială. Urgentarea punerii în funcțiune a laboratorului de psihologia muncii de la Combinatul siderurgic-Galați ar fi de un real ajutor nu numai pentru această mare unitate industrială, ci și pentru celelalte întreprinderi ale județului.

În sfîrșit, probleme vitale pentru îmbunătățirea organizării conducerii, cum sînt **sistemul informațional uzinal, structura organizatorică a întreprinderilor, folosirea timpului de lucru al cadrelor de conducere,** fie că nu au fost abordate, fie că au fost examinate superficial și fără rezultate practice.

● Non multa sed multum

DACĂ TEMATICA este încă insuficient de cuprinzătoare, eludînd o serie de aspecte de bază, nici nivelul de abordare a unor teme nu satisface exigențele cerute de natura acestei activități. Din analiza studiilor efectuate în întreprinderi se constată că multe nu depășesc nivelul unor informări sau fotografieri ale situației, cuprind foarte multe cifre nesemnificative, nu analizează cauzele fenomenelor produse și implicit nu se pot stabili măsuri concrete, menite să ducă la îmbunătățirea activității. Ne referim la studii ca „Înființarea compartimentului economic" (Uzina Laminorul), „Analiza gradului de ocupare a personalului tehnic-administrativ" (I.S.C.L.), „Folosirea capacității de producție și a mașinilor de prelucrare a lemnului", „Cel mai economic grad de asamblare a motorului principal" (Șantierul naval Galați).

Deși una din cerințele esențiale ale organizării o constituie urmărirea rezolvării și implicit finalizarea propunerilor printr-o creștere a eficienței activității economice, prea puține studii prezintă calcule temeinice de eficiență (cele mai multe pierd din vedere acest lucru). De pildă, din 29 de studii elaborate pînă acum la întreprinderea „Prutul"-Galați, numai 4 prezintă și eficiența ce se scontează; la întreprinderea „Apollo", [...] 2 studii din 13 contribuie la îmbunătățirea activității economice a întreprinderii. Alte studii se încheie prin măsuri de o importanță minoră.

Firesc este ca volumul de muncă ce se materializează în studiile întocmite să-și găsească o deplină valorificare în aplicarea măsurilor preconizate; din analiza situației din numeroase întreprinderi se constată însă o insuficientă preocupare pe această linie; de pildă, la Uzina de reparații Tecuci au fost aplicate numai 13 din 30 studii, la Întreprinderea poligrafică — 10 din 18, la I.S.C.L. (în 1968) 2 din 10, la Întreprinderea pentru colectarea și industrializarea laptelui (I.C.I.L.) — 7 din 14, la Întreprinderea „Apollo" — 3 din 8. Chiar și în elaborarea studiilor se înregistrează întîrzieri mai mici sau mai mari față de termenele ce și le-au propus. De pildă, la Fabrica de conserve Tecuci din 13 studii planificate, 3 au fost realizate în termen, 9 cu întîrzieri de 8—14 luni, iar două nu sînt nici pînă acum finalizate.

Stabilirea unor termene cît mai reale pentru aplicarea în producție a măsurilor acceptate constituie o premisă de bază pentru obținerea eficienței economice preconizate. De aceea, considerăm greșită orientarea conducerii Întreprinderii de prefabricate din beton, care a prevăzut ca termen de înfăptuire 31 decembrie 1968 pentru 5 studii (dintr-un total de 8) ca și a altora.

Din practică rezultă de asemenea că uneori avizarea studiilor de către comitetele de direcție se face cu multă întîrziere, ceea ce atrage după sine, fie întîrzieri în realizarea eficienței calculate, fie chiar inutilitatea aplicării unora din măsuri, situația schimbîndu-se între timp. De exemplu, la Întreprinderea de prefabricate din beton perioada de aprobare a unor studii a fost de pînă la 6 luni.

Acțiunea de îmbunătățire a organizării producției și muncii ce se desfășoară în prezent în toate unitățile economice presupune mobilizarea rezervelor interne, mai ales prin măsuri organizatorice, și mai puțin prin consumarea de fonduri bănești. Majoritatea întreprinderilor au ținut seama de această cerință. Unele însă și-au axat activitatea spre studierea unor soluții de sporire a capacităților de producție în special pe seama fondurilor de investiții. I.S.C.L., de exemplu, a cerut pentru înfăptuirea a 4 studii peste 20 milioane de lei din fondurile de investiții ale ministerului. Organizarea presupune, în primul rînd să organizezi ceea ce ai... Pornind de la necesitatea evidențierii rezultatelor economice obținute ca urmare a aplicării studiilor, în unele întreprinderi există tendința de a considera toate depășirile de plan ca datorate acțiunilor de organizare, ceea ce este evident eronat.

● Mai mult oxigen organizării...

ASPECTELE SEMNALATE arată că în acțiunea de organizare științifică a producției și a muncii se mențin încă numeroase carențe. Ele se explică, în parte, prin interesul scăzut al unor cadre pentru lectura literaturii de specialitate, cît și prin concepția retrogradă despre „inaplicabilitatea" unor tehnici și metode moderne, datorită „inexistenței condițiilor". În parte, vina revine și multor ministere, care nu acordă o îndrumare și un sprijin sistematic, nu rezolvă operativ propunerile ce depășesc competențele întreprinderilor.

Pentru ca să se obțină rezultate pe măsura posibilităților întreprinderilor noastre este necesar ca însăși activitatea în acest domeniu să fie mai bine organizată și mai temeinic orientată. În acest scop, se impune atragerea în compartimentele de organizare a unor specialiști cu pregătire corespunzătoare, dornici de a-și aduce întreaga contribuție la perfecționarea activității unităților economice. Nu de mai mică importanță este și specializarea lor pe diferite probleme sau grupe de probleme. Un sprijin mai substanțial ar putea da CEPECA, institutele de învățămînt superior și institutele de cercetare ale Academiei sau cele departamentale. Se fac prea puține discuții pentru clarificarea diferitelor probleme și aspecte, mai ales de ordin practic, ca și schimburi de experiență. Lipsa unei reviste de specialitate se face tot mai mult simțită, atît pentru promovarea ideilor noi, cît și pentru lărgirea audienței acestora.

Este evident că îmbunătățirea activității în domeniul organizării științifice a producției și a muncii cere eforturi continue, sistematice și perseverente, de fapt singurele în măsură să asigure o eficiență economică reală și mereu sporită, capacitate de adaptare la cerințele mereu schimbate ale producției, ale progresului economic și social.

D. APOSTOL
N. MAFTEI
Institutul politehnic-Galați

● La ÎNTREPRINDEREA DE REPARAȚII AUTO TECUCI, perfecționarea fluxurilor tehnologice, stabilirea forței de muncă necesare pe posturi și tacte, precizarea cantitativă și sortimentală a necesarului de S.D.V., îmbunătățirea aprovizionării locurilor de muncă etc. au avut drept rezultat dublarea capacității de producție la atelierul de reparat bene și la cel de reparat motoare.

● Modificarea fluxului tehnologic la silozul de făină de la ÎNTREPRINDEREA DE MORARIT ȘI PANIFICAȚIE a dus la eliberarea spațiului în care anterior se depozita făina în saci, la eliminarea făinii deșeu și la reducerea cheltuielilor de manipulare. De asemenea, prin înlocuirea transportului mecanic al făinii prin transport pneumatic și îmbunătățirea diagramei tehnologice de fabricație a pîinii, capacitatea fabricii de pîine crește cu 12 tone/24 ore, obținîndu-se un beneficiu suplimentar de 464 mii lei pe an.

● Prin mai buna organizare a reparațiilor — executarea lucrărilor de reparații și întreținere în timpul schimbului neprogramat, asigurarea din timp a pieselor de schimb și confecționarea lor în atelierele proprii, întărirea răspunderii muncitorilor de întreținere și reparații pentru buna funcționare a utilajelor ș.a. — la STAȚIA DE SORTARE A MINEREULUI GALAȚI s-a obținut un spor de producție de aproape 10 milioane lei.

● În secțiile de producție ale ÎNTREPRINDERII TEXTILE GALAȚI, în urma transpunerii în viață a măsurilor proiectate în studiile de organizare, zona de deservire a crescut de la 8 la 10—12 războaie automate, iar la cele mecanice de la 2 la 3, ceea ce a asigurat întreprinderii o economie anuală de fond de salarii de peste 921 mii lei.

AȚI FRECVENTAT CEPECA!

CE TRANSFORMĂRI A PRODUS ÎN CONCEPȚIA ȘI ACTIVITATEA DV. DIRECTORIALĂ?

Bujor OLTEANU
director general, Rafinăria-Brazi

● TEAMA DE NOU?

ÎN CEEA CE MĂ PRIVEȘTE, principalul efect al frecventării cursurilor este reevaluarea politicii de personal.

Întrucît la un moment dat, în cadrul întreprinderii a apărut o situație necorespunzătoare caracterizată prin faptul că mulți salariați, deși formați în întreprindere, voiau să plece, a trebuit să mă „aplec" în mod serios asupra acestei probleme. Mi-am dat seama că una din principalele cauze era persistența practicii de a se da dispoziții peste capul unor șefi de compartimente, de unde neînțelegeri, contradicții, nemulțumiri. Deși această problemă mă frămînta mai de mult, nu găsisem o rezolvare corespunzătoare. Printr-o muncă sistematică, pe care am imprimat-o și colaboratorilor direcți, ținînd seama de principiile învățate, am reușit să adîncim procesul de delegare a atribuțiilor și să reducem la minimum suprapunerile și încrucișările de autoritate, îmbunătățind considerabil climatul social din întreprindere.

...Dacă unele din conceptele și practicile difuzate de experții centrului nu sînt aplicabile la condițiile întreprinderilor noastre, motiv pentru care cred că ar fi necesar un efort mai susținut din partea centrului pentru „filtrarea" teoriei și experienței străine, pot afirma totuși cu convingere că cele mai multe sînt bune și utile. Ceea ce ar rămîne de discutat sînt unele dificultăți în aplicarea noilor soluții, pe care le-aș numi subiective: teama de nou ca și greutatea de a ne face înțeleși uneori, atît de colaboratori și subalterni, cît și de forurile superioare întreprinderii.

...Aș vrea să subliniez că „sensibilizarea" față de nou, trebuie imprimată adînc în întreprindere, la toate nivelele, dar în același timp și organelor de conducere superioare întreprinderii.

Ion FLUERARU
director, Fabrica de zahăr-Chitila

● ÎNTÎI SĂ FIE... OUL!

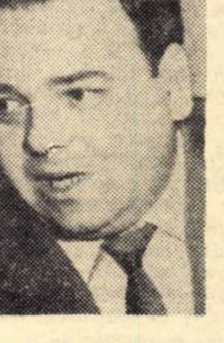

ÎN CADRUL CENTRULUI, așa cum este el conceput, și cum, de fapt, funcționează, se realizează, o *perfecționare* a cadrelor de conducere. Se presupune deci că cei care vin aici sînt deja formați ca conducători.

Cum sînt formați directorii întreprinderilor noastre industriale?

De regulă inginer, directorul nou numit se pomenește proiectat pe un vîrf unde bat tot felul de vînturi (comerciale, de aprovizionare, financiare, ale dezvoltării de perspectivă etc.), cărora nu le cunoaște nici natura, nici direcțiile, și a căror strunire devine foarte anevoioasă!

Gîndesc că în primul rînd învățămîntul superior, indiferent de specialitate, trebuie să acorde mai multă atenție problemelor de conducere.

În continuare, procesul de formare a cadrelor de conducere ar putea fi continuat cu următoarele etape: o dată hotărîrea luată asupra celui ce urmează a fi promovat în funcții de conducere, acesta să treacă printr-o perioadă de „rodaj" prin toate sectoarele principale ale întreprinderii în calitate de asistent al șefului compartimentului respectiv; după terminarea acestui rodaj multisectorial, poate fi trimis la o școală *de formare în conducerea întreprinderii* (6 luni — 1 an) și numai apoi să i se încredințeze autoritatea și responsabilitatea funcției de director.

Programe scurte de perfecționare sau de informare, de schimb de experiență sau ținere la curent cu noutățile în știința și practica conducerii — ceea ce face de fapt în prezent CEPECA — ar urma *să continue* procesul formativ și nu să-l înceapă. Întîi să fie deci oul, dacă se poate spune astfel.

CADRE ȘI RĂSPUNDERI

ING. GHEORGHE VIOREL

O MOBILITATE care m-a frapat în primul moment aceasta a fost cea dintîi impresie în clipa în care m-am aflat în fața inginerului Gheorghe Viorel, directorul Uzinei chimice — Pitești. Dar o dată dialogul început, am constatat că interlocutorul meu (în vîrstă de 48 ani) mai poate fi definit și printr-o altă trăsătură: o mare voință și dragoste de muncă. Feciorul țăranului Iacob Viorel din Șibot, care în 1918 a dus drapelul comunei sale la Alba Iulia și strănepotul unuia din ortacii lui Avram Iancu, inginerul Gheorghe Viorel a fost animat încă de copil de o singură ambiție: să învețe carte. Și-a reușit. Dacă ar fi să punem alături toate examenele pe care le-a trecut ca elev al diferitelor școli și cursuri de specializare, ca și cele ale Institutului politehnic-București am aflat că numărul lor se ridică — după calculele sale — la peste 500.

În fața unui asemenea „bilanț" este explicabil de ce prima întrebare a fost generată de o anume curiozitate.

● Momentul hotărîtor în cariera dv?

— Prima încercare „pe viu" a ingineriei. Eram doar student-practicant la Distileria chimică de lemn-Reșița cînd am pus în funcțiune o instalație de formaldehidă abandonată de foștii patroni și considerată nerecuperabilă.

● Vă pasionează de mult chimia?

— M-a „prins" încă de cînd eram foarte tînăr, și pasiunea a crescut apoi cu fiecare an de practică în această ramură industrială.

● Lucrați în prezent într-o întreprindere foarte tînără. Ce satisfacții deosebite ați încercat în cadrul acestei activități?

— Ca specialist, faptul că am contribuit și eu într-un fel la diversificarea anumitor tipuri de negru de fum (de înaltă abraziune impuse solicitărilor anvelopelor din secolul... vitezei) pe care România nu le avea, dar pe care azi le și exportă. Ca director, activitatea mea în organizarea unei unități ce va fi inclusă în viitorul apropiat în una dintre cele mai mari platforme industriale ale țării.

● Ce vă creează cele mai mari greutăți în activitatea dv?

— În primul rînd, unele defecțiuni în planificarea lucrărilor de reparații și revizii, care determină uneori opriri ale procesului de producție, nu întotdeauna necesare. În al doilea rînd, frecvența mare a rapoartelor statistice.

● Ce soluții propuneți?

— Raportarea decadală doar a unor indicatori fizici, restul indicatorilor de plan (mai rațional grupați) urmînd a fi raportați lunar, cei mai mulți chiar trimestrial.

● Folosiți în mod eficient inginerii de care dispuneți, în special în munca de concepție?

— Trebuie să recunoaștem că o bună parte dintre aceștia, mai fac încă multă scriptologie. Chiar și cei de la concepție, din cauza atîtor situații care ni se cer, pierd — după calculele noastre — circa 5 zile pe lună cu raportările statistice.

● După cîte observ, vă „deranjează" mult faptul că vin la dv., pentru a fi examinate și semnate, prea multe rapoarte și documente.

— Sînt un om activ căruia fiecare minut îi este extrem de prețios; îmi e necaz deci că uneori nu-mi mai pot organiza acest timp în mod rațional din cauza scriptologiei de care mă las și eu antrenat.

● Cum reușiți totuși să vă asigurați timpul necesar studiului?

— Citesc în orice clipă liberă și unde apuc. Am acasă și la birou — după cum observați — o întreagă bibliotecă de specialitate. Pînă și servieta am transformat-o în bibliotecă.

● Ce-ați citit de exemplu, în ultimele zile?

— Ultimele numere din revistele de specialitate: „Chemical and Engineering", „L'Usine Nouvelle" și „Oil and Gas International".

● Cum ați reușit să vă însușiți limbile străine de care vă folosiți în studiul dv.?

— Este o problemă tot de voință izvorîtă din convingerea că limbile străine sînt absolut necesare activității unui conducător de întreprindere. Nemai voind să apelez la interpret (deși la citit mă descurcam), m-am apucat de acest studiu alături de copiii mei.

● Vă mai rămîne timp liber și pentru alte îndeletniciri?

— Mă organizez în așa fel încît să mă pot ocupa și de educarea celor doi copii ai mei. Duminica, din cînd în cînd, practic înotul și vînătoarea. Cum însă simt mereu foarte acut nevoia de mișcare, aproape zilnic, cît de tîrziu, fac plimbări lungi cu soția la „Trivale".

★

REȚINUSEM la început - din discuția cu interlocutorul meu că una din principalele calități ale unui director este spiritul de organizare. Se pare într-adevăr că am avut ocazia să cunosc un om care știe să se organizeze, nu numai în activitatea sa profesională, ci și în viața de toate zilele. Acesta este poate și „secretul" echilibrului său.

V. B.

ȘANTIER ȘTIINȚIFIC

Prof. dr. docent **ROMAN MOLDOVAN**

membru corespondent al Academiei

1. Ați ocupat timp îndelungat funcțiuni importante în administrația de stat. Cum explicați îndemnul Dv. spre preocupări teoretice ?

— Diferitele funcțiuni care mi-au absorbit în mare măsură timpul disponibil m-au determinat totodată să încerc unele generalizări teoretice ale practicii economice, care s-au finalizat în studii apărute în publicațiile curente sau în lucrări mai ample. Cred că un rol stimulator în acest sens l-a constituit faptul că, concomitent cu activitatea în diferite instituții ale administrației de stat, am desfășurat continuu și o activitate didactică în învățămîntul economic superior, aceasta atît în perioada dinainte de 23 August 1944 cît și după. De asemenea, presupun că constanța unor atari preocupări se poate explica și prin faptul că, la începutul muncii mele — acum mai bine de 30 ani —, am activat în domenii de cercetare științifică puternic orientate spre analiza fenomenelor și proceselor economice și previziune conjuncturală. Mă refer în special la Institutul românesc pentru studiul conjuncturii economice.

2. Zonele investigațiilor Dv ?

Se pot contura aproximativ două zone și anume una care se referă la analize ale dezvoltării fenomenelor și proceselor din perspectiva macroeconomică și alta legată de cercetările școlii sociologice de la București. Drept ilustrare a acestui dublu și concomitent conținut al preocupărilor și activității mele științifice aș putea cita lucrarea de doctorat : „Formarea și mișcarea capitalurilor în România în perioada 1921—1938", precum și studiile privind definirea conceptului de venit național, analiza evoluției prețurilor unor produse agricole în perioada 1920—1940,

...perspectiva macroeconomică și cercetările sociologice de teren...

iar în domeniul cercetărilor sociologice studiul întocmit în anul 1939 privind viața economică a unui sat — comuna Suseni — din fosta plasă Dîmbovnic.

Totodată, în perioada antebelică am desfășurat o activitate publicistică cu caracter ideologic de pe pozițiile necesității de dezvoltare progresivă a societății și economiei noastre, reflectată în articole apărute în publicațiile „Revista de studii sociologice și muncitorești", „Țara de mîine" de la Cluj, „Sociologie românească", precum și în săptămînalul economic „Excelsior".

3. Preocupări prezente și de viitor

— Sub impulsul sarcinilor puse în fața noastră de Congresul al IX-lea al partidului și Conferința Națională — ca cerințe pentru practică și teorie economică — personal mă preocupă, între altele, problema delimitării și identificării conținutului unora din factorii care contribuie la ritmul înalt în care s-a dezvoltat și se dezvoltă economia noastră și a schimbărilor adînci care au avut loc în structura sa în anii construcției socialiste. Identificarea și determinarea contribuției factorilor diverși, respectiv a locului lor în ansamblul măsurilor de politică economică, ca elemente prin care se reflectă înfăptuirea obiectivului central și complex — al industrializării socialiste cu toate implicațiile acestuia pentru progresul nostru —, se înscriu într-o cercetare mai cuprinzătoare privind sistemul conducerii planificate a economiei naționale, cunoașterea mecanismului creșterii sale multisectoriale, a variabilității proporțiilor, ramurilor, domeniilor și activităților prioritare în condițiile unei dezvoltări în permanență echilibrată și de adîncire a participării sale la diviziunea internaționanlă socialistă și mondială a muncii.

În acest sens, pe lîngă atacarea parțială în anumite publicații a problemelor mai sus menționate, pregătesc o lucrare ceva mai dezvoltată și care — între alte lucrări ale Academiei — urmează să apară în anul acesta. În domeniul învățămîntului superior particip la elaborarea unui curs de statistică economică pentru studenții Academiei de Studii Economice.

În aceeași ordine de idei menționez studiul aplicării modelelor în prefigurarea științifică a dezvoltării de viitor a economiei, respectiv tehnicile de modelare în munca de planificare.

De asemenea, aș aminti dorința pe care sper să o realizez, de a relua o activitate mai veche — mă refer la cercetările sociologice de teren — prin participarea la unele din lucrările catedrei de sociologie de la Universitatea din București.

Am convingerea că îndeplinirea acestor proiecte va constitui o modestă contribuție la lămurirea unor laturi ale practicii construcției noastre socialiste și la lărgirea orizontului cunoașterii în domeniile științifice menționate.

V. E.

SE POATE ELABORA O AXIOMATICĂ ECONOMICĂ ?

DINCOLO DE PARTICULARITĂȚILE domeniului de cercetare, științele alcătuiesc un sistem coerent, rațional de cunoștințe apt a fi transmis și dezvoltat. Sistemul ramificat și în continuă diversificare al științelor economice nu poate face excepție de la această logică internă necesară. De aceea și pentru economiști se pune tot mai acut problema conceptualizării mai riguroase a uriașului volum de cunoștințe cu care operează. În sintetizarea teoretică a cunoștințelor, un ajutor de seamă este axiomatizarea raționamentelor în scopul de a le ierarhiza.

Metoda axiomatică are în centrul ei definirea unor idei conducătoare, a unor premise majore, a unor principii — fundamentale — de o asemenea evidență empirică sau experimentală încît nu se mai cer demonstrate. În construcția sistemului de idei, teorii, postulate metoda axiomatică presupune acțiunea unei „mașini raționale" care „prelucrează" materialul inițial în teoreme, leme (propoziții derivate), teze, implicații, concluzii. Este de fapt arsenalul metodologic al oricărei științe constituite — arsenalul metaștiinței — în cazul nostru al **metaeconomicii.**

Practicienii sau „realiștii" din teorie ne-ar putea reproșa că un astfel de procedeu formal-logic nu este necesar într-o știință ca economia politică, știință a intereselor fundamentale ale claselor, ale oamenilor. Este știut însă că ordinea socială nu este rezultatul hazardului, iar în ceeace privește teoria putem spune că dacă într-adevăr nu logica dă forța de convingere ideilor, tot atît de adevărat este că fără logică ideile nu au forță de convingere. O interpretare a acestor afirmații ar fi și aceasta : idei mediocre au putut fi proclamate drept principii de către metafizicieni talentați sau măcar abili (de felul unor Malthus sau Proudhon), pe cînd idei cu adevărat valoroase s-au pierdut adeseori fie și numai din lipsa unui aparat rațional care să le pună în valoare.

● *Istoria axiomaticii economice*

Coboară la Aristotel (384—322 î.e.n.) care distingea activități utile — oekonomia — și activități dăunătoare cetății — chremâta. Așadar, Aristotel axiomatiza în economie „binele și răul". În istoria axiomaticii economice pot fi cuprinse idei ca „prețul just" al lui Toma d'Aquino sau ca cele privitoare la „paradoxurile" din polemica lui Bodin cu Malestroit, ideile balanței comerciale sau ale protecționismului mercantilist. Dar axiomatizarea economiei politice ca știință este inaugurată de „aritmetica politică" a lui Petty (1623—1687), dezvoltată în „ordinea naturală" a fiziocraților, în „homo oekonomicus" al hedoniștilor, dar nu mai puțin al clasicilor englezi ai economiei politice burgheze, în ideile eficienței economice, ale valorii-muncă, plusvalorii ș.a., care au și constituit moștenirea de preț a economiei politice a clasei muncitoare. Marxism-leninismul a dezvoltat axiomatica economică prin degajarea unor idei cardinale ca : forța de muncă marfă, valoarea-relație socială, capitalul ca plusvaloare capitalizată, procesul de muncă și procesul de valorificare a capitalului, formele funcționale ale capitalului, tezele reproducției, redistribuirea plusvalorii și formarea veniturilor exploatatorilor, contradicția fundamentală a capitalismului, stadiul monopolist al capitalismului, criza generală, capitalismul monopolist de stat, dezvoltarea planică a economiei, repartiția după muncă etc. etc.

Pe baza unor astfel de principii călăuzitoare și a altora — corespunzătoare noilor procese, fenomene, legități, relații ale vieții economice contemporane — se poate elabora și dezvolta o axiomatică economică. În cele de mai jos ne permitem să formulăm cîteva idei care ar merita o discuție.

● *Probleme și rezolvări*

În aria de cuprindere a unei axiomatici economice sînt multe și variate. Ne vom opri asupra cîtorva ca puncte de plecare : definirea caracterului și obiectului economiei politice, a „celulei economice".

Despre **caracterul** economiei politice ca știință în accepțiunea marxistă se poate spune că există deja o anumită comunitate de vederi în a considera că avem de-a face cu o știință socială, istorică, de clasă, de partid. Dar cu aceasta am definit oare caracterul specific al acestei științe sociale și economice ? Nu, încă nu. Procesele, fenomenele, relațiile economice au o specificitate între celelalte procese, fenomene și relații sociale. Producția, cererea și oferta, repartiția nu sînt și nu pot fi fenomene individuale, izolate, care privesc numai anumite grupuri sociale. Economia în sensul economiei politice (și nu al unor științe economice de ramură sau speciale) este un sistem macrosocial care se dezvoltă după un determinism stocastic, aleatoriu. Într-un sens nu am greși deci dacă am socoti economia politică o știință social-statistică (a unor fenomene stocastice).

Despre **obiectul** economiei politice ca știință în accepțiune marxistă s-ar putea de asemenea pretinde că nu există probleme controversate întrucît putem să ne referim la indicațiile lui Marx, Engels sau Lenin, sau la manualele care au format opinii. Dar la o examinare atentă a însăși categoriei de relații de producție observăm ceea ce s-ar putea considera, după părerea noastră, o inconsecvență logică : în relațiile de producție sînt cuprinse relații de proprietate, de schimb și de repartiție. Oare acești trei termeni definesc noțiunea de relații de producție ? De ce ar fi relații de producție relațiile de schimb și repartiție? Sau altă problemă : cum îmbinăm cele două definiri ale obiectului economiei politice — ca știință a legilor proceselor economice și ca știință a relațiilor de producție ? Care este unitatea procesual-relațională care poate și trebuie să fie punctul de plecare și concluzia firească a cercetării teoretice în economie ? Punînd aceste probleme se constată că obiectul economiei politice este departe de a constitui o problemă rezolvată dacă nu se definește „celula economică". Și această „celulă" nu poate fi modul de producție, care este unitatea dialectică a relațiilor societății cu natura — forțele de producție — și a celor interumane — relațiile de producție — în procesul de producție, sau orînduirea, respectiv formația socială — care este o categorie a materialismului istoric.

„Celula economică" de care trebuie să se ocupe economia politică trebuie să fie un sistem procesual de structuri și relațional, cu nivele determinate, supuse cercetării de ansamblu de către economia politică apoi de restul științelor economice. Indiferent de denumirea ce s-ar da acestui „sistem social-economic de procese, structuri și relații economice", el trebuie să înmănuncheze toate acele elemente pe care istoria le relevă pentru cele mai evoluate organisme economice pentru a putea astfel, aidoma lui Marx, să construim sistemul economiei politice pornind de la forma în care categoriile respective și-au dobîndit maturitatea.

Așadar, folosind metoda axiomatică de cercetare și, apoi, de expunere în economia politică, în concordanță cu finalitatea pe care vrem s-o afirmăm și care desemnează „obiectul" în plenitudinea lui clasică, stabilim coordonatele unei logici formale cu atîți parametri cîți sînt necesari pentru dezvoltarea argumentației, fundamentării și conceptualizării. În acest proces apar circumscrierile posibile, comparațiile, contrapunerile sau alternativele.

Metoda axiomatică pune o singură condiție necesară și suficientă : ca raționamentele să fie necontradictorii între ele. Aceasta ar oferi unor critici comozi obiecția că se comite un „petitio principii" adică o demonstrare prin ceea ce trebuie demonstrat. Da, așa ar fi dacă axiomatica ar fi pe mîinile unor idealiști sau metafizicieni. Poate de asemenea că așa ar fi și pentru practicienii comozi sau pentru teoreticienii îngust-pragmatici, poate chiar fără ca ei să-și dea seama. Dar încă J. St. Mill sublinia necesitatea confruntărilor cu realitatea pentru a ne convinge de adevărul relațiilor stabilite mental. Aici metoda axiomatică se dovedește a fi cel mai corespunzător mijloc pentru o codificare cibernetică, modelare, în orice caz pentru o formularizare riguroasă semnificativă.

Silogismele pot revela dacă între premise, dezvoltare și concluzii este compatibilitate, incompatibilitate sau clauză alternativă. Astfel se explică imensa bogăție și varietate de sisteme teoretice sau de idei coexistente, consacrate de practica social-istorică.

● *Formă și conținut*

METODA AXIOMATICĂ disciplinează gîndirea și permite confruntarea reciprocă de idei într-un climat de integritate morală, în spirit constructiv. Axiomatica nu permite altă forță decît a argumentului teoretic. Dreptul de a se constitui în argument teoretic pot și trebuie să-l aibă în gîndirea axiomatizată numai acele idei care au rezistat confruntării cu realitatea, experimentul și cu negarea lor, respectiv cu alternativele, dovedindu-se optime. O subtilitate a metodei axiomatice care-i dă eleganță și eficiență este apariția și depășirea dialectică a paradoxurilor, ca rezultat al „modelării lumii reale". Pentru că trăim într-o lume a paradoxurilor, necesitatea unor axiome (care ar fi și pentru știință și pentru educarea oamenilor adevărate norme de netrecut) apare în întreaga ei importanță.

În încheiere se pot evoca și cîteva cerințe pentru o elaborare axiomatizată a economiei politice : valorificarea creatoare a tot ceea ce istoria și contemporaneitatea ne-au dat și ne dau spre reflecție, un cadru instituțional de desfășurare a dezbaterilor. Avem ce tradiții valorifica, avem ce inteligență vie stimula.

dr. Ioan CRISTESCU

FIȘE

■ În țările capitaliste dezvoltate se manifestă tot mai pregnant tendințe noi în conducerea și planificarea producției. Analiza acestor tendințe este efectuată în articolul lui R. Țvîlev — **Novîe konteptii planirovania i upravlenia** (Concepții noi ale planificării și conducerii) din MIROVAIA EKONOMIKA I MEJDUNARODNÎE OTNOȘENIA nr. 11/1968. Oprindu-se asupra genezei tendințelor menționate, autorul le condiționează de efectele revoluției științifice-tehnice. El apreciază că dezvoltarea forțelor de producție atrage după sine schimbări revoluționare nu atît prin automatizarea proceselor de producție, cît prin cibernetizarea și folosirea calculatoarelor electronice, deoarece acestea contribuie nu numai la schimbarea proceselor tehnologice cunoscute, dar atrag după sine și schimbarea radicală a principiilor de organizare și conducere a producției.

Calculatoarele electronice, apreciază autorul, au devenit o producție și au dovedit o folosire de sine stătătoare de importanță covîrșitoare. Este vorba de apariția unei tehnologii noi: tehnologia informației. Aceasta constă dintr-un sistem închegat de prelucrare și acumulare de informații pentru deținerea celor mai bune decizii în organizarea și conducerea complexelor economice. Tocmai apariția acestei tehnologii — consideră autorul — creează premisele pentru un sistem cu totul nou de producție, întocmai cum mașina la timpul său a creat sistemul producției de fabrică.

■ Revista britanică **THE ECONOMIC JOURNAL** (nr. 331/1968) publică studiul **Economic Aspects of Advertising: A Survey** (Aspectele economice ale publicității: o trecere în revistă), semnat de P. Doyle. Pornind de la constatarea semnificativă că ponderea cheltuielilor pentru publicitate a atins în Anglia cifra medie de 2,7% din prețul de desfacere, iar în S.U.A. cea de 3,7% și că se remarcă o tendință de creștere, autorul dezbate o serie de probleme cum ar fi: teoria economică a publicității; publicitatea și bunăstarea consumatorului, publicitatea și mass media; problemele financiare ale publicității.

Critica publicității se orientează în două direcții. Prima: publicitatea propriu-zisă aduce un cîștig social redus în comparație cu cîștigurile private substanțiale la realizarea cărora concură. A doua: conținutul reclamei este uneori înșelător, iar persuasiunea exercitată abuzivă. Sînt prezentate însă și două funcții utile din punct de vedere social ale publicității: cea de a informa și cea de a subvenționa unele mijloace de informare de masă. În legătură cu această ultimă funcție, Doyle scrie că, întrucît publicitatea oferă aproape jumătate din veniturile nete ale ziarelor și finanțează aproape în întregime televiziunea comercială, această sumă reprezintă un transfer bănesc către cititori și spectatori, sumă care, în cazul în care publicitatea ar înceta, ar trebui obținută din alte surse.

■ În ultima ediție a lucrării cunoscutului expert englez în materie de organizare și conducere a întreprinderilor, **Peter F. Drucker**, intitulată **The practice of management**, apărută în Editura W. Heinemann Ldt din Londra (400 pagini), principalele funcții ale conducerii întreprinderii sînt reduse la următoarele două: **marketing** (funcția economică) și **inovația** (funcția tehnică).

După o introducere în care precizează **rolul** conducerii, precum și sarcinile ei, autorul concretizează conținutul celor două funcții. În legătură cu prima funcție, autorul definește ca întreprindere orice organizație care se caracterizează prin realizarea unui produs sau a unui serviciu. De esența întreprinderii ține activitatea economică; aceasta nu constituie atributul nici unei alte organizații de tip uman (din sfera învățămîntului, administrației etc.). Marketing-ul este, după Drucker, funcția unică, distinctivă a activității economice: acesta stabilește natura produsului în funcție de cerere și planifică fabricarea și desfacerea. Sarcina noastră — spune el — este să producem ceea ce cere piața. Funcția tehnică se îndeplinește în diverse forme, în cercetare și tehnologie, în condițiile de preț, în metodele de conducere și comercializare. Cine nu inovează, piere. Inovația trece prin toate fazele activității economice... se extinde la toate formele acesteia.

■ În **Les Editions d'Organisation**, sub titlul **L'entretien de l'équipement d'une entreprise** (Întreținerea echipamentului unei întreprinderi) a apărut traducerea cărții lui K. Swärd **Machine tool maintenance.** In „maintenance" (întreținere) autorul cuprinde toate mijloacele puse în mișcare pentru a menține mașinile într-o stare de bună funcționare, pînă în momentul cînd ele trebuie retrase din serviciu. După Swärd, întreținerea mașinilor instalate poate fi planificată cel puțin pentru 75% din operații.

În activitatea de întreținere, autorul studiază două procese: întreținerea **preventivă** și întreținerea **corectivă.** Întreținerea preventivă are ca obiectiv întreținerea mașinii în permanență și urmărește, printr-un serviciu specializat, să asigure că toate măsurile preventive sînt stabilite bine și toate consemnele sînt respectate. Aci, controlul de calitate dispune dacă o mașină în serviciu poate fi la fel de satisfăcătoare ca o mașină nouă. Întreținerea corectivă ar preciza reparațiile de efectuat fără a aștepta ca deteriorările și alterările să fi luat amploare. Mai bine să oprești o mașină pentru a o repara — spune K. Swärd — decît s-o întrebuințezi în condiții defavorabile; întreținerea echipamentului unei întreprinderi cere calități de ordine, de metodă și de organizare.

■ Economistul francez Jean Weiller, profesor la Facultatea de drept și științe economice din Paris, tratează în ultima sa lucrare **La balance des paiements** (Balanța de plăți), Presses Universitaires de France, Paris 1968, una din cele mai actuale probleme ale economiei țărilor occidentale, îmbinînd expunerea teoretică a evoluției concepției despre această categorie cu aspecte practice actuale legate de reforma sistemului monetar interoccidental. În lucrare se subliniază legătura dintre un deficit al balanței globale de plăți externe și funcția internațională a unei monede de rezervă.

Dolarul era considerat pînă nu de mult moneda cea mai aptă să joace rolul de lichiditate internațională nu numai datorită potențialului economiei S.U.A., ci și neconvertibilității principalelor monede europene; mult timp nu se vorbea despre un deficit al balanței de plăți externe a Statelor Unite, ci numai despre o lipsă de dolari, chiar dacă țările europene occidentale își sporiseră considerabil rezervele și depozitele de aur și de dolari. Persistența neconvertibilității și a neîncrederii în celelalte monede occidentale a determinat în final ca rolul de supaveghetor al lichidităților internaționale asumate de Statele Unite să antreneze accentuarea deficitului balanței de plăți externe americane. O dată cu restabilirea convertibilității principalelor monede europene din Occident, rolul dolarului în sistemul monetar interoccidental a devenit obiect de dispută, în condițiile agravării poziției sale pe piața internațională.

blocnotes

PREISTORIA CERCETĂRII SOCIALE CONCRETE ROMÂNEȘTI (I)

DACĂ CUVÎNTUL „proletar", existent din latina clasică (proletarius), unde desemna pe locuitorii Romei care prezentau interes numai prin copiii pe care-i puteau oferi cetății (proles), a apărut cu două milenii înaintea clasei sociale care avea să-i dea conținutul istoric în accepțiunea modernă, cuvîntul „sociologie" a apărut mult mai tîrziu decît preocuparea pe care o identifică.

Apare tot mai evident în această privință că dreptatea este de partea lui Ferdinand Tönnies cînd afirma că sociologia este mai veche decît numele pe care-l poartă, că numele nu a creat-o și inventatorul numelui nu a adus-o în lume. Nu întîlnim oare astăzi, frecvent, în lucrări sociologice respectabile, afirmația că vestitul apolog „membrele și stomacul" al lui Menenius Agrippa reprezintă primul discurs **sociologic** al istoriei romane?

În acest context, numai un spirit negativist sau cineva prea puțin informat ar mai putea considera tezele sociologilor români care împing investigarea începuturilor de cercetare socială concretă din țara noastră pînă la literatura istorico-geografică feudală (cu o motivare însă nu întotdeauna satisfăcătoare) drept manifestări de „orgoliu național", în care George Călinescu vedea, pe bună dreptate, izvorul unor denaturări apărute, la anumite epoci, în unele ramuri istoriografice; aceasta, bine înțeles, în măsura în care investigațiile respective se întemeiază pe riguroase criterii de selecție între variatele lucrări care consemnează aspecte ale practicii sociale și ține seama că asemeni practicii sociale (și în dependență de ea) cunoștințele despre societate urcă la rîndul lor de pe trepte inferioare spre trepte superioare, evoluează de la simplu la complex.

Într-o lucrare dedicată tradițiilor românești în domeniul cercetării sociologice concrete, Ovidiu Bădina constată că **„în căutările întreprinse de cercetători asupra diferitelor aspecte ale vieții sociale trebuie stabilit izvorul sociologiei, cu istoria sa"** și menționează unele lucrări cu caracter social-politic, pentru a pune o întrebare legitimă: **„Care este criteriul avut în vedere cînd se face selecția materialelor care ajută la creionarea unei schițe a istoriei cercetării sociologice concrete românești"**

La ora actuală, răspunsul abia începe să fie formulat; enunțarea limpede a criteriului evocat de O. Bădina reprezintă însă obligatoriul punct de plecare pentru o viitoare istorie a cercetărilor sociologice concrete românești.

În acest sens, criteriul **simplei consemnări** a unor fapte de viață socială, invocat uneori, mi se pare hazardat. Cu o asemenea busolă, mergînd din aproape în aproape, riscăm să ne rătăcim.

Să ne rătăcim în trecut pînă în arhivele cu acte domnești și acte cu caracter privat, în producția folklorică, în nomocanoane, în rapoarte ale solilor sau capuchehăilor, chiar în scrierile hagiografice (viața sfîntului Ioan cel Nou, scrisă de Grigore Țamblac la 1402, nu conține oare detalii semnificative pentru viața socială a secolului al XIV-lea) sau în diferite lucrări literare (controversatele „Învățături" ale lui Neagoe Basarab sau „Didahiile" lui Antim Ivireanu nu conțin, la rîndul lor, observații asupra moravurilor vremii?).

Să ne rătăcim în prezent, pînă în oricare pagină de ziar sau oricare document public.

În mod evident, întreaga largă gamă de documente și lucrări din categoria celor menționate include o masă imensă de informații, înaltă acel „Mont Blanc" de fapte și observații de pe înălțimea căruia se poate dezvolta cercetarea istoriografică, inclusiv istoria gîndirii economice și social-politice românești. Prin aceasta însă, fiecare relatare în parte nu poate fi etichetată drept început de **cercetare** a realității sociale ci este numai un instrument al cercetării ulterioare, tot astfel cum o fișe de recensămînt completată nu reprezintă prin ea însăși o **cercetare** statistică chiar dacă cea din urmă nu se poate efectua decît pe baza celei dintîi.

Lucrurile devin ceva mai complicate în cazul literaturii cronicărești unde, răspîndite printre simple înregistrări cronologice de evenimente sau informații istorice bazate pe diferite alte izvoare (care nu prezintă interes pentru problema pe care o discutăm aici) apar și fapte de viață socială contemporană, bazate pe observații proprii („de teren" cum am spune astăzi), care **încep**, cu tot caracterul lor disparat, să fie asociate, **încep** să servească fundamentării anumitor constatări sau concluzii privind practica socială, la care autorul participă personal și pe care o interpretează în lumina propriilor sale concepții.

Firește, observațiile directe la care ne referim sînt limitate de proporțiile restrînse ale producției, au adesea un caracter accidental în cadrul preocupărilor de ansamblu ale scrierilor respective și sînt extrem de inegale din punctul de vedere al semnificației lor pentru viața socială. Mai mult, de regulă aceste fapte de viață socială sînt reținute și consemnate, prezentate denaturat sau omise, după criterii care țin exclusiv de interesul autorului. Nu este vorba numai (sau, mai exact, nici nu este încă vorba) despre acea dificultate de distincție între important și neimportant pe care V. I. Lenin o imputa întregii sociologii premarxiste și în care vedea izvorul subiectivismului sociologic cînd scria la sfîrșitul secolului al XIX-lea: **„Sociologilor le-a fost greu pînă acum să facă vreo deosebire între fenomenele importante și cele neimportante în rețeaua complicată a fenomenelor sociale (și aceasta și este rădăcina subiectivismului în sociologie); ei n-au știut să găsească un criteriu obiectiv pentru a putea face această deosebire".**

Nici nu este încă vorba despre o asemenea dificultate deoarece în general, în literatura cronicărească, un criteriu obiectiv de triere nici nu pare a fi căutat, de vreme ce observația directă — atunci cînd apare — este subordonată nu unui scop de cunoaștere a proceselor care au loc în societate, ci motivării acțiunilor domnitorului, în cazul cronicilor de curte, sau acțiunilor boerimii, în cazul cronicilor scrise de aceștia. Deși cu o mai mare frecventă a observației sociale concrete (uneori, și cu o intensitate mai mare a ei), datorită unui orizont de preocupări mai larg, nici lucrările primilor umaniști transilvăneni nu par a depăși pragul subsumării ei mobilurilor acțiunii pe care o servesc autorii.

Costin MURGESCU

Economia României între cele două războaie mondiale

C.A.P.S. SAU PENTRU CINE STRĂLUCEA „AURUL VERDE“?

ÎN CADRUL MĂSURILOR PRIVIND administrarea proprietății de stat, adoptate pe baza legii din 1929, a luat ființă Casa autonomă a pădurilor statului (C.A.P.S.). Ea era investită cu autonomie administrativă, tehnică și financiară avînd ca scop declarat activitatea de exploatare, conservare și dezvoltare a patrimoniului forestier al statului. S-a realizat acest scop? Practica „tăierilor rase“, profiturile mari încasate de capitalul particular prin concesii avantajoase, prețuri „de estimație“ etc. în timp ce veniturile vărsate de C.A.P.S. la bugetul statului erau infime, arată contrariul.

La sfîrșitul anului 1929 și începutul anului 1930, în proprietatea statului se găseau 2 033 399 ha de pădure, ceea ce reprezenta circa 27% din suprafața totală a pădurilor României. Din această suprafață, pădurea propriu-zisă ocupa 1 885 683 ha sau 92% din total, restul constituindu-l poienile, golurile, terenurile neproductive etc.

Pe lîngă fondul forestier, C.A.P.S., dispunea, de asemenea, de o rețea de căi ferate forestiere, care la constituire era în lungime de 380 km, precum și de numeroase fabrici de cherestea, ateliere, diferite imobile, școli silvice etc.

Din punct de vedere al structurii pe vîrste, pădurile statului cuprindeau 60% păduri tinere și numai 40% păduri exploatabile. Cît privește structura pe esențe fondul forestier al statului conținea numai 22% rășinoase (esențe superioare), în timp ce în suprafața generală silvicolă a țării lemnul de brad și molid deținea o pondere de 29%. Această structură necorespunzătoare a fondului forestier de stat și în special ponderea redusă a rășinoaselor, se datora, într-o mare măsură, exploatării neraționale.

● *Principala orientare: furnizoare de combustibil*

PENTRU DETERMINAREA posibilităților de exploatare ale pădurilor statului, vom folosi indicatorul potențialului mediu normal de producție a pădurilor calculat de *V. Sabău* în lucrarea **Organizarea producției forestiere** [1]) și anume 2,9 m^3 anual pe hectar. În felul acesta, producția normală a pădurilor statului ar fi trebuit să fie atît în 1929 cît și în 1938/39 de aproximativ **5,5** milioane m^3. Producția efectivă de material lemnos (lemn de lucru și lemn de foc) a fost în 1929 de 4.865 mil. m^3 iar în 1938 de aproximativ 7 mil. m^3. Așadar, dacă în 1929 producția realizată de material lemnos pare să fi fost sub capacitatea normală a pădurilor statului, în 1938 aceasta a depășit cu **1,5** mil. m^3. posibilitățile reale de producție ceea ce denotă o exploatare nerațională a fondului forestier de stat. Totodată, trebuie avut în vedere faptul că aproximativ 20% din lemnul obținut din pădurile proprietate de stat a fost lemn de lucru, la fasonarea căruia se pierdeau însemnate cantități de material lemnos.

Trebuie notat însă că în procesul de tăiere propriu zisă a intrat numai o parte din suprafața împădurită, deoarece restul îl reprezentau pădurile de protecție și cele lipsite de drumuri de acces. Ca urmare, cele 4.865 mil. m^3 material lemnos în 1929 au fost obținute prin exploatarea a numai 1.025 mil. ha, revenind pe ha de pădure exploatată 4,5 m^3 material lemnos.

Întrucît pînă în 1938 nu au intervenit schimbări deosebite în raportul dintre pădurile accesibile și cele neexploatabile ale statului, iar producția de material lemnos, după cum am văzut, a fost de aproximativ 7 mil. m^3., reiese că s-au exploatat aproximativ 7 m^3 de lemn comercial pe ha, adică o cantitate de peste 2 ori mai mare decît creșterea anuală.

Privită în dinamică, producția de material lemnos în sectorul de stat, cu rare excepții, a fost în continuă creștere, spre deosebire de producția de material lemnos pe ansamblul economiei naționale, care în timpul crizei a cunoscut reduceri substanțiale. Acest fapt își găsește explicația, în primul rînd, în structura producției însăși. După unele aprecieri oficiale, C.A.P.S. era considerată ca o întreprindere care producea lemn de foc, (dacă în producția totală de material lemnos a economiei naționale, în perioada 1930—1940, ponderea lemnului de foc era aproximativ de 60%, la **C.A.P.S.** această pondere atingea circa 80% din total).

Producînd în cea mai mare parte lemn de foc, iar lemnul de lucru reprezentînd, îndeosebi materiale de construcții, traverse, ambalaje etc. C.A.P.S. a stabilit relații, într-o măsură importantă, cu instituțiile de stat — armata, C.F.R., care au constituit o piață garantată.

Participarea unităților de stat la producția globală de material lemnos a țării a fost ridicată, în perioada 1930—1940 (aproximativ 45% din total). La aceasta a contribuit îndeosebi faptul că exploatarea a fost mai intensă și în continuă creștere de-a lungul întregii perioade.

● *Doar 1/5 din venituri provenea din industrializarea lemnului*

VALORIFICAREA celei mai mari părți din materialul lemnos sub formă de combustibil evidențiază o structură puțin evoluată a producției lemnoase în cadrul patrimoniului forestier de stat. Ca urmare, la C.A.P.S., masa lemnoasă supusă industrializării avea o pondere extrem de scăzută. De exemplu, veniturile Casei autonome a pădurilor statului obținute din vînzarea produselor industrializate nu au atins, în medie, de-a lungul unui deceniu nici 20% din total.

Pe de altă parte însuși procesul de industrializare în proporția redusă în care el avea loc nu atingea un grad superior de valorificare a materialului lemnos, ceea ce făcea ca eficiența producției să fie scăzută. Ponderea principală în produsele ce parcurgeau procesul industrializării o reprezenta cheresteaua. Industria de stat a cherestelei deținea 4% din întreaga forță motrică a fabricilor existente în economia națională, 3% din numărul total al lucrătorilor și 4,7% din întreaga producție de cherestea. Totodată trebuie remarcat că din puterea energetică existentă Casa autonomă folosea numai circa 45%.

Așa cum rezultă din cele de mai sus una dintre cele mai caracteristice trăsături ale administrației pădurilor de stat a constituit-o faptul că aceasta a fost în adevăratul sens al cuvîntului o economie de combustibil și de materii prime. Această stare de lucruri a avut urmări negative atît asupra situației economice și financiare a **Casei autonome a pădurilor statului**, cît și asupra veniturilor bugetare ale statului. Cîteva date sînt edificatoare. Astfel, valoarea producției lemnoase din fondul forestier de stat a fost în 1938—1939 de 889 mil. lei ceea ce reprezenta 35% din valoarea producției de lemn a țării. Suma vărsată de **C.A.P.S.** la bugetul de stat în 1939/40 (an cu o participație dintre cele mai importante) a reprezentat numai 0,45% din totalul excedentelor regiilor de stat. Evident în totalul veniturilor bugetare această sumă reprezenta un procent infim.

În mod firesc se ridică întrebarea: care au fost cauzele care au determinat aceste trăsături negative ale economiei forestiere de stat?

Încă din primii ani ai secolului nostru, suprafețe întinse din proprietățile forestiere ale statului au fost concesionate capitalului particular pe prețuri foarte reduse. Numai în perioada 1900—1905 statul a concesionat capitalului particular aproximativ 1/3 din suprafața existentă de rășinoase. Aceasta s-a datorat, pe de o parte necesităților financiare ale statului, iar pe de altă parte lipsei de drumuri forestiere, a instalațiilor de exploatare și prelucrare. Urmărind o rentabilitate cît mai ridicată la capitalul investit, întreprinderile forestiere particulare realizau o exploatare prădalnică, folosind, în principal, tăierile rase și pe parcele foarte întinse. Acest mod de secătuire a suprafețelor păduroase a avut loc și în perioada postbelică, în mare parte încă în baza contractelor încheiate înainte de război. De semnalat este faptul, că deși prețul lemnului în această perioadă a crescut mult, încasările statului din concesiuni se efectuau la prețurile vechi incluse în contracte. Fondul forestier al statului a fost diminuat într-o măsură apreciabilă și ca urmare a transformării unor suprafețe întinse de păduri în pășuni.

După organizarea **Casei autonome a pădurilor statului** s-a urmărit realizarea exploatării fondului forestier într-o măsură mult mai mare cu mijloace proprii (în regie). **Regia** prezenta un grad de rentabilitate mai ridicat comparativ cu celelalte forme. Folosirea pe o scară încă însemnată a modului de exploatare în **antrepriză,** care evident presupunea o diminuare a veniturilor posibile ale statului s-a datorat, în principal unor anomalii în modul de organizare a activității economice a statului, presiunii, sub diferite forme, exercitate de reprezentanții interesați ai capitalului particular etc. Deși oficial menținerea antreprizei s-a justificat, în special, prin lipsa fondurilor de rulment, din analiza concretă a situației financiare a **Casei autonome a pădurilor statului** reiese că printr-un efort organizatoric mai susținut multe din aceste dificultăți ar fi putut fi evitate.

A continuat, de asemenea, să fie folosită și **cooperația** în cadrul formelor de exploatare a fondului forestier de stat. Ea a fost considerată ca o formă dezavantajoasă pentru stat, deoarece pornindu-se de la principiile teoretice ale cooperației, statul a cedat masivele cele mai rentabile, și a acordat nenumărate avantaje cum ar fi: material lemnos pe preț de estimație, îndrumare tehnică gratuită, credite ieftine de la B.N.R., plăți eșalonate în rate ș.a. În practică însă, aceste unități economice nu au corespuns intereselor lucrătorilor forestieri ci proprietarilor de capital. În aceste condiții înlesnirile făcute de stat pe seama bunurilor sale au slujit drept mijloc de sporire a profiturilor capitaliștilor particulari și de exploatare a majorității muncitoare a membrilor cooperatori.

Anumite neajunsuri de ordin economic s-au manifestat și în alcătuirea și folosirea anumitor fonduri. **C.A.P.S.** constituia, de exemplu, un fond de asigurare, care în perioada analizată atinsese proporții destul de însemnate. Fiind folosit doar într-o mică măsură, era depus spre fructificare cu o dobîndă de 2% în timp ce din cauza lipsei de fond de rulment **C.A.P.S.**, apela la credite cu dobînzi de cel puțin 6%.

După 1930, nu s-a ținut seama de conjunctura existentă, efectuîndu-se exploatări masive tocmai în perioada în care prețurile erau reduse. Astfel, cu toate că prețurile în timpul crizei economice din 1929—1933 au scăzut la 1/2, producția a fost în continuă creștere.

O altă cauză importantă care a influențat în mod hotărîtor întreaga activitate a **Casei autonome a pădurilor statului** a constituit-o volumul redus al investițiilor. În perioada 1930—1939/1940 s-au investit doar 537 mil. lei, ceea ce poate fi considerat sub cele mai elementare limite. Volumul mic al investițiilor nu a putut crea condiții corespunzătoare de exploatare a fondului forestier al statului, după cum nici n-a putut asigura dezvoltarea capacităților de industrializare a materialului lemnos la nivelul cerut.

Desigur că membrii consiliului de administrație al **C.A.P.S.** urmăreau obținerea unor cîștiguri mari, prin tantieme și participarea la beneficii. Pentru aceasta recurgeau și la alcătuirea unor bilanțuri ireale cu venituri vădit umflate, ceea ce a adus pagube însemnate statului și a mascat adevăratele rezultate de producție.

La toate acestea trebuie adăugate și interesele politice care s-au manifestat sub cele mai diverse forme printre care și introducerea în posturile superior remunerate a persoanelor sprijinite de anumite partide politice.

Maria AVRAM

1) **V. Sabău**: Organizarea producției forestiere în cadrul unei politici economice naturale, Buc., 1937.

CRITERII ALE AMPLASĂRII ÎN TERITORIU

(Urmare din pag. 4)

calității respective. Un exemplu pozitiv în acest sens este zona industrială a orașului Iași unde s-a avut în vedere un profil cît mai complex, bazat pe posibilitățile relativ reduse de alimentare cu utilități ale orașului.

Unitățile industriei textile, industriei alimentare, industriei chimice etc., deși au profil aparent foarte variat, din punct de vedere al amplasamentului, au însă caracteristici comune, fiind industrii cu consumuri reduse de apă, personal numeros, nocivități relativ mici, transporturi mari etc., care reprezintă de fapt caracteristicile principale ale posibilităților de dezvoltare industrială ale orașului.

O concluzie care se impune și care, din punct de vedere tehnic și economic, este de deosebită importanță, este faptul că raționala amplasare a industriilor reprezintă un proces foarte complex, că îmbinarea considerentelor de investiție și exploatare, a considerentelor sociale și economice necesită studii foarte aprofundate, a tuturor criteriilor determinante și de influență, astfel ca, pe baza numeroaselor variante de rezolvare, documentate tehnic și economic, organele de decizie să poată opta pentru amplasamentul cel mai eficient.

FASCINAȚIA CONSTANȚEI

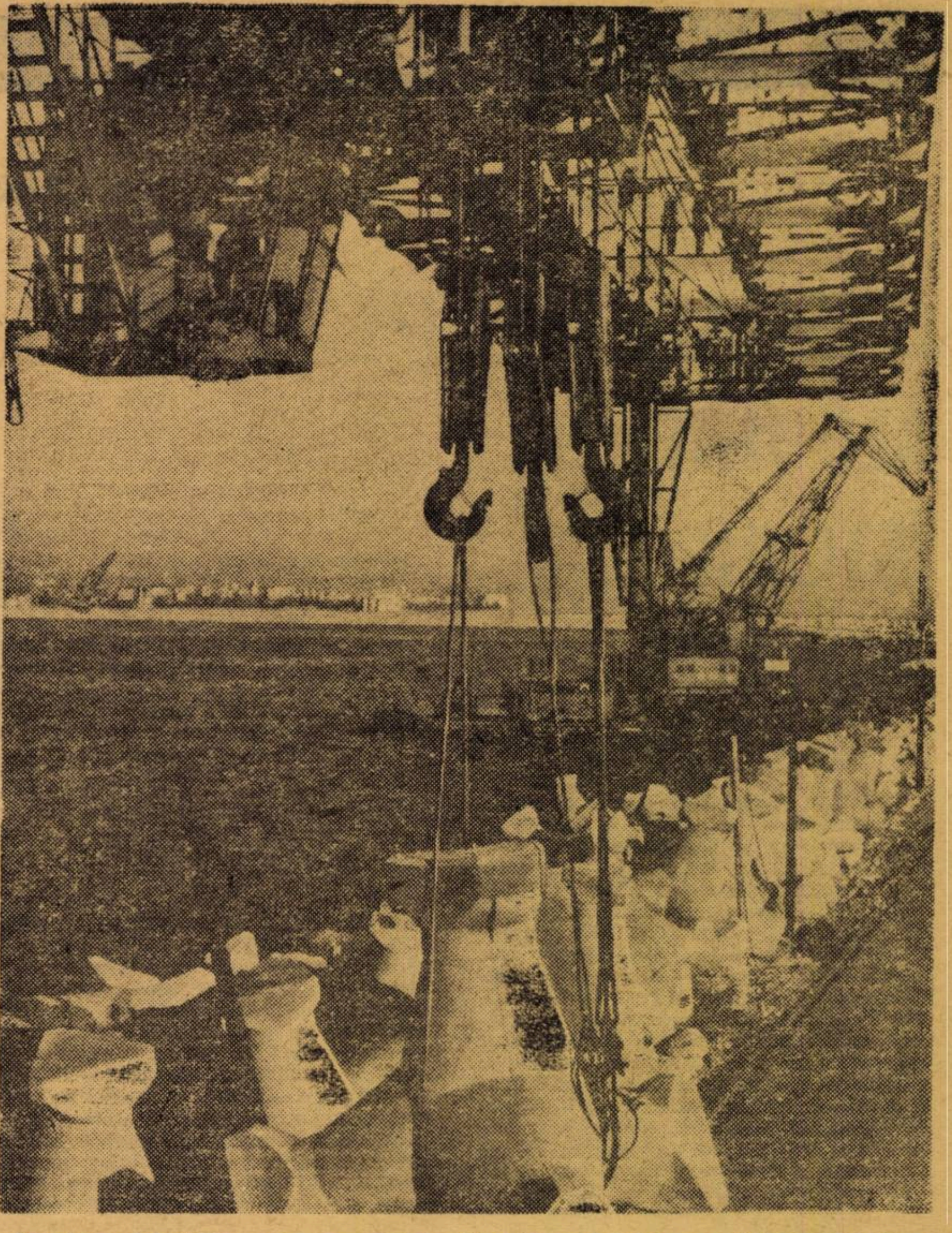

Brațul de oțel al macaralei, cu o putere de ridicare de 25 t, așează în taluzul digului de larg stabilopozii pentru apărare

...PORTUL fascinează. Poate unde marea a fost din totdeauna o poartă lichidă prin care lumea se lasă cuprinsă de așteptare și neliniște. Poate pentru că noțiunea de port poartă în ea însăși un substrat dinamic, ca un preludiu al comunicării multilaterale între zone geografice, între oameni.

Pentru noi, substantivul port, în accepțiunea sa de cale directă spre toate continentele, este sinonim cu Constanța. Împletire de energii, începutul sau punctul terminus al cărăușiilor marine, ce este totuși Constanța?

● *File de istorie*

TIMPUL, prin mărturiile materiale ale unor civilizații străvechi, are aici adîncimi nebănuite. Venind din spre sudul albastru, au acostat la țărmul cu nisip fin, alburiu, miletanii. Au trecut marea, spre zonele acestea în căutare de miere, lînă și grîne. În secolul VII î.e.n. au înființat Tomisul ca o mărturie că aceste locuri erau prielnice, situate la limita unor pămînturi stăpînite de oameni cu care puteau fi dezvoltate schimburile.

Fără hiaturi, istoria activității portuare în Tomis — Constanța mai tîrziu — este continuată secole după secole, lărgind orizonturile, mărind lista mărfurilor cărora le facilitează schimbul.

Așezarea geografică favorabilă a Constanței îi asigură o pondere importantă în sistemul căilor comerciale din această zonă a Europei. După 1854, se construiesc un port, un dig de 170 m lungime și un altul spre est, de 210 m lungime. În bazinul portului, la cheiul de lemn (întreg eșafodajul purta o denumire mai proprie, exprimînd alcătuirea: „schelă" — denumire păstrată pînă tîrziu, cînd locul lemnului l-a luat piatra...), erau încărcate vasele cu cereale, cu ceară, cu brînzeturi, cu batali.

Intrarea României într-un circuit comercial mai larg după obținerea independenței, a necesitat accelerarea lucrărilor de extindere și amenajare a portului. Unul dintre cei mai remarcabili ingineri români, **Anghel Saligny, colaborează** la amenajările portuare, construind două din cele trei silozuri. În 1903 încep și lucrările la bazinul petrolier. **Inaugurarea „oficială" a portului a fost consemnată în 1909 cînd a început încărcarea, cu cereale, a navei „Iași".**

● *Dimensiuni ale prezentului...*

Adevărata personalitate a Constanței maritime s-a împlinit și continuă să se desăvîrșească în zilele noastre. Au fost investite 260 milioane de lei. Suma cuprinde dotări esențiale pentru modernizarea operațiunilor portuare. **Există acum 64 de macarale de chei** *(înainte erau numai 7...).* **Sînt, de asemenea, două macarale plutitoare a cîte 100 de tone și altele mai mici de 15 și 5 tone.** *O atenție deosebită a fost acordată muncii docherilor.* **Utilajele de încărcat-descărcat, stivuit** *etc.*, **face ca peste 75% din operații să se desfășoare mecanizat.** *Timpul de staționare sau cum se mai spune* **viteza medie de operare a navelor, a crescut față de 1960 cu aproape 260%...**

Ar trebui făcută o „mică" completare. În portul Constanța **numărul danelor a ajuns la 45, dintre care 38 sînt operative. Bazinul portului și avanportul se întinde pe 74 de ha. Pescajul actual este de 9,5 m, permițînd intrarea unor nave de 25 000 tdw.** *Și încă un amănunt:* **capacitatea portului, prin complexul de amenajări, a ajuns la 12 500 000 tone anual.** *În anul trecut, numai navele românești au efectuat un trafic de 5 900 000 tone mărfuri...*

„...în orice clipă, precizează inginerul Daniel Bădina, de la serviciul exploatare nave, avem itinerarul exact al navelor noastre. Priviți!" Ne arată un planiglob vîrstat cu linii ce se împletesc spre toate zările Terrei. Amplitudinea mișcării exprimă dezvoltarea **relațiilor comerciale pe care România le întreține cu peste 100 de țări ale lumii.**

„...structura încărcăturilor este radical schimbată față de tradiție. Ponderea, **peste 90% a mărfurilor la export o constituie produsele industriale,** *iar a importului materia primă, în special minereuri din India, Algeria, Brazilia, fosfați din Orientul Apropiat", — ne explică același inginer.*

Căutăm să ne realizăm mental această activitate intensă. **Marina comercială românească are, în prezent, linii de navigație permanentă: „Continentul"** *(denumire sintetică pentru legăturile regulate cu porturile din Anglia, Belgia, Olanda, R. F. a Germaniei),* **Orientul îndepărtat:** *China, Coreea, Japonia;* **tradiționalele rute ale Levantului.** *Un du-te-vino de o mare utilitate economică.* **Luînd ca bază de comparație anul 1960, traficul a crescut în 1967 cu 262%, iar în 1968 cu 288%. În număr de nave, față de același an de referință, în 1968 s-a înregistrat o creștere de 210%.** *Transportul mediu, exprimat în tone marfă a înregistrat în anul trecut un spor față de 1962, de 147%. Prevederea de a se realiza, în 1968, beneficii de 89 232 000 lei a fost depășită, înregistrîndu-se un plus de circa 10 milioane lei valută.*

„Există, în toată această creștere spectaculoasă, o logică strictă — ne spune inginerul Apostolache Ripă, șeful serviciului exploatare porturi. La un drum de o lungime medie, transportul pe apă este de trei ori mai ieftin decît cel efectuat cu mijloace de uscat...".

● *Constanța la egalitate cu Marsilia și Genova*

PĂREA NEVEROSIMIL ca acolo, în fața unei planșete, un om să deseneze viitorul. A început să-l deseneze cu cîțiva ani în urmă. O parte din proiecte au început să prindă contur, să devină noul port Constanța. Omul se numește Mircea Ulubeanu. Nu are rost să-i modificăm relatările. Sînt atît de exacte...

„Noul port Constanța se dezvoltă într-o incintă de 523 ha cîștigată asupra mării, după un plan general bine stabilit conform căruia, în final, principalul nostru port maritim se va situa la nivelul marilor porturi europene Marsilia și Genova, permițînd desfășurarea unui trafic total de 69 milioane tone mărfuri pe an, din care 41 milioane tone produse petroliere și 28 milioane tone mărfuri solide — admițînd la acostare nave pînă la 70 000 tdw (mineraliere) **și 90 000 tdw** (petroliere).

Raionarea judicioasă a suprafeței incintei a permis dezvoltarea a 5 moluri însumînd 12 650 m front de acostare la adîncimea de 11,50 m și 13,50 m, 5 bazine de exploatare în suprafață de 94 ha, un bazin de manevră în suprafață de 160 ha și platforma portuară din spate în suprafață de 101 ha, pe care se dezvoltă triajele de cale ferată și depozitele de antrepozitare. Colectivul de proiectări maritime din Institutul de Proiectări Transporturi a putut dovedi organelor centrale de avizare că principalii indicatori portuari, ce vor fi realizați, diferitele raporturi între lungimea digurilor de adăpostire, lungimea frontului de acostare, suprafața acvatoriului etc., sînt mai buni decît cei ai multor porturi străine.

Este de la sine înțeles că investițiile corespunzătoare întregii capacități a noului port Constanța, care depășesc 3,5 miliarde lei, vor fi realizate treptat, pe măsura creșterii traficului maritim. O lucrare însă, care de la început a trebuit să fie în întregime executată, constă în adăpostirea incintei portuare prin 2 diguri în lungime totală de 5 334 m. Menite să reziste unor valuri de aproape 10 m înălțime generate de vînturile puternice ce suflă din sectorul Nord-Est cu o viteză ce ajunge pînă la 130 km/oră, digurile noului port Constanța au fost proiectate de tipul cu taluzuri absorbante, după un aprofundat studiu tehnico-economic al cărui rezultat a fost eliminarea tipului de dig cu parament vertical".

● *Stabilopozii înfrîng marea*

„FACE PE REAUA — ne spune cu malițiozitate scafandrul Aurel Scondrea, unul din constructorii de sub apă ai digurilor, despre marea agitată. Alminteri e blîndă, mîngîietoare — aproape că nici nu are curenți de fund". Omul personifică, iubește, poate nu atît marea, cît lucrarea care se va opune mării. O lucrare în care materia primă, cea mai de preț, este inteligența tehnică a constructorilor. Alcătuirea digurilor este foarte simplă, comportînd un masiv de piatră, ce are taluzul dinspre larg apărat cu blocuri de beton, pentru a rezista acțiunii valurilor. **Aportul însemnat al proiectării și cercetării științifice în realizarea cu un an mai devreme a acestei importante lucrări a fost elaborarea unui tip de bloc de beton în apărarea taluzului digurilor, mai ușor și mai eficace decît tipurile cu cea mai largă folosință pe plan mondial. Este vorba de tipul de bloc „stabilopod", brevet de invenție nr. 44162** *(autori ing.* **M. Ulubeanu,** *ing.* **M. Lateș** *și colectiv)* **a cărui folosire a permis reducerea volumului de lucrări cu 1 milion tone piatră și a volumului de beton cu 75 000 mc, realizîndu-se și o economie de 43 milioane lei.** *Piatră de foarte bună calitate, în volum de peste 6 milioane tone, s-a extras din cariera Ovidiu, situată la 25 km de port. Trei ani autocamioanele basculante de 15 tone s-au succedat la 2—3 minute transportînd acest munte de piatră de la carieră în mare, învingînd greutățile în legătură cu furtunile din timpul iernii.*

În încleștarea lor cu marea, constructorii și-au pus în valoare resursele nebănuite ale inventivității. Desigur, consemnarea a atîtea și atîtea invenții nu are rost. Uneori idei îndrăznețe nici nu pot fi intitulate inovații cu toate că eficiența lor economică este deosebită. Ideia maistrului Vasile Anton, de pildă, umplerea cu apă a tancurilor gabarei pentru a se obține o înclinare la 45° a platformei, ușurînd descărcarea celor 300 tone de piatră. Productivitatea muncii crește de 6 ori. Este o inovație? Constructorii nu țin la denumiri. Ei vor să înfrîngă timpul. Și îl înfrîng!

În interiorul portului lucrările asupra cărora s-a îndreptat, în special, atenția constructorilor sînt cheiurile de acostare, considerînd că orice îmbunătățire față de tipurile cele mai eficiente pe plan mondial, poate avea un efect economic însemnat datorită marii lungimi a cheiurilor din noul port.

S-a elaborat un sistem constructiv pentru echilibrarea zidurilor de cheu, brevet de invenție (autori **ing. M. Ulubeanu, ing. Ciortan Romeo și colectiv) grație căruia s-a redus volumul de beton și operațiile de punere în operă, rezultînd o economie de 5 000 lei pe metru lungime de zid. Asta conduce la o economie totală pentru întregul port de 60 milioane lei, din care în etapa I, cînd se execută 1 200 m cheu, numai 6 milioane lei.**

Noul port va fi înzestrat cu cele mai moderne utilaje de cheu asigurînd maximum de capacitate portuară a danelor. Dintre acestea merită a fi remarcate macaralele-pod pentru descărcarea minereului din nave, avînd fiecare o productivitate orară de 1 000 tone.

Altă noutate: **trecerea de la transportul maritim la transporturile terestre și invers se face cu ajutorul unei rețele feroviare de 91 km și a unei rețele rutiere de 12 km, iar adăpostirea mărfurilor la trecerea prin port este asigurată printr-o suprafață de magazii de 13 000 mp.** *Întreaga construcție a noului port maritim este prevăzută a se încheia la sfîrșitul lui 1969.*

...PORTUL fascinează. Poate prin mișcarea sa, poate prin dinamismul său prezent și viitor...

Mihai COLEȘIU
Gheorghe DIMA

CORABIA PIEŢEI COMUNE ÎN FAŢA UNOR NOI STÎNCI

EPISOADE ALE UNEI ISTORII AGITATE

UN NOU episod al disputelor de caracter instituţional cu privire la împuternicirile Comisiei de la Bruxelles tulbură relaţiile ţărilor partenere din Comunitatea Economică Europeană. Pînă la 31 mai urmează a se renegocia contractul de asociere între Piaţa Comună şi cele optsprezece state africane care fac obiectul convenţiei de la Yaoundé. Principala chestiune discutată la reuniunea miniştrilor statelor implicate, care a avut loc la sfîrşitul lui decembrie 1968, în Belgia, a fost aceea de a se şti dacă reprezentantul Comunităţii la negocierile pentru noul contract va fi un împuternicit al Comisiei sau delegatul aceluia dintre statele membre ale Pieţei Comune căruia îi va reveni să prezideze lucrările. Franţa susţine că rolul acesta de lider al tratativelor cu asociaţii africani incumbă nu Comisiei ci statelor membre.

FONDUL de natură economică al problemei îl constituie de data aceasta intenţia unora dintre cele şase state de a reduce noua convenţie la un simplu contract de asistenţă finaciară şi tehnică. E vorba, se pare, de Olanda şi R.F.G. Ele consideră că de înfăptuirea unui sistem de preferinţe, generalizat, în favoarea „lumii a treia", se ocupă Conferinţa Naţiunilor Unite pentru Comerţ şi Dezvoltare (C.N.U.C.E.D.). Deşi poziţia Franţei nu diferă în esenţă prea mult, se presupune însă că ea ar dori ca noua convenţie să fie cît mai avantajoasă totuşi pentru cele optsprezece ţări africane, în majoritatea lor francofone. Convorbirile ce au avut loc în cadrul C.N.U.C.E.D., la New Delhi, sînt socotite de fapt un eşec, iar ţările africane membre ale convenţiei de la Yaounde reclamă partenerilor lor din Comunitatea Economică Europeană nu numai menţinerea preferinţelor comerciale — convenţia tindea la stabilirea unei zone de liber-schimb euroafricană — dar şi constituirea unui fond de susţinere care să le garanteze preţurile la principalele lor produse agricole (oleaginoase, bumbac, cacao, banane etc.).

PREŞEDINTELE Jean Rey, sprijinindu-se pe interpretarea dată de organul executiv Tratatului de la Roma, apără şi în această împrejurare poziţia celor de la Bruxelles şi reclamă pentru Comisie dreptul de a conduce ea negocierile în perspectivă. Nu este posibil, spunea el încă înaintea reuniunii de la Bruxelles, adresîndu-se jurnaliştilor, „să renunţăm la puterile încredinţate de tratate instituţiunilor comune". Aceasta ar însemna „să atingem însăşi substanţa Comunităţii". Şi, ca şi cum chestiunea ar fi fost pusă în discuţie pentru prima dată acum, preşedintele Rey şi-a exprimat mirarea că „unii pun azi în cauză principiile înseşi pe care a fost construită Comunitatea".

După aprecierea jurnaliştilor de faţă, declaraţiile lui Jean Rey au sunat ca un avertisment, deoarece el a afirmat că în cazul în care „hărţuiala instituţională" va avea drept rezultat luarea unei hotărîri ce ar fi contrară Tratatului de la Roma, se va apela la Curtea de Justiţie a Comunităţii.

ACEST episod este apreciat ca „o nouă criză": „a patra criză a Comunităţii", după cum a numit-o chiar Jean Rey. De fapt Comunitatea se află într-o criză politică permanentă şi nici una din problemele mai importante nu par să poată fi rezolvate într-un sens care s-o facă să iasă din situaţia ei de simplă uniune vamală. Dosarele în suspensie se înmulţesc, iar cele mai urgente menţin relaţiile într-un climat acut. Intre ele, cel al candidaturii britanice şi a altor ţări. Comisia aminteşte că a fost o perioadă cînd au trebuit făcute eforturi pentru a convinge statele vecine să abandoneze ideea zonei de liber-schimb şi să accepte o comuni-

(Continuare în pag. 17)

PLANUL MANSHOLT

ÎN PRIMA JUMĂTATE a lunii decembrie a fost dat publicităţii la Bruxelles un plan de restructurare a agriculturii vest-europene, denumit după autorul său, „Planul Mansholt". Pentru deceniul 1970—1980 se propune o restructurare a agriculturii din ţările Pieţei Comune, care ar duce la crearea de mari unităţi de producţie, pe calea concentrării capitaliste, cu multiplele urmări şi distorsiuni sociale care însoţesc un asemenea proces.

„Efectul unei bombe", „Soluţii de tehnocraţi care nu ţin seama de problemele umane", „Spectrul şomajului ameninţă ţărănimea vest-europeană", acestea au fost titlurile prin care multe publicaţii au anunţat „Planul Mansholt". Ele nu redau decît parţial curentul de opinie cu care au fost întîmpinate măsurile preconizate de iniţiator şi prefigurează amplele dezbateri viitoare şi contradicţiile inerente unor modificări de asemenea anvergură şi cu asemenea implicaţii politice şi sociale.

● Un bilanţ puţin satisfăcător

LA CAPĂTUL a 10 ani de la intrarea în vigoare a Tratatului de la Roma şi a 6 ani de la primele măsuri de creare a bazelor unei politici agricole comune, autorităţile C.E.E., trecînd în revistă obiectivele propuse şi modul în care au fost traduse în viaţă, se văd aşa dar în situaţia de a revedea unele aspecte esenţiale ale politicii agricole comune, născută după cum se ştie atît de anevoios.

Reglementările adoptate pînă în prezent, care păreau la un moment dat că au eliminat de pe ordinea de zi, pentru o perioadă îndelungată, această problemă, au dat naştere la rîndul lor unor noi contradicţii. Introducerea unor preţuri comune la majoritatea produselor agricole a impus crearea unui sistem de compensaţii. Dintr-un fond comun (F.E.O.G.A. — Fondul European de Orientare şi Garanţie Agricolă) sînt despăgubite ţările care au avut în trecut preţuri mai ridicate decît noile preţuri unice. În acelaşi timp, preţurile comune fiind superioare celor de pe piaţa mondială şi exportul făcîndu-se în pierdere, aceste pierderi sînt de asemenea subvenţionate de F.E.O.G.A.

Apăraţi atît de concurenţa internă, — prin sistemul de garantare a preţurilor — cît şi de concurenţa externă, producătorii agricoli din ţările Pieţei Comune au continuat să cultive terenurile în unităţi relativ mici (2/3 din fermele din ţările Pieţei Comune au mai puţin de 10 hectare şi 5 vaci) şi cu o productivitate insuficientă pentru a face faţă concurenţei pe piaţa mondială. Deşi în ultimii 10 ani a avut loc un proces de reducere treptată a populaţiei agricole, cu 500 000 pe an, şi productivitatea a crescut în ritm anual de 7%, ritm superior celui din industrie, rentabilitatea este inferioară celei din alte ţări mari producătoare de produse agricole. Un memorandum dat publicităţii în prima jumătate a lunii decembrie de 3 organizaţii belgiene de agricultori (Alliance Agricole Belge, Boerenbond Belge, F.N. des Unions Professionelles Agricoles) arată că în timp ce valoarea netă pe care o adaugă anual fiecare lucrător permanent din agricultură la valoarea mijloacelor de producţie consumate, este în Statele Unite de 305 900 franci belgieni, în Piaţa Comună ea este de numai 82 700 franci belgieni.

Preţurile comune în vigoare nu reflectă rentabilitatea reală diferită a unităţilor agricole. Acest fapt a contribuit la apariţia unor excedente de produse agricole şi la insuficienţa altora. Astfel, Piaţa Comună nu îşi poate satisface necesităţile de grăsimi vegetale, cereale furajere şi carne de vacă pe care le importă, dar are mari excedente — în raport cu cererea solvabilă — de unt, fructe şi zahăr. Neputînd fi desfăcute pe piaţa internă acestea sînt fie distruse, fie dirijate spre export la preţuri scăzute. Acest fapt împiedică pe de o parte o restructurare a agriculturii, pe de altă parte, sporeşte pînă la cifre foarte mari bugetul comunitar destinat compensaţiilor. În anul 1968/1969 cheltuielile pentru subvenţionarea agriculturii se vor ridica la 2,4 miliarde dolari. *„Această escaladă financiară riscă să repună în cauză Piaţa Comună"*, scrie revista franceză *Entreprise* (9 noiembrie 1968).

Principalul contribuabil la Fondul Comun este Germania Occidentală care consumă multe produse agricole şi produce relativ puţine, şi, în baza reglementărilor comunitare, este obligată să se aprovizioneze de la vecinii săi — în primul rînd de la Franţa şi Italia. Atunci cînd cumpără mărfuri din afara Pieţei Comune, R.F.G. trebuie să verse la F.E.O.G.A. sume care reprezintă diferenţa între preţul mondial — mai scăzut — şi preţul unic în vigoare în Piaţa Comună. În virtutea acestei situaţii Bonn-ul contribuie la bugetul agricol comun cu aproximativ 700 milioane dolari anual şi încasează numai 300 milioane — în timp ce Franţa contribuie cu 600 milioane şi încasează 800 milioane dolari. Socotindu-se dezavantajată de sistemul în vigoare, R.F. a Germaniei reproşează chiar Franţei că „face o politică franceză cu bani germani", după cum s-a exprimat M. Kriedemann, parlamentar vest-german, într-o scrisoare adresată Pieţei Comune.

La rîndul său Franţa care a condiţionat de la început deschiderea pieţei sale pentru produsele industriale ale partenerilor din C.E.E., de realizarea integrării agricole constată că sumele din bugetul naţional destinate susţinerii pieţei agricole au atins cifre uriaşe. În bugetul pe anul în curs aceste cheltuieli au crescut de două ori mai repede decît totalul cheltuielilor bugetare, apropiindu-se de fondurile prevăzute pentru cercetarea ştiinţifică. Statul cheltuieşte pentru fiecare litru de lapte tot atîta cît cîştigă agricultorul. *„Culmea absurdului — scrie* revista Entreprise, — *este atinsă atunci cînd banii contribuabililor servesc la distrugerea excedentelor, la crearea cărora a contribuit politica de susţinere a preţurilor".*

● Soarta a 5 milioane de ţărani?

ÎN FAŢA ACESTEI SITUAŢII, care devine tot mai ameninţătoare pe plan financiar, Comisia de la Bruxelles a însărcinat pe vicepreşedintele său, Sicco Mansholt să elaboreze un plan de măsuri care a şi fost prezentat la 12 decembrie în sesiunea ministerială. Reformele propuse, urmînd să fie realizate în perioada 1970—1980 vizează reducerea populaţiei agricole de la 10 milioane la 5 milioane (8% din populaţia activă la sfîrşitul perioadei) şi micşorarea suprafeţelor cultivate cu un spaţiu egal cu acela al Belgiei.

Unul din obiectivele principale ale Planului Mansholt este de a spori dimensiunile unităţilor agricole individuale, eliminînd din agricultură terenurile şi gospodăriile cu eficienţă redusă, pentru a lăsa locul unor unităţi mari, cu rentabilitate ridicată. Tehnica modernă, susţine Mansholt, permite unui singur om să cultive 30—40 ha pămînt arabil sau să crească cel puţin 40 de vaci.

Noile centre de producţie ar urma să aibă cel puţin 80—120 ha, sau — în zonele zootehnice şi avicole — un minimum de 40—60 vaci sau 100 000 păsări. Aceste centre care au şi început să fie denumite „atelierele verzi" s-ar forma fie pe calea concentrării capitaliste, fie ca rezultat al hotărîrii unui număr de producători de a-şi uni terenurile în cadrul unei singure proprietăţi agricole. Nu se exclude nici alcătuirea de societăţi anonime sau recurgerea la alte forme de concentrare.

Partizanii proiectului afirmă în acelaşi timp că, asigurînd venituri mai ridicate producătorilor agricoli, capacitatea de cumpărare a populaţiei va spori, influenţînd favorabil procesul de expansiune economică. De asemenea, afirmă ei, o dată creată baza pentru o producţie agricolă rentabilă, după prima perioadă de investiţii masive cheltuielile s-ar reduce simţitor. Pe această cale se speră ca Piaţa Comună să poată face faţă concurenţei americane pe piaţa mondială în domeniul producţiei agricole.

După cum apreciază autorul planului supus spre dezbatere, reformele preconizate ar fi foarte costisitoare, cheltuielile pentru înfăptuirea lor urmînd să se ridice, conform unor calcule „prudente", la 3 miliarde dolari anual timp de 10 ani.

● Contradicţii greu de rezolvat

O DATĂ MAI MULT, populaţia agricolă din ţările Pieţei Comune va trece prin puternice frămîntări. Planul Mansholt, sau cum este denumit într-un articol publicat în revista *„Communauté européenne"* „bomba Mansholt", a provocat reacţii puternice în toate ţările. Sub influenţa maselor de alegători ţărani şi a perspectivei unor alegeri în viitorul nu prea îndepărtat, în R.F.G. personalităţi conducătoare s-au şi pronunţat cu vehemenţă împotriva proiectului Mansholt, criticîndu-l în primul rînd pentru că ar distruge exploatarea agricolă de tip familial. În Franţa, ministrul de externe Michel Debré, considera acest plan drept „un document de lucru şi nimic mai mult".

Cea mai mare parte a presei atrage de →

NOTE

DE VINĂ-I HARPAGON

ANDRÉ PLAGNOL, preşedinte şi director general al Institutului francez de cercetări şi studii financiare, îi absolvă în mare parte pe „speculatori" de responsabilităţile grave ce li s-au atribuit în timpul crizei francului de la finele lunii noiembrie anul trecut. Evident recunoaşte el, aceştia îndeplinesc un rol nefast într-o perioadă de criză monetară, dar nu sînt niciodată cauza ei. Speculatorii sînt nişte genii ale răului, care profită de erorile ce se fac şi pe care trebuie să te fereşti a le trezi.

După părerea lui Plagnol criza n-a fost nici urmarea unei rele organizări a sistemului monetar occidental. Criza spune el, nu se manifestă decît în Franţa şi în Anglia, pentru motive intrinsece fiecăreia din aceste două ţări. Iată de pildă Italia şi Republica Federală a Germaniei — acolo lucrurile merg cît se poate de bine! Exemplul nostru, al Franţei, spune Plagnol, ar trebui de fapt să fie Italia, care are aproape aceleaşi calităţi şi cusururi pe care le-am avut noi înainte de 1958: crize guvernamentale frecvente, diviziuni interne, etc... Şi Italia nici măcar nu posedă bogăţii ca ale noastre.

Cine e de vină atunci? Pe cine denunţă vindictei publice financiarul francez? Pe francezi. Milioanele de francezi care timp de generaţii — dar mai ales în ultimii ani — îşi îndeasă aurul în seifuri, sau îl ascund sub saltea: lingouri şi monezi. Intr-un fel, această tezaurizare efectuată de particulari este provocată prin lauda aurului, descris de propaganda autorităţilor financiare ca avînd singurul calitatea de a asigura stabilitatea monetară şi a averilor.

Numai că... Numai că în felul acesta au fost sustrase circuitelor tradiţionale de finanţare sume uriaşe care au devenit improductive. Masa aurului deţinută de francezi, în Franţa, reprezintă, se spune, mai mult decît dublul a ceea ce este necesar nu numai pentru a permite francului să se apere (permiţînd şi desfiinţarea Oficiului schimburilor considerat „inamic tradiţional al comerţului exterior") dar şi pentru a da economiei franceze mijloace de a se echipa şi de a face faţă concurenţei altor naţiuni.

În alte ţări, ca de pildă în Statele Unite sau în Anglia, aminteşte Plagnol, deţinerea aurului de către particulari este interzisă. E o vanitate să stochezi aurul. E chiar o crimă, într-o epocă în care fiecare centimă trebuie să devină productivă pentru îmbunătăţirea traiului tuturor. Francezii trebuie să scoată, din tainiţile unde dorm, lingourile şi monezile. Mulţi din ei, crede Plagnol, le-au deviat din circuitele financiare „în mod deliberat şi egoist".

Aşa dar nu speculanţii sînt de vină ci harpagonii. Cei dintîi, se ştie, îşi ţin veşnic capitalurile în mişcare, cei din urmă le tezaurizează. Nu prea rezultă însă din raţionamentul conducătorului institutului francez de cercetări financiare şi faptul că „speculatorii" şi „tezaurizatorii" ar aparţine unor lumi şi unor interese chiar atît de diferite. E de presupus că mai de grabă nu. Că doar „milioanele" de francezi care posedă lingouri de aur şi monezi n-or fi chiar totuna cu într-adevăr multele milioane de cetăţeni fără lingouri şi fără monezi care alcătuiesc poporul francez!

asemenea atenția asupra gravelor implicații sociale ale propunerilor de restructurare a agriculturii. *„Responsabilii agricoli ar accepta poate reducerea numărului țăranilor dacă ar fi siguri că ei ar putea găsi de lucru în altă parte,* remarca ziarul francez *Le Figaro* din 14—15 decembrie. *Dar cele mai recente studii economice duc la concluzia că, datorită ritmului de creștere a productivității, crearea de locuri de muncă noi în industrie nu este posibilă decît dacă economia țărilor din Piața Comună se va dezvolta cu peste 6% pe an, ceea ce nu este de prevăzut".*

O problemă mult dezbătută este și rolul agriculturii într-o țară industrială. Mai ales țările care au o agricultură mare combat vehement teza după care s-ar putea ajunge la o lichidare a acestei ramuri, satisfăcîndu-se cererea de produse agricole prin import.

În acest sens într-un articol publicat în ziarul *Le Monde* (15—16 decembrie) sub semnătura lui Michel Debatisse se afirmă: *„Concluzia ar fi că în ultimă instanță trebuie să ne punem întrebarea dacă este necesară în general o activitate agricolă într-o țară foarte industrializată, deoarece ar fi mai puțin costisitor ca o populație cu venituri ridicate să fie alimentată achiziționîndu-se produse agricole pe piața mondială... Această posibilitate, logică din punct de vedere teoretic, nu este nici adevărată, nici realistă. Piața mondială nu poate satisface toate nevoile alimentare ale țărilor vest-europene: obiceiurile și nivelurile de consum impun o creare și o diversificare de produse pe care nu o pot oferi la prețuri reduse țările exportatoare... În sfîrșit, se pune problema menținerii componenței umane în agricultură, necesară echilibrului social și al persoanelor care o alcătuiesc..."*

În Belgia, organizațiile fermierilor, deși recunosc necesitatea unei mutații între diversele sectoare din economie, se pronunță împotriva accelerării acestui proces, care chiar în ritmul său actual ridică probleme sociale extrem de greu de rezolvat.

Principala critică este însă îndreptată împotriva tezei de principiu a Planului Mansholt, care, se afirmă, pornește de la ideea constrîngerii, implicată în clauza că programul de restructurare nu va ține de instanțele naționale, ci de acelea supranaționale.

După cum reiese din criticile amintite, obiecțiile aduse planului Mansholt țin de aspecte esențiale ale politicii țărilor membre în Comunitate. Este evident că, din acest motiv, propunerile vor continua să provoace discuții atît în cadrul țărilor membre cît și mai ales între țările membre și organele comunitare. Contradicțiile ivite încă de pe acum vor putea fi cu greu rezolvate, iar negocierile pentru găsirea unor soluții comune vor comporta noi frămîntări sociale și politice atît în rîndurile organelor de decizie, cît mai ales în rîndurile acelora care vor trebui să suporte în ultimă instanță costul și consecințele acestor decizii — producătorii agricoli și populația consumatoare.

Liana RADIAN

REPERE

● **În cursul următorilor trei ani guvernul brazilian intenționează să investească 700 milioane de dolari în industria de extracție și prelucrare a petrolului. În cercurile oficiale se apreciază că în 1970 producția internă va ajunge să acopere 50% din necesarul de consum al economiei naționale.**

● **Importurile de oțel ale S.U.A. în 1968 au fost evaluate la 18 milioane de tone, respectiv 17% din consumul intern. Principalul furnizor este Japonia, cu o pondere de 40% din total.**

● **Aproximativ 4 milioane de spanioli (12% din întreaga populație) trăiesc în afară granițelor țării, trimițînd o parte din cîștigul lor familiilor rămase în țară. Se apreciază că în 1967 contribuția lor (în devize) la echilibrarea balanței de plăți a Spaniei a reprezentat 475 milioane dolari.**

● **Conform calculelor Institutului pentru studii de economie din Roma, în 1968 venitul național a crescut în Italia (în prețuri constante) cu 5,2% față de + 5,9% în 1967. În ceea ce privește investițiile, ritmul acestora s-a încetinit: anul trecut sporul a fost de 4,1%, comparativ cu 11,2% în 1967.**

DIN ȚĂRILE SOCIALISTE

R. S. CEHOSLOVACĂ

PROIECTUL BUGETULUI PE ANUL 1969

PRESA CEHOSLOVACA a publicat proiectul bugetului de stat al R.S. Cehoslovace pe anul 1969 care prevede o sumă totală a cheltuielilor și veniturilor de 156,3 miliarde coroane, ceea ce, în comparație cu anul 1968, reprezintă o creștere de 20%.

În domeniul cheltuielilor, pentru anul ce vine se prevede o deplasare substanțială a fondurilor din sfera producției în sfera neproductivă. Din suma totală de 11,5 miliarde de coroane, obținută în urma noului sistem al impozitelor pe venitul întreprinderilor, aproape 10 miliarde coroane vor fi cheltuite pentru măsuri legate de realizarea măsurilor sociale. Se prevede ca în comparație cu anul 1968 cheltuielile totale pentru învățămînt să crească cu 12%, pentru ocrotirea sănătății cu 8,7%, pentru asigurări sociale cu 19,9%, pentru asigurările de spitalizare cu 22,1%. Bugetul de stat va asigura creșterea în continuare a pensiilor mici. De asemenea prevede o cotă de 9,9 miliarde coroane pentru dezvoltarea construcției de locuințe care se consideră problema-cheie a creșterii mai departe a nivelului de trai și a întregii economii naționale.

Ca urmare a creșterii elasticității prețurilor se așteaptă o urcare a acestora. Creșterea nivelului prețurilor față de proporțiile proiectate va fi controlată și dirijată în așa fel ca să asigure o mărire a salariului real cu 2,5%.

În domeniul comerțului exterior se prevede reducerea subvențiilor pentru exportul nerentabil și stimularea creșterii rentabilității exportului. Instrumentele economice vor fi folosite în direcția includerii mai mari a R.S. Cehoslovace în comerțul internațional și a creșterii rentabilității comerțului exterior.

Din punct de vedere al posibilităților de satisfacere a necesităților sociale, bugetul de stat al R.S. Cehoslovace depinde în mare măsură de crearea resurselor în întreprinderi. În 1969, în comparație cu 1968, întreprinderile vor obține din resurse proprii cu 1,5 miliarde coroane mai mult, din credite — cu 4,2 miliarde mai mult decît în 1968; sumele primite din subvențiile de stat însă se vor reduce cu 200 milioane coroane.

În anul 1969 din bugetul central se va pune la dispoziția bugetelor comitetelor naționale suma de 35 miliarde coroane, față de 30,2 miliarde prevăzute în anul 1968. În ceea ce privește subvențiile pentru scopuri neproductive acordate din bugetul central organizațiilor centrale, în ciuda tuturor eforturilor pentru reducerea lor, ele cresc în comparație cu anul 1968 cu 10,7% atingînd suma de 16,7 miliarde coroane.

Ca urmare a noii organizări juridico-statale a R.S. Cehoslovace bugetul de stat va fi elaborat pînă la 31 mai 1969. În esență este vorba de împărțirea bugetului în trei bugete separate: bugetul federal, bugetul R.S. Cehe și bugetul R.S. Slovace.

Din bugetul federal vor fi finanțate cheltuielile din domeniul apărării, cele pentru conducerea federală și cheltuielile pentru acțiunile speciale. Așa cum se arăta în raportul asupra proiectului de buget, supus dezbaterii la sesiunea Adunării Naționale din decembrie, economia celor două republici naționale reprezintă o economie integrată unitar, bazată pe sistem socialist. În întreaga Cehoslovacie va exista o piață socialistă unică bazată pe un sistem financiar unic, o mișcare liberă a forței de muncă și a mărfurilor, un sistem unic de conducere bazat pe principii unice de gospodărire. Bugetele naționale care reprezintă aproximativ 80% din volumul total al bugetului actual de stat vor permite realizarea deplină a conducerii economiei naționale. Cele trei bugete vor fi corelate pe baza unei raționale diviziuni a muncii.

R. D. GERMANĂ

PROMOVAREA PROGRESULUI TEHNIC

NU DE MULT, în R.D.G. a fost adoptată legea cu privire la planul economiei naționale și la bugetul pe anul 1969.

Realizările obținute în anul 1968 au făcut posibilă stabilirea unor sarcini sporite în planul economiei naționale pe 1969. Astfel, venitul național va spori cu 6%. În industrie productivitatea muncii va crește cu 9% iar producția marfă cu 7%. Investițiile în diferitele ramuri ale economiei naționale vor spori cu 11% iar construcțiile cu 12%. Pentru agricultură și producția de produse alimentare se prevede o creștere cu 5%. Planul prevede, de asemenea, o sporire a schimburilor externe cu 10% față de 1968.

Din obiectivele pe care planul economic al R.D.G. și le propune în continuare pe acest an pe primul loc se situează preocuparea pentru transformarea științei într-o principală forță de producție. Se subliniază necesitatea intensificării cercetării științifice. Pentru soluționarea diferitelor probleme tehnice și științifice vor fi alocate cu 26% mai multe mijloace materiale decît în anul care a trecut.

Planul prevede măsuri pentru extinderea progresului tehnic și introducerea automatizării și raționalizării în toate ramurile economiei naționale, creșterea ritmului de dezvoltare în domeniul microelectronicii și al semiconductorilor, dezvoltarea tehnologiei de înnobilare a metalelor, a petrochimiei, a producției de mase plastice și a fibrelor sintetice. Așa cum se subliniază în „Neues Deutschland", în centrul preocupărilor va sta de asemenea economisirea și raționalizarea industriei energetice, trecerea treptată la organizarea și conducerea de tip industrial a agriculturii și a producției alimentare, precum și modernizarea tracțiunii în transportul feroviar și extinderea conteinerizării.

Planul pe 1969 prevede o creștere a venitului real al populației cu 4,5% și a volumului circulației mărfurilor cu 4,7%; pentru îmbunătățirea condițiilor de locuit se alocă cu 11% mai multe fonduri materiale decît în 1968. În 1969 se prevede o sporire cu 11% față de anul precedent a mijloacelor alocate pentru învățămîntul superior și profesional.

În legătură cu relațiile între întreprinderi și buget, se menționează faptul că sumele vărsate statului de întreprinderi din venitul net, din fondul de producție și fondul comercial se stabilesc pentru prima dată pe baza normativelor pe doi ani. De asemenea, cea mai mare parte a investițiilor vor fi finanțate în noul an din mijloace gospodărite de către întreprinderi sau din credite ce urmează să fie restituite pe seama economiilor realizate la proiectele de investiții.

R.S.F. IUGOSLAVIA

PLANUL PE 1969

PLANUL PE ANUL 1969 privind dezvoltarea economică a țării prevede o creștere a producției și a exportului în condiții de stabilitate, sporirea gradului de utilizare a forței de muncă, ridicarea nivelului de trai al populației, precum și sporirea acumulărilor în economia națională. În vederea înfăptuirii acestor linii directoare ale politicii economice pe anul 1969, în Rezoluția adoptată de Vecea Federală și cea Economică ale Skupștinei Federative, se prevede necesitatea de a se asigura creșterea reală a produsului social cu 7—8%, creșterea producției industriale cu 7,5—8,5% și a celei agricole cu 3—4%. Deosebit de importantă se prevede a fi creșterea exportului — cu 10—12% — în condițiile scăderii importului. Acesta va crește cu 6—7% în anul 1969. Se prevede o sporire a gradului de utilizare a forței de muncă cu 2%, a consumului real cu 6—7%, iar a investițiilor brute cu 10—12%.

EPISOADE ALE UNEI ISTORII AGITATE

(Urmare din pag. 16)

tate bazată pe disciplina strictă. Astăzi, cînd acestea sînt gata s-o facă, „cei șase" și-au schimbat ei părerea.

„PLANUL MANSHOLT" promite să provoace noi poticneli în rezolvarea problemelor atît de controversate ale Pieței comune agricole. Așa cum se crede, el nu are șansa de a fi pe placul tuturor celor șase țări ale C.E.E. și, în special, nu promite să placă principalilor parteneri. Stînca pe care „planul Mansholt" pare că va eșua de la început — înainte chiar ca discuțiile să intre în fondul problemelor propriu-zise, de natură economică — este intenția autorului, vice-președinte al organului executiv, de a atribui rolul central în realizarea lui, Comisiei. Față de faptul că „guvernele sînt prizoniere ale electorilor țărani", gîndește se pare Sicco Mansholt, numai Comisia ar fi capabilă să propună soluții radicale. După cum se știe, planul de a crea întreprinderi mari agricole, de tip capitalist, pune sub amenințare soarta a milioane și milioane de mici fermieri și țărani în Europa apuseană.

Pe de altă parte, nici un teren în Piața Comună nu e mai susceptibil să întrețină și să intensifice «disputa instituțională» ca acela al problemei agrare.

NU S-AR putea omite, firește, nici „episodul" pe care l-a constituit în aceeași lună decembrie a anului trecut, disputa în legătură cu soarta Euratomului. Această instituție a fost din nou subiectul unor înfruntări de impas. Un colocviu care a avut loc la Nisa, în Franța, a încercat în zadar să identifice și să propună mijloacele pentru a elimina „piedicile de ordin juridic și financiar" ce-i stau în cale. Fostul director tehnic al Euratomului — Guéron, și Pierre Bourguignon, șeful direcției cercetărilor generale și tehnologice a Comunității Europene, au schițat posibilitatea ca Euratomul să se transforme „într-un cadavru". Dacă lăsăm să moară sau să „putrezească" Euratomul, a spus Guéron cu pesimism, „organizațiile spațiale și celelalte, divizate, cum se știe, între ele, închise într-o izolare ruinătoare, vor intra pe calea unei subdezvoltări tehnice inexorabile". Îngrijorat, președintele Comisiei de la Bruxelles, Jean Rey, s-a deplasat chiar personal la Paris, pentru a purta convorbiri pe această temă cu guvernul francez. Situația periclitată în care se află Euratomul, a spus el, constituie pentru conceptule Comisiei un «paradox inadmisibil». Dar dezbaterile și lipsa de concluzii comune la ultima reuniune a miniștrilor responsabili cu politica științifică, de la 20 decembrie, vădesc că „paradoxul" se menține.

Din paradox în paradox și din episod în episod, disputele politice instituționale în Comunitatea Economică Europeană, ca și divergențele intereselor economice cu care se însoțesc, au toate șansele să se reproducă și în noul an în care am intrat. Ele sînt inerente instituției înseși, în care contradicțiile sînt generate de natura Pieții Comune și a principiilor ce stau la baza ei.

Naum MIHAIL

DOCUMENTAR

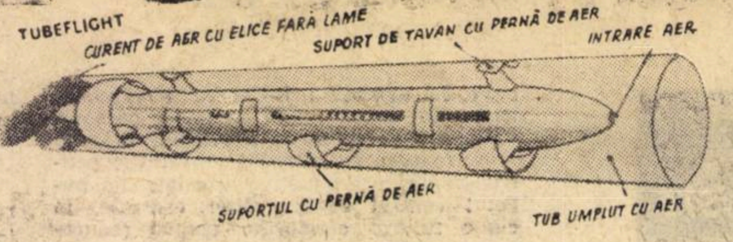

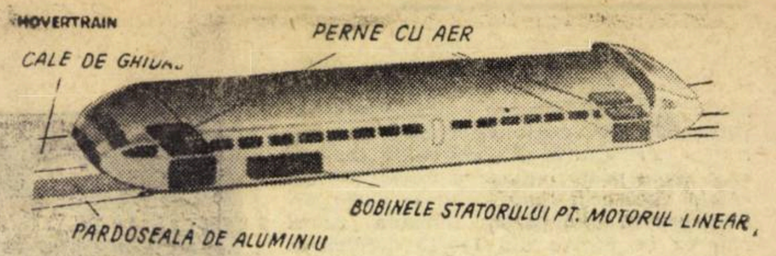

În perspectiva deceniilor următoare

SUPER-TRENURILE ȘI TRANSPORTUL ÎN... VID

- Zborul în... tub, cu 1000 km pe oră
- Sonoglisorul concurează avionul cu reacție
- Fișa perforată conduce locomotiva
- Ordinatorul acar și gestionar de mărfuri
- Nu vă grăbiți, cumpărăturile se pot face în tren!
- De-ar mai fi Stephenson să-și vadă „creația"...

TRĂIM AZI într-un adevărat secol al vitezelor, fie că ne referim la drumul parcurs de știință și tehnică — care împreună au realizat în ultimii 50 de ani ceea ce nu s-a reușit anterior în 500 — fie că avem pur și simplu în vedere numărul orar de kilometri (de ordinul sutelor sau chiar... miilor) al unor mijloace de transport ca automobilul sau avionul. Între acestea, trenul (nu fără a fi înscris și el performanțe), pare să fie rămas — după unii — pe undeva pe la periferie. Despre „era feroviară" — se susține chiar — ar trebui să ne amintim doar ca de timpurile de mult trecute ale lămpilor cu gaz și bunicelor cu crinolină. Și totuși — vădit nedreptățite —, căile ferate s-au alăturat progresului tehnic contemporan: trenuri cu viteze de 200—400 km pe oră, aerotrenuri sau garnituri de... 500 vagoane, sînt realități demne de a nu fi trecute cu vederea. În istoria transporturilor ele au urmat cele dintîi navelor cu pînze — dacă luăm în considerație anul 1670, ca dată a apariției primelor șine (de lemn, e drept) în Anglia. Evoluția lor pe curba ascensiunii, deși lentă ca viteză, a înregistrat ritmuri de creștere spectaculoase ca extindere, cifrele — raportate la perioada primilor 15 ani de după „lansarea" revoluționarei locomotive a lui Stephenson — indicînd un salt de la 7 700 km linii în 1840, la 790 000 km în 1900 și 1 130 000 km în 1955 (inegal repartizate între America de Nord și Europa — deținătoarele primelor două locuri cu 800 000 km — și urmate în ordine de Asia, America de Sud, Africa și Australia). Reducerea numărului de linii în S.U.A., a dus însă la concluzia că... drumul de fier s-ar afla în regres. Incontestabil că o oarecare stagnare în acest domeniu a fost caracteristică ultimelor decenii, dar, cifre recente (raportate tot la S.U.A.) vin să demonstreze că publicul american a început să prefere tot mai mult trenul avionului și chiar automobilului. Louis Armand nu este de părere că automobilul va elimina trenul, ci că primul va fi nevoit să cedeze ultimului. Progresul căilor ferate — susține acesta — nu poate fi altfel discutat decît situîndu-l în contextul previzibil al întregului progres tehnic viitor. Și viitorul căilor ferate rezidă în cibernetică, adică în faptul că ele sînt cele mai ușor adaptabile unei automatizări integrale. Un alt mare specialist în materie, Charles Marchetti, susține de asemenea că noile sisteme de transport (aerotrenul, naviplanul etc.) nu vor elimina mijloacele clasice de transport. „În anul 2000 — subliniază acesta — vor exista fără nici o îndoială trenuri, avioane supersonice sau subsonice și vapoare clasice care, îmbunătățite ca tehnică vor trebui să facă «bun menaj» cu hovercrafturile, turbotrenurile, helicopterele și aparatele cu decolaj vertical sau scurt, etc."... *Căile ferate sînt adaptate transporturilor grele de azi și de mîine și ele vor rămîne ca atare și în viitorul secol.*

● Cibernetică și perne cu aer

VORBIND despre perspectivele căilor ferate, specialiștii au în vedere două elemente conexe extrem de importante: transportul de mare viteză pe sol al unui mare număr de călători și utilizarea pe cît posibil a liniilor ferate existente. Încă în 1964 trenul de pe New Tokaido Line cu 200 km la oră, revoluționase transporturile pe șine deschizînd o nouă eră căilor ferate. Cei 227.928 pasageri transportați într-o singură zi de acesta la 4 ianuarie 1967 a reprezentat un record mondial pentru o zi pe un traseu de mare distanță. Dar, deși un succes incontestabil, se consideră de specialiști că viteza atinsă nu ar fi putut fi realizată dacă trenul ar fi circulat pe o cale ferată mai veche, cu curbe ascuțite. Recent a intrat în construcție (tot în Japonia) o nouă cale ferată — Ne San-yo Line — (care va lega Osaka de Okayama) proiectată pentru viteze de 250 km pe oră. Adaptarea liniilor unei asemenea viteze va da posibilitate reducerii timpului orar în așa fel încît, distanța între Tokio și Aomori (740,4 km) va fi parcursă în 3 ore și 30 de minute (în loc de 10 ore și 24 minute); cea de la Tokio — Hiroșima în 4 ore și 10 minute (în loc de 10 ore și 24 minute) iar distanța Tokio — Kagoshima, în 7 ore și 10 minute în loc de 19 ore și 33 minute.

Rapidul „Troica rusească" ce va începe în curînd să circule între Moscova și Leningrad, va dezvolta o viteză de 200 km pe oră, acoperind distanța între cele două orașe în mai puțin de patru ore.

În anul 1967 a trecut probele trenul cu propulsie cu turbină (Turbine Motored Train — T.M.T.) realizat în S.U.A. de către „United Aircraft Corp.". Acest tren alcătuit dintr-un ansamblu scurt de 2—3 vagoane dotate fiecare cu 3—4 turbine de gaz de 400 C.P. și șasiuri ce se pot mișca liber în curbe datorită forței centrifuge, este considerat la ora actuală „primul tren cu adevărat modern" *(Science journal)*. Luînd în discuție ultimele proiecte în acest domeniu William T. Gunston descria în revista citată mai sus un proiect mult mai avansat de tren pentru pasageri al societății „British Rail" — Advanced Passenger Train (A.P.T.). Îmbunătățirea constă în faptul că fiecare din vagoane poate dispune sub pardoseală de o turbină cu gaz de 1 500 CP iar toate șasiurile sînt dirijate la curbe printr-un sistem pneumatic, controlat de un dispozitiv sensibil la accelerații laterale.

În ansamblu, asemenea proiecte sînt destinate să mărească cu cel puțin 50% vitezele la trenurile de pasageri.

Specialiștii lucrează însă la proiecte care vizează viteze de aproape 1 000 km pe oră și sisteme care astăzi pe mulți i-ar face să zîmbească. Inginerul L. K. Edwards de exemplu, din California, preconizează pentru trenul viitorului sistemul tranzit-gravitate-vid (Gravity — vacuum transit — G.V.T.), cu viteza de 800 km pe oră (deși se presupune că ea ar putea depăși 2 000 km pe oră, atingînd chiar 8 000 km, grație propulsiei electromagnetice sau tracțiunii cu reacție). La baza concepției sale stă ghidajul trenului (suspendat printr-un dispozitiv cu arcuri de acoperișul unui tunel), cu ajutorul flotoarelor tubulare ce creează vid în apă. Un alt proiect — de astă dată cu paternitate engleză — este hovertrenul, sau trenul cu perne de aer. El îmbină avantajele sistemului pernelor cu aer cu propulsia lineară electrică.

Dar surprizele în materie de imaginație creatoare feroviară nu se opresc aici. Un grup de specialiști sub conducerea profesorului american J. V. Foa de la Rensselaer Polytechnic Institute-Troy au imaginat zborul... în tub. Este vorba de un vehicol care glisează într-un tunel (ghidat pe suporți de aer ce-l țin departe de pereți) și a cărui propulsie este asigurată de un curent interior de aer. Aceste trenuri pe perne cu aer ar putea întrece avioanele cu jet pe multe trasee internaționale, sub 1 000 km lungime.

● 1670 – primele șine de lemn utilizate în Anglia la Newcastle.

● 1770 – prima încercare de construire a unei masini cu aburi (ing. francez Joseph Cugnot).

● 1776 – apar primele șine de fier (la Sheffield), ca o consecință a inventării locomotivei.

● 1801 – a fost eliberată prima autorizație de construcție a unei căi ferate publice (cu vagoane trase de cai) pe distanța de 16 km între Wendsworth și Criydon.

● 1802 – primul brevet pentru construcția unei locomotive cu aburi eliberat inventatorilor Vivian și Trevithick.

● 1804 – americanul Olivier Evans lansează prima locomotivă pe șine (după proiectele căreia s-au inspirat cu doi ani înainte Vivian și Trevithick).

● 1829 – apare locomotiva sau „racheta" lui Stephenson care a luat premiul la concursul din Rainhil (S.U.A.), parcurgînd 12,942 km cu o viteză de circa 24 km/oră.

● 1895 – prima locomotivă electrică (S.U.A.) utilizată la traversarea subterană a orașului Baltimore. Succesiv, ea este introdusă în Elveția (1899), Franța (1900), Germania (1936) ș.a.m.d.

● 1825 – ia naștere în Europa drumul de fier propriu-zis, apoi în 1830 în America, 1853 – Asia, 1854 – Austria și 1856 – Africa.

● „Racheta"... pe suporți metalici

MAI INVENTIV, profesorul japonez Hisanojo Ozawa de mai mulți ani pune la punct proiectul definitiv al sonoglisorului — trenul ce se crede că va concura avionul cu reacție. Modelul, experimentat la dimensiuni reduse, este prevăzut a realiza o viteză de 920 km pe oră, capabil să parcurgă distanța Tokio—Osaka (552 km) în 30 de minute (în loc de 3 ore și 10 minute cît se realizează în prezent). Se știe că drumul de fier tradițional este un sistem in care trenul se deplasează pe două șine fixate pe sol. Sonoglisorul prezintă o tehnologie care evoluează pe un plan întrutotul diferit celui actual: el funcționează după un principiu potrivit căruia șinele sînt plasate pe roți, ceea ce-i dă forța de propulsie. În acest caz, nu mai este nevoie, ca suport, de o linie continuă ca cea a șinelor de astăzi, ci pur și simplu de o serie de „vîrfuri" necesare ghidării mecanice a obiectului care alunecă pe ele. Cînd sonoglisorul va intra în faza utilizării practice, exploatarea și funcționarea sa vor fi asigurate

⟶

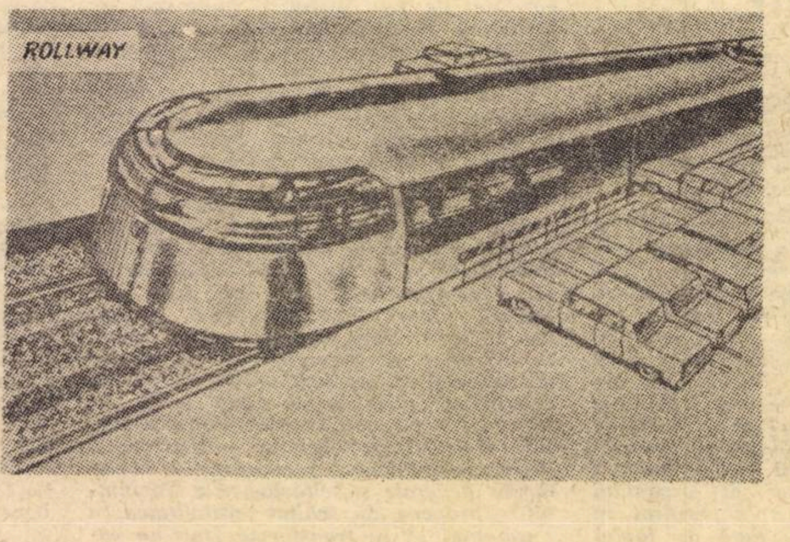

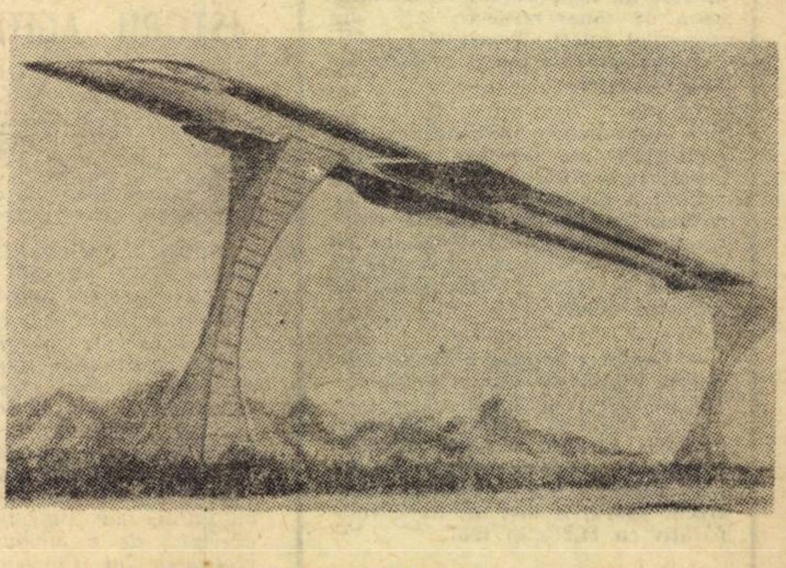

Sonoglisorul profesorului Ozawa...

IRLANDA

ȘOMAJUL ȘI EMIGRAȚIA

DUPĂ ANUL NOU în Irlanda de nord au continuat tulburările. La Londonderry și Dungiven au avut loc ciocniri între poliție și manifestanți. Aceștia cereau înlăturarea discriminărilor, bazate pe religie, apartenență politică și culoarea pielei, în efectuarea angajărilor și obținerea de locuințe.

Intr-un articol publicat în ziarul **The Times**, *Norman Gibson, profesor de economie la universitatea din Ulster, era de părere că, deși neîndoielnic tulburările politice își au rădăcina în condițiile politice, sociale și religioase și nu pot fi explicate numai prin factori economici, este probabil că acești factori contribuie mult la aceste tulburări. Economia Irlandei de nord nu se dezvoltă în ritm destul de rapid. De aceea a apărut aici o forță de muncă mult excedentară în raport cu posibilitățile de absorbire a ei în activitatea productivă. Condițiile istorice specifice din această țară au dus la concentrarea proprietății și a veniturilor mai ales în miinile populației protestante, iar catolicii aparțin de regulă claselor mai sărace. Preferințele patronilor protestanți se îndreaptă mai ales spre coreligionarii lor în angajarea muncitorilor, astfel încît aceia aparținînd altor religii sînt loviți mult mai mult de șomaj. Oprindu-se asupra condițiilor deosebit de dificile existente în Irlanda de nord, autorul arată că în nici un an după al doilea război mondial, cu excepția lui 1950, în Irlanda de nord șomajul nu a scăzut sub media de 6%. In 1967 și 1968 proporția celor lipsiți de lucru a fost și mai ridicată — 7%. Chiar aceste date subestimează însă situația reală, căci mulți dintre cei care nu au de lucru, mai ales femei, nu se înscriu pe listele de șomeri. La Londonderry în noiembrie 1968 aproape 18% din populația masculină activă (1 din 5) erau șomeri. Această proporție nu era neobișnuită pentru orașul respectiv, procentul mediu în ultimii 5 ani fiind de 16%.*

Un alt fenomen negativ pe care îl determină șomajul este o emigrație masivă. In fiecare an echivalentul a 60% din sporul populației — 7 000 oameni — părăsesc Irlanda de nord căutîndu-și norocul pe alte meleaguri.

I. V.

CONJUNCTURA ECONOMIEI CAPITALISTE

ANTICIPĂRI 1969

PRIMII PAȘI ai economiei țărilor capitaliste în noul an sînt însoțiți de anticipări în care domină cîteva teme mari: influența evoluțiilor din sistemul monetar internațional asupra conjuncturii, efectele măsurilor luate în ultimul timp de R.F.G., Franța, Anglia, S.U.A. asupra schimburilor internaționale, tendința ascendentă neslăbită a prețurilor.

Situația monetară a lumii capitaliste rămîne labilă, constată Institutul de economie mondială de pe lîngă Universitatea din Kiel. In anul care a trecut a putut fi evitată o criză acută a sistemului valutar, dar aceasta nu creează garanții pentru viitor. După părerea cercetătorilor de la Kiel, obiectivul central ar trebui să fie în 1969 rezolvarea problemei dolarului, a cărui poziție mai fermă în momentul de față nu are o bază trainică. O asemenea bază nu poate s-o constituie balanța mișcărilor de capital, prea sensibilă la oscilațiile de bursă, la modificările în corelațiile dintre dobînzi etc.; se impune consolidarea balanței schimburilor de mărfuri și servicii, care tinde însă în S.U.A. să se mențină deficitară. Ca un alt focar de neliniște este apreciată lira sterlină, care va fi în continuare în situația de a apela la acțiuni de sprijinire. Cît despre modificarea cursurilor de schimb, preconizată uneori — și în R.F.G. — ca remediu pentru actuala situație monetară, Institutul de la Kiel conchide că manipularea lor „remediază numai simptomele, nu și cauzele perturbărilor". Pe aceeași temă, referindu-se la suita de crize monetare din 1968, LE FIGARO se întreabă: „Vom vedea oare acum, ca în vechile ceasornice ale catedralelor franceze, aceleași personaje revenind la aceleași ore? Cortegiul crizelor va reîncepe oare în 1969 într-o ordine imuabilă?"

In ceea ce privește ansamblul conjuncturii economice, cercetătorii de la Kiel se așteaptă la o încetinire a creșterii producției în țările capitaliste industriale în prima jumătate a anului care a început. In S.U.A. este scontată o creștere într-un ritm anual de 1,5% în primul semestru, ca urmare a unor sporuri mai reduse ale consumului individual și ale cheltuielilor publice; în semestrul II ar fi apoi posibilă o înviorare, astfel încît pe tot anul ritmul să fie de 2,5%. In Europa occidentală creșterea este așteptată să se încetinească, mai ales în R. F. a Germaniei. In Anglia ar fi posibil un ritm de creștere al produsului național brut în expresie reală de circa 3%, pornind însă de la o echilibrare a schimburilor externe.

Anticipările din alte surse, naționale și internaționale, ajung la concluzii apropiate, cu detalii care precizează diferite aspecte.

In **Statele Unite** se constată o preocupare crescîndă în legătură cu faptul că suprataxa fiscală, adoptată în iunie 1968 și menită să frîneze tendințele inflaționiste, nu și-a atins încă scopul. Unele prognoze pe 1969 nu mai contează pe atingerea lui în prima jumătate a anului. Majoritatea prognozelor subliniază că acțiunile și așteptările factorilor responsabili din economie sînt dominate de o psihoză inflaționistă. Autorități în domeniul analizei conjuncturale, cum este National Industrial Conference Board, ajung de aici la concluzia că măsurile necesare de corectare vor lovi economia americană cu atît mai abrupt. Se așteaptă ca în primele 6 luni cheltuielile de consum să nu sufere schimbări însemnate; în privința investițiilor este contestată prognoza McGraw-Hill — o creștere de 7—8% — evaluîndu-se acum sporul la 4—5%; modificările cele mai importante pentru conjunctură se vor produce însă în sfera bugetului federal, exprimate sintetic în reducerea deficitului de la 25,4 miliarde dolari, la sfîrșitul exercițiului trecut (iunie 1968), la circa 3 miliarde dolari în anul financiar în curs. Șeful consilierilor economici ai noului președinte, McCracken, se așteaptă la o creștere a produsului național brut (în prețurile curente) de 6,5% în 1969, față de circa 9% în 1968.

Creșterea prețurilor, care s-a accelerat și în S.U.A. în ultimele luni, va fi o problemă importantă pentru **Anglia** în 1969. Se prevede urcarea lor cu 6% în următoarele 12 luni. O altă problemă o va constitui accelerarea ritmului rambursărilor către creditorii externi: din datoria de 4750 milioane dolari, contractată de guvernul laburist din octombrie 1964 încoace, nu mai puțin de 3750 milioane vor trebui rambursate pînă la sfîrșitul anului 1971. Pentru Anglia conjunctura va depinde deosebit de mult de evoluția sistemului monetar internațional, de faptul dacă nu se va produce devalorizarea altor monede.

In **Franța**, atenția autorităților se concentrează asupra repercutării în domeniul prețurilor, a înlesnirilor fiscale acordate întreprinzătorilor în noiembrie 1968. Repercutarea în sensul menținerii prețurilor ar putea fi favorizată de o anumită slăbire a cererii de consum, dar alți factori par să acționeze în direcția opusă. Sînt așteptate noi măsuri de restrîngere a creditului, și — după unii observatori — economia franceză va trebui să intre în curînd într-o fază deflaționistă de oarecare durată.

Industria din **R. F. a Germaniei** privește cu optimism reținut anul 1969, cum rezultă dintr-o anchetă întreprinsă de Deutsches Industrieinstitut, în șase ramuri importante. Construcția de mașini, de exemplu, contează în primul semestru pe un spor de 10—15% față de mijlocul anului 1968, dar se așteaptă în a doua jumătate a anului la posibilitatea unui regres, ca urmare a unor influențe provenite din comerțul exterior. La fel și industria electrotehnică, deși se așteaptă la sporuri de producție, consideră că vor apărea incertitudini din cauza restricțiilor introduse de Franța și Anglia și a unor eventuale măsuri similare ale S.U.A.

In țările **Benelux**, perspectivele conjuncturii se apreciază cu mare prudență, mai ales pentru că măsurile luate de S.U.A., Anglia și Franța pentru protejarea economiei lor vor putea afecta comerțul internațional. Climatul economic în țările membre ale Benelux poate deveni mai rece, iar poziția lor competitivă mai dificilă.

(Urmare din pag. 18)

în mod automat de către un calculator electronic căruia îi vor fi încredințate toate datele de exploatare. Se consideră că timpul nu este prea îndepărtat cînd se va putea călători într-un sonoglisor lung de 210 m. ce va traversa spațiile ca o rachetă pe suporți fixați pe-o autostradă (parcursă și ea de automobile cu propulsie electrică).

La „ora ciberneticii" o fișă perforată poate conduce un tren pe distanțe apreciabile fără ca pasagerul să remarce lipsa omului de la comandă. Prezența șefului de tren sau a conductorului nu va fi necesară decît poate în cazul accidentelor. Cît privește transportul de mărfuri, acesta se va acomoda aceluiași sistem bazat pe cibernetică. Vagonul va putea fi luat în primire de către un ordinator care va comanda toate operațiile: punerea sa la dispoziția beneficiarului, încărcarea, itinerarul, triajul și chiar locul descărcării. La toate nivelele — se susține — calculatorul va evita aglomerarea. Pe noile linii rapide, semnalele vor dispărea, fiind înlocuite cu cabluri paralele cu șinele, ce vor îndeplini funcțiuni multiple (pe canale de comunicație ultrascurte).

Trenurile de călători vor avea un aspect aerodinamic și vor dispune de un confort extrem. Vagoanele cu suspensie vor asigura aderarea perfectă la linii în cursul accelerărilor de viteză, și vor fi impenetrabile pentru sunete. Călătorii își vor putea face cumpărăturile în tren, iar cei dispuși să-și continue activitatea vor avea toate condițiile necesare studiului.

Obstacole în calea traficului feroviar intercontinental

EVOLUȚIA TRACȚIUNII feroviare va trebui să rezolve, printre altele, în mod necesar, o serie de probleme ca cele legate de: frînare, ecartament și gabarit. In ceea ce privește frînarea, aceasta este un domeniu esențialmente internațional. Uniunea Internațională a Căilor Ferate (UIC) a dezbătut în multe reuniuni problema frînării, îndeosebi în perspectiva anilor viitori. Sistemul automatic de frînare inițiat încă în 1878 de George Westinghouse va trebui îmbunătățit sau chiar înlocuit în fața exigențelor crescînde ale serviciilor feroviare. Adoptarea unui nou sistem de frînare ar consta în introducerea unui tip de frîne în întregime pneumatic cu două direcții, sau o frînare pneumatică cu comandă electrică. Și întrucît în viitor forța de frînare pe roate va fi întotdeauna limitată, specialiștii susțin necesitatea îndreptării preocupărilor către frînele electro-magnetice (pentru frînările de emergență) și găsirea unor soluții unice adaptabile pe plan internațional.

O altă problemă importantă aflată în atenția specialiștilor este aceea a ecartamentelor (distanțele dintre șine). Prima cale ferată construită în Anglia în jurul anului 1825 avea un ecartament de 1,435 m. considerat un ecartament „normal". Pionieri în domeniul căilor ferate, englezii l-au introdus peste tot. Franța, Germania, Italia, America de Nord, Țările Scandinave l-au adoptat, racordîndu-și cu ușurință rețeaua. U.R.S.S., Spania și Portugalia au un ecartament mai mare, de 1,676 m. (folosit de altfel și în India și Argentina). Japonia, dimpotrivă, a adoptat un ecartament mai redus, convenabil unei țări cu specific insular. O dată cu inaugurarea noii linii moderne Tokaido, s-a adoptat și ecartamentul standard, practicat de cele mai multe țări. Alte țări însă, ca Australia, au un sistem foarte divers chiar pe propriul teritoriu; unele ecartamente sînt de 1,60 m, altele de 1,435 m iar altele chiar de 1,067 m. Această diversitate de sisteme constituie un adevărat obstacol pentru anumite schimburi de vehicule și trafic de vagoane încărcate, deoarece determină adesea mari transbordări. Pe de altă parte, ele împiedică și instalarea unor linii transcontinentale.

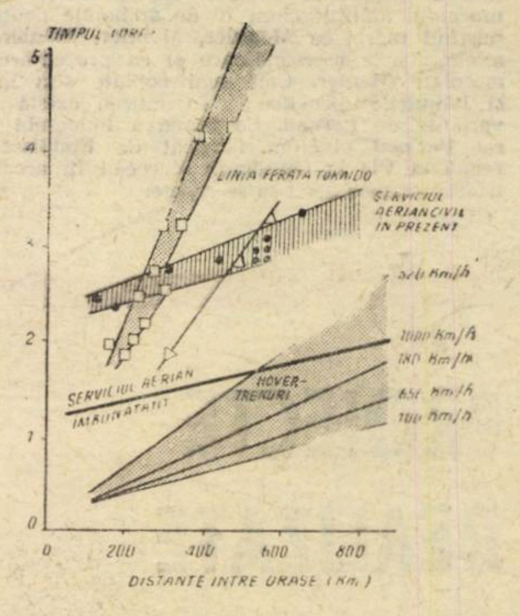

Hovertrenurile pot întrece avioanele cu jet pe multe trasee internaționale sub 1000 km. lungime. (acest grafic a fost realizat de „Hovercraft Development ltd")

De aceea Uniunea Internațională a Căilor Ferate (UIC) în lucrările sale sublinia necesitatea cooperării în aceste domenii. De altfel, — după cum semnala *Les Echos* — ceva în acest sens s-a și realizat: standardizarea vagoanelor, pusă la punct de Oficiul pentru cercetări și probe (ORE). Se mai menționează societatea EUROFIMA (cu sediul la Basel) care subscrie împrumuturi bancare, garantate de țările membre, în vederea achiziționării materialului feroviar corespunzător pentru o rețea sau alta. Pe aceeași linie se înscrie și crearea trenurilor Trans Europ Express (T.E.E.) care permit parcurgerea în mai puțin de 48 de ore distanța dintre orașele din Ruhr și sudul Spaniei. Calificat drept „mare reușită internațională" este acordul privind marcajele vagoanelor la care au aderat și țările socialiste.

VIORICA BABA

MONDORAMA

TUNURI ÎN NIGERIA

UN DEPUTAT elvețian, Walter Renschler, declara recent postului de televiziune că el este indignat de faptul că în Nigeria se află trimiși pe de o parte elvețieni de la Crucea Roșie cu misiuni umanitare, iar pe de altă parte elvețieni de la o anume firmă particulară de armament, Oerlikon-Buehrle, ce se află acolo pentru a preda «arta de a ucide». Afacerea a ieșit la iveală cînd ziaristul André Naef, de la TRIBUNE DE GENEVE, vizitînd un centru biafrez reocupat de trupele federale, a descoperit acolo, spre surprinderea sa, un tun pe țeava căruia se citea numele firmei elvețiene mai sus citate. O anchetă a organelor de stat a putut constata că în afară de Nigeria, firma elvețiană mai furniza, pe bază de acte nereale, arme, munițiuni și fuzeie în încă cinci țări — toate supuse de guvernul elvețian embargoului. Instructori ai firmei însoțeau în unele cazuri armamentul. După cum se semnalează în presă, multe din cele 300 de tunuri ieșite din țară, fuseseră comandate și plătite cîndva de Reichul hitlerist. Crucile încîrligate gravate pe armament fuseseră cu grijă șterse. Între timp, o altă firmă elvețiană, Hispano-Suiza, a fost și ea implicată pentru vînzare de munițiuni „unui stat african". Lucrul e relatat de cotidianul elvețian **Blick**.

Revista L'EXPRESS reproduce în comentariu reflecția unui cinic: „A trimite tunuri în Nigeria și muniții în Biafra este încă o modalitate de a fi neutru"...

2000 DE ANI DE FALSURI

LA PARIS există un muzeu, prezentat de Agenția France Presse ca singurul în care ghidul poate arăta cu certitudine piesele false, întrucît... toate sînt false. Este vorba de Muzeul contrafacerilor industriale din Rue de la Faisanderie. Contrafacerea se practica și acum 2000 de ani, după cum o dovedesc amforele fabricate în Galia, în jurul anului 100 î.e.n. de un anume Cassius Caius și umplute cu „vin de Napoli al lui Caius", în realitate o imitație perfectă a amforei originale (dar nu și a vinului).

Muzeul a fost înființat în 1872. Colecțiile sale cuprind sute de ceasuri „elvețiene", parfumuri „Soir de Paris" devenite „Soir de Tokyo", medicamente etc. În ciuda mijloacelor de investigație considerabile folosite pentru demascarea contrafacerilor, imaginația falsificatorilor nu cunoaște margini: se apreciază că mii de produse franțuzești false se vînd în fiecare zi în diferite părți ale lumii. Sarcina demascării falsurilor este îngreunată și de complexitatea crescîndă a produselor tehnice, fiind necesari uneori ani de cercetări.

Una din calitățile indispensabile unui falsificator este capacitatea de a înșela cît mai abil posibil publicul asupra calității unei mărfi, copiind modul de prezentare a produselor celebre. Există astfel în vitrinele muzeului amintit circa 70 de ambalaje pentru ciocolată purtînd mărci ca **Meunier, Meinier, Manier, Meiner** și altele, foarte asemănătoare și ca prezentare adevăratei ciocolate **Menier**. Cele mai copiate sînt însă vinurile și băuturile alcoolice: în muzeu există nenumărate variante de **Pernod**. Se remarcă îndeosebi un «adevărat **Per'nod** elvețian fabricat de **Etablissements Perrenod et Cie** la Oudja, în Maroc»! În această privință istoria nu face decît să se repete.

INVERS PROPORȚIONAL CU GREUTATEA

O IDEE năstrușnică, pentru a menține silueta salariaților săi — consemnează publicația vest-germană **Frankfurter Rundschau** — i-a venit patronului unei întreprinderi de prelucrare a datelor din Westfalia (R.F.G.). El a dispus ca angajaților care cîntăresc peste o sută de kilograme, să nu li se mai majoreze salariile. După cum reiese dintr-o comunicare a Uniunii federale a Asociațiilor patronilor vest-germani din Köln, care a dat în vileag în buletinul ei de știri, această inedită practică, întreprinderea cu pricina pune mare preț pe „cadre de conducere tinere și dinamice", explicînd ciudata decizie cu argumentul că oamenii grași ar fi, în general, mai puțin... productivi.

COWBOY NU MAI EXISTĂ ȘI TOTUȘI...

MULTE din profesiunile care au dispărut în ultimele decenii sau sînt pe cale de dispariție, sînt legate în mare parte de așa-numitele „perioade romantice" ale civilizației contemporane. Astfel, după vizitiul care a mai rămas doar ca element de... decor în unele stațiuni turistice, cowboy-ul, paznicul experimentat al uriașelor cirezi de vite de pe întinderile americane, mai dăinuie doar în palpitantele filme western.

Totuși, proprietarii marilor cirezi din Middle-west, centrul Statelor Unite, au găsit o modalitate ingenioasă de a face față acestei lipse acute de cowboy. Printr-o campanie publicitară iscusită, ei au atras din orașele învecinate turiști, care, fără să fie plătiți, își pot realiza timp de cîteva zile sau chiar săptămîni, visurile lor romantice, devenind păzitori de cirezi. Majoritatea sînt medici, avocați, oameni de afaceri și arhitecți, care schimbă pustiul asfaltului cu preeriile nemărginite. Directori amenințați de infarct galopează pe întinderile stepei, imaginîndu-și că sînt adevărați Buffalo Bill. N-am putea preciza dacă noii cowboy moderni sînt rezultatul unor cure de însănătoșire sau al unui exces de romantism. Cert este însă că, la ora actuală, cirezile proprietarilor din Middle-west nu mai „suportă" decît paznici... intelectuali.

O ZONĂ PUȚIN VALORIFICATĂ: OCEANUL INDIAN

UNA DINTRE problemele stringente ale actualității internaționale o constituie valorificarea sporită a resurselor alimentare ale mărilor și oceanelor, pentru a face față penuriei de proteine, resimțită în diferite regiuni ale globului. Pe această linie, s-au desfășurat la Roma lucrările primei sesiuni a comisiei F.A.O. pentru pescuitul în Oceanul Indian.

După cum s-a arătat la sesiune, cantitatea de pește pescuit în această zonă este mult inferioară nivelului atins în alte oceane. Deși reprezintă o cincime din oceanul mondial, Oceanul Indian n-a furnizat în 1966 decît 2,14 milioane tone pește, respectiv 4,2% din pescuitul mondial. Directorul general al F.A.O., a subliniat necesitatea conjugării eforturilor naționale cu cele desfășurate pe plan internațional pentru dezvoltarea pescuitului în această regiune a globului și pentru sporirea randamentelor la o serie de specii importante.

CONGRESUL ESENȚELOR

SPECIALIȘTI din douăzeci de țări între care U.R.S.S. S.U.A., Franța, Bulgaria, Italia — s-au întrunit nu demult în cel de-al IV-lea Congres internațional al esențelor de parfum. Întrunirea a avut loc în orașul Tbilisi, din Uniunea Sovietică. Cei șapte sute de participanți au dezbătut problemele actuale ale industriei parfumului: aplicarea noilor descoperiri din domeniul selecționării plantelor, tehnica nouă a cultivării și recoltării în special a trandafirilor, extinderea industrializării plantelor din care se extrag esențe folosite în medicină. În programul congresului au fost cuprinse și vizite de documentare pe litoralul caucazian al Mării Negre, unde se află întinse plantații ale Institutului de cercetări în domeniul plantelor, precum și o mare stație de exploatare experimentală.

FACTORII DETERMINANȚI

PĂRINȚII — în special bărbații — cîștigă banii; mamele — în general — îi administrează și copiii — în majoritatea cazurilor — hotărăsc cumpărăturile. Acestea sînt concluziile unei recente anchete întreprinsă în Franța prin chestionare speciale adresate tuturor categoriilor de salariați. Copiii sub zece ani cer și obțin jucării și dulciuri peste limitele necesarului; tinerii școlari își impun punctul de vedere la cumpărarea bibelourilor; adolescenții hotărăsc marca produselor cumpărate și necesarul de flori, covoare, perdele, mobilier mărunt, tablouri, și, mai cu seamă, felul și cantitatea de îmbrăcăminte pentru întreaga familie. Tot copiii sînt aceia care introduc în bucătăria casei produse noi, alimentare, și-și determină părinții să facă cheltuieli neeconomicoase, neplanificate. În privința aparatajului de apartament — televizor, radio, frigider, aspirator de praf — nici un părinte nu îndrăznește să le achiziționeze fără a-și consulta în prealabil odraslele. Concluzia anchetei: comerțul din zilele noastre se află, în proporție de peste 50%, în zona de influență a copiilor. Atenție deci la clientul numărul 1 din familie.

CONCURENȚĂ POȘTALĂ

UN NEGUSTOR abil a descoperit o lacună în legea poștală a S.U.A., lacună din care se putea profita. Legea, care este în vigoare în Statele Unite din anul 1792, asigură poștei monopolul pentru transportul scrisorilor dacă ele sînt „adresate". În schimb, distribuirea unor tipărituri de masă, reclame etc. ale marilor magazine, ca și a ziarelor și revistelor — ca poștă „neadresată" — poate ocoli prevederile acestei legi.

Astăzi se acordă chiar licențe unor firme particulare pentru expedierea poștei „neadresate". O astfel de licență costă nu mai puțin de 10 000 de dolari la 100 000 locuitori. Se pare totuși că investiția rentează „firmelor poștale particulare", care fac o concurență serioasă poștei de stat. Ele distribuie de exemplu 1 000 de scrisori de reclamă cu 18 dolari mai ieftin decît poșta S.U.A., care încasează pentru acest serviciu 43 dolari.

După cum relatează Die Zeit, *partea principală a deficitului de 1,3 miliarde de dolari al poștei de stat, provine tocmai din distribuția organizată nerentabil a ziarelor, publicațiilor și a materialelor de reclamă.*

STATISTICA INTERNAȚIONALĂ

PROIECTE REALIZATE CU CONTRIBUȚIA P.N.U.D:

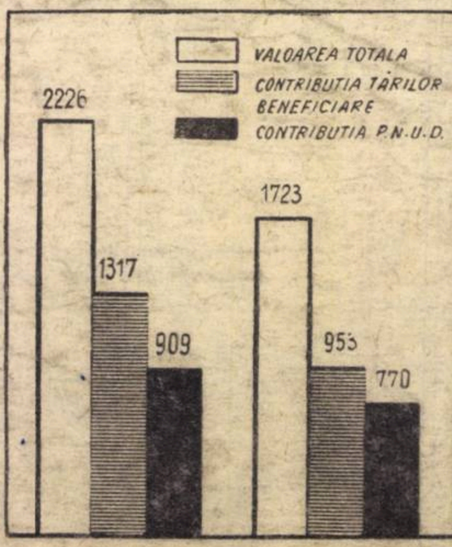

VALOAREA PROIECTELOR APROBATE (MILIOANE DOLARI)   VALOAREA PROIECTELOR ÎN CURS DE REALIZARE (MILIOANE DOLARI)

PROGRAMUL Națiunilor Unite pentru dezvoltare (P.N.U.D.) a fost creat la sfîrșitul anului 1965, prin fuzionarea programului lărgit de asistență tehnică și a Fondului special al O.N.U. El reprezintă un organism specializat, menit să coordoneze asistența tehnică și financiară acordată de O.N.U. țărilor în curs de dezvoltare.

Pînă la începutul anului 1968, P.N.U.D. furnizase ajutor unui număr de 137 de țări și teritorii, în executarea a 600 de proiecte importante de preinvestiții. Finanțarea realizării proiectelor diferitelor obiective se face parțial de către P.N.U.D. (import de echipament și prestări de servicii; remunerarea experților internaționali; burse etc.) și parțial de guvernele țărilor interesate (salariile personalului autohton; construcția de clădiri și alte facilități; echipamente, servicii etc., care pot fi procurate în țara respectivă; ș.a.). Valoarea totală a proiectelor aprobate pînă la finele anului 1967, precum și repartiția acesteia sînt prezentate în graficul nr. 1.

Graficul nr. 2 redă orientarea investițiilor (exceptînd pe cele consacrate infrastructurii) pe principalele ramuri ale economiei țărilor în curs de dezvoltare.

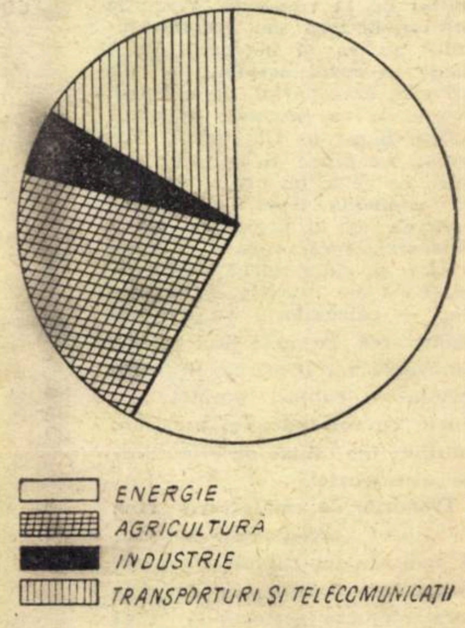

PROLETARI DIN TOATE ȚĂRILE, UNIȚI-VĂ !

viața economică

ORIENTARE - DOCUMENTARE - TEORIE • ECONOMIE NAȚIONALĂ - ECONOMIE MONDIALĂ

ANUL VII nr. 2 (280)
VINERI
17 ianuarie 1969
REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA
str. Nicolae Iorga nr. 36
BUCUREȘTI
Telefon 11 78 76
20 PAGINI • 2 LEI

ECONOMISTUL

Care este funcția lui socială ? Cum poate răspunde solicitărilor multiple cu care este confruntat? Incidențele asupra profilului. Valențele unei specialități complexe.

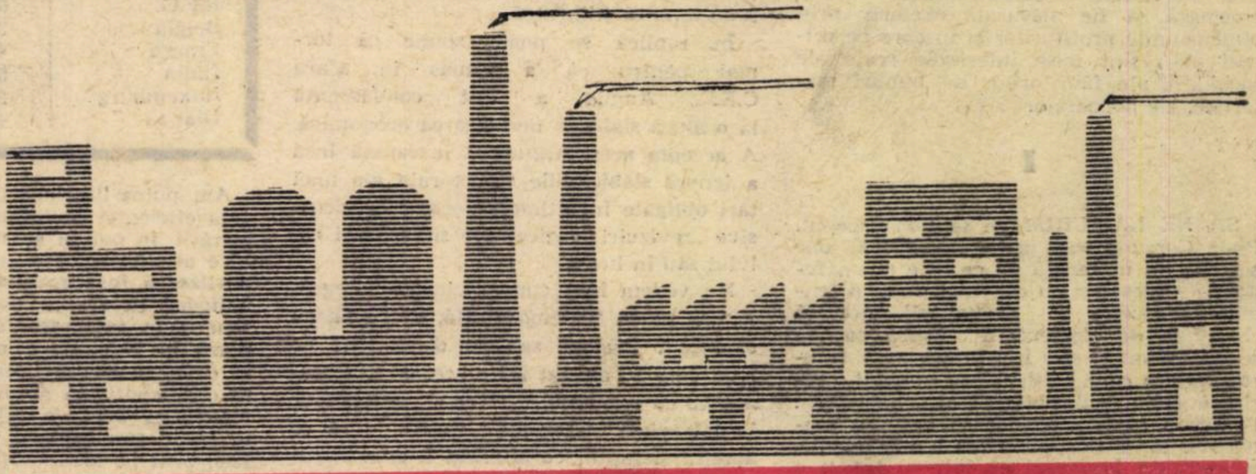

ÎNTREPRINDEREA

Există o mărime optimă a întreprinderii? Sau mai degrabă se poate vorbi de structuri dimensionale industriale optime? Care sînt elementele definitorii? Dar factorii ce influențează dimensionarea?

LEGEA VALORII

• CONȚINUTUL ȘI MODUL EI DE ACȚIUNE
• MECANISMUL UTILIZĂRII ÎN SOCIALISM

„INTEGRAREA" VEST-EUROPEANĂ — O REALITATE CARE IGNORĂ REALITĂȚI ESENȚIALE

„INTEGRAREA" VEST-EUROPEANĂ — O REALITATE CARE IGNORĂ REALITĂȚI ESENȚIALE

DE LA MONNET LA SCHUMAN, de la J. J. Servan-Schreiber la Louis Armand, „integrarea" a găsit numeroși avocați și susținători atît pe plan teoretic, mai mult sau mai puțin pur, cît și pe planul acțiunii politice practice. Știința economică burgheză a descoperit astfel un capitol nou, iar așa-numitele comunități economice europene s-au înscris între realitățile lumii contemporane capitaliste. De mai bine de un deceniu presa occidentală a pus mîna pe un filon extrem de bogat de teme dramatice, senzaționale, tratabile sub titluri groase „à la une". Pentru că „Piața Comună" s-a dezvoltat „din criză în criză", „din maraton în maraton", s-a aflat de nenumărate ori la „ora adevărului" și a asistat la luări de poziții, cu „efectul unei bombe". În orice caz, discuțiile despre „integrare" nu se mai poartă astăzi numai pe terenul academic al teoriilor despre spațiile economice mari, ci și în lumina datelor unei experiențe, care poate fi confruntată cu năzuințele fundamentale ale popoarelor, cu cerințele obiective ale dezvoltării în acest secol cu șanse atît de mari de a fi secolul progresului nu numai cel mai rapid, dar și pus, de această dată, în serviciul popoarelor, al oamenilor.

Nu am ambiția, de altfel nemăsurată, de a încerca pe aceste numai cîteva file să cuprind totalitatea implicațiilor și consecințelor „integrării", așa cum se prezintă ea în Vestul european și cu atît mai puțin în lumina țelurilor adepților ei cei mai ardenți. Obiectivul meu, mult mai modest, este de a schița doar unele considerațiuni în legătură cu valabilitatea sau nevalabilitatea acestei scheme de organizare a colaborării economice și politice interstatale în cazul în care eficiența încetează să fie măsurată exclusiv prin dimensiunile profiturilor și în care pe primul plan sînt puse interesele reale ale societății, ale făuritorilor de bunuri materiale, ale popoarelor.

I

SĂ NE LĂMURIM de la bun început. Piața Comună este un fenomen real, dar aceasta nu înseamnă că ea este și un fenomen necesar și cu atît mai puțin o tendință obiectivă a dezvoltării. Această chestiune de elementară logică socială scapă voluntar sau involuntar mai tuturor acelora care, explicit sau implicit, proclamă caracterul obiectiv al „integrării". Pentru a evita menționarea multora dintre realitățile dureroase ale lumii actuale, m-aș referi la faptul că într-un trecut e drept nu prea apropiat, dar care ține totuși de istoria modernă, sclavajul constituia o realitate în cea mai dinamică dintre țările acelor timpuri. Să mai amintim că sclavajul a dispărut chiar dacă sechelele lui traumatizează grav și astăzi societatea americană?

Departe de mine gîndul de a susține că Piața Comună ar fi un accident. Dimpotrivă, chiar cu riscul unei aparente contradicții, aș susține mai degrabă că ea este un produs logic al dezvoltării **Dar al unei anumite dezvoltări. Al unei dezvoltări caracterizate esențialmente prin concentrarea și centralizarea monopolistă, prin evoluția capitalismului în capitalism monopolist de stat** într-o serie de state de dimensiuni mijlocii și mici. A unei dezvoltări care a făcut ca frontierele naționale să devină prea înguste, nu în general pentru dezvoltarea forțelor de producție, ci pentru **activitatea capitalului**, cosmopolit prin însăși natura lui. Al unei dezvoltări care a ridicat problema unor metode noi de concurență monopolistă, de împărțire a pieței și a sferelor de influență.

Desigur, în raționamentele susținătorilor „integrării" nu vom găsi niciodată menționarea legăturii dintre acest fenomen și conținutul relațiilor de producție, și cerințele expansiunii monopoliste în faza actuală. Argumentele sînt extrase exclusiv din domeniul dezvoltării forțelor de producție, punîndu-se accentul pe eficiență și pe avantajele pe care ar urma să le extragă consumatorii din ridicarea ei. Imaginația care se manifestă în această privință este mai curînd lipsă de imaginație, pentru că dintotdeauna burghezia și-a prezentat țelurile de clasă, drept țeluri ale întregii societăți. Să ne mai întoarcem la epoca ulterioară unei mari revoluții spre a reaminti cum s-a aplicat atît de nobila lozincă „libertate, egalitate, fraternitate!"?

Ca formă specială a relațiilor de producție capitaliste, „integrarea oglindește bineînțeles o anumită tendință obiectivă legată de dezvoltarea forțelor de producție, tendința intensificării fluxurilor economice între națiuni, apărută o dată cu marea producție mecanizată și intensificată pe măsura extinderii ei. Dar o oglindește în mod inconsecvent, incomplet, contradictoriu. Pentru că Piața Comună nu numai că a fost inițiată ca o grupare regională închisă, dar și-a accentuat acest caracter pe măsura dezvoltării ei. **Pe de altă parte, și acest lucru este esențial, ea oglindește tendința intensificării fluxurilor economice internaționale într-un mod specific monopolurilor și capitalismului monopolist de stat.** Așa dar să nu confundăm o tendință rezultată din cerințele dezvoltării forțelor de producție cu forma specifică pe care ea o îmbracă în cadrul unei anumite orînduiri sociale, aflate pe o anumită treaptă de dezvoltare. Problema nu este atît dacă, în condițiile respective, există vreo alternativă a Pieței Comune, ci dacă ea reprezintă forma cea mai corespunzătoare de oglindire a tendinței la care ne-am referit. Dar aici intrăm într-un alt grup de probleme.

II

VORBIND DE EFICIENȚA „integrării" vom evita deocamdată să punem problema în folosul **cui** și **cu ce preț**. Indiscutabil zona „celor 6", luată în ansamblu, a fost în perioada postbelică una din zonele dinamice ale lumii capitaliste. Este acesta un rezultat al „integrării"? Cei care răspund, fără rezerve, prin afirmativă, aplică raționamentul, de atîtea ori dovedit în cercetarea socială ca fals: „post hoc, ergo propter hoc". Evident, efectele stimulatorii ale „integrării" nu pot fi negate. Dar ni se pare exagerat a pretinde că „integrarea" a acționat pozitiv altfel decît prelungind, intensificînd, unele tendințe și elemente de creștere existente independent de ea. Pentru că să nu uităm că cele 6 țări membre sînt țări puternic industrializate și că perioada la care ne referim este o perioadă de revoluție tehnică-științifică.

În replică se poate spune că tocmai pentru că a rămas în afara C.E.E., Anglia a fost condamnată la o alură slabă în dezvoltarea economică. A accepta acest argument înseamnă însă a ignora slăbiciunile structurale ale unei țări obligate în ultimele decenii la succesive „revizuiri tragice" ale situației și rolului său în lume.

Nu vedem însă cum eficiența „integrării" ar putea fi demonstrată, de pildă, cu exemplul japonez sau cu deosebirile de ritm care au existat între „cei 6". Dar admițînd că rezultatele „celor 6" se datoresc în întregime „integrării" va trebui să se admită și faptul că acesteia îi este imputabilă și pierderea de viteză care se conturează net începînd din a doua jumătate a deceniului trecut:

Evoluția produsului național brut în țările membre ale C.E.E.*

	ritmuri anuale de creștere în %		
	1950—1955	1955—1960	1960—1965
C.E.E.	6,2	5,3	4,8
R.F.G.	9,0	6,1	4,8
Belgia	3,7	2,4	4,9
Franța	4,4	4,7	5,1
Italia	6,0	5,8	5,4
Luxemburg	2,8	3,0	2,9
Olanda	5,5	4,1	4,9

*) Datele din acest tabel, ca și din cele ce urmează, sînt extrase din lucrarea: **P. Maillet, L'économie de la Communauté européene**, Editions Sirey, Paris, 1968.

Aceeași tendință de scădere se remarcă și în ceea ce privește ritmul de creștere anuală medie a productivității muncii:

	1950—1955	1955—1960	1960—1965
R.F.G.	6,3	4,4	4,2
Belgia	3,0	2,5	3,8
Franța	4,2	4,6	4,6
Italia	5,0	4,5	4,7
Luxemburg	2,5	2,8	2,2
Olanda	4,4	3,4	3,2

Am putea lua însă ca ipoteză de lucru teza eficienței de ansamblu a metodei integrării, în pofida acestor date și a altora care atestă o slăbire de ritm. **Cum se repartizează însă rezultatele creșterii?** Beneficiază de ele în măsură egală toți partenerii la integrare, sau ele se repartizează în favoarea celor mai puternici și în defavoarea celor mai slabi? Numeroase date confirmă al doilea termen al alternativei. Iată de pildă cum a evoluat în țările membre ale C.E.E. produsul intern brut pe locuitor (în fiecare an C.E.E. = 100):

	R.F.G.	Belgia	Franța	Italia	Luxemburg	Olanda
1950	100	145	130	60	190	103
1965	118	120	116	68	136	96

După cum se poate vedea, în timp ce partenerul cel mai puternic a depășit cu 18 procente în 1965 media Pieței Comune (de remarcat că în 1950 se afla la nivelul mediei), Belgia, Franța și Luxemburgul și-au redus considerabil excedentul inițial față de medie, Olanda a coborît sub medie, iar Italia s-a apropiat întrucîtva de nivelul mediu, dar a rămas considerabil sub el. În urmă cu un an, comentînd rezultatele unei anchete întreprinse de Oficiul de statistică al Comunităților europene, ziarul **Le Monde** scria: „Diferențele considerabile între nivelul de viață și modul de existență atît între grupe socio-profesionale, cît și între țările membre ale Pieței Comune continuă să subziste. Interpenetrarea crescîndă a economiilor concurente ale celor șase țări și circulația din ce în ce mai ușoară a produselor peste frontiere n-au dus încă la acea armonizare a condițiilor sociale care trebuie să rezulte din integrarea europeană" (27 decembrie 1967).

Un alt fenomen interesant merită de asemenea să fie semnalat în această ordine de idei. În anii cind se dădea bătălia pentru semnarea Tratatului de la Roma, s-a bătut multă monedă, între altele, pe tema stimulării lichidării disparităților regionale. Făcîndu-se bilanțul a zece ani de dezvoltare comunitară, se poate constata cu certitudine hipertrofierea zonelor deja industrializate, persistența regiunilor de utilizare incompletă cronică a forței de muncă, declinul unor regiuni altădată înfloritoare. S-au întreprins anumite măsuri, atît naționale cît și comunitare, pentru lichidarea disparităților regionale și desigur au fost obținute și anumite efecte. Dar, pe de o parte, experții se întreabă dacă „nu s-ar fi putut, cu alte măsuri, atinge aceleași rezultate cu eforturi mai mici sau rezultate mult mai mari fără cheltuieli și eforturi suplimentare" („L'économie de la Communauté européenne", pag. 234), iar pe de altă parte, în cazul cel mai bun, nu s-a reușit decît să se împiedice adîncirea decalajelor existente. Așa stau lucrurile, de pildă, în ceea ce privește Sudul Italiei, unde pe 40% din teritoriul național trăiesc 19 milioane de locuitori.

Unii ar putea pune la activul „integrării" politica migrației interstatale a forței de muncă. Dar oare, abstracție făcînd de întregul cortegiu de urmări negative pentru țara de origine, un venit stabil de cîteva sute de mărci pe lună poate oare compensa despărțirea de familii și ruperea de mediul național familial a milioane de oameni pe ani și ani de zile? Este mai mult decît evident că facilitarea și organizarea migrației internaționale a forței de muncă urmărește nu țeluri umanitare, ci răspunde nevoii de expansiune a capitalului monopolist.

Și dacă mai era nevoie de o demonstrație în plus a faptului că în concepțiile promotorilor „integrării", oamenii, departe de a constitui un țel, sînt numai niște unități abstracte, care pot fi adunate sau scăzute după criteriile eficienței monopoliste, aceasta a făcut-o nu de mult faimosul plan Mansholt, care, mai mult poate decît alte măsuri comunitare, a avut meritul că a răscolit profund, într-un alt sens decît cel dorit de inițiatorii lui, numeroase conștiințe din lumea vest-europeană.

Desigur „integrarea" nu este o afacere proastă. De pe urma ei cîștigă monopolurile cele mai puternice, de pe urma ei cîștigă țările cele mai bine situate în lupta de concurență. Analizați evoluția structurii listei celor mai mari 100 de societăți din țările Pieței Comune, analizați evoluția ponderii producției țărilor membre în producția industrială totală a „celor 6". Și gîndiți-vă în ce lumină crudă au pus recentele peripeții monetare vestice forța și soliditatea economică a unor țări, vulnerabilitatea și slăbiciunea relativă a altora. Așadar, unde este trîmbițata apropiere a nivelurilor de dezvoltare economică a statelor membre?

III

Teoretic, „integrarea" se întemeiază, înainte de toate, pe ideea spațiilor economice mari, iar ca precedent istoric, în special, pe experiența Statelor Unite ale Americii. Pe o asemenea premisă argumentele se articulează logic pornind de la avantajele unei piețe cu atîtea sute de milioane de locuitori și sfîrșind cu avantajele producției în serie mare. „Polii de creștere", efectul x sau efectul y, curba cutare sau curba cutare vor demonstra într-o manieră matematimorfă că în spațiile mari totul este ca în faimoasa formulă a lui Leibniz. Cu ajutorul unui mecanism supranațional se ajunge la uniunea vamală, apoi la cea economică, iar pe baza acestui proces și a evoluției concomitente a instrumentelor supranaționale se ajunge la „integrarea" politică. Deși „integrarea" vest-europeană, cel puțin în forma ei de uniune vamală, este o realitate, nu voi fi nici pe departe primul care subliniază falsitatea și lipsa de realism a unui asemenea raționament. Ideologii integrării iau propriile lor dorințe drept realitate, refuzind în schimb cu încăpățînare să recunoască anumite realități dure. Nu se poate nega că spațiul economic mare este un imens avantaj al Statelor Unite. Dar acolo s-au unit americani cu americani și nu germani cu francezi, olandezi cu italieni. În cazul Americii integrarea politică în cadrul aceleiași națiuni a făcut posibilă integrarea economică. Cum sublinia încă în urmă cu 5 ani economistul neoliberal de notorietate mondială, Wilhelm Röpke, închizînd ochii în fața deosebirilor dintre Piața Comună și pretinsele ei modele, promotorii integrării dovedesc că **„ignoră realitatea națiunii"**, recurg la „o speculație de care sînt capabili numai oameni care nu s-au gîndit niciodată în mod serios la natura unei națiuni". Anii care au trecut n-au făcut decît să confirme părerea lui Röpke că „în lupta care se dă între ideologia europeană a Pieței Comune și spiritul de afirmare al grupului dominant ce o folosește, pe de o parte, și vitalitatea statului național care li se împotrivește, pe de altă parte, se vor naște tensiuni pe care mulți nici nu au contat".

Faptul că nu de mult Jean Rey, președintele Comisiei unice a comunităților europene, punea „încetineala cu care progresează integrarea economică și industrială" pe seama unei „mentalități întîrziate, ținînd de secolul al XIX-lea, care se încăpățînează să facă să funcționeze un «mecanism național» depășit" nu face decît să-l confirme, în pofida voinței autorului, pe Röpke. Pentru că, luată în întregul său context, persistența unei anumite „mentalități" nu demostrează oare că ea își are rădăcina în anumite realități esențiale ale acestui secol? De altfel, în mod paradoxal, la concluzia că „este o iluzie a crede că în viitor se va putea găsi pur și simplu o formă supranațională pentru interese naționale vitale", a ajuns — ca și mulți alții — și profesorul Müller-Armack, fost colaborator apropiat al lui Erhard, și ani de zile unul din cei mai proeminenți promotori efectivi ai Pieței Comune.

Bineînțeles că nu puțini au fost aceia care au reușit să discearnă adevăratele țeluri care se ascund în spatele obiectivelor proclamate de ideologii „integrării". Astfel în **Der Österreichische Standpunkt**, Kurt Rothschild, profesor la Universitatea din Viena, nota în concluzia unui amplu articol: „Adesea orice aprobare necondiționată a integrării ... este interpretată drept o dovadă de conștiință europeană, iar orice remarcă sceptică drept îngustime națională. Această argumentare trece însă cu vederea că mișcarea de integrare din zilele noastre nu servește nicidecum creării unei Europe utopice într-un spațiu în care nu ar exista națiuni, ci slujește unor scopuri politice și economice foarte concrete ale marilor puteri conducătoare și ale concernelor originare din țările respective. La ocuparea locurilor hotărîtoare, la stabilirea modului de votare, la dezbaterea obiectivelor de politică economică, aceste state nu dau dovadă nicidecum de indiferență față de propria lor poziție națională. Pentru ele integrarea nu înseamnă o renunțare la obiectivele lor naționale, ci o extindere a sferei lor de influență".

Lăsînd în continuare să vorbească pe cei interesați, am putea menționa că pînă și într-o țară puternic dezvoltată ca Anglia tentativele de intrare în Piața Comună au stîrnit și continuă să stîrnească temeri serioase. Pentru că — sublinia săptămînalul laburist de stînga **Tribune** — „intrarea în Piața Comună ar însemna că economia noastră nu se va mai putea dezvolta multilateral. Comisia de la Bruxelles va aloca probabil țărilor membre diferite sectoare de producție. S-ar putea ca ea să decidă, de pildă, că ar fi mai rațional ca producția de automobile să fie concentrată în Italia, cea de avioane în Franța și construcțiile navale în R.F.G., Angliei atribuindu-i-se, probabil, producția de locomotive, cărbune și energie nucleară. Rolul planificării s-ar reduce". Pornind de la considerente de acest gen, 75 de deputați laburiști subliniau într-o moțiune că „dacă Marea Britanie va intra

Gheorghe DOLGU

(Continuare în pag. 19)

ECONOMISTUL — SPECIALIST CU ÎNALTĂ CALIFICARE, CU MULTIPLE VALENȚE

Prof. univ. dr. Roman MOLDOVAN
membru corespondent al Academiei

ECONOMIA ROMÂNIEI SOCIALISTE de azi se caracterizează prin dezvoltarea ei echilibrată, proporțională și multilaterală, în condițiile modernizării și perfecționării tuturor sferelor de activitate, în funcție de cerințele obiective ale noii etape a construcției socialiste și ale revoluției tehnice și științifice pe plan mondial. O astfel de creștere este exprimată în mod sintetic, dar concludent, prin următoarele trei elemente de bază și anume: **dinamica economiei naționale** — respectiv ritmul dezvoltării; **schimbările în structură** — respectiv rezultatele dezvoltării; **modificarea locului ocupat în diviziunea internațională a muncii.** Prin mijlocirea lor, putem cunoaște și măsura rezultatele, efectele procesului dezvoltării economiei și, în același timp, putem delimita conținutul lui.

În ceea ce privește primul element, **dinamica dezvoltării economice, constatăm că ritmul susținut, constant ridicat, reprezintă o trăsătură caracteristică a evoluției economiei românești.** În anii 1951—1968, venitul național a crescut de aproximativ 5 ori, producția industrială de peste 10 ori.

Luînd în seamă realizările din 1966—1968 și sarcinile planificate pe 1969 rezultă că în primii patru ani ai actualului cincinal ritmul mediu anual de creștere a producției industriale este de 11,9%.

Totodată, rezultatele obținute în dezvoltarea și modernizarea economiei au determinat **schimbări fundamentale în structura pe ramuri a producției materiale.** În acest sens, identificăm modificări profunde și în primul rînd **accentuarea pronunțată** — față de caracterul agrar din trecut — a **profilului său industrial.** Industria — ramură cu rol hotărîtor pentru asigurarea unei dinamici continuu ascendente a economiei naționale în ansamblul ei — **a devenit în anii construcției socialismului ramura conducătoare.** Schimbări s-au produs, de asemenea, în interiorul industriei, concretizate în diversificarea ramurilor și subramurilor, creșterea ponderii ramurilor de bază — industria construcției de mașini, energiei electrice, siderurgiei, chimică — ramuri care susțin proporțiile și echilibrul în ansamblul economiei și promovarea progresului tehnic. Concomitent, s-a accentuat creșterea gradului de **prelucrare** a materiilor prime, de **valorificare** a resurselor naturale. Transformări profunde, revoluționare, a cunoscut **agricultura.** Satul românesc a fost scos din imobilismul de veacuri și așezat pe făgașul unei dezvoltări dinamice.

ACESTE MODIFICĂRI și procese s-au reflectat și în **ocuparea forței de muncă** în toate sferele de activitate a muncii sociale utile. S-a produs un proces de deplasare a forței de muncă din agricultură spre ocupații mai productive în comparație cu aceasta, în primul rînd industria. În același timp, a avut loc o ridicare a **gradului de calificare, creșterea eficienței** activității productive și reducerea relativă a cheltuielilor de muncă.

În mutațiile de natură structurală își au izvorul modificările intervenite în **conținutul** participării R. S. România la comerțul internațional. Exportul tradițional a fost înlocuit treptat cu exportul de produse cu un grad tot mai ridicat de prelucrare industrială. Față de 8—10 tone de produse românești, cît se exporta înainte de război pentru a plăti o tonă de produse importate, acest raport a scăzut acum la circa două tone.

Succesele realizate în anii construcției socialiste reprezintă o materializare a politicii științifice, clarvăzătoare, a partidului și guvernului nostru, care este străbătută, ca un fir roșu, de procesul stimulator și multilateral cuprinzător al **industrializării socialiste.**

Instrumentul principal folosit pentru înfăptuirea politicii partidului și guvernului este planul de stat. Prin obiectivele sale politice și social-economice, prin direcțiile, ritmul și proporțiile de dezvoltare pe care le prevede, planul de stat este folosit pentru **previzionarea științifică** a ceea ce se cere în mod obiectiv a fi înfăptuit pentru mersul echilibrat al ansamblului economiei naționale, pentru promovarea însuși a progresului economic și social.

ÎN ÎNFĂPTUIREA SCHIMBĂRILOR social-economice și a desfășurării proceselor și fenomenelor ce au avut loc în economia noastră națională, precum și în traducerea în viață a sarcinilor de importanță istorică stabilite de Congresul al IX-lea și de Conferința Națională a partidului — de ridicare pe o treaptă superioară a procesului de desăvîrșire a construcției socialiste — un rol de prim ordin revine economiștilor, detașament de specialiști cu o bună pregătire politică și profesională, cu un larg orizont și o largă perspectivă.

A vorbi despre **rolul și profilul economistului** înseamnă în fapt a încerca să caracterizezi pentru prezent și să previzionezi **conținutul muncii și activității** acestuia în societate. Cum conținutul muncii și activității este legat de exigențele social-economice generale, ca și de cerințele **locului de muncă** — exigențe și cerințe care prin natura însăși a lucrurilor sînt extrem de variate și variabile în timp — **profilul general** profesional al economistului se poate contura în principal judecîndu-l **în sistemul de profesii,** alături de celelalte, și, bineînțeles, în raport cu cerințele față de această profesiune. Utilizînd o terminologie matematică, putem spune că această funcție — economistul — este o mărime — în speță, are un conținut — care depinde de mai multe variabile și, deci, ori de cîte ori vorbim despre economist ca tip profesional nu trebuie să pierdem din vedere că întotdeauna în realitate ne referim, pe de o parte, la **economiști de diferite specialități,** iar pe de altă parte, la **variate profiluri ale acestora,** care se schimbă în timp.

Aflat în diferite și variate locuri de muncă, economistul este solicitat de **cerințele practicii sociale**; aceste cerințe au un caracter **complex și variat,** începînd cu cele macroeconomice și de perspectivă și sfîrșind cu cele puse de practica de fiecare zi — operaționale și în fiecare unitate economică.

Dacă îl privim ca **om-cetățean,** am sublinia necesitatea ca economistul să fie **foarte receptiv,** să aibă un grad suficient de sensibilitate la multiplele cerințe. În acest fel, el este în măsură să se perfecționeze pe sine însuși, să-și ridice calificarea și contribuția la rezolvarea variatelor probleme. El face aceasta pătrunzîndu-le **natura,** descifrîndu-le **sensul și acțiunea,** studiindu-le în **corelația lor** cu variatele aspecte și probleme care se pun pe **ansamblul economiei,** imediat și în perspectivă, încadrîndu-le just, rațional, în **practica și concepția socială** a orînduirii noastre socialiste; el caută și găsește **soluțiile** cele mai indicate, care să satisfacă cît mai pe deplin, imediat și în perspectivă, aceste cerințe.

La fel ca toți ceilalți oameni ai muncii — dacă-l privim ca **activist social** — economistul este supus unor cerințe care constituie incitații, orientări și motivări în muncă, și care provin din **surse variate,** principalele fiind:

— **sarcinile concrete,** pe care le are de rezolvat în întreprinderea sau în instituția unde lucrează, în funcție de specialitatea lui și în a căror îndeplinire i se măsoară aportul efectiv;

— **sarcinile generale,** care decurg din documentele de partid și de stat, a căror studiere și însușire creatoare constituie fundamentul orientării sale;

— **sarcinile care decurg din dezvoltarea științelor sociale și a științelor economice îndeosebi,** ca izvoare care-i lărgesc cunoașterea în general și a specialității în particular și care-i potențează munca și-i ridică eficiența.

ÎNSUȘIREA ACESTOR elemente, îndeplinirea tuturor acestor sarcini, ținînd seamă de interdependența lor reciprocă, în general, și **de locul de muncă, în special,** sînt de natură să dea economistului **un profil de specialist,** specialist care simte, acceptă, ca pe o necesitate conștientă, îndeplinirea obligațiilor sale moral-politice de cetățean al Republicii noastre. Totodată, nu e de prisos să amintim **pericolul limitării economistului** numai la una din laturile amintite. Aceasta îl va pune în situația de a deveni:

— un **practician îngust** (limitat exclusiv la cerințele curente și concrete pe care le are de rezolvat în întreprindere), ceea ce va duce mai repede sau mai încet, însă neîndoielnic, la „uzură morală" și la scoaterea din circuitul valorilor;

— un **cunoscător formal** al cerințelor care decurg din documentele de partid și de stat. În acest caz, ar fi chiar în **afara spiritului însuși al acestor documente,** care presupun ca o condiție intrinsecă aplicarea, transpunerea în practica socială a orientărilor date, a sarcinilor trasate;

— **un cunoscător abstract al științei economice** (desigur, ar putea apărea chiar prestigios în multe împrejurări, dar este, de regulă, ineficient, steril pentru oameni și societate).

Economistul este și trebuie să fie un activist calificat, intelectual de **înaltă specialitate,** cu un **profil larg de pregătire economică** și care **participă activ** la construirea socialismului.

PROFILUL LARG AL ECONOMISTULUI necesită: **însușirea** la nivel mondial a cunoștințelor de bază ale specialității lui; **stăpînirea** deplină a metodelor moderne de informare, documentare și cercetare; **deprinderea** unei metode științifice de muncă și dezvoltare a puterii de analiză (nu învățarea și aplicarea mecanică a unor formule și metode universal valabile); **posibilitatea** de a se orienta, ținînd seama de dezvoltarea ramurilor și a ansamblului economiei; **formarea** deprinderii de a-și perfecționa continuu pregătirea, în funcție de cerințele de dezvoltare a ramurilor și a ansamblului economiei naționale și de progresul tehnic.

Determinarea profilului economistului are în vedere în primul rînd **funcția socială** pe care o îndeplinește. În condițiile societății noastre, pentru ca acest profil să răspundă cerințelor construcției socialismului, trebuie să cuprindă inseparabil **două laturi** și anume: formarea (pregătirea), corespunzător necesităților imediate, relativ **actuale și pregătirea unor deprinderi,** care să asigure **evoluția, perfecționarea, adaptarea sa ulterioară,** în raport cu schimbările intervenite în economie și societate. Cele trei izvoare — enumerate mai înainte — care dau conținut și alimentează cerințele practicii sociale și pe baza cărora se nasc implicit sarcinile pentru economiști presupun **în toate cazurile** îmbinarea ambelor laturi.

Necesitatea ridicării pe o nouă treaptă, superioară, a eficienței activității în toate sferele muncii sociale utile, în general, și îndeosebi, în ramurile producției materiale, sarcină pusă de Congresul al IX-lea al partidului nostru, cere **schimbări adînci calitative și în munca economiștilor.** De asemenea, măsurile de perfecționare a conducerii și planificării economiei naționale corespunzător condițiilor noii etape de dezvoltare socialistă a României se **referă și la politica de cadre necesare conducerii economiei,** în sensul: **îmbunătățirii** structurii aparatului de conducere; **lărgirii** atribuțiilor unităților economice și — implicit — a răspunderii cadrelor de conducere din economie; **asigurării** participării celor mai buni specialiști la desfășurarea activității economice. Ea are în vedere și pe economist, exprimînd clar, pe de o parte, **rolul sporit al acestuia** și, pe de altă parte, **exigența deosebită față de el.** Crește tot mai mult rolul economistului în analiza conținutului și în elaborarea propunerilor care fundamentează măsurile și deciziile în conducerea planificată a fenomenelor ce se desfășoară în economia noastră socialistă.

ÎNVĂȚĂMÎNTUL economic universitar, în primul rînd Academia de studii economice, precum și celelalte facultăți economice, are misiunea de a pregăti specialiști de tot mai înaltă calificare. În acest scop, el își orientează eforturile în dublul sens: **al pregătirii studenților de a deveni cadre de specialitate la intrarea lor în practică,** în exercitarea carierei de economiști; în al doilea rînd, de **a-i deprinde** ca o dată aflați la locul de muncă să-și **perfecționeze continuu pregătirea și cunoștințele,** să-și ridice nivelul de competență pentru rezolvarea problemelor concrete și să se preocupe de cercetare și de **generalizare științifică.**

Cînd ne referim la obiectivele pregătirii, o primă constatare pe care o facem privește faptul că **cerințele pregătirii economistului sînt foarte variate, multiple și complexe.** În învățămîntul tehnic primează — după cum se știe — latura de specialitate, **cea tehnică.** În cazul economistului, primează desigur **latura economică, dar nu numai aceasta.** Pe economist trebuie să-l intereseze, în foarte strînsă legătură cu economicul, și **elementul tehnic. Tocmai din îmbinarea, simbioza dintre aceste elemente, dintre aceste două**

→

Un prim contact cu calculatorul electronic: **Studenți ai Academiei de studii economice la ora de practică**

PREȚURI

CE PREȚURI UTILIZĂM ÎN EVALUAREA PROIECTELOR INDUSTRIALE?

DINTRE MULTIPLELE PROBLEME pe care le ridică oglindirea reală a eficienței economice aeosebit de importante sint cele care privesc noile obiective industriale, respectiv calcularea corectă a eficienței economice a investițiilor.

● Condiție a unor calcule reale

ÎN CADRUL DETERMINĂRII juste a eficienței economice a investițiilor un rol important revine **prețurilor cu care se evaluează proiectele industriale** și care sint determinante, indiferent de metoda folosită și de indicii ce se iau în considerare. Sarcina evaluării proiectelor industriale este mult ușurată atunci cînd există un sistem de prețuri perfecționat, stabilit pe baze științifice și satisfăcînd exigențele practicii, care corespunde nivelului productivității sociale a muncii atins în economia națională și permite planificarea investițiilor în mod corespunzător.

Diversificarea continuă a economiei naționale, apariția de noi produse, solicită specialiștilor în domeniul prețurilor o activitate corespunzătoare pentru a stabili și planificarea prețurilor de o astfel de manieră încît aprecierea aportului noilor obiective industriale la crearea venitului național și a venitului net centralizat al statului să fie efectuată cît mai precis.

Pentru a reliefa varietatea și complexitatea problemelor ce se ridică în domeniul evaluării proiectelor industriale și rolul determinant pe care-l are prețul vom analiza un exemplu concret. De pildă, drojdia furajeră se poate obține atît din melasă (produs secundar rezultat în procesul de fabricare a zahărului) cît și din leșii bisulfitice rezultate din procesul tehnologic al fabricării hîrtiei, din ape reziduale obținute în urma procesului de fabricație a plăcilor fibrolemnoase, din deșeuri de lemn etc. După cum se vede, gama materiilor prime care pot fi valorificate în vederea obținerii făinurilor proteice este destul de largă, de unde se poate trage concluzia că și eficiența economică a unor fabrici de drojdie furajeră va fi diferită în funcție de materia primă de bază pe care o utilizează.

În anul 1968, în țara noastră, drojdia furajeră se importa în proporție de 90%, iar 10% se fabrica prin valorificarea leșiilor bisulfitice, la fabrica de hîrtie din Zărnești. Prețul drojdiei furajere, pe plan mondial, este de 190 dolari/t. În România, prețul de vînzare cu ridicata al unei tone de drojdie furajeră a fost stabilit la 3 500 lei/t., în funcție de prețul de cost realizat la fabrica de hîrtie din Zărnești. La acest preț au fost aliniate și prețurile în lei pentru cantitățile provenite din import.

În legătură cu sarcina dezvoltării producției de drojdie furajeră în țară se pune problema creării unor capacități de producție care să permită atît eliminarea importului cît și valorificarea unor rezerve din economie și îndeosebi a leșiilor bisulfitice, a apelor reziduale rezultate din fabricarea plăcilor fibrolemnoase, a ciocălăilor de porumb, a melasei, etc. Pluralitatea materiilor prime de bază, determină și procese tehnologice diferite, nivele diferențiate de cheltuieli de producție, producători diferiți și implicit eficiență economică deosebită.

În dorința de a dezvolta producția de drojdie furajeră din melasă, Ministerul Industriei Alimentare a elaborat un proiect industrial pentru crearea unei capacități avînd ca materie primă de bază melasa rezultată de la fabricile de zahăr.

Prețurile actuale ale melasei sînt stabilite în corelație cu prețul de achiziție a porumbului și deci diferențiate în funcție de consumatori și anume: 390 lei/t pentru întreprinderile agricole de stat și 550 lei/t pentru cooperativele agricole de producție.

Pentru evaluarea cheltuielilor de producție ale fabricii de drojdie furajeră, proiectanții din industria alimentară au folosit prețul de 390 lei/t de melasă, respectiv cel destinat I.A.S. În mod corespunzător, pe baza acestui preț, s-au determinat cheltuielile de producție ale noului obiectiv industrial precum și eficiența economică respectivă.

Este oare judicioasă o astfel de modalitate de evaluare a proiectului industrial în cauză?

După părerea noastră, pentru o evaluare corespunzătoare a unui astfel de obiectiv industrial, **trebuie să se țină seama, în principal, de resursele de care dispune economia națională și care sînt cele mai avantajoase în procesul de valorificare**, de faptul că drojdia furajeră înlocuiește porumbul, marfă cu căutare susținută în cadrul schimburilor internaționale, că la nivelul economiei naționale fabricarea de făinuri proteice este neîndoielnic rentabilă. **Dacă se admite necesitatea de a se folosi melasa pentru fabricarea drojdiei furajere, atunci considerăm că ar fi mai indicat să se folosească prețul de 550 lei/t melasă și nu cel de 390 lei/t, întrucît noua unitate industrială își va livra produsele și țărănimii cooperatiste și celei individuale.**

Prețul de 550 lei/t de melasă considerăm că este mai bine așezat avînd în vedere faptul că producătorii de sfeclă de zahăr din cooperativele agricole de producție și cei cu gospodării individuale dau cea mai mare pondere a sfeclei pe de o parte, iar pe de altă parte, în calitate de crescători de animale consumă și cea mai mare parte din producția de melasă.

● Durata de recuperare in funcție de intregul plusprodus

DE ASEMENEA, pentru a stimula fabricarea de drojdie furajeră din resursele cele mai indicate de care dispune economia națională, **optăm pentru prețuri diferențiate**, în funcție de materia primă folosită și procesul tehnologic adoptat.

Exemple privind alte laturi ale rolului pe care-l au prețurile în evaluarea proiectelor industriale și determinarea judicioasă a eficienței economice a investițiilor mai pot fi date. Astfel, la rafinăria Pitești, la determinarea eficienței economice, a trebuit să se țină seama de faptul că dat fiind nevoile balanței energetice precum și cerințele pieței externe, trebuia să se obțină, în principal, produse rezultate din distilarea primară și mai puțin sortimente valorificate ca urmare a distilării secundare.

Obiectivul industrial este prevăzut cu o instalație de hidrofinare a motorinei precum și cu instalații speciale de desulfurare a produselor petroliere spre a le asigura competitivitatea din punct de vedere calitativ pe piața mondială. Proiectantul solicita un preț mai bun pentru motorină și produsele petroliere respective datorită operațiilor tehnologice ce le făcea în plus. Aceste operații tehnologice nu ridicau însă valoarea de întrebuințare a produselor de o astfel de manieră în cît și prețul să fie sporit.

Ținînd seama că prețul motorinei nu putea fi majorat datorită operațiunii de hidrofinare iar sulful recuperat nu acoperea cheltuielile de desulfurare a produselor petroliere, **eficiența economică a acestei investitii**, care nu apărea corespunzătoare după metodele uzuale de calcul, **a fost determinată stabilindu-se durata de recuperare in funcție de intreg plusprodusul și nu numai din beneficiu.**

Eficiența economică a investiției, măsurată cu ajutorul indicatorului „durată de recuperare" este mai judicios redată atunci cînd se are în vedere întregul plusprodus decît atunci cînd se ia în considerare numai beneficiul.

● Decizii pe baza calculelor de perspectivă

ÎN ACELAȘI TIMP, dacă admitem necesitatea ca eficiența economică a investițiilor noi să fie măsurată nu numai cu ajutorul unui indicator ci a unui sistem de indicatori, ar fi util, după părerea noastră, ca în paralel cu utilizarea prețurilor în vigoare să fie efectuate calcule și cu **prețuri de perspectivă**, fapt ce ar facilita luarea unor decizii corespunzătoare sub aspectul evaluării reale a proiectului industrial ca atare și a eficienței sale economice. Prețurile de perspectivă ar urma să țină seama de toți factorii previzibili, legați de evoluția cheltuielilor sociale de muncă, s-ar baza pe planurile respective privind volumul și structura producției viitoare, dinamica cheltuielilor de producție, volumul și direcțiile investițiilor, pe datele ce rezultă din planurile de cercetare științifică și de proiectare în viitor, etc.

În evaluarea proiectelor industriale, prețurile de perspectivă vor trebui să joace un rol însemnat în adoptarea deciziei definitive, tocmai avînd în vedere faptul că în astfel de situații este deosebit de important în a aprecia aportul concret al obiectivului industrial în procesul de creare a venitului național și contribuția sa efectivă la masa venitului net centralizat al statului, elemente ce pot fi mai bine apreciate cu prețuri care reflectă cît mai corect valoarea în momentul în care obiectivul industrial intră în funcțiune.

De exemplu, la stabilirea eficienței economice pentru platforma veche de la Combinatul chimic Craiova, proiectantul a fost nevoit să opereze cu prețurile cu ridicata actuale care în unele cazuri nu erau acoperitoare pentru nivelul cheltuielilor de producție. Întrucît combinatul chimic este unicul producător pentru sortimentele respective, practic cheltuielile sale de producție calculate după normative tehnice constituie cheltuieli sociale de muncă medii, în țara noastră.

Ca atare, este indicată evaluarea proiectului industrial și a eficienței economice cu prețuri neacoperitoare?

Gh. ȘICĂ
doctorand la Academia de studii economice

DIN ACTIVITATEA INSTITUȚIILOR ECONOMICE CENTRALE

MINISTERUL INDUSTRIEI METALURGICE:

● Pe agenda ședințelor de colegiu care au loc în luna ianuarie 1969 sint înscrise probleme ca: aprobări de documentații pentru lucrări de investiții, bilanțul activității pe anul 1968 și măsurile tehnico-organizatorice ce se impun în vederea asigurării condițiilor necesare realizării sarcinilor de plan pe anul 1969.

● În baza planului de acțiuni a ministerului în ziua de 16 ianuarie a.c. a început la București cea de a IX-a Sesiune de comunicări științifice a Institutului de cercetări metalurgice. Participă la lucrări peste 400 de invitați, cercetători din institute și din uzine, proiectanți, cadre didactice din învățămîntul superior și invitați din 11 țări. În dezbateri sint abordate teme legate de realizările dobîndite pe linie de cercetare și în asimilarea de noi mărci de oțeluri aliate (oțeluri inoxidabile, microaliate, termostabile etc.) producerea diverșilor combustibili solizi, și unele probleme de mare actualitate privind reducerea consumului de metal și cocs pe întregul ciclu de fabricație siderurgică intensificarea proceselor de elaborare în furnale, cuptoare Martin și convertizoare, lărgirea sortimentală a producției siderurgice etc.

MINISTERUL PETROLULUI:

● Ședințele de colegiu care se desfășoară în luna ianuarie 1969 vor fi axate pe analiza realizării principalilor indicatori de plan (de producție, economici — financiari și de investiții) în anul care a trecut și stabilirea de măsuri tehnico-organizatorice care să vină în sprijinul realizării de către minister a sarcinilor de plan pe anul 1969.

Economistul —

(Urmare din pag. 3)

laturi, avem conținutul integral al profilului economistului. Necesitatea unei atari îmbinări decurge din caracterul și locul pe care-l ocupă diferitele întreprinderi sau organe suprapuse lor — ca locuri esențiale de muncă ale economiștilor — în ansamblul economiei naționale.

ÎN MOD FIRESC, rezultă necesitatea ca economistul să cunoască și să îmbine specialitatea sa economică cu: **cunoștințele generale economice** (la nivelul și scara întregii economii); cu **complexul de specialități înrudite** (statistica, contabilitatea etc.), precum și cu **cele cu caracter de interdiscipline; cu cunoștințele de natură tehnologică** (pentru a putea efectua analize de eficiență economică, caracteristice economistului). Toate acestea trebuie să se însușească pe **fondul unei culturi generale superioare**, caracteristice intelectualului de tip nou.

Între obiectivele pregătirii amintim, de asemenea, necesitatea de a dezvolta la economist **simțul noului**, care presupune: dorința de **reînnoire a cunoștințelor; lărgirea și adaptarea** lor în funcție de cerințele și necesitățile unei economii dinamice, în plină dezvoltare și modernizare. În aceeași ordine de idei, apreciem că un accent deosebit trebuie să punem pe **formarea deprinderii**, pe însușirea de către economist a unor metode și mijloace științifice, pe care să știe să le mînuiască și să le utilizeze adecvat fiecărei situații concrete. Un loc important revine înarmării sale cu **tehnicile moderne de investigație și analiză**; să cunoască **mijloacele moderne și echipamentul de calcul, instrumentarul și tehnica informaticii și ciberneticii economice.** Deosebit de important în contextul acestui obiectiv al procesului didactic este **crearea deprinderii de cercetare științifică**, pasiunea spre cercetare, setea de a cunoaște și de a generaliza, **preocuparea permanentă pentru informarea și documentarea** în științele sociale, **în științele economice** și, bineînțeles, în materia sa de specialitate.

Este necesar să avem economiști care, ca profil de specialitate, diferă și trebuie să difere de tipul economistului predominant pînă astăzi. Sîntem și va trebui să fim tot mai mult în prezența unui **economist-analist**; a unui **economist-programator**; a unui **statistician modern**; a unor economiști cu temeinice cunoștințe de matematică și de cibernetică economică; a unui specialist de înaltă calificare, cu multiple valențe; a unui cunoscător și cercetător al fenomenelor și proceselor economice, nu numai sub aspectul **cantitativ, ci mai ales calitativ**; a unui economist care să cunoască tehnica consemnării simplificate a faptelor, a proceselor, prelucrarea lor rapidă, analiza și desprinderea esențialului din fenomene, **evaluarea eficacității** măsurilor propuse și a deciziilor luate. Avem nevoie de cadre cu profil economic specializat în diferitele ramuri ale economiei naționale (industrie, agricultură, comerț, finanțe), profil întregit cu cunoștințe tehnice și matematice.

Un atare economist trebuie, să studieze pentru a fi creator, pentru a depune o muncă rodnică; trebuie să studieze și să cunoască în permanență documentele de partid și de stat pentru a fi înarmat cu cunoașterea conținutului politicii economice a partidului nostru, a direcțiilor principale de dezvoltare a diferitelor ramuri și a economiei naționale în ansamblul său, a sarcinilor nemijlocite care se pun, care decurg pentru sectorul său de activitate.

Economistul trebuie educat din școală să simtă ca o necesitate lărgirea continuă a orizontului său cultural, să aibă o înaltă ținută intelectuală, bazată pe o pregătire solidă în specialitate și pe temeinice cunoștințe generale, să fie un om de o mare probitate științifică.

(Continuare în pag. 12)

PLANUL

STATUTUL UTILIZĂRII LEMNULUI: MAI ECONOMICOS, MAI VALOROS!

ing. Mihai SUDER
ministrul economiei forestiere

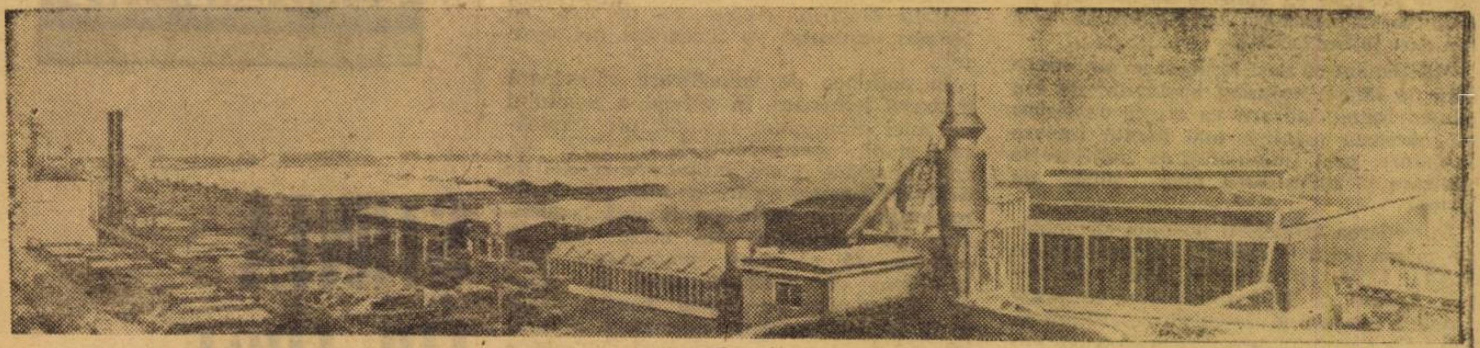

PĂDURILE reprezintă o importantă bogăție a țării noastre Valorificarea rațională a acestei avuții ocupă un loc de primă însemnătate în planurile de dezvoltare a economiei naționale. În acest scop, în anii construcției socialiste s-au aplicat metode judicioase de exploatare a pădurilor, s-a înfăptuit un program amplu de valorificare superioară și complexă a lemnului.

În perioada celor trei ani care au trecut din actualul cincinal s-au obținut rezultate bune. **Producția globală a crescut în 1968 cu 17,4% față de 1965, producția marfă vîndută și incasată cu 17,2%, iar beneficiile cu 81,5%.** Numai în 1968, producția marfă vîndută și încasată a sporit față de 1967 cu circa 700 milioane lei, în condițiile utilizării aceluiași volum de masă lemnoasă. **Aceasta înseamnă că întregul spor al producției din anul 1968, a fost obținut pe seama valorificării superioare a masei lemnoase atît în exploatările forestire, cît și în industria de prelucrare.**

Și în **domeniul silvic** s-au dobîndit însemnate realizări: **s-au împădurit 160 328 ha, din care s-au plantat cu rășinoase 104 939 ha.** A fost continuată acțiunea de substituire a arboretelor slab productive, plantîndu-se 47 724 ha. De asemenea, s-au plantat plopi în aliniamente pe o lungime de 15 315 km. S-au realizat culturi de arbuști fructiferi și pomi de iarnă — acțiune nouă începută în anul 1968 — pe o suprafață de aproape 800 ha.

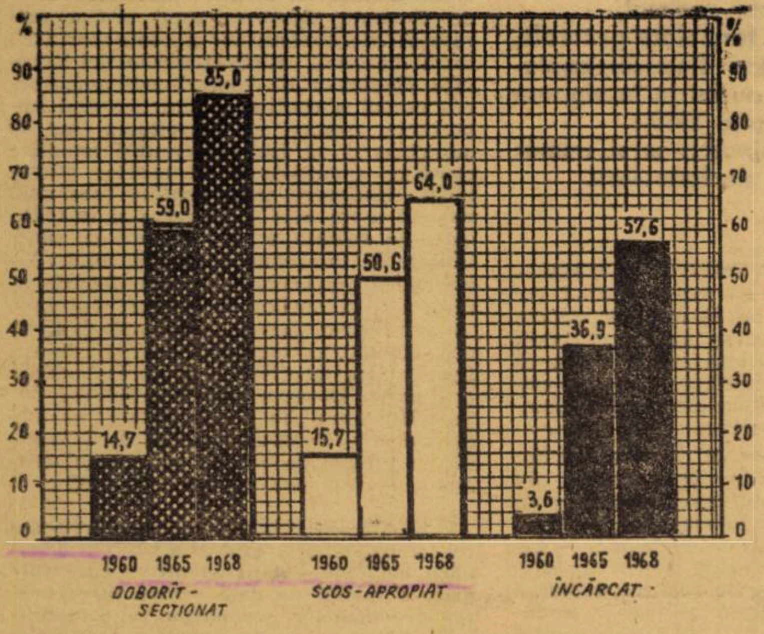

Dinamica gradului de mecanizare în exploatările forestiere

Unul din cele mai importante rezultate pe care le-a obținut sectorul de silvicultură în anul 1968 este **rentabilizarea întregii activități economice și obținerea unor beneficii cu 30% mai mari față de prevederile planului.** Aceasta s-a datorat în primul rînd aplicării principiului gestiunii economice proprii, care a stimulat spiritul gospodăresc al silvicultorilor în valorificarea resurselor forestiere.

Aplicarea măsurilor de organizare științifică a producției și a muncii, creșterea nivelului de mecanizare în exploatările forestiere și sporirea gradului de utilizare intensivă și extensivă a utilajelor, mașinilor și instalațiilor, concomitent cu ridicarea continuă a calificării și specializării cadrelor, au dus **la sporirea productivității muncii cu 20,3% în 1968 față de 1965.**

În ultimii ani **a continuat acțiunea de înzestrare tehnică a economiei forestiere, în primul rînd cu mașini și utilaje realizate de industria noastră constructoare de mașini** (tractorul forestier românesc, încărcătorul mecanic cu brațe frontale — I.F.R.O.N., precum și funiculare; alte mașini și utilaje sînt în curs de experimentare în vederea fabricării lor în serie). Înzestrarea întreprinderilor forestiere cu mecanisme și utilizarea lor mai rațională a făcut posibilă **creșterea gradului de mecanizare la 85% la doborît-secționat, la 64% la scos-apropiat și 57,6% la încărcat.**

Concomitent cu ridicarea gradului de mecanizare au fost întreprinse măsuri eficiente pentru **îmbunătățirea proceselor tehnologice din exploatări și asigurarea unei judicioase sortări a masei lemnoase.** S-a extins metoda scoaterii lemnului de fag în trunchiuri lungi și catarge, sortarea executîndu-se în depozitele intermediare și finale de către personal calificat; s-au îmbunătățit STAS-urile la lemn pentru industrializare și s-a redus diametrul buștenilor prelucrați în fabricile de cherestea, ceea ce a permis dirijarea unui volum mai mare de lemn spre industrializare și prelucrare. **Indicele de utilizare a lemnului a ajuns în anul trecut la 72,8% pe total masă lemnoasă. Reducerea pierderilor de exploatare și aplicarea unor însemnate măsuri tehnico-organizatorice au dus la economisirea unui volum de 218 440 mc masă lemnoasă in anul trecut față de 1965.**

De asemenea, în **industria de prelucrare** s-au desfășurat ample acțiuni de valorificare superioară și economisire a lemnului. În fabricile de cherestea, de pildă, s-au introdus gatere moderne, cu turație mare și precizie în tăiere, cu ajutorul cărora se realizează o productivitate ridicată și se obține cherestea de calitate superioară. Prin racordarea fabricilor de cherestea la sistemul energetic s-a micșorat simțitor consumul de rumeguș și rămășițe de fabricație. **Au fost create posibilități pentru prelucrarea deșeurilor și livrarea lor ca materie primă fabricilor de plăci aglomerate și fibrolemnoase și industriei de celuloză.**

Industria de materiale stratificate și-a sporit capacitățile de producție și s-a diversificat, produsele ei devenind excelenți înlocuitori ai cherestelei în diverse domenii. **Numai în 1968, volumul cherestelei înlocuite s-a ridicat la aproape 2 milioane mc.** În același timp, **în industria de mobilă și binale** s-au depus eforturi deosebite pentru economisirea lemnului prin îmbunătățirea sistemului constructiv, fără a se diminua calitatea produselor, reducerea consumului specific, a rebuturilor. Ca urmare a măsurilor luate **se poate arăta că valoarea obținută dintr-un metru cub de lemn exploatat a sporit substanțial.**

Pe fundalul realizărilor dobîndite în anii care au trecut din actualul cincinal, colectivele de muncă din toate întreprinderile forestiere și de prelucrare și-au fixat noi obiective pentru 1969. În acest an, atenția este concentrată spre economisirea și raționalizarea utilizării lemnului în toate domeniile. **Așa cum a arătat tovarășul Nicolae Ceaușescu la Plenara C.C. al P.C.R. din 16—17 decembrie 1968, în planul pe anul în curs s-a considerat necesar să se reducă planul de tăiere a pădurilor cu 500 000 mc, față de propunerile inițiale, pentru a se asigura o exploatare mai rațională a fondului forestier; restrîngerea tăierilor va continua și în 1970.**

În condițiile de diminuare a volumului de materie primă pe 1969, producția globală și marfă a Ministerului Economiei Forestiere va crește cu 5,7% față de 1968. Aceasta, îndeosebi pe seama sporului de produse cu grad avansat de prelucrare și valorificare superioară a lemnului cum sînt: placajul, plăcile aglomerate și fibrolemnoase, furnirul și, mai ales, mobila, la care planul prevede un spor de producție cu 500 milioane lei, în comparație cu realizările din anul precedent.

Satisfacerea optimă a cerințelor tot mai mari de materiale lemnoase ale economiei naționale și reducerea cotei anuale de tăiere a pădurilor impun măsuri pentru sporirea producției lemnului destinat prelucrării industriale. O cale importantă în acest domeniu o constituie **folosirea lemnului de mici dimensiuni apt pentru prelucrarea în plăci și celuloză.** Concomitent, există încă serioase rezerve în sortarea

→

SĂPTĂMÎNAL — UN GRAFIC COMENTAT

Binomul eficienței:

EXPLOATARE RAȚIONALĂ — VALORIFICARE SUPERIOARĂ

RIDICAREA CONTINUĂ a valorii produselor obținute dintr-un metru cub de masă lemnoasă constituie una din sarcinile principale ale unităților forestiere de exploatare și industrializare a lemnului. Datorită măsurilor eficiente luate în decursul ultimilor ani, au fost obținute în acest sens însemnate realizări. Așa cum reiese din grafic, valoarea producției obținută dintr-un metru cub de masă lemnoasă aproape că s-a dublat. Care au fost factorii care au dus la aceasta?

În primul rînd reducerea pierderilor de exploatare. În 1965 acestea au fost micșorate la 4,3% față de 7,4% în 1960, iar în 1968, la 3,8%. Reducerea a fost posibilă datorită măsurilor luate în întreprinderile de exploatare pentru sortarea rațională a lemnului, mecanizarea operațiilor de doborît, secționat, scos și apropiat, micșorarea sistematică a consumului tehnologic în procesele de debitare și prelucrare primară.

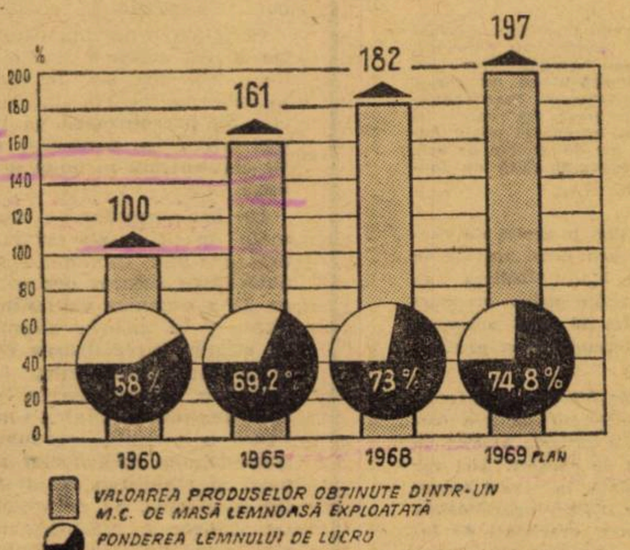

Dinamica valorificării masei lemnoase (1960 = 100)

La valorificarea superioară a masei lemnoase, un aport însemnat l-a adus și **sporirea ponderii lemnului de lucru in totalul masei lemnoase.** Prin perfecționarea proceselor tehnologice și introducerea unor metode noi s-a ajuns la utilizarea industrială a crăcilor, a materialelor de dimensiuni mici, iar prin selecționarea unei bune părți din lemnul ce era destinat mai înainte numai pentru foc, s-a mărit volumul lobdelor pentru celuloză și pentru alte nevoi. Folosind aceste resurse, **în 1968 s-au economisit peste 200 000 m.c. bușteni.** În anul acesta se preconizează ca în producția de ambalaje să fie utilizate 330 000 mc de lemn de foc, ceea ce echivalează cu economisirea a 150 000 mc cherestea de fag.

Valoarea produselor obținute din aceeași cantitate de masă lemnoasă a sporit și datorită **creșterii producției de sortimente cu un grad avansat de prelucrare a materiei prime.** Aceasta a fost cu putință deoarece în locul proceselor industriale pur mecanice (debitarea cherestelei, fabricarea parchetelor, ambalajelor, mobilei corp etc.) în multe din unitățile de prelucrare s-au introdus tehnologii mecano-chimice. Noile capacități puse în funcțiune, tehnologiile perfecționate utilizate au permis ca producția de placaj să sporească de 3,4 ori în 1968 față de 1960, de plăci aglomerate de circa 5,2 ori, de plăci fibrolemnoase de 7,5 ori în 1968 față de 1962.

Ridicarea calificării forței de muncă, modernizarea întreprinderilor, orientarea activității de cercetare științifică spre soluționarea problemelor ridicate de producție sînt și ele elemente care și-au adus din plin contribuția la creșterea valorii produselor obținute din aceeași cantitate de lemn.

Folosind toate aceste căi și în anul 1969, materia primă și munca vor fi utilizate și mai eficient, ridicîndu-se în continuare valoarea produselor obținute dintr-un mc.

cît mai judicioasă a masei lemnoase din care să rezulte cantități cît mai mari de lemn pentru industrializare. **Pentru acest an, se prevede ca indicele de utilizare pe total masă lemnoasă să ajungă la 75% din care la fag la 69%.**

Menționăm că deși în acest an se reduce cota de tăiere, volumul buștenilor de fag pentru industrializare va crește cu 90 000 mc., aceasta printr-o mai atentă sortare la pădure, prin îmbunătățirea indicelui de utilizare și înlăturarea unor surse de risipă.

În vederea acoperirii nevoilor de materie primă pentru producția în creștere de P.A.L., P.F.L. și celuloză-hîrtie, vom folosi lemnul de mici dimensiuni (inclusiv crăcile), precum și deșeurile ce rezultă în fabricile de prelucrare mecanică a lemnului, înlocuindu-se astfel cantități cît mai mari de materiale lemnoase care pot fi folosite la realizarea unor produse superioare.

Sectorul economiei forestiere fiind cel mai mare consumator de lemn, este primul chemat să ia, în continuare, măsuri de utilizare rațională a materiilor prime. În acest scop se va continua economisirea cherestelei de rășinoase în producția de uși ferestre, se va reduce producția de uși clasice cu tăblii prin înlocuirea acestora cu uși plane de construcție celulară.

Mai avem încă însemnate rezerve de economisire a lemnului în producția de ambalaje. Astfel se vor confecționa ambalaje din lemn subțire de foioase, lobde de fag, cherestea de diverse specii tari și moi, din plăci aglomerate și fibrolemnoase, înlocuind cheresteaua căreia i se va da o utilizare superioară. Se va acționa, în continuare, asupra reducerii consumului specific prin extinderea folosirii ferăstraielor panglică și reducerea grosimii lamelelor. De asemenea, se va micșora consumul de cherestea de rășinoase la un milion de lei mobilă și reduce consumul de cherestea de fag în producția de mobilier prin folosirea altor materiale.

Și în acest an o atenție deosebită se va acorda **creșterii gradului de prelucrare a materialului lemnos, în special prin intrarea în funcțiune a unor fabrici de prelucrare superioară a lemnului.** Producția globală în sectorul produselor finite din lemn va crește cu 15%, iar valoarea rezultată dintr-un metru cub de material lemnos exploatat va înregistra noi creșteri.

În acțiunea de valorificare superioară a masei lemnoase, în special a lemnului de mici dimensiuni rezultat din exploatare și din operațiunile de îngrijire, un rol important îl are **extinderea rețelei de drumuri forestiere care permite pătrunderea mijloacelor de transport pînă la locurile de recoltare.** În acest an, se prevede să se mai construiască încă 1 550 km de drumuri auto, în afară de drumurile de acces pentru tractoare în parchetele de exploatare. Șantierele de construcții forestiere sînt pregătite pentru îndeplinirea acestei sarcini, avînd o parte din terasamente executate din toamna anului trecut și materialele de carieră și balastieră depozitate la locuri accesibile pentru desfășurarea lucrărilor chiar și în timpul iernii. De asemenea, în 1969, va continua acțiunea de modernizare a drumurilor forestiere, astfel încît ele să asigure creșterea vitezei de transport a mijloacelor auto și utilizarea lor în scopuri turistice.

Pentru refacerea fondului forestier se va acorda o atenție deosebită **reîmpăduririi terenurilor exploatate.** În 1969, vor fi reîmpădurite 54 000 ha, majoritatea în campania de primăvară, accentul punîndu-se pe esențele rășinoase, care vor reprezenta peste 56%.

Cu prilejul dezbaterii sarcinilor de plan, colectivele întreprinderilor și-au luat însuflețitoare angajamente în întrecerea pentru a întîmpina cu realizări deosebite cea de a XXV-a aniversare a eliberării patriei și al X-lea Congres al Partidului. Aplicarea consecventă a măsurilor tehnico-organizatorice stabilite, întărirea spiritului de răspundere în toate verigile producției constituie premisele de bază pentru înfăptuirea sarcinilor de plan pe acest an și a angajamentelor luate, pentru obținerea unui grad înalt de eficiență în valorificarea lemnului.

CONFIDENȚIAL

● **La întreprinderea de produse finite din lemn — Constanța, a fost dată în funcțiune a doua linie de furnire cu o capacitate anuală de producție de 5 milioane mp furnire estetice.**

● **Coșul de fum al Termocentralei de la Brazi, aflat în plină construcție în cadrul lucrărilor de extindere a acestei puternice unități energetice, a atins cota finală de 180 m. Pentru construcția lui s-a folosit procedeul cofrajelor glisante.**

● **La Întreprinderea „Industria textilă" din Lugoj a intrat în funcțiune o țesătorie a cărei construcție este prevăzută cu instalații de aer condiționat și de iluminat constant. Un număr de 142 de mașini automate de țesut, de fabricație românească, alături de alte utilaje, montate și amplasate după un flux tehnologic continuu, formează zestrea tehnică a țesătoriei. Noul obiectiv va spori producția întreprinderii cu peste 4 milioane mp țesături pe an.**

● **În cadrul Uzinei mecanice din Cîmpulung-Muscel se construiesc două noi hale care totalizează o suprafață de 9 000 mp. La prima se montează în prezent utilaje de mare tonaj necesare bombării pieselor din tablă groasă. Cealaltă hală, care va servi ambalării și pregătirii instalațiilor și agregatelor destinate exportului se află în stadiu de finisare.**

● **În „Cartierul marinarilor" și în complexul „Tomis Nord" din Constanța au fost date în folosință noi blocuri însumînd 248 de apartamente. În cursul anului 1968, patrimoniul locativ al municipiului și județului Constanța s-a îmbogățit cu 1 960 de apartamente construite din fondurile statului. La Constanța, Mangalia, Medgidia și în alte localități din județ, constructorii de locuințe au deschis noi fronturi de lucru, urmînd ca în cursul acestui an să pună la dispoziția populației 2 000 de noi apartamente.**

● **A fost pusă sub tensiune linia electrică aeriană de 110 Kv Motru — Rovinari, care va alimenta excavatoarele gigant folosite la extragerea lignitului din viitoarele cariere carbonifere Tismana și Gîrla. De asemenea au fost finalizate lucrările la o altă magistrală energetică, de tensiune similară, echipată cu dublu circuit: Iancu Jianu — Balș. De aici va primi energia necesară Fabrica de roți și boghiuri aflată în construcție în orașul Balș.**

● **58 de cooperative agricole de producție din județul Dolj vor construi în comun un complex de sere. Situat în vecinătatea Centralei electrice de termoficare de la Craiova, de unde va primi aburul tehnologic, complexul va însuma, într-o primă etapă, zece hectare, iar în viitor — 66.**
În aceeași zonă, întreprinderile agricole de stat din Trustul zonal Craiova și Stațiunea experimentală legumicolă Ișalnița vor amenaja încă 170 ha de sere, zece dintre ele urmînd să intre în producție în cursul acestui an.

● **În cadrul Complexului de sticlă și faianță din Sighișoara au fost puse în funcțiune linii tehnologice de confecționare și ardere a produselor din faianță. Cu ajutorul noilor capacități de producție, Complexul din Sighișoara va realiza anual circa 4 900 de tone produse de menaj și decorative din faianță mai mult decît în anul trecut.**

● **Specialiștii Întreprinderii industriale locale — Brașov au conceput și realizat un nou agregat pentru topirea zăpezii. Prevăzut cu un motor SK-131, un ventilator de mare capacitate, două injectoare tip reactor și o pompă de apă, agregatul poate curăța și topi 120 mc de zăpadă pe oră. Mașina a fost experimentată cu succes.**

● **A fost aprobat proiectul de execuție a unui mare hotel turistic în municipiul Satu Mare. Clădirea va avea o linie arhitectonică originală și se va încadra în mod armonios în ansamblul urbanistic respectiv.**

● **În cartierele Mărăței și Dărmănești din Piatra Neamț au fost turnate fundațiile la primele blocuri cu grad diferențiat de confort. Aici vor fi date în folosință, în cursul anului acesta, aproape 1 800 apartamente, proiectate în mari cvartaluri de locuințe. În acest fel, pe harta orașului vor apărea două noi cartiere moderne. Specialiștii preconizează utilizarea unor elemente stilistice din panouri mari prefabricate, care să confere clădirilor un pronunțat specific local.**

CONTABILITATE

ȘTIINȚA LUI LUCA PACIOLI SE MODERNIZEAZĂ

Emil HATOS
secretar general în Ministerul Finanțelor

● **În domeniul contabilității: două acte normative de bază;**
● **Pentru prima dată — un cadru general al planurilor de conturi;**
● **Simbolizarea conturilor prin sistem zecimal;**
● **Noi formulare generale, cu caracter financiar-contabil, care au intrat în vigoare la 1 ianuarie 1969;**
● **Eliminarea unui număr însemnat de formulare.**

ÎN CADRUL SISTEMULUI INFORMAȚIONAL economic un loc important revine contabilității, pe de o parte, pentru că ea furnizează datele necesare luării deciziilor, iar pe de altă parte, pentru că reflectă fidel, în expresie bănească, patrimoniul și rezultatele economico-financiare ale întreprinderilor.

Studiile întreprinse în vederea perfecționării și simplificării contabilității au vizat o serie de obiective centrale cum sînt: asigurarea și îmbogățirea fondului de date necesare întreprinderilor și organelor ierarhic superioare pentru urmărirea modului în care se realizează planul și cum se gospodăresc mijloacele materiale și bănești puse la dispoziția unităților economice, adaptarea formelor și metodelor de evidență la condițiile mecanizate de lucru, creșterea operativității în furnizarea datelor și a utilității lor pentru previziunea economică etc.

O primă problemă care a stat în atenție a fost aceea a revizuirii normativelor de lucru, care sînt în prezent dispersate în diferite instrucțiuni, circulări, ordine etc. **Se preconizează ca întreaga materie legislativă în domeniul contabilității să fie concentrată în două acte normative de bază.**

Un act normativ va reglementa problemele de principiu privind contabilitatea organizațiilor economice și anume: **obligativitatea tuturor organizațiilor economice de a organiza contabilitatea în partidă dublă și a încheia bilanț, măsurile care să asigure înregistrarea exactă și la timp a tuturor operațiunilor economice și financiare, reflectarea în orice moment a situației patrimoniale, a modului de realizare a planului economic și financiar, gospodărirea mijloacelor materiale și bănești și stabilirea rezultatelor financiare.** De asemenea, să se rezolve modalitățile de scădere a lipsurilor de valori materiale constatate la inventariere, a valorii lucrărilor de investiții sistate, a creanțelor nerecuperate înăuntrul termenului de prescripție etc. Dat fiind rolul pe care îl are conducătorul compartimentului financiar-contabil pentru asigurarea bunului mers al întreprinderilor, se vor preciza și atribuțiile și răspunderile acestuia.

În același timp, se preconizează ca toate reglementările metodologice din domeniul contabilității să fie concentrate în **„Norme generale privind contabilitatea organizațiilor economice"**, în care urmează a se cuprinde: **regulile cu privire la documentele justificative care stau la baza înregistrărilor în contabilitate; reglementările aferente secțiunilor contabilității** (contabilitatea mijloacelor fixe, a valorilor materiale, salariilor, cheltuielilor de producție și de circulație, mijloacelor bănești și împrumuturilor bancare, investițiilor, debitorilor și creditorilor, rezultatelor financiare); **modalitățile de inventariere a patrimoniului; întocmirea, verificarea, analiza și centralizarea bilanțurilor etc.**

Înregistrarea sistematică a mijloacelor, surselor și proceselor economice în contabilitate nu este posibilă fără existența planurilor de conturi pe ramuri.

PENTRU A SE ASIGURA unitatea de conținut și formă a tuturor conturilor folosite de întreprinderi și organizații economice, s-a proiectat pentru prima dată la noi în țară un **cadru general al planurilor de conturi.** Prin aceasta se realizează o sistematizare și grupare a conturilor, după conținut, avînd în vedere datele necesare reflectării activului și pasivului patrimonial în bilanțul contabil, precum și asigurarea fondului de informații, pentru controlul și analiza activității economice și financiare a întreprinderilor.

Pe structura „cadrului general" sînt în curs de întocmire proiectele planurilor de conturi pentru industrie, construcții și lucrări geologice, agricultură, transporturi și prestări de servicii, poștă și telecomunicații, circulația mărfurilor etc.

Trebuie amintită, de asemenea, preocuparea pentru **îmbunătățirea planurilor de conturi ale instituțiilor de credit și economie,** conjugată cu modificările aduse organizării sistemului bancar, prin crearea de noi bănci specializate și noile sarcini ce revin Băncii Naționale în etapa actuală. În acest sens au fost elaborate noile planuri de conturi pentru Banca Națională, Banca de Investiții, Banca Agricolă, Banca Română de Comerț Exterior, care se aplică de la 1 ianuarie 1969, axate, de asemenea, pe un „cadru comun" specific acestor unități, asigurîndu-se astfel reflectarea, sistematizarea și raportarea unitară a indicatorilor comuni instituțiilor de credit.

Proiectele noilor planuri de conturi ale întreprinderilor ca și planurile de conturi care se aplică deja în unitățile bancare prezintă și o serie de alte îmbunătățiri ca de exemplu folosirea unui sistem mai rațional de simbolizare a conturilor (sistemul zecimal), **asigurarea supleței necesare planurilor de conturi prin menținerea numai a conturilor sintetice mai importante, urmînd ca dezvoltarea lor în adîncime să se facă pe conturi analitice specifice ramurilor și sectoarelor economice, eliminarea unor conturi care s-au dovedit a nu mai fi necesare și introducerea în schimb a unor conturi cu posibilitate de informare sporită și altele.** De asemenea, proiectele instrucțiunilor de aplicare a planurilor de conturi sînt prezentate într-o formă superioară față de cele actuale, cu explicații mai bogate referitoare la conținutul și corespondența conturilor, la caracterul și utilitatea datelor furnizate de contabilitate pentru controlul și analiza modului de îndeplinire a tuturor secțiunilor din planul economic și financiar al întreprinderilor.

O ALTĂ PROBLEMĂ asupra căreia s-a concentrat atenția este aceea a **perfecționării evidenței tehnic-operative, care furnizează fondul de date pentru înregistrarea fenomenelor economice în contabilitate, acțiune care este coordonată de Comitetul de Stat pentru Probleme de Muncă și Salarii.** Ministerului Finanțelor i-a revenit sarcina revizuirii celor 106 formulare generale cu caracter financiar-contabil.

Pe baza unei ample documentări la circa 150 întreprinderi din diferite ramuri economice, în care s-au analizat formularele utilizate în practică, frecvența, modul de folosire și greutățile legate de completarea lor, au fost elaborate noi formulare generale cu caracter financiar-contabil, cărora li s-au adus o serie de simplificări și îmbunătățiri, care au intrat în vigoare la 1 ianuarie 1969.

Rezultatele obținute în urma acțiunii de revizuire a acestor formulare s-au concretizat, în primul rînd, **în eliminarea unui număr de 36 formulare, care s-au dovedit inutile și necorespunzătoare în practică, sau ale căror date se prezintă în paralel și în alte formulare.**

Cerințele organizării științifice a producției și a muncii, precum și diversitatea proceselor de producție, au determinat ca unele formulare cu caracter general să fie folosite în mai multe variante, adaptate în practică la necesitățile proprii ale întreprinderilor. Din această cauză, un număr de 7 formulare au fost scoase din categoria formularelor cu caracter general, urmînd a fi elaborate ca specifice, astfel încît să asigure cuprinderea indicatorilor necesari diferitelor ramuri.

Celelalte formulare generale cu caracter financiar contabil, menținute în uz,

⟶

ÎNTRECEREA

ELEMENTE ALE UNEI STRATEGII DE DEZVOLTARE: DIVERSIFICAREA PRODUCȚIEI

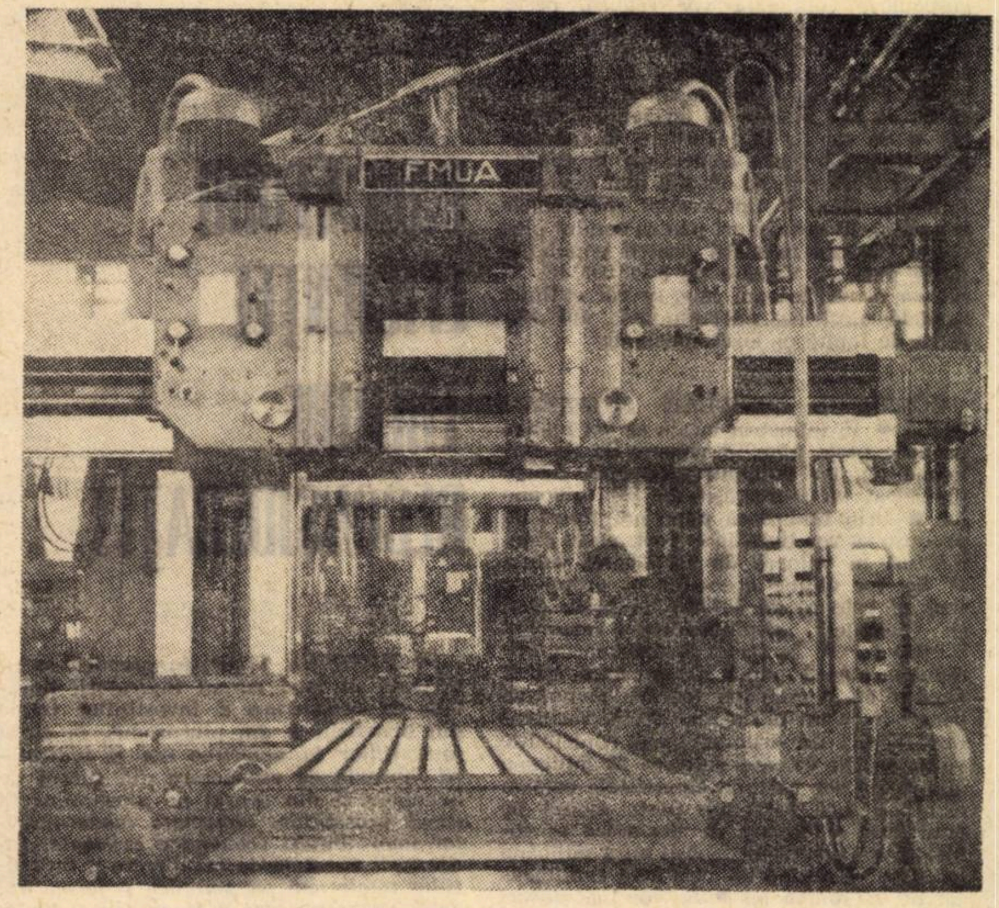

Fabrica de mașini-unelte și agregate București : **freza portal de 1000 mm, unul din numeroasele produse de serie în fabricație, complet automatizată și cu comandă centralizată.**

ÎNCHEIND CU SUCCES activitatea pe 1968, colectivului nostru îi revin în acest an sarcini sporite de plan ; **producția globală este mai mare față de anul precedent cu 36,4%, producția marfă cu 30%, productivitatea muncii urmează să crească cu 20,7%, iar la prețul de cost va trebui să obținem economii de peste 17 milioane lei.** Din dezbaterile cifrelor de plan în cadrul comitetului de direcție a reieșit că se vor crea toate condițiile pentru înfăptuirea lor, prin eforturile conjugate ale întreprinderii și organelor coordonatoare. Unii indicatori vor fi chiar depășiți.

Pentru asigurarea realizării sarcinilor de plan si a angajamentelor, **au fost înscrise pînă în prezent 78 de măsuri tehnico-organizatorice, măsuri care vizează diverse laturi ale îmbunătățirii activității de producție și de gospodărire a întreprinderii.** Firește, aceste măsuri vor fi îmbogățite pe parcurs cu altele noi, pe baza propunerilor venite din rîndurile muncitorilor și tehnicienilor cu prilejul dezbaterilor în secții a sarcinilor de plan.

Din studierea și confruntarea permanentă a tendințelor în domeniul construcțiilor de mașini-unelte pe plan internațional, reiese că produsele pe care le fabricăm în prezent se înscriu în rîndul celor competitive. **Dar pentru a ține mereu pasul cu realizările științei și tehnicii mondiale, va trebui să avem ca obiectiv principal în activitatea noastră în acest an, diversificarea, în continuare, a producției și ridicarea parametrilor tehnico-funcționali ai mașinilor fabricate, astfel încît ele să satisfacă mai bine necesitățile economiei naționale și cerințele de export.**

Diversificarea producției îmbracă două aspecte principale. Pe de o parte, **lărgirea gamei de tipodimensiuni care, în anul 1969, se concretizează prin asimilarea în fabricație a încă 11 tipodimensiuni de mașini-unelte, pe lîngă cele 16 existente în prezent în producția curentă.** Pe de altă parte, **realizarea unor noi variante la mașinile aflate în fabricație.**

Pentru asimilarea în fabricație a noilor tipodimensiuni de mașini-unelte, avem la dispoziție licențe achiziționate de la firme cu reputație mondială, cît și documentații de concepție românească, elaborate de colectivul de proiectanți ai Institutului de cercetări și proiectări de mașini unelte și agregate (I.C.P.M.U.A.). Din gama acestor noi tipodimensiuni de produse menționăm : **strungurile carusel cu traversă fixă, mașina de alezat și frezat cu dimensiunea broșei de 100 mm, mașinile de rectificat exterior și universale.** Principalele faze de pregătire a fabricației pentru aceste noi produse au fost realizate încă din 1968, ceea ce creează condiții optime pentru punerea lor în fabricație de serie chiar din primele luni ale anului în curs.

Diversificarea producției se va concretiza în acest an și prin crearea de noi variante constructive la produsele aflate în prezent în fabricație. Marea diversitate și aspectele specifice ale proceselor tehnologice la beneficiari reclamă adaptarea produselor la aceste cerințe. În bună parte pregătirile au fost începute încă din anii trecuți. Au fost asimilate toate reperele și subansamblele necesare celor mai complexe variante în sistem modular, precum și pregătirea documentației tehnice pentru o gamă largă de variante specializate. De asemenea, s-a trecut la intensificarea acțiunii de tipizare a unor ansamble și subansamble, ceea ce va asigura, pe lîngă operativitate în realizarea variantelor constructive și o înaltă eficiență în fabricația lor.

Unele tipodimensiuni de strunguri carusel și mașini de alezat și frezat sînt prevăzute a fi realizate chiar din acest an în varianta adaptării instalațiilor de comandă-program avînd o înaltă precizie și mare randament. Fazele de proiectare și de pregătire a fabricației pentru aceste variante de mașini sînt foarte avansate.

Largul program de diversificare și de ridicare a parametrilor tehnico-funcționali ai mașinilor pe care le vom livra în anul 1969 au la bază atît existența unor mijloace tehnice moderne de producție, cît și experiența acumulată de colectivul fabricii noastre în decursul anilor.

Dar acțiunea de diversificare a producției și de ridicare a parametrilor tehnico-funcționali nu poate fi nici o clipă despărțită de un alt obiectiv major pus în fața tuturor întreprinderilor de către partid și anume acela al **obținerii unei înalte eficacități economice a întregii activități.** De aceea, atenția noastră este îndreptată, cu precădere în acest an, spre reducerea greutății specifice a produselor, spre utilizarea cît mai eficientă a metalului. În acest sens au fost întreprinse mai multe acțiuni între care reproiectarea unor repere, adoptarea de variante de produse care prezintă pe lîngă caracteristici tehnice ridicate și economicitate înaltă.

Paralel cu această acțiune, preconizăm să aplicăm **o metodă modernă de urmărire a cheltuielilor de producție pe fiecare grupă de mașini, metodă care constă în stabilirea costului pe oră de funcționare a fiecărui utilaj și cheltuielile aferente fiecărui metru pătrat de suprafață construită.** Aceasta va duce la stimularea utilizării mai judicioase a capacităților și a suprafețelor de producție, în condiții de eficiență ridicată, precum și la întărirea răspunderii maiștrilor în reducerea cheltuielilor de producție.

Un alt domeniu, deloc neglijabil, îl va constitui **diminuarea și chiar eliminarea unor cheltuieli neeconomicoase care, în anul trecut, au grevat prețul de cost cu 0,6%.** În acest sens, sînt prevăzute măsuri pentru o justă determinare a stocurilor de materii prime, materiale, producție neterminată, precum și pentru o riguroasă respectare a disciplinei financiare și contractuale.

ing. Aurel BOZGAN
director general
Fabrica de mașini unelte și agregate-București

ȘTIINȚĂ, TEHNICĂ TEHNOLOGIE, INOVAȚII

● **La Uzina mecanică din Timișoara** a fost omologată producția unei noi instalații de ridicat și transportat: macaraua hidraulică cu braț rotitor și sarcină de lucru de 2,5 tone. Montată pe autoșasiu de camion și dispunînd de comenzi centralizate, noua macara își găsește o largă utilizare în economia forestieră, la lucrări de transport și montarea stîlpilor de linii electrice, precum și pe diferite șantiere de construcții.

Tot la această uzină a fost asimilat un nou tip de troliu mecanic reversibil, cu sarcină de ridicare de 1—5 tone, și o macara cu o coloană și braț rotativ, cu sarcină de ridicare și transport cuprinsă între 250 kg și 1 600 kg. Primul poate fi folosit în industria construcțiilor, iar cel de-al doilea în secțiile mecanice și atelierele de întreținere unde există spațiu de lucru mai restrîns.

● Specialiștii de la **Întreprinderea mecanică „Ceahlăul" din Piatra Neamț** au conceput și realizat, cu mijloace proprii, o linie automată de sudură în aluminiu a subansamblelor de la instalațiile de irigare prin aspersiune. Ea dispune de o bandă rulantă, dotată cu 8 posturi de sudură și 4 bancuri mecanizate pentru efectuarea probelor de control, care permit înlocuirea totală a muncii manuale. Ea este prevăzută cu instalații de absorbție, a gazelor degajate în timpul lucrului. Prin intrarea în funcțiune a noii linii, productivitatea muncii la această operație crește cu peste 12%.

● În cadrul acțiunii de autoutilare, la **Uzina textilă „30 Decembrie" din Arad** a fost realizată o mașină automată de curățat canete. Concepută de specialiștii uzinei, mașina execută mecanizat operațiile de introducere, curățire și scoatere a canetelor din cuvele de curățat și are o productivitate a muncii de peste 10 ori mai mare față de curățirea manuală.

● Procedeele moderne de sudură automată sau semiautomată sînt folosite pe o scară tot mai largă în **întreprinderile industriei constructoare de mașini.** Înlocuirea sudurii cu electrod învelit, cu procedeul sudurii sub flux, a dus la obținerea unei productivități de 3 pînă la 15 ori mai mare, în funcție de grosimea reperelor îmbinate, și la un consum de energie cu circa 25% mai mic. De asemenea se extinde tot mai mult sudura în puncte. Procedeul este complet automatizat și se caracterizează prin realizarea unor suduri cu o rezistență sporită la șocuri dure, o calitate superioară a îmbinărilor și o sporire substanțială a productivității muncii.

● **Uzina mecanică Cugir, județul Alba,** a omologat pentru fabricația în serie o freză universală nouă cu comandă-program denumită „F.U.-320". Ea a fost concepută de specialiștii întreprinderii.

Un succes de prestigiu al uzinei îl constituie, de asemenea, asimilarea, omologarea și introducerea în producția curentă a platourilor electromagnetice, necesare mașinilor-unelte, piese care pînă acum se importau. Totodată, a fost asimilată prima serie de cuplaje electromagnetice care se vor realiza în mai multe tipo-dimensiuni.

● **Uzina mecanică de material rulant din Brașov** a livrat primul lot de drezine destinate întreținerii liniilor electrice de cale ferată din țara noastră. Noile drezine, concepute de specialiștii întreprinderii sînt prevăzute cu motoare SR 113 de 140 CP. Ele sînt dotate cu o platformă telescopică și cabină de observare a stării tehnice a căii ferate și liniei electrice.

în număr de 63, au fost îmbunătățite, prin **creșterea capacității de informare a datelor pe care le reflectă, reducerea numărului de exemplare și a formatului, scoaterea de sub regim special a unor formulare care nu consemnează acte directe de gestiune, dispunerea mai rațională a indicatorilor în formulare, eliminarea unor semnături care nu s-au dovedit necesare și altele.**

Fără îndoială, îmbunătățirile aduse acestor formulare se vor reflecta în mod favorabil în munca personalului însărcinat cu întocmirea și completarea lor, în circuitul, prelucrarea și sintetizarea informațiilor pe care le oferă, precum și în reducerea consumului de imprimate și hîrtie în cadrul întreprinderilor. De asemenea, eliminarea unor semnături, la circa 30% din formulare, duce la scurtarea circuitului acestora și la înlăturarea unor aspecte de formalism, ceea ce permite utilizarea mai judicioasă a timpului de lucru al cadrelor de conducere și a personalului tehnic-administrativ. De exemplu, directorul întreprinderii nu mai are obligația semnării deconturilor de cheltuieli (ale căror avansuri le aprobă inițial), a borderourilor de facturi introduse în bancă, a mandatelor expediate etc., inginerul șef nu mai semnează înlocuirile de materiale, deoarece de această problemă răspund alte persoane însărcinate de conducere, iar contabilul șef nu mai are obligația de a semna chitanțele, de a parafa fișele analitice (de ordinul miilor) și alte documente întrucît asemenea semnături s-au dovedit a fi inutile.

În acest domeniu este important ca indicațiile date să fie respectate, să nu se introducă formulare paralele, neaprobate, circuitele stabilite să nu fie complicate și amplificate. În același timp, trebuie avut în vedere că formularele cu caracter financiar-contabil reprezintă o mică parte din formularele care se utilizează în întreprinderi. Acțiunea de simplificare și raționalizare a acestora este în curs de desfășurare.

De modul cum va fi rezolvată această problemă deosebit de complexă și dificilă va depinde posibilitatea simplificării substanțiale a muncii administrative.

ROLUL IMPORTANT pe care îl are introducerea mijloacelor mecanizate de lucru pentru reducerea volumului de muncă și creșterea operativității de prelucrare și vehiculare a informațiilor, implică acordarea unei atenții sporite adaptării evidenței la condițiile de lucru ale diferitelor tipuri de mașini mecanizate, în scopul obținerii eficienței scontate. În această direcție, pe baza unor studii și experimentări făcute la diferite întreprinderi, au fost elaborate proiectele **indicațiilor cu privire la formele și metodele de evidență în condițiile folosirii mașinilor de contabilizat și a mașinilor cu cartele perforate,** destinate a sprijini activitatea aparatului contabil. Aceste indicații se referă la un cadru larg de probleme, începînd cu programarea lucrărilor specifice diferitelor secțiuni ale contabilității (evidența mijloacelor fixe, materialelor, produselor, cheltuielilor de producție etc.) și terminînd cu modul de întocmire a balanțelor de verificare și lucrărilor de închidere lunară a gestiunii.

Măsurile amintite nu epuizează desigur preocupările de îmbunătățire a contabilității organizațiilor economice. În continuare, organele de resort studiază posibilitățile de a aduce noi perfecționări contabilității, corespunzătoare cerințelor economiei.

ÎNTRECEREA

ÎN SPRIJINUL ÎNFLORIRII MULTILATERALE A LOCALITĂȚILOR PATRIEI

Chemarea Consiliului Popular Județean-Galați, adresată recent tuturor Consiliilor Populare, către toți oamenii muncii locuitori ai municipiilor, orașelor și comunelor patriei noastre s-a bucurat de un larg ecou. Zilele acestea aproape toate consiliile populare județene și-au formulat angajamente mobilizatoare, răspunzînd cu entuziasm chemării. Publicăm în sinteză cîteva din angajamentele luate:

CONSILIUL POPULAR JUDEȚEAN GALAȚI ● Realizarea unui volum de producție și prestări de servicii în unitățile de industrie locală peste prevederi în valoare de 3,6 milioane lei ● Economii suplimentare la prețul de cost de 2,8 milioane lei ● Sporirea acumulărilor bănești cu peste 5 milioane lei ● Asimilarea de către industria locală a 50 de produse noi ● Creșterea volumului prestațiilor către populație cu 2%. ● Executarea prin muncă patriotică a unor lucrări în valoare de circa 7 milioane lei la construcția falezei și plajei Brateș ● Predarea cu 30—50 zile înainte de termenul planificat a 300 apartamente ● Realizarea unui cost mediu pe apartament incluzînd toate categoriile sub 33 000 lei, ceea ce va permite construirea cu circa 700 apartamente mai mult decît în 1968.

● Totodată, angajamentele prevăd numeroase obiective menite să contribuie la îmbunătățirea deservirii populației de către rețeaua comerțului de stat și cooperatist, unitățile prestatoare de servicii și de asistență medicală, pentru buna gospodărire și înfrumusețare a orașelor și satelor din județ, pentru îmbunătățirea activității instructiv-educative și științifice în învățămîntul de toate gradele.

CONSILIUL POPULAR JUDEȚEAN MARAMUREȘ ● Realizarea unui volum de producție și prestări de servicii, peste sarcinile planificate în unitățile de industrie locală și gospodărie comunală, de 3,3 milioane lei ● Economii suplimentare la prețul de cost în valoare de 400 000 lei ● Sporirea acumulărilor bănești cu peste 1 100 000 de lei ● Vor fi asimilate peste 75 de produse noi din care 60 bunuri de consum ● Se vor livra la export produse în valoare de 300 000 lei peste sarcinile planificate ● Realizarea schițelor de sistematizare pentru 14 comune, față de 11 prevăzute în plan și a schițelor de sistematizare pentru 4 orașe, față de cele 3 din plan ● Prin contribuția voluntară bănească și prin muncă a populației se vor realiza: 4 dispensare medicale, 3 băi populare, 25 săli de clasă, 2 grădinițe noi și se vor termina alte 20 săli de clasă începute în anul anterior.

CONSILIUL POPULAR JUDEȚEAN DÎMBOVIȚA ● Planul producției globale industriale și al prestărilor de servicii se va depăși, în unitățile de industrie locală și gospodărie comunală, cu 1%, reprezentînd 3,8 milioane lei ● Se vor obține economii suplimentare la prețul de cost în valoare de 600 000 lei ● Sporirea acumulărilor bănești cu 800 000 lei față de plan ● Livrarea peste plan, la fondul pieței, a unui volum de mărfuri în valoare de 3,7 milioane lei ● Livrarea suplimentară la export a unui volum de mărfuri în valoare de 250 000 lei ● Se vor amenaja și moderniza 27 unități comerciale ● În vederea dezvoltării secțiilor de prestări, pe linia cooperației de consum se vor înființa, la sate, peste 100 de secții noi.

CONSILIUL POPULAR JUDEȚEAN IAȘI ● Unitățile de industrie locală și gospodărie comunală vor realiza, peste sarcina planificată, un volum de producție — prestații de 3,7 milioane lei ● Se vor realiza peste plan beneficii de 1 250 000 lei ● Predarea a 600 locuințe în medie cu 30 de zile înainte de termenul planificat ● Se vor da în funcțiune, în municipiul Iași, noi spații comerciale în suprafață de 2 000 mp, cu 15 zile mai devreme față de plan ● Cooperația meșteșugărească va livra mărfuri pentru fondul pieței și executa prestații pentru populație, peste plan, în valoare de 3 200 000 lei ● Se vor electrifica noi sate, se vor extinde rețelele electrice, executîndu-se 165 km rețea de înaltă și joasă tensiune.

CONSILIUL POPULAR JUDEȚEAN DOLJ ● În industria locală se vor realiza produse peste plan în valoare de 2,8 milioane lei, iar volumul producției marfă planificat va fi depășit cu 2,3 milioane lei ● Prin realizarea unor noi tipuri de produse se vor livra la export, peste plan, mărfuri în valoare de 215 000 lei valută ● Se vor obține economii la prețul de cost în valoare de 380 000 lei peste plan și beneficii suplimentare însumînd 280 000 lei ● În sectorul gospodăriei comunale planul anual de prestații va fi depășit cu 7 milioane lei, iar planul de beneficii cu un milion lei ● Se vor realiza lucrări de drumuri prin contribuție voluntară în valoare de circa 23 milioane lei. ● Se vor extinde suprafețele comerciale cu încă 1 000 mp peste planul pe anul 1969 ● Planul de desfacere în comerțul de stat va fi depășit cu 4 milioane lei și se va obține un beneficiu suplimentar de un milion lei ● Se vor lua măsuri de scurtare a termenelor de execuție la construcția de locuințe, realizîndu-se în semestrul I/1969 un număr de 150 apartamente peste sarcina perioadei respective ● Planul la principalii indicatori în agricultură va fi depășit: cu 6% la grîu, cu 6,3% la porumb, cu 7% la floarea-soarelui și 4% la sfecla de zahăr.

CONSILIUL POPULAR JUDEȚEAN ARAD ● Realizarea unui volum de producție și prestări de servicii peste sarcina planificată în valoare de 4 milioane lei ● Economii suplimentare la prețul de cost în valoare de 700 000 lei ● Sporirea acumulărilor bănești cu 2 milioane lei peste plan ● Prin utilizarea eficientă a mijloacelor materiale în sectoarele de reparații străzi, salubritate, întreținere zone verzi, se vor efectua lucrări suplimentare în valoare de 1 milion lei ● Printr-o mai bună organizare a producției pe șantierele de construcții, se va reduce cu 30 de zile durata normală de executare a unui număr de 400 de apartamente ● Prin organizarea unor acțiuni de defrișări, desecări și indiguiri, se vor reda circuitului agricol 500 ha teren și vor fi scoase de sub efectul inundațiilor peste 20 000 ha ● Se vor lua măsuri de fertilizare a solurilor printr-o utilizare mai chibzuită a îngrășămintelor naturale și chimice, ceea ce va duce la depășirea producției de grîu cu 9 500 tone, la porumb cu 6 650 tone, iar la sfecla de zahăr cu 6 900 tone ● Se vor livra la fondul de stat produse de origine vegetală și animală, peste prevederile planului, în valoare de 15 milioane lei.

INVESTIȚII

DEZBATERI

INDICATORII EFICIENȚEI TREBUIE RECONSIDERAȚI!

ÎN ULTIMUL TIMP, în practică se utilizează în mod curent indicatorii duratele de recuperare a investițiilor totale din beneficiu și din plusprodus, *în cazul investițiilor în obiective noi și indicatorii* duratele de recuperare din sporul de beneficiu și din sporul de plusprodus *în cazul investițiilor destinate modernizărilor unor unități economice existente. Indicatorii duratele de recuperare a investițiilor totale mai pot îmbrăca și forma duratei de recuperare a investițiilor din economiile la prețul de cost obținute la o variantă de investiții în raport cu o altă variantă considerată ca variantă de bază.*

Indicatorul durata de recuperare oglindește numărul de ani în care suma investițiilor cheltuite „s-ar putea echilibra" („s-ar putea egala") cu beneficiile, ori plusprodusul, respectiv cu sporul de beneficiu ori de plusprodus care se realizează la aceste obiective. După părerea noastră, ar fi mai util ca la analiza eficienței variantelor de investiții să se utilizeze indicatorul direct — coeficientul eficienței economice *). *În mod asemănător, bineînțeles ținînd seama de particularitățile sale structurale, se pune problema și pentru indicatorul coeficientul eficienței comparative a investițiilor.*

ÎN SCOPUL utilizării acestor coeficienți în locul indicatorilor duratele de recuperare pledează mai multe argumente. În primul rînd, ei reflectă mai corect conținutul fenomenului, ceea ce face să dispară sursa unor nedumeriri de ordin teoretic. Într-adevăr, se știe că recuperarea valorii investiției are loc numai în procesul întrebuințării fondurilor fixe și se realizează pe calea amortizării; ținînd seama de aceasta, unii economiști consideră greșit a se vorbi de o recuperare „convențională" prin beneficii, plusprodus etc., care ar avea loc paralel cu cea reală și independent de aceasta. Este un non sens, spun ei, ca un obiectiv a cărui valoare este recuperată prin amortizări în 10 ani, să se considere în funcțiune după această dată, întrucît „procesul" recuperării din beneficii etc. nu s-a terminat. În al doilea rînd, coeficienții eficienței investițiilor exprimă cu suficientă fidelitate, spre deosebire de duratele de recuperare, intensitatea fenomenului analizat; de pildă, creșterea eficienței investițiilor este reflectată în mod direct proporțional în creșterea coeficientului eficienței.

Folosirea indicatorului durata de recuperare ni se pare discutabilă și din alt motiv. În cazul unui obiectiv de investiții neproductiv (în care nu se creează valoare și deci nici beneficii etc.) termenul de recuperare nu se poate calcula. Cum se poate atunci constata dacă o variantă de investiție este bine aleasă? Sînt necesare în aceste cazuri alte criterii.

O ALTĂ CARENȚĂ a metodologiei în vigoare o constituie, după părerea noastră, lipsa unui indicator foarte util, cunoscut sub denumirea de „cheltuieli echivalente". El reprezintă cel mai sintetic indicator al volumului cheltuielilor necesare pentru obținerea producției în condițiile variantelor de proiect în stadiul actual, în lipsa mărimii valorii. Acest indicator prezintă avantajul că poate fi ușor calculat și exprimă precis, matematic, în forma absolută, care variantă necesită cele mai mici cheltuieli de investiții și de exploatare.

Formula cheltuielilor echivalente, cu circulație largă în literatura de specialitate, este următoarea:

$C_i + E.I_i \rightarrow$ minimum, în care: $C_1, C_2 \ldots C_i$ — prețul de cost al producției variantelor analizate; $I_1, I_2 \ldots I_i$ — investițiile totale ale variantelor analizate; E — coeficientul normativ al eficienței economice.

Considerăm necesar să subliniem că acest indicator nu poate fi utilizat decît în cazul existenței unor coeficienți normativi ai eficienței, întrucît prezența lor este cerută de însăși structura indicatorului.

În condițiile utilizării metodologiei actuale, sau a coeficienților eficienței economice, în lipsa coeficienților normativi ai eficienței, se poate alege o variantă din mai multe, care numai cu totul întîmplător poate fi cea optimă (practic, fără să știm unde ne situăm în comparație cu eficiența întregii ramuri sau a economiei naționale). Asemenea situații nu mai sînt posibile atunci cînd se folosește indicatorul cheltuieli echivalente, deoarece acesta nu se poate calcula fără mărimea normativelor de eficiență.

Se pune problema dacă sînt necesare normative de eficiență sub forma coeficienților eficienței diferențiați pe ramuri și pe genuri de investiții — construcții noi, modernizări, reutilări sau dezvoltări — sau este necesar un coeficient normativ unic al eficienței pe întreaga economie națională. După părerea noastră, în condițiile în care prețurile produselor se vor așeza pe criterii economice, în funcție de cheltuielile sociale de producție, se impune utilizarea unui normativ unic al eficienței investițiilor în economia națională. De asemenea, nu apreciem necesară diferențierea normativelor de eficiență pe genuri de investiții, întrucît pentru alegerea celei mai bune variante de proiect, mărimea efectului obținut trebuie să fie mai mare decît normativul eficienței (considerat de noi ca limită economică minimă), indiferent dacă analizăm variante de construcții noi, modernizări, reutilări sau dezvoltări. Dacă s-ar accepta o diferențiere a coeficienților normativi pe genuri de acțiuni s-ar admite implicit în practică variante cu eficiență diferită, pentru realizarea unuia și aceluiași obiectiv, ceea ce ar contribui la crearea unor breșe pentru cheltuirea neeconomicoasă a fondurilor de investiții.

P. ROTARU

* În circulația termenilor referitori la eficiența investițiilor, coeficientul eficienței economice îmbracă două forme distincte: a) coeficientul eficienței investițiilor totale, sau coeficientul eficienței absolute (Ea), rezultat din raportarea efectului economic sau a sporului de efect economic obținut la suma totală investită și b) coeficientul eficienței investițiilor suplimentare, ori coeficientul eficienței relative sau comparative (Ec), rezultat din raportarea sporului de economii la prețul de cost, a sporului de beneficii sau a celui de plusprodus realizat la o variantă de investiții, în comparație cu altă variantă, la sporul de investiții calculat între aceleași variante.

Merită remarcat că determinarea nivelului coeficienților absoluți sau relativi al eficienței nu rezolvă, în sine, problema alegerii celei mai avantajoase soluții. **Pentru această alegere va fi necesară o analiză complexă a eficienței, care presupune, între altele, utilizarea unor indicatori normativi ai eficienței, cu ajutorul cărora să se poată stabili dacă variantele în cauză asigură un nivel mai ridicat al eficienței.** De aici, rezultă necesitatea elaborării și utilizării în practică a indicatorilor normativi

Volumul investițiilor din fondurile statului

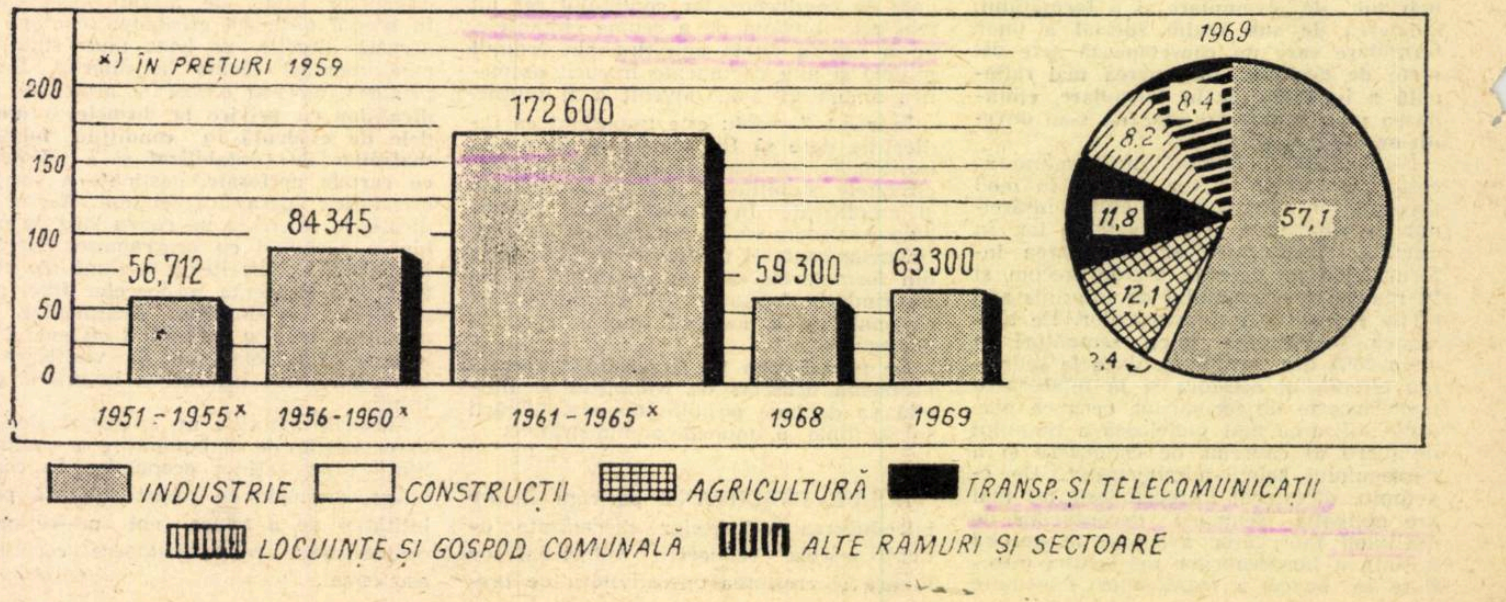

CERCETARE-APLICARE

PRIORITĂȚI

ESTE CUNOSCUT faptul că revoluția tehnico-științifică actuală înregistrează, în desfășurarea ei, disparități pe domenii și țări în raport cu factori ca: posibilități economice, grad de dezvoltare a științei și tehnicii, orînduire socială. Situația determină gradualitatea eforturilor pe direcții și obiective de cercetare — în cadrul ansamblului de măsuri pe care statele antrenate în utilizarea pe scară mai largă a cercetării le iau —, în scopul obținerii unei eficacități maxime într-un timp util. Fenomenul a condus la efectuarea unei selecții — chiar foarte riguroasă pentru țările mici și mijlocii ținînd seama de frontul larg pe care se desfășoară revoluția tehnico-științifică — a eforturilor de cercetare, prin confruntarea necesităților cu posibilitățile, acordîndu-se întîietate acelor obiective care au cea mai înaltă eficiență sau răspund unor sarcini de natură să asigure progresul ansambiului social-economic.

În cadrul politicii științei apar astfel priorități pentru care, dată fiind importanța arătată, se elaborează programe speciale cu mijloace de finanțare deosebite. Din punct de vedere tematic, în țara noastră, prioritățile în cercetare sînt cuprinse în problemele și temele din planul de stat și în programele C.N.C.S.

În ce privește caracterul prioritar acordat unor cercetări se pot face unele distincții. În Franța, de pildă, există instituții a căror întreagă activitate aferentă de cercetare este considerată practic prioritară (Centrul Național de Studii Spațiale — C.N.E.S. —, Centrul Național de Exploatare al Oceanelor — C.N.E.X.O. și altele); în plus, există acțiuni de cercetări special stabilite, considerate prioritare, aferente unor ministere și secretariate de stat. Acțiunile de acest gen (cunoscute sub denumirea de „actions concertées") focalizează eforturile cercetătorilor asupra unor lucrări cu caracter fundamental sau aplicativ, referitoare la un anumit domeniu, unde a apărut o necesitate majoră legată direct, de cele mai multe ori, de dezvoltarea economiei naționale, de sănătate sau de alte aspecte importante ale vieții social-culturale.

Organizarea unor astfel de acțiuni constituie un mijloc de a completa activitatea de cercetare a organizațiilor centrale de stat, a societăților particulare și a institutelor de învățămînt superior, reunind o serie de preocupări ale unor laboratoare de apartenență și gen de activitate diferit, pentru soluționarea unor obiective majore. Aceasta, întrucît cercetările prioritare, avînd un caracter complex și necesitînd un front larg de abordare, nu mai pot fi soluționate de o singură unitate de cercetare sau de specialiști lucrînd într-un singur domeniu. Astfel, modalitatea de efectuare a cercetărilor prioritare a contribuit, între altele, la găsirea de forme moderne de organizare a cercetătorilor în **echipe complexe**, părăsindu-se forma clasică, cunoscută, a organizării pe scară ierarhică (laboratoare — sectoare, secții etc.).

Cercetările prioritare organizate pe scară largă și în alte țări (U.R.S.S., Anglia, S.U.A., R.F. a Germaniei și altele), oferă avantaje evidente, dintre care menționăm:

— mijloace de finanțare deosebite, cu participarea statului în proporții variate, de la cîteva procente pînă la 100%; în plus, caracterul lor temporar — cu durată de maximum 5 ani (corespunzătoare unui plan cincinal), — le oferă mai multă promptitudine și operativitate, ceea ce prezintă importanță pentru cei ce valorifică lucrările:

— coordonarea și efectuarea cercetărilor de către cei mai competenți specialiști, indiferent de unitatea de care aparțin, prin organizarea echipelor complexe pentru rezolvarea unui obiectiv și realizarea unei colaborări strînse, care practic nu s-ar putea închega în cadrul planurilor normale de cercetare; informarea promptă, periodică, efectuată de toți participanții la cercetare înlesnește orientarea mai eficientă a lucrărilor fiecărei echipe, informare care în cadrul activităților disparate de la diferite unități, practic, nu s-ar putea realiza;

— realizarea unui flux continuu între diferitele etape ale lucrărilor (cercetare, dezvoltare, aplicare), prin concursul larg al specialiștilor din cercetare și industrie, asigurîndu-se climatul de înțelegere necesar din partea beneficiarilor cu concursul organelor de stat;

— unele avantaje acordate lucrătorilor de diferite specialități, angrenați la soluționarea programului, cresc interesul și spiritul de responsabilitate al acestora. Obținerea unor rezultate remarcabile de către un cercetător îl poate face imediat cunoscut conducătorilor acțiunii, care-l pot recompensa în mod deosebit, ceea ce constituie un stimulent permanent în activitate.

În alegerea obiectivelor programelor prioritare apare indicat să se ia în considerare existența unor tradiții științifice, a unor școli proprii. Este cazul să se menționeze pentru țara noastră tradițiile existente în domeniul matematicii, medicinei, mecanicii, chimiei, petrolului etc.

Prioritatea în cercetare trebuie privită ca o **noțiune dinamică** și de aceea este necesar ca la stabilirea ei să țină seama și de dezvoltarea în perspectivă a economiei naționale, de schimbările în structură care ridică noi necesități și creează noi premise pentru dezvoltarea unor domenii înainte inexistente ale cercetării sau pentru lărgirea altora mai puțin extinse. În economia noastră națională o extindere largă o va lua utilizarea calculatoarelor electronice în economie, se va dezvolta în continuare petrochimia etc., fapt care se va resfrînge, fără îndoială, favorabil asupra preocupărilor de cercetare în aceste discipline.

O preocupare susținută pentru organizarea de cercetări prioritare va accelera contribuția acestora la rezolvarea sarcinilor trasate de partid pentru dezvoltarea economiei și a vieții social-culturale.

ing. I. ADAMACHE

Vasile SPIRIDON
C.N.C.S.

Salonul de tricotaje-confecții al Casei de Mode din Craiova

COOPERAȚIA MEȘTEȘUGĂREASCĂ

SERVICII 1969

Stan UDREA
Vicepreședinte al U.C.E.C.O.M.

PLANUL DE STAT pe anul 1969 stabilește sarcini mobilizatoare pentru întreaga economie. În acest context cooperația meșteșugărească este chemată să-și aducă contribuția dezvoltîndu-și activitățile la nivelul cerințelor în creștere: dezvoltarea și îmbunătățirea continuă a deservirii populației cu diferite produse lucrate după comandă și prestări de servicii, sporirea producției bunurilor de consum destinat fondului pieței, creșterea volumului de mărfuri pentru export, realizarea unor produse și subansamble necesare întreprinderilor de stat.

Există o bază bună: cei 170 000 cooperatori și angajați în peste 12 000 unități de producție și deservire răspîndite în toate orașele țării, în centre muncitorești, stațiuni balneo-climaterice și în comune rurale, se pot mîndri cu faptul că în 1968, ca și în anii anteriori, cooperația meșteșugărească și-a realizat și depășit sarcinile. Aproape 300 milioane lei reprezintă realizările peste plan obținute în 1968, la valoarea producției marfă și a prestărilor de servicii industriale și neindustriale. Peste 36% din sporul producției marfă și prestărilor de servicii industriale și neindustriale, concretizat într-un volum în plus de încasări de la populație de circa 240 milioane lei, s-a realizat din activitatea de deservire, iar pe seama livrărilor de bunuri de consum către fondul pieței — peste 25%. Pe aceeași linie a realizărilor se înscrie și livrarea la export, tot peste prevederile planului, a unui volum de mărfuri în valoare de peste 2 milioane lei valută. Toate aceste rezultate s-au obținut în condiții de eficiență economică sporită. În 1968, rentabilitatea realizată pe ansamblul cooperației meșteșugărești este de 14,5% față de 14% în 1967, iar volumul beneficiilor obținute peste plan este de circa 80 milioane lei.

PENTRU 1969 cooperației meșteșugărești îi revin sarcini mult mai mari în toată sfera activităților pe care le desfășoară. Amintind de cîteva din acestea, în rîndurile de față vom insista mai mult asupra serviciilor, cărora le acordăm o atenție deosebită. La valoarea producției marfă și a prestărilor de servicii industriale și neindustriale, planul stabilește realizarea unui volum de producție cu peste 500 milioane lei mai mare față de 1968, respectiv cu aproape 600 milioane lei peste prevederile cincinalului. În felul acesta producția cooperației meșteșugărești va crește în 1969 cu aproape 80% față de realizările din 1965. Un ritm mult mai accentuat de dezvoltare vor cunoaște activitățile din domeniul deservirii populației, unde sporul încasărilor față de 1968 va fi de 350 milioane lei — cu aproape 50% mai mare decît cel realizat în acest an. O creștere de 3,5 ori comparativ cu anul precedent se va înregistra și la capitolul încasărilor în valută.

Serviciile — sarcină de bază a cooperației meșteșugărești — reprezintă o pondere de 43,9%. Există în prezent o retea largă de unități de servire (aproape 11 mii cu circa 100 de activități) în care lucrează peste 87 mii de cooperatori și angajați. În primii trei ani ai cincinalului prestările de servicii prin cooperația meșteșugărească, în special într-o serie de activități așa zise clasice — croitorie, cismărie, frizerie-coafură, foto etc. — s-a făcut la nivel satisfăcător. Este motivul pentru care, pe lîngă preocuparea de a îmbunătăți servirea în cadrul acestora, ne-am îndreptat atenția în special spre activitățile din ce în ce mai solicitate — dar insuficient dezvoltate. Semnificativ ni se pare tabelul de mai jos care ilustrează dezvoltarea de pînă acum a serviciilor și creșterile prevăzute pentru 1969.

Unde am acționat pentru anul 1969? În special spre acele activități unde am socotit că nevoile și cerințele sînt mai mari. Vom pune accentul în mod deosebit pe dezvoltarea unităților de prestări în construcții, pe darea în funcțiune a unor unități de spălătorie-curățătorie chimică și vopsitorie, de întreținere și reparare a autoturismelor, precum și pe alte activități cerute în prezent de populație. Realizarea nivelului stabilit prin planul pe anul 1969 la servirea populației va spori încasarea pe locuitor din mediu urban cu 45 lei peste nivelul realizat în anul 1968 și cu peste 80 lei față de nivelul obținut în 1965.

Se va acorda o atenție mai mare întreținerii și reparării obiectelor electrocasnice, în special în mediul rural. Pentru sate vor fi organizate noi puncte fixe și ateliere mobile. În anul viitor urmează să se dea în funcțiune peste 100 de noi obiective. Amintim dintre acestea de 33 complexe de servire (Moinești, Botoșani, Covasna, Eforie Sud, Galați, Craiova, Odorhei ș.a.) 14 unități de spălătorie-curățătorie chimică și vopsitorie (Pitești, Tg. Mureș, Deva, Sibiu, Baia Mare ș.a.) și 13 stații moderne auto (Oradea, Cluj, Reșița, Constanța, Galați ș.a.). În ultimele 8 luni ale anului 1968 s-au constituit 50 cooperative noi. Altele se vor înființa în 1969.

Toate acestea vor duce la lărgirea considerabilă a bazei materiale a activității de servire. Bineînțeles, unitățile amintite vor fi dotate, cu scule, utilaje și instalații moderne, cooperația meșteșugărească realizînd ea însăși, prin unitățile sale, un mare număr de mijloace de muncă pentru înzestrarea unităților de servire și de producție proprii. Astfel, se va confecționa în întregime mobilierul specific unor activități necesare dotării unităților de producție și servire vechi sau nou construite; mașini, instalații și utilaje destinate unităților de spălătorie; truse de scule pentru unitățile auto, mașini de tîmplărie etc.

Ne propunem să urmărim la nivelul tuturor verigilor punerea în aplicare a măsurilor preconizate, studiind în continuare cu atenție cererile populației, adaptînd în mod elastic și cu maximă rapiditate capacitățile unităților disponibile, la satisfacerea cerințelor. Este contribuția pe care cooperația meșteșugărească vrea să și-o aducă la satisfacerea cererilor cetățenilor pentru diferite lucrări și servicii, la livrarea unor produse de larg consum solicitate în rețeaua comercială, la creșterea nivelului de trai al populației.

procente

Activitatea	Pondere 1968	1968 / 1965	Pondere 1969	1969 / 1968
Încasări de la populație prin unitățile de deservire	100,0	138,9	100,0	—
din care:				
— Încălțăminte comandă și reparații	18,5	120,9	16,9	102,9
— Încasări din tarife la conf. și lengerie	19,2	118,9	20,5	122,7
— Frizerie, coafură, cosmetică	17,7	121,9	16,5	107,2
— Întreținere și reparații radio	1,7	124,5	1,6	107,5
— Întreținere și reparații televizoare	2,6	177,7	2,5	108,1
— Întreținere și reparații auto	2,5	445,6	2,4	110,2
— Prestări în construcții	5,5	351,2	6,7	140,6
— Mobilă comandă și reparații	5,5	149,4	5,4	112,8

TRANZACȚII COMERCIALE EXTERNE

• MINERALIMPORTEXPORT a livrat la export 15 000 t ciment în R.S.F. Iugoslavia și R.P. Polonă și alte 27 000 t în Brazilia și Dahomey; 113 000 mp geam mecanic tras în Italia, Irak, Austria; 67 600 mp geam laminat în R.S. Cehoslovacă și R.P. Ungară; 2 700 mp plăcuțe de sticlă în R.S. Cehoslovacă.

• TEHNOIMPORT a livrat 1,5 milioane bile/rulmenți în R.S. Cehoslovacă și R.P. Ungară; 63 000 rulmenți în Belgia, Danemarca, Anglia, Franța, Austria, India; 35 000 rulmenți în R.S. Cehoslovacă, R.P. Bulgaria, U.R.S.S. R.P. Ungară, R.P. Polonă.

• PETROLEXPORT — Contractele de export încheiate prevăd livrarea a 36 000 t benzină și petrol lampant în R.F. a Germaniei; 50 000 t benzină în R.P. Polonă; 70 000 t petrol lampant în R.P. Polonă și R.S. Cehoslovacă.

• ROMÂNOEXPORT a încheiat contracte care prevăd: exportul de sticlărie în S.U.A.; exportul de tricotaje în Irak și Franța; executarea de confecții în lohn pentru firma „A.H. Rocke" din R.F. a Germaniei.

• ROMTRANS a livrat 4 160 mc cherestea în Algeria și 2 800 mc în Izrael. Din import au sosit, prin portul Constanța, 19 400 t țiței din Iran; 25 000 t minereu de fier din India; 1 000 t laminate din Franța; 1 500 t premixuri din Anglia (pe vasul românesc „Tirgu-Mureș"); 1 270 t caolină din Grecia. Din U.R.S.S. au fost importate pe cale terestră, 6 720 t cărbune, 25 650 t metale diverse, 9 120 t apatită, 1 740 t sare potasică, 10 835 t cocs de furnal și 54 355 t minereu de fier.

DIMENSIONAREA ÎNTREPRINDERII ȘI TRIPTICUL DIVERSIFICARE, SPECIALIZARE, CONCENTRARE

PUNCTE DE VEDERE

Tripticul DIVERSIFICARE – SPECIALIZARE – CONCENTRARE constituie una din caracteristicile esențiale ale economiei contemporane. Aceste componente ale vieții industriale moderne, și nu numai ele, exercită însă presiuni contradictorii asupra dimensionării „celulei productive". Analizînd prin această prismă problema dimensionării întreprinderilor, autorul abordează unele tendințe ce se manifestă pe plan internațional și în țara noastră, scoate în relief, prin intermediul unor comparații semnificative, avantaje și dezavantaje, schițează unele soluții.

DIMENSIUNEA optimă a întreprinderii industriale, factor de o deosebită importanță merită să fie analizată cu atenție, în contextul preocupărilor orientate spre mărirea eficienței economice, în general, și organizarea mai bună a conducerii producției, în special. În acest cadru de preocupări trebuie încercat să se dea răspunsuri cît mai corecte la întrebări ca, de exemplu, dacă — în actualul stadiu de dezvoltare a economiei noastre — existența unor întreprinderi mici este justificată și în ce condiții pot fi ele competitive în raport cu marea industrie, dacă dezvoltarea peste anumite limite a unor unități industriale nu complică excesiv activitatea de conducere.

Concentrarea și „structura dimensională"

ASEMENEA întrebări sînt generate în mod legitim de dorința de a găsi soluții cît mai potrivite pentru a adapta toate întreprinderile la dinamismul care caracterizează azi industria națională și internațională. Posibilitățile de dezvoltare tehnică rapidă, de diversificare a producției, sînt în aceeași măsură influențate de ceea ce am putea numi „structura dimensională" a industriei, ca și eficienta economică a acesteia.

E de precizat de la început că **tendințele de concentrare industrială** din țările vest-europene la care se face uneori referire , constituie, așa cum se știe, un fenomen natural al economiei capitaliste, stimulat de concurența masivă din partea marilor monopoluri din S.U.A. Această concentrare se efectuează, în principal, la nivelul suprastructurii de conducere, punîndu-se în comun mijloacele financiare, aparatele de aprovizionare și desfacere, mijloacele de cercetare și dezvoltare tehnică. Văzute din acest punct de vedere, diferitele fuziuni de firme din Anglia, Franța și alte țări nu constituie decît o expresie a centralizării capitaliste, — fenomen cu ample consecințe sociale, determinat de concurență.

Problema pusă de noi în discuție nu se referă însă la suprastructura de conducere industrială, ci la întreprinderea însăși, definită, în primul rînd, ca celulă productivă a economiei naționale, dispunînd de o conducere proprie, unitară, a procesului de producție care desfășoară o activitate proprie de aprovizionare și desfacere, precum și de concepție. Limitînd astfel problema, soluțiile ei trebuie căutate exclusiv în domeniul tehnologic și economic ; întrucît este vorba de mărimea întreprinderii ca unitate productivă, de concentrarea însăși a producției, care nu e identică cu concentrarea capitalului. Trebuie spus că fuziunea unor firme nu conduce nemijlocit la modificări în structura fabricilor care compun grupul industrial respectiv. Prin fuziune se creează condiții de a le profila mai bine, de a evita producția paralelă, de a fabrica sortimente mai multe ; cazurile de desființare a unor fabrici sînt izolate, sau se referă la unități cu regim de lucru artizanal, vădit nerentabil. Pe de altă parte, experiența țărilor puternic dezvoltate din punct de vedere industrial demonstrează viabilitatea întreprinderilor mici și mijlocii. Se dovedește că aceste întreprinderi își asigură un loc pe piață, fabricînd ceea ce marea industrie nu e dispusă să producă, sau fabricînd **altfel** decît marea industrie. În Franța, întreprinderile mici și mijlocii (sub 500 salariați) asigură 65%—70% din producția națională de mecanică generală și prelucrări și 38% din producția industrială alimentară. În S.U.A., așa numitul „small business" joacă, de asemenea, un rol însemnat, ca element dinamic, în simbioză cu marile firme, cărora le asigură echilibrul. Un exemplu îl constituie cei 50—60 mii subfurnizori ai grupului industrial General Motors.

Ce învățăminte pot fi trase din aceste exemple ? Să analizăm mai în detaliu cîteva aspecte de care trebuie să se țină seama la dimensionarea unei întreprinderi. Deși toate exemplele se referă la industria constructoare de mașini, concluziile care rezultă ni se par valabile și pentru alte ramuri industriale.

E indiscutabil că între mărimea capacității de producție și rentabilitate, există o legătură obiectivă. La același profil de producție, seria mare duce totdeauna la costuri de producție mai reduse. Practic se caută determinarea variantei tehnologice care duce la costuri minime de producție pentru o serie de fabricație dată. Pe măsură ce seria crește, devine eficientă din punct de vedere economic adoptarea unei variante cu utilaje mai perfecționate, reprezentînd trepte superioare de automatizare. Rezultă, deci, că **o concentrare a producției în unități mari este utilă oricînd ; prin ea devine posibilă atingerea unei trepte superioare de rentabilitate, ca urmare a perfecționării metodelor de fabricație.**

Să analizăm cîteva exemple : în fabricația pieselor brute turnate din fontă și oțel introducerea turnării pe conveier aduce o contribuție însemnată la creșterea eficienței economice. Astfel, **în raport cu turnarea pe sol, prin turnarea pe conveier se pot realiza creșteri ale randamentului anual al suprafeței de producție de la 1—1,3 tone la 2—5 tone pe metru pătrat, precum și productivități propriu zise de 20—30 tone pe om pe an față de 10—15 la turnarea pe sol.** Introducerea unui conveier este rentabilă în momentul în care programul de producție al turnătoriei include o cantitate anuală de piese de dimensiuni similare de cel puțin 4 000—10 000 tone pe an (în funcție de mărimea platformei care se adoptă). Generalizarea dotării cu conveiere presupune, deci, să nu se mai construiască turnătorii mici și mijlocii (sub 10 000—20 000 tone pe an), cele mari fiind mai eficiente atît din punct de vedere al costurilor de producție, cît și al cheltuielilor specifice de investiții.

O concluzie similară rezultă dacă examinăm cheltuielile pentru dotarea unei turnătorii cu instalații mecanizate de preparare a amestecurilor de formare. Cifrele de mai jos dau o imagine a costului unei astfel de instalații, în funcție de capacitatea în tone/piese a turnătoriei pe care o deservește :

capacitatea	100	200	400
costul	100	135	200

La o capacitate a instalației de preparare echivalentă unei producții de cca. 20 000 tone pe an, investiția specifică reprezintă mai puțin de jumătate din cea pentru o producție de numai 5 000 tone pe an.

S-ar mai putea da și alte exemple. În ultimul timp, mai multe uzine din țară au fost dotate cu instalații moderne de tratament termic în instalații continui (cuptoare tunel). Producția minim economică a unei astfel de linii, care determină o serie de avantaje și în primul rînd îmbunătățirea calității pieselor, trebuie calculată de la caz la caz : ea se situează în jurul a 750—1 000 tone pe an. Dotarea cu astfel de instalații e condiționată, așadar, de o concentrare corespunzătoare a producției în domeniul respectiv.

Cum ne adaptăm la cerințele tehnologiei moderne?

UN ALT FACTOR deosebit de important care influențează dimensiunea unei întreprinderi îl reprezintă **gradul de integrare a fabricației.** Cu cît gradul de integrare e mai mare, cu cît întreprinderea confecționează cu mijloace proprii o parte mai mare din produsul finit, cu atît structura ei va fi mai complexă, va necesita mijloace fixe mai numeroase, oameni mai mulți. Comparînd gradul de integrare a majorității uzinelor constructoare de mașini din țara noastră cu fabrici similare cu reputație mondială din străinătate, constatăm — aproape fără excepție — că uzinele noastre sînt mai integrate. Dezavantajele acestei integrări superioare rezultă clar din cîteva exemple.

Numeroase fabrici de mașini își confecționează singure roțile dințate, chiar dacă necesarul lor de astfel de elemente este de ordinul sutelor sau miilor de bucăți pe an. Spre deosebire de situația de la noi, în alte țări există uzine specializate în fabricația de roți dințate de uz general. Chiar fabricația centralizată de reductoare tipizate nu satisface nici sortimental nici cantitativ cererile diferitelor uzine producătoare de utilaje complexe, ceea ce determină pe acestea din urmă să și le fabrice singure. În acest fel, un număr mare de mașini de prelucrat roți dințate sînt răspîndite în întreprinderi care au în dotare numai 2—6 bucăți ; utilizarea lor se face cu un randament sensibil mai scăzut decît în cazul existenței unor baterii mari de mașini de danturat. Consecințele : mijloace fixe folosite nerațional, productivitate redusă, calitate nesatisfăcătoare. **Soluțiile care se impun pentru viitor : concentrarea utilajelor necesare creșterii producției de roți dințate în numai cîteva uzine, precum și dezvoltarea în ritm accelerat a producției centralizate de reductoare tipizate.**

Un alt exemplu : fabricația de echipamente de frînă pentru vehicule rutiere. În timp ce în alte țări există uzine specializate care produc exclusiv echipamente de frînă, alimentînd atît industria de automobile, cît și pe toți ceilalți beneficiari, care necesită echipamente similare, dar în cantități mai mici (de ex. constructorii de utilaje pentru manevrarea pămîntului), în industria noastră fiecare fabrică își produce singură echipamentele de frînă necesare, indiferent dacă profilul ei de bază îl reprezintă autocamioanele, autoturismele, tractoarele, sau numai excavatoare, remorci, combine. **Prin concentrarea acestei fabricații s-ar putea elibera capacități de producție în uzinele care produc vehicule rutiere și reduce costurile de fabricație ale echipamentelor respective cu 20%—40%.** De altfel, o astfel de concentrare a fabricației este prevăzută, fiind în curs lucrările de unificare a soluțiilor constructive și de pregătire a liniilor noi de fabricație.

Un ultim exemplu care se referă la fabricația sculelor și dispozitivelor speciale. Experiența mondială arată că prin concentrarea fabricației acestora (care în unele țări ca Japonia e realizată în proporție de cca. 80%), se pot obține creșteri de productivitate în fabricatie de 2—3 ori, precum și reduceri corespunzătoare ale prețului de cost. **Este pe deplin justificată ideea că majoritatea uzinelor ce se vor construi în viitor în industria constructoare de mașini să nu mai fie prevăzute cu sculării proprii, dezvoltîndu-se în schimb unități centrale specializate.**

Studiile făcute arată că procedînd astfel ar fi posibil ca volumul de scule speciale și dispozitive produse centralizat să crească de la 7% în 1967 la 40—50% în 1975, în condițiile unei diminuări a investițiilor în domeniul respectiv cu cca. 35%. **Un efect al acestei măsuri care nu trebuie neglijat ar consta în diminuarea mărimii noilor întreprinderi, exprimată în număr de oameni și număr de mașini-unelte, cu 10%—15%.**

Este de reținut concluzia că **adoptarea unui grad rațional de integrare a fiecărei întreprinderi acționează** — în numeroase cazuri — **în sensul diminuării dimensiunii întreprinderii respective, la același program de fabricație.**

Să examinăm acum aspectul mai general al modului în care întreprinderea mare se adaptează la principalele cerințe ale tehnologiei moderne : **diversificarea și specializarea producției.** Este evident că aceste două tendințe acționează antagonic ; diversificarea producției lărgește gama de produse a unei uzine, acestea se diferențiază din ce în ce mai mult, atît din punct de vedere constructiv, cît și al metodelor specifice de fabricație. Gradul de specializare al întreprinderii tinde să scadă pe măsură ce crește volumul producției. Urmînd acest proces normal de dezvoltare, marea întreprindere își amplifică și diversifică — odată cu programul de fabricație — și mijloacele de producție, își sporește din ce în ce mai mult forța de muncă. Intervine un moment în care trebuie să ne întrebăm dacă e rațional ca acest proces să continue, dacă nu e mai potrivit ca — în locul unei dezvoltări — să construim o uzină nouă.

ing. Ion CRIȘAN
Laureat al Premiului de Stat

(Continuare în pag. 12)

DIN VIAȚA CABINETELOR DE ORGANIZARE

NICI DRUMUL SPRE ȘTIINȚA ORGANIZĂRII NU ESTE ASFALTAT

IN PUȚINUL TIMP care s-a scurs de la înființarea la Iași a Cabinetului județean pentru problemele de organizare științifică a producției și a muncii, pe lîngă alte manifestări, cursuri de informare, cicluri de conferințe etc., cu sprijinul experților din cadrul Centrului de perfecționare a pregătirii cadrelor de conducere din întreprinderi — CEPECA — București, au fost organizate două simpozioane (unul pe tema „Concepția modernă privind conducerea întreprinderilor", iar celălalt despre „Organizarea transportului intern și a manipulărilor în întreprinderi"). Ele s-au dovedit un mijloc foarte eficient și atractiv pentru difuzarea cunoștințelor științifice și a experienței înaintate, prilejuindu-ne cîteva reflecții.

In timpul desfășurării lucrărilor a fost declanșată o avalanșă de idei. Pe unii șuvoiul noutăților pur și simplu i-a speriat ; s-au formulat întrebări, denotînd uneori scepticism, alteori neputință, cel mai adesea spunîndu-se că soluțiile nu se potrivesc specificului întreprinderii din care fac parte. Desigur nu se pot aplica pentru fiecare caz în parte rețete sau soluții șablon și care să poarte și eticheta infailibilității. Dimpotrivă, orice problemă se poate rezolva numai pe baza unei analize concrete, folosind metode și tehnici cu caracter general.

Totodată, unii participanți se arătau descumpăniți, deoarece nu pot iniția de la început studii voluminoase, de anvergură, asupra tuturor problemelor ce apar la nivelul întreprinderilor. Dar o atare pretenție nici nu există și nimeni nu ar putea-o formula. Ceea ce ni se pare esențial este ca, muncind cu răbdare și perseverență, pe măsură ce se cîștigă experiență, să se treacă la analize tot mai complexe, la formularea de propuneri cît mai realiste și mai eficiente. La fel, sporirea eficienței economice nu poate să se realizeze peste noapte, iar organizarea științifică a producției și a muncii nu este o acțiune de campanie.

Una din cauzele scepticismului și neîncrederii unora se datorește, după părerea noastră, și faptului că în cadrul simpozioanelor nu au fost prezentate și studii elaborate și aplicate în întreprinderile ieșene. Dezbaterile „pe viu" ar fi fost în măsură să confere simpozioanelor un caracter mai concret.

Găsind formele de muncă cele mai vii și convingătoare se vor înlocui formulele conservatoare, rutinare : „n-am mai procedat niciodată în acest mod...", „este o problemă care la noi nu se poate aplica..." cu constructivul „am învățat, vom aplica în practică".

Eugeniu ZIDARIȚĂ

CADRE ȘI RĂSPUNDERI

THEODOR MIHEȘ

FUSESE INIȚIAL convins că venisem pentru noile modele de țesături — adevărată artă a atelierului de creație. Ușoara dezamăgire cînd a aflat că altul era scopul vizitei s-a risipit repede observînd că remarcasem mostrele deosebit de frumoase ce se pregătesc să treacă în curînd examenul sever al omologărilor.

— Observ printre exponate unele realizări originale, deosebite ca textură și colorit. Pe cînd le vom putea alege și în magazine, tovarășe director ?

— Sînt planificate pentru primele luni ale anului 1969. Vorbesc de cele ce vor trece examenul. Dar și în acest caz, lipsa unui magazin specializat pe articole de modă și galanterie în Capitală, le va face să rămînă neobservate printre numeroasele sortimente ale diferitelor unități de desfacere.

• Cum explicați „reținerea" comerțului în cadrul contractărilor față de creațiile noi care nu și-au găsit încă locul pe piață ?

— În principal prin existența unor stocuri nevandabile. Nereușind să soldeze articolele vechi în proporția dorită, comerțul are rezerve la contractarea noului. De aceea noul pătrunde greu în magazine, neavînd astfel acces la public. Apoi mai intervine și o problemă de gust.

• Un magazin specializat ar rezolva problema ?

— Da, pentru că în felul acesta elementele noului nu s-ar pulveriza — ca să mă exprim astfel — și cumpărătorul ar avea posibilitatea să fie mai direct la curent cu evoluția modei.

• Atelierul dv. de creație corespunde necesităților actuale cerute de exigența publicului ?

— Din punct de vedere al concepției, da. Avem creatori talentați, crescuți aici în fabrică. Dar din punctul de vedere al condițiilor de lucru, nu. De altfel ne-am propus extinderea și reamplasarea acestui atelier și realizarea unei expoziții permanente în întreprindere.

• Am impresia că vă pasionează activitatea de... textilist. Lucrați de mult în acest sector?

— De peste 20 de ani. La Țesătoria de mătase și cravate „Select" activez ca director de mai bine de 10 ani.

• Ați urmat cursuri de specialitate în această direcție ?

— De specialitate, doar cursurile școlii de meșteri țesători, și... experiența. Deși m-a pasionat meseria, n-am ajuns totuși inginer textilist. Am preferat Academia de Studii Economice, considerînd că astfel voi putea înțelege și cuprinde mai bine problemele în ansamblul lor...

• Am avut impresia că doriți să mai adăugați ceva ?

— Voiam să spun că nu m-am rezumat numai la aceste studii. De un real ajutor mi-au fost cursurile de organizare științifică a producției și a muncii pe care le-am urmat în cadrul MIU și cele de perfecționare a cadrelor de conducere ale CEPECA.

• Ca urmare a acestor cursuri ați inițiat unele acțiuni mai deosebite ?

— Da. Mai multe, printre care aș dori să menționez în mod deosebit reamplasarea utilajului în flux și pe tipuri de războaie (un vis mai vechi al meu), în scopul creșterii productivității și specializării ajutorilor de meșteri.

• Considerați corespunzătoare actuala structură a întreprinderii ?

— Nu. Schimbarea continuă a cererii, reflectată printre altele în creșterea ponderii seriilor mici și comenzilor speciale, face necesară dezvoltarea funcțiunilor întreprinderii legate de crearea și comercializarea produselor. Am început prin organizarea centrului de creație și a unui sistem de mostrare a imprimeurilor.

• Personal, ce preocupări aveți în perspectivă ?

— Doctoratul în științe economice și studiul limbilor străine.

★

La toate cele consemnate mai sus aș mai adăuga că cei 46 ani de viață ai interlocutorului definesc o bogată activitate, o diversitate de idei și preocupări, atît pe linie profesională cît și pe linie de partid și obștească.

Viorica BABA

UN SIMPOZION PE TEMA „ORGANIZAREA ȘTIINȚIFICĂ A CONDUCERII, A PRODUCȚIEI ȘI A MUNCII"

ÎN ZILELE de 23—25 ianuarie Comitetul de Stat pentru Probleme de Organizare și Salarizare organizează un simpozion pe tema : „Organizarea științifică a conducerii, a producției și a muncii". În cadrul celor trei secțiuni ale simpozionului — organizarea conducerii, organizarea producției și organizarea și normarea muncii — vor putea fi audiate circa 90 de comunicări, rod al activității specialiștilor din C.S.O.S., institute de cercetare și unități economice.

Simpozionul își propune să prezinte unele concepții moderne cu privire la organizarea științifică a conducerii, a producției și a muncii și îndeosebi metodele noi folosite și rezultatele aplicării lor concrete în întreprinderile din țara noastră.

CRONICĂ

• **ING. MARIN C. HERĂSTRĂU** este noul director al Întreprinderii forestiere Novaci. El a terminat în 1957 Facultatea de silvicultură a Institutului politehnic-Brașov. A mai îndeplinit funcții de conducere cum sînt : șef de sector și al serviciului producție la Întreprinderea forestieră de exploatare și transport — Horezu și șef al serviciului mecanizare și al serviciului de organizare a producției și a muncii la Întreprinderea forestieră-Băbeni.

• **Ing. EUGEN REMUS V. ROTARU** a fost numit director al Întreprinderii forestiere-Cîmpina. După absolvirea în 1948 a Facultății de silvicultură din cadrul Institutului Politehnic-București, a fost inginer șef la Ocolul silvic-Comănești, la Întreprinderea forestieră de exploatare și transport-Comănești, la Direcția regională de economie forestieră-Ploiești și la Direcția regională de exploatare, transport și industrializare a lemnului-Ploiești, director tehnic la Trustul de exploatare, transport și industrializare a lemnului-Pitești. Pentru merite în muncă a fost distins cu „Ordinul Muncii" clasa a III-a.

• **Ing. MARCEL M. RADU** absolvent din anul 1958 al Institutului Politehnic Brașov, Facultatea de silvicultură, secția ingineri-economiști, este noul director al Întreprinderii forestiere — Roznov. A mai îndeplinit funcții de conducere cum sînt : șef de sector și al serviciului plan la Întreprinderea forestieră — Piatra Neamț, inginer șef și director la Întreprinderea forestieră — Borca, inginer șef la întreprinderea forestieră — Tarcău. Pentru activitatea rodnică depusă, a fost decorat cu „Ordinul Muncii" clasa a III-a.

• **Economistul ION T. TRUȚĂ,** absolvent în anul trecut al cursurilor fără frecvență ale Facultății de economia industriei din cadrul Academiei de Studii Economice-București, a fost numit recent director adjunct al Combinatului pentru industrializarea lemnului — Gălăuțaș. A fost șef al serviciului plan la Trustul de industrializare a lemnului-Miercurea Ciuc, la Uniunea raională a cooperației de consum — Toplița și la Combinatul pentru industrializarea lemnului Gălăuțaș.

• **Ing. DUMITRU C. RĂDUCANU** este noul inginer șef al Întreprinderii forestiere-Roznov. După absolvirea în 1958 a Facultății de silvicultură, secția Exploatarea pădurilor, din cadrul Institutului Politehnic-Brașov, a deținut funcții de conducere cum sînt : inginer șef al Întreprinderii forestiere cu sediul în orașul Gheorghe Gheorghiu-Dej, inspector șef adjunct la Inspectoratul regional pentru protecția muncii-Bacău, șeful serviciului organizarea producției și a muncii la Întreprinderea forestieră-Piatra Neamț.

• **Ing. DUMITRU I. MÎNDRULEANU,** absolvent din 1959 al Facultății de silvicultură, secția exploatarea pădurilor și instalații de transport, din cadrul Institutului Politehnic-Brașov, a fost numit de curînd inginer șef al Întreprinderii forestiere-Orșova. A mai fost șef al serviciului desfacere, al serviciului producție și inginer șef adjunct la Întreprinderea forestieră-Orșova.

DIMENSIONAREA ÎNTREPRINDERII

(Urmare din pag. 11)

Experiența de conducere a marilor uzine scoate în evidență numeroase dificultăți determinate de mărimea întreprinderii, mai ales în condițiile unei fabricații de serie mică. Sporirea numărului de elemente care trebuie programate și urmărite pe parcursul procesului de producție amplifică excesiv volumul informațiilor necesare conducerii centralizate a acestui proces. Și atunci se intervine cu o altă soluție.

Se creează secții integrate specializate pentru anumite produse, care în curînd devin, într-un anumit sens, fabrici din ce în ce mai independente una de alta. Concomitent cu dezvoltarea schemei de conducere verticală a diferitelor fabrici, trebuie menținut statul major de coordonare orizontală, funcțională, pe ansamblul întreprinderii. Întreprinderea devine de fapt un grup de fabrici. Dacă aceasta se face bine și la timp, conducerea se menține eficientă. Rămîn însă nerezolvate alte probleme.

Concentrarea teritorială creează dificultăți și cheltuieli suplimentare pentru recrutarea forței de muncă : distanța de la care se aduc lucrătorii crește progresiv. Se amplifică traficul de acces în uzină, îngreunînd mișcarea materiilor prime și a produselor finite. Dispunînd de însemnate posibilități materiale, financiare și de cadre, marea întreprindere se dovedește totuși puțin accesibilă unor relații de cooperare cu alte întreprinderi ; gradului ei înalt de integrare, structurii ei complexe, îi corespunde de multe ori oarecare rigiditate, o oarecare dificultate de adaptare la cererile beneficiarilor, la exigențele grupului industrial din care face parte. În multe cazuri, în cadrul unor astfel de unități mari, unele produse mai puțin rentabile prin însăși natura lor (de exemplu, produse cu pondere mare de manoperă), sînt neglijate în detrimentul altora, mai rentabile. În condiții similare, întreprinderi mici sau mijlocii, bine specializate, se dovedesc mai elastice ; contribuția lor la rezolvarea unor probleme noi e mai operativă ; grupul industrial din care fac parte devine — în ansamblul lui — mai dinamic.

Se poate pune, în continuare, întrebarea dacă o întreprindere mică sau mijlocie poate fi în stare să suporte un aparat propriu de **concepție inginerească,** care să-i asigure promovarea inovației și competitivitatea ? În măsura în care ne referim la domenii de înaltă tehnicitate ca, de exemplu, acela al majorității sectoarelor industriei constructoare de mașini, răspunsul este categoric negativ. Nu trebuie să uităm că, în actuala etapă de dezvoltare a tehnicii, tendința de concentrare a activității de cercetare și proiectare în unități mari, specializate, care deservesc grupuri industriale puternice, este evidentă, independent de mărimea întreprinderilor care fac parte din grupul respectiv. **În condițiile concrete ale țării noastre, amplificarea rețelei de institute de cercetare și proiectare specializate, realizată în ultimii ani, reprezintă un factor eficient de promovare a progresului tehnic în întreaga industrie.**

În fine, rămîne să mai examinăm și efectul pe care **mijloacele moderne de prelucrare a informațiilor,** care stau astăzi la dispoziția industriei, își vor exercita influența asupra dimensiunilor întreprinderilor industriale. Fără a intra în amănunte asupra funcțiilor pe care le preiau centrele electronice de calcul în procesul de conducere și gestiune a întreprinderilor, menționăm doar că **prin modernizarea sistemului informațional industrial devine posibilă centralizarea tuturor datelor necesare, atît pentru operațiile contabile și financiare, cît și pentru cele necesare planificării și urmăririi operative a producției, cu un decalaj de ordinul orelor, la nivele de conducere oricît de depărtate de atelierul în care se desfășoară producția.**

În fabrica modernă, condusă cu ajutorul centrului electronic de calcul, descentralizarea operațiilor de gestiune, de programare și urmărire a producției, devine inutilă, ceea ce reduce considerabil personalul tehnico-administrativ periferic, realizîndu-se în același timp o informare operativă, corectă și completă a tuturor treptelor de conducere, pînă la vîrful piramidei. Este evident că, în această situație, chiar conducerea unei întreprinderi mari, cu profil eterogen, se simplifică în mod considerabil. Întreprinderile mici și mijlocii, pot profita și ele din plin de avantajele computerizării legîndu-și aparatura periferică de înregistrare — direct sau indirect — cu centrul de calcul al grupului de întreprinderi din care fac parte. Devine posibilă și rațională, în aceste condiții, delegarea spre grupul industrial a funcțiilor de gestiune ; se facilitează concentrarea funcțiilor de aprovizionare și desfacere la nivelul grupului industrial.

Structura grupului industrial modern condus prin intermediul unui sistem informațional automatizat îmbină în mod armonios atît activitatea întreprinderilor mari, cu profil complex, cît și a întreprinderii mici și mijlocii, dimensionate după criterii pur tehnologice și de repartiție teritorială.

„Simbioza" industrială

ARTICOLUL de față nu și-a propus să prezinte reguli privind dimensiunea cea mai rațională a întreprinderilor. Infinita variabilitate a parametrilor care influențează un astfel de calcul de optimizare ar fi de altfel greu de prins într-un model matematic. Unele concluzii calitative pot fi însă reținute. Avem toate motivele să apreciem că marea întreprindere industrială trebuie să reprezinte și în viitor structura de bază a industriei, ținînd seama de faptul că progresul tehnologic acționează atît în sensul creșterii capacităților de producție de la care devine rentabilă dotarea cu utilaje și instalații de producție de mare eficiență, cît și în sensul măririi performanțelor acestora. **Concentrarea mijloacelor de producție în unități mari rămine, deci, principala cale pentru a realiza economii maxime de dotare și în fabricație.**

Concentrarea excesivă a mijloacelor de producție, mai ales în cazul unor profile de producție eterogene, poate conduce însă la rezultate negative, datorită dificultăților care intervin în conducerea marilor întreprinderi complexe. **Un asemenea efect poate fi contracarat prin desprinderea din întreprinderea inițială a unor întreprinderi specializate, care să preia o parte din programul de fabricație al acesteia. E rațional ca să se desprindă din această întreprindere, în primul rînd, acele grupe de produse ce se fabrică în serie, care au atins un grad ridicat de stabilitate constructivă și tehnologică, ceea ce ușurează procesul de asimilare a fabricației în noua unitate și diminuează investiția specifică.** O atenție deosebită trebuie acordată raționalizării gradului de integrare a fabricației în marile întreprinderi, prin **concentrarea producerii elementelor de uz general în unități specializate.**

Este justificată tendința de delegare spre centru (grup industrial, centrală industrială) a unor funcții deosebit de importante ale întreprinderii : cercetarea și dezvoltarea tehnică (care necesită mijloace materiale și umane din ce în ce mai puternice și mai specializate), aprovizionarea și desfacerea, gestiunea economică-financiară. Acest aspect al centralizării contribuie în mod esențial la reducerea personalului administrativ, la mărirea eficienței activității de conducere.

Existența unui sistem informațional modern pentru operațiile de gestiune și pentru controlul producției, bazat pe echipament de calcul electronic, reprezintă factorul de bază al eficienței unei astfel de structuri. În cadrul ei vor funcționa fabrici cu un efectiv de personal tehnic și administrativ redus la minim, ale căror conduceri se vor putea concentra asupra problemelor tehnologice și de producție. Specializarea rațională, legătura directă dintre conducere și producție, asigură acestor unități condiții de eficiență ridicată.

În fine, **apare rațional ca întreprinderile mici și mijlocii, neîncadrate în rețeaua republicană a ministerului de specialitate** (cum ar fi unitățile industriei locale, ale cooperației meșteșugărești, ale unor ministere de altă specialitate), **să coexiste și să se dezvolte în simbioză cu industria republicană.** Rolul lor este acela de a asigura economiei naționale produse pe care industria republicană nu le fabrică. În măsura în care aceste întreprinderi vor reuși să fie suficient de elastice, capabile să preia șocuri determinate de evoluția — cantitativă și calitativă — a cererii, rentabilitatea lor ni se pare o certitudine.

CE PREȚURI UTILIZĂM

(Urmare din pag. 4)

Specialiștii au dat un răspuns negativ la această întrebare și au avizat recalcularea proiectului cu alte prețuri care oglindesc corespunzător valoarea, după cum rezultă din tabelul de mai jos :

Explicația	U. M.	Preț cu ridicata de întreprindere în vigoare	Preț cu ridicata de perspectivă
1. Acetat de polivinil emulsie E 50	lei/t	7.300	12.100
2. Acetaldehidă	„	7.000	12.300
3. Acid acetic glacial	„	7.250	10.600

Evident, aceste prețuri de perspectivă nu pot cuprinde întreaga gamă sortimentală a producției, ci trebuie elaborate pentru început numai pentru principalele produse, care sînt hotărîtoare în cadrul economiei naționale.

În evaluarea proiectelor industriale prețurile de perspectivă trebuie luate în considerare nu numai la stabilirea valorii producției obiectivului a cărei eficiență se cercetează ci și la stabilirea celorlalte elemente care concură la calculul eficienței economice și îndeosebi, elemente principale ce compun cheltuielile de producție, (materii prime, materiale, combustibili, energie).

În cadrul cheltuielilor de producție la noile obiective industriale, o importanță deosebită, trebuie acordată amortizărilor ; promovarea progresului tehnic pe o scară tot mai largă și dotarea întreprinderilor cu echipament industrial la nivel mondial, fac ca tendința cheltuielilor de amortizare să fie în creștere.

Ca atare, recalcularea amortizărilor în cadrul evaluării proiectelor industriale face necesară o analiză a valorii fondurilor fixe și a duratelor de serviciu a acestora care au stat la baza stabilirii normelor de amortizare. Noua lege privind amortizarea fondurilor fixe adoptată recent de Marea Adunare Națională, impune o folosire efectivă cît mai completă a echipamentului industrial și a suprafețelor de producție, astfel încît în evaluarea eficienței economice trebuie luat în considerare un număr corespunzător de schimburi de lucru la obiectivele noi.

Un alt aspect este folosirea pe o scară mai mare a prețurilor pieței mondiale. Aceasta nu înseamnă o susținere a alinierii sistemului nostru de prețuri la prețurile pieței mondiale. Este necesar ca prețurile noastre să țină seama de productivitatea muncii și de nivelul ei în economia națională. Cu toate acestea, trebuie să tindem să ne apropiem de prețurile pieței mondiale, cel puțin la acele produse care sînt realizate în unitățile noi, aceasta contribuind la asigurarea competitivității produselor noastre în schimbul internațional. Desigur, o astfel de apropiere trebuie efectuată numai în acele cazuri cînd corelarea prețurilor în cadrul sistemului existent permite pentru un produs sau altul o astfel de operațiune. Cu ajutorul reașezărilor de prețuri s-ar putea lua în considerare și un astfel de obiectiv. Evaluarea proiectelor industriale și determinarea eficienței economice și cu ajutorul prețurilor pieței mondiale ar contribui neîndoielnic la completarea gamei indicatorilor necesari pentru adoptarea unei decizii corespunzătoare în ceea ce privește investiția respectivă, înlăturîndu-se, într-o bună măsură, elementele mai mult sau mai puțin subiective pe care specialiștii sînt tentați a le lua în considerare la stabilirea prețurilor interne.

ÎN ATENȚIA ORGANIZAȚIILOR ECONOMICE!

Pentru ca :

- să lichidați stocurile supranormative ;
- să evitați casările ;
- să vă acoperiți capacitățile de producție temporar disponibile ;
- să fiți informați permanent asupra disponibilităților de produse, utilaje și capacități de producție ale altor întreprinderi ;

folosiți, săptămînal, suplimentul „Vieții economice", pe care-l puteți obține pe bază de abonament special.

Paginile „Vieții economice" – Supliment vă stau la dispoziție pentru publicitatea de care aveți nevoie, făcînd comenzi potrivit condițiilor contractuale (publicate în revista noastră nr. 51/1968, cît și în „Viața economică" – Supliment, nr. 1/1961).

Începînd cu nr. 1 din acest an, Suplimentul apare săptămînal (în 8–16 pagini), odată cu revista.

În paginile lui se publică ANUNȚURI PRIVIND OFERTE ȘI CERERI de :

- Materii prime, materiale, produse finite și bunuri de consum ;
- Închirieri sau transferuri de utilaje ;
- Capacități de prelucrare cu utilaje temporar disponibile.

Înscriindu-se în orientările stabilite de Congresul al IX-lea și subliniate la recenta Plenară a C.C. al P.C.R., editarea „Vieții economice" – Supliment are drept scop ca, prin informarea operativă asigurată, să contribuie la diminuarea stocurilor de materii prime, materiale, piese de schimb, produse finite etc. fără mișcare sau cu mișcare lentă, precum și la mai buna utilizare a capacităților de producție.

Pentru ca această acțiune – utilă pentru economia națională – să fie cît mai eficace, este necesar ca revista noastră să ajungă într-un număr cît mai mare de unități economice. De aceea, credem că este în interesul dv. să vă abonați neîntîrziat.

Difuzarea suplimentului se face NUMAI pe bază de abonament ; prețul abonamentului anual este de 200 lei, abonament care vă dă dreptul de a primi atît revista „Viața economică", precum și Suplimentul.

Abonamentele se fac prin oficiile poștale.

Comenzile pentru anunțuri în Supliment se fac direct la redacție, în scris sau telefonic, pe adresa : „Viața economică" – Publicitate, București, sectorul 1, Str. Nicolae Iorga nr. 36 (telefon 11.28.25).

LEGEA VALORII

CU PRIVIRE LA DETERMINAREA MECANISMULUI DE ACȚIUNE ȘI UTILIZARE ÎN SOCIALISM

prof. univ. I. RACHMUTH
membru corespondent al Academiei

UNA DIN SARCINILE trasate de Congresul al IX-lea al Partidului Comunist Român este perfecționarea utilizării de către statul nostru socialist a legilor economice obiective. Între aceste legi, un loc important îl ocupă legea valorii. Socotim ca o premisă indispensabilă a acestei sarcini precizarea conținutului noțiunii de lege a valorii, precum și a liniilor generale care caracterizează mecanismul său de acțiune în economia socialistă. Cu atît mai mult, cu cît în literatura economică, în manuale, studii etc. precum și în diferite analize întocmite, termenul este utilizat foarte curent, dar nu totdeauna cu același sens. Uneori, sfera logică a acestei noțiuni este mai restrînsă, alteori ea este foarte largă. Între specialiști există, în general, un acord tacit, dar destul de aproximativ asupra sensului în care este utilizat termenul respectiv.

Noțiunea de „lege a valorii" ține în mod exclusiv de terminologia marxistă. Spre deosebire de alte categorii economice ca valoare, preț, preț de cost, beneficiu, rentă etc., etc., utilizate și în lucrările economice burgheze, termenul de care ne ocupăm îl vom găsi în asemenea lucrări cel mult pus în ghilimele și anume atunci cînd aceste lucrări se ocupă de literatura economică marxistă. Sensul și conținutul acestei noțiuni va trebui deci să le căutăm în lucrările clasicilor marxism-leninismului, în literatura marxistă și în practica economică a socialismului. Ceea ce ne interesează în încercarea de față este precizarea noțiunii de lege a valorii și a mecanismului ei de acțiune în economia socialistă. Este vorba deci de a se pune în evidență legăturile obiective pe care le exprimă legea valorii, tendințele și cerințele sale obiective, principiile pe care se întemeiază statul socialist în utilizarea ei conștientă, instrumentele întrebuințate în acest scop, precum și cadrul instituțional care precizează formele și metodele acestei utilizări.

I. Elemente obiective

ÎNTR-O PRIMĂ APROXIMARE, legea valorii este formulată ca legea după care producția și realizarea mărfurilor se face pe baza cheltuielilor de muncă socialmente necesare. În acest fel este exprimată legătura constantă, esențială, necesară dintre valoarea mărfurilor și munca omenească. Această definiție corespunde determinării date de Marx valorii în capitolul I al primului volum al „Capitalului". Analiza noțiunii de timp de muncă socialmente necesar ne permite o aprofundare și explicitare a conținutului legii valorii. Însuși Marx ne arată că legea valorii nu se poate reduce la simpla legătură dintre valoare și timpul de muncă socialmente necesar astfel cum este definit în capitolul de început al „Capitalului". „...**legea valorii mărfurilor,** spune Marx, **determină partea pe care societatea poate să o cheltuiască din întregul timp de muncă disponibil cu producerea fiecărei spețe de marfă în parte**"[1]). Legea valorii înseamnă deci cu mult mai mult decît faptul că valoarea mărfurilor este determinată de timpul de muncă necesar pentru a le produce **„în condițiile de producție existente, normale din punct de vedere social și cu media socială de îndemînare și intensitate a muncii"**[2]).

Este cunoscută și cea de a doua definiție dată de Marx noțiunii de muncă socialmente necesară, pe care o pune în legătură nu numai cu timpul cheltuit pentru producerea mărfii, dar și cu nevoia socială. **„Dacă într-o ramură de producție s-a cheltuit o cantitate prea mare de muncă socială ... valoarea produsului total este ... egală ... nu cu timpul de muncă cuprins în el, ci cu timpul de muncă care ar fi fost cheltuit proporțional dacă produsul total din această sferă s-ar afla în proporție cuvenită față de producția din celelalte sfere"**[3]). Marx reia de fapt aici ideea lui Boisguillebert la care s-a referit încă în lucrarea „Contribuții la critica economiei politice". **„La rîndul său,** spune el, **Boisguillebert reduce, dacă nu în mod conștient, în orice caz reduce în fapt — valoarea de schimb a mărfii la timpul de muncă, determinînd «adevărata valoare» (...) prin proporția justă în care timpul de muncă al indivizilor se repartizează între diferitele ramuri de producție"**[4]).

Am încercat în altă parte[5]) reducerea acestor două definiții ale timpului de muncă socialmente necesar la una singură, în sensul că proporțiile producției, determinate de structura nevoilor sociale, influențează în mod direct asupra timpului de muncă socialmente necesar, astfel cum el este determinat din punct de vedere tehnic în primul capitol al volumului I al „Capitalului". Timpul de muncă socialmente necesar din acest punct de vedere este influențat în mod direct de cantitatea mai mare sau mai mică de produs, corespunzătoare structurii nevoilor sociale. Producerea unei cantități mai mari de produs poate determina atragerea în producție a unor materii prime mai scumpe, a unor combustibili mai scumpi, a unor forțe de muncă mai puțin calificate. Toate acestea vor avea ca efect o creștere a timpului de muncă socialmente necesar. Necesitatea de a se produce o cantitate mai mare de produs va putea fi satisfăcută prin construirea unor întreprinderi noi, cu tehnica mai înaintată, sau prin producția în serii mari, lucru care va reduce timpul de muncă socialmente necesar. De asemenea, reducerea cantității de produse necesare se va face prin sistarea producției în întreprinderile cu cheltuieli mai mari de producție sau printr-o asemenea restrîngere a producției în întreprinderile existente încît cheltuiala de muncă să nu fie sporită, ci, dimpotrivă, redusă. Influența cantității de produs asupra timpului de muncă socialmente necesar este deci evidentă.

Toate acestea ar motiva deci formularea **mai largă** a legii valorii, acceptîndu-se ideea că **ea exprimă legăturile de determinare ce există între valoarea unei mărfi, timpul necesar pentru producerea ei, structura producției sociale și structura nevoilor sociale în sensul că producția și realizarea mărfurilor se face pe baza timpului de muncă socialmente necesar, adică a timpului necesar pentru a o produce în condițiile de producție existente, normale din punct de vedere social și cu media socială de îndemînare și intensitate, în așa fel încît cantitatea totală de marfă produsă din speța respectivă să se încadreze într-o structură a producției sociale totale, care să corespundă structurii nevoilor sociale.**

LEGĂTURA DINTRE structura producției sociale, determinată de nevoia socială, și valoare este însă și o legătură **inversă.** Valoarea ca expresie a timpului de muncă socialmente necesar influențează la rîndul ei asupra structurii producției. Modificarea timpului de muncă socialmente necesar pentru crearea unui produs îi modifică valoarea, determinînd astfel posibilitatea modificării cantității produsului respectiv. O scădere a valorii produsului permite o creștere a cantității produsului respectiv. Această creștere a cantității de produs poate avea loc în primul rînd fără o modificare a timpului total de muncă afectat fabricării acestui produs, ca urmare a sporirii productivității muncii. Acest lucru permite satisfacerea nevoii sociale într-o mai mare măsură decît înainte fără cheltuirea unei porțiuni mai mari din timpul de muncă al societății. Avem de a face aici cu lărgirea nevoii sociale, determinată de posibilitatea satisfacerii acestei nevoi lărgite. Este cazul unei **nevoi sociale elastice.**

În al doilea rînd, reducerea valorii produsului va putea avea ca urmare și o sporire a timpului total de muncă afectat acestui produs. Ieftinirea unității de produs poate determina o lărgire a consumului la marfa respectivă, în asemenea măsură încît pentru producerea acestei mărfi societatea să aloce chiar o porțiune mai mare din timpul de muncă de care dispune. Scăderea valorii mărfii va determina deci o creștere a producției acestei mărfi în proporții mai mari decît ar rezulta din simpla sporire a productivității muncii cheltuită anterior. La această sporire se adaugă și cea determinată de însăși sporirea cantității de muncă cheltuită pentru produsul respectiv. Aceasta va însemna satisfacerea nevoii sociale respective într-o măsură și mai mare decît în cazul anterior. Nevoia socială are în acest caz un grad de elasticitate și mai mare.

Înfine, reducerea valorii produsului poate determina o reducere a timpului total de muncă afectat producției respective. Acest lucru se va întîmpla atunci cînd nevoia socială referitoare la produsul respectiv este inelastică, cînd ieftinirea produsului nu poate determina o creștere a consumului său, deoarece nevoia socială pentru acest produs este satisfăcută prin cantitatea de marfă fabricată în condițiile vechi.

De asemenea, nu numai scăderea, dar și creșterea timpului de muncă socialmente necesar pentru producerea unei mărfi influențează asupra cantității de produs și asupra cantității de muncă ce se alocă producției respective. Dacă nevoia socială ce urmează a fi satisfăcută este inelastică o porțiune mai mare din munca totală a societății va trebui afectată produsului respectiv, reducîndu-se cantitatea de muncă destinată satisfacerii altor nevoi. Dacă nevoia socială respectivă este elastică, va fi redusă cantitatea de produs, porțiunea totală afectată acestui produs din timpul total de muncă al societății rămînînd neschimbată.

Prin urmare, legătura existentă între valoarea produselor, structura producției, și nevoile sociale rezultă nu numai din faptul că acestea din urmă influențează în mod **direct** asupra valorii prin influența pe care o exercită asupra timpului de muncă socialmente necesar, ci și **invers** prin influența pe care valoarea unui produs o exercită asupra structurii producției și satisfacerii nevoilor sociale. **Această legătură dialectică, reciprocă, trebuie considerată ca fiind unul din elementele constitutive ale legii valorii.**

ACESTE DOUĂ INFLUENȚE se exercită prin intermediul **cererii și ofertei** de mărfuri. În economia întemeiată pe proprietatea privată asupra mijloacelor de producție influența cantității de produse asupra valorii nu se poate manifesta altfel decît sub forma cererii și ofertei de produse la piața concurențială.

Structura nevoilor nu-și poate manifesta influența asupra structurii producției decît prin cerere. Structura producției, adică cantitatea produsă din fiecare speță de marfă, nu-și poate manifesta influența asupra timpului de muncă socialmente necesar pentru fiecare marfă în parte decît prin intermediul ofertei.

În ceea ce privește influența valorii asupra structurii producției, lucrurile se prezintă într-un mod asemănător. Astfel, o scădere a valorii unui produs sporește oferta produsului respectiv. Această sporire a ofertei atrage după sine reacții corespunzătoare ale cererii în funcție de elasticitatea nevoilor sociale respective. Lucrurile se întîmplă invers atunci cînd valoarea produsului crește. Așadar, pentru piața concurențială apare cu toată evidența faptul că cererea și oferta reprezintă un element constitutiv al mecanismului legii valorii[6]).

Dcosebirea esențială dintre piața socialistă și piața întemeiată pe proprietatea privată asupra mijloacelor de producție, constă în caracterul planificat al celei dintîi. Aceasta nu înseamnă că cererea și oferta ar fi elemente străine pieței socialiste. Însuși conținutul noțiunii de piață — care înseamnă totalitatea vînzărilor și cumpărărilor ce au loc în cadrul unui anumit complex economic — presupune cererea și oferta de mărfuri. Chiar dacă această cerere și ofertă sînt în mare măsură planificate — cum se întîmplă în economia socialistă — ele își manifestă efectele. Forma de manifestare a cererii și ofertei este bineînțeles alta într-o economie planificată, neconcurențială. Efectele nu vor fi nici ele identice cu cele dintr-o economie concurențială. Esența acestei categorii este însă aceeași.

Corelațiile dintre cerere și ofertă, sînt valabile în măsură și mai mare în acel compartiment al pieței socialiste care nu este supus planificării directe — piața țărănească. La această piață cererea și oferta sînt îmbinate cu elemente de concurență, care se manifestă într-un anumit cadru limitat.

UNA DIN CERINȚELE principale ale legii valorii este **schimbul echivalent între mărfuri.** Producătorii de mărfuri care intră în contact reciproc fie la piața concurențială, fie la piața socialistă neconcurențială își înstrăinează mărfurile rambursîndu-li-se valoarea acestor produse. În economia socialistă, atît întreprinderile sau unitățile economice întemeiate pe proprietatea de stat, cît și cele întemeiate pe proprietatea cooperatistă sînt producători autonomi, fiecare avînd patrimoniul său distinct care este gospodărit în conformitate cu principiile gestiunii economice proprii. Prin însuși faptul că este producătoare de mărfuri, întreprinderea, respectiv unitatea economică, este obligată să aibă o gestiune economică proprie, independentă atît de bugetul statului cît și de alte unități economice. Patrimoniul distinct al fiecărei întreprinderi, fondurile sale fixe și circulante trebuie încontinuu refăcute. Pe de altă parte, valoarea nouă ce se creează prin munca prestată în întreprindere și care este înmagazinată în produsele ei trebuie să-i revină atunci cînd aceste produse sînt înstrăinate, pentru a fi utilizată în conformitate cu reglementările legale, atît pentru reluarea producției cît și pentru lărgirea ei. Fără toate acestea, întreprinderile, după o anumită perioadă de timp, nu și-ar mai putea continua activitatea.

Echivalența schimbului este asigurată prin faptul că el are loc pe **baza valorii** mărfurilor **în strînsă legătură cu valoarea lor de întrebuințare.** Această legătură dintre valoare și valoare de întrebuințare în asigurarea echivalenței schimbului rezultă din faptul general că valoarea nu poate fi privită izolat și ruptă de valoarea de întrebuințare. Două produse care sînt echivalente din punctul de vedere al muncii socialmente necesare cheltuite pentru producerea lor pot avea însușiri de întrebuințare atît de diferite încît echivalența schimbului ar fi anihilată dacă valoarea lor ar fi luată în considerare fără o legătură strînsă cu valoarea de întrebuințare a produsului respectiv. Mecanismul complex al legii valorii nu poate acționa rupt de valoarea de întrebuințare.

O CATEGORIE ECONOMICA importantă, care constituie un element esențial al mecanismului legii valorii este **prețul.** Echivalența schimburilor se impune prin aceea că prețurile se formează pe baza și în jurul valorilor, adică a cheltuielilor sociale de muncă. Problema formării prețurilor în socialism reprezintă un capitol special al utilizării legii valorii de către statul socialist. Ea cere o tratare specială și nu poate fi menționată decît în treacăt în această prezentare succintă a mecanismului legii valorii în socialism.

Se impune doar sublinierea faptului că din teoria lui Marx rezultă că prețurile trebuie formate pe baza cheltuielilor sociale de muncă și că mai există și alte împrejurări care influențează asupra formării prețurilor. **„Oricare ar fi modul în care se stabilesc sau se reglează prețurile diferitelor mărfuri, una în raport cu alta, legea valorii domină mișcarea lor. Acolo unde scade timpul de muncă cerut pentru producerea lor, scad și prețurile; acolo unde el crește, cresc și prețurile, celelalte împrejurări rămînînd neschimbate".**[7]) De aici rezultă necesitatea unei studieri și determinări atente a înseși noțiunii de cheltuieli sociale de muncă, cît și a împrejurărilor care ar putea să influențeze formarea prețurilor atunci cînd aceste împrejurări nu ar rămîne neschimbate. Dacă în economia pieței concurențiale, în care prețurile se formează spontan, aceste probleme prezintă, ca să zicem așa, doar un interes teoretic, deoarece piața concurențială „ține seama" în formarea prețurilor de toate împrejurările, chiar dacă ele ne rămîn necunoscute, în economia socialistă cunoașterea exactă atît a cheltuielilor sociale de muncă, cît și a tuturor celorlalte împrejurări care influențează asupra mărimii prețurilor este o condiție fără de care așezarea prețurilor pe baze științifice nu poate reuși. Încercarea de a ne apropia

---

1) K. Marx, Capitalul vol. I, 1957, pag. 374.

2) K. Marx, Capitalul vol. I, pag. 72.

3) K. Marx, Teorii asupra plusvalorii, partea I-a 1959, pag. 163.

4) Marx-Engels, Opere, vol.13, pag. 43.

5) Vezi I. Rachmuth „Cheltuielile sociale de muncă și prețurile", Probleme economice, nr. 12/1968.

6) Subliniem în mod deosebit faptul că această concluzie se impune încă înainte ca să fi fost pus în discuție raportul valoare—preț. Cererea și oferta au, după cele de mai sus; nu numai rolul de a determina abaterile prețurilor de la valori, însăși tratarea raportului dintre valoare și nevoia socială nu este posibilă fără categoria cererii și ofertei.

7) Karl Marx, Capitalul, vol. III, partea I-a, pag. 183.

(Continuare în pag. 15)

ȘANTIER ȘTIINȚIFIC

OBIECTUL CERCETĂRII DV.?

Răspunde:

conf. dr. Gheorghe P. APOSTCL

ȘANTIERUL CREAȚIEI NOASTRE ȘTIINȚIFICE este legat mai puternic decît oricînd de mersul mereu ascendent al economiei românești, de preocupările multiple ale partidului și statului îndreptate spre ridicarea nivelului calitativ al întregii activități, al punerii mai bine în valoare a imenselor posibilități de care dispunem. În acest larg context, în care avem atîtea lucruri de făcut și — de ce să n-o spunem deschis — în care rămînem încă serios datori, încerc să înscriu și modesta mea contribuție de a elucida cîteva elemente teoretice ale desfășurării progresului tehnico-științific contemporan. Consider că o asemenea strădanie ar fi lipsită de adevărata sa finalitate dacă n-ar avea drept țel major de a ajuta într-un fel sau altul, direct și indirect, amplul proces de edificare a socialismului în România.

Așa cum am mai avut prilejul s-o spun, deși în literatura de specialitate se fac numeroase referiri la forța extraordinară a revoluției tehnico-științifice contemporane, la efectele ei economice și social-politice, există încă numeroase „goluri", analiza este încă deficitară, generalizările sînt de slabă factură și de aceea aspectele **calitative** *nu au fost scoase la iveală pînă la capăt. Or, marea forță de investigare a învățăturii marxist-leniniste — care trebuie să constituie instrumentul fundamental pe toate șantierele creației științifice —, o constituie faptul că pe baza unei analize multilaterale permite sesizarea a ceea ce este nou, a specificului calitativ al proceselor și fenomenelor social-economice. Iată de ce printre problemele de bază pe care încerc să le abordez figurează înainte de toate* **modificările calitative în domeniul forțelor de producție**; *cred că însuși conceptul de „forțe de producție" trebuie regîndit, astfel încît să exprime realitățile vieții economice contemporane, să permită sesizarea mai cuprinzătoare și mai profundă a principalelor ei tendințe. În legătură cu schimbările în structura pe ramuri determinate de progresul tehnico-științific actual voi aborda și* **problema decalajelor** *care există astăzi în lumea capitalistă, precum și implicațiile lor sociale, problemele*

„...doar este știut că de soliditatea și arhitectonica schelelor depinde, în bună măsură, viitorul edificiului".

foarte interesante ale folosirii forței de muncă și ale modificărilor ce se produc în structura de profesii, în structura socială, o suită de aspecte care vor contura mai bine **conceptul contemporan de „muncitor productiv colectiv".**

Mi-am propus să adîncesc **analiza caracterului contradictoriu — aș spune chiar extrem de contradictoriu — pe care îl are dezvoltarea științei și tehnicii în lumea capitalistă contemporană**, *să surprind mai amplu corelațiile intime ale proceselor foarte complexe în care se manifestă factorii interni și internaționali, încredințat fiind că factorii interni au fost și sînt întotdeauna, în ultimă analiză, factorii hotărîtori. În cadrul acestei analize voi încerca să scot în evidență faptul că revoluția tehnico-științifică contemporană nu se desfășoară nicăieri în mod liniar, că lupta dintre vechi și nou se manifestă cu o deosebită forță; în țările capitaliste, multe dintre manifestările progresului științifico-tehnic capătă forme tragice, care afectează destinul a milioane de oameni ai muncii. Aceste teze îmi vor permite să combat o serie de idei și afirmații ale ideologilor burghezi despre pretinsa reînnoire a capitalismului în era... „tehnotronică", a „revoluției cibernetice"...*

În relația monopolist-statală *contemporană eu văd un proces amplu și complex de adaptare a capitalismului la condițiile actuale, ale stadiului nou de dezvoltare a forțelor de producție; deci un amplu proces economic determinat de revoluția tehnico-științifică. Particularitatea esențială a fazei actuale a capitalismului monopolist de stat trebuie căutată în* **schimbările intervenite în mecanismul forțelor de producție și al relațiilor de producție, în interacțiunea dintre ele, în modalitățile noi de rezolvare a acestei contradicții în țările capitaliste.**

Sînt conștient că abordarea și rezolvarea corespunzătoare a acestor probleme — pe care le-am inclus de mai mulți ani pe „șantierul" meu de lucru — depind în bună măsură de **folosirea unei metodologii noi**, *care să răspundă cerințelor actuale.*

EFICIENȚA ECONOMICĂ ȘI EFICIENȚA ACTIVITĂȚII PRODUCTIVE — DOUĂ CATEGORII DISTINCTE

ÎN LITERATURA DE SPECIALITATE s-au expus, mai ales în ultimul timp, diferite puncte de vedere cu privire la indicatorii eficienței economice și la conținutul acestora. Desigur că o asemenea dezbatere este cît se poate de oportună, ținînd seama de actualitatea și importanța problemei, precum și de rolul pe care-l pot juca planificarea și indicatorii utilizați în mobilizarea rezervelor întreprinderilor în direcția utilizării raționale a potențialului material și uman.

După părerea noastră, analiza și precizarea indicatorilor, ar trebui să fie însoțite de lămurirea a însuși conceptului de eficiență economică, care dă posibilitatea să știm ce vrem să măsurăm din punct de vedere cantitativ. Mai ales că în literatură nu în toate cazurile se dă același conținut noțiunii de eficiență, iar indicatorii acesteia sînt notați nediferențiat, în funcție de nivelul la care se referă — economie națională, ramură sau întreprindere.

În definirea conținutului și în tratarea eficienței economice trebuie să ținem seama **de două elemente esențiale** și anume de necesitatea comparării nivelului eficienței economice cu parametrii atinși de creșterea acesteia în alte țări și de faptul că și în sfera neproductivă se fac cheltuieli și se obțin rezultate economice, ce influențează dezvoltarea economiei naționale. Pornind de la aceste elemente, considerăm că se poate vorbi — în cadrul unei unități dialectice — despre o **eficiență economică** a întregii activități sau eficiența economică în general și despre o **eficiență a activității economice** sau mai precis a celei productive.

În ceea ce privește conținutul categoriei **eficiența economică**, acesta nu poate fi altul decît economisirea muncii în sensul ei cel mai larg, de muncă vie și materializată (trecută), atît sub aspectul ei individual, cît și social, atît la nivelul unei unități, cît și la cel al economiei naționale în ansamblul ei, în toate compartimentele activității sociale unde, direct sau indirect, munca prestată creează bunuri materiale sau influențează în sens pozitiv producerea, folosirea ori economisirea acestora.

Eficiența activității productive constituie o parte componentă a **primei categorii.** Ea constă în a produce bunuri în cantitatea și calitatea corespunzătoare nevoilor reale ale societății în etapa dată, cu cheltuieli minime, situate la nivelul celor atinse de către țările dezvoltate din punct de vedere economic.

Este de la sine înțeles că între cele două concepte nu se poate pune un semn de egalitate *), ele diferind în principal prin sfera de cuprindere a fenomenului și prin complexitatea proceselor social-economice pe care le exprimă.

Eficiența economică, categorie economică deosebit de complexă, este în strînsă dependență cu întregul ansamblu de factori economici și social-politici care influențează mersul înainte al societății, constituind, în același timp, unul din factorii cei mai importanți care determină prosperitatea acesteia.

Fiind o sinteză, o rezultantă generală, eficiența economică necesită o analiză concretă și complexă pe fiecare etapă, pe fiecare proces, a fiecărui indicator separat și a acestora în interdependența lor în perioada curentă, dar și în perspectivă, atît în sfera productivă, cît și în cea neproductivă, la nivel național, cît și la nivelul parametrilor atinși pe plan mondial. Este evident că **eficiența economică la nivelul economiei naționale nu poate fi decît un corolar al eficienței tuturor activităților ce se desfășoară în cadrul fiecărui loc de muncă, în cadrul fiecărei unități sau ramuri de activitate.**

În cursurile de economie politică și în literatura de specialitate, indicatorii cei mai des folosiți pentru a caracteriza atît eficiența economică, cît și eficiența activității economice, sînt productivitatea muncii sociale și raportul valoric între venituri și cheltuieli.

După părerea noastră, folosirea acestor indicatori, deși **se impune, nu trebuie absolutizată,** întrucît nici unul, nici celălalt nu au capacitatea să reflecte în totalitate complexitatea categoriilor respective. Astfel, în timp ce productivitatea muncii sociale se limitează numai la activitatea productivă, eficiența economică depășește acest cadru; productivitatea muncii sociale reliefează în principal aspectul cantitativ, pe cînd **eficiența economică și eficiența activității economice** cuprind rezultate utile atît din punct de vedere cantitativ, cît și din punct de vedere calitativ; în sfîrșit, productivitatea muncii sociale este un atribut exclusiv al muncii utile concrete, pe cînd eficiența economică și eficiența activității economice privesc munca omenească în general, în sensul ei cel mai larg, atît a celei concrete, cît și abstracte.

Cel de al doilea indicator, cu toate că este mult mai complex și, o dată cu extinderea gestiunii economice proprii, capătă o semnificație mai mare, nu poate caracteriza singur sau chiar în asociație cu primul conținutul complex al eficienței economice. Se cunosc cazuri cînd, prin utilizarea lui, aprecierile contravin realității. De exemplu, unele întreprinderi, pentru a avea o viață comodă, mențin în fabricație produse învechite la care consumurile de materiale sînt mari; beneficiile pe produs sînt uneori mari datorită reducerii prețului de cost în condițiile menținerii prețului de vînzare neschimbat; întrucît muncitorii au căpătat experiență în operațiile de prelucrare, dau o productivitate ridicată. Modernizarea produselor solicită, evident, eforturi creative și de organizare; pentru început productivitatea poate fi afectată de insuficienta asimilare a produsului, iar beneficiile ar urma să fie mai mici. Judecînd prin prisma indicatorului la care ne referim, apare că menținerea în structura producției a produselor mai vechi ar fi eficientă, ceea ce, evident, este o eroare. În fapt, eficiența activității economice presupune fabricarea de produse care să corespundă cerințelor la nivelul cel mai înalt posibil astăzi. Oricine își poate da seama că degeaba produci, chiar cu cheltuieli minime, dacă produsele nu corespund din punct de vedere calitativ.

În afară de cele spuse mai sus, se impune să mai ținem seama de încă două aspecte:

a) Și în condițiile socialismului între felul cum măsoară întreprinderea costul produselor și felul cum acesta este măsurat la nivel social — de către societate — există o diferență; întreprinderea îl măsoară cu cheltuieli de fonduri, iar societatea — cu cheltuieli de muncă. Numai după ce produsul a trecut de la producător la consumator — deci după ce a depășit stadiul circulației, respectiv, al pieței — se poate într-adevăr vorbi despre faptul că produsele au căpătat o confirmare socială definitivă și munca prestată a fost recunoscută de către societate, iar cheltuielile efectuate cu producerea lor s-au verificat ca socialmente necesare.

b) În condițiile de astăzi ale țării noastre trebuie să facem comparații și cu nivelul atins de către țările cele mai dezvoltate din punct de vedere economic. Este adevărat că cheltuiala de muncă trebuie raportată la timpul de muncă socialmente necesar, timp specific pentru fiecare țară în parte; viața demonstrează că uneori parametrii stabiliți a fi atinși nu corespund cu cei mai buni pe plan mondial. Numai făcînd această comparație ne putem da seama în ce stadiu ne aflăm față de țările dezvoltate din punct de vedere economic și, respectiv, ce mai avem de făcut. Această necesitate se impune cu atît mai mult, cu cît în zilele noastre diviziunea muncii pe plan mondial, schimburile de valori și cooperarea în producție se dezvoltă și se intensifică. Or, în condițiile în care eficiența economică nu se situează la parametrii atinși pe plan mondial, țara pierde o parte din valoarea nou creată în favoarea altora.

Apreciem că cei doi indicatori pot fi folosiți la analiza eficienței economice și a eficienței activității economice încadrați într-un sistem închegat, bine structurat, în care fiecare indicator are anumite sarcini și un anumit rol. Dar, mai presus de toate, nu trebuie absolutizată și, respectiv, fetișizată funcția nici unuia dintre ei. Intervin aici cunoștințele specialistului și spiritul lui de discernămînt pentru a descifra sensurile adevărate ale fenomenului sau procesului economic, judecata de valoare și, bineînțeles, alegerea celor mai corespunzătoare instrumente de lucru.

lector univ. M. CURTEANU

*) Uneori, în literatura de specialitate noțiunea de eficiență economică se identifică cu cea de eficiență a activității economice și invers. De pildă, dr. C. Iacobovici-Boldișor susține că „la nivelul economiei naționale, eficiența economică în toate domeniile de activitate ale sferei producției materiale... reflectă în esență productivitatea muncii sociale, fiind o expresie directă a acesteia". (Categoria eficiența economică în socialism, în Eficiența activității economice, Editura Politică, 1967, pag. 36). Este evident că autorul vorbește de fapt de eficiența activității productive și nu de eficiența economică. Pe de altă parte, reducînd această eficiență la un simplu raport, se pierd din vedere o seamă de alte laturi importante ale ei.

FIȘE

■ Dr. Paul Meyer abordează, în cartea sa intitulată **Betriebliche Personalplanung** (Planificarea forței de muncă la nivelul întreprinderii), apărută recent (Wiesbaden Betriebswirtschaftlicher Verlag Dr. Th. Gabler GmbH), o serie de probleme de sociologie industrială și relații între oameni. El clasifică cauzele diferitelor conflicte care pot interveni între colegii unei întreprinderi în două categorii mari: 1. gradul de încărcare cu sarcini de muncă, în care include drept principală cauză lipsa de delimitare precisă a sarcinilor și continua improvizare a modului de executare a lucrărilor; tot din această categorie fac parte — după părerea autorului — încărcarea exagerată fără o recompensă corespunzătoare a anumitor colaboratori, respectiv ipoteza opusă a acestei situații, precum și deziluzionarea în sensul larg al acestei noțiuni ce poate apărea între diferiții colegi de muncă. 2. modul de încărcare în structura organizatorică a întreprinderii, în cadrul căreia cauza cea mai frecvent întîlnită o consideră pe aceea a polisubordonării, cînd un salariat nu știe cu precizie față de cine răspunde și din partea cui primește dispoziții.

■ Revista italiană STUDI ECONOMICI (nr. 4/1968) publică studiul **Il leasing: funczione e limiti** (Leasingul: funcție și limite) de Lucio Fiore. Autorul se ocupă de implicațiile economice ale „leasingului", adică ale sistemului, tot mai răspîndit azi în țările capitaliste dezvoltate, de închiriere a mijloacelor de producție. Acest sistem a apărut, arată autorul, ca o „linie de apărare" ca o modalitate de acoperire a „riscurilor" implicate de progresul tehnic. Este vorba, în primul rînd de riscul uzurii morale rapide care pîndește pe orice investitor; prin forma de creditare originală, care este „leasingul", se caută o **modalitate convenabilă de partajare a riscurilor și, respectiv, a profiturilor** între cel ce dă cu chirie și cel ce ia cu chirie. Menționăm că studiul conține și o interesantă descriere a tipurilor de „leasing" cunoscute.

■ Estetica industrială („industrial design") — consideră Ionel Achim, autorul cărții **Introducere în estetica industrială,** apărută în Editura științifică, 200 pag. — nu numai că a ieșit din stadiul anonimatului sau al subestimării, dar se impune în societatea contemporană ca una din disciplinele cu largă aplicabilitate. Estetica industrială — spune autorul — se conturează ca o disciplină de sinteză și ca un caz particular de estetică aplicată. Ea nu se contopește cu teoria estetică „generală", dar nici nu poate fi privită izolat de aceasta, este teorie și practică a intervenției metodice asupra obiectului tehnic.

■ Utopie sau știința de mîine în lumea de azi? Plecînd de la această întrebare Editura Marabout Université prezintă volumul **Le dossier de la cybernétique** (Dosarul ciberneticii), 1968, 318 pag. Încercarea de a lămuri obiectul și importanța ciberneticii pentru diferitele sectoare ale activității umane reunește în paginile volumului personalități marcante ale genului, dintre care cităm pe: Georges R. Boulanger, Leon Delpech, Abraham A. Moles, Gordon Posk, Helmar Frank etc. Punîndu-se în discuție probleme ca: obiectul ciberneticii, gîndirea cibernetică; inteligența artificială; raportul automate-cibernetică; omul artificial; medicina și cibernetica; omul, societatea și cibernetica; raportul cibernetică — filozofie — pedagogie și artă, se realizează o privire de ansamblu asupra principalelor păreri existente în domeniul atît de controversat al ciberneticii.

Din confruntarea de idei pe care o prilejuiește apariția volumului, una pare a fi comună tuturor autorilor: cibernetica lui Norbert Wiener, aceea a mecanismelor reflexe, s-ar fi transformat în scurt timp într-o cibernetică „generală" care are ambiția de a construi mașini inteligente și de a explica totalitatea fenomenelor vieții.

LEGEA VALORII

(Urmare din pag. 13)

de soluționarea unor astfel de probleme trebuie rezervată unor cercetări speciale.

ELEMENTELE PREZENTATE pînă acum ale legii valorii o caracterizează ca o **lege de funcționare** a sistemului economic, ca o lege care exprimă legături de simultaneitate, de interacțiune între fenomene concomitente sau legate prin raporturi de cauzalitate imediate. Afară de această categorie de legi, mai distingem **legile de dezvoltare,** de succesiune, care exprimă o anumită înlănțuire a fenomenelor, o anumită direcție de dezvoltare îndelungată, determinată în mod obiectiv. Intercondiționarea reciprocă dintre timpul de muncă socialmente necesar și structura producției și a nevoilor, rolul cererii și ofertei în mecanismul legii valorii, schimbul echivalent și transformarea valorii în preț, toate acestea țin de legea valorii ca lege care guvernează funcționarea așa zicînd **în spațiu** a anumitor procese economice, făcîndu-se oarecum abstracție de dimensiunea **timp,** cu toate că, evident, funcționarea legii valorii ca exprimînd legături de stimultaneitate, de interacțiune, contribuie prin însuși acest fapt la modificarea situațiilor din economie, la dezvoltarea economică a societății.

Complexul de legități pe care îl reprezintă legea valorii cuprinde însă și un aspect important care ține propriu-zis de **legile de succesiune și de dezvoltare;** este vorba de tendința obiectiv determinată de scădere continuă a timpului de muncă socialmente necesar și deci a valorii mărfurilor.

Această tendință obiectivă este legată de legea creșterii productivității muncii, — lege generală; legea valorii trebuie considerată ca fiind tendința obiectivă de reducere a cheltuielilor de muncă pe unitatea de produs, **în anumite condiții** sociale date, adică în condițiile existenței producției de mărfuri.

Acest aspect al acțiunii legii valorii se manifestă în capitalism prin mijlocirea concurenței. O perfecționare tehnică introdusă într-o anumită întreprindere reduce timpul individual în care produsul respectiv este creat în întreprinderea respectivă. Ceilalți întreprinzători care fabrică același produs sînt obligați să-și perfecționeze și ei producția. În modul acesta are loc reducerea timpului de muncă socialmente necesar. În economia socialistă acest aspect important al legii valorii, anume tendința obiectivă de reducere a timpului de muncă socialmente necesar, deci a valorii, se manifestă prin faptul că întreprinderile sînt interesate în perfecționarea producției, în introducerea tehnicii noi, în luarea oricăror măsuri menite să reducă cheltuiala de muncă. Acest lucru se înfăptuiește prin intermediul venitului net care rămîne întreprinderii după acoperirea cheltuielilor sale de producție. Acestea ar fi tendințele, respectiv cerințele **obiective** ale legii valorii, astfel cum se manifestă ele și în economia socialistă. Aceste determinări sînt însă insuficiente pentru explicarea mecanismului de acțiune al legii valorii în economia socialistă, întrucît acest mecanism, ca și în cazul oricărei legi economice, mai cuprinde o serie de elemente care țin de factorul conștient, de acțiunea conștientă a oamenilor.

(Va urma)

blocnotes

PREISTORIA CERCETĂRII SOCIALE CONCRETE ROMÂNEȘTI (II)

ÎN CADRUL DE ANSAMBLU astfel definit, un anume loc — neglijat pînă acum în scrierile dedicate preistoriei cercetării sociale concrete din țara noastră — s-ar cuveni rezervat însă lucrărilor lui Miron Costin, Ion Neculce și stolnicului Constantin Cantacuzino. Spre deosebire de cronica de compilație a lui Grigore Ureche, în „Letopisețul Țării Moldovei dela Aron Vodă încoace" al lui Miron Costin (1633—1691) există o parte, ultima, începînd cu prima urcare în scaun a lui Gheorghe Ștefan, în aprilie 1653, cînd cronicarul avea 20 de ani, care are, așa cum s-a observat, caracterul unor memorii.

Chiar de la începutul acestor memorii, Miron Costin formulează pentru prima dată în literatura noastră, ideea superiorității observării directe a faptului social (George Călinescu aprecia că face „cel dintîi la noi o mică teorie a cunoașterii") în termeni lipsiți de echivoc **„Iară vederea singură den toate așază în adevăr gîndul nostru și ce să vede cu ochii, nu încape să hie îndoială în cunoștință".**

Metoda observării directe a realității se conjugă la cronicar cu cerința relatării imparțiale a faptului social observat, independent de părerile sau sentimentele personale ale celui ce relatează. Aceasta a doua idee importantă pentru tema pe care o discutăm este formulată astfel de Miron Costin în relatarea bătăliei din 1653, de la Tîrgul Frumos, dintre Gheorghe Ștefan și Vasile Lupu: **„Nemică nu strică credința așa celor ce scriu letopisețele ce fătăriia, cîndu veghe voia unue și coboară lucrul cu hula altuia, noi, măcară că am hi datori cu pomenire lăudată mai multu lui Ștefan vodă, dela carele multă milă am avut, decît lui Vasile vodă, dela carele multă urgiiă părinții noștri au petrecut, iară dreptatea socotind, nu poci scrie intr'alt chip".**

Cu ideea relatării exacte a faptelor facem un pas important înainte în consemnarea cronicărească a practicii sociale; ea nu împietează însă asupra poziției ideologice de pe care patriotul boier moldovean o interpretează.

În sfîrșit să reamintim că o dată cu Miron Costin conținutul tematic al cronicii se lărgește; războaiele și împrejurările schimbărilor în domnie rămîn tema principală, dar relatarea diferitelor obiceiuri din viața domnitorilor și a boierilor, a practicilor politice, a situației economice, pe scurt a ceea ce s-au numit „treburile dinlăuntru", începe să ocupe un loc mai important (P. P. Panaitescu). Observarea directă a acestor realități, prezentată cu talent literar, se adaugă culturii și inteligenței cronicarului care poate ridica pe o nouă treaptă asocierea diferitelor fapte, cu tendință — implicită sau explicită — spre o oarecare generalizare a practicii sociale.

Aprecierea aceasta nu trebuie să inducă în eroare; sîntem încă în preistoria cercetării sociale directe și legăturile care încep să fie stabilite între diferitele fenomene sînt exterioare.

Calitatea analizei rămîne aproximativ la același nivel și în cronica lui Ion Neculce (1672—1745), în care însă partea de memorii, bazată pe observarea directă a faptelor relatate, la care autorul este adesea participant nemijlocit, devine precumpănitoare.

Descrierea stărilor social-politice, economice și fiscale, a obiceiurilor vieții publice ocupă un loc simțitor mai larg în cronica lui Ion Neculce, iar tendința spre interpretarea practicii sociale este atît de evidentă încît s-a putut conchide că **„ne dă o imagine vie a clasei exploatatoare, ne ajută să înțelegem în mod concret cauzele ruinării și decăderii totale a țărilor noastre — stările de lucruri pe care le înfățișează el sînt doar valabile, în tot ce au ele esențial, și pentru Muntenia — și totodată izbutește să privească cu ochiul său de artist aceste aspecte tragice ale vieții publice moldovenești"** (Iorgu Iordan).

Mai mult decît predecesorul său, Ion Neculce preferă să se bazeze pe observarea directă a realității, singura căreia îi acordă credit nelimitat, folosește cu rezerve declarațiile martorilor cînd nu are altă soluție și se degajează de răspundere cînd consemnează relatări orale indirecte.

Deși nu ajunge cu cronica sa pînă la relatarea unor fapte cărora să le fi fost contemporan, stolnicul Constantin Cantacuzino (1650—1716) vădește concepții sub anume aspecte similare celor ale amintiților cronicari moldoveni atunci cînd, supunînd unei atente și științifice analize critice izvoarele pe care își poate baza lucrarea, deplînge lipsa unor relatări bazate pe cunoașterea nemijlocită a faptelor și își manifestă neîncrederea față de informația orală transmisă indirect.

Pe terenul pe care își propuneau să pășească încă timid Miron Costin și Ion Neculce, lucrurile încep să se limpezească o dată cu scrierile, care au însă de această dată un cadru general geografic, datorate lui Nicolae Milescu-Spătarul și Dimitrie Cantemir, cei doi mari învățați de la răscrucea secolelor XVII—XVIII considerați pe drept cuvînt ca premergători nu numai ai cercetării geografice, dar și ai cercetării sociologice românești.

Călător experimentat prin Europa, pe care o vizitează din Turcia în Germania și din Suedia în Franța încă înainte de a se expatria definitiv și stabili în Rusia, spătarul Nicolae Milescu (1636—1708), erudit de reputație internațională, și-a înscris numele în istoria cercetărilor sociologice concrete prin însemnările făcute în cursul călătoriei sale în China (1675—1678), însemnări reunite în trei lucrări: „Călătoria de-a lungul Siberiei de la Tobolsk pînă la fortul Nercinsk", „Raportul oficial al soliei lui Nicolae Spătarul în China" și „Descrierea Chinei". Verifică prin proprie experiență superioritatea observației directe și relatează, pas cu pas, viața și obiceiurile populațiilor pe care le întîlnește în drum, ceea ce depășea, este ușor de dedus, cadrul obligatoriu al rapoartelor, vădind spiritul de investigație științifică de care era călăuzit. Preocupările pentru informarea geografică sînt precumpănitoare și figurau probabil ca unul din obiectivele misiunii sale; detaliul etnografic este însă mereu prezent într-o tratare care îmbină aspectul istoric cu cel economic și social-cultural, bazat pe observarea nemijlocită a realității.

Devenite prin originalitatea informației, ca și prin pertinența observațiilor asupra moravurilor și raporturilor sociale izvor de documentare pentru numeroși oameni de știință, însemnările boierului vasluian ne pun nu numai în fața unui bogat material faptic, caracteristic diferitelor ramuri ale cercetării sociologice, care avea să se constituie ulterior în disciplină științifică de sine stătătoare, dar și în fața unui cercetător preocupat să studieze cu obiectivitate faptele consemnate — uneori prin comparație cu altele similare — spre a ajunge să înțeleagă resorturile vieții sociale cu care vine în contact.

Costin MURGESCU

ECONOMIE MONDIALĂ

S. U. A.

LA ORDINEA ZILEI: COMBATEREA INFLAȚIEI

AȘADAR LATURA ECONOMICĂ din Mesajul despre Starea Uniunii, prezentat de președintele Johnson, la 14 ianuarie, cu 5 zile înainte de instaurarea noului președinte ales, Richard Nixon, este îndreptată, după cum pronosticau și comentatorii, împotriva tendințelor inflaționiste pe care președintele S.U.A. le consideră „problema nr. 1 a economiei".

Creșterea excesivă a prețurilor și rata record a dobînzii fac imperativă adoptarea unui buget echilibrat pentru anul fiscal următor, afirma președintele Johnson. Bugetul pentru 1969—1970 ar urma să înregistreze încasări de aproximativ 198 miliarde dolari, iar cheltuielile s-ar ridica la peste 195 miliarde dolari. Echilibrarea bugetară va putea fi realizată în primul rînd pe calea prelungirii duratei de aplicare a suprataxei de 10%, intrată în vigoare cu 6 luni în urmă și care urma să expire la 30 iunie 1969.

Mesajul președintelui Johnson și discursul rostit de el în Congres la 15 ianuarie, cu privire la bugetul pe 1969—1970 prevăd de asemenea o creștere a cheltuielilor pentru ocrotirea socială, vizînd combaterea sărăciei, reconstruirea cartierelor insalubre și sporirea ajutoarelor de șomaj, paralel cu crearea unei „bănci pentru dezvoltarea urbană" care să atragă la aceste acțiuni fonduri private.

În ce privește cheltuielile militare, se preconizează o oarecare creștere. Ele vor reprezenta peste 41% din cheltuielile bugetare, urcînd la 81,5 miliarde dolari față de 81 miliarde în anul fiscal curent.

Într-o declarație făcută simultan cu prezentarea Mesajului, președintele ales Richard Nixon și-a exprimat acordul cu cursul propus de Johnson, adăugind că va menține suprataxa atîta timp cît economia va cere acest lucru.

● „Psihologia inflaționistă" și previziunea economică

RECOMANDAREA de a continua măsurile antiinflaționiste este prezentată într-un moment de oarecare derută pentru economiștii americani, care constată că pronosticurile lor de acum 6 luni nu se adeveresc. După cum se exprima unul din acestia (citat de revista engleză **The Economist**, fără să i se amintească însă numele) „nu am acum încredere în previziuni, inclusiv ale mele". Faptul se explică prin aceea că „S.U.A. se află pe creasta unui val inflaționist". Rapiditatea creșterii prețurilor modifică deciziile oamenilor de afaceri care își sporesc planurile de investiții în așteptarea unor profituri mai mari. Astfel creșterea prețurilor contribuie ea însăși la accelerarea procesului inflaționist.

Într-adevăr, în pofida măsurilor deflaționiste intrate în vigoare în iunie trecut, între care suprataxa amintită și o reducere substanțială a cheltuielilor federale, economia a continuat să avanseze. Prețurile au crescut în medie cu 5% — la unele produse de consum chiar cu 10—15%.

Pentru prima jumătate a anului 1969, oamenii de afaceri anunță că intenționează să sporească cu 8% investițiile iar comenzile de bunuri de consum de folosință îndelungată cresc și ele. Cea mai izbitoare este însă evoluția pe piața creditului. Contrar pronosticurilor, rata dobînzii a urcat la un nivel record. Mărirea ratei scontului — de la 5¼ la 5½ în luna decembrie nu a dus deocamdată la rezultate.

Cursul economic recomandat de Administrație — acela al adoptării unui buget echilibrat, — se situează pe o poziție de mijloc între curentul de opinie tradiționalist, care socotește că mijlocul principal de combatere a inflației este lichidarea deficitului bugetar, și adepții așa-numitei „Școli de la Chicago" care susțin că nu deficitul bugetar, ci volumul circulației monetare este cauza principală a fenomenelor inflaționiste. Consilierii economici ai lui Nixon consideră că indiferent de cauzele reale ale inflației, volumul masei monetare nu va putea fi redus atîta timp cît va trebui finanțat un deficit bugetar uriaș.

● Consensul lipsește

OPINIILE economiștilor variază în ce privește eficiența cursului adoptat pentru a reduce supraîncălzirea economiei.

Unii din ei sînt de părere că măsurile antiinflaționiste anunțate vor fi suficiente pentru a încetini creșterea prețurilor și urcarea dobînzii, cu atît mai mult cu cît unele nu vor intra în vigoare decît în prima parte a anului 1969. Astfel, sporul de impozite pentru ocrotirea socială va fi introdus abia la 1 ianuarie, iar în primăvară va fi colectat sporul impozitelor pe venituri. După estimări provizorii efectul acestora va fi efectuarea unei puncții de aproximativ 3 miliarde dolari în consumul individual. În această eventualitate ritmul dezvoltării economiei s-ar încetini fără a provoca o recesiune.

Alții consideră că măsurile anunțate nu sînt însă suficiente în momentul în care cei mai mulți indicatori prevestesc încă o accelerare a supraîncălzirii, iar spirala prețurilor și salariilor urcă amețitor. Ei sînt de părere că ar fi necesare acțiuni deflaționiste mult mai drastice chiar cu prețul unei sporiri substanțiale a șomajului.

● Pericolele sincronizării

MĂSURILE Statelor Unite sînt urmărite cu atenție și îngrijorare de observatorii economici din alte țări occidentale. Aceasta nu este de mirare, căci Statele Unite reprezintă aproape jumătate din producția industrială a lumii capitaliste și o șeptime din schimburile externe. Relatînd această îngrijorare ziarul american **Christian Science Monitor** (8 ianuarie) amintea că, atunci cînd soldații mărșăluiesc peste un pod suspendat li se ordonă să nu își sincronizeze pasul căci acest lucru ar putea dărîma podul. Adoptarea simultană a unor măsuri deflaționiste într-un mare număr de țări industriale (așa cum a și început să se întîmple în Anglia, Franța și S.U.A.) susțin ei, ar putea intensifica tendințele recesive existente, provocînd o recesiune majoră.

Previziuni publicate zilele acestea de O.C.D.E. anunță o creștere medie de numai 4% a economiei celor 21 membri ai săi în 1969, în comparație cu 5% în anul care a trecut. La acestea se adaugă posibilitatea unei noi crize monetare în prima parte a anului 1969. „Adevărul neplăcut este că în comerțul internațional vor rămîne dezechilibre importante... Situația s-ar schimba foarte mult dacă valul tulburărilor monetare în Europa continentală (occidentală n.a.) s-ar înălța destul pentru a antrena cu sine lira și dacă, la rîndul său, ar crea temeri substanțiale pentru dolari și alte valute", atrăgea atenția revista **The Economist** (28 decembrie) subliniind și ea numeroasele incertitudini ale anului 1969 pentru economia occidentală.

Irina VIANU

NOTE

GLASUL ROȚILOR DE TREN

DUPĂ TERMINAREA ultimului război mondial, țările ale căror mijloace de transport fuseseră grav avariate, făceau în primul rînd efortul de a-și reface căile ferate. Acestea erau considerate mai peste tot ca o industrie de bază. Transporturile rutiere s-au dezvoltat însă, paralel, în asemenea măsură, încît în țări ca Italia, Anglia, R.F.G. ele dețin prioritatea. Chiar într-o țară brăzdată de canale ca Olanda, camioanele asigură 58,4% din transportul mărfurilor ; pe apă se transportă numai 34,1% iar pe calea ferată 7,5%. În zece ani, dezvoltarea traficului pe calea ferată în Franța a fost de 28%, pe apă de 36%, a transportului rutier de 165%. Diferitele vehicule din traficul rutier se adaptează ușor la nevoile cele mai variate ale transportului. Livrările parțiale, fracționate, cerute frecvent de diferite industrii și întreprinderi, pot fi satisfăcute mai ușor pe această cale. Există diferențe sensibile în volumul de fonduri pe care le acordă diferitele țări echipamentului rutier : în R.F.G., de pildă, 1,3% din venitul național, în Italia 0,8%, în Benelux 0,7%, în Franța 0,4%.

Camioanele, și în special cele de tonaj greu, distrug șoselele asfaltate. Din încasările fiscale pe automobile, în R.F.G., 69% se întorc în cheltuielile pentru rețeaua rutieră ; în Olanda 68%, în Italia 27%, în Belgia 23%, în Franța 13%. Rentabilitatea camionului este din ce în ce mai contestată și un economist cunoscut ca francezul Alfred Sauvy, se află printre contestatori. El se referă, ca exemplu, la următoarea alegere de făcut : sînt de transportat 1 000 de tone de portocale de la Marsilia la Paris — se poate organiza un tren cu 50 de vagoane de 20 de tone fiecare, care folosește pe parcurs două persoane dar se poate organiza și o caravană de 60 de camioane, cu 60 de șoferi. Care este soluția cea mai bună, ținînd seama și de faptul că trenul asigură în același timp o securitate mai mare a mărfii, ferind-o, în exemplul dat, de 4 000 viraje cu perfidii imprevizibile ?

Apoi, cele mai numeroase accidente mortale pe șosele le provoacă camioanele. Un colaborator al Ministerului Transporturilor în Franța atrage atenția asupra faptului că față de situația dată, ar trebui un jandarm pe lîngă fiecare șofer de camion. Parcul de camioane grele în Franța numără 2 100 000 vehicule. Șoferii de pe camioane, în ciuda interdicției legale de a sta la volan mai mult de 10 ore, sînt în situația de a șofa de multe ori timp de 16—20 de ore într-o singură cursă.

Astfel încît, în R.F.G. și în Anglia se pun azi frîne dezvoltării transporturilor rutiere. Legi speciale în favoarea căilor ferate sînt propuse în ambele țări. În Franța, Ministerul Transporturilor elaborează un plan destinat să încurajeze transportul feroviar pe distanțe lungi, lăsînd celui rutier cîmp liber numai pe parcursurile mai mici de 200 km.

„Glasul roților de tren" are șansa să se mai facă auzit multă vreme.

FEMEILE ȘI MUNCA

MUNCA femeilor este și azi în țările capitaliste o problemă socială apăsătoare. În mare măsură acest lucru reiese și din discuțiile purtate recent la Paris, sub patronajul O.C.D.E., de către mai mulți reprezentanți sindicali și specialiști în problemele de utilizare a forței de muncă, din Franța, Italia, Belgia, Anglia, Irlanda, Austria, Danemarca și Norvegia. Discuțiile s-au referit numai la țările Europei occidentale.

Evaluînd situația s-a putut constata că în prezent mîna de lucru feminină pătrunde oarecum în sectoare ce-i fuseseră altădată inaccesibile, ca de pildă : întreținerea și repararea automobilelor ; conducerea autobuzelor, taxiurilor și podurilor rulante ; sudura electrică ; muncile de cablaj, montaj, mulaj ; controlul proceselor automate ; programarea electronică. S-a putut chiar cita cazul unei uzine de produse chimice și al unui laminor automat în Suedia, în întregime acționate de femei. În sfîrșit, a reieșit din exemplele arătate prezența femeilor în funcțiuni ce implică... „manifestarea unei autorități" : agenți de circulație, agenți în poliția de moravuri, în armată etc.

Un reprezentant al Direcției afacerilor sociale a „Comunității Europene" a trebuit să arate că legislațiile cu privire la utilizarea muncii feminine constituie însă o frînă puternică. Din 1934 în Italia, și din 1914 în Franța — adică dintr-o perioadă cînd insalubritatea era o regulă în fabrici — se mențin și azi stipulațiuni ce interzic munca femeilor. Prevederile cu privire la munca de noapte și la orele suplimentare favorizează și ele discriminarea față de brațele de muncă feminine. Însă cea mai dureroasă, în multe țări, rămîne problema maternității. Dacă în Italia măsurile de protejare a maternității, înainte de sarcină, și după sarcină pînă ce copilul împlinește un an, se exprimă prin garanții economice și sanitare, în Olanda convențiile colective prevăd încă și acum posibilitatea de concediere a muncitoarelor, sau funcționarelor, în caz de căsătorie. Deși, în teorie, discriminarea în plata muncii tinde să scadă, „se recurge simultan, într-o măsură mereu mai mare, la artificii juridice și contractuale care permit să fie clasată munca feminină în categoriile inferioare".

Pentru a semnala o oarecare evoluție pozitivă, reprezentanta Confederației Generale a Muncii din Norvegia a citat cazul unor întreprinderi publice și particulare, de la Oslo, care au cumpărat un număr de circa 100 locuri în creșele de zi ale Municipalității pentru a combate „absenteismul" tinerelor mame.

Reprezentanții sindicali care au luat cuvîntul în încheierea dezbaterilor au trebuit să atragă atenția asupra „limitelor evoluției în curs".

DOCUMENTAR

CREDITELE DE EXPORT

în sprijinul industriei țărilor în curs de dezvoltare

DEZVOLTAREA ECONOMICĂ reclamă, paralel cu mobilizarea și valorificarea eficientă a propriilor resurse materiale și umane, un import crescînd de bunuri și echipamente industriale pentru nevoile de investiții. Este un fapt recunoscut că importanta creștere a importului de astfel de produse a avut o contribuție mare la expansiunea industrială a țărilor în curs de dezvoltare din ultimii ani, producția acestei ramuri a economiei crescînd într-un ritm relativ înalt de circa 7% în medie pe an. Realizarea obiectivelor și programelor de industrializare a acestor țări implică extinderea inporturilor, în special de mașini și utilaje. Dar acest lucru nu este posibil decît dacă țările respective vor reuși să obțină de la an la an un volum sporit de mijloace de plată externe.

În prezent, după aprecierea unanimă a specialiștilor, în țările în curs de dezvoltare există o penurie persistentă de lichidități internaționale. Rezervele lor de aur și devize au scăzut de la 11,3 miliarde dolari în 1952 la 8,2 miliarde dolari în 1962. Deși situația s-a ameliorat în ultimii ani, rezervele ajungînd să reprezinte la sfîrșitul anului 1967 aproape 12 miliarde dolari, sporul rezervelor nu este pe măsura creșterii nevoilor de import ale țărilor în curs de dezvoltare. Mai mult, după cum arată statisticile Fondului Monetar Internațional, dacă se face abstracție de țările exportatoare de petrol și de alte cîteva țări avantajate de condiții speciale, rezervele de aur și devize ale marii majorități din grupul acestor țări au bătut practic pasul pe loc în ultimii doi ani.

După cum se știe, aprecierea capacității de plată externă a țărilor se face prin raportarea lichidităților lor internaționale (în primul rînd a rezervelor lor de aur și devize) la valoarea anuală a importurilor lor. Or, după cum rezultă din statisticile O.N.U., acest raport a scăzut considerabil : de la 70,1% în 1948 la mai puțin de 32% în 1966 (vezi tabelul).

În condițiile insuficienței mijloacelor de plată externe, promovarea exporturilor (îndeosebi de produse prelucrate), ca o cale principală de obținere a devizelor, a devenit o problemă crucială pentru țările în curs de dezvoltare, alături de extinderea industriilor de înlocuire a importurilor. Evoluția recentă a comerțului lor exterior confirmă preocupările acestor țări pentru o participare cît mai intensă la circuitul mondial de bunuri materiale, pentru folosirea avantajelor cooperării economice internaționale în scopul valorificării eficiente a propriilor lor resurse ; acest lucru a fost reafirmat la dezbaterile din cadrul diferitelor organisme internaționale specializate (U.N.C.T.A.D., G.A.T.T. ș.a.). Conform statisticilor O.N.U., între anii 1960 și 1967 exportul țărilor în curs de dezvoltare a crescut de la 27,4 miliarde dolari la peste 40 miliarde dolari[1]). Este îmbucurător faptul că această creștere s-a datorat în primul rînd expansiunii exporturilor de produse finite care au crescut cu 104%, față de un spor de numai 36% înregistrat la exportul de materii prime. Trebuie remarcat însă că ritmul de creștere a exporturilor acestui grup de țări s-a încetinit în 1967 (+3,6%), față de anul precedent (+6,3%).

În eforturile lor de a-și diversifica exporturile de produse finite, țările în curs de dezvoltare se lovesc de concurența furnizorilor tradiționali de astfel de produse din țările capitaliste dezvoltate. Țările în curs de dezvoltare exportatoare de bunuri de echipament industrial se găsesc deseori într-o situație dezavantajată atît din cauza prețului comparativ mai ridicat al mărfurilor și a calității lor necompetitive, cît și a neputinței de a acorda eventualilor clienți o amînare sau eșalonare a plății pentru produsele pe care aceștia ar dori să le cumpere.

Sisteme naționale și regionale de creditare a exporturilor

ÎN PERIOADA de după cel de-al doilea război mondial, creditele de export au devenit treptat un instrument de bază pentru finanțarea comerțului internațional. Inițial, ele au fost negociate pe perioade între 1 și 3 ani pentru a suplini fluctuațiile pe termen scurt ale încasărilor din export realizate de țările cumpărătoare, iar ulterior — ca urmare a oscilațiilor mari în încasările de devize și insuficienței lichidităților internaționale — termenul de acordare a creditelor a fost extins pînă la 5 și chiar 8 ani, pentru a se putea menține un flux normal al exporturilor.

Un factor important care contribuie la folosirea pe scară largă a creditelor de export îl constituie creșterea ponderii comerțului internațional de echipament industrial ; avînd, de regulă, o valoare mare, achizițiile de echipament nu pot fi achitate imediat sau în termen scurt fără a crea dificultăți financiare, îndeosebi în cazul țărilor în curs de dezvoltare. Pentru acest motiv creditele de export acordate de țările industriale sînt considerate ca fiind și o importantă sursă de finanțare externă a dezvoltării economice a țărilor în curs de dezvoltare.

Preocupate de accelerarea industrializării lor, aceste țări manifestă în ultimul timp un interes crescînd pentru folosirea creditelor de export ca un instrument de stimulare a propriilor lor exporturi. Totuși, după cum reiese dintr-un raport elaborat de Consiliul Economic și Social al O.N.U. (Doc. E/4481/1968), numai un număr relativ mic de țări în curs de dezvoltare, respectiv Argentina, Brazilia, Chile, Columbia, India, Mexic, Venezuela și Pakistan, au creat deja sisteme proprii de finanțare a creditelor de export și de asigurare a acestora.

După cum se arată în studiu, în **Argentina** funcționează de mai mulți ani un sistem de finanțare a creditelor de export, în cadrul căruia toate băncile comerciale argentiniene sînt autorizate să acorde credite de export pentru vînzarea mărfurilor netradiționale. Perioada pentru care se acordă credite de export diferă în funcție de natura mărfii exportate. Astfel, pentru bunurile de echipament industrial creditele se acordă pe o durată de pînă la 5 ani, în timp ce pentru bunurile de consum durabile și semidurabile termenul maxim este de 2—2,5 ani iar pentru alte produse de numai un an.

În esență, sistemul de finanțare a creditelor de export este orientat spre promovarea exporturilor de mărfuri netradiționale. În perioada 1962—1967 Banca Centrală a Argentinei a refinanțat pentru circa 9 milioane dolari S.U.A. credite de export acordate de băncile comerciale în vederea exportului de mașini și instalații industriale (1,7 milioane), de utilaje destinate industriei petrolului și gazelor (1,4 milioane), de echipament electric și cel destinat construcțiilor (1,3 milioane), de mașini și utilaje pentru industria metalurgică (1,1 milioane) etc.

De la crearea sa (în anul 1961) și pînă în prezent, sistemul **brazilian** al creditelor de export a depins în foarte mare măsură de fondurile publice, întrucît — în condițiile inflației cronice din această țară — băncilor și companiilor financiare private le era mai rentabil să acorde credite interne cu dobînzi mai ridicate. În baza sistemului menționat toate băncile braziliene pot acorda, din fondurile lor proprii, credite de export pentru o durată de maximum 180 zile, refinanțate de Banca Centrală a Braziliei prin serviciul de schimb (C.A.M.I.O.) pentru exportul oricăror produse. Creditele acordate pentru o perioadă mai lungă sînt refinanțate de aceeași bancă prin serviciul de comerț exterior (CACEX) pentru vînzarea bunurilor de echipament și a celor de consum durabile. Pînă la sfîrșitul anului 1967 creditele finanțate de CACEX au însumat aproximativ 13,2 milioane dolari. În ultimii trei ani ele au fost acordate îndeosebi pentru exportul de autovehicule (3,8 milioane), produse din fier și oțel (2,26 milioane), mașini pentru construirea de șosele (1,14 milioane) etc.

În **Columbia** sistemul creditelor de export a luat ființă în 1962 cînd Banca Republicii a început să finanțeze creditele de export acordate de băncile și companiile financiare private pentru vînzarea altor produse decît petrol, aur și cafea. În prezent, refinanțarea creditelor de export se face de către Fondul de încurajare a exporturilor, creat anul trecut. Termenul maxim pentru care se acordă creditele variază între 6 luni și 5 ani în funcție de felul mărfii exportate, cele pe termen de 5 ani acordîndu-se numai în cazul exporturilor de bunuri de echipament industrial.

În cadrul sistemului **mexican** de creditare a exporturilor (înființat în 1960), băncile comerciale și societățile financiare private pot acorda credite de export pe termene între 3 luni și 5 ani, în funcție de natura mărfurilor și — în cazul bunurilor de echipament — de valoarea tranzacțiilor. Sumele necesare se obțin fie de la Banca Mexicului în schimbul devizelor cedate acesteia, fie din fonduri proprii (în care caz acestea sînt refinanțate de Fondul de promovare a exporturilor de produse finite, creat în 1962). Ultimele au fost folosite pentru exportul de produse alimentare, uleiuri vegetale și băuturi alcoolice (18,7 milioane dolari), tablă și bare de oțel și cupru (12,5 milioane), instalații și materiale pentru industria chimică și a petrolului (8,6 milioane), produse chimice și medicamente (8,5 milioane), țevi și racorduri din oțel și cupru (8,1 milioane dolari), etc.

Încheind aici lista exemplelor de organizare națională a sistemului de finanțare a creditelor de export, analizate în studiul O.N.U. amintit mai sus, trebuie menționat că unele țări latino-americane au realizat aceasta și cu concursul Băncii Interamericane de Dezvoltare (numai pentru schimburi interregionale). Pînă la 31 martie 1968 prin intermediul acestei bănci au fost refinanțate credite de export în valoare de peste 22 milioane dolari, acordate de diverse bănci comerciale și societăți financiare din Argentina, Brazilia și Mexic pentru vînzările de țevi și plăci de oțel (6,7 milioane dolari), de mașini și echipamente pentru industria petrochimică (4,4 milioane), de autovehicule (2,1 milioane) etc.

După cum subliniază experții O.N.U., sistemul creditelor de export a fost instituit în țările latino-americane atît sub presiunea necesității de a stimula exporturile pentru a reduce deficitul (cvasigeneral) al balanței lor comerciale, cît și din dorința de a susține dezvoltarea industriei autohtone (îndeosebi de echipament industrial), facilitîndu-i accesul pe piețele externe.

Se apreciază însă că funcționarea unor sisteme naționale de finanțare a creditelor de export în țările în curs de dezvoltare se lovește de unele dificultăți, cum sînt volumul relativ redus al exporturilor, lipsa de resurse financiare ș.a. (Alături de alte cauze, insuficiența resurselor explică ponderea redusă a creditelor de export comparativ cu volumul total al exporturilor acestor țări ; ea a reprezentat, de pildă, în cazul Mexicului 2,2% în perioada 1964—1967, fiind și mai scăzută în alte țări latino-americane).

În ciuda acestor dificultăți, numeroși specialiști consideră că și în alte țări în curs de dezvoltare este posibilă înființarea de sisteme naționale, cu sau fără subvenția statului. Se avansează însă părerea că ar exista un număr considerabil de țări în care n-ar fi eficientă crearea unor asemenea sisteme pe baze naționale, ci numai într-un cadru regional sau subregional.

Preocupări internaționale

PROBLEMA CREDITELOR de export ca mijloc de stimulare a expansiunii economice în țările în curs de dezvoltare, a intrat tot mai mult în ultimii ani în sfera preocupărilor O.N.U. și a organismelor sale specializate. În aprilie 1967, cu ocazia celei de a II-a sesiuni a Comisiei pentru invizibile și finanțarea legată de comerț, reprezentanții țărilor în curs de dezvoltare au propus studierea utilizării creditelor de export ca instrument de finanțare a comerțului între aceste țări.

Recunoscînd rolul important al unui sistem de creditare a exporturilor pentru creșterea volumului schimburilor între țările în curs de dezvoltare, Consiliul Economic și Social a cerut în 1967 secretarului general al O.N.U. să consulte țările interesate asupra posibilității înființării de astfel de sisteme naționale și regionale, pe baza experienței țărilor dezvoltate. Ca urmare, Secretariatul O.N.U. a elaborat în mai 1968 un prim raport interimar (Doc. E/4481), despre care s-a vorbit înainte.

Alături de alte aspecte ale dezvoltării comerțului internațional, și în special al celui dintre țările în curs de dezvoltare, problema stimulării exporturilor de produse finite și semifinite ale acestor țări cu ajutorul creditelor de export, cea a organizării optime — naționale sau regionale — a sistemului respectiv de finanțare au constituit obiect de discuție la cea de-a doua Sesiune a Conferinței U.N.C.T.A.D. din februarie-martie 1968. Cu această ocazie, o serie de delegați au subliniat importanța aplicării acestei măsuri pentru sporirea încasărilor de devize ale țărilor în curs de dezvoltare.

Pentru anul în curs se prevede organizarea unei conferințe de tipul mesei rotunde, la care urmează să participe specialiști ai Băncii Mondiale, ai băncilor regionale și subregionale de dezvoltare, ai comisiilor economice regionale ale O.N.U., precum și reprezentanți ai U.N.C.T.A.D., O.N.U.D.I., G.A.T.T. etc. Cu această ocazie urmează să se treacă în revistă concluziile care se desprind din studiile efectuate pînă în prezent și să se formuleze recomandări în vederea extinderii sistemului creditelor de export în țările în curs de dezvoltare.

B. ION

1) United Nations, Monthly Bulletin of Statistics, iulie 1968.

Evoluția (în %) a rezervelor de aur și devize ale țărilor în curs de dezvoltare, comparativ cu importurile lor, în perioada 1948—1966

1948	1950	1952	1954	1956	1958	1960	1962	1964	1966
70,1	58,2	47,5	55,0	51,4	42,7	39,6	36,9	29,5	31,8

Sursa : International Financial Statistics 1964/65, 1967.

REPERE

• La Tokio a fost anunțată prima fuziune bancară importantă din Japonia în perioada postbelică : Banca Mitsubishi (a treia, ca mărime) urmează să fuzioneze cu Banca Daiichi (a șasea). Noua instituție (cu active evaluate la 10 miliarde dolari) se va situa pe locul 5 în lume (după trei bănci din S.U.A. și una engleză).

• Statisticile producției mondiale de țiței publicate de revista „Petroleum Press Service" arată că în 1968 aceasta a depășit 2 miliarde tone. Extracția s-a dublat în decursul ultimilor 8 ani, creșterea cea mai spectaculoasă fiind înregistrată de Africa. Pe zone geografice, pe primul loc se situează America de Nord (584,8 milioane de tone), urmată de Orientul Mijlociu (570,7 milioane), țările socialiste din Europa și R. P. Chineză (339,6 milioane), America Latină și zona Caraibelor (260,6 milioane), Africa (182,4 milioane), Extremul Orient (45,7 milioane) și Europa Occidentală (17,3 milioane de tone).

• Surse citate de Associated Press afirmă că în Anglia se pregătește un proiect de lege tinzind la limitarea dreptului de grevă, prevăzînd, în cazul unui conflict de muncă, o „perioadă de reflecție" de două luni înainte de declanșarea grevei.

• Rezervele de aur și devize ale Angliei au scăzut în luna decembrie 1968 cu încă 37 milioane de lire. (Pe întregul an scăderea a fost de 111 milioane de lire). Nivelul atins la sfîrșitul anului trecut — 1009 milioane de lire — este cel mai coborît de la devalorizarea lirei sterline.

• Conform aprecierilor revistei „L'Argus de l'automobile" producția mondială de autovehicule a sporit în 1968 cu 17% comparativ cu anul precedent (27.850.000 unități, față de 23 850 000). Producția europeană a depășit pentru prima oară cifra de 11 000 000 de automobile, devansînd Statele Unite (circa 10 900 000 de unități). În ceea ce privește un alt mare producător — Japonia, aceasta a realizat anul trecut circa 4 000 000 de automobile.

• 14 milioane de franci sînt alocați în acest an în Franța de la buget organismelor de cercetare specializate pentru găsirea mijloacelor de reducere a zgomotului avioanelor, în special la decolare și aterizare.

DIN ȚĂRILE SOCIALISTE

R.P. MONGOLĂ

PLANUL PE ANII 1969-1970

Planul de stat de dezvoltare a economiei naționale și culturii pe anii 1969—1970, adoptat de Sesiunea Marelui Hural Popular al R. P. Mongole, desfășurată la sfîrșitul lunii decembrie a anului trecut, prevede o creștere la toți indicatorii principali ai dezvoltării economiei naționale: fondurile fixe vor crește în 1969 cu 16,2% și în 1970 cu 30,7% în comparație cu 1968; productivitatea muncii sociale cu 5,9 și 11,7%, iar venitul național cu 12,1 și 15,5%. Principala prevedere din plan în domeniul dezvoltării agriculturii se referă la lichidarea în timpul cel mai scurt a efectelor negative ale epizootiilor și secetei prin mobilizarea și folosirea la maximum a rezervelor interne, întărirea continuă a bazei materiale a producției, asigurarea unor ritmuri stabile în producția agricolă. În 1969 volumul producției globale în agricultură va crește cu 16,6%, iar în 1970 cu 20,1% comparativ cu anul 1968, din care producția globală în sectorul zootehnic — respectiv cu 5,3 și 5,8%.

În decursul ultimilor doi ani ai actualului cincinal, din fondurile de stat se vor construi și amenaja 3660 fîntîni și puțuri forate care vor permite asigurarea cu apă a circa 14 milioane ha pășuni. În comparație cu anul 1968 producția globală vegetală va spori cu 47,4% în 1969 și cu 59% în 1970. Pentru dezvoltarea agriculturii se vor aloca 917 mil. tugrici, adică 38,8% din totalul investițiilor în economia națională. Vor fi trimise în agricultură peste 1 000 tractoare, 500 combine, circa 300 pluguri, 500 semănători și alte mașini agricole.

Comparativ cu anul 1968, producția globală industrială va crește cu 18,7% în 1969 și cu 33,3% în 1970. Producția principalelor produse industriale va crește în 1969 și 1970 după cum urmează: energie electrică — cu 11,7 și 25,3%; cărbune cu 17 și 31,2%; concentrat de wolfram — cu 42,3 și 64,1%. Volumul producției în industria energetică și de combustibil, care va crește cu 13,6% în 1969 și 27,1% în 1970, va fi asigurat atît prin îmbunătățirea utilizării capacităților la întreprinderile existente cît și prin intrarea în funcțiune a unor noi capacități. Vor fi date în exploatare linii pentru transportul energiei electrice. Producția industriei miniere va crește cu 17,5% în 1969 și cu 23,5% în 1970, prin intrarea în funcțiune a unor noi capacități, precum și prin ridicarea nivelului mecanizării în această ramură.

Volumul producției industriei ușoare și alimentare va crește cu 15,9% în 1969 și cu 31,2%, în 1970, creștere care va fi asigurată atît prin intrarea în funcțiune a unor noi capacități de producție, cît și prin mai buna folosire a celor existente.

Principala sarcină de plan în domeniul investițiilor și construcțiilor capitale este concentrarea mijloacelor și forțelor în acele ramuri ale producției materiale care asigură cel mai repede eficiența. Volumul total al investițiilor în anul 1969 va crește cu 18,9% comparativ cu planul anului 1968. Ponderea investițiilor în principalele sectoare ale economiei naționale în anii 1969 și 1970 se prezintă după cum urmează (în %): în agricultură 36,8 și 41,8; în industrie 24,5 și 24,4; în construcții 2,4 și 2,4; în transport și comunicații 9,0 și 7,6; în cultură, învățămînt și ocrotirea sănătății 11,7 și 9,8 etc.

Măsuri importante include planul pe anii 1969—1970 în domeniul creșterii nivelului de trai material și cultural al poporului mongol. Vor crește cheltuielile din fondul de consum pentru cultură, învățămînt, asistență medicală. Numărul celor care învață în școli de toate gradele va spori în 1970 de 1,6 ori comparativ cu 1968. Se prevede o creștere a veniturilor reale pe cap de locuitor cu 6,4% în 1969 și cu 5,3% în 1970.

R.P. POLONĂ

JALOANE ECONOMICE 1969

LA SESIUNEA din decembrie a Seimului a fost adoptată legea cu privire la bugetul și planul de stat pe 1969, precum și directivele principale pentru planul pe 1970.

Se prevede o creștere a veniturilor bugetare cu 8,7% iar a cheltuielilor cu 8,2%, ceea ce va asigura un excedent în valoare de 4,9 miliarde zloți. Sursa principală a veniturilor la buget va fi realizată și în viitor pe seama reducerii prețului de cost al producției și a creșterii productivității muncii.

Planul pe 1969 prevede ca venitul național să crească în 1969 cu 5% iar ponderea industriei în crearea lui să ajungă la 50,8%. Partea din venitul național destinată pentru consumul populației va spori cu 4,8% — socotit pe cap de locuitor, cu 3,8% — iar acumularea — cu 4,1%.

Volumul global al cheltuielilor pentru investiții va fi în 1969 de 193,8 miliarde zloți, iar în 1970 de 210,3 miliarde zloți. Investițiile vor fi orientate în primul rînd pentru terminarea obiectivelor începute și pentru dezvoltarea ramurilor celor mai moderne în special a construcției de mașini și industriei ușoare. De asemenea, fondul alocat construcției de locuințe va crește în acest an cu 9,4% față de anul trecut.

Producția globală a industriei va crește cu 8,9%. Se va micșora disproporția dintre dezvoltarea producției mijloacelor de producție și a bunurilor de consum. Un loc important în dezvoltarea industrială a țării se va acorda producției de oțel, — mai ales de oțeluri speciale, cupru și sulf precum și extracției cărbunelui. Potrivit prevederilor planului, ritmul cel mai înalt de creștere va înregistra producția industriei constructoare de mașini, 12,9%, și a industriei chimice — 11,8%. Ca urmare a acestui fapt ponderea acestor două ramuri în valoarea globală a producției industriale va crește de la 38,1% cît a fost în 1968 la 39,6% în 1969. Se prevede de asemenea creșterea potențialului energetic al țării într-un ritm mai accelerat decît al producției globale industriale.

Pentru dezvoltarea agriculturii se vor aloca 29 miliarde zloți, ceea ce va duce la sporirea producției globale cu 2,1% în comparație cu producția medie din anii 1965—1968 și cu 7% față de anul trecut. Principala sarcină a agriculturii o constituie lichidarea importului de cereale și sporirea producției animaliere pe baza creșterii cantității de furaje obținute în țară.

În sectorul social fondul general al salariilor va spori cu 6,1% în comparație cu anul trecut. Productivitatea muncii va crește cu 4,9% în industrie și cu 5,3% în construcții, iar salariile vor spori în medie cu 2,2%. Planul prevede de asemenea creșterea producției marfă pentru piața internă cu 7% iar a schimburilor externe cu 10,3%.

R.P. UNGARĂ

MODIFICĂRI DE PREȚURI

PRESA ungară a informat pe larg opinia publică despre faptul că în cursul anului 1969 prețurile bunurilor de consum vor crește în medie cu 1—2%. Ziarul NEPSZABADSÁG publicînd o informație M.T.I. pe această problemă, menționează că anul trecut prețurile la bunurile de consum au sporit doar cu 0,5—0,6%, cea mai importantă majorare operîndu-se la tarifele poștale interne și externe. În anul 1969 vor spori din nou prețurile, dar la unele produse se vor opera și micșorări. Modificările vor intra în vigoare în diferite perioade ale anului „care pe baza criteriilor economice și a situației de pe piață oferă ocazia cea mai adecvată".

Pe de altă parte, publicația „MAGYAR NEMZET" referindu-se la majorarea prețurilor unor articole din import arată că prezența unor produse străine pe piața maghiară trebuie să influențeze în continuare producția autohtonă, prin prețuri realiste, capabile să stimuleze competiția. Ținînd seama de micșorarea din anul trecut a clientelei restaurantelor, ziarul propune efectuarea cu precauție a unor modificări de prețuri în alimentația publică.

Un alt domeniu al majorărilor privește lucrările de construcție. După cum se arată într-o declarație făcută cotidianului MAGYAR HIRLAP de către Csikos-Nagy Béla, președintele Oficiului Național de materiale și prețuri, față de anul trecut, populația va plăti cu 4—5% mai mult pentru materialele și lucrările de construcție. Va fi majorat costul benzinei, se vor scumpi o serie de băuturi alcoolice, unele produse industriale cum ar fi piesele pentru automobile, diferite vopsele și chimicale, articole de sport și papetărie. Se vor ieftini în schimb cărbunii de producție autohtonă. Se vor efectua majorări sau micșorări de prețuri la unele stofe, confecții, articole de mercerie. În declarație se menționează că prin majorarea prețurilor bunurilor de consum în medie cu 1—2% se urmărește ca prețurile să oglindească cît mai fidel cheltuielile de producție.

Se remarcă sporirea numărului de prețuri libere, care se formează în funcție de situația pieței. Astfel, în anul 1969, din totalitatea bunurilor de consum, 30—33% se vor vinde la prețuri libere, față de 23% în 1968, creșterea ponderii acestor prețuri urmînd să continue și în viitor.

CONJUNCTURA ECONOMIEI CAPITALISTE

AUSTRIA

DEPLASĂRI ÎN PRODUCȚIA INDUSTRIALĂ

INDICELE GENERAL al producției industriale a Austriei este rezultatul unor evoluții accentuat diferențiate pe ramuri. Tendința de stagnare înregistrată în 1967 a fost explicată de experți austrieci prin înmulțirea considerabilă a ramurilor în care producția era în regres. În anul 1968 activitatea în industrie s-a înviorat. Cele mai recente date complete (pe ianuarie — septembrie) arată o creștere a indicelui producției globale cu 6,4%. În industria bunurilor de investiții sporul a fost de 5,5%. La bunuri de consum — de 7,8%, la materii de bază și în industria extractivă — de 5,1%, din care însă extracția a fost în scădere. Datele mai detaliate publicate recent (pe perioada ianuarie — august 1968) permit acum să se constate, pe seama căror ramuri și subramuri a avut loc creșterea și ce deplasări sînt în curs în structura producției ca urmare a diferențelor de ritmuri.

Dintre ramurile în creștere, sporuri de pînă la 5% s-au înregistrat la cabluri, țevi de oțel, fitinguri, cazane cu aburi, furnir, țiței, benzină, bitumuri, ambalaje, minereuri de plumb și de zinc. Tot aici se încadrează și producția de energie electrică (+4%). Sporuri situate între 5% și 10% a cunoscut producția de păcură și motorină, coloranți, îngrășăminte artificiale, celuloză, magnezit sinterizat, oțel în bare, strunguri, plite electrice, țesături de lînă, țigări, zinc, cabluri cu manta de plumb. Un al treilea grup, cu sporuri între 10% și 20%, cuprinde producția de oțel, fontă, tablă, sîrmă, hîrtie, sticlă suflată, băuturi alcoolice, televizoare, produse farmaceutice, articole de cauciuc, utilaje pentru construcții, utilaje frigorifice, mase plastice, fibre de celofibră. Cu peste 20% s-a mărit producția de lubrifianți, minereuri de cupru și de wolfram, hîrtie de ambalaj, frigidere, aparataje de comutare, țesături de celofibră, aparate telefonice, materiale pentru suprastructuri de cale ferată.

Lista producțiilor stagnante include și sticla plană, aparate optice, oțeluri profilate, unele țesături. Mai lungă este cea a producțiilor în scădere, printre care se numără cea de covoare, fire de in, fire de bumbac, țesături de bumbac, bere, pompe, grafit, tractoare, armături, transportoare, placaje, mașini pentru lucrări de terasament și pentru industria extractivă ș.a.

Cauzele diferențierilor de ritm între ramurile și subramurile industriei austriece în 1968 rezidă în modificări ale cererii interne, dar în și mai mare măsură ale cererii la export. Creșterea însemnată a producției de biciclete, bunăoară, se datorează înainte de toate unor livrări sporite destinate Statelor Unite. Reducerea la motociclete a fost determinată de concurența întîmpinată pe piețele străine, dar și pe piața austriacă. De remarcat că exportul total al Austriei în septembrie 1968 a fost cu circa 5% mai mare decît în septembrie 1967, din care însă numai cu 1% la bunuri de investiții, în timp ce sporul la bunurile de consum a fost de 12%. Importul a marcat o creștere de 10,6%.

	1967	1968	1968/1967
	(ianuarie—august) mii tone		procente
Producții în creștere			
Țiței	1756	1827	+ 4
Benzină	555	577	+ 4
Îngrășăminte artificiale	858	907	+ 6
Celuloză	390	421	+ 8
Chimicale	547	595	+ 9
Magnezit sinterizat	291	318	+ 9
Oțel în bare	261	284	+ 9
Păcură	1248	1370	+ 10
Motorină	596	656	+ 10
Fontă	1427	1586	+ 11
Oțel	2018	2259	+ 12
Minereuri neferoase	243	271	+ 12
Tablă	838	953	+ 14
Hîrtie	422	480	+ 14
Biciclete [a]	108	224	+107
Producții stagnante sau în scădere			
Ciment	3137	3164	+ 0,8
Magnezit	1018	1024	+ 0,6
Hîrtie pentru rotative	84	84	0
Aluminiu	67	67	0
Cupru, plumb	20	20	0
Contoare electrice [a]	112	110	— 2
Aparate electrice de măsurat [a]	84	82	— 2
Minereu de fier	2361	2283	— 3
Mucava	77	74	— 4
Cărbune brun	3077	2789	— 9
Motociclete [a]	70	64	— 9
Gaz natural [b]	1203	1038	—14
Caolin	256	217	—15
Magnezit caustic	97	77	—21
Aparate de radio [a]	172	110	—36

a) mii bucăți b) milioane mc.

RELAȚII ECONOMICE INTERNAȚIONALE

● SE EXTINDE COLABORAREA SOVIETO — FRANCEZĂ

ÎNTRE 3 și 8 ianuarie 1969, s-a desfășurat la Paris cea de-a treia sesiune a Comisiei mixte permanente sovieto-franceze („Marea Comisie"), creată în conformitate cu Declarația sovieto-franceză din 30 iunie 1966.

Comisia a examinat problemele colaborării tehnico-științifice, economice și comerciale între U.R.S.S. și Franța, ale colaborării în domeniul cercetării spațiului cosmic, al folosirii energiei atomice și al televiziunii în culori.

S-a evidențiat că hotărîrile și recomandările celei de-a doua sesiuni a Comisiei au fost aplicate cu succes în viață și au dus la rezultate extrem de satisfăcătoare ; îndeosebi grupurile mixte sovieto-franceze create în principalele ramuri ale industriei, a căror activitate s-a desfășurat într-o atmosferă de bună organizare și înțelegere reciprocă, au obținut o serie de realizări concrete, fie că este vorba de achiziționare sau schimb de licențe, fie că este vorba de operațiuni pur comerciale. Datorită activității acestor grupuri a devenit de acum înainte posibil să fie fixate operațiunile comerciale reciproc avantajoase și să se treacă în practică la organizarea colaborării economice și industriale pe termen lung.

Făcîndu-se bilanțul schimburilor comerciale care au avut loc după sesiunea Comisiei din ianuarie 1968 cele două părți au subliniat cu satisfacție creșterea considerabilă a ritmului comenzilor pentru livrarea de utilaje. Volumul schimburilor comerciale între cele două țări s-a caracterizat în 1968 printr-o nouă și considerabilă lărgire comparativ cu anul 1967, ceea ce dă temei să se conteze pe sporirea sa continuă în viitor. În ce privește livrările de utilaje, ritmul de creștere realizat a permis să se atingă cu un an mai devreme de termenul stabilit volumul prevăzut de acordul comercial pe termen scurt.

Se menționează că în vederea lărgirii schimburilor s-a ajuns la o înțelegere asupra organizării în viitorul apropiat a tratativelor privitoare la încheierea unui nou acord pe termen lung pentru următorii cinci ani.

Depunînd eforturi în vederea lărgirii schimburilor, care trebuie să ducă la dublarea acestora, cele două părți au convenit să-și concentreze atenția îndeosebi asupra problemelor legate de utilaje și de marile complexe industriale. Comisia a luat cunoștință cu deosebit interes de dorințele exprimate privind achizițiile reciproce de mărfuri de larg consum și de hotărîrea, confirmată de partea sovietică, de a efectua în anul 1969 achiziții de asemenea mărfuri în sumă de 400 milioane de franci, peste nivelul lor obișnuit.

S-a subliniat cu satisfacție desfășurarea cu succes și perspectivele bune de dezvoltare a colaborării sovieto-franceze în domeniul explorării și folosirii spațiului cosmic în scopuri pașnice.

După cum se arată în comunicat, a fost evidențiată, de asemenea, dezvoltarea colaborării între Comitetul de Stat pentru folosirea energiei atomice al U.R.S.S. și Comisariatul francez pentru problemele energiei atomice, în primul rînd în asemenea probleme ca fizica energiilor înalte, reactoarele cu neutroni rapizi și desalinizarea apei marine. În ceea ce privește fizica energiilor înalte, pentru anul 1970 se prevede instalarea camerei franceze („Mirabelle") cu hidrogen cu bule, cu o capacitate de 6 000 litri, la acceleratorul sovietic de la Serpuhovo, avînd o putere de 76 miliarde electronvolți.

S-a constatat că în domeniul televiziunii în culori a devenit posibil să se treacă la o nouă etapă a colaborării ; în acest sens a fost semnat protocolul de extindere a cooperării pe plan industrial, îndeosebi în ceea ce privește producția în serie a cinescoapelor cu grilă de focalizare.

Comisia a examinat diverse teme de eventuală colaborare între U.R.S.S. și Franța în domeniul informaticii, iar în domeniul transporturilor aeriene s-a convenit să se îmbunătățească colaborarea dintre „Aeroflot" și „Air-France".

Comisiei i-a fost prezentată și darea de seamă asupra activității Camerei de comerț franco-sovietice. Subliniind utilitatea activității acestei organizații, Comisia a recunoscut că ar fi folositor să se acorde firmelor franceze la Moscova sprijin în ceea ce privește reprezentarea lor, fapt care ar permite lărgirea schimburilor comerciale.

În încheiere se menționează că activitatea Comisiei s-a desfășurat într-o atmosferă de înțelegere reciprocă și cordialitate, care caracterizează situația relațiilor dintre cele două țări și exprimă dorința ambelor guverne de a dezvolta un climat de colaborare și respect reciproc, firesc în relațiile dintre state iubitoare de pace.

● U.R.S.S. — ANGLIA: O comandă importantă

UNIUNEA SOVIETICA a comandat firmei britanice „International Computers" echipament electronic în valoare de 2 500 000 de lire sterline. Echipamentul constă din trei calculatoare electronice de tipul „System-4". Inserînd această știre ziarul englez **The Financial Times** arată, totodată, că firmele britanice au onorat în ultimii ani comenzi de calculatoare electronice pentru țările socialiste în valoare de peste 15 milioane de lire sterline.

● R. P. POLONĂ — ARGENTINA: Clauza națiunii celei mai favorizate

RECENT a fost anunțată încheierea unui acord comercial între Argentina și Polonia. Acordul, cu valabilitate pe anul în curs, stipulează că ambele părți își vor acorda reciproc tratamentul națiunii celei mai favorizate în ce privește tarifele vamale, drepturile de orice fel, taxe, impozite sau obligații fiscale, ca și în privința diferitelor formalități, a regimului concesiilor, scutirilor de licențe, transferului devizelor etc. După cum se menționează, se va urmări ca achizițiile poloneze pe piața argentiniană să fie orientate într-o proporție crescîndă spre produsele semifinite și finite, fără ca prin aceasta să fie prejudiciate produsele importate tradițional de Polonia.

● R. P. ALBANIA — R. P. UNGARĂ

UN ACORD cu privire la schimburile de mărfuri pe 1969 între R.P. Ungară și R.P. Albania a fost încheiat la Tirana. Ungaria va livra Albaniei, potrivit acordului, produse din aluminiu, diferite tipuri de mașini, instalații și piese pentru mașini, produse electrotehnice, farmaceutice și alte mărfuri. Albania va exporta în Ungaria minereu de crom, sîrmă de cupru, tutun, vin și alte băuturi, legume și fructe proaspete și conservate.

„INTEGRAREA" VEST-EUROPEANĂ

(Urmare din pag. 2)

in Piața Comună, ea va sacrifica o parte din libertatea sa în profitul unei birocrații nedemocratice".

Da, Piața Comună este o realitate. Dar și astăzi nu puțini sînt aceia care, ca acum cîtva timp unul din conducătorii Patronatului Francez, sînt gata să declare că „zece ani de Piață Comună n-au adus pe planul integrării industriale decît decepții amare". Poate optica lui era alterată de subiectivism, că pesimismul lui era doar pesimism de perdant. Uneori însă obiectul pesimismului, și încă al unui pesimism generalizat, îl constituie sectoare dintre cele mai reprezentative ale „integrării". În urmă cu cîteva săptămîni, **La libre Belgique** aprecia astfel bilanțul unei importante organizații comunitare : „Așadar, după zece ani de funcționare, Euratomul, acest organism care trebuie să dea un impuls incomparabil industriei nucleare din țările Pieței Comune a ajuns să-și mărturisească neputința și carența sa quasi-totală. Nu pentru că i-ar fi lipsit banii : statele interesate vor avea de făcut socoteala sumelor asvîrlite aproape în pură pierdere în această funestă întreprindere... Lipsa de suplețe a contextului Euratom a dus la impas pe plan comunitar, în timp ce industriile private din cele 6 țări s-au dezvoltat, neezitînd să se asocieze între ele pe deasupra frontierelor pentru cercetare sau industrializare. Să fim debarasați deci de lanțurile birocrației comunitare, întrucît proba este făcută că formulele de cooperare bilaterale sau multilaterale sînt mult mai eficace".

Articolul se intitula „Requiem pentru Euratom".

N-am întîlnit și nu cred să existe în argumentele adversarilor „integrării" poziții împotriva unei cît mai largi colaborări internaționale. Dimpotrivă. Ei propun însă alternative care, într-o formă sau alta, cer să se țină seama de realitatea națiunilor și a statelor naționale. Desigur, s-ar putea discuta despre valabilitatea acestor alternative și de realismul lor, în condițiile dominației monopolurilor.

Dar dincolo de orice considerente, rămîne limpede faptul că, dacă există o anumită realitate a „integrării" vest-europene, ea nu poate fi luată drept model. Cu atît mai mult, cu cît epoca noastră este epoca statornicirii unor realități sociale noi, a unor noi relații nu numai între oameni, dar și între popoare.

viața economică

Săptămînal editat de Societatea de Științe Economice din România

SUMAR

Nr. 2 — vineri 17 ianuarie 1969

— **„Integrarea" vest-europeană — o realitate care ignoră realități esențiale** de **Gheorghe Dolgu** (pag. 2).

— **Economistul, specialist cu inaltă calificare, cu multiple valențe** de prof. univ. dr. **Roman Moldovan**, membru corespondent al Academiei (pag. 3).

■ ECONOMIE NAȚIONALĂ

— **Prețuri**

Ce prețuri utilizăm în evaluarea proiectelor industriale ? de **Gh. Șică**, doctorand Academia de Științe Economice (pag. 4).

— **Planul**

Statutul utilizării lemnului : mai economicos, mai valoros ! de ing. **M. Suder**, ministrul economiei forestiere (pag. 5)

— **Contabilitate**

Știința lui Luca Pacioli se modernizează de **Emil Hatos**, secretar general în Ministerul Finanțelor (pag. 6).

— **Întrecerea**

Elemente ale unei strategii de dezvoltare : diversificarea producției de ing. **Aurel Bozgan**, director general F.M.U.A.B. (pag. 7).

În sprijinul înfloririi multilaterale a localităților patriei (pag. 8).

— **Investiții**

Indicatorii eficienței trebuie reconsiderați ! de **P. Rotaru** (pag. 8).

— **Cercetare — aplicare**

Priorități de ing. **I. Adamache** și **V. Spiridon**, C.N.C.S. (pag. 9).

Cooperația meșteșugărească

Servicii 1969 de **Stan Udrea**, vicepreședinte al UCECOM (pag. 9).

■ ÎNTREPRINDEREA

— **Dimensionarea întreprinderii și tripticul diversificare, specializare, concentrare** de ing. **Ion Crișan**, laureat al Premiului de Stat (pag. 10—11).

— **Cadre și răspunderi : Theodor Miheș** (pag. 10—11).

■ TEORII ● IDEI

— **Legea valorii.** Cu privire la determinarea mecanismului de acțiune și utilizare în socialism de prof. univ. **I. Rachmuth**, membru corespondent al Academiei (pag. 13).

— **Șantier științific :** conf. dr. **Gheorghe P. Apostol** (pag. 14).

— **Eficiența economică și eficiența activității productive — două categorii distincte** lector univ. **M. Curteanu** (pag. 14).

— **Blocnotes :**

Preistoria cercetării sociale concrete românești (II) de **Costin Murgescu** (pag. 15).

■ ECONOMIE MONDIALĂ

— S.U.A. : **La ordinea zilei — combaterea inflației** (pag. 16)

— **Documentar**

Creditele de export în sprijinul industriei țărilor în curs de dezvoltare de B. Ion (pag. 17).

— **Din țările socialiste**

(pag. 18—19).

— **Conjunctura economiei capitaliste : Austria — Deplasări în producția industrială** (pag. 18).

— **Statistică internațională :**

Puterea de cumpărare a unei ore de muncă (pag. 20).

COLEGIUL DE REDACȚIE

Gh. Dolgu (redactor șef), **P. Alexiu**, **N. Armencoiu**, **Gh. Badrus**, **M. Bulgaru**, **Gh. Crețoiu** (redactor șef adjunct), **T. Cristureanu**, **D. Dumitriu**, **Em. Florescu**, **C. Ionescu**, **C. Murgescu**, membru corespondent al Academiei, **P. Năvodaru**, **R. Negru**, **I. Olteanu** (redactor șef adjunct), **V. Petrescu** (secretar general de redacție), **I. Rachmuth**, membru corespondent al Academiei, **V. Rausser**, **N. Simionescu** (redactor șef adjunct), **C. Topor**, **S. Țaigăr**, **I. Văcărel**, **I. Zaharia**

Tiparul : Întreprinderea poligrafică „Informația", str. Brezoianu nr. 23—25.

40 470

MONDORAMA

C.D.C. CONTRA I.B.M.

CORPORAȚIA AMERICANĂ „Control Data“ a înaintat recent Curții federale de justiție din Saint Paul (Minnesota), o acțiune de dare în judecată a societății I.B.M. — concurentul său cel mai temut. În acțiunea sa, „Control Data Corporation“ (C.D.C.) cere pur și simplu „dizolvarea“ societății I.B.M., în virtutea legii antitrust. În sprijinul cererii sale, C.D.C. invocă faptul că în anul 1967, I.B.M. a furnizat 70—76% din totalul calculatoarelor de pe piața internațională, legînd contractele sale de vînzare sau de închiriere a calculatoarelor de clauze privind acorduri de programare și de servicii („package deals“). De fapt, aceasta pare să fie în realitate sursa reală a nemulțumirii reclamantei. Pentru amortizarea cheltuielilor investite în calculatoarele sale gigant, C.D.C. aștepta mult de la sistemul numit „time-sharing“ (folosirea unui centru de mai mulți beneficiari).

Livrările I.B.M. de tip „package deals“ i-a încurcat însă socotelile. Astfel, în primele 9 luni ale anului 1968 din practicarea acestui sistem I.B.M. a realizat cîștiguri de 620,7 milioane de dolari (față de 452,5 milioane în 1967), în timp ce profiturile C.D.C. au rămas la același nivel, adică aproximativ 32 milioane de dolari.

În fața acțiunii intentate împotriva sa, purtătorul de cuvînt al companiei I.B.M. s-a mulțumit să declare că pretențiile C.D.C. sînt... neîntemeiate și nu constituie altceva decît o „surpriză“ pentru I.B.M. „Control Data“ stăruie însă în acțiunea sa, sperînd să obțină cîștig de cauză.

FARUL ATOMIC

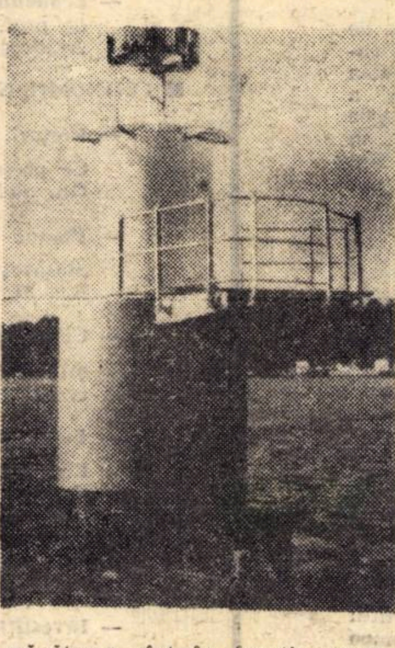

Fotografia aceasta ne înfățișează farul cu energie nucleară instalat de curînd în apele suedeze. Electricitatea care alimentează becul farului este produsă de radioactivitatea convertită cu ajutorul unui generator termoelectric a cărui funcționare, nesupravegheată, este calculată pentru circa două mii de zile. În ansamblu, sistemul lucrează astfel: căldura produsă de dezintegrarea stronțiului radioactiv este transformată în electricitate, printr-un grup de termocuple. Alte două faruri asemănătoare sînt în funcție acum în apele engleze (la Dungeness, pe coasta de sud) și pe insula daneză Sjaelland. În afară de faptul că lucrează fără personal de supraveghere și întreținere, farul mai prezintă și avantajul că dă o lumină de două ori mai puternică decît a instalațiilor clasice.

RENTABILIZAREA SECTORULUI PUBLIC

Printre multiplele proiecte de reorganizare și modernizare puse în aplicare sau doar inițiate în ultimul timp de guvernul francez, se numără și cel referitor la sectorul public, respectiv la întreprinderile industriale, comerciale, financiare sau de transporturi unde statul apare în calitate de proprietar sau acționar. Domeniul vizat este cuprinzător: el ocupă 6% din totalul populației active, furnizează circa 10% din producția națională, iar ponderea sa în ansamblul investițiilor realizate este de aproape 30%. Problema cea mai acută este însă deficitul crescînd pe care-l înregistrează acest sector; se apreciază că alocațiile de la buget pentru acoperirea pierderilor respective depășesc de trei ori volumul creditelor acordate de Franța sub forma ajutorului pentru țările în curs de dezvoltare.

Raportul elaborat pe această temă de o comisie specială subliniază necesitatea asanării situației financiare a societăților naționale, formării în sînul lor a unei „mentalități industriale“, receptivă la cerințele rentabilității și ale competitivității. Autorii raportului au formulat și o serie de principii, care trebuie să prezideze — după opinia lor — la înfăptuirea reformei preconizate. Astfel, se recomandă îmbunătățirea gestiunii întreprinderilor respective; o anumită descentralizare a responsabilităților, care să contribuie atît la extinderea drepturilor și inițiativei conducerii întreprinderilor, cît și la accentuarea răspunderii sale pentru rezultatele activității acestora; raționalizarea activității întreprinderilor publice prin armonizarea ei cu activitatea întreprinderilor particulare, în cadrul diferitelor sectoare ale economiei etc. Autorii raportului consideră că aplicarea măsurilor propuse va permite întreprinderilor publice să-și îndeplinească principala lor misiune, și anume „de a furniza produse și servicii la un preț de cost cît mai scăzut“.

SONDAJUL... CINSTEI

CERCETĂTORII Institutului de psihologie din Massachusetts (S.U.A.) au efectuat o originală anchetă în diferite orașe ale lumii privind... cinstea cetățenilor. Astfel, oprind diferiți pietoni, ei au oferit acestora o bancnotă întrebîndu-i dacă nu cumva au pierdut-o. Fără a ezita, la Boston 17% din cei întrebați au răspuns afirmativ, 13% la Atena și 6% la Paris.

ESTE MUNCA INTELECTUALĂ PRODUCTIVĂ?

ORICE MUNCĂ intelectuală poate fi cercetată din unghiul productivității, consideră specialistul sovietic G. Vorobiov, deoarece produsul acestei munci — informația — se pretează la aprecieri calitative și cantitative. În situații economice ea poate juca rolul de marfă. Un om e capabil să recepționeze, să prelucreze și să transmită altora un anumit volum de informații. Sub aspect calitativ aceste informații sînt foarte variate. Volumul de informații recepționate de un cercetător științific în laboratorul său și informațiile pe care le capătă omul acasă, pe stradă, în magazine, nu au nimic comun.

Nu e de ajuns să știm cîte și ce fel de informații recepționează omul. **Important este cum sînt prelucrate aceste informații și ce cantitate de informații principial noi se creează.** *Or, aceasta e o problemă de creație.* **Creația este procesul de asimilare a informațiilor obținute și de producere pe acest temei a unor noi informații. Cu alte cuvinte, creația este priceperea de a asocia ideile.** *Iar ideile sînt, din punctul de vedere al economiei, o producție ce poate fi luată în evidență.*

INIȚIAȚII NU MAI AU SECRETE

AȘTEPTAT de mai bine de un an, a apărut în sfîrșit în Franța, în JOURNAL OFFICIEL, decretul care obligă pe conducătorii unei societăți să pună sub formă nominativă acțiunile societății pe care o dirijează. Președinții, administratorii, directorii generali, membrii consiliilor de supraveghere și direcțiilor societăților anonime, au trei luni pentru a-și da titlurile pentru forma nominativă. Această măsură, specificată de ordonanța pe care a creat-o Comisia operațiunilor de bursă (C.O.B.), tinde să evite ca inițiații să poată folosi informațiile de care dispun înaintea celorlalți acționari. Comisia operațiunilor de bursă are, într-adevăr, dreptul de a publica operațiunile bursiere realizate asupra titlurilor unei societăți de către conducătorii ei. Ea trebuie să fie informată în șase zile. Ceea ce face revista L'EXPRESS să afirme că în acțiunea ei moralizatoare, Bursa știe cine sînt vinovații posibili.

„DAILY TELEGRAPH“ LA... BORD

DUPĂ CUM se menționează în presa engleză, pe bordul celui mai mare vas de pasageri din lume — „Queen Elisabeth II“ — va apărea zilnic unul din cotidienele britanice cele mai răspîndite: DAILY TELEGRAPH. De fapt este vorba de aceeași ediție de la Londra, adaptată însă exigențelor pasagerilor — știri de pe ambele părți ale Atlanticului, cursurile la bursele mondiale, fapte din viața pasagerilor etc. Ziarul va avea un tiraj zilnic de 2 500 exemplare și va fi editat la Londra, tot pe Fleet Street. Pagini întregi vor fi transmise pe vas telefonic și vor fi tipărite pe ofset. La alcătuirea acestei ediții va fi folosită o mașină electronică

STATISTICA INTERNAȚIONALĂ

PUTEREA DE CUMPĂRARE A UNEI ORE DE MUNCĂ

(în ore și minute)

PENTRU A DETERMINA nivelul de trai al populației dintr-o țară sau alta este necesar să se țină seama, pe de o parte, de salariile și alte venituri realizate de diversele categorii ale populației, iar pe de altă parte de costul vieții. La rîndul său, acesta din urmă se poate exprima prin puterea de cumpărare a salariilor nominale.

O încercare de a compara nivelul de trai într-un număr de țări industriale din Europa, în Statele Unite și Japonia, luînd ca indice de bază timpul de muncă necesar pentru a procura (cu salariul respectiv) o serie de produse alimentare de consum curent, a fost făcută în articolul publicat de ziarul elvețian **La Tribune de Genève** (2/XII 1968), sub semnătura lui Jean-Michel Fosse. După cum recunoaște chiar autorul, deși comparația se întemeiază pe datele (din luna octombrie a fiecărui an) furnizate Biroului Internațional al Muncii de organele statistice naționale, ea trebuie privită cu anumite rezerve, întrucît se referă numai la cheltuielile salariaților pentru alimentație, omițînd cele pentru îmbrăcăminte, locuință, servicii etc. (mult mai greu de comparat între țări). Pe de altă parte, însăși selecția produselor alimentare incluse în tabelul alăturat nu poate avea un caracter riguros, ținîndu-se seama de structura diferită a alimentației de la o țară la alta. Și totuși, confruntarea datelor permite unele aprecieri, cum ar fi, de pildă, concluzia că alimentele bogate în proteine (carnea, peștele) sînt mai scumpe în toate țările examinate. În ceea ce privește puterea de cumpărare a salariului orar, Statele Unite apar net avantajate față de celelalte țări analizate.

Articolul	Cantitatea	Anglia	Austria	Belgia	Elveția	Italia	Japonia	R.F.G.	S.U.A.	Suedia
Pîine	1 kg	13'	31'	16'	13'	28'	27'*	20'	1'	19'
Carne de vită	1 kg	1h52'	3h52'	4h10'	2h49'	4h28'	8h18'	2h 4'	55'	2h57'
Carne de porc	1 kg	1h34'	2h13'	2h31'	2h46'	3h24'	4h 4'	1h43'	51'	1h28'
Pește	1 kg	60'	1h38'	1h47'	1h53'	2h28'	40'	58'	27'	54'
Lapte	1 l	11'	11'	11'	10'	19'	31'	9'	6'	6'
Unt	1 kg	60'	1h49'	2h39'	2h35'	3h14'	3h49'	1h41'	37'	52'
Cartofi	1 kg	6'	6'	4'	6'	12'	16'	4'	3'	5'
Ouă	12 buc.	30'	50'	46'	49'	1h 9'	48'	36'	10'	31'
Mere	1 kg	29'	23'	8'	11'	31'	26'	13'	8'	15'
Cafea	¼ kg.	34'	1h58'	45'	25'	1h22'	57'	54'	8'	18'
Bere	1 l	33'	17'	10'	14'	34'	54'	17'	21'	22'

*) Orez.

Notă: Nivelul salariilor luat în calcul este cel mediu pe țară; în ceea ce privește prețurile, este vorba de cele practicate în capitala țării respective sau în alt oraș mare.

viața economică

SUPLIMENT

ANUL I, nr. 2
VINERI
17 ianuarie 1969
REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA
str. Nicolae Iorga nr. 36
BUCUREȘTI
Telefon 11 28 25
8 PAGINI

OFERTE — CERERI DE PRODUSE

LAMINATE-OȚELURI

OFERTE

UZINA DE POMPE-BUCUREȘTI, Sector III Str. Ziduri Moși nr. 25
telefon 35.17.18

Oțel rotund aliat pentru scule

— Ø 50 mm. W. 85 (20,60 lei) 150 kg
— Ø 90 mm. W. 85 (20 lei) 68 kg
— Ø 130 mm. 3H2V8 (19,60 lei) 110 kg
— Ø140 mm. W. 2 (19,60 lei) 60 kg
— Ø 150 mm. W 1 (22,60 lei) 70 kg

Oțel pătrat aliat pentru scule

— 30×30 mm. C.120 (11,80 lei) 50 kg
— 100×100 mm. W.85 (22,10 lei) 50 kg

Oțel lat aliat pentru scule

— 140×50 mm. CNM 2713 (9 lei) 519 kg
— 250×60 mm. W 2080 (14,10 lei) 200 kg

ÎNTREPRINDEREA DE PREFABRICATE „PROGRESUL", București, Sector V
— Șos. Giurgiului nr. 507, telefon 23.40.40, vinde fără repartiție:

Profile grele

— Oțel rotund O.L. 50 diametru 150 mm 1500 kg
— Oțel rotund O.L. 38 diametru 150 mm 520 kg
— Oțel rotund O.L. 42 diametru 140 mm 440 kg
— Oțel U.N.P. 3000 mm 1500 kg
— Oțel I.N.P. 240 mm 188 kg
— Oțel I.N.P 280 mm 184 kg

Profile mijlocii și uzuale

— Oțel rotund O.L. 38 diam. 18 mm 200 kg
— Oțel O.L. 50 diam. 22 mm 557 kg
— Oțel O.L. 38 diam. 56 mm 212 kg
— Oțel O.L. 38 diam. 70 mm 630 kg
— Oțel O.L. 42 diam. 60 mm 100 kg
— Oțel O.L. 42 diam. 60 mm 530 kg
— Oțel O.L. 75 diam. 22 mm 1000 kg
— Oțel O.L. 38 diam. 50 mm 330 kg

Oțel lat

— Oțel lat 50×8 mm 440 kg
— Oțel lat 50×10 mm 320 kg
— Oțel lat 50×50×5 mm 5000 kg
— Oțel beton P.C. 52 diam. 16 mm 49000 kg

INSTITUTUL DE FIZICĂ ATOMICĂ – BUCUREȘTI, Sectorul VI.
Comuna Măgurele, telefon 23.68.60–330,

vinde diferite cantități de materiale feroase și neferoase: fontă, oțel Poldy, oțel alpin, oțel Armco, oțel rapid, oțel Phönix, oțel aliat, oțel Böhler, oțel arc bandă, sîrmă oțel inox, șuruburi diferite, tablă, F.R. Armco, tablă cromată, tablă Poldy, tablă molibden, tablă Böhler, tablă Phönix, alamă, țeavă, alamă tablă, aluminiu bare, aluminiu bandă, cupru dreptunghiular, tablă Tomac și altele.

TREFILATE

OFERTE

ÎNTREPRINDEREA DE PREFABRICATE „PROGRESUL", București, Sector V. Șos. Giurgiului nr. 507, Telefon 23.40.40, vinde fără repartiție:

— Sîrmă mată diam. 2,8 10 000 kg

ȚEVI

OFERTE

UZINA DE ȚEVI „REPUBLICA" Bd. Muncii nr. 256

Țevi construcții STAS 404–66

– 114 x 11 oțel 55–65 37 016 kg
– 140 x 11 oțel 55–65 3 255 kg
– 146 x 6 oțel 55–65 3 096 kg
– 70 x 9 oțel 00 10 047 kg
– 70 x 10 oțel 00 8 010 kg
– 73 x 5,5 oțel 55–65 7 000 kg
– 114 x 11 oțel 55–65 105 000 kg
– 114 x 12 oțel 55–65 5 070 kg
– 114 x 16 oțel 55–65 5 944 kg
– 114 x 16,5 oțel 55–65 5 109 kg
– 121 x 7 oțel 55–65 3 100 kg
– 121 x 8 oțel 55–65 3 410 kg
– 127 x 11 oțel 55–65 10 458 kg
– 127 x 14 oțel 55–65 5 420 kg
– 140 x 11 oțel 55–65 26 285 kg
– 159 x 17 oțel 65 30 000 kg

CERERI

FABRICA DE BERE „RAHOVA" București, Cal. Rahovei 157:

– Țevi alamă ½ tare 11 x 0,5 mm 15 kg
– Țevi alamă ½ tare 10 x 0,5 mm 15 kg
– Țevi alamă ½ tare 11 x 1 mm 25 kg
– Țeavă constr. OLT 35 trasă 102 x 4 mm 10 000 kg

NEFEROASE

OFERTE

UZINA DE POMPE-BUCUREȘTI, Sector III Str. Ziduri Moși nr. 25
telefon 35.17.18

Bare alamă

— Ø 11 mm. AM 58 1/2 T (23,75 lei) 87 kg
— Ø 15 mm. AM 58 1/2 T (23,50 lei) 20 kg
— Ø 34 mm. AM 58 1/2 T (23 lei) 88 kg
— Ø 36 mm. AM 58 1/2 T (23 lei) 200 kg
— Ø 50 mm. AM 58 1/2 moale (22,75 lei) 116 kg
— Ø 60 mm. AM 58 1/2 moale (23 lei) 300 kg
— Ø 60 mm. (21,75 lei) 1015 kg
— Ø 75 mm. AM 58 1/2 T (22 lei) 350 kg
— Bandă 24×2 mm. (26,50 lei) 6 kg

CERERI

FABRICA DE BERE „RAHOVA București, Cal. Rahovei 157:

- Bară bronz laminat BZ 14 sau BZ 9 Ø 180 mm 2 buc. = 100 kg
- Bară alamă laminate Ø 150 mm 2 buc. = 100 kg

Pentru ca:

- să lichidați stocurile supranormative;
- să evitați casările;
- să vă acoperiți capacitățile de producție temporar disponibile;
- să fiți informați permanent asupra disponibilităților de produse, utilaje și capacități de producție ale altor întreprinderi;

folosiți, săptămînal, suplimentul „Vieții economice", pe care-l puteți obține pe bază de abonament special.

Paginile „Vieții economice" – Supliment vă stau la dispoziție pentru publicitatea de care aveți nevoie, făcînd comenzi potrivit condițiilor contractuale (publicate în revista noastră nr. 51/1968, cît și în „Viața economică" – Supliment, nr. 1/1961).

Începînd cu n-rul 1 din acest an, Suplimentul apare săptămînal (în 8–16 pagini), odată cu revista.

În paginile lui se publică ANUNȚURI PRIVIND OFERTE ȘI CERERI de:

- Materii prime, materiale, produse finite și bunuri de consum;
- Închirieri sau transferuri de utilaje;

ÎN ATENȚIA ORGANIZAȚIILOR ECONOMICE!

- Capacități de prelucrare cu utilaje temporar disponibile.

Înscriindu-se în orientările stabilite de Congresul al IX-lea și subliniate la recenta Plenară a C.C. al P.C.R., editarea „Vieții economice" – Supliment are drept scop ca, prin informarea operativă asigurată, să contribuie la diminuarea stocurilor de materii prime, materiale, piese de schimb, produse finite etc. fără mișcare sau cu mișcare lentă, precum și la mai buna utilizare a capacităților de producție.

Pentru ca această acțiune – utilă pentru economia națională – să fie cît mai eficace, este necesar ca revista noastră să ajungă într-un număr cît mai mare de unități economice. De aceea, credem că este în interesul dv. să vă abonați neîntîrziat.

Difuzarea suplimentului se face NUMAI pe bază de abonament; prețul abonamentului anual este de 200 lei, abonament care vă dă dreptul de a primi atît revista „Viața economică", precum și Suplimentul.

Abonamentele se fac prin oficiile poștale.

Comenzile pentru anunțuri în Supliment se fac direct la redacție, în scris sau telefonic, pe adresa: „Viața economică" – Publicitate, București, sectorul 1, Str. Nicolae Iorga nr. 36 (telefon 11.28.25).

ELECTROTEHNICE

OFERTE

INSTITUTUL DE FIZICĂ ATOMICĂ – BUCUREȘTI, Sectorul VI

Comuna Măgurele, telefon 23.68.60–330,

vinde diferite cantități de materiale electrice: automate diferite amperaje, armătură plafon diferite, brețe bachelită, conductori diferiți, globuri albe pentru lămpi, izolatori diferiți, liță de înaltă frecvență, motoare diferite, miezuri manifer diferite, prize antigron și patroane fuzibile diferite și altele.

vinde, de asemenea, materiale electronice: tuburi diferite, condensatoare ceramice, condensatoare tropicalizate, diferiți contori, rezistențe diferite, termistori, diode tranzistori, tuburi Röentgen etc., etc.

FABRICA DE VATA „BUFTEA" — Județul Ilfov, Telefon 13.26.78:

— Limitatori cursă cu pîrghie caracteristici 500 volți 60 amperi = 5 buc.

INSTITUTUL DE CERCETĂRI TEHNOLOGICE PENTRU CONSTRUCȚIA DE MAȘINI
Calea 13 Septembrie 23
sectorul VI telefon 31 14 21
Livrează fără repartiție, importante cantități de:

CONDUCTORI ELECTROZI	CONDENSATORI
– C.Y.Y.B. 2 x 2,5	– 360 F. 2 kW
– C.M.C.M. 3 x 2,5	– 4700 F
– C.Y.Y. 3 x 35	– 0,025 M.F. 25 W
– C.Y.Y.B. 3 x 95	– 0,05 M.F. 110, 50 W
– C.Y.Y.B. 13 x 120	– 01 M.F. 380 volți
– C.M.C.G. 4 x 1,5	– 0,25 M.F. 250 volți
– C.M.Y.Y. 19 x 1,5	– 0 5 M.F. 160 volți
	– 50 M.F. 50 volți
	CABLU DE SUDURĂ

CERERI

Trustul Utilaj Greu – București,
Sectorul V. Șoseaua Giurgiului nr. 164

Electromotoare

- **ASI 100 S 22–4 – 1,5 kW 1500 r/m – 220/380 V 80 bucăți**
- **ASI 100 L 22–2 – 2,2 kW 300 r/m – 220/380 V 50 bucăți**
- **ASI 112 S 28–4 3 kW 1500 r/m – 220/380 V 21 bucăți**
- **ASI 112 M 28–4kW 1500 r/m – 220/380 V 5 bucăți**
- **100–130 kW; 735 r/m; 380 V cu reostat 2 bucăți**

FABRICA DE BERE „RAHOVA" București, Cal. Rahovei 157:

- **Cablu CYY 2 x 1,5 mm 200 ml**
- **Cablu CYY 4 x 1,5 mm 200 ml**
- **Cablu CYY 4 x 2,5 mm 200 ml**
- **Acumulator 3 KY 210 40 buc.**

CHIMICE-HÎRTIE

OFERTE

INSTITUTUL DE FIZICĂ ATOMICĂ BUCUREȘTI, Sectorul VI,

Comuna Măgurele, Telefon 23.68.60–330,

vinde diferite cantități de materiale chimicale: foto sticlărie laborator, aparat Kovalschi, bachelite, sticle molibden, baloane cu știft diferite, baloane cleizer diferite, baloane fund plat, baloane cu fund rotund diferite, baloane gît îngust diferite, baloane distilare „WRUTZ", diferite baloane Kyelda, diferite pipete cu robineți cilindre și țevi de sticlă molibden, eprubete gradate diferite, flacoane penicilină, piese de legătorie din sticlă, plăci filtrante, pipete cu bulă, triunghi de șamot, tuburi sticlă diferite, plăci foto tehnico-științifice, plăci foto isopan diferite, acizi P.A. tehnici, sticlărie laborator și altele.

Răspuns la întrebările despre Asigurările de stat (XIX)

ÎN CADRUL unor materiale precedente s-au relevat caracteristicile și particularitățile asigurărilor interne practicate de ADAS. Dar, în afara acestora, se practică și un alt fel de asigurări. Ne referim la ASIGURĂRILE EXTERNE.

Pentru a vă informa cu unele amănunte în legătură cu acest fel de asigurări, practicate de ADAS, ne-am adresat tov. GH. RĂDOI, directorul Direcției asigurări externe din cadrul Direcției generale a Administrației Asigurărilor de Stat, care ne-a spus printre altele:

— Pentru a scoate mai pregnant în evidență rolul și avantajele asigurărilor externe mă voi referi mai întîi la DEOSEBIRILE dintre acestea și asigurările interne. De altfel, însăși denumirea lor exprimă principala deosebire dintre ele: asigurările interne sînt acelea care se leagă de activitatea economică

DESPRE ASIGURĂRILE EXTERNE

internă a țării, adică asigurările de bunuri și de răspundere ce se încheie fie cu cetățenii, fie cu unitățile economice dinlăuntrul țării, precum și numeroase forme de asigurări de persoane; asigurările externe au legătură cu activitatea economică externă a țării noastre. Dacă asigurările interne se încheie în lei (suma asigurată se exprimă în lei, la fel se plătește și prima de asigurare și despăgubirea), operațiunile de încheiere a asigurărilor externe (stabilirea sumelor asigurate), de plată a primelor și despăgubirilor se fac, în general, în valută străină. Totodată, o parte a asigurărilor externe se cedează în reasigurare altor instituții sau societăți de asigurări străine. Obiectul asigurărilor externe sînt mărfurile de import-export, navele maritime și fluviale, avioanele, construcțiile, instalațiile și răspunderea constructorului, creditele pentru export, etc. Pentru fiecare obiect există o formă de asigurare cuprinzînd condițiile specifice.

Toate aceste asigurări se încheie de Direcția asigurări externe. Aceeași direcție îndeplinește și funcția de „comisar de avarie", adică de reprezentant al societăților de asigurare în străinătate. Pe baza mandatului primit, în această calitate, ea efectuează constatarea daunelor și plata despăgubirilor în contul societăților de asigurare respective.

A. CR.

FABRICA DE ULEI „13 DECEMBRIE"-BUCUREŞTI,

Sector II, Str. Halmeu nr. 25, telefon 12.48.48

Vinde fără repartiţie : ortoepiclor benzen

PIESE DE SCHIMB

OFERTE

TRUSTUL DE UTILAJ GREU, BUCUREŞTI,

Sector V. Şos. Giurgiului nr. 164 :

Piese de schimb, motor Deutz A 8M 517, pentru excavator Maxima :

— Cămăşi cilindru	reper 258273	(273 lei)	24 bucăţi
— Piston compl. cu sig.	reper 23631383	(575 lei)	24 bucăţi
— Coroană dinţată	reper 600057	(619 lei)	4 bucăţi
— Coroană dinţată	reper 600057	(590 lei)	1 bucată
— Coroană pornire	reper 7176	(300 lei)	2 bucăţi
— Supape evacuare	reper 259—966	(70,50 lei)	30 bucăţi
— Supape admisie	reper 259—966	(38 lei)	30 bucăţi
— Cornuri supapă	reper A 28.M.917	(3,20 lei)	32 bucăţi
— Farfurii arc supapă	reper 259—966	(29 lei)	8 bucăţi
— Anticameră		(226 lei)	16 bucăţi
— Suport	reper 259—807.A.	(220 lei)	1 bucată
— Roată dinţată	reper 2053134	(397 lei)	1 bucată
— Roată dinţată	reper 205—334	(159 lei)	1 bucată
— Ventil	reper 1418542006	(46,70 lei)	20 bucăţi
— Ventil	reper 1418542006	(40 lei)	4 bucăţi
— Düze	reper DC b×160	(44 lei)	20 bucăţi
— Pompă apă	reper 222—873	(1996 lei)	1 bucată
— Inject. fără düze		(143 lei)	8 bucăţi
— Dop cu canaluri		(5,80 lei)	2 bucăţi
— Pinion	reper 82217	(2830 lei)	2 bucăţi

Piese de schimb pentru automacara Panther

— Segmenţi ungere	DIN 73104	(3,50 lei)	10 bucăţi
— Segmenţi compresie	DIN 73102	(2,20 lei)	8 bucăţi
— Elem, filtru motor	E 4000000209	(4,50 lei)	5 bucăţi
— Piston motor	40405100	(76 lei)	4 bucăţi
— Bolţ piston	DIN 731222	(21 lei)	8 bucăţi
— Cutie viteze	I.F.R. 3 T.	(6100 lei)	1 bucată
— Cuplaj intermed	40417029—01	(372 lei)	2 bucăţi
— Garnit. pompă apă	FC 40435 HON	(1,50 lei)	3 bucăţi
— Articulaţie hidraulică	ADEV 5547	(340 lei)	3 bucăţi
— Inel frînă cauciuc	4030102104	(5,50 lei)	19 bucăţi
— Devieri direcţie	08020701543	(129 lei)	8 bucăţi
— Ax planetar	4031301302	(422 lei)	2 bucăţi
— Flanşe axă planetară	403130020/12	(471 lei)	3 bucăţi
— Grup. diferenţ. reduct.	08027602/08	(4728 lei)	2 bucăţi
— Casetă sateliţi	080276016/02	(882 lei)	1 bucată
— Arbore cu pinion	1030907503	(1350 lei)	2 bucăţi
— Ax cordon	1113026330/03	(1048 lei)	2 bucăţi
— Ax cordon	10303126312	(1567 lei)	2 bucăţi
— Pompă ulei cu motor	K.P. 25	(8575 lei)	3 bucăţi
— Sector direcţie	740201604/12	(711 lei)	2 bucăţi
— Arc suspensie	A.D.K.V. 5514	(1268 lei)	1 bucată
— Suport cordon	08017000/03	(280 lei)	2 bucăţi
— Fuzetă	0802070005/01	(881 lei)	8 bucăţi
— Levier disc superior	080207014/02	(196 lei)	3 bucăţi
— Manetă faţă	2097022701	(1210 lei)	1 bucată
— Pinion atac cu arc	4030504113	(3031 lei)	2 bucăţi
— Carcasă diferenţial	F 0403010 470	(1945 lei)	1 bucată
— Coroană diferenţial	Fe 402/012670	(1334 lei)	2 bucăţi
— Tambur frînă	4030906202	(460 lei)	4 bucăţi
— Coroană angrenare	527/1	(11.394 lei)	2 bucăţi

— Coroană rotiere	Eo 79344—035090	(23.433 lei)	1 bucată
— Garnitură chiulasă	40409226604	(34 lei)	7 bucăţi
— Disc ambreiaj	1864—060	(263 lei)	4 bucăţi
— Supapă aspiraţie	404110224	(57 lei)	8 bucăţi
— Supapă evacuare	404110254	(52 lei)	8 bucăţi
— Pompă ulei	4041530404	1288 lei)	1 bucată
— Pompă apă	4041330302	(844 lei)	1 bucată
— Filtru	40000000209	(630 lei)	4 bucăţi
— Suport cordon	080270003/03	(280 lei)	2 bucăţi
— Anticameră	4040911003	(145 lei)	10 bucăţi
— Ax cu came	40402851	(693 lei)	1 bucată
— Pinion ax came	Fe 4041103013	(195 lei)	1 bucată
— Axă faţă	40200000102	(2579 lei)	1 bucată
— Arc suspensie	3—1	(644 lei)	2 bucăţi
— Pinion	58180410304	(284 lei)	1 bucată
— Pinion	58180410804	(346 lei)	1 bucată
— Regulator	080207007	(511 lei)	2 bucăţi
— Coroană dinţată	5222—86195	(6475 lei)	1 bucată
— Carcasă direcţie	14023001/08	(522 lei)	1 bucată
— Ventil de siguranţă	27610	(483 lei)	2 bucăţi
— Carter motor	reper 4040166004	(6877 lei)	1 bucată
— Arbore cotit	reper 4040339300	(5775 lei)	1 bucată
— Bloc cilindru	reper 05203	(1199 lei)	1 bucată
— Bloc cilindru	reper 4040703803	(1199 lei)	1 bucată
— Cămăşi cilindru	reper	(201 lei)	11 bucăţi
— Bielă	reper 4040518521	(999 lei)	2 bucăţi
— Pistoane cu segm.	reper 4040510004	(213 lei)	4 bucăţi
— Pistoane complt.	reper 4040517204 / 4040510004	(213 lei)	3 bucăţi

— Mufă cuplare	reper	(808 lei)	4 bucăţi
— Bucşe bielă	reper 40405084/4040515505	(34 lei)	6 bucăţi
— Pinion distrib.	reper 4041700403	(98,85 lei)	1 bucată
— Pinion Z. 62	reper 4041700403	(98,85 lei)	1 bucată
— Roată dinţată	reper 4040300503	(269 lei)	1 bucată
— Pinion	reper 4041103013	(195 lei)	1 bucată
— Ax cu camă	reper 4041102851	(693 lei)	1 bucată
— Cuzineţi	reper 4040500504	(159 lei)	10 bucăţi
— Cuzineţi	reper 954040102003	(185 lei)	3 bucăţi
— Cuzineţi	reper 40401212	(180 lei)	3 bucăţi
— Cuzineţi palier	reper 674040/121253	(180 lei)	1 bucată
— Cuzineţi	reper 074040102003	(185 lei)	1 per.
— Cuzineţi compl.	reper 40401212	(180 lei)	7 bucăţi
— Cuzineţi	reper 4040102003	(185 lei)	7 bucăţi
— Culbutor	reper 4041128805	(71,05 lei)	1 bucată
— Pompă ulei	reper 59141000003	(589 lei)	1 bucată

— Roată dinţată	reper 58180304302	(633 lei)	1 bucată
— Roată dinţată	reper 58180304302	(633 lei)	1 bucată
— Sneg direcţie	reper	(566 lei)	1 bucată
— Ax interior	reper 5818030890259	(792 lei)	1 bucată
— Ax principal	reper 581803054/02	(11.328 lei)	1 bucată
— Carcasă cutie viteză	reper 51180101806	(2327 lei)	1 bucată
— Carcasă cutie viteză	reper 591801022421	(2327 lei)	1 bucată
— Cuplaj sincr. compl.	reper 581803093/04	(1213 lei)	6 bucăţi
— Cuplaj sincron compl.	reper 58180308303	(1202 lei)	3 bucăţi
— Carcasă ambreiaj	reper 59140110309	(2245 lei)	2 bucăţi
— Carcasă ambreiaj	reper 514011	(2110 lei)	1 bucată
— Roată dinţată	reper 58180304402	(560 lei)	1 bucată
— Roată dinţată	reper 58180304402	(564 lei)	2 bucăţi
— Ax intermediar	reper 581804035/2	(1055 lei)	1 bucată
— Axă	reper 591402104/2	(391 lei)	3 bucăţi
— Pinion	reper 58140410304	(291 lei)	3 bucăţi
— Pinion	reper 5180305604	(644 lei)	3 bucăţi
— Arbore antrenare	reper 591403001/02	(431 lei)	1 bucată
— Pinion	reper 58140410804	(644 lei)	4 bucăţi
— Pinion conic Z. 22	reper 581904101/04	(346 lei)	3 bucăţi
— Pinion	reper 58180310304	(392 lei)	7 bucăţi
— Arc	reper 1825720	(1,75 lei)	5 bucăţi
— Roată dinţată	reper 591804102/02	(844 lei)	1 bucată
— Roată dinţată	reper 591402003/02	(533 lei)	2 bucăţi
— Manşon	reper 58180304503	(221 lei)	3 bucăţi
— Roată dinţată	reper 55180304501	(221 lei)	3 bucăţi
— Lagăr priză	reper 541301102103	(144 lei)	3 bucăţi
— Arbore antrenare	reper 591602022/04	(1510 lei)	2 bucăţi
— Roată dinţată	reper 58180416803	(515 lei)	1 bucată
— Pinion vit. III	reper 581813041/03	(602 lei)	1 bucată
— Roată dinţată vit. II	reper 243591803042	(755 lei)	1 bucată
— Roată intermediară	reper 59140500102	(617 lei)	3 bucăţi
— Aparat kilom.		(546 lei)	2 bucăţi
— Arc ambreiaj	reper 1825700	(3,35 lei)	22 bucăţi
— Filtru aer complet	reper 2121	(212 lei)	1 bucată
— Furcă	reper 591406001/02	(289 lei)	2 bucăţi
— Element, ppă, inj.	reper 1/75	(88 lei)	22 bucăţi
— Düze	reper 4041704205	(147 lei)	10 bucăţi
— Düze		(90 lei)	24 bucăţi

Piese schimb pentru reductoare tip Neptun

— Roată dinţată	reper 2.B.1904	(550 lei)	15 bucăţi
— Ax pinion	reper 2.B.1901	(80 lei)	15 bucăţi
— Ax pinion	reper 2.B.1902	(220 lei)	6 bucăţi
— Roată dinţată	reper 2.B.1903	(600 lei)	6 bucăţi
— Roată dinţată	reper 2.B.2002	(525 lei)	13 bucăţi
— Roată dinţată	reper 2.B.3003	(630 lei)	8 bucăţi
— Ax pinion	reper 3.B.1501	(125 lei)	3 bucăţi
— Ax pinion	reper 3.B.2001	(125 lei)	15 bucăţi
— Ax pinion	reper 3.B.3004	(155 lei)	3 bucăţi
— Roată dinţată	reper 4.B.2002	(980 lei)	11 bucăţi
— Ax intern.	reper 4.B.2004	(500 lei)	11 bucăţi
— Ax arbore	reper 4.B.2001	(110 lei)	3 bucăţi
— Roată dinţată	reper 5.B.3503	(1750 lei)	11 bucăţi
— Roată dinţată	reper 5.B.3203	(1255 lei)	10 bucăţi
— Ax pinion	reper 5.B.3504	(450 lei)	13 bucăţi
— Ax pinion	reper 5.B.3201	(170 lei)	2 bucăţi

De asemenea, oferă spre vînzare şi alte piese de schimb pentru următoarele tipuri de utilaje şi vehicule :

— Tractor	T.G.-90
— Tractor	S. 80—100
— Tractor	S. 650
— Tractor	D.T.-54
— Săpător de şanţuri	ETN-171
— Autogredere	D—452—446
— Automacara	K 51—61 (IAZ—MAZ)
— Auto Moskvici	tip 403

— Auto Pobeda
— Auto Volga
— Auto I.M.S. M. 461
— Auto S.R.-101
— Auto S.R. 113—131

– FABRICA DE VATĂ BUFTEA – JUDEŢUL ILFOV, TEL. 13 26 78 :

Piese auto „Skoda-1100" :

- **Piston frînă auto 4 bucăţi**
- **Piston cilindru auto frînă 2 bucăţi**
- **Supapă pompă 4 bucăţi**
- **Pivot fuzetă 2 bucăţi**
- **Geantă auto 1 bucată**
- **Pinion viteză III 1 bucată**

Piese auto „Moskvici" :

- **Ax primordial 1 bucată**
- **Grup conic 1 bucată**
- **Bujii auto 18 mm 41 bucăţi**

Piese auto „Gaz 51"

- **Supapă motor auto 30 bucăţi**
- **Piston motor gaz 8 bucăţi**

Piese auto „I.M.S." :

- **Pinion distribuitor 1 bucată**
- **Ghid supape 18 bucăţi**
- **Capac tacheţi 1 bucată**
- **Ax camă auto 2 bucăţi**
- **Capac lagăr palier 2 bucăţi**
- **Amortizor cu braţ 1 bucată**
- **Radiator 461 1 bucată**
- **Carburator T.V. 502 T.V. 59 2 bucăţi**

Piese auto „Tatra" :

- **Coroană pornire 1 bucată**

(Continuare în pag. 6)

„DANUBIANA“ — o marcă de prestigiu

O IMAGINE SIMBOLICĂ

O HALĂ URIAŞĂ, în care, dacă n-ar exista modernele instalaţii, ar putea juca în acelaşi timp cîteva echipe de fotbal. Etajată pe trei planuri (nivele), această hală are condiţii de a asigura locuri la „balcoane“ pentru cîteva mii de spectatori...

Nu e însă o sală pentru sporturi, ci uriaşa hală de producţie în care se nasc anvelopele româneşti, care poartă marca „Danubiana“. În loc de sportivi şi spectatori aici se află 22 000 tone de utilaje complexe. Asişti parcă la un spectacol fascinant: ca mii de braţe încleştate, agregatele din hală se află într-un efort continuu şi ritmic, dirijate de la tablourile de comandă prin cele 35 000 elemente de automatizare. Cîntare şi dozatoare, care drămuiesc ca la farmacie marile cantităţi de materii prime, cronometre care măsoară pînă la zecimi de secundă timpul necesar fiecărei operaţii, complicate şi întortochiate linii de transport aerian pe care circulă de la depozitul de aprovizionare şi pînă la cel de produse finite materia primă care în acest lung drum se metamorfozează în zeci de forme, pînă se transformă în anvelope şi în camere de aer.

Şi în toată această acţiune, la fiecare operaţie controlul calităţii e prezent, veghind, cu ochii lui magici, la respectarea severă a prescripţiilor tehnologice. Iată doar un singur exemplu: de la malaxoarele pentru amestecul materiilor prime, o capsulă metalică primeşte din mers o mică parte din fiecare şarjă de „aluat“ pe care o duce prin ţevi pneumatice la laboratorul de analize. Aici, în cîteva secunde, alte aparate îşi pun viza: „Bun pentru producţie“.

Un alt aspect. Apropierea sau depărtarea automată a rolelor, prin care trece pelicula de cauciuc se reglează de un dispozitiv cu radioizotopi. Acesta utilizează razele beta, emise de o sursă de stronţiu 90. Tot astfel, pentru ca timpul de vulcanizare stabilit să fie riguros respectat, fiecare presă este sub controlul unui ceas temporizator, care cronometrează şi „obligă“ presa să se deschidă automat atunci cînd procesul de vulcanizare a luat sfîrşit.

După zeci de operaţii, conduse toate de la tablourile de comandă, ies în fiecare zi de pe banda de produse finite peste 3 000 de anvelope cu marca „Danubiana“. Imaginea înfăţişată pe marcă — un elefant care apasă cu toată greutatea sa pe o anvelopă — este simbolică, dar nu numai atît. Ea relevă şi o realitate, confirmată de numeroşi beneficiari: trăinicia anvelopei care se produce aici, la uzina de la marginea Bucureştiului.

UN „LAC“ FĂRĂ PEŞTE...

E VORBA de fapt de un bazin, amenajat în uzină, care are altă destinaţie decît cele din parcuri sau de la restaurantele cu produse pescăreşti. Aici, în bazinul de la „Danubiana“ se „bălăcesc“ camerele de aer, care, după această baie, sînt livrate beneficiarilor din ţară şi de peste hotare. În acest fel, „lacul“ fără peşte îndeplineşte rolul celui mai exigent şi conştiincios controlor de calitate. El scoate la iveală cel mai mic şi invizibil defect al camerelor de aer.

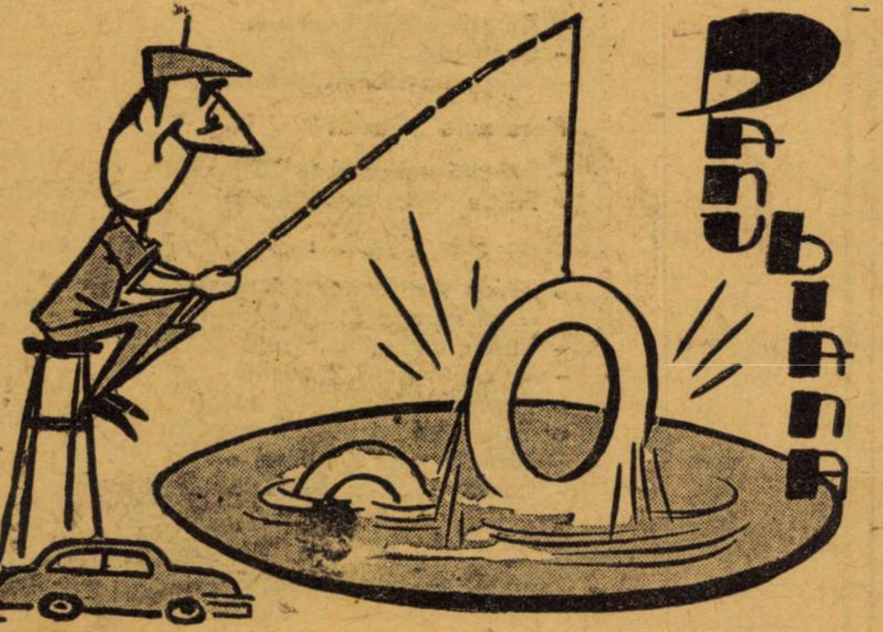

UTILIZAREA ANVELOPELOR s-a extins rapid în ţara noastră o dată cu dezvoltarea unei puternice industrii constructoare de maşini pentru transport, construcţii, agricultură etc. Pentru asigurarea anvelopelor necesare, s-a construit în Bucureşti o mare uzină de anvelope, care a intrat în producţie în iulie 1962. De atunci şi pînă acum, colectivul uzinei a acumulat o bogată experienţă, reuşind să producă anvelope de bună calitate, cunoscute şi apreciate atît în ţară cît şi în străinătate.

Despre succesele acestui colectiv, despre preocupările lui pentru sporirea producţiei şi ridicarea calităţii ei la un nivel tot mai înalt am discutat zilele trecute cu tov. DUMITRU GOLIAT, director economic al uzinei „Danubiana“.

— Cum sînt apreciate de către beneficiari anvelopele „Danubiana“?

— Cea mai elocventă apreciere este faptul că anvelopele cu marca uzinei noastre sînt solicitate în cantităţi tot mai mari atît în ţară cît şi peste hotare. Pentru a face faţă cererilor sporite au fost luate o seamă de măsuri care au permis ca în cursul anului trecut să depăşim cu 8,8% capacitatea proiectată de producţie a uzinei.

În acest an ne-am propus să realizăm o producţie globală cu 9,8% mai mare decît cea obţinută anul trecut. Pe de altă parte, actualmente se efectuează importante lucrări de construcţii pentru dezvoltarea în continuare a uzinei, ceea ce ne va da posibilitatea să producem în cursul anului viitor 1 500 000 anvelope, faţă de 1 088 000 cît s-a produs anul trecut.

— Ce preocupări există pentru ridicarea la un nivel şi mai înalt a calităţii anvelopelor?

— Specialiştii uzinei desfăşoară o intensă activitate de cercetare pentru a găsi cele mai eficiente soluţii, care, aplicate în procesul de fabricaţie, să asigure anvelopelor noastre calităţi similare cu ale celor mai bune din lume. Pe această linie de ridicare continuă a calităţii produselor, avem în vedere măsuri referitoare la

îmbunătăţirea tehnologiei de fabricaţie pentru creşterea rezistenţei la abraziune a benzilor de rulare. Tot în acest scop vom extinde utilizarea în procesul de producţie a reţelelor de cord poliamidic, paralel cu introducerea unui nou tip de reţele de cord de acest fel, ceea ce va îmbunătăţi performanţele în exploatare a anvelopelor, asigurînd sarcini şi viteze sporite, o bună rezistenţă la clima caldă etc.

Totodată am luat măsuri pentru utilizarea într-o proporţie mai mare a cauciucului sintetic extins cu ulei — Carom 171 — şi în carcasa anvelopelor, folosirea negrului de fum FEF, produs în ţara noastră, care e de bună calitate.

Prin aplicarea acestor măsuri — şi a altora care se află în studiu — sîntem siguri că anvelopele anului 1969, produse în uzina noastră, vor da deplină satisfacţie „consumatorilor“.

— Pentru ce categorii de maşini se produc anvelopele „Danubiana“?

— Uzina noastră este profilată pentru producţia de anvelope destinate echipării autoturismelor şi autoutilitarelor, autocamioanelor, autobuzelor şi remorcilor auto, precum şi pentru tractoare. În prezent fabricăm un număr variat de tipo-dimensiuni (numai în ultimul trimestru al anului trecut am asimilat 5 noi tipo-dimensiuni în 8 variante de profile), adecvate tuturor condiţiilor de exploatare, asigurînd — împreună cu uzina de anvelope „Victoria“-Floreşti — necesarul de anvelope pentru beneficiarii interni. În acelaşi timp, un sfert din producţia uzinei noastre este exportată în peste 30 de ţări.

În încheierea convorbirii, interlocutorul nostru ne-a declarat:

— Anul trecut, activitatea colectivului uzinei noastre s-a încheiat cu rezultate superioare celor obţinute în anii precedenţi. Planul la producţia globală a fost depăşit cu 7,5%, iar la producţia marfă vîndută şi încasată cu 5,3%. De asemenea, în cursul anului trecut am obţinut peste plan beneficii în valoare de 28 milioane lei.

Sarcinile din acest an sînt mult mai mari decît realizările anului trecut. Ţinînd seama de faptul că în 1968 capacitatea de producţie proiectată a fost depăşită cu 8,8%, colectivul nostru şi-a asumat angajamente sporite: depăşirea producţiei planificate cu 12 000 de anvelope, sporirea randamentului de rulaj în exploatare cu 5%, asimilarea a 10 noi tipuri de profiluri pentru anvelope de autocamion şi autobuz, începerea producţiei experimentale de anvelope radiale pentru noile tipuri de tractoare, care se vor produce în ţara noastră, depăşirea planului de export cu 1,2 milioane lei, realizarea unui beneficiu suplimentar de 6,5 milioane lei etc. Avem posibilităţi, dispunem de importante rezerve pentru a realiza aceste sarcini la termen şi în cele mai bune condiţii. Cele 26 de studii, întocmite de colective de specialişti, conţin importante propuneri referitoare la îmbunătăţirea în continuare a organizării producţiei şi a muncii. Aplicarea acestora ne va da posibilitatea să producem mai multe anvelope, de calitate tot mai bună, care să satisfacă cele mai exigente pretenţii ale beneficiarilor noştri.

ÎNTR-O SINGURĂ ZI...

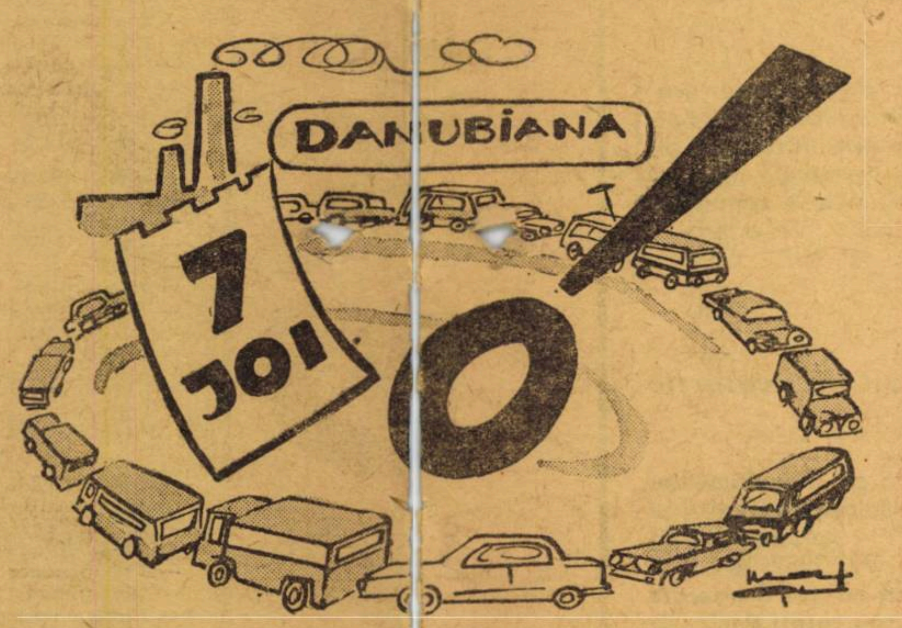

ÎNCHIPUIŢI-VĂ o coloană de autovehicule care se înşiruie de la porţile uzinei „Danubiana“ pe o şosea lungă de aproape trei kilometri. Să le numărăm. Sînt 72 de autoturisme, 125 de tractoare şi peste 400 de autocamioane, autobuze şi troleibuze. Toate acestea pot fi echipate cu anvelopele necesare (şi cele de rezervă, bineînţeles) din producţia pe care uzina „Danubiana“ o realizează într-o singură zi.

Amintim că prin construcţiile care se realizează actualmente şi prin noile dotări cu tehnică modernă, capacitatea de producţie a uzinei va spori în anul viitor cu 50%. Deci, imaginara coloană de autovehicule se va întinde pe o distanţă de aproape 5 km.

CEL MAI „LUNG“ ŞI MAI DIFICIL DRUM

CEL MAI „LUNG“ şi mai dificil drum se află la uzina de anvelope „Danubiana“. El se întinde însă doar pe cîţiva metri pătraţi, pe care se află instalaţiile pentru rulajul forţat al anvelopelor. Aici, una dintr-o mie de anvelope produse în uzină, parcurge unul din cele mai lungi şi dificile drumuri, de la autostrada cu asfaltul ca sticla, pînă la cele mai accidentate drumuri presărate cu hîrtoape, cu urcuşuri şi coborîşuri ameţitoare. Sînt şi porţiuni de drumuri neamenajate, terenuri cu noroi, drumuri de deal şi de munte.

Toate acestea sînt „parcurse“ pe loc de anvelopele puse la încercare, care „circulă“ în aceste condiţii — de zeci de ori mai dificile decît cele din teren — pînă se distrug. Rezultatul: se verifică trăinicia anvelopelor cu marca „Danubiana“.

Constatarea: ele sînt comparabile astăzi, din punct de vedere calitativ, cu cele realizate de firme cu vechi tradiţii în fabricarea anvelopelor — „Dunlop“-Anglia, „Pirelli“-Italia etc.

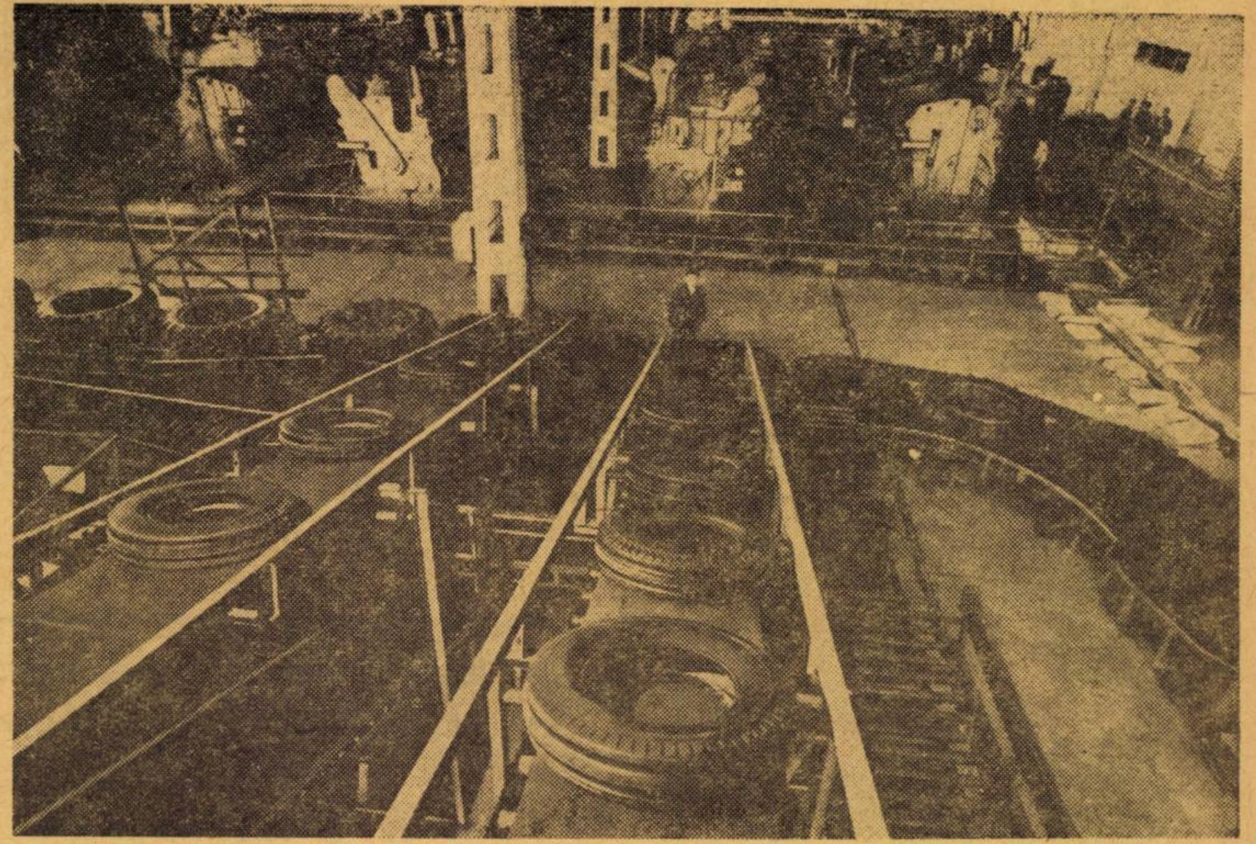

Milioane de anvelope se „scurg“ pe aceste fluvii, denumite prozaic BENZI TRANSPORTOARE

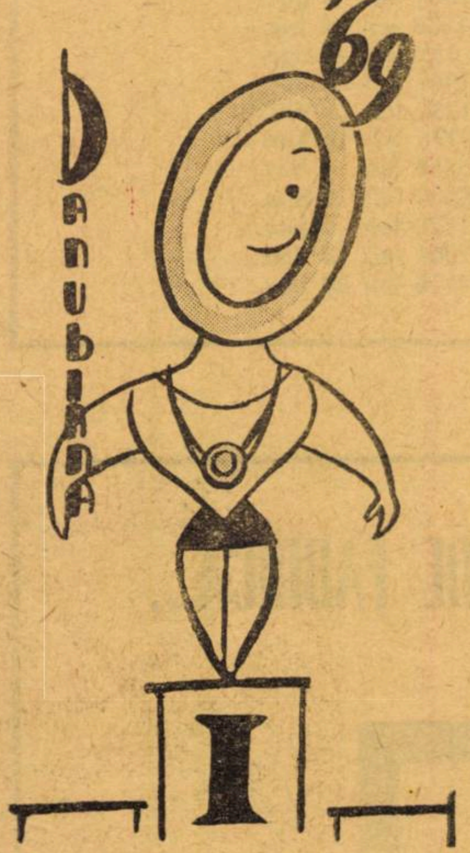

ANVELOPELE ANULUI '69

ÎN LABORATORUL central al uzinei s-au terminat cercetările şi experimentările privind asimilarea unor noi tipuri de profile pentru anvelope. Ca urmare, în curînd „Danubiana“ va produce 10 tipuri noi de profile pentru anvelopele destinate autocamioanelor şi autobuzelor. Acestea vor dispune de caracteristici mult îmbunătăţite. Dintre calităţile noilor anvelope remarcăm:

- **Ele pot fi folosite pe drumuri de categorii variate.**
- **Au o adîncime mai mare a profilului, ceea ce contribuie la creşterea randamentului de rulaj. De altfel, în cursul acestui an, randamentul de rulaj în exploatare a celor peste un milion de anvelope produse de uzina „Danubiana“ va spori cu 5%, ceea ce va asigura beneficiarilor o economie de 15 milioane lei.**
- **Noile anvelope vor avea desenul profilului cu o aderenţă mai mare la teren.**
- **Cîteva din noile tipuri de anvelope sînt adecvate pentru terenuri neamenajate, precum şi pentru şantierele de construcţii.**

Tot în cursul acestui an se vor asimila noi tipuri de anvelope pentru echiparea remorcilor industriale. De asemenea, va începe producţia experimentală de anvelope radiale pentru echiparea noilor tipuri de tractoare, destinate efectuării lucrărilor agricole în podgorii şi livezi.

„DANUBIANA“ garantează fără termen calitatea anvelopelor

CALITATEA SUPERIOARĂ a anvelopelor cu marca „Danubiana“ este recunoscută de către toţi beneficiarii din ţară şi de peste hotare. Această calitate este garantată de uzină pentru tot timpul rulajului. Din acest punct de vedere este important de ştiut de către toţi beneficiarii că în eventualitatea că unele anvelope s-ar deteriora din cauza unor defecte de fabricaţie, uzina producătoare se obligă să le înlocuiască cu altele noi. De reţinut: anvelopele se schimbă chiar şi în cazul cînd defecţiunea (dacă provine din fabricaţie) s-a produs după mii de kilometri de rulaj.

Cei interesaţi se pot adresa uzinei „Danubiana“ (adresa: Prelungirea şoselei Olteniţa nr. 181 Bucureşti, telefon 23.42.80).

ÎN PESTE 30 DE ŢĂRI

ÎN CEI 8 ani care au trecut de la intrarea în producţie, uzina „Danubiana“ a devenit cunoscută în numeroase ţări din Europa, America, Asia şi Africa. Anvelopele produse aici sînt apreciate de beneficiari din Anglia, Cipru, Danemarca, Ghana, Grecia, Guineea, Iugoslavia, Suedia, Liban, Iran, Irak. Pînă acum marca „Danubiana“ poate fi întîlnită în peste 30 de ţări.

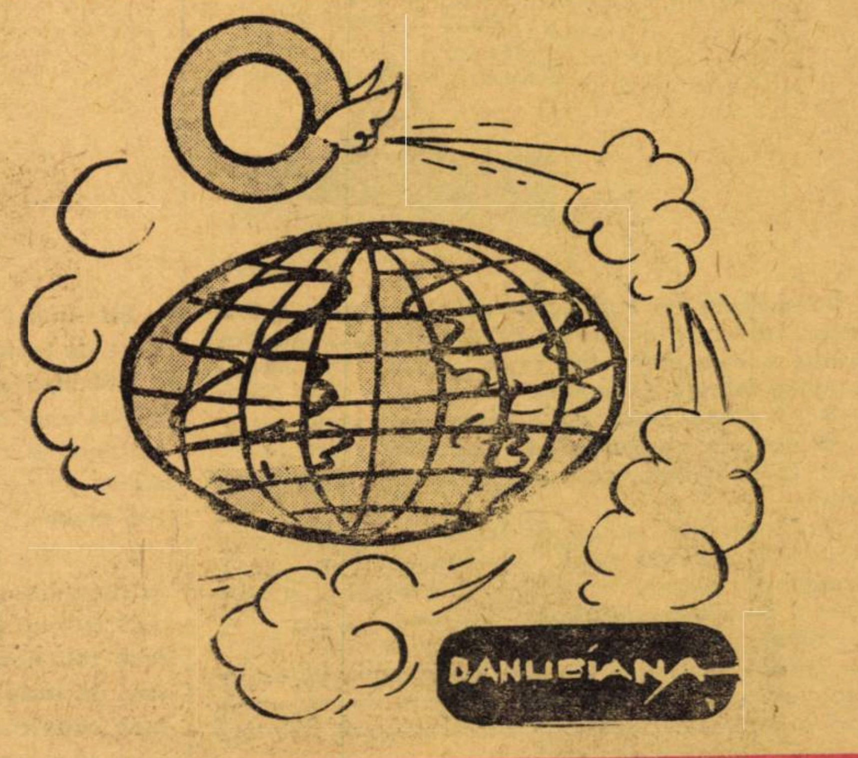

Pagini realizate de AL. DETEŞAN şi D. TĂRNĂUCEANU

(urmare din pagina 3)

INSTITUTUL DE CERCETĂRI TEHNOLOGICE PENTRU CONSTRUCȚIA DE MAȘINI,

Calea 13 Septembrie 23 sectorul VI telefon 31 14 21

Livrează fără repartiție, importante cantități de :

RULMENȚI

- R.4 7215
- RE-5 7310
- RE.10 7513
- RHL.17 7518
- RE.1226 7604
- RSP.796 7606
- RSP.4795 7609
- 1205 8111
- 1307 8112
- 1308 8115
- 6006 8126
- 6007 8202
- 6015 8203
- 6017 8207
- 6213 8307
- 6215 1507
- 4407 16004
- 6301 16105
- 6411 20803
- 7204 38210
- 7205
- 7209

PIETRE DE POLIZOR

- 40 x 30 x 16
- 50 x 30 x 13
- 75 x 30 x 20
- 75 x 40 x 20
- 75 x 30 x 30
- 80 x 1,5 x 20
- 100 x 2 x 20
- 100 x 50 x 20
- 125 x 60 x 20
- 150 x 25
- 150 x 8 x 20
- 150 x 15 x 20
- 150 x 20 x 20
- 200 x 3 x 20
- 200 x 15 x 20
- 280 x 25 x 40
- 400 x 40 x 127

CURELE TRAPEZOIDALE

- 10 x 6 x 1400
- 10 x 15 x 3045
- 17 x 11 x 1320
- 17 x 11 x 4000
- 14 x 22 x 4000
- 25 x 16 x 2360
- 25 x 16 x 4000
- 32 x 20 x 2360
- 20 x 32 x 11.250
- 20 x 32 x 11.650

CURELE FĂRĂ SFÎRȘIT

- 880 x 40
- 1060 x 40
- 2000 x 100
- 2050 x 35
- 2200 x 40
- 2260 x 30
- 2330 x 35
- 1100 x 40
- 2200 x 35

UZINA DE ANVELOPE „DANUBIANA",

șos. Olteniței, 181, sector 5, București :

RULMENȚI seria :

– 132	6032	(620 lei)	28 buc.
– 322	6322	(480 lei	16 buc.
– 7622	32322	(1000 lei)	2 buc.
– 7624	32324	(1170 lei)	6 buc.
– 32234	NU 234	(1100 lei)	1 buc.
– 32328	NU 328	(1050 lei)	4 buc.
– 32328	NUM 140	(1260 lei)	4 buc.
– 13522	22224K	(435 lei)	1 buc.
– 3540	22240	(1900 lei)	20 buc.
– 3626	22326	(1250 lei)	5 buc.
– 3003152	23052	(2175 lei)	12 buc.
– 3003168	23068	(5450 lei)	4 buc.
– 3003176	23076	(6300 lei)	6 buc.
– 3003734	23134	(1120 lei)	5 buc.
– 3003744	23144	(2000 lei)	13 buc.
– 3003752	23152	(4100 lei)	20 buc.

ASTĂZI VĂ PREZENTĂM MĂRCILE DE FABRICĂ...

Înregistrată de I.I.S. „Muntenia"-București, garantează calitatea mărfurilor ce poartă acest însemn ; printre sortimentele din mase plastice pe care le produce fabrica „Muntenia" se numără :

- O gamă largă de articole de menaj ;
- Articole cosmetice (din material plastic) ;
- O diversitate mare de articole de papetărie și sport ;

De asemenea, marca de fabrică „Munplast" garantează calitatea rolelor de magnetofon care se produc de această întreprindere, precum și a tuburilor și profilelor plastificate din p.v.c.

Calitatea produselor care poartă această marcă de fabrică contribuie din plin la competitivitatea lor, ceea ce a facilitat exportul acestora în mai multe țări, printre care Canada, U.R.S.S., Liban, R. F. a Germaniei, Cehoslovacia etc.

Este întîlnită pe toate confecțiile pentru femei produse de fabrica bucureșteană „Arta Modei"

Calitatea superioară, linia modei mereu la curent cu tot ceea ce se creează pe plan internațional, seria mică în care se produc aceste confecții, sînt elemente ce ne amintesc de vechiul dicton „non multa sed multum".

Pentru ca drumul de la creația modelului și pînă la cumpărător să fie cît mai scurt, fabrica „Arta Modei" are un magazin propriu, în str. Berzei nr. 100. Aici, sub această marcă de fabrică, se desfac zilnic sute de rochii, bluze, paltoane, pardesie etc., modele bine cunoscute și peste graniță ca urmare a exportului efectuat.

Publicitatea economică vă ajută...

...să lichidați stocurile supranormative

„Pentru valorificarea produselor din stocuri supranormative nu este nevoie de repartiții, ci numai de aprobarea de principiu a organelor tutelare" (vezi „Viața economică" nr. 44/1968, Agenda economistului).

...să evitați casările

Nu uitați că „Regulamentul privind declasarea și casarea bunurilor" aprobat prin H.C.M. nr. 771/1962, la art. 7 prevede că nu pot fi operate declasări sau casări decît sub condiția ca bunurile în cauză „să nu mai poată fi folosite ...de alte întreprinderi sau organizații economice..."

...să ridicați gradul de folosire a utilajelor prin închirierea lor

Reamintim că închirierea utilajelor este reglementată de „Condițiile fundamentale pentru încheierea contractelor de închiriere a utilajelor de construcții" și de „Normele generale de închiriere a utilajelor de construcții" (vezi „Viața economică" nr. 46/1968, Agenda economistului).

...să vă acoperiți în întregime capacitățile de producție

Pe măsură ce sfera produselor repartizate centralizat se restrînge, cunoașterea directă, între întreprinderi, a capacităților de producție și a cererii de consum are o importanță din ce în ce mai mare.

CALEA SIGURĂ ȘI OPERATIVĂ PENTRU IDENTIFICAREA ÎNTREPRINDERILOR CARE DISPUN DE PRODUSE, UTILAJE ȘI CAPACITĂȚI DE PRODUCȚIE, PRECUM ȘI A BENEFICIARILOR PREZUMPTIVI ESTE PUBLICITATEA ECONOMICĂ.

● Doriți să știți cum se organizează o anchetă despre cercetarea cererii de consum și rezultatele ce pot fi obținute ?

● Vă interesează organizarea științifică a unui spațiu de depozitare sau cum poate fi scurtat drumul mărfurilor de la producătorul furnizor la organizația comercială ?

● Vreți să vă îmbogățiți cunoștințele referitoare la tot ce este nou în materie de publicitate comercială, lansarea produselor noi, metode moderne de ambalare, metode eficiente de vînzare și servire în magazine și restaurante ?

La toate acestea, puteți găsi un răspuns în paginile revistei lunare

COMERȚUL modern

însoțită de un supliment trimestrial de tehnica reclamei comerciale.

Abonamentele se fac la administrația revistei, București, str. Doamnei 12, tel. 14.99.61.

Costul unui abonament anual este de 112 lei, sumele virîndu-se în contul Institutului de cercetări comerciale nr. 40.60.60.00 B.N.R.S.R., filiala sector 4.

I.I.S. Muntenia

execută pe bază de comenzi și fără repartiție :

● Coperți sudate din p.v.c.
● Tuburi p.v.c. dimensiunile Ø 1–16 mm
● Butelii imprimate în 1–2 culori
● Imprimă în 4 culori folii simple și tubulare din polietilenă și p.v.c.

Informații suplimentare la tel. 35.24.65 București, sector III, str. Ritmului nr. 38

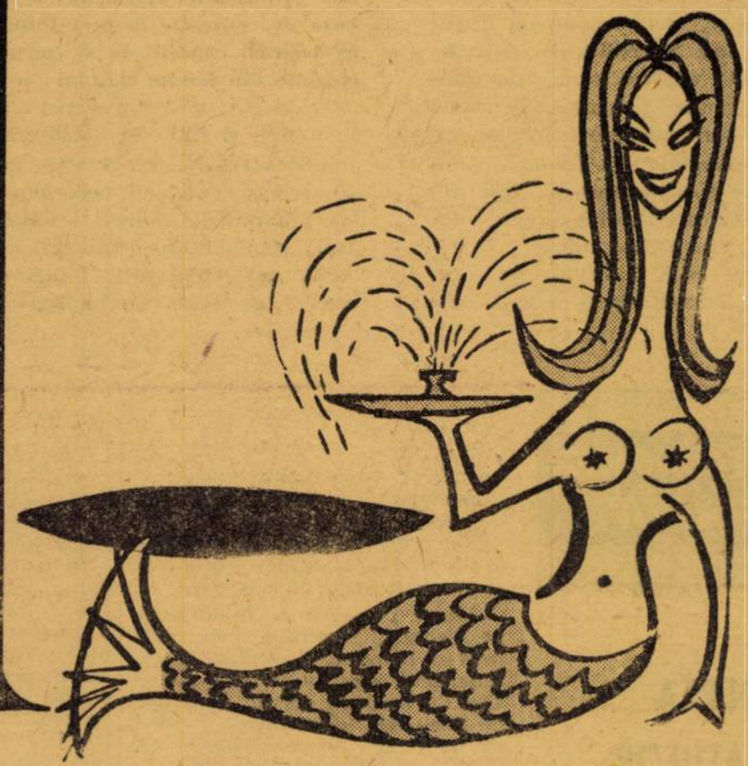

nu uitați!

TELEFONIND PÎNĂ SIMBĂTĂ (ORA 14) LA 11.28.25

oferta sau cererea Dv. de :

● materii prime, produse finite sau bunuri de consum
● închirieri sau transferuri de utilaje
● capacități de prelucrare cu utilaje temporar disponibile

VA FI PUBLICATĂ ÎN Suplimentul „Vieții economice"

CARE APARE ÎN SĂPTĂMÎNA URMĂTOARE

Pinguinul

PINGUINUL VĂ SFĂTUIEȘTE !

Preîntîmpinați timpul rece, răceala, umezeala și frigul; procurîndu-vă încălțăminte de cauciuc, șoșoni, cizmulițe, marca „PINGUIN".

NU NEGLIJAȚI!

Procurați-vă de îndată încălțăminte de cauciuc „PINGUIN", fabricată la un nivel calitativ superior și într-un sortiment bogat de modele.

cauciucul quadrat

BUCUREȘTI STR. Dinu Vintilă nr. 15

FABRICA DE BLĂNURI

I.I.S. REPUBLICA

Intreprindere industrială de Stat pentru confecționarea articolelor de blănărie

PRODUCE :

Haine de blană, scurte de blănuri, căciuli, aulere precum și imitații de blănuri, elegante, moderne, de calitate superioară.

BUCUREȘTI

AGENDA ECONOMISTULUI

ARBITRAJ

CONTRAVALOAREA LUCRĂRILOR SUPLIMENTARE LA CONSTRUCȚIILE DE LOCUINȚE PROPRIETATE PERSONALĂ SE SUPORTĂ DE CĂTRE CONSTRUCTOR

DEȘI BENEFICIARII efectivi ai construcțiilor de locuințe proprietate personală sînt cetățeni domiciliați în orașe care au obținut, în condițiile H.C.M. nr. 26/1966, credite din partea statului, construcțiile, după cum se știe, se realizează în temeiul contractelor încheiate de Oficiul de construcții de locuințe proprietate personală — ca beneficiari — și întreprinderile de construcții locale — ca executante a lucrărilor de construcții.

În practica efectuării lucrărilor pentru construirea de locuințe proprietate personală s-a ridicat problema cine suportă depășirile la prețul ferm contractat. O asemenea problemă s-a pus într-un litigiu dintre Oficiul Iași și Trustul de construcții Iași. În speță, constructorul cerea obligarea beneficiarului la plata unor sume reprezentînd contravaloarea lucrărilor suplimentare executate la fundația unui bloc. Lucrările suplimentare au fost determinate de starea terenului care, în anumite porțiuni, era neconsolidat.

Arbitrajul de Stat interjudețean Iași, stabilind că sumele cheltuite pentru efectuarea lucrărilor suplimentare se suportă de constructor din cota diverse și neprevăzute, a respins acțiunea constructorului.

Fiind nemulțumit de soluția dată, constructorul a formulat cerere de rearbitrare.

Primul Arbitru de stat soluționînd, în exercitarea dreptului de control, cererea de rearbitrare, prin Decizia nr. 3212 din 26 noiembrie 1968 a menținut soluția organului arbitral ca temeinică și legală, precizînd că în conformitate cu pct. 20 Cap. V. din Instrucțiunile de aplicare a H.C.M. nr. 26/1966, **construcțiile de locuințe proprietate personală se execută pe bază de contracte la preț ferm, încheiate în aceleași condiții ca și construcțiile de locuințe din fondul statului**; în conformitate cu pct. 5 din Instrucțiunile C.S.P., C.S.C.A.S. și M.F. nr. 1230/1960, date în aplicarea H.C.M. nr. 146/1960, pentru construirea locuințelor proprietate de stat, executantul este obligat a suporta, în cadrul prețului ferm contractat, eventualele lucrări suplimentare la fundații neprevăzute de proiectant la întocmirea planurilor de execuție și pe care nu le-a sesizat. Această prevedere a fost menționată și în Instrucțiunile comune C.S.P., C.S.C.A.S. și M.F. nr. 2/1968 care au înlocuit Instrucțiunile comune nr. 1230/1960.

Art. 13 din Instrucțiunile comune nr. 2/1968 prevede că:

- după verificarea proiectelor de execuție și acceptarea prețului ferm, antreprenorul nu mai poate cere ulterior o majorare a acestuia, chiar dacă va constata omisiuni în deviz, sau necesitatea suplimentării unor lucrări;

- beneficiarul, proiectantul și Banca de Investiții nu mai au dreptul să aducă modificări proiectelor după definitivarea lor.

Din prevederile Instrucțiunilor amintite mai sus, rezultă că s-a urmărit respectarea cu strictețe a prețului ferm, iar ca urmare lucrările suplimentare omise din deviz se suportă de executant (din cota de diverse și neprevăzute).

Valentin PRISĂCARU

CURIER ECONOMIC-LEGISLATIV

RĂSPUNDEREA ORGANIZAȚIILOR SOCIALISTE PENTRU ACCIDENTELE AUTO

CU TOATE MĂSURILE LUATE pentru o cît mai bună pregătire o șoferilor profesioniști și amatori și în ciuda măsurilor luate de organele de circulație rutieră pentru a asigura respectarea regulilor de circulație, se mai produc încă accidente auto. Aceste accidente, care au ca urmare vătămări aduse integrității corporale și chiar moartea persoanelor și distrugeri de bunuri, atrag nu numai răspunderea penală a șoferului vinovat, dar generează și acțiuni de despăgubire pentru daunele aduse persoanelor fizice și organizațiilor socialiste.

În litigiile ce iau naștere, ca urmare a accidentelor auto, victimele își îndreaptă pretențiile de despăgubiri nu numai împotriva șoferilor vinovați ci și împotriva organizațiilor socialiste ai căror salariați sînt aceștia.

Aceste pretenții se întemeiază pe dispozițiile codului civil, care prevăd răspunderea civilă a comitenților pentru faptele săvîrșite de prepușii lor în funcțiile ce le-au fost încredințate, fundamentată pe considerațiunea că aceștia au îndatorirea de a alege, instrui și supraveghea angajații lor astfel ca să nu producă daune prin faptele săvîrșite în funcțiile respective.

În fața instanțelor judecătorești se ridică numeroase probleme privind întinderea răspunderii organizațiilor socialiste pentru fapta șoferului angajat, condițiile în care se aplică și cazurile de exonerare.

Astfel, organizația socialistă răspunde, în calitate de comitentă, pentru daunele produse de șofer ca urmare a unui accident auto, **nu numai atunci cînd acesta este în exercitarea îndatoririlor sale de serviciu, ci și în cazul cînd șoferul și-a încălcat sau depășit îndatoririle de serviciu.**

Tribunalul Suprem Colegiul Penal prin Decizia Nr. 895/1968 a stabilit că organizația socialistă are răspundere civilă și atunci cînd șoferul, avînd garat autovehiculul cu autorizarea conducerii unității la domiciliul său, a săvîrșit un accident auto într-o zi de repaus și fără să fi avut foaie de parcurs.

De asemenea, chiar dacă șoferul a schimbat fără drept ruta prevăzută în foaia de parcurs și a produs pe această nouă rută un accident cu urmări dăunătoare, organizația socialistă răspunde în calitate de comitent pentru fapta șoferului prepus (Decizia Nr. 862/1967 a Tribunalului Suprem Colegiul Penal).

Și atunci cînd șoferul a săvîrșit nu numai o încălcare a îndatoririlor sale de serviciu, ci și o contravenție, îngăduind, cu de la sine putere, ca în autovehicul să călătorească persoane care au avut de suferit daune în urma accidentului auto, organizația socialistă nu este exonerată de răspundere în calitatea sa de comitentă (Decizia Nr. 464/1963 a Tribunalului Suprem Colegiul Penal).

În toate aceste situații, organizația socialistă deținătoare a autovehiculului condus de salariatul său, poartă răspunderea civilă pentru faptele acestuia, întemeiată pe prezumția de culpă a comitentului care avînd în subordine pe prepus nu a dirijat, supravegheat și controlat activitatea acestuia în funcția încredințată.

În consecință, organizația socialistă nu va răspunde pentru daunele produse de șoferul său care a produs accidentul în afara orelor de serviciu, scoțînd autovehiculul din garaj, fără știrea și aprobarea celor în drept, dacă s-a stabilit că unitatea luase toate măsurile pentru a evita această abatere a salariatului, dînd dispoziții categorice de interzicere a folosirii neautorizate a autovehiculului (Tribunalul Suprem Colegiul Civil, Decizia Nr. 1053/1963).

Această exonerare de răspundere se întemeiază tocmai pe faptul că organizația socialistă făcuse tot ce îi impunea calitatea de comitentă, în sensul că acționase pentru a preveni abateri de serviciu ca aceea de a scoate în afara orelor de serviciu un autovehicul din garaj, fără știrea și încuviințarea unității (Tribunalul Suprem Colegiul Penal Decizia Nr. 75/1962).

De asemenea, organizația socialistă nu răspunde dacă fapta ilicită a salariatului nu are nici o legătură cu funcția încredințată. Astfel, dacă autovehiculul este condus de o persoană care deține o altă funcție, fără știrea și încuviințarea unității, în locul șoferului salariat, organizația socialistă nu are răspundere civilă pentru fapta angajatului ei.

Răspunderea comitentului fiind o răspundere pentru faptele altuia, organizația socialistă care plătește despăgubirea în calitate de comitent, are drept de regres adică de a se întoarce și a cere salariatului său să suporte integral suma plătită victimei.

Radu ECONOMU

ÎNTREBĂRI ȘI RĂSPUNSURI

CARE ESTE SFERA DE ASIGURARE ÎN TRANSPORTURI?

TOȚI CĂLĂTORII pe căile ferate, transporturi auto interurbane, navale și aeriene, sînt asigurați — fără îndeplinirea unei alte formalități, — prin însăși cumpărarea biletului sau obținerea unei legitimații de călătorie. Prin Ordinul Ministerului Finanțelor nr. 404/966 s-a stabilit sfera de aplicare a asigurării prin efectul legii, călătorilor ce efectuează transporturi: a) pe căile ferate (rețeaua Ministerului Căilor Ferate și a Ministerului Economiei Forestiere); b) cu autobuzele și autocamioanele special amenajate pentru transportul călătorilor din rețeaua Ministerului Transporturilor Auto, Navale și Aeriene; c) cu navele de călători de transport public ale Ministerului Transporturilor Auto, Navale și Aeriene (NAVROM) sau nave aparținînd unităților subordonate consiliilor populare; d) cu avioanele TAROM folosite în transporturile aeriene publice, precum și cele aparținînd unităților de transport aerian utilitar, special și de serviciu. Sînt cuprinși în asigurare atît călătorii cu plata transportului pe bază de bilete individuale sau colective, cît și cei ce călătoresc fără plata transportului cu legitimații de călătorie, cu plata primei de asigurare. De asemenea, beneficiază de asigurare și cei ce călătoresc gratuit (exemplu: copiii pînă la 5 ani).

Primele de asigurare fiind cuprinse în prețul biletului se suportă o dată cu cumpărarea biletului și se varsă la ADAS prin intermediul organizației de transport. Valabilitatea asigurării se întinde pe întreaga durată a călătoriei pentru care s-a eliberat legitimația sau biletul. Călătorii se consideră asigurați nu numai în timpul călătoriei, ci și în timpul cît se află în incinta stației, haltei, autogării, debarcaderului sau pe locul opririi, nu mai mult însă de o oră înainte de plecarea trenului, autovehiculului sau navei și de 1/2 oră după sosire la destinație. În transporturile aeriene, efectele asigurării încep din momentul preluării călătorului de delegații TAROM, fie la aeroport, fie la agenția TAROM, și încetează în momentul cînd, la destinație, călătorii au ieșit de pe aerodrom sau din autobuzul pus la dispoziție de TAROM pentru transportul în oraș. Opririle, transbordările sau staționările din stațiile intermediare, din cauza condițiilor de transport, sînt deasemenea cuprinse în perioada de asigurare.

E. RĂDULESCU

PROLETARI DIN TOATE ȚĂRILE, UNIȚI-VĂ!

viața economică

ORIENTARE-DOCUMENTARE-TEORIE • ECONOMIE NAȚIONALĂ - ECONOMIE MONDIALĂ

ANUL VII nr. 3 (281)
VINERI
24 ianuarie 1969
REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA
str. Nicolae Iorga nr. 36
BUCUREȘTI
Telefon 11 78 76
20 PAGINI • 2 LEI

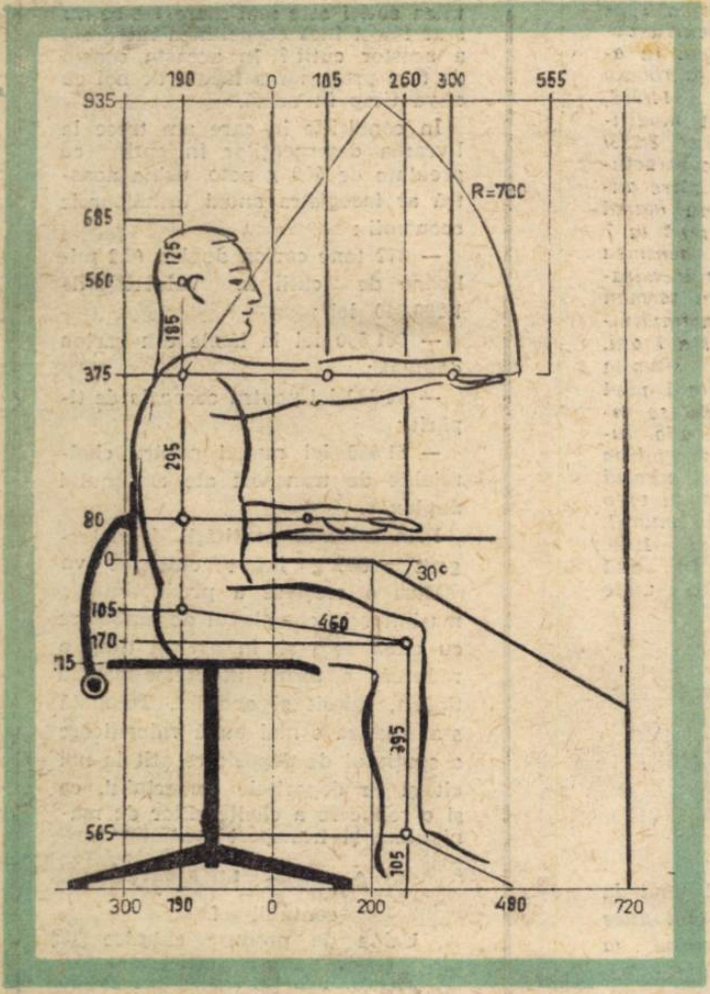

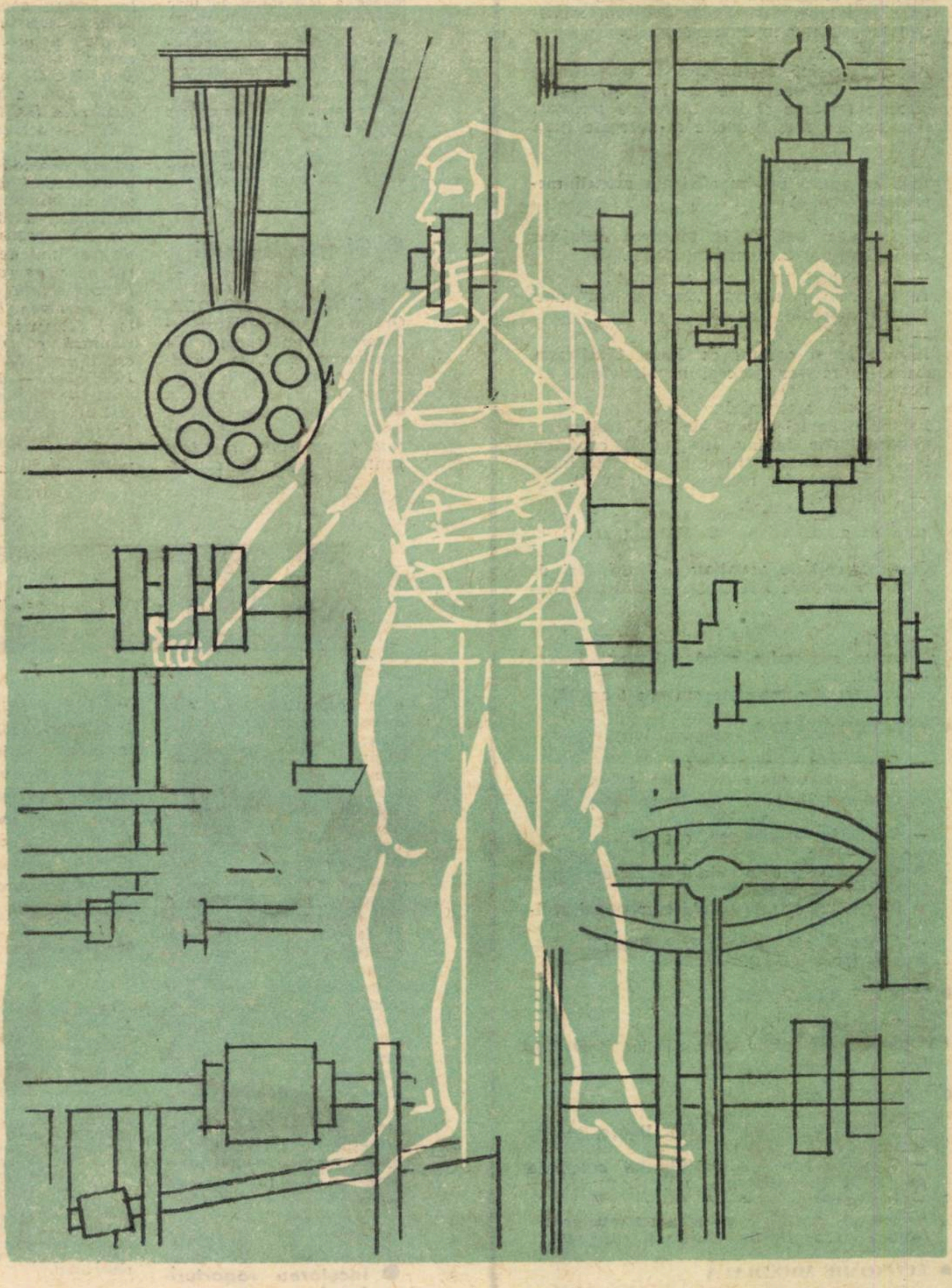

OMUL ÎN ARHITECTURA ORGANIZĂRII

INVESTIȚII:

SĂ ÎNCLINĂM BALANȚA ÎN FAVOAREA UTILAJELOR

DOUĂ DECENII DE ACTIVITATE A CONSILIULUI DE AJUTOR ECONOMIC RECIPROC

viața economică

Săptăminal editat de Societatea de Științe Economice din România

SUMAR

nr. 3 din 24 ianuarie 1969

● ECONOMIE NAȚIONALĂ

Industria alimentară în întimpinarea cerințelor populației : de Bucur Schiopu, ministrul industriei alimentare (pag. 3).

— Intrecerea :
Aportul cercetării științifice la perfecționarea mașinilor-unelte de dr. ing. **M. Popov,** directorul tehnic al Institutului de cercetări și proiectări mașini-unelte și agregate (pag. 3).

— Agricultură :
Prin ce optică privim eficiența muncii mecanizate (pag. 4).

— Investiții :
Să înclinăm balanța în favoarea utilajelor de **R. Radu** și **C. Enache,** (pag. 5).

— Săptăminal, un grafic comentat :
In industria petrolieră : **„Imbogățirea" unei bogății naturale** (pag. 5).

— Finanțe :
Indrumare și control de **Radu Ciurileanu,** controlor revizor general în Ministerul Finanțelor (pag. 6)

— Eficiența economică :
109 milioane lei valută ale simbiozei cercetare-producție de ing. **Ilie Barbu,** conf. dr. ing. **Ion Ștefănescu** și ing. **Eugen Falk,** Institutul de cercetări metalurgice (pag. 7).

— Reflecții :
Inele intermediare între cercetare și aplicare de acad. **Grigore C. Moisil** (pag. 7).

*

Două decenii de activitate a Consiliului de Ajutor Economic Reciproc de **Gheorghe Cretoiu** (pag. 8).

*

— 1969 :
Prezențe economice românești peste hotare (pag. 13).

— Tranzacții comerciale externe (pag. 13).

● ÎNTREPRINDEREA

— Conducere și organizare :
Comensurabilitatea activităților de concepție și administrative de ing. **Petre Isac,** director la C.S.O.S. (pag. 9).

— **Omul în arhitectura organizării** (pag. 10—11) :
● **Cum „se naște" o știință** de **Anton Dănălache** și **V. Anghelescu.**
● **Începuturi și cerințe ale ergonomiei aplicate.**

— Cadre și răspunderi : ing. **Gheorghe Milițescu** (pag. 10—11).

● ISTORIE ECONOMICĂ

— Puncte de vedere :
Știința economică în concepția lui A. D. Xenopol de **V. Iota** (pag. 12).

● TEORII — IDEI

— Șantier științific : dr. **Gh. Dobre,** șef de sector la I.C.E. (pag. 14).

— **O pseudoteorie a echilibrului economic** de dr. **M. Horovitz** (pag. 14).

— Blocnotes :
Preistoria cercetării sociale concrete românești (III) de **Costin Murgescu** (pag. 15).

● ECONOMIE MONDIALĂ

— **Afacerea Saint—Gobain—B.S.N.** (pag. 16).

— Realități ale lumii capitaliste : **De la Bidonville la Barriada,** de **Ion C. Popescu,** (pag. 17).

— Din țările socialiste (pag. 18).

— Chile : **Retrospectiva unei etape** (pag. 19).

— Conjunctura economiei capitaliste : **O.C.D.E. : Balanțele externe** (pag. 19).

— Note (pag. 16). Relații economice internaționale (pag. 19), Mondorama (pag. 20), Statistică internațională (pag. 20).

COLEGIUL DE REDACȚIE

Gh. Dolgu (redactor șef), **P. Alexiu, N. Armencoiu, Gh. Badrus, M. Bulgaru, Gh. Cretoiu** (redactor șef adjunct), **I. Cristureanu, D. Dumitriu, Em. Florescu, C. Ionescu, C. Murgescu,** membru corespondent al Academiei, **P. Năvodaru, R. Negru, I. Olteanu** (redactor șef adjunct), **V. Petrescu** (secretar general de redacție), **I. Rachmuth,** membru corespondent al Academiei, **V. Rausser, N. Simionescu** (redactor șef adjunct), **C. Topor, S. Țaigăr, I. Văcărel, I. Zaharia**

Tiparul : Intreprinderea poligrafică „Informația", str. Brezoianu nr. 23—25.

40 470

CURIER

● Concediul de odihnă pentru sezonieri

AUGUSTINA MAIOR, economistă, Ploiești. Concediul de odihnă suplimentar, acordat angajaților care lucrează în condiții deosebite, se calculează (potrivit H.C.M. nr. 1061/1968) în raport cu timpul lucrat în ultimele 12 luni premergătoare plecării în concediu. Atunci cînd, în condițiile art. 19 din legea nr. 26/1967, urmează să se rețină din indemnizația concediului de odihnă (de care angajatul a beneficiat cu anticipație) partea din indemnizația încasată — proporțional — în plus, se iau în considerare lunile lucrate în cursul anului calendaristic respectiv. De pildă, dacă desfacerea contractului de muncă a fost făcută în luna octombrie, indemnizația se reduce proporțional cu lunile nelucrate pînă la sfîrșitul anului (două luni). Muncitorilor și celorlalți angajați din categoria personalului tehnic-administrativ, cu contracte de muncă pe perioade determinate (temporari sau sezonieri) li se poate acorda concediul de odihnă plătit numai dacă au lucrat în cursul anului calendaristic cel puțin 200 zile.

● Girarea de funcții

MINODORA TOPALĂ, Orașul Dr. Petru Groza — *Girarea unei funcții de conducere, pînă la numirea titularului, prin delegarea în aceea funcție a unui angajat din aceeași unitate, (cu dreptul acestuia la salariul prevăzut pentru funcția de conducere respectivă) nu este admisă în condițiile declanșării în jos a unor înlocuiri în lanț. In asemenea situații, sarcinile ce revin funcției angajatului delegat să gireze funcția de conducere vacantă, trebuie să fie îndeplinite fie de către acesta, concomitent cu sarcinile corespunzătoare postului unde a fost delegat, fie de către el și de ceilalți salariați din colectivul respectiv de muncă, sau prin redistribuirea sarcinilor stabilite pentru restul salariaților, numai de către aceștia. Dat fiind cele menționate mai sus, nu este posibil ca în locul dv., care ați fost delegată să îndepliniți temporar funcția de șef de serviciu, angajatul care îndeplinește funcția de economist să ocupe — tot temporar — funcția de șef birou pe care o dețineți.*

Cînd reîncadrarea se produce în termen

NICULINA SAVA, Ploiești. — *Conform normelor pentru acordarea sporului la salariu pentru vechime neîntreruptă în aceeași unitate (aprobate prin H.C.M. nr. 914/968, astfel cum a fost modificată prin H.C.M. nr. 2.333/1968) desfacerea contractului de muncă de către angajata gravidă sau mamă a unui copil de pînă la 7 ani, nu întrerupe vechimea în muncă dacă reîncadrarea s-a produs în termen de trei luni de la împlinirea de către copil a 7 ani. In consecință în situația dv. perioada lucrată pînă la 1 februarie 1959 se însumează cu perioada lucrată după 25 noiembrie 1959, dacă — după această dată, — nu mai aveți vreo altă întrerupere în muncă. Faptul că în anul 1959, v-ați reîncadrat în altă unitate decît aceea unde ați fost angajată pînă la 1 februarie 1959, nu duce la pierderea dreptului la vechime neîntreruptă. Desigur că perioada în care n-ați lucrat nu se include în calculul vechimii și vechimii neîntrerupte în muncă pe baza căreia se stabilește cota de spor.*

● Încetarea raporturilor de muncă

ELISABETA SOV, Oțelul roșu — *În cazul desființării de posturi și redistribuirii de personal, unitatea este obligată — potrivit dispozițiilor art. 20¹ și 20² din Codul Muncii — ca, în limita posibilităților de plasare, să asigure încadrarea angajaților respectivi în alte posturi, în aceeași unitate sau în alte unități, ținînd seama de calificarea profesională. Dacă angajatul nu este de acord cu propunerea ce i s-a făcut, unitatea este îndreptățită să-i desfacă contractul de muncă. Atunci cînd unitatea are posibilitatea să asigure un post corespunzător în altă unitate, iar transferul nu se face la cererea angajatului, acesta are caracterul unui transfer în interesul serviciului. În cazul în care nu există nici una din posibilitățile menționate, contractul de muncă se desface în temeiul art. 20 lit. b. din Cod. Dacă angajatul se reîncadrează în muncă, în termen de 90 de zile de la data unei asemenea desfaceri a contractului, el își menține vechimea neîntreruptă în muncă și beneficiul tuturor drepturilor condiționate de această vechime.*

ARTHUR KOSS, Timișoara. — Elevii școlilor de specializare postliceală (după promovarea ultimului an de studii) susțin un examen pe baza căruia primesc diploma de absolvire. Cei ce nu promovează acest examen primesc certificat de absolvire. Absolvenții de la învățămîntul de zi ai școlilor de specializare postliceală sînt repartizați în producție potrivit specialității lor. Ei vor ocupa în producție (după perioada de stagiu), funcții de tehnicieni în cadrul secțiilor de producție, serviciilor tehnice, sau tehnico-economice ale întreprinderilor unde au fost repartizați.

CRISTEA CALIN, comuna Bălești, județul Vrancea. — Așa cum am mai răspuns și altor cititori, dacă veți promova examenul de diplomă, întrucît aveți o vechime în muncă de un an, veți putea fi încadrat, **(imediat după absolvire),** între limitele de salarizare prevăzute pentru funcția de inginer **II și nu la salariul** tarifar prevăzut pentru inginerii aflați în primul an de activitate (stagiu).

EMIL IRIMIE, D.S.A.P.C. Brașov. — Hotărîrea Consiliului de Miniștri la care vă referiți, (328/1967) are în vedere alte situații decît aceea în care vă aflați dv. In această Hotărîre se prevede posibilitatea aprobării aceloraşi limite de salarizare cu a inginerilor, pentru geologii, chimiștii și fizicienii care prestează aceeași muncă ca a inginerilor. După cum am fost informați de C.S.O.S., activitatea desfășurată la atelierul geotehnic — ca geolog — nu este însă similară cu a inginerilor din D.S.A.F.C.

SCRISORI ● SCRISORI

● ECONOMII IMPORTANTE PRIN VALORIFICAREA CAPACITĂȚII UNOR AMBALAJE

ÎMPREUNĂ cu doi colegi de muncă am studiat posibilitatea realizării unor economii importante în întreprinderea unde lucrăm. Se știe că, în prezent, ambalarea detergenților (Alba super, lux și ideal) se face în cutii din carton duplex. Cantitatea livrată în fiecare cutie este de 500 g detergent, deși capacitatea cutiei este mai mare. De ce nu s-ar folosi însă capacitatea integrală a acestor cutii ? In aceasta constă de fapt propunerea făcută de noi cu cîtva timp în urmă.

În condițiile în care am trece la livrarea detergenților în cutii cu greutate de 600 g neto, uzina noastră ar înregistra anual următoarele economii :

— 372 tone carton duplex (6,2 milioane de cutii în valoare de 1 290 840 lei);

— 381 500 lei la lăzile din carton ondulat ;

— 94 200 lei pentru cerneala de tipărit ;

— 51 630 lei numai pentru cheltuielile de transport ale cartonului duplex.

Prin mărirea cantității de detergent la 600 g într-o cutie, se va realiza o creștere a productivității mașinilor la complexul de ambalare cu circa 20% și, în același timp o reducere a uzurii utilajelor pentru tipărit, fălțuit și ondulat. Totodată s-ar realiza o mai bună valorificare a spațiului de depozitare atît la noi cît și în depozitele comerțului, ca și o reducere a cheltuielilor de manipulare și transport etc.

Aurelian NEACȘU
contabil șef
Uzina de produse chimice „Dero"-Ploiești

● MONEDĂ DE CONT SAU MONEDĂ SCRIPTURALĂ?

PENTRU disponibilitățile bănești aflate în conturi la unitățile bancare se folosește încă termenul de „bani de cont" sau „monedă de cont". Ținînd seama că cel de-al doilea termen se întrebuințează și cu sensul de valoare admisă ca unitate în unele tranzacții internaționale, termenul de „bani de cont" a căpătat o arie de răspîndire mare în sfera decontărilor fără numerar, fiind un termen în spiritul limbii noastre. În ultima vreme însă o serie de economiști sînt de părere că „bani de cont" sau „monedă de cont" nu corespund conținutului acestor semne bănești și rolului lor în cadrul circulației din economia țării noastre și, din acest motiv, folosesc un nou termen și anume „bani scripturali" sau „monedă scripturală".

Termenul „scriptural" mi se pare impropriu (dicționarul limbii române moderne, dicționarul de neologisme și dicționarul enciclopedic român, nu conțin acest cuvînt). Chiar și în Franța unii economiști de prestigiu preferă folosirea termenului de „monnaie de banque" cu sensul de bani de cont, în locul expresiei „monnaie scripturale".

De aceea socot că ar fi indicat să folosim în terminologia științifică, financiară și monetară expresia de „bani de cont".

prof. Iordache DIMITRIU
Iași

DINAMISMUL VIEȚII ECONOMICE ȘI POLITICE A ȚĂRII ȘI-A ACCELERAT ȘI MAI MULT PULSUL. NE AFLĂM ÎN PLINĂ CAMPANIE ELECTORALĂ PENTRU ALEGEREA DE DEPUTAȚI ÎN FORUMUL SUPREM AL ȚĂRII — MAREA ADUNARE NAȚIONALĂ ȘI ÎN CONSILIILE POPULARE.

ANGAJAȚI CU ENTUZIASM SPECIFIC MARILOR REALIZĂRI, OAMENII MUNCII ÎNFĂPTUIESC PROGRAMUL MĂREȚ DE DEZVOLTARE A ECONOMIEI NAȚIONALE TRASAT DE CONGRESUL AL IX-LEA AL P.C.R. ȘI DIRECTIVELE CONFERINȚEI NAȚIONALE.

EFERVESCENȚA CREATOARE, EXPRESIE A ÎNCREDERII CU CARE ÎNTREGUL NOSTRU POPOR URMEAZĂ POLITICA PARTIDULUI COMUNIST ROMÂN, IZVORÎTĂ DIN REALITĂȚILE ROMÂNIEI CONTEMPORANE, ESTE CONCRETIZATĂ ÎN FAPTE ȘI ÎN CIFRE GRĂITOARE...

INDUSTRIA ALIMENTARĂ ÎN ÎNTÎMPINAREA CERINȚELOR POPULAȚIEI

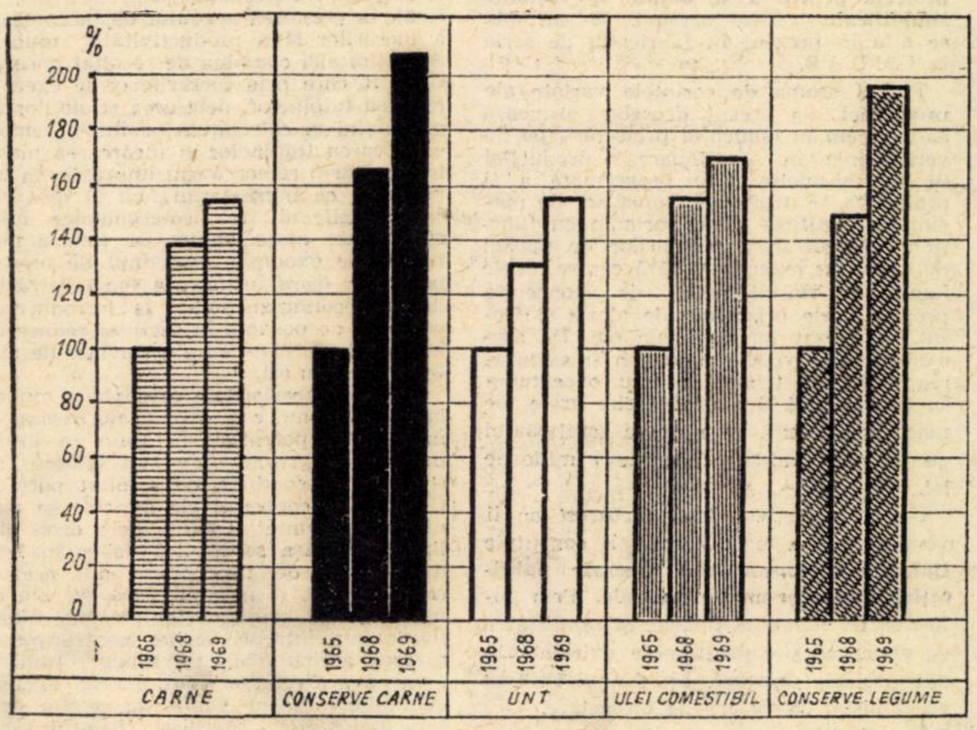

Dinamica producției unor produse ale industriei alimentare (1965 = 100)

prof. Bucur ȘCHIOPU
ministrul industriei alimentare

INDUSTRIA ALIMENTARĂ a cunoscut și ea în cei 3 ani care s-au încheiat din actualul plan cincinal, realizări importante: **producția globală a anului 1968 a fost cu 32% mai mare decît cea din anul 1965, sporul mediu anual fiind de peste 9%.** Au depășit ritmul mediu anual de creștere a producției, prevăzut prin planul cincinal, industria cărnii, conservelor și băuturilor. **Au fost livrate fondului pieții cu 7,5 miliarde lei mai multe mărfuri alimentare decît în anul 1965 — și importante cantități la export.** Pe baza utilizării mai eficiente a mașinilor și utilajelor, concomitent cu **sporirea producției,** s-a obținut o creștere importantă a productivității muncii și a acumulărilor. **Față de 1965, acestea au sporit în 1968 cu 19% și, respectiv, cu 30%.**

Paralel cu îmbunătățirea continuă a calității produselor, ultimii trei ani s-au caracterizat și printr-o preocupare susținută a colectivelor de întreprinderi pentru **diversificarea mai largă a producției.** Au fost fabricate o serie de sortimente noi, între care, produsele congelate, brînzeturile creme-topite, biscuiții zaharoși, specialitățile superioare de panificație, supe concentrate, semifabricate din carne, unele produse dietetice și altele.

Relevînd succint principalele realizări dobîndite, care atestă munca plină de abnegație a muncitorilor, inginerilor și tehnicienilor din întreprinderi, vreau să menționez că în fața industriei alimentare stau în acest an sarcini mult sporite. **În 1969 urmează să producem cu 11% mai multe produse față de anul trecut.** Aceasta înseamnă că **consumatorii vor putea cumpăra cu 11% mai mult lapte de consum, cu 10% mai mult unt, cu 9% mai multe brînzeturi, cu 12% mai multe conserve de carne, cu 50% mai mult pește, cu 8% mai multă făină.** Totodată, avem sarcina de a livra produse alimentare și la export.

Obiectivele care urmează să le realizăm în anul acesta nu sînt deloc ușoare, însă dispunem de resursele necesare care ne îndreptățesc să afirmăm că le vom putea îndeplini exemplar. Pe baza alocării unor însemnate fonduri de investiții — cu 13% mai mari față de 1968 — industria alimentară va cunoaște o dezvoltare și mai accentuată. Pentru a putea fructifica pe deplin posibilitățile ce ni se creează și a satisface din în ce mai bine cerințele populației, vom continua aplicarea orientării stabilite privind **rationala amplasare a capacităților de producție și stabilirea mărimii optime pentru noile construcții.**

Ca ramură al cărui principal scop este deservirea populației, întreprinderile industriei alimentare sînt răspîndite în mod firesc pe întregul teritoriu al țării, dezvoltîndu-se în mod echilibrat atît după cerințele locale de consum, cît și în funcție de dezvoltarea principalelor bazine de materii prime agricole, contribuind la dezvoltarea industrială a unor localități. Este suficient să amintim fabricile care s-au construit recent sau se construiesc în acest an ca, de exemplu, cele de zahăr de la Buzău și Corabia, Fabrica de ulei de la Slobozia, fabricile de conserve de la Caracal și Calafat, cele de brînzeturi de la Slobozia, Dorohoi, Slatina etc.

Aplicarea acestor măsuri trebuie să ducă la înlăturarea actualei situații neraționale de transportare a laptelui dintr-un județ în altul. De altfel, ministerul nostru, în colaborare cu Consiliul Superior al Agriculturii și Uniunea Națională a Cooperativelor Agricole de Producție vor întocmi, încă la începutul acestui an, un program de măsuri în vederea organizării mai bune a activității de colectare a laptelui și evitării transporturilor încrucișate.

O altă măsură eficientă pe care vom continua să o aplicăm, este aceea a construirii unor fabrici de conserve din fructe de dimensiuni mici, cu o capacitate anuală de 1 000—2 000 tone, în scopul valorificării integrale a producției de fructe din zona montană și submontană.

Paralel cu aceasta, **eforturile noastre vor fi îndreptate, cu precădere, în direcția asigurării intrării în funcțiune la termen a unor importante capacități de producție:** o fabrică de zahăr, o fabrică de conserve, două fabrici de preparate de carne, șase fabrici de produse lactate, două fabrici de brînzeturi, o fabrică de bere, centre de vinificare, amenajări și dezvoltări ale unor fabrici existente de pîine, produse lactate, conserve ș.a. Raționala amplasare a noilor fabrici, preocupările insistente pentru intrarea în funcțiune a obiectivelor aflate în construcție, **vor fi îmbinate strîns cu măsuri pentru utilizarea cît mai judicioasă a spațiilor productive și a capacității mașinilor și utilajelor existente, în așa fel încît să obținem producții și productivități sporite.**

Un alt obiectiv important care va sta permanent în atenția noastră, **este utilizarea cu maximum de eficacitate a materiei prime.** Plenara C.C. al P.C.R. din 16—17 decembrie 1968 a arătat în mod foarte just unele carențe mai ales în domeniul valorificării superioare a laptelui, cărnii și legumelor. **Sarcina de valorificare într-un grad înalt a materiilor prime va fi transformată într-o largă acțiune. mai ales în subramurile în care au fost subliniate rămîneri în urmă cum sînt industria cărnii, laptelui, conservelor.** Astfel, în întreprinderile de industrializare a cărnii se va extinde larg procedeul de tranșare a cărnii pe specialități, atît în vederea livrării la fondul pieții, cît și pentru producția de mezeluri și conserve de carne. O altă cale de valorificare mai bună a cărnii va fi aceea a sporirii producției de conserve. **În industria laptelui** se va pune accentul pe fabricarea unui sortiment larg de brînzeturi, mai ales brînzeturi fermentate, solicitate de consumatori. **În industria conservelor** se vor produce noi sortimente, în ambalaje convenabile atît pentru consumul individual, cît și pentru cel colectiv. În industria conservelor vor fi luate, totoda-

(Continuare în pag. 4)

ÎNTRECEREA

APORTUL CERCETĂRII ȘTIINȚIFICE LA PERFECȚIONAREA MAȘINILOR — UNELTE

INDUSTRIA DE MAȘINI—UNELTE — datorită rolului ce-i revine — trebuie să contribuie permanent la dotarea și modernizarea tuturor ramurilor economiei naționale și la lărgirea exportului, prin realizarea unor asemenea produse care să se înscrie din punct de vedere al performanțelor printre cele mai bune realizate pe plan mondial. Specialiștilor institutului nostru le revin sarcini importante în realizarea acestor obiective.

Aș dori să subliniez de la început că prin investițiile pentru dezvoltarea acelor sectoare hotărîtoare cum sînt, de pildă, electronica, electrotehnica, construcția de mașini-unelte, a fost creată baza materială necesară unei activități susținute, cu largi posibilități de a satisface într-un termen cît mai scurt posibil nevoile economiei și cele pentru export. De asemenea, în acest domeniu există un nucleu de cercetători care, pe baza unei orientări ce ține seama de tendințele ce se conturează pe plan mondial, poate și trebuie să-și aducă contribuția prin idei proprii la realizarea unor categorii de mașini-unelte de înalt nivel tehnic. În răstimpul existenței institutului nostru, am reușit să rezolvăm unele probleme de certă importanță. Am să dau cîteva exemple în acest sens.

Studiile întreprinse împreună cu specialiștii de la Uzina „Strungul"-Arad în direcția ridicării performanțelor strungurilor (precizia geometrică, intensitatea zgomotului și vibrațiilor, rigiditatea statică și dinamică, determinarea parametrilor energetici și a randamentului), au permis realizarea în condiții tehnice și economice superioare, a unor faze ale procesului de asimilare a familiei de strunguri normale, care intră în fabricație anul acesta. Cercetări similare, soldate cu soluții optime, s-au efectuat și asupra mașinilor de rectificat plan, de sculărie, mașini de găurit cu coloană, de prelucrat dantura roților etc. Tema de cercetare privind echipamentul hidrostatic s-a concretizat în elaborarea unor instalații de ungere centralizată de concepție proprie, cu caracteristici tehnice corespunzătoare, și în găsirea unei soluții care permite înlocuirea de materiale ce se achi-

dr. ing. MIHAI POPOV
directorul tehnic al Institutului de cercetări și proiectări mașini-unelte și agregate

→

INDUSTRIA ALIMENTARĂ

(Urmare din pag. 3)

tă, măsuri pentru ameliorarea soiurilor de legume și fructe care, nu numai că vor permite prelungirea campaniei de fabricație și diminuarea vîrfurilor de producție, vor conduce și la o mai bună valorificare a acestor materii prime. **În industria panificației** ne vom îndrepta atenția spre realizarea unor largi game de specialități, precum și pe extinderea producției de patiserie și plăcintărie în cît mai multe orașe. **Prin măsurile luate pentru valorificarea superioară și gospodărirea judicioasă a materiei prime, precum și prin eliminarea oricăror forme de risipă, vom putea realiza o cantitate mai mare de produse și, în același timp, reduce prețul de cost al acestora.** Totodată, avem obligația și condițiile create, să fabricăm și să livrăm produse de bună calitate, atrăgător prezentate, pe gustul consumatorilor.

În acest an vom persevera pe linia diversificării în continuare a producției, pentru a putea satisface din ce în ce mai bine cerințele și gusturile cumpărătorilor, mai ales că, în comparație cu țările mai avansate, mai avem încă multe de făcut în această direcție. Ne gîndim, în special, la îmbogățirea sortimentelor la preparatele culinare, la produsele specifice pentru sugari și pentru copii pînă la 3 ani. Vom fabrica, de asemenea, unele produse noi cum sînt: băuturi lactate cu diferite ingrediente, sosuri condimentate, rulade de carne, conserve de șuncă. Pentru a veni în întîmpinarea cererilor, subramurile industriei cărnii, conservelor și laptelui se preocupă în prezent de crearea unor sortimente noi de produse dietetice și pentru copii.

Vorbind despre diversificarea producției, subliniez că avem în atenție dezvoltarea unor sortimente alimentare cu caracter tradițional, specific unor regiuni ale țării cum sînt, de pildă, brînzeturile de Sibiu, brînză de Novaci, cremă de Buzău, șunca de Bistrița și altele. Întreprinderile noastre au primit sarcina de a reanaliza sortimentele realizate în ultimii ani, în scopul reluării producției la acele la care în mod nejustificat a fost părăsită fabricația. Totodată, să propună la contractare și acele produse la care, datorită lipsei de popularizare, cererea consumatorilor se menține încă la un nivel scăzut.

Socotim că diversificarea din ce în ce mai largă a producției reprezintă o sarcină deosebită atît pentru considerentul că ea vine în întîmpinarea cerințelor legitime ale consumatorilor, cît și pentru faptul că se creează condiții pentru valorificarea superioară a materiilor prime provenite din agricultură. Acționînd cu fermitate pentru îndeplinirea sarcinilor de plan din acest an, lucrătorii din industria alimentară și-au luat angajamente importante în întîmpinarea celei de-a 25-a aniversări a eliberării patriei și a celui de al X-lea Congres al P.C.R. Ei sînt hotărîți ca, prin valorificarea mai bună a posibilităților pe care le au create să le îndeplinească în mod exemplar.

APORTUL CERCETĂRII

(Urmare din pag. 3)

ziționau de pe piața externă cu altele produse în țară.

Se cere ca **în acest an** să sporim eficiența activității de cercetare și proiectare, prin **micșorarea termenului de finalizare, astfel încît ciclul — cercetare de laborator, stație pilot, producție industrială — să fie cît mai scurt.** În acest sens, colectivul nostru și-a stabilit, în întrecerea ce se desfășoară în întîmpinarea celei de a 25-a aniversări a eliberării patriei și a celui de al X-lea Congres al P.C.R., cîteva obiective de bază. Astfel, în cursul acestui an, vor fi continuate cercetările privind **ridicarea performanțelor mașinilor-unelte** aflate în fabricația de serie sau în curs de asimilare (strunguri normale, carusel, mașini orizontale de frezat și alezat, precum și diferite mașini cu comandă numerică), prin determinarea părților susceptibile de a fi îmbunătățite și preconizarea de soluții constructive superioare. În aria tematică figurează **introducerea comenzii numerice** — element de înalt progres tehnic — la strunguri normale și revolver, freză verticală și centru de prelucrare cu schimbarea automată, după program, a sculelor. Totodată, prin studiile ce le întreprindem se vor crea condiții pentru extinderea posibilităților de prelucrare ale mașinilor-unelte universale, prin **fabricarea în țară a dispozitivelor electrice și hidraulice de copiat.** Acest lucru va permite sporirea simțitoare a producției dispozitivelor de acest gen și, implicit, reducerea importului.

Concomitent cu cercetarea aplicativă, institutul nostru efectuează un volum important de **proiectare.** Și aici am dobîndit unele realizări însemnate. **Au fost elaborate, de exemplu, în 1968 o serie de proiecte reprezentind variante constructive ale unor mașini de bază. Pornind de la o mașină de frezat longitudinal, s-au asigurat proiecte pentru a se obține 48 variante simplificate.** Dintre acestea, 19 variante se află în prezent în fabricația de serie la F.M.U.A.B.

Ținînd seama de cerințele variate ale producției, un accent deosebit urmează să-l punem în domeniul proiectării pe diversificarea, în continuare, a producției de mașini-unelte. Sînt programate a fi proiectate, în 1969, trei tipuri noi de mașini de rectificat plan, variante cu funcțiuni specializate ale tipurilor de mașini de rectificat exterior și fără centre, unele familii de mașini-unelte de concepție proprie: cele orizontale de alezat și frezat, de frezat longitudinale etc. De asemenea, se prevede proiectarea și asigurarea asistenței tehnice pentru executarea în țară a încă 8 mașini-unelte grele, de mare randament, ceea ce va scuti statul de un efort valutar de peste 7 milioane lei.

Un alt obiectiv căruia în acest an îi vom acorda o mare atenție îl constituie **tipizarea subansamblelor necesare fabricației mașinilor-unelte speciale.** Prin folosirea de elemente tipizate și reutilizarea de elemente și subansamble existente la alte proiecte urmează, ca în anul 1969 să economisim 35 000 ore de proiectare.

În activitatea ce o desfășurăm trebuie să ținem seama de **necesitatea de a împleti unele cerințe imediate cu cele de perspectivă.** În programul de cercetare, avem prevăzute studii în direcția stabilirii unui cadru optim privind asimilarea și fabricarea unor mașini-unelte pentru perioada pînă în 1980. Tendințele noi în procesele tehnologice de fabricație (electrice, electromagnetice, electrochimice, cu ultrasunete, cu fascicule de energie înaltă etc.) impun însușirea unei game de mașini-unelte cu totul diferite de cele clasice. Rezolvarea din timp a tuturor condițiilor necesare va face cu putință ca industria noastră de mașini-unelte să țină pasul cu cuceririle științei și tehnicii, să asigure mereu produselor sale competitivitatea cerută. Aș mai releva și faptul că acționînd pe linia automatizării și măririi gradului de universalitate al mașinilor prin dotarea cu dispozitive speciale, aportul cercetării și proiectării la ridicarea performanțelor produselor românești se va face simțit tot mai pregnant în acest an și în viitor.

Sînt de dezbătut și alte aspecte. Mi se pare important pentru creșterea eficienței activității noastre, pentru a scurta drumul în însușirea unor produse valoroase, să accentuez **necesitatea unei mai bune conlucrări și a unui sprijin mai susținut din partea diferiților colaboratori.** Mă refer, în special, la **asigurarea de către industria electrotehnică a unor elemente electrice sau electronice și de către industria siderurgică a unor materiale omogene ca structură, ușor prelucrabile și cu abateri dimensionale minime, paralel cu lărgirea sortimentelor și dimensiunilor.** În plus, e nevoie ca **cercetătorii și proiectanții de mașini-unelte să dispună de o bogată documentare,** prin schimburi reciproce de specialiști din diferite țări, prin asigurarea unei literaturi de specialitate din țările cu cel mai înalt grad de dezvoltare industrială.

Lucrătorii institutului nostru — cercetători și proiectanți — sînt hotărîți să-și intensifice eforturile pentru a elabora soluții constructive și proiecte proprii de un înalt nivel tehnic și economic, pentru a sprijini într-o măsură mereu sporită dezvoltarea producției de mașini-unelte din țara noastră.

AGRICULTURĂ

PRIN CE OPTICĂ PRIVIM EFICIENȚA MUNCII MECANIZATE

TEHNICA CUNOAȘTE, în agricultura noastră, un larg proces de perfecționare și diversificare, ce se exprimă în noi tipuri de tractoare și mașini agricole cu indici tehnico-economici superiori, iar, în final, în creșterea gradului de mecanizare a lucrărilor și a productivității muncii. Amintim aici combina de recoltat porumb CT-2 R, care prin lucrările ce le execută (tăierea tulpinelor, detașarea știuleților de pe tulpini și colectarea lor într-o remorcă, tocarea tulpinelor și încărcarea masei tocate într-o remorcă sau împrăștierea lor pe teren ca îngrășămînt), cît și prin caracteristicile ei tehnico-economice, înlocuiește un mare volum de muncă manuală. De exemplu, consumul de ore/om la hectar (care însumează toate lucrările de la recoltat și pînă la introducerea boabelor de porumb în saci) se reduce de la 126,7 la 30,18 — cu alte cuvinte de mai bine de patru ori.

Această superioritate evidentă a muncii mecanizate nu este însă valorificată la întregul ei potențial. În timp ce întreprinderile agricole de stat folosesc pe scară largă combina de recoltat porumb CT-2 R, în cooperativele agricole se manifestă pronunțat tendința de a ocoli utilizarea ei. Așa se explică de ce în 1967 (primul an de funcționare a acestor combine), cît și în anul 1968, un număr însemnat de combine de porumb aflate în dotarea întreprinderilor pentru mecanizarea agriculturii nu a fost utilizat, ceea ce a afectat și continuă să afecteze cu multe milioane veniturile acestor unități. I.M.A. din Topraisar, județul Constanța, care deține 11 combine de porumb, a contractat în 1968 cu cooperativele agricole ce le deservește executarea mecanizată a recoltării porumbului pe 1 100 ha. Prin nesocotirea contractului de către cooperativele agricole, din suprafața amintită s-au realizat numai 293 ha, mai bine de jumătate din numărul combinelor rămînînd neutilizate; în consecință, venitul obținut de către întreprindere nu a acoperit cu aproape 7 000 de lei amortismentul anual cuvenit pentru cele 11 combine.

În mod justificat se pune întrebarea: de ce această combină, care a dat rezultate bune la întreprinderile agricole de stat, nu se bucură de aceeași atenție din partea cooperativelor agricole de producție?

Cooperativele agricole obiectează îndeosebi asupra costului ridicat pe care-l reclamă executarea mecanizată a recoltării porumbului și pentru care motiv manifestă rețineri în utilizarea combinei. Deși în parte justificată, această obiecție nu se sprijină pe argumente fondate, unul dintre ele, și anume productivitatea muncii, lipsind complet din calcul. Or, este știut că economia de muncă vie și materializată reprezintă un element de bază în obținerea unei eficiențe ridicate în orice domeniu al producției materiale. Și pentru cooperativele agricole acest aspect are o importanță deosebită, deoarece cheltuielile cu munca vie au încă o pondere ridicată, ceea ce împietează asupra productivității muncii și în final asupra eficienței activității lor economice.

Introducerea tehnicii noi se **justifică economic atunci cînd și în măsura în care cheltuielile pe unitatea de produs efectuate în acest scop sînt mai mici decît cele rezultate în urma folosirii mijloacelor de muncă mai demodate sau a muncii manuale.** În cazul nostru, rezultatele pledează pentru utilizarea combinei CT-2 R. Potrivit unor calcule efectuate în județul Constanța, pe baza normativelor actuale, la același număr și gen de lucrări, recoltarea cu combina costă 850 lei pentru fiecare hectar, iar cu mijloacele cooperativei agricole 994 lei. Concret, la C.A.P. din Topraisar, pe suprafața unde s-a recoltat mecanizat, cheltuielile cu recoltarea ce revin la o tonă de porumb au însumat 278 lei, iar pe suprafața unde stringerea recoltei a fost făcută de către cooperativa agricolă cu mijloacele ei proprii, 323 lei.

Asemenea diferențieri sînt pe deplin explicabile. În 10 ore de lucru, la o producție medie de 4 000 kg știuleți la hectar, combina CT-2 R strînge recolta de pe 3 ha și chiar 4 ha atunci cînd munca este temeinic organizată și îndeosebi există numărul cuvenit de remorci. Or, unui membru cooperator, potrivit normelor de muncă existente, îi trebuie aproape 7 zile să recolteze porumbul de pe un hectar a cărui producție este de 4 000 kg știuleți. Este vorba însă numai de culesul știuleților, nu și de tăiatul tulpinelor, care mai necesită încă 5 zile. Prin urmare, în total sînt necesare 12 zile, timp în care cu combina se execută 36 de ha. Pentru a realiza însă într-o zi 3 ha — cît efectuează curent combina CT-2 R — este nevoie, numai pentru recoltatul știuleților, de 21 de membri cooperatori, la care pentru tăiatul tulpinelor se mai adaugă încă 15 membri, deci în total 36.

Marele consum de muncă vie ce-l necesită recoltatul manual nu este lipsit, bineînțeles, de implicații care afectează economia cooperativei agricole. O consecință a acestei situații — pe lîngă nivelul scăzut al productivității muncii — este angajarea mîinii de lucru din alte zone. Această practică se manifestă în cooperativele agricole unde din motive obiective balanța forței de muncă este deficitară. Așa stau lucrurile, bunăoară, în județul Constanța, unde multe cooperative agricole angajează oameni pentru strîngerea recoltei de porumb. Potrivit recomandărilor uniunii cooperatiste județene plata acestora se face în produse și în numerar. La C.A.P. Bistrița, de exemplu, au fost angajați 50 de oameni care au recoltat porumbul de pe 195 hectare. Dar ei n-au făcut toate lucrările, ci numai culesul știuleților și depănușarea, tăierea cocenilor și așezarea lor în glugi (grămezi); transportul știuleților și al cocenilor de pe cîmp s-a efectuat de către membrii cooperatori, cărora, bineînțeles, li s-au calculat zile-muncă. Deși cooperativa agricolă a efectuat cheltuieli în plus (cu circa 20 de lei mai mult la ha față de folosirea în exclusivitate a brațelor de muncă proprii), recoltarea unui hectar a durat în medie 14 zile, iar o însemnată suprafață de teren nu a fost eliberată de coceni. Astfel s-a ajuns la situația ca abia la 10 noiembrie să înceapă arăturile pe o suprafață de 500 hectare. Mai mult, datorită dificultăților întîmpinate la transportul recoltei de pe cîmp, din cauza timpului nefavorabil, porumbul cules a fost adunat în grămezi de sute de tone

⟶

CONTRACTE

● Șantierele navale *au avut de întîmpinat anul trecut serioase dificultăți din cauza neprimirii la termen a unor însemnate cantități de tablă navală de la Combinatul siderurgic-Galați. La începutul acestui an Șantierul naval-Galați avea încă de primit din cantitatea contractată pentru anul 1968 peste 1 200 tone, cel de la Oltenița — 985 tone, iar cel de la Brăila — 509 tone. Nelivrarea ritmică a tablei în cantitățile și la termenele prevăzute de contracte a dus la rămînerea în urmă a stadiului de execuție a corpurilor de nave destinate a fi livrate în 1969, (construirea motonavelor de 5000 tone de către Șantierul naval-Oltenița și a cargourilor de 4500 tone de către șantierul naval Galați).*

● Uzina „Independența"-Sibiu *n-a primit în 1968 de la Uzina de țevi „Republica"-București o cantitate de 117 tone țeavă. Numai în trimestrul IV al anului trecut, de pildă, uzina sibiană n-a primit 44 tone țeavă de 152×9 mm, fiind pusă în imposibilitate să producă și să livreze o serpentină în valoare de 4.700.000 lei, pentru un cuptor destinat Rafinăriei-Pitești. Uzina „Independența" nu a primit, de asemenea, de la același furnizor 16 tone țeavă de 114×6 mm, fapt care a împiedicat executarea și livrarea la termen a unor utilaje tehnologice în valoare de 1.700.000 lei către Uzina Chimică-Pitești.*

● Fabrica de micromotoare-Pitești *a rămas în restanță din anul trecut cu 72 motoare electrice de 3, 4, 5,5 și 7,5 KW față de Uzina „Independența"-Sibiu, împiedicînd-o să execute și să expedieze la termen unor beneficiari o serie de utilaje tehnologice printre care site poligonale, antecreuzet basculant, cap antecreuzet, alimentatoare cu disc ș.a., destinate oțelăriei de la Combinatul siderurgic-Galați.*

și lăsat în bătaia vîntului și a ploii, fapt care, bineînțeles, **influențează negativ calitatea recoltei.**

Iată, prin urmare, **dovezi elocvente ale necesității muncii mecanizate. Desigur,** în **cooperativele agricole, unde cheltuielile** cu forța **de muncă proprie sînt reduse, utilizarea** unor **mașini agricole — în cazul** nostru combina CT-2 R — **apare ca** fiind neeconomicoasă. **A încerca însă să apreciezi eficiența** muncii **mecanizate printr-o** asemenea optică, **înseamnă, evident,** a neglija dezvoltarea procesului de introducere **a** tehnicii noi.

Se știe foarte bine că introducerea tehnicii noi **este expresia unor cerințe sociale generale** — în care este interesată întreaga societate în vederea creșterii eficienței muncii sociale — și ca atare ea nu poate fi condiționată de nivelul economic mai scăzut existent în unele unități.

Soluționarea problemei abordate cere **luarea in considerare, deopotrivă, atît a intereselor intreprinderilor pentru mecanizarea agriculturii, cît și ale cooperativelor agricole.**

În cazul primelor unități este nevoie ca în virtutea **principiului gestiunii economice proprii, să se creeze condiții optime pentru utilizarea eficientă a tuturor mașinilor agricole,** deci și a combinei de porumb. În ce privește cooperativele agricole, întrucît dezvoltarea lor economică este organic legată de creșterea aportului mecanizării, problema esențială este **reducerea costului lucrărilor mecanice.** Și în cazul de față soluțiile nu lipsesc. Astfel, **reducerea prețului de vînzare al combinei de porumb CT-2 R** va crea condiții pentru ieftinirea lucrărilor de recoltat mecanic. În prezent, prețul de livrare impune o cotă de amortizare de circa 63 de lei/tonă, aceasta avînd ponderea cea mai mare în totalul cheltuielilor de producție. Ca urmare, și tariful de plată pentru recoltarea porumbului este ridicat, reprezentînd 15% din producția obținută. **Trebuie în același timp menționat faptul că, deși acest tarif este ridicat el nu cuprinde nici un beneficiu pentru întreprinderea de mecanizare a agriculturii.**

O dată cu aceasta este nevoie ca I.C.M.A. și I.P.M.A. să studieze posibilitatea **perfecționării combinei de porumb** prin adaptarea unui depănușător și reducerea greutății ei. În prezent, această mașină nu asigură și depănușarea știuleților, motiv care provoacă nemulțumiri justificate din partea cooperativelor agricole și, totodată, una din cauzele reținerii acestora în folosirea recoltatului mecanic. De ce, este lesne de înțeles. În primul rînd, cooperativele agricole sînt nevoite să cheltuească o mare cantitate de muncă vie pentru depănușarea manuală a știuleților. În al doilea rînd, ritmul de depănușare manuală nu poate ține pasul cu productivitatea zilnică ridicată de recoltare cu ajutorul combinei, din care cauză o bună parte din cantitatea de știuleți nefiind depănușată la timp se încinge, depreciindu-se.

Rezolvarea unor asemenea aspecte, cît și a altora, între care amintim **propaganda tehnică și respectarea contractului de lucrări,** vor mări substanțial — față de situația actuală — eficiența muncii mecanizate (în speță recoltatul porumbului), ceea ce va contribui atît la afirmarea principiului gestiunii economice proprii în întreprinderile pentru mecanizarea agriculturii, cît și la dezvoltarea economică a cooperativelor agricole.

Ion CHIRCULESCU

INVESTIȚII

SĂ INCLINĂM BALANȚA IN FAVOAREA UTILAJELOR

SPORIREA VOLUMULUI DE INVESTIȚII, ca urmare a creșterii continue a acumulărilor statului, reflectă dinamismul economiei noastre și capacitatea de a asigura mijloacele necesare dezvoltării bazei tehnico-materiale a socialismului. **Ridicarea continuă a eficienței economice a investițiilor este nemijlocit legată și de reducerea ponderii lucrărilor de construcții și creșterea celei a utilajelor — cale principală de realizare a unui număr mare de obiective în cadrul acelorași fonduri.**

În decursul anilor, ca urmare a eforturilor depuse de titularii de investiții, de proiectanți și constructori au fost obținute unele rezultate bune în această direcție. Ele sînt însă departe de a se ridica la nivelul posibilităților și, mai ales, al necesităților economiei naționale. Acest lucru iese în relief și mai pregnant în anii 1966—1968, cînd ponderea lucrărilor de construcții-montaj — așa cum rezultă dintr-o analiză efectuată — arată tendința de creștere. (Vezi tabelul).

	1951-1955	1955-1960	1961-1965	1966	1967	1968
Investiții (miliarde lei)	57,7	88,0	187,0	48,9	52,5	58,7
C+M (pondere %)	51,5	49,9	45,4	46,4	48,7	49,3
Construcții (pondere %)	47,0	45.5	41,0	42,0	44,0	46,2

Cauza acestei creșteri trebuie căutată, în principal, în concepția conservatoare a unor proiectanți care nu depun suficientă străduință în a studia tot ceea ce apare nou pe plan mondial și a adapta diferitele soluții tehnice și constructive la condițiile specifice țării noastre, precum și în insuficienta analiză economică din partea beneficiarilor de investiții. În acest fel, sume importante de bani din bugetul statului sînt imobilizate uneori în clădiri masive, supradimensionate, în detrimentul sporirii volumului de utilaje și instalații — element principal în făurirea bunurilor materiale.

Apriori — reutilarea și dezvoltarea

DE FIECARE DATĂ, înainte de a se iniția crearea unor noi capacități de producție **este necesar să se analizeze cu discernămînt posibilitatea modernizării, reutilării sau dezvoltării unităților existente.** Modernizarea și reutilarea unei unități industriale existente, în care mijloacele fixe au un grad de uzură înaintată sau o tehnologie învechită, nerentabilă, este de obicei preferabilă construirii unei unități noi. Asemenea analize și soluții se impun îndeosebi în ramurile în care se constată că uzura fondurilor fixe este mai înaintată (exemplu în industria ușoară și alimentară), unde gradul mediu de uzură stabilit prin lucrarea de reevaluare a fondurilor fixe este de circa 40%.

Este greșită și total neeconomică orientarea spre menținerea în funcțiune a unor capacități de producție cu uzură înaintată care, în multe cazuri, ocupă însemnate suprafețe construite, și optarea, în același timp, pentru construirea de noi obiective, fără a se pune, în primul rînd, problema economicității soluțiilor preconizate. În ultimii ani, progrese în acest sens au făcut organele de concepție ale Ministerului Industriei Ușoare, fapt ce a condus la scăderea ponderii construcțiilor în totalul volumului de investiții pînă la circa 27%.

Asemenea orientări sînt valabile, desigur, și pentru multe alte ramuri ale economiei naționale. Lor trebuie să li se acorde prioritate, întrucît oferă posibilitatea sporirii capacităților de producție prin amplasarea în construcțiile existente a unor utilaje moderne, de mare productivitate și cu gabarite mai reduse, cu racorduri și instalații utilizabile fără a mai fi necesară scoaterea din circuitul agricol sau din intravilan a unor însemnate suprafețe de teren. Așadar, **ținînd seama de aceste considerente, înainte de a se trece la proiectarea de unități noi, este necesar să fie epuizate întîi posibilitățile de a spori capacitatea de producție prin dezvoltarea și modernizarea unităților existente.**

Aspecte metodologice și practice

INVESTIȚIA SPECIFICA luată în calcul la fundamentarea lucrărilor se referă numai la volumul total al cheltuielilor, raportat la capacitatea de producție în unitățile naturale. În vederea unei analize mai eficiente, ar fi util să se folosească un indicator suplimentar, care să dea posibilitatea unei comparații privind volumul de construcții pe unitate de capacitate sau pe produs. **Este vorba de un indicator care se calculează similar cu investiția specifică, dar în locul cheltuielilor cu investițiile se referă numai la volumul de construcții** (fără montaj). În prezent, în toate calculele privind volumul de construcții, se include și montajul. **În calculul „construcției specifice" (cum propunem să se numească acest indicator), ar urma să fie cuprinse numai construcțiile propriu-zise, montajul fiind în strînsă legătură și chiar determinat de volumul de utilaje, a cărui pondere în totalul investițiilor este de dorit să crească.**

Pentru a se evita ușurința cu care au fost scoase din circuitul agricol sau din

R. RADU

C. ENACHE

⟶

SĂPTĂMÎNAL — UN GRAFIC COMENTAT

ÎN INDUSTRIA PETROLIERĂ

„ÎMBOGĂȚIREA" UNEI BOGĂȚII NATURALE

ÎN INDUSTRIA DE PRELUCRARE A ȚIȚEIULUI, creșterea valorii produselor extrase dintr-o tonă de materie primă exprimă gradul de eficiență al activității economice a rafinăriilor. Cifrele din grafic ilustrează elocvent faptul că în perioada 1960—1968, valorificarea superioară a țițeiului a cunoscut o dinamică continuu ascendentă.

În trecut România se număra printre țările exportatoare de materii prime, între care țițeiul brut ocupa un loc de frunte. Astăzi, datorită politicii de industrializare a țării, întreaga cantitate de țiței extras din terenurile petrolifere indigene, este prelucrată superior în zeci și zeci de sortimente. Mai mult, prin dezvoltarea și modernizarea rafinăriilor, România dispune de capacități care valorifică țițeiul importat. Creșterea gradului de valorificare a tonei de țiței s-a concretizat, an de an, în sporirea volumului de produse superioare: în **1968 producția de benzine cu cifră octanică peste 90 s-a mărit, pe ansamblul rafinăriilor, de 44 ori față de 1960, cea de hidrocarburi aromate** (benzen, toluen, xilen) **de 34 ori, de motorină indice diesel ridicat — de peste două ori, iar cea de uleiuri minerale, cu indice de vîscozitate peste 90, tot de peste 2 ori.**

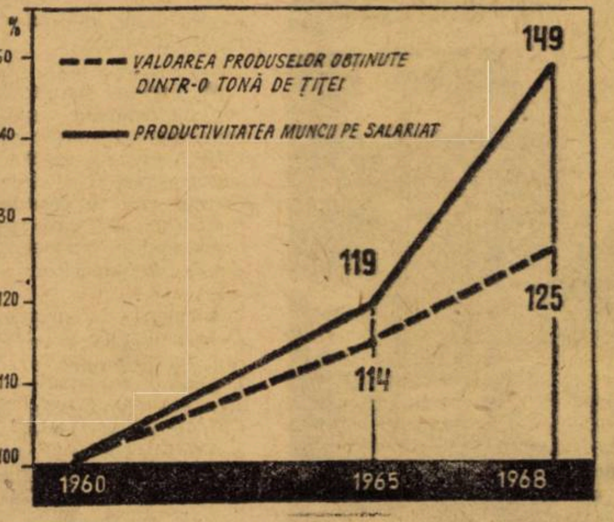

Dinamica valorificării țițeiului și a productivității muncii pe salariat în rafinării (1960=100)

Un calcul estimativ al eficienței economice a valorificării superioare a țițeiului ne arată că dacă în 1968 nivelul de valorificare pe tona de materie primă s-ar fi menținut la cel atins in 1965, ar fi fost nevoie să se consume in plus, circa un milion de tone din această importantă bogăție naturală.

La obținerea dintr-o tonă de țiței a tot mai multe produse de valoare ridicată, au contribuit atît modernizarea instalațiilor existente, cît și construirea de noi instalații cu procese tehnologice perfecționate de prelucrare. Printre obiectivele importante intrate în funcțiune în ultimii ani, se numără Complexul de cracare catalitică de la Rafinăria Brazi, Instalațiile pentru fabricarea uleiurilor de la Rafinăria Ploiești și Instalațiile de reformare catalitică de la Rafinăria din orașul Gheorghe Gheorghiu-Dej. La Complexul de cracare catalitică de la Brazi, de exemplu, indicatorii prevăzuți in documentația tehnică au fost realizați cu șase luni mai devreme, nivelul calitativ al produselor obținute fiind comparabil cu cele similare realizate în țările cu o industrie dezvoltată de prelucrare a țițeiului. Dovadă a calității produselor realizate stă mărturie faptul că acestea sînt solicitate și exportate în țări de pe toate continentele lumii.

În 1969, conform sarcinilor de plan, va continua acțiunea de ridicare a valorii produselor obținute dintr-o tonă de țiței. Alături de măsurile tehnico-organizatorice stabilite în acest sens, o contribuție importantă o va aduce și intrarea în funcțiune a noilor rafinării din județele Argeș și Bihor. Institutele de cercetări departamentale ale industriei petrolului au, de asemenea, în studiu experimentarea a noi tehnologii pentru valorificarea unor reziduuri, din care urmează a se obține produse valoroase, utile economiei.

(Urmare din pag. 5)

intravilanul localităților suprafețe însemnate de teren pentru noile construcții de obiective economice, a fost legiferată introducerea plății unor tarife diferențiate pentru plata terenurilor. Este necesar ca proiectanții să țină seama de acest element care scumpește investiția și să reducă la minimum suprafețele care se ocupă cu construcțiile. În această lumină, capătă o însemnătate deosebită în determinarea eficienței investițiilor indicatorul suprafață ocupată care pînă în prezent nu avea un corespondent valoric. Acest indicator poate fi utilizat atît sub forma sa fizică $\frac{\text{ha}}{\text{unități capacitate}}$ care a mai fost folosit, dar și sub forma sa valorică $\frac{\text{costul terenului ocupat}}{\text{unități de producție}}$. În funcție poate să difere, dar nivelul cheltuielilor trebuie limitate la minimum. În acest sens, se pot stabili și unele normative.

În legătură cu posibilitățile pe care le au proiectanții de a reduce suprafețele ocupate cu construcțiile, un exemplu edificator îl reprezintă complexele de tip industrial pentru creșterea și îngrășarea porcilor. În urma indicațiilor date de conducerea de partid și de stat, s-a procedat la reproiectarea complexelor care urmau să se construiască la Beregsău, Fetești, Giurgiu etc. comparativ cu cele executate la Oltenița, Căzănești, Călărași, Brăila. **În urma reproiectării, volumul de construcții și, respectiv, de investiții a fost redus cu circa 30 milioane lei, suprafața ocupată micșorîndu-se de la 75 ha la numai circa 25 ha, fără ca prin aceasta să fie afectată capacitatea de producție de 100 000 porci anual.** La reproiectare s-a ținut seama de organizarea mai judicioasă a fluxului tehnologic și eliminarea unor exagerări în ce privește construcțiile, și spațiile dintre ele.

Proiectanții pot acționa în direcția reducerii ponderii volumului de construcții și prin **eliminarea exagerărilor în ce privește structurile de rezistență, fundațiile supradimensionate, suprafețele de producție prea mari în raport cu gabaritul instalațiilor și al ultilajelor, eliminarea spațiilor de circulație exagerate, acoperișurilor greoaie, finisajelor scumpe și încărcate etc.**

Reducerea ponderii construcțiilor în totalul investițiilor este strîns legată de **folosirea cu mai multă perseverență în construcții a materialelor noi, mai economicoase.**

Industrializarea procesului de construcții, mecanizarea principalelor operații grele, lărgirea utilizării prefabricatelor prezintă o serie de avantaje importante: contribuie la micșorarea costului lucrărilor și, în primul rînd, la reducerea cheltuielilor cu salariile pe unitate de produs. **Față de 10—12%, cît reprezintă manopera în construcții în țările cu o industrie dezvoltată, la noi ponderea cheltuielilor cu salariile este de 16—18%.**

O altă soluție eficientă este mai buna dotare a întreprinderilor de construcții, în paralel cu redistribuirea utilajelor existente care sînt slab folosite în prezent pe unele șantiere sau la unele organizații de construcții-montaj, așa cum este cazul unor întreprinderi ale Ministerului Construcțiilor pentru Industria Chimică și Rafinării.

În acțiunea de reducere a ponderii construcțiilor și a costului lor, o mare importanță o prezintă **alegerea amplasamentului.** Construirea în comun a utilităților, a alimentării cu apă, canalizării, surselor de energie electrică și termică, căilor de acces, a drumurilor și căilor ferate, determină o cotă parte mult mai mică a acestor categorii de cheltuieli decît în cazul amplasamentelor individuale.

Există numeroase posibilități ca, în diferite ramuri ale industriei, îndeosebi în cele în care au loc unele procese chimice în instalații cu mare întindere, cum este cazul în petrochimie, în industria alimentară, centralele electrice etc., să fie amplasate diferite instalații în aer liber sau în spații protejate cu construcții ușoare din prefabricate și sticlă. În industria chimică se practică cu succes această metodă ca, de pildă, la fabrica de stiren în curs de construcție la Combinatul de cauciuc sintetic și produse chimice din orașul Gh. Gheorghiu-Dej, unde întreaga instalație a fost amplasată în aer liber, reducîndu-se simțitor ponderea lucrărilor de construcții.

Acesta nu este singurul exemplu. Execuția pe aceeași platformă industrială a unor lucrări din aceeași ramură industrială, cum este cazul la Galați unde, în vecinătatea fabricii de pîine s-a executat o fabrică de produse lactate și o unitate de vinificare, a dat posibilitatea realizării unor clădiri administrative comune precum și exploatarea în comun a utilităților. În interesul reducerii volumului de construcții, asemenea cooperări pot fi organizate și între ramuri diferite, așa cum este cazul pe platforma industrială de la Pitești.

În cadrul platformelor industriale este indicat să se utilizeze și metoda **construcției în comun a unor mari ateliere mecanice de întreținere, care să deservească toate unitățile și să funcționeze pe principiul gestiunii economice proprii.** Prin aceasta s-ar reduce nu numai volumul de investiții, dar s-ar asigura și condițiile unei exploatări mai complete a utilajelor. Aceasta cu atît mai mult, cu cît în prezent, în cadrul atelierelor de întreținere, existente pe lîngă fiecare fabrică, indicele de folosire a utilajelor este foarte redus.

★

În vederea desfășurării în bune condițiuni a planului de investiții pe 1969, este necesar ca beneficiarii să restudieze atent soluțiile adoptate pentru fiecare obiectiv în parte, iar proiectanții să îmbunătățească proiectele executate, în așa fel încît ponderea construcțiilor să scadă la minimum posibil.

La Iași, a intrat recent în producție (cu 60% din capacitatea finală) o nouă unitate a industriei ușoare: Țesătoria „Victoria"

FINANȚE

ÎNDRUMARE ȘI CONTROL

APLICAREA COMPLEXULUI de măsuri pe linia perfecționării conducerii și planificării economiei naționale, ridică o sumă de probleme și pentru îmbunătățirea îndrumării și controlului activității economice.

În țara noastră funcționează o serie de organe de control de natură tehnică, economică și financiară. Fiecare organ are, după părerea noastră, o sferă de activitate bine precizată, forme și metode proprii, precum și instrumente specifice prin care își exercită atribuțiile. O economie dinamică, în plină diversificare, cum este și cea a țării noastre, nu se poate lipsi de asemenea organe de control, care să urmărească diferitele laturi ale activităților dintr-un domeniu sau altul, să semnaleze la timp abaterile și deficiențele și să ia sau să propună măsuri de îndreptare și prevenire. Astfel trebuie înțeleasă de pildă utilitatea organismelor care exercită controlul calității produselor la export în condițiile sporirii an de an a livrărilor precum și a exigenței pe piața mondială, sau cel al organelor financiar-bancare menite să vegheze permanent la utilizarea cu maximum de eficiență a resurselor materiale și bănești, respectarea unui regim sever de economii și cheltuirii cu simț de răspundere a banului public. Considerăm că părerile potrivit cărora sînt prea multe feluri de controale nu au o fundamentare teoretică și practică, reflectînd doar dorința unor lucrători, îndeosebi din întreprinderi, de restrîngere a controlului asupra activității lor.

Se obișnuiește destul de des să se citeze unele întreprinderi unde se perindă numeroase organe de control, inspecție, îndrumare, aparținînd de organe centrale sau locale, făcîndu-se statistici, estimări asupra timpului consumat etc.

La judecarea obiectivă a unor asemenea situații trebuie avut în vedere dacă organul de control sau îndrumare a acționat în baza și limitele legilor sale organice, care a fost natura problemei urmărite și în principal care au fost efectele controlului desfășurat, căci numai în acest fel se asigură o concluzie justă asupra faptului dacă era sau nu necesară intervenția organului din afară.

O analiză făcută în legătură cu organizarea, funcționarea și activitatea organelor de control și inspecție a dus la concluzia că sînt necesare perfecționări în acest domeniu. Situațiile existente impun luarea unor măsuri care, se pot rezuma în următoarele:

- Trebuie asigurată coordonarea tuturor deplasărilor organelor de control și îndrumare din fiecare minister sau instituție centrală făcute în întreprinderile subordonate. Cu alte cuvinte, se cere în primul rînd o **coordonare internă** între toate organele care merg în unitățile subordonate, sub aspectul datei, scopului și duratei deplasărilor.

- Existența mai multor organisme de control tehnic, economic și financiar impune **o ordonare** a controalelor la întreprinderi. Aceasta nu se poate realiza decît prin depunerea la un for central a tuturor planurilor de control, pentru a se putea lua reciproc cunoștință unii de alții la ce unități vor merge, evitîndu-se pe cît posibil ca în același timp sau la intervale scurte să se facă deplasări la aceeași unitate.

Dealtfel, din practică rezultă că organe din afara unităților economice se deplasează în special la acele întreprinderi care în activitatea lor prezintă lipsuri sau întîmpină greutăți. În primul rînd, la acelea care lucrează cu pierderi, care nu ating, după punerea în funcțiune, parametrii tehnico-economici aprobați, care nu realizează sarcinile de export, care și-au format stocuri peste necesități etc. Este și firesc ca atenția să se îndrepte în special asupra unor astfel de întreprinderi.

- Pentru organismele de control cu un profil apropiat, cum ar fi cele de control economic-financiar, se impune **de pe acum coordonarea activității lor,** adică o delimitare judicioasă a sarcinilor, paralel cu întărirea colaborării și efectuarea unor acțiuni în comun, precum și orientarea eforturilor spre țeluri comune.

Conferința Națională a P.C.R. din decembrie 1967 a stabilit sarcini precise pentru Ministerul Finanțelor, ca organ central de coordonare și orientare unitară a controlului financiar pe toate treptele economiei. În aplicarea acestor sarcini, s-au luat o serie de măsuri concrete, iar altele sînt în curs de experimentare.

- Conducătorii de întreprinderi să sprijine mai mult desfășurarea oricărui control, să fie mai receptivi la sesizările controlului, să vină în întîmpinarea măsurilor ce urmează a se lua pentru înlăturarea și prevenirea în viitor a abaterilor, cel mai important fiind faptul de a se preocupa de urmărirea aplicării cu rigurozitate a măsurilor stabilite de control.

Întrucît însă nu se consideră util să fie reținuți conducătorii de unități pentru a da relații la orice control, indiferent de scop, organe și importanța acestuia, este necesar a se lua măsuri de degrevare a lor, urmînd ca fiecare, în funcție de organizare și specific, să delege asemenea sarcini unor colaboratori apropiați.

- Autocontrolul trebuie extins și generalizat, ca fiind una din metodele cele mai eficiente în concepția și practica conducerii moderne la nivel de întreprindere. Cu alte cuvinte, să iei măsuri de a te controla „la tine acasă" prin mijloace și posibilități proprii, fără a aștepta intervenție din afară.
- Pentru sporirea eficienței activității organelor de îndrumare și dispecerat, care se deplasează la întreprinderi, se propune elaborarea — întrucît în prezent aceste organe nu au — a unor norme și forme concrete care să le precizeze modalitatea de acționare, finalitatea măsurilor și mai ales răspunderea pentru îndrumările date și soluțiile adoptate.
- Organele cu astfel de atribuții trebuie să dea dovadă de mai multă operativitate, competență și tact. Poziția fermă față de abateri și tragerea la răspundere a celor vinovați să fie dublată în mod permanent de grija pentru înlăturarea și prevenirea lipsurilor în unitățile supuse controlului.

Radu CIURILEANU
Controlor revizor general
în Ministerul Finanțelor

BREVETE DE INVENȚII ROMÂNEȘTI

- **Agregat pentru sudarea roților de autovehicule.** *Agregatul are o construcție simplă și un randament ridicat prin sudarea simultană cu mai multe capete. El poate fi intercalat într-o linie tehnologică, asigurînd o calitate uniformă a cusăturilor de sudură. Sudarea se face în atmosfera protectoare a cusăturilor exterioare întrerupte, ce formează îmbinarea dintre disc și jantă a roților de autovehicule.*
- **Unguent pentru lingotiere.** *Acest unguent se folosește la turnarea directă a oțelurilor necalmate și se aplică pe suprafața interioară a lingotierei prin pulverizare. Prin folosirea lui se obțin lingouri cu suprafața curată, fără stropi, scoarțe sau înfășurări. Dezbaterea și curățirea lingourilor se efectuează ușor si nu este toxic.*
- **Regulator de presiune pentru gaze.** *La Uzina Gaz Metan din Mediaș s-a realizat un regulator de presiune pentru gaze cu sensibilitate mărită și funcționare lină care asigură menținerea constantă, la o valoare prestabilită, a presiunii de lucru în aval de regulator. Totodată elimină variațiile de preniune datorite diferențelor de temperatură din mediul ambiant și permite reglarea valorii de lucru de la distanță.*
- **Procedeu de preparare a violetului de metil.** *Invenția este aplicată cu rezultate foarte bune la uzina chimică „GETICA" din București. Procedeul vechi de obținere a acestui produs prezenta dezavantajul că ducea la variații necontrolabile ale nuanței colorantului, datorită faptului că dozarea aerului era necorespunzătoare ca debit. Noul procedeu asigură o dozare riguroasă a aerului în procesul de oxidare a dimetilanilinei, obținîndu-se astfel un colorant de bună calitate.*

REFLECȚII

INELE INTERMEDIARE ÎNTRE CERCETARE ȘI APLICARE

acad. Grigore C. MOISIL

O PROBLEMĂ IMPORTANTĂ a științei este aceea a pregătirii unor oameni, cărora fără să li se pretindă neapărat să fie creatori în vreun domeniu al științei, să li se dea pregătirea necesară pentru a pricepe știința modernă, fiind competenți în domenii vecine și putînd face legătura între diferitele ramuri ale aceleiași științe. Foarte necesari sînt și acei oameni care înțeleg și știința modernă și problemele tehnice și care pot face legătura între acestea.

Voi da un singur exemplu: astăzi un inginer nu se poate mulțumi să cunoască atîta matematică cît cunoștea, să zic, acum 40 ani, cînd eram eu student. Astăzi, toată matematica — și de atuncea matematica a crescut într-un mod impresionant de mare ca volum, ca probleme, ca greutate — astăzi, toată matematica se utilizează și, ca atare, am avea nevoie ca un inginer să cunoască toată matematica actuală. Acest lucru, bineînțeles, nu se poate întîmpla, nu numai pentru un inginer, dar nici pentru un matematician. Ca atare, e nevoie de anume **intermediari** între matematicieni și ingineri, care, cunoscînd toată matematica actuală, să-și dea seama, în fiecare moment, care sînt ideile esențiale care trebuie transmise inginerilor sub diferite forme. Într-adevăr, sînt numeroase forme în care un om poate să afle ceea ce se face astăzi pe lume. Un inginer învață o cantitate de matematică cînd este student al institutului tehnic superior (ceea ce spun despre ingineri, este valabil și pentru economiști). După un număr de ani, se constată că matematica pe care el ar trebui să o întrebuințeze îi este cu totul străină. El ar trebui să fie din nou pus la punct, pus la zi cu cunoștințele sale matematice și, cred, și cu cele de fizică, chimie și așa mai departe.

Această punere la zi nu trebuie privită ca ceva care ameliorează calitatea inginerului respectiv, ci ca ceva care face parte din însăși munca de producție. Ea nu este, în primul rînd, un mijloc de cîștig personal al aceluia care s-a pus la zi, ci dă un cîștig procesului de fabricație, deci trebuie să facă parte din orele de muncă prestate pentru industrie.

Dar această punere la zi trebuie să fie făcută de un număr de oameni. Avem nevoie de un număr de oameni — dacă am face socoteala, am constata că acest număr este deosebit de mare — pe care să-i putem întrebuința ca profesori de punere la zi, să zic, a inginerilor, la fel a economiștilor. Nu e mult de gîndit pentru a ne da seama că pentru a realiza aceasta cu profesorii de învățămînt mediu este necesară o muncă analogă. Acestea toate se pot face într-un sistem de cursuri post-universitare, prevăzute de altfel de actuala legislație a învățămîntului, dar care este de dorit să devină din ce în ce mai intense.

Rețeaua de intermediari între matematicieni (și ceea ce spun acum este valabil și pentru fizicieni, chimiști, biologi etc.) și ingineri (respectiv medici, agronomi etc.) trebuie să fie destul de vastă și destul de completă. Ne trebuie, cum am arătat altă dată, oameni, de exemplu matematicieni, care să poată aduce în cultura generală a inginerilor cunoștințele pe care aceștia ar trebui să le posede și pe care trebuie să și le pună la zi. Bineînțeles, aceasta nu se poate face decît printr-un tip de cursuri post-universitare la care inginerii să vină din producție și să le urmeze.

Dar, cu aceasta, lucrurile nu s-au terminat. E nevoie în cazuri speciale de o instituție care să preia de la știința care se face în institutele Academiei rezultatele la care acestea au ajuns și să le ofere spre valorificare tehnicii, sau economiei.

EFICIENȚĂ ECONOMICĂ

100 MILIOANE LEI VALUTĂ ALE SIMBIOZEI CERCETARE – PRODUCȚIE

ÎNTRUCÎT din prețul de cost al fontei obținute în furnal circa jumătate reprezintă valoarea cocsului folosit, în ultimul deceniu și jumătate s-au elaborat lucrări și întreprins acțiuni deosebit de importante pentru reducerea consumului acestuia. Ele au dus la scăderea consumului specific mediu pe glob de la 933 kg/t fontă în 1955 la 675 kg în 1965, prin folosirea a o serie întreagă de combustibili auxiliari insuflați în furnal și prin îmbunătățirea caracteristicilor fizice și chimice a șarjelor de minereu. **În țara noastră, consumul specific de cocs a scăzut de la 1275 kg/t fontă în 1958, la 665 kg în 1967.**

Deși aceste valori reprezintă rezultate deosebite, creșterea producției de cocs se impune cu deosebită pregnanță, din cauza creșterii rapide a producției de fontă mai ales dacă ținem seama de faptul că, și pe plan mondial, se înregistrează un spor anual de circa 4% la producția de cocs. În 1964, producția mondială de cocs a reprezentat 306 000 000 tone din care 22% s-au produs în U.R.S.S., 20% în S.U.A. și 14% în R.F. a Germaniei. În același an, consumul de căldură într-un combinat siderurgic integrat a reprezentat $5{,}6 \cdot 10^{6}$ kcal/t oțel produs, din care 65% în formă de cocs. În 1970, se prevede a se realiza un consum de $5{,}33 \cdot 10^{6}$ kcal/t oțel cu o proporție de 57,7% cocs. Chiar și în aceste condiții, datorită creșterii continue a necesarului de oțel pe glob și, mai ales, în țările în curs de dezvoltare, cerințele de cocs ale siderurgiei devin relativ din ce în ce mai mari.

Întrucît resursele de huilă cocsificabile clasice sînt limitate, atît ca rezerve, cît și ca repartiție geografică, în majoritatea țărilor s-au efectuat în ultimii ani cercetări pentru punerea la punct a unor procedee de fabricare a cocsului din cărbuni necocsificabili, mai ales sub formă de cocs brichete.

Fundamentarea economică a atacării și adoptării acestor procedee noi diferă de la o țară la alta și este legată, în primul rînd, de următorii factori:

a) baza de cărbune disponibil pentru cocsificare (absența sau cantitățile reduse de huile cocsificabile propriu-zise);

b) necesitățile dezvoltării siderurgiei pe bază de materii prime existente;

c) limitele cantitative și calitative ale producerii cocsului pe cale clasică, corelate cu cerințele de calitate impuse de furnale mari;

d) probleme legate de raportul de prețuri relative dintre minereu-metal și combustibili;

e) rentabilitatea fabricării cocsului din cărbuni necocsificabili, datorită diferenței de preț existente între cele două sorturi de cărbuni.

Aceste probleme, ca și multe altele, au stat la baza lucrărilor efectuate în diferite țări, iar la ultimul Congres Internațional „Cocsul în siderurgie", ținut în septembrie 1966 la Charleroi în Belgia, 11 comunicări au cuprins subiecte legate de tema generală: „Metode noi de cocsificare".

Pentru țara noastră, **unde dezvoltarea impetuoasă a siderurgiei va duce în 10 ani la dublarea necesarului de cocs** (1980 față de 1970), **iar producția proprie pe cale clasică nu va putea acoperi decît 33% pînă la 55,8% din necesar, rezolvarea acestei probleme devine tot mai acută.** Aceasta cu atît mai mult, cu cît producția de cocs clasic se realizează cu o cotă importantă de huile cocsificabile din import.

Pe baza rezultatelor obținute, ca urmare a verificării utilizării la furnale, turnătorii, cuptoare electrice etc. a cocsului brichete produs din cărbuni necocsificabili prin procedeul Institutului de cercetări metalurgice (cocs brichete I.C.E.M.), **apare posibilitatea fabricării unei cantități de cocs brichete care să acopere în anii 1975—1980 pînă la 20—25% din deficitul de cocs existent,** deci a diminuării importului.

Ținînd seama de diferența de preț de cost existentă pe plan mondial între cărbunii necocsificabili și huilele cocsificabile (primele costînd 50—60% din prețul huilelor de cocs), precum și de creșterea de valoare realizată prin transformarea în cocs (și produsele chimice obținute în paralel) față de transformarea în energie, producerea cocsului din acești cărbuni este justificată din punct de vedere economic.

Prin utilizarea cărbunilor de la spălătoriile de la Petrila și Coroiești la fabricarea cocsului brichete prin procedeul I.C.E.M., se poate realiza o economie anuală de aproape 100 000 000 lei valută.

Întrucît în momentul de față funcționează stația de cocs brichete de la Uzina „Victoria"-Călan, construită inițial ca stație experimentală (cu o serie de utilaje incomplet folosite) calculele economice arată că, **prin extinderea ei și construirea unei uzine alăturate, există posibilitatea realizării unei producții de 500 000 t cocs brichete/an, cu cele mai mici investiții specifice din toate unitățile noi de acest gen.** Pentru prima etapă — extinderea stației la un nivel de circa 150 000 t cocs brichete/an — este necesară o investiție specifică pentru capacitatea nou construită — ce reprezintă numai circa 1/3—1/2 din investiția specifică a unei unități noi.

Prețul de cost în această uzină va fi la același nivel cu cel dintr-o uzină de cocs clasic de aceeași capacitate, datorită faptului că în prețurile interne de cărbune nu se ține seama de diferențele în însușirile de cocsificare, ci numai de putere calorică. Calculat însă la prețul realizat pe plan extern și, mai ales, la economia de valută obținută, apare evident faptul că, pe această cale, se introduc surse noi în circuitul economic al țării și se dă o valorificare superioară unor materii prime utilizate pînă acum numai la combustie. În plus, producînd o cantitate mai mare de cocs, întreprinderile siderurgice ar putea fi mai bine și mai operativ aprovizionate cu această importantă materie primă.

Rentabilitatea procedeului se dovedește eficientă chiar în cazul cînd se lucrează cu cărbune din import. Și atunci prețul de cost al cocsului produs reprezintă doar 80—85% din prețul celui adus din import, respectiv din prețul cocsului metalurgic pe piața internațională.

ing. Ilie BARBU

Conf. dr. ing. Ion ȘTEFĂNESCU

ing. Eugen FALK
Institutul de cercetări metalurgice

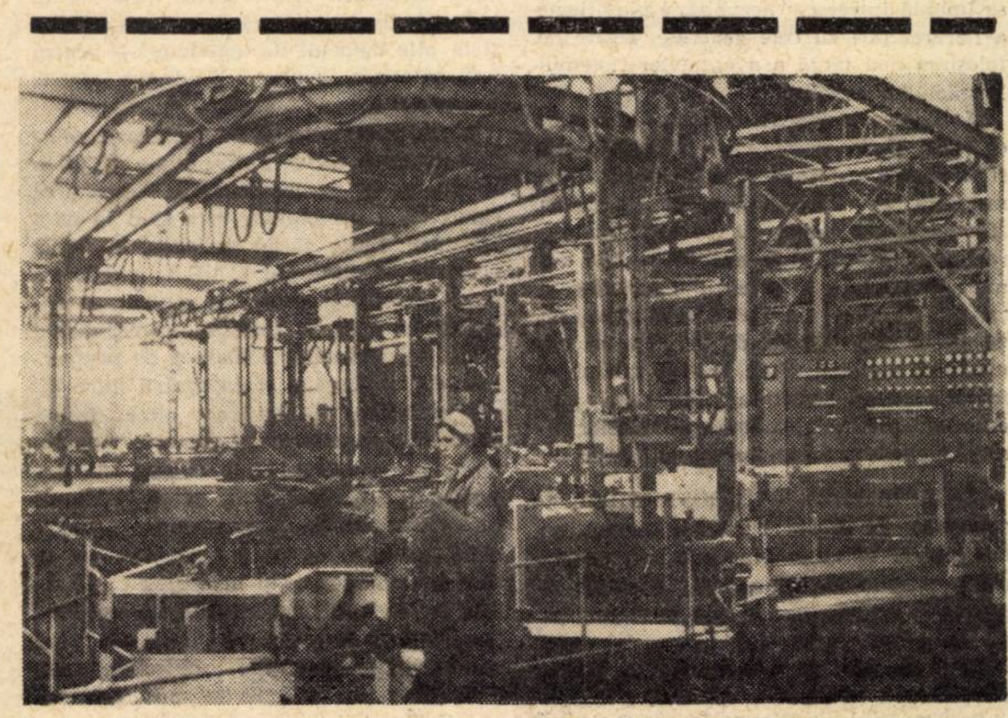

Uzina de tractoare-Brașov: Noua secție de nichelaj

CONFIDENȚIAL

● **La Lugoj, Timișoara, Nădrag, Sînnicolaul-Mare și în alte orașe din cuprinsul județului Timiș se vor ridica blocuri, însumînd peste 1 000 de apartamente. Locuințele cu confort diferențiat reprezintă în 1969 mai mult de 70% din numărul total al apartamentelor ce se construiesc, din fondurile statului în acest județ.**

● **În orașul** Satu Mare **a fost terminată construcția unei fabrici de mobilă, cu o capacitate anuală de producție de 20 000 de garnituri. În secțiile noii întreprinderi se vor realiza două tipuri de mobilă: camera combinată „Olt" și sufrageria „Magnolia". Materia primă va fi procurată, în cea mai mare parte, din masivele Oașului și Maramureșului.**

● La Combinatul siderurgic Hunedoara, **au început să funcționeze două cursuri speciale pentru perfecționarea cadrelor tehnice, care vor lucra în domeniul statisticii matematice și al folosirii calculatoarelor electronice. Tematica cursurilor cuprinde noțiuni de matematică — statistică, cu aplicații în siderurgie, precum și de folosire eficientă a celor două calculatoare electronice, aflate în dotarea combinatului la programarea proceselor tehnologice de producție.**

● Combinatul industrial de morărit și panificație din Iași **a atins, înainte de termen, parametrii proiectați. Acesta realizează zilnic 60 de tone de pîine, 30 de tone de biscuiți și 30 de tone de paste făinoase, în 72 de sortimente. În cursul anului trecut, datorită perfecționării procesului tehnologic, colectivul întreprinderii a obținut o producție globală suplimentară în valoare de circa 3,5 milioane lei, precum și însemnate beneficii peste plan.**

● **A fost terminat noul** hotel alpin, construit pe Clăbucet, **la o altitudine de peste 1 500 m. Hotelul este prevăzut cu camere confortabile pentru 100 de locuri, cu restaurant, terasă, o centrală termică, grupuri sanitare și alte obiective. Fiecare cameră este dotată cu mobilier elegant, baie, instalații de condiționarea aerului.**

● **În acest an,** rețeaua cooperației **meșteșugărești se va îmbunătăți cu încă 105 noi obiective. Planul prevede darea în exploatare a 44 ateliere de producție, 30 complexe de deservire, 15 spălătorii-curățătorii, 13 stații de întreținere și reparații auto-moto și altele.**

● Întreprinderea de unelte și scule din Brașov **a realizat în primele zile ale acestui an noi sortimente de scule: trusa de scule complexă cu 182 unelte pentru atelierele de lăcătușerie și montaj, precum și trusele de scule pentru noile tipuri de tractoare de 40 CP și pentru autoturismele românești. Anul acesta, unitatea își va îmbogăți gama produselor cu 37 de noi sortimente.**

● La întreprinderea minieră Tebea, **județul Hunedoara, s-au deschis primele două abataje frontale din acest an, din care urmează să se extragă peste 60 000 tone de cărbune anual. În cadrul acestei unități s-a introdus sistemul de susținere modernă cu stîlpi metalici, grinzi metalice, tubulare, iar transportul în abataj se face cu ajutorul transportoarelor blindate prevăzute cu raclete. Tăierea și pușcarea este organizată în așa fel ca cea mai mare parte a producției dislocate din frontul de lucru să cadă direct pe transportor, reducîndu-se astfel volumul de muncă la încărcare.**

DOUĂ DECENII DE ACTIVITATE A CONSILIULUI DE AJUTOR ECONOMIC RECIPROC

SE ÎMPLINESC DOUĂ DECENII de la înființarea Consiliului de Ajutor Economic Reciproc, organizație economică internațională de colaborare multilaterală a țărilor socialiste, printre ai cărei membri fondatori se numără și România.

El a apărut în condițiile în care socialismul, victorios la început într-o singură țară, prindea contururi și într-o serie de alte țări, desprinse în timpul și după cel de-al doilea război mondial, din lanțul capitalismului și cînd începuse să se cristalizeze un nou tip de relații economice internaționale, relațiile între țările socialiste. Înființarea C.A.E.R.-ului răspundea, așadar, cerințelor dezvoltării relațiilor economice dintre țările socialiste, ale organizării acestora pe baza unor principii noi, necunoscute de istorie, în care nu existau modele sau experiență prealabile.

Privite în perspectiva istorică cele două decenii apar ca o perioadă relativ scurtă, dar plină de profunde transformări social-politice și economice, de mari realizări dobîndite de popoarele din țările respective sub conducerea partidelor comuniste în construirea socialismului și comunismului.

Aceste succese remarcabile au cuprins toate tărîmurile construcției socialiste: economic, politic, social, tehnico-științific, cultural etc. Partidele comuniste au mobilizat energiile creatoare ale popoarelor din țările respective în vederea creșterii și perfecționării continue a forțelor de producție, a făuririi și consolidării relațiilor socialiste, a dezvoltării fiecărei economii naționale. Pe această bază au loc înflorirea culturii socialiste, întărirea continuă a orînduirii sociale și de stat, ridicarea nivelului de trai al populației din fiecare țară.

Practica țărilor socialiste confirmă în mod strălucit justețea învățăturii marxist-leniniste despre rolul determinant al industrializării socialiste în dezvoltarea complexă și multilaterală a economiei naționale, în propășirea fiecărei națiuni. Ritmul rapid de dezvoltare a industriei este reflectarea eforturilor pe care le fac țările socialiste de a-și spori potențialul lor economic și de a se apropia de nivelul țărilor dezvoltate din punct de vedere economic, evidențiind în același timp superioritatea orînduirii socialiste.

Se remarcă faptul că ritmul dezvoltării industriei în țările socialiste depășește sensibil pe cel înregistrat în țările capitaliste.

REZULTATELE OBȚINUTE în construcția economică și socială a țărilor membre ale C.A.E.R., ca și de toate celelalte țări socialiste, sînt rodul muncii creatoare depuse de popoarele din țările respective, al vastei activități desfășurate pe toate fronturile de partidul din fiecare țară în parte, care, cunoscînd condițiile concrete, cerințele fiecărei etape de dezvoltare și posibilitățile economiei naționale, stabilește sarcini realiste și în același timp mobilizează oamenii muncii la realizarea lor.

Experiența țării noastre, ca și a celorlalte țări socialiste arată că dezvoltarea economiei naționale, soluționarea cu succes a sarcinilor construcției economice și sociale sînt strîns legate în primul rînd de folosirea maximă a tuturor posibilităților interne, de realizarea unei rate înalte a acumulării, de utilizarea judicioasă a tuturor resurselor naturale, materiale și umane ale fiecărei țări. De mobilizarea cu succes, de către partidul comunist, ca forță conducătoare, a tuturor resurselor țării, a tuturor energiilor creatoare ale națiunii depinde în mod hotărîtor înaintarea cu succes pe drumul construcției socialiste, dezvoltarea continuă și susținută a economiei în fiecare țară, întărirea forțelor sistemului mondial socialist. Așa cum arată realitatea aceasta reprezintă factorul fundamental în construcția socialistă.

PROGRESUL ECONOMIC ȘI TEHNICO-ȘTIINȚIFIC al țărilor socialiste se sprijină în același timp pe relațiile de colaborare și întrajutorare statornicite între ele.

Construcția noii orînduiri are loc în condițiile favorabile ale existenței sistemului mondial socialist, format din 14 state suverane și independente, unite prin comunitatea orînduirii social-economice și de stat, prin ideologia marxist-leninistă, prin țelurile și aspirațiile fundamentale ale socialismului și comunismului, prin interesele comune ale luptei împotriva imperialismului și reacțiunii. Aceasta constituie temelia obiectivă pentru promovarea largă a colaborării și cooperării între țările socialiste, menită să contribuie la dezvoltarea rapidă a fiecărei țări socialiste în parte, la apropierea și egalizarea, într-un termen relativ scurt, a nivelurilor economice ale țărilor socialiste, la întărirea potențialului întregului sistem mondial socialist, la creșterea forței sale de atracție în lume.

Afirmarea acestui rol activ, progresist, al relațiilor economice între țările socialiste este legată, fără îndoială, de promovarea cu fermitate și consecvență a principiilor marxism-leninismului și internaționalismului socialist, a respectării independenței și suveranității naționale, egalității în drepturi, neamestecului în treburile interne și avantajului reciproc — principii unanim acceptate de către partidele comuniste și muncitorești din țările socialiste.

Un rol pozitiv în organizarea și promovarea acestor relații îl joacă Consiliul de Ajutor Economic Reciproc la care România participă în mod activ, de la înființarea acestuia.

CONSILIUL DE AJUTOR ECONOMIC RECIPROC are ca scop, așa cum se subliniază în Statutul său, să contribuie, prin unirea și coordonarea eforturilor la dezvoltarea economiilor naționale, la accelerarea progresului economic și tehnic, la ridicarea nivelului de industrializare a țărilor mai puțin dezvoltate, la creșterea continuă a productivității muncii și la ridicarea neîncetată a bunăstării popoarelor din țările membre.

În spiritul principiilor marxist-leniniste care călăuzesc relațiile dintre țările socialiste are o mare însemnătate prevederea Statutului C.A.E.R. că toate recomandările și hotărîrile în această organizație se adoptă numai cu acordul țărilor interesate, că fiecare țară are dreptul să-și manifeste interesul său în orice problemă, că hotărîrile și recomandările adoptate nu se extind asupra țărilor neinteresate, ele putînd însă să se alăture ulterior la hotărîrile și recomandările adoptate de ceilalți. În cele două decenii de activitate C.A.E.R. a jucat un rol pozitiv în organizarea și extinderea relațiilor economice dintre țările membre, a colaborării și cooperării economice și tehnico-științifice.

În mod firesc conținutul și formele cooperării și colaborării între țările socialiste se îmbogățesc continuu, se diversifică, potrivit condițiilor de dezvoltare a fiecărei țări și cerințelor întăririi sistemului mondial socialist. În acest spirit în cadrul C.A.E.R. a fost extinsă practica acordurilor economice de lungă durată, care constituie o temelie trainică pentru dezvoltarea reciproc avantajoasă, în perspectivă, a schimburilor comerciale, oferă stabilitate acestor relații și facilitează planificarea economiei naționale. În același timp de la colaborarea desfășurată inițial numai în domeniul schimbului, țările socialiste au trecut la colaborarea în sfera producției, a cercetării științifice. S-a lărgit acțiunea de specializare în producție. A căpătat extindere practica coordonării planurilor de dezvoltare a economiilor naționale care constituie, așa cum se arată în „Principiile fundamentale ale diviziunii internaționale socialiste a muncii", forma principală de colaborare în cadrul C.A.E.R. Prin această formă de colaborare se îmbină interesele dezvoltării planificate a fiecărei țări cu cele generale, legate de folosirea mai largă a avantajelor sistemului mondial socialist.

O expresie a lărgirii relațiilor economice între țările membre ale C.A.E.R., este și creșterea continuă a schimburilor comerciale, al căror volum în perioada 1950—1967 s-a mărit cu 5,4 ori. Este caracteristic faptul că în anii 1956—1967 ritmul de creștere a comerțului exterior al țărilor membre ale C.A.E.R. a devansat cu peste 30% ritmul de creștere al comerțului mondial. S-au produs schimbări importante în structura comerțului lor exterior, crescînd ponderea produselor finite, inclusiv a mașinilor și utilajelor.

COLABORAREA ȘI COOPERAREA economică cu țările socialiste ocupă un loc central în ansamblul relațiilor economice externe ale României. Partidul și guvernul nostru pornesc de la faptul că aceste relații corespund intereselor dezvoltării fiecărei țări socialiste în parte, cît și cauzei generale a întăririi și coeziunii sistemului mondial socialist. Așa cum arăta tovarășul Nicolae Ceaușescu, țara noastră practică pe scară largă atît schimburile bilaterale și cooperarea cu țările socialiste, cît și colaborarea în C.A.E.R.

Prin activitatea sa în cadrul C.A.E.R., țara noastră participă la coordonarea planurilor de dezvoltare a economiei naționale, la specializarea și cooperarea în producție, la coordonarea principalelor cercetări științifice, la dezvoltarea comerțului reciproc și la examinarea altor probleme importante ale colaborării. România se specializează în producția a peste 300 de tipodimensiuni de mașini și instalații. În același timp, interesul pe care țara noastră îl manifestă față de colaborarea în C.A.E.R., se reflectă în participarea sa la aproape 300 de teme de cercetare supuse coordonării în C.A.E.R. și pentru perioada 1966—1970.

Participînd activ la colaborarea în cadrul C.A.E.R. România acordă în același timp o atenție deosebită dezvoltării colaborării economice cu toate țările sistemului mondial socialist, aceasta corespunzînd atît intereselor poporului nostru, cît și cauzei socialismului în întreaga lume.

UN LOC IMPORTANT în relațiile economice externe ale României îl are cooperarea economică și tehnico-științifică. În condițiile nivelului actual al forțelor de producție, ale rapidei revoluții tehnico-științifice în curs, cooperarea economică și tehnico-științifică devine o formă de bază a difuzării progresului tehnic și a ridicării nivelului calitativ al producției, a a promovării exporturilor și asigurării fluxului de materii prime necesare unei economii moderne. Ea reprezintă un complex de relații economice ce se deosebește de formele clasice de colaborare prin caracter de durată și stabilitate, prin formarea unui spirit larg de conlucrare între parteneri, prin combinarea factorilor de producție etc., în condițiile respectării suveranității, independenței naționale și ale avantajului reciproc.

În vederea fructificării acestor avantaje și a ridicării relațiilor economice cu țările socialiste pe o treaptă mai înaltă România acordă o mare atenție acestei forme de colaborare, atît în relațiile sale bilaterale, cît și în cadrul C.A.E.R. În 1967 țara noastră a adresat țărilor socialiste un mare număr de teme concrete de cooperare în domeniul construcțiilor de mașini, energeticii, industriei miniere, producției de bunuri de consum, al agriculturii, turismului etc. Multe din propuneri au fost finalizate prin contracte în cadrul tratativelor bilaterale, altele se află în fază de studiu. Experiența obținută în această perioadă pune tot mai pregnant în evidență rezervele mari existente și îndreptățește preocupările țării noastre în vederea dezvoltării cooperării economice și tehnico-științifice.

REALITATEA ARATĂ că posibilitățile colaborării și cooperării economice între țările socialiste membre ale Consiliului de Ajutor Economic Reciproc nu sînt nici pe departe epuizate, că prin eforturi comune se pot găsi multiple căi de lărgire a relațiilor economice, de perfecționare și intensificare a colaborării economice. Așa cum a arătat tovarășul Nicolae Ceaușescu, **„țara noastră se pronunță pentru perfecționarea modului de funcționare a acestui organism, pentru ca el să contribuie la valorificarea mai bună a resurselor materiale și umane ale fiecărei țări membre. Noi am considerat și considerăm că există largi posibilități neexplorate pentru adîncirea cooperării dintre țările socialiste în industrie, în agricultură, în știință, tehnică și în alte domenii de activitate — pentru îmbunătățirea conlucrării dintre statele noastre..."**

În perfecționarea și intensificarea colaborării între țările membre ale C.A.E.R. trebuie să se pornească de la respectarea riguroasă a principiilor care stau la baza relațiilor dintre țările socialiste și de la prevederile statutului C.A.E.R. care oferă largi posibilități pentru o conlucrare eficientă între țările membre, corespunzînd întrutotul cerințelor actuale și de perspectivă ale colaborării și cooperării între țările socialiste. Promovarea altor forme și metode de colaborare, în care s-ar renunța la principiile fundamentale ale statutului și s-ar încălca în vreun fel oarecare suveranitatea și independența națională, prin crearea unor organisme economice supranaționale și investirea C.A.E.R.-ului cu atribuții suprastatale, — așa cum preconizează unii economiști — nu ține seama de condițiile obiective ale actualei etape în care se află sistemul mondial socialist și ar aduce grave prejudicii relațiilor dintre țările socialiste. Aceste forme nu corespund înseși naturii și conținutului relațiilor dintre țările socialiste, — relații internaționale de tip nou care se deosebesc principial de relațiile existente în sistemul mondial capitalist cărora le este proprie tendința spre aservire și dominație a celor mai slabi de către cei puternici; ele nu ar putea decît să dăuneze colaborării între țările membre ale C.A.E.R. ceea ce s-ar răsfrînge negativ asupra înseși forței de atracție și influenței socialismului în lume.

Prestigiul, autoritatea și forța de atracție — puterea exemplului dat de proletariatul victorios, cum spunea V. I. Lenin — își dovedesc valabilitatea atît în ce privește succesele obținute de țările socialiste în construcția economică, socială, politică, culturală etc., cît și în ce privește relațiile internaționale promovate de ele și între ele.

PRINTRE MĂSURILE și direcțiile preconizate de partidul și guvernul țării noastre în vederea perfecționării colaborării între țările socialiste un loc central îl ocupă promovarea largă a cooperării economice și tehnico-științifice: construirea în cooperare, de obiective productive, partenerii străini livrînd echipamente și utilaje pe credit pe termen lung, plătibil în produse de la obiectivele respective sau în alte mărfuri (obiectivele construite fiind proprietatea țării pe teritoriul căreia ele se află); cooperarea în fabricarea, pe baza specializării de mașini și utilaje, instalații și părți de instalații pentru nevoile reciproce sau pentru a fi livrate pe terțe piețe; folosirea unor procedee tehnice și fabricarea unor produse, piese, dispozitive, utilaje pe bază de licențe sau brevete; efectuarea de prospecțiuni și explorări pentru valorificarea resurselor din țările respective sau din alte țări; cooperarea în domeniile principale ale științei și tehnicii pe baza intensificării și diversificării cercetării naționale etc.

Totodată, există largi posibilități în domeniul adîncirii specializării în producție, utilizării sistemului de prețuri, a creditului etc.

După cum se știe, Consiliul de Ajutor Economic Reciproc nu cuprinde toate țările socialiste. De aceea, P.C.R. consideră că ar fi în interesul colaborării socialiste și al întăririi sistemului mondial socialist dacă prin formele și metodele de colaborare pe care le promovează, C.A.E.R. ar atrage și alte țări socialiste și chiar nesocialiste. Cu cît C.A.E.R.-ul își va demonstra mai evident caracterul său deschis, așa cum se prevede în statutul său, cu atît mai mult el își va spori aportul la întărirea forței și influenței sistemului mondial socialist, la dezvoltarea cooperării internaționale.

ÎN LUME are loc în prezent o profundă revoluție tehnică-științifică, care accentuează dezvoltarea forțelor de producție, lărgește diviziunea socială a muncii, accelerează și lărgește schimbul de valori materiale și spirituale între popoare, făcînd din schimburile economice între țări, din cooperarea multilaterală în industrie, știință, tehnologie etc., un factor important al creșterii economice a fiecărei țări. De aceea, dezvoltînd relațiile sale economice cu țările socialiste, membre sau nemembre ale Consiliului de Ajutor Economic Reciproc, România ține în același timp seama de caracterul obiectiv al diviziunii internaționale a muncii și al circuitului economic mondial, de rolul important pe care-l joacă extinderea relațiilor economice între toate statele, indiferent de orînduirea lor socială în promovarea coexistenței pașnice, în realizarea destinderii internaționale și întărirea păcii în lume. Ca urmare, ea dezvoltă relațiile economice și cooperarea tehnico-științifică cu toate statele, indiferent de orînduirea lor socială, participă la activitatea unor organisme economice internaționale, își dezvoltă necontenit comerțul exterior.

Țara noastră va milita și în viitor pentru intensificarea cooperării economice și tehnico-științifice cu toate țările socialiste, cu celelalte țări. Această politică se sprijină pe adeziunea unanimă a întregului popor, întrucît ea corespunde intereselor construcției socialiste în patria noastră, cît și cauzei generale a socialismului, dezvoltării colaborării internaționale și asigurării păcii în lume.

Gheorghe CREȚOIU

CONDUCERE ȘI ORGANIZARE

COMENSURABILITATEA ACTIVITĂȚILOR DE CONCEPȚIE ȘI ADMINISTRATIVE

DEOARECE NECESARUL DE PERSONAL pentru buna desfășurare a diverselor activități economice este determinat de volumul de muncă cerut pentru calcularea lui apare necesitatea logică de a stabili în prealabil volumul de muncă și de a-l transforma apoi în număr de salariați, cu nivel de pregătire și de specialități corespunzătoare.

● Tehnologia activităților

PRIMA ETAPĂ în stabilirea numărului de personal constă deci în **precizarea activităților** necesare pentru funcționarea unei anumite unități. De exemplu, în cazul unei unități industriale, se începe cu precizarea activităților pe care aceasta le are de îndeplinit privind cercetarea, proiectarea, investițiile, producția, aprovizionarea, desfacerea, contabilitatea, transporturile, personalul, normarea muncii etc.

În funcție de specificul unității, se **precizează, pentru fiecare activitate, atribuțiile și răspunderile** ce decurg din reglementările legale în vigoare. De exemplu, pentru activitatea de normare a muncii, aceste atribuții constau în elaborarea de normative și norme de muncă pentru lucrările efectuate de toate categoriile de salariați, reexaminarea normelor de muncă o dată cu modificarea condițiilor de producție avute în vedere la elaborarea lor, efectuarea de studii de normare cerute de organul tutelar pentru elaborarea sau verificarea unor normative sau norme de muncă unificate, urmărirea aplicării corecte a normelor pe fiecare loc de muncă, întocmirea de dări de seamă statistice privind situația normării muncii.

Se precizează apoi, pentru fiecare atribuție, sarcinile și lucrările concrete ce trebuie executate, nivelul de pregătire profesională necesar, periodicitatea și frecvența acestora.

Dacă atribuțiile derivă din reglementări, sarcinile și lucrările necesare îndeplinirii acestora pot varia de la o unitate la alta și de la un executant la altul, în funcție de tradiție și de priceperea fiecărui executant sau șef de compartiment. Pentru precizarea celor mai raționale sarcini și lucrări, care reprezintă de fapt tehnologia îndeplinirii atribuției respective, apare necesitatea analizării critice a diferitelor variante posibile, în raport cu nivelul tehnicii în domeniul respectiv de acvitate, folosind în acest scop, de exemplu, metoda cercetării pe bază de chestionar sau interviu. Astfel, fiecare sarcină sau lucrare este supusă analizei din punct de vedere al **obiectului** (ce se face? este necesar? în ce scop? este eficient?), al **locului** (unde se face? pentru ce acolo? nu s-ar putea în altă parte mai bine?), al **momentului** (cînd se face? pentru ce în acest moment? nu se poate mai devreme sau mai tîrziu?) al **mijloacelor** (cum se face? pentru ce în acest mod? există un procedeu mai bun?), al **executantului** (cine face? este cel mai indicat executant? are pregătirea corespunzătoare? cine ar putea executa mai bine?). Este recomandabil ca asemenea întrebări să fie puse fiecărui executant, extinzînd domeniul de investigație și asupra altor elemente legate de precizarea sarcinilor și lucrărilor. În acest fel, analiza se poate încheia și cu **precizarea celei mai raționale metode de executare a sarcinilor și lucrărilor necesare îndeplinirii atribuțiilor**.

Este de subliniat faptul că problema esențială în normarea personalului tehnic-administrativ, ca de altfel a oricărei categorii de personal, constă tocmai în stabilirea sarcinilor și lucrărilor concrete pe care trebuie să le îndeplinească fiecare lucrător, indiferent de domeniul în care își desfășoară activitatea, precum și a modului de execuție a acestor sarcini sau lucrări.

Remarcăm că în multe țări există o preocupare deosebită, atît în cadrul unităților, cît și în cadrul unor instituții specializate în cercetarea acestor probleme, elaborîndu-se adevărate manuale privind sarcinile și lucrările ce trebuie executate de diferite categorii de personal tehnic-administrativ, inclusiv variantele cele mai raționale de execuție a acestora — în diferite condiții de înzestrare și de utilizare a științei și tehnicii.

● Normative pe lucrări

SE POATE TRECE apoi la **determinarea volumului de muncă,** folosind în acest scop metodele clasice de măsurare a muncii. Astfel, în cazul unor sarcini sau lucrări cu durată scurtă și cu grad mare de repetare (înregistrări, dactilografiere, copieri, lucru la mașinile de calcul, verificări, calcule cu operații aritmetice etc.) se poate folosi cu succes cronometrarea sau chiar diferite sisteme de normative de timp pe mișcări (MTM, WF etc.). La lucrări de durată mai mare și cu grad mai mic de repetare se recomandă folosirea metodei de fotografiere a timpului de muncă, iar în cazul unor sarcini sau lucrări cu grad mic de repetare dau rezultate foarte bune observarea instantanee și metodele statisticii matematice (în special metodele de corelație). În general, trebuie subliniat că orice sarcină sau lucrare poate fi defalcată în continuare în elemente componente mai simple care, de cele mai multe ori, au un grad mare de repetare, ocupînd partea cea mai importantă a volumului de muncă necesar pentru executarea sarcinii sau lucrării.

Problema de fond constă nu în utilizarea uneia sau alteia dintre metodele de măsurare a timpului sau a volumului de muncă, deoarece acestea sînt de regulă cunoscute fiind prezentate pe larg în metodologiile de normare în vigoare sau în orice manual de normare, ci în gruparea sarcinilor și lucrărilor pe nivele de pregătire profesională, în raport cu complexitatea lor și în stabilirea caracterului manual sau intelectual, precum și a frecvenței și a periodicității acestora, pentru a se putea asigura volumul real de muncă de diferite specialități și nivele de calificare, exprimat prin normative sau norme de muncă pe sarcină sau lucrare.

● Premise analitice și globale

VOLUMUL DE MUNCĂ necesar pentru îndeplinirea fiecărei activități sau grup de atribuții pe activități se poate transforma în **număr de oameni de specialitate,** exprimat sub forma unor **normative sau norme de personal,** utilizabile ori de cîte ori se regăsesc în practică condițiile avute în vedere la elaborarea lor.

Folosind metoda comparației și metodele de corelare a factorilor care influențează asupra volumului de muncă necesar pentru îndeplinirea diferitelor sarcini, lucrări, atribuții sau chiar grupe de atribuții — mergînd în unele cazuri pînă la nivelul activității — există posibilitatea stabilirii — cu suficientă precizie — fie a normativelor și normelor de timp pentru realizarea sarcinii, lucrării sau atribuției respective, fie direct a necesarului de personal pentru întreaga activitate, în anumite condiții de organizare a acesteia, considerate optime, la nivelul unui grup de unități sau chiar al unei ramuri.

În cele mai multe cazuri, se utilizează metodele de corelare, care permit stabilirea — cu aproximație — a numărului de lucrători necesari în diferite activități, în funcție de factorii principali care determină acest număr, stabiliți cu ajutorul analizei de corelație, folosind fie formulele dependenței lineare, fie cele ale dependenței exponențiale *).

În literatura de specialitate sînt prezentate numeroase exemple de aplicare a metodelor de corelare pentru diferite activități din cadrul unităților, în unele cazuri indicîndu-se formule pentru determinarea chiar a numărului total al lucrătorilor din unitățile din cadrul diferitelor ramuri. Problema esențială constă însă în raționalizarea prealabilă a activității și în determinarea factorilor de influență, astfel ca fiecare să acționeze independent și să nu se suprapună cu altul. Indiferent de modul de grupare a activităților, rămîne ca obsolut obligatorie stabilirea atribuțiilor ce decurg din reglementările în vigoare, precum și a sarcinilor și lucrărilor care să permită precizarea nivelului de pregătire profesională a personalului.

● Necesarul de conducători

ASPECTE DEOSEBITE prezintă problema stabilirii numărului necesar de conducători, care să asigure coordonarea și îndrumarea executării sarcinilor și lucrărilor, precum și a relațiilor dintre diferitele niveluri ierarhice de conducere, pe verticală și pe orizontală.

Există diverse încercări de a stabili o metodă care să permită determinarea unor norme de conducere, unele pornind de la premise **analitice** (precizarea sarcinilor și eventual lucrărilor care revin unui conducător, pentru îndeplinirea atribuțiilor stabilite pentru compartimentul sau domeniul de activitate de care răspunde, cu determinarea volumului de muncă necesar), iar altele pornind de la premise **globale** (precizarea numărului de subordonați pe care îi poate conduce, în raport cu complexitatea problemelor de care aceștia se ocupă, urmărindu-se atît încărcarea completă a conducătorului, cît și posibilitatea de a asigura conducerea întregului colectiv și a fiecărui subordonat în parte). În cazul neasigurării unei încărcări complete cu muncă de conducere, este necesară completarea activității cu execuția directă a unor sarcini sau lucrări ce derivă din atribuțiile compartimentului condus. De asemenea, cînd încărcarea efectivă a conducătorului depășește limita normală, putînd avea o influență negativă asupra calității conducerii, nefiind posibilă reducerea numărului de subordonați, apare necesitatea introducerii funcției de adjunct (locțiitor), care să preia fie conducerea efectivă a unui anumit număr de lucrători, fie coordonarea îndeplinirii unor anumite grupe de sarcini sau lucrări.

Cercetările efectuate în legătură cu capacitatea de conducere a unui conducător arată că acestuia îi poate fi subordonat **un număr variabil de lucrători,** în funcție de faptul dacă aceștia sînt executanți direcți de sarcini și lucrări sau sînt la rîndul lor conducători, precum și de complexitatea sarcinilor din domeniul coordonat.

Stabilirea numărului de specialiști necesar fiecărei unități, în funcție de specificul activităților acestuia, folosind metodele de cercetare analitică a atribuțiilor, sarcinilor și lucrărilor ce trebuie îndeplinite, cu precizarea modului concret de executare a acestora, permite totodată raționalizarea muncii personalului respectiv și folosirea acestuia în raport cu nivelul pregătirii profesionale.

ing. Petre ISAC
director în C.S.O.S.

*) Modul practic de utilizare a acestor formule este prezentat pe larg în „Indicațiile metodologice privind normarea muncii personalului tehnic-administrativ" elaborate de C.S.O.S.

STUDII

● La uzinele „Tractorul"-Brașov s-a întocmit un studiu privind **mecanizarea transportului inter-operații**, proiectîndu-se parcursurile și mijloacele de transport cele mai raționale. S-a stabilit folosirea mai ales a transportoarelor suspendate cu cablu. Aplicarea studiului conduce la reducerea cheltuielilor de transport intern cu 20%, creșterea productivității muncii cu 25%.

● La **Intreprinderea comercială de livrări produse petroliere-Constanța** s-a elaborat studiul **Aplicarea programării liniare pentru optimizarea compoziției motorinelor destinate exportului**, determinîndu-se un model matematic ce se rezolvă cu ajutorul metodei simplex. Folosirea acestui model indică soluția optimă pentru prepararea amestecurilor, conducînd la economii la prețul de cost de 3.000.000 lei pe an.

● Aplicarea studiului cu privire la **organizarea înlocuirii aparatelor de încărcare la furnale pe baza graficelor întocmite după metoda drumului critic,** elaborat la **Combinatul siderurgic Hunedoara** conduce la reducerea duratei reparațiilor cu 4 zile la fiecare furnal, la creșterea volumului producției cu 11.000 tone fontă și la beneficii de 16,5 milioane lei pe an. Studiul stabilește posibilitățile raționale de lucru în funcție de procesele tehnologice, pe bază de grafuri.

● La **IPROFIL „Tehnica lemnului"-**București s-a elaborat studiul **Îmbunătățirea organizării locurilor de muncă.** Pe baza soluțiilor preconizate privind amplasarea om-mașină-material, condiții de lucru, folosirea deplină a timpului de muncă, se vor realiza: sporirea producției cu 585 000 lei pe an, creșterea productivității muncii cu 0,6% și reducerea prețului de cost cu 209 000 lei pe an.

● Un colectiv de la **Fabrica de produse refractare din Alba Iulia** a elaborat studiul **Planificarea și conducerea reparației capitale a motorului rotativ.** Folosind varianta C.P.M. a drumului critic, ei au stabilit soluții care conduc la o creștere a producției globale cu 880 tone șamotă și un beneficiu suplimentar de 84 000 lei pe an.

CRONICĂ

● **Ing. SIMION FARCAȘ** este noul director al Uzinei „Triumf"-Cluj. După absolvirea Facultății de mecanică din cadrul Institutului politehnic-Cluj, a deținut funcții de răspundere, printre care și secretar al Comitetului municipal Cluj al P.C.R. și al Comitetului județean Bistrița-Năsăud al P.C.R. Pentru merite în muncă a fost distins în 1964 cu Ordinul „Steaua Republicii Socialiste România", clasa a V-a.

● **Ing. MIRCEA MIRON A. POPOVICI,** a fost numit recent, director tehnic al Uzinei de mașini grele-București. După absolvirea în 1956 a Facultății de metalurgie din cadrul Institutului politehnic-București, a deținut funcții de conducere la Uzina „Vulcan" din Capitală: șef de secție prelucrări la cald, șef al serviciului pregătirea fabricației și inginer șef producție la sectorul de prelucrări la cald.

● **Ing NICU ST. MATEIAȘ** este noul director tehnic al Institutului de proiectare de echipamente energetice de la Reșița. A absolvit în 1951 Facultatea de mecanică din cadrul Institutului politehnic-Timișoara, în specialitatea mașini hidraulice. Printre funcțiile de conducere îndeplinite amintim: inginer șef proiectare la Combinatul siderurgic-Reșița și consilier tehnic la Institutul de proiectare de echipamente energetice din aceeași localitate. Pentru rezultatele bune dobîndite în producție, a fost distins cu „Ordinul Muncii" clasa a III-a.

● **Ing. ION I. ȘCHIOPU,** a fost numit director al Inspectoratului silvic al județului Mehedinți. El a absolvit în 1946 Facultatea de silvicultură din cadrul Institutului politehnic-București. A fost inginer șef al Ocolului silvic-Orșova și al Întreprinderii forestiere cu sediul în aceeași localitate.

● **Ing. CAROL I. GOLDENBERG** a fost numit recent inginer șef al Combinatului pentru industrializarea lemnului (C.I.L.)-Focșani. El a terminat în 1959 cursurile Facultății de electromecanică din cadrul Institutului Politehnic-Iași. În cadrul activității desfășurate a deținut funcții de conducere cum sînt: șef serviciu mecano-energetic și inginer șef adjunct la C.I.L. Focșani.

OMUL ÎN ARHITECTURA ORGANIZĂRII

Dintotdeauna a vrut să producă mai mult, mai bine, cu mai puţin efort şi, chiar dacă nu a reuşit întotdeauna, progresul a fost continuu. Nici mîna singură, nici intelectul lăsat în voia lui nu pot prea mult – spunea Francis Bacon. Omul, acest izvor nesecat de energie creatoare, şi-a făurit instrumentele care să-i sporească randamentul. ERGONOMIA reprezintă şi ea un instrument din acest arsenal...

CUM „SE NAŞTE" O ŞTIINŢĂ

LA SFÎRŞITUL SECOLULUI TRECUT, au început să se contureze trăsăturile unei noi discipline ştiinţifice: studiul muncii. Concepută iniţial ca metodă de studiu a timpului, disciplina s-a dezvoltat apoi ca o împletire între „studiul metodelor de muncă" şi „măsurarea muncii".

Preocupările pentru utilizarea integrală a potenţialului forţei de muncă în timpul zilei de lucru au relieiat, mai tîrziu, necesitatea corelării metodelor de muncă, a duratei şi condiţiilor ei cu posibilităţile omului, cu aptitudinile sale fizice şi intelectuale, care conturează ansamblul capacităţilor sale.

Pentru a răspunde acestei cerinţe, studiul muncii face apel la noi cunoştinţe de ordin fiziologic, psihologic, sociologic. În ultimele decenii multe din aceste cunoştinţe sînt sistematizate într-o nouă disciplină cunoscută sub denumirea de ergonomie.

● Panoramic ergonomic

TERMENUL de „ergonomie"[1]) are circulaţie îndeosebi în ţările europene, fiind formulat — mai bine-zis, creat ca atare — în septembrie 1949, la un congres ce a avut loc la Oxford (Anglia). În Statele Unite, pentru aceste preocupări întîlnim denumiri ca: human factors, human factors engineering, engineering psychology sau man-machine engineering. În unele ţări socialiste din Europa (U.R.S.S., R.S. Cehoslovacă) se foloseşte termenul echivalent de „psihologie inginerească".

Numărul de aproximativ 1 300 specialişti[1]) care se ocupă de cercetări fundamentale de ergonomie atestă dezvoltarea şi importanţa care se acordă acestei noi ştiinţe. În S.U.A., ponderea cea mai mare a specialiştilor au ca formaţie profesională psihologia, ceea ce justifică poate preferinţa pentru denumirea ştiinţei „engineering psychology". În alte ţări, ca de exemplu în Anglia, există o integrare a preocupărilor de psihologie, medicină şi tehnică în cadrul unor colective comune (vezi organizaţia „Ergonomics Research Society")

În Franţa noţiuni de ergonomie sînt predate la nivel superior în cadrul Institutului de Psihologie al Universităţii din Paris, dar proporţia psihologilor ce se ocupă de ergonomie este foarte redusă; această disciplină este considerată o specialitate a fiziologilor şi a medicinii muncii în laboratoarele universitare.

În Belgia, preocupările sînt concentrate — ca cercetare — în cadrul „Laboratorului de psihologie al Universităţii Libere" din Bruxelles, iar în cadrul Universităţii din Bruxelles se predă ergonomia în totalitate.

Existenţa acestor preocupări în diferite ţări a condus la crearea în 1959 a „Asociaţiei Internaţionale de Ergonomie", de fapt o asociaţie europeană, care pînă în prezent a organizat trei congrese internaţionale: la Stockholm (1961), la Dortmund (1964) şi la Birmingham (1967). În anul 1963 a fost creată asociaţia „Société d'Ergonomie de Langue Française" (S.E.L.F.), la care sînt afiliate mai multe ţări europene.

Susţinute preocupări de ergonomie există de asemenea în ţările socialiste. De pildă, la Congresul de psihologie din U.R.S.S. (1963), o pondere foarte mare au avut-o comunicările de ergonomie. La prima conferinţă unională asupra problemelor de ergonomie, organizată la Leningrad în 1964, au fost prezentate 120 referate de specialitate ergonomică, reflectînd preocupări ale psihologilor, matematicienilor, inginerilor, economiştilor şi fiziologilor.

● Perfecţionarea sistemului om-maşină, nu ergologie

ERGONOMIA nu se limitează numai la cercetări fundamentale. Unul din specialiştii francezi, M. Montmollin, scrie într-o carte publicată recent: „Ergonomia are un caracter aplicativ: ea vizează nu numai studii, ci şi perfecţionarea sistemului om-maşină. Ergonomie şi nu ergologie"

Experienţa mondială relevă următoarele canale principale de pătrundere a ergonomiei în întreprinderi: sub formă de noţiuni generale în programele şcolilor profesionale de muncitori; prin agenţii de studiul muncii sau analiştii de metode, în pregătirea cărora ergonomia ocupă un loc important; prin diversele cursuri de perfecţionare a cadrelor de conducere. Pe lîngă acestea există, în multe întreprinderi, o preocupare continuă pentru difuzarea noţiunilor de ergonomie pînă la executantul însuşi; de pildă, Uzinele Philips au elaborat în 1963 un „Vademecum de ergonomie" la îndemîna fiecărui salariat; Uzinele „Volvo" acordă fiecărui salariat o broşură cu elemente generale şi concrete de ergonomie, cuprinzînd noţiuni de gestualitate, postulaţie şi ambianţă fizică.

În ultimul timp, se remarcă o intensificare a preocupărilor specialiştilor pentru difuzarea noţiunilor de ergonomie, pentru ca acestea să pătrundă în limbajul şi înţelegerea celor ce execută, conduc şi organizează procesul de muncă. Este subliniată îndeosebi necesitatea ca organele de conducere să înveţe a desprinde sensul ergonomic al fiecărui fenomen tehnic sau economic. Abordarea unilaterală a rolului omului în procesul muncii face ca de multe ori analiza cauzală a proceselor şi fenomenelor să se limiteze la conţinutul lor pur tehnic sau pur economic.

Este omis uneori faptul că indicatorii ce reflectă efecte ale muncii individuale sau sociale cuprind, într-o proporţie mai mare sau mai mică, influenţe legate de fiinţa omului.

Dacă ne referim, de exemplu, la accidentele de muncă, se constată că cele mai frecvente survin din cauza oboselii executanţilor, în orele de solicitare mare. Indicele de calitate a producţiei este, de asemenea, influenţat de factori ergonomici; frecvente abateri de la normele de calitate se comit din cauza neluării în considerare a factorilor de ambianţă fizică, de exemplu. Chiar şi indicatorii care exprimă gradul de utilizare a capacităţii utilajelor de producţie sau defecţiunile tehnice sînt mult influenţaţi de factori de natură ergonomică: stagnările şi defecţiunile tehnice survin cel mai adesea în orele de oboseală şi suprasolicitare, sau din cauză că în construcţia şi dimensionarea mijloacelor de comandă şi a aparatelor de măsură nu s-a ţinut seama de trăsăturile şi posibilităţile omului.

Această subliniere a necesităţii însuşirii de către cei ce se ocupă cu organizarea proceselor de muncă a unui mod de gîndire ergonomic se fundamentează şi pe faptul că în prezent există un număr foarte mic de specialişti în acest domeniu. Or, este necesar ca echipe complexe de specialişti să poată aborda şi studia permanent totalitatea locurilor de muncă, pentru a asigura rezolvări corespunzătoare schimbărilor tehnico-organizatorice reclamate de dezvoltarea sau reorganizarea unităţilor economice, sau a locurilor de muncă.

Anton DĂNĂLACHE
Virgil ANGHELESCU

[1]) Termenul este format din cuvintele greceşti „ergon" — muncă, şi „nomos" — lege, descriere.

[2]) M. Montmollin: Les systèmes homme — machines, Presses Universitaires de France, Paris, 1967.

REGULILE ECONOMIEI DE MIŞCĂRI *)

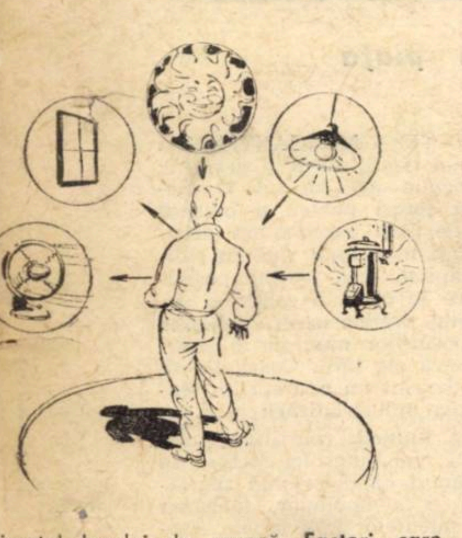

Climatul locului de muncă. **Factori care trebuie dozaţi raţional: lumina, temperatura aerului, ventilaţia, gradul de umiditate a aerului etc.**

A. **Economia de mişcări în folosirea corpului**

1) Începerea şi terminarea simultană a mişcărilor pentru ambele mîini.

2) Mîinile nu trebuie să rămînă inactive în acelaşi timp, decît în timpul repausului.

3) Mişcările braţelor trebuie să fie simetrice şi simultane.

4) Mişcările necesare trebuie să pună în acţiune cele mai mici mase musculare.

5) Mişcările continue sînt preferabile celor în zigzag, întrerupte sau cu unghiuri ascuţite.

6) Forţa vie trebuie să fie folosită pentru a ajuta mişcările executantului şi ea trebuie solicitată la minimum dacă mişcarea este controlată.

7) Mişcările „balistice" sînt mai rapide, mai uşoare şi mai precise decît mişcările supuse controlului.

8) Dobîndirea unui ritm este esenţială pentru executarea uşoară şi automată a muncii.

B. **Reguli privind amenajarea locului de muncă**

1) Toate mijloacele de muncă trebuie să aibă un loc fix şi definit.

2) Materialele, sculele şi verificatoarele trebuie să fie aşezate cît mai aproape posibil şi cît mai în faţa operatorului.

3) Sculele şi materialele trebuie să fie dispuse astfel încît să permită cea mai bună succesiune a mişcărilor.

4) Cutiile şi recipientele de alimentare prin gravitate trebuie să aprovizioneze executantul foarte aproape de locul de folosinţă.

5) Trebuie folosită gravitatea pentru evacuare, folosind tobogane, transportoare cu rulouri, planuri înclinate etc.

6) Fiecărui muncitor trebuie să-i asigurăm cele mai bune condiţii de iluminare.

7) Înălţimea suprafeţei de lucru şi scaunul trebuie să permită muncitorului să lucreze în picioare sau aşezat.

8) Modelul scaunului trebuie să permită o poziţie bună fiecărui muncitor.

C. **Reguli pentru economia de mişcări în conceperea sculelor, aparatelor şi utilajelor**

1) Mîinile trebuie să fie degrevate de lucrările care pot fi făcute mai avantajos printr-un dispozitiv, un fixator sau un dispozitiv de picior.

2) Sculele trebuie combinate de fiecare dată cînd este posibil.

3) Sculele trebuie pre-poziţionate pe cît posibil.

4) Cînd fiecare deget îndeplineşte o mişcare separată, sarcina fiecărui deget trebuie să fie repartizată în funcţie de proprietăţile acestora.

5) Mînerele trebuie să permită o cît mai mare suprafaţă de contact.

6) Pîrghiile, manivelele şi volantele trebuie să permită manevrarea fără o schimbare importantă a poziţiei şi cu un randament mecanic maxim.

*) După V. Ralph şi M. Barnes „Motion and Time study". John Willy, New York, Chapman & Hall, 1955.

ÎNCEPUTURI ŞI CERINŢE ALE ERGONOMIEI APLICATE

DESPRE PREOCUPĂRI de propagare şi folosire pe scară mai largă a „ergonomiei", ca ştiinţă integrată a tuturor disciplinelor care o compun, putem vorbi în ţara noastră abia din anul 1967. Ea a început să fie atacată pe planuri multiple; învăţămînt, cercetare ştiinţifică, în practică. Centrul de perfecţionare a pregătirii cadrelor de conducere din întreprinderi (CEPECA) a introdus teme-lecţii de ergonomie aplicată; la începutul anului 1968, au avut loc primele două simpozioane de ergonomie, primul la Bucureşti pe probleme de transporturi, iar cel de al doilea la Braşov, axat pe construcţia de maşini. Conducători ai multor unităţi economice au fost „sensibilizaţi" asupra importanţei şi utilităţii ergonomiei, specialiştii în studiul muncii au fost instruiţi şi efectele nu întîrzie să apară.

În numeroase întreprinderi, organizarea ştiinţifică a producţiei şi a muncii include însemnate preocupări de ordin ergonomic. De pildă, la atelierul de montaje al Uzinei de mecanică fină din Bucureşti, numai aplicarea noţiunilor de ergonomie privind ambianţa fizică a locurilor de muncă, postulaţia, gestualitatea, cromatica — deci, fără să se facă nici un fel de dotări tehnice — a condus la creşterea cu zece procente a capacităţii de producţie. La Uzina de anvelope „Danubiana", un studiu efectuat asupra procesului de muncă din secţia de camere pneumatice, în care s-au prevăzut numeroase soluţii ergonomice, va asigura întreprinderii beneficii suplimentare de peste o jumătate de milion de lei. La Uzina de autocamioane-Braşov s-au proiectat şi sînt în curs de realizare numeroase locuri de muncă, construite pe principii ergonomice, care vor ridica montajul primar la nivelul tehnologiei cele mai avansate. La Fabrica de stofe-Braşov, un studiu complex întreprins la secţia de filatură prevede foarte multe îmbunătăţiri de ordin ergonomic — peste cincizeci la număr — care vor influenţa favorabil rezultatele tehnice şi economice, chiar şi indicii de utilizare a utilajelor şi însăşi calitatea produselor. Merită menţionat, de asemenea, exemplul Întreprinderii de industrie alimentară „Unirea" din Iaşi, unde preocupările de ordin ergonomic s-au concretizat într-un studiu al cărui rezultat este nu numai de ordin social, ci şi economic: reducerea preţului de cost cu 110 000 lei.

Exemplele citate, fără să epuizeze preocupările de aplicare a ergonomiei în întreprinderile noastre, denotă un început promiţător. Aplicaţiile de pînă acum sînt rezultatele eforturilor specialiştilor, ilustrează receptivitatea întreprinderilor la noţiunile menite să uşureze munca oamenilor, să-i sporească randamentul, să îmbunătăţească rezultatele economice.

Ergonomia nu poate deveni un atribut general al activităţii întreprinderilor decît dacă procesul de instruire a cadrelor cu noţiuni de ergonomie se va desfăşura în toate instituţiile de învăţămînt profesional, mediu şi superior, atît economic, cît şi tehnic. În prezent, în afara cursurilor de la CEPECA, singura instituţie de învăţămînt din ţară care predă noţiuni generale — foarte sumare — de ergonomie este Academia de studii economice din Bucureşti, în cadrul cursului de Economia şi organizarea muncii. Este necesar ca ergonomia să fie introdusă în programa şcolilor profesionale, a şcolilor de maiştri, a liceelor economice şi a tuturor facultăţilor economice şi tehnice.

Se impune de asemenea ca în rubricile revistelor să se introducă mult — cît mai mult — material documentar din preocupările ergonomiei. Cele 4—5 articole publicate anul acesta în publicaţiile economice şi tehnice, în care se explică obiectul acestei discipline, sînt insuficiente pentru a marca o serioasă contribuţie la aplicarea în întreprinderi a preceptelor ergonomice. În cataloagele editurilor pentru anul 1969 nu apare nici un titlu care să pună la dispoziţia specialiştilor din producţie instrumentul, dovedit eficace, pe care-l reprezintă ergonomia.

O dată cu o largă difuzare, ergonomia se impune îmbogăţită cu noi cunoştinţe utile şi indispensabile organizării muncii. De la această obligaţie nu este omisă nici una din ştiinţele care o compun. Fiziologia mai are de adus o bogată contribuţie privind căile de reducere a solicitărilor fizice ale omului în muncă. Psihologia are de rezolvat probleme de etalonare a unor instrumente de selecţie şi orientare profesională. Antropologia din ţara noastră trebuie să pună la dispoziţia întreprinderilor, cît mai urgent, dimensiunile antropometrice ale populaţiei — dar acele dimensiuni utile şi aplicative — strict necesare acţiunii de organizare ştiinţifică. Este necesar ca ştiinţele economice să definească conţinutul, forma şi mijloacele de comunicaţie, decizie şi informaţie din întreprinderile noastre, precum şi pîrghiile de stimulare şi cointeresare a oamenilor muncii în desfăşurarea avîntului creator. Specialiştii din ştiinţele tehnice au de rezolvat multiple probleme legate de cerinţele factorilor de ambianţă fizică corespunzătoare, precum şi de găsirea unor soluţii constructive adaptate omului — trăsăturilor, posibilităţilor şi cerinţelor sale. Sociologia trebuie şi ea să-şi intensifice aportul la dezvoltarea ergonomiei.

Energia cercetătorilor şi specialiştilor din institute de cercetare, de învăţămînt şi întreprinderi este necesar să fie amplificată şi canalizată spre aplicarea rapidă pe scară cît mai largă a ceea ce ne-am obişnuit să definim principii ergonomice în organizarea muncii şi a ambianţei de lucru.

A. VIRGAN
V. ANGHEL

DEFINIŢII

ERGONOMIA este ansamblul integrat de ştiinţe susceptibile să ne furnizeze cunoştinţe asupra muncii umane, necesare adaptării raţionale a omului la muncă şi a muncii la om.

Prof. Dr. B. METZ, Universitatea Strasbourg — FRANŢA

ERGONOMIA este definită ca studiul ştiinţific al relaţiei dintre om şi mediul său de muncă. În acest sens, mediul include nu numai mediul înconjurător în care lucrează, dar şi sculele şi materialele, metodele sale de lucru şi organizarea activităţii sale, fie ca individ, fie ca membru al unui colectiv de muncă. Toate acestea sînt corelate cu natura însăşi a omului, cu abilitatea, capacitatea şi limitele sale.

K.F.H. MURELL, Welsh College of Advanced Technology Cardiff — ANGLIA

ERGONOMIA este o tehnologie de comunicaţii în sistemele oameni—maşini. Este o tehnologie, cu alte cuvinte mai puţin decît o ştiinţă şi mai mult decît o tehnică. Ergonomia pune în operă un ansamblu de ştiinţe şi de tehnici; ştiinţe ca fiziologia, psihologia şi matematica, tehnica, analiza muncii. Ergonomia este interdisciplinară: nici psihologia, nici fiziologia, nici o altă ştiinţă nu o poate revendica singură ca un apendice al său.

M. MONTMOLLIN — director la SEMA — „Société d'Economie et de Mathématique Appliquées" — FRANŢA

ERGONOMIA este aplicarea cunoştinţelor biologice din domeniul anatomiei, fiziologiei, psihologiei experimentale şi medicinii profesionale cu scopul de a atinge un sistem optim om-maşină. Deci raport corespunzător între solicitări şi capacităţi de muncă în interesul muncitorilor şi al productivităţii.

J. R. JONG, Berenschot Co. Amsterdam — OLANDA

ERGONOMIA este ştiinţa mijloacelor optime de apărare şi menţinere a capacităţii de muncă.

Conf. univ. dr. O. BERLOGEA şi V. KRASNASESCHI — Institutul de expertiză şi recuperarea capacităţii de muncă — Bucureşti.

CADRE ŞI RĂSPUNDERI

ing. Gheorghe MILIŢESCU

DATA FIIND complexa activitate a întreprinderii „Energomontaj"-Bucureşti cu cei circa 7000 salariaţi ai săi ce acţionează pe întregul teritoriu al ţării, credeam că în persoana directorului general am să întîlnesc un om grav, trecut poate de a doua tinereţe şi copleşit de această importantă răspundere. M-am trezit însă în faţa unui tînăr inginer de 37 ani cu o figură de adolescent (în ciuda celor cîteva fire cărunte), cu o privire deschisă care, ghicindu-mi surprinderea, a lăsat să-i scape un zîmbet modest şi amuzat. Mai mult, am aflat că deţine această funcţie de mai bine de şapte ani.

● Şi înainte, în ce alte unităţi aţi mai lucrat?

— Doar într-un singur loc: Termocentrala de la Paroşeni, unde am fost repartizat după absolvirea în 1956 a Institutului Politehnic din Leningrad şi unde am activat ca inginer, apoi ca şef de laborator, inginer şef adjunct şi director.

● Bănuiesc că munca de pionierat la Paroşeni n-a fost lipsită de satisfacţiile primelor începuturi?

— Eram toţi tineri, plini de entuziasmul vîrstei şi de iniţiative. Aici am încercat primele experienţe în exploatarea „pe viu" a utilajelor (unele cu totul noi pentru noi) şi tot aici ne-am format — personal, ca inginer electromecanic.

● Dar acum, care este „pulsul" entuziasmului după aproape 14 ani de experienţă?

— Ridicat (ca să fiu în notă !). Cele circa 40 de hidro şi termocentrale (pe lîngă nenumăratele centrale industriale), la montarea cărora am contribuit împreună cu colectivul în întreaga ţară, îmi dau o satisfacţie greu de exprimat şi greu de înţeles pentru cine n-a trăit efectiv aceste momente pline de semnificaţie.

● Şi care sînt preocupările dv. pentru viitor?

— Daţi-mi voie să încep cu prezentul: punerea în funcţiune a ecluzei de la Porţile de Fier astfel ca la 1 iulie anul acesta, vasele să înceapă a trece prin ea. Nu e numai o sarcină şi o ambiţie, ci şi o chestiune de prestigiu, dat fiind că este vorba de un şantier în care angajamentele noastre fac şi obiectul unei convenţii între ţări. Apoi, în 1970 punerea în funcţiune a primelor turbine complet automatizate.

● Întîmpinaţi dificultăţi în activitatea dv.?

— Cele mai multe legate de mişcările de personal pe cele 10 şantiere din ţară şi de problemele pe care acestea le ridică.

● Presupun că specificul întreprinderii implică o anume pregătire a cadrelor. Cum aţi rezolvat acest imperativ?

— În afară de folosirea judicioasă a formelor cunoscute de pregătire a cadrelor, ne-am construit anul trecut un centru şcolar de calificare şi specializare prin care trecem circa 10—12% din efectivele întreprinderii, inclusiv cadrele de conducere. De mare folos ne-a fost documentarea de la CEPECA, de unde am luat multe cursuri pe care le-am multiplicat, difuzat şi chiar predat.

● Nu aveţi cumva impresia că personal v-aţi asumat prea multe sarcini?

— Recunosc că aşa este. Dar, în anul trecut am întocmit o serie de studii privind delegarea de atribuţii, pe care sîntem pe punctul de a le aplica în practică probabil chiar din această lună.

● Cum vă folosiţi timpul liber pe care-l aveţi la dispoziţie?

— Citind sau pescuind. Iarna, cînd nu pot „da la copcă", merg cu soţia şi băiatul meu (care are 13 ani) la teatru sau expoziţii. Uneori scriu.

● Ce aţi citit mai recent şi ce aţi scris anume?

— „Teoria mulţimilor" de Papi, iar de scris, împreună cu încă doi colaboratori, — „Montajul echipamentului termomecanic".

● V-a luat mult timp această lucrare?

— Nu atît lucrarea propriu zisă, cît sintetizarea ei de la cîteva mii de pagini la circa 300.

Un om dinamic, dar care întotdeauna înainte de a acţiona, se străduieşte să întrevadă incidenţele multitudinii de factori de care depind rezultatele unităţii pe care o conduce.

Viorica BABA

PUNCTE DE VEDERE

ŞTIINŢA ECONOMICĂ ÎN CONCEPŢIA LUI A. D. XENOPOL

A EXISTAT SAU NU în România o gîndire economică burgheză clasică? Problemă puţin dezbătută în literatura de specialitate. După ce într-un articol anterior, conf. univ. dr. Ivanciu Nicolae includea pe Ion Ionescu de la Brad în acest curent de gîndire, aducînd argumente consistente în sprijinul tezei sale, un alt cercetător sprijină teza existenţei unei gîndiri economice clasice prin exemplul lui A. D. Xenopol.

Cercetătorii de pînă acum ai operei economice a lui A. D. Xenopol fie că au negat existenţa în această operă a unei concepţii şi a unor preocupări teoretice, fie, în măsura în care recunoşteau existenţa unor elemente de teorie economică generală, le considerau simple reflexe ale doctrinelor vulgare din Occident. Ambele păreri ni se par neîntemeiate: **în primul caz** se acceptă existenţa unei concepţii economice practice fără un fundament teoretic; **în al doilea caz** apare o contradicţie evidentă între o concepţie practică progresistă, şi o teorie economică generală neştiinţifică, vulgară, preluată de la List, Carey sau Dühring. Este adevărat că, prin scrierile sale economice, A. D. Xenopol a urmărit cu precădere un scop practic, anume găsirea căilor şi mijloacelor propăşirii sociale şi economice rapide a României pe calea capitalismului, în care era interesată pînă la un punct burghezia industrială pe care el o reprezenta. Dar, în măsura în care indicarea acestor căi şi mijloace, fundamentarea şi argumentarea lor cereau o clarificare teoretică, A. D. Xenopol **abordează şi discută probleme de teorie economică generală.** Această abordare se face de pe o poziţie înaintată, soldîndu-se cu numeroase idei şi teorii ştiinţifice.

Părerea noastră, formată pe baza unor cercetări mai ample este că, într-o primă perioadă de activitate — pînă pe la sfîrşitul deceniului al 9-lea al veacului trecut — A. D. Xenopol se înscrie, prin coordonatele de bază ale concepţiei sale economice teoretice, **pe o linie de gîndire burgheză clasică,** ştiinţifică, cerută de condiţiile social-economice ale României de atunci, de stadiul de atunci al luptei de clasă dintre proletariat şi burghezie, precum şi de interesele de clasă ale burgheziei, aflată încă în plină ascensiune.

Fireşte, nu lipsesc din scrierile lui şi idei neştiinţifice. Ceea ce caracterizează însă concepţia teoretică a lui A. D. Xenopol din această perioadă este probitatea ştiinţifică, **încercarea de a pătrunde** — cu ajutorul metodei abstractizării — **dincolo de aparenţe, în esenţa fenomenelor, promovarea unei concepţii bazate pe teoria valorii-muncă, recunoaşterea acţiunii unor legi economice obiective, a antagonismelor de clasă şi a exploatării lucrătorilor productivi etc.** Toate acestea sînt axate pe fondul unei concepţii social-filozofice care se înscrie şi ea, prin caracteristicile ei de bază, pe o linie materialistă de gîndire, cu numeroase elemente de abordare istorică şi dialectică. Începînd însă cu ultimul deceniu al secolului trecut — cînd lupta de clasă capătă forme tot mai ascuţite — elementele ştiinţifice ale concepţiei sale teoretice se degradează treptat, iar ideile vulgare tind să devină preponderente deopotrivă în concepţia economică, istorică, socială şi filozofică.

Teoria şi practica intr-o strinsă unitate

MANIERA CLASICA de abordare se vădeşte chiar din modul cum concepe A. D. Xenopol ştiinţa economică, obiectul, sarcinile şi însemnătatea ei. Potrivit concepţiei sale, atît treapta de civilizaţie a unui popor şi ritmul propăşirii lui, cît şi locul pe care-l ocupă în contextul celorlalte popoare depind, în ultimă instanţă, **de volumul şi modul de producere a avuţiei. „Orice popor care tinde la propăşire trebuie mai intîi să-şi asigure o bază materială pe care să inalţe propăşirea sa".** Cercetarea acestei avuţii, a cauzelor şi modului ei de producere constituie la A. D. Xenopol **obiectul** ştiinţei economice. Dar această definire generală capătă detalieri, semnificative pentru poziţia sa de clasă, atunci cînd îşi propune s-o aplice la studiul economiei româneşti.

La o analiză atentă se poate observa că A. D. Xenopol atribuie economiei politice, pe de o parte, o funcţiune internă, aceea de a teoretiza interesele clasei sale în raport cu interesele celorlalte clase — pe de altă parte, **o funcţie sau sarcină externă** — anume de a teoretiza interesele burgheziei române în raport cu burghezia mai puternică din alte ţări. Sarcina ei nu se rezumă însă numai la cercetarea teoretică. **„Economia politică** — scria A. D. Xenopol — **nu trebuie să uite că ea nu se poate mişca în regiunea curată a teoriei...".** Ea **„trebuie să dea, alături de oarecari principii şi regulele pentru conducerea afacerilor".** A. D. Xenopol reliefa economiei politice două laturi: una **teoretică** şi alta **practică normativă.** Trebuie menţionat însă că la A. D. Xenopol latura teoretică şi cea normativă nu se contrazic ci se completează reciproc: măsurile de intervenţie a statului în economie trebuiau să se înscrie pe linia grăbirii unui proces recunoscut prin teorie ca legic. La fel există o concordanţă între sarcina internă cu precădere antifeudală şi cea externă a economiei politice.

Rolul activ al ideilor economice

ACEST MOD DE A CONCEPE economia politică poate şi trebuie să fie, după părerea noastră, apreciat sub mai multe unghiuri de vedere. **În primul rînd:** atribuirea unui caracter normativ economiei politice este istoriceşte justificat prin nivelul dat de dezvoltare şi slaba diversificare a ştiinţelor economice din acea perioadă. **În al doilea rînd:** subordonarea evidentă a definirii obiectului şi sarcinilor economiei politice unor interese de clasă. Avînd în vedere caracterul clasei pe care o reprezenta A. D. Xenopol, faptul că ea mai avea o misiune de îndeplinit, această subordonare nu excludea ci dimpotrivă presupunea posibilitatea şi necesitatea reflectării ştiinţifice a realităţii. **În sfîrşit,** tezele şi teoriile economiei politice precum şi măsurile practice ce decurg de aici erau menite, în concepţia sa, să servească intereselor noastre naţionale. A. D. Xenopol critica cosmopolitismul afişat al unor teorii economice din occident, afirmînd pe bună dreptate că **„economia politică e departe de a fi ştiinţă pură şi că ea reprezintă în mare parte tendinţele politice ale popoarelor".** În mod obiectiv, economia politică burgheză din toate ţările avea, pe de o parte, un fond de idei comune, dat de faptul că peste tot (cel puţin ca regulă generală) burghezia apărea şi se dezvolta în luptă cu feudalismul. Prin acest fond de idei, A. D. Xenopol se apropie de clasicii englezi. Pe de altă parte, însă, în orice ţară, inclusiv în ţara şi perioada clasicismului englez, economia politică reflecta realitatea prin prisma intereselor burgheziei din ţara respectivă, prin prisma unui anumit raport de forţe intern şi extern şi astfel dobîndea inevitabil un caracter naţional. Caracterul ştiinţific sau vulgar al tezelor teoretice şi al măsurilor practice privitoare la relaţiile economice internaţionale era în concordanţă, după părerea noastră, cu caracterul şi conţinutul tezelor ce se refereau la raporturile interne fiind condiţionat de situaţia şi rolul clasei ale cărei interese le reflecta. De aceea, considerăm că viziunea naţională a lui A. D. Xenopol asupra economiei politice nu excludea nici ea posibilitatea tratării ştiinţifice. Dovada o găsim în caracterul înaintat, progresist al politicii economice externe preconizate de A. D. Xenopol, în ideea valorii-muncă pe care o aşează la baza schimburilor internaţionale.

După A. D. Xenopol nu faptele trebuiau înghesuite în matca adeseori strîmtă a unor idei preconcepute, luate talle quale din scrierile unor economişti străini ci dimpotrivă ideile şi teoria trebuiau să izvorască din cercetarea atentă a faptelor. Teoria trebuia permanent confruntată cu faptele, cu practica, iar în caz de nepotrivire să se aducă corective teoriei sau să se renunţe la ea. Marea exigenţă a lui A. D. Xenopol faţă de teorie, aversiunea sa faţă de diletantism se explică prin concepţia sa despre rolul activ şi directiv al ideilor economice: ele pătrund în opinia publică iar aceasta îşi exercită presiunea asupra guvernului pentru aplicarea în practică a adevărurilor descoperite. A. D. Xenopol a mai militat pentru „grabnica aplicare" în practică a cerinţelor teoriei şi încă prin măsuri radicale, nu prin „mici concesiuni" sau „meremetisiri de ocaziune".

Producerea de „valori reale" — criteriu de definire a muncii productive

CARACTERUL CLASIC al coordonatelor concepţiei teoretice a lui A. D. Xenopol se vădeşte însă mai cu seamă din modul cum concepe şi explică valoarea.

În numeroase scrieri A. D. Xenopol afirmă şi reafirmă sub diferite forme ideea că **valoarea** este reprezentată **„prin munca ce ar trebui intrebuinţată pentru a produce încă odată şi încă odată rezultatul produs",** criticînd totodată concepţiile care explică valoarea prin „utilitate" prin „aprecierea subiectivă" a oamenilor, prin raportul dintre cerere şi ofertă etc. Astfel, A. D. Xenopol se detaşează net de List, Carey sau Dühring, apropiindu-se — după părerea noastră în mod independent — de teoria lui Ricardo.

În concepţia lui A. D. Xenopol valoarea este creată de munca productivă din toate ramurile economiei naţionale, iar producerea de „valori reale" este criteriul fundamental de definire a muncii productive. El utilizează în mod just noţiunea de valoare numai în legătură cu un act de schimb, iar echivalenţa schimbului pe piaţă o explică prin egalitatea de mărime a valorilor ce se schimbă. Mărimea valorii, în scrierile sale, se află în raport direct proporţional cu cantităţile de muncă cheltuite pentru producerea mărfurilor şi invers proporţional cu productivitatea muncii. Produsele industriale au o valoare mai mare deoarece în materia primă a fost încorporată o cantitate mai mare de muncă ca urmare a gradului superior de prelucrare; valoarea pe unitate a produselor industriale tinde însă să scadă în raport cu valoarea produselor agricole deoarece în industrie munca este calificată şi se folosesc mai multe maşini.

A. D. Xenopol a acordat o însemnătate deosebită analizei **mărimii valorii prin prisma gradului de calificare a muncilor creatoare de valoare.** Pe această bază, el a pus în evidenţă caracterul totuşi inechitabil al schimbului dintre muncile cu grade diferite de complexitate.

Această concepţie despre valoare stă, după părerea noastră, la baza întregii concepţii economice teoretice şi practice a lui A. D. Xenopol din perioada analizată **reprezentînd fundamentul teoretic cel mai solid al ideii de industrializare şi a măsurilor practice recomandate în vederea creării unei puternice industrii în ţara noastră.**

Industria işi creează propria piaţă

RESPINGÎND TEZA MERCANTILISTĂ după care numai banii, aurul şi argintul, ar constitui bogăţia unei ţări, A. D. Xenopol pledează totuşi pentru o balanţă comercială şi de plăţi excedentară deoarece privea banii în primul rînd în calitatea lor de capital, prin prisma posibilităţilor pe care le oferă o cantitate suficientă de metal preţios pentru punerea în valoare a bogăţiilor naturale şi a resurselor de muncă ale ţării. Concepţia sa despre bani a devenit un nou sprijin teoretic în favoarea industrializării ţării.

- **Diviziunea muncii,** constituia după el unul din cei mai puternici factori de progres prin faptul că determină specializarea muncii şi a uneltelor, folosirea mai deplină a talentelor individuale, sporeşte îndemînarea şi productivitatea muncii. Un merit al său constă în aceea că a cercetat diviziunea muncii, nu în sens îngust, manufacturier, deşi nu i-a scăpat nici acest aspect, ci mai ales ca o diviziune socială a muncii naţionale, între şi în interiorul ramurilor economiei naţionale.

Prin concepţia sa despre diviziunea muncii, strîns legată de formarea pieţei interne şi consolidarea statului naţional român, A. D. Xenopol a pledat pentru **diversificarea economiei naţionale în primul rînd prin dezvoltarea unor variate industrii.** El a formulat concluzia deosebit de valoroasă după care fiecare ţară este datoare a dezvolta în sînul ei toate soiurile de muncă permise de natura ei. **„A se deda unui singur fel şi încă celui mai de rînd, este a se pune de bună voie în robia străinului".**

- **Elemente** de o excepţională valoare teoretică întîlnim în opera lui A. D. Xenopol în legătură cu factorii de **creştere a venitului naţional şi avuţiei naţionale, în legătură cu problema realizării produsului social.** Venitul naţional poate creşte, după părerea sa, prin creşterea productivităţii muncii şi prin sporirea numărului lucrătorilor productivi. În opoziţie cu ideologii moşierimii şi ai micii burghezii, care invocau lipsa pieţelor interne şi externe împotriva dezvoltării industriale a României, A. D. Xenopol afirma teza că prin dezvoltarea sa **industria îşi creează propria piaţă.** Ruinarea inevitabilă a micii producţii meşteşugăreşti şi abandonarea treptată a industriilor casnice ţărăneşti erau, după părerea sa, principalele condiţii ale lărgirii pieţei interne. Piaţa românească de atunci putea oferi un cîmp larg de dezvoltare unor variate industrii.

Inconsecvenţe...

CONCEPŢIA SA despre **proprietate,** ca bază a relaţiilor şi a formelor de organizare socială, a fost extrem de sinuoasă şi contradictorie. Adept al teoriei valorii-muncă, el a recunoscut numai legitimitatea proprietăţii private bazate pe muncă proprie; a intuit caracterul de frînă al proprietăţii funciare (monopolul proprietăţii private asupra pămîntului) în calea dezvoltării burgheziei ca clasă, apropiindu-se astfel de ideea burgheză radicală a naţionalizării pămîntului etc. Măsurile practice preconizate pe baza acestor idei numai rareori au fost însă în concordanţă cu elementele pozitive din concepţia teoretică.

Este adevărat că întîlnim la A. D. Xenopol şi elemente de gîndire vulgară, mai ales în problemele categoriilor repartiţiei — salariu, profit, rentă, dobîndă.

Concluzia ce decurge din cele de mai sus este că **la baza concepţiei practice — economice a lui A. D. Xenopol a stat un sistem teoretic relativ închegat care se inscrie pe linia clasicismului burghez** De sub învelişul dezideratelor practice, a analizelor concrete, faptice, a cifrelor şi datelor prezentate, răsar pretutindeni idei teoretice de o profunzime remarcabilă. Ele au constituit pentru autorul „Studiilor economice" argumente puternice în sprijinirea unei direcţii ce s-a manifestat ca obiectiv necesară în evoluţia economiei româneşti a timpului, au constituit, cu unele rezerve fireşti, arme de luptă împotriva forţelor retrograde. **Această concepţie teoretică reprezintă — după părerea noastră — un moment important pentru conturarea unei gîndiri economice ştiinţifice în condiţiile ascensiunii modului de producţie capitalist în România.**

V. IOŢA

ȘTIINȚĂ, TEHNICĂ, TEHNOLOGIE, INOVAȚII

● La **Uzinele de autocamioane din Brașov** a intrat în funcțiune o nouă stație de televiziune industrială. Prin intermediul celor 12 camere de luat vederi poate fi urmărit procesul de fabricație a autocamioanelor în secțiile montaj general, motor, șasiu, prese, capotaj și normalizate. Stația este dotată și cu un sistem informațional de înregistrare a timpului de întrerupere a tuturor conveierelor și a lanțurilor transportoare. Atît dispecerul de serviciu, cît și ceilalți factori de conducere pot lua imediat măsuri pentru remedierea neajunsurilor. Printr-un sistem interfonic și telefonic se dau indicații pentru înlăturarea defecțiunilor semnalate optic și acustic și pentru alimentarea locurilor de muncă.

● **Uzina „7 Noiembrie" din Craiova** a asimilat două noi mașini pentru lucrările pomicole, denumite, în limbaj tehnic, freză laterală cu palpator și freză dezaxată. Ambele se remorchează de tractoare și sînt menite a asigura o înaltă productivitate, îndeosebi lucrărilor de prășit din livezi.

● Constructorii de mașini de la **Întreprinderea de utilaje pentru industria ușoară din Tg. Mureș** au furnizat un prim lot de 110 războaie de țesut lînă. Realizate pentru prima oară în țară, ele dispun de caracteristici tehnice și funcționale la nivelul celor mai moderne produse de acest fel realizate în prezent pe plan mondial. Viteza de lucru a noilor războaie se ridică la 160 bătăi pe minut, față de numai 100–120 la cele existente. De asemenea, ele dispun de sisteme automate, bazate pe celule fotoelectrice, pentru schimbarea canetelor în mers. Anul acesta, la Tg. Mureș vor fi realizate peste 400 asemenea utilaje cu care vor fi dotate noile unități ale industriei ușoare aflate în construcție la Constanța și Pitești.

● La **Fabrica de ciment „Victoria Socialistă" din Turda** s-a experimentat o instalație radiometrică de control și comandă de la distanță a anumitor faze ale procesului tehnologic. Instalația, concepută de un colectiv de specialiști de la Institutul de fizică atomică din Cluj, realizează aceste operații cu precizie, în mod automat. Funcționarea ei se bazează pe fenomenul absorbției radiațiilor gama ale unei surse de cobalt radioactiv. Instalația poate fi folosită și la silozurile de ciment.

● Un emulgator — o substanță specială folosită la prepararea margarinei — a fost realizat după un procedeu nou de către un colectiv de specialiști de la **Fabrica de ulei „Unirea" și Institutului Politehnic din Iași.** Pentru producerea acestei substanțe, care s-a dovedit a fi superioară celor similare străine, se folosesc o serie de utilaje existente în întreprindere, cărora li s-au făcut modificări și adaptări.

● Un colectiv de **cercetători de la Institutul pentru prelucrarea țițeiului (I.CP.T.) din Ploiești** a realizat un procedeu de recuperare a metacrilatului de metil (substanță chimică necesară obținerii de aditivi) din derivate ale țițeiului. Procedeul, care se aplică la Rafinăria de la Teleajen, permite recuperarea anuală a unei cantități de derivate în valoare de peste 6 000 000 lei, lărgirea sortimentului de aditivi realizați în țară din materii prime indigene, precum și a uleiurilor superioare.

● În cadrul **Centrului de cercetare și producție a aparaturii științifice de pe lîngă Academie** a fost creat un aparat pentru crescut monocristale folosit în laboratoarele de cercetare în domeniul fizicii. Aparatul este folosit la tragerea arseniurei de galiu, un material intermetalic a cărei preparație necesită condiții tehnice deosebite. Este pentru prima dată cînd în țara noastră se realizează un asemenea aparat de crescut material intermetalic, cu aplicații deosebit de importante în special în industria electronică.

● Planul tehnic al **industriei noastre constructoare de mașini prevede**, pentru anul în curs, asimilarea a peste 900 de produse noi. În afara utilajelor complexe necesare echipării unităților industriilor chimice, siderurgice, ușoare, alimentare, aflate în construcție, pe agenda noilor produse ale anului 1969 vor figura tractoare specializate pentru diferite lucrări, escavatoare hidraulice, construcții navale și de material rulant, mașini unelte de precizie, printre care și strunguri Carusel cu comandă-program, utilaje pentru industria textilă. Industria electrotehnică va introduce în fabricație transfomatorul de 190 MVA, aparate de joasă tensiune, aparate de control și reglaj, izolatori ș.a.

COMERȚ EXTERIOR

1969

PREZENȚE ECONOMICE ROMÂNEȘTI PESTE HOTARE

ÎN ULTIMII 30 de ani, volumul comerțului international a crescut de la 43,9 miliarde dolari în 1938 la 438 miliarde dolari în 1967, deci de aproape 10 ori. Această dinamică a atras după sine si necesitatea unor noi căi și forme care să faciliteze lărgirea schimburilor economice internaționale. Un rol important în acest sens îl au tîrgurile și expozițiile internaționale. Creșterea numărului acestora de la 31 în 1938 la 831 manifestări în 1968 — deci de aproape 27 ori — mărirea suprafeței de expunere (Tîrgul de la Hanovra 700.000 m², Zagreb 475 000 m². etc.), apariția de tîrguri specializate, constituie direcțiile principale pe care a mers lărgirea activității în acest domeniu.

Dezvoltarea economiei noastre socialiste a determinat o creștere de peste 6,5 ori a volumului comerțului exterior între 1960—1967 însoțită de schimbări structurale calitative importante. Paralel cu aceasta a crescut și numărul participărilor la tîrgurile și manifestările internaționale. De la prima participare la un tîrg internațional în 1867 (Paris) și pînă în 1939, România a luat parte la 31 de tîrguri. În ultimii 24 de ani țara noastră a participat la aproape 360 de tîrguri și expoziții internaționale.

Același ritm se menține și în 1969 — totalizînd 71 de participări; se remarcă o participare sporită la tîrgurile cu caracter tehnic, în special cele de produse ale construcției de mașini. Crește participarea țării noastre la tîrguri în țările în curs de dezvoltare; se înregistrează pentru prima dată, prezența țării noastre la unele tîrguri și expoziții în America Latină.

Iată lista prezențelor românești programate pentru 1969:

TÎRGURI GENERALE

Tripoli — Libia (28.II.—20.III); Utrecht — Olanda (2—7.III); Leipzig — R.D.G. (2—11.III); Milano — Italia (14—25.IV); Tokio — Japonia (17.IV—6.V); Paris — Franța (19.IV—4.V); Göteborg — Suedia (9.—18.V); Frederichshafen — R.F.G. (9—18.V); Budapesta — R.P. Ungară (16—26.V); Tunis — Tunisia (23.V.—8.VI); Rio de Janeiro — Brazilia (31.V.—15.VI); Barcelona — Spania (1—15.VI); Poznan — R.P. Polonă (8—17.VI); Toronto — Canada (14.VIII.—1.IX); Izmir — Turcia (20.VIII—20.IX); Alger — Republica Democratică și Populară Algeriană (4—19.IX); Damasc — Siria (25.VIII—20.IX); Viena — Austria (7—14.IX); Salonic — Grecia (7—28.IX); Zagreb — R.S.F. Iugoslavia (11—21.IX); Plovdiv — R.P. Bulgaria (21.—30.IX); Santiago de Chile — Chile (4—18.X); Teheran — Iran (5—24.X); Sidney — Australia (16—25.X); Lima — Peru (14.—30.XI).

TÎRGURI TEHNICE

Londra — Anglia (22—30.IV); Hanovra — R.F.G. (26.IV—4.V); Moscova — U.R.S.S. (14—28.V); Belgrad — R.S.F.I. (17—25.V); Bilbao — Spania (1—12.VII); Brno — R.S.C. (7—16.IX); Stockholm — Suedia (3—9.X.); Copenhaga — Danemarca (10—15.X); Basel — Elveția (6—11.X).

MOBILĂ

Paris — Franța (16—20.I); Milano — Italia (sept.—octom.); Lyon — Franța (4—7.X).

ALIMENTARE

Dijon — Franța (18—24.IV); Manchester — Anglia (9—20.IX); Parma — Italia (27.IX—5.X); Bruxelles — Belgia (4—19.X); Köln — R.F. a Germaniei (4—10.X)

BUNURI DE CONSUM

Frankfurt — R.F.G. (23—27.II); Londra — Anglia (4—29.III); Bruxelles — Belgia (16—27.IV); Leipzig — R.D. Germană (31.VIII—7.IX); Stockholm — Suedia (3—14.IX).

ARTIZANAT

München — R.F.G. (11—20.IV); Florența — Italia (24.IV—8.V);

CARTE

Varșovia — R.P. Polonă (18—25.V); Frankfurt — R.F.G. (9—14.X); Belgrad — R.S.F.I. (noiembrie).

TEXTILE-PIELĂRIE

Gand — Belgia (31.I—4.II); Moscova — U.R.S.S. (24.IX—8.X); Bruxelles — Belgia (septembrie); Paris — Franța (12—17.IX).

MAȘINI AGRICOLE

Novi Sad — R.S.F.I. (9—19.V); Markkleeberg — R.D.G. (15.VI—28.VII).

MEDICAMENTE

Zagreb — R.S.F.I. (19—27.IV).

JUCĂRII

Nürnberg — R.F.G. (8—14.II).

În afară de acestea, țara noastră are expoziții permanente proprii, într-o serie de orașe ca: Accra — Ghana, Beirut — Liban, Teheran — Iran, Caraci — Pakistan, Cairo — R.A.U., Düsseldorf — R.F.G., Paris — Franța, etc.

Se vor organiza și 3 expoziții în marile magazine.

În același timp în țara noastră vor fi deschise o serie de expoziții străine. Din agenda lui 1969 spicuim:

Expoziții economice străine în România

Țara	Firma	Data	Specificul expoziției
R. P. Ungară	Panonia	28.I.—6.II.969	Mașini-confecții
	Budavox	21.II.—2.III	Instal. de telecomunicații
Suedia	Volvo	13—14.I.	Automobile
Austria	Sandhidraulik	februarie	—
Olanda	Beker Delft	martie	Aparate laborator
R.F.G.	Alfred Fritsch	martie	Aparate de cercetare
Danemarca	Expoziție națională	20.III.—29.III.	industrial
Elveția	„	21—30.IV.	industrial
R. S. Cehoslovacă	„	3—14.V.	industrial
R. D. Germană	Electrotehnick	26.V.—4.VI.	Aparate electrotehnice
R. P. Ungară	Tehnoimpex	5.—15.V.	Mașini unelte

Au manifestat intenția de a participa cu expoziții următoarele firme, urmînd ca programarea să fie făcută ulterior: BIP — Belgia, Elektrim — R.P.P., Energomașexport — U.R.S.S., Balzer-Lichtenstein, Chemokomplex, Electroimpex și Artex — R. P. Ungară, Rank-Xerox — Anglia, Carlo Erba — Italia, ASEA și Starelco — Suedia, Skoda, Kovo și Strojmport din R. S. Cehoslovacă, Ciba — Elveția și altele.

Emilian GEORGESCU

TRANZACȚII COMERCIALE EXTERNE

● **AUTO—TRACTOR. În ultima perioadă, s-au livrat în Iran 95 tractoare de tipurile U-650 și U-651, 10 tractoare S-650 cu buldozer. Tractoare au mai fost livrate în Franța, Olanda, Danemarca, Pakistan, Cipru, Grecia, Spania, Italia — în total 268 bucăți. În Iran au fost livrate 310 pluguri purtate PP-3-30 M și 348 grape cu discuri; 1406 remorci basculante tip PTS-4 în U.R.S.S.; 802 remorci tip RM-4 în R. S. Cehoslovacă; 100 remorci tip RM-2 în Guineea.**

● **TEHNOIMPORT. — Au fost livrate la export 8500 bucăți bile rulmenți în R. P. Ungară și 35.800 bucăți rulmenți în R. P. Bulgaria, R. S. Cehoslovacă, R.P.D. Coreeană, R. D. Germană, R. P. Polonă și U.R.S.S. Cu firma „Asbestos Corporation Ltd". din Canada a fost încheiat un contract pentru importul a 500 t azbest fibră.**

● **TEHNOFORESTEXPORT a livrat 2313 vagoane convenționale cu mobilă în U.R.S.S., R. S. Cehoslovacă, R. P. Polonă, R. D. Germană, R. P. Ungară, Austria, R.F. a Germaniei, Franța, Suedia, S.U.A., Olanda, Norvegia, Canada, Belgia, Austria, Elveția, Danemarca.**

● **ARTIZANAT. — S-au livrat în R. F. a Germaniei unelte diferite către firma „Waltrade A.G."-Düsseldorf, precum și diverse obiecte de uz casnic din metal către firma „C. Bomann" din Hamburg. De asemenea s-au încheiat contracte noi cu firme din Pakistan pentru livrarea unor mașini de prelucrat lemn; pentru livrări de jucării din lemn cu firma „Arbois" din Olanda; cu firma „Isarko" din R. F. a Germaniei, pentru livrarea de mic mobilier.**

● **MINERALIMPORTEXPORT a livrat la export 18.000 t ciment pe cale terestră în R. S. Cehoslovacă, R.S.F. Iugoslavia, R. P. Polonă, iar pe cale maritimă 21 000 t ciment cu destinația Anglia, Brazilia, Nigeria, Liban; geam mecanic tras — 165 000 mp — a fost livrat în Italia, Izrael, Ghana, Austria; geam laminat — 93.000 mp — în R.P. Ungară și Izrael; 260 t pvc prelucrat în R. D. Germană, R. S. Cehoslovacă, U.R.S.S.; 35.400 mp covor pvc pe suport textil; 96 t pvc prelucrat și covor pvc fără suport textil în R.S. Cehoslovacă; covor pvc pe suport textil în U R.S.S.**

● **ROMTRANS. — S-au livrat la export prn portul Constanța, pe lîngă alte mărfuri, 3500 t azotat de amoniu și 5250 t uree în Franța; 2450 mc lăzi de fag în R.A.U. Au sosit din import, tot prin portul Constanța, 9800 t minereu de fier din India; 3200 t laminate și 4100 t aglomerate neferoase din Franța; pe cale terestră — din U.R.S.S. — au sosit 12 100 t cocs de furnal, 200 t cocs de turnătorie, 7920 t cărbune, 61 500 t minereu de fier, 24 000 t metale; 6400 t apatită și 360 t sare potasică.**

DIN ACTIVITATEA INSTITUȚIILOR ECONOMICE CENTRALE

● **MINISTERUL INDUSTRIEI CONSTRUCȚIILOR**

Printre problemele prevăzute a se dezbate în ședințele de colegiu din luna ianuarie 1969 se numără: Măsurile necesare pentru realizarea sarcinilor de export; Îndeplinirea planului de muncă și salarii pe anul precedent; Înfăptuirea planului de producție industrială și investiții pe luna în curs; Modul de asigurare a documentației, utilajelor și importurilor de echipamente industriale pentru investițiile Ministerului care au termen de punere în funcțiune în 1969.

● **MINISTERUL CONSTRUCȚIILOR PENTRU INDUSTRIA CHIMICĂ ȘI RAFINĂRII.**

În ședințele de colegiu din luna ianuarie a.c. se vor dezbate probleme cum sînt: Măsurile tehnico-organizatorice necesare pentru îndeplinirea ritmică a sarcinilor prevăzute în trimestrul I. 1969, cînd va trebui să se atingă 20—25% din planul anual; Analiza măsurilor pentru punerile în funcțiune de noi obiective în trimestrul I. 1969; Eficiența acțiunii de organizare științifică a producției și a muncii desfășurată în cadrul întreprinderilor coordonate de minister și măsurile pentru extinderea ei în 1969.

ANUNȚ

Începînd cu acest număr „Viața economică – supliment nu se difuzează decît abonaților.

Organizațiile economice care au făcut comenzi direct la redacție, pînă în ziua de 22 ianuarie 1969, și nu au primit numărul de suplimente potrivit comenzii, le vor solicita direct redacției noastre.

ȘANTIER ȘTIINȚIFIC

OBIECTUL CERCETĂRII DV.?

Răspunde dr. Gh. DOBRE,
șef de sector la Institutul
de cercetări economice al Academiei

DOMENIUL DE CARE MĂ OCUP — istoria gîndirii economice românești din epoca modernă — este nou în științele sociale de la noi și, cum era de așteptat, de-a lungul anilor, am fost confruntat cu numeroase probleme extrem de grele și complicate, începînd cu răspîndirea imensului material documentar, în cea mai mare parte inedit, și pînă la probleme de metodologie.

Cultura economică națională a unui popor nu mai poate fi astăzi studiată, în dezvoltarea ei istorică, după tiparele metodologice dominante în istoriografia de specialitate vest-europeană din sec. XIX și din prima jumătate a secolului nostru. Însuși conceptul de istorie a gîndirii economice universale este altul acum după cum și conceptul de istorie a gîndirii economice naționale nu mai este cel de pe vremea lui Ad. Blanqui, Alb. de Villeneuve-Bargemont, Travers-Twiss, Jul. Kautz, I. K. Ingram sau L. Cossa. Ca atare și metodele de investigație și de cercetare au evoluat considerabil în acest timp.

Un lucru este însă sigur și anume că studierea istoriei gîndirii noastre economice, ca oricare cercetare, nu poate fi științifică dacă nu este temeinic așezată pe fundamentul concepției teoretice despre lume și socie-

...însuși conceptul de istorie a gîndirii economice este altul...

tate creată cu o sută și ceva de ani în urmă de K. Marx și F. Engels. De altminteri întreaga dezvoltare a istoriografiei mondiale științifice a gîndirii economice din ultimul secol datorează autorului „Teoriilor asupra plusvalorii" tot ce are ea mai expresiv și mai durabil. Pentru mine, ca cercetător comunist, recunoașterea acestui adevăr este nu numai un act de datorie, dar în același timp și de supremă satisfacție spirituală.

Urmărind să contribui la situarea cît mai reală a istoriei gîndirii economice românești moderne în istoria gîndirii economice universale, precum și la sporirea rolului acestor cercetări în dezvoltarea creatoare a științei economice marxiste din patria noastră, continui să aduc în circuitul științific autori și scrieri economice din trecut, necunoscute în literatura noastră de specialitate și să întregesc, sub aspect interpretativ, imaginea noastră de astăzi asupra unor autori sau opere deja studiate. Sper ca într-un viitor apropiat să pot da primele sinteze parțiale din lucrări de mai mare amploare.

În secția de istoric a gîndirii economice din cadrul Institutului de cercetări economice al Academiei Republicii Socialiste România, unde lucrez, am colaborat alături de alți cercetători, la întocmirea unui amplu proiect de plan tematic al Istoriei gîndirii economice din România, lucrare de mari proporții și prima de acest fel în țara noastră. Nemijlocit mă ocup cu înfăptuirea acestui proiect, coordonînd partea referitoare la perioada 1866—1918 și totodată elaborînd studii despre gîndirea economică românească în legătură cu problema agrară și dezvoltarea industriei naționale. Tot în cadrul Institutului, am colaborat la alcătuirea volumului II din seria antologică „Texte din literatura economică în România — sec. XIX", inaugurată acum opt ani și continuată și astăzi sub redacția prof. G. Zane.

Pe șantier am în pregătire cîteva micromonografii, continui munca la alcătuirea de ediții din scrierile unor economiști români și... multe planuri de viitor.

O PSEUDO-TEORIE A ECHILIBRULUI ECONOMIC

EXPANSIUNEA științelor „exacte" în cea de-a doua jumătate a secolului al XIX-lea a generat tendința unor reprezentanți ai economiei politice burgheze de a transfera în domeniul gîndirii economice o serie de principii și noțiuni elaborate pentru a exprima evoluția unor fenomene și procese din alte domenii ale cunoașterii umane. O expresie dintre cele mai semnificative ale penetrației conceptelor fizicii și mecanicii în cercetarea economică o reprezintă tendința de a substitui noțiunea de „ordine naturală" folosită de clasicii economiei politice burgheze, sub influența avîntului științelor naturii din secolul al XVIII-lea, pentru a desemna starea unui sistem economic — prin noțiunea de „echilibru". Faptul că fondatorii teoriei echilibrului economic au avut o formație științifică de bază noneconomică nu poate fi considerat o simplă întîmplare: Leon Walras, creatorul teoriei echilibrului economic avea studii de inginer, iar continuatorul său imediat, Vilfredo Pareto, și-a susținut doctoratul în științele fizice cu o teză despre echilibrul corpurilor solide; această tradiție se păstrează și la reprezentanții contemporani ai acestui curent de gîndire economică: autorul „modelului echilibrului general" este celebrul matematician John von Neumann, creatorul teoriei jocurilor strategice.

Utilizarea noțiunii de echilibru în știința economică nu poate fi condamnată aprioric. De altfel, conceptul de echilibru economic nu constituie monopolul unui singur curent de gîndire economică; orice doctrină economică conține explicit sau implicit această noțiune. Esențialul este de a-i da un conținut adecvat.

ÎN DEFINIREA echilibrului economic, economistul matematician american Robert E. Kuenne nu se îndepărtează de concepția paretiană: „Definiția noastră a echilibrului economic este aceea a lui Pareto: o soluție specifică a unui model economic descriind o stare de repaus și rezultînd din opoziția între dorințele identificabile ale oamenilor și obstacolele în realizarea lor; în acestea din urmă se includ dorințele celor care acționează, alții decît întreprinderile și consumatorii specificați luați în considerație. Un model construit pentru a obține soluțiile sale pe baza unei asemenea opoziții a forțelor identificabile se numește un model de echilibru. Sisteme de nonechilibru sînt acelea ale căror soluții nu sînt rezultatele unor asemenea forțe care acționează în sens contrar" [1].

Pentru înțelegerea semnificației echilibrului în gîndirea economică burgheză contemporană, considerăm indicată și citarea definiției acestei noțiuni din **The Mc Graw-Hill Dictionary of Modern Economics:** „Starea unui sistem economic în care toate forțele de schimbare sînt balansate, astfel că tendința netă spre schimbare este nulă. Un sistem economic se consideră că este în echilibru atunci cînd toate variabilele semnificative nu se schimbă în decursul unei perioade de timp".

Aria de aplicare a conceptului de echilibru este artificial îngustată. Aparent, în definirea acestei noțiuni s-ar include, în mod nemijlocit, „toate variabilele semnificative", „toate forțele de schimbare" din economia națională. Sensul acordat acestora de reprezentanții școlii echilibrului economic nu coincide însă cu ceea ce se înțelege în mod obișnuit prin conținutul acestor categorii economice în contextul procesului de ansamblu al reproducției lărgite. Din cele patru sfere ale reproducției (producție, repartiție, schimb, consum), teoria echilibrului economic se preocupă de una singură, **schimbul,** pe care o identifică cu ansamblul procesului de reproducție și îi conferă un loc determinant în mecanismul economic. Ea nu ia în considerație echilibrul tuturor forțelor care acționează în economia națională — **ignorînd tocmai trăsăturile caracteristice ale sferei esențiale ale procesului de reproducție: producția bunurilor materiale.**

DEȘI TEORIILE care preconizează intervenția statului și planificarea economiei capătă o tot mai largă accepțiune în gîndirea economică burgheză, nu trebuie neglijată influența concepțiilor „liberaliste", ale echilibrului spontan al pieței. Imposibilitatea realizării echilibrului economiei capitaliste printr-un mecanism al pieței, presupuse absolut și perfect concurențiale, a devenit deosebit de evidentă în condițiile capitalismului monopolist de stat, care presupune o intensificare a intervenției statului în economie. Eflorescența, în condițiile actuale, a teoriei burgheze a „echilibrului economic general" reprezintă încercarea unui răspuns la limitele, contradicțiile și nerealizarea eficienței scontate a metodelor intervenției capitaliste, tînjirea după stări definitiv apuse, acum idealizate, o formă a rupturii între gîndirea și practica economică burgheză.

În esență, teoria echilibrului economic pune pe prim plan mecanismul cererii și al ofertei, preocupîndu-se numai de existența unui **echilibru pe piață.** Or, tot atît de important ca și realizarea echilibrului de pe piață este și asigurarea unui echilibru pentru menținerea altor proporții de mare însemnătate în economia națională: **raportul dintre acumulare și consum, creșterea cu precădere a producției mijloacelor de producție, echilibrarea balanței de plăți externe etc.** Această sărăcire a reprezentării despre aria echilibrului economic, specifică reprezentanților acestei școli, derivă dintr-o concepție particulară despre mecanismul de funcționare a economiei naționale. După cum se remarcă în mod justificat într-o istorie nemarxistă a doctrinelor economice la capitolul consacrat teoriei echilibrului economic: **„noua școală reduce întreaga știință economică la o mecanică a schimburilor".** [2])

Predominanța analizei schimbului în teoria echilibrului economic nu purcede de la o ignorare a factorului producției în dezvoltarea economică, ci este o consecință a unui mod particular de a concepe activitatea de producție. Producția nu este privită ca un proces de creare de valoare (și de plusvaloare), ci ca o relație de schimb. Echilibrul producției este văzut sub un unghiu pur tehnic, prin prisma proporțiilor în care trebuie să se combine diversele elemente în procesul concret al producției. Se pornește de la ideea că echilibrul schimbului ar determina automat un echilibru al producției. O asemenea concepție este valabilă numai dacă se omite dezvoltarea în perspectivă a economiei naționale, considerîndu-se ca esențială doar realizarea produsului în condițiile structurii existente. Dar echilibrul economiei ar trebui să însemne în fond **dezvoltarea echilibrată a economiei naționale.**

CARACTERUL STATIC al concepției despre echilibrul economic se vădește din accentul care se pune pe tendința de nonschimbare a forțelor din economie. Or, sinonimul termenului nonschimbare, care exprimă esența acestui fenomen în condițiile economice, este **stagnarea.** Oricît de atrăgătoare ar fi noțiunea de echilibru, un dezechilibru al dezvoltării, pare preferabil unui echilibru al stagnării. Chiar cînd este uniformă și unilaterală, dezvoltarea economică înseamnă totuși un progres față de anchilozarea aparatului economic într-un cadru rigid.

În realitate, o economie se află într-un proces de prefacere; mutații continue au loc în toate domeniile și la toate nivelele activității economice. Dilema pe care teoria echilibrului economic trebuia s-o rezolve în urma neconcordanței dintre teza abstractă a unui echilibru stagnant și realitatea concretă a dinamismului economic nu a căpătat răspuns. Cum poate fi care interpretată următoarea afirmație a lui Walras?: „Starea de echilibru a producției este, ca și starea de echilibru a schimbului, o stare ideală și nu reală. Ea nu se întîmplă niciodată". Dacă ea nu înseamnă o recunoaștere a eșecului teoriei echilibrului economic (ceea ce desigur nu se poate atribui fondatorului acestei școli de gîndire economică), ea nu poate fi înțeleasă decît ca un eufemism pentru a exprima ideea că, în realitate, economia capitalistă este într-o veșnică căutare a poziției de echilibru, pe care însă nu o găsește niciodată.

Definirea echilibrului **în cadrul teoriei economice burgheze** nu poate să ofere o reprezentare realistă a universului economic. Este neîndoielnic că noțiunea de echilibru este necesară pentru determinarea caracteristicilor unei economii naționale. Esențialul constă în **conținutul** care i se atribuie. O definiție științifică a echilibrului economic nu poate ignora nici **ansamblul** economiei naționale, considerată ca un complex în care se interpătrund toate sferele reproducției, nici **dinamismul** imanent proceselor și fenomenelor economice, tendința continuă de schimbare a oricărui sistem economic. **Echilibrul economic ar putea fi definit ca fiind: situarea unei economii naționale pe o asemenea poziție în care interacțiunea forțelor și relațiilor de producție determină proporții obiectiv necesare și ritmuri înalte de dezvoltare, printr-un proces continuu de armonizare condus conștient de către om, în vederea realizării anumitor obiective cu maximum de economie de muncă socială.** Echilibrul economic este caracteristic economiei planificate a socialismului, fiind realizat de conducerea economiei naționale pe bază de plan și utilizarea pîrghiilor valorice (piață, bani, prețuri, beneficii etc.).

PREMISA CONCURENȚEI perfecte nu ține seama de capitalismul contemporan. În contextul temei echilibrului economic general, mecanismul de funcționare a economiei este presupus absolut **concurențial.** O asemenea teză este însă anacronică în cea de-a doua jumătate a secolului al XX-lea, cînd **absolutizarea** rolului pieței în funcționarea economiei naționale a fost abandonată de cea mai mare parte a gîndirii economice contemporane.

Echilibrul economic concurențial este în adevăr subînțeles în mod absolut în teoria burgheză a echilibrului economic. S-a încercat elaborarea unei teoreme a echilibrului concurențial care poate fi formulată astfel: Într-un sistem economic în care a) toți agenții economici consideră prețurile ca fiind date; b) toate întreprinderile încearcă să maximizeze profitul lor; c) toți consumatorii încearcă să maximeze satisfacția lor; d) repartiția veniturilor este cunoscută; există, în general, cel puțin un sistem de prețuri care asigură

dr. M. HOROVITZ

(Continuare în pag. 18)

FIȘE

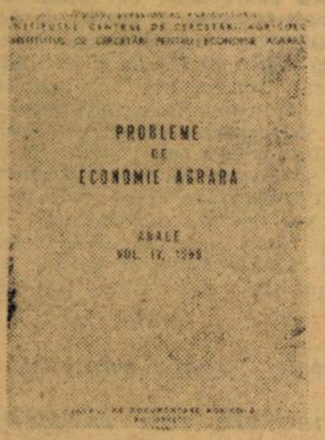

■ Sub egida Institutului de cercetări pentru economia agrară a apărut PROBLEME DE ECONOMIE AGRARĂ, Anale, vol. IV, Centrul de documentare agricolă, București, 1968, 404 pag.

Analele cuprind 26 studii cu privire la probleme teoretice și concrete de ecomie agrară, precum și un studiu de istorie a economiei agrare.

■ În articolul **Conditions de succès de la mis en place d'un système de gestion prévisionnelle,** apărut în revista INDUSTRIE nr. 10/1968, Richard Béfays se oprește și asupra cîtorva din principiile pe care le consideră esențiale pentru a asigura succesul conducătorului de întreprindere. Plecînd de la ideea că în conducerea întreprinderii trebuie asigurate condițiile pentru desfășurarea tuturor energiilor și forțelor creatoare spre un țel comun, autorul consideră că acestea pot prinde viață dacă se aplică principiul conducerii pe bază de **obiective bine determinate** și pe **autocontrol.**

■ Multiplele aspecte pe care le îmbracă și efecte pe care le generează reclama comercială afectează nu numai sectorul de desfacere, ci deseori însăși structura organizatorică a întreprinderilor producătoare; mai ales cînd este vorba de întreprinderi producătoare de bunuri de consum. Aceste aspecte sînt semnalate și supuse unei analize temeinice de către prof. Karl Skowronnek în nr. 21 noiembrie 1968 al revistei DIE ANZEIGE. Astfel, se analizează efectele reciproce care se manifestă între acțiunile de reclamă și secțiile de preambalare și ambalare a produselor, precum și secțiile de fabricare a ambalajelor. Cu această ocazie se menționează și unele laturi sociologice, autorul propunînd un sistem de stimulare materială a personalului acestor secții. Prof. Skowronnek consideră însă la fel de importantă și problema programării operative a sortimentelor de producție, în care scop recomandă serviciilor de resort să acorde cea mai mare prioritate indicatorilor furnizați de serviciul comercial al întreprinderii.

■ În articolul **„Critères de validité de la structure d'une entreprise"** (Criterii de validitate ale structurii unei întreprinderi), publicat în revista GESTION din oct. a.c., L. Vedrines, subliniind că nu există, în materie de structură organziatorică, soluții „ideale", susceptibile a fi aplicate tuturor tipurilor de întreprinderi, opinează că există totuși următoarele trei criterii cu validitate generală în construcția sistemului organizatoric al întreprinderii: **rapiditatea de reacție** a întreprinderii la solicitările (externe sau interne) de schimbare; **gradul de măsurabilitate a obiectivelor** atribuite diverselor organe ale întreprinderii; posibilitatea de a orienta, în sensul cel mai favorabil întreprinderii, **resursele umane** de care aceasta dispune.

Satisfacerea primului criteriu, pe care Vedrines îl consideră determinant, implică practic perfecționarea **sistemului nervos** al întreprinderii, ale cărei principale direcții sînt: crearea de **unități autonome** de gestiune, capabile să reacționeze prompt la schimbările mediului înconjurător; renunțarea la principiul taylorist care tinde să separe „reflecția" de „acțiune" și **repartizarea judicioasă a responsabilităților între serviciile centrale și cele operaționale** (pe deplin responsabile atît de concepția cît și de execuția deciziilor ce țin de resortul lor); **reducerea numărului de eșaloane ierarhice** și extinderea corelativă a conceptului de **delegare**; regruparea în interiorul **grupelor de lucru** (ierarhice și „transversale") a persoanelor (sau funcțiilor) care schimbă între ele un număr mare de informații noncodificabile.

■ Subliniind creșterea rolului consiliilor de administrație în conducerea întreprinderilor capitaliste, Hugh Parker în articolul **Facing up to boards' tasks** (Îndeplinirea sarcinilor consiliilor de administrație) publicat în revista INTERNATIONAL MANAGEMENT, consideră că în domeniul propriu-zis de conducere, consiliul de administrație trebuie să îndeplinească următoarele cinci funcții de bază: 1) să stabilească **obiective** pe termen lung și **strategii** prin care acestea să fie realizate; 2) să definească **politici** speciale ce trebuie urmate în aplicarea strategiei întreprinderii; 3) să hotărească **structura organizatorică** a conducerii întreprinderii și să numească ocupanții posturilor cheie; 4) să dezvolte **sisteme de control, informare și planificare** potrivite structurii întreprinderii și să folosească aceste sisteme eficient pentru a-și asigura controlul asupra rezultatelor obținute de conducerea executivă; 5) să **ia decizii** în problemele pe care regulamentul de organizare al întreprinderii i le poate rezerva sau pe care el însuși decide să nu le delege.

În ce privește legătura între consiliu și conducerea executivă, Parker este de părere că consiliul trebuie să delege responsabilitatea și autoritatea aplicării politicilor, planurilor și programelor sale **unui singur om** — chief executive — întrucît atunci cînd legătura de comandă între consiliu și conducerea de linie este divizată și neclară, mai devreme sau mai tîrziu apar conflicte de interese sau autoritate.

■ Cererea pentru un transport sigur și rapid nu este acoperită de oferta mijloacelor de transport existente în prezent. Tocmai de aceea, raportul dintre cerere și ofertă în acest domeniu determină crearea unor noi mijloace de transport capabile să satisfacă actualele cerințe cantitative și calitative. Aceasta este ideea pe care Henry Delorme o prezintă în articolul **Le marketing invente les transports de demain** (Marketing-ul inventează transporturile de mîine), apărut în suplimentul din luna octombrie 1968 al revistei L'USINE NOUVELLE.

Studiul indicelui de utilizare demonstrează că cererea este acoperită doar la anumite categorii de distanță: pînă la 300 m, de pieton, între 20 și 80 km, de automobil, peste 1000 km de avion. Între acestea există distanțe pentru care actualele mijloace de transport (autobuz, tramvai, metrou, tren) nu dau o ofertă pe măsura cererii în continuă creștere. În aceste condiții ar apărea ca necesară inventarea unor noi mijloace de transport eficiente pe distanțe între 300 m și 20 km, 80 și 300 km și 300 și 600 km. Pentru prima categorie, cel mai indicat mijloc de transport ar fi banda transportoare de tip „Urba", iar pentru cea de-a doua categorie, fie un tren perfecționat cu o viteză mai mare, fie aerotrenul. Pe distanțele cuprinse între 300 și 600 km, mijlocul de transport cel mai indicat ar fi aerobusul.

■ La numeroasele analize ale sferei serviciilor într-o economie modernă, se adaugă și articolul **Ekonomiceskaia rol sferî uslug** (Rolul economic al sferei serviciilor) de E. Gromov, apărut în nr. 11/968 al revistei MIROVAIA EKONOMIKA I MEJDUNARODNIE OTNOȘENIA. Autorul supune atenției următoarea schemă după care s-ar putea împărți toate activitățile ce reprezintă munca socială.

A. Cheltuielile de muncă în producția socială (sfera productivă); 1. Producerea de bunuri materiale și servicii: agricultura și silvicultura, pescuitul, vînătoarea, industria, construcțiile, transportul de mărfuri și persoane; comunicațiile (radio, televiziune, telefon, telegraf, poștă); comerțul activitatea hotelieră (inclusiv motelurile); serviciile materiale prestate populației; serviciile producției și circulației mărfurilor. 2. Producerea formelor nemateriale ale avuției și servicii: a) producția formelor nemateriale ale avuției (știința, învățămîntul, ocrotirea sănătății); b) servicii financiare, servicii economice ale statului, servicii privind afacerile imobiliare, servicii nemateriale prestate populației, alte servicii.

B. Cheltuielile de muncă efectuate din veniturile primare create în economie (sfera neproductivă): serviciile aparatului administrativ de stat (inclusiv forțele armate, poliția, aparatul judecătoresc), cheltuielile pentru activitatea ideologică (inclusiv organizațiile religioase), servicii de deservire casnică.

blocnotes

PREISTORIA CERCETĂRII SOCIALE CONCRETE ROMÂNEȘTI (III)

CARACTERIZAREA LUCRĂRII lui Dimitrie Cantemir (1673—1723) „Descriptio antiqui et hodierni status Moldaviae" drept „prima monografie geografică românească", caracterizare pe care o întîlnim frecvent, are meritul de a stabili un incontestabil act de naștere al geografiei românești (după începutul cartografic făcut cu trei ani înainte, la 1713, de către stolnicul Constantin Cantacuzino prin tipărirea la Padova a primei hărți a Țării Românești), dar și neajunsul de a putea crea o imagine amputată asupra conținutului unei cărți din care numai primele șapte capitole au un caracter pur geografic, autorul însuși grupîndu-le într-o primă parte sub titlul „geografie", restul de 24 de capitole avînd un caracter istoric, etnografic, economic, social-politic și cultural.

„Descriptio Moldaviae" este, în fond, o monografie complexă a Moldovei, cu un **caracter enciclopedic**, în care geografia în egală măsură cu sociologia își găsesc prima lor expresie românească.

Cercetător de bibliotecă, om politic și conducător de oști pe cîmpul de bătălie; ostatec la Constantinopol, ridicat de turci pe tronul Moldovei și făuritor al alianței antiotomane cu Rusia lui Petru cel Mare, Rusie în care ajunge apoi proprietar feudal, prinț serenisim și consilier al țarului; istoric al vechimii româno-moldo-vlahilor, biograf al tatălui său și memorialist; autor de tratat de muzică și compozitor; orientalist reputat ale cărui lucrări, traduse în engleză, franceză, germană, devin timp de un veac puncte de sprijin pentru studierea istoriei imperiului otoman; membru al Academiei din Berlin și în același timp primul istoric, primul filozof și primul romancier român, dar și primul nostru geograf și sociolog; considerat, cu mai mult sau mai puțin temei, de către unii drept „un Lorenzo de Medici al nostru", de către alții drept un „fiu întîrziat al Renașterii" sau drept „un precursor" al lui Montesquieu; marele umanist, a cărui operă exprimă apogeul culturii și științei românești medievale, privea cu ironie — de pe înălțimea erudiției sale enciclopedice — tendințele de autonomizare ale diferitelor ramuri științifice care aveau să-l revendice ulterior, fiecare cu temei, drept precursor al lor.

Universalismul științific al autorului avea să-și pună de altfel pecetea pe „Descrierea Moldovei", una din lucrările sale de maturitate, scrisă în latinește, la cererea Academiei din Berlin, în 1716, cînd Cantemir mai spera să revină pe tronul Moldovei, dar care nu avea să fie publicată decît cu mai bine de jumătate de veac mai tîrziu, în traducerea germană la 1769 și în traducere rusă la 1789, iar în limba română abia după un secol de la redactare, în 1825.

A fost remarcată inexactitatea unor referiri istorice existente în lucrare, ca și naivitatea unor detalii contemporane, din care rezultă că autorul a folosit, în afara observațiilor directe, și relatări verbale insuficient sau deloc verificate; a fost semnalată și interpretarea voit denaturată a unor practici de stat pe care autorul a urmărit să le pună de acord cu propria sa concepție asupra rolului domnitorului în societatea feudală moldovenească, după cum au fost semnalate pînă și unele falsuri documentare. Totuși, chiar P. P. Panaitescu, care i-a făcut cea mai atentă și competentă analiză critică socotește că **„dintre scrierile lui Dimitrie Cantemir, aceea care rămîne valabilă pentru informația științifică a cercetătorilor de azi și nu numai ca un jalon al istoriei culturii, în vremea în care a fost scrisă este «Descrierea Moldovei»** în care vede **«cea dintîi scriere științifică a unui român»".**

Dacă aceasta este părerea istoricilor, cu atît mai puțin ar putea erorile de **ordin istoric** să reducă valoarea „Descrierii Moldovei" ca document sociologic de viață.

Faptele de viață socială consemnate nu mai au un caracter accidental pentru a implica și referi la frecvența lor; ele se încheagă în schițe nuanțate ale practicii sociale care, în sensul ei larg, constituie însăși substanța principală a cărții. Observațiile concrete cu caracter sociologic nu mai au o simplă valoare de fapt individual și nici caracter accesoriu, de ilustrare a unei situații sau de motivare a comportamentului unei anumite personalități istorice (ca la cronicari); ele se încheagă, se completează, se întregesc și se topesc pînă la urmă într-un amplu și sistematic tablou social de ansamblu al Moldovei feudale.

Reflectarea corectă a realității sociale nu mai reprezintă „scopul în sine" al unui observator care-și manifestă intenția imparțialității, ci tinde să devină instrument educativ în mîna unui militant: **„Iubirea de patrie —** scrie Cantemir cînd începe să povestească despre moravurile moldovenilor **— insistă și poruncește să încărcăm cu laude acel popor în care ne-am născut și să recomandăm pe locuitorii unei țări care ne-a dat viața. Se opune însă spiritul de adevăr și ne oprește să afirmăm cele ce dreapta judecată ne sfătuiește că sînt de reprobat. În adevăr va fi mai folositor pentru patrie ca să se puie sincer sub ochii locuitorilor ei acele defecte de care sînt plini, decît să fie înșelați cu o lingușire măgulitoare și cu o scuză ghimbace, încît să creadă că sînt împlinite de dînșii corect cele ce toată lumea de pe glob crescută în moravuri mai fine condamnă".**

În succesiunea de tablouri cu caracter geografic sau politic, în prezentarea ceremoniilor și practicilor de stat de la curtea Domnitorului, în schițele dedicate diferitelor categorii sociale ca și armatei sau situației economice financiare a țării, obiceiurilor și credințelor ș.a.m.d., **descrierea** atentă a instituțiilor este permanent întreruptă de reflecții, explicațiile și comentariile autorului.

S-ar putea da exemple de asemene comentarii din fiecare pagină a cărții, nu aceasta este intenția însemnărilor de față, ci sublinierea faptului că în intervențiile care întrerup descrierea se definesc elementele fundamentale ale concepției în lumina căreia Cantemir analizează realitățile sociale ale țării sale.

Pentru că mai presus de toate, „Descrierea Moldovei" este valoroasă ca monografie sociologică prin îmbinarea prezentării realităților social-economice și politice cu analiza acestor realități analiză pe care autorul o face cu conștiința interdependenței dintre diferitele aspecte particulare ale unui întreg organic. În analiză se oglindește cercetătorul erudit, care se apleacă asupra mecanismului social, dublat de omul de stat (nu s-a spus oare, cu deplin temei, că lucrarea **„este scrisă de un domn, care scrie ca domn"?)** preocupat de progresul țării sale, pe care-l consideră condiționat de scuturarea dependenței față de imperiul otoman, de îngrădirea abuzurilor anti-țărănești ale boierilor, de lichidarea anarhiei feudale prin întărirea puterii centrale a Domnitorului și de dezvoltarea producției de mărfuri. Sînt determinantele ideologice fundamentale ale „Descrierii Moldovei", prima cercetare sociologică concretă românească

Costin MURGESCU

A voi să cumperi ceea ce nu e de vînzare

AFACEREA SAINT-GOBAIN – B.S.N.

AU TRECUT mai multe secole de cînd sub Ludovic al XIV-lea a luat ființă în Franța, pe baza unei industrii artizanale de sticlă, întreprinderile „Saint-Gobain". Astăzi societatea anonimă Saint-Gobain este ca dimensiune și importanță una din cele mai mari cinci „afaceri" ale țării. Ea dispune de 143 uzine, în douăsprezece țări ale lumii și de o imensă armată de muncitori. O sută șapte uzine în Franța, în R.F.G. și în Italia, depind în mod direct de Saint-Gobain, iar 36 filiale în Spania, Portugalia, Belgia, Olanda, Elveția, Suedia, Norvegia, S.U.A. și Brazilia „apără" cum afirmă conducătorii societății „culorile industriei franceze". Între timp, întreprinderile de sticlărie Saint-Gobain au integrat numeroase alte sectoare ale industriei, mai mult sau mai puțin înrudite, cum sînt chimia, petrolul, hîrtia, mecanica: un adevărat conglomerat industrial și economic de talie mondială. Capitalul societății este împărțit între 225 000 de acționari, dar valoarea titlurilor, în condițiile marasmului de la Bursă, este în continuă scădere. Dacă numele acestei societăți se află în zilele acestea în centrul unei dispute pasionante, la care participă cercurile industriale, financiare și presa franceză în întregimea ei, faptul se datorează unor împrejurări oarecum deosebite și care implică interese dintre cele mai variate.

● Nu numai pe credit dar și cu rabat

DEBUTUL FEBREI care a pus stăpînire pe opinia publică franceză în legătură cu destinele firmei Saint-Gobain se situează în zilele de la finele lui decembrie anul trecut, cînd, cea de-a doua companie a industriei sticlei în Franța, B.S.N. (Boussois — Souchon — Neuvesel) — relativ mult mai tînără și de dimensiuni incomparabil mai mici — a lansat o „ofertă publică de cumpărare" a întreprinderilor Saint-Gobain, — adresîndu-se peste capul administrației direct acționarilor — cu un termen care expiră la 27 ianuarie 1969. Trebuie amintit că inițiat după modelul american și englez, Take over bids, — în Franța sistemul L'offre Publique D'Achat — O.P.A. a fost introdus abia cu cîțiva ani în urmă, acordîndu-i-se mai multă importanță într-un moment în care concentrarea industrială a fost ridicată la rangul unui principiu al politicii de stat. Pînă în prezent, totuși, sistemul nu a fost uzitat de francezi în exces. El constă din oferta pe care o societate sau un grup financiar o face în mod public la Bursă, vizînd a cumpăra acțiunile altei societăți și a o lua în stăpînire. De cele mai multe ori cumpărătorul are de-a face cu deținătorii unor pachete masive de acțiuni, dispuși dinainte la tranzacție. În cazul de față el are de-a face cu sute de mii de mici deținători, parte dintre ei posedînd fiecare, doar între una și douăzeci de acțiuni. Doar unul singur dispune de 1,8% din totalul lor. În prezent are loc o vastă campanie de persuasiune și presiuni asupra acestei mase de acționari. Referindu-se la această situație Saint-Gobain face caz de „repartiția democratică" și avertizează statul că e în joc averea unui număr considerabil de „capi de familie".

Împrejurarea deosebită, în cazul de față, constă nu în faptul că o societate mai nouă, și, cum se afirmă, mai dinamică tinde să absoarbă una de vechi tradiții, căreia i se reproșează însă încetineala, ci mai ales în raportul invers de forță. Saint-Gobain are o cifră de afaceri uriașă care depășește 8 ½ miliarde franci actuali. Deosebite și neuzitate sînt de asemenea condițiile în care B.S.N. înțelege să preia societatea Saint-Gobain. Ea oferă să achiziționeze acțiunile nu contra numerar ci contra unor obligațiuni purtătoare de dobîndă fixă și convertibile în acțiuni B.S.N. abia în anul 1972 — modalitate pe care sistemul O.P.A. în Franța n-o prevede. Și de unde, inițial, B.S.N. oferise să cumpere numai o treime din totalul acțiunilor, după ascuțita polemică între cele două companii rivale, mereu intensificată în ultimele zile, se oferă azi să le achiziționeze în totalitatea lor. Neobișnuit și derutant este de asemenea faptul că acțiunea Saint-Gobain — după afirmațiile presedintelui societății — valorează aproximativ 400 de franci, în timp ce B.S.N. oferă pentru ea doar 230. B.S.N. încearcă așadar nu numai să preia societatea pe credit, dar și cu rabat la preț.

Cercurile financiare apreciază că dacă B.S.N. va achiziționa numai o treime din acțiunile Saint-Gobain și încă ar avea de suportat un pasiv obligatoriu, egal cu de 8—9 ori propriul său capital. O broască, cum s-ar putea spune, încearcă să înghită un elefant. Dar cine ar putea să cunoască forța reală a acestei broaște, față de care elefantul nu-și ascunde teama ce l-a cuprins. Nu e lipsit în definitiv de semnificație faptul că valoarea acțiunilor B.S.N. este în continuă urcare.

● Un mare proces antitrust în perspectivă

ÎNTR-O CONFERINȚĂ de presă (contactele cu jurnaliștii, acționarii, publicul, mobilizați de cele două firme în condițiile unei campanii publicitare fără egal, fac să crească zilnic temperatura luptei) președintele și directorul general al societății Saint-Gobain, Arnoud de Vogüé, a lăsat să se înțeleagă că în spatele bătăliei duse de societatea B.S.N. s-ar afla mai multe grupări importante, dintre care „cel puțin una nu este franceză" și care deține pachete substanțiale de acțiuni ale acestei societăți. Într-o altă conferință cu ziariștii, președintele companiei rivale, Antoine Riboud, dezmințind că ar fi vorba de o „operațiune financiară" și arătînd că scopul urmărit este „o restructurare industrială" destinată să permită francezilor să nu se lase „distanțați în revoluția tehnică de americani, englezi și japonezi", a precizat că nu există „o înfeudare a societății față de nimeni și cu atît mai puțin față de străini". La rîndul său, referindu-se la versiunea pusă în circulație că pînă la urmă societatea Saint-Gobain își va răscumpăra singură propriile acțiuni pentru a împiedica trecerea ei sub controlul B.S.N., Antoine Riboud a sugerat că „grupări străine" se află în spatele Consiliului de Administrație al societății rivale.

Nesatisfăcîndu-se numai cu apelul la acționari, consiliul de administrație al campaniei Saint-Gobain a mutat însă pînă la urmă centrul atacului său de apărare de la Bursă pe terenul judiciar. El a sesizat Tribunalul de Comerț din Paris solicitînd blocarea operației întreprinse de B.S.N. ca fiind o violare a dreptului francez dar și a dreptului comunitar, rezultat din tratatul C.E.E. de la Roma art. 86, privind „acordurile și constituirea de poziții dominante". Saint-Gabain atrage atenția că o eventuală absorbire a sa de către B.S.N. ar duce la o situație de monopol, sau de quasi-monopol, nu numai în Franța, dar în mai multe țări europene — cel puțin în domeniul sticlei plate și al vitrourilor de automobil. Francezii vor avea astfel primul lor mare proces antitrust, și care, după opinia specialiștilor, ar putea să dureze timp de doi ani. Fără a se fi urmărit acest rezultat se va pune din nou problema luptei împotriva trusturilor nu numai în Franța, dar și în sînul Pieței Comune.

Pînă în prezent, guvernul francez păstrează, cum scrie presa, „o atitudine de neutralitate", dar, după unele comentarii, el n-ar privi fără simpatie acțiunea societății B.S.N. În ceea ce privește justiția, opinia observatorilor este că judecătorii se vor afla în mare încurcătură, deoarece atît în Franța cît și în C.E.E. nu este interzisă constituirea de trusturi sau de grupări — acestea fiind, dimpotrivă, încurajate; interzisă ar fi numai acea activitate care, o dată constituit grupul, devine abuzivă și primejduiește „funcționarea normală a pieței". Numai după înființarea unui trust, deci, s-ar putea pune în mișcare o acțiune judiciară a instanțelor, care mai întîi trebuie să constate, pentru a putea condamna, existența unei activități cu adevărat dăunătoare.

Sesizată și ca printr-o scrisoare a președintelui societății Saint-Gobain, Comisia de la Bruxelles, — ținînd seama de regulile prevăzute în Tratatul de la Roma referitoare la concurență în piața comună, — va avea așadar să se pronunțe asupra conflictului ce opune cele două companii franceze. E posibil ca deschizînd o anchetă generală asupra situației pe piața sticlei în C.E.E., și în rîndurile diferitelor întreprinderi de ramură, Comisia, — totdeauna favorabilă concentrărilor, — să se găsească totuși în situația de a înclina pentru tezele firmei Saint-Gobain. Se și afirmă, din sursele respective, că marii constructori europeni de automobile nu vor accepta niciodată să fie puși în fața unui monopol al industriei sticlei. Însă șansele Comisiei de a-și impune punctul de vedere rămîn în orice caz minime.

● Profituri mai mari și imediate sau investiții pe termen lung în cercetări

DESIGUR că bătălia aceasta, la care o rezoluție a Federației Sindicatelor „Force Ouvrière", din ramura chimiei, se referă ca la „o junglă capitalistă în care oamenii de afaceri și bancherii se devoră între ei după metode importate din America" nu-i poate lăsa indiferenți pe cei ce muncesc în întreprinderile în cauză. Este vorba despre o răfuială într-o menajerie de sticlă între două animale sălbatice — scrie în *Le Monde* Pierre Drouin —. Pe terenul principiilor de gestiune însă, disputa este între teza profiturilor mari și imediate, pe baza unei tehnologii de întreprindere puse la punct de alții — care i se atribuie B.S.N. și aceea a cercetării proprii cu investiții masive pe termene îndelungate și pe seama dividendului, pe care o susține Saint-Gobain.

Federația sticlei ținînd de C.G.T. cheamă muncitorii „să fie gata a acționa uniți în cazul în care patronatul va refuza soluții susceptibile să le garanteze locurile, condițiile de trai și de muncă". Organizațiile sindicale cer în general naționalizarea ambelor societăți.

Cazul B.S.N. — Saint-Gobain este desigur un episod în plus, probabil nu unul din cele mai banale, al luptei monopoliste. De fapt, din dezbaterea polemică a reieșit că cele două societăți au cooperat vreme îndelungată între ele, pe bază de cartel și că tratative neizbutite de fuzionare au avut loc încă de la începutul anului 1968. Sînt invocate și de data asta interesele economiei și ale națiunii. De fapt concentrarea industrială e un fenomen al epocii, un proces firesc atunci cînd ea reflectă în mod corespunzător tendințele obiective spre dezvoltarea producției. Totul este de a discerne ce este cu adevărat și ce nu în interesul țării și al populației sale.

Alexandru ANCA

NOTE

NU E O CHESTIUNE MINORĂ!

UNII SUSȚIN că e o chestiune minoră. Prin comparație cu alte probleme, de o însemnătate mai izbitoare, o fi, într-adevăr, așa. Dar semnificația ei nu ține mai puțin de esența lucrurilor. Comisia de la Bruxelles „nu admite" ca în Franța să existe o rată a scontului de 6% pentru toată lumea și alta de numai 3%, preferențială, pentru exportatori. Încă la 19 decembrie guvernului francez i s-a adresat somația de a reduce la 1,5% diferența între cele două rate. Termenul dat a fost de 21 de zile. În prezent termenul a expirat. Va continua Comisia „procedura de infracțiune", prevăzută prin articolul 169 al tratatului de la Roma? iată întrebarea ce și-o pun, nu fără curiozitate, observatorii evoluției relațiilor dintre țările Pieței Comune și instituțiile supranaționale. În principiu Comisia s-ar putea adresa cu o acțiune de urmărire Curții de justiție de la Luxemburg.

De fapt chestiunea e mai veche. Încă înainte de 1 iulie, adică înainte de scadența pentru eliminarea ultimelor tarife vamale între cele șase țări, acestea din urmă se angajaseră să desființeze subsidierea exporturilor prin rate de scont preferențiale. La aceea vreme, disparitatea între cele două rate în Franța nu era decît de o jumătate de punct. După evenimentele din mai-iunie anul trecut însă, cînd rata ordinară a scontului era de numai 5% — guvernul francez hotărîse să reducă de la 3 la 2% scontul aplicat exportatorilor. Din cauza împrejurărilor specifice, Comisia de la Bruxelles „admisese" atunci măsura guvernului francez, dar cu condiția ca disparitatea de 3% să fie înjumătățită înainte de 1 noiembrie 1968 și lichidată total înainte de 1 februarie 1969. Disputa începută a fost urmarea faptului că Franța „și-a permis" la 1 noiembrie să lase lucrurile cum sînt. Ba mai mult, după ce la 13 noiembrie Banca Franței ridicase rata scontului de la 5 la 6% și după ce Comisia fusese ulterior înștiințată că, pentru a evita tulburări în previziunile întreprinderilor, Franța va urca rata preferențială de la 2 la numai 4%, — aceasta pe data de 31 decembrie — ea nu a majorat-o decît cu un punct.

Corespondentul ziarului Le Monde *la Bruxelles informează din cercurile Comisiei că aceasta se simte lezată și în încurcătură. Relațiile între Paris și Bruxelles se încordaseră, de altfel, mult, încă la finele anului trecut. Comisia declară acum că se află în fața unei cascade de infracțiuni la „regula jocului".*

Vezi însă că „regula jocului", prin sine însăși, se dovedește nu numai că nu are virtuțile de a duce la o reală dezarmare vamală în Piața Comună, dar că ea contravine și din punct de vedere politic dreptului suveran al țărilor membre de a decide singure, și în corespundere cu interesele proprii, naționale, asupra măsurilor ce socotesc ele că trebuie să le ia.

ȘCOALA „VÎNĂTORILOR DE CAPETE"

PRACTICA aceasta a „vînării de capete" nu este desigur un lucru nou. Istoria moravurilor în țările unde „libera concurență" e extinsă la toate domeniile și dincolo de orice scrupule, cunoștea și în trecut practica furtului de oameni. Astăzi însă această practică e ridicată la rang de știință și așezată pe baze profesionale. Anglia se pare că se socotește rămasă în urmă față de epocă, iar vînătoarea de capete ca ramură a activității economice n-a depășit încă în această țară, după cum cred promotorii ei, stadiul copilăriei. Așa s-au născut seminariile pentru „vînătorii de capete" pe care le conduce la Londra Guy Halliwell.

Pentru a evita confuziile, trebuie făcută de la început precizarea că nu e vorba de traficul, deja cunoscut în occident, cu „materie cenușie", pe scară supranațională. Terenul de vînătoare aici se suprapune cu granițele naționale. O întreprindere britanică are nevoie, să spunem, de un administrator valoros sau de un director cu experiență; fie că postul e vacant, fie că e în căutarea unui titular mai capabil decît cel pe care-l are. Ea se va putea adresa de azi înainte nu pur și simplu unui consultant specializat și nu se va rezuma doar la calea publicității. Industria „vînătorilor de capete" i-l va putea procura pe cel dorit, pe cel „verificat în muncă", care se află în post la o altă firmă, un director sau un inginer binecunoscut pentru succesele sale. Cele mai multe din industrii reprezintă, la nivelurile superioare, un fel de lume familiară, în care oamenii cunosc slăbiciunile sau calitățile tuturor celorlalți.

În terminologia lui Guy Halliwell, vînătoarea de capete, — așa i se zice în mod curent, — poartă cu pudoare numele de „executive search", adică „cercetarea în materie de conducere" cum, eventual, s-ar putea traduce el. Evident, întreprinderile care dispun de cadre valoroase se află în gardă. Ele se apără de furt. Dar cum afirmă Halliwell, oamenii capabili, la vîrsta de 30—40 de ani, aspiră la o experiență mai bogată, la posibilități mai largi și încearcă să-și desvolte cariera în direcția cea mai bună. Tocmai prin această zonă psihologică pătrund pe teren „vînătorii de capete", pregătiți pentru arta momelilor în „seminarii". Ei lucrează pentru niște patroni care dispun de fișiere, de variate registre speciale, pe ramuri și întreprinderi — adevărate „who's who" ale lumii industriale și comerciale.

La obiecțiile de ordin moral, animatorii seminariilor și agenții de recrutare replică că „e recomandabil să încurajezi pe calea aceasta mobilitatea talentelor de conducere, să asiguri fertilizarea încrucișată a ideilor ce se nasc în diferite întreprinderi și să obligi firmele să acorde mai multă atenție oamenilor lor celor mai buni. După cum spun recrutorii cei vînați nu au de altfel scrupule cînd e vorba să intre în tolba vînătorului. De ce ar trebui să rămînem neapărat prieteni cu concurenții noștri"? întreabă cu candoare firmele care beneficiază de acest trafic.

Ce primesc vînătorii pentru treaba lor? Depinde! Cei „vînați" capătă un salariu cu aproximativ 40% mai mare decît cel avut anterior; vînătorul profesional reclamă aproximativ 20%, sau ceva mai mult, din noul salariu de bază pe care-l primește cel momit.

La seminariile lui Halliwell, unde cursanții plătesc ca taxă de școlarizare 18 guinee (inclusiv dejunul și prînzul) cineva a pus întrebarea dacă nu se creează primejdia ca întreprinderile să se vadă silite să-i plătească pe vînători nu numai pentru recrutarea de cadre din alte locuri, dar și pentru a le proteja pe cele ale lor. La care omul a fost asigurat că dacă acest lucru se întîmplă în SUA, în Anglia nu există nici o primejdie de acest fel. De ce anume, n-a explicat.

Realități ale lumii capitaliste

DE LA BIDONVILLE LA BARRIADA

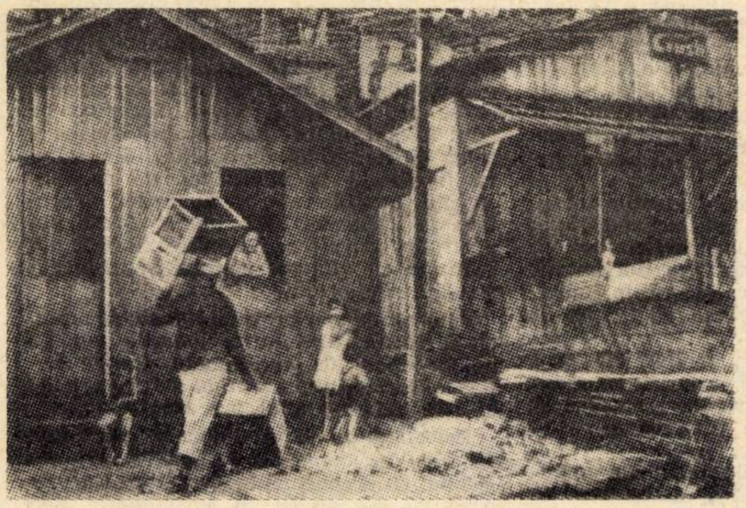

În țările în curs de dezvoltare este nevoie de 8—10 locuințe noi pe an la mia de locuitori. Se construiesc însă de 5 ori mai puține. Consecința se vede în fotografie

A doua jumătate a secolului nostru, epocă de avînt fără precedent al științei și tehnicii, este în același timp pe zone întinse ale globului perioada unei crize ascuțite într-unul dintre domeniile care, alături de hrană și îmbrăcăminte, a avut întotdeauna pentru om o importanță vitală: locuințele. Aproape un miliard de oameni locuiesc în condiții foarte grele, parte dintre ei fiind lipsiți în general de vreun adăpost.

CRIZA ACTUALĂ de locuințe se manifestă îndeosebi în țările în curs de dezvoltare ale Asiei, Africii și Americii Latine. La această situație concură, în afara mijloacelor financiare extrem de reduse, absența unor planuri de dezvoltare sistematică a construcțiilor de locuințe corespunzătoare nevoilor și posibilităților existente, deseori agravată de lipsa unei industrii naționale de construcții ca și a cadrelor necesare. În țările în curs de dezvoltare, ritmul extrem de scăzut al construcțiilor de locuințe, de circa 2 apartamente anual la mia de locuitori, asigură acoperirea a numai o cincime din nevoile existente. Cu toate inegalitățile de ritm, în unele țări capitaliste dezvoltate ca cele scandinave, Elveția, R.F.G. sau S.U.A. se construiesc anual între 8 și 12 apartamente la mia de locuitori. În țările socialiste, construcția de locuințe, considerată o problemă de stat, reprezintă unul din sectoarele de activitate cele mai dinamice, evoluînd în strînsă corelație cu procesul de industrializare.

Potrivit statisticilor E.C.A.F.E., deficitul actual de locuințe în Asia și Extremul Orient este estimat la aproximativ 150 milioane unități. În India, peste 74 milioane de familii locuiesc în prezent în condiții cu totul necorespunzătoare, în cocioabe sau barăci, iar în Pakistan se semnalează existența unui deficit de aproape un milion de locuințe, ca și în Coreea de sud de altfel. Despre cît de tragică este situația în această regiune vorbește și faptul că într-o serie de orașe o mulțime de oameni dorm pur și simplu pe stradă.

Un tablou sumbru îl oferă țările din Africa. În Congo-Kinshasa, de exemplu, aproximativ 4/5 din totalul locuințelor existente au nevoie de reparații capitale sau trebuie înlocuite. În America Latină, potrivit aprecierilor C.E.P.A.L., situația locuințelor s-a înrăutățit în ultimul deceniu. Aproximativ 30% din populația urbană a acestui continent locuiește în construcții improvizate.

Dacă se ține seama de faptul că majoritatea locuințelor existente în țările în curs de dezvoltare sînt lipsite de apă și canalizare, ori chiar de lumină electrică, tabloul devine și mai sumbru. Nu este de mirare că din cauza absenței unor condiții esențiale de igienă, bolile infecțioase sînt atît de răspîndite în aceste regiuni. Este semnificativ faptul pe care îl menționează un studiu publicat de Organizația Mondială a Sănătății cu privire la situația alimentării cu apă în 75 de țări din Asia, Africa și America Latină: aproape un sfert de miliard de oameni, în 60 din aceste țări, sînt nevoiți să folosească pentru băut apă a cărei calitate se situează sub standardele admise.

● În umbra zgîrie-norilor

AR FI ERONAT să se creadă că actuala criză de locuințe este specifică țărilor în curs de dezvoltare. Ea se manifestă doar cu mai multă tărie în aceste țări, care abia pășesc pe calea progresului. O situație destul de grea a locuințelor există și în țări cu un puternic potențial economic și industrial. Potrivit ultimului recensămînt al locuințelor din S.U.A. (1960), circa 27% din ele se aflau în condiții necorespunzătoare; aproximativ 11 milioane erau deteriorate sau în curs de ruinare, lipsite de apă și canalizare. Acestea se găsesc în bună parte în cartierele orășenești locuite de populația de culoare. Vîrfurile semețe ale zgîrie norilor, în care se găsesc safe-urile marilor concerne și apartamentele celor mai avuți, nu izbutesc să ascundă slums-urile (cocioabele) de la poalele lor. Lipsa locuințelor este puternic resimțită în Japonia, unde pături largi ale populației trăiesc în condiții necorespunzătoare. Circa 5 milioane de locuințe ar trebui construite în anii următori pentru acoperirea deficitului existent și înlocuirea caselor vechi, degradate.

● Cadența urbanizării

LA DATELE PROBLEMEI locuințelor trebuie adăugat ritmul rapid al creșterii populației mondiale (2% în ultimii ani) și în special creșterea vertiginoasă a numărului populației urbane. Dacă în anul 1900 populația urbană reprezenta 13,6% față de numărul total al locuitorilor de pe glob, în 1950 ea ajunsese la 29,2%. Se apreciază că în anul 2 000 circa 60—70% din totalul locuitorilor de pe glob vor trăi în orașe. În plus, sporirea populației într-un ritm mai accelerat are loc tocmai în țările în curs de dezvoltare, adică în regiunile unde problema locuințelor este mai acută.

În America Latină populația urbană crește anual cu 6%, în Africa cu aproape 5%, iar în Asia cu cca. 4%. Sporul populației urbane, care ajunge pînă la 10% în unele orașe mari, aduce după sine o supraaglomerare a orașelor și a locuințelor, agravînd, în lipsa unor măsuri corespunzătoare, condițiile generale de locuit.

Cauza principală a creșterii vertiginoase a populației urbane o reprezintă migrația oamenilor din mediul rural spre cel urban, determinată de factori economici și sociali. În căutare de lucru și a unor condiții mai bune de trai, milioane de oameni bat la porțile orașelor. Spre marea lor dezamăgire orașul le oferă de foarte multe ori șomaj, subnutriție, cocioabe.

Creșterea populației urbane nu este în esență un fenomen nou. Nouă este doar proporția masivă în care are ea loc în lumea capitalistă de azi, fără a constitui motivul principal al actualei crize de locuințe. Determinată de cauze economico-sociale obiective, ea cere luarea de măsuri adecvate. Numai că cea mai frecventă „politică" în privința acestor zone de barăci este laissez faire, *constată aceeași publicație a O.N.U. În acest fel autoritățile au contribuit direct la răspîndirea locuințelor clandestine ca singură alternativă pentru un sector larg al populației cu venituri mici care se urbanizează, pentru care standardele oficiale sînt inaccesibile.*

Ca urmare a acestei situații multe din orașele lumii capitaliste cunosc o creștere masivă a numărului squatterilor — termen englez ce definește persoanele lipsite de locuințe și de mijloace bănești care se văd nevoite să ocupe fără bază legală terenuri pe care-și improvizează peste noapte pentru ei și familiile lor o cocioabă sau o baracă.

● Sinonime

CREȘTEREA MARGINALĂ a multor orașe se datorează azi, în primul rînd squatterilor. *La Kinshasa zonele de barăci, apărute spontan și fără nici un plan, denumite* villes extra-coutumiers, *sînt mai întinse decît orașul propriu-zis. În unele* shanty-towns *sau bidonvilles din nordul Africii se înregistrează o densitate care trece de 2 500 persoane la ha. La Ciudad de Mexico circa o treime din populația orașului, adică 1,5 milioane de oameni, trăiesc în așa-numitele* barrios paracaidistas *(cartierele parașutiștilor), cunoscute și sub numele de* colonias proletarias.

Peste 2/5 din populația Ankarei locuiește în gecekondu, *nume care desemnează o locuință construită peste noapte, lipsită de orice dotare și cu un aspect deplorabil.*

La Lima, locatarii din barriadas *reprezentau în 1940 numai 5% din populația orașului; în 1990 trei sferturi din populația orașului va locui în barriadas sau foste barriadas. După opinia urbaniștilor, amplasarea acestor locuințe provizorii (dar care de fapt nu întotdeauna se dovedesc provizorii), făcută de obicei absolut la întîmplare, sfidează orice încercare de amenajare rațională după un plan care s-ar încerca ulterior, cu atît mai mult cu cît între timp unele din barăcile inițiale au fost înlocuite de clădiri mai solide.*

De multe ori zonele de barăci apar la periferii (cazul orașelor Istanbul, Cairo, Paris), în apropierea unor zone industriale amplasate prin apropiere. Dar uneori ele sînt situate în zone relativ centrale ale orașului, pe diferite stînci sau coaste abrupte, infirmînd parcă gravitația: la Rio de Janeiro, Ankara, Lima. Alteori barăcile sînt improvizate pe malul unui rîu sau al mării, dacă nu chiar deasupra apei: la Santiago de Chile, Guayaquil, Caraci. În sfîrșit sînt „valorificate" interstițiile orașelor, ca spații publice sau particulare nepăzite sau nefolosite, digurile, zonele bombardate: cazul orașelor Caracas, Ciudad de Mexico, Alger, Delhi, Manila.

„Că aceste locuințe improvizate sînt necesare și vor persista cîtă vreme nici o alternativă nu se va oferi celor cărora le servesc este neîndoielnic", *se afirmă într-un studiu al O.N.U.* [1] *Oamenii au nevoie de un acoperiș și acesta-i obligă să recurgă, în disperare de cauză, la tot felul de căi, unele pline de riscuri.*

● Un paradox

ESTE PARADOXALĂ situația din multe țări ale lumii, unde, alături de cocioabele și barăcile în care se înghesuie milioane de oameni, există case sau apartamente neocupate, pe care afișe anunță cu litere de-o șchioapă: „De închiriat" sau „De vînzare". Aceste anunțuri, considerate aparte, dau uneori o înșelătoare impresie de abundență de locuințe, de surplus. Înseamnă oare că numărul locuințelor de închiriat (2,8% din numărul locuințelor) ori de vînzare (0,8%) existente în prezent în S.U.A., reprezintă un surplus de case sau de apartamente pe care n-are cine le închiria sau cumpăra? În realitate numărul celor care au nevoie astăzi de locuințe în S.U.A. este de cîteva ori mai mare decît al caselor sau apartamentelor neocupate. Și în Italia există o ascuțită criză a locuințelor populare, în timp ce multe apartamente de lux, construite pentru specula, stau nelocuite, unele de ani de zile. Locuințele acestea sînt neocupate nu pentru că nu s-ar găsi amatori, ci pentru că aceștia nu au posibilitatea să plătească chiriile exorbitante, după cum nu pot plăti nici prețurile fantastice care se cer pentru terenuri sau pentru imobile și trăiesc de aceea în barăci, îngroșînd rîndurile squatterilor. Pentru a atrage atenția autorităților asupra existenței în întreaga Anglie a circa 15 000 de familii fără locuință, squatterii au organizat la începutul lui decembrie mai multe demonstrații la Londra. „Există 32 000 de locuințe goale la Londra — afirmau ei — și multe altele nu sînt ocupate în întregime" (The Guardian *23 dec. 1968).*

Așadar, veniturile scăzute pe de o parte, chiriile umflate ca și costul ridicat al terenurilor și construcțiilor pe de alta, sînt alți factori care agravează problema locuințelor și complică rezolvarea ei în foarte multe țări din lumea capitalistă.

● Inaccesibilitatea standardului minim

DOUĂ TREIMI din numărul total al familiilor care locuiesc în marile orașe africane au un venit atît de redus încît nu pot face față nici chiriei, în continuă creștere, pentru o locuință cu standard minim; în majoritatea cazurilor, chiriile reprezintă între 2/3 și 3/4 din venitul unui muncitor constructor calificat. O analiză efectuată în 1963 în periferiile Manilei scotea în evidență că 85% din locuitorii lor aveau un venit sub cel considerat de oficialitățile filipineze că ar asigura existența.

Costul construcției, pentru cea mai simplă locuință, este azi pentru largi categorii ale populației prea ridicat în raport cu venitul mediu. În țările în curs de dezvoltare aceasta se datorește în mare măsură productivității scăzute a muncii, speculei cu terenuri și costului în creștere al materialelor de construcție. în special în țările care importă un volum mare de asemenea materiale. Datorită speculei funciare în țările lumii capitaliste prețul terenurilor de construcție se ridică deseori la sume echivalînd și uneori chiar depășind costul construcției locuinței. În unele țări latino-americane el depășește și prețul unor terenuri similare din orașe dens populate din S.U.A. sau alte țări dezvoltate. Ritmul urcării acestor prețuri este foarte alert. Societatea Pakistan Employees Cooperative Housing *din Caraci, de exemplu, pretinde astăzi pentru un yard pătrat de teren un preț de 30 de ori mai mare decît în 1951.*

Pentru a se înlătura actuala lipsă acută de locuințe ar fi nevoie să se construiască, potrivit unor calcule estimative ale O.N.U. un volum mediu de 8—10 locuințe la 1 000 de locuitori numai în regiunile în curs de dezvoltare, adică de circa cinci ori mai mult decît se realizează acolo în prezent. *La calcularea acestei cifre s-a avut în vedere eliminarea deficitului existent, înlocuirea locuințelor insalubre sau degradate și ritmul de creștere al populației.*

Necesarul de locuințe în perioada 1960—1975 în țările în curs de dezvoltare (în mii):

Regiunea geografică	Pentru acoperirea deficitului existent și înlocuirea locuințelor necorespunzătoare	Pentru satisfacerea cerințelor determinate de creșterea numărului populației	Total
Africa	30 400	22 500	52 900
America Latină	24 700	23 500	48 200
Asia	187 700	103 100	290 800
Total	242 800	149 100	391 900

Sursa: Calculat după World housing conditions and estimated housing requirements, United Nations, New York, 1965.

Ritmul actual lent al construcției de locuințe în țările în curs de dezvoltare conduce însă la presupunerea că pentru soluționarea problemei locuințelor va fi nevoie de o perioadă mult mai îndelungată decît cea luată în considerație în calculele O.N.U. Unii cercetători apreciază că ar fi nevoie de un secol. [2]

ÎN TOT MAI MULTE țări se discută astăzi despre necesitatea întăririi rolului statului, al guvernelor, în soluționarea problemei locuințelor. Influentul ziar *The New York Times* avertiza că „cheltuielile private și inițiativa privată nu sînt în stare să purifice aerul încărcat cu substanțe nocive, să curețe rîurile poluate sau să stîrpească cocioabele hidoase". Iar *rezoluția finală a Congresului al VII-lea al Uniunii Internaționale a Arhitecților,* sintetizînd experiența acumulată în lume, sublinia și ea că *„atîta vreme cît construcția de locuințe și servicii anexe va rămîne supusă condițiilor pieței, orașele își vor păstra condițiile lor de segregație și stratificare socială".*

Cît de repede și cum va putea fi rezolvată problema locuințelor într-o țară a lumii capitaliste sau alta depinde, în primul rînd, de elaborarea de către fiecare guvern a unei politici adecvate și realizarea unor programe concrete în acest sens. Din cuprinsul lor nu ar putea lipsi măsuri ca limitarea speculei funciare și locative, instituirea controlului chiriilor, dezvoltarea industriei naționale a construcțiilor și materialelor de construcție și pregătirea cadrelor necesare, înscrise sub formă de recomandări și în rezoluția (2036, XX) adoptată în unanimitate de Adunarea Generală a O.N.U.

Ion C. POPESCU

1) Urbanization: development policies and planning. **International Social Development Review,** Nr. 1. United Nations, New York, 1968, pag. 119.
2) John Riddel — The housing needs of developing countries. **Civilisations** vol. XV, nr. 1.

DIN ȚĂRILE SOCIALISTE

R. P. BULGARIA

RITMURI ÎNALTE DE CREȘTERE ÎN 1969

LA SESIUNEA Adunării Populare a R.P. Bulgaria din decembrie trecut au fost aprobate planul de dezvoltare social-economică și bugetul pe anul 1969, precum și unele măsuri organizatorice cu privire la fuzionarea unor ministere.

Prezentînd planul pe anul în curs Apostol Pașev, președintele Comitetului de Stat al Planificării, a arătat că rezultatele favorabile obținute în anul 1968, precum și extinderea bazei tehnico-materiale și măsurile de rentabilizare a economiei, aplicate în 1968, asigură condiții pentru menținerea în continuare a unui ritm relativ ridicat de dezvoltare. Astfel, potrivit prevederilor, venitul național va crește în 1969 cu peste 10%, în care o pondere însemnată îi revine industriei. Pentru modernizarea și construcția de întreprinderi noi se alocă investiții în valoare de 2700 milioane leva. Ca urmare, fondurile fixe, comparativ cu anul 1965 vor crește cu 45,4%.

Creșterea venitului național va permite atît sporirea acumulării, cît și ridicarea în continuare a nivelului de trai. Așa cum prevede planul, fondul de consum va crește cu 9,5%, iar raportul dintre fondul de acumulare și fondul de consum va fi de 28,9 : 71,10. De asemenea se urmărește stabilirea unei proporții mai juste între ritmul de dezvoltare a producțiilor din grupele A și B. Astfel se prevede că în 1969, producția mijloacelor de producție va crește cu 12% iar producția bunurilor de consum cu 10%.

Planul prevede o sporire a producției industriale cu 11,2%, comparativ cu realizările din 1968. Se acordă o dezvoltare prioritară industriei metalurgice, în special a producției de țevi și de laminate — precum și industriei chimice, a cărei producție va spori cu 22,5%. Un ritm înalt de dezvoltare va cunoaște și industria constructoare de mașini și de prelucrare a metalelor, precum și a aparatelor electronice. Potrivit prevederilor planului, 85% din sporul producției industriale se va obține pe seama reconstrucției, modernizării și utilizării mai intense a capacităților existente și numai 15% pe seama capacităților noi.

Volumul global al producției agricole va crește cu 5,7% față de anul 1967 și cu 16,6% față de anul trecut, în care s-a înregistrat un nivel al producției mai scăzut din cauza condițiilor climatice nefavorabile.

Planul pe 1969 acordă o atenție deosebită creșterii eficienței producției sociale. Întregul spor al venitului național se va realiza pe seama creșterii productivității sociale a muncii care va crește, în industrie cu 9,8%, în construcții cu 9% și în transporturi cu 3,7%.

Raportat la 100 leva fonduri de producție, venitul național urmează să ajungă la cel puțin 39 leva, iar raportat la 100 leva fonduri fixe productive — la cel puțin 62 leva.

Anul acesta veniturile reale ale populației vor crește cu 5,7%, desfacerile de mărfuri cu amănuntul, cu 8,2%, iar serviciile industriale pentru populație cu 23%.

R. P. UNGARĂ

DEZVOLTARE ECHILIBRATĂ

PLANUL economiei naționale pe 1969 prevede, așa cum s-a arătat în lucrările Adunării Naționale Ungare, o creștere relativ moderată atît a producției, cît și a consumului și a circulației mărfurilor. Astfel se prevede o creștere a venitului național cu 5—6%, a producției industriale cu aproximativ 6%, a producției agricole cu 2—3%; în construcții și montaj realizările vor depăși cu 6—7% pe cele din 1968.

În ceea ce privește investițiile, planul economiei naționale pe 1969 prevede un total de 73—74 miliarde forinți, ceea ce exprimat în prețuri curente reprezintă o creștere cu aproximativ 7—9% față de anul precedent. Din această sumă, 34 miliarde de forinți vor fi alocate pentru industrie. Anul acesta se prevede concentrarea eforturilor pentru terminarea rapidă a investițiilor cu caracter productiv și frînarea deschiderii de noi investiții. Bugetul mai prevede o sumă de 13,5 miliarde forinți pentru investiții cu caracter agrar. De asemenea, datorită stimulării construcțiilor de locuințe, anul acesta vor fi realizate aproximativ 62000 de locuințe noi.

În legătură cu cererea de investiții, Péter Vályi, ministrul finanțelor, a precizat în raportul asupra planului și bugetului la sesiunea Adunării Naționale Ungare că au existat în toate sectoarele și ramurile economiei naționale numeroase cereri de investiții. Ele însă nu erau totdeauna în concordanță cu posibilitățile financiare. De aceea în scopul de a influența cererea și oferta precum și pentru a suprima o parte din venituri avînd caracter de rentă se prevede introducerea, începînd cu anul 1969, a unui impozit asupra construcțiilor și lucrărilor de montaj. Impozitul va fi stabilit la întreprinderile de construcții asupra tuturor lucrărilor executate pe baza tarifelor libere. Acest impozit nu privește investițiile ce vor fi realizate cu ajutorul statului și nici construcțiile de locuințe.

Potrivit calculelor preliminare se apreciază că în 1969 întreprinderile vor da un beneficiu de aproximativ 68—70 miliarde forinți, reprezentînd o creștere cu 8—10% față de anul precedent.

Referindu-se la schimbările prevăzute în 1969 în domeniul prețurilor, al producției și al consumului, vorbitorul a precizat că vor crește cu aproximativ 20% prețurile la produsele din lemn de brad și vor fi reduse cu 7% cele din plăci fibrolemnoase. De asemenea, vor fi reduse prețurile la produsele din piei fine, la combustibil solid și la păcură.

În domeniul creșterii nivelului de trai, s-a arătat că realizările obținute anul trecut în economia națională vor asigura o creștere a veniturilor populației cu circa 9%, iar a salariului real cu 2%. Consumul va spori în 1969 cu 5—6% iar volumul circulației mărfurilor cu 7—8%. Se prevede, de asemenea, o sporire a alocațiilor pentru scopuri social-culturale cu 7% față de anul trecut. În comerțul exterior se prevede o creștere a schimburilor cu 6—7%.

R. D. VIETNAM

REALIZĂRI ÎN PRODUCȚIA INDUSTRIALĂ

ȘTIRI sosite recent din Hanoi relatează despre realizările obținute în producția industrială. Dezvoltarea pe care a cunoscut-o anul trecut industria regională, anunță agenția AVI, a contribuit în mare măsură la crearea și dezvoltarea altor ramuri ale economiei, în special a agriculturii. Numărul de unități ale industriei regionale, construite și intrate în funcțiune în 1968, este aproape egal cu cel al întreprinderilor industriei regionale, construite și intrate în funcțiune în doi ani precedenți. Valoarea globală a producției micilor întreprinderi și atelierelor meșteșugărești s-a menținut, în ansamblu, la nivelul anilor precedenți și, în unele ramuri, a cunoscut chiar sporuri. Producția mijloacelor de producție și a bunurilor de consum de primă necesitate a crescut.

În toate localitățile a crescut valoarea producției globale a industriei regionale puse în slujba agriculturii. În provinciile Thai Bin, Than Hoa și Hoa Bin, această creștere a fost între 50 și 100% la un număr sporit de mașini (pompe mecanice, mașini pentru pregătirea furajelor, batoze, mașini de decorticat etc.). Industria regională a produs mii de pluguri destinate cooperativelor agricole. Numărul mijloacelor de transport uzuale fabricate de industria regională a cunoscut de asemenea o creștere de 50—200%.

Ramuri cum ar fi construcțiile de mașini, producția de îngrășăminte, de mobilă, hîrtie, stofe și haine, au cunoscut o dezvoltare sensibilă. În provincile Nghe An, Ha Tin și Quan Bin, în ciuda atacurilor aeriene și navale mai violente ale S.U.A., au intrat în funcțiune 12 noi întreprinderi industriale. Numai în provincia Nghe An au început să funcționeze două fabrici de ciment. Anul trecut, industria regională a provinciei Quan Bin a livrat cooperativelor agricole 30 mii de pluguri de diverse tipuri. Zeci de ateliere mecanice au fost construite în provincie. Ele au furnizat mici mașini agricole și pluguri cooperativelor agricole și serviciilor de transport și de comunicații. În provinciile Nam Ha, Thai Bin, Hai Hun, Ha Tay și Ha Bac, valoarea producției în ramura construcțiilor de mașini a crescut, comparativ cu anul 1967, între 50—100%.

La Ministerul Industriei Ușoare al R.D.V., anunță o altă știre, s-a ținut recent o conferință, în cadrul căreia s-a trecut în revistă modul îndeplinirii planului pe anul 1968 în această ramură și s-au discutat măsurile ce trebuie luate în 1969 pentru sporirea producției bunurilor de consum. La conferință s-a remarcat faptul că anul trecut, muncitorii din întreprinderile industriei ușoare, din micile întreprinderi și cooperative meșteșugărești au invins numeroasele dificultăți cauzate de raidurile aeriene și de intemperii, reușind să mențină și să dezvolte producția de bunuri de consum pentru nevoile interne și pentru export. Valoarea producției globale a întreprinderilor industriei ușoare de profil central a depășit cu 9% cifra prevăzută în plan, fiind cu 15,5% mai mare decît în anul 1967. Producția de stofe și produse alimentare a cunoscut o creștere între 10,9—20,8%. Valoarea producției globale a industriei ușoare regionale a crescut cu 8,2% față de anul 1967. Planul pe anul 1969 prevede eforturi mai mari în toate sectoarele industriei ușoare în vederea creșterii producției bunurilor de consum.

O pseudo-teorie

(Urmare din pag. 14)

compatibilitatea comportării agenților economici [3]).

Mecanismul prețurilor este circumscris în limitele unei piețe perfecte, în care ar domni o concurență perfectă. Prin **„concurență perfectă"** se înțelege acea stare dominantă pe o piață, în care: 1) există un mare număr de vînzători; 2) mărfurile sau serviciile vîndute sînt identice: 3) nu există nici o restricție pentru ca noi vînzători să apară pe piață; 4) condițiile existente pe piață sînt cunoscute în mod perfect de către cumpărători și vînzători; 5) există o mobilitate interindustrială completă a factorilor de producție, ceea ce îi face capabili pe cei noi veniți pe piață să-și comercializeze produsele; 6) nu există diferențe între întreprinderile producătoare în ceea ce privește prețul de cost al transportului produselor lor la cumpărători. În condițiile concurenței perfecte, fiecare vînzător este obligat să vîndă la prețul care s-a stabilit pe piață, iar consumatorul are la dispoziție cel mai larg sortiment de mărfuri posibil la nivelul de preț cel mai scăzut posibil.

Considerarea concurenței perfecte ca premisă fundamentală a echilibrului economic concurențial pune într-o lumină deosebit de nefavorabilă întregul eșafodaj rațional al teoriei echilibrului economic. În condițiile capitalismului contemporan, cînd existența monopolurilor afectează mecanismul prețurilor într-un mod substanțial, iar statul intervine în mod tot mai accentuat în dirijarea economiei, ipoteza concurenței perfecte frizează absurdul. Istoria economică arată că trăsăturile esențiale ale concurenței perfecte nu se regăsesc în întregime nici în condițiile capitalismului premonopolist; cu atît mai puțin sînt ele compatibile cu trăsăturile specifice ale capitalismului monopolist de stat. **Nu a existat niciodată, nu există în prezent și nu va exista vreodată o piață perfectă.** Aprecierea definitivă și nesusceptibilă de părtinire a valorii științifice a tezei concurenței perfecte o lăsăm pe seama unor economiști nemarxiști: „Cvasi-totalitatea ipotezelor concurenței perfecte se constată a fi fundamental nerealistă" [4]).

GENEZA TEORIEI echilibrului economic este legată de tendința de **materializare** a științei economice: Leon Wabas, părintele teoriei echilibrului, a fost un reprezentant ilustru al școlii economiei matematice. Expresia contemporană cea mai cunoscută a acestei teorii este **modelul echilibrului economic general** al matematicianului John von Neuman. Dată fiind conexiunea dintre matematizarea științei economice și planificarea economică, pare paradoxal divorțul total dintre echilibru și plan în eșafodajul acestei teorii economice. Paradoxul este însă numai aparent. Acceptarea necesității planificării economiei ar fi fost în contradicție cu premisa fundamentală a teoriei echilibrului — concurența perfectă. Această situație demonstrează încă o dată primatul conținutului asupra formei în gîndirea economică; matematizarea științei economice nu implică trecerea pe planul al doilea a rolului teoriei economice.

Prin formalizarea matematică a teoriei echilibrului economic general nu s-a urmărit elaborarea unor modele operaționale de decizie, ci demonstrarea matematică a validității tezelor ei de bază. În legătură cu utilitatea modelelor economico-matematice, reprezentanții acestei teorii avertizează pe economiști: „Scopul studierii modelelor de acest tip nu este, în primul rînd, de a le face „realiste", ci, mai curînd, de a vedea dacă asemenea modele sînt logic posibile și care ar fi proprietățile lor... Numai după ce au fost descrise aceste proprietăți se poate aborda problema realismului propriu-zis al modelului. Uneori un model logic posibil poate să dea și rezultate empirice remarcabile" [5]).

Trecînd peste caracterul abstract și inaplicabil al modelului echilibrului elaborat de von Neuman, analiza sa pur logică dă la iveală o seamă de deficiențe care au constituit obiectul criticii economiștilor marxiști [6]). În acest model, dezvoltarea economiei este considerată sub formă de cicluri anuale care se repetă într-o proporție constant ascendentă; rolul deosebit al muncii ca singurul izvor al valorii este ignorat și se apreciază că forța de muncă poate fi obținută și utilizată în proporțiile necesare, oricare ar fi ele; se ignorează progresul tehnic continuu, caracteristic economiei în condițiile revoluției științifice și tehnice contemporane.

Încercarea cea mai reușită din gîndirea economică occidentală de a formaliza matematic o concepție particulară asupra echilibrului o reprezintă analiza input-output a lui Leontief. Ea însă se îndepărtează substanțial de tezele abstracte ale teoriei echilibrului economic. W. Leontief subliniază că: „Metoda input-output este o adaptare a teoriei neoclasice a echilibrului general la studiul empiric al interdependenței cantitative între activități economice legate între ele" [7]).

Comanda socială la nașterea metodei „input-output" fiind preocuparea empirică de a asigura echilibrul economiei S.U.A., zdruncinate de criza economică din 1929—1933, în elaborarea modelului său a fost predominantă orientarea practică. Totuși, influența teoriei echilibrului general nu a rămas fără consecințe, determinînd tocmai anumite limite ale modelului său.

★

TEORIA echilibrului economic general încearcă să demonstreze, folosind instrumentul matematic că funcționarea modului de producție capitalist pe baza mecanismului liberei concurențe asigură bunăstare generală, oferind maximum de satisfacție cu minimum de sacrificii pentru toți membrii societății. Premisele false care stau la baza acestei teorii determină caducitatea întregii construcții și explică discordanța dintre teoria abstractă a echilibrului economic și realitățile concrete ale capitalismului contemporan.

---

1. Robert E. Kuenne: **The Theory of General Economic Equilibrium**, 1963, Princeton University Press, Princeton, New Jersey, pag. 13.
2. Charles Gide et Charles Rist — Histoire des doctrines économiques, p. 638.
3. C. Abraham — A. Thomas — Microéconomie — Dunod — Paris, 1966, pag. 77.
4. Ibidem — pag. 120.
5. Oskar Morgenstern și Gerald L. Thompson: Private and Public Consumption and Savings in the von Neuman model of Expanding Economy-Kylalos, vol. XX, 1967, Fasc. I. pag. 387.
6. Vezi L. V. Kantorovici — Calculul economic al folosirii optime a resurselor. Editura științifică — 1966. M. Golanski — Modelarea matematică a dezvoltării economice de autorii burghezi — Voprosî ekonomiki, nr. 5/1966.
7. Wassily Leontief: Input-Output Economics. Oxford University Press — New-York — 1966, pag. 134.

RELAŢII ECONOMICE INTERNAŢIONALE

R.D. GERMANĂ — R.F. A GERMANIEI

Într-un articol consacrat importanţei pe care o are noul acord comercial semnat între R. D. Germană şi R. F. a Germaniei, ziarul **Magyar Hirlap** din 20 ianuarie relevă faptul că R.D.G. desfăşoară o vie activitate comercială pe piaţa mondială capitalistă, nivelul său de industrializare stimulînd dezvoltarea relaţiilor sale comerciale cu ţările capitaliste. În perioada 1960—1968 volumul global al tranzacţiilor comerciale ale R.D.G. cu ţările capitaliste a sporit de la 18,5% la 25% din volumul total al comerţului său exterior.

În ce priveşte relaţiile comerciale ale R.D.G. cu R.F.G. ziarul maghiar scoate în evidenţă că „acestea au primit un impuls puternic graţie noului acord încheiat la 6 decembrie 1968. Bonnul a onorat cererea de despăgubire a R.D.G. în legătură cu reducerea încasărilor sale din cauza tarifului impus de Piaţa Comună asupra livrărilor de uleiuri minerale. Astfel, pînă la data de 31 decembrie 1969, R.D.G. va primi o compensaţie de 120 milioane mărci vest-germane, sumă ce urmează a fi folosită pentru achiziţionarea de maşini, utilaje şi auto-vehicule din R.F.G.".

Noul acord R.D.G.—R.F.G., se arată în continuare în articol, sporeşte limita superioară a creditelor acordate R. D. Germane de către instituţiile specializate din R. F. a Germaniei de la 200 milioane mărci la 350 milioane mărci. Ziarul adaugă că guvernul R.F.G. încurajează dezvoltarea comerţului cu R.D.G. şi prin unele reduceri de taxe vamale. Astfel, importatorii din R.F.G. beneficiază de reduceri de taxe între 2,5 şi 5%, dacă cumpără produse din R.D.G., iar mărfurile vest-germane exportate în R.D.G. nu sînt supuse taxei de 4%, valabilă în comerţul R.F.G. cu alte ţări. În continuare, se menţionează faptul că în structura exportului R.D.G. destinat ţărilor capitaliste dezvoltate, în special R.F.G., cota maşinilor, şi în primul rînd a produselor electrotehnice este limitată. Din totalitatea volumului de mărfuri exportate de R.D.G. în R.F.G., 70% sînt produse industriale finite.

În încheiere, ziarul maghiar scrie că succesele economice ale R.D.G. au favorizat dezvoltarea comerţului exterior al acestei ţări, iar adversarii recunoaşterii R.D.G. nu vor putea să neglijeze multă vreme nici pe plan politic această realitate.

R. P. UNGARĂ — AUSTRIA

LA Viena a fost încheiat recent un acord de colaborare pe 10 ani între firma naţionalizată „Osterreichische Stickstoffwerke", de o parte, şi întreprinderile maghiare Viskosa, Hungarotex şi Chemolimpex, pe de altă parte. Firma austriacă va livra anual 5 000—6 000 t de fibre sintetice, ca materie primă de bază, pe care Ungaria o va achita livrînd Austriei 600—1 500 tone de fire sintetice prelucrate cu utilajele cele mai moderne. Se menţionează că această formă de colaborare aduce importante economii la investiţii şi numeroase avantaje reciproce.

R.D. GERMANĂ - R.P. BULGARIA

RECENT a fost semnat la Sofia un protocol între Ministerul Comerţului şi al Aprovizionării din R.D.G. şi Ministerul Comerţului Interior al R.P. Bulgaria privind schimburile de mărfuri pe anul 1969. Potrivit acordului încheiat, schimburile reciproce de mărfuri în acest an vor atinge cifra de 40 milioane mărci.

R. P. POLONĂ — FINLANDA

ÎN luna decembrie 1968 a fost semnat la Helsinki protocolul privind schimburile comerciale dintre Polonia şi Finlanda pe anul 1969. Potrivit protocolului Polonia va exporta cărbune, maşini şi instalaţii portuare, produse chimice şi siderurgice, bunuri industriale de consum, precum şi produse agroalimentare, şi va importa hîrtie, celuloză, utilaje pentru fabricile de hîrtie şi celuloză, metale neferoase.

CONJUNCTURA ECONOMIEI CAPITALISTE

O. C. D. E.

BALANŢELE EXTERNE

EXPORTUL TOTAL al ţărilor O.C.D.E. (Organizaţia de colaborare şi dezvoltare economică) s-a ridicat în 1968 la circa 156 miliarde dolari, iar importul la circa 163 miliarde. Aproximativ 70% din acest comerţ se desfăşoară între cele 21 de ţări membre ale Organizaţiei, care include aproape toate ţările capitaliste dezvoltate. (De remarcat, pe de altă parte, că exportul ţărilor O.C.D.E. reprezintă circa 3/4 din exportul mondial capitalist).

Schimburile externe ale zonei O.C.D.E. au crescut în 1968 cu 12%. În ultimele luni ale anului ele au fost marcate de o oarecare încetinire, care va continua în prima jumătate a anului în curs. Pe întregul an 1969 este aşteptată creşterea exporturilor cu 8,2%, iar a importurilor cu 7,5%, prognoză bazată pe slăbirea cererii de import a principalelor ţări membre ale Organizaţiei şi pe speranţe în menţinerea cererii de import a ţărilor partenere din afara ei.

Modificări însemnate s-au produs în 1968 în balanţa schimburilor invizibile ale cîtorva ţări. Ca urmare a intrării sporite de profituri de pe urma investiţiilor externe şi sub efectul măsurilor de îngrădire a ieşirilor de fonduri, Statele Unite contează pe o îmbunătăţire sensibilă a acestui capitol al balanţei lor de plăţi. O evoluţie în sens invers s-a produs în Canada faţă de 1967, cînd încasările crescuseră în mod excepţional datorită expoziţiei de la Montreal. O oarecare deteriorare a balanţei invizibilelor este aşteptată şi în ţările Pieţei Comune. În ceea ce priveşte perspectivele pe 1969, S.U.A. şi Anglia contează pe sporirea veniturilor de pe urma investiţiilor în străinătate, iar prima din aceste ţări şi pe o ameliorare pe care ar putea s-o aducă încetarea creşterii cheltuielilor militare.

Rezultatele schimburilor comerciale externe şi ale operaţiunilor invizibile se reflectă în evoluţia balanţei plăţilor curente, adică a balanţei de plăţi fără balanţa mişcărilor de capital (împrumuturi externe, export şi import de capital etc.) şi fără transferurile de aur şi monedă convertibilă. Evoluţiile cele mai semnificative în 1968 au fost o deteriorare simţitoare a balanţei plăţilor curente a S.U.A. şi o nouă creştere a excedentului ei în ţările Pieţei Comune, precum şi o ameliorare în cazul Canadei şi al Japoniei.

Balanţa comercială a Statelor Unite s-a înrăutăţit în asemenea măsură în primul semestru din 1968 încît, în ciuda ameliorării balanţei invizibilelor, plăţile curente s-au soldat cu un deficit de 1 miliard de dolari (ca rată anuală), faţă de un excedent de 1,5 miliarde (ca rată anuală) în semestrul II 1967. Pe o perioadă mai lungă, soldul balanţei plăţilor curente a S.U.A. a evoluat astfel: — 0,40 miliarde dolari pe tot anul 1968 (evaluare); + 3,42 miliarde media anuală 1964—1967; + 2,45 miliarde media anuală 1960—1963. Deficitul din 1968 este primul din 1959 încoace. Pe 1969 se contează pe un excedent de 1,80 miliarde de dolari.

Balanţa plăţilor curente a Angliei nu s-a îmbunătăţit în 1968, aşa cum se pronosticase la începutul anului. Se poate constata chiar o înrăutăţire, deficitul fiind de ordinul a 1,30 miliarde de dolari. În medie pe anii 1964—1967 deficitul fusese de 0,64 miliarde, iar pe anii 1960—1963 — de 0,03 miliarde de dolari. Prognoza pe 1969 vorbeşte totuşi din nou despre un excedent de 0,25—0,65 miliarde.

Pentru ţările Pieţei Comune, plăţile curente s-au încheiat în 1968 cu un sold activ de circa 5,20 miliarde de dolari (mediile anuale ale aceloraşi două perioade precedente au fost de 2,13 şi respectiv 1,55 miliarde). Singura înrăutăţire s-a înregistrat în 1968 în cazul Franţei care a încheiat anul cu un deficit evaluat la 0,20 miliarde de dolari. Plăţile curente ale Franţei nu s-au abătut însă prea mult de la poziţia de echilibru nici în anii excedentari (mediile perioadelor precedente: + 0,27 şi respectiv + 0,80 miliarde, prognoza pe 1969: între — 0,20 şi + 0,30 miliarde de dolari). Cel mai important excedent l-a înregistrat în 1968 R.F. a Germaniei cu 2,70 miliarde, urmată de Italia cu 2,40 miliarde de dolari.

Balanţa plăţilor curente a Canadei s-a soldat în 1968 cu un deficit de 0,30 miliarde de dolari, ceea ce reprezintă o îmbunătăţire faţă de media de — 0,75 miliarde în 1964—1967 şi — 0,86 miliarde în 1960—1963. Japonia înregistrează în 1968 un excedent important — de 1 miliard de dolari, de două ori şi jumătate mai mare decît media celor patru ani premergători (în 1960—1963 media fusese de — 0,42 miliarde).

Evoluţia conturilor curente externe ale diferitelor ţări din O.C.D.E. nu s-a reflectat prea fidel în modificările rezervelor lor monetare. Fluxurile de capital spre S.U.A. au luat în 1968 o amploare neobişnuită, ceea ce a făcut ca, în ciuda slăbiciunii balanţei lor comerciale, Statele Unite să înregistreze (probabil) un excedent al balanţei reglementărilor oficiale ale plăţilor. În acelaşi timp, ţările Pieţei Comune, care au fost una din sursele principale ale fluxurilor de capital spre S.U.A., şi-au văzut rezervele descrescînd pînă la începutul lunii noiembrie.

În 1969, după aprecieri din ultimul număr al publicaţiei **Perspectives économiques de l'O.C.D.E.**, situaţia plăţilor internaţionale ar trebui să se caracterizeze îndeosebi printr-o ameliorare substanţială a balanţei plăţilor curente a S.U.A. şi a Angliei. Este însă greu, arată publicaţia, de a prevedea momentul şi amploarea acestei ameliorări. În ipoteza unei încetiniri a activităţii economice în S.U.A. şi presupunînd că Anglia va continua să obţină unele avantaje de pe urma devalorizării din noiembrie 1967, deficitul însumat al celor două ţări cu valută-cheie în 1968 — estimat la 1,75 miliarde de dolari — ar putea face loc în 1969 unui excedent de 2,25 miliarde. Această redresare de 4 miliarde ar putea proveni în proporţie de 3/4 din ameliorarea balanţelor comerciale. Dar şi în cazul unei ameliorări a plăţilor curente de acest ordin, nivelul excedentului celor două ţări ar fi încă net inferior mediei înregistrate în 1960—1967. Pentru S.U.A., excedentul pronosticat de 1,80 miliarde rămîne sub nivelul unui „minim strict" după evaluările de pînă acum, iar pentru Anglia prognoza rămîne mult în urmă faţă de obiectivul de 1,2 miliarde (ca rată anuală) stabilit oficial a fi atins la sfîrşitul anului în curs. Strîns legat de aceasta, s-ar putea ca excedentul global al ţărilor Pieţei Comune — atingînd 4,20 miliarde — să fie în continuare „net superior oricărui obiectiv rezonabil pe termen mediu pentru acest grup de ţări" **(Perspectives économiques de l'O.C.D.E.)**. Un motiv de preocupare este socotit de asemenea importantul dezechilibru care riscă să apară între principalele trei ţări din Piaţa Comună — Franţa, R.F.G., Italia — ca urmare a excedentelor în continuare ridicate ale ultimelor două.

CHILE

RETROSPECTIVA UNEI ETAPE

BILANŢUL EVOLUŢIEI economiei în 1968 a prilejuit totodată în Chile o trecere în revistă atît a realizărilor obţinute în primii patru ani de guvernare democrat-creştină, cît şi a perspectivelor de înfăptuire a prevederilor programului social-economic al guvernului în următorii doi ani, pînă la viitoarele alegeri prezidenţiale (din toamna anului 1970). Acest program se reazimă — după expresia preşedintelui ţării, Eduardo Frei — pe două „grinzi principale", respectiv pe reforma agrară şi „chilenizarea" cuprului.

După cum se recunoaşte în cercurile oficiale din Santiago, proiectul de expropriere a terenurilor agricole de la moşieri (în condiţiile acordării unor despăgubiri) şi de împroprietărire a 100 000 de familii ţărăneşti lipsite de pămînt sau cu pămînt puţin nu va putea fi realizat pînă în 1971. Ca urmare a opoziţiei — în interiorul şi în afara parlamentului — din partea formaţiunilor politice exprimînd interesele latifundiarilor, reforma agrară a început să se aplice abia din iulie 1967, pînă în prezent fiind expropriate doar 13% din suprafaţa agricolă proiectată. Legat de aceasta, se apreciază că nu va fi atins nici obiectivul de a acoperi în 1970 nevoile consumului alimentar al populaţiei din producţia internă (în ultimii ani s-au importat, în medie, produse alimentare în valoare de 170 milioane de dolari, anual), cu atît mai mult cu cît seceta care s-a abătut la sfîrşitul lui 1968 asupra regiunilor centrale ale ţării riscă să afecteze recolta anului în curs.

În ceea ce priveşte dezvoltarea industriei cuprului, această măsură apare ca deosebit de necesară, deoarece poziţia ţării pe piaţa mondială a cuprului s-a degradat treptat: cel mai mare producător de cupru în lume în secolul trecut, Chile îşi dispută în prezent cu Rhodesia şi Zambia locul trei, după Statele Unite şi Uniunea Sovietică. Or, în 1968 de pildă, din valoarea totală a exporturilor chiliene, evaluată la 800 milioane de dolari, exporturile de cupru au însumat aproape 600 milioane de dolari, depăşind de mai multe ori valoarea cumulată a exporturilor de alte articole industriale şi de produse agricole.

În problema cuprului acţiunea se desfăşoară în trei direcţii. Pe plan extern, Chile colaborează cu alte ţări exportatoare de cupru pentru stabilizarea pieţei şi susţinerea preţurilor mondiale. În 1968 preţurile la cupru au cunoscut o tendinţă ascensională, astfel încît — deşi exporturile au fost ceva mai reduse decît în 1967 — volumul încasărilor obţinute de Chile a crescut uşor.

În acelaşi timp se efectuează investiţii mari în această ramură (245 milioane de dolari pînă în prezent, 550 milioane, în total, pînă la sfîrşitul lui 1970), îndeosebi pe baza creditelor şi împrumuturilor obţinute din ţări industriale (S.U.A., Japonia, R.F.G., Franţa etc.) Investiţiile urmăresc atingerea unei producţii de 1,2 milioane de tone în 1970.

Pe de altă parte, se caută să se sporească gradul de prelucrare a minereului de cupru în ţară, prin construirea de rafinării şi de fabrici de prelucrare a metalului. Cea mai recentă realizare de acest gen, rafinăria de la Chuquicamata (cu o capacitate de producţie de 180 000 tone de cupru electrolitic) permite ridicarea ponderii capacităţilor de rafinare a cuprului în ţară la 78% din volumul extracţiei, faţă de 28% în 1964. Anterior, cea mai mare parte a minereului de cupru chilean era rafinată în uzinele din S.U.A. şi vîndută apoi în Europa, societăţile americane însuşindu-şi integral beneficiile realizate din aceste operaţiuni.

În fine, o a treia direcţie de acţiune — cea de „chilenizare" propriu-zisă a cuprului — constă în sporirea treptată a participării statului în această ramură, în care extracţia este asigurată în proporţie de 85% de două mari societăţi nord-americane: „Anaconda" şi „Braden". Anul trecut, statul chilean a încasat, sub formă de taxe fiscale asupra profiturilor societăţilor din industria cuprului, suma de 167 milioane de dolari; în acelaşi timp, numai cele două mari companii menţionate au realizat beneficii nete de 129,6 milioane de dolari, la care se adaugă sume apreciabile reprezentînd amortizări şi investiţii în ţară.

Bilanţul primilor patru ani de aplicare a acestei politici este destul de modest. Statul chilean a reuşit să achiziţioneze de la firma „Braden" majoritatea (51%) acţiunilor minei „El Teniente" (a doua, ca mărime, în ţară, cu o extracţie anuală de 180 000 tone) şi să-şi asigure participări de 20—30% la capitalul unor mine de importanţă secundară, cea mai mare mină, la Chuquicamata (peste 250 000 tone de minereu pe an), rămînînd pînă în prezent în proprietatea exclusivă a societăţii „Anaconda".

Anul trecut s-a înregistrat o anumită înviorare a conjuncturii economice în Chile. Dacă în 1967 creşterea produsului naţional brut a fost de numai 1,6%, iar cea a producţiei industriale de 1,3%, se evaluează că în 1968 sporul producţiei industriale a fost de circa 2,5%, iar cel al P.N.B.-ului a atins şi el o cifră superioară. Se consideră, în schimb, că inflaţia n-a putut fi stăvilită, creşterea costului vieţii fiind de circa 30%, faţă de 21,9% în 1967.

Majoritatea observatorilor converg în a aprecia că a fost depăşită perioada mai dificilă, de demarare a programului de modificare a structurii economiei. Se apreciază, de asemenea, că un efect dinamizator în aplicarea reformelor ar putea avea rezultatele alegerilor parlamentare de la începutul lunii martie, care vor duce la înnoirea totală a componentei Camerei Deputaţilor, precum şi a unei jumătăţi din numărul membrilor Senatului.

N. POPOV

MONDORAMA

ȚĂRILE ÎN CURS DE DEZVOLTARE RĂMÎN DEZAVANTAJATE

ȚĂRILE în curs de dezvoltare nu au profitat prea mult, în 1968, de pe urma concesiilor tarifare cu care s-a soldat „runda Kennedy“, iar partea lor în cadrul comerțului mondial a scăzut în continuare, în raport cu proporția pe care o dețin țările dezvoltate.

Statisticile referitoare la comerțul mondial, publicate de Fondul Monetar Internațional, arată că totalul exporturilor celor 111 țari membre ale F.M.I. a sporit cu aproximativ 11% în 1968. Totalul exporturilor țărilor în curs de dezvoltare a fost de ordinul a 42 miliarde dolari față de 39,6 miliarde în 1967, ceea ce nu reprezintă decît o creștere de 5,8%. Din aceste cifre provizorii reiese în mod evident că țările industriale au beneficiat de partea cea mai mare a creșterii comerțului, creștere facilitată de concesiile tarifare negociate în anul 1967 în cadrul GATT și de aranjamentele regionale preferențiale care s-au inmulțit în lume.

REDESCOPERIREA... CĂRBUNELUI

DUPĂ CUM menționa recent *L'Express*, cărbunele recîștigă terenul pierdut pentru industriași. Cel puțin în Statele Unite. Într-un studiu recent, Biroul european de informații al cărbunelui constată, într-adevăr, că cele mai mari trei societăți americane producătoare de cărbune: „Peabody Coal“ (60 milioane de tone în 1967); „Consolidated Coal“ (48,7) și „Island Creek Coal“ (25,9), au fost preluate sau absorbite de mai bine de doi ani de către „Kennecott Copper Corp“, „Continental Oil Corp“, și „Occidental Petroleum“. Unele grupuri negociază achiziția de terenuri pentru prospectare. Alte societăți preferă să-și asigure contracte de livrare pe termen lung, unele mergind chiar pînă la 30 ani. Lucru explicabil, deoarece, în fața dezvoltării industriale, necesitățile de energie nu încetează să crească. Pe de altă parte, tehnici noi vor permite să se obțină (plecîndu-se de la cărbune), produse energetice lichide sau gazoase, altele decît petrolul și gazul natural.

CU PLATA ÎN RATE...

DEȘI INIȚIAL nemulțumit, pînă la urmă Vaticanul s-a declarat de acord să plătească statului italian impozite pe veniturile din capitalul său în acțiuni. Potrivit datelor oficiale ale guvernului italian, capitalul în acțiuni al Vaticanului reprezintă 160 milioane dolari, dar în cercuri particulare acesta este evaluat la 2 miliarde dolari. Din datele oficiale rezultă că tantiemele pe care Vaticanul le incasează anual sînt de 5,5 milioane dolari. Impozitul pare să fie fixat la aproximativ un miliard de lire italiene (1,6 milioane dolari) anual.

Pe motivul că nu dispune ... de numerar pentru plata impozitului pe ultimii cinci ani, Vaticanul a solicitat guvernului o favoare: plata în rate a datoriilor sale.

2 541 UNITĂȚI SUB O SINGURĂ GESTIUNE

ÎN U.R.S.S. se pune la punct un sistem de organizare automată a ansamblului producției sale agricole. Un centru de calcul, în construcție în împrejurimile Moscovei, va fi însărcinat să precizeze modul de distribuire și de repartizare a îngrășămintelor ca și a mașinilor și a pieselor de schimb.

Centrul va răspunde de gestiunea a 196 întreprinderi regionale, concentrind la rîndul lor, gestiunea a 2 541 unități locale.

DE LA BANGUI, DAR CUM?

PÎNĂ NU DE MULT Bangui, situat la cotitura rîului Ubangui și capitală a Republicii Africa Centrală (țară cu mai puțin de 2 milioane de locuitori) nu era decît un oraș patriarhal.

În scurt timp însă orașul a devenit centrul unui important bazin minier. Aici s-au descoperit zăcăminte bogate de minereu de uraniu, cupru, mangan, plumb, mercur și fier. Dar problema de care se lovește guvernul este următoarea: cum să scoată aceste minereuri pe piața externă? În țară nu există nici o cale ferată. Orașul Bangui se află la o distanță de aproape o mie de mile de mare, singura arteră de comunicații fiind rîul Ubangui care se varsă în fluviul Congo. Deocamdată s-a prevăzut lărgirea portului fluvial de la Bangui și folosirea unor vase rapide care să transporte marfa pînă la Kinshasa sau un alt port din Congo, iar de acolo pe calea ferată pînă la un port maritim. Franța a fost una dintre primele țări care s-a declarat de acord să cumpere minereul de uraniu din Africa Centrală.

370 000 DE VEHICULE PE ZI

CEL MAI AGLOMERAT punct rutier de pe glob este considerată încrucișarea autostrăzilor de la San Francisco. În fotografie — un aspect nocturn al furnicarului de automobile care străbat cele patru nivele ale „schimbătorului autorutier“ — cum este denumit. Traficul zil-

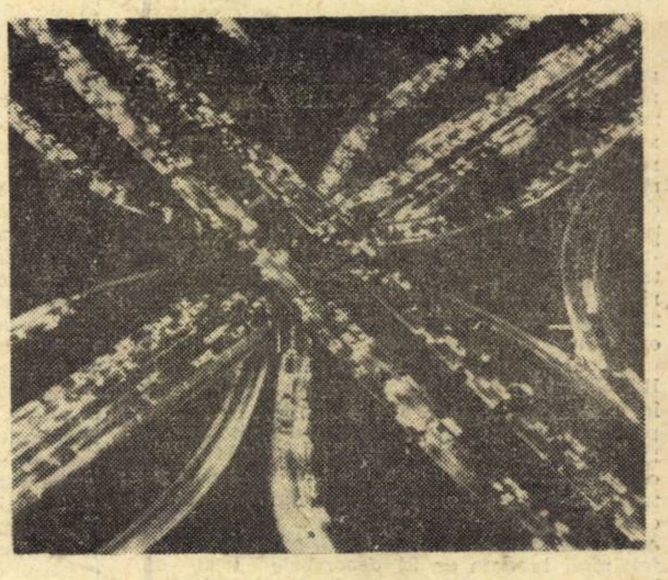

nic: 370 000 de autovehicule. Din acest schimbător pornește și cea mai aglomerată autostradă a lumii — Hollywood-Harbour, pe care circulă zilnic 220 000 de autovehicule. De partea cealaltă a teritoriului S.U.A. — la Chicago, se află cea mai largă autostradă construită pînă în prezent. Ea are 16 piste de circulație — cîte opt de fiecare sens — plus spațiul verde dintre ele.

PRIMUL VAS JAPONEZ CU PROPULSIE MODERNĂ

ÎN ȘANTIERUL naval Ishikawajima-Harima a început construcția primului vas japonez cu propulsie nucleară. Reactorul său va fi furnizat de „Mitsubishi“. El va fi terminat în 1972 și va reprezenta atunci, prin mărimea sa, cel de al patrulea vas atomic din lume construit în scopuri nemilitare, după spărgătorul de gheață sovietic „Lenin“ (16.000 t), vasul comercial american „Savannah“ (22.000 t) și vasul vest-german „Otto Hahn“ (26.000 t).

248 MILIARDE TONE...

COMISIA ECONOMICĂ O.N.U. a evaluat la 248 miliarde tone stocurile de minereu de fier din lume. Cu o rezervă potențială apreciată la 205 miliarde tone, nevoile mondiale sînt deocamdată acoperite pe multe decenii. Pentru viitorul cel mai apropiat, experții prevăd o sporire a exportului minereurilor de fier în primul rînd din partea Australiei, Braziliei și U.R.S.S. Oferta va corespunde probabil cererii abia în anul 1980

STATISTICA INTERNAȚIONALĂ

CAPACITĂȚI NUCLEARE

LA SFÎRȘITUL anului 1967, în 11 țări din lume funcționau 60 centrale nucleare iar alte 51 se aflau în construcție. Din acestea din urmă, 13 au fost terminate în 1968 iar 12 vor intra in funcțiune în 1969. Capacitatea nucleară pe glob (fără Republica Populară Chineză) era, la acea dată, de 10 649 KW. După intrarea în funcțiune a noilor centrale în curs de construcție, ea se va tripla ajungînd la 34 629 MW. După datele Agenției Internaționale pentru Energia Atomică (A.I.E.A.), furnizate de cele 98 țări membre, și publicate de **Problèmes économiques**, (nr. 1069/1968) „capacitatea nucleară pentru 1972 se prezumă la 63 732 MW, adică dublul capacității actuale, plus cea obținută prin intrarea în funcțiune a centralelor în curs de construcție“.

La începutul lui 1968 Anglia depășea S.U.A. în ce privește capacitatea nucleară, dar peste patru ani rolurile vor fi inversate: America va produce de două ori mai multă energie nucleară decît Marea Britanie. La rînd vor veni apoi Franța urmată de U.R.S.S., Canada, Japonia, Spania, R.F.G., Elveția, Italia, Suedia și India. Pe lîngă Spania și India, printre țările ce construiesc primele centrale nucleare, se numără Cehoslovacia, Pakistan, Olanda s.a.

Centralele nucleare în activitate și în construcție la sfîrșitul anului 1967
(în MW)

Țara	În activitate		În construcție		Total	
	Nr	Capacitate	Nr.	Capacitate	Nr.	Capacitate
Anglia	13	4 167,4	3	2 630,0	16	6 797,4
S.U.A.	18	2 834,7	19	12 782,4	37	15 617,1
U.R.S.S.	8	1 167,0	3	563,0	11	1 730,0
Franța	7	1 145,0	4	2 144,0	11	3 289,0
Italia	3	597,0	1	35,0	4	632,0
R.F.G.	4	315,2	5	667,7	9	982,9
Canada	2	225,5	1	1 010,0	3	1 235,5
Japonia	2	169,75	3	1 027,0	5	196,75
Belgia	1	10,5	—	—	1	10,5
Suedia	1	9,0	2	532,0	3	541,0
Elveția	1	7,5	2	656,0	3	663,5
Spania	—	—	3	1 093,2	3	1 093,2
India	—	—	2	580,0	2	580,0
Cehoslovacia	—	—	1	150,0	1	150.0
Pakistan	—	—	1	125,0	1	125,0
Olanda	—	—	1	47,75	1	47,75
Total	60	10 648,55	51	24 043,05	111	34 691,60

PROLETARI DIN TOATE ȚĂRILE, UNIȚI-VĂ !

viața economică

ORIENTARE - DOCUMENTARE - TEORIE • ECONOMIE NAȚIONALĂ - ECONOMIE MONDIALĂ

ANUL VII nr. 4 (282)
VINERI
31 ianuarie 1969
REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA
str. Nicolae Iorga nr. 36
BUCUREȘTI
Telefon 11 78 76
20 PAGINI • 2 LEI

CIFRE ȘI SEMNIFICAȚII

PUBLICAREA unui COMUNICAT cu privire la îndeplinirea planului de dezvoltare a economiei naționale suscită întotdeauna interesul. Oricît de ocupat sau de puțin preocupat ai fi de desprinderea sensului unor cifre, care pentru cei mai puțin avizați ar putea părea prea seci, COMUNICATUL te atrage și îți reține atenția. Unii doresc să pătrundă semnificațiile procesului de creștere economică în laturile sale cele mai intime, alții sînt stîrniți de curiozitatea de a ști cîte autocamioane, televizoare sau frigidere producem anual.

Aceasta pentru început; pentru că nu se poate să nu te lași atras și să nu pătrunzi sensul unor pasaje ca cel care anunță, laconic la prima vedere, dar încărcat de multiplele semnificații ale unei politici desfășurată cu consecvență, că „producția globală industrială obținută în anul 1968 depășește pe cea realizată în întreaga perioadă a primului cincinal (1951—1955)".

Ne-am obișnuit cu toții să judecăm în termenii planificat-realizat și cifrele peste o sută de procente ne dau satisfacții. Ne dau satisfacții pentru că sîntem angajați într-o competiție, o competiție în primul rînd cu noi înșine, de autodepășire, de depășire a ceea ce am reușit să facem pînă acum.

In anul 1968, oamenii muncii, înfăptuind cu entuziasm programul stabilit de Congresul al IX-lea al Partidului Comunist Român și hotărîrile Conferinței Naționale, au obținut noi și importante realizări pe drumul desăvîrșirii construcției socialiste în patria noastră.

In primii trei ani ai cincinalului, producția globală industrială a crescut cu 41,8%, într-un ritm mediu anual de 12,3%, față de 10,7% prevăzut prin planul cincinal pentru această perioadă. Concomitent cu creșterea producției, în anul 1968, au fost realizate produse cu caracteristici superioare, s-a diversificat fabricația în funcție de noile cerințe ale economiei naționale și de exigențele industriei moderne. Nomenclatorul constructiilor noastre de mașini și-a îmbogățit conținutul cu peste 500 de mașini, utilaje, instalații și aparate de tehnicitate ridicată asimilate în fabricație. In ritm mai rapid au crescut față de 1965 produsele care caracterizează o economie modernă: producția de oțeluri aliate, de energie electrică, de aluminiu și aliaje de aluminiu, de mașini-unelte și mijloace de automatizare, de produse chimice și materiale plastice, de fire și fibre chimice, ca și unele bunuri de consum și produse alimentare.

Rezultate bune au fost obținute și în celelalte ramuri ale economiei.

Sînt realizări care se reflectă și în indicatori ai nivelului de trai. Comunicatul poartă dialog și pe această temă și argumentele lui sînt concludente: în anul 1968 s-au vîndut prin unitățile comerțului socialist cu 8,8% mai multe mărfuri decît în 1967 și era firesc să fie așa, pentru că veniturile bănești ale familiilor salariaților au fost cu 8,0%, iar cele ale familiilor de țărani cu 7,9% mai mari decît în 1967. Acest succint tablou se cere completat cu încă cel puțin o cifră: în anul 1968 cheltuielile social-culturale finanțate de la bugetul de stat au fost și ele cu 3 miliarde lei mai mari decît cele din 1967.

Un COMUNICAT reprezintă un material de reflecție. El exprimă o realitate în evoluția ei, care demonstrează elocvent justețea unei politici cu care ne-am identificat destinele.

Ioniță OLTEANU

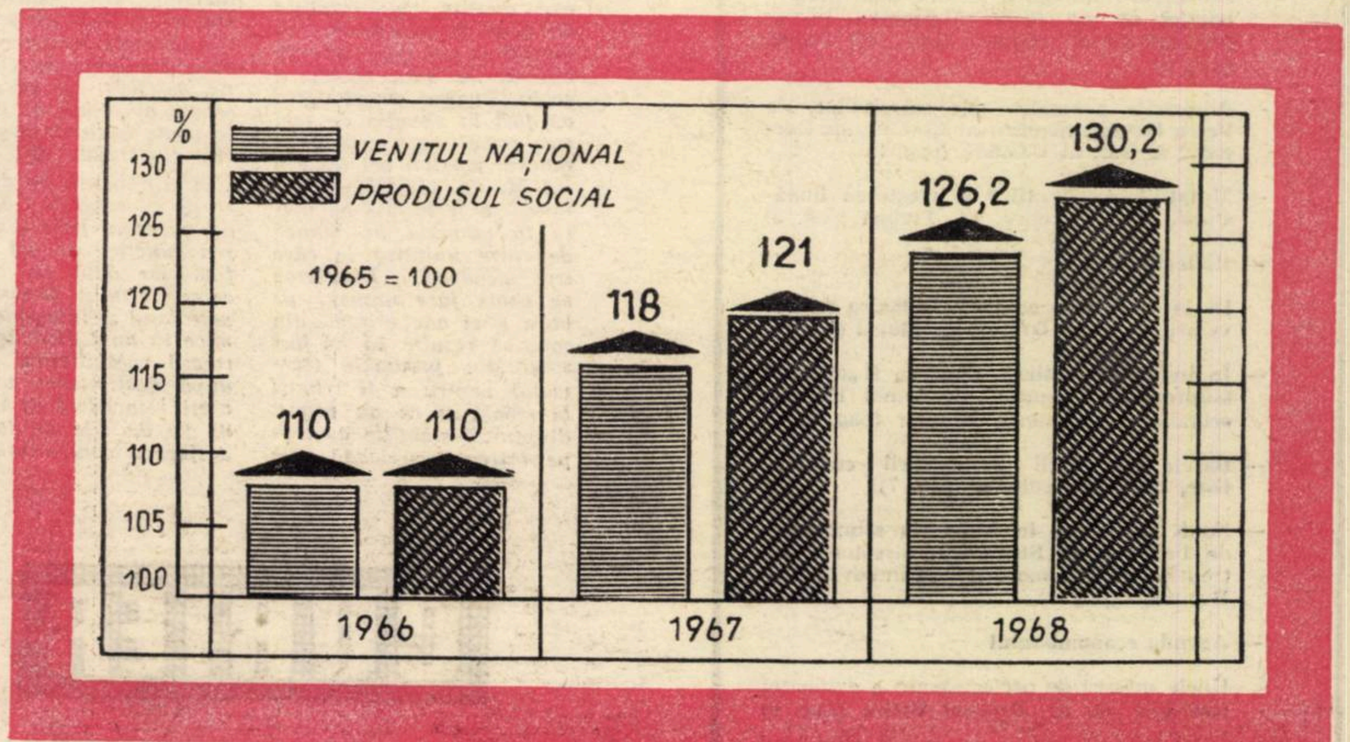

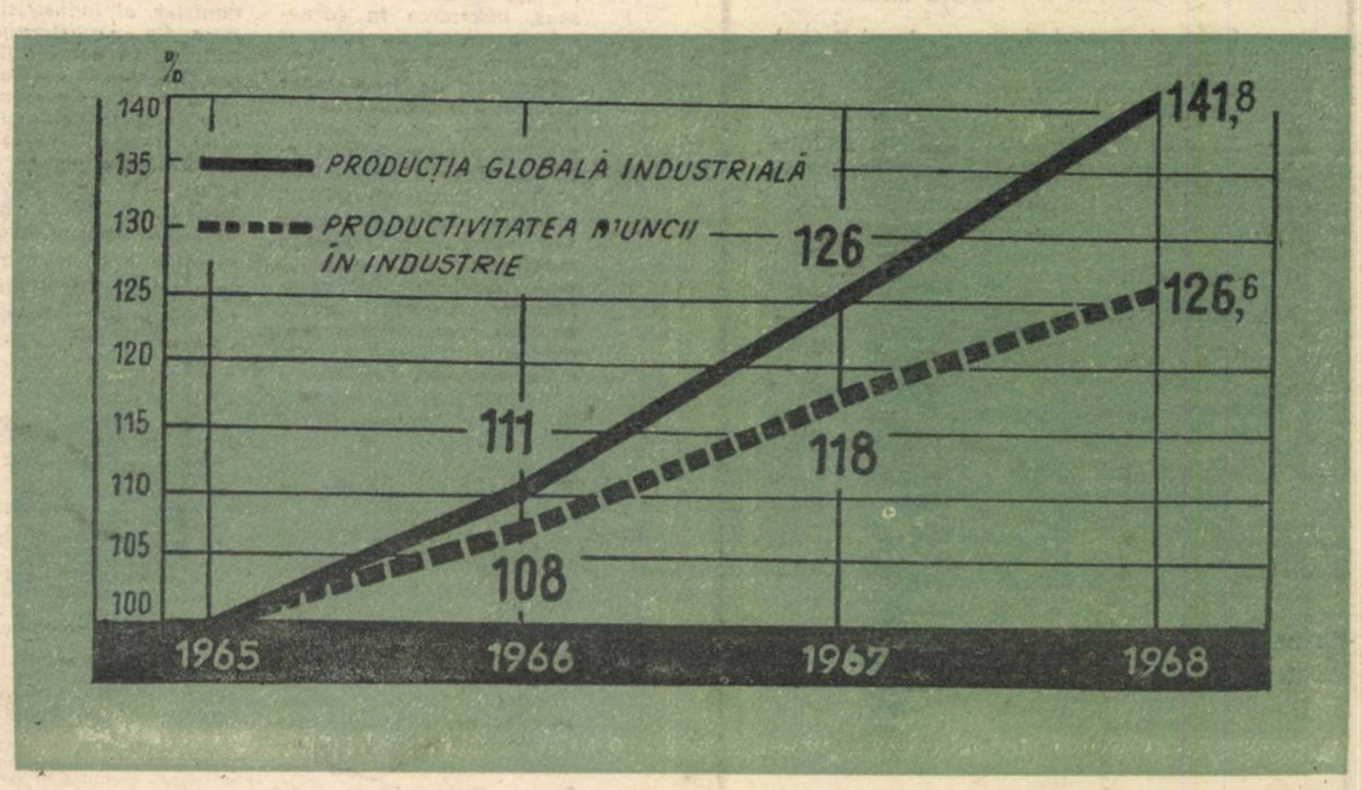

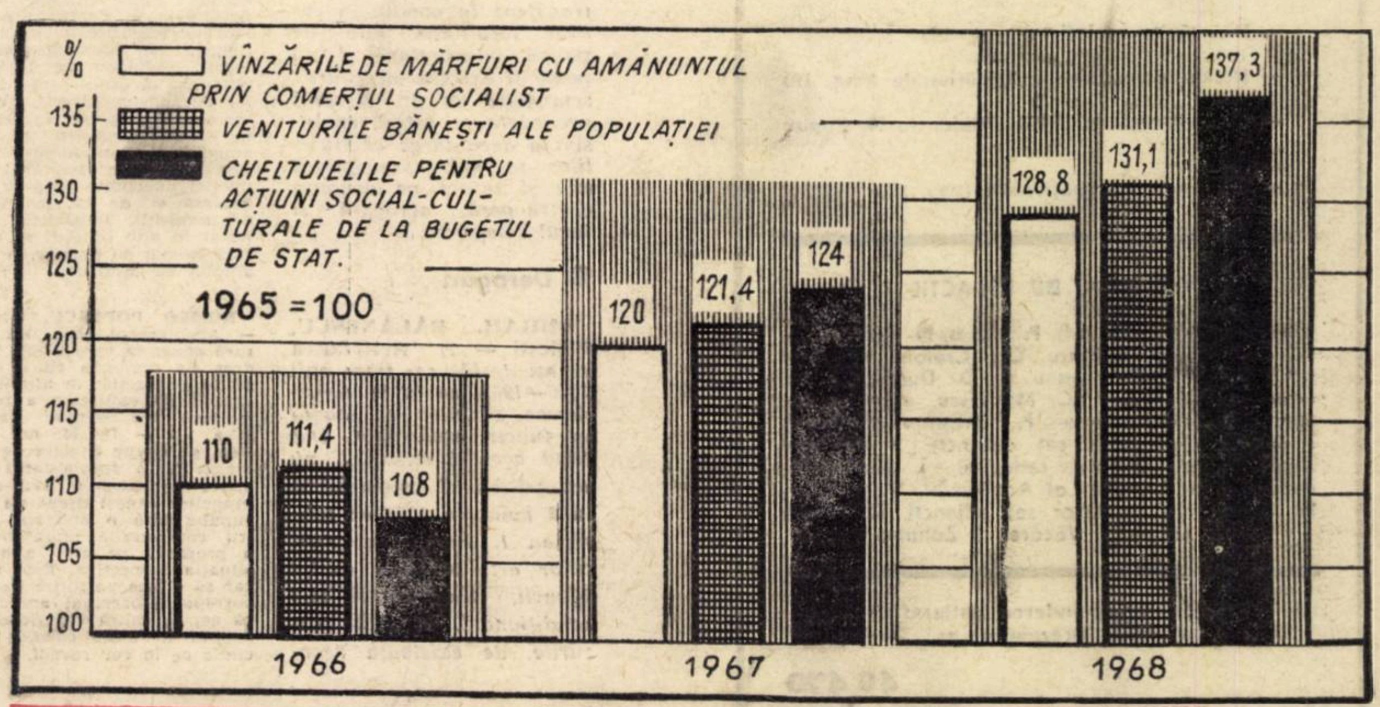

viața economică

Săptămînal editat de Societatea de Științe Economice din România

SUMAR

Nr. 4 din 31 ianuarie 1969

■ ECONOMIE NAȚIONALĂ

— Construcțiile de mașini

Participare dinamică la dezvoltarea economiei, de ing. **Mihai Marinescu**, ministrul industriei construcțiilor de mașini (pag. 3)

— **Adunările generale ale salariaților**, de **Petru Despot**, membru al Comitetului Executiv al C.C. al U.G.S.R. (pag. 3)

— **Mutațiile demografice și creșterea bunăstării**, de conf. univ **Vl. Trebici** (pag. 5)

— **Reflecții :**

De la scheme cu contacte la logica cu trei valori, de acad. **Grigore C. Moisil** (pag. 5)

— **În industria minieră: Cum va fi „abolită" supremația lemnului**, de **Mihai Enache**, economist, Ministerul Minelor (pag. 6)

— **Bazele dezvoltării agriculturii cooperatiste**, de **I. Chirculescu** (pag. 7)

— **Noua salarizare în industria alimentară**, de ing. **George Stoenescu**, directorul întreprinderii de morărit „Dîmbovița" — București (pag. 8)

— **Agenda economistului**

Unele măsuri de perfecționare a evidenței contabile de dr. **Decebal Urdea** (pag. 9)

■ ÎNTREPRINDEREA

— **O știință a eficienței în plină afirmare**, de **M. Rădoi** și **C. Cojocaru** (pag. 10—11)

— **Cadre și răspunderi**, de ing. **Aurel Bozgan** (pag. 10—11)

★

— **Mecanismul economic intern și relațiile de colaborare internațională**, de **Mircea Zara** (pag. 12)

★

■ TEORII • IDEI

— **Legea valorii**, de prof. univ. **I. Rachmuth**, membru corespondent al Academiei (pag. 13)

— **Șantier științific**, de conf. dr. **Gh. Badrus** (pag. 14)

— **Inconsistența unei teorii psiho-comportamentale a creșterii economice**, de **Virgil Ionescu** (pag. 14)

— **Finanțele publice și asigurările sociale** de **Dan Grindea** (pag. 15)

■ ECONOMIE MONDIALĂ

— La Conferința Commonwealth-ului : **Revendicări vitale reafirmate**, de **Dennis Ogden** (pag. 16)

— **Documentar**

Tendințe în evoluția industrială a țărilor din America Latină, de **Maria Desmireanu** (pag. 17)

— **Din țările socialiste** (pag. 18)

— **Relații economice internaționale** (pag. 19)

— **Cariera creierului electronic**, de **N. Popov** (pag. 19)

— **Statistică internațională** (pag. 20)

COLEGIUL DE REDACȚIE

Gh. Dolgu (redactor șef), **P. Alexiu**, **N. Armencoiu**, **Gh. Badrus**, **M. Bulgaru**, **Gh. Crețoiu** (redactor șef adjunct), **T. Cristureanu**, **D. Dumitriu**, **Em. Florescu** **C. Ionescu**, **C. Murgescu**, membru corespondent al Academiei, **P. Năvodaru**, **R. Negru**, **I. Olteanu** (redactor șef adjunct), **V. Petrescu** (secretar general de redacție), **I. Rachmuth**, membru corespondent al Academiei, **V. Rausser**, **N. Simionescu** (redactor șef adjunct), **C. Topor**, **S. Țaigăr**, **I. Văcărel**, **I. Zaharia**

Tiparul : Întreprinderea poligrafică „Informația", str. Brezoianu nr. 23—25.

40 470

CURIER

● Vechime în muncă

ALEXANDRU CHINDRIS, inspector principal, filiala Sighet a Băncii Naționale — *Angajații scoși din producție (serviciu) și trimiși de unitatea în care erau încadrați pentru a urma o școală în scopul pregătirii profesionale sau politice, primind pe tot timpul cît au urmat această școală drepturile prevăzute de lege, au în conformitate cu prevederile pct. IV/1/litera a. din anexa nr. VII la H.C.M. nr. 914/1968, vechimea neîntreruptă în aceeași unitate, cu condiția de a se fi reîncadrat în muncă în cel mult 90 de zile de la data absolvirii școlii. Timpul cît angajații au fost în situația de mai sus, constituie vechime în muncă, potrivit art. 29 din H.C.M. nr. 252/1967 și urmează a fi înscris ca atare în carnetul de muncă de către unitatea la care sînt încadrați. Înscrierea se poate face numai pe baza unei adeverințe din care să rezulte că au fost scoși din producție (serviciu) pentru a fi trimiși la școală și că au primit drepturile stabilite de lege pe întreaga perioadă de școlarizare. În lipsa adeverințelor date în acest sens, înscrierea în carnetul de muncă nu poate fi efectuată.*

Perioada de frecventare a cursurilor școlii tehnice-financiare, în condițiile plecării dintr-o muncă economică și ale reîntoarcerii în aceeași muncă, nu întrerupe vechimea dacă sînt îndeplinite condiții menționate mai sus, la prima întrebare. În caz afirmativ perioada lucrată anterior scoaterii din producție se însumează atît cu perioada de frecventare a școlii cît și cu perioada de muncă prestată după reîncadrare.

● Cheltuieli de transport

COLECTIVUL SERVICIULUI DE APROVIZIONARE, „Electroceramica", Turda — *Interpretarea serviciului financiar al întreprinderii unde lucrați, privind aplicarea Instrucțiunilor nr. 11850/1963, corespunde normelor în vigoare. Prevederea, de excepție, privitoare la posibilitatea decontării efectuate pentru plata transportului cu mijloace de transport în comun în cadrul localității este de strictă interpretare și nu poate fi extinsă la cazurile semnalate de dv. Această prevedere se referă exclusiv la decontarea cheltuielilor privind transportul dus și întors pe distanța dintre gară, aerogară și locul delegării.*

● Derogări

MIHAIL BĂLĂNESCU, Ploiești — *1) Activitatea ce ați desfășurat între anii 1946—1963, se ia în considerare exclusiv ca stagiu în funcții economice. Dat fiind această situație, nu era posibil să fiți încadrat la 8 ianuarie 1964 ca tehnician I. Potrivit dispozițiilor art. 16 din Codul Muncii, transferarea este condiționată, în toate cazurile, de existența acordului angajatului cu efectuarea transferului. Deoarece legislația muncii menționează necesitatea acestui acord, dispozițiile legale în vigoare nu prevăd obligativitatea menținerii salariului avut de angajat înainte de transferare, acesta putînd refuza transferarea ori de cîte ori consideră că aceasta nu i-ar fi avantajoasă.*

2) După 1 august 1960 nu mai este posibil să se dea noi aprobări de derogare de la condițiile de studii.

DUMITRU PLEȘU, municipiul Gh. Gheorghiu-Dej — *1) Față de precizările date de Ministerul Învățămîntului prin Ordinul nr. 966/1964 și în anexe, școala absolvită de dv. nu se poate echivala cu gimnaziul comercial.*

2) Aprobarea de derogare de la condițiile de studii necesare pentru ocuparea funcției de șef birou financiar dată de conducerea fostului. Minister al petrolului și industriei chimice în anul 1960, își păstrează valabilitatea dacă, după desființarea unității, v-ați reîncadrat în termen de 90 de zile de la data desfacerii contractului de muncă, într-o unitate subordonată, fie actualului minister al industriei chimice, fie ministerului petrolului, în aceeași funcție sau în una echivalentă. Dacă v-ați reîncadrat într-o unitate subordonată altui organ central sau consiliului popular județean, este necesară, din partea conducerii acestui organ, o nouă aprobare de menținere a derogării de la condiția de studii prevăzută pentru funcția pe care o ocupați.

ING. CORNEL POPESCU, Turnu Severin. Potrivit dispozițiilor legale în vigoare, planul anual de investiții și de construcții-montaj poate fi depășit la obiectivele cuprinse în listele de titluri sau la lucrări conexe din listele de acțiuni, care condiționează punerea în funcțiune a unor capacități de producție. Aceasta, în situația cînd baza materială necesară este asigurată în cadrul repartițiilor și al fondurilor valutare aprobate, nu se produc perturbații în realizarea și punerea în funcțiune a altor obiective, se respectă succesiunea normală în execuția lucrărilor și contribuie la scurtarea termenului de punere în funcțiune a obiectivelor respective. Dacă depășirile planului anual sînt la lucrări cu caracter social-cultural și edilitare este necesar avizul prealabil al Comitetului de Stat al Planificării. În aceste cazuri, în baza dispozițiilor legale, Banca de Investiții vine în sprijinul organizațiilor de construcții prin creditarea stocurilor ce se creează în vederea depășirii planului anual de construcții-montaj, precum și prin creditarea producției executate pînă la încasarea ei de la beneficiarii de investiții. Depășirea planului în alte condiții se poate face numai cu aprobarea Consiliului de Miniștri.

ROMEO POPESCU, Craiova — Absolventul școlii de cultură generală care a fost încadrat (în perioada cît a muncit în producție) în ultima categorie de calificare a rețelei tarifare, are dreptul (anexa IV-a A — H.C.M. nr. 1.053/1960) să ocupe funcția de tehnician I, în specialitatea meseriei pe care a avut-o ca muncitor. Acest drept nu presupune însă o obligație pentru conducerile unităților de a promova pe cei aflați în situația respectivă. Este necesar să existe posturile vacante corespunzătoare, și aprecierea că cei în cauză vor putea îndeplini în bune condiții sarcinile ce le vor reveni.

SCRISORI

O SURSĂ DE ECONOMII

DUPĂ EXPIRAREA duratei de serviciu, o serie de motoare, transformatoare și aparataj electric de diferite tipuri și puteri, tractoare, pompe, etc., deși n-au atins gradul de uzură fizică maxim, stau în depozite fără a fi utilizate.

Mobilizarea acestui potențial se poate realiza, cu bune rezultate economice prin studierea de către proiectanți a posibilităților de echipare a anumitor obiective cu astfel de utilaje. Miile de motoare electrice care stau nefolosite în diferite întreprinderi pot fi utilizate, de pildă, în cadrul vastei acțiuni de irigații ce se desfășoară în prezent în agricultură. Dintr-un calcul orientativ, rezultă că pentru irigarea a 1.000.000 de hectare sînt necesari 1.200.000 kw în motoare electrice, ceea ce echivalează cu un volum de fonduri de 360.000.000 lei. Prin prevederea utilizării în sistemele de irigații proiectate a miilor de motoare electrice de diferite tipuri și puteri care nu mai sînt folosite în alte sectoare, s-ar putea realiza o economie substanțială.

Atragerea în circuitul economic a acestui potențial necesită organizarea unui sistem informațional eficace, care să faciliteze transferul rapid al mijloacelor fixe disponibile către sectoarele care le pot utiliza. De asemenea, se impune elaborarea unui sistem de cointeresare care să permită stimularea proiectanților pentru transpunerea în practică a unei astfel de soluții generatoare de economii.

R. RADU

VOLUMUL ȘI TERMENUL CREDITULUI PENTRU C+M

ANUL TRECUT, producția de construcții montaj nu a mai fost finanțată de la buget, fiind acoperită pe calea creditului bancar. (în conformitate cu Instrucțiunile Băncii de Investiții nr. 7A/1968). În condițiile acestor instrucțiuni, creditul se acordă în decada I în volum de 1/3 din valoarea lucrărilor planificate, în a II-a de 2/3, iar în a treia în volum egal cu valoarea lucrărilor planificate lunar (rambursarea creditului avînd loc o dată cu virarea valorii producției de către beneficiar, conform programului lunar de lucrări). De observat că obligația băncilor finanțatoare de a vira decadal volumul lucrărilor conform programelor operative, în condițiunile Instrucțiunilor 7A/1968, nu se mai menține. Aceasta duce la mărirea volumului creditului pentru construcții-montaj, care — după părerea mea — apare nejustificată, întrucît necesarul de credite poate fi limitat la cuantumul lucrărilor pe o decadă.

Mărimea nejustificată a volumului creditului generează creșterea dobînzilor suportate de întreprinderile creditate, care pentru un volum de credit de 2/3 din cel acordat lunar, sînt percepute — socot eu — nejustificat.

În vederea îmbunătățirii prevederilor instrucțiunilor, propun ca volumul creditului acordat să fie limitat la mărimea unei decade din programul lunar de lucrări și să aibă caracterul unui credit pe documente de decontare în expediție, menținîndu-se obligația băncilor finanțatoare de a vira decadal volumul lucrărilor afectat fiecărei decade.

Ion BÎRZEANU
economist, Întreprinderea de foraj Craiova

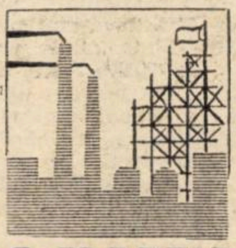

2 MARTIE

CAMPANIA ELECTORALĂ CONTINUĂ SĂ SE DESFĂȘOARE ÎN ÎNTREAGA ȚARĂ. EA REFLECTĂ INTERESUL CETĂȚENESC FAȚĂ DE PROBLEMELE MAJORE ALE VIEȚII NOASTRE POLITICE, ECONOMICE ȘI SOCIALE, ÎNALTA RĂSPUNDERE POLITICĂ ȘI ATAȘAMENTUL PROFUND FAȚĂ DE ȚELURILE PE CARE NI LE-AM PROPUS ȘI CU CARE NE-AM IDENTIFICAT INTERESELE ȘI SIMȚĂMINTELE.

ESTE TOTODATĂ ȘI UN PRILEJ DE BILANȚ AL MARILOR ÎNFĂPTUIRI ALE POPORULUI NOSTRU ÎN CONSTRUIREA SOCIALISMULUI, ÎN DEZVOLTAREA ECONOMIEI NOASTRE, ÎN ÎMBUNĂTĂȚIREA NIVELULUI DE TRAI, ÎN LĂRGIREA NECONTENITĂ A DEMOCRAȚIEI SOCIALISTE.

Construcțiile de mașini

PARTICIPARE DINAMICĂ LA DEZVOLTAREA ECONOMIEI

ing. Mihai MARINESCU
ministrul industriei construcțiilor de mașini

DEZVOLTAREA CONSTRUCȚIEI de mașini — ramură hotărîtoare în asigurarea dinamismului economiei noastre — reprezintă una din cele mai de seamă realizări ale partidului și statului în opera de industrializare socialistă a țării. Ca principal furnizor de mijloace de muncă moderne, industria construcțiilor de mașini a jucat și joacă un rol determinant în promovarea progresului tehnic.

Prin sumele mari de investiții acordate an de an de stat pentru construirea de noi capacități și modernizarea celor existente, industria construcțiilor de mașini a reușit să înregistreze o creștere cantitativă și calitativă și să contribuie astfel în mod hotărîtor la dezvoltarea bazei tehnico-materiale a socialismului în țara noastră și la creșterea resurselor pentru export.

MARCÎND O ASCENSIUNE continuă, industria construcțiilor de mașini a înregistrat în cei 3 ani ai actualului cincinal realizări de seamă. **Ritmul mediu anual de creștere a producției în perioada 1966—1968 a fost de 16,1% față de 13,1% prevăzut în cincinal, sporul de producție obținut pe seama creșterii productivității muncii fiind de 75%.** Aceste succese reprezintă o ilustrare vie a realismului obiectivelor trasate de Congresul al IX-lea al partidului, industria constructoare de mașini îndeplinind cu succes sarcina de a asigura, din producția internă, aproximativ două treimi din necesarul de mașini și utilaje pentru dotarea economiei naționale, sporindu-și totodată substanțial contribuția la lărgirea exportului.

În 1968, prin dezvoltarea accentuată a sectoarelor a căror rămînere în urmă a fost relevată de Congresul al IX-lea al partidului, **producția industriei electrotehnice a crescut cu peste 25%, iar cea a mașinilor-unelte cu 23%.** Sporuri însemnate au fost realizate și în sectoarele electronic și telecomunicații. Producția obținută pe ansamblul ministerului a depășit cu aproximativ 3 miliarde lei nivelul prevăzut în planul cincinal pentru 1968.

Anul ce a trecut s-a caracterizat prin adîncirea procesului de diversificare a producției și de ridicare a caracteristicilor tehnico-funcționale a mașinilor, utilajelor și instalațiilor realizate. **Numai în sectorul construcțiilor de mașini au fost asimilate circa 450 de produse noi, printre care tractorul U-400, instalația de foraj F-200, strungul S.N. 400, echipat cu comandă program, cargoul mineralier de 12 500 tdw, fabricarea primului autoturism românesc „Dacia 1 100" și multe altele.** La rîndul ei, **industria electrotehnică a produs și livrat noi aparataje de înaltă și joasă tensiune, mașini de calculat de birou, elemente electronice de automatizare și altele, iar sistemul de telecomunicații a fost dotat cu un tip nou de centrală automată.**

Diversificarea largă a producției și ridicarea nivelului tehnic al produselor au permis atît satisfacerea mai bună a cerințelor economiei naționale, cît și creșterea, îmbunătățirea structurii, exportului. **În volumul total al exportului țării, ponderea mașinilor și utilajelor livrate în anul trecut a reprezentat 23%,** România afirmîndu-se tot mai mult ca exportatoare de utilaje competitive, lărgindu-și continuu sfera piețelor de desfacere.

ALĂTURI DE ÎNTREGUL popor și lucrătorii din industria construcțiilor de mașini sînt hotărîți să întîmpine cu realizări deosebite în producție cea de-a 25-a aniversare a eliberării patriei și al X-lea Congres al partidului — evenimente cu o deosebită semnificație în viața politică și socială a țării. Sarcinile ce revin ramurii noastre depășesc, în majoritatea lor, prevederile înscrise în planul cincinal: **producția planificată este cu 14,7% mai mare decît cea obținută în 1968 și cu 1,6 miliarde lei peste nivelul preconizat în cincinal. Ritmul mediu anual de creștere a producției globale în perioada 1966—1969 va fi de 15,7%, comparativ cu 14,6%, cît a fost prevăzut pentru această etapă în planul cincinal.**

Înfăptuirea acestor sarcini presupune, în primul rînd — și în acest sens au fost luate numeroase măsuri — ca spațiile de producție, capacitatea mașinilor și utilajelor din dotare să fie folosite cu maximum de eficacitate, ca forța și timpul de muncă al lucrătorilor din toate verigile producției să fie utilizate din plin, domenii în care avem încă serioase rezerve. Anul acesta beneficiem totodată de fonduri de investiții aproape egale cu cele planificate **în perioada 1960—1965, urmînd să fie date în funcțiune 53 de capacități și obiective noi care vor permite mărirea substanțială a volumului producției,** îndeosebi în sectoarele electrotehnic, electronic, mijloace de transport auto, navale și feroviare, mașini-unelte, agregate energetice și altele.

Dezvoltînd experiența dobîndită anul trecut, cînd s-a asigurat realizarea planului de investiții și punerea în funcțiune a obiectivelor planificate, au fost luate din vreme măsuri (elaborarea documentației tehnice, deschiderea finanțărilor, eliberarea terenurilor etc.), astfel încît graficele stabilite în acest an, în colaborare cu constructorul, să fie respectate întocmai. Darea la termen în funcțiune a noilor capacități vor crea condiții pentru realizarea sporurilor de producție planificate și reducerea importurilor.

Ținînd seama de cerințele în continuă creștere ale economiei naționale și de necesitatea de a face față mereu mai bine competiției pe plan mondial, ne vom axa cu intensitate sporită activitatea pe **promovarea tehnicii moderne,** pentru diversificarea sortimentelor și adaptarea lor la cerințele tehnologiei avansate, îmbunătățirea caracteristicilor și parametrilor de exploatare, realizarea unor utilaje cu un înalt grad de automatizare, precum și spre asimilarea unor utilaje sau subansamble componente, în a căror structură intră o pondere însemnată de mecanisme și elemente de mecanică de precizie. În acest sens, **programul de dezvoltare tehnică pe 1969 prevede asimilarea a 950 de produse noi, din care 450 în sectorul electrotehnic.**

Îndeplinirea acestor obiective, va spori și mai mult aportul industriei construcției de mașini la echiparea cu tehnica modernă a tuturor ramurilor economiei naționale, precum și la export. **Volumul de livrări la export pe 1969 va înregistra o creștere de 5,6% față de prevederile din cincinal și de 18,7% față de realizările din 1968.** Ponderea industriei construcțiilor de mașini în exportul global al țării va ajunge în acest an la 25%

Pentru a putea renunța la unele importuri, conducerea de partid și de stat a trasat industriei constructoare de mașini sarcina de a spori tipurile de linii și instalații complexe destinate industriei chimice și prelucrării țițeiului. Va trebui

(Continuare în pag. 4)

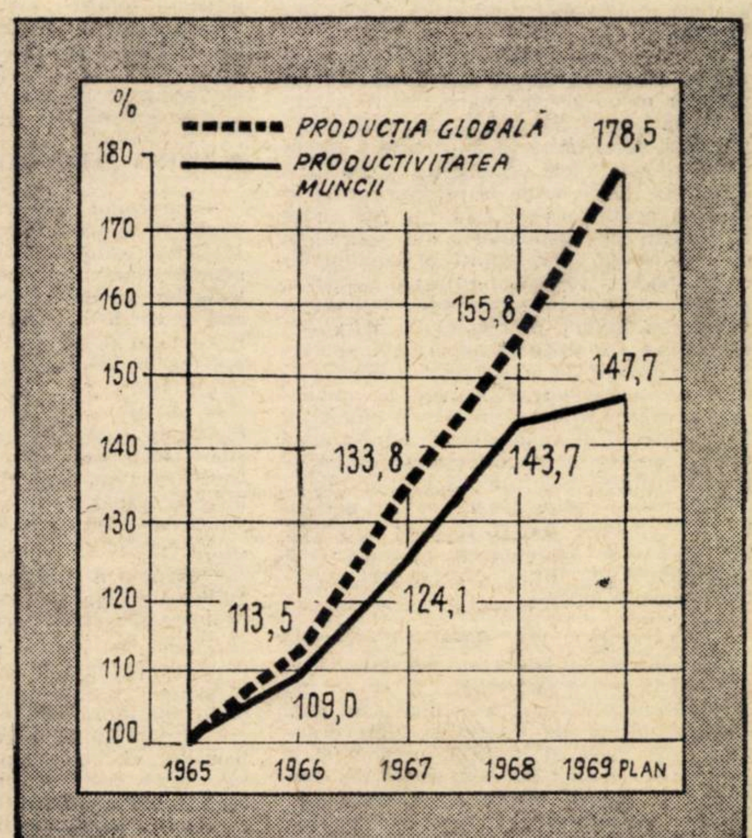

Dinamica producției globale și a productivității muncii în industria construcțiilor de mașini (1965 = 100)

Manifestare a democrației noastre socialiste

ADUNĂRILE GENERALE ALE SALARIAȚILOR

Petru DESPOT
membru al Comitetului Executiv al Consiliului Central al Uniunii Generale a Sindicatelor din România

HOTĂRÎRILE Congresului al IX-lea ale P.C.R., măsurile adoptate de Conferința Națională a partidului și munca consecventă pentru traducerea lor în viață, reliefează puternic preocuparea conducerii de partid pentru dezvoltarea democrației socialiste în viața de stat, economică și social-culturală.

Perfecționarea formelor de organizare, conducere și planificare a economiei naționale, așezarea unei structuri administrativ teritoriale care ține seama de factorii naturali, economici, sociali și de tradiții, creșterea rolului conducător al partidului în toate domeniile vieții materiale și spirituale, manifestarea mai activă a organizațiilor de masă în viața socială, participarea maselor largi de oameni ai muncii la rezolvarea problemelor de stat, economice și social-culturale, sînt cerințe esențiale ale etapei actuale de dezvoltare pe care partidul nostru le rezolvă în mod creator ținînd seama de legile obiective, general valabile, ale construcției socialiste, de particularitățile concrete ale României Socialiste.

Instituirea adunărilor generale ale salariaților și crearea organelor de conducere colectivă în intrprinderi, organizații economice de stat și institute de cercetare științifică, alături de celelalte măsuri de perfecționare a activității economice, creează condițiile pentru adîncirea și lărgirea democratismului socialist în sfera economiei, domeniu hotărîtor al dezvoltării întregii noastre vieți sociale.

Sub conducerea organelor și organizațiilor de partid, începînd de la 20 ianuarie a.c., pe măsura încheierii bilanțurilor anuale și cunoașterii rezultatelor definitive ale activității desfășurate în anul 1968, în întreprinderile și organizațiile economice de stat, industriale, agricole, de construcții, transporturi, cercetări, proiectări și cele comerciale, se desfășoară adunările generale ale salariaților. **Reprezentînd o formă de participare activă a oamenilor muncii la conducerea activității economice, de manifestare a inițiativei creatoare a maselor, adunările generale ale salariaților creează condiții deosebit de favorabile pentru generalizarea experienței pozitive a-**

→

PARTICIPARE DINAMICĂ

(Urmare din pag. 3)

să trecem la producerea în întregime în țară a liniei de 150 000 tone pentru îngrășăminte chimice — care este în curs de însușire — și să asigurăm încă din 1969 condițiile necesare pentru executarea în anii 1970—1971 a unor linii de etilenă, sodă calcinată și a unei fabrici de polietilenă. Pentru aceasta va trebui depusă o muncă asiduă atît din partea serviciilor de concepție din fabrici și uzine, cît și din partea institutelor și centrelor de cercetări și proiectări ale ministerului nostru. Este nevoie ca gîndirea creatoare românească să se afirme din ce în ce mai puternic atît în asimilarea produselor noi, modernizarea celor aflate în fabricația curentă, cît și în îmbunătățirea constructivă a mașinilor și utilajelor executate după diferite licențe.

Acțiunea de asimilare a unor mașini și utilaje, de modernizare și perfecționare a produselor aflate în fabricație va fi înlesnită și de faptul că institutele de cercetări și proiectări ale ministerului vor fi înzestrate cu laboratoare și ateliere pentru experimentări în care să se execute și să se încerce prototipurile realizate pe baza studiilor făcute, precum și cu unele aparate de măsură și control.

ÎNTREAGA ACTIVITATE de producție și de gospodărire a întreprinderilor va fi subordonată și în acest an unui țel esențial: **sporirea eficienței economice.** În această direcție, ne vom concentra atenția îndeosebi spre gospodărirea și folosirea judicioasă în producție a materiei prime de bază — metalul — care are ponderea cea mai mare în prețul de cost al produselor. Au fost luate măsuri în vederea reexaminării critice a normelor de consum, pentru reproiectarea unor repere, produse și subansamble care încorporează în ele mult metal, pentru folosirea pe scară mai largă a înlocuitorilor. Paralel se întreprind acțiuni pentru dimensionarea mai strînsă a stocurilor de materii prime în întreprinderi și pentru înlăturarea oricărei forme de risipă în toate verigile producției. **Prin gospodărirea mai judicioasă a mijloacelor materiale și bănești, preconizăm să obținem beneficii de 1,6 miliarde lei peste volumul stabilit în planul cincinal.**

În acțiunea de gospodărire judicioasă a materiei prime, se simte nevoia unui mai mare ajutor din partea uzinelor furnizoare mai ales pentru livrarea ritmică a sortimentelor cerute de desfășurarea normală a procesului de producție în cantitățile, calitățile și dimensiunile prevăzute în documentațiile tehnice. Întrucît numărul de tipodimensiuni utilizate pentru laminate finite pline, țevi și table ating cifra de 20 000, este necesară, în primul rînd, micșorarea substanțială a numărului de tipodimensiuni pentru a permite optimizarea laminării și, implicit, sporirea producției de laminate. Ministerul nostru, în strînsă colaborare cu Ministerul Industriei Metalurgice, au întreprins încă de anul trecut o acțiune comună de reducere a sortimentelor de laminate și a mărcilor de oțel. Acțiunea începută se cere continuată cu și mai mare perseverență și finalizată, întrucît ea este atît în interesul întreprinderilor, cît și al întregii economii naționale.

Realizarea obiectivelor mobilizatoare care stau în fața industriei construcțiilor de mașini în 1969 — an hotărîtor în realizarea sarcinilor trasate de Congresul al IX-lea și de Conferința Națională a P.C.R. — va permite ca aportul acestei ramuri la promovarea progresului tehnic în toate verigile economiei naționale, la desăvîrșirea construcției socialiste în țara noastră, să sporească considerabil.

ADUNĂRILE GENERALE ALE SALARIAȚILOR

(Urmare din pag. 3)

cumulate, înlăturarea lipsurilor manifestate în anul trecut și stabilirea măsurilor corespunzătoare în vederea îndeplinirii și depășirii sarcinilor cuprinse în planul de stat pe anul 1969.

Ordinea de zi a adunărilor generale ale salariaților cuprinzînd analiza activității desfășurate în anul 1968, sarcinile de plan și angajamentele luate în întrecerea socialistă pe anul 1969, aprobarea contractelor colective de muncă pe anul în curs și alegerea comisiilor de judecată, reflectă caracterul larg al participării maselor de oameni ai muncii la soluționarea problemelor care privesc activitatea complexă a întreprinderilor noastre socialiste.

DESFĂȘURÎNDU-SE sub semnul deplinei adeziuni a celor ce muncesc la hotărîrile adoptate de Plenara C.C. al P.C.R. din decembrie anul trecut, în atmosfera unei puternice emulații stîrnite în rîndul tuturor categoriilor de oameni ai muncii de chemările la întrecere a comuniștilor din București, Timișoara și ale cercetătorilor și proiectanților din cadrul sectorului 7 al municipiului București în cinstea celei de a 25-a aniversări a eliberării patriei și a celui de al X-lea Congres al partidului, adunările generale ale salariaților se remarcă printr-o largă participare a muncitorilor, inginerilor, economiștilor și tehnicienilor la valorificarea cît mai deplină a rezervelor interne și la stabilirea unor angajamente mobilizatoare în întrecerea socialistă pe acest an.

Dezbaterile ce au loc și propunerile valoroase făcute de oamenii muncii, vizează problemele majore de care depinde creșterea eficienței activității economice. Acestea sînt axate pe sporirea indicilor de utilizare a mașinilor, utilajelor, instalațiilor și suprafețelor de producție; reducerea cheltuielilor materiale de producție; ridicarea calității produselor; îmbunătățirea aprovizionării tehnico-materiale; introducerea tehnicii și tehnologiei avansate; organizarea superioară a producției și a muncii; folosirea cît mai deplină a timpului de lucru; întărirea disciplinei de plan, tehnologice, financiare și în muncă; asimilarea de noi produse și perfecționarea celor existente; punerea în funcțiune la termen a obiectivelor industriale și realizarea parametrilor proiectați; pregătirea condițiilor pentru aplicarea noului sistem de salarizare; îmbunătățirea continuă a condițiilor de muncă și social-culturale în întreprinderi și alte asemenea probleme care să facă munca mai productivă și mai eficientă.

O dată cu preocuparea oamenilor muncii pentru valorificarea cît mai deplină a resurselor materiale și umane, aceștia analizează în cadrul adunărilor generale și activitatea desfășurată în anul care a trecut de către comitetele de direcție și consiliile științifice. Experiența de pînă acum ne arată că aceste organe alcătuite din cadre cu funcții de răspundere, din specialiști cu experiență, președinți ai comitetelor sindicatelor și reprezentanți ai salariaților, pot asigura mai bine cuprinderea și rezolvarea multiplelor probleme ale activității economice, fructificarea experienței specialiștilor, a cadrelor valoroase din întreprinderi, a colectivelor de oameni ai muncii. Aprecierile pozitive, criticile și propunerile făcute în cadrul adunărilor la adresa activității comitetelor de direcție și a consiliilor științifice, constituie un prețios ajutor dat de mase acestor organe pentru perfecționarea muncii lor și reflectă interesul sporit al celor ce muncesc față de buna gospodărire a avutului obștesc, proprietatea întregului popor.

CARACTERUL larg democratic și eficiența adunărilor generale se amplifică, prin participarea la dezbaterile ce au loc a reprezentanților organizațiilor sindicale, a organizațiilor de tineret și altor organizații de masă și obștești, precum și a cadrelor cu munci de răspundere din ministere și celelalte organe centrale de stat. Această participare este menită să apropie și mai mult conducerile acestora de preocupările oamenilor muncii din întreprinderi, să unească toate eforturile în direcția înfăptuirii la un nivel calitativ superior a sarcinilor cuprinse în planul de stat pe acest an.

Sindicatele din țara noastră, care cuprind în rîndurile lor salariații întreprinderilor și instituțiilor de stat — ce reprezintă aproape un sfert din populația țării, — prin activitatea pe care o desfășoară lărgesc sfera de participare a maselor la întreaga viață politică, economică și social-culturală a țării.

Participînd activ la organizarea și desfășurarea adunărilor generale ale salariaților, comitetele sindicatelor sînt chemate ca prin președinte să aducă o contribuție activă la pregătirea dării de seamă, să facă cunoscut adunărilor generale părerea organului sindical asupra activității trecute și sarcinile ce-i revin pe acest an, să prezinte spre aprobare angajamentele luate în întrecerea socialistă de către colectivul de muncitori, tehnicieni și ingineri ai întreprinderii. De asemenea, întregul comitet al sindicatului are datoria să participe activ la stabilirea măsurilor în vederea îndeplinirii exemplare a planului pe anul 1969, a angajamentelor luate și îmbunătățirea condițiilor de muncă.

Reprezentanții salariaților care au fost aleși de adunările generale ca membri ai comitetelor de direcție, au posibilitatea de a prezenta în fața celor care le-au dat mandatul, munca depusă de ei, aprecierile lor asupra metodelor de muncă folosite de comitetul de direcție, contribuția adusă de salariați la înfăptuirea hotărîrilor și deciziilor luate în cadrul acestui organ. Aportul acestor reprezentanți la activitatea de conducere a întreprinderilor, sugestiile și propunerile făcute de oamenii muncii la adresa activității comitetului de direcție și a reprezentanților, contribuie la adîncirea democratismului socialist în conducerea verigilor de bază ale economiei, la împletirea armonioasă a intereselor generale ale economiei și întreprinderilor cu interesele personale ale salariaților.

Una din concluziile esențiale pe care se cere să o tragem, este aceea de a valorifica la maximum învățămintele reieșite din dezbaterile adunărilor generale ale salariaților. În acest spirit apare necesar ca atît conducerile ministerelor și celorlalte organe de stat, cît și comitetele de direcție, consiliile științifice din institutele de cercetări, consiliile de administrație din întreprinderile agricole, organele sindicale de la toate nivelele, să examineze cu toată răspunderea problemele ridicate în adunările generale, să manifeste maximum de solicitudine și să treacă imediat la rezolvarea lor corespunzătoare.

Prilej de puternică afirmare a democratismului socialist în viața noastră economică, adunările generale ale salariaților sînt chemate să marcheze un stadiu calitativ superior al participării oamenilor muncii la conducerea și organizarea producției, la înfăptuirea măsurilor stabilite de partid și guvern pentru creșterea potențialului economic al României și ridicarea pe această bază a bunăstării poporului.

DIN DEZBATERILE ADUNĂRILOR GENERALE ALE SALARIAȚILOR

• SCHELA DE EXTRACȚIE-BĂICOI:

— necesitatea ca în acest an să se ia toate măsurile pentru o atentă urmărire a producției sondelor. Este nevoie să se întocmească grafice de talonare și de deparafinare a sondelor, astfel încît să se cunoască zilnic potențialul fiecăreia dintre ele;

— deoarece timpul neproductiv înregistrat de brigăzile de intervenții, reparații capitale și probe de producție a fost anul trecut ridicat, s-a propus comitetului de direcție și Direcției generale coordonatoare să organizeze fără întîrziere cursuri de pregătire profesională a personalului existent și a viitorilor sondori.

— în scopul reducerii cheltuielilor pe tona de țiței extras, au fost propuse numeroase soluții privind raționalizarea unor parcuri și a unor rețele de conducte, introducerea elementelor de tehnică nouă, micșorarea consumurilor de aburi, energie electrică și apă, precum și îmbunătățirea organizării locurilor de muncă.

• UZINA „TEHNOFRIG"—CLUJ:

— în scopul obținerii la multe locuri de producție a unei economii de timp de 15—30%, comitetul de direcție să întreprindă măsuri ca, pe lîngă asigurarea locurilor de muncă cu materii prime, să creeze condiții optime pentru introducerea unor procedee tehnologice înaintate, precum și S.D.V.-uri cu un grad sporit de tehnicitate;

— deoarece în soluționarea unor probleme majore ale producției, o serie de studii se lungesc mult în timp, fără a se transforma în planuri de măsuri concrete, s-a opinat pentru modernizarea activității de concepție, începînd cu organizarea serviciilor respective.

— pentru a contribui la realizarea sarcinilor de plan și a angajamentelor luate în întrecere, muncitorii și tehnicienii din turnătorie au hotărît ca printr-o serie de măsuri (îmbunătățirea coeficientului de utilizare a timpului de lucru, a mașinilor și instalațiilor, extinderea mecanizării operațiilor de formare, pregătirea amestecurilor, dezbaterea pieselor turnate etc.), să obțină peste sarcinile de plan 20 de tone piese pentru utilajele necesare industriei alimentare și să economisească mai bine de 19 tone de materii prime și materiale.

• FILATURA DE MĂTASE NATURALĂ DIN LUGOJ:

— problema principală care a făcut obiectul dezbaterilor, este lipsa materiilor prime, respectiv a gogoșilor de mătase. Din această cauză întreprinderea, pentru care s-au investit aproximativ 22 milioane lei, nu lucrează decît cu 29% din capacitate.

— în cadrul adunării s-a subliniat necesitatea intensificării acțiunii de extindere a culturii viermilor de mătase de către unitățile agricole. Unii vorbitori s-au referit la faptul că un ha de duzi pitici, care poate fi amplasat în orice teren — chiar în cel supus eroziunilor — este mai rentabil decît un ha de roșii. Un astfel de studiu se află de mult timp la Consiliul Superior al Agriculturii.

— s-a insistat ca atît Ministerul Industriei Ușoare, cît și Consiliul Superior al Agriculturii să ia urgente măsuri pentru a asigura filatura cu materia primă de care are nevoie.

• UZINA „METALICA"-BUCUREȘTI:

— subliniindu-se că produsele întreprinderii au ca beneficiar principal agricultura (schele metalice pentru sere, cazane pentru producerea apei calde sau aburilor de joasă presiune utilizate la instalațiile de încălzire centrală, adăpători și grilaje pentru boxe folosite în marile complexe de creștere a animalelor), au fost reliefate o serie de aspecte care condiționează bunul mers al producției în acest an;

— necesitatea întăririi disciplinei în muncă și folosirii din plin a timpului de lucru (în anul trecut, în timp ce întreprinderea a fost nevoită să aducă muncitori de la distanțe de 40—50 km, s-au înregistrat peste 34 000 ore absențe nemotivate);

— așezarea pe noi baze a colaborării cu unele întreprinderi, în vederea respectării cu strictețe a disciplinei contractuale (în 1968, uzina „Feroemail"-Ploiești a executat cu mari întîrzieri emailarea corpurilor și capacelor necesare adăpătorilor);

— Uniunea Națională a Cooperativelor Agricole de Producție să indice cu maximum de urgență care sînt beneficiarii în acest an, întrucît există produse în stoc și uzina nu are cui să le livreze.

INVESTIȚII

• *Termenul stabilit de intrare în funcțiune a* **Rafinăriei-Pitești** *este periclitat, printre altele, și din cauza neprimirii de către* **Întreprinderea de montaj-București, Șantierul Pitești,** *a unor cantități însemnate de utilaje de la diferiți furnizori.* **Uzina „Grivița roșie"-București** *n-a livrat nici pînă în prezent 119 tone părți componente ale unor coloane de fracționare, care aveau termene contractuale 30 iulie și 30 octombrie 1968.* **Uzina de utilaj chimic-Ploiești** *urma să livreze la 15 ianuarie 1969 tot pentru construcția Rafinăriei Pitești, circa 13 tone schimbătoare de căldură, dar acestea n-au sosit pînă acum pe șantier. Un alt furnizor de utilaje pentru investiția amintită, care nu și-a respectat obligațiile contractuale asumate, este* **Uzina „Vulcan"-București.** *Ea are o restanță de circa 510 tone părți din cazanul nr. 3 de la Centrala electrică de termoficare.*

• *Instalația de furfurol de la* **Fabrica de tananți „Argeșul" din Pitești** *trebuia pusă în funcțiune la 30 decembrie 1968.* **Uzina „23 August"-București** *n-a livrat însă 5 bucăți autoclave pentru hidroliză, deși ultimul termen contractual a expirat la 15 decembrie 1968. Două cisterne pentru acid clorhidric trebuiau să fie furnizate de* **Uzina de pompe-București,** *dar aceste utilaje n-au sosit încă pe șantier.*

• *Secția de preparate (cu o capacitate de 4 500 tone/an) a* **Întreprinderii de industrializare a cărnii-Pitești** *trebuia să intre în funcțiune la sfîrșitul anului trecut. Printre utilajele care lipsesc din fluxul tehnologic se numără și cele 3 pompe ce urmau să fie livrate de* **Uzina de pompe-București** *în trimestrul I al anului 1968. De asemenea,* **Uzina mecanică-Timișoara** *n-a respectat data de 30 octombrie 1967, ca termen de livrare a 10 celule de afumare-fierbere.*

REFLECŢII

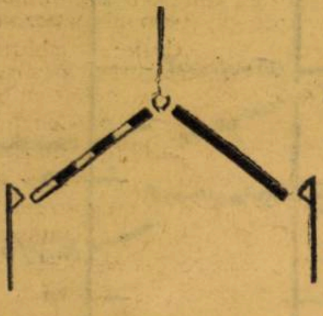

M-AM REFERIT data trecută la necesitatea unei instituţii intermediare între institutele Academiei şi producţie. Voi da un exemplu dintre cele care mă privesc pe mine personal. Să considerăm ceea ce se numeşte teoria schemelor cu contacte şi relee, a circuitelor cu tranzistori, cu tuburi electronice şi aşa mai departe, adică ceea ce numim, pe scurt, teoria structurală a automatelor finite. Astfel de automate finite sînt nu numai maşinile care lucrează cu program dar tot atît de mult sînt şi calculatoarele electronice. În funcţionarea acestor automate finite avem uneori de-a face cu ceea ce se numeşte contacte. Un contact este o lamă metalică care poate lăsa deschis sau poate închide un circuit electric. Un contact are deci două poziţii. S-a insistat destul de mult în ultimii 10—15 ani în multe părţi ale lumii şi foarte mult şi în ţara noastră asupra faptului că un contact poate fi deschis sau închis, tot astfel după cum o judecată poate fi adevărată sau falsă. Se întrebuinţează logica matematică, algebra logicii pentru a studia circuitele cu contacte ; într-un mod analog, pentru a studia şi proiecta circuitele cu tuburi electronice sau cu tranzistori. Să considerăm însă un contact ca cel din fig. alăturată. Un astfel de contact poate să închidă un circuit sau celălalt, dar poate să se afle şi într-o poziţie intermediară, în care amîndouă circuitele sînt deschise. Aşadar, un astfel de contact nu are două poziţii, ci are trei poziţii. Acestuia nu-i mai putem aplica algebra

DE LA SCHEME CU CONTACTE LA LOGICA CU TREI VALORI

acad. Grigore C. MOISIL

cu două valori, de care am vorbit înainte, ci trebuie să aplicăm o algebră cu trei valori.

Totuşi, s-a încercat să se facă calcule, să se proiecteze circuite cu contacte şi relee în care nu se ţine seama decît de cele două poziţii extreme. Atunci reiese o nepotrivire între teorie şi practică.

O cercetare teoretică care nu este făcută în vederea unei aplicări practice are valoarea ei ca cercetare teoretică. Dar o cercetare făcută în vederea unei aplicaţii practice imediate, care nu se aplică la practica imediată, nu are nici o valoare ; poate că sînt niţel prea tare, ar fi mai bine să spunem că nu are deocamdată nici o valoare, are o valoare provizorie, care poate să declanşeze o altă teorie mai apropiată şi care, aceasta, să aibă valoare.

Acesta este, de exemplu, cazul teoriei de care am vorbit mai sus, în care s-a amintit de algebra logicii cu două valori — adevăr şi fals —, precum şi de contactele cu două poziţii — deschis-închis. Este o teorie pe care am numit-o „funcţionarea ideală a contactelor", teorie care nu se poate aplica decît într-o primă aproximaţie. Fenomenele care nu coincid cu această teorie sînt numite de ingineri fenomene de „hazard". Aceste fenomene nu sînt întîmplătoare ; este vorba doar de un nume dat unui fenomen recunoscut astăzi că nu e întîmplător. Asupra unor astfel de fenomene s-a ţinut la Bucureşti, la începutul lui octombrie, un simpozion internaţional sub egida IFAC-ului (Federaţia Internaţională de Comandă Automată.) Eu aş vrea să subliniez lucrul următor. Se pare că foarte multe dintre deficienţele funcţionării circuitelor cu contacte şi relee se datoresc faptului că proiectarea acestor circuite nu a ţinut seama de fenomenele de „hazard" şi nu le-a corectat, întrebuinţînd, aşa cum facem noi la Bucureşti, logica cu trei valori în loc de aceea cu două valori. Aici cercetările sînt în stare pur teoretică. Ele nu pot fi duse mai departe fiindcă este nevoie să existe o **instituţie** care să poată organiza un **grup de încercări** în fabrici, de cercetări împreună cu inginerii care lucrează în institutele de proiectare. Aceasta este o formă de a **prelua** cercetarea ştiinţifică de la omul de ştiinţă care face cercetarea în domeniul institutelor Academiei pentru a o preda cercetării ştiinţifice din institutele departamentale.

UN PROCES CU PROFUNDE SEMNIFICAŢII

MUTAŢIILE DEMOGRAFICE ŞI CREŞTEREA BUNĂSTĂRII

CUMULÎND CALITATEA de producătoare a bunurilor cu cea de consumatoare, populaţia se defineşte ca factor prim al producţiei sociale şi ca finalitate a acesteia. În zona acestei relaţii primare, în care populaţia se confruntă cu economia, producţia cu consumul, variabilele demografice se însoţesc cu cele economice într-o textură care este hotărîtoare, deopotrivă, pentru eficienţa întregii producţii sociale şi pentru nivelul de trai al populaţiei.

Într-o formulare explicită şi voit simplificatoare, volumul şi structura populaţiei economice active — la un nivel dat de organizare a economiei naţionale şi de înzestrare tehnică a acesteia —, determină cantitatea de bunuri materiale şi de servicii, gradul de satisfacere a necesităţilor întregii populaţii. Deşi deosebit de importantă, populaţia activă şi structura ei nu epuizează problema relaţiei economie-populaţie. Numeroase alte structuri demoeconomice, în configuraţii specifice fiecărei populaţii, îşi au aria lor de influenţă bine delimitată. Structura populaţiei active presupune o anumită structură socio-profesională, o anumită repartiţie — în fond tot structură — a populaţiei în sectoarele primar, secundar şi terţiar de activitate, o răspîndire a acesteia pe întinsul ţării — structură teritorială. Structura întregii populaţii, în raport cu caracteristicile socio-economice, este o repartiţie a acesteia pe mediul urban şi pe cel rural şi, ceea ce este deosebit de important, pe categorii şi clase sociale.

Modificările structurale ale populaţiei, evoluţia ascendentă a acestor structuri către o structură „optimă" au o profundă semnificaţie pozitivă şi se înscriu, în ultimă analiză, ca un factor de progres social, în sensul plenitudinar al cuvîntului. Acest lucru se impune cu toată evidenţa : o populaţie în structura căreia predomină cei ocupaţi în ramurile neagricole, în cadrul căreia se dezvoltă rapid şi se afirmă tot mai mult profesiuni specifice tehnicii moderne, în care creşte ponderea celor cu un nivel mai ridicat de instruire, în care populaţia urbană devine tot mai numeroasă, în care clasa muncitoare capătă o pondere mai ridicată, este — celelalte condiţii fiind egale — o populaţie calitativ superioară uneia în care caracteristicile amintite sînt la un nivel mai scăzut. Ceea ce este însă mai puţin evident şi nu apare nemijlocit este mecanismul prin care se realizează asemenea mutaţii, măsura în care variabilele demografice şi cele economice, într-un context dialectic, îşi transferă, pe rînd, rolul de factori şi cel de consecinţe.

● Schimbări în stratificarea populaţiei

CEEA CE S-A PETRECUT în ultimii 15—20 ani în România în structura populaţiei, pe fundalul istoricelor procese politice şi economice, ritmul şi densitatea cu care s-au realizat conferă modificărilor structurale ale populaţiei caracterul unor adevărate mutaţii, cu consecinţele ce rezultă de aici. La stratificarea de astăzi a populaţiei a contribuit hotărîtor mobilitatea ei — teritorială, profesională, socială — desfăşurată cu o cadenţă tot atît de vie pe cît a fost de viu ritmul industrializării socialiste — de care este organic legată — şi întregul dinamism al economiei noastre naţionale.

Prima atestare ne-o oferă mutaţiile survenite în populaţia activă a ţării. Cu puţine decenii în urmă populaţia activă în agricultură se ridica la aproape patru cincimi din întreaga populaţie activă a ţării, iar populaţia activă din industrie şi construcţii reprezenta doar 8,5%, vădind caracterul agrar al economiei noastre. Procesul de îndreptare a acestei disproporţii îl constituie de fapt procesul industrializării socialiste ; cu primul plan cincinal proporţia începe să se schimbe în favoarea industriei şi a ramurilor neagricole. Disparitatea încă existentă în ce priveşte nivelul productivităţii muncii din industrie şi agricultură, ca urmare a nivelului diferit de înzestrare tehnică a muncii, face ca o asemenea deplasare structurală să aibă o profundă semnificaţie pozitivă pentru creşterea productivităţii întregii munci sociale, respectiv a venitului naţional. De aceea, trecerea populaţiei din agricultură spre industrie şi alte ramuri neagricole este echivalentă cu o creştere a nivelului de trai.

Şi mai semnificativă este urmărirea unor asemenea mutaţii pe cele trei sectoare ; primar, secundar şi terţiar, cu tot caracterul relativ convenţional al acestei împărţiri. Iată cum a evoluat structura populaţiei active pe aceste sectoare, consemnată de recensămintele populaţiei din 1930, 1956 şi 1966 şi de estimaţia din 1967. (vezi tabelul nr. 1).

Tabel nr. 1

	1930	1956	1966	1967
Total populaţie activă	100,0	100,0	100,0	100,0
Sector primar (agricultură şi silvicultură)	76,7	69,7	57,1	53,8
Sector secundar (industrie şi construcţii)	8,5	16,6	24,6	27,1
Sector terţiar (comerţ, transport, servicii, învăţămînt etc.)	14,8	13,7	18,3	19,1

● Descifrarea unor deplasări structurale

PESTE PUŢIN TIMP — se estimează că aceasta va avea loc în 1970 — populaţia activă din industrie şi celelalte ramuri neagricole ale economiei naţionale va ajunge să deţină aproximativ jumătate din întreaga populaţie activă a ţării. Desigur, populaţia activă din agricultură reprezintă o pondere încă însemnată, dar ritmul cu care creşte populaţia activă neagricolă este unul din cele mai ridicate. Mai trebuie reţinută semnificaţia unei alte deplasări structurale pozitive : creşterea greutăţii specifice a populaţiei ocupate în sectorul terţiar. Această tendinţă — caracteristică societăţii moderne, intim legată de importanţa crescîndă a învăţămîntului, ştiinţei, dar şi a serviciilor — se afirmă în ţara noastră rapid : în 1967 aproape o cincime din populaţia activă era ocupată în sectorul terţiar.

Pentru descifrarea influenţei pozitive pe care o anumită structură a populaţiei active o exercită asupra nivelului de trai au importanţă două elemente : aşa numiţii indici de activitate şi durata medie a vieţii active. Indicii de activitate — proporţia populaţiei active în totalul populaţiei, a populaţiei active masculine şi feminine în totalul populaţiei masculine, respectiv feminine, şi pe ani de vîrstă — arată proporţia foarte ridicată a populaţiei active în întreaga populaţie a ţării : în 1960, aproximativ 54,3% în populaţia totală, aproape 61% în populaţia masculină şi circa 48% în populaţia feminină. Gradul ridicat de ocupare a resurselor de muncă este confirmat şi de indicii foarte ridicaţi de activitate, pe grupe de vîrstă (vezi tabelul nr. 2).

Conf. univ. Vl. TREBICI

⟶

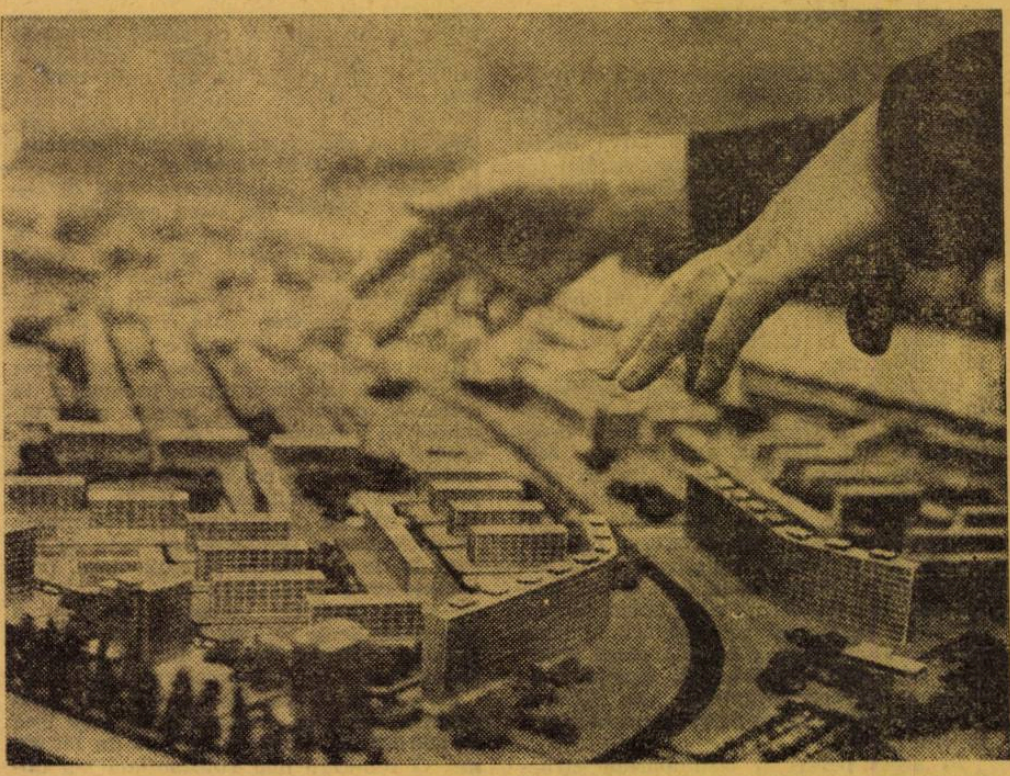

Se naşte un nou cartier

Tabel nr. 2

Grupe de vîrstă	Indici de activitate (%) în 1966	
	Masculină	Feminină
20—24	90,8	74,3
25—29	97,2	78,5
30—34	98,3	78,4
35—39	98,4	78,7
40—44	97,9	78,1
45—49	96,7	75,2
50—54	94,0	71,3
55—59	89,6	58,8
60—64	67,5	41,5

Proporţia ridicată a populaţiei active feminine la vîrstele cele mai active din punct de vedere economic, atestînd participarea femeilor la munca socială, este în acelaşi timp o indicaţie asupra nivelului de trai: trecerea de la statutul de „casnică" la un statut profesional, încadrat în producţia socială, este, prin ea însăşi, un factor de creştere a nivelului de trai.

Cu numeroase implicaţii economice, dar şi sociale generale, se înscrie creşterea greutăţii specifice a salariaţilor în populaţia activă: cei aproximativ 4,8 milioane de salariaţi în 1968 — cu un spor de 500 000 faţă de 1965 şi cu 112 000 faţă de 1967 — reprezintă aproape 50% din întreaga populaţie activă. Creşterea acestei ponderi este echivalentă cu sporirea greutăţii specifice a salariului în veniturile totale ale populaţiei şi ca atare este echivalentă cu ridicarea bunăstării întregii populaţii.

Semnificaţia pozitivă a indicilor de activitate ai populaţiei României reiese şi mai limpede dacă îi comparăm cu cei din alte ţări. Dintr-un material al O.C.D.E., „Statistiques de la population active", rezultă că indicii de activitate în ţările membre O.C.D.E. sînt relativ reduşi şi au tendinţa de scădere (populaţia activă în % faţă de populaţia totală):

Tabel nr. 3

	1959	1966
R.F. a Germaniei	46,6	44,6
Franţa	41,2	39,4
Italia	41,1	36,0

Proporţia populaţiei inactive este foarte ridicată, ceea ce presupune o „presiune" puternică a acesteia asupra populaţiei active. Explicaţia trebuie căutată atît în procesele de îmbătrînire demografică care afectează populaţiile respective, dar şi în particularităţile economice ale ţărilor amintite, în gradul redus de ocupare a resurselor de muncă şi altele.

Deosebit de sugestivă este evoluţia duratei medii a vieţii active — durată în care o persoană face parte din populaţia activă. Cu aproximativ trei decenii în urmă, din cauza duratei medii de viaţă scăzute, durata medie a vieţii active reprezenta circa 80% din intervalul de vîrstă al populaţiei active; în prezent această proporţie este de aproximativ 94%, ceea ce înseamnă un spor considerabil al potenţialului de muncă.

● *Fluxurile migratorii şi urbanizarea*

O ALTĂ MUTAŢIE structurală cu multiple consecinţe economice, sociale, culturale, este aceea a proporţiei populaţiei urbane şi rurale. Industrializarea socialistă, opţiunile în politica repartizării teritoriale a forţelor de producţie, urbanizarea, au determinat o puternică mobilitate a populaţiei ţării, fluxuri migratorii interne, în cadrul general al coordonatelor planificării economice.

Ca urmare, ponderea populaţiei urbane a crescut sistematic, cu un ritm deosebit de accelerat în ultimii ani (în %): (vezi tabelul nr. 4).

Creşterea populaţiei urbane reprezintă în fapt sporirea populaţiei neagricole, înscriindu-se în final ca o creştere a nivelului de trai. Desigur, acesta nu este decît un aspect, deoarece viaţa în oraş presupune şi o serie de alte avantaje de ordin cultural, social, urbanistic — tot atîtea componente ale nivelului de trai.

Cea mai profundă mutaţie de structură a populaţiei României în anii socialismului este cea socială: s-a schimbat radical structura populaţiei pe categorii şi clase sociale. Tabloul pe care ni-l oferă structura populaţiei pe categorii sociale, consemnat la recensămintele din 1956 şi 1966, este cît se poate de revelatoriu: (vezi tabelul nr. 5).

În acest peisaj al schimbărilor structurale reţine atenţia creşterea greutăţii

Tabel nr. 4

Anii	Populaţia totală	Populaţii	
		Urbană	Rurală
1912	100,0	16,3	83,7
1930	100,0	21,4	78,6
1948	100,0	23,4	76,6
1956	100,0	31,3	68,7
1966	100,0	38,2	61,8

Tabel nr. 5

	1956	1966
Total populaţie	100,0	100,0
Categoria socială:		
Muncitori	23,7	39,9
Intelectuali-funcţionari	13,3	12,3
Ţărani cooperatori	7,2	38,6
Ţărani cu gospodării individuale	51,2	5,2
Meseriaşi cooperatori	1,0	2,3

specifice a muncitorilor de la ceva mai mult de o cincime din populaţia ţării la aproximativ două cincimi, şi aceasta într-un interval de numai 10 ani! Nu mai puţin semnificativă este sporirea ponderii ţăranilor cooperatori. Ca o consecinţă generală, au crescut veniturile populaţiei obţinute din sectorul socialist.

Acestor schimbări li se asociază adînci modificări în structura profesională a populaţiei, concomitent cu creşterea nivelului de instruire: se afirmă tot mai mult profesiile hotărîtoare pentru dezvoltarea continuă a economiei naţionale, a industriei şi ramurilor ei; calificarea, gradul de instruire înregistrează progrese sistematice an de an. Corolarul tuturor acestor procese se exprimă dialectic în crearea unor premise tot mai bune pentru creşterea eficienţei muncii sociale şi ridicarea bunăstării populaţiei.

ÎN INDUSTRIA MINIERĂ

CUM VA FI „ABOLITĂ" SUPREMAŢIA LEMNULUI

PÎNĂ ACUM 10 ANI, lemnul rotund de mină, în special de esenţă răşinoasă, reprezenta materialul preponderent folosit în operaţiunile de susţinere a lucrărilor de acces în zăcămînt, de deschidere şi pregătire (puţuri, galerii orizontale şi înclinate, suitori etc.) şi de susţinere în abatajele de extracţie (abatajele camere se susţineau exclusiv cu lemn). În aceste condiţii consumul de lemn rotund de mină, pentru producţia din anul 1959, a fost de 390 000 mc, ceea ce a reprezentat 53,4 mc/1000 t cărbune. **Ni se pare concludent să arătăm că la nivelul producţiei prevăzute în 1975 necesarul de lemn — în condiţiile de susţinere din anul 1959 — ar fi de 1 380 000 mc lemn rotund.**

Dezvoltarea producţiei de cărbune în perspectivă, în condiţii economice corespunzătoare, nu ar fi fost însă posibilă fără introducerea şi extinderea progresului tehnic, care trebuia să rezolve problemele puse de cele trei grupe mari de operaţiuni miniere şi al căror efect urma să conducă la concentrarea producţiei, la creşterea productivităţii muncii şi la diminuarea consumului de materiale, în special de lemn. Studiile desfăşurate în ultimii 10 ani de cercetători şi specialişti precum şi experimentările făcute au condus la găsirea de înlocuitori ai lemnului, la concentrarea producţiei pe bază de noi metode de deschidere şi exploatare, prin introducerea şi extinderea mecanizării. Pe aceste temeiuri, **consumul de lemn a fost redus de la 54,3 mc/1000 tone cărbune în anul 1959, la 39,4 mc în anul 1963 şi 30 mc/1000 t în 1968** (vezi graficul nr. 1).

La consumul realizat în 1968, **economia relativă de lemn faţă de anul 1959 este de 350 000 mc, iar faţă de 1963 de 140 000 mc.** O reducere mai substanţială s-a obţinut la minele de lignit, **unde în perioada 1963—1968 consumul a scăzut de la 40 mc/1000 t la 19,2 mc/1000 t,** ca urmare a faptului că condiţiile naturale de zăcămînt au permis o mai mare extindere a susţinerii metalice şi a mecanizării în abataje.

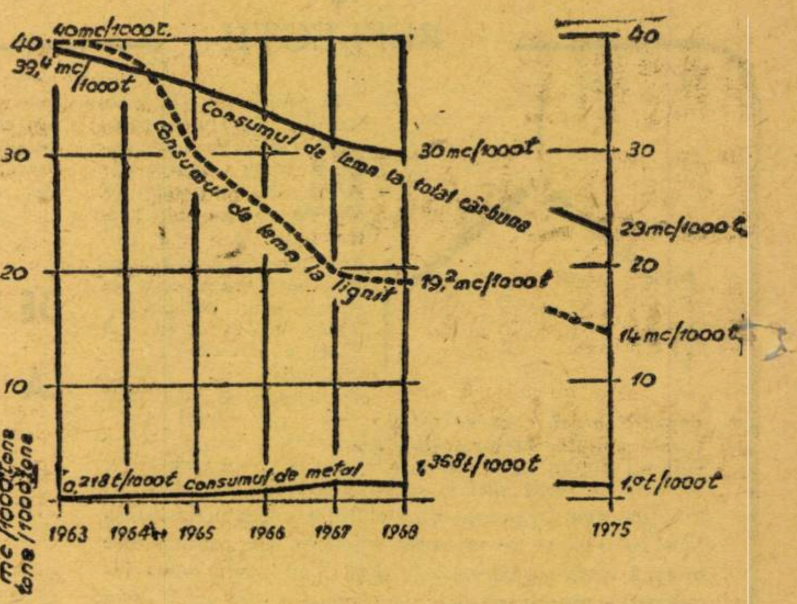

Variaţia consumului de lemn (în mc/1000 t) şi a consumului de metal (în tone/1000 t cărbune)

(Grafic nr. 1)

Practic, susţinerea în lemn a fost eliminată la lucrările miniere de deschidere cu o durată mai mare de serviciu unde susţinerea prin betonare s-a dovedit a fi cea mai eficientă.

PARALEL CU MODIFICAREA structurii tipurilor de susţinere executate în fiecare an (puţuri, galerii orizontale şi înclinate, suitori etc) s-au obţinut progresiv rezultate tehnice şi economice importante. (vezi graficul nr. 2).

Lucrările s-au realizat la profilele necesare măririi capacităţii orare de transport şi aeraj, în corelaţie cu capacitatea abatajelor şi cu îmbunătăţirea aerajului. Noile tipuri de susţinere au condus la reducerea volumului de lucrări de întreţinere: în perioadele arătate în grafic, numărul de schimburi (posturi) folosite la întreţinerea lucrărilor miniere au scăzut cu 24,5% (de la 1058 posturi/km în 1963 la 800 în 1968).

Susţinerea metalică — provizorie sau definitivă — **a condus la viteze superioare**

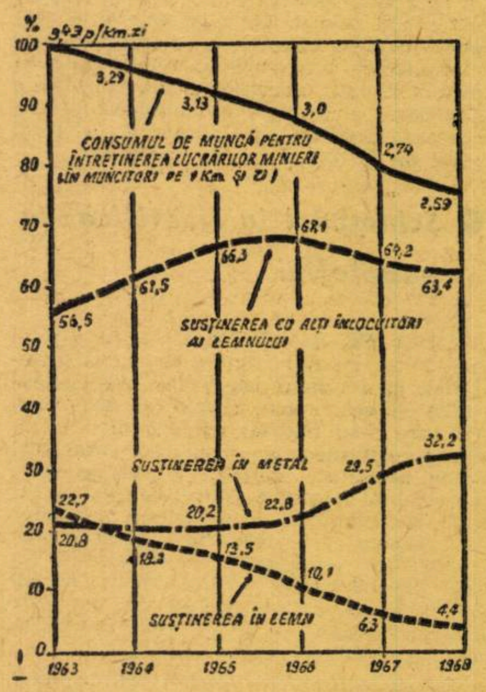

Evoluţia tipului de susţinere în lucrările miniere de deschidere şi pregătire (puţuri, galerii, suitori etc), executate în fiecare an (Grafic nr. 2).

de avansare, fapt esenţial în obţinerea concentrării producţiei (realizează în durate scurte corelaţia necesară dintre abatajele moderne şi lucrările de pregătire a acestora) **şi creşterea productivităţii muncii.** De asemenea, generalizarea susţinerii metalice în galeriile de pregătire a creat condiţiile necesare refolosirii inelelor metalice de mai multe ori. **La unele exploatări miniere s-a ajuns ca susţinerile vechi să fie recuperate în mare măsură din lucrările epuizate pentru a fi reintroduse în lucrări noi.**

REALIZĂRI ÎNSEMNATE în extinderea mecanizării şi în reducerea consumului de lemn s-au obţinut şi în abataje. (vezi graficul nr. 3).

Prin noi metode de deschidere, s-au creat condiţii pentru sporirea proporţiei abatajelor frontale, acestea constituind fronturi de lucru care permit extinderea susţinerii metalice şi a extracţiei parţial şi complex mecanizate. **În perioada 1963—1968, producţia extrasă din abatajele susţinute metalic a crescut de peste trei ori.**

Fireşte, rezultatele obţinute puteau fi mai bune. Dar au existat şi mai stăruie încă unele deficienţe în organizarea producţiei şi a muncii, precum şi în gospodărirea şi folosirea echipamentului şi materialului de susţinere. Pierderile de armături în galerii şi de stîlpi în abataje sînt încă mari în minele din bazinele Motru, Valea Jiului şi Cîmpulung, unde recuperările pentru refolosirea susţinerilor metalice nu sînt satisfăcătoare, ceea ce conduce la un consum mare de metal. La aceasta a contribuit mult şi faptul că nu s-a insistat mai hotărît în trecut pe studii şi cercetări, care să ducă la îmbunătăţirea calitativă a susţinerilor (calitatea oţelului, forma inelelor, distanţa optimă între inelele de susţinere, tipul de stîlp adecvat condiţiilor naturale etc.), în vederea stăpînirii presiunilor mari ce se declanşează în urma exploatării. **Nici baza materială şi organizatorică pentru întreţinerea şi reparaţia echipamentului de susţinere nu a fost adusă la o situaţie care să satisfacă cerinţele.**

ŢINÎND SEAMA de dezvoltarea în perspectivă a producţiei de cărbuni, acţiunea pentru îmbunătăţirea susţinerii în galerii şi, mai ales, în abataje, se cere intensificată. **La lemnul de mină s-a prevăzut o reducere de încă 23,4% pînă în anul 1975** (graficul 1), **iar pentru metal un nivel maxim de 1 t/1000 t cărbune extras,** ceea ce — în condiţiile atingerii unui grad de mecanizare de 22.6% în abataje de huilă şi 77% în abataje de lignit — reprezintă o reducere de 27% faţă de anul 1968.

Mihail ENACHE

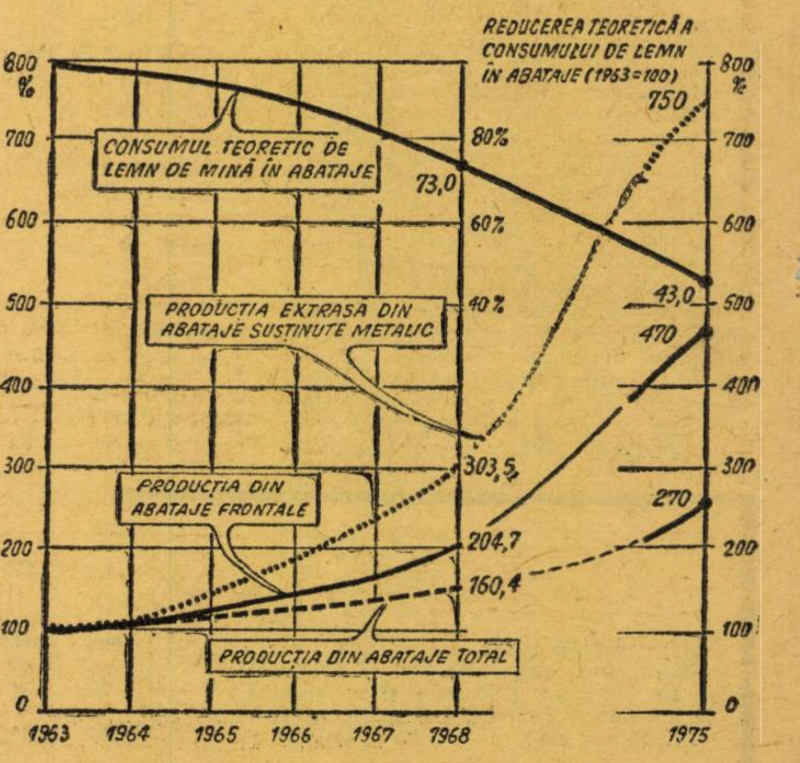

Variaţia metodelor de extracţie în vederea extinderii mecanizării şi reducerii consumului de lemn

(Grafic nr. 3)

BAZELE COOPERAȚIEI AGRICOLE SOCIALISTE

PERIOADA pe care o parcurge în dezvoltarea sa agricultura noastră coperatistă —purtînd amprenta evoluției întregii economii naționale — se identifică sub toate aspectele cu un larg și multilateral proces de consolidare economico-organizatoric ale cărui coordonate fundamentale le formează creșterea proprietății obștești, îmbunătățirea conducerii, a organizării producției și a muncii, perfecționarea sistemului de cointeresare materială și afirmarea principiilor democrației cooperatiste.

Acest proces complex, care după încheierea cooperativizării agriculturii se desfășoară în toată amploarea sa, a angajat cooperativele noastre agricole pe calea dezvoltării intensive și multilaterale, determinînd schimbări calitative în activitatea lor economică în creșterea producției și a eficienței sale. Față de 1963, în 1968, producția medie la hectar a crescut la grîu cu 26,5%, la porumb cu 14,2%, la floarea-soarelui cu 24,5%, la sfecla de zahăr cu 53,8%. Și în ramura zootehnică s-au obținut rezultate satisfăcătoare, efectivele de animale marcînd creșteri însemnate.

Progresul general al agriculturii cooperatiste a fost și este posibil, pe o scară tot mai înaltă datorită sprijinului multilateral, material și financiar, acordat în condiții avantajoase de către statul nostru socialist. Expresia cea mai elocventă o constituie dezvoltarea și modernizarea bazei tehnico-materiale a agriculturii, de pe urma căreia cooperativele agricole beneficiază din plin. Astăzi cooperativele agricole sînt deservite de 291 de întreprinderi pentru mecanizarea agriculturii care dispun de aproape 67 000 tractoare, circa 46 500 semănători mecanice, peste 33 600 combine de recoltat păioase, 6 400 mașini fitosanitare și multe alte utilaje. Drept urmare a creșterii substanțiale a parcului de mașini și tractoare, pe terenurile mecanizabile ale cooperativelor agricole, lucrările de bază, care hotărăsc soarta producției și anume aratul, fertilizarea solului, combaterea dăunătorilor, semănatul cerealelor păioase, al porumbului și floriisoarelui, se execută în întregime mecanizat; lucrările de întreținere a porumbului și florii-soarelui, precum și recoltatul cerealelor păioase sînt mecanizate în proporție de 80% și respectiv 90%. Tot mai mari, de la an la an, sînt cantitățile de îngrășăminte chimice pe care le folosesc cooperativele agricole.

Pe lîngă toate acestea, în fiecare cooperativă agricolă lucrează cel puțin un specialist cu studii superioare, care joacă un însemnat rol în organizarea și conducerea producției, în introducerea tehnologiilor moderne.

De un real ajutor pentru dezvoltarea și consolidarea agriculturii cooperatiste, este sprijinul acordat de stat prin credite în condiții avantajoase. Numai în acest an cooperativele agricole vor beneficia de aproape 4,4 miliarde lei credite pe termen lung.

Prin natura și caracterul lor, prin întreaga lor activitate, cooperativele agricole — care ocupă locul cel mai important în agricultura noastră — s-au dovedit cea mai potrivită formă socialistă de organizare a muncii unite a țărănimii în producția materială și de îmbinare a intereselor țăranilor cu cele ale întregii societăți. Această viabilitate își are suportul material în proprietatea socialistă asupra mijloacelor de producție care stă la baza cooperativelor agricole și care determină caracterul acestor unități, precum și conținutul principiilor cooperatiste ce guvernează activitatea lor.

Întărirea și consolidarea *bazelor cooperației agricole de producție*, lărgirea premiselor *pentru afirmarea tot mai deplină a acestora*, se înscrie, prin urmare, drept o condiție sine qua non a progresului agriculturii cooperatiste, a creșterii aportului ei la dezvoltarea întregii economii naționale. Așa cum a subliniat tovarășul Nicolae Ceaușescu în cuvîntarea sa la recenta plenară a Consiliului Uniunii Naționale a Cooperativelor Agricole, încheierea cooperativizării reprezintă doar premisa ridicării nivelului agriculturii, modernizării și creșterii producției înbunătățirii condițiilor de trai ale țărănimii. Pentru a realiza acest scop sînt necesare eforturi materiale susținute pentru dezvoltarea bazei tehnice-materiale a agriculturii, întărirea economico-organizatorice a fiecărei cooperative agricole de producție.

AFIRMAREA COOPERAȚIEI agricole de producție potrivit cerințelor mereu crescînde ale societății noastre socialiste, *este determinată într-o măsură — am putea spune hotărîtoare — de dezvoltarea proprietății cooperatiste.* Este de înțeles acest lucru deoarece, proprietatea socialistă, care stă la baza relațiilor de producție în cooperativele agricole, constituie factorul determinant în realizarea reproducției lărgite și condiția fundamentală a îmbinării intereselor obștești cu interesele personale ale membrilor cooperatori.

Cooperativele agricole — folosind cu tot mai multă pricepere avantajele oferite de socializarea principalelor mijloace de producție — au reușit, prin îmbinarea eforturilor materiale proprii cu ajutorul multilateral al statului, să-și sporească, pe baza dezvoltării producției, acumulările necesare creșterii proprietății cooperatiste. Față de 1963, în 1968, proprietatea cooperatistă calculată la 100 ha a crescut cu 68%. De remarcat este faptul că tot mai multe sînt cooperativele agricole a căror proprietatea cooperatistă calculată la 100 ha este cu mult peste 100 000 lei. Aceasta o demonstrează deplasările și schimbările care au loc în grupările cooperativelor agricole după valoarea proprietății cooperatiste. Astfel, față de 1963, în 1968, numărul cooperativelor agricole care dețin o proprietate cooperatistă în valoare de pînă la 100 000 lei la 100 ha scade cu 68,4%, în timp ce numărul celor care dețin între 200 000—300 000 lei și peste 300 000 lei crește cu 77,4% și respectiv de mai bine de 10 ori.

Conținutul calitativ al acestei evoluții își găsește expresia în creșterea, de la an la an, a gradului de înzestrare a ramurilor agricole cu mijloace de producție, ceea ce a imprimat nemijlocit producției obștești un caracter tot mai intensiv. Mărturie este pe de o parte creșterea producției medii la hectar și pe animal, iar pe de altă parte, lărgirea sferei de producție prin dezvoltarea unor ramuri cum sînt zootehnia, legumicultura, viticultura și pomicultura. Pe acest temei au crescut veniturile obștești și ca atare retribuirea la o zi-muncă. Față de 1963 în 1968, valoarea medie a zilei-muncă a crescut cu 32%.

Tabloul general al evoluției proprietății cooperatiste, schimbările calitative survenite în structura acesteia nu pot ascunde însă marile resurse de care dispun cooperativele agricole, dar care nu sînt valorificate. Referindu-se la acest aspect tovarășul Nicolae Ceaușescu în cuvîntarea sa la recenta plenară a Consiliului Uniunii Naționale a Cooperativelor agricole, a arătat că mai sînt multe cooperative agricole unde proprietatea cooperatistă crește într-un ritm lent din care cauză ele nu sînt în măsură să-și mărească posibilitățile de intensificare a producției, de sporire a fondului de acumulare și a celui de consum. Drept urmare, în aceste unități pămîntul este slab folosit, producțiile sînt mici, ceea ce prejudiciază atît reproducția lărgită cît și veniturile membrilor cooperatori.

Această stare de lucruri își are explicația, pe de o parte, în irosirea investițiilor în domenii de activitate nerentabile sau în slaba gospodărire a fondurilor obștești; pe de altă parte, ritmul lent în care crește proprietatea cooperatistă se datorește volumului redus de acumulări determinat ori de un nivel scăzut al producției ori de repartizarea nerațională a producției nete în fondul de acumulare și fondul de consum.

Avîntul economic al cooperativelor agricole la nivelul cerințelor actuale și de perspectivă, creșterea ritmului de consolidare și ridicarea nivelului de trai al membrilor cooperatori, incumbă concentrarea eforturilor în vederea sporirii rapide a proprietății cooperatiste. Numai în acest fel pot fi valorificate din plin avantajele agriculturii cooperatiste, poate fi ridicată eficiența activității cooperativelor agricole.

LA FEL ca în oricare domeniu al producției materiale și în cooperativele agricole *organizarea și retribuirea* muncii joacă un rol deosebit de important. De nivelul atins în acest domeniu depind avîntul forțelor de producție, creșterea productivității muncii, punerea în valoare a avantajelor rezultate din socializarea mijloacelor de producție și munca în comun cu mijloace mecanizate.

Marile proporții ale proprietății cooperatiste, caracterizată prin întinderi mari de pămînt, un volum însemnat și variat de fonduri fixe și un număr mare de forță de muncă, necesită stăpînirea temeinică a problemelor economice și tehnice cerute de organizarea producției socialiste.

Partidul și guvernul au acordat și acordă o mare atenție întăririi și perfecționării conducerii, organizării producției și a muncii în cooperativele agricole. Complexul de măsuri luat în decursul anilor a determinat o îmbunătățire continuă a formelor și metodelor de organizare a producției și a muncii, ceea ce a influențat pozitiv utilizarea mijloacelor de producție și a forței de muncă. Brigăzile de producție, care reprezintă forma de bază a organizării producției în cooperativele agricole, iar în cadrul acestora echipele, au căpătat o mai mare stabilitate în funcționarea lor; în același timp s-a conturat o mai rațională mărime a lor în raport de gradul de mecanizare, structura producției, pregătirea profesională și capacitatea organizatorică a brigadierilor. Concomitent cu aceasta s-au îmbunătățit normele de lucru.

Creșterea gradului de utilizare a forței de muncă și a mijloacelor de producție, cu toate urmările pozitive care decurg de aici, necesită *întărirea și consolidarea formelor de organizare a muncii, afirmarea cu mai multă consecvență a principiilor socialiste de organizare a producției.* Aceasta cu atît mai mult cucît într-o serie de cooperative agricole continuă să se mențină un nivel scăzut în utilizarea forței de muncă, activitatea de producție fiind slab organizată. În această ordine de idei sînt de subliniat măsurile preconizate de recenta plenară a Consiliului Uniunii Naționale a Cooperativelor Agricole cu privire la întărirea rolului brigăzilor și echipelor, la întărirea disciplinei în producție și creșterea răspunderii în muncă a membrilor cooperatori.

Întărirea principiului socialist al *repartiției după muncă*, principiu care în cooperativele agricole se înfăptuiește — potrivit prevederilor statutului — prin retribuirea pe bază de zile-muncă și retribuirea suplimentară, capătă în condițiile actuale o importanță cu totul deosebită. Și aceasta decurge nu numai din necesitatea sporirii cointeresării materiale a membrilor cooperatori, ci și din oportunitatea întăririi rolului zilei-muncă în întreaga activitate obștească.

Este știut că prin ziua-muncă se măsoară cantitatea și calitatea muncii fiecărui membru cooperator, aportul său la dezvoltarea producției obștești și veniturile ce i se cuvin în raport cu activitatea depusă. Or, toate acestea influențează direct și nemijlocit dezvoltarea economică a cooperativei agricole și ca urmare ridicarea nivelului de trai al membrilor cooperatori. Experiența cooperativelor agricole bine consolidate confirmă din plin rolul pe care-l are ziua-muncă în întreaga activitate obștească. Ea subliniază, în același timp, netemeinicia unor tendințe de înlocuire a zilei-muncă prin alte forme de retribuire care în fond nu au nimic comun cu principiul socialist al repartiției după muncă. În prezent cît și în viitor, important este nu găsirea unor „noi și noi" forme de retribuire, ci precizarea *căilor care conduc la întărirea rolului zilei-muncă, la îmbogățirea conținutului ei ca formă de repartiție a muncii.* Și numai pe această cale se pot asigura ulterior for-

→

SĂPTĂMÎNAL – UN GRAFIC COMENTAT

Folosirea utilajelor în industria cimentului

„CIMENTAREA"... UNOR TREPTE ATINSE

DE O DEOSEBITĂ însemnătate în realizarea, an de an, a volumului sporit de investiții este asigurarea cantităților necesare de materiale de construcții, între care **cimentul** ocupă un loc însemnat. În ultimii ani au fost dezvoltate unele capacități de producție existente, ca fabricile de ciment de la Turda și Fieni și s-au construit noi unități la Bicaz, Medgidia și Tg. Jiu. Producția de clinker și de ciment a sporit continuu în anii actualului cincinal (vezi graficul nr. 1).

Una din cele mai importante surse de creștere a producției — în afara construcției de noi capacități — o reprezintă **îmbunătățirea folosirii intensive a utilajelor,** respectiv a cuptoarelor de clinker și a morilor de ciment. Analizînd însă diagramele care înfățișează dinamica indicilor de folosire intensivă pe ansamblul fabricilor de ciment a diferitelor tipuri de cuptoare de clinker și mori de ciment (vezi graficul nr. 2) se desprinde faptul că unele dintre aceste utilaje au fost utilizate necorespunzător. Este vorba de cuptoarele de clinker de tipul „23 August" și de morile de ciment de Ø 2,2×11 m și cele de Ø 3×14 m.

Indicele de folosire intensivă, la cuptoarele de clinker de tipul „23 August" a fost în 1968 mult sub nivelul atins în 1965, din cauza nerespectării rețetelor tehnologice exploatării neraționale, mai ales la Fabrica de la Bicaz, ca și din cauza calității necorespunzătoare a unor reparații. Diminuarea nivelului indicilor de folosire intensivă la morile de ciment de Ø 2,2×11 m și Ø 3×14 m față de anul 1965 este cauzată de desele defecțiuni ivite în funcționare, de unele reparații de slabă calitate, cît și de nerespectarea normelor tehnice de exploatare, cum este cazul fabricilor din Medgidia, Brăila și Tg. Jiu. Există deci încă însemnate rezerve de sporire a producției ce pot fi valorificate prin luarea unor măsuri eficiente pentru mai buna folosire a capacităților de producție.

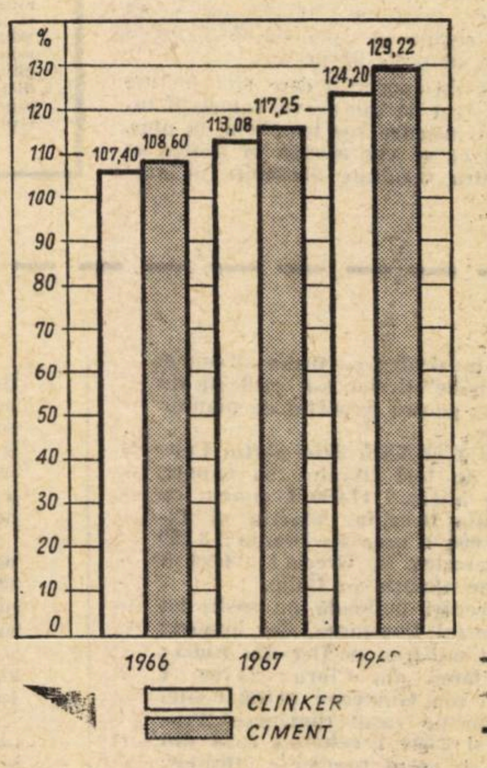

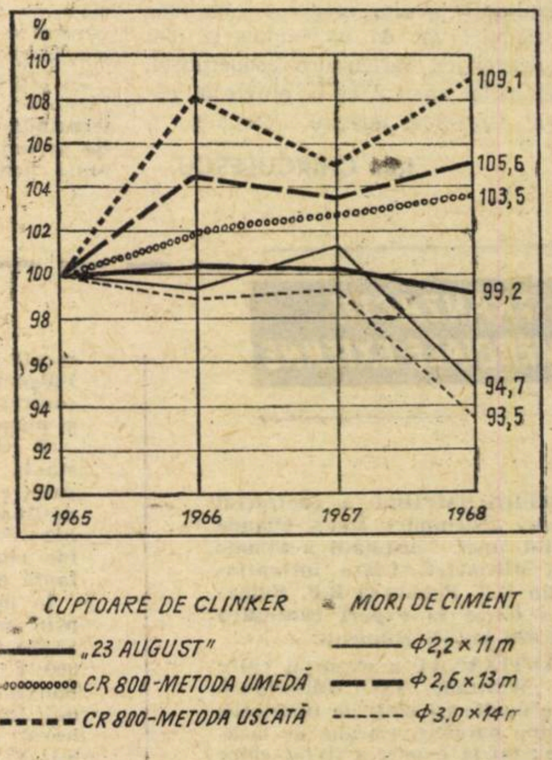

Graficul nr. 1 — Dinamica producției fizice de clinker și ciment în perioada 1965—1968 (1965 = 100); Graficul nr. 2 — Dinamica indicilor de folosire intensivă a utilajelor (1965 = 100)

me superioare care să reflecte cît mai deplin principiul socialist al repartiției după muncă.

DEZVOLTAREA economică a cooperativelor agricole, angrenarea lor pe un plan superior în mecanismul economiei naționale, depind în mare măsură de *afirmarea principiilor democrației cooperatiste.* Cu cît membrii cooperatori sînt atrași pe scară largă la discutarea și rezolvarea problemelor obștești, cu cît ei sînt mai legați de soarta producției obștești, cu atît mai mult se lărgesc posibilitățile de dezvoltare ale cooperativei agricole. Așa cum se subliniază în hotărîrea recentei plenare a Consiliului Uniunii Naționale a cooperativelor agricole de producție, uniunile cooperatiste sînt chemate să-și îndrepte atenția în direcția respectării cu strictețe a prevederilor statului. Prin creșterea nivelului activității lor ele pot asigura participarea largă și activă a cooperatorilor la conducerea treburilor obștești, la creșterea continuă a rolului adunărilor generale, la elaborarea celor mai eficiente măsuri pentru sporirea producției și întărirea economică a cooperativelor agricole.

Lărgirea neîncetată a *democrației cooperatiste se poate realiza cu succes în măsura în care prevederile statutare sînt aplicate cu strictețe, în măsura în care fiecare membru cooperator se simte răspunzător de soarta și interesele majore ale cooperativei agricole.*

O trăsătură caracteristică a procesului de cristalizare a relațiilor cooperatiste este *organizarea și dezvoltarea întreprinderilor intercooperatiste,* atît în domeniul producției cît și în cel al valorificării produselor. Această formă nouă de activitate cooperatistă care tinde să ia o mare amploare, se afirmă încă de pe acum ca o însemnată pîrghie în valorificarea eficientă a potențialului economic și material al cooperativelor agricole.

Certitudinea avantajelor economice pe care le oferă întreprinderile intercooperatiste își are temeiul în unirea eforturilor materiale și financiare ale cooperativelor agricole, ceea ce creează mari posibilități pentru dezvoltarea unor activități de producție greu accesibile în prezent fiecărei unități în parte. Astfel, au luat ființă sisteme intercooperatiste de irigații, primele complexe sere, îngrășătorii de animale, fabrici pentru prepararea furajelor ș. a. Și în domeniul valorificării produselor se manifestă primele tendințe prin organizarea unor magazine unde se desfac legume și produse țărănești din carne și lapte.

Sînt primele începuturi, dar de bun augur. Continuarea acestei acțiuni pe un front cît mai larg *se cere însă conjugată cu o suită de studii, care să ofere cheia rezolvării aspectelor economice, organizatorice, financiare și juridice pe care le ridică crearea întreprinderilor intercooperatiste.* Cum să funcționeze aceste întreprinderi ? ; cum să fie recrutată și plătită forța de muncă ? ; este nevoie să se evalueze pămîntul ? (în cazul complexelor de sere); cum să fie repartizate creditele statului între cooperativele agricole care organizează o anumită întreprindere și pentru completarea fondurilor au nevoie de ajutor financiar ? ; iată numai cîteva întrebări la care practica așteaptă răspunsuri judicios fundamentate. Fiindcă soluțiile actuale, diferite de la un caz la altul nu pot fi lipsite de o concepție clară bazată pe un sistem de criterii economice și juridice, fără riscul de a capota la un moment dat.

Lărgirea premiselor deja existente cît și crearea altora, în vederea afirmării cît mai depline a bazelor cooperației agricole de producție, vor da un impuls și mai mare dezvoltării agriculturii cooperatiste, mărind astfel aportul ei la progresul general al economiei noastre naționale.

Ion CHIRCULESCU

Expresie a grijii partidului și guvernului pentru ridicarea nivelului de trai

NOUA SALARIZARE ÎN INDUSTRIA ALIMENTARĂ

PE BAZA HOTĂRÎRII recente adoptate de Consiliul de Miniștri, începînd de la 1 februarie a.c. se generalizează experimentarea noului sistem de salarizare și majorarea salariilor în toate întreprinderile republicane din ramura industriei alimentare.

Corespunzător acestei hotărîri, salariile muncitorilor, inginerilor, tehnicienilor și funcționarilor urmează să fie majorate în 1969, în medie, cu 10,6%, ceea ce reprezintă un spor anual de salarii de circa 260 milioane lei ; împreună cu majorarea în avans a salariilor mici din anul 1967 — de 73 milioane lei — se asigură, pe ansamblu, o creștere medie de 15,1%. Cu alte cuvinte, **peste 180 000 de salariați din această ramură vor obține într-un an venituri mai mari cu peste 330 milioane lei, față de cele realizate înainte de 1 august 1967.** Noul sistem de salarizare — expresie grăitoare a grijii permanente a partidului și guvernului pentru ridicarea continuă a nivelului de trai al oamenilor muncii — va stimula și mai puternic colectivele de întreprinderi în folosirea cu maximum de eficiență a resurselor tehnice și materiale, în gospodărirea cu grijă a materiilor prime în scopul reducerii prețului de cost și sporirea beneficiilor.

Colectivul întreprinderii noastre, care realizează circa 10% din producția globală și marfă a întregului sector de morărit din țară, va beneficia din plin de avantajele noului sistem de salarizare. **Pe 1969, veniturile salariaților întreprinderii noastre vor spori cu circa 750 000 lei, reprezentînd o creștere, față de 1968, cu 9,8%.** Bineînțeles, această sumă se va repartiza muncitorilor și personalului tehnic-administrativ în funcție de cantitatea, calitatea și răspunderea în muncă, fiind mai direct legată de rezultatele în producție ale fiecăruia și ale întreprinderii în ansamblu.

Aș vrea să menționez că în întreprinderea noastră au beneficiat de mărirea salariilor din 1967, circa 170 de salariați — adică 30% din totalul forței de muncă — obținînd un venit anual în plus de peste 120 000 lei. **Cu prilejul experimentării noului sistem de salarizare, acestor categorii de salariați li se va aplica o nouă majorare de 8,8%, reprezentînd circa 200 000 lei.**

O caracteristică a hotărîrii cu privire la experimentarea noului sistem de salarizare, este **diferențierea veniturilor în raport cu vechimea neîntreruptă în aceeași unitate, în scopul permanentizării cadrelor.** În întreprinderea noastră vor beneficia de această prevedere 60% din totalul salariaților. Astfel, 101 vor primi un spor de 3% — avînd vechime neîntreruptă în întreprindere între 5—10 ani — 62 vor beneficia de un spor de 5% — avînd vechime între 10—15 ani — 33 un spor de 7% (vechime 15—20 ani) și 18 cărora le revine un spor de 10%, avînd o vechime de peste 20 de ani.

În afară de sporurile care sînt incluse în noul sistem de salarizare, **salariații întreprinderii noastre vor beneficia, în plus, de premii ce se vor acorda în timpul anului pentru rezultate deosebite în producție, precum și de premii anuale** (gratificații) **legate de depășirea prin efort propriu a beneficiilor planificate.**

Dezvoltînd succesele dobîndite în 1968 — cînd întreprinderea noastră și-a realizat planul la toți indicatorii — muncitorii inginerii, tehnicienii și economiștii **au izbutit și în prima lună a acestui an să îndeplinească sarcinile de plan la principalii indicatori.** Fără îndoială, noul sistem de salarizare, care intră în experimentare de la 1 februarie, va constitui un nou și puternic imbold pentru folosirea la parametri superiori a capacităților de producție, gospodărirea rațională a materiei prime (cereale), ceea ce se va reflecta în sporirea eficienței întregii activități economice a întreprinderii.

ing. George STOENESCU
directorul întreprinderii de morărit „Dîmbovița"-București

CONFIDENȚIAL

● În județul Harghita prind contur noi unități industriale. În partea de est a orașului Miercurea Ciuc se ridică Fabrica de tricotaje din lînă, care va produce anual peste 2,5 milioane tricotaje, iar în zona industrială de vest a municipiului Odorheiul Secuiesc se conturează halele noii Fabrici de ață, care va intra parțial în funcțiune în acest an. Sînt, de asemenea, în curs ample lucrări de extindere a capacităților de producție la Uzina de fier din Vlăhița și la minele Lueta. De curînd, a fost dată în exploatare Fabrica de spirt de la Sînsimion. Noua întreprindere va produce anual peste 450 vagoane de spirt rafinat.

● Zilele acestea, la Combinatul siderurgic-Hunedoara și Uzinele „Victoria" din Călan a început plata primelor de vechime pentru anul trecut. Suma totală acordată muncitorilor, tehnicienilor, maiștrilor și inginerilor pentru activitate îndelungată și muncă ireproșabilă desfășurată în producție se ridică la aproape 10 000 000 lei. În cadrul Combinatului din Hunedoara beneficiază de această recompensă peste 12 500 de siderurgiști.

● Direcția generală comercială a Capitalei a prevăzut, ținînd seama de avantajele pe care le prezintă unitățile de alimentație publică cu autoservire, deschiderea în acest an a unor noi asemenea unități. Astfel, pe calea Victoriei se amenajează un restaurant cu autoservire ce se va numi „Simplon". Curînd va începe și amenajarea restaurantelor „Calul Bălan" din Piața Unirii și a unei unități similare pe bd. Gh. Gheorghiu-Dej, care parțial va avea profil dietetic. Alte patru restaurante cu autoservire vor fi inaugurate în diferite cartiere ale municipiului.

Răspuns la întrebările despre Asigurările de Stat (XX)

CONTINUĂM să publicăm amănunte despre asigurările externe practicate de A.D.A.S., prezentate de tov. **Gh. Rădoi,** *directorul Direcției asigurări externe din Direcția generală ADAS:*

Asigurarea mărfurilor care face obiectul comerțului exterior constituie, desigur, o latură importantă a asigurărilor externe. Cumpărătorul sau vînzătorul din țară sau din străinătate, care suportă riscul pe toată durata transportului mărfurilor, poate avea mari pagube, dintre care pierderea completă a mărfurilor sale nu este un fapt chiar atît de neobișnuit. De aceea el dorește să-și asigure posibilitatea de acoperire a pagubelor întîmplate în timpul perioadelor de transport: pe mări, pe oceane, pe diferite căi de comunicație: aeriene, fluviale, rutiere etc. Așa se explică faptul că numeroase organizații și persoane interesate încheie asigurări corespunzătoare.

Cei interesați știu că se pot adresa ADAS în vederea încheierii asigurărilor necesare,

ASIGURĂRILE EXTERNE

datorită faptului că Administrația Asigurărilor de Stat a devenit bine cunoscută și apreciată pe piața internațională. Astfel, tot mai multe întreprinderi străine i se adresează direct, sau prin colaboratorii ei din străinătate, în vederea contractării asigurărilor de transport. La aceasta contribuie și activitatea de popularizare desfășurată în țară și în străinătate.

Dacă creșterea volumului comerțului exterior constituie condiția obiectivă pentru permanenta lărgire a activității de asigurare, condițiile avantajoase pe care ADAS le oferă asiguraților, precum și promptitudinea cu care plătește despăgubirile cuvenite pentru mărfurile daunate, determină pe cei interesați să încheie asigurarea respectivă la Administrația Asigurărilor de Stat, care lucrează în condiții de competitivitate cu numeroase instituții și societăți de asigurare străine.

Este ușor de dedus faptul că în cazul cînd o întreprindere românească de comerț exterior constată diferite pagube la mărfurile de import asigurate, delegații Administrației Asigurărilor de Stat stabilesc cu ușurință toate datele necesare pentru plata despăgubirilor. Dacă asiguratul este din altă țară sau cînd întreprinderile românești asigură mărfuri care se exportă, iar pe timpul transportului se produc pagube, atunci constatarea daunelor se face prin reprezentanții A.D.A.S., denumiți „comisari de avarie", care funcționează în toate țările și aproape în toate porturile mai importante ale lumii. Aceștia au, pe lîngă misiunea de a indica măsurile ce trebuie luate pentru prevenirea și limitarea extinderii daunelor, și pe aceea de constatare a acestora, cînd se ivesc. Asiguratul din străinătate sau întreprinderea românească de comerț exterior primește din partea comisarului de avarie un „certificat de avarie" care împreună cu alte documente, servește la stabilirea drepturilor de despăgubire.

A. CR.

TRANZACȚII COMERCIALE EXTERNE

● **TEHNOIMPORT a contractat cu firma „Stemmler Imex"-Olanda importul unei instalații automate pentru pH-metre. Către întreprinderi din R.P. Polonă și R.P. Bulgaria s-a livrat la export cantitatea de 538 000 bucăți rulmenți.**

● **ARTIZANAT a exportat către firma „Waltrade A.G." Düsseldorf, diverse unelte ca dălți de tîmplărie, menghine paralele, ciocane de lăcătușerie ; tot la export a livrat către firma „C. Bomann"-Hamburg, diverse obiecte de uz casnic din metal ; recent s-a încheiat cu firmele „Dalla Bona" din Austria și „Herman Birkenfeld" din Izrael, contracte pentru exportul de instrumente muzicale ; cu firma „Piano & Flügelhalle"-Berna, s-a încheiat un contract pentru exportul de pianine și piane.**

● **ROMTRANS. Prin portul Constanța au fost livrate la export, printre altele, 17 000 t ciment cu destinația Brazilia, Nigeria și Libia ; 7 000 t uree în Franța ; 3 250 mc cherestea în Grecia ; 4 900 t fontă de oțelărie în Italia.**

În aceeași perioadă au sosit, tot prin portul Constanța, din import : 12.500 t minereu de fier din India ; 800 t lămîi din Cipru ; 23 700 t bauxită din Guineea ; 10 800 t țiței din Iran pe vasul românesc „Prahova" și 2 500 t celuloză cord din S.U.A. pe vasul românesc „Brăila". Prin agențiile Romtrans din Iași, Dornești și Galați au intrat din import, din U.R.S.S. 400 t cocs turnătorie, 10 260 t cocs furnal, 5 580 t cărbune, 23 900 t metale, 9 400 t apatită, 3 100 t sare potasică și 57 300 t minereu de fier.

● **MAȘINIMPORT a încheiat cu firma „Olivotto"-Torino, un contract pentru importul unei mașini de suflat obiecte din sticlă. Un alt contract încheiat cu firma „Centrotecnica"-Milano prevede importul a 2 linii de granulare complete pentru p.v.c. și polietilenă.**

● **PETROLEXPORT va furniza pe baza unor noi contracte — 145 000 t motorină în R.F. a Germaniei și R.P. Polonă ; 52 000 t păcură în S.U.A. și Finlanda. De curînd s-au livrat în U.R.S.S. : 11 330 t benzină auto, 2 650 t motorină și 2 000 t uleiuri diferite.**

● **ROMÂNOEXPORT. Contracte noi încheiate : export de confecții și țesături de bumbac către firmele daneze „Moller & Co"-Sonderborg și „K. Balling"-Maribo ; import de piei cu firma olandeză „Transmarinde"-Rotterdam. Plata se va efectua prin exportul către firma olandeză de mașini și utilaje de producție românească.**

AGENDA ECONOMISTULUI

UNELE MĂSURI DE PERFECŢIONARE A EVIDENŢEI CONTABILE

ÎN RÎNDURILE DE MAI JOS ne vom referi la cîteva măsuri care vizează perfecţionarea continuă a contabilităţii în toate ramurile economiei naţionale — ce se aplică începînd cu data de 1 ianuarie 1969.

● Simplificarea formularisticii cu caracter financiar-contabil

CONDUCEREA Ministerului Finanţelor a aprobat formularistica financiar-contabilă cu caracter general care este folosită de întreprinderi şi celelalte organizaţii economice, începînd cu data de 1 ianuarie 1969. Pornind de la analiza critică a conţinutului formularelor financiar-contabile existente în uz, în final s-a aprobat menţinerea numai a acelor formulare care în mod real corespund necesităţilor evidenţei. Înseşi formularele menţinute au fost supuse unei revizuiri prin prisma utilităţilor coloanelor, rîndurilor, numărului de exemplare, semnăturilor, formatului ş.a. Urmare a lichidării paralelismului, unele formulare nu se aplică începînd cu data de 1 ianuarie 1969. Aşa, de pildă, „fişa de semnalizare a stocurilor" a fost eliminată întrucît datele conţinute de acest document se regăsesc şi în „fişa de magazie". De asemenea, „procesul verbal de constatare a casării" a fost contopit cu „procesul verbal de casare", întrucît conţineau mai mulţi indicatori comuni. Un formular unic a fost creat şi prin contopirea „fişei nominale pentru evidenţa echipamentului de protecţie" cu documentul intitulat „inventar nominal pentru scule şi obiecte de inventar".

Modificările aduse formularelor financiar-contabile se referă de asemenea la schimbarea formatului unora din acestea, eliminarea unor semnături la cca. 30% din formulare, reducerea numărului de exemplare, dispunerea mai raţională a indicatorilor în formulare, scoaterea de sub regimul special a unor formulare care nu consemnează acte directe de gestiune ş.a. În final, din totalul de 106 formulare supuse revizuirii au rămas în uz numai 63 formulare financiar-contabile cu caracter general.

● Modul de inregistrare în contabilitatea materialelor

MĂSURILE privind perfecţionarea metodelor de conducere, planificare şi evidenţă, precum şi necesitatea fundamentării deciziilor impun introducerea, pe scara întregii economii, a unor metode moderne de evidenţă, calcul şi analiză. În ansamblul acestor măsuri se înscrie şi acţiunea de îmbunătăţire a modului de înregistrare în contabilitatea organizaţiilor economice a valorilor materiale necesare procesului de producţie, investiţiilor etc. şi a cheltuielilor de transport-aprovizionare aferente acestora.

Printr-o instrucţiune a Ministerului Finanţelor s-a stabilit că, cu începere de la 1 ianuarie 1969, toate organizaţiile economice, indiferent de ramura de activitate, aplică metoda de înregistrare a materialelor la preţuri de facturare (cu ridicata) şi separat cheltuielile de transport-aprovizionare. Cheltuielile de transport-aprovizionare pot fi înregistrate, conform indicaţiilor date de organele ierarhic-superioare, la nivelul întreprinderii sau separat pe conturi de materiale, grupe sau subgrupe mai importante, iar la organizaţiile de construcţii-montaj pe materiale de bază, inclusiv prefabricate şi detalii de montat, pentru a putea fi comparate cu devizul.

Repartizarea cheltuielilor de transport-aprovizionare se face lunar pe baza unui coeficient stabilit după formula :

$$\frac{\text{Soldul contului cheltuieli de transport-aprovizionare la începutul lunii} + \text{Rulajul debitor al contului cheltuieli de transport-aprovizionare din cursul lunii}}{\text{Soldul conturilor (grupelor etc.) de materiale la începutul lunii} + \text{intrările de materiale din cursul lunii}}$$

PRECIZĂRI

Pentru a se determina suma cheltuielilor de transport-aprovizionare de repartizat asupra conturilor în care s-au înregistrat materialele eliberate din magazie, se înmulţeşte coeficientul stabilit pe baza formulei de mai sus cu valoarea la preţ de facturare (cu ridicata) a materialelor în cauză. La organizaţiile de construcţii-montaj, coeficientul de repartizare se poate stabili cumulat, pentru întreaga perioadă de la începutul anului. Organizaţiile economice care efectuează aprovizionări de materiale cu mijloace de transport proprii şi acelea care folosesc frecvent materiale din producţie proprie pot folosi pentru repartizarea cheltuielilor de transport-aprovizionare coeficientul din luna precedentă.

Prin trecerea la înregistrarea materialelor la preţuri de facturare (cu ridicata), conturile 100 „Aprovizionarea cu materii şi materiale" şi 115 „Diferenţe între preţurile planificate şi cele efective ale materiilor şi materialelor" din planurile de conturi ale tuturor ramurilor, rămînînd fără conţinut, nu se mai utilizează.

● Cu privire la planul de conturi al Băncii Naţionale

TOT la 1 ianuarie 1969 a intrat în vigoare noul plan de conturi al Băncii Naţionale a Republicii Socialiste România şi instrucţiunile de aplicarea lui, elaborate de Ministerul Finanţelor — plan bazat pe cadrul general zecimal al planurilor de conturi stabilit pentru instituţiile de credit. Acesta prezintă o serie de caracteristici care îl fac să se deosebească de planul de conturi folosit pînă la finele anului 1968 :

1. **Clasificarea conturilor s-a făcut ţinînd seama de funcţiile şi sarcinile băncii în cadrul economiei naţionale,** iar clasele au fost mai bine delimitate prin simbolizare. În vechiul plan, conturile din primele 5 grupe (şi parţial din a 6-a) începeau cu cifra 0, cele din alte 4 grupe cu cifra 1 şi aşa mai departe, în timp ce prin noul plan conturile din clasa I încep cu cifra 1, cele din clasa a 2-a cu cifra 2 etc. În noul plan, conturile sînt precis delimitate în cadrul grupelor.

2. **Conturile au fost grupate ţinînd seama de conţinutul lor economic şi de necesităţile de cunoaştere şi raportare a indicatorilor sintetici bancari** Pentru a răspunde acestei cerinţe conturile au fost reanalizate în totalitate atît sub aspectul denumirii cît şi al conţinutului, ceea ce a condus la contopirea unor conturi cu conţinut identic sau la desmembrarea altora cu conţinut eterogen, precum şi la modificarea denumirii mai multor conturi Astfel, pentru a se putea cunoaşte pe baza contabilităţii, fără calcule extracontabile, volumul creditelor pe termen scurt acordate de bancă întreprinderilor şi organizaţiilor economice, un număr de 27 conturi sintetice din vechiul plan de conturi al băncii (reprezentînd creditele respective pe ministere sau pe destinaţii) au fost contopite într-un singur cont sintetic şi anume contul 30 „Credite pe termen scurt acordate organizaţiilor economice şi altor beneficiari" dezvoltat în conturi analitice pe ministere, întreprinderi şi pe natura creditelor. Pentru acelaşi motiv un număr de 31 conturi sintetice din vechiul plan de conturi reprezentînd disponibilităţile întreprinderilor şi organizaţiilor economice depuse în cont la bancă au fost contopite în contul sintetic 40 „Mijloace băneşti ale organizaţiilor economice şi altor titulari de cont" dezvoltat în conturi analitice pe ministere, întreprinderi şi natura mijloacelor băneşti. De asemenea, s-au contopit şi alte conturi sintetice avînd acelaşi conţinut.

Pe de altă parte, s-au introdus unele conturi sintetice noi, tot în vederea îmbunătăţirii contabilităţii şi informaţiei economice, din care menţionăm conturile :

- 599 „Decontări tranzitorii prin care se înregistrează operaţiuni specifice perioadei de sfîrşit de an şi care în trecut erau evidenţiate în conturile de „Debitori" sau „Creditori", deşi aceste conturi au alt conţinut ;
- 62 „Mijloacele bugetului din excedentele anilor precedenţi" pentru evidenţierea şi cunoaşterea excedentelor bugetare din anii expiraţi, care în trecut figurau în acelaşi cont cu veniturile anului curent ;
- 72 „Uzarea obiectelor de inventar" prin care se evidenţiază obiectele de inventar înregistrate pe cheltuieli la darea lor în folosinţă, cont care nu exista în trecut cînd obiectele de inventar se treceau la cheltuieli numai la scoaterea din uz ;
- 9 „Venituri de realizat" pentru înregistrarea unor venituri cuvenite băncii sau bugetului, care n-au putut fi efectiv realizate pînă la finele perioadei pentru a fi considerate venituri efective.

Nu au mai fost prevăzute în noul plan unele conturi care nu-şi mai justificau utilitatea cum este contul 004 „Fond de amortizare" rămas fără obiect ca urmare a faptului că banca nu mai reţine cotele de amortizare destinate investiţiilor proprii ci le varsă la Banca de Investiţii ca şi celelalte organizaţii economice. Conturile de „Debitori" şi „Creditori" utilizate în trecut de către bancă au fost revizuite şi li s-a stabilit conţinutul corespunzător denumirii. Ca urmare, în aceste conturi nu se mai înregistrează decontările cu salariaţii, sau cele privind bugetul statului, asigurările sociale sau amortizările, pentru care s-au introdus conturile sintetice corespunzătoare ca şi în celelalte ramuri ale economiei.

3. **Conţinutul, denumirea şi simbolizarea conturilor au fost unificate pentru toate instituţiile de credit creîndu-se condiţii pentru centralizarea, raportarea şi analiza unitară a indicatorilor comuni.** În vederea îmbunătăţirii informaţiei economice era necesară unificarea simbolizării şi conţinutului conturilor — necesitate devenită şi mai actuală o dată cu înfiinţarea noilor bănci specializate : Banca Agricolă şi Banca Română de Comerţ Exterior. Pentru a se realiza această unificare, s-a renunţat în totalitate la vechea simbolizare, trecîndu-se la o alta nouă, bazată pe clasificarea zecimală a conturilor.

4. **Conturile privind activitatea administrativ-gospodărească a instituţiilor de credit au fost aliniate, ca denumire şi conţinut, conturilor corespunzătoare din celelalte ramuri ale economiei.** Această aliniere s-a realizat şi în dezvoltarea analitică a conturilor respective.

5. **Pentru relaţiile reciproce dintre instituţiile de credit s-a prevăzut o clasă separată de conturi.** Prin această grupă se dă posibilitatea evidenţierii şi analizei relaţiilor interbancare separat de relaţiile cu celelalte ramuri, justificat pe faptul că şi natura acestor relaţii este deosebită.

6. **Simbolizarea conturilor sintetice s-a redus de regulă de la trei la două cifre, prima reprezentînd clasa de conturi care corespunde în general unei funcţii a băncii în cadrul economiei, iar a doua contul propriu-zis.** Aceasta a condus la o simplificare a operaţiunilor prin reducerea simbolizării, în special la conturile privind executarea de casă a bugetului statului unde în condiţiile vechii simbolizări se întîmpinau greutăţi în mecanizarea operaţiunilor.

7. **Conturile în afara bilanţului, care sînt foarte numeroase la instituţiile de credit, au fost de asemenea revizuite şi aliniate între aceste instituţii.** La stabilirea acestor conturi şi succesiunilor lor s-a ţinut seama de asemenea de funcţiile băncii şi de necesitatea de cunoaştere şi raportare a indicatorilor principali. Prin contopirea şi eliminarea conturilor inutile, în noul plan de conturi s-au prevăzut numai 32 conturi sintetice grupate în 10 clase, faţă de 42 conturi utilizate pînă la finele anului 1968 grupate în 17 clase.

Prin instrucţiunile de aplicare a planului de conturi al Băncii Naţionale s-au adus şi alte îmbunătăţiri faţă de trecut, decît cele exemplificate. O dată cu intrarea în vigoare a noului plan de conturi al Băncii Naţionale, de la 1 ianuarie 1969 au intrat în vigoare şi planurile noi de conturi ale celorlalte bănci : Banca Agricolă, Banca de Investiţii şi Banca Română de Comerţ Exterior.

dr. Decebal URDEA

Importantă manifestare științifică: Simpozionul pe tema organizării științifice a conducerii, a producției și a muncii

O ȘTIINȚĂ A EFICIENȚEI ÎN PLINĂ AFIRMARE

SĂPTĂMÎNA TRECUTĂ, timp de trei zile, în fața unui auditoriu de aproape 1 000 de specialiști au fost dezbătute 90 de referate științifice pe probleme de organizare a conducerii, a producției și a muncii. O adevărată manifestare de efervescență creatoare în cadrul căreia specialiști din institute de cercetări, din cadrul Comitetului de Stat pentru Probleme de Organizare și Salarizare, din ministere și întreprinderi, ca și din institute de proiectări și din învățămîntul superior și-au prezentat rezultatele investigațiilor științifice și ale activității de aplicare a metodelor și tehnicilor moderne de organizare.

Să plămădim o școală românească de organizare...

ACEASTA CONSTITUIE una din ideile cuprinse în cuvîntul de deschidere al tovarășului **Petre Lupu**, președintele Comitetului de Stat pentru Problemele de Organizare și Salarizare, la lucrările simpozionului.

Arătîndu-se că experiența — atît din țara noastră, cît și din alte țări — a dovedit că organizarea științifică are un rol tot atît de însemnat în dezvoltarea economică ca și progresul tehnic, ambele contribuind la ridicarea pe o treaptă superioară de eficiență a întregii economii naționale, în cuvîntul de deschidere s-a subliniat necesitatea ca preocupările pentru punerea pe baze științifice a organizării declanșate în țara noastră prin larga acțiune inițiată de conducerea de partid și de stat la începutul anului 1967 să fie lărgite și adîncite tot mai mult, să fie promovate forme adecvate de amplificare a acestei științe a eficienței.

Simpozionul organizat de Comitetul de Stat pentru Probleme de Organizare și Salarizare, cu tema „Organizarea științifică a conducerii, a producției și a muncii" vine să se adauge altor inițiative menite să asigure atît răspîndirea cît și adîncirea, prin creație proprie, a cunoștințelor și experienței din acest domeniu, printre care pot să fie amintite: înființarea Centrului de perfecționare a pregătirii cadrelor de conducere din întreprinderi, a compartimentelor de organizare din întreprinderi și ministere, a cabinetelor pentru probleme de organizare științifică a producției și a muncii. **„Dacă pe plan operativ, al măsurilor luate de partid și de stat pe linia creării unui cadru instituțional corespunzător desfășurării activității de organizare științifică a producției și a muncii, putem consemna obținerea unor realizări certe** — sublinia tovarășul **Petre Lupu**, în cuvîntul său de deschidere a lucrărilor simpozionului — **nu la fel stau lucrurile cu cercetarea științifică în acest domeniu de activitate.** Aceasta a rămas relativ în urmă față de nivelul de înzestrare tehnică a economiei naționale, ca și față de condițiile și experiența deja existente. **Străduindu-se să stăpînească tot ceea ce este mai bun în teoria și practica mondială, cercetarea proprie trebuie să fie axată în principal pe studierea aprofundată și generalizarea realităților vieții noastre economice. A sosit deci momentul creării unei școli românești în domeniul științei organizării.**

Simpozionul, al cărui scop este de a prezenta unele concepții moderne de organizare, precum și metodele noi folosite în această activitate și exemple de aplicare concretă a acestora în întreprinderile din țara noastră, va constitui desigur un moment important în orientarea și cristalizarea unei concepții științifice unitare proprii".

În domeniul conducerii: precizie și flexibilitate

TEMATICA REFERATELOR prezentate în cadrul simpozionului a fost bogată și variată.

Problemele organizării conducerii activității economice, la nivelul diferitelor verigi ale sistemului economiei naționale, care au constituit obiectul a 25 de referate prezentate în simpozion, ar putea fi grupate în următoarele secțiuni: sistemul informațional și fundamentarea deciziilor, structura organizatorică a întreprinderilor și centralelor, raporturile dintre întreprindere — centrală — minister, aplicarea metodelor matematice în organizarea activității de conducere, organismele și sfera activității specialiștilor în probleme de organizare.

Trebuie subliniat, ca deosebit de pozitiv, faptul că atît comunicările cît și discuțiile care au abordat sistemul informațional s-au referit la probleme concrete din întreprinderi, la soluții care în marea lor majoritate și-au găsit aplicare în practică. În cadrul discuțiilor a reieșit în evidență faptul că structura organizatorică a unei unități nu poate fi considerată raționată decît în măsura în care permite o circulație sigură și rapidă a informațiilor. Un merit deosebit al comunicărilor prezentate în simpozion pe această temă este tocmai acela că ele au reușit, prin puterea demonstrației logice și a realizărilor practice, să formeze convingerea că există posibilitatea reducerii volumului de muncă necesar pentru informarea diferitelor nivele ierarhice de conducere, precum și aceea că creșterea calității informațiilor realizează implicit și îmbunătățirea calității conducerii.

Comunicările, dar mai ales discuțiile, au mai reliefat însă și un alt aspect. Multe din avantajele preconizate și care ar fi obținute cu certitudine prin aplicarea soluțiilor studiilor nu pot fi fructificate încă datorită necesității asigurării unei formularistici greoaie cerută de unele prevederi legale, lucru care reduce din eficiența avută în vedere la elaborarea studiilor.

În abordarea problemelor de structură organizatorică s-a subliniat valabilitatea unor principii generale de organizare structurală, prezentîndu-se mai multe aplicații concrete ale acestor principii și evidențiindu-se avantajele economice și de funcționalitate pe care le au structurile construite pe baza lor. O idee subliniată în mod deosebit în luările de poziții din cadrul discuțiilor a fost aceea de a se asigura structurilor organizatorice o mai mare *flexibilitate*, înțelegîndu-se prin aceasta creșterea capacității lor de adaptare la transformările dinamice ale întreprinderii și ale mediului ei înconjurător.

Demnă de a fi aplicată pe scară largă este experiența prezentată în cadrul simpozionului care dovedește existența posibilității abordării și rezolvării încă din faza de proiectare a problemelor de organizare de orice natură, inclusiv a celor structurale. A reținut de asemenea atenția încercarea de a se pune bazele unei organizări a activității de cercetare, acceptîndu-se ideea că și munca de cercetare poate fi programată.

În intervențiile lor, mulți dintre participanții la dezbateri s-au oprit asupra unor aspecte legate de precizarea obiectului, a conținutului științei organizării și, legat de aceasta, a conținutului profesiei de organizator. În general s-a susținut ideea că organizatorul trebuie să fie o profesie de sinteză, de unde necesitatea pregătirii multilaterale a acestuia

SIMPOZIONUL ÎN CIFRE

- **au participat aproape 1000 de specialiști, din care 200 au intervenit cu întrebări sau luări de poziții în cadrul dezbaterilor;**
- **s-au prezentat 90 de comunicări din care: 25 pe probleme de organizarea conducerii, 30 — organizarea producției și 35 — organizarea și normarea muncii;**
- **proveniența comunicărilor: 29 din institute de cercetări, 21 din întreprinderi, 14 din ministere, 22 din C.S.O.S., 4 din institute de proiectări.**

Matematica — „material de rezistență"

COMUNICĂRILE PREZENTATE în secția de organizarea producției s-au caracterizat printr-o ținută științifică înaltă, ele prezentînd și un interes practic deosebit (avem în vedere și rezultatele obținute prin aplicarea studiilor ce au format obiectul unor referate). Au fost abordate probleme privind: organizarea proceselor de producție (proiectarea fluxurilor de fabricație), amplasarea mașinilor și subunităților de producție, determinarea capacităților de producție, programarea și lansarea, manipularea și transportul materialelor, organizarea lucrărilor de întreținere și reparații, aplicarea statisticii matematice în controlul calității producției.

Mai mult decît în oricare alt domeniu s-a constatat aici existența unei tendințe puternice de așezare la baza metodelor de organizare a cuceririlor matematicii moderne, aceasta constituind poate trăsătura dominantă a dezbaterilor din cadrul secției de organizare a producției. Au atras în mod deosebit atenția participanților modelarea matematică a procesului de producție în minerit, simularea numerică pe baza metodei Monte-Carlo a procesului de producție dintr-o oțelărie, organizarea fabricației de cuzineți pe baza graficelor specializate și a graficului de circulație.

Dezbaterile declanșate de problemele de programare a producției au demonstrat că metoda graficului rețea a căpătat o largă răspîndire nu numai în construcții, ci și în industria constructoare de mașini.

Problema reducerii consumului de metal, cerință de prim ordin a economiei noastre naționale, a atras pe mulți cercetători, lucru reflectat și în ponderea mare în totalul lucrărilor prezentate a acelora care au vizat o mai rațională folosire a acestei materii prime. Se rețin în acest sens modelele matematice pentru debitarea profilelor pentru cargourile construite pe șantierele noastre navale, optimizarea consumului de metal în producția laminatelor de tablă groasă, modelarea matematică a debitării unidimensionale a diverselor profile metalice în scopul obținerii anumitor tipuri de repere de dimensiuni și calități determinate, necesare diverselor construcții metalice.

Metodele matematice au constituit „materialul de rezistență" și al lucrărilor vizînd determinarea și folosirea completă a capacităților de producție. S-au reliefat în acest sens unele interesante considerații de ordin teoretic asupra calculului capacităților de producție la furnale, ca și cele privind încărcarea optimă a laminoarelor de profile ușoare. Una din variantele metodei drumului critic și-a găsit un cîmp larg de aplicare în programarea și executarea lucrărilor de revizie a instalațiilor din industria de prelucrare a țițeiului și există posibilitatea, precizată în discuțiile din simpozion, de generalizare a experienței cîștigate și de folosire a ei în mai buna întreținere a instalațiilor și din alte ramuri industriale.

Au fost formulate de participanții la dezbateri și unele critici la adresa unor tendințe de absolutizare a demonstrațiilor matematice. Reținem, de asemenea, unele observații privind greutățile, de natură birocratică, întîmpinate uneori în aplicarea rezultatelor cercetării problemelor organizării producției.

„Intruși" în întreprindere pentru mai buna valorificare a muncii

INTERESUL DEOSEBIT prezentat de lucrările secției de „Organizarea și normarea muncii", interes reflectat în atragerea celui mai mare număr de participanți poate fi explicat atît prin faptul că în acest domeniu sîntem mai „la noi acasă", cît și prin conținutul studiilor și caracterul lor relativ mai aplicativ, mai concret. Lucrările au demonstrat că organizarea științifică a muncii dispune la ora actuală de un sistem închegat de tehnici și metode a cărui folosire poate conduce la îmbunătățirea activității tuturor categoriilor de lucrători, la creșterea imediată și importantă a eficacității muncii.

Destul de variate, comunicările prezentate în cadrul acestei secții s-au concentrat îndeosebi asupra organizării locurilor de muncă, aplicării principiilor ergonomice, analizei unor aspecte sociale și psihosociale, a prezentării sistemelor de analiză a metodelor de muncă, perfecționării metodelor de normare și a metodologiei generale de normare a muncii, organizării lucrului în schimburi și a selecției profesionale și pregătirii cadrelor.

Atît comunicările, cît și discuțiile au subliniat preocuparea actuală a specialiștilor pentru metodele moderne de analiză și calcul. Astfel, comunicările care au abordat problemele organizării raționale a locurilor de muncă, au avut în vedere folosirea unor tehnici moderne de analiză, printre care foarte apreciate s-au dovedit a fi graficele specializate.

Trebuie evidențiată pătrunderea în întreprinderi, prin intermediul organizării muncii a unor specialiști mai puțin antrenați în organizarea activității întreprinderilor noastre — medici, sociologi, psihologi, fiziologi — al căror aport la rezolvarea problemelor legate de adaptarea muncii la om și a omului la muncă, se dovedește din ce în ce mai mult demn de luat în considerație. Au fost foarte apreciate de participanți comunicările tratînd unele aspecte psihosociale sau ergonomice pentru contribuția adusă la precizarea influenței factorilor externi asupra omului în procesul de muncă, la definirea condițiilor optime de muncă.

Interesante au fost și comunicările privind sistemele de normative de timp pe mișcări (M.T.M.-ul), care cîștigă din ce în ce mai mult teren în preocupările specialiștilor noștri, utilizate în principal pentru îmbunătățirea metodelor de muncă, stabilirea normelor de muncă.

În abordarea problemelor privind perfecționarea metodelor de normare și a metodologiei generale de normare a muncii, s-a demonstrat că elaborarea normelor și normativelor de muncă trebuie să se facă pe bază de calcule analitice folosind cele mai noi tehnici (M.T.M., Work Factor etc). În acest caz, normele elaborate au un grad de precizie ridicat și asigură același grad de încărcare, indiferent de locul de muncă, întreprindere sau ramură de producție.

MOMENTE ALE UNEI ACTIVITĂȚI CONSECVENTE

- *martie 1967 — declanșarea largii acțiuni de organizare științifică a producției și a muncii în întreprinderile industriale;*
- *septembrie 1967 — înființarea Centrului de perfecționare a pregătirii cadrelor de conducere din întreprinderi;*
- *ianuarie 1968 — extinderea acțiunii în toate ramurile economiei naționale;*
- *mai 1968 — crearea compartimentelor de organizare a producției și a muncii în întreprinderi și ministere;*
- *septembrie 1968 — înființarea cabinetelor pentru probleme de organizare științifică a producției și a muncii.*

Perspectivă

SIMPOZIONUL a venit în întîmpinarea satisfacerii unor nevoi reale, impuse de activitatea practică desfășurată pe linia organizării științifice a producției și a muncii în întreprinderi și instituții, de necesitatea clarificării unor probleme teoretice și practice ale acestei activități.

Lucrările desfășurate pe cele trei secții — arăta tovarășul **Cornel Hidoș**, vicepreședinte în Comitetul de Stat pentru Probleme de Organizare și Salarizare, în cuvîntul său din ultima zi a lucrărilor simpozionului — au izbutit să ofere tuturor participanților o privire de ansamblu asupra problemelor organizării științifice a conducerii, a producției și a muncii, precum și asupra nivelului actual al preocupărilor cadrelor din țara noastră, în acest domeniu de activitate.

Simpozionul a reflectat atît creșterea gradului de cunoaștere, de fundamentare a problemelor de organizare, cît și mărirea considerabilă a ariei problematice, lucru demonstrat pe de o parte de numărul și tematica comunicărilor și al intervențiilor, iar pe de altă parte de numărul mare de participanți. Faptul că la lucrări au participat alături de cadre de specialiști cercetători din diferite sectoare de activitate și cadre de conducere, de decizie din întreprinderi și ministere, a conferit simpozionului un pronunțat caracter de lucru, el favorizînd un larg schimb de păreri cu privire la rezolvarea unor probleme concrete și actuale ale economiei noastre naționale.

Evident urmările acestei importante manifestări științifice sînt mult mai complexe decît am reușit să prindem în aceste rînduri. Se spune că una din cele mai înțelepte atitudini omenești este că după ce ai făcut un lucru să înveți din aceasta ce mai trebuie să faci încă. Participanții la simpozion, prin propunerile prezentate au făcut dovada posedării din plin a acestei calități.

S-a subliniat printre altele necesitatea organizării în continuare a unor manifestări similare de comunicări științifice pe probleme de organizare. Pentru ca eficiența unor astfel de manifestări să fie și mai mare s-ar putea organiza de către ministere astfel de simpozioane pe ramuri de producție (cu putere mai mare de generalizare), iar la nivelul central — pe diverse grupe de probleme (organizarea conducerii sau organizarea producției), sau chiar pe unele probleme mai restrînse ale organizării. S-au făcut de asemenea propuneri pentru o mai largă publicare în presa de specialitate și chiar în presa centrală a celor mai valoroase studii și realizări obținute în acest domeniu de activitate, precum și a celor mai valoroase cercetări științifice și a rezultatelor valorificării lor în activitatea practică.

Organizarea unor dezbateri largi pe aceste probleme — sublinia tov. vicepreședinte **Cornel Hidoș** — cuprinzînd întregul domeniu al problemelor de organizare, corespunzător condițiilor reale, tehnice, economice, politice și sociale din țara noastră, care să orienteze activitatea practică în direcția creșterii continue a eficienței economice, se impune cu tot mai multă acuitate.

Fără îndoială că toate acestea presupun intensificarea activității proprii de cercetare pe teme din domeniul organizării atît în întreprinderi, cît și în institutele de cercetări și proiectări departamentale și la catedrele de specialitate ale institutelor de învățămînt superior, într-o perspectivă nu prea îndepărtată întrevăzîndu-se necesitatea și posibilitatea creării unor instituții profilate de cercetare și de lucrări aplicative în domeniul organizării științifice a producției și a muncii.

M. RĂDOI
C. COJOCARU

DIN ACTIVITATEA CABINETELOR DE ORGANIZARE

PRINCIPALELE OBIECTIVE urmărite de Cabinetul de organizare al județului **Prahova** *în activitatea desfășurată pînă în prezent ar putea fi sintetizate în* **informarea cadrelor de conducere** *din întreprinderi asupra noutăților privind conducerea și organizarea activității economice, existente atît pe plan mondial cît și în țara noastră:* **perfecționarea pregătirii** *unor cadre de specialitate din întreprinderi, prin familiarizarea lor cu unele tehnici moderne, în special legate de folosirea metodelor matematice în conducerea economică (programarea operativă, teoria grafelor, fenomene de așteptare, optimizarea unor procese economice etc.)*

Pentru atingerea acestor obiective au fost găsite și aplicate diverse forme organizatorice. Pînă în prezent au fost pregătite și s-au ținut două **conferințe** *privind „Sisteme informaționale moderne în conducerea producției" și „Documentarea tehnică în sprijinul organizării științifice a producției și a muncii", la care au participat peste 300 de conducători și cadre de specialitate din întreprinderile din județ.*

Au fost organizate de asemenea cursuri de scurtă durată de **perfecționare** *(„Conducerea generală a întreprinderii") frecventate de 85 de cadre de conducere (directori, ingineri șefi, contabili șefi, șefi de servicii):* **de instruire** *la care au participat 41 de specialiști din compartimentele de organizare științifică a producției și a muncii care au fost instruiți cu cunoștințele necesare în vederea deschiderii în întreprinderi a unui curs cu tema „Organizarea rațională a locului de muncă";* **de specializare** *(„Cercetări operaționale") pentru inginerii și economiștii din întreprinderi, care se pregătesc în vederea folosirii mașinilor electronice de calcul în conducerea economică.*

La propunerea Cabinetului județean, în mai multe unități economice au fost deschise **cursuri experimentale** *pe tema organizării raționale a locului de muncă, în care sînt cuprinși maiștri, șefi de ateliere, șefi de echipă. Cursurile se vor încheia cu discuții și propuneri concrete de îmbunătățire a organizării secțiilor, atelierelor și locurilor de muncă.*

De asemenea, a fost organizată o **expoziție** *ce prezintă panouri și grafice cu realizările obținute de ramura petrolchimie în organizarea științifică a producției și a muncii.*

În viitorul imediat se vor deschide alte două **cursuri de perfecționare de scurtă durată**: *unul pentru cadrele de conducere din* **comerț** *și unul pentru* **tinerii economiști** *din întreprinderi, în cadrul cărora aceștia vor fi puși la curent cu noutățile din domeniul lor de activitate.*

Cabinetul este pe punctul de a încheia pregătirile unui **simpozion** *pe tema: „Revoluția tehnico-științifică și influența ei asupra cadrelor", pentru care s-a solicitat sprijinul C.N.I.T. și C.E.P.E.C.A. Totodată se preconizează constituirea unor* **grupe de consultanți-specialiști pe ramuri**, *care, la cererea serviciilor de organizare științifică din întreprinderi, să acorde consultații și asistență tehnică în elaborarea de studii sau rezolvarea unor probleme pe teme privind conducerea și organizarea producției și a muncii.*

CADRE ȘI RĂSPUNDERI

ing. AUREL BOZGAN

S-AR PUTEA AFIRMA că un om nu poate fi caracterizat decît după o îndelungă cunoaștere a activității și înclinațiilor sale. Și totuși, în cazul inginerului Aurel Bozgan, director general al Fabricii de mașini-unelte și agregate-București, chiar din primele minute am reușit să descifrez cîteva din elementele esențiale ce-l caracterizează: ordinea, disciplina și exigența. Un om care, pasionat de munca sa, se identifică aproape cu această unitate pe care o conduce din 1964. La 43 de ani, cu o bogată experiență în activitatea de conducere, problemele organizatorice continuă să rămînă și în prezent principala sa preocupare.

● Ce realizare pe linie de organizare v-a dat cea mai mare satisfacție?

— Sistemul informațional a fost și a rămas principala mea preocupare. După modelul celor învățate la C.E.P.E.C.A., am organizat acest sistem, pentru care folosim deocamdată stația noastră mecanografică și calculatorul electronic de la C.E.P.E.C.A. Cînd vom avea însă propriul nostru calculator (deja planificat) cred că ne vom putea socoti, începînd chiar cu anul viitor, printre întreprinderile cu cel mai avansat sistem informațional din cadrul sectorului construcțiilor de mașini.

● Alături de aceasta, ce alte probleme vă preocupă în mod deosebit?

— În primul rînd, calitatea produselor pentru a putea fi competitive. Potrivit specificului, 40% din producția fabricii merge la export, ceea ce presupune o calitate care să țină tot timpul pasul cu nivelul tehnicii mondiale, atît din punct de vedere funcțional, cît și al esteticii industriale.

● Și altceva?

— Utilizarea maiștrilor la nivelul pregătirii lor. Personal, n-am fost niciodată pentru ideea ca postul de șef de atelier să fie ocupat de un inginer.

● Ce vă creează cele mai multe greutăți în activitatea dv. de conducător?

— Pînă la organizarea comitetului de direcție, o veche meteahnă a mea de a face singur totul. Acum, asigurarea bazei tehnico-materiale și relațiile cu furnizorii.

● Considerați necesară prezența unui psiholog în întreprindere?

— Chiar foarte necesară și de real ajutor pentru un conducător. Din păcate, nu am putut găsi pînă acum un asemenea colaborator.

● Am aflat că ați fost propus candidat pentru alegerile de deputați în Marea Adunare Națională...

— Da, în circumscripția nr. 2 — Pantelimon. Dacă voi fi ales, aș dori ca împreună cu cetățenii de aici să valorificăm întregul potențial existent în folosul tuturor celor ce locuiesc în această zonă a municipiului.

● Practicați vreun sport în timpul liber?

— Acum numai... automobilismul. Am practicat însă atletismul și vînătoarea. La ultimul a trebuit să renunț fiindcă „uneltele" vînătorești nu sînt agreate în familia mea.

AM MAI AFLAT că în timpul său meticulos și judicios împărțit, interlocutorul meu citește foarte mult, cu predilecție literatura de specialitate privind perfecționarea sistemului informațional, care după cît se pare s-a transformat din preocupare, într-o adevărată pasiune. O pasiune însă cu indiscutabile avantaje practice în activitatea sa de conducere.

Viorica BABA

MECANISMUL ECONOMIC INTERN ȘI RELAȚIILE DE COLABORARE INTERNAȚIONALĂ

CONSTRUCȚIA SOCIALISMULUI constituie o operă vastă, de o deosebită complexitate. Soluționarea cu succes a problemelor ridicate de viață în fiecare etapă a construcției socialiste depinde de modul cum fiecare partid cunoaște și aplică adevărurile fundamentale ale marxism-leninismului, legile generale ale construcției socialiste, la condițiile concrete, de o mare diversitate, la particularitățile fiecărei țări ale etapei în care se află aceasta.

Acest adevăr, universal valabil în esența sa și verificat de realitatea țărilor socialiste, este confirmat și în domeniul practicii făuririi și perfecționării mecanismului de funcționare a economiei socialiste, în cadrul căruia formele, metodele și pîrghiile conducerii planificate joacă un rol esențial.

O cît de sumară trecere în revistă a condițiilor în care se dezvoltă astăzi fiecare țară socialistă în parte pune în lumină, în mod evident, pe lingă trăsăturile comune generate de legile generale ale construcției socialismului și comunismului, o multitudine de forme, o mare diversitate de soluții privind sistemul de conducere și planificare a economiei naționale, folosirea pîrghiilor economice și financiare, cadrul organizatoric și instituțional. Intîlnim în prezent soluții variate de la o țară socialistă la alta în ce privește gradul de detaliere a planului, competențe diferite în adoptarea unor decizii, modul de finanțare a producției și investițiilor, soluții diferite în ce privește mecanismul prețurilor, repartizarea veniturilor din activitatea productivă și cointeresarea materială, precum și în multe alte laturi ale mecanismului economic.

Situația existentă nu poate surprinde pe nimeni pentru că este firesc să fie așa. Este firesc, întrucît viața politică, economică și socială se desfășoară într-un cadru bine definit, privește o entitate social-politică precis delimitată, se realizează în state naționale independente și suverane. Or, fiecare stat socialist în parte a pornit la construcția societății noi, socialiste de la stadii de dezvoltare diferite și se găsește în diferite faze ale acestui proces. Fiecare țară socialistă în parte aplică legile generale ale construcției socialismului și comunismului ținînd seama de particularitățile de ordin istoric, economic, social, cultural. V. I. Lenin a întrevăzut și formulat cu claritate această evoluție atunci cînd scria: „Condițiile economice, politice și culturale în care trăiește națiunea respectivă — iată singura cheie pentru rezolvarea chestiunii cum trebuie să-și rînduiască viața cutare sau cutare națiune..." (Opere, vol. 32, E.S.P.L.P., București, 1956, pag. 330).

EXPERIENȚA ultimului sfert de veac atestă în mod convingător ceea ce rațiunea și logica, învățătura marxist-leninistă, au definit ca un adevăr incontestabil; ea a confirmat legătura dialectică indisolubilă dintre legile generale și formele specifice de organizare a vieții social-economice în procesul construcției socialismului și comunismului. Metodele de conducere și planificare a economiei naționale, sistemele interne de organizare și gestiune a unităților economice s-au diferențiat, au evoluat continuu în direcția adaptării lor condițiilor specifice fiecărei țări socialiste și etapelor diferite pe care acestea le parcurg în procesul construirii noii orînduiri. Experiența multor țări, ca și propria noastră experiență, a demonstrat nu numai că nu pot exista rețete unice, universal-valabile, în organizarea vieții economice a statelor socialiste, dar și faptul că orice încercare de a copia, de a introduce sau preluа automat soluții valabile într-o anumită țară și în anumite condițiuni constituie o greșeală cu repercusiuni nefavorabile asupra mecanismului economic.

Iată de ce măsurile de perfecționare a conducerii și planificării economiei naționale nu pot fi eficiente decît atunci cînd ele sînt adoptate de partidul și guvernul fiecărei țări. Organele de conducere ale partidului și statului cunosc nemijlocit realitățile vieții economice și sociale ale țării, sintetizează experiența maselor, exprimă interesele lor legitime și poartă, în fața poporului, răspunderea pentru construcția socialismului și comunismului în țara respectivă. Aceste organe — și numai ele — ca exponente ale întregii națiuni socialiste, pot hotărî asupra oportunității, caracterului și conținutului măsurilor privind conducerea și planificarea economiei, asupra celor mai potrivite forme de organizare și asupra modului de utilizare a pîrghiilor economico-financiare în economie. Și, bineînțeles, importanța, justețea sau eficiența acestor măsuri pot fi judecate numai în raport cu condițiile din țara în care ele se aplică.

CE RAPORT EXISTĂ între organizarea mecanismului economic din fiecare țară și colaborarea economică internațională dintre țările socialiste? Răspunsul la această întrebare poate fi dat numai printr-o analiză științifică întemeiată pe dialectica marxist-leninistă, a complexității vieții economice din lumea contemporană.

Este o realitate incontestabilă că în epoca noastră schimburile comerciale și în general relațiile economice internaționale se desfășoară între țări cu un grad diferit de dezvoltare și nu numai între cele care au aceeași orînduire social-politică, ci și între cele care se deosebesc din acest punct de vedere. Deși fiecare țară are, într-o măsură mai mare sau mai mică, un sistem propriu de organizare a vieții economice, faptul în sine nu impietează asupra relațiilor economice cu alte state. Țările socialiste, de exemplu, își lărgesc sistematic colaborarea economică și schimburile comerciale nu numai între ele, ci și cu țările capitaliste, ca o consecință a procesului obiectiv al diviziunii internaționale a muncii, dar aceasta nu a însemnat și nici nu înseamnă modificarea mecanismului intern al activității economice din țările care întrețin asemenea relații.

Relațiile economice internaționale sînt relații între țări suverane care duc o anumită politică economică potrivit intereselor fiecăreia, iar colaborarea economică dintre ele este o parte a acestei politici. Sistemul intern de organizare și conducere a vieții economice este și el subordonat realizării țelurilor politice economice a țărilor, implicit colaborării internaționale. Deci, formele specifice de organizare a activității economice nu se opun colaborării între state, ci o facilitează cu atît mai mult cu cît ea corespunde politicii economice a țării respective.

Situația este aceeași indiferent de măsura în care relațiile economice externe sînt reglementate de organe centrale și încadrate într-un plan central. Chiar și atunci cînd aceste relații se desfășoară într-o măsură însemnată prin legături nemijlocite între diferite întreprinderi și unități economice, mecanismul economic intern este cel care poate determina stimularea colaborării economice internaționale.

Dacă aceasta este, în general, relația dintre mecanismul economic intern și colaborarea internațională atunci cu atît mai mult trebuie recunoscut că sistemul intern de organizare și conducere a economiei din fiecare țară socialistă nu poate fi subordonat decît țelurilor politicii economice naționale care include, ca parte inseparabilă, politica de colaborare cu țările socialiste. Această colaborare, așezată pe principii convenite în comun, poate fi privită numai ca rezultat al politicii economice elaborată de fiecare țară în parte, singura în măsură să definească obiectivele sale economice și mijloacele de realizare, să mobilizeze resursele sale materiale, financiare și de muncă, să se angajeze, potrivit intereselor sale imediate și de perspectivă, în procesul obiectiv al diviziunii internaționale a muncii, să participe din ce în ce mai mult și mai eficient la circuitul mondial al valorilor materiale și spirituale.

CONDUCEREA PLANIFICATĂ a economiei naționale în fiecare țară reprezintă un atribut esențial și inalienabil al suveranității statului socialist, care nu poate fi înstrăinat și nici divizat. Întrucît planul constituie principalul instrument prin care se realizează obiectivele politice și social-economice în fiecare țară, se orientează dezvoltarea economiei naționale, este imperios necesar ca statul socialist să dispună efectiv și integral de toate pîrghiile necesare exercitării acestor atribuții, să dețină în mîinile sale toate mijloacele necesare îndeplinirii obiectivelor economice și sociale.

Principiile consemnate în Statutul C.A.E.R. — egalitatea în drepturi și avantajul reciproc, neamestecul în treburile interne, respectul suveranității și independenței naționale, recunoașterea intereselor naționale și întrajutorarea tovărășească — sînt menite să asigure dezvoltarea rapidă a fiecărei țări, colaborarea între țările socialiste, să constituie un model de relații între state, să sporească forța de atracție și prestigiul socialismului în lume. Aceste principii, verificate în practică în cele două decenii de activitate a C.A.E.R., sînt pe deplin valabile în prezent și pe o perioadă istorică lungă. **„Viața demonstrează** — sublinia tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretarul general al C.C. al P.C.R. în Raportul la Conferința Națională a P.C.R. — **că încă pentru multă vreme de aici înainte cooperarea între state trebuie să se bazeze pe principiul dezvoltării independente a fiecărei economii naționale și că nici o formă care duce la încălcarea acestui principiu nu este și nu poate fi viabilă".**

Pe baza principiilor amintite s-au obținut rezultate pozitive în colaborarea dintre țările membre C.A.E.R. pe linia coordonării planurilor de dezvoltare economică a fiecărei țări, în domeniul specializării și cooperării, în creșterea schimburilor comerciale reciproce de mărfuri. Semnificația coordonării planurilor de dezvoltare a economiei naționale, ca formă principală de colaborare între țările C.A.E.R. constă tocmai în faptul că fiecare țară își elaborează în mod suveran planul economic și că prin coordonare se îmbină interesele fiecărei țări cu interesele comune ale colaborării cu celelalte țări. Formele și metodele practicate pînă în prezent conțin încă multe rezerve care pot fi puse în valoare pentru a strînge și mai mult colaborarea dintre țările socialiste, pentru a contribui în măsură crescîndă la dezvoltarea economică multilaterală, complexă și eficientă, la creșterea potențialului economic al fiecărei țări și prin aceasta la întărirea întregii comunități a țărilor socialiste.

Nici pînă în prezent și nici de acum înainte formele specifice de organizare a activității economice din fiecare țară socialistă nu constituie un obstacol în calea unei largi cooperări în producție și în domeniul tehnico-științific, al colaborării multilaterale și eficiente dintre țările socialiste.

Evident că sistemul de conducere și planificare a economiei naționale trece printr-un proces continuu de perfecționare. Urmărind în primul rînd o mai bună și mai eficientă punere în valoare a resurselor și posibilităților economiei naționale, în vederea accelerării creșterii economice, măsurile de perfecționare a mecanismului intern conțin în sine ca factor inseparabil elementele necesare pentru extinderea colaborării economice cu țările socialiste, cu celelalte țări.

ÎN ȚARA NOASTRĂ, măsurile adoptate de Congresul al IX-lea și de Conferința Națională a Partidului Comunist Român — dintre care o parte au și fost înfăptuite, iar altele sînt în curs de pregătire pentru aplicare — se bazează pe studierea atentă a cerințelor legilor economice obiective, izvorăsc din condițiile concrete ale etapei actuale pe care o parcurge țara noastră în desăvîrșirea construcției socialiste și țin seama, bineînțeles, de experiența celorlalte țări socialiste. Aceste măsuri urmăresc întărirea conducerii pe bază de plan central a economiei naționale, concomitent cu antrenarea și stimularea mai largă, a oamenilor muncii în procesul elaborării și realizării planului de stat și vizează, totodată, utilizarea mai eficientă a pîrghiilor economico-financiare, folosirea conștientă a legilor obiective pentru a pune în valoare, în cît mai mare măsură, avantajele orînduirii socialiste, a asigura o dezvoltare ritmică, echilibrată și eficientă a economiei naționale.

Partidul nostru ține seama de faptul că pe măsura creșterii potențialului material și spiritual al țării, a dezvoltării materiale a economiei naționale, se creează condiții tot mai bune pentru lărgirea și intensificarea colaborării și cooperării economice cu țările socialiste, cu celelalte țări. De aceea în cadrul măsurilor pentru perfecționarea conducerii și planificării economice partidul și guvernul țării noastre acordă o mare atenție asigurării condițiilor necesare pentru promovarea schimburilor comerciale, pentru extinderea și adîncirea cooperării economice și tehnico-științifice cu toate statele și în primul rînd cu țările socialiste. Sînt semnificative în acest sens măsurile luate, sau în curs de înfăptuire, cu privire la trecerea unor activități legate de operațiunile comerciale cu străinătatea la ministere sau la unitățile economice, înființarea unor instituții speciale pentru controlul calității produselor de export, studierea conjuncturii economice internaționale. Este, de asemenea, cunoscut că în ultimii ani România s-a adresat altor țări, în primul rînd țărilor socialiste, cu numeroase propuneri de dezvoltare a cooperării în producție și tehnico-științifice. În urma acestei inițiative au fost încheiate unele convenții de colaborare, iar altele sînt în curs de perfectare. Vizînd intensificarea colaborării cu alte țări, și în primul rînd cu țările socialiste, mai buna prospectare a pieței externe, adaptarea mai operativă a producției la cerințele acesteia și creșterea eficienței comerțului exterior, asemenea măsuri sînt menite să contribuie la extinderea și adîncirea cooperării economice internaționale.

Ele atestă faptul că există largi posibilități pentru a dezvolta relațiile economice, cooperarea economică cu țările socialiste, folosind în acest scop un sistem intern propriu de conducere și organizare a vieții economice. Procedînd astfel, țările socialiste dau relațiilor dintre ele un sens și un conținut nou, corespunzător principiilor asupra cărora s-a convenit în comun și care se deosebesc fundamental de cele practicate în lumea capitalistă.

RELAȚIILE specifice dintre țările capitaliste au determinat apariția unor teze potrivit cărora colaborarea economică între țări ar putea fi dezvoltată făcînd abstracție de interesele naționale și modul în care fiecare țară în parte înțelege să-și organizeze propria sa activitate economică și socială. În rîndurile economiștilor care propovăduiesc teoriile despre „integrarea" economică se exprimă deseori părerea că pentru accelerarea creșterii schimburilor reciproce, pentru dezvoltarea cooperării în producție sînt necesare măsuri sau reforme urmărind schimbări în sistemele interne de conducere și administrare a economiei, coordonarea prețurilor interne, unificarea sistemului valutar, — pe scurt, aducerea la același numitor a normelor și legislațiilor care guvernează viața economică a fiecărei țări.

Asemenea opinii care, voit sau nevoit, ignoră realitățile, sînt în egală măsură iluzorii și inacceptabile. Sînt iluzorii pentru că, sistemul intern de organizare a mecanismului economic nu este un simplu act volitiv, nu exprimă simpla dorință a cuiva, ci reprezintă, după cum spuneam mai înainte, consecința firească a unor condiții specifice, bine determinate, existente într-o anumită țară și într-o anumită etapă. Așa fiind, mecanismul intern al vieții economice nu poate fi schimbat decît în funcție de evoluția acestor condiții în timp, evoluție care poate fi influențată de colaborarea economică internațională, dar nu este determinată de aceasta.

Tendințele de avansare pe drumul „integrării" în cadrul Pieței Comune, întîmpină, după cum se știe, tot mai multe greutăți, tocmai ca urmare a faptului că măsurile și practicile preconizate nesocotesc interesele vitale ale unor țări, ale popoarelor, știrbesc suveranitatea țărilor membre.

Aceasta este demonstrată și de recenta reuniune a miniștrilor de finanțe ai țărilor membre ale Pieței Comune, consacrată examinării unor propuneri privind cooperarea monetară și vizînd, se pare, pînă la urmă, crearea unei unități monetare comune. Politica monetară fiind una din pîrghiile importante de înfăptuire a obiectivelor economice naționale, este ușor de înțeles poziția unor țări care s-au opus încercărilor de a sustrage de sub controlul statelor, fie și parțial, această latură a mecanismului economic. Potrivit știrilor publicate, unele țări nu sînt deloc gata să remită dreptul de a adopta hotărîri în domeniul economiei naționale unui organ supranațional. Cu atît mai mult cu cît adoptarea unei unități monetare comune ar implica o unificare a politicii economice în asemenea domenii importante ca salariile, prețurile și investițiile.

Sigur că relațiile dintre țările Pieței Comune sînt mult mai complexe și nu capătă adevăratele lor dimensiuni din dezbaterile reuniunii amintite. Dar nu ne-am propus să epuizăm aici toate considerentele privind avatarurile prin care a trecut și trece Piața Comună, ci să punem în evidență faptul că tezele unor adepți ai „integrării" privind necesitatea „armonizării", „unificării" sau „coordonării" mecanismului economic intern, ca o premisă a extinderii colaborării internaționale, sînt inconsistente, nu rezistă nici examenului logic și nici în confruntarea cu viața.

Viața și realitățile lumii contemporane confirmă faptul că multă vreme de acum înainte calea dezvoltării rodnice a colaborării internaționale trece nu prin modificarea mecanismului economic intern al fiecărei țări, ci prin așezarea la baza acestei conlucrări, a principiilor — verificate în practică — ale respectării independenței și intereselor naționale, neamestecului în treburile interne, egalității în drepturi și avantajului reciproc. Țările socialiste, printre care și țara noastră, punînd și în viitor la baza relațiilor economice dintre ele aceste principii și militînd consecvent pentru respectarea lor, vor oferi un model și un exemplu de relații internaționale de tip nou, care vor exercita o influență pozitivă asupra dezvoltării economice a fiecărei țări și implicit asupra întăririi comunității socialiste în ansamblu.

Mircea ZARA

LEGEA VALORII

CU PRIVIRE LA DETERMINAREA MECANISMULUI DE ACȚIUNE ȘI UTILIZARE ÎN SOCIALISM*)

prof. univ. I. RACHMUTH
membru corespondent al Academiei

Principii în utilizarea legii valorii

ESTE CUNOSCUTĂ deosebirea de esență care există între tendințele și cerințele obiective ale legilor economice pe de o parte și principiile ce se utilizează în mecanismul de funcționare al legilor. Spre deosebire de legăturile obiectiv determinate care le exprimă legile economice, acest mecanism mai cuprinde în economia socialistă și anumite elemente cu caracter conștient între care, înainte de toate, principiile pe care statul le adoptă în activitatea de conducere a economiei. Aceste principii se deduc din cerințele obiective ale legilor și ale caracteristicilor generale ale economiei socialiste.

Unele decurg din întreg sistemul de legi al economiei socialiste (principiul muncii colective și principiul centralismului democratic). Există principii de conducere economică, care decurg doar din anumite legi ale economiei socialiste, cum e de pildă principiul repartiției după muncă, ce decurge din legea obiectivă a repartiției după muncă. În acest caz însăși cerința obiectivă a legii economice apare în mod direct ca principiu de activitate adoptat de statul socialist în utilizarea legii respective. Aceste principii de activitate reprezintă unul din aspectele conștiente importante ale mecanismului de utilizare a legilor economice în socialism. Asemenea principii sînt utilizate și în mecanismul de acțiune al legii valorii în socialism.

Vom încerca să desprindem în primul rînd principiile aplicate în utilizarea legii valorii ca lege de funcționare, de interacțiune în cadrul economiei socialiste. Pornind de aci vom putea considera ca un principiu important în mecanismul de utilizare a legii valorii, acela după care **prețurile trebuie să aibă la bază cheltuielile sociale de muncă.** Acesta este un principiu fundamental în procesul de formare a prețurilor și a fost subliniat în mod deosebit la Conferința Națională a P.C.R. din decembrie 1967.

Un al doilea principiu, localizat de asemeni în domeniul formării prețurilor, este abaterea prețurilor de la valoare, acolo unde acest lucru se impune din cauza unor considerente deosebite. Astfel în Directivele Conferinței Naționale se spune: „la stabilirea prețurilor cu ridicata se va avea, de asemenea, în vedere necesitatea ca între prețurile diferitelor produse să se formeze corelații fundamentate pe criterii economice, care să asigure circulația normală a mărfurilor în economie și să contribuie la economisirea și valorificarea superioară a materiilor prime, extinderea folosirii înlocuitorilor, dezvoltarea cooperării între întreprinderi și raționalizarea importurilor de mijloace de producție.

În vederea stimulării progresului tehnic, a modernizării sortimentelor de fabricație și înlăturării din producție a produselor învechite este necesară o diferențiere mai accentuată a prețurilor, în funcție de calitate".

Este evident că respectarea tuturor acestor considerente, a căror enumerare nu este limitativă, impune în anumite cazuri bine determinate ca principiu abaterea prețurilor de la valoare.

Tocmai aplicarea acestor principii de formare a prețurilor este și mijlocul principal pentru a se asigura aplicarea principiului mai general al **echivalenței schimbului.**

O ÎNSEMNĂTATE DEOSEBITĂ au principiile care rezultă din acțiunea legii valorii ca lege de dezvoltare. În această privință trebuie subliniată în primul rînd importanța **principiului eficienței economice în continuă creștere.** Este vorba de fapt aici de îmbunătățirea continuă a raportului dintre cheltuiala de muncă și rezultatele obținute. Indiferent dacă este vorba de eficacitatea investițiilor, de eficacitatea fondurilor fixe, de utilizarea eficientă a fondurilor circulante, de utilizarea eficientă a muncii vii, adică de productivitatea muncii vii, de utilizarea eficientă a resurselor naturale, adică de ceea ce se numește valorificarea lor superioară, de utilizarea eficientă a pămîntului, sau dacă este vorba de activitatea eficientă în comerțul interior și în cel exterior, în cercetarea științifică sau în învățămînt — în toate aceste sectoare de activitate avem de a face cu principiul de a obține rezultate cît mai bune din munca ce se depune, adică cu principiul urmăririi eficienței economice maxime. Deși sfera de aplicare a acestui principiu depășește pe cea a producției materiale, el derivă din legea economiei de timp și utilizarea lui se impune ca parte componentă esențială a mecanismului de acțiune al legii valorii. Utilizarea legii valorii, ca lege de dezvoltare, ca lege care determină scăderea continuă a timpului de muncă ce se cheltuiește pentru crearea produselor, este de neînchipuit fără aplicarea conștientă a principiului creșterii continue a eficienței activității economice, ca factor subiectiv al acestui mecanism.

Aplicarea **principiului cointeresării materiale** în sporirea rezultatelor activității economice este de asemeni o condiție indispensabilă a unei utilizări juste a legii valorii în direcția reducerii continue a timpului necesar pentru crearea produselor. În socialism nu a dispărut noțiunea de interes material. Există interese materiale ale indivizilor, ale unor colective, precum și un interes al întregii societăți. Pe acestea se bazează și posibilitatea cointeresării materiale.

Îmbinarea interesului indivizilor sau colectivelor de muncă cu interesele societății întregi reprezintă un mijloc eficace de sporire a randamentelor muncii în orice domeniu de activitate. Deși acest principiu ca și altele depășește sfera strictă a producției de mărfuri, aplicarea lui reprezintă un mijloc eficace de înfăptuire conștientă a tendinței de reducere a valorii mărfurilor.

Se vede din cele de mai sus că principiile de activitate utilizate de statul socialist reprezintă pe de o parte o componentă subiectivă esențială a mecanismului de utilizare a legii valorii — lucru care se întîmplă de altfel cu orice altă lege economică obiectivă. Pe de altă parte se poate deduce că principiile adoptate de statul socialist în activitatea sa economică nu sînt o simplă oglindire mecanică, în conștiința omului, a tendințelor și cerințelor legii economice. Întemeiate pe aceste cerințe, principiile de activitate — element conștient, subiectiv în procesul de conducere a economiei —, îmbogățesc elementele constitutive obiective ale legilor economice, deschizînd posibilități largi de activitate statului socialist pe baza legilor obiective.

Instrumente concrete

DIN MECANISMUL DE FUNCȚIONARE al legilor economice obiective mai fac parte și **instrumentele concrete utilizate de statul socialist în conducerea economiei.** Asemenea instrumente îl reprezintă de pildă **balanțele** utilizate de stat pentru punerea în funcțiune a mecanismului legii proporționalității planice sau normarea muncii în utilizarea legii repartiției după muncă.

De o deosebită importanță sînt instrumentele concrete utilizate de stat în cadrul mecanismului legii valorii. În această ordine trebuie să menționăm în primul rînd instrumentul concret cu ajutorul căruia statul influențează asupra însuși timpului de muncă socialmente necesar în direcția scăderii lui, anume **normele de muncă.** Normarea muncii este o parte componentă esențială nu numai a mecanismului legii repartiției după muncă, dar ea servește în același timp și pentru influențarea directă a timpului de muncă socialmente necesar în sensul scăderii sale. Pe baza situațiilor obiective existente în ceea ce privește factorii care determină cheltuielile de muncă în diferite unități de producție și pe baza modificărilor ce intervin în aceste situații, organele de conducere economică fixează, în aceste unități, norme de cheltuire a muncii vii și materializate. Introducerea tehnicii noi și creșterea productivității muncii pe care o determină, modificările în gradul de îndemînare a muncii, apropierea intensității muncii de gradul ei mediu corespunzător, prin mai buna organizare a muncii, toți acești factori care determină timpul de muncă socialmente necesar din punct de vedere tehnic sînt luați în considerare la fixarea normelor de cheltuire a muncii vii. În agricultură normarea muncii ține seama și de condițiile naturale. Într-un mod asemănător se întîmplă lucrurile și în ceea ce privește munca trecută, adică în domeniul normării utilizării capacităților de producție și a consumurilor de materiale

PÎRGHIILE VALORICE — prețul, prețul de cost, venitul net al societății, venitul net al întreprinderii, rentabilitatea, dobînda, renta etc — ocupă un loc deosebit în sistemul instrumentelor de utilizare a legii valorii. Acestea sînt categorii valorice obiectiv existente în orice economie cu producție de mărfuri. În socialism ele sînt utilizate ca pîrghii cu ajutorul cărora se înfăptuiește o politică activă de influențare a unităților economice în direcția înfăptuirii cerințelor obiective ale legii valorii și a principiilor adoptate de stat în conducerea economică.

A existat mult timp concepția după care acțiunea legii valorii în socialism s-ar rezuma la faptul că planificarea economiei naționale și evidența cheltuielilor de muncă s-ar face și în formă valorică, afară de forma naturală. „Acțiunea" legii valorii era considerată ca avînd un carater formal, exterior, formele valorice nefiind decît o haină pe care ar îmbrăca-o activitatea de planificare și conducere de către stat a economiei, concepută în mod subiectivist și voluntarist. Viața și experiența țărilor socialiste au arătat însă că nu la aceasta se rezumă acțiunea legii valorii. Este vorba dimpotrivă de un rol activ, de conținut, ce revine legii valorii, cerințelor ei, principiilor care rezultă din aceste cerințe și care sînt legate de ele, precum și pîrghiilor valorice utilizate de stat în conducerea economiei.

Prețul nu este o simplă oglindire pasivă a valorii unui produs, ci este utilizat în același timp ca un instrument, ca o pîrghie de stimulare, de cointeresare a întreprinderilor în creșterea productivității muncii și deci în reducerea cheltuielilor sociale de muncă, în îmbunătățirea calității producției, în stimularea cooperării întreprinderilor, în introducerea tehnicii noi etc. Aceste aspecte ale progresului economic, indiferent dacă ele reprezintă cerințe ale legii valorii sau ale altor legi economice obiective nu se realizează și nu pot fi realizate prin mijloace pur administrative, ci prin pîrghiile economice între care esențial este prețul produselor.

Același rol revine și celorlalte pîrghii valorice menționate mai sus.

În economia întemeiată pe proprietatea privată asupra mijloacelor de producție, aceste categorii valorice acționează prin intermediul concurenței, manifestîndu-și efectele pe piață. Dispariția concurenței în economia socialistă nu transformă aceste categorii valorice în niște elemente inactive, inerte. Ele își păstrează dimpotrivă caracterul lor activ, dar, pentru a se manifesta, ele au nevoie de acțiunea conștientă a statului. Ele devin pîrghii utilizate în mod conștient de statul socialist.

Forme și metode de activitate
Cadrul instituțional

PENTRU APLICAREA principiilor și instrumentelor ce stau la dispoziția statului socialist în realizarea cerințelor legilor economice este nevoie de un anumit **cadru instituțional,** stabilit prin acte normative emise de organele de partid și de stat.

În cazul legii repartiției după muncă, de pildă, instrumentul concret cu ajutorul căruia principiul dedus din această lege se aplică în agricultura cooperatistă este ziua-muncă, îmbinată cu normarea muncii. Modul cum se îmbină concret aceste două instrumente, adică durata muncii ce trebuie prestată într-o „zi-muncă" în diferite operații este fixată printr-un act normativ pe baza unui studiu științific amănunțit al situațiilor concrete, în vederea unei cît mai corespunzătoare aplicări a acestui principiu. În felul acesta statutul cooperativelor agricole de producție, printr-o reglementare valabilă și obligatorie pentru toate cooperativele agricole a stabilit raportul dintre diferite munci prestate și expresia lor în zile-muncă.

Această reglementare normativă din partea organelor competente este necesară și în utilizarea mecanismului legii valorii. O asemenea reglementare privește de pildă **modul de repartizare a beneficiului obținut de întreprinderile de stat.** Nici o cerință obiectivă a legii valorii sau a vreunei alte legi economice și nici un principiu ce se aplică în economia socialistă nu prescrie exact proporția în care beneficiul trebuie repartizat diverselor sale destinații. Dar studierea științifică concretă a tuturor implicațiilor acestei probleme, analizarea experienței cîștigate în trecut a dus la concluzia că aplicarea principiului cointeresării materiale va da rezultate cu mult mai favorabile dacă metoda de repartizare a beneficiului va fi schimbată. În felul acesta Conferința Națională din decembrie 1967 a hotărît modificarea modului de distribuire a beneficiului întreprinderilor astfel încît să se asigure o mai mare cointeresare materială a întreprinderilor. Tot astfel s-au hotărît măsuri pentru lărgirea utilizării creditului și dobînzii în vederea stimulării economice a întreprinderilor, în îmbunătățirea activității lor. Prin urmare, prin acte de dispoziție luate de organele de partid și de stat competente au fost modificate metodele de utilizare a instrumentelor, a pîrghiilor valorice, care servesc la aplicarea principiilor care exprimă sau sînt legate de cerințele obiective ale legii valorii.

Dispoziții normative asemănătoare reglementează funcționarea întreprinderilor pe baza **gestiunii economice proprii,** deci ca întreprinderi producătoare de mărfuri, drepturile și obligațiile întreprinderilor, înzestrarea cu un grad mai larg de autonomie și cu o mai mare inițiativă decît în trecut. De asemenea legăturile dintre întreprinderi, precum și dintre centralele industriale vor fi reglementate prin hotărîri cu caracter normativ. Aceleiași reglementări normative le sînt supuse întreprinderile de comerț interior. Comerțul exterior și organizarea lui sînt reglementate prin acte normative care modifică atribuțiile întreprinderilor de comerț exterior și lărgesc pe cele ale întreprinderilor productive în acest domeniu. Dispozițiile normative care definesc cadrul instituțional, formele și metodele în care acționează legea valorii reprezintă deci o parte constitutivă a mecanismului de utilizare a legii valorii.

Perfecționarea continuă a acestui mecanism este scopul modificărilor pe care partidul și statul nostru le aduc formelor și metodelor de utilizare a cerințelor obiective ale legii valorii, aplicării principiilor de activitate legate de această lege, utilizării pîrghiilor valorice în conducerea economiei naționale.

ÎN EXERCITAREA rolului său conducător, partidul clasei muncitoare cunoscînd și studiind în permanență atît elementele obiective, cît și cele subiective, conștiente, ale mecanismului legii valorii, perfecționează continuu acest mecanism.

Statul socialist este cel care dă formă concretă principiilor și metodelor de activitate necesare pentru utilizarea cît mai eficientă a cerințelor legii valorii.

Principalul „agent" conștient al mecanismului legii valorii, ca lege a dezvoltării și mersului înainte al societății socialiste, sînt însă masele de oameni ai muncii.

Tendințele și cerințele obiective ale legii valorii, principiile și metodele de acțiune menite a da viață acestor cerințe sînt mijloace de dezvoltare economică și progres atunci cînd lucrătorii din toate verigile economiei își îndreaptă eforturile spre utilizarea lor eficientă.

Lupta de zi cu zi pentru creșterea eficacității economice în orice domeniu de activitate reprezintă de fapt veriga conștientă, esențială în acțiunea legii valorii ca lege a dezvoltării economiei socialiste. În felul acesta se realizează cel mai important aspect al sudării elementelor obiective și subiective ale mecanismului legii valorii în socialism.

---

* *Vezi prima parte a articolului în „Viața economică", nr. 2/1969.*

ȘANTIER ȘTIINȚIFIC

CONF. DR. GH. BADRUS

— V-am ruga să ne dați o imagine globală a cărții ce o aveți pe șantier.

— Răspunzînd cu plăcere întrebării dv. ca și invitației cu care m-ați onorat, aș vrea să arăt că de mai multă vreme mă preocupă problemele economiei mondiale, îndeosebi cele ale economiei mondiale capitaliste. În acest cadru, mi-am dedicat o parte din cercetări problemei inegalității dezvoltării țărilor sistemului mondial capitalist. Întruchiparea acestor cercetări și a punctelor de vedere cristalizate o constituie, în ultimă instanță, cartea care am elaborat-o și se află în curs de tipărire la Editura științifică, intitulată **„Decalaje în Occident"**. Pe scurt, lucrarea își propune să analizeze conținutul și mecanismul legii dezvoltării inegale a țărilor sistemului mondial capitalist, acțiunea ei în perioada postbelică ; întrucît în lucrări anterioare m-am ocupat de probleme ale țărilor în curs de dezvoltare, pe care am de gînd să le aprofundez în continuare în lumina acțiunii legii dezvoltării inegale, în această lucrare mi-am limitat cîmpul de investigație la țările capitaliste dezvoltate. În carte, am încercat să întreprind o analiză multilaterală, să reflect problemele dezvoltării inegale a principalelor țări capitaliste, în perioada după cel de-al doilea război mondial, în domeniul producției, acumulării, comerțului internațional, exportului de capital, pe tărîm financiar-valutar, cît și în domeniul militar-politic. Mi-am propus, de asemenea, să folosesc în abordarea acestor probleme o metodologie mai puțin utilizată în alte lucrări și să extind cercul de cuprindere a problemelor, nu numai la industrie, ci și la agricultură.

Consider, de asemenea, că este importantă reliefarea inegalității desfășurării procesului de acumulare în principalele țări capitaliste. În zilele noastre realitatea a dezvăluit un domeniu nou de manifestare a inegalității dezvoltării principalelor țări capitaliste, anume cel al cerce-

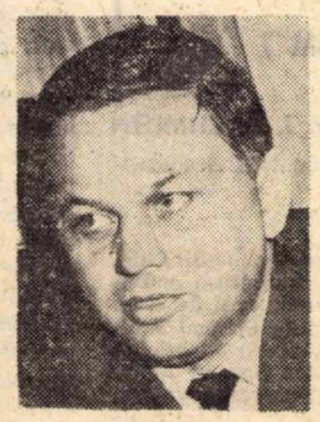

„...un domeniu nou de manifestare a inegalității dezvoltăriii principalelor țări capitaliste...

tării științifice, care prezintă fenomene deosebit de acute. Cartea se ocupă de o serie de probleme actuale ale economiei capitaliste, ale luptei ideologice, cum sînt cele referitoare la „integrare", criza sistemului monetar interoccidental ș.a. Sper că lucrarea va răspunde unor cerințe actuale ale frontului cercetării noastre economice.

— Subsumați preocupările dv. referitoare la țările subdezvoltate unei cercetări unitare, legate de acțiunea legii dezvoltării inegale ?

— Pe scurt — da, deși problematica „lumii a treia" este foarte complexă. Cred că economiștii marxiști ar putea să-și facă mult mai bine auzit cuvîntul, oferind răspunsuri științifice la întrebările acute ce se ridică în legătură cu țările cu structuri subdezvoltate. Din problemele care mă preocupă în acest domeniu enumăr : conținutul economico-social al noțiunii de țară în curs de dezvoltare (care, cred, ar trebui înlocuită cu alta mai științifică — ca de pildă, țară cu structuri subdezvoltate) ; conceptul de „lumea a treia" (de asemenea, nu mi se pare științific) ; caracterul calitativ diferit al decalajelor ce separă țările capitaliste dezvoltate de cele cu structuri subdezvoltate față de inegalitățile dintre țările capitaliste industrializate ; căile de micșorare și înlăturare a acestor decalaje ; raportul între creșterea economică și creșterea demografică ; raportul între efortul de dezvoltare și efectul economic ; rolul economic al statului, fenomenele de dirijare a economiei în țările cu structuri subdezvoltate ; metodele de industrializare ; tipul reproducției în aceste țări ; caracteristicile economice ale neocolonialismului ; formele de cooperare între țara noastră și țările cu structuri subdezvoltate ; metodele și căile de dezvoltare apărute în diferite țări cu structuri subdezvoltate ș.a.

—După cît știm, una din temele cercetării dv. este aceea a prognozelor economice. Ce aspecte ale ei constituie obiectul interesului dv. ?

— Mă preocupă problema prognozelor, a previziunilor economice prin prisma efectelor acțiunii legii dezvoltării inegale, deoarece, după părerea mea, știința nu se poate limita la constatări, ci trebuie să prevadă. În afară de aceasta, am în vedere studiile previzionale care trebuie să stea la baza unor acțiuni în economie și chiar pentru cercetarea dezvoltării economice. Oare, pornind de la cercetările oamenilor de știință din țara noastră și din alte țări, nu sîntem obligați, în zilele noastre, cînd are loc pe scară largă revoluția tehnico-științifică, să încercăm să vedem ce se va petrece pe tărîm economic, în diverse ramuri ale științei și tehnicii, peste 30 de ani, respectiv pînă la sfîrșitul acestui secol ? Cred că da, pentru că, dacă nu vom întreprinde astfel de cercetări, vom avea, fără îndoială, nenumărate surprize.

Efectuarea unor studii previzionale presupune nu numai o preocupare independentă a unor cercetători, ci și indicația și patronarea lor de către anumite organe de stat, precum și conlucrarea între economiști și specialiștii din diferite domenii ale științei și tehnicii. La noi, după cunoștințele mele, asemenea studii, din păcate, nu se întreprind. Ar fi bine să se demareze cercetările în acest domeniu.

V. E.

INCONSISTENȚA UNEI TEORII PSIHO-COMPORTAMENTALE A CREȘTERII ECONOMICE

DETERMINAREA LINIILOR de comportare a subiecților economici și a formelor instituționale celor mai adecvate în care să se miște activitatea acestora nu este lipsită de interes pentru creșterea economică. Soluționarea acestei probleme, fie și numai în parte, poate face, eventual, reductibil aleatoriul sau măcar facilitează căile de acces spre înfăptuirea scopului menționat. În acest sens pare să-și fi îndreptat eforturile de cercetare profesorul englez de economie politică **W. Arthur Lewis**, într-una dintre lucrările sale principale [1]). El și-a asumat pe această linie atît sarcini teoretice cît și practice, urmărind, după cum o mărturisește, să întîmpine îndeosebi „curiozitatea și nevoile practice ale oamenilor politici contemporani", din țările capitaliste dezvoltate și din cele în curs de dezvoltare.

În concepția autorului, creșterea economică înseamnă creșterea produsului pe cap de locuitor și ar depinde de doi factori : **resursele naturale disponibile** și **comportamentul oamenilor**. El și-a fixat însă ca obiect al cercetării numai ultimul.

În ce privește creșterea economică, avizează Lewis, trebuie să deosebim **cauzele ei imediate** și **cauzele acestor cauze**. Cele mai importante sînt primele și s-ar reduce la trei : **„efortul de a economisi", „acumularea cunoștințelor"** și **„acumularea capitalului"**.

SENSUL PRIMEI „CAUZE IMEDIATE" se concentrează la autor în „dorința de îmbogățire" prin „căutarea și exploatarea ocaziilor". Cît privește dorința însăși, ea ar fi determinată, **în primul rînd**, de „costul psihologic" al efortului necesar pentru obținerea bunurilor materiale, cu alte cuvinte, de reprezentarea mentală a căilor și mijloacelor de acces la aceste bunuri, plus „spiritul de aventură". **În al doilea rînd**, numai societățile și indivizii care pîndesc „șansele economice" și riscă în vederea sesizării ar putea beneficia de o dezvoltare superioară.

Desigur, plauzibilitatea „dorinței de îmbogățire", drept cauză principală a creșterii economice nu este decît aparentă. Căci, „dorința de îmbogățire" nu-și are corespondentul — cu excepția unor conjuncturi rare — nici în creșterea producției de bunuri materiale și nici în accesul la aceste bunuri. Fără a nega importanța pe care ar avea-o un asemenea factor psihic în calitate de mobil al creșterii economice, **el nu se poate constitui în cauză principală a acesteia. Creșterea economică este în ultimă instanță rezultanta unor cauze care rezidă în mișcarea ce se produce înăuntrul forțelor de producție ale unei anumite națiuni, precum și rezultanta unor cauze care rezidă în mișcarea formelor sociale pe care le îmbracă aceste forțe.** Mobilurile psihice ale creșterii economice, inclusiv așa-numita „dorință de îmbogățire", de care vorbește Lewis, **sînt ele însele determinate de această dublă mișcare.** Ca și însăși creșterea economică, ele îmbracă trăsături concret istorice.

Fără îndoială că în modul de înțelegere a dorinței de îmbogățire de către Lewis există anumite elemente concret-istorice. El surprinde, fără să vrea probabil, trăsăturile pe care le îmbracă în capitalism acest mobil psihic al creșterii economice, anume spiritul de aventură, riscul, accesul la dominație și altele. Totuși, autorul se află departe de a sesiza legătura istoricește determinantă care se creează între dorința de îmbogățire și scopul nemijlocit al producției capitaliste — însușirea muncii altuia sau obținerea de plusvaloare.

Economistul englez își dă seama că manifestarea și, îndeosebi, materializarea dorinței de îmbogățire ca mobil al creșterii economice reclamă un anumit cadru instituțional, în primul rînd un anumit statut al proprietății. Fie că e capitalistă, fie că e socialistă, feudală sau altfel, orice proprietate, susține el, se caracterizează prin „dreptul fundamental de excludere". Lăsînd la o parte faptul că privește proprietatea doar ca raport juridic, Lewis escamotează adevărul științific atunci cînd acordă tuturor raporturilor juridice de proprietate atributul excluderii. Aceasta ține numai de domeniul proprietății private bazată pe însușirea muncii străine. Este cunoscut că proprietatea socialistă nu implică raporturi juridice de excludere de la mijloacele de producție.

În orice caz, autorul socotește necesar ca proprietatea și alte „instituții economice" să favorizeze „dorința de îmbogățire" prin protejarea, îndeosebi, a efortului de sesizare a șanselor. În plus, instituțiile respective ar trebui, după părerea sa, să ofere posibilități pentru „specializare", adică pentru diviziunea muncii în funcție de fluctuațiile pieței și totodată să asigure „libertatea de manevrare", adică însușirea nestînjenită a muncii, a pămîntului și a capitalului, accesul nestînjenit la consumator sau „libertatea piețelor", expansiunea economică prin operațiile la scară mare ale monopolurilor și altele. Se înțelege de la sine că nu există nici un temei pentru încorsetarea exclusivă a creșterii economice în aceste forme instituționale. Practica social-istorică a zilelor noastre a dovedit că formele instituționale socialiste sînt mult mai apte pentru asigurarea creșterii economice. Caracterul relativ inadecvat pentru creșterea economică al formelor instituționale burgheze este nevoit să-l recunoască însuși W. A. Lewis. El afirmă că instituțiile economice în care ar trebui să se miște dorința de îmbogățire nu evoluează cumulativ în sensul creșterii economice iar această creștere nu înregistrează o linie ascendentă continuă. De aci necesitatea adaptării instituțiilor economice la mișcările ciclice capitaliste. Se recunoaște astfel, vrînd-nevrînd, că funcționarea mecanismului economiei capitaliste reclamă sprijinul direct al factorilor extraeconomici.

A DOUA „CAUZĂ IMEDIATĂ" a creșterii economice, „acumularea cunoștințelor", are la Lewis sensul de acumulare de „capital cultural". Precizăm că economistul englez manifestă predilecția de a prezenta capitalul ca fiind omniprezent, atît în natură (sub forma așa numitului „capital fizic"), cît și în cultură (sub forma așa-zisului „capital cultural achiziționat"), precum și în activitatea economică (sub forma de bunuri investite și sub denumirea simplă de „capital").

Sînt necesare, după autor, trei etape care sînt totodată stadii ale invenției : prima, a științei pure, a doua, a cercetării tehnice, iar a treia, a dezvoltării invențiilor tehnice pînă la punctul de a deveni obiect al exploatării comerciale. Lewis privește dezvoltarea științei și tehnicii în funcție de obținerea profitului și recomandă între altele, ca „formarea profesională" cu ajutorul învățămîntului să asigure o rentabilitate capitalistă imediată. Desigur, creșterea economică este actualmente de neconceput fără aportul științei și tehnicii și al dezvoltării lor. Dar autorul transpune acest postulat în termeni unilaterali, susținînd că dezvoltarea și aplicabilitatea științei și tehnicii poate să servească procesul în cauză numai dacă ar călca pe urmele nevoilor și posibilităților de valorificare a capitalului.

De o largă tratare se bucură din partea lui Lewis cea de-a treia, „cauză imediată" a creșterii economice, anume „acumularea capitalului". Situîndu-se pe pozițiile capitalismului, este firesc să proclame pe capitalist drept figură centrală a acumulării și să facă creșterea economică dependentă de creșterea volumului capitalului pe cap de locuitor, de acumularea capitalistă.

Creșterea economică, raționează de altfel destul de simplu autorul, reclamă „necesități de capital" care nu pot fi satisfăcute decît prin „formare de capital" ; aceasta presupune investiție care, la rîndul ei, presupune economisire, prin resurse interne și externe.

Investirea stocului de capital existent în vederea formării de capital suplimentar trebuie, susține Lewis, să țină cont de așa-zisa „productivitate a capitalului". Într-adevăr, în procesul acumulării, capitaliștilor nu le este indiferent unde se obține cea mai ridicată rată a profitului. Imaginîndu-și un program considerat „tipic" pentru investițiile actuale de capital din țările dezvoltate, economistul englez constată ponderea lor mai ridicată în „sectorul serviciilor publice" față de industrie și agricultură, precum și față de alte activități și, pornind de aci, recomandă țărilor subdezvoltate să declanșeze creșterea economică printr-o dezvoltare inițială a „infrastructurii" serviciilor publice". Ideea nu este originală — o găsim într-o formă similară și la economistul francez Jean Fourastié, iar în unele cazuri a devenit obiect al practicii neocolonialiste.

Investiția este necesară creșterii economice și ea trebuie „echilibrată" prin economisire. Vizînd, de pe poziții burgheze, inconsistența formulei keynesiste $I = S$, Lewis consideră egalitatea dintre investiție și economisire drept o supoziție pur teoretică, deoarece „propensiunea" către economisire a indivizilor este diferită, generînd fie deflație, fie eventuală expansiune a producției, fie inflație, ceea ce schimbă raportul arătat ; același rol îl joacă fluctuația raportului capital-consumație și cea a nivelului ratei dobînzii.

Mecanismul economiei capitaliste funcționează prost, pare să-și dea seama autorul. Preocupat de remedieri, el consideră manevrarea inflației și deflației drept instrumentul principal în această privință. Nu face un secret din faptul că pe această cale se ajunge la o redistribuire a venitului național în favoarea capitaliștilor întreprinzători. Totul îi apare normal, de vreme ce întreprinzătorii sînt principalul grup social ce economisește pentru investiție sau, cum am spune noi, își însușește plusvaloarea spre a reedita exploatarea forței de muncă. Însă Lewis disimulează această funcție social-istorică perimată a burgheziei și face din acumularea capitalului o virtute iar din creșterea profiturilor, cheia oricărei dezvoltări economice. Fiind legată de ponderea fondului de acumulare în venitul național „creșterea economică" va depinde, în ultimă instanță, de creșterea părții profiturilor în venitul național. Pentru țările subdezvoltate ar rezulta de aci necesitatea adoptării căii capitaliste, vizînd sustragerea lor de sub influența țărilor socialiste și menținerea în orbita țărilor capitaliste dezvoltate.

Pînă la urmă, aproape în contradicție cu propria sa construcție teoretică privind cauzele imediate ale creșterii economice, Lewis acreditează ideea imposibilității înfăptuirii acestei creșteri în țările subdezvoltate fără finanțare externă. El cere asigurarea securității investițiilor de capital străin prin stipulații în constituțiile tinerelor state

[1]) Vezi W. ARTHUR LEWIS. La théorie de la croissance économique, Paris, 1963, 453 p. ; ediția a II-a, 1967.

Virgil IONESCU

(Continuare în pag. 15)

FIȘE

■ Economistul american G. Bylinski semnează în FORTUNE (nov. 1968) articolul **U.S. Science Enters a Not — So — Golden Era** (Știința americană intră într-o epocă nu prea strălucită). Autorul își manifestă îngrijorarea față de perspectivele dezvoltării științei americane în condițiile în care se produce o înghețare, în unele cazuri chiar o reducere, a sumelor acordate învățămîntului superior și cercetării științifice, atît din bugetele publice cît și din acelea ale companiilor private. Fenomenul este cu atît mai îngrijorător cu cît se constată, paralel, o tendință de creștere a costului relativ al formării specialiștilor și al cercetării. Numeroase universități au redus numărul studenților bursieri. Dacă această tendință va continua, anul 1972 va marca — consideră autorul — revenirea numărului anual al absolvenților la nivelul anului 1963. Astfel, S.U.A. ar fi foarte curînd confruntate cu problema lipsei cadrelor științifice, devenind o „națiune bolnavă din punct de vedere tehnologic". Dezvoltarea normală a economiei americane ar cere ca minimum 3% din produsul național brut să fie destinat formării cadrelor și cercetării științifice, dar G. Bylinski este destul de sceptic în ceea ce privește realizarea acestui deziderat.

■ Revista engleză OXFORD ECONOMIC PAPERS, nr. 3/1968, publică studiul profesorului J. Black **The Theory of Indicative Planning** (Teoria planificării indicative), în care se încearcă să se fundamenteze sistemul de planificare a economiei naționale din unele țări occidentale. Autorul definește **planificarea indicativă** ca o încercare de a promova o creștere eficientă, rapidă și mai stabilă a economiei prin intermediul unui schimb de previziuni, care să conducă la o serie de espectative consistente, acceptate în mod general. El distinge acest sistem de planificare de **planificarea pozitivă**, prin care înțelege emiterea de directive de către o autoritate centrală, despre orientarea economiei naționale, care să fie însoțite de sancțiuni adecvate pentru a asigura îndeplinirea acestor dispoziții.

O parte substanțială a metodelor de planificare indicativă o constituie elaborarea de modele econometrice; previziunile bazate pe modele econometrice trebuie să fie comparate cu opiniile oamenilor de afaceri despre evoluția economiei în viitor. Discrepanțele dintre aceste două proiectări-perspectivă a dezvoltării economice este necesar să fie cercetate în continuare și înlăturate. Elaborarea planului indicativ este caracterizată ca un proces cu mai multe stadii, consistența completă dintre previziuni și resursele disponibile neputînd fi atinsă decît după un număr oarecare de etape de consultări și tatonări.

■ În articolul **Distribuția și consumul în sistemul economic al socialismului**, publicat în nr. 11/1968 al revistei WIRTSCHAFTSWISSENSCHAFT, Rudolf Quapis și Werner Schulz scot în evidență necesitatea cercetării situației previzibile a nivelului de trai în sistemul social dezvoltat al socialismului, pentru ca pe această bază să fie pregătite spre decizie posibilitățile cele mai avantajoase ale consumului prin elaborarea unor variante și calcule ale efectelor structurale și de substituție. Între consumurile de mărfuri și servicii există legături strînse. Acestea constituie, după părerea autorilor, o bază importantă pentru substituirea unor mărfuri cu servicii și invers Efectele de substituție dețin un rol important în eficacitatea consumului. Pentru sprijinirea muncii de prognoză, se consideră necesară cercetarea temeinică a posibilităților de substituire a unor mărfuri prin servicii. Așa, de exemplu, ar trebui bine cîntărit care să fie raportul între bunuri de consum și reparații. Uneori poate să fie mai avantajoasă producția unor bunuri de consum, în cazul cărora să se renunțe la reparații, acestea fiind mai costisitoare și necesitînd mai multă forță de muncă, decît dacă se cumpără un produs nou (eventual cu returnarea celui vechi).

■ În articolul **Ekonomiceskaia sistema soțializma** (Sistemul economic socialist), din revista VOPROSI EKONOMIKI, nr. 11/1968, A. Becin abordează, printre altele, și mult discutata estimare a **timpului de muncă socialmente necesar** în socialism. Autorul consideră că acest timp poate fi precizat : fie prin exprimarea directă a muncii socialmente necesare pentru crearea unei unități dintr-un produs oarecare pe baza formulei $M = T:P$ (în care M reprezintă munca socialmente necesară pentru crearea unei unități de produs, T — munca cheltuită pentru crearea tuturor mărfurilor de același tip, iar P — volumul producției), fie prin exprimarea cantității totale de muncă pentru crearea anumitor produse în volum suficient pentru acoperirea cererii solvabile la prețuri egale cu valoarea, pe baza formulei $T = MxP$ (simbolurile avînd aceeași semnificație ca și în formula anterioară).

Autorul precizează că cheltuielile de muncă socială pentru crearea unei unități de produs exprimă nivelul dezvoltării productivității muncii, dar nu și cantitatea din mărfurile respective care este necesară pentru satisfacerea puterii de cumpărare existente la un moment dat. Totodată, rămîne imposibilă precizarea cantității totale de muncă necesară pentru producerea tuturor mărfurilor în vederea satisfacerii cererii, dacă nu se cunosc cheltuielile medii de muncă pe unitatea de produs pe fiecare ramură de producție. În concluzie M nu numai că ar preciza unitatea ecuațiilor (1) și (2), dar ar constitui totodată mărimea variabilă conducătoare în toate modelele reproducției lărgite.

INCONSISTENȚA UNEI TEORII

(Urmare din pag. 14)

deoarece, se lamentează dînsul, stipulațiile internaționale de acest gen nu conduc decît la sancțiuni morale.

Continuînd autosubminarea construcției sale teoretice, autorul apreciază că perspectivele investițiilor bazate pe acumulare de capital nu sînt de loc îmbucurătoare. După un anumit timp de „creștere economică", legată de linia ascendentă a investiției, economia națională intră într-o perioadă de „stabilitate", caracterizată prin fluctuația investiției, iar apoi, în „faza stagnării seculare", a declinului fatal al investiției. Așa-numitele avantaje ale „creșterii" economice", reductibile la o anumită explorare a condițiilor exterioare oamenilor și la o creștere a opțiunilor lor, dar nesatisfăcute pentru toți membrii societății — adăugăm noi — scapă evaluării optimiste, dacă le sînt opuse „inconvenientele" însoțitoare. Și astfel stînd lucrurile, W. A. Lewis își pune o întrebare neliniștitoare : **„creșterea economică este oare de dorit ?"**. Răspunsul, echivoc, dezvăluie și el **impasul** autorului în elaborarea unei construcții teoretice care s-ar fi vrut, a fi un remediu al mecanismului de funcționare a capitalismului, serios deteriorat ca urmare a contradicțiilor caracteristice etapei actuale de dezvoltare. Varianta burgheză **psihocomportamentală și instituționalistă** a teoriei creșterii economice se dovedește astfel tot așa de neputincioasă în concluzii salutare pentru capitalism ca și variantele bazate pe modelare sau pe mutații sectoriale în cadrul economiei naționale.

FINANȚELE PUBLICE ȘI ASIGURĂRILE SOCIALE

DEZVOLTAREA ACTUALĂ a tehnicii determină creșterea specificității eforturilor și a intensității muncii, precum și mutațiile ce au loc în structura populației active și îndeosebi în cadrul acesteia între populația agricolă și neagricolă. Ca atare, între creșterea economică și starea securității sociale există o corelație directă cu profunde semnificații pe plan social și politic și cu multiple implicații pe plan economic și financiar. Desigur că această corelație nu este independentă de orînduirea socială. În timp ce în socialism dezvoltarea securității sociale este legată indisolubil de funcția economică a statului și se realizează prin intermediul bugetului de stat, în capitalism realizarea acestui obiectiv cade, într-o măsură considerabilă, în sarcina oamenilor muncii. Aceasta și explică de ce problemele securității sociale au stat într-o măsură redusă în atenția experților specializați în probleme de finanțe publice din țările occidentale.

Bineînțeles însă că în ansamblul acțiunilor de clasă ale oamenilor muncii din țările capitaliste în epoca contemporană această problemă nu are cîtuși de puțin un aspect minor. Dimpotrivă, asigurările sociale se află la loc de frunte între revendicările clasei muncitoare. Din această cauză apare deosebit de semnificativ faptul că cel de-al 24-lea Congres al Institutului Internațional de Finanțe Publice desfășurat la Torino, la care am avut ocazia să asist, și-a fixat drept tematică problema finanțelor publice și securitatea socială. Interesul pentru acest congres, la care a participat un număr însemnat de cadre universitare și specialiști, a fost stîrnit tocmai de abordarea unei asemenea problematici socotită — după cum observa cîndva prof. Maurice Masoin — drept un domeniu oarecum străin de preocupările obișnuite ale specialiștilor în finanțe publice. Este concludent faptul că deși problema aspectelor financiare ale asigurărilor sociale a fost înscrisă în 1950 pe ordinea de zi cu prilejul celui de-al 6-lea Congres al Institutului, abia după 18 ani i se recunoaște dreptul la o dezbatere de proporții mai mari.

Considerentele de mai sus, precum și concluziile referatelor expuse ne îndreptățesc să credem că unii economiști occidentali, în cele peste două decenii ce s-au scurs de la sfîrșitul celui de-al II-lea război mondial, au început să ia în considerare realitățile survenite ca urmare a schimbărilor profunde pe plan politic, economic și social ce s-au petrecut în lume, datorită existenței sistemului mondial socialist, a **creșterii luptei revendicative** a oamenilor muncii din țările capitaliste. Dintr-o problemă „oarecum străină" finanțelor publice în trecut și care era considerată de unii specialiști în finanțe occidentali ca fiind de ordin minor din punct de vedere economic, asigurările sociale au fost prezentate la actualul congres ca una din pîrghiile economice și politice pentru influențarea creșterii economiei în țările capitaliste.

Importanța ce se acordă actualmente asigurărilor sociale dovedește că unii economiști occidentali nu ascund faptul că pentru continuarea mecanismului reproducției capitaliste este necesar ca o parte din rezultatele expansiunii economice să fie afectată nevoilor asigurărilor sociale. Arătînd că preocuparea pentru dezvoltarea asigurărilor sociale influențează „asupra climatului social din întreprinderi", și relevînd deci, cu voie sau fără voie, adevăratul substrat politic și social al acestor acțiuni, acești economiști lasă să se înțeleagă că „sacrificiul" acceptat de statul burghez în acest scop este pe deplin recompensat prin rolul de stimulator ce îl joacă dezvoltarea asigurărilor sociale în în formarea directă sau indirectă a capitalului productiv, în impulsionarea creșterii economice.

Urmărind în continuare escamotarea exploatării prin mecanismul capitalismului monopolist de stat și prezentarea statului burghez ca o instituție aflată în slujba oamenilor muncii, ei sugerează necesitatea ca securitatea socială să devină una din funcțiile importante ale statului occidental la nivel macroeconomic. Continuînd raționamentul pe această linie, ei accentuează asupra funcției statului de redistribuitor de venituri pe care o tratează unilateral, și anume numai sub aspectul asigurărilor sociale. Altfel profesorul belgian J. F. van Buggenhout într-o comunicare ajunge direct la concluzia că „...statul capitalist tinde în zilele noastre a se apropia de statul socialist care în cadrul planificării sale, reglementează destinația tuturor veniturilor populației". Se acreditează astfel dintr-un alt unghi de vedere, ideea „convergenței" celor două sisteme, teorie ce are la bază, evident, ignorarea deosebirilor principiale între capitalism și socialism și escamotarea necesității transformării revoluționare a structurilor sociale. Practica infirmă în mod evident ideea pe care încearcă să o acrediteze autorul în comunicarea sa „Locul finanțelor securității sociale în economie" și de altfel nevalabilitatea ei este demonstrată de teze susținute chiar de profesorul belgian în aceeași comunicare și care merită atenție. Astfel, credem că trebuie reținută observația autorului după care dezvoltarea actuală a asigurărilor sociale în țările capitaliste s-a făcut și se face în principal pe seama parafiscalității sociale, ceea ce înseamnă o sarcină suplimentară asupra veniturilor oamenilor muncii.

De asemenea, trebuie subliniată recunoașterea de către profesorul Buggenhout a faptului că dezvoltarea din ultimele două decenii a securității sociale în țările occidentale a fost, între altele, determinată de revendicările sociale „însoțite deseori de tensiuni apăsătoare".

În sfîrșit, în cadrul comunicării susmenționate prezintă un interes deosebit polemica dusă cu economistul american. A. Aaron asupra tezei creșterii mai rapide a cheltuielilor afectate asigurărilor sociale în raport cu sporirea venitului național. Esența acestei confruntări de opinii între cei doi economiști occidentali exprimă poziția deosebită a burgheziei monopoliste din S.U.A. față de cea din unele țări ale Pieței Comune în ce privește utilizarea unei părți a veniturilor bugetare ale statului monopolist în condițiile unor ritmuri diferite ale dezvoltării economice.

De asemenea, este de remarcat că în discuțiile purtate au fost subliniate realizările importante obținute de țările socialiste în domeniul asigurărilor sociale în raport cu cele atinse actualmente în unele țări capitaliste și care au constituit astfel o recunoaștere mai mult sau mai puțin deschisă a superiorității organizării sociale socialiste în acest domeniu.

În referatul prezentat, ca și cu prilejul discuțiilor, au fost relevate o serie de aspecte referitoare la corelația între dezvoltarea economiei noastre naționale și cea a asigurărilor sociale, care au fost primite cu interes. Una dintre problemele importante abordate în discuții s-a referit la ponderea asigurărilor sociale în venitul național. Pe baza datelor calculate [1]) privind mărimea venitului național în 1965, reiese că această pondere se situează, probabil, în jurul a 15—16%, ceea ce constituie un procent ridicat, ce se apropie actualmente de cel atins în țările dezvoltate din punct de vedere industrial. Subliniind că și în țara noastră ritmul de creștere a cheltuielilor pentru asigurări sociale depășește ritmul creșterii venitului național, noi am atras în același timp atenția că această creștere mai rapidă nu se realizează pe calea unei parafiscalități sociale.

Conf. univ. dr. Dan GRINDEA

1) Vezi „Venitul național în Republica Socialistă România", pag. 199, Editura Științifică 1967.

La Conferința Commonwealth-ului

REVENDICĂRI VITALE REAFIRMATE

CORESPONDENȚĂ DIN LONDRA DE LA DENNIS OGDEN

*CONFERINȚA PRIMILOR MINIȘTRI din țările Commonwealth-ului, ținută **la Londra în luna ianuarie, a avut** o semnificație deosebită prin faptul că **părerile exprimate în numeroase probleme politice și economice internaționale sînt acelea ale unui numeros grup de state, cele mai multe țări în curs de dezvoltare, reprezentînd peste un sfert din membrii Organizației Națiunilor Unite. Atît în dezbateri, cît și în comunicatul final, conferința a subliniat că principiile neamestecului în treburile interne, ale respectului suveranității și integrității teritoriale și ale independenței** politice a tuturor țărilor trebuie să stea la baza relațiilor internaționale.*

Primul obiectiv: reglementarea pașnică a conflictelor internaționale

ȘEFII MAJORITĂȚII guvernelor reprezentate s-au pronunțat ferm în favoarea reglementării pașnice a conflictelor existente astăzi în lume. Ei au salutat începerea tratativelor pentru încheierea păcii în Vietnam și au insistat asupra necesității de a se ajunge la o rezolvare a situației din Orientul Mijlociu pe baza rezoluției adoptate de Consiliul de Securitate la 22 noiembrie 1967. Un element esențial al asigurării păcii este dezarmarea. Cerînd reluarea grabnică a lucrărilor Comitetului pentru dezarmare, țările Commonwealth-ului consideră că o dezarmare eficientă trebuie să includă atît armele nenucleare, cît și cele nucleare.

O problemă asupra căreia s-a oprit îndelung Conferința de la Londra a fost aceea a Rhodesiei. Vorbitorii au făcut o aspră critică politicii d-lui Wilson, care a fost exprimată de altfel și în comunicat. A fost evident că dexteritatea politică a primului ministru britanic a trecut printr-o grea încercare atunci cînd el s-a străduit să explice lunga listă de promisiuni pe care le-a făcut și nu le-a ținut, după instaurarea regimului rasist al lui Ian Smith în Rhodesia, în noiembrie 1965. Vorbitorii din țările africane ale Commonwealth-ului, cum ar fi Zambia și Tanzania, au amintit că cu peste trei ani în urmă, la o întrunire specială a primilor miniștri din Commonwealth, convocată la Lagos pentru a discuta problema rhodesiană, se promisese că regimul rasist al lui Smith va fi lichidat „în cîteva săptămîni".

Apoi, deși a promis că „nu va acorda independență înainte de a se trece la guvernare de către majoritate", într-o întrevedere cu Ian Smith la Gibraltar în octombrie trecut dl. Wilson a prezentat primului ministru rhodesian noi propuneri de reglementare care ar constitui o violare a principiului amintit și o legiferare practică a continuării dominației minorității albe în Rhodesia. Comunicatul final al conferinței atrage atenția că „majoritatea șefilor de guverne consideră aceste propuneri inacceptabile. Transferul de suveranitate unei minorități rasiale, ca urmare a acordului la care s-a ajuns cu acea minoritate, nu ar rezolva nici o problemă, dacă reglementarea nu ar fi acceptată liber de întregul popor rhodesian, de comunitatea internațională, îndeosebi în țările independente din Africa".

O altă nemulțumire a membrilor Commonwealth-ului din Africa și Asia, exprimată la Conferință, privește legislația recent adoptată în Anglia, limitînd imigrația cetățenilor de culoare din Commonwealth. Încercările delegației engleze de a evita discutarea oficială a acestor chestiuni nu au reușit, atît datorită poziției adoptate de ceilalți miniștri, cît și datorită demonstrațiilor ce au avut loc în această perioadă.

O moștenire grea

DEZBATERILE Conferinței în problemele rhodesiană, precum și în celelalte probleme politice internaționale pe care le-am menționat, sînt de importanță deosebită. Modul în care s-au desfășurat ele scoate în evidență o nouă creștere a influenței forțelor progresiste din Commonwealth, a grupului de noi țări independente.

Cu toate acestea, cele mai semnificative pentru viitor au fost probabil dezbaterile purtate cu privire la aspectele economice — disparitatea crescîndă între țările industriale și cele în curs de dezvoltare, problemele comerțului și ale asistenței și cele ale sistemului monetar internațional. Este semnificativ că relatarea punctelor de vedere în aceste chestiuni ocupă aproape o treime din comunicatul final.

Pentru a înțelege motivele revendicărilor exprimate este util să amintim că, cu excepția cîtorva țări industriale, cum sînt Canada, Australia și Noua Zeelandă, majoritatea Commonwealth-ului este alcătuită astăzi din țări care au cucerit recent independența, țări în curs de dezvoltare, și care mai suferă de pe urma moștenirii unei îndelungate exploatări coloniale. Trebuie să avem în vedere de asemenea că, în cea mai mare parte a sa, Commonwealth-ul coincide cu zona lirei sterline. (Excepție fac: Canada, care este membră în Commonwealth deși nu este membră a zonei lirei sterline, Birmania, Islanda, Irlanda, Iordania, Libia, Kuweit, Africa de Sud și alte cîteva teritorii, care sînt membre în zona lirei sterline, dar nu sînt și membre în Commonwealth).

Țările Commonwealth-ului reglementează cea mai mare parte a comerțului lor exterior în lire sterline și mențin o paritate stabilă între liră și monedele lor naționale. Băncile centrale ale țărilor membre în Commonwealth dețin o mare parte din rezervele lor la Banca Angliei, lucru foarte avantajos pentru Anglia. Ca urmare a devalorizării lirei, în noiembrie 1967, țările membre în Commonwealth și în zona lirei sterline au suferit o pierdere importantă de rezerve, fapt care a provocat la vremea sa numeroase nemulțumiri.

Un alt aspect este acela că Anglia este unul din principalii animatori — și principalii beneficiari — ai comerțului între țările dezvoltate, industriale, și cele subdezvoltate. Timp de multe decenii marele business englez a încasat profituri imense, cumpărînd ieftin produse primare ale țărilor în curs de dezvoltare și vînzînd scump produsele sale industriale. Scăderea prețurilor la produsele primare, care a avut loc în ultimii ani, și a provocat imense dificultăți țărilor în curs de dezvoltare, a avantajat într-o importantă măsură marele business englez. Același efect l-a avut și sporul simultan al prețurilor la mărfurile industriale pe care le produce Anglia.

În sfîrșit Anglia, ca principală sursă de împrumuturi și de investiții private în țările în curs de dezvoltare ale Commonwealth-ului, a obținut în ultimii ani sume uriașe din aceste țări sub formă de dobînzi și dividende, sume care depășesc cu mult asistența acordată. Discuțiile la Conferința Commonwealth-ului au abordat deschis toate aceste probleme. Dl. John Harlley, șeful delegației ghaneze, a declarat că disparitatea dintre țările industriale și cele subdezvoltate, disparitate pe care o consideră „cea mai explozivă problemă a lumii", este agravată de actuala criză a asistenței economice internaționale. El a regretat rezultatele limitate ale celei de a doua Conferințe O.N.U. pentru comerț și dezvoltare, ținută anul trecut la New Delhi, în speță faptul că nu s-a ajuns la un acord pentru preferințe nereciproce în favoarea țărilor în curs de dezvoltare, precum și faptul că nu s-au încheiat noi acorduri pe produse.

Dl. Harlley a atras atenția cu amărăciune că mecanismul stabilit de comunitatea internațională pentru a reduce disparitatea dintre țările dezvoltate și cele în curs de dezvoltare depinde numai de forța opiniei publice internaționale și de bunăvoința sau caritatea țărilor dezvoltate

(Continuare în pag. 18)

NOTE

COMISIILE ANTIMONOPOL

ÎN MULTE ȚĂRI ale lumii capitaliste continuă să existe comisii antimonopol. Despre activitatea lor însă nu se vorbește decît atunci cînd o nouă operațiune de concentrare industrială sau financiară e gata să dea naștere la noi trusturi, cînd cei amenințați se întreabă ce atitudine va lua Comisia, și cînd Comisia ori nu ia nici o atitudine, ori ia una care nu împiedică monopolurile să se constituie.

Cu toate acestea, în Japonia, comisia antimonopol continuă să opună rezistență proiectului de fuzionare pe care l-au anunțat încă din primăvara trecută cei doi uriași ai siderurgiei: Yawata și Fuji. Ea constată că o asemenea fuziune, care va duce la o producție comună de 21 milioane de tone de oțel, este de natură să reducă în mod hotărîtor concurența în această ramură. Ministerele Industriei și Comerțului Exterior sprijină însă fuziunea și nu se arată mai sensibile la argument decît cele două firme. A refuza fuziunea înseamnă, după opinia lor, a lovi în puterea de competitivitate internațională a economiei naționale și a deschide porțile în fața invaziei capitalului străin. Astfel că nimeni nu se îndoiește, nici în acest caz al Japoniei, că opoziția Comisiei va fi eludată. Respectul regulilor unei piețe perfecte — care nici n-a existat vreodată — scrie un corespondent de la Tokio, nu are de decenii nici o semnificație; și acest anacronism este cu atît mai lipsit de sens în Japonia. Ca dovadă că este așa, sînt fuziunile ce au loc continuu și dispariția „afacerilor" de talie mică. În același spirit, autoritățile au acceptat și acțiunea de concentrare bancară anunțată la începutul acestei luni de două dintre cele mai mari bănci japoneze: Mitsubishi și Dai Ichi. Este puțin probabil că se va face cea mai mică tentativă de a se împiedica fuziunea în numele legii antimonopol — scrie Le Monde. Combinarea depozitelor acestor două bănci — a treia și a șasea ca ordine de importanță în finanța niponă: prima deținînd 2 200 milioane de yeni, iar cea de a doua 1 400 milioane — va duce la constituirea celui de-al 5-lea mare grup bancar pe plan mondial. Se urmărește, între altele, reducerea numărului filialelor și a cheltuielilor de personal, care, precum se afirmă, măresc considerabil rata scontului.

De curînd s-a anunțat că societatea siderurgică Yawata va introduce în producția de oțel, îndată după 1970, energia nucleară. Aceasta va fi folosită la înaltele furnale, și ca substitut al cărbunelui cocsificabil și pentru producerea electricității necesare. Gazele de înaltă temperatură obținute de centrale vor putea fi direct injectate în cuptoare. Economiile, desigur, vor fi mari. Japonia importă anual circa 25 milioane tone de cărbune cocsificabil pentru nevoile siderurgiei. În ce privește energia electrică, siderurgia absoarbe în prezent 15% din consumul național iar centralele electrice depind de importul de combustibil. Fuziunea Yawata-Fuji este concepută să asigure și mijloacele trecerii siderurgiei la această nouă etapă tehnologică. Balanța externă de plăți a Japoniei, mereu amenințată, afirmă observatorii economici, face desigur ca autoritățile să fie mai accesibile la argumentele marilor patroni decît la cele ale Comisiei antimonopol.

În ceea ce privește fuziunea celor două bănci, care controlează un mare număr de firme industriale ce se concurează între ele, se așteaptă ca ea să stimuleze în mod masiv „reorganizarea legăturilor industriale".

În fond, nu sînt comisiile antimonopol singurele instituții de falsă pudoare care ființează în lumea capitalistă.

A CUI PROSPERITATE SE ASIGURĂ?

RĂSPUNZÎND la o întrebare cu privire la investițiile în Africa, Gerald Percy, directorul de pe continentul african al societății „Lonrho" (nume rezultat din contracția „Londra-Rhodesia", care-i definește nu numai originea dar în parte și scopurile) a zis: „Prosperitatea țărilor dezvoltate depinde în perspectivă de dezvoltarea națiunilor subdezvoltate".

Cîmpul de activitate al societății Lonrho se extinde în vreo zece țări africane, la nord de rîul Zambezi. Evident, dacă ideea directorului Percy ar avea în vedere avantajul reciproc și s-ar referi la o colaborare economică pe baza suveranității și egalității în drepturi, într-un anume sens ar avea dreptate. De ce atunci activitatea acestor firme străine trezește atîtea nemulțumiri în Africa? „Ne face plăcere să ne gîndim că activitatea noastră stimulează Africa", afirmă directorul general londonez, Rowland. Dar, cum mărturisește și revista americană Newsweek *„nu toți africanii sînt fericiți cu această activitate". Ca exemplu, revista notează între altele larga opoziție populară manifestată în Ghana — una din cele mai bogate resurse de aur din lume — față de preluarea întreprinderii Ashanti Goldfields de către Lonrho. Un alt exemplu citat al împotrivirii este Tanzania, unde recent a fost anunțată naționalizarea tuturor băncilor, întreprinderilor industriale și comerciale străine. Asemenea reacții vorbesc mai mult decît orice declarație a reprezentanților firmelor interesate.*

Spre deosebire de Lonrho, care continuă să investească, sînt și unii investitori — mai ales dintre cei potențiali — care, ținînd seama de mișcările de opoziție, ezită. Profiturile trase de societățile străine în Africa sporesc totuși. Un exemplu îl constituie chiar compania Lonrho. Pentru anul fiscal care s-a sfîrșit la 30 septembrie, ea a tras un profit de peste 12 milioane de dolari; în comparație cu numai 434 000 dolari în 1961. Pentru acest an, la un volum de vînzări de 240 milioane, Lonrho anticipează profituri de 24 milioane de dolari. Alan Ball, președintele societății, remarca în legătură cu aceasta că 100 lire sterline investite în 1961 de Lonrho valorează azi 1 100 lire. La bursa din Londra, valoarea acțiunilor Lonrho s-a urcat în ultimele luni de la 1.29 la 6 dolari bucata. Numai în Zambia, Lonrho stăpînește 25 de societăți. Pînă și singurul ziar național, cotidian — de altminteri și hebdomadarele — se află în proprietatea ei. Deși activitatea de „octopus" a companiei este socotită în Zambia ca un flagel, naționalizarea parțială a întreprinderilor Lonrho, anunțată anul trecut, nu s-a produs. „Noi lucrăm prin contactele personale cu miniștrii și șefii de state", se mîndrește o oficialitate a companiei din birourile de la Londra.

În ciuda dificultăților relative iscate de conflictul țării de baștină cu regimul lui Ian Smith din Rhodesia și cu alte țări din Commonwealth care denunță exploatarea neocolonialistă, conducerea societății Lonrho este totuși convinsă că „Africa neagră oferă un viitor profitabil". Cui? Pentru Lonrho răspunsul pare de la sine înțeles.

A. A.

DOCUMENTAR

TENDINȚE ÎN EVOLUȚIA INDUSTRIALĂ A ȚĂRILOR DIN AMERICA LATINĂ

CONTRIBUIND hotărîtor la creșterea nivelului de dezvoltare economică, producția industrială devine tot mai mult obiectul atenției deliberate a majorității țărilor lumii. În țările slab dezvoltate, tributare în general activității agricole, aceasta se manifestă în proporții și cu intensități foarte diferite. În multe din ele eforturile sînt îndreptate în direcția modificărilor structurale, a creșterii rolului industriei în dezvoltarea generală. Cum se manifestă această tendință în țările latino-americane? Este întrebarea la care vom încerca să schițăm un răspuns în rîndurile ce urmează.

În perioada 1948—1967 diferitele ramuri industriale ale acestor țări au marcat o creștere a producției care se încadrează între indicii 163% și 528% (vezi tabelul nr. 1).

Tabel nr. 1

Dinamica producției industriale totale și pe ramuri în țările latino-americane
1963 = 100

ANII / Ramurile industriale	1948	1958	1961	1965	1967	1967/1948
Total industrie	45	79	95	115	126	280
Industria extractivă	43	79	91	107	113	264
— Cărbune	60	88	93	96	106 [1]	177 [2]
— Minereuri	52	83	97	108	120	231
— Petrol, gaze	39	77	89	106	111	284
Industria prelucrătoare	46	80	97	116	127	276
— Alimente, băuturi	53	86	97	110	123	232
— Textile	70	91	100	112	114	163
— Hîrtie, articole de hîrtie	35	72	89	119	128	366
— Produse chimice, derivate de petrol	31	72	90	112	126	406
— Produse nemetalice	40	83	95	115	133	332
— Metalurgie	36	70	90	116	131	364
— Produse metalice	31	69	102	128	134 [1]	433 [2]
Electricitate, gaze	29	70	89	128	153	528

1) 1966.
2) 1948—1966
Sursa : U.N. Monthly Bulletin of Statistics, august 1968, pp. XVI—XVIII.

Datele scot în evidență dinamica mult mai rapidă a unor ramuri importante, în primul rînd a energeticii, iar apoi a metalurgiei și a produselor metalice și nemetalice, și de asemenea a producției chimice.

Țările latino-americane, deși independente din punct de vedere politic de la începutul sec. al XIX-lea, dispun de o economie caracterizată prin trăsături comune tuturor țărilor slab dezvoltate. În domeniul industrial, dependența economică a țărilor latino-americane este determinată de dezvoltarea unilaterală a ramurii, înțeleasă în sensul preponderenței industriilor alimentară și ușoară și a slabei dezvoltări a industriei grele, mai ales a celei constructoare de mașini, ceea ce se reflectă într-o structură nefavorabilă a schimburilor comerciale externe. În acest context, dezvoltarea mai rapidă a unor ramuri industriale, altele decît cele ale industriei alimentare și ușoare tradiționale capătă semnificația și importanța sa reală în procesul modificării structurii industriei.

Se cuvine adăugat faptul că în țările latino-americane dezvoltarea energeticii, a producției de articole metalice și nemetalice, a metalurgiei, a producției de hîrtie, a devansat dezvoltarea ramurilor respective pe planul lumii capitaliste : în perioada luată în considerare (1948—1967) indicii de creștere a producției mondiale în ramurile amintite se ridicau la 450%, 348%, 280%, 227% și respectiv 298. Dar, cu excepția produselor metalice, ramurile mai sus enumerate ocupă încă o pondere redusă în producția industrială totală : între 2% și 6% în 1963.

Pe țări, dezvoltarea principalelor ramuri industriale se poate sintetiza în următoarele date :

Tabel nr. 2

Ritmul mediu anual de creștere a producției industriale în principalele ramuri

a = industria extractivă ; b = industria prelucrătoare.

Țările	Simbol	Perioada	%
Argentina	a	1950—1966	9,2
	b	1950—1965	4,0
Bolivia	a	1950—1966	—0,6
	b	1958—1966	8,2
Brazilia	a	1950—1966	12,8
	b	1950—1965	4.6
Chile	a	1950—1966	3.7
	b	1953—1966	4.4
Columbia	a	1950—1966	4,5
	b	1950—1965	7,1
Republica Dominicană	b	1950—1964	6,5
Guatemala	b	1950—1965	4.3
Mexic	a	1950—1966	3,5
	b	1950—1965	3.6
Nicaragua	b	1953—1965	6.0
Panama	b	1950—1965	10.8
Peru	a	1950—1965	8.6
	b	1960—1965	8.0
Salvador	b	1961—1965	19.7
Uruguay	b	1955—1966	0.9
Venezuela	a	1950—1966	5.4
	b	1950—1965	12,1

Sursa : Calculat pe baza datelor din N.U. Boletin Estadistico de America Latina, vol. IV, nr. 1, New York, 1967.

Se remarcă, pentru toate țările analizate marile oscilații în dezvoltarea principalelor ramuri ale industriei, oscilații care nu-și află o explicație într-o cauză sau alta, ci în ansamblul contradicțiilor economice din fiecare țară, în interacțiunea lor, în instabilitatea politică și economică, în dependența extrem de strînsă a industriei de economia țărilor dezvoltate. Lăsînd la o parte aceste oscilații și apreciind pe ramuri media dezvoltării industriei, în industria extractivă se poate vorbi de o evoluție mai dinamică în puține cazuri : Brazilia (minereu de fier), Argentina (petrol și sulf) și Peru, unde producția de cupru a crescut spectaculos de la 50.5 mii t în 1959 la 184 mii tone în 1960. Este semnificativă și intensificarea extracției unor materii prime în trecut slab exploatate în țările respective: petrol în Brazilia (de la 54 mii m^3 în 1950 la 6 441 mii m^3 în 1966), cărbune și minereu de mangan în Argentina, fier și molibden în Peru.

În ce privește industria prelucrătoare, se desprind tendințe diferite ce rezultă din dinamica diferențiată a ramurilor. În unele țări, ramurile industriei grele se află printre ramurile cele mai dinamice ale industriei, ceea ce explică de altfel creșterea ponderii industriei grele în totalul industriei prelucrătoare la nivelul regiunii, de la 31,7% în 1938 la 41,1% în 1955 și la 51,6% în 1966. Industria de mașini și aparataj electric cunoaște indici ridicați de creștere în Brazilia, Argentina, Bolivia, Chile, industria constructoare de mașini în Argentina, Chile, Venezuela, industria de echipament de transport în Argentina, Chile, Paraguay, Venezuela, Mexic, Republica Dominicană, industria chimică și a derivatelor de petrol în Bolivia, Chile, Uruguay, Salvador, Panama. Este de reținut faptul că în enumerarea de mai sus, alături de țări cunoscute ca avînd o economie și o industrie mai dezvoltată în comparație cu restul țărilor din America latină, figurează țări ca Paraguay, Republica Dominicană, Salvador, Bolivia, care fac reale eforturi pentru diversificarea economiei lor și micșorarea dependenței față de piața externă. Se remarcă însă absența, sau prezența de mică întindere, a industriei siderurgice și metalurgice. Producătoare mai mari și mai vechi totodată, de fontă, oțel și produse semielaborate din oțel, sînt doar Argentina, Brazilia, Mexic și Chile. Acestora li s-au adăugat în ultimii 8—15 ani, Columbia, Peru, Venezuela și Uruguay (această din urmă țară produce laminate de oțel și bare și profile ușoare, deci lucrează pe baza materiei prime importate). Nivelul producției este însă coborît, producția de lingouri de oțel ridicîndu-se în 1966 la 6 și 11 kg pe locuitor în Peru și Columbia și la 45—65 kg pe locuitor în celelalte țări producătoare.

O tendință în dezvoltarea industriei prelucrătoare întîlnită în mai multe țări latino-americane este predilecția pentru dezvoltarea mai accelerată a unor ramuri ale industriei ușoare. Este vorba mai ales de țările mici, în care o mare atenție se acordă industriei lemnului și mobilei (Paraguay, Salvador, Guatemala, Nicaragua, Panama, Republica Dominicană, care dispun de un însemnat fond forestier, bogat în esențe prețioase) ; industriei textile (Uruguay, Guatemala), industriei tutunului (Paraguay). Este totuși semnificativă dezvoltarea mai lentă, în numeroase țări, a industriilor alimentară, a băuturilor și a unor ramuri ale industriei ușoare (pielărie și marochinărie, confecții și încălțăminte). În general, acestea sînt ramuri care ocupă, luate împreună, ponderi ridicate în producția industrială ; faptul că dezvoltarea altor ramuri este mai accelerata este un indiciu al procesului de modernizare a structurii industriale.

Cu toate inconsecvențele datorate dezvoltării de tip capitalist, industria din America latină își demonstrează importanța și tendința spre progres printr-o creștere mai accelerată în comparație cu produsul intern brut.

Tabel nr. 3

Participarea industriei [1] la formarea produsului intern brut

Țara	Anul	Ponderea ind.	Anul	Ponderea ind.	Cîștig de puncte pe an
Argentina	1950	35,9	1966	42,3	0,40
Bolivia	1958	29.7	1965	31.2	0,21
Brazilia [2]	1950	23.6	1964	28,0	0.31
Chile	1960	28,8	1965	29,2	0,08
Columbia	1950	21,0	1965	25,6	0,31
Costa Rica [2]	1950	14,8	1965	18,6	0,25
Republica Dominicană	1950	21,4	1964	23,5	0,15
Guatemala	1950	15,7	1965	18,0	0,15
Ecuador	1960	23,0	1965	25,2	0,44
Honduras	1950	14,9	1965	20,6	0,38
Mexic	1950	30,8	1965	35,0	0,33
Nicaragua	1955	15,8	1965	18,6	0,28
Panama	1960	21,2	1965	24,0	0,56
Paraguay	1962	18,8	1965	19,1	0,10
Peru	1950	25,1	1965	32,3	0,48
Salvador [2]	1958	17,8	1966	23,1	0,66
Venezuela	1950	47,0	1965	49,0	0,13
Uruguay [2]	1955	26,4	1964	30,3	0,40

1) Include industria extractivă, industria prelucrătoare, construcțiile, întreprinderile de electricitate, apă, gaze.
2) Pondere calculată pe baza evaluării în prețuri curente.
Sursa : Calcule efectuate pe baza datelor din N.U. Boletin Estadistico de America Latina, vol. IV. Nr. 1, New York 1967.

Datele din tabel prilejuiesc cel puțin două observații :

a) În majoritatea țărilor industria participă în proporție redusă la formarea P.I.B. Practic, numai două țări sînt mai dezvoltate industrial : Argentina și Mexic. În Venezuela ponderea ridicată a industriei se datorează industriei extractive, care în 1965 deținea ea singură o pondere de 29% în P.I.B. sau aproape 60% din întreaga industrie. (O situație asemănătoare există în Bolivia și Chile unde în 1965, industria extractivă deținea 39% și respectiv 24% din participarea industriei la formarea P.I.B.) În aproape 45% din numărul țărilor partea industriei în P.I.B. este sub 25%, iar în jumătate din acestea, sub 20%, ceea ce explică, cel puțin parțial, nivelul lor de subdezvoltare.

b) Creșterea importanței industriei în economie este în general prea lentă pentru a permite o dinamică deosebită a întregii economii. Dintre țările cu o pondere redusă a industriei, numai statele Salvador și Panama, și în mai mică măsură Ecuador și Honduras au o industrie ceva mai dinamică. Totuși, datorită nivelului coborît de dezvoltare industrială de la care au pornit, importanța industriei în economia națională continuă să rămînă încă redusă. În cîteva țări mai evoluate (Argentina, Mexic, Uruguay) a avut deasemeni loc o dezvoltare relativ mai accelerată a industriei. În rest, în afară de Peru, locul industriei a rămas, practic, aproximativ același.

Am mai amintit despre tendința, existentă în unele țări, de modernizare a activității industriale, în sensul dezvoltării unor importante ramuri în afara celor „tradiționale", fapt incontestabil pozitiv, care se înscrie pe linia îmbunătățirii calitative și creșterii complexității ansamblului activității industriale. În lipsa unor date de amănunt vom încerca o caracterizare a industriei din țările latino-americane din punct de vedere a capacității de valorificare a resurselor interne, pe baza unui indicator calculat ca raport

Maria DESMIREANU

→

LA CONFERINȚA COMMONWEALTH-ULUI

(Urmare din pag. 16)

Acest lucru, a afirmat el, face ca mecanismul să fie atît inadecvat cît și primitiv: inadecvat, deoarece fluxul net reprezintă mai puțin de 1/2% din venitul național al țărilor dezvoltate, și primitiv prin faptul că depinde în mare măsură de bunăvoință, în loc să fie determinat în mod obiectiv și să poată fi previzibil.

Pe o poziție asemănătoare s-a situat primul, ministru al Ceylonului, Dudley Senanyaka. El a amintit că Ceylonul depinde de exportul cîtorva produse primare și că are o mare nevoie de a-și diversifica economia. Este imperativă o revizuire a modului de acordare a asistenței internaționale, precum și o revizuire a acordului monetar de la Bretton Woods, care să țină seama de scăderea producției de aur față de necesitățile comerțului mondial.

Ministrul de externe al Pakistanului, dl. Arshad Husain, a exprimat îngrijorarea țării sale cu privire la faptul că dezechilibrul monetar va avea efecte nefavorabile asupra țărilor în curs de dezvoltare. El a atras atenția de asemenea că povara datoriei externe a țărilor în curs de dezvoltare sporește în mod periculos. Astăzi jumătate din totalul asistenței acordate se întoarce în țările care o acordă, sub formă de dobînzi.

La insistența țărilor în curs de dezvoltare, membre ale Commonwealth-ului, comunicatul final remarcă faptul că „runda Kennedy de negocieri tarifare nu a dus la foloase semnificative pentru țările în curs de dezvoltare". Se exprimă speranța că „se vor depune în continuare eforturi, sub auspiciile G.A.T.T. și U.N.C.T.A.D., pentru a da posibilitate acestor țări să obțină un acces sporit la piețele țărilor dezvoltate". O condiție a atingerii acestui obiectiv este de asemenea renunțarea la protecționismul excesiv al unor țări industriale în calea importului de produse agrare.

În sfîrșit, o mare parte din țările Commonwealth-ului și-au exprimat îngrijorarea cu privire la demersurile Angliei pentru o eventuală aderare la Piața Comună. Comunicatul cere „consultări între guvernul englez și guvernele altor țări din Commonwealth în problemele care se referă la o cerere de aderare a Angliei".

★

ESTE EVIDENT că actuala Conferință a miniștrilor Commonwealth-ului nu a reușit să rezolve problemele puse. Chestiunea rhodesiană rămîne deschisă; continuarea războiului civil în Nigeria nu a putut fi nici măcar discutată la sesiunile oficiale; o sursă de amărăciune rămîne și atitudinea în ce privește restricțiile impuse imigrației în Anglia a cetățenilor de culoare din țări ale Commonwealth-ului. De asemenea nu s-a adoptat nici o hotărîre concretă în ce privește dilemele economice care confruntă noile țări independente, în curs de dezvoltare.

Cu toate acestea, sub toate aspectele — politice și economice — părerile țărilor ce au obținut recent independența, au fost exprimate cu mai multă forță și mai multă claritate decît pînă acum. Aceasta este după părerea noastră, semnificația Conferinței miniștrilor Commonwealth-ului de la începutul acestui an.

TENDINȚE ÎN EVOLUȚIA INDUSTRIALĂ

(Urmare din pag. 17)

între valoarea P.I.B. creată în industria prelucrătoare și valoarea P.I.B. creată în activitățile primare (industrie extractivă și agricultură) (vezi tabelul nr. 4).

Tabel nr. 4

Capacitatea de valorificare a resurselor interne

Țara	Anul	Mărimea raportului	Anul	Mărimea raportului
Argentina	1950	1,50	1965	1,94
Bolivia	1950	0,25	1965	0,30
Columbia	1950	0,31	1965	0,48
Chile	1960	0,98	1965	1,00
Republica Dominicană [1])	1950	0,62	1964	0,66
Guatemala	1950	0,36	1965	0,53
Honduras	1950	0,16	1965	0,29
Ecuador [1])	1960	0,40	1965	0,48
Mexic	1950	0,80	1965	1,32
Nicaragua	1955	0,25	1965	0,36
Panama	1960	0,51	1965	0,69
Paraguay	1962	0,42	1965	0,43
Peru	1950	0,52	1965	0,80
Venezuela	1950	0,23	1965	0,35
Salvador [1])	1958	0,37	1965	0,51

[1]) Calcule efectuate pe baza evaluării în prețuri curente.
Sursa : : Calcule efectuate pe baza datelor din N.U. Boletin Estadistico de America Latina, vol. IV, Nr. 1, New York, 1967.

Tendința de îmbunătățire este și în acest caz prezentă, însă procesul este foarte lent, chiar și în cazurile mai dinamice (Panama, Mexic, Argentina), demonstrînd o dată mai mult, dificultățile surmontării slabei dezvoltări.

În marea majoritate a țărilor, valoarea indicatorului este subunitară; industria prelucrătoare din aceste țări este dezvoltată la un nivel care nu asigură prelucrarea integrală a materiei prime naționale. Ca o consecință rezultă dependența ridicată față de comerțul exterior, cu cele două fețe ale medaliei — dependența de import din cauza insuficienței produselor prelucrate în țară și dependența de export determinată de necesitatea de a procura devizele necesare importului. Un cerc vicios? Numai în măsura în care lipsesc eforturile pentru a înlătura permanentizarea stării de lucruri existente. Acolo unde aceste eforturi s-au dovedit mai intense gradul de substituire a importurilor a crescut, iar economiile valutare astfel obținute au putut fi folosite în scopul creșterii fondurilor productive. Dar, pentru a sesiza drumul necesar de parcurs în această direcție specificăm că cele două țări cu valoarea indicatorului supraunitară (Argentina și Mexic) se află la o distanță apreciabilă de țările dezvoltate ale lumii capitaliste în care indicatorul depășește valoarea 4 (în S.U.A. depășește valoarea 6).

★

Cele cîteva aspecte prezentate permit o concluzie: progresul industriei latino-americane este o realitate, dar pentru surmontarea decalajului existent între nivelul de dezvoltare a acesteia și acela al industriei din țările avansate ale lumii, sînt necesare ritmuri de dezvoltare mult mai înalte pentru industria țărilor din America latină decît cele realizate; soluționarea favorabilă rapidă presupune un proces revoluționar, dar la întrebarea dacă acest proces va izbucni sau nu este în măsură să răspundă numai ansamblul și interacțiunea factorilor generați de întreaga evoluție istorică a fiecărei națiuni latino-americane.

DIN ȚĂRILE SOCIALISTE

U.R.S.S.

MAGISTRALĂ ELECTRICĂ LUNGĂ DE 3000 KM

„FLUVII ELECTRICE" lungi de circa 3 000 de km vor fi necesare în U.R.S.S. în viitorul cel mai apropiat, în primul rînd pentru transportul unor cantități mari de energie electrică ieftină din regiunile răsăritene în partea europeană a țării, unde se simte un deficit acut de resurse energetice.

Institutul siberian de cercetări energetice (SIBNIIE) lucrează de cîțiva ani la noi tipuri de linii pentru transportul curentului alternativ. Asemenea utilaje de transmisie electrică sînt cele mai eficiente pentru crearea de magistrale de o foarte mare putere și pe distanțe mari, de pildă Siberia — Centru. Cercetările complexe efectuate în institut cu scheme, parametri, regimuri și siguranță în exploatare au demonstrat înaltele lor calități tehnice și economice. Pentru a dovedi însă definitiv funcționalitatea liniei pentru transportul energiei a fost necesar experimentul industrial.

Programul experimentului a prevăzut o înmănunchere de diferite linii magistrale de circa 3 000 km pentru transportul energiei electrice de la centrala hidroelectrică de pe Volga (orașul Volgograd) în Urali, prin Lipețk, Moscova, Kuibîșev și experimentarea lor complexă în regimuri normale și de avarie.

Asemenea experimente comportă un anumit risc, întrucît avariile pe una din linii ar putea influența aprovizionarea cu energie a marilor regiuni consumatoare de electricitate ale țării. De aceea, am efectuat cercetări preliminare amănunțite cu scopul de a face prognoza comportării transmisiei electrice în diferite situații. La această muncă, în afară de SIBNIIE au fost atrase și alte instituții științifice, zeci de sisteme energetice și direcții unificate de dispecerat din Centru. cursul inferior al Volgăi și Uralului și direcția rețelei de 500 kV a părții europene a U.R.S.S. Experimentul industrial s-a făcut în două etape. La marile centrale și subcentrale au fost alcătuite brigăzi pentru măsurarea și înregistrarea automată a regimurilor statornice și trecătoare.

Rezultatele au fost încununate de succes, confirmînd întrutotul concluziile cercetătorilor institutului. Pentru prima oară în practica electrotehnicii mondiale a fost transmisă o putere de 1 milion kV la o distanță fără precedent — 3 000 km. În regimuri clasice, liniile de 500 kV pot transporta pe o distanță de 1 000 km numai circa 600—700 mii kW. Transportul energiei în cele mai complicate regimuri a funcționat cu o bună stabilitate, iar personalul de dispeceri și-a însușit rapid modul de conducere.

În prezent, SIBNIIE, împreună cu institutul „Energosetproekt" efectuează experiențe pe baza uneia din variantele sistemului energetic european, prin care se vor putea transporta anual circa 100 miliarde kWh. de energie electrică.

V. SCERBAKOV
doctor în științe tehnice, directorul Institutului siberian de cercetări energetice

O. OLȘEVSKI
candidat în științe tehnice

R.P.D. COREEANĂ

INDUSTRIA METALURGICĂ ÎN PROGRES

INAINTE DE ANUL 1945 metalurgia era o ramură aproape inexistentă în Coreea. Micile întreprinderi metalurgice din timpul dominației coloniale au fost distruse în timpul războiului din 1950—1953. Reconstrucția economică a țării cerea o cantitate mare de metal, ceea ce a impus refacerea într-un termen scurt a centrelor siderurgice. Astfel, la numai 40 zile după terminarea războiului, oțelarii din Kansen au dat prima șarjă. La Hwanghai pe locul unde înainte de eliberare funcționa o mică uzină care a produs, în anul de vîrf, doar 327 tone de fontă, oțel și laminate, a fost construită într-un timp record o mare întreprindere metalurgică. Noi furnale, oțelării, o cocserie, linii de laminare, îi permit în prezent să livreze anual economiei naționale 700 mii tone de fontă, o cantitate aproape egală de oțel și 400 mii tone de laminate. Un drum asemănător l-au parcurs și alte uzine metalurgice. Pe țărmul Golfului Ciongin, de pe litoralul răsăritean al țării, se află marea întreprindere metalurgică ce poartă numele eroului național coreean Kim Ciak. La Sendin, provincia Hamugen-ul de Nord, tot pe țărmul mării, a fost complet reconstruită și modernizată uzina metalurgică. La Han Ciol, se ridică un combinat metalurgic modern, de mare capacitate.

Dar în fruntea siderurgiei coreene se situează combinatul din Kansen — un adevărat oraș-uzină — care furnizează aproape o treime din producția de metale feroase ale țării. Convertizoarele din Kansen produc astăzi aliaje speciale nu numai pentru ramura constructoare de mașini a țării, ci și pentru export.

În prezent, ca urmare a succeselor înregistrate în această ramură, producția anuală de oțel a R.P.D. Coreene se ridică la 1,5 mil. tone.

R.P. POLONĂ

ORIENTĂRI ÎN DEZVOLTAREA ENERGETICII

INDUSTRIA energetică a Poloniei se bazează pe bogatele zăcăminte de cărbune de care dispune economia poloneză. Rezervele de huilă se apreciază la 85 miliarde tone. Alături de aceasta o importantă sursă energetică o constituie lignitul, care contribuie cu 34,6% la producția Poloniei de energie electrică. Prospecțiunile geologice au descoperit recent și zăcăminte de gaze naturale, care vor modifica în viitor balanța combustibilului.

Centralele electrice ard pe an peste 33 milioane huilă și peste 18 milioane tone cărbune brun. În ultimul timp energia hidroelectrică începe să capete și ea un loc important. Recent a fost dată în folosință hidrocentrala Solina construită pe lacul de acumulare de pe rîul Sana de la poalele Carpaților Beșchizi. De asemenea potențialul energetic al cursului inferior al Vistulei se apreciază la 1 000 MW. Aici se află între altele hidrocentrala de la Wloclawek, de 160 MW, construită recent. În viitorul apropiat va porni curentul electric și de la hidrocentrala de pe Oder, „Dolna Odra", precum și din cea de la „Porabka-Zar".

În prezent Polonia dispune de o rețea totală de 44 mii km linii energetice și de 45 centrale electrice, dintre care cea mai mare este termocentrala de la Turów, construită în apropierea minelor de lignit. După terminarea lucrărilor de extindere ea va avea o putere instalată de 2 000 MW. Centrala de la Patnów funcționează de asemenea pe bază de lignit. În documentele Congresului al V-lea se prevede că, cu excepția acestor două termocentrale, în viitor nu se vor mai construi centrale pe bază de lignit.

Calculele preliminare arată că în 1980 necesarul de energie electrică va fi de circa 140 miliarde kWh iar în 1985 el va atinge 200 miliarde kWh. Potrivit prevederilor actuale, producția de energie electrică — urmează să crească de la 55,5 miliarde kWh cît a fost în 1968, la 65 miliarde kWh în 1970 și la 96 miliarde kWh în 1975, în special prin construcția de centrale electrice pe bază de huilă.

Sporirea necesarului de energie electrică este determinată de modernizarea multilaterală a economiei naționale, în primul rînd a industriei. Se menționează că în ultimul timp și agricultura a devenit consumatoare de energie electrică.

Pentru a se asigura acoperirea integrală a necesarului de energie electrică se prevăd importante investiții. Astfel numai în perioada 1951—1970 se alocă suma de 95 miliarde zloți pentru construcția de centrale electrice noi, energetica fiind ramura cu necesarul cel mai ridicat de investiții.

Pornind de la planul de extindere a consumului de gaze naturale în dezvoltarea producției de energie electrică, și de energie termică, precum și de la planul de raționalizare a economiei energetice în întreprinderile industriale se prevăd pentru 1975 importante modificări în structura balanței de combustibil a Poloniei. Astfel încă în perioada 1965—1975 ponderea utilizării cărbunelui energetic va scade de la 44% la 29% și va crește corespunzător utilizarea combustibililor lichizi și gazoși și a energiei electrice și termice de la 39% la 57%.

CARIERA CREIERULUI ELECTRONIC

ÎN SCURTA SA ISTORIE, calculatorul electronic a parcurs deja trei generații, fiecare reprezentînd o etapă nouă atît în desăvîrșirea sa constructivă, cît mai ales în sporirea capacității de a memora, de a rezolva probleme din ce în ce mai complexe și de a scurta timpul necesar pentru aceasta. Se apreciază că aproximativ la fiecare doi ani și jumătate asistăm la dublarea costului și a performanțelor celor mai perfecționate calculatoare. În prezent, în cercurile specialiștilor se vorbește de o a patra generație de calculatoare electronice; chiar dacă aceasta nu va oferi vreun element revoluționar, ea va constitui o etapă de folosire mai complexă, mai profundă a potențialului calculatoarelor, de coordonare treptată, cu eficiență sporită a utilizării lor în diferite domenii și sectoare de activitate [1]).

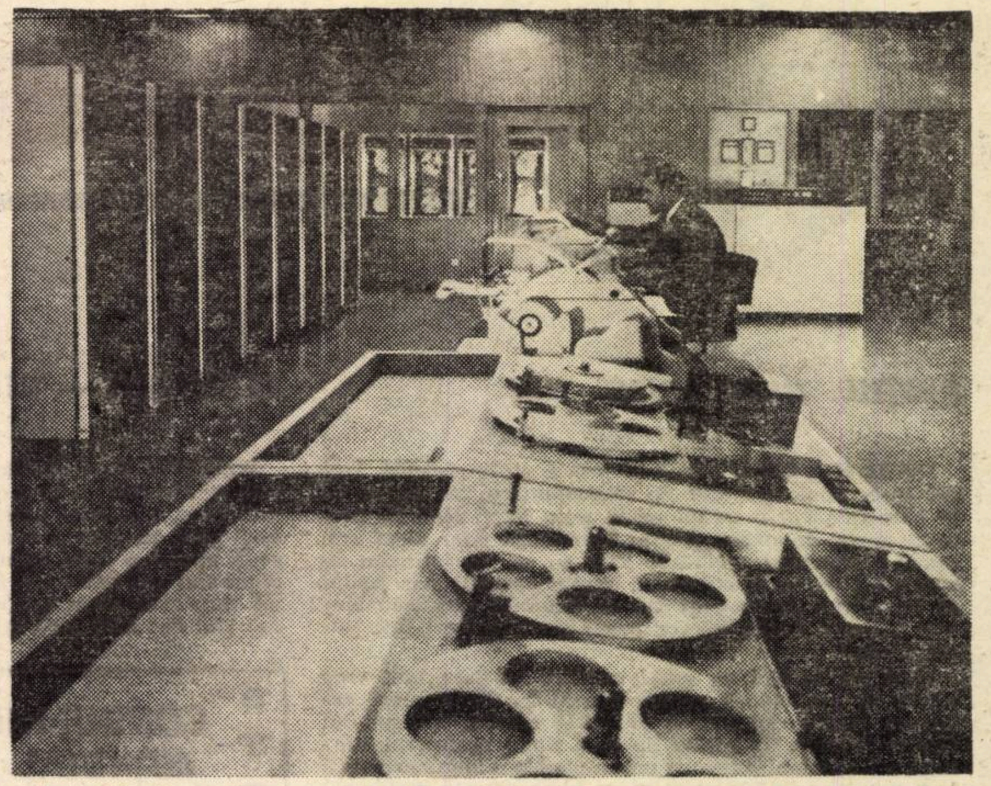

„Creierul" electronic supraveghează și dirijează funcționarea unui laminor, dînd indicații asupra dimensiunilor și sorturilor de țevi de oțel fabricate

ÎN ULTIMUL DECENIU a avut loc un adevărat salt calitativ în folosirea calculatoarelor. Creșterile sînt deosebit de rapide în țările industriale din Europa occidentală și Japonia, care urmăresc pe toate căile să reducă decalajul tehnologic ce le separă de Statele Unite.

În 1957 în R.F. a Germaniei nu funcționau decît 21 de calculatoare electronice; în 1959 se numărau 94, în 1968 — 5500, iar pentru 1970 se estimează că numărul lor va atinge 11 000. Ca urmare a acestei creșteri rapide, R.F.G. a reușit să se claseze pe locul II printre țările capitaliste, după Statele Unite și înaintea Angliei și Franței. Pe perioada 1967—1971 s-au prevăzut alocații bugetare în sumă de 470 milioane de mărci pentru încurajarea industriei vest-germane de prelucrare a informațiilor, pentru dezvoltarea informaticii. Se evaluează că în 1975 în acest sector vor fi ocupate circa 75 000 de persoane, din care 28 000 de programatori.

Considerînd creierul electronic drept un „motor al dezvoltării", forurile guvernamentale franceze au elaborat, la rîndul lor, un amplu plan de expansiune în acest domeniu. Numărul calculatoarelor urmează să crească de la 2850 la sfîrșitul anului 1967, la 8000—12 000 în 1975, iar efectivul celor ocupați în sectorul informaticii să se înzecească pînă în 1980 (la 400 000 de persoane).

Dar, contează nu numai și nu atît numărul de calculatoare în funcțiune cît — și mai ales — capacitatea lor de prelucrare a datelor, precum și modul de utilizare a calculatoarelor. Creșterea vitezei lor de lucru este uluitoare: de la cîteva zeci sau sute de operațiuni pe secundă la început s-a ajuns la 3—4 milioane/sec (cum este de exemplu cazul lui „Control Data 6 600", capabil să efectueze într-o secundă aproape tot atîtea operațiuni cîte ar executa un contabil în decursul întregii sale activități profesionale între 20 și 65 de ani), fără ca să fie atinsă o limită.

Trecînd de la simpla înmagazinare și furnizare a informației, la prelucrarea tot mai complexă a acesteia, care să permită stabilirea unor elemente de decizie sau previziuni ale evoluției viitoare, calculatoarele electronice au devenit ulterior capabile — pe baza unei programări adecvate — să tragă ele singure concluziile și să acționeze automat în sensul dorit. Ca urmare, și posibilitățile utilizării lor s-au extins și diversificat extrem de mult.

ÎN INDUSTRIE creierele electronice dirijează procese tehnologice complexe (în metalurgie, în prelucrarea metalelor, în chimie etc.). Ele devin tot mai mult un instrument de muncă indispensabil în universități sau centre de cercetare științifică, sînt folosite pentru reglarea optimă a circulației în orașe, pentru supravegherea stării bolnavilor în spitale, pentru accelerarea operațiunilor la bursele de valori, pentru perfecționarea activității telecomunicațiilor, în comerț sau în meteorologie, în cosmonautică și astronomie, la recensăminte sau alegeri etc, etc.

Iată cîteva exemple mai sugestive.

Societatea Boeing din S.U.A. (cel mai mare constructor de avioane din lume) dispune de un departament Calcul. Dotat cu un personal de 1 100 de specialiști și cu un sortiment variat de calculatoare electronice, acest departament se ocupă de o multitudine de probleme, cum ar fi studiul evoluției pieței (de avioane), perspectivele cererii și ale concurenței, interacțiunea dintre industria de avioane și ansamblul economiei sau evoluția traficului mondial și problemele pe care le ridică intensificarea acestuia (de pildă, congestionarea aeroporturilor), concomitent cu efectuarea operațiunilor necesare pentru evidența și urmărirea producției interne. Pînă și desenarea noilor modele este automatizată, un aparat special trasînd curbele conform indicațiilor creierului electronic. Se apreciază chiar că într-un viitor apropiat tradiționalele planșete de desen vor dispare din birourile tehnice ale societății, fiind înlocuite treptat de ecranul catodic și creionul luminos.

O PROBLEMĂ ACTUALĂ de mare importanță o constituie planificarea rațională a extinderii centrelor urbane, a modernizării lor. Ea trebuie să prevadă din timp numărul necesar și locul optim de amplasare a obiectivelor social-culturale, a instituțiilor administrative, centrelor comerciale, arterelor principale de circulație etc. Un aspect particular al acestei probleme vaste, și anume perfecționarea traficului rutier în centrele aglomerate ale orașelor, cunoaște de pe acum unele realizări interesante. Primind semnale de la sute de contoare amplasate în apropierea intersecțiilor, pe arterele de mare circulație, „creierul electronic" determină în permanență volumul traficului și repartiția acestuia (numărul și amplasarea vehiculelor, viteza de deplasare, durata și numărul opririlor). Comparînd evoluția traficului cu un anumit dispozitiv-program, care-i oferă o gamă de soluții în raport cu situația de pe „teren", ordinatorul alege ritmul de schimbare a culorii semafoarelor (stopurilor) și transmite pe loc comenzile respective. Un asemenea sistem, aplicat de mai mulți ani în orașul San José (California), a contribuit la reducerea cu 17% a timpului pe care-l pierd vehiculele așteptînd la stopuri. S-a calculat că valoarea timpului cîștigat de șoferi și pasageri se ridică la 264 000 dolari pe an. O acțiune similară se desfășoară în orașul Hamburg (R.F.G.), Toronto (Canada), iar parțial în numeroase alte orașe de pe glob.

FOLOSIREA calculatoarelor electronice pentru organizarea cît mai rațională a circulației pe rețeaua căilor ferate constituie în prezent o preocupare intensă a forurilor competente din Uniunea Sovietică, țară în care traficul feroviar va deține și în viitor un rol important în economia națională.

Oamenii de știință sovietici lucrează de pe acum la proiecte, în cadrul cărora centrele independente de calcul, stațiile și nodurile de cale ferată dotate cu dispecer automat, precum și sistemele de prelucrare electronică a informației și documentației urmează a fi racordate la Centrul principal de calcul al Ministerului căilor de comunicații. Atunci — probabil peste unul sau două decenii — calculatoarele electronice vor dirija procesul transporturilor feroviare pe ansamblul rețelei; ele vor elabora planuri pe diferite termene, vor repartiza curentele de mărfuri, vor determina folosirea optimă în circulație a vagoanelor încărcate și a celor goale, vor acționa prompt în formarea garniturilor și graficelor de circulație a trenurilor etc.

Dintre multiplele utilizări ale mașinilor electronice merită a fi menționată și experimentarea, într-o serie de universități din lume, a unui sistem inedit de învățămînt, programat pe calculator. Calculatorul „expune" o lecție (pregătită de un profesor), propune probleme și exerciții studentului examinat, analizează răspunsurile acestuia, pune întrebări ajutătoare etc. La urmă, tot el informează pe conducătorul științific al grupei respective asupra naturii dificultăților întîmpinate de unii sau alții dintre studenți, asupra căror aspecte anume este necesar să se insiste ș.a.m.d.

Se emit, de asemenea, numeroase ipoteze ale utilizării în perspectivă a calculatoarelor electronice, în care fantezia științifică se îmbină cu simțul utilității practice. Se preconizează, printre altele, ca pînă la sfîrșitul secolului întreaga populație a planetei noastre să fie numerotată și înmatriculată, fiecare om urmînd să poarte toată viața același număr, care să reflecte un anumit cod. Astfel, de pildă, numerele purtate de europeni ar începe cu indicativul 01, după care — pentru cetățenii R.F.G. — ar veni indicativul 49, urmat — pentru locuitorii orașului Stuttgart — de indicativul 7 000 etc.

N. POPOV

1) Nu este exclus nici faptul ca experiențele ce se fac actualmente pentru utilizarea laserului în domeniul electronic să conducă, într-un viitor apropiat, la construirea unui calculator electronic de dimensiuni mult mai reduse, dar avînd o capacitate de memorare net superioară și o viteză de „citire" sporită de 10—100 de ori.

RELAȚII ECONOMICE INTERNAȚIONALE

● U.R.S.S. — JAPONIA

LA ÎNCEPUTUL lunii ianuarie, ziarul **Pravda** a publicat sub titlul „O politică de bună vecinătate", răspunsurile președintelui Consiliului de Miniștri al U.R.S.S., A. N. Kosîghin la întrebările ziarului japonez „Mainichi". Referindu-se la dezvoltarea pe viitor a relațiilor sovieto-japoneze, A. N. Kosîghin a spus: „Am arătat în repetate rînduri și subliniez din nou că în năzuința de a dezvolta relații de bună vecinătate cu Japonia, guvernul sovietic nu pornește de la considerente de conjunctură. Aceasta este politica noastră fermă, care decurge din politica leninistă de coexistență pașnică a statelor cu orînduiri sociale diferite. Totodată, U.R.S.S. și Japonia sînt vecini apropiați. Noi pornim de la premisa că dezvoltarea relațiilor prietenești, de bună vecinătate, este avantajoasă atît poporului sovietic cît și celui japonez. Ținînd seama de toate acestea, guvernul sovietic este gata și pe viitor să acționeze în direcția extinderii și adîncirii relațiilor cu Japonia. Posibilități pentru îmbunătățirea continuă a relațiilor sovieto-japoneze există în prezent în domeniul comerțului, al relațiilor economice, colaborării tehnico-științifice și schimburilor culturale.

Răspunzînd unei întrebări în legătură cu posibilitățile de dezvoltare pe viitor a comerțului și schimburilor tehnico-științifice dintre cele două țări, precum și la aportul posibil al Japoniei la înfăptuirea proiectelor sovietice în răsărit, A. N. Kosîghin a arătat că în planurile sovietice de dezvoltare a economiei naționale se acordă o mare atenție regiunilor Siberiei și Extremului Orient. În această regiune se intenționează continuarea construirii unor mari complexe industriale pe baza existenței unor resurse naturale bogate — petrol, gaze, minereu de fier, cărbune, cupru, păduri etc.

„Dacă Japonia este interesată în lărgirea relațiilor economice cu țara noastră, a arătat A. N. Kosîghin, noi am putea acționa în direcția unei oarecari accelerări în dezvoltarea acestei regiuni, ținînd seama de satisfacerea cerințelor noastre interne, precum și a livrărilor de export în Japonia. Aici, după părerea noastră, se deschid posibilități considerabile pentru extinderea comerțului și relațiilor economice dintre Uniunea Sovietică și Japonia, se înțelege, pe baze reciproc avantajoase. Primul pas util în această direcție a și fost făcut. Mă refer la semnarea la Tokio, în august 1968, a unui acord general cu privire la livrările din Japonia a utilajelor, mașinilor și altor mărfuri pentru dezvoltarea industriei forestiere a Extremului Orient și la livrările de material lemnos din U.R.S.S. în Japonia. Aș vrea să subliniez faptul că, după părerea noastră, ar fi în interesul țărilor noastre vecine dezvoltarea relațiilor comerciale și economice pe baze trainice, de durată și cu perspective pe mulți ani înainte".

● Potrivit agenției TASS, la 21 ianuarie a fost inaugurată la Moscova reprezentanța firmei comerciale japoneze „Nicimen", unul din cei mai importanți parteneri comerciali japonezi ai întreprinderilor sovietice de comerț exterior. Firma achiziționează din U.R.S.S. cărbune, cherestea, instalații de sudură, diferite mașini-unelte și livrează Uniunii Sovietice instalații industriale. În prezent, la Moscova există reprezentanțe permanente a opt mari grupuri comerciale japoneze, reprezentînd interesele a 13 firme, care colaborează cu întreprinderile sovietice de comerț exterior.

Începînd cu anul 1967, Japonia ocupă primul loc în comerțul U.R.S.S. cu țările capitaliste. Anul trecut, valoarea schimburilor de mărfuri sovieto-japoneze a fost de aproximativ 600 milioane dolari.

În acest an, un grup de societăți japoneze a trecut la realizarea contractului general de livrare a unor instalații pentru industria forestieră sovietică în valoare de 150 mil. ruble. Întreprinderile japoneze vor primi în schimb 8 mil. m.c. de cherestea provenită din exploatarea pădurilor din Extremul Orient cu utilaje furnizate de firme japoneze.

● R.S. CEHOSLOVACĂ — R.P. BULGARIA

REPREZENTANȚI ai R.S. Cehoslovace și R.P. Bulgaria au semnat la Praga un protocol privind schimbul de mărfuri și plățile pe anul 1969, anunță Agenția CTK.

Pe baza protocolului, schimbul de mărfuri dintre cele două țări va crește cu 7% în comparație cu anul 1968. Cehoslovacia va cumpăra din Bulgaria mașini și instalații, electrocare, piese de schimb, mașini-unelte, metale neferoase, chimicale, materiale de construcții, fructe și legume proaspete, vinuri, tutun, țigări, țesături, articole din blană și alte bunuri de larg consum.

Cehoslovacia va livra Bulgariei laminate de metale neferoase, chimicale, tricotaje și alte bunuri de consum.

● R.P. UNGARĂ — R.P. MONGOLĂ

LA BUDAPESTA a fost semnat protocolul comercial dintre Ungaria și Mongolia pe anul 1969. Pe baza protocolului, Ungaria va exporta în Mongolia aparataje, medicamente, tricotaje și alte bunuri de consum și va importa articole din piele, lînă și alte produse animale.

MONDORAMA

PREȚUL UNEI INIMI NOI

NU LI S-A CERUT încă să treacă pe la casierie. Toți cei care, după operația de transplantare, au simțit că le bate în piept o inimă nouă, n-au avut, pînă în prezent, nimic de plătit. Aceste intervenții s-au făcut sub semnul cercetării medicale. Dar ce se va întîmpla în ziua cînd devenite obișnuite, aceste operații vor trebui să fie plătite de pacienți sau de familiile acestora? Numai bolnavii bogați își vor putea permite acest lux, inima altuia?

Pînă azi, în nici un spital, medicii nu au primit vreo retribuție particulară pentru munca lor de pionieri, relatează revista MEDICAL WORLD NEWS. La spitalul Groote Schuur, în Africa de Sud, unde profesorul Barnard a transplantat pentru prima oară o inimă omenească la 3 decembrie 1967, nu se putea pune această problemă: prof. Barnard ca medic-șef titular primește — pentru întreaga activitate depusă — salariul lunar respectiv. Însă cheltuielile — plătite de guvern — pentru primele 115 zile de spitalizare ale dr. Philip Blaiberg se apreciază la suma de 170 000 de franci. În Anglia, National Health Service a preluat costul operației de inimă făcută lui Frederick West, circa 6 000 de franci pe zi. În S.U.A., toate cheltuielile transplantărilor sînt suportate de organizații private sau oficiale. Numai institutele naționale pentru sănătate au pus la dispoziția chirurgului specializat în operații de inimă dr. Adrian Kantrowitz din Brooklyn suma de 10 milioane de franci pentru cercetările efectuate. Factura operației făcute asupra lui Mike Kasperak — de 127 495 de franci — a fost plătită de cea mai importantă societate privată de asigurări din S.U.A. M. Kasperak a murit la două săptămîni după operație. În Franța nu a fost comunicată nici o cifră privind operația preotului Boulogne. Acesta nefiind asigurat, a fost luat în sarcină de Asistența medicală gratuită. Grefa ce i s-a practicat se apreciază la o sumă între 60—90 mii de franci.

Grefa unui rinichi costă mai ieftin. La San Francisco ea este în medie de 58 765 de franci. Se mai adaugă 10—15 mii de franci pentru spitalizarea donatorului, dacă este în viață. La Centrul renal al Universității din Colorado, cea mai ieftină transplantare a unui rinichi a fost evaluată la 15 285 franci, iar cea mai scumpă la 158 315 franci.

FUZIUNI RECORD

FUZIUNILE societăților americane vor trebui să depășească cu 21% pe cele din anul trecut, care, în număr de 4 462, au stabilit un adevărat record — aceasta este concluzia companiei „Wt. Grimm and Co.", specializată în fuziuni de întreprinderi. Numărul fuziunilor din anul trecut a fost cu 50% mai mare decît cel din anul precedent, sectorul care a înregistrat cele mai multe mutații a fost cel industrial, urmat de sectorul financiar și al serviciilor.

Potrivit unui studiu, cea mai mare frecvență au avut-o fuziunile în care prețul cumpărării se bazează în special pe profiturile viitoare.

ALUMINIUL — VEDETĂ

POTRIVIT unui studiu întreprins de societatea „Minerais et Metaux" asupra evoluției consumului de metale neferoase, aluminiul pare să fie cel mai solicitat. Cuprul, care pînă în 1960 a cunoscut perioada sa de glorie, se vede nevoit a ceda locul unor concurenți mai ușori, ca aluminiul sau materiile plastice. Iată în graficul de mai jos (reprodus după LA VIE FRANÇAISE) evoluția consumului din 1920 pînă în 1967 a patru din aceste metale.

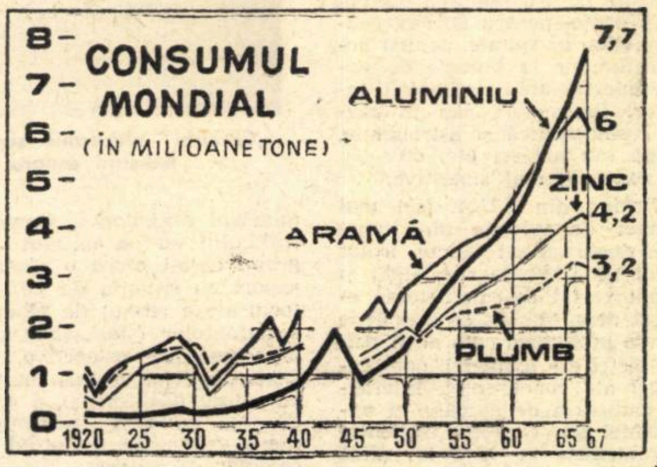

ÎN CĂUTAREA SECRETAREI IDEALE

FARMEC ȘI INTUIȚIE de femeie, distincție și modestie de doamnă din înalta societate, inteligență de bărbat, capacitate de muncă de cal și „receptivitate" de tranzistor, — iată cum sintetizează revista ENTREPRISE (nr. 683/1968) cele 5 virtuți cardinale ale secretarei perfecte 1968. În articolul consacrat acestei probleme, se subliniază următoarele atribuții ale secretarei:

- Să planifice munca șefului său, să întocmească un program zilnic. Aceasta înseamnă că ea trebuie să repartizeze lucrările acestuia în ordinea priorității și să creeze condițiile care îl vor face să fie în măsură a le executa...
- Să-l elibereze, în anumite perioade din ziua lui de muncă, permițîndu-i să răspundă la corespondență, să întocmească rapoarte etc. Deci, să evite întreruperile inoportune și neesențiale.
- Să țină la zi o agendă și un fișier bine organizat. Să reamintească șefului său la timpul corespunzător problemele care trebuie să reapară în două sau trei luni, pregătindu-i documentarea adecvată.
- Ea trebuie să „crească" o dată cu postul. Cînd un șef ocupă un post înalt, secretara trebuie să se preocupe în a dobîndi aptitudinile și capacitățile cerute.
- Ea trebuie să aibă curajul intervenției creatoare, adică să-și aplice propria-i judecată în prevederea și soluționarea problemelor.

Și, în fine, cele zece porunci, sau trăsăturile esențiale ale secretarei: loialitate, conștiință, spirit de inițiativă, capacitate de a redacta, tact și farmec, bun gust în toaletă și prezentare, simțul relațiilor umane, perspicacitate psihologică, dezinteresare și inteligență.

PETROL = CIRCA 3 MILIARDE TONE

POTRIVIT datelor publicate de PETROLEUM PRESS SERVICE, producția mondială de țiței a atins pentru prima dată în 1968 nivelul de 2,932 miliarde tone, ceea ce înseamnă că în raport cu anul 1960, (circa 1 miliard tone), extracția de petrol s-a dublat în numai 8 ani. Pe primul loc se situează S.U.A., cu 526 milioane tone, urmate de U.R.S.S. — 310 și Venezuela — 187,5 milioane tone; dintre țările Orientului Mijlociu, Iranul ocupă locul întîi cu 141,8 milioane tone, urmat de Arabia Saudită — 140 milioane tone, Kuweit — 120 milioane tone și Irak — 74 milioane tone. În Africa, Libia deține supremația cu 125 milioane tone.

CALCULATORUL MARINAR

UN PETROLIER cu o capacitate de 210 000 t, aflat acum în curs de construcție la Malmö în Suedia, va fi dotat cu un calculator electronic însărcinat cu urmărirea automată a itinerarului stabilit, controlul de la distanță al motoarelor și celorlalte mașini, al operațiunilor de încărcare și descărcare. El va efectua și unele lucrări administrative și calcule tehnice curente. Instalarea calculatorului la bordul petrolierului amintit este considerată în Suedia drept o etapă importantă pe calea spre automatizarea navelor.

MINI-RUTELE

ACUM ȘAIZECI DE ANI — în 1909 — cînd s-a construit prima autostradă din lume (la New-York, pe o distanță de 100 de mile), inițiativa a fost luată în rîs, investițiile respective fiind socotite pur și simplu ne-

bunești, inutile și ruinătoare. Evoluția automobilismului a schimbat însă complet punctul de vedere general. Autostrăzile au cucerit, pretutindeni, imensele spații dintre orașe, ajungîndu-se la situația de astăzi cînd meridianele lumii sînt străbătute de sute de mii de kilometri de căi asfaltate. Acum, au început să apară însă și ...mini-rutele — piste de circulație destinate exclusiv vehiculelor cu două roți: motociclete, motorete, biciclete. Începutul în această direcție l-au făcut europenii, mai întîi în orașele aglomerate, apoi între localitățile din jurul marilor metropole. Privite și ele la început cu neîncredere, mini-rutele sînt astăzi o necesitate imperioasă. Recent, a început construirea unei astfel de căi (lungă de peste două mii de kilometri) din nordul Danemarcei (orașul Viborg) și pînă la Calais, în Franța (prin Olanda și Belgia). Această cale are două piste, late de cîte trei metri, despărțite printr-o altă bandă, cu verdeață. Se evaluează că mini-ruta internațională Viborg-Calais va fi frecventată de circa 20 de milioane de motociclete și biciclete. În fotografie: primul tronson dat în folosință.

STATISTICĂ INTERNAȚIONALĂ

ȘOMAJUL ÎN LUMEA CAPITALISTĂ

STATISTICILE internaționale referitoare la ocuparea forței de muncă în diferite țări ale lumii capitaliste la evoluția numărului șomerilor totali și parțiali se îmbogățesc an de an. Totuși, avînd în vedere nivelul organizării statisticii forței de muncă diferit de la țară la țară, precum și modul deosebit de interpretare a categoriei „șomer" și, ca urmare, de înregistrare a acestora, datele furnizate nu sînt comparabile decît între un număr restrîns de țări și cu o serie de rezerve sau ajustări. Cu toate acestea, examinată pe o perioadă mai îndelungată, evoluția șomajului dintr-o țară sau alta constituie un indiciu al îmbunătățirii sau înrăutățirii conjuncturii economiei sale.

În acest sens, datele statistice pe perioada 1956—1967 pentru țările capitaliste dezvoltate și pentru unele țări în curs de dezvoltare, publicate în BULLETIN DE STATISTIQUE DU TRAVAIL (Geneva, 1968, trimestrul 4), sînt grăitoare. Dacă într-o serie de țări ca Statele Unite, Austria sau Norvegia, se constată o scădere absolută și relativă (ca pondere în totalul forței de muncă ocupate) a numărului șomerilor, în majoritatea țărilor industriale nivelul șomajului a oscilat în raport cu evoluția conjuncturii (R.F.G., Japonia, Anglia, Italia etc.), iar în unele a cunoscut o mărire considerabilă (Franța, Spania, Suedia). (vezi tabelul alăturat).

În ceea ce privește țările în curs de dezvoltare, statisticile existente relevă o tendință cvasigenerală de creștere a numărului șomerilor, fenomen care a luat o amploare deosebită în India sau Ceylon (unde numărul șomerilor înregistrați a sporit de 2—2.5 ori în perioada examinată), ca și în numeroase țări din Africa și America Latină. Trebuie menționat că în aceste țări statisticile oficiale nu includ forța de muncă subocupată din agricultură, ramură care cuprinde majoritatea populației respective.

Evoluția (absolută și relativă) a șomajului

Țara	1958		1962		1965		1967	
	în mii	%	în mii	%	în mii	%	în mii	%
Statele Unite	4602	6,8	3911	5,5	3366	4.5	2975	3,8
Canada	432	7,0	390	5,9	280	3,9	315	4,1
Japonia	630	1,4	400	0,9	390	0.8	630	1,2
R.F.G.	683	3,5	142	0,7	139	0,6	445	2,1
Franța	93	—	101	—	141	—	196	—
Italia	1322	6.6	611	3,0	721	3.6	689	3,5
Anglia	501	2,2	500	2,1	360	1,6	599	2,5
Austria	118	5,1	65	2,7	66	2,7	65	2,7
Belgia	116	5.5	71	3,3	55	2,4	85	3.7
Olanda	81	2,3	30	0.8	32	0.9	83	2,2
Suedia	...	—	56	1,5	45	1,2	82	2,2
Norvegia	24	2,3	15	1.4	13	1,2	11	0,8
Danemarca	68	9,6	25	3.3	18	2,4	25	3,2
Spania	81	—	98	—	147	—	146	—

PROLETARI DIN TOATE ȚĂRILE, UNIȚI-VĂ!

viața economică

ORIENTARE-DOCUMENTARE-TEORIE • ECONOMIE NAȚIONALĂ - ECONOMIE MONDIALĂ

ANUL VII nr. 6 (284)
VINERI
14 februarie 1969
REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA
str. Nicolae Iorga nr. 36
BUCUREȘTI
Telefon 11 78 76
20 PAGINI ● 2

ORGANIZAREA LOCULUI DE MUNCĂ

„CELULA" SUB LUPA SPECIALISTULUI

La scara unei producții care anticipează producția:
CONSTRUCȚIILE-MONTAJ

COORDONAREA PLANURILOR DE DEZVOLTARE A ECONOMIEI NAȚIONALE —
formă principală a colaborării între țările membre ale C.A.E.R.

ORIZONT '80
INDUSTRIA TEXTILĂ — ÎNCOTRO?

STATISTICĂ INTERNAȚIONALĂ

viața economică

Săptămînal editat de Societatea de Științe Economice din România

SUMAR

Nr. 6 din 14 februarie 1969

■ ECONOMIE NAȚIONALĂ

Investiții
În industria chimică și petrolieră : **La scara unei producții care anticipează producția : construcțiile-montaj**
de ing. **Matei Ghigiu**, ministrul construcțiilor pentru industria chimică și rafinării (pag. 3).
Un forum al școlii românești
de prof. dr. docent **M. A. Lupu**, rector al Academiei de studii economice (pag. 3).

Prețuri
Modelarea prețurilor cu amănuntul
de **C. Bugeanu** și **I. Faifer** (pag. 4).

Finanțe :
Rentabilitatea apreciată și în raport cu fondurile utilizate
de **I. Beloiu**, director în Banca Națională (pag. 5).

Reflecții :
Știința și verdictul istoriei
de acad. **Grigore C. Moisil** (pag. 5).

Agricultură
Pe temeiul proprietății cooperatiste...
de **Ion Chirculescu** (pag. 6).

În I.A.S. :
Eficiența sistemului modern de producție
de **Dumbravă Stănică**, director I.A.S.-Cotești (pag. 7).

■ AGENDA ECONOMISTULUI

Noua reglementare a rezolvării neînțelegerilor precontractuale. (pag. 9).
Precizări : Sistemul de gospodărire a fondurilor asigurărilor sociale de stat. (pag. 9).

■ ÎNTREPRINDEREA

Organizarea locului de muncă :
„Celula" sub lupa specialistului
de **N. Drîmbă**, Uzina de reparații Timișoara (pag. 10—11).

Documentar.
Elemente de normare a muncii (I)
de prof. ing. **Miron Belea** (pag. 10—11)
Cadre și răspunderi : ing. **Ștefan Dincă** (pag. 10).

■ ISTORIE ECONOMICĂ

George Maior — economist
de dr. **Gh. Dobre** (pag. 12).

■ TEORII. ● IDEI.

Coordonarea planurilor de dezvoltare a economiei naționale — formă principală a colaborării între țările membre ale CAER
de **Sterian Gheorghiu**, secretar al Comisiei guvernamentale de colaborare și cooperare economică și tehnică (pag. 13).

Șantier științific
Conf. univ. dr. **Ivanciu Nicolae-Văleanu** (pag. 14).
„Producători" și „consumatori" de știință economică
de **T. Schatteles** (pag. 14).

Blocnotes
Progres științific și economic
de **Costin Murgescu** (pag. 15).
Tehnoeconomia nucleară
de ing. **Gh. Preda** (pag. 15).

■ ECONOMIE MONDIALĂ

„Integrarea" vest-europeană și „asociații" africani
de lector univ. dr. **Grigore Botoi** (pag. 16).
Orizont '80
Industria textilă — încotro ?
de **St. Ungureanu** (pag. 17).

Din țările socialiste
— Corespondență din Praga
Economia R. S. Cehoslovace în 1969
de **Josef Vlcek**, redactor șef al revistei **Hospodarske Noviny** (pag. 18).

Comerțul exterior al R. P. Bulgaria (pag. 18).
Conjunctura economiei capitaliste
Italia — Cererea internă sub așteptări (pag. 19).

COLEGIUL DE REDACȚIE

Gh. Dolgu (redactor șef), **P. Alexiu**, **N. Armencoiu**, **Gh. Badrus**, **M. Bulgaru**, **Gh. Crețoiu** (redactor șef adjunct), **T. Cristureanu**, **D. Dumitriu**, **Em. Florescu**, **C. Ionescu**, **C. Murgescu**, membru corespondent al Academiei, **P. Năvodaru**, **R. Negru**, **I. Olteanu** (redactor șef adjunct), **V. Petrescu** (secretar general de redacție), **I. Rachmuth**, membru corespondent al Academiei, **V. Rausser**, **N. Simionescu** (redactor șef adjunct), **C. Topor**, **S. Țaigăr**, **I. Văcărel**, **I. Zaharia**

Tiparul : Întreprinderea poligrafică „Informația", str. Brezoianu nr. 23—25.

40 470

CURIER

● Instrucțiunile 7A

Ing. IOAN NEGRILĂ, **Tîrgu Jiu.** — În situația cînd organizațiile de construcții execută un volum sporit de lucrări pe trimestre, fără însă să depășească prevederile anuale de plan, fondurile necesare finanțării stocurilor de materiale și prefabricate pot fi asigurate (Instrucțiunile de creditare nr. 7 A/1966) în cadrul creditului pentru mijloacele circulante normate. Aceasta prin repartizarea de către întreprinderile respective, în mod diferențiat pe trimestre, a normativului de stoc mediu anual în zile, respectiv prin stabilirea — în funcție și de condițiile de aprovizionare — a unui normativ mai mare în trimestrele în care intervine o depășire a planului și mai mic în celelalte. Pentru cazurile în care depășirea trimestrială a planului de producție este justificată din punct de vedere economic și conduce la scurtarea termenului de execuție, s-au dat aprobări pentru creditarea producției suplimentare la lucrările productive prevăzute în programele lunare întocmite de constructori cu beneficiarii de investiții. În general, Banca de Investiții consideră că devierile față de sarcinile de plan trimestriale cu respectarea prevederilor planului anual și chiar depășirea acestora, nu trebuie să ducă la formarea de stocuri peste normativele stabilite. În interesul creșterii eficienței activității de construcții, este indicat ca sarcinile de plan să fie depășite prin accelerarea vitezei de rotație a mijloacelor circulante și reducerea la strictul necesar a stocurilor de materiale. Altfel, s-ar forma stocuri pe unele șantiere, în timp ce altele nu și-ar putea realiza și depăși planul din lipsa materialelor respective.

● Drepturi de cazare

Ing. POPESCU MIRCEA ADRIAN, **Galați.** — Potrivit H.C.M. nr. **1449/1968**, cînd cazarea nu poate fi asigurată la hoteluri, în camere oficiale, de oaspeți sau de agențiile Oficiului Național de Turism, ori în comune — de către Comitetele executive ale Consiliilor populare, angajaților li se acordă 10 lei în orașe și 5 lei în comune pentru fiecare noapte. Rambursarea cheltuielilor de cazare prin O.N.T. se face pe baza chitanțelor emise, în limita tarifelor stabilite pentru o cameră cu un pat, de categoria A de confort.

BENONE GH. POPA, director adjunct, Sucursala județeană Argeș a Băncii Naționale. — În urma scrisorii semnate de dv. în nr. 44/1968, apărută sub titlul „Stimulente duble pentru aceleași rezultate" ? Ministerul Comerțului Interior ne scrie : „S-au luat măsuri ca la trusturile și întreprinderile de restaurante și hoteluri (unde se aplică premierea din beneficiile peste plan realizate prin efort propriu) să nu se mai acorde fondul suplimentar de premiere de pînă la 25% pentru reducerea — prin efort propriu — a nivelului planificat al cheltuielilor de circulație".

Către întreprinderi, instituții și unități agricole

VREȚI SĂ PRIMIȚI SĂPTĂMÎNAL ÎNCEPÎND CU LUNA MARTIE, „VIAȚA ECONOMICĂ" — SUPLIMENT ?

22 FEBRUARIE — ultima zi...
...în care se mai pot face abonamente (LA OFICIILE POȘTALE P.T.T.R.)

Prețul abonamentului, începînd de la numărul 9 (care va apărea în ziua de 7 martie) și pînă la sfîrșitul acestui an este de 176 lei. EL VĂ DĂ DREPTUL SĂ PRIMIȚI ATÎT REVISTA „VIAȚA ECONOMICĂ" CÎT ȘI SUPLIMENTUL.

Făcînd abonament la Supliment aveți posibilitatea de a cunoaște și apela la disponibilitățile de produse, utilaje și capacități de producție existente în unele întreprinderi.

SCRISORI ● SCRISORI

ESTE NECESARĂ REÎMPROSPĂTAREA UNOR INSTRUCȚIUNI PRIVIND :

● livrările de îngrășăminte chimice pentru C.A.P.

DE MAI MULT TIMP, furnizorii de îngrășăminte chimice suportă o serie de greutăți din cauza Instrucțiunilor Băncii Naționale și Consiliului Superior al Agriculturii de aplicare a H.C.M. 150/1965. Și iată de ce : Cap. I. art. 11 din aceste instrucțiuni prevăd : „Livrările de mărfuri, executările de lucrări și prestările de servicii pentru cooperativele agricole de producție, cu excepția lucrărilor S.M.T. cu plata în bani, se vor face de organizațiile socialiste **numai în limita** disponibilităților bănești ale cooperativelor agricole de producție aflate în conturi la Banca de Stat".

În această situație rezultă că, atunci cînd unitățile C.A.P. nu au „disponibilități bănești", nu mai poate fi vorba de respectarea disciplinei contractuale, cu efecte negative pentru activitatea furnizorului, care nu-și poate onora obligațiile, creîndu-i-se greutăți cu depozitarea producției, în unele cazuri ajungîndu-se chiar la sistarea fabricației. O altă greutate care decurge din aplicarea instrucțiunilor în cauză, o constituie planificarea operativă a mijloacelor de transport, de unde reies obligații și responsabilități disciplinare și materiale a celor vinovați de neîndeplinire.

Instrucțiunile în cauză nu arată cine suportă taxele de anulare a vagoanelor și taxele pentru schimbarea destinației acestora, dacă un contract neexecutat la termen din lipsa disponibilităților la C.A.P. mai este obligatoriu sau nu pentru furnizor, cum trebuie să procedeze aceasta cu producția fabricată, cu planul său de producție etc.

Nici nu cred că mai trebuie demonstrat că pe lîngă volumul de muncă în plus (corespondență, comunicări către întreprinderile de aprovizionare, comunicări ale întreprinderilor de aprovizionare către furnizori, intervențiile acestora pentru a-și putea desface mărfurile, anulări de repartiții și de contracte, decalări de termene, litigii ș.a.m.d.) instrucțiunile în cauză produc, după părerea mea, cheltuieli neeconomicoase și pagube. Revizuirea unor articole din instrucțiunile menționate este o problemă căreia organele în cauză ar trebui să-i acorde atenția cuvenită.

Radu VASILE
economist, șeful serviciului desfaceri — Combinatul Chimic-Făgăraș

● decontarea rebuturilor între furnizori si beneficiari

LA 15 IULIE 1963, M.I.G.M. a emis Ordinul nr. 146, în vederea îmbunătățirii situației financiare a beneficiarilor care aveau imobilizări create prin apariția de rebuturi remaniabile sau definitive din vina furnizorilor.

Reglementarea relațiilor privind decontarea rebuturilor dintre furnizorii și beneficiarii care fac parte din cadrul M.I.C.M., se rezolvă (în ceea ce privește recuperarea pagubelor de către beneficiar) în termen de 28 zile, iar furnizorul din momentul decontării dispoziției de încasare se găsește în poziția de așteptare a mărfii. De ambele părți, **imobilizarea** în fonduri va fi cu mult mai mare decît pierderea înregistrată în prima zi, aceasta fiind multiplicată cu numărul de zile necesare pentru recuperarea pagubelor de către beneficiar, iar pentru furnizor cu numărul de zile pe care produsul rebut remediabil îl străbate pregătindu-l pentru o nouă livrare.

Din practica de pînă acum s-a constatat că beneficiarul respectă termenele și alte dispoziții ale ordinului doar pînă în ziua cînd se află în posesia sumelor ce reprezintă contravaloarea pagubelor. Ordinul îl împuternicește pe beneficiar ca în termen de cinci zile de la întocmirea procesului verbal de constatare a rebutului, să emită dispoziție de încasare. În ceea ce privește livrarea mărfii rebutate are termen de livrare de 15 zile de la întocmirea procesului verbal de constatare.

Conform indicațiilor cap. III pct. 14, dispoziția de încasare se decontează fără acceptul furnizorului și va purta mențiunea : „fără acceptare". Deoarece la furnizor data decontării dispoziției de încasare nu corespunde cu data de înregistrare a mărfii primite, rezultă că imobilizarea de fonduri înregistrată de beneficiar este transmisă furnizorului prin dispoziția de încasare. Încercările unor întreprinderi furnizoare de a pune de acord data cînd se efectuează plata, cu data de înregistrare a mărfii returnate de beneficiar, au eșuat. Atunci cînd furnizorul și-a prezentat pretențiile, organele bancare au spus că sînt lipsite de temei, deoarece în cuprinsul instrucțiunilor nr. 1 ale M.F. și B.N.R.S.R., această problemă nu este tratată.

Cred că este necesară reîmprospătarea dispozițiilor din Ordinul 146, prin punerea de acord a unor termene.

Paul SCÎRLENȚEA
economist, Uzina mecanică Plopeni

ECONOMIE NAŢIONALĂ

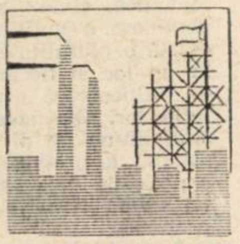

2 MARTIE

„La baza puternicului avînt al industriei noastre stă faptul că în trei ani ai cincinalului s-au investit în economie din fondurile centralizate ale statului peste 155 miliarde lei, sumă care depăşeşte totalitatea fondurilor investite în întreaga perioadă 1950—1960. Zestrea industrială a ţării a sporit în aceşti ani cu circa 700 de uzine, fabrici şi secţii noi, dotate cu tehnică modernă".

(DIN MANIFESTUL FRONTULUI UNITĂŢII SOCIALISTE)

INVESTIŢII

ÎN INDUSTRIA CHIMICĂ ŞI PETROLIERĂ

La scara unei producţii care anticipează producţia: CONSTRUCŢIILE — MONTAJ

ing. Matei GHIGIU
ministrul construcţiilor pentru industria chimică şi rafinării

POLITICA DE INDUSTRIALIZARE socialistă a ţării se concretizează şi în dezvoltarea rapidă a industriei chimice şi de prelucrare a petrolului. Au fost construite în întreaga ţară combinate chimice şi rafinării, care au permis valorificarea superioară a resurselor naturale, iar în multe cazuri au adus o contribuţie substanţială la ridicarea nivelului economic şi social al unor regiuni mai slab dezvoltate.

ÎN REALIZAREA INVESTIŢIILOR acestor ramuri, sarcini importante revin ministerului nostru, valoarea producţiei de construcţii-montaj crescînd într-un ritm rapid. **Sporul de producţie obţinut în perioada 1967—1968 a reprezentat 75% din producţia anului 1966.**

Măsurile luate în aceşti ani pentru dezvoltarea bazei de producţie, îmbunătăţirea tehnologiei şi organizării şi ridicarea continuă a calificării cadrelor, au făcut posibilă realizarea în condiţii mai bune a planului de construcţii-montaj. **În 1968, planul a fost depăşit atît pe ansamblul ministerului, cît şi la principalul nostru beneficiar — Ministerul Industriei Chimice.** Întreprinderile au lucrat rentabil, îndeplinind sarcina de reducere a preţului de cost şi obţinînd beneficii peste plan. Productivitatea muncii pe salariat a crescut în anul 1968 cu 26% faţă de nivelul realizat în 1966.

Au existat, fără îndoială, lipsuri şi unele greutăţi în activitatea şantierelor, care au influenţat negativ termenele de punere în funcţiune; cauza determinantă a fost însă neasigurarea utilajelor tehnologice, fără de care nu era posibilă producţia. La instalaţia de acid nicotinic-Craiova, de exemplu, termenul de punere în funcţiune a fost prevăzut pentru trimestrul IV 1968. În acelaşi trimestru beneficiarul a contractat abia utilajele, care se vor livra în anul acesta . La alte obiective, cum sînt instalaţiile de p.v.c. de la Rm. Vîlcea şi Turda, sulfat de zinc-Copşa Mică (care aveau, de asemenea, termene de punere în funcţiune în 1968), nu s-au asigurat nici pînă la sfîrşitul anului unele utilaje şi aparataje care condiţionau punerea în producţie.

În lumina acestei situaţii, se impune în viitor o mai strînsă colaborare, încă din faza de pregătire a investiţiilor, între constructori, beneficiari şi constructori de maşini, pentru corelarea şi stabilirea mai precisă a răspunderilor în realizarea exemplară a investiţiilor.

ANUL ACESTA pune în faţa întreprinderilor noastre sarcini deosebit de importante. **Vor trebui puse în funcţiune un număr de 166 capacităţi de producţie, între care Combinatul petrochimic şi Rafinăria de la Piteşti, instalaţiile de îngrăşăminte de la Tr. Măgurele şi Craiova, Combinatul petrochimic-Rm. Vîlcea şi altele.** Mai mult de jumătate din aceste capacităţi au termene planificate de punere în funcţiune în trimestrul IV, în timp ce în primul trimestru numai 4. Unele obiective nu au asigurate pînă în prezent nici proiectele şi nici nu au fost contractate în întregime utilajele sau au termene de livrare necorespunzătoare. Datorită acestor condiţii, va trebui să căutăm, împreună cu beneficiarii, furnizorii de utilaje şi organele de comerţ exterior, noi mijloace pentru a scurta termenele de livrare a proiectelor şi utilajelor. **În acest scop, în cursul trimestrului I se întocmesc grafice pentru corelarea termenelor de predare a proiectelor şi utilajelor cu termenele de execuţie.**

Dar în acest an mai este prevăzută în plan începerea unui număr însemnat de alte obiective noi, **a căror pondere în planul ministerului nostru, este de 28%.** O bună parte din aceste obiective nu au nici pînă în prezent indicatorii tehnico-economici aprobaţi. Între ele figurează lucrări importante cum sînt: instalaţiile de îngrăşăminte de la Valea Călugărească şi Piatra Neamţ; Instalaţia de sinteză şi condiţionare a medicamentelor — etapa a II-a Bucureşti şi altele. **În total, sînt prevăzute în planul pe 1969 lucrări în valoare de circa 900 mil. lei, care nu au indicatorii tehnico-economici aprobaţi.** Pentru realizarea lor, în condiţiile grele ale deschiderii de noi şantiere, va fi necesar un sprijin mai activ din partea beneficiarilor.

Planul pe anul 1969 prevede o creştere a productivităţii muncii pentru activitatea de construcţii-montaj pe ansamblul ministerului, cu 6,8% faţă de 1968, iar sarcina de reducere a preţului de cost a fost stabilită la — 3%.

PENTRU ÎNFRÎNGEREA dificultăţilor şi crearea unor condiţii optime de desfăşurare a activităţii, au fost— şi pe parcurs vor mai fi luate — o serie de măsuri **în domeniile hotărîtoare ale concepţiei, pregătirii lucrărilor şi execuţiei.** Astfel, potrivit orientărilor stabilite de minister, au fost luate măsuri de întărire a compartimentelor de concepţie din întreprinderi şi mari şantiere, pentru a se face în mod sistematic analiza tehnico-economică a întregii documentaţii de execuţie, stabilirea tehnologiei şi întocmirea fişelor tehnologice de execuţie, precizarea de la început a modului de organizare şi folosire a forţei de muncă, întocmirea normelor grupate. Se va extinde folosirea metodelor moderne de programare a lucrărilor şi a resurselor, în raport cu termenele de punere în funcţiune şi cu condiţiile de asigurare a proiectelor şi utilajelor tehnologice. Toate acestea vor permite atît respectarea termenelor de punere în funcţiune, cît şi o folosire raţională a resurselor, creşterea eficienţei economice a întreprinderilor de construcţii-montaj.

O atenţie specială va fi acordată **intensificării mecanizării lucrărilor,** factor principal de creştere a productivităţii muncii şi de grăbire a ritmului construcţiilor. Pe lîngă mecanizarea lucrărilor mari de terasament şi de preparare a betonului, avem în vedere extinderea mecanizării la operaţiile de încărcare-descărcare a materialelor în depozite şi pe şantiere (pietriş, nisip, ciment în vrac, oţel beton, ţevi, profile, prefabricate de beton, cărămidă etc.). Ne-am propus să rezolvăm într-o mai mare măsură mecanizarea lucrărilor de terasament de volume mici şi cu răspîndire mare, a săpăturilor în şantiere înguste, a tencuielilor, transportului betonului, betonarea drumurilor etc. —

(Continuare în pag. 4)

UN FORUM AL ŞCOLII ROMÂNEŞTI

de prof. dr. doc. M. A. LUPU
rectorul Academiei de Studii Economice

DEZVOLTAREA CONTEMPORANĂ a forţelor de producţie, accelerarea evoluţiei ştiinţei şi tehnicii, importantele prefaceri calitative din economia românească în actuala etapă de înfăptuire a programului de înflorire socialistă a ţării amplifică şi modifică în mod considerabil sarcinile învăţămîntului de toate gradele. Înscrisă în efervescenţa muncii creatoare de perfecţionare a tuturor laturilor vieţii noastre sociale, economice şi spirituale, iniţiată de Congresul al IX-lea al partidului, Conferinţa naţională a cadrelor didactice — eveniment unic în istoria învăţămîntului românesc — a reunit într-o dezbatere rodnică unul dintre cele mai numeroase detaşamente ale intelectualităţii noastre. La lucrările conferinţei au participat peste 3 000 de delegaţi şi invitaţi din toate ramurile învăţămîntului, de la învăţămîntul preşcolar pînă la cel universitar.

Conferinţa şi-a axat dezbaterile pe principalele probleme legate de aplicarea prevederilor Directivelor Comitetului Central al Partidului Comunist Român privind dezvoltarea învăţămîntului şi ale Legii învăţămîntului precum şi asupra proiectului de statut al personalului didactic. Statutul, consfinţind rolul şi locul şcolii în societatea noastră, este menit să reglementeze drepturile şi îndatoririle cadrelor didactice, desfăşurarea activităţii din şcoli şi facultăţi, să contribuie la aşezarea mai bună a raporturilor din cadrul instituţiilor de învăţămînt.

Pornind de la Directivele Plenarei Comitetului Central al Partidului Comunist Român din aprilie 1968 şi Legea învăţămîntului din iunie 1968, ca documente programatice care au stabilit, pe baza hotărîrilor Congresului al IX-lea şi ale Conferinţei Naţionale a Partidului din 1967, obiective precise pentru dezvoltarea în perspectivă a şcolii româneşti, Conferinţa a dezbătut căile şi mijloacele pentru continua perfecţionare şi modernizare a învăţămîntului, corespunzător cerinţelor progresului neîntrerupt al societăţii noastre socialiste.

Dezbaterile Conferinţei, ca şi discuţiile din perioada premergătoare, au prilejuit o trecere în revistă a întregii activităţi desfăşurate în învăţămînt, a realizărilor dobîndite pînă acum, cît şi un schimb larg de opinii asupra problemelor esen- →

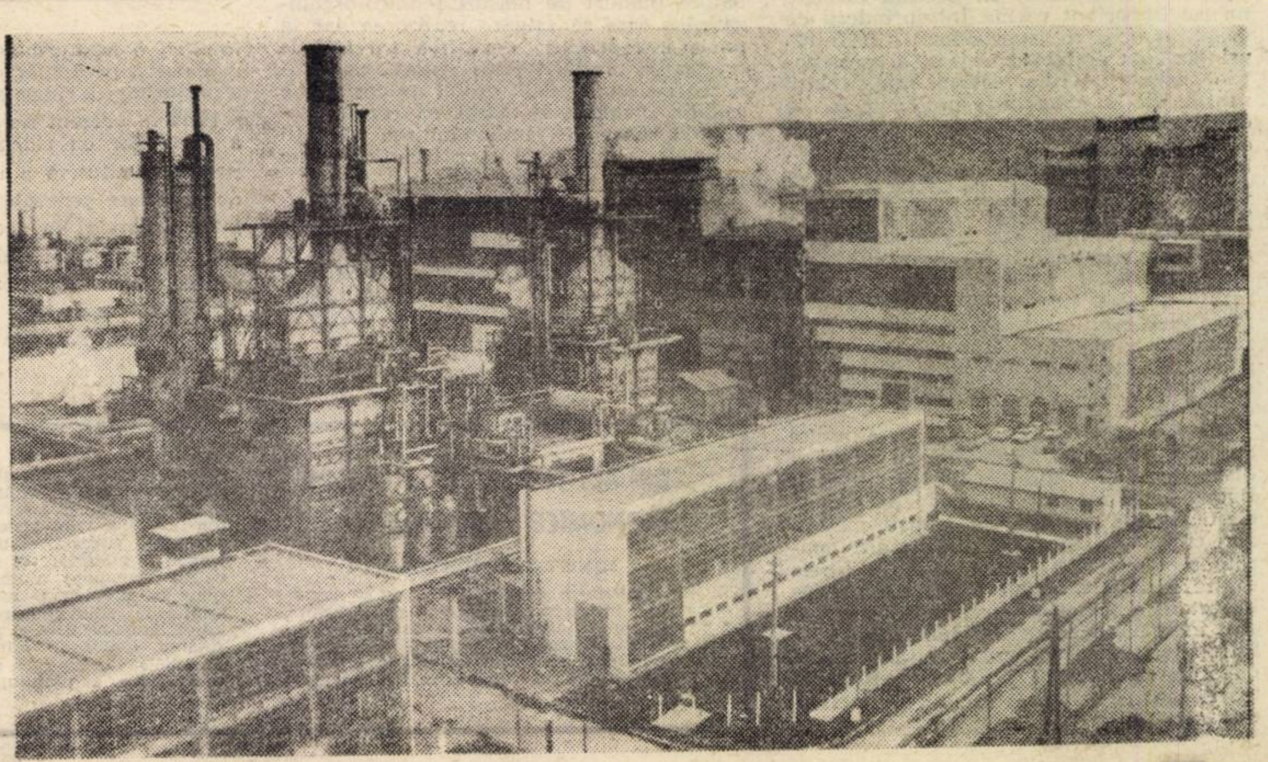

Combinatul chimic din Turnu-Măgurele

țiale ale școlii românești, ridicării continue a nivelului procesului de învățămînt, asupra menirii școlii în formarea constructorului societății socialismului. A fost reliefat, de asemenea, ritmul încetinit în care autoritățile de resort au răspuns cerințelor înnoitoare venite din partea unităților școlare, unele aspecte birocratice, care fac să treneze aplicarea soluțiilor utile în legătură cu perfecționarea structurilor, profile sau a conținutului învățămîntului în diferite sectoare ca și înțelegerea greșită din partea unor cadre didactice a acțiunii de modernizare și perfecționare, căreia îi dau, în aplicare, un sens de schimbare de ordin semantic, cu caracter formal, în locul unei acțiuni profund creatoare.

Perfecționarea și modernizarea învățămîntului, ridicarea lui la nivelul cerințelor construcției socialiste reprezintă un proces vast și complex, cu aspecte multiple, ce vizează atît formarea tînărului ca cetățean al patriei socialiste cît și ca specialist, mînuitor al științei și tehnicii de azi și de miine. Acest proces încorporează o gamă largă de activități ce privesc conținutul procesului de învățămînt — perfecționarea planurilor și programelor de învățămînt, elaborarea unor manuale și cursuri la nivel contemporan, înarmarea tuturor cadrelor didactice cu cele mai noi descoperiri ale cunoașterii umane în vederea perfecționării lor științifice și didactice, promovarea cu consecvență a cercetării științifice în învățămîntul superior. Totodată învățămîntul, legat de viață și de imperativele ei, are sarcina de a contribui la formarea trăsăturilor etice, spirituale și civice în lumina concepției despre viață și societate a marxism-leninismului, a societății comuniste.

Examenul multilateral prilejuit de Conferință a desprins o serie de constatări, propuneri și concluzii care deschid calea unor îmbunătățiri substanțiale a activității în toate verigile de învățămînt, inclusiv în învățămîntul superior economic.

Exprimîndu-și încrederea că slujitorii școlii, folosind condițiile create de partid și de stat, își vor îndeplini cu cinste îndatoririle de mare răspundere ce le revin, tovarășul Nicolae Ceaușescu a spus, în încheierea cuvîntării rostită la Conferință: **„De munca dumneavoastră, tovarăși, depind pregătirea și formarea unui tineret cult, temeinic instruit, pătruns de idealurile socialismului, animat de înalte sentimente patriotice, a unei generații capabile să ducă mai departe cu succes ștafeta progresului, a socialismului și comunismului în România".**

Răspunzînd Chemării Conferinței, corpul profesoral al Academiei de Studii Economice din București, este ferm hotărît să nu precupețească nici un efort, îndeplinind cu pricepere și abnegație sarcinile ce-i revin, pentru a da țării economiști temeinic pregătiți, la nivel contemporan, devotați partidului și poporului nostru, militanți competenți și activi pentru ridicarea României Socialiste spre noi culmi ale progresului.

CONSTRUCȚIILE — MONTAJ

(Urmare din pag. 3)

operații care consumă în prezent un mare volum de muncă.

Paralel, se va pune un accent deosebit pe **folosirea într-un grad mai înalt a utilajelor aflate în parc și extinderea acțiunii de autodotare.** În această direcție un rol important revine Întreprinderii de utilaj greu și transport-Ploiești și Întreprinderii de prefabricate pentru construcții-București — din cadrul ministerului nostru. Ele au asimilat în producție schele de tip PIAT, un autotransportor-amestecător de beton, ventilatoare, aeroterme, bobine de reactanță, popi telescopici, grinzi extensibile etc. În prezent se lucrează la modernizarea stațiilor de betoane prin completarea echipamentului (în vederea mecanizării tuturor operațiilor din stații), la producerea unui echipament complex necesar execuției drumurilor de beton, la adaptarea la tractoarele românești a unor noi dispozitive de mecanizare a lucrărilor mărunte de terasamente cu răspîndire mare și a operațiilor din depozite.

Un domeniu în care mai avem multe de făcut, **este cel al dotării cu scule și dispozitive.** Întreprinderea de Montaj București a realizat cu mijloace proprii clești de sudură, aparate pentru metalizări cu jet de plasmă și diferite alte aparate și dispozitive pentru sudură. Unele dintre acestea au avut la bază procedee brevetate de salariații întreprinderii. Măsuri asemănătoare au fost luate și în alte întreprinderi. În ansamblu însă, dotarea cu scule și dispozitive nu este satisfăcătoare, ceea ce grevează asupra productivității muncii.

În vederea creșterii ritmului de execuție și al productivității muncii, s-au prevăzut în acest an măsuri pentru **extinderea folosirii prefabricatelor la lucrările de construcții, instalații și montaj.** În afara prefabricatelor din beton și metal, a prefabricatelor pentru instalațiile electrice și altele — intrate în folosință curentă a șantierelor — se preconizează producerea unor noi tipuri de prefabricate pentru lucrări de construcții, izolații, ventilații, montaj rezervoare și conducte tehnologice ș.a. Fiecare măsură este fundamentată pe baza unui studiu care arată reducerea consumului de forță de muncă și economiile care se realizează prin aplicarea ei. În acest sens, vor fi dezvoltate, în continuare, bazele de producție centralizate și atelierele de șantier.

Reducerea ponderii lucrărilor de construcții în valoarea investițiilor va constitui în acest an o preocupare de seamă a ministerului și a întreprinderilor. În această acțiune constructorii urmează să analizeze critic întreaga documentație și să adopte o poziție fermă față de orice exagerări ale finisajelor și dimensionării structurilor. În acest cadru, capătă o importanță sporită folosirea betoanelor aparente și îmbunătățirea generală a calității betonului, care să facă posibilă renunțarea într-o mai mare măsură la finisajele aplicate la clădirile industriale.

Un alt domeniu spre care ne vom îndrepta atenția este acela al **folosirii raționale a fondurilor de organizare de șantier.** Va trebui acționat cu hotărîre pentru realizarea unor baze de producție permanente, care să poată fi folosite un timp îndelungat și eventual transformate în baze de producție industrială pentru construcții ; pentru lucrările de scurtă durată se va pune accentul pe caracterul demontabil al obiectelor de organizare.

O rezervă însemnată pentru reducerea cheltuielilor de organizare o constituie folosirea unor obiecte definitive, cum ar fi atelierele, magaziile, utilitățile care, prin graficul general de execuție, trebuie prevăzute și realizate în avans.

Anul 1969 va trebui să se caracterizeze și prin **creșterea calității lucrărilor, în vederea evitării remedierilor, care influențează negativ atît productivitatea muncii, cît și durata execuției și prețul de cost.** Există toate condițiile pentru lichidarea defecțiunilor de execuție, care se mai manifestă în unele cazuri. Experiența cadrelor s-a îmbogățit, laboratoarele întreprinderilor și laboratorul central al ministerului au fost dotate cu mijloacele necesare pentru efectuarea controlului complex al calității materialelor și al lucrărilor. Va fi necesar să întărim însă și mai mult controlul și răspunderea pentru prejudiciile provocate prin refacerea lucrărilor și să facem din problema calității o chestiune de prestigiu al fiecărui inginer, maistru și muncitor.

ÎNTREAGA ACTIVITATE pentru realizarea sarcinilor de plan pe acest an se desfășoară sub semnul avîntului general cu care au răspuns constructorii la chemarea Conferinței organizației de partid a Municipiului București, al entuziasmului cu care întregul popor întîmpină a 25-a aniversare a eliberării patriei și cel de al X-lea Congres al Partidului. Aceasta reprezintă o garanție că întreaga capacitate creatoare a zecilor de mii de muncitori, ingineri și tehnicieni din sectorul nostru, vor fi puse în slujba realizării sarcinilor care ne-au fost încredințate. De altfel, adunările de dezbatere a cifrelor de plan ilustrează pregnant acest lucru. Colectivele din întreprinderile I.C.M. Pitești, I.C.M. Cluj, I.S.C.M Brăila, I.I.P.C., I.U.G.T. Ploiești, s-au angajat să depășească planul anual de producție. **Întreprinderile s-au angajat să predea beneficiarilor cu 30—120 de zile înainte de termen un număr de 27 de capacități de producție pentru care se pot crea condițiile necesare.** Au fost întocmite și dezbătute planuri de măsuri tehnico-organizatorice care să asigure realizarea, iar la unele întreprinderi depășirea sarcinii de creștere a productivității muncii, de obținerea de economii la prețul de cost peste sarcina planificată, reducerea consumurilor de materiale, îmbunătățirea calității lucrărilor, realizarea unor beneficii peste plan.

În întreaga lor activitate, constructorii noștri sînt călăuziți de ideea că principalul criteriu de apreciere a activității lor este respectarea termenelor de punere în funcțiune a noilor obiective, realizarea lor în condiții de calitate și de eficiență economică ridicată.

PREȚURI

MODELAREA PREȚURILOR CU AMĂNUNTUL

O LATURĂ IMPORTANTĂ a modelării proceselor economice o constituie **modelarea prețurilor,** problemă mai nouă, a cărei cercetare se află la începuturile ei în țara noastră, ca și în celelalte țări socialiste. Prin modelare, și — ulterior — prin luarea în considerare la calculele de plan a nivelului prețurilor pe ansamblu, pe grupe de produse și produse și a principalelor corelații, prețurile, din **instrument** de planificare, devin tot mai mult și **obiect** al acesteia. O dată cu noile preocupări, își fac apariția și o serie de noțiuni noi : **model de prețuri** și **modelarea prețurilor, prognoză** și **planificare** în domeniul prețurilor.

● *Conținutul unor noțiuni*

DUPĂ CUM ESTE CUNOSCUT, una din sarcinile principale prevăzute de Directivele Conferinței Naționale a P.C.R. din 1967 este îmbunătățirea sistemului de prețuri, stabilirea acestora în funcție de baza lor economică — cheltuielile sociale de producție. Această sarcină se realizează treptat, în principal pe calea reașezării prețurilor cu ridicata. Pentru a putea determina abaterile probabile ale unor atari prețuri, cauzate de considerente de politică economică (stimularea folosirii înlocuitorilor, limitarea consumului unor materiale deficitare etc.), ca și eficiența reală a întregii economii naționale și **proporțiile reale ale reproducției sociale, este necesară construirea unui sistem de prețuri „martor" (prețuri „umbră").** Aceste prețuri reprezintă un **model de prețuri.**

Modelul de prețuri nu este dat o dată pentru totdeauna, ci trebuie considerat în dinamică, ținînd seama că prețurile îndeplinesc o multitudine de funcții și că există o pluralitate de factori care — toți la un loc și fiecare în proporții diferite — influențează nivelul, structura și evoluția lor. Din acest punct de vedere și situîndu-ne pe alt plan, evoluția pe ansamblu a prețurilor, determinată pentru o perioadă de perspectivă dată, constituie un **model dinamic** al nivelului general al prețurilor.

Ansamblul de studii, calcule economice, metode — clasice și moderne — folosite la determinarea modelului de prețuri constituie **modelarea prețurilor.** După părerea noastră, modelarea prețurilor este una din etapele premergătoare, poate cea mai importantă, în **planificarea nivelului general al prețurilor,** în cadrul căreia sînt confruntate **necesitățile** și **posibilitățile** economiei pe baza relațiilor de balanță și în conformitate cu obiectivele stabilite de partid și guvern privind dezvoltarea economiei naționale, a ramurilor sale și a principalelor proporții. Variantele de modele dinamice ale prețurilor stau la baza alcătuirii variantelor de plan, din care este aleasă varianta optimă în funcție de condițiile date.

În sfîrșit, **prognozele de prețuri** sînt de obicei estimări pentru o perioadă de perspectivă mai îndelungată. Ele se folosesc în mod curent și în etapa incipientă de modelare a prețurilor și de elaborare a planului pe termen mijlociu. În interdependență cu celelalte prognoze parțiale și bazîndu-se pe acestea, prognoza prețurilor indică nivelul prețurilor pe produse sau grupe de produse în perioada dată, precum și evoluția nivelului lor general, pe de o parte, pregătind și justificînd planificarea prețurilor, iar pe de alte parte, confruntînd nivelele, corelațiile și tendințele rezultate din calculele de prognoză cu cele din modelul dinamic.

Ca atare, prognoza, modelarea și planificarea prețurilor pot fi privite și ca laturi, etape — diferențiate după gradul de aprofundare și precizare — ale unui sistem unitar de prefigurare a nivelului și corelației prețurilor, și care este denumit de unii economiști **strategia prețurilor.**

● *Spre o concepție globală*

ÎNTRUCÎT între prețurile cu ridicata și prețurile cu amănuntul există o strînsă interdependență (vezi structura — schematică — a acestor categorii), rezultă

Preț de cost de uzină	Preț de cost complet (comercial).	Preț cu ridicata al întreprinderii	Preț cu ridicata al industriei	Preț cu amănuntul
Cheltuieli de desfacere ale întreprinderii				
Beneficiul întreprinderii producătoare				
Impozitul pe circulația mărfurilor				
Cheltuieli de circulație și beneficiul organizațiilor comerciale : rabat (adaos) comercial				

implicit o legătură asemănătoare și între modelarea prețurilor cu amănuntul și cea a prețurilor cu ridicata.

Pînă în prezent nu am avut o modelare a prețurilor cu ridicata, concepută ca parte constitutivă a unui sistem închegat de modelare generală a proceselor economice. Încercări în acest sens putem considera studiile și calculele efectuate cu ocazia reașezărilor generale ale prețurilor cu ridicata din anii 1955 și 1963 (între timp au mai avut loc unele reașezări parțiale de prețuri — pe ramuri sau produse), dar metoda a fost folosită în măsură redusă și cu o anumită extindere mai ales în ultimul timp. Pe de altă parte, trebuie ținut seama că reașezările de prețuri cu ridicata s-au făcut păstrîndu-se neschimbat nivelul prețurilor cu amănuntul ; de asemenea, prețurile cu amănuntul au o funcție specifică în determinarea evoluției nivelului de trai al populației. Există deci un anumit **grad de independență** a acestor prețuri față de cele cu ridicata și, ca urmare, și în modelarea lor.

● *„Prealegeri"*

MODELAREA PREȚURILOR pe termen mijlociu (de obicei 5 ani) și termen lung (10—20 ani) pornește în mod necesar de la **obiectivele** stabilite de partid și guvern privind dezvoltarea economiei (ritmuri, proporții etc.) și creșterea nivelului de trai. În consecință, rezultă nece-

⟶

DIN ACTIVITATEA INSTITUȚIILOR ECONOMICE CENTRALE

MINISTERUL PETROLULUI

● Printre problemele care se dezbat în cadrul ședințelor de colegiu în luna februarie a.c. se numără : Analiza rezultatelor obținute în anul trecut în domeniul îmbunătățirii evidenței tehnico-operative, ca parte componentă a sistemului informațional ; Activitatea desfășurată în anul precedent de către direcțiile generale din minister în vederea reducerii stocurilor supranormative de materii prime și materiale și redării în circuitul economic a mijloacelor fixe inactive, precum și măsurile ce se impun în viitor ; Aprobarea studiului tehnico-economic privind hidrofinarea uleiurilor minerale — una din căile de sporire a gradului de valorificare a țițeiului etc.

REFLECȚII

ŞTIINŢA ŞI VERDICTUL ISTORIEI

acad. Grigore C. MOISIL

PROBLEMA PLANIFICĂRII CERCETĂRII ȘTIINȚIFICE nu este atît de simplă, mai ales fiindcă, atunci cînd o direcție de cercetare este la începutul ei, nu se poate ști cum se va dezvolta în viitor cercetarea în acea direcție, nici nu se poate ști cînd și cum se va aplica în practică. Acest lucru era greu de remarcat mai de demult, să zic în secolul trecut, cînd cercetarea unui domeniu, ca cercetare fundamentală, dura mai mult decît viața unui om și cînd aplicarea în practică dura ea însăși cam o viață de om.

Nimeni nu putea deci, din amintirile lui, să cerceteze o astfel de problemă. Astăzi, trecerea de la stadiul de cercetare fundamentală la cel de aplicare în industrie s-a scurtat, așa încît acei ce sîntem destul de bătrîni avem destule amintiri. Despre o astfel de amintire voi scrie astăzi.

Acum vreo 40 de ani erau două direcții de cercetare în fizica matematică, ce păreau a-și face concurență ca importanță. Pe de o parte, gravifica einsteiniană — adică încadrarea mecanicii corpurilor cerești supuse forțelor de gravitație în cadrele principiilor relativității, principiu impus de electrodinamică — începuse să rezolve problema unificării teoriei gravitației și teoriei electromagnetice. O primă soluție o dăduse Einstein creînd ceea ce se numește teoria relativității generale; o altă soluție o dăduse Weil; o a treia soluție — teoria unitară a cîmpului — a fost dată tot de Einstein. Mulți oameni de știință s-au ocupat de această problemă și nu e decît plăcut să sugerăm că a existat și o contribuție românească de seamă. Acad. G. Vrînceanu a dat o teorie unitară a gravitației și electromagnetismului în cadrul geometriei neolonome, pe care tot el o crease.

Pe de altă parte, ideea lui Bohr, care condusese la elaborarea unei teorii a cuantelor de către Sommerfeld, se reînnoise în mecanica ondulatorie a lui de Broglie și Schrödinger și în mecanica cuantică a lui Heisenberg.

Dacă cineva ar fi vrut să aleagă între aceste două direcții de cercetare pe cea mai de viitor, n-ar fi avut nici un criteriu. Nu se putea prevedea că vreuna din aceste teorii ar putea da rezultate tehnice rapide. Amîndouă prezentau un deosebit interes — și fizic și matematic și filozofic.

Astăzi, după vreo 40 de ani, situația este net deosebită. Mecanica cuantică și ondulatorie domină studiile privind structura internă a materiei, studiul energiei nucleare și cel al fizicii solidului. Sînt cel puțin două mari industrii, nu mari, ci enorme, care sînt transcrierea în tehnică a ecuațiilor acestor mecanici cuantice și ondulatorii, a fenomenelor descoperite în urma sugestiilor date de aceste teorii. E vorba de industria energiei atomice și de cea a semiconductorilor.

Totuși, trebuie oare cu totul părăsite studiile privind teoria unitară a gravitației și electromagnetismului? Nu cred că ar fi înțelept să ne grăbim să facem o astfel de afirmație. Noi am spus că în ultima jumătate de veac, de cînd Einstein a publicat teoria relativității generalizate, nu s-a găsit nici o aplicație tehnică a ei, dar n-aș îndrăzni să spun că nu se va găsi o astfel de aplicație. N-aș îndrăzni să o fac pentru simplul motiv că, de cîte ori s-a crezut că o teorie științifică nu are aplicație, istoria s-a grăbit să dovedească contrariul.

---

sitatea ca, paralel cu elaborarea planurilor de stat — curente și de perspectivă — să fie întocmit și un plan al evoluției prețurilor cu amănuntul. Modelarea dinamică a prețurilor cu amănuntul are la bază atît obiectivele fixate de partid și guvern în ce privește sporirea bunăstării populației, cît și opțiunea privind calea (căile) principale pentru sporirea salariului real și a veniturilor reale.

În funcție de obiectivele stabilite, se elaborează **criteriile de orientare** pentru modelarea prețurilor cu amănuntul. La modelarea nivelului general al prețurilor în perspectivă, de pildă, s-au avut în vedere următoarele criterii principale:

— menținerea prețurilor la bunurile de consum fabricate din materii prime clasice, în vederea folosirii raționale și economisirii acestora (în special lînă, bumbac, piele etc.), concomitent cu reducerea prețurilor la produsele din materii prime sintetice și înlocuitori, pe măsura creșterii volumului producției, în scopul lărgirii consumului lor;

— reducerea prețurilor pentru asigurarea consumurilor prevăzute la produsele la care elasticitatea desfacerilor în funcție de venituri conduce la un nivel al consumului inferior celui preconizat pentru anul final al perioadei și anii intermediari;

— prevederea unei rezerve pentru reducerea prețurilor la o serie de produse care nu au putut fi cuprinse în analiză, în vederea stimulării desfacerilor și a mobilizării stocurilor nevandabile ce se formează pe parcurs în rețeaua comercială și în industrie;

— înlăturarea unor necorelări (anomalii) între prețuri, inclusiv la unele produse și servicii cu pierdere și, care, în unele cazuri, determină formarea stocurilor nevandabile de mărfuri, iar în alte cazuri, o presiune artificială a cererii populației.

Stabilirea criteriilor principale pentru realizarea obiectivelor hotărîte de partid în domeniul creșterii nivelului de trai și — în particular — în cel al evoluției prețurilor cu amănuntul prefigurează factorii ce urmează a fi luați în considerare și metodele care pot fi folosite în acest scop.

C. BUGEANU

I. FAIFER

ȘTIINȚĂ, TEHNICĂ TEHNOLOGIE, INOVAȚII

● **La Întreprinderea de echipament metalic din Oradea** prin folosirea unui dispozitiv special conceput pentru turnarea sub presiune a minerului de geam, piesă necesară Uzinei de vagoane din Arad, se obține o eficiență economică anuală de circa 400.000 lei.

● **Pe șantierul construcției de locuințe din zona de vest a municipiului Oradea** se aplică o metodă superioară, din punct de vedere productiv, pentru montarea parchetului. Este vorba de confecționarea prealabilă, într-un atelier specializat, a panourilor de parchet, care sînt apoi montate în locuințe. Prin noul produs se elimină rașchetarea, șlefuirea și curățirea ulterioară a parchetului reducîndu-se cu circa 50% timpul de execuție.

● **Inginerul Barbieru Pană de la Întreprinderea de montaj — București** a realizat recent inovația „Banc pentru montarea și demontarea troliilor de la excavatoarele F-05 și F-06 m³". Cu ajutorul acestuia se reduce cu 6 ore manopera pentru demontările troliurilor și economii importante de piese (rulmenți). Avînd în vedere volumul mare de reparații la excavatoare, utilizarea bancului hidraulic va permite realizarea unei economii anuale antecalculate de circa 30 000 lei.

● Noul tip de duză ceramică pentru sudura cu argon realizat de un colectiv de specialiști de la **Întreprinderea de montaj-București**, prezintă calități similare cu cele achiziționate din import. Caracteristicile sale superioare permit extinderea utilizării ei și la sudura oțelurilor INOX, la instalațiile chimice și la rafinării. Economiile anuale postcalculate însumează circa 100 000 lei.

● **La Uzina „23 August"-București** se află în curs de asimilare o nouă familie de compresoare industriale cu puteri cuprinse între 300 și 600 CP și presiuni pînă la 450 atmosfere — cele mai mari agregate de acest fel realizate în țara noastră. Din această gamă de utilaje au fost omologate două tipuri de compresoare avînd fiecare 300 CP, necesare industriei chimice și petroliere.

FINANȚE

RENTABILITATEA — APRECIATĂ ȘI ÎN RAPORT CU FONDURILE UTILIZATE!

DEZVOLTAREA ECONOMIEI noastre este condiționată de ridicarea întregii activități pe o treaptă calitativ superioară, de obținerea unei eficiențe sporite în toate întreprinderile. Una din căile ridicării eficienței activității economice este obținerea unor beneficii sporite cu un volum relativ tot mai redus de mijloace fixe și circulante. După cum se știe nu este indiferent dacă beneficiul, să zicem de 1 milion lei, s-a realizat cu un volum de mijloace folosite de 20 milioane lei sau de 30 milioane lei.

Corelația optimă o constituie creșterea beneficiului, în condițiile realizării producției planificate și a utilizării unui volum relativ mai redus de fonduri folosite de la o perioadă la alta. Pentru înțelegerea acestor relații între beneficiu-producția marfă vîndută și încasată și fondurile utilizate dăm ca exemplu activitatea unei fabrici în primele trei trimestre ale anilor 1967 și 1968.

în mii lei

Perioada	Fonduri fixe totale (medii)	Fonduri circulante totale (medii)	Total fonduri (medii)	Producția globală	Producția marfă vîndută și încasată	Beneficii
30.IX. 1967	4.630	9.727	14.357	79.094	66.917	10.312
30.IX. 1968	4.309	12.979	17.288	91.147	92.000	12.376

Din cifre rezultă că în timp ce producția marfă vîndută și încasată a crescut cu 37%, volumul de mijloace folosite a crescut numai cu 21%. Aceasta reliefează o creștere a eficienței economice, în urma folosirii mai raționale, mai gospodărești a fondurilor materiale și bănești.

Dacă s-ar fi menținut condițiile de lucru din 1967 întreprinderea în cauză, pentru a realiza producția marfă planificată pentru 1968 ar fi trebuit să aibă la dispoziție un volum de fonduri de aproape 19 milioane lei, respectiv cu aproape 2 milioane lei mai mult decît a folosit în anul precedent. În 1968, întreprinderea n-a mai solicitat însă diferența de aproape 2 milioane lei mijloace fixe și circulante. Diferența ar fi fost mai mare dacă nu existau în perioada analizată imobilizări de mijloace circulante în stocuri supranormative diferite (materiale, produse) de circa 1.500.000 lei. În situația inexistenței acestor imobilizări, întreprinderea ar fi realizat producția marfă vîndută și încasată de 92 milioane lei cu circa 15,8 milioane lei, respectiv ar fi avut o eficiență economică și mai mare.

În acest caz, eficiența utilizării fondurilor ar fi sporit cu 12% și nu cu circa 11% cît a crescut de fapt.

Între rentabilitate, înțeleasă ca procent de beneficiu obținut la un anumit volum de producție marfă vîndută și încasată, și eficiența utilizării fondurilor, considerată ca raport între beneficiu și volumul fondurilor utilizate, nu se poate pune semnul egalității. Ambii indicatori sînt strîns legați și ajută la tragerea de concluzii juste asupra rezultatelor activității unei întreprinderi. După părerea mea, în aprecierea eficienței trebuie să confruntăm simultan indicatorii: producția marfă vîndută și încasată, beneficiul și fondurile utilizate, pentru ca aprecierea pe care o facem cu privire la activitatea unei întreprinderi să fie cît mai aproape de realitate.

I. BELOIU
director în Banca Națională

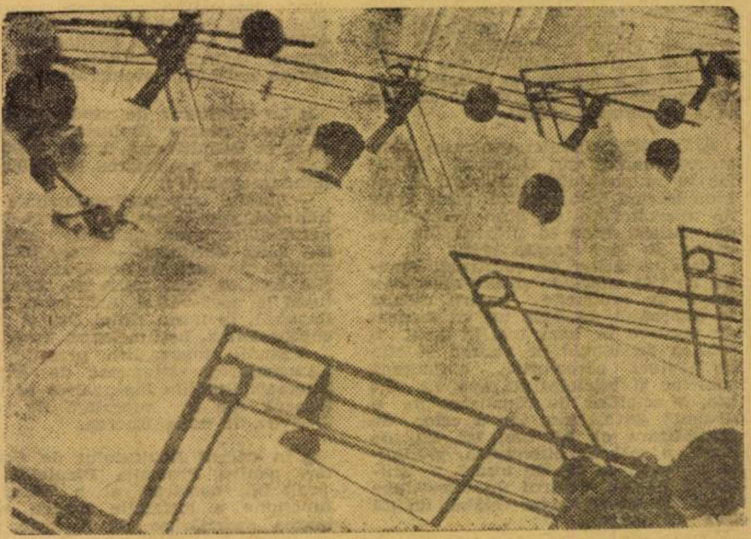

Se nasc noi proiecte...

(Foto: V. Godeanu)

AGRICULTURĂ

PE TEMEIUL PROPRIETĂȚII COOPERATISTE...

COORDONATA PRIMORDIALĂ — determinantă — a progresului neîntrerupt al cooperativelor agricole o constituie **dezvoltarea și întărirea proprietății socialiste-cooperatiste.** Pe temeiul proprietății cooperatiste se înfăptuește reproducția socialistă lărgită și se împletesc, într-o unitate deplină, interesele personale, aspirația țărănimii spre bunăstare, cu interesele generale ale întregii societăți.

În întreaga perioadă care a trecut de la crearea primelor cooperative agricole și pînă în prezent, proprietatea cooperatistă și-a dovedit din plin superioritatea față de mica producție, reprezentînd unul din factorii fundamentali în folosirea rațională a resurselor materiale și umane din agricultură, în creșterea producției agricole și perfecționarea relațiilor socialiste, în satisfacerea la un nivel tot mai înalt a cerințelor materiale și spirituale ale țărănimii.

Drept rezultat al folosirii resurselor materiale și financiare proprii, precum și al ajutorului multilateral — acordat în condiții avantajoase de către stat — cooperativele agricole și-au sporit neîncetat proprietatea cooperatistă (cu peste 35% în perioada 1965—1968), lărgind astfel posibilitățile de intensificare a producției agricole și de creștere a nivelului de trai al țărănimii. Semnificativă, din acest punct de vedere, este creșterea fondurilor fixe — partea cea mai importantă (cu cea mai mare pondere) a proprietății cooperatiste. În perioada 1963—1967, valoarea fondurilor fixe calculată la 100 ha s-a mărit cu peste 66%.

Importantă este nu numai sporirea cantitativă — valorică — a fondurilor fixe, ci și îmbunătățirea calitativă a structurii lor; astfel, asistăm la creșterea substanțială a ponderii construcțiilor agricole, a numărului animalelor de producție, agregatelor și utilajelor agricole ș.a.

Ridicarea gradului de înzestrare tehnică a cooperativelor agricole, introducerea tehnologiilor moderne atît în sectorul vegetal cît și în cel animal, precum și dezvoltarea ramurilor agricole au exercitat o influență pozitivă asupra producției, care a marcat un progres continuu; față de perioada 1961—1965, în anii 1966—1968 producția medie la hectar a crescut cu 310 kg la grîu, 420 kg la porumb, 290 kg la floarea-soarelui, 5 280 kg la sfecla de zahăr și cu 2 530 kg la cartofi. Drept urmare, cooperativele agricole au fost în măsură ca, pe baza unei repartiții din ce în ce mai bune a producției, să-și sporească acumulările, fapt care și-a găsit materializarea în dezvoltarea și întărirea proprietății cooperatiste. S-a produs, astfel, o modificare substanțială a grupărilor cooperativelor agricole în ceea ce privește valoarea proprietății cooperatiste la 100 ha. Dacă în 1963 ponderea cooperativelor agricole care dețineau o valoare a proprietății cooperatiste la 100 ha pînă la 100 000 de lei reprezenta 35,9% din numărul total al unităților, în 1967 acesta ajunge la 11,8%; în schimb, în aceeași perioadă, ponderea cooperativelor agricole a căror valoare a proprietății cooperatiste însumează între 200 000—300 000 lei și peste 300 000 lei a crescut de la 14,9% la 27,5%, respectiv de la 4% la 25,2%.

Creșterea și întărirea proprietății cooperatiste atestă însă nu numai ritmul tot mai ridicat în care se dezvoltă cooperativele agricole, dar și resursele însemnate existente în aceste întreprinderi, resurse ce sînt folosite încă într-o măsură insuficientă.

În favoarea acestei concluzii pledează, între altele, evoluția economică a cooperativelor agricole cotate între cele mai bune, cum sînt, de pildă, Comana — județul Constanța, Ion Roată — județul Ilfov, Peciul Nou — județul Timiș și Movileni — județul Iași (situată în zona de deal).

În aceste unități valoarea proprietății cooperatiste calculate la 100 ha se situează la un nivel ridicat, așa cum rezultă, de fapt, din datele tabelului nr. 1. Cu toate acestea, posibilitățile reale nu sînt folosite cu maximum de eficiență în toate unitățile. Grăitoare în această privință este amplitudinea existentă în ce privește rata rentabilității realizată de unitățile amintite în perioada dată. Astfel, în timp ce la Comana rata rentabilității este de 13,8 în 1964 — 20,4 în 1965 — 19,9 în 1966 și 24,2 în 1967, la cooperativa agricolă Ion Roată (ale cărei condiții nu diferă), ea se ridică cel mai mult la 13,2 în 1967. În schimb, la cooperativa agricolă Movileni — deși este situată în zona de deal — rata rentabilității este cu mult mai ridicată decît la cooperativa agricolă Ion Roată (situată în plină cîmpie a Bărăganului) și anume între 17 în 1964 și 23 în 1967; la fel stau lucrurile și față de cooperativa agricolă din Peciul Nou, aflată în cîmpia Banatului, deci în condiții mai bune de producție.

În mod firesc se pune întrebarea: care este cauza acestor diferențieri în ce privește principalul criteriu de apreciere a eficienței economice finale — rata rentabilității? De la bun început trebuie spus că ea își are natura nu în deosebirile de fertilitate naturală și economică — fapt, de altfel, infirmat de cooperativa agricolă din Movileni — ci în gradul diferit al activității economice, al realizării productivității muncii sociale.

O confirmare de netăgăduit este oferită, în acest sens, de evoluția producției globale și a cheltuielilor materiale în cele 4 unități citate, în perioada 1965—1967. La cooperativele agricole Ion Roată și Movileni producția globală crește cu 18% și respectiv 20%. În schimb, cheltuielile materiale se reduc cu 18% la cooperativa agricolă din Movileni. La celelalte unități însă ritmul de creștere a producției globale este egal cu cel al cheltuielilor materiale — cum este cazul cu C.A.P. Comana — 3%; 3% — sau este mai mic, așa cum stau lucrurile cu C.A.P. Ion Roată — 18% față de 19% — și C.A.P. Peciu Nou — 2,3% față de 20% cît reprezintă creșterea cheltuielilor materiale.

Din cele de mai sus se desprinde un fapt deosebit de important și anume: **dacă, în general, creșterea producției globale este un factor pozitiv, adevărata eficiență a acestei creșteri este asigurată într-o măsură, am putea spune hotărîtoare, de sporirea mai rapidă a producției globale în raport cu cheltuielile materiale și cu forța de muncă. Cu alte cuvinte, fiecare unitate de producție globală trebuie să se obțină cu un volum de cheltuieli cît mai mic. Sporirea cheltuielilor materiale ca rezultat al ridicării gradului de înzestrare a muncii cu fonduri fixe — tendință de altfel normală — poate fi însă considerată pozitivă numai în condițiile în care cheltuielile totale pe unitatea de produs se reduc.**

În cazul nostru, numai cooperativa agricolă Movileni reușește nu numai să mărească producția globală dar să și reducă cheltuielile materiale, ca urmare a unei mai bune gospodăriri a mijloacelor materiale și financiare, precum și a folosirii mai eficiente a investițiilor efectuate, îndeosebi în creșterea animalelor. Drept rezultat, în 1967 cheltuielile materiale la 100 lei producție globală au însumat numai 25,3 lei, în timp ce la C.A.P. Comana ele au reprezentat 39,2 lei, la C.A.P. Ion Roată — 38,1 lei, iar la C.A.P. Peciul Nou 51,1 lei.

Analiza activității acestor cooperative agricole atestă existența unor însemnate rezerve care, puse în valoare, ar mări substanțial gradul de eficiență a producției. Una dintre acestea este ramura creșterii animalelor, unde nivelul redus al producției globale coroborat cu un volum foarte ridicat al cheltuielilor materiale efectuate pentru obținerea acestei producții, au drept consecință o producție netă mică, care în condițiile unei valori ridicate a zilei-muncă determină pierderi însemnate, suportate de către sectorul vegetal.

Un exemplu ni-l oferă cooperativa agricolă din Comana, unde rezultatele slabe obținute în ramura creșterii animalelor — deși s-au făcut investiții însemnate — influențează negativ nivelul întregii activități economice. Astfel, producția globală este destul de redusă în raport de posibilități, iar cheltuielile materiale — plus cele cu forța de muncă — efectuate pentru obținerea acestei producții sînt foarte ridicate, depășind valoarea producției realizate. Din această cauză ramura zootehnică nu este rentabilă, pierderile fiind suportate de către ramura vegetală. Edificator este tabelul nr. 2,

Tabel nr. 2

Cheltuieli totale (materiale și cu forța de muncă) la 100 lei producție globală

— în lei —

	Anii		
	1965	1966	1967
Cultura plantelor	56,9	55,8	55,4
Creșterea animalelor	155,9	152,3	151,4

din care se desprind pierderile însemnate ce se realizează în zootehnie și care sînt suportate de producția vegetală. Datele cuprinse în tabelul nr. 3, ilustrează convingător aportul fiecărui sector la obținerea producției globale și volumul cheltuielilor materiale necesare pentru aceasta.

O asemenea stare de lucruri rezultă, în primul rînd, din necorelarea creșterii efectivului de animale cu baza furajeră. Astfel, față de 1962, în 1967 suprafața culturilor furajere s-a redus de la 32%, cît reprezenta în totalul suprafețelor cultivate, la 17%. În aceeași perioadă, efectivul de animale (U.V.M.) a crescut cu

→

Tabel nr. 1

Dinamica valorii proprietății cooperatiste calculată la 100 ha (în lei)

	Anii			Creșterea în 1967 față de 1965 în %
	1965	1966	1967	
Cooperativa agricolă Comana	524 000	594 000	667 000	127,2
Cooperativa agricolă Ion Roată	335 000	411 800	464 100	123,6
Cooperativa agricolă Peciul Nou	499 400	526 000	594 500	119,0
Cooperativa agricolă Movileni	350 200	390 000	471 000	134,5

CONFIDENȚIAL

● În acest an în cuprinsul județului Vaslui se întreprind lucrări pentru întreținerea și modernizarea unor artere rutiere, lucrări a căror valoare depășește suma de 30 milioane lei. Vor fi astfel asfaltate șoselele de trafic mai intens Bîrlad — Puiești, Negrești — Buhăiești și sectorul Vaslui — Buhăiești de pe șoseaua Vaslui — Iași. Se vor efectua totodată lucrări de întreținere a drumurilor pe o lungime de 730 km și a numeroase poduri.

● În 1969, Direcției generale construcții-montaj din Consiliul popular al municipiului București îi revine sarcina de a construi peste 23 000 de apartamente cu grad diferențiat de confort. Pînă în prezent din acestea au fost atacate 16 000.

Lista lucrărilor de construcții-montaj pe 1969 cuprinde și alte obiective: spații de producție pentru mobilă (o suprafață de 8 000 m, cu termen de predare în luna martie a.c.), o fabrică de bioxid de carbon și alta de băuturi răcoritoare, extinderea surselor și rețelelor de apă cu 1,4 km, a rețelelor de canalizare pe o distanță de 3,8 km, iar a celor de termoficare pe 8,6 km, 142 săli de clasă, o sală de gimnastică, grădinițe de copii cu 100 de locuri, 2 studiouri pentru Centrul de televiziune (unul de 800 m.p., iar celălalt de 150 m.p. cu anexe).

● La Uzina chimică de la Valea Călugărească a intrat în funcțiune — cu întreaga capacitate — o instalație românească pentru producerea bioxidului de sulf. Noua instalație — a doua de acest fel din cadrul uzinei prahovene — va spori producția de bioxid de sulf a țării cu încă 1 000 tone pe an.

● Medgidia își întregește profilul industrial. Recent, în acest centru industrial din inima Dobrogei a intrat în producție stația de măcinare a argilelor caolinoase, substanțe miniere existente din belșug în această zonă. Instalațiile moderne asigură noii stații o producție anuală de 40 000 tone de argilă caolinoasă măcinată. Primele cantități au și fost livrate unităților prelucrătoare.

● La Institutul de studii și prospecțiuni pentru îmbunătățiri funciare se definitivează următoarele lucrări pentru proiectarea lucrărilor de hidroameliorații:

— Studiul topografic-geotehnic și hidrogeologic pentru combaterea inundațiilor și excesului de umiditate din zona Turulung — Negrești. Suprafața pe care se desfășoară lucrările este de cca. 20 000 ha, fiind situată la nord-vestul țării (zona Țării Oașului), în lunca rîului Tur și afluenților Talna, Lechincioara, Turț, etc.

— Studii topografice pentru STE „Amenajarea sistemelor de irigații Isaccea". Studiile topografice se desfășoară pe o suprafață de cca. 6 000 ha, în zona Isaccea.

● În cadrul Institutului de Cercetări pentru Protecția Plantelor s-a proiectat, construit și a intrat în funcțiune o instalație pentru efectuarea cercetărilor de biologie privind influența radiației electromagnetice de radio frecvență asupra plantelor, agenților patogeni și a dăunătorilor. Tot aici s-au întocmit hărțile de răspîndire și prognoză pentru un număr de 30 de specii de dăunători și boli dăunătoare plantelor de cîmp și hortiviticole. Hărțile stau la baza organizării acțiunilor de combatere pe anul 1969.

● La Constanța a fost dată în exploatare cea mai mare autobază din Dobrogea. Ea este dotată cu hale și ateliere moderne de întreținere, stații de spălare, gresare, schimbare a uleiului și de alimentare cu carburanți, platforme betonate și altele. În cadrul stației au fost date în folosință un centru de colectare și expediere a mărfurilor.

● Un mare lot de mașini de extrudere de mare productivitate a fost montat de curînd la Uzinele de prelucrare a maselor plastice din Iași. Punerea în funcțiune a acestora permite fabricarea unor folii de polietilenă cu diametru mai mic de 300 de milimetri, caracterizate prin durabilitate și rezistență deosebită. Se prevede a fi produse anual 300 de tone de astfel de folii, folosite îndeosebi la confecționarea ambalajelor pentru diverse mărfuri textile și alimentare.

● La Fabrica de lapte praf din Remetea, județul Harghita au intrat în funcțiune noi instalații tehnologice de mare randament, între care și una de concentrare a laptelui. Ca urmare, capacitatea de prelucrare a fabricii a sporit de la 45 000 la 75 000 litri lapte pe zi.

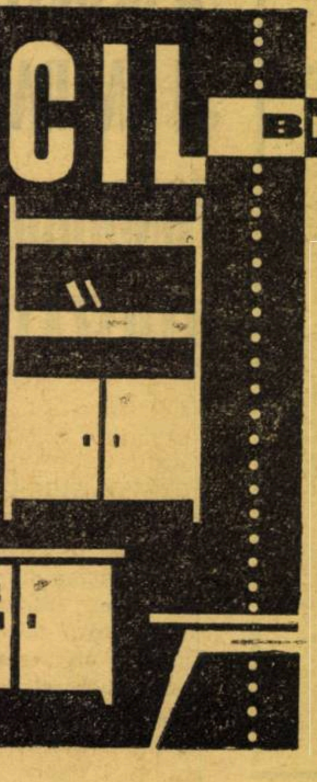

● Plăci aglomerate din așchii de lemn;

● Chibrituri;

● Lăzi de fag (ambalaje);

● Mobilă de bucătării (bucătării Polar B);

● Camere de tineret „Eforie";

● Cuier vestiar „Slatina".

SĂPTĂMÎNAL – UN GRAFIC COMENTAT

ECONOMISIREA METALULUI

„TRILOGIA" UNUI EFORT CONVERGENT

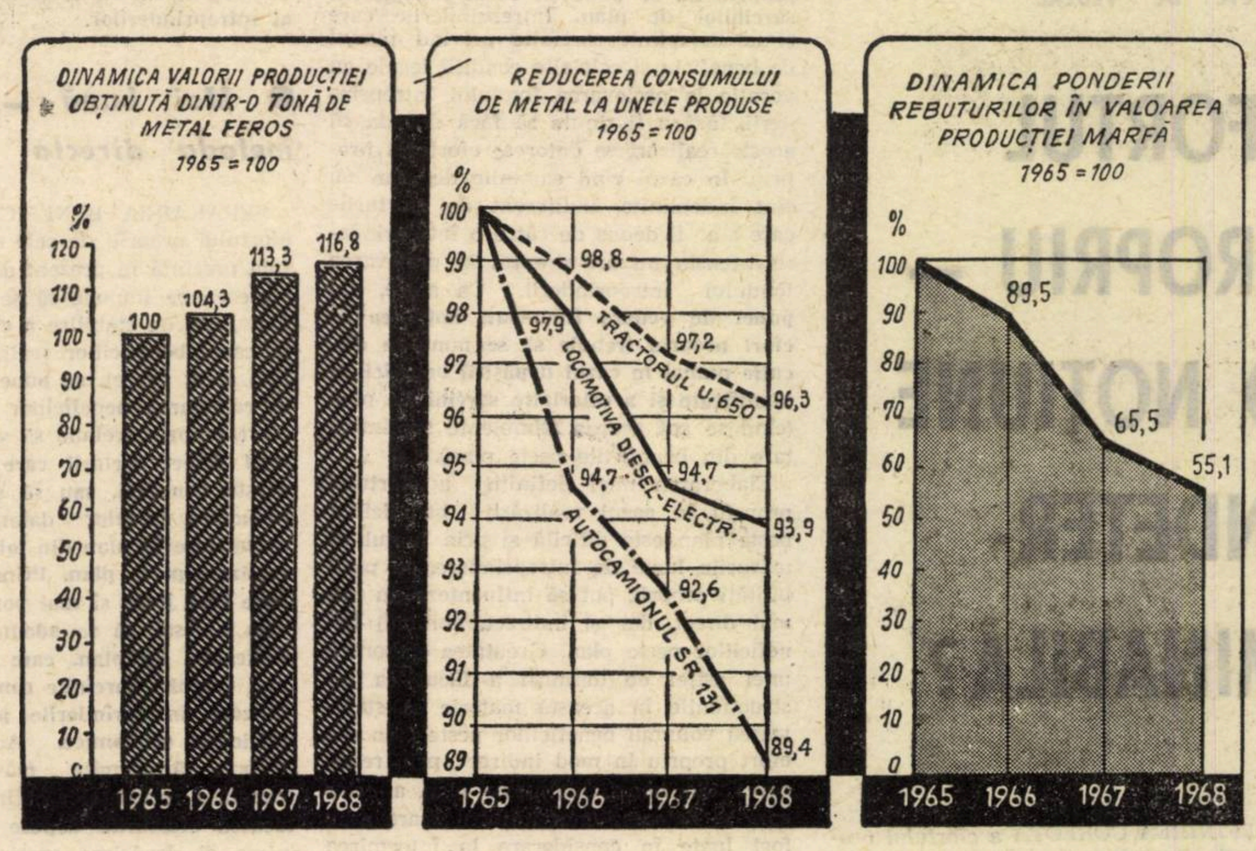

CREȘTEREA VALORII produselor obținute dintr-o tonă de metal, reducerea consumurilor specifice și a rebuturilor — caracterizează procesul de valorificare superioară a materiei prime de bază utilizată în industria constructoare de mașini.

Valorile din grafic sintetizează preocuparea cercetătorilor, proiectanților și constructorilor pentru perfecționarea parametrilor constructivi și funcționali ai mașinilor, utilajelor, agregatelor și instalațiilor, prin adoptarea de soluții tehnice și tehnologice de factură modernă, prin reproiectarea unor produse depășite de progresul tehnic, sub raportul gabaritului, greutății proprii și randamentului în exploatare etc. Ele demonstrează creșterea gradului de prelucrare tehnică a metalului, a ponderii elementelor de mecanică fină în structura produselor, sporirea economicității fabricației de mașini. În acest mod se obțin, din aceeași cantitate de metal, produse mai multe, cu valori mai mari.

Totodată, ele reflectă grija pentru înlăturarea pierderilor și gospodărirea mai bună a metalului, pe întregul flux de fabricație, începînd de la debitarea materiei prime pînă la obținerea produsului finit.

Numai în primii trei ani ai actualului cincinal, utilizarea superioară a metalului a permis o diminuare a consumului total la producția marfă comparabilă cu aproximativ 140 000 tone. Concomitent, **ponderea cheltuielilor neeconomicoase cu rebuturile, în valoarea totală a producției marfă a scăzut de la 1,45%, cît reprezenta în 1965, la 0,80% în 1968.**

Fără îndoială că în domeniul gospodăririi și valorificării superioare a metalului rezervele nu sînt nici pe departe epuizate. Introducerea consecventă a progresului tehnic și științific în producție, creșterea exigenței în gospodărirea acestei materii prime vor permite obținerea în anul 1969 a noi și importante realizări.

Tabel nr. 3

Aportul celor două ramuri în obținerea producției globale și nivelul cheltuielilor materiale. C.A.P. Comana

		Anii			Media
		1965	1966	1967	1965—1967 (%)
Cultura plantelor	Cît la % din producția globală obținută este dat de sectorul vegetal	76,1	72,3	72,5	73,6
	Cît la % din cheltuielile materiale sînt folosite pentru obținerea acestei producții	44,7	42,5	42,4	43,1
Creșterea animalelor	Cît la % din producția globală obținută este dat de sectorul animal	23,8	25,7	25,4	24,9
	Cît la % din cheltuielile materiale sînt folosite pentru obținerea acestei producții	55,2	56,8	56,8	56,2

Tabel nr. 4

Evoluția retribuirii la ziua-muncă

	Anii	Cooperativa agricolă			
		Comana	Ion Roată	Peciul Nou	Movileni
Valoarea totală a unei zile-muncă (lei)	1965	59,00	25,40	22,40	34,00
	1966	54,00	25,00	19,20	36,00
	1967	55,49	26,50	24,55	36,50
din care :					
În numerar (lei)	1965	45,00	15,00	13,30	15,00
	1966	41,00	15,00	11,50	17,50
	1967	46,00	18,00	15,70	16,00

22%. Gradul și dimensiunea acestei necorelări nu pot avea nici o justificare, dacă ținem seama că producția medie la culturile furajere nu s-a ridicat încă la un nivel corespunzător.

Creșterea producției globale, concomitent cu ridicarea gradului de eficiență a cheltuielilor materiale, influențează în mod hotărîtor mărimea producției nete, care, după cum știm, reprezintă sursa de bază a acumulării.

În cooperativele agricole amintite, ponderea producției nete în producția globală este în general ridicată, ceea ce a permis ca printr-o repartiție rațională să se asigure atît creșterea fondului de acumulare, cît și a fondului de consum. În perioada la care se referă analiza noastră, din producția netă s-a repartizat pentru fondul de acumulare între 25% și 33%, și, totodată, s-a realizat un nivel corespunzător de retribuire a membrilor cooperatori (vezi tabelul nr. 4).

Se evidențiază în mod deosebit cooperativa agricolă Comana — unde deși în această perioadă se asigură cea mai înaltă rată a acumulării — între 31,5% în 1965 și 29,2% în 1967 — nivelul retribuirii unei zile-muncă este ridicat. Acest lucru relevă legătura indisolubilă și condiționarea reciprocă ce există între creșterea producției și a productivității muncii, pe de o parte și participarea întregii mase a membrilor cooperatori la producția obștească, pe de altă parte. **Cu cît cooperativa agricolă este mai intensiv și multilateral dezvoltată, iar venitul ei total, creat prin munca tuturor membrilor săi, este mai mare, cu atît crește și partea destinată retribuirii muncii.**

Pentru cooperativele agricole dezvoltarea proprietății cooperatiste are un rol determinant. În această privință există încă numeroase rezerve, a căror punere în valoare nu poate însemna decît sporirea producției globale concomitent cu ridicarea eficienței cheltuielilor materiale deoarece numai pe această cale se poate asigura o rată înaltă a acumulării și sporirea fondului de consum.

Ion CHIRCULESCU

ÎN I.A.S.

EFICIENȚA SISTEMULUI MODERN DE PRODUCȚIE

în %

	Anii	
	1965 = 100	1968
Fonduri fixe	100,0	192,6
Producția globală	100,0	303,3
Cheltuieli totale de producție	100,0	188,3
Fond de salarii	100,0	204,2
Productivitatea muncii pe un muncitor	100,0	140,6
Salariul mediu al unui muncitor	100,0	112,8

ÎNTREPRINDEREA AGRICOLĂ de stat Cotești — al cărui profil vitipomicol este bine cunoscut — a intrat în al treilea an de activitate desfășurată pe baza noilor principii de conducere și organizare stabilite de Plenara C.C. al P.C.R. din martie 1967. O perioadă relativ scurtă, dar care confirmă, prin rezultatele economice obținute, eficacitatea și viabilitatea noilor principii. Deși în 1968 timpul nefavorabil a provocat greutăți în desfășurarea normală a procesului de producție, bilanțul încheiat la sfîrșitul anului este îmbucurător. Față de 16,4 milioane lei beneficii, cît era prevăzut, întreprinderea agricolă de stat Cotești a realizat la acest capitol peste 21,6 milioane lei.

Prin aplicarea noilor principii s-au creat largi posibilități atît pentru organizarea superioară a producției și a muncii, cît și pentru folosirea mult mai eficientă a investițiilor, a mijloacelor de producție și a forței de muncă. Terenul întreprinderii, în suprafață de 3154 ha (din care 1877 ha reprezintă plantații viticole, iar 324 plantații pomicole și căpșunării), a fost organizat în 12 ferme de producție, fiecare dintre acestea fiind condusă de către un specialist cu studii superioare ; s-a creat, totodată, o fermă industrială. O asemenea organizare, pe lîngă faptul că a legat nemijlocit pe specialiști de producție — cu toate consecințele pozitive ce decurg de aici — a asigurat o mai largă competență și răspundere din partea tuturor lucrătorilor pentru gospodărirea mijloacelor materiale și financiare, pentru creșterea producției agricole și reducerea cheltuielilor pe unitatea de produs. Ridicarea nivelului activității economice este ilustrată prin datele cuprinse în tabel.

Este evident ritmul de creștere cu mult mai rapid al valorii producției globale în raport cu valoarea fondurilor fixe și cheltuielile totale de producție ; în același timp se asigură o corelație rațională — cu un grad de eficiență ridicat — între producția globală și fondul de salarii, pe de o parte, și între productivitatea muncii pe un muncitor și salariul mediu, pe de altă parte.

Noile condiții de organizare a întreprinderilor agricole de stat **au întărit rolul specialistului, chemat să conducă nemijlocit procesul economic și tehnic al producției și să răspundă de rezultate.**

La fel ca în celelalte întreprinderi agricole de stat, și la Cotești specialiștilor li s-a asigurat posibilitatea să se ocupe direct de producție. Dacă în vechea formă de organizare specialiștii își consumau 1/2 din timpul de lucru pentru întocmirea de situații, culegerea de date de la nivelul brigăzilor și ședințe, astăzi ei își consacră cea mai mare parte din timp organizării producției, aplicării în practică a tehnologiilor moderne.

Atenția principală a conducerii I.A.S.-Cotești este îndreptată în direcția asigurării condițiilor necesare pentru afirmarea atribuțiilor șefilor de fermă. Aceștia sînt ajutați să-și întocmească planurile de producție în funcție de condițiile concrete din fiecare unitate ; s-a îmbunătățit, de asemenea, activitatea de îndrumare din partea întreprinderii agricole în problemele gospodăririi mijloacelor materiale și financiare.

Noua formă de organizare a creat premisele necesare nu numai pentru **trecerea la un sistem modern de producție și introducerea tehnologiilor avansate, ci și pentru creșterea gradului de utilizare a tehnicii.** Or, aceasta are o importanță deosebită dacă ținem seama că ridicarea

Dumbravă STĂNICĂ
director I.A.S. Cotești

(Continuare în pag. 8)

PUNCTE DE VEDERE

EFORTUL PROPRIU — O NOȚIUNE INDETERMINABILĂ?

DEFINIREA CORECTĂ a efortului propriu al întreprinderii, sub aspectul realizării și depășirii beneficiilor planificate, precum și stabilirea unei metodologii adecvate, clare și precise de determinare a beneficiilor peste plan datorate acestui efort au o deosebită importanță pentru adoptarea și aplicarea unui sistem de cointeresare materială.

Un impediment în definirea cuprinzătoare și corectă a efortului propriu îl constituie complexitatea activității întreprinderilor și a proceselor de producție. Din definiția dată în dicționarul statistic-economic („totalitatea măsurilor tehnico-organizatorice înfăptuite cu posibilități proprii de colectivul întreprinderii, în vederea îndeplinirii sarciniior de plan") reiese că efortul propriu s-ar referi numai la îndeplinirea sarcinilor din cadrul planului, nu la cele peste plan. Acest înțeles reiese și din explicațiile date în continuare, prin care se precizează că „problema efortului propriu se pune îndeosebi în legătură cu îndeplinirea sarcinilor de plan privind prețul de cost și beneficiul".

● *Numai pentru depășirea planului*

OR, POTRIVIT metodologiei și actelor normative în vigoare, **problema efortului propriu nu se pune în cazul îndeplinirii sarcinilor de plan.** Intreprinderile care și-au îndeplinit sarcinile privind planul de beneficiu și celelalte condiții legale au vocație la prelevarea fondului întreprinderii, fără a fi ținute să facă dovada că aceste realizări se datoresc efortului propriu. În cazul cînd sarcinile de plan nu sînt îndeplinite, indiferent de eforturile care s-ar fi depus de către o întreprindere, aceasta nu are dreptul la prelevarea fondului întreprinderii. Ca atare, **din punct de vedere financiar, noțiunea de efort propriu trebuie să se pună în discuție numai în cazul depășirii beneficiilor planificate și a celorlalte sarcini de plan** (cînd se pot acorda stimulente suplimentare din beneficiile peste plan).

Elaborarea unei definiții a efortului propriu în cazul realizării beneficiilor peste plan este dificilă și prin faptul că măsurile luate de întreprindere, cu posibilități proprii, pot să influențeze nu numai direct, dar și indirect, volumul beneficiilor peste plan. Greutatea elaborării unei astfel de definiții a făcut ca instrucțiunile în această materie să stabilească volumul beneficiilor peste plan din efort propriu în mod indirect, prin reducerea din beneficiile peste plan a celor care se datoresc unor influențe care n-au fost luate în considerare la întocmirea planului, sau care au intervenit după elaborarea planului de beneficii, indiferent dacă acestea sînt interne sau externe, dependente sau independente de activitatea întreprinderilor. Cu toate că influențele prevăzute expres în instrucțiuni și în formularistica dărilor de seamă contabile sînt destul de numeroase, practica a dovedit că acestea nu reprezintă decît o mică parte din totalul influențelor și care, în majoritatea lor, sînt înscrise la „Alți factori stabiliți de organul tutelar". În industria de stat, la 31 decembrie 1967, din totalul influențelor, circa 76% se datorau altor factori stabiliți de organul tutelar. Aceasta dovedește că **enumerarea influențelor prevăzute în instrucțiunile în vigoare este necorespunzătoare,** deoarece nu cuprinde toate fenomenele sau pe cele mai importante care ar putea influența volumul beneficiilor realizate în cursul executării planului. Neclaritățile și inconsecvențele actualei metodologii dau naștere la numeroase anomalii.

Practica a demonstrat că în multe cazuri în cursul executării planului au apărut noi condiții de realizare, fără să se restructureze, în toate cazurile, sarcinile planificate inițial. Desigur că în aceste situații beneficiile realizate peste plan nu mai reprezintă rezultatul efortului propriu al întreprinderilor.

● *Mai bună — metoda directă*

SEPARAREA BENEFICIILOR datorate efortului propriu de cele nedatorate acestuia prezintă în prezent dificultăți serioase, ceea ce impune să se adopte criterii mai juste de stabilire a efortului propriu în cazul beneficiilor realizate peste plan. Sub acest aspect, **se pune problema dacă la calcularea beneficiilor peste plan din efort propriu trebuie să se stabilească în mod direct factorii care au determinat aceste beneficii, sau să se procedeze la reducerea sumelor datorate influențelor necuprinse în plan din totalul beneficiilor realizate peste plan. Prima soluție ni se pare mai justă și mai potrivită. Considerăm necesar să se adopte un sistem de indicatori de plan, care să exprime cît mai complet sarcinile concrete și să mobilizeze întreprinderile pentru creșterea eficienței economice.** Acești indicatori trebuie să permită măsurarea cît mai exactă a rezultatelor obținute și să oglindească eforturile depuse pentru îndeplinirea și depășirea sarcinilor planificate.

Pentru ca beneficiile peste plan să fie considerate ca datorate efortului propriu **sîntem de părere să se stabilească un număr limitat de indicatori obligatorii, care prezintă un interes deosebit pentru economie, cum ar fi: depășirea planului de producție, în sortimentele stabilite de forul tutelar, reducerea cheltuielilor pe 1000 lei producție marfă, depășirea planului de beneficii, acumulări la 1000 lei fonduri de producție.**

Ministerele tutelare au posibilitatea să cunoască mai îndeaproape dacă producția realizată în plus este în concordanță cu necesitățile economiei, dacă au desfacerea asigurată. Ele pot să urmărească de asemenea dacă beneficiile peste plan sînt realizate în urma depășirii planului de producție, luînd măsuri corespunzătoare în cazurile cînd aceste depășiri reclamă repartiții în plus de materii prime și materiale. Forul tutelar este în măsură să urmărească mai ales ca beneficiile peste plan să fie realizate pe seama depășirii planului de producție la sortimentele cerute pe piața internă sau la export, precum și la unele materii prime și semifabricate absolut necesare economiei naționale. De aceea, **considerăm indicat să se lase la latitudinea ministerelor tutelare să adapteze indicatorii arătați în funcție de specificul fiecărei ramuri** (prestări de servicii, transporturi, achiziții, desfacere, export etc.).

Pavel FLORESCU
doctor în economie

EFICIENȚA SISTEMULUI MODERN DE PRODUCȚIE

(Urmare din pag. 7)

nivelului producției impune, în primul rînd, creșterea gradului de înzestrare tehnică. La I.A.S. Cotești, de pildă, față de 1965, în 1968 numai numărul de tractoare a crescut de la 14 la 43. Prin organizarea fermelor, în întreprinderea noastră s-au pus în valoare numeroase posibilități de utilizare mai rațională a parcului de tractoare și mașini agricole. Fiind direct interesați, șefii de fermă, toți lucrătorii se preocupă îndeaproape de întreținerea și îngrijirea acestui parc.

Concomitent, s-a întărit colaborarea dintre mecanizatori și viticultori; în timp ce primii au încercat și au reușit să adapteze mașinile agricole la cerințele lucrărilor din vie, ceilalți s-au preocupat ca prin amenajări corespunzătoare să asigure condiții tot mai bune pentru extinderea mecanizării lucrărilor. Astfel, prin adaptarea pompei TRIPLEX la tractorul U 650 s-a mecanizat stropitul plantațiilor de vii, ceea ce a dus nu numai la executarea în timpul optim a acestei lucrări, ci și la realizarea unor însemnate economii de muncă: dacă stropitul manual al unui hectar necesita 7 zile, acum este nevoie de numai 2; în plus, la fiecare hectar se face o economie de 40 z.o. De asemenea, prin construirea unei stații pilot s-a realizat prepararea centralizată a soluției de stropit și distribuirea ei prin conducte direct la parcele. În acest fel s-a eliminat transportul hipo al soluției, care pentru fiecare 2 ha necesita un atelaj pe zi.

Sînt numai cîteva exemple care demonstrează superioritatea noilor principii de conducere, planificare, finanțare și organizare a întreprinderilor agricole de stat, evidențiind, totodată, faptul că există încă multiple posibilități care, puse în valoare, întregesc cadrul necesar practicării unei agriculturi moderne.

TRANZACȚII COMERCIALE EXTERNE

● INDUSTRIALEXPORT — a livrat la export 2000 t utilaj chimic și pentru rafinării de petrol către parteneri din U.R.S.S. și R.A.U.; 140 t utilaj minier în Siria și R.A.U.; 500 t utilaje metalurgice și siderurgice în R. F. a Germaniei și Belgia; 3200 t utilaje pentru fabrici de ciment în U.R.S.S., Cuba R.P.D. Coreeană. În R. D. Vietnam au fost livrate utilaje pentru 10 fabrici de gheață și 5 fabrici de biscuiți. De asemenea au fost livrate către parteneri din U.R.S.S., R.A.U. și R. D. Vietnam 2 nave maritime și 41 nave fluviale.

● AUTO-TRACTOR — La export au fost livrate 258 autobasculante și 25 autocamioane de 5 t în R. S. Cehoslovacă; 351 autobasculante în R. P. Polonă; 9 autocamioane în R.A.U.; 35 automicrobuze în Columbia; 15 autosanitare în Guineea; 1000 remorci basculante în Cuba; 98 semănători pentru plante prășitoare și 130 cultivatoare purtate în R. P. Ungară; 31 pluguri purtate, 700 grape cu discuri, 71 mașini de împrăștiat îngrășăminte, 50 cositoare purtate în Iran.

● ROMTRANS — Prin portul Constanța au fost livrate la export, pe lîngă alte mărfuri, 8300 mc cherestea cu destinația Liban, Italia și 4000 t ciment cu destinatia Guineea. Din import au sosit — tot prin portul Constanța — 34 100 t minereu de fier din India; 3 000 t portocale din Cipru; 1100 t laminate din Italia pe vasul românesc „Turnu Severin". Din U.R.S.S. au fost importate pe cale terestră, în luna ianuarie, următoarele mărfuri: 12 240 t cocs de furnal, 5400 t cărbune, 15 880 t metale, 44 740 t minereu de fier, 9380 t apatită, 300 t sare potasică.

● MINERALIMPORTEXPORT a livrat circa 300 000 mp geam mecanic tras în R. S. Cehoslovacă, Italia, Irak, Malta, Austria, Israel, Ghana; 240 000 mp geam laminat în R. S. Cehoslovacă, R. P. Ungară, R. F. a Germaniei, Israel, Turcia; 3000 t mangan în Japonia și R.D. Germană; 42 000 t sare în Grecia, Austria, R. P. Bulgaria, R. P. Ungară, R. S. Cehoslovacă, R.S.F. Iugoslavia; 500 t bentonită în R. S. Cehoslovacă; 300 t mică în Austria, Belgia, Libia; 10 600 t pirită în R. F. a Germaniei; 9600 t barită în R. P. Ungară, U.R.S.S., Belgia. Din grupa materialelor de construcție au fost livrate: 1600 t piatră gips, 2 850 t ipsos în R. P. Ungară: 47 500 mp carton asfaltat în R. S. Cehoslovacă, R. P. Ungară; 100 mc marmură blocuri în R. S. Cehoslovacă, Belgia, Austria; 5 100 mp plăci marmură în R. S. Cehoslovacă și Liban; 33 800 mp dale marmură concasată în R. S. Cehoslovacă; 20 700 mp plăci azbociment în R. S. Cehoslovacă, Olanda; împîslitură din sticlă în R. F. a Germaniei. Din grupa maselor plastice: 10 000 ml tapet semilavabil în Grecia; 104 000 mp covor PVC pe suport textil și covor PVC fără suport textil în R. S. Cehoslovacă; 670 t PVC prelucrat în R. S. Cehoslovacă, R. D. Germană, Ghana; 50 t polietilenă în R. D. Germană; covor PVC cu suport textil în U.R.S.S.; folii și fețe de masă în Irak, Siria, Ghana; PVC expandat în Liban și Kenya.

● METALIMPORT a contractat livrarea la export a 2 500 t oțel beton către firma „Sumarex" din Israel și 1 240 t profile I și U către firma „Silkema" din R.F. a Germaniei. În contractele de import încheiate în ultima perioadă se prevede importul a 370 km cablu de forță de la firmele „Eupen" din Belgia și „Poissy" din Franța; 10 550 t tablă decapată de la firma „Comp. de Commerce Internationale" din Franța și „Tokyo Boeki" din Japonia; 3 690 t tablă cositorită de la firma „Otto Wolf" din R. F. a Germaniei; 5 300 t bandă laminată la rece de la firma „Usinor Exp." din Franța; 80 t ferowolfram de la firmele „Ferometal" și „Kloeckner" din Anglia.

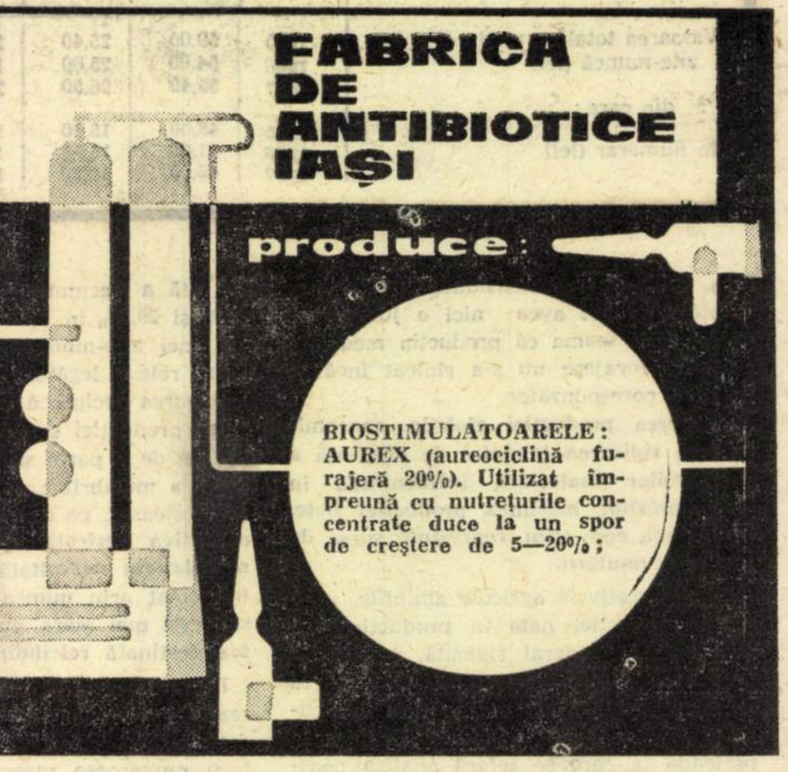

● BEVITEX (concentrat de vitamina B_{12} furajeră). Contribuie la o mai bună asimilare a hranei și în special a proteinei vegetale;

● TETRAXIN (amestecat cu hrana, Tetraxinul stimulează creșterea animalelor tinere și a celor puse la îngrășat).

NOUA REGLEMENTARE A REZOLVĂRII NEÎNȚELEGERILOR PRECONTRACTUALE

INSTRUCȚIUNILE nr. 105.310 din 16 ianuarie 1969 privind rezolvarea neînțelegerilor precontractuale dintre organizațiile socialiste reglementează modul de rezolvare pe cale administrativă — de către organele tutelare ale părților — a neînțelegerilor ivite din neîndeplinirea obligației de a contracta sau cu prilejul încheierii contractelor dintre organizațiile socialiste.

În cele ce urmează, vom prezenta, în lumina noii reglementări, în primul rînd, principalele aspecte ale modului de rezolvare a neînțelegerilor ivite cu prilejul contractării, în legătură cu clauzele lăsate la înțelegerea părților și, în al doilea rînd, care este procedura de urmat în cazul în care părțile nu pot contracta pentru că actele de planificare sînt neconcordante.

— BENEFICIARUL PRIMIND proiectul de contract întocmit de furnizor este obligat a-l semna și a-l restitui furnizorului. În cazul în care nu-și însușește unele clauze va semna contractul consemnînd într-un proces-verbal clauzele cu care nu este de acord, motivele, precum și modificările propuse, făcînd mențiune pe contract despre formularea obiecțiunilor.

Furnizorul primind contractul și procesul verbal cu obiecțiuni va trece la concilierea lor. Potrivit prevederilor pct. 3 din Instrucțiuni, inițiativa de conciliere aparține furnizorului, termenul fiind de 10 zile, dacă părțile sînt din aceeași localitate și de 15 zile, dacă părțile sînt din localități diferite. Concilierea se va face pe cît posibil prin discuții directe, mai ales atunci cînd părțile sînt din aceeași localitate.

Rezultatul concilierii se va consemna într-un proces-verbal. În cazul în care și în urma acestei concilieri directe rămîn clauze asupra cărora părțile nu au căzut de acord, acestea vor fi menționate (în procesul-verbal), arătîndu-se și motivele pentru care nu s-a realizat acordul, precum și punctul de vedere al fiecăreia din părți. În asemenea cazuri, furnizorul este obligat ca înlăuntrul aceluiași termen (de 10 și respectiv de 15 zile) să sesizeze organul tutelar competent să rezolve obiecțiunile, comunicînd organizației beneficiare numărul și data sesizării. La rîndul lui, beneficiarul va încunoștiința despre aceasta organul tutelar.

Sesizarea organului tutelar al furnizorului va cuprinde propunerile furnizorului în vederea rezolvării obiecțiunilor beneficiarului și va fi însoțită de o copie a actelor de planificare (repartiții) și a contractului, un exemplar din procesul-verbal de conciliere cuprinzînd atît obiecțiunile rămase neconciliate, cît și poziția părților, precum și orice altă documentație necesară rezolvării obiecțiunilor formulate.

Organul tutelar al furnizorului primind sesizarea pentru revolvarea obiecțiunilor are următoarele căi de urmat:

- Să rezolve obiecțiunile beneficiarului dacă consideră că propunerile acestuia pot fi satisfăcute de furnizor; în această situație, potrivit pct. 4 din Instrucțiuni va comunica, în termen de cel mult 7 zile de la primirea sesizării, atît furnizorului cît și beneficiarului soluția dată.

- În cazul în care nu poate da singur o soluție, organul tutelar al furnizorului va examina împreună cu organul tutelar al beneficiarului, în termen de 10 și respectiv 15 zile de la primirea sesizării, obiecțiunile neconciliate. Cele hotărîte cu prilejul concilierii vor fi menționate în procesul-verbal ce se va încheia. Dacă organele tutelare au conciliat obiecțiunile vor comunica părților în subordine soluția dată, precum și măsurile ce se vor lua pentru înlesnirea executării contractului; în ipoteza că organele tutelare nu au conciliat toate divergențele, vor menționa în procesul-verbal clauzele neconciliate, motivele pentru care nu s-au conciliat, precum și poziția fiecărei părți sesizînd, în cadrul aceluiași termen, titularul de plan (ministerul, alt organ central al administrației de stat, comitetele executive ale consiliilor populare județene sau al municipiului București) căruia îi este subordonat organul tutelar al furnizorului.

Titularul de plan al furnizorului va încerca concilierea obiecțiilor cu titularul de plan al beneficiarului și dacă se realizează o conciliere efectivă vor comunica aceasta atît furnizorului cît și beneficiarului.

În cazul în care și în urma examinării făcute de titularii de plan au rămas obiecțiuni neconciliate, se va încheia un proces-verbal în care vor fi înscrise acestea, motivul neconcilierii și propunerile de rezolvare sesizînd, în termene de 10 și respectiv 15 zile, organele în drept.

Menționăm că sesizarea se va face în cazurile în care părțile contractante depind de titulari de plan diferiți și numai dacă pentru rezolvarea obiecțiunilor se învederează necesitatea modificării unor indicatori de plan.

Obiecțiunile rămase neconciliate în termen de cel mult 15 zile de la sesizare, vor fi soluționate, comunicîndu-se soluția dată organelor în subordinea cărora se află părțile. Primind comunicările, organele tutelare sînt obligate, potrivit pct. 9 din instrucțiunile citate, să înștiințeze în cel mult 3 zile întreprinderile în subordine în cauză despre soluția dată de Comitetul de Stat al Planificării.

Precizăm că termenele de realizare a concilierii și de sesizare a organului tutelar sînt de strictă interpretare, ele se calculează pe zile libere (pct. 10 alin. ultim) iar nerespectarea lor de către furnizor sau de organul lui tutelar înseamnă că propunerile beneficiarilor sau ale organelor lor tutelare au fost acceptate.

În cazul în care se constată fie că beneficiarul a formulat obiecțiuni neîntemeiate, fie că furnizorul putea satisface încă din faza de conciliere directă obiecțiunile beneficiarului, cealaltă parte are dreptul potrivit pct. 15 din Instrucțiuni să ceară de la partea în culpă penalitățile prevăzute de Condițiile fundamentale. Dacă partea în culpă refuză să achite penalitățile legale, acestea vor putea fi cerute prin organele arbitrale competente, cu respectarea regulilor de competență materială și teritorială stabilite de Legea nr. 5/1954.

Pentru mărirea simțului de răspundere personală a salariaților care s-au făcut vinovați de emitere de acte de planificare neconcordante sau necorelate cu alte sarcini de plan, de nerespectarea procedurii și termenelor stabilite pentru rezolvarea neînțelegerilor precontractuale, potrivit pct. 17 din Instrucțiuni, conducătorii organelor centrale și președinții comitetelor executive ale consiliilor populare județene (și al municipiului București) vor lua măsuri de sancționare a salariaților în subrodine.

În practică vor putea să se ivească neînțelegeri cu privire la clauzele contractuale și după încherea contractelor. Asemenea situații se pot ivi în cazurile în care s-au modificat de forurile competente actele de planificare care au stat la baza încheierii contractelor, iar ca urmare apare necesară adaptarea acestora. Menționăm că și în aceste cazuri se aplică aceeași procedură ca la rezolvarea obiecțiunilor intervenite în faza de încheiere a contractelor.

— ÎN CAZURI ÎN CARE PĂRȚILE PRIMESC, în legătură cu aceeași sarcină de plan, acte de planificare (repartiții) neconcordante, fie între ele, fie cu alte sarcini de plan, părțile vor proceda astfel:

- dacă neconcordanța dintre cele două acte de planificare privește numai o parte din sarcina de plan, beneficiarul semnează proiectul de contract care se consideră încheiat la nivelul repartiției în care figurează cantitatea mai mică;

- dacă neconcordanța privește întreaga sarcină de plan, părțile vor sesiza în termen de 3 zile, organele lor tutelare; aceștia, în termen de 10 zile de la primirea sesizării, înlătură de comun acord neconcordanța și comunică părților actele prin care s-a dispus anularea sau modificarea repartițiilor neconcordante;

- dacă actele administrative de planificare sînt concordante între ele, dar nu sînt corelate în parte cu alte sarcini de plan stabilite părților, contractul se va încheia; dacă necorelarea cu alte sarcini de plan este totală se vor sesiza organele tutelare, pentru înlăturarea acestor necorelări.

Instrucțiunile comune citate precizează (la pct. 17) că rezolvarea neînțelegerilor trebuie făcută cu respectarea termenelor, urmărindu-se promovarea interesului general, iar sesizarea organelor tutelare în vederea soluționării neînțelegerilor să se facă numai după ce s-au depus toate diligențele pentru rezolvarea directă a acestora.

Constantin CĂTUȚ
Valentin PRISĂCARU

PRECIZĂRI

SISTEMUL DE GOSPODĂRIRE A FONDURILOR ASIGURĂRILOR SOCIALE DE STAT

CA URMARE a aplicării legii nr. 21/1967 privind înființarea și organizarea Ministerului Muncii (și a H.C.M. 226 din 7 februarie 1968, publicat în Buletinul Oficial nr. 14/1968), administrarea fondurilor asigurărilor sociale de stat a trecut de la Uniunea Generală a Sindicatelor din România la Ministerul Muncii.

Prin adresa comună nr. 57299 din 31 iulie 1968 Ministerul Muncii și Ministerul Sănătății au stabilit o serie de noi măsuri privind constituirea și utilizarea fondurilor de asigurări sociale. Ulterior, prin instrucțiunile nr. 78296/2721 din 6 decembrie 1968 ale Ministerului Muncii au fost concretizate sarcinile și atribuțiile organizațiilor socialiste privind gospodărirea acestor fonduri, precum și modalitățile acordării ajutoarelor pentru incapacitatea temporară de muncă, pentru proteze sau în caz de deces.

Drept consecință a faptului că sindicatele nu mai gospodăresc fondurile de asigurări sociale, instrucțiunile stabilesc ca principiu general **răspunderea conducerii administrative a organizației socialiste pentru constituirea și utilizarea acestor fonduri.**

Instrucțiunile conțin următoarele prevederi mai importante:

- Formularul necesar plății ajutoarelor pentru incapacitatea temporară de muncă din cauză de boală și accident rămîne același ca pînă în prezent, pînă la îmbunătățirea actualului certificat medical tip.

- Plata ajutoarelor se face numai pe baza aprobării conducerii administrative a ordinului de plată de pe certificatele de concediu medical și a celorlalte documente, în cazul ajutoarelor de deces și proteze. În unitățile mici, aprobarea se va da numai de către conducător sau de locțiitorul acestuia. În organizațiile socialiste cu un număr mare de angajați, aprobarea se va da de către **un membru al comitetului de direcție (cu funcție de conducere) desemnat prin decizie specială de către conducătorul unității.**

- Pentru semnătura de aprobare se va folosi spațiul ce se utiliza în trecut în acest scop de către președintele comitetului sindicatului.

- Ca oricare alte fonduri, ajutoarele de asigurări sociale sînt supuse prevederilor regulamentului aprobat prin H.C.M. 74/1959 și plata se face numai pe baza vizei de control preventiv dată de șeful contabil sau de înlocuitorul acestuia, în spațiul de pe ordinul de plată rezervat pînă în prezent pentru semnătura și ștampila unității.

- Conducerea administrativă poate refuza acordarea acestor ajutoare în cazurile prevăzute de art. 25 din H.C.M. 880/1965 și anume:

a) cînd angajatul nu respectă tratamentul medical prescris sau nu se prezintă la vizita medicală indicată pentru urmărirea bolii;

b) cînd simulează boala;

c) dacă în ultimele 30 zile premergătoare concediului medical angajatul a avut două absențe nemotivate se resping de la plată primele cinci zile de concediu medical; dacă a avut trei absențe nemotivate nu se primesc ajutoarele pe primele 7 zile. Această ultimă prevedere nu se aplică în cazurile de accident de muncă, în legătură cu munca, de boală profesională, de tuberculoză, precum și de alte boli transmisibile sau urgențe medico-chirurgicale stabilite de Ministerul Sănătății.

d) de asemenea, plata poate fi refuzată și în alte cazuri similare.

Menționăm că potrivit Instrucțiunilor citate constatarea situației de fapt se face fie de către unitatea socialistă prin organele ei proprii, fie de către comitetul sindicatului, care prezintă propuneri conducerii administrative.

Angajații pot face contestație la comisiile de judecată (conform art. 18 al. 3 din H.C.M. 226/1968 care abrogă dispozițiile contrare din H.C.M. 880/1965), împotriva refuzurilor de plată a ajutoarelor. Termenul de sesizare a comisiei de judecată este de un an de la data cînd ajutoarele urmau să fie plătite (art. 30 al. 3 din legea 59/1968 și art. 118 al. ultim din Codul Muncii).

C. JORNESCU

TRIBUNA SPECIALISTULUI

PREȚURI – Condițiile franco

Cuprinderea în planul tehnic, industrial și financiar al întreprinderii a unor produse cu prețuri franco-stația de destinație presupune cunoașterea condițiilor de desfacere, respectiv repartizarea teritorială a consumatorilor și alegerea mijloacelor de transport pînă la destinație. Fabrica noastră nu poate cunoaște în totalitate nici consumatorii și nici raza de desfacere. Din această cauză, aplicarea prevederii respective are repercusiuni negative asupra gestiunii întreprinderii. Și iată cum:

Serviciul transporturi din D.G.A.D. stabilește pentru fiecare fabrică distanța medie planificată pe baza unor calcule aproximative, în funcție de care se planifică cheltuielile de transport. Pe parcursul realizării planului, repartițiile eliberate nu mai țin seama de această distanță medie. Mai exact, nici nu se poate ține seama de distanțele de desfacere reale, întrucît repartițiile se dau pe mari beneficiari și aceștia, la rîndul lor, trimit desfășurătoare la fabrică, unde specifică unitățile cărora li se expediază cimentul. În această situație, de multe ori distanța de transport reală este mai mare decît cea planificată, ceea ce conduce la depășirea prețului de cost și chiar la pierderea unor drepturi ce decurg din aplicarea principiului cointeresării materiale în rezultatele economice obținute.

Considerăm că ar fi mai normal **să se revină la prețul cu ridicata franco-stația de încărcare,** care elimină deficiențele amintite.

De asemenea, ar fi de dorit **a se lăsa la latitudinea clienților să-și aleagă mijlocul de transport** cel mai eficient și mai rapid, pentru a se înlătura posibilitatea apariției unor situații complet anormale, cum se întîmplă în prezent, cînd mulți clienți suportă cheltuielile de transport de două ori; o dată pentru că ele sînt cuprinse în prețul de vînzare al cimentului și a doua oară, pentru că vin cu propriile lor mijloace de transport și ridică cimentul de la fabrică.

Filaret AVASILOAIE
Vasilica BUCUR
economiști, Fabrica de ciment Bicaz

CADRE – Folosirea economiștilor

Cu toate măsurile luate în ultimii ani de conducerea de partid și de stat în direcția folosirii mai eficiente a cadrelor economice din țara noastră, continuă să persiste unele deficiențe în utilizarea acestei părți a fondului nostru de cadre. Unul din factorii care, după părerea mea, favorizează încă utilizarea necorespunzătoare a potențialului economiștilor este lipsa unor regulamente de organizare și funcționare care să stabilească cu exactitate atribuțiile lor. În prezent lucrări ce necesită calificare medie sau submedie sînt executate uneori de cadre cu pregătire superioară; în opoziție cu această situație, sînt cazuri în care unele posturi economice (șef contabil, șef serviciu, analiză economică, preț de cost ș.a.) sînt ocupate uneori de cadre cu pregătire medie sau de altă specialitate, îndeosebi, ingineri, juriști etc.

Asemenea aspecte au mai fost reliefate. Vreau totuși să insist asupra necesității înlăturării acestor carențe, pentru ca munca de concepție și analiză economică să poată fi efectuată la un nivel superior.

Nicolae NICHITA
controlor revizor principal
Direcția de control și revizie Galați

JURIDICE – Desființarea arbitrajelor departamentale

În atribuțiile arbitrajelor departamentale intră rezolvarea litigiilor între unități socialiste aparținînd de același minister, organ central sau consiliu popular ju-

(Continuare în pag. 12)

ORGANIZAREA LOCULUI DE MUNCĂ

„CELULA" SUB LUPA SPECIALISTULUI

ORGANIZAREA locului de muncă, acest microcosmos unde se împletesc creator elementele de bază ale procesului de producție – om, mașină, materiale – reprezintă una din laturile principale ale organizării care condiționează eficiența muncii. În această celulă regăsim uneori într-o expresie simplificată, alteori complexă, dar întotdeauna în strînsă conexiune, multiple elemente organizaționale – de la amenajarea locului de muncă, raționalizarea mînuirilor și mișcărilor, normarea muncii, pînă la aspectele ergonomice de psihologie și sociologie a muncii – care se cer abordate într-o manieră globală.

ANALIZA locurilor de muncă care concurau la fabricarea discurilor de ambreiaj pentru tractor la Uzina de reparații-Timișoara a dus la constatarea că îmbunătățirea organizării lor nu este posibilă fără reorganizarea prealabilă a întregului flux de fabricație.

Studiul fluxului tehnologic cu ajutorul **graficelor de analiză generală a procesului** *a demonstrat că în cadrul acestuia există un număr mare de operații inutile sau raționalizabile. Folosind, pentru analiza acestor operații,* **metoda interogativă** *(vezi „Viața economică" nr. 3/1969, pag. 9), s-a stabilit un nou flux tehnologic, ale cărui îmbunătățiri, față de cel vechi, sînt: raționalizarea alimentării și degajării fiecărui loc de muncă cu materii prime sau semifabricate; adoptarea unui nou sistem de transport, cu containere specializate — concepute și realizate în funcție de dimensiunile reperelor ce le conțin, precum și de locurile de muncă unde se folosesc; scurtarea distanțelor de transport — prin amplasarea întregului flux și a magaziei de piese pe o suprafață mai mică.*

Mișcări inutile = risipă de energie și timp

ÎN ETAPA URMĂTOARE s-a adîncit analiza trecîndu-se la studiul și reorganizarea tuturor locurilor de muncă ce iau parte la fabricația discurilor de ambreiaj, parcurgîndu-se etapele cunoscute —observarea situației existente, analiza ei critică, proiectarea noilor metode de muncă și experimentarea lor. În cele ce urmează prezentăm modul în care s-a efectuat studiul și organizarea locului de muncă de la asamblarea discurilor.

Într-o primă etapă s-a observat și consemnat starea existentă a fiecărui component al procesului de muncă (mijloace de muncă, obiectul muncii, forța de muncă), ca și a altor elemente legate de locul de muncă (alimentarea cu repere, degajarea produselor realizate, iluminat, aerisire etc) Observațiile făcute asupra operațiilor executate de muncitori au fost consemnate în **graficele ambelor mîini** Analiza acestor grafice și, cu ajutorul lor, a metodelor de muncă, a dus la constatarea că muncitorii efectuează multe mișcări inutile și lucrează în poziție incomodă, stînd în picioare. De exemplu, la începutul lucrului, muncitorul fixa dispozitivul de asamblat în menghină, operație care necesita un efort inutil; de asemenea, fixarea și eliberarea pieselor din dispozitivul de montat discuri și ambalaje se executa prin strîngerea și slăbirea unei piulițe, operație care solicita din partea muncitorului un efort repetabil la montarea fiecărui disc.

Analiza a mai evidențiat faptul că muncitorul executa o serie de mișcări nefirești, neavînd posibilitatea să lucreze simultan cu ambele mîini, deși operațiile se pretau la aceasta. Cu ajutorul **fișei de observare instantanee** s-a stabilit că pentru aprovizionarea locului de muncă, pregătirea lucrului, muncitorul pierdea în jur de 23% din timpul de lucru.

Elemente simple, însă mult simplificatoare

ÎN PROIECTAREA noii metode de muncă s-a urmărit, printre altele: simplificarea la maximum a tuturor mișcărilor, înlăturarea celor inutile, sincronizarea mișcărilor celor două mîini, asigurarea unei poziții de lucru cît mai comode muncitorului.

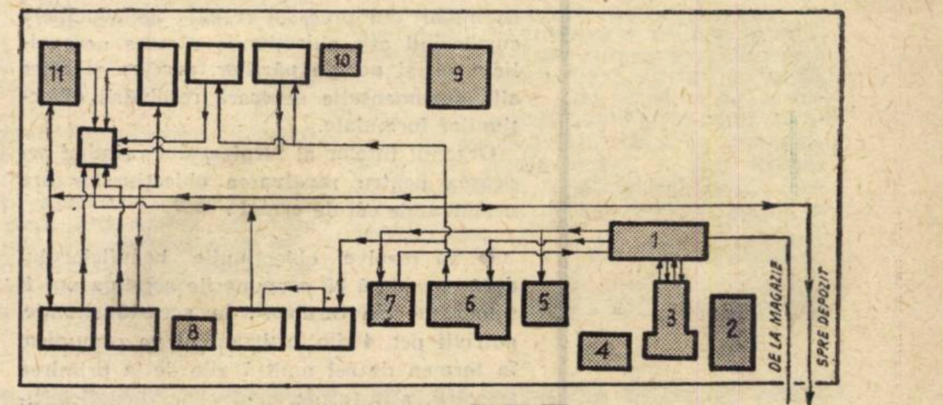

Fluxul tehnologic pentru fabricarea discurilor ambreiaj (situația veche)

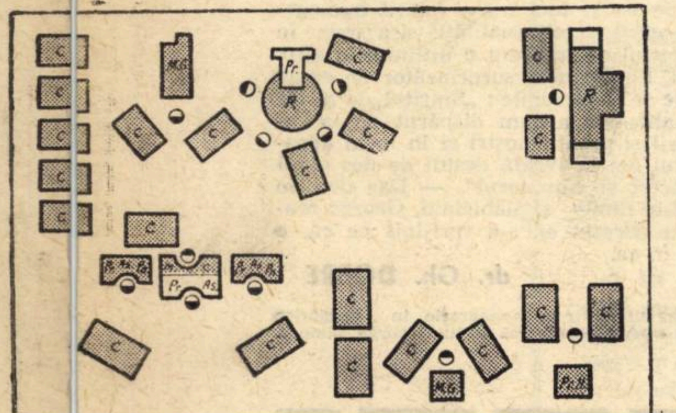

Fluxul tehnologic pentru fabricarea discurilor ambreiaj (situația actuală)

Noua metodă de muncă a înlocuit mișcările care necesitau folosirea unor grupe mari de mușchi ai brațelor și trunchiului cu mișcări simple, mai puțin obositoare. Aceasta s-a realizat prin faptul că strîngerea reperelor de asamblat pentru fixarea lor cu șuruburi se execută de către un dispozitiv pneumatic comandat de la o pedală situată la o distanță și într-o poziție corespunzătoare acționării cu piciorul drept. Studiul mișcărilor la fixarea discurilor de ambreiaj cu șuruburi a condus la concluzia că este bine să fie executate de către alt muncitor decît cel care face operațiile anterioare. Prin aceasta s-a obținut o specializare mai mare și s-a creat posibilitatea organizării mai bune a muncii executantului. S-a stabilit că este necesar să se creeze un loc de muncă specializat, în proiectarea căruia s-a ținut seama de faptul că vechea metodă presupunea o serie de mișcări incomode generate de poziția orizontală a discului. Aceste mișcări erau legate de introducerea de jos în sus a șuruburilor și ținerea lor cu mîna pînă se înșurubau piulițele. Crearea unui simplu dispozitiv, care permite așezarea discurilor de ambreiaj în poziție verticală, a simplificat munca, asigurînd condiții pentru folosirea simultană a ambelor mîini.

REZUMAT CUMULAT

	METODA INIȚIALĂ		METODA ÎMBUNĂTĂȚITĂ	
	MÎNA STÎNGĂ	MÎNA DREAPTĂ	MÎNA STÎNGĂ	MÎNA DREAPTĂ
OPERAȚIE O	57	69	26	38
CONTROL	—	—	—	—
TRANSPORT →	20	54	24	29
AȘTEPTARE x MAGAZINAJ	44	7	12	3
TOTAL	121	130	62	70

Graficul celor două mîini

Metoda de muncă proiectată a prevăzut efectuarea lucrărilor șezînd, scaunele concepute permițînd reglarea înălțimii lor precum și rotirea. De asemenea, ele au fost prevăzute cu spătare care să cuprindă ușor spatele muncitorului. Prin aceasta poziția corpului muncitorului a devenit comodă, verticală și în echilibru. Adoptarea acestei poziții de lucru a dus la crearea unor bancuri de lucru speciale pe care sînt dispuse, la locuri fixe, piesele ce urmează a fi asamblate, precum și dispozitivele necesare. Locul fiecărui dispozitiv și piesă a fost determinat rațional în funcție de ordinea în care este nevoie de ele în timpul montării. Distanțele la care sînt amplasate au fost alese în așa fel încît să corespundă caracteristicilor anatomo-fiziologice ale unui executant normal. În felul acesta s-au creat condiții ca unele mișcări (în special cele de luare a unei piese) să poată fi executate ușor, în mod reflex. Pentru ca muncitorul să găsească reperele ce urmează a fi montate mereu în același loc plăcile de presiune și carcasele sînt depozitate pe masă, în jgheaburi înclinate, ele alunecînd unul după altul spre capătul de unde sînt luate.

În crearea noii metode de lucru s-a căutat pe cît posibil ca piesele să fie aduse în cutii, special concepute, ținînd seama de forma și dimensiunea pieselor. Constructiv, aceste cutii — rezervoare și tuburi — permit luarea din ele cu ușurință a pieselor, mișcările cerute lucrătorului fiind simple, nesolicitînd eforturi deosebite. De exemplu, inelele distanțiere din relon se află în containere tubulare, așezate pe verticală, avînd la bază practicată o fantă prin care, cu o singură mișcare se scot 5 buc., atît cît este nevoie pentru montarea unui disc. Prin aceasta s-a eliminat operația de numărare a inelelor și s-a redus numărul de mișcări.

„Impresionismul" și randamentul

DESFĂȘURAREA procesului de producție în condiții optime este condiționată și de mediul înconjurător, concretizat în spațiul de lucru și ambianța locului de muncă. De aceea în organizarea locurilor de muncă de la fabricația discurilor de ambreiaj s-a urmărit printre altele ca iluminarea atelierului să fie corespunzătoare lucrărilor ce se execută. De asemenea, pentru vopsirea bancurilor de lucru, a containerelor, cutiilor și dispozitivelor montate pe ele, s-au ales culori funcționale. Bancurile de lucru (platforma lor) și jgheaburile de alimentare cu piese au fost vopsite în culoarea verde deschis, creînd prin aceasta posibilitatea muncitorului de a avea senzația efectuării unei munci ușoare, odihnitoare. La cutiile tubulare care conțin inele distanțiere a fost vopsit într-o culoare vie (roșu aprins) conturul fantei prin care muncitorul scoate piesele spre a le monta. Această culoare este în contrast cu verdele deschis cu care este vopsit restul cutiei.

PRODUSUL — DISC FRICȚIUNE
PROCESUL DE LUCRU — UZINARE
METODA — VECHE

Nr	DENUMIREA PROCESULUI DE LUCRU	CANTIT. kg	DIST. m	TIMPUL h	●	➡	■	■	▲
1	DEPOZIT	—	—	—					
2	ÎNCĂRCARE CĂRUCIOR	80	—	0,033					
3	TRANSPORT PRESĂ	80	14	0,004					
4	DESCĂRCARE LÎNGĂ PRESĂ	80	—	0,125					
5	ȘTANȚARE GĂURI	—	—	—					
6	TRANSPORT MANUAL	20 buc	7,5	0,010					
7	ZENCUIRE (MAȘ. DE GĂURIT)	—	—	—					
8	TRANSPORT MANUAL	20 buc	7,5	0,010					
9	DEPOZITARE PE MASĂ	—	—	—					
10	ASAMBLARE	—	—	—					
11	PRESARE	—	—	—					
12	TRANSP. LA RECTIFICARE	20 buc	5,5	0,0085					
13	RECTIFICARE	—	—	—					
14	TRANSP. LA ASAMBLARE	20 buc	10	0,0125					
15	DEPOZITARE	—	—	—					
	TOTAL		44,5	0,203	5	7	2		

★

În ultima etapă a organizării locurilor de muncă s-a trecut la **experimentarea noii metode de muncă.** Aceasta s-a făcut la început de către specialiștii care au creat-o, după care muncitorilor care urmau să lucreze le-au fost arătate toate detaliile legate de noul fel de a munci, acordîndu-se o atenție deosebită însușirii noilor mișcări, formării unor deprinderi corecte.

Reorganizarea locurilor de muncă s-a finalizat într-o creștere substanțială a productivității, lucru reflectat în faptul că în timp ce pentru executarea a 1000 buc. discuri de ambreiaj cu metoda veche de muncă erau acordate 245 ore, noua metodă permite fabricarea aceluiași număr de discuri numai în 90 ore — o cifră pe care nu o considerăm însă limitativă, deoarece ea cuprinde și perioada de lucru cînd muncitorii își însușeau noua metodă de muncă, perioadă în care abia se formau noile deprinderi. Noua organizare a locurilor de muncă a asigurat sporirea volumului producției, în 1968, cu aproape 150.000 lei ceea ce înseamnă mai mult de 2%.

N. DRÎMBĂ
șef serv. organizarea producției și a muncii, Uzina de reparații Timișoara

CADRE ȘI RĂSPUNDERI

ing. Ștefan DINCĂ

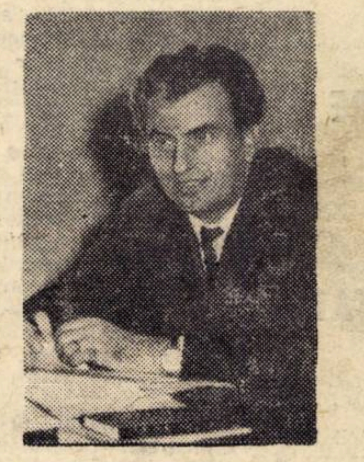

UMORUL ȘI BUNA DISPOZIȚIE se știe că sînt tonice în orice împrejurare, stimulînd activitatea și relațiile dintre oameni. Am înțeles mai bine aceasta, stînd de vorbă cu inginerul **Ștefan Dincă,** *director al Întreprinderii de montaj și instalații de automatizare — București, care ni s-a părut că posedă aceste calități. Entuziast, iubește oamenii în egală măsură cu profesiunea pe care și-a ales-o. Este explicabil așadar de ce unul din obiectivele sale, în cazul în care va fi ales ca deputat în Consiliul popular al sectorului 1 pentru care candidează, este educația cetățenilor, corespunzător imperativelor și exigențelor actuale. Deși nu are decît 37 de ani, figurează pe listele de candidați pentru a treia oară, ceea ce constituie desigur dovada unei înalte aprecieri.*

● Cînd ați pomenit de educația cetățenilor, la ce anume v-ați gîndit, tovarășe director?

— La relațiile dintre oameni, la nivelul lor de înțelegere a necesității unui comportament de înaltă ținută, la cei ce lucrează în comerț și la buna deservire a consumatorilor, ca și la acei cetățeni irascibili, neînțelegători și animați veșnic de un spirit de șicană.

● Dar în ceea ce privește întreprinderea pe care o conduceți, ce ambiții vă animă?

— Potrivit specificului, aș dori mult ca ea să-și cîștige în economie locul pe care-l merită.

● Ce vă preocupă cel mai mult în prezent pe linia organizării?

— Întîi, perfecționarea sistemului informațional. Mă gîndesc cu prioritate la îmbunătățirea evidenței tehnico-operative.

● Și în al doilea rînd?

— Aplicarea drumului critic. Fiind o unitate care optimizează procesele tehnologice prin automatizări, deci dependentă de starea agregatului pe care-l automatizează, consider necesară în aplicarea acestei metode colaborarea unor întreprinderi specializate: proiectant, constructor, monteur.

● Ce măsură s-a dovedit mai eficientă în rezolvarea unor greutăți din activitatea dv.?

— Schimbarea modului intern de conducere a producției prin trecerea la gestiunea proprie a șantierelor. Am diminuat astfel fluctuația cadrelor calificate.

● Care este, după aprecierea dv., calitatea principală a unui conducător?

— Să știe să discearnă esențialul dintr-un amalgam de informații pe care le primește.

● Ce vă pasionează cel mai mult în timpul liber?

— Muzica. Încerc să-i înțeleg pe moderni, fără a-i abandona pe clasici.

● Vreo preferință?

— Bach. Este mai cerebral și substituie pentru mine ceea ce nu am reușit să gust din muzica modernă.

● Este singura dv. relaxare în timpul liber?

— Nu. Am o soție cu care — ca să spun așa — mă întîlnesc pe aceleași coordonate (a urmat conservatorul!). Împreună ne preocupăm de artă, literatură, spectacole și de... viitorul fetiței noastre.

★

DIN DISCUȚII, aș mai adăuga și eu ceva la acest ansamblu de preocupări: studiile pentru perfecționare (cu dorința de a urma cursurile CEPECA) și respectarea cu rigurozitate a programului zilnic obligatoriu de... mișcare — cel puțin o oră de mers pe jos, indiferent de timp.

Viorica BABA

MIȘCĂRILE SIMETRICE ALE AMBELOR MÎINI

ANALIZÎNDU-SE, cu ajutorul metodei M.T.M., operațiile ce se execută pe banda de construit baterii normale din cadrul secției de elemente galvanice s-a relevat că metoda de muncă folosită prezenta o serie întreagă de deficiențe, printre care: operația de construire a benzii fiind prea complexă cerea o îndemînare deosebită muncitorului; locul de muncă era organizat incorect — lăzile, cutiile și fișiile izolatoare fiind așezate neraţional: în tot timpul operației muncitorul folosea mîna stîngă drept dispozitiv pentru ținerea cutiei din carton — ceea ce făcea ca această mînă să fie imobilizată; era antrenat un mare număr de muncitori.

Pentru îmbunătățirea acestei situații au fost studiate trei variante de construcție a bateriei: realizarea unui dispozitiv din carton care să susțină cutia bateriei, construirea bateriei direct pe bandă folosind două benzi și folosind o bandă. În cele din urmă, s-a optat pentru a treia soluție, respectiv construirea bateriei pe o singură bandă, care spre deosebire de a doua soluție permite o grupare mai judicioasă a muncitorilor astfel încît se asigură o mai bună echilibrare a timpului între diversele operații.

O caracteristică a noii metode de muncă o constituie defalcarea operației de construire a bateriei în mai multe operații mai simple, după ordinea lor cronologică: așezarea cutiei de carton pe bandă; așezarea celulei (—) în cutia de carton: așezarea celulei (+); așezarea celulei intermediare și a fișiei izolatoare. Fiecare din aceste operații a fost studiată cu ajutorul unei **foi de analiză** stabilindu-se pentru fiecare timpul necesar de executat.

În noua metodă de lucru muncitorul lucrează cu ambele mîini, mișcările acestora fiind simetrice. Împărțirea operației de construit baterii normale în operații mai simple, care pot fi efectuate fără prea multă îndemînare, a creat posibilitatea reducerii considerabile a duratei de acomodare a muncitorilor: **de la 78,7 ore,** cît erau necesare în vechea metodă de muncă **la 10,3 ore,** în medie, după aplicarea noii metode.

Rezultatele economice ale reorganizării locului de muncă de la construirea de baterii normale s-au concretizat în **reducerea numărului de muncitori cu aproape 15% și creșterea productivității muncii cu 23%.**

Ludwig WILLIAM
I.I.S. Electro-Banat Timișoara

DOCUMENTAR

ELEMENTE DE NORMARE A MUNCII (I)

DIVERSIFICAREA PRODUCȚIEI sub impulsul progresului accelerat al tehnicii și tehnologiei, precum și al organizării științifice a muncii necesită extinderea continuă a sferei normării muncii cu o precizie și rapiditate corespunzătoare ritmului în care intervin schimbări. De aici preocuparea în diferite țări pentru perfecționarea metodelor existente și căutarea de noi metode, procedee și mijloace de studiere, raționalizare și normare a muncii În cadrul studiilor, continuă să se afle pe unul din primele locuri problema determinării acelui nivel al intensității muncii care să stea la baza proiectării normelor științific fundamentate.

În literatura de specialitate din țările capitaliste dezvoltate din punct de vedere economic determinarea nivelului normat al intensității muncii se pune sub forma stabilirii **„timpului alocat"**, numit și **„timp de referință"** pe operație, ori sarcină de lucru, cu luarea în considerare a ritmului „normal" de muncă al muncitorului. Prin **„timp alocat"** sau **„timp de referință"** (denumit în lucrările de metodologie a normării de la noi **timp normat)** se înțelege timpul exprimat în valori decimale de minut sau oră, necesar unui muncitor calificat și antrenat să îndeplinească o sarcină determinată în condițiile respectării unei metode date **și a unui ritm de muncă normal.**

Ritmul de muncă al omului este o mărime care pînă în prezent nu se supune determinării exacte prin măsurare. În consecință, pentru stabilirea lui se apelează la apreciere (evaluare) care este un proces de judecată prin comparare [1]. Gradul de obiectivitate în aprecierea ritmului de lucru depinde în aceste condiții de nivelul de pregătire a celui care efectuează aprecierea, de cunoștințele pe care le are acesta asupra operațiilor de lucru supuse aprecierii. De aceea, nici nu e de mirare că modul de apreciere a ritmului de muncă și coeficienții cu care se majorează timpul normal reprezintă aspecte dintre cele mai controversate de specialiștii în studiul muncii din țările capitaliste.

În ultimul deceniu se constată o sensibilă creștere a interesului pentru extinderea cîmpului de aplicare a timpilor alocați, cu evaluarea ritmului, ceea ce a făcut să se accentueze și preocupările pe planul cercetării științifice pentru perfecționarea determinării, reducerea caracterului subiectiv al metodelor folosite, obținerea unei mai mari omogenități a timpilor stabiliți, pentru o exactitate mai mare a valorilor de timp în funcție de precizia dorită.

Specialiștii din țările occidentale utilizează două modalități de măsurare a timpilor normați și anume: prin analiză și sinteză (în țara noastră se folosesc termenii de cercetare analitică și calcul analitic). Dintre cele două modalități, o im-

prof. ing. M. BELEA

(Continuare în pag. 12)

[1] Aprecierea sau evaluarea ritmului este definită ca fiind operația mintală prin care lucrătorul care efectuează studiul muncii compară viteza de lucru a muncitorului pe care-l observă cu ideea pe care și-o face el asupra ritmului normal de executare a lucrărilor respective printr-o metodă dată (vezi B.I.T. „Introduction à l'étude de travail". Genève, 1964, pag. 249).

ISTORIE ECONOMICĂ

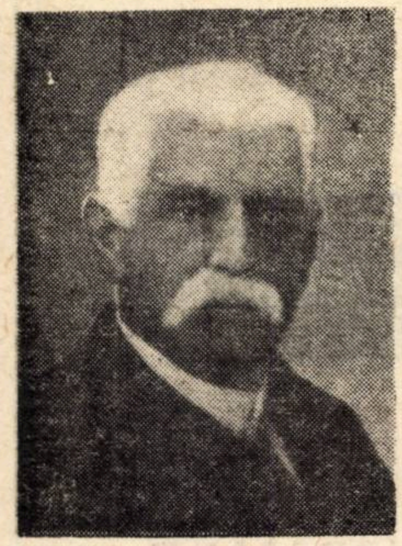

GEORGE MAIOR — ECONOMIST

GEORGE MAIOR a fost o proeminentă personalitate a gîndirii științifice în domeniul agronomiei și economiei de la finele secolului al XIX-lea și din primele decenii ale secolului nostru. S-a afirmat de timpuriu în publicistică manifestînd preocupări în special pentru cercetarea problemelor de agronomie și economie. A întocmit și tipărit numeroase manuale de specialitate, cele mai cunoscute și răspîndite dintre ele fiind : **Manual de agricultură rațională în 4 volume : Agrologia**, Brașov, 1897 ; **Fitotehnia**, București 1898 ;**Zootehnia**, București 1899 și **Economia rurală**, București 1900. El este și autor al cîtorva monografii istorico-economice ; **Politica agrară la români**, **Dezvoltarea chestiunii agrare în toate țările locuite de români în secolele XVII, XVIII și XIX**, București 1906 ; **Descrierea regiunii munților noștri din punct de vedere economic**, București 1913 ; **Valea Lotrului și importanța ei economică în trecut și în prezent**, București 1913. O prodigioasă și fecundă activitate publicistică a desfășurat George Maior în paginile publicațiilor periodice, cu precădere la **Gazeta Transilvaniei**. Aci, el publică monografii și note despre economia României în general, a Transilvaniei îndeosebi. Deși stabilit la București, el a continuat permanent să țină contactul și să se intereseze îndeaproape de viața social-economică și politică a ținutului natal. Sub aspect economic George Maior a abordat și tratat problemele Transilvaniei ca părți și laturi componente ale economiei naționale unitare pe întreaga țară — România. „...Plămînii de răsuflare ai Transilvaniei, trebuie îndreptați spre Marea Neagră și spre porturile cele mai apropiate de la Dunărea de jos, și în legătură nemijlocită cu Marea : Brăila și Galați, azi Constanța" — scria el.

● „Sărac în țeară bogată"

CUNOSCUTUL VERS eminescian era luat drept motto de George Maior într-una din lucrările sale reprezentative, **România agricolă. Studiu economic**, lucrare apărută în 1895 într-o tipografie din Brașov. El oglindea, într-o expresivă formulă literară, nu numai conținutul principal al cărții menționate, dar reflecta problematica majoră abordată și tratată de George Maior în întreaga sa operă economică, problematică pe care, în fond, o întîlnim frecvent prezentată în literatura noastră social-economică începînd cu epoca modernă și la cercetarea căreia și-au adus contribuția de preț oameni de seamă ai poporului nostru ca N. Bălcescu, George Barițiu, M. Kogălniceanu, Ion Ionescu de la Brad, Ion Ghica, Dionisie Pop Marțian, Ioan Roman, P. S. Aurelian, ca să nu amintesc decît pe cîțiva dintre cei mai cunoscuți. George Maior reia și el problema și încearcă în tratarea ei să-i definească conținutul concret și să arate perspectivele unei dezvoltări pe calea progresului continuu, în funcție de condițiile istorice ale momentului în care el a trăit și de pe poziții caracteristice atît față de înaintași, cît mai ales față de contemporanii săi.

Pentru George Maior epoca sa este epoca marilor prefaceri, în toate domeniile vieții sociale, prefaceri rezultate din uriașa dezvoltare a forțelor de producție. „Timpul nostru cu sclavul său, **aburul**, a produs pe toate tărîmurile vieții publice și private una din revoluțiunile cele mai mari ce a văzut vreodată omenirea. Întreaga viață socială, politică, și economică azi este schimbată în contrariul din ceea ce era cu 50 de ani în urmă. **Mobilitatea și progresul în toate** iată semnul caracteristic al timpului modern, atît în comerciu, cît și în industrie și în agricultură". Această epocă de profunde transformări a cunoscut-o și țara noastră. Progresul acesta în concepția sa este însă relativ. „Totuși — se arată în continuare — nimeni nu va putea afirma, că «el ar fi făcut totul» și n-ar mai fi nimic de îndreptat și de făcut din nou, din contră, multe cestiuni vitale ale lui au fost neglijate aproape cu totul, și pe lîngă acestea, se ivesc zilnic noi cerințe și necesități pe care el încă trebuie să le preîntîmpine". Dintre contemporanii săi, este, poate, cel mai însemnat economist român care a cercetat cu o perspicacitate rară aceste „cestiuni vitale" ale poporului român, „cerințele și necesitățile" noi cu care era confruntat în condițiile de atunci.

Critic pătrunzător al stărilor de fapt din viața economică a României din acel timp, George Maior a văzut, ca și alții, *înapoierea economică* în care se afla poporul român, în special românii din Transilvania în epoca de după dualism. Mai mult ca mulți alții din epocă, el a sesizat însă cauzele acestei înapoieri în menținerea în economia țării a rămășițelor feudale, în racilele noului sistem economic — capitalismul.

Ca și mulți alți economiști transilvăneni de pe vremea sa, George Maior a descris bogățiile mari ale solului și subsolului Transilvaniei, lărgind prin aceasta orizontul cunoașterii poporului român asupra propriilor lui posibilități materiale de ridicare și ieșire din înapoierea economică în care se afla.

El a vorbit de fertilitatea solului, de imensele rezerve de materii prime industriale, de marele potențial energetic al rîurilor noastre, și mai ales, el a vorbit de hărnicia și capacitatea creatoare a poporului, român. Împotriva opiniilor curente, provenite din rîndurile burgheziei străine, George Maior susținea cu deplin temei posibilitățile mari care le au românii în domeniul industrial. „Pe lîngă o industrie de casă foarte bogată și variată — scria el —, a cărei producțiuni rivalizează cu aceea a popoarelor celor mai culte și industriale, n-avem decît să intrăm în ori și care fabrică și întreprindere industrială de la noi, și vom vedea îndată, că majoritatea uvrierilor sînt români și ei sînt mai tenaci și mai iscusiți totodată, căci se inițiază mai curînd în operațiunile și serviciile ce li se cer, și tot ei dovedesc mai multă tenacitate și perseverență".

S-A NĂSCUT în 1855 la Șercaia — Făgăraș. Și-a început studiile superioare la Universitatea din București unde a urmat, se pare, puțin timp, cursurile de filozofie și istorie din cadrul Facultății de litere. Beneficiind de o bursă pleacă în Germania ca să studieze agronomia la Institutul agronomic al Universității din Halle și la Școala superioară de agronomie din Berlin. La Halle, pe baza unei teze despre creșterea oii țigăi în România, obține titlul științific de doctor.

În 1887 este numit profesor la Seminarul Veniamin din Iași. În anul următor se stabilește definitiv la București, unde este numit profesor de agronomie la Seminarul Nifon și de agronomie comparată la Școala superioară de agricultură de la Herestrău.

Moare în 1927 la București.

● „Sporirea avuției poporului nostru"

La George Maior întîlnim numeroase puncte comune cu contemporanii săi în privința căilor și mijloacelor de folosire a acestor posibilități. Ceea ce îl distinge de aceștia este deosebitul simț realist. El sublinia că procesul de dezvoltare a marii industrii este strîns legat de dezvoltarea cooperației și a manufacturii. „Pretutindeni — scria el — industria mare de fabrică s-a dezvoltat cu deosebire din industria mică de casă, perfecționîndu-se". Iar în alt loc citim : „Apoi pretutindenea industria mică de casă, prin specializare și concentrare, a ajuns la producțiunea în masă și la fabricațiunea în mare". Dar el a mai sesizat un fapt pe cît de real, pe atît de interesant și anume că procesul de creare a unei industrii de fabrică, prin specializarea și concentrarea micii industrii este realizat de regulă de negustori. El scria : „Pe lîngă producătorul în mic, particular, pășește negustorul, comisionarul, care cumpără marfa pe jumătate gata, o sortează și o alege pe calități, îi dă fasonul sau lustrul necesar după gustul și cerința pieței și a mușteriilor. Unul singur ocupă sute și mii de brațe, care rămîn pe la casele lor și muncesc uneori materia dată de patron și cu uneltele lui, alteori dînsul le dă numai ceva arvună înainte pentru hrană, dar le cumpără produsul, îl formează și desface dînsul în mare, cu ridicata, ori în mic pe la detailiști".

Pentru el, problema dezvoltării industriei în Transilvania, era o necesitate obiectivă. Și alții în vremea lui George Maior o văzuse aidoma (George Barițiu, Ioan Roman etc.). Argumentul principal folosit de el, era că posibilitățile de dezvoltare a agriculturii oricît de folosite ar fi fost ele, aveau limite firești, condiționate atît de imposibilitatea întinderii suprafețelor pe pămînt cultivat, cît și de înmulțirea populației.

PE CÎT DE PERSPICACE a fost George Maior în analiza fenomenelor economice din vremea sa, pe atît de neputincios s-a dovedit atunci cînd a încercat să recomande soluții și pe plan social general în vederea realizării propriilor sale propuneri cu caracter strict economic. El și-a dat seama, desigur, că de la cercurile guvernamentale dominante nu poate spera nici un sprijin de aceea nici nu l-a solicitat. Față de burghezia română existentă el manifesta, spre deosebire de alți compatrioți de-ai săi, un scepticism declarat, mai ales, că după aprecierile lui forța ei economică și numerică era destul de mică. Către țărănime și pătura subțire de muncitori industriali trebuia să se acționeze — după părerea sa — pentru ridicarea lor din înapoiere, dar nu le considera nicidecum acea forță socială menită să înceapă schimbarea dorită de el. În aceste condiții, privirile lui s-au îndreptat, acolo unde se îndreptau mai toți reprezentanții școlii economice românești din Transilvania, adică spre intelectualitatea democrată românească (învățători, preoți, agronomi, tehnicieni etc. etc.). Nu s-a entuziasmat, este adevărat, prea mult de ea și nici nu a folosit apologetica acestei intelectualități, așa cum în mod destul de frecvent o întîlnim la alții. Uneori, i-a depistat surprinzător de exact limitele și slăbiciunile : „Spiritul de jertfă și de altruism a cam dispărut de la învățătorii și preoții noștri și în locul apostolatului ese la iveală destul de des omul de afaceri și cămătarul". — Dar dincolo de aceste limite și slăbiciuni, George Maior s-a adresat ei, s-a sprijinit pe ea, a crezut în ea.

dr. Gh. DOBRE

(Fragment dintr-o monografie în pregătire despre **Opera economică a lui George Maior**).

ELEMENTE DE NORMARE A MUNCII

(*Urmare din pag. 10—11*)

portanță crescîndă dobîndesc procedeele de măsurare a muncii prin sinteză — **timpi predeterminați** (normative de timp)[2].

Faptul își găsește rațiunea în simplificarea procesului de determinare a timpilor normați (alocați), care îi face mai exacți, mai omogeni și se realizează cu cheltuieli mai mici, ca și în posibilitatea stabilirii lor apriori executării operației, doar pe baza cunoașterii modului operatoriu, ceea ce permite o repartizare mai echilibrată a sarcinilor între membrii formației de lucru, prevederea cu mai mare certitudine a necesarului de forță de muncă, de utilaje și materiale și, în consecință, o planificare operativă mai riguroasă.

O dată cu avantajele menționate, ar fi greșit să ne scape atenției limitele cîmpului de aplicare a timpilor predeterminați. Ele sînt impuse — în cazul timpilor elementari — de faptul că nu se pot folosi decît dacă elementele operației studiate prezintă caracteristici identice în toate privințele cu elementele a căror valoare figurează în cataloagele de timpi, iar — în cazul standardelor de timp pe mișcări (a stemelor) — de incompatibilitate a aplicării lor la operațiile manuale, care nu au un caracter înalt repetitiv, a căror durată a ciclului este foarte mare și la cele în care mișcările sînt influențate de caracteristicile muncii (spre exemplu, întinderea unui strat de vopsea pe o suprafață absorbantă) etc. Limitele cîmpului de aplicare a timpilor predeterminați fac necesară stabilirea timpilor normați (alocați) pentru numeroase operații de muncă cu ajutorul timpilor analitici.

Evident, elementele ce țin de tehnicile și procedeele științifice folosite în practica normării muncii în țările capitaliste dezvoltate este necesar să fie cunoscute ; ele pot fi valorificate prin adaptarea și dezvoltarea lor în funcție de particularitățile economiei noastre, determinate de natura socialistă a relațiilor de producție.

---

[2]) **Timpii predeterminați** sînt valori normate de timp, sub formă de barem (corespunzătoare fiecărui element de operație bine definit) provenite din studii cronometrice anterioare, care, grupați în tabele, permit reconstituirea prin sinteză a noi timpi alocați fără a mai recurge la cronometraj. După gradul de descompunere a unei operații de muncă în elementele sale constitutive, se disting două grupe de timpi predeterminați : **macroscopici** — caracterizați prin efectuarea analizei pe fracțiune măsurabilă a unei operații, fracțiune formată dintr-o suită de mișcări și căreia îi corespunde un **timp elementar direct utilizabil** — și **microscopici** — care, datorită descompunerii mai adînci a operației, permite analizarea mișcării executantului în cele mai mici detalii (partea elementară a operației identificate sintetizată și cifrată într-un tabel de standarde de timp pe mișcări este numită **stemă**). Timpii elementari formează partea constitutivă a **„metodei timpilor elementari"**, iar stemele — partea constitutivă a **„metodei timpilor predeterminați"** (vezi **J. T. Lehmann** : La mesure des temps alloués, Librairie Universitaire, Louvain, Paris, 1965, pag. 11, 191.

JURIDICE — Desființarea arbitrajelor departamentale

(*Urmare din pag. 10*)

dețean. Subordonarea administrativă și funcțională a acestor organisme față de ministerul sau forul central în cadrul căruia ele funcționează nu asigură obiectivitatea necesară în soluționarea litigiilor.

De multe ori, hotărîrile luate de arbitrajele departamentale sînt dictate nu de rațiunea unei soluționări echitabile a cazurilor prezentate la judecată, ci de interesul anumitor factori din conducerea organelor centrale, cărora le sînt subordonate organele de arbitraj respective, în a raporta realizarea anumitor indicatori. Exemplele sînt numeroase. Printr-un sondaj am găsit cazuri cînd, chiar în conținutul hotărîrilor luate, se semnalează intervenția forului tutelar.

Ținînd seama de mulțimea deficiențelor constatate în activitatea arbitrajelor departamentale, ca și de perfecționările preconizate a se face în sistemul nostru economic, ni se pare oportună desființarea acestor organe, iar actualele lor atribuții să fie preluate, după un prealabil studiu, de oficiile juridice din ministere și organele de arbitraj teritorial.

Popa BENONE
director adjunct

Militaru MARIN
șef serv. plan
Banca Națională
sucursala județeană Argeș

COORDONAREA PLANURILOR DE DEZVOLTARE A ECONOMIEI NAȚIONALE, formă principală a colaborării între țările membre ale C.A.E.R

Sterian GHEORGHIU

secretar al Comisiei Guvernamentale de Colaborare și Cooperare Economică și Tehnică

PRACTICA COLABORĂRII economice între țările socialiste membre ale Consiliului de Ajutor Economic Reciproc a statornicit, ca formă principală a înfăptuirii diviziunii internaționale socialiste a muncii și a dezvoltării legăturilor economice între aceste țări, coordonarea planurilor pe baza înțelegerilor bilaterale și multilaterale. Această formă complexă de colaborare s-a cristalizat și consacrat ca atare odată cu lărgirea și intensificarea relațiilor economice, cu diversificarea formelor concrete ale acestora, începînd din perioada cînd s-au pus de acord, de către țările membre ale C.A.E.R., principalii indicatori privind dezvoltarea unor ramuri de producție, cu elaborarea planurilor economice pentru anii 1960—1965 și îndeosebi pentru perioada 1966—1970.

Experiența pozitivă acumulată în perioadele amintite confirmă importanța și rolul atribuite acestei forme de colaborare și îndreptățește preocuparea ca perfecționarea activității de coordonare a planurilor de dezvoltare a economiilor naționale să constituie condiția primordială a procesului de adîncire continuă și diversificare a relațiilor economice dintre țările socialiste membre ale C.A.E.R.

Însemnătatea coordonării planurilor decurge din influența pe care această activitate o poate avea pentru precizarea și cuprinderea de către fiecare țară în planul său național a obiectivelor și legăturilor economice cu celelalte țări socialiste, atît pentru etape imediate cît mai ales pentru o perioadă de perspectivă. O atare însemnătate și influență derivă din faptul că activitatea de coordonare a planurilor are ca obiectiv îmbinarea specializării internaționale a producției cu dezvoltarea complexă, multilaterală a economiei fiecăreia dintre țările socialiste, lichidarea diferențelor formate în cursul istoriei între nivelurile lor economice, în primul rînd prin industrializarea țărilor cu nivel relativ scăzut de dezvoltare economică, creșterea rapidă a producției materiale în fiecare țară și în întregul sistem mondial socialist.

Considerăm de aceea că funcția fundamentală a coordonării trebuie să o constituie mijlocirea intensificării cooperării economice între țări, care permite să se țină seama de domeniile apreciate de țările respective ca esențiale pentru dezvoltarea lor economică. În această conexiune, coordonarea planurilor poate contribui la abordarea celor mai variate probleme ale legăturilor dintre complexele economice naționale și poate deveni un instrument eficient al dinamizării relațiilor economice externe, căpătînd un sens economic concret și tinzînd în mod continuu spre promovarea de forme de cooperare economică internațională, bazate pe respectarea suveranității și egalității în drepturi, neamestecului în treburile interne, avantajului reciproc și a întrajutorării tovărășești. După cum a arătat tovarășul Nicolae Ceaușescu, la Conferința Națională a P.C.R. din decembrie 1967, *„colaborarea și cooperarea internațională trebuie să servească intereselor tuturor părților, să contribuie la crearea unei mai mari stabilități în relațiile economice, să permită o accentuare a specializării în producție și desfacere, să faciliteze planificarea economică de perspectivă"*.

Actualmente cooperarea economică și tehnico-științifică cunoaște pe plan internațional o evoluție rapidă, cu o pondere din ce în ce mai mare în sistemul de relații economice dintre țări. Acest fenomen economic își are explicația nu în factori de ordin subiectiv sau conjunctural, ci în procese obiective, constante, rezultate din dezvoltarea economiilor naționale în condițiile revoluției tehnico-științifice contemporane.

Țările socialiste dispun de cele mai favorabile condiții pentru ca în relațiile dintre ele cooperarea economică și tehnico-științifică să capete o largă extindere. Socialismul înlătură contradicțiile antagoniste dintre interesele naționale și cele internaționale, oferă o bază trainică pentru strînsa unitate și îmbinarea armonioasă a acestor interese. Statornicirea și dezvoltarea proprietății socialiste asupra mijloacelor de producție în toate țările sistemului mondial socialist asigură terenul cel mai propice pentru dezvoltarea cooperării economice între țări în condițiile respectării certe și de durată a avantajului reciproc.

CONSOLIDAREA ȘI DIVERSIFICAREA pe bază de plan a economiilor naționale ale țărilor socialiste garantează continuitatea procesului și acțiunilor de cooperare economică, asigurînd totodată posibilitatea alegerii variantelor optime în cadrul cunoașterii și al orientării de către fiecare țară a dezvoltării pe perioade lungi a relațiilor sale economice externe. În aceste condiții, coordonarea planurilor este destinată să promoveze acele premise obiective pentru ca cooperarea economică să devină mijlocul prin care să se asigure — alături de intensificarea mobilizării resurselor interne — interesele specifice ale tuturor țărilor pentru dezvoltarea forțelor lor de producție, diversificarea structurii ramurilor de bază ale producției materiale și orientarea industriei spre dezvoltarea ramurilor noi, moderne, decisive pentru progresul întregii economii.

Pentru etapa actuală de dezvoltare a țărilor membre ale C.A.E.R., coordonarea planurilor constituie o necesitate obiectivă, definindu-se ca principala cale pentru cunoașterea și determinarea de către fiecare țară în parte a soluțiilor posibile și a mijloacelor previzibile de participare la cooperarea economică internațională. De aceea coordonarea planurilor se cere a fi considerată — și este indicat să devină progresiv — un sistem de analize succesive a variantelor de colaborare și cooperare economică, formulate treptat de țări, în vederea găsirii unor modalități raționale, eficiente și reciproc avantajoase pentru extinderea relațiilor în toate domeniile care interesează dezvoltarea lor economică.

În conformitate așadar cu însăși esența obiectivă a coordonării planurilor, obiectul acestei activități îl reprezintă prospectarea multilaterală de către țări a posibilităților suplimentare de satisfacere reciprocă, prin mijlocirea legăturilor economice externe, a obiectivelor de dezvoltare stabilite de fiecare țară în concordanță cu realitățile economiei sale și cu interesele ei naționale.

În baza acestor considerente se poate afirma că perfecționarea activității de coordonare a planurilor va implica în viitor lărgirea posibilităților pentru formularea de către țări a problemelor care interesează dezvoltarea colaborării și cooperării și a căror coordonare împreună cu alte țări se încadrează în obiectivele și proiectele lor de dezvoltare economică în perspectivă — mai apropiată sau mai îndelungată. Problemele propuse pentru coordonare vor putea fi examinate, ca și pînă în prezent, în cadrul unor consultații bilaterale de organele centrale de planificare respective sau pe o bază multilaterală. Experiența confirmă faptul că analizele bilaterale sînt mai concrete și mai operative, permițînd soluționarea unor propuneri importante de colaborare economică și tehnică privind cooperarea în producție, specializarea, cercetarea științifică, livrările reciproce de mărfuri, transporturile etc.

În prezent între țările membre ale C.A.E.R. se desfășoară, pe baze bilaterale și multilaterale, coordonarea planurilor pe perioada 1971—1975. Programul de coordonare convenit unanim de reprezentanții organelor competente din țările respective constituie, după părerea noastră, un cadru corespunzător pentru asigurarea relevării unor soluții convenabile de perfecționare a relațiilor economice dintre țări în acele probleme care decurg din cerințele și opțiunile necesare pentru dezvoltarea lor economică și a căror rezolvare prezintă interes și avantaj reciproc. În acest cadru, problemele de colaborare economică, evidențiate de către țări, se examinează, în mod complex, îndeosebi din punct de vedere al extinderii cooperării economice și industriale, al specializării în producția unor produse, colaborării în construcția unor obiective care prezintă interes reciproc, al colaborării și cooperării în efectuarea de prospecțiuni geologice, coordonării cercetărilor tehnico-științifice de importanță deosebită, precizării volumelor și condițiilor livrărilor reciproce de mărfuri și schimburilor de produse, al coordonării volumelor și modalităților de transport, precum și al altor aspecte sau considerente de colaborare economică, tehnică și științifică.

Fiind, prin definiție, un proces premergător definitivăriii de către fiecare țară a planului său economic, coordonarea planurilor se cere să corespundă necesității de cunoaștere și aprofundare din timp a posibilităților de cooperare, a direcțiilor și obiectivelor acestor posibilități, astfel încît ele să poată fi luate în considerare de țări ca factori potențiali în construcția variantelor lor de plan. Constituind, așadar, în cea mai mare parte, obiect al etapelor inițiale ale activității de elaborare de către fiecare țară a planului propriu de dezvoltare, acțiunile de coordonare trebuie concepute și organizate într-o varietate relativ amplă de modalități care să furnizeze, în mod diferențiat, țărilor respective elementele prospective necesare proiectării, pe baza studiilor proprii de prognoză, a evoluției viitoare a economiei lor naționale, precizării diferitelor variante de dezvoltare a ansamblului sau structurii unor ramuri, a unor domenii sau sectoare economice.

Într-un atare context, fără îndoială că poate apărea oportună și posibilă extinderea coordonării asupra unor probleme de colaborare rezultate din programele previzionale ale țărilor pe o perioadă mai îndelungată. O atare extindere ar putea avea loc în legătură cu acele domenii economice ale programelor de perspectivă pentru care, bineînțeles, problemele ar fi elaborate de către țări într-o formă care să permită delimitarea concretă și adîncirea lor. În acest cadru ar putea fi luate în considerare unele probleme legate de proiecte economice de mai mare amploare a căror realizare depășește perioada unui plan cincinal. Realitatea demonstrează că examinarea în cursul coordonării planurilor a unor domenii, probleme sau acțiuni reieșite din programele sau prognozele de perspectivă elaborate de țări poate prezenta un interes real întrucît aceasta ar face posibilă evidențierea căilor și mijloacelor de cooperare pentru obiective economice, care nu pot fi luate deocamdată în considerare întrucît valoarea lor depășește posibilitățile economice și tehnice ale unei singure țări.

CONSIDERENTELE FORMULATE conduc la concluzia că direcțiile perfecționării viitoare a coordonării planurilor se cer a fi alese și orientate pornind de la necesitatea obiectivă a întăririi conceptului de plan economic național, a ridicării rolului acestuia în conducerea procesului reproducției socialiste în fiecare țară.

Aceste condiții fundamentale cer ca în activitatea de coordonare a planurilor să se evite orientarea acțiunilor pornind de la premise care izvorăsc din concepția, infirmată de viață, cu privire la dezvoltarea țărilor pe baza unui plan unic. Se poate considera că orice tendință de folosire a coordonării în asemenea direcții care ar conduce la „unificarea metodelor de planificare și conducere a economiilor naționale", la „stabilirea în comun a direcțiilor de dezvoltare economică a țărilor, pentru obținerea în primul rînd a unei optimizări a dezvoltării pe ansamblul țărilor" sau la „elaborarea de planuri comune pentru dezvoltarea unor ramuri sau subramuri ale industriei și agriculturii" etc. ar schimba caracterul real al acestei activități și ar micșora simțitor posibilitățile și eficiența acesteia.

Planul economic constituie actul de voință al unei națiuni, atributul esențial al suveranității naționale și reprezintă prin aceasta o realitate primordială și independentă de activitatea de coordonare a planurilor. Din aceasta decurge în mod obiectiv faptul că planificarea economiei naționale în fiecare țară determină conținutul coordonării planurilor, direcțiile acesteia fiind total dependente de obiectivele planului național. Aceasta, întrucît relațiile economice ale unei țări, inclusiv acelea derivate din coordonarea planurilor, sînt determinate de condițiile economiei sale și de necesitățile de echilibru ale planului propriu, echilibru care are, desigur, în vedere multiplele legături posibile și necesare de colaborare și cooperare economică, tehnică și științifică.

Parte integrantă a activității care precede alegerea opțiunilor și fixarea obiectivelor dezvoltării, coordonarea planurilor constituie pentru fiecare țară unul din instrumentele procesului de pregătire a deciziilor, care nu se poate substitui deciziei ca atare. Alegerea opțiunilor și obiectivelor planului de dezvoltare economică și socială în fiecare țară constituie un atribut suveran al fiecărui partid, al fiecărui stat socialist. Este absolut necesar, de aceea, ca perfecționarea în continuare a coordonării planurilor să fie astfel orientată încît amplificarea acțiunilor de coordonare — fără îndoială oportună și posibilă — să nu conducă la o restrîngere a libertății de decizie pe plan național în problemele dezvoltării fiecărei țări. Dimpotrivă, ținînd seama de faptul că planificarea este un atribut central, inalienabil, al suveranității de stat, prin care se stabilesc direcțiile și ritmul de dezvoltare a economiei naționale, proporțiile ei fundamentale, măsurile pentru ridicarea nivelului de trai al poporului etc., conducerea conștientă a întregii activități economice nu este posibilă fără ca partidul și organele de stat din fiecare țară să dispună efectiv și integral de toate mijloacele îndeplinirii atribuțiilor ce le revin, de toate pîrghiile de conducere a vieții economice și sociale.

În legătură cu cele arătate, merită subliniat faptul că însuși programul pentru coordonarea planurilor pe perioada 1971—1975 a fost convenit tocmai ca un cadru larg de condiții și posibilități destinate relevării de soluții convenabile de colaborare, decurgînd din planurile de dezvoltare proprii ale țărilor și prezentînd interes reciproc. Problemele abordate pe baza acestui program se referă la un număr mare de domenii ale extinderii colaborării economice, acțiunile de coordonare fiind orientate cu precădere pe examinarea aspectelor esențiale ale dezvoltării colaborării și cooperării economice dintre țările participante.

O PROBLEMĂ ESENȚIALĂ a coordonării planurilor o constituie determinarea domeniilor prioritare de analiză. În general se poate considera că aceste domenii prioritare sînt cele aparținînd ramurilor producției materiale și îndeosebi, ramurilor industriale. De aceea orientarea cu precădere a acțiunilor de cordonare a planurilor spre principalele domenii ale industriei poate contribui la perfecționarea dezvoltării industriei fiecărei țări, la accelerarea procesului de industrializare a țărilor care au pornit de la un nivel mai scăzut de dezvoltare economică. O atare orientare apare deplin justificată știut fiind faptul că industria deține un aport hotărîtor în dotarea tehnică a economiei și că diversificarea în continuare a producției industriale face posibilă și necesară dezvoltarea multilaterală a cooperării în cele mai variate forme reciproc avantajoase.

Pornind de la aceste premise se poate considera că între principalele obiective ale coordonării viitoare a planurilor este oportun să se aibă în vedere orientarea acesteia spre acele acțiuni care creează cele mai favorabile condiții pentru lărgirea și asigurarea bazei de materii prime și a bazei energetice, accelerarea dezvoltării unor industrii moderne, organizarea fabricării unor produse și utilaje care condiționează continuitatea producției, folosirea reciprocă a capacităților de producție prevăzute ca disponibile, extinderea schimburilor de produse ale metalurgiei feroase și neferoase, ale industriei chimice și industriei ușoare, lărgirea livrărilor reciproce de produse ale construcțiilor de mașini.

O serie de probleme din domeniile enunțate au fost abordate de țările membre C.A.E.R. în discuțiile bilaterale și multilaterale, în prezent examinîndu-se posibilitățile de a reliefa în continuare cele mai raționale și reciproc acceptabile căi de rezolvare. Un rol important în cadrul problemelor abordate este atribuit problemelor legate de colaborarea și cooperarea pentru soluționarea necesităților crescînde de combustibil și energie electrică (dezvoltarea sistemelor interconectate, colaborarea în dezvoltarea producției

(Continuare în pag. 18)

ȘANTIER ȘTIINȚIFIC

Conf. univ. dr. IVANCIU NICOLAE-VĂLEANU,

Șeful Catedrei de istoria doctrinelor economice de la Academia de Științe economice – București

— Faceți parte din generația nouă, formată după 23 August; cînd și cu ce v-ați început cercetarea științifică?

— Am avut încercări de cercetare științifică încă din anii studenției. Prima încercare serioasă a forțelor — mărturisesc, nu fără îndoieli, deznădejdi și chiar deziluzii — a constituit-o elaborarea dizertației pe o temă care m-a preocupat și, pot spune, m-a pasionat: confruntarea între gîndirea economică marxistă și cea nemarxistă. Acestei teme i-am consacrat și mai tîrziu cîteva studii, legate atît de confruntarea pe plan mondial, cît și în țara noastră. Am strîns, printre picături, de-a lungul a 12 ani, un bogat material pe care sper să-l valorific într-o lucrare — conturată deja — intitulată: „Revoluția săvîrșită de K. Marx și Fr. Engels în economia politică".

— Cu cîțiva ani în urmă apăreați frecvent în publicistică cu articole și studii pe probleme ale capitalismului contemporan și ale teoriei economice burgheze. Într-un timp se părea că ați abandonat acest domeniu...

— Nu, nu l-am abandonat! Dovadă că mai scriu cîte ceva din cînd în cînd chiar în revista dv. Dar absența relativă și temporară a fost și este dictată de nevoia concentrării eforturilor spre importantul domeniu al gîndirii economice românești. M-au atras problemele capitalismului monopolist de stat, studierea mecanismului său de funcționare, fenomenele noi, uneori destul de curioase la prima vedere... Am legat aceste investigații de cercetarea schimbărilor survenite în teoria economică burgheză contemporană, în ansamblu și pe aspecte majore. „Capitalismul monopolist de stat și restructurări în metodologia economiei-politice burgheze contemporane", publicat în culegerea „Capitalismul contemporan și teoria economică" este valorificarea parțială a unui studiu amplu pe tema amintită. La fel, comunicarea „Capitalismul monopolist de stat și teoria economică". O altă comunicare, „Teoria ciclurilor industriale a lui R. F. Harrod", ținută la o conferință a economiștilor marxiști la Berlin și publicată în mai multe limbi, cîteva articole despre teoriile „creșterii economice", despre structura de clasă în capitalismul contemporan și teoria economică, articolul „Keynesismul rejudecat de adepții săi" ș.a. Nu mi-au scăpat din vedere nici probleme ale revoluției tehnico-științifice contemporane și teoria economică burgheză. Am scris și publicat despre teorii ale „societății industriale", ale „convergenței sistemelor sociale" etc.

„...nevoia concentrării eforturilor spre importantul domeniu al gîndirii economice românești".

— Aminteați de o „retragere" temporară în domeniul istoriei gîndirii economice din țara noastră...

— Da! Nu știu cîți ani va dura acest tempus fiindcă sarcina de rezolvat pare a fi un sac fără fund. Este o îndatorire patriotică să ne scriem într-o concepție și viziune nouă, o istorie a gîndirii economice din România. *Precedente nu avem, terenu-i puțin desțelenit. Am simțit și simțim nevoia unor elucidări în legătură cu o metodologie adecvată domeniului nostru special. Am vorbit despre aceasta cu diverse prilejuri și am scris în revista „Lupta de clasă", în culegerea „Din gîndirea economică progresistă românească", apărută sub îndrumarea mea.*

— Studenților ce le oferiți?

— După manualul de Istoria doctrinelor economice, apărut acum cinci ani, am lucrat cu colegii mei de catedră la un nou manual pe care-l trimitem în curînd la editură. Am elaborat totodată și cursul personal, pe baza căruia îmi țin prelegerile în fața studenților. Le vom oferi studenților și antologii de texte: un volum din gîndirea economică românească, la care lucrez, altul din gîndirea economică burgheză contemporană în proiect.

— Proiecte?

— La vîrsta mea se fac proiecte mari! Să delimităm dorințele de proiectele realiste. Trudesc la realizarea unui proiect: „Schiță a gîndirii economice din România", pe care sper s-o depun la editură o dată cu colțul ierbii. În perspectiva apropiată vreau să pun la punct, cu cîțiva colaboratori, volumul II de studii din gîndirea economică românească.

Îmi mai doresc să contribui activ și eficient la realizarea a două lucrări importante pentru cultura românească — „Istoria gîndirii economice din România" vol. II al „Tratatului de economie" și „Istoria științei românești" din ale căror comitete de coordonare fac parte. Să realizăm o coordonare reală a forțelor de specialitate, pentru rezolvarea acestor lucrări și mai doresc ceva ce-și dorea și C. Mille: criticii întîi să citească scrierile și apoi...

„PRODUCĂTORI" ȘI „CONSUMATORI" DE ȘTIINȚĂ ECONOMICĂ

PROBLEMA la care ne referim în acest articol se include în sfera raportului dintre **producția de știință** și **consumatorii** săi. Într-o formă sau alta ea există în toate domeniile de creație științifică, de fiecare dată cu particularități bine determinate. Comună este însă peste tot problema asimilării noului, care cere totdeauna reviziuirea metodică a cunoștințelor de care dispune „consumatorul". Și acest lucru este necesar nu numai pentru simpla **înțelegere** a unor inovații sau creații noi în știință și chiar nu numai pentru **aplicarea** lor. Adaptarea și, implicit, îmbogățirea cunoștințelor în acord cu **noul** sînt impuse și de necesitatea formulării corecte a **comenzii** față de producția științifică.

Astfel se pune problema și din punctul de vedere al producției științifice în domeniul economiei: necesitatea formulării corecte a unor comenzi presupune și o pregătire adecvată a „clientului" care poate să fie economistul unei întreprinderi, direcții generale sau al unui minister. Tratînd problema din punctul de vedere al „producției" și „consumului" de modele **macroeconomice**, teoretic sau statistic concretizate, atragem **atenția** asupra complexității problemei, asupra dilemei teoriei. Și anume nu „pur și simplu", **ci în primul rînd**, pentru a arăta cît se poate mai clar **ce și cît poate analiza economică în acest domeniu.** Dilemele de care vom vorbi sînt legate de problemele din această sferă, dar din păcate **sînt obiectiv** date și nu provin din ignoranța noastră. Cu atît mai important este să le cunoaștem și să le înțelegem.

• *Știința economică și practicianul*

NU A FOST SCRISĂ pînă acum o istorie a științei (sau diverselor științe) economice din punctul de vedere al efectelor practice pe care le-au avut descoperirile sale, dar un lucru poate fi spus cu certitudine, și anume, că în ultimele cîteva decenii a intervenit în această privință o schimbare radicală.

„Cotitura" este marcată de felul diferit de pregătire care este cerut celor ce aplică rezultatele științei.

Desigur, în trecut ca și astăzi aplicarea nu a fost nemijlocită ca în cazul raportului dintre tehnică și științele naturii. Aici înșiși agenții procesului economic trebuie să „absoarbă" știința care se referă la ei (sau acele părți care îi privesc), pentru ca apoi s-o aplice prin însăși activitatea lor (activitate la care această știință se referă). În schimb felul acestor cunoștințe s-a schimbat considerabil. În trecut, un număr de cunoștințe organizate într-un sistem deductiv, ilustrate și sistematic reîmprospătate cu evidență empirică, descriptivă sau statistică a stat la temelia cunoștințelor celor ce acționau în interiorul economiei prin decizii. Aceste cunoștințe trebuiau să dea formă și direcție hotărîrilor, care nici atunci și nici astăzi nu puteau să nu reflecte intuiția (sau lipsa de intuiție) a agentului economic. **Comenzile** pentru știință urmăreau, desigur, favorizarea unor cercetări de acest tip: monografii, statistici etc. Este de la sine înțeles, că încă în această fază, consumatorii trebuiau să știe ceva despre felul în care se produc asemenea informații. Cunoștințele acestea se complicau treptat-treptat. O simplă statistică enunțiativă încă nu a reclamat o pregătire specială; deja indicii presupuneau o oarecare inițiere în metodele construcției lor, deși fără adîncire. Informații cantitative mai complicate, cum ar fi coeficienți de corelație și întregul sistem de indicatori de care sînt legați (coeficienți de regresie, eroare standard etc.) reclamă fără discuție o pregătire ceva mai înaltă din partea acelora care vor să le folosească. Nemaivorbind de gradul și felul special de instruire pe care-l presupune chiar și numai simpla lectură a unui tablou input-output.

Evoluția pe care am schițat-o vădește „acumulări cantitative" treptate, determinînd la un moment dat o schimbare calitativă fundamentală în momentul în care ajungem la folosirea unor modele complexe: aici nu se mai pune problema **înțelegerii** a ceea ce a făcut economistul de cercetare, ci apare necesitatea formulării unor **comenzi precise.** Aceste comenzi puteau să aibă **rost** în trecut și fără cunoașterea modului de „fabricare" a răspunsului. Astăzi însăși **întrebarea** pusă economistului poate fi lipsită de sens fără cunoașterea mecanismului de formulare a **răspunsului**; în special în cazul în care vorbim de modele matematice economice și mai cu seamă macroeconomice.

Cerințele față de munca de cercetare în sfera amintită se formulează adesea foarte greșit din cauza lipsei de claritate într-un șir de probleme. Credem că principalele greșeli de acest fel au următoarele cauze, pe care le vom analiza în cele ce urmează:

1) confuzia dintre **modelul** unui proces și **obiectivul** pe care-l urmărim construindu-l;

2) enunțarea simultană a două obiective, care în lumina structurii modelului sînt contradictorii. Deci neglijarea totală a **problemei consistenței** componentelor modelului;

3) utilizarea în „comenzi", în condițiile unor analize complicate de structuri, a unor noțiuni care corespund unor trepte inferioare de analiză;

4) confuzia frecventă dintre analize de structură și analize de trend;

5) lipsa de rigoare în considerarea factorului timp;

6) fetișizarea „problemei prețurilor" ca sursă a tuturor „relelor", respectiv a prețurilor „corecte" ca panacee pentru toate problemele economice.

Ne vom opri asupra unora dintre erorile înșirate menționînd că, deși aici ne ocupăm, în primul rînd, de domeniul macroeconomic, majoritatea problemelor abordate se pot reîntîlni și în sfera întreprinderii și chiar a unităților mai mici.

• *Criteriul și consistența modelului*

ÎN MOD CURENT deosebirile dintre componentele unui model macroeconomic nu sînt făcute suficient de riguros. Între obiectivul „de optimizat" și modelul de structură, distincția trebuie făcută în mod cît se poate de precis, ceea ce înseamnă înainte de toate să știm ce anume vrem să optimizăm. Două lucruri foarte importante trebuie înțelese în orice caz și anume că (a) **optimul** nu este pur și simplu implicat de model și că (b) criteriul său poate fi **relativ liber ales** după considerente economice. În primul caz vrem să spunem că nu există „un model optim" al unui proces sau al unei structuri. În căutarea unor astfel de „modele sînt acela pentru care conceptul acesta are un sens normativ. Modelele matematico-economice nu au un astfel de caracter; ele descriu în limbaj simbolic caracteristicile unui anumit tip de proces sau fenomen, relevînd trăsăturile sale stabile, chiar și pentru cazurile în care ele nu se desfășoară „optim" în raport cu un anumit deziderat. De exemplu, **un model al dezvoltării economiei naționale** — stabilește, printr-un sistem de ecuații, legătura dintre diverși factori (fonduri, forță de muncă etc.), activități și rezultatele lor (produs social, venit național, etc.).

Structura sistemului și valoarea unei părți din parametrii săi definesc acele caracteristici ale economiei naționale care sînt **date** — cel puțin între anumite limite de timp — și care sînt invariabile pentru orice soluție bună sau proastă. Și avem o mare posibilitate de alegere între asemenea soluții, deoarece un model macroeconomic trebuie să aibă prin definiție mai multe **variabile** decît **ecuații.** Sistemul ce constituie modelul economic nefiind unic determinat, mărimea optimă pe care o atribuim variabilelor sale trebuie stabilită după unele criterii **externe** modelului. Tot așa cum nu e de conceput un model optim, unic determinat, nu poate fi conceput nici un veșnic și unic criteriu pentru optim. Foarte multe astfel de criterii pot fi luate în considerare: maximum de acumulare, maximum de creștere a venitului național etc. Dar care este cel „adevărat" — pentru aceasta nu există un răspuns unic „scos din model".

Stabilirea criteriului rămîne desigur o sarcină inalienabilă a politicii economice. Dar alegerea criteriului de optim presupune **respectarea unor reguli de logică economică.** În primul rînd, nu pot exista în același timp pentru unul și același caz, unul și același model, mai multe criterii de optim. Dacă stabilim deodată două sau mai multe criterii, acestea sau (a) sînt o funcție una de alta, și ca atare toate sînt reductibile la unul; sau (b) se contrazic, și atunci nu mai pot funcționa simultan ca criterii ale aceluiași model.

• *Termenii modelării*

ORICÎT DE IMPORTANTE ar fi astfel de noțiuni agregate ca, de ex., „venit național", „produs social" etc., programarea economiei naționale nu poate fi făcută numai, sau, în primul rînd, în termenii lor. Noțiunile acestea exprimă sintetic rezultatele economiei naționale, dar același indicator, de aceeași mărime, pentru oricare din ele, poate însemna lucruri foarte diferite în structura economiei. De exemplu, un venit național de o oarecare mărime, poate avea semnificații multiple și contradictorii dacă îl retraducem în termeni de producție.

Bineînțeles, comenzile pentru modele economice se proiectează uneori **și în** termeni mai concreți și anume **ca volum de producție.** Aici trebuie ținut seama de două lucruri care rezultă din analiza atentă a oricărui model Leontief și anume (a) că două niveluri de producție pentru două ramuri pot să fie contradictorii în lumina legăturilor de interdependență și (b) că o cantitate dată dintr-un produs anumit poate însemna lucruri foarte diferite în epoci diferite, în măsura în care structura de interdependență a ramurilor economiei naționale este de un fel sau altul.

Pentru primul considerent am putea lua ca punct de plecare al exemplului un model Leontief: $(E-A)^{-1} Y = X$ unde vectorul Y constituie sarcinile de plan. Dacă însă sarcinile de plan se formulează prin vectorul X, atunci s-ar putea întîmpla ca unele elemente ale vectorului Y să fie negative, ceea ce este un nonsens. Cu puțină algebră elementară oricine poate verifica aceasta. Un simplu exercițiu de calcul de acest fel ar trebui să ne trezească o mie de gînduri asupra tuturor dilemelor în fața cărora stă cel care este chemat să formuleze obiectivele-criterii ale unui model. Și o concluzie foarte importantă: „consumatorii" producției științifice din această sferă — economiștii care lucrează în diferite verigi ale sistemului de conducere a economiei — trebuie în orice caz să cunoască aceste dificultăți.

T. SCHATTELES

FIȘE

■ I. Gomberg abordează în articolul **Nekotorîe voprosî teorii zarabotnoi platî pri soțializme** (Cîteva probleme ale teoriei salariului în socialism) din VOPROSÎ EKONOMIKI nr. 12/1968 o serie de aspecte teoretice ale salarizării în socialism.

Autorul combate părerea economiștilor S. G. Strumilin, A. G. Aganbeghian și a altora, care susțin că între salariu și valoare în socialism ar exista o legătură internă ce s-ar manifesta printr-o proporționalitate permanentă interdependentă. După părerea lui Gomberg, valoarea nou creată depinde de gradul de complexitate al muncii, iar rata supramuncii (în condițiile unei valori date) de mărimea salariului sau, altfel spus, de condițiile formării lui (considerîndu-se bineînțeles că toate condițiile tehnice și naturale sînt egale, iar valoarea individuală coincide cu cea socială). În această situație, nivelul salariului se stabilește diferit în fiecare sector de producție, în funcție de factori care se deosebesc de la ramură la ramură și de la o regiune economică la alta și, în consecință, după părerea autorului, nu se află în nici o legătură cu valoarea, care se bazează pe corelații cantitative stabile.

I. Gomberg nu este de acord nici cu economiștii care susțin că în mărimea salariului trebuie inclusă, pe lîngă munca concretă, și munca abstractă. El arată că această părere se bazează pe faptul că, pentru aplicarea principiului repartiției după muncă, diferitele munci concrete se măsoară prin reducerea muncii complexe la muncă simplă, adică a muncilor diferite din punct de vedere calitativ la muncă abstractă. Dar în acest scop, susține autorul, se folosesc coeficienții tarifari și, în consecință, participarea muncii abstracte în repartiția după muncă se manifestă automat încă în sfera producției.

■ **În Teorii burgheze din perioada interbelică cu privire la industrializarea României,** de Mihai Todosia (172 pag.), lucrare apărută în Analele științifice ale Universității „Al. I. Cuza" din Iași, autorul își propune înfățișarea obiectivă a faptelor și interpretarea lor justă din punct de vedere științific, materialist-dialectic, pornind de la nivelul de dezvoltare economică a țării noastre între cele două războaie mondiale. M. Todosia consideră că studiul teoriilor cu privire la **industrializarea** țării trebuie să fie precedat — ceea ce și realizează în cadrul lucrării — de analiza teoriilor cu privire la **caracterul** economiei românești. Autorul analizează caracterul istoric al conceptului de industrializare — așa cum apare în lucrările diferiților economiști români — și apreciază că însuși nivelul de dezvoltare a industriei într-o etapă dată — ca și poziția de clasă a economiștilor respectivi — explică anumite limite ale gîndirii economice din perioada studiată.

■ Deseori întreprinderi cu producții conexe și eventual chiar cu amplasări teritoriale apropiate nu cunosc posibilitățile reciproce de colaborare și cooperare. Pentru a contribui la soluționarea pozitivă a acestor deficiențe, dr. Bert Schroif, secretar general al Societății UGAL, propune în nr. 209/1968 al revistei LE COMMERCE MODERNE unele soluții. Dintre acestea menționăm o propunere privind editarea unui buletin trimestrial al colaborării și cooperării, care să cuprindă atît posibilitățile și necesitățile întreprinderii în materie de cooperare, cît și anumite acțiuni de cooperare realizate. Aceste buletine ar urma să fie multiplicate într-un tiraj redus, cu caracter intern, să fie predate centralei industriale sau direcției generale de resort, care să facă schimb cu o altă centrală sau direcție generală, care la rîndul ei primește din partea întreprinderilor în subordine asemenea buletine. După efectuarea schimbului, direcțiile generale urmează să difuzeze buletinele la întreprinderile din subordine, urmînd ca apoi cei interesați să stabilească între ei legături directe, bineînțeles cu eventualele avize de rigoare.

■ Michel Laudet, directorul Institutului de cercetări în domeniul informaticii și automatizării din Franța, abordează în articolul **Pas d'industrie d'avant-garde sans recherche et sans formation,** apărut în ultimul număr pe 1968 al revistei LE MONDE DIPLOMATIQUE, problema raportului dintre cercetarea științifică, formarea de specialiști și asigurarea dezvoltării unei industrii moderne.

Una din problemele asupra căreia se insistă mai mult se referă la pregătirea cadrelor specializate în informatică. Autorul clasifică aceste cadre astfel : în prima grupă intră toți acei care nu se pot dispensa în activitatea lor de serviciul calculatoarelor ; este vorba de oameni de știință, de cercetători în domeniul tehnicii, de conducători de întreprinderi ; formarea lor se asigură prin introducerea, în toate școlile inginerești și comerciale, a disciplinelor referitoare la informatică și aceas' › nu atît ca materii de specialitate, cît ca discipline de cultură generală ; în cea de-a doua grupă sînt cuprinși specialiștii în informatică ; aceștia pot fi împărțiți în două subgrupe : a) specialiști în utilizarea calculatoarelor și b) specialiști în construirea de calculatoare. După părerea autorului pregătirea specialiștilor din ultimele două subgrupe poate avea multe puncte comune deoarece colaborarea lor în practică este indispensabilă și tocmai prin această colaborare se poate asigura progresul informaticii pe de o parte și aportul ei la dezvoltarea economiei pe de altă parte.

TEHNO-ECONOMIA NUCLEARĂ

TEHNICA nucleară se află în prezent în acel stadiu în care dezvoltarea ei are loc sub impulsul dat de necesitatea creșterii continue a eficienței, care a ajuns să reprezinte un criteriu esențial de verificare a modernității și randamentului în exploatare. În activitatea lor, specialiștii din diferitele domenii ale tehnicii nucleare sînt puși frecvent în fața necesității de a determina rapid, și cît mai exact, eficiența tehnică, cît și traducerea ei în eficiență economică.

Dificultatea care intervine cu ocazia determinării acesteia se explică printr-o serie de cauze și anume: multitudinea factorilor ce trebuie să fie luați în considerare, interdependența lor; diversitatea mare a variantelor în care pot interveni acești factori și dificultatea calculării lor exacte; dinamismul perfecționărilor tehnice care schimbă mereu baza de comparație; necesitatea colaborării dintre diverși specialiști — ingineri, fizicieni, economiști, matematicieni etc. — care găsesc uneori cu greu un mod unitar de a gîndi și rezolva o problemă din afara domeniului strict al specialității lor.

Problema complexă a eficienței folosirii tehnicii nucleare scoate în evidență faptul că în afară de utilizarea metodelor și mijloacelor celor mai moderne de calcul sînt necesare cunoștințe selecționate din domenii ca fizica și tehnica nucleară, tehnologii industriale, economie, statistică-matematică etc. Studiile de tehno-economie nucleară ne indică direcția eforturilor de perfecționare care să asigure o eficiență sporită, calea cea mai scurtă și cea mai economică spre care trebuie canalizate eforturile, ridică probleme noi cercetării științifice aplicative și fundamentale. Ele permit determinarea părții din efortul de cercetare, tehnologic, financiar și de organizare necesitat de trecerea la o largă folosire a tehnicii nucleare și a corelării acestora cu posibilitățile existente la un moment dat într-o anumită țară, precizarea dacă e rentabilă orientarea în acest sens sau e prematură.

E timpul ca studiile de tehno-economie nucleară să-și găsească locul cuvenit în cadrul conferințelor naționale și mondiale privind folosirea în scopuri pașnice a energiei atomice. Se impune, cu aceeași acuitate, perfecționarea actualei metodologii de calcul a eficienței tehnicii nucleare pînă la un grad care să permită evitarea evaluărilor depărtate de realitate, care nu aduc servicii tendinței de folosire a tehnicii nucleare.

ing. dr. Gh. PREDA
Academia de studii economice-București

blocnotes

PROGRES ȘTIINȚIFIC ȘI ECONOMIC

OMUL PARE A FI mai aproape de cunoașterea Lunei decît de cunoașterea implicațiilor economice ale revoluției științifico-tehnice pe care o înfăptuiește el însuși, aici, pe pămînt. Navele cosmice, atent calculate și construite din zeci de mii de piese, fiecare în parte rod al unor investigații îndelungate, au ajuns să se învîrtească în jurul Lunei și s-o fotografieze; încă în cursul acestui an, primii astronauți vor pune piciorul pe solul lunar.

Gîndirea economică este încă departe de a dispune de nava cu care să poată înfrînge gravitația vechilor concepte. Poate și pentru faptul că muncii migăloase de confecționare a pieselor care să asigure securitatea zborului i se substituie generalizări pripite sau unilaterale. Din acest punct de vedere, mi se pare că are dreptate Valéry Giscard d'Estaing cînd susține — într-un recent dialog cu Louis Armand — că sarcina primordială este o **sarcină de asimilare :** „Am putea consacra mai mult din eforturile noastre și mai mult, poate, din atenția noastră pentru efortul de asimilare, adică pentru reducerea decalajului dintre gîndire și avansul luat de anumite aspecte ale tehnicii sau științei".

În realizarea unui asemenea efort de asimilare, gîndirea marxist-leninistă, căreia îi este proprie conștiința unității dialectice dintre economic și politic, are premise mult mai favorabile deoarece este confruntată numai cu un decalaj de gradul întîi, sincronizarea dintre cunoașterea tehnică și mecanismul unei societăți în plin mers spre atingerea țelurilor sale bine determinate, în timp ce gîndirea burgheză este confruntată și cu un decalaj de gradul al doilea, insolubil acesta, dintre structurile existente și o finalitate socială anacronică.

Cu alte cuvinte, dacă gîndirea economică a socialismului are de răspuns la întrebarea : cum să fie asimilat mai repede progresul tehnico-științific ?, gîndirea economică burgheză are de răspuns la două întrebări succesive : și **cum** și **în ce scop.**

În același dialog, Giscard d'Estaing se apropie, printr-o subtilă comparație istorică opusă optimismului constructivist al lui Louis Armand, de această a doua întrebare, lipsită însă — în gîndirea occidentală — de perspectiva unui răspuns satisfăcător : „Cînd comparați perioada noastră cu aceea a revoluției franceze, la care faceți un anumit număr de aluzii, găsiți că de unde nouă ne lipsește intenția, perioada revoluției era plină. Ea avea obiective... Discuția asupra mecanismelor era mai mult decît o discuție asupra mijloacelor, deoarece era vorba de atingerea unor finalități precise. În momentul de față, este extrem de izbitor, nu întîlnești pe nimeni care să propună cu adevărat un obiectiv... Nu poți mobiliza o forță și un tineret pentru a pune la punct mecanisme. Îi poți mobiliza pentru a pune la punct mecanisme care vor servi unui obiectiv. Așa încît la această oră resimt mai mult chiar decît vidul gîndirii politice, vidul gîndirii filozofice a epocii noastre".

★

Cei care urmăresc cursele automobilistice cunosc de mai multă vreme marca vest-germană „Porsch". Probabil că mult mai interesante decît performanțele sportive sînt reflecțiile la care această firmă poate incita pe economiști, în legătură cu relația eficiență economică — serie de fabricație — activitate de cercetare, dezvoltare. „Porsch" este în fond o uzină mică ; după unele date, suprafața atelierelor sale ar fi de 150×200 m, iar activitatea centrală ar consta în asamblarea pieselor produse de subcontractanți. Producția sa din 1966 a fost de numai 13.000 vehicule, ceea ce înseamnă mai puțin de 1% din producția uzinelor „Volkswagen" și mai puțin de 2% din producția uzinelor „Opel".

În schimb, perfecționările tehnice obținute de biroul de cercetări al uzinei, unele verificate și „lansate" cu prilejul curselor de automobile, au transformat în „clienți" ai biroului de cercetări din această mică fabrică, nu numai mari uzine europene (Volkswagen, Simca, Alfa Romeo), ci și unele fabrici americane.

Un exemplu în plus că într-o epocă de rapide perfecționări tehnologice, producția de „idei noi" poate prevala asupra mărimii seriei de fabricație în determinarea avantajului economic.

★

Dacă părerile pot fi împărțite adeseori asupra căilor de urmat pentru a obține avantaje comparative pe bază tehnică, organizatorică, de lansare pe piață, etc., unanimitatea se realizează imediat cînd este vorba de rolul decisiv al factorului uman, al echipei pluridisciplinare ca formație și unitară în efortul pentru atingerea obiectivului fixat.

Ideea era reluată recent de conducătorul unei întreprinderi specializată în antrepriza de construcții industrializate care a construit facultatea de la Vincennes în trei luni (inclusiv studiul tehnico-economic) ; întrebat care este „secretul" acestui record în materie, el n-a ezitat : „Dacă noi credem în materiale noi, în tehnici noi, într-o gestiune modernă, credem înainte de toate în oameni. Deoarece cu aceleași tehnici, cu aceleași materiale și aceleași principii de gestiune se poate merge mai mult sau mai puțin repede, mai mult sau mai puțin departe. Dacă mi-ați îngădui să folosesc vocabularul militar, aș spune că preocuparea noastră a fost de a constitui permanent o «armată de meserie» capabilă să intervină pretutindeni în același timp".

Crearea unor asemenea „echipe", care caracterizează întreprinderea modernă dinamică, ridică desigur numeroase probleme complexe, între care și a mutațiilor profesionale care să înlesnească încadrarea specialiștilor cu formație „clasică" în echipă.

În cazul citat, problema ridicată privea rolul arhitectului : „Mai devreme sau mai tîrziu, arhitectul va trebui să abandoneze poziția în general ostilă pe care o are față de întreprindere și să-și ia locul într-o echipă lărgită eliberată de neîncrederea tradițională. Dacă îmi permiteți această viziune utopică, ar trebui revenit la noțiunea veche de „constructor" dar sub o formă adaptată timpului nostru, bogat în tehnici, adică a șefului de întreprindere investit cu toate responsabilitățile și conducînd o largă echipă pluridisciplinară. Aș dori în ceea ce mă privește ca acest șef de întreprindere de tip nou să fi primit o formație de arhitect".

Un răspuns la care merită să se mediteze nu numai în raport cu situația arhitectului, problema mutațiilor profesionale avînd o arie mult mai largă în condițiile producției moderne și implicații mult mai adînci în procesul de adaptare a învățămîntului de toate gradele la cerințele reale ale vieții economice contemporane.

Costin MURGESCU

„INTEGRAREA" VEST-EUROPEANĂ ŞI „ASOCIAŢII" AFRICANI

- Decizii luate fără „asociaţi"
- Relaţiile „speciale" continuă
- Fondul de dezvoltare să fie african
- Cheltuieli pentru industrie — infime

TENDINŢEI OBIECTIVE DE DEZVOLTARE a relaţiilor economice internaţionale i se opun tendinţe şi practici de menţinere a unor zone închise, în care se aplică regimuri diferite în schimburile cu şi dintre diferite ţări, se promovează de către ţările capitaliste industrializate o politică economică discriminatorie faţă de produsele primare şi faţă de ţările în curs de dezvoltare. Sînt concludente în această privinţă practicile promovate de ţările membre ale Pieţei Comune vest-europene faţă de cele 18 state africane „asociate" la Piaţa Comună.

Concomitent cu tratatul de la Roma cu privire la crearea Comunităţii economice europene a fost încheiată, după cum se ştie, şi o convenţie pentru atragerea în calitate de membri „asociaţi" a coloniilor şi teritoriilor africane sub tutelă ale Franţei, Belgiei, Italiei şi Olandei. De remarcat că problema „asocierii" a fost hotărîtă de puterile europene fără participarea reprezentanţilor popoarelor africane: în 1957, cînd s-au semnat documentele respective, teritoriile la care se referea „asocierea" nu-şi cuceriseră încă independenţa politică.

Prin „asociere" fostele metropole nădăjduiau să stăvilească cu forţa colectivă a Pieţei Comune avîntul mişcării de eliberare naţională, să-şi menţină şi să-şi consolideze şi în viitor dominaţia în posesiunile africane. În plus, monopolurile vest-europene deţinătoare de poziţii cheie în industria extractivă şi în comerţul cu produse agricole din ţările Africii, căutau să-şi menţină prin „asociere" privilegiile în desfacerea produselor respective.

La interesele popoarelor nu s-a gîndit nimeni, deşi propaganda burgheză perora şi perorează mult despre rolul „binefăcător" al Pieţei Comune pentru tinerele state independente din Africa. Regimul asocierii a fost conceput şi funcţionează ca o pîrghie de menţinere, în forme şi cu mijloace noi, a dominaţiei imperialiste. Acest lucru apare evident de îndată ce analizăm mai amănunţit conţinutul concret al „asocierii", în lumina principalelor două categorii de măsuri preconizate în cadrul ei: a) pentru crearea unei zone euro-africane a liberului schimb şi b) pentru acordarea de ajutor financiar de către ţările membre ale Pieţei Comune celor „asociate", instituindu-se în acest scop un „fond de dezvoltare".

Fluxurile Africa — Europa...

MASURILE DE CREARE a unei zone euro-africane a liberului schimb prevedeau scăderea treptată, pînă la înlăturarea totală, a taxelor vamale de către ţările europene la produsele importate din teritoriile de peste mări, concomitent cu promovarea unei politici preferenţiale faţă de aceste produse şi cu creşterea treptată a contingentelor de mărfuri tropicale importate, iar pe de altă parte reducerea taxelor vamale de către ţările şi teritoriile „asociate" la produsele importate din ţările vest-europene. Deşi nu se poate spune că aceste prevederi nu aduc anumite avantaje ţărilor africane — ceea ce de altfel şi explică într-o anumită măsură reînnoirea asocierii iniţiale prin convenţia de la Yaoundé pe anii 1964—1969 — ele generează numeroase contradicţii, unele dintre ele depăşind cadrul ţărilor europene şi africane angajate.

Angajamentele ţărilor vest-europene de reducere treptată, pînă la anularea totală, a taxelor vamale şi a îngrădirilor cantitative se aplică la o serie de mărfuri africane. Produsele africane nu trebuie confundate însă cu producătorii, iar avantajele acordate produselor nu pot fi în mod liniar considerate ca avantaje ale africanilor. Această precizare se impune cu atît mai mult cu cît rolul principal, preponderent, în producerea şi desfacerea mărfurilor africane de export îl deţin aproape în toate ţările asociate monopoluri din ţările vest-europene. Fenomenul nu poate să nu genereze nemulţumiri din partea ţărilor africane. Aceste nemulţumiri au tendinţa de a se agrava, întrucît beneficiile monopolurilor vest-europene vor continua să sporească pe măsură ce, conform convenţiei de la Yaoundé, va fi grăbită înlăturarea taxelor vamale pentru unele produse africane şi se vor introduce de către ţările europene tarife unice pentru produsele analoge ale terţilor.

De remarcat totodată faptul că la unele produse de mare însemnătate pentru ţările africane cum sînt bumbacul, arahidele, copra, cauciucul, Piaţa Comună nu le acordă nici o preferinţă în raport cu ţările terţe. Şi acest fenomen nelinişteşte ţările africane, cărora, potrivit convenţiei de asociere, li s-au promis avantaje deosebite faţă de alte ţări. În aceeaşi direcţie, de adîncire a fricţiunilor, acţionează şi alte practici ale „celor 6". Pentru a scădea eficacitatea regimului preferenţial, unele ţări: R.F.G., Italia, Belgia, au stabilit impozite interne mari la produse tropicale, temperînd cererea la ele. Referindu-se la acest fenomen, săptămînalul francez LA VIE FRANCAISE arăta că „numai impozitele la banane şi cafea aduc vistieriei statelor importatoare peste 200 milioane dolari pe an. Prin urmare, în doi ani şi jumătate, numai la aceste două mărfuri, trei ţări au însuşit sub forma impozitelor o sumă ce echivalează cu depunerile pe 5 ani ale celor şase membri ai Pieţei Comune în fondul de dezvoltare. Cu o mînă strîng de două ori mai mult decît dau cu cealaltă".

Potrivit convenţiei de la Yaoundé, începînd din 1968 toate mărfurile exportate în Franţa de ţările africane „asociate" se vor vinde la preţurile mondiale. Franţa nu va mai efectua deci cheltuieli în vederea susţinerii preţurilor la produsele africane importate, deşi în schimbul acestei susţineri ţările africane, pe baza „avantajelor reciproce", plăteau mărfurile importate de ele din Europa la un nivel mai ridicat decît media preţurilor pe plan mondial.

Ţările africane asociate îşi manifestă nemulţumiri deschise faţă de Piaţa Comună şi pentru faptul că, în pofida promisiunilor, preţurile la produsele lor scad şi tind nu numai să anuleze preferinţele promise, dar să le aducă pagube suplimentare. Dacă în 1958 Coasta de Fildeş putea obţine din exportul unei tone de cafea 4500 kg fier beton, în 1962 prin exportul aceleiaşi cantităţi de cafea nu reuşea să cumpere decît 3000 kg de fier beton, ceea ce înseamnă că în 4 ani puterea de acoperire a importurilor de fier beton prin exportul unei tone de cafea a scăzut cu 33,3%. Camerunul putea, în 1960, să cumpere pentru o tonă de cacao 2700 m de ţesături imprimate, sau 1200 kg ciment, iar în 1965 se puteau importa numai 800 m de ţesături sau 450 kg de ciment. [1])

Aşadar, efectele preferinţelor acordate ţărilor africane asociate prin convenţia de la Yaoundé sînt precare şi tind practic să fie anulate printr-o serie de măsuri întreprinse de „cei 6".

...şi fluxurile Europa — Africa

SCADEREA TREPTATĂ de către ţările africane a taxelor vamale la mărfurile importate din ţările Pieţei Comune, ca şi libera circulaţie a capitalurilor şi a persoanelor stipulată încă de convenţia de asociere a „celor 18", generează de asemenea contradicţii puternice. Aceste contradicţii se agravează înainte de toate pentru că, dîndu-se frîu liber mărfurilor vest-europene pe pieţele africane, se ia practic din mîna statelor respective o pîrghie importantă de sprijinire a dezvoltării industriilor autohtone. Potrivit convenţiei de la Yaounde, ţările africane trebuie să grăbească deschiderea graniţelor

lector univ. dr. Grigore BOTOI
Academia de ştiinţe social-politice „Ştefan Gheorghiu"

(Continuare în pag. 19)

NOTE

Deficite, încetiniri, excedente

ÎN ANGLIA, faţă în faţă cu ziariştii la televiziune, premierul Wilson a admis dificultăţile economice şi impopularitatea măsurilor de austeritate. Dar el şi-a subliniat apăsat convingerea că în cele din urmă politica guvernului va da rezultatele aşteptate. Poate de aceea nici deficitul comercial consemnat pe decembrie 1968 de Board of Trade, — destul de important — nu le apare oficialităţilor cu deosebire îngrijorător. În comparaţie cu luna noiembrie, deficitul comercial s-a triplat — ba chiar mai mult: de la 16 milioane de lire a crescut la 55 milioane. Bilanţul este negativ pe întreg anul 1968, deficitul comercial atingînd 708 milioane de lire — cel mai mare din 1951 cînd a fost de 749 milioane.

Faptul că tendinţa generală a exporturilor pe ultimul trimestru al lui 1968 s-a prezentat favorabilă a influenţat pozitiv asupra lirei, aceasta necoborînd decît cu cîteva puncte pe piaţa schimburilor. Pe ansamblul anului 1968, valoarea exporturilor a atins media lunară de 514 milioane de lire, adică o creştere de 23%, evaluată în lire, faţă de 1967. Această rată, care apare ca foarte favorabilă, trebuie corectată — spun observatorii economici — deoarece ea nu ţine seama de greva docherilor în 1967 şi de devalorizarea lirei din luna noiembrie a aceluiaşi an.

În S.U.A., administraţia anunţase la 1 ianuarie 1968 că excedentul comercial american va creşte în cursul anului respectiv cu 500 pînă la 700 milioane de dolari. Au fost exprimate atunci unele îndoieli asupra acestei previziuni. Azi se constată nu numai că excedentul n-a crescut, dar că el s-a micşorat în 1968 cu 3 miliarde de dolari. Departamentul comerţului, anunţînd de curînd această scădere a excedentului comercial, menţionează că el a atins un nivel nemaicunoscut de 9 ani. În cifre, excedentul nu depăşeşte valoarea de 1 miliard de dolari (faţă de 4 miliarde în 1967), importurile ridicîndu-se la 33 miliarde, iar exporturile reducîndu-se la 34 miliarde.

În 1969, S.U.A. îşi propune să frîneze importurile prin încetinirea activităţii economice, dar se prevede că şi exporturile vor progresa mai încet ca în 1968, datorită aşteptatei scăderi a vînzărilor de avioane civile.

Ceea ce se evidenţiază însă cu deosebire în analizele pe 1968 în materie de balanţă de comerţ exterior, este faptul că exporturile R.F.G., în conformitate cu cifrele publicate, au înregistrat un adevărat record. Valoarea lor în mărci se cifrează la 99,5 miliarde. Excedentul comercial, de asemenea un record, atinge suma de 18,4 miliarde D.M. Dacă în 1967 excedentul în R.F.G. se datora reducerii deliberate a importurilor din cauza recesiunii, în 1968 se notează că importurile crescuseră iar cu 15,7% faţă de 1967.

Partenerii comerciali occidentali ai R.F.G. constată, fără satisfacţie, că măsurile luate de guvernul vest-german cu prilejul discuţiilor monetare de la Bonn, din noiembrie anul trecut, şi anume de a-şi scumpi exporturile cu 4—5% şi de a ieftini în aceleaşi procente importurile, nu au dat pînă în prezent rezultate. Ne amintim că excedentul comercial vest-german fusese socotit atunci ca fiind considerabil (16 miliarde în 1967) şi ţinut responsabil de dezechilibrele produse în relaţiile monetare. Departe de a scădea, excedentul a crescut. Nici pe 1969 experţii nu prevăd o scădere a excedentului, deoarece firmele vest-germane decise să-şi păstreze poziţiile la export, nu repercutează noile taxe impuse de guvern asupra preţurilor cu care vînd în străinătate. E probabil că deficitul Statelor Unite şi al unora dintre statele vest-europene, între care Franţa, în comerţul cu R.F.G. va da prilej în viitor la noi discuţii.

B.S.N. a pierdut bătălia

SCADENŢA „ofertei publice de cumpărare — O.P.A." făcută la bursa din Paris de către firma B.S.N. — şi care viza achiziţionarea unei treimi, minimum, (3 366 000 titluri) din acţiunile Saint-Gobain, a expirat la 27 ianuarie. Fără această treime, potrivit regulilor O.P.A., firma B.S.N. nu putea prelua, precum tindea, controlul asupra societăţii Saint-Gobain. Or, acţiunile Saint-Gobain prezentate spre vînzare la bursă firmei B.S.N., în condiţiile oferite de aceasta, n-au depăşit 9% — circa 900 000 bucăţi — din totalul lor.

Cititorii noştri îşi vor aminti desigur, din informaţia anterioară, cît de viguros a fost asaltul la bursă al societăţii B.S.N., cît de viguroasă apărarea societăţii Saint-Gobain şi ce interes pasionat a stîrnit înfruntarea celor două firme concurente în opinia publică şi mai ales în cercurile de afaceri din Franţa; — şi nu numai din Franţa. Dacă adresîndu-se acţionarilor peste capul conducerii societăţii Saint-Gobain — precum o admite sistemul O.P.A. — firma B.S.N. ar fi izbutit să obţină numărul de acţiuni necesar, ar fi luat naştere în Franţa cel mai puternic monopol al sticlei din lume. Iată însă că în ciuda energiei cu care a fost desfăşurată operaţia de B.S.N., a suficienţei şi încrederii absolute pe care le afişa această societate, ea n-a reuşit.

Însă, în răstimp, bursa din Paris a trăit zile de febră cum de mult nu le-a mai cunoscut. În centrul atenţiei s-a aflat acolo de la prima apariţie, un personaj necunoscut, care răscumpăra masiv, zi de zi, toate titlurile societăţii Saint-Gobain cîte se ofereau spre vînzare, bine înţeles la un curs superior celui de 230 franci pe care-l oferea B.S.N. În plus, spre deosebire de B.S.N. care după cum se ştie dorea să achiziţioneze acţiunile contra unor obligaţiuni ale firmei, cu dobîndă fixă, convertibile în acţiuni abia peste trei ani, misteriosul personaj le cumpăra contra numerar. Identitatea achizitorului a rămas necunoscută, sau, în orice caz, necunoscută a rămas identitatea aceluia, sau a acelora, în numele cărora el a acţionat.

Între alte presupuneri s-a făcut aceea că Saint-Gobain şi-a răscumpărat singură acţiunile, cu ajutorul fondurilor proprii sau al unor împrumuturi contractate, pentru a face să urce cursul peste cota oferită de B.S.N. Ordinele de cumpărare realizate de un singur personaj şi în mod coerent, lasă să se presupună că într-adevăr aşa ar putea sta lucrurile. Dar se sugerează şi posibilitatea ca să fi intervenit un al treilea grup, despre care se precizează chiar că ar fi contractat angajamente de 300 000 000 franci faţă de bănci vest-germane, elveţiene şi belgiene.

Fără a mai aştepta data de 14 februarie, la care urmează să se anunţe în chip oficial rezultatele negative ale operaţiei, societatea B.S.N. s-a recunoscut înfrîntă. Unii observatori sînt de părere că firma Saint-Gobain ar putea ea acum să încerce sistemul O.P.A. pentru a prelua firma B.S.N. Rămîne faptul că nici una dintre cele două societăţi n-au putut da explicaţii convingătoare acelora care în Franţa suspectează că în spatele lor ar acţiona „grupări străine". Senatorul francez Marcilhacy, comentînd în **Le Monde** *rezultatul bătăliei, constată că ea va provoca acum în Franţa o concentrare a acţiunilor, atît de dispersate pînă acum — ca în cazul acţiunilor Saint-Gobain. Marele număr de mici deţinători va dispărea. Dar de aici se poate deduce şi prăbuşirea mitului „democratizării capitalului social". Marcilhacy subliniază fără înconjur că lucrurile se orientează din ce în ce mai mult către predominanţa, şi, fără îndoială, dominaţia grupărilor financiare". Se crede că operaţiuni O.P.A. vor mai fi întreprinse în Franţa, iar acestea, chiar dacă nu vor urmări întotdeauna constituirea de monopoluri, vor incita concentrări de natură să ştirbească încrederea în bursă a acţionarilor şi să dea capitalurilor un caracter mai clandestin ca originá.*

A. A.

ORIZONT '80

INDUSTRIA TEXTILĂ – ÎNCOTRO?

PROBLEMELE ECONOMICE PRINCIPALE ale industriei textile mondiale — asigurarea bazei de materii prime, realizarea producției cu indicatori tehnico-economici ridicați și corespunzător nevoilor de consum ale populației — deși mereu actuale, au în fiecare etapă de dezvoltare a industriei textile un conținut nou, decurgînd din progresul tehnic al acestei industrii ca și al industriilor furnizoare și beneficiare și al economiei în general.

Ce se întîmplă în industria textilă contemporană? Cum se prefigurează viitorul ei? Sînt întrebări la care vom încerca în cele ce urmează să schițăm un răspuns.

POPULAȚIA LUMII crește anual cu peste 60 milioane de oameni. Avînd în vedere ritmul actual de creștere de 1,9% pe an, în anul 1980 populația lumii va atinge 4,4 miliarde, în 1990 5,4 miliarde, iar în anul 2000 — 6,5 miliarde de oameni. Aceasta înseamnă că în următorii 30 de ani necesitățile de fibre ale industriei textile vor crește de 1,8 ori, iar dacă avem în vedere și creșterea consumului de produse textile pe locuitor, apreciată pentru această perioadă la peste 30%, necesarul de fibre va crește de 2,3 ori. Astfel, la un consum mediu de fibre textile pe locuitor apreciat pe plan mondial la 5,7 kg. în anul 1970, 6,5 kg în anul 1980, 6,9 kg în anul 1990 și 7,5 kg în anul 2000, necesarul de fibre textile ar cunoaște în această perioadă următoarele niveluri absolute (în mii tone): 1970 = 20 800, 1980 = 27 700, 1990 = 37 200 și în anul 2000 = 48 500.

Este greu de presupus, dacă nu chiar imposibil, că această creștere importantă a necesarului de fibre ar putea fi acoperită prin creșterea suprafețelor cultivate cu bumbac și a producției de lînă — principalele fibre naturale destinate produselor textile pentru consumul populației. Aceasta mai ales dacă avem în vedere că o astfel de creștere a populației presupune și o sporire corespunzătoare a producției de alimente, livrate tot de agricultură. De altfel, în perioada de trei decenii precedentă anului 1970 (1940—1970), avînd în vedere preliminările pentru anul 1970, producția de bumbac și lînă crește cu numai 57%, în timp ce producția mondială totală de fibre (bumbac, lînă și fibre chimice) crește de 2,3 ori. Se poate aprecia că tendințele amintite în dezvoltarea bazei de materii prime a industriei textile vor continua și în perspectivă.

Soluția problemei — chimizarea

ASIGURAREA CREȘTERII resurselor de fibre textile pe măsura creșterii populației și a consumului pe locuitor a fost și va fi rezolvată de industria chimică, care a creat și dezvoltat rapid producția de fibre chimice. Pe această cale, de la dependența totală a industriei textile de agricultură la începutul secolului s-a ajuns ca astăzi să fie posibilă creșterea producției textile în proporție covîrșitoare pe seama fibrelor chimice, așa cum rezultă din tabelul nr. 1.

Tabel nr. 1

Producția mondială a principalelor fibre textile

(în mii tone)

Anii	Bumbac	Lînă	Fibre chimice[1]	Total fibre
1900	3 162	730	1	3893
1930	5 870	1 002	208	7080
1940	6 907	1 134	1 133	9174
1950	6 647	1 057	1 681	9385
1960	10 113	1 463	3 302	14878
1967	10 159	1 559	6 159	17877

1) Fără fibrele de sticlă.
SURSA: Textile organon nr. 1/1962 și nr. 6/1968.

Producția a crescut la toate tipurile de fibre, însă în ritmuri diferite. Ritmul anual de creștere a producției de fibre chimice a fost în permanență mult mai mare decît la fibrele naturale, în cazul cărora a scăzut de la 7,4% în perioada 1950—1955, la 0,7% în perioada 1955—1967. Producția de fibre chimice a avut în schimb un ritm mediu de creștere în perioada 1950—1967 de 7,9% pe an. Ca urmare a acestei evoluții, ponderea bumbacului și lînii în producția principalelor tipuri de fibre textile a scăzut de la 100% la începutul secolului la 66% în anul 1967 (la bumbac de la 81% la 57% și la lînă de la 19% la 9%), ponderea fibrelor chimice ajungînd la 34%.

Se apreciază că în viitoarele trei decenii aceste tendințe în dezvoltarea bazei de materii prime vor continua cu și mai multă intensitate — sporul de producție din această perioadă urmînd a se realiza în proporție de aproape 85% pe seama fibrelor chimice — astfel încît pînă la sfîrșitul secolului raportul actual dintre fibrele naturale și cele chimice să se inverseze: 65% fibre chimice și 35% fibre naturale (vezi tabelul nr. 2).

Tabel nr. 2

Structura consumului mondial de fibre textile

	1960	previziuni 1970	1980	1990	2000
Total fibre	100	100	100	100	100
— naturale[1]	78	61	51	42	35
— chimice	22	39	49	58	65

SURSA: Industria textilă nr. 5, 1966.
1) Bumbac și lînă.

Această evoluție a și început să se contureze în unele dintre țările capitaliste dezvoltate, în care ponderea fibrelor chimice este mult mai mare decît pe plan mondial. Astfel, ponderea fibrelor chimice în consumul principalelor fibre textile era încă în anul 1965 de 48,9% în R.F.G., 47,8% în Canada, 46,7% în Japonia, 44,7% în Anglia, 43,2% în Italia și 42,7% în S.U.A. În majoritatea acestor țări fibrele chimice au trecut pe primul loc în consumul total de fibre, în locul bumbacului.

Ce ascunde o medie

PRODUCȚIA DE FIBRE CHIMICE a rezolvat și va rezolva și în viitor, alături și în combinație cu fibrele naturale pe care le completează, problema asigurării de produse textile a unei populații în creștere și al cărei consum pe locuitor este și el în creștere. Se pune însă problema pînă unde trebuie și poate să se dezvolte industria textilă pentru a satisface pe deplin nevoile populației. Sînt aceste nevoi nelimitate?

Privită în corelație cu creșterea populației, industria textilă trebuie să se dezvolte continuu. Privită însă în raport cu satisfacerea necesităților de textile pe locuitor această dezvoltare este limitată de nevoile de consum. În raport cu produsele alimentare, de pildă, consumul de textile are limite mai largi. În raport însă cu alte produse industriale (produse de uz casnic, electrotehnice, de turism etc.) el are limite mai înguste. Se poate considera, deci, ca de altfel pentru oricare alte produse, că există anumite limite în care consumul de produse textile satisface pe deplin și rațional (fără risipă) nevoile populației. O dată atinse aceste limite principalul motor al creșterii în continuare a producției textile rămîne creșterea populației, însoțită de orientarea tot mai pronunțată spre calitate.

Pe zone întinse de pe glob, nivelul consumului de textile este încă foarte redus. Desigur că acesta este influențat în fiecare regiune sau țară de numeroși factori (așezare geografică, climă, structura pe vîrste și sexe a populației etc.), factorul principal însă este gradul de dezvoltare economică. Consumul redus de textile pe locuitor este caracteristic țărilor subdezvoltate. În aceste țări consumul de textile pe locuitor este de peste două ori mai redus decît media mondială și de 4—8 ori mai mic decît în țările dezvoltate, astfel că ele reprezintă rezerva principală a creșterii în perspectivă a consumului mediu pe plan mondial.

Determinat pe baza consumului industrial de fibre (din filaturi), consumul de produse textile ajunsese în anul 1965 la 10—12 kg fibre pe locuitor în țările Pieței Comune, 13,3 kg în Anglia, 10 kg în Canada 16,2 kg în Japonia și 19,8 kg în S.U.A. Aceste cifre ale consumului se mențin de mai mulți ani la un nivel relativ constant, fiind considerate că ar corespunde unui consum rațional de textile pe locuitor. Din previziunile F.A.O. pentru anul 1975 rezultă că cererea de fibre textile va reprezenta 12,4—13,4 kg în Europa occidentală, 14,4—16,1 kg în Japonia și 18,6—20,6 kg pe locuitor în S.U.A. Aceste niveluri, considerate chiar și la limita lor maximă, întrec numai cu puțin consumul deja realizat.

Modificări mai importante ale consumului de produse textile pe locuitor au loc în privința structurii acestuia: scade ponderea textilelor pentru îmbrăcăminte și utilizări industriale și crește în schimb cea a utilizărilor pentru locuință. Pentru anul 1975 se prevede o scădere a părții relative a textilelor pentru îmbrăcăminte la 37,8% (de la 44,1% în 1961—1963) în S.U.A. și în mai mică măsură în Europa occidentală, unde consumul absolut în acest scop este mai redus decît în S.U.A.; pînă în 1975 se prevede ridicarea acestuia pînă la nivelul S.U.A., de circa 7 kg pe locuitor. În același timp ponderea textilelor pentru locuință va spori de la 37,4% la 45,8% în S.U.A. și de la 30,5% la 31,5% în Europa occidentală. Această evoluție creează posibilități și mai mari de folosire a fibrelor chimice.

Orientarea spre calitate...

ÎN ȚĂRILE în care consumul de textile a atins un nivel ridicat, apropiindu-se sau încadrîndu-se în limitele considerate suficiente pentru satisfacerea cantitativă a nevoilor populației, se face simțită tot mai intens înclinația consumatorilor către produse de calitate superioară, căreia industria trebuie să-i vină în întîmpinare. Dintre principalele căi de realizare a produselor de calitate superioară, care își fac tot mai mult loc în producția textilă, amintim:

- diversificarea continuă a produselor, combinată cu specializarea însușirilor acestora în funcție de domenii specifice de folosire. În această direcție un rol tot mai important îl are moda, articolele de modă avînd o pondere crescîndă în producția textilă. Drept consecință, se constată intensificarea activității de cercetare și creație;
- ușurarea produselor, care, pe lîngă avantaje economice, oferă produse de un confort superior;
- realizarea de produse cu însușiri de folosire superioare, cum sînt nesifonabilitatea, călcarea permanentă, spălarea ușoară etc., care ușurează munca, reduc cheltuielile de întreținere și oferă un confort superior și aspect plăcut în purtare. Aceasta se realizează prin folosirea fibrelor sintetice în proporție de 100% (tergal, rolan, melana) sau în amestec cu fibre naturale (lînă, bumbac) sau artificiale (celofibră, mătase artificială) și prin finisaje superioare. În acest din urmă domeniu, chimia și tehnica au creat procedee de a înzestra chiar și produsele din fibre naturale 100% cu însușiri pe care le oferă numai fibrele sintetice, cum sînt **wash and wear** (spală și poartă, fără călcare), pliuri permanente și șifonabilitate redusă;
- în domeniul folosirii fibrelor chimice se manifestă tendința de creștere a ponderii produselor realizate din amestecuri de fibre sintetice cu fibre naturale și fibre artificiale și de reducere a ponderii produselor din lînă cu celofibră și produse din celofibră tip lînă 100% care au însușiri inferioare față de primele. În industria mătăsii are loc o creștere a ponderii produselor din mătase sintetică și mătase acetat în detrimentul mătăsii viscoză.

...și eficiență

SATISFACEREA CANTITATIVĂ ȘI CALITATIVĂ a nevoilor de consum este strîns legată de tendința permanentă spre o eficiență sporită a producției, care să se reflecte și în prețurile de vînzare. Rolul hotărîtor în această direcție îl are progresul tehnic, din care aici nu vom desprinde decît aspectul referitor la modificările structurale cele mai importante legate de principalele tehnologii de realizare a produselor textile.

În cadrul producției textile se remarcă tendința cu caracter de continuitate de creștere a ponderii textilelor tricotate, nețesute și tufted — toate realizate cu o productivitate superioară — și de scădere a ponderii țesăturilor. Astfel, în perioada 1960—1965, producția de țesături a scăzut cu 5,2% în R.F.G., cu 13,4% în Franța, cu 23,6% în Italia, cu 6,7% în Japonia și cu 13,8% în Anglia. Această scădere a avut loc în condițiile în care volumul fizic al întregii producții textile a crescut cu 23% în R.F.G. și cu 47% în Japonia, a rămas la același nivel în Franța și a scăzut cu 2% în Anglia și cu 9% în Italia.

Creșterea producției textile și respectiv, compensarea scăderii producției de țesături se realizează în principal prin creșterea într-un ritm mai rapid a producției de tricotaje, a căror folosire se extinde în domenii care pînă nu demult aparțineau exclusiv țesăturilor, în special pentru îmbrăcăminte exterioară. Ca urmare, ponderea tricotajelor în producția textilă crește continuu. În raport cu consumul total de fibre (bumbac, lînă, fibre chimice) al industriei textile, ponderea tricotajelor și textilelor nețesute a ajuns în 1965 la 48,2% în Franța (față de 33,6% în 1951), la 64,8% în Italia (36,2% în 1954), 45% în Anglia (de la 28% în 1955) etc. Textilele nețesute, realizate în general din fibre inferioare, cu o productivitate ridicată și la prețuri reduse, a căror producție crește și ea rapid, sînt destinate nu atît înlocuirii produselor tradiționale cît mai ales completării lor. Ele se folosesc ca auxiliare pentru confecții, pentru necesități industriale, ca articole pentru o singură folosire și, în măsură redusă, pentru îmbrăcăminte.

La rîndul ei producția mondială de textile nețesute realizate prin lipire a crescut în perioada 1946—1967 de 13,1 ori. Cel mai mult s-a dezvoltat această producție în S.U.A., unde reprezenta în anul 1965 2,1% din consumul total de fibre față de 0,8% pe plan mondial.

Produsele tufted, care pot fi realizate prin folosirea preponderentă sau chiar integrală a fibrelor chimice, deci cu o mare productivitate și la prețuri reduse, au pătruns mai ales în domeniul covoarelor. Acest proces a avut loc în S.U.A. și este în plină desfășurare în Europa occidentală. În anul 1965 covoarele tufted reprezentau 87,2% în S.U.A. și 26,4% în Europa occidentală (35% în Anglia) din producția totală de covoare și se apreciază că pînă în anul 1970 ponderea covoarelor tufted va ajunge la 95% în S.U.A. și 50% în Europa occidentală.

Dezvoltarea într-un ritm mai rapid a producției de tricotaje, de textile nețesute și produse tufted, caracterizate prin largi posibilități de folosire a fibrelor chimice, accelerează procesul de extindere a utilizării acestora și contribuie în același timp la creșterea indicatorilor tehnico-economici ai industriei textile.

St. UNGUREANU

REPERE

- **După ce au scăzut în primele patru luni ale anului trecut de la 12.065 la 10.468 milioane de dolari, rezervele de aur ale Statelor Unite au cunoscut ulterior o creștere lentă, atingînd nivelul de 10.892 milioane de dolari la finele lui 1968.**
- **Proiectul de reorganizare a traficului feroviar în Franța prevede o scurtare a rețelei cu 10000—12 000 km pînă în anul 1974, ceea ce ar reduce deficitul căilor ferate franceze cu cca 10%.**
- **Cel mai lung transportor pe bandă din lume este instalat în prezent în Noua Caledonie. El va putea transporta, fără intervenția omului, 3 200 tone de minereu de nichel pe oră de la mină la cheiul portului Noumea, pe o distanță de 13 km.**

DIN ȚĂRILE SOCIALISTE

CORESPONDENȚĂ DIN PRAGA

ECONOMIA R. S. CEHOSLOVACE ÎN 1969

Josef VLCEK

redactor șef al revistei HOSPODÁRSKÉ NOVINY

FĂRĂ ÎNDOIALĂ CĂ dezvoltarea economiei cehoslovace în anul 1969 se bazează pe rezultatele anului 1968 și de aceea aș vrea să fac mai întîi o trecere în revistă a dezvoltării economice din acest an. În general se poate spune că anul 1968 se remarcă printr-o serie de rezultate favorabile pentru economia noastră. Producția, comerțul, veniturile bănești ale populației, consumul și întregul domeniu al serviciilor au cunoscut un ritm de dezvoltare mai accelerat decît în anii precedenți. Totuși dezechilibrul dintre resurse și nevoi nu a putut fi înlăturat, nu s-a reușit să se atingă gradul necesar de consolidare și stabilizare a economiei. O dată cu dinamica ascendentă a dezvoltării economiei s-au accentuat unele elemente inflaționiste.

Produsul social față de 1967 s-a mărit cu aproximativ 7,2%, atingînd suma de 605 miliarde de coroane și venitul național cu aproximativ 7,7%, el ajungînd la cifra globală de 252 miliarde de coroane. După mulți ani s-a ajuns la încetinirea creșterii producției industriale din grupa A și la creșterea mai accelerată a celei din grupa B.

În sporirea venitului național o principală pondere (peste 90%) o are creșterea productivității muncii care, comparativ cu 1967, s-a ridicat cu 7%.

Producția industrială globală a crescut cu aproximativ 5,2%, volumul lucrărilor de construcții cu 8% iar producția agricolă cu 3,6%.

În anul 1968 a continuat creșterea accelerată a veniturilor bănești ale populației și extinderea producției bunurilor de consum. Comparativ cu anul 1967, veniturile bănești ale populației au crescut cu aproximativ 18 miliarde coroane — ceea ce reprezintă o sporire cu aproximativ 10,4%. Veniturile populației s-au concentrat pentru procurarea de bunuri de consum, în primul rînd a bunurilor de folosință îndelungată, de calitate mai bună și realizate la un nivel tehnic și estetic superior. În 1968 volumul circulației mărfurilor a sporit cu aproximativ 14% iar desfacerea mărfurilor industriale de consum cu peste 20%. În cursul anului a urcat cu aproximativ 1% și nivelul prețurilor cu amănuntul și al serviciilor. Salariul real în anul 1968 a sporit cu aproximativ 5,7%.

ÎN ANUL 1969 politica economică a partidului și guvernului va fi orientată spre o continuă consolidare a economiei naționale și spre restabilirea echilibrului economic în principalele sale ramuri.

Se prevede ca produsul social să crească cu 5,5%, iar venitul național cu 7,2%. Veniturile populației vor spori cu aproape 19 miliarde coroane, adică cu 10%, cu același procent va crește și volumul comerțului cu amănuntul. Conform prevederilor, consumul personal va spori cu 6,6%. Mișcarea prețurilor cu amănuntul va fi astfel orientată ca ritmul de creștere al salariului real să fie de cel puțin 2,5—3%.

În același timp se vor depune eforturi cu totul speciale în construcția de locuințe: 93% din creșterea lucrărilor de construcții va fi afectată pentru construcții de locuințe. Urmează să fie construite cel puțin 100 mii apartamente, cifră care nu a fost niciodată atinsă pînă în prezent.

Realizarea țelurilor în domeniul nivelului de trai și în domeniul continuei consolidări și stabilizări a economiei va necesita măsuri eficiente împotriva tendințelor negative existente în prezent în economia noastră națională. De aceea politica economică pe 1969 se compune dintr-o serie de măsuri prin care se va exercita o mai mare influență economică asupra întreprinderilor, ca de pildă introducerea impozitului pe beneficiu, utilizarea mai largă a instrumentelor de politică valutară și a creditului în comerțul exterior.

PRINTRE CELE MAI IMPORTANTE sarcini atît din punctul de vedere economic cît și politic și totodată una din cele mai dificile sub aspectul posibilităților de realizare se numără restricțiile în acordarea de dotații de la bugetul de stat pentru întreprinderi. În prezent aceste dotații de la buget reprezintă peste 30 miliarde coroane. Trebuie să înghițim și această pilulă amară și să sistăm acordarea de alocații cel puțin pentru producțiile neeficiente. Evident, aceasta implică anumite greutăți, tensiuni dar dacă dorim să asigurăm însănătoșirea generală a economiei naționale și continuarea unei dezvoltări dinamice, nu avem altă cale de ales.

Anul 1969 reprezintă în mare măsură piatra unghiulară a pregătirilor pentru cel de al cincilea cincinal al dezvoltării economiei naționale a R.S. Cehoslovace pe anii 1971—1975. Deși în R.S. Cehoslovacă există un plan cincinal și pe perioada 1966—1970, el prezintă atît de multe abateri că practic, întreaga economie se conduce mai mult pe bază de planuri anuale. Și aceasta, desigur, nu este bine. De aceea colective de specialiști au început de pe acum elaborarea proiectului de plan de dezvoltare și a programului de consolidare a economiei pînă în anul 1975.

A fost elaborată o analiză amănunțită a dezvoltării economiei cehoslovace din perioada de după război, ca premisă absolut necesară pentru ridicarea calitativă a activității de planificare și pentru o mai precisă apreciere a dezvoltării din trecut. Rezultatele acestei analize se compară cu tendințele de dezvoltare în viitorii cinci ani.

Indiscutabil, în perioada de după război potențialul economic al Cehoslovaciei a crescut apreciabil. Rezultatele obținute nu au fost însă totdeauna proporționale cu eforturile depuse. Nici un plan întocmit în mod serios nu poate neglija trecutul. Nici planul pe 1971—1975 nu se poate să nu țină seama de faptul că dezvoltarea trecută a economiei cehoslovace a lăsat o serie de elemente negative a căror influență se simte încă mereu și în prezent și va avea efect și în viitor asupra structurii economiei, asupra eficienței ei. Referindu-se la aceste elemente, ministrul planificării economiei naționale, dr. František Vlasak remarca în numărul de anul nou al revistei Hospodárské Noviny: structura necorespunzătoare a producției industriale, care este orientată spre o producție greu accesibilă pe piețele mai exigente, o insuficientă angrenare a R.S. Cehoslovace în diviziunea internațională a muncii, ceea ce împiedică o dezvoltare mai mare a progresului tehnic, deficiențe în conducerea economică atît sub aspectul metodelor, cît și al calității cadrelor de conducere etc.

Acestea sînt împrejurările în care a intrat economia cehoslovacă în anul 1969.

Experiența din ultimul timp confirmă faptul că aceste probleme și deficiențe pot fi rezolvate și încă într-un timp relativ scurt. Se pune numai problema unei rezolvări fundamentale și sistematice, întreprinsă cu curaj dar și cu chibzuială.

R.P. BULGARIA

RELAȚII COMERCIALE EXTERNE ÎN 1968

DUPĂ CUM RELATEAZĂ agenția B.T.A., Bulgaria întreține relații comerciale cu 102 state, un număr aproape dublu față de cel cu care făcea comerț în urmă cu un deceniu. În 1968, schimburile comerciale ale Bulgariei au crescut cu 9,6% față de anul 1967, valoarea mărfurilor exportate sporind cu 150 milioane leva (cu aproximativ 10%). În cursul anului 1968 au fost semnate acorduri și protocoluri comerciale cu Algeria, Austria, Benelux, Chile, R.P. Chineză, Canada, Danemarca, Finlanda, Franța, Guineea, R.D. Germană, Yemenul de sud, Marea Britanie, Mongolia, Norvegia, Tunisia, Turcia, Uruguay, R.D. Vietnam etc.

Structura comerțului exterior a suferit o modificare importantă în sensul sporirii ponderii produselor industriale. Astfel în anul 1968 produsele industriei constructoare de mașini reprezintă 26,8% din totalul exportului (față de 23,1% în cincinalul precedent). În listele de mărfuri pentru export au fost incluse 40 noi tipuri de mașini. Concomitent cresc și importurile, 50% din acestea revenind mașinilor și utilajelor și peste 25% — combustibilului, materiilor prime minerale și metalelor.

Țărilor socialiste le revin 75% din totalul schimburilor de mărfuri ale Bulgariei, din care peste jumătate Uniunii Sovietice. Aproximativ 25% din comerțul exterior al Bulgariei revine țărilor nesocialiste. Schimburile de mărfuri cu acestea au crescut cu peste 15% față de perioada dinainte de război. Țările în curs de dezvoltare ocupă 5,7% din totalul schimburilor de mărfuri. În ultimii ani, comerțul cu acestea a crescut în medie cu 29,4% pe an.

Camera de Comerț a Bulgariei a organizat în 1968 participarea Bulgariei la 17 tîrguri internaționale și expoziții naționale și a amenajat peste 70 de expoziții ale întreprinderilor bulgare de export.

COORDONAREA PLANURILOR

(Urmare din pag. 13)

de cărbune pentru cocsificare și de cocs), materii prime siderurgice și chimice (fibre și fire sintetice, mase plastice, cauciuc sintetic, hidrocarburi aromatice, celuloză și hîrtie, îngrășăminte), materii prime pentru industria alimentară și ușoară. O altă categorie de probleme se referă la extinderea colaborării economice pentru creșterea și diversificarea schimburilor de produse ale metalurgiei feroase și neferoase și de bunuri de larg consum, adîncirea specializării și lărgirea cooperării în domeniul construcțiilor de mașini, al industriei radiotehnice, electronice și chimice.

Analiza generală a situației colaborării dintre țările membre C.A.E.R. arată că un domeniu important în care coordonarea planurilor poate contribui într-o măsură considerabil mai mare decît pînă în prezent la dezvoltarea economică a țărilor și în care unirea eforturilor și experienței țărilor ar conduce la rezultate de valoare, este acela al proiectării și construcției instalațiilor complexe, a utilajelor și liniilor tehnologice.

OBȚINEREA DE REZULTATE pozitive în problemele și domeniile menționate ale coordonării planurilor este posibilă prin orientarea acesteia spre studierea unor forme cît mai complexe și mai eficiente de cooperare în producție care permit extinderea conjugată a acțiunilor de coordonare asupra cercetării științifice, proiectării investițiilor și eventual asupra desfacerii de mărfuri pe alte piețe. Astfel orientată, coordonarea planurilor permite evidențierea posibilităților de specializare a producției unor produse care să se realizeze în condiții de eficiență ridicată și la un nivel tehnic comparabil cu performanțele mondiale în domeniile respective de producție.

Activitatea de coordonare poate contribui eficient la convenirea unor acțiuni de cooperare în domeniul investițiilor, prin participarea țărilor la construirea prin eforturi comune a unor obiective economice. Este important de precizat însă că, la fel ca și pînă în prezent, stabilirea investițiilor respective constituie o problemă ce rămîne la latitudinea fiecărei țări, iar obiectivul realizat este proprietate a statului pe teritoriul căruia a fost construit.

COORDONAREA PLANURILOR PERMITE ORIENTAREA FINALIZĂRII ACȚIUNILOR de importanță economică deosebită pentru țările participante, spre încheierea unor acorduri, contracte sau aranjamente care să constituie un cadru optimal de garanții cu privire la convenirea soluțiilor coordonate și la stabilitatea rezultatelor scontate în condițiile alinierii lor permanente la nivelul tehnicii mondiale. Folosirea consecventă a unei atari modalități de finalizare va satisface pe deplin cerința obiectivă ca planurile de dezvoltare ale țărilor să fie așezate pe soluții certe și de perspectivă. Aceasta va asigura condițiile precizării în planurile naționale a unor obiective care să nu fie supuse diferitelor fluctuații cu repercusiuni asupra balanțelor materiale sau asupra altor elemente de care depinde echilibrul construcției economice. De certitudinea aplicării soluțiilor depinde în mod hotărîtor însăși eficiența activității de coordonare a planurilor.

Finalizarea corespunzătoare a acțiunilor de coordonare implică promovarea unor sisteme de acorduri economice speciale, de durată sau de contracte de cooperare economică și industrială adaptate diferitelor domenii și forme de coordonare. Trăsătura principală a unor astfel de acorduri sau contracte — care nu se substituie în nici un caz acordurilor comerciale de lungă durată — ar urma să o constituie cuprinderea de către acestea a unor angajamente și condiții economice care să reprezinte garanții reale că acțiunile coordonate vor fi realizate în limitele prevederilor convenite. Elementele preliminare sau de proiect ale unor astfel de acorduri sau contracte ar putea fi formulate încă în cursul activității de coordonare a planurilor, ceea ce ar oferi țărilor posibilitatea de a preciza obiectivele sau secțiunile de plan implicate în acțiunile de coordonare respective, pe baza unui sistem de garanții corespunzătoare.

DESFĂȘURAREA EFICIENTĂ A COORDONĂRII PLANURILOR implică fără îndoială îmbunătățirea în continuare a modalităților de lucru promovate în activitatea organelor C.A.E.R. În acest sens apare oportun ca, paralel cu activitatea ce se desfășoară în prezent, să se asigure condiții pentru ca munca organelor C.A.E.R. să ofere tot mai constant participanților la coordonarea planurilor posibilitatea de a se informa asupra ideilor și soluțiilor noi apărute pe plan internațional, de a examina problemele economice care prezintă interes reciproc și contribuie totodată efectiv la sporirea eficienței acțiunilor coordonate.

Apare oportun să se urmărească în mod consecvent examinarea aspectelor concrete ale problemelor coordonate, extinderea analizei considerentelor țărilor în legătură cu soluțiile generale preconizate, solicitarea de propuneri preliminare de colaborare din partea țărilor interesate, determinarea orientativă a posibilităților potențiale care să permită țărilor concretizarea acțiunilor de colaborare și cooperare în problemele examinate. Aplicarea criteriilor economice în pregătirea recomandărilor va asigura condițiile necesare ca pe baza evidențierii intereselor reale ale țărilor să se prevadă coordonatele principale ale domeniilor de colaborare sau cooperare în problemele examinate, fără a se urmări fixarea unor cadre rigide sau formularea unor condiții limitative.

★

Problemele relevate în cuprinsul acestui articol, fără a epuiza multiplele posibilități ale coordonării planurilor, — demonstrează, după părerea noastră, într-o formă generală, sintetică, actualitatea și viabilitatea pentru o lungă perioadă a acestei metode principale, complexe de adîncire a colaborării și cooperării între țările membre ale C.A.E.R. și totodată importanța perfecționării ei pentru dezvoltarea planică a diviziunii internaționale socialiste a muncii.

ORMIG

IMPRIMATOR DE LINII CU SELECȚIONAREA ELECTRONICĂ

Defalcă automat nomenclatoarele de piese și imprimă extrase sintetizate după fiecare grupă de piese (de ex. piese de confecționat, piese de comandat, piese normate, piese turnate etc.).

Realizează economie apreciabilă de timp și personal la prelucrarea

NOMENCLATOARELOR DE PIESE

Erorile de transcriere sînt evitate, însemnarea repetată a pieselor în liste nu mai este necesară. Datele constante (nr. comenzii, nr. de piese, data, termen) sînt imprimate automat. Fișele de însoțire pentru materiale sînt emise ca acte separate.

Cereți documentațiile gratuite la 202 Ro.

ORMIG 1 Berlin 42, Wolframstrasse 87—91.

PUBLICOM

RELAȚII ECONOMICE INTERNAȚIONALE

● Tratative polone – italiene

După cum informează presa polonă, la Varșovia au luat sfîrșit tratativele legate de semnarea protocolului referitor la schimburile de mărfuri între Polonia și Italia pe anul 1969. Cu această ocazie a fost analizată situația livrărilor de mărfuri poloneze în Italia, ținînd seama de restricțiile cantitative existente. S-a căzut de acord pentru mărirea unor contingente, și anume la produsele chimice, siderurgice și textile. S-a precizat de asemenea posibilitatea asigurării și în acest an a dinamicii de dezvoltare realizate în anii anteriori atît în domeniul schimburilor comerciale cît și în cel al colaborării industriale.

Totodată, deoarece acordul comercial de durată (1965—1969) încheiat între cele două țări expiră în acest an, au fost stabilite principiile dezvoltării în continuare a relațiilor economice reciproc avantajoase.

● R.D. Germană — R.P. Mongolă

La Berlin a avut loc ședința comisiei interguvernamentale de colaborare economică și tehnico-științifică între R.D. Germană și R.P. Mongolă, care a dezbătut o serie de probleme legate de colaborarea în diferite domenii economice. Concomitent, a fost semnat un acord potrivit căruia R.D. Germană va sprijini R.P. Mongolă în construirea unor întreprinderi de prelucrare a produselor agricole.

CONJUNCTURA ECONOMIEI CAPITALISTE

ITALIA: CEREREA INTERNĂ SUB AȘTEPTĂRI

ÎN ECONOMIA ITALIANĂ, una din cele mai dinamice din Europa occidentală în ultimele decenii, au devenit evidente spre sfîrșitul anului trecut semnele unei slăbiri a creșterii producției industriale. Fenomenul a apărut cu toate măsurile de stimulare a conjuncturii, luate în lunile premergătoare, și în ciuda unei cereri externe, încă susținute, la produsele italiene.

După date comunicate în parlament la sfîrșitul lui ianuarie, în primele 11 luni ale anului trecut producția industrială a crescut cu 5,6%, față de un spor de 8,5% în același interval din 1967. Creșterea s-a realizat în primele trei trimestre ale anului. În octombrie indicele producției industriale globale a progresat numai cu 0,2 puncte procentuale față de luna precedentă, iar în noiembrie a regresat cu 0,1 puncte. Încetinirea și darea înapoi au fost apreciate ca surprinzătoare, deoarece încă în octombrie nivelul de producție atins depășea cu 7,4% pe cel din aceeași lună a anului 1967. S-a putut crede, astfel, că industria va cunoaște o accelerare a ritmurilor, cu oarecare durată. Dar în noiembrie indicele a depășit numai cu 4% pe cel din luna corespunzătoare a anului 1967, situîndu-se astfel sub media sporului relativ modest realizat în primul semestru — circa 5%.

Detalierea creșterii din primele 10 luni permite cîteva localizări. Indicele producției industriale globale a înregistrat în acest interval o creștere de 5,8%. Sporurile cele mai însemnate le-au cunoscut industria extractivă (12,8%), industria chimică (12,2%), metalurgia (9,1%) și energetica (7,8%). Sub medie au fost creșterile din industria alimentară (4,5%), construcția de mașini (4,1%) și industria mijloacelor de transport (0,9%), în timp ce în industria textilă indicele a scăzut cu 2,2%. Localizările sînt interesante în lumina factorilor, din domeniul cererii, răspunzători pentru evoluțiile respective. Pentru tendințele cererii interne este considerat semnificativ indicele înregistrat de industria alimentară, iar pentru capacitatea cererii externe de a compensa insuficiența celei interne este apreciată ca elocventă creșterea cu numai 0,9% a producției mijloacelor de transport, deși se cunoaște importanța exportului italian de automobile.

Carențele cererii interne s-au oglindit în 1968 în decalajul dintre evoluția înfățișată mai sus a producției industriale și faptul că încasările din export s-au mărit în primele 11 luni cu 16,1% (față de un plus de numai 4,9% la import). Rămînerea în urmă a cererii interne de bunuri de consum și de bunuri pentru investiții a ieșit la iveală în a doua jumătate a anului în încetinirea ritmului de creștere al consumului de combustibili, al cifrei de afaceri a magazinelor universale, al creditelor bancare acordate, al înnoptărilor la hoteluri, al volumului transporturilor pe căile ferate etc. Cum a rezultat dintr-un raport asupra evoluției economiei italiene în 1968, prezentat către sfîrșitul lui ianuarie în Camera deputaților, slăbirea conjuncturii este atribuită de autorități înainte de toate faptului că cererea internă de bunuri de consum a rămas sub așteptări. A fost evocat însă și volumul insuficient al investițiilor efectuate de întreprinderi. O tendință de stagnare au îndeosebi investițiile în noi mașini și utilaje. Totalul investițiilor private continuă să fie inferior celui din anul de „boom" 1963.

Efectele insuficienței cererii interne asupra volumului producției sînt contracarate pînă în prezent de expansiunea susținută a exporturilor. Dacă în 1967 Italia s-a situat în fruntea țărilor occidentale în ceea ce privește ritmul de creștere al producției industriale, în 1968 — deși a pierdut această poziție — ea a înregistrat cel mai ridicat ritm de creștere al exportului dintre toate țările emisferei apusene. NEUE ZÜRCHER ZEITUNG relata recent că, sub impresia boom-ului exporturilor italiene, Statele Unite au cerut Italiei să ia măsuri de frînare.

Valorile lunare ale exportului italian în 1968 au oscilat între o minimă de 462 miliarde lire în ianuarie, reprezentînd un spor de 11,8% față de aceeași lună a anului premergător, și 628 miliarde lire în noiembrie, cu un spor de 33%. Valori ca acestea din urmă au fost atinse pentru întîia oară în istoria comerțului exterior italian. Este incert în ce măsură această evoluție se datorează unor factori externi — de exemplu, accelerării achizițiilor de către importatorii de mărfuri italiene ca urmare a temerilor în legătură cu devalorizarea propriei monede, la sfîrșitul anului trecut — sau eforturilor sporite ale exportatorilor italieni pentru a compensa slăbirea cererii interne.

Evoluția net diferită a importurilor și exporturilor în cursul anului trecut a schimbat simțitor și situația balanței comerciale. În primele 11 luni din 1967 ea s-a încheiat cu un deficit de 565 miliarde lire; în același interval din 1968 deficitul s-a cifrat la numai 29 miliarde lire. În anii trecuți soldul pasiv al balanței comerciale a necesitat să se mobilizeze pentru echilibrarea plăților excedentele rezultate din turism și din sumele trimise de italienii domiciliați în străinătate. Pentru echilibrarea plăților pe întregul an 1968 va fi suficientă o fracțiune din excedentul de la aceste capitole.

În ceea ce privește dezvoltarea economiei italiene în 1969, găsirea posibilităților de a influența cererea internă va avea o importanță majoră. Din declarații oficiale recente a reieșit că se va urmări îndeosebi ridicarea ponderii investițiilor, pentru a stimula astfel conjunctura generală.

„INTEGRAREA" VEST-EUROPEANĂ

(Urmare din pag. 16)

pentru mărfurile țărilor Pieței Comune. Pentru aceasta, țările asociate trebuie să aplice aceleași taxe vamale tuturor celor șase țări vest-europene, ceea ce înseamnă practic — dat fiind relațiile „speciale" din trecut cu fostele metropole — înlăturarea taxelor vamale aproape la toate mărfurile livrate de țările Pieței Comune.

Nu poate fi scăpat din vedere un alt aspect de natură să sporească asperitățile dintre țările africane asociate și membrii Pieței Comune. Țările din Africa sînt libere, în principiu, să aplice o politică comercială proprie față de țările din afara Pieței Comune. Cu toate acestea, în convenția inițială de asociere se prevede ca țările din Africa să se abțină de a întreține relații economice cu țările terțe, dacă acestea ar putea dăuna intereselor Pieței Comune în Africa, iar convenția de la Yaoundé prevede consultări reciproce în asemenea cazuri. În realitate, „cei 6" se consultă foarte rar cu țările africane asociate. Dimpotrivă, țările africane asociate sînt obligate să se consulte întotdeauna cu „cei 6", deoarece larga nomenclatură a exportului acestora din urmă le dă posibilitatea să considere importul oricăror mărfuri din țările terțe ca „lezînd" interesele lor. În felul acesta, monopolurile vest-europene se amestecă fățiș în politica economică a statelor asociate din Africa.

● F.E.D. 1 și F.E.D. 2

POTRIVIT INTENȚIILOR declarate, asocierea are ca scop promovarea dezvoltării economice și sociale a țărilor și teritoriilor de peste mări. Pentru aceasta s-a prevăzut instituirea unui „fond de dezvoltare" (Fonds Européen de Développement — F.E.D.) din cotizații ale membrilor Pieței Comune. Pînă acum s-au aprobat două fonduri pe cîte o perioadă de 5 ani: primul de 581,25 milioane dolari, adică 116,25 în medie pe an, iar al doilea de 730 milioane de dolari, cîte 146 milioane în medie pe an.

Principala destinație a primului F.E.D. era, după declarații oficiale, încurajarea „investițiilor" pentru infrastructura socială și economică", iar a celui de al doilea F.E.D. „ajutorarea statelor africane și malgaș asociate să exporte produsele lor la prețurile pieței mondiale și să realizeze o diversificare a sectorului primar și o expansiune a industriilor de prelucrare a produselor agricole".

Sumele alocate, deși nu prea mari, pot constitui un oarecare sprijin pentru eforturile de dezvoltare ale țărilor asociate. O minimalizare totală a însemnătății lor pentru dezvoltarea țărilor africane, pe baza aprecierii globale după care aceste fonduri sînt „o picătură în mare" față de nevoile popoarelor africane, nu este de natură să contribuie la elucidarea lucrurilor. Dacă avem în vedere că în anul 1965 valoarea importurilor țărilor africane asociate din Piața Comună era de 827 milioane de dolari, înseamnă că suma de 146 milioane, cît revine anual din cel de al doilea F.E.D., constituie aproape 18%. Problema trebuie văzută îndeosebi prin prisma implicațiilor pe care le au practicile țărilor membre ale Pieței Comune în relațiile lor economico-financiare cu țările asociate.

Este vorba mai întîi despre modalitățile de finanțare din F.E.D. Aceasta se face pe baza aprobării date în fiecare an de către Comisia de la Bruxelles, din care nu fac parte reprezentanți ai țărilor asociate. Respectiv, pe baza proiectelor sociale și economice primite din partea „asociaților", Comisia decide repartiția anuală a fondurilor după normele stabilite de către ea. Dacă în privința proiectelor sociale nu sînt prevederi directe, în privința celor economice limitările sînt nete. „Sînt excluse, de regulă, proiectele pentru investiții economice direct productive"[2]), arată un autor vest-european. Sumele acordate țărilor africane asociate sînt destinate îndeosebi cheltuielilor de preinvestiție (celor pentru infrastructura economică), precum și celor pentru nevoi sociale ori de susținere a prețurilor la produsele africane. În bună măsură, fondurile aprobate au menirea de a curăța terenul pentru favorizarea rentabilității monopolurilor din țările vest-europene. Pe această cale o parte relativ mare a investițiilor prevăzute în planurile de dezvoltare ale țărilor africane, în măsura în care au ca sursă de finanțare F.E.D., sînt practic orientate pe baza unor decizii din afară. Fenomenul arată un aspect important al amestecului țărilor vest-europene în orientarea de perspectivă a economiei Africii. De pildă, din cei 730 milioane dolari aprobați în cadrul celui de al doilea F.E.D., 500 milioane sînt destinați unor scopuri, printre care predomină finanțarea obiectivelor de infrastructură. Restul de 230 de milioane de dolari sînt destinați pentru susținerea prețurilor la produsele africane.

În ceea ce privește această sumă de 230 de milioane de dolari, criteriile de repartiție pe țări sînt de natură economică și politică, deși oficial explicații nu se dau. Ceea ce se cunoaște mai direct, este faptul că una din condițiile puse de Piața Comună țărilor asociate în schimbul acordării de fonduri pentru egalizarea prețurilor, constă în acordarea libertății de acțiune a capitalului particular vest-european în țările africane. După cum arată Jacques Lefebvre, „finanțarea publică cu sprijinul țărilor europene este în funcție de avantajul schimburilor cu africanii". Cu alte cuvinte, pe primul plan nu se pun nevoile africanilor, ci interesele țărilor vest-europene. De remarcat că una din condițiile acordării sumelor din fondul de dezvoltare se referă la obligativitatea ca executarea proiectelor finanțate din F.E.D. să fie acordată aproape exclusiv firmelor vest-europene.

În opoziție cu asemenea practici, țările africane și-au manifestat nu o dată dorința de a dispune ele însele de sumele acordate din fondul de dezvoltare — de fapt, dorința ca el să fie un fond african de dezvoltare. Înfăptuirea unui asemenea deziderat ar fi putut înlătura sau atenua, între altele, două neajunsuri principale în practica repartizării F.E.D. Unul din aceste neajunsuri se referă la decalajul în timp între angajamentele F.E.D. și cheltuielile realmente efectuate[3]). La 30 iunie 1967, din 415 milioane dolari repartizate pentru anumite obiective, numai 70 de milioane fuseseră cheltuite efectiv. Un al doilea neajuns se referă la structura angajamentelor din cadrul F.E.D. Pe o perioadă mai îndelungată (1958 — 1 ianuarie 1967), situația poate fi urmărită pe baza datelor din tabel.

Repartizarea angajamentelor în cadrul primului și al celui de al doilea F.E.D.

	Primul F.E.D.		Al doilea F.E.D.	
	mii dolari	%	mii dolari	%
Total	581 250	100,0	359 467	100,0
din care:				
1. Modernizare rurală	141 527	24,3	174 463	48,5
2. Infrastructură	252 079	43,5	115 153	32,3
3. Învățămînt și calificare profesională	113 436	19,5	35 420	9,9
4. Sănătate	50 460	8,7	23 103	6,1
5. Industrializare și producție industrială	3 828	0,6	4 258	1,2
6. Diverse	19 920	3,4	7 070	2,0

Sursa: Marchés Tropicaux et Méditerranéens nr. 110, 18 février 1967, pag. 518.

Se observă în primul rînd ponderea infimă, aproape inexistentă, a cheltuielilor destinate industrializării și producției industriale. Această repartizare a angajamentelor F.E.D. vine în contradicție directă cu orientarea popoarelor africane spre o dezvoltare independentă, de sine stătătoare, a economiei lor. Ponderea cea mai mare, atît în cadrul primului F.E.D. cît și în cadrul celui de-al doilea, aparține modernizării rurale și infrastructurii, care dețineau 67,8% și respectiv 80,8%. Fără îndoială că eforturile depuse în cele două direcții menționate sînt necesare dezvoltării economice a țărilor africane, dar, atît ca ordine de preferință cît și ca modalitate de executare, orientarea impusă de țările Pieței Comune nu este corespunzătoare cerințelor economiilor africane. Și de aci izvorăsc o serie de aprige controverse între „cei 6" și „cei 18".

„INTEGRAREA" vest-europeană în forma Pieței Comune și piața euro-africană creată prin regimul asocierii sînt cotate de unii ideologi burghezi ca forme dintre cele mai avansate ale relațiilor economice internaționale, care ar răspunde cel mai bine cerințelor actuale ale dezvoltării forțelor de producție. Realitatea arată, dimpotrivă, că interdependențele dintre economiile naționale suverane presupun extinderea schimburilor internaționale, înlăturarea sistemelor discriminatorii din comerțul internațional. Relațiile economice unilaterale de genul „asocierii" Africa-Piața Comună nu pot duce la soluții satisfăcătoare pentru rezolvarea dificultăților țărilor în curs de dezvoltare, în general, și nici a celor africane. Africa are nevoie de extinderea legăturilor economice, și nu numai economice, cu toate țările lumii. Iar în vederea înfăptuirii acestei cerințe obiective, țările africane, după cum sublinia R. Gardiner, secretarul executiv al Comisiei economice a O.N.U. pentru Africa, trebuie să-și modifice structura economică și să se adapteze la condițiile moderne, să-și reducă vulnerabilitatea lor față de comerțul exterior, grație diversificării producției și creșterii competitivității pe piețele mondiale[4]). Toate aceste cerințe firești nu sînt stimulate nici pe departe în proporția necesităților de regimul asocierii. Țările Africii, ca de altfel și alte țări în curs de dezvoltare, bazîndu-se pe eforturile proprii care au rolul determinant în înlăturarea subdezvoltării, pot găsi soluționarea problemelor lor comerciale externe numai situîndu-se într-un cadrul internațional cît mai larg cu putință.

---

1) Vezi Articles et documents nr. 1838, 10 février 1967.

2) **Jacques Lefebvre**: Afrique et Communauté Européenne, Editions du Treurenberg, Bruxelles (f. a.), pag. 87.

3) Vezi **Diori Hamani**: La C.E.E. et les états africains associés. Articles et Documents nr. 1838, 10 février 1967, pag. 7—11.

4) Vezi „Viața Economică" nr. 41, 13 octombrie 1967, pag. 15.

MONDORAMA

MAI MULTĂ „SUPLEȚE“ PENTRU OȚEL!

OȚEL, CAFEA SAU ARAHIDE — problemele supraproducției se pun întotdeauna în aceiași termeni. Al doilea Congres anual internațional al oțelului, care s-a ținut recent la Los Angeles, a lăsat impresia mai degrabă a unei reuniuni de țări subdezvoltate, doritoare de a menține debușeurile unui produs tropical de bază. De această dată însă, rolul țărilor subdezvoltate a fost jucat de industriile siderurgice vest-europene. Oțelul lor este mai puțin scump decît oțelul american și, ca atare, solicitat pe această piață. În fața acestei ofensive, S.U.A. sînt hotărîte să ia măsuri. Țările vest-europene sînt însă decise să facă totul pentru a nu determina totuși Statele Unite să recurgă la contingentări.

Japonezii, experți în strategiile „de suplețe“, s-au dovedit „receptivi“ la amenințări: ei au redus din proprie inițiativă vînzările lor în Statele Unite. În fața acestui exemplu, vest-europenii înclină să facă și ei la fel. În fond, este vorba de o politică restrictivă, dar nu lipsită de avantaje.

UN NOU MARIAJ ÎNTRE COLOȘI

DE CÎTVA TIMP, grupul Rothschild se interesează în mod special de una din societățile sale: Penarroya. După ce a avut acorduri cu grupul Cofirep, care i-a diversificat participațiile, Penarroya se leagă acum cu grupul Preussag. Preussag este primul producător vest-german de plumb și de zinc; Penarroya este primul producător vest-european de plumb și primul producător francez de zinc, precum și a treia societate exploatatoare de nichel în Noua Caledonie.

Împreună, cele două societăți reprezintă 40% din capacitatea de producție a Pieței Comune, pentru aceste două metale. Ele creează o filială comună cu participație egală.

RENAȘTEREA MANAUS-ULUI

COMPANIA AERIANĂ braziliană „Varig“ și cea a hotelurilor „Tropical“, au inițiat construcția lîngă Manaus a unui palat de 432 apartamente, ce va fi plasat sub o enormă bulă, destinată să-l protejeze de climatul pădurii amazoniene.

Acest proiect, al cărui preț atinge 40 milioane de franci francezi — după cum menționează L'EXPRESS — este justificat de transformarea Manaus-ului în zonă-franco (franco = liber, scutit de impozite). Capitala Amazoniei, pe care oamenii de afaceri au părăsit-o de cînd ea a pierdut monopolul latexului, poate în fond să le ofere acestora alte atracții: aur, diamante, cuarț, magneziu, cositor.

Guvernul brazilian speră că noul porto-franco, care este accesibil și transatlanticelor (cu toate că este situat la 1500 km de mare), va atrage în egală măsură pe comercianți, ca și pe turiști.

„CATEDRALA“ AUBER

PARISUL va avea cea mai mare stație de metro din lume. Se va numi Auber. Stația este în curs de execuție, lucrările fiind începute din anul 1966 (în fotografie — un aspect al excavărilor). Această stație — adevărată

catedrală subterană — este amplasată în cartierul Operei, la o adîncime de 30 de metri. Are 225 de metri lungime 39 de metri lățime și 16 înălțime. Cînd va fi dată în exploatare — în 1970 — accesul călătorilor în stație va fi complet mecanizat, patru scări rulante, cu o capacitate de 200 000 de „locuri“ pe oră deservind, permanent, intrările și ieșirile.

Stația Auber face parte din ansamblul subteran al viitorului metro-expres care va intra în funcțiune anul viitor, cînd vor fi gata și prelungirile de linii pînă dincolo de actualele puncte terminus, pe distanțe de 10—15 km de vechile „centuri“ ale orașului.

PREVIZIUNI... LA ALEGERE

1968 a fost un an de erori în domeniul previziunilor economice din Statele Unite — opinează ultimul buletin de conjunctură, publicat lunar de marea bancă Morgan Guaranty Trust din New York. Se constată că specialiștii în previziuni — inclusiv cei ai băncii — s-au înșelat în aprecierea evoluției conjuncturii interne în cursul anului trecut, subestimînd îndeosebi ritmul expansiunii și supraapreciind efectul moderator al ansamblului măsurilor fiscale, adoptate de Administrație în luna iunie.

Arătînd că încă nu s-a găsit o explicație a acestor erori și că nu se prevede mai multă siguranță pentru previziunile pe anul în curs, specialiștii băncii emit totuși, cu prudență, trei ipoteze paralele asupra evoluției conjuncturii economice în S.U.A. în 1969, și anume:

— tendințele inflaționiste se vor menține pînă la sfîrșitul anului;

— tendințele inflaționiste vor fi contracarate de insuficiența creditului;

— ritmul expansiunii economice se va încetini treptat sub influența factorilor moderatori, iar cererea de credite se va restrînge.

CÎND S-AU ÎNFIINȚAT PENSIILE?

PENSIILE pentru funcționari au în Franța o vechime de peste un secol și jumătate: ele au fost instituite în 1817. În 1831 au început să primească pensie militarii. Pensiile pentru mineri datează din 1894, iar cele pentru feroviari din 1909. Prima legislație a pensiilor privind muncitorii industriali și agricoli a apărut în 1909.

CUMBERNAULD — NOUL ORAȘ SCOȚIAN

ACUM 9 ANI, aproape 27 000 locuitori au părăsit orașul Glasgow, supraaglomerat (1 000 000 de locuitori), cu străzi vechi și insalubre și cu o acută criză de locuințe, pentru a se stabili într-un oraș nou în plină natură, la 30 km de Glasgow — Cumbernauld.

Orașul, construit după planurile îndrăznețe ale arhitectului Dudley Leaker (concepute în 1956), se întinde pe o suprafață de 2 500 hectare, pe un sol cu coline. Cumbernauld-ul respinge vechea formulă a unui centru aglomerat, spre care converg bulevarde largi. O inițiativă cu totul deosebită a prevăzut artere separate pentru pietoni și autovehicule, șosele fără stopuri sau trotuare, drumuri cu circa 100 treceri subterane și pasarele suspendate. Rezultatul: în 8 ani nu s-a înregistrat nici un singur accident de circulație.

Totuși, lucrurile nu merg încă perfect: orașul, prevăzut pentru 70 000 de locuitori, nu dispune decît de un cinematograf ambulant și nu are spitale. Circa 5 000 din locuitorii noului oraș (din cei 55 000 cît numără actualmente) parcurg încă zilnic distanțe mari pînă la locurile de muncă. În ciuda tuturor acestor inconveniente, la o anchetă efectuată de sociologii Universității din Strathclyde, 9 zecimi din locuitorii noului oraș s-au arătat totuși mulțumiți de condițiile noi în care trăiesc. Entuziasmul pentru noul lor oraș a contaminat și pe alții, astfel încît, unicul hotel din oraș este supraaglomerat de vizitatorii ce vin să vadă „cu ochii lor“ cea mai reușită experiență din cele 23 orașe noi, pe care englezii le-au pus „pe șantier“, după cel de-al doilea război mondial.

STATISTICĂ INTERNAȚIONALĂ

BILANȚUL UNUI AN BURSIER

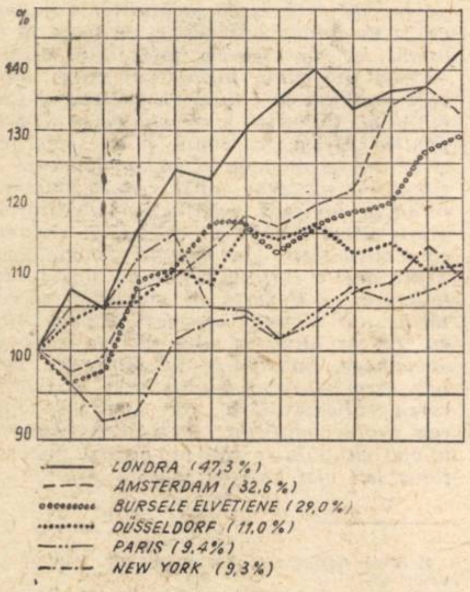

1968 a fost un an destul de agitat pentru bursele de valori din țările capitaliste; cu toate acestea la majoritatea burselor s-au înregistrat importante creșteri medii ale cursurilor titlurilor de valoare. În frunte se situează bursa din Londra, cu un spor de 47,3% (de 33%, dacă se ține seama de efectul devalorizării lirei sterline), urmată de bursa din Amsterdam (+32.6%), de bursele elvețiene (+29%) etc. Evident, evoluția a fost diferită de la țară la țară în cursul anului, după cum se poate vedea din graficul din stînga.

Preferințele cumpărătorilor au variat și ele între acțiunile societăților particulare, obligațiunile împrumuturilor de stat și alte titluri de valoare. În ceea ce privește cele dintîi, compararea inter-ramuri și domenii de activitate a evoluției cursurilor acțiunilor unor societăți din 14 țări din Europa occidentală, Australia și Japonia relevă performanța deosebită a societăților petroliere. Pe treapta cea mai de jos (vezi graficul din dreapta) se găsesc societățile de transporturi aeriene, cursurile acțiunilor acestora fiind singurele care au înregistrat un recul sensibil.

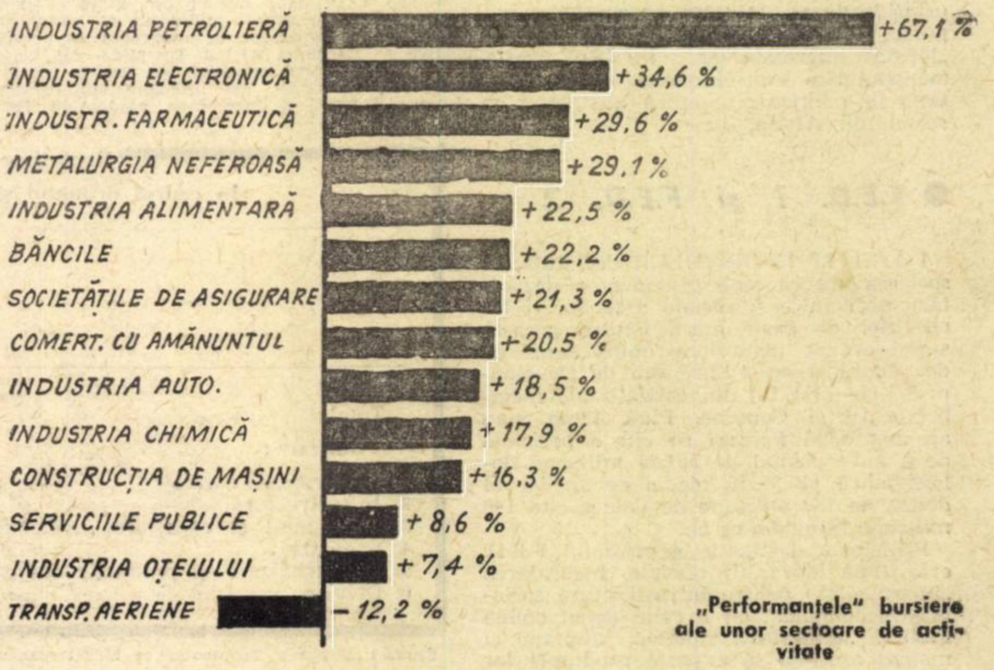

„Performanțele“ bursiere ale unor sectoare de activitate

PROLETARI DIN TOATE ȚĂRILE, UNIȚI-VĂ!

viața economică

ORIENTARE-DOCUMENTARE-TEORIE • ECONOMIE NAȚIONALĂ-ECONOMIE MONDIALĂ

ANUL VII nr. 7 (285)
VINERI 21 februarie 1969
REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA
str. Nicolae Iorga nr. 36
BUCUREȘTI
Telefon 11 78 76
20 PAGINI ● 2 LEI

SIDERURGIA ROMÂNEASCĂ

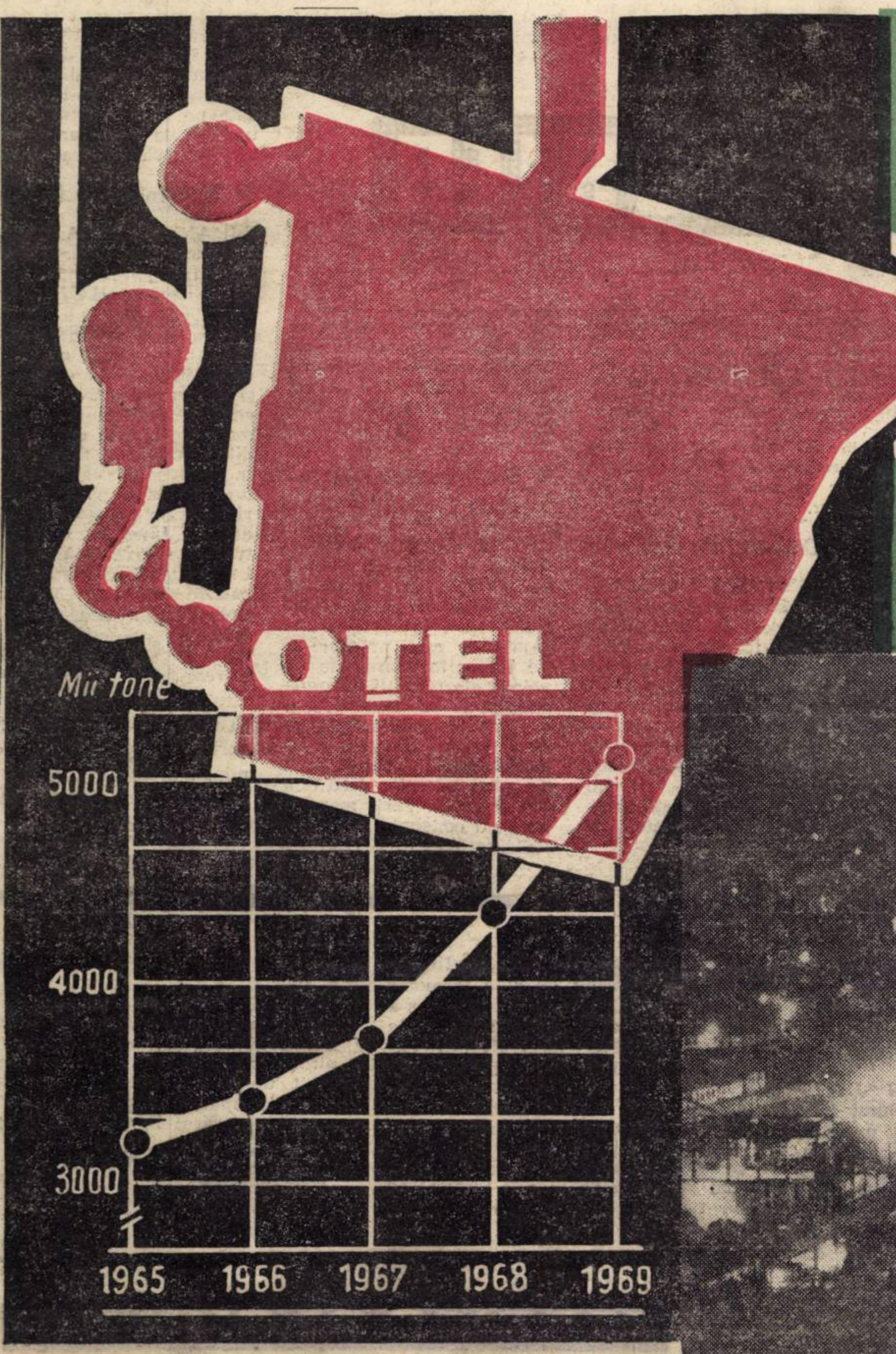

ÎN PLIN AVÎNT

Modelarea prețurilor cu amănuntul

FACTORI ȘI METODE

Dilemele politicii economice occidentale

VRAJBA CREȘTERII ȘI A STABILITĂȚII

„DEGRESAREA" EVIDENȚEI TEHNICO-OPERATIVE

viața economică

Săptămînal editat de Societatea de Științe Economice din România

SUMAR

Nr. 7 din 21 februarie 1969

■ ECONOMIE NAȚIONALĂ

Siderurgia românească
de ing. **Ion Marinescu**, ministrul industriei metalurgice (pag. 3)

Investiții :
O problemă complexă a creșterii economice
de **R. Radu** (pag. 4).

Reflecții :
Cum reacționați față de nou ?
de acad. **Grigore C. Moisil** (pag. 5)

Cercetare — aplicare
Comanda socială a creației științifice
de **S. Manuel** (pag. 5)

Prețuri :
Modelarea prețurilor cu amănuntul — Factori și metode
de **C. Bugeanu** și **I. Faifer** (pag. 6)

Control :
„Profilaxia" prin control preventiv
de **A. Badea**, controlor revizor general adjunct în Ministerul Finanțelor (pag. 7)

■ AGENDA ECONOMISTULUI

Precizări :
Termenul și condițiile de garantare a reparațiilor capitale auto (pag. 8)

Arbitraj :
Răspunderea pentru bunurile de consum livrate organizațiilor comerciale (pag. 8).

■ ÎNTREPRINDEREA

Organizarea muncii în depozite : Din nou despre paletizare
de ing. **Ion Bucșe**, secretar general în M.C.I. (pag. 9)

„Degresarea" evidenței tehnico operative (pag. 10—11)

Documentar :
Elemente de normare a muncii (II)
de prof. univ. ing. **Miron Belea** (pag. 11)

Cadre și răspunderi :
ing. Alexandru Heinrich (pag. 10—11)

■ ISTORIE ECONOMICĂ

Nicolaus Olahus
de **Corneliu Albu** (pag. 13)

Un manual teoretico-practic de economie politică de Ioan C. Lerescu
de conf. **C. G. Marinescu** (pag. 13)

■ TEORII ● IDEI

Șantier științific :
conf. univ. dr. **Iulian Văcărel** (pag. 14)

Învățămînt
Metoda predării economiei politice — criteriul istoric sau logico-istoric ?
de conf. dr. **N. Belli** (pag. 14)

Blocnotes
de **Costin Murgescu** (pag. 15)

■ ECONOMIE MONDIALĂ

Dilemele politicii economice occidentale : Vrajba creșterii și a stabilității
de **I. Pădureanu** (pag. 16)

Documentar
Comerțul internațional cu produse finite și semifinite — tendințe recente
de **V. Cristea** (pag. 17)

Mobiluri în mișcarea încrucișată a capitalurilor
de **Al. Anca** (pag. 18—19)

Din țările socialiste (pag. 18)

Relații economice internaționale (pag. 19)

Conjunctura economiei capitaliste (pag. 19)

COLEGIUL DE REDACȚIE

Gh. Dolgu (redactor șef), **P. Alexiu, N. Armencoiu, Gh. Badrus, M. Bulgaru, Gh. Crețoiu** (redactor șef adjunct), **T. Cristureanu, D. Dumitriu, Em. Florescu, C. Ionescu, C. Murgescu,** membru corespondent al Academiei, **P. Năvodaru, R. Negru, I. Olteanu** (redactor șef adjunct), **V. Petrescu** (secretar general de redacție), **I. Rachmuth,** membru corespondent al Academiei, **V. Rausser, N. Simionescu** (redactor șef adjunct), **C. Topor, S. Țaigăr, I. Văcărel, L. Zaharia**

Tiparul : Întreprinderea Poligrafică „Informația", str. Brezoianu nr. 23—25.

40 470

CURIER

ILIE ILARIU, Craiova. — Vă mulțumim pentru cuvintele frumoase la adresa revistei noastre. În preocupările de viitor vom ține seama și de dorințele dv.

ION MARGINEANU, contabil șef, C.I.L. Sighetul Marmației. — Într-o scrisoare semnată de tovarășul **I. Rățoi,** vicepreședinte al Băncii de Investiții ni se comunică : „Tema amortizării fabricii de plăci fibrolemnoase a fost rezolvată. S-au dat indicații unității finanțatoare de a nu mai urmări încasarea amortismentului pe luna decembrie 1967, deoarece fabrica respectivă a lucrat efectiv de la 3 ianuarie 1968".

LAURENȚIU IUONAȘ, economist, I.I.L. „Producția" Suceava. — Nu este cazul să vă mai adresați altor foruri centrale. Scrisoarea dv. a fost înaintată celor în drept. Răspunsul lor vi-l vom face cunoscut la această rubrică.

ING. ȘTEFAN BOANȚĂ, Timișoara. — Premiile obținute de lucrătorii întreprinderilor agricole de stat, pentru realizarea planului de producție (pînă la trei salarii lunare), s-au plătit conform H.C.M. 493/1963 și a Hotărîrilor de prelungire a acesteia, în limitele fondului de salarii planificat și se iau în considerare la stabilirea salariului mediu, respectiv a indemnizației concediului anual de odihnă. Celelalte premii, plătite cu caracter excepțional, în afara fondului de salarii, ca urmare a depășirii planului de beneficii, nu se iau în calculul acestei indemnizații.

VASILE GHEORGHE, Sovata — Ținînd seama de prevederile H.C.M. nr. 918/1960, fostul C.S.M.S. a precizat prin circulara nr. 2850/1967, că absolvenții institutelor de învățămînt superior, cu examen de stat, **proveniți din cîmpul muncii,** vor fi încadrați de la începutul activității în funcții corespunzătoare specialității obținute, fiind salarizați între limitele salariilor tarifare prevăzute în nomenclatoarele specifice. La stabilirea stagiului necesar pentru ocuparea funcției de economist I, sau economist principal se iau în considerare și perioadele lucrate în funcții economice pentru care se prevede condiția absolvirii învățămîntului superior economic, chiar dacă în acele perioade angajatul nu era absolvent al acestei forme de învățămînt și a ocupat posturile respective prin derogare de la condițiile de studii. Atunci cînd angajații au ocupat funcții pentru care era prevăzută alternativ, fie condiția studiilor superioare, fie a celor medii, perioadele lucrate în aceste funcții **se iau în considerare la stabilirea stagiului în funcții economice pentru care este prevăzută cerința studiilor superioare.**

PAVEL VASILE, Mediaș. — Angajații nelocalnici ai unităților de construcții-montaj (șantiere) au dreptul — potrivit prevederilor H.C.M. nr. 1053/1959 — la cazare gratuită în baracamente, clădiri, sau în locuințe închiriate, în limita tarifelor legale, fără a se putea depăși suma de 150 lei lunar pentru una cameră, inclusiv cazarmamentul. Dreptul la cazare constituie un drept personal al angajatului și nu al familiei acestuia. Atunci cînd cazarea unui angajat se face în mai mult de o cameră, indiferent dacă este cazat singur sau împreună cu familia, unitățile nu suportă decît cota parte din cheltuielile de cazare și întreținere corespunzătoare unei camere, dar nu mai mult de 150 lei lunar.

● Drepturi de detașare

CONSTANTIN MITREA, **Satu Mare.** — Absolvenții institutelor de învățămînt superior tehnic repartizați direct organizațiilor de proiectare, au dreptul — atunci cînd își efectuează stagiul în altă localitate — la indemnizație de șantier și cazare gratuită, dacă sînt trimiși la stagiu la un șantier de construcții-montaj din altă localitate, în care ei sînt nelocalnici. Atunci cînd acești absolvenți sînt trimiși să-și efectueze stagiul în producție într-o unitate din altă localitate, în unități din celelalte ramuri ale economiei, ei beneficiază de regimul angajaților detașați, respectiv de indemnizația de detașare stabilită potrivit art. 3 și 4 din H.C.M. nr. 822/1959, a cărei plată le este asigurată, o dată cu salariul și cu celelalte drepturi de detașare (rambursarea transportului și cazarea) de către unitățile la care sînt trimiși. Dacă absolvenții sînt trimiși pentru stagiu la unități situate în localitățile unde își au domiciliul, organizațiile de proiectare fiind situate în alte localități, ei au dreptul numai la rambursarea cheltuielilor de transport.

● Transferarea la cerere

PARASCHIV RENGEN, **Anina.** — Atît în cazul transferării în interesul serviciului, cît și în cazul transferării la cererea angajatului, este necesar să fie întrunite acordurile de voință ale unității de unde angajatul se transferă, a unității la care acesta se încadrează, precum și al angajatului. Transferarea nu poate avea loc dacă una din cele trei părți menționate nu consimte la aceasta. Angajatul care dorește să ocupe, prin transferare, un post vacant existent la o altă unitate, se adresează cu o cerere acelei unități. Aceasta, atunci cînd este de acord cu cererea prezentată, solicită acordul celeilalte unități pentru transferarea angajatului, precizînd caracterul transferului. Dispoziția de transferare se emite de unitatea unde angajatul lucrează. Decizia trebuie să cuprindă elementele esențiale referitoare la natura transferului, precum și funcția și salariul de la noul loc de muncă și data la care trebuie să se prezinte la serviciu. Elementele cuprinse în dispoziția de transferare sînt precizate pe baza comunicării unității la care angajatul urmează să fie transferat.

● Menținere în funcție

IOAN BLUJDEA, **Ocna Mureș.** — Dacă, așa cum arătați, ați fost menținut, la aplicarea H.C.M. nr. 1053/1960, într-o funcție pentru care nu îndepliniți condiția de studii prevăzută în indicatorul de studii și stagiu, desfăcîndu-vi-se contractul de muncă în urma pensionării de invaliditate, puteți fi reîncadrat, în termen de cel mult trei luni de la expirarea perioadei de pensionare, în aceeași funcție sau într-una echivalentă. Aprobarea de derogare de la condiția de studii își menține valabilitatea. În ipoteza că reîncadrarea în muncă se face într-o altă întreprindere, subordonată altui minister este necesar ca încadrarea dv. să fie aprobată, în prealabil, de ministrul sau conducătorul organului central respectiv.

SCRISORI ● SCRISORI ● SCRISORI

STUDIUL „GESTIUNI ȘI EVIDENȚE"

SÎNT LICENȚIAT ÎN ȘTIINȚELE ECONOMICE din anul 1924. În lunga mea experiență profesională mi-am dat seama de neajunsurile provocate — de cele mai multe ori fără intenție — de nepriceperea unor salariați. Există, de pildă, în țara noastră cîteva sute de mii de gestionari, casieri, magazineri, etc. De unde iau aceștia priceperea ? De unde învață ei elementele acestor funcții ?

Deunăzi am citit cu mult interes convorbirea realizată (Scînteia nr. 7965/3 februarie a.c.) cu conf. univ. Traian Pop, adjunct al ministrului învățămîntului în care arăta: „Pentru activitățile tehnico-practice propriu-zise (este vorba de școala generală de 10 ani) s-au prevăzut studiul desenului tehnic, al electrotehnicii, lucrări de laborator și în cercuri, precum și participarea nemijlocită în producție..." Nu s-ar putea, ca între activitățile școlii de 10 ani să fie admis și studiul **„Gestiune și evidență"** în clasele a IX-a și a X-a ? Ar fi util pentru cei care vor ocupa funcțiile menționate la începutul scrisorii mele ?

Grațian C. MĂRCUȘ
Zalău

DEFINIREA UNOR NOȚIUNI ȘI TERMENI

ÎN „VIAȚA ECONOMICĂ", (nr. 3/1969) s-au publicat unele noțiuni și definiții privind ergonomia. Din materialul respectiv ,cititorul înțelege obiectul acestei noi științe, domeniul ei, ca și utilitatea studiului sub aspect teoretic și practic.

În ultimul timp au apărut în presă articole privind cibernetica în general, cibernetica economică în special, aplicarea metodelor matematice în calculul economic, automatică, informatică și cercetarea operațională. Definirea acestor discipline, cît și a termenilor de specialitate legați de ele, s-a făcut în literatura de specialitate fie prin descrieri largi, fie prin explicarea numai a unor noțiuni. Acest fapt, mă determină să solicit ca, în unul din numerele viitoare ale „Vieții economice", să se publice definiții complete ale disciplinelor și termenilor enumerați mai sus, precum și alți termeni ce au tangență cu cibernetica în general și cu cibernetica economică in special.

În aceeași ordine de idei, cred că o rubrică de definire a unor noțiuni și termeni economici apăruți în ultima perioadă de timp, ar fi deosebit de utilă cititorilor revistei, (pînă la apariția unui dicționar economic a cărui lipsă se resimte).

Gheorghe MARIAN
economist, I.S.C.E. „Exportlemn"-București

FABRICA DE BLĂNURI

I.I.S. REPUBLICA

întreprindere industrială de Stat pentru confecționarea articolelor de blănărie

PRODUCE :

Haine și scurte de blană căciuli, gulere, precum și imitații de blănuri, elegante, moderne, de calitate superioară.

BUCUREȘTI

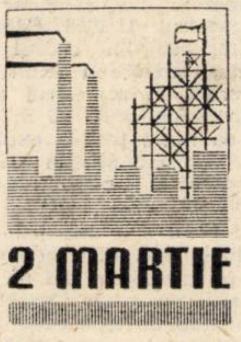

„Frontul Unității Socialiste va acorda cea mai mare atenție continuării în ritm susținut a industrializării, dezvoltării forțelor de producție — obiectiv central al programului de înflorire multilaterală a României socialiste. Industrializarea este și va rămîne factorul hotărîtor al progresului societății socialiste, al ridicării nivelului de trai al populației, al asigurării independenței și suveranității naționale".

(Din MANIFESTUL FRONTULUI UNITĂȚII SOCIALISTE)

SIDERURGIA ROMÂNEASCĂ ÎN PLIN AVÎNT

Ing. Ion MARINESCU
ministrul industriei metalurgice

DEZVOLTAREA VERTIGINOASĂ înregistrată de industria românească ridică în fața siderurgiei probleme de mare răspundere pentru a asigura satisfacerea cerințelor de metal ale economiei naționale.

În anul 1968 potențialul industrial al siderurgiei s-a îmbogățit cu importante capacități de producție. La Combinatul siderurgic de la Galați, a început să producă primul furnal de 1 700 m³ (agregat complet automatizat, a cărui capacitate de producție depășește aproape de două ori capacitatea celor mai mari furnale de la Hunedoara). Tot aici a intrat în funcțiune o oțelărie cu convertizoare cu oxigen, agregate capabile să producă de 8 ori mai mult oțel decît cuptoarele Martin de capacitate similară.

Construirea de noi secții și agregate a permis înlăturarea unor disproporții între diferitele faze de producție și a creat noi capacități pentru obținerea unor produse cu grad avansat de prelucrare și cu proprietăți superioare. La Hunedoara a fost construit un laminor bluming 1 300 mm, agregat ce se numără printre cele mai mari existente în Europa, avînd un înalt grad de perfecționare și o productivitate la nivelul celor mai bune realizări pe plan mondial. Instalarea lui, împreună cu laminorul slebing 1 150 mm de la Galați, a permis punerea în concordanță a capacităților de producție din secțiile de oțelărie, degroșare și laminoare. Prin aceasta, nemaifiind necesară degroșarea parțială a lingourilor de oțel în alte țări, se realizează importante economii valutare și o echilibrare valorică mai bună a exportului și schimburilor de metal.

În afară de investițiile destinate să pună în concordanță nivelele capacităților de producție, a fost alocat un volum important de fonduri în vederea creșterii, pe de o parte, a potențialului de producție pentru oțelurile aliate și de calitate (prin modernizări și dotări suplimentare ale secțiilor de laminare din cele mai multe uzine), **iar pe de altă parte în vederea creării condițiilor necesare îmbunătățirii calității produselor,** prin extinderea și dotarea ajustajelor din toate secțiile de laminare. **Au fost reconstruite și modernizate unele laminoare la Combinatul siderurgic — Hunedoara, Uzina „Laminorul" — Brăila și Combinatul siderurgic — Reșița și s-au dat în exploatare unele secții pentru producția de sortimente cu grad avansat de prelucrare sau realizarea de produse noi la „Industria Sîrmei" — Cîmpia Turzii, Uzina „Oțelul roșu", Uzina de sîrmă și produse din sîrmă — Buzău, Uzina „Ciocanul" — Nădrag și altele.**

CA REZULTAT al punerilor în funcțiune a noilor capacități de producție și a folosirii mai depline a agregatelor, **în primii 3 ani ai cincinalului s-au înregistrat progrese neîntrerupte la toți indicatorii tehnico-economici.** În această perioadă **producția de fontă a crescut cu 48%, cea de oțel cu 36%, iar cea de laminate cu 45% față de nivelurile atinse în anul 1965. Raportată la un locuitor, producția de oțel reprezintă în prezent circa 250 kg față de 18,5 kg nivel atins în anul 1938.**

Alături de ritmurile susținute înregistrate, în perioada 1965—1968 se obțin sporuri apreciabile și la ceilalți indicatori principali. Astfel, producția globală planificată în acest an crește cu 53,6% față de 1965, iar productivitatea muncii înregistrează un spor de 33,3% față de aceeași perioadă.

Dezvoltarea ascendentă a industriei siderurgice a făcut posibilă asigurarea mai bună cu metal a economiei naționale. **Dacă în anul 1965 siderurgia a asigurat 76% din necesarul de laminate pe economie, această proporție s-a ridicat în anul 1968 la 88%.** De asemenea este important de subliniat faptul că, **începînd din trimestrul IV/1968, Combinatul siderurgic Galați realizează beneficii și, prin aceasta, în cadrul siderurgiei, nu mai avem nici o întreprindere nerentabilă. În 1969 volumul beneficiilor planificate acoperă în întregime cheltuielile pentru investiții, asigurînd o participare de peste 1,1 miliarde lei la formarea acumulărilor statului.**

LA SPORIREA PRODUCȚIEI siderurgice și-a adus din plin contribuția și utilizarea rațională a mijloacelor de producție, ridicarea parametrilor tehnologici de funcționare a agregatelor. Din acest punct de vedere se remarcă faptul că, **anul trecut, 88% din producția de fontă a fost obținută în agregate cu principalele operații automatizate** (încărcare, reglarea temperaturii, a presiunii și umidității vîntului). De asemenea, **producția de oțel în cuptoare Martin și în convertizoare, cu regimuri termice automatizate, a reprezentat 99% din producția totală de oțel realizată în siderurgie.** La rîndul ei, și **producția de laminate a fost obținută în proporție de 83% pe instalații cu regimuri termice sau de acționări automatizate.**

Efectele extinderii automatizării proceselor tehnologice s-au materializat în creșterea indicilor de utilizare la principalele agregate. În 1968, indicele intensiv de utilizare a capacității furnalelor a crescut față de 1967 cu 4,2% la Combinatul siderurgic — Hunedoara și cu 2,3% la Reșița, iar la cuptoarele Martin a sporit cu 5,7% la ambele combinate și cu 3,7% la Uzina „Oțelul roșu".

VOLUMUL LAMINATELOR din oțeluri aliate și slab aliate a crescut în 1968, în comparație cu anul 1967 cu 51,1%. În ultimii 3 ani, numărul mărcilor de oțel asimilate a crescut de la 210 la 249 și s-a extins gama produselor metalurgice prin asimilarea unor noi tipodimensiuni de laminate pline și țevi.

Deși rezultatele obținute sînt favorabile, ele nu se situează la nivelul necesităților. **Sînt încă insuficient acoperite cerințele de oțeluri pentru scule și pentru organe de mașini care lucrează la temperaturi ridicate, oțelurile inoxidabile și refractare, cele destinate organelor de mașini ce lucrează în condițiuni de temperatură joasă și alte oțeluri cu proprietăți speciale, necesare industriei chimice, petroliere, energetice și alimentare.**

O caracteristică a activității industriei siderurgice în anul acesta o constituie extinderea sortimentelor de produse, adîncirea gradului de prelucrare a metalului, cît și îmbunătățirea calității produselor. Preocupările vor fi orientate în două direcții.

În primul rînd, spre asimilarea unor noi mărci de oțeluri de calitate și slab aliate, în special la oțelăria LD de la Galați, a unor sortimente de tablă destinată pentru construcții navale, recipienți, cazane și de țevi din oțeluri inoxidabile, precum și de noi tipodimensiuni de profile îndoite.

În al doilea rînd, eforturile vor urmări accelerarea cercetărilor necesare elaborării proceselor tehnologice pentru produsele ce urmează a se asimila la unele obiective industriale ce vor intra în producție în anii următori. Între acestea se remarcă asimilarea oțelurilor înalt aliate și a unor aliaje speciale ce vor

→

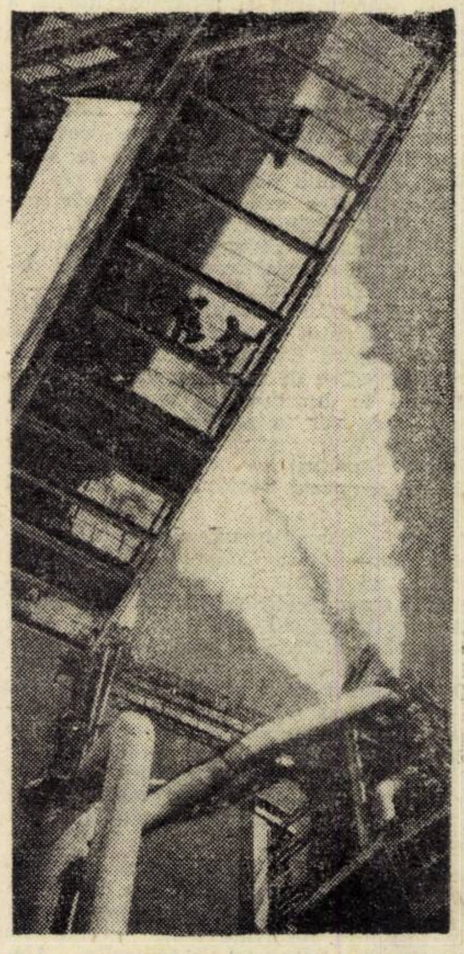

Vedere parțială a instalațiilor furnalului de 1700 mc de la Combinatul siderurgic-Galați

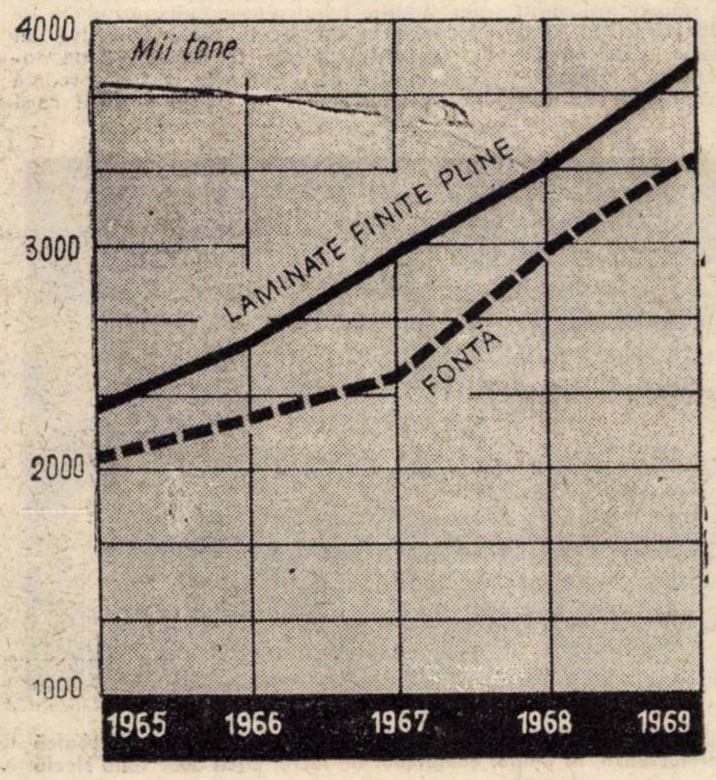

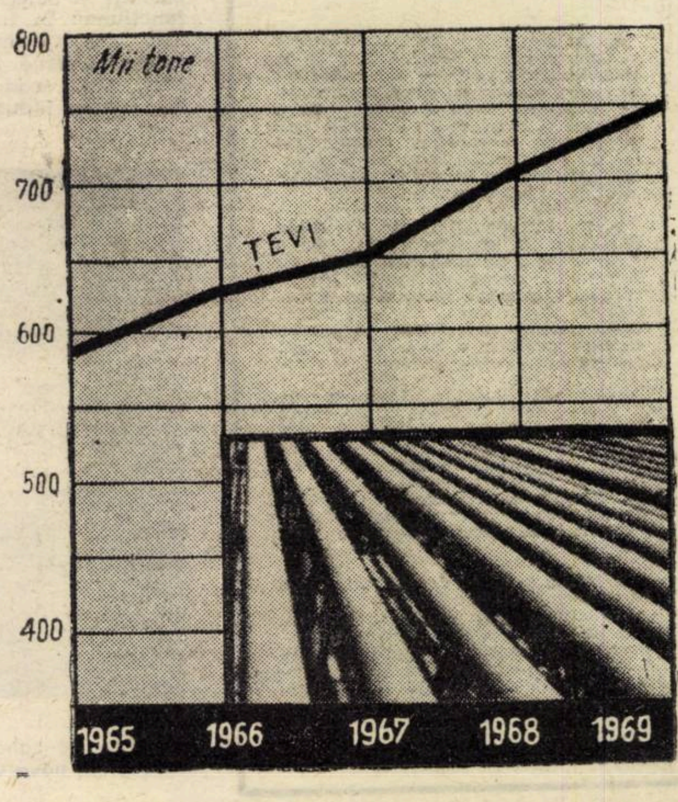

constitui ponderea principală a producției unei uzine ce se va construi în acești ani, asimilarea procesului tehnologic de laminare la rece a benzilor destinate ambutisării adînci, al căror consum va crește foarte repede în urma dezvoltării fabricației de autoturisme. Alături de acestea, se cer rezolvate problemele legate de pregătirea tehnologiei privind fabricația tablelor pentru industria electrotehnică, care cunoaște o serioasă dezvoltare.

O ALTĂ CARACTERISTICĂ a perioadei în care ne aflăm o constituie ridicarea gradului de prelucrare a produselor metalurgice, în vederea valorificării cît mai înalte a metalului — atît prin prelucrarea lui avansată în cadrul siderurgiei, cît și prin utilizarea lui rațională la consumatori. De asemenea, merită subliniată importanța deosebită pe care o au pentru utilizarea mai bună a capacității liniilor de laminare crearea și menținerea stocurilor tehnologice de lingouri și semifabricate, îmbunătățirea programelor de laminare și respectarea acestora, continuarea acțiunii de specializare a laminoarelor, precum și exploatarea, întreținerea și repararea atentă a agregatelor în vederea reducerii opririlor accidentale.

În perioada care urmează este necesar să acordăm o atenție deosebită pregătirii investițiilor din 1970 și joncțiunii actualului plan cincinal cu cel următor. Fără a subestima cu nimic importanța investițiilor din acest an, trebuie să punem pe prim plan preocupările legate de realizarea celor două laminoare de benzi la rece și benzi la cald de la C.S. Galați, a cocseriei pentru Combinatul siderurgic Galați, a noii Uzine pentru oțeluri aliate și a celorlalte obiective de investiții ce urmează a fi puse în funcțiune în viitorii ani. În acest sens vor trebui pregătite din timp documentațiile de aprobare și proiectele necesare pentru ca lucrările de investiții să se poată desfășura în condițiuni optime.

Faptele demonstrează elocvent că sarcinile stabilite la Congresul al IX-lea al P.C.R. se traduc în viață cu succes. **Există toate condițiile pentru ca, în 1970, să se producă 4,1 mil. tone fontă, prin pornirea celui de-al doilea furnal de 1 700 m³ aflat în construcție la Galați. De asemenea, prin punerea în funcțiune a celui de-al 3-lea convertizor cu oxigen, Combinatul siderurgic — Galați va atinge o capacitate de producție de 2 500 000 tone oțel pe an, astfel că industria siderurgică va putea realiza și depăși în 1970 sarcina de 6,3 mil. tone oțel pe an.**

Trebuie precizat însă că, prin încadrarea în valorile stabilite pentru nivelurile de atins și ritmurile de dezvoltare, nu au fost încă rezolvate toate problemele dezvoltării industriei siderurgice. Alături de jaloanele fundamentale stabilite la Congresul al IX-lea al P.C.R., această ramură este chemată să reglementeze și să soluționeze o gamă largă de probleme tehnico-organizatorice privind orientările de bază ale progresului tehnic, ale dezvoltării diferitelor producții, asigurarea necesarului de materii prime, combustibil siderurgic și de metal, utilizarea rațională a resurselor de materii prime, specializarea și cooperarea întreprinderilor siderurgice, ridicarea indicilor de utilizare a capacităților de productie instalate, îmbunătățirea calității produselor, asigurarea punerii în funcțiune la termen a noilor obiective de investiții, valorificarea cercetărilor tehnico-științifice, găsirea și aplicarea unor noi pîrghii pentru stimularea creșterii producției și ridicarea gradului de rentabilitate a ei, în vederea sporirii permanente a volumului acumulărilor socialiste.

Realizarea cu succes a importantelor obiective siderurgice și soluționarea multiplelor probleme ce se ridică zi de zi vor constitui un mijloc de fructificare a hărniciei și abnegației colectivelor de muncă, o expresie a hotărîrii noastre de a da viață însuflețitoarelor țeluri pe care partidul ni le-a pus în față.

ȘTIINȚĂ • TEHNICĂ TEHNOLOGIE

• **La Uzina mecanică navală din Galați** au fost asimilate în fabricație o serie de noi produse — instalații și agregate de bord, armături metalice pentru mineralierele de 12 500 tone, macarale portante pentru noile tipuri de nave aflate în construcție la șantierele navale din țară.

• **Un nou utilaj destinat lucrărilor de construcție se fabrică în serie la Uzinele „Progresul" — din Brăila :** screperul tractat, cu capacitatea cupei de încărcare de 10 mc. Acest utilaj prezintă o serie de modernizări față de tipurile precedente. Cu ajutorul lui se pot executa săparea, încărcarea, descărcarea și nivelarea pămîntului pe diverse șantiere.

• **La Uzinele „Balanța" din Sibiu** a început să se fabrice în serie o nouă mașină de canetat automată cu 8 000—12 000 rotații pe minut. Prevăzută cu dispozitive speciale, noua mașină de canetat, care are o largă întrebuințare în cadrul uzinelor textile, execută automat o serie de operații complexe.

• La noul laminor Bluming de 1 300 mm, de la **Combinatul siderurgic Hunedoara,** dat în exploatare în 1968, s-a pus în funcțiune o instalație specială de televiziune industrială, cu ajutorul căreia poate fi urmărit și dirijat procesul tehnologic. Camerele de luat vederi redau imaginea desfășurării întregului proces de producție.

• Intreprinderea de mecanizare a transporturilor forestiere — Brașov, în colaborare cu Uzina de autocamioane și cu Uzina mecanică — Plopeni, a realizat un echipament de încărcat bușteni, montat pe autocamionul de tipul S.R.113 L. Comenzile de încărcare sînt electropneumatice, putînd fi acționate de la distanță.

INVESTIȚII

O PROBLEMĂ COMPLEXĂ A CREȘTERII ECONOMICE

ÎN PRIMII 3 ANI AI CINCINALULUI, s-au investit în economie din fondurile centralizate ale statului peste 155 miliarde lei — sumă care depășește totalitatea fondurilor investite în întreaga perioadă 1950—1960. Pe această bază, zestrea industrială a țării a sporit cu circa 700 de uzine, fabrici și secții noi, dotate cu tehnică modernă.

Cu toate că în 1968 s-a executat un volum mai mare de construcții-montaj față de anul precedent, că s-a intensificat ritmul de industrializare a construcțiilor, s-a mărit gradul de mecanizare a lucrărilor și s-a îmbunătățit calitatea, planul departamental de punere în funcțiune a fondurilor fixe nu a fost îndeplinit. Așa cum a consemnat Comunicatul cu privire la îndeplinirea planului de stat de dezvoltare a economiei naționale pe anul 1968, la unele ministere — printre care și industria alimentară și economia forestieră — o serie de capacități și obiective au rămas nepuse în **funcțiune** : în industria alimentară n-au **fost date** în funcțiune 19 capacități, deși **aveau** termene în trimestrele III și IV 1968, iar în cadrul sectorului combinatelor pentru industrializarea lemnului din Ministerul Economiei Forestiere — 7 capacități noi.

Consecințele ce decurg din această situație sînt multiple :

● **în primul rînd, economia națională a pierdut însemnate cantități de produse.** De exemplu, nepunîndu-se în funcțiune în trimestrul II/1968 Fabrica de plăci fibrolemnoase din cadrul Combinatului de industrializare a lemnului — Bacău, s-a pierdut în semestrul II o producție în valoare de peste 28 milioane lei ; întrucît ea n-a intrat în exploatare nici în luna ianuarie a acestui an, s-au adăugat la pierderile respective încă circa 3 700 000 lei.

La fel au stat lucrurile și în industria alimentară. Prin nepunerea în funcțiune în trimestrul III al anului trecut a Fabricii de zahăr Corabia, s-a pierdut o campanie de fabricație, echivalînd cu o producție de circa 20 000 tone zahăr.

● **în al doilea rînd, suprapunîndu-se lucrările restante din anul trecut cu cele planificate pentru 1969, se creează serioase dificultăți pe șantierele de construcții, prin dereglările ce survin în repartizarea utilajelor și a forței de muncă.**

● *Reeșalonarea constituie o soluție ?*

AMBELE MINISTERE beneficiare au făcut o reeșalonare a termenelor de intrare în funcțiune a capacităților de producție restante, luîndu-se măsuri pentru respectarea lor întocmai, însă aceste termene, în loc să fie cît mai strînse, au fost împinse, în unele cazuri, chiar pînă în trimestrul III/1969 (Fabricile de zahăr Corabia și Oradea, care aveau termene inițiale de punere în funcțiune în trimestrul III/1968, au fost replanificate în același trimestru al anului 1969).

La Ministerul Economiei Forestiere, cu toată reeșalonarea termenelor, nu există certitudinea că la unele obiective (Fabrica de drojdie furajeră din cadrul Combinatului de industrializare a lemnului Pitești), ele vor fi respectate.

Ținînd seama că planul pe 1969 este sporit la ambele ministere față de anul precedent (în industria alimentară sînt prevăzute a fi puse în funcțiune 144 obiective noi, iar în sectorul combinatelor pentru industrializarea lemnului al economiei forestiere — șapte noi capacități), **este necesar să se reanalizeze atent situația fiecărui obiectiv rămas în restanță, în vederea identificării posibilităților de a se apropia cît mai mult termenele de punere în funcțiune a acestora.**

● *Autenticitatea certificatelor de naștere*

ESTE UN FAPT POZITIV că pentru acest an s-a asigurat în proporție mai mare documentația tehnico-economică și de execuție, condiție principală pentru ca întreprinderile de construcții să poată lua din timp măsuri de organizare a șantierelor.

Ministerul Industriei Alimentare are ca sarcină, în planul pe 1969, să înceapă 23 lucrări noi de investiții, menite să ducă la sporirea volumului și diversificarea producției. Printre altele, este vorba de o fabrică de produse alimentare și una de produse lactate pentru copii, un complex de morărit și panificație la Tg. Mureș, un antrepozit frigorific la Constanța și altele. Pentru începerea lucrărilor la o dată care să permită respectarea termenelor de punere în funcțiune, au fost luate o serie de măsuri, încă din 1968. Astfel, 12 lucrări au studiile tehnico-economice aprobate de forurile în drept ; la două obiective au și început lucrările, iar la alte două documentația de execuție a fost predată constructorilor, fiind create condiții ca și ele să fie începute. La Ministerul Economiei Forestiere este prevăzută în acest an începerea a două obiective noi — Fabrica PAL de la C.I.L. Fălticeni și Fabrica de drojdie furajeră de la C.I.L. Tr. Severin. La aceste lucrări documentația a fost elaborată, însă trebuie grăbit ritmul avizării și aprobării ei.

Este necesar să se intensifice ritmul de elaborare și aprobare a documentației pentru unele obiective care se află într-un stadiu mai întîrziat și să crească exigența față de această documentație astfel încît să nu se ivească — așa cum s-a întîmplat anul trecut — fie schimbări de tehnologie cerute de beneficiari (la Fabrica de mobilă — Oradea), fie omiterea de către Institutul de proiectări al industriei alimentare (I.P.I.A.) a unor detalii din proiectele de execuție (Fabrica de ulei — Slobozia, Fabrica de malț — Timișoara, Fabrica de spirt Ghidigeni).

CONTRACTE

● *Primul din cele două grupuri termoenergetice cu o putere de 50 MW fiecare, de la* **Centrala electrică de termoficare** *(C.E.T.)* **Palas-Constanța,** *are ca termen de punere în funcțiune trimestrul IV din acest an. Respectarea graficului de lucrări de către Întreprinderea „Energo-montaj"-București, care montează agregatele termoenergetice, este îngreunată mult de faptul că unii furnizori de echipamente energetice nu respectă termenele contractuale.*

● **Uzina „Vulcan" București** *trebuia să trimită în cursul trimestrelor I—III/1968 un cazan cu un debit de 420 tone abur/oră la o presiune de 140 at. și 575°C. Livrarea a început însă numai cu construcția metalică în luna mai, restul cazanului a fost gata în uzină la 30 decembrie 1968.*

Circa 730 tone părți specifice centralei electrice urmau să fie livrate tot de **Uzina „Vulcan"** *în trimestrul IV/1968, dar neexecutîndu-le, furnizorul a cerut decalarea termenului în trimestrele II și III/1969.*

Turbina de abur cu o putere de 50 MW, 565°C și 135 at. avea ca termen de livrare de către executant — Uzina de construcții de mașini-Reșița — trimestrele II și III/1968. Nu a fost adusă nici pînă în prezent pe șantier, găsindu-se încă în faza de uzinaj.

● **I.I.S. „Automatica"-București** *trebuia, conform contractului încheiat, să livreze în trimestrul II/1968 tot pentru CET-Palas instalația de automatizare a comenzilor grupului termoenergetic nr. 1. Neexecutînd-o, furnizorul a cerut decalarea termenului contractual în trimestrele II și III/1969.*

● *Decalaje păgubitoare*

MULTE DIN OBIECTIVELE NEREALIZATE la termen în 1968 s-au datorat în mare măsură faptului că o serie de utilaje au fost comandate cu întîrziere, sau livrarea lor n-a fost corelată cu termenele de montaj. Să ilustrăm acest lucru numai cu două exemple : **Fabrica de zahăr din Corabia** avea termen de punere în funcțiune în trimestrul III al anului trecut. Beneficiarul a contractat însă unele utilaje din țară cu întîrziere, fără ca la stabilirea termenelor de livrare să țină seama de necesitatea corelării acestora cu fazele de montaj (3 instalații de automatizare pentru cazanele C.R.-12 au fost contractate cu Grupul de uzine de aparataj electrotehnic și instalații de automatizare (G.U.A.E.I.A.) cu termen de livrare abia în trimestrul I/1969 ; la Uzina „Automatica" București la un număr de 16 tablouri P-2-7 s-a fixat termen de livrare la... 30 iunie 1969).

Fabrica de platforme pentru autocamioane Brașov avea termen de punere în funcțiune trimestrul IV/1968. Cu toate acestea, beneficiarul a contractat la Întreprinderea de reparații utilaje și mecanisme (I.R.U.M.) Vatra Dornei mașina de șpacluit cu cuțit și cabina de pulverizare cu termen de livrare la 31 decembrie 1968, deși ele erau necesare la montaj în trimestrul III al anului trecut.

La carențele beneficiarilor privind contractarea unor utilaje tehnologice **s-a adăugat și nerespectarea termenelor contractuale de către unele uzine furnizoare.**

⟶

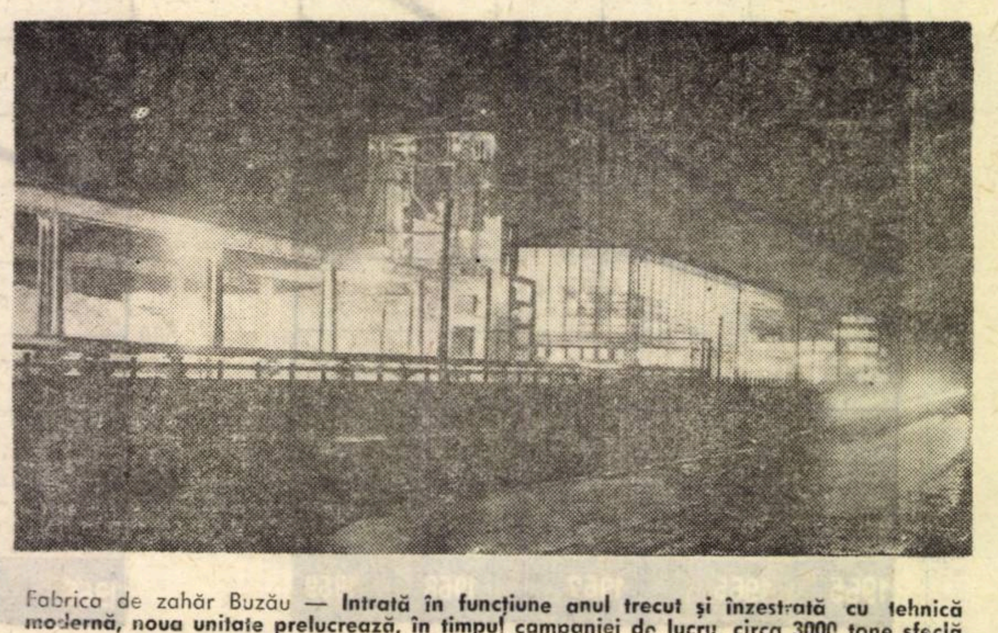

Fabrica de zahăr Buzău — **Intrată în funcțiune anul trecut și înzestrată cu tehnică modernă, noua unitate prelucrează, în timpul campaniei de lucru, circa 3000 tone sfeclă de zahăr pe zi**

REFLECȚII

CUM REACȚIONAȚI FAȚĂ DE NOU?

acad. Grigore C. MOISIL

CITESC FRUMOASA CARTE a Tatianei Slama Cazacu *), în care se vorbește despre o nouă disciplină științifică — psiholingvistica, la a cărei constituire autoarea a avut un rol de seamă.

Astăzi, constituirea de noi discipline științifice este un lucru curent. Mai ales cercetările interdisciplinare sînt din ce în ce mai mult apreciate, studiate și dezvoltate. Unele dintre ele fac parte din cercetările stîrnite de procesul de matematizare al disciplinelor umaniste și de utilizarea în aceste studii a calculatoarelor electronice: lingvistica matematică, economia matematică, psihologia matematică, sociologia matematică. Dar nu numai în acest caz apar cercetări interdisciplinare. Psiholingvistica este dintre acestea.

Apariția disciplinelor noi ar trebui să intereseze în primul rînd pe epistemologi. Acel ce se ocupă cu cercetarea modului cum omul cunoaște nu poate fi indiferent atunci cînd se constituie domenii noi ale cunoașterii omenești.

Și psihologul pare că ar trebui să fie interesat de aceste apariții noi, fiindcă reacția cercetătorului în fața unui domeniu nou de cunoaștere cred că poate să fie plină de învățăminte pentru cel ce studiază psihologia, și anume psihologia muncii de creație științifică.

O sociologie a răspîndirii științelor noi mi se pare că ar putea pune în evidență modul cum reacționează o societate față de nou. E cu atît mai interesant acest caz cu cît el nu se atinge de interesele diferiților membri ai societății, dar contribuie uneori ca grupuri de cetățeni avînd aceleași interese să-și ascundă aceste interese în spatele unei atitudini ce ar părea dezinteresată.

Dar mai ales apariția științelor noi, modul cum ele se dezvoltă, modul cum ele se aplică ar trebui să-i intereseze în cel mai înalt grad pe cei ce se ocupă cu organizarea și planificarea muncii științifice.

De asemenea, cei care alcătuiesc legile privind organizarea învățămîntului nu pot să nu țină seama de faptul că astăzi trebuie să se constituie o legislație în care să se prevadă felul în care se va organiza învățămîntul pentru disciplinele nou apărute.

Iată cîteva reflecții asupra acestei probleme. Atunci cînd apare o disciplină nouă, fie că e ea psiholingvistica sau biologia matematică, cîțiva oameni de știință pun bazele ei. Dar, dacă pînă acuma, ei aveau de luptat ca această nouă disciplină să se răspîndească, ceea ce făcea ca evoluția ei să fie la început foarte lentă, astăzi lucrurile stau altfel. Presa anunță pretutindeni apariția noii științe, ceea ce face ca mulți oameni tineri, fie să se entuziasmeze pentru noua disciplină, fie să stea la îndoială asupra interesului ei.

Ar fi de dorit ca, pentru cei mai buni dintre tineri, să existe o posibilitate ca Universitatea însăși să le ofere un învățămînt în noua disciplină. Țara care ar oferi cel mai rapid un astfel de învățămînt și posibilități de muncă științifică s-ar așeza în fruntea mișcării științifice nou create.

*) Tatiana Slama Cazacu: Introducere în psiholingvistică. Editura științifică, București, 1968.

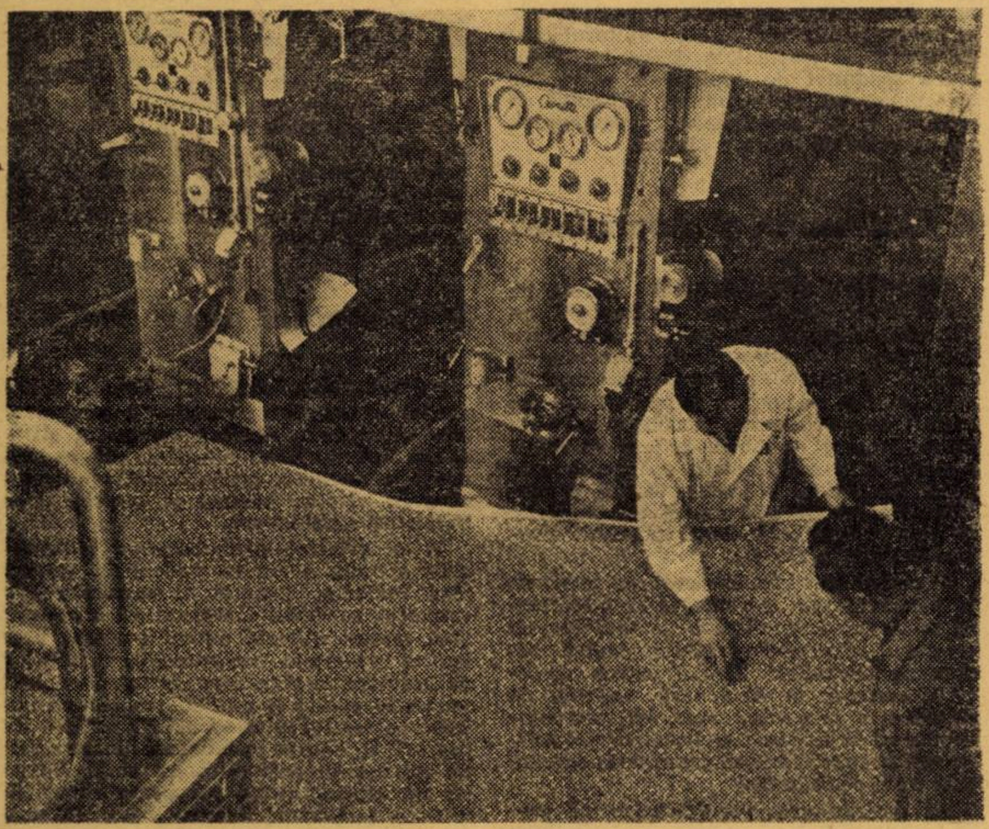

În cadrul Combinatului de industrializare a lemnului-Pipera a intrat în funcțiune, în 1968, două noi secții de plăci fibrolemnoase înnobilate, cu o capacitate de producție de 6800 tone pe an fiecare. În fotografie: aspect dintr-una din secții

Și aici sînt, din păcate, numeroase exemple.

Pentru a se pune capăt unor asemenea situații care **provoacă pagube serioase economiei naționale, este salutară măsura, care se aplică de la 1 februarie 1969, de majorare cu 100% a penalizărilor ce se aplică întreprinderilor producătoare de utilaje pentru nerespectarea obligațiilor contractuale.**

În ce privește asigurarea utilajelor pentru obiectivele planificate să intre în funcțiune în 1969 în industria alimentară, situația nu este, pînă la ora actuală, prea favorabilă. Din import sînt contractate abia circa 20% din utilajele necesare. De asemenea, din totalul de 5 600 tone de utilaje ce trebuie livrate în 1969, circa 550 de tone nu sînt corelate cu perioadele de montaj.

Potrivit prevederilor hotărîrii de aprobare a planului de stat pe 1969, pînă la 1 martie a.c., beneficiarii, în colaborare cu Ministerul Industriei Construcțiilor de Mașini și cu participarea organelor Ministerului Comerțului Exterior, C.S.P. și băncile finanțatoare vor trebui să analizeze și să coreleze perioadele de livrare a utilajelor cu termenele de punere în funcțiune a obiectivelor. Se vor crea astfel condiții favorabile pentru buna desfășurare a lucrărilor de montaj pe șantiere. Bineînțeles, că este necesar ca și constructorii să asigure, conform graficelor, stadiile necesare montării și punerii în funcțiune a utilajelor, pentru ca acestea să nu stea imobilizate pe șantiere.

„Cuvîntul" greu al constructorului

UN CUVÎNT GREU în realizarea în bune condițiuni a planului de investiții au de spus, în ultimă instanță, întreprinderile de construcții-montaj. **Asigurarea cu utilaje, cu forță de muncă și materiale, precum și întocmirea judicioasă a unor grafice de execuție** — unul din elementele importante ale organizării producției și a muncii — **reprezintă condiții esențiale în buna desfășurare a lucrărilor, în grăbirea ritmului acestora.**

Experiența anului trecut, de pe mai multe șantiere arată însă că asemenea condiții nu au fost create. Fie că de pe unele șantiere au lipsit utilaje cheie, fie că nu a existat forța de muncă necesară sau nu au fost create condiții satisfăcătoare pentru desfășurarea lucrărilor pe timp neprielnic.

Pentru acest an, constructorii s-au pregătit mai bine în vederea realizării planului de investiții. În multe locuri au fost luate măsuri pentru închiderea spațiilor construite, astfel încît munca să poată continua nestingherit pe timp neprielnic. Acolo unde s-a semnalat lipsa de brațe de muncă, efectivul a fost completat cu personal calificat în meseriile deficitare. În sfîrșit, cele mai multe șantiere au făcut comenzile respective de materiale de construcții.

★

Beneficiarii, proiectanții, constructorii, furnizorii de utilaje și de materiale încearcă sentimente de mulțumire atunci cînd efortul lor comun îl văd materializat în noi obiective care amplifică și mai mult forța economică a țării noastre. Ei nu trebuie să uite nici o clipă că **esențialul în înfăptuirea investițiilor este darea în exploatare la termen sau chiar în avans a capacităților planificate și aducerea lucrărilor care continuă și în anul următor la stadii fizice cît mai avansate.** Și activitatea pe anul 1969 trebuie să demonstreze practic acest lucru.

R. RADU

CERCETARE-APLICARE

COMANDA SOCIALĂ A CREAȚIEI ȘTIINȚIFICE

INTRODUCEREA TREPTATĂ a sistemului de finanțare bazat pe aplicarea principiilor gestiunii economice proprii în institutele de cercetare științifică, așa cum arată și experiența ICECHIM, va constitui o pîrghie de seamă pentru legarea mai strînsă a cercetărilor de producție, precum și un instrument eficient pentru valorificarea rezultatelor ei. Ținînd seama de preocupările actuale pentru găsirea celor mai potrivite căi de aplicare a noului sistem de finanțare a cercetării, considerăm util să înfățișăm principalele concluzii și rezultate ale unui experiment efectuat în decursul mai multor ani la ICECHIM.

Valoarea contractului

DE FAPT, semnificațiile trecerii la gestiunea economică proprie nu se rezumă doar la schimbarea sursei și a modalității de finanțare a unităților de cercetare, ci implică aplicarea unei concepții novatoare în organizarea și desfășurarea activității acestor unități, cît și a altor organe.

Astfel, pentru a se ajunge la actualul stadiu al gestiunii economice proprii, în cadrul ICECHIM s-au luat treptat o serie de măsuri de ordin organizatoric, dintre care putem cita:

— extinderea sistemului de desfășurare a cercetărilor pe bază de contract la toate secțiile de cercetare din cadrul institutului și aproape pentru toate temele de cercetare aplicativă;

— cunoașterea nivelului cheltuielilor de cercetare pe probleme sau teme incluse în planul institutului și urmărirea nedepășirii lor;

— mecanizarea lucrărilor de calcul și evidență a materialelor consumate pe teme de cercetare;

— elaborarea pe bază științifică a unui tarif mediu al orei de cercetare, aprobat de forul tutelar, care servește ca bază de calcul pentru stabilirea valorii contractelor privind lucrările încheiate cu beneficiarii.

Cel mai eficace instrument în raporturile dintre institut și beneficiarii activității lui se dovedește contractul de cercetare. Prin extinderea relațiilor bazate pe contracte, s-au mărit responsabilitățile, atît ale beneficiarului cît și ale institutului nostru. În afară de clauzele obișnuite dintr-un contract economic, în cele de cercetare au fost incluse cîteva stipulații ce decurg din specificul obiectului la care se referă, cum sînt: obligația beneficiarului de a crea condițiile pentru introducerea în producție a rezultatelor cercetării, obligația institutului de a acorda asistență tehnică pentru valorificarea optimă a rezultatelor, obligații reciproce ce decurg din decalarea termenelor de executare a lucrărilor de cercetare din cauze obiective sau subiective.

La încheierea lucrărilor de cercetare se întocmește un proces-verbal în care se consemnează rezultatele și modul în care s-au respectat condițiile contractuale. Acest act servește totodată ca document pentru introducerea formelor de plată, respectiv pentru facturarea și decontarea lucrărilor de cercetare efectuate.

O problemă mult dezbătută și încă controversată este stabilirea valorii contractelor. Noi am încercat să rezolvăm această problemă cu ajutorul unui tarif mediu al orei de cercetare, luînd în calcul următoarele elemente: salarii directe, materiale, deplasări, utilități, amortizarea fondurilor fixe, o cotă parte din cheltuielile secțiilor auxiliare (analize, proiectare, prototipuri, ateliere de întreținere), o cotă din cheltuielile indirecte ale secțiilor de cercetare.

În afară de tariful mediu al orei de cercetare, pentru lucrări experimentale executate în stații pilot — în care separat de elementele de cheltuieli enunțate mai sus intervine cu o pondere importantă materia primă și un consum ridicat de utilități — se folosește ca bază legală de stabilire a valorii contractului antecalculația acceptată în prealabil de beneficiar (conform H.C.M. nr. 1087/1960). Pentru diverse analize, determinări, caracterizări fizico-mecanice executate în serie s-au elaborat de către institutul nostru prețuri aprobate de forul tutelar.

Valoarea contractului se stabilește aplicînd tarifele la numărul de ore medii fizice de cercetare necesare pentru rezolvarea temei, la care se adaugă cota din cheltuielile generale ale institutului (convențional-constante) și beneficiul legal. Necesarul de ore de cercetare se determină de către șeful secției de cercetare împreună cu responsabilul de problemă în funcție de obiectivele legate de realizarea temei de cercetare (se ia în calcul activitatea personalului de cercetare cu calificare superioară și a personalului auxiliar de cercetare care realizează efectiv tema de cercetare contractată).

Decontarea lucrărilor se face la terminarea lor, pe baza valorii stabilite în contract. În contract se poate prevedea și decontarea parțială, pe parcursul cercetării, pentru lucrările efectuate.

Apreciem că acest sistem de stabilire a valorii lucrărilor realizate pe bază de contracte a dat rezultate bune; diferența între costul efectiv al cercetării și valoarea încasată conform contractului — mai puțin beneficiul legal — sînt apropiate ca valoare.

Barometru al eficienței

PENTRU CA activitatea desfășurată de institut să fie cît mai eficientă este absolut necesar să se realizeze temele de cercetare cu minimum de cheltuieli. În acest scop, se impune calcularea și evidența prețului de cost pe teme sau probleme,

→

precum și pe secții și chiar pe institut, ceea ce permite urmărirea atentă a cheltuielilor angajate, luarea tuturor măsurilor pentru gospodărirea cu maximă grijă a mijloacelor materiale și bănești puse la dispoziție.

În cadrul institutului nostru, calculul costului cercetării pe probleme sau teme se face după metodologia de calculare a prețului de cost în industrie, adaptată la specificul cercetării. Întrucît numărul problemelor și al temelor incluse în planul de cercetări este relativ mare, pentru simplificarea operațiunilor de urmărire a cheltuielilor de cercetare pe probleme sau teme, s-au stabilit, prin serviciul tehnic, simboluri cifrice pentru fiecare problemă în parte. Pentru calcularea prețului de cost pe probleme sau teme de cercetare se folosește nomenclatorul pe articole de calculație și anume : salarii directe, materiale, deplasări, cheltuieli, secții ajutătoare (analize, proiectare, prototipuri, ateliere întreținere), cheltuieli indirecte ale secțiilor de cercetare (care nu se pot repartiza de la început pe probleme) și cheltuieli generale ale institutului. Pentru problemele de cercetare care se studiază și se experimentează mai mulți ani, cheltuielile se raportează de la an la an, stabilindu-se costul problemei cercetate pe întreaga perioadă.

O dată cu lansarea planului de cercetare se comunică și cheltuielile planificate pe probleme, iar trimestrial, cu ajutorul postcalculului, se analizează în ce măsură cheltuielile efectiv realizate se încadrează în planul de cheltuieli alocat.

Analiza concretă a structurii prețului de cost, a cheltuielilor indirecte ale secțiilor de cercetare, a cheltuielilor generale ale institutului, compararea cifrelor relative și a celor absolute de la o perioadă la alta ne permite să scoatem la iveală rezervele existente în activitatea institutului. De exemplu, din analiza structurii costului orei de cercetare s-a observat în anii precedenți că în medie sticlăria consumată de laborator și substanțele chimice reprezentau circa 12,5%. Stabilind o serie de măsuri pentru folosirea lor mai judicioasă, ponderea acestor cheltuieli a scăzut la 7,64%. Exprimată în cifre absolute, aceasta a reprezentat o economie de peste 1 000 000 lei.

Aplicarea gestiunii economice proprii necesită o bună organizare a compartimentelor economic și administrativ. Ținînd seama de volumul mare de calcule de planificare și de evidență, legate îndeosebi de numărul mare de sorturi de materiale ce se folosesc, o primă preocupare trebuie să fie mecanizarea lucrărilor de calcul și evidență, la început cel puțin a evidenței intrărilor și consumului de materiale pe teme.

★

Activitatea noastră de zi cu zi arată de asemenea că pe lîngă măsurile interne de ordin organizatoric și economic care vor trebui luate de îndată ce unitățile de cercetare vor aplica gestiunea economică proprie rămîn o serie de probleme importante care nu pot fi rezolvate decît la nivelul organelor centrale. Printre acestea amintim doar cîteva și anume :

- acoperirea de către organele tutelare a majorității capacității de lucru a unităților de cercetare în subordine cu lucrări pe bază de contracte, prin nominalizarea temelor, a valorilor de contractare și a beneficiarilor în planurile anuale ;
- cointeresarea unităților de cercetare și a cadrelor pentru valorificarea în străinătate a rezultatelor cercetării proprii și pentru înlocuirea sau reducerea importurilor planificate cu producție internă, ca urmare a rezultatelor obținute ;
- cointeresarea materială a tuturor factorilor (cercetare, beneficiari, colaboratori) pentru rezolvarea complexă și pînă la capăt a tematicii de cercetare și pentru aplicarea în producție a rezultatelor dobîndite.

Avem convingerea că rezolvarea favorabilă a unor atari probleme va spori rolul gestiunii economice proprii în activitatea de cercetare.

S. MANUEL
șef contabil ICECHIM

PREȚURI

MODELAREA PREȚURILOR CU AMĂNUNTUL — FACTORI ȘI METODE

NIVELUL GENERAL al prețurilor cu amănuntul este o rezultantă a activității economice (nivelului producției, prețului de cost, veniturilor etc.), care, la rîndul său, influențează mărimea și dinamica acestora. Pornind de la legătura necesară, implicită, dintre creșterea veniturilor populației și creșterea consumului de bunuri și servicii, o premisă fundamentală a modelării prețurilor o constituie **prognoza evoluției veniturilor** pe ansamblu, pe categorii de populație și pe grupe de venituri și **prognoza evoluției consumului** pentru principalele mărfuri și servicii în perioada dată. Așa cum arată și experiența țării noastre, la proiectarea veniturilor pe termen mijlociu și lung se folosesc asemenea metode cum sînt : salariul etalon, stabilirea veniturilor pe baza consumurilor, comparația cu alte țări. În ce privește consumurile, se fac studii și calcule laborioase în două variante : a) **consumuri raționale pentru mărfuri alimentare,** respectiv asigurarea unei structuri și unor nivele pe produse care să conducă la consumul optim de calorii, proteine, glucide și lipide, precum și o **înzestrare rațională cu mărfuri de folosință îndelungată,** garderobă, produse de uz gospodăresc și alte produse nealimentare ; b) consumul de mărfuri este determinat în corelație cu ceilalți indicatori (producția, desfacerea etc.), asigurîndu-se structura cea mai potrivită în funcție de posibilitățile date ale economiei.

● *Tendințe, ordin de mărime, momente aproximative*

DUPĂ CUM este cunoscut, **elasticitatea cererii populației în funcție de venituri** diferă de la un produs la altul, precum și între grupe de produse. Coeficienții de elasticitate (calculați de Direcția Centrală de Statistică pentru familiile de salariați, pe nouă grupe de venituri, după formulele lui Törnqwist) sînt foarte semnificativi în această privință : ei sînt **subunitari** la mărfurile alimentare și **supraunitari** la mărfurile nealimentare, și în proporție mai mare la servicii ; cererea de mărfuri alimentare **este mai elastică** la familiile de salariați din grupele de venituri mici și **mai puțin elastică** pe măsură ce trecem spre grupele de venituri mai mari; la mărfurile nealimentare, și cu deosebire la servicii, elasticitatea cererii crește treptat de la grupele mici spre grupele mari de venituri.

Comparînd consumul obținut prin aplicarea coeficienților de elasticitate la consumurile realizate (preliminate) în perioada pentru care modelăm prețurile, și cu cel determinat prin calculele de prognoză, la unele produse vor rezulta diferențe sensibile. Diferențele pentru sfîrșitul perioadei, precum și pentru anii intermediari, reprezintă un indiciu asupra **mărimii** modificărilor de prețuri necesare pentru atingerea consumului prevăzut, ca și asupra **momentului** efectuării acestor modificări. Bineînțeles, în realitate, schema este mai complicată decît apare din cele arătate. Totodată, coeficienții de elasticitate se folosesc cu multă prudență și în mod selectiv, pentru că nu în toate cazurile sînt suficient de concludenți. De exemplu, în cazul produselor deficitare, elasticitatea cererii calculată pe baza nivelului și structurii consumului dintr-un anumit an este subevalută. De altfel, importanța datelor obținute cu ajutorul coeficienților de elasticitate constă în conturarea **tendinței** de evoluție a prețurilor cu amănuntul, în stabilirea **ordinului de mărime** și a **momentelor aproximative** ale modificării acestor prețuri.

● *Confruntări și determinări*

DINAMICA PREȚURILOR bazată pe elasticitatea cererii este confruntată cu dinamica prețului de cost al produselor respective și a acumulărilor cuprinse în prețuri. În **prognoza evoluției prețului de cost** se ține seama în principal de doi factori care acționează în sensuri diferite: pe de o parte, de creșterea productivității muncii, care influențează reducerea prețului de cost și scăderea valorii produselor iar, pe de altă parte, de creșterile de salarii care acționează în sensul creșterii prețului de cost.

Dinamica prețului de cost pe produse, în perioada dată, permite să se stabilească mărimea acumulărilor pe unitatea de produs, „rezervele" posibile pentru reducerea prețurilor. Ținînd seama de aceste rezerve, se efectuează calcule de reducere a prețurilor astfel ca întreprinderilor să le rămînă un beneficiu normal, iar masa acumulării să crească ca urmare a sporirii desfacerilor.

La determinarea modificărilor de prețuri sînt studiate concomitent și posibilitățile de îmbunătățire a **corelațiilor între prețurile** diferitelor produse, grupe de produse și sortimente, care la rîndul lor pot influența direct curbele de tendință. Din acest punct de vedere, comparația cu tendința și — în special — cu **prețurile mondiale** își dovedește utilitatea.

Prognoza evoluției prețurilor cu amănuntul pentru principalele produse și servicii permite ca, prin agregare, să se determine dinamica **nivelului general al prețurilor** și a **prețurilor pe grupe și familii de produse** (alimentare, nealimentare etc.). Agregarea se face pe baza volumelor rezultate din calculele de prognoză privind desfacerile de mărfuri, precum și a celor din balanța de venituri și cheltuieli bănești ale populației iar, în cazul particular al indicelui costului vieții, pe baza datelor din bugetele de familie ale salariaților, proiectate pentru perioada considerată.

Nivelul general al prețurilor **se verifică** prin relația de balanță dintre fondul de cumpărare al populației și fondul de mărfuri. Un excedent al fondului de mărfuri asupra fondului de cumpărare indică în sumă absolută mărimea posibilă a reducerilor de prețuri care ar putea fi luată în considerare pentru echilibrarea celor două fonduri. Un excedent al fondului de cumpărare reclamă, în primul rînd, măsuri de identificare a noi resurse pentru creșterea volumului fizic al fondului de marfă și al serviciilor.

Nivelul general al prețurilor cu amănuntul și al prețurilor pe produse se exprimă sub forma **indicelui general** și a **indicilor parțiali și individuali,** calculați — de obicei — după formula mediei armonice. Acești indici exprimă **modificarea netă** a prețurilor, fără să țină seama de incidențele asupra nivelului general al prețurilor care pot rezulta din schimbările ce se produc în structura sortimentelor de mărfuri. În măsura în care deplasările în structura producției și a desfacerii — de pildă, de la sortimente ieftine la sortimente mai scumpe — nu concordă cu schimbări în același sens și aceleași proporții în cererea populației, modificările respective influențează negativ nivelul general al prețurilor.

Pentru realizarea unui anumit nivel general al prețurilor și asigurarea unei structuri raționale de mărfuri, care să cuprindă sortimente cu diferite nivele de prețuri, corespunzătoare diferitelor categorii de venituri ale populației, în ultimii ani au fost luate unele măsuri (de exemplu, folosirea **prețurilor medii** în fundamentarea planurilor de producție și desfacere în sectorul bunurilor de consum), stabilirea prin planul de stat a cantităților ce trebuie livrate la fondul pieței din **sortimente cu prețuri mai mici** și unele **sortimente pentru copii și tineret,** îmbunătățirea repartiției fondului de marfă pe teritoriu, lărgirea controlului în domeniul prețurilor.

● *Conținutul unor indici*

MODELAREA PREȚURILOR cu amănuntul presupune informații bogate și bine organizate. Analiza sumară a sistemului informațional actual scoate în evidență necesitatea perfecționării indicatorilor în vigoare precum și crearea unor indicatori sintetici noi.

În ce privește perfecționarea indicatorilor actuali, avem în vedere în primul rînd **indicele general al prețurilor din comerțul socialist.** Construit cu structură fixă, acesta reflectă numai evoluția **prețurilor nominale** (cu excepția legumelor și fructelor, pentru care se iau în calcul prețurile medii) și este folosit pentru urmărirea felului cum se aplică politica de prețuri și pentru calcularea desfacerilor de mărfuri în prețuri comparabile. Întrucît un singur indice nu poate răspunde tuturor cerințelor, inclusiv celor cu privire la modelarea prețurilor, organele de specialitate examinează în prezent posibilitatea construirii unui **sistem de indici,** care să exprime, pe lîngă modificarea netă a prețurilor, și evoluția prețurilor medii, în funcție de care să fie organizate cercetări selective pentru determinarea influenței mișcării indivizibile a prețurilor asupra indicelui general al prețurilor și indicelui costului vieții. Totodată, trebuie îmbogățit substanțial fondul de date referitor la nivelul, corelațiile și dinamica prețurilor mondiale și a prețurilor interne din alte țări.

Referitor la construirea unor noi indicatori, avem în vedere în primul rînd un sistem de indici ai prețurilor cu ridicata și ai prețului de cost în industrie, calcularea și urmărirea prețului de cost în cooperativele agricole de producție, precum și foarfecele prețurilor.

C. BUGEANU
I. FAIFER

CONFIDENȚIAL

● În perimetrul noului oraș Orșova au fost date în funcțiune 860 apartamente și 150 case proprietate personală. În cursul acestui an vor fi inaugurate alte 700 de apartamente și 300 de case. Au fost, de asemenea, inaugurate localul unei școli generale cu 16 săli de clasă, al unui dispensar și unui complex comercial. Se află în construcție o policlinică, un cinematograf și două complexe comerciale, precum și unele întreprinderi industriale. Noua Orșova, care împreună cu unitățile industriale se va întinde pe circa 8 km., va avea mai mult de 10 000 locuitori.

● Pe traseul turistic dintre Litoral și Deltă, în pădurea Babadagului, a început construirea unui centru turistic, în cadrul căruia vor fi amenajate mai multe căsuțe gen camping, un restaurant cu terase largi, acoperit, și alte clădiri. Complexul va fi pus la dispoziția turiștilor vara aceasta.

● Pe Valea Cetății a început construcția unui nou drum turistic, care va face legătura între Rîșnov și Poiana Brașov. Potrivit prevederilor, noua cale de acces spre cunoscuta stațiune montană va fi dată în folosință încă în cursul acestui an. Prin construirea acestei șosele, Rîșnovul va deveni locul de întîlnire a 10 drumuri turistice din direcții ca Poiana Brașov, Cîmpulung Muscel, Făgăraș-Sibiu, Predeal, Brașov, Mălăești, Diham și Poiana Izvoarelor.

● În cursul acestui an se va termina modernizarea a sute de kilometri de șosele. Menționăm rutele : Cîmpulung Muscel — Bran — Brașov, Oravița — Moldova Veche, Turnu Severin — Cetate — Calafat, Baia Sprie — Sighetul Marmației și Lugoj — Ilia. Se vor crea astfel legături mai bune între noile centre economice și administrative din județele Mehedinți, Maramureș, Caraș — Severin, Dolj, dezvoltarea turismului în zona Porților de Fier, Carpaților Meridionali și în partea de nord-vest a țării.

● Au fost terminate lucrările de dezvoltare și modernizare a Fabricii de tricotaje „Moldova" din Iași — una dintre cele mai mari întreprinderi de acest fel din țară. Dezvoltarea și modernizarea unității are ca efect creșterea anuală a producției cu 5 400 000 de diverse tricotaje.

● În largul Mării Negre, în dreptul stațiunii balneare Mangalia, un grup de scafandri, care activează pe lîngă clubul nautic din localitate, a făcut o interesantă descoperire : 27 de izvoare cu apă caldă, țîșnind cu presiune dintre stîncile de pe fundul mării. Apa lor dulce, cu miros puternic de sulf, are o temperatură de 27 grade Celsius. Fenomenul, nemaiîntîlnit pînă acum în zona românească a mării, formează o adevărată „baie" de apă caldă, spre care se concentrează viețuitoarele marine și îndeosebi micile perlifere.

În momentul de față se desfășoară cercetări asupra compoziției mineralogice a apei acestor izvoare submarine pentru folosirea lor atît în balneologie cît și în alte domenii. În acest scop apa va fi dirijată în bazine special amenajate pentru crescătorii de midii, melci și alte viețuitoare.

● În anul care a trecut, din fondurile Ministerului Industriei Construcțiilor peste 320 milioane lei au fost alocate pentru sporirea parcului de utilaje, destinate activității de construcții-montaj. Astfel, zestrea acestui sector a sporit cu circa 800 utilaje — excavatoare, buldozere, tractoare pe șenile, autobasculante, cilindri compactori, automacarale.

Numărul utilajelor va crește în continuare și în 1969. Ca urmare, indicii de mecanizare în activitatea de construcții-montaj vor atinge la sfîrșitul anului 83,5% la lucrările de betoane, 78,5% la săpături, 75% la încărcări și descărcări.

CONTROL

„PROFILAXIE" PRIN CONTROL PREVENTIV

CONTROLUL PREVENTIV efectuat de către conducătorii direcţiilor sau serviciilor de contabilitate şi de angajaţii din subordinea acestora, legal împuterniciţi, este considerată ca cea mai eficientă formă de control, economico-financiar. După cum se ştie, controlul preventiv are ca scop să preîntîmpine păgubirea avutului obştesc şi încălcarea disciplinei financiare şi de plan prin oprirea, înainte de efectuare, a operaţiilor nelegale, nereale şi neeconomicoase. Pentru atingerea acestor obiective este necesar ca el să se exercite în mod organizat, la timp şi de către persoane competente.

Controlul preventiv exercitîndu-se înainte de efectuarea operaţiilor supuse acestui control poate apăra, prin aceasta, organizaţiile socialiste de pagubele pe care le-ar putea suferi în urma executării unor operaţii nelegale şi neeconomicoase. În afară de aspectul material al preîntîmpinării pagubelor, controlul preventiv mai contribuie, în acelaşi timp, la deprinderea salariaţilor cu spiritul de ordine şi disciplină în îndeplinirea îndatoririlor ce le revin la locul de muncă.

În activitatea controlului preventiv se mai manifesta încă neajunsuri de natură organizatorică, precum şi în ce priveşte exigenţa şi fermitatea în tragerea la răspundere a celor care aduc pagube economiei naţionale, aspecte negative care diminuează posibilitatea de prevenire, descoperire şi lichidare la timp a fenomenelor care generează pagube şi cheltuieli neproductive.

Dacă ne referim, de pildă, la salarii, premii, sporuri, alocaţii, indemnizaţii etc. cuvenite muncitorilor şi personalului tehnic-administrativ, se poate arăta că în semestrul I al anului trecut au fost descoperite 62.000 cazuri în care asemenea sume s-au plătit cu încălcarea legilor reprezentînd circa 28 mil. lei, cifră care a fost mai mare decît cea din perioada corespunzătoare a anului 1967. Consecinţele neexercitării sau exercitării necorespunzătoare a controlului preventiv sînt însă mai grave cînd ne referim la unele infracţiuni în dauna avutului obştesc.

Cui delegăm ?

O ANALIZĂ aprofundată asupra organizării şi exercitării controlului preventiv la unele organizaţii din diferite sectoare economice a scos în evidenţă pe lîngă lipsa de preocupare a conducerilor unor unităţi pentru luarea măsurilor corespunzătoare în vederea exercitării unui control preventiv eficient şi unele defecţiuni în organizarea acestuia. Unul din cele mai negative aspecte se referă la fărîmiţarea, pulverizarea acestui control. S-au constatat situatii în care, la unele organizaţii socialiste, exercitarea controlului preventiv se efectua de circa 40—50% din numărul salariaţilor existenţi în compartimentul financiar-contabil din unităţile respective sau cazuri în care atribuţiile de control preventiv au fost delegate în întregime angajaţilor în subordine, fără ca şefii contabili sau şefii celorlalte compartimente să se mai ocupe de această problemă. Fără îndoială că în felul acesta nu se poate asigura o orientare unitară a controlului, nu se pot urmări şi verifica decît cu mare greutate funcţionarea şi exercitarea lui.

Lipsa de preocupare a unor conducători de unităţi şi şefi contabili pentru organizarea şi exercitarea unui control preventiv competent este reflectată şi de faptul că se încredinţează astfel de atribuţii unor angajaţi care nu au pregătirea necesară, deşi există în aceste unităţi cadre cu pregătire corespunzătoare.

În afară de cele arătate mai sus, delegarea atribuţiilor de control preventiv s-a făcut în dese cazuri fără să se ţină seama de celelalte sarcini de serviciu pe care salariaţii le mai au de îndeplinit.

Compartimente specializate

METODELE ŞI FORMELE de organizare a controlului preventiv sînt determinate de stadiul de dezvoltare a fiecărei organizaţii socialiste, de gradul de complexitate a procesului de producţie şi de condiţiile concrete în care aceasta îşi desfăşoară activitatea. În prezent, organizarea controlului preventiv este aceeaşi în toate întreprinderile, fie că este vorba de unităti mari cu operaţiuni numeroase şi complexe, sau de unităţi mici cu operaţiuni mai puţine şi simple ,indiferent de specificul activităţii de producţie, de ve rigile şi structura organizatorică.

Pornind de la neajunsurile arătate mai sus, Ministerul Finanţelor, în cadrul preocupării pentru perfecţionarea activităţii controlului preventiv, pe baza unor studii efectuate, a luat măsura, de acord cu organele coordonatoare şi cu sprijinul acestora, ca la unele mari combinate şi uzine această formă de control să fie exercitată experimental prin **compartimente specializate,** care să se ocupe exclusiv în cadrul unităţilor respective de exercitarea controlului preventiv.

Alegerea unităţilor şi constituirea compartimentelor de control preventiv s-a făcut pe baza unor criterii ca, de pildă, volumul operaţiilor supuse controlului preventiv (numărul contractelor de aprovizionare şi desfacere, al comenzilor şi facturilor emise sau primite), **numărul secţiilor de producţie, complexitatea operaţiilor, gradul de automatizare sau modernizare a proceselor de producţie, a evidenţelor** etc.

Experimentarea a început iniţial la Uzinele „23 August" Bucureşti, extinzîndu-se şi la alte mari unităţi printre care cităm uzinele „1 Mai"-Ploieşti, Fabrica de Confecţii-Bucureşti.

Pentru organizarea compartimentului de control preventiv la unităţile respective, Ministerul Finanţelor a desemnat cîte un organ de control şi revizie pentru fiecare unitate care să stea permanent în aceste unităţi, pe tot timpul organizării compartimentului şi o perioadă de timp pe parcursul desfăşurării activităţii acestuia.

O primă măsură luată a fost întocmirea unui cadru orientativ privind delimitarea atribuţiilor pe operaţii şi categorii de documente ce revin compartimentului care exercită controlul preventiv. În cadrul fiecărei întreprinderi s-a constituit un colectiv de lucru format din delegatul Ministerului Finanţelor, al organului coordonator, şeful contabil, şeful compartimentului specializat de control preventiv, care a adoptat cadrul orientativ — în funcţie de specificul întreprinderii unde se experimentează această măsură.

Compartimentul de control preventiv este format din cadre recrutate din compartimentele unde au loc operaţiile : aprovizionare, desfacere, organizarea muncii, financiar-contabil etc., numărul lor fixîndu-se în funcţie de volumul operaţiilor supuse controlului preventiv.

Organizarea controlului preventiv prin constituirea de compartimente specializate la marile organizaţii socialiste — în funcţie de criteriile arătate — apreciem că este una din soluţiile care prezintă o serie de avantaje, în primul rînd avantajul **specializării.** Nemaiavînd alte sarcini, salariaţii acestor compartimente vor ajunge să cunoască foarte bine operaţiile supuse controlului, specificul sectoarelor din întreprinderea respectivă, legislaţia care trebuie avută în vedere, astfel că se pot pronunţa cu multă competenţă, asupra respectării normelor legale privind fiecare operaţiune în parte.

În al doilea rînd, se asigură **independenta** şi deci **obiectivitatea** necesară. Angajaţii din acest compartiment, nefiind subordonaţi sectoarelor în care au loc operaţiile supuse controlului preventiv pot sesiza nestingheriţi şi neinfluenţaţi cazurile de nerespectare a dispoziţiilor legale, operaţiile neeconomicoase.

În executarea sarcinilor ce îi sînt atribuite, **acest compartiment are posibilitatea să observe frecvenţa deficienţelor într-un sector sau altul de activitate şi să propună conducătorului unităţii măsuri de luat pentru remedierea situaţiei. Pe de altă parte, aceasta întăreşte în mod deosebit simţul de răspundere al salariaţilor din compartimentele unde au loc operaţiunile întrucît abaterile vor fi sesizate cu mai multă competenţă de către compartimentul specializat.**

În sfîrşit, poate fi mai uşor îndrumată, verificată şi orientată întreaga activitate de control preventiv, compartimentul specializat fiind compus dintr-un număr restrîns de salariaţi.

A. BADEA
Controlor revizor general adjunct în Ministerul Finanţelor

NOI ACŢIUNI DE COOPERARE

ÎN ULTIMUL TIMP a fost încheiată o serie de noi contracte de cooperare cu firme străine, printre care menţionăm :

Dezvoltarea şi modernizarea carierei de marmură Ruşchiţa

Pentru a satisface în mai mare măsură nevoile interne şi cererile pe piaţa externă de blocuri de marmură de la Ruşchiţa, Ministerul Industriei Construcţiilor a iniţiat o acţiune de cooperare prin care s-au procurat utilajele şi asistenţa tehnică pentru dezvoltarea capacităţilor existente astfel încît să se asigure o producţie suplimentară de 3 000 mc/an.

Importul utilajelor s-a contractat cu firmele italiene PELLEGRINI, FIAT şi O.M.

Plata utilajelor se va face prin livrarea de blocuri de marmură extrase cu noile utilaje, încheindu-se în acest sens un contract ferm de export cu o firmă străină.

Dezvoltarea şi modernizarea fabricii de placaje ceramice „7 Noiembrie" — Bucureşti

Cu firma „TECHNOCERAM" din Italia s-a încheiat un contract de cooperare în vederea realizării unei instalaţii pentru producerea plăcilor şi placajelor ceramice de calitate superioară necesare lucrărilor de construcţii cu o capacitate anuală de peste 500 000 m^2; instalaţia va fi construită în cadrul fabricii „7 Noiembrie"-Bucureşti.

Firma italiană urmează să preia produse rezultate din noua instalaţie pînă la acoperirea completă a creditului, acordat în cadrul cooperării.

Instalaţie pentru brînzeturi topite

Ministerul Industriei Alimentare a tratat şi încheiat cu firma Vögele din R.F.G. un contract pentru o instalaţie de fabricat brînzeturi topite, plata urmînd să se efectueze în brînzeturile produse cu ajutorul instalaţiei respective.

Maşini pentru confecţionat mănuşi

Pentru unităţile Ministerului Industriei Uşoare s-au contractat 22 maşini de confecţionat mănuşi de protecţie, cu firma MOMERIM-R.F.G. plata făcîndu-se prin livrarea de produse realizate cu aceste maşini.

Construcţii de sere legumicole

Pentru dezvoltarea producţiei de legume s-a contractat cu firma olandeză Voskamp en Virjland construirea a încă 30 hectare sere legumicole pentru Departamentul Întreprinderilor Agricole de Stat, plata utilajelor făcîndu-se prin legumele realizate în capacităţile nou create.

SĂPTĂMÎNAL — UN GRAFIC COMENTAT

EFECTELE ECONOMICE ALE AUTOMATIZĂRII

CREŞTEREA CONTINUĂ a producţiei de ţesături de bumbac, lînă şi mătase şi a eficienţei ei a necesitat, printre altele, şi mărirea numărului de războaie automate, care au o productivitate mult mai mare decît cele mecanice.

Un război automat pentru ţesături de bumbac, de exemplu, are o productivitate de 4—5 ori mai mare decît a celui mecanic simplu de ţesut, iar cel pentru ţesături de mătase, de 3—4 ori. Nivelul ridicat al productivităţii muncii care se obţine are la bază doi factori : viteza de lucru şi posibilitatea ca un muncitor să deservească un număr sporit de maşini. Astfel, **numărul de rotaţii/minut la un război automat pentru ţesături de bumbac este de 200—220 faţă de numai 140—160 la unul mecanic, iar norma de deservire a unui ţesător este, în medie, de 12 războaie automate faţă de numai 3—4 la cele mecanice.**

Pe lîngă obţinerea unei producţii şi productivităţi sporite, războaiele automate determină şi o scădere simţitoare a cheltuielilor de exploatare, fapt ce se oglindeşte, în final, în reducerea preţului de cost al produselor. **Cheltuielile de exploatare pe un an al unui război automat simplu cu lăţimea în spată pînă la 140 cm pentru ţesături de bumbac, sînt mai mici cu 32% faţă de cele înregistrate la un război mecanic simplu cu aceeaşi lăţime în spată.**

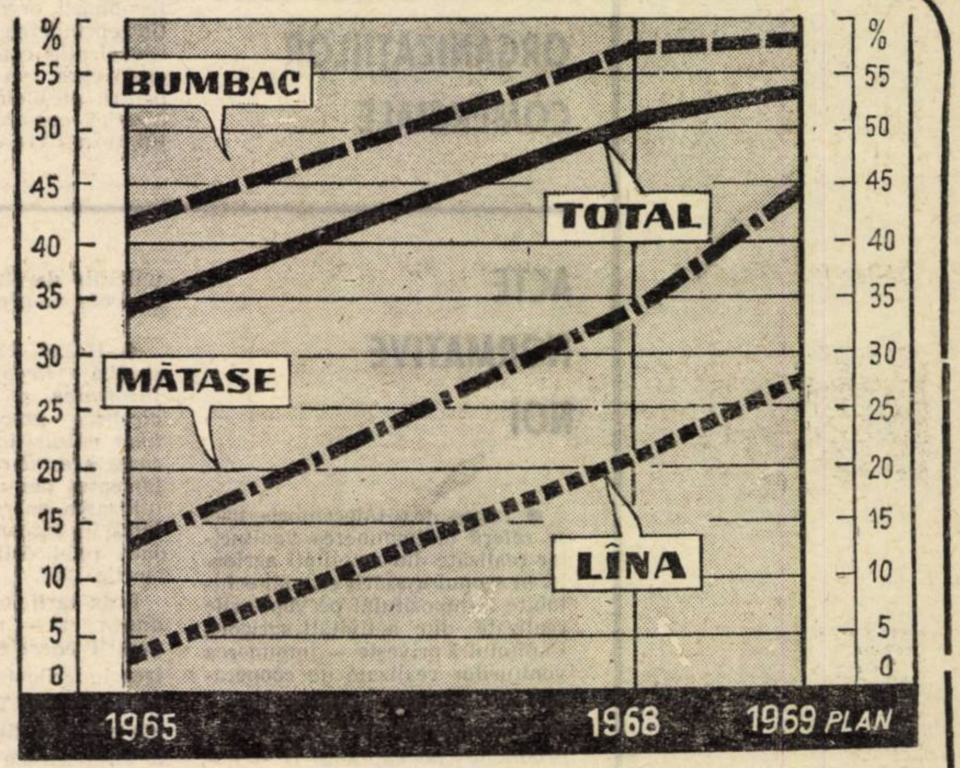

Creşterea ponderii războaielor automate în ţesătorii

PRECIZĂRI

TERMENUL ȘI CONDIȚIILE DE GARANTARE A REPARAȚIILOR CAPITALE AUTO

REPARAȚIILE CAPITALE ale autovehiculelor și agregatelor auto se execută de întreprinderile de reparații auto ale Ministerului Transporturilor Auto, Navale și Aeriene, precum și de alte unități reparatoare autorizate de acest minister. Reparațiile se efectuează potrivit condițiilor tehnice ale caietului de sarcini, prin care se garantează că la terminarea reparațiilor toate părțile componente ale autovehiculului vor fi în stare de bună funcționare (apte pentru redarea lui în exploatare).

Întreprinderile poartă răspunderea executării calitative a reparațiilor capitale, într-un termen de garanție, exprimat în kilometri echivalenți și zile calendaristice. Atît kilometri echivalenți — care se formează prin aplicarea la kilometri efectivi parcurși de autovehicul anumiți coeficienți de corecție (categorie de drumuri, tractoare, remorci, stații pe parcurs) — cît și zilele calendaristice, sînt stabilite prin Normativele auto, aprobate conform H.C.M. 1100/968 prin Ordinul Ministrului Transporturilor Auto, Navale și Aeriene nr. 301/968.

Prin Tabela VII la aceste Normative termenul de garanție este stabilit la 10.000 km echivalenți și 100 de zile calendaristice pentru toate autovehiculele de fabricație indigenă, indiferent de data fabricației ; același regim se aplică și autovehiculelor provenite din import, intrate în parcul republican după anul 1960. Pentru autovehiculele din import intrate înainte de 1960, termenul de garanție este de 5.000 km echivalenți și 50 de zile calendaristice.

Pentru ca răspunderea de garanție a întreprinderii de reparații să opereze este necesar ca nici unul din cei doi parametri ce formează termenul de garanție să nu fie depășit. Astfel, dacă un autocamion S.R. 101 a parcurs după ieșirea din reparație capitală 7 000 km echivalenți în 102 zile calendaristice, el a ieșit din termenul de garanție; tot astfel dacă a parcurs 10 200 km echivalenți în 75 de zile calendaristice, unitatea care a efectuat reparația nu mai este ținută să răspundă pentru calitatea lucrării efectuate.

Organele arbitrale au hotărît, în mod constant, și sub regimul vechilor Normative auto aprobate prin H.C.M. nr. 680/959 care cuprindea prevederi asemănătoare referitor la termenul de garanție, că autovehiculul iese din garanție dacă fie zilele calendaristice, fie kilometrii echivalenți, s-au împlinit. Primul Arbitru de Stat a confirmat recent prin Decizia Nr. 2727 din 16 oct. 1968 acest punct de vedere.

Deoarece întreprinderea reparatoare, după predare către beneficiar a autovehiculului reparat, nu mai are nici o supraveghere asupra condițiilor de exploatare în perioada de garanție defecțiunile tehnice provenite din exploatarea nereglementară, cum ar fi nerespectarea regimului de rodaj, supraîncărcătura, viteza exagerată etc. nu atrag răspunderea întreprinderii reparatoare. Ele se remediază de unitatea de exploatare, sau la cererea acesteia, de întreprinderea reparatoare în contul unității de exploatare.

De asemenea, nu se consideră defecțiuni în termen de garanție imputabile întreprinderii reparatoare, cele provenite din dereglări și defecțiuni mici ca : dereglări de frîne, ambreiaj, carburație, defectarea bujiilor etc. Toate defecțiunile tehnice din această categorie se remediază de unitatea exploatatoare.

Un regim deosebit de răspundere îl au defecțiunile tehnice ce apar în termen de garanție, ca urmare a folosirii la reparații a unor ansamble sau piese noi fabricate din materiale ce au defecțiuni, care n-au putut fi identificate cu ocazia recepției lor. Aceste defecțiuni se consideră ca provenind dintr-un viciu ascuns de material și reprezintă pentru unitatea reparatoare cauze de forță majoră.

Într-adevăr, întrucît ansamblele, subansamblele și piesele ce se folosesc la reparațiile capitale sînt furnizate de alte întreprinderi, defecțiunile tehnice ivite în timpul perioadei de garanție la autovehiculele reparate, din cauza unor vicii ale acestora, nu se pot considera ca datorîndu-se vinovăției unității reparatoare, dacă la recepția materialelor, viciile respective n-au putut fi identificate.

Art. 6, paragraful 4 din Normativul privind reparațiile capitale auto prevede că în cazul defecțiunilor tehnice provenite din vicii ascunse ale materialelor, cheltuielile se suportă astfel : valoarea manoperii de întreprinderea reparatoare, iar valoarea materialelor de unitatea de exploatare

Acest mod de a suporta cheltuielile provocate de repararea defecțiunilor tehnice provenite din vicii ascunse ale materialelor a fost stabilit de Primul Arbitru de Stat încă din 1962 prin Decizia nr. 3571.

Evident, atît întreprinderea reparatoare cît și cea de exploatare pot cere despăgubiri întreprinderilor care au furnizat materialul cu vicii ascunse pentru a-și recupera sumele suportate cu manopera, respectiv costul materialului.

Radu ECONOMU

ARBITRAJ

RĂSPUNDEREA PENTRU BUNURILE DE CONSUM LIVRATE ORGANIZAȚIILOR COMERCIALE

HOTĂRÎREA Consiliului de Miniștri nr. 1826/1967 privind răspunderea organizațiilor comerciale față de cumpărători pentru vînzarea de bunuri de consum cu lipsuri calitative și instrucțiunile de aplicare nr. 290/A/1967 date de Ministerul Comerțului Interior, reglementează și răspunderea întreprinderilor furnizoare, precum și a organizațiilor comerciale cu ridicata față de organizațiile comerciale cu amănuntul care au înlocuit bunurile de consum vîndute cumpărătorilor cu lipsuri calitative.

Instrucțiunile M.C.I. nr. 290/A/1967 stabilesc principiul că pentru lipsurile de calitate datorate procesului de producție va răspunde întreprinderea producătoare iar pentru cele provenite din conservarea ori manipularea necorespunzătoare va răspunde organizația comercială cu ridicata.

Față de această reglementare, în practică, s-a pus problema determinării organizației socialiste (întreprinderea producătoare sau organizația comercială cu ridicata) care va suporta daunele pentru prejudiciile cauzate organizației comerciale cu amănuntul prin livrarea de bunuri de consum cu lipsuri calitative. Primul Arbitru de Stat prin Decizia nr. 318 din 10 februarie 1969 a precizat că în asemenea cazuri trebuie să se stabilească dacă bunurile de consum au fost primite de organizația comercială cu amănuntul direct de la întreprinderea producătoare sau prin intermediul organizației comerciale cu ridicata.

În cazul în care bunurile de consum au fost primite de la întreprinderea producătoare, aceasta va despăgubi direct organizația comercială cu amănuntul pentru prejudiciile cauzate prin livrarea de bunuri de consum cu lipsuri calitative, iar eventualele litigii se vor purta între acestea.

Atunci cînd bunurile de consum au fost primite de la organizația comercială cu ridicata chiar dacă lipsurile calitative se datoresc procesului de producție, organizația comercială cu amănuntul nu poate acționa direct întreprinderea producătoare, deși în final răspunderea materială i-ar reveni acesteia. În asemenea cazuri litigiul se va purta între organizația comercială cu amănuntul și cea cu ridicata ; organizația comercială cu ridicata are însă posibilitatea fie să cheme în garanție întreprinderea producătoare care a livrat mărfurile necorespunzătoare, fie să introducă acțiune separată la organul de arbitraj competent.

Decizia Primului Arbitru de Stat sus-citată a fost dată într-un litigiu dintre Organizația comercială locală — Tg. Mureș (reclamantă) și Întreprinderea comerțului cu ridicata textile-încălțăminte — Tîrgu Mureș (pîrîtă) ; Arbitrajul interjudețean Tg. Mureș a respins pretențiile reclamantei motivînd că în cazurile în care lipsurile calitative ale bunurilor de consum restituite de cumpărători se datoresc procesului de producție, răspunderea revine direct întreprinderii producătoare fără participarea organizației comerciale cu ridicata. Constatîndu-se, în exercitarea dreptului de control că organul arbitral a dat o interpretare greșită Hotărîrii Consiliului de Miniștri nr. 1826/1967 și Instrucțiunilor M.C.I. nr. 290/A/1967, Primul Arbitru de Stat a desființat hotărîrea arbitrală și a dispus rearbitrarea litigiului în lumina precizărilor de mai sus.

Valentin PRISĂCARU

ACTE NORMATIVE NOI

● Legea nr. 61/decembrie 1968 se referă la impunerea veniturilor realizate din activități agricole, în scopul așezării cît mai echitabile a impozitului pe veniturile realizate din activități agricole. Capitolul I privește — impunerea veniturilor realizate de cooperatori ca retribuție a muncii prestate în cooperativele agricole de producție ; iar capitolul II — impunerea veniturilor realizate de gospodăriile agricole, altele decît unitățile de stat și cooperativele agricole de producție.

● H.C.M. 2763/decembrie 1968 aprobă *Regulamentul pentru furnizarea și utilizarea energiei electrice precum și stabilirea unor măsuri în legătură cu aplicarea acestui regulament.* „Regulamentul pentru furnizarea și utilizarea energiei electrice" va intra în vigoare la 90 zile de la data publicării respectiv la 22 martie 1969.

Lista tarifelor — publicate la anexa 2 — cuprinde : Tarife pentru energie furnizată de întreprinderile furnizoare de energie electrică ; Tarife pentru energie electrică livrată din centralele electrice ale consumatorilor în rețelele întreprinderilor furnizoare de energie electrică și Tarife pentru import-export de energie electrică.

● Decretul nr. 1172/1968 modifică Decretul nr. 321/1956 privind **dreptul de autor.** Art. 40 are următorul conținut : „Însușirea fără drept în orice mod, a calității de autor al unei opere științifice, literare, muzicale, de artă plastică, din domeniul arhitecturii și sistematizării sau al oricăror alte opere de creație intelectuală, se pedepsește cu închisoare de la o lună la un an sau cu amendă".

● Un alt decret 1173/1968 modifică art. 62, alin. 2, din Decretul nr. 884/1967 privind invențiile, inovațiile și raționalizările : „Însușirea fără drept, în orice mod, a calității de autor al unei invenții, inovații sau raționalizări se pedepsește cu închisoare de la o lună la un an sau cu amendă. Acțiunea penală în cazurile prevăzute în alineatul 2 se pune în mișcare numai la plîngerea prealabilă a părții vătămate".

● Buletinul Oficial (nr. 17-18 din februarie 1969) cuprinde o serie de republicări : Legea nr. 27/1966 privind pensiile de asigurări sociale de stat și pensia suplimentară ; Decretul nr. 141/1967 privind pensiile militare de stat și pensia suplimentară. Din sumarul Buletinului semnalăm și două Hotărîri ale Consiliului de Miniștri : nr. 252/1967 și nr. 2006/1967 — pentru aplicarea legii și decretului amintite mai sus.

TRIBUNA SPECIALISTULUI

STRUCTURI ORGANIZATORICE – Compartimentul rentabilității

ÎN ACTUALA STRUCTURĂ organizatorică a întreprinderilor industriale nu există un compartiment funcțional (birou sau serviciu) care să aibă posibilitatea abordării unitare a problemelor rentabilității unității economice respective. Analiza activității comisiilor organizate în întreprinderi pentru identificarea și eliminarea produselor nerentabile demonstrează că această preocupare poate și trebuie permanentizată.

O primă măsură de natură organizatorică ar fi comasarea compartimentului prețului de cost cu compartimentul postcalculului, ceea ce ar face posibilă confruntarea permanentă a datelor din postcalcul cu planul prețului de cost. În felul acesta urmărirea prețului de cost nu ar mai fi numai o activitate de constatare ulterioară a nivelului cheltuielilor realizate (după închiderea lunii) ci ar căpăta un caracter operativ de urmărire a rentabilității și de efectuare rapidă și precisă a calculelor necesare luării multora dintre deciziile conducerii întreprinderii.

Acest compartiment va avea atribuții speciale privind urmărirea permanentă a rentabilității: identificarea produselor nerentabile; identificarea, la toate produsele, a acelor cheltuieli care în planul prețului de cost depășesc nivelul realizat în anul de bază, depășirile respective fiind acoperite cu economiile prevăzute la alte elemente de calculație, în așa fel încît produsul la „total preț cost" rămîne rentabil și mai mic decît cel realizat în anul de bază; identificarea cauzelor care au determinat depășirea nivelului planificat al tuturor cheltuielilor și urmărirea și rezolvarea lor operativă; calcularea eficienței diverselor acțiuni cuprinse în planul de măsuri tehnico-organizatorice ai întreprinderii.

D. MARTON
economist, Șef birou plan
U.F.S. Săvinești

CREDIT – Vărsămintele din beneficii în I.A.S.

DE CURÎND, am efectuat la Întreprinderea Agricolă de Stat Mihăilești, județul Ilfov, o analiză privind rezultatele obținute în aplicarea noilor măsuri de organizare și funcționare a întreprinderilor agricole de stat. A reieșit că datorită modului actual de determinare și vărsare a beneficiilor unitatea respectivă a rămas cu sume importante în cont, ceea ce a favorizat încălcarea disciplinei financiare, deturnările de fonduri de la producție la investiții ajungînd la 21 noiembrie 1968 la suma de 693 000 lei.

Analiza a scos în evidență că există posibilitatea planificării trimestriale a vărsării beneficiilor, atît pentru buget, cît și pentru fondul de asigurare. Dacă în anul 1968 s-ar fi vărsat integral la fiecare trimestru cotele de beneficii cuvenite bugetului (și nu numai 70%), iar fondul de asigurare s-ar fi constituit în raport cu veniturile realizate din livrările în afara întreprinderii, la sfîrșitul trimestrului III unitatea s-ar fi prezentat cu 1 100 mii lei credite bancare, și nu cu 2 300 mii lei disponibil în cont. În această situație, întreprinderea ar fi fost obligată să utilizeze creditele bancare, asigurîndu-se astfel posibilitatea unui control eficient din partea organelor băncii și aplicarea de sancțiuni pentru nerespectarea dispozițiilor legale și încălcarea disciplinei financiare.

Față de cele menționate este necesară, socot eu, legiferarea efectuării trimestriale a vărsămintelor menționate, evident, la unitățile agricole de stat cu profil industrial.

Alexandru PĂSCĂLESCU
controlor revizor
în Ministerul Finanțelor

Organizarea muncii în depozite

DIN NOU DESPRE PALETIZARE

ing. Ion BUCȘE
secretar general în Ministerul Comerțului Interior

PROCESELE ce se desfășoară în depozitele cu ridicata din țara noastră au un grad scăzut de mecanizare. Potrivit analizelor efectuate, rezultă că 70—80% din orele de muncă consumate în depozitele comerțului cu ridicata se consumă în operațiuni cum sînt: recepția și dezambalarea mărfurilor (17%), sortarea pentru depozitare (10%), sortarea pentru distribuire la unitățile cu amănuntul (27%), ambalarea și expedierea (19%). Apreciem că nu mai este necesar să demonstrăm că se impune cu pregnanță raționalizarea proceselor de muncă și în consecință introducerea unor mijloace moderne de manipulare a mărfurilor, de depozitare și transport în toate spațiile de depozitare.

Un mijloc de cea mai mare importanță pentru reducerea timpului de transportare și manipulare a mărfurilor, precum și pentru folosirea intensivă a spațiilor de depozitare este **paletizarea.**

Experiența țărilor industrializate demonstrează că paletizarea reprezintă un mijloc de cea mai mare eficiență pentru organizarea științifică a muncii în depozite, prin paletizare obținîndu-se totodată anual importante economii materiale. Cîteva cifre sînt concludente în acest sens:

- Economii de manoperă 21,6 lei pe tonă/marfă;
- Economii de material lemnos 0,05 mc pe tonă/marfă;
- Economii de spații de depozitare 40%;
- Economii de mijloace de transport 50%.

Pornind de la aceste elemente, prin introducerea paletizării, în perioada 1968—1975, la un volum de 43 000 mii tone transportate s-ar realiza aproximativ următoarele:

- Economii de manoperă 930 milioane lei;
- Economii de material lemnos 430 000 mc;
- Economii de mijiloace de transport (autocamioane) 2 525 bucăți;
- Recuperarea investițiilor pentru paletizare — 2 ani.

Desigur, pentru ca paletizarea să producă efectele dorite se recomandă ca aceasta să fie introdusă pe tot fluxul pe care îl parcurg mărfurile de la producător la consumator. Tocmai din aceste motive țările industriale avansate au trecut încă în urmă cu 20 de ani la o intensă muncă de cercetare și sistematizare în vederea standardizării paletizării. Astăzi, atît paletele simple (plane), cît și derivatele acestora (boxpaletele, rolpaletele și transpaletele) sînt, în majoritatea țărilor, standardizate. În 1959, Federația europeană de ambalaje a recomandat țărilor membre introducerea paletelor de tip norvegian (cu suprafața portantă de 800×1200 mm). În funcție de acestea s-a putut trece la standardizarea mijloacelor de transport respective, precum și la generalizarea acestora în toate ramurile economiei naționale. În prezent, există un număr de aproximativ 80 milioane de palete în S.U.A., 20 milioane în Japonia, peste 6 milioane în R.F. a Germaniei și Cehoslovacia, peste 5 milioane în Franța și Suedia, circa 1 milion în U.R.S.S. etc.

Spuneam mai înainte că pentru a produce efecte optime este necesar ca paletizarea să fie introdusă pe tot parcursul mărfurilor de la producător la consumator. Cu toate acestea, trebuie precizat din capul locului că acesta nu constituie un argument pentru trecerea la paletizare, numai în condițiile în care se introduc în toate întreprinderile. Experiența I.C.R.M.-Suceava (Întreprindere comercială cu ridicata pentru produse metalo-chimice) demonstrează că paletizarea se poate introduce și parțial. Cu ocazia unui schimb de experiență ce a avut loc la Suceava s-a demonstrat din plin acest lucru.

Practic, întrucît mărfurile livrate de cei peste 400 furnizori ai I.C.R.M.-Suceava sosesc în majoritatea cazurilor **nepaletizate**, paletizarea începe aici **pe rampa de descărcare a depozitului.** Cu toate acestea prin eforturi, demne de a fi evidențiate, colectivul de la I.C.R.M.-Suceava cu sprijinul Direcției comerciale județene și a Consiliului popular județean a reușit să introducă paletizarea aproape pentru toate mărfurile care tranzitează prin depozit. În felul acesta s-a putut trece la mecanizarea corespunzătoare a transporturilor interne și externe. Trebuie relevat că, cu excepția celor 2 electrostivuitoare, aproape toate celelalte mijloace mecanizate (autocamionul mecanizat cu dispozitiv de culisare a platformei posterioare, containerul mobil ce se atașează direct pe suprafața portantă a unei autodube T.V., podul basculant etc.) au fost executate din resurse proprii cu cheltuieli extrem de reduse (între 6 000 și 20 000 lei).

Asemenea măsuri de mecanizare, prin mijloace financiare proprii, a muncii în depozite trebuie să fie luate de toate întreprinderile cu ridicata, în care scop se impune un sprijin mai substanțial din partea direcțiilor comerciale județene și a consiliilor populare județene.

Trebuie subliniat faptul că în timp ce în prezent — la depozitul central al I.C.R.M.-Suceava — se depozitează pe o suprafață de **3 600 m.p.** mărfuri în valoare de cca. **55 milioane lei,** ceea ce înseamnă **cca. 16 000 lei pe m.p.,** înainte, în spații închiriate, care totalizau **cca. 6 500 m.p.** deci aproape dublu, valoarea mărfurilor depozitate era de numai **35 milioane lei,** revenind o valoare de cca. **5 400 lei pe m.p.**

Este adevărat că introducerea parțială a paletizării diminuează eficiența economică a paletizării, în ansamblu, dar aceasta nu înseamnă că ea nu se poate introduce și în aceste condiții. Trebuie făcute eforturi pentru generalizarea paletizării în toate întreprinderile comerciale cu ridicata. Experiența altor țări demonstrează că, cu unele adaptări ale spațiilor de depozitare, paletizarea se poate introduce, în unele cazuri, și în unele depozite vechi.

Pentru ca paletizarea să se bucure de eficiență maximă este necesară o intensă muncă pe plan central pentru introducerea acesteia în toate întreprinderile producătoare de bunuri materiale. Introducerea paletizării în toate întreprinderile va crea condiții pentru utilizarea rațională a mijloacelor mecanizate existente în prezent în depozite, iar pe de altă parte va crea posibilitatea adaptării sau construirii de mijloace de transport adecvate cerințelor impuse de paletizare.

Ținînd seama că pînă în prezent nu există întreprinderi specializate care să producă sau să adapteze mijloace pentru mecanizarea muncii în depozite, ca și mijloace de transport impuse de introducerea paletizării, apreciem că va trebui studiată grabnic, fie crearea unei asemenea întreprinderi specializate în utilaje de acest gen, fie reprofilarea unei întreprinderi producătoare de utilaj.

Se impune, de asemenea, ca noile depozite, ca și locurile de expediție ce se vor construi, în diferitele ramuri ale industriei, să aibă în vedere, încă din faza de proiect, posibilitatea introducerii paletizării și mecanizării complexe a tuturor activităților legate de manipularea, depozitatea și transportul mărfurilor. În acest scop, Ministerul Comerțului Interior a luat măsuri încă din anul 1964 pentru realizarea depozitelor adecvate. Depozitele organizate pe principiul halei unice, așa cum a fost proiectat noul depozit de la I.C.R.T.I.-Bacău, se pare că satisfac pe deplin aceste cerințe și sînt cele mai indicate a fi construite.

Către întreprinderi, instituții și unități agricole

DORIȚI SĂ PRIMIȚI SĂPTĂMÎNAL ÎNCEPÎND CU LUNA MARTIE, „Viața economică" — supliment?

MÎINE
22 FEBRUARIE
ultima zi...

... în care se mai pot face abonamente (LA OFICIILE POȘTALE P.T.T.R.)

Prețul abonamentului, începînd de la numărul 9 (care va apărea în ziua de 7 martie) și pînă la sfîrșitul acestui an este de 176 lei. EL VĂ DĂ DREPTUL SĂ PRIMIȚI ATÎT REVISTA „VIAȚA ECONOMICĂ" CÎT ȘI SUPLIMENTUL.

Făcînd abonament la Supliment aveți posibilitatea de a cunoaște și apela la disponibilitățile de produse, utilaje și capacități de producție existente în unele întreprinderi.

„DEGRESAREA" EVIDENȚEI TEHNICO-OPERATIVE

EVIDENȚA tehnico-operativă este primul baraj al unui sistem complex ce stăvilește cascada datelor informaționale al căror volum de muncă — de culegere și înregistrare — solicită într-o singură întreprindere uneori zeci și sute de mii de ore. Analizele efectuate de specialiștii în organizare asupra construcției și funcționării acestui sistem scot la iveală serioase goluri și imperfecții și totodată însemnate rezerve de creștere a eficacității, atît sub raportul mai bunei folosiri a muncii omenești, cît și al rolului informațiilor în procesul de luare a deciziilor.

OBSERVAREA ȘI REFLECTAREA FOLOSIRII UTILAJELOR

● *Păstorul celor 500 de mașini*

UNUL DINTRE INDICATORII care caracterizează mărimea capacităților de producție, urmărit atît în sistemul de evidență tehnică-operativă a întreprinderilor, cît și în raportările statistice, este **gradul de utilizare extensivă a utilajelor**, folosit pentru cunoașterea stărilor de nefuncționare a utilajelor pe cauze — lipsă de muncitori, materiale, scule, comenzi, energie electrică. El facilitează elaborarea de decizii și inițierea de acțiuni în direcția organizării întreținerii și reparării mașinilor, programării operative a producției, echipării tehnologice a fabricației și înzestrării mașinilor cu dispozitive de mecanizare, organizării raționale a locului de muncă și întăririi disciplinei în muncă.

Critica unei radiografii

Sesizarea și raportarea stărilor de funcționare a mașinilor-unelte este încredințată în prezent **maistrului**, care, la sfîrșitul zilei, notează în fișa mașinii orele de funcționare și de stagnare ale acesteia pe cauze. La finele lunii fișele sînt colectate la **serviciul tehnic**, care le centralizează, le arhivează, le sintetizează trimestrial și transpune rezultatele într-o **dare de seamă statistică**.

Analiza atentă a circulației informației conținută de acest indicator relevă existența unor deficiențe, printre care:

a) timpul mașinii în funcțiune este înregistrat global fără a fi despărțit în timp de sarcină și timp auxiliar, deși ar trebui cunoscută ponderea timpului de sarcină, întrucît volumul producției depinde direct de mărimea acestuia;

b) neluarea în considerare a întreruperilor mai mici de 30 minute denaturează conținutul indicatorului urmărit — aceste întreruperi putînd atinge, prin însumare, valori mai mari decît întreruperile care se înregistrează;

c) fluxul actual de informații ocolește patru dintre cei cărora le revine atribuția de a hotărî asupra măsurilor de luat — serviciul producției (pentru evitarea stagnărilor datorate lipsei de materiale sau comenzi), serviciul tehnologic (pentru echiparea rațională cu scule, dispozitive și verificatoare), șeful secției respective (pentru conducere și disciplina muncii), serviciul planificării (pentru fundamentarea normativelor uzinale de utilizare);

d) informațiile privind ponderea diferitelor stări de funcționare a mașinilor nu ajung la factorii de decizie cu frecvența care corespunde naturii deciziei și situației de moment a unui sector de producție sau a altuia;

e) precizia necesară nu este asigurată prin actuala circulație a informației, nu numai datorită neglijării întreruperilor mai scurte de o jumătate de oră, dar și pentru că maistrului i se cere să completeze datele pentru 24 de ore la sfîrșitul schimbului de zi și să rotunjească rezultatul fiecărei înscrieri la o oră;

f) persoana cea mai potrivită pentru a recepționa informația privind starea de funcționare a mașinii nu este maistrul, deoarece el este cel controlat. Este nevoie de o persoană din afara razei lui de activitate care să exercite acest control.

Diagnostic și proiectare

Apelînd la binecunoscuta metodă a observărilor instantanee, se poate proiecta o nouă circulație a informației, care să înlăture toate deficiențele arătate mai înainte, fără să mărească, ba chiar să reducă volumul total al muncii de evidență.

Frecvența necesară a observărilor se poate calcula pornindu-se de la precizia cu care trebuie să fie cunoscută ponderea funcționării în sarcină a mașinilor. Calculele arată că un observator poate cuprinde un cîmp de aproximativ 500 mașini; presupunînd o uzină care are 250 mașini, el ar putea efectua și lucrările centralizatoare, calculul indicilor și comunicările.

Observatorul ar întocmi rapoarte curente adresate tuturor factorilor de decizie în această activitate. El urmează să parcurgă la intervale de cîteva ore o tură pe lîngă toate mașinile din raza sa, consemnîndu-le stările de funcționare prin simbolizări convenționale pe documente de evidență adecvată. El prelucrează apoi informațiile colectate și le comunică șefilor de secții și serviciilor mecanic șef, producției și tehnologic, care le folosesc pentru a elabora măsuri, a verifica eficacitatea măsurilor luate anterior și a elabora propuneri de normative interne (uzinale) de utilizare. Aceleași date servesc și pentru întocmirea dării de seamă statistice. Conducerea uzinei primește referatul cu concluzii al serviciului planificării, aprobă și modifică normativele uzinale de utilizare, care orientează serviciile interesate în acțiunea de îmbunătățire a indicelui de utilizare a mașinilor.

Mai puțină evidență, dar mai eficientă

Un proiect de perfecționare a circulației acestei informații, întocmit pe baza celor arătate mai sus, arată că volumul muncii de evidență se reduce cu 21%. Esențial este însă în acest caz nu reducerea volumului muncii de evidență, ci consecințele ei indirecte: maistrul este eliberat de munca de evidență, putîndu-se concentra mai bine asupra conducerii directe a procesului de producție; el este controlat și informat obiectiv la fiecare 10—20 zile asupra utilizării mașinilor din sectorul său, putînd lua măsuri operative de înlăturare a cauzelor stagnărilor; șefii de secții, mecanicul șef și șeful serviciului tehnologic primesc informațiile necesare pentru a putea acționa prin decizii corespunzătoare în direcția creșterii indicelui de utilizare; conducerea uzinei posedă în normativele uzinale de utilizare un instrument de îndrumare și control a acestei laturi a procesului de producție; informația transmisă forurilor tutelare este mai reală și mai completă.

Dintr-un sondaj efectuat în Uzina de pompe din București, la 173 mașini (la trei ture), a rezultat că ponderea timpului de funcționare în sarcină se ridică la 48%. Este neîndoielnic că o urmărire atentă a acestui indicator nu poate să nu ducă cu timpul la creșterea lui cu cel puțin 5%. Fiecare procent de sporire a gradului de utilizare în sarcină a mașinilor (de exemplu, de la 48% la 49%), înseamnă însă la această uzină un spor de producție corespunzător unui număr suplimentar de 5 mașini, o economie de volum de muncă a tot atîtor muncitori, precum și o economie de investiții de aproape 500 000 lei.

Este important să reținem faptul că eficiența perfecționării evidenței tehnice-operative se manifestă în principal prin îmbunătățirea proceselor de elaborare a deciziilor.

ing. W. MENDELSOHN

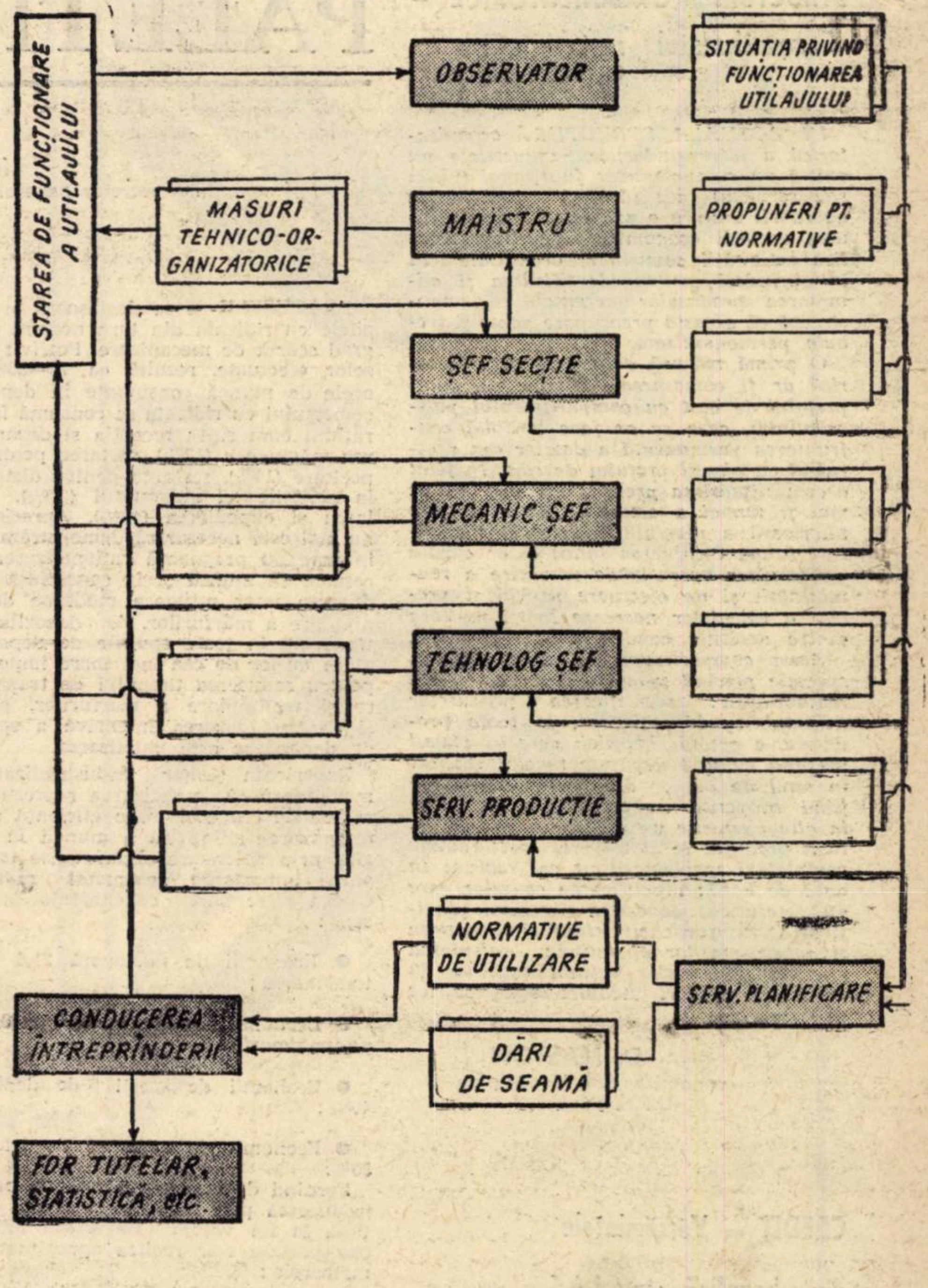

Circulația informațiilor privind starea de funcționare a utilajelor

SITUAȚIA PRECARĂ A MULTOR „SITUAȚII"

STUDIUL SISTEMULUI DE EVIDENȚA tehnico-operativă privind utilizarea forței de muncă efectuat cu ajutorul instrumentelor moderne de analiză a activității și în primul rînd, al **graficelor de circulație a informației** a arătat că în întreprinderea noastră circulau date inutile în timp ce altele, necesare, lipseau. S-a observat că numărul de documente era exagerat, ceea ce atrăgea după sine folosirea unui număr mare de personal tehnic-administrativ și, lucrul cel mai important, conducea la irosirea unei bune părți din timpul personalului de conducere, fără a-i oferi întotdeauna informațiile necesare pentru luarea unor decizii fundamentate. Astfel, s-a constatat că documentul intitulat **Situația zilnică a salariaților**, deoarece se completa zilnic numai cu un singur rînd pentru o secție sau loc de muncă, putea fi eliminat în întregime prin crearea unui document cumulativ lunar cu 31 rînduri. Partea de pe verso-ul acestui formular — lista nominală a absențelor — s-a dovedit a nu fi necesară întrucît s-a constatat că cei care primesc documentul cu aceste informații nu-l utilizează. Pe de altă parte, documentul nu conținea informații cu privire la orele lipsă în cadrul schimbului, ceea ce crea dificultăți în culegerea datelor la finele lunii, cînd se întocmește darea de seamă statistică M.S.-U.M.

S-a constatat, de asemenea, că documentul **Situația salariaților la data de...** trebuie restructurat în sensul introducerii unor informații utile conducerii întreprinderii, cum sînt: număr mediu planificat de muncitori, număr personal T.A. efectiv, om-zile învoiți și nemotivați cumulat de la începutul anului. Întrucît documentul **Situația centralizatoare a salariaților pe luna... la secția...** era identic cu cel de mai sus — el centraliza pe secție pentru 31 zile datele privitoare la evidența timpului de muncă — s-a hotărît să fie restructurat. De asemenea, deoarece documentul **Situația centralizatoare a salariaților pe total unitate**, repeta toate informațiile din documentele anterioare, fără să aibă utilitate, s-a propus desființarea lui.

Pe baza acestor constatări s-a trecut la proiectarea unui nou sistem de evidență privind utilizarea fondului de timp. S-a stabilit, în primul rînd, ca **Situația zilnică a salariaților** să fie înlocuită cu un nou document intitulat **Situația zilnică a salariaților la secția... pe luna... anul...**" care se întocmește zilnic de funcționarul din secție, pe baza consultării **registrului de pontaj**. După ce se completează rîndul din document ce se referă la ziua anterioară, se comunică datele la serviciul personal. La finele lunii se totalizează pe coloane, se trec orele lipsă în cadrul schimbului, se semnează și se transmite la serviciul salarizare.

Al doilea document al noului sistem este **Situația salariaților la data de...** în care se centralizează zilnic la serviciul personal, datele comunicate telefonic de către secții. Documentul se întocmește într-un exemplar, care se transmite serviciului salarizare, în vederea urmăririi efectivului de salariați pe secții și pe întreprindere. Pe baza rîndului total din **Situația zilnică** se întocmește **Situația salariaților pe luna...** care conține aceleași coloane și rînduri ca cel anterior plus ultimul rînd din primul document.

Experiența dovedește că documentele noului sistem de evidență a fondului de timp sînt necesare și suficiente pentru a cunoaște volumul de om-zile scriptic prezent și absențe pe cauze în vederea aprecierii activității întreprinderii și întocmirii dării de seamă statistice M.S.-U.M. Ele permit cunoașterea situației efectivului de salariați pe secții și pe total unitate, cunoaștere necesară comparării cu indicatorii planului de muncă și salarii. Documentele sînt utilizate pentru culegerea datelor statistice necesare fundamentării planurilor pentru perioadele viitoare.

Eficiența economică a noului sistem poate fi apreciată cu ajutorul următorilor indicatori:

	Situația inițială	Situația actuală	%
— Nr. operații de circulație a informației	48	34	70,8
— Nr. documentelor (inclusiv cele consultate)	18	14	78,0
— Volum de muncă ore-om anual	3 337	2 511	75,2
— Frecvența documentelor pe an	8 528	1 091	13,0

Rezultă o economie de 826 ore/an și o reducere de 7 437 documente. Să ne gîndim că toate aceste mii de documente trebuiau tipărite, completate cu informațiile cerute și apoi consultate de cadre de conducere cu înaltă calificare. Numai numărul de semnături dat pe situația zilnică ce se întocmea în secții a scăzut de la 15 330 la 288 semnături pe an!

Suzana GEANGALĂU
economistă,
Fabrica de ciment-Bicaz

CALITATEA INFORMAȚIEI ȘI A PRODUSULUI

CONTROLUL FAZELOR și a parametrilor fizico-chimici ai produselor de panificație este realizat de serviciul C.T.C. laborator. Activitatea de control, cum e și firesc, e însoțită de un sistem de circulație a informației. Analizîndu-se modul în care este organizat și funcționează acest sistem în cadrul unei întreprinderi s-a constatat că o bună parte din informații este parazitară și dăunează controlului, sustrăgînd personalul de specialitate de la activitatea propriu-zisă de control pentru numeroase înscrieri inutile.

Dintre informațiile înscrise pe documentele de control, informațiile primare, respectiv cele care dau relații imediate asupra calității materiei prime, auxiliare și semifabricatelor, asupra greutății aluatului divizat, asupra calității produsului finit și asupra gestionării probelor de materii prime, auxiliare și produse finite consumau 11 300 ore/an. Restul de ore pînă la 30 800 ore/an erau consumate cu înscrierea informațiilor secundare — referitoare la relații cu furnizorii și beneficiarii, raportări periodice, procese verbale de rebut etc.

Prin eliminarea datelor care nu-și justifică utilitatea, informațiile primare absolut necesare pentru cunoașterea parametrilor tehnologici și a calității produselor finite rămîn suficiente, în schimb timpul de înscriere se reduce aproximativ la jumătate (de la 30 800 ore/an la 18 200 ore/an), iar numărul documentelor scade de la 24 la 15. Menținîndu-se toate înscrierile pentru informațiile primare și utile cum sînt cele pentru analiza produsului finit, s-au eliminat cele referitoare la greutatea aluatului divizat și la gestionarea tuturor probelor, indiferent că sînt de materii prime, auxiliare sau produse finite. Informațiile secundare au fost analizate din punct de vedere al ra-

ing. J. KOOTZ
Trustul de panificație al municipiului București

(Continuare în pag. 12)

DOCUMENTAR

ELEMENTE DE NORMARE A MUNCII (II)

ÎN STUDIUL raționalizării și normării muncii capătă o extindere tot mai mare următoarele metode: măsurarea prin cronometraj cu evaluarea (aprecierea) ritmului, observarea instantanee cu evaluarea ritmului și metoda normativelor de timp (timpilor predeterminați).

Măsurarea prin cronometraj cu evaluarea ritmului constă în înregistrarea — prealabilă notării timpului — a ritmului operatorului. Această metodă se folosește la determinarea timpilor normali pe elemente ale operației, la stabilirea baremelor de timpi elementari și a normativelor (standardelor) de timpi pe mișcări. Extinderea aplicării metodei la un număr mare de întreprinderi și genuri de lucrări a adus pe planul preocupărilor: perfecționarea aparatelor de măsură, eliminarea subiectivismului în evaluarea ritmului și fundamentarea mai științifică a majorărilor aplicate timpilor normali; formarea de cronometrori specializați pe genuri de activități productive (metalurgie, construcții, agricultură etc.).

Observarea instantanee cu evaluarea ritmului este o metodă de măsurare a muncii prin sondaj, care, în multe situații, permite să se obțină rezultate rapide și mai economice decît le-ar oferi alte procedee. Ea are un larg cîmp de aplicație, utilizîndu-se pentru a se măsura: operații de muncă cu ciclu lung; operații pentru a căror executare muncitorii lucrează în grup; munci care se pretează greu la studiul timpilor.

Pentru măsurarea timpilor normați (alocați), metoda este folosită tot mai mult în scopul cercetării datelor puse la baza coeficienților de majorare și la stabilirea timpului normal al muncilor cu frecvență neregulată sau de lungă durată. Stabilirea timpului normat (alocat) cu evaluarea ritmului se face fie pentru un timp global pe întreaga operație de muncă, fie pentru timpul normal al fiecărui element al operației.

În primul caz, se procedează la calcularea unui timp mediu necesar unui muncitor pentru a efectua o unitate de muncă (pe baza cunoașterii numărului unităților de muncă manuale repetitive executate de același muncitor în cursul perioadei de timp considerate și al procentului de timp de activitate al muncitorului obținut cu ajutorul metodei), care se corectează prin indicele nivelului de activitate al executantului (obținut și el pe baza mediei aprecierilor și înregistrărilor privind ritmul de muncă al executantului). Se determină astfel timpul normal al operației, la care se adaugă majorările necesare pentru a rezulta timpul global normat.

În cel de-al doilea caz, timpul normal pentru fiecare element al operației se obține în timpul observației, distingîndu-se diferitele elemente ale operației și ritmul de muncă aferent fiecăruia, înainte de a se considera munca pe operație ca un tot.

Metoda timpilor elementari și metoda normativelor (standardelor) de timpi pe mișcări — oferă procedeele de stabilire a timpilor de referință pe baza principiului însumării valorilor de timp antecalculate, valori corespunzătoare fiecăreia din mișcările elementului pe care-l compun. Metodele permit o rapidă calculare a timpului normal și în consecință a timpului normat. Aplicarea lor nu este însă posibilă pentru toate lucrările existente într-o întreprindere sau șantier. De aceea, ele nu pot elimina

prof. univ. ing. Miron BELEA

(Continuare în pag. 12)

CADRE ȘI RĂSPUNDERI

Ing. ALEXANDRU HEINRICH

PROPUS CANDIDAT pentru alegerile de deputați în Marea Adunare Națională în circumscripția electorală nr. 2 — Brazda lui Novac, interlocutorul meu împlinește aproape două decenii de cînd, tînăr absolvent al Institutului politehnic din Budapesta, a pășit pragul Uzinelor „Electroputere" din Craiova; și aici a rămas, trecînd prin întreaga filieră a funcțiilor de răspundere, de la șef al secției de proiectări, la șef de producție, inginer șef, director tehnic și din 1966 — director general. Își dorise inițial să intre în învățămînt, dar practica în producție l-a captivat, deturnîndu-i pasiunile și statornicindu-l printre transformatorii de forță, motoare și aparataje electrice de înaltă tensiune. Acum, la 43 de ani, poate fi considerat un „veteran" alături de inginerii cu care a pornit la drum în această unitate, și care au rămas pînă în prezent printre colaboratorii săi.

● **Ce v-a creat cea mai mare satisfacție în anul trecut, tov. director general?**

— Decernarea pentru a cincea oară consecutiv a drapelului de întreprindere fruntașă pe ramura industriei electrotehnice, precum și conceperea și realizarea primei serii românești de întrerup tori de 220 000 volți.

● **Cum apreciați rolul serviciului de concepție în cadrul unității pe care o conduceți?**

— Aș putea spune că este pentru noi serviciul-cheie, dat fiind că, prin profilul acestei întreprinderi, soluțiile de proiectare nu pot avea o valabilitate mai mare de circa trei ani. Anual realizăm peste 100 produse noi.

● **Cum reușiți să țineți pasul cu noul în acest ritm?**

— Prin stimularea activității de cercetare. Chiar și inginerii stagiari, potrivit aptitudinilor lor, sînt afiliați serviciilor tehnice și antrenați în munca de concepție.

● **Cercetarea implică și anumite riscuri...**

— Rezultatele unei cercetări eficiente sînt legate evident și de un oarecare risc; este însă necesară o bună orientare.

● **Multe din produsele acestei unități sînt solicitate la export. Cum ați rezolvat problema studiului pieței?**

— Dispunem de un grup de specialiști care se ocupă de aceasta și datorită lor cunoaștem bine conjunctura tehnică externă; avem însă greutăți în unele probleme legate de comercializarea produselor, care nu depind de noi.

● **Adică?**

— Un exemplu: cataloagele pe care trebuie să le edităm pentru export au un circuit atît de complicat, încît atunci cînd sînt în sfîrșit gata, sînt adesea și depășite.

● **Ce vă nemulțumește cel mai mult în activitatea dv.?**

— Propriul meu randament. Am ajuns la concluzia că 50% din timpul meu îl pierd cu lucruri inutile, care nu țin de atribuțiile unui director, dar pe care sînt obligat să le fac.

● **Dar în ceea ce privește colaboratorii?**

— Necunoașterea limbilor străine. Avem o bibliotecă de specialitate de peste 40 000 volume care, din această cauză, nu poate fi folosită corespunzător.

● **Ce aptitudini considerați necesare unui conducător în vederea stimulării colaborării?**

— Să știe să găsească un limbaj comun cu cei cu care lucrează și să știe să-și selecționeze colaboratorii.

● **Cum folosiți timpul liber?**

— Îmi place foarte mult muzica, în special cea clasică. Este și cel mai mare deconectant al meu...

● **Deci timpul liber...**

— Să nu vorbim prea mult de el. Soția mea întreabă mereu cînd îi planific și ei o întîlnire. Dar lăsînd gluma la o parte, orele libere — în afară de muzică — , le rezerv educației băiatului, lecturii beletristice și de specialitate și uneori spectacolelor.

★

Dacă va fi ales, pe agenda sa stau înscrise probleme edilitare, construcții de drumuri, puncte sanitare etc. ce-și cer cu precădere rezolvarea. Deși are experiență ca deputat (este propus acum pentru a doua oară) consideră că este necesară o autodepășire în activitatea sa pe această linie.

Viorica BABA

ELEMENTE DE NORMARE A MUNCII

(Urmare din pag. 11)

metodele urmăririi cronometrice și a observațiilor instantanee, ci doar să le completeze.

Metoda normativelor (standardelor) de timp pe mișcări, denumită și metoda normativelor de timp pe microelemente, se bazează pe principiul descompunerii operației de muncă în mișcări de bază sau microelemente comune tuturor operațiilor și pe stabilirea pentru fiecare microelement a timpului normal corespunzător; timpii stabiliți se pot aplica tuturor operațiilor care conțin aceleași mișcări de bază. Ca și timpii elementari, timpii normați (standard) au avantajul de a nu mai necesita intervenția aprecierii celui ce efectuează normarea în determinarea ritmului executantului.

Din literatura de specialitate rezultă că numărul sistemelor de normative (standarde) de timpi pe mișcări este de cel puțin zece. După gradul aplicării lor la diverse lucrări, al independenței în raport cu alte sisteme și al răspîndirii se disting trei sisteme mai importante: sistemul factorilor de muncă — Work Factor (WF), sistemul de determinare a metodei și duratei mișcării — Method Time Measurement (MTM) și sistemul de normative pe mișcări de bază — Basic — Time — Motion — Study (BTM). Domeniul de aplicare al acestor sisteme cuprinde: elaborarea metodelor de muncă aferente, înainte de începerea producției; analiza și raționalizarea metodelor de muncă aplicate la un anumit loc de muncă; stabilirea normelor de muncă și a normativelor de timp; evaluarea preliminară a cheltuielilor de producție; alegerea celui mai eficient utilaj etc.

Trebuie menționat că sistemele amintite reprezintă nu numai un complex de normative de timp stabilite pentru diferite mișcări de bază, ci și un mijloc de studiere și raționalizare a operațiilor. Aplicarea lor impune cercetătorului să efectueze mai întîi o analiză a muncii, apoi o raționalizare cu ajutorul principiilor economiei mișcărilor și abia după aceea să efectueze normarea muncii.

Criticile aduse acestor sisteme — în special de către fiziologi, psihologi și adepții metodelor cronometrice de normare a muncii — se reduc în esență la: considerarea ca exagerate sau reduse normativele de timp pentru microelemente; abordarea subiectivă a microelementelor; stabilirea în diferite sisteme a unor normative de timp și a unui ritm de muncă diferit ca mărime pentru același element.

Admițînd temeiul justificat al criticilor aduse, critici care vor putea contribui la îmbunătățirea sistemelor și a modului practic de folosire a lor, nu se poate ignora totuși că sistemele normativelor (standardelor) de timpi pe mișcări stabilesc — cu aproximație admisibilă pentru practică — legi și principii de alcătuire a complexelor de mișcări și a succesiunii lor, permițînd determinarea reală a consumului de timp.

CALITATEA INFORMAȚIEI

(Urmare din pag. 11)

ționalității, reducîndu-se timpul necesar pentru înscrierea lor de la 19 500 ore/an la 9 200 ore/an.

Afară de scurtarea timpului necesar pentru evidență cu eficiență directă, se obține o eficiență indirectă de mai mare importanță prin folosirea unei părți din timpul recuperat la efectuarea analizelor în laboratorul central al fabricii, ceea ce asigură sporirea gradului de precizie al acestora. De asemenea, absolvirea laborantului și controlorului de schimb, care dau asistență tehnică pe flux, de obligația înscrierilor făcute pînă acum pe documente, dă acestora posibilitatea să controleze mai îndeaproape fluxul tehnologic. Laboratorul poate urmări cu o frecvență sporită însușirile calitative ale preparațiilor și produselor finite și aduce la cunoștința executanților rezultatele acestui control.

Pentru a exista o imagine completă asupra activității zilnice pe linii și schimburi, s-au concentrat pe un singur document toate datele care reflectă caracteristicile calitative ale produsului finit. Documentul oglindește fidel calitatea produselor realizate, schimb cu schimb, și este consultat de conducătorii procesului tehnologic pentru cunoașterea rezultatelor muncii și luarea de măsuri imediate pentru îmbunătățirea fabricației.

TRANZACȚII COMERCIALE EXTERNE

● **AUTOTRACTOR a livrat la export, în ultima perioadă, 479 tractoare de tipurile U-650, U-651, U-450 și S-650 în Iran, 554 tractoare în India, 350 tractoare în Izrael, 242 tractoare în Brazilia, 200 tractoare în Venezuela, 100 tractoare în R.A.U., 22 tractoare în Irak, 7 tractoare în Olanda. De asemenea au fost livrate 1 000 remorci basculante tip RM 4 în Cuba, 822 remorci tip 2 PTS-4 în U.R.S.S., 337 autoturisme de teren M-461 în R.S. Cehoslovacă, R.P. Polonă, R. D. Germană.**

● **TEHNOFORESTEXPORT — S-a livrat la export 827 vagoane convenționale cu mobilă, din care 779 vagoane în U.R.S.S., R.S. Cehoslovacă, R.P. Polonă, iar restul de 48 vagoane în Canada, Olanda, S.U.A., Franța, Anglia, R.F. a Germaniei, Austria, Suedia, Elveția; binale în R.D. Germană, R.S. Cehoslovacă, R. P. Ungară; ambalaje în U.R.S.S.; articole de uz casnic în Anglia. Un contract încheiat recent prevede livrarea de binale către o firmă din Izrael.**

● **PETROLEXPORT — În cadrul contractelor încheiate cu parteneri din Franța, în luna ianuarie a.c. au fost livrate, prin portul Constanța, 60 000 t produse petroliere.**

● **INDUSTRIALEXPORT a livrat recent 8 instalații de foraj petrolier de tipurile 3 DH 200 și T 50, precum și echipament petrolier. Beneficiari sînt firme din Algeria, India, Brazilia, Argentina, R.S. Cehoslovacă, R.P. Polonă, R. D. Germană, R. P. Bulgaria, R. P. Ungară, Cuba. Au fost livrate echipamente pentru fabrica de tractoare din Iran. Un contract nou cu firma „Metalimpex" din Praga, prevede livrarea în 1969 a 2 miliarde kw/oră energie electrică.**

● **ROMTRANS — S-a livrat la export prin portul Constanța 10 500 t ciment cu destinația Argentina, 1 400 t țagle în Italia, 1900 t xilen în R.F. a Germaniei. Din import au sosit, tot prin portul Constanța, 55 000 t țiței din Libia, Iran, 3 000 t fosfați din Izrael, 4 300 t cocs din Italia, 2 200 t benzen petrolier din Olanda, 24 000 t minereu de fier din India, pe vasul românesc „Hunedoara", 2 850 t orez din Egipt, 900 t aglomerate neferoase din Franța, pe vasul românesc „Craiova", 3 500 t laminate din Franța pe vasul românesc „Brașov", 10 400 t minereu de fier din Brazilia. Din U.R.S.S., au fost importate pe cale terestră 20 000 t cocs furnal, 5 160 t cărbune, 2 800 t metale, 29 600 t minereu de fier, 7 820 t apatită, 600 t sare potasică.**

● **EXPORTLEMN — Contractele de export încheiate în ultima perioadă prevăd exportul a 143 000 mp parchete în Austria, R.S. Cehoslovacă, R.P. Ungară, 35 000 mc celuloză de fag în Franța, 3 700 mc placaj în R.F. a Germaniei, Franța, Anglia, Izrael, Irak, Liban, Cipru, Sudan, Mongolia, 52 600 mp panel în Anglia, Izrael, Franța, 63 000 mp furnir în Japonia, 84 900 mp PAL în Suedia, 320 t PFL în R. F. a Germaniei și Etiopia, 42 440 mc cherestea în Irak, Grecia, India, Izrael, R. S. Cehoslovacă, Spania, 70 mc cherestea pentru claviatură în R.F. a Germaniei.**

ORMIG

IMPRIMATOR DE LINII CU SELECȚIONAREA ELECTRONICĂ

Defalcă automat nomenclatoarele de piese și imprimă extrase sintetizate după fiecare grupă de piese (de ex. piese de confecționat, piese de comandat, piese normate, piese turnate etc.).

Realizează o economie apreciabilă de timp și personal la prelucrarea:

NOMENCLATOARELOR DE PIESE

Erorile de transcriere sînt evitate, însemnarea repetată a pieselor în liste nu mai este necesară. Datele constante (nr. comenzii, nr. de piese, data, termen) sînt imprimate automat. Fișele de însoțire pentru materiale sînt emise ca acte separate.

Cereți documentațiile gratuite la 202 Ro.

ORMIG 1 Berlin, 42, Wolframstrasse 87—91.

PUBLICOM

La Tîrgul internațional de la Hanovra participă unele din cele mai importante firme producătoare de oțel din Europa.

Aici vă puteți întîlni cu reprezentanți tehnici și comerciali de pe întregul glob, specializați în problemele oțelului și fierului.

Vă puteți, de asemenea, nota toate noutățile privind piața oțelului, realizate de firmele participante la tîrg.

Pentru importatori, tîrgul internațional de la Hanovra reprezintă un prilej deosebit de favorabil pentru documentare și selecție.

Se pot întîlni numeroase companii importante, concentrate într-un singur loc.

Fiecare stand reprezintă o companie importantă.

Toate societățile și întreprinderile interesate în fier și oțel încearcă să profite de ocazia care se oferă prin Tîrgul internațional de la Hanovra, pentru rezolvarea problemelor comerciale.

Prilejul de a vizita acest interesant tîrg este un avantaj ce stă la dispoziția oricărei firme interesate.

PUBLICOM

NICOLAUS OLAHUS

ISTORIC DE PRESTIGIU, Nicolaus Olahus a premers cu peste un veac pe Grigore Ureche. Principala sa operă istorică, lucrarea „Hungaria", a fost terminată la Bruxelles în luna mai a anului 1536. Ea a circulat în manuscrise multiplicate și a fost tipărită abia în 1735 la Bratislava. Deși Olahus s-a ocupat, așa cum arată titlul lucrării, de istoria Ungariei, din cele nouăsprezece capitole ale cărții, ultimele opt sînt consacrate țărilor române. Este de remarcat că, spre deosebire de primii cronicari moldoveni sau munteni, care au scris letopisețe sau cronici privind numai țara respectivă, Nicolaus Olahus s-a ocupat de poporul român în totalitatea lui, idee ce va fi reluată abia la sfîrșitul secolului al XVIII-lea de Samuel Micu, Gheorghe Șincai și Petru Maior — istorici și filologi deopotrivă.

Tatăl lui Nicolaus Olahus, Stoian de la Argeș, a fost „os de domn" din familia Basarabilor. El s-a căsătorit la Sibiu cu Barbara Hunzar și a avut patru copii: Matei, Nicolaus, Ursula și Ileana. Nicolaus s-a născut în ziua de 10 ianuarie 1493. A învățat carte la Sibiu, Orăștie și Oradea, ocupînd, din 1510, rînd pe rînd, funcțiile: paj la curtea regelui Vladislau, secretar al episcopului de Pécs, canonic de Pécs, protopop de Komarom, canonic de Strigoniu, secretar și consilier al regelui Ungariei Ludovic al II-lea și al soției sale, regina Maria.

După dezastrul de la Mohács (29 august 1526) Nicolaus Olahus și-a întovărășit regina văduvă și fugară într-o pribegie de cincisprezece ani, dintre care zece i-a petrecut la Bruxelles. Ferdinand de Habsburg îl cheamă oferindu-i, între 1541—1568, înalte funcții: consilier, episcop de Zagreb, cancelar, episcop de Agria, castelan de Loncsár, șpan al comitatului Hont, arhiepiscop de Strigoniu, adică mitropolit primat și, în 1562, regent al Ungariei. În aceste funcțiuni de răspundere el s-a dovedit un demn urmaș al unchiului său Iancu de Hunedoara și al vărului său Matei Corvin. Nicolaus Olahus a murit la Bratislava în ziua de 17 ianuarie 1568, și a fost înmormîntat în biserica Sf. Nicolae din Tîrnavia, localitate în Slovacia, devenită, prin mulțimea școlilor înfiintate de el, „Roma Mică" a culturii slovace.

Un deceniu printre belgieni și olandezi

Perioada cea mai fecundă a îndelungatei activități multilaterale a lui Nicolaus Olahus este aceea pe care a petrecut-o la Bruxelles (1531—1541), în calitate de secretar și consilier al fostei regine a Ungariei pe care fratele ei, Carol Quintul, a numit-o regentă a Țărilor de jos. De la înălțimea funcției pe care o deținea și datorită vastei lui culturi, cunoașterii mai multor limbi printre care greaca și latina, ca și legăturilor lui de strînsă prietenie cu „prințul umaniștilor", Erasmus din Rotterdam, a devenit curînd o personalitate cunoscută în viața științifică și literară. Savanții, filozofii și poeții, flamanzi și belgieni, îi cereau sfat și sprijin. Stimulat de ei și de Erasmus, Nicolaus Olahus și-a reluat îndeletnicirea din anii tinereții de a face versuri, dedicîndu-se cu o egală rîvnă studiului istoriei. În același timp el a întreținut o vastă corespondență cu mari personalități ale epocii.

Pentru meritele lui în arta versificației, era numit „poeta ornantissimus", iar pentru lucrările istorice, profesorii din Louvain i-au acordat, prin Petrus Nannius, titlul de „optimus et eruditissimus omnium doctorum patronus", adică cel mai erudit și cel mai bun sprijinitor al tuturor oamenilor de știință.

O carte care a produs senzație

„Hungaria" era opera unui român care cunoștea bine oamenii și țările descrise. Opera istorică a lui Nicolaus Olahus a fost primită cu încredere și a cunoscut o largă răspîndire. S-a aflat astfel că poporul român este de origină romană și că românii, deși trăiesc în trei țări diferite, Transalpina, Moldova și Transilvania, au aceeași limbă, religie, port, aceleași obiceiuri. Limba pe care o vorbesc este atît de asemănătoare cu cea romană încît ei pot fi înțeleși de străinii care știu latinește.

Un deosebit interes au stîrnit informațiile date de Nicolaus Olahus cu privire la puterea armată a transalpinilor și moldovenilor. Aceștia pot să ridice, scria el, fiecare în parte, în caz de necesitate, „cîte o armată pînă la patruzeci de mii oameni și chiar mai mult". Toate acestea erau relatate într-o vreme cînd principii Europei rareori puteau ridica armate pînă la treizeci de mii.

Bogățiile solului și subsolului Transilvaniei

Despre Transilvania, Nicolaus Olahus relatează în capitolul XII și următoarele din lucrarea sa că „are, alternativ cînd șesuri, cînd păduri. Fiind brăzdată de bifurcațiile și cotiturile apelor, pămîntul ei este foarte roditor. Transilvania este bogată în vin. Este plină de aur, argint, fier și alte metale, precum și de sare. Este foarte bogată în vite cornute, fiare, urși și pești, încît nu poți învinui natura că n-a adunat aici tot ce ușurează traiul omului". După el, „Clujul e vestit prin bogățiile și belșugul în toate cele, cît și prin negoț"; Turda are sare multă; Brașovul se remarcă prin „mulțimea locuitorilor și a negustorilor care stau în strînsă legătură cu Transalpina și Moldova". Amintește despre Bran care străjuiește o „trecătoare anevoioasă", salinele de la Ocna Sibiului, pasul Turnu Roșu, străjuit de puternice întăriri, Orăștia și mai cu seamă Sibiul, orașul natal. „Acesta e mare, puternic, înfloritor nu numai prin podoaba clădirilor strălucite cît și prin tot felul de negoțuri. Are bună întocmire și nu poate fi cucerit de vrăjmași decît prin înfometare sau neînțelegerea apărătorilor. Făgărașul este o cetate foarte întărită. Ea este asemenea unui ducat"... Aprecierile de acest fel abundă și în ce privește așezările românilor din Banat, din Crișana și Maramureș.

Belșugul Transilvaniei în vin este mare. Vițele sălbatice cresc în mai multe locuri și fac boabe și ciorchine mai mare decît cele cuvenite... Constată că vinul din Transilvania este mult mai gustos decît cel din Belgia care e vîndut la prețuri incomparabil mai mari

O atenție deosebită acordă Nicolaus Olahus belșugului de fructe de tot felul. Diferitele soiuri de pepeni și lubenițe sînt semănate pe cîmp o dată cu cerealele și dacă ai în vedere mărimea și gustul lor dulce, ele nu sînt mai prejos decît cele din Italia. Fazanii, potîrnichele de cîmp și de pădure, găinile sălbatice, sturzii și alte păsări alese se găsesc în mare număr. Cît privește pășunile, acestea sînt întinse și îndestulătoare încît hrănesc mare număr de cai, boi, oi, capre și alte animale de folos. Pădurile sînt multe și întinse. Mare este mai cu seamă belșugul de miere și ceară. Caii din Transilvania, la fel ca cei din Transalpina și Moldova, sînt dintre cei mai buni, iuți, falnici, vestiți prin frumusețea lor.

Dar ceea ce uimește mai mult pe străini, precizează Nicolaus Olahus, este bogăția în pește a apelor Transilvaniei. Despre mulțimea păstrăvilor și altor pești mai de soi cum ar fi lostrița, amintește cînd se ocupă de pîraiele care izvorăsc din Carpați și se varsă în Olt. El aduce ca mărturie destăinuirile ambasadorului lui Carol Quintul pe lîngă Soliman Magnificul care i-a relatat că a văzut apele Timișului din Banat negre din cauza mulțimii peștilor. El însuși știe că atunci cînd se revarsă Dunărea, Timișul sau alte rîuri, în gropile de pe maluri rămîne o mulțime de pește.

Remarcabile sînt, după Nicolaus Olahus, bogățiile subsolului Transilvaniei. Alături de aur, el vorbește despre bogăția Transilvaniei în argint, fier și staniu. Relatează că la Sibiu se băteau bani de aur care se numeau ducați. Dacă nevoile cereau, tot acolo se băteau și monede de argint.

O altă mare bogăție a acestei țări este sarea. Informațiile cu privire la saline sînt bogate și foarte precise deoarece atît tatăl cît și fratele său au fost nu numai primari ai Orăștiei, ci și prefecți ai salinelor din Transilvania. Sarea se scotea îndeosebi la Ocna Sibiului, Turda, Dej și Cojocna și în două locuri din Maramureș. Acestea se numeau „cămări" și erau conduse de cămărași. În sfîrșit, Nicolaus Olahus amintește că țara este foarte bogată în izvoare cu apă sărată (slatină) care este folosită atît de oameni cît și de animale. Tot aici el amintește de diferite ape „sărate sau puturoase" care servesc la întremarea bolnavilor.

Astfel de informații au trezit pretutindeni un viu interes pentru poporul român. Atunci ca și azi, ele lasă să se întrevadă întinsele cunoștințe ale autorului, priceperea de a reprezenta, concis și succint, într-o latină aleasă, problemele științifice cele mai aride.

Fiind una dintre primele lucrări care s-au ocupat de Transalpina, Moldova și Transilvania, opera lui Nicolaus Olahus este o prețioasă contribuție la sporirea datelor certe cu privire la istoria românilor în prima jumătate a veacului al XVI-lea.

Corneliu ALBU

UN MANUAL TEORETICO-PRACTIC DE ECONOMIE POLITICĂ DE IOAN C. LERESCU

PROFESORUL Ioan C. Lerescu personalitate a culturii și științei românești din a doua jumătate a veacului trecut despre a cărui activitate am mai avut prilejul să publicăm unele considerațiuni în coloanele acestei reviste *), între alte lucrări cu caracter social-economic, ne-a lăsat și un **Manual teoretico-practic de economie politică** publicat în 1868.

Lectura manualului relevă documentarea bogată a autorului, cunoașterea operelor fiziocraților, clasicilor economiei politice burgheze, Adam Smith și David Ricardo, ale socialiștilor utopici, precum și ale altor economiști de prestigiu din epocă. Pe parcursul lucrării, Ioan C. Lerescu face referiri la unele teze ale socialismului științific, dovedind cunoașterea unor opere ale lui K. Marx și Fr. Engels. Este adevărat însă că de cele mai multe ori autorul manifestă neînțelegerea unor teze ale acestora sau chiar dezacordul față de ele.

Un merit al manualului, este acela că, pentru fiecare problemă teoretică, autorul face o analiză critică a situației din economia țării noastre, prezentînd și soluțiile ce le găsea potrivite, după părerea sa, pentru îndreptarea lor.

În manual, Ioan C. Lerescu a acordat un loc important problemei necesității dezvoltării unei industrii românești precum și analizei raporturilor dintre clasele sociale legate de această activitate.

El a condamnat dezinteresul manifestat de cercurile guvernante de atunci față de această problemă de importanță cardinală „Dacă miniștrii și Camerile — scria el — în loc de a continua să se ocupe de certuri provocate de lucruri efemere, ar cugeta matur la binele, la viitorul națiunei, ei nu s-ar da înapoi dinaintea oricărui sacrificiu spre a salva, stimula industria națională".

Ioan C. Lerescu a cerut guvernului să sprijine dezvoltarea unei industrii naționale, în deosebi a industriei mari pe care să o protejeze prin legi speciale. Autorul considera că un mijloc de stimulare a industriei trebuie să fie protejarea muncitorilor, specializarea acestora în diverse meserii prin înființarea unor rețele largi de școli profesionale. El a supus unei riguroase critici concepțiile unor autori după care românii nu ar avea aptitudini pentru activitatea industrială, precum și condițiile vitrege de muncă și de viață ale lucrătorilor; s-a ridicat cu hotărîre împotriva discriminării în retribuirea muncii femeilor și copiilor care lucrau în manufacturi și în fabrici.

Autorul manualului se pronunța împotriva legilor care interzic grevele muncitorilor și cerea să li se acorde acestora deplina libertate de a se organiza. „Legea — scria Lerescu — datoresce să lase lucrătorilor libertatea de a se coalisa, consecință nemediată a libertății individuale".

În abordarea problemelor legate de îmbunătățirea situației proletariatului, Ioan C. Lerescu avea anumite limite impuse de influența concepțiilor socialiștilor utopici. Astfel, el considera că trebuia să se recurgă la „altruismul", „filantropia" unor oameni cu stare, în scopul construirii de școli, locuințe pentru muncitori etc. Ioan C. Lerescu avea o concepție înaintată în ce privește rolul diviziunii muncii și a folosirii mașinilor. El a rezervat un întreg capitol din manual pentru a sublinia avantajele economice ale introducerii mașinilor în producție, infirmînd tezele neștiințifice cu privire la pericolul mașinismului pentru lucrători. Relevînd și unele neajunsuri determinate de introducerea mașinilor în condițiile capitalismului printre care și sporirea numărului de șomeri, Ioan C. Lerescu conchidea că avantajele economice pe care acestea le prezintă sînt incomparabil superioare.

O altă problemă care a făcut obiectul unui amplu studiu în manual a fost situația agriculturii țării noastre și măsurile ce se cereau a fi întreprinse. Între acestea, el menționa: cultivarea intensivă a pămîntului, chimizarea, folosirea de mijloace mecanizate, îmbunătățirea condițiilor de trai materiale și culturale ale țărănimii etc. El a luat atitudine împotriva parazitismului marilor proprietari funciari, a „absenteiștilor" care trăiau în străinătate, din arenzi, necunoscînd nici întinderea sau configurația moșiilor. Totodată a făcut o critică aspră arendașilor de moșii. „Toți (țăranii — C.M.) — scria el — depind de proprietari sau de substituiții lor (primii arendași) care sug mai rău decît lipitorile vlaga bieților țărani".

În **Manualul teoretico-practic de economie politică** întîlnim interesante reflecții cu privire la rolul diviziunii internaționale, a muncii, a comerțului internațional, a schimbului de produse între diferitele națiuni. Referindu-se la comerțul internațional, Ioan C. Lerescu menționa că influența acestuia este puternică și salutară. „Prin ajutorul său se răspîndesc binefacerile civilizațiunii și tesaurile științei pătrund pînă în punctele cele mai depărtate ale universului"...

Cu toate meritele lui, Ioan C. Lerescu în analiza și explicarea veridică a unor categorii și fenomene economice a rămas tributar concepției economice burgheze în abordarea celor mai multe probleme care formau obiectul economiei politice, ca de pildă: capital, marfă, valoare, profit, circulație, repartiție, preț, crize economice etc., neputînd depăși limitele impuse de aceasta.

conf. C. G. MARINESCU
Galați

*) Vezi „Viața Economică" nr. 6/1967.

ȘANTIER ȘTIINȚIFIC

Conf. univ. dr. IULIAN VĂCĂREL

1. În ce direcții au fost orientate preocupările dv. științifice în ultimii ani ?

— Consecvent unor preocupări mai vechi, în anii din urmă am continuat investigațiile în domeniul finanțelor socialiste, fără să abandonez însă cercetarea finanțelor publice ale țărilor capitaliste.

În contextul măsurilor privind perfecționarea conducerii și planificării economiei, stabilite de Conferința Națională a Partidului, celor cu caracter financiar-bancar li se rezervă un loc important. Pîrghiile economice-financiare trebuie adaptate la cerințele etapei actuale, astfel încît să contribuie într-o măsură sporită la sesizarea operativă a fenomenelor pozitive și negative din economie, influențarea favorabilă a mersului executării sarcinilor de plan, îmbunătățirea rezultatelor muncii în toate domeniile de activitate.

Dezvoltarea complexă și multilaterală a economiei ridică probleme legate de creșterea gradului de precizie în determinarea indicatorilor, efectuarea de prognoze și preliminarea rezultatelor, de perfecționarea metodologiei de planificare financiară la nivel macro și microeconomic, de asigurarea unei concordanțe depline între planificarea economică și cea financiară. Determinarea raporturilor de intercondiționare ce există între echilibrul financiar și celelalte laturi ale echilibrului general economic este, de asemenea, un important domeniu de investigații.

„pîrghiile economice-financiare trebuie adaptate la cerințele etapei actuale"...

Acestea sînt cîteva din problemele majore care preocupă colectivul în care lucrez. Unele din ele își vor găsi reflectarea în munca practică în care sînt angajat, altele în lucrările pe care intenționez să le elaborez în vederea publicării. În momentul de față am pe șantier o versiune nouă a lucrării „Finanțele Republicii Socialiste România" care încearcă să înfățișeze concepția care stă la baza sistemului nostru financiar, sensurile majore ale politicii economice-financiare a partidului și statului în etapa actuală de dezvoltare, elementele calitativ noi ale mecanismului financiar-bancar, rolul și sarcinile organelor financiare.

2. Ați afirmat la început că aria cercetărilor dv. cuprinde și probleme ale finanțelor statelor capitaliste. Ce anume aveți în vedere ?

— Evenimentele politice, economice și sociale care au avut loc pe plan mondial în perioada postbelică au imprimat o evoluție caracteristică economiei capitaliste și, firește, finanțelor publice ale țărilor capitaliste. Din cercetarea diferitelor laturi ale relațiilor economice-financiare se degajă concluzii relevante pentru înțelegerea problemelor generale ale lumii contemporane, a contradicțiilor modului de producție capitalist, a importanței pîrghiilor financiare în creșterea rolului intervenționist al statului capitalist în viața economică și în promovarea unor metode neocolonialiste în relațiile dintre statele imperialiste și cele care și-au cucerit independența politică, dar nu și pe cea economică. Elemente extrem de importante se desprind din cercetarea finanțelor țărilor în curs de dezvoltare, a rolului acestora în procesul de trecere de la starea de înapoiere economică și social-culturală la progres și civilizație.

3. Publicați pe aceste teme o lucrare ?

— Din cercetarea unui bogat material faptic referitor la un mare număr de țări capitaliste dezvoltate și în curs de dezvoltare s-a conturat lucrarea „Tendințe în evoluția postbelică a finanțelor publice", aflată în curs de apariție. Trebuie precizat că nu este vorba de o tratare exhaustivă a finanțelor publice ale țărilor nesocialiste, ci de prezentarea selectivă a fenomenelor economice-financiare ale acestora, înfățișarea acelor categorii, instituții, date și fapte care caracterizează finanțele publice și politica financiară a acestor țări după încheierea ultimei conflagrații mondiale.

Alte probleme privind finanțele publice în orînduirile presocialiste — categorii financiare, tehnică de lucru, doctrine etc. — au fost cuprinse într-o ediție îmbunătățită a unei lucrări mai vechi ce-și așteaptă rîndul la editură sau vor face obiectul unor studii independente.

V. E.

ÎNVĂȚĂMÎNT

PUNCTE DE VEDERE

METODA PREDĂRII ECONOMIEI POLITICE — CRITERIUL ISTORIC SAU LOGICO-ISTORIC ?

LA BAZA ACTUALEI TEMATICI a cursului de economie politică (2 semestre) stă concepția împărțirii și expunerii ei după criteriul istoric. După o lecție despre noțiunile mai generale ale economiei politice urmează problemele economiei capitaliste contemporane, apoi sînt expuse problemele economice ale trecerii de la capitalism la socialism, ale socialismului și comunismului, încheindu-se cu cîteva aspecte de economie mondială. Această concepție prezintă fără îndoială o serie de avantaje, ceea ce-i explică persistența de-a lungul atîtor ani. În același timp, însă, concepția amintită presupune și o serie de dezavantaje, care apar, după părerea noastră, în legătură cu cel puțin două împrejurări :

a) prima constă în repetarea inevitabilă a unei bune părți din tematică în măsura în care este necesar să fie tratată pe cele două formațiuni sociale. Este vorba de tematica lecțiilor despre producția de mărfuri, banii și legea valorii, despre circuitul și rotația (a capitalului și respectiv a fondurilor de producție), despre reproducția lărgită, venitul național și repartizarea lui etc. ;

b) a doua împrejurare o constituie faptul că, expunînd tematica după criteriul istoric, nu înlăturăm încă repetările care apar în raport cu manualele de economie politică de liceu și interferențele mari care apar între cursul de economie politică și cel de socialism științific, precum și cu o parte a celui de materialism dialectic.

Pentru a evita aceste repetări și interferențele neutile este, după părerea mea, necesar să se abordeze tematica noului curs de economie politică pornindu-se de la altă concepție, și anume de la criteriul **logico-istoric**. Corespunzător acestei noi concepții am vedea deocamdată — spunem deocamdată pentru că organizarea ulterioară a unor discuții mai ample poate să evidențieze și să precizeze o structură mai bună a cursului — o tematică formată din 3 părți : **prima** să cuprindă noțiunile generale ale economiei politice ; aici am vedea actuala lecție despre obiectul și metoda economiei politice, îmbogățind-o cu o serie de aspecte privind sistemul legilor și categoriilor economice ; **a doua** parte ar urma să cuprindă procesele și fenomenele economice care au loc în ambele formațiuni sociale (producția de mărfuri, legea valorii, banii și funcțiile lor, venitul național și repartiția lui etc.), cu grija, pe de o parte, de a evidenția comparativ elementul specific pentru fiecare formațiune, iar, pe de altă parte, de a accentua problemele de economie socialistă ; **a treia** parte să evidențieze fenomenele și procesele economice mondiale contemporane, caracteristice capitalismului și socialismului.

A. **Prima parte.** Aici am vedea utile 2 lecții :

1. Obiectul și metoda economiei politice. Față de ceea ce predăm acum, considerăm necesară lărgirea părții privind metoda de cercetare a economiei politice.

2. Sistemul legilor și categoriilor economiei politice. Aici discuția trebuie lărgită în legătură cu explicarea sistemului rațional și categorial al economiei politice și al corelației economic-politic, obiectiv și subiectiv în procesul dezvoltării forțelor de producție.

B. **Partea a doua** ar urma să cuprindă următoarele expuneri (lecții) :

3. Proprietatea socială — categorie fundamentală a științei economice. Ne gîndim la o lecție de sine stătătoare despre proprietate pentru motivul că de aceasta depinde înțelegerea nu numai a economiei politice ca știință, ci și a relațiilor economice. La tema despre proprietate, am vedea următoarele probleme sau aspecte mai semnificative : importanța proprietății sociale ca bază a întregii societăți ; noțiunea (sau categoria) proprietății sociale, critica teoriilor neștiințifice despre proprietate ; proprietatea — baza relațiilor de producție din societate ; rolul său în dezvoltarea sau frînarea forțelor de producție ; proprietatea — factor determinant al structurii de clasă în societate ; formele istorice ale proprietății sociale ; cele două tipuri fundamentale de proprietate : comună și privată și formele concret-istorice de manifestare a tipurilor de proprietate ; proprietatea socialistă — rezultat necesar al întregii dezvoltări istorice a societății.

4. Producția de mărfuri și formele sale istorice (accentul pe producția de marfă în socialism); marfa și contradicțiile sale ; banii și funcțiile lor.

5. Legea valorii și acțiunea ei în diferite forme istorice ale producției de mărfuri (accentul pe acțiunea ei în socialism).

6. Produsul social și venitul național ; distribuirea și redistribuirea venitului național.

7. Reproducția lărgită ; legitățile interne ale reproducției.

8. Formarea și repartizarea fondului de consum individual. Principiul repartiției după capital și repartiția după muncă ; salariul și natura sa în capitalism și socialism ; repartiția după muncă în sectorul cooperatist agricol socialist.

9. Circuitul și rotația fondurilor de producție.

10. Necesitatea și posibilitatea dezvoltării planice, proporționale a economiei contemporane. Formele de manifestare a acestei cerințe în capitalismul contemporan, în țările în curs de dezvoltare și socialism.

11. Revoluția științifico-tehnică contemporană. Conținutul și formele sale de manifestare în capitalism și socialism.

12. Teoria creșterii economice în condițiile contemporane. Creșterea economică — rezultat necesar al acțiunii factorilor interni și externi, în condițiile rolului determinant al factorilor interni ; strategie și tactică în dezvoltarea economică ; teorii cu privire la strategia dezvoltării economice.

C. **Partea a III-a** ar urma să cuprindă cîteva expuneri ale fenomenelor și proceselor economice mondiale cele mai caracteristice ale epocii contemporane :

13. Sistemul economic mondial socialist.

14. Sistemul economic mondial capitalist.

15. Economia țărilor în curs de dezvoltare.

16. Circuitul economic mondial : principii, forme, cerințe, laturi definitorii.

conf. dr. N. BELLI

CĂRȚI

ARTĂ ÎN DOMENIUL TEHNIC

*TUDOR VIANU spunea, că între artă și tehnică există multiple legături, deși în aparență între ele s-au statornicit mari diferențieri. Această remarcă era făcută pe bună dreptate dacă ne gîndim că în general scopurile, sensurile și efectele acestor două componente ale civilizației omenești contribuie fiecare cu mijloacele specifice la îmbogățirea, înfrumusețarea și ușurarea vieții omului. În fond, „arta este idealul întregii tehnici omenești". Probleme ale noii discipline — Estetica industrială — sînt abordate în mica, dar interesanta lucrare a lui Iulian Crețu *).*

Este una dintre puținele cărți de acest gen la noi în țară. Autorul reușește să pună la curent pe cititori cu foarte multe probleme ale esteticii industriale, chiar dacă capitolele ar fi putut fi mai riguros sistematizate.

Preocupări de estetică industrială, spune Iulian Crețu, pot fi găsite în germene în decursul timpului în căutări ale frumuseții formelor, ale logicii și funcționalității produselor menite să facă mai plăcută viața omului. Mai ales în condițiile capitalismului, lupta pentru cucerirea de noi piețe se sprijină și pe estetica mașinilor. S-au creat o serie de școli renumite, printre care se numără școala Bauhausului care a reușit, pentru prima oară, să reunească artiști, esteticieni, ingineri, economiști etc.

După ce facem cunoștință cu definițiile, legile și criteriile esteticii industriale, ni se prezintă pe multiple planuri cele mai noi direcții în domeniul esteticii industriale contemporane. Specialiștii în domeniul esteticii industriale sau, cum se mai spune, al „design-ului", cumulează, prin formația lor profesională, pe arhitect, inginer, economist, artist și psiholog.

Autorul prezintă numeroase propuneri de perfecționare a acestei orientări la noi, dintre care semnalăm cea privitoare la constituirea unei comisii naționale de estetică industrială, care să aibă ca scop dezbaterea problemelor legate de estetica industrială contemporană și de fixarea măsurilor pentru viitor în acest domeniu.

Ion VĂDUVA

*) Iulian Crețu : „Util și frumos, pe scurt despre estetica industrială", 64 pag., 1 planșă.

FIŞE

Sesiunea ştiinţifică a Centrului de calcul economic şi cibernetică economică

Astăzi are loc în Aula Academiei de Studii Economice şedinţa de deschidere a lucrărilor sesiunii ştiinţifice a Centrului de calcul economic şi cibernetică economică din Bucureşti.

După cuvîntul de deschidere şi cele 5 comunicări ce vor fi prezentate în această şedinţă, vor avea loc discuţii în cadrul a cinci „mese rotunde": preocupări actuale în pregătirea economiştilor; metodele moderne de prelucrare a informaţiei şi rolul acestora în investigarea proceselor economice şi sociale; metode de executare a programelor la calculatoarele electronice moderne (telegestiune, prelucrare pe loturi, timp repartizat, multiprogramare, multiprelucrare); metoda modelării şi stimulării în analiza şi planificarea fenomenelor economice; sisteme de calcul.

Lucrările sesiunii se vor desfăşura în patru secţiuni: cibernetică economică (32 comunicări); cercetări operaţionale cu aplicaţie în economie (60 comunicări); informatică, algoritmi şi sisteme de programare (15 comunicări); utilizarea calculatoarelor electronice în economie (18 comunicări). Comunicările îmbrăţişează o gamă tematică foarte largă, cuprinzînd cercetări fundamentale, şi aplicative din domeniul calculului economic, ciberneticii economice, organizării ştiinţifice a conducerii, producţiei şi a muncii şi al sociologiei economice.

■ **Teoria „desideologizării": originea şi esenţa ei socială** este titlul articolului semnat de L. Moskvicev în MIROVAIA EKONOMIKA I MEJDUNARODNIIE OTNOŞENIA nr. 12/1968, în care sînt dezbătute încercările societăţii burgheze contemporane de a găsi o alternativă ideologică a marxismului.

Analizînd o serie de lucrări şi fapte din lumea capitalistă postbelică, autorul consideră că alternativa ideologică pe care astăzi burghezia o opune marxismului este aşa-zisa teorie a desideologizării. Oprindu-se asupra faptelor ce au generat-o, L. Moskvicev consideră că ea este rezultatul apariţiei unei pături sociale noi, şi anume a managerilor. Ca instituţie a societăţii capitaliste contemporane, această pătură reprezintă, după aprecierea autorului, o uriaşă maşină folosită de marele business pentru obţinerea profitului. Creşterea mare a acestui aparat este consecinţa complicării şi dezvoltării producţiei în condiţiile revoluţiei ştiinţifice tehnice contemporane. Ca o nouă pătură socială, managerii caută o fundamentare teoretică pentru drepturile lor economice şi politice. Totodată, ei au nevoie de valori noi în lupta ideologică dintre cele două sisteme social-economice. Pe de altă parte, arată autorul, această nouă pătură socială manifestă un puternic nihilism faţă de reprezentările burgheze tradiţionale din epoca „liberei concurenţe". Mai mult, se subliniază în articol, pentru această pătură, criza principiilor ideologice burgheze vechi apare ca o „desideologizare" în general, ca un faliment al tuturor principiilor şi teoriilor folosite în conducerea activităţii practice şi politice.

■ În articolul său **La théorie de la portée révolutionnaire du progrès technique et la lutte pour la démocratie nouvelle** (Teoria semnificaţiei revoluţionare a progresului tehnic şi lupta pentru noua democraţie), publicat în ECONOMIE ET POLITIQUE, nr. 170, septembrie 1968, Paul Boccara analizează critic conceptul de „neutralitate" a progresului tehnic pe care unii economişti burghezi îl opun concepţiei marxiste cu privire la tendinţa de creştere a compoziţiei organice a capitalului şi consecinţelor ei. Se arată că în cadrul concepţiilor burgheze, neutralitatea progresului tehnic este menită să explice posibilitatea echilibrului stabil al creşterii capitaliste (prin urmare, fără schimbări structurale revoluţionare), în timp ce teoria marxistă, dimpotrivă, consideră echilibrul stabil al creşterii capitaliste ca fiind imposibil pe termen lung. Într-un termen mai lung sau mai scurt, spune Boccara, se va forma în mod inevitabil o supraacumulare de capital, care va zdruncina nu numai stabilitatea creşterii, dar chiar şi capitalismul însuşi.

■ În luna decembrie 1968 oameni de ştiinţă reprezentînd cincizeci şi patru de naţiuni s-au raliat la Dallas (S.U.A.) unei propuneri făcută de Suedia la a 44-a sesiune a O.N.U., de a se convoca o conferinţă internaţională pentru a studia „ameninţările pe care viaţa modernă le face să planeze asupra omenirii". Biologul brazilian Carlos Chagas, care prezidează comisia pregătitoare a acestei conferinţe, proiectate pentru anul 1972, a declarat că aceasta va fi „ocazia de a promulga pentru prima oară o veritabilă declaraţie a drepturilor omului în faţa progresului".

Este vorba de lupta împotriva poluării atmosferei, a lacurilor, apelor marine, a despăduririlor — procese de natură să modifice mediul fizic al omului şi să pună în primejdie sănătatea, viaţa sa. Se au în vedere şi unele consecinţe sociale — cum ar fi ameninţarea şomajului în condiţiile capitalismului — determinate de progresul tehnic contemporan.

■ Radmila Stojanović încearcă în studiul **Die Marxsche Gleichgewichtstheorie im Lichte der Ökonomischen Kybernetik** (Teoria marxistă a echilibrului în lumina ciberneticii economice), apărut în culegerea „Probleme der politischen Ökonomie", vol. 11, Berlin, 1968, să demonstreze legătura strînsă între teoria economică a lui Marx şi teoria modernă a sistemelor analizînd două aspecte esenţiale: problema raporturilor dintre întreg şi parte sau, cu alte cuvinte, raportul sistem şi sistem parţial şi problema aşa-numitei dinamici pure. Marx a exprimat cantitativ principiul raţionalităţii — considerat principiul cel mai înalt al producţiei sociale — prin cheltuiala minimă de muncă şi de mijloace de producţie pentru obţinerea unui anumit scop în producţie; această minimizare a cheltuielilor şi maximizare a rezultatelor reprezintă tocmai principiul optimizării sistemului economic — problema cheie a ciberneticii economice.

În condiţiile unei optimizări perfecte a sistemului, întreaga dezvoltare economică se găseşte în permanenţă în limitele unei proporţionalităţi dinamice a mărimilor fundamentale ale economiei naţionale, adică este lipsită de disproporţionalităţi cantitative şi în timp. Din caracterul dinamic al optimizării sistemului rezultă că modificările structurale din economie, sub influenţa progresului tehnic, sînt o funcţie pură de timp. Prin optimizarea sistemului economic dispare contradicţia dintre parte şi întreg, întrucît nu pot exista simultan două criterii de optimizare — un criteriu pentru întreg şi altul pentru parte — ci numai o singură funcţie-obiectiv care să satisfacă întregul şi părţile; sistemul economic optim determină totdeauna cele mai raţionale proporţii între sistemele parţiale componente. Analogia dintre teoria marxistă a echilibrului şi proporţiilor din economie şi cibernetica reproducţiei lărgite demonstrează contribuţia lui Marx la punerea bazelor ciberneticii economice moderne.

■ William S. Rukeyser se ocupă în studiul **Creeping capitalism in Government Corporations** (Capitalismul ce se furişează în corporaţiile de stat), publicat în revista FORTUNE (6 sept. 1968) de evoluţia marilor întreprinderi de stat din ţările capitaliste dezvoltate. El consideră că se face remarcată o tendinţă de concentrare asupra activităţilor **strict comerciale,** de recunoaştere a **rentabilităţii** ca **unic** criteriu al eficienţei şi ca indicator al alocării resurselor şi că se admite tot mai mult că tehnicile de conducere dezvoltate de firmele private capitaliste sînt singurele mijloace raţionale de organizare şi de conducere a marilor întreprinderi, indiferent de forma lor de proprietate. W. S. Rukeyser vede aici încă o dovadă a abandonării pretenţiei unor teoreticieni şi politicieni, după care întreprinderile capitaliste de stat ar modifica calitativ sistemul economic ce le generează şi că funcţionarea lor ar trebui, în consecinţă, să aibă drept criteriu de orientare interesul public, bunăstarea generală.

■ A încetat din viaţă, în vîrstă de 77 de ani, academicianul sovietic Konstantin Ostrovitianov, exponent de frunte al ştiinţei economice sovietice, participant activ al Marii Revoluţii Socialiste din Octombrie. El a adus o contribuţie importantă la elaborarea unui şir de probleme de teorie economică, în special de economie politică a socialismului, printre care: reproducţia socialistă, rolul economic al statului, relaţiile marfă-bani, trecerea economiei de la socialism la comunism. Totodată, o parte importantă a activităţii sale K. A. Ostrovitianov a consacrat-o pregătirii de cadre; el a fost unul din primii organizatori ai facultăţilor muncitoreşti şi a condus catedrele de economie politică dintr-o serie de instituţii de învăţămînt superior.

blocnotes

PROBITATE ŞI ORIGINALITATE

LUCRAREA RECENTĂ pe care Emilian Dobrescu o dedică „ritmului creşterii economice" confirmă soliditatea construcţiei teoretice şi subtilitatea spiritului analitic caracteristice cercetărilor cu care autorul s-a afirmat în gîndirea noastră economică.

Premisa acestei cărţi de maturitate este respingerea netă, „ab initio", a interpretării ritmului ca expresie unică „a intensităţii cu care se modifică diferiţi indicatori cantitativi ai economiei, omiţîndu-se sau neglijîndu-se laturile ei calitative, îndeosebi cele structurale" (pag. 38). O interpretare unilaterală, căreia nu numai unul dintre noi i-a subordonat, explicit sau implicit, unele încercări de analiză din trecut, o interpretare care poate avea unele explicaţii istorice (ceea ce nu înseamnă şi motivare) într-o perioadă de dezvoltare industrială precumpănitor extensivă, dar care nu este prin aceasta mai puţin deformantă în concluziile la care împinge.

Emilian Dobrescu propune ca atare o interpretare modernă a ritmului, în care vede „un parametru de maximă sinteză", reflectare a acţiunii **concomitente** şi **interdependente** a unei serii de factori ai dezvoltării economice, privită în totalitatea ei şi sub variatele-i aspecte calitativ-cantitative. Atenţia acordată de autor factorilor intensivi ai creşterii nu este decît corolarul unei concepţii care reprezintă punctul de plecare al cărţii, în ale cărei pagini examinarea categoriilor fundamentale ale reproducţiei, a metodelor de analiză cantitativă a ritmului şi factorilor de creştere, urmate de o analiză concretă a ritmului în economia socialistă a României, acumulează elementele prin care se constituie treptat nucleul unei teorii a creşterii economice în socialism.

În introducere, autorul avertizează: „cititorul va observa că, pe alocuri, tratarea păstrează un caracter didactic" (p. 7). Este adevărat. Personal, nu cred că evitarea unor asemenea tratări, acolo unde apar, ar fi diminuat interesul cărţii. Dar, din moment ce de sperat că el va fi întîmpinat de specialişti cu comentariile la care incită o construcţie ştiinţifică şi nu cu recenzii blazate, încărcate de formulări atît de tocite încît să rişte a plictisi

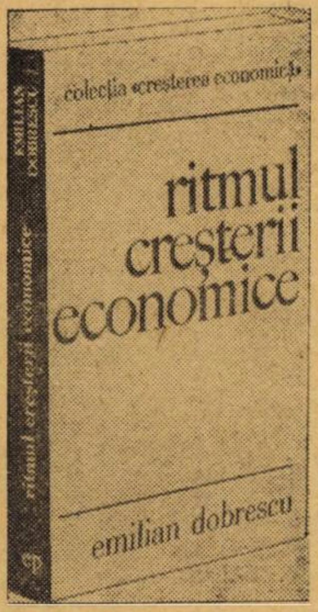

ele există, să salutăm chiar şi aceste tratări didactice pentru nivelul lor într-adevăr **universitar.**

Nu intenţionam să semnalez însă aici nici fondul de idei al cărţii (este pînă şi pe autorii lor), nici nivelul remarcabil sau forma tratării.

Intenţia era de a atrage atenţia asupra unui alt aspect, care ar putea fi considerat marginal, dar care — cel puţin o dată — merită să fie pus pe prim plan.

Problema punerii în valoare a creaţiei contemporane este dezbătută în diferite domenii de activitate (teatru, muzică, literatură, cinematografie, arhitectură, ştiinţe tehnice etc.).

În diferite domenii, mai puţin în cercetarea economică.

Poate din cauza aceasta mai întîlnim încă, uneori, în acest domeniu, lucrări ieşite pasă-mi-te din capul autorului, precum Afrodita din spuma mării sau lucrări a căror bibliografie românească se opreşte grav şi respectuos la 1944, spre a nu mai vorbi de cazurile de confundare a cercetării ştiinţifice cu ruperea, peste gard, a florilor din curţile vecinilor.

Consemnarea eforturilor făcute anterior pentru defrişarea terenului pe care un autor îşi propune să-l cerceteze este în primul rînd o chestiune de etică.

Grija cu care Emilian Dobrescu consemnează, pas cu pas, încercările celor care, mai vîrstnici sau mai tineri, au căutat, cu mai mult sau mai puţin succes, să defrişeze, în ultimul deceniu, fie şi numai o mică fîşie din terenul pe care studiul său îl cultivă acum, depăşeşte însă semnificaţia probităţii ştiinţifice în precizarea izvoarelor de informare.

Ea include, în fapt şi nu în declaraţii de intenţii, dorinţa de valorificare teoretică a lucrărilor efectuate anterior atît în domeniul care-l preocupă, cît şi în unele domenii învecinate, ceea ce nu numai că nu umbreşte, dar pune şi mai puternic în lumină **mesajul propriu, autentic ştiinţific** pe care autorul îl are de transmis prin studiul său.

Dovadă în pl[illegible] că originalitatea de gîndire merge liniştită la braţ cu probitatea, de care nu are a se speria decît compilaţia.

Costin MURGESCU

Dilemele politicii economice occidentale

VRAJBA CREŞTERII ŞI A STABILITĂŢII

TEORETICIENII POLITICII ECONOMICE a ţărilor capitaliste dezvoltate îşi lansează reciproc, cu mai multă insistenţă în ultimul timp, avertismente şi reproşuri, împărţindu-se în două mari tabere: unii taxaţi de oponenţii lor ca „fanatici ai creşterii", ceilalţi acuzaţi că au o „preferinţă îngrijorătoare pentru stabilitate". Ce-i desparte pe adepţii celor două orientări?

„TRIUNGHIUL MAGIC", cum e denumită combinaţia de obiective fundamentale ale politicii economice din Occident, este format după cum se ştie dintr-o „creştere adecvată", „folosirea deplină a forţei de muncă" şi „stabilitatea preţurilor". Se mai adaugă la acestea, de regulă, „echilibrul în relaţiile economice externe". Mai importantă decît o asemenea completare apare însă multora stabilirea unei ordini de prioritate a obiectivelor urmărite, fie ele declarate sau nu, „triunghiulare" sau de altă formă geometrică. În opinia Institutului de cercetări economice din Renania-Westfalia (Essen, R.F.G.), obiectivele cardinale sînt „folosirea deplină a forţei de muncă" şi „stabilitatea valorii banilor", din care, presupunînd că statul nu duce o politică de conservare a structurii existente a economiei, se afirmă că „rezultă în mod automat creşterea" [1]). Acest automatism al creşterii este dedus în ultimă instanţă din progresul tehnic, dar autorii deducţiei nu spun nimic despre efectul direct al progresului tehnic asupra „obiectivelor cardinale", mai ales asupra „folosirii depline". Ei nu spun nimic nici despre raportul „creştere"-„valoarea banilor", care preocupă atît de intens pe teoreticienii burghezi ai politicii economice. Economistul suedez Bent Hansen, directorul Institutului de conjunctură din Stockholm, arată clar originea acestei preocupări în ţările capitaliste, cînd scrie că „sistemul economic nu pare constituit astfel încît să menţină de la sine stabilă valoarea banilor în condiţii de folosire deplină a forţei de muncă" [2]). Că tocmai în această direcţie se caută priorităţile rezultă într-un mod generalizator — pe plan internaţional — şi din programul de lucru al O.C.D.E., organizaţie care, după cum se ştie, coordonează studiile de politică economică ale ţărilor capitaliste dezvoltate. Exemplul, cel mai recent: o conferinţă care se inaugurează la Londra la 24 februarie îşi propune să caute soluţii pentru „dilema dintre inflaţie şi şomaj", punîndu-şi întrebarea: „cum să fie menţinută la un nivel ridicat folosirea forţei de muncă, evitîndu-se totodată inflaţia?"

Prin urmare, dacă pe de o parte sistemul economic capitalist nu asigură, ca atare, o creştere însoţită de folosirea forţei de muncă şi de stabilitatea monedei, pe de altă parte după douăzeci de ani de aplicare a unor politici menite să corecteze acest viciu se constată că incompatibilitatea persistă. Nu zăbovim aici asupra relativităţii obiectivelor înseşi, asupra faptului că chiar acolo unde se declară că ele au fost atinse, prin aceasta nu se înţelege nici dispariţia şomajului, nici lichidarea deprecierii monetare, a creşterii preţurilor. Sub unghiul eficienţei politicii economice occidentale, ne interesează faptul că obiectivul creşterii şi cel al stabilităţii rămîn învrăjbite.

De aici şi „preferinţa pentru stabilitate" a unora, „fanatismul creşterii" al altora. Primii predică resemnarea la o dinamică mai lentă a venitului naţional, promiţînd de pe urma ei şi o eroziune mai redusă a puterii de cumpărare, dar îndeosebi atenuarea pericolului unor zguduiri economice de mai mare putere. Ceilalţi avertizează contra agravării şomajului şi pericolului unor zguduiri sociale serioase, dacă nu se face totul pentru menţinerea ritmurilor postbelice de creştere, folosind instrumentarul cunoscut şi orice mijloace care îl pot completa. Ambele orientări se bazează deci pe constatarea unei anumite uzuri a eficacităţii politicii economice de pînă acum, a capacităţii sale de a ţine în limite stihia pieţei capitaliste în una sau alta din formele ei care ameninţă stabilitatea capitalismului — de data aceasta într-un sens mult mai larg al cuvîntului.

POTENŢIALUL DE CORECTARE diminuat al instrumentelor tradiţionale ale politicii economice a statelor capitaliste se află deci la originea actualei adînciri a divergenţelor dintre reprezentanţii celor două orientări. O preferinţă mai mare pentru creştere, cu preţul tensiunilor inflaţioniste, sau pentru stabilitate, cu preţul unui procent mai mare de şomeri, ar fi putut să fie oricînd detectată în rîndul teoreticienilor şi al practicienilor burghezi ai politicii economice. Dar momentul de faţă este un moment de bilanţ, poate chiar de cotitură, pentru că succesiunea de faze recesive sau de stagnare dintr-o serie de ţări a ridicat problema pe un plan mai înalt decît acela al hotărîrilor imediate. Există o anumită îngrijorare în legătură cu faptul că efectele obţinute prin noi doze ale reţetelor de pînă acum tind să fie mai reduse, de mai scurtă durată. Ieşirea din faza de recesiune, graţie stimulentelor administrate prin grija statului este urmată la un interval mult mai scurt decît altădată de reapariţia tendinţei de „supraîncălzire" şi de necesitatea unei noi frînări, cum arată tocmai acum cazul R.F. a Germaniei. Succesiunea de măsuri de frînare şi stimulare, cunoscută în Anglia sub denumirea „stop-go", tinde să se instaleze şi pe continent şi nu se limitează la Europa.

Cauza acestei situaţii, economiştii burghezi fireşte că nu o caută în contradicţiile reproducţiei, unde ar fi de găsit după toate indiciile şi după toate antecedentele sistemului economic capitalist. Cheia răului este căutată în sfera manifestărilor mai mult sau mai puţin de suprafaţă ale acestor contradicţii, şi un asemenea domeniu, care stă astăzi în centrul atenţiei, este acela al monedei, al relaţiilor financiare-valutare dintre ţările capitaliste.

Adepţii creşterii condamnă, uneori cu vehemenţă, „subordonarea politicii economice faţă de disciplina sistemului monetar", „ortodoxia monetară", dominaţia speculatorilor privaţi şi a regulilor unui sistem bazat pe cursuri de schimb fixe asupra deciziilor ce se impun a fi luate în fiecare economie naţională în parte [3]). Economistul francez care face aceste aprecieri scrie: „Regula de aur a unei politici economice ortodoxe este că ridicarea procentului de şomeri nu trebuie compensată prin intervenţii care să mărească cererea totală. Şomajul trebuie acceptat, el reprezintă costul social al stabilităţii valorii monedei". Or, „creşterea şomajului este un obstacol de netrecut pentru o politică de creştere echilibrată", ea are „rezultate dezastruoase... atît pe plan social cît şi economic". Aceste concluzii exprimă destul de vizibil temerile economistului francez în legătură cu urmările unei sporiri a **proporţiilor** şomajului, nu cu prezenţa fenomenului ca atare. Ele nu contestă, precum se vede, şomajului orice rol în economia capitalistă, orice influenţă asupra mărimii şi asupra oscilaţiilor mărimii salariului. Ceea ce îi îngrijorează înainte de toate pe partizanii punctului de vedere astfel exprimat este posibilitatea revenirii bruşte a problemei şomajului de masă pe primul plan, a ieşirii procentului şomerilor din limitele oficial decretate ca „acceptabile" pentru societate şi clasa muncitoare şi atribuite exclusiv politicii economice de stimulare a creşterii. Politica de creştere este socotită de teoreticienii ei capabilă să rezolve **permanent** problema raportului dintre cerere şi ofertă pe piaţa forţei de muncă, în acelaşi fel cum ar fi capabilă să „rezolve" şi problema repartiţiei: prin atenuarea formelor celor mai crase de inechitate sau de privaţiuni. Ei pierd însă din vedere **acumularea** contradicţiilor reproducţiei capitaliste, efectele lor **conjugate**, şi tocmai o astfel de acumulare şi conjugare le denotă astăzi, în fond, preferinţa pentru stabilitatea monedei pe care o dictează unora starea sistemului valutar capitalist.

„Lupta împotriva inflaţiei, a deficitelor (balanţei de plăţi — n.n.) şi a crizelor monetare, scrie un adept al politicii opuse — de stabilitate, nu posedă nici o altă armă decît reîntoarcerea la realismul economic, pentru care echilibrul economiei este principiul suprem al politicii economice. Toate încercările de ocolire nu pot fi decît de scurtă durată, cum demonstrează exemplele S.U.A. şi Angliei" [4]). Autorul contestă ritmul de creştere ca criteriul cel mai important al progresului economic, drept care îl prezintă adepţii creşterii, şi declară că înlăturarea artificială a conexiunii dintre creştere şi deprecierea monetară a ajuns să constituie o grea povară pentru politica economică occidentală. Unde să fie ieşirea?

O SUPERPOLITICĂ pare a fi necesară, în ochii multor teoreticieni şi practicieni din Occident, pentru a nu se expune economia capitalistă nici uneia din catastrofele pe care le prorocesc adepţii celor două orientări opuse şi pentru a păstra totodată avantajele instrumentarului de politică economică creat în deceniile de după al doilea război mondial. Ei văd o asemenea superpolitică în aşa-numita politică a veniturilor, sau a veniturilor şi a preţurilor. Ideea ei fundamentală, pe care mulţi nu se sfiesc să o exprime deschis, este aceea a unui control asupra salariilor, care să dea cîmp liber acumulării capitalului în faţa forţei revendicative crescînde a organizaţiilor muncitorilor şi, în general, ale salariaţilor. Tensiunile inflaţioniste sînt explicate de partizanii ei înainte de toate prin efectul revendicărilor de sporire a salariilor, care ar mări costurile de producţie şi i-ar sili pe întreprinzătorii capitalişti să urce preţurile.

I. PĂDUREANU

(Continuare în pag. 18)

[1]) Vezi **„Industriekurier"** din 23 ianuarie 1969.
[2]) **Bent Hansen**: „The Economic Theory of Fiscal Policy" Studentlitteratur Lund (Sweden), 1967, pag. XIV.
[3]) **Alain Parguez**, La fin du plein emploi, în „Chroniques d'actualité", SEDEIS, 10 octombrie 1968.
[4]) **„Industriekurier"** din 31 decembrie 1968

NOTE

Cărbunele în Belgia

ÎN BELGIA, situaţia cărbunelui are aspecte dramatice. Reducerea continuă a producţiei şi închiderea minelor contrazice fidelitatea ţării faţă de o sursă de energie tradiţională şi care pe deasupra fusese considerată ca un element de bază al structurilor economice naţionale. Pentru belgieni, prosperitatea industrială părea să fie legată în mod indisolubil de zăcămintele lor carbonifere. Se spunea că Belgia este un dar al resurselor sale de cărbune, precum Egiptul este un dar al Nilului.

Exploatarea nerentabilă a cărbunelui în Belgia se datorează şi unor condiţii geologice deosebit de nefavorabile, dar şi concurenţei din afară. Cărbunele american la Anvers costă mai ieftin decît cel extras în minele din imediata apropiere. Importantele descoperiri de gaz natural în Olanda, ţară vecină, dau însă lovitura cea mai grea minelor de cărbune belgiene. Comentînd cauzele crizei, ziarul **Le Monde** *scrie: „logica sistemului economiei de piaţă vrea ca societăţile carbonifere să-şi închidă porţile şi să lichideze". Din 1957 pînă în 1968 partea cărbunelui în consumul de energie primară în Belgia a scăzut de la 80% la 42% Cîteva cifre comparative în domeniul productivităţii, completează tabloul: minerul în R.F.G. extrăgea în 1966, pe zi, 3045 kg, cel italian 2812, olandezul 2305, francezul 2104, cel din Belgia numai 1997 kg. În acelaşi an, minerul american extrăgea pe zi 12698 kg.*

Aproape în totalitatea sa, industria carboniferă în Belgia aparţine unor proprietari particulari. Lucrînd în pierdere, minele se închid. Dar această situaţie expune concedierii aproape 100 000 de muncitori. Închiderea unei mine la Zwarteberg-Limbourg, de pildă, a dat naştere unor violente mişcări de împotrivire. În 1966 au fost închise 6 exploatări (dacă în 1956 se extrăgeau 30 milioane de tone, în 1966 s-au extras numai 16). În 1967 au fost închise zece exploatări; în 1968 şase. Producţia actuală e de numai 15 milioane de tone şi statul se vede nevoit s-o subsidieze anual cu aproximativ 4,5 miliarde de franci belgieni. Anul acesta se prevede că producţia nu va fi mai mare de 11 milioane de tone. Toate deficitele rezultate din exploatarea minelor de cărbune sînt suportate de stat. Încă în 1965 a fost înfiinţat un organism public, numit Directoriul industriei carbonifere, ale cărui sarcini de programare o includ azi pe aceea de a veghia ca producţia să nu scadă sub 8—9 milioane de tone, marjă indispensabilă securităţii. În această privinţă este subliniat considerentul că măcar unele puţuri trebuie păstrate în funcţiune spre a se putea face faţă necesităţilor pe care le-ar impune o criză internaţională sau o situaţie de război.

Problema braţelor de muncă care devin disponibile rămîne cea mai importantă. Implantarea de noi industrii în regiunile miniere întîrzie. În plus, faptul că noile industrii sînt înfiinţate mai degrabă în alte zone ale ţării, riscă, precum se apreciază, să creeze un grav desechilibru regional. Cu toate acestea, graţie subsidiilor de stat, care au permis un ritm „mai lent" în lichidarea cărbunelui şi pe baza actualei regrupări a societăţilor miniere care au mai rămas în funcţie, unii comentatori mai optimişti întrevăd posibilitatea depăşirii crizei.

Perioada de trecere de la cărbune la noile surse de energie pare că va fi, după cum se arată, foarte lungă. Renunţarea totală la cărbune încă nu este probabilă. În istoria acestei perioade, şarbonajul belgian va înscrie însă, desigur, unul din momentele sale cele mai frămîntate.

Conjunctura finlandeză

ÎN 1967, o persistentă tendinţă inflaţionistă în economia naţională ameninţa să slăbească grav puterea de competitivitate a exporturilor finlandeze. Creşterea cererii la import degrada treptat balanţa externă de plăţi a ţării. În căutarea unei căi de reechilibrare, la 13 octombrie a acelui an, s-a apelat la schimbarea parităţii mărcii finlandeze. Valoarea ei a fost redusă cu 31,25%. Au urmat măsuri de austeritate. Relaţia între costul vieţii şi nivelul salariilor a fost suprimată. Guvernul, după o îndelungată opoziţie a muncitorilor, a obţinut totuşi din partea uniunilor sindicale şi în acelaşi timp din partea patronatului ca ele să semneze un Acord de stabilizare. După devalorizare şi semnarea Acordului de stabilizare a urmat însă o creştere record a şomajului.

În ultimele nouă luni ale anului 1968, indicele corectat al preţurilor de consum n-a mai crescut decît cu 2%, faţă de 12% în perioada care a urmat operaţiei de devalorizare. Anul trecut valoarea exporturilor a crescut cu 32%, a importurilor numai cu 16%. Balanţa comercială a Finlandei — care de aproape un deceniu era nefavorabilă, — înregistrează rezultate pozitive. În 1967 deficitul comercial reprezenta 457 milioane mărci finlandeze, în 1968 apare un excedent de 400 milioane M.F. Dacă înainte de devalorizare rezervele în aur şi devize echivalau cu valoarea importurilor pe două săptămîni, la finele lui 1968 ele reprezentau valoarea importului pe două luni şi jumătate (se consideră că satisfăcător este să ai rezerve pe trei luni). În aceeaşi perioadă, Finlanda a izbutit să-şi plătească şi tranşele scadente din împrumutul contractat la F.M.I. în 1967 (262,5 milioane mărci finlandeze).

Pentru 1969, rata de creştere estimată de oficialităţi urmează să fie de 6%; faţă de numai 2% în anii 1967 şi 1968. Pe plan social, dificultăţile însă continuă. Presa informează că situaţia politică îngrijorează cercurile oficiale. Economiştii se întreabă ce va urma după expirarea Acordului de stabilizare, la 31 decembrie anul acesta. Unii dintre autorii programului în vigoare îşi îndată ce măsurile de restricţie veniturilor va putea continua. Însă alţii sînt încredinţaţi că de îndată ce măsurile de restricţie vor fi înlăturate şi drept pîrghie va rămîne „restricţia voluntară", o nouă perioadă de inflaţie va începe şi poate va fi chiar necesară o nouă devalorizare a monedei. Partidele politice, care se pregătesc încă de pe acum pentru înfruntările ce vor avea loc în aprilie 1970, în cadrul alegerilor generale, sînt în căutarea unui program economic care să răspundă frămîntărilor ce au loc.

A. A.

DOCUMENTAR

COMERȚUL INTERNAȚIONAL CU PRODUSE FINITE ȘI SEMIFINITE – TENDINȚE RECENTE

REUNIUNILE internaționale din ultimii ani pe problemele comerțului mondial, cum au fost de pildă cele ale U.N.C.T.A.D. sau G.A.T.T., au acordat o atenție deosebită evoluției schimburilor comerciale dintre țările industriale și țările în curs de dezvoltare. Paralel cu examinarea situației piețelor de materii prime și a posibilităților de lărgire a exporturilor țărilor în curs de dezvoltare pe aceste piețe, o preocupare crescîndă suscită evoluția comerțului cu produse finite și semifinite.

După cum relevă statisticile O.N.U., anul 1967 a marcat o încetinire a expansiunii comerțului internațional, în ansamblul său, comparativ cu perioada anterioară. Dacă în intervalul 1963—1966 volumul total al comerțului dintre țările capitaliste dezvoltate și cele în curs de dezvoltare a crescut cu 27%, în 1967 sporul a fost de numai 5%. În ceea ce privește comerțul dintre țările în curs de dezvoltare, nivelul indicatorilor respectivi este și mai puțin încurajator: +20% pentru anii 1963—1966 și +3,5% în 1967 [1]).

O tendință similară se constată și în cadrul comerțului cu produse finite și semifinite. Într-un studiu mai recent al U.N.C.T.A.D., creșterea volumului total al exporturilor de asemenea produse ale țărilor capitaliste dezvoltate și ale celor în curs de dezvoltare este evaluată la circa 7% în 1967, față de o medie anuală de aproximativ 10% în perioada 1960—1966 [2]). În ceea ce privește evoluția acestui indicator pentru țările în curs de dezvoltare, în 1967 s-a înregistrat o creștere de circa 6,5% a exporturilor către ansamblul țărilor capitaliste și de mai puțin de 5% către țările capitaliste industriale. Se poate stabili astfel o corelație între tendința de încetinire a exporturilor țărilor în curs de dezvoltare și tendința, remarcată la sfîrșitul anului 1966 și începutul lui 1967, de restrîngere a cererii pentru produse finite și semifinite în țările industriale din Europa occidentală și America de Nord.

Tabelul nr. 1

Regiunea importatoare	Total produse finite și semifinite provenind din: lumea întreagă	țări în curs de dezvoltare
Piața Comună		
1964	13,3	14,4
1965	8,8	2,8
1966	12,8	19,5
1967	4,3	—1,2
A.E.L.S.		
1964	18,8	12,2
1965	10,3	12,5
1966	6,8	7,6
1967	9,3	7,9
S.U.A.		
1964	14,2	13,3
1965	21,5	24,1
1966	26,8	20,4
1967	11,5	10,7
Japonia		
1964	18,2	46,5
1965	—10,1	—7,4
1966	15,0	7,6
1967	35,5	59,2
Total		
1964	15,4	14,7
1965	10,9	12,2
1966	13,7	15,8
1967	8,4	8,2

Sursa: U.N.C.T.A.D., Doc. TD/B/C.2/51/Supp. 1.

DEȘI PE ANSAMBLUL perioadei 1963—1967 importurile de produse finite și semifinite ale țărilor industriale au progresat mai rapid decît producția lor industrială, se constată că — cu unele excepții — țările în curs de dezvoltare au profitat mai puțin de pe urma acestei creșteri. Pe principalele regiuni industrializate ale lumii capitaliste evoluția poate fi urmărită în tabelul nr. 1 (cifrele reprezintă variația procentuală față de anul precedent).

Se observă că evoluția acestor exporturi ale țărilor în curs de dezvoltare a variat sensibil de la an la an, precum și în funcție de regiunea importatoare. Pe grupe de mărfuri, rezultatele diferă mult; în timp ce exporturile de produse petroliere și de produse alimentare au cunoscut o dinamică mai lentă în ultimii ani, cele de metale neferoase, de pildă, au crescut rapid.

ÎN STUDIUL U.N.C.T.A.D. menționat anterior se atrage atenția că, în ciuda creșterii valorice, partea țărilor în curs de dezvoltare în totalul exporturilor mondiale de articole finite și semifinite rămîne în continuare scăzută, în perioada 1950—1966 ea crescînd doar de la 5% la 6%. Situația nefavorabilă pentru țările în curs de dezvoltare este accentuată și de faptul că participarea lor la schimburile cu aceste produse variază considerabil de la țară la țară. Astfel, în 1966 mai mult de jumătate din exporturile globale de articole finite și semifinite ale țărilor în curs de dezvoltare spre țările capitaliste dezvoltate erau furnizate de 5 state, iar 63% din aceste exporturi proveneau de la 24 de exportatori principali.

Tendințele manifestate în comerțul cu produsele amintite constituie — după opinia experților U.N.C.T.A.D. — urmarea a două stări de fapt: dificultățile pe care le întîmpină țările în curs de dezvoltare în eforturile lor de a pătrunde pe piețele țărilor industriale, precum și expansiunea lentă a comerțului de produse finite și semifinite între țările în curs de dezvoltare. Această din urmă situație se datorează insuficienței rezervelor valutare ale țărilor în curs de dezvoltare destinate sporirii importurilor de articole. Pe de altă parte, însă, țările în curs de dezvoltare depun eforturi crescînde pentru a produce intern articole apte să înlocuiască cele procurate din import și să devină la rîndul lor, exportatori de noi categorii de produse finite și semifinite atît în țări industriale, cît și în țări în curs de dezvoltare. Toate aceste cauze explică de ce, în timp ce valoarea exporturilor de produse finite și semifinite ale țărilor în curs de dezvoltare către țările capitaliste industriale a crescut, în medie anuală pe perioada 1958—1966, cu 13,7%, valoarea schimburilor cu produsele respective în cadrul primului grup de țări a sporit cu numai 10% pe an.

PENTRU A ÎNFĂȚIȘA un tablou complet asupra comerțului țărilor în curs de dezvoltare cu produse finite și semifinite, studiul U.N.C.T.A.D. examinează și dinamica exporturilor lor către țările socialiste din Europa și Asia. Semnificativ este faptul că **ritmul mediu anual de creștere a acestor exporturi între anii 1955 și 1966 se menține mult mai ridicat decît ritmul de creștere al exporturilor țărilor în curs de dezvoltare către țările capitaliste dezvoltate** (vezi tabelul nr. 2), deși ca volum ele rămîn inferioare acestora din urmă.

În ceea ce privește structura exporturilor de articole finite și semifinite ale țărilor în curs de dezvoltare, datele valorice (pe 1966) referitoare la importurile corespunzătoare ale celor mai importante 19 țări capitaliste dezvoltate ilustrează preponderența netă a cîtorva grupe de produse: metale neferoase brute — 26,3% din total, produse derivate din petrol — 21,4%, textile — 10,7%, produse alimentare — 7,6%, articole de îmbrăcăminte — 6,6% etc.

Comparativ cu dinamica comerțului mondial de produse finite și semifinite în perioada 1961—1966, exporturile țărilor în curs de dezvoltare au înregistrat un ritm mediu anual de creștere superior la o serie de grupe de produse, ca articolele din lemn, metal sau piele, articolele de îmbrăcăminte, metalele neferoase etc., în timp ce la alte grupe (produse petroliere, metale feroase, articole chimice ș.a.) ritmul de creștere a fost, comparativ, mai lent.

CONTRAR SPERANȚELOR pe care țările în curs de dezvoltare și le-au pus în „runda Kennedy", concesiile tarifare asupra articolelor finite și semifinite au favorizat pînă în prezent țările dezvoltate. Reducerile tarifare la articolele finite și semifinite exportate îndeosebi de aceste țări au atins 38% în medie, față de numai 28% la produsele de export care prezintă interes pentru țările în curs de dezvoltare. Structural, reduceri considerabile s-au făcut pentru produse chimice, mașini și utilaje de transport, adică la acele grupe de mărfuri la care țările dezvoltate ocupă un loc preponderent pe piața mondială, în timp ce la textile și confecții, mărfuri care prezintă interes pentru țările în curs de dezvoltare, reducerea tarifelor vamale a fost relativ puțin însemnată.

Tabelul nr. 2

Comerțul de articole finite și semifinite între țările în curs de dezvoltare și țările socialiste

Anul	Exporturile țărilor în curs de dezvoltare	Exporturile țărilor socialiste
	creșterea medie anuală (în %)	
1955—66	16,9	18,4
1958—66	21,3	16,0
1960—66	19,9	18,1

Sursa: U.N.C.T.A.D., Doc. TD/B/C.2/51/Supp. 1.

În plus, concesiile tarifare au fost stabilite pe baza clauzei națiunii celei mai favorizate și nu pe o bază preferențială, așa cum au cerut țările în curs de dezvoltare în cadrul Conferinței Națiunilor Unite pentru comerț și dezvoltare și al G.A.T.T. Asemenea concesii, intrate în vigoare în cursul anului 1968, au fost acordate de Anglia, Austria, Australia, Canada, Danemarca, Elveția, Finlanda, Irlanda, Japonia, Norvegia, Portugalia, Suedia, Statele Unite și alte țări.

Unul din punctele esențiale ale dezbaterilor desfășurate în ultimul timp în cadrul diferitelor organisme internaționale pe problemele comerțului internațional îl constituie cererea susținută din partea țărilor în curs de dezvoltare ca țările industrializate să le acorde preferințe tarifare nereciproce și nediscriminatorii la importul de produse finite și semifinite. În acest sens s-a pronunțat și cea de a doua sesiune a Conferinței Națiunilor Unite pentru comerț și dezvoltare (New Delhi, februarie—martie 1968); conferința a creat și un comitet special, avînd ca sarcină să stabilească, încă în cursul acestui an, structura detaliată a unui sistem generalizat de preferințe.

V. CRISTEA

1) Vezi United Nations, **Monthly Bulletin of Statistics**, november 1968

2) Conférence des Nations Unies sur le commerce et le développement, **Examen des tendances et de l'évolution recentes du commerce des articles manufacturés et semifinis** Doc. TD/B/C.2/51/Supp. 1.

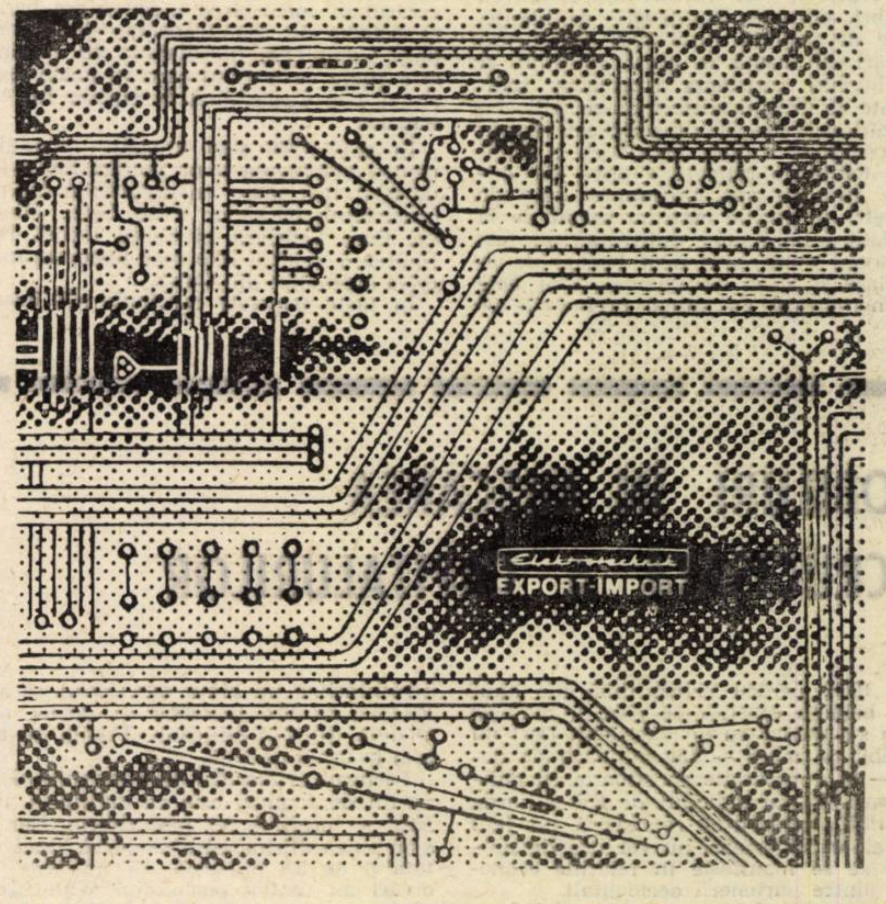

Elektrotechnik

EXPORT-IMPORT

Informații obțineți la:

— Biroul tehnico-comercial al întreprinderii DIA ELEKTROTECHNIK, din cadrul Reprezentanței Comerciale a Ambasadei R. D. Germane la București, Calea Dorobanților 14.

- Doriți să comparați produsele unor întreprinderi cu cele ale altor producători?
- Doriți să vă informați asupra potențialului industriei electrice din R. D. Germană?

Atunci convingeți-vă de numărul mare al produselor aflate într-un proces neîntrerupt de îmbunătățiri tehnice calitative vizitînd Tîrgul de la Leipzig, care, în acest an, al celei de-a 20-a aniversări de la crearea R. D. Germane, își va dovedi renumele de metropolă a comerțului internațional.

- Organizatorii vă așteaptă în perioada 2—11 martie 1969 la tîrgul tehnic în pavilioanele 18, 15 și 11.

PUBLICOM

DILEMELE POLITICII ECONOMICE OCCIDENTALE

(Urmare din pag. 16)

Pe acest temei teoretico-ideologic, politica veniturilor caută să redea capitalului marja de manevră pe care a pierdut-o sub imperiul necesității de a nu admite un procent „prea mare" de șomeri, pe de o parte, o rată „prea mare" de depreciere monetară, pe de altă parte. Deocamdată însă această „sinteză" a politicii economice occidentale, cum e calificată uneori, nu are sprijinul deplin al nici uneia din orientările principale — nici al adepților creșterii, nici al partizanilor stabilității. Ea este atractivă totuși pentru toți aceia care văd în politica economică o sursă **independentă** de creștere și de echilibru pentru economia țărilor capitaliste dezvoltate. Acest soi de fetișism al politicii economice se manifestă de obicei prin aceea că se revendică pentru ea meritul creșterii, atunci cînd are loc, în timp ce perturbările se atribuie forțelor pieței pe care ea încă nu a reușit să le stăpînească. Este cu totul problematic să se poată ieși în acest fel din dilema existentă între creștere și stabilitate, între inflație și șomaj, care rămîn în continuare aspecte invrăjbite ale politicii economice occidentale.

DIN ȚĂRILE SOCIALISTE

REPUBLICA CUBA

CORECTAREA NATURII

CONDIȚIILE SPECIFICE de climă din Cuba — perioada secetoasă alternînd cu sezonul ploios — au impus efectuarea unui complex de lucrări hidrotehnice: îndiguiri, desecări, construcții de baraje, canale de irigații. Anul 1968 marchează realizări de seamă în acest domeniu. A fost învinsă rezistența straturilor sedimentate de milenii, dislocîndu-se milioane de metri cubi de pămînt, nisip sau piatră; s-au construit 7 mari baraje cu o capacitate totală de reținere a circa 400 milioane m.c. de apă, precum și sute de kilometri de canale care au salvat de la inundații întinse zone cultivate; au fost amenajate numeroase mici bazine de acumulare și stații de pompaj. Sînt acte care marchează nu numai prefacerile ce se înscriu pe harta mereu în schimbare a Cubei, ci și cîștigarea unor noi bătălii pentru sporirea producției agricole. În anul 1970 producția agricolă a Cubei va fi aproximativ de două ori mai mare decît cea dinaintea revoluției. Cuba își propune să realizeze, în anii care vin, o creștere medie anuală de 15% la producția agricolă, să utilizeze anual un milion de tone de îngrășăminte chimice și să irige anual o suprafață de 300 mii hectare. Se prevede, de asemenea, dezvoltarea șeptelului de cornute pentru carne și lapte, sporirea suprafețelor cultivate cu cafea, citrice, legume și trestie de zahăr.

Vastele lucrări de hidroameliorații au cuprins, practic, toate regiunile. Astfel, întinsele suprafețe cultivate cu orez, trestie de zahăr, sau pășunile situate de-a lungul rîurilor Contramaestre și Cauto au primit apele adunate de barajul Carlos Manuel Cespedes; iar pe rîul Yara, barajul terminat la sfîrșitul anului trecut permite irigarea orezăriilor fermei Bartolomé Maso și a plantațiilor de trestie ale grupului de ferme „Granma".

Pentru a corecta una din „erorile" naturii — inundațiile, — s-a construit anul trecut un sistem de canale de drenaj în zonele de plantații de trestie din Amancio — Santa Cruz, sudul regiunii Camaguey, precum și din regiunea Oriente: Maceo, Cristino Naranjo și Urbano Noris. Toate acestea se înscriu ca acțiuni de seamă în vederea extinderii suprafețelor cultivate cu trestie de zahăr care, în 1970 urmează să asigure producția record de 10 milioane tone de zahăr.

În regiunea Las Villas au fost extinse sistemele de irigații existente, au fost reparate și puse în funcțiune cele părăsite. Pentru cultivarea orezului, s-au extins sistemele de irigații de la sud de Sancti Spiritus unde vor fi irigate peste 1 300 ha și vor fi reparate o serie de canale. Prin sistemul de irigații Banao s-au extins plantațiile de ceapă, viță de vie și s-a început irigarea bananierilor cu apele rîului Higuanojo. În zona Cienfuegos a continuat extinderea plantațiilor de bananieri, care vor acoperi 3 500 ha. În prezent se efectuează lucrări la mici bazine de apă și baraje provizorii, destinate înmagazinării apei, care va sluji la irigarea prin aspersiune a unor noi plantații de trestie.

Regiunile Matazas, Havana și Pinar de la Rio oferă, în aceeași măsură, tabloul unei vii activități în domeniul utilizării resurselor hidraulice. În Insula Pinilor e pe sfîrșite barajul Rio del Medio-Las Nuevas și Cristal, care vor permite irigarea plantațiilor de citrice. Lucrările de pe insulă pot fi rezumate astfel: patru baraje în construcție, două practic terminate și trei în funcțiune. Pînă în prezent, primele cinci lacuri de acumulare au și furnizat milioane m.c. de apă care pot iriga, prin 6 sisteme de irigații, aproape 15 000 ha de plantații de citrice și alte culturi. Efortul principal al tineretului care lucrează în Insula Pinilor este concentrat în construirea a patru noi baraje și sisteme de irigații pentru distribuirea apei. Complexul hidrotehnic va cuprinde și o stație de pompaj care va abate apele rîului Las Casas pînă în laguna La Ganabana.

În anul 1968 s-au pregătit condițiile pentru efectuarea unor lucrări hidraulice de o și mai mare anvergură: a început construirea barajelor Paso Seco, Minerva, Paso Lebriges, și Santa Isabel, care figurează printre cele mai importante lucrări hidraulice din Cuba.

În toate punctele cardinale ale insulei Cuba se desfășoară lucrări de explorare a potențialului hidraulic — unele din acestea concretizate prin studii și proiecte, care treptat, prind viață.

Marea bătălie pentru apă, sau împotriva ei, continuă.

R. D. GERMANĂ

SPRE 20 000 MEGAWAȚI ÎN 1980

AVÎNTUL INDUSTRIAL din R.D. Germană a determinat creșterea într-un ritm accelerat a necesarului de energie electrică. În publicațiile de specialitate din R.D.G. se arată că în 1967 ea dispunea de o putere instalată de aproximativ 11 500 megawați care a realizat aproape 60 miliarde de kilowați/oră energie electrică ceea ce reprezintă o creștere de peste 300% față de 1950. Conform previziunilor, în anul 1970 producția de energie electrică va atinge 70 miliarde kilowați/oră pe an, iar în 1980 puterea instalată va însuma 20 000 megawați și consumul de energie electrică va crește de aproape cinci ori.

În prezent sursa principală de producere a energiei electrice o constituie cele 255 milioane tone lignit extrase în medie pe an. Rezervele de lignit ale țării — potrivit prevederilor, în viitorii zece ani vor fi însă epuizate, urmînd ca acest gol să fie împlinit cu ajutorul petrolului, a gazului natural și în deosebi cu ajutorul energiei nucleare.

În legea cu privire la Planul de perspectivă pentru dezvoltarea economiei naționale a R.D.G. pînă în anul 1970, se prevede că, începînd cu anul 1980, producția de energie electrică se va efectua pe baza energiei nucleare.

Primul pas întreprins în vederea realizării programului energetic pe termen lung l-a constituit punerea în funcțiune în 1966 a centralei nucleare din Rheinsberg, în apropiere de Berlin care lucrează cu o putere instalată de 70 megawați. Este utilată cu un reactor care consumă zilnic 250 grame de uraniu și furnizează aceeași cantitate de energie ca și 2 000 tone de lignit.

Centrala de la Rheinsberg servește și ca instalație de experimentare pentru noua centrală nucleară Nord care va fi construită aproape de Lubmin, pe malul lagunei Greifswald. Potrivit prevederilor pînă în 1974 puterea instalată a acestei centrale va fi de 800 megawați și va fi sporită progresiv la 2 000 megawați. Reactoarele cu compresoare de apă cu care va fi utilată noua centrală constituie o perfecționare a reactorului din Rheinsberg.

În prezent în institutele de cercetare din R.D.G. se lucrează la perfecționarea de noi tipuri de reactoare care să permită o exploatare mai bună a uraniului.

REPERE

● Cea de-a 8-a reuniune anuală, la nivel ministerial, a Organizației pentru Cooperare și Dezvoltare Economică (organism care reunește majoritatea țărilor capitaliste industriale) a constatat că ritmul de dezvoltare a țărilor membre s-a încetinit întrucîtva anul trecut (în medie, la 5%), comparativ cu 1967. Miniștrii au apreciat că unul din principalele obiective trebuie să-l constituie intensificarea cooperării între țările respective în domeniul economiei, îndeosebi prin îmbunătățirea metodelor de consultare reciprocă.

● La încheierea dezbaterilor declanșate de opoziția conservatoare, în legătură cu legislația referitoare la majorarea salariilor și a prețurilor, Camera Comunelor din Anglia a aprobat (cu 289 voturi pentru și 230 contra), politica guvernului laburist în acest domeniu.

● Anul 1969 a fost proclamat recent la Rabat (Maroc) drept „an internațional al turismului african". Țările africane își propun să desfășoare o largă campanie publicitară și să acorde diferite înlesniri în scopul atragerii turiștilor străini. Continentul african a fost vizitat în 1967 de numai 2 milioane de turiști.

● Dr. Thomas Bryant, director adjunct al Serviciului sănătății din cadrul Oficiului pentru ajutor intern, a declarat în fața unei comisii de anchetă a Senatului S.U.A., că peste 12 milioane de americani sînt în prezent subalimentați. Este vorba, în cea mai mare parte, de familii de origină mexicană care trăiesc în statul Colorado, de indieni din statul New Mexico, precum și de populație rurală neagră și albă din statele sudice.

● După cum au recunoscut recent autoritățile din Saigon, 83% din buget sînt afectate nevoilor Ministerului de război. În același timp situația comerțului exterior este catastrofală: se apreciază că în 1968 importurile s-au ridicat la 500 milioane de dolari, iar exporturile la... 7 milioane de dolari.

● Tarifele poștale au fost majorate în Franța, începînd de la 13 ianuarie, în medie cu 27%. Încasările suplimentare, evaluate la 710 milioane de franci pe anul în curs, sînt menite să contribuie la echilibrarea bugetului P.T.T.

● În pofida devalorizării din noiembrie 1967, comerțul exterior al Angliei s-a soldat în 1968 cu un deficit de 703 milioane lire sterline, față de 542 milioane în 1967. Totuși balanța de plăți, datorită unor încasări la alte capitole, va înregistra un sold negativ de numai 500 milioane lire. În momentul devalorizării, guvernul promisese echilibrarea balanței externe în 1968.

MOBILURI ÎN MIȘCAREA ÎNCRUCIȘATĂ A CAPITALURILOR

ÎN 1968, pentru prima dată din anul 1957, balanța externă de plăți a Statelor Unite s-a soldat cu un excedent. Deși nu deosebit de mare — 150 milioane de dolari — în comparație cu situația de deficit cronic și cu deficitul de 3,6 miliarde din 1967, excedentul reprezintă un fapt nou, ale cărui urmări nu vor întîrzia probabil să se manifeste în relațiile economice dintre partenerii occidentali.

Care este însă sursa redresării? — aceasta este întrebarea pe care și-o pun experții economici. Răspunsul implică natura procesului de mișcare a capitalurilor care are loc în timpul din urmă; pentru că unii optează pentru explicația că reechilibrarea din 1968 s-ar datora în cea mai mare parte unui flux revigorat al capitalurilor străine în direcția Statelor Unite.

POTRIVIT cifrelor trezoreriei americane, marele curent al capitalurilor străine spre S.U.A. în 1968 însumează 2,8 miliarde de dolari, proveniți în majoritatea lor din țările Europei de vest. În fruntea investitorilor pe piața americană se află Elveția, cu 628 milioane de dolari, apoi Olanda, cu 272 milioane. Franța se află mai la urmă pe listă.

Factorul primordial care stimulează exportul de fonduri este ca de obicei, profitul — profitul cel mai ridicat. Dar nu s-ar putea afirma că e singurul. Dacă din totalul de 2,8 miliarde, 1,7 miliarde de dolari au umflat portofoliul Wall-Streetului, asta dovedește că unii dintre investitori caută mari lovituri în hazardurile bursei dar că alții în schimb caută securitatea în investiții tradiționale.

Unele caracteristici ale mișcării de capitaluri de care e vorba, sînt interesante din punctul de vedere al comportamentului psihologic. Departamentul finanțelor americane relevă că intrările record de capital străin s-au petrecut în lunile martie și aprilie (246 și respectiv 270 de milioane de dolari) în timp ce în mai (lună care, în Franța de pildă, s-a caracterizat prin ample mișcări revendicative sociale) n-au intrat decît 89 de milioane. În august a intrat și mai puțin: 75 de milioane. În ciuda crizei monetare vest europene din toamna trecută, în noiembrie și decembrie luate împreună, n-au intrat în S.U.A. fonduri mai mari de 300 de milioane. Trebuie oare trasă concluzia, din faptul că migrația capitalurilor spre S.U.A. nu corespunde calendaristic, pe luni, cu frămîntările sociale și financiare ce au zguduit Europa occidentală în 1968, că și în acest caz nu dorința capitalurilor de a se pune la adăpost de intemperii a precumpănit ci tot mobilul profitului? Bancherii americani consideră că factorul preponderent îl constituie atracția ce o exercită soliditatea economiei americane și escalada neîntreruptă a dobînzilor. Stimulată de fenomenele inflaționiste, rata mereu în urcare a dobînzilor constituie fără îndoială și în prezent o momeală irezistibilă; însă un bancher elvețian, — și e de presupus că un bancher elvețian e în cunoștință de cauză, — afirma, comentînd fenomenul, că „din șase mișcări de capitaluri, cinci sînt provocate de teamă și numai unul de ispita profitului". Poate că această proporție să nu corespundă întrutotul realității, iar mobilul profitului să precumpănească în toate circumstanțele, dar teama rămîne un fapt. Că dezerțiunea capitalurilor vest-europene a precedat momentele de furtună, e un lucru pe care bancherii elvețieni — acești călăuzi de rasă „berger" ai migrației capitalurilor, cum îi numește revista franceză **L'Expres** — îl explică prin aptitudinea capitaliștilor de a descoperi semne prevestitoare acolo unde alții, și în primul rînd guvernele, nu văd nimic. Teama la cei bogați ține loc de artă devinatorie, zice unul din ei.

În cadrul diversificării continue a mobilurilor ce acționează în mișcarea capitalurilor, dorința de securitate, — în ciuda proverbului „cine nu riscă nu cîștigă", care indică uneori o filozofie contrarie, — merge dintotdeauna mînă în mînă cu ispita profitului.

ÎN ZILELE noastre, precum se știe, exportul de capital preferă ramurile fruntașe și dinamice ale economiei din țările capitaliste avansate. Politica de apărare a independenței economice și politice în țările subdezvoltate au schimbat condițiile în care pot acționa azi acolo capitalurile străine. În acest sens, conflictul actual dintre S.U.A. și Peru, al cărui obiect este naționalizarea societății petroliere I.P.C. de către peruvieni, este ilustrativ. Dar nici în țările dezvoltate condițiile pătrunderii capitalurilor străine nu sînt prielnice întotdeauna. În 1968 de pildă, fluxul investițiilor americane în Europa occidentală s-a redus în mod sensibil față de 1967; cu 4%, după cum o arată situațiile statistice. Faptul s-ar putea datora măsurilor luate de administrația americană în apărarea balanței externe de plăți — care urmăresc stăvilirea ieșirilor de capital și obligă filialele de peste hotare să-și folosească pentru modernizare și expansiune o parte din profiturile realizate pe loc — ; ezitărilor manifestate

CONJUNCTURA ECONOMIEI CAPITALISTE

R. F. G. PROIECȚII 1969

ANUL 1968 este apreciat în R. F. a Germaniei, pe baza datelor preliminare existente, ca un an conjunctural bun, încheiat atît cu creșterea producției cît și cu rezultate favorabile în relațiile economice externe. Dar atît factorii evoluției interne, cît și contextul internațional par să dicteze o serie de rezerve cu privire la perspectivele pe anul în curs. Dintre primii, este vorba, de exemplu, de evoluția previzibilă a investițiilor; cît despre factorii externi, trezesc aprehensiuni efectele posibile ale măsurilor de politică economică luate sau scontate în țările partenere occidentale, a căror conjunctură este de cîtva timp mai puțin favorabilă.

În această situație, raportul economic anual al guvernului federal, dat de curînd publicității, prevede în proiecțiile sale pe 1969 o creștere a produsului intern brut, în expresie reală, cu 4,5% față de 1968, în comparație cu un spor de 6,8% la același indicator în anul precedent. Productivitatea, calculată sub forma produsului intern brut, în expresie reală, pe un membru al populației active, ar urma să crească cu 4%. față de 6,7% în 1968. Proiecțiile oficiale prevăd, de asemenea, ca balanța comercială să evolueze în direcția unei reduceri a excedentului mare înregistrat în ultimii ani: exportul ar urma să crească cu 6,5%, față de 13,1% în 1968, în timp ce importul ar spori cu 12,5%, față de 13,2% în anul trecut. În ceea ce privește creșterea prețurilor. ea este așteptată a fi aproximativ aceeași ca în 1968, adică in jurul a 2%.

O prognoză neoficială asupra conjuncturii economiei R.F.G. în 1969 aparține Institutului Ifo din München. Proiecțiile Ifo se disting prin aceea că se fac nu numai pe tot anul în curs, ci și diferențiat pe cele două semestre ale lui, ceea ce scoate în evidență semnificații suplimentare.

După aprecierea cercetătorilor münchenezi, încetinirea ritmului de creștere pe care o pronosticheează va fi legată înainte de toate de modificarea climatului investițiilor în cursul anului, ceea ce ei consideră a marca sfîrșitul fazei de avînt a unui ciclu de creștere început în primăvara lui 1967. Tendința de încetinire va fi accentuată de efectul măsurilor fiscale din noiembrie 1968 pentru frînarea exportului și accelerarea importului, ca și de eforturile de asanare a balanței de plăți întreprinse de Anglia și Franța. Rezultatul general al acțiunii acestor factori va fi mai puternic decît cel al sporirii cheltuielilor statului, menit să-l contracareze pe cel dintîi.

Pentru întreg anul 1969, Institutul Ifo prevede o creștere a investițiilor în mașini și utilaje cu 14%. În primul semestru, însă, ele ar urma să înregistreze un spor de 22%, ceea ce face să rezulte pentru semestrul II un spor de numai 8%. Încetinirea începe încă din trimestrul II al anului, cînd sporul prevăzut este de 15%. Această proiecție pornește de la presupunerea că, încă în cursul primăverii, intrările de comenzi pentru bunuri de investiții din partea ramurilor economiei naționale va înceta să înregistreze creșteri apreciabile.

Cererea globală va fi supusă în afară de aceasta unei restrîngeri ca urmare a slăbirii impulsurilor consumului personal și îndeosebi ca efect al reducerii ritmului de creștere al exportului. Boom-ul la exporturi, înregistrat în trimestrul IV al anului trecut, a făcut ca sporul lor să se ridice la 20%; în primele trei luni ale anului în curs acest ritm este așteptat să se înjumătățească, atingînd aproximativ 10%. Pentru al doilea semestru, proiecțiile Ifo prevăd un spor ceva mai mare de 3%. Pe baza presupunerii că majorarea impozitului pe cifra de afaceri la export cu 4% în noiembrie 1968 se va repercuta în proporție de 50% in prețurile bunurilor exportate, institutul din München calculează că în a doua jumătate a anului exportul nu îl va depăși decît puțin, în expresie reală, pe acela din perioada corespunzătoare a anului trecut. Pe de altă parte, ca urmare a slăbirii conjuncturale a cererii interne globale, se va reduce și ritmul de creștere al importului. Sporul lui real în a doua jumătate a anului față de aceeași perioadă din 1968 este evaluat la 8%.

Încetiniri în a doua jumătate a anului în curs se prevăd și la alte elemente ale cererii interne globale. Consumul de stat va crește, în expresie reală, cu 4% în semestrul II. Partea din veniturile populației disponibilă pentru consum este așteptată să crească în primul semestru cu 10%, iar în al doilea cu 7%; venitul net al salariaților ar urma să înregistreze în a doua jumătate a anului un spor de 5%.

Ritmul de creștere al productivității se va reduce de la 4,5% în semestrul I la numai 2% în a doua parte a anului. Produsul intern brut se va majora în semestrul I cu aproape 5%, iar în semestrul II numai cu ceva mai puțin de 2%. Pe tot anul rezultă astfel un ritm de creștere al produsului intern brut de ceva mai puțin de 3%.

RELAȚII ECONOMICE INTERNAȚIONALE

● Extinderea comerțului și a colaborării tehnico-științifice între U.R.S.S. și ANGLIA

Anglia este un important partener comercial al Uniunii Sovietice — arată B. Popov într-un articol din revista VNEȘNEEA TORGOVLEA, Nr. 1/1969. Schimburile de mărfuri dintre cele două țări se desfășoară pe baza acordului semnat în 1959 pe cinci ani și reînnoit, în 1964, pentru o perioadă de încă cinci ani. De la semnarea acestui acord, volumul schimburilor între cele două țări a crescut de peste două ori — de la 197 milioane de ruble în 1958 la 451 milioane în 1967. Exporturile sovietice către Anglia au crescut de la 131 la 273 milioane de ruble, iar importurile de produse engleze — de la 66 milioane la 178 milioane de ruble.

Cele mai importante articole de export ale U.R.S.S. către Anglia sînt cheresteaua și celuloza (35% din totalul exportului sovietic către această țară în anul 1967). Se exportă, de asemenea, metale neferoase, fontă, fero-aliaje, minereu de mangan, bumbac și alte fibre vegetale, blănuri, săruri potasice, concentrat de apatită. În ultimii ani nomenclatura articolelor de export s-a îmbogățit cu minereu de fier, diamante din Iakuția și unele metale rare. Au crescut vînzările către firme engleze de mașini, utilaje, ceasuri și aparate de fotografiat, a căror valoare a atins în 1967 suma de 7 milioane de ruble față de 3,4 milioane în 1966. Dar, arată autorul articolului, volumul total al exportului de mașini și utilaje în Anglia este încă neînsemnat și, în mod vădit, nu reflectă toate posibilitățile Uniunii Sovietice.

În cadrul importurilor efectuate de U.R.S.S. din Anglia un loc important (47% în 1967) îl dețin mașinile și utilajele complexe. În perioada 1959—1967, Uniunea Sovietică a importat din Anglia mașini și utilaje în valoare de peste 550 milioane ruble, din care 127 echipamente complete pentru uzine și instalați, în valoare de circa 300 milioane ruble. Cea mai mare pondere o dețin instalațiile pentru industria chimică — pentru uzine producătoare de fibre artificiale și sintetice, polietilenă, anvelope, cord. Au fost livrate utilaje pentru industria lemnului și hîrtiei, textilă, alimentară și alte ramuri, instalații și aparataje. Numeroase firme engleze au primit în ultimul timp comenzi importante de mașini-unelte, printre care și de la uzina de automobile „Togliatti" de pe Volga. Se mai importă din Anglia fibre artificiale și sintetice, cositor, laminate din metale feroase, mărfuri ale industriei chimice.

A crescut totodată schimbul reciproc de mărfuri de consum. În articol se subliniază că deși volumul comerțului sovieto-englez a crescut considerabil, el nu reflectă pe deplin posibilitățile de care dispun ambele țări.

★

În cursul lunii ianuarie a.c. o delegație a Confederației industriilor britanice, condusă de John Davies, director general al Confederatiei, a făcut o vizită în Uniunea Sovietică la invitatia Comitetului de Stat pentru știință și tehnică.

Într-o declarație făcută Agenției TASS, șeful delegației britanice a precizat că în cursul vizitei s-a procedat la un schimb de păreri cu privire la rezultatele activității grupelor de lucru anglo-sovietice, create în diferite ramuri ale economiei — energetică, transporturi feroviare, metalurgie și altele. Grupele de lucru pentru aparatură științifică și transporturi auto au stabilit domeniile în care se poate dezvolta colaborarea; este de așteptat ca în curînd și alte grupe să ajungă într-un asemenea stadiu, încît organizațiile sovietice și engleze vor trece la realizarea planurilor de colaborare. Davies a afirmat, de asemenea, că există posibilități reale pentru extinderea contactelor în domeniul organizării transportului în containere, pentru proiectarea și producția de aparatură necesară aterizării automate a avioanelor. El a arătat totodată că s-a făcut un schimb de păreri cu privire la apropiata întîlnire a conducătorilor unor ramuri ale industriei engleze și sovietice (prima întîlnire de acest fel a avut loc în noiembrie 1967, iar cea de-a doua în mai 1968).

● Comandă poloneză în Anglia

Întreprinderea poloneză de comerț exterior „Metallexport" a încheiat un contract cu firma engleză „Bentley Engineering" pentru achiziționarea unor mașini textile engleze în valoare de 6,5 milioane de dolari.

Pentru îndeplinirea programului de modernizare a industriei ușoare poloneze, relatează agenția P.A.P., întreprinderea „Metallexport" achiziționează numeroase instalații din străinătate. În 1969 suma totală a achizițiilor din import în acest sector va depăși 50 milioane de dolari.

---

de investitorii americani în fața instabilității economice și a protestelor sociale din țările vest-europene — și tendinței de reducere pe care o marchează rata profitului în urma îmbunătățirii salariilor pe care oamenii muncii o obțin prin lupta lor socială.

Exportul de capital american continuă, firește, chiar dacă într-un ritm mai scăzut ca în anii trecuți. Direcția de preferință a mișcării rămîne Piața Comună. Dorința de a ocoli barierele vamale și de a asalta dinăuntru piețele țărilor membre, fac ca episoadele pe planul luptei monopoliste să se înlănțuie fără pauză. Un episod semnificativ, de dată recentă, îl reprezintă tentativa firmei americane Westinghouse — a doua dintre societățile mondiale în domeniul electricității — de a prelua controlul asupra importantei societăți franceze, de profil similar, Jeumont-Schneider. Dacă Westinghouse a esuat în această încercare, acest lucru se datorează din nou vetoului pe care l-a opus guvernul francez. Strategia pentru acapararea firmei franceze a fost caracterizată la Paris drept „canibalism industrial". Operațiunea a debutat prin consimțămîntul baronului belgian Eduard-Jean Empain, care deține 60% din acțiunile societății franceze, de a i le vinde societății Westinghouse. Opunîndu-se, scrie o revistă de la Paris, ca dealtfel și vecinii săi Anglia și R.F.G., Franța a optat încă o dată pentru soluția națională. Dacă baronul belgian Empain se declară pentru ceea ce el numește „alianțele industriale multinaționale". Franța preferă o restructurare a industriei electricității pe baze proprii.

NU MAI PUȚIN semnificativă pentru mișcarea încrucișată a capitalurilor americane și vest-europene — care după cum se constată din exemplul plasamentelor străine la bursa americană nu implică întotdeauna și exportul de mărfuri — este strategia urmată recent de societatea franceză Pechiney, care, în ordinea mărimii și importanței, este cel de al 4-lea grup industrial al Franței și prima firmă din industria de aluminiu a Europei occidentale. De curînd, marii concurenți ai societății Pechiney, firmele americane Alcoa, Kaiser și Reynolds au pus piciorul în Norvegia, amenințînd cu acapararea piața europeană a aluminiului. Consumul anual de metal alb **per capita** in S.U.A. este de 8 kg, în Europa numai de 6. Prețul de cost al producției în S.U.A., pe tonă de aluminiu, este mai ieftin, dar piața europeană este în prezent mai dinamică și pentru deceniul următor ritmul de expansiune este preliminat la 9%. Temîndu-se să nu fie înlăturată, din considerente strategice deci pe care i le impun concurența, firma Pechiney, care este de mult implantată în industria americană și are pe coasta de vest, în statul Washington, o uzină care produce anual 234 000 de tone de aluminiu, a hotărît acum să-și concentre eforturile în Europa. Ea urmează să construiască aici o nouă uzină, în Olanda. Dacă în S.U.A. uzinele Pechiney plătesc numai o centimă pentru kilowatul-oră de energie necesară electrolizei aluminiului, în Olanda ele vor plăti 2,8 centime. Alegerea Olandei se datorează faptului că în Franța prețul pe kilowat-oră e mai mare: 4,4 centime. Mobilurile care determină direcția geografică pe care o iau investițiile apar astfel aici într-o altă înfățișare a lor.

NU SE POATE afirma că unele orientări, chiar dacă în mod temporar ezită, nu dovedesc totuși, îndeobște constanță. Ca referință se poate invoca mișcarea capitalurilor în industria de exploatare și prelucrare a petrolului. Date recent publicate de Secția de energie a marii bănci americane Chase Manhattan, arată că în 5 ani investițiile de capital în industria petrolului a lumii capitaliste au crescut cu 40%. În 1967 ele au atins suma de 25,6 miliarde de dolari. Darea de seamă pune în evidență creșterea continuă a ponderei companiilor americane pe piața mondială a petrolului. Capitalurile acestora reprezintă 70% din investițiile mondiale capitaliste pe anul 1967. Este adevărat că Statele Unite absorb singure jumătate din investițiile petroliere mondiale. Dacă societățile petroliere străine și-au sporit și ele investițiile în S.U.A. — cu 14% — investițiile petroliere americane în afara granițelor Statelor Unite au sporit însă cu 36%. Raportul este vădit și în mod covîrșitor favorabil investițiilor americane, dar ca fenomen, mișcarea încrucișată a capitalurilor se manifestă și în această ramură.

Raportul băncii Chase Manhattan dezvăluie natura mobilurilor și într-o altă categorie a transferurilor de capital. Mijloacele proprii ale capitalului din industria petrolieră mondială, avertizează banca, nu mai sînt azi îndestulătoare față de perspectiva dublării consumului în proximul deceniu; de aceea, atrage ea atenția, vor trebui făcute „prelevări din ce în ce mai importante pe piața capitalurilor în general". Necesitățile de consum sînt prezentate astfel ca mobil pentru mișcările de capital de la o ramură la alta. Dar în afara ratei mai mari a profiturilor din petrol, ca mobiluri nemenționate mai intervin desigur aici și cunoscute rațiuni de ordin politic și militar.

Reorientarea mai veche a investițiilor de la plasamentele în țările slab dezvoltate, cu industrie extractivă, spre ramurile dinamice din țările dezvoltate, nu are, se constată, un caracter definitiv. Legat de perspectiva creșterii fluxului de fonduri în exploatarea și prelucrarea petrolului pe un itinerar geografic care implică din nou țările slab dezvoltate, se poate aprecia că orientările și reorientările capitalurilor reprezintă un proces ce nu dă mișcării acestora o direcție ireversibilă.

Alexandru ANCA

MONDORAMA

BUGETUL DE TIMP AL OMULUI DE ȘTIINȚĂ

MULȚI CERCETĂTORI se plîng azi că pentru munca de creație cele 24 de ore ale zilei sînt insuficiente. A face aceste 24 de ore mai cuprinzătoare, iată o preocupare constantă a specialiștilor. Studiind această problemă sociologii din Novosibirsk au ajuns la cîteva concluzii care conțin unele sugestii interesante. Ei au constatat, de pildă, că oamenii de știință (bărbați) își scriu lucrările în proporție de peste jumătate acasă, petrecîndu-și, pe de altă parte, o treime din odihna inactivă la institut, în orele de lucru. Femeile, din motive binecunoscute, în general nu fac muncă științifică acasă și se pare că de aceea, în medie, eficiența muncii lor e ceva mai scăzută. O mare influență asupra procesului de creație o exercită mediul în care te afli la serviciu și acasă. Bugetul de timp al unui om de știință stabilit în ore și minute, pe care îl redăm mai jos (ca etalon a fost luat un cercetător științific de la Secția din Novosibirsk a Academiei de Științe a U.R.S.S.), ne poate oferi un prilej de reflecții privind posibilitățile lărgirii timpului destinat creației.

(în ore și minute)

Genuri de activitate	Bărbați	Femei
Munca științifică (la institut și acasă)	5—42'	5—17'
Munca administrativă	1—34'	1—34'
Consultarea cărților	1—18'	0—37'
Munca obștească	0—16'	0—24'
Deplasarea la serviciu și înapoi	1—04'	0—49'
Gospodăria (acasă, în magazine etc.)	1—14'	3—28'
Mîncarea	1—26'	1—29'
Toaleta	0—41'	0—34'
Lectura beletristică	0—49'	0—51'
Program radio și televiziune	0—39'	0—36'
Cinematograf	0—16'	0—17'
Primiri și vizite la prieteni	0—19'	0—10'
Plimbări	0—35'	0—21'
Odihna inactivă și conversații (acasă și la serviciu)	0—50'	0—34'
Somnul	7—17'	6—59'

I. B. M.: DIN NOU PE BANCA ACUZAȚILOR

CITITORII noștri au fost informați la vreme despre procesul intentat companiei americane I.B.M. („International Business Machines") de către societatea concurentă „Control Data". Înainte însă de a fi soluționată această cauză, iată că I.B.M. se vede din nou dată în judecată: de data aceasta de un client — „Data Processing Financial and General Control" și de însuși... guvernul american. Administrația de la Washington acuză I.B.M. de încălcarea legii anti-trust prin dominarea pieței și împiedicarea concurenței. Într-adevăr, împricinata a fabricat în anul trecut 76% din ordinatoarele vîndute în S.U.A. (în timp ce „General Motors", de exemplu, concură cu puțin peste 50% piața americană a automobilelor), iar capitalul în acțiuni s-a ridicat la 34,6 miliarde dolari — cifră pe care n-a atins-o nici o altă firmă.

Ministerul american al Justiției cere dezmembrarea I.B.M., sau cel puțin separarea vînzării de materiale, de aceea a serviciilor de programe. Thomas Watson, președintele companiei I.B.M., se apără argumentînd că în ultimii 20 de ani, au apărut și s-au dezvoltat totuși în S.U.A. 60 de fabricanți de ordinatoare. Dar Thomas Watson mai scontează pe încă un atu (deocamdată păstrat sub tăcere): preluarea funcției de consilier juridic și de vicepreședinte al I.B.M. de către fostul ministru de justiție al administrației Johnson — Nicolas Katzenbach. Și atunci — se susține — altfel se va putea sta de vorbă.

MINI-TRACTORUL

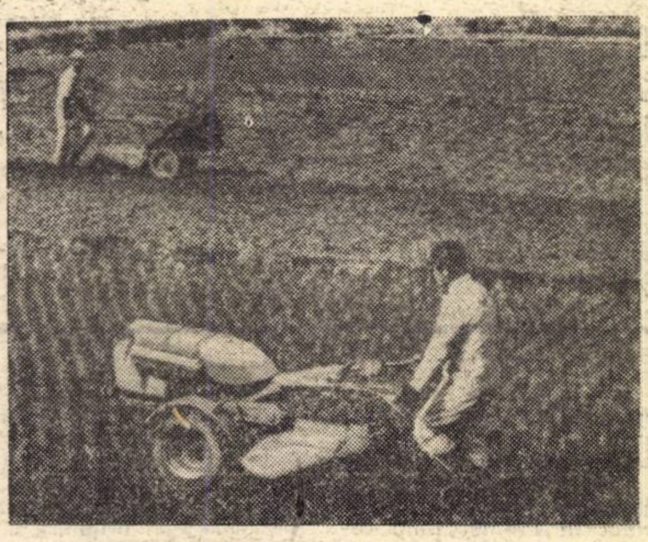

DIN CAUZA LIPSEI terenurilor întinse, Japonia este una dintre țările cele mai deficitare în produse agricole. Cultura cerealelor se face, în majoritatea cazurilor, pe porțiuni mici de teren, unde folosirea mașinilor și utilajelor normale este neeconomicoasă. Din această cauză s-a extins considerabil sistemul de lucru cu mini-tractoarele. Aceste mașini liliput — pe care le vedem în fotografie — sînt astfel construite încît se adaptează comod la tot felul de operațiuni: arat, grăpat, prășit, recoltat, treierat. Cuplate cu remorci mici, pe patru roți, ele devin mini-camioane pentru transportul produselor de pe cîmp în depozite.

NU-I SIMPLU SĂ FUZIONEZI!

POTRIVIT calculelor lui G. Mathey, fuziunea realizată anul trecut la Besançon (Franța) între „Docks Francs-Comtois et Bourguignons" și „Etablissements économiques bisontins", a necesitat: 5 355 pagini de expertize, 30 000 pagini tratate de aport, anexe și expediții și peste 25 000 semnături și parafe.

DRUMURILE — O PROBLEMĂ BRAZILIANĂ PRIORITARĂ

UNA DIN PROBLEMELE ce se cer de urgență rezolvate în Brazilia (pentru care vehiculele cu motor sînt cel mai important mijloc de transport), este aceea a construcției de drumuri și șosele. La o suprafață de 8 511 965 kmp și o populație de circa 90 milioane locuitori, în această țară nu existau la începutul anului 1966 decît 803 068 km de drumuri, din care 4,5% federale, 12,4% statale și 83,1% municipale. Cea mai mare parte din acestea nu erau însă pavate, iar cele federale, care prezentau cele mai bune condiții de circulație, erau pavate doar în proporție de 37,3% (la sfîrșitul anului 1966).

Guvernul brazilian a inițiat o nouă politică de finanțare a construcțiilor de drumuri bazată în principal pe contribuțiile celor care folosesc străzile, și mai puțin pe alocări din buget.

MEDICAMENTELE

TOTUL în industria farmaceutică a devenit foarte complex, prea complex pentru ca în acest sector să se mai poată accepta raționamente sumare. Un supliment al revistei ENTREPRISE prezintă industria farmaceutică franceză, datele sale și perspectivele de evoluție. Ea consacră cercetării un procent din cifra de afaceri de două ori mai mare decît procentul mediu al industriilor franceze. Prin mijloacele financiare alocate, cercetarea în industria farmaceutică franceză se clasează pe locul patru, după aeronautică, construcția electrică și electronică și instrumente științifice.

Suplimentul amintit aduce date interesante referitoare și la consumul de medicamente. Ca valoare, consumul de medicamente al celor încadrați în asigurările sociale față de cei neasigurați prezintă diferențe mai mici decît diferențele de consum observate între grupuri de populație aparținînd unor categorii sociale și profesionale diferite; patroni, comercianți, meseriași, muncitori etc.

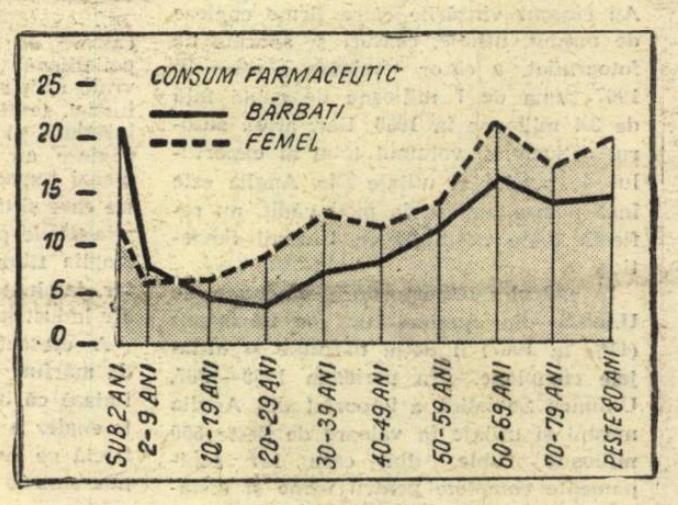

După sex, consumul înregistrează de asemenea, diferențe: în anul 1960, pe persoană și pe an, consumul de medicamente anual pe persoană a fost de 49 franci pentru bărbati și de 75 franci pentru femei. Graficul de mai sus prezintă variația numărului de medicamente consumate anual de bărbați și de femei în funcție de vîrstă.

STATISTICĂ INTERNAȚIONALĂ

UN PRODUS SOLICITAT: CITRICELE

ÎN CADRUL producției și exportului de fructe tropicale un loc de frunte ocupă citricele. De la 16 milioane tone la începutul deceniului trecut, producția mondială de citrice (fără țările socialiste) a crescut la 20 milioane tone în 1960 și la peste 30 milioane tone în 1967; previziunile pentru anul 1975 se situează la 36—37 milioane de tone. Portocalele și mandarinele reprezintă patru-cincimi din întreaga producție, iar lămîile și grepfruit-urile doar o cincime. Principalele zone producătoare sînt America de nord și centrală (Statele Unite, Mexic ș.a.), regiunea mediteraneană (Spania, Italia, Grecia, Israel, Cipru, Liban, Tunisia, Algeria, Maroc etc.) și unele țări din emisfera australă (Republica Sud-Africană, Brazilia ș.a.). La exporturi, pe primul loc se situează Spania (circa un sfert din volumul mondial), urmată — la distanță — de Israel, Maroc și Statele Unite. Alături de citricele proaspete, conservele și sucurile de citrice cunosc și ele o cerere în plină expansiune pe piața mondială.

După cum se poate urmări în tabelul alăturat, țările capitaliste dezvoltate au preponderență atît în producția de citrice (64,6% din total, în 1967), cît și în exportul lor (77,1%), comparativ cu țările în curs de dezvoltare, poziția acestora din urmă avînd o tendință lentă de deteriorare.

	1966		1967	
	milioane tone	variația în % față de 1965	milioane tone	variația în % față de 1966
Producția țărilor capitaliste	26,65	+ 8	30,47	+14
Țări dezvoltate	15,89	+ 7	19,67	+24
Țări în curs de dezvoltare	10,76	+ 9	10,80	0
Exporturile	4,44	+ 1	4,76	+ 7
Țări dezvoltate	3,42	+ 6	3,67	+ 7
Țări în curs de dezvoltare	1,02	—12	1,09	+ 7
Prețurile (dolari per tonă)	132,2	+11	125,5	— 5

Sursa: Conference des Nations Unies sur le commerce et le developpement. **Etude sur les produits de base 1968** (deuxième partie), Doc. TD/B/C.1/50/Add. 1.

PROLETARI DIN TOATE ȚĂRILE, UNIȚI-VĂ!

viața economică

ORIENTARE-DOCUMENTARE-TEORIE • ECONOMIE NAȚIONALĂ-ECONOMIE MONDIALĂ

ANUL VII nr. 8 (286)
VINERI
28 februarie 1969
REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA
Str. Nicolae Iorga nr. 36
BUCUREȘTI
Telefon 11 78 76
20 PAGINI • 2 LEI

FRONTUL UNITĂȚII SOCIALISTE

VOTUL NOSTRU, PENTRU ÎNFLORIREA PATRIEI, PENTRU PACE

2 MARTIE. O zi deosebită prin semnificația evenimentului politic pe care il inscrie in viața socială a țării: alegerile de deputați in organul suprem al țării — Marea Adunare Națională — și in organele locale ale puterii de stat — consiliile populare județene, municipale, orășenești și comunale.

Mandatul pe care toți cetățenii patriei noastre sintem chemați să-l dăm, prin vot, candidaților Frontului Unității Socialiste, exprimă prin semnificația lui nu numai un act politic cetățenesc, dar și adeziunea militantă, angajamentul creator — atit al alegătorilor cit și al aleșilor — la opera de edificare a orinduirii noi, socialiste.

Intregul popor, animat de țelul suprem al construirii socialismului și comunismului, consfințește prin votul său, hotărirea fermă de a-și inzeci contribuția la infăptuirea programului Partidului Comunist Român, conducătorul incercat al societății noastre.

Viața a demonstrat justețea orientării stabilite de Congresul al IX-lea al partidului cu privire la dezvoltarea economiei, a industriei și a agriculturii in pas cu cerințele revoluției tehnico-științifice mondiale. Pentru acest țel major se infăptuiesc, prin multilaterala activitate creatoare a intregului popor, măsurile stabilite cu privire la perfecționarea conducerii și planificării economiei, lărgirea democrației economice, folosirea mai bună a pirghiilor economice, dezvoltarea și modernizarea invățămintului, coordonarea activității de cercetare și de legare a ei mai strinsă de producție. Continuarea in ritm susținut a industrializării, dezvoltarea rapidă a forțelor de producție sint și rămin obiectivul central al programului de inflorire multilaterală a României socialiste, factorul hotăritor al progresului societății socialiste, al ridicării nivelului de trai al populației.

Intreaga activitate a partidului și statului nostru este inchinată omului — suprema valoare a societății socialiste. Creșterea venitului național, determinată de amplificarea forței industriale a patriei noastre, de promovarea tehnicii agricole inaintate, de perfecționarea invățămintului și inflorirea științei românești, asigură intr-o cadență accelerată sporirea sistematică a fondului de consum și pe această cale ridicarea veniturilor oamenilor muncii, imbunătățirea condițiilor de trai materiale și spirituale.

Programul partidului și guvernului nostru exprimă grija pentru interesele patriei, pentru cauza socialismului și păcii. Votind candidații Frontului Unității Socialiste, poporul nostru iși dă adeziunea la politica externă marxist-leninistă a Partidului Comunist Român și a statului nostru, politică inchinată intăririi prieteniei și alianței cu toate țările socialiste, dezvoltării relațiilor cu toate statele, indiferent de orinduirea lor socială intăririi suveranității și independenței patriei, cauzei păcii și securității popoarelor.

Strins uniți in Frontul Unității Socialiste, sub conducerea Partidului Comunist Român, cetățenii țării noastre — muncitori, țărani, intelectuali, bărbați și femei, tineri și virstnici, români, maghiari, germani, sirbi și de alte naționalități, — muncesc cu avint creator pentru inflorirea patriei noastre socialiste, libere și independente. Votul pentru candidații Frontului Unității Socialiste va exprima hotărirea noastră nestrămutată de a obține noi succese pentru propășirea patriei, pentru pace.

viața economică

Săptămînal editat de Societatea de Științe Economice din România

SUMAR

Nr. 8 din 28 februarie 1969

■ **ECONOMIE NAȚIONALĂ**

O componentă a nivelului de trai
Fondurile sociale de consum
de **V. Voloșeniuc**, secretar general în Ministerul Finanțelor (pag. 3)

Dezvoltare regională
Suceava — de la cetatea medievală la cea industrială
de **Emil Bobu**, prim-secretar al Comitetului județean Suceava al P.C.R., președintele Consiliului județean provizoriu (pag. 4)

Geografie economică bihoreană
de ing. **I. Alexandrescu** (pag. 4)

— Prefaceri revoluționare în relațiile social-economice de la sate
de **Vasile Vîlcu**, președintele Uniunii Naționale a Cooperativelor Agricole de Producție (pag. 5)

Dezvoltarea ramurilor
Proiectarea energeticii
de dr. ing. **V. Nitu**, directorul Institutului de studii și proiectări energetice (pag. 6)

Vast program de amenajări piscicole
de ing. **Const. Nicolau**, secretar general în Ministerul Industriei Alimentare (pag. 7)

Reflecții
Distincții
de acad. **Grigore C. Moisil** (pag. 7)

Eficiență
Transformări păgubitoare (metru contra tonă) (pag. 8)

Agenda economistului
Investiții care nu creează fonduri fixe (pag. 9)

Reglementarea calității și activității gestionarilor în industria locală (pag. 9)

■ **ÎNTREPRINDEREA**

Sesiunea științifică a centrului de calcul economic și cibernetică economică
Universal matematic și particular economic
de **Florin Duca** (pag. 10—11)

Cadre și răspunderi
Vasile Mihai (pag. 10—11)

Tribuna specialistului (pag. 10)

Documentar
Un instrument de conducere: delegarea
de **O. Nicolescu** (pag. 11)

■ **TEORII ● IDEI**

Șantier științific
conf. univ. Vladimir Trebici (pag. 14)

Puncte de vedere
Pentru un sistem categorial al economiei politice
de dr. **Ioan Cristescu** (pag. 14)

Blocnotes
Concepția de echipă
de **Costin Murgescu** (pag. 15)

■ **ECONOMIE MONDIALĂ**

Piața Comună
Planul Barre sporește forțele centrifuge
de dr. **N. S. Stănescu** (pag. 16)

Documentar
În perspectiva secolului XXI — O „nouă" civilizație urbanistică? (pag. 17)

Din țările socialiste
În vizită la biologii din Pekin și Șanhai
de acad. **Eugen Macovschi** (pag. 18)

Relații economice internaționale (pag. 19)

Conjunctura economiei capitaliste:
Noua Zeelandă — Aspirații industriale (pag. 19)

Statistică internațională
Productivitatea muncii — evoluții și decalaje (pag. 20)

COLEGIUL DE REDACȚIE

Gh. Dolgu (redactor șef), **P. Alexiu, N. Armencoiu, Gh. Badrus, M. Bulgaru, Gh. Crețoiu** (redactor șef adjunct), **T. Cristureanu, D. Dumitriu, Em. Florescu, C. Ionescu, C. Murgescu,** membru corespondent al Academiei, **P. Năvodaru, R. Negru, I. Olteanu** (redactor șef adjunct), **V. Petrescu** (secretar general de redacție), **I. Rachmuth,** membru corespondent al Academiei, **V. Rausser, N. Simionescu** (redactor șef adjunct), **C. Topor, S. Țaigăr, I. Văcărel, L. Zaharia**

Tiparul: Întreprinderea Poligrafică „Informația", str. Brezoianu nr. 23—25.

40 470

CURIER

● Transfer la cerere

UN GRUP DE SALARIAȚI, Ploiești — La pct. 3 al art. III din anexa VII la H.C.M. nr. 914/1968 (modificată prin H.C.M. nr. 2333/1968) nu se prevede, așa cum arătați dv., că de sporul pentru vechime neîntreruptă în aceeași întreprindere beneficiază „toți cei ce se găsesc în acea situație la data aplicării sistemului îmbunătățit de salarizare". În fapt, în anexa a VII-a, este prevăzut că au dreptul la sporul la salariu pentru vechime neîntreruptă în aceeași unitate cei care au lucrat un anumit număr de ani în aceeași întreprindere, precum și angajații transferați în interesul serviciului. Întrucît decizia dv. de încadrare precizează că transferul s-a făcut în condițiile art. 16[3] din Codul Muncii (acest articol se referă expres la transferările efectuate la cererea angajaților) interpretarea organelor de specialitate din întreprinderea unde lucrați corespunde prevederilor legale.

● Diferența tarifară

TUDOR TĂTARU, București — Diferența de încadrare tarifară care vi se cuvine în cazul cînd lucrați în acord lucrări inferioare cu cel puțin două categorii tarifare de calificare încadrării dv. se stabilește în raport cu salariul dv. tarifar. Dacă lucrînd în ramura construcției de mașini, unde se practică nivelele diferențiate de salarizare, după cum muncitorii lucrează în acord sau în regie și sînteți încadrat la nivelul de salarizare în acord, atunci diferența tarifară urmează să se calculeze față de acest nivel.

V. CIOCÎRLAN, Iași — Vă rugăm să ne comunicați adresa dv.

OCTAVIAN BOIA, economist, șef serviciu adjunct Combinatul chimic Borzești — Am dori de la dv. un studiu întocmit în întreprindere pe probleme de organizare. Ne-ar interesa și unele opinii pentru „Tribuna specialistului".

SILVIA BRUCĂR, economist, București — Ținînd seama de prevederile exprese ale indicatorului de studii și stagiu (privind condițiile de ocupare a funcțiilor economice), perioada în care ați fost încadrată pe o funcție pentru a cărei ocupare se cere absolvirea învățămîntului economic mediu, nu poate fi luată în calculul stagiului în funcții pentru care este prevăzută condiția absolvirii învățămîntului superior economic.

ȘTEFAN IOACHIM, contabil șef, Trustul de extracție țiței București. — Am reținut sugestia dv. Pentru H.C.M.uri nu credem că mai este nevoie să amintim unde au fost publicate.

NICOLAE CRIȘAN, economist, Cluj. — Mulțumim pentru bunele urări. Într-un număr viitor vă vom răspunde la întrebare.

ION GHEORGHE, Motru. — Pot ocupa funcții de dactilograf numai cadrele care au absolvit învățămîntul mediu sau care, au lucrat pînă la data aplicării H.C.M. nr. 1603 din 21 noiembrie 1958, cel puțin trei ani în funcții de dactilograf. Dovada perioadei de muncă prestată în această funcție se poate face fie cu carnetul de muncă, fie cu o adeverință de la unitatea unde ați lucrat, din care să rezulte încadrarea avută.

● Cheltuielile de transport

IOAN BEJAN, Suceava — Posibilitatea de decontare a cheltuielilor de transport cu clasa I pentru distanțe de peste 300 km a angajaților aflați în delegare, prevăzută de H.C.M. nr. 822/1959 și de Normele de aplicare, se referă exclusiv la angajații trimiși în alte localități, în interes de serviciu, în delegare sau detașare. Hotărîrea pe baza căreia ați fost trimis la specializare și perfecționare, prevede în mod expres că decontarea costului transportului angajaților se poate face numai pentru clasa a II-a. Față de prevederile categorice ale actelor normative, organele care au verificat decontul dv. au aplicat în mod corespunzător dispozițiile în vigoare. Întrucît penalizările care vi se impută nu sînt datorate dv. care ați prezentat în termen decontul, ci organelor din întreprindere care au interpretat greșit prevederile legale în vigoare, puteți solicita Ministerului Finanțelor scutirea de plata lor.

AUREL GIURGIU, Cluj. — În legătură cu articolul intitulat „În cooperativele agricole de producție — avansuri bănești pentru cheltuieli reale, nu aproximative", apărut sub semnătura dv. în nr. 50/1968, Direcția creditării unităților agricole cooperatiste din Banca Agricolă ne scrie: „Aspectele sesizate de autor și propunerile făcute pe linia corelării creditelor cu cheltuielile de producție, diversificarea acordării împrumuturilor în funcție de condițiile fiecărei unități și folosirea unui cont curent pentru activitatea de bază a C.A.P., denotă o preocupare pentru perfecționarea actualului sistem de creditare a cooperativelor agricole de producție. Încă din anul 1967, s-a întocmit un studiu privind îmbunătățirea metodelor și formelor de creditare pe termen scurt, precum și a operațiunilor de decontare care urmează să fie aplicate pe măsura creării condițiilor necesare. În prezent, se elaborează un proiect de act normativ cu propuneri pentru îmbunătățirea sistemului de creditare pe termen scurt a C.A.P."

EMIL IRIMIE, D.S.A.P.C. Brașov. — Puteți dovedi că desfășurați **aceeași activitate** cu a inginerilor geologi sau a inginerilor mineri, **în cadrul atelierului geotehnic?** În urma lămuririlor suplimentare primite vă precizăm că puteți solicita — (în conformitate cu art. 3 din H.C.M. nr. 328/1967) Comitetului executiv al Consiliului popular căruia îi este subordonată D.S.A.P.C. unde lucrați ca, rămînînd încadrat în funcția pe care o dețineți, să se poată utiliza la salarizarea dv. limitele prevăzute pentru ingineri.

Un grup de economiști din industria sticlei — Derogările își mențin valabilitatea.

C. DUMITRESCU, București. — Ministerul Comerțului Interior reanalizează orariile de funcționare ale unităților de desfacere cu amănuntul și depozitelor de mărfuri, ținînd seama de distincția ce trebuie să existe între orarul acestora și programul de lucru al salariaților. În mod corespunzător vor fi reglementate și dispozițiile în vigoare.

SCRISORI ● SCRISORI ● SCRISORI

VALORIFICAREA UNOR RESURSE

PODGORIA Diosigului din județul Bihor este cunoscută pentru vinurile sale cu un ridicat indice de aciditate, care se pretează la prepararea vermutului, produs ce se bucură de o bună apreciere din partea consumatorilor.

La Diosig a existat un centru de vinificație cu un spațiu de depozitare de 140 vagoane, care nu era folosit la nivelul posibilităților. De aceea, ținînd seama de cererea sporită de vermut pentru consum, s-a studiat problema amenajării unei secții pentru prepararea și desfacerea vermutului la Diosig. Posibilitățile existente — vechea clădire și pivnița, asigurarea bazei de materie primă cît și asigurarea desfacerii produsului — au condus la concluzia că valorificarea vinului de Diosig pentru fabricarea vermutului este o operațiune rentabilă. În acest scop s-a amenajat, cu un fond de 2 445 000 lei obținut din credite bancare, secția de preparare a vermutului, planificată să producă în primul an 360 vagoane, iar în al doilea an 600 vagoane vermut.

În primul an de funcționare, 1969, cînd vom realiza cele 360 vagoane vermut de care aminteam, întreprinderea va obține un spor de 14 628 000 lei la producția globală anuală și un beneficiu de 2 878 748 lei față de nivelul realizărilor din 1968. În anul 1970, pe măsura cererilor sporite de vermut pentru consum, întreprinderea va putea produce 600 vagoane de vermut cu un spor la producția globală anuală de 16 560 000 lei și un beneficiu de 3 258 960 lei.

Prin înființarea acestei secții de vermut, întreprinderea noastră va reuși să valorifice superior materia primă a bazinului Diosig, realizînd — cu un nivel de cheltuieli scăzut, prin reducerea cheltuielilor de transport și depozitare — un produs superior, ce va influența pozitiv activitatea economică-financiară.

Mihail SCHIȚCU
Inginer șef
Întreprinderea de vin și băuturi alcoolice Bihor

DE CE N-AM ȘTIUT SĂ CALCULEZ NORMELE

AJUNS în producție, a trebuit să răspund o perioadă de timp de serviciul organizării muncii. În această calitate, m-am văzut pus în inferioritate față de alți colegi, deoarece nu știam să calculez normele pe diverse locuri de muncă. Nu este complicat calculul respectiv, dar este neplăcut pentru un absolvent al unei facultăți cu profil economic să se trezească în fața unei situații cunoscute doar în linii mari.

Consider că ar fi strict necesar să se introducă în procesul de învățămînt — la facultățile cu profil economic — un ciclu de lecții și seminarii privind normarea. Actualmente, se predau unele noțiuni, fără însă ca după cinci ani de facultate să poți discuta competent, sau să participi alături de normator la o reașezare sau fundamentare științifică a normelor.

Laurențiu IUONAȘ
I.I.L. „Producția"-Suceava

PROTEHNICA SIBIU '69

ÎN ORAȘUL Sibiu și în alte centre industriale ale județului nostru a fost organizată (în această lună) săptămîna propagandei tehnice — „Protehnica Sibiu '69". Cu acest prilej au avut loc simpozioane, dezbateri și colocvii cu teme din domeniul perfecționării și organizării activității de conducere; utilitatea sistemului informațional; creșterea producției și a productivității muncii; asimilarea de noi produse cu parametrii cei mai ridicați etc. Tot cu această ocazie a fost organizată și expoziția realizărilor industriei județului Sibiu. Socot că asemenea manifestări s-ar putea organiza și în celelalte județe.

Ilie BERGHEZAN
tehnician la Uzina „Balanța"-Sibiu

ORMIG

MECANIZAREA PREGĂTIRII FABRICAȚIEI

- rationalizează producția, contribuie la creșterea productivității și micșorează costurile de fabricație;
- confecționează în numărul de exemplare dorit documente clare, certe și ușor sortabile pentru decontarea salariilor, materialelor și pentru postcalcul;
- accelerează sistemul de informare;
- preîntîmpină erori, timpi de așteptare și timpi morți în ateliere;
- creează condițiile pentru introducerea unei planificări raționale în ateliere, pentru încărcarea justă a mașinilor și pentru combaterea rebuturilor.

În combinație cu fișele perforate, sistemul se aplică de peste 30 de ani în multe țări.

Peste 10 000 întreprinderi industriale din toate continentele sînt înzestrate cu aparate ORMIG pentru pregătirea mecanizată a fabricației.

Rugăm cereți prospectul gratuit nr. 202 Ro.

ORMIG 1, Berlin, 42, Wolframstrasse 84—92.

PUBLICOM

Cheltuielile social-culturale efectuate de stat, de care beneficiază fiecare cetăţean, vor constitui în continuare un mijloc important de ridicare a nivelului de trai. În 1969 sînt destinate în acest scop sume care depăşesc cu 3,6 miliarde lei prevederile din planul cincinal pentru acest an. În 1970 cheltuielile social-culturale ale statului se vor ridica la peste 5 300 lei pe o familie.

(Din MANIFESTUL FRONTULUI UNITĂŢII SOCIALISTE)

O componentă a nivelului de trai

FONDURILE SOCIALE DE CONSUM

Vasile VOLOŞENIUC

Secretar general al Ministerului Finanţelor

ÎN AFARĂ DE VENITURILE DIRECTE obţinute ca retribuţie după cantitatea şi calitatea muncii, populaţia beneficiază şi de alte însemnate fonduri. Ele îmbracă forma unor venituri eterogene, dar toate sînt afectate aceluiaşi scop, şi anume ridicării nivelului de trai material şi cultural. Astfel, populaţia beneficiază de cheltuielile pe care le face statul pentru dezvoltarea învăţămîntului, asistenţei medicale etc., sau primeşte pensii, burse, ajutoare pentru maternitate, alocaţii pentru copii, plata concediilor de odihnă ş.a. Pentru desemnarea lor se foloseşte noţiunea de **fonduri sociale de consum** şi destul de rar acum, cea de **„salariu social“**. În favoarea utilizării conceptului de fonduri sociale de consum — cu largă circulaţie în prezent — pledează o serie de argumente de ordin teoretic şi metodologic. Printre altele, de pildă, noţiunea de salariu social presupune un caracter exclusiv direct şi un anume automatism în acordarea veniturilor respective, ceea ce evident nu corespunde realităţii.

CONSTITUIREA şi repartizarea fondurilor sociale de consum se înfăptuiesc în cadrul procesului de redistribuire a venitului naţional, în cea mai mare parte prin intermediul bugetului de stat. Prin natura lor, fondurile sociale de consum reprezintă, în condiţiile socialismului, o îmbinare a unor forme ale repartiţiei după nevoi cu forme legate de repartiţia după muncă — principalul mod de repartiţie în socialism. De pildă, acordarea alocaţiei pentru copii, gratuitatea asistenţei medicale, a învăţămîntului etc., exprimă elemente ale repartiţiei (în limitele posibilităţilor oferite de nivelul de dezvoltare a forţelor de producţie ale societăţii), care nu ţine seama de cantitatea şi calitatea muncii depuse de cel ce beneficiază de ele. În acelaşi timp, pensiile, ajutorul de maternitate, plata pentru concediile de odihnă şi alte ajutoare de care beneficiază oamenii muncii se stabilesc în funcţie de mărimea salariului şi, implicit, de calitatea şi cantitatea muncii depuse. Această dependenţă a repartizării fondurilor sociale de consum — într-o anumită măsură — de cantitatea şi calitatea muncii depuse se datoreşte faptului că în socialism repartiţia după muncă reprezintă forma principală de retribuţie.

Principalul rol al fondurilor sociale de consum îl constituie rezolvarea unui şir de mari probleme sociale, cum ar fi accesul la învăţătură pentru toţi copiii, pregătirea cadrelor de toate gradele necesare construcţiei socialismului, rezolvarea problemei locuinţelor, asigurarea de posibilităţi profilactice şi curative pentru toţi membrii societăţii etc. Ele au, totodată, un rol important în apropierea nivelului de trai al diferitelor categorii de oameni ai muncii care lucrează în condiţii egale şi primesc deci salarii egale, dar care datorită greutăţilor familiale diferite sau altor cauze (îmbolnăviri etc.) ar fi avut un nivel de trai diferit. Întrucît o parte importantă a fondurilor sociale de consum se repartizează independent de cantitatea şi calitatea muncii, salariaţii cu familii mai numeroase beneficiază de o sumă mai mare din fondurile sociale de consum pentru învăţămînt, asistenţă medicală, au prioritate în repartizarea locuinţelor etc., faţă de alţi salariaţi cu sarcini familiare mai mici.

Fondurile sociale de consum servesc într-o măsură însemnată la ridicarea nivelului de trai al celor cu salarii mici, prin faptul că de o serie de avantaje create pe seama acestor fonduri, de exemplu, ajutorul pentru copii, bilete de odihnă cu preţ redus etc., pot beneficia numai acei al căror salariu nu depăşeşte un anumit plafon.

La constituirea fondurilor sociale de consum participă bugetul de stat (circa 85% din totalul acestor fonduri), unităţile cooperatiste şi organizaţiile obşteşti. Desigur că pe măsura dezvoltării şi consolidării proprietăţii cooperatiste, organizaţiile cooperatiste vor putea să aducă o contribuţie tot mai mare la formarea şi sporirea acestor fonduri.

În perioada 1950—1969, fondurile pentru finanţarea acţiunilor social-culturale de la bugetul de stat au crescut de aproape 10 ori, pe total iar pe principalele elemente componente, s-a înregistrat evoluţia (exprimată în tabel).

	1950		1965		1968		1969 (plan)	
	Milioane lei	%	Milioane lei	%	Milioane lei	%	Milioane lei	%
TOTAL	3445	100	22433	649	30698	891	33330	967
Ponderea în totalul cheltuielilor bugetare		18,1		24,0		23,0		21,9
din care:								
— învăţămînt, cultură şi ştiinţă	1532	100	8778	573	10610	692	11445	747
— sănătate şi prevederi sociale	996	100	5679	570	7156	718	7435	746
— ajutor de stat pentru copii	—	—	2715	—	3240	—	3545	—
— asigurări sociale de stat	827	100	5195	628	9507	1150	10715	1296

În perioada 1950—1968 statul a cheltuit pentru nevoile social-culturale ale populaţiei aproape 260 miliarde de lei, iar împreună cu cheltuielile ce se vor face în 1969, suma lor se va ridica la aproape 300 miliarde lei.

Dacă în 1956 cheltuielie social-culturale de la buget pe locuitor erau de circa 458 lei, în 1968 ele au ajuns la circa 1.580 lei, adică de aproape trei ori şi jumătate mai mari. Dacă se adaugă şi celelalte surse de formare a fondurilor sociale de consum, în 1968 pe locuitor revin circa 1 850 lei. Ca urmare a sporului pe care-l vor înregistra cheltuielile social-culturale bugetare în anul 1969, cu 2,6 miliarde lei mai mult faţă de anul 1968, volumul acestor fonduri pe locuitor va fi de circa 1 700 lei.

Dacă comparăm sumele ce vor fi primite de populaţie direct sau indirect, prin finanţarea cheltuielilor social-culturale de la bugetul de stat, cu cele plătite de populaţie sub formă de impozite şi taxe, rezultă că populaţia va primi în 1969 de peste 3,5 ori mai mult. O asemenea devansare a plăţilor populaţiei către buget, sub forma impozitelor şi taxelor, de către veniturile populaţiei de la buget, sub forma fondurilor sociale de consum, a caracterizat structura tuturor bugetelor statului nostru în anii construcţiei socialiste. Această situaţie contrastează puternic cu cea existentă în România burghezo-moşierească, cînd — de exemplu pe exerciţiul bugetar al anilor 1938—1939 — volumul impozitelor directe şi indirecte era de peste 16 ori mai mare decît ceea ce a primit populaţia sub forma aşa-ziselor cheltuieli social-culturale bugetare.

ÎN FONDURILE SOCIALE DE CONSUM, ponderea principală o deţin cheltuielile pentru învăţămînt, cultură şi ştiinţă. Creşterea lor absolută — de peste şapte ori — este urmarea grijii statului nostru pentru dezvoltarea largă a învăţămîntului de toate gradele. Este de menţionat că, în anul şcolar 1967/1968 faţă de anul şcolar 1938/1939, numărul elevilor înscrişi în învăţămîntul de cultură generală a crescut de peste două ori, iar al cadrelor didactice din acest învăţămînt — de peste trei ori. Într-un ritm şi mai rapid a crescut numărul elevilor şi cadrelor didactice din învăţămîntul profesional şi tehnic. În aceeaşi perioadă, numărul studenţilor a crescut de peste cinci ori, iar al cadrelor didactice din învăţămîntul superior de şase ori. Aproximativ 60% din numărul studenţilor sînt bursieri. În anul şcolar 1967/1968, numărul elevilor şi al studenţilor cuprinşi în învăţămîntul de toate gradele a fost de peste

(Continuare în pag. 6)

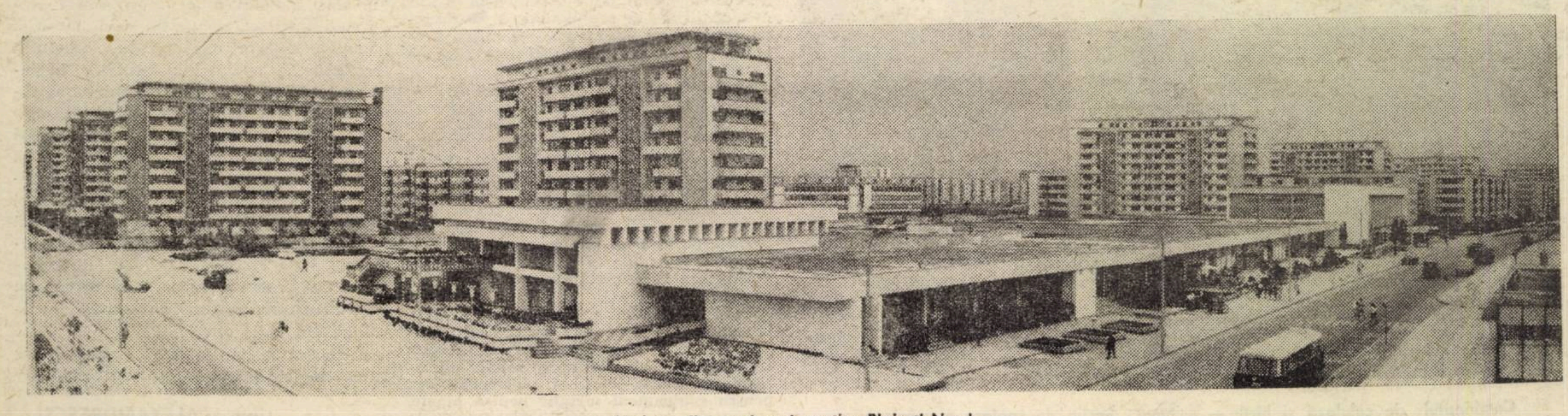

Vedere din modernul cartier Ploieşti-Nord.

DEZVOLTARE REGIONALĂ

SUCEAVA — DE LA CETATEA MEDIEVALĂ LA CEA INDUSTRIALĂ

Emil BOBU
prim-secretar al Comitetului județean Suceava al P.C.R., președintele consiliului popular județean

LEAGĂN AL UNEI BOGATE și strălucite tradiții istorice, județul Suceava cunoaște în anii socialismului efectele pozitive ale procesului activ al înnoirilor care operează masive și profunde mutații structurale în peisajul economic și social-cultural. Prezentînd o mare varietate, solul și subsolul județului oferă posibilități atît pentru dezvoltarea unor ramuri ale industriei (prelucrarea și industrializarea lemnului, metalurgia neferoasă etc.), cît și pentru practicarea unei agriculturi intensive pe terenurile propice diferitelor culturi (cartofi, sfeclă de zahăr, grîu, porumb) și pentru creșterea efectivelor de animale.

SUCEAVA era, pînă nu de mult, unul din județele cele mai puțin dezvoltate din punct de vedere economic, deși dispunea de însemnate resurse care puteau fi atrase în circuitul economiei naționale. Baza punerii în valoare a resurselor materiale și umane din județ a constituit-o importantul volum de fonduri pentru investiții pus la dispoziție de stat în anii construcției socialiste. **În perioada 1950—1968 s-au investit peste 8,2 miliarde, din care numai în anii 1960—1968 — 6,9 miliarde lei.**

Din totalul investițiilor alocate pe județ în perioada 1965—1968, s-au repartizat industriei 58,8%. Ponderi însemnate au reprezentat sumele alocate pentru dezvoltarea industriei celulozei și hîrtiei (33,2%) și metalurgiei neferoase (20,5%).

Efortul de investiții făcut de stat s-a materializat în punerea în funcțiune în perioada 1960—1968 a unor obiective importante, cum sînt: Combinatul de celuloză și hîrtie-Suceava, cu o capacitate anuală de 116 000 tone celuloză și 126 000 tone hîrtie, Combinatul de industrializare a lemnului-Suceava, care produce o gamă diversificată de produse din lemn (mobilă, placaje, plăci fibrolemnoase, parchete, binale, ambalaje etc.), Întreprinderea de produse finite din lemn-Rădăuți, Fabrica de mobilă Cîmpulung, Fabrica de piese de schimb-Suceava, o modernă întreprindere de reparații auto. De asemenea, urmează a fi pusă în funcțiune, în acest an, tot la Suceava, una din cele mai moderne fabrici de tricotaje din țară, ramură nouă în industria județului, unde vor lucra aproape 3 000 salariați. În 1969, va începe construirea unei Fabrici de plăci aglomerate din lemn la Fălticeni, cu o capacitate de 70 000 tone anual, dezvoltarea capacității de producție a Fabricii de spirt din Rădăuți, a Întreprinderii mecanice-Suceava etc.

Punerea în funcțiune a noilor capacități de producție, dezvoltarea și modernizarea celor existente, a determinat o nouă configurație economică a județului, valoarea producției industriale reprezentînd 64% din totalul producției obținute. În cele 39 întreprinderi, din care 33 de interes republican, lucrează în prezent aproape 42 000 salariați, la 1000 locuitori revenind 72 salariați industriali. Dacă se are în vedere populația aptă pentru muncă (cea ocupată reprezentînd peste 93% la 1 ianuarie 1969, în comparație cu 1959), remarcăm, o dată cu sporul de producție, o creștere a ponderii salariaților din construcții și transporturi, concomitent cu scăderea acesteia în alte ramuri și, îndeosebi, în agricultură.

Creșterea în mod absolut și relativ a populației ocupate în industria județului s-a reflectat, printre altele, și în sporirea substanțială a producției. **În 1968, producția globală industrială realizată a fost de 4,3 miliarde lei, ritmul mediu anual de creștere în perioada 1965—1968 reprezentînd 9,7%, sporuri mari înregistrîndu-se în industria minieră, (74%)**, celuloză-hîrtie (18,9%), industria ușoară (14,1%) și industria alimentară (10,5%). **Comparativ cu 1965, în anul 1968 din sporul total al producției, 74% s-a obținut pe seama creșterii productivității muncii, ritmul mediu anual fiind de 7%.**

În industria forestieră, Suceava ocupă primul loc pe țară atît în ce privește volumul de masă lemnoasă și posibilitățile anuale de exploatare, cît și în prelucrare; aceasta datorită valorificării rezervelor naturale existente, zona ocupată cu păduri reprezentînd peste 8% din suprafața împădurită a țării și peste 50% din cea a județului. O caracteristică a dezvoltării acestei ramuri în ultimii ani o constituie faptul că deși s-a redus cantitatea de masă lemnoasă exploatată, volumul producției industriale forestiere a crescut simțitor, ca urmare a măsurilor luate pentru exploatarea rațională și valorificarea superioară a lemnului.

Prin industrializare se produc circa 850 000 mc cherestea din care 80% rășinoase, 47 000 tone PFL, 19 000 mc placaj, 120 000 tone celuloză pentru hîrtie. Acestea se folosesc la fabricarea a peste 80 000 garnituri mobilă (numai la Cîmpulung s-a dat recent în funcțiune o fabrică cu 20 000 bucăți garnituri convenționale producție pe an), peste 25 000 garnituri mobilă pentru bucătărie, precum și a unui important volum de uși-ferestre, parchete, și diverse alte sortimente finite din lemn a căror valoare depășește 100 milioane lei pe an. De asemenea, industria celulozei și hîrtiei, va produce la nivelul anului 1970 o treime din producția țării.

(Continuare în pag. 8)

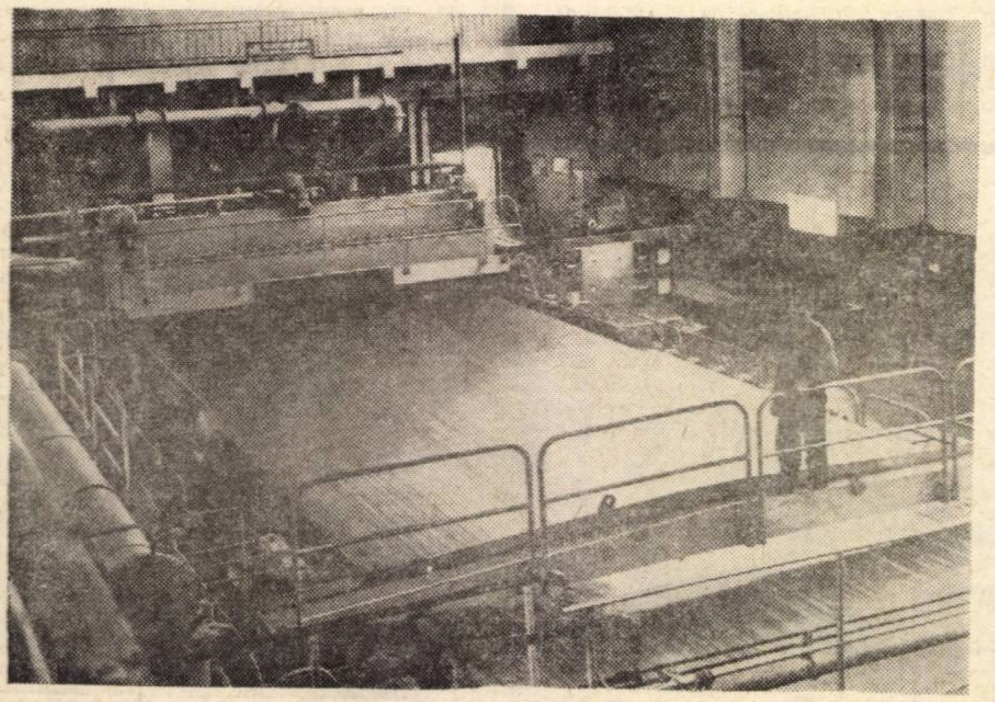

Combinatul de celuloză și hîrtie — Suceava: Secția de spălare a celulozei

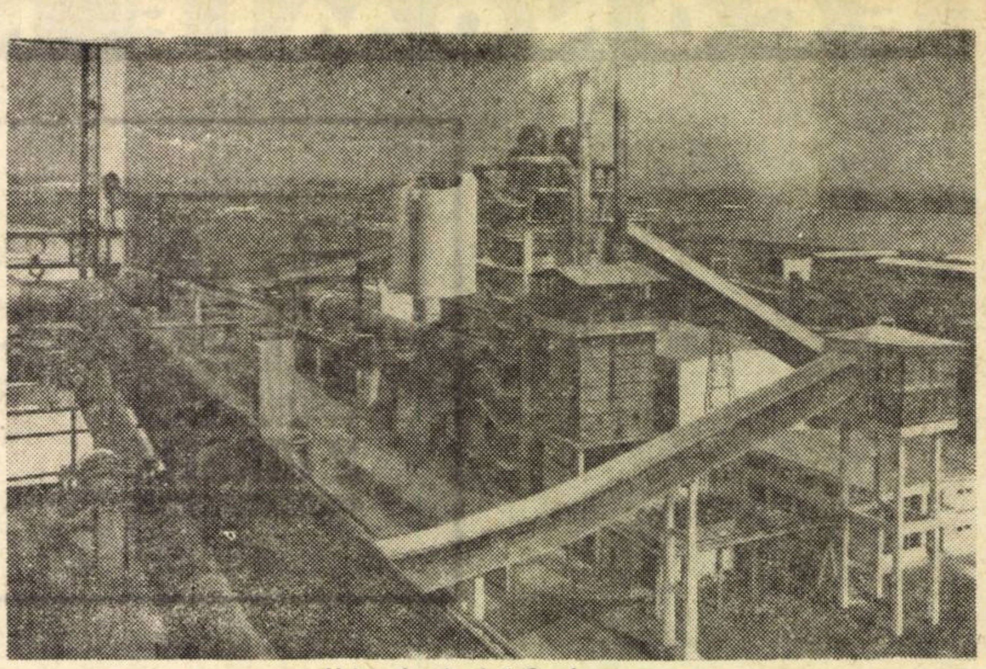

Uzina de alumină-Oradea

GEOGRAFIE ECONOMICĂ BIHOREANĂ

CONFIGURAȚIA ECONOMICĂ a județului udat de cele trei Crișuri a cunoscut în anii construcției socialiste transformări atît de adînci, încît pentru multe compartimente, comparația cu trecutul nu-și găsește suport.

Odinioară harta teritoriului cuprins în perimetrul actualului județ Bihor, sub aspectul potențialului industrial, era punctată doar cu cîteva mici fabrici, mori și ateliere meșteșugărești, cu o dotație tehnică redusă, concentrate în special în orașul de reședință — Oradea. Bogățiile de milenii ale subsolului bihorean — zăcăminte de cărbuni, bauxită, argilă refractară, nisipuri bituminoase etc. — avuțiile codrilor și ale munților, dărnicia dealurilor și a cîmpiei, nu erau atrase în circuitul economic al unei valorificări superioare.

O incursiune făcută astăzi în peisajul economic al județului Bihor ne prilejuiește identificarea unor noi unități industriale și totodată constatarea că în structura vechilor întreprinderi au fost operate modificări fundamentale. În cei 25 de ani de construcție socialistă s-a născut o nouă viață economică — expresie a unei dinamici ascendente în topografia industrială a județului — care reprezintă de fapt nu numai schimbări cantitative, ci și de ordin calitativ față de trecut.

Dacă în 1944 existau în Oradea 10 fabrici, azi industria orașului numără 35 de întreprinderi republicane, 3 întreprinderi de industrie locală și 10 unități cooperatiste cu profil industrial. Față de nomenclatorul redus de produse al industriei de acum 25 de ani, reprezentată în special de ramura alimentară și de unele articole de uz casnic, Oradea produce azi alumină, produse chimice, mașini-unelte etc.

În industria bihoreană volumul producției chimice deține astăzi 6%. **Uzina de alumină din Oradea** — acest important obiectiv al economiei naționale — este angajată într-un rapid proces de dezvoltare pentru creșterea potențialului de producție. Îndeplinirea înainte de termen a lucrărilor de investiții, fără a stînjeni activitatea de producție, a permis să se producă anul trecut, peste plan, 5 100 tone alumină.

Procesul rapid de dezvoltare al uzinei este confirmat de faptul că de la 60 000 tone alumină pe an, capacitatea inițial proiectată, s-a ajuns la 200 000 tone alumină anual.

La Oradea chimia și-a lărgit mult „vadul", prin modernizarea Uzinei de lacuri și vopsele „Transilvania" și a Fabricii de produse chimice „Sinteza", unde se produc acid salicilic tehnic și farmaceutic, carbotex, benzoatul de sodiu și alte substanțe de sinteză necesare industriei de medicamente și chimizării agriculturii. **În răstimp de 8 ani, volumul producției de lacuri și vopsele pe bază de ulei a crescut la uzina „Transilvania", de la 5720 tone, la peste 16 000 tone lacuri, diferite vopsele și pigmenți.**

Tehnica modernă se manifestă pregnant, în unitățile bihorene din ramura construcțiilor de mașini reprezentată prin **Uzina „Înfrățirea", Uzina de utilaj minier din orașul Dr. Petru Groza și Întreprinderea pentru echipament metalic pentru binale.**

Distanța de la fabricuța „Phoebus" de odinioară pînă la moderna Uzină „Înfrățirea" nu-și află termen de comparație. Acționînd pe linia sporirii tehnicității și diversificării producției, uzina creează în prezent utilaje de mare randament și precizie, cum sînt: diferite tipuri de mașini de găurit și ciocane pneumatice, shapinguri de 700 și 800 mm, freze, raboteze etc. O bună parte din produsele uzinei sînt exportate în numeroase țări din Europa, Africa și Asia, bucurîndu-se de prestigiu.

Construcțiile metalice de înalt nivel tehnic realizate la Uzina constructoare de mașini din orașul Dr. Petru Groza, pot fi întîlnite la centralele termoelectrice de la București-Sud și Paroșeni, de la Combinatul petrochimic de la Brazi și în alte părți.

În balanța valorică a producției industriale a județului Bihor, producția ramurii constructoare de mașini reprezintă peste 13%.

Peisajul economic bihorean a cunoscut transformări și în domeniul industriei ușoare și alimentare, ramuri cu tradiție în istoria județului. De remarcat faptul că **cele 14 fabrici de industrie ușoară din Bihor,** din care unele (fabricile de confecții și încălțăminte din Marghita, întreprinderea textilă „Crișana", fabrica de încălțăminte „Crișul") **au fost construite în ultimii ani, produc peste 8 milioane mp țesături de bumbac, peste 2 milioane tricotaje pentru femei, bărbați și copii, circa 7 milioane perechi încălțăminte.** Raportat la nivelul producției anului 1938, unitățile industriei ușoare bihorene produc acum de 9 ori mai multe tricotaje, de 8 ori mai multe textile și de 5 ori mai multă încălțăminte.

Cît privește **ponderea producției întreprinderilor de industrie alimentară,** aceasta **reprezintă 24% din totalul producției globale județene.** Au fost construite noi obiective ale industriei alimentare: o fabrică de produse lactate și un abator modern la Oradea, o fabrică de pîine la Marghita și o fabrică de zahăr la Oradea cu o capacitate de prelucrare de 3000 tone sfeclă de zahăr, zilnic.

Valorificarea superioară a „aurului verde" din codrii bogați ai Bihorului se realizează în cele 3 întreprinderi forestiere din Beiuș, Oradea și Lunca Vașcăului, în fabricile de mobilă existente, printre care noua și moderna fabrică din Oradea, unde se vor produce anual 24.000 garnituri de mobilă.

În sporirea potențialului economic al județului, sînt aduse la lumină noi rezerve de materii prime ce vor fi valorificate la un nivel calitativ superior. Au fost identificate zăcăminte de cărbune și nisipuri bituminoase, ce vor permite dezvoltarea actualelor capacități de producție de la minele Voivozi și Sărmășag și deschiderea unor mine noi la Suplacul de Barcău și Budoi. În avuția județului sînt inventariate, pe baza explorărilor geologice, aproape 50 lentile de bauxită, ce vor fi puse în slujba nevoilor industriei noastre în plină dezvoltare.

Schimbările structurale survenite în economia județului Bihor, care poartă amprenta inteligenței, pasiunii și hărniciei omului, făuritor al edificiului orînduirii socialiste, au operat transformări și în peisajul edilitar și social-cultural al așezărilor bihorene urbane și rurale. **La cele 1 137 apartamente date în folosință numai în 1968 se vor adăuga anul acesta încă 1 160 de apartamente**; obiectivelor social-culturale existente li se vor alătura noul spital de copii de la Oradea, modernul complex balnear de la Băile Felix, dispensarele de la Tinca și Valea lui Mihai, hotelul O.N.T. de la Oradea, Casa de cultură a sindicatelor, sistematizarea a 87 de comune din județ etc.

...Alături de țara întreagă, județul Bihor urcă treptele bunăstării și progresului.

ing. I. ALEXANDRESCU

PREFACERI REVOLUȚIONARE ÎN RELAȚIILE SOCIAL-ECONOMICE DE LA SATE

Vasile VÎLCU

președintele Uniunii Naționale a Cooperativelor Agricole de Producție

SE ÎMPLINESC 20 DE ANI de la Plenara C.C. al P.C.R. din 3—5 martie 1949, care a definit pe baza unei analize marxist-leniniste creatoare a condițiilor concrete din țara noastră, politica agrară a partidului, căile de transformare socialistă a agriculturii și de dezvoltare a acestei importante ramuri a producției materiale. Pe temeiul hotărîrilor acestei plenare, partidul nostru, dezvoltînd creator politica sa agrară în procesul edificării noii orînduiri sociale, a desfășurat — concomitent cu crearea condițiilor materiale — o largă și complexă activitate politică și organizatorică, ceea ce a determinat adînci prefaceri revoluționare, care au schimbat din temelii relațiile social-economice la țară, întregul mod de trai al țărănimii muncitoare, toată înfățișarea satelor.

Urmînd cu încredere cuvîntul partidului, convingîndu-se în practică de avantajele agriculturii socialiste, masele țărănimii s-au unit în cooperativele agricole de producție. Anul 1962 a înscris în cartea de aur a istoriei patriei o nouă și măreață victorie pe frontul construirii socialismului: încheierea cooperativizării agriculturii. De la un capăt la altul al țării, la orașe și sate, socialismul a învins definitiv. **„Trecînd cu succes examenul practicii,** — arată tovarășul Nicolae Ceaușescu, — **agricultura cooperatistă s-a dovedit forma obiectiv necesară de organizare a muncii țărănimii în condițiile orînduirii socialiste. Experiența țării noastre demonstrează convingător că transformarea socialistă a agriculturii este o condiție fundamentală a succesului întregii opere de construcție socialistă, calea pe care se asigură generalizarea relațiilor de producție socialiste în întreaga economie, lichidarea definitivă și sub orice formă a exploatării omului de către om".**

Victoria de însemnătate istorică a încheierii cooperativizării agriculturii demonstrează justețea politicii partidului de construire a socialismului, de întărire continuă a alianței dintre clasa muncitoare și țărănime. Ea reprezintă un eveniment de o covîrșitoare importanță pentru desăvîrșirea construcției socialismului în patria noastră, deschizînd perspective nelimitate dezvoltării forțelor de producție în agricultură și creșterii producției agricole.

HOTĂRÎTOR PENTRU victoria socialismului la sate a fost politica fermă a partidului nostru de industrializare socialistă a țării care a asigurat în toate ramurile economiei naționale, inclusiv agricultura, baza tehnică-materială necesară progresului neîntrerupt. Principalele eforturi au fost și sînt îndreptate în direcția dezvoltării forțelor de producție, a unei puternice și moderne baze tehnice-materiale, de care depinde valorificarea însemnatelor rezerve pe care le deține agricultura socialistă. Aceasta este o necesitate obiectivă ce se impune în mod deosebit mai ales în condițiile revoluției tehnico-științifice contemporane, care și-a pus amprenta pe toate procesele de producție, inclusiv în agricultură.

Pentru lărgirea și perfecționarea bazei tehnice-materiale a agriculturii, investițiile efectuate de către stat sînt îndreptate cu precădere spre intensificarea mecanizării lucrărilor agricole, ridicarea substanțială a gradului de chimizare a producției, executarea unor importante lucrări de îmbunătățiri funciare și, în primul rînd de irigații. Se creează astfel condiții ca pînă în 1970, să se rezolve în linii generale problemele mecanizării complexe și ale chimizării agriculturii, factori esențiali în modernizarea și sporirea producției agricole.

Expresie a rolului hotărîtor pe care-l are statul socialist în crearea și dezvoltarea agriculturii cooperatiste sînt următoarele date. Cooperativele agricole beneficiază de baza tehnică de producție a celor 289 de întreprinderi pentru mecanizarea agriculturii care dispun de 66 700 tractoare, 45 800 semănători mecanice, 33 800 combine de recoltat păioase și alte mașini agricole. Cantitățile de îngrășăminte chimice aplicate pe terenurile cooperativelor agricole au sporit, în 1968 față de 1965, de peste două ori. Volumul de credite pentru investiții a însumat 2,2 miliarde lei în perioada 1966—1968, iar pentru anul 1969 se prevăd credite pe termen lung în sumă de 1,2 miliarde lei. Numărul specialiștilor cu pregătire superioară care îndrumă nemijlocit cooperativele agricole și sînt plătiți de stat este de circa 10 000. De subliniat este faptul că aceștia au un rol deosebit în organizarea producției, în promovarea și generalizarea metodelor moderne în practica agricolă. Dacă la toate acestea adăugăm cheltuielile mari pe care le face statul pentru îmbunătățirea activității agro-zooveterinare și pentru dezvoltarea economico-socială și culturală a comunelor apare și mai pregnant sprijinul multilateral pe care statul socialist îl acordă țărănimii.

ODATĂ CU DEZVOLTAREA bazei tehnico-materiale, partidul a desfășurat o muncă răbdătoare, folosind formele cele mai potrivite, pentru a convinge țărănimea muncitoare să se unească în mari gospodării agricole socialiste. **Caracteristic pentru procesul de transformare socialistă a agriculturii a fost înaintarea treptată, continuă, pe măsura convingerii țărănimii de a trece pe drumul agriculturii socialiste și pe măsura creării bazei tehnice-materiale necesare.**

Revoluția săvîrșită, ca urmare a cooperativizării în relațiile de producție din agricultură, în viața socială a satului, lichidarea exploatării, au făcut din țărănime o clasă nouă, omogenă, stăpînă pe mijloacele de producție, pe munca și pe rezultatele eforturilor sale. Adînci transformări s-au produs în mentalitatea țărănimii, în atitudinea ei față de muncă și de proprietatea obștească, față de interesele generale ale statului. Animată de interese comune, în alianță cu clasa muncitoare și sub conducerea acesteia, țărănimea cooperatistă participă activ la făurirea noii istorii a patriei noastre.

În procesul construcției socialiste la sate, ca rezultat al puternicului sprijin acordat de către stat țărănimii și al aplicării consecvente a principiului cointeresării materiale, producția agricolă vegetală și animală a agriculturii cooperatiste a înregistrat o creștere continuă. În perioada 1966—1968, s-a înregistrat un ritm mediu anual de creștere a producției globale de 7,2% față de 6,4% cît s-a realizat în anii 1962—1965 și față de 4,5—5,7% cît s-a prevăzut în actualul cincinal.

Semnificativ și demn de relevat este faptul că aceste creșteri ale producției au avut loc în condițiile reorganizării socialiste a satului, ale scăderii ponderii populației agricole în totalul populației active și în ciuda oscilațiilor cauzate de influența factorilor naturali.

Linia ascendentă pe care a înregistrat-o creșterea producției agricole **se înscrie printre cele mai importante trăsături ale transformării socialiste a agriculturii din țara noastră, reprezentînd, în același timp, o strălucită confirmare a justeței politicii partidului la sate.** Experiența țării noastre demonstrează astfel că în perioada construirii socialismului la sate, aplicînd consecvent principiul cointeresării materiale a țărănimii și dezvoltînd complex baza tehnică-materială a agriculturii, se poate asigura creșterea sistematică a producției agricole.

COOPERATIVIZAREA AGRICULTURII este una din legile generale ale transformării revoluționare a societății, unul din principiile fundamentale ale concepției marxist-leniniste cu privire la construcția noii orînduiri. Așa cum arată tovarășul Nicolae Ceaușescu încheierea cooperativizării reprezintă doar premisa ridicării nivelului agriculturii, modernizării și creșterii producției, îmbunătățirii condițiilor de trai ale țărănimii. Pentru a realiza acest scop sînt necesare eforturi materiale susținute din partea statului socialist, a țărănimii, dezvoltarea bazei tehnico-materiale a agriculturii, întărirea economico-organizatorică a fiecărei cooperative agricole.

Drept rezultat al folosirii resurselor materiale și financiare proprii, precum și a ajutorului multilateral — acordat în condiții avantajoase de către stat — cooperativele agricole și-au sporit neîncetat proprietatea cooperatistă (cu peste 35% în perioada 1965—1968). Semnificativă, din acest punct de vedere, este creșterea fondurilor fixe — partea cea mai importantă (cu cea mai mare pondere) a proprietății cooperatiste. În perioada 1963—1967, valoarea fondurilor fixe calculată la 100 ha s-a mărit cu peste 66%.

Importantă este nu numai creșterea cantitativă — valorică — a fondurilor fixe, ci și îmbunătățirea calitativă a structurii lor: astfel asistăm la creșterea substanțială a ponderii construcțiilor agricole, animalelor de producție, a agregatelor și utilajelor agricole ș.a.

Schimbările calitative rezultate în creșterea și întărirea proprietății cooperatiste atestă însă nu numai ritmul din ce în ce mai ridicat în care se dezvoltă cooperativele agricole, dar și resursele însemnate existente în aceste unități, resurse ce sînt folosite încă într-o măsură insuficientă. Există încă multe cooperative agricole, mai ales în zona de deal și premontană, unde an de an se obțin producții mici, sub posibilitățile de care acestea dispun; deși dețin 18,6% din suprafața agricolă a sectorului cooperatist, aceste cooperative mai puțin dezvoltate produc numai 9% din producția globală a cooperativelor agricole. Drept urmare în aceste cooperative agricole veniturile sînt reduse ceea ce influențează negativ atît dezvoltarea proprietății obștești, cît și nivelul retribuirii muncii membrilor cooperatori. Astfel, valoarea proprietății obștești la 100 ha se ridică la numai 118 mii lei, față de 264 mii lei cît este în restul cooperativelor agricole.

Starea economică nesatisfăcătoare existentă în aceste cooperative agricole nu poate fi pusă nicidecum pe seama unor condiții mai puțin favorabile. Ea își găsește explicația în deficiențele care se manifestă în domeniul organizării producției și a muncii, în slaba participare la muncă a membrilor cooperatori.

În fiecare cooperativă agricolă, indiferent de gradul ei de dezvoltare există mari posibilități pentru un progres rapid, pentru intensificarea producției. Important este ca aceste posibilități să fie puse în valoare cu maximum de eficiență prin îmbunătățirea organizării producției și a muncii, prin folosirea gospodărească a fondurilor proprii și împrumutate, prin aplicarea formelor de retribuire stabilite de către statut, precum și prin creșterea necontenită a acumulărilor concomitent cu sporirea fondului de consum. În această ordine de idei o mare importanță are sprijinul cercetării științifice care se cere amplificat pe o scară cît mai largă în producția cooperativelor agricole. Îndeosebi cercetarea economică este chemată să ofere soluții fundamentate în astfel de probleme cum sînt: organizarea producției și a muncii, cointeresarea materială, repartiția producției.

MERSUL ACCELERAT al economiei noastre naționale, volumul și complexitatea problemelor ridicate de continuarea pe o treaptă superioară a procesului de desăvîrșire a construcției socialiste determină **perfecționarea relațiilor socialiste de producție** și în acest cadru general, **creșterea rolului statului în organizarea, planificarea și conducerea economiei naționale.**

Ținînd seama de acest lucru Congresul al IX-lea al partidului a luat un complex de măsuri care să asigure în agricultură, la fel ca în toate domeniile de activitate, perfecționarea continuă a formelor organizatorice și a metodelor de conducere în funcție de prefacerile care au loc în domeniul forțelor și relațiilor de producție.

Noul sistem de conducere și îndrumare a cooperativelor agricole — uniunile cooperatiste — creat pe baza indicațiilor partidului și-a dovedit din plin utilitatea. El asigură cadrul organizatoric necesar dezvoltării rapide a forțelor de producție, ridicării relațiilor cooperatiste pe o treaptă superioară, deschizînd o etapă nouă în dezvoltarea cooperației agricole în țara noastră. Acest sitem nou de conducere reprezintă o contribuție a partidului nostru la îmbunătățirea formelor și metodelor de organizare și conducere a activității cooperativei agricole.

Prin activitatea lor uniunile cooperatiste contribuie la dezvoltarea democrației cooperatiste, la respectarea prevederilor statutare și a drepturilor și îndatoririlor membrilor cooperatori. Drept rezultat, adunările generale și ședințele de consiliu din majoritatea cooperativelor agricole se țin cu mai multă regularitate, sînt pregătite mai bine, dezbat problemele importante ale activității organizatorice și economico-financiare. În multe cooperative agricole s-a reușit să fie antrenați în mai mare măsură membrii cooperatori la dezbaterea problemelor, la realizarea planului de producție și financiar, ceea ce a atras după sine creșterea interesului și contribuției fiecăruia la bunul mers al treburilor obștești.

Cu toate acestea multe uniuni cooperatiste au scăpat din vedere o serie de probleme de fond ale activității organizatorice a cooperativelor agricole, cum ar fi: atragerea membrilor cooperatori la executarea lucrărilor; organizarea și retribuirea muncii; analiza fenomenelor economice ce au loc în cooperativele agricole din diferite zone ale țării și altele. De asemenea unele uniuni cooperatiste au înlocuit activitatea vie, concretă de îndrumare, cu metode birocratice, administrative. Din această cauză în numeroase unități și-au făcut loc acte de indisciplină, de încălcare a statutului, fără ca acestea să fie combătute.

Obiectivele mari ce revin cooperativelor agricole din planul de stat pe anul 1969, desfășurarea unei activități eficiente în toate unitățile cer din partea uniunilor cooperatiste îmbunătățirea întregii lor activități de organizare, îndrumare și control, astfel încît cooperativele agricole să primească un ajutor temeinic în problemele conducerii treburilor obștești, ale organizării și retribuirii muncii, ale folosirii investițiilor și valorificării producției.

Experiența cooperativelor agricole fruntașe a demonstrat cît de important este pentru producție respectarea prevederilor statutare cu privire la desfășurarea vieții interne și organizarea temeinică a activității de conducere. De aceea, uniunile cooperatiste vor trebui să acorde cooperativelor agricole tot sprijinul în pregătirea și desfășurarea cu regularitate a adunărilor generale, a ședințelor consiliilor de conducere, urmărind ca acestea să dezbată și să analizeze problemele majore ale producției și să ia, de fiecare dată, cele mai operative și mai eficiente măsuri de îmbunătățire continuă a activității economice. În acest scop întreaga activitate organizatorică din cooperativele agricole trebuie să se desfășoare continuu și nu pe campanii, respectîndu-se cu strictețe în toate acțiunile principiile muncii și conducerii colective, ale democrației cooperatiste. Pe această linie este utilă realizarea unei colaborări rodnice între uniunile cooperatiste și direcțiile agricole județene.

Singura cale pentru toate cooperativele — și pentru cele bune și pentru cele rămase în urmă — de a asigura creșterea continuă a veniturilor, este calea producției, calea organizării temeinice a muncii, a folosirii intensive, raționale a mijloacelor pe care statul le pune la îndemîna țărănimii. Pentru aceasta se cere o activitate susținută, de înaltă eficiență la care trebuie să contribuie deopotrivă membrii cooperatori, consiliile de conducere, inginerii și tehnicienii din cooperativele agricole.

DEZVOLTAREA RAMURILOR

PROIECTAREA ENERGETICII

ACUM 20 DE ANI, la 1 martie 1949, în cadrul Ministerului Energiei și Industriei Electrotehnice, a luat ființă Institutul de studii și proiectări energetice (ISPE), iar ulterior s-a desprins din acesta o nouă unitate de proiectare — Institutul de studii și proiectări hidroenergetice. Aceste institute au elaborat cea mai mare parte a studiilor de teren și de laborator, precum și proiectele instalațiilor cu care este actualmente dotată energetica românească. **S-a ajuns astfel ca, în 1968, să producem o cantitate totală de energie electrică de circa 28 miliarde kWh, față de circa 1,5 miliarde kWh în anul 1948. Cu alte cuvinte, în 20 de ani, producția s-a mărit aproape de 19 ori.**

Totalitatea instalațiilor electroenergetice constituie, în prezent, un ansamblu funcțional unitar — sistemul energetic național — prin care este furnizată cea mai mare parte a energiei electrice consumate în țară. El cuprinde centrale termoelectrice și hidroelectrice, precum și stații electrice de transformare, conectate prin rețele de înaltă și foarte înaltă tensiune — 110, 220 și 400 kV. Sistemul este astfel conceput și dezvoltat încît să asigure un înalt grad de continuitate de serviciu și o funcționare în condiții economice optime. Dezvoltarea s-a făcut și se face în continuare pe baza programelor de prevederi în perspectivă a necesităților de energie, stabilite prin prognoze științifice și pe bază de modele matematice.

La planificarea dezvoltării sistemului energetic se urmărește actualmente, cu precădere, rezolvarea unor probleme importante: construirea de centrale termoelectrice cu puteri instalate de peste 1 000 000 kW, echipate cu grupuri generatoare de putere unitară mare (200 000 și 300 000 kW), construirea de centrale hidroelectrice cu mari lacuri de acumulare, cu funcțiunea de centrale de vîrf (să furnizeze energia în perioadele zilei și ale anului cînd necesitățile sînt mult mai mari decît în restul timpului), centrale hidroelectrice cu funcțiunea de centrale de bază. Existența acestor centrale de mare putere, impune și dezvoltarea unei rețele cu o capacitate mare de transport la tensiunile de 220 și 400 kV.

Pentru coordonarea operativă a acestui complex tehnic a fost organizat dispecerul energetic, dotat cu cele mai moderne instalații de automatică și teletransmisiuni, care îl pun în legătură cu toate punctele vitale ale sistemului. Informațiile tehnice obținute, prelucrate de un calculator electronic, sînt utilizate pentru luarea de decizii operative.

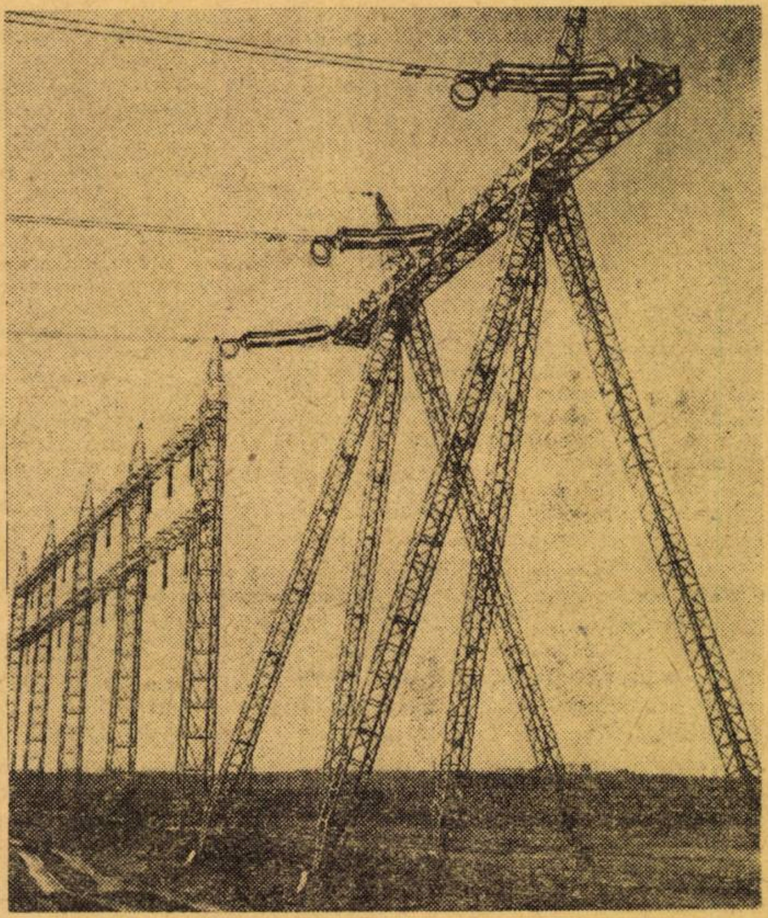

Magistralele energiei

În cadrul sistemului energetic, centralele termoelectrice constituie sursa principală de producere a energiei. **De la o putere instalată totală de 674 MW în 1948, s-a ajuns în 1968 la circa 5000 MW, cu un ritm de dublare a puterii instalate la fiecare 7 ani** (în intervalele 1950—1957 și 1957—1964) **și numai de 4 ani** (în intervalul 1964—1968). Acest ritm înalt a determinat ca proiectarea să-și axeze activitatea pe următoarele linii directoare principale:

— adoptarea de agregate cu puterile unitare cele mai mari permise de dezvoltarea sistemului, trecîndu-se, inițial, treptat, de la 20 000 kW la agregate din ce în ce mai puternice pînă la 300 000 kW;

— concentrarea în centrale de puteri cît mai mari cu o evoluție de la 100 000 kW la cele cu profil de peste 1 000 000 kW;

— evoluția continuu ascendentă a parametrilor aburului de la 64 ata și 480°C la 195 ata și 540°C, cu supraîncălzire intermediară;

— construirea de centrale care livrează numai energia electrică ,cît și de centrale ce furnizează atît energie electrică cît și căldură, obținute combinat prin termoficare.

În ce privește liniile electrice de transport, de la tensiunea maximă folosită de 110 kV pînă în 1961, s-a ajuns la linii de 220 kV și de 400 kV, tensiune care va fi folosită în viitorul apropiat.

La realizarea obiectivelor energetice se folosesc din ce în ce mai mult echipamente produse în țară. Așa sînt grupurile de cazane și turboagregate de 50 MW și echipamentul electric de înaltă tensiune pînă la 220 000 volți. **În viitor, se va trece la fabricarea în țară a grupurilor de 300 000 kW, iar mai tîrziu a grupurilor de 600 000 kW.** De asemenea, se va folosi, în măsură din ce în ce mai mare, echipament de automatizare produs în țară, în curs de asimilare fiind echipamentul de 400 kV.

Soluțiile tehnice urmăresc nu numai siguranța și funcționarea optimă, ci și obținerea de investiții cît mai economice prin reducerea volumului de construcții, (o parte din instalațiile tehnologice se montează în aer liber), **economisirea unor materiale deficitare,** în deosebi a metalului și lemnului, (la construcția liniilor electrice se folosește, în principal, betonul armat în stîlpi prefabricați, cei metalici intervenind numai la liniile de 400 kV ca și stîlpi speciali la celelalte tensiuni), și **limitarea spațiilor funcționale la strictul necesar** (prin amplasarea clădirilor și instalațiilor corespunzător fluxului lor funcțional, reducîndu-se la minim interspațiile).

Capacitatea tehnică a proiectării, experiența dobîndită, mijloacele materiale moderne de care dispune, îi va permite să rezolve în viitor, cu succes problemele energeticii noastre.

ing. dr. V. NITU
directorul Institutului
de studii și proiectări energetice

FONDURILE SOCIALE

(Urmare din pag. 3)

3,760 mii, reprezentînd aproape 1/5 din populația țării.

Și cheltuielile pentru sănătate și prevederi sociale au înregistrat un ritm de creștere rapid. În cadrul lor, ponderea principală o dețin cheltuielile pentru sănătate (circa 6 miliarde de lei în 1968). Folosirea lor a dus la sporirea numărului de paturi de asistență medicală și profilactică în 1967 de peste 4,5 ori față de 1938, a numărului de medici de circa 3.6 ori etc. Merită subliniat că, în 1967 un medic revenea la numai 643 de locuitori, în timp ce în 1938 un medic revenea la 1895 de locuitori. Din acest punct de vedere țara noastră se situează pe o poziție avansată în lume, înaintea unor țări dezvoltate ca Danemarca, Finlanda, Franța, Japonia, Norvegia.

O formă de venit pe care o primește populația de la buget începînd din ultimul trimestru al anului 1965 o constituie alocația de stat pentru copii. În acest an suma ajutoarelor de stat pentru copii se va ridica la peste 3,5 miliarde lei. În sfîrșit, un rol important îl au cheltuielile bugetare pentru asigurările sociale de stat. Precum se cunoaște, noul sistem de pensionare, care se aplică de la 1 ianuarie 1968, asigură oamenilor muncii o bătrînețe liniștită, fără griji materiale.

Socialismul a creat pentru prima oară posibilitatea ca și țărănimii să-i fie asigurată pensionarea la bătrînețe și în caz de incapacitate de muncă. Conform hotărîrilor Plenarei C.G. al P.C.R. din 11—12 noiembrie 1965, uniunile cooperatiste au primit sarcina organizării sistemului unitar de pensionare pe întreaga țară a țăranilor cooperatori, fiind creată în acest scop Casa de pensii a UNCAP.

O problemă căreia i se acordă o importanță deosebită — constituind o latură esențială a nivelului de trai — o reprezintă îmbunătățirea condițiilor de locuit ale populației. Dacă în 1968, prin eforturile financiare ale statului s-au construit circa 52300 apartamente, în 1969 s-a prevăzut să se construiască aproape 90.000 apartamente, în loc de 60.000 cît se prevăzuse inițial, pentru ca în 1970 să fie construite 110.000—120.000 apartamente. Această sporire substanțială a numărului de locuințe va permite desigur satisfacerea în mai mare măsură a nevoilor populației în ce privește spațiul locativ. Întrucît populația solicită tot mai mult construirea de locuințe proprietate personală, planul pe 1969 prevede construirea, cu sprijinul statului, a 25.000 apartamente pe bază de credit sau cu plată integrală la contractare.

Creșterea necontenită a fondurilor sociale de consum, ca și măsurile luate de partid și de stat pe linia folosirii lor cu maximum de eficiență, contribuie substanțial la ridicarea nivelului de trai material și cultural al poporului nostru.

SĂPTĂMÎNAL — UN GRAFIC COMENTAT

ÎN TRANSPORTURILE FEROVIARE

DE LA ABUR LA ENERGIA ELECTRICĂ

MODERNIZAREA transporturilor feroviare din țara noastră este ilustrată și de sporirea continuă a parcului de locomotive Diesel și electrice. În acest an, căile ferate vor fi dotate cu noi asemenea locomotive, ceea ce va face ca numărul lor să fie de peste 2,7 ori mai mare decît în 1965. Totodată, ponderea acestor mijloace de tracțiune în volumul total de transport va fi în 1969 de 73% față de 40% cît reprezenta în anul 1965. **Numai în perioada 1966—1968 au intrat în parc 298 locomotive Diesel cu transmisie electrică și hidraulică și 24 locomotive electrice.**

Extinderea tracțiunii Diesel și electrice prezintă însemnate avantaje economice. De exemplu, **consumul specific de combustibil, pe ansamblul traficului, va fi în acest an cu 32% mai mic decît în anul 1965.** Dacă pentru volumul de prestații ce va fi efectuat de căile ferate în 1969 s-ar menține nivelul consumului specific de combustibil din 1965, **ar fi necesară în plus, o cantitate de circa 900 000 tone combustibil convențional** (cărbuni și păcură).

Investițiile suplimentare pentru introducerea tracțiunii electrice pe linia București—Brașov vor fi recuperate din economiile la cheltuielile de exploatare.

Paralel cu ridicarea eficienței economice a transporturilor feroviare, introducerea tracțiunii Diesel și electrice au o influență favorabilă asupra tuturor indicatorilor de expolatare. **Tonajul mediu brut pe tren de marfă, pe ansamblul traficului, marchează în perioada 1965—1969** — așa cum rezultă din grafic — **o creștere de 14%.** Totodată se obține o sporire a vitezelor tehnice și comerciale cu 30—40%, în comparație cu tracțiunea Diesel și cu 50—70% față de tracțiunea cu abur.

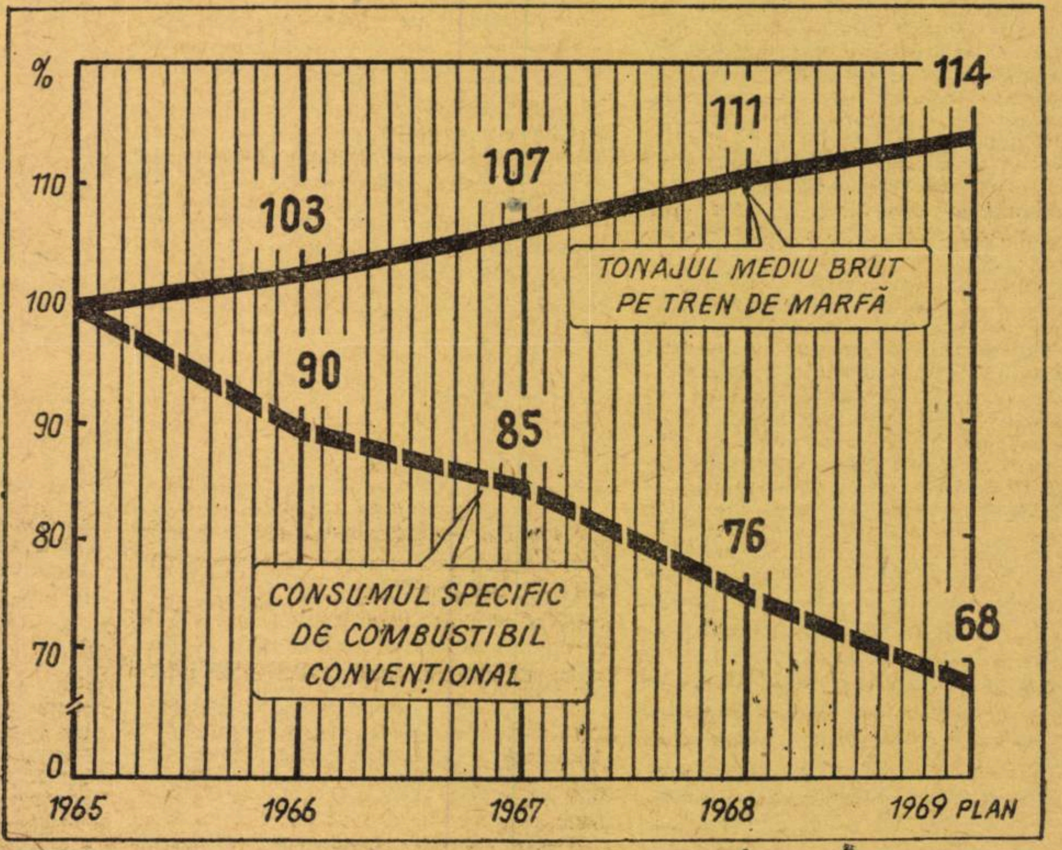

REFLECȚII

DISTINCȚII

acad. Grigore C. MOISIL

ÎN LUPTA între vechi și nou în știință — ne este rușine, dar totuși trebuie s-o spunem —, mulți oameni de știință sînt contra noului. O idee nouă nu supără dacă nu strică vechile obiceiuri, dar o idee nouă importantă le schimbă. Și o răsturnare totală a obiceiurilor nu e acceptată decît de foarte puțini oameni vechi. E suspectată de alți cîțiva. Ceilalți iau net atitudine în contra ei. Și nu oamenii mediocri, ci chiar unii mari oameni de știință.

Am amintit de multe ori că Auguste Comte nega posibilitățile cunoașterii structurii chimice a stelelor.

Se pare că marele matematician Hermite spunea despre funcțiile continue fără derivată, o descoperire răsturnătoare de orînduieli în matematici : „Îmi întorc capul cu oroare în fața funcțiilor fără derivată". E. Goursat, profesor vestit, se zice că ar fi spus despre teoria relativității : „Va trece ca teoria mulțimilor". Sub raportul termenului de comparație, a avut dreptate : au rămas amîndouă.

H. Poincaré, matematician de geniu, era atît de înverșunat în contra logicii matematice, numite și logistică, încît a tipărit următorul joc de cuvinte (netraductibil) : „La logistique c'est l'art du maréchal des logis".

În ce țară economia matematică a fost de la început îmbrățișată de economiști ? În ce țară lingviștii s-au manifestat toți pentru lingvistica matematică ?

Se vorbește uneori de „prognoză" în planificarea științei. E evident că unui institut de cercetare departamental i se poate prevedea tematica. Se știe cum se va dezvolta industria în mod normal. Se pot face previziuni în industria metalurgică. Dar cînd puteam să încep să prevăd dezvoltarea radiodifuziunii ? Cînd Maxwell și-a scris ecuațiile ? Cînd Hertz și-a făcut experiențele ? Știu și eu ?

Se admiră Jules Verne pentru că a prevăzut călătoria în lună. E oare aceasta o operă de prognoză a dezvoltării științei ? Puteam pe baza romanului său să dotez un institut de cercetări aero-spațiale ? Sau, să înființez o agenție turistică care să organizeze ocolul pămîntului în 80 de zile ?

Poate nu ar fi rău să facem distincții. Lucrurile nu sînt așa de simple. E fără îndoială că nici pe Auguste Comte, nici pe Hermite, nici pe Goursat, nici pe Poincaré nu i-am fi putut pune directori în institute de prognoză a științei. Cred că nici pe Jules Verne. Atunci ? Sînt oameni care au răspunsul gata : nu pe ei, pe mine.

VAST PROGRAM DE AMENAJĂRI PISCICOLE

ing. Constantin NICOLAU
secretar general
al Ministerului Industriei Alimentare

PÎNĂ NU DE MULT, baza producției de pește de apă dulce o constituiau bălțile și terenurile inundabile din lunca și Delta Dunării care, la ape medii, însumau peste 700 mii hectare. Pe acest vast teritoriu se pescuiau, în primii ani după cel de al doilea război mondial, circa 9000 tone/an. Începînd cu anul 1948, s-au întreprins lucrări hidroameliorative pentru sporirea fondului piscicol din bălți (stăvilare pentru reținerea nivelului de apă, canale pentru circulația apei și a peștelui, construcții de exploatare). Aceste lucrări, împreună cu luarea unor măsuri organizatorice au avut drept efect **sporirea producției medii anuale de pește de apă dulce, în perioada 1950—1954, la 14.000 tone și în perioada 1955—1959, la 25.000 tone.**

După 1959, o dată cu schimbarea regimului de inundație a apelor Dunării prin indiguiri efectuate pe un front larg, în vederea unei mai bune valorificări a terenurilor inundabile pentru agricultură, producția de pește a bălților a scăzut brusc, ajungînd în scurtă vreme cu mult sub nivelul realizat în anii anteriori. Această scădere s-a datorat nu numai restrîngerii suprafețelor inundabile cu aproape 50%, dar și modificării productivității bălților rămase în regim liber de inundație prin faptul că terenurile din lunca Dunării, care înainte de indiguire au avut rol de pepinieră naturală și sursă de aprovizionare cu puiet de pește pentru întregul bazin dunărean, nu și-au mai putut îndeplini această funcție.

Pentru menținerea și sporirea producției de pește de apă dulce, precum și pentru îmbunătățirea lui calitativă, a fost elaborat și pus în aplicare un vast program de amenajări piscicole, valorificîndu-se importante suprafețe de teren, improprii pentru agricultură sau alte folosințe. În prima etapă s-a avut în vedere crearea de pepiniere piscicole, repartizarea teritorială și concepția de amenajare a acestora fiind astfel orientate încît să poată satisface cu precădere nevoile de puiet pentru popularea marilor unități naturale din lunca și Delta Dunării. **În cadrul Ministerului Industriei Alimentare au fost amenajate pepiniere, în suprafață de aproape 5000 hectare.**

PARALEL cu măsurile pentru asigurarea producției de puiet au fost executate lucrări ameliorative pentru crearea condițiilor de creștere dirijată a peștelui în bunurile piscicole naturale, punîndu-se în valoare din lunca și Delta Dunării unitățile Bugeac, Oltina, Rasa, Tașaul, Gargalîc, Tauc, Topraichioi și incinta stufopiscicolă Rusca, iar în apele interioare bălțile Amara-Jirlău și Strachina, însumînd o suprafață de peste 13.000 hectare. De asemenea, sînt în curs de amenajare alte obiective piscicole importante, unele în stadiu avansat de execuție, cum sînt unitățile din deltă.

Numeroasele dificultăți întîmpinate din cauza calității inferioare a terenurilor folosite la amenajările piscicole (bălți, mlaștini, stufării) și a lipsei de experiență în exploatarea unor unități cu suprafețe mari (adeseori de peste 1.000 hectare fiecare), au fost rezolvate cu succes de inginerii și tehnicienii întreprinderilor piscicole, ajutați de specialiștii Institutului de cercetări și proiectări piscicole. Dintre măsurile luate menționăm lupta perseverentă pentru combaterea vegetației acvatice excesiv dezvoltate și crearea luciului de apă, care să asigure condițiile de viață necesare creșterii peștelui. Concomitent, s-au efectuat lucrări speciale pentru însănătoșirea și fertilizarea solului : desecări anuale, amendamente, distribuire de îngrășăminte chimice și organice ș.a. Pe baza experimentărilor întreprinse a fost introdus crapul de cultură în apele din lunca și Delta Dunării. Avînd un ritm bun de creștere (în al doilea an ajunge la 500—700 g/exemplar) și pretîndu-se la intensificarea producției pe unitate de suprafață, prin furajare și populări cu densitate mare, crapul de cultură constituie astăzi materialul piscicol de bază în toate crescătoriile și pepinierele noastre piscicole.

În ultimul timp se acordă o atenție deosebită lucrărilor de selecție a crapului, urmărindu-se obținerea unor linii cu însușiri superioare în ce privește ritmul de creștere, valoarea alimentară și rezistența la boli. Au fost înființate trei centre de selecție, corespunzătoare zonelor geografice : la Iazuri (deltă), Frăsinet (luncă), Podul Ilioaiei (ape interioare), lucrările fiind conduse de specialiști din Institutul de cercetări și proiectări piscicole. Deosebit de valoroasă a fost introducerea unor specii de pești fitofagi, a căror nutriție de bază o constituie plantele acvatice, resursă de hrana naturală pînă acum neutilizată. Adaptați la condițiile țării noastre și reproduși artificial la bazele experimentale Nucet și Caraorman și la pepiniera Perișor din Delta Dunării, acești pești contribuie, totodată, la combaterea vegetației acvatice dăunătoare, ameliorînd astfel condițiile de viață din crescătorii.

Punînd în aplicare rezultatul cercetărilor științifice și folosind experiența cîștigată în producție, cantitatea de pește realizată în crescătorii și pepiniere a fost în continuă creștere. **Față de 30—40 kg pește/hectar cît produceau bălțile înainte de amenajare, se produc astăzi în heleșteiele furajate de la pepinierele Iazuri — Sarinasuf-Obretin și Stipoc 1.500-1.800 kg hectar, iar în cele nefurajate 400—800 kg/hectar.** Peștii fitofagi, crescuți în amestec cu crap, au adus o contribuție însemnată la realizarea acestor producții. Întreprinderea piscicolă Tulcea obținînd peste 1.000 tone, deși se găsește în primul an de aplicare a acestei culturi mixte.

Pe suprafață mai mică, cum este cazul pepinierei Tașaul din Dobrogea, unde s-au aplicat riguros și la timp măsurile de piscicultură, pornind de la pregătirea heleșteielor și continuînd cu celelalte faze ale procesului tehnologic (reproducerea, popularea heleșteielor de creștere, aplicarea de îngrășăminte chimice și organice, distribuirea rațională a furajelor, primenirea apei, combaterea dăunătorilor etc.), se obțin în mod curent producții de peste 2.600 kg pește/hectar. **În anul trecut, cu toate condițiile naturale neprielnice, din cauza secetei, planul de producție al pepinierelor și crescătoriilor vidabile, a fost, pe ansamblu, realizat și depășit.**

DINTR-O ANALIZĂ mai atentă a situației rezultă că, la adăpostul unor cifre medii, pe întreprindere sau pe secții de producție, se ascund unele deficiențe, care frînează generalizarea rezultatelor obținute în unitățile fruntașe. Procentul de supraviețuire a puietului introdus în heleșteiele de creștere se menține la un nivel destul de scăzut în majoritatea crescătoriilor, ca urmare a pierderilor provocate de păsările ihtiofage, de manipularea defectuoasă a puietului în timpul operațiunilor de pescuit, transport și populare, îmbolnăviri etc.

Deși unitățile piscicole din Delta Dunării sînt, în general, mai expuse dăunătorilor (din cauza amplasamentului și a suprafețelor întinse), există totuși condiții ca procentul de supraviețuire realizat în 1968 să fie mult îmbunătățit. La pepiniera Iazuri, spre exemplu, supraviețuirea puietului în a doua vară a fost de numai 50%, în timp ce la Sarinasuf și Obretin (care se găsesc în aceeași zonă), s-a obținut 70%, respectiv 88%. **Dacă s-ar reduce pierderile în perioada de creștere a peștilor cu numai 10%, s-ar putea obține, doar pe această cale, o producție suplimentară de 300—400 kg/ha.**

(Continuare în pag. 8)

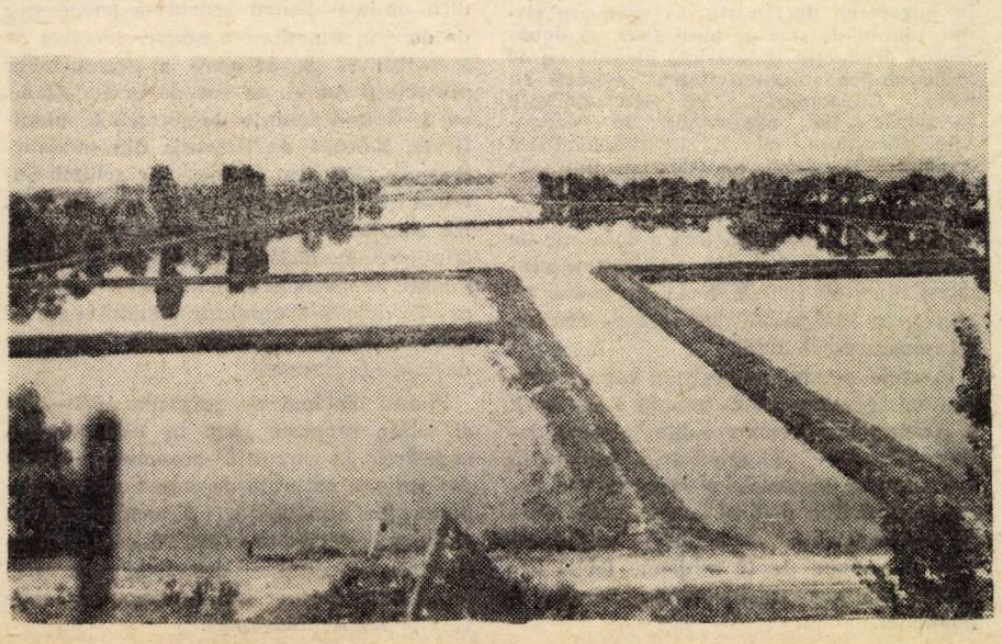

Stația piscicolă Nucet

CONFIDENȚIAL

● **Anual, circa 10 000 de feroviari absolvă școlile de calificare și profesionale. În ultimul timp în nomenclatorul acestor școli au fost cuprinse noi meserii, cum ar fi cele de mecanici pentru locomotivele electrice, „Diesel-electrice" și „Diesel-hidraulice", electromecanici pentru întreținerea liniilor ferate electrificate, specialiști în probleme de calcul electronic feroviar etc. Pentru 1969, în școlile de pe lîngă direcțiile regionale C.F.R. se prevăd măsuri privind reutilarea cabinetelor tehnice și laboratoarelor, lărgirea capacității de școlarizare etc.**

● **În acest an, zilnic, patru familii din orașul Buzău se vor muta în locuințe noi. Potrivit unor date statistice locale, la Buzău s-au construit, în ultimii trei ani, tot atîtea locuințe cîte s-au ridicat în decursul unei jumătăți de secol înainte de eliberarea țării. În locul vechilor mahalale au apărut noile cartiere ale chimiștilor, ceferiștilor și metalurgiștilor buzoieni. Printre noile edificii aflate în construcție se află și un bloc cu 11 nivele.**

● **Recent la Mediaș a fost inaugurat noul palat al poștelor și telefoanelor. Clădirea, proiectată într-un stil arhitectonic care se încadrează în urbanistica municipiului, a fost ridicată de un colectiv al întreprinderii de construcții căi ferate-Brașov. Noul edificiu a fost echipat cu o centrală telefonică automată dispunînd de 1 400 linii.**

● **La Găești a intrat în funcțiune, cu aproape 5 luni mai devreme, Uzina de piese de schimb și de reparații de utilaj chimic. Noua unitate a fost proiectată de specialiștii români și dotată cu utilaje de înaltă productivitate fabricate în țară. Se prevede ca în 1970, cînd întreprinderea va funcționa cu întreaga capacitate, producția sa anuală de piese de schimb pentru industria chimică să fie de 7 900 tone.**

● **Întreprinderea minieră „Dobrogea" pregătește exploatarea industrială a unei noi bogății naturale a subsolului : diatomita de Adamclisi, solicitată de industrie sub formă de pulbere. Zăcămintele bogate și instalațiile care se vor monta, vor asigura exploatarea și prelucrarea a circa 50 000 tone diatomită pe an.**

● **La Cluj a început să producă o nouă și modernă unitate a industriei alimentare : Fabrica de halva, cu o capacitate de peste 5 000 tone anual. Utilajele produse de uzinele „Tehnofrig"-Cluj, „Tehnoutilaj"-Timișoara și alte întreprinderi din țară, asigură o calitate superioară și o productivitate sporită.**

● **Uzina de reparații din Arad își lărgește considerabil capacitatea de producție. Recent o nouă și modernă hală de prelucrări mecanice s-a alăturat celorlalte secții de producție, creînd astfel condiții ca întreprinderea să adauge la producția sa anuală de pînă acum circa 1 400 tone piese de schimb pentru agricultură. O altă hală industrială, aflată în curs de construcție, va mări capacitatea anuală a uzinei cu 2 400 tone utilaje și instalații de irigat și pentru mecanizarea unor lucrări zootehnice. În acest an uzina va livra agriculturii cu 50% mai multe utilaje pentru irigat decît în anul trecut, o nouă grupă de pompe și instalații de aspersiune, cu capacități de forță cuprinse între 12 și 120 C.P., mai multe tipuri de mori și instalații pentru prepararea furajelor combinate, precum și incubatoare cu capacități de 5 000—15 000 ouă pe serie.**

Sînt frecvente cazurile cînd nu se realizează ritmul de creștere planificat, numeroase exemplare de crap de doi ani neajungînd la greutatea minimă admisă pentru consum. Această situație se datorește fie aplicării unei formule greșite de populare (suprapopularea heleșteielor), fie neexecutării lucrărilor pentru sporirea productivității heleșteielor și asigurării condițiilor normale de dezvoltare. Cantități apreciabile de crap nedezvoltat s-au înregistrat, în anul 1968, la Sarinasuf, la o serie de iazuri din Moldova (Plopi, Strîmbu, Scobîlțeni, Savia), în bălțile Bugeac și Oltina, fiind necesar ca acest material să fie păstrat încă un an în crescătorii.

Influență dăunătoare asupra creșterii crapului în unitățile amenajate o au speciile sălbatice mărunte, fără valoare comercială, care pătrund în heleșteie o dată cu apa. Multe din aceste specii, fiind concurente la hrana crapului, inclusiv la furajele distribuite, pot fi comparate cu buruienile din cîmpurile agricole cultivate și împotriva cărora agricultorii duc o luptă necruțătoare. În cazul speciilor răpitoare, situația este și mai gravă. Prezența știucii, spre exemplu, în unitățile amenajate, poate aduce mari prejudicii producției de crap, așa cum s-a întîmplat în unitățile piscicole cu suprafețe mari — incinta îndiguită Rusca (Delta Dunării). Practica a arătat că atunci cînd se pune în aplicare întregul ansamblu de măsuri pentru combaterea speciilor sălbatice și răpitoare, acestea pot fi, dacă nu total înlăturate, în orice caz menținute în procent neglijabil, (exemplu unitățile piscicole Sarinasuf, Iazuri, Obretin, Cefa, Bugeac).

Comparînd realizările obținute în anul 1968 pe unitate de producție, rezultă că raportul dintre cantitatea de furaje consumată pentru realizarea unui kg spor de creștere variază în limite foarte mari, uneori mai mult decît de la simplu la dublu, nu numai între diferitele unități de producție, dar chiar în cadrul aceleiași unități, de la un heleșteu la altul. **Ținînd seama că, în mod obișnuit, valoarea furajelor reprezintă aproape 50% din prețul de cost al peștelui și de faptul că disponibilul de furaje este limitat, se impune luarea unor măsuri grabnice, care să ducă la înlăturarea risipei și la continua îmbunătățire a consumului specific.**

UN ROL HOTĂRÎTOR în obținerea unor producții sporite de pește îl au, fără îndoială, cantitatea și calitatea apei, ca mediu de viață pentru pește. Fără a lua în considerare cazurile de forță majoră, cum este seceta, spre exemplu, o serie de bunuri piscicole se mențin la un nivel scăzut de producție, fie din cauza calității necorespunzătoare a apei din punct de vedere chimic și biologic, fie că nu au asigurat debitul de primenire sau nivelul necesar dezvoltării normale a peștelui. În perimetrul indiguit al multor pepiniere și crescătorii se găsesc apreciabile porțiuni de teren cu cote mai ridicate și care, din cauza nivelului prea scăzut al apei (sub 20 cm), nu aduc nici o contribuție în producție, fiind inaccesibile peștelui. În majoritatea cazurilor, această situație se datorește faptului că heleșteiele nu sînt inundate la cota maximă de reținere prevăzută în proiecte, din cauza neexecutării lucrărilor de întreținere la terasamente sau a debitului de apă nesatisfăcător.

Înlăturîndu-se neajunsurile care mai dăinuie și aplicîndu-se cu mai multă operativitate cele mai noi soluții, crescătoriile și pepinierele piscicole existente sau în curs de amenajare, vor putea da în scurtă vreme o cantitate de pește echivalentă sau chiar superioară aceleia realizate în trecut pe cele 700 mii hectare bălți exploatate în regim liber de inundație.

EFICIENȚĂ

TRANSFORMĂRI PĂGUBITOARE

Metru contra tonă

ÎN „VIAȚA ECONOMICĂ" nr. 50/1968 am citit un interesant articol intitulat: **„Metru contra tonă"** (laminate). Afirmațiile documentate făcute ocazionează cîteva reflecții. Dacă autorul se referă mai mult la latura tehnică, am dori să scoatem în evidență cîteva implicații economice și să extindem observațiile și pentru alte materiale specifice sectorului de construcții și montaje energetice.

Mai întîi, deci, ce consecințe are utilizarea ca unitate de măsură a „tonei" de laminate? Se vede că producătorii și nu consumatorii au hotărît alegerea unității de măsură, întrucît îi avantajează în mod categoric. Planul de producție al întreprinderilor metalurgice fiind dat în tone, cu greu poate cineva să ne convingă că ele nu manifestă o grijă deosebită pentru sortimentele cu greutate specifică mare, neglijînd uneori pe cele unde tonajul nu poate fi realizat atît de ușor.

Mai este de reținut și faptul că utilizarea unității de măsură de greutate nu este în concordanță cu scopul producției și nici cu sarcinile actuale privind reducerea consumului de metal. În timp ce pentru valoarea de întrebuințare a metalului este firesc să se utilizeze unitățile de măsură de lungime sau de suprafață, corelarea producției (exprimată în unități de greutate) cu consumul, implică calcule prin coeficienți de transformare care, oricît de preciși ar fi, influențează o cerere mai mare decît necesarul real (în aprovizionare se ia întotdeauna un coeficient în plus de siguranță).

Să luăm, de pildă, oțelul beton care se utilizează la armarea stîlpilor de beton, oțelurile cornier care se folosesc la confecționarea stîlpilor metalici, sau conductele din rețeaua de termoficare. Proiectanții, serviciile de aprovizionare și constructorii solicită lungimea și nu greutatea acestor materiale pentru că au de construit, de exemplu, o conductă de termoficare de 5 km și nu de 400 tone. Conducta poate cîntări și 380 tone, dar în nici un caz nu poate fi mai scurtă de 5 km. Pentru a alinia producția în tone cu consumul exprimat în unități de lungime, se fac mereu calcule de transformare care ocupă mult activitatea proiectanților, consumatorilor, organelor de aprovizionare și desfacere (DAD, baze) etc. Oare nu este mai corect ca producția să fie subordonată consumului și nu invers?

Dacă calculele s-ar efectua în unități de lungime, atunci am asista cu siguranță la o situație cînd unitățile producătoare ar oferi cu prioritate sortimentele avînd o greutate specifică redusă și s-ar obține mai greu produsele care înglobează o greutate mai mare. De asemenea, **ar fi rezolvată și situația contradictorie existentă în prezent în care întreprinderea producătoare este stimulată să producă o cantitate** (în tone) **cît mai mare, în timp ce sarcina generală este reducerea consumului. Producătorul ar fi cointeresat ca dintr-o tonă de metal, pe baza îmbunătățirii caracteristicilor tehnice, să rezulte o cantitate cît mai mare de produse** (măsurate în unități de lungime sau de suprafață). **S-ar evita astfel calculele de transformare și pierderile cauzate de prea mulți coeficienți de siguranță.**

Este adevărat că tona este un fel de factor comun, o unitate de măsură cu rol de echivalent general, dar utilitatea acesteia se impune numai la producător, ca sarcină de plan globală și pe ansamblul economiei. S-ar cere, așadar, o comensurare în unități de greutate la producător pentru scopurile arătate și tot aici, pentru relația cu consumatorii, în unități de lungime sau de suprafață.

Dar în sectorul de construcții-montaj energetic se utilizează și alte materiale: conductor oțel aluminiu, izolatori, cablu de tracțiune, organe de asamblare (șuruburi) etc. Care este, de pildă, efectul utilizării unității de măsură de greutate pentru conductor oțel aluminiu?

În 1968, Întreprinderea „Electromontaj"-Sibiu a reclamat că conductorul OL-AL de 450 mmp livrat de Fabrica de radiatoare și cabluri din Brașov (deși comandat conform proiectului și prevederilor din deviz), nu a corespuns lungimii traseului la lucrarea liniei electrice aeriene de 220 Kv. Aref-Govora și Ișalnița-Ghercești. Aceasta, întrucît furnizorul n-a respectat prevederile STAS 3000-64, fabricînd și livrînd conductorul la o greutate specifică pe unitate de lungime mai mare. Întrucît livrarea și plata s-au făcut la tonaj (astfel cum este stabilit), **constructorul a constatat cu surprindere că, deși a primit toată cantitatea contractată conform proiectului, ea nu acoperă lungimea traseului. În consecință, pentru a termina lucrarea, Întreprinderea „Electromontaj"-Sibiu a fost nevoită să înglobeze un cost suplimentar de un sfert de milion de lei.**

Pe baza precizărilor făcute de către Institutul de studii și proiectări energetice și Oficiul de Stat pentru Standarde, s-a tras concluzia că STAS-ul pentru determinarea greutății conductorului prevede numai o „masă teoretică aproximativă" și că sîrmele de oțel și aluminiu din care se confecționează conductorul sînt fabricate conform STAS 3732/966 și 3033/966 cu o toleranță mult mai mare (8% față de 2,5% cît prevede STAS 3000-64 pentru conductor oțel aluminiu).

La organe de asamblare (șuruburi) se utilizează două unități de măsură: de greutate, pentru cele mai mari și la bucată, pentru cele mai mici. La izolatori se pare că s-a adoptat o soluție de compromis. Repartițiile se dau în tone. Acestea se transformă în bucăți pe specificații, în funcție de greutatea specifică, iar prețul este stabilit la bucată.

Plecînd de la principiul subordonării producției consumului, de la necesitatea exprimării și calculării mai exacte a valorii de întrebuințare a produselor, a îmbunătățirii performanțelor lor tehnice și calitative, de la imperativul economiilor, specific economiei socialiste, este necesar ca forurile în drept să reanalizeze această problemă și să-i dea cuvenita rezolvare.

Constantin COLEA
director comercial
Întreprinderea de aprovizionare
pentru construcții și montaje
energetice — București

TRANZACȚII COMERCIALE EXTERNE

● **MAȘINEXPORT.** În luna ianuarie au fost livrate în U.R.S.S. 1000 electromotoare, în R.F. a Germaniei — 1000 electromotoare asincrone cu rotor în scurt circuit și 20 strunguri paralele de tip SN-400, în Australia — un lot de strunguri de tip SN-400, iar în India un nou strung carusel cu diametrul de 2000 mm. Recent a fost perfectat un nou contract pentru exportul în R.P. Polonă a 35 locomotive Diesel electrice de 2100 CP cu ecartament de 1435 mm, precum și un contract pentru exportul în aceeași țară a 7 locomotive Diesel hidraulice de 450 CP, cu ecartament de 785 și de 1000 mm.

● **TEHNOIMPORT** a livrat recent 47.000 rulmenți cu destinația R.P. Bulgaria și R.P. Polonă, precum și 8100 rulmenți cu destinația Grecia și India. Din R.P. Bulgaria au fost importate 95 t articole din porțelan pentru menaj. În luna ianuarie au fost încheiate contracte de export care prevăd livrarea a 1.557.000 rulmenți către parteneri din Belgia, R.F. a Germaniei, Spania, India, Turcia și R.A.U.

● **MINERALIMPORTEXPORT** a livrat la export 27.000 t ciment cu destinația R.S. Cehoslovacă, R.P. Chineză, R.D. Germană și R.P. Polonă; 24 t ciment cu destinația Argentina; 51.000 mp geam mecanic tras în Italia; 10.000 m.p. geam laminat în R.S. Cehoslovacă și 41.000 m.p. în Turcia; 25 t articole sanitare, 130 t tuburi de gresie, 50.000 mp plăci azbociment, 3700 mp plăci ceramice glazurate în R.S. Cehoslovacă; 1330 t piatră de gips și 230 t ipsos în R.P. Ungară; 300 t p.v.c. prelucrat în U.R.S.S. și R.S. Cehoslovacă; 6000 mp p.v.c. pe suport textil în R.S. Cehoslovacă; 9000 t sare în R.P. Ungară, R.P. Bulgaria, R.S. Cehoslovacă, R.S.F. Iugoslavia, Austria; 250 t bitum în R.D. Germană.

● **ROMTRANS.** Prin portul Constanța au fost livrate la export, pe lîngă alte mărfuri, 10.400 t uree cu destinația Pakistan, 21 remorci basculante, 15 autosanitare, 3640 mc cherestea cu destinația Algeria. Din import au sosit 5050 t alumină calcinată din Guineea, 7010 t laminate din Franța și R.F. a Germaniei, 2800 t fosfați din Izrael, 22.000 t minereu de fier din India, 18.000 t țiței din Iran, 1100 t țevi din Japonia. Din U.R.S.S. au sosit: 11.160 t cocs de furnal, 5640 t cărbune, 10.000 t apatită, 30.230 t metale, 50.100 t minereu de fier, 620 t cocs de turnătorie.

● **AGROEXPORT.** Contractele încheiate în luna ianuarie 1969 prevăd, printre altele, exportul a 220 t rădăcini de cicoare în Austria și Izrael, 25 t germeni de grîu în Finlanda, 100 t soia în Liban, 200 t tutun în R.F. a Germaniei.

● **CHIMIMPORT.** Pentru promovarea comerțului cu produse chimice românești, la începutul acestui an a luat ființă societatea mixtă „Conti-Chemie" cu sediul în R.F. a Germaniei la Frankfurt/Main. Societatea are ca obiect vînzarea produselor chimice românești pe piața vest-germană. În această societate partea română este reprezentată de I.S.C.E. Chimimport, iar partea vest-germană de firma „Bochako Bochumer Chemie und Handelskontor G.m.b.H.".

Recent, Chimimport a încheiat noi contracte care prevăd livrarea a 25.000 t metanol în R.F. a Germaniei, 425 t acid acetic în R.P. Ungară și R.S.F. Iugoslavia, 1000 t butanol în R.S. Cehoslovacă, 1620 t acetonă în Austria Elveția, Grecia, Norvegia, R.F. a Germaniei.

SUCEAVA

(Urmare din pag. 4)

Produsele făurite de muncitorii din industria județului Suceava sînt exportate în peste 52 țări din Europa, America, Asia și Africa, volumul acestora crescînd de la an la an. **Numai în anul 1968, comparativ cu anul 1965 s-a înregistrat o creștere de 128,7%, peste 21% din totalul producției obținute fiind destinată exportului.**

Urmare directă a procesului de industrializare și creșterii populației urbane, în toate orașele județului s-a construit un număr important de apartamente — unele orașe cum ar fi Suceava, schimbîndu-și aproape complet înfățișarea — prin cele peste 5 200 apartamente date în folosință în perioada 1960—1968. Avînd în vedere posibilitățile sporite de absorbire a populației apte pentru muncă de către noile obiective industriale, în anul 1969 se vor mai construi aproape 900 apartamente.

CONȘTIENȚI de necesitatea sporirii contribuției la dezvoltarea și înflorirea continuă a patriei socialiste, oamenii **muncii din județul nostru s-au angajat în întrecerea declanșată, să realizeze ritmic planul de stat pe anul 1969, să depășească producția industrială globală cu 40 milioane lei, productivitatea muncii cu 0,5%.** Concomitent, se vor diminua pierderile de exploatare în economia forestieră cu 1,5%, reducîndu-se consumul de lemn cu 0,5% în unitățile forestiere și cu 0,6% în întreprinderile miniere și ale industriei chimice, ceea ce va conduce la economisirea a 8 000 mc de masă lemnoasă. Valoarea produselor realizate dintr-un mc de lemn prelucrat va ajunge în 1970 la 730 lei, față de 600 lei, cît reprezenta în 1968.

Efectele acestei acțiuni se vor concretiza în ridicarea pe o treaptă superioară a rezultatelor economice ale întreprinderilor din județ. Gospodărirea judicioasă a fondurilor materiale și bănești, reducerea cheltuielilor la 1000 lei producție marfă vor determina **economii la prețul de cost în valoare de 10 milioane lei și beneficii suplimentare în valoare de 11 milioane lei.**

Ansamblul măsurilor întreprinse pe linia valorificării superioare a materiei prime se întregește prin crearea de condiții optime pentru scurtarea termenelor de dare în funcțiune a noilor obiective de investiții și de atingere a parametrilor proiectați. Astfel, se **vor da în funcțiune, cu 1—3 luni înainte de termenele planificate, Fabrica de tricotaje din bumbac-Suceava, Fabrica de piese de schimb-Suceava și Stația de flotație barită-Ostra.** De asemenea, se vor realiza parametrii tehnico-economici proiectați cu 2—6 luni înainte de termenele planificate la Fabrica de mobilă-Cîmpulung Moldovenesc și Fabrica de plăci fibrolemnoase înnobilate de la C.I.L. Suceava.

Planul cincinal pe perioada 1971—1975 și schița program pînă în 1980 vizează atragerea în circuitul economic a unor noi resurse naturale de care Suceava dispune din abundență. Transpunerea în viață a acestor prevederi va contribui la sporirea potențialului economic și la creșterea nivelului de trai al celor ce muncesc pe aceste meleaguri.

CUVÎNTUL EXPERTULUI CONTABIL

REGLEMENTAREA CALITĂȚII ȘI ACTIVITĂȚII GESTIONARILOR ÎN INDUSTRIA LOCALĂ

RECENT, Comitetul pentru Problemele Organelor Locale a elaborat instrucțiunile (nr. 1175 din 22 ianuarie 1969) pentru aplicarea în întreprinderile de industrie locală a Regulamentului aprobat prin H.C.M. 463/1960 privind angajarea, drepturile, obligațiile și răspunderea gestionarilor. Adîncind prevederile art. 1 și 35 din Regulament, instrucțiunile stabilesc **răspunderea materială integrală nu numai pentru angajații care au ca atribuții principale de serviciu primirea, păstrarea și eliberarea de bunuri materiale, ci și pentru angajații care îndeplinesc o funcție ce nu este inclusă în anexe, dar care totuși, în mod temporar sau permanent, păstrează, primesc sau eliberează asemenea bunuri.**

În asemenea cazuri, instrucțiunile precizează că răspunderea se stabilește exclusiv pe baza documentelor purtînd semnătura angajaților în cauză. Precizarea are drept scop conturarea și concretizarea răspunderii materiale a angajaților respectivi, constituind o prevedere suplimentară față de prevederile din Regulament. Ca urmare, răspunderea nu se poate prezuma sau deduce din activitatea angajatului care nefiind gestionar face totuși în mod temporar sau permanent acte de gestiune, **ci trebuie să rezulte necondiționat din documente semnate propriu.**

Ca regulă generală, acei angajați ale căror funcții nu sînt prevăzute în anexele întocmite de organele centrale, nu au calitatea de gestionari și ca atare nu le sînt aplicabile regulile și răspunderile privind eventualele pagube decurgînd din activități de natură gestionară. În această categorie de angajați se înscriu maiștrii, lucrătorii, șefii de echipă sau de atelier — care primesc bunuri materiale în vederea consumării sau transformării lor în procesul de producție ; toți aceștia nu au calitatea de gestionari, nefiind incluși în listele anexe (care atribuie această calitate).

Dacă această reglementare este perfect aplicabilă în industria republicană, altfel se pune problema în industria locală. Astfel, la o secție mică de producție, în lipsa unui angajat însărcinat în mod special cu gestionarea bunurilor, maistrul, șeful de echipă sau de atelier poate și trebuie să îndeplinească în același timp și atribuțiile de primire, păstrare și eliberare. În aceste situații, persoanele respective au o dublă calitate, de maistru, cu răspundere specifică în procesul de producție, și de gestionar pentru mînuirea și păstrarea bunurilor încredințate. În industria locală mai sînt cunoscute situații în care angajații au pe lîngă atribuții de gestionari (cu răspunderea ce decurge din această calitate) și sarcina de vînzători. În toate aceste cazuri persoanele respective întrunesc două calități deosebite și atrag deci — potrivit art. 13 din Instrucțiuni — și răspunderi deosebite.

Pentru reglementarea amănunțită a răspunderii, atît a celor ce îndeplinesc funcții exclusiv gestionare, cît și a angajaților care au dubla calitate — funcții tehnice și funcții gestionare — Instrucțiunile aduc o serie de precizări față de vechile prevederi. Redăm pe cele mai importante :

● Numirea în funcții gestionare se face prin decizie și numai cu consimțămîntul scris al angajaților în cauză. Evident, în prealabil trebuie consultat comitetul de direcție, iar contabilul șef este obligat să avizeze privitor la cunoștințele profesionale ale angajaților respectivi.

● Înainte de începerea operațiunilor de predare și primire a gestiunilor, contabilul șef are obligația de a face un instructaj de specialitate cu toți membrii comisiei — stabiliți nominal prin dispoziția scrisă a directorului întreprinderii — și care participă obligatoriu la lucrările respective pe toată durata inventarelor.

● În listele de inventariere nu se admit ștersături, corectări sau completări decît cu certificarea predătorului, a primitorului și a celorlalți membri ai comisiei.

● Procesul verbal de primire-predare se va întocmi în patru exemplare (două se vor da celor doi gestionari), un exemplar se depune la serviciul de resort, iar originalul se depune la directorul întreprinderii pentru aprobare : după aprobare, vechiul gestionar se descarcinează din funcție prin decizia scrisă a conducătorului, iar dosarul se predă contabilului șef.

● Se menționează în mod expres necesitatea avizului scris al gestionarului pe fișa de angajare a persoanei ce urmează a ocupa o funcție în subordinea sa ; lipsa acestui aviz îl exonerează de răspundere, care cade în sarcina celor care au făcut imperfect angajarea.

● Se prevede utilizarea exclusivă pentru toate operațiunile a formularelor legale. În cazuri excepționale se pot elibera materiale și pe baza unei dispoziții scrise a conducerii, care însă este obligată să dispună întocmirea formelor legale în cel mai scurt timp posibil.

Întemeindu-se pe art. 7 din Regulament și ținînd seama de specificul operațiunilor de aprovizionare, producție și desfacere din industria locală, instrucțiunile prevăd în amănunt modalitățile în care se pot face recepții sau eliberări de materiale în perioadele de inventariere (în scopul de a se asigura, în același timp, continuitatea procesului de producție, dar și o evidență perfectă a gestiunii).

C. JORNESCU

PRECIZĂRI

INVESTIȚII CARE NU CREEAZĂ FONDURI FIXE

PRIN H.C.M. nr. 139/1969 (în executarea legii nr. 62 din 27 decembrie 1968) privind amortizarea fondurilor fixe, a fost reglementată o problemă care a constituit obiectul a diferite interpretări : **investițiile care nu creează fonduri fixe.**

Din noile reglementări rezultă că în categoria cheltuielilor de natura investițiilor și care nu se regăsesc în volumul fondurilor fixe au rămas următoarele :

● Investițiile efectuate pentru realizarea lucrărilor miniere și de foraj executate pentru exploatări și prospecțiuni geologice care nu au dat rezultate. Cheltuielile se includ în prețul de cost ca fiind cheltuieli pentru descoperirea rezervelor.

● În aceeași situație sînt și sondele situate în gaz-capul unui zăcămînt de țiței, precum și sondele care au pus în evidență acumulări de hidrocarburi dar care din motive geologice — tehnice și economice obiective, nu se pot exploata. Forajele pentru alimentări cu apă care nu au dat rezultate se includ de asemenea în prețul de cost și nu intră în valoarea fondurilor fixe.

● O particularitate : sculele, instrumentele și dispozitivele **speciale** ce se folosesc fie la fabricarea anumitor produse în serie sau în masă, fie la executarea unei anumite comenzi indiferent de valoarea și durata lor de serviciu, nu sînt considerate fonduri fixe : uneltele, dispozitivele și instrumentele **comune** se consideră fonduri fixe și sînt supuse amortizării în conformitate cu normele prevăzute în „Catalogul normelor de amortizare și duratelor de serviciu normate ale fondurilor fixe“, dacă bineînțeles acestea îndeplinesc condiția de a avea valoarea de inventar de cel puțin 500 lei și o durată de serviciu normată mai mare de un an.

● Nu sînt considerate fonduri fixe nici cheltuielile cu animalele de producție și reproducție din cadrul întreprinderilor agricole de stat și stațiunilor experimentale de cercetări agricole, care nu au îndeplinit condițiile de trecere la animale adulte, animalele la îngrășat și coloniile de albine.

● În sectorul agricol : turma de bază nu se mai finanțează din fonduri de investiții începînd din anul 1968 ci din fonduri de producție. Totuși animalele din turma de bază sînt cuprinse în categoria fondurilor fixe.

● În categoria cheltuielilor care nu creează fonduri fixe se mai includ și cele cu prototipurile, atît timp cît servesc ca model la executarea producției de serie, inclusiv seria zero sau sînt supuse încercărilor în vederea omologării ; de asemeni echipamentul de protecție, îmbrăcămintea specială — indiferent de durata lor de serviciu.

● După cum se știe plantațiile productive precum și plantațiile de protecție se execută din fonduri de investiții. Înscrierea lor însă în categoria fondurilor fixe se efectuează după trecerea lor pe rod sau, în cazul perdelelor de protecție, după cel puțin 5 ani de la plantare.

Cheltuielile cu despăgubirile datorate pentru terenurile din circuitul agricol, au fost reglementate prin legea nr. 12/1968 cu privire la apărarea, conservarea și folosirea terenurilor agricole și prin H.C.M. nr. 1539/1968 de aplicare a acesteia. Sînt stabilite tarifele de deviz pentru folosirea terenurilor agricole în alte scopuri decît producția agricolă vegetală ; se precizează că toate cheltuielile determinate de scoaterea terenurilor din circuitul agricol — determinate de amplasarea unor obiective de investiții — pe baza tarifelor diferențiate stabilite prin această hotărîre, se includ în cheltuielile de investiții. De asemenea, se precizează modalitatea de modificare a indicatorilor tehnico-economici ai investițiilor în care se includ cheltuielile cu scoaterea din circuitul agricol al unor terenuri. Implicit rezultă că aceste cheltuieli se includ în valoarea fondurilor fixe, fiind supuse regimului de amortizare.

Cheltuielile cu proiectele pentru lucrările ce se execută în anii următori sînt incluse în valoarea investițiilor (pentru care au fost executate) și sînt supuse regimului de amortizare.

L. LACHSZ

EFORT INUTIL!

Danubiana

Rezistența și aderența anvelopelor „Danubiana“ este bine cunoscută!

TRIBUNA SPECIALISTULUI

FINANȚARE – Producție pe stoc pentru piesele de schimb

ÎN PREZENT, procurarea pieselor de schimb de către întreprinderile cliente, ca și fabricarea și livrarea lor de către cele furnizoare, necesită îndeplinirea prealabilă a unui important volum de formalități (corespondențe, repartiții, contracte, comenzi etc.). Timpul necesar pentru perfectarea acestora durează uneori multe luni în șir.

După părerea mea prevederile H.C.M. nr. 116/1962, prin care se interzice fabricarea de produse fără desfacere asigurată, amplifică greutățile existente în procurarea pieselor de schimb. Experiența demonstrează că această prevedere, în cazul pieselor de schimb, are ca efect că unele întreprinderi ajung să aibă stocuri supranormative, iar altele suportă consecința lipsei lor. În mod normal ar trebui să existe deci o prevedere prin care furnizorii să aibă obligația de a livra la cererea clienților orice piesă necesară pentru utilajul ce l-a livrat anterior. Din punct de vedere economic, aceasta presupune **formarea la furnizori, a unui stoc tampon, pe seama normativelor lor,** *care să fie completat pe măsura consumării și din care să se statisfacă imediat, pe bază de comenzi ferme, orice cerere a clienților, fără să mai fie nevoie de actualele formalități.*

Consider că **normativul ce s-ar acorda întreprinderilor furnizoare pentru crearea stocului tampon ar fi inferior actualelor fonduri blocate în stocuri supranormative pentru piese de schimb.** *La aceasta mai trebuie avut în vedere că s-ar scurta perioada de inactivitate a utilajelor ce intră în reparații și s-ar reduce implicit unele pierderi de producție.*

econ. **V. DUMITRIU**
Uzina de pompe-București

COINTERESARE – Implicațiile condiționării efortului propriu la realizarea planului sortimental

ÎN CADRUL Combinatului chimic Borzești în perioada 1 iulie 1967 — 1 iulie 1968 s-au obținut beneficii peste plan în sumă de 34 245 mii lei, în principal prin reducerea cheltuielilor la 1 000 lei producție marfă vîndută și încasată. Cu toate acestea, conducerea combinatului nu a avut dreptul să recompenseze eforturile salariaților depuse pentru reducerea cheltuielilor și depășirea planului de beneficii deoarece nu au fost întrunite cumulativ toate condițiile pentru ca acest plus de beneficii să fie considerat ca provenind din efort propriu.

Una din condițiile neîndeplinite este aceea că la unul din cele 12 produse (P.V.C.) ale combinatului care sînt nominalizate prin planul de stat nu s-a realizat planul de producție. Valoric, această nerealizare a repezentat sub 2% din producția combinatului și nu s-a reflectat ca o nerealizare de plan a indicatorilor sintetici (valorici), deoarece, prin depășirea planului la alte produse, volumul planificat al acestora a fost realizat și depășit.

Nerealizarea de plan la produsul amintit din lipsă de materie primă este legată de activitatea a trei instalații cu 356 salariați (muncitori și T. A.) din cei 4 800 cît are combinatul.

Efectul nerealizării de plan cu 1 422 tone la produsul respectiv în situația în care nu se putea asigura o depășire a beneficiilor prin alte măsuri, era o diminuare a veniturilor bugetare pe seama beneficiului cu suma de 5 400 mii lei care cuprinde efectul direct al nerealizării indicatorului menționat și al daunelor la care putea fi obligat la plată combinatul față de beneficiari.

Considerăm deci că în măsura în care se apreciază necesară menținerea pîrghiei cointeresării pentru asigurarea realizării producției fizice la un număr restrîns de produse, de o deosebită importanță pentru economia națională, dacă nerealizarea sortimentului respectiv reprezintă un procent foarte scăzut (1—2%) se poate folosi **un regim aspru de penalizare a fondurilor constituite în funcție de rezultatele obținute în creșterea eficienței economice, concretizate în beneficii peste plan, fără a anula însă total constituirea fondului de cointeresare.**

Vasile ȘERBU
contabil șef adjunct
Combinatul chimic-Borzești

Sesiunea științifică a Centrului de calcul economic și cibernetică economică

UNIVERSAL MATEMATIC ȘI PARTICULAR ECONOMIC

PROGRESUL științific și tehnic înregistrat în ultimul sfert de veac, legătura tot mai nemijlocită a științei cu producția, apariția ca fenomen nou a experimentului economic etc. au determinat interpătrunderea diferitelor ramuri ale științei, precum și a cercetărilor fundamentale, aplicative și de dezvoltare. Matematica și, mai recent, cibernetica, joacă rolul unor „științe instrument", „științe auxiliar", „științe metodologice", potențînd capacitatea de reflecție a științelor particulare respective.

În urma acumulării de noi cunoștințe, diferitele ramuri ale științei se dezvoltă, mărindu-și valoarea de instrument al cognoscibilității sau din vechile ramuri se desprind și se creează noi discipline științifice, de sine stătătoare, la confluența și prin integrarea în sistem a unor cunoștințe avînd sorgintea în ramuri sau mai puțin înrudite, sau considerate chiar fără nici o contingență între ele. Pe măsura cristalizării cunoștințelor noi și a formării și afirmării noilor ramuri științifice, se conturează tot mai clar domeniul lor de existență și posibilitățile de aplicare, precum și virtuțile și limitele lor gnoseologice. Astfel este cazul, de pildă, al calculului economic, al științei conducerii și organizării producției și a muncii, sau al ciberneticii economice, al căror „drept de cetate" nu mai este contestat astăzi de nimeni. Preocupările pentru lărgirea cercetărilor fundamentale, aplicative și de dezvoltare, în domeniile ciberneticii economice și calculului economic capătă pe zi ce trece noi dimensiuni, înscriindu-se pe linia eforturilor pentru progresul continuu al științei românești și pentru utilizarea cît mai rapidă a cuceririlor științifice în economia națională.

Timp de două zile, numeroși oameni de știință, academicieni, cadre didactice din învățămîntul superior, cercetători, precum și specialiști din aparatul de stat și din întreprinderi au făcut în cadrul sesiunii științifice a Centrului de calcul economic și cibernetică economică din București, un rodnic schimb de idei, dezbătînd o multitudine de aspecte din domeniile ciberneticii economice, cercetărilor operaționale, informaticii și utilizării calculatoarelor în economie. Discuțiile la cele cinci „mese rotunde" — preocupări actuale în pregătirea economiștilor [1]; metode moderne de prelucrare a informației și rolul acestora în investigarea proceselor economice și sociale [2]; metode de executare a programelor la calculatoarele electronice moderne; metoda modelării și simulării în analiza și planificarea fenomenelor economice; sisteme de calcul —, au completat cadrul problematicii abordate.

● Modelele — radiografii ale proceselor economice

CONCEPUTĂ și denumită ca atare în 1948 de Norbert Wiener, cibernetica a făcut pași uriași, iar prin aportul îndeosebi al lui Berg și Oskar Lange și-a extins cîmpul de investigare asupra socialului și economicului.

Ca și în cibernetica generală, și în cibernetica economică un loc central îl ocupă *conceptul de model.* De aceea, este firesc interesul manifestat de numeroșii cercetători ai Centrului de calcul economic și cibernetică economică (CCECE) și de unii lucrători din practică pentru studiul modelelor și al posibilităților de utilizare a acestora în viața economică.

Așa cum s-a subliniat în lucrările sesiunii, pentru a se ajunge la modele juste este absolut indispensabil ca ipotezele care au stat la baza construirii lor să reflecte corect structura proceselor și fenomenelor economice, modelul putînd fi comparat cu o radiografie a acestora. Totodată, folosirea metodelor matematice moderne presupune o corespondență cît mai perfectă între esența și modul de desfășurare a activităților economice și aparatul matematic folosit, căci altfel cercetarea ajunge la impas.

Modelarea și, împreună cu ea, simularea capătă o largă răspîndire în cercetarea sistemelor, proprietățile și funcțiile lor recomandîndu-le ca instrumente dintre cele mai utile pentru studiul angrenajului și mecanismului de funcționare a economiei. Ca obiect al simulării, orice sistem este analizat din punctul de vedere al teoriei structurii. În acest context, dr. ing. N. Racoveanu a definit modelul ca reprezentare a structurilor pe mulțimile dezvoltate pe o scară de bază și a considerat că transferul către simulator implică existența unui izomorfism model-simulator.

Modelul matematic care a reținut mai mult atenția cercetătorilor și specialiștilor constituie *balanța legăturilor dintre ramuri,* întrucît el oferă posibilități sporite de analiză macroeconomică, de prognoză și planificare. Tema a fost abordată din unghiuri diferite ca, de pildă, stabilirea de variante metodologice care să asigure o mai mare stabilitate a coeficienților tehnici, utilizarea datelor balanței legăturilor dintre ramuri pentru calcularea consumului de muncă socialmente necesară și stabilirea pe această bază a unor modele de prețuri, determinarea produsului global al ramurii construcții în balanța dintre ramuri. Remarcabilă este preocuparea de a se studia proprietățile balanței legăturilor dintre ramuri, considerată ca model dinamic, $BX = (I - A)X - C$, în care $I - A$ = matricea tehnologică, B = matricea coeficienților investițiilor specifice, C = vectorul produsului, iar X = vectorul „output".

● Cercetările operaționale — o ramură nedefinită, dar eficace

DE OBICEI considerăm matematica drept o știință exactă. Și totuși, cu toată vechimea matematicii, nu dispunem nici astăzi de o definiție exactă a acestei științe. La fel se întîmplă acum cînd teorii și metode destul de variate sînt înglobate într-o ramură ce poartă denumirea pe cît de generică pe atît de necorespunzătoare: *cercetări operaționale.* Este și părerea dr. Mircea Malița, exprimată în comunicarea sa privind progresul cercetărilor operaționale pe plan mondial.

Indiferent însă ce denumire poartă acum sau vor purta în viitor, tehnicile și metodele respective au o largă aplicabilitate în conducerea și organizarea producției și a muncii, asigurînd găsirea soluției optime. Cîteva din numeroasele exemple oferite în comunicările din domeniul cercetărilor operaționale cu aplicații în economie ni se par concludente. Astfel, colectivul format din I. M. Stancu — Minasian, Gh. Boldur, P. Niculescu și A. Mahalinschi a elaborat planul optim de producție al uzinei „Electronica" din București pentru anii 1968 și 1969 cu ajutorul programării liniare, ținînd seama de mai multe criterii de eficiență. Rezultatele obținute pentru 1968 au fost comparate cu soluția uzinei, constatîndu-se economii în valoare de peste patru milioane de lei.

Pe baza unei cercetări efectuate la INCERC, privind structura organizatorică și sistemul informațional pe șantierele de construcții, s-au concretizat soluții pentru organizarea rațională a fluxului proceselor de muncă folosind graficele — rețele, pentru reconsiderarea organigramelor de ansamblu și de detaliu aplicate pe șantier. Aceste soluții constituie totodată elemente necesare și esențiale de care trebuie să se țină seama la proiectarea sistemului informațional optim. În comunicarea „Aspecte privind pregătirea și analiza activității de transport în cadrul întreprinderilor", ocupîndu-se de latura de măsurare a muncii, P. Turcu și M. Rădoi dau o metodă de elaborare a normativelor de timp pentru activitățile de manipulare și transport. O problemă specială din teoria stocurilor a fost abordată în cazul concret al stabilirii numărului optim de instalații de încălzit cahle, necesare întreprinderii „Electromontaj".

Gh Bărbatu și V. Ionescu au prezentat un model ce se rezolvă cu ajutorul programării liniare, pentru optimizarea aprovizionării bazelor de export cu produse de la rafinării, urmărindu-se obținerea unei rețete care să satisfacă calitativ cererea, iar cheltuielile să fie minime.

În cadrul unei colaborări între uzinele „23 August" și C.C.E.C.E. a fost determinat un program pentru programarea operativă a fabricației de unicate complexe în secția mecanică grea. Folosirea programului furnizează, de pildă, planul operativ, pe zile și ore, la mașinile importante și echipele de montaj; filmul procesului tehnologic al fiecărui reper principal al produsului, sarcinile zilnice de executat în ateliere, activitățile critice. Efectul economic antecalculat este de 200 000 de lei pe an.

Alte comunicări au avut drept obiect studierea fie a unor modele matematice sau diferiți algoritmi pentru rezolvarea lor, fie posibilitățile de aplicare a unor metode ale cercetării operaționale în domenii pînă acum neglijate. Este cazul utilizării teoriei grafelor în studierea fenomenelor sociale, în cadrul cercetărilor sociologice efectuate de echipele organizate de catedra de specialitate de la Universitatea din București, sub conducerea prof. univ. Miron Constantinescu, sau al determinării modului optim de a administra cantitatea de valută disponibilă, folosind un model de programare statistică cu o singură restricție probabilistică.

● Deplasări în sistemul informațional

CONDUCEREA ȘI ORGANIZAREA științifică a producției și a muncii presupune un sistem informațional adecvat, astfel încît factorii de decizie să dispună la momentul oportun de toate datele informaționale necesare.

Apariția și folosirea calculatoarelor electronice în economie permite satisfacerea deplină a acestei cerințe pentru orice verigă a economiei. Culegerea, prelucrarea și transmiterea informațiilor cu ajutorul tehnicii moderne de calcul și telecomunicații impune însă mutații profunde în modul de organizare și funcționare a sistemului informațional economic, adaptarea acestuia la posibilitățile oferite de calculatoare.

În fața cercetării științifice se ridică două grupe de probleme: pe de o parte, stabilirea de algoritmi și de limbaje pentru prelucrarea informației în funcție de tipul și mărimea calculatorului iar, pe de altă parte, raționalizarea sistemului informațional, determinarea necesarului de informații pentru fiecare treaptă organizatorică, timpul cînd fiecare factor de decizie trebuie să dispună de informațiile respective.

În ceea ce privește prima grupă de probleme, Centrul de calcul economic și cibernetică economică și-a propus să creeze o serie de programe pentru calculatoarele din dotare, precum și pentru alte tipuri existente în economie. Printre acestea amintim algoritme pentru verificarea implementării limbajului de programare ALGOL 60 (programe pentru verificarea compilării operatorului de ciclare: analiza predictivă a operatorului de ciclare, schema de realizare pentru operatorul de ciclare, optimizări; programe pentru testarea realizării procedurilor); programe aplicative PERT/TIME, programare liniară, sisteme de ecuații, transporturi, un proiect de alcătuire a unui limbaj de programare automată a calculelor statistice STATIS; algoritmul de calcul al schemelor de control secvențial al calității mărfurilor în loturi mici și schema logică de calcul a programului, tehnologia de prelucrare a datelor privind gestiunea materialelor cu ajutorul echipamentelor de calcul cu cartele perforate etc.

Mai putem aminti, de asemenea, cercetările privind aspectele tehnico-economice ale implementării unui calculator electronic și stabilirea necesarului și circuitelor de date informaționale, folosirea cît mai deplină a capacității calculatoarelor electronice existente la diferite întreprinderi, organizații economice și instituții.

Din cea de-a doua grupă de probleme relevăm, cu titlul de exemplu, soluționarea problemelor de rezervare a locurilor și de asigurare a serviciilor la O.N.T., folosind un sistem automatizat de calcul, (pe lîngă însemnate economii pentru organizația prestatoare de servicii, prelucrarea automată a informațiilor face posibilă îmbunătățirea calității serviciilor, precum și a relațiilor cu solicitanții); un procedeu de convertire a evidenței de tip Jurnal Order, într-un sistem informațional în care purtătorul de informații este cartela perforată iar prelucrarea datelor se execută cu ajutorul tabulatorului și a calculatorului electronic (procedeu în curs de aplicare la sectorul oțelărie din Combinatul Siderurgic Galați): scheme de fluxuri informaționale cu privire la calitatea mărfurilor în comerț și la raporturile industrie — comerț — consumatori, indicîndu-se și conținutul informațional pentru fiecare flux.

★

SESIUNEA C.C.E.C.E. a demonstrat încă o dată largile posibilități de promovare a metodelor și tehnicilor moderne de conducere și organizare în economia noastră națională, eficiența folosirii celor mai noi descoperiri în domeniul ciberneticii economice și calculului economic. Totodată, s-a putut constata — fapt îmbucurător — colaborarea tot mai rodnică între economiști, matematicieni și ingineri, formarea unui limbaj comun, susceptibil de perfecționare, care permite înțelegerea reciprocă, valorificarea cunoștințelor de specialitate și a potențelor creatoare ale fiecăruia din cele trei categorii de specialiști. În sfîrșit, lucrările sesiunii au dovedit capacitatea Centrului de calcul economic și cibernetică economică de a îmbina în mod armonios cercetările cu caracter fundamental, cu cele aplicative, și cele de dezvoltare, de a aduce un aport tot mai mare la dezvoltarea ciberneticii economice și a calculului economic, precum și la aplicarea acestor științe în producție.

Florin DUCA

[1] **N. red.** Principalele idei vor fi publicate într-un număr viitor al revistei noastre.
[2] **N. red.** Vom publica un rezumat al discuțiilor.

CADRE ȘI RĂSPUNDERI

VASILE MIHAI

CETĂȚENII din circumscripția electorală nr. 9 a sectorului 3 îl cunosc de mult, nu numai ca activist de partid și pe tărîm obștesc, ci și ca vechi tovarăș de muncă în Filatura românească de bumbac, al cărei director este în prezent. Spirit novator și bun gospodar, tov. Vasile Mihai s-a bucurat mereu de aprecierea celor din jurul său, ceea ce explică faptul că a fost propus candidat în alegerile de deputați pentru Consiliul Popular al acestui sector. Absolvent al Facultății de Științe Juridice-București, interlocutorul meu este în vîrstă de 44 ani, dar numără peste două decenii de activitate și experiență în aceeași unitate.

● De profesie sînteți jurist. Cum v-ați apropiat cunoștințele economice ?

— Am urmat liceul comercial, și, ulterior, mai multe cursuri de specializare. La acestea se adaugă o lungă experiență în activități contabile și financiare.

● Ați participat recent la o primă parte a cursurilor organizate de CEPECA. V-ați gîndit să aplicați ceva din cele învățate ?

— Mă preocupă problema urmăririi prețului de cost prin metoda tarif-oră-mașină, deoarece prin existența în întreprindere a grupurilor uniforme de mașini și calificare, am avea unele condiții asigurate, cu excepția posibilităților moderne de calcul.

● Considerați deci utilă completarea cunoștințelor dv. prin audierea și participarea la aceste cursuri ?

— Chiar foarte necesară, numai că — din păcate — multe din aceste cursuri sînt prea teoretice și nu au o finalizare concretă. Ar trebui — după părerea mea — revăzut sub acest aspect programul de predare.

● Ce măsură a dus la rezultatele cele mai bune pe linia creșterii productivității muncii ?

— Analiza judicioasă a încărcării și răspunderii concrete pe fiecare salariat în parte. În completare, am trecut acum la reorganizarea transportului intern.

● Cum stimulați „creșterea" tinerilor specialiști ?

— În perioada de stagiu, le dăm anumite teme de rezolvat (ca de exemplu stabilirea consumului de materii prime pe unitate de produs). Urmărim astfel cum reacționează și care le sînt aptitudinile și dorințele de afirmare. Învățătura lor proaspătă și — ca să spun așa — ochiul nealterat, ne-a dat de multe ori și nouă soluții interesante.

● Cum ați reușit să creați un climat de muncă propice unei activități eficiente, ținînd cont și de faptul că dintre salariați, circa 3400 sînt femei ?

— În primul rînd, printr-o mare receptivitate față de propuneriie colaboratorilor și salariaților, ca și de nevoile acestora. În al doilea rînd, prin crearea unui spirit de respect și înțelegere reciprocă (mă refer în special la respectul față de femeie și la o riguroasă disciplină colectivă).

● Folosiți rațional timpul dv. de lucru ?

— Eram și eu ca și alții pînă nu de mult un fel de factotum. Intenționez însă să-mi raționalizez acest timp.

● Cine sau ce vă „fură" cel mai mult din timp ?

— Într-un termen impropriu aș spune „oficialitățile" — de la organele însărcinate cu protecția muncii, pînă la pompieri și standarde —, care nu vor să vorbească cu altcineva decît cu directorul.

● Vreo dorință ?

— Doctoratul, punerea la punct a limbilor străine și în viitorul mai îndepărtat, să-mi văd fetița ingineră textilistă.

● Ce vă pasionează cel mai mult ?

— Tocmai problemele legate de economie; citesc foarte mult, aproape tot ce apare nou în această direcție.

● Și altceva ?

— Beletristica (în special evocări istorice și politice) și muzica ușoară.

★

De va fi ales deputat, se va strădui să satisfacă dorințele alegătorilor privind problemele esențiale ale cartierului: estetică edilitară, comerț și alte imperative legate de gospodărie comunală.

V. B.

DOCUMENTAR

UN INSTRUMENT DE CONDUCERE — DELEGAREA

SUBLINIIND IMPORTANȚA acordată delegării, mulți cercetători au apreciat că ea influențează în mare măsură calitatea conducerii constituind și o caracteristică principală a unei bune structuri organizatorice. În concepția majorității specialiștilor, **delegarea** *este definită ca o formă a diviziunii muncii, care constă în* **separarea anumitor sarcini de conducere și repartizarea realizării lor subordonaților.** *Prin delegare se urmărește de regulă efectuarea mai eficientă a unei sarcini și ea este utilizată de toate cadrele de conducere indiferent de treapta ierarhică pe care se află situate ele, în condițiile înștiințării șefului ierarhic direct. Delegarea devine necesară cînd sarcinile de muncă ce revin unei funcții de conducere depășesc capacitatea de cuprindere în bune condiții a titularului ei sau este cerută de modificarea circumstanțelor interne ale întreprinderii, de necesitatea sporirii eficienței procesului de conducere.*

● Elemente componente

ANALIZA PROCESULUI delegării permite distingerea a trei elemente componente: însărcinarea, autoritatea, responsabilitatea. *)

Însărcinarea constă în repartizarea efectuării de sarcini de muncă unui subordonat a activităților intelectuale și fizice care trebuie realizate. În prealabil sarcina care urmează să fie delegată este delimitată de celelalte sarcini care alcătuiesc conținutul funcției de conducere respective. Repartizarea unei anumite sarcini este necesar să se bazeze pe analiza atentă a caracteristicilor sarcinii delegate cît și a posibilităților viitorului executant de a o realiza cu succes. Însărcinarea implică și precizarea termenului de efectuare a sarcinii, precum și a parametrilor cantitativi și calitativi de realizat.

Concomitent se atribuie subordonatului respectiv și **autoritatea formală** corespunzătoare, adică dreptul de a lua măsurile necesare îndeplinirii sarcinii delegate. Autoritatea este elementul care face posibilă realizarea sarcinii delegate, implicînd dreptul de a decide sau de a acționa.

Dar ea nu este suficientă. Autoritatea formală trebuie să fie dublată de autoritatea cunoștințelor, pe care subordonatul respectiv este necesar să le posede. Numai în această situație el va beneficia de sprijinul colaboratorilor și subordonaților săi, va putea exercita o autoritate reală care să-i permită îndeplinirea sarcinii delegate.

Responsabilitatea, cel de al treilea element al delegării, înseamnă obligația de a îndeplini sarcina delegată și de a răspunde pentru utilizarea autorității formale atribuite. Gradul de responsabilitate este determinat de mărimea și importanța sarcinii și autorității atribuite. Responsabilitatea și autoritatea sînt complementare și în general indivizibile. Nu se poate delega îndeplinirea unei sarcini fără a prevedea și responsabilitatea și autoritatea necesară.

Trebuie precizat că cel ce deleagă păstrează în fața șefului ierarhic superior responsabilitatea pentru sarcina delegată. Ca urmare, lui îi revine obligația de a controla modul cum decurge efectuarea sarcinii respective. Controlul poate îmbrăca diverse forme: inspecții periodice, compararea rezultatelor obținute cu caracteristicile cantitative și calitative ale sarcinii delegate etc. Se poate spune pe bună dreptate că **procesul delegării și exercitării controlului sînt complementare.** Se recomandă însă să se evite un control exagerat, care ar diminua spiritul de inițiativă și răspundere al subordonaților delegați să realizeze asemenea sarcini.

Sfera sarcinilor care pot fi delegate este foarte cuprinzătoare, fiind aproape imposibilă enumerarea lor. Este mai ușor de indicat care anume grupe de **probleme nu se pot delega,** și anume: deciziile privind stabilirea strategiei și politicii întreprinderii și alte decizii de importanță economică majoră: negocierile și deciziile privind principalele probleme ale personalului; coordonarea activităților pe termen lung; controlul de ansamblu; în anumite situații activitățile de specialitate care mijlocesc contactul cu faptele și cu oamenii.

Pentru ca delegarea să fie eficace nu este suficient ca sarcina să se preteze a fi delegată, ci este necesară și o organizare corespunzătoare a procesului delegării. Fluxul descendent al delegării trebuie să fie clar definit, deplin înțeles, acceptat fără rezerve, iar autoritatea atribuită egală cu capacitatea persoanei căreia i se deleagă sarcini și însoțită de recompense proporționale cu volumul de muncă necesar efectuării sarcinii și mărimea responsabilității.

● Limite și avantaje

ÎN PROCESUL delegării se ivesc o serie de **dificultăți** condiționate de specificul relațiilor umane privind: soluționarea problemei exact cum o dorește cadrul de conducere respectiv, tolerarea și a altor moduri de efectuare a sarcinii delegate; interferarea cu subordonații în rezolvarea problemei delegate; păstrarea responsabilității de către persoana care deleagă în fața șefului ierarhic față de modul efectuării sarcinii și rezultatele obținute; cadrele de conducere șovăie să transmită o parte din autoritatea ierarhică ce le revine potrivit treptei ierarhice pe care se află etc.

Perfecționarea continuă a pregătirii cadrelor de conducere, mai ales în ceea ce privește cunoștințele în domeniul relațiilor umane îmbinată cu desfășurarea unei munci permanente de selecționare, promovare și formare a cadrelor este de natură să diminueze influența acestor dificultăți.

Folosită judicios, delegarea este un instrument de conducere deosebit de eficace, ea avînd ca urmare atît creșterea flexibilității organizării întreprinderilor, cît și o eficiență sporită a activității cadrelor de conducere. Specialiștii subliniază că principalele **avantaje** generate de utilizarea unei delegări raționale sînt: crește capacitatea de conducere a cadrelor de nivel superior; un număr mai mic de funcții diferite sînt conduse nemijlocit de același salariat; relații mai „mature" între superiori și subordonații lor — exprimate printr-un grad mai mare de inițiativă, de cooperare și independență al subordonaților; posibilități mai bune de formare a salariaților, o experiență mai cuprinzătoare a lor în activitatea diferitelor compartimente ale întreprinderii; un ajutor mai complet dat conducerii superioare a întreprinderii de către cadrele de conducere subordonate; permite delegarea autorității la nivelul unde decizia este oportună, realizînd apropierea factorilor de decizie de cei operaționali.

Avantajele enumerate motivează utilizarea pe care delegarea o cunoaște astăzi în întreprinderi. Element dinamic, delegarea constituie un factor de activizare a personalității salariaților, de realizare mai largă a conducerii colective, de flexibilizare a structurii organizatorice și implicit de creștere a eficienței procesului de conducere a întreprinderilor.

O. NICOLESCU
Institutul de cercetări economice

*) În literatura de specialitate nu s-a ajuns încă la o concepere unitară a elementelor componente ale delegării.

Potrivit opiniei cunoscutului specialist L. Urwick, procesul delegării cuprinde patru elemente: îndatoririle care sînt activitățile ce trebuie să fie realizate; responsabilitatea, adică obligația de a realiza îndatoririle; puterea, care este capacitatea de a obține lucruri făcute, fiind o funcție a cunoștințelor, calificării și a calităților personale; autoritatea este dreptul de a cere altora să acționeze. (Vezi Urwick, L.: The Elements of Administration, Hareper & Brother, New York, 1943, p. 41—42).

Un alt autor, Alvin Brown susține că delegarea cuprinde două elemente: responsabilitatea și autoritatea. Responsabilitatea este concepută în dublu sens: a) de definitivare a activității de realizat; b) obligația de a realiza acea activitate. Iar prin autoritate înțelege puterea necesară realizării responsabilității (vezi Brown, A: Organization. Formulation of Principle, Hilbert Printing Company, New York, 1945, p. 16).

ASIGURĂRILE DE STAT — ÎN PAS CU CERINȚELE ACTUALE

Interviu cu ȘTEFAN POPOVICI director general al Administrației Asigurărilor de Stat

PENTRU REALIZAREA sarcinilor de constituire și distribuire a fondului de asigurare, organizației naționale de specialitate, Administrația Asigurărilor de Stat (ADAS), i-au revenit, în anul trecut, și îi revin, în viitor, sarcini sporite, răspunderi importante. Faptul este firesc dacă se are în vedere rolul social al asigurărilor de stat, utilitatea acestora în condițiile dezvoltării impetuoase a economiei naționale și ale creșterii continue a bunăstării populației.

Administrația Asigurărilor de Stat are, în sarcina sa, administrarea asigurărilor prin efectul legii, dezvoltarea asigurărilor facultative, plata despăgubirilor și a sumelor asigurate. ADAS contribuie și la finanțarea unor acțiuni de prevenire și combatere a pagubelor, efectuează operațiuni de asigurări externe și reasigurări în valută. Iată o multivalență de atribuții importante, îndeplinite de Administrația Asigurărilor de Stat.

— Cum s-au realizat acestea, în anul 1968? l-am întrebat pe directorul general al instituției de asigurare, tov. ȘTEFAN POPOVICI.

— Rezultatele, pe care le-am analizat — nu demult — și în cadrul unei ședințe de lucru cu directorii direcțiilor noastre județene dovedesc faptul că protecția prin asigurare s-a extins, constituind o pîrghie de menținere a continuității procesului de producție și o posibilitate de garantare a unor mijloace financiare pentru asigurați, în diferite situații. Astfel, în anul care a trecut, Administrația Asigurărilor de Stat a avut raporturi de asigurare permanente cu peste 6 milioane de cetățeni, cu toate organizațiile cooperatiste (agricole, de consum și meșteșugărești), cu multe unități de stat de interes local, cu toate întreprinderile de stat de comerț exterior și cu peste 500 de organizații de asigurare și reasigurare din străinătate.

Pe perioade limitate au mai fost stabilite relații de asigurare cu călătorii din traficul intern și internațional, cu participanții la excursiile organizate de O.N.T., cu posesorii de autovehicule și alte bunuri etc. Se poate afirma că majoritatea populației țării a beneficiat de protecția prin asigurare în mod permanent sau temporar.

— Vă rugăm să exemplificați cele de mai sus.

— Considerăm că un răspuns concret îl pot da cifrele. Voi prezenta, așadar, cîteva dintre cele care se referă la anul care a trecut, precizînd că în momentul cînd veți încredința aceste rînduri tiparului noi vom fi consemnat deja — la unii indicatori — depășiri. Iată, de exemplu, două referiri la protecția prin asigurare, în agricultură: 22 de milioane de animale, 8 milioane ha culturi agricole asigurate în anul 1968. La acestea se poate adăuga asigurarea a 5 milioane de clădiri, 1,7 milioane de călători — zilnic, 1,8 milioane de persoane cuprinse în asigurări de viață și de accidente, a întregii flote maritime și aeriene, a majorității transporturilor de mărfuri care fac obiectul comerțului exterior (export și import — îndeosebi pe căi martime și fluviale precum și unele pe căi terestre și aeriene), a bunurilor statului aflate în străinătate, a inventarului cooperativelor agricole de producție, bunurilor și mărfurilor UCECOM, CENTROCOOP etc. Precizez că pentru asigurările la care ne-am referit. Administrația Asigurărilor de Stat și-a asumat răspunderi concretizate în sume asigurate valorînd peste 150 de miliarde de lei, per moment, pe rulaj aceste răspunderi fiind, bineînțeles, cu mult mai mari.

— Vă solicităm și cîteva considerații cu privire la lichidarea daunelor și la plata sumelor asigurate, datorită faptului că ni se pare deosebit de important să reliefăm mai pregnant posibilitatea concretă, eficientă, de refacere, prin intermediul asigurării, a mijloacelor de producție sau a altor bunuri — proprietate obștească, precum și bunuri proprietate personală distruse parțial sau total de calamitățile naturii sau de alte cauze. Nu omitem nici garanția pe care o oferă organizația de asigurare în ceea ce privește plata unor sume asigurate celor care au încheiat asigurări de viață, de accidente etc.

— De despăgubirile acordate au beneficiat numeroase cooperative agricole de producție, care numai la asigurarea animalelor și culturilor au primit în anul 1968 peste 300 milioane lei. Amintim dintre acestea. C.A.P. Strîmbeni, C.A.P. Surdulești, C.A.P. Babaroaga (din județul Argeș), C.A.P. Bogdănești, C.A.P. Bîrsănești (județul Bacău) etc. De asemenea, în același an, cetățenii au primit numai la asigurarea animalelor și a clădirilor despăgubiri de peste 150 milioane de lei.

Multe zeci de milioane de lei reprezintă și sumele asigurate plătite cetățenilor care au avut încheiate asigurări de persoane.

Principala noastră preocupare s-a îndreptat către reducerea timpului de plată a despăgubirilor, spre simplificarea formalităților necesare pentru obținerea sumelor respective, în vederea bunei deserviri a asiguraților. În această direcție am primit un sprijin eficient din partea organelor consiliilor populare comunale și orășenești și din partea altor organe, sprijin pe care l-am dori generalizat.

★

Fără îndoială, rolul asigurărilor de stat în condițiile dezvoltării economiei naționale este bine conturat. Interlocutorul nostru, tov. director general Ștefan Popovici, a răspuns numai unora dintre numeroasele întrebări ce se pot referi la activitatea cotidiană a Administrației Asigurărilor de Stat. Considerăm însă că referirile la succesele obținute în anul care s-a încheiat sînt premise concludente pentru realizările din acest an.

Convorbire consemnată de
Aurel CRIȘAN

ROADELE PREVEDERII

NUMEROȘI CETĂȚENI, care au încheiat asigurări la ADAS, au avut prilejul să constate rolul măsurii de prevedere luate, atunci cînd au primit diferite sume, fie drept despăgubiri pentru pagube, fie pentru urmările unor nedorite — dar posibile — accidente. Astfel, în anul care a trecut, Administrația Asigurărilor de Stat a plătit peste 80 de mii de sume asigurate și mai mult de 820 de mii de despăgubiri pentru diferite daune la bunuri, clădiri, culturi agricole etc. Printre cei care s-au bucurat de roadele prevederii au fost, de exemplu, Gheorghe Mignea din Brad-Tărtățel (care a primit 12.565 de lei pentru avarii auto), Maria Bogdan (8 300 de lei pentru pagube la construcții), Nicolae Florea, din Petroșeni (care a primit 21 000 de lei pentru urmările unui accident), Miron Miron, din București (care a primit 26 000 de lei la expirarea asigurării mixte de viață) și mulți, foarte mulți alții. De altfel, numai asiguraților din București, a căror asigurări de viață au expirat, li s-a plătit într-un an 1 155 876 lei. Exemplele ar puea continua. Ele dovedesc că este firesc să se răspundă invitației adresate de ADAS în vederea încheierii unei asigurări.

Administrația Asigurărilor de Stat dispune de o gamă variată de forme de asigurări facultative de bunuri și de persoane, la nivelul practicii internaționale și în măsură să satisfacă cererile cele mai diverse și mai pretențioase ale cetățenilor. Aceasta va face ca numărul celor care au prilejul să se bucure de roadele prevederii să fie mereu mai mare.

ȘTIAȚI CĂ...

● ADAS practică 26 de feluri de asigurări, de bunuri și de persoane, dintre cele mai utile pentru cetățenii care doresc să-și materializeze spiritul de prevedere într-o asigurare?

● Există o formă de asigurare în care se cuprinde, pe perioade scurte, întreaga populație a țării? Aceasta este asigurarea prin efectul legii a călătorilor pe mijloacele de transport în comun — trenul, avionul, vaporul, precum și autobuzele care circulă între localități. Prima de asigurare fiind cuprinsă în costul biletului înseamnă că... fiecare asemenea bilet de călătorie este o poliță de asigurare.

● Contribuția ADAS la preîntîmpinarea pagubelor se realizează, printre altele, și prin alocarea unei părți din fondurile sale la bugetele consiliilor populare județene, pentru a fi folosită în scopul prevenirii incendiilor și epizootiilor? În anul 1968 această contribuție a fost de 90 de milioane de lei.

● ADAS îndeplinește funcția de comisar de avarie și întreține relații de reasigurare cu peste 500 de organizații de asigurare și reasigurare din străinătate?

● Creșterea activității de asigurare, legată de dezvoltarea permanentă a relațiilor comerciale externe a făcut necesară aderarea ADAS la unele asociații internaționale? Astfel, ADAS este membră, încă din anul 1965, a „Uniunii Internaționale a Asigurărilor Maritime — I.U.M.I.", iar, din anul 1968, a „Uniunii Internaționale a Asigurărilor Aviației-I.U.A.I." și face parte din sistemul internațional de asigurare „Cartea Verde".

TRAGERILE DE AMORTIZARE

Printre numeroasele avantaje pe care le oferă asigurările-mixte de viață este și posibilitatea de amortizare a asigurării, cu prilejul tragerilor ce se organizează lunar

Numai în anul 1968, ADAS a plătit asiguraților, pe această cale, suma de peste 5 milioane de lei.

Fotografiile alăturate înfățișează aspecte de la tragerea de amortizare care a avut loc la 31 ianuarie a.c., în sala Teatrului „Constantin Tănase" din Capitală.

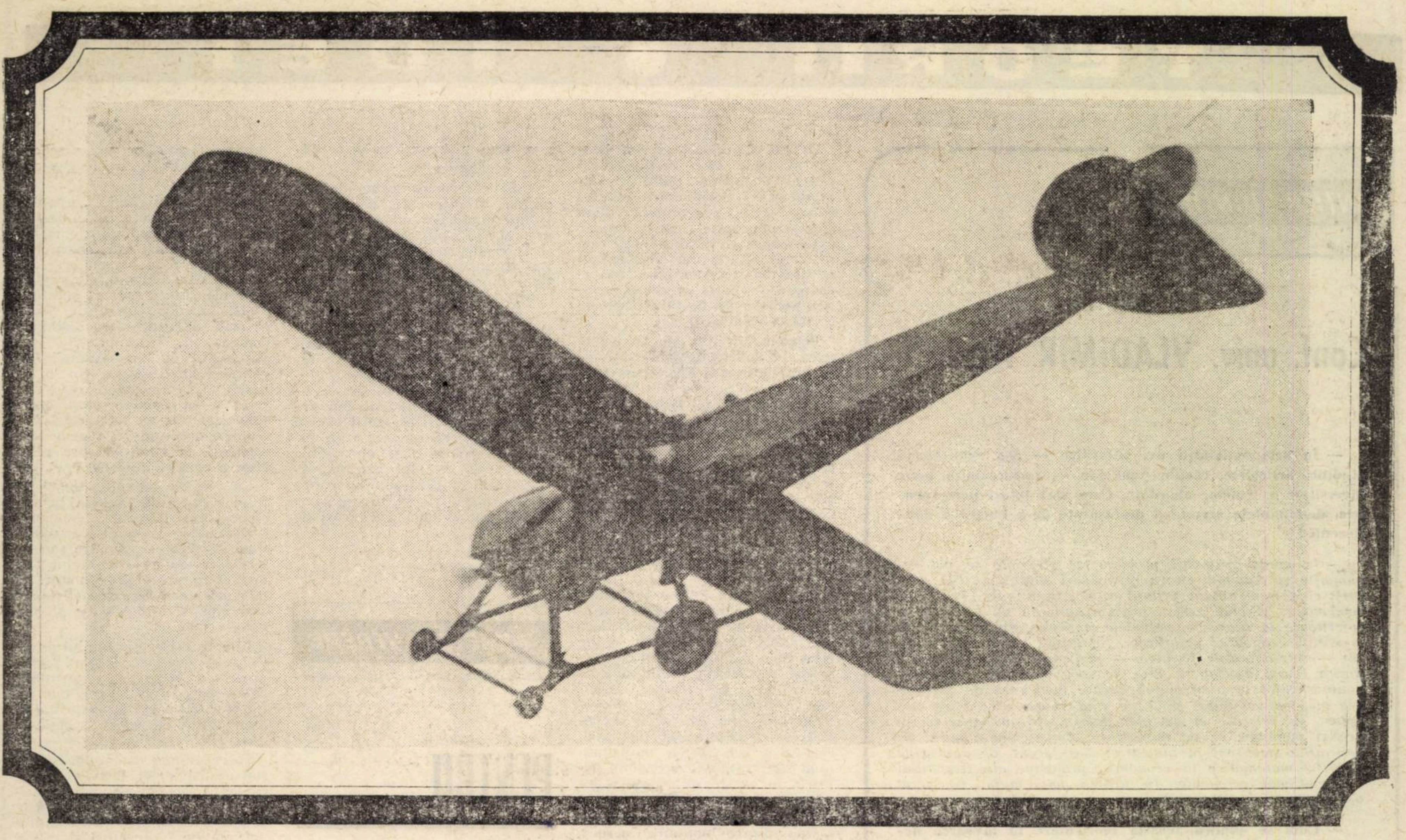

O COOPERARE CARE A ÎNCEPUT ACUM O JUMĂTATE DE SECOL

Cooperarea în aviaţie dintre România şi Anglia datează încă de la începutul zborului efectiv cu propulsie mecanică, mai precis din anul 1910.

În acel an, la Salonul de Aeronautică de la Paris, inginerul de origină română Henri Coandă a expus un avion construit din lemn, echipat cu un motoreactor format dintr-un motor cu piston de 50 C.P. care acţiona un compresor simplu carenat, ce debita aer într-o cameră de ardere inelară, unde se injecta combustibilul care, prin ardere, crea jetul reactiv ce propulsa avionul. Acesta a fost primul avion complet, prezentat în dimensiuni naturale, la o asemenea expoziţie, la care să fi fost folosită în construcţia aparatului această idee revoluţionară.

Coandă a întrevăzut şi a efectuat cercetări în domeniul propulsiei cu reacţie, care, valorificate în motoarele cu reacţie, au dat posibilitatea ca transportu' aerian să fie revoluţionat, prin construcţia de avioane de categoria avionului BAC 111.

In ianuarie 1912, acest inginer român posedind un spirit inventiv strălucit, s-a alăturat unora din predecesorii BAC-ului, Societatea The British & Colonial Aeroplane Company. El nu şi-a dezvoltat mai departe concepţia sa despre motoreactor, dar şi-a dobindit o reputaţie internaţională ca proiectant al mai multor tipuri de avioane convenţionale, care au fost construite la Filton, acolo unde azi se concentrează programul de fabricaţie al BAC pentru avionul Concorde.

BAC îi rămine deci îndatorat lui Coandă — şi prin el României — pentru două motive: primul că datorită activităţii lui de pionierat, a deschis o cale spre realizarea în ultimă instanţă a superbelor motoare cu reacţie, care acţionează azi avioanele BAC 111 aflate în exploatare la mai multe companii aeriene de virf, printre care şi compania română TAROM; al doilea, că datorită talentului său de constructor de avioane a influenţat destinul uneia dintre cele mai mari societăţi, care 50 de ani mai tirziu, a fuzionat spre a forma BAC, cel mai puternic grup aerospaţial din Europa.

Azi, progresul aviaţiei nu mai poate fi asigurat numai prin geniul unor personalităţi proeminente ca Henri Coandă; el solicită un număr de oameni cu înaltă pregătire şi resurse tehnice ce pot fi furnizate numai de un grup de organizaţii internaţionale, dintre care BAC este un exemplu european de prim ordin.

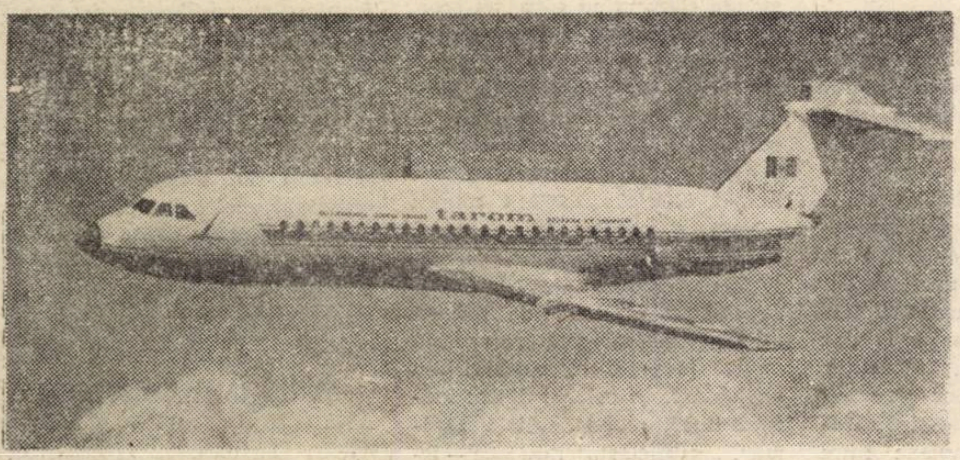

BRITISH AIRCRAFT CORPORATION
the most powerful aerospace company in Europe

PUBLICOM

ȘANTIER ȘTIINȚIFIC

Conf. univ. VLADIMIR TREBICI

— În aria activității dv. științifice — așa cum atestă studiile, articolele, cărțile publicate — remarcăm o mare diversitate a temelor abordate. Care sînt totuși permanențele, dominantele cercetării desfășurate de-a lungul a două decenii ?

— În ciuda varietății problemelor abordate se pot recunoaște cu ușurință cîteva preocupări statornice. Din anul 1948, cînd mi-a apărut primul articol în revista „Probleme economice" și pînă astăzi, precumpănitoare au fost temele referitoare la statistică, metodele statistice, aplicarea lor la condițiile economiei planificate. În ultimii ani li s-au adăugat — într-o ordine firească — preocupări de demografie, cărora le-am asociat pe cele de sociologie economică, revenind astfel la o afecțiune veche, justificată de pregătirea mea universitară. Rînd pe rînd m-am ocupat de statistică, în relațiile ei cu planificarea, de statistica teoretică și metodele ei, de monografii statistico-economice, de aplicațiile statisticii în industrie, mai recent, de aplicațiile statistico-matematice în economie, probleme ale sistemului informațional economic. În ultimii ani, m-am consacrat aproape integral demografiei....

— Cum se explică această reorientare în favoarea demografiei ?

— Mărturisesc că interesul îmi este generat de faptul că situația demografică din țara noastră ridică o seamă de aspecte cărora trebuie să le dea răspuns economiștii și statisticienii, demografii și medicii, sociologii ca și urbaniștii.

„...Personal consider că mai cu seamă în demografia economică sîntem deficitari".

Este de fapt o datorie veche a noastră. Personal consider că mai cu seamă în demografia economică sîntem deficitari. Marile probleme contemporane ale creșterii economice și creșterii populației — faimoasa corelație demoeconomică — implicațiile și determinările economice și demografice, impactul factorilor economici asupra evoluției demografice sînt cu totul nesatisfăcător studiate în țara noastră în ciuda importanței cunoașterii lor pentru fundamentarea politicii demografice a statului nostru. Înființarea, recent hotărîtă, a Comisiei naționale de demografie este cît se poate de semnificativă în acest sens.

— Cum vedeți materializarea acestor preocupări ?

— Pregătesc un curs de statistică demografică, care — în intenția mea — și-ar asuma și expunerea problemelor demografiei ca și a celor conexe ale sociologiei — o monografie despre creșterea economiei țării noastre și problemele demografice. Mă preocupă ideea de a realiza un dicționar demografic — pasiune veche ! — destinat economiștilor și marelui public, care să vehiculeze, cu respectarea exigențelor științifice, conceptele, noțiunile și principalele metode ale demografiei. Mai nutresc speranța de a mă achita de o veche și plăcută datorie față de sociologie : o carte care să prezinte metodele moderne de sondaj în cercetarea fenomenelor sociale, modelele statistico-matematice în demografie și sociologie și multe altele...

— Vă apare vreo lucrare în cursul acestui an ?

— Am colaborat la ediția a II-a a Dicționarului statistic-economic *(sub redacția prof. dr. Constantin Ionescu), care trebuie să apară în curînd, la* „Istoria statisticii din România", *proiectată de asemenea să apară în acest an. Pentru Editura enciclopedică am predat lucrarea* „Industria siderurgică".

V. E.

PUNCTE DE VEDERE

PENTRU UN SISTEM CATEGORIAL AL ECONOMIEI POLITICE

INTERACȚIUNEA dintre istoric și logic este caracteristică pentru economia politică. Dar faptul este o constantă a oricărei științe care progresează, după cum o dovedește cazul științelor matematice care, deși sînt cele mai vechi științe, nu încetează să se dezvolte într-un efort conjugat pe de-o parte cu cel al practicii sociale, pe de altă parte cu cel al celorlalte științe.

Economiștii știu că nu poate exista o economie politică unică pentru toate societățile care s-au succedat sau se vor mai succeda. Explicația stă în aceea că o dată cu evoluția practicii, a vieții, știința însăși trebuie să evolueze dacă vrea să-și exercite rolul util care-i este consacrat. În măsura în care au fost raționale, cuceririle anterioare ale științei devin „cazuri particulare" ale unei științe cu un grad superior de generalitate, în care se depășesc unele prejudecăți, inexactități sau contradicții interne.

Dar oare am înțeles totdeauna și în mod deplin un asemenea adevăr cîștigat al științei ? Dacă da, atunci putem elabora — din ceea ce s-a degajat — acea economie politică în sensul larg al cuvîntului, pe care clasicii marxism-leninismului o prevedeau (așa cum Aristot îi prevedea pe neeuclidieni), dar n-au realizat-o sub forma unui manual sau tratat de economie politică, în sensul de știință a legilor (și, ne-am permite — de ce nu ? — a teoriilor) economice ?

Una dintre noțiunile care îi asaltă pe economiști este cea de sistem. Vorbim curent despre sistemul diviziunii (sociale, tehnice etc.) muncii, despre sistemul bănesc și de credit, sistemul valutar, sistemul (socialist) al agriculturii, al economiei naționale, după cum vorbim despre două sisteme social-economice și politice diferite ș.a.m.d. Este această noțiune rațională, viabilă pentru economia politică ? Și dacă da, sensul pe care i-l dăm este totdeauna consecvent, fertilizant pentru gîndirea economică ?

În măsura în care este o noțiune de împrumut din științele matematice noțiunea de sistem ne-a fost sugerată de Euclid, care a creat sistemul geometriei ca știință. Viața a dovedit că sistemul lui Euclid era **numai unul** din mulțimea celor posibile ; cu timpul s-au degajat un sistem neeuclidian, un sistem relativist, un sistem centro-afin de geometrii, iar sub ochii noștri sistemele de geometrii se amplifică spre folosul acestei științe și spre folosul rațiunii în general.

Ne-am pus întrebarea firească : este aptă și economia politică de sistematizat. Și iată cîteva răspunsuri posibile.

1. În măsura în care operează cu categorii ca reflectări generalizatoare ale relațiilor economice dintre oameni, economia politică are nevoie de un **sistem categorial** care să-i permită să se dezvolte armonios — după „modelul" geometriei. Un asemenea sistem categorial ar avea sarcina să clasifice și să ierarhizeze noțiunile cu care operăm pentru a le face apoi apte de introdus în modelele teoretice și apoi practice în scopul rezolvării problemelor tot mai complexe ce le ridică viața, activitatea și conducerea economică.

2. Dacă tratăm noțiunea de sistem în economia politică în accepțiunea largă, generalizatoare — de unitate organică a unor părți sau elemente care manifestă obiectiv afinități sau proprietăți integrative — înțelegem că această caracteristică este compatibilă cu trăsăturile obiective ale **economiei**, care nu poate exista fără o îmbinare organică a proceselor economice fundamentale : producția, schimbul, repartiția, fără constituirea unor structuri istoricește condiționate și fără asemenea relații complexe între oameni cum sînt cele de proprietate asupra mijloacelor de producție, schimbul de activități care pătrunde în toate procesele economice și structurile economice, fără activitatea caracteristică unei societăți evoluate — de coordonare, conducere, gospodărire a resurselor și rezultatelor activității economice *).

3. În elaborarea sistemului de **noțiuni** al economiei politice ca știință distingem două tipuri de noțiuni : a) generale, permanente și b) condiționate istoric. Definirea grupurilor și tipurilor de noțiuni după această dihotomie ar constitui arsenalul metaeconomicii. Deja sîntem de acord că trebuie să definim o așa-zisă **„celulă"** economică, grupul **legilor**, grupul **categoriilor**, grupul **instrumentelor „operaționale"**, după cum este posibil să fim de acord că economistului îi sînt necesare și grupuri de **teorii** la care să se refere pentru a nu avea impresia naivă că face descoperiri acolo unde de fapt sînt adevăruri vechi și pentru a nu cădea pradă iluziei că ar fi depozitar monopolist al unor adevăruri de ultimă instanță statuate și fără drept de apel **).

În sensul celor de mai sus „celula" oricărui sistem economic constituit nu poate fi decît **munca socială** căreia îi revine rolul de demiurg economic, deci de premisă și de condiție a existenței sistemului economic.

Munca socială în toate ipostazele sale istorice reflectă reunite scopul și mijloacele activității economice a societății. Munca este după cum se știe o acțiune conștientă convergînd către un scop, iar funcțional ea se definește ca modul în care are loc consumarea forței de muncă. Este adevărat că scopul nemijlocit al muncii este satisfacerea unor necesități ale oamenilor, dar de-a lungul istoriei societății munca socială a servit unor scopuri străine de cel nemijlocit sau, altfel spus, scopul nemijlocit s-a realizat prin seria de scopuri mijlocite ale celor cărora această muncă le producea venituri din exploatare. În oricare dintre ipostaze însă, munca socială „animă", „însuflețește" mijloace — istoricește determinate — de muncă, de producție.

Pe fundamentul muncii sociale activitatea economică înregistrează anumite „constante", regularitatea repetării cărora le conferă caracterul de **legități.** Ni se pare logic să se desprindă din ansamblul legităților una care este **fundamentală** și care le generează pe celelalte.

Asemeni oricărui „organism viu", sistemul economic are un sistem de **contradicții** ale mișcării și dezvoltării sale istorice. În acest sistem de contradicții distingem, de asemenea, contradicții generale și contradicții specifice, după cum din punctul de vedere al ariei de cuprindere distingem contradicții fundamentale (ale sistemului dat în ansamblu) și contradicții derivate. Nu ni se pare exclusă formularea unei contradicții economice fundamentale generale, de felul celei dintre tendința muncii sociale spre eficiență și tendința spre reducere a acestei eficiențe.

Ca premise generale, aceste noțiuni servesc de eșafodaj pentru elaborarea sistemului categorial al diverselor sisteme social-economice istorice — specifice sau interformaționale — de felul economiei naturale și economiei de mărfuri, economiei capitaliste sau economiei de tip obștesc planificate.

În construirea sistemului de noțiuni al fiecărui sistem social-economic concret, reconstituibil istoricește sau real, economia politică se folosește de contribuțiile altor științe ca istoria, sociologia, geografia.

Specificitatea sistemului categorial al sistemelor social-economice luate separat sau grupate interformațional va urma schema generală de definire a sistemului dat : procese, structuri și relații. Desigur că procesele economice vor fi reprezentate prin stadiul dezvoltării forțelor de producție, structurile se vor prezenta în stadiul dat al diviziunii sociale, tehnice și organizatorice a muncii, relațiile se vor trata prin prisma tipurilor și formelor de proprietate asupra mijloacelor de producție, prin prezentarea formelor concrete ale schimbului de activități, precum și a formelor de conducere și administrare a activității economice. Stadiul dezvoltării gîndirii economice va fi astfel „reconstituit" satisfăcător pentru teoria economică generală, dînd indicii pentru domeniul propriu-zis al istoriei gîndirii economice.

„Schema" istorică a sistemelor social-economice reale și istoricește reconstituibile ar constitui arsenalul categorial al economiei politice ca știință. Întrebarea care s-ar pune este : ce utilitate are o asemenea conceptualizare pentru o știință a intereselor fundamentale ale grupurilor sociale și ale societății în ansamblul ei ? Răspunsul ni l-ar da din îndepărtata antichitate Platon, care vedea în „abstractele" figuri geometrice PAȘI DE OM, iar în zilele noastre Louis de Broglie care spune că extrema complexitate a vieții reale este reprezentabilă numai prin abstractizări și scheme. Dacă oamenii nu sînt, poate, totdeauna conștienți că fac „filozofia" intereselor și acțiunilor lor în realizarea acestor interese, economiștii au datoria să traseze pașii de urmat în complexitatea mereu crescîndă a fenomenelor vieții economice reale de către o societate în tot mai strînsă confruntare cu problemele prezentului și mai ales ale viitorului existenței sale materiale. Poate că în „entropia" de procese și fenomene economice ordinea de sistem, care să permită abordarea și rezolvarea concret-istorică în contextul unei logici generale interne degajate a vieții economice reprezintă nu numai „o necesitate de ordine" a spiritului, dar, prin aceasta, și a acțiunii eficiente.

dr. Ioan CRISTESCU

*) Ne pare, de aceea, oarecum unilaterală definirea lui Joseph Lajugie în „Les systèmes économiques", 1966, după care sistemul economic este doar ansamblul coerent de instituții economice și sociale înlăuntrul căruia este asigurată dezvoltarea în echilibru a unor mijloace tehnice dispuse corespunzător unor mobiluri dominante (Introducere).

**) Aceste instrumente istorico-critice care sînt teoriile economice constituie din totdeauna atributul economiei politice.

FIȘE

■ Între 24 și 28 martie, a.c. se va desfășura la Paris, sub auspiciile UNESCO, colocviul internațional asupra teleinformaticii, care se va ocupa de problemele științifice, tehnice și economice ale utilizării la distanță a calculatoarelor și interconectării lor. Se prevede că colocviul va întruni peste 1000 de specialiști din numeroase țări, în cadrul lucrărilor sale urmînd a fi prezentate mai mult de 100 de referate. Ele vor trata teme privind construirea aparaturii necesare, programarea și transmiterea informațiilor, structura rețelelor și sistemelor de gestiune integrată, precum și diferite aspecte economice.

■ În articolul său **La politique du gouvernement Wilson dans le domaine de la science et de la technique** (Politica guvernului Wilson în domeniul științei și tehnicii), apărut în revista **Economie et politique nr. 171**, octombrie 1968, G. Lewen, ocupîndu-se de orientarea cercetării științifice în Anglia, arată că se urmărește de pe o parte să se dea prioritate cercetărilor civile, în special cercetării de dezvoltare, iar, pe de altă parte, să se mărească remunerarea și considerația ce se acordă tehnicienilor și muncii lor. Actualmente, electronica, calculatoarele, telecomunicațiile, industria de mașini-unelte, o mare parte din industria aeronautică și laboratoarele comisiei energiei atomice sînt plasate sub autoritatea ministerului tehnologiei. Totuși, G. Lewen afirmă că nu s-a întreprins nimic serios pentru a diminua principala frînă a dezvoltării forțelor productive : conducerea economiei de către grupurile monopoliste. Și, cum cercetarea pentru dezvoltare permite profituri imediate, pentru a o dezvolta mai repede s-au blocat creditele cercetării fundamentale, ceea ce corespunde imperativelor imediate, dar repune în discuție în scurt timp chiar cercetarea pentru dezvoltare.

■ James Quirk și Rubin Saposnik încearcă în cartea **Introduction to General Equilibrium Theory and Welfare Economics.** (Introducere în teoria generală a echilibrului și a economiei bunăstării), Mc Graw Hill Book Company 1968, 221 pag., recent apărută, o expunere sistematică și formalizată a teoriei generale nemarxiste a echilibrului. Autorii consideră că teoria generală a echilibrului reprezintă o punte de legătură între macroanaliză și microanaliză, întrucît se ocupă de probleme ce formează obiectul primei, anume studiul comportării economiei ca un întreg și al relațiilor între diferitele piețe de bunuri și servicii, folosind instrumentele analitice caracteristce celei de-a doua, anume luarea în considerare a deciziilor individuale. Problema generală a teoriei echilibrului — arată Quirk și Saposnik — este identică cu aceea a macroanalizei : date fiind diferite configurații economice, ce bunuri va produce economia, cum vor fi ele produse, unde le va obține ? Răspunsul la această întrebare este dat însă în formă microanalitică, adică fără a face uz de mărimile agregate, în legătură cu consumatorii și producătorii individuali.

■ **Le sous emploi, nouveau mal de la jeunesse ?** (Șomajul, un nou rău pentru tineret ?) este titlul articolului semnat de Armand Capacci în suplimentul pe luna ianuarie 1969 al revistei **L'USINE NOUVELLE**, în care se abordează multilateral problema șomajului și caracteristicile ei în economia țărilor capitaliste dezvoltate. După părerea autorului, șomajul poate fi împărțit în trei categorii : tehnologic, structural, de inadapabilitate.

Tehnologic este considerat acel șomaj care este provocat de apariția de noi tipuri de mașini, de noi metode de muncă într-o întreprindere sau o profesiune dată. Acest șomaj, apreciază autorul, lovește în special pe muncitorii mai în vîrstă. Șomajul structural este determinat de fuziunea sau concentrarea întreprinderilor. Acest tip de șomaj afectează muncitorii de toate vîrstele. Șomajul de inadaptabilitate este rezultatul unui complex de factori legați de schimbarea structurii industriale a unei regiuni. În această situație, tineretul, care se pregătește pentru o anumită meserie, se trezește după absolvirea diferitelor școli de calificare (inclusiv ingineria) că nu este adaptat cerințelor noi din regiunea în care normal trebuie să se stabilească și urmează inevitabil emigrarea de forță de muncă în și din alte regiuni.

După aprecierea autorului, șomajul de inadaptabilitate este cel mai răspîndit în prezent.

■ Problema structurilor preliminarii și a adaptabilității lor la introducerea unor tehnici moderne de conducere este ridicată de Bernard Daudé în **articolul său Les structures d'accueil necessaires** (Structurile preliminarii necesare), publicat în revista DIRECTION, septembrie 1968. Autorul subliniază că tehnicile noi nu trebuie considerate un lux sau o chestiune de prestigiu, ci un instrument de rentabilitate. Altfel, aceste mijloace — adică conducerea prin inovație, previziune, marketing și informatică — sînt costisitoare, atît prin calitatea personalului pe care îl reclamă, cît și prin prețul ridicat al materialului pe care ele îl necesită (în special în cazul informaticii). Pentru a amortiza aceste cheltuieli și pentru ca să se degajeze o „valoarea adăugată", ar trebui ca structura fizică preliminară să aibă o anumită masă critică, o anumită dimensiune. Acest prag minim necesar este triplu, în sensul că ar trebui să existe o masă critică de cercetare, una de producție și o masă critică financiară. Dimensiunea minimală — rezultanta acestor trei mase critice — ar constitui condiția necesară unei conduceri rentabile și cu un efect de „rezonanță".

■ Henri Guitton se întreabă în REVUE D'ECONOMIE POLITIQUE (nov.—dec./1968) dacă astăzi transmiterea ciclurilor economice pe scara internațională este sau nu o problemă depășită (**La transmission internationale des cycles est-elle un problème dépassé ?**) Deși, după părerea sa, cunoașterea teoretică a mecanismelor economice a dus la dispariția unor tipuri de fluctuație, iar „voința de creștere" și „fenomenele de structură" au căpătat o mare importanță, problema ciclurilor se pune din nou. Ciclul — spune Guitton — nu a dispărut, dar și-a schimbat în mare parte natura, amplitudinea: „chiar cînd crezi că-l stăpînești, el poate reapărea : momentan, cel puțin, el poate redeveni mai puternic decît cel ce îl stăpînește".

Guitton nu consideră realizabilă crearea unei forțe anticiclice internaționale care să armonizeze mișcările economice între națiuni : „strategia, spune el, se rezolvă la nivelul unei națiuni în raport cu celelalte, dar ea se rezolvă prost cînd este gîndită la nivel global"

Deși nu pe cale instituțională, totuși prin „transmiterea peste frontiere a cunoștințelor asupra ciclului", s-ar putea asigura, conchide autorul, dirijarea optimă a fluctuațiilor economice. Concluzie nu prea... concludentă. Desigur, nu se poate nega, chiar în condițiile capitalismului, rolul pe care îl are cunoașterea mișcării economice pentru a o putea stăpîni. Dar nu ne-a spus chiar Guitton — intuind desigur faptul că în ciuda cunoașterii lor, forțele opuse continuă să acționeze în capitalism — că ele redevin chiar „mai puternice decît cel ce le stăpînește" ?

■ Un colectiv de cercetători și specialiști în planificarea economiei naționale din Uniunea Sovietică a elaborat lucrarea (**Osnovnie polojenia optimalnogo planirovania razvitia i razmeșcenia proizvodstva (Teze fundamentale ale planificării optime a dezvoltării și repartizării producției)**, Editura „Nauka" 1968, în care se generalizează rezultatele teoretice ale cercetării și experiența rezolvării problemelor practice în acest domeniu. Se consideră variantă optimă a dezvoltării și repartizării unui sistem, acea variantă a lărgirii sau modernizării obiectelor economice existente și în construcție, a alegerii volumului și sortimentului producției, a procedeelor tehnologice aplicate în producție și a mijloacelor de transport, precum și a utilizării producției (ținînd seama și de schimburile economice externe), în care în decursul perioadei de timp prevăzute se realizează condițiile necesare de activitate a sistemului, iar valoarea funcției obiectiv atinge extremul.

Criteriul de optimizare a planului de dezvoltare a diferitelor verigi ale economiei naționale este considerat maximizarea eficienței economiei naționale. În condițiile realităților economice, în dependență de specificul sarcinilor de rezolvat, o formă concretă de exprimare a acestui criteriu poate fi **maximum de beneficii** sau **minimum de cheltuieli.** Utilizarea criteriului maximizării beneficiului este recomandată atunci cînd volumul cererii pentru marfa produsă depinde substanțial de preț și atunci cînd este necesar de determinat structura pe sortimente a producției, iar prognoza prețurilor sau indicatorii de eficiență a produselor nu sînt considerați suficient de siguri. Utilizarea criteriului minimizării cheltuielilor este recomandată cînd cererea pentru o marfă nu depinde practic de preț, ci este determinată de o necesitate strictă și cînd prognoza privind limitele resurselor este nesigură.

blocnotes

CONCEPȚIA DE ECHIPĂ

ÎN DOMENII tot mai variate ale științei și tehnicii contemporane, creația științifică devine cu precădere rezultatul unei activități **de echipă**. Pentru unele domenii, sau probleme nici nu mai este vorba doar de avantajele muncii în echipă, ci de faptul că în afara ei creația devine imposibilă.

Factorii care, la nivelul actual de dezvoltare a forțelor de producție, de ramificare și specializare a cercetării, generează trecerea de la creația individuală la creația de echipă au fost analizați amplu, încît acum preocupă mai mult sub aspectul sistematizării lor în lucrările cu caracter didactic.

În schimb, sînt încă relativ puțin studiate implicațiile acestei treceri asupra procesului de creație. Situație paradoxală deoarece (comparația poate părea hazardată și poate incita la reacții inițiale) asemeni trecerii de la producția meșteșugărească la producția de fabrică, trecerea de la creația individuală la creația de echipă atrage cu sine mutații profunde pe toate planurile activității de cercetare, obligă la regîndirea întregului proces de elaborare a unor idei, concluzii sau soluții originale.

Fără a înțelege **metamorfoza** procesului creației nu putem ajunge nici la o concepție clară asupra noțiunii de **echipă de cercetare,** nici la elaborarea unei tehnici corespunzătoare pentru munca de echipă.

Cred că punctul de plecare al oricărei discuții în această privință trebuie să fie faptul că **echipa** nu este o sumă de cercetători, nu este nici măcar numai „un colectiv" de cercetători, oricît de valoroși fiecare în parte, ci **un colectiv de creație** : fiecare contribuție individuală își află rațiunea și sensul ca parte integrantă a unui tot în care se topește.

Evident, nu orice temă de cercetare cere o asemenea muncă de echipă, un colectiv de creație. Experiența a demonstrat că orice confuzie în această privință poate provoca irosire de energii și prelungirea nejustificată a termenului de rezolvare a temei propuse. Colectivul de creație nu este un fetiș, ci o necesitate obiectivă în cazul temelor de o anumită complexitate, în special a celor care implică investigații inter- sau multidisciplinare.

Erorile care se fac uneori în practică nu se limitează numai la confundarea temelor prin natura lor individuală cu cele prin natura lor colectivă, ci se extind — în cazul celor din urmă — și la modul de alcătuire a „echipei".

De cîte ori nu asistăm oare, cu prilejul constituirii unor colective de lucru, la discuții prelungite asupra **numărului** componenților lor, ca și cînd filozofia creației de echipă ar decurge simplu din zicala : „unde-i unul nu-i putere, ... unde-s doi, puterea crește"?

Problema fundamentală a unei **echipe** nu este problema numărului componenților ei, ci a formației lor pluridisciplinare, cu o structură determinată de chiar obiectul investigației.

Acceptată, această premisă importantă a echipei se dovedește totuși, în unele cazuri, a nu fi suficientă. Este o banalitate să afirmi că forța unei echipe decurge, în ultimă instanță, în mare măsură din însușirile **personale** ale membrilor ei. La repetarea unei asemenea banalități te obligă însă constatarea că există uneori „echipe" care se formează nu din oameni concreți, ci din „reprezentanți" ai diferitelor discipline sau institute participante (colaboratoare).

O echipă presupune însă nu numai anumite capacități profesionale, ci și anumite calități umane ale membrilor ei, în primul rînd calitatea de a se adapta cerințelor muncii în echipă, de a se **putea contopi** în echipă.

Se spune frecvent în teorie și se uită adesea în practica de zi cu zi că **a alege oamenii** reprezintă una din problemele fundamentale ale conducerii unui colectiv.

Problema însușirilor personale ale membrilor echipei este cu atît mai importantă cu cît activitatea în echipă presupune, volens-nolens, anumite mutații profesionale, de proporții mai mari sau mai mici, în funcție de profilarea la care obligă diviziunea muncii cerută de obiectivul de cercetare urmărit.

În aceste împrejurări, **formarea** unei echipe este un proces de durată, de cizelare a unor individualități într-un colectiv, cu o viziune și un spirit propriu de lucru. O echipă de cercetare se sudează cu alte cuvinte treptat, prin căutări succesive, inevitabile eșecuri și succese comune. Dacă formarea unui cercetător este rezultatul unor tot mai importante investiții sociale, formarea unei echipe apare ca o investiție suplimentară, nu de puține ori tot atît de importantă ca și cea inițială în formarea individuală. A asigura stabilitatea unei echipe, formată și sudată, este — din acest punct de vedere — o problemă de conservare a unei investiții făcute, de salvgardare a eficienței ei.

Costin MURGESCU

PIAȚA COMUNĂ

PLANUL BARRE SPOREȘTE FORȚELE CENTRIFUGE

PRIN RITMUL reuniunilor comunitare prevăzute în planul de lucru al Comisiei Pieței Comune, Bruxelles-ul redevine anul acesta locul unor aprinse dispute între membrii acestei organizații, divergențele dominînd în mod precumpănitor. Lucrul acesta nu e întîmplător, deoarece anul 1969 este sfîrșitul perioadei tranzitorii înscrise în actul de naștere al Comunității, anul sortit să încheie construcția uniunii economice vest-europene, iar membrii săi dau dovadă de o totală lipsă de entuziasm față de elementele-cheie ale... sprintului final

REFLECTÎND amărăciunea adepților „integrării", Pierre Drouin, cunoscutul comentator economic al cotidianului parizian **Le Monde,** scria despre perspectivele Comunității că **„experiența anului 1968 nu incită la optimism",** concluzie aparent paradoxală, dacă ținem seama că în vara anului trecut a fost încheiată uniunea vamală a celor șase țări, împlinindu-se astfel una din doleanțele cele mai importante ale autorilor Tratatului de la Roma. În realitate, uniunea vamală s-a dovedit a avea o semnificație cu mult mai redusă decît sperau adepții „integrării". În condițiile unor politici economice diferite și adesea divergente, înlăturarea taxelor vamale a accentuat contradicțiile. S-au confirmat astfel previziunile economistului francez Lucien Brocard, care scria cu multă vreme înainte de a lua ființă Piața Comună: **„Pentru a suprima obstacolele nu ar fi suficient ca taxele vamale să fie abolite. Înlăturînd aceste taxe nu s-ar face decît să se dea curs liber divergențelor de interese"** („Principes d'Économie Nationale et Internationale"). Răspunsul logicii Comunitare este: ceea ce nu se poate obține ca urmare a uniunii vamale se va obține probabil dacă va fi înfăptuită uniunea economică a celor șase țări ale C.E.E., cu alte cuvinte, dacă economiile lor naționale vor fi practic contopite într-o singură economie. În acest context, nu este de loc surprinzător faptul că în ultima perioadă de timp s-au intensificat propunerile și planurile de accelerare a „integrării" economice și politice. Unul din acestea, după cum se știe, este mult comentatul „Plan Mansholt", menit să elaboreze o agricultură comunitară.

Dar primul pas efectuat anul acesta în domeniul integrării agrare s-a soldat cu un eșec. Reuniunea celor șase din 17—18 februarie, care urma să stabilească prețurile agricole comune, aplicabile de la 1 aprilie, condiție indispensabilă pentru trecerea la fazele următoare ale integrării, a fost amînată pentru 10 martie fără a se lua vreo hotărîre. Or, comentatorii occidentali atrag atenția că, dacă «cei șase» nu se vor putea înțelege asupra prețurilor, atunci nu este exclusă posibilitatea ca ei să treacă la adoptarea unor soluții naționale. În acest caz, scrie **Le Monde** „tendințele centrifuge care iau naștere la Paris și în alte capitale ar deveni libere..." În aceste condiții cei șase ar trebui să decreteze starea excepțională și să se întrunească continuu pentru a încerca să cîștige această cursă. „În schimb, arată în continuare **Le Monde,** ei decid să se întîlnească cît mai rar posibil, ca și cînd timpul ar acționa în favoarea lor, cînd de fapt acționează împotriva lor..."

Un alt plan de accelerare a integrării dat recent publicității este „Memorandumul Barre". Autorul său, Raymond Barre, profesor la Facultatea de Drept și Științe Economice din Paris, autor al unui „Manual de Economie Politică" mult citat în Occident, și-a legat numele de unul din cele mai disputate planuri de relansare a „integrării", și anume de „Memorandumul asupra coordonării politicilor economice și a cooperării monetare în sînul Comunității". Punctul de plecare al „Memorandumului" îl reprezintă constatarea că orice dificultate cît de cît importantă poate repune în discuție tot ce s-a obținut pînă în momentul respectiv în cadrul comunității. Exemplul cel mai pregnant l-a oferit criza monetară din toamna 1968 bazată pe situarea la extreme opuse a francului și a mărcii vest-germane. Chiar și în condițiile în care mai existau reglementări frînînd fluxul de capital între țările membre ale C.E.E., capitalurile neputînd circula încă liber între aceste state, (așa cum s-ar întîmpla în cadrul unei uniuni economice), speculațiile împotriva francului au determinat, după cum se știe, un puternic transfer de fonduri disponibile din Franța spre Republica Federală a Germaniei. Ca urmare a acestei situații, Franța a reinstituit controlul asupra schimburilor și a luat măsuri de frînare a importurilor — inclusiv din celelate cinci țări partenere la Piața Comună — în vreme ce Germania federală a adoptat alte măsuri decît cele dorite de Franța. Era evident pentru oricine că măsurile unilaterale erau incompatibile cu țelurile înscrise în Tratatul de la Roma și că ele riscau să aducă perturbări în circuitele comerciale și financiare intracomunitare.

Toate acestea constituie, la urma urmei, argumentul de principiu al „Memorandumului Barre", care pledează pentru o armonizare a politicilor economice ale guvernelor naționale ale celor șase țări membre. El are în vedere o definire în comun a ritmurilor creșterii economice a fiecărei țări în parte, a folosirii forței de muncă, o urmărire în comun a mișcării prețurilor și a balanței de plăți a diverselor state membre. Cooperarea comunitară ar urma să cuprindă și consultările pe teme bugetare, extinzîndu-se nu numai în domeniul politicilor economice pe termen lung și mijlociu, dar și pe termen scurt. Pentru a se asigura eficiența unei asemenea coordonări, ar urma să fie stabiliți cîțiva „indicatori de alertă" anomaliile intervenite în evoluția acestora urmînd să semnalizeze prompt necesitatea consultărilor între „cei șase". Sub aparența unor aspecte procedurale (accelerarea termenelor de întrunire a factorilor responsabili din C.E.E.), planul Barre vizează în fond activizarea forurilor comunitare și creșterea rolului lor. Una din primele măsuri concrete ce au fost propuse este convocarea, în toamna lui 1969, a unei reuniuni a Consiliului ministerial al Pieței Comune consacrate analizei perspectivelor economiei din cele șase state.

Partea esențială a Memorandumului Barre o constituie propunerile în problemele monetare. Cunoscînd opoziția manifestată în repetate rînduri de reprezentanții Franței față de ideea unei monezi comune a C.E.E., planul Barre își propune deocamdată unii pași în această direcție, sub forma constituirii de rezerve comune (care, după unii comentatori, ar fi egale cu o cincime din rezervele fiecărei țări), administrate de un for comunitar. Destinația acestui fond monetar comun ar fi acela de a asigura un sprijin financiar automat (credite pe trei luni) țărilor care trec prin dificultăți în plățile lor externe. În cazul în care dificultățile debitorului ar continua, ar trebui să existe o consultare comunitară pentru prelungirea creditului pe un termen ceva mai îndelungat. Prelungirea respectivului credit s-ar face însă numai dacă țara respectivă ar accepta adoptarea unor măsuri de politică economică ce i se vor recomanda pentru remedierea situației.

După cum se vede, planul Barre presupune o sporire importantă a puterii de decizie independentă a forurilor financiare ale comunității, sub pretextul operativității, ca și o interferență pe care am numi-o condițională, a acestor foruri asupra politicilor economice interne ale statelor (dacă acestea nu se conformă prescripțiilor, nu beneficiază de prelungirea creditului). De aceea, reacțiile față de propunerile profesorului Barre nu au întîrziat. Cercurile economice și politice din Germania occidentală au obiectat că planul Barre este un nou mijloc de avantajare unilaterală a Franței, care trece prin dificultăți financiare. În Franța vocile care se ridică împotriva propunerilor se referă mai ales la tenta supranațională pe care o are planul monetar al profesorului Raymond Barre. Un argument suplimentar îl oferă faptul că țările Pieței Comune sînt membre ale Clubului monetar al „celor 10", care dispune de suficiente resurse financiare pentru a interveni în probleme monetare și că o constituire a unui club de șase, în cadrul celui mai larg, nu este nici justificată, nici utilă.

Urmărind aceste reacții, observatorii de bună credință nu pot să nu constate că procesul integrării, deși continuă anevoios, nu se poate face fără încălcarea intereselor uneia sau alteia dintre țări. Este o realitate de neignorat, faptul că în ciuda uniunii vamale, care în mod logic ar trebui să uniformizeze condițiile de desfășurare a evolutiei economiilor celor șase state, conjunctura fiecăreia dintre acestea urmează o cale proprie. Ignorînd particularitățile celor șase economii și căutînd soluții comune, se ajunge în mod inevitabil la exacerbarea conflictelor de interese. Privind lucrurile prin această prismă, încercările de relansare a ideilor „integrării" economice și politice apar fie ca speranțe ale unor naivi de bună credință, fie ca instrumente de impunere a intereselor celor mai puternici dintre parteneri. Reacțiile negative față de respectivele planuri, reacții mai mult sau mai puțin acute ce provin din cercuri politice sau economice ale tuturor celor șase țări membre dovedesc dificultățile crescînde ale integrării, pe măsura apropierii de terenul deosebit de delicat al independenței naționale. Faptul că fostul cancelar vest-german Ludwig Erhard a ținut să declare public că politica monetară și conjuncturală constituie atribute pe care nici un guvern nu este dispus să le cedeze unor foruri comunitare, este un simptom elocvent al implicațiilor pe care le au propunerile planului Barre.

dr. N. S. STĂNESCU

NOTE

Întreprinderea în discuție la Cannes

LA CANNES s-au întrunit numeroși șefi ai întreprinderilor franceze pentru a discuta într-un colocviu problemele dirijării și gestiunii. Urmînd a se face analiza obiectivelor, a condițiilor și mijloacelor unei strategii a dezvoltării, prioritatea în discuții nu li s-a dat problemelor clasice de organizare a muncii și de gestiune internă. S-a considerat că ceea ce se impune cu urgență este sarcina definirii și aplicării unei „veritabile politici, deschisă larg în afară și către viitor".

Ceea ce trebuie înțeles din această orientare, o explică cititorilor ziarului Le Monde, *directorul Centrului național de informare pentru productivitatea întreprinderilor, J. Chazelle. Sînt subliniate obstacole, pe care directorul le consideră particulare societății franceze și care ar ține de modul de gîndire, de criteriile judecății, de tradițiile și chiar reflexele francezilor. Poate că latura subiectivă capătă un accent disproporționat în această abordare, dar problemele aduse în discuție nu sînt lipsite de interes.*

Este vorba în primul rînd de „dificultățile pe care le întîmpină întreprinderea franceză de a integra în mod dinamic în gestiune datele economice și tehnice care se află în continuă schimbare și evoluție" Chazelle se referă la necesitatea ca întreprinderea să depisteze la timp piața, să-și insereze activitatea în cadrul unei previziuni și să gîndească în termeni de plan în loc de a-și limita orizontul la bugetul anual. Vina este proiectată și asupra lipsei de informații suficiente; lipsă pe care ordinatorul încă n-o poate acoperi. Este indexată neîndestulătoarea calificare a cadrelor în domeniul metodelor de conducere și gestiune.

O importanță deosebită este atribuită relațiilor de muncă în întreprindere. J. Chazelle se plînge că oamenii ce compun întreprinderea nu manifestă aproape niciodată o adeziune comună la obiectivele ei. După părerea Centrului francez de informații, în Statele Unite ar exista o asemenea participare, care fără a fi prescrisă în texte, se exprimă în proiectele colective la care fiecare contribuie după competența sa. În Franța, susține Chazelle, funcțiunile sînt despărțite între ele ca niște feude, iar autoritatea e prea concentrată. Din cauza concepțiilor sociale, politice, culturale ale patronilor, întreprinderea franceză are un caracter închis, sterilizînd factorii creatori și, implicit, capitalurile. Chazelle consideră că în timp ce patronul în Franța este mîndru de originea întreprinderii sale — încercat însă uneori și de un „sentiment de jenă", — clienții, furnizorii, bancherii și administratorii n-o privesc decît „dintr-un unghi de interese înguste" — iar opinia publică, „care n-a făcut niciodată distincție între profit și profitori" îi include „cu plăcere în aceeași reprobare".

Există fără îndoială specificități, dar în această analiză sînt cuprinse trăsături care fac parte desigur din profilul mai general al întreprinderii capitaliste

Italia și perspectivele

GREVELE recente în Italia au readus sub reflector problemele economice ale acestei țări. Unii indicatori, considerați într-o analiză unilaterală, ar putea demonstra temeiuri de concluzii pozitive. Rezervele de pildă, în aur și devize, erau la finele lunii noiembrie 1968 de 4200 miliarde de dolari (din care 68 % aur). În prezent, cînd cele ale Franței s-au micșorat în chip sensibil, Italia ocupă locul al 3-lea în rezervele mondiale ale lumii capitaliste — după S.U.A și R.F.G. Rezervele ei ar fi fost probabil încă mai mari, dacă ieșirile de capital n-ar reprezenta un volum anual masiv. În 1968 ele s-au cifrat la 1 500 miliarde de dolari. Așa se explică, de altfel, de ce, în noiembrie anul trecut, cu prilejul reuniunii monetare de la Bonn, i s-a reclamat și Italiei, nu numai R.F.G.-ului, revalorizarea monetei naționale. Ca și R.F.G., Italia a refuzat revalorizarea și, deși ar fi fost unul dintre primii ei beneficiari, s-a declarat și împotriva majorării prețului aurului. Ea nu consimte nici la propunerea de a se institui cursurile de schimb flexibile. Pentru a putea preveni inflația, Italia nu admite să se dispenseze de nici un mijloc ce o poate ajuta.

Keynesiană în orientare, politica Italiei se conduce după principiul finanțării economiei în condiții de deficit bugetar. Anul acesta, ea își propune să treacă de la o rată a creșterii produsului național brut de 5 % în 1968, la una de 6 și chiar de 7 %. Firește, prin această politică ea se deosebește de R.F.G., dar unii economiști italieni cred că țara lor ar putea deveni pe această cale o Japonie a Europei occidentale.

Creșterea exporturilor italiene este un alt factor important. În 1968 ele au sporit cu 16 %. Importurile numai cu 5 %. Competitivitatea exporturilor este înlesnită de scăderea prețurilor, care, în ultimul deceniu s-au micșorat cu 7%.

După unii experți, tendința pe termen lung nu este însă asigurătoare. Rata dobînzii, care este de numai 3,5%, precum și politica robinetelor deschise în materie monetară, pentru a promova expansiunea, fac ca fonduri importante să emigreze și să se transfere pe piața Eurodolarului, unde primesc dobînzi de 7 % și chiar mai mari. Unii apreciază că investițiile interne, în industrie, ar putea fi amenințate. Anul trecut ele n-au crescut decît cu 4 %. Cu toate acestea, cercurile economice oficiale se așteaptă ca să crească atît investițiile cît și consumul intern, ca fabricile să-și reia lucrul cu întreaga lor capacitate și ca o parte din cei 665 000 de șomeri ținuți în rezervă să reintre în producție. Acestea n-ar putea însă să nu fie însoțite, în condițiile date, de o creștere a importurilor și de o scădere a exporturilor. Ce urmează mai întîi în economia țărilor vest-europene, se întreabă un ziar în legătură cu situația actuală: o nouă criză monetară, care va comporta riscul revalorizării lirei sterline și a mărcii vest-germane, sau un avînt în Italia care va duce la un deficit comercial și va lipsi astfel de argument pe cei care presează pentru revalorizare?

Pentru a evita supraîncălzirea, economiștii guvernamentali italieni caută soluția tot în doctrina keynesiană și recomandă un program de lucrări publice în căile ferate, porturi, școli, universități, spitale de care țara are de altfel nevoie. La aceasta, așa cum rezultă din unele informații de presă, se opun „unii birocrați și politicieni, care nu admit să-și scoată degetele din anumite plăcinte economice în care și le-au înfipt".

Ocupîndu-se de curînd de această problemă în raportul său la Congresul P.C.I., Luigi Longo sublinia necesitatea unei „revizuiri drastice în orientarea cheltuielilor publice și de o programare care să fie efectiv democratică".

A. A.

DOCUMENTAR

IN PERSPECTIVA SECOLULUI XXI

O „NOUĂ CIVILIZAŢIE URBANISTICĂ"?

- ***Urbanistul urcă în spaţiu***
- ***Raţional + funcţional***
- ***Locuinţe suspendate sau complexe subacvatice?***
- ***Complexul Babel II***

CÎND LA ÎNCEPUTUL acestui secol Mies van der Rohe cu şcoala sa funcţionalistă, Wright cu combinaţiile sale romantice de curbe şi triunghiuri, Freyssinet cu hangarele sale parabolice şi alţii, puseseră bazele unor noi orientări arhitectonice, scepticii şi tradiţionaliştii se grăbiră să-i categorisească drept „fantezişti". De aceeaşi neînţelegere şi rezistenţă avea să se lovească la rîndul său şi marele poet al betonului armat — Le Corbusier. Ştafeta celui ce fusese supranumit „visătorul anului 2000" sau al oraşelor imaginare, a fost ulterior preluată de alţi confraţi care, convinşi, de utilitatea celor trei elemente corbusiene — soarele, spaţiul şi verdeaţa — s-au antrenat pe alte planuri şi direcţii, fiecare gîndind în felul său, dar subscriind în ansamblu la recunoaşterea unanimă că astăzi urbanizarea a devenit un fenomen planetar.

Într-adevăr, în prezent nu se mai poate vorbi de urbanizarea unei singure ţări sau teritoriu, ci de un fenomen care se întinde pe întregul glob. Potrivit unei anchete recente întreprinse de Jean-Bernard Bertholon, 21% din populaţia mondială locuieşte în oraşe de circa 20 000 de locuitori — 99 din oraşele lumii numărînd peste 1 milion de locuitori fiecare, iar 13, peste 4 milioane. Ponderea urbanizării se ridica în anul trecut la 80,8% în Anglia, 71,1% în R.F.G., 64% în S.U.A. şi 62,5% în Franţa. În următoarele decenii — susţine Bertholon — 99% din populaţia lumii va locui în oraşe. Aceste realităţi constituie punctul de plecare al studiilor şi cercetărilor urbaniştilor, chemaţi să răspundă întrebării: unde şi cum vom locui în sec. XXI?

ARHITECTUL FRANCEZ Paul Virilio consideră că fiecare epocă îşi are definiţia sa spaţială, adică sistemul său de referinţe geometrice. Antichitatea faraonilor, de exemplu, s-a caracterizat prin arhitectura grandioasă a monumentelor sale, rămase mărturia unor civilizaţii pînă în zilele noastre. Descoperirile ştiinţei şi tehnicii din secolul nostru şi-au găsit expresia pe plan arhitectonic într-un nou monumentalism, în conglomerate de planuri orizontale şi verticale şi un caleidoscop de genuri (în care pentru viitor specialiştii şi-au propus să facă o carecare ordine). Industrializarea agriculturii şi automatizarea producţiei în următoarele decenii, ca fenomene implicite ale progresului, vor conferi desigur urbanisticii un rol primordial, transformînd civilizaţia noastră — după cum susţin unii — într-o „civilizaţie urbanistică". Funcţionalitatea şi raţionalitatea formei în acest context, vor fi elementele care vor sta la baza viitoarelor construcţii, oraşul secolului XXI urmînd să înglobeze toate funcţiile urbane şi centrele de transfer între diferitele mijloace de transport, complexul de locuinţe trebuind a fi amplasat raţional într-un anume spaţiu, cu posibilitatea transformării lui permanente în raport de nevoile individuale.

Pornind de la aceste elemente, unii „vizionari" ai urbanisticii susţin că oraşul ideal al viitorului ar fi **turnul funcţional,** *care ar urma să integreze toate funcţiile: habitat, lucru, distracţii, într-un singur centru, imaginat pe o verticală de circa 400 m înălţime (ce ar reprezenta o sinteză a problemelor de construcţie, de circulaţie, de echipament şi de utilizare funcţională şi flexibilă a spaţiului). Într-un asemenea oraş, mijloacele de transport, articulate în sens vertical şi orizontal, vor fi rearticulate în exterior pentru traficul aerian şi rutier. Staţiile principale de transfer sînt situate la sol (traficul rutier) şi în vîrf (trafic aerian), pentru avioane sau elicoptere cu decalaj vertical. În ceea ce priveşte traficul rutier la sol, sisteme complexe de teleghidaj vor permite „înmagazinarea" automobilelor în silozuri speciale şi transportarea lor prin sisteme de ascensoare spre platformele turnului.*

Pledînd pentru individualitate, ca bază a oricării creaţii, adepţii teoriei spaţiului organic preconizează o nouă estetică controlată, potrivit căreia se poate obţine întreaga libertate de concepţie şi dezvoltare a acestui element într-un ansamblu al sistemului, pornind de la exigenţele funcţionale şi a unui control al sunetului şi luminii. Problema raportului între scara mare (oraşul) şi mica scară (habitatul), între spaţiul global şi spaţiul restrîns, se pune azi cu deosebită acuitate. Referitor la aceasta, antropologul Paolo Caruso spunea că transformarea peisajului poate influenţa în mod determinant fiinţa umană, modificîndu-i echilibrul, obiceiurile, simţurile etc. Problema constă, aşadar, în a integra în mod armonios omul mediului său, atît la nivelul unei structuri globale, cît şi a celui de habitat. De altfel, încă în 1920, Hugo Häning elaborase aşa-numita teorie a „structurii organice", care, transpusă în arhitectura viitorului, se opunea diametral structurilor geometrice tradiţionale ale arhitecturii primei noastre jumătăţi de secol.

Alte tendinţe se manifestă în direcţia **oraşelor centripete,** *care ar reprezenta un inel de formă neregulată dispus în jurul unui aeroport. Viaţa şi activităţile productive s-ar dezvolta în acest oraş, în vreme ce instalaţiile neactive şi-ar găsi locul în spaţiile limitrofe, în plin cîmp. Locuinţele dispuse în terase, vor putea fi eşalonate de-a lungul structurii, funcţiile comune (magazine, cinematografe, teatre, depozite şi birouri — multe neprimind lumină naturală), rămînînd în interiorul complexului.*

Alţi urbanişti ca Leopold Gerstel, bunăoară, preconizează **oraşul-fortăreaţă,** *ridicat pe pereţi stîncoşi ce ar susţine locuinţele şi instituţiile, la sol rămînînd doar centrul comercial şi parkingurile; iar Stanley Tigerman, oraşe în* **suită de structuri semi-piramidale,** *dispuse de-a lungul arterelor de circulaţie, ş.a.m.d.*

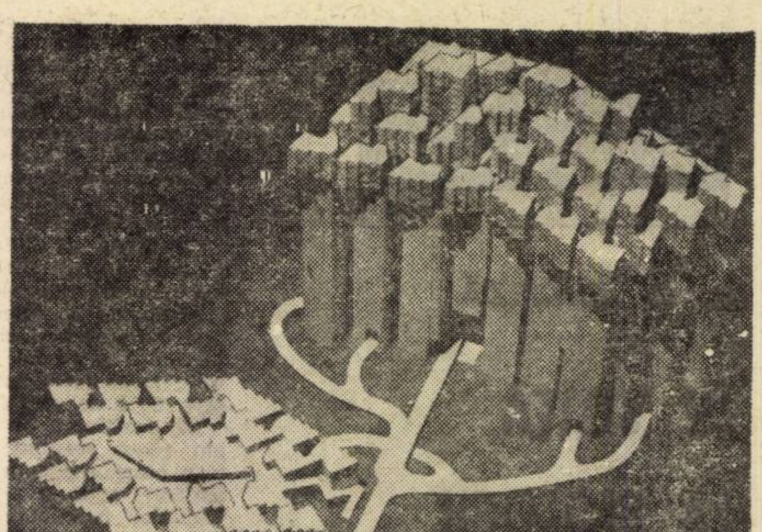

Unui asemenea oraş lacustru nu s-ar spune că-i lipseşte perspectiva...

MULTITUDINEA de concepţii şi teorii, rezultatul unei prolifice imaginaţii, are darul să ne transpună într-o lume aproape fantastică, a unui urbanism care depăşeşte uneori şi cea mai ferventă închipuire. Arhitectul francez Claude Parent a ajuns la concluzia potrivit căreia rolul specific al acestei profesiuni va fi cu adevărat jucat abia în al XXI-lea secol. Locuinţele îngropate, cu terenuri cultivabile deasupra şi spaţii de recreaţie, habitatul „troglodit", săpat în stîncă, cu o singură orientare, turnurile-elice sau casele „zburătoare" susţinute de cabluri întinse între munţi, casele-şarpe cu 15 nivele, unduind între spaţii industriale, sînt doar cîteva exemple din numeroasele proiecte menite să ne creeze o primă imagine despre ceea ce va rezerva generaţiilor următoare aşa numita „civilizaţie urbanistică", care tinde să stabilească la scară globală relaţia dintre fiinţa umană şi „marele peisaj".

Unele proiecte „sondează" subteranul cu reţelele sale de tunele şi complexe; altele abordează platformele submarine. După asemenea proiecte, locuinţele lacustre ale îndepărtaţilor noştri strămoşi, se vor vedea reeditate în anul 2000 la alte dimensiuni, pe planuri „gîndite" şi probabil asamblate de ordinatoare. Macheta unui original oraş pe mare (în care ar putea locui circa 70 000 persoane) a şi fost prezentată recent la Londra: **o insulă artificială din beton şi material plastic,** în formă de potcoavă (cu pereţi îmbrăcaţi în saci umpluţi cu apă) şi cu clădiri de 10 nivele, amplasată la 15 mile de coasta Norfolk.

Paul Virilio preconizează pentru oraşul viitorului folosirea **planului oblic,** care — după concepţia sa — din punct de vedere al elevării şi repartizării spaţiului, ar permite mai bine izolarea volumelor locuibile fără să creeze obstacole, iar din punct de vedere tehnologic, ar fi mai raţional.

O sinteză a acestei gîndiri arhitectonice futuriste o constituie însă proiectele lui Paolo Soleri. „Expansiunea demografică — susţine el — a determinat pe urbanişti să proiecteze ansamble urbane atît de întinse, încît ele vor acoperi în curînd cea mai mare parte a pămîntului util al globului..." În consecinţă, el preconizează un nou **„turn Babel",** imaginat sub forma unui trunchi de piramidă ce pluteşte pe un strat mineral, escavat în proporţie de o treime. Trunchiul central — aşa cum îl descrie **L'Architecture d'aujourd'hui** — se ridică în aer la înălţimea de 1 200 m, fiind înconjurat de patru ansamble topografice (unităţi urbane), pe jumătate suspendate. Lumina plonjează profund în inima oraşului — vertical în puţul central, şi oblic în cele patru unităţi urbane. Întregul caliciu va putea fi temperat climatic cu ajutorul ecranelor reglementate prin comandă termică. Un asemenea centru, a cărui simetrie se impune în jurul unui ax, ar putea constitui o escală aeriană importantă, aparatele de zbor staţionînd pe marginea externă a caliciului şi permiţînd legătura cu orice punct al oraşului doar în cîteva minute.

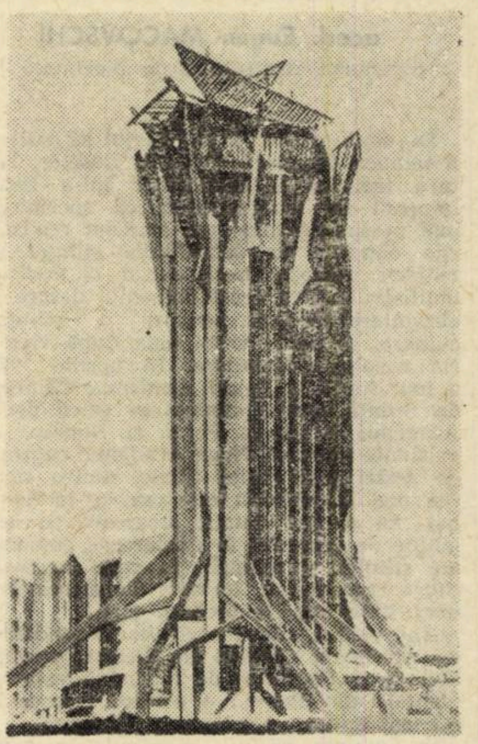

Hotel susţinut de... fantezie

Ce materiale vor folosi construcţiile viitorului? Diverse, de la materialele tradiţionale, — ciment, lemn, fier — la altele bazate pe materii plastice sau răşini. În studiile privind oraşele viitorului, Hook şi Cumbernauld consideră că elementele prefabricate vor fi preponderente în construcţii, multe locuinţe urmînd a fi predate în fază de... montare într-un bloc unic. Materialele plastice vor deveni competitive chiar şi din punct de vedere structural. Structurile ca şi acoperirea plastică a faţadelor vor facilita producţia de masă, în formele cele mai adecvate exigenţelor funcţionale şi estetice. Dar cine ştie însă ce surprize şi în această direcţie va rezerva viitorul...

Viorica BABA

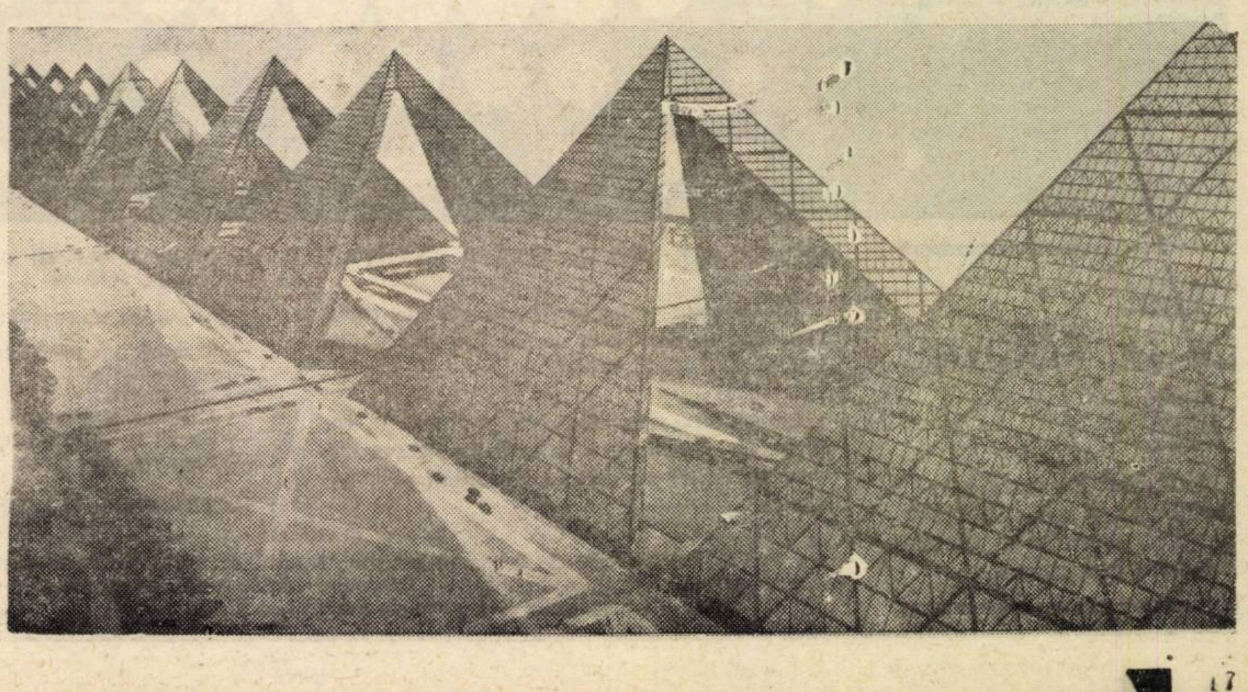

Oraşul linear: o suită de structuri semi-piramidale deasupra unei autostrăzi

DIN ȚĂRILE SOCIALISTE

R. P. CHINEZĂ

ÎN VIZITĂ LA BIOLOGII DIN PEKIN ȘI ȘANHAI

acad. Eugen MACOVSCHI
directorul Institutului de biochimie

De două ori am avut prilejul să vizitez Republica Populară Chineză. Desigur, latura turistică a călătoriilor mi-a lăsat impresii de neuitat. Dar, ca specialist, mai presus de toate am apreciat realizările obținute în dezvoltarea științei și tehnicii chineze. Deși există o tradiție multiseculară în acest domeniu, despre o dezvoltare în sens modern a științei chineze, se poate vorbi abia după victoria revoluției populare. În aprilie 1950 a luat ființă la Pekin Academia Chineză de Știință, prin contopirea celor două Academii — de la Pekin și Nankin — existente anterior. Noua Academie cuprinde astăzi mai multe filiale, dintre care cea mai importantă este cea de la Șanhai. Ea a fost dotată progresiv cu institute de cercetări în numeroase domenii ale științei și tehnicii, în care lucrează cadre competente, formate în marea lor majoritate după eliberarea țării.

Am vizitat cîteva institute dependente de Academia Chineză de Știință, printre acestea și Institutul de medicină experimentală din Pekin : o clădire frumoasă, cu mai multe etaje, în stil chinezesc.

Se înțelege că în condițiile în care statul veghează la dezvoltarea științei și tehnicii, ele realizează mari progrese.

În articolul de față voi aminti doar unele din constatările pe care le-am făcut vizitînd diferitele instituții de cercetare științifică și întreprinderi industriale.

La Institutul de genetică din Pekin se lucrează intens în domeniul hibridării plantelor, cu rezultate practice însemnate. Unii hibrizi de grîu, experimentați pe loturi, au dat însemnate sporuri de recolte la hectar.

Tot la Pekin, la Institutul de zoologie, printre numeroasele probleme în curs de studiu, figurează și transplantarea nucleilor dintr-un tip de celule în alt tip de celule și consecințele acestor transplantări asupra comportării bioelectrice a noilor formațiuni. Astfel, cercetătorii chinezi au obținut date noi cu privire la rolul heterogenității materiei vii în vitalitatea celulelor ; or, asemenea date permit să se întrevadă aplicații atît în medicină, cît și în agricultură.

Colectivul institutului de botanică cercetează, printre altele, aspecte biochimice ale nutriției plantelor legumicole cu microelemente ca mangan, zinc, și fier. Se mai cercetează și unele aspecte ale excitabilității plantelor, descoperindu-se anumite mecanisme asemănătoare celor de care depinde excitabilitatea musculară.

La Institutul de cercetări agronomice am văzut rezultate importante obținute prin hibridarea îndepărtată a unor plante agricole, precum și în privința obținerii plantelor poliploide prin colchicinizare. Procedeul constă în introducerea colchicinei (substanță care se obține din plantele de șofran) în alte plante. Se obține astfel poliploidia, adică multiplicarea numărului de cromozomi în nucleu. Plantele devin mai mari, iar fructele lor sînt și ele mai mari și de calitate mai bună.

Numeroase probleme privind efectele diferitelor radiații asupra animalelor și plantelor ; efectele produse de radiațiile luminoase asupra conductibilității electrice a membranelor cu conținut de substanțe fluorescente și în special cu conținut în clorofilă ; autoreglarea diferitelor procese biochimice prin acțiunea factorilor fizici, precum și cercetarea comportării acizilor nucleici din bacteriofagi față de radiațiile ionizante — sînt probleme cercetate la Institutul de biofizică din Pekin.

Un interes deosebit prezintă lucrările Institutului pentru cercetarea plantelor medicinale din Pekin. În lumea întreagă sînt cunoscute succesele înregistrate de-a lungul veacurilor de medicina populară chineză. Ca medicamente sînt folosite, între altele, nenumăratele plante care cresc spontan în diferite regiuni ale Chinei. Efectele terapeutice n-au fost explicate pînă acum datorită faptului că nimeni nu le-a cercetat. Abia în ultimul timp, institutul menționat a început investigații sistematice avînd ca scop izolarea principiilor active din aceste plante și cercetarea aprofundată a acțiunii lor asupra organismului animal și apoi asupra celui uman, în vederea găsirii celor mai raționale posibilități de utilizare a acestor principii în terapeutică.

Trebuie menționate realizările deosebite ale Institutului de biochimie din Șanhai. Acesta este cel mai important centru de cercetări biochimice din China, dotat cu aparatură modernă. Aici se fac cercetări privind insulina ; se mai studiază mecanismul și dinamica acțiunii unor fermenți proteolitici, acizii nucleici, biosinteza proteinelor la microorganisme, reglarea biosintezei acizilor grași etc.

La Institutul de biologie din Șanhai se lucrează la izolarea și cercetarea aprofundată a membranelor celulare, precum și la alte probleme interesante.

În legătură cu realizările tehnice aș vrea să menționez vizita la renumita țesătorie din orașul Hanceu, unde alături de vechile războaie de țesut, păstrate în amintirea condițiilor grele de lucru din trecutul nu tocmai îndepărtat, sînt instalate agregate noi și moderne care produc țesături de mătase lucrate cu măiestrie.

De altfel, o sinteză vie a realizărilor obținute de poporul chinez este expoziția tehnică permanentă din orașul Șanhai unde sînt prezentate mostre din producția industrială, începînd de la sîrme și șuruburi de diferite dimensiuni pînă la microscoape electronice și aparatura de automatizare — construite în China.

Desigur că pe măsură ce timpul trece, atît știința cît și tehnica chineză realizează noi progrese. La obținerea lor contribuie mult răbdarea, tenacitatea și iscusința cercetătorilor și tehnicienilor chinezi care lucrează la dezlegarea problemelor la care s-au angajat. Dacă ne gîndim că toate aceste realizări au fost obținute într-un răstimp destul de scurt, practic în mai puțin de două decenii, ne putem da seama de efortul pe care statul, oamenii de știință și întregul popor chinez le depun pentru recuperarea rămînerii în urmă din trecut și pentru dezvoltarea continuă a științei și tehnicii și punerea realizărilor acestora în slujba oamenilor muncii.

R. P. BULGARIA

SE DEZVOLTĂ INDUSTRIA CONSTRUCTOARE DE MAȘINI

BULGARIA dispune în prezent de o industrie constructoare de mașini modernă. Față de ritmul mediu anual de creștere a producției industriale cu 13%, în actualul cincinal pentru ramura constructoare de mașini, ritmul de creștere prevăzut este de 20%. În cadrul acestei ramuri se dezvoltă cu precădere sectoarele legate de introducerea progresului tehnic. În anul viitor, ultimul an al cincinalului, producția în industria constructoare de masini va fi de 2,6 ori mai mare față de 1965, în sectorul automatizării — de 4,8 ori mai mare, în industria radiotelectronică, de comunicații, de mașini-unelte și instrumente — de 3 ori mai mare.

Printre măsurile cele mai importante întreprinse în vederea ridicării nivelului tehnic al acestei ramuri în 1968 se numără sondajul efectuat în 156 de întreprinderi, unde au fost efectuate cercetări complexe în legătură cu organizarea științifică a muncii și a conducerii — fiind elaborate numeroase propuneri pentru o mai bună organizare a muncii.

În 1969 atenția principală este îndreptată spre îmbunătățirea activității sectorului de proiectări al acestei industrii. În institutele de cercetări al acestui sector lucrează în prezent peste 20 de mii de cercetători și proiectanți. Se prevede ca și pe lîngă întreprinderi să fie create grupuri de studii și de proiectare, care vor lucra la perfecționarea proceselor tehnologice și la ridicarea nivelului tehnic al producției.

După cum informează agenția B.T.A., pentru construcția capacităților de producție din această ramură a industriei se alocă pentru anii 1969—1970 investiții în valoare de peste 600 milioane leva. Pînă la sfîrșitul anului 1970 se prevede intrarea în funcțiune a 122 de noi obiective industriale : 72 de întreprinderi vor fi complet reconstruite. Astfel, vor fi date în exploatare cîteva secții și uzine siderurgice — o fabrică pentru aparate de radiotehnică și comunicații pentru industria navală, o fabrică de instrumente medicale. La Lom, lîngă Dunăre, va intra în funcțiune o fabrică pentru electrocare și autocare, cu o capacitate de 25 mii de mașini pe an.

Se acordă o atenție specială dezvoltării industriei electronice, de mijloace de automatizare și de mașini electronice de calcul. La uzinele chimice de lîngă Vidin va fi construit, după proiectele specialiștilor bulgari, primul centru electronic de calcul din Bulgaria pentru prelucrarea complexă a informațiilor economice, tehnice și tehnologice.

Se prevede de asemenea că va crește substanțial ponderea construcției de mașini agricole și de transport și de utilaje pentru industria alimentară. Din seria mașinilor de ridicat și transportat se vor produce electroteleferice radiocomandate. Anul acesta va începe producția în serie a mașinii pentru însăilarea automată a frunzelor de tutun în industria țigaretelor și cîteva variante de tractoare universale pentru cultura viței de vie. Orașele Loveci și Plovdiv se vor evidenția drept centre ale industriei de automobile.

R. P. D. COREEANĂ

CONSFĂTUIREA LUCRĂTORILOR DIN AGRICULTURĂ

LA PHENIAN a avut loc consfătuirea lucrătorilor din agricultură, la care s-au discutat rezultatele obținute în producția agricolă în anii 1967—1968, precum și sarcinile în acest domeniu pentru anul curent. Cu acest prilej s-a arătat că în anul 1968, producția de cereale a crescut, comparativ cu anul 1967, cu 11%, din care producția de orez — principala cultură alimentară a țării — cu 13%. În medie pe țară, recolta de orez de pe un hectar a crescut cu 550 kg. Producția de carne a crescut cu 26%, cea de fructe — de 2 ori, de gogoși de vierme de mătase — cu 34% etc.

Se prevăd măsuri pentru atingerea, în acest an, a volumului producției de cereale prevăzut de planul septenal, precum și de creștere continuă a sectorului zootehnic, a pomiculturii, sericiculturii și altor ramuri agricole. Pe întreaga republică se prevede o creștere a producției de cereale cu 500 kg de pe un hectar de terenuri irigate și desecate.

Asigurarea producției agricole cu mijloace tehnice moderne, ridicarea eficienței utilizării capacităților de irigare și a parcului de mașini, introducerea metodelor agrotehnice avansate și perfecționarea conducerii producției agricole — toate acestea figurează printre obiectivele importante ce se propun a fi realizate în acest an.

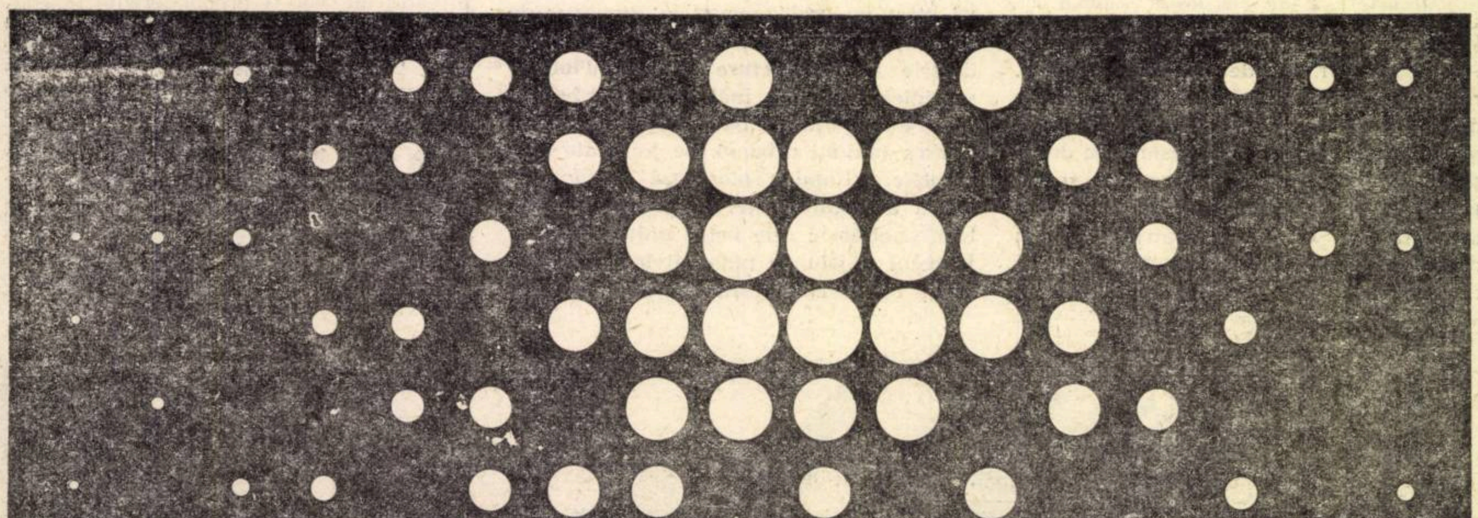

TÎRGUL DE LA HANOVRA

Sîmbătă 26 aprilie — Duminică 4 mai. Una din piețele mondiale pentru produse industriale.

ORICÎT AȚI MUNCI, CITI ȘI ÎNVĂȚA...

Tot nu veți putea cuprinde atît de rapid informațiile prezentate la un tîrg internațional ca cel de la Hanovra.

Cercetători, tehnicieni din producție și rețeaua de distribuție a mărfurilor vă pot deveni parteneri de schimb, de opinii și experiență.

— Produse, materii prime și procedee
— Noutăți tehnice

Principiul Hanovrei :

— Tîrguri pe profil tehnic în același timp, în același loc.
— Informații
— Contact cu oamenii de știință
— Sporirea informației științifice
— Sporirea bagajului de cunoștințe.

EXTREM DE INTERESANT DE VIZITAT !

Tichetele de acces în incinta tîrgului se obțin în baza unei scrisori adresate direcției tîrgului la adresa : Deutsche Messe und Ausstellungs — A.G., D 3 Hannover-Messegelände — Republica Federală a Germaniei.

PUBLICOM

RELAȚII ECONOMICE INTERNAȚIONALE

R.D. GERMANĂ — JAPONIA

DUPĂ cum anunță ziarul **Neues Deutschland,** la Berlin a luat ființă pe lîngă Camera de Comerț Exterior a R.D.G. un comitet pentru promovarea relațiilor economice cu Japonia. Acest comitet, compus din reprezentanți ai întreprinderilor industriale și de comerț exterior din R.D.G., își propune stimularea relațiilor comer- →

MONDORAMA

UNIVERSITĂȚI ȘI COLEGII

POTRIVIT unui studiu publicat recent la Tokio de Ministerul Învățămîntului, din cei 1 525 000 de studenți înregistrați la 1 mai anul trecut (19,4% din tineretul de vîrstă corespunzătoare), 255 000 frecventau colegii, iar 1 270 000 erau cuprinși în universități. Cu alte cuvinte, un tînăr japonez din cinci frecventa în 1968 institutele superioare. Pentru anul 1975, previziunile oficiale situează acest raport la 1:3.

Întrucît numărul studentelor a crescut în ultimii ani mai rapid decît cel al studenților, ponderea acestora dintîi a atins 18% în universități și 82% în colegii (dintre ele multe fiind destinate exclusiv femeilor). Dintr-un total de 845 institute de învățămînt superior, 377 sînt universități de patru ani, iar 468 — colegii de doi ani. (669 sînt institute particulare, frecventate de 70% din studenți).

Acest aflux al tineretului către învățămîntul superior ridică problema cadrelor didactice din universități, care nu mai pot ține de cîtăva vreme pasul cu cel al numărului de studenți.

DOI CONTRA UNU

PRINCIPALII ECONOMIȘTI ai Statelor Unite s-au pronunțat recent, în proporție de doi contra unu în favoarea tezelor monetariste ale prof. Milton Friedman, de la Universitatea din Chicago. Tezele sale se bazează, în esență, pe postulatul după care creația monetară, adică concursul Băncii centrale în economie, constituie cel mai bun mijloc pentru controlul conjuncturii — mai eficace, în orice caz, decît acțiunile clasice prin intermediul fiscalității.

Acesta este rezultatul referendumului organizat de o subcomisie a Camerei reprezentanților. M. Friedman, este autorul unei „Istorii monetare a S.U.A." și șeful școlii din Chicago. El se situa contra curentului teoriilor „keynesiene", cărora li se raliase președintele Kennedy și care fac din fiscalitate și din cheltuielile publice regulatorii exclusivi ai economiei.

Referindu-se, probabil și la aprecierea de fantezist cu care a fost mult timp calificat de numeroși economiști, Milton Friedman a declarat: „Experții au înțeles, însfîrșit, că inflația care ne copleșește este cea mai gravă problemă a noastră și că prima cauză a inflației este creșterea excesivă a disponibilităților monetare".

68 — 0609 — 1001 = UN DANEZ

PÎNĂ ÎN ANUL 1970, toți locuitorii din Danemarca vor fi numerotați. Fiecare cetățean și în continuare fiecare nou născut va primi un număr compus din zece cifre. Acest număr îl va reprezenta față de stat, mai bine-zis în mașinile electronice de calcul ale acestuia. Descifrarea va fi foarte simplă Danezul cu numărul 68-0609-1001 de exemplu s-a născut în anul 1968 (primele două cifre) la 6 septembrie (următoarele patru), trecut în registrul de nașteri la numărul 100, iar ultima cifră arată că este de sex masculin (număr impar). Noul sistem își va avea prima aplicație practică în activitatea organelor fiscale.

O SFERĂ PE ȘINE

LA CONSTRUCȚIA uzinei atomo-electrice Würgassen, de 670 MW, în regiunea industrială a R.F.G. și-a demonstrat eficacitatea un nou procedeu de construcție: recipientul de siguranță din oțel — o sferă cu un diametru de 27 de metri, ce a fost construită concomitent cu clădirea reactorului. După finisare, acest recipient a fost amplasat cu ajutorul unor prese hidraulice pe șine și transportat în interiorul clădirii (vezi ilustrația). În acest fel a putut fi scurtată cu opt luni durata construcției. Sfera, cu o greutate de 1 100 de tone va conține ulterior reactorul cu apă fiartă, sistemul de reducere a presiunii, precum și circuitele forțate.

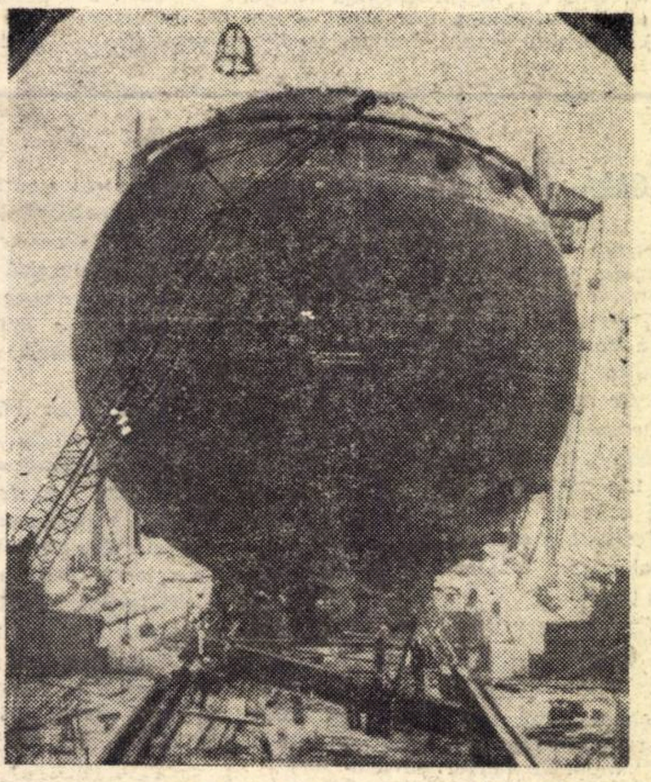

TREI SECTOARE ALE CERCETĂRII

CU OCAZIA celei de-a 15-a mese rotunde organizată în anul trecut de revista *Civiltà delle macchine* cu tema „Viitorul", 20 de profesori universitari de diverse specialități din Italia și-au exprimat părerile asupra „civilizației" secolului următor. Abordînd perspectivele științei de exemplu (care trebuie privită atît sub aspectul rezultatelor cît și al noilor metode) prof. Agostino Capocaccia preconizează triumful semanticii, al raportului dintre știință și om, între știință și filozofie. Referindu-se la previziune, prof. Arnaldo Angelini a susținut pentru viitor necesitatea analizei și studiului de sistem („system analysis" și „system engineering") ca principal punct de plecare al prognozelor. Potrivit părerii sale, domeniul previziunii va oferi tehnicianului trei sectoare fundamentale ale cercetării: materia și transformările sale, energia și conversiunea sa, informația și utilizarea acesteia. Majoritatea participanților și-au axat totuși opiniile asupra evoluției „producției" rezultatelor cercetării științifice. Prof. Benevolo a subliniat însă necesitatea deplasării unei părți a acestei energii către cercetarea „distribuției" rezultatelor cercetării.

SCARA VALORILOR „SIGURE"

ÎN CLASAMENTUL articolelor care au înregistrat sporuri valorice în cursul anului trecut, datorită faptului că prezintă plasamente mai sigure în cazul eventualelor devalorizări monetare (clasament întocmit de cunoscutul specialist american dr. Franz Pick), pe primul loc figurează diamantul. Prețurile diamantelor de 4 carate au crescut în 1968 cu 116%, ale celor de 2 carate — cu 104%, iar ale celor de un carat — cu 58%. Dr-ul Pick explică acest salt senzațional prin cererea susținută din partea deținătorilor de capitaluri din Anglia, Franța și S.U.A., precum și a celor din America Latină și din țările Asiei de sud-est.

Pe treptele următoare ale preferințelor se situează argintăria veche engleză (spor de 60—65%), sculpturile de valoare și manuscrisele vechi (de circa 60%), creațiile pictorilor post-impresioniști (plus 40—45%), mărcile poștale rare (plus 30%) etc. În ceea ce privește acțiunile cotate la bursă, se apreciază că acestea au înregistrat sporuri oscilînd între 5% la bursa din New York și 33—34% la bursa din Tokio și cele din Elveția.

BILANȚ

POTRIVIT datelor statistice publicate de F.M.I., Franța este țara care a pierdut în 1968 cel mai mult din rezervele sale de schimb: 2 793 milioane de dolari. În ciuda acestor pierderi, ea rămîne totuși pe locul patru în rîndul țărilor capitaliste în ceea ce privește importanța acestor rezerve. În același an, R.F.G. a cîștigat 1 777 milioane de dolari, S.U.A. 880 milioane și Japonia 876 milioane. Referitor la rezervele de aur și devize, la sfîrșitul anului 1968 cifrele F.M.I. indicau (în milioane de dolari): S.U.A. — 10 892 (aur) și 3 528 (devize); R.F.G. — 4 539 și 3 875; Franța — 3 877 și 323; Italia — 2 923 și 1 519; Elveția — 2 624 și 1 308; Anglia — 1 486 și 1 231 (la sfîrșitul lunii septembrie).

În același an, drepturile de tragere asupra Fondului Monetar Internațional au fost utilizate în special de țările industrializate: 677 milioane de dolari (în special de Anglia), în timp ce țările în curs de dezvoltare n-au utilizat decît 79 milioane de dolari.

STATISTICĂ INTERNAȚIONALĂ

PRODUCTIVITATEA MUNCII: EVOLUȚII ȘI DECALAJE

NIVELUL PRODUCTIVITĂȚII MUNCII în industrie, decalajul existent sub acest aspect între diferite țări de pe glob și evoluția sa etc. constituie obiectul a numeroase studii și cercetări. Un asemenea studiu, publicat în revista L'USINE NOUVELLE (nr. 1/1969), examinează situația și evoluția comparativă a productivității muncii în industria principalelor țări capitaliste dezvoltate. După cum se poate vedea din tabelul nr. 1, ritmul diferit de creștere a productivității muncii în perioada 1960—1966 (calculat pe baza evoluției productivității orare) a condus la o modificare sensibilă a pozițiilor. Ca nivel comparativ al productivității muncii, majoritatea țărilor examinate (exceptînd Canada și Anglia) s-au apropiat de S.U.A., iar R.F.G. a devansat Anglia. Decalajul rămîne însă apreciabil: în S.U.A. productivitatea orară a muncii este de 2,3 ori mai mare decît în Franța, de 2,5 ori decît în R.F.G., de 2,8 ori decît în Anglia, de 3,3 ori decît în Italia și de 5,4 ori decît în Japonia.

Deși în expresie relativă decalajul dintre extreme s-a redus întrucîtva, se constată că în valoare absolută el a crescut. Dacă se ia drept indicator cuantumul brut al valorii adăugate, pe săptămîna de lucru, evoluția lui în țările amintite are următoarea înfățișare (tabelul nr. 2, în franci 1965).

Tabelul nr. 1

Țara	Dinamica comparativă a productivității orare (baza: Franța 1965 = 1)				Ritmul mediu anual de creștere 1960—1966 (%)
	1960	1962	1964	1966	
Statele Unite	1,938	2,063	2,236	2,383	3,5
Canada	1,479	1,541	1,611	1,728	2,65
Franța	0,800	0,880	0,955	1,045	4,55
Anglia	0,726	0,759	0,816	0,855	2,75
R.F.G.	0,724	0,794	0,886	0,947	4,55
Italia	0,476	0,542	0,621	0,706	6,8
Japonia	0,270	0,334	0,405	0,454	8,3

Tabelul nr. 2

Țara	1960	1962	1964	1966	Sporul în 1960—1966	
					în valoare absolută	în %
Statele Unite	998	1062	1152	1227	229	22,9
Canada	762	794	830	890	128	16,5
Franța	412	453	492	538	126	30,6
Anglia	374	391	420	440	66	17,6
R.F.G.	373	409	456	488	115	30,8
Italia	245	279	320	364	119	48,6
Japonia	139	172	209	234	95	68,3

ciale între cele două țări, încurajarea și adîncirea contactelor cu cele mai importante firme comerciale și industriale japoneze.

La rîndul lor, cercurile de afaceri japoneze manifestă interes crescînd pentru lărgirea comerțului cu R.D.G.

● R. D. GERMANĂ – SUEDIA

Cele două țări au semnat recent un acord suplimentar pentru schimbul reciproc de mărfuri pe anul 1969, relatează agenția A.D.N. În baza acestui acord, schimbul de mărfuri dintre R.D.G. și Suedia pe anul 1969 va crește, comparativ cu anul 1968, cu 10%, depășind 500 milioane de coroane suedeze.

● R.P. POLONĂ – U.R.S.S.

După cum anunță presa polonă valoarea schimburilor comerciale stabilite în protocolul pe 1969, încheiat între Ministerul Comerțului Interior al R.P. Polone și Ministerul Comerțului al U.R.S.S. atinge 110 milioane zloți valută. Polonia va importa frigidere, ceasuri, aparate de fotografiat, biciclete, diferite conserve etc. și va exporta: țesături de lînă, diferite confecții, articole cosmetice, conserve din fructe, aparate de uz casnic etc. Protocolul mai prevede că anul acesta vor fi extinse schimburile comerciale cu ministerele respective ale R.S.S. Ucrainene, R.S.S. Bieloruse și altor republici unionale.

● R.P. UNGARĂ: Acțiuni de extindere a colaborării economice

● O delegație industrială ungară condusă de Gyula Horgos, ministrul metalurgiei și industriei construcțiilor de mașini, a făcut recent o vizită în India și Ceylon unde a dus tratative în vederea dezvoltării colaborării economice, anunță agenția M.T.I.

În India au fost analizate posibilitățile de cooperare între întreprinderi din cele două țări și a fost încheiat un acord care prevede înlesniri vamale reciproce. În timpul vizitei în Ceylon a avut loc inaugurarea uzinei de becuri electrice „Tungsram-Ceylon", al cărei utilaj a fost furnizat de firma „Tungsram" din Budapesta pentru suma de 68 000 de lire sterline.

● Institutul italian pentru comerțul exterior a deschis la Budapesta un oficiu, al cărui obiectiv este de a studia piața ungară și de a face cunoscute oamenilor de afaceri italieni perspectivele acestei piețe — informează agenția M.T.I. Totodată, oficiul va furniza întreprinderilor ungare informații asupra ofertelor de export italiene, asupra calității și nivelului tehnic al produselor ce urmează să fie exportate.

● La Budapesta au avut loc recent lucrările Comisiei mixte comerciale ungaro-britanice, încheiate prin semnarea unui protocol, care prevede lărgirea listei de mărfuri cuprinsă în cadrul acordului comercial pe termen lung dintre cele două țări.

Conform protocolului, se prevede ca Ungaria să livreze Angliei, printre altele, bunuri de larg consum, produse ale industriei ușoare și electrotehnice etc. La rîndul său, Marea Britanie va exporta mașini, diferite bunuri de larg consum și alte produse.

CONJUNCTURA ECONOMIEI CAPITALISTE

NOUA ZEELANDĂ

ASPIRAȚII INDUSTRIALE

ÎN 1968 balanța comercială a Noii Zeelande s-a încheiat cu un excedent care în primele trei trimestre a însumat circa 100 milioane de dolari neozeelandezi (denumiți în continuare, pe scurt, dolari), după ce timp de aproape trei ani înregistrase solduri pasive. Rezultatul acesta este atribuit unui șir de măsuri de politică economică, unele țintind la efecte imediate, altele orientate spre modificări pe termen mai lung, structurale. Aceasta întrucît dificultățile din ultimii ani ale Noii Zeelande în domeniul comerțului exterior sînt legate de o restrîngere relativă a desfacerilor ei de produse agricole.

O imensă fermă cu anexe industriale — astfel tindea să fie caracterizată pînă nu de mult economia Noii Zeelande, din cauza structurii sale covîrșitor agrare. Înăuntrul acestei structuri specializarea mergea și mai departe, cu prioritate spre produsele creșterii animalelor, destinate — iarăși prioritar — exportului în Anglia. Un organism creat de curînd sub denumirea Conferința națională pentru dezvoltare, în care sînt reprezentate — pe lîngă autorități — cercurile industriei, finanțelor și comerțului, a pornit să elaboreze liniile generale ale unui program de creștere economică pe un deceniu. Ca problemă principală pe această perioadă a fost declarată deplasarea centrului de gravitație de la potențialul agricol tradițional înspre industrie, și de asemenea spre silvicultură, pescuit și turism.

Aspirațiile industriale ale Noii Zeelande se manifestă mai net de la cel de-al doilea război mondial încoace. Valoarea producției acestei ramuri a crescut de la 310 milioane dolari în 1942/43 la 2,5 miliarde de dolari în 1966/67. În cele peste 10 000 de întreprinderi ale industriei neo-zeelandeze sînt ocupați actualmente 27% din totalul salariaților. Este adevărat că numai 350 de întreprinderi au peste 100 de salariați, dar lor le revine aproape 50% din producția industrială a țării.

Structura industriei poartă încă amprenta trecutului agricol apropiat. Ramura alimentară deține 31% din valoarea producției globale, dînd o producție de 785 milioane de dolari. Urmează în ordine mijloacele de transport — cu 270 milioane de dolari (9%), prelucrarea lemnului — cu 145 milioane (6%), prelucrarea metalelor — cu 130 milioane (peste 5%) confecțiile și încălțămintea cu 124 milioane (5%), construcția de mașini — cu 121 milioane (4,7%), industria hîrtiei și a celulozei și industria chimică — cu circa 115 milioane fiecare (cîte 4,5%). În ultimii ani au luat o extindere accelerată cîteva subramuri ale metalurgiei prelucrătoare, iar anul acesta, în aprilie sau mai, urmează să intre în funcțiune o oțelărie.

De pe urma diversificării economiei se scontează o oarecare reducere a sensibilității ei la rezultatele comerțului exterior. Exportul de produse lactate al Noii Zeelande a reprezentat 26% din totalul exportului în 1967/68. Suma încasărilor — 218,5 milioane de dolari — a fost cu 8,8 milioane dolari sau 3,9 mai mică decît în anul precedent. Dificultățile întîmpinate ca urmare a slăbirii relative a cererii de produse lactate pe piețele externe și îndeosebi pe piața engleză au determinat o scădere a producției neozeelandeze de brînzeturi și de lapte praf. Oscilațiile de prețuri au dus la unele pierderi de venituri pentru fermieri.

Evoluții sinuoase s-au înregistrat și pe piața lînei — alt produs important al exportului neozeelandez. La începutul anului 1968 rămăseseră nevîndute 700 000 de baloturi, în cea mai mare parte provenite din producția anului agricol 1966/67. Mijloacele financiare puse la dispoziție de guvern pentru finanțarea acestor stocuri fuseseră complet epuizate. În cursul anului trecut, însă, situația pe piața lînei s-a redresat întrucîtva, astfel că afară de producția curentă a putut fi vîndută și o anumită parte din stocuri. La sfîrșitul anului 1968 se aprecia că stocurile se reduseseră cu circa 80 000 de baloturi. În urma acestei evoluții încasările de pe urma exportului de lînă au sporit în primele 9 luni ale anului trecut cu 20,6 milioane de dolari.

Programul decenal de diversificare a economiei neo-zeelandeze, elaborat de Conferința națională pentru dezvoltare, preconizează o creștere medie anuală a produsului național brut cu 4,5%. Contribuția diferitelor ramuri ale economiei ar urma să fie net diferențiată. Ritmul de creștere al producției industriale ar trebui să-l întreacă de 5–6 ori pe cel al agriculturii; ritmuri de 2–2,5 ori mai mari decît cel din agricultură sînt preconizate și pentru silvicultură și pescuit, ca și în domeniul turismului. Investițiile de capital care se prevăd în următorii 10 ani se ridică la 935 milioane de dolari.

● R.P. UNGARĂ – R.P. BULGARIA

Protocolul asupra schimburilor comerciale între Bulgaria și Ungaria, în valoare de 3 milioane de ruble, semnat recent la Sofia, oglindește o creștere esențială a acestora față de anul trecut. Potrivit protocolului Bulgaria va exporta în Ungaria conserve de fructe și legume, băuturi spirtoase, conserve de pește, parchet de fag ș.a. Ungaria, la rîndul său, va livra Bulgariei tricotaje de bumbac, confecții, plite de gătit electrice, utilaje comerciale ș.a. Totodată a fost semnat și acordul de colaborare tehnico-științifică între cele două țări.

● U.R.S.S. – CUBA

După cum relatează ziarul „Pravda", la Moscova a fost semnat recent protocolul cu privire la schimbul de mărfuri sovieto-cubanez pe anul 1969, precum și un acord pe baza căruia Uniunea Sovietică va acorda Republicii Cuba un credit pe termen lung. Protocolul și acordul au fost semnate de N. S. Patolicev, ministrul comerțului exterior al U.R.S.S., și Herman Amado Blanco, adjunct al ministrului comerțului exterior al Cubei.

● Tratative polono-franceze

La Paris au avut loc tratative între delegațiile economice franceză și poloneză asupra problemei extinderii continue a colaborării comerciale și economice dintre cele două țări. Participanții la tratative și-au concentrat atenția îndeosebi asupra studierii posibilităților de dezvoltare a cooperării în construcțiile de mașini, industria metalurgică și chimică. A fost discutat, de asemenea, proiectul polonez de dezvoltare a industriei electronice, la înfăptuirea căruia ar putea contribui Franța.

În cursul tratativelor, părțile și-au exprimat satisfacția în legătură cu evoluția comerțului reciproc, care se caracterizează nu numai prin creșterea volumului schimburilor, ci și prin modificarea structurii acestora. Printre altele, în cadrul exportului polonez către Franța a crescut ponderea mărfurilor industriale, iar ponderea cărbunelui a scăzut la 12%. A mai fost abordată problema livrărilor de cupru polonez în Franța și a extinderii exportului francez de utilaje industriale în Polonia.

● S.U.A. – țările socialiste din Europa

● Schimburile comerciale dintre S.U.A. și țările europene membre ale C.A.E.R. au cunoscut o ușoară creștere în cursul anului trecut. După cum s-a anunțat la Washington, în primele 11 luni ale anului trecut exporturile S.U.A. către aceste țări au însumat 190 milioane de dolari (+10 milioane, față de perioada corespunzătoare din 1967), iar importurile din aceste țări — 184 milioane de dolari (+20 milioane).

Pe primele locuri se situează Polonia (cu un volum global al schimburilor de 156 milioane de dolari) și Uniunea Sovietică (cu 105 milioane).

REPERE

● **La Londra se încheie azi lucrările conferinței organizate de O.C.D.E. pe tema șomajului și deflației. 150 de reprezentanți ai patronatului, sindicatelor, guvernului și universităților din cele 22 de țări membre au analizat incidentele tendințelor inflaționiste din Europa în anii 1966—67 și ale recentelor oscilații conjuncturale din economia S.U.A. asupra ocupării forței de muncă.**

● **Guvernul japonez a adoptat o rezoluție prin care deschide accesul investitorilor străini în alte 155 sectoare de activitate începînd cu 1 martie. Dintre acestea un interes deosebit prezintă producția de televizoare în culori, ascensoare și anvelope.**

● **În anul 1969 produsul național brut al tuturor țărilor lumii capitaliste luate laolaltă va însuma 1800 miliarde dolari, cu 8% mai mare decît cel obținut în anul precedent. În termeni reali creșterea P.N.B. va fi de 4,5%. Studiul efectuat de McGraw-Hill Publications, din care am extras aceste previziuni, apreciază că problemele care vor trebui soluționate în acest an vor fi legate mai curînd de supraîncălzire decît de încetinire și anume de combaterea inflației.**

● **Un decret-lege adoptat de guvernul de la Lima prevede „peruvianizarea" băncilor: începînd de anul viitor 75% din capitalul băncilor comerciale operînd actualmente în Peru vor trebui depuse efectiv în această țară, iar orice bancă nouă va trebui să aibă un capital în întregime peruvian.**

● **În majoritatea țărilor industriale din lume se constată o scădere a natalității în ultimul deceniu. În Canada, de pildă, natalitatea s-a redus de la 28‰ în 1957 la 18‰ în 1967, în U.R.S.S. de la 25‰ la 17‰, în Statele Unite de la 25‰ la 18‰ etc.**

● **Anul trecut Belgia a exportat mai mult de jumătate din producția sa industrială: exporturile totale au înregistrat în 1968 o creștere cu 16%, față de numai 3% în 1967.**

● **Sumele obținute de Arabia Saudită din extracția petrolului au sporit cu 27% în 1968 reprezentînd acum peste 85% din veniturile statului.**

INTERPACK

Düsseldorf

10–16 mai 1969

Al cincilea tîrg internațional al mașinilor de ambalat și mașinilor pentru impachetarea dulciurilor.

Direcția tîrgului din Düsseldorf. NOWEA

Düsseldorf, sect. 4, Terenul Tîrgului, Telefon: 44 04 1.

TÎRGUL INTERNAȚIONAL PENTRU TEHNICA AMBALAJULUI

PUBLICOM

PROLETARI DIN TOATE ŢĂRILE, UNIŢI-VĂ!

viaţa economică

ORIENTARE-DOCUMENTARE-TEORIE • ECONOMIE NAŢIONALĂ-ECONOMIE MONDIALĂ

ANUL VII nr. 9 (287)
VINERI
9
7 martie 1969
REDACŢIA ŞI ADMINISTRAŢIA
str. Nicolae Iorga nr. 36
BUCUREŞTI
Telefon 11 78 76
20 PAGINI • 2 LEI

UNANIMITATE

PRETUTINDENI, de la un capăt la altul al ţării, cetăţenii României Socialiste şi-au spus la 2 Martie cuvîntul, şi-au exprimat limpede, răspicat voinţa, votînd în unanimitate impresionantă candidaţii Frontului Unităţii Socialiste. Cele 13.543.499 de voturi acordate candidaţilor Frontului Unităţii Socialiste, reprezentînd 99,75% din numărul total al alegătorilor care au luat parte la vot — un adevărat procent record în analele consultărilor noastre electorale desfăşurate după eliberarea ţării — întruchipează o uriaşă manifestare a unităţii poporului în jurul partidului şi guvernului, devotamentul fierbinte faţă de cauza socialismului.

Profunda semnificaţie a marii opţiuni cetăţeneşti este încrederea neclintită a poporului în partid, în conducerea sa încercată. Încă înainte de 2 Martie milioanele de alegători şi-au exprimat prin viu grai, cu prilejul întîlnirilor cu candidaţii, adeziunea lor totală la programul Frontului Unităţii Socialiste, pe care au întărit-o cu sute de mii de sugestii şi propuneri. Dialogul dens şi efervescent purtat între alegători şi candidaţi la scara întregii ţări, elanul însufleţitor al maselor au conferit întregii campanii electorale un suflu puternic, atestînd înaltul democratism al orînduirii noastre, maturitatea politică, responsabilitatea civică a muncitorilor, ţăranilor, intelectualilor, a oamenilor muncii de toate naţionalităţile.

Expresie a certitudinilor întemeiate pe fapte, pe împliniri, votul de la 2 Martie, reafirmînd deplina adeziune a poporului nostru faţă de politica internă şi externă marxist-leninistă a Partidului Comunist Român, atestă în acelaşi timp voinţa lui neşovăitoare de a-şi consacra toate forţele propăşirii ţării pe calea desăvîrşirii construcţiei socialiste, aplicării în viaţă a programului multilateral iniţiat de partid cu privire la continua perfecţionare a organizării sociale şi de stat, a legislaţiei ţării, lărgirea şi adîncirea democraţiei socialiste, crearea cadrului propice stimulării uriaşului potenţial de energie şi iniţativă creatoare a maselor. Un puternic ecou a stîrnit în rîndul cetăţenilor patriei cuvîntarea rostită de tovarăşul Nicolae Ceauşescu la marea adunare electorală din Capitală, în care se prezintă un tablou expresiv al zilei de mîine a patriei, cînd ca urmare a programului de dezvoltare a economiei naţionale, în perioada 1971—1975, se va obţine un volum al producţiei materiale mai mare decît cel realizat în primele trei cincinale 1951—1965. O ţară mai bogată, cu o economie prosperă, cu o cultură şi ştiinţă înfloritoare, cu oameni demni şi fericiţi care să beneficieze din plin de cuceririle civilizaţiei socialiste. Pornind de la realizările zilei de azi, învingînd dificultăţile şi lipsurile care mai persistă, ne apropiem cu paşi hotărîţi şi repezi de acest viitor, reducînd an de an distanţa care ne desparte de ţările avansate, asigurînd creşterea generală a bunăstării poporului, ridicarea nivelului de civilizaţie al patriei, perfecţionarea societăţii noastre socialiste.

Votînd pentru înflorirea patriei, poporul nostru şi-a exprimat, cu aceeaşi impresionantă unanimitate, adeziunea deplină pentru politica externă a partidului şi statului nostru, de dezvoltare a prieteniei şi colaborării cu toate ţările socialiste, de întărire a unităţii sistemului mondial socialist şi a mişcării comuniste internaţionale, a tuturor forţelor antiimperialiste, de cooperare cu toate statele lumii pe baza strictei respectări a independenţei şi suveranităţii, egalităţii în drepturi, neamestecului în treburile interne, avantajului reciproc.

Poporul a votat! A votat pentru prezentul şi viitorul ţării, pentru socialism, bunăstare şi pace. Exprimîndu-şi inalienabilele sale prerogative de stăpîn al acestei ţări, el şi-a pronunţat cu fermitate hotărîrea de a urca sub stindardul partidului spre noi şi strălucite împliniri.

CORELAREA PROCESELOR MATERIALE CU CELE BĂNEŞTI

ASISTENŢA ŞI CHIRURGIA UTILAJELOR

NOŢIUNEA DE PROPORŢII ÎN ECONOMIE

COSTUL VIEŢII ÎN ŢĂRILE CAPITALISTE DEZVOLTATE

„ESCALATORUL CEREBRAL" TRANSOCEANIC

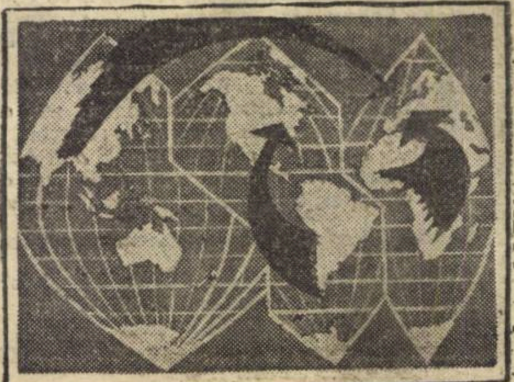

viața economica

Săptămînal editat de Societatea de Științe Economice din România

SUMAR

Nr. 9 din 7 martie 1969

■ ECONOMIE NAȚIONALA

Planificare
O cerintă a reproducției socialiste — **Corelarea proceselor materiale cu cele bănești**
de **T. Patapievici** (pag. 3)

Investiții
Factori și implicații ale dării în funcțiune
de **dr. Ștefan Ștefănescu** (pag. 4)

Reflecții
Cei care așteaptă
de **acad. Grigore C. Moisil** (pag. 5)

Cercetare ● aplicare
De la terminologie la soluția practică
de **Teodor Brateș** (pag. 5)

Dezvoltarea regională
Cum putem spori producția de materiale de construcții
de **Trandafir Cocîrlă**, secretar al Comitetului județean Timiș al P.C.R. (pag. 6)

Finanțe
În C.A.P. : **Creditele să fie mai bine utilizate !**
de **Ion Rușinaru**, președintele Băncii Agricole (pag. 7)

■ AGENDA ECONOMISTULUI

Remedierea aplicării unor prețuri eronate (pag. 8)
Precizări
Situația creanțelor din evidența specială (pag. 8)

■ INTREPRINDEREA

Tribuna specialistului (pag. 9)

— Pregătirea cadrelor de conducere
Convorbiri cu **A. Lundin** și **A. de Koning**, de la Centrul de Studii Industriale din Geneva (pag. 9)

— Asistența și chirurgia utilajelor
de ing. **N. Marin**, econ. **A. Ciobanu**, ing. **N. Costache, N. Rădoi**
(pag. 10—11)

Cadre și răspunderi :
ing. **Nina Nicolae**

■ ISTORIE ECONOMICA

Un deceniu de lupte parlamentare pentru triumful protecționismului
de **Tudor Paul** (pag. 13)

■ TEORII ● IDEI

Șantier științific
Tiberiu Schatteles (pag. 14)
Noțiunea de proporții în economie
de **dr. Ion Trăistaru** (pag. 14)

Blocnotes
Munca în echipă
de **Costin Murgescu** (pag. 15)

■ ECONOMIA MONDIALA

Fuziunile din Anglia
Schimbarea orientării sau amînarea unor proiecte
de **Ileana Vasiliu** (pag. 16)
Documentar
„Escalatorul cerebral" transoceanic (pag. 17)
Din țările socialiste (pag. 18)

Conjunctura economiei capitaliste
Peru — Eforturi de redresare (pag. 19)

Relații economice internaționale (pag. 19)

Statistică internațională
Costul vieții în țările capitaliste dezvoltate (pag. 20)

COLEGIUL DE REDACȚIE

Gh. Dolgu (redactor șef), **P. Alexiu, N. Armencoiu, Gh. Badrus, M. Bulgaru, Gh. Crețoiu** (redactor șef adjunct), **T. Cristureanu, D. Dumitriu, Em. Florescu, C. Ionescu, C. Murgescu,** membru corespondent al Academiei, **P. Năvodaru, R. Negru, I. Olteanu** (redactor șef adjunct), **V. Petrescu** (secretar general de redacție), **I. Rachmuth,** membru corespondent al Academiei, **V. Rausser, N. Simionescu** (redactor șef adjunct), **C. Topor, S. Țaigăr, I. Văcărel, L. Zaharia**

Tiparul : Intreprinderea Poligrafică „Informația", str. Brezoianu nr. 23—25.

40 470

CURIER

ION DOICARU, director adjunct, Direcția teritorială de control și revizie Galați. — Pe marginea scrisorii „Derulare operativă", semnată de dv. în nr. 44/1968, I.S.C.E. Exportlemn ne-a răspuns următoarele : „Anul trecut, în baza noastră de la Galați au intrat zilnic — în medie — cîte 63 vagoane cu cele mai diverse produse lemnoase: lemn de celuloză, construcție rurală, cherestea de fag, stejar, rășinoase, frize și parchete, plăci fibrolemnoase și aglomerate, placaj etc. Firește, un atare volum și o gamă atît de variată de produse ridică probleme deosebite. Cu toate acestea, anul trecut nu s-au înregistrat contrastalii la încărcarea vaselor și nici locații la vagoanele sosite, ceea ce indică o netă ameliorare a sincronizării sosirii mărfurilor cu încărcarea lor pe vase. Produsele lemnoase sînt, prin specificul lor, livrate din numeroase unități (peste 300) furnizoare răspîndite pe tot teritoriul țării. Prezența, pentru control, a delegaților noștri la toate aceste puncte ar necesita un personal prea numeros".

ELENA MUNTEANU, Mediaș. — După cum vă este cunoscut, salariile tarifare ale personalului din întreprinderile industriei alimentare au fost majorate. Potrivit nomenclatoarelor specifice aplicate în industria alimentară, aprobate prin H.C.M. nr. 914/1968 (astfel cum au fost modificate prin H.C.M. nr. 2 333/1968, care se aplică de la data de 1 ianuarie în unitatea unde sînteți încadrată) salariile tarifare ale biologilor care lucrează în laboratoare, sînt aceleași cu cele stabilite — la nivelul de bază — pentru chimiști și economiști.

BENEDICT BOZGA, economist, Bistrița. — Nu există restricții pentru a menționa o dată cu numele și funcția de economist.

● Indemnizația pentru concediul de odihnă

ING. ȘTEFAN BOANȚĂ, Timișoara — Pentru a răspunde la precizările solicitate de dv. în ultima scrisoare în legătură cu calculul indemnizației pentru concediul de odihnă (potrivit prevederilor art. 17 din legea nr. 26/1967) menționăm : a) la întreprinderile agricole de stat organizate în baza H.C.M. nr. 1990/1967, se iau în calcul cîștigurile realizate ca urmare a aplicării salarizării proporționale (conform Regulamentului 152 din 1961), precum și premiile acordate pentru realizarea planului de producție în baza H.C.M. nr. 493/1963 și respectiv 1474/1967 ; b) nu se iau în calculul îndemnizației premiile acordate salariaților din întreprinderile organizate în baza H.C.M. nr. 1990/1967 pentru depășirea planului de beneficii (economii la dotația de stat) în baza prevederilor hotărîrilor menționate mai sus și nici premiile salariaților din unitățile organizate în baza H.C.M. nr. 611/1967 pentru depășirea venitului total și venitului net.

● Compensarea zilei de repaus săptămînal

P. ȘERBAN, economist, Fabrica de mucava și cartonaje „Prahova" — Angajații care nu pot beneficia de zilele nelucrătoare la care sînt îndreptățiți (pentru motivele arătate în Codul Muncii — la aliniatele 3 și 4 ale art. 61) pot primi în schimb, potrivit H.C.M. nr. 1739/1960, alte zile de repaus. Acestea se fixează de conducerea unității de acord cu comitetul sindicatului. Conform art. 39[1] din Codul Muncii, orele de muncă prestate de salariați în zilele de repaus săptămînal, se compensează cu timpul liber corespunzător. În cazul cînd acest lucru nu este posibil și salariații consimt, se retribuie ca ore suplimentare, cu un spor egal cu salariul tarifar.

● Utilizarea capacităților de transport

D. MOLDOVAN, consilier juridic ; I. ILISIE, economist, Întreprinderea minieră Oradea — Pentru a clarifica situația prezentată de dv., am solicitat Arbitrajului de Stat Central reexaminarea dosarului ce face obiectul litigiului cu D.R.T.A. Iată ce răspuns am primit : „În urma reexaminării dosarului cu nr. 414/1968, am constatat că soluția dată de Arbitrajul de Stat interjudețean Oradea este justă. De altfel, a fost menținută prin Decizia Primului Arbitru de Stat nr. 2623 din 30 noiembrie 1968. Menționăm că, potrivit dispozițiilor legale în vigoare (art. 16 din H.C.M. nr. 57/1952) Întreprinderea minieră Oradea era obligată să utilizeze întreaga capacitate a mijloacelor de transport puse la dispoziție de cărăuș în cadrul planului operativ. De asemenea, potrivit pct. 5, cap. II din tariful republican pentru transportul de mărfuri cu autovehicule, beneficiarul care nu folosește întreaga capacitate a autovehiculului solicitat prin comandă (deși natura mărfii și cantitatea prevăzută în comandă au permis această folosire) va plăti taxa corespunzătoare tonajului cerut. Pe de altă parte, nici în cadrul arbitrării litigiului și nici prin cererea de rearbitrare, Întreprinderea minieră Oradea nu a susținut și nu a dovedit că nefolosirea întregii capacități a mijloacelor de transport se datorește necorespunderii acestora sau culpei cărăușului".

● Menținere în funcție

DOINA POPESCU, Deva — Dacă (fiind absolventă a învățămîntului mediu) erați încadrată la data aplicării H.C.M. nr. 328/1967, respectiv la 1 martie 1967, pe funcția de contabil I, cu respectarea condițiilor prevăzute de indicatorul de studii și stagiu în vigoare pînă la acea dată, sînteți îndreptățită să ocupați — în continuare — această funcție, fără să fie necesară o aprobare specială în acest sens.

● Pensie suplimentară

GHEORGHE F. POPESCU, pensionar, Tîrgoviște. Dacă socotiți că, fiind pensionar pentru limită de vîrstă, veți lucra în viitor cel puțin încă opt luni, astfel încît să însumați perioada minimă de contribuire de 12 luni urmează să solicitați întreprinderii unde ați lucrat temporar, timp de patru luni, să vă confirme că ați contribuit — în această perioadă — pentru pensia suplimentară. Asemenea adeverințe urmează să solicitați și întreprinderilor unde veți lucra restul de opt luni, pentru a le prezenta Oficiului de pensii. Pe această bază vi se va putea stabili o pensie suplimentară de 5% din salariul tarifar care a constituit baza de calcul a pensiei.

SCRISORI ● SCRISORI ● SCRISORI

TOT DESPRE ÎMBUNĂTĂȚIREA SISTEMULUI DE CREDITARE A ÎNTREPRINDERILOR

NU ESTE pentru prima dată cînd iau cunoștință de propunerile unor specialiști și ancheta din nr. 46/1968 privind îmbunătățirea activității de creditare a întreprinderilor industriale. Din păcate, aceste propuneri întîrzie să devină realitate, unele modificări neînsemnate făcute la diferite intervale asupra instrucțiunilor generale de creditare nu au reușit să dea creditului bancar eficiența cerută. Întrucît propunerile expuse în revistă sînt cele mai recente, aș dori să fac unele completări în dorința de a aduce o contribuție la îmbunătățirea acestui sector de activitate.

Așa, de pildă, se propune creșterea ponderii creditelor bancare în totalul mijloacelor circulante. Sînt gata să îmbrățișez întru totul acest punct de vedere, cu condiția însă, totodată să se modifice structural modalitatea de acordare a creditelor și verificarea garanției lor, lucrări care, în prezent, reclamă numeroase formalități greoaie și uneori inutile. Experiența căpătată mă îndeamnă să apreciez că actualul sistem de acordare a creditelor pe mai multe obiecte, pe diferite cauze, planificate sau neplanificate, este depășit, nu satisface cerințele unei mobilități, a unei elasticități sporite. Pînă în prezent unele întreprinderi își creau rezerve cu ocazia stabilirii necesarului de mijloace circulante. Sînt convins că și în condițiile creșterii ponderii creditelor în totalul mijloacelor circulante, unele întreprinderi vor reuși să-și creeze rezerve pe seama dobînzii, care de data aceasta va avea o pondere mai mare în prețul de cost. Iată de ce consider că modificările sistemului de creditare preconizate trebuie să fie corelate cu metode de cointeresare a întreprinderilor și **în nici un caz să nu se sprijine pe un sistem de imputații sau penalizări.**

Luînd exemplul sistemului de creditare a lucrărilor de mică mecanizare, trebuie să arăt că, deși mai are unele neajunsuri, el este folosit pe scară tot mai largă de către întreprinderi tocmai datorită caracterului său stimulator. Acest lucru este de altfel dovedit și de modul cum organele băncii găsesc întotdeauna mijloace de încurajare pentru utilizarea unor asemenea credite, spre deosebire de alte categorii de credite, cînd uneori aceleași organe ale băncii se lasă mai greu convinse de necesitatea și oportunitatea lor.

Noul sistem de creditare va trebui, de asemenea, să asigure o mai mare autonomie întreprinderii, conducerii acesteia, ori de cîte ori se pune problema contractării unui credit.

Petre MAVRODINEANU
contabil șef, Fabrica „Răsăritul" Brașov

UZINA DE FIBRE SINTETICE — SĂVINEȘTI

melana

PRODUCE :

● fire textile continui, de tipul mătăsii ;

● fire supraelastice ;

● fibre scurte ;

● fire de pescuit ;

● corzi pentru perii.

ECONOMIE NAȚIONALĂ

PLANIFICARE

O CERINȚĂ A REPRODUCȚIEI SOCIALISTE

CORELAREA PROCESELOR MATERIALE CU CELE BĂNEȘTI

Venituri \ Cheltuieli		Sfera productivă	Sfera neproductivă	Bugetul de Stat	Sistemul de Credit	Asigurările	Populația	Relațiile Externe	Total
		1	2	3	4	5	6	7	8
		CADRANUL I	C A D R A N U L II						
Sfera productivă	1	68,0	-	21,0	5,0	-	54,0	-	148,0
		CADRANUL III	C A D R A N U L IV						
Sfera neproductivă	2	-	-	19,1	-	-	5,9	-	25,0
Bugetul de Stat	3	22,5	5,0	-	-	2,1	20,0	-	49,6
Sistemul de Credit	4	1,0	2,0	9,5	-	-	3,5	-	16,0
Asigurările	5	-	1,0	-	-	-	1,1	-	2,1
Populația	6	56,5	17,0	-	4,5	-	-	6,5	84,5
Relațiile externe	7	-	-	-	6,5	-	-	-	6,5
Total	8	148,0	25,0	49,6	16,0	2,1	84,5	6,5	331,7

Macheta simplificată a balanței fluxurilor bănești. Pe rîndurile orizontale apare formarea veniturilor (pe surse), iar pe cele verticale se evidențiază modalitatea de utilizare (pe destinații) a acestora

ÎN ACTUALELE CONDIȚII de dezvoltare a patriei noastre, metodele tradiționale de analiză și planificare se dovedesc a fi insuficiente și apare necesitatea găsirii unor noi forme, moderne, care să creeze totodată condițiile pentru utilizarea metodelor matematice și a mașinilor electronice de calcul. Modelul economico-matematic al balanței legăturilor dintre ramuri răspunde în mare măsură unor astfel de cerințe. Acesta reunește, într-o formă corelată, dependențele tehnologice de producție, exprimînd totodată structura materială și cea valorică a produsului social.

După cum se știe[1]*, modelul economico-matematic al balanței legăturilor dintre ramuri se compune din 4 părți:* **cadranul I** *care evidențiază transferurile de obiecte ale muncii care au loc în stadiul intermediar al producției;* **cadranul II** *care exprimă produsul final (consumul, acumularea, exportul);* **cadranul III** *care reliefează veniturile primare ale populației, unităților economice și ale statului;* **cadranul IV** *care reprezintă procesul de redistribuire a veniturilor primare, făcînd legătura dintre acestea și utilizarea finală a venitului național.*

ÎN MAJORITATEA lucrărilor de specialitate, balanța legăturilor dintre ramuri este tratată mai ales din punctul de vedere al dependențelor tehnologice de producție pe care le exprimă, iar modelele elaborate de diverse țări conțin numai primele 3 cadrane, ceea ce a făcut pe unii cercetători să constate că deși modelul balanței are 4 cadrane, totuși numai 3 din acestea sînt pe deplin utilizate.

Cercetarea practicii existente pe plan mondial în acest domeniu arată că balanța legăturilor dintre ramuri se utilizează pentru analiză și planificare economică, pentru orientarea producției, pe total și pe ramuri, în funcție de un anumit volum și structură a venitului național, considerate ca optime pentru etapa dată de dezvoltare. Aceste scopuri se realizează prin utilizarea primelor trei cadrane ale balanței.

Dezvoltarea **cadranului IV** apare necesară de-abia la analiza și planificarea financiară, la coordonarea financiară a planurilor economice. Experiența dobîndită în acest domeniu de o serie de țări arată că complexitatea problemelor ridicate de elaborarea cadranului IV al balanței legăturilor dintre ramuri reclamă o specializare care impune o dezvoltare separată a cercetărilor în acest domeniu. De aceea, în timp ce balanța legăturilor dintre ramuri, în forma sa obișnuită cu cele 3 cadrane, se elaborează de către organele de planificare economică, dezvoltarea cadranului IV are loc sub forma elaborării unei balanțe separate de către sistemul financiar și de credit.

Se consideră că dezvoltarea cadranului IV al balanței legăturilor dintre ramuri oferă, pe de o parte, posibilitatea corelării planurilor bănești și financiare între ele, iar pe de altă parte, permite corelarea proceselor materiale cu cele bănești.

Una din preocupările izvorîte din tendința îmbunătățirii conducerii economiei și a planificării este aceea de a se găsi modalitatea de a întregi concluziile rezultate din balanța fluxurilor tehnologice cu elemente care condiționează echilibrul dintre cerere și ofertă, cu latura monetar-financiară a reproducției.

Caracteristic este faptul că după dobîndirea unei oarecare experiențe în întocmirea balanței legăturilor dintre ramuri o serie de cercetători din țările socialiste, au constatat că procesul de analiză și planificare nu progresează în măsură necesară deoarece nu se abordează suficient de cuprinzător diferitele aspecte ale dezvoltării economiei în interacțiunea lor. Între altele se consideră că utilizarea balanței legăturilor dintre ramuri numai sub aspectul său tehnologic duce la ignorarea relațiilor financiare și nu soluționează probleme de echilibru macroeconomic, lăsînd deschisă problema corelației dintre resursele materiale și cele bănești din economie.

Din cercetarea experienței altor țări rezultă că indiferent de faptul dacă relațiile financiare iau forma cadranului IV sau constituie o elaborare separată, întocmirea acestor balanțe formează preocuparea unei serii întregi de cercetători din țările socialiste, elaborarea lor experimentală găsindu-se într-un stadiu avansat. Caracteristic este că și în țările capitaliste sînt în curs de desfășurare cercetări și lucrări practice, avînd drept scop reflectarea relațiilor financiare din economie și legarea acestora de procesele materiale exprimate prin balanța legăturilor dintre ramuri.

Condiție a realizării și a proporționalității

ÎN TIMP CE **proporțiile materiale** rezidă în interdependența proceselor tehnologice de producție, în sensul concordanței necesare dintre livrările reciproce ale ramurilor producției materiale, **proporțiile valorice** presupun existența concordanței dintre mijloacele bănești disponibile, existente asupra participanților la producția socială (statul, întreprinderile, populația) pe de o parte și resursele de mărfuri și servicii disponibile pentru satisfacerea cererii, pe de altă parte. Pentru soluționarea problemelor legate de asigurarea proporțiilor materiale din economie pot contribui în mod eficient primele 3 cadrane ale balanței legăturilor dintre ramuri, dar pentru asigurarea proporțiilor valorice este necesară elaborarea unei balanțe a fluxurilor bănești și a relațiilor financiare de redistribuire, ca o dezvoltare oarecum separată a cadranului IV al balanței legăturilor dintre ramuri.

Se știe că, în condițiile existenței producției de mărfuri și a acțiunii legii valorii, munca de analiză și planificare tre-

⟶

[1]) Vezi și „Viața economică" nr. 48/1968.

SĂPTĂMÎNAL – UN GRAFIC COMENTAT

PREFABRICATELE ÎN INDUSTRIALIZAREA CONSTRUCȚIILOR

MIJLOC IMPORTANT al grăbirii ritmului de lucru, **prefabricatele** constituie unul din elementele de bază ale industrializării lucrărilor de construcții-montaj. Prin darea în funcțiune a unor întreprinderi noi, cît și prin dezvoltarea celor existente, an de an, procentul de utilizare a prefabricatelor a cunoscut o continuă creștere pe toate șantierele de construcții ale țării. Producția globală a întreprinderilor coordonate de Direcția generală a prefabricatelor din Ministerul Industriei Construcțiilor (deci fără a lua în considerare și pe cea a organizațiilor de construcții aparținînd consiliilor populare), a fost în 1968 — așa cum reiese din graficul nr. 1 — de 2,4 ori mai mare decît în 1965. În 1969 ea va fi cu peste 14% mai mare față de 1968.

Totodată structura sortimentală a producției de prefabricate a cunoscut și ea modificări însemnate (vezi graficul nr. 2).

Utilizarea prefabricatelor pe șantiere are o eficiență economică ridicată. **Prețul de cost al structurilor prefabricate utilizate,** de pildă, **la halele industriale este mai redus cu 18%, față de cele metalice,**

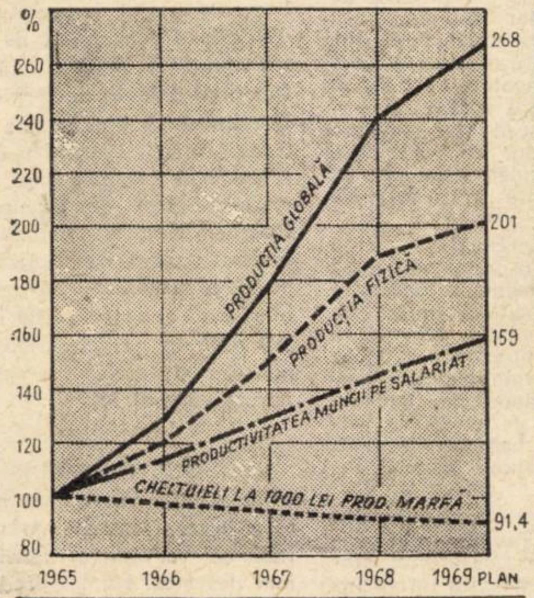

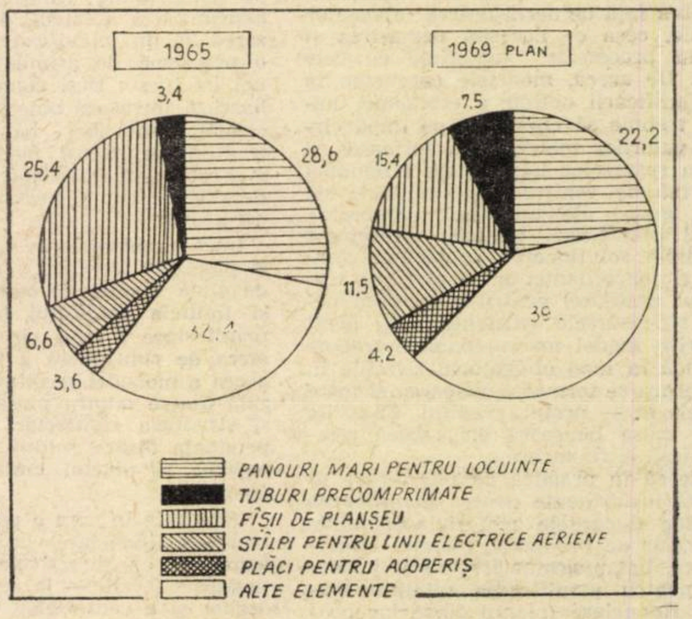

Graficul nr. 1 — Dinamica principalilor indicatori la producția de prefabricate din beton (1965 = 100) ; Graficul nr. 2 — Structura sortimentală a producției de prefabricate

și cu 2—5% față de cele monolit. Totodată, **durata de execuție a halelor industriale se reduce pe diferite sectoare cu 30%** (combinatele de prelucrarea lemnului) **pînă la 100%** (halele de suprafață mare din industria textilă).

În construcțiile de locuințe, prin înlocuirea structurilor tradiționale (zidărie portantă și fîșii prefabricate) **cu panouri mari, se reduce consumul de manoperă pe șantier cu circa 200 ore/apartament, obținîndu-se o economie de cherestea de aproximativ 1,5 mc/apartament.** De asemenea, **durata totală de execuție a unui bloc cu parter și 4 nivele se scurtează cu circa 2 luni.**

buie să țină seama de toate implicațiile procesului de redistribuire asupra utilizării finale a venitului național. Producția ar fi lipsită de sens dacă nu s-ar asigura utilizarea acesteia pentru consumul productiv, neproductiv sau pentru export. Utilizarea efectivă a producției este legată însă de cel puțin două probleme: **pe de o parte** de necesitatea și utilitatea mărfurilor produse, ceea ce înseamnă că valoarea de întrebuințare trebuie să corespundă cerințelor consumatorilor, iar **pe de altă parte** de puterea de cumpărare a acelora către care se adresează, adică de concordanța dintre cererea solvabilă și fondul de mărfuri disponibil, ținînd seama de condițiile date de economisire și acumulare de mijloace bănești.

În orice orînduire există anumite cerințe obiective care condiționează realizarea. În legătură cu aceasta, este esențială cunoașterea și respectarea legilor care guvernează acest proces.

Din cauza corelării insuficiente între indicatorii care exprimă procesele materiale cu cei care reflectă relațiile bănești și financiare se pot manifesta unele disproporții între structura natural-materială a produsului social și expresia valorică a acestuia, frînînd procesul de realizare. Astfel, un caz tipic îl constituie livrarea bunurilor (în special de investiții) fără a avea în vedere formarea mijloacelor bănești necesare dobîndirii acestora, precum și formarea resurselor bănești fără a avea asigurată acoperirea materială corespunzătoare. Se știe ce consecințe nefaste exercită asupra economiei greutățile în satisfacerea cererii întreprinderilor pentru mijloacele de producție și ale populației pentru bunuri de consum și servicii pe de o parte, și situația inversă care este însoțită de regulă de formarea unor stocuri excedentare, nevandabile pe de altă parte. Este evident că în măsura în care o parte a produsului social se regăsește sub formă de stocuri supranormative, de pierderi sau de construcții nedate în termen în exploatare, în aceeași măsură transformarea resurselor bănești în valori materiale este frînată iar ritmurile reproducției se încetinesc.

Independența relativă a circulației bănești

DEȘI PROCESELE MATERIALE și cele bănești pornesc din sfera producției, fiecare din ele sînt supuse unor legități proprii, specifice, deoarece:

- banii îndeplinesc nu numai funcția de mijloc de circulație cînd desfășurarea proceselor materiale are loc în același timp cu cele bănești, ci și de mijloc de plată cînd intervine separarea în timp între mișcarea mărfurilor și aceea a banilor;
- ei servesc nu numai ca mijloc de circulație și de plată la realizarea produsului social, ci și ca mijloc de acumulare și economisire în procesul de distribuire și de redistribuire a venitului național;
- mijloacele bănești în îndeplinirea funcției lor de acumulare și economisire se comportă inactiv (sînt temporar în nemișcare) numai din punct de vedere al subiectului economisirii; din punct de vedere al procesului de ansamblu al reproducției are loc un transfer al puterii de cumpărare ce se înfăptuiește prin intermediul sistemului financiar și de credit.

Din motivele arătate, circulația bănească se caracterizează printr-o **independență relativă** față de desfășurarea proceselor materiale, ceea ce necesită urmărirea și corelarea proceselor materiale cu cele bănești. De aceea, modelele care stau la baza planificării optime a economiei naționale trebuie să cuprindă, pe lîngă circulația valorilor materiale și formarea și folosirea resurselor bănești ale economiei sub formă de venituri și cheltuieli ale fiecărei grupe ale unităților economice. Procesul planificării optime presupune între altele soluționarea problemei complicate a concordanței între sarcinile trasate (sau necesare) pentru o anumită perioadă și resursele existente. În acest scop, orice model macroeconomic trebuie să includă în mod obligatoriu relațiile în urma cărora se formează valoarea și toate derivatele ei — prețul, creditul, fluxurile bănești, masa bănească etc., adică relațiile bănești și financiare.

Se știe că în practica de planificare se utilizează instrumente pentru **planificarea produselor** (balanțele materiale, balanțele capacităților de producție, balanța fondurilor fixe, balanța muncii etc.) și instrumente pentru **planificarea relațiilor bănești și financiare** (planul financiar centralizat, balanța de venituri și cheltuieli bănești ale populației, bugetul de stat, planul de credit, balanța de plăți externe etc.).

Îmbunătățirea continuă a conducerii și planificării economiei naționale necesită un instrument care să reflecte în mod unitar întregul proces al reproducției, în toată diversitatea și complexitatea lui, în sensul că metodele care stau la baza planificării optime a economiei naționale, trebuie să cuprindă, pe lîngă circulația produselor, formarea și folosirea resurselor bănești ale economiei la producția socială.

Balanța fluxurilor bănești și a relațiilor financiare de redistribuire

ÎN CONTEXTUL acestor cerințe se situează preocupările pentru întocmirea unor balanțe ale legăturilor dintre ramuri care să reflecte și procesele monetar-financiare din economie.

Lucrările pregătitoare de întocmire a balanței legăturilor dintre ramuri ce se desfășoară în prezent în țara noastră capătă — în lumina hotărîrilor Conferinței Naționale a P.C.R. din decembrie 1967 — o importanță deosebită. Ținînd seama de amploarea acestei acțiuni și de necesitatea utilizării cu maximum de randament și eficiență a balanței legăturilor dintre ramuri pentru analiză și planificare se impune valorificarea experienței dobîndite în acest domeniu de alte țări.

Elaborarea unei balanțe a fluxurilor bănești și a relațiilor financiare de redistribuire va permite **în primul rînd** prezentarea sub forma matricială a fluxurilor bănești, evidențiind locul unde se formează mijloacele bănești, de unde provin și încotro se îndreaptă. **În al doilea rînd,** va permite analizarea dependențelor dintre procesele materiale și cele bănești evidențiind modificarea rulajului bănesc, ca volum și structură, în funcție de o anumită modificare a producției. **În al treilea rînd,** va permite efectuarea unor calcule asupra modului cum trebuie orientată producția, pe total și pe principalele ramuri, pe de o parte și produsul final (consumul, acumularea, exportul) pe de altă parte, pentru a se atinge sarcinile trasate de partid în condițiile echilibrului monetar și financiar.

Însemnătatea stabilității sistemului bănesc și a eficienței mecanismului finanțelor rezidă în aceea că, prin intermediul banilor, se înfăptuiește repartiția planificată a produsului social, aceasta servind totodată ca un instrument de control asupra producției și circulației mărfurilor, contribuind la descoperirea și folosirea rezervelor existente și la realizarea de economii în interesul creșterii cît mai rapide a producției și ridicării nivelului de trai. Elaborarea balanței relațiilor financiare de redistribuire pentru nevoile practice de analiză și planificare presupune clarificarea a trei grupe de probleme:

— **probleme teoretice și metodologice** în sensul că este necesară aprofundarea modelului respectiv din punctul de vedere al naturii interdependențelor evidențiate și descoperirea sau precizarea legilor care guvernează procesele studiate;

— **probleme statistice**; este necesar să se stabilească gradul de detaliere a proceselor analizate din punctul de vedere al surselor de date, știind că informația suplimentară mărește puterea de exprimare a balanței, dar ridică o serie de probleme în ceea ce privește posibilitatea culegerii datelor necesare din punctul de vedere al volumului de muncă necesar;

— **probleme de tehnică de calcul,** în sensul că este necesar de a se elabora un model matematic care să permită exprimarea cantitativă a principalelor funcții și elaborarea unui model matematic cît mai cuprinzător care să permită cercetarea și, în final, determinarea condițiilor echilibrului financiar din economie.

Întocmirea balanței relațiilor financiare de redistribuire, calitatea și puterea de exprimare a acesteia, dar mai ales utilizarea ei în planificarea financiară este o problemă de asimilare a unei tehnici noi de lucru. Deși elementele pe care se bazează formează obiectul analizei și cercetării planurilor bănești și financiare tradiționale, totuși modul de prezentare a acestora în interdependența lor este cu desăvîrșire nou și necesită încă o serie de cercetări.

Între problemele ce necesită încă studii și precizări teoretice s-ar putea menționa de pildă **funcția de emisiune a creditului și limitele creditului bancar, modul de manifestare a legii circulației bănești în sfera de cuprindere a numerarului și în aceea a monedei scripturale, legătura cauzală dintre natura plasamentelor bancare și structura resurselor de creditare, dependența dintre soldul balanței de plăți externe și nivelul emisiunii bănești interne etc.**

Condițiile în care o parte mai mare din resursele financiare vor rămîne — în conformitate cu directivele Conferinței Naționale a P.C.R. — la dispoziția întreprinderilor și a centralelor, iar activitatea de creditare se va desfășura prin mai multe bănci în condițiile lărgirii sferei de folosire a creditului bancar, se impune cu necesitate perfecționarea muncii de analiză și planificare financiară pentru a se contribui pe această cale la ridicarea eficienței economice — sarcină de bază în etapa actuală de dezvoltare a patriei noastre. Se știe că pentru realizarea acestei sarcini un rol important îl are rotația cît mai rapidă a mijloacelor materiale și bănești, realizarea cu viteză sporită a ciclului bani — marfă — bani.

D. PATAPIEVICI

INVESTIȚII

FACTORI ȘI IMPLICAȚII ALE DĂRII ÎN FUNCȚIUNE

SEMNIFICAȚIILE UNOR DECALAJE

ÎN INDUSTRIA TEXTILĂ scurtarea termenelor de dare în funcțiune a noilor capacități de producție, are o dublă importanță: a) se asigură o mai bună aprovizionare a populației cu produse industriale de larg consum peste cele prevăzute în plan și, totodată, se creează disponibilități pentru export; b) se realizează un volum suplimentar de acumulări, care permite economiei naționale finanțarea a noi capacități de producție, a unor noi obiective social-culturale etc.

Din scurtarea termenelor de dare în funcțiune a noilor capacități de producție derivă și alte avantaje economice importante: resursele investite încep să participe mai de vreme în procesul de producție, ele recuperîndu-se în mod treptat sub forma cotelor de amortizare incluse în prețul de cost al producției. În același timp, se eliberează importante mijloace materiale și forță de muncă, care pot fi îndrumate spre alte șantiere. Cu alte cuvinte, întreprinderile și organizațiile de construcții pot realiza un volum suplimentar de lucrări cu aceleași mijloace materiale și forță de muncă.

Pe baza măsurilor complexe luate de Ministerul Industriei Ușoare pentru realizarea planului de investiții pe anul 1968, din cele 47 capacități de producție pentru industria textilă, 7 au fost date în funcțiune înainte de termen cu 1—3 luni. Rezultatul: 6 din acestea (Întreprinderea textilă-Pitești, Uzinele textile „30 Decembrie"-Arad, „Bumbăcăria Română Jilava" și „Borangicul" din București, „8 Martie"-Piatra Neamț și „Republica"-Brașov) au realizat însemnate cantități de produse peste prevederi: 2,5 mil. mp țesături bumbac, 190 tone fire de bumbac cardate, 160 mii mp perdele tricotate, 3,9 mil. m panglici și altele, în valoare totală de aproape 29 mil. lei.

VOLUMUL PRODUCȚIEI ce va fi obținut în 1969 va fi mult mai mare, deoarece în conformitate cu normele de durată, ele vor atinge capacitatea proiectată mai devreme. Numai producția suplimentară ce va fi obținută în acest an la Întreprinderea textilă-Pitești, prin intrarea în funcțiune în 1968 a capacității de 10 milioane mp țesături, în loc de începutul anului 1969, reprezintă pe întregul an de aproape 2,9 mil. mp de țesături bumbac, echivalentă cu o valoare de 24 mil. lei.

În total, prin scurtarea termenului de intrare în funcțiune a noii capacități, se va obține în anii 1968—1969 o producție

● **TEHNOFORESTEXPORT a livrat la export 506 vagoane convenționale cu mobilă din care 454 în U.R.S.S., R. P. Polonă, R. S. Cehoslovacă, iar 52 în Anglia, R. F. a Germaniei, Suedia, Franța, Canada, Norvegia, Olanda. În R. D. Germană, R. S. Cehoslovacă, R. P. Ungară, au fost livrate binale în valoare de 282.000 lei valută; iar în U.R.S.S. și Grecia ambalaje în valoare totală de 2.100.000 lei valută. De curînd s-a încheiat un contract în valoare de 24.000 dolari care prevede export de mobilă către firma „Sambo" din Suedia.**

● **CHIMIMPORT Din grupa îngrășămintelor azotoase au fost vîndute 33.000 t azotat de amoniu către firme din Franța, Spania, Algeria, Danemarca, Grecia și 10.000 t uree către firme din Pakistan. Pentru exportul de cauciuc regenerat de tip RA au fost încheiate aranjamente cu firme importatoare din Siria pentru o cantitate de 300 t.**

● **MINERALIMPORTEXPORT La export au fost livrate 54 tone PVC prelucrat și 6.000 mp PVC pe suport textil în U.R.S.S.; 10.000 t sare în R. P. Ungară, R. P. Bulgaria, R. S. F. Jugoslavia, Austria; 22 t articole sanitare; 1.000 mp plăci azbociment și 33 t tuburi ceramice în R.S. Cehoslovacă; 600 t piatră de gips; 420 t ipsos și 14.400 uc. cahle în R. P. Ungară.**

● **PETROLEXPORT În lunile ianuarie și februarie s-au livrat, între altele, 21.000 t păcură în Italia; 16.000 t benzină în R. F. a Germaniei; 1.200 t gaze lichefiate în Grecia; 33 500 t motorină în Franța și Siria. În aceeași perioadă a fost încheiat un contract pentru exportul a 7.000 t ortoxilen în Austria.**

TRANZACȚII COMERCIALE EXTERNE

● **TEHNOIMPORT S-au livrat la export 108.900 rulmenți către clienți din R. P. Bulgaria, R. S. Cehoslovacă, R. D. Germană, R. P. Polonă, U.R.S.S. și 118.500 rulmenți către firme din R. F. a Germaniei, Austria, Spania, Belgia, Danemarca, Grecia. Contracte încheiate în luna ianuarie, prevăd exportul a 118.900 rulmenți către firme din Austria, Danemarca, Belgia, Grecia.**

● **ROMTRANS Au fost livrate la export prin portul Constanța 13.420 t ciment cu destinația Argentina; 10.560 mc cherestea cu destinația Grecia, R.A.U., Italia; 4.240 t tablă cu destinația Italia. Din import au sosit, tot prin portul Constanța, 18.300 t fosfați din Izrael; 21.600 t laminate din Anglia, S.U.A., Franța, Belgia, R. F. a Germaniei; 34.000 t minereu de fier din India și Tunisia; 6.550 t cocs de furnal din Italia; 2.700 t cauciuc natural din Singapore; 2.100 t premixuri din Anglia. Din U.R.S.S. au fost importate pe cale terestră, următoarele mărfuri: 7.140 t cărbune, 23.450 t metale diverse, 38.820 t minereu de fier, 18.140 apatită, 14.840 t cocs de furnal, 430 t cocs de turnătorie.**

● **EXPORTLEMN Contracte încheiate în luna ianuarie prevăd exportul a 48.000 mc placaj de fag în Anglia, R. S. Cehoslovacă, Liban, R. P. Mongolă, Elveția, R. F. a Germaniei, Irak; 1.500.000 mp furnir de fag și stejar în R. S. Cehoslovacă; 25.500 t PFL dure în Franța, R. S. Cehoslovacă, R. D. Germană; 320.000 mp parchete în R. S. Cehoslovacă; 218.000 mc cherestea în Italia, Luxemburg, Malta, Algeria, R. D. Germană; 93.000 mp panel în Anglia și Izrael; 770 t PFL melaminate și 590.000 mp de PAL în R. D. Germană; 1.300 t mangal în R.P. Polonă.**

REFLECȚII

CEI CARE VEGHEAZĂ

acad. Grigore C. MOISIL

CENTRUL DE CALCUL ECONOMIC ȘI CIBERNETICĂ ECONOMICĂ — București a organizat a patra sa sesiune științifică în zilele de 21 și 22 februarie. Pot spune mulți nepricepuți și cîțiva pricepuți: „Ce mă interesează discuțiile sterile ale unor savanți ineficienți? Un centru de calcul economic trebuie să organizeze economia, să-mi aducă caise și aragaz etc. Practic, tovarășe, practic! Ce-mi vii dumneata cu cibernetica economică? Mi-au spus-o la unison profesorul de latină și cel de greacă: cibernetica este știința guvernării. Condu-mi economia!“

Eu nu contest că cetățeanul are dreptul să vrea piine și haine, casă, luminat și încălzit. Întrebarea lui e justă și acestei întrebări trebuie să-i dăm răspunsul. Trebuie să începem printr-o observație banală, dar nu ne temem că e banală. Noi trăim astăzi.

Și azi trebuie să fac treburile cu socoteală. Adică, cu calcul.

Și ca să calculez, trebuie să știu cum, și ca să știu cum, trebuie să învăț.

Se spune că unii sălbatici adorm cînd li se numără pînă la patru. Unii directori de întreprindere adorm cînd li se spune că problema lor va putea fi rezolvată peste patru ani.

Sesiunile Centrului de calcul economic și cibernetică economică îmi dau impresia unor intîlniri de paznici de noapte: cei care veghează.

Și cheamă de departe. Și vin. Direcția Centrală de Statistică este cea care foarte de demult s-a căznit să-și trezească din toropeală funcționarii: leac pentru somn este matematica.

Dar sesiunea Centrului ne aduce semne că și în alte locuri sînt oameni care știu să se scuture de adormire; în ordinea programului au prezentat lucrări în sesiune: Institutul de cercetări miniere, Institutul de studii și proiectări energetice, Întreprinderea Energo-montaj, Institutul de proiectări pentru construcții de mașini, Uzina „Semănătoarea“, Comitetul pentru prețuri, Comitetul de Stat al Planificării, Banca de Investiții, Ministerul Finanțelor, Institutul de proiectări laminoare, Ministerul Transporturilor Auto, Navale și Aeriene, Banca Națională, Ministerul Poștelor și Telecomunicațiilor, Uzinele „Electronica“, Institutul de îmbunătățiri funciare și pedologice, Comitetul de Stat pentru Probleme de Organizare și Salarizare, INCERC, C.S.C.A., Întreprinderea „Electromontaj“-București, Institutul de cercetări alimentare, Institutul de proiectări al industriei ușoare, I.C.L.P.P. Constanța, Uzinele „23 August“, Institutul de cercetări metalurgice, Combinatul petrochimic Ploiești, I.I.S. „Electro-Banat“, I.P.A., Iprofil „23 August“-Tirgu Mureș, Institutul de proiectări metalurgice, Sectorul proiectare M.C.I.C.R., Institutul de proiectare și amenajare a construcțiilor hidrotehnice, Întreprinderea optică română, Oficiul Național de Turism, Întreprinderea de cercetări auxiliare din Ministerul Petrolului, Institutul de proiectări pentru construcții tip, Institutul de geofizică aplicată, Direcția generală a producției și transportului energiei electrice.

Așa de multe?

Mai multe la anu'!

Dar dacă ne uităm: ce a putut concentra acest impresionant număr de intreprinderi productive?

Centrul de calcul economic e legat de Academia de studii economice și de Academia Republicii Socialiste România. Una e instituție de învățămînt. Alta, de știință fundamentală, prezentă, aceasta, prin Institutul de energetică, prin Centrul de documentare științifică, Institutul de matematică, Institutul de cercetări economice, Centrul de statistică matematică, Centrul de cercetări sociologice, Institutul de psihologie. Și învățămîntul: Facultatea de științe economice din Cluj, Institutul politehnic din București, Universitatea Babeș-Bolyai din Cluj, Universitatea din București (cu Laboratorul de sociologie și cu Facultatea de matematică), Institutul agronomic „N. Bălcescu“, Institutul de petrol, gaze și geologie. Toate au prezentat lucrări în sesiune.

Cum? Savanții care fac știință „pură“, profesorii care-și adorm studenții, sprijină producția?

Poate că dumneata nu știi.

Alții știu.

---

suplimentară de 5,4 mil. mp țesături de bumbac, în valoare de peste 45 mil. lei. Același lucru este valabil și pentru celelalte întreprinderi, ale căror termene de dare în funcțiune au fost scurtate.

În afară de faptul că intrarea în funcțiune a acestor capacități a permis o mai bună aprovizionare a populației cu țesături, tricotaje, perdele etc., s-au creat condiții și pentru realizarea unui volum suplimentar de acumulări necesare economiei naționale. La cele șase întreprinderi s-a obținut în anul 1968 un volum de acumulări suplimentare de peste 20 mil. lei din care 1,7 mil. lei beneficii. Volumul de acumulări va fi mult mai mare în 1969, corespunzător cu producția suplimentară ce se va realiza. Numai la Întreprinderea textilă Pitești volumul de acumulări va fi de 19,6 mil. lei, din care 1,5 mil. lei beneficii. Deci, la această întreprindere se realizează în total în anii 1968—1969 un volum de acumulări suplimentare de 37 mil. lei din care 2,8 mil. lei beneficiu. Care au fost factorii care au facilitat scurtarea termenelor de punere în funcțiune?

IN PRIMUL RÎND, șantierele au fost asigurate din timp cu documentația tehnico-economică cît mai completă și de bună calitate. Dacă cu ani în urmă existau greutăți în acest domeniu, s-a ajuns, în prezent, ca ele să fie realizate cu mult timp înainte și la un nivel calitativ ridicat. **Pentru industria textilă, de pildă, încă de pe acum sînt asigurate 70% din documentațiile tehnico-economice a lucrărilor de investiții prevăzute în plan pînă în 1970.** În prezent se lucrează la elaborarea documentațiilor tehnico-economice pentru unele lucrări prevăzute în viitorul plan cincinal pe perioada 1971—1975.

Realizarea unui decalaj între proiectare și execuție, a permis pregătirea temeinică și din timp a investițiilor, respectiv evitarea înscrierii în plan a lucrărilor pentru care nu s-au întocmit proiecte de execuție. În același timp, în majoritatea proiectelor au fost indicate cele mai economice și rapide soluții de execuție a noilor lucrări. Acest fapt a dus la reducerea la minimum a modificărilor sau completări în proiecte pe parcursul execuției.

Paralel cu predarea la timp a documentației tehnico-economice, *fiecare capacitate nouă de producție a fost asigurată cu utilajele tehnologice necesare.* Acest lucru a fost posibil ca urmare a creșterii în țară a producției de utilaje tehnologice pentru industria textilă, utilaje care se realizează atît în cadrul întreprinderilor aparținînd Ministerului Industriei Construcțiilor de Mașini, cît și în cele ale Ministerului Industriei Ușoare. Numai în cadrul sectorului de utilaje tehnologice ale Ministerului Industriei Ușoare — sector creat în ultimii ani și care produce o gamă largă de utilaje tehnologice — se vor produce în acest an 9 000 tone utilaje, de 2,7 ori mai mult decît prevederile cincinalului pentru acest an. Calitatea ridicată a acestor utilaje permite atingerea în cel mai scurt timp a parametrilor tehnico-economici proiectați.

Strînsa colaborare care a existat și există între beneficiari, proiectant și constructor, a dus la reducerea perioadei de organizare a șantierelor, la folosirea celor mai moderne procedee de execuție, precum și la asigurarea ritmicității stabilite prin grafice. De altfel, datorită acestei strînse colaborări între factorii interesați, cît și a altor măsuri luate, a fost posibilă îndeplinirea și depășirea, an de an, a planului de investiții al Ministerului Industriei Ușoare. Anul trecut, de pildă, planul de investiții a fost îndeplinit în proporție de 101%, realizîndu-se peste plan un volum de lucrări în valoare de 26 mil. lei.

Pregătirea din timp a dării în funcțiune a noilor capacități de producție a constituit un alt domeniu important în care s-a acționat. Pe această linie, au fost organizate din timp pregătirea probelor tehnologice și de rodaj, precum și cadrele necesare conducerii noilor procese tehnologice. Cadrele de muncitori au fost calificate în alte întreprinderi similare din sector, iar unii dintre ei au fost trimiși la specializare în străinătate. De exemplu, viitorii muncitori ai întreprinderii integrate de țesături de lînă „Argeșeana“ din Pitești (cea mai mare unitate din industria lînei care urmează să intre în funcțiune în acest an) au fost trimiși pentru calificare la alte fabrici din sector ca, de exemplu, Uzinele Buhuși, „Dorobanțul“-Ploiești, „Libertatea“-Sibiu, Fabrica de stofe Brașov etc. Datorită acestor măsuri, cadrelor de muncitori ale noilor obiective de industrie textilă nu le mai trebuie un timp în care să se adapteze noilor procese tehnologice, ci de la început ele pot să pună în practică cunoștințele dobîndite și să atingă mai repede parametrii proiectați.

Avînd în vedere că în planul de investiții pe anul 1969 sînt prevăzute, în continuare, darea în funcțiune a unui număr mare de capacități de producție, folosirea și dezvoltarea în continuare a experienței acumulate va asigura condițiile pentru buna desfășurare a lucrărilor, pentru grăbirea ritmului construcțiilor.

dr. Ștefan ȘTEFĂNESCU
Ministerul Industriei Ușoare

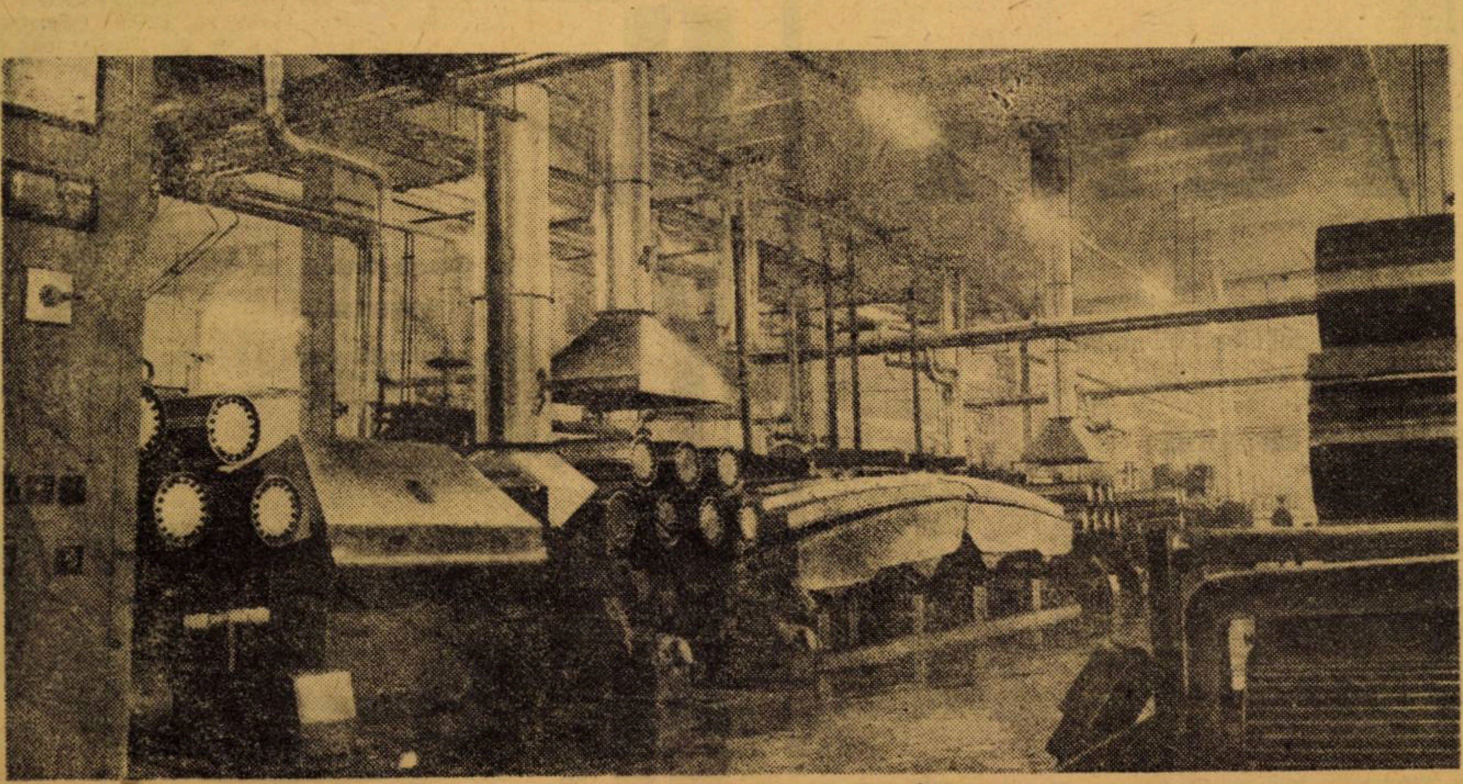

Uzina de fibre sintetice-Iași: secția etirare.

CERCETARE-APLICARE

DE LA TERMINOLOGIE LA SOLUȚIA PRACTICĂ

EFORTUL DE CERCETARE confruntat cu **efectul** său reprezintă un criteriu fundamental al opțiunilor în politica științifică. Am utilizat această formulă axiomatică (care amintește poate de forțarea ușilor deschise) pentru a pătrunde într-o zonă ermetic închisă de un automatism terminologic.

Dacă între cercetarea fundamentală aplicativă și de dezvoltare există condiționări reciproce, transferuri de rezultate este evident că, din unghiul economic de analiză, cercetarea **de dezvoltare** este cea mai aproape de finalitatea întregului efort depus în sfera creației științifice.

Ce este, în fond, cercetarea de dezvoltare? În documentele C.N.C.S. găsim următorul răspuns: „teme care au ca obiect îmbunătățirea **imediată** a proceselor și procedeelor tehnologice, a utilajelor, instalațiilor și produselor“. Să admitem integral formularea citată. Tradusă în termeni practici ea înseamnă: a) realizarea și probarea prototipurilor (sau a rețetelor, dacă ne referim la procese tehnologice), b) construcția și utilizarea instalațiilor pilot, c) studii și proiecte. Cel puțin aceste elemente. Este limpede că finalizarea unei cercetări de dezvoltare, respectiv verificarea ipotezei de concepție cu cea de proiectare. Fără să mai vorbim de faptul că prin transferul unor soluții ale cercetării în sfera proiectării (deci în unități cu autonomie funcțională) se irosește timp și uneori **pe drum** se pierd și idei.

Părerea potrivit căreia proiectarea (la nivel de ramură, subramură și chiar la nivel de mari întreprinderi) este o activitate independentă de cercetarea de dezvoltare are — pe planul practicii — consecințe negative conducînd, între altele, la o dispersare de forțe și mijloace, la încetinirea și, uneori, la frînarea procesului de valorificare a cercetării.

Separarea organizatorică a activităților de cercetare și proiectare, face nu numai lipsită de sens definiția unanim acceptată a **cercetării de dezvoltare**, ci determină, în practica economică, o serie de neajunsuri importante care se resfring asupra nivelului eficienței creației științifice. Să ne gîndim, bunăoară, care ar fi baza materială, potențialul și posibilitățile de valorificare a cercetării, dintr-un domeniu sau altul, dacă s-ar concentra forțele aparținînd institutelor **surori** de cercetare și proiectare și dacă s-ar gospodări sub același „acoperiș“.

Teodor BRATEȘ

DEZVOLTARE REGIONALĂ

ESTE POSIBILĂ SPORIREA PRODUCȚIEI DE CĂRĂMIZI?

PRODUCȚIA județului Timiș de materiale ceramice pentru zidărie reprezintă circa 10% din cea a întregii țări. Ea este realizată la două întreprinderi republicane, prin 6 fabrici care dau 57% din producția județului, o întreprindere a industriei locale a căror 9 fabrici dau o producție de 39%, în alte unități de producție. Multe din acestea și-au dezvoltat activitatea în anii din urmă prin afectarea a suprafețe importante de terenuri agricole, de unde și-au asigurat materia primă: argila. Județul nostru dispune în cea mai mare parte de o zonă de fertilitate ridicată (teren arabil), reprezentînd 64% din suprafața totală, motiv pentru care se impune mai multă grijă pentru apărarea și conservarea terenurilor agricole în vederea cultivării lor. Creșterea, an de an, a planului de producție a materialelor pentru zidărie obligă însă fabricile producătoare să solicite tot mai mult teren arabil. Astfel, **din 1960 și pînă în prezent au fost scoase din circuitul agricol peste 120 ha de teren arabil, care a fost degradat, avînd acum înfățișarea de bălți, stufărișuri, gropi etc.**

La o atare situație s-a ajuns și datorită faptului că, în zonele în care s-au amplasat majoritatea fabricilor, depozitele aluvionare de argilă au grosimi foarte mici — în medie de 1—2 m adîncime. Aceasta determină ca exploatarea argilei să se facă în mod neeficient, necesitînd în fiecare an noi și noi terenuri. La fabrica de cărămizi din comuna Biled, de exemplu, cariera de argilă este amplasată într-un teren foarte fertil care dă anual o producție de aproximativ 5 000 kg porumb la hectar. La această fabrică dintr-un hectar de teren de acest fel se asigură materie primă abia pentru circa 4 milioane bucăți cărămizi, mai puțin decît capacitatea anuală a fabricii. Situații asemănătoare se întîlnesc și la celelalte fabrici de cărămizi, cu excepția întreprinderii „Ceramica" din Jimbolia, care dispune de o carieră corespunzătoare, stratul de argilă avînd grosimea de 20—25 m, unde un hectar de teren asigură o producție medie de 100 milioane bucăți cărămidă. **De aici concluzia că apărarea și conservarea terenurilor agricole este posibilă numai prin desființarea unora din unitățile actuale și amplasarea noilor unități ce urmează a fi construite, în terenuri cu zăcăminte în straturi groase.**

În condițiile Legii nr. 12 din 1968, în spiritul căreia suprafețele scoase din circuitul agricol trebuie plătite, fabricarea cărămizilor în continuare, folosind materia primă ce se găsește în aceste terenuri, va duce la creșterea costurilor de producție. **Ținînd cont de fertilitatea terenurilor în cauză, valoarea unui hectar este de circa 50 000 lei, ceea ce atrage după sine o scumpire a cărămizilor cu 8—10 lei pe mia de bucăți.** Scumpirea produsului va determina fie diminuarea rentabilității la producători, fie majorarea prețului de vînzare.

În afară de aceste considerente de ordin economic, merită relevat și faptul că **terenurile respective nu conțin rezerve de argilă de calitate bună datorită proporției mari de sol vegetal** (rădăcini de plante, conținut mare de humus), **precum și incluziuni calcaroase, ceea ce are o influență negativă aupra calității produselor, care se situează de obicei la limita inferioară a prescripțiunilor din standardele în vigoare.**

Lipsa unor zăcăminte de argilă cu rezerve corespunzătoare a limitat dezvoltarea și modernizarea fabricilor de cărămizi. În majoritatea lor producția se desfășoară sezonier, tehnologia aplicată este învechită, cuprinzînd numai parțial faze mecanizate. În unitățile industriei locale, de pildă, operațiunile de extragere a materiei prime sînt mecanizate numai în proporție de 65%, în rest folosindu-se săparea manuală. De asemenea, atît presarea, uscarea și arderea cărămizilor se efectuează cu mijloace manuale.

Dacă se ia în considerare întregul proces de fabricare — de la carieră și pînă la încărcarea în mijlocul de transport — **se constată un consum foarte ridicat de brațe de muncă** (12 pînă la 14 muncitori pentru 1 milion bucăți cărămizi față de 6 muncitori la fabricile noi puse în funcțiune), **precum și o mare fluctuație a muncitorilor.** La fabricile industriei locale, în cursul anului 1968, de exemplu, fluctuația a cuprins peste 50% din efectivele totale. Situații asemănătoare s-au petrecut și în unitățile Ministerului Industriei Construcțiilor.

Repartizarea nerațională a unităților construite în trecut și care se află în funcțiune, are drept rezultat nu numai diminuarea terenurilor agricole, ci și unele anomalii legate de desfacerea producției. În județul Timiș se realizează o producție cu 81% peste nevoile de consum, cantități mari de cărămizi fiind livrate în alte județe, uneori la distanțe de peste 200 km. Fabrica „Mondial" din Lugoj, de exemplu, care în 1968 a livrat peste 42% din producția sa în județe ce se află la distanță mai mare decît 200 km, a înregistrat cheltuieli suplimentare de transport de peste 700 mii lei. Pentru cărămida care s-a transportat din fabricile județului Timiș în județul Argeș, de pildă, cheltuielile de transport s-au ridicat în 1968 la 150 000 lei, ceea ce a reprezentat peste 30% din cheltuielile efectuate în procesul de fabricație a acestora.

RECENT, biroul Comitetului județean de partid a analizat amplasarea fabricilor și unităților producătoare de cărămizi, precum și influența lor asupra fondului funciar. Cu acest prilej au rezultat o serie de consecințe cu influență negativă asupra economiei județului, care conduc la ideea reconsiderării producției de cărămidă.

În urma verificărilor pe teren, s-a constatat că o bună parte din terenurile degradate pot fi redate agriculturii prin unele măsuri relativ simple de amenajare (nivelare, efectuarea de arături adînci, încorporarea de îngrășăminte și altele). **Din cele 240 hectare deținute în prezent de fa-**

→

CONFIDENȚIAL

● **În aceste zile** s-au terminat lucrările de modernizare a utilajelor din filaturile de bumbac ale Ministerului Industriei Ușoare. **În cadrul acestei acțiuni au fost modernizate utilajele filaturilor de bumbac ale fabricilor „Bumbăcăria română — Jilava", „Filatura românească de bumbac" — București, „Oltul" — Sf. Gheorghe, „30 Decembrie" — Arad și „Firul roșu" — Tălmaciu. În urma lucrărilor efectuate, capacitatea de producție a filaturilor menționate sporește cu 6000 tone fire de bumbac pe an, corespunzător unei producții de țesături de 50 milioane mp.**

● **În** noul cartier Cornișa-Bistrița din Bacău, **care va însuma la sfîrșitul anului 1970 peste 4 000 apartamente, a început construcția locuințelor cu grad diferențiat de confort. În vederea reducerii prețului de cost al apartamentelor, specialiștii trustului de construcții din Bacău au soluționat problema industrializării unor lucrări care să reducă manopera cu peste 20%. Se apreciază că în acest fel se va putea construi un număr mai mare de locuințe, astfel că în cursul acestui an se vor muta în blocuri peste 9 000 de familii din județ.**

● Industria ușoară **a livrat recent comerțului peste 50 000 bucăți de articole de corsetărie din fire elastomere. Gama de modele ale acestor produse, mult solicitate, au fost lărgite prin introducerea în fabricație a 3 modele noi. De altfel, în aceste zile se desfășoară la Sinaia contractarea acestor produse pentru trimestrele II și III ale anului 1969, în care scop industria de tricotaje a elaborat încă 18 noi modele.**

● Fabricile de confecții **au început producția articolelor destinate sezonului de primăvară și vară al anului 1969. Au fost introduse în producție rochii de bumbac, mătase și stofe subțiri. Pentru cei mici s-au introdus în fabricație rochițe și costumașe din bumbac imprimat, catifea etc. De asemenea, a început fabricația de pardesie, raglane, sacouri din țesături și tricoturi cașerate pe folii de poliuretan (burete).**

● **A intrat parțial în producție, înainte de termen,** noua secție de țesătorie a întreprinderii integrate de lînă din Constanța. **În prima etapă funcționează 38 de războaie de țesut din totalul de 192 prevăzute în proiect. Concomitent, continuă lucrările pentru construcția secției de finisaj, ultimul obiectiv din planul de extindere a întreprinderii.**

Prin intrarea în funcțiune a noilor capacități, producția tinerei unități industriale se mărește cu 4 160 000 mp țesături fine de lînă pe an.

bricile de cărămidă ale industriei locale, **144 hectare pot fi transformate în următorii ani în terenuri agricole, din care 35 hectare în terenuri arabile.** În anul 1968, prin măsurile luate, s-au redat agriculturii aproximativ 20 hectare din fostele cariere de argilă ale unităților Recaș, Satu Nou, Sînnicolau Mare, Jebel, Freidorf și Fratelia.

Concomitent, din studiile întreprinse a rezultat necesitatea determinării pentru fiecare unitate în parte a rezervelor de argilă și numai în funcție de acestea să se hotărască permanentizarea și modernizarea fabricației cărămizilor. Astfel, pentru ridicarea eficienței unităților Fabricii „Mondial"-Lugoj ar fi oportună reprofilarea unității I pe producția de prefabricate din beton, cu atît mai mult cu cît în prezent la această secție se întîmpină serioase greutăți cu materia primă atît din punct de vedere calitativ cît și cantitativ. Celelalte două unități, în funcție de rezultatele determinării rezervelor de argilă în zona deluroasă, ar urma să-și continue activitatea în condițiile permanentizării și modernizării procesului de fabricație.

Reale posibilități de ridicare a producției există la Fabrica „Ceramica" din Jimbolia. Prin construirea unor uscătorii artificiale și introducerea unor linii automatizate de fabricare a țiglelor, de pildă, care au un termen de recuperare a cheltuielilor foarte scurt (circa 3 ani), producția poate fi sporită cu 30—40%.

Pentru ridicarea producției de cărămizi și țiglă la nivelul cerințelor sporite din 1969 și anii următori, este necesar să se continue studiile în vederea amplasării unor noi unități în zone cu terenuri agricole de slabă fertilitate și cu zăcăminte apreciabile de argilă. Pînă în prezent s-a analizat materia primă din cinci amplasamente: Recaș, Făget, Fibiș, Mașloc și Remetea mică. Din lucrările geologice și de laborator rezultă că în zona Fibiș-Remetea mică, materia primă se găsește în straturi de 15—20 m adîncime și corespunde fabricării unor materiale de zidărie.

Ținînd seamă de posibilitățile existente în județul nostru, pentru lărgirea producției de materiale de construcții se impune concomitent și urgentarea construirii unor obiective prevăzute în actualul cincinal, cum sînt:

— o fabrică de granulit cu o capacitate anuală de 100 000 mc prevăzută a fi pusă în funcțiune la sfîrșitul anului 1970. Produsele acestei fabrici urmînd a fi utilizate ca materie primă pentru confecționarea unor materiale de zidărie înlocuitoare de cărămizi, precum și ca agregate pentru betoane ușoare, folosite la izolații termice în construcții;

— o fabrică de blocuri din granulit (înlocuitori de cărămidă), cu o capacitate anuală de 30 milioane bucăți echivalent cărămizi normale, cu termen de punere în funcțiune la finele anului 1970; ea urmează să utilizeze circa 50% din producția fabricii de granulit;

— o fabrică de cărămizi cu o capacitate anuală de 30 milioane bucăți, cu termen de punere în funcțiune la sfîrșitul anului 1971.

Realizarea acestor obiective va asigura producerea unor materiale termoizolante și agregate ușoare pentru betoane. Totodată, se va crea posibilitatea lichidării unităților care nu au rezervă corespunzătoare de argilă și degradează mari suprafețe de teren, concomitent cu îmbunătățirea calității și reducerea cheltuielilor de producție.

ing. Trandafir COCÎRLĂ
secretar al Comitetului județean Timiș al P.C.R.

ȘTIINȚĂ • TEHNICĂ TEHNOLOGIE

● Specialiști de la **Fabrica de postav din Buhuși** au conceput și realizat, cu mijloace proprii, un aparat pentru verificarea cablurilor electrice pentru curent alternativ de înaltă și joasă tensiune și pentru încercarea rezistenței întrerupătoarelor, izolatoarelor, transformatoarelor și altor echipamente electrice. Construcția și funcționarea aparatului este mai simplă decît a celor care se importă. Prin utilizarea acestuia la verificarea diferitelor instalații și echipamente electrice, fabrica din Buhuși a economisit sume importante și a evitat trimiterea aparatajului unității la control în diverse întreprinderi din țară.

● Un colectiv al **Institutului de cercetări și proiectări pentru industria electrotehnică** a construit un nou tip de transformator, folosind o tehnologie specială de turnare în rășini expodice. Transformatorul este îmbrăcat într-o carcasă de material plastic care îi asigură o mai bună protecție și mărirea perioadei de funcționare. Partea activă și schema de izolație a transformatorului sînt, de asemenea, mult simplificate. A fost redus substanțial și costul de fabricație.

FINANȚE

ÎN COOPERATIVELE AGRICOLE

CREDITELE SĂ FIE MAI BINE UTILIZATE!

Ion RUȘINARU
președintele Băncii Agricole

O EXPRESIE a aplicării măsurilor de perfecționare a activității financiare și de credit — cuprinse în Directivele Conferinței Naționale a partidului — o constituie organizarea unor bănci specializate, printre care și **Banca Agricolă** cu atribuții de finanțare și creditare a agriculturii în ansamblul ei.

De la înființare, Banca Agricolă — ținînd seama de importanța și rolul agriculturii cooperatiste — a acordat o deosebită atenție îndrumării și sprijinirii cooperativelor agricole în utilizarea mijloacelor financiare, care în bună parte sînt asigurate prin credite de la stat.

Anul trecut cooperativele agricole au beneficiat de credite de producție și investiții de aproape 6 miliarde lei. Creditele pentru producție reprezintă în momentul de față circa 40% din totalul fondurilor necesare pentru realizarea producției de către cooperativele agricole, iar creditele de investiții circa 20%. În general, creditele acordate de stat sînt folosite judicios, ele concretizîndu-se în obținerea de producții sporite, ceea ce a permis recuperarea lor la scadență. Edificator este faptul că, deși în anul 1968, condițiile climatice au fost mai puțin favorabile, creditele de producție au fost restituite în cea mai mare parte.

Folosind creditele pe termen lung ca o sursă importantă de completare a mijloacelor proprii pentru investiții, cooperativele agricole au reușit numai în anul 1968 să-și extindă suprafețele amenajate pentru irigații cu peste 80 mii hectare, să înființeze plantații viticole pe aproape 12 mii hectare și pomicole pe circa 7 mii hectare, să construiască sere cu încălzire tehnică pe 74 hectare, solarii pe 1 100 hectare și să introducă electrificarea, alimentarea cu apă și mecanizarea în multe sectoare de producție.

POTRIVIT ORIENTĂRII date de partid și guvern, în centrul preocupărilor Băncii Agricole — împreună cu Uniunea Națională a Cooperativelor Agricole și Consiliul Superior al Agriculturii — a fost **așezarea creditului pe baze economice**, pentru a se asigura astfel una din cerințele realizării reproducției lărgite. În acest scop s-a avut în vedere ca creditele să contribuie la creșterea producției (dacă este vorba de credite pe termen scurt), sau, în cazul creditelor de investiții, să se realizeze obiectivele ori lucrările care conduc la obținerea de producții suplimentare. De asemenea, s-a urmărit ca producțiile ce se realizează să ofere certitudinea restituirii creditelor la scadență.

Orice abatere de la aceste criterii nu poate avea decît consecințe dintre cele mai negative atît pentru cooperativele agricole, cît și pentru stat. De aceea, recent a fost reglementată de către Consiliul de Miniștri modalitatea de obținere a creditelor pe termen lung de către cooperativele agricole, care are la bază criteriile mai sus arătate.

În prezent mai sînt destule cazuri cînd creditele obținute de la stat de către cooperativele agricole nu sînt folosite eficient. Așa se explică de ce din creditele de investiții acordate, 432 milioane lei nu s-au rambursat la scadență. Din acestea cea mai mare parte au fost folosite pentru zootehnie, viticultură și pomicultură, sectoare unde de fapt nu se realizează producțiile care au fost stabilite cu ocazia aprobării creditelor.

Cauzele unei asemenea situații sînt multiple, principale rămînînd însă deficiențele manifestate în organizarea producției și folosirea mijloacelor de producție. Astfel, în zootehnie, sînt numeroase cazurile cînd animalele cumpărate din credite s-au depreciat din punct de vedere al valorii zootehnice, datorită carențelor alimentare rezultate din slaba corelare a bazei furajere cu efectivele de animale. „Foamea" de furaje se explică îndeosebi prin slaba preocupare pentru aplicarea metodelor agrotehnice — adevărata cale de creștere a producției la ha. Nu mai mică influență negativă are proasta gospodărire a furajelor obținute, exprimată în special prin stabilirea nerațională a rațiilor, consumuri specifice ridicate și depozitarea necorespunzătoare.

În asemenea condiții sînt evidente prejudiciile pe care le aduce producției animale furajarea insuficientă, ceea ce face ca în final ramura zootehnică să nu fie rentabilă. Și tocmai din acest motiv, al așa-zisei nerentabilități, într-o serie de cooperative agricole a apărut tendința de reducere a efectivelor de animale, ceea ce s-a reflectat și în solicitările de credite pentru acest sector. Dacă în perioada 1961—1963 creditele solicitate și aprobate au însumat 1 734 milioane lei numai pentru cumpărări de animale de producție, în perioada 1964—1968, acestea s-au ridicat la numai 145 milioane lei.

Reducerea volumului de credite ar fi avut justificare dacă se asigura mărirea efectivelor de animale din prăsilă proprie. Dar acest lucru nu s-a petrecut. Dintr-o analiză efectuată la începutul acestui an în 500 de cooperative agricole, în cea mai mare parte cu profil zootehnic, a reieșit că efectivele de vaci și juninci au reprezentat la finele anului 1968 — numai 68 277, deși vacile și junincile existente la înființare plus cele cumpărate erau în număr de 71 323.

Ca urmare, în prezent există un mare număr de adăposturi cărora fie că li s-a schimbat destinația, fie că stau nefolosite și se deteriorează. Cooperativele agricole analizate dețin asemenea spații nefolosite pentru 15 mii locuri, în afară de grajdurile începute și neterminate pentru circa 7 000 locuri. Construcțiile respective au necesitat investiții în sumă de peste 30 milioane lei, care în mare parte reprezintă credite de la stat. Tot la aceste cooperative agricole stau nefolosite 18% din capacitățile îngrășătoriilor pentru porci, 25% din capacitatea maternităților, 44% din capacitatea halelor pentru păsări și 47% din capacitatea puiernițelor.

ÎN SECTORUL POMI-VITICOL, an de an au fost luate măsuri pentru extinderea suprafetelor pentru care statul a acordat, numai în ultimii ani, credite de peste 700 mil. lei. Nu în aceeași măsură însă, cooperativele agricole s-au preocupat pentru obținerea producțiilor luate în calcul la aprobarea creditelor. În unele cooperative agricole, plantațiile au fost amplasate în mod necorespunzător; nu s-a instalat sistemul de susținere și nu s-au aplicat măsurile agrotehnice necesare, din care cauză s-au produs goluri pe suprafețe însemnate, iar intrarea pe rod s-a făcut cu întîrzieri mari. În unele cazuri golurile reprezintă pînă la 50%. La cooperativele agricole Horgești și Dealul Perjului din jud. Bacău, de pildă, plantațiile viticole înființate pe 35 ha și respectiv 41 ha prezintă goluri de peste 25%; la cooperativele agricole Cimpulung și Valea Mare din județul Argeș, plantațiile de pomi de pe 27 ha și respectiv 16 ha nu au intrat pe rod nici după 8 ani de la înființare. Toate acestea, coroborate cu neexecutarea la timp a lucrărilor, explică în mare parte producțiile medii mici ce le obțin unele cooperative agricole.

UNA DIN CONDIȚIILE eficienței economice este concentrarea investițiilor pe un număr restrîns de obiective și executarea lor în cel mai scurt timp. Deși în această direcție sînt o serie de aspecte pozitive, se mai întîlnesc cazuri cînd organele agricole și conducerile cooperativelor agricole au prevăzut executarea unui număr mare de obiective de investiții, ceea ce a determinat fărîmițarea fondurilor de investiții proprii și împrumutate.

Unele cooperative agricole cumpără un mare număr de mașini și utilaje fără a face o analiză temeinică asupra posibilităților și condițiilor de exploatare, din care cauză o bună parte nu se folosesc, ceea ce determină imobilizarea fondurilor. Dintr-o analiză efectuată în 750 de cooperative agricole rezultă că utilaje și mașini agricole în valoare de circa 73 milioane lei nu erau folosite; dintre acestea 278 erau motoare, 249 pompe, 227 semănători universale și 200 tocători mecanice. Nu sînt puține cazurile cînd creditele pentru investiții se cheltuiesc îndeosebi pentru construirea de sedii gospodărești, garaje, garduri etc., deși unitățile ar trebui să folosească aceste fonduri, în primul rînd, pentru dezvoltarea ramurilor agricole. În 1967 s-au cheltuit fonduri pentru construirea de sedii gospodărești în valoare de 42 mil. lei, iar în 1968 circa 30 mil. lei. O asemenea tendință în cheltuirea fondurilor este și urmarea concepției greșite a unor conduceri de cooperative agricole care consideră că investițiile productive realizate pînă în prezent sînt suficiente pentru dezvoltarea pe mai departe a unităților respective.

ÎNTĂRIREA ȘI RESPECTAREA disciplinei financiare reprezintă o condiție de bază în creșterea eficienței cheltuielilor de producție. Carențele ce se manifestă în acest domeniu explică în bună parte cheltuielile de producție neeconomicoase; tot așa se explică și unele aprovizionări de materii și materiale efectuate peste necesar, fără a se urmări dacă există disponibilități în cont sau sînt asigurate fondurile necesare. Astfel, în urma verificării făcute de organele Băncii Agricole la un număr de 14 cooperative agricole din județul Vaslui, în legătură cu utilizarea îngrășămintelor chimice, a reieșit că în timp ce cantitățile de îngrășăminte chimice primite în ultimii ani cresc de aproape 3—4 ori, producțiile medii pe 3 ani sînt mai mici decît cele prevăzute în anul 1965.

Multe cooperative nu depun în cont numerarul realizat din vînzarea unor produse, ci îl utilizează direct pentru achitarea salariilor personalului angajat, plata în mod neorganizat a unor avansuri la ziua-muncă și alte plăți care de multe ori se transformă în debitori.

Lipsurile existente în ce privește respectarea disciplinei financiare se datoresc și uniunilor județene și unităților Băncii Agricole, care, deși au constatat încălcarea normelor de lucru, nu au aplicat sistarea creditării la acele cooperative agricole care se gospodăresc în mod necorespunzător.

Este îndeobște cunoscută importanța deosebită pe care o are **evidența contabilă** în desfășurarea unei activități eficiente atît în producție cît și în domeniul financiar. În această ordine de idei este de remarcat îmbunătățirea evidenței contabile în cooperativele agricole, cu toate consecințele pozitive ce decurg de aici. În unele cooperative agricole însă evidenta contabilă continuă să se țină în mod necorespunzător. Din această cauză nu se pot lua din timp măsuri eficiente pentru îndreptarea situației într-un sector sau altul de producție, iar comisiile de revizie nu-și pot exercita atribuțiile, ceea ce conduce la pierderi sau sustrageri din avutul obștesc. Tot ca rezultat al carențelor existente în evidența contabilă, la unele cooperative agricole volumul debitelor se menține la un nivel ridicat întrucît nu se iau măsuri de urmărire și încasare a debitelor.

Deficiențele manifestate în activitatea cooperativelor agricole se datoresc în bună parte și lipsurilor existente în munca unităților băncii, care în multe cazuri au aprobat și acordat credite pe termen lung fără o analiză temeinică a posibilităților concrete de executare a investițiilor și de realizare a eficienței prevăzute în documentație. De asemenea, prin pîrghia creditului bancar nu s-a reușit întotdeauna ca fiecare cooperativă agricolă să fie determinată să ia măsurile corespunzătoare pentru reducerea perioadei de execuție a lucrărilor și exploatarea obiectivelor la capacitatea proiectată și cu maximum de eficiență.

La stabilirea termenelor de rambursare nu s-a avut în vedere întotdeauna veniturile ce se realizează prin punerea în exploatare a obiectivelor respective, stabilindu-se termene maxime și pentru creditele acordate la acele obiective cu eficiență imediată. Astfel pentru solarii s-au stabilit termene de rambursare pînă la 8—10 ani, deși veniturile nete realizate de multe cooperative agricole permiteau restituirea creditelor în 1—3 ani.

Printre noile reglementări cu privire la acordarea de credite și efectuarea plăților, s-a lărgit sfera obiectivelor de investiții care pot fi creditate; cooperativele agricole vor putea obține în anumite proporții și credite pe termen lung pentru plata manoperei ce se efectuează la înființarea și întreținerea plantațiilor pomi-viticole. Totodată, s-au stabilit măsuri care să asigure fondurile necesare pentru acordarea cu prioritate de avansuri bănești pînă la 50% din valoarea zilelor-muncă planificată a se acorda în numerar. Folosirea eficientă a acestor avantaje va permite cooperativelor agricole să asigure desfășurarea normală a producției.

Creșterea rolului creditului cere din partea Băncii Agricole o mai mare preocupare pentru îndrumarea cooperativelor agricole, astfel încît acestea să asigure utilizarea cu maximum de eficiență atît a fondurilor proprii cît și a celor împrumutate. O dată cu aceasta este nevoie să se pună un accent mai mare pe prevenirea unor neajunsuri, pentru ca activitatea economică și financiară a cooperativelor agricole să devină mai eficientă, mai productivă.

PRECIZĂRI

DUPĂ CUM este cunoscut decretul 221/1960, H.C.M. 792/1960 precum și instrucțiunile Ministerului Finanțelor nr. 1 556 din 12 aprilie 1961, constituie actele normative ce reglementează — alături de executarea silită a creanțelor organizațiilor socialiste — modalitatea scăderii acestor creanțe din activul patrimonial.

Se stabilește astfel că pot fi scăzute din conturile de activ și trecute în contul de evidență specială următoarele categorii de creanțe :

1. datoriile constatate prin titluri executorii (numai după trecerea unui termen de 3 luni de la obținerea titlului executoriu) care privesc :

- debitorii insolvabili (care nu au venituri sau bunuri ce pot fi valorificate potrivit H.C.M. 792/1960) ;
- debitorii cu domiciliu necunoscut și nu au nici bunuri urmăribile ;
- partea din datorie care depășește venitul debitorului pe cel puțin 10 ani, cînd executarea se face asupra salariilor, pensiilor sau a veniturilor din muncă și cînd nu sînt alte bunuri sau venituri urmăribile.

În acest din urmă caz, scăderea se face de conducătorul organizației socialiste cu aprobarea forului tutelar sau organului ierarhic superior.

2. Creanțele pentru care s-a pornit proces dacă sînt întrunite condițiile de mai sus.

Darea la scădere a acestor creanțe și trecerea lor în evidența specială se va face pe baza unui proces verbal întocmit de conducătorul serviciului de contabilitate al organizației socialiste creditoare sau de către înlocuitorul acestuia ; procesul-verbal va fi avizat de oficiul juridic al întreprinderii sau dacă nu există de cel al organizației tutelare, cu aprobarea conducătorului organizației socialiste, în cauză. Pentru debitele mai mici de 10.000 lei atribuțiile respective pot fi delegate.

Pentru sumele ce se urmăresc prin organele financiare procesul verbal de scădere și de trecere în evidență se face de secția financiară respectivă iar aprobarea se dă de

SITUAȚIA CREANȚELOR DIN EVIDENȚA SPECIALĂ

președintele comitetului executiv județean, orășenesc sau municipal cu aceeași mențiune că atribuția respectivă nu poate fi delegată cînd debitul depășește suma de 10.000 lei.

Creanțele trecute în evidența specială nu sînt abandonate, situația debitorilor respectivi trebuind să fie urmărită pe toată perioada prescripției. Pentru impozite și taxe decretul 221/1960 prin art. 44 a stabilit o prescripție specială de 5 ani derogînd astfel de la art. 6 din decretul 167/1958 (care statuează o prescripție generală de 3 ani referitoare la dreptul de a cere executarea silită a creanțelor).

Pentru creanțele trecute în evidența specială prescripția începe să curgă de la data procesului verbal de scădere. Această dispoziție este expres stabilită de H.C.M. 792/1960 prin art. 69 al. I pentru creanțele ce nu derivă din titluri executorii. Prin analogie Tribunalul Suprem — Colegiul Civil (în deciziile 1 170/1966, 674/1967 și 810/1967) a dat aceeași soluție și pentru creanțele constatate prin titluri executorii.

În scopul stabilirii situației debitorului, cel puțin o dată pe an se vor relua investigațiile de către organizațiile socialiste creditoare sau organul financiar ale comitetelor executive.

În cazul cînd în această perioadă se constată că debitorul a dobîndit bunuri urmăribile sau are venituri creanța va fi reactivată, adică se va trece în conturile de activ ale organizației socialiste scoțîndu-se din evidență specială și se va începe sau reîncepe obligatoriu executarea silită.

Dacă ulterior reactivării debitorul devine din nou insolvabil sau dispare se va repeta trecerea debitului în evidența specială cu procedura arătată mai sus.

Ceea ce trebuie scos cu deosebire în evidență este faptul că toate operațiunile contabile arătate mai sus nu afectează în nici un fel raporturile dintre unitățile creditoare și debitori, nu răpește și nu diminuează nici una din posibilitățile acestora de realizare a dreptului lor de creanță. Și în perioada cît debitul se află în evidența specială se pot lua orice măsuri de executare (poprire, vînzare silită etc.), ca și cînd creanța s-ar afla în conturile de activ ale organizației socialiste. Operațiunile de scădere, de trecere în evidența specială și de reactivare — cînd este cazul — oglindesc exclusiv numai raporturile dintre patrimoniul de stat și cel al organizației socialiste creditoare.

Pentru toate categoriile de debite, după împlinirea prescripției extinctive creanțele care nu au putut fi realizate se dau la scădere și din evidența specială adică sînt abandonate o dată cu pierderea dreptului de a se urmări. După acest termen chiar dacă apar bunuri sau venituri urmăribile creanța nu mai poate fi executată iar organizația socialistă la cererea debitorului este obligată a-i elibera un înscris din care să rezulte că datoria sa s-a stins (Decizia Tribunalului Suprem — Colegiul Civil nr. 310/24 martie 1966).

C. I. IONESCU

STABILIREA PREȚURILOR la produsele executate sau pentru serviciile prestate de către organizațiile socialiste este supusă unor dispoziții speciale (decretul 172/1953) ce au caracter imperativ, aplicarea lor fiind obligatorie pentru părți, nici una neavînd dreptul de a se sustrage de la prevederile respective.

Cînd, totuși, indiferent din ce cauză, s-a practicat un alt preț decît cel legal, clauza respectivă din contract nu are nici o valabilitate juridică.

De aci următoarele consecințe :

1. Dacă prin practicarea prețului eronat s-au creat diferențe în minus în patrimoniul organizației socialiste furnizoare, aceasta poate cere plata sumelor ce i se cuvin, iar organizația socialistă beneficiară este obligată a le plăti În cazul cînd beneficiarul a plătit furnizorului o sumă peste valoarea produselor calculate la prețul legal, poate cere restituirea sumelor plătite în plus. In acest caz de neînțelegere litigiul dedus de arbitraj se va soluționa pe baza principiului mai sus arătat.

2. Dacă organizația socialistă beneficiară care a primit un produs cu preț inferior celui legal, a revîndut produsul respectiv pe baza acestui preț, se va distinge :

- dacă livrarea a avut loc către o altă organizație socialistă nu există nici o dificultate, procedîndu-se ca în ipoteza mai sus menționată ;
- dacă însă produsele au fost desfăcute către populație la preț inferior celui legal, organizația beneficiară nu mai poate recupera diferența de preț care i se pretinde de către unitatea furnizoare. Obligația sa de a plăti prețul legal către furnizor subsistă, însă are dreptul ca o dată cu plata sumei cuvenite să formuleze o acțiune în daune împotriva unității furnizoare din a cărei culpă a suferit prejudiciu. Primul Arbitru de Stat fiind confruntat cu o asemenea situație a emis instrucțiunea nr. 17 din 18 decembrie 1959 dispunînd ca cererea reconvențională să se soluționeze prin aceeași hotărîre cu cererea pentru diferența de preț. Arbitrajul urmează a stabili în funcție de condițiile de fapt, răspunderea celor două organizații socialiste, fiind de principiu că și unitatea beneficiară are obligația de a verifica legalitatea prețului la care a primit produsele ce au fost ulterior revîndute. Primul Arbitru de Stat a stabilit, de asemenea, că sumele datorate drept diferențe de preț nu se pot compensa cu cele datorate cu titlul de daune.

REMEDIEREA APLICĂRII UNOR PREȚURI ERONATE

3. Dacă vînzarea unor produse cu preț inferior s-a făcut fie direct de organizația socialistă producătoare, fie de o organizație comercială, la persoane fizice determinate și cunoscute (exemplu : vînzări în rate pe bază de contracte sau vînzări cu factură), diferența pînă la prețul legal va fi recuperată de la respectivii beneficiari pe baza unei acțiuni civile.

În asemenea cazuri se aplică principiul că prevederile privind stabilirea prețurilor sînt imperative în sensul că părțile dintr-un contract nu pot conveni asupra altui preț decît cel legal. În acest sens s-a pronunțat Tribunalul Suprem, Colegiul Civil, prin decizia nr. 223/1959 și 772/1964.

4. Dacă eroarea de facturare a determinat plata de către particular a unei sume superioare prețului legal, cumpărătorul poate cere, la rîndul său, restituirea diferenței plătite în plus organizației socialiste. Plata urmează a se face la simpla cerere sau pe calea unei acțiuni în justiție.

În toate aceste acțiuni pentru recuperarea diferențelor de preț trebuie respectate termenele de prescripție prevăzute în decretul nr. 167/1958 cu modificările ulterioare. Termenele încep să curgă pentru organizațiile socialiste de la data cînd se naște dreptul la acțiune, adică de la data încheierii contractului, iar pentru cumpărătorul persoană fizică, de la data cînd a plătit prețul (decizia nr. 16 din 8 decembrie 1966 a Plenului Tribunalului Suprem).

Pentru recuperarea pagubelor pricinuite organizațiilor socialiste de către angajații acestora, în cazul imposibilității acoperirii prejudiciului de la cumpărătorul direct, se va alege calea prevăzută de legislația muncii și se vor respecta termenele prevăzute în această reglementare.

C. JORNESCU

ACTE NORMATIVE NOI

● În temeiul art. III din Decretul nr. 48/1969 a fost republicată, în Buletinul Oficial nr. 24/1969, Legea nr. 5/1965 cu privire la protecția muncii. Ca urmare a adoptării noului cod penal al Republicii Socialiste România, au fost reexaminate sancțiunile aplicate în caz de încălcare a normelor legale privitoare la protecția muncii. Capitolul IV al Legii — în forma republicată — cuprinde următoarele infracțiuni (cu pedepse de la 3 luni la 3 ani) și care se aplică de la 1 ianuarie 1969 :

— Neluarea vreuneia dintre măsurile prevăzute de dispozițiile legale referitoare la protecția muncii, de către persoana care are îndatorirea de a lua aceste măsuri la locul de muncă, dacă prin aceasta se creează un pericol iminent (sau deosebit) de producere a unui accident de muncă sau de îmbolnăvire profesională ;

— Nerespectarea de către orice persoană a măsurilor luate cu privire la protecția muncii, dacă prin aceasta se creează un pericol iminent (sau deosebit) de producere a unui acident de muncă sau de îmbolnăvire profesională.

● Prin H.C.M. nr. 196/1969, publicat în Buletinul Oficial nr. 20/1969 pe data de 1 februarie 1969, a fost trecută de la Ministerul Comerțului Exterior la Ministerul Industriei Alimentare activitatea privind :

— exportul produselor realizate de întreprinderile de sub îndrumarea și controlul acestui minister ;

— importul produselor alimentare și a unor materiale auxiliare necesare pentru producția industriei alimentare, a tutunului, săpunului și produselor cosmetice ;

— importul de produse alimentare pentru fondul pieței.

Pe aceeași dată, întreprinderile de comerț exterior „Prodexport“ și „Conservexport“ au trecut de la Ministerul Comerțului Exterior sub îndrumarea Ministerului Industriei Alimentare.

● În numărul 22 din 8 februarie 1969 al Buletinului Oficial a fost republicat Codul Silvic, conținînd și modificările aduse de Decretul nr. 45 publicat în 30 ianuarie 1969. Capitolele respective se referă printre altele la : administrarea fondului forestier, gospodărirea fondului forestier, protecția și paza fondului forestier și a altor terenuri cu vegetație forestieră, circulația materialelor lemnoase.

● În Buletinul Oficial nr. 25 din 20 februarie 1969 sînt cuprinse două republicări : Decretul nr. 43/1954 pentru reglementarea pescuitului și protecția fondului piscicol și Decretul nr. 504/1957 privind producția, vînzarea, circulația și desfacerea băuturilor alcoolice. Ambele cuprind și modificările aduse de Decretele nr. 50 și 51 publicate în 30 ianuarie 1969.

TRIBUNA SPECIALISTULUI

INDICATORI — Număr mediu de salariați

METODOLOGIA actuală de calcul a numărului mediu scriptic prevede că acest indicator „este folosit pentru a cunoaște **forța de muncă de care a dispus** *întreprinderea la o anumită dată" și el reprezintă, de exemplu, pe o lună, suma numerelor scriptice ale muncitorilor din toate zilele lunii, inclusiv zilele de repaus săptămînal și sărbători, împărțit la numărul zilelor calendaristice din luna respectivă. In numărul mediu scriptic se includ salariații întreprinderii prezenți la serviciu, cei în concediu de odihnă, concediu fără plată, concediu de maternitate, concediu de boală etc., deci și cei care din diferite cauze nu au fost la serviciu în perioada respectivă.*

Avînd în vedere conținutul noțiunii de productivitate a muncii — produsul obținut pe unitatea de muncă — consider că această metodologie trebuie schimbată, în sensul luării în calcul a volumului real de forță de muncă folosită, și nu a celui scriptic.

Să luăm, de exemplu, o întreprindere din industria ușoară, unde marea majoritate a forței de muncă o reprezintă femeile și să presupunem că pe luna decembrie, dispunîndu-se de un număr mediu scriptic de 1000 salariați, s-a realizat o producție de 50 000 000 lei. Productivitatea muncii este deci de 50 000 lei pe om. In cursul lunii însă 90 muncitoare s-au aflat în concediu medical, 12 în concediu de maternitate, 50 au avut program redus de 6 ore, iar alte 25 — program redus medical de 7 ore. Deci planul nu s-a mai realizat cu 1000 salariați ci cu numai 883, iar productivitatea muncii nu este de 50 000, ci de 56 620 lei.

Rezultă că folosirea indicatorului statistic numărul mediu scriptic la determinarea productivității muncii duce la rezultate neconforme, raportîndu-se productivități mai mici decît sînt în realitate. De aceea cred că **este necesar ca acest indicator să fie înlocuit cu indicatorul „număr mediu salariați"** *astfel ca toți ceilalți indicatori cu care se interferează să nu fie denaturați, iar planificarea ca și raportarea realizării lor să reflecte într-adevăr efortul real.*

M. WEINSTOCK
director Filiala Pucioasa
a Băncii Naționale

FINANȚARE — Calitatea de marfă a obiectelor de tehnică nouă

CARACTERUL de marfă al obiectelor de tehnică nouă, prevăzut de instrucțiunile în vigoare, suscită după părerea mea unele observații.

Cheltuielile cu producția obiectelor de tehnică nouă, au ca sursă de finanțare fondurile create anterior, cuprinse în prețul de cost al produselor. Ca atare, aceste valori sînt deja incluse în producția globală și marfă. Astfel, la consumarea fondurilor și materializarea lor în diferite obiecte, nu mai poate fi vorba de o nouă valoare ce trebuie adiționată producției globale și de marfă. Întemeiez această afirmație și pe faptul că în întreprinderi sînt și alte cheltuieli preliminate; de exemplu, primele de producție care, la plata lor celor îndreptățiți, nu se mai cuprind, pentru a doua oară, în cheltuielile de producție.

econ. J. DUMITRIU
adj. șef serviciu
M.I.C.M.

PREGĂTIREA CADRELOR DE CONDUCERE

Convorbire cu A. LUNDIN și A. de KONING de la Centrul de Studii Industriale din Geneva

ÎN CURSUL lunii februarie, un grup de 30 lectori și cursanți ai Centrului de Studii Industriale din Geneva (C.E.I.), invitați de Centrul de perfecționare a cadrelor de conducere din întreprinderi de la Otopeni, au vizitat cîteva întreprinderi din țara noastră. Cu acest prilej am solicitat o întrevedere domnilor **Adolf Lundin** *— conducătorul delegației, director adjunct pentru relațiile externe al C.E.I. din Geneva, și* **Arie de Koning**, *conducătorul secției de finanțe.*

Prima noastră întrebare s-a referit la activitatea Centrului de Studii Industriale.

— Centrul a fost întemeiat în 1946, fiind prima școală de conducere și organizare din Europa, ne spune oaspetele nostru **A. Lundin**. Pregătim cadre de conducere inferioare, medii și superioare. Durata cursurilor variază între 10 luni și 6 zile — de fapt acestea din urmă fiind doar un ciclu de conferințe informative.

La cursuri participă cadre de conducere cu pregătire universitară și cel puțin 5 ani de practică.

— Ce transformări doriți să imprimați cadrelor de conducere ?

— Aș dori să menționez în primul rînd că arta conducerii se poate învăța — ea nu este un al șaselea simț, cum afirmă unii, ne spune. **A. de Koning.** Atributele esențiale ale unui conducător eficient sînt stăpînirea cunoștințelor, a metodelor și atitudinea sa față de nou. Atunci cînd vorbesc despre atitudine, mă refer mai puțin la atitudinea față de situația actuală — la înțelegerea ei, la flexibilitate, adoptarea rapidă a deciziilor — ci îndeosebi mă refer la capacitatea de a recunoaște o situație nouă. Cunoașterea implică o perimare, căci astăzi pînă ce se obțin cunoștințele, acestea sînt deja cunoștințe despre o situație depășită, din cauza ritmului extrem de rapid al progresului tehnic. De aceea este foarte important să existe capacitatea de a se adapta la schimbări în tehnică, în structura cererii, în gusturi, de a le prinde în zbor, în sfîrșit capacitatea de a formula o strategie nouă, atunci cînd situația o cere.

— Numai oameni cu un orizont larg și capacitate de previziune, cu cele mai noi cunoștințe în domeniul conducerii și organizării, care sînt dispuși să-și continue permanent educația, pot fi astăzi conducători capabili, adaugă **A. Lundin.** Aceste cunoștințe nu se pot limita la întreprindere, dar trebuie să cuprindă și situația generală — economică, politică, socială.

Materiile pe care le predăm urmăresc atît crearea bazei de cunoștințe de specialitate necesare astăzi oricărui conducător de întreprindere, de exemplu cunoștințe generale privind principiile conducerii și organizării, informatica (programare, structura calculatoarelor electronice, statistică), diferite metode matematice (programarea liniară, analiza drumului critic), marketing (rol, comportamentul consumatorului, studiul pieței, reclame etc.), cunoștințe de contabilitate și analiza financiară, relații industriale, dar și cunoștințe de istorie, legislație, cultură a popoarelor, obiceiuri naționale etc.

Ca metode de predare folosim prezentări de referate, discuții în grup, diferite exerciții de organizare, exerciții de simulare — de exemplu, metoda jocurilor. În aceste exerciții cursanții sînt puși în situația de a da diagnosticul unei situații imaginare dintr-o întreprindere și de a găsi soluții.

— Care sînt după părerea dv. condițiile unei bune însușiri a cunoștințelor ?

— În această privință aș menționa în primul rînd menținerea pe toată durata cursurilor a unei strînse legături cu industria, arată **A. de Koning.** În acest scop cursanții petrec 30% din timpul de studii în afara școlii, în întreprinderi. Organizăm regulat călătorii de studii la firme importante din Europa de Vest, S.U.A. și Japonia. Astfel, în prezent, un grup de studenți lucrează pe lîngă o mare firmă de siderurgie din Europa, avînd sarcina să evalueze posibilitățile de desfacere a unor produse siderurgice. De asemenea, spre sfîrșitul cursului, în unele cazuri, cursanții îndeplinesc funcția de consultanți în probleme de conducere și organizare pe lîngă unele firme importante, unde sînt puși în situația să rezolve situații concrete. Desigur ei se află în acest timp sub îndrumarea Centrului.

Un alt element foarte util mi se pare acela de a crea cursanților o viziune largă, mondială. La aceasta contribuie faptul că avem profesori și cursanți din toată lumea, de la firmele cele mai cunoscute. Pentru a enumera cîteva exemple — au trimis cadre spre specializare la cursurile noastre I.B.M., Ford, Pechiney, St. Gobain, Unilever etc. Amplasarea centrului nostru la Geneva, oraș cu puternice tradiții de colaborare internațională, creează de asemenea un cadru propice atingerii acestui scop.

— V-am ruga, domnule Koning, să ne împărtășiți opinia dv. despre unele aspecte mai generale ale managementului, și rolul acestuia în creșterea economică.

— Fără îndoială organizarea, conducererea eficientă sînt elemente esențiale ale creșterii economice. Creșterea înseamnă producerea mai multor mărfuri, iar managementul este un factor cheie al folosirii optime a resurselor. Dacă capitalul, forța de muncă și tehnica nu sînt utilizate în modul cel mai potrivit, la scară microeconomică și macroeconomică atunci dezvoltarea este încetinită. Prin folosirea optimă a resurselor știința conducerii și organizării are un efect multiplicator asupra creșterii economice. Luînd ca exemplu un singur aspect al organizării, acela al marketingului, aș dori să arăt că deși acesta implică cheltuieli foarte mari, ele se justifică pe deplin. Fără o bună activitate de marketing — în special pe piețele străine — nu se poate exporta destul, deci nu se poate produce în serii mari și nu se pot obține economiile de pe urma dimensiunii care ar fi de așteptat la scara macroeconomică; întîrzie importul utilajelor necesare și este frînată dezvoltarea întregii economii.

În încheierea întrevederii, oaspeții s-au referit la primirea deosebit de călduroasă de care s-au bucurat în România.

— Modul în care a fost organizată călătoria noastră de către CEPECA nu a lăsat nimic de dorit, afirmă **A. Lundin.** În cadrul vizitei, prevăzută în programul nostru de studii, am avut întrevederi interesante la un număr reprezentativ de ministere și uzine. Conducătorii pe care i-am întîlnit, la uzinele „Tractorul", Rafinăria Brazi și Fabrica de Confecții și Tricotaje București — ne-au lăsat o impresie de oameni dinamici, inteligenți, care cunosc și stăpînesc domeniul lor.

— Țara și oamenii dv. ne-au plăcut foarte mult și ne-au lăsat o amintire deosebit de caldă. Vom reveni cu plăcere în România, adaugă **A. de Koning.**

Interviu realizat de
Irina VIANU

DIN ACTIVITATEA CABINETELOR DE ORGANIZARE

JUDEȚUL MARAMUREȘ

ÎNTRUCÎT în județ aproape două treimi din valoarea producției globale industriale se realizează în ramurile de extracție și de metalurgie a minereurilor neferoase, iar circa 14 la sută în ramura exploatării și prelucrării lemnului, cabinetul și-a îndreptat atenția în special spre întreprinderile din aceste ramuri. Deși în cursul anului trecut s-au elaborat o serie de studii privind îmbunătățirea organizării producției și a muncii, modul de calcul al eficienței acestor măsuri, urmărirea și evidențierea lor nu se făceau unitar, ceea ce nu permitea compararea rezultatelor obținute și degajarea unor concluzii care să facă posibilă generalizarea inițiativelor valoroase. **Schimbul de experiență,** *inițiat pe această temă de cabinet, cu participarea tuturor unităților miniere din județ a reușit să elucideze multe din problemele ridicate.*

Urmărind clarificarea atribuțiilor ce revin compartimentelor de organizare a producției și a muncii din întreprinderi, cabinetul, în colaborare cu conducerea Trustului de exploatare, transport și industrializare a lemnului, a organizat o **consfătuire** *pe tema: „Eficiența activității compartimentelor de organizare științifică a producției și a muncii din întreprinderile forestiere". Schimbul de opinii a contribuit la o mai bună fundamentare a măsurilor care trebuie întreprinse în anul 1969. Cabinetul județean, cu sprijinul comisiei economice a Comitetului județean de partid și a unor specialiști din municipiul Baia Mare, a organizat un ciclu de* **conferințe** *privind studiul muncii iar în prezent este în curs de pregătire un alt ciclu de expuneri cuprinzînd principalele probleme ale organizării științifice a producției și a muncii, la care vor participa toți conducătorii de unități economice din municipiul Baia Mare, care nu au frecventat încă cursurile CEPECA.*

Recent, sub îngrijirea cabinetului, s-a organizat în municipiul Baia Mare, o **expoziție** *de panouri cuprinzînd grafice, diagrame, scheme, fotografii, machete etc., reprezentînd multiplele aspecte ale organizării științifice a producției și a muncii din unitățile economice din județ. Panourile reprezentînd aplicarea metodei* **„drumului critic"** *în programarea și execuția blocurilor din panouri mari de către Trustul județean de construcții, folosirea în mod științific a* **graficului de analiză** *a procesului de fabricație la U.M.M.U.M. Baia Mare, practicarea* **metodei cu transport gravitațional** *la producția de minereu excavat în exploatările miniere, raționalizarea* **sistemului informațional** *economic la Întreprinderea de exploatări miniere Maramureș și Exploatarea minieră Baia Sprie etc., au atras un mare număr de specialiști, prilejuind ample discuții în privința posibilităților de aplicare a lor și în alte unități economice.*

Planul de muncă al cabinetului pe anul 1969 prevede cicluri de expuneri, mese rotunde, discuții în grup, consultații, studii, precum și alte acțiuni, menite a releva și răspîndi inițiativele valoroase din activitatea unităților economice.

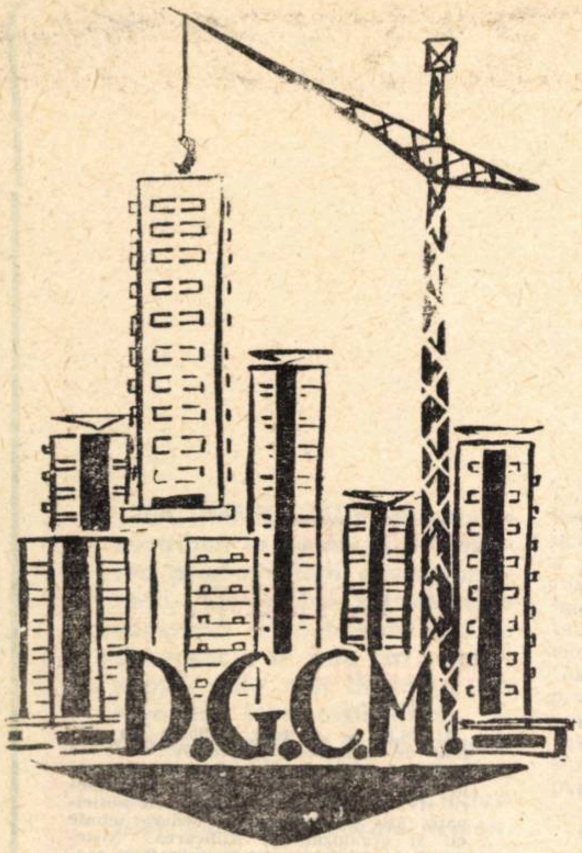

VI-I PREZENTĂM PE CONSTRUCTORII CAPITALEI

SÎNTEM UNDEVA în centrul Bucureştiului. În faţă avem schiţe şi machete. Un inginer ne tălmăceşte sensul desenelor. „Aici, zice el, se află restaurantul de la cel de-al 20-lea etaj al hotelului Intercontinental-Bucureşti. *De jur împrejur descifrăm o bună parte din panorama oraşului. Chiar aici, alături, e clădirea Teatrului Naţional. Colo e Universitatea cu noua aripă pe care o construim. Punctul acesta reprezintă şantierul Institutului de Arhitectură. Mai departe sînt şantierele Academiei de Studii Economice, Centrului de Televiziune, Institutului politehnic, din piaţa Unirii... În zare cartiere noi“...*

Îl ascultam pe inginer şi în faţă avem imaginile descrise. O bună parte le cunoaştem din peregrinările cotidiene prin oraş. Altele le descifrăm din contururile machetelor.

Cine le dă viaţă ?

Cei ce ridică schelele.

Cei ce pun temeliile de beton.

Cei ce aşază cărămidă după cărămidă la noile edificii ale Capitalei.

Ei, constructorii Capitalei, cei care zidesc oraşe în oraşul cel mai mare al ţării.

Sînt mulţi şi nu-i putem prezenta pe toţi. De data asta o să ne referim doar la cei ce lucrează în cadrul celor 18 întreprinderi ce aparţin de Direcţia Generală de Construcţii-Montaj a Municipiului Bucureşti.

● „Oraşele“ marelui oraş

CONSTRUCTORII din cadrul întreprinderilor ce aparţin de D.G.C.M. a Municipiului Bucureşti — şi-i includem aici pe toţi cei ce proiectează, coordonează şi realizează de la directorul general al D.G.C.M. pînă la excavatoristul care face loc noilor fundaţii — sînt mîndri de ceea ce au realizat pînă în prezent. Ei au ridicat în oraşul nostru cîteva... oraşe.

...Cel mai impunător se află în Balta Albă.

„Baltă“, chiar „Albă“, nu prea merge. Aşa că denumirea s-a schimbat. A apărut „Titanul“... E cel mai mare ansamblu urban construit în Capitală. Dispune de pe acum de 32 000 de apartamente, locuite, de peste o sută de mii de persoane. Un adevărat oraş cu 1? şcoli generale, cu două licee, două şcoli profesionale, şapte complexe comerciale, două dispensare, un cinematograf cu 650 de locuri etc.

„Titan“ ! Un oraş în oraşul Bucureşti ! Dar nu e singurul. Berceni, Jiului, Drumul Taberei, Armata Poporului, cartiere noi, care pot fi considerate adevărate orăşele ridicate în Capitala ţării. Şi alături de ele se profilează Colentina şi Pantelimon, cartiere vechi cu rezonanţe noi care năzuiesc să ajungă la nivelul „Titan“-ului. Constructorii de la întreprinderile D.G.C.M. le văd aievea. Le „văd“, e puţin spus. Le construiesc.

● Pe firul Dîmboviţei

DE LA CIUREL şi pînă dincolo de Vitan, Dîmboviţa apă dulce... curge de ani şi ani de zile. O străjuiau unele clădiri impunătoare, dar singuratice. Acum, de o parte şi alta a rîului, s-au ridicat şi continuă să se ridice noi ansambluri arhitectonice. Dîmboviţa e martora permanent prezentă a metamorfozei prin care trece întregul nostru oraş. Blocurile de locuinţe şi celelalte construcţii noi, care îşi scaldă umbrele turnurilor în albia rîului, dau aripi imaginaţiei. Vedem în zare, printre schelele ce se înalţă, edificii noi măreţe.

...O imagine ? Un vis ?

Nu, constructorii Capitalei îi dau viaţă. Schelele se înalţă. Macaralele îşi rotesc braţele metalice şi imaginile capătă contur. Tot aşa s-au ridicat — sau se vor ridica — şi alte edificii. E vorba, între altele, de Palatul Domnesc, de hanul Gabroveni, de hanul lui Manuc...

La cele realizate, constructorii bucureşteni şi-au spus cuvîntul. Ei au implîntat cîte ceva din fiinţa lor în zidurile înalte. Pentru cele viitoare sînt pregătiţi. Şi cupele excavatoarelor muşcă lacom din pămîntul înţelenit, pregătind „culcuş“ viitoarelor fundaţii pentru alte impunătoare construcţii.

● Ritm contemporan

AM PARTICIPAT recent la o sărbătoare. O familie se muta dintr-o locuinţă veche în una nouă. N-a fost nimic senzaţional. Oamenii, care se mutau au avut parte chiar de unele necazuri. Autocamionul comandat de la I.T.B. nu sosise la timp. Dulapul din vechea locuinţă nu se potrivea cu ambianţa noului apartament. Seara, tîrziu, cînd noii locatari doreau să sărbătorească evenimentul laolaltă cu noii vecini, magazinul din preajmă era închis. Necazuri...

...Dar oamenii erau nespus de bucuroşi. Se mutaseră în casă nouă. Au trecut la o treaptă superioară de confort.

Un singur exemplu. În Bucureşti numai în ultimii doi ani s-au mutat în cele 28 000 de apartamente peste 100 000 de persoane. Şi toate au trăit febra îmbucurătoare a acestui eveniment.

Şi acum cîteva cifre. Anul trecut s-au dat în folosinţă în Capitală 13 230 de apartamente, adică de două ori mai mult decît în 1960. Anul acesta se vor construi 23 200 de apartamente. Şi lucrul acesta îl asigură constructorii bucureşteni. Ei au şi „atacat“ 16 000 de apartamente. Şi sîntem abia la început de an. Pînă la finele lui decembrie peste 100 000 de persoane vor sărbători mutarea în casă nouă.

Îi felicităm pe noii locatari, dar mai întîi pe constructorii bucureşteni care zămislesc aceste bucurii...

● Care este cea mai frumoasă construcţie?

AM ADRESAT această întrebare unui număr de 1000 de constructori care lucrează în cadrul celor 17 întreprinderi ale D.G.C.M. Bucureşti. Iată răspunsurile lor, eşalonate în ordinea voturilor primite.

- *Hotelul Nord*
- *Institutul de inframicrobiologie*
- *Facultatea de ştiinţe naturale*
- *Institutul de matematică*
- *Casa de cultură a tineretului din Bucureştii Noi.*
- *Circul de stat*
- *Complexul comercial din Drumul Taberei*
- *Complexul studenţesc de la Grozăveşti*
- *Pavilionul administrativ de la Uzinele Automatica.*
- *Noile construcţii de la hotelul Athenée Palace*
- *Şcoala generală nr. 150*

...şi multe, multe altele.

Cum să stabileşti o ierarhie cît de cît exactă ? Nu se poate, întrucît cei chestionaţi nu sînt alţii decît realizatorii acestor construcţii. Şi ca realizatori, ei le consideră pe toate „cele mai frumoase“.

Dar, la o nouă întrebare, tot ei se contrazic, susţinînd că cele „mai frumoase“ vor fi :

- *Teatrul Naţional*
- *Centrul de Televiziune*
- *Fabrica de mobilă din Giuleşti*
- *Noua aripă a Universităţii*
- *Hotelul Intercontinental...*

şi multe, multe altele.

Or fi avînd dreptate ? Să-i credem căci ei pun cîte ceva din fiinţa lor în aceste noi construcţii pe care le ridică în Capitala patriei noastre.

Pagină realizată de
D. TĂRNĂUCEANU
Aurel M. ALICU

● În 1970 cea mai înaltă clădire din Bucureşti va fi hotelul „Intercontinental. Cîteva puncte de reper: 24 de nivele, care se vor înălţa pe o placă uriaşă de beton şi oţel cu o grosime de 2 metri ; trei centrale de condiţionare a aerului, la etajul 20 — un elegant restaurant de pe terasa căruia se va vedea panorama oraşului ; 440 de camere cu un confort de lux ; 7 ascensoare vor funcţiona continuu.

● În ultimii 10 ani în Bucureşti s-au construit 1971 săli de clasă. În acest an se vor da în folosinţă încă 142 săli de clasă şi spaţii noi pentru creşe şi grădiniţe cu 960 de locuri.

● Anul trecut s-au construit : 13 230 apartamente, 106 săli de clasă, 14 unităţi comerciale (35 au fost modernizate) s-au pus în funcţiune surse subterane de apă potabilă cu o capacitate de 13 000 mc/zi, s-au prelungit reţelele de apă cu 15,6 km, cele de canalizare cu 10 km, s-au construit şi modernizat 350 000 mp de drumuri.

● Pentru acest an s-au acordat construcţiilor de locuinţe fonduri de investiţii şi credite pentru finanţarea construcţiei locuinţelor proprietate personală în valoare de 1,1 miliarde lei.

● Lucrări gospodăreşti prevăzute a se realiza în cursul acestui an : o staţie de pompare a apei potabile cu o capacitate de 120 000 mc/zi ; 14 km reţele de apă, 17 km reţele de canalizare, 8,6 km reţele de termoficare.

● Colectivele din cadrul celor 18 întreprinderi ale D.G.C.M. din Bucureşti s-au angajat să reducă termenul de dare în funcţiune a celor 23 200 apartamente şi a altor obiective importante cu una pînă la trei luni.

● Întreprinderile de construcţii din cadrul D.G.C.M. au început să fie solicitate peste hotare pentru realizarea unor lucrări de construcţii. Astfel, în prezent colective de muncitori, ingineri şi tehnicieni de la aceste întreprinderi construiesc în Libia importante obiective cu caracter social-cultural, precum şi un canal cu o lungime de peste 8 km. Tot aici, constructorii bucureşteni vor realiza diverse obiective social-culturale.

Participînd la o serie de licitaţii din Irak pentru construirea unor clădiri publice, a unor blocuri pentru locuinţe, canalizări şi drumuri, întreprinderile D.G.C.M.-Bucureşti, s-au situat pe primul loc.

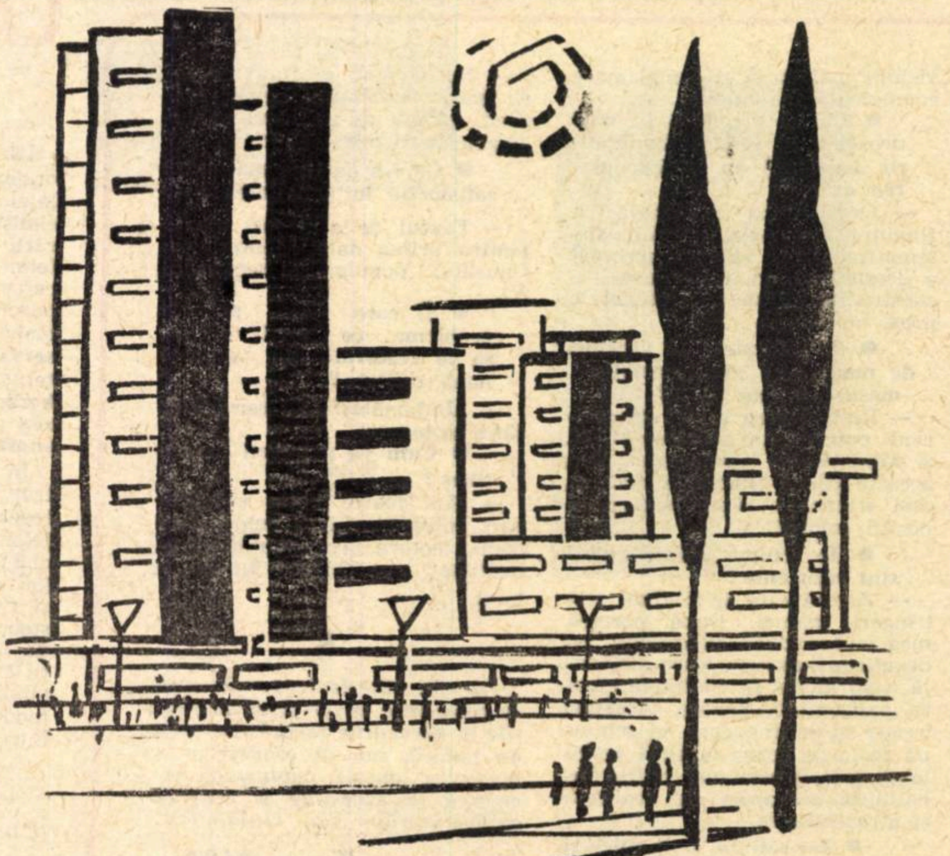

Organizarea întreținerii și a reparațiilor

ASISTENȚA ȘI CHIRURGIA UTILAJELOR

LA TIMPUL SĂU mașinismul a contribuit la ușurarea și creșterea productivității muncii omenești, iar astăzi mecanizarea complexă și automatizarea se dovedesc a fi una din componentele cele mai dinamice ale revoluției tehnico-științifice. În aceste condiții se pune cu acuitate crescîndă problema exploatării eficiente a utilajului industrial. Studiile elaborate demonstrează concludent că specialiștii pot concretiza eforturile lor creatoare în domeniul organizării funcționării, întreținerii și reparării utilajelor în multe milioane de lei economii.

Profilaxia îmbătrînirii: ÎNTREȚINEREA PREVENTIVĂ

STUDIILE ȘI EXPERIMENTĂRILE efectuate în ultimele două decenii în unele țări dezvoltate din punct de vedere industrial s-au finalizat în apariția unei noi concepții de organizare a activității de întreținere și reparație a utilajelor, cunoscută sub denumirea de „întreținere preventivă". Spre deosebire de sistemul clasic care-și propune să asigure funcționarea utilajului în limitele unei durate de viață prestabilite printr-un ansamblu de revizii, reparații curente și capitale, noul sistem urmărește **prevenirea defecțiunilor și mărimea duratei de viață** prin intermediul unor acțiuni sistematice de **inspectare și intervenție operativă** asupra utilajelor.

Atingerea acestui scop reclamă realizarea unor obiective specifice sistemului.

Prelungirea duratei de funcționare, în condițiuni optime de calitate și randament, presupune în primul rînd creșterea exigenței în executarea unor lucrări de întreținere care vizează **limitarea „îmbătrînirii utilajului.**

Practica și cercetările întreprinse asupra reparațiilor și pierderilor de producție datorate opririi utilajelor din cauza apariției defecțiunilor accidentale, au reliefat necesitatea unei astfel de organizări a activității de întreținere și reparație a utilajelor care să asigure **eliminarea sau limitarea la minimum a riscului** apariției acestor defecțiuni. Prin sistemul său de inspecții și intervenții sistematice, care urmăresc printre altele executarea la timp a reglajelor, depistarea unor anomalii în funcționarea subansamblelor sau pieselor, înlocuirea celor cu uzură avansată și evitarea pe această cale a apariției de deteriorări mai mari sau scoaterea din funcțiune a întregului ansamblu, întreținerea preventivă creează condiții foarte bune pentru realizarea acestui obiectiv. Cheltuielile antrenate prin **intervenția la timp** sînt cu mult mai reduse decît în cazul apariției defecțiunii și opririi utilajului din cauza acesteia.

Atunci cînd totuși defecțiunile se produc și trebuie executată reparația rămîne de acționat în direcția **diminuării timpilor de oprire**. În realizarea acestui obiectiv, sistemul de întreținere preventivă pornește de la premisa asigurării unui disponibil permanent de piese sau subansamble și de mînă de lucru. În cazurile în care se justifică din punct de vedere economic, și anume acolo unde procesul de producție este continuu, ca de exemplu în siderurgie, industria chimică, industria petro-chimică, se prevăd, pentru posturile cheie, utilaje și aparatură cu dublură, care permit efectuarea de intervenții rapide fără a se aștepta oprirea fabricației. Un aport deosebit în această direcție îl aduce standardizarea și tipizarea subansamblelor și a gamelor de operații.

Factorii revitalizatori

UN PRINCIPIU esențial de organizare a activității în sistemul de întreținere preventivă îl constituie stabilirea anticipată a unui **program de activitate** care include toate operațiile de întreținere și reparații necesare asigurării funcționării fiecărui utilaj. În acest program se înlocuiesc toate lucrările din sistemul clasic de întreținere planificată mai puțin reparațiile capitale, cu un ansamblu de activități privind întreținerea permanentă a utilajului (curățire, ungere etc.), depistarea defecțiunilor și eliminarea lor într-o fază incipientă, și reparațiile capitale stabilite anticipat. Depistarea și eliminarea deficiențelor se realizează prin așa-numitele **inspecții** periodice care au ca scop nu numai **observarea** stării utilajului, ci și unele **intervenții**: efectuarea de reglaje, înlocuirea unor piese sau subansamble etc.

Sistemul clasic de întreținere planificată.	Sistemul de întreținere preventivă.
Întreținerea tehnică	Ansamblul de lucrări privind: — curățirea — ungerea — inspecțiile periodice — înregistrarea și analiza informațiilor.
Revizie tehnică (Rt)	
Reparații curente ($Rc_1 + Rc_2$)	
Reparații capitale (R k)	Reparații capitale (R k)

În figura 1 este reprezentată în mod schematic influența intervențiilor preventive (inspecțiilor) asupra stării utilajelor.

Se constată că în urma fiecărei intervenții preventive utilajul este readus într-o stare de funcționare care se găsește plasată în domeniul delimitat de starea perfectă și starea bună, adică în domeniul care permite obținerea produselor în conformitate cu prescripțiile documentației. Fiecare intervenție reușește să aducă utilajul în domeniul corespunzător de utilizare, dar la un nivel din ce în ce mai coborît; curba care reunește aceste puncte delimitează domeniul de uzură. Atunci cînd printr-o intervenție nu se mai poate readuce utilajul în domeniul de funcționare este necesară executarea unei reparații capitale.

Structural, sistemul de întreținere preventivă este definit prin: **instrucțiunile de lucru** care stabilesc ce și cum se face, adică lucrările de întreținere necesare, metodele de lucru folosite, utilajele, instrumentele și sculele, precum și datele tehnice pentru fiecare operație din cadrul inspecțiilor; **programul lucrărilor** care precizează momentul cînd trebuie realizată o anumită operație sau lucrare, durata și cine este însărcinat s-o execute; **sistemul de înregistrare și analiză a informațiilor** care urmărește evidențierea defecțiunilor ce trebuie reparate, cauzele care le-au generat, materialele, piesele și timpul utilizat.

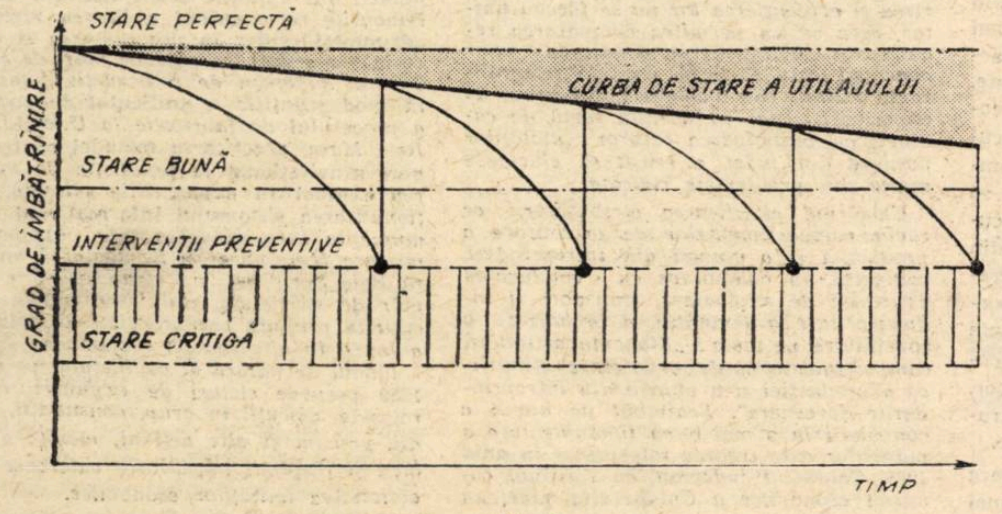

Fig. 1.

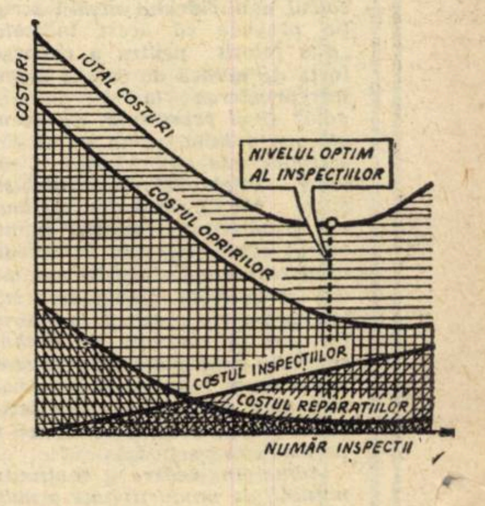

Fig. 2.

Întotdeauna există un optim

ÎNLOCUIREA REPARAȚIILOR curente printr-o serie de inspecții cu o frecvență mai mare reclamă și generează în același timp o durată de staționare a utilajului mult mai mică. În plus, numărul mare de inspecții creează posibilitatea remedierii defecțiunilor într-o fază incipentă, nemaiașteptîndu-se data programată a reparației curente, cînd uzura și defecțiunea au avansat. Aceasta constituie unul din avantajele esențiale aduse de noul sistem de întreținere. Nu este însă singurul. Mai pot fi adăugate: simplificarea documentației privind executarea lucrărilor datorită tipizării gamelor de operații; optimizarea încărcării personalului de întreținere; posibilitatea urmăririi și analizării cheltuielilor pe operații distincte sau grupe de operații. Prin reducerea timpului de oprire din cauza defecțiunilor, concomitent cu mărirea ciclului de viață noul sistem asigură nu numai reducerea cheltuielilor de producție, ci și creșterea capacităților de producție.

Trebuie remarcat că există un nivel optim al numărului de inspecții proprii de întreținere preventivă. După cum se poate observa din figura 2, cînd costurile de întreținere preventivă, respectiv numărul de inspecții cresc, costurile pentru reparații și cele datorită opririi mașinilor descresc. Această tendință nu este însă constantă: la un moment dat, datorită măririi numărului de inspecții ea se schimbă. Nivelul optim al inspecțiilor este determinat de minimul costurilor totale.

Realizările obținute de întreprinderile care au aplicat parțial sau total sistemul de întreținere preventivă sînt edificatoare asupra eficienței sistemului. Astfel, la Uzinele Volvo din Suedia, aplicația realizată în cadrul unui departament de prelucrări a condus la diminuarea opririlor datorate defecțiunilor cu 90%, reducerea numărului de ore afectate reparațiilor accidentale și celor incluse în cadrul programului de inspecții cu 25% și a numărului de oameni cu 35%.

Trebuie subliniat că introducerea sistemului de întreținere preventivă ridică probleme organizatorice, inclusiv privind restructurarea compartimentului de întreținere din întreprindere.

ing. Nicolae MARIN
expert C.E.P.E.C.A.

SISTEMUL „LIBERO..."

APLICAREA STUDIILOR elaborate în cadrul acțiunii de organizare științifică a întreținerii și reparației utilajelor la Uzina „Tractorul"-Brașov, a reliefat eficacitatea unei judicioase **pregătiri a reparațiilor pe bază de subansamble.** Astfel, prin executarea anticipată a glisierelor și elementelor de comandă pentru presele de 250 tone, s-a obținut reducerea timpului de execuție a reparației capitale de la 30 zile la 10 zile, din care 3 au fost necesare pentru reglaje și control STAS, cu probe în gol și sarcină. Cele 20 de zile cîștigate se concretizează într-un spor de producție de 590.000 lei. Rezultatele obținute prin experimentarea acestui sistem la mai multe utilaje din uzină demonstrează că pregătirea anticipată pe bază de subansamble este foarte eficace și că poate fi generalizată la majoritatea tipurilor de utilaje.

Practica arată că foarte multe defecte la mașinile-unelte se datoresc unei ungeri necorespunzătoare. Studiul întocmit la Uzina „Tractorul", cu tema: „Ungerea mașinilor unelte" a dus la constatarea că **operația de ungere trebuie să fie reconsiderată, în sensul că este necesar ca ea să se efectueze conform unor grafice și scheme specifice fiecărei mașini în parte.** Pornind de la aceasta studiul a preconizat luarea unor măsuri, printre care: elaborarea de scheme de ungere pentru fiecare tip de mașină în parte; stabilirea de responsabilități precise pentru toate organismele angrenate in această activitate, redactate și centralizate într-o instrucțiune tip; întocmirea unor grafice de ungere; organizarea sistemului de ungere pe fiecare unitate productivă și dotarea secțiilor cu mijloace de ungere.

Eficacitatea practică a acestui studiu se poate demonstra astfel: înainte de aplicare, se înregistrau lunar circa 15 000 ore-normă opriri, ca urmare a defecțiunilor din lipsă de ungere din care 8 000 ore defecțiuni mecanice și 7 000 ore defecțiuni motoare electrice. După aplicare, aceste opriri s-au redus cu 4 500 ore-normă pe lună. Ținînd seama că o oră-normă are un cost planificat de 30 lei (7 lei manoperă, 13 regie, 10 lei material) rezultă o eficiență de 135 000 lei lunar sau 1 620 000 lei anual, la care se adaugă și producția ce se realizează în plus în cele 4 500 ore-normă care este de ordinul a 90 000 lei pe lună.

Un alt studiu elaborat în întreprindere a reliefat faptul că o **dată cu creșterea numărului de utilaje de același tip din parcul unei întreprinderi, devine eficientă executarea reparațiilor capitale prin înlocuirea utilajelor, ceea ce presupune existența unui stoc de utilaje de schimb.** Eficiența acestui sistem se poate foarte ușor determina după formulele: $E = n.\,z.\,Hv - S\,(I + c + b + A)$ și $E_1 = n.\,z.\,Hv - S\,(C + L + A)$, unde: E_1 = eficiența economică după primul an de funcționare; n = numărul de bucăți utilaje reparate capital pe un an; z = numărul de zile imobilizare a utilajului în reparație capitală; H = numărul de ore efectiv lucrate de utilaj într-o zi; v = valoarea unei ore productive; c = suma alocată reparației curente a utilajului nou; b = suma alocată întreținerii utilajului nou; A = amortismentul pe un an; S = total utilaje; I = valoarea unui utilaj nou.

Aplicarea sistemului la strungurile Ranghet existente la Uzina „Tractorul" a condus la obținerea unei economii în primul an de funcționare de 163.944 lei, cînd s-au recuperat și cheltuielile ocazionate cu aducerea utilajelor de înlocuire. iar pentru ceilalți ani a unei economii de 243.944 lei pe an. Așa s-a procedat și cu frezele Cugir tip F.U. 1, mașinile de găurit radiale etc.

Experiența obținută în ultimul timp la Uzina „Tractorul" în domeniul întreținerii și reparației utilajului scoate în evidență **rolul deosebit al sectorului mecanicului șef,** în structura organizatorică a unei întreprinderi. De aci importanța ce trebuie acordată organizării acestui compartiment în întreprindere. Pe această linie, considerăm că este necesar ca conducerile întreprinderilor, comitetele de direcție, să reconsidere munca acestui sector. Se impune în primul rînd găsirea unor modalități mai eficace pentru permanentizarea lucrătorilor cu o calificare superioară și asigurarea unui cadru organizatoric corespunzător efectuării unor reparații de calitate superioară. După părerea noastră, cel puțin unitățile mari ar trebui dotate cu servicii de proiectare deoarece fiecare întreprindere are posibilitatea să execute fonduri fixe în cadrul acțiunii de autoutilare, dar lipsește documentația. Se impune de asemenea ca lucrătorii din sectorul mecanic șef, să dea mai multă atenție pregătirii profesionale. În acest sens, este necesar ca organele tutelare să acorde mai multă atenție asigurării întreprinderilor cu literatura de specialitate.

Practica dovedește că este necesar și posibil ca pe fiecare minister să existe o întreprindere specializată în efectuarea reparațiilor capitale a utilajelor (tip „Nicovala" pentru M.I.U.). Existența unor astfel de întreprinderi asigură reparații de bună calitate și cu costuri mai mici și elimină totodată incertitudinea reparării la timp a utilajelor de către terți".

De asemenea ni se pare utilă studierea posibilității înființării pe lîngă fiecare D.S.A.P.C. a unor secții de proiectare utilaje, care să ajute acțiunea de autoutilare din întreprinderile mici ale județului respectiv.

econ. A. CIOBANU
Directorul Cabinetului de organizare științifică a producției și a muncii — Brașov

ing. N. COSTACHE
mecanic șef Uzina „Tractorul"-Brașov

DESCENTRALIZARE ȘI POLICALIFICARE

ÎN ELABORAREA studiului privind organizarea întreținerii și reparațiilor utilajelor, întocmit de un colectiv de specialiști din cadrul Întreprinderii de morărit „Dîmbovița"-București, folosindu-se tehnicile moderne specifice activității de cercetare a organizării producției, s-au parcurs toate etapele fundamentale ale elaborării unui studiu: **alegerea, observarea** și **consemnarea** situației existente, **analiza critică a** acesteia, **elaborarea proiectului îmbunătățit, adaptarea** și punerea în aplicare a acestuia și **supravegherea** funcționării noului sistem.

În prima etapă s-au observat și înregistrat direct toate elementele care influențează procesul de „consumare" a utilajelor de producție, urmărindu-se în special: numărul, mărimea și profilul secțiilor de producție; frecvența defecțiunilor și ritmul de uzură a utilajelor; curba stocurilor și a cererii de consum; punctul de plecare al ciclului între două reparații capitale; numărul optim de muncitori auxiliari. S-a consemnat apoi detaliat modul cum este organizată activitatea de întreținere și reparație, respectiv gama

M. RĂDOI
șef grupă C.S.O.S.

(Continuare în pag. 13)

UNELE IDEI DIN EXPERIENȚA MONDIALĂ

U.R.S.S. — A fost elaborat un sistem de întreținere preventivă care se aplică la un număr redus de întreprinderi, în care lucrările de întreținere și reparații sînt pregătite cu anticipație atît din punct de vedere tehnic cît și organizatoric. Aplicarea sistemului la fabricația cu linii în flux presupune existența unor utilaje de dublură la acele posturi care prin proiectarea tehnologică n-au posibilitatea să realizeze un stoc intermediar de piese sau materiale.

SUEDIA. — În ultimii 15 ani atenția specialiștilor suedezi a fost concentrată asupra problemei economicității reparațiilor și înlocuirii mijlocului de bază. Calcule economice fundamentate au arătat că este necesară adoptarea unui sistem eficace de întreținere și reparații, deoarece posibilitatea înlocuirii întregului parc din 6 în 6 ani, așa cum se preconiza, nu poate fi tradusă în realitate.

R.F.G. — Se practică cu succes construirea de uzine de reparații pe grupe sau tipuri de utilaje, iar în cadrul fiecărei unități economice, se acceptă tot mai mult ideea afectării personalului celui mai calificat sectorului de reparații.

S.U.A. — Se aplică sistemul de reparații specializat pe grupe și tipuri de utilaje și se practică pe scară largă autoutilarea. Există, de asemenea, creat un stoc tampon de mașini care se împrumută pentru nevoi temporare.

ANGLIA. — Se experimentează de circa 10 ani principiul ca întreprinderile care execută mijloacele de bază, să efectueze și reparațiile capitale, iar restul reparațiilor să fie executate de fiecare întreprindere. De exemplu, firma S.I.P. a înființat o întreprindere specializată pentru reparația capitală a utilajelor produse de ea — mașini de rectificat, de filetat — din întreaga lume.

ELVEȚIA. — Reparația utilajelor se execută centralizat pe zone teritoriale. Pentru utilajele ce se exportă, întreprinderile elvețiene specializează ingineri și muncitori pentru reparații, recrutați din țările care cumpără mașinile.

CADRE ȘI RĂSPUNDERI

ING. NINA NICOLAE

ATÎTA CALM și stăpînire de sine, arareori mi-a fost dat să întîlnesc la o femeie. Surprinderea mea a fost cu atît mai mare cu cît, în calitate de director al Țesătoriei de mătase „Flamura Roșie"-București, tov. ing. Nina Nicolae nu s-ar spune că n-are probleme; ba chiar foarte multe și nu dintre cele lipsite de dificultăți. Mi-a explicat însă că stăpînirea de sine și calmul fac parte, după aprecierea sa, din calitățile esențiale ale unui conducător. La acestea, aș mai adăuga și voința, o voință de adolescent (deși are 38 de ani) de a răzbate printre greutăți și a rezolva totul în modul cel mai echitabil.

● Care a fost momentul hotărîtor în cariera dv?

— Gînd am fost numită prima oară inginer-șef. Lucrasem pînă atunci numai în secție și activitatea de ansamblu pe o întreagă întreprindere m-a cam speriat la început.

● Dar cînd ați fost numită director?

— Atunci aveam deja o experiență în munca de conducere. Totuși temerile au persistat, dar de cu totul altă natură.

● Adică?

— Eu sînt ingineră textilistă și ca specialist îmi cunosc meseria. Pentru funcția de director însă mi-am dat seama că aveam nevoie și de alte cunoștințe, de ordin economico-financiar, de organizare, care-mi lipseau, creîndu-mi la început multe necazuri.

● Cum ați rezolvat această carență?

— Am urmat cursurile post-universitare de ingineri economiști. Chiar acum îmi pregătesc proiectul de diplomă.

● V-au fost utile aceste cursuri?

— Foarte utile. În afară de problemele strict economice, m-am pus la punct cu probleme de legislație, statistică, contabilitate etc., care mi-au creat o viziune mai largă și o mai mare competență în acțiune.

● Ce vă preocupă în mod deosebit pe linia îmbunătățirii activității în întreprinderea dv?

— Organizarea rațională a fluxului tehnologic, legată de sistematizarea în viitorul apropiat a acestei fabrici, care este o construcție veche cu atelierele prost amplasate.

● În calitate de... creatori de modă, ce vă nemulțumește cel mai mult?

— Restrîngerea gamei de coloranți potrivit standardelor M.I.U. și Ministerului Comerțului. Din această cauză țesăturile noastre, deși frumoase, rămîn sărace în poziții coloristice.

● În schimb aceste culori sînt rezistente?

— Acesta este și motivul restrîngerii gamei. După părerea mea însă și după experiența cu beneficiarii externi (care niciodată n-au inclus în contracte clauza rezistenței), pentru țesături ușoare și ieftine care se schimbă de la un sezon la altul, rezistența culorii este mai puțin importantă în raport cu variația și atractivitatea.

● Lucrați în serii mici și pentru comenzi speciale?

— Nu. Sîntem profilați pe serii mari. Totuși, ca inginer textilist, grozav mi-aș dori să lucrez în serii mici.

● Ce v-a dat cea mai mare satisfacție în activitatea dv?

— Faptul de a fi fost aleasă pentru prima dată deputat (în Consiliul popular al sectorului V).

● Și care sînt primele probleme ce v-ați propus să le rezolvați în această nouă calitate?

— Îmbunătățirea serviciilor către populație.

● Cum vă petreceți timpul liber?

— Am foarte puțin și-l împart între îngrijirea celor doi copii, lectură și studiu de specialitate; uneori cîte un spectacol.

★

Își mai găsește însă vreme să se intereseze cu grijă de greutățile și necazurile tovarășelor sale de muncă, sau să sondeze prin magazine gustul publicului, receptivă la sugestiile și criticile cumpărătorilor sau vînzătorilor.

Viorica BABA

CRONICĂ

● **Ing. Virgil Gh. Folea** este de curînd noul director general al Combinatului chimic — Victoria. Cunoștințele de specialitate le-a dobîndit urmînd cursurile Facultății de construcții de mașini din cadrul Institutului Politehnic-Cluj, pe care l-a absolvit în 1956. În 1964 a terminat cursurile post-universitare ale Facultății tehnico-economice din cadrul Institutului Politehnic — București. Printre funcțiile de conducere deținute amintim: șef serviciu mecanic și inginer șef la Combinatul chimic — Victoria. Este decorat cu Ordinul Muncii clasa a III-a.

● **Ing. Mircea Gheorghe Popovici** a fost numit recent director general la Întreprinderea de construcții-montaj-Cluj. Este absolvent din 1947 al Facultății de construcții civile și industriale din cadrul Institutului Politehnic-Timișoara. A îndeplinit unele funcții de conducere — șef de șantier și grup de șantiere la Întreprinderea nr. 10 construcții și Trustul nr. 4 construcții — Hunedoara, inginer șef la Trustul regional de construcții Hunedoara, inginer șef adjunct, inginer șef producție și director tehnic la I.C.M. — Cluj. A adus o contribuție deosebită la terminarea înainte de termen a Uzinei de alumină Oradea, Combinatului de celuloză și hîrtie — Dej, Combinatului de îngrășăminte azotoase — Tg. Mureș. Pentru rezultatele obținute în muncă a fost decorat cu Medalia Muncii și Ordinul Muncii clasa a III-a.

● **Ing. Nicolae S. Bălan** a fost numit de curînd în funcția de director tehnic la Întreprinderea de construcții-montaj București. Absolvent al Facultății de construcții, a ocupat funcția ca șef atelier, șantier și grup de șantiere la Trustul nr. 1 construcții — București, Trustul nr. 3 — construcții — București, I.C.M. 3 — București, șef atelier proiectare la Institutul de proiectări pentru construcții și industria materialelor de construcții, ș.a. A adus un aport deosebit la construirea unor obiective industriale cum sînt: Uzina de alumină — Oradea, Uzina de aluminiu — Slatina, Uzina de negru de fum — Pitești. Este decorat cu Ordinul Muncii clasa a III-a.

UN DECENIU DE LUPTE PARLAMENTARE ÎNTRE ADEPŢII LIBERULUI SCHIMB ŞI AI PROTECŢIONISMULUI VAMAL (1875-1885)

REVOLUŢIA burghezo-democratică de la 1848, Unirea Moldovei cu Ţara Românească în 1859, înfăptuirea reformei agrare din 1864, cucerirea independenţei şi suveranităţii naţionale în 1877, au constituit evenimente de cea mai mare importanţă pentru întreaga evoluţie ulterioară a ţării noastre.

Forţele de producţie au cunoscut o dezvoltare generală şi odată cu ele îşi croiau drum tot mai larg relaţiile de producţie capitaliste. Cu toate acestea, moşierimea deţinea încă puternice poziţii economice şi politice, frîna mersul ascendent al societăţii româneşti.

În acelaşi timp, burghezia, al cărui rol progresist nu se epuizase, a militat în limitele puterii economice şi politice pe care o deţinea şi ale intereselor ei de clasă, pentru dezvoltarea industriei, transporturilor, comerţului, creditului etc.

DEZVOLTAREA INDUSTRIEI, în ţara noastră avea loc în condiţiile puternicii concurenţe din partea ţărilor deja industrializate. Or, acest fapt nu a putut să rămînă fără consecinţe, reflectîndu-se printre altele în confruntările de opinii dintre reprezentanţii burgheziei şi moşierimii în legătură cu politica economică pe care trebuia s-o adopte statul român. Folosind presa, propaganda electorală, tribuna parlamentului şi alte mijloace, moşierimea şi burghezia s-au aflat într-o dispută continuă fiecare din ele căutînd să impună acea politică economică ce corespundea cel mai bine intereselor lor de clasă. În timp ce reprezentanţii moşierimii, clasă vital interesată în comerţul cu cereale, vite şi alte produse agricole şi ai burgheziei comerciale se pronunţau pentru politica liberului schimb, reprezentanţii burgheziei industriale, — clasă care îşi vedea interesele ameninţate de concurenţa străină, susţineau protecţionismul.

Problema în jurul căreia avea să se ducă cea mai violentă şi îndelungată luptă între partenerii celor două concepţii şi curente de politică economică a fost convenţia comercială încheiată cu Austro-Ungaria în 1875, pe timp de 10 ani, de guvernul conservator condus de **Lascăr Catargi.**

Fiind o expresie pe plan juridic a politicii liberului schimb, convenţia stipula dreptul fiecărui cetăţean din Austro-Ungaria de a se stabili în România şi viceversa, în vederea practicării nestingherite a comerţului, bucurîndu-se de diverse avantaje. Totodată, România putea să-şi plaseze în Austro-Ungaria produsele agricole fără a i se percepe taxe vamale iar Austro-Ungaria, pe bază de reciprocitate, beneficia de scutiri şi reduceri mari de taxe vamale pentru produsele ei în cea mai mare parte industriale, pe care le livra pe piaţa românească. În plus, convenţia preciza că fiecare din părţile semnatare avea dreptul să se bucure de orice avantaj pe care una ori alta îl acorda altui stat, consfiinţind prin aceasta clauza naţiunii celei mai favorizate.

Dezbaterile parlamentare referitoare la convenţia comercială din 1875 definesc clar poziţiile moşierimii şi ale burgheziei în legătură cu politica economică a României, evidenţiază deosebirile de opinii dintre acestea.

Punctul de vedere susţinut de partidul conservator, exponentul politic al moşierimii, la care se alăturau capitaliştii agrarieni a fost sintetizat în însuşi raportul prezentat de **I. Strat** pe marginea proiectului de convenţie cu Austro-Ungaria, în care se aprecia: „ultimul cuvînt al ştiinţei în materie de comerţ şi industrie este liberul schimb".

Pornind de la o asemenea premisă, după părerile lui **I. Strat** şi a altor conservatori ca **P. P. Carp, V. Boerescu** ş.a. care au luat cuvîntul în şedinţele de dezbateri ale Camerei Deputaţilor, convenţia corespundea intereselor României, constituind un act de „veritabilă emancipare economică şi autonomie politică" şi fiind încheiată pe „baza unei perfecte reciprocităţi şi avantagiuri pentru noi". În realitate, ceea ce a determinat încheierea unei asemenea convenţii nu au fost cele declarate de guvernul conservator ci interesele moşierii de a-şi asigura un debuşeu sigur pentru produsele sale, care pe piaţa occidentală aveau de întîmpinat puternica concurenţă a producătorilor americani.

Faţă de susţinerea unei asemenea politici şi a convenţiei comerciale cu Austro-Ungaria, reprezentanţii burgheziei industriale s-au ridicat cu hotărîre. În intervenţiile lor în timpul dezbaterilor din Camera Deputaţilor, aşa cum recunoştea deputatul **P. P. Carp** „nu a rămas un singur paragraf, o singură părticică a convenţiunii care să nu fi fost studiată şi condamnată".

PENTRU BURGHEZIA INDUSTRIALĂ, liberul schimb nu corespundea condiţiilor de dezvoltare ale României, ţară în care agricultura constituia sectorul economic predominant. **M. Kogălniceanu**, a cărui prezenţă în dezbaterile parlamentare a fost deosebit de activă făcea observaţia justă că: **„liberul schimb este o teorie ce o preconiza mai cu deosebire naţiunile acelea care au şi ajuns a fi capul industriei, care nu mai au concurenţi în această materie şi prin urmare au nevoie de a-şi deschide noui tîrguri, noui debuşeuri pentru productele fabricilor şi a manufacturilor lor".**

Fără a nega importanţa politicii liberului schimb, el considera că aplicarea acestei politici va fi posibilă şi la noi numai după ce industria naţională se va consolida şi deci, va fi în stare să reziste prin propriile-i forţe concurenţei străine. Pînă atunci însă, preciza el, **„această teorie ar fi moartea dezvoltării noastre industriale".**

Dezaprobînd politica liberului schimb, burghezia industrială şi-a îndreptat atacurile şi împotriva convenţiei din 1875 care rezerva ţării noastre rolul de productoare de cereale, vite şi materii prime ieftine şi ale cărei avantaje pentru noi erau iluzorii dat fiind condiţiile inferioare de dezvoltare economică în care se găsea România faţă de Austro-Ungaria.

Deşi reacţia burgheziei industriale împotriva politicii liberului schimb s-a manifestat în multiple forme (în presă, discursuri parlamentare, petiţii adresate regelui etc.) şi a cunoscut momente de mare ascuţime, totuşi guvernul conservator a lui Lascăr Catargi a votat Convenţia, ceea ce a atras după sine un nou val de critici, proteste şi chiar retragerea din parlament a reprezentanţilor burgheziei industriale.

Acapararea comerţului exterior al României de către Austro-Ungaria, deficitele mari ale balanţei noastre comerciale cu această ţară, care între anii 1876—1880 s-au ridicat la aproape 300 milioane lei, ruinarea unui însemnat număr de meşteşugari şi închiderea unor întreprinderi industriale mari, nerespectarea de către Austro-Ungaria a obligaţiilor asumate prin Convenţie şi impunerea unor restricţii exportatorilor de vite în România prin aplicarea **Legii poliţiei sanitare** începînd cu anul 1880 etc. au constituit dezminţirea cea mai categorică a oportunităţii politicii liberului schimb în ţara noastră în acea perioadă.

Toate acestea au fost de natură să provoace o intensificare a activităţii burgheziei industriale pentru adoptarea fără întîrziere a politicii protecţioniste.

ÎMPOTRIVA POLITICII liberului schimb, sub influenţa consecinţelor arătate mai sus, au început să se manifeste chiar unii reprezentanţi ai moşierimii şi burgheziei comerciale. Mai mult, chiar unii deputaţi care îşi dăduseră votul pentru aplicarea convenţiei au fost nevoiţi să-şi revizuiască atitudinea iniţială şi să recunoască că politica liberului schimb este **„imposibilă pentru o naţiune tînără care abia începe a pune bazele unei industrii naţionale"**, că este **„un sistem condamnat atît de experienţă cît şi de ştiinţă; este un sistem nenorocit şi fatal conservării şi dezvoltării noastre economice".** Militînd pentru dezvoltarea industriei, în 1881, reprezentanţii burgheziei industriale prezintă Camerii Deputaţilor un proiect de lege iscălit de 36 deputaţi printre care **Ion Ionescu de la Brad, P. S. Aurelian, Em. Costinescu** ş.a. Prin această lege se încuraja industria prin scutiri de taxe vamale la importul de maşini, utilaje, accesorii, materii prime etc. Cu această ocazie, raportorul la proiect spunea: **„Nu este o singură ţară care mai ales la naşterea industriei sale naţionale să nu fi luat ore-cari măsuri protectoare acestei industrii. Sintem dar datori a veni în ajutorul fabricelor noastre, pe cît putinţa va sta, dacă voim ca fabricele existente să prospere, dacă voim ca alte fabrici să se fondeze pe viitor".** Economistul **P. S. Aurelian**, susţinător al politicii protecţioniste, în calitate de membru al Senatului propunea ca amendament la mesajul regal cu prilejul închiderii sesiunii parlamentare de la sfîrşitul anului 1884, înlocuirea frazei ce exprima interesele burghezo-conservatoare „crearea treptată a industriilor auxiliare indispensabile agriculturii" cu fraza: „crearea treptată şi încurajarea industriei naţionale". Totodată, referindu-se la protecţionism, el preciza că: „acesta este un program mare, demn de ţară şi demn de un popor care vrea să trăiască".

Spre deosebire de perioada dinaintea Convenţiei cu Austro-Ungaria cînd propunerile pentru protejarea industriei nu depăşeau cadrul unor expuneri teoretice, după 1875, protecţionismul începe să capete contururi mai precise. Lupta burgheziei industriale s-a soldat cu adoptarea unor legi şi măsuri de încurajare a industriei zahărului, textilă, hîrtiei şi a tăbăcăriilor. Aceste legi şi măsuri nu au satisfăcut decît parţial pretenţiile burgheziei, ceea ce a făcut ca la **Congresul industriaşilor de la Iaşi** din 1884, aceştia să ceară denunţarea Convenţiei cu Austro-Ungaria şi votarea unei legi de protejare a industriei în general.

LUPTA burgheziei industriale pentru o politică de încurajare a industriei nu a rămas fără rezultate. În 1886, cu toate protestele Austro-Ungariei, guvernul român a denunţat Convenţia, ceea ce a atras după sine cunoscutul război vamal între cele două state. În acelaşi an, parlamentul român a votat noul tarif vamal protecţionist. Raportul la proiectul de tarif atrăgea atenţia asupra necesităţii unei politici vamale protecţioniste, subliniind faptul că în funcţie de aceasta se va dezvolta starea noastră economică şi că România nu trebuie să stea indiferentă faţă de ceea ce întreprind alte state pentru a-şi proteja şi încuraja „într-un mod raţional şi pe cît posibil, agricultura, industria şi comerciul său".

Susţinînd politica protecţionistă unii reprezentanţi ai burgheziei industriale vedeau în aceasta cel mai important act pe care ţara l-a făcut de la cucerirea independenţei şi pînă atunci, arătînd că în fond toate naţiunile au adoptat protecţionismul. **„Chiar Engiitera, chiar englezii, — afirma cu ocazia dezbaterii proiectului de tarif vamal deputatul Em. Costinescu — cînd susţin liberul schimb sînt protecţionişti pentru dînşii, pentru imensa lor industrie cu care nimeni nu poate concura".**

Depăşind stadiul în care protecţionismul era limitat la simple deziderate teoretice şi cînd, în general, pe terenul realizării sale practice e ı redus la măsuri de ordin vamal, după Congresul economic de la Iaşi, concepţia burgheziei industriale cu privire la politica protecţionistă devine mult mai cuprinzător. Tariful vamal nu a constituit pentru burghezia industrială decît un instrument de realizare a protecţionismului, e drept important, dar insuficient dacă avem în vedere condiţiile existente atunci, cînd România mai era legată de o perioadă de circa 5—6 ani de tarife vamale convenţionale încheiate cu diverse ţări. Concepînd protecţionismul ca un sistem închegat de măsuri practice, burghezia industrială a reuşit, după un deceniu de lupte parlamentare, să pună în discuţia Camerei Deputaţilor şi a senatorilor primul proiect de lege cu referire la întreaga industrie, cunoscut sub numele de **„Măsuri generale spre a veni în ajutorul industriei naţionale".** Deşi vîrfurile conservatoare din parlament nu au fost de acord cu acest proiect, burghezia industrială a reuşit să obţină votarea lui, creîndu-se în acest fel cadrul legal de protejare a industriei naţionale pe o perioadă de peste două decenii, pînă în 1912, cînd o nouă lege de încurajare a industriei, elaborată pe principii carecum diferite, o va înlocui pe prima.

Conf. univ. dr. Tudor PAUL

DESCENTRALIZARE ŞI POLICALIFICARE

(Urmare din pag. 11)

de lucrări care se execută asupra utilajului, dotarea cu S.D.V.-uri şi echiparea cu forţa de muncă a secţiilor, structura muncitorilor auxiliari.

Analiza critică a situaţiei existente a relevat în primul rînd că diversitatea şi complexitatea deosebită a utilajelor aflate în dotarea secţiilor de producţie, specificul de legătură în serie, în strînsă interdependenţă tehnologică, gradul de uzură fizică inegal şi în general avansat (cu excepţia unei secţii noi), ca urmare pe de o parte a duratei îndelungate de serviciu, iar pe de altă parte a suprasolicitării în producţie fără executarea lucrărilor de întreţinere şi reparaţie prevăzute în normativ, au condus la o stare generală necorespunzătoare a utilajelor. S-a constatat că, în general, nu se execută nici întreaga gamă de lucrări şi nu se respectă nici durata de funcţionare între două reparaţii şi nici durata reparaţiei prevăzute în normativul tehnic. Datorită stagnărilor accidentale, ca urmare a nerespectării termenelor planificate pentru reparaţii, în unele perioade, s-au lucrat ore suplimentare.

Sistemul centralizat de organizare a activităţii de întreţinere şi reparaţii, presupune existenţa unui organ unic, capabil însă să cuprindă întreaga sferă a acestei activităţi, or, serviciul mecanicului şef, cu mijloacele şi cadrele de care dispunea, nu a reuşit acest lucru, el neavînd posibilitatea să asigure o bună dispecerizare a procesului de reparaţii. În plus, din lipsă de spaţiu, atelierele erau dispersate la distanţe mari, fapt care împiedica buna desfăşurare a procesului de reparaţii. Din această cauză, din momentul apariţiei unor defecţiuni accidentale, timpul cheltuit în lanţul informaţional şi decizional cît şi cel de pregătire a sculelor şi deplasare la faţa locului a muncitorului sau a echipei, însuma valori foarte mari, fapt care conducea şi la un grad redus de ocupare al muncitorilor auxiliari din ateliere.

În noua organizare a activităţii s-au păstrat vechile nuclee de ateliere cu caracter centralizat, dar s-au înfiinţat **microateliere de secţii,** pe profilul meseriilor de mai mare solicitare (electricieni, lăcătuşi etc.), care sînt plasate în cadrul secţiilor, dotate cu minimum de S.D.V.-uri şi cointeresate în rezultatele secţiei. Aceste microateliere au fost astfel amplasate şi grupate încît s-au creat condiţii mai bune pentru coordonarea şi controlul lor de către serviciul mecanicului şef, precum şi posibilităţi mai largi de aplicare a studiului muncii. Pentru o etapă ulterioară se prevede trecerea la **policalificarea muncitorilor de bază,** ceea ce va avea ca efect creşterea gradului de ocupare atît a muncitorilor auxiliari, prin programarea operativă a reparaţiilor şi reducerea timpului de deplasare, cît şi a celor de bază.

O atenţie deosebită a fost acordată fixării **gamei de întreţineri şi reparaţii.** Pentru calculul unui ciclu RK-RK, în raport de timpii de funcţionare interreparaţii prestabiliţi, au fost elaborate **grafice de reparaţii** avîndu-se în vedere ca întreţinerea curentă să se execute fără oprirea utilajului; revizia tehnică să se execute săptămînal; reparaţia curentă lunară să se execute în ultima zi a fiecărei luni ş.a.m.d.

Aplicarea noului sistem de organizare a activităţii de întreţinere şi reparaţie a utilajelor asigură o creştere considerabilă a eficienţei activităţii economice a întreprinderii care se concretizează în: creşterea producţiei globale cu 4,7%; creşterea productivităţii muncii cu 10%; reducerea numărului de muncitori auxiliari cu 15; spor de beneficii de 1.666 mii lei anual.

ȘANTIER ȘTIINȚIFIC

Tiberiu SCHATTELES

— Pînă acum circa 10 ani ați lucrat mai mult în domeniul economiei mondiale și chiar al istoriei economice. Ce v-a determinat să treceți la economia matematică ?

— Dorința de a realiza mai multă **eficiență** *prin rigoare în cercetările economice. Desigur, „în principiu“, ceea ce obții folosindu-te de matematică ca instrument de analiză poate fi cîștigat, uneori, și altfel. O distanță, oricît de mare poate fi parcursă și pe jos, nu numai cu avionul — ca să-l parafrazez pe Schumpeter, scriind despre înclinația matematică a lui Alfred Marshall. Dacă ai timp ! Dar cine are timp ? Și apoi încă ceva, foarte important : matematica îți servește ca autocenzor, pentru verificarea consistenței ipotezelor pe care le formulezi și a metodelor cu care le examinezi.*

— Lucrările dv. mai recente urmează deci să le atribuim importanței ce o acordați matematicii...

— Fără îndoială că da, în orice caz, dacă vă referiți la „Modelul în științele economice“ (1967) și „Modelarea creșterii economice“ (1968). Amîndouă aceste cărți sînt, într-un anumit sens, „subproduse“ ale unei preocupări mai mari și mai de durată : modelarea fenomenelor macroeconomice ca instrument al politicii economice. Totdeauna, cînd în cursul muncii de cercetare, faptele și problemele se aglomerează, simți nevoia „să faci ordine“ în rezultate, dar și în metode. În special acest din urmă motiv m-a determinat să scriu „Modelul în științele economice“.

„...ceea ce obții, folosindu-te de matematică... poate fi cîștigat uneori și altfel.. Dacă ai timp ! Dar cine are timp ?“.

— Vă referiți la cercetări practic-orientate ?

— Desigur, dar nu în sensul în care se fac cercetări cu scop practic în domeniul tehnicii. În cazul nostru rezultatul nu poate fi aplicat nemijlocit unui obiect, pentru că „obiectul“ nostru este economia și ea nu poate fi atinsă cu mîna. Investigațiile economistului din cercetare urmăresc două scopuri. În primul rînd, el caută să articuleze și să „reproducă“, reprezentîndu-le prin modele matematice, anumite situații economice. Construind o astfel de **hartă** *a unei stări economice și practicianul va putea desluși cu ușurință rețeaua complicată a structurii acesteia (și, după mine,* **numai astfel !***). În al doilea rînd, se caută adaptarea modelului teoretic la o variantă numeric (statistic) concretizabilă. O asemenea reducere a modelului de la tipic la particular trebuie apoi să servească nemijlocit planificatorului.*

Orientîndu-mă după aceste două principii, lucrez acum la studii de extindere a modelului Leontief și de cuplare a sa cu diferite alte modele, în primul rînd modele de creștere. În același timp fac cercetări statistice asupra dezvoltării industriei socialiste din țara noastră. Încerc să verific diverse modele mai primitive (Cobb-Douglas, Solow), de valoare și eficiență limitată dacă sînt luate în sine, dar foarte utile într-un context mai larg.

— Publicați ceva în acest an ?

— Da, o lucrare **economică** *despre teoria jocurilor :* **„Jocuri strategice și analiză economică“**, *aflată sub tipar. Consider că teoria jocurilor este mult subapreciată și în general puțin înțeleasă de economiști. De asemenea, pregătesc o lucrare despre* **„principii de econometrie“**, *în care mă voi strădui să definesc — înlăturînd unele confuzii — domeniul și metodele acestei discipline.*

— Nu mai aveți de gînd să vă întoarceți la vechiul domeniu de cercetare ?

— În nici un caz ca preocupare principală. Dar nici un economist, fie teoretician sau practician, din orice domeniu, nu are voie să neglijeze nici economia mondială și nici istoria economică. Știința economică, oricît de „matematizată“ ar fi, se poate dezvolta numai pe baza acumulării permanente de material empiric. Fără culegerea și compararea permanentă a datelor și faptelor, economistul nu și-ar putea face meseria. Dar, pentru a-și ușura asimilarea, un excurs metodologico-filozofic este de asemenea indispensabil din cînd în cînd.

V. E.

NOȚIUNEA DE PROPORȚII ÎN ECONOMIE

Nivelul atins de dezvoltarea științei economice, ca și numeroasele probleme ridicate de practica construcției socialismului, ne obligă, astăzi, să reconsiderăm o serie întreagă de concepte al căror conținut nu mai corespunde pe deplin cerințelor progresului științific și practicii economice. De aceea, nu este surprinzător faptul că, în țara noastră, ca și în alte țări socialiste, în literatura de specialitate s-a exprimat părerea potrivit căreia noțiunea de proporții (și corespunzător de proporționalitate) ar fi lipsită, mai mult sau mai puțin, de conținut, în domeniul economic, și ca atare, n-ar fi potrivită utilizarea sa [1]).

După părerea noastră, analiza conținutului noțiunii de proporții în domeniul economic trebuie efectuată într-un cadru mult mai larg.

● SEMNIFICAȚII DERIVÎND DIN SENSUL STRICT MATEMATIC

După cum arăta și prof. Barbu Zaharescu, noțiunea de proporție este utilizată foarte des pentru a indica **mărimea unui obiect, fenomen sau proces.** În sensul de mărime, această noțiune reflectă un proces superior de abstractizare. În acest caz, noțiunea de proporție (proporții) servește pentru a exprima mărimea obiectelor, fenomenelor sau proceselor **din aceeași speță,** pornind de la anumite caracteristici constitutive fundamentale ale lor.

În general, cînd vorbim despre mărimea unui obiect sau fenomen, să spunem „A“, ne referim de fapt la o serie de raporturi în care se află dimensiunile caracteristice ale lui „A“ față de cele ale lui „B“, „C“ etc. Asemenea raporturi de mărime **pot fi privite** ca raporturi proporționale, în sens strict matematic. De pildă, raporturile dintre volumul și suprafața clădirilor „A“ și „B“ sînt proporționale. Fie : clădirea „A“ volum = 10 000 m^3 supr. = 500 m^2 ; clădirea „B“ volum = 20 000 m^3 supr. = 1 000 m^2. Între volumul și suprafața celor două clădiri „A“ și „B“ există proporția :

$$(A)\ \frac{10\,000\ m^3}{500\ m^2} = (B)\ \frac{20\,000\ m^3}{1\,000\ m^2}$$

În speță, una din caracteristicile celor două clădiri, și anume înălțimea, este egală.

Tot astfel se poate vorbi despre **proporțiile dezvoltării economice,** care pot fi caracterizate cu ajutorul unor raporturi, ca de exemplu : venitul național (V) ce revine pe un locuitor (M) ; sau nivelul productivității muncii, producția sau consumul unor principale produse pe un locuitor (energie electrică, oțel, ciment, alimente etc.). Două țări „A“ și „B“ au proporții ale dezvoltării economice similare dacă

$$\frac{V}{M}\ (A) = \frac{V}{M}\ (B).$$

Proporțiile dezvoltării economice în țara „A“ sînt de 3 ori mai mari decît în țara „B“ dacă

$$\frac{V}{M}\ (A) = 3.\ \frac{V}{M}\ (B).$$

● Printre semnificațiile noțiunii de proporții, o importanță deosebită o au așa-numitele **raporturi de echivalență,** potrivit cărora două obiecte, fenomene sau procese **diferite ca speță** sînt echivalente, putîndu-se înlocui, dacă cel puțin una din principalele lor caracteristici cantitative sînt egale ca mărimi. Astfel, 5 000 000 t țiței = 12 224 000 t lignit. La baza acestui raport de echivalență stă proporția :

$$\frac{1\ \text{kg țiței}}{1\ \text{kg c.c}} = \frac{2{,}444\ \text{kg lignit}}{1\ \text{kg c.c}}$$

sau :

$$\frac{1.11000\ \text{kcal}}{1.7000\ \text{kcal}} = \frac{2{,}444.4500\ \text{kcal}}{1.7000\ \text{kcal}}$$

Asemenea raporturi de echivalență, care au la bază proporții, întîlnim într-un număr infinit în viața economică. După cum se știe, schimbul a două mărfuri este un exemplu tipic de raport de echivalență.

Fie : T = timpul total de muncă al societății, într-o perioadă dată ; m — timpul de muncă individual, al unei unități din marfa „A“ ; n = timpul de muncă individual, al unei unități din marfa „B“. Atunci raportul de schimb între marfa „A“ și „B“ are la bază proporția :

$$\frac{m}{T}\ (A) = \frac{n}{T}\ (B).$$

Adică, în modul cel mai general, două mărfuri se pot schimba în raportul în care cantitățile de muncă ce stau la baza lor sînt egale ca părți ale muncii sociale.

● O categorie distinctă de proporții în sens strict matematic o formează **corelațiile cantitative directe sau inverse,** între diferite raporturi economice. De pildă, între înzestrarea tehnică a muncii $\frac{F}{N}$ în care : F = volumul fondurilor fixe ; N = numărul de lucrători productivi și productivitatea muncii $\frac{Q}{N}$ în care Q = volumul producției există o corelație directă. Sau, altfel spus, înzestrarea tehnică a muncii și productivitatea muncii sînt **mărimi direct proporționale.**

Dar, între productivitatea muncii $\frac{Q}{N}$ și prețul de cost unitar $\frac{K}{M}$ în care K = preț de cost total, M — cantitatea mărfii produse, există **o corelație inversă,** ele sînt mărimi invers proporționale. Tot invers proporționale sînt și : productivitatea muncii și necesarul relativ de forță de muncă ; eficiența fondurilor de producție și necesarul relativ de fonduri de producție etc.

● SEMNIFICAȚII NEDERIVÎND DIN SENSUL STRICT MATEMATIC

ÎN AFARĂ de semnificațiile mai sus prezentate, derivînd din sensul strict matematic, proporțiile mai au în domeniul economic și alte semnificații.

● Astfel, pot indica **raportul de concordanță,** fie un raport între obiecte și fenomene, în care unele sînt luate ca bază, fie raporturile dintre două laturi sau stări caracteristice ale unora și acelorași obiecte și fenomene, în care una din laturi este luată ca bază. Aceste proporții sînt întîlnite adesea și sub denumirea de „grad de acoperire“, „grad de realizare a planului“, „grad de utilizare, „grad de satisfacere“ etc.

Există cel puțin patru fenomene economice cu ajutorul cărora pot fi construite cele mai generale proporții economice cu semnificația sus-amintită „grad de...“. Aceste fenomene sînt : a. resursele economice ; b. nevoile economice ; c. cheltuielile de muncă ; d. efectele (rezultatele) economice.

● Noțiunea de proporții poate indica și un **raport de structură internă** a obiectelor, fenomenelor și proceselor economice ; fie raportul dintre fiecare element component și întregul luat ca bază, fie raporturi reciproce între elementele componente ale întregului.

Din prima categorie — raporturi ale elementelor față de întreg luat ca bază sau așa numitele ponderi — există proporții ca : proporții ale venitului național, privit din punct de vedere al utilizării finale — proporția în care se împarte venitul național în acumulare și consum. Asemenea proporții mai sînt : proporții ale producției sociale, privită din punctul de vedere al principalelor sectoare. În ultimii ani, această proporție a reprezentat în țara noastră circa 2/3 mijloace de producție și 1/3 bunuri de consum ; producția socială privită din punctul de vedere al ramurilor productive, sau altfel spus, proporția de participare a ramurilor productive la produsul social total ; proporții ale producției sociale privită din punctul de vedere al gradului de prelucrare, pe grupe de ramuri, sau proporția dintre producția ramurilor prelucrătoare și cea a ramurilor extractive ; producția socială privită din punctul de vedere al repartiției teritoriale etc. Din aceeași grupă fac parte și proporțiile muncii — privită din punctul de vedere al naturii muncii : proporția între munca trecută și munca vie ; — din punctul de vedere al complexității : proporția dintre munca simplă și munca complexă ; — din punctul de vedere al pregătirii forței de muncă : proporția între munca fizică și munca intelectuală ; — din punctul de vedere al participării la crearea produselor materiale : proporția între munca productivă și munca neproductivă ; — din punctul de vedere al locului în procesul de muncă : proporția dintre muncitorii de bază și muncitorii auxiliari etc.

Din categoria de proporții ca rapoarte între elementele componente ale unui întreg, pot fi menționate : raportul dintre producția industriei și aceea a agriculturii, raportul dintre producția industriei și a construcțiilor, raportul dintre acumulare și consum etc.

Rapoartele de mărime care definesc proporțiile din a doua clasă (II, 1 și II, 2), nu pot fi privite prin sine însele ca raporturi proporționale, ci numai dacă sînt raportate, comparate, cu anumite **alte raporturi optime fundamentale din economia națională,** așa cum ar fi : maximum de eficiență economică obținut cu minimum de cheltuieli de muncă, concordanța cît mai perfectă dintre posibilități și nevoi economice, între valorificarea superioară și gospodărirea judicioasă a resurselor economice.

Determinarea unor asemenea proporții este o problemă extrem de dificilă. Ea are însă o importanță primordială din punctul de vedere al dezvoltării economiei naționale în ansamblul său, în perioada curentă și mai ales în perspectivă. Aceste proporții ridică nemijlocit problema optimurilor economice, care antrenează după ele, alături de aspectele strict economice și probleme de ordin social-politic, soluționate sub forma deciziilor fundamentale de politică economică.

În consecință, **dezvoltarea proporțională** reprezintă acea dezvoltare economică, ce are la bază un sistem de proporții obiectiv determinat, **a cărui evoluție reflectă continuu condițiile economice optime** care-l generează. Dezvoltarea economică continuă este posibilă numai prin soluționarea problemelor ivite, prin crearea unor condiții noi în sistemul de proporții, în vederea funcționării normale a întregului mecanism economic.

dr. Ion TRĂISTARU

Universitatea Craiova

[1]). Barbu Zaharescu. *Pentru o terminologie economică corespunzătoare*, „Viața economică“ nr. 34/1967, p. 10

FIȘE

■ În ziua de 27 februarie a.c. în cadrul Clubului ziariștilor-economiști de pe lîngă Uniunea Ziariștilor a avut loc o masă rotundă cu tema **„Dezvoltarea social-economică a județelor, a orașelor și comunelor patriei"**, la care au participat Gheorghe Bobocea, vicepreședinte al Comitetului pentru Problemele Administrației Locale, Ștefan Baciu, vicepreședinte al Comitetului de Stat al Planificării, Gustav Gusti, vicepreședinte al Comitetului de Stat pentru Construcții, Arhitectură și Sistematizare și ziariști de la organele centrale de presă, de la unele ziare județene, precum și de la revistele de specialitate.

În cadrul dezbaterilor ziariștii au primit informații utile și a avut loc un schimb fructuos de opinii în problemele activității organelor locale ale puterii de stat, ale dezvoltării economico-sociale a județelor și ale sistematizării localităților.

■ Revista VOPROSÎ EKONOMIKI nr. 1/1969 inserează la rubrica problemelor actuale ale dezvoltării economice articolul lui A. Vain **Metodologhiceskie problemî optimizații proizvodstvennoi structurî promîșlennîh predpriații** (Probleme metodologice ale optimizării structurii de producție a întreprinderilor industriale). Plecind de la constatarea că în condițiile industriei moderne există o mare varietate de tehnologii, o strînsă legătură între întreprinderi în prelucrarea materiei prime, o diferențiere între întreprinderi din punctul de vedere al capacităților de producție, autorul arată că, din aceste considerente, de regulă apar variante foarte diferite de **sisteme de uzine,** ceea ce complică mult alegerea variantei optime, cum și stabilirea dimensiunii optime pentru fiecare uzină în parte. Totodată, stabilirea variantei optime pentru fiecare uzină capătă, în condițiile arătate, o însemnătate deosebită, deoarece o greșeală în cadrul unei unități influențează funcționarea întregului sistem și deci optimizarea întregului sistem. Autorul pledează pentru stabilirea structurii de producție pentru o uzină nu în mod separat (individual), ci simultan la scara întregului sistem de uzine, deoarece numai în acest fel se poate ajunge la optimizarea structurii unei întreprinderi în contextul intereselor economiei naționale în ansamblu.

■ Atrage atenția în revista ENCOUNTER (febr. 1969) articolul **Thinking about the Future** (Gîndind despre viitor), semnat de cunoscutul economist britanic Andrew Shonfield. Autorul face o serie de aprecieri, unele critice, asupra futurologiei occidentale. Importanța futurologiei ar consta în aceea că proiectările sistematice ale viitorului reprezintă o formă eficientă de antrenare a contemporanilor la modelarea realității înconjurătoare. Shonfield se oprește la rapoartele cunoscuților futurologi H. Kahn și D. Bell, cărora le reproșează lipsa unei viziuni globale și consideră că reprezentările statistice ale acestora nu pot căpăta semnificație decît dacă li se aplică „imaginația socială speculativă". Numai analiza socială, arată el, nu pur și simplu utilizarea procedeelor moderne de analiză și prelucrare a datelor, poate face din futurologie o știință în adevăratul sens al cuvîntului.

■ În editura Gallimard din Paris a apărut, în traducere franceză (1968), cartea lui Christopher Layton intitulată **L'Europe et les investissements américains** (Europa și investițiile americane). Evident lucru, autorul este partizan al investițiilor americane, pe care le consideră, cum reiese din formularea primului capitol, „un catalizator pentru Europa". Dar, încercînd să prezinte europenilor avantajele aduse de investițiile americane, el nu poate în același timp să nu remarce și „neliniștile reale pe care aceste investiții le-au suscitat în Europa". Nu sînt omise temerile pe care le provoacă infiltrarea capitalului american în ramurile cele mai noi și dinamice, forța economică gigantică și concurența firmelor americane, decalajul tehnologic etc. Remarcînd „distorsiunile proprii fluxurilor de investiții directe", autorul pare să spere și chiar să indice căile unei concurențe „loiale" între America și Europa occidentală. Bineînțeles, o loialitate à la capitalisme.

■ În articolul său Participation ou coopération (Participare sau cooperare) din DIRECTION nr. 153, septembrie 1968, Jean Romeuf discută, între altele, părerea lui G. Lasserre cu privire la „scara mobilă" a salariilor în economia capitalistă. După Lasserre, această formă de salarizare de tipul salariului proporțional ține seama de cifra de afaceri, care ar fi o noțiune mult mai puțin arbitrară și contestabilă decît beneficiul; el poate fi calculat în fiecare lună. Dar, el nu este nici o participare la beneficii și nici o reală asociație; este o modalitate de remunerare „interesantă", dar care „îl lasă pe muncitor simplu salariat". La aceasta Romeuf adaugă părerea sa că „scara mobilă", bazată pe cifra de afaceri, nu este viabilă decît într-o afacere prosperă; este greu de imaginat — spune el — consiliul de administrație al unei întreprinderi, căreia îi merge prost într-o perioadă mare de timp, aplicînd valabil acest sistem. De altfel, afirmă autorul, experiența pare a arăta că, foarte aplicabil într-o întreprindere unde salariul nu joacă un rol primordial în prețul de cost, sistemul este mult mai dificil în alte cazuri.

■ Revista vest-germană INTERECONOMICS (nr. 12. 1968) publică sub semnătura economistului american M. Z. Fabrycy articolul **Social Structures in Economic Development** (Structurile sociale în dezvoltarea economică). Autorul arată că formele instituționale și climatul social reprezintă factori de primă importanță ai dezvoltării. El subliniază aici importanța consolidării națiunii și necesitatea constituirii complexului economic național.

Philippe de Woot, profesor la Universitatea din Louvain, a primit premiul fundației Bekaert pe 1968 pentru cartea **Pour une doctrine de l'entreprise** (Pentru o doctrină a întreprinderii), Editions du Seuil, Paris, 1968, 284 pag. Pentru analiza întreprinderii, autorul a folosit o metodă multidisciplinară, bazată pe rezultatele cercetărilor celor mai recente din economie, psihologie și sociologie. Noile exigențe de organizare a întreprinderii, privind **adaptabilitatea** și **flexibilitatea** antrenează o modificare fundamentală a structurilor întreprinderii și schimbă profund însăși concepția conducerii ei. Întreprinderea se divide **după natura activităților sale** și nu după funcțiile sale. Fiecare activitate poate fi descentralizată, adică făcută relativ autonomă. Prin aceasta, flexibilitatea de ansamblu este considerabil sporită. În această structură, munca de conducere se împarte în trei mari tipuri de activități: a) conducerea generală, care se concentrează asupra pregătirii viitorului, echilibrului de ansamblu și controlului; strategia pe termen lung poate fi astfel concepută și sistematizată de sus; b) conducerea acțiunii, care se concentrează pe gestiunea unităților descentralizate; deciziile sînt apropiate de acțiune și flexibilitatea unităților este crescută; c) serviciile generale sau statul major, care are drept sarcină esențială de a cerceta informațiile necesare ansamblului și de a îmbunătăți procedeele de cercetare, de tratare și de control al informației. Acest tip de structură permite o difuzare largă a responsabilităților și cere o formare continuă a conducătorilor și cadrelor.

■ În articolul său, **Procedeul** „direct mail", apărut în nr. 1/1969 al revistei KÜLKERESKEDELEM, dr. Sebök László se ocupă de un mijloc de publicitate comercială, care se adresează personal clientului și care poate să îmbrace cele mai diferite forme („direct mail" înseamnă corespondență directă). Pe lîngă scrisoare, această corespondență poate să cuprindă cataloage, liste de prețuri, prospecte, invitație la prezentarea de mărfuri, foaie de comandă, publicații de presă etc. Întrucît această metodă alege calea cea mai scurtă, de la om la om, autorul este de părere că, prin selecționarea justă a adreselor clienților existenți și potențiali, ca și prin expedierea materialului la momentul potrivit, ea poate oferi numeroase avantaje: să înlocuiască vizita reprezentantului, să lărgească rapid comunicarea informațiilor, să ușureze cîștigarea unor noi clienți și recîștigarea celor pierduți, utilizarea rapidă a noilor situații de pe piață, dezvoltarea în mod controlabil a succeselor obținute. Se expun principiile de bază ale scrisorilor „direct mail" și folosirea lor în comerțul exterior.

blocnotes

MUNCA ÎN ECHIPĂ

CU CÎȚIVA ANI ÎN URMĂ, citam experiența unei mari întreprinderi care trecuse, într-un interval scurt, de la pierderi la beneficii, de la import de licențe la export de licențe; sintetizînd, directorul care o condusese în perioada acestei transformări, mărturisea: „M-am convins că nu poți stimula pasiunea indispensabilă oricărei mari realizări decît fixînd un obiectiv deasupra posibilităților normale ale unui colectiv. Colectivul nu înseamnă o sumă de eforturi, ci multiplicarea lor".

O concluzie pe care o verifică și o confirmă zeci de colective, sute de produse de înaltă tehnicitate, mii de înfăptuiri în diverse domenii, din propria noastră experiență acumulată în acest ultim sfert de veac. Nu o singură dată însă, pus în fața cîte unui conducător de colectiv care consideră că simpla fixare a unui obiectiv deasupra posibilităților normale ale colectivului respectiv rezolvă de la sine problemele, am avut ezitări în a repeta citatul.

Precizarea clară a unui obiectiv de natură să dinamizeze energiile, să stimuleze spiritul creator, constituie una din condițiile de bază (dar, nu singura) pentru obținerea de mari realizări. Spre a deveni un multiplicator de energii și a împinge la autodepășire, colectivul trebuie să reprezinte nu o sumă de oameni, ci o echipă. Iar echipa implică nu numai concepție clară și selecție riguroasă a componenților, ci și un spirit de echipă, format pe baza unei organizări raționale, unei discipline și tehnici a muncii de echipă.

De cîte ori nu asistăm, de pildă, în cadrul unui colectiv de muncă, la scoaterea unuia dintre componenți de la sarcina fixată inițial, pentru rezolvarea unei probleme „operative", apărută accidental, fără ca cel ce răspunde de colectiv să își dea seama că printr-o asemenea rezolvare a problemei „operative" poate, uneori, întîrzia sau chiar periclita atingerea obiectivului fundamental fixat echipei în ansamblul ei?

De cîte ori nu constatăm în cadrul unui colectiv la subutilizarea unora și la supraîncărcarea altora? De cîte ori, în sfîrșit, nu sînt cazuri de plafonare a potențialului unui cercetător fie prin imobilizarea lui într-un loc care nu corespunde aptitudinilor sale, fie prin mutări frecvente care-l frîng în continuitatea de preocupare?

Pentru soluționarea unor asemenea situații nu există, firește, rețete: în modul de a le rezolva, conform datelor concrete și nerepetabile ale echipei respective, se afirmă una din laturile esențiale ale capacității conducătorului de colectiv. Ceea ce este demonstrat este numai faptul că munca în echipă este imposibilă fără o rațională diviziune a muncii, în concordanță pe de o parte, cu obiectivul comun fixat, pe de altă parte, cu profilul și aptitudinile fiecărui component, fără stabilitatea necesară care să evite irosirea energiilor.

Diviziunea muncii, specializare — cooperare. Concluzia: o echipă nu se dezvoltă și nu-și poate atinge țelul propus decît pe baza **unei permanente** confruntări de opinii.

Unii consideră că cerințele muncii colective se rezolvă prin sesiuni și simpozioane. Sesiunile și simpozioanele au importanța lor, dar de altă natură; aici se **comunică** rezultatele deja obținute, se fac asupra acestor rezultate schimburi de opinii interechipe, interinstitute ș.a.m.d. Funcția lor principală este de a accelera transmiterea unei concluzii și a-i verifica temeinicia cu participarea celor din afara echipei, nu de a genera idei noi. Ele nu pot fi substituite, ca atare, activității în cadrul echipei, acolo unde se formează, prin contact personal, permanent și neoficial, **concepția comună** și apare, dintre zeci de idei, **ideea stimulatoare** a creației colective.

Cineva povestea că unul din președinții Universității Harvard, care a jucat un rol de prim ordin în modernizarea învățămîntului din S.U.A. spre a-l deschide ideilor noi, așezase pe peretele din biroul său fotografia unei broaște țestoase cu legenda: „Priviți broasca țestoasă. Nu înaintează decît cînd scoate capul afară".

Tehnica muncii de echipă este tocmai tehnica de încurajare a fiecărui component spre a scoate capul afară din cuirasa reflecțiilor personale.

Americanii au dezvoltat pe această bază tehnica „Brainstorming"-ului, pe care unii o mai confundă, din păcate, cu o tehnică a muncii de conducere colectivă deși nu are nimic comun cu luarea de decizii, ci urmărește doar **propunerea** de posibile soluții noi, prin efort de gîndire colectivă, și care, cu toate exagerările la care au împins-o profesionalizarea și comercializarea ei în S.U.A., poate oferi, prin ceea ce are esențial ca idee călăuzitoare, sugestii în elaborarea tehnicii de muncă în echipă, în desfășurarea procesului creației colective.

Ca și în cazul însemnării precedente, privind concepția de echipă, am conștiința faptului că unele constatări de mai sus nu aduc lucruri noi pentru unii dintre cercetătorii care mă citesc. Experiența mi-a arătat însă cîtă dreptate avea B. Fundoianu care, schițînd idealismul lui Rémy de Gourmont, exclama că pentru unele idei „trebuie să țipi cît poți mai tare: să se audă. Oamenii își iubesc urechea virgină. Izbutesc numai ideile care o știu străpunge".

Costin MURGESCU

ECONOMIE MONDIALĂ

FUZIUNILE DIN ANGLIA

SCHIMBAREA ORIENTĂRII SAU AMÎNAREA UNOR PROIECTE?

DOUĂ EVENIMENTE ce s-au succedat la scurt timp în Anglia în ultimul timp au atras atenția opiniei publice asupra politicii guvernamentale în domeniul fuziunilor, dînd loc la comentarii cu privire la orientările ei viitoare: în a doua jumătate a lunii ianuarie a fost anunțată demisia președintelui Corporației pentru Reorganizare Industrială și numirea în locul lui a unei persoane cu mult mai în vîrstă, și — după cîte se afirmă, mai puțin energică — apoi, la începutul lunii februarie Ministerul Comerțului a amînat examinarea cererilor de fuzionare a societății Unilever cu Allied Breweries și Rank cu De La Rue, ele fiind referite spre avizare Comisiei pentru monopoluri. A fost de asemenea amînată deocamdată aprobarea cererii firmei de fibre sintetice Courtaulds de a achiziționa Calico — o societate cu activitate în industria textilă și în comerț, pînă la publicarea, peste cîteva luni, a unui studiu în curs de pregătire despre productivitate și eficiență în industria textilă.

Care sînt elementele noi ce au intervenit în peisajul economico-politic din Anglia care au determinat aceste măsuri, interpretate unanim a avea semnificații mai adînci decît cele aparente?

Unul din obiectivele principale ale politicii economice a guvernului a fost în ultimii ani transformarea industriei engleze, modernizarea ei și creșterea competitivității, pe considerentul că deficiențele în acest domeniu sînt motivele principale ale rămînerii în urmă a Angliei în raport cu partenerii occidentali.

● Un instrument de stat sub control privat

PRINCIPALUL INSTRUMENT de înfăptuire a politicii statului în domeniul restructurării industriei este IRC — Corporația pentru Reorganizare Industrială — creată în decembrie 1966 — în baza legii pentru expansiunea industrială. Caracterizată uneori drept „o bancă specializată în domeniul fuziunilor", IRC — a căpătat de la înființare atribuții deosebit de vaste. Articolul 2 din legea amintită prevede că „pentru a ameliora productivitatea și rentabilitatea unui sector al economiei, sau pentru a ajuta economia Regatului Unit sau a unei părți din Regatul Unit", I.R.C. poate „să favorizeze sau să contribuie la reorganizarea sau dezvoltarea unui sector al economiei... să creeze sau să extindă unele întreprinderi". Termenii legii permit de asemenea o interpretare după care în unele cazuri IRC ar putea chiar să decidă asupra ceea ce este și ceea ce nu este în interesul economiei țării. Activitatea IRC este subvenționată cu sume foarte importante — alocîndu-i-se de la început 150 milioane lire sterline.

SUMELE ACORDATE anual de acest organism, sub formă de împrumuturi, se apropie de cele acordate întregii industrii private de Banca Națională de Credit: între 51 și 76 milioane lire față de 84,7 milioane acordate de Banca Națională.

Activitatea IRC este controlată exclusiv de oameni de afaceri: Consiliul de conducere este alcătuit din mari industriași și bancheri, numărînd cel puțin la fel de multe personalități marcante ale patronatului ca și Consiliul industriilor britanice.

Principala direcție în care s-a desfășurat pînă acum activitatea I.R.G. a fost aceea a promovării fuziunilor. Metoda cea mai des folosită este acordarea de împrumuturi cu dobîndă mai mică decît cea de pe piață (5,5% față de circa 8%), garantarea unor împrumuturi acordate de terți, achiziționarea de acțiuni ale noilor societăți; însfîrșit, I.R.C. facilitează crearea unor întreprinderi noi sau unele regrupări acordînd societăților respective terenuri, clădiri sau utilaje.

Urmărind în primul rînd restructurarea sectoarelor de vîrf ale economiei, I.R.C. a stimulat de obicei fuziuni între două firme cu poziții dominante în ramura respectivă, provocînd astfel o reacție în lanț, al cărei rezultat a fost concentrarea și restructurarea întregii ramuri. Cu acest obiectiv I.R.C. a înlesnit de pildă concentrarea în industria electronică, unde trustul International Computers s-a format din fuzionarea firmelor International Computers and Tabulators cu English Electrical Computers și cu Plessey, alcătuind cel mai mare complex de calculatoare din lumea capitalistă, în afara S.U.A.; în industria aparatelor electrice, unde General Electric Company și English Electric au alcătuit un trust cu active de 875 milioane lire (aceasta după ce în 1967, ca urmare a unei lupte crîncene G.E.G. absorbise o altă mare firmă — Associated Electrical Industries); în industria de automobile I.R.G. a acordat firmei Leyland un împrumut de 25 milioane lire, cu ajutorul căruia a putut înghiți pe rivalul său B.M.G. alcătuind un trust cu active de 455 milioane lire, capabil să concureze cele trei filiale ale firmelor americane — General Motors, Ford și Chrysler — care dețin în prezent jumătate din piața engleză.

● „O modă a gigantismului"

ACTIVITATEA I.R.C. de promovare a regruparilor are loc în contextul unei febre generale a fuziunilor ce a cuprins Anglia în ultimul timp. În decembrie, anul trecut, referindu-se la această mișcare, ziarul *The Financial Times* aprecia că „evenimentele din ultimele 12 luni depășesc tot ce a văzut această țară pînă acum". Asemănînd procesul de concentrare și centralizare a capitalului în Anglia cu acela survenit la sfîrșitul secolului trecut în S.U.A., cînd în răstimp de cîțiva ani aproximativ 5 000 societăți industriale și financiare s-au regrupat în 300 mari trusturi, ziarul arăta că valoarea activelor societăților care și-au declarat intenția să fuzioneze numai în luna ianuarie 1969 este de 1 100 milioane lire, ceea ce reprezintă echivalentul sumei pe întregul an 1967. Acest an la rîndul său a marcat efectuarea unor tranzacții cu o valoare de trei ori mai mare decît media anuală a anilor 1959—1963 și de opt ori mai mare decît aceea a anilor 1954—1958.

Un val asemănător de fuziuni are loc în prezent și în celelalte țări industriale din Europa de vest, în S.U.A. și Japonia, dar în Anglia el este accentuat de climatul economic de după devalorizare, propice unui asemenea proces, precum și de speranțele privind apropierea unei noi perioade de expansiune a economiei.

Dar iată că în ultimul timp împotriva „modei gigantismului" se fac auzite opinii din ce în ce mai numeroase, atît din partea unor economiști și politicieni, cît și din partea sindicatelor. Aceste critici vizează atît acțiunea corporațiilor, care devine nerațională peste anumite limite, cît și politica guvernului și, în speță, activitatea organismului său principal de intervenție, — I.R.C.

● „Eficientă îndoielnică — pericole certe"

ARGUMENTELE lui Fred Catherwood, director general în Consiliul național al dezvoltării economice și consilier la Ministerul comerțului, coordonînd activitatea I.R.C., se referă la aspectele economice. Într-o declarație recentă Catherwood arăta că „multe fuziuni nu și-au atins obiectivul creșterii eficienței sau a profitului". În plus, în timp ce industria engleză are nevoie vitală de investiții, fuziunile duc la o stagnare temporară a lor, pînă la reexaminarea întregii activități în vederea raționalizării producției și desfacerii. Criticînd „moda gigantismului", Christopher Tugendhat, comentatorul ziarului *The Financial Times* consideră și el că este eronată părerea după care numai corporațiile foarte mari pot supraviețui în lumea modernă și numai ele obțin întotdeauna profiturile cele mai mari. În sprijinul afirmației sale, Tugendhat amintește că uriașa firmă engleză de chimicale Imperial Chemical Industries obține rezultate mai slabe decît rivalii săi vest-germani de dimensiuni mai mici, Hoechst, Bayer sau B.A.S.F. sau că, în recenta încercare de forțe între Leyland și B.M.G., învingătoare a fost firma mai mică — Leyland.

Asupra pericolului pentru libertățile democratice pe care o prezintă formarea acestor trusturi uriașe, atrage atenția T.U.C.-ul în ultima sa Declarație de politică economică. Consiliul Sindicatelor cere de asemenea guvernului elaborarea unor criterii mai precise pentru atitudinea I.R.C. față de fuziuni care **„adesea nu urmăresc o restructurare fundamentală — industrială și tehnică — ci numai sporirea profiturilor pe căi speculative"**. În același timp, T.U.C. se ridică în apărarea muncitorilor concediați cu prilejul regrupărilor cerînd garanții în privința asigurării locurilor lor de muncă.

Criticile la adresa guvernului în ceea ce privește politica sa față de fuziuni provin din cercuri diferite. Dacă în ultimă instanță din aceste dezbateri va rezulta o modificare reală a politicii sau numai o amînare a ultimelor proiecte, pînă la calmarea spiritelor, este greu de afirmat de pe acum, cu atît mai mult cu cît, după cum atrage atenția nu fără ironie revista engleză THE ECONOMIST, conform regulamentelor în vigoare, oricare ar fi avizul Comisiei pentru monopoluri, guvernul **„nu este obligat să țină seama de acest sfat și adesea nici nu ține seama de el. În aceasta constă farmecul sistemului nostru..."**

Ileana VASILIU

NOTE

Soluții „noi" cu izuri vechi

ȚĂRILE subdezvoltate continuă să fie preocupate de problemele industrializării — lucru firesc. Dar preocupate de industrializarea acestor țări sînt și cele dezvoltate — lucru de asemenea firesc. Numai că pricinile — ne gîndim la țările avansate din Europa occidentală — se arată uneori diferite și chiar opuse. Pierre Vellas, profesor de economie la universitatea din Toulouse și directorul Institutului francez de studii privind țările în curs de dezvoltare, pune deschis problema industriilor din fostele metropole atunci cînd constată că „industrializarea țărilor slab dezvoltate, pe baza prelucrării locale a produselor de bază, provoacă închiderea de uzine în cele dezvoltate". Industriile de prelucrare a bumbacului în India, amintește el ca exemplu, întocmai ca aceea a iutei în Pakistan — fără a mai vorbi de oțelăriile nou create — au avut repercusiuni asupra industriilor vest-europene.

A trage de aici încheierea că teama de concurență a industriilor din țările capitaliste avansate are partea ei în ținerea în loc a procesului dezvoltării din fostele regiuni coloniale, nu pare o exagerare.

Desigur, nu poți să nu fii de acord cu profesorul Vellas cînd acesta susține că politica de industrializare nu poate fi fundată pe „concepții teoretice mai mult sau mai puțin generoase", ci pe „realismul economic". Obiecțiile se nasc însă atunci cînd se caută înțelesul comun al acestui „realism".

Ce propune profesorul Vellas? Ca țările în curs de dezvoltare, cu ajutorul celor avansate, să procedeze la instalarea unei industrii prelucrătoare, dar încet, treptat și sector cu sector, sacrificiul grupărilor industriale din vest fiind nu acela de a-și reduce producția proprie, ci numai de a-i limita creșterea. Drept compensație, profesorul Vellas arată că statele industrializate „care participă la creația științifică și tehnologică" vor putea să-și sporească în proporții mereu mai mari producția în sectoarele tehnologiei înaintate și să-și asigure pentru această producție o deplină expansiune a piețelor. Pentru a se realiza aceasta profesorul propune chiar un program de asistență internațională în favoarea... statelor dezvoltate, sau, cum precizează el, în favoarea „grupărilor industriale interesate". Acestea din urmă ar urma să fie ajutate de forurile internaționale să creeze filiale pe teritoriile țărilor subdezvoltate, sau „industrii naționale ținînd de grupările respective", care vor beneficia acolo de „avantajul salariilor mai scăzute, al unor sarcini sociale reduse și în plus de apropierea geografică a locurilor de aprovizionare".

Se propune, cum nu e greu de înțeles, ceva „nou" însă cu un iz foarte vechi. Adică, în fapt, restaurarea raporturilor atît de bine cunoscute din epoca exploatării coloniale. Mai mult, acestea ar urma acum să fie protejate prin garanții internaționale „împotriva măsurilor de naționalizare sau de spoliere". În concepția autorului, investițiile ar fi să fie garantate de Banca Mondială, iar Centrul internațional de conciliere și arbitraj ar avea facultatea să decidă asupra litigiilor.

Că între altele, limitate cum ar fi numai la industria prelucrătoare, țările subdezvoltate s-ar vedea în continuare angrenate într-un sistem care facilitează nu recuperarea întîrzierilor ci mai degrabă creșterea decalajelor, e o obiecție la care autorul răspunde tot prin recomandarea de „realism". „O cooperare științifică și tehnică, declară el, nu se poate avea în vedere decît în domeniile ce corespund posibilităților țărilor subdezvoltate, localizării lor geografice, resurselor lor naturale, precum sînt... programele oceanografice, meteorologice etc.". Vellas numește calea pe care o propune „o nouă diviziune internațională a muncii". O diviziune?... Da. Nu încape îndoială. Dar în favoarea cui?

Inflație fără termen

STATISTICILE internaționale arată că prețurile în țările capitaliste continuă să crească. În cele 14 țări cuprinse de F.M.I. pe lista națiunilor capitaliste industrializate, costul vieții — care sporise în perioada 1961—1964 cu 3½% — săltase în 1965 și în 1966 la 4½%. Dacă în 1967 sporul n-a mai depășit 3% în schimb în 1968 el a suit iar la 3½.

Lucrurile nu diferă în ce privește țările cu venituri mari, dar care nu fac parte din grupul țărilor avansate din punct de vedere industrial. Creșterea medie a costului vieții pe 1968 în acestea a fost de ordinul a 5%. Nici în țările sistemului capitalist nemenționate mai sus, nu au putut fi consemnate situații mai bune. Printre rarele excepții în ultima vreme sînt notate Uruguayul și Argentina. În rest, inflația în 1968 a urcat prețurile pînă la 25% și chiar mai mult.

După părerea ziarului englez **Financial Times**, *o creștere medie anuală de 4% a costului vieții în țările capitaliste avansate și una mai mare încă în celelalte, constituie azi o trăsătură stabilă a vieții lor economice. Previziunile pentru anul 1969 nu sînt mai optimiste. Deși astăzi e la modă, scrie același ziar, ca în declarațiile oficiale cu privire la situația economică să se pună un accent deosebit pe necesitatea de a intensifica lupta împotriva inflației, e limpede de pe acum că ar fi o surpriză totală dacă în 1969 lucrurile se vor schimba.*

Ceea ce pare că trebuie înțeles din politica economică practicată de mereu mai multe din țările capitaliste astăzi — în ciuda declarațiilor guvernamentale cu privire la hotărîrea de a curma inflația — este că a guverna pe bază de inflație e o orientare deliberată.

De aceea, atunci cînd Institutul american de cercetări economice se întreabă, la capătul unei recente analize date publicității „Cînd se va sfîrși odată cu inflația?", nu pare o simplă butadă răspunsul pe care-l dă Gordon Tether, un cunoscut autor de cronică economică engleză: **„Niciodată!"**.

A. A.

DOCUMENTAR

„ESCALATORUL CEREBRAL" TRANS-OCEANIC

ÎN TRECUT, cînd legăturile între știință și producție nu erau atît de strînse, pierderea unor oameni de știință, de altfel puțini la număr, nu avea repercusiuni importante asupra dezvoltării economice a unei țări și locului ei pe plan internațional, mai ales că rezultatele cercetărilor erau larg disponibile. În ultimele decenii cercetarea științifică a devenit un factor esențial al dezvoltării economice. De aceea migrația în sens unic a specialiștilor cu înaltă calificare spre țările capitaliste cele mai dezvoltate, care a căpătat în ultimii ani proporțiile unui veritabil exod intelectual și care, în mod paradoxal, își găsește parțial originea tocmai în țările care au cea mai acută nevoie de cadre, subminînd considerabil eforturile acestora pentru micșorarea dependenței lor economice de străinătate și anulînd aproape efectele asistenței economice internaționale, a devenit în aceste țări o problemă de interes național. În același timp, în ciuda penuriei de date statistice certe privind volumul, structura și orientarea acestei migrații, numeroase studii și colocvii internaționale i-au fost consacrate în ultimii ani.

„MIGRAȚIA COMPETENȚELOR" nu are loc nici exclusiv și nici în primul rînd între țările în curs de dezvoltare și țările capitaliste cele mai avansate. Dar, deoarece proporția specialiștilor cu înaltă calificare în totalul emigranților este mai mare în cazul țărilor în curs de dezvoltare (15—19%) decît în al celor vest-europene (sub 10%), se poate afirma că prejudiciile cele mai mari sînt aduse primului grup de țări: „aproape ireparabile", le califică un studiu al U.N.E.S.C.O.[1]), date fiind dificultățile deosebite cu care se formează acești specialiști. Oricum, explicația trebuie căutată la ambii poli între care se formează acest „curent" de materie cenușie.

„Domnul Brain Drain"

ESTE CUNOSCUT că întotdeauna S.U.A. au avut nevoie de un număr de oameni de știință, ingineri etc. superior ofertei naționale. Dezvoltarea rapidă a cercetării științifice și tehnice (pentru care alocațiile se dublează acum la 5—6 ani) și aplicarea crescîndă a rezultatelor ei în producție a majorat și mai mult acest decalaj în favoarea cererii de specialiști. În aceeași direcție acționează și orientarea în creștere în ultimul deceniu a tineretului american spre ramurile netehnice în detrimentul celor tehnice. După unele aprecieri în 1970 S.U.A. vor avea nevoie de cel puțin 200.000 de cercetători și ingineri în afara celor formați în universitățile lor, pe care și-i vor procura de unde pot.

La rîndul lor specialiștii străini se simt atrași în S.U.A. (pentru a ne menține la exemplul principalei țări „de destinație") nu numai de certitudinea găsirii unui post în activitatea de cercetare, în industrie sau într-o universitate, dar și de condițiile superioare de cercetare, de considerația și perspectivele care se oferă carierei științifice și de salariul oferit. În plus, migrația specialiștilor este accelerată în mod deliberat atît de către statul american, cît și de societăți particulare, pe diferite căi: facilitarea prin lege a imigrației specialiștilor, campanii de recrutare inițiate în străinătate, publicitate etc.

Justificînd adoptarea de către Senat, în octombrie 1965, a legii prin care imigrația în S.U.A. a persoanelor „cu posibilități deosebite în profesiile științifice și artistice" se va bucura de prioritate, secretarul de atunci al Departamentului de Stat, Dean Rusk, sublinia: „Imigrația — mînuită corespunzător — se poate dovedi una din cele mai mari resurse naționale ale noastre". În condițiile în care oamenii de știință și inginerii străini, la care țările capitaliste dezvoltate trebuie să apeleze în măsură crescîndă, ajung, după cum vedem, să fie considerați oficial, datorită avantajelor pe care le prezintă atragerea lor, o sursă națională a țărilor respective, nu este greu de presupus că ele nu se vor dispensa ușor de acest „import de capital intelectual", cum a fost supranumită imigrația specialiștilor. În primul an de aplicare a legii amintite numărul specialiștilor indieni admiși în S.U.A. a crescut brusc de la 54 la 1550, afirmă sociologul iranian dr. Ehsan Naraghi autorul unei anchete pe această temă întreprinse la cererea Fondului Special al O.N.U.[2]). Cît despre campaniile de recrutare a specialiștilor, mai ales tineri, în străinătate ele formează obiectul activității unor societăți specializate, cum este cunoscuta Careers Inc., al cărei președinte a și fost de aceea supranumit „dl. Brain Drain". Metoda lor cea mai frecventă o constituie recrutarea pentru a lucra pentru început la filialele din țările respective ale firmelor străine. Și cum și firme din alte țări dezvoltate (Anglia, R.F.G. etc.), preocupate de propria lor hemoragie de cadre, inițiază asemenea campanii, rezultatul este o veritabilă luptă de concurență pentru atragerea de specialiști ale cărei efecte le resimt cel mai dureros țările „lumii a treia", fiind vorba de categorii profesionale considerate a fi de importanță strategică pentru dezvoltare.

Inadaptarea învățămîntului

DE MULTE ORI, însă, constată studiul U.N.E.S.C.O. mai sus citat, „specialiștii pregătiți nu sînt cei de care țara respectivă în curs de dezvoltare are cea mai mare nevoie, ci mai curînd cei pentru care există deja posibilități de pregătire". Această situație se întîlnește, de pildă, în unele țări latino-americane, care și-au cucerit de mult independența și în care universitățile au fost create pentru a răspunde nevoilor administrației și profesiunilor liberale (avocatură, medicină), în timp ce pentru alte sectoare pregătirea rămîne aproape inexistentă. (Nu trebuie să se creadă cumva de aici că problema asistenței medicale a fost în acest fel rezolvată. Iată cazul Argentinei: un medic la 600 de locuitori, o medie foarte bună; dar marea majoritate a medicilor sînt concentrați la orașe, astfel că cîștigurile lor nu pot fi prea mari. De aceea noii absolvenți preferă să emigreze).

Preocupările unora din noile universități, a căror creare a necesitat un efort financiar deloc neglijabil, sînt foarte îndepărtate de necesitățile imediate și reale ale țărilor respective în curs de dezvoltare. Lordul Bowden, directorul Institutului de Știință și Tehnologie al Universității din Manchester, citează cazul unei universități africane în care o teză de doctorat a fost consacrată repercusiunilor celei de a patra căsătorii a lui Henric al VIII-lea asupra evoluției doctrinale a bisericii din Scoția, ca și acela al Universității din Deccan (India), care în perioada 1950—1960 a pregătit nu mai puțin de 100 de specialiști în antropologie. Negăsind de lucru 96 dintre ei, împreună cu profesorul lor, au părăsit în cele din urmă țara[3]). În aceste condiții nu este de mirare că legătura între sectorul industrial și universități, orientate spre ramurile netehnice, este foarte dificil de stabilit.

O cauză a migrației o constituie uneori disproporția între numărul personalului științific și tehnic pregătit și posibilitatea (în ansamblu redusă, din cauza dependenței economice și tehnice de țările capitaliste dezvoltate) absorbirii lui în posturi corespunzătoare în economie sau în activitatea de cercetare, disproporție ce decurge din neconcordanța între programele de pregătire a viitorilor specialiști și planurile de dezvoltare economică, cînd asemenea planuri și programe există.

Inadaptarea învățămîntului la necesitățile reclamate de stadiul (incipient) de dezvoltare economică are implicații directe în ce privește brain-drain-ul. „Țările «lumii a treia» — scrie același sociolog iranian, E. Naraghi — continuă imperturbabil să formeze în universitățile lor, dotate cu programe copiate după cele din Occident, profesori, ingineri, medici, care sînt, dacă se poate spune așa, produse făcute pentru export. Ei sînt pregătiți ca și cum ar trebui să facă carieră la Paris sau la Londra". Avînd o pregătire foarte specializată, tinerii absolvenți consideră că posturile care li se oferă nu sînt pe măsura calificării lor și fiind în același timp insuficient înarmați să înfrunte condițiile specifice ale țării lor, preferă să imigreze în țările dezvoltate.

Aceleași dificultăți de adaptare se manifestă cu și mai multă tărie în cazul studenților trimiși la studii în S.U.A., dar care fie că se pregătesc (uneori în mod deliberat) în specialități, ca tehnica aerospațială, de exemplu, lipsite încă poate multă vreme de aplicare practică în țara lor, și deci fără perspectiva de a găsi acolo de lucru pe măsura calificării, fie că, deși pregătiți într-un domeniu în care ar putea fi utili, la formarea lor s-au avut în vedere numai condițiile din țările avansate. Acesta este încă unul din motivele pentru care 80% din tinerii originari din Asia, de exemplu, după ce și-au terminat studiile în S.U.A., nu se mai întorc în țările lor.

Importanța relativă a factorilor amintiți care pot explica fenomenul brain-drain variază desigur de la țară la țară. În afara acestora mai există și alte elemente care pot cîntări serios în balanța deciziei de a-și părăsi țara: lipsa unei politici naționale în ce privește știința, nerecunoașterea rolului pe care aceasta l-ar putea juca în progresul țării, motive de ordin politic decurgînd din efectele negative ale instabilității politice din unele țări în curs de dezvoltare asupra continuității cercetării etc.

Se impune, în același timp, remarca că deși nici numărul celor care, după un stagiu fără îndoială util pentru ei *în S.U.A., sau în alte țări capitaliste dezvoltate, se întorc în patrie nu este urmărit de statisticile naționale, după unele păreri (Gustavo R. Gonzalez, în* **Revue Internationale du Travail**, *vol. 98, nr. 6, dec. 1968) mărimea lui n-ar fi de subestimat.*

Un ajutor de un fel deosebit

PIERDERILE cauzate țărilor în curs de dezvoltare de emigrația specialiștilor depășesc cu mult costul pregătirii celor care iau calea străinătății. Dar chiar numai acest cost, estimat în cazul Americii Latine la 14 milioane de dolari pe an, echivalează cu un fel de ajutor pe care țările în curs de dezvoltare îl acordă celor avansate sub forma finanțării pregătirii de specialiști. Numărul imigranților în S.U.A. în perioada postbelică echivalează cu producția mai multor universități mari și reprezintă acum 7% din numărul total al lucrătorilor pe tărîmul științei și inginerilor americani. Un expert canadian aprecia că țara sa a cîștigat într-un singur an (1965) prin imigrația specialiștilor 24,4 milioane de dolari americani. Eficiența asistenței pe care o primesc țările slab dezvoltate este pusă de aceea de mulți sub semnul întrebării; după expresia lui Philip H. Coombs, directorul unui institut al U.N.E.S.C.O., „binele pe care națiunile donatoare îl fac cu o mînă este anulat cu cealaltă".

Pot fi însă întîlnite și păreri potrivit cărora, întrucît țările slab dezvoltate nu au posibilitatea să-și utilizeze specialiștii la întreaga capacitate, pierderile de pe urma migrației pentru aceste țări ar fi foarte reduse. Țările dezvoltate, în care fără îndoială că specialiștii respectivi au posibilitatea să-și ridice nivelul profesional, ar constitui după acești autori un depozit temporar pentru resursele intelectuale nefolosite, în așteptarea unor condiții mai bune în țările de origine. Or, din punct de vedere național și nu strict personal, migrația specialiștilor se dovedește tocmai unul din motivele întîrzierii „demarajului" economiei acestor țări, un obstacol în plus în calea obținerii independenței lor economice. Pentru țările slab dezvoltate care pierd uneori majoritatea personalului lor cel mai calificat, pregătit fie în țară, fie în Occident, apariția unei intelectualități naționale științifice și tehnice devine o posibilitate tot mai îndepărtată. Calcule citate de revista **Perspectives** situau numărul lucrătorilor științifici și al profesorilor universitari care reveneau în 1962 la 1 milion de locuitori la 2370 în S.U.A., 970 în Anglia, 830 în R.F.G., 637 în Franța, dar la doar ceva mai mult de 70 în Africa; se estimează că în ultimul caz el se va apropia în 1980 de cel mult 200.

Întărind poziția dominantă în știință și tehnică a unor națiuni pe socoteala altora, migrația specialiștilor contribuie la menținerea inegalității dintre ele. Din acest motiv nu puține sînt studiile și reuniunile internaționale organizate în intenția de a găsi căile de a o limita. Unele vizează o perioadă mai lungă, altele măsuri imediate. Se subliniază în primul rînd necesitatea elaborării în țările în curs de dezvoltare a unei politici naționale a științei în concordanță cu situația și obiectivele lor economice, ca și punerea de acord a sistemului de învățămînt cu nevoile reale ale acestor țări.

Între măsurile menite să prevină, pe cît posibil, „exodul competențelor" este inclusă și asigurarea unor salarii mai ridicate și a unor condiții de viață și de cercetare mai apropiate de cele din țările dezvoltate, evident fără a putea rivaliza cu ele. Studiul U.N.E.S.C.O. remarcă pe drept cuvînt că acest decalaj este el însuși **„consecința diferențelor naționale între standardele de viață, care pot fi explicate prin factori istorici și social-economici. Aceste diferențe vor fi inerente și în viitorul previzibil (...). Trebuie de aici să conchidem că brain-drain-ul este inevitabil?"** Fără îndoială că nu — se afirmă — pentru că problema are și un aspect moral, care poate n-a fost suficient accentuat, mai ales în rîndul tinerei generații.

Știința poate nu are patrie, dar omul de știință are. Aceasta presupune conștiința responsabilității ca cetățean al unui stat suveran, la dezvoltarea și afirmarea căruia poate și trebuie să contribuie. Dar fără adoptarea unei politici economice menite nu să protejeze interesele cîtorva grupuri privilegiate, ci să conducă la o dezvoltare autonomă și reală a țării — remarcă Leite Lopez, profesor la Universitatea din Rio de Janeiro — știința și tehnologia nu vor putea să înflorească în aceste țări, iar emigrația specialiștilor lor va continua ca o paralelă firească a exportului lor masiv de materii prime.

Cît privește recomandările care s-ar putea adopta pe plan internațional, problema constă nu în a căuta mecanisme compensatorii, ca recrutarea de specialiști în țările dezvoltate pentru cele în curs de dezvoltare care suferă de pe urma migrației cadrelor sau plata unor compensații — soluții care ar menține brain-drain-ul —, ci în a găsi formule reciproc avantajoase de cooperare internațională". Și după numeroase păreri, găsirea lor este nu numai necesară, dar și posibilă.

V. CRISTEA

---

1) The problem of emigration of scientists and technologists („Brain Drain" or „exode des compétences"), U.N.E.S.C.O., doc. SC/WS/57, 29 februarie 1968, pag. 10.

2) **Jeune Afrique** nr. 356/1967, pag. 30.

3) **Problèmes économiques**, nr. 1037, pag. 18.

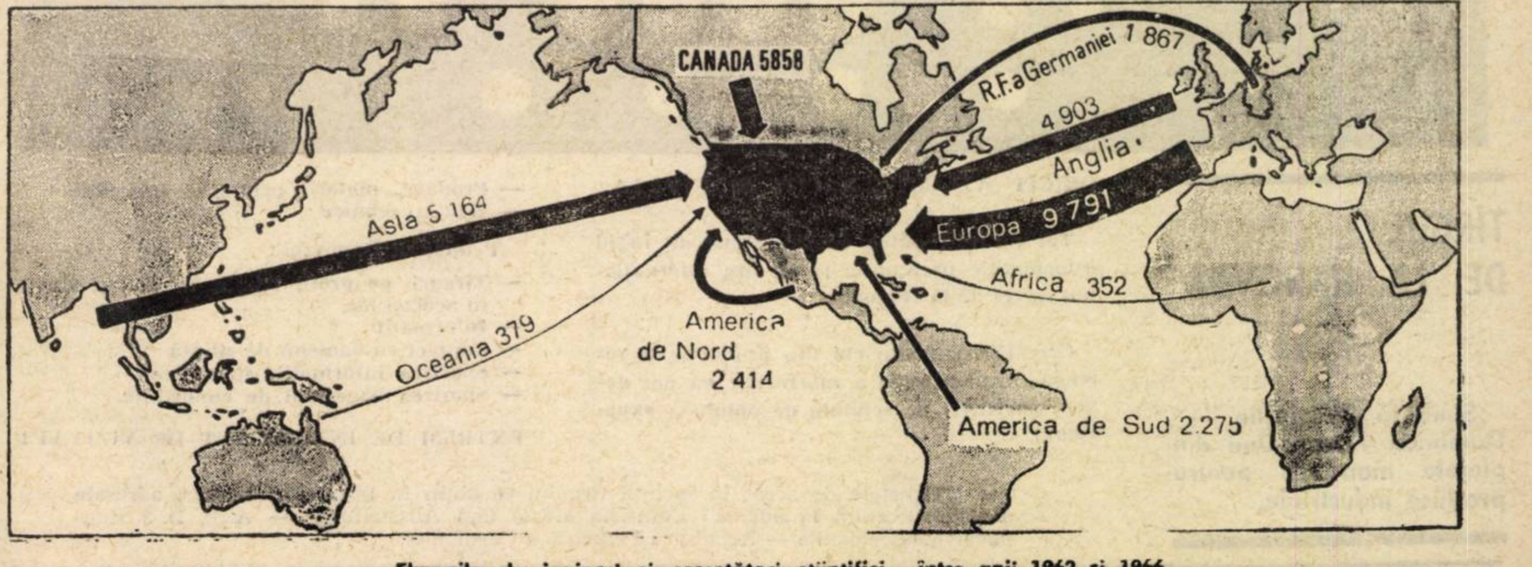

Fluxurile de ingineri și cercetători științifici între anii 1962 și 1966

DIN ȚĂRILE SOCIALISTE

R. D. GERMANĂ

MĂSURI DE INTENSIFICARE A PRODUCȚIEI AGRICOLE

SECTORUL SOCIALIST al agriculturii din R.D.G. cuprinde în prezent 11 500 cooperative agricole de producție, 760 de gospodării de stat și 1 700 de întreprinderi pentru prelucrarea producției agricole. Anul trecut, cu toate că au existat condiții de climă nefavorabile, planul producției agricole a fost depășit, fiind realizată cea mai mare recoltă de cereale și anume 31,8 chintale la hectar.

Preocuparea de bază, — așa cum s-a subliniat la Congresul al X-lea al lucrătorilor din agricultură și industria alimentară — o constituie creșterea producției și productivității în această ramură. Intensificarea și organizarea producției agricole pe baze industriale, investițiile și cooperarea constituie așa cum s-a arătat în cursul dezbaterilor („Die Wirtschaft" nr. 5/1969) principalele pîrghii de acțiune.

Măsurile de creștere a producției, gospodărirea rațională a întreprinderilor au dus la mărirea fondului de acumulări, creîndu-se astfel premise pentru posibilitățile de finanțare din resurse proprii a unor importante investiții, menite să contribuie la intensificarea preconizată a producției agricole. Printre căile de intensificare se numără și ameliorațiile. Aproximativ o treime din investițiile din agricultură se alocă pentru lucrări de irigații și desecări.

Calculele economice au stabilit că printr-o gospodărire judicioasă a resurselor hidrologice ale R.D.G. se vor putea obține cu 2,1—2,3 milioane de unități mai multe cereale. Acesta este efectul utilizării raționale a apei pentru crearea de condiții optime în producția vegetală.

Se preconizează ca pînă în 1980 să se redea agriculturii, prin lucrări de desecare, aproape 1,2 milioane de hectare de teren agricol și să asigure irigarea unei suprafețe de aproximativ 1 milion ha. Acest plan, va fi realizat atît cu ajutorul investițiilor de la buget, cît și din resurse proprii. Numai în primul semestru al anului 1968 investițiile destinate ameliorațiilor au crescut cu 31,5% față de aceeași perioadă a anului precedent.

Alături de obiective mari se prevede realizarea unui număr mai mare de planuri de ameliorații care necesită investiții materiale mai reduse și care devin eficiente în timpul cel mai scurt.

În regiunea Neubrandenburg, cu 61% suprafață agricolă, pe primul plan s-a pus dezvoltarea pe mai departe a producției, astfel ca această regiune să devină un important furnizor de produse agroalimentare. În acest sens, prin acțiunea de cooperare între diferite domenii de activitate în ramura economiei agrare aici se întreprinde un vast plan de ameliorații — prin care vor fi secate și redate agriculturii mari suprafețe fertile. Cele opt importante construcții de ameliorații ce compun obiectivul Waren Röbel vor fi terminate încă anul acesta. Datorită acestor acțiuni de cooperare în domeniul ameliorațiilor s-au realizat și alte obiective importante.

M. M.

R. S. F. IUGOSLAVIA

AVANSEAZĂ LUCRĂRILE COMBINATULUI „METALULUI ALB" DE LA TITOGRAD

NATURA a înzestrat regiunea Muntenegru cu bogate resurse minerale, cu un mare potențial hidroenergetic, favorizînd-o și cu o poziție geografică avantajoasă — ieșirea la Marea Adriatică. Cu toate acestea, în anii premergători celui de-al doilea război mondial, Muntenegru era o regiune slab dezvoltată, unde practic nu exista o industrie și în care lipsa căilor de comunicații moderne nu favoriza nici dezvoltarea altor ramuri de producție.

În anii construcției socialiste, angrenată în procesul general de industrializare a țării, R.S. Munenegru a început să-și valorifice treptat resursele naturale. S-au construit o serie de obiective noi, care au deschis drumul industrializării și în această regiune. Ritmul de dezvoltare al acesteia s-a situat în ultimul timp cu mult peste media pe țară.

Noi obiective industriale — aflate încă în fază de șantier — vor intra în funcțiune. În apropiere de Titograd, capitala Muntenegrului, se construiește un mare combinat de aluminiu care, după părerea specialiștilor iugoslavi, va juca un rol deosebit în dezvoltarea acestei republici, prin valorificarea uriașelor ei zăcăminte de bauxită. Iar pentru a ne da seama de amploarea lor, amintim că, în Muntenegru și Dalmația, mai precis de-a lungul întregului litoral al Adriaticii, se întind munți de bauxită conținînd rezerve de minereu practic inepuizabile. Cît de mare este valoarea lor — și sub raportul calității — o demonstrează și faptul că din fiecare 4 tone de bauxită se obțin 2 tone de alumină, iar din acestea o tonă de aluminiu pur.

Combinatul de aluminiu de la Titograd, pentru construcția căruia se vor investi aproximativ 2 miliarde dinari noi, va produce, anual, circa 50 000 tone de aluminiu și 100 000 tone alumină.

Lucrările de pe șantierul viitorului combinat avansează în ritm rapid; potrivit proiectului, el va fi terminat în mai puțin de doi ani și va furniza primele tone de metal alb înainte de sfîrșitul anului 1970.

Marelui consumator de energie electrică i se pregătește de pe acum sursa de energie: în defileul rîului Piva se construiește un impozant edificiu — hidrocentrala Mratinje care va produce anual în medie circa 900 milioane kWh de energie electrică. Barajul ei de beton, în formă de arc, va fi cel mai înalt din Iugoslavia (220 m). Lungimea coronamentului va fi de circa 300 metri, iar grosimea de numai 4,5 metri. Grosimea corpului barajului la bază va fi însă de 45 metri.

Barajul va zăgăzui apele rîului Piva, formînd de-a lungul lui, pe o distanță de circa 45 de kilometri, un lac de acumulare cu un volum util de 850 milioane m.c. de apă. Clădirea propriu-zisă a hidrocentralei, instalată în subteran, va fi dotată cu trei turbine de cîte 120 MW fiecare.

Ca de obicei, de pe locurile ce urmează să fie acoperite cu apele lacului de acumulare, vor trebui mutate o serie de așezări și monumente cultural-istorice, lucrări care, conform planului constructorilor, urmează să fie terminate pînă în anul 1971.

Așa cum se arată în presa iugoslavă, hidrocentrala Mratinje va fi unul din obiectivele cheie ale planului general de construire a sistemului de hidrocentrale de pe afluenții Drinei.

D. RADOVAN

R. D. VIETNAM

PREGĂTIRI PENTRU A DOUA RECOLTĂ

DEZVOLTAREA economiei și întărirea capacității de apărare — aceasta e deviza sub care se desfășoară întrecerea întregului popor pentru noi succese în producție.

În prezent sînt în toi lucrările la cooperativele agricole de producție. Terminînd, în prima decadă a lunii decembrie, recoltarea orezului de toamnă, precum și a altor culturi care necesită un volum mai mic de muncă (batate, manioc, porumb), țăranii cooperatori au trecut de îndată la pregătirile pentru recoltarea următoare, de primăvară, a acestor culturi.

În numeroase regiuni ale R.D. Vietnam s-a terminat plantarea răsadurilor de orez. Țăranii astupă gropile provocate de bombe, pregătesc ogoarele. În numeroase cooperative, brigăzi special organizate lucrează la plantarea unor noi perdele forestiere de protecție, care, în condițiile climei tropicale a Vietnamului, cu taifunuri și inundații, au o deosebită importanță în agricultură.

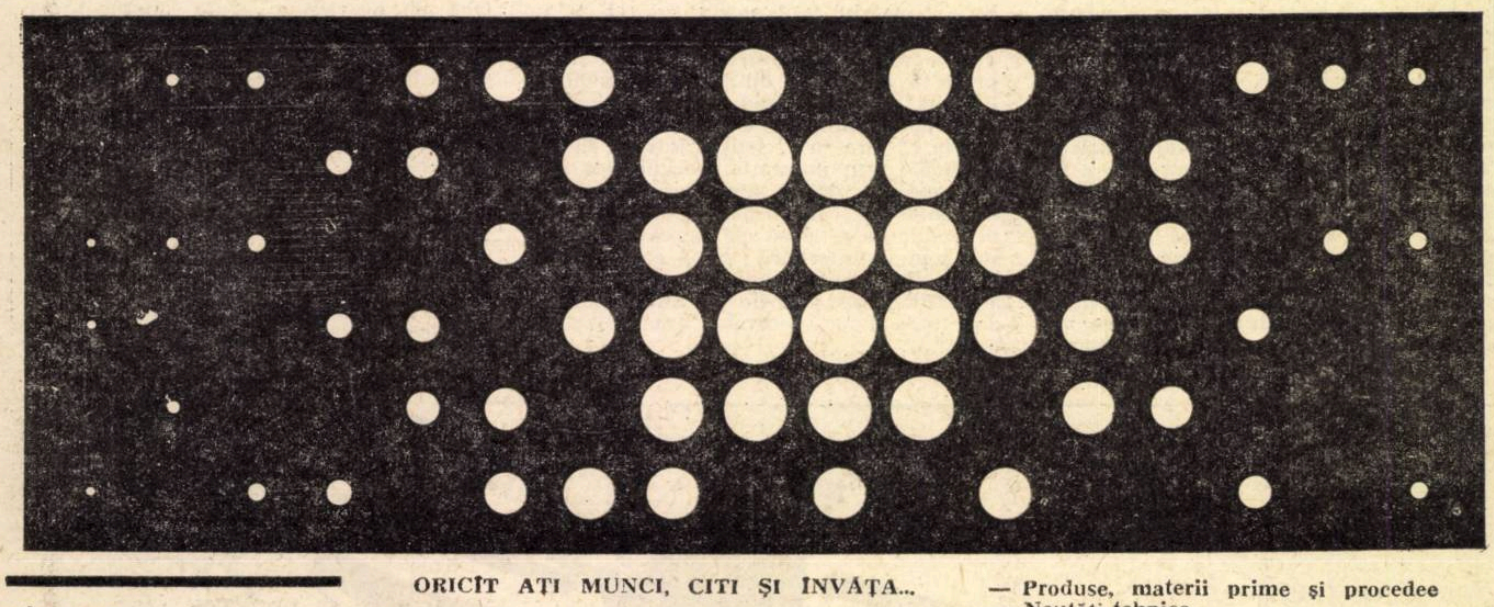

TÎRGUL DE LA HANOVRA

Sîmbătă 26 aprilie — Duminică 4 mai. Una din piețele mondiale pentru produse industriale.

ORICÎT AȚI MUNCI, CITI ȘI ÎNVĂȚA...

Tot nu veți putea cuprinde atît de rapid informațiile prezentate la un tîrg internațional ca cel de la Hanovra.

Cercetători, tehnicieni din producție și rețeaua de distribuție a mărfurilor vă pot deveni parteneri de schimb, de opinii și experiență.

— Produse, materii prime și procedee
— Noutăți tehnice

Principiul Hanovrei:

— Tîrguri pe profil tehnic în același timp, în același loc.
— Informații
— Contact cu oamenii de știință
— Sporirea informației științifice
— Sporirea bagajului de cunoștințe.

EXTREM DE INTERESANT DE VIZITAT!

Tichetele de acces în incinta tîrgului se obțin în baza unei scrisori adresate direcției tîrgului la adresa: Deutsche Messe und Ausstellungs — A.G., D 3 Hannover-Messegelände — Republica Federală a Germaniei.

PUBLICOM

RELAȚII ECONOMICE INTERNAȚIONALE

Polonia – Anglia

Din inițiativa Camerelor de comerț din Polonia și Anglia, la Varșovia au avut loc recent „Zilele tehnicii engleze".

În cadrul unei conferințe de presă, consacrată acestei acțiuni, s-a subliniat că colaborarea tehnico-științifică anglo-poloneză a început să ia amploare din 1967, cînd numeroase achiziții de utilaje, mașini și licențe au permis trecerea la cooperarea industrială, în primul rînd în industria grea și cea chimică. Concomitent, s-a dezvoltat cu succes și comerțul dintre cele două țări, valoarea exporturilor poloneze în Anglia ajungînd la 6 milioane de lire sterline pe an. Se prevede că în viitor, colaborarea dintre cele două țări va îmbrățișa forme variate — vînzări de licențe, activitate comună pe piețele unor terțe țări, achiziții reciproce de mașini și utilaje etc. În septembrie a.c., la Manchester (Anglia) vor fi organizate „Zilele tehnicii poloneze", ca replică la prezentarea tehnicii engleze la Varșovia. De menționat, de asemenea, că în cursul anului trecut, aproximativ 200 de specialiști polonezi au făcut practică în uzine și fabrici din Anglia.

Polonia – Bulgaria

La Varșovia a fost semnat protocolul referitor la schimburile reciproce de mărfuri și de plăți între Polonia și Bulgaria pe anul 1969.

Polonia va livra Bulgariei mașini-unelte, motoare pentru nave, instalații, articole electrotehnice, cocs, chimicale și alte mărfuri și va importa produse ale industriei electronice, mașini-unelte, chimicale, fructe și legume, articole din piele.

Polonia – Algeria

Recent a fost semnat un protocol referitor la schimbul de mărfuri între Polonia și Algeria pe anul 1969. Documentul prevede o creștere însemnată a gamei mărfurilor care fac obiectul comerțului reciproc. Polonia va exporta mașini și instalații, mașini agricole, motoare Diesel, sulf, produse chimice etc. și va importa din Algeria minereu de fier, concentrate de zinc și alte minereuri, fructe etc.

Bulgaria – Danemarca

La Sofia a fost semnat un protocol cu privire la schimbul de mărfuri bulgaro-danez pe anul 1969. Agenția BTA subliniază că în ultimii ani comerțul dintre cele două țări s-a extins considerabil, cifrîndu-se în 1968 la 5 048 000 de dolari — (611 000 de dolari în 1960). Danemarca exportă în Bulgaria mașini, instalații frigorifice și pentru nave, medicamente, vite de rasă, iar Bulgaria livrează fructe și legume, conserve, țesături din bumbac, motoare electrice, mașini-unelte, mașini de transport.

Iugoslavia – țările membre ale C.A.E.R.

Valoarea globală a schimburilor comerciale ale Iugoslaviei cu țările membre ale C.A.E.R., în perioada ianuarie—noiembrie 1968, a fost de 10 085 milioane de dinari noi — arată presa iugoslavă. În această sumă, ponderea cea mai mare (4 277 milioane de dinari noi) au reprezentat-o schimburile comerciale cu Uniunea Sovietică.

R.S. Cehoslovacă–R.P.D. Coreeană

În urma tratativelor care au avut loc între delegațiile guvernamentale ale R.P.D. Coreene și R.S. Cehoslovace, la Praga a fost semnat un acord cu privire la schimburile de mărfuri și plățile dintre cele două țări pe anul în curs. În baza documentului, Cehoslovacia va exporta în R.P.D Coreeană mașini, piese de schimb, rulmenți și alte mărfuri, iar aceasta va livra Cehoslovaciei mașini-unelte, magnezit, semifabricate din metale neferoase, produse ale industriei ușoare.

Comerțul dintre U.R.S.S. și Belgia

În ultimii 10 ani, volumul comerțului sovieto-belgian a crescut de peste două ori — de la 53 milioane de ruble în 1957 la 114,3 milioane în 1967 (**Vneșneaia Torgovlea**, nr. 2/1969). Belgia cumpără din U.R.S.S. cantități însemnate de material lemnos, combustibil solid și lichid, unele metale feroase și neferoase, îngrășăminte minerale, azbest, materii prime textile, blănuri, nutreț, mărfuri alimentare.

Se extinde exportul în Belgia de mașini și utilaje sovietice: automobile, tractoare, unele mașini agricole, mașini-unelte pentru prelucrarea metalelor, rulmenți, mașini poligrafice, mașini de încărcat, ceasuri, aparate foto, radioreceptoare etc. U.R.S.S. importă din Belgia numeroase mărfuri necesare economiei naționale. În ultimul deceniu, industria belgiană a livrat Uniunii Sovietice utilaje industriale în valoare de aproximativ 65 milioane de ruble, printre care nave, utilaje pentru industria chimică, țesături tehnice, instalații pentru o fabrică de zahăr, cuptoare electrice pentru industrie, transformatori de forță, diferite aparataje, instrumente și scule. U.R.S.S a mai cumpărat din Belgia țevi de oțel, produse chimice, medicamente. A crescut considerabil importul mărfurilor de consum popular și al materiilor prime pentru producerea acestora (pentru 37 milioane de ruble în 1967).

Revista citată mai sus se referă și la noile forme de colaborare economică sovieto-belgiană, apărute în ultimii ani. Pentru asamblarea și vînzarea în Belgia a autoturismelor sovietice, cu cinci ani în urmă a fost înființată societatea pe acțiuni sovieto-belgiană „Scaldia-Volga". Ceva mai tîrziu a fost creată societatea mixtă „Belso" pentru comerțul cu mărfuri alimentare și mărfuri industriale de larg consum, iar recent a fost constituită firma mixtă „Naphta" care se ocupă cu comercializarea produselor petroliere.

CONJUNCTURA ECONOMIEI CAPITALISTE

PERU

EFORTURI DE REDRESARE

MĂSURILE FINANCIARE și general-economice luate în Peru în 1968 par să fi dus la realizarea unei balanțe comerciale active în anul care a trecut și să permită un optimism rezonabil în ceea ce privește evoluția conjuncturii. Caracterul drastic al acțiunilor întreprinse în vederea unui asemenea rezultat se explică prin deteriorarea înregistrată la o serie de indicatori de-a lungul ultimilor ani și accentuată net în 1968. Datoria publică externă s-a împătrit din 1963 încoace, ajungînd anul trecut la 742 milioane de dolari, față de 188 milioane la începutul perioadei. Serviciul datoriei (dobînzi și amortismente) a crescut în același interval de la 41,2 milioane de dolari la 141,2 milioane, ajungînd să reprezinte 18,1% din valoarea totală a exportului, față de 7,5% în anul inițial. În acest sens a acționat și deplasarea structurii datoriei externe tot mai mult spre creditele pe termen scurt și mijlociu, contractate la bănci particulare în condiții mult mai oneroase decît cele ale unor organizații internaționale. Redresarea balanței comerțului exterior este socotită de autorități ca premisă a unei asanări și în alte domenii de activitate.

În primele 9 luni ale anului trecut, exportul a crescut cu circa 18% față de aceeași perioadă din 1967. Cifrele provizorii pe întregul an lasă să se întrevadă un nivel record al exportului, evaluat la 850 milioane de dolari. Evoluția desfacerilor de mărfuri peruviene pe piețe internaționale fusese în ansamblu pozitivă și pînă atunci, începînd cu primii ani ai deceniului, oscilațiile fiind destul de reduse ca amploare. Dar intrările de devize erau absorbite integral de o creștere puternică a importului. În anii 1965—1967, de exemplu, comerțul exterior s-a soldat cu deficite variind între 50 și 60 de milioane dolari anual. Creșterea importului este pusă în legătură, între altele, cu ritmul de dezvoltare a industriei, care într-o perioadă de cinci ani dinainte de 1967 a fost în medie de 8,2% anual. Materiile prime și bunurile de investiții din import au reprezentat în unii ani circa 80% din totalul acestuia. Dar și importurile de produse alimentare s-au mărit simțitor în anii aceia, sporul pe aceeași perioadă fiind de aproximativ 5%, ceea ce a făcut ca aceste produse să greveze în ultimul an balanța comercială cu circa 150 milioane de dolari.

Măsurile pentru contracararea acestei evoluții au început de fapt încă din septembrie 1967, cînd moneda peruviană — solul — a fost devalorizată în proporție de 45%. Ele și-au găsit continuarea în 1968, întîi sub forma unor măsuri fiscale, pentru echilibrarea bugetului de stat, apoi prin unele intervenții în domeniul creditului. Ulterior s-a trecut la interzicerea unor importuri — prima listă se referea la circa 400 de articole socotite ca nefiind indispensabile — și la aplicarea unei suprataxe de 10% la importurile autorizate, de la care au fost exceptate numai cîteva bunuri de primă necesitate. În urma acestor acțiuni, în primul semestru din 1968 volumul importurilor s-a redus cu 24%. Pe întregul an se așteaptă ca importul să nu însumeze în nici un caz mai mult de 700 milioane de dolari, astfel încît excedentul balanței comerciale ar putea să depășească substanțial 150 milioane de dolari.

Redresarea care s-a conturat astfel în sfera comerțului exterior nu și-a găsit încă un corespondent pe plan intern în economia peruviană. Un studiu recent al Băncii centrale a arătat că în anii 1963—1967 produsul național brut a crescut în medie cu 5,5% anual, nu cu mult mai puțin decît media perioadei 1950—1963, care fusese de 5,6%. Producția pe locuitor, însă, de 3% în această primă perioadă, s-a redus la 2,3% în anii mai apropiați. În 1967, produsul național brut a cunoscut un spor de 4,6%, iar pe locuitor — numai de 1,4%. Îndeobște se consideră că tendința aceasta de încetinire a creșterii economice s-a păstrat și în 1968. Aceeași evoluție generală s-a înregistrat în industria țării, care dă circa 1/5 din produsul național brut și în care lucrează jumătate de milion de oameni. Ritmul de creștere al producției industriale a scăzut în 1967 la 5%, față de peste 8% în anii precedenți. Reducerea simțitoare a importului de bunuri pentru investiții în 1968 este interpretată ca una din manifestările principale ale menținerii acestei tendințe a producției industriale. Impulsuri în sensul opus, al accelerării creșterii, ar putea totuși să izvorască din investițiile publice. În 1960, ponderea statului în totalul investițiilor — care reprezintă aproape un sfert din produsul național brut — a fost de numai 10%, dar ea a crescut treptat, ajungînd în 1965—1967 la 30% din total. După toate indiciile, autoritățile intenționează să continue această participare, după cum par hotărîte să ducă mai departe și acțiunea lor în sfera comerțului exterior, inclusiv prin diversificarea geografică a schimburilor, cum arată între altele contactele corespunzătoare cu o serie de țări socialiste.

Suma de 700 milioane de dolari, la cît se ridică, după aprecierile oficiale, datoriile față de statul peruvian ale societății International Petroleum Company, recent naționalizată, echivalează aproape cu întreaga datorie publică externă. Producția de petrol a țării, care este și o sursă de devize întrucît se exportă parțial, a oscilat în ultimii ani în limitele a 3—3,5 milioane de tone, iar în 1968 a tins, după datele existente, spre 4 milioane tone.

REPERE

● Consumul mondial de produse petroliere a depășit deja 2 000 milioane de tone. În consecință și riscurile de poluare a apei decurgînd din transportul unor cantități sporite de petrol sînt mai mari. Un seminar organizat la Geneva sub auspiciile Comisiei Economice a O.N.U. pentru Europa își propune să studieze posibilitățile de cooperare științifică și tehnică-economică în prevenirea și combaterea poluării resurselor de apă ale globului.

● Tot la Geneva se desfășoară, sub egida G.A.T.T., o rundă de negocieri în problema stabilizării prețurilor pe piața mondială a produselor lactate. La negocieri participă reprezentanți din 21 de țări dezvoltate.

● Federația sindicatelor A.F.L.-C.I.O. din S.U.A. (13,5 milioane de membri) s-a retras din „Confederația internațională a sindicatelor libere", cu sediul la Bruxelles. C.I.S.L. pierde astfel o cincime din membrii săi și un sfert din cotizații.

● După aprecieri din surse guvernamentale britanice, puterea de cumpărare a lirei sterline a scăzut în perioada 1951—1968 cu 39%.

● Spania a primit în 1968 un număr record de turiști — 19 000 000. Organismele spaniole de turism vor depune eforturi pentru ca în acest an numărul vizitatorilor străini să atingă 20 milioane.

● La Cape Kennedy a fost lansat satelitul de comunicații Intelsat-3, dotat cu 1200 circuite telefonice. El va ușura și va ieftini comunicațiile telefonice în zona Pacificului, îndeosebi între S.U.A., Japonia, Australia și Filipine.

● Rezervarea camerelor din hoteluri (îndeosebi pentru turiști) în mod centralizat cu ajutorul calculatorului electronic a permis unei mari societăți hoteliere din S.U.A să ridice cu 17% coeficientul de ocupare a camerelor. Se prevede ca începînd din anul viitor acest sistem să fie introdus și în unele țări vest-europene.

● Exporturile braziliene au depășit în 1968 recordul înregistrat în 1951, atingînd 1860 milioane dolari. 40% din această sumă provine din exportul de cafea.

● Mai mult de jumătate din filmele-reclamă care apar la televiziunea londoneză sînt interpretate de copii

● Producția de aur a Republicii Sud-Africane (cel mai mare producător din lumea capitalistă) s-a triplat în cursul ultimelor patru decenii. În 1968 s-au extras în R.S.A peste 31 milioane uncii de aur, în valoare totală de aproape un miliard de dolari.

● Producția de argint a lumii capitaliste s-a ridicat în 1968 la 238,2 milioane de uncii, față de 216,8 milioane cu un an înainte. La această cantitate s-au adăugat 301,8 milioane de uncii provenind din vînzările Trezoreriei S.U.A., din stocurile guvernamentale sau de pe urma retragerii unor monede din circulație. Consumul în schimb s-a redus de la 393,3 milioane de uncii în 1967 la 370 milioane anul trecut.

● Anul trecut Iugoslavia a încheiat 98 de acorduri comerciale sau de colaborare în diferite domenii social-economice. Sub acest aspect, ea se situează pe locul doi în lume (după R.F.G.).

● Deficitul de carne al țărilor Pieței Comune s-a ridicat în anul agricol 1967/68 la 910.000 t. În timp ce Italia a trebuit să importe 620.000 t. de carne, R.F.G. — 560 000 t, iar Franța — 125.000 t Olanda și Belgia au înregistrat excedente (de 375 000 și, respectiv, 20.000 t.).

MONDORAMA

În cursa cercetărilor geologice și biologice marine, în frunte se află Statele Unite și Uniunea Sovietică (cu cheltuieli anuale evaluate în jurul a 500 milioane de dolari), urmate de Anglia (13 milioane de lire sterline, în 1967), Franța și alte țări. Se apreciază că în cursul deceniului următor fondurile alocate și amploarea acțiunilor în acest domeniu vor spori considerabil atît pe plan național, cît și internațional.

MUNCA GOSPODINEI NU E DELOC UȘOARĂ. DAR CÎT E DE GREA?

„EFORTUL FIZIC al gospodinei trebuie asimilat, din punct de vedere al consumului de energie pe care-l necesită, muncii grele a unui lăcătuș, a unui tîmplar sau a unui muncitor agricol". Aceasta este în esență concluzia profesorului Etienne Grandjean, doctor în medicină și specialist reputat în domeniul psihologiei muncii, în urma unor studii întreprinse sub egida Institutului de fiziologie și igienă a muncii din Zürich, al cărui director este. Amplitudinea efortului fizic a fost determinată în funcție de energia consumată pentru principalele tipuri de activități casnice pe care o gospodină obișnuită, fără alte ajutoare, le are de efectuat. Exprimată în kilocalorii pe minut (Kcal/min), cheltuiala de energie cea mai ridicată o necesită făcutul paturilor, ca și spălatul (fără mașină electrică) și călcatul rufelor: 3—4 Kcal/min. Urmează curățenia în casă și spălatul vaselor (2—3 Kcal/min), gătitul și cumpărăturile (1—2 Kcal/min) etc.

Cunoscînd timpul afectat în medie de o femeie casnică pentru fiecare din aceste activități și consumul lor specific de energie, se poate deduce cheltuiala medie de energie pe zi, care în Elveția variază după cum urmează (în Kcal):

Zi normală	2800—3000
Zi de curățenie în casă	3000—3400
Zi de spălat (fără mașină)	3500—3800
Duminica	2300

Este incontestabil, scrie prof. Grandjean în **Tribune de Genève**, că „meseria" de gospodină este de departe cea mai răspîndită și că o femeie casnică muncește în medie 60 de ore pe săptămînă. Date fiind multiplele responsabilități sociale ale gospodinei, care de cele mai multe ori este și mamă, rezultă în mod firesc, subliniază profesorul elvețian, că nimic nu trebuie neglijat pentru a raționaliza și simplifica activitățile gospodinei.

„RĂZBOIUL" SOIEI

O VIE NEMULȚUMIRE a stîrnit în Statele Unite propunerea făcută de vicepreședintele C.E.E., Mansholt, de a se aplica o taxă pe produsele de import prelucrate din plante oleaginoase. Pentru producătorii americani de soia, aceasta pune în joc un export în valoare de 500 milioane dolari. Ei se tem că dacă propunerea (cuprinsă în memoriul Comisiei de la Bruxelles cu privire la structura agrară) va fi tradusă în viață, exportul american de soia va scădea anual cu 175 milioane de dolari. După cum relatează revista **Volkswirt**, Washingtonul amenință cu „războiul soiei". Represiunile americane ar lovi în primul rînd în industria de automobile din Piața Comună, ca pe timpul „războiului puilor". Atunci uzinele Volkswagen au resimțit serioase perturbări în afacerile lor cu partenerii din S.U.A.

ȘAPTE

ÎNTR-O NOTĂ publicată recent în **La vie française** referitoare la planul de dezvoltare al șeptelului, comentatorul Roger Vautry face următoarea constatare: „Nu că ar fi vorba de o superstiție dar — spune el — există uneori coincidențe care ne fac să reflectăm la cifre predestinate. Cifra șapte de exemplu, este desigur cifra legată de bovine. Antichitatea descoperise deja periodicitatea celor șapte ani ai vacilor grase și a celor șapte ai vacilor slabe. Experții moderni au reperat și ei un ciclu de producție pentru bovine: el este de șapte ani (în loc de trei cît este cel al porcinelor). Ministrul francez al agriculturii — subliniază nu fără ironie Vautry — propune un plan de adaptare în sectorul zootehnic pentru a stimula dezvoltarea creșterii vitelor, întemeiat pe... șapte puncte, de la care nu ne putem abate. Rămîne de văzut dacă — conchide comentatorul — în imposibilitatea de a ne detașa de cifra șapte, acest sector nu va fi dirijat pînă la urmă către planuri de șapte ani de vite nici grase, nici slabe".

DIN TIPARNIȚĂ PROPRIE

DUPĂ CHILE, Mexicul devine a doua țară din America Latină care, începînd din acest an, își tipărește singură bancnotele. Astfel încetează tradiția în virtutea căreia „Banknote Company" din S.U.A. livra această „marfă" pînă acum. Construită de curînd la marginea capitalei mexicane, noua monetărie „Casa de Moneda" va asigura nu numai tipărirea bancnotelor, dar și a timbrelor și a coalelor timbrate. Prima monetărie a fost înființată în Mexic încă în 1536. Ea a asigurat nevoile țării în monede de argint aproape în tot cursul perioadei coloniale. Noua monetărie va emite anual 300 milioane de bancnote. Vechile bancnote vor fi retrase treptat și înlocuite cu altele noi, care se vor deosebi de cele anterioare prin coloritul național mexican mai viu. După cum informează **Financial Times**, a treia țară latino-americană, care va urma curînd acest exemplu, va fi Brazilia.

OFENSIVA CĂTRE „SPAȚIUL INTERIOR"

LA CONGRESUL MONDIAL de oceanografie care s-a ținut în luna februarie la Brighton (Anglia) a fost invocată, cu pregnanță, necesitatea cuceririi și valorificării „spațiului interior" al planetei noastre. După cum au subliniat numeroși delegați, pînă la sfîrșitul secolului nevoile mondiale de alimente, de materii prime minerale și de energie vor spori de 2—3 ori, comparativ cu cele actuale, ele neputînd fi satisfăcute în viitor fără a se apela pe scară tot mai largă la resursele mărilor și oceanelor.

LA 500 m ADÎNCIME

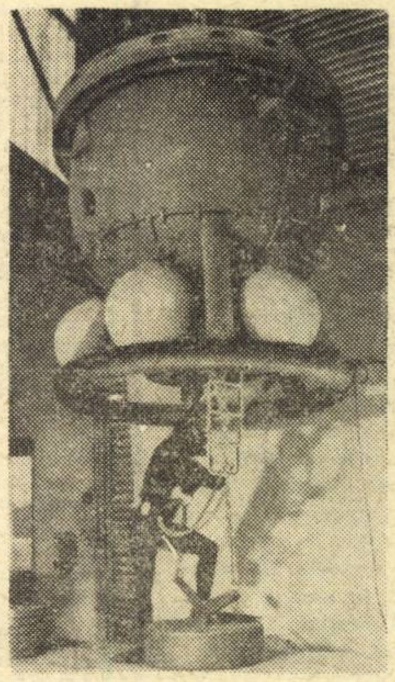

O ÎNTREPRINDERE din R.F.G. a construit un „ascensor submarin" care va putea duce scafandri pînă la 500 de metri adîncime (o adîncime care n-a putut fi atinsă pînă acum cu nici un alt sistem). Această cabină presurizată denumită „Dräger TK 500" se compune dintr-o sferă cu un diametru de 1,80 metri, strîns legată printr-un cablu de vasul de aprovizionare. Oțelul cazanului rezistă unei presiuni de 50 kiloponezi. În jumătatea inferioară a sferei se găsește o ecluză de ieșire. Pentru lucrări pe fundul mării, scafandrii vor fi aprovizionați cu un amestec special de gaz care permite corpului să reziste presiunii chiar și la o adîncime de 500 de metri. Noul aparat va fi de mare importanță atît pentru sondaje de petrol cît și pentru cercetări submarine.

FILANTROPIE CU CÎNTEC

ÎN CADRUL comisiei pentru credite a Camerei Reprezentanților din S.U.A. a început recent dezbaterea proiectului de revizuire a sistemului fiscal american în vigoare. Comisia s-a oprit în primul rînd asupra propunerii lui Wright Patman, (membru democrat al Camerei), de a se institui un impozit de 20% asupra veniturilor obținute de fundațiile particulare din investiții în economie.

În Statele Unite există 596 de asemenea fundații, fondurile de care dispun acestea ridicîndu-se la peste 15 miliarde dolari (cea mai importantă este fundația Ford, cu 3,5 miliarde dolari). Aceste fundații dețin participații importante la capitalul a 288 de societăți industriale și comerciale, veniturile respective fiind scutite pînă în prezent de impozite. Arătînd că fundațiile particulare devin tot mai mult o forță politică, economică și socială în S.U.A., Wright Patman a cerut totodată limitarea prin lege a dreptului lor de a achiziționa acțiunile întreprinderilor, la maximum 3% din capitalul acestora.

STATISTICĂ INTERNAȚIONALĂ

COSTUL VIEȚII ÎN ȚĂRILE CAPITALISTE DEZVOLTATE

Comparațiile internaționale ale prețurilor la bunurile de consum, care constituie un element esențial în aprecierea costului vieții într-o țară sau alta, întîmpină dificultăți din cauza structurii diferite a consumului populației, a deosebirilor în ceea ce privește calitatea unor produse similare etc. Cu aceste rezerve, cifrele comparative sînt ilustrative atît pentru evoluția conjuncturii economice din țările examinate, cît și pentru dinamica nivelului de trai al populației (bineînțeles, corelate cu mișcarea altor prețuri și taxe, precum și cu evoluția veniturilor bănești și de altă natură ale diferitelor pături sociale).

Datele din tabelul alăturat se referă la situația dintr-un număr de 11 țări industriale din Europa occidentală și America de nord, precum și din Japonia. Se constată că în anii 1966 și 1968 s-a înregistrat o intensificare a creșterii prețurilor la bunurile de consum în majoritatea țărilor examinate, în timp ce în 1967 s-a produs o anumită relaxare a acesteia. Observația este valabilă și pentru amplitudinea decalajului dintre nivelele acestui indicator în diferite țări. Cu toate oscilațiile existente de la an la an, se poate remarca o tendință către stabilizarea prețurilor în Belgia, Elveția, Italia, R.F.G. și Suedia, concomitent cu deteriorarea acestora în Anglia, Canada, Franța, Japonia și Statele Unite.

CREȘTEREA MEDIE ANUALĂ A PREȚURILOR CU AMĂNUNTUL

1958/1967		1966		1967		1963 (date provizorii)	
Țara	%	Țara	%	Țara	%	Țara	%
Statele Unite	1,7	Austria	1,8	R.F.G.	1,4	Italia	1,3
Canada	2,0	Italia	2,3	Olanda	2,5	R.F.G.	1,9
R.F.G.	2,3	Franța	2,7	Anglia	2,5	Suedia	2,0
Belgia	2,3	Statele Unite	2,9	Franța	2,7	Elveția	2,2
Elveția	2,7	R.F.G.	3,5	Statele Unite	2,8	Belgia	2,7
Anglia	2,9	Canada	3,7	Belgia	2,9	Austria	3,0
Austria	3,0	Anglia	3,9	Italia	3,2	Olanda	4,0
Olanda	3,3	Belgia	4,2	Canada	3,5	Canada	4,1
Italia	3,5	Elveția	4,8	Elveția	3,9	Statele Unite	4,2
Suedia	3,9	Japonia	5,1	Japonia	4,0	Franța	5,0
Japonia	4,4	Olanda	6,3	Suedia	4,3	Anglia	5,2
Franța	4,9	Suedia	6,4	Austria	4,5	Japonia	5,9

Sursa: **Problemes économiques** nr. 1097/1969 și Buletinul **France Presse**, ianuarie—februarie 1969.

PROLETARI DIN TOATE ȚĂRILE, UNIȚI-VĂ!

viața economică

ORIENTARE - DOCUMENTARE - TEORIE • ECONOMIE NAȚIONALĂ - ECONOMIE MONDIALĂ

ANUL VII nr. 10 (288)
10
VINERI
14 martie 1969
REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA
str. Nicolae Iorga nr. 36
BUCUREȘTI
Telefon 11 78 76
20 PAGINI • 2 LEI

AN JUBILIAR

ANUL ACESTA, întreg poporul muncitor, strîns unit în jurul partidului, sărbătorește un sfert de veac de la eliberarea României de sub jugul fascist — act care, prin conținutul său, a dat un nou curs istoriei patriei și a marcat încununarea luptei duse de-a lungul veacurilor împotriva exploatării și asupririi, pentru libertate și independență națională, pentru progres social și propășirea țării.

Expresie a semnificației profunde pe care o are memorabilul act de la 23 August 1944 în istoria țării noastre, Hotărîrea C. C. al P.C.R., a Consiliului de Stat și a Consiliului de Miniștri cu privire la aniversarea a 25 de ani de la eliberarea României de sub jugul fascist — adoptată la recenta plenară — stabilește o suită de acțiuni și manifestări de o amploare deosebită. Sub semnul acestui jubileu, pe care îl întîmpinăm prin muncă însuflețită, prin noi și tot mai mari izbînzi pe calea desăvîrșirii construcției socialiste, poporul român trece în revistă o întreagă epocă istorică, în care a străbătut cu succes drumul de la capitalism la socialism, de la orînduirea bazată pe exploatare și asuprire la orînduirea libertății și dreptății sociale, în care se realizează progresul multilateral al patriei, afirmarea din plin a personalității umane.

În cel de-al 25-lea an de la eliberare România socialistă se prezintă cu un bilanț bogat de realizări în toate domeniile vieții economice și sociale: patria noastră se situează printre țările cu cea mai avansată orînduire socială și politică, înaintează cu pas ferm pe drumul progresului și civilizației socialiste, al bunăstării materiale și spirituale a poporului; dispunem astăzi de o industrie puternică și modernă — baza avîntului întregii economii naționale — de o agricultură angajată decisiv pe calea modernizării și intensificării producției; învățămîntul, știința, arta și literatura se dezvoltă pe un drum ascendent, înregistrînd succese remarcabile care contribuie la înflorirea vieții noastre spirituale și măresc aportul României la patrimoniul culturii universale.

Cu o deosebită putere își afirmă orînduirea noastră socialistă superioritatea social-politică, forța și vitalitatea sa. Se cimentează trainic alianța clasei muncitoare cu țărănimea — temelia de granit a orînduirii noastre — unitatea tuturor claselor și păturilor noii societăți. Pe frontispiciul marilor împliniri ale acestui sfert de veac se situează înflorirea și dezvoltarea viguroasă a națiunii noastre socialiste — puternic sudată prin comunitatea țelurilor și intereselor majore ale tuturor oamenilor muncii — români, maghiari, germani, sîrbi și de alte naționalități.

În vasta operă de transformare revoluționară a societății s-a afirmat cu putere rolul conducător al Partidului Comunist Român, exponentul fidel al intereselor vitale, al celor mai profunde aspirații de progres și prosperitate ale întregului popor. Conducînd cu clarviziune poporul muncitor pe drumul civilizației socialiste, partidul nostru desfășoară o intensă activitate pe plan internațional, militînd consecvent pentru dezvoltarea prieteniei și colaborării cu toate țările socialiste, pentru coeziunea sistemului mondial socialist, a mișcării comuniste și muncitorești internaționale, pentru unitatea tuturor forțelor antiimperialiste. România socialistă — stat liber și suveran — se afirmă ca un factor activ pentru pace, democrație și socialism, promovînd în politica sa externă principiile independenței și suveranității naționale, egalității în drepturi, neamestecului în treburile interne și avantajului reciproc.

Aniversarea măreţului eveniment are loc în întreaga țară prin acțiuni și manifestări de mare importanță. Întrecerea socialistă între comitetele județene de partid, întreprinderile industriale, unitățile agricole socialiste, institutele de cercetări științifice pentru noi succese în economie, știință, cultură, constituie o expresie a avîntului creator al maselor de oameni ai muncii. Chemarea înflăcărată lansată zilele acestea de C.C. al P.C.R. către toate organizațiile de partid, către toți comuniștii, organizațiile sindicale, de tineret, de femei, către toate organizațiile obștești de a mobiliza eforturile oamenilor muncii pentru îndeplinirea planului de stat pe anul 1969, găsește un larg ecou în rîndul întregului popor care își manifestă deplina adeziune la politica științifică, marxist-leninistă a P.C.R., exprimîndu-și totodată hotărîrea fermă de a munci neobosit pentru înfăptuirea acesteia, pentru propășirea patriei noastre socialiste.

DIN SUMAR

SCHIMBURILE COMERCIALE ALE ROMÂNIEI CU ȚĂRILE SOCIALISTE

UN SEISMOGRAF AL ACTIVITĂȚII ECONOMICE

CRIZA MONETARĂ OCCIDENTALĂ ȘI ȚĂRILE ÎN CURS DE DEZVOLTARE

viața economică

Săptămînal editat de Societatea de Științe Economice din România

SUMAR

■ ECONOMIE NAȚIONALĂ

Utilizarea capacităților de producție:
Hunedoara în competiție (pag. 3)
de V Boescu și L. Țintea

Forța de muncă:
Profesionalizarea
de conf. dr. Petre Burloiu (pag. 4)

Reflecții:
Grupuri de specializare
de acad. Grigore C. Moisil (pag. 5)

Aprovizionarea tehnico-materială:
Cum să lichidăm stocurile supranormative?
de Marin Tănase (pag. 5)

Credite:
Împrumutul restant — un seismograf al activității economice
de Gh. Mușetescu (pag. 6)

Agricultură:
Întreprinderile agricole de stat — însemnate resurse de reducere a prețului de cost
de Gh. Sică și M. Vertenstein (pag. 7)

Comerț exterior:
Determinanții fluxului exportului
de conf. univ. dr. docent Titus Cristureanu (pag. 7)

Agenda economistului

Precizări:
Creditarea investițiilor din cooperativele agricole de producție
de C. Marinescu și L. Lachsz (pag. 9)

Arbitraj:
Soluții de interes general în sectorul construcții de Valentin Prisăcaru (pag. 9)

■ ÎNTREPRINDEREA

„Nodurile gordiene" ale drumului critic (pag. 10—11)

Cadre și răspunderi:
Constantin Dumitrache (pag. 10—11)

■ ISTORIE ECONOMICĂ

Industria alimentară în perioada interbelică:
Sub masca unor statistici... demascatoare
de dr. V. Axenciuc (pag. 12)

■ TEORII ● IDEI

Schimburile comerciale ale României cu țările socialiste — în continuă dezvoltare
M. Fodor (pag. 13)

Șantier științific:
M C Demetrescu (pag. 14)

Învățămînt:
Probleme de macroeconomie în socialism
de conf. univ. dr. Dan Grindea (pag. 14)

Blocnotes
Conducerea echipei de cercetare
de Costin Murgescu (pag. 15)

ECONOMIE MONDIALĂ

Documentar:

Criza monetară occidentală și țările în curs de dezvoltare
de B. Ion (pag. 16)

Note de călătorie:
Prin Danemarca industrială (I)
de Gh. Crețoiu (pag. 17)

Din țările socialiste:
U.R.S.S.:
În dezbatere — perfecționarea sistemului de prețuri (pag. 18)
Corespondență din Belgrad. Industria electrotehnică — o ramură în plină ascensiune
de N. Plopeanu (pag. 18)

Conjunctura economiei capitaliste:
Comerțul internațional — Rezultate 1968
de Horia Liman (pag. 19)

COLEGIUL DE REDACȚIE

Gh. Dolgu (redactor șef), P. Alexiu, N. Armencoiu, Gh. Badrus, M. Bulgaru, Gh. Crețoiu (redactor șef adjunct), T. Cristureanu, D. Dumitriu, Em. Florescu, C. Ionescu, C. Murgescu, membru corespondent al Academiei, P. Năvodaru, R. Negru, I. Olteanu (redactor șef adjunct), V. Petrescu (secretar general de redacție), I. Rachmuth, membru corespondent al Academiei, V. Rausser, N. Simionescu (redactor șef adjunct), C. Topor, S. Țaigăr, I. Văcărel, L. Zaharia

Tiparul: Intreprinderea Poligrafică „Informația", str. Brezoianu nr. 23—25.

40 470

● EUGENIA GAVRIȘ, **șef serviciu financiar, Intreprinderea „11 Iunie", Dej.** Pentru neplata în termen a impozitului pe circulația mărfurilor (în cazul sesizat de dv.) majorările se calculează la suma de 738 lei începînd cu data de 1 octombrie 1968. (Răspunsul nostru se bazează și pe consultarea prealabilă a serviciului de metodologie și sinteză — Direcția veniturilor de stat și a prețurilor — din Ministerul Finanțelor).

● Abonamente de transport

C. GHELANIAN, economist, Ministerul Industriei

CURIER

Chimice — Potrivit art. 19 din H.C.M. nr. 914/1968 (completată prin H.C.M. nr. 2333/1968) salariații întreprinderilor la care se aplică experimental noul sistem de salarizare și majorarea salariilor (care la data aplicării hotărîrii beneficiază de abonamente gratuite de transport sau de alte drepturi ce se acordă în funcție de nivelul salariilor tarifare) sînt îndreptățiți să beneficieze, în continuare, de aceste drepturi chiar dacă în urma aplicării noilor salarii tarifare depășesc plafoanele stabilite prin actele normative în vigoare. Salariații încadrați ulterior introducerii noului sistem de salarizare, pot beneficia de drepturile respective numai dacă salariile lor tarifare se încadrează în limitele prevăzute de plafoane. Ei nu sînt în situația de a pierde, eventual, un drept de care n-au beneficiat efectiv înainte de majorarea salariilor lor.

● I. ROȘCA, **economist, Caransebeș.** Banca de Investiții creditează materialele achiziționate de constructori cu obligația din partea acestora însă de a se încadra în stocurile stabilite drept normativ, determinate în funcție de volumul producției de construcții-montaj prevăzut în planul de stat. Determinarea necesarului de credite în funcție de prevederile planului operativ al organizației de construcții și nu de planul de stat nu este justificată. Trebuie avut în vedere ca fondurile ce se pun la dispoziția întreprinderilor să fie corespunzătoare necesităților ce derivă din planul de stat, mai ales că planurile operative au un caracter intern, cuprinzînd și eventualele nerealizări ale planului din perioadele anterioare.

GHEORGHE POP, **exploatarea minieră Sălajul Sărmășag.** — În anexa IV la H.C.M. nr. 1053/1960, privind condițiile de pregătire și de stagiu necesare pentru ocuparea funcțiilor de tehnicieni I și II, se prevede (la capit. II) că muncitorii de înaltă calificare încadrați în categoria cea mai mare de salarizare (ultima categorie a rețelei tarifare în care sînt încadrați), care sînt absolvenți ai școlilor de cultură generală, cu examen de maturitate, absolvenți de școli profesionale, ai fostelor școli inferioare de arte și meserii sau de gimnaziu industrial, pot fi încadrați direct în funcția de tehnician I, adică fără să fie necesară prestarea unui stagiu prealabil de cel puțin cinci ani în funcția de tehnician II. Pentru această promovare nu este necesar un examen sau concurs, dar trebuie să existe un post vacant corespunzător în statul de funcțiuni al unității. De asemenea, promovarea nu se face automat, ci numai pe baza aprecierii rezultatelor obținute în muncă, rezultate care să permită conducerii să stabilească aptitudinile și priceperea cerută pentru îndeplinirea sarcinilor ce revin acestei funcții.

ECOURI ● ECOURI

OPINIILE ARBITRAJULUI DE STAT CENTRAL ȘI ALE BĂNCII NAȚIONALE ÎN LEGĂTURĂ CU SCRISORILE:

● Desființarea arbitrajelor departamentale... (nr. 6)

PENTRU respectarea principiilor stabilite prin art. 76 și 78 din Constituția Republicii Socialiste România, în legea nr. 5/1954 pentru organizarea și funcționarea Arbitrajului de Stat s-a prevăzut dreptul ministerelor și celorlalte organe centrale de a rezolva pe cale administrativă litigiile dintre unitățile în subordinea lor. S-a prevăzut, de asemenea, că se vor putea crea organe arbitrale proprii, dacă numărul mare al litigiilor ar îngreuia activitatea lor specifică. Așa se face că, față de numărul mare de litigii, unele ministere și organe centrale și-au creat, prin însăși legile lor de organizare, arbitraje proprii care constituie organe ale conducerii și ale căror hotărîri sînt sub controlul direct al conducerii ministerului sau organului central.

Față de reglementarea legală actuală și întrucît pînă în prezent nu a fost pusă în discuție această problemă, nu poate fi contestată legitimitatea existenței organelor arbitrale ministeriale și departamentale.

C. TĂNĂSESCU
prim consilier

● ...și renunțarea la exemplarul doi din factură (nr. 1)

EXEMPLARUL doi al facturii talon, care însoțește marfa a fost introdus la cererea tuturor ministerelor economice fiind considerat necesar pentru recepția mărfurilor și la înregistrarea contabilă. În consecință, considerăm că nu ar fi oportun să se renunțe la el. În ce privește înlocuirea decontării din inițiativa furnizorului (factura talon) cu decontarea din inițiativa plătitorului (dispoziția de plată), menționăm că amîndouă aceste instrumente de decontare sînt prevăzute de Instrucțiunile nr. 1 ale Ministerului Finanțelor și Băncii Naționale. Deci, cele două părți contractante pot include în contractul economic, la alegere, folosirea cu prioritate a dispoziției de plată.

D. D. MURGAN
director adjunct

SCRISORI ● SCRISORI ● SCRISORI

NICI MONEDĂ DE CONT NICI MONEDĂ SCRIPTURALĂ

ÎN REVISTA „Viața economică" nr. 3, din 24 ianuarie a.c., este publicată o opinie a prof. Iordache Dimitriu, Iași, cu titlul **Monedă de cont sau monedă scripturală?** Autorul se referă la termenul folosit pentru disponibilitățile bănești aflate în conturi la unitățile bancare — monedă de cont — susținînd că, dat fiind că acest termen „se întrebuințează și cu sensul de valoare admisă ca unitate în unele tranzacții internaționale, termenul de „bani de cont" a căpătat o răspîndire mare, în sfera **decontărilor fără numerar** (sublinierea ns.), fiind un termen în spiritul limbii noastre". Autorul nu este de acord cu înlocuirea ultimului termen prin „bani scripturali" sau „monedă scripturală", invocînd, printre altele, faptul că în Franța unii economiști de prestigiu preferă folosirea termenului de „monnaie de banque" în locul expresiei „monnaie scripturale". În concluzie, se consideră că ar fi indicat să folosim în terminologia științifică financiară și monetară expresia de „bani de cont".

Dacă este vorba de o terminologie științifică, nici una din toate aceste denumiri nu răspunde, după părerea mea, acestei cerințe.

Moneda nu este nici „monedă de cont" nici „monedă scripturală". Fără nici o justificare științifică s-a introdus în limba noastră expresia de „decontări fără numerar", ceea ce este un non-sens.

Monedă de cont, monedă scripturală, monedă de bancă și oricare alte asemenea denumiri nu exprimă corect noțiunea de monedă, care este unică, întrucît ea nu există prin materia și forma în care este concretizată sau utilizată.

Formele „prin cont", „prin bancă" sînt forme scripturale. Ele reprezintă numai căile pe care moneda circulă în plăți și încasări. Putem avea și inventa diferite alte forme, cum se folosește și expresia „bani peșin" sau alte asemenea expresii, toate referindu-se la o singură noțiune de monedă.

Am amintit de expresia „decontări fără numerar", terminologie folosită de cîțiva ani, dar care de fapt exprimă o acțiune inexistentă. Noțiunea de „decontare" înseamnă prezentarea unei socoteli de lichidare a unui avans, care se poate face, atît prin documente cît și prin numerar. În fapt, ea exprimă efectuarea unei „plăți". Orice plată se poate face pe diferite căi, direct sau printr-un terț, cu numerar, fără numerar, — adică prin virament între conturile plătitorului și primitorului; se mai poate face și prin compensare de creanțe.

Volumul cel mai mare îl au azi plățile în care — fiind mult mai comod — numerarul este înlăturat. El este înlocuit printr-o înregistrare contabilă între contul debitorului și contul creditorului, ceea ce în limbaj contabil se numește „virament".

Putem deci utiliza corect expresiile „plăți prin virament", sinonim cu „plăți fără numerar", cum s-a practicat și s-a numit pînă de curînd.

În nici un caz nu este corect ca plățile în care se înlătură cu totul moneda ca semn monetar sau numerarul, să fie numite „plăți prin decontare, fără numerar". „Decontarea" include și numerarul, iar „plata fără numerar" exclude decontarea. Deci, denumirea corectă este: **„plăți fără numerar"** sau **„plăți prin virament"**.

prof. dr. docent
Ștefan DUMITRESCU

ECONOMIE NAȚIONALĂ

UTILIZAREA CAPACITĂȚILOR DE PRODUCȚIE

HUNEDOARA ÎN COMPETIȚIE

DEZVOLTAREA capacităților de producție — sau chiar a celor umane — presupune investiții și într-o anumită variație potența lor crește o dată cu sporul de investiții. Noțiunea de maxim prin care este definită în general capacitatea nu poate fi însă atinsă decît prin „asaltarea" ei. Altfel importante resurse zac într-o flagrantă latență, care lasă multe milioane de lei în afara circuitului economic...

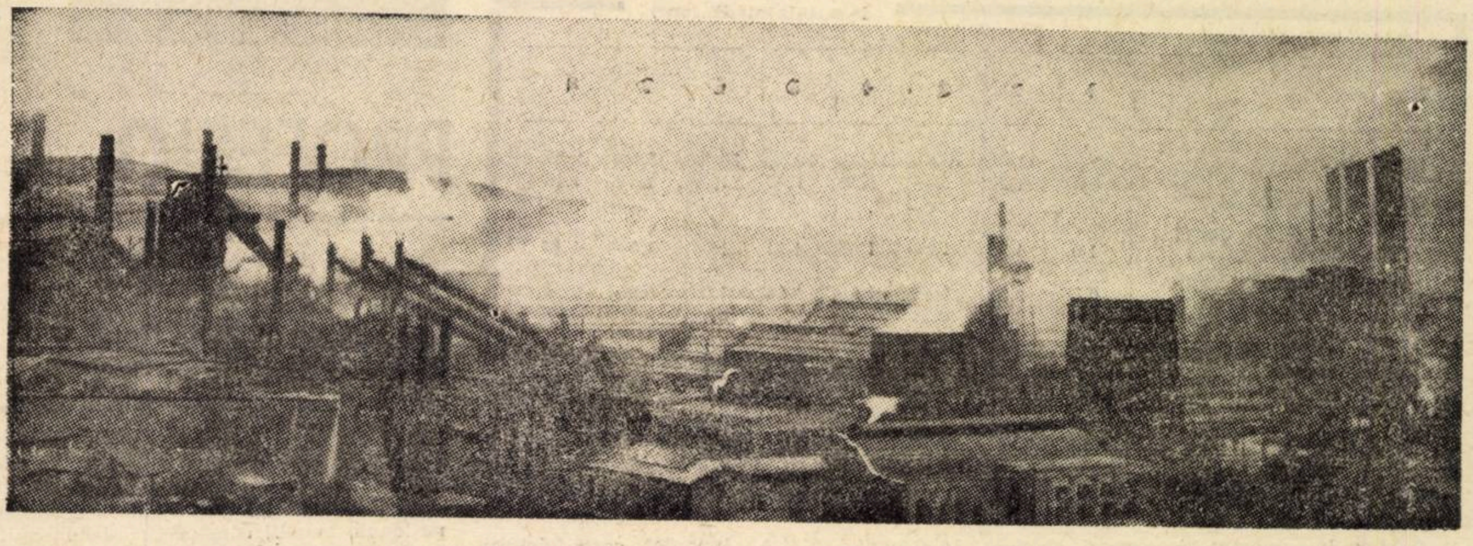

DIN CELE peste 5 milioane tone de oțel prevăzute a fi realizate în acest an în țară, mai bine de 60% revine ca sarcină Combinatului siderurgic din Hunedoara. Așa dar, Hunedoara va deține, în continuare, suprematia în producția de metal, pînă cînd la marele Combinat de la Galați vor fi puse în funcțiune toate agregatele prevăzute. Siderurgiștii hunedoreni, continunînd și ei competiția, vor da țării în 1971, de pildă, peste 3 000 000 tone de oțel.

Dinamica ascendentă a producției de metal a țării (raportată la un locuitor producția de oțel reprezintă în prezent circa 250 kg față de 18,5 kg în 1938), **este viu ilustrată prin exemplul Hunedoarei, care în decurs de numai 3 ani a făcut un salt de la 2 291 000 tone la 2 815 000 tone.** Această creștere este o urmare a grijii statului pentru dezvoltarea continuă și în ritm susținut a industriei siderurgice. Numai în perioada 1966—1968, Hunedoara a primit investiții de peste 2 miliarde lei.

Tehnica și tehnologia care și în această ramură cunosc adinci și rapide înnoiri, determină scoaterea la iveală a noi potențe, care măresc gradul de valorificare atît a materiei prime, cît și a capacității diferitelor agregate și instalații. **La Hunedoara,** de exemplu, **numai prin îmbunătățirea indicilor de utilizare a agregatelor cu 1% se pot obține în plus în acest an 17 000 tone fontă, 28 000 tone oțel și 20 000 tone laminate.** De asemenea, prin îmbunătățirea gradului de valorificare a materiei prime și înlăturarea pe diferitele faze ale fluxului producției a pierderilor, se pot adăuga la producția anuală alte cîteva zeci de mii de tone de metal.

● „Disputa" convertizor — cuptor Martin

DETERMINANT în sporirea producției de laminate — produsul de bază finit al combinatului din Hunedoara — este oțelul. Cu cît cuptoarele sînt mai bine utilizate și, pe această bază, sporește producția de oțel, el poate satisface mai din plin cerințele în continuă creștere ale economiei naționale. Tehnica modernă de elaborare a oțelului conferă convertizorului întîietate față de cuptoarele Martin, datorită eficienței sale mai ridicate (investiție specifică mai mică cu 30%, producție mai ieftină cu 15—20% pe tona de oțel). Și totuși, în această dispută, Martinul își descoperă în zilele noastre noi valențe. Nu numai pe plan mondial, dar și aici, la Hunedoara.

În ultimă instanță, ceea ce permite creșteri spectaculoase este insuflarea de oxigen în cuptoare pentru intensificarea arderii și accelerarea proceselor metalurgice. **Prin introducerea oxigenului la cele 8 cuptoare** (cu o capacitate de 400 tone) de la **Oțelăria nr. II, Hunedoara a obținut în 1968, cu 20% mai mult metal, față de procedeul clasic.** Experimentul întreprins la cuptorul nr. 7 (experiment care se desfășoară în continuare), a reliefat faptul că, prin studiul utilizării optime a oxigenului, pot fi dobîndite realizări și mai mari. La acest agregat s-a obținut anul trecut mai bine de 50 000 tone de oțel față de 1967 (producția orară ridicîndu-se la peste 45 de tone).

Firește, rezultatul obținut nu reprezintă nici pe departe întreaga potență, dacă avem în vedere nivelele de producție atinse în alte țări, la cuptoare oarecum similare cu cele de la Hunedoara. În Canada — așa cum rezultă din unele date statistice — la cuptoare Martin cu o capacitate de 500 tone, s-a obținut 70 tone oțel pe oră (oxigen 70 m^3 pe tonă, insuflat cu 6 lănci, încărcarea într-o jumătate de oră etc.), ceea ce reliefează marile rezerve de care dispun încă aceste agregate.

Construirea în prezent la Hunedoara a unei noi fabrici de oxigen de mare capacitate va face cu putință ca experimentul de la cuptorul nr. 7 să devină o metodă permanentă de lucru la toate celelalte agregate, prevăzîndu-se obținerea unei creșteri a producției de oțel cu încă 5—6%.

Dar nu numai utilizarea oxigenului permite obținerea de pe aceleași suprafețe de producție a unor cantități sporite de metal. Experiența Hunedoarei dovedește că și prin organizarea mai bună a activității în oțelării, prin unele modificări constructive (mărirea suprafeței vetrelor, perfecționarea capetelor de ardere etc.) se pot amplifica sursele de creștere a producției. **Împreună cu utilizarea oxigenului, aceste măsuri au permis ca indicii de utilizare și cuptoarelor Martin să crească în 1968 cu 19,6% față de cei atinși în 1965.**

Competiția pentru aducerea în circuitul productiv a unor noi resurse, continuă. Și **în acest an hunedorenii și-au propus ca, prin valorificarea unor însemnate posibilități, să dea peste plan 15 000 tone de oțel.**

● „Gigantul" și „sateliții"

SINCRONIZAREA activității tuturor sectoarelor care concură la producția finală, în funcție de agregatul de bază, constituie unul din elementele de prim ordin pentru asigurarea unui flux normal în desfășurarea procesului de fabricație, în ritmicitatea producției. Fără a ține seama de proporțiile necesare în dezvoltarea unui sector sau altul, se ajunge la dereglări în fluxul tehnologic, la crearea de locuri înguste, la consecinte economice nefavorabile.

La Hunedoara, dacă preocupările generale au fost concentrate multă vreme, cu prioritate, spre ridicarea productivității agregatelor de bază (cuptoarele Martin), **au scăpat din vedere acele sectoare ajutătoare** (sateliți), **fără de care desfășurarea activității în bune condițiuni a cuptoarelor este imposibilă.** Așa se face că, in ultimul timp, au apărut diferite locuri „înguste" care, în prezent, afectează bunul mers al producției, utilizarea rațională a întregii capacități a cuptoarelor.

Urmărindu-se modul în care s-a desfășurat activitatea la elaborarea unui număr de 970 de șarje (perioada trim. IV 1968) de la oțelăria II, au ieșit pregnant

⟶

SĂPTĂMÎNAL — UN GRAFIC COMENTAT

TRANSPORTUL RUTIER

ANUL TRECUT, ponderea prestațiilor efectuate de autobazele coordonate de Direcția generală de transporturi auto (D.G.T.A.) din cadrul Ministerului Transporturilor Auto, Navale și Aeriene (M.T.A.N.A.) a fost de 96,5% la traficul de mărfuri exprimat în tone și de 88,3% la cel de călători din totalul celor efectuate de întreprinderile ministerului. Volumul mărfurilor, cît și numărul călătorilor transportați vor crește în anul curent față de 1965 — așa cum rezultă din graficul nr. 1 — cu peste 70%.

Realizările obținute sînt, în bună măsură, rezultatul creșterii parcului mijloacelor de transport. **În 1968, baza tehnico-materială a fost sporită cu încă 8300 autocamioane și remorci cu o capacitate de peste 40 000 tone și 836 autobuze, care au în total aproape 27 000 locuri. Numărul autovehiculelor de marfă va fi în acest an cu peste 15% mai mare decît în 1965, iar la autobuze cu 58%.**

O creștere continuă a eficienței utilizării mijloacelor din dotare s-a asigurat prin folosirea rațională a capacității acestora, utilizarea deplină a forței de muncă și a timpului de lucru. Anul acesta, productivitatea autovehiculelor de marfă urmează să fie mai mare cu 22,5% față de 1965, a autobuzelor cu 16,4%, iar a remorcilor cu 37,1%.

Îmbunătățirea indicilor tehnico-economici de exploatare a mijloacelor de transport, reducerea consumurilor normate la carburanți, lubrifianți, anvelope, piese de schimb auto și altele au determinat diminuarea prețului de cost pe tona km convențională. Numai în 1968, **economiile la prețul de cost realizate peste plan au fost de circa 46 000 000 lei, lucru ce a făcut ca beneficiul suplimentar să fie de aproximativ 17 000 000 lei.** În 1969, nivelul prețului de cost pe tonă km convențională va fi mai mic față de 1965 — așa cum reiese din graficul nr. 2 — cu 12,2%.

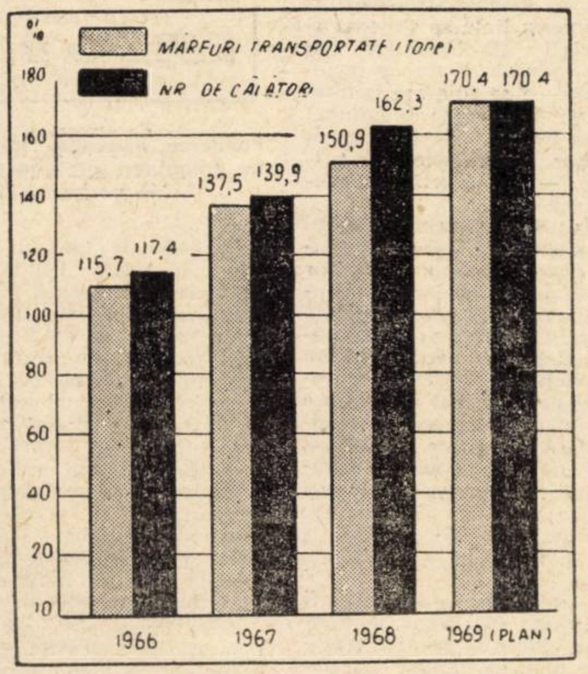

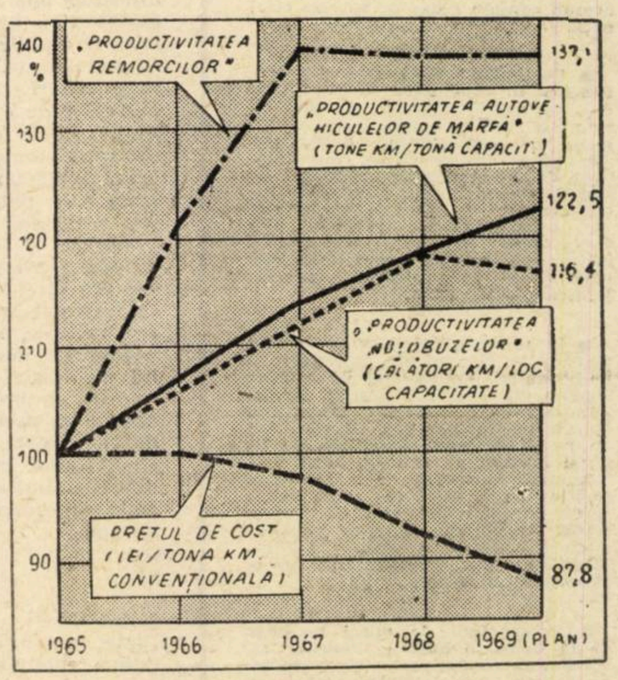

Dinamica principalilor indicatori

în evidență diferențele de timp existente în desfășurarea unor faze ale procesului de producție la agregate asemănătoare (elaborare, turnare, solidificare, transport, stripare și încărcare în cuptoarele de încălzile ale laminoarelor).

Duratele medii (ore)

Cuptorul	1	2	3	4	5	6	7	8
Elaborare	12,36	11,36	10,81	11,93	12,32	10,72	8,56	9,85
Turnare	0,99	1,22	1,31	1,24	1,22	1,23	1,04	1,18
Asteptare pt. solidificare (inclusiv din lipsă de locomotive)	1,02	1,32	1,98	1,68	1,71	1,76	1,07	1,43
Transport la stripare	0,78	0,89	0,84	1,05	0,88	1,01	0,93	0,88
Stripare	0,80	0,88	0,88	0,81	0,80	0,90	0,76	0,84
Transport la cuptoarele laminoarelor	0,47	0,42	0,51	0,56	0,67	0,55	0,48	0,47
Încălzire	6,08	5,68	6,32	5,62	5,87	6,56	5,55	5,67
Total	22,50	21,77	22,55	22,89	23,47	22,73	18,39	20,32

Așadar, la cuptoare de aceeași capacitate, timpul de elaborare variază între 8,56 și 12,36 ore. De unde provin aceste diferențe, ce cauze le generează?

Este drept, că unele cuptoare se află în diferite perioade ale vieții (o parte se găsesc în faza imediat după refacere, iar o altă parte sînt pe cale de a fi oprite pentru reconstrucție). În această situație, este normal ca și timpul de elaborare să marcheze sensibile diferențe.

Comparînd însă aceleași perioade în procesul de elaborare și anume durata de încărcare, topire, afinare, rezultă totuși diferențe serioase, ca urmare a unor „locuri înguste" apărute în unele secții „satelit" și, în principal, în cea de pregătire și aprovizionare cu fier vechi. Nu este vorba de lipsa acestuia, ci de faptul că în sectorul de pregătire activitatea se desfășoară după metode învechite, la care se adaugă utilizarea de troci de mică capacitate pentru încărcarea lui. Datorită acestui fapt, **timpul mediu de încărcare pe cuptor** (la oțelăria nr. II) **este în prezent de o oră și 20 minute.** Sînt cazuri, și nu puține la număr, cînd această operație depășește o oră și 30 de minute. Or, dacă avem în vedere experiența întreprinderilor siderurgice din alte țări (R.F. a Germaniei, S.U.A., Japonia), care folosesc metal vechi numai brichetat, balotat, troci cu capacitate mai mare de încărcare etc., rezultă că el nu depășește 25—40 de minute. Aici de fapt intervine în bună măsură și eficiența utilizării oxigenului. **Calculul făcut de specialiști arată că dacă in condițiile Hunedoarei s-ar prelucra mecanizat fierul vechi, dacă s-ar utiliza troci de capacități mai mari, timpul de încărcare s-ar reduce cu 20—30 minute, iar producția anuală de oțel ar putea spori, numai pe această bază, cu 3,2%.**

În prezent, se depun eforturi pentru rezolvarea problemei. Studiile întocmite stabilesc unele măsuri și în special pentru mecanizarea activității la secția de fier vechi. Combinatul însă trebuie ajutat de minister în direcția dotării cu prese de brichetat și balotat, foarfeci mecanice, concomitent cu lărgirea preocupării Întreprinderii de colectare a metalului pentru mărirea gradului de prelucrare și sortare a acestuia în proporții mult mai mari decît o face în prezent.

Creșterea continuă a producției de metal pe seama ridicării indicilor de utilizare a cuptoarelor, reclamă și aducerea la un nivel corespunzătoar a activității halelor de turnare, a transporturilor. S-au creat neconcordanțe în privința posibilităților de primire a metalului în hala de turnare, întrucît de cîtva timp la cuptoarele Martin (Oțelăria II) se aplică un număr de 4 tehnologii. Aceasta face ca să nu se mai respecte graficul atît la încărcarea, cît și descărcarea cuptoarelor. Nu de puține ori se întîmplă ca 4 cuptoare să se afle, simultan, în faza de descărcare (hala de turnare are capacitate maximă de 3 șarje) sau de încărcare (resimțindu-se lipsa de macarale de șarjare). Suprapunerile conduc la prelungiri de durată în fazele de elaborare sau încărcare a cuptoarelor, creează goluri sau supraaglomerări în transporturi. **În 1968, numai în oțelăria nr. II s-au consemnat peste 960 ore stagnări în fucționarea cuptoarelor — datorită cauzelor arăte — care au echivalat cu timpul necesar elaborării a 8 700 tone de oțel.**

Sînt fără îndoială largi posibilități pentru diminuarea și chiar înlăturarea acestor pierderi, prin aplicarea unor măsuri organizatorice. În prim plan, se situează **necesitatea stringentă de a se întocmi programe** (grafice) **ferme de activitate pe grupe de cuptoare, în funcție de tehnologiile utilizate, în strînsă concordanță cu diferitele operațiuni de pe platforma cuptoarelor, în hala de turnare, transporturi interne etc.** Pe aceeași linie se situează și necesitatea utilizării de lingotiere mai mari la turnarea oțelului (de 9 tone în locul celor de 7 tone ce se folosesc în prezent, aceasta o va impune și blumingul ce se va monta la Reșița), aducerea la un nivel corespunzător a trenurilor de turnare care poartă — transportă lingotierele și metalul turnat.

Nu ar fi lipsit de interes nici studiul asupra vieții cuptoarelor. Utilizarea oxigenului face ca durata vieții unui cuptor să fie mult scurtată, consumîndu-se pentru refacere mari cantități de cărămidă bazică din import. **Optimizarea consumului de oxigen, astfel încît aceasta să nu greveze asupra vieții cuptoarelor, concomitent cu studiile ce ar trebui întreprinse de cercetători pentru producerea cărămizilor bazice în țară, ar fi de natură să ridice gradul de eficiență al acestor agregate, să contribuie la sporirea producției de oțel.**

★

ALĂTURI de măsurile ce se cer a fi luate pentru utilizarea mai bună a capacității cuptoarelor Martin, pentru sporirea producției de oțel, se impune acordarea unei atenții deosebite și sectoarelor de furnale și laminoare, de a căror activitate depinde satisfacerea în mai bune condițiuni a necesităților combinatului și ale beneficiarilor. Despre mersul acestora și problemele ce se impun a fi rezolvate, într-un număr viitor.

V. BOESCU
L. ȚINTEA

ȘTIINȚĂ, TEHNICĂ TEHNOLOGIE, INOVAȚII

● **La Uzina constructoare de mașini „Tehnometal" din Timișoara** a fost asimilată în producția industrială o instalație mecanică de hrănire a păsărilor, destinată complexelor avicole. Prevăzută cu dispozitive și alte mecanisme de transport și dirijare a hranei, noua instalație asigură dozarea rațională a furajelor, reducerea pierderilor de nutrețuri și sporirea eficienței sistemului de creștere industrială a păsărilor.

● **Specialiștii Institutului de cercetări și proiectări piscicole, în colaborare cu cei ai Uzinei de pompe București** au construit o pompă specială de mare randament folosită la alimentarea cu apă a eleșteelor. Rezultată din adaptarea celor existente la condițiile din Deltă, noua pompă a fost realizată la un preț de cost mai mic cu 40—45% față de cele obținute și are un consum redus de energie electrică.

● **Combinatul Siderurgic din Hunedoara** în colaborare cu Institutul de cercetări metalurgice a reușit să asimilize trei noi mărci de oțeluri aliate cu caracteristici superioare. Acestea se elaborează de către topitorii de la cuptoarele electrice și sînt destinate fabricării de țevi pentru cazanele de aburi ale centralelor termoelectrice. Oțelurile au o compoziție chimică îmbunătățită, ceea ce le conferă rezistență mai mare cu 15—20 la sută decît a celor fabricate pînă acum.

● În urma aplicării unui studiu privitor la cinetica de polemizare a polisternului, **Combinatul de cauciuc sintetic din orașul Gheorghe Gheorghiu-Dej** și-a sporit capacitatea anuală de producție a polisternului cu peste 800 tone. Materializarea acestei invenții a dus totodată la scurtarea timpului de elaborare a șarjelor cu circa 2 ore și la reducerea prețului de cost cu peste 600 000 lei pe an. Calitatea polisternului a cunoscut o substanțială îmbunătățire sub aspectul durității și al rezistenței la șoc.

● **Constructorii de utilaj petrolier de la Uzina „1 Mai" — Ploiești** au realizat — după proiecte românești — un nou agregat pentru prevenirea erupțiilor la sondele forate pînă la adîncimea de 7.000 m. Datorită caracteristicilor sale superioare, noul agregat prezintă un coeficient mărit de manevră și siguranță în exploatare. În același timp, greutatea lui este cu 30% mai mică decît a agregatelor folosite pînă acum. În primăvara aceasta, noul prevenitor va fi prezentat în premieră la Tîrgul internațional de la Leipzig.

FORȚĂ DE MUNCĂ

PROFESIONALIZAREA

DEZVOLTAREA planificată a economiei naționale în anii construcției socialismului a determinat modificarea structurii producției sociale, antrenînd totodată multiple deplasări în structura populației ocupate. Ca urmare a reorganizării agriculturii pe baze cooperatiste și a mecanizării ei, a devenit posibilă eliberarea unei părți a forței de muncă ocupate în agricultură și atragerea ei treptată în industrie și în alte ramuri neagricole.

Schimbările survenite în utilizarea forței de muncă în ramurile economiei naționale au determinat și accelerarea ritmului de urbanizare; a crescut populația orașelor, iar unele localități rurale în care s-a dezvoltat industria au devenit orașe.

În condițiile acestui puternic curent migrator de la sat la oraș, nu ar fi fost posibil să se pună problema asigurării muncitorilor calificați numai prin școli profesionale în care se pregătesc tinerii de 15—16 ani. Forța de muncă tînără care venea de la sate nu era calificată pentru industrie. Intrarea ei în orașe s-a făcut în mare parte prin șantierele de construcții. Mulți tineri și adulți veniți de la sate să lucreze în industrie, s-au calificat mai întîi ca muncitori constructori, iar la punerea în funcțiune a obiectivelor industriale respective, mulți au fost recalificați în diferite meserii necesare întreprinderilor la construirea cărora au lucrat.

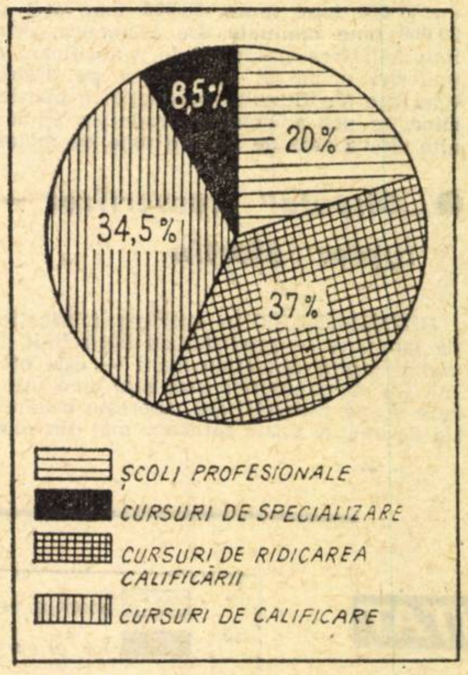

Ponderea diverselor forme de învățămînt în pregătirea profesională a muncitorilor în perioada 1961—1968

În perioada 1965—1968, s-au calificat anual în medie 120 mii muncitori, față de 56 mii absolvenți ai școlilor profesionale, media anilor 1961—1968. În afara celor care s-au calificat în întreprinderi prin formele de pregătire de scurtă durată, în aceeași perioadă, peste 131 de mii și-au ridicat anual calificarea iar peste 31 de mii au absolvit diferite cursuri de specializare. În total deci, învățămîntul pentru calificarea, ridicarea calificării și specializarea muncitorilor, organizat în întreprinderi, a pregătit pentru nevoile economiei naționale 282 de mii de muncitori, depășind cu aproape 30% numărul elevilor din toți anii de studii ai învățămîntului profesional.

Acest învățămînt care pregătește un număr atît de mare de cadre în fiecare an, diseminat în toate întreprinderile de pe teritoriul țării, suferă de unele deficiențe organizatorice care influențează negativ calitatea pregătirii.

Astfel, nomenclatorul meseriilor care se pregătesc prin cursurile de scurtă durată, aprobat în anul 1956, este astăzi depășit. Din această cauză, unele ministere și întreprinderi nu-l mai aplică, stabilind, de la caz la caz, condițiile de admitere și duratele de pregătire pe care le consideră corespunzătoare. Se pot întîlni cursuri organizate pentru aceeași meserie, la ministere diferite, cu condiții de admitere și durate diferite.

În condițiile noi, avute în vedere de Legea învățămîntului, atît pentru prezent, cît mai cu seamă pentru perspectivă, cînd vor veni să se califice în întreprinderi și absolvenți ai școlii generale de 10 ani, se impune ca în timpul cel mai scurt **să se elaboreze un nomenclator al meseriilor care se pregătesc prin cursuri de calificare și de perfecționare,** în care să se prevadă pentru fiecare ciclu de pregătire într-o meserie următoarele: **condițiile de admitere** (școala absolvită, în cazul cînd calificarea se face pe baza altei meserii trebuie indicată și meseria din care se va face recrutarea, vîrsta, eventual sexul, la unele meseri cu condiții deosebite de muncă), **durata fiecărui ciclu** de pregătire exprimată în număr de ore din planul de învățămînt și în numărul de luni cu participarea în producție, precizîndu-se dacă se poate organiza și fără participare în producție și pe ce durată. Elaborarea unui asemenea nomenclator presupune și **elaborarea coordonată a planurilor de învățămînt,** evitîndu-se întocmirea nejustificată a unor planuri diferite pentru aceeași meserie.

Pentru meseriile comune mai multor ramuri s-ar putea organiza **centre de pregătire,** cu ateliere-școală, unde s-ar asigura însușirea temeinică a meseriei într-un timp mai scurt. S-ar părea că este mai costisitor. În realitate este mai convenabil ca în întreprinderi să nu fie imobilizate mașini de către începători care pînă învață lucrează încet și le pot defecta. În atelierul-școală, fiind supravegheați de maiștri-instructori, pot lucra mai mult și mai bine. Pentru asemenea meserii s-ar putea asigura și tipărirea de manuale accesibile cursanților. Din analizele efectuate în unele întreprinderi a rezultat că muncitori adulți, care au terminat școala de mult, nu au obișnuința să ia notițe la lecții în mod cursiv. De aceea, notițele lor sînt sporadice și nefolositoare. Aprecierile cadrelor didactice cu ocazia verificării cunoștinețlor reflectă nivelul scăzut al pregătirii teoretice întrucît nu au după ce să repete acasă.

La înregistrarea cadrelor din economia națională efectuată în anul 1964, din totalul muncitorilor calificați, numai 16,1% erau calificați prin școli. Această pondere va ajunge în anul 1969 la aproximativ 23%. Se pune însă întrebarea: care ar trebui să fie ponderea optimă spre care să tindem sau cel puțin una convenabilă, mai apropiată de aceasta?

În cadrul lucrărilor de fundamentare a planului de perspectivă privind pregătirea cadrelor pînă în anul 1975, în 1967 a fost elaborat un studiu la care au participat specialiști din ministere și din alte organe centrale de sinteză în cadrul cărora s-a examinat în mod diferențiat fiecare meserie în lumina complexității ei.

La meseriile de complexitate înaltă, cu varietate mare de lucrări și grad de precizie ridicat, s-a stabilit ca în viitor să se tindă către ponderea de 100% muncitori calificați prin școli de ex.: electrician constructor de aparate electrice, electrician de întreținere și reparații, electrician (montator-depanator) de instalații automatizate, electrician pentru centrale și stații electrice, electrician pentru stații și rețele electrice, electrician de mină, lăcătuș mecanic pentru întreținere și reparații, lăcătuș de mină, lăcătuș montator, modelier pentru turnătorie, optician și montator de aparatură optică, operator chimist la fabricarea produselor farmaceutice și chimice pure ș.a.

Pentru unele meserii complexe care au și lucrări de complexitate medie, s-a propus ca majoritatea muncitorilor să se pregătească prin școli, iar restul prin cursuri de calificare în întreprinderi, de ex.: operator chimist la chimizarea metanului 90%, strungar 85%, laborant 80%, operator la prelucrarea țițeiului 80%, lăcătuș pentru construcții metalice și navale 80%, termist-tratamentist 80%, finisor de produse textile 80%, preparator de produse zaharoase 80%, electrician constructor de mașini electrice 75%, sudor 75% etc.

La meseriile, la care este necesară o forță fizică mai mare, s-a prevăzut ca și în viitor să se poată pregăti adulți prin cursuri de scurtă durată, lăsîndu-se marja corespunzătoare, de ex.: laminator de profile, tablă, țevi 70%, oțel 70%, forjor 60%, trefilator-trăgător 50%, cazangiu 50% etc.

Pentru meseriile de complexitate mijlocie care nu cer forță fizică deosebită s-a prevăzut să se tindă în viitor către o pondere variind între 40 și 50% muncitori calificați prin școli, de ex.: cocsar 40%, tinichigiu 40%, confecționer de piese de radio și semiconductori 40%, filator de bumbac, in, cînepă, lînă mătase naturală 40% etc.

Cît privește unele meserii mai simple, care pot fi însușite prin calificare în întreprinderi, s-a prevăzut să se pregătească majoritatea muncitorilor pe această cale, rămînînd ca ponderea celor calificați prin școli să tindă către 15—30% pentru a se putea asigura un nucleu mai bine

→

REFLECȚII

GRUPURI DE SPECIALIZARE

acad. Grigore C. MOISIL

FACULTATEA DE MATEMATICĂ din București, începînd din 1949, a încurajat învățămîntul unor discipline care nu se predau înainte de această dată. La această facultate există cursuri de specializare la alegere: un student are dreptul să aleagă un anumit număr de cursuri dintr-o listă destul de bogată. Aceste cursuri libere sînt grupate în „grupuri de specializare".

Din 1949, printre aceste grupe de specializare figurează și grupe în care se studiază problemele mecanicii solidelor deformabile și cele ale mecanicii fluidelor; din 1954 se țin cursuri regulate de teoria algebrică a automatelor; după puțin timp s-au format grupe de specializare în domeniul statisticii și în cel al mașinilor electronice de calcul.

Facultatea de matematică este pe punctul să facă un pas mai departe. Pe de o parte dorim să organizăm o grupă de specializare în domeniul economiei matematice. Cursuri de programare liniară se fac de mulți ani la facultatea noastră. De asemenea, se fac cursuri despre atît de importanta teorie a cozilor. E bine ca acestor cursuri să li se acorde un loc special și ca ele să fie completate cu cursuri de programare neliniară: pătratică și convexă, de programare stochastică, de teoria stocurilor și de teoria reînnoirii utilajului, de teoria jocurilor de strategie, de teoria deciziilor, de programare dinamică și altele.

Pe de altă parte, precum se știe, lingvistica matematică este o disciplină foarte frumos dezvoltată în țara noastră. Sub conducerea lui Solomon Marcus, un grup interesant de tineri au adus contribuții de seamă. Mai multe volume, conținînd contribuții originale în acest domeniu, avînd ca autor pe Solomon Marcus, au apărut în limbile română, franceză, engleză și cehă. Se știe că pentru utilizarea calculatoarelor este necesară cunoașterea limbilor de programare: ALGOL, FORTRAN, COBOL, PL 1 ș.a. Iată de ce, pentru o grupă de specializare în lingvistica matematică, propunem nu numai un curs de bază de lingvistică matematică, ci și unul de limbaje de programare. Limba are, fără îndoială, și un aspect de cod, dar toate mesajele ce se transmit, fie purtînd informația de la o consolă la procesarul central, fie purtînd informația sau comanda într-un sistem de telecomandă, sînt codificate. Întrebuințînd coduri corectoare de erori, instalații telefonice obișnuite pot transmite informația fără ca ea să fie tulburată de zgomotul de pe linie. Iată de ce e necesar un curs de teoria codurilor. Un curs de statistica limbii, de asemenea, nu trebuie să lipsească într-o asemenea specializare, ca și unul de teoria informației.

Grupurile de mecanica solidelor deformabile și de mecanica fluidelor abordează domeniile de întrebuințare a matematicilor în cercetarea fenomenelor lumii fizice. Alte domenii ale fizicii matematice pot forma astăzi obiectul studiului studenților matematicieni. Un curs de teoria potențialului, de funcții armonice și poliarmonice ar îngloba teoria matematică a multor fenomene electrice, iar cea a ecuațiilor hiperbolice ar îngloba fenomenele de propagare: a undelor luminoase, a undelor invizibile (infraroșii și ultraviolete), a undelor de radio pe toată gama și multe, multe altele. În fine, mecanica cuantelor, care ridică probleme grele de algebră și de analiză funcțională, ar putea să stîrnească interesul și al matematicienilor, nu numai al fizicienilor.

I-am arătat vechiului meu prieten, academicianul N. Teodorescu, decanul Facultății de matematică, propunerile de mai sus: „ești de acord cu ele?" S-a uitat la mine, a rîs: „păi nu le-am discutat de atîta vreme împreună!" Și mi-am dat seama: nu sînt propunerile mele, sînt ale tuturor matematicienilor din țară.

---

calificat, capabil să efectueze unele lucrări mai complicate ale meseriei respective și din care să se recruteze cadrele pentru conducerea formațiilor de lucru (șefi de echipă, șefi de brigadă), precum și viitorii maiștri.

Calculîndu-se apoi numărul muncitorilor care ar trebui să fie calificați prin școli, la toate meseriile din fiecare ramură, cu ajutorul acestor ponderi de perspectivă s-a ajuns la rezultatul că la nivelul economiei naționale ar fi convenabil să ajungem la o pondere medie de 45,7% muncitori calificați prin școli din totalul muncitorilor calificați. Bineînțeles, ponderea medie ar varia de la ramură la ramură.

Pentru a se ajunge la această pondere, pe care nu o considerăm optimă, ci acceptabilă într-o primă etapă a rezolvării problemei calificării, este necesar să se intensifice pregătirea muncitorilor prin școli profesionale. La conferința cadrelor didactice care a avut loc în luna februarie în acest an, tovarășul Nicolae Ceaușescu a subliniat că **„trebuie să se urgenteze măsurile pentru dezvoltarea cu precădere a învățămîntului profesional și tehnic, fără de care nu se poate concepe asigurarea cadrelor calificate cerute de întreprinderile noastre, de întreaga economie".**

În perspectivă, îndeplinirea acestei sarcini va fi ușurată într-o oarecare măsură, ca urmare a primirii în învățămîntul profesional a absolvenților școlii generale de 10 ani, ceea ce va face posibilă reducerea duratei de școlarizare și implicit va permite pregătirea unui număr mai mare de muncitori calificați, cu aceeași capacitate de școlarizare.

O altă cale care va putea fi folosită este aceea a **extinderii ucenicieі la locul de muncă**, formă care, practica ultimilor ani a dovedit-o, că dă rezultate foarte bune.

A treia cale prin care se poate realiza pregătirea și obținerea diplomei școlii profesionale o constituie **învățămîntul profesional seral**, care se poate desfășura în școlile profesionale, fiind organizat pentru persoanele care au absolvit școala generală sau posedă studii echivalente și lucrează în meseria în care urmează să se califice. Această cale nu a dat pînă în prezent tot ceea ce poate da. Se constată că se înscriu relativ puțini muncitori, iar cei care se înscriu nu frecventează regulat. Una din cauze este munca în schimburi. Considerăm că ar fi mai potrivit să li se schimbe denumirea în **cursuri complementare profesionale** întrucît muncitorii din producție calificați prin cursuri de calificare își completează pregătirea teoretică la nivelul școlii profesionale. Cu această nouă denumire s-ar putea organiza nu numai seara, ci și în timpul zilei, ținînd seama de rotația în schimburi a elevilor. În acest caz este totuși necesar să se ia măsuri de grupare a elevilor dintr-o clasă în același schimb.

Folosirea cu maximum de randament a potențialului tehnic de care dispune și va dispune economia noastră națională necesită un înalt nivel de pregătire a forței de muncă. Eforturile de investiții și bugetare pentru pregătirea cadrelor au, în primul rînd, caracterul de investiții pentru asigurarea elementului esențial al forțelor de producție — forța de muncă —, deși nu trebuie pierdut din vedere nici caracterul lor social-cultural. Experiența țărilor avansate din punct de vedere industrial demonstrează că factorul principal care le-a favorizat progresul este nivelul înalt de pregătire, de cultură generală și profesională pe care-l asigură populației. Deși nu s-a calculat pînă în prezent cu precizie aportul acestui factor, există unanimitate în convingerea că **investiția în pregătirea oamenilor este investiția cea mai eficientă.**

Conf. dr. Petre BURLOIU

APROVIZIONAREA TEHNICO-MATERIALĂ

PUNCTE DE VEDERE

CUM SĂ LICHIDĂM STOCURILE SUPRANORMATIVE?

LICHIDAREA STOCURILOR de materiale supranormative sau fără întrebuințare constituie o problemă de mare actualitate, care preocupă multe colective din întreprinderi. Factorii care le generează sînt diferiți: unii care pot fi preîntîmpinați printr-o mai bună previziune și gospodărire a mijloacelor materiale, iar alții care apar în mod obiectiv și cer eforturi pentru înlăturarea lor. Progresul tehnic — acest proces continuu —, de pildă, reclamă modificarea constructivă a unor produse sau schimbarea lor cu altele noi. Aceasta implică adesea și înlocuirea materialelor folosite la fabricarea vechilor produse și de aici apariția unor stocuri de materiale.

Sînt însă și alte situații. Se știe, de pildă, că în întreprinderi planul de aprovizionare tehnico-materială se întocmește în lunile februarie—martie ale anului precedent celui de plan, din care cauză el suferă modificările ulterioare ce generează stocuri de materiale fără întrebuințare.

S-ar mai putea adăuga la acestea și nenominalizarea din vreme a planului, ceea ce, de asemenea, prin modificările ce survin ulterior față de prevederile inițiale conduc la stocări de materiale peste normativ.

Nu vreau să acreditez ideea că toată vina ar purta-o cauzele obiective, însă influența lor nu poate fi în nici un caz ignorată. În multe întreprinderi industriale există temporar stocuri supranormative și, în majoritatea lor, materiale fără întrebuințare. Cum pot fi lichidate, după părerea mea, stocurile de materiale fără întrebuințare la întreprinderi?

1. **Vînzarea materialelor dirijate, aflate în stoc fără întrebuințare la unele întreprinderi, către bazele de aprovizionare și desfacere de pe lîngă departamentul care repartizează producția respectivă în economie.** În acest sens, H.C.M. nr. 116/1962, precum și modificările intervenite în 1965 prevăd, de altfel, ca stocurile supranormative să fie redistribuite între întreprinderile aparținînd aceleiași direcții generale sau ale altor direcții și, de la caz la caz, unele materiale care nu-și găsesc utilitatea să fie îndrumate spre bazele de aprovizionare și desfacere pentru a acoperi pe parcurs solicitările de asemenea materiale ale altor întreprinderi. Prevederi există, dar acestea nu sînt întotdeauna respectate. Așadar, o primă soluție eficace ar fi respectarea întocmai a acestor prevederi.

2. **Materialele provenite din import, aflate în stoc fără întrebuințare la unele întreprinderi, să fie vîndute de acestea către bazele de aprovizionare și desfacere de pe lîngă departamentul care dirijează și repartizează pentru economia națională produse similare sau din grupa respectivă.**

3. **Stocurile de materiale fără întrebuințare nedirijate (descentralizate) să fie vîndute către o bază centrală de aprovizionare și desfacere creată special în acest scop, cu sediul în București sau Brașov, subordonată Comitetului de Stat al Planificării.**

Prețurile cu care se vor valorifica materialele către bazele amintite trebuie să fie cele de catalog, minus o bonificație de 5% pentru materialele dirijate și din import și 10% pentru cele nedirijate. Bonificația la preț trebuie să acopere bazei de aprovizionare și desfacere cheltuielile ocazionate de transportul, sortarea, depozitarea și conservarea materialelor respective etc., dîndu-i totodată posibilitatea să realizeze un beneficiu din cumpărarea stocurilor. Mărirea prețului de cost al produselor din fabricație prin diminuarea prețului de catalog la materialele stocate va determina întreprinderea respectivă fie să dovedească mai mult simț gospodăresc la achiziționarea lor, fie să facă eforturi în altă direcție pentru a obține beneficii suplimentare cu care să compenseze pierderea prin valorificarea unor materiale sub prețul de achiziție.

Pe această cale, stocurile de materiale fără întrebuințare pentru unele întreprinderi, fiind centralizate în baza de aprovizionare și desfacere, vor fi repartizate — în cazul celor dirijate — de organele respective de resort întreprinderilor consumatoare și numai după aceea se vor emite repartiții la întreprinderile producătoare. Aceasta se înscrie, firesc, în metodologia actuală de repartizare a materiilor prime și materialelor, în funcție de necesități.

Importul se va aviza favorabil de organele de resort numai în măsura în care stocurile din bazele respective nu satisfac necesarul. Pentru importul din etapa II, fișele vor trebui să fie avizate favorabil de către baza de aprovizionare și desfacere respectivă, numai în cazul cînd nu există în țară asemenea material fără întrebuințare și numai după aceea ele vor putea fi incluse în planul de import al firmei de comerț exterior specializată. De asemenea, organele de specialitate ale bazelor care vehiculează materialele descentralizate vor trebui să aibă posibilitatea de a conlucra cu întreprinderile producătoare, astfel încît ele să fabrice numai diferența dintre cererea totală pe economie și stocurile existente în baza centrală. În caz de neînțelegere, arbitrarea urmează a se face de către departamentul coordonator din C.S.P. și organul tutelar al întreprinderii producătoare.

Studierea aplicării măsurilor preconizate mai sus — eventual cu anumite corective — ar permite după părerea mea diminuarea considerabilă a stocurilor de materiale supranormative și fără întrebuințare și redarea lor în circuitul economic.

econ. Marin TĂNASE
director adjunct — Uzina „Electromotor"-Timișoara

CONFIDENȚIAL

● Cel mai nou model de produs realizat de Fabrica „Victoria" din Arad este un ceas deșteptător prevăzut cu un calendar. Un alt tip de ceas, a cărui producție a fost pregătită, va avea o sonerie combinată cu un dispozitiv ce emite acorduri muzicale.

De la înființarea sa, fabrica a produs 2 700 000 de ceasornice. Datorită tehnicii de care dispune, acum se realizează la fiecare minut 3 ceasornice.

● În municipiul Brăila a început construcția unui hotel cu 13 nivele, care va putea găzdui 200 persoane pe zi. El va avea un restaurant modern, sală de spectacole.

● La Poiana Brașov se construiește un teleferic cu cabine, destinat transportului turiștilor pe Postăvaru, la o altitudine de peste 1 600 m. Acest teleferic, echipat cu cele mai moderne instalații de comandă și siguranță, se va deplasa cu o viteză de 7 m pe secundă. Confortabilele sale cabine vor avea o capacitate de 40 de locuri fiecare. Linia cablului, susținută de un singur pilon amplasat la mijlocul versantului, va fi condusă la înălțimea necesară, în așa fel, încît pasagerii din cabine să aibă un larg cîmp de vizibilitate asupra întregului peisaj al Țării Bîrsei. Telefericul urmează a fi terminat în cursul acestui an.

● A fost dat în exploatare noul aeroport civil al orașului Tg. Mureș, la Vidrasău. Aeroportul dispune de o pistă betonată, platformă de staționare și mijloace de protecție pentru navigație aeriană, care permit aterizări și decolări chiar în condiții meteorologice grele. De asemenea, a fost construită o aerogară care asigură pasagerilor serviciile cerute de un trafic aerian modern.

● La Galați a început construcția unei mari artere de circulație, care va lega noile cartiere ale Țiglinei cu viaductul ce va traversa Valea Catușei, spre combinatul siderurgic. Artera rutieră va avea o lățime de 28 metri, patru benzi de circulație auto și două pentru biciclete, un pasaj pentru tramvaie, trotuare și spații verzi. Lucrarea înaintează o dată cu construcția viaductului și a magistralei Est-Vest către centrul Galaților.

● Pe șoseaua ce duce spre Sibiu și Cîmpulung — la ieșirea din Brașov — a fost dată în exploatare o stație de spălat și gresat autoturisme, prevăzută cu utilaj de mare productivitate. Din tunelul de spălare, la fiecare 3 minute iese un autoturism, datorită faptului că lucrul se efectuează în flux continuu, după un procedeu original. De la intrarea în stație și pînă la ieșire, conducătorul autoturismului poate sta în mașină, deoarece toate operațiile de spălare, gresare și schimbul uleiului se execută pe o bandă rulantă.

● Specialiștii Fabricii de organe de asamblare a mașinilor din Bacău au conceput și realizat cu forțe proprii un sistem de dispecerat central destinat urmăririi și controlului funcționării utilajelor în procesele de producție. Dispeceratul dispune de o instalație interfonică, pentru legături rapide de comandă și transmisie între diferitele sectoare și secții ale fabricii. De la pupitrul dispecerului central se pot determina staționările utilajelor, cauzele ce au condus la acest lucru, precum și productivitatea fiecărei mașini în parte, aducîndu-se astfel operativ corectările de rigoare. Întregul sistem de aparate este condus de un singur lucrător, care efectuează o muncă echivalentă cu cea a 17 salariați.

CREDITE

ÎMPRUMUTUL RESTANT – UN SEISMOGRAF AL ACTIVITĂȚII ECONOMICE

ÎNTREPRINDERILE din municipiul București aduc o contribuție însemnată la succesele obținute în îndeplinirea planului industriei noastre socialiste. O dată cu îndeplinirea planului de producție pe anul trecut se constată o folosire mai eficientă a fondurilor materiale și bănești. Grăitor din acest punct de vedere, este faptul că, în sfera producției materiale, la 31 decembrie 1968 soldul creditelor restante a scăzut față de 31 decembrie 1965 cu circa 32%.

Gradul de participare a creditului bancar la formarea mijloacelor circulante ale întreprinderilor a crescut însă an de an. În anul 1968 circa 45% din mijloacele circulante ale întreprinderilor au fost puse la dispoziția acestora prin credite bancare. Această participare largă a creditului a creat premise pentru intensificarea controlului prin leu exercitat de Banca Națională în economia municipiului București. Creditele necesare au fost acordate în concordanță cu planurile economice ale întreprinderilor, asigurîndu-se astfel o legătură directă între credit și mișcarea valorilor materiale. Evoluția datelor privind dezvoltarea producției și a volumului mediu al creditelor folosite arată că față de o creștere a producției globale în anul 1968 de 27,3% comparativ cu anul 1966, volumul mediu al creditelor acordate a crescut numai cu 10%. Participarea creditului a devenit din an în an tot mai largă și în domeniul investițiilor destinate îmbunătățirii tehnologiei de fabricație și creșterii productivității muncii, prin credite de mică mecanizare. Volumul creditelor aprobate întreprinderilor și organizațiilor economice din municipiul București a ajuns în anul 1968 la circa 57 milioane lei, față de 16 milioane lei în anul 1959.

De pildă, pe calea creditelor de mică mecanizare în sectorul comercial au fost realizate, în anul 1968, 119 lucrări cu o valoare de 11 559 mii lei. Prin astfel de credite, unitățile comerciale au fost sprijinite în finanțarea acțiunilor de amenajări-modernizări (50% din volumul creditelor aprobate), în construirea de baruri și chioșcuri metalice, în achiziționarea de utilaj comercial, cărucioare pentru transportat mărfuri, agregate frigorifice, mașini de înghețată, umbrele de soare, cuptoare pentru patiserie etc.

Împrumutul bancar este în același timp o pîrghie cu ajutorul căreia pot fi scoase la iveală, în mod operativ, abaterile de la plan și alte fenomene negative din activitatea întreprinderilor. Un indicator important în acest sens îl constituie nivelul împrumuturilor restante, a căror creștere trebuie să constituie un semnal de alarmă și pentru întreprinderi și pentru organele lor coordonatoare.

Este suficient să amintim acțiunile inițiate în anul 1968 pentru readucerea în circuitul economic a stocurilor imobilizate la diverse întreprinderi industriale din Capitală, acțiuni care au contribuit la lichidarea unor asemenea stocuri în valoare de 50 milioane lei. De asemenea, în rețeaua de desfacere cu amănuntul în urma analizei cauzelor care determină volumul mare de împrumuturi restante a fost posibilă lichidarea unor tendințe de stocare, prin organizarea tîrgurilor de vară și de toamnă. Ca rezultat al acestor acțiuni volumul împrumuturilor restante la unitățile M.C.I. a scăzut cu 57 milioane lei în perioada 31 mai-31 decembrie 1968.

Organele bancare au participat la dezbaterile ce au avut loc cu ocazia lansării planului pe 1969, contribuind la găsirea unor însemnate rezerve. La 45 de întreprinderi și organizații economice au fost scoase la iveală în mod diferențiat neajunsurile care s-au manifestat în anul 1968 în realizarea planului și unele rezerve care nu au fost suficient mobilizate și care s-au reflectat în volumul împrumuturilor restante, în creșterea refuzurilor pentru mărfuri de calitate necorespunzătoare, în stocarea unor materii prime, materiale, produse și mărfuri etc. Astfel, problema stocurilor supranormative a fost amplu dezbătută la Fabrica de pile din M.I.C.M., la Fabrica de tricotaje din M.I.U., la I.P.R.S. Băneasa din M.I.C.M., la Trustul de utilaj greu din M.I.G. și altele. Insuficienta preocupare pentru rentabilizarea unor produse a constituit obiectul unei analize temeinice la „Țesătoriile Reunite", și Combinatul de cauciuc Jilava din M.I.U. etc. Lipsurile în organizarea compartimentelor de recepție și controlului tehnic de calitate, care a avut drept consecință creșterea refuzurilor pentru mărfuri de calitate necorespunzătoare, au fost scoase în evidență la Uzina de mașini grele, întreprinderea de încălțăminte „Progresul", „Policolor", „Flacăra Roșie", I.I.S. „Select" și altele.

În acest an este necesar să crească preocuparea pentru lichidarea stocurilor supranormative, excedentare și de prisos formate în anii precedenți și să se acționeze cu fermitate pentru prevenirea formării de noi asemenea stocuri. În acest scop, organele controlate trebuie să manifeste mai multă receptivitate față de sesizările organelor bancare.

În legătură cu folosirea diferitelor metode de acționare pentru reducerea imobilizărilor în stocuri, inițiativa revistei „Viața economică" de a pune la dispoziția întreprinderilor un supliment prin care să se facă cunoscute stocurile care nu mai le sînt necesare este, după părerea mea, salutară. Rămîne numai ca întreprinderile să o folosească din plin.

Una din căile care poate să asigure condiții mai bune de realizare a sarcinilor de plan este aceea a introducerii progresului tehnic, a îmbunătățirii tehnologiei de fabricație pe calea creditului de mică mecanizare. Se poate arăta că, în anul 1968, întreprinderile din municipiul București nu au folosit în totalitate fondurile ce le-au fost puse la dispoziție în acest scop prin planul de credite. În sectorul transporturilor, bunăoară, această formă de dotare cu fonduri fixe nu a fost folosită aproape de loc, deși este știut că un volum încă însemnat de forță de muncă este utilizat la operațiunile de încărcări și descărcări.

Este necesar deci să se intensifice preocupările pentru mecanizarea transporturilor, precum și a operațiunilor cu volum mare de muncă, în raza municipiului București existînd largi posibilități în acest scop.

Anul 1969 ridică în fața organelor bancare probleme deosebit de importante privind aplicarea măsurilor preconizate la Conferința Națională a P.C.R. în domeniul creditării. Metodele de creditare simplificate ce se vor introduce în acest an vor corespunde noilor relații economice, vor permite adaptarea creditului la diferitele situații care se ivesc în perioada de realizare a sarcinilor de plan. Aceasta va cere însă întărirea muncii economice a aparatului bancar. Pentru a putea face față acestor noi cerințe, organele bancare vor trebui să cunoască temeinic activitatea întreprinderilor. Lărgirea competențelor ce se vor acorda unităților operative bancare de a aprecia singure oportunitatea și mărimea creditelor, în funcție de eficiența utilizării mijloacelor bănești, va trebui să fie privită cu un înalt simț de răspundere de tot aparatul bancar, pentru a putea satisface diferențiat și operativ nevoile fiecărei întreprinderi.

Gh. MUȘETESCU
directorul Sucursalei municipiului București a Băncii Naționale

INVESTIȚII

● *În semestrul II 1968, conform planului de stat, trebuia să intre în producție o nouă* secție de țevi trase la rece *cu o capacitate de 11 000 tone/an la* Uzina „Republica"-București. *Acest lucru nu a fost posibil deoarece* Uzina „23 August"-București *nu a livrat la termen (lunile noiembrie—decembrie 1968) 3 cuptoare de tratament termic. De asemenea,* Uzina constructoare de mașini-Reșița *nu a livrat 3 mașini de îndreptat țevi (termen decembrie 1968), stabilind noi termene cu de la sine putere: pentru o mașină la 10 ianuarie 1969 (nesosită încă pe șantier), iar pentru celelalte 2 la 15 februarie a.c. O întîrziere a punerii în funcțiune a secției cu numai o lună însemna pentru economia națională o pierdere de circa 900 tone țevi.*

● Fabricile de lapte praf *de la* Brăila *și* Luduș*, fiecare cu o capacitate de cîte 2 000 tone lapte praf și 1 200 tone unt pe an vor trebui să intre în funcțiune în trimestrul II a.c. Pe șantierele ambelor unități de prelucrare a laptelui, lucrările sînt rămase în urmă întrucît* Uzina „Tehnofrig"-Cluj *nu a trimis, conform contractelor, pînă la sfîrșitul lui 1968, 3 tancuri izoterme (unul pentru Luduș și două pentru Brăila) de cîte 15 000 litri lapte. Neexecutîndu-le, a decalat termenul de livrare la 31 martie a.c. Tot această uzină trebuia să trimită pînă la 30 septembrie 1968 pe șantierele de la Brăila și Luduș, instalațiile de pasteurizat lapte de 5 000 litri/oră, dar a replanificat termenul la 30 septembrie a.c. O amînare cu o lună de zile a începerii producției la aceste două unități ale industriei alimentare are drept consecință nerealizarea a peste 300 tone lapte praf și circa 2 000 tone unt.*

DIN ACTIVITATEA INSTITUȚIILOR ECONOMICE CENTRALE

● MINISTERUL INDUSTRIEI CHIMICE

Printre problemele care vor face obiectivul dezbaterilor și măsurilor ce se vor lua în cadrul ședințelor de colegiu din luna martie a.c. se numără: analiza gradului de realizare a parametrilor proiectați în anul 1968 la instalațiile tehnologice urmărite prin grafic; activitatea de protecție a muncii în anul 1968 și măsuri în această direcție pentru 1969; realizarea indicatorilor din planul financiar și de preț de cost pe anul trecut și măsurile pentru cel curent.

● MINISTERUL INDUSTRIEI METALURGICE

În cadrul ședințelor de colegiu care vor avea loc în luna martie se vor dezbate și lua măsuri referitoare la probleme cum sînt: Aprobări de documentații tehnice pentru lucrări de investiții ale ministerului ce vor începe în acest an; Analiza stadiului elaborării normelor cu motivare tehnică în întreprinderile coordonate de Direcția generală siderurgică (D.G.S.); Informarea prezentată de D.G.S. cu privire la modul de aplicare a sistemului îmbunătățit de salarizare la Combinatul siderurgic — Reșița etc.

● MINISTERUL INDUSTRIEI UȘOARE

În luna februarie, Colegiul Ministerului Industriei Ușoare a analizat modul în care întreprinderile din sector și-au îndeplinit principalii indicatori din planul de stat pe luna ianuarie 1969; situația planului de export pe anul 1969 și măsurile elaborate în vederea realizării lui; asimilarea și asigurarea cu utilaje a planului de investiții pe anul 1969. Colegiul a analizat și felul în care se rezolvă reclamațiile, sesizările și propunerile cetățenilor.

Tot în luna februarie, Colegiul a analizat felul în care se realizează indicatorii de plan pe luna februarie; problemele legate de producția, diversificarea și calitatea materialelor de protecție a muncii; utilizarea fondului de tehnică nouă etc.

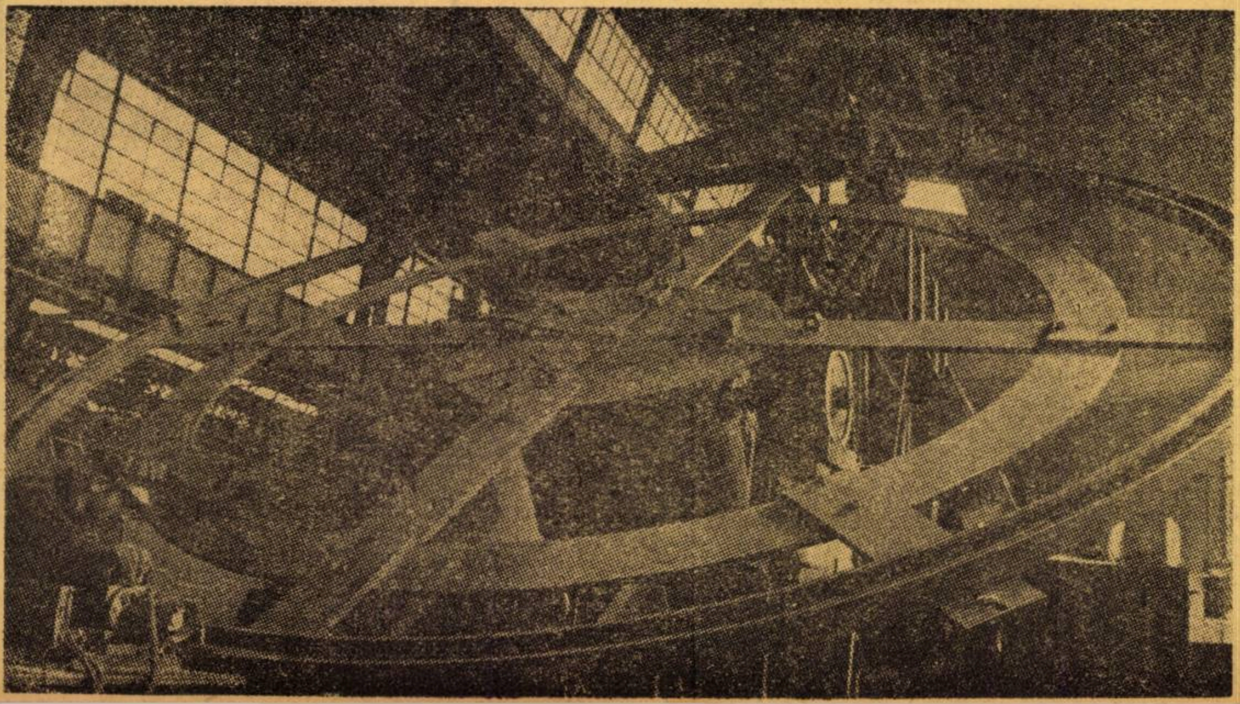

Uzinele Grivița Roșie: dispozitiv pentru confecționarea cordoanelor rigide de rezistență pentru cazane

AGRICULTURĂ

IN INTREPRINDERILE AGRICOLE DE STAT

ÎNSEMNATE RESURSE DE REDUCERE A PREȚULUI DE COST

NOUL CADRU organizatoric introdus în întreprinderile agricole de stat a făcut posibilă lărgirea competențelor și atribuțiilor conducerilor de ferme, de sectoare și de întreprinderi, manifestarea deplină a spiritului de inițiativă și de răspundere pentru organizarea pe baze științifice a producției și a muncii. Deși generalizarea principiilor de îmbunătățire a organizării, planificării și finanțării întreprinderilor agricole de stat s-a făcut relativ recent — la începutul anului trecut — rezultatele pozitive obținute pînă în prezent demonstrează justețea acestor măsuri, marile posibilități existente în agricultura de stat cu privire la reducerea prețului de cost și creșterea eficienței economice a activității de producție.

În această ordine de idei o problemă de mare însemnătate este acțiunea de rentabilizare a întreprinderilor agricole de stat inițiată pe baza indicațiilor conducerii de partid, astfel ca, într-un termen cît mai scurt, să nu existe unitate agricolă cu pierderi. Este edificator faptul că în urma măsurilor luate, în anul 1968 pierderile sînt cu mult diminuate față de 1967, reușindu-se ca pe ansamblul Departamentului I.A.S. să se obțină beneficii de multe sute de milioane lei. Nenumărate întreprinderi agricole de stat, care în anii anteriori încheiau activitatea de producție cu pierderi, au reușit să realizeze beneficii. Astfel, la I.A.S. Mogoșoaia, care în anul 1967 și-a încheiat activitatea cu o pierdere de aproape 3 milioane lei, prin organizarea producției s-au găsit resurse, cu toate condițiile vitrege de climă, să se realizeze în anul 1968 un beneficiu de circa 600 000 lei.

Pe linia sporirii producției, o mare însemnătate economică prezintă extinderea irigațiilor. Ca și în perioadele anterioare, și în anul 1969 întreprinderilor agricole de stat le revin sarcini sporite privind amenajarea de noi suprafețe irigate, prevăzîndu-se punerea în funcțiune a aproape 200 000 hectare. În plus se ridică o problemă de mare acuitate: utilizarea eficientă a amenajărilor existente. Sînt încă numeroase întreprinderi agricole de stat care nu folosesc cum se cuvine terenurile amenajate și utilajele existente. Din această cauză, producțiile medii obținute sînt nesatisfăcătoare în comparație cu cele realizate la culturile neirigate, iar rezultatele economice, concretizate în nivelul prețului de cost și al rentabilității sînt, de asemenea, nefavorabile. De exemplu, la porumb pentru boabe, care ocupă cele mai întinse suprafețe în zona de cîmpie unde există frecvent deficite în ce privește rezerva de apă și care deține o pondere de circa 23% în totalul suprafeței arabile irigate, s-a obținut în anul 1967, pe ansamblul Departamentului întreprinderilor agricole de stat, o producție medie la cultura irigată, cu 38% mai mare decît la cea neirigată, însă cu un preț de cost mai mare cu 17% decît la cultura neirigată. Potrivit unor calcule, dacă pe întreaga suprafață cultivată de întreprinderile agricole de stat pe terenurile irigate cu porumb pentru boabe s-ar fi obținut o producție de 6000—7000 kg pe hectar, cît este prevăzut în documentațiile tehnice și cît au realizat multe întreprinderi agricole de stat fruntașe, s-ar fi înregistrat la hectar un beneficiu de circa 1400 lei, în loc de o pierdere de aproape 750 lei.

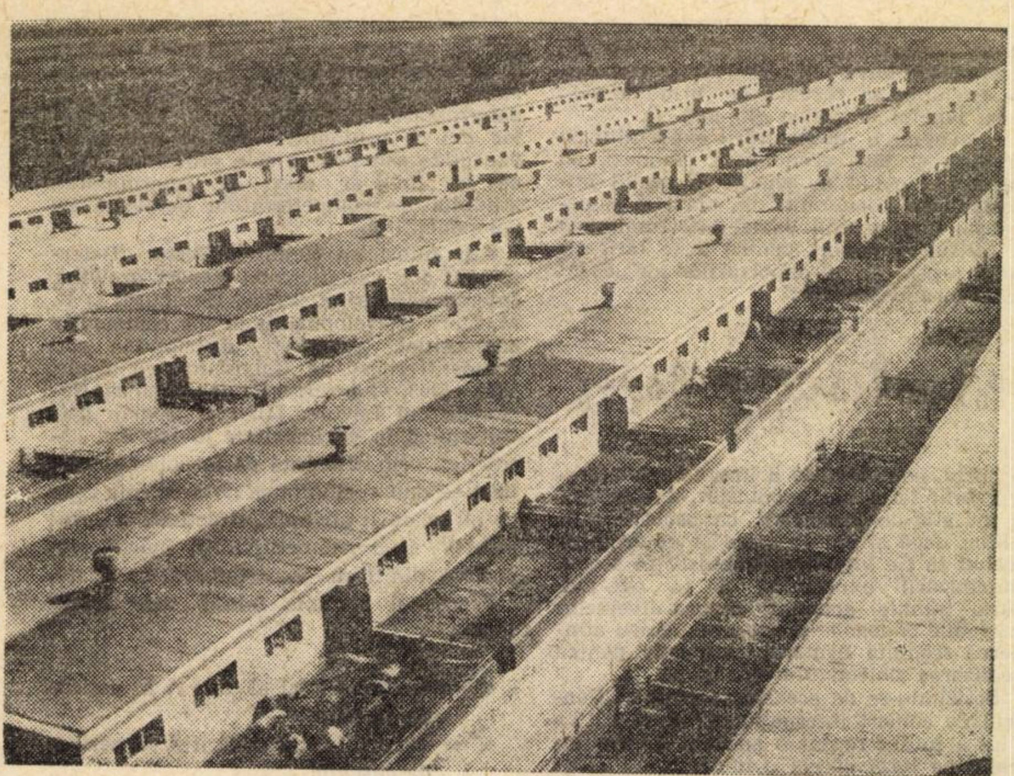

Complex zootehnic

Pentru înlăturarea deficiențelor în exploatarea irigațiilor sînt necesare măsuri hotărîte atît din partea întreprinderilor, trusturilor, cît și a Departamentului I.A.S., care să conducă în primul rînd, la creșterea eficienței fondurilor alocate. Printre aceste măsuri ar fi de menționat: verificarea din punct de vedere tehnic a stării tuturor amenajărilor pentru irigații și stabilirea pentru fiecare unitate a măsurilor corespunzătoare pentru întreținerea suprafețelor irigate, astfel ca ele să fie în cele mai bune condiții de funcționare; în perioada de vegetație să se ia măsuri pentru aplicarea corespunzătoare a tehnicii irigațiilor și folosirea integrală a terenurilor amenajate.

ȚINÎND SEAMA de productivitatea și eficiența complexelor de creștere industrială a animalelor în planul cincinal 1966—1970, s-au alocat fonduri importante — de aproape 3 miliarde lei — pentru dezvoltarea acestora. Numai în anul 1969 se prevede ca producția de ouă din combinatele avicole să crească cu 16,4%, echivalent a circa 63 milioane bucăți, iar producția de carne de porc din complexele de tip industrial cu peste 80% față de 1968. Pentru a ilustra tendința de creștere a producției din complexele industriale este suficient a arăta evoluția ponderii acesteia în totalul producției de carne și ouă pe întreaga rețea a întreprinderilor agricole de stat:

%

	1968	1969
ouă	87,9	89,4
carne de porc	33.7	49,3

Este de subliniat că rezultatele bune, care s-au înregistrat pînă în prezent în complexele industriale sînt determinate, în cea mai mare parte, de realizarea unei productivități a muncii mai ridicate ca urmare a mecanizării lucrărilor și organizării științifice a fluxului tehnologic, de utilizarea mai rațională a furajelor combinate, cît și de obținerea unor indicatori cantitativi mai mari privind producțiile medii sau sporurile în greutate, decît în unitățile de tip gospodăresc.

Analizînd însă activitatea complexelor industriale de creștere și îngrășare a animalelor și păsărilor în raport cu parametrii tehnico-economici din documentațiile aprobate la noile investiții rezultă, în general, că principalii indicatori de producție, prețul de cost și rentabilitate — nu sînt realizați la nivelul celor din proiectele aprobate, chiar la unitățile cu un stagiu mai vechi de producție. Deși la această situație nesatisfăcătoare au concurat și unele greutăți concretizate în completări și modificări de soluții tehnologice și constructive ș.a., principalele deficiențe care mai persistă, țin de modul defectuos în care este organizată uneori producția. Așa se explică de ce se depășesc cu mult consumurile specifice de furaje, de ce materialul de reproducție selecționat nu este asigurat la nivelul cerințelor.

În prezent se pune un accent deosebit pe problemele creșterii eficienței economice. Ca urmare, șefii de ferme și cadrele de specialiști din întreprinderile agricole de stat au datoria să pună în centrul preocupărilor lor, aspectele îmbunătățirii rezultatelor economico-financiare din întreprnderile în care lucrează, astfel încît să se asigure valorificarea însemnatelor rezerve care există în ce privește reducerea prețului de cost și creșterea rentabilității.

Gh, SICĂ
M. VERTENSTEIN

COMERȚ EXTERIOR

DETERMINANȚII FLUXULUI EXPORTULUI

TABEL 1

Import \ Export	1955	1960	1961	1962	1963	1964	1965	1966
1955		6,5	6,1	6,1	6,4	7,0	7,1	7,3
1960	6,5		4,7	5,2	6,3	7,7	7,8	8,0
1961	6,1	4,1		5,6	7,2	8,7	8,6	8,7
1962	6,1	5,1	6,2		8,8	10,4	9,6	9,5
1963	6,4	6,2	7,3	8,4		11,9	10,0	9,7
1964	7,0	7,6	8,8	10,2	12,0		8,1	8,6
1965	7,2	7,8	8,7	9,6	10,2	8,5		9,1
1966	7,3	8,0	8,8	9,5	9,8	8,8	9,1	

Sursa : (U.N.C.T.A.D. — TD/Stat. 1, 1967, tab. 1, 5).

RITMUL MEDIU ANUAL de creștere a comerțului exterior, este un indicator urmărit cu atenție de către toate statele, precum și de organismele internaționale, pentrucă prin caracterul său sintetic, el reflectă numeroși determinanți ai fluxului de mărfuri, atît sub raportul importului cît și al exportului. El ne oferă un indiciu asupra gradului în care s-a reflectat în fluxul comercial, atît stadiul conjunctural intern, cît și cel pe plan zonal sau chiar identic, în același interval de timp, în ambele sensuri.

O prezentare matricială a ritmurilor medii anuale de creștere a exporturilor și importurilor mondiale, pe perioada 1955—1966, ilustrează pozițiile sincronice și asincronice ale celor două fluxuri:

La baza acestei matrice și a coeficienților ei stau fluxurile în expresie valorică. De aci, în bună parte și fenomenele asincronice și neidentice între cele două fluxuri. (Tabel 1). Altfel se prezintă însă situația în cazul expresiei volumului fizic, căci în acest caz ipoteza este verosimilă în sensul că volumul fizic al exportului este neapărat egal cu volumul importurilor, pe scară mondială.

În căutarea determinanților celor două fluxuri, n-au lipsit autori care pornind de la ipoteza de mai sus să considere volumul exportului unei țări ca funcție numai a volumului importului mondial (vezi J. J. Polak: An international economic system, Londra, 1954, ed. Unwin).

Accentul, tot pe factori exogeni, de natură absorbantă, cu funcție de „atracție", îl pun alți autori pe o gamă mai lărgită de determinanți ai exportului, adăugînd atracției generată de cerere, prețurile, mișcarea de stocuri și capitaluri (H. Neisser și F. Modigliani, C. W. McMahon, König și Timmerman, etc.).

Chiar dacă ne-am referi numai la prezentarea matricială a ritmurilor medii de creștere, ipotezele acestor autori nu pot fi acceptabile, variabilele asupra cărora s-au fixat neacoperind rezultanta care este un reflex și o expresie a strînsei corelații directe între cerere și ofertă, a corelațiilor indirecte și a co-variabilelor acestora, atît de natură exogenă, cît și endogenă: factorii naturali, progresul tehnic, demo-dinamica și structura populației, nivelul cultural, puterea de cumpărare, gusturile și obiceiurile, productivitatea muncii, nivelul producției, prețul, structura social-politică, politica economică și politica comercială, rețeaua ecomercială, calitatea și estetica produsului, politica vamală și valutară, acumularea, termenele de livrare, ambalajul, modul de prezentare, publicitatea și alte variabile aleatorii sau reziduale.

Este evident deci, că fluxurile sînt determinate nu de un singur complex de

Diferitele variabile introduse în ecuațiile de regresie, la export

Variabilele pieței	Competitivitatea: Prețuri relative	Competitivitatea: Presiunea cererii	Diverse
Importurile mondiale ponderate cu cota-parte a fiecărei piețe în exporturile totale ale exportatorului respectiv.	Prețuri relative la export ale exportatorului respectiv pe fiecare piață, ponderate cu cota-parte a zonei din exporturile totale ale exportatorului.	Presiunea „relativă" a cererii calculată pe aceleași baze ca și prețurile relative.	Indicatorul ciclului mondial. Tendința temporară.

Sursa: (Bulletin Economique pour l'Europe, vol. 19, No, 2, O.N.U., iunie 1968).

factori, de natura „atracției", ci și de un alt complex, cel al „propulsiei". Dacă analizăm elaborarea de „programe" de comerț exterior, pe plan guvernamental, de către țările capitaliste prin programare matematică, sau modele prezentate sub formă de relații funcționale, sau pur și simplu pe bază de metode empirice, constatăm că variabilele pe care le introduc în ecuațiile de regresie la export sînt extrem de reduse ca număr. Limitîndu-se numai la „variabilele pieței", „competitivitatea" și „diverse". O.E.C.D. de exemplu se rezumă la următoarele: (vezi tabelul al doilea din pag. 7).

În evaluarea desfășurării exportului pe produse și țări, economiștii olandezi, de exemplu, includ în ecuație și prețul importatorilor concurenți din piața A și decalajul între tariful vamal intercomunitar și tariful la import pentru terțe țări, nivelul prospectiv al exporturilor lor „63 D" fiind formulat astfel:

$$b'_{00} = \mu b_c + \varepsilon_1 (P'_b - P_b) + \varepsilon_2 (P'_b - P_b)_{-1} + \xi (\Delta \tilde{\omega}'_1)_{\frac{-5}{12}} + \beta \Delta q' + \gamma$$

în care:

- b'_{00} = exporturile olandeze de mărfuri
- b_c = indicele cu pondere fixă a exporturilor țărilor foarte competitive cu Olanda.
- $P'_b - P_b$ — diferența dintre prețurile de export olandeze și prețurile de export ale concurenților.
- $\Delta \tilde{\omega}'_1$ = presiunea cererii evaluată după coeficientul de șomaj.
- $\Delta q'$ = prețul „output"-ului olandez total (minus formările de stocuri și invizibile).
- γ = tendința reziduală, în procente pe an.

Dar nici pe această cale nu se poate răspunde satisfăcător la întrebarea dacă și cît datorează importului mondial un spor al exportului dintr-o țară, deci conjuncturii internaționale, cererii pieței externe ca forță de atracție, și cît efortului propriu, complex, de a impulsiona exportul, prin forța de „propulsie". Sau, ceea ce e tot atît de important, ca proiectare în viitor, dacă și cît de mare și puternic ar trebui să fie impulsul propulsiv în scopul dinamizării exportului și în ce măsură trebuie acționat asupra diverselor variabile endogene și exogene pentru atingerea scopului urmărit, respectiv pentru realizarea obiectivului planificat.

Sesizîndu-se de această problemă, „Centrul de comerț internațional" al G.A.T.T.-ului a inițiat recent o anchetă internațională, pe baza căreia a întocmit un „Manual al tehnicilor de promovare a exporturilor", destinat îndeosebi țărilor în curs de dezvoltare, dar util oricărei alte țări.

Un pas înainte pare să fi făcut Kurt W. Rothschild (vezi Weltwirtschaftliches Archiv, volumul 97/1966) care ia în considerare factorii multiplicator, atracție și propulsie, (α, β și γ,) precum și acțiunea de frînare a exportului prin cererea internă.

Modelul său, redus la 2 țări, are pentru exportul primei țări (e_1) următoarea ecuație finală:

$$e_1 = \frac{a_2(\beta_1 + \alpha_1 \beta_1 \beta_2 - \alpha_1 \gamma_1 \gamma_2) - a_1(\gamma_1 + \alpha_2 \gamma_1 \gamma_2 - \alpha_2 \beta_1 \beta_2)}{1 + \alpha_1 \beta_2 + \alpha_2 \gamma_2 + \alpha_2 \beta_1 + \alpha_1 \gamma_1}$$

în care:

- n — cererea totală de mărfuri și prestații (egală cu producția totală), n_1 fiind egal cu $i_1 \div a_1$
- a — cota-parte a cererii interne.
- i = modificări aduse cererii datorită comerțului exterior, i_1 α (e_1 — m_1).
- e = export $(e_1 = \beta_1 n_2 - \gamma_1 n_1)$
- m — import ($m_1 = e_2$).

El într-adevăr, reușește să demonstreze interacțiunea dintre „atracție" și „propulsie" în ceea ce privește exportul, fără să fi mers mai departe, chiar pe baza numărului limitat de factori folosiți, la determinarea cuantificată a incidenței celor doi determinanți pentru operațiuni executate sau pentru cele proiectate, ceea ce în final ar duce la determinarea gradului de competitivitate defalcată pe componenții ei.

Alți autori, ca Helmuth Hesse (Determinant for variations in export growths, Intereconomics nr. 2/1968, Hamburg) și R. M. Stern (Developments in the commodity composition, market distribution and competitiveness of Italy's foreign trade, 1955—1963, Quarterly Review, Banca Nazionale del Lavoro, III/1965, Roma), deși se rezumă în exclusivitate la factorul „atracție", prin diferență de la volumul realizat — dau posibilitatea de a calcula ceea ce nu poate fi atribuit „atracției", ci „propulsiei", deci competitivității mărfii respective din țara exportatoare analizată.

Procedeul statistic folosit este următorul:

- x = exportul total al țării A în perioada de bază.
- x' — exportul total al țării A în perioada curentă.
- γ — sporul în % al exportului mondial cu excepția importului țării A în perioada analizată.
- i — reprezintă grupele de mărfuri (aici, în total 1, 2, 3 . . . 7 după nomenclatorul SITC).
- j — (1, 2, 3 . . . 10) se referă la următoarele zone importatoare: America de Nord, America Latină, țările Pieței Comune (exclusiv țara A dacă e membră), E.F.T.A., alte țări vest europene, Australia, Noua Zeelanda și Africa de Sud, Japonia, alte țări din Asia și Africa, țările socialiste, alte țări.

În acest caz,

1. Efectul creșterii comerțului total mondial asupra exportului țării

$$A = \sum_{i=1}^{7} r X_i - X_i$$

2. Efectul structurii marfă a creșterii comerțului mondial asupra exportului țării

$$A = \sum_{i=1}^{7} r_i X_i - r X_i$$

3. Efectul distribuției teritoriale a creșterii comerțului mondial asupra exportului țării

$$A = \left(\sum_{j=1}^{10} r_{1j} X_{1j} - r_1 X_1\right) + \left(\sum_{j=1}^{10} r_{2j} X_{2j} - r_2 X_2\right) \ldots$$

$$= \sum_{i=1}^{7} \sum_{j=1}^{10} X_{ij} r_{ij} - \sum_{i=1}^{7} r_i X_i$$

4. Efectul competitivității sporite a exportului țării.

$$A = \sum_{i=1}^{7} \sum_{j=1}^{10} X'_{ij} - \sum_{i=1}^{7} \sum_{j=1}^{10} r_{ij} X_{ij}$$

Ar urma deci că datorită celor patru factori precedenți a avut loc creșterea exportului țării A în perioada analizată:

$$X' - X = \left(\sum_{i=1}^{7} r X_i - X_i\right) + \left(\sum_{i=1}^{7} r_i X_i - r X_i\right) +$$
$$+ \left(\sum_{i=1}^{7} \sum_{j=1}^{10} r_{ij} X_{ij} - \sum_{i=1}^{7} r_i X_i\right) + \left(\sum_{i=1}^{7} \sum_{j=1}^{10} X'_{ij} - \sum_{i=1}^{7} \sum_{j=1}^{10} r_{ij} X_{ij}\right)$$

Desigur că această căutare se distinge prin operativitatea ei. Ea ne oferă mărimea atribuibilă competitivității, care poate fi identificată cu aceea a propulsiei. E un avantaj. Dar ce se cuprinde în „competitivitate", rămîne nedefinit și componenții competitivității rămîn deci necomensurabili. Problematică apare folosirea acestui procedeu pentru operațiuni proiectate, deși n-ar fi cazul de a o elimina de la început.

Dacă din cadrul competitivității unele elemente de natură psihologică nu pot fi cuantificate (estetica mărfurilor etc.) totuși trei alți factori importanți se pretează măsurării, deci determinării efectului lor asupra dinamizării exportului: prețul relativ (raportul dintre prețul de export și prețul intern al mărfii de exportat), publicitatea și politica de export (taxe vamale, contingente, etc.). Ceea ce nu se acoperă cu ansamblul factorilor generatori ai competitivității, ai propulsiei, dar ne apropie totuși într-o măsură rezonabilă de posibilitatea de a putea identifica și măsura cea mai mare parte a determinanților fluxului exportului.

Conf. univ. doctor docent Titus CRISTUREANU

TRANZACȚII COMERCIALE EXTERNE

• ROMTRANS — În luna februarie au fost livrate la export, prin portul Constanța — pe lîngă alte mărfuri — 4 860 t uree în R. F. a Germaniei. În același port au sosit 14 735 t laminate din Italia, R. F. a Germaniei, Olanda, Franța; 4 100 t fosfați din Izrael; 1 800 t antracit din Anglia; 1 000 t cauciuc din Ceylon; 1 000 t piei din Argentina; 56 000 t minereu de fier din India și Algeria; 1 400 t blocuri dolomitice din Italia; 1 100 t instalații echipament din Anglia. Din U.R.S.S., au fost importate — pe cale terestră — 30 000 t minereu de fier, 8 000 t cocs, 15 750 t metale, 7 500 t cărbuni, 9 800 t apatită.

• MINERALIMPORTEXPORT — S-a livrat între 9—15 februarie 8 000 t ciment cu destinația R. S. Cehoslovacă, R. P. Polonă, R. D. Germană; 7 000 t sare cu destinația R. P. Bulgaria, R. S. Cehoslovacă, R. S. F. Iugoslavia, R. P. Ungară, Austria: 5 000 mp covor PVC fără suport și 23 500 mp plăci azbociment în R. S. Cehoslovacă; 22 000 mp PVC pe suport textil în Iordania; 2 t folii PVC în Irak; 21 t articole sanitare în Libia și Liban, 950 t piatră gips, 280 t ipsos și 4 500 uc. cahle în R. P. Ungară; 1360 mp plăci marmoră în R. S. Cehoslovacă și Liban; 26 mc marmură blocuri în Belgia și R. F. a Germaniei

• AUTO-TRACTOR — În cadrul contractului de durată încheiat cu Iranul în ultima perioadă au fost livrate pe această piață 153 tractoare pe roți cu pneuri de 65 CP, tip U-650; 432 remorci de tip 2 PTS-4 au fost livrate în U.R.S.S.; 145 bucăți autoturisme de teren tip M-461 in R. S. Cehoslovacă: 30 în R. P. Polonă; 11 în Grecia; 6 în R. D. Germană.

Recent a fost perfectat un contract care prevede exportul în Republica Cuba a 2 000 tractoare tip U-651 pe roți cu pneuri de 65 CP, dublu diferențial și un contract care prevede exportul în R. S. Cehoslovacă a 1 000 remorci basculante de tip RM-4.

În orice sezon, dar mai ales acum, cînd unele șosele sînt acoperite de zăpadă sau de gheață, se pot produce accidente, deși sporesc atît măsurile de protecție și de bună circulație, luate de organele competente, cît și prudența conducătorilor.

Administrația Asigurărilor de Stat practică numeroase feluri de asigurări, deosebit de utile posesorilor de autoturisme. Binecunoscută este ASIGURAREA AUTOTURISMELOR PENTRU CAZURILE DE AVARII ȘI PENTRU CELE DE DESPĂGUBIRI CIVILE, care se poate încheia și separat, pentru avarii sau pentru despăgubiri civile.

Pentru posesorii de asigurări de avarii, ADAS plătește pagubele ce pot fi produse autoturismului asigurat, atît în timpul mersului cît și în timpul staționării, de ciocniri cu alte mijloace de transport sau cu orice alte obiecte mobile sau imobile, izbiri, căderi, derapări, răsturnări, căderea unor obiecte pe autoturisme, incendiu etc., precum și ca urmare a tentativei sau comiterii furtului autoturismelor, a unor părți ale acestora, sau a unor obiecte aflate în interior.

Răspuns la întrebările despre asigurările de stat (XXII)

CE ESTE NOU ÎN ASIGURAREA AUTOTURISMELOR

În cazul cînd asigurarea s-a încheiat pentru despăgubiri civile, ADAS plătește sumele pe care asiguratul, soția sau alți membri ai familiei acestuia, sînt obligați să le achite persoanelor accidentate sau păgubite, ca urmare a accidentelor produse de autoturismele asigurate. ADAS compensează și cheltuielile făcute de asigurat — în procesul civil — precum și cheltuielile de judecată și onorariile de avocat la care asiguratul este obligat față de persoanele vătămate sau păgubite. Afirmăm că asigurarea respectivă este binecunoscută. Aceasta reiese — printre altele — și din faptul că fiecare al treilea posesor de autoturism are încheiată, la ADAS, o asemenea asigurare.

Sînt însă mai puțini cei care știu că recent au fost introduse forme noi de asigurări de autoturisme. Astfel, autoturismele pot fi asigurate pentru cazurile de avarii, CU RĂSPUNDERE LIMITATĂ, la alegerea asiguratului pentru 75 sau 85% din valoarea reală a autoturismelor, bineînțeles cu reducerea corespunzătoare a primelor de asigurare.

ASIGURAREA GLOBALĂ conferă o acoperire completă a autoturismelor, care cuprinde trei asigurări, acoperind atît pagubele la autoturismului propriu, cît și despăgubirile civile datorate de asigurat terțelor persoane vătămate, precum și urmările accidentelor întîmplate conducătorului autoturismului și persoanelor transportate (nenominalizate).

Alte forme de asigurare se adresează conducătorilor amatori care conduc autoturisme aparținînd organizațiilor socialiste sau sînt la îndemîna conducătorilor amatori care conduc autoturisme proprietate a altor cetățeni. Nu putem să nu amintim și de alte două asigurări deosebit de folositoare: PENTRU CAZURILE DE ACCIDENTE întîmplate conducătorilor de autoturisme și altor persoane, nenominalizate, aflate în autoturisme, precum și pentru CAZURILE CÎND AUTOTURISMUL ESTE CONDUS DE ALTE PERSOANE DECÎT ASIGURATUL.

Încheierea unor astfel de asigurări constituie o măsură utilă noilor reglementări cu privire la asigurările de autoturisme venind în întîmpinarea dorințelor diverse ale celor care vor să ia o măsură de prevedere.

Aurel CRIȘAN

ARBITRAJ

SOLUȚII DE INTERES GENERAL ÎN SECTORUL CONSTRUCȚII

● Cum se sancționează neconvocarea comisiei de recepție?

Prin Decizia nr. 335 din 12 februarie 1969, Primul Arbitru de Stat a precizat că pentru neconvocarea comisiei de recepție se aplică o penalitate fixă de 200 lei prevăzută de pct. 26 din Instrucțiunile la H.C.M. nr. 1003/1964 și nu penalitatea de 0,05% pe zi prevăzută de pct. 15 din Regulamentul aprobat prin H.C.M. nr. 1002/1964 (care se aplică numai în cazul refuzului beneficiarului de a prelua obiectele terminate și admise la recepția provizorie).

● Cum se calculează penalitățile pentru neefectuarea la termen a remedierilor constatate la recepția provizorie sau definitivă?

Penalitățile prevăzute de pct. 42 din Instrucțiunile la H.C.M. nr. 1003/1964 de 0,05% pe zi asupra valorii obiectelor neremediate se calculează — așa cum s-a statuat prin Decizia Primului Arbitru de Stat nr. 381 din 17 februarie a.c. — de la termenul stabilit pentru efectuarea remedierilor în procesul verbal de recepție provizorie sau definitivă și nu de la termenul de predare a obiectului respectiv.

● Care este natura contractului de reparații capitale la construcții?

Lucrările de reparații capitale la construcții sînt asimilate, cît privește planificarea și contractarea, lucrărilor de construcții-montaj noi pentru care se încheie contracte planificate. Constatînd că pentru efectuarea unor lucrări de reparații capitale două organizații socialiste au încheiat un contract reglementat, Primul Arbitru de Stat, prin Decizia nr. 3528 din 23 decembrie 1968, a precizat că pentru efectuarea lucrărilor de reparații capitale la construcții, contractele nu se pot încheia decît dacă lucrările sînt prevăzute atît în planul beneficiarului cît și în planul constructorului. Pentru asemenea lucrări nu se pot încheia contracte reglementate, iar cele încheiate sînt lipsite de valabilitate.

● Cum se calculează despăgubirile pentru degradarea terenurilor cu prilejul efectuării unor lucrări de construcții-montaj?

Constructorul răspunde pentru degradarea terenurilor din jurul obiectelor construite, despăgubind pe proprietarul terenului cu contravaloarea recoltei degradate. Prin Decizia nr. 313 din 10 februarie 1969, Primul Arbitru de Stat a precizat că în calculul despăgubirilor pentru degradarea terenurilor trebuie incluse și cheltuielile pentru fertilizarea solului care a suferit modificări în structură fiind acoperit de nisip, var, pietriș etc.

● În ce termene pot fi pretinse penalitățile prevăzute de Instrucțiunile comune C.S.C.A.S. și M.F. nr. 7/1967?

Prin Decizia nr. 219 din 30 ianuarie 1969, Primul Arbitru de Stat a menținut ca temeinică și legală Hotărîrea nr. 2592/1968 a Arbitrajului interjudețean Craiova prin care s-au respins ca prescrise pretențiile unei întreprinderi de construcții privind plata de penalități pentru nepredarea amplasamentului și nedeschiderea la termen a finanțării. Aceasta, deoarece acțiunea a fost introdusă după expirarea termenului de 6 luni prevăzut de art. 4 din Decretul nr. 167/1958.

● Cine are obligația mutării instalațiilor de apă, canal, electricitate, telefoane în cazul modernizării unor drumuri?

Potrivit Decretului nr. 142/1957, mutările de conducte și instalații în zona drumurilor ce se modernizează se suportă de beneficiarul instalațiilor respective fără nici o despăgubire, în termenul fixat de organele care administrează drumul respectiv.

● Care sînt consecințele neefectuării remedierilor la deficiențele apărute în perioada de verificare?

Prin Decizia nr. 456 din 26 februarie 1969, Primul Arbitru de Stat a precizat că pentru deficiențele apărute în perioada de verificare, ce nu au fost remediate de antreprenor și nici de beneficiar care — în conformitate cu pct. 43 din Instrucțiunile la H.C.M. nr. 1003/1964 — putea să execute în regie proprie sau printr-o altă organizație socialistă de construcții lucrările de remediere în contul antreprenorului, se vor acorda daunele dovedite și nu penalitățile de 0,05% pe zi. Acestea se acordă numai pentru neefectuarea remedierilor la deficiențele consemnate în procesul verbal de recepție provizorie sau definitivă.

● Cine este obligat să asigure paza utilajelor aflate pe șantiere?

Primul Arbitru de Stat a stabilit prin Decizia nr. 19 din 13 ianuarie 1969 că deși potrivit pct. 30 din Instrucțiunile comune C.S.C.A.S. și M.F. nr. 7/1967 antreprenorul general — în cazul executării lucrărilor de construcții-montaj în afara unei incinte în exploatare — este obligat să asigure paza bunurilor de pe șantier, inclusiv a utilajelor. Nu răspunde pentru dispariția utilajelor dacă au fost predate subantreprenorului spre montare.

Valentin PRISĂCARU

PRECIZĂRI

CREDITAREA INVESTIȚIILOR DIN COOPERATIVELE AGRICOLE DE PRODUCȚIE

RECENT, prin H.C.M. nr. 2745/1968 și Instrucțiunile Băncii Agricole nr. 9/1969, acordarea de credite pentru investiții cooperativelor de producție a primit o nouă reglementare.

Au fost stabilite noi limite maxime privind termenul de rambursare a creditelor acordate pentru acțiunile de investiții: pentru îmbunătățiri funciare 12 ani; pentru plantații de vii 10 ani; pentru plantații de pomi, hamei și alte asemănătoare 10 ani; pentru construcții cu caracter productiv din legumicultură, zootehnie, depozitarea produselor agricole, alimentări cu apă, electrificări etc. 12 ani; pentru mașini, instalații, utilaje, autocamioane și remorci 8 ani; pentru animale de reproducție și de muncă 8 ani; arbuști fructiferi și căpșuni 3 ani.

La stabilirea limitei maxime de rambursare s-a ținut seama de posibilitățile cooperativelor, de duratele de serviciu normate ale fondurilor fixe și de gradul lor de eficiență economică. În cadrul acestor termene — limită maximă — Banca Agricolă împreună cu Consiliul Superior al Agriculturii și UNCAP pot stabili termene de rambursare pe categorii de obiecte, în funcție de veniturile ce se prevăd a fi realizate prin punerea în funcțiune a obiectivului creditat și de situația economică financiară a cooperativei. Prin instrucțiunile nr. 9/1969 ale Băncii Agricole, în afara detalierii pe categorii de lucrări și obiective a termenului maxim de rambursare, a fost stabilit și numărul maxim de ani după care începe rambursarea primei rate (în medie, cu unele excepții, plantațiile de pildă, acest termen este de cca. 2—3 ani).

Un alt element nou în reglementările apărute îl reprezintă faptul că la lucrările de investiții ce se execută în antrepriză se acordă credite pe termen lung și pentru cheltuielile de manoperă: lucrările pentru înființarea și întreținerea plantațiilor de vii se creditează pînă la 30% din valoarea cheltuielilor de manoperă; pentru plantațiile de pomi se acordă pînă la 40%.

Ca regulă generală, creditele se acordă pentru plantațiile care nu au intrat încă pe rod și numai pentru plantațiile mari care se efectuează în bazine consacrate și în masiv. Prin executarea de plantații în masiv se înțelege minimum 10 ha la vie și livezi intensive și 15 ha la livezi obișnuite.

La acordarea de credite către cooperative, unitățile Băncii Agricole trebuie să țină seama de: volumul mijloacelor materiale, bănești și proprii cu care participă cooperativa agricolă de producție la realizarea investițiilor (aportul propriu), eficiența economică a investiției exprimată de la caz la caz cu indicatorii adecvați (spor de producție, randament, creșterea productivității muncii) și în special de creșterea veniturilor pe seama investițiilor executate și puse în funcțiune din creditele ce se obțin. Totodată trebuie să se analizeze cu atenție posibilitățile de executare a lucrărilor (într-un termen care nu trebuie să depășească 12 luni), respectarea termenului de punere în funcțiune, influența factorului timp și exploatarea rațională a mijloacelor de producție.

Prin noua reglementare se precizează: creditarea lucrărilor de construcții-montaj se face numai în baza proiectelor de execuție pe obiective și a devizelor de cheltuieli. În acest scop cooperativele agricole de producție menționează pe cererile de credite termenul pînă la care vor depune proiectele și devizele pe obiecte. Nu se admit la creditare documentații parțiale pentru execuție eșalonată. Tot în legătură cu documentația necesară precizăm că din cererea de credite trebuie să rezulte dacă lucrările propuse sînt cuprinse în planul aprobat de adunarea generală, precum și volumul mijloacelor materiale și bănești proprii cu care participă cooperativa agricolă la realizarea investițiilor.

Banca Agricolă cere — pentru lucrările sale de analiză economică — să se precizeze elementele din care rezultă eficiența economică a soluțiilor adoptate. În acest scop trebuie studiate cu atenție unele elemente importante ca de pildă investiția specifică, care trebuie comparată cu cea realizată la alte lucrări similare.

De asemenea, trebuie analizate cu atenție condițiile necesare pentru darea în exploatare într-un termen cît mai scurt a investiției. Așa de pildă, la lucrările de îmbunătățiri funciare trebuie asigurată în primul rînd incadrarea în sistemul hidrotehnic.

Spre deosebire de reglementările anterioare, respectiv H.C.M. 150/1965 și 2720/1967, noua legislație pune accentul și pe modul de exploatare a fondurilor fixe create prin creditele acordate. Astfel, după darea în exploatare a obiectivelor, se urmărește ca exploatarea să se facă la parametrii prevăzuți în documentația tehnică și să se realizeze eficiența economică avută în vedere la acordarea creditelor. În acest scop trebuie analizate rezultatele economice ale obiectivelor create, cheltuielile de producție și veniturile realizate în comparație cu indicatorii proiectați. Se va urmări respectarea condițiilor de exploatare în raport cu normele de instituție, a ciclului reparațiilor curente și capitale, astfel încît să se asigure în primul rînd condiții pentru rambursarea creditelor din venitul suplimentar realizat pe seama noilor fonduri fixe.

Întrucît cooperativele garantează creditele primite cu veniturile și mijloacele de producție, una din obligațiile majore precizată în instrucțiunile nr. 9/1969 ale Băncii Agricole și care revine unităților Băncii este aceea de a controla în permanență acoperirea garanției și în general activitatea economică și situația financiară a cooperativelor creditate. În cazul cînd ratele scadente pentru rambursarea creditelor nu se pot acoperi din fondurile bănești constituite pentru investiții, diferența se achită din celelalte disponibilități bănești ale cooperativelor agricole de producție. În cazul cînd nici astfel nu se pot acoperi ratele scadente, creditele se trec la restanță și se rambursează pe măsura creării de disponibilități.

Dobînzile pentru creditele pe termen lung ce se acordă cooperativelor sînt de regulă 3%. Pentru cooperativele agricole mai puțin dezvoltate din punct de vedere economic, poate fi stabilită o dobîndă de numai 2%.

În caz de nerambursare la termen a creditelor pe termen lung, cooperativele vor plăti o dobîndă de 5%.

Noile reglementări conferă Băncii Agricole mijloace pentru sancționare a: schimbării destinației creditelor acordate; neprelevării fondurilor de acumulare prevăzute în planul de producție și financiar; folosirea mijloacelor de producție în alte scopuri decît cele pentru care au fost creditate; gospodărirea lor necorespunzătoare; neluarea de măsuri pentru înlăturarea deficiențelor semnalate de unitățile Băncii ș.a.

În cazul cînd din cauze obiective nu au putut fi realizate veniturile bănești necesare pentru rambursarea creditelor, la propunerea UNCAP și cu avizul Ministerului Finanțelor, Banca Agricolă poate să amîne pînă la un an — în cadrul termenelor maximale — ratele scadente din creditele pe termen lung. În acest caz nu se plătesc dobînzi majorate.

C. MARINESCU

L. LACHSZ

„NODURILE GORDIENE" ALE DRUMULUI CRITIC

După opiniile multor specialiști, TEORIA GRAFELOR pare să fie ramura cea mai rodnică a teoriei mulțimilor. Creșterea considerabilă a aplicațiilor ei se explică, pe de o parte prin eficacitatea acestui instrument de optimizare, iar pe de altă parte prin largile posibilități de adaptare a diferitelor sisteme la problemele practice. Este adevărat că utilizarea „drumului critic", nu este chiar un drum bătătorit, că uneori ea este critică din cauza diferitelor greutăți obiective, dar acestea pot fi înfrînte și justifică efortul în acest sens.

DOMENIUL GRAFELOR

METODELE GRAFICE de reprezentare a activităților nu reprezintă o noutate. În diferite discipline tehnice s-a recurs încă cu mult timp în urmă la reprezentarea grafica a fenomenelor fizice, a sistemelor de mașini și echipamente.

În proiectarea sistemelor de producție, tehnicele grafice folosite pînă la începutul deceniului al cincilea nu-și propuneau încă să reflecte structura și comportarea dinamică a producției. De exemplu, diagrama desfășurată a unui proces este o reprezentare schematică a diferitelor activități ce se execută în procesul de fabricare a unui produs, ea cuprinzînd de fapt o permutare a 4 activități de bază: operație (O) control, (☐) transport (→) și depozitare (Δ) .Aceleași defecte au și alte procedee grafice: diagrama Gantt, diagramele de analiză a mișcărilor operatorului, diagrama activităților multiple.

● Dinamica industrială

Cuceririle obținute în tehnica sistemelor de reglare și în teoria matematică a probabilităților au îmbogățit domeniul reprezentărilor cu procedee noi, printre care s-au dovedit deosebit de valoroase pentru proiectarea sistemelor de producție următoarele două: **schema bloc** și **graficul de activități.** Prima definește relațiile funcționale, iar cea de-a doua relațiile de timp.

Dinamica unui sistem de producție, poate fi înțeleasă prin reprezentarea lui sub formă de **schemă bloc,** care scoate în evidență comportarea individuală cît și interacțiunea elementelor componente ale sistemului. Această reprezentare poate fi aplicată la analiza sistemelor de producție în totalitate și chiar a ansamblului întreprinderii.

Generalizarea și extinderea tehnicilor bazate pe schema bloc în domeniul industrial au dat naștere la conceptul de **dinamică industrială,** al cărui obiectiv îl constituie integrarea mai multor domenii funcționale ale unei întreprinderi într-un sistem și fundamentarea cantitativă necesară proiectării unei strategii organizatorice cît mai eficiente.

Dacă schema bloc își are originea în domeniul reglării automate și în domeniul rețelelor electrice, cel de-al doilea procedeu — graficul de activități — aparține cercetărilor operaționale militare și industriale. Este prima tentativă concretă de reprezentare grafică a sistemelor ce se întîlnesc în domeniul tehnicii industriale, și el definește matematic relațiile dintre diferitele compartimente ale unor astfel de sisteme.

Necesitatea unei asemenea reprezentări a apărut datorită lipsei unui instrument la dispoziția conducerilor în vederea controlului unei multitudini de activități interdependente. Încercările făcute în această direcție au avut ca rezultat cristalizarea a două metode similare la care s-a ajuns aproape independent: metoda grafului PERT și metoda CPM (metoda drumului critic).

În prezent teoria grafelor — considerată pînă de curînd ca un subiect matematic abstract — își găsește un cîmp tot mai larg de aplicare în știința conducerii. Cu ajutorul teoriei grafelor se pot rezolva o serie de probleme ca: fluxul maxim într-o rețea, probleme de transport, de atribuire și ordonanțare a lucrărilor, de echilibrare a liniilor de asamblare.

● Flux și echilibru

CERCETAREA unui **flux maximal** într-o rețea constă în căutarea unui debit maximal, putînd să circule între nodul inițial și nodul final, ținînd cont de toate capacitățile maximale ale arcelor.

Probleme de acest tip pot fi puse pentru rețelele de autostrăzi, urmărindu-se debitul maxim de vehicule pe oră care se pot scurge pe anumite șosele studiate ca și pentru canale de comunicații care au o singură direcție: de exemplu — imagini televizate, sisteme de transmisie a energiei, sisteme hidraulice etc. La rezolvarea problemelor de transport, în grafuri sursele de materiale se unesc prin arce cu consumatorii, arcele fiind considerate drumuri cu capacitate cunoscută.

Printre problemele de **atribuire** a mașinilor — un alt domeniu de folosire a graficelor rețea — se numără: repartizarea oamenilor pentru diferitele sarcini, maximizarea operației cu productivitatea cea mai mică, maximizarea productivității totale a mașinilor, determinarea numărului minim de mașini care realizează toate lucrările în timpul specificat.

Și problemele de atribuiri pot fi formulate ca probleme de flux. De exemplu, atribuirea optimă de lucrări pe mașini sau pe oameni pentru ca să se realizeze cît mai multe lucrări se poate rezolva prin maximizarea fluxului rețelei, considerîndu-se pentru aceasta mașinile sau oamenii ca surse și lucrările ca destinații. În același fel pot fi reprezentate într-o rețea și probleme de maximizarea operației cu productivitatea cea mai mică și maximizarea productivității totale. Prin introducerea unei surse principale și a unei destinații principale, precum și limitarea capacităților arcelor din rețea se obține o formulare a problemelor în termenii fluxului într-o rețea orientată.

Un alt domeniu în care s-a consacrat teoria grafelor este **ordonanțarea.** În ramurile în care numărul de repere ce se execută este mare, iar pentru fiecare reper sînt necesare mai multe operații, determinarea ordinii de realizare a lucrărilor pe fiecare mașină prezintă deosebite dificultăți. Astfel de probleme țin seama de resursele limitate pe care le are întreprinderea în executarea sarcinilor de plan. Metoda de rezolvare este PERT-RESURSE.

Problema resurselor în analizele de tipul PERT-CPM a fost rezolvată pînă în prezent prin **metode euristice,** care constau în determinarea profilului resurselor înscrise în grafurile rețea prin compararea cu profilul resurselor disponibile. Profilul resurselor necesare este modificat treptat pînă se obține un profil de resurse acceptabil. Ca urmare a acestor modificări aria ocupată de activitățile respective își schimbă amplasamentul sau forma. Stabilirea poziției și a formei ariei fiecărei activități în profilul resurselor se numește **proces de alocare.**

Echilibrarea liniilor de asamblare. Cu ajutorul teoriei grafelor se pot determina grupările optime de operații pe posturi de lucru astfel ca fiecare post să nu consume mai mult timp decît permite ritmul de lucru și relațiile de precedență să fie respectate.

Multiplele domenii de folosire în economie a teoriei grafelor, face din ea un instrument foarte util în mîna conducerii întreprinderilor pentru organizarea eficientă a activității.

ing. Petre ANDREI

● **Dezvoltarea unor ramuri ale matematicii moderne (teoria grafelor, programarea liniară) și creșterea eficacității calculatoarelor electronice au constituit la sfîrșitul deceniului al șaselea o puternică bază pentru elaborarea teoriei grafelor.**

● **Metoda C.P.M. a fost fundamentată în 1956 de către J.E. Kelly (de la firma Remington Rond) și W. Walker (de la firma Du Pont).**

● **W. Fazar, de la Special Project Office, aparținînd marinei americane, care cerceta problemele conducerii proiectelor, creează în 1958 procedeul PERT.**

● **În anul 1960 Société d'Economie et de Mathématique Apliquées pune la punct metoda potențialelor (M.P.M.).**

● **În anii 1962—1963 capătă o mare extindere metoda PERT-COST și procedeele de analiză a resurselor.**

● **În ultimul timp au o largă folosire următoarele metode:**

MPM — Metra Potential Method.
RAMPS — Resource Allocation and Multi-Project Scheduling.
RPSM — Resource Planning and Scheduling Method.
CRAM — Contract Requirement Recording Analysis and Management.
SCANS — Scheduling and Control by Automated Network — Systems.
CRASP — General Resource Allocation and Scheduling Program.
MAP — Multiple Allocation Procedure.
PEP — Program Evaluation Procedure.
GERT — Graphical Evaluation and Review Technique.

CONDUCERE *) INTEGRATĂ

ORGANIZAREA pe baze științifice a activității unităților economice presupune o legătură organică între model, sistem informațional și structură organizatorică. Analizînd aplicațiile metodelor moderne de programare și urmărire a producției cu ajutorul graficelor rețea efectuate pe diverse șantiere din țară, se constată că majoritatea s-au limitat la utilizarea modelului în cadrul sistemului informațional și a structurii organizatorice existente, aceasta constituind principala cauză pentru care multe din ele nu se soldează cu rezultate corespunzătoare.

● Modelul de programare

APLICAȚIA realizată pe șantierul Cornișa din cadrul trustului de construcții Bacău care și-a propus și a reușit în mare măsură să asigure modelului un sistem informațional și o structură organizatorică adecvată arată că există mari posibilități pentru punerea bazelor unui sistem integrat de conducere la nivel de șantier. Pentru înțelegerea acestei aplicații ni se pare util a prezenta pe scurt modul în care au fost întocmite graficele rețea. În ansamblu, s-au întocmit 33 grafice de diferite ordine de mărime: 24 subgrafuri tehnologice; 5 grafice rețea pe obiecte distincte; 3 grafice rețea comasate pe lanțuri de obiecte cu tehnologii similare; 1 grafic rețea coordonator pentru tot ansamblul lucrărilor.

Subgraful tehnologic. — Cuprinde activități elementare rezultate fie din comasarea unor articole de deviz, fie din descompunerea acestora. Criteriile avute în vedere la stabilirea gradului de detaliere al acestor activități au fost: a) fiecare activitate să poată fi executată de către o singură formație de lucru (echipă, brigadă etc.); b) să existe posibilitatea realizării integrale și continue a activității din punct de vedere tehnologic și organizatoric; c) toate activitățile să reprezinte lucrări unitare (suficient de simple) pentru ca prin combinarea lor să se poată realiza orice variantă de lucru.

Graficul rețea pe obiect. — Cuprinde ca activități fazele din subgrafurile tehnologice (activități elementare grupate). Legăturile de la o activitate la alta sînt de asemenea cele precizate în subgrafurile tehnologice, menținîndu-se evenimentele care marchează legătura dintre subgrafe, tocmai pentru a scoate în evidență cît mai fidel toate condiționările tehnologice din cadrul unui obiect.

Graficul rețea comasat pe lanț tehnologic. — Realizarea mai multor obiecte identice (blocuri cu structura de rezistență din panouri mari, blocuri glisate etc.) a condus la necesitatea elaborării de grafice rețea comasate pe lanțuri tehnologice. Acesta este primul grafic rețea care se corelează cu termenele prevăzute în plan pentru darea în folosință a lucrărilor respective.

Pentru comasarea activităților cuprinse în graficul rețea pe lanț tehnologic s-au operat legături între activitățile de la un obiect care marchează continuitatea în lucru a unor resurse determinate în realizarea lucrărilor și anume: utilaje grele (macarale, buldozere, excavatoare etc.), echipamente speciale (cofraj glisant, instalații pentru glisare etc.), formații de lucru specializate (zidari-tencuitori, zugravi-vopsitori, monteuri prefabricate, izolatori terase etc.). Între aceste activități, în cadrul fiecărui bloc, s-au comasat toate celelalte activități într-una singură, a cărei durată este cea a drumului maxim între activitățile extreme care au legături între blocuri.

Graficul coordonator pe ansamblul șantierului. — Cuprinde graficele comasate pe lanțuri de structuri similare cu condiționările corespunzătoare, stabilite în special pe criterii organizatorice (folosirea unor resurse comune celor 3 lanțuri de structuri) cum sînt: a) folosirea utilajelor grele (excavatoare, buldozere, mijloace de transport etc.); b) folosirea rațională a unor materiale comune (betoane, mortare, ciment etc.); c) folosirea rațională a unor formații de lucru (zidari, mozaicari, zugravi etc.).

Graficele comasate pe lanțuri de obiecte au fost incluse în graficul coordonator pe ansamblul investiției, în așa fel încît transformarea termenelor, din calendarul convențional în cel civil, să se facă cu ușurință pentru toate obiectele din șantier.

● Sistemul informațional

ADOPTAREA noului model de programare a făcut necesară proiectarea unui sistem informațional adecvat, a unei noi evidențe tehnico-operative.

Ca document principal în noul sistem informațional, care face legătura între prevederile graficelor rețea și sistemul de realizare a producției, a fost conceput **„programul de lucru al echipei".** Emiterea acestui document este condiționată de asigurarea în prealabil a tuturor resurselor materiale necesare realizării cantităților programate. El este destinat **șefilor de echipă** și **maistrului de șantier.** După terminarea lucrărilor prevăzute, programul completat cu toate elementele rezultate din desfășurarea procesului de producție devine **documentul primar de evidență,** datele sale exprimînd condițiile reale în care s-a desfășurat fiecare activitate în parte.

Întrucît pe parcursul realizării programelor de lucru pot apărea modificări de soluții, datorate atît proiectării cît și execuției, care schimbă datele programate inițial, s-a proiectat un document special care trebuie să fie emis de aceleași organe care au elaborat programul de lucru și care poartă denumirea de **fișă de corecție a programului.** Acesta conține numai acele elemente ale programului de lucru, care au suferit modificări față de programarea inițială.

În procesul de realizare a producției, pot interveni modificări, în afara celor menționate. Astfel, pot apare cazuri în care consumurile normate de materiale sînt depășite, sau condițiile tehnologice nefiind respectate sînt necesare modificări în retribuirea muncitorilor etc. Toate aceste abateri se înscriu în **fișa de abateri de la program,** document ce se elaborează de către maistrul de șantier. Cele două documente suplimentare nu pot circula decît însoțind documentul principal, programul de lucru. Introducerea lor în circuitul informațional constituie unul din principalele atribute ale noului sistem, întrucît ele pun la îndemîna **șefului de șantier** numai acele elemente care în procesul de producție prezintă modificări față de programul inițial.

Informațiile rezultate din realizarea activităților (reducerea consumului de materiale, soluții tehnologice noi etc.) puse în evidență de aceste documente, devin elemente de programare pentru activitățile viitoare. În acest sens sistemul are în permanență posibilitatea de a se folosi de experiența cîștigată în trecut și prin aceasta devine un sistem care se autoperfecționează în timp.

● Structura organizatorică

PORNIND de la modelul de programare și sistemul informațional, s-au făcut modificări importante și în structura organizatorică a șantierului.

Un loc deosebit în noua structură revine **Serviciului de programare, urmărire și prelucrare a datelor,** conceput ca un **organism de prelucrare a informațiilor, fără a avea dreptul de decizii** și ale cărui principale atribuții sînt: să elaboreze grafice rețea pentru toate obiectivele ce se execută în cadrul șantierului; să transmită programele de lucru elaborate pe baza graficelor-rețea cu cel puțin 3 zile înaintea începerii activităților; să semnaleze șantierului și grupului abaterile de la program care afectează termenele de dare în folosință a obiectivelor stabilite în graficele-rețea aprobate; să reactualizeze graficele-rețea ori de cîte ori apare vreo abatere în desfășurarea producției; să transmită șantierului și grupului orice informații privind problemele legate de programarea lucrărilor în timp, solicitînd confirmarea asigurării principalelor resurse necesare pentru realizarea programelor ce urmează a fi elaborate.

La stabilirea atribuțiilor funcțiilor de conducere din sistem s-a ținut seama de principiul de bază ca o sarcină să apară numai la un singur post, iar controlul îndeplinirii sarcinilor să apară numai o singură dată.

Șeful de echipă. — Prin noile atribuții de preluare și gestionare a materialelor cît și întocmirea pontajului, devine un conducător care răspunde efectiv de consumul de materiale și de muncă. Aceste atribuții s-au putut acorda datorită ajutorului pe care șeful de echipă îl primește prin programul de lucru care îi permite să știe exact ce are de executat pe o anumită perioadă și să cunoască elementele necesare organizării lucrului.

Noul sistem a raționalizat munca **maiștrilor** prin transferarea unora din atribuțiile lor la serviciul de programare, urmărire și prelucrarea datelor și a altora la șefii de echipă. Fiind degrevat de stabilirea programelor de lucru, neproducînd alte informații decît realizarea programelor și eventual decide asupra necesității întocmirii fișelor de abateri, activitatea lui se concentrează în special asupra: organizării punctului de lucru în sensul respectării tehnologiei de execuție; asigurării condițiilor pentru realizarea unor lucrări de calitate corespunzătoare și de condiții de lucru conform normelor de tehnică a securității muncii; verificării realizării programelor și pontajul echipelor.

Șeful de șantier. — Nu se mai ocupă de probleme privind planul operativ, repartiții de resurse și aprovizionare ci decide în aceste probleme pe baza informațiilor pe care le dă serviciul de programare. Timpul cîștigat este folosit pentru rezolvarea problemelor de tehnologie a lucrărilor și pentru întreținerea mai susținută a relațiilor cu proiectanții și beneficiarii în probleme tehnice și economice legate de desfășurarea lucrărilor pe șantier.

Sistemul proiectat pentru conducerea producției pe un șantier de construcții, se sprijină pe trei nivele organizatorice — șef șantier — maistru — șef echipă — excluzînd celelalte verigi care erau în trecut pe șantier — șef lot și maiștru coordonator, precum și alte funcții, care nu-și mai găsesc utilitatea în noul sistem. De asemenea, unele funcții din nomenclator ca inginer principal, inginer coordonator, șef serviciu organizarea muncii, își schimbă atribuțiile, prin concentrarea personalului cu pregătire superioară și medie în cadrul serviciului de programare, urmărire și prelucrarea datelor.

● Consecințe

PRINTRE REZULTATELE experimentării noului sistem de organizare și conducere a producției de construcții montaj pot fi evidențiate următoarele:

● **Stabilizarea volumului producției și a numărului mediu de muncitori.** Dacă înainte realizările valorice lunare la construcțiile aflate în faza de finisaj erau cu mult sub realizările valorice lunare la structura de rezistență, în prezent s-a ajuns ca realizările valorice pentru aceleași tipuri de obiective să nu difere esențial în funcție de faza de execuție realizată în luna respectivă.

● **Micșorarea fondului de salarii consumat raportat la valoarea producției realizate.** La categorii de lucrări sensibil egale, acest raport a scăzut de la 17,8%, 21,8%, 21,3% în cele trei luni dinainte de experimentare la 18,7%, 16,8%, 16,2% în primele luni după.

● **Reducerea cheltuielilor neeconomice,** determinate de suprapunerea proceselor de execuție în cadrul aceluiași sector, organizarea necorespunzătoare a locului de muncă, recepția cu superficialitate a lucrărilor etc. Vom pune în evidență aceasta prin compararea cheltuielilor neeconomice înregistrate în cazul a două blocuri identice care s-au dat în folosință, unul înaintea începerii experimentării, altul după introducerea sistemului: retușuri zugrăveli, vopsitorii 1715 și 285 lei; remedieri tîmplării 1151 și 247 lei; remedieri tencuieli interioare și exterioare 2063 și 92 lei.

● **Creșterea productivității muncii.** Valoric productivitatea muncii a înregistrat următoarea dinamică înainte de introducerea sistemului și în timpul experimentării: 7228, 5617, 6146 și respectiv 7448, 7828, 8366 lei.

● **Reducerea diferenței dintre valoarea manoperei de deviz și manopera efectiv plătită.**

● **Reducerea prețului de cost.** — Dacă în cursul trimestrului II 1968 prețul de cost realizat a fost cu 1,48% mai mare decît cel de deviz în trimestrul III el a fost mai mic cu 3,90%.

Experimentarea sistemului a relevat și alte aspecte mai greu de exprimat cantitativ, printre care menționăm:

— evidențierea rezervelor materiale și de forță de muncă ce se creează în timpul desfășurării procesului de producție pe un șantier de construcții;

— micșorarea necesarului de stocuri de materiale pe șantier;

— creșterea gradului de cointeresare a echipelor, respectiv a verigii direct productive a șantierului în reducerea duratelor activităților, mărirea randamentului fiecărui muncitor în parte și economisirea și buna gospodărire a materialelor.

C. COJOCARU

---

* Textul reprezintă o sinteză a comunicărilor tovarășilor ing. **Gh. Cichindel,** șef serviciu programare, urmărire și prelucrare a datelor, șantier Cornișa; ing. **M. Hanaru,** director grup șantiere Bacău; **Iulian Arhip,** șef serviciu salarizare, Trustul de construcții Bacău, prezentate în cadrul schimbului de experiență organizat la Bacău în noiembrie 1968.

REVIZUIREA UNOR REVIZII

PROGRAMAREA și urmărirea executării lucrărilor de revizii pe baza metodei „drumului critic", mai întîi la instalația de distilație atmosferică și în vid și apoi la toate reviziile instalațiilor tehnologice din cadrul Rafinăriei Brazi, a permis evidențierea unor particularități în aplicarea acestei metode la specificul activității de revizii și reparații.

Determinarea volumului de muncă necesar pentru activitățile cuprinse în graf, dă posibilitatea conducerii rafinăriei să cunoască gradul de încărcare cu lucrări a atelierelor și în cadrul acestora, a fiecărei meserii în parte. În felul acesta se cunosc din timp cazurile cînd, în anumite perioade, volumul lucrărilor de executat depășește resursele de forțe de muncă de care dispune rafinăria, ceea ce permite, fie analiza posibilităților de mărire a perioadei de execuție, fie mobilizarea de resurse din afară, prin detașări periodice de personal din alte unități cu profil asemănător.

Dispunînd de **lista lucrărilor de executat cu 90 zile înainte de revizie, Biroul** de programare poate determina necesarul de materiale, piese de schimb, utilaje și dispozitive pe care-l comunică la timp serviciului de aprovizionare.

Elaborarea grafului și a diagramelor rețea în timp, secționarea acestora și difuzarea lor la maiștri și șefi de echipe desemnați pentru executarea lucrărilor, asigură condiții favorabile de organizare a activității echipelor. Aceștia cunosc de la început succesiunea lucrărilor de executat, termenele maxime de încheiere a fiecărei operații, ceea ce permite reducerea substanțială a pierderilor de timp cauzate de trecerea la executarea altei lucrări. Edificator în acest sens este creșterea gradului de utilizare a timpului de lucru în cadrul zilei de muncă de la 53% în anul 1966 la 87% pînă la 92% în reviziile generale efectuate în anul 1968 pe baza programării prin metoda „drumului critic".

Printre concluziile rezultate în aplicarea metodei „drumului critic" în programarea lucrărilor de revizii, este și aceea ca în funcție de caracterul repetitiv al unor lucrări la reviziile aceleiași instalații, există posibilitatea folosirii datelor de realizări privind durata executării unor operații pentru programarea următoarelor revizii. Pentru extinderea aplicării acestei particularități Biroul de programare își organizează un sistem de evidență a timpilor realizați.

Analizele au scos în evidență și unele greutăți și deficiențe care pot conduce la diminuarea efectului aplicării metodei. Astfel, modificarea termenelor și duratelor de oprire a instalațiilor prevăzute în graficele de revizii, după efectuarea lucrărilor de programare, face uneori imposibilă adaptarea grafurilor la noua situație, irosindu-se astfel mare parte din munca biroului de programare. De asemenea, gruparea excesivă a instalațiilor pentru revizii în numai două etape, conduce la greutăți în executarea la timp și de calitate a lucrărilor de programare și mai ales, în asigurarea forței de muncă și utilajelor necesare executării lucrărilor în timpul optim.

Măsurile stabilite ca, modificarea graficelor de revizii să se facă cu minim 90 zile înainte de data prevăzută pentru oprire, precum și eșalonarea pe cît posibil mai largă a reviziilor în cadrul anului, sînt premise pentru soluționarea și a acestor probleme la următoarele revizii.

Privind rezultatele aplicării metodei, exemplificăm cazul instalației DAV la care, prin programarea și executarea pe baza metodei „drumului critic" a reviziilor generale din anii 1967 și 1968, durata executării reviziei a fost redusă cu 30%, în condițiile utilizării a 210 muncitori și a realizării unui fond de timp de 17 500 om-ore, față de 293 muncitori și respectiv 22 500 om-ore, realizări în anul de comparație 1966.

econ. V. CHIRIȚOIU
Rafinăria Brazi

CADRE ȘI RĂSPUNDERI

CONSTANTIN DUMITRACHE

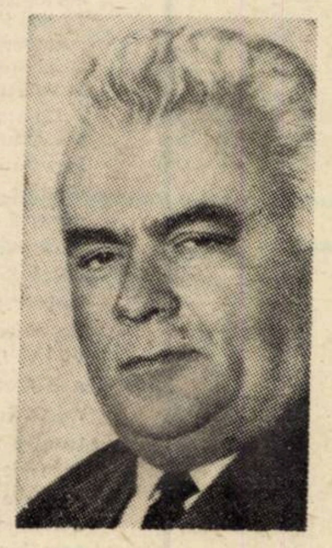

ESTE DESIGUR GREU de exprimat în cîteva cuvinte bogăția bilanțului de activitate al interlocutorului meu — tov. Constantin Dumitrache, director general al Uzinei „Vulcan" din București. Mi-aș îngădui doar să remarc că pasiunea pentru construcțiile de mașini, dublată de o anume înclinație nativă pentru munca de concepție, au fost și rămîn principalele elemente care caracterizează un spirit entuziast, într-o continuă căutare de soluții tehnice. Peste 25 de lucrări personale importante de inovații și raționalizări (din care doar una singură — cu titlu de exemplu — aduce economii anuale de circa 5 milioane lei), alături de altele mai puțin importante, reprezintă materializarea acestor căutări. Nenumărate ordine și medalii, precum și Premiul de Stat clasa 1 pentru realizarea unuia dintre strungurile solicitate azi mult la export, constituie — pe lîngă satisfacția datoriei împlinite — dovada unei înalte prețuiri.

● **Ca specialist, ce valoare atribuiți studiilor de cultură generală?**

— Imensă. Diploma care atestă o anume pregătire nu este suficientă, iar inteligența se erodează și ea cu timpul, dacă nu este supusă unei gimnastici continue de gîndire și valorificare a cunoștințelor noi acumulate.

● **Deci...**

— Un bun specialist trebuie să fie la curent — după părerea mea — nu numai cu ceea ce este nou în domeniul său de specialitate, ci este necesar să aibă o viziune de ansamblu asupra tuturor fenomenelor, în special asupra celor economice.

● **Personal cum ați reușit să vă puneți la punct cu aceste probleme?**

— Citesc în general foarte mult și în plus am studiat cu perseverență, în afară de problemele legate de tehnologia construcțiilor de mașini, lucrări de finanțe și economie, contabilitate, conturi și regie, organizare și statistică. Într-un cuvînt tot ce am considerat că mi-ar putea fi de folos în activitatea curentă și în înțelegerea fenomenelor.

● **Beletristica are și ea un rol în completarea acestei culturi necesare?**

— Evident. Unii o consideră doar un simplu deconectant; în realitate însă ea reușește să ne edifice asupra multor fenomene.

● **Cum gestionați — ca să mă exprim așa — „materia cenușie" din unitatea pe care o conduceți?**

— Uzina noastră este profilată pe foarte multe unicate, ceea ce presupune modernizarea continuă a numeroase produse. Specialiștii sînt așadar utilizați în proporție însemnată în activitatea de concepție și antrenați în permanență în căutarea de noi soluții. Recunosc totuși că mai avem încă multe rezerve insuficient folosite.

● **Ce vă creează cea mai mare satisfacție în activitatea dv.?**

— Permanența în mijlocul problemelor tehnice și economice, fără de care pentru mine viața nu ar avea sens.

● **Vreo dorință mai deosebită?**

— Obținerea în acest an de către colectivul uzinei a drapelului de fruntaș pe ramură, iar după sistematizarea fabricii, ceva mai mult timp liber și pentru mine.

● **Dar pînă atunci, cum vă petreceți timpul liber de care dispuneți?**

— Dacă m-ați fi întrebat cum îmi petreceam cu doi ani în urmă (deci înainte de a veni in această uzină), v-aș fi răspuns că în mijlocul naturii, fiind un pasionat vînător.

★

Interlocutorul meu nu regretă altceva decît faptul că lipsa de timp nu-i permite să-și valorifice din plin și calitatea de... bunic (la 56 de ani, are două nepoate).

Viorica BABA

INDUSTRIA ALIMENTARĂ ÎN PERIOADA INTERBELICĂ

SUB MASCA UNOR STATISTICI... DEMASCATOARE

- ***Producție scăzută și nediversificată***
- ***Consum redus de produse ale industriei alimentare***

ÎN ACCEPȚIUNEA economiei și statisticii timpului, industria alimentară cuprindea un complex de ramuri și subramuri și anume: industria morăritului, a zahărului, alcoolului, berei, uleiurilor vegetale, conservelor, brînzeturilor și mezelurilor, pastelor făinoase, precum și producția de pîine, gheață, oțet etc. Ea avea condiții prielnice de dezvoltare deoarece dispunea de mari cantități de materii prime furnizate de agricultură, necesita investiții mai reduse, exista forță de muncă ieftină și permanentă, avea o viteză mare de rotație a capitalului etc. Profiturile ridicate și acumulările însemnate au atras din primele decenii ale dezvoltării industriei capitalurile, mai ales pe cele autohtone, către această ramură.

Dinamica producției și structura

În perioada anterioară primului război mondial, industria alimentară deținea 40% din valoarea întregii producții a industriei prelucrătoare. După primul război mondial, industria alimentară a înregistrat o creștere cu multe fluctuații. Dacă stabilim refacerea ramurii în jurul anului 1924, în perioada următoare, dezvoltarea ei este ilustrată de principalii indicatori generali. **(vezi tabelul 1).**

Spre deosebire de majoritatea ramurilor industriei prelucrătoare, industria alimentară, ca și cea a lemnului, a cunoscut o dezvoltare mai însemnată pînă la criza economică. Criza a provocat un puternic recul al producției, iar în perioada următoare, valoric nu a mai atins nivelul anterior crizei. Se constată o concentrare a capitalului prin diminuarea continuă, din anul 1928, a numărului întreprinderilor și creșterea absolută a forței motrice. Capitalul fix investit a manifestat o reducere lentă, dar continuă. În același timp, **compoziția organică a capitalului, după valoare, a manifestat o tendință de scădere.**

Fenomenul este explicabil prin scăderea puternică a valorii unei părți din capitalul constant: prețurile materiilor prime de natură agricolă erau mult mai reduse, atît în perioada crizei, cît și în cea imediat următoare, în raport cu cele ale materiilor prime industriale. De asemenea, marile capacități de producție, create în perioada de conjunctură favorabilă (pînă în anul 1928), au putut fi utilizate, fără investiții suplimentare, în anii următori.

Menținerea la nivel relativ scăzut a producției alimentare în deceniul 1929—1938 este rezultanta evoluției diferite a subramurilor sale. Faptul este ilustrat în mod deosebit de producția principalelor produse ale acestei ramuri **(vezi tabelul 2).**

Variația producției în subramurile industriei alimentare a fost determinată în măsură însemnată și de producția de materii prime (sfeclă de zahăr, semințe de floarea soarelui, grîu etc.). Scăderea mare din anul 1932 este reflectarea crizei economice de supraproducție care, după cum se vede, a influențat și ea în mod diferit producția subramurilor.

Explicația creșterilor mai însemnate la unele produse nu rezidă în creșterea absolută a consumului, ci în înprejurări de altă natură. De exemplu, producția de ulei comestibil indigen a crescut datorită restringerii puternice, după anul 1929, a importului de ulei de măsline[1]); producția de alcool a crescut datorită ieftinătății materiei prime (cerealele), cît și unui regim de impunere mai avantajos pentru producători: de remarcat totuși tendința de creștere a producției unor bunuri care reprezentau un grad mai înalt de prelucrare: conserve, mezeluri, paste făinoase, produse zaharoase etc. fără ca acesta să devină dominant și caracteristic pentru industria alimentară.

Cîteva caracteristici

Spre deosebire de alte ramuri — petrolieră, metalurgică, chimică — **industria alimentară, în perioada interbelică, nu a cunoscut o diversificare și o specializare deosebite. Subramurile au rămas cele tradiționale, intîlnite înainte de primul război mondial.**

Asemenea subramuri de prelucrare primară ca morăritul, industria zahărului, a alcoolului, a uleiurilor vegetale dețineau în 1939 peste 62% din valoarea producției, în vreme ce industriile cu prelucrare mai specializată și diversificată ca cele ale pastelor făinoase, conservelor, mezelurilor, produselor zaharoase etc. reprezentau numai 20% din valoarea produselor ramurii. Pentru comparație, menționăm că în țările capitaliste occidentale, cum erau Franța, Germania, Anglia, subramurile de prelucrare complexă a materiilor prime agricole aveau o pondere care depășea două treimi din valoarea ramurii și aceasta cu atît mai mult cu cît multe din materiile prime care se prelucrau proveneau din import, inclusiv din România, care era unul din furnizorii de cereale boabe, vite, semințe oleaginoase etc.

O altă trăsătură a ramurii era flagranta contradicție între marile posibilități de materii prime și capacitățile de producție existente și producția relativ mică. Față de condițiile optime obiective, România ar fi putut deveni una din marile țări exportatoare de produse alimentare fabricate. În realitate, **industria alimentară își desfăcea producția în majoritatea ei pe piața internă.** Unii economiști burghezi subliniau ca o realizare a acestei ramuri un fapt care masca o situație nefavorabilă și anume că industria alimentară acoperea aproape în întregime cerințele pieței interne, că nu se recurgea la import decît în proporție de 1—2 procente. Dar menținerea producției alimentare în deceniul 1929—1938 la un nivel aproape de cel inițial atestă caracterul lent al lărgirii pieței interne.

Cauza esențială a slabei dezvoltări a industriei alimentare a constituit-o și nivelul de trai scăzut al maselor populare, exprimat într-un consum redus pe locuitor. În 1937 consumul anual pe locuitor reprezenta 5,3 kg de zahăr, 1,86 kg uleiuri vegetale, 0,28 kg paste făinoase, fiind de cîteva ori mai redus decît în țările capitaliste dezvoltate.

● Dar chiar dacă așa stăteau lucrurile cu piața internă, piața externă putea constitui un debușeu larg și rentabil pentru industria românească. Printre cauzele exportului minor de produse alimentare prelucrate menționăm calitatea scăzută și sortimentul redus al produselor oferite, precum și prețurile interne ridicate care nu stimulau pe capitaliști la export. Pînă la primul război mondial cererea produselor alimentare românești era mai mare pe piețele străine. Dar, în timp ce în perioada postbelică industriile alimentare din țările capitaliste dezvoltate au trecut printr-un proces puternic de înzestrare și diversificare, asemănător, însă la o scară mai redusă, cu cel care s-a petrecut în industria grea la sfîrșitul secolului al XIX-lea în acele țări, în România, rentabilitatea ridicată sau acceptabilă și capitalurile mici plasate nu au permis o perfecționare a instalațiilor și o adaptare a lor pentru producția destinată exportului

Pe de altă parte, trebuie să arătăm că majoritatea țărilor importatoare de produse alimentare din Europa, în vederea dezvoltării propriei agriculturi, au recurs la un protecționism ridicat agrar prin stabilirea unor taxe vamale mari la importul de produse agricole și agroalimentare. Industria alimentară era și ea supusă unei protecții ridicate, pentru a constitui prin cererea de materii prime un stimulent în dezvoltarea agriculturii. Fenomenul devine deosebit de evident mai ales în timpul crizei economice din 1929—1933 și în perioada următoare, cînd s-a manifestat o puternică ofertă de produse agroalimentare din țările de peste ocean, unde industria transportului frigorific luase o mare expansiune.

● Deși relativ slab dezvoltată, **industria alimentară constituia o piață însemnată pentru agricultură.** Aceasta reiese din faptul că față de 8000 milioane lei valoarea materiilor prime agrozootehnice consumate de industrie, exportul de cereale, animale vii, semințe și plante se ridica în anul 1938 la 7577 milioane lei, care reprezentau 36% din valoarea întregului export al țării. Cu aproximație deci, jumătate din producția marfă agricolă anuală a țării era consumată în industria alimentară, ceea ce reliefează rolul său în valorificarea producției agricole. Dar dacă industria alimentară ar fi fost mai mult dezvoltată și diversificată, ea ar fi stimulat într-o măsură mai mare dezvoltarea agriculturii.

● După criza economică din 1929—1933, ca urmare a dezvoltării mai rapide a celorlalte ramuri, ponderea industriei alimentare în industria prelucrătoare — calculată prin prisma diferiților indicatori — a scăzut după cum se vede în **tabelul nr. 3.**

Calculul pe baza căruia s-au făcut aceste ponderi a avut în vedere industria denumită **mare** care includea întreprinderi cu minimum 5 c.p. sau 10 lucrători. Mai mult, ca în toate celelalte ramuri, în cea alimentară însă industria mijlocie și mică cuprindea un număr mare de întreprinderi și dădea o producție însemnată.

Marile întreprinderi erau organizate sub forma societăților anonime care dețineau majoritatea capitalului și a producției în subramurile respective. Cea mai mare parte a capitalului investit aparținea burgheziei autohtone, cu excepția fabricilor din industria zahărului și a unor întreprinderi din industria uleiurilor vegetale, a conservelor și a morăritului. **Capitalurile străine controlau aproximativ 30% din investițiile ramurii.**

Marile societăți capitaliste din ramurile cu concentrare ridicată a producției și capitalului se organizau în întreprinderi monopoliste; asemenea întreprinderi monopoliste existau în industria zahărului, uleiurilor vegetale, alcoolului și tutunului — aceasta sub egida statului — ceea ce a determinat lupte ascuțite de concurență, prețuri ridicate de monopol. Pe de altă parte, numeroase produse de mare consum ca zahărul, făina de grîu, uleiul, alcoolul, tutunul, pîinea etc. erau supuse unor impozite indirecte în folosul statului capitalist. Atît marii capitaliști cît și statul realizau mari venituri prin profit și impozite pe seama maselor consumatoare muncitoare.

Deși a fost printre principalele ramuri ale industriei capitaliste apărute în secolul trecut, industria alimentară a rămas o ramură de importanță numai în privința satisfacerii cerințelor pieții interne, realizînd o valorificare redusă a materiilor prime. Cu toate acestea, în ordinea ponderii sale în industria prelucrătoare, ramura alimentară a rămas, în anul 1938, pe primul loc, urmată de industria textilă, metalurgică, ceea ce reliefează caracterul structurii industriei românești. Procesul de industrializare capitalistă în România era în etapa în care ramurile ușoare — printre care cea alimentară ocupa un loc de prim rang — deținea încă ponderea majoritară a producției.

dr. Victor AXENCIUC

1) De altfel datele furnizate de statisticile comerțului exterior arată o puternică scădere a importului de produse alimentare: între 1929 și 1938 importul de produse animale alimentare scade de la 449 mil. lei la 85 mil. lei, de cereale și derivate de la 893 mil. lei la 212 mil. lei, de uleiuri și grăsimi vegetale la 34 mil. lei față de 118 mil. lei în 1929 etc. Restrîngerile mari ale importului, cu peste 1200 mil. lei la o serie de produse similare, au lărgit considerabil piața națională pentru producția internă.

Tabelul nr. 1

Anul	Numărul întreprinderilor	Capitalul investit (în mil. lei)	Forța motrică — c. p. (în mii)	Personalul (în mii)	Fondul de salarii (în mil. lei)	Valoarea producției (în mil. lei)
1924	842	—	106	33	—	14 428
1928	1133	11 710	130	30	963	18 605
1932	1028	11 078	131	21	586	8 513
1938	974	10 773	137	38	790	15 577

Tabel nr. 2

Producția unor principale produse ale industriei alimentare (în mii tone)

Denumirea produsului	1929	1932	1939
Zahăr *)	89,5	50,2	125,0
Făină de grîu **)	589,0	529,7	680,0
Spirt **)	94	4,4	16,0
Uleiuri vegetale **)	26,9	31,3	44,0
Bere	80,6	35,7	65,0
Mezeluri **)	2,5	2,4	8,0
Conserve	4,1	1,4	4,5
Paste făinoase	4,0 ***)	2,8	6,5
Produse zaharoase	6,7 ***)	5,8	8,0

*) În producția de zahăr este inclusă producția anului curent și stocul anului anterior; variațiile producției depind deci, ulterior, de consum.

**) Este înregistrată numai producția întreprinderilor industriei mari.

***) 1930.

Tabel nr. 3 În %

Anul	Nr. de întreprinderi	Capitalul investit	Forța motrică	Personalul	Valoarea producției
1929	27,0	29,0	25,5	12,8	27,0
1938	26,0	21,5	18,4	13,2	22,5

SCHIMBURILE COMERCIALE ALE ROMÂNIEI CU ȚĂRILE SOCIALISTE – ÎN CONTINUĂ DEZVOLTARE

DEZVOLTAREA RELAȚIILOR economice între țări, participarea crescîndă a acestora la diviziunea internațională a muncii se impun în epoca contemporană ca o cerință obiectivă a progresului economic, lărgind posibilitățile pentru sporirea avuției materiale și spirituale a fiecărui popor și contribuind în același timp la apropierea între popoare. Desigur că această participare are ca premisă fundamentală dezvoltarea susținută a economiei naționale a fiecărei țări, care lărgește posibilitățile de schimb și ridică noi cerințe.

Partidul Comunist Român și guvernul țării noastre militează consecvent pentru o politică externă îndreptată spre promovarea păcii și colaborării între popoare, punînd la baza acestor relații respectarea cu strictețe a principiilor independenței și suveranității naționale, neamestecului în treburile interne, egalității în drepturi și avantajului reciproc.

În recenta sa cuvîntare la marea adunare electorală din Capitală, tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretarul general al Comitetului Central al P.C.R., arăta: „**Noi pornim de la realitatea incontestabilă că, în condițiile uriașului progres tehnico-științific contemporan, progresul rapid al fiecărei țări este legat de participarea activă la diviziunea internațională a muncii. Orice izolare nu poate duce decît la stagnare, la rămînerea în urmă, cu repercusiuni adînci asupra întregii dezvoltări economico-sociale a țării respective. Tocmai de aceea, țara noastră va dezvolta și în viitor relații de colaborare și cooperare multilaterală cu toate țările, indiferent de orînduirea lor socială, pe baza avantajului reciproc și neamestecului în treburile interne**".

Peste 10 miliarde lei valută

ÎN CENTRUL POLITICII EXTERNE a țării noastre se află prietenia și alianța cu toate țările socialiste. Dezvoltarea colaborării prietenești dintre România și aceste țări, de care sîntem legați prin comunitatea orînduirii sociale, prin ideologia marxist-leninistă, prin unitatea țelurilor și aspirațiilor fundamentale de construire a socialismului și comunismului, corespunde atît intereselor poporului nostru, cît și ale popoarelor celorlalte țări socialiste, reprezentind un factor de seamă pentru întărirea forței și coeziunii sistemului socialist mondial.

Succesele deosebite obținute în dezvoltarea tuturor ramurilor economiei naționale a României, și în primul rînd a industriei, au creat premisele necesare pentru participarea tot mai activă și pe un front lărgit a țării noastre la schimburile de valori materiale și spirituale pe plan mondial. În cadrul larg al relațiilor de colaborare multilaterală dintre țara noastră și celelalte țări socialiste, un rol important joacă schimbul de mărfuri.

În acest sens, comerțului exterior românesc — al cărui volum urmează să depășească în anul 1970 cu 55% nivelul atins în 1965 — îi revine o importanță sporită în opera de desăvîrșire a construcției socialiste în patria noastră.

Caracterul planificat al dezvoltării economiilor naționale ale țărilor socialiste și deci și a comerțului lor exterior impune necesitatea stabilirii unor relații comerciale externe ferme și pe o durată cît mai mare. În această direcție, acordurile comerciale de lungă durată joacă un rol însemnat în realizarea planificării de perspectivă. Întrucît asemenea angajamente asumate atît de țara noastră, cît și de celelalte țări socialiste prin înțelegeri comerciale de durată influențează direct asupra îndeplinirii planurilor de dezvoltare economică, o premisă a realizării eficienței acordurilor o constituie respectarea cu rigurozitate a obligațiilor ce revin fiecăreia dintre părțile contractante.

În prezent între România și celelalte țări socialiste funcționează acorduri comerciale și alte aranjamente de lungă durată pînă în anul 1970, o parte din ele fiind încheiate încă înainte de începutul actualului plan cincinal. Față de perioada cincinală anterioară acordurile pe anii 1966—1970 au prevăzut o sporire însemnată a schimburilor de mărfuri.

Încheierea acestor instrumente de schimb a constituit un nou pas în dezvoltarea comerțului țării noastre cu celelalte țări socialiste. S-au asigurat astfel însemnate cantități de materii prime pentru industria noastră siderurgică, pentru industria chimică și ușoară, în schimbul cărora din R. S. România se livrează mărfuri de aceeași importanță economică.

UNA DIN CARACTERISTICILE principale ale actualelor acorduri de lungă durată constă în sporirea substanțială a livrărilor reciproce de produse cu un grad ridicat de prelucrare, în special de produse ale industriei constructoare de mașini, rezultat al continuării procesului de industrializare atît în țara noastră, cît și în celelalte țări socialiste.

După cum este știut, în conformitate cu prevederile acestor acorduri și pe baza planului de comerț exterior, anual se poartă tratative pentru precizarea și suplimentarea livrărilor reciproce de mărfuri, încheindu-se protocoale comerciale corespunzătoare.

Odată cu dezvoltarea economiei noastre naționale, ca și a celorlalte țări socialiste, s-au lărgit și schimburile comerciale între România și aceste țări; a crescut volumul comerțului de circa 1,55 ori în perioada 1960—1967 și s-a extins gama produselor. Anul trecut țărilor socialiste le revenea mai mult de jumătate din volumul comerțului exterior al României. Dinamica schimburilor comerciale ale României cu țările socialiste este ilustrată de asemenea creșteri (1967/1960): Albania — de circa 2,6 ori, Bulgaria — de 2,6 ori; Cehoslovacia — de 1,4 ori, Iugoslavia — de peste 3,4 ori, Polonia — de 2,2 ori, R. D. Germană — de peste 1,5 ori, R. P. Chineză — de circa 1,3 ori, Ungaria — de circa 1,1 ori, U.R.S.S. — de 1,5 ori; s-au extins relațiile comerciale și cu celelalte țări socialiste.

În 1968 valoarea schimburilor comerciale ale României cu aceste țări a ajuns la peste 10 miliarde lei valută, înregistrînd un spor de 10% comparativ cu anul 1967 și de 20% față de volumul schimburilor din 1965.

Ca valoare, schimburile cele mai mari se înregistrează în comerțul exterior cu U.R.S.S., care ocupă primul loc în întregul comerț exterior al României, revenindu-i circa 55% din comerțul nostru cu țările socialiste.

Încheierea din timp a protocoalelor comerciale anuale creează condițiile necesare pentru buna lor realizare și, în mod corespunzător, pentru asigurarea în termenele solicitate a mărfurilor de import și a comenzilor pentru produsele de export.

Ținînd seama de aceasta, ca și în anii trecuți, majoritatea protocoalelor comerciale cu țările socialiste pentru 1969 au fost încheiate încă înainte de finele anului precedent. Conform acestora, volumul schimburilor de mărfuri ale țării noastre în 1969 urmează să crească, față de nivelul prevăzut pentru anul trecut, cu fiecare dintre celelalte țări socialiste. În mod deosebit vor spori schimburile cu R. P. Polonă și R. P. D. Coreeană (cu 20%), cu R. S. Cehoslovacă (cu 16%), cu R. P. Bulgaria și R. D. Germană (cu 13%), cu U.R.S.S. (6%).

Diversificarea livrărilor reciproce

ÎN 1969, ÎN COMERȚUL cu țările socialiste continuă să se manifeste tendința resimțită în ultimii ani de extindere și diversificare a **livrărilor reciproce de mașini, utilaje și instalații.**

Țările socialiste rămîn și în acest an principalul nostru cumpărător de produse ale industriei constructoare de mașini; peste 1/3 din exportul către aceste țări este format din mașini și utilaje: mașini-unelte pentru așchierea metalelor și pentru prelucrarea lemnului, produse ale industriei electrotehnice (motoare electrice, transformatori de forță, corpuri de iluminat, condensatori de forță), utilaje pentru lucrări de construcție (excavatoare, rulouri compresoare, concasoare), diferite utilaje petroliere pentru foraj și extracție (instalații de foraj pentru adîncimi mergînd pînă la 7 000 m, agregate pentru cimentarea sondelor, prevenitoare de erupție) ș.a.

Un capitol important al exportului românesc de mașini și utilaje în celelalte țări socialiste îl formează mijloacele de transport maritime și fluviale (cargouri de 1500—4500 tdw, motonave de 5000 tone, șlepuri și remorchere), cele pentru calea ferată (locomotive diesel electrice și diesel hidraulice, vagoane de marfă și vagoane-cisternă) și autovehiculele (autocamioane de 3 și 5 tone capacitate, autoturisme de teren, autoutilitare, autobuze).

Măsurile adoptate în ultimii ani pentru diversificarea industriei românești constructoare de mașini și pentru însușirea de tipuri noi se reflectă și în îmbogățirea continuă a nomenclatorului de export. În 1969 vor apare pentru prima dată la export agregate de cimentare pentru presiunea de 700 atm, motoare electrice de gabarite foarte mici, stații de transformare, elemente de automatizare, noi tipuri de tractoare pe roți și pe șenile și alte mașini agricole, autobuze și alte produse realizate la un nivel tehnic-constructiv ridicat, capabile să reziste în confruntarea cu tipuri similare, realizate pe piața mondială.

RITMUL ÎNALT AL industrializării socialiste a țării noastre și dezvoltarea industriei constructoare de mașini nu numai că nu limitează importul de mașini și utilaje, dar sporesc an de an necesitățile atît ca volum cît și ca diversitate a tipurilor. România continuă să rămînă unul din partenerii principali ai celorlalte țări socialiste în exportul acestora de mașini și utilaje. Vom importa și în acest an din R. D. Germană, Cehoslovacia, Uniunea Sovietică, Bulgaria, Polonia și alte țări însemnate cantități de mașini-unelte de diferite tipodimensiuni, care nu se produc la noi, utilaje de ridicat și transportat, utilaje pentru construcția de drumuri, diferite mașini și utilaje tehnologice pentru industria alimentară, industria textilă și alte ramuri, ale căror necesități de investiții nu sînt integral acoperite din producția internă.

Vor spori substanțial importurile de instalații complete, în special centrale termoelectrice din U.R.S.S. și Cehoslovacia, instalații pentru industria metalurgică și pentru alte obiective industriale prevăzute a fi puse în funcțiune în acest an sau în anul viitor.

Țările socialiste reprezintă una din principalele piețe în aprovizionarea industriei românești cu o serie de materii prime importante. Pe primele locuri se situează importurile din U.R.S.S., Cehoslovacia și Polonia de materii prime pentru industria siderurgică (minereu de fier, cocs și cărbune cocsificabil, feroaliaje), de bumbac și fire de bumbac, apatită și îngrășăminte potasice, azbest și altele.

În schimbul acestor articole, din România se vor livra cantități însemnate de produse petroliere, energie electrică, cherestea de fag și stejar, ciment, țevi de oțel, produse sodice și alte produse chimice cu valoare economică ridicată, care vor contribui la aprovizionarea cu materii prime a economiilor naționale ale țărilor importatoare. Vor continua și în acest an, în cantități chiar majorate, livrările de bunuri românești de larg consum devenite tradiționale la exportul nostru către unele țări. Printre acestea se remarcă exportul de mobilă, confecții, tricotaje și încălțăminte în U.R.S.S., Polonia, Ungaria, R. P. Mongolă și în alte țări. Nu vor lipsi de pe piețele celorlalte țări socialiste nici produse agricole și alimentare românești atît de apreciate, ca: fructe și legume proaspete și conservate, vinuri și alte băuturi, conserve de carne.

Piața românească, la rîndul ei, va cunoaște aceeași afluență de bunuri de consum provenite din alte țări socialiste: țesături de lînă, bumbac și mătase, precum și articole tricotate din R. P. Chineză, Polonia și Bulgaria, ceasuri și frigidere din U.R.S.S., autoturisme din U.R.S.S., R. D. Germană și R. S. Cehoslovacă, televizoare, aparate fotografice și diverse alte bunuri de uz cultural.

O contribuție însemnată la sporirea livrărilor reciproce de bunuri de consum, dar mai cu seamă la îmbogățirea sortimentelor de astfel de mărfuri pe piața internă, aduc convențiile încheiate pentru anul curent între ministerele de comerț interior din țara noastră și din U.R.S.S., Bulgaria, Ungaria, Polonia și alte țări.

Avantaje ale cooperării economice și tehnice

COLABORAREA DINTRE ROMÂNIA și celelalte țări socialiste înglobează și o serie de acțiuni de **cooperare economică și tehnico-științifică.** În ultimii ani au fost examinate mai multe propuneri de cooperare — prezentate atît de întreprinderi românești, cît și de întreprinderi din străinătate — dintre care o bună parte s-au și transformat în contracte economice corespunzătoare. Livrările de mărfuri, rezultate din acțiunile de cooperare, formează o cale suplimentară pentru lărgirea comerțului dintre țara noastră și alte țări socialiste. Astfel, sînt în plină desfășurare lucrările de construire în comun de către România și Iugoslavia a sistemului hidroenergetic și de navigație de la Porțile de Fier, vor continua livrările de energie electrică către Cehoslovacia din centrale electrice construite cu utilaje furnizate anterior de această țară, se vor exporta în R.D.G., Cehoslovacia și Polonia produse ale Combinatului de celuloză și hîrtie de la Chișcani, rezultat al colaborării dintre țara noastră și țările menționate, se vor livra în U.R.S.S. și Ungaria o serie de produse chimice și alte mărfuri.

Prin protocoalele încheiate pentru anul 1969 s-a mai convenit asupra unor schimburi de sortimente de laminate de oțel, însumînd aproximativ un milion de tone, ceea ce va contribui la folosirea judicioasă și cu eficiență sporită a capacităților de producție din industria siderurgică, atît în țara noastră, cît și în țările partenere corespunzătoare.

UN ELEMENT CARACTERISTIC al schimburilor de mărfuri cu țările socialiste îl constituie faptul că protocoalele comerciale încheiate nu limitează volumul livrărilor la nivelul stabilit inițial. Din contra, în cursul anului — pe măsura apariției de noi posibilități de export sau necesități de import — se inițiază acțiuni de lărgire a comerțului reciproc. Asemenea înțelegeri de principiu au fost deja convenite între partea română și alte țări socialiste, urmînd ca, pe baza lor, în viitorul apropiat să înceapă tratativele corespunzătoare.

Creșterea din acest an a comerțului dintre România și celelalte țări socialiste formează totodată baza dezvoltării lui în perioada 1971—1975. Sporirea și diversificarea continuă a schimburilor de mărfuri cu aceste țări rămîne și în viitor unul din obiectivele principale ale politicii comerciale a țării noastre.

Schimbînd între ele un volum tot mai mare de produse, realizate la un nivel tehnic și calitativ corespunzător cerințelor de pe piața mondială, și în condiții avantajoase pentru toate părțile contractante, țara noastră și celelalte țări socialiste contribuie la întărirea economiilor lor naționale, iar pe această cale la consolidarea întregului sistem socialist mondial.

N. FODOR

ȘANTIER ȘTIINȚIFIC

Dr. M. C. DEMETRESCU

— Sînt cunoscute de mai mulți ani preocupările dv. legate de prospectarea pieței. Ce a determinat atașamentul față de această disciplină ?

— Am convingerea fermă că marketingul, știința prospectării pieței, constituie o tehnologie organizațională indispensabilă pentru creșterea economică a unei țări și pentru o întreprindere dinamică. De fapt, aceasta nu înseamnă altceva decît o amplificare ori o accelerare a unor procese existente sau, altfel spus, a privi activitățile din întreprindere, dacă vreți, din punctul de vedere final al realizării beneficiilor prin satisfacerea consumatorului actual și potențial. Este deci o schimbare de scară, de optică, pe care o introduce rationala adecvare la consum a producției în sensul că nu trebuie fabricat un produs pentru care nu există desfacere.

— Din lucrările publicate și participările la congrese se constată că profilul preocupărilor dv. este totuși mai larg. Există o logică interioară a acestor incursiuni în alte domenii ?

— Nu este vorba de alte domenii ci de limbajele interdisciplinare ale marketingului. Există astfel o abordare macro și microeconomică, un limbaj al sociologiei economice și altul al psihosociologiei și în principal matematica, cu vocația ei universală de adaptare la înțelegerea fenomenelor și la formularea cunoștințelor noastre asupra realului. Sprijinită pe teoria probabilității și pe statistică, mai nou pe metodele bayesiene — matematica dă econometriei și cercetărilor operaționale o mare aptitudine în rezolvarea complexelor probleme ale gestiunii, previziunii și planificării. Utilizarea echipamentelor electronice oferă posibilitatea descentralizării și recentralizării instantanee, la fața locului sau la distanță, a celor mai diferite și voluminoase date, contribuind la elaborarea deciziilor la toate eșaloanele economiei. Marketingul este o disciplină de sinteză în plină expansiune, care integrează astfel de cercetări, într-un spectru vast și multidirecțional.

„Mi se pare fascinantă studierea cumpărătorului prin consecințele psihice și sociale ale inovațiilor și revoluției tehnologice"

— La ce lucrați în prezent ?

— Mă preocupă aplicațiile entropiei la metrica structurilor, în economie și piață, atît pentru analiza fenomenologică de tip descriptiv, esențială — mi se pare — pentru cunoașterea științifică, cît și pentru interpretarea și decodificarea informațiilor, care, în epoca noastră a comunicațiilor electronice de masă, reformulează cele mai multe din cunoștințele pe care le posedăm. Am trimis o comunicare pe această temă la Seminarul de segmentare a pieței de la Paris. Mai lucrez în prezent la cursul de statistică a circulației mărfurilor și fac corecturi la volumul „Marketing", sub tipar la Editura politică.

— Ce proiecte aveți în 1969 ?

— Aș vrea să utilizez în analizele comerciale teoria informațiilor, care sînt atît de legate de consumatorul modern. Mărfurile prelucrate solidifică în ele muncă și informație multidimensională concentrată, inclusiv cunoștințe tehnice. Toate resursele materiale au aspecte informaționale și analiștii informației au ajuns la concluzia că gradul de substituire al unei resurse prin alta crește atunci cînd informația crește. Schimburile, ca și producția, de altfel, trebuie privite și ca transmisiuni de informații de la o persoană la alta și între generații, procese de învățare, acumulări și translații de experiențe și percepții, inevitabil legate de accelerarea contemporană a informațiilor și de caracterul efectiv al comunicațiilor, sau, în alți termeni, de dezvoltarea economică. Mi se pare fascinantă studierea cumpărătorului prin consecințele psihice și sociale ale inovațiilor și revoluției tehnologice.

V. E.

ÎNVĂȚĂMÎNT

PROBLEME DE MACRO-ECONOMIE ÎN SOCIALISM

O LATURĂ IMPORTANTĂ a învățămîntului nostru economic este pregătirea de cadre capabile să gîndească la nivel macroeconomic. În vederea aprofundării cunoștințelor de economie politică socialistă pentru studenții economiști și în lumina indicațiilor privind diversificarea cursurilor de științe sociale, consider indicată introducerea în învățămîntul economic a unui curs privind **Probleme de macroeconomie în socialism.** Pentru a deschide viitorilor economiști perspectiva gîndirii și cercetării științifice independente, cursul ar urma să prezinte diferitele opinii ce s-au conturat în literatura economică de specialitate și să sintetizeze modul propriu de rezolvare a unor asemenea probleme folosite de partid în condițiile concrete de la noi.

Pentru a se evita posibilitatea repetărilor cu lecțiile de economie politică, acest curs are nu numai o tematică diferită, dar presupune, în prezentarea problemelor, ca fiind cunoscute noțiunile teoretice de bază. El se adresează deci studenților care au parcurs întregul curs de economie politică capitalistă și socialistă (de la A.S.E. sau Universitate). Timpul necesar pentru desfășurarea cursului poate fi obținut prin reexaminarea fondului de ore de la alte discipline. El poate fi, eventual, conceput ca o disciplină facultativă. Disciplina, așa cum este concepută, reprezintă o știință de graniță, care se situează la intersecția dintre economia politică, planificarea economiei naționale și statistica economică, relevînd însă noi aspecte ale fenomenelor privite prin această interferență.

Tematica cursului „Probleme de macroeconomie în socialism", precum și numărul de ore necesare se pot prezenta — în linii generale și în mod succint — astfel :

Obiectul cursului „Probleme de macroeconomie în socialism" (2 ore).

Actualitatea studierii problemelor de macroeconomie pe plan mondial. Corelația între micro și macroeconomie. Principalele categorii macroeconomice în socialism și instrumentele de investigație în acest domeniu. Prezentarea legăturii logice a tematicii cursului din punctul de vedere al metodologiei economiei politice.

1) **Avuția națională** (2 ore).

Importanța cunoașterii conținutului și evaluării mărimii avuției naționale în condițiile existenței statelor naționale și a națiunilor socialiste. Avuția națională și construcția bazei tehnico-materiale a socialismului. Distincția între avuția și bogăția națională și importanța ei practică. Factorii ce influențează asupra apropierii sau creșterii decalajului între aceste mărimi în socialism. Probleme ale determinării avuției naționale din punct de vedere cantitativ și calitativ. Corelația dintre avuția națională și venitul național.

2) **Munca productivă în socialism** (4 ore).

Conceptul de muncă productivă în socialism și discuțiile în literatura economică. Deosebiri și asemănări între sfera productivă și sfera producției materiale. Necesitatea extinderii sferei productive în socialism. Importanța practică a unei juste delimitări a sferei productive pentru calculul unor indicatori la nivel macroeconomic.

3) **Produsul social total și produsul social final** (2 ore).

Importanța și deosebirile dintre acești indicatori pentru analizele macroeconomice și comparabilitatea pe plan internațional. Tendința în evoluția produsului social total și modificările structurale ce le-au generat.

4) **Fondul de înlocuire** (2 ore).

Rolul actual al fondului de înlocuire în condițiile revoluției tehnico-științifice contemporane și problemele ce se ridică sub acest aspect în literatura economică. Corelația dintre fondul de înlocuire și produsul social total și semnificația ei economică.

5) **Trăsăturile venitului național în perioada desăvîrșirii construcției socialismului** (8 ore).

Triplul aspect al definiției venitului național (creat, repartizat și utilizat) și importanța ei teoretică și practică (sub aspect material și valoric). Schimbări în structura venitului național pe ramuri și sectoare social-economice și factori ce le-au generat. Probleme ale comparabilității internaționale a venitului național și semnificația lor. Unele aspecte ale perfecționării calculelor de venit național în lumina experienței din țara noastră. Problema venitului național după locul de creare și realizare pentru exprimarea justă a proporțiilor din economie. Rolul contabilității naționale în analiza venitului național.

6) **Corelația între creșterea produsului social total și creșterea venitului național** (2 ore).

Puncte de vedere existente în literatura noastră economică, semnificația corelației în prețuri curente și în prețuri comparabile. Rolul factorilor de creștere a produsului social și venitului național, precum și influența altor cauze asupra corelației susmenționate. Importanța stabilirii unei juste corelații pentru planificarea macroeconomică de perspectivă.

7) **Distribuirea și redistribuirea veniturilor în socialism** (10 ore).

Puncte de vedere privind conținutul și formele acestor procese economice. Semnificația corelației dintre productivitatea muncii sociale și salariul nominal și real. Corelația dintre acumulări și producție. Rolul sporit al pîrghiilor financiare în procesul perfecționării conducerii și planificării economiei naționale. Discuții asupra formării prețurilor și exprimării rentabilității. Aprecieri asupra categoriilor economice : buget de stat, fonduri sociale de consum, impozite pe veniturile populației. Corelația între venituri reale și venituri finale ale populației. Posibilitatea reprezentării la scară macroeconomică a distribuirii și redistribuirii veniturilor.

8) **Aspecte ale puterii de cumpărare a monedei** (4 ore).

Importanța delimitării problemei puterii de cumpărare pe plan intern și extern. Probleme metodologice ale determinării puterii de cumpărare. Condiții ale convertibilității monedei.

9) **Corelația optimă între fondul de acumulare și fondul de consum** (6 ore).

Discuții asupra conținutului și grupării celor două fonduri în procesul utilizării veniturilor. Condițiile corelației optime și posibilitățile determinării ei. Caracterul dinamic al corelației și factorii ce au acționat în acest sens. Rolul modelării economice în determinarea corelației optime dintre cele două fonduri. Sugestii pentru perfecționarea determinării celor 2 mari fonduri sociale.

10) **Probleme ale eficienței economice a investițiilor și a fondurilor fixe** (4 ore).

Semnificația diferită a eficienței la nivel macroeconomic și microeconomic. Modalități de determinare a eficienței și discutarea lor critică. Rolul pîrghiilor financiare în impulsionarea creșterii eficienței (credit, dobîndă). Aprecieri asupra factorului timp în economia socialistă.

11) **Caracterizări și tendințe în evoluția nivelului de trai** (4 ore).

Aspecte ce caracterizează evoluția nivelului de trai și factorii economici și social-politici ce au influențat asupra lui. Probleme ale comparabilității internaționale ale nivelului de trai. Rolul sectorului terțiar la nivel macroeconomic.

După cum rezultă din tematică și numărul de ore menționate, în intenția noastră cursul a fost conceput pentru 50 de ore, respectiv un semestru și jumătate. Dar, desigur, în stabilirea dimensiunilor cursului trebuie avute în vedere numeroase corelații.

Conf. univ. dr.
Dan GRINDEA

În Editura politică a apărut volumul :

Județele României socialiste (552 pag.), de un colectiv de autori — lucrători din aparatul de partid și de stat, cadre didactice etc. În lucrare sînt prezentate separat cele 39 de județe și Municipiul București.

În paginile consacrate fiecărui județ sînt tratate : așezarea geografică a județului, suprafața, municipiile, orașele, comunele, relieful, clima, apele, unele date din trecutul istoric al județului ; trăsături economice, resursele naturale ale solului și subsolului ; populația ; dezvoltarea diferitelor ramuri economice ; creșterea activității culturale ; obiective turistice. La fiecare județ se dau harta și 1—2 pagini de fotografii. Este o lucrare care prezintă enciclopedic fiecare județ, subliniindu-se totodată realizările din anii construcției socialiste.

FIȘE

■ Hervé Chevadame, în colaborare cu N. Bourgeois, Y. Bossard și P. Michel, abordează, printre altele, în articolul **La science de la prévision** din suplimentul pe decembrie 1968 al revistei L'USINE NOUVELLE, problema eficienței studiilor previzionale. Autorii subliniază faptul că dinamismul unei economii nu trebuie căutat atît în volumul investițiilor ce se fac, cît în faptul că întreprinderile respective ajung la obiectivele cele mai rentabile și aceasta tocmai datorită studiilor de previziune. Deși toată lumea este de acord că „a conduce înseamnă a prevedea", încă prea puține întreprinderi aplică această maximă. Cu atît mai mult cu cît previziunea nu costă mult, iar efectul ei economic este foarte mare. Pentru a argumenta această afirmație, se arată că în Europa occidentală se cheltuiește pentru studii previzionale de 10 ori mai puțin decît în S.U.A., iar americanii estimează că profiturile ce se obțin de pe urma previziunilor depășesc de 50 de ori cheltuielile ce se fac cu aceasta. Autorii subliniază în final că, deși această cifră enormă poate fi preluată cu o oarecare rezervă, totuși ea ne indică ordinea de mărime în ceea ce privește efectul economic al studiilor previzionale.

■ In studiul lui Johannes Rudolph **Die Bedeutung der ökonomischen Kybernetik für die Entwicklung der Organisationswissenschaft und Operationsforschung in der sozialistischen Volkswirtschaft** (Însemnătatea ciberneticii economice pentru dezvoltarea științei organizării și a cercetărilor operaționale în economia națională socialistă), publicat în revista WIRTSCHAFTSWISSENSCHAFT nr. 2/1969, se constată rămînerea în urmă a ciberneticii economice în comparație cu avîntul științei organizării și, îndeosebi, al cercetărilor operaționale. Deși autorul consideră că cibernetica este o știință auxiliară în raport cu economia politică, ea joacă un rol hotărîtor ca disciplină teoretică și metodologică — în legătură cu matematica, teoria cunoașterii, logica formală și dialectică, precum și cu semiotica — în transformarea științei economice într-o știință exactă. Esențialul constă în traducerea faptelor economice într-un limbaj formalizat (matematic). Aspectul cel mai important al modului cibernetic de gîndire — spune autorul — îl prezintă teoria sistemelor, care — în strînsă legătură cu teoria modelelor și teoria algoritmelor — conduce la cunoștințe teoretice de mare utilitate practică. Nu există încă o teorie finită a sistemelor cibernetice. Pe baza cercetării interdependențelor și a ierarhiilor din sistemele economice cele mai complexe, autorul face o încercare de a defini un sistem elementar, care să nu mai conțină în sine sisteme economice parțiale, ci să consiste numai din categoriile elementare ale proceselor de muncă, de creare a valorii și de repartizare a acesteia.

■ În Editura Sirey din Paris a apărut lucrarea **„Économie de la communauté européene"** elaborată de un colectiv de economiști, sub conducerea lui Pierre Maillet, director la Comisia Comunităților Europene. Autorii, partizani ai „integrării" vest-europene, fac o analiză documentată și amplă a mecanismului Pieței Comune, a evoluției economiei „celor șase", precum și a obstacolelor pe care aceștia le au de înfruntat în trecerea, de la prima etapă — uniunea vamală, la cea de-a doua — uniunea economică, care în cuvintele autorilor „nu se află decît la începutul său". Deși o fac cu evidentă amărăciune și cu scopul aproape mărturisit de a face propagandă educativă pentru înlăturarea acestor fenomene, autorii nu pot să nu arate că deși nivelul dezvoltării economice al „celor șase" este apropiat, „geografia și mai ales istoria au suscitat diferențe adeseori foarte mari" între membrii C.E.E., că „aceste legăminturi ale istoriei sînt și mai sensibile în ceea ce privește politicile economice".

■ V. Diacenko prezintă în EKONOMICESKAIA GAZETA monografia unui colectiv de autori **Sistema ekonomiceskih nauk** (Sistemul științelor economice), Moscova, Ed. „Nauka", 1968, 462 pag. Autorii lucrării arată că procesul de diferențiere a cunoștințelor economice evoluează deocamdată fără o conducere metodologică adecvată, fără o delimitare precisă a obiectelor de studii între diferitele discipline economice și își propun să suplinească deficiențele menționate, examinînd problemele metodologice legate de clasificarea cunoștințelor economice. Se resping concepțiile care consideră sinonime noțiunile de „știință economică ... „economie politică", precum și încercarea de a „lărgi" obiectul economiei politice pe seama economiilor de ramură, a problemelor de planificare, statistică, finanțe.

V. Diacenko este de acord cu opinia autorilor că în cercetările economice nu se poate reduce totul la găsirea legăturilor și dependențelor cantitative, dar este de părere că procedeele matematice și cibernetice trebuie să pătrundă mai organic în întregul sistem al științelor economice. Încă nu toate categoriile economiei politice sînt matematic formalizabile, dar acolo unde este posibil — spune el — analiza matematică a categoriilor economice trebuie, pornind de la principiile marxist-leniniste, să contribuie la elucidarea esenței acestora. Modelarea proceselor economice ar permite stabilirea anticipată a urmărilor unor măsuri ce se preconizează, fără organizarea unor experimente scumpe și nu întotdeauna posibile.

■ In lucrarea sa consacrată țărilor în curs de dezvoltare **Moyens sociaux du développement économique** (Mijloacele sociale ale dezvoltării economice), Paris, P.U.F. 1968, Pierre Vellas consideră eronată concepția după care dezvoltarea economică provoacă **automat**, prin ridicarea veniturilor, progresul social. Experiența dobîndită — spune el — arată că însăși dezvoltarea economiei este în prealabil condiționată de evoluția mediului social și că, în consecință, politica economică promovată trebuie să aibă în vedere interdependența riguroasă a factorilor economici și sociali. Mai găsim formulată și ideea după care „cu cît întîrzierea în dezvoltare este mai mare, cu atît creșterea economică este mai mult condiționată de mediul social".

■ Înainte, spune Serge Monégar în articolul **Remarques sur le rôle technique et social des ingénieurs** (Observații asupra rolului tehnic și social al inginerilor), apărut în revista ÉCONOMIE ET POLITIQUE (ian. 1969), inginerul era un organizator al producției private, însărcinat să rezolve, între altele, un anumit număr de probleme tehnice importante, dar izolate, ale producției. El efectua o muncă de rutină în birourile de studii care se ocupau cu probleme de adaptare tehnică. Inginerul nu era un angrenaj necesar al întreprinderii în calitate de „inventator". Cu dezvoltarea producției apare o diversificare a funcțiilor inginerilor. Rolul în producție și poziția lor în societate se modifică. Categoria **inginerilor de servicii tehnice,** al cărei rol era cel descris mai sus, are tendința să dispară. O parte a acestei activități este transmisă **inginerilor de cercetare** și celor cu **funcții multiple.** Numărul inginerilor de cercetare prezintă o tendință de creștere continuă. Acești ingineri formează o categorie care poate fi asimilată, pe planul motivărilor, al modului de muncă și de viață, mai mult cu cea de cercetător științific. Diferențierea nu este întotdeauna evidentă. În anumite sectoare „de vîrf" biroul de studii are adesea activități de cercetare anexe. În fine, sînt inginerii **tehnico-comerciali,** mai ales în domeniul produselor foarte specializate. Marea majoritate a inginerilor de birouri de studii și servicii tehnice aparțin categoriei inginerilor neintegrați în ierarhie, care nu exercită nici o responsabilitate reală pe planul deciziilor. La celălalt pol apare o categorie importantă de persoane în funcții administrative, comerciale, de organizare generală, care „dau ordine", dar acestea nu sînt în realitate decît expresia tehnică a ordinelor care vin de sus, de la oligarhia patronală, fără avertizări și fără explicații.

● În Editura politică a apărut:

Tendințe în evoluția postbelică a finanțelor publice. Țări capitaliste dezvoltate. Țări în curs de dezvoltare (272 pag.) de Iulian Văcărel.

Autorul își propune să înfățișeze cititorilor acele date și fapte care caracterizează finanțele publice și politica financiară a statelor capita-

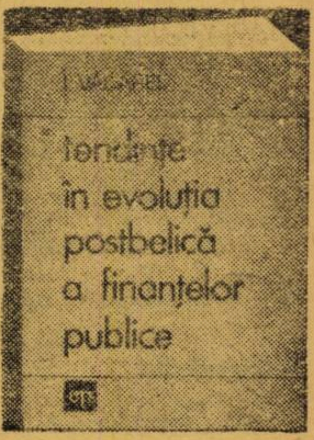

liste dezvoltate și a celor slab dezvoltate. Bazîndu-se pe un vast material statistic, el analizează structura și evoluția cheltuielilor publice, a veniturilor fiscale și parafiscale și evidențiază rolul împrumuturilor de stat interne și externe, precum și al inflației. Partea finală a lucrării conține, în anexe, un mare număr (circa 40) de tabele statistice, pe baza cărora autorul a întreprins analiza economică.

blocnotes

CONDUCEREA ECHIPEI DE CERCETARE

NU AȘ PUTEA ÎNCHEIA succintele observații cu privire la **echipă** fără a mă referi și la numai unele aspecte legate de conducerea ei.

Se spune de obicei că școlile de gîndire se formează în jurul marilor personalități din domeniul științific respectiv. Teza nu poate fi contestată. Ea impune totuși o tratare circumspectă ori de cîte ori tinde să ducă la concluzii cu caracter organizatoriic.

În primul rînd, dacă este adevărat că orice școală se formează și se afirmă în jurul unei sau unor mari personalități științifice, tot atît de adevărat este că nu orice mare personalitate științifică formează în jurul ei, în mod necesar, o școală de gîndire.

Exemplul cel mai la îndemînă mi se pare al lui Nicolae Iorga, cel mai prestigios dintre istoricii români, savant de reputație mondială în jurul căruia s-au format numeroase generații de valoroși istorici și care a lăsat în urma lui **o mare operă, dar nu și o școală** de gîndire istorică, în sensul strict în care este definită de regulă, în știință, noțiunea de școală.

Pe de altă parte, nu orice școală de gîndire este neapărat rezultatul unei activități de echipă. Un exemplu caracteristic oferă, în științele economice, școala clasică burgheză formată în Anglia, în decurs de un secol jumătate, prin **operele succesive** ale lui W. Petty, A. Smith și D. Ricardo.

Mai ales în condițiile de dezvoltare ale științei contemporane, care impun organizarea muncii de cercetare în echipă, confuzia dintre noțiunea de „școală" și cea de „echipă" poate avea efecte tot atît de dăunătoare pe cît are, de exemplu, confuzia dintre ierarhia științifică și ierarhia administrativ-organizatorică în sistemul de promovare și de retribuire a cercetătorilor.

Conducerea unei echipe implică, fără îndoială, în primul rînd, prestigiu științific bazat pe lucrările proprii elaborate de cel desemnat în această funcție, o înaltă capacitate — recunoscută de componenții echipei — în orientarea activității ei în problemele de cercetare pe care echipa urmează să le abordeze.

Această calitate prealabilă nu este totuși suficientă. Ea se cere întregită printr-o **capacitate organizatorică,** cel puțin tot atît de importantă pentru rezultatele pe care echipa le va putea obține. Este vorba în primul rînd de aptitudinile personale ale șefului de echipă în domeniul formării și organizării muncii în echipă, al elaborării tehnicii de lucru, imprimării ritmului necesar, coordonării eforturilor etc. Rezolvarea problemelor organizatorice atît de variate și complexe care se pun în viața unei echipe, în procesul creației colective, face ca uneori calitățile organizatorice să prevaleze asupra celor de creație științifică individuală, conducătorul de echipă fiind chiar chemat, în asemenea situații, să sacrifice temporar aspirațiile sale personale în această a doua direcție.

De aici decurge, firește, constatarea că nu întotdeauna omul de știință cel mai valoros este și conducătorul de echipă cel mai indicat (situație imposibil de conceput în cazul școlii de gîndire).

O demonstrație a importanței pe care o prezintă pentru realizarea unui proiect, de cercetare-aplicare în special, soluționarea rațională a acestei dificile probleme de desemnare a șefului de echipă s-a făcut, în timpul războiului, cînd a trebuit să fie numit conducătorul centrului de la Los Alamos, unde o echipă extrem de complexă formată din mari savanți veniți din diferite țări urma să concretizeze, în realizarea primei bombe atomice, rezultatele activității a numeroase centre universitare, laboratoare și industrii. După cum se știe, la conducerea acestui centru a fost numit, în pofida faptului că era vorba de coordonarea unei activități la care participau diferiți laureați ai Premiului Nobel, unii avînd în subordinea lor alți laureați ai aceluiași premiu, un tînăr profesor de 38 de ani, fizician cu prestigiu universitar, dar fără contribuții teoretice deosebite, Robert Oppenheimer care, datorită calităților sale de organizator de echipă și coordonator, avea să asigure realizarea proiectului. Nimeni nu s-ar putea gîndi măcar să compare opera lui Oppenheimer cu opera lui Albert Einstein, despre care Niels Bohr spunea că „explora în chipul cel mai îndrăzneț noile trăsături ale lumii atomilor, care se proiectase dincolo de orice scheme ale fizicei clasice" și care a revoluționat în asemenea măsură știința modernă încît Lenin îl considera drept unul din cei mai mari transformatori ai științelor naturii.

Tot astfel însă nimeni nu s-a putut gîndi măcar la marele teoretician cînd a fost vorba de desemnarea șefului echipei de la Los Alamos...

Costin MURGESCU

DOCUMENTAR

CRIZA MONETARĂ OCCIDENTALĂ ȘI ȚĂRILE ÎN CURS DE DEZVOLTARE

DUPĂ LUNA MARTIE 1968, martie 1969 pare să devină de asemenea un moment de încordare deosebită pe piețele valutare occidentale. După acalmia din primele două luni ale anului la bursele de valori se anunță din nou urcări record ale cursului aurului — 48,31 dolari uncia la Paris și 43,60 dolari uncia la Londra (la 7 martie). Atenuate un timp, incertitudinile asupra viitorului dolarului, al lirei și francului reapar, furnizînd fundalul unor noi discuții privind o reformă a sistemului monetar.

Preocupările pentru această reformă, exprimate în principalele foruri monetare internaționale oglindesc însă aproape exclusiv interesele țărilor industriale dezvoltate. Or, țările în curs de dezvoltare au de suferit și ele de pe urma crizei, fiind chiar mai vulnerabile ca urmare a cunoscutelor lor dificultăți în plățile externe.

Asupra acestui fapt, atrage atenția un recent studiu al secretariatului U.N.C.T.A.D.[1]) întocmit, ca urmare a unei recomandări formulată la a doua sesiune a acestui for. Studiul a constituit obiectul dezbaterilor la a treia sesiune a comisiei pentru invizibile, la Geneva, între 17 și 28 februarie.

● Decalajul comerț — lichiditate

INCERTITUDINILE privind stabilitatea monedelor de rezervă și organizarea sistemului monetar au implicații importante asupra creșterii economice a țărilor în curs de dezvoltare, cum ar fi scăderea progresivă a ponderii ajutorului extern în venitul național al țărilor donatoare, întîrzierea reconstituirii resurselor Asociației internaționale pentru dezvoltare, restricții în accesul la piețele de capital, creșterea ponderii ajutorului condiționat de cumpărarea de mărfuri din țările donatoare.

Sistemul etalonului aur-devize, instituit la Conferința de la Bretton Woods (din 1944), care timp de 25 ani a facilitat dezvoltarea economică a țărilor industrializate, nu a contribuit și la creșterea economică a țărilor în curs de dezvoltare. Autorii studiului amintit consideră că **„ceea ce s-a înțeles mai puțin la Bretton Woods a fost cum s-ar putea adapta sistemul monetar internațional pentru a ține seama de nevoile țărilor mai puțin dezvoltate“**[2]).

Actualul sistem monetar nu oferă prilejul unei creșteri raționale și regulate a rezervelor valutare ale statelor, rezerve care să satisfacă necesitățile economiei mondiale. Astfel, între anii 1950—1967, spre exemplu, rezervele de aur și devize ale țărilor lumii capitaliste au crescut într-un ritm anual de numai 2,4% față de o creștere, de regulă de cîteva ori mai mare a valorii schimburilor de mărfuri. Insuficiența lichidităților, în raport cu necesitățile, este resimțită în măsură mult mai pronunțată de țările în curs de dezvoltare. De mai mulți ani acestea duc o lipsă acută de devize care frînează dezvoltarea lor economică. În loc să crească, răspunzînd nevoilor sporite de importuri de utilaje și echipament, rezervele de aur și devize ale țărilor în curs de dezvoltare au scăzut cu 3,1 miliarde dolari în perioada 1952—1962, ajungînd la 8,2 miliarde dolari. În acest ultim an lichiditățile internaționale disponibile în aceste țări acopereau numai 36,9% din importurile lor, față de 70,1% în 1948. În ciuda faptului că în anii următori a avut loc o oarecare sporire a lichidităților, care au ajuns în iunie 1968 la 13,4 miliarde dolari, gradul de acoperire a importurilor a scăzut continuu, ajungînd în 1967 la 28,3%.

Reducerea gradului de acoperire a importurilor a avut loc chiar în condițiile încetinirii ritmului de creștere a importului acestor țări. Ponderea lor în totalul importului mondial a scăzut de la 22,8% în 1960 la 19,3% în 1967. Dificultățile în desfacerea mărfurilor țărilor în curs de dezvoltare sînt agravate de tendința de încetinire a ritmului dezvoltării în principalele țări capitaliste. Impasul politicii monetare are efecte serioase asupra evoluției acestor țări. În anii 1966 și 1967, s-a constatat o încetinire considerabilă a ritmului de creștere a producției. Deși în al doilea semestru 1967 a avut loc o redresare, în anul 1968 cîteva țări industriale importante, între care S.U.A., Anglia, Japonia, Canada duceau simultan o politică restrictivă, vizînd încetinirea expansiunii cererii și atenuarea presiunii exercitate asupra balanțelor de plăți. După o creștere a exportului țărilor industriale de 5% în 1967 (față de 10% medie anuală în 1963—1966) în anul 1968 a avut loc o redresare, volumul schimburilor sporind cu 12%, dar pentru anul 1969 se prevede o nouă încetinire — după părerea experților O.C.D.E. cu 8%, după alte păreri cu 5%[3]). Ca urmare a scăderii cererii de materii prime din țările în curs de dezvoltare, ponderea importului de mărfuri din aceste țări în totalul importului țărilor capitaliste dezvoltate s-a micșorat cu 1,6% (de la 15 la 13,4%) între anii 1960 și 1967.

● Capitalul devine mai scump

POSIBILITĂȚILE de a remedia lipsa lichidităților prin recurgerea la credite au fost și ele periclitate de tendințele manifestate în ultima perioadă pe piețele occidentale de capital, ca urmare a crizei monetare. Înregistrînd un dezechilibru persistent în balanțele plăților lor externe, țările cu monedă-cheie au apelat, după cum am văzut, la o politică monetară restrictivă, un instrument principal al acesteia fiind manevrarea ratelor de scont. Scopul era reducerea cererii interne, pe de o parte și atragerea de capital străin care să suplinească scurgerea rezervelor proprii, pe de altă parte. După cum se știe, ca urmare a acestui fapt, în ultimul timp are loc o escaladare continuă a ratelor de scont în țările capitaliste dezvoltate. Această tendință a dus la o creștere progresivă a costului creditelor și pentru țările în curs de dezvoltare. Astfel nivelul dobînzii la împrumuturile acordate de Banca Mondială a crescut de la 3% în 1951 la 6,5% în prezent. În plus, deși prima Conferință pentru comerț și dezvoltare din 1964 a recomandat statelor să perceapă la creditele guvernamentale pentru dezvoltare o dobîndă de maximum 3% pe an, numai țările socialiste, printre care și România, au acordat credite cu dobînzi sub 2,5% pe an, în timp ce dobînda medie percepută de statele capitaliste era în 1967 de aproape 4%, față de 3% în 1964.

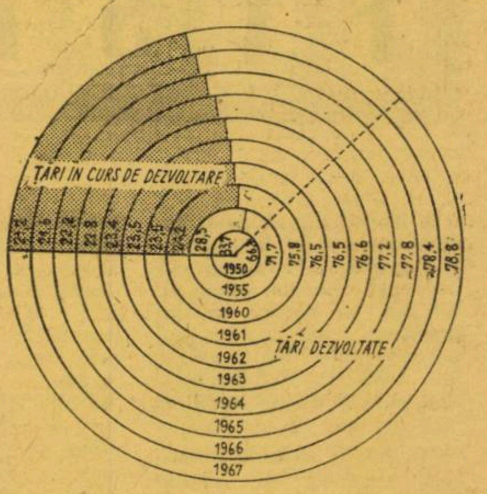

In 1950 exporturile țărilor în curs de dezvoltare reprezentau mai mult de o treime din totalul exportului mondial; în 1967 acestora le revenea numai o cincime. Linia punctată delimitează exporturile pe care țările în curs de dezvoltare le-au pierdut după 1950, în folosul țărilor dezvoltate.
(după Jeune Afrique)

● Pentru o participare universală

DIFERITELE SOLUȚII de reformă a sistemului monetar occidental, care se dezbat la diversele întruniri ale organismelor financiare internaționale nu par să promită o înlesnire apreciabilă a situației financiare a țărilor în curs de dezvoltare, după cum apreciază și experții U.N.C.T.A.D. Analizînd diversele variante de reformă, autorii studiului se opresc de pildă asupra propunerii de a se crea drepturile speciale de tragere.

Se știe că după 4 ani de negocieri țările membre în grupul celor zece au ajuns la un acord de principiu cu privire la crearea unor asemenea instrumente de plată, cu scopul de a completa rezervele actuale. În baza acestor drepturi, considerate ca

B. ION

(Continuare în pag. 19)

1) Système monetaire international-questions ayant trait au financement du developpement et au commerce des pays en voie de developpement, doc. TD/B/198 din 23 octombrie 1968.
2) Ibidem, pag. 5.
3) **The Economist**, 28 dec. 1968.
4) Ibidem pag. 32.

NOTE

Migrenele „bătrînei doamne“

UN NOU episod în escalada dobînzilor l-a marcat hotărîrea recentă a Băncii Angliei de a spori taxa scontului de la 7 la 8 la sută. În ultimii ani, de cînd pendulația unora dintre primele țări capitaliste între politicile de inflație și deflație ne-au obișnuit cu o mobilitate a ratei dobînzii necunoscută în trecut, asemenea cifre produc o impresie mai puțin violentă. Însă plafonul de 8 la sută Anglia nu l-a atins în ultima sută de ani decît o dată la 1893, într-o vreme de panică financiară și a doua oară în timpul crizei din 1929—1931. La 18 noiembrie 1967, cu prilejul devalorizării lirei, împrejurare proaspătă în memorie, lucrul s-a repetat pentru a 3-a oară. De la această ultimă dată, rata scontului a fost redusă cu o jumătate de punct la 3 martie 1968, iar la 19 septembrie, în același an, cu încă o jumătate. De ce după o asemenea tentativă de degajare, „bătrîna doamnă din City“ — cum îi spun englezii băncii lor naționale — revine acum în războiul scontului pe pozițiile ofensive ale apărării?

Banii s-au scumpit în toată lumea — a declarat premierul Wilson în Camera Comunelor. Cercetînd lucrurile în diferitele țări occidentale, se constată într-adevăr că rata dobînzii n-a încetat în ultimii ani să se ridice. În Franța, unde ea fusese mai scăzută în toiul escaladelor din 1966—1967 a urcat azi pînă la 6 la sută. Mai mici au rămas dobînzile în țările cu o situație bună a rezervelor: în R.F.G. 3 la sută, în Elveția 3 la sută, în Italia 3,5 la sută. O dată cu Anglia a ridicat scontul la 27 februarie și Suedia — la 6 la sută. Începînd de la 3 martie Canada a majorat dobînda de la 6,5 la sută la 7 la sută. În Japonia scontul e de 5,84 la sută, în Belgia de 4,5 la sută, în Olanda de 5 la sută, în S.U.A. a fost urcat recent la 5,5 la sută.

Ceea ce îngrijorează mai cu seamă Anglia este atracția sporită ce o exercită asupra capitalurilor piața eurodolarilor, unde dobînzile ce se oferă s-au ridicat la 8,1 la sută. De multă vreme investitorii americani, care puizează masiv în această sursă, provoacă ieșiri importante de capital de pe piața londoneză. Teama că S.U.A. se va angaja în viitor într-o politică internă mai riguroasă, de austeritate și deflație, deci de limitare a creditelor și a ieșirilor de capital, tinde a ridica încă mai mult importanța eurodolarilor și a provoca noi tensiuni în domeniul dobînzii.

După unii comentatori din presa economică engleză însă, la noua majorare a scontului au prezidat mai ales rațiuni interne. Se subliniază faptul că restricțiile din noiembrie în creditarea economiei nu prea au fost respectate de bănci. Multe dintre acestea au plătit fără să se plîngă scontul majorat, reîmprumutînd banii pe dobînzi superioare autorităților locale și chiar unor instituții financiare. Întreprinderile, în loc să-și reducă cumpărăturile din străinătate, au preferat și ele să facă împrumuturi pentru a face față cauțiunilor anticipate reclamate la importuri. În general s-a constatat în perioadele de inflație că ele nu ezită să plătească dobînzi care numai în aparență sînt mai mari, deoarece urcarea prețurilor compensează, cel puțin în parte, creșterea volumului serviciului anual al datoriei. Limitarea creditelor, consideră observatorii economici, ar putea avea efect numai dacă oamenii de afaceri vor fi convinși să înceteze a crede că inflația e o chestiune fără termen. Pînă atunci, pentru a îngheța consumul la nivelul actual, unii recomandă măsuri riguroase în domeniul fiscal. Înviorarea conjuncturii, stimulată de inflație, nu este, precum se constată, lipsită de elemente neliniștitoare. În așa fel încît e posibil ca, pentru migrenele bătrînei lady, Anglia să se vadă constrînsă a apela mîine-poimîine la noi „pilule“ monetare sau fiscale.

S.U.A. și crizele posibile

NIMENI ÎN OCCIDENT nu exclude posibilitatea unor noi crize monetare în viitorul mai mult sau mai puțin apropiat. De aceea discuțiile cu privire la modul de a le preîntîmpina, sau de a le trata o dată apărute, se țin lanț. Nu se poate remarca totuși apariția unor idei noi. Se argumentează în favoarea unor cursuri de schimb mai flexibile, dar cei înlesniți în valută străină le refuză; se pledează pentru instituirea grabnică a drepturilor speciale de tragere la F.M.I., dar nimeni nu e încă sigur că Franța — deși situația rezervelor acesteia în aur și devize nu mai e aceeași ca în trecut — va putea fi determinată acum să le accepte; se crede că întîlnirea reprezentanților băncilor centrale în momentele de criză și noi aranjamente swap mai pot da încă rezultate, dar cei care cred asta sînt din ce în ce mai puțini; se recomandă ca fiind cea mai bună ieșire posibilă majorarea prețului la aur, dar în pofida versiunilor care atribuie președintelui Nixon înclinarea de a o accepta, poziția administrației americane rămîne încă nebuloasă și imprevizibilă. În ce privește această din urmă cale, unii observatori politici sînt de părere că Richard Nixon n-ar putea totuși accepta să rămînă în mintea americanilor ca președintele care a devalorizat dolarul.

Linii noi de apărare a monedelor occidentale și de prevenire a crizelor nu par să fi fost găsite. Teama în S.U.A. că anul acesta, mai devreme sau mai tîrziu, ar putea fi devalorizat francul francez, că operația s-ar putea să fie făcută la un procent exagerat și la un timp nepotrivit, că în acest caz repercusiunile asupra lirei sterline ar fi inevitabile și că deci dolarul, în apărarea lirei, ar putea fi pus în primejdie, influențează climatul. Oricare ar fi ipotezele avansate, scrie un corespondent economic de la Washington, posibilitatea unui dezastru financiar internațional obsedează oficialitățile cele mai înalte. Convorbirile, mai mult de caracter explorator, purtate de președintele Nixon în capitalele vest-europene n-au putut avea darul să potolească aprehensiunile. Cu atît mai puțin liniștitor este noul puseu de febră ce s-a produs zilele acestea pe piața aurului de la Paris și Londra.

Neașteptata ameliorare a balanței americane de plăți externe în 1968, care s-a datorat în întregime fluxului circumstanțial de capitaluri vest-europene, nu poate fi socotită de economiștii americani ca un factor asigurător. Situația balanței comerciale nu este excelentă, iar importurile se mențin la niveluri înalte. Inflația pe plan intern, care s-a dovedit pînă acum irepresibilă, nu promite condiții avantajoase pentru dolar în eventualitatea unor noi crize. Noua echipă de specialiști, care elaborează politica economică americană, a optat se pare pentru reducerea ritmului de creștere. Suprataxa fiscală de 10 la sută, instituită de fosta administrație, va fi menținută; ca de altfel și măsurile de limitare a creditelor. Se subliniază că în cazul agravării lucrurilor, robinetele vor fi strînse cu mai multă energie.

Deocamdată însă, partizanii utilizării pîrghiilor monetare se arată dezamăgiți: ei se așteaptă ca procentul de subutilizare a forței de muncă să nu sporească iar inflația să se extindă. După părerea lor, creditarea economiei continuă și acum să se facă în proporții inacceptabile.

Adevărul este că inflația pentru economia capitalistă e ca un vertigiu, căruia îi este totdeauna greu să reziste.

A. A.

Note de călătorie (I)

PRIN DANEMARCA INDUSTRIALĂ

CRED CĂ ORICE VIZITATOR de astăzi al Danemarcei vine în această țară stăpînit în primul rînd de curiozitatea de a cunoaște agricultura făurită în bună măsură din încleștarea dintre om și mare, căreia primul i-a smuls suprafețe însemnate de pămînt, dînd unui teren calcaros, argilos și nisipos fertilitatea caracteristică celor mai binecuvîntate zone ale globului. Chiar și în aprecierea peisajului acestei „țări arhipelag" care numără, alături de Iutlanda — o prelungire a continentului european spre Nord, circa 500 de insule, nu știi unde se termină contribuția naturii și unde începe cea a oamenilor. Această înclinație ar avea un temei, întrucît agricultura reprezintă și azi un sector de seamă al economiei daneze; deși nu ocupă decît circa 14% din populația activă și asigură 10 din produsul intern brut ea furnizează peste 40% din totalul exportului Danemarcei.

● Principala ramură a creșterii economice

Am rămîne însă la o imagine depășită, popularizată în vechi manuale de școală primară dar, din păcate, idealizată și azi de unii economiști, dacă ne-am opri aci. Căci dacă Danemarca are astăzi un potențial economic care o situează printre țările cele mai dezvoltate din Europa, dacă în mai puțin de un deceniu ea și-a dublat venitul național pe locuitor — de la 888 dolari în 1958 la 1800 în 1966 — situîndu-se astăzi înaintea unor țări ca Belgia, R.F.G., Anglia, Franța etc., dacă ea are azi un comerț exterior în expansiune, aceasta se datorește în primul rînd industriei, care în perioada postbelică și mai ales în ultimul deceniu a cunoscut o dezvoltare rapidă.

Desigur că slăbirea creșterii agriculturii este legată de o serie de factori. În primul rînd se resimt efectele creării Pieței Comune; ca urmare au crescut stocurile unor mărfuri agricole. Pe de altă parte „gospodăria familială", ale cărei osanale n-au încetat încă să se facă auzite în Occident, trece în prezent prin noi încercări, un număr mare de ferme mici și mijlocii (se spune că aproximativ 7 000 anual) ruinîndu-se, (ceea ce în anumite zone mărește presiunea șomajului, care deși a marcat o tendință de scădere, după datele B.I.T. reprezenta în 1967 peste 3,2% față de populația ocupată).

Aceasta nu poate estompa nicidecum evoluția ascendentă a industriei, creșterea rolului acesteia în întreaga economie daneză. Așa cum aveam să aflăm din discuția avută chiar în prima zi a sosirii noastre la Copenhaga cu dl. Knud Thomsen, ministrul comerțului, în timp ce în ultimul deceniu producția și exportul agricol și-au încetinit ritmul de creștere sau chiar au scăzut, industria, cu toate oscilațiile conjuncturale, a înregistrat o contribuție crescîndă în venitul național, în productivitatea muncii, în utilizarea mîinii de lucru și la export, ea devenind practic principalul sector al economiei daneze. În 1967 în industrie lucrau 37,3% din populația ocupată, se crea 40% din produsul intern brut și se asigura circa 55% din valoarea exporturilor.

Ar putea să pară curios dar nu industria alimentară este principala ramură și motorul industriei daneze, deși, cum ni se sublinia la Consiliul industrial, în Danemarca și în prezent se acordă o mare importanță prelucrării industriale a produselor agricole, — ramură de tradiție, apărută încă în secolul trecut. Principala ramură industrială „de creștere" o reprezintă industria de prelucrare a metalelor sau mai bine-zis mașinile, utilajul și aparatele de diferite genuri, ramură care depășește ca pondere industria alimentară, asigurînd peste un sfert din totalul producției industriale și circa o treime din valoarea exporturilor.

● Materii prime: calcarul și... marea

Este cu atît mai interesant de remarcat acest lucru, cu cît Danemarca nu numai că este o țară mică, dar este și lipsită aproape total de materii prime pentru o astfel de ramură. Pe această temă gazdele noastre ne spuneau în glumă, dar exprimînd un adevăr, că danezii au ca materii prime calcarul și... marea. Și într-adevăr materiile prime esențiale de care dispune subsolul țării le constituie calcarul și argila, pe care le utilizează industria cimentului, fabricile de țiglă și cuptoarele de var. În rest toate materiile prime vin, în această formă sau ca semifabricate, din import, în cea mai mare parte pe mare sau ocean. Atît poziția geografică a Danemarcei, cît și porturile bine amenajate favorizează aprovizionarea nu numai ritmică, dar și avantajoasă a întreprinderilor

Experiența și priceperea danezilor le permit azi să realizeze o gamă variată de produse industriale, mergînd de la construcții navale, de la mașini agricole și utilaje de diferite feluri pînă la instalații de fabrici complete și produsele „rafinate" ale electronicii. Este caracteristic tocmai faptul că se realizează produse care au un grad înalt de prelucrare și valorificare a materiei prime, care materializează o proporție mai mare de muncă de înaltă calificare. În timp ce în industria alimentară valoarea adăugată nu reprezintă decît circa o treime din valoarea producției, în industria de prelucrare a metalelor aceasta se ridică la peste jumătate.

Mai ales în condițiile actuale, cînd s-a accelerat progresul tehnico-științific și crește intensitatea schimburilor internaționale, concurența pe piețele occidentale se înăsprește. Și nu s-ar putea spune că industria daneză, mai ales prelucrarea metalelor și electronica, beneficiază de unul din atuurile principale pe care le au alte țări occidentale — dimensiunea. Pentru că numai circa un sfert din întreprinderi numără peste 500 de muncitori. Cea mai mare întreprindere daneză, șantierele navale „Burmeister — Wain" din Copenhaga numără circa 8 000 de salariați, iar „Danfoss", care o urmează, are sub 6 000.

Care sînt, atunci, resorturile principale, factorii dinamizatori ai industriei daneze? Vizita la un mare număr de întreprinderi industriale, analiza datelor ca și discuțiile cu o serie de specialiști și oameni de afaceri conduc la concluzia că locul principal îl ocupă profilarea producției, calificarea forței de muncă, cercetarea și inovația tehnică.

● „Pentru o rezolvare pe plan european a piețelor"

ECONOMIA DANEZĂ este serios ancorată în diviziunea internațională a muncii. Dispunînd de o piață internă relativ mică, cu cei peste 4,8 milioane de locuitori ai săi, Danemarca exportă circa două treimi din producția agricolă și peste o treime din cea industrială.

Evident că aceasta o face și foarte sensibilă la fluctuațiile conjuncturii economiei mondiale capitaliste scoțînd în evidență, în același timp, implicațiile și repercusiunile existenței celor două grupări economice occidentale — A.E.L.S. și Piața Comună, care dețin 51% și, respectiv, 21% în exportul danez. Dacă exporturile industriale spre țările A.E.L.S. au marcat în ultimii ani o tendință continuă de creștere, nu același lucru se întîmplă cu cele destinate Pieței Comune, care au cunoscut în 1966 și 1967 o creștere de numai 2% și respectiv 4% față de anul precedent (vezi tabelul alăturat).

Cît privește exportul produselor agricole acesta manifestă o încetinire evidentă către A.E.L.S. și o scădere nu numai relativă, ci și absolută, către țările Pieței Comune (vezi graficul de mai jos).

Această evoluție a comerțului se răsfrînge asupra balanței comerciale, ca și a celei de plăți externe al cărei deficit a crescut de la 1 218 milioane coroane în 1965 la 2 050 milioane în 1967.

Date fiind aceste situații și ținînd în același timp seama și de aspirațiile Danemarcei către o cooperare economică largă, apare mai amplu semnificația celor ce ni se spuneau la Consiliul industrial anume că „repartiția exportului industrial subliniază în mod clar dezavantajele pe care le au de suportat conducătorii industriilor daneze de pe urma împărțirii piețelor. Industria daneză s-a făcut de altfel din capul locului purtătoare de cuvînt a unei rezolvări pe plan larg european a problemei piețelor".

În acest context se situează și tendința de lărgire a comerțului și a cooperării economice cu țările socialiste din Europa care, după cum sublinia ministrul comerțului, va constitui și în viitor o preocupare a guvernului danez; domnia sa arăta că guvernul se gîndește în principiu la o liberalizare și mai largă a comerțului cu țările din Est. Se remarcă faptul că, după datele oficiale, exportul de produse industriale daneze spre țările socialiste a crescut cu 37% în 1966 și 35% în 1967, în condițiile unor ritmuri generale de creștere a exporturilor de 7 și respectiv 11% (deși volumul absolut, ca și ponderea acestor schimburi în comerțul exterior danez continuă să rămînă mici). În cadrul evoluției favorabile a relațiilor dintre România și Danemarca, în ultimii ani s-au lărgit relațiile economice, volumul comerțului reciproc crescînd în perioada 1963—1967 de peste trei ori. Cum ni se spunea la Consiliul industrial, se speră ca expoziția industrială daneză de la București să prilejuiască un nou impuls în extinderea schimburilor și colaborării economice reciproce.

Gheorghe CREȚOIU

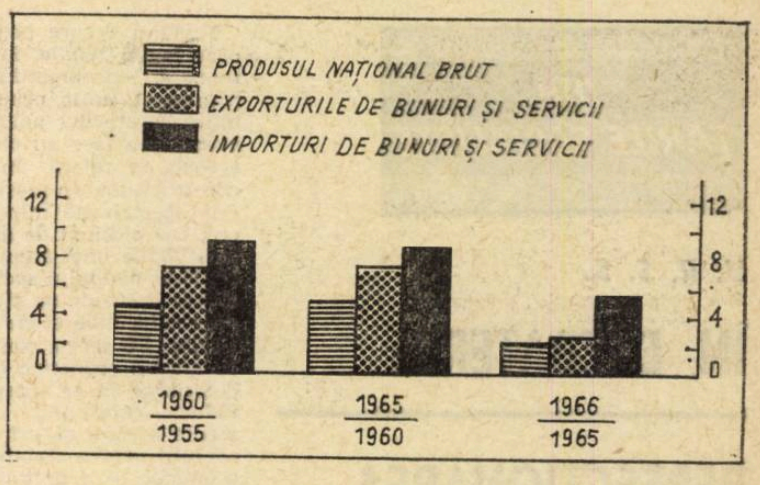

Ritmul mediu anual de creștere a produsului național brut, a exportului și a importului de bunuri și servicii
Sursa: Principaux indicateurs économiques, 1957—1966, O.C.D.E., pag. 183

Creșterea exporturilor industriale pe grupe de produse și pe zone [1]

în procente față de anul precedent

	mașini etc [2]		bunuri de consum		semifabricate		Total	
	1966	1967	1966	1967	1966	1967	1966	1967
A.E.L.S.	11	9	13	27	5	9	10	15
Piața Comună	1	2	5	1	—	11	2	4
S.U.A. și Canada	21	16	5	—	11	11	13	8
U.R.S.S., celelalte țări din Europa de Est, R.P. Chineză etc.	53	36	22	31	11	34	37	35
Țări în curs de dezvoltare	16	3	— 5	13	—	9	7	7
Alte țări	— 17	3	6	11	17	4	6	4
TOTAL:	8	8	9	17	5	10	7	11

[1]) exclusiv nave și produse conservate.
[2]) inclusiv o serie de bunuri de uz îndelungat.
Sursa: Economic Survey of Denmark, 1968, pag. 29.

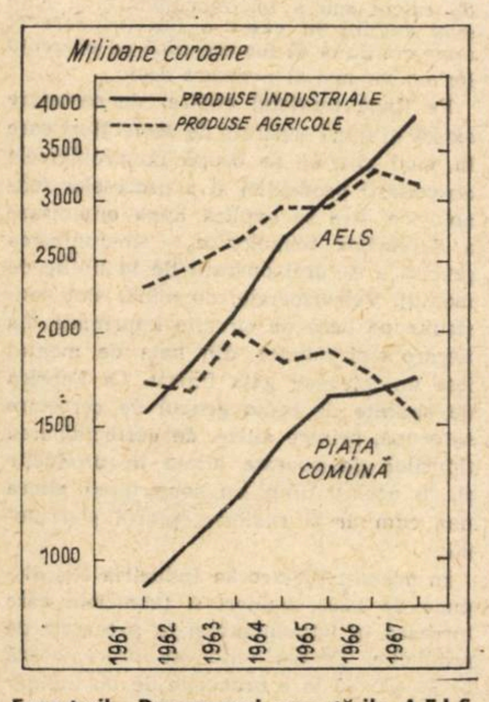

Exporturile Danemarcei spre țările A.E.L.S. și ale Pieței Comune (scară logaritmică)
Sursa: Economic Survey of Denmark 1968

REPERE

● 50 de experți vor participa între 16 și 26 aprilie la conferința internațională de la Tilburg (Olanda), care va dezbate viitorul sistemului monetar occidental și perspectivele aurului în cadrul său.

● Rezervele de aur și devize ale Japoniei se ridicau la sfîrșitul lunii februarie la 3085 milioane de dolari. Creșterea lor cu aproape un miliard de dolari în ultimele șapte luni se datorează în primul rînd excedentului balanței comerciale externe.

● Anglia are de rambursat în cursul acestui an datorii externe însumînd 499,5 milioane de lire sterline, a precizat în Camera Comunelor ministrul de finanțe Roy Jenkins.

● Banca Mondială a acordat Finlandei un nou împrumut, al treilea la număr, în valoare de 22 milioane de dolari, pe o perioadă de 17 ani. El va servi la finanțarea întreprinderilor mici și mijlocii.

● Costul pasager-kilometrului va reveni în cazul noului avion de cursă lungă Boeing 747 la 1,96 cenți față de 2,87 cenți la tipul Boeing 707. Noul tip va fi rentabil chiar dacă va circula cu numai 28% din locuri ocupate, față de 38% la tipul anterior.

● Republica Democrată Germană și Franța au încheiat un acord de cooperare tehnică și științifică în domeniul televiziunii. În același timp dr. Gerhard Beil, ministru adjunct al comerțului exterior al R.D.G., a declarat că țara sa va adopta sistemul francez de televiziune în culori „Secam-3-B".

● Un larg interes a stîrnit la Paris cel de al 40-lea Salon internațional de mașini agricole, în cadrul căruia 489 de firme din Franța și din străinătate au prezentat o variată gamă de exponate.

● La tîrgul de blănuri ținut de curînd la New York, unele blănuri deosebit de prețioase de vizon au atins prețul de 2700 de dolari bucata. Un mantou confecționat din asemenea blănuri este apreciat la peste 125.000 de dolari.

DIN ȚĂRILE SOCIALISTE

U. R. S. S.

ÎN DEZBATERE: PERFECȚIONAREA SISTEMULUI DE PREȚURI

RECENT A AVUT LOC la Moscova consfătuirea unională a lucrătorilor din domeniul prețurilor, prilej cu care s-a făcut un larg schimb de opinii. Revista EKONOMICESKAIA GAZETA (nr. 7/1969) consacră suplimentul său materialelor prezentate la consfătuire, inserînd, printre altele, expunerea lui V. Sitnin, președintele Comitetului de stat pentru prețuri, de pe lîngă Gosplan. Referindu-se la faptul că folosirea mai largă a pîrghiilor economice în conducerea economiei naționale a pus într-un chip nou problemele formării prețurilor, sporind rolul acestora în ansamblul măsurilor de politică economică, V. Sitnin sublinia în același timp complexitatea sarcinilor care se pun în prezent în acest domeniu. În ce privește rezolvarea contradicției „stabilitate-mobilitate" în materie de prețuri, raportorul arăta că în practică e necesară o justă îmbinare a stabilității sistemului de prețuri **în ansamblu**, cu modificarea prețurilor **la anumite** produse. Calculele demonstrează — se arată în material — că nu există temei să se aducă corective în nivelul tarifelor la energie electrică, la prețurile pentru combustibil și metale, la majoritatea produselor finite și a materialelor de construcție; în anii următori, prețurile la materiile prime, care stau la baza întregului sistem de prețuri în economia națională, nu vor fi supuse unor modificări esențiale. O singură revizuire simultană a prețurilor cu ridicata s-a hotărît să se facă, în industria ușoară; schimbări mari se pare că se vor opera și în industria construcțiilor de mașini, domeniu în care din cauza înnoirii rapide a producției și a progresului tehnic, prețurile „îmbătrînesc" destul de repede. Sînt enumerate apoi cele trei direcții în care urmează să fie perfecționate prețurile cu ridicata în industria grea. **Prima** e legată de restructurarea la timpul oportun a prețurilor la anumite produse, în scopul lichidării rentabilității exagerate la produsele învechite sau a celor pe cale de a se învechi. **A doua** — a stimula prin prețuri introducerea producției moderne. **A treia** — înlăturarea decalajului nefundamentat economic în ce privește rentabilitatea la produsele fabricate în aceeași ramură de producție.

Referindu-se la reducerea sistematică a prețurilor la produsele învechite, măsură care ar stăvili interesul întreprinderilor de a le mai produce, raportorul a arătat că această reducere ar urma să se facă pe două căi. Prima — cea a revizuirilor curente; a doua — introducerea în construcțiile de mașini a unor prețuri mobile, la stabilirea cărora se determină în prealabil data și dimensiunile reducerii. În felul acesta, întreprinderile vor cunoaște din timp că după doi, trei sau cinci ani de producție, prețurile produselor se vor reduce. Iar pentru ca introducerea tehnicii noi să fie avantajoasă atît pentru producător cît și pentru beneficiar, e necesară o preocupare continuă pentru reducerea prețurilor pe unitate de efect util (productivitate, capacitate etc.). Beneficiul sporit pentru producător trebuie asigurat pe seama unei părți a efectului suplimentar obținut în economia națională ca urmare a introducerii tehnicii noi.

În legătură cu organizarea planificării de perspectivă a prețurilor, la consfătuire s-a arătat că e necesar să se ia în considerare modificările viitoare la cheltuielile de producție; în al doilea rînd e necesară o justă planificare a nivelului rentabilității producției și posibilele abateri de la acest nivel. Rentabilitatea luată în calcul la reforma prețurilor cu ridicata trebuie folosită în general și la proiectarea în perspectivă a prețurilor: de asemenea e necesară revizuirea posibilității de îmbunătățire a raporturilor valorice între diferite produse.

Vorbind despre prețuri ca stimulent al progresului tehnic, la rîndul său L. Maisenberg, vicepreședinte al comitetului menționat, arăta printre altele, că la stabilirea prețurilor noilor produse, de obicei avem de-a face cu cheltuieli individuale; aceasta se referă în special la ramura construcțiilor de mașini a cărei producție este specializată într-un înalt grad. În acest caz e dificil de apreciat în ce măsură cheltuielile unei anumite întreprinderi corespund nivelului socialmente necesar. Iar aici se deschide un cîmp larg pentru aprecieri subiective și creșteri arbitrare a prețurilor. De aceea, compararea cheltuielilor cu efectul economic dă posibilitatea să se determine în ce măsură cheltuielile individuale corespund nivelului lor socialmente necesar și, prin aceasta să se creeze condiții pentru stabilirea — fundamentată economic — a prețurilor cu ridicata, care să reflecte cerințele progresului tehnico-științific.

La nivelul organelor centrale specializate a fost elaborat un proiect privind metodologia stabilirii prețurilor la tehnica nouă, cu luarea în considerare a cheltuielilor pentru producerea ei și a efectului economic obținut prin aplicarea ei. Pe baza acestei metodologii care va fi aprobată de Comitetul de stat pentru prețuri, ministerele vor elabora în anul 1969 metodologii pe ramură și vor asigura aplicarea lor cu ocazia calculării noilor prețuri. Există proiecte pentru asemenea metodologii la mașini agricole, mașini-unelte agregate, motoare cu combustie internă și altele.

Exprimînd ideea că trebuie să crească rolul prețurilor în stimularea îmbunătățirilor curente a calității produselor, L. Maisenberg arăta că e important ca în listele de prețuri aprobate să fie incluse sporurile de plată fixate. Asemenea gradații ale sporurilor de plată permit întreprinderii să știe din timp pe ce poate conta în îmbunătățirea parametrilor tehnico-economici ai producției. Iar aplicarea adaosurilor la prețuri sau modificarea prețurilor pe baza îmbunătățirii calității, nu pot fi operate sub formă de avans pentru viitoarea îmbunătățire a calității. Noul preț sau adaosul la preț trebuie introduse din momentul îmbunătățirii reale a producției. Baza pentru creșterea prețurilor sau introducerea adaosurilor o pot constitui numai îmbunătățirile care influențează principalii parametri ai produsului. În acest scop, organele de standardizare lucrează în prezent la includerea, în toate standardele, și a condițiilor tehnice, a indicatorilor obiectivi de calitate, trăinicie și durabilitate a produselor. De aceea e utilă o delimitare a gradelor de calitate, ceea ce ar permite introducerea în listele de prețuri a adaosurilor și scăzămintelor fixate, care ar stimula atingerea unor anumite nivele de calitate. Aceste modificări ar putea fi aplicate fără a se mai apela în mod special la organele de prețuri.

V. B.

CORESPONDENȚĂ DIN BELGRAD

INDUSTRIA ELECTROTEHNICĂ — O RAMURĂ ÎN PLINĂ ASCENSIUNE

ZILELE TRECUTE a apărut în librăriile din Belgrad o lucrare intitualtă: „Iugoslavia între cel de-al 8-lea și al 9-lea Congres al U.C.I.", editată de Institutul federal de statistică. Printre alte date cuprinse în această broșură referitoare la dezvoltarea economiei iugoslave în cei patru ani (decembrie 1964 — februarie 1969) atrage atenția ritmul înalt de creștere a industriei electrotehnice — aproape 15% anual — una din principalele ramuri ale economiei iugoslave.

Deși Iugoslavia dispunea de importante resurse de energie hidraulică și calorică, precum și de mari rezerve de materii prime (cupru, plumb, zinc, bauxită, wolfram, mică etc.) înainte de cel de-al doilea război mondial ea avea un nivel scăzut de dezvoltare în ramura industriei electrotehnice. Pentru comparație vom oferi doar cîteva date:

— Înainte, întreaga producție a întreprinderilor electrotehnice (era vorba de fapt de niște ateliere ceva mai mari, cu un personal de 1 189 salariți) se ridica anual la o valoare de 3,5 milioane dolari; acum numai o singură întreprindere — „Elektronska Industria Niș" — dă aceeași producție în numai 14 zile.

— În 1939 producția de energie electrică pe cap de locuitor era de 73 kWh; acum cantitatea de energie electrică este de 11 ori mai mare.

S-a lărgit bineînțeles și gama produselor. De la tuburi izolatoare, becuri, cîteva piese de radio, fiare de călcat și reșouri electrice, s-a ajuns la cele mai diverse tipuri de radio și televizoare, magnetofoane, centrale telefonice automate, frigidere, instalații complexe de semnalizare, generatoare și turbine pentru centralele electrice, calculatoare electronice etc. În prezent industria electrotehnică iugoslavă satisface necesitățile interne în proporție de aproape 85%; pe de altă parte, produsele electrotehnice (inclusiv cablurile și acumulatorii) reprezintă peste **11%** din valoarea întregului export.

În mod practic acest salt a fost străbătut numai în 23 de ani. Au fost necesare eforturi uriașe: s-au construit mari centrale termo și hidroelectrice, au fost înălțate fabrici și uzine dotate cu utilaje de înaltă productivitate, a sporit producția de materii prime și materiale electrotehnice, au fost create institute de cercetări științifice proprii, s-au calificat cadrele necesare. La început s-a pus accentul pe importul de licențe și patente, acțiune deosebit de costisitoare și care nu întotdeauna și-a atins scopul deoarece licențele și patentele cumpărate nu erau la nivelul corespunzător. Desigur că nici acum nu s-a renunțat definitiv la un astfel de import, dar temele principale ale dezvoltării tehnice și tehnologice sînt rezolvate în cea mai mare parte de institutele iugoslave de cercetare științifică.

În cele ce urmează vom prezenta două din principalele întreprinderi electrotehnice, cu preocupările lor de bază. „Elektronska Industria Niș" (E.I.N.) este una din cele mai moderne și mai mari întreprinderi de acest fel din țară care grupează mai multe unități de producție cu peste 13 000 salariați. Ceea ce caracterizează acest harnic colectiv, care a obținut însemnate succese în ridicarea calității și în diversificarea produselor fabricate este atenția pe care o acordă activității de cercetare. Aceasta se desfășoară la mai multe niveluri și pe mai multe planuri. În primul rînd trebuie subliniat faptul că întreprinderea are un serviciu central de cercetare care poate rivaliza cu un adevărat institut științific; acest serviciu își are secțiile sale în toate unitățile de muncă. Activitatea serviciului se desfășoară diferențiat: același grup de ingineri și tehnicieni se ocupă de exemplu de problemele pe care le ridică un produs care trebuie să intre în fabricație; o dată cu stabilirea unității producătoare, întregul grup de cercetători se deplasează în fabrica respectivă și continuă să lucreze acolo, potrivit principiului că cei care au creat un aparat cunosc mai bine calitățile lui și ca atare sînt în măsură să asigure nu numai producția, dar și perfecționarea sa ulterioară. Este cazul grupurilor de cercetători care au lucrat la crearea mașinii electronice de calcul sau a teleimprimatorului, care s-au stabilit în cîte o întreprindere și unde continuă să lucreze pînă ce prezența lor nu va mai fi necesară acolo.

Pe lîngă serviciul central de cercetare există grupuri separate de cercetători care în mod special se ocupă cu problemele dezvoltării producției și a proceselor tehnologice. Așa se explică buna organizare a fluxurilor tehnologice, sincronizarea precisă a fiecărei operații de la liniile de montaj. Televizoarele, de pildă, sînt construite pe bază de circuite imprimate. La fiecare trei minute, din hala de montaj iese un televizor gata finisat. La Fabrica de aparate de radio grupul de cercetare se ocupă, printre altele, de perfecționarea tipurilor de aparate aflate în producție și, în același timp, cu construirea altora noi, cum ar fi radio-receptorul stereofonic.

În prezent Elektroska Industria Niș dispune de 1 300 ingineri și tehnicieni care lucrează în laboratoare și în procesele de producție. Pentru viitor se preconizează să se ajungă la o proporție de un inginer și trei tehnicieni la fiecare zece muncitori.

Stabilirea de legături trainice cu institutele științifice din țară și străinătate constituie, de asemenea, o preocupare permanetă, firească într-o perioadă de dezvoltare rapidă a științei. Dintre colaboratori, un loc de seamă ocupă Institutul pentru cercetări chimice, tehnologice și metalurgice, Institutul și Facultatea de electronică din Belgrad, Institutul nuclear din Zagreb, Institutul de metalurgie din Liubliana etc.

...În anii care au trecut de la eliberare producția de energie electrică a crescut în Iugoslavia de 19 ori, peste 80% din echipamentele necesare centralelor hidro și termoelectrice au fost construite în țară. Prin cumpărarea de licențe ca și prin cercetările proprii s-a pus la punct fabricarea tuturor utilajelor necesare dotării centralelor electrice de mare capacitate. Printre întreprinderile care și-au adus o importantă contribuție în acest domeniu este „Litostroi" din Liubliana, cel mai mare producător iugoslav de turbine pentru hidrocentrale.

De obicei, acolo unde există un precedent, se fac comparații cu situația dinainte de cel de-al doilea război mondial. Desigur „Litostroi" n-a existat, dar la Liubliana funcționa întreprinderea „Tönies". Din turbinele produse de această întreprindere numai 2 mai sînt în funcțiune dar ele nu pot nici pe departe să fie comparate cu cele care ies în prezent pe poarta combinatului. De aceea, pentru a ilustra progresul realizat o să folosim ca termen de comparație anul 1950. Turbinele produse în acel an la „Litostroi" aveau în medie cîte 200 HP. În 1960 forța turbinelor a crescut la 35 000 iar în 1966 la 50 000 HP. Toate turbinele produse înainte de eliberare au avut 7 000 HP. Acum numai o singură turbină produsă la „Litostroi" pentru hidrocentrala Baina Bașta de pe Drina are 133 000 HP.

Nu de mult, Combinatul „Litostroi" a împlinit 20 de ani de activitate. Făcîndu-se bilanțul celor două decenii s-a constatat că la Liubliana au fost produse 250 turbine cu o forță totală de 4 milioane HP.

Este de la sine înțeles că producția unor agregate de asemenea forță necesită alte lucrări de cercetare mai ales atunci cînd întreprinderea ține la renumele său. La Institutul de la Vijmarie, cartier al Capitalei R.S. Slovenia, anual se cercetează pînă la 20 tipuri de turbine. Din acestea sînt alese numai acelea care întrunesc condițiile optime de tehnicitate și economicitate. Activitatea proiectanților nu se încheie o dată cu elaborarea și aprobarea proiectului; ei urmăresc producția turbinelor, montarea lor la beneficiar în cadrul noilor hidrocentrale, precum și lansarea lor în producție. În prezent sînt gata proiectele unor agregate reversibile și a unor turbine pentru viitoarele hidrocentrale de pe rîurile cu căderi mici cum sînt Sava, Morava, Vardar etc.

Acestea sînt cîteva din preocupările celor două întreprinderi din Niș și Liubliana. Sînt alte întreprinderi ca „Rade Koncear" din Zagreb care lucrează generatori pentru hidrocentrala de la Porțile de Fier; ca „Rudi Ceaiaveț" din Bania Luka (televizoare) sau „Obod" din Tetinie (frigidere) care anual scot noi și noi tipuri de produse. Este o permanentă căutare, o permanentă tendință spre autodepășire, care aduce electrotehnicii iugoslave însemnate succese și care prevestesc altele în viitorul apropiat.

Nicolae PLOPEANU

R. P. Polonă: 9000 întreprinderi industriale particulare

Potrivit celor mai recente date arătă la 6 martie cotidianul politic budapestan „Magyar Hirlap", în Polonia funcționează în prezent 170 000 ateliere ale meseriașilor particulari, 50 000 magazine și restaurante și 9 000 uzine industriale particulare. În cursul ultimilor patru ani numărul atelierelor particulare de mică producție industrială a sporit cu 35 000. Anul acesta sectorul industrial particular a produs mărfuri în valoare de 3 miliarde zloți — mai mult decît oricînd de la eliberare.

RELAȚII ECONOMICE INTERNAȚIONALE

Bulgaria – Austria

După cum arată ziarul **Rabotnicesko Delo** — ministrul comerțului exterior al Bulgariei, Lăcezar Avramov a participat la Viena la ședința comisiei mixte bulgaro-austriece pentru colaborarea economică, industrială și tehnică. S-au discutat probleme privind extinderea schimburilor de mărfuri dintre cele două țări, colaborarea și cooperarea în domeniul construcției de mașini, al metalurgiei, electrotehnicii, construcțiilor și transporturilor.

Bulgaria – Guineea

În urma vizitei făcute la Sofia, de delegația guvernamentală a Republicii Guineea, condusă de Mamauna Ture, membru al Biroului Politic al Partidului democrat din Guineea și ministru pentru problemele sociale, a fost semnat un protocol care reglementează în 1969 schimburile de mărfuri dintre cele două țări. S-au discutat, de asemenea, problemele acordării de către partea bulgară a unor credite în utilaje și mașini pentru realizarea unor obiective de investiții.

A fost încheiat un contract de colaborare în exploatarea pădurilor guineeze. Anual, Bulgaria va obține din pădurile africane importante cantități de trunchiuri de arbori tropicali pentru industria de mobilă fină a Bulgariei.

În vederea exploatării pădurilor în Guineea a fost înființată o societate mixtă, cu cote egale de capital. Bulgaria va furniza mașini și utilaje, precum și personal specializat.

Ungaria – R. F. a Germaniei

În cursul tratativelor care au avut loc recent la Budapesta între delegațiile economice ale R. P. Ungare și R. F. a Germaniei au fost analizate evoluția relațiilor economice bilaterale și posibilitățile de lărgire a contingentelor de mărfuri stabilite anterior.

Cu această ocazie a fost semnat protocolul pe anul în curs potrivit căruia Ungaria va exporta laminate, produse electrotehnice și metalice de uz casnic, uleiuri textile și produse ale industriei alimentare și va primi în schimb produse ale industriei chimice, mase plastice, produse ale industriei metalurgice, optice, electrotehnice, strunguri și alte utilaje industriale, precum și unele bunuri de larg consum.

Polonia – India

Întreprinderea poloneză de comerț exterior „Metronex" a încheiat un acord de cooperare cu o întreprindere din India pentru producția și montajul de aparate electrice de măsură. Piesele componente ale aparatelor vor fi livrate de întreprinderi poloneze și indiene, urmînd ca montajul lor să se efectueze în India. În afară de aceasta, partea poloneză va livra Indiei instalații complexe pentru fabrica de montare a aparatelor electrice de măsură.

R. P. Albania : Relații comerciale bilaterale

...cu R. D. Germană

După cum relatează revista „Commerce extérieur albanais" (Nr. 1/1969), la Berlin a fost semnat protocolul pe anul 1969 privind schimbul de mărfuri între R. P. Albania și R.D.G. Albania va exporta în R.D.G. produse ale industriei miniere, ale industriei chimice, ușoare și alimentare, produse agricole, de artizanat și va importa echipament industrial și diverse mașini, produse chimice și farmaceutice, bunuri de consum curent etc.

...cu R. P. D. Coreeană

La Tirana a fost semnat un acord privind schimbul de mărfuri și plățile pe anul 1969 între cele două țări. În cadrul acordului, partea albaneză va exporta minereu de crom, bitum de petrol, sîrmă de cupru etc., iar partea coreeană va livra oțel, transformatori, piese de schimb, sonde de foraj etc.

R. S. F. Iugoslavia – U. R. S. S.

În urma tratativelor purtate la Belgrad, Novi Sad și Bosanski Brod, recent a fost încheiat un acord privind importul de petrol din Uniunea Sovietică în anul 1969. Potrivit acordului, anul acesta Iugoslavia va importa din Uniunea Sovietică 1,5 milioane tone de țiței brut, cu 20% mai mult decît în 1968. Întreaga cantitate va fi importată pentru necesitățile rafinăriilor din Panciova și Bosanski Brod care vor prelucra fiecare cîte 750 mii tone de țiței din U.R.S.S

Acțiuni de cooperare bilaterală

- Acordul de cooperare economică și tehnică, semnat luna trecută, la Stockholm, de Polonia și Suedia, prevede — printre altele — organizarea schimbului de informații și cunoștințe tehnice, precum și de specialiști între cele două țări.
- La Cairo a fost semnat un acord între Bulgaria și R.A.U., prin care se prevede crearea unui consiliu științific paritar. Acest consiliu urmează să se ocupe de elaborarea programelor prevăzute în acordul de cooperare științifică între cele două țări încheiat în 1966. În cadrul reuniunilor sale anuale, consiliul va stabili domeniile de cercetare în care se va desfășura cooperarea și va examina posibilitățile schimbului de experiență științifică.

CONJUNCTURA ECONOMIEI CAPITALISTE

COMERȚUL INTERNAȚIONAL: REZULTATE 1968

Corespondență din Geneva

STUDIUL dat publicității de Secretariatul G.A.T.T. relevă că în cursul anului trecut comerțul mondial capitalist și-a reluat creșterea susținută, după încetinirea înregistrată în 1967. Încă în primul trimestru 1968 valoarea exportului s-a mărit cu 7% față de perioada corespunzătoare din anul precedent, pentru ca în trimestrele III și IV sporurile să fie de 14% și respectiv 15%. Creșterea pe întreg anul este evaluată la peste 11%, față de circa 6% cu cît a crescut produsul național brut.

Ca și în anii precedenți, exportul țărilor dezvoltate din punct de vedere industrial a avut o dinamică mai puternică decît media. Valoarea exportului acestor țări s-a mărit în 1968 cu peste 12%, ceea ce reprezintă o accelerare și față de media anilor 1960—1966 (9%). Elementele cele mai dinamice în cadrul acestei evoluții le-au constituit mașinile și utilajele, precum și bunurile de consum de uz îndelungat. Țările industriale au înrîurit însă rezultatele anului trecut nu numai ca exportatoare, ci și la capitolul importuri. Două cazuri se remarcă în mod deosebit: al S.U.A., care și-au majorat importul cu 23%, și al R.F. a Germaniei, al cărei import a crescut cu 16,5%. Sporul importului acestor două țări a contribuit cu două cincimi la sporul întregului import mondial (în 1967 participarea corespunzătoare fusese de o cincime).

Diferențieri s-au produs și între țările și zonele capitaliste industriale. Exportul țărilor Pieței Comune s-a mărit în 1968 cu 14,5% (1967 : 6,5%), iar importul cu 12,5% (1967 : 2,5%). Țările A.E.L.S., pe de altă parte, și-au putut spori exportul cu 8,5% (2,5%), iar importul cu 6,5% (5,5%). Japonia a urcat anul trecut pe locul 5 în ierarhia comerțului mondial capitalist, după S.U.A., R.F. a Germaniei, Anglia și Canada; în 1958 Japonia deținuse locul 9, iar în 1963 locul 7, dar înainte de al doilea război mondial (1938) fusese pe locul al patrulea.

Evoluții noi s-au făcut remarcate și în ceea ce privește balanțele comerciale. Excedentul, devenit tradițional, al balanței comerciale a Statelor Unite, care în 1967 se cifrase la 2,5 miliarde de dolari, a făcut loc anul trecut unui deficit de circa 1,3 miliarde (după estimații preliminare ale experților Fondului Monetar Internațional). Pe de altă parte, excedentul însumat al țărilor Pieței Comune s-a majorat de la 1 miliard de dolari în 1967 la 2,1 miliarde în 1968. Rezultatul se datorează înainte de toate creșterii excedentului R.F.G. și unei îmbunătățiri a balanței comerciale a Italiei. Țările A.E.L.S. și-au putut reduce puțin deficitul — de la 6,6 la 6,4 miliarde de dolari, în ciuda faptului că deficitul balanței comerciale a Angliei, care are ponderea cea mai mare, a crescut cu 0,3 miliarde ajungînd la suma de 3,6 miliarde de dolari. În ceea ce privește Japonia, deficitul — de 1,2 miliarde în 1967 — a fost practic lichidat anul trecut.

Pentru țările în curs de dezvoltare evaluările preliminare ale Secretariatului G.A.T.T. indică un spor al exporturilor cu 9%, în comparație cu numai 3% în 1967. Sporuri mai însemnate nu au fost înregistrate în deceniile postbelice decît în 1952 și 1964, sub influența unor factori extraordinari. În studiul amintit experții G.A.T.T. formulează și presupunerea că, din punct de vedere al volumului fizic, exportul țărilor în curs de dezvoltare a cunoscut anul trecut creșterea cea mai rapidă de la sfîrșitul celui de-al doilea război mondial.

Este de remarcat însă că de ameliorarea situației se bucură doar un număr redus de țări în curs de dezvoltare. Astfel se subliniază în studiul GATT că o cauză a progresului înregistrat de valoarea exporturilor acestor din urmă țări o constituie cererea sporită și creșterea prețului aramei. Or, se știe că arama este utilizată în scopuri de război — și agresiunea din Vietnam consumă imense cantități de materie primă.

O altă cauză — marea cerere de petrol — are aceleași rațiuni. Dimpotrivă, se remarcă un progres foarte moderat al exporturilor de produse alimentare De altfel studiul G.A.T.T. nu ascunde faptul că, dacă exporturile țărilor africane au înregistrat un salt important, această ameliorare se datorește îndeosebi creșterii cu peste 50 la sută a vînzărilor de petrol din Libia — ca și creșterii pronunțate a prețurilor la aramă. Sporirea exporturilor țărilor Asiei de sud și de est se datorește de asemenea cererii mereu mai importante de petrol, ca și de cauciuc — materii prime pentru industria de război.

Este interesant de remarcat că, paralel cu creșterea volumului exporturilor, au scăzut prețurile mondiale a numeroase produse primare (cauciuc, cacao, iută). Astfel, avantajele țărilor în curs de dezvoltare apar diminuate.

Horia LIMAN

CRIZA MONETARĂ

(Urmare din pag. 16)

noi rezerve, țările membre în F.M.I. pot solicita și folosi în anumite condiții valutele altor țări pentru nevoile balanței de plăți externe. Chiar de la primele discuții asupra creării drepturilor speciale de tragere, țările în curs de dezvoltare au cerut stabilirea unor legături directe între crearea de lichidități internaționale suplimentare și sporirea ajutorului pentru dezvoltarea lor economică. În prezent aceste țări cer completarea resurselor financiare ale Asociației internaționale pentru dezvoltare, prin crearea drepturilor speciale de tragere. Dar pînă în prezent reglementările respective nu cuprind nici o dispoziție în acest sens. Absența unei legături între crearea lor și acordarea de resurse pentru a face față nevoilor de dezvoltare ale țărilor în curs de dezvoltare constituie, după cum arăta ministrul de finanțe al Italiei la ultima sesiune a F.M.I., principalul defect al noilor facilități propuse. Într-adevăr alocarea noilor rezerve s-ar face în funcție de mărimea cotei de participare a țărilor la resursele F.M.I. Dar aceasta înseamnă că practic va avea loc doar o suplimentare substanțială a lichidităților țărilor capitaliste dezvoltate, a căror cote de participare reprezintă circa 70% din total, și în special a S.U.A. (24,59%), Angliei (11,63%), R.F. a Germaniei (5,72%) și Franței (4,69%). Celor 87 de țări în curs de dezvoltare ar urma să le revină doar 30% din volumul total al drepturilor speciale de tragere, ceea ce nu ar spori decît în foarte mică măsură lichiditățile lor internaționale.

O ameliorare a situației financiare a țărilor în curs de dezvoltare ar putea să rezulte doar dintr-un angajament din partea țărilor industrializate de a utiliza o parte din rezervele lor monetare, corespunzătoare drepturilor speciale ce li se vor acorda, pentru reconstituirea resurselor Asociației internaționale pentru dezvoltare sau mărirea cotelor lor de participare la capitalul Băncii Internaționale pentru Reconstrucție și Dezvoltare. Dar o asemenea posibilitate nu este agreată de toate țările dezvoltate.

O altă soluție pentru rezolvarea actualei crize a sistemului monetar internațional este aceea a abandonării sistemului cursurilor valutare fixe și a înlocuirii lor cu cursuri variabile. Mulți economiști apreciază însă că adoptarea unor asemenea cursuri ar periclita dezvoltarea economică și creșterea nivelului de trai, în special în țările în curs de dezvoltare, ale căror monede suferă mai mult de pe urma instabilității.

O propunere mult discutată este aceea a creșterii actualului preț al aurului, dar nici această soluție nu ar remedia dificultățile țărilor în curs de dezvoltare. Aceasta deoarece, cu excepția Africii de sud, ele dețin o proporție foarte redusă din stocul mondial de aur. „O devalorizare a dolarului în raport cu aurul ar avea mai ales caracterul unei redistribuiri a bogăției între țările industrializate, ceea ce nu ar schimba situația țărilor subdezvoltate", remarca cu cîtva timp în urmă revista **Jeune Afrique**, atrăgînd atenția că în anul 1967 rezervele de aur ale țărilor în curs de dezvoltare reprezentau doar 7,3% din rezervele lumii capitaliste.

Experții U.N.C.T.A.D. resping însă în același timp ideea de a se renunța la rolul aurului în plățile internaționale. Ei atrag atenția că un sistem monetar care nu s-ar baza pe aur, ci de pildă pe un dolar neconvertibil în aur — așa cum preconizează unii economiști din S.U.A. — „**ar limita posibilitatea de a urma o politică monetară și fiscală independentă de S.U.A. țările devenind tributare politicii Statelor Unite**" [4]). Nici recurgerea la un alt etalon convențional nu s-ar putea realiza fără o strînsă coordonare monetară internațională și renunțarea la suveranitatea națională în acest domeniu deosebit de important, arată autorii studiului.

Nesatisfăcute de soluțiile anvizajate pînă acum, țările în curs de dezvoltare continuă căutarea unor variante de reformă a sistemului monetar care să satisfacă și necesitățile lor. Astfel, la diferite sesiuni U.N.C.T.A.D. s-a cerut sporirea facilităților de folosire necondiționată a resurselor F.M.I., prelungirea termenelor de rambursare a creditelor primite de la această instituție, de la maximum 5 ani în prezent, la 6—8 ani, stabilirea unor dobînzi mai mici decît cele percepute la creditele acordate țărilor dezvoltate, îmbunătățirea sistemului F.M.I. de finanțare compensatorie etc.

Reafirmînd interesul pe care îl prezintă pentru țările în curs de dezvoltare funcționarea satisfăcătoare a sistemului monetar internațional, care să permită participarea lor la expansiunea economiei mondiale, cea de a doua sesiune a Conferinței pentru Comerț și Dezvoltare de la New Delhi, din februarie-martie 1968, a cerut F.M.I. să examineze cu toată seriozitatea cererile țărilor în curs de dezvoltare de a spori cotele lor de participare la această organizație, pentru a putea beneficia astfel mai mult de resursele Fondului Monetar Internațional. Totodată U.N.C.T.A.D. susține ca reforma sistemului monetar internațional să aibă un caracter universal. „**Sîntem conștienți** — subliniază experții U.N.C.T.A.D. — **că participarea la F.M.I. nu este universală, dar sperăm că reforma care este examinată în prezent să poată fi realizată și cu sprijinul țărilor nemembre la Fondul Monetar Internațional, dacă acestea doresc să participe la avantajele și obligațiile noilor acorduri monetare, destinate să servească interesele întregii comunități internaționale**" *).

*) Ibidem pag. 17.

MONDORAMA

LA NIVELUL CELOR TREI... NIVELE

SUBLINIIND într-un număr recent că investiţia în „materie cenuşie" este unul din imperativele întreprinderii competitive, ziarul **Les Echos** atrage atenţia asupra importanţei formării permanente a cadrelor. În această instruire, ziarul distinge trei nivele. Primul, este acela de A ŞTI. Potrivit aprecierilor lui Louis Armand, inginerul, de exemplu, trebuie de acum înainte să schimbe de 3—4 ori cadrul cunoştinţelor în cursul carierii sale, pentru a putea face faţă diferitelor funcţii reclamate de întreprindere. Al doilea nivel este acela de A ŞTI SĂ FACI. Complementar primului nivel, el vizează obligarea specialistului la punerea eficace în practică a cunoştinţelor sale dobîndite.

În sfîrşit, al treilea nivel este acela de A ŞTI SĂ FII, adică a şti să te comporţi, în special de a şti să lucrezi în colectiv. Materia învăţămîntului său este psiho-sociologia aplicată.

VERDICTUL MAŞINILOR

DEFINIREA cu precizie a ceea ce ar trebui să fie sistemul de transport ideal în Statele Unite în anii viitori — iată misiunea cu care au fost însărcinaţi tehnicienii societăţii „Lockheed Aircraft International". „Armele" lor sînt calculatoarele, pentru care au fost puse la punct programe foarte evoluate de natură să poată simula toate aspectele mijloacelor de comunicaţie, de la nord la sud şi de la o coastă la alta.

Departamentul american al transporturilor (semnatarul contractului), scontează pe răspunsuri privind mai multe puncte: — influenţa unei mai bune organizări a transporturilor asupra expansiunii economice; proporţionalitatea investiţiilor în sectorul „transport"; repartiţia ideală a încărcăturilor între diferitele mijloace de locomoţie disponibile; influenţa asupra balanţei de plăţi a unui sistem de transporturi „optimizat"; aportul tehnicilor noi în domeniul transporturilor. Termenul de „gîndire" al calculatoarelor a fost fixat la cinci luni. Se aşteaptă verdictul maşinilor.

„CREARE NON COPIARE"

PÎNĂ NU DE MULT orăşelul Valenza din Italia, făcea parte din acele localităţi unde rar se abate un străin. Dar viaţa şi aspectul oraşului au început să se schimbe rapid începînd din 1957, cînd 37 de bijutieri din Valenza s-au hotărît să-şi prezinte colecţiile la expoziţia mondială de la New York, unde au obţinut un mare succes. De fapt, meşteşugul făurarilor de bijuterii de aici are o tradiţie de mai bine de un secol. Dar dacă în 1900 existau 25 de ateliere cu 250 de lucrători, iar peste 50 de ani 320 de firme cu 3 200 de lucrători, astăzi la Valenza şi în împrejurimi funcţionează aproximativ 1 000 de întreprinderi cu 14 000 lucrători (din care 30% femei şi 600 de ucenici). Prin Valenza, scrie **Die Zeit**, trec anual 14 tone de aur, sporindu-şi acolo valoarea cu 70—75%. Tehnica aliajului, a topirii etc. constituie însă secrete ale familiilor de bijutieri.

Poate să pară ciudat că parcurgînd străzile Valenzei, nu se văd de loc vitrine cu bijuterii, ca în alte oraşe italiene. „Associazione Orafa Valenzana", constituită în 1945, a achiziţionat în centrul oraşului o vilă, în care din 1959 este instalată o expoziţie permanentă de lucrări din aur, platină, perle şi pietre scumpe. Asociaţia închiriază cele 130 vitrine montate producătorilor cu cîte 150 000 lire anual.

Continuitatea şi completarea „mîinilor de aur" este asigurată de şcoala profesională de stat, de fapt un institut de artă în genul său. După o instruire de trei ani, şcoala promovează noi meşteri tineri care au învăţat să lucreze după principiul: „Creare non copiare".

UN FESTIVAL NEOBIŞNUIT

RECENT, la Poitiers (Franţa) s-a desfăşurat un festival cinematografic cu totul deosebit, prin caracterul şi scopul său, de cunoscutele festivaluri de la Cannes sau Veneţia. Specializat în tematica formării cadrelor, festivalul a avut — în prima sa ediţie — o publicitate şi o participare mai restrînsă: nouă ţări, patruzeci de filme, o sută cincizeci de spectatori, recrutaţi printre industriaşi, pedagogi, şi psiho-sociologi.

Axate pe problema rolului pe care-l poate avea filmul de „formare" în strategia pedagogică, colaborarea dintre „formatorul" de cadre şi cineast, dezbaterile din cadrul festivalului au relevat avantajele folosirii acestui instrument în procesul de formare, promovare, recalificare şi informare permanentă a cadrelor în diferite domenii şi specialităţi. Înseşi titlurile cîtorva dintre filmele cărora li s-a atribuit premiul „Minerva de aur" sînt grăitoare: „A scrie pentru a fi citit", „A vinde — artă sau tehnică?", „Telefonul şi afacerile", „Vînzătorii de idei" etc.

DE CE NU ŞI CIOCOLATA?...

NU ESTE VORBA de o preferinţă personală pentru dulciuri descoperită după atîţia ani de lordul Watkinson, ci de faptul că în calitate de rege neîncoronat al industriei engleze a băuturilor nealcoolice şi preşedinte al societăţii „Schweppes", s-a gîndit că n-ar fi rău să deţină şi supremaţia în domeniul materiilor dulci solide. Astfel — după cum semnalează **L'Express** — „Schweppes" se pregăteşte să „înghită" societatea „Cadburg" — unul din liderii mondiali ai ciocolatei (bineînţeles că lordul Watkinson n-ar dori deocamdată ca proiectul său să fie supus aprobării comisiei engleze a monopolurilor).

Dacă această fuziune va avea loc — după cum se preconizează — Europa vestică va avea un nou gigant al industriei alimentare — „Schweppes and Cadburg", cu filiale în mai multe ţări de pe glob şi cu o cifră de afaceri apreciată de **L'Express**, la circa 3 miliarde de franci francezi.

PETROLUL: DOMINAŢIA MONOPOLURILOR AMERICANE

UN STUDIU publicat recent de First National City Bank (S.U.A.) relevă că producţia societăţilor petroliere din ţările capitaliste a crescut de peste două ori în ultimul deceniu. Analiza rezultatelor obţinute, în 1967, de 24 de societăţi americane şi 5 societăţi europene, care furnizează împreună 70% din extracţia mondială de ţiţei şi 80% din producţia ţărilor capitaliste de produse rafinate ilustrează poziţia preponderentă a monopolurilor din S.U.A.

Astfel, din extracţia globală a celor 29 de societăţi, evaluată la 21 622 000 de barili pe zi, societăţilor americane le revin aproape 74%, iar celor mai importante cinci societăţi neamericane (Royal Dutch/Shell, British Petroleum, Compagnie Française des pétroles, E.N.I. şi Petrofina), restul de 26%. În ceea ce priveşte rafinajul, nici aici poziţia societăţilor europene nu este cu mult mai bună: lor le revine peste 27% din producţie, faţă de circa 73% pentru monopolurile americane.

„SIRENA — 1"

„SIRENA-1" este numele dat sistemului automatizat care se înfiinţează la Moscova pentru rezervarea locurilor la avioane şi vînzarea biletelor. Sistemul va intra parţial în funcţiune anul acesta, iar în întregime — pînă în 1970. „Sirena-1" va „memoriza" toate locurile existente în avioanele care decolează în decurs de o lună din capitala sovietică. Cu ajutorul acestui sistem, un singur casier va putea vinde cîte 600—700 bilete, de trei ori mai mult decît reuşeşte să facă acum. O instalaţie automată va imprima în 20—30 secunde pe blancul biletului toate datele necesare despre rută, tarif, decont etc.

PROPORŢIILE „IDEALE" ALE CERCETĂRII

ÎN FAŢA parlamentului francez, Robert Galley, ministru delegat pe lîngă primul ministru, a prezentat recent bugetul ştiinţei pe 1969. El totalizează 12 miliarde franci, adică 2,3% din produsul naţional brut al Franţei. Din punct de vedere al alocărilor de fonduri, atît publice cît şi particulare, Franţa vine pe al treilea loc în lume, după S.U.A. şi U.R.S.S. În ce priveşte proporţia dintre cercetarea fundamentală şi cea aplicativă, aceasta reprezintă acum 45% pentru prima şi 55% pentru a doua din totalul fondurilor. Potrivit aprecierilor lui Robert Galley, aceste procente s-ar putea „corecta" în viitor la 40% şi respectiv 60%, — ele reprezentînd astfel „proporţii ideale".

AUTOMOBILELE ŞI PISCICULTURA

SE ŞTIE că în ţările industriale cu o circulaţie rutieră intensă, automobilele vechi (abandonate) constituie o adevărată plagă, „lichidarea" lor necesitînd cheltuieli şi eforturi continui. Or, într-un studiu elaborat nu de mult de F.A.O., se sugerează... scufundarea carcaselor vechi în mare.

Propunerea se bazează pe constatarea că peştilor le „plac" epavele, la adăpostul cărora găsesc condiţii favorabile de viaţă şi reproducere. O experienţă efectuată lîngă coastele insulelor Virgine (din arhipelagul Antilelor mici) a arătat că pescuitul în regiunea unor recifuri artificiale (construite din blocuri de ciment) este de zece ori mai productiv decît zonele naturale învecinate. Se consideră că prin crearea unor cimitire marine de carcase de automobile s-ar putea fixa colonii întregi de peşti.

STATISTICĂ INTERNAŢIONALĂ

TONAJELE MARILOR CONSTRUCTORI DE NAVE

PUBLICAŢIA de specialitate **Lloyd's Register of Shipping** anunţă că în ultimul trimestru al anului 1968 au fost lansate pe apă în toată lumea (fără U.R.S.S. şi R. P. Chineză) 794 de vase cu 4 693 000 tone — registru brutto (t.r.b.), faţă de 3 876 000 t.r.b. în trimestrul precedent.

După datele pe tot anul disponibile pînă în momentul de faţă, vasele lansate pe apă în 1968 de şantierele navale ale lumii au însumat un tonaj de două ori mai mare decît cel din 1960. Începînd din 1962, volumul construcţiilor navale a crescut an de an. Sporurile de producţie au fost însă pronunţat inegale, ducînd la modificări substanţiale în repartiţia pe glob a acestei ramuri. Principalii constructori din lumea capitalistă — Japonia, R. F. a Germaniei, Suedia şi Anglia — şi-au văzut ponderile schimbîndu-se rapid şi în proporţii considerabile.

Tonajul însumat al celor patru ţări a reprezentat în 1960 peste 58% din totalul mondial al producţiei ramurii, iar în 1968 aproape 72%. Un adevărat salt a făcut însă Japonia, ale cărei şantiere navale au ajuns să deţină peste jumătate din tonajul construit în lume în 1968, faţă de circa 20% în 1960. Atît R.F.G. cît şi Suedia şi-au mărit producţia, dar într-un ritm moderat şi cu anumite oscilaţii. În 1967, de exemplu, şantierele navale vest-germane au înregistrat o scădere faţă de cei doi ani precedenţi, în timp ce şantierele suedeze băteau propriul lor record postbelic (din 1965), pentru a pierde însă din nou teren în 1968. O tendinţă mai clară de scădere sau de stagnare a putut fi constatată în diverşi ani în Anglia.

Ca urmare a acestor evoluţii variate, Japonia este singura care s-a distanţat net în ramura construcţiilor navale, dînd la sfîrşitul perioadei producţii de 5—9 ori mai mari decît cele ale principalilor ei concurenţi. Specialiştii apreciază că faptul se datorează în bună parte concentrării şantierelor navale japoneze asupra construcţiei de vase cu volum mare (tancuri, mineraliere ş.a.), în timp ce multe şantiere europene construiesc diferite nave de tipuri speciale, care necesită procese de muncă mai complicate. Pe de altă parte, în ultimul timp s-a emis părerea că acest avantaj al şantierelor japoneze ar fi pe punctul de a se epuiza: după unele informaţii, ele nu ar fi adaptate pentru construcţia unor nave mai mari de 300 000 t.r.b., în timp ce diferite şantiere vest-europene, care s-au orientat mai tîrziu spre navele de mare tonaj, vor fi capabile în viitorul imediat să treacă la executarea unor comenzi de nave de 400 000 şi 500 000 t.r.b.

Nave lansate pe apă, în mii tone-registru brutto (t.r.b.)

	1960	1962	1964	1966	1968
Total *)	8356	8320	10364	14308	16752
din care:					
Japonia	1732	2183	4085	6685	8664
R.F.G.	1092	1010	890	1184	1345
Suedia	711	841	1021	1161	1097
Anglia **)	1331	1073	1043	1084	915

*) Fără U.R.S.S., R.P. Chineză şi, exceptînd anul 1968, R.D. Germană. **) Inclusiv Irlanda de nord.

Sursa: Pentru totalul mondial — **UN Monthly Bulletin of Statistics** din septembrie 1968 (calculat pe baza mediilor trimestriale); pentru cele patru ţări capitaliste — **Industriekurier** din 15 februarie 1969.

PROLETARI DIN TOATE ȚĂRILE, UNIȚI-VĂ!

viața economică

ORIENTARE-DOCUMENTARE-TEORIE • ECONOMIE NAȚIONALĂ-ECONOMIE MONDIALĂ

ANUL VII nr. 11 (289)
11
VINERI
21 martie 1969
REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA
str. Nicolae Iorga nr. 36
BUCUREȘTI
Telefon 11 78 76
20 PAGINI ● 2 LEI

CONVERGENȚĂ:

ÎN ORGANIZAREA INTREPRINDERII

- MUTAȚIILE TEHNOLOGICE ȘI EXIGENȚELE PROFESIONALE
- CONSTRUCȚII CHEILE NOILOR APARTAMENTE... LA LOCATARI
- „PRODUCȚIA PENTRU PRODUCȚIE" ȘI SENSURILE EI
- MIGRAȚIA CAPITALURILOR SPECULATIVE

viața economica

Săptăminal editat de Societatea de Științe Economice din România

SUMAR

nr 11 din 21 martie 1969

■ ECONOMIE NAȚIONALA

Forța de muncă :
Mutațiile tehnologice și exigențele profesionale in industria minieră (pag. 3)
Utilizarea capacităților de producție : Hunedoara în competiție (II)
de **V. Boescu** și **L. Țintea** (pag. 4)

Reflecții :
Despre congresele internaționale
de acad. **Grigore C. Moisil**

Finanțe :
Compartimentul specializat de control preventiv
de **Maria Ioniță** (pag. 5)

Îndeplinirea planului :
Indicatorii să reflecte întreaga activitate a întreprinderilor de comerț exterior
de **Stelian Marin**, economist în Ministerul Finanțelor (pag. 6)

Construcții :
Cheile noilor apartamente... la locatari
de **M. Vintilescu**

Aprovizionarea tehnico-materială :
Sînt repartițiile utilizate în mod eficace ?
de **V. N. Dumitriu**, Uzina de pompe-București (pag. 7)

★

Agenda economistului

Acte normative noi :
O nouă reglementare a duratei de execuție a lucrărilor de construcții-montaj

Întrebări și răspunsuri :
Controlul mărfurilor pentru export, efectuat de Inspecția de Stat, înlătură autocontrolul ? (pag. 8)

■ ÎNTREPRINDEREA

Analiza dispersională a muncii
de lector univ. **I. Oprei**, Institutul politehnic Brașov (pag. 9)

Convergență :
Compartimentul, cabinetul și consilierii în organizare

Cadre și răspunderi : ing. Victor Chelu (pag. 10—11)

■ ISTORIE ECONOMICĂ

Societatea de economie politică din București — 1885
de **dr. Gh. Dobre**

„Iconomia" — un curs preconizat de Gheorghe Lazăr
de **Virgil Ionescu** (pag. 13)

■ TEORII ● IDEI

Șantier științific :
Conf. univ. dr. Al. Gheorghiu

Discuții :
„Producția pentru producție" și sensurile ei
de conf. univ. dr. **Ion Blaga** (pag. 14)

Blocnotes
de **Costin Murgescu** (pag. 15)

■ ECONOMIE MONDIALĂ

Austria :
Reviriment economic și „slăbiciuni structurale" (pag. 16)

Migrația capitalurilor speculative :
„Coloana a 5-a" în sistemul monetar occidental ?
de **Șerban Bobulescu** și **Ilie Șerbănescu** (pag. 17)

Din țările socialiste (pag. 18)

Conjunctura economiei capitaliste :
Țările Benelux

Relații economice internaționale

Note de drum din Turcia :
Spre orașul de pe două continente
de **D. Dragomirescu** (pag. 19)

COLEGIUL DE REDACȚIE

Gh. Dolgu (redactor șef), **P. Alexiu, N. Armencoiu, Gh. Badrus, M. Bulgaru, Gh. Crețoiu** (redactor șef adjunct), **T. Cristureanu, D. Dumitriu, Em. Florescu, C. Ionescu, C. Murgescu**, membru corespondent al Academiei, **P. Năvodaru, R. Negru, I. Olteanu** (redactor șef adjunct), **V. Petrescu** (secretar general de redacție), **I. Rachmuth**, membru corespondent al Academiei, **V. Rausser, N. Simionescu** (redactor șef adjunct), **C. Topor, S. Țaigăr, I. Văcărel, L. Zaharia**

Tiparul : Intreprinderea Poligrafică „Informația", str. Brezoianu nr. 23—25.

40 470

CURIER

● Salarizarea cadrelor menținute în funcție

MIHAIL I. RĂDULESCU, București — *1) Noul sistem de salarizare a personalului tehnic-administrativ nu mai prevede — așa cum greșit arătați dv. — salarizarea între limite. Acest sistem prevede* **un nivel de bază și cinci sau șase gradații** — *după caz — care se acordă în funcție de anumite criterii stabilite.*

2) Angajații care — avînd studii medii — au ocupat funcții la care indicatorul a prevăzut (pînă la aplicarea H.C.M. — respective), două condiții alternative și la care s-au modificat condițiile de studii, prevăzîndu-se numai condiția de studii superioare, sînt salarizați — dacă ocupă în continuare aceste funcții — cu două clase de salarizare sub cele prevăzute pentru cei cu studii superioare. 3) Puteți fi încadrat între clasele 25—29 de salarizare, în loc de clasele 26—31, prevăzute pentru cadrele care ocupă aceleași funcții, dar sînt absolvenți ai învățămîntului superior economic. Precizarea clasei în care veți fi încadrat este de competența conducerii unității, în funcție de gradația acordată.

● Condiții pentru ocuparea funcției de contabil revizor principal

LADISLAU VASILE IACOB, revizor contabil, Uzina „Azur", Timișoara — *1) Noile condiții de stagiu prevăzute în anexa IV B aprobată prin H.C.M. nr. 328/1967, se aplică numai angajaților încadrați sau promovați după 1 martie 1967. În consecință, în situația ce ne-ați expus (întrucît la 1 martie ați fost încadrat într-o funcție care se ia în considerare ca stagiu în funcții economice medii) nu se aplică cerința ca — fiind absolvent al învățămîntului mediu de cultură generală — să fi îndeplinit, înainte de ocuparea funcției respective, posturi de casier, magazioner, calculator etc. Stagiul de opt ani pe care-l aveți în funcții care se iau în considerarea vechimii în funcții economice medii,* **este deci suficient pentru ocuparea postului de contabil revizor principal.**

2) Stagiul în funcție de șef de secție exploatare poștă și difuzarea presei, se include în calculul stagiului în funcții economice pentru care este prevăzută cerința absolvirii învățămîntului mediu.

● Sporul de vechime în unitățile agricole

IANCU AVRAM, contabil șef, I.M.A. Ortișoara, județul Timiș — *Potrivit precizărilor date de organele competente privind aplicarea art. 2 din Regulamentul pentru modul de acordare a sporului de vechime cadrelor, din unitățile agricole de producție, (pe baza H.G.M. nr. 693/1963), funcția de șef de serviciu reparații și inginerii încadrați la acest serviciu fac parte din grupa „a" de funcțiuni. Funcția de șef de serviciu organizarea muncii și inginerii din acest serviciu, precum și aceea de „contabil șef", fac parte din grupa „b" de funcțiuni prevăzută la pct. 2 din regulamentul sus-menționat.*

● Transferarea în interesul serviciului

ING. GHEORGHE MIHALCA, Baia Mare — *Considerăm că sînteți îndreptățit, în principiu, să perseverați în cererea de a vi se accepta transferarea la Baia Mare. Conform Codului Muncii unitatea unde ați fost transferat în interesul serviciului are obligația de a vă asigura spațiul locativ necesar. Această obligație se înțelege că decurge din momentul în care s-a dat ordinul de transfer. Pentru a se putea rezolva problema, este necesar să vă adresați organului ierarhic superior unității unde sînteți în prezent încadrat. De menționat motivele care determină cererea dv. de a se lua în considerare posibilitatea transferării la Baia Mare și — în primul rînd — faptul că nu au fost respectate prevederile art. 16[1] din Codul Muncii care stabilesc în mod expres că „în toate cazurile de transferare în altă localitate, transferarea se poate face numai cu asigurarea suprafeței locative corespunzătoare".*

● Vechimea în muncă

MARIA GHEORGHIAȘ, **economist la serviciul financiar, Baza de aprovizionare cu utilaje și materiale pentru rafinării Ploiești.** Pentru a vi se putea recunoaște ca vechime în muncă perioada cît ați urmat cursurile de zi ale învățămîntului superior și ca vechime neîntreruptă în aceeași unitate, conform prevederilor art. 29 din H.C.M. nr. 252/1967 și pct. IV/1/lit.h. din anexa VII-a la H.C.M. nr. 914/1968, este necesar să dovediți că : a) ați fost scoasă din producție și trimisă la aceste cursuri de întreprinderea unde ați lucrat, pe baza unui contract încheiat în acest scop, în temeiul reglementării existente la aceea dată ; b) în perioada de frecventare a cursurilor ați beneficiat — de la 1 octombrie 1962 — de bursa specială acordată de Ministerul Învățămîntului, în condițiile prevăzute de art. 6 din H.C.M. nr. 1 054/1962 ; c) reîncadrarea în muncă s-a produs în cel mult 90 de zile de la data încetării cursurilor. Dacă sînt îndeplinite aceste condiții, ce trebuie dovedite prin adeverințele date în acest sens de unitățile respective. (întreprinderea de unde proveniți și facultatea pe care ați urmat-o) sînteți îndreptățită să solicitați conducerii unității unde lucrați în prezent înscrierea în carnetul de muncă a perioadei de frecventare a cursurilor.

ECOURI

VOLUMUL ȘI TERMENUL CREDITULUI PENTRU CONSTRUCȚII – MONTAJ

IDEEA enunțată în articolul cu titlul de mai sus (nr. 4) constituie o revenire la practica folosită pînă la finele anului 1967 în decontarea producției de construcții-montaj și la care s-a renunțat, aplicîndu-se o formă mai simplificată. Introducerea decontării lunare a avut drept rezultat o reducere cu două treimi a numărului operațiunilor de decontare a lucrărilor executate, atît la organizațiile de construcții, cît și la bancă. În același timp s-au înlăturat o serie de greutăți determinate de necunoașterea volumului lucrărilor executate în decursul unei decade (în construcții producția se planifică, evidențiază și raportează numai lunar) care dădeau loc la litigii între constructori și beneficiarii lucrărilor. Decontarea lunară nu poate crea prejudicii organizațiilor de construcții, deoarece dobînzile la creditele curente se iau în vedere la planificarea prețului de cost și a beneficiilor.

Măsurile ce se experimentează în prezent în conformitate cu H.C.M. nr. 2140/1967, care au în vedere contractarea la preț ferm a lucrărilor și decontarea pe bază de programe lunare (în ultima zi a lunii pînă la 95% din valoarea lucrării, iar diferența de 5% la terminarea lucrărilor) și întocmirea procesului verbal de recepție provizorie s-au dovedit a fi corespunzătoare. De asemenea, printre măsurile propuse la consfătuirea cadrelor de proiectare s-a prevăzut și studierea posibilităților de efectuare a decontării lucrărilor o singură dată la terminarea lor, urmînd ca pînă la acest termen organizațiile de construcții să fie creditate de bancă. Astfel, se urmărește simplificarea relațiilor de decontare, întărirea rolului creditului bancar pentru exercitarea pe această cale a unui control eficient asupra activității constructorilor și beneficiarilor și, în același timp, evitarea unui număr mare de operațiuni care consumă o cantitate însemnată de muncă.

V. VLĂDESCU
director, Direcția credite — constructori
Banca de Investiții

STRUCTURI ORGANIZATORICE – COMPARTIMENTUL RENTABILITĂȚII

PROPUNEREA făcută în articolul cu titlul mai sus menționat (nr. 7) de a se constitui compartimente distincte de urmărire permanentă a rentabilității este interesantă și ar putea fi realizată de unitățile care au compartimente distincte de preț de cost și de postcalcul. Prin comasarea lor s-ar crea un singur compartiment care ar avea și atribuțiile precizate de autor. Este necesar de menționat însă că atribuțiile prezentate de autor nu sînt „speciale" ci, ele trebuie să se regăsească și actualmente la toate compartimentele din cadrul funcțiunii financiar-contabile ale unităților economice. De altfel, atribuții pe linia rentabilizării produselor, atît în ceea ce privește reducerea cheltuielilor de fabricație cît și a celor de desfacere au toate compartimentele funcționale și de producție în scopul creșterii permanente a eficienței economice a întregii activități a întreprinderii respective.

ing. P. TURCU

ECONOMIE NAŢIONALĂ

FORŢA DE MUNCĂ

IN INDUSTRIA MINIERĂ

MUTAŢIILE TEHNOLOGICE ŞI EXIGENŢELE PROFESIONALE

STRĂVECHE ACTIVITATE, a căror rădăcini ne conduc departe în istoria producţiei bunurilor materiale, mineritul este supus şi el astăzi presiunii fluxului de soluţii tehnice şi organizatorice provocat de revoluţia tehnico-ştiinţifică contemporană. Modernizarea mijloacelor de muncă, modificarea procedeelor tehnologice reclamă şi în industria minieră mutaţii structurale în activitate şi, implicit, în orientarea profesională, în mijloacele şi metodele de calificare.

Ţinînd seama de condiţiile particulare ale activităţii în industria minieră, ca şi de dezvoltarea sa concretă în România, ne-am adresat unor specialişti cu rugămintea de a-şi exprima opiniile asupra citorva aspecte din vasta problematică a calificării forţei de muncă în această ramură.

● Pe ce coordonate se înscrie activitatea minerului modern ?

● Care sînt laturile definitorii ale profilului său profesional ?

● Ce exigenţe se conturează în faţa procesului de calificare şi învăţămînt ?

● Care este sprijinul pe care ni-l oferă psihotehnica ?

Gh. VASILE
director, Direcţia de învăţămînt Ministerul Minelor :

FUNCŢIILE MULTIPLE ALE CALIFICĂRII

ASIGURAREA unui nivel satisfăcător de calificare a muncitorilor — în condiţiile concrete ale industriei miniere — îndeplineşte funcţii multiple. Ne referim atît la raportul direct în care calificarea se află cu creşterea productivităţii muncii (şi de aici influenţa sa asupra celorlalţi indicatori sintetici ce exprimă eficienţa activităţii productive), la necesitatea sa pentru desfăşurarea normală a procesului de muncă în subteran în condiţii de securitate şi protecţie a muncii, cît şi la rolul social-economic ce derivă din influenţa pe care o exercită asupra gradului de stabilitate a forţei de muncă.

Introducerea mijloacelor tehnice şi a tehnologiilor noi de lucru, folosirea utilajelor la capacitatea integrală, organizarea procesului de producţie, creşterea vitezei de înaintare, reducerea consumurilor specifice — au deschis un nou orizont de noţiuni a căror stăpînire devine necesară.

Pentru a face faţă acestor exigenţe, Ministerul Minelor dispune de o reţea de învăţămînt, formată din şcolile profesionale, tehnice, şcoli de maiştri, licee de specialitate, şcoli de mineri şi cursuri de scurtă durată, reţea ce s-a dezvoltat considerabil în ultimii ani.

Cu toate acestea, deşi în prezent circa 65% din numărul total de muncitori lucrează pe posturi de muncitori calificaţi, numai 70% dintre ei dispun de pregătirea profesională necesară. În principalul bazin carbonifer al ţării — Valea Jiului — numai 21,4% dintre muncitorii calificaţi au absolvit o şcoală profesională, această cifră referindu-se în special la meserii cu specific electromecanic. Nivelul de pregătire şcolară generală este şi el încă nesatisfăcător.

Dezvoltarea în continuare a capacităţii de şcolarizare are în vedere ca la nivelul anului 1975 să se poată pregăti un volum de 2 ori mai mare de muncitori calificaţi prin şcoli profesionale şi personal tehnic mediu, în aşa fel ca ponderea muncitorilor calificaţi în totalul numărului de muncitori să atingă cota de 78—80%.

Înfăptuirea obiectivelor propuse comportă un efort deosebit pentru pregătirea tuturor categoriilor de personal, în special a celui de bază, identificarea formei şi conţinutului optim al instruirii şi introducerea metodelor moderne de organizare a învăţămîntului.

Tehnica modernă oferă un nou decor în subteran — armătura metalică.

Dr. ing. V. GABRIAN
director general, Combinatul minier Baia Mare :

NE ÎNDEPĂRTĂM DE IMAGINEA MINERULUI „CLASIC"

TEHNICA MINIERĂ se defineşte în lumea contemporană printr-o serie de modificări structurale atît în mijloacele de lucru cît şi în procesele tehnologice. Extinderea procedeelor de exploatare de mare productivitate, concentrarea producţiei în unităţi mari, mecanizarea tăierii prin introducerea combinelor, sistemele şi mijloacele moderne de susţinere în galerie şi abataje ne îndepărtează tot mai mult de imaginea mineritului aşa-zis „clasic".

Astăzi, în majoritatea minelor — în special a celor de cărbuni —, locul lemnului îl ia oţelul, ancorele şi betonul torcretat sau pompat ; calea ferată este înlocuită cu transportoare ; perforarea şi puşcarea lasă loc tăierii cu combina. În minele de lignit susţinerea mecanizată este în curs de extindere pe scară mare.

Dacă, în general, introducerea progresului tehnic are ca prim efect reducerea volumului de muncă omenească şi redistribuirea în alte sectoare a rezervelor de forţă de muncă astfel create, în **industria extractivă minieră, el reclamă încă o masă importantă de forţă de muncă, dar totodată şi exigenţe calitative sporite.**

Problematica calificării forţei de muncă în minerit, formarea profesională a unei mase importante de lucrători în domeniile proprii ale industriei miniere, este deci actuală, nu numai sub raport cantitativ, ca urmare a deschiderii unor bazine noi de zăcăminte, ci şi sub raport calitativ, al conţinutului concret al meseriei.

→

SĂPTĂMÎNAL — UN GRAFIC COMENTAT

PIELEA NATURALĂ CEDEAZĂ LOCUL... ÎNLOCUITORILOR

AN DE AN şi în industria de încălţăminte se diversifică gama de materii prime, prin utilizarea pe scară tot mai largă a înlocuitorilor. Producţia de încălţăminte pe plan mondial sporeşte în medie anual cu 2,9%, în timp ce producţia de semifabricate din piele numai cu 1,5%. Explicaţia este logică. Animalele nu se sacrifică în funcţie de necesităţile producţiei de încălţăminte ci, în primul rînd, pentru a satisface nevoile de consum ale populaţiei cu carne şi preparate din carne.

Noile produse înlocuitoare ale pielii naturale, pe lîngă faptul că permit creşterea în proporţii sporite a producţiei de încălţăminte, asigură o prelucrare mult mai economică decît pielea naturală cu calităţi corespunzătoare. Datorită acestor avantaje şi în ţara noastră a crescut consumul de înlocuitori (la confecţionarea feţelor şi a tălpiior la încălţăminte) — aşa cum reiese din grafic — exclusiv încălţămintea din cauciuc.

Înlocuitorii au cucerit poziţii şi la părţile secundare ale încălţămintei. La confecţionarea branţurilor, de exemplu, consumul de înlocuitori va reprezenta în anul 1969 o pondere de 96%, iar la ştaifuri de 99%. Cu alte cuvinte, la părţile secundare ale încălţămintei s-a înlocuit aproape în totalitate consumul de piele cu alte materiale înlocuitoare.

Creşterea continuă a consumului de înlocuitori în industria încălţămintei a permis obţinerea unor importante reduceri ale cheltuielilor de producţie, cît şi a unor economii valutare prin reducerea corespunzătoare a importului de piei de feţe. **Numai în anul 1968, prin producerea a 8,5 milioane de perechi de încălţăminte cu feţe din înlocuitori de către întreprinderile aparţinînd Ministerului Industriei Uşoare, s-a redus importul cu 7 mii tone de piei brute, ceea ce corespunde unei economii de 21 milioane lei valută.**

În 1969, din totalul producţiei de încălţăminte prevăzute în plan, circa 22% vor fi confecţionate cu feţe din înlocuitori. O dată cu diversificarea sortimentelor, realizarea unei încălţăminte comode şi estetice, sînt prevăzute a se obţine economii valutare şi mai mari faţă de anul trecut.

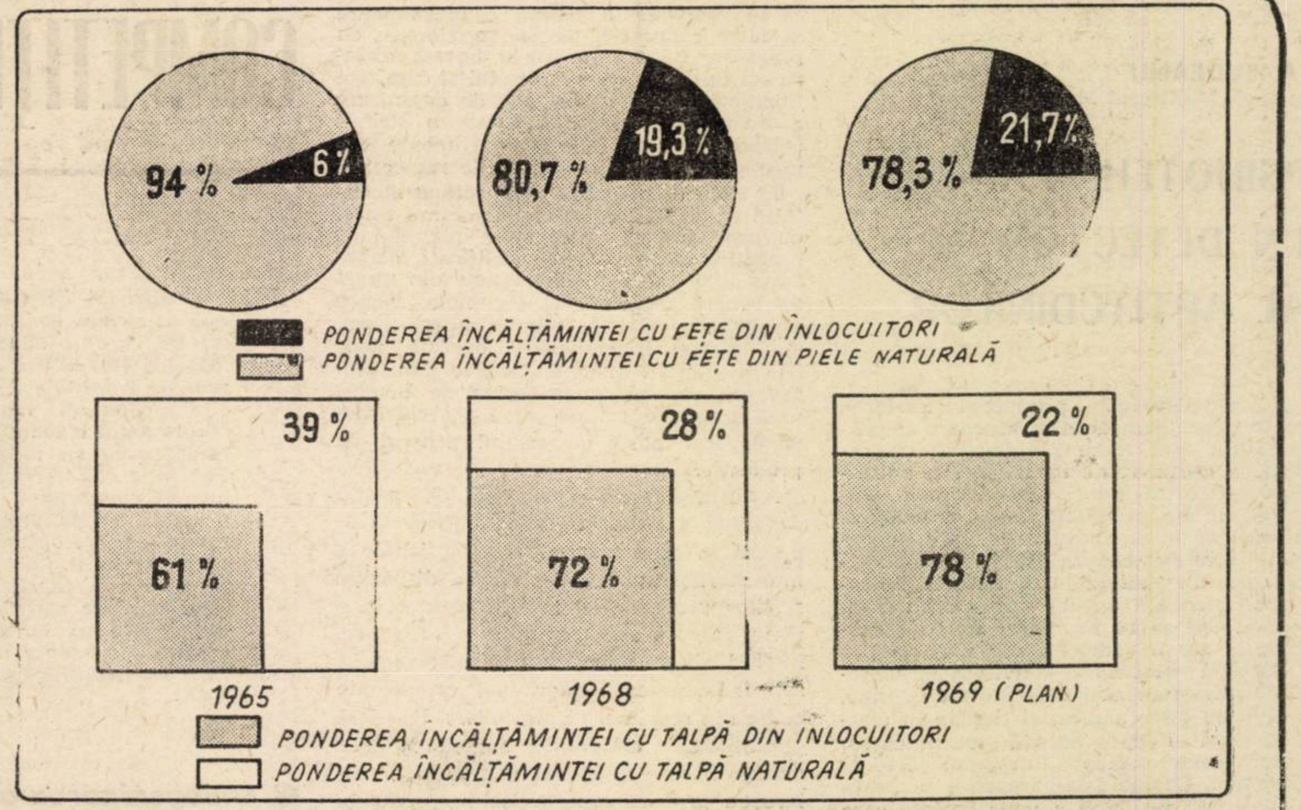

Creşterea consumului de înlocuitori în industria încălţămintei.

Ilie POPESCU
director, Întreprinderea minieră Ploiești :

POLICALIFICAREA — O TENDINȚĂ CE NU POATE FI IGNORATĂ

CUNOAȘTEREA EMPIRICĂ a meseriei, în contextul actualei dezvoltări a mijloacelor de producție din industria minieră, se apreciază a fi din ce în ce mai nesatisfăcătoare. Astăzi nu se mai poate practica mineritul cu un bagaj sumar de deprinderi primare de muncă.

Minerul modern trebuie să posede o bază solidă de cunoștințe generale, pe care să se poată grefa cunoștințele tehnice de specialitate, dintre care o pondere tot mai mare va trebui s-o dețină cele de electromecanică. **Meseria de miner presupune cunoașterea unor noțiuni de construcții, mecanică, electricitate, mecanica rocilor, de manifestare a presiunilor.** Nestăpînirea principiilor de funcționare a mijloacelor de muncă ca și a structurii mecanismelor de către absolvenții școlii elementare, care n-au trecut printr-o școală de calificare profesională, conduce la exploatarea și întreținerea nerațională a mijloacelor de muncă, la imposibilitatea unor intervenții operative în cazul defecțiunilor.

Un îndelung proces de urmărire a folosirii timpului de lucru în subteran ne-a arătat că o bună parte din pierderile de timp de lucru se datoresc unor deranjamente neînsemnate la utilajele mecanice care nu sînt remediate operativ, întrucît muncitorii din echipă nu dispun de acel cuantum minim de cunoștințe care să le permită efectuarea de către ei înșiși a acestor remedieri.

Organizarea superioară a producției în minerit nu se poate realiza decît prin **policalificarea** muncitorilor. În profilul meseriei de bază — a minerului — urmează deci să intre atît cunoștințe de tehnică minieră propriu-zisă, cît și electromecanice. În minerit nu se poate lucra cu muncitori îngust calificați într-o anumită meserie (numai miner, dulgher, artificier etc.) Munca minerului este complexă ca urmare a operațiunilor ce le execută : perforare, tăiere, susținere, încărcare, transport. Ea este legată de asemenea de utilizarea mașinilor, transportoarelor etc., de condițiile de zăcămînt ca și de cele atmosferice.

Împletirea factorilor naturali cu cei organizatorico-tehnologici cer, așadar, în munca de subteran o calificare complexă, menită să asigure mobilitate în adoptarea unor soluții, capacitate de rezolvare operativă — premise importante pentru evitarea accidentelor și perturbațiilor în procesul de producție, pentru desfășurarea acestuia în condiții adecvate și cu rezultate bune.

A. BUDEANU
inginer, Ministerul Minelor :

PSIHOTEHNICA — UN DETECTOR AL APTITUDINILOR

ÎN CONDIȚIILE producției moderne apare necesitatea de a se acorda o importanță tot mai mare problemelor de selecție a cadrelor, de investigare a aptitudinilor fiecărui individ destinat să fie încadrat într-o activitate social-economică. Realizarea unei concordanțe cît mai depline între capacitățile, trăsăturile psihofiziologice ale individului și necesitățile locului de muncă capătă un aspect special atunci cînd se au în vedere datele caracteristice ale industriei miniere.

Datorită specificului activității în subteran, comportamentul unui individ (atenție, putere de discernămînt și decizie în anumite situații) condiționează securitatea sa, uneori, chiar existența întregului personal din mină. Devine astfel imperios necesară instituirea conștientă a unor bariere care să filtreze cu multă atenție masa celor ce doresc să se încadreze în procesul de producție minieră. Aceasta se poate realiza prin introducerea unui examen psihotehnic obligatoriu la angajare, bazat pe anumite teste, probe de comportament psihomotric, capacitate senzorială, atenție, spontaneitate, spirit de deciziune, aptitudini profesionale, nivel de pregătire etc.

Începutul ar putea fi făcut cu introducerea unui examen psihotehnic la concursul de admitere în școlile cu profil minier. La examinarea tinerilor pentru meserii de subteran, ne apar ca foarte importante unele probe, cum ar fi : controlul capacității vizuale în condiții de iluminare slabă ; controlul selectivității auditive — respectiv al capacității de identificare a unor surse de zgomote care se produc concomitent ; aprecierea rapidă a distanțelor și a dimensiunii obiectelor, rapiditatea în luarea unei decizii.

Într-un viitor nu prea îndepărtat va trebui însă introdusă și examinarea psihotehnică a noilor angajați ca muncitori în întreprinderile minere ca și o serie de criterii științifice la ocuparea anumitor funcții tehnico-economice. Posturile de muncitori calificați care reclamă în primă urgență un examen psihotehnic sînt : mecanic la mașina de extracție, mașinist funicular, mecanic locomotivă de mine, miner combainist, miner șef de schimb la abatajele frontale, artificier și măsurător de gaze.

Pentru toate aceste meserii se cer elaborate teste diferențiate, specifice, care să permită nu numai verificarea cunoștințelor profesionale dar și evaluarea capacității de analiză, apreciere, decizie, putere de concentrare și atenție.

I. TEICH
economist, Ministerul Minelor :

PERFECȚIONAREA ORGANIZĂRII ÎNVĂȚĂMÎNTULUI

CREȘTEREA nivelului profesional al muncitorilor din toate compartimentele de activitate, perfecționarea lor corespunzătoare gradului de înzestrare tehnică — deziderat de profundă actualitate în industria noastră minieră — trebuie să fie realizat în contextul **modernizării procesului însuși de pregătire a muncitorilor.** Aceasta presupune folosirea de procedee moderne pentru determinarea unor proporții științifice între diferite categorii de personal, selectarea cadrelor (în special pentru activitatea de subteran), determinarea pe calea modelării matematice, a necesarului de școlarizat, identificarea celor mai adecvate forme de calificare, reprofilarea meseriilor în raport cu schimbările provocate de progresul tehnic.

În ultimă analiză, traducerea în fapt a acestor orientări formează și o problemă de organizare propriu-zisă. În acest sens, constituirea **compartimentelor de învățămînt,** ale căror nuclee au apărut deja la unele unități miniere, care să coordoneze întreaga activitate de învățămînt, ne apare ca deosebit de utilă în vederea îmbunătățirii organizării formelor de pregătire și a diversificării lor. Este însă important ca în componența acestor compartimente să intre cadre tehnice sau economice cu pregătire superioară, cu o bogată experiență în domeniul mineritului și care sînt familiarizate cu problemele de organizare a învățămîntului și să existe o strînsă colaborare cu celelalte compartimente tehnice și economice din unitățile respective.

În sfera de preocupări ale compartimentului de învățămînt trebuie incluse astfel de probleme ca : elaborarea planului de pregătire a muncitorilor calificați, elaborarea unor studii fundamentate din punct de vedere sociologic și economic, asupra stabilității forței de muncă, introducerea unui sistem informațional operativ pentru învățămînt în toate verigile industriei miniere, crearea unor forme de învățămînt adecvate ca, de pildă, **sectoarele-școală,** în cadrul procesului general de producție.

Această formă de calificare de un tip deosebit va putea exercita o influență apreciabilă asupra formării profesionale a muncitorilor, prin punerea la dispoziția școlilor profesionale a unor cîmpuri miniere, în care elevii să efectueze practica, lucrînd după anumite norme corectate, sub îndrumarea celor mai competente cadre din școală și întreprindere. Ea oferă posibilitatea eliminării impedimentelor actuale în domeniul legării activității școlare cu practica nemijlocită în producția minieră.

Pentru meseriile cu profil electromecanic ni se pare mai potrivită înființarea atelierelor de producție în cadrul școlilor, în care elevii să efectueze lucrări de întreținere și reparații pe bază de comenzi din partea unităților miniere. Se anticipează astfel **o integrare profesională treptată** a viitorilor muncitori calificați, corespunzătoare specificului meseriei pe care urmează s-o practice.

M. GAVRILIU
inspector protecția muncii :

ÎNTĂRIREA LATURII APLICATIVE A NOȚIUNILOR

DACĂ PENTRU O SERIE de meserii — preparatori de minereuri, lăcătuși de mină, electricieni de mină, electricieni stații și rețele — numărul de absolvenți acoperă în general necesarul unităților, în ceea ce privește meseria de miner acesta este insuficient. De aceea ne apare necesară organizarea în școlile profesionale existente a pregătirii unui număr sporit de mineri de înaltă calificare potrivit cerințelor actuale.

Față de conținutul învățămîntului în aceste școli, dezideratele noastre s-ar exprima în întărirea laturii aplicative a noțiunilor predate, îmbunătățirea organizării practicii în producție (care să fie efectuată în întreprinderile în care elevii vor munci ulterior), pregătirea elevilor pentru o serie de meserii noi ce se profilează pe fondul de bază al activității miniere (mecanizatori), să se acorde o atenție sporită predării unor noțiuni de organizare a muncii în specificul ramurii.

Calificarea restului de muncitori mineri, pînă la acoperirea necesarului, este posibil să se facă prin **cursuri de scurtă durată** de 3 luni (organizate conform HCM 129/1959, modificat cu HCM 1470/1965). Subliniem ca ele să fie **fără participare în producție.** Rezultatele bune obținute în anul 1967, cu această formă de calificare, ne îndeamnă să propunem generalizarea ei pe industria minieră.

(Opinii consemnate de Florence Costin)

UTILIZAREA CAPACITĂȚILOR DE PRODUCȚIE

HUNEDOARA ÎN COMPETIȚIE (II)

SPORIREA PRODUCȚIEI de oțel este în strînsă concordanță cu aportul pe care îl aduc **furnalele.** *Cu toate că Hunedoara dispune în prezent de 2 furnale de 1000 mc și de alte 5 capacități mai mici, cantitatea de fontă elaborată nu ține pasul întotdeauna cu nevoile oțelăriilor. Pentru aceasta, cît și pentru diminuarea consumului de cocs, care grevează serios prețul de cost al fontei, se preconizează ca într-un viitor apropiat furnalele vechi 1—4 să fie oprite, în schimb se va construi unul de mare capacitate. Pînă atunci este necesar de a folosi toate resursele existente în scopul asigurării unei cantități mereu sporite de fontă.*

● Omogenizarea aluatului cuptoarelor înalte

ÎN ULTIMII ani, **indicii de utilizare ai furnalelor** au cunoscut îmbunătățiri continui : **în 1968 ei au sporit cu 7,8% față de 1965 și cu 12,8% în primele două luni ale acestui an.** Urmărind această dinamică, ai impresia că totul merge bine, că anumite resurse se valorifică din plin.

Este adevărat că la toate furnalele (spre deosebire de oțelării), activitatea se desfășoară conform graficelor întocmite, că arareori apar dereglări provenite din cauze neprevăzute. Mai mult chiar, ținînd seama de condițiile specifice în care lucrează (minereuri cu conținut mai sărac în fier, cocs cu caracteristici fizico-mecanice mai scăzute), eforturile ce se depun pentru menținerea unui ritm alert, cu sporuri de producție însemnate, sînt demne de apreciat. **La furnalul nr. 8** (capacitate 1000 mc) **indicii obținuți, cu toate condițiile specifice amintite, se pot compara cu cei pe care îi obțin unele țări cu nivel ridicat în acest domeniu.**

Și totuși, cuptoarele înalte ale Hunedoarei dispun de rezerve mari încă nevalorificate. Principala sursă : ÎMBUNĂTĂȚIREA CALITĂȚII MINEREULUI. Se știe că țara noastră posedă minereu de fier cu conținut slab, astfel că mari cantități pe care le consumă furnalele din Hunedoara provin din import. O bună parte din acestea nu se încadrează însă granulometric în normele prescrise. Problema nu este nouă și a fost studiată și restudiată de specialiști. Se poartă discuții de vreo doi ani în jurul soluționării sale. Așa cum rezultă din studii, **dacă s-ar organiza sau construi o stație specială de concasare și sortare a minereurilor provenite din import** (investiția pentru nevoile Hunedoarei s-ar ridica la circa 10—12 milioane lei), **ar fi cu putință să se economisească anual 15 000 tone cocs, ceea ce echivalează cu peste 10 milioane lei.** Așadar, o investiție care ar putea fi recuperată în mai puțin de un an. **Concomitent, producția ar putea spori la nivelul unui an cu peste 20 000 tone fontă.**

În prezent se pare că a găsit înțelegere propunerea celor din Hunedoara și, în acest an, se va trece la construirea stației în apropierea Combinatului.

Reale posibilități în utilizarea mai bună a cuptoarelor înalte prezintă omogenizarea minereurilor. Din literatura de specialitate rezultă că în unele țări avansate (Japonia), variația conținutului de fier în minereul încărcat în furnale este de ±0,2%, în timp ce la Hunedoara ea atinge ±4%. **Omogenizarea minereurilor,** în sensul asigurării unei încărcături constante, **ar avea avantaje : furnalele din Hunedoara ar putea economisi anual peste 17 000 tone cocs** (11 000 000 lei) **și produce, în plus, peste 20 000 tone de fontă.**

Întrucît omogenizarea minereurilor nu este numai o problemă a Hunedoarei, ci și a celorlalte unități siderurgice din țară, găsirea unor posibilități de a se construi astfel de depozite cu instalațiile necesare, care să se încadreze în limitele satisfacerii cerințelor tuturor acestora, prezintă o mare importanță. S-ar ajunge astfel ca minereul indigen să fie în mai mare măsură utilizat, furnalele ar da mai mult metal, iar consumul de cocs s-ar reduce simțitor.

● Economicitatea puterii calorice

FURNALELE Hunedoarei au cîștigat mult în direcția intensificării încălzirii prin utilizarea gazului metan. Dar sursa principală de căldură, care determină topirea încărcăturii și asigură procesele chimice necesare producerii fontei în furnal, este COCSUL. Cu cît calitatea acestuia este mai bună (conținutul de cenușă și sulf mai redus) și rezistența sa mecanică mai ridicată, cu atît puterea calorică este mai mare și perioada de ardere mai scăzută. Încărcătura de minereu în această ipostază crește. Și invers. Utilizînd cocs cu calități mai slabe, posibilitățile de folosire rațională a capacității furnalelor se reduc. De aceea, **preocuparea pentru a produce cocs de calitate corespunzătoare trebuie să fie permanentă, găsindu-se noi căi pentru a da valențe ridicate cărbunelui ce-l pun la dispoziție în acest scop exploatările miniere din Valea Jiului.**

Fabricarea cocsului din cărbune indigen, în combinație cu cel din import, are loc tot în combinat. S-au făcut unele progrese de îmbunătățire a lui. Totuși comparînd conținutul de cenușă (13,5%) și sulf (2%) cu cel ce-l înregistrează, de pildă, japonezii (9% cenușă și 0,8% sulf), rezultă diferențe serioase. Prin cercetări și studii mai pot fi aduse, după părerea specialiștilor, corective pentru ridicarea calității cocsului românesc. Aceasta ar face cu putință să scadă consumul de cocs pe tona de fontă (în prezent se folosesc la noi 700 kg, în timp ce la japonezi numai 480—520 kg), să se utilizeze mai eficient capacitatea furnalelor.

Studiile și calculele recent făcute la Hunedoara pe calculatorul electronic, au reliefat și alte rezerve (privind îmbunătățirea aglomeratului, ridicarea temperaturii aerului insuflat etc.), cu consecințe directe asupra utilizării mai depline a capacității furnalelor. Din păcate, **există încă un decalaj mare între întocmirea acestor studii și momentul aplicării lor.** Dacă, așa cum ne-au spus mulți specialiști, studiile întocmite ar fi analizate în

→

REFLECȚII

E O MARE ASEMĂNARE între meseria de profesor și cea de ziarist: și unul și altul simte nevoia să facă cunoscut ceea ce ei știu.

Așa și eu.

Am aflat dintr-o revistă a Uniunii Asociațiilor Internaționale că organizațiile internaționale datează abia din secolul XIX: între 1815 și 1849 s-au constituit 6 organizații internaționale și s-au ținut 14 congrese internaționale; în următorii zece ani se nasc 29 organizații internaționale și se țin 122 congrese internaționale.

Așa a început activitatea de cooperare internațională care avea să crească vertiginos: 208 organizații în 1900, 2417 în 1968. Din 1904 numărul congreselor trece de 100 pe an.

Primele organizații, în mijlocul secolului trecut, se ocupau de asistență, de învățămînt, de tineret, de medicină, de igienă, de drept și de administrație.

Organizațiile internaționale sînt grupate în două mari categorii: guvernamentale și neguvernamentale. Să ne oprim asupra acestora din urmă. Mai ales ne vom ocupa de cele ce privesc știința și aplicațiile ei. Ele au apărut mai tîrziu, prin 1875, iar acelea ce privesc industria abia după 1900.

Organizațiile neguvernamentale au avut o foarte rapidă evoluție după 1960: în 37 țări participarea cetățenilor lor a întrecut, în 1966, de două ori numărul lor din 1960.

Numărul total al congreselor a ajuns în 1966 la 2226, din care 1573 s-au ținut în Europa, 182 în Asia, 179 în America de Sud și Centrală, 174 în America de Nord, 100 în Africa, 18 în Australia.

În fiecare an 1½—2 milioane de persoane asistă la congresele internaționale, dintre care 750 000—1 500 000 asistă la Congrese ce nu au loc în propria lor țară.

DESPRE CONGRESE INTERNAȚIONALE

acad. Grigore C. MOISIL

— Știu că se plimbă, spune cel care nu e prietenul meu.

— De ce s-or fi plimbînd? — mă întreabă cineva, care e prietenul meu.

Să vedem. Extrag textual din revistă: „Putem socoti că 50 000 asociații naționale și publicațiile lor răspîndesc ideile și lucrările organizațiilor internaționale neguvernamentale printre mai mult de o sută de milioane de persoane".

Procentul pe continente al participării naționale în organizațiile internaționale, neguvernamentale (socotite față de participația maximă) era în 1962 următoarea: 4% Australia; 3% Africa; 9% Asia; 18% America; 36% Europa.

Cînd mă uit la procentele acestea sînt îndemnat să meditez.

Numărul publicațiilor periodice publicate de organizațiile neguvernamentale era de 1048 în 1959. Revista apreciază la 2 milioane de exemplare tirajul lor total.

În fiecare an apar 1500—2000 dări de seamă oficiale ale lucrărilor congreselor.

Poate că această posibilitate de difuzare face ca numărul organizațiilor neguvernamentale să crească în zece ani precum urmează:

	1956	1966
— agricultură	27	76
— știință	68	137
— sănătate	102	173
— învățămînt și tineri	56	91
— arte, literatură, radio, cinema, televiziune	35	70
— sport și odihnă	51	90

Organizațiile științifice au trecut numai în doi ani, între 1966 și 1968, de la 137 la 152.

„Publicitatea gratuită făcută de presa cotidiană și periodică în veștile pe care le dă cu ocazia unui mare congres internațional, cu un bun serviciu de presă, poate, cu ușurință, să ajungă la suma de 100 000 dolari".

De la un congres de medicină la Copenhaga, 130 000 dolari — au folosit economiei orașului.

— Știu că se plimbă, spune cel care nu e prietenul meu.

Un bătrîn profesor știe că are și ascultători care nu-nțeleg niciodată, oricît s-ar căzni.

---

termene mai scurte de către consiliul tehnic al Combinatului și dacă multe din propunerile ce se fac și-ar găsi soluționarea prin efort propriu, furnalele și celelalte agregate ale Hunedoarei ar putea înscrie anual, la capitolul realizări, cantități de metal mult mai mari.

● Sincronizarea unor viteze

PREOCUPĂRI INTENSE în direcția utilizării maxime a capacităților de producție există **și în sectorul de laminoare.** Dotate cu agregate ultramoderne, laminoarele Hunedoarei asigură transformarea lingourilor de oțel în profile grele, mijlocii și ușoare. Întregul proces de producție, efectuîndu-se mecanizat și automatizat, omul are sarcina de a conduce procesele de la pupitre de comandă și de a interveni doar atunci cînd apar defecțiuni tehnice sau lipsuri organizatorice. Orice secundă nefolosită, orice neajuns de natură organizatorică se soldează, în final, cu pierderi însemnate în utilizarea capacității agregatelor respective. Ce rezerve indică studiile că pot fi valorificate aici?

Agregatul de bază — cel mai puternic laminor în sensul capacității de care dispune — este BLUMINGUL. El pune la dispoziția celorlalte laminoare blumuri, care sînt transformate în produse finite. Dacă la acest agregat nu se pun probleme decît în sensul asigurării ritmice cu lingouri și în cantitățile planificate (stocul nu asigură decît necesarul pentru maximum 24 de ore), în schimb, la celelalte agregate se ridică unele aspecte, care afectează negativ producția de laminate.

În prezent, laminorul de semifabricate, de pildă, prezintă o serioasă gîtuire. Viteza sa de laminare (2,5 m pe secundă), nu concordă cu cea a bluminguluì. Pentru a prelua întreaga producție a bluminguluì viteza sa va trebui să crească la cel puțin 3,3 m pe secundă. Problema punerii în concordanță a celor două agregate este studiată în prezent de Institutul de laminoare. Concretizarea soluțiilor tehnice impun intensificarea și grăbirea studiilor, întrucît situația existentă determină limitarea funcționării continue a bluminguluì, îngreunează realizarea la timp a unor sarcini ce decurg din contractele economice.

O insuficientă sincronizare există și între cuptoarele de încălzire și nevoile liniilor de laminare. Capacitatea acestora fiind insuficientă, nu asigură ritmic lingourile încălzite. Problema se va rezolva însă în curînd, măsurile luate de a se construi noi cuptoare vor înlătura „îngustimea" din acest sector, creîndu-se condiții pentru desfășurarea normală a activității.

● Recircuitări păgubitoare

EFORTURILE ce se fac în ansamblu pentru folosirea eficientă a agregatelor, pentru sporirea producției de metal, nu se soldează întotdeauna cu rezultate maxime, deoarece pe diferitele verigi ale producției se înregistrează încă pierderi mari de metal. În 1968, de pildă, la o producție de 2 814 000 tone oțel, cîteva zeci de mii de tone (nu am dat cifra exactă întrucît există diferențe serioase între cifrele date de combinat și cele consemnate de minister), în loc să ia drumul beneficiarilor, s-au întors din nou în cuptoarele Martin. De unde provine acest circuit păgubitor?

O bună parte din pierderile ce au loc sînt „opera" secțiilor de laminoare. Sistemele automate de protejare a instalațiilor acestora, fac ca la orice mică defecțiune să se oprească întregul laminor (16 caje) printr-un sistem centralizat de fotocelule, punînd în acțiune foarfecele de avarii, care taie laminatul. **La o producție de laminate de 40—50 tone pe oră, intrarea succesivă în acțiune a foarfecelor dă un mare procent de deșeuri (în 1968, 25—30 kg. pe tonă). Totodată, la laminorul de profile mijlocii, datorită nerespectării procesului tehnologic, s-au înregistrat anul trecut rebuturi de peste 8 000 de tone.**

Fenomenul este însă determinat și de unele cauze organizatorice (reparații de slabă calitate la agregate, nerespectarea unor instrucțiuni tehnologice etc.). Faptul acesta a reieșit și din datele prelucrate cu ajutorul calculatorului electronic. La linia de semifabricate, de pildă, numai prin optimizarea tăierii (și aici se făceau în trecut multe deșeuri), **s-a reușit să se diminueze pierderile, apreciindu-se că se vor recupera circa 5 000 tone metal anual.** Studiul trebuie însă continuat și, pe baza lui, aplicate concluziile ce se degajă pentru a se elimina astfel toate cauzele subiective, care provoacă pierderi de metal.

Cantități însemnate de metal reintră în circuitul producției și ca urmare a menținerii în oțelării a unui procent ridicat de rebuturi (în 1968, 1,30% la totalul producției) **scoarte, mașelote etc., cît și datorită nedimensionării adecvate a lingourilor.** Proveniența lor este diversă. Principalele cauze care le generează constau în insuficienta respectării rețetelor tehnologice, cît și unele defecțiuni organizatorice. Firește, toate acestea nu sînt cauze noi. Ele au făcut și fac obiectul unor măsuri, în funcție de apariția lor pe diferitele verigi ale fluxului de producție. Astfel, concomitent cu unele măsuri pentru întărirea disciplinei în producție pe platforma cuptoarelor, cît și în halele de turnare, s-a trecut la aplicarea unor noi tehnologii la turnarea metalului (plăci termogene combinate cu prafuri antiretasură) și la redimensionarea lingourilor, maselotelor etc. Ca urmare a acestor măsuri, din calcule rezultă că, **în 1968, s-au consumat 1 230 kg. metal pe tona de laminate, ceea ce reprezintă un progres serios față de situația din anii anteriori.**

Din analizele făcute reiese, că volumul pierderilor se va menține ridicat și în acest an. Este un fapt care impune, după părerea noastră, măsuri în sensul de a se acționa mai ferm în toate verigile hotărîtoare ale producției încît din zecile de mii de tone ce se pierd, o parte cît mai mare să devină metal util.

★

În articolele publicate, nu au putut fi cuprinse toate rezervele existente în privința capacităților de producție de la C.S. Hunedoara. Cele cîteva din marile resurse subliniate, pledează însă pentru o mai mare concentrare a forțelor, pentru a permite să se „smulgă" de la fiecare agregat tot ceea ce poate da. Prin eforturi susținute — cercetători, cadre cu experiență din practică — pot să se rezolve diferitele neajunsuri pe care producția le ridică, nu numai pe calea investițiilor, ci mai ales prin valorificarea gîndirii și eforturilor proprii.

V. BOESCU
L. ȚINTEA

FINANȚE

ÎNSEMNĂRI PE MARGINEA UNUI EXPERIMENT

COMPARTIMENTUL SPECIALIZAT DE CONTROL PREVENTIV

PE BAZA HOTĂRÎRII comune a Ministerului Finanțelor și ministerelor coordonatoare a fost organizat compartimentul specializat de control, care în cursul anului 1968, în mod treptat, a fost introdus în experimentare, la un număr restrîns de mari unități industriale. Selectarea unităților unde să funcționeze acest compartiment, mărimea sa și componența cadrelor, cine să efectueze coordonarea lui, determinarea sferei de atribuții și documentele de controlat au constituit tot atîtea probleme care se cereau rezolvate într-un spirit nou.

La înființarea acestei forme de control s-au avut în vedere o serie de avantaje pe care ea le prezintă față de cele precedente. În primul rînd, permite o specializare a lucrătorilor din acest compartiment numai în controlul preventiv, le creează o anumită independență, deoarece nici unul din salariații care efectuează controlul nu mai participă la operațiunile pe care este chemat să le verifice, asigură operativitatea necesară, înlătură paralelismele în control și pulverizarea răspunderii.

În faza inițială, Ministerul Finanțelor împreună cu ministerele coordonatoare au făcut unele recomandări de principiu, lăsînd la latitudinea conducerilor de întreprinderi să stabilească componența compartimentului în raport cu necesitățile practice din fiecare unitate în parte.

● Dimensiunea optimă a mărimii compartimentului

PENTRU A DESFĂȘURA o muncă eficientă dar și operativă **compartimentul specializat de control preventiv trebuie să aibă o dimensiune optimă în raport cu volumul și structura operațiunilor din unitatea respectivă.** La determinarea numărului de salariați trebuie să se țină seama nu numai de timpul necesar pentru avizarea unui document, ci și de cel necesar cunoașterii legislației în vigoare, verificării veridicității actelor și documentelor, astfel încît să se poată exercita un control preventiv competent. **Concomitent, se cere asigurată și calitatea acestora, prin încadrarea de specialiști din diferite sectoare ale producției** (aprovizionare, desfacere-comercial, secțiile productive cu pondere în activitatea întreprinderii), **care să aibă și experiență în domeniul muncii de control.** Cum s-au concretizat aceste cerințe în perioada experimentării?

⟶

Tabel nr. 1

Dimensiunile compartimentelor specializate de control preventiv și structura acestora după specialități și studii

Denumirea întreprinderii	Nr. total de salariați	Specialitate: economiști	Specialitate: tehnicieni	Studii: medii	Studii: superioare
Uzinele „23 August"-București	11	4	7	11	—
Fabrica de confecții și tricotaje-București	5	5	—	2	3
Uzinele „1 Mai"-Ploiești	12	7	5	8	4
Uzina de mașini grele București	7	4	3	4	3

NOI RESURSE ÎN CIRCUITUL ECONOMIC

ACTIVIZAREA MIJLOACELOR FIXE DISPONIBILE

AMORTIZAREA completă a unui mijloc fix nu coincide, în toate cazurile, cu momentul în care acesta este necesar să fie scos din producție datorită uzurii sale fizice. După expirarea duratei de serviciu într-un anumit sector de producție, o serie de motoare electrice, transformatoare și aparataj electric, tractoare, pompe etc., deși n-au atins gradul maxim de uzură fizică, stau în depozite, fără a fi utilizate.

Mobilizarea acestui potențial se poate realiza, cu bune rezultate economice, prin studierea și de către proiectanți a posibilităților de utilizare în alte domenii. **Miile de motoare electrice, de exemplu, care stau nefolosite în diferite întreprinderi pot fi utilizate în cadrul vastei acțiuni de irigații ce se desfășoară în prezent în agricultură. Dintr-un calcul orientativ, rezultă că pentru irigarea a 1 000 000 de hectare sînt necesari 1 200 000 kw instalați, ceea ce echivalează cu un volum de fonduri de 360 milioane lei. Prin prevederea utilizării în sistemele de irigații proiectate a miilor de motoare electrice de diferite tipuri și puteri, care nu mai sînt folosite în alte sectoare, s-ar putea realiza o economie substanțială.**

Atragerea în circuitul economic a acestui potențial necesită organizarea unui sistem informațional eficace, care să faciliteze transferul rapid al mijloacelor fixe disponibile către sectoarele care le pot utiliza. De asemenea, ar fi necesară elaborarea unui sistem de cointeresare care să permită stimularea proiectanților pentru transpunerea în practică a unei astfel de soluții generatoare de economii.

DIN ACTIVITATEA INSTITUȚIILOR ECONOMICE CENTRALE

MINISTERUL INDUSTRIEI CONSTRUCȚIILOR:

În a doua decadă a lunii martie a.c. la ședința de colegiu s-a dezbătut situația realizării pe anul 1968 și luna ianuarie 1969 a sarcinii de plan privind prețul de cost, beneficiile, impozitul pe circulația mărfurilor. S-au analizat, totodată, imobilizările și creditele restante, pagubele aduse avutului obștesc, golurile de mijloace circulante.

În vederea lichidării stocurilor supranormative, a imobilizărilor și a creditelor restante s-au stabilit o serie de măsuri, printre care: valorificarea acestora prin redistribuire la alte unități din sector sau vînzare la fondul pieței, prevederea în contractele de livrări a termenelor pe luni și zile, obținerea la timp a avizelor și derogărilor de la organele în drept pentru a preîntîmpina imobilizările provenite din lucrări executate și neîncasate etc.

Tot în luna martie se vor analiza propunerile pentru 1969 menite să ridice eficiența economică a cercetării științifice departamentale, precum și rezultatele obținute în organizarea științifică a producției și a muncii în fabricile de cărămizi și țigle.

MINISTERUL ECONOMIEI FORESTIERE:

Una din problemele ce vor figura pe agenda ședințelor de colegiu care vor avea loc în luna martie este prezentarea principalelor prevederi din proiectul de instrucțiuni pentru amenajarea pădurilor din țara noastră, ediția 1969; asigurarea continuității producției forestiere, mărirea continuă a „productivității pădurilor", valorificarea optimă și multilaterală a potențialului forestier, îmbunătățirea rolului de protecție a pădurilor, alcătuirea și administrarea fondului forestier ș.a. Tot în luna martie, se analizează necesarul de cadre în perioada 1971—1980, pagubele materiale pe 1968 și activitatea de control financiar intern.

MINISTERUL INDUSTRIEI UȘOARE:

În a doua jumătate a lunii martie, în ședințele de colegiu vor fi dezbătute măsurile tehnico-organizatorice pentru realizarea și depășirea sarcinilor de plan pe 1969, privind producția industrială, asigurarea fondului centralizat de mărfuri, asimilarea de produse și tehnologii noi, îmbunătățirea calității produselor existente, reducerea normelor de consum, îndeplinirea planului de investiții, desfacere, livrări la export, aprovizionarea tehnico-materială, perfecționarea sistemului de normare și salarizare etc.

În privința componenței compartimentelor trebuie să arătăm că aceasta este reprezentativă, membrii lor provenind din diferite sectoare ale întreprinderii respective. Sub aspectul calificării însă lucrurile nu stau așa cum se preconizase inițial. În majoritatea cazurilor, membrii cu pondere mare în compartimente au studii medii, tehnice sau economice, cei cu studii superioare reprezentînd doar 28%. Desigur, **o asemenea structură nu corespunde în totalitate cerințelor actuale. Este necesar ca structura compartimentului să fie formată, atît din tehnicieni cît și din economiști, ponderea cea mai mare revenind acestora din urmă.** De asemenea, sînt necesare și cadre cu pregătire medie pentru efectuarea unor serii de operațiuni, dar **pentru analiza și interpretarea fenomenelor, sînt necesare cadre cu studii superioare.**

În multe cazuri cunoștințele trebuie completate. De pildă, la Uzinele „23 August"-București șeful compartimentului împreună cu delegatul Ministerului Finanțelor au simțit nevoia să organizeze o adevărată calificare la locul de muncă a acestor salariați, efectuînd unele expuneri prin care să-i informeze asupra legislației în vigoare, să le arate cum trebuie să fie întocmit un document legal. După cum se vede, de abia acum se însușesc și se clarifică noțiuni de bază cu care trebuie să opereze frecvent. Acțiunea în sinea ei trebuie salutată, dar ea nu rezolvă în totalitate problema. În prezent, **după părerea noastră, selectarea cadrelor și dimensionarea optimă a compartimentului rămîn încă probleme care nu s-au rezolvat la nivelul cerințelor actuale** în domeniul controlului economic-financiar.

● Delimitarea sferei operațiunilor

DIMENSIONAREA OPTIMĂ a compartimentului depinde în primul rînd de volumul operațiunilor luate în sfera controlului preventiv. Numărul de 12, 11, 7 și 5 salariați cîți funcționează în cele patru compartimente analizate satisface sarcinile asumate, a fost stabilit în funcție de volumul operațiunilor cuprinse în control? Practica ne dă un răspuns negativ. Iată ce ne arată faptele. La Fabrica de confecții și tricotaje București sfera operațiunilor și documentelor este foarte largă în raport cu posibilitățile de cuprindere ale compartimentului format din 5 salariați. Deși funcționează aproape de 3 luni de zile, **compartimentul nu a reușit să cuprindă o parte însemnată din operațiunile pe care trebuie să le controleze,** cum sînt: facturile furnizorilor, deconturile pentru transporturi, locațiile, dobînzile, documentele privind plata recompensărilor pentru inovații și invenții, referatele privind trecerea la cheltuieli sau pierderi a daunelor aduse fabricii.

Conducerea unității manifestă reținere în a supune controlului preventiv o serie de documente, care afectează într-o proporție însemnată patrimoniul întreprinderii. Neprimind aceste documente, compartimentul este incomplet informat asupra situației patrimoniale a întreprinderii. Cu toate rezultatele pozitive obținute, volumul și valoarea operațiunilor cuprinse în control pînă în prezent la această întreprindere ni se par mici și nesemnificative.

După părerea noastră, pentru ca acest compartiment să răspundă de operațiunile „din care derivă sau prin care se sting drepturi ori obligații patrimoniale între fabrică și alte persoane juridice sau fizice", așa cum se precizează în decizia dată de conducere la înființarea sa, trebuie să fie consolidat și îndrumat în așa fel încît să-și atingă scopul pentru care a fost creat.

Conștientă că în domeniul aprovizionării se manifestă cele mai mari neajunsuri și că materiile prime și materialele necesare într-un an reprezintă 70% din prețul de cost, conducerea Uzinelor „23 August"-București a cerut profilarea acestui compartiment numai pe controlul aprovizionărilor. Considerăm că orientarea muncii compartimentului numai în domeniul aprovizionării a constituit un aspect pozitiv numai pentru faza de început, deoarece s-a realizat o anumită disciplină, în sensul asigurării unei aprovizionări ritmice, pe măsura intrării în fabricație a unor produse. **Este necesar însă ca, pe măsură ce compartimentul se consolidează, să se cuprindă în sfera controlului preventiv și avizările, contractările, ofertele, desfacerea etc.**

● Eficacitatea muncii

EFICIENȚA CONTROLULUI PREVENTIV este dovedită, în ultimă instanță, de măsura în care a reușit să împiedice operațiunile ilegale, neoportune și neeconomicoase — pe de o parte, să sesizeze cauzele care pot duce la nerealizarea în bune condiții a sarcinilor de plan — pe de altă parte.

Prin filiera controlului preventiv din cele 4 compartimente analizate au trecut 25012 documente. Au fost refuzate documente în valoare de 31 470 mii lei, fiind apreciate ca operațiuni neeconomicoase, neoportune, care ar fi afectat negativ patrimoniul unităților. În afară de aceste refuzuri, s-au pronunțat numeroase decalări de termene în domeniul aprovizionării, care au pus stavilă, într-o măsură însemnată, formării de noi stocuri supranormative.

Astfel, la Uzinele „23 August"-București în perioada 5 mai—15 februarie 1969 s-au pronunțat decalări de termene în valoare de 29 596 mii lei, evitîndu-se unele aprovizionări neraționale sau neoportune. Analizînd și evoluția stocurilor supranormative, constatăm o îmbunătățire, în sensul că la 31 mai 1968, reprezentau 61 milioane de lei, iar la 31 decembrie 1968 au scăzut la 31 milioane de lei. Desigur, activitatea compartimentului nu a constituit singurul element, dar s-a situat printre factorii pozitivi care au acționat și care au determinat această îmbunătățire. **Dacă pătrundem însă cu analiza în structura acestor stocuri situația nu ne mai apare așa de bună. Constatăm că în ceea ce privește mărfurile provenite din import tendința este inversă, de creștere:** la 31.V.1968 stocurile supranormative erau în valoare de 7,5 milioane de lei, pentru ca la 31.XII.1968 să atingă 13 milioane de lei. Creșterea stocurilor supranormative provenite din import se datorează, pe de o parte, unor cereri neraționale din partea uzinei în anii 1966—1968, cum a fost cazul garniturilor de cauciuc (în valoare de 1 milion de lei), iar pe de altă parte unor modificări de plan și chiar scoaterii din planul uzinelor a unor produse, ca mașini de injecție și extrudere, precum și unor cereri eronate.

Printre alte cauze care frînează activitatea economică a Uzinelor „23 August" este și aceea a instabilității planului. Numai la planul de producție pe anul 1969 s-au făcut 9 modificări importante (ultima în luna ianuarie), în condițiile în care comenzile și contractele pentru aprovizionare erau perfectate încă din lunile noiembrie și decembrie 1968, astfel că **pentru trimestrul I.1969 practic nu se mai puteau face renunțări. În aceste condiții, compartimentul specializat de control preventiv poate doar să constate fenomenul negativ și nicidecum să-l prevină.**

În același timp din practica uzinei se desprinde și un oarecare automatism în relațiile dintre serviciul de aprovizionare și sectoarele productive. Serviciul de aprovizionare satisface orice cereri de materiale, neurmărind cu perseverență necesitatea acestora și introducerea lor imediată în producție. Așa s-a întîmplat cu unele motoare, în valoare de 260 mii lei, cerute de serviciul de investiții pe care ulterior nu le-a mai folosit.

● Cui să fie subordonat?

SUBORDONAREA COMPARTIMENTULUI este rezolvată în **spiritul legislației** în vigoare, și anume șefului contabil.

După părerea multor specialiști pe care i-am consultat, **această reglementare — nu asigură obiectivitatea și fermitatea pe care trebuie să le dovedească compartimentul specializat de control preventiv, întrucît creează un drept nelimitat șefului contabil de a-i infirma hotărîrile. De aceea, se opinează pentru o dublă subordonare:** pe linie **administrativă**, compartimentul să fie subordonat directorului general, iar pe linie **metodologică** — șefului contabil. În condițiile în care directorul general îi infirmă hotărîrile, **compartimentul specializat de control**, și nu șeful contabil, să aibă dreptul de a anunța în scris, despre aceasta direcția generală din ministerul coordonator și Ministerul Finanțelor. Sînt și păreri ca șeful compartimentului specializat de control preventiv să fie numit de ministerul coordonator sau chiar de Ministerul Finanțelor. **Potrivit acestor păreri, într-adevăr ar crește importanța și eficiența activității compartimentului specializat de control, dar în același timp s-ar știrbi din competențele contabilului șef, figură centrală în aplicarea gestiunii economice proprii a întreprinderii economice.** Considerăm că, în condițiile în care directorul general al întreprinderii este deja încărcat cu numeroase atribuții, **ar fi indicat ca în continuare contabilul șef să fie acela care să infirme hotărîrile nejuste ale compartimentului, pînă la o anumită sumă, pentru refuzurile de viză de control preventiv de valori care o depășesc, acordîndu-se competență compartimentului specializat de control preventiv în sesizarea forurilor superioare.**

Experimentarea compartimentului specializat de control preventiv constituie o măsură pozitivă menită să ridice calitativ activitatea economică din unitățile respective. Pentru îmbunătățirea muncii acestuia, **considerăm că ar fi indicat să se ia măsuri pentru încadrarea cu specialiști cu o pregătire economică-financiară superioară, o dimensionare optimă a mărimii sale etc. Apare necesar ca în perioada experimentării delegații ministerelor coordonatoare ale întreprinderilor să activeze efectiv în sprijinul bunei desfășurări a muncii compartimentelor specializate.** La unitățile analizate de noi, am găsit prezent numai delegatul Ministerului Finanțelor care a îndrumat munca compartimentului, delegatul ministerului coordonator fiind prezent numai în faza de organizare. De asemenea, **propunem experimentarea unor compartimente organizate pe baza principiului dublei subordonări susamintite, pentru a se constata eficacitatea.**

Sugerăm totodată extinderea experimentului într-un număr mai mare de unități, diferențiindu-se și mai mult profilul și dimensiunile, astfel încît concluziile care se vor trage și legislația ce se va elabora să fie cît mai apropiate de necesitățile economice practice. Controlul preventiv trebuie să devină forma de control cu ponderea cea mai mare în cadrul controlului economic-financiar în ansamblu, dat fiind rolul său profilactic, de prevenire a fenomenului negativ, deoarece, după cum se știe, este mai ușor și mai bine să previi decît să vindeci.

Maria IONIȚĂ

PLANUL

INDICATORII SĂ REFLECTE ÎNTREAGA ACTIVITATE A ÎNTREPRINDERILOR DE COMERȚ EXTERIOR

POTRIVIT ACTUALELOR REGLEMENTĂRI, în momentul în care marfa este fabricată și controlată de organele Inspectoratului general de stat pentru controlul calității produselor de export, întreprinderea producătoare de mărfuri pentru export, întocmește factura și încasează contravaloarea acesteia de la întreprinderea de comerț exterior, raportînd în același timp ca îndeplinită sarcina de livrare la export, indiferent dacă, datorită decalajului între data fabricației și data livrării prevăzută în contractele încheiate cu diverse firme străine, marfa urmează a se livra în perioadele următoare. În aceste situații, unele întreprinderi producătoare, după includerea în realizări a mărfurilor care în fapt nu au fost livrate, consideră ca o îndatorire suplimentară păstrarea în condiții corespunzătoare a acestor mărfuri, sortarea, ambalarea, asigurarea mijloacelor de transport etc.

→

În condițiile actualului sistem de planificare și de raportare a indicatorilor de plan, exportul se consideră realizat pe măsură ce marfa a fost vămuită și a trecut frontiera. Eficiența acestuia reflectată prin prețul obținut și încasarea la timp a devizelor necesare pentru efectuarea importului, care în fapt reprezintă scopul pentru care se face exportul, nu se mai urmărește suficient prin indicatorii de plan.

De asemenea, evaluarea exporturilor realizate pe baza prețurilor de vînzare planificate, indiferent de prețul obținut în valută, face ca activitatea bună desfășurată de unele întreprinderi sau colective de lucrători din aceeași unitate pe linia obținerii unor prețuri avantajoase în valută să fie adusă la același numitor cu a celor ce obțin încă rezultate slabe. Totodată, dintr-o analiză efectuată de organele de control ale Ministerului Finanțelor și Băncii Române de Comerț Exterior, a rezultat că încasarea la timp a contravalorii mărfurilor livrate în străinătate nu a constituit o preocupare corespunzătoare pentru toate unitățile producătoare, iar pentru cele de comerț exterior aceasta e de cele mai multe ori considerată de serviciile comerciale ca o problemă secundară, fiind lăsată în general pe seama serviciilor financiare.

Depunerea cu întîrziere de către întreprinderile de comerț exterior a documentelor de decontare, neremiterea în termen a comenzilor către unitățile furnizoare, precum și nerespectarea în unele cazuri a termenelor de livrare, a făcut ca în anul 1968 I.S.C.E. **Românoexport** să piardă sau să nu folosească în întregime 226 acreditive, deschise de diverse firme străine pentru plata unor exporturi în valoare de cîteva milioane lei valută. La I.S.C.E. **Mașinexport** în aceeași perioadă s-au pierdut 80 acreditive. Nefolosirea acestor acreditive, care constituie un mijloc de plată sigur, a dus la întîrzieri de cîteva luni în încasarea contravalorii mărfurilor exportate. În alte cazuri, întîrzierile în încasarea sumelor în devize au fost determinate de efectuarea unor livrări fără ca în prealabil întreprinderea de comerț exterior să se intereseze dacă clientul străin este sau nu în posesia licenței de import, de livrarea mărfurilor fără să fie asigurate mijloacele de plată prevăzute în contractele externe, de lipsa de preocupare din partea serviciilor comerciale pentru impulsionarea clienților în plata sumelor datorate etc.

În vederea înlăturării unor asemenea neajunsuri ce se manifestă în munca de export și pentru creșterea răspunderii întreprinderilor producătoare în efectuarea la timp și în condiții de satisfacere deplină a cerințelor pieței externe, **consider necesar ca în locul actualului indicator de plan „livrări pentru export" să se introducă indicatorul „plan de export" prin care să se raporteze totalitatea mărfurilor livrate efectiv în străinătate. Prin introducerea acestui indicator, unitățile producătoare ar fi mai strîns legate de piața externă, ar crește preocuparea acestora pentru menținerea piețelor cîștigate și de prospectare de noi piețe, precum și de orientarea producției destinată exportului în funcție de cerințele acestei piețe.**

Totodată, avînd în vedere pe de o parte că munca de export cuprinde atît livrarea propriu-zisă, cît și încasarea contravalorii, iar pe de altă parte că în condițiile actuale cînd relațiile economice comerciale cu diverse firme străine se extind din ce în ce mai mult, crește ponderea livrărilor în condițiile de plată prin prezentarea documentelor de decontare sau pe credit, **apare ca o necesitate ca la întreprinderile de comerț exterior să se introducă indicatorul „încasări valutare".** Pentru ca prin acest indicator să se oglindească mijloacele financiare-valutare rezultate din activitatea de export, ar urma ca din volumul total al încasărilor din vînzarea mărfurilor să se deducă toate cheltuielile efectuate în valută pentru realizarea exportului respectiv, cum ar fi cele de transport pe parcurs extern, depozitarea și manipularea, deplasarea delegaților în străinătate, costul telegramelor și convorbirilor telefonice internaționale, eventualele bonificații plătite, comisioanele acordate diverșilor reprezentanți etc.

În acest fel, la caracterizarea activității de export s-ar avea în vedere atît munca de livrare a mărfurilor în străinătate, de obținerea unor prețuri în valută avantajoase și de încasarea la timp a devizelor, cît și cea de reducere continuă a cheltuielilor financiar-valutare.

Pentru a stimula unitățile în îndeplinirea planului de încasări valutare, propunem ca diversele stimulente materiale să se plătească proporțional cu îndeplinirea acestui indicator dintr-un fond constituit în funcție de depășirea încasărilor în devize.

Stelian MARIN
economist în Ministerul Finanțelor

CONSTRUCȚII

CHEILE NOILOR APARTAMENTE... LA LOCATARI

PLANUL DE STAT de dezvoltare a economiei naționale pe 1969 prevede executarea din fonduri de stat a circa 90 000 locuințe, cu peste 50% mai mult decît s-au executat în anul 1968. Pentru realizarea acestui volum sporit, au fost luate încă de anul trecut o serie de măsuri tehnice și organizatorice. Comitetul de Stat pentru Construcții, Arhitectură și Sistematizare, prin Institutul său de proiectare pentru construcții tip, a elaborat un număr mare de secțiuni-tip pentru locuințe de diferite categorii de confort. De asemenea, Direcțiile de Sistematizare, Arhitectură și Proiectare din Construcții (D.S.A.P.C.) — organizațiile de proiectări locale — au întocmit proiecte pentru locuințe cu grad diversificat de confort.

Organizațiile de construcții-montaj, care execută locuințe, aveau în curs de execuție anul trecut circa 43 500 din cele aproape 81 500 locuințe ai căror titulari de investiții sînt consiliile populare județene și Municipiul București. Se părea că atacarea încă din 1968 a peste 50% din numărul locuințelor ce urmează să fie date în folosință în 1969 creează condiții pentru desfășurarea în bune condițiuni a lucrărilor și uniformizarea sistemului de predare în tot cursul anului, cunoscut fiind că, de obicei, peste 50% din numărul lor se terminau în trimestrul IV și mai cu seamă în luna decembrie

Analizînd rezultatele obținute în primele 2 luni ale anului în curs, se constată că măsurile luate au avut efecte parțiale, în unele județe înregistrîndu-se realizări valorice mai bune. Astfel, **în județul Prahova s-au obținut în această perioadă 14,1% din planul anual, în județul Brașov — 13,6%, Timiș — 12,8%, Hunedoara — 12,6% etc. Realizările respective creează condiții ca, în primul trimestru al anului, să fie executate în aceste județe 20—25% din planul pe 1969.** Succesul obținut de întreprinderile de construcții din județul Prahova, de exemplu, se datorește faptului că, la începutul anului, erau atacate 1820 apartamente din cele aproape 2500 prevăzute a se da în folosință (adică peste 75%), iar stadiul lor fizic, ca și pregătirile pentru lucrul pe timp friguros, au permis continuarea lucrărilor chiar în condițiile climatice grele ale acestui an.

Privite însă pe ansamblu, rezultatele obținute de constructorii de locuințe în primele 2 luni ale anului, trebuie spus că ele sînt cu mult sub posibilități. Potrivit datelor statistice, în această perioadă s-a realizat la locuințele ai căror titulari de investiții sînt consiliile populare, 7,1% din planul anual, iar la darea în folosință 0,6%. Cele mai slabe rezultate s-au înregistrat în județele Teleorman (1,2%), Ilfov (3%), Constanța (4,1%), Buzău (4,2%), Gorj (5,1%), Municipiul București (5,8%) etc.

Justificările date de unii constructori privind condițiile climatice deosebit de grele sînt valabile numai în parte. Acest lucru este atestat și de comparația rezultatelor obținute, de pildă, în cele 2 județe învecinate — Prahova și Buzău — unde nu au existat condiții climatice deosebite. Cum se putea realiza mai mult în orașul Buzău și Rîmnicul Sărat, cînd la sfîrșitul lunii februarie, din cele peste 900 apartamente în execuție, numai 40 apartamente în Buzău și 40 apartamente în Rîmnicul Sărat erau în finisaj, iar majoritatea celorlalte s-au aflat în faza de săpătură sau fundații ?

Situația nefavorabilă din numeroase județe privind ritmul lucrărilor de construcții a fost generată de cauze multiple: predarea cu multă întîrziere în anul trecut de către D.S.A.P.C.-uri a proiectelor cu grad de confort diversificat; preocuparea cu precădere a organizațiilor de construcții-montaj în trimestrul IV — 1968 de a recupera întîrzierile și a da în folosință locuințele ce trebuiau terminate și mai puțin pentru începerea lucrărilor ce continuă în acest an și aducerea lor într-un stadiu care să permită activitatea în condiții de iarnă; insuficienta bază materială a unor întreprinderi de construcții etc.

În prezent, timpul s-a ameliorat și există toate condițiile ca, prin măsuri chibzuite, să se recupereze rămînerile în urmă, iar apartamentele să fie date la termen în folosință. De aceea este necesar ca, la condițiile specifice ale fiecărui șantier, să se găsească soluții tehnice și organizatorice care să asigure o productivitate sporită, pe baza utilizării judicioase a forței de muncă și a utilajelor. În același timp, se cere întărită baza materială a organizațiilor de construcții-montaj din județele noi și promovate tehnologiile industriale de lucru.

M. VINTILESCU

APROVIZIONAREA TEHNICO-MATERIALĂ

SÎNT REPARTIȚIILE UTILIZATE ÎN MOD EFICACE?

REALIZAREA planului de aprovizionare se asigură în mare măsură cu ajutorul **repartițiilor.** Pe această cale, întreprinderile pot sincroniza — sub raport cantitativ și sortimental — aprovizionarea cu fazele procesului de fabricație. Din păcate însă în practică numeroasele neajunsuri ce au apărut în ultima vreme influențează negativ realizarea în condiții eficiente a sarcinilor de plan ale întreprinderilor. **Termenul legal de emitere a repartițiilor, de pildă, este deseori încălcat de către organele coordonatoare.** Motivările care se dau în astfel de situații sînt, în general, neconvingătoare (cazuri urgente, neprevăzute etc.). Nerespectarea termenului de emitere a repartițiilor afectează serios procesul activității productive, folosirea judicioasă a capacităților de producție, reflectîndu-se negativ în organizarea producției și a muncii. Totodată, unele întreprinderi își desfac o mare parte din producția lor pe bază de repartiții.

Consecințele felului în care se fac repartițiile sînt mai profunde la întreprinderile cu producție nenominalizată prin planul de stat, așa cum este uzina noastră. La aceste întreprinderi, planul de producție transmis secțiilor și brigăzilor este în permanență metamorfozat, ceea ce provoacă greutăți maiștrilor și muncitorilor, greșeli în aprovizionare și la montaj etc. În această situație, organizarea și programarea producției sînt foarte greu de stăpînit, sortimentele fiind mereu necunoscute, în pofida existenței repartițiilor. **Bunăoară, la finele lunii februarie și începutul lunii martie a acestui an, uzina a continuat să primească repartiții noi, repartiții modificate și dispoziții de repartiții anulate, cu valabilitate în trimestrele I și II. 1969, ceea ce a mărit nesiguranța îndeplinirii planului de producție și financiar, respectării contractelor încheiate cu clienții. Datorită nerespectării prevederilor legale în emiterea repartițiilor, precum și modificările survenite pe parcurs, a determinat ca uzina noastră să aibă la 31 decembrie 1968 contracte nerealizate în sumă de 11 milioane lei și aceasta în condițiile în care producția marfă a fost depășită cu 1,7%.** Este greu de precizat cînd beneficiarii repartițiilor au manifestat seriozitate: cînd au solicitat repartițiile sau cînd au cerut anularea lor?

„Caruselul" repartițiilor își pune amprenta sa negativă și asupra economicității producției, prin cheltuielile suplimentare ce le determină. De asemenea, neîndeplinirea integrală a contractelor pentru care au fost emise repartiții supranumeroase continuă să provoace dificultăți la plata drepturilor personalului pe anul trecut.

Remedierea deficiențelor semnalate comportă, după părerea mea, luarea unor măsuri menite să transforme repartiția într-un instrument de lucru eficace. Ar fi indicat, de pildă, **să se evite modificarea și anularea repartițiilor emise, iar obligația emiterii în termen să fie însoțită de aplicarea de amenzi în funcție de valoarea repartiției.** De asemenea, se impune ca sub aspect cantitativ produsele rezultate din totalizarea repartițiilor să acopere integral planul fizic al întreprinderilor. În felul acesta repartiția ar deveni cu adevărat un instrument de planificare și dirijare a producției, de fundamentare a planului.

N-ar fi lipsit poate de interes ca **întreprinderile să centralizeze toate cererile clienților și, în funcție de acestea și de potențialul tehnic și uman, să-și stabilească planul de producție și financiar pe care să-l supună aprobării organelor coordonatoare.** În felul acesta s-ar pune în valoare mai bine rezervele interne. Mecanismul de funcționare al unui astfel de sistem și avantajele sale economice sînt lesne de determinat și nu mai insistăm asupra lor.

Vasile N. DUMITRIU
economist principal
Uzina de Pompe-București

CONFIDENȚIAL

● PE LITORAL se pregătește deschiderea unor noi magazine. La Constanța se amenajează un mare magazin cu articole pentru sport și voiaj, denumit „Vacanța". La Mangalia, Mangalia-Nord, Costinești și 2 Mai se construiesc localuri noi pentru magazine alimentare cu autoservire. Pentru sezonul de vară, la Mangalia-Nord va fi dat în folosință un mare complex comercial, la Mangalia o piață agroalimentară, iar la Mamaia, Eforie-Nord, Eforie-Sud și Mangalia — bazare. Într-un spațiu special amenajat la nivelul terasei a 3-a a Edificiului roman cu mozaic din Constanța se va deschide un complex de unități comerciale pentru turiști.

● **DUPĂ terminarea primului** sistem de irigații din cadrul marelui complex dobrogean **Carasu-Medgidia Nord, constructorii hidroamelioratori și-au concentrat activitatea la amenajarea sistemelor Murfatlar, Poarta Albă, Mircea Vodă și altele, prevăzute a fi terminate anul acesta. Ele necesită peste 1 100 km de conducte subterane din azbociment, jgheaburi din beton armat și canale deschise, precum și mai multe stații de pompare a apei. Prin terminarea lor, suprafața irigată pe Valea Carasu se va mări anul viitor cu încă 44 000 ha ajungînd la aproape 70 000 ha. În final, marele complex va asigura irigarea a 174 000 ha., ceea ce reprezintă aproximativ o treime din suprafața arabilă a județului Constanța.**

● O REZERVĂ de roci grafitoase **a fost conturată de geologi** în bazinul gorjan al Oltețului. **Dimensiunile zăcămîntului permit alimentarea cu grafit de calitate a industriei metalurgice (prepararea fontei), electrotehnice (izolatori etc.), precum și a fabricilor de creioane din țară.**

● LA Slănic-Prahova au fost descoperite zăcăminte de sare **ale căror rezerve sînt estimate de geologi la circa 600 milioane tone. Pentru valorificarea unor asemenea bogății au și început lucrările necesare deschiderii unor galerii de coastă, care vor asigura extragerea a circa 600 000 tone de sare pe an. În apropiere se construiește un complex de instalații prevăzut cu silozuri de mare capacitate pentru prelucrarea și sortarea sării. Vechea exploatare de sare-gemă de la Slănic-Prahova va deveni astfel una dintre cele mai moderne din țară.**

● FABRICA CHIMICĂ din Orăștie **județul Hunedoara, a introdus în fabricație sortimente noi de obiecte din masă plastică, printre care găleți de 10 litri, lădițe pentru fructe și pîine, repere și piese din relon pentru micromotoarele românești. Prin realizarea în cursul acestui an a circa 600 000 de lădițe pentru transportat legume și fructe, pîine, sticle și alte produse se economisesc circa 4 000 mc de masă lemnoasă.**

ACTE NORMATIVE NOI

O NOUĂ REGLEMENTARE A DURATEI DE EXECUȚIE A LUCRĂRILOR DE CONSTRUCȚII-MONTAJ

PE BAZA STUDIILOR întocmite de INCERC (Institutul de Cercetări în Construcții și Economia Construcțiilor) cu consultarea organelor centrale și locale interesate, s-a îmbunătățit normativul existent privind durata de execuție a lucrărilor de construcții-montaj. Prin ordinele nr. 72 și 73 din 25 februarie și ordinul nr. 75 din 1 martie 1969 s-au aprobat:

— **Normativul privind durata de execuție a lucrărilor de construcții-montaj pe obiect.**

— **Indicii de durată de execuție pentru următoarele grupe de lucrări: clădiri industriale; civile și agrozootehnice; construcții speciale industriale; alimentări cu apă; rețele de conducte; lucrări de drumuri și piste de aviație; rețele de telecomunicații (ordinul nr. 72), clădiri de locuit (ordinul nr. 73), depozite frigorifice; lucrări energetice; lucrări hidroamelioratii; linii de tramvai și troleibuze; linii telefonice aeriene; poduri, viaducte și pasaje denivelate; construcții speciale agrozootehnice; construcții speciale hidrotehnice; clădiri pentru oficii PTTR și stații telecomunicații; drumuri forestiere; centrale termice; rezervoare supraterane; linii ferate; poduri metalice; tunele.**

Noile reglementări intră în vigoare la data de 1 aprilie 1969 (normativul nou primind indicativul C. 5—69 — CSCAS), dată la care își încetează valabilitatea normativul C. 5—62 aprobat cu ordinul CSCAS nr. 539 din 19 noiembrie 1962.

Noul normativ prevede că durata de execuție a obiectelor se stabilește cu ajutorul indicilor de durată.

Indici de durată de execuție pe obiect vor fi folosiți de toate organizațiile de construcții-montaj, de proiectare și beneficiare de investiții, indiferent de subordonare, pentru stabilirea duratei de realizare a investițiilor.

Determinarea duratei de realizare a investițiilor — în cadrul studiului tehnico-economic ce se elaborează în conformitate cu prevederile H.C.M. nr. 3060/966 — se face prin graficul de desfășurare a realizării investițiilor, folosindu-se:

● Îndrumătorul pentru elaborarea la Studiul tehnico-economic a graficelor rețea coordonatoare (prin metoda drumului critic) în vederea stabilirii duratei de realizare a complexelor de lucrări de construcții-montaj și a graficului de eșalonare a investiției (publicat în Buletinul CSCAS nr. 12/1967).

● Indici de durată de execuție pe obiect.

Ordinul nr. 73 prevede că — pentru construcțiile de locuințe — în cazul cînd se execută mai mult de un obiect, durata de realizare a obiectelor pe fiecare șantier se va stabili printr-un grafic rețea ce va ține seamă de indicii de durată de execuție pe obiect și de sarcinile de punere în funcțiune prevăzute în planul anual. În durata de realizare a investiției se va cuprinde și durata lucrărilor de organizare, stabilite de comun acord de către beneficiar, proiectant și antreprenor general în funcție de volumul acestor lucrări care nu va putea depăși 10% din durata de realizare a lucrărilor de construcții-montaj.

Pentru a coordona graficul de realizare a investițiilor cu condițiile create pentru începerea lucrărilor, s-a prevăzut ca acest grafic să fie reactualizat înainte de contractarea lucrărilor de către beneficiar, proiectant și constructor în cadrul termenelor de punere în funcțiune prevăzute în planul de stat, respectiv în actul de aprobare (cînd investițiile nu sînt nominalizate în planul de stat).

Normativul prevede și condițiile în care conducerile ministerelor și celorlalte organe centrale și comitetele executive ale consiliilor populare județene și al municipiului București — organe tutelare ale organizațiilor de construcții-montaj — pot aproba unele derogări în ce privește încadrarea în durata normată. Condițiile în care se pot aproba derogările sînt similare cu cele prevăzute în instrucțiunile privind experimentarea sistemului îmbunătățit de salarizare în unele organizații de construcții-montaj pentru eliberarea salariului integral personalului tehnico-administrativ.

Indicii de durată de execuție aprobați conțin o serie de îmbunătățiri față de duratele de execuție din vechiul normativ din care menționăm:

Elaborarea unei metodologii pentru stabilirea duratei de execuție a investițiilor; indicii de durată de execuție la obiectele cuprinse în listele de acțiuni nu depășesc 12 luni; duratele de execuție ale clădirilor industriale nu au mai fost diferențiate în funcție de ramura industrială de care aparține obiectul sau în funcție de greutatea utilajului tehnologic, ci în funcție de complexitatea montajului utilajului tehnologic; unitatea de referință a duratelor de execuție pentru locuințe, apartamentul, a fost înlocuită cu metrul pătrat arie desfășurată, unitate de referință general valabilă (Apartamentele pot avea un număr diferit de camere de locuit și grad de confort); s-au reașezat duratele de execuție prin corelarea lor pentru diferite tipuri de obiecte în funcție de treptele de măsură stabilite; s-au stabilit indici de durată pentru unele obiecte cum sînt construcțiile speciale hidrotehnice, clădiri pentru oficii PTTR și stații telecomunicații, drumuri forestiere; s-a diferențiat sporul pentru execuția lucrărilor pe perioada de timp friguros în funcție de zonele climatice și de natura lucrărilor (interioare sau exterioare); s-a introdus sporul de seismicitate și cel pentru amplasamente izolate.

Pe ansamblu noii indici de durată reprezintă față de vechile durate normate, o reducere de cca 4%.

În construcția de locuințe, indicii de durată de execuție aprobați sînt în general mai reduși decît indicii normați în alte țări socialiste.

ing M. WEINTRAUB
Director tehnic C.S.C.A.S.

Din Hotărîrile Consiliului de Miniștri:

● H.C.M. nr. 290/20.II.1969 stabilește prețurile cu ridicata ale întreprinderii la tablă groasă din oțel calitatea a II-a. Articolul I, precizează: „Prețurile cu ridicata ale întreprinderii la tabla groasă din oțel calitatea a II-a, în condițiile STAS 505—62, sînt cele stabilite pentru tabla de oțel calitatea I, diminuate cu 15%.

● Reglementarea garanției de bună funcționare și durabilitate a unor bunuri de folosință îndelungată vîndute de către organizațiile comerțului socialist a fost modificată prin H.C.M. 313/22.II.1969. Din articolul 6 al H.C.M. 753/1965 — în noua redactare — reținem: „...Uzina „Electronica"-București va acorda, prin tehnicienii săi, asistență tehnică prevăzută în art. 2 alin. I., pentru buna funcționare în termenul de garanție a aparatelor de radiorecepție și a televizoarelor, din producție proprie, care se vor vinde cumpărătorilor domiciliați în Municipiul București, prin magazinele „București", „Victoria" și „Electrotehnica" din același municipiu.

● Prin H.C.M. nr. 288/20 februarie 1969 s-a hotărît înființarea, sub îndrumarea și controlul Ministerului Transporturilor Auto, Navale și Aeriene, a Întreprinderii de construcții pentru transporturi Craiova, cu sediul în municipiul Craiova. Aceasta prin desprinderea unei părți din patrimoniul întreprinderii de construcții și lucrări speciale transporturi București.

● H.C.M. nr. 311/22.II.1969 modifică alineatul a. al punctului 2 din anexa nr. 1 la H.C.M. nr. 191/1963 privind organizarea și profilarea activității de proiectare, precum și unele măsuri pentru mărirea capacității de lucru a organizațiilor de proiectare și îmbunătățirea activității acestora. Articolul unic are următorul cuprins: „a) Institutul de proiectări miniere (IPROMIN), cu următorul profil:

— elaborarea în mod complex a documentației tehnice necesare industriei miniere (ramurile: cărbuni, sare, minereuri feroase, neferoase, nemetalifere, aurifere și metale rare);

— elaborarea în mod complex a studiilor tehnico-economice și a proiectelor tehnice pentru utilajele tehnologice, specifice, auxiliare și de întreținere, necesare lucrărilor care se încadrează în profilul institutului;

— elaborarea documentațiilor tehnice pentru funiculare miniere și teleferice cu cabine, telescaune și schilifturi;

— elaborarea proiectelor tip pentru lucrările care se încadrează în profilul institutului;

— elaborarea în calitate de proiectant de specialitate, a părților de documentații tehnice pentru lucrările de profilul institutului, necesare documentațiilor tehnice complexe ale altor organizații de proiectare".

(Toate hotărîrile de mai sus au fost publicate în Buletinul Oficial nr. 26 din 24 februarie 1969).

ÎNTREBĂRI ȘI RĂSPUNSURI

CONTROLUL MĂRFURILOR PENTRU EXPORT EFECTUAT DE INSPECȚIA DE STAT ÎNLĂTURĂ AUTOCONTROLUL?

DIN ACTELE NORMATIVE care guvernează activitatea Inspectoratului General de Stat pentru Controlul Produselor de Export rezultă, fără echivoc, faptul că răspunderea producătorilor pentru calitatea mărfurilor — și implicit pentru activitatea de control — nu încetează. Astfel, prin actul normativ de înființare — Decretul nr. 712/1967 — se prevede dreptul Inspectoratului de a verifica și îndruma activitatea organelor de control tehnic din întreprinderile producătoare pentru export, în scopul perfecționării continue a acestora.

Faptul că răspunderea pentru calitatea mărfurilor livrate revine producătorilor rezultă și din prevederea inserată expres în instrucțiunile de funcționare a Inspectoratului, potrivit cărora în cazul în care se constată că s-au expediat produse necorespunzătoare calitativ — controlate de organele teritoriale — Inspectoratului nu-i revine decît obligația restituirii taxelor de control.

Independent de controlul de calitate efectuat de organele de specialitate ale întreprinderilor (C.T.C.), sau de cele ale Inspectoratului, la expedierea mărfurilor se efectuează recepția lor (sub aspect cantitativ și calitativ), dacă sînt prezenți reprezentanți ai întreprinderilor de comerț exterior, sau autorecepție, în lipsa acestora.

Această obligație legală rezultă textual din toate convențiile de export, încheiate de Ministerul Comerțului Exterior, cu organele centrale furnizoare. Astfel, în convenția de export încheiată cu Ministerul Industriei Ușoare se prevede că „În caz că delegații beneficiarilor nu se vor prezenta la recepție, produsele se vor expedia de furnizori pe bază de autorecepție, comisia urmînd a fi constituită conform H.C.M. nr. 941/1959". Așadar, regulile prevăzute de Regulamentul aprobat prin Hotărîrea amintită se aplică în întregime la expedierea mărfurilor la export.

Ion MINEA

TRIBUNA SPECIALISTULUI

STANDARDE — Comasare, Reducere, Simplificare

ÎN PAGINILE revistei „Viața economică" s-au mai semnalat și cu alte ocazii unele deficiențe și neajunsuri existente în activitatea de elaborare a standardelor de stat, dar din păcate nu se observă o acțiune sistematică de înlăturare a acestor neajunsuri.

Continuă să existe un număr prea mare de STAS-uri elaborate pentru una și aceeași operație tehnologică, ceea ce declanșează multe trimiteri de la un STAS la altul — sistem care în loc să simplifice munca de proiectare și alte munci tehnice, o complică. De exemplu, pentru toleranțe și ajustaje la dimensiuni sînt elaborate în prezent nici mai mult nici mai puțin decît 25 de standarde.

Întrucît situația este asemănătoare și la alte produse și procese tehnologice din industria constructoare de mașini consider absolut necesară o **analiză amănunțită a actualelor standarde de stat care să conducă la comasarea, reducerea numărului și simplificarea generală a acestora.** *Poate că ar fi utilă chiar o „Standardizare a standardelor" în sensul de a fi elaborate după un plan unic: tehnologie, clasificatoare, reprezentare, metode de control, material, recomandări de aplicare sau folosire etc.*

Ilie BERGHEZAN
Uzina „Balanța"-Sibiu

AMORTIZĂRI — O metodologie unică pentru mijloacele de transport

DIN REGULAMENTUL de executare a Legii 62/1968 rezultă că amortizarea mijloacelor de transport ale întreprinderilor care nu sînt organizate pentru transport public se va realiza în raport cu durata de funcționare și nu cu distanța de parcurs, ceea ce după părerea mea nu favorizează utilizarea eficientă a acestei componente a mijloacelor fixe ale întreprinderilor industriale.

Și iată de ce. Autocamioanele din parcul întreprinderii noastre au prin planul tehnic o sarcină de parcurs mediu zilnic de 220 km. Anual, aceasta înseamnă circa 66 000 km. Deci ciclul de funcționare pînă la casare — de 275 000 km în medie — se realizează în numai 4 ani și 2 luni. Cu eforturi susținute din partea conducătorului auto, prin respectarea riguroasă a normativelor republicane prevăzute în H.C.M. 1100/1968 pentru controale tehnice periodice, se mai poate prelungi acest ciclu cu încă circa 40 000 km, adică 7 luni de funcționare, totalizîndu-se astfel o durată de 4 ani și 9 luni. Din acest moment și pînă la realizarea a 8 ani de funcționare, perioadă pe care se eșalonează cotele de amortizare, exploatarea mijloacelor de transport devine neeconomică, întrucît necesită costuri care împreună cu amortismentul, depășesc cu mult realizările obținute de pe urma acestei exploatări.

De aceea aș propune ca **amortizarea mijloacelor de transport să se facă după o metodologie unică — cea preconizată în anexa la legea nr. 62/1968 — indiferent de specificul întreprinderii.** *Numai astfel se va asigura o justă corespondență între situația reală și scriptică contabilă și, în același timp, cointeresarea întreprinderilor în promovarea progresului tehnic și utilizarea rațională a mijloacelor de transport.*

Silviu VOLSCHI

ANALIZA DISPERSIONALĂ A MUNCII

CONSUMUL DE TIMP necesar pentru executarea unei anumite operații de muncă depinde de condițiile tehnice, tehnologice, organizatorice, precum și de capacitatea forței de muncă.

În timp ce condițiile tehnice de producție se pot forma și menține în mod optim în cadrul unor intervale determinate de timp, rezultatele muncii sînt supuse unor variatii continue care se datoresc interacțiunii simultane a mai multor cîmpuri de infuență (atît de ordin fiziologic, psihologic, cît și de ordin organizatoric și social), cu intensități și direcții diferite. Ca urmare, dispersia rezultatelor muncii lucrătorilor în cadrul activității productive oscilează pe un diapazon destul de mare.

Intra și interindividual

SPECIALIȘTII deosebesc două tipuri ale dispersiei rezultatelor muncii lucrătorilor și anume: **intraindividuală** care exprimă variația rezultatelor muncii unui lucrător în cadrul activității depuse în cursul unei perioade de timp (oră, zi, lună etc.), și **interindividuală** care se referă la variația rezultatelor muncii de la un lucrător la altul în cadrul anumitor colective de muncă, în unități de timp date.

Factorii de care depinde variația dispersiei rezultatelor muncii lucrătorilor pot fi clasați în două grupe distincte. Din prima grupă fac parte acele elemente care țin direct de **personalitatea lucrătorului**: nivelul și volumul de cunoștințe tehnico-profesionale, gradul de experiență și de îndemînare la care a ajuns și gradul de participare și dăruire al fiecărui lucrător la îmbunătățirea activității de producție. În a doua grupă, se cuprind factorii legați de aspectul **organizatoric și climatul psiho-social** ca: ambianța la locul de muncă, curățenia locurilor de muncă și curățenia generală a secției, cromatica încăperilor și a mașinilor de lucru, sistemul de iluminat și gradul de vizibilitate etc.

Foarte diferite sînt părerile exprimate în literatura de specialitate în legătură cu **amplitudinea** dispersiei. Se poate remarca totuși că numărul cel mai mare de păreri axează amplitudinea dispersiei în raportul 1:2, considerată ca fiind obișnuită. Se consideră, de exemplu, că muncitorii fruntași dau multiplu rezultatului unui muncitor mijlociu. R.E.F.A. — (R.F.G.) consideră normală o amplitudine a dispersiei cuprinsă între 75 și 150 la sută, iar în S.U.A., se apreciază normală amplitudinea dispersiei cuprinsă în raportul 1:2. Specialiști sovietici, ținînd cont de tipul producției, durata operației, natura muncii (manuală sau mecanizată) dau indicații diferite asupra dispersiei admisibile a șirurilor de măsuri de timp, indicînd coeficienți de stabilitate normală, care de exemplu la munca manuală admit o amplitudine a dispersiei cuprinsă între 1:1,5...3.

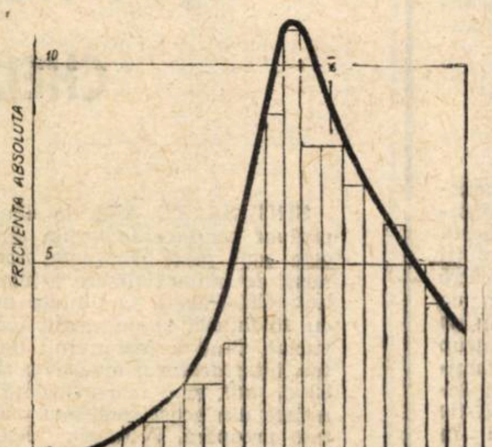

Frecvențe și interval de variație

PENTRU ANALIZA dispersională a muncii este necesar să existe condiții similare de muncă (aceleași tipuri de mașini, același regim de lucru și executarea acelorași operații). Aceste condiții au fost întrunite la executarea unor operații la Uzinele de Autocamioane și Uzina „Tractorul" din Brașov.

La Uzinele de Autocamioane Brașov, la Secția normatizate, operația „strunjire exterior și față dreapta" la reperul „tacheții supapei" se executa de către doi lucrători de categorii diferite la două mașini cu parametri de funcționare identici (strunguri „I. Ranghet"). Unul din lucrători era calificat la locul de muncă, cu o vechime de 6 ani în muncă, încadrat în categoria a IV-a de salarizare, iar celălalt lucrător, calificat prin Școala profesională, cu o vechime în muncă de 7 ani, era încadrat în categoria V-a de salarizare, operația fiind încadrată în categoria a IV-a.

În urma cronometrărilor efectuate, s-au consemnat dispersii intraindividuale caracteristice, care prezintă deosebiri atît în amplitudinea dispersiei, cît și în ceea ce privește nivelul de realizare al productivității muncii.

Analiza dispersiei duratei timpului de execuție efectuată în condiții similare de producție, scoate în relief o serie de aspecte semnificative. Se remarcă existența unor deosebiri atît în amplitudinea dispersiei, cît și în structura curbelor **frecvenței** operațiilor. Dacă la lucrătorul de categoria V-a frecvența cea mai mare (13) se stabilește la 24 secunde, la lucrătorul de categ. IV, frecvența cea mai mare se micșorează (12), stabilindu-se la 26 secunde. De asemenea, se observă deplasări și modificări în însuși intervalul de variație; la categ. V. de la 17—34 sec. (17 sec.) iar la lucrătorul de categ. IV de la 18—37 sec. (19 sec.). Aceste modificări în structura intervalului se oglindesc și în **valoarea medie a frecvențelor** ($\bar{x}$) care la categ. V-a se situează la 22 sec., iar la categ. IV-a la 26,9 sec. Amplitudinea dispersiei în cazul de față se află în raportul 1:1,33. În raport cu variația structurii dispersiei, avem și un anumit nivel de realizare a productivității muncii. Astfel, la lucrătorul de categ. V-a productivitatea muncii este cu 33 la sută mai mare. O situație asemănătoare este și aceea reprezentată în graficele din pagină, înregistrată la operația „filetare" interior a dopului de centrare a arborelui cotit. Deosebit de semnificativă în cadrul analizei poceselor de muncă este și dispersia interindividuală.

S-a observat o dependență strînsă între gradul de calificare al muncitorului și variația productivității muncii orare. De remarcat faptul că în prima oră lucrătorul C efectuează numai 6,5% din producția totală, pe cînd lucrătorul A, cu un grad mai înalt de pregătire, efectuează 12,6 la sută. **Gradul de pregătire se manifestă și în acest caz printr-o constanță mai mare în muncă, ilustrată prin intervalul de variație al productivității muncii orare.** Dacă la lucrătorul A acest interval este cuprins între 12,5 și 19 procente, la lucrătorul C acesta este cuprins între 6,5 și 19,4 procente.

Analiza dispersională a muncii prezintă o serie de avantaje pe linia fundamentării științifice a activității de producție, a sporirii eficienței acesteia.

În primul rînd analiza dispersională se prezintă ca un mijloc eficace de **observare în detaliu** a muncii lucrătorilor, în special orientată pentru locurile de muncă „cheie" din cadrul atelierelor, sectoarelor sau secțiilor uzinelor. Pe baza analizei dispersionale conducerea secției sau sectorului poate lua măsurile organizatorice corespunzătoare pentru a asigura o producție suplimentară, fie prin redistribuirea lucrătorilor la diferite locuri de muncă, fie prin îmbunătățirea organizării locului de muncă. Astfel, în exemplele noastre, lucrătorilor din categoriile inferioare li se pot face instructaje la locul de muncă de către lucrătorii cu experiență mai mare în muncă privind elementele de raționalizare a muncii, înlăturînd prin aceasta diferite mînuiri și mișcări pe care aceștia le fac de prisos.

Analiza dispersei rezultatelor muncii lucrătorilor creează și alte posibilități de investigație pentru îmbunătățirea metodologiei de calcul științific a diverselor probleme ale activității de producție ca: sisteme informative privind gradul de calificare al lucrătorilor ținînd cont de rezultatele pe care trebuie să le obțină, contribuind în acest fel la fundamentarea concluziilor teoretice folosite la elaborarea rețelelor și indicatoarelor tarifare, la

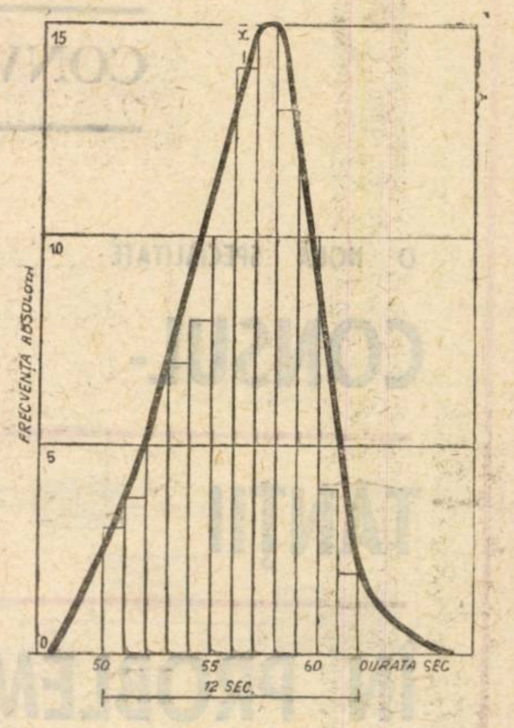

stabilirea unor conduite funcționale pe diferite locuri de muncă, la organizarea și raționalizarea muncii, la evidențierea factorilor externi (lumină, cromatica mașinilor și încăperilor etc.) care concură la realizarea producției și a unui climat propice pentru menținerea și consolidarea sănătății lucrătorilor.

Din analiza dispersiei rezultatelor muncii lucrătorilor s-a observat că structura și forma curbei frecvențelor absolute se modifică continuu cu cît trecem de la categoriile inferioare spre categoriile superioare. Aceasta deoarece cu cît ne apropiem de categoriile superioare, rezultatele în munca lucrătorilor sînt mai grupate și mai ordonate în jurul unei valori care indică frecvența medie a dispersiei. Această grupare și ordonare a frecvențelor față de frecvența medie (sau maximă), apropie foarte mult structura curbei frecvențelor de unele curbe des uzitate în analiza matematică pentru fundamentarea rapidă a diferitelor calcule, creînd în acest fel largi posibilități de fundamentare științifică a unor probleme de organizare a muncii.

lector univ. I. OPREI
Institutul Politehnic Brașov

CRONICĂ

● **Ing. Nicolae Zernovean** a fost numit de curînd director al Întreprinderii construcții-montaj nr. 13 — Timișoara. A absolvit în 1951 cursurile Facultății de construcții civile și industriale din cadrul Institutului politehnic — Timișoara. Printre funcțiile de conducere deținute, amintim: șef serviciul tehnic al Întreprinderii „Energoconstrucția" — București, șef serviciu investiții la Uzina „Tractorul" — Brașov, șef șantier și inginer-șef adjunct la Trustul nr. 5 construcții-montaj — Brașov, director tehnic la Întreprinderea nr. 7 construcții-montaj — Galați, director tehnic al Direcției generale de construcții-montaj din cadrul Ministerului Industriei Construcțiilor. El a contribuit printre altele la construirea fabricilor de ciment de la Bicaz și Tg. Jiu, Combinatului pentru industrializarea lemnului — Comănești, cartierul de locuințe „Țiglina" — Galați. Pentru activitatea rodnică depusă a fost distins cu Ordinul Muncii cl. III.

● **Ing. Petre Gr. Pîrvulescu** a fost numit recent director al Întreprinderii construcții-montaj nr. 9 — Cluj. Este absolvent al Facultății de construcții civile și industriale din cadrul Institutului politehnic — Cluj din anul 1958. Ca inginer constructor, a deținut mai multe funcții de conducere: șef șantier și inginer șef adjunct la Întreprinderea de construcții-montaj — Cluj, director al unui grup de șantiere al Trustului regional de construcții — Cluj. Și-a adus aportul la ridicarea Fabricii de geamuri — Tîrnăveni, Uzinei chimice „Colorom" — Codlea, Uzinei chimice — Rîșnov și a altor obiective industriale.

● **Ing. Mihai I. Marta** a fost de curînd numit director al Combinatului pentru industrializarea lemnului — Tr. Severin. A terminat în 1964 cursurile fără frecvență ale Facultății de industrializarea lemnului din cadrul Institutului politehnic — Brașov. Pînă în prezent el a deținut unele funcții de conducere: director al Trustului de exploatare și industrializare a lemnului — Sibiu, director al Trustului regional de construcții — Hunedoara, inginer șef la Combinatul pentru industrializarea lemnului — Suceava și director la cel din Gherla.

CONVERGENȚĂ: COMPARTIMENTUL, CABINETUL ȘI CONSILIERII ÎN ORGANIZARE

O NOUĂ SPECIALITATE:

CONSULTANȚII ÎN PROBLEME DE CONDUCERE ȘI ORGANIZARE

LA CENTRUL de perfecționare a pregătirii cadrelor de conducere din întreprinderi (C.E.P.E.C.A.) — ținînd seama de cerințele economiei noastre naționale și de solicitările unităților noastre economice, precum și de experiența unor centre și instituții similare din țările dezvoltate din punct de vedere industrial — se desfășoară un program de pregătire a unui colectiv de specialiști, consilieri *în probleme de conducere și organizare a întreprinderilor. Formarea unor asemenea specialiști reprezintă încă un pas în cadrul preocupărilor legate de organizarea științifică a unităților economice și de perfecționarea metodelor de conducere și organizare.*

În cele ce urmează ne propunem să schițăm profilul acestui specialist:

● Evaluarea din exterior

CONDUCEREA oricărei întreprinderi simte din ce în ce mai mult nevoia unei analize și a unei evaluări competente și complexe a modului în care organizarea existentă, procedeele de lucru stabilite și practica curentă din cadrul întreprinderii corespund situațiilor noi în care a ajuns ea ca urmare a tuturor schimbărilor exterioare și interioare din ce în ce mai frecvente, prin efectul dinamizator al revoluției tehnico-științifice contemporane.

Aprecierea gradului în care organizarea existentă a întreprinderii este sau nu corespunzătoare și recomandarea măsurilor necesare în vederea îmbunătățirii situației ei se poate face din interior *— de o echipă desemnată de conducere din cadrul personalului întreprinderii sau* din exterior *— cu ajutorul unor specialiști consilieri,* independenți de întreprindere.

Intervenția unor persoane din afară ar putea fi privită cu reticență de către conducătorii unor unități economice, pornind de la ideea imposibilității cunoașterii de către acestea a aspectelor particulare din fiecare unitate.

Acest gen de intervenție este întemeiat, într-o formulă foarte generală, pe o serie de considerente, care constituie totodată și principala rațiune a apariției unei asemenea profesiuni și anume:

1. Dificultatea ca înseși cadrele superioare ale întreprinderii să se degreveze de sarcinile lor directe de conducători, pentru a-și consacra timpul investigațiilor necesare și pentru a aduce schimbările corespunzătoare;

2. Necesitatea ca organizarea unei întreprinderi să fie privită într-o anumită perspectivă, dintr-o poziție detașată, imparțială, obiectivă;

3. Necesitatea de a se introduce în întreprinderi tehnici și metode de lucru care presupun cunoștințe speciale, pe care întreprinderea nu le-a pus în aplicare încă sau nici nu le posedă.

Profesiunea de consilier în problema de conducere și organizare a întreprinderilor, apărută în perioada dintre cele două războaie mondiale, cunoaște o importantă dezvoltare după cel de-al doilea război mondial, o dată cu acceptarea ideii că problemele conducerii și organizării sînt susceptibile unor analize și soluții științifice.

Pentru a sugera amploarea pe care a luat-o această profesiune, este suficient să menționăm că Franța — care este considerată că a rămas în urmă în acest domeniu — număra la mijlocul anului 1968 circa 10 000 de consilieri, apreciindu-se o creștere de 15—20% în fiecare an și înregistrîndu-se o îmbunătățire continuă a calității intervențiilor și eficienței lor în întreprinderi.

● Coordonatele diagnosticului

CONSILIERUL ar putea fi definit prin rolul care-i revine de a ajuta întreprinderea să-și rezolve problemele de organizare, de funcționare și de tehnici. Rezolvarea acestora comportă o examinare competentă a întreprinderii în desfășurarea activităților din cadrul funcțiunilor sale, precum și în politica și obiectivele, metodele și tehnicile pe care le folosește.

Activitatea unui consilier în probleme de conducere și organizare, chemat să constate deficiențele existente la un moment dat de natură să afecteze bunul mers al unei întreprinderi, este comparată de obicei cu activitatea unui medic. Ca și medicul, acesta trebuie să posede calitățile necesare de a sesiza aspectele de suprafață și de profunzime, uneori neexprimate sau nesesizate de conducerea întreprinderii (în condițiile respectării secretului profesional), urmînd să recomande și remediile cele mai adecvate pentru îndreptarea situației.

Pentru a pune la dispoziția întreprinderii întreaga lor capacitate de gîndire și inovare, în afară de o temeinică pregătire profesională, profesiunea de consilier presupune o sumă de calități: experiență, capacitate de apreciere a realităților și de convingere, spirit analitic și sintetic, conștiință profesională, integritate, simț al responsabilității, tact, discreție și o deosebită receptivitate la sugestiile primite de la orice nivel.

Intervenția consilierului în probleme de conducere și organizare într-o întreprindere poate avea în vedere: **politica întreprinderii**, respectiv ansamblul de intenții precise, obiectivele de perspectivă sau mai apropiate, care trebuie să stea în atenția cadrelor de conducere în toate acțiunile lor; **structura organizatorică** a întreprinderii, măsura în care există delimitate precis responsabilitățile și sînt definite clar, fără posibilitate de echivoc; **mijloacele** care stau la dispoziția întreprinderii — respectiv modul în care sînt utilizate resursele umane și materiale; **metodele sau procedeele de lucru** reglementate prin instrucțiunile de serviciu existente (care prescriu salariaților cum să se servească de resursele materiale pe care le au la dispoziție); **punctele de lucru** (fotografierea simplă a ceea ce se întîmplă la fiecare loc de muncă, măsurarea productivității).

● Simbioza echipei de lucru

VARIETATEA proceselor și fenomenelor, a problemelor de conducere și organizare cu care este confruntat consilierul face imposibilă elaborarea unor soluții optime, pentru fiecare problemă, de către un singur om. De aceea este indicat ca acesta să fie înarmat cu un ansamblu de metode cu care să poată rezolva un grup de probleme. Apare deci firesc ca examinarea complexă, a ansamblului unei întreprinderi, atunci cînd este cazul, să fie efectuată de un colectiv de consilieri în probleme de conducere și organizare, specializați în diverse domenii de activitate. Numai o examinare care ține seama de implicațiile pe plan financiar, juridic, social, psihologic etc. a măsurilor tehnico-economice propuse, poate conduce la o sinteză a punctelor de vedere parțiale pentru obținerea unui rezultat optim global. Desigur că un asemenea colectiv trebuie să includă — pentru a fi în măsură să facă această sinteză — și consilieri capabili să coordoneze punctele de vedere parțiale și să formuleze recomandările de ansamblu necesare.

Sarcina colectivului de consilieri nu este considerată terminată în momentul în care s-a stabilit diagnosticul și s-au propus remedierile. **Rolul lor nu trebuie să fie limitat la a formula recomandări,** după cum nu poate fi nici acela de a prelua, în exclusivitate, sarcina de punere în aplicare a recomandărilor făcute.

Colectivul de consilieri trebuie să-și asigure colaborarea și adeziunea salariaților întreprinderii, formînd o echipă mixtă cu oamenii cei mai potriviți din interiorul unității economice respective. Echipa, condusă de un cadru din ierarhia superioară a întreprinderii investit cu autoritate specială în această direcție și animată de conducătorul colectivului de consilieri — poate să ducă la bun sfîrșit acțiunea propusă, pe baza unui program detaliat de desfășurare, aprobat de conducerea întreprinderii. Acest colectiv mixt va trebui să mențină permanent contacte cu conducerea întreprinderii, să-i prezinte hotărîrile ce trebuie aplicate pe măsură ce înaintează acțiunea și să participe la aplicarea în practică a soluțiilor alese, corectîndu-le în funcție de aspectele noi care apar pe parcurs.

Partea cea mai importantă în această activitate de îmbunătățire a mersului întreprinderii, este fixarea în detaliu a obligațiilor și răspunderilor membrilor echipei, respectiv dozarea participării specialiștilor din interiorul întreprinderii și a experților din afară.

Totodată trebuie avut în vedere ca procesul de aplicare a măsurilor de organizare stabilite să se efectueze **fără a stînjeni funcționarea întreprinderii.**

● Programul intervenției

ÎN CONDIȚIILE etapei actuale a preocupărilor în domeniul organizării științifice considerăm că există suficiente temeiuri pentru apariția în țara noastră a specialistului consilier în probleme de conducere și organizare. În funcție de particularitățile economiei noastre, formarea acestor consilieri trebuie orientată mai ales pe probleme de organizare a producției și conducere a întreprinderilor.

Se preconizează ca activitatea de pregătire să se desfășoare în două acțiuni paralele: pe de o parte, însușirea principiilor și a tehnicilor moderne specifice, iar pe de altă parte aplicații practice direct în întreprinderi.

Acțiunea de cercetare aplicativă este gîndită a se face numai în cea mai strînsă colaborare cu comitetele de direcție din întreprinderile în care se intervine, conform unui program pus la punct în toate detaliile.

Din acest program remarcăm următoarele aspecte principale: a) contacte preliminare cu comitetul de direcție al întreprinderii pentru informare reciprocă și crearea unui climat de colaborare; b) stabilirea în comun a diverselor puncte ce urmează să fie examinate în cursul intervenției și aprobarea de către comitetul de direcție a planului general de lucru și a obiectivelor urmărite; c) depistarea simptomelor și determinarea naturii exacte a problemelor ce trebuie rezolvate; d) elaborarea soluțiilor posibile după analizarea complexă a situației și a soluțiilor anterioare; e) alegerea soluției celei mai bune, în funcție de obiectivele stabilite și aprobarea ei de către comitetul de direcție; f) întocmirea unui plan amănunțit de măsuri care să precizeze ce trebuie modificat, care sînt schimbările, ordinea lor și data punerii în aplicare; g) evaluarea costului acțiunii în raport de rezultatele scontate; h) propuneri cu privire la componența echipei mixte de lucru formate din consilieri și personal din întreprindere, pentru punerea în aplicare a măsurilor preconizate și delimitarea unor responsabilități clare în interiorul acestui colectiv; i) aprobarea de către comitetul de direcție a planului definitiv de acțiune; j) realizarea efectivă în practică a propunerilor aprobate.

Trebuie amintit că în afara colectivului de specialiști consilieri din cadrul Centrului de perfecționare a pregătirii cadrelor de conducere din întreprinderi, există deja în fiecare întreprindere un colectiv (compartiment) care se ocupă cu organizarea, iar în cadrul institutelor de proiectare este pe cale să ia ființă un colectiv de organizare științifică, chemat să influențeze și să completeze soluțiile date în proiectele noilor investiții sau privind extinderea întreprinderilor existente cu partea de organizare.

Colaborarea între aceste colective, delimitarea sferelor lor de acțiune constituie, desigur, încă o problemă deschisă de cercetare aplicativă, pentru care sînt binevenite contribuțiile și sugestiile acelora care sînt interesați și preocupați de dezvoltarea unei gîndiri românești în domeniul științei organizării, pe baza realităților concrete din țara noastră.

Ion NICULESCU
directorul Centrului de perfecționare a pregătirii cadrelor de conducere din întreprinderi

Adrian POPESCU
expert C.E.P.E.C.A.

CADRE ȘI RĂSPUNDERI

ing. VICTOR CHELU

SÎNT ȘAPTE ANI de cînd a preluat conducerea unuia dintre cele mai mari complexe românești de industrializare a lemnului: CIL-Pitești, O unitate nouă cu 10 fabrici și un profil foarte variat. Cînd a fost numit director, interlocutorul meu avea doar 32 de ani, și o mare dorință de a face din acest combinat o unitate prosperă. A reușit. Astăzi, circa 33% din producție ia drumul exportului în peste 20 de țări, iar volumul beneficiilor anuale realizate este în creștere.

● Ați absolvit recent cursurile CEPECA. Ce influență a avut această... școală asupra activității dv.?

— Mare, în special în domeniul perfecționării organizării conducerii și a producției.

● Deci aceste cursuri au schimbat ceva în concepția dv.?

— Evident.

● Cum ați putea defini această schimbare?

— Printr-o nouă poziție față de valoarea — [illegible]om. Mulți conducători suferă de același mare neajuns — fluctuațiile — și se fac vinovați de aceeași atitudine greșită față de om, subapreciindu-i calitățile și susceptibilitățile. Am ajuns să înțeleg că omul, pe orice post s-ar afla el, nu are nevoie numai de critică, ci și de un stimul moral, de atenție, înțelegere și chiar de felicitări cînd munca sa este deosebită.

● N-aveți cumva impresia că prea mult din timpul dv. îl rezervați unor probleme care pot fi rezolvate și de alții?

— Ba da. Mi-am făcut chiar un bilanț pe 15 zile și am constatat că zilnic 40% din timpul meu este afectat problemelor de producție, 15% problemelor economice și doar 15—20% pentru problemele de perspectivă. Restul de timp mi-l consumă vizitele din afara întreprinderii.

● Ce are neplăcut... „meseria" de director?

— În primul rînd, nesiguranța posibilităților de asigurare la timp a aprovizionării tehnico-materiale, care face să-ți fugă pămîntul de sub picioare. Începe atunci goana după soluții, justificări, încep deplasările. În al doilea rînd, refuzul unei mărfi necorespunzătoare calitativ, soldat și ei cu alte căutări și analize, pe flux etc.

● Cum apreciați pentru un director continuarea studiilor de specialitate?

— Nu numai pentru director, ci pentru orice specialist, studiul sau ținerea la curent cu ceea ce este nou în domeniul științei și tehnicii, trebuie să constituie o necesitate vitală. Altfel, vom fi repede depășiți și în consecință, ineficienți.

● Practicați vreun sport în timpul liber?

— Nu. Sînt doar suporter al echipei F. C. Argeșul.

● Poate vă pasionează automobilul?

— Pentru un director un asemenea vehicul este o investiție foarte scumpă și prost fructificată, din lipsa disponibilului de timp. Prefer în schimb lungile plimbări pe jos cu soția și cei doi copii, la Trivale. Discuțiile de familie, pe alte probleme decît cele ale combinatului, mă recreează.

★

Și deși s-ar părea că o dată ieșit pe poarta combinatului și-a lăsat în birou și grijile interlocutorul meu, n-are liniște nici acasă și nici în peregrinările la Trivale. Îl preocupă crearea unui cabinet de personal, a unui serviciu de studiu al pieței, ca și problema valorificării superioare a masei lemnoase, și a folosirii inginerilor mai eficient în munca de concepție etc... Sînt preocupări care, chiar de-ar vrea să le lase în pace — după cum singur afirmă — se țin ele după dînsul...

Viorica BABA

CONTEXTUL RELAȚII — ATRIBUȚII

ÎNTR-O CARACTERIZARE foarte generală rolul compartimentului de organizare este de a asigura utilizarea cu randament maxim a resurselor, prin aplicarea metodelor moderne și a unor mijloace de cercetare specifice. Acest rol se caracterizează printr-o serie de activități și relații în cadrul unității economice, generate de atribuțiile proprii compartimentului cît și de necesitatea coordonării lor în vederea îndeplinirii funcțiunilor întreprinderii.

Cunoașterea acestor atribuții reprezintă o condiție sine qua non pentru buna funcționare a compartimentului. O sistematizare a lor ne conduce la următoarele nouă categorii de atribuții (exprimate grafic prin schema alăturată):

— **Elaborarea propunerilor de plan tematic de studii** (a) pe problemele organizării conducerii, a producției și a muncii, care se efectuează pe baza unor **analize proprii de diagnostic** și cu **consultarea celorlalte compartimente** din structura organizatorică a întreprinderii.

După cum se știe, acest plan cuprinde, tematica studiilor ce urmează să se elaboreze fie **direct** de către compartimentul de organizare, fie **de către compartimentul în a căror atribuții se regăsesc activitățile respective,** fie de **acestea în colaborare cu compartimentul de organizare.**

— Compartimentului de organizare îi revine și sarcina, insuficient relevată pînă acum, de a **elabora normative de muncă locale** (b) (de timp, de regim, de servire și personal), norme locale pentru anumite operații, lucrări sau procese parțiale de producție, ca și pentru personalul salarizat în regie și tehnic-administrativ. O preocupare distinctă și constantă o constituie îmbunătățirea normativelor și reexaminarea normelor locale.

În întreprinderile constructoare de mașini și prelucrătoare sau în altele cu specific asemănător, aceste norme sau normative de muncă locale sau unificate urmează să fie folosite de către **compartimentul tehnologic,** care efectuează apoi normarea operativă — respectiv calcularea normelor de muncă ce se transmit executanților (prin foi de acord, bonuri de lucru, fișe tehnologice, planuri de operații etc.).

În celelalte ramuri de activitate, compartimentul de organizare **poate transmite direct secțiilor de producție** norme și normative unificate sau locale, rămînînd ca normele operative să fie elaborate de maiștrii sau tehnicienii din aceste organisme.

— Elaborarea de către compartimentul de organizare a unor studii proprii presupune un complex de activități — analiza critică a situației existente, stabilirea posibilităților de soluționare a deficiențelor reieșite din analiză și alegerea soluției optime în funcție de posibilitățile concrete din întreprindere —, a căror realizare nu se poate limita la forțele proprii ale organismului specializat. În aceste condiții compartimentul de organizare apelează la **contribuția unor specialiști din alte compartimente** (c) ale întreprinderii respective (servicii, secții, ateliere etc.) pentru diferite domenii de activitate specifică acestor organisme.

— Este totodată posibil și necesar ca, în procesul de elaborare a unor studii care fac obiectul activității de organizare a subunităților respective, specialiștii diferitelor compartimente de muncă să **solicite participarea directă a unui membru al compartimentului de organizare** (d).

— Ca organ de specialitate compartimentul de organizare trebuie **să acorde asistență de specialitate și metodologică** (e), în probleme specifice, tuturor colectivelor din cadrul întreprinderii, care elaborează studii de organizare.

— **Valorificarea tuturor studiilor elaborate,** (f), prin aplicarea, extinderea și generalizarea lor și la alte domenii de activitate cu specific asemănător, precum și urmărirea eficienței economice ce se obține, se efectuează de regulă de către compartimentul de organizare, în urma precizării și adaptării studiilor la condițiile particulare ale activității respective. De asemenea, acesta poate propune organului ierarhic superior acele studii elaborate de întreprindere, care ar putea fi extinse și generalizate și la alte întreprinderi.

— **Controlul, evidența, urmărirea și centralizarea** (g), tuturor studiilor și evidența eficienței economice realizate, exprimată în principalii indicatori sintetici, reprezintă o latură finală, dar nu de cea mai mică importanță în activitatea compartimentului.

— Întrucît deține largi posibilități de informare tehnico-economică, compartimentul trebuie să se ocupe și cu **urmărirea realizării** (h) principalilor indicatori ai activității economice (productivitatea muncii, consumul specific de manoperă pe produs, a normelor) obținuți în țările cu industrie dezvoltată.

— **Organizarea de conferințe și instructaje cu cadrele din întreprindere** (i) pe probleme de conducere și organizare a producției și a muncii, precum și asigurarea de materiale documentare se înfăptuiește prin colaborarea compartimentului de organizare cu cabinetul tehnic.

Totodată compartimentul de organizare colaborează cu cabinetele județene, municipale și orășenești de organizare, în realizarea unor schimburi de experiență asupra studiilor elaborate, precum și a rezultatelor economice obținute în urma aplicării lor.

Nicolae HANEȘ

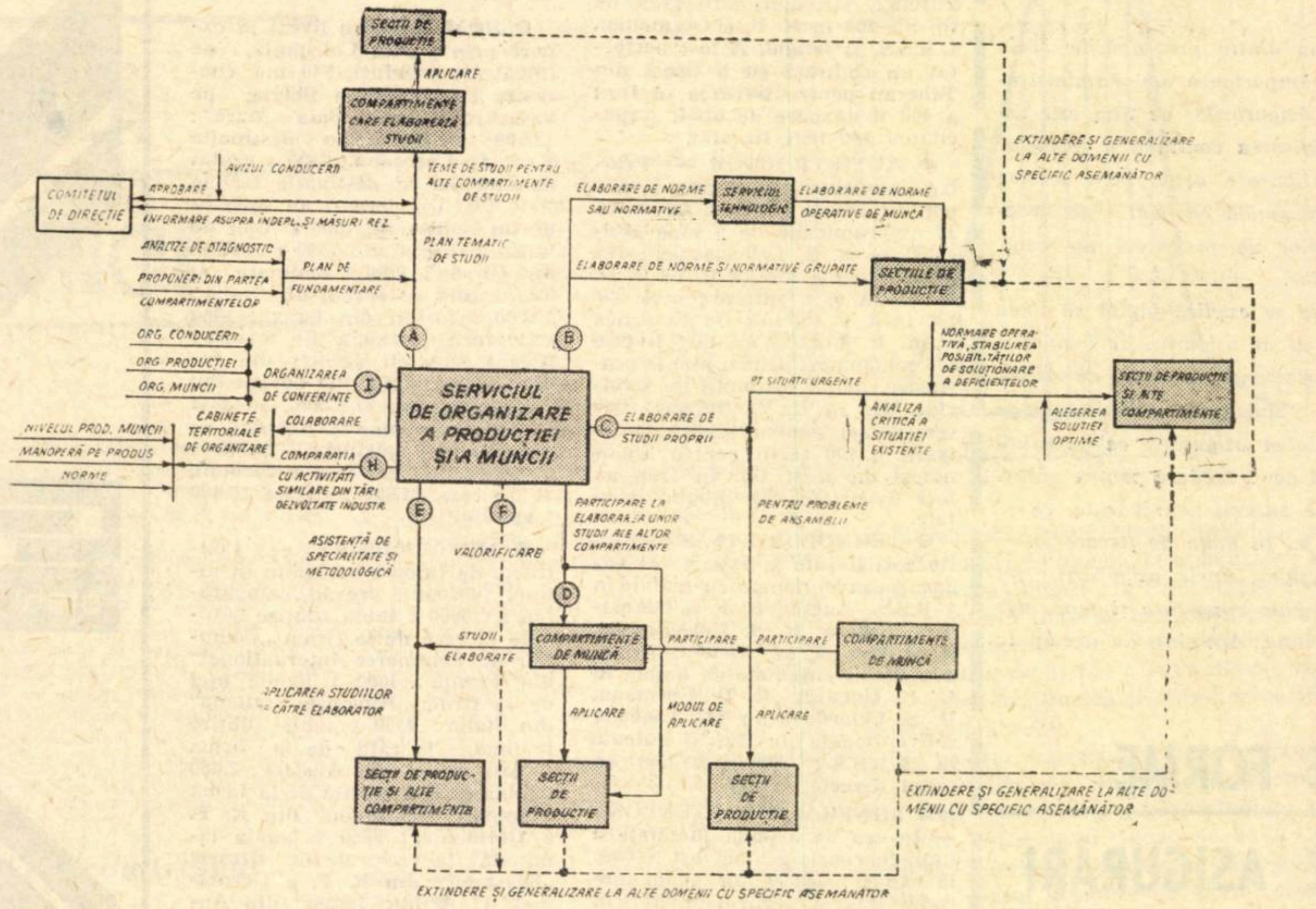

Relații în probleme de organizare a producției și a muncii, la nivelul întreprinderii.

NOTA — Toate circuitele sînt dublate de activitățile de informare și control asupra specializării sarcinilor.

SUPLEȚE ȘI EFICIENȚĂ

DUPĂ APROAPE o jumătate de an de la înființarea cabinetelor județene și municipale de organizare științifică a producției și a muncii, zilele trecute (12—15 martie) a fost organizată la Brașov prima lor consfătuire, la care au participat membrii tuturor cabinetelor din țară.

Consfătuirea a constituit un bun prilej pentru trecerea în revistă a ceea ce s-a făcut, pentru jalonarea acțiunilor viitoare. Prin însăși întocmirea programului — referatele au fost axate pe probleme specifice și susținute de către cabinetele care au obținut rezultate bune — organizatorii au creat condiții favorabile pentru reliefarea experienței pozitive acumulate pînă în prezent. S-a evidențiat pe această cale aportul adus de cabinete în direcția popularizării și generalizării studiilor elaborate în întreprinderi, a ajutorului direct acordat întreprinderilor în elaborarea de studii de organizare, a atragerii specialiștilor din învățămîntul superior și institutelor de cercetare și proiectare în acțiunea de organizare, a răspîndirii cunoștințelor de organizare științifică în școli, a pregătirii și desfășurării programelor de perfecționare de scurtă durată.

Schimbul de informații privind experiența cîștigată pînă în prezent a luat o bună parte din timpul rezervat dezbaterilor. În cele ce urmează ne vom opri însă mai ales asupra **problematicii** discuțiilor, care sintetic ar putea fi formulată astfel: Cabinetele sînt organe de **propagare** a noului în materie de organizare (recepționare, depozitare și transmitere de informații), de **instruire** (organizare de cursuri de scurtă durată pentru perfecționarea diverselor categorii de cadre), de **cercetare** (participarea la elaborarea de studii de organizare necesare întreprinderilor), de **control și îndrumare** a activității compartimentelor de organizare din întreprinderi? Cabinetele urmăresc deci, unul, două, trei sau toate aceste patru obiective? Dacă toate patru, atunci au cabinetele forța necesară pentru realizarea lor?

Nu a existat o unanimitate a punctelor de vedere.

S-a exprimat părerea că acestor organisme ar trebui să le revină numai atribuții legate de propagarea conceptelor și metodelor moderne de organizare, ca și inversa ei — conform căreia în etapa actuală ar scădea importanța acestui obiectiv. Evident rolul cabinetelor nu poate fi redus numai la acela de noduri în rețeaua de transmisie a informațiilor privind realizările teoretice și practice din domeniul organizării, după cum nu se poate vorbi niciodată de scăderea importanței propagării noilor concepte de organizare — noul constituind o componentă permanentă a oricărei activități. În cadrul dezbaterilor s-a subliniat că activitatea de sensibilizare trebuie să se restrîngă, lărgindu-se în schimb aceea de punere la îndemîna compartimentelor de organizare a studiilor și a experienței realizate în întreprinderi.

Aportul direct al cabinetelor la rezolvarea problemelor de organizare din unitățile economice se realizează prin calitatea de: **„antreprenor general"** — organizînd colaborările dintre specialiștii din învățămîntul superior, institutele de cercetare-proiectare și întreprindere; de **consultant** — colaborînd cu specialiștii din întreprindere la elaborarea de studii; de **producător direct** — executînd studii de organizare la cererea întreprinderilor. Evident aceste activități prezintă o mare importanță pentru perfecționarea organizării întreprinderilor. De aceea în cadrul discuțiilor o atenție deosebită a fost acordată modului în care pot fi îndeplinite în bune condițiuni toate aceste atribuții.

În ceea ce privește programele de instruire a cadrelor organizate de cabinete, a fost discutată problema delimitării lor (sub raportul conținutului și al participanților) de cele organizate de CEPECA sau minister, pentru că, în prezent, dăinuie încă unele paralelisme. La acest punct participanții la consfătuire au subliniat **eficiența sporită a cursurilor de scurtă durată cu scoatere din producție.**

O altă observație relevată în cadrul dezbaterilor s-a referit la atribuția de coordonare și control a activității de organizare în întreprinderi, remarcîndu-se că această sarcină revine și compartimentelor de specialitate din ministere și comisiilor economice de pe lîngă comitetele de partid județene.

Consfătuirea a relevat utilitatea cabinetelor de organizare în actuala etapă de dezvoltare a economiei noastre naționale, subliniind în același timp necesitatea perfecționării continue a activității lor.

C. COJOCARU

Răspuns la întrebările despre Asigurările de Stat (XXIII)

Una dintre preocupările cele mai importante ale Administraţiei Asigurărilor de Stat este diversificarea continuă a formelor de asigurare, astfel încît acestea să răspundă cît mai bine necesităţilor de prevedere ale cetăţenilor.

Aşa se explică faptul că toate cele 28 de asigurări de bunuri şi de persoane practicate de ADAS sînt solicitate, înţelegîndu-se utilitatea asigurării ca măsură utilă de prevedere pentru numeroase situaţii neprevăzute, ce se pot ivi în viaţa de fiecare zi.

Desigur, unele asigurări sînt mai bine cunoscute şi mai des solicitate. Aşa sînt, de exemplu:

CE FORME DE ASIGURĂRI DE BUNURI ŞI PERSOANE SÎNT PRACTICATE DE ADAS?

Asigurarea facultativă complexă a gospodăriilor cetăţenilor, Asigurarea pauşală, Asigurările de autoturisme (de avarii, de despăgubiri civile etc), Asigurarea animalelor, Asigurarea mixtă de viaţă, Asigurarea de accidente, Asigurarea „Turist" etc.

Totodată, sînt solicitate şi unele asigurări introduse mai recent, cum sînt, de exemplu: Asigurarea globală a autoturismelor (avarii, despăgubiri civile, accidentarea conducătorului sau a altor persoane din autoturism); Asigurarea familială mixtă de viaţă (care poate cuprinde toate persoanele — membri de familie — indicate de asigurat), Asigurarea de economie şi de invaliditate permanentă din accidente (care reprezintă şi o posibilitate de a economisi — in timp — unele sume), Asigurarea de rentă pe timp limitat etc.

Desigur, oricare dintre cele 28 de asigurări practicate de ADAS sînt utile. Alegerea trebuie să se oprească asupra acelora care răspund cel mai bine intereselor de moment sau de perspectivă ale celui care doreşte să ia o măsură de prevedere.

Aurel CRIŞAN

TRANZACŢII COMERCIALE EXTERNE

● **MAŞINEXPORT** a livrat între 1—20 februarie circa 1250 electromotoare asincrone trifazate cu rotorul în scurt-circuit, de diferite puteri, către firme din Iran, R. F. a Germaniei, Franţa, Turcia; strunguri universale de tip SN-400 în R. F. a Germaniei, U.R.S.S. şi Belgia. A fost perfectat un contract cu o firmă din Teheran pentru livrarea în Iran a 400 malaxoare de aluat (capacitatea 100 litri fiecare).

● **AUTO-TRACTOR** — Printre autovehiculele livrate la export în ultima perioadă figurează 30 autocamioane de 5 tone „Bucegi" în R. S. Cehoslovacă; 105 autofurgonete TV 41 P. în R. D. Germană şi 4 autofurgonete TV 5 F în R. P. Polonă. De asemenea în R. P. Ungară au fost livrate 526 semănători pentru plante prăşitoare, avînd instalaţii de ierbicide, iar în R. P. Bulgaria 300 semănători pentru plante prăşitoare şi 400 secţii pentru semănători de acest tip. În Iran au fost exportate 424 pluguri purtate.

● **TEHNOFORESTEXPORT** — Au fost livrate la export 744 vagoane convenţionale cu mobilă în U.R.S.S., Anglia, R. F. a Germaniei, Franţa, R. S. Cehoslovacă, R. P. Polonă, în Olanda; 37 vagoane convenţionale de binale în R. P. Ungară, R. D. Germană, R. S. Cehoslovacă; 111 vagoane convenţionale de lăzi şi butoaie în U.R.S.S.; 2380 mc lăzi în Egipt, Grecia, Israel.

● **MINERALIMPORTEXPORT** — În cea de a doua jumătate a lunii februarie a.c. au fost livrate la export: 34.000 mp geam mecanic tras şi geam laminat în R. S. Cehoslovacă; 16.000 mp. geam laminat în Turcia; 83 t. p.v.c. prelucrat şi 5210 mp covor p.v.c. în R. S. Cehoslovacă; 9020 t sare în R. P. Ungară, R. P. Bulgaria, R. S. Cehoslovacă, R. S. F. Iugoslavia, Austria; 290 t ipsos, 630 t piatră de gips, 14.200 uc. cahle, 520 t barită în R. P. Ungară; 35 mc marmură blocuri în Franţa şi R. S. Cehoslovacă; 28 t articole sanitare în Cipru şi R. S. Cehoslovacă; 36.500 t plăci azbociment în R. S. Cehoslovacă şi R. P. Ungară.

● **TEHNOIMPORT** — La export au fost livrate 69.600 bucăţi rulmenţi în Austria, R. F. a Germaniei, Belgia; 44.350 rulmenţi în R. P. Bulgaria, R. S. Cehoslovacă, R. P. Polonă, R. P. Ungară, U.R.S.S., R. P. D. Coreeană; 1.090.000 bucăţi bile rulmenţi cu destinaţia R. S. Cehoslovacă şi R. P. Polonă. Contractele perfectate în a doua decadă a lunii februarie a.c. prevăd exportul a 244.000 bucăţi rulmenţi către firme din Spania, Austria, Belgia, Olanda, R. F. a Germaniei, Liban. Contracte de import încheiate cu firme din Austria prevăd importul de aparatură de climatizare, manometre, pînze fierăstrău circulare, 530 t plăci poliuretan, 158 transformatoare de tensiune şi curent cu izolaţie de răşină.

● **ROMTRANS** a livrat la export prin portul Constanţa, pe lîngă alte mărfuri, 940 mc cherestea cu destinaţia Belgia, pe vasul românesc „Baia Mare"; 12.500 t fontă cu destinaţia R. P. D. Coreeană; 6400 t azotat de amoniu cu destinaţia Grecia şi R.A.U. Din import au sosit în portul Constanţa, 1500 t fuior de iută din Pakistan; 1500 t caolină din Grecia; 4100 t laminate şi 3900 t cocs de furnal din Italia; 19.900 t fosfaţi din Israel; 1050 t fluorură de calciu din Spania; 9900 t minereu de fier din India; 1200 t piei brute bovine din Argentina. Din U.R.S.S., au fost importate — pe cale terestră — următoarele mărfuri: 27.170 t minereu de fier, 8640 t cărbuni, 9670 t cocs, 24.900 t metale, 15.400 t apatită.

● **METALIMPORT** — Contracte de import încheiate în ultima perioadă prevăd cumpărarea a: 6000 t tablă subţire laminată la rece de la firma „Comptoir de Commerce International" din Franţa; 4000 t bandă oţel de la firma „Klöckner Italiana" din Italia; 1500 t tablă subţire laminată la cald de la firma „Voest A. G." din Austria; 2.080 t tablă groasă navală de la firma „Thyssen Stahlunion" din R. F. a Germaniei; 5620 t bandă laminată la rece de la firmele „Klöckner" din R. F. a Germaniei şi „Arthur James" din Anglia.

● **ARTIZANAT** — Cu firme din Italia, Israel şi Anglia au fost încheiate contracte pentru exportul de diverse instrumente muzicale în valoare de circa 93.000 lei valută; pentru exportul de covoare româneşti şi covoare orientale au fost perfectate contracte în valoare de 251.000 dolari cu firme din R. F. a Germaniei, Austria, Anglia, Danemarca; cu o firmă din Canada contracte în valoare de 73.000 dolari canadieni, privind livrarea de scaune pliante pentru copii, cutii lustragiu şi mobilă pliantă pentru balcoane; un alt contract, valorînd 19.000 dolari, încheiat cu o firmă olandeză, prevede exportul de stuf.

Brevete de invenţii româneşti

● **Combaterea umezelii în construcţii.** — Procedeul iniţiat de inginerul Dinu Ştefan Moraru de la INCERC, rezolvă problema uscării construcţiilor umezite prin ascensiune capilară, sau datorită altor cauze. Faţă de metodele cunoscute de electrodrenare, metoda preconizată de inventator înlătură unele dezavantaje legate de corodarea în timp a electrozilor, scurtează timpul de evacuare a umezelii, permiţînd evacuarea apei direct în atmosferă. Prin aplicarea invenţiei în ţară s-au realizat, în primul an, economii de peste 1 000 000 lei.

Invenţia a prezentat interes şi pentru diferite firme italiene, pentru aplicarea ei la uscarea unor construcţii şi opere de artă expuse deteriorărilor din cauza ascensiunii capilare.

● **Rotoare cu poli aparenţi la maşinile sincrone.** — Inginerii Vasile Creţu şi Constantin Răduţi au realizat un procedeu constructiv care, aplicat în construcţia polilor maşinilor sincrone de putere mică şi turaţie ridicată, permite micşorarea sensibilă a pierderilor suplimentare în tălpile acestor poli, avînd ca efect reducerea gabaritului şi mărirea randamentului maşinii. Procedeul mai prezintă avantajul că permite confecţionarea, printr-o singură operaţie de ştanţare, a coroanei şi miezurilor polare, precum şi o fixare uşoară a tălpilor polare confecţionate din tole.

Invenţia se aplică cu succes la Uzina de maşini electrice-Bucureşti şi aduce economii anuale de peste 1.500.000 lei.

● **Procedeu pentru fabricarea stabilizatorilor de plumb.** Este vorba de o metodă nouă de fabricare a stabilizatorilor pentru p.v.c. pe bază de plumb, cum sînt: sulfat tribazic de plumb, stearat de plumb, ca şi diverse săpunuri de plumb utilizate ca stabilizatori în industria materialelor plastice. Invenţia se aplică la Uzina chimică „9 Mai"-Bucureşti şi aduce economii anuale de 3 milioane lei. Invenţia a fost înregistrată în Anglia, Austria, Elveţia, Franţa, Izrael, Italia, Japonia, R.F. a Germaniei, Olanda şi S.U.A.

● **Procedeu şi aparat pentru purificarea formaldehidei gazoase.** Se asigură purificarea înaintată în flux continuu a formaldehidei necesare obţinerii poliformaldehidei. Pe lîngă avantajul unei funcţionări în flux continuu, aparatul permite obţinerea, constantă în timp, a unor purităţi ridicate (peste 99.9%) cu formare minimă de polimeri inferiori şi cu consumuri de utilităţi şi manoperă reduse.

● **Reactor pentru sinteza acidului cianhidric din metan, amoniac şi aer.** Procedeul permite o prelungire la peste 2 000 de ore a durabilităţii şi activităţii catalizatorului de platină folosit la sinteza acidului cianhidric din metan, amoniac şi aer, prin efectul de limitare originală a depunerilor de negru de fum pe plasa catalitică de platină. Se realizează astfel o creştere a capacităţii de producţie a reactorului (prin micşorarea numărului de opriri pentru schimbarea plaselor catalitice de platină), o micşorare a consumului specific de catalizator şi randamente în acid cianhidric de peste 60% faţă de amoniac.

● **Dispozitiv pentru eliminarea radiaţiilor parazite ale baleajului de linii din televizoare.** Este cunoscut faptul că armonicele impulsurilor mari de tensiune care apar la ieşirea etajului final al baleajului de linii (cu ieşire nesimetrică), se transmit la distanţă şi perturbează recepţia normală a staţiilor de radio, în special gamele lungi şi medii. Pentru soluţionarea acestei probleme, s-a elaborat un dispozitiv care anulează aceste perturbaţii. El este folosit cu succes la uzinele „Electronica" din Bucureşti.

● **Procedeu de preparare a materialului plastic aglomerat M.P.A. 5 cu proprietăţi superioare de frecare pentru saboţi la vehicule de cale.** Materialul înlocuieşte fonta cenuşie din care se confecţionează saboţii, are rezistenţă mărită la uzură şi un coeficient de frecare mic. Saboţii din acest material pot fi folosiţi, la nevoie, împreună cu cei din fontă cenuşie, la aceeaşi garnitură de tren, fără modificarea atelajului frînei.

● **Rigla de calcul pentru transformarea în radiani a unei valori trigonometrice.** Ea se foloseşte la calculul coeficientului iluminării naturale pentru transformarea în radiani a unei valori trigonometrice. Prin folosirea riglei se simplifică operaţiile de calcul analitic al valorii în radiani al arcului tangentă al unui unghi dat.

La Tîrgul internaţional de la Hanovra participă unele din cele mai importante firme producătoare de oţel din Europa.

Aici vă puteţi întîlni cu reprezentanţi tehnici şi comerciali de pe întregul glob, specializaţi în problemele oţelului şi fierului.

Vă puteţi, de asemenea, nota toate noutăţile privind piaţa oţelului, realizate de firmele participante la tîrg.

Pentru importatori, tîrgul internaţional de la Hanovra reprezintă un prilej deosebit de favorabil pentru documentare şi selecţie.

Se pot întîlni numeroase companii importante, concentrate într-un singur loc.

Fiecare stand reprezintă o companie importantă.

Toate societăţile şi întreprinderile interesate în fier şi oţel încearcă să profite de ocazia care se oferă prin Tîrgul internaţional de la Hanovra pentru rezolvarea problemelor comerciale.

Prilejul de a vizita acest interesant tîrg este un avantaj ce stă la dispoziţia oricărei firme interesate.

PUBLICOM

ISTORIE ECONOMICĂ

Cronică istorică

SOCIETATEA DE ECONOMIE POLITICĂ DIN BUCUREŞTI (1885)

ÎN ANUL 1885 ia ființă în capitala țării noastre o organizație științifică denumită SOCIETATEA DE ECONOMIE POLITICĂ DIN BUCUREŞTI. Şedința de constituire a avut loc la 4 februarie.

Statutul organizației prevedea că are ca scop „a discuta în sînul ei cestiuni economice, atît sub punctul de vedere teoretic cît şi practic, şi a întrebuința mijloacele de persuasiune de care va dispune pentru a face ca principiile economiei politice să se propage şi să se aplice. Asupra fiecărei cestiuni tratate Societatea va putea lua o hotărîre". Societatea era preconizată ca o organizație cu un număr nelimitat de membri, însă admiterea lor în sînul ei, în afară de cei care participaseră la constituire şi semnaseră statutul în timp de o lună, se făcea cu anumite restricții (candidatul trebuie să fie recomandat de un membru al Societății, susținut în scris de cel puțin alți cinci membri ai organizației şi admis prin vot secret de majoritatea celor prezenți). Principala formă de activitate o constituia organizarea de şedințe bilunare, în cursul cărora se dezbăteau problemele înscrise la ordinea de zi, aprobate de Adunarea generală a membrilor ei.

Societatea era condusă de un birou format din: Preşedinte, 2 vicepreşedinți, 2 secretari. La şedința de constituire în acest birou au fost desemnați şi votați: Al. Cretzescu — preşedinte, Al. Petrescu şi P. S. Aurelian — vicepreşedinți şi Em. Protopopescu Pake cu T. At. Popovici — secretari.

Prima mare problemă propusă şi acceptată pentru discuții a fost formulată de P. S. Aurelian încă la şedința de constituire astfel: *„Dacă este de lipsă înființarea unei industrii la noi în țară sau nu"*. Din laconicele dări de seamă ale şedințelor publicate în *„Economia Națională"* — din păcate singurele mărturii păstrate pînă azi — reiese că participarea membrilor prezenți a fost numeroasă, iar controversele extrem de vii. Cel care a prezentat datele problemei „din punct de vedere economic, istoric, social şi național" — după expresia autorului dării de seamă — a fost P. S. Aurelian.

Poziția cunoscutului economist a fost întîmpinată de auditoriu în mod diferit. Unii dintre ei nu împărtăşeau vederile lui P. S. Aurelian în această chestiune. Între ei, erau Al. Petrescu şi economistul liberal Protopopescu Pake. Al. Petrescu, de la prima şedință, se declarase adept al liberului schimb. În cea de a doua şedință, precizîndu-şi punctul de vedere, arăta că el „este pentru înființarea industriei, numai cît această înființare să nu jignească interesele consumatorilor". Celălalt preopinent, susținînd poziția de principiu a lui Al. Petrescu, aducea argumentul că în problema discutată „nu e bine ca să se amestece guvernul..."; după părerea lui oamenii trebuie să îmbrățişeze o meserie numai atunci cînd sînt împinşi de necesități puternice obiective, dar atîta vreme cît ei îşi pot obține cele necesare traiului cu munca cîmpului, de exemplu, nu e cazul să-i îndreptăm spre alte îndeletniciri, şi aceasta cu atît mai mult, cu cît, afirma el, în agricultură „încă e mare lipsă de brațe". Protopopescu Pake adoptînd teza liber-schimbistă, pe care el o formula: „Să se lase dar ca să se cumpere de unde este mai ieftin şi să se vîndă unde va fi mai scump", nu obiecta, în principiu, împotriva necesității dezvoltării industriei în țară, ci susținea că această dezvoltare putea avea loc numai pe calea unei politici bazate pe liberul schimb.

Alți participanți la discuții, dimpotrivă, au susținut părerile lui P. S. Aurelian care coincideau cu cele expuse în scrierile sale din epocă în sensul că industria este posibilă şi necesară în România, pentru aceasta fiind nevoie de orientarea politicii economice pe baze protecționiste.

Unul dintre ei, scriitorul **Barbu Ştefănescu-Delavrancea**, sublinia ideea **„că trebuie făcute oarecari sacrificii la început, căci altcum nu poate vedea înființarea industriei nationale niciodată pe o cale neprotectoare"**. Un alt participant argumenta teza lui P. S. Aurelian prin exemplul altor țări din Europa, care pentru a-şi dezvolta industria au recurs la politica protecționistă, menținînd-o chiar după ce ele au devenit state industriale. O susținere amplă şi rațional fundamentată a ideilor lui P. S. Aurelian a venit în cadrul şedințelor Societății din partea profesorului **Pană Buescu**. El şi-a axat intervenția asupra argumentelor lui Protopopescu Pake. El socotea că oponentul „este greşit în multe puncte ce a atins cu privire la îmbunătățirile agricole şi industriile derivate". Aprecierea şi-o întemeia pe teza că „tocmai înființarea de industrie va contribui mai mult la ridicarea agriculturii noastre". În legătură cu această teză, el amintea că „pămîntul nostru s-a prea stors din cauza culturilor celor rutinate", industria fiind chemată **„să prefacă produsele agricole, fie în zahăr, fie în alcool etc."**, înțelegînd prin aceasta posibilitatea şi necesitatea diversificării producției agricole şi ridicării eficienței ei economice.

El lua, de asemenea, în sprijinul afirmațiilor sale şi experiența altor țări privind dezvoltarea industriei; în special, el dădea exemplul Franței pe timpul lui Colbert. Concluzia sa era **„că trebuie căutat a se înființa orice industrie posibilă în România şi că guvernul e dator să intervie pentru protejarea şi incurajarea ei"**.

Este adevărat că în cursul dezbaterilor s-a insistat mai mult PE DEZVOLTAREA INDUSTRIEI CASNICE. Iar în finalul unei dări de seamă, se remarca, referitor la această problemă: „Prin înființarea industriilor casnice la noi nu se are deloc în vedere, de a distruge brațele de la agricultură, ci din contră, a face ca acele brațe să se înmulțească mai mult şi să devină mai viguroase. Noi care susținem cu orice preț înființarea de industrii casnice avem în vedere utilizarea brațelor în timp de iarnă şi peste an cînd timpul este cu totul rău şi țăranul nu poate să lucreze afară la cîmp".

În ciuda pozițiilor contradictorii, dezbaterile, pînă la urmă, au scos la iveală faptul că toți participanții considerau ca „oportună înființarea de industrie în România" şi că divergențele priveau „mijloacele cele mai potrivite cu starea noastră actuală prin care s-ar putea ajunge, la înființarea de industrii".

Precizarea punctelor de vedere divergente avea să continuie mai tîrziu, în şedința din 3 iunie 1885 cînd biroul Societății a pus în discuție tema: **„Despre utilitatea tratatelor de comerț"**. De pe acum se profilau disputele aprinse care nu peste multă vreme aveau să se declanşeze în parlament şi în cadrul cărora apăreau cel puțin trei soluții: unii erau pentru adoptarea unui tarif autonom protecționist, alții acceptau tariful autonom însă îl cereau aşezat pe baza liberului schimb; spre deosebire de toți aceştia se găseau destui partizani şi ai ideii stabilirii relațiilor noastre economice externe pe bază de convenții comerciale cu diferite țări.

Discuțiile din această şedință nu au dus la vreo concluzie clară. Probabil că ele urmau să continue în întrunirile următoare.

În fapt, aceste întruniri după cît cunoaştem nu au mai fost reluate niciodată. Juridic vorbind, Societatea a apărut ca o organizație ştiințifică, cu regim statutar independent, adică în afara oricăror organisme ale administrației de stat sau ale altor instituții de ştiință şi cultură. Chiar dacă în organele ei de conducere au fost mulți demnitari, cum au fost Al. Cretzescu şi P. S. Aurelian, primul magistrat superior, iar cel de al doilea ministru. În fapt însă, Societatea a apărut ca o creație proprie a grupului de intelectuali din sînul partidului liberal aflat la putere, grup care avea în frunte pe economistul P. S. Aurelian şi care în acea vreme a desfăşurat o asiduă campanie de influențare a opiniei publice, în special a acelor categorii de intelectuali şi politicieni care aveau audiență în sferele politicii de stat, pentru a se obține denunțarea Convenției comerciale cu Austro-Ungaria şi a se îndrepta cursul politicii economice spre protecționismul industrial. Grupul de care aminteam folosise pînă atunci multiple căi şi mijloace: presa, parlamentul, întrunirile publice, asociațiile culturale sau economice etc. Societatea de Economie Politică era o verigă în acest mecanism de persuasiune publică, cu scopul şi rolul înfățişat mai sus. Aşa s-ar explica, de pildă, de ce într-o astfel de organizație problemele nu au deviat spre abstracțiuni sterpe de manual didactic, cum de obicei se abordau pe timpul acela în întrunirile intelectualilor universitari, ci, dimpotrivă, s-au pus pe tărîmul realităților româneşti şi ale momentului istoric dat, tematica discuțiilor releva şi reedita pe alt plan întreaga frămîntare de idei care exista deja în publicistica militantă a timpului. Iar în toamna anului 1885, cînd şansele de cîştig de cauză al acțiunii grupului de care vorbeam erau ca şi certe, reluarea şedințelor Societății îşi pierdea din interesul practic politic. Bătălia, marea bătălie a protecționiştilor români se ducea de astădată nu pe străzi, şi nici în întruniri cultural-ştiințifice, ci în parlament.

dr. Gh. DOBRE

„ICONOMIA" — UN CURS PRECONIZAT de GH. LAZĂR

GHEORGHE LAZĂR a fost unul din marii dascăli ai poporului nostru care, în urmă cu peste 150 de ani, a inaugurat primele cursuri de ingineri în limba română la Bucureşti.

El aprecia la 1818—1822 că momentul ieşirii poporului român din robie şi din sărăcie a sosit dar nu sesiza forțele sociale reale ale procesului înnoitor. Un răzvrătit în activitatea practică, pe plan teoretic s-a manifestat totuşi în limitele iluminismului care cultiva încrederea în eventuale binefaceri din partea stăpînitorilor țării, domnii, şi întreținea compasiunea față de masele asuprite, mai ales față de masele țărăneşti. Deşi limitate istoriceşte, concepțiile lui Gh. Lazăr se înscriu ca un moment important în istoria culturii noastre. Lucrările topometrice şi de gen similar pe care le-a efectuat Gh. Lazăr atît în Transilvania cît şi în Țara Românească au avut în primul rînd o importanță inginerească şi juridică agrară, dar şi o importanță strict economică.

Sînt demne de remarcat preocupările economice, cu caracter teoretic, ale lui Gheorghe Lazăr. Începuturile lor se situează în anii de studii petrecuți la Viena. Printre cărțile cu conținut economic aflate în biblioteca sa personală menționăm **Des Herrn von Fourbonnais Sätze und Beobachtungen aus der Oekonomie**, apărută în capitala austriacă în 1767. Lucrarea, semnalată de G. Bogdan-Duică, reprezintă versiunea germană, alcătuită de Wilhelm Ehrenfried Neugebauer, a principalei scrieri economice a lui François Véron de Fourbonnais (1722—1800) — **Principes et observations économiques**, tipărită la Amsterdam, tot în 1767. Economistul francez, hrănit cu ideile gînditorilor care au pus bazele începuturilor economiei politice clasice burgheze (în special, cu cele ale fiziocraților şi ale lui William Petty), considera munca drept factorul fundamental al creării avuției şi venitului, elogia munca lipsită de servitute, se pronunța pentru principiul egalității în materie fiscală, admitea, în nuanță proprie, ideea ordinei naturale. Aceste idei au constituit un temeinic punct de plecare teoretic pentru înțelegerea de către Gheorghe Lazăr a rolului şi importanței economiei ca ştiință.

Confruntat cu realitățile româneşti, el considera că efectuarea lucrărilor de inginerie, ca şi buna desfăşurare a negoțului, a aşezării şi încasării dăjdiilor etc., reclamă cunoştințe economice. Aşa se face că între disciplinele pe care Gh. Lazăr le-a propus a fi predate la şcoala sa inginerească s-a aflat **„iconomia"**, care, din păcate, nu s-a putut realiza. Prin urmare, Gh. Lazăr poate fi considerat autorul tentativei ținerii unui curs de economie politică în limba română la nivel superior, cel ce a anticipat cu un sfert de veac realizarea lui Ion Ghica de la Academia Mihăileană.

Faptul că a pus la baza procesului istoric „legea firească", ordinea naturală, exprimată nu numai în termeni morali, ci şi în termeni economici, precum şi ideea de a ține un curs de economie îi aduc lui Gh. Lazăr meritul de a fi făcut în țara noastră un pas important către gîndirea economică de tip clasic burghez. Opera sa culturală profund patriotică, de ridicare a conştiinței naționale, a fost totodată o operă de critică socială, sprijinită pe vederi social-politice şi economice avansate, pusă în slujba progresului poporului nostru.

Virgil IONESCU

ȘANTIER ȘTIINȚIFIC

Conf. univ. dr. AL. GHEORGHIU

● Care a fost constanta preocupărilor dv. științifice de-a lungul anilor ?

— La începutul carierei mele didactice am elaborat cursuri sau lecții în domeniul finanțelor. De circa 16 ani preocupările mele de cercetare au fost axate pe probleme ale analizei activității economice a întreprinderilor. Mărturisesc, însă, că orientarea către studiul problemelor de analiză la nivel microeconomic n-a stins predilecția, justificată și de pregătirea mea universitară, spre cercetarea aspectelor financiare.

Preocupările mele privind cercetările în domeniul analizei aspectelor financiare se vădesc și în lucrările relativ mai recente „Analiza rentabilității întreprinderilor industriale", apărută în Editura Științifică, 1964, și „Analiza activității economice a întreprinderilor industriale", apărută în aceeași editură în anul 1967.

Totodată, nu pot omite preferința pentru fundamentarea teoretică a analizei post-factum ca metodă de investigare a activității întreprinderilor.

● Temele care constituie obiectul cercetărilor actuale reflectă preferințele menționate ?

— Dacă las pe seama dv. concluzia, întrebarea mă solicită la dezvăluirea a ceea ce se condensează în cuvintele „șantier științific". Mă ocup de elaborarea temelor de curs care se referă la reflectarea activității economice în situația financiară a întreprinderilor agricole și comerciale avînd în vedere, pe de o parte, situația actuală privind rolul diferitelor pîrghii economico-financiare și modificările survenite

„...trebuie să ne preocupe optimizarea metodelor cantitative de investigare a activității economice, fără însă a uita de primatul analizei calitative..."

în sistemul informațional, iar, pe de altă parte, necesitatea de a perfecționa metodele de analiză în acest domeniu. În același cadru al preocupărilor se înscrie și colaborarea la un studiu al rezervelor de utilizare a fondurilor la Uzina „Republica" în vederea creșterii eficienței activității economice.

O temă la care reflectez de mai mult timp și-a căpătat loc în planul de cercetare științifică sub titlul „Sisteme de ponderare în analiza microeconomică". Asigurarea comparabilității, delimitarea exactă a factorilor, posibilitatea însumării influențelor diferiților factori, analiza modificărilor structurale, delimitarea efortului propriu, îmbunătățirea metodologiei de planificare pe baza luării în considerație a efectelor schimbărilor structurale — sînt aspecte principale implicate de studiul menționat. Este evident că în raport de cuceririle științifice actuale, de „presiunea" exercitată de „imperiul matematicii" trebuie să ne preocupe optimizarea metodelor cantitative de investigare a activității economice, fără însă a uita de primatul analizei calitative a fenomenelor economice.

În curînd va apare ediția a II-a a Dicționarului statistic-economic, sub redacția prof. dr. Constantin Ionescu, la elaborarea căruia am colaborat.

Pentru Dicționarul de economie politică, ce urmează să apară sub redacția prof. dr. N. N. Constantinescu și prof. dr. E. Hutira, colaborez cu o serie de termeni legați de specialitatea la care lucrez.

Pentru două consfătuiri științifice în curs de pregătire sînt angajat cu o temă privind rentabilitatea ca indicator de eficiență economică, iar în continuarea preocupărilor pe care le-am avut la C.N.C.S., colaborez la elaborarea unui studiu intitulat „Sistemul informațional în ramura știință".

● Proiectele dv. de viitor ?

— Două teme au început să-mi absoarbă o parte din timp. Una se profilează spre titlul „Analiză și decizie în conducerea întreprinderii" — o sinteză a problemelor care definesc rolul și locul analizei și deciziei ca instrumente ale conducerii unei unități economice. Cealaltă lucrare, pe care o voi elabora în colaborare, materializează preocupări de **analiză a bilanțului.** O lucrare originală pe această temă nu a apărut în țara noastră în anii socialismului. În etapa actuală a accentuării conducerii colective, întăririi gestiunii economice proprii și a sporirii rolului pîrghiilor financiare, o lucrare privind analiza bilanțului își vădește din plin utilitatea în cunoașterea și conducerea activității întreprinderii.

Sper că factorii conjuncturali să nu altereze făgașul proiectelor.

V. E.

DISCUȚII

„PRODUCȚIA PENTRU PRODUCȚIE" ȘI SENSURILE EI

CÎND LENIN DEMONSTRA posibilitatea dezvoltării **capitalismului** în Rusia, el avea în vedere existența unei **„producții pentru producție"**, care, pe măsura extinderii și creșterii economiei capitaliste capătă o importanță din ce în ce mai mare. El arăta că „producția pentru producție" este o expresie a contradicției dintre producție și consum, a cărei esență este reducerea comparativă a consumului individual pe măsura măririi și diversificării producției.

Contradicția este, pe de o parte, rezultatul dezvoltării prioritare a producției mijloacelor de producție și al modificării compoziției organice a capitalului, iar, pe de altă parte, al creșterii plusvalorii acumulate și a ratei plusvalorii. Există deci o bază materială, obiectivă a contradicției și agravării ei.

Dar, dacă, așa cum recomanda Marx, vom dezbrăca plusvaloarea și acumularea de învelișul lor capitalist, vom obține ceea ce este general valabil pentru orice mod de producție dezvoltat. Socialismul cu reproducția sa lărgită, nu poate evita creșterea mai rapidă a mijloacelor de producție decît ansamblul producției pentru că nu poate renunța la ritmul accelerat al creșterii economiei și productivității muncii. Și în socialism caracterul intensiv al reproducției va fi susținut de creșterea acumulărilor în venitul național și va avea ca urmare o anumită devansare a ritmului de creștere a producției față de consum. Cu atît mai mult, cu cît economia socialistă este prin excelență dinamică și pusă sub imperiul actualei revoluții în tehnică și știință.

Deosebirile existente în economia noastră și a altor țări socialiste între ritmurile de creștere ale celor două subdiviziuni ale producției (respectiv, cele două grupe ale industriei) : mijloacele de producție și bunurile de consum), ca și ritmul mai lent de creștere al fondului de consum în raport cu venitul național confirmă valabilitatea tezei leniniste și pentru socialism. Așa stînd lucrurile, afirmarea raportului dintre producție și consum ca o contradicție și existența unei „producții pentru producție" în socialism sînt implicite.

CONTRADICȚIA DINTRE PRODUCȚIE și consum în socialism a avut o soartă ciudată în literatura economică. Adesea tratarea chestiunii era evitată sau expediată printr-o citare printre celelalte contradicții ale socialismului, între care locul prim îl ocupau contradicțiile mărfii. Frecvent, ea era redusă la contradicția foarte generală dintre creșterea mai rapidă a necesităților și creșterea mai înceată a producției. O vreme contradicția dintre producție și consum a fost „sublimată" în contradicția dintre producție și cererea solvabilă. Mai vitregă a fost soarta „producției pentru producție" devenită, printr-o traducere neinspirată, „de dragul producției". Iată ce se scrie într-o lucrare apărută recent : „Producția de dragul producției constituie numai aparența pe care o capătă aceasta în condițiile capitalismului și pe care economiștii burghezi încearcă să o prezinte ca realitate... Încercările de a prezenta dezvoltarea producției socialiste ca o producție de „dragul producției"... ar dăuna construcției socialiste".

Firește, contradicția, ca și producția pentru producție sînt principial diferite în socialism, dar ambele există incontestabil. Aici acumularea sporește volumul mijloacelor de producție proprietate ale societății și forța ei economică. Aceste mijloace de producție nu mai servesc ca suport material al acumulării de capital, opusă consumului. Ele sînt utilizate, în ultimă analiză, pentru producerea bunurilor de consum. Adăugăm că, în condițiile unui ritm economic dinamic, ele contribuie și la o creștere rapidă a locurilor de muncă, în stare să acopere creșterea naturală a populației. Astfel, acumularea coincide cu interesele generale ale membrilor societății. Desigur nu ne este indiferentă diferența dintre creșterea producției și consumului. Din acest punct de vedere putem vorbi de o neidentitate a intereselor generale, fundamentale, de perspectivă, cu interesele imediate ale membrilor societății, dar, fiind vorba nu de interese ale unor clase sau grupuri sociale diferite, există și posibilitatea armonizării lor. Acesta este motivul pentru care **contradicția între producție și consum este neantagonistă în socialism.** Ea se manifestă pe fondul concordanței dintre producția socială și însușirea socială a produselor muncii.

ARMONIZAREA INTERESELOR se realizează prin adoptarea soluțiilor optime de creștere a producției, adică prin stabilirea unor proporții optime între acumulare și consum, între producția mijloacelor de producție și producția obiectelor de consum, prin înfăptuirea acelor proporții care să permită paralel cu valorificarea tuturor posibilităților de creștere a producției și un nivel maxim al consumului în fiecare moment și în perspectivă. Aceste proporții sînt optime atunci cînd toate resursele societății sînt folosite integral pentru satisfacerea nevoilor ei, atunci cînd structura producției corespunde structurii nevoii sociale, atunci cînd societatea a făcut totul pentru creșterea consumului și satisfacerea cea mai înaltă a necesităților ei. În acest caz contradicția dintre producție și consum este rezolvată.

Întrucît resursele și nevoile sociale sînt supuse unor modificări continue, de structură și de nivel, proporțiile între producție și consum și între cele două subdiviziuni ale producției sociale trebuie considerate **dinamic**, perfectibile în fiecare perioadă și etapă ; apare astfel necesitatea permanentă de a aduce corective în economie și **de a rezolva permanent contradicția dintre producție și consum**.

În rezolvarea acestei proble... trebuie pornit de la faptul că, deși producția mijloacelor de producție are un rol hotărîtor în promovarea progresului tehnic și înfăptuirea reproducției lărgite, ea nu trebuie fetișizată. Așa cum sublinia tovarășul Nicolae Ceaușescu la Conferința Națională a partidului **„în ultimă instanță scopul industrializării este acela de a asigura creșterea accelerată a mijloacelor de producție pentru utilarea și dezvoltarea rapidă a tuturor ramurilor economiei naționale de care depinde satisfacerea cerințelor de consum ale întregului popor, precum și asigurarea mijloacelor pentru reproducția socialistă lărgită, pentru progresul continuu al societății".**

MĂSURILE LUATE în țara noastră în ultimul timp pentru mărirea fondului de acumulare și pentru un ritm al acumulării corespunzător cu nevoile actuale ale economiei, paralel cu valorificarea superioară a resurselor economiei, care ne permite o apropiere a ritmurilor producției mijloacelor de producție și producției bunurilor de consum precum și o accelerare a creșterii producției agricole sînt măsuri substanțiale de îmbunătățire a raportului dintre producție și consum, fundamentate pe caracteristicile progresului tehnic contemporan.

O mare importanță pentru optimizarea proporțiilor între producție și consum o are lichidarea disproporției între cheltuielile materiale de producție relativ ridicate și volumul producției. Nivelul ridicat al acestor cheltuieli impune economiei o producție de mijloace de producție mai mare decît necesitățile reale, de fapt o „producție pentru producție" nejustificată.

Din același punct de vedere, importante sînt și măsurile de îmbunătățire a relațiilor dintre industrie și comerț, armonizarea structurii producției cu structura cererii, reducerea stocurilor comerciale, accelerarea circulației, împiedicarea formării de noi stocuri etc. Stocurile de bunuri de consum care nu-și găsesc cumpărători, ca și cele de mijloace de producție care depășesc necesitățile producției reprezintă pierderi pentru societate, risipă de resurse economice, care ar fi putut fi utilizate altfel judicios, pentru satisfacerea unor necesități reale. Prin înlăturarea lor, resursele societății pot fi utilizate amplu și complet în interesele membrilor ei iar contradicția dintre producție și consum va căpăta soluționări pozitive.

Soluționată, contradicția este o forță motrice de seamă a creșterii și maturizării economiei socialiste, și în continuare a societății în ansamblu.

Natura deosebită a acestei contradicții este lămurită și de faptul că înstrăinării economice a producătorului nemijlocit din capitalism, i se opune atragerea largă a oamenilor muncii la viața economică în socialism, la conducerea treburilor economice. Luarea în considerare a intereselor celor ce muncesc la stabilirea proporțiilor, creșterea activității lor pentru dezvăluirea și valorificarea rezervelor economiei, pentru perfecționarea formelor, metodelor și pîrghiilor de acțiune economică, a mecanismului economic au în vedere, în esență, maxima dezvoltare a producției, a productivității muncii și consumului. Mai departe, se formează premisele pentru participarea din ce în ce mai mare a membrilor societății la viața socială, spirituală, politică, pentru afirmarea tot mai amplă a democrației socialiste. Această participare a celor ce muncesc, stăpîni conștienți ai societății și ai propriei vieți, înlătură înstrăinarea și umanizează relațiile din colectivitatea socialistă.

Conf. univ. dr. Ion BLAGA

FIȘE

■ A apărut recent o ediție complet revăzută și completată a lucrării **La planification économique en France** (Planificarea economică în Franța), Paris, P.U.F., 1968, 314 pag., scrisă de J. Fourastié și J. P. Courthéoux. Autorii își propun să prezinte concepția generală a planificării franceze, metodele ei și rezultatele obținute. În comparație cu precedenta ediție, cea de față cuprinde, în plus, o bogată trecere în revistă a rezultatelor celui de-al patrulea plan, precum și o prezentare detaliată a caracterului general și obiectivelor celui de-al cincilea.

O parte a lucrării este consacrată problemelor previziunii economice și rolului acesteia în procesul de elaborare a planului. Autorii consideră că previziunea economică trebuie să îndeplinească două condiții. În primul rînd, ea trebuie realizată în termeni probabilistici, ținînd seama de pluralitatea perspectivelor; în al doilea rînd, ea trebuie să fie prospectivă și nu imperativă, adică ei i se cere să determine cît mai precis cadrul în care se pot lua deciziile de plan și nu să prezinte dorințele planificatorilor drept date certe ale viitorului.

■ A. Nikolaev, tratează în articolul „Product naucinîh issledovanii kak tovar" (Produsul cercetărilor științifice ca marfă), apărut în MIROVAIA EKONOMIKA I MEJDUNARODNÎE OTNOȘENIA, nr. 2/1969, aspecte inedite din punct de vedere economic al activității de cercetare științifică în condițiile revoluției științifice tehnice contemporane.

Autorul se întreabă dacă rezultatele cercetării științifice pot fi apreciate drept o marfă sau nu? Răspunsul este afirmativ, cu precizarea că este o „marfă specifică". Specificul acestei mărfi ar fi generat de particularitățile activității de cercetare științifică și anume: 1) apartenența simultană a cercetărilor din domeniul industriei atît sferei de producție materială, cît și activității spirituale, care după cum se știe nu participă la crearea produsului social total; 2) munca cheltuită în domeniul cercetărilor industriale se realizează ca muncă productivă numai atunci cînd rezultatele ei sînt folosite în etapele următoare ale producției; 3) unicitatea relativă a rezultatului cercetării științifice; 4) gradul foarte înalt de nesiguranță caracteristic fiecărei etape de cercetare științifică, atît din punct de vedere al rezultatului pur științific cît și al celui productiv; 5) posibilitatea de a folosi informația științifică un număr nelimitat de ori.

■ Cunoscuta revistă de științe sociale KYKLOS publică în ultimul său număr (vol. XXII, 1969, fasc. 1) studiul economistului pakistanez S.N.H. Naqui intitulat **Protection and Economic Development** (Protecționism și dezvoltare economică). Autorul își propune ca temă evaluarea argumentelor favorabile protecționismului și apelează în acest scop la instrumentele analizei economice moderne a optimului și în special la metoda „scopurilor și instrumentelor", elaborată de J. Tinbergen.

Naqui arată că problema protejării industriilor naționale se pune într-o serie de situații foarte diverse și pledează pentru o analiză de la caz la caz. În concluzia ce o desprinde din propria sa cercetare, el consideră că instrumentele fiscale sînt, în general, superioare celor protecționiste, bazate pe subvenții, întrucît ele stimulează acumularea și investițiile. Singurul caz, spune Naqui, în care subvențiile prezintă avantaje este acela în care industria națională trebuie să facă față competiției întreprinderilor străine ce activează pe teritoriul respectivei țări.

■ Revista KÖZGADASÁGI SZEMLE publică în nr. 12/1968 articolul lui Szabó László **Programarea elastică.** Autorul consideră că cerințele pe care le ridică perfecționarea planificării și în special a celei pe termen mediu nu au putut fi pînă acum pe deplin satisfăcute nici cu metodele „tradiționale", nici cu cele matematice (de programare). Din punct de vedere teoretic s-a dovedit superioritatea metodelor de programare matematică în condiții corespunzătoare; dar aplicarea lor în practică presupune o mai mare apropiere a metodelor de programare de cerințele planificării. Concepția metodologică a autorului despre „programarea elastică", bazată pe metoda „postoptimalizării", încearcă să răspundă acestui scop. Pornind de la cerințele metodelor matematice și aplicînd metodele raționale ale planificării tradiționale, adică, după părerea autorului, prin sintetizarea acestora, s-ar putea înlătura dificultățile din calea realizării rezultatelor metodelor de programare matematică, s-ar ajunge la o îmbunătățire a nivelului planificării, ca și la o eficiență sporită a acesteia.

■ Sub semnătura lui Ernst Kupfernagel și Edwin Polaschewki, revista EINHEIT publică în numărul 1/1969 articolul **Theorie und Praxis der Kostenrechnung in unseren Industriebetrieben** (Teoria și practica calculării costurilor în întreprinderile noastre industriale). Autorii se referă, printre altele, la faptul că calculul costurilor trebuie să furnizeze informații pe care să se sprijine politica costurilor din întreprindere. Este vorba de informații, în primul rînd, care semnalizează unele perturbări ce intervin în procesul de reproducție, indicînd totodată felul, locul, cauzele abaterilor, ca și pe cei răspunzători pentru acestea, precum și modul în care poate fi restabilit echilibrul în sensul îndeplinirii planului. În al doilea rînd, este nevoie de informații pentru elaborarea planurilor și pentru analize tehnico-economice, fiind în același timp necesar ca aceste date să poată fi încadrate în sistemul de prelucrare electronică a datelor. În sfîrșit, informațiile despre costuri trebuie să sprijine deciziile tipice, legate, de exemplu, de probleme privind cercetarea și dezvoltarea, de sortimentele de fabricație etc. Informațiile destinate acestui scop ar trebui să aibă, după părerea autorilor, un caracter „repetabil", în stare să determine o reglementare prin modele.

Blocnotes

PROGRES ȘTIINȚIFICO-TEHNIC ȘI COOPERARE INTERNAȚIONALĂ

SE DISCUTĂ FRECVENT despre influența stimulatorie pe care revoluția științifico-tehnică din zilele noastre o exercită — prin intermediul măririi gradului de interdependență — asupra extinderii formelor și sferei cooperării economice internaționale. Pentru a fi corecte, judecățile de valoare asupra acestui proces și concluziile practice pe care se cuvine să le tragem trebuie precedate de răspunsuri precise la o serie de întrebări: Despre ce progres este vorba? În ce domenii? În ce perspectivă? Implicații, de ce natură? etc.

Există, desigur, cerințe noi puse de progresul științific în fața dezvoltării economice care implică soluții de cooperare la nivel de întreprindere; există cerințe cu implicații pe planul național al diferitelor state; există altele care cer forme de cooperare la o anumită scară internațională. Interdependențele economice au apărut în societatea omenească o dată cu prima diviziune socială a muncii; ele s-au diversificat treptat, s-au adîncit și au devenit tot mai complexe cu fiecare pas pe care societatea umană l-a făcut în lungul ei drum spre progres. Revoluția științifico-tehnică pe care o trăim accelerează acest proces și face ca astăzi extinderea cooperării economice internaționale să reprezinte pentru fiecare țară o **necesitate obiectivă** a propriei dezvoltări.

În acest context general, nu se poate face abstracție de faptul că ceea ce actuala revoluție științifică și tehnică aduce ca element fundamental nou în problemă este crearea unor interdependențe la **scară mondială.** Este vorba de acele interdependențe ale căror implicații nu mai pot fi localizate geografic numai la o regiune sau alta a globului, care angajează condițiile de dezvoltare viitoare ale tuturor popoarelor lumii, ale întregii societăți omenești și cer ca atare soluții în **cadru universal** și pe **baze universale.** Există numeroase exemple în această privință care explică dezvoltarea relațiilor cu caracter mondial, în pofida dificultăților existente, în pofida chiar a unor tentative făcute în perioada postbelică de imperialism în epoca în care a căutat să limiteze în mod arbitrar sfera relațiilor economice internaționale printr-o blocadă a țărilor socialiste.

Expresiile cele mai concrete ale acestor interdependențe cu caracter mondial pe care le creează revoluția științifico-tehnică actuală sînt, atît domeniile noi ale activității umane în mediul clasic (folosirea energiei atomice, de exemplu) cît și mediile noi în care omul pătrunde, extinzîndu-și sfera investigațiilor. În deceniul care a trecut din momentul cînd primul sputnic a fost plasat pe orbită și pînă astăzi, în ajunul momentului cînd primul om va pune piciorul pe Lună, în acest deceniu în care omul a învins barierele gravitației și începe călătoriile interplanetare, în sfera activităților umane a intrat **spațiul cosmic.** Tratatul semnat în 1967 cu privire la explorarea și folosirea spațiului cosmic, a Lunei și a altor corpuri cerești a consacrat pe plan juridic această dimensiune cu totul nouă a activității omenești și a cooperării internaționale.

La început, utilitatea **economică** a noului mediu a putut fi privită de unii cu scepticism, de alții cu resemnare, datorită investițiilor uriașe pe care le implică și cărora, practic, doar două puteri, cele mai mari ale lumii, le pot face față în momentul actual. Un singur exemplu: numai „modulul lunar" experimentat zilele trecute de „Apollo 9" a costat, după datele publicate, un miliard și jumătate de dolari. Totuși, implicațiile economice (și nu numai economice) pentru viața și dezvoltarea tuturor popoarelor n-au întîrziat să apară imediat ce au început să se concretizeze posibilitățile tehnice ale telecomunicațiilor spațiale. Intelsat III, lansat în februarie 1969, dispune de 1.200 de canale pentru convorbirile telefonice internaționale. Sîntem totuși încă într-o primă etapă.

În cursul ei, am descoperit, bunăoară, că puteam vedea de la Geneva un eveniment care avea loc în același moment în S.U.A. sau de la București jocurile olimpice de la Mexico-City. Este o etapă caracterizată prin faptul că transmisia programului de televiziune prin sateliți implică instalații terestre de captare, amplificare și retransmisie. De curînd o conferință internațională asupra comunicațiilor spațiale s-a întrunit însă în perspectiva unei noi etape, cînd — în cursul deceniului '70 — programele de televiziune transmise de sateliți vor putea fi captate direct de antenele individuale ale posesorilor de aparate. Nu ne propunem să analizăm aici variatele implicații economice, sociale și politice ale acestei „perfecționări tehnice". Este însă evident că pentru ca aceste implicații să nu se transforme în grave complicații internaționale — mai ales, în condițiile marilor disproporții de forță economică și tehnică existente pe arena mondială — se impun soluții de colaborare echitabilă la scară universală, pe baza principiilor unanim proclamate în dreptul internațional.

Știința și tehnica modernă deschid însă omului posibilitatea de a folosi nu numai spațiul extraatmosferic, dar și de a pătrunde în adîncul mărilor și oceanelor, spre a exploata inepuizabilele resurse naturale ale solului și subsolului lor. Și în acest mediu nou, prima etapă este străbătută sub ochii noștri. În 1965 se extrăgeau în lume, din zăcăminte submarine, 1,7 milioane de tone de minereu de fier, 33,5 milioane de tone de cărbune, 600.000 de tone de sulf, iar producția „în mare" de țiței a atins în 1966 cantitatea de 250 de milioane de tone, ceea ce reprezintă circa 15% din producția mondială totală.

Dar, începutul o dată făcut, mijloacele tehnice se perfecționează deschizînd posibilitatea efectuării de exploatări dincolo de platoul continental, în largul mărilor, la adîncimi tot mai mari sub nivelul zero al oceanelor. Ca și în domeniul energiei atomice sau al cercetărilor spațiale, în marile state industriale iau naștere instituții și organisme specializate în domeniul exploatării oceanelor. Pe plan juridic noul mediu al activității umane și-a făcut intrarea în viața internațională prin rezoluția Adunării Generale a O.N.U. privind înființarea unui comitet care să studieze problemele pe care le pune omenirii folosirea solului și subsolului mărilor și oceanelor, în largul acestora, dincolo de limitele jurisdicțiilor naționale actuale. Aspectele nu sînt pur economice; nu au fost pur economice nici cînd s-a pus problema cooperării în Antartica, a folosirii pașnice a energiei atomice sau a folosirii spațiului cosmic. Dar aspectele economice există; după calculele prezentate la O.N.U. de reprezentantul Maltei, dacă această organizație internațională ar dobîndi dreptul să acorde licențe sau concesii pentru exploatarea unor zone din solul și subsolul marin, din largul mărilor și oceanelor, ar putea ajunge să realizeze numai pe această cale, un venit anual de 5—6 miliarde de dolari. Propunerea este discutabilă sub aspect juridic, dar dă o primă imagine asupra dimensiunilor economice ale unei probleme care nu poate să aibă ca soluție de durată decît o soluție cu caracter de universalitate.

Progresele pe care le fac știința și tehnica pun la îndemîna omenirii posibilități mereu noi pentru a-și procura bunurile necesare și a-și schimba condițiile de viață. În același timp, fiecare pas pe care civilizația îl face în vremea noastră, intervenția tot mai puternică a omului asupra naturii, schimbă echilibrul ecologic, ba uneori amenință să-l rupă, cu efecte imprevizibile. Problema poluării rîurilor și lacurilor este la ordinea zilei în toate țările dezvoltate industrial; se pune acum problema efectelor asupra faunei marine a deșeurilor petroliere care infestează apele din zonele de coastă ale unor mări și oceane; în marile metropole se pune problema poluării atmosferei ș.a.m.d.

Este și aceasta numai o primă etapă. Oamenii de știință calculează că în momentul de față atmosfera pămîntului se încarcă anual, în mod artificial, ca urmare a combustiunii de combustibili fosili, cu 6 miliarde de tone de gaz carbonic. În ritmul acesta, temperatura anuală medie în lume ar urma să crească în următoarea jumătate de secol cu 3,6 grade Celsius schimbînd, prin ceea ce s-a numit, „efectul de seră", echilibrul termic al pămîntului. Oare, în timp ce oamenii de știință îi studiază efectele care încep să apară în emisfera nordică, nu este cazul să considerăm că păstrarea echilibrului ecologic al Terrei, stăpînirea de către om a transformării lui treptate, pune de asemenea probleme care cer soluții de **cooperare esențialmente mondială?**

Nu am de gînd să fac, în această însemnare fugară, inventarul problemelor și domeniilor care, prin natura lor, implică soluții de cooperare cu caracter universal. Nu se poate însă să nu constați că fiecare deceniu, fiecare an aproape, aduce pe ordinea de zi noi probleme de asemenea natură, menite să influenteze dezvoltarea de ansamblu a omenirii chiar în deceniile următoare.

Este încă un aspect al influenței revoluției științifico-tehnice care cere ca problemele cooperării internaționale între diferitele state ale lumii să fie abordate în perspectiva intercondiționărilor care se stabilesc în mod obiectiv pe plan mondial, în lumea noastră mereu mai mică pe măsură ce omul pune mai deplin stăpînire pe natură.

Costin MURGESCU

ECONOMIE MONDIALĂ

AUSTRIA

REVIRIMENT ECONOMIC ŞI „SLĂBICIUNI STRUCTURALE"

DUPĂ UN INTERMEZZO de incetinire a expansiunii şi chiar de stagnare în anumite sectoare (fenomene apărute în cursul anului 1966), economia austriacă a început să dea semne de înviorare din a doua jumătate a anului trecut. Citeva cifre sînt semnificative. Producţia de energie electrică a crescut cu 6% în 1968 faţă de anul precedent, iar consumul respectiv cu 8,3%; producţia de oţel — în scădere în anii 1966 şi 1967 — a sporit cu 14,9%. Indicele producţiei industriale care a bătut practic pasul pe loc în 1967, a urcat şi el în decembrie 1968 cu 7% faţă de luna respectivă din anul precedent, în timp ce în ianuarie a.c. numărul şomerilor se situa la acelaşi nivel ca şi cu 12 luni în urmă.

Căi ale reducerii deficitului bugetar

DUPĂ CUM S-A SUBLINIAT într-o serie de studii elaborate de **Österreichisches Institut für Wirtschaftsforschung** (Institutul austriac pentru cercetare economică), cu sediul la Viena, încetinirea expansiunii economice în perioada sem. II/1966 — sem. I/1968 s-a datorat unei conjuncturi externe nefavorabile (îndeosebi dificultăţilor exportului în ţările Pieţei Comune) şi relaxării cererii interne, atît pentru bunurile de investiţii cît şi pentru cele de larg consum. Revirimentul constatat în ultima perioadă se datorează modificării condiţiilor conjuncturale externe şi interne, cele din urmă fiind influenţate şi de măsurile adoptate pe plan economic de guvern. Se poate spune că politica guvernului — supusă pe de o parte presiunilor unui curent expansionist, iar pe de altă parte celor ale curentului care preconiza măsuri restrictive — a urmărit o stimulare prudentă a expansiunii economice, corelată cu unele acţiuni deflaţioniste.

Pentru înviorarea conjuncturii economice s-a pus un accent mai mare pe încurajarea finanţării investiţiilor în sectorul privat şi cel public, dezvoltarea bazei energetice si a regiunilor rămase în urmă, alături de reorganizarea industriei naţionalizate, reducerea deficitului bugetar şi celui al balanţei comerciale externe, menţinerea stabilităţii monetare şi frînarea creşterii preţurilor, rezolvarea problemei asocierii Austriei la Piaţa Comună.

Pentru încurajarea investiţiilor (a căror progresie s-a încetinit din 1963, transformîndu-se într-o reducere absolută în 1967) au fost uşurate impozitele asupra beneficiilor întreprinderilor, iar în vederea stimulării consumului s-au redus şi impozitele asupra veniturilor salariaţilor. Concomitent, în anii 1966—1967 guvernul a majorat preţurile la unele produse alimentare (ca urmare a suprimării subvenţiilor acordate anterior), o serie de taxe şi tarife publice (în transporturi, telecomunicaţii, etc.), preţurile la combustibilii lichizi ş.a., fapt care a avut repercusiuni asupra costului vieţii.

Tot în scopul reducerii deficitului bugetar s-a trecut la reorganizarea industriei naţionalizate (localizată îndeosebi în producţia de energie, în siderurgie şi construcţii de maşini, în ramura chimică), urmărindu-se eliminarea unor „slăbiciuni structurale" şi ridicarea competitivităţii sale. Acţiunea de raţionalizare a fost extinsă şi asupra administraţiei publice. Alte prevederi legislative au vizat activizarea pieţei capitalurilor şi promovarea construcţiilor, mai ales a celor de locuinţe. Ansamblul măsurilor de stabilizare economică şi de modernizare a structurii economiei austriece (de la problema concentrării întreprinderilor şi a utilizării forţei de muncă străine şi pînă la crearea unui fond special de dezvoltare şi reînnoire) au constituit conţinutul aşa-numitului „plan Koren" (după numele iniţiatorului său, prof. Stephan Koren, ministrul de finanţe), o parte din obiectivele acestuia urmînd a fi realizate, treptat, în anii viitori.

Dinamică inegală

TENDINŢELE FAVORABILE în evoluţia economiei austriece, manifestate în semestrul II/1968, s-au reflectat în primul rînd în creşterea producţiei industriale; dinamica a fost însă inegală: deosebit de sensibilă în sectorul bunurilor de consum şi slabă în sectorul construcţiilor. Efectivul forţei de muncă ocupate în industrie a sporit în cursul anului trecut, dar menţinerea nivelului stabil al şomajului s-a efectuat în condiţiile concedierii unei însemnate părţi dintre muncitorii străini, care au trebuit să părăsească ţara.

Tabel nr. 1

Dinamica economiei austriece

Indicatorul	1965	1966	1967	1968 (date provizorii)
Produsul intern brut				
(în preţuri constante. 1954 = 100)	163	170	175	. . .
Venitul naţional (miliarde şilingi)	182	196	208	. . .
Producţia industrială (1963 = 100)	112	117	117	125*)
— Cărbune (mil. tone)	5,51	5,3	4,62	4,18
— Petrol (mil. tone)	2,86	2,76	2,68	2,72
— Gaze (mlrd. m^3)	1,73	1,87	1,8	1,63
— Oţel brut (mil. tone)	3,22	3,19	3,02	3,47
Indicele preţurilor la bunurile de consum (1963 = 100)	109,0	111,4	115.8	119,3
Exporturi (mlrd. şilingi)	41,6	43,8	47,0	51,7
Importuri (mlrd. şilingi)	54,6	60,5	60,0	64,9
Rezervele de aur şi devize **) (milioane dolari. la sfîrşitul anului)	1311	1333	1484	1510

SURSA: United Nations, **Monthly Bulletin of Statistics**, november 1968 şi statisticile naţionale. *) Situaţia pe primele 11 luni. **) Inclusiv disponibilităţile la F.M.I.

După aprecierea specialiştilor, principalele inpulsuri conjuncturale au rămas tot cele externe, în primul rînd creşterea exporturilor către celelalte ţări membre ale A.E.L.S. şi către R.F.G. În ceea ce priveşte investiţiile productive, aici tendinţa a fost incertă pînă la mijlocul anului trecut. În ultimele luni însă, pe măsura activizării cererii şi a ridicării gradului de utilizare a capacităţilor de producţie, investiţiile s-au înviorat considerabil. Şi totuşi, deşi se constată o intensificare a curentului creditelor acordate de instituţiile financiare publice şi particulare, rămîne încă o marjă apreciabilă de lichidităţi disponibile pe piaţa internă. Totodată, înseşi statisticile oficiale evidenţiază că în cursul anului trecut majorarea salariilor în industrie a rămas cu mult în urma creşterii atît a productivităţii muncii, cît şi a costului vieţii. Federaţia sindicatelor din Austria a atras în repetate rînduri atenţia guvernului asupra acestui fenomen, cerînd adoptarea unor măsuri care să stăvilească eroziunea puterii de cumpărare a salariilor şi pensiilor.

Referitor la producţia agricolă, se apreciază că aceasta a avut o evoluţie mai constantă în ultimii ani, în ciuda unor condiţii climatice nu totdeauna favorabile. Agricultura a reuşit să mărească gradul de asigurare a aprovizionării populaţiei cu produse agro-alimentare din resurse interne (de la 82% în 1963 la 86% în 1966), contribuind la atenuarea presiunii asupra balanţei comerciale externe. Totuşi, importanţa agriculturii în cadrul economiei ţării este redusă: în 1967 ea a contribuit doar cu 8,6% la formarea produsului intern brut .

Impasul „integrării" şi opţiunile Austriei

O PROBLEMĂ nevralgică rămîne deficitul masiv al schimburilor comerciale externe al Austriei (compensat, în bună parte, de excedentul balanţei turistice), deficit determinat într-o anumită măsură de orientarea comerţului. După cum se poate vedea din datele tabelului 2, principalul partener al Austriei este Comunitatea Economică Europeană (Piaţa Comună), urmată de ţările membre ale A.E.L.S. (cifrele exprimă ponderea în totalul exporturilor sau importurilor).

Deşi în scădere relativă, volumul schimburilor cu Piaţa Comună reprezintă actualmente mai mult de jumătate din ansamblul comerţului exterior al Austriei, o cincime din acesta revine ţărilor A.E.L.S., iar restului lumii doar 3/10. Or, tocmai în relaţiile cu Piaţa Comună în-

⟶

NOTE

Politica performanţelor

DISCUŢIA teoretică cu privire la căile progresului economic n-a avut niciodată poate amploarea ei de azi. Pe de altă parte, noi legităţi par să fi apărut o dată cu formidabila dezvoltare a ştiinţei şi a mijloacelor tehnice, obligînd societatea la profunde reconsiderări în domeniul indicatorilor şi reperelor. Aceste legităţi diferă desigur, prin caracterul şi prin consecinţele lor, de la un tip de formaţie social-economică la altul; dar interferenţele ce survin pe planul pieţelor externe determină în producţia internă multe probleme afine.

Fără a supune întotdeauna cercetarea rigorilor ştiinţifice extreme, unii economişti în Occident trag însă noi concluzii de pe urma schimbărilor ce intervin ca rezultat al revoluţiei tehnologice. Aşa, de pildă, unii socotesc azi că „vechile analize ale surplusului" trebuie depăşite. Importante acum, spun ei, nu sînt „decimalele procentelor de creştere" cît asigurarea viitorului printr-o strategie corespunzătoare, inaltă. Rămînerea în urmă este temută ca un proces de degradare ireversibil. Azi nu te poţi menţine şi nu poţi înainta, decît printr-o succesiune continuă de performanţe. In capitalism, aşa cum rezultă şi dintr-o carte recent apărută în Franţa, intitulată „Dividendele progresului", acceleratorul de performanţe îl reprezintă concurenţa. Autorii cărţii — Pierre Bernard şi Pierre Massé — văd dezvoltarea ca pe un proces într-o arenă de întreceri. Ne aflăm în cadrul unor „jocuri olimpice permanente" spun ei. Unele întreprinderi se află poate mai la adăpost dacă nu înfruntă concurenţa decît pe plan naţional. Dar important este rolul întreprinderilor din sectoarele expuse concurenţei internaţionale. Iar concurenţa nu se manifestă azi numai în domeniul preţurilor. La baza ei se află generalizarea progresului tehnologic, forţa de inovaţie, performanţele.

După cum se ştie, politica de performanţe nu mai este lăsată azi nici în capitalism exclusiv în seama proprietarului, sau a şefului de întreprindere. Statul se interesează de politica industrială sub aspectele ei cele mai diferite, ca de pildă cele ale formării cadrelor, cercetării ştiinţifice, organizărilor şi restructurărilor impuse de evoluţia mijloacelor.

Niciodată nu a fost subliniată în economie ca acum importanţa formării profesionale. Şi în întreprinderea capitalistă e recunoscută azi, ca o necesitate obiectivă, „conjuncţia capacităţilor", socotindu-se calitatea **tuturor** *mai preţioasă decît geniul unuia singur. Dar descoperirea, utilizarea şi recompensarea talentelor reale, individuale, este considerată obligatorie. Că o politică de performanţe, de la care se aşteaptă avansul economiei şi asigurarea viitorului, nu poate avea drept punct de plecare decît aptitudinea reală a oamenilor puşi să o realizeze, pare mai mult decît un adevăr axiomatic.*

Noi înfruntări în perspectivă

DIN NOU presa economică occidentală vorbeşte despre un război comercial posibil între Statele Unite şi Comunitatea Economică Europeană. Această perspectivă a fost evocată şi cu prilejul vizitei la Bruxelles a preşedintelui Nixon, făcută în cadrul recentului său periplu în Europa occidentală.

Într-adevăr, motivele de fricţiune sînt numeroase şi de altfel de dată mai veche. Unele însă au apărut mai recent, cum sînt de pildă suprataxele impuse de americani la concentratele de roşii provenite din Europa, restricţiile cantitative la brînzeturi, sporirea măsurilor protecţioniste în calea ţesăturilor de lînă italiene, şi altele. Nu de mult, siderurgiştii vest-europeni s-au văzut nevoiţi să-şi „autolimiteze" exporturile în S.U.A. şi se pare că acum le vine rîndul s-o facă exportatorilor de textile. După cum se ştie, continuă să fie în fiinţă legislaţia „American Selling Price", care interzice practic exportul vest-european de produse chimice în S.U.A. şi a cărei abrogare fusese făgăduită încă în timpul rundei Kennedy.

În schimb, Statele Unite socotesc ca fiind intolerabil pentru ele uzajul generalizat al sistemului T.V.A. (taxa pe valoarea adăugată) — care oferă importante avantaje exportatorilor din C.E.E. — precum şi politica agricolă comună, care a ascuţit lucrurile de prin 1962. Ele se plîng că dispozitivul pus în picioare de echipa Mansholt nu numai că le interzice „accesul liber" pe pieţele Comunităţii, dar le zădărniceşte şi efortul de a-şi plasa excedentele în ţări terţe. Prin politica de subvenţionări, Piaţa Comună izbuteşte să-şi vîndă orzul în Japonia, puii în Elveţia sau untul în Chile — adică chiar pe terenurile mai înainte rezervate ale S.U.A. Bineînţeles că pentru a contracara aceste pătrunderi, Statele Unite îşi subvenţionează la rîndul lor exportatorii.

Acum, conflictul ameninţă să devină, în unele domenii, încă mai acut. Pentru a sprijini piaţa laptelui, deficitară, Comisia C.E.E. intenţionează să supra-taxeze importurile de uleiuri vegetale şi turtele din Middlewestul american. Soia este una din puţinele culturi neîngrădite în S.U.A., a cărei producţie reprezintă o optime din exporturile agricole americane. Vînzarea soiei în ţările Pieţei Comune, sub formă de turte, de boabe sau de ulei, aduce Statelor Unite aproximativ o jumătate de miliard de dolari pe an. La Washington deja se vorbeşte de represalii, deşi propunerea Comisiei încă nici n-a fost adoptată de ţările membre. Ameninţările privesc exportul vest-european de automobile, de camioane şi de bunuri de echipament.

Observatorii economici şi politici presupun că atît noua administraţie americană cît şi „responsabilii europeni" ar dori să evite înfruntări spectaculoase şi că de aceea au şi fost anunţate contacte între cele două părţi în vederea iniţierii unor rezolvări amiabile. Predomină însă scepticismul cu privire la rezultate într-o situaţie în care „nu ajunge numai bunăvoinţa" şi care „se degradează pe zi ce trece". Se subliniază lipsa de coeziune a ţărilor comunitare, pe de o parte, iar pe de altă parte „slaba libertate de mişcare" pe care o are în asemenea probleme administraţia americană. În domeniul comercial puterea o deţine Congresul, care, precum se afirmă, este dominat de curentele protecţioniste. Unii dintre congresişti par dealtfel să aştepte ca ascuţirea luptelor intestine din sînul Pieţii Comune să desafecteze de la sine barierele puse în cale.

A. A.

registrează Austria cel mai mare deficit: anul trecut soldul negativ a însumat 16.4 miliarde șilingi, față de 13.2 miliarde cît reprezintă deficitul global al balanței comerciale. O cauză esențială o constituie politica de discriminare practicată de țările Pieței Comune față de importurile din Austria, care frînează extinderea acestora (Astfel, taxele vamale la produsele austriece se pot ridica pînă la 20% din valoarea lor)

Ținînd seama de posibilitățile mai reduse de pătrundere a produselor industriei și agriculturii austriece pe piața țărilor Comunității, cercurile de afaceri din Austria se pronunță tot mai frecvent pentru diversificarea orientării comerțului exterior, pentru valorificarea mai largă a debușeelor potențiale existente în țările socialiste și în țările în curs de dezvoltare. Tendințe către o reconsiderare a poziției Austriei față de Piața Comună se manifestă și în cercurile oficiale, care pînă nu de mult își axau categoric eforturile pe formula asocierii țării la organismul respectiv. Sînt semnificative în acest sens luările mai recente de poziție ale unor personalități politice, cum este de pildă ministrul comerțului, meseriilor și industriei, Otto Mitterer; în cadrul unui discurs, acesta a arătat că, dat fiind impasul actual al politicii de integrare în Europa, Austria trebuie să adopte o atitudine realistă și să folosească toate ocaziile ce i se oferă pentru negocierea unor aranjamente comerciale cu diferite țări.

Tabelul 2

	Exporturi în (în %)				Importuri din (în %)			
	1965	1966	1967	1968	1965	1966	1967	1968
Piața Comună	47	45	41	40	59	59	59	57
Țările membre ale A.E.L.S.	18	19	22	23	15	16	18	18
Alte zone	35	36	37	37	26	25	23	25

● Optimism cu rezerve

PENTRU ANUL ÎN CURS, previziunile economiștilor austrieci se evidențiază printr-o notă de optimism. În ultimul raport elaborat de **Österreichisches Institut für Wirtschaftsforschung** și prezentat în luna decembrie în fața Comisiei paritare pentru prețuri și salarii, se aprecia că economia austriacă „trece prin faza medie a unui avînt conjunctural" și se opina că în 1969 ritmul de dezvoltare va fi de circa 5% (față de 2,5% în 1967). Este de așteptat ca evoluția favorabilă să se extindă asupra tuturor sectoarelor importante ale economiei, contribuind la ameliorarea utilizării capacităților de producție și la reducerea șomajului.

Se consideră, de asemenea, că în cursul acestui an factorii interni vor juca un rol mai activ în susținerea conjuncturii decît în 1968, accentul căzînd asupra investițiilor. O anchetă întreprinsă pe această temă de institutul menționat în rîndurile patronatului a revelat că volumul investițiilor industriale proiectate pentru 1969 depășește cu 20% pe cel din anul trecut. Dar, atrag atenția autorii raportului, previziunile favorabile pe 1969 sînt susceptibile de a fi corectate într-un sens sau altul de evoluția complexului factorilor conjuncturali externi și interni, printre care comerțul internațional și competitivitatea produselor austriece se situează pe primul plan.

Nicolae POPOV

Migrația capitalurilor speculative

„COLOANA A 5-A" ÎN SISTEMUL MONETAR OCCIDENTAL?

ÎN MECANISMELE VALUTARE ale lumii capitaliste și-au impus prezența, de cîtva timp, mișcările de capitaluri pe termen scurt, a căror influență asupra balanțelor de plăți ale diferitelor țări poate atinge proporții greu de imaginat înainte de al doilea război mondial.

„Acum cîțiva ani — spunea în 1967 Samuel Schweitzer, președintele consiliului de administrație al unei mari bănci elvețiene (Société de Banque Suisse) — conducătorii băncilor centrale erau înclinați să creadă că nu aveau de ce să se ocupe de această problemă, deși ea este caracteristică situației actuale, fiind uneori chiar de părere că aceste capitaluri flotante nu merită atenția lor. Chestiunea pare să fie abordată acum cu mai mult realism, așa cum o dovedesc planurile zise «de urgență», larg discutate în ultimul timp și menite să funcționeze cînd capitalurile pe termen scurt trec frontierele în cantități considerabile, dezechilibrînd astfel balanțele de plăți".

Măsurile de apărare contra mișcărilor necontrolate de capitaluri flotante sînt desigur și ele un indiciu că amploarea și frecvența fenomenului au crescut, așa cum au scos în evidență, de altfel, zguduirile monetare din 1968. „Codificarea" fenomenului în expresia englezească „hot money" („bani fierbinți") sugerează totodată destul de semnificativ febrilitatea mișcărilor acestor capitaluri în scopuri speculative.

● Jocul diferențelor de curs

CAPITALURILE FLOTANTE — fonduri importante pe termen scurt, în diferite valute — se deplasează ori de cîte ori se întrevăd schimbări în paritatea unei monede sau apar modificări în nivelul dobînzilor existent la un moment dat în diversele țări. Extinderea acestor deplasări este legată de mecanismul de funcționare al sistemului monetar occidental și în special de criza prin care trece acest sistem.

Premisa sine qua non a mișcărilor de capital pe termen scurt o constituie convertibilitatea externă — extinsă și asupra plăților de capital — a monedelor principalelor țări capitaliste. Este adevărat că în condițiile convertibilității depline și directe în aur, existente în cadrul sistemului etalon-aur care în forma sa pură a dăinuit pînă la izbucnirea primului război mondial, mișcările de capital în scopuri pur speculative, sau numai în vederea evitării unor pierderi legate de situația unei monede, erau lipsite de obiect; dar aceasta se datora faptului că exista o echivalență perfectă între paritatea metalică a monedei și puterea ei de cumpărare, atît pe plan intern cît și extern *). În cadrul sistemului în vigoare — Gold Exchange Standard (etalon aur-devize) — unde **nu piața** este cea care stabilește corelația valorică între aur și celelalte mărfuri — deci și echivalența între conținutul în aur al monedei și mărimea puterii ei de cumpărare —, **ci autoritatea de stat** care fixează paritatea metalică, apare posibilitatea unor diferențe între această paritate și puterea de cumpărare a monedei.

În consecință, se creează premisele concrete ale unor mișcări de capital cu caracter pur speculativ, bazate pe jocul diferențelor dintre cursurile reale și cele oficiale ale monedelor.

Mișcările de capital pe termen scurt au luat amploare o dată cu reintroducerea convertibilității externe — întreruptă în perioada războiului și a refacerii economice postbelice — în principalele țări capitaliste europene, în anul 1958. Cîmpul lor de acțiune s-a lărgit, la aceasta contribuind și creșterea instabilității dolarului și a lirei sterline și deci a neîncrederii în monedele-cheie ale sistemului monetar occidental.

Neîncrederea în monedele de rezervă îndreaptă atenția spre alte monede, cu poziție stabilă în momentul respectiv, din necesitatea de a onora în continuare angajamentele. Astfel, sensurile unor deplasări de fonduri s-au multiplicat, iar cuantumul lor, determinat de volumul schimburilor comerciale internaționale, a putut cunoaște un ritm de creștere superior celui înregistrat de aceste schimburi.

● Agresiunea „hot money"-ului

DACĂ DEVANSAREA creșterii producției de către creșterea comerțului internațional are un efect dinamizator asupra economiei diferitelor țări, se poate oare spune același lucru despre devansarea creșterii comerțului de către creșterea mișcărilor de capitaluri speculative? Se pare că în anumite situații, pe o anumită scară, deplasările de capital în căutare de mai multă siguranță pentru deținătorii lor au în mod obiectiv **efecte dezorganizatoare,** afectînd desfășurarea normală a înseși schimburilor comerciale. În acest sens li se atribuie un caracter agresiv, în măsura în care ele nu se conformează cerințelor normale ale schimburilor și plăților internaționale.

De regulă fondurile care se deplasează în scopuri speculative reprezintă: capital bancar, capital industrial în așteptare, capitalurile societăților de asigurare, ale altor companii, fonduri ale particularilor.

Se pare că o parte importantă a mișcărilor capitalurilor flotante o constituie deplasările de disponibilități ale micilor deținători de capital, care sînt cei mai sensibili la fluctuațiile zilnice ale cursurilor diferitelor valute și mai ales la zvonurile privind o eventuală devalorizare a unei anumite monede. Dar nu aceștia fac ca fenomenul să capete în anumite situații proporții delirante: există o categorie de deținători de fonduri, adevărați **speculatori de profesie,** care „joacă" la bursa metalului galben mizînd pe o majorare a prețului acestuia, care azi cumpără monezi de aur pentru a le vinde mai tîrziu, îndeosebi în perioadele de criză, și care printr-o vastă rețea de intermediari își schimbă peste noapte capitalurile dintr-o valută în alta din unica dorință de a realiza un cîștig rapid. Prin simple ordine telefonice, sînt mutate de pe o piață pe alta uriașe sume de bani care periclitează monedele unor țări, dezorganizează activitatea bancară, provoacă perturbații la burse, putînd atinge chiar dimensiuni de catastrofă în momentele de criză acută.

Evident, datorită similitudinii modalităților de realizare tehnică precum și a desfășurării lor pe termen scurt, mișcările pur speculative de capital nu pot fi delimitate precis de cele reclamate în mod uzual de tranzacțiile curente. De altfel, și în cadrul acestora din urmă, printr-o vastă rețea de bănci și de agenți specializați, se efectuează cumpărări de valută (operații la termen) pe diferite piețe, în funcție de cursul cel mai avantajos, în vederea onorării unor angajamente viitoare asumate în cadrul tranzacțiilor externe, la adăpost de o eventuală fluctuație, dezavantajoasă, a cursului de schimb.

Astfel, stabilirea masei capitalurilor flotante se menține în cadrul unor estimatii. Se consideră că ele ar reprezenta 6—8 miliarde dolari (se pare că aprecierea este aproape de realitate întrucît fondurile prevăzute de băncile centrale occidentale pentru stăvilirea mișcărilor de capitaluri flotante sînt fixate la un maximum de 10,5 miliarde dolari).

În orice caz, în momentul în care situația economică și financiară a unei țări se înrăutățește — balanță de plăți deficitară, rezerve monetare în scădere — ceea ce afectează poziția monedei naționale, toți factorii potențiali ai unor mișcări speculative de capital își găsesc un sens comun: agravarea acestei situații, faptul putînd constitui nu numai un simptom, dar chiar și o manifestare a crizei. Așa s-a întîmplat și în luna noiembrie a anului trecut cînd posesorii străini și francezi ai unor mari sume de franci, considerînd iminentă devalorizarea francului francez, respectiv revalorizarea mărcii vest-germane, au optat pentru preschimbarea francilor în mărci. S-a calculat că în noiembrie 1968, totalul capitalurilor intrate în R.F.G. s-a ridicat la circa 4 miliarde dolari, din care aproximativ 1,5 miliarde dolari (7,5 miliarde franci) au provenit din Franța. Numai într-o singură săptămînă, 16—22 noiembrie 1968, fondurile „refugiate" în R.F.G. s-au cifrat la peste 2 miliarde dolari! Există suficiente motive pentru a afirma că o bună parte din aceste fonduri au fost pur speculative.

Efectele unei migratii de capitaluri de mari proporții — indiferent dacă în final speculatorii reușesc sau nu să obțină rezultatele dorite — sînt resimțite diferit de țările în cauză. Anul trecut, de pildă, Statele Unite au fost de fapt principalul beneficiar al crizei valutare europene, contribuția capitalurilor străine intrate în țară — din motive de siguranță — la echilibrarea balanței de plăți fiind apreciată la 2.8 miliarde dolari. Într-o situație favorabilă s-a aflat și R.F.G., spre deosebire de Franța și Anglia. Cu toate acestea, ca tendință pe termen lung, este destul de riscant să se tragă o linie de demarcație între țările beneficiare și cele păgubite de agresiunea „hot money"-ului. Aceasta nu numai întrucît pozițiile se pot schimba, ci și datorită faptului că un aflux uriaș și prelungit de asemenea fonduri poate avea influențe negative și asupra circulației monetare din țările „beneficiare", putînd totodată antrena și tendințe inflaționiste.

● Declanșare și contractare

PRIVITE MAI ÎNDEAPROAPE, mișcările capitalurilor flotante determinate la suprafață, nemijlocit, de cauzele enunțate (schimbări în rata dobînzilor și a cursurilor monedelor) **își au obîrșia în situația economică diferită a țărilor capitaliste, în inegalitatea dezvoltării lor, în fluctuațiile anuale ale ritmurilor lor de dezvoltare, în care se reflectă la rîndul lor dinamica productivității muncii, competitivitatea pe plan internațional, deprecierea comparativă a monedelor etc.**

Experiența însăși dovedește că, de obicei, presiunile speculative nu se exercită în detrimentul monedei unei țări cu balanță comercială și de plăți activă. În schimb, dacă o țară acuză un deficit din tranzacțiile curente și de capital, există motive serioase să se presupună că acesta va fi accentuat de un exod de capitaluri în căutare de refugiu peste frontieră.

Încercînd să stăvilească tendințele de înrăutățire a situației balanței comerciale și de plăți, autoritățile apelează la unul din principalele instrumente ale politicii lor monetare — **taxa de scont.** Prin majorarea acesteia, și deci a nivelului general al dobînzilor, se urmărește atragerea de capitaluri străine în speranța că afluxul lor va îmbunătăți situația balanței de plăți. Autoritățile monetare engleze practică de mai mult timp această politică (chiar recent Banca Angliei a majorat taxa scontului de la 7% la 8%) pentru a redresa balanța de plăți și a întări poziția lirei sterline. Dar chiar dacă se obține efectul scontat printr-o astfel de politică, avantajul se poate dovedi relativ. Capitalurile străine în căutare de randament cît mai ridicat sînt foarte instabile și la prima alarmă, la primul zvon cu privire la o eventuală devalorizare a monedei, se îndreaptă spre alte piețe, poate chiar mai puțin rentabile, dar mai sigure. Numai astfel se poate înțelege „fuga" de lira sterlină din 1964 și 1967 (care a determinat în cele din urmă devalorizarea acesteia), sau exodul de capitaluri din Franța în R.F.G. de la sfîrșitul anului trecut.

Nu trebuie omisă desigur nici conjunctura politică, instabilitatea acesteia, care poate juca în anumite perioade un rol important, așa cum s-a întîmplat în 1964, în Italia, cînd fonduri uriașe au luat drumul băncilor elvețiene pentru mai multă siguranță.

Iată deci un ansamblu de factori care contribuie la declanșarea speculațiilor, la care se adaugă și considerente de ordin psihologic cu influență agravantă, mai ales cînd e vorba de masa micilor deținători de fonduri, înclinați să acționeze la prima alertă. Așa se explică de ce, la un moment dat, se ajunge la o adevărată „mobilizare generală" a întreprinderilor, a particularilor, chiar a băncilor, care, parcă la un semnal, pun în mișcare tot mecanismul speculației.

Amploarea luată de deplasările capitalurilor flotante, avînd în vedere înainte de toate influența lor directă asupra situației balanțelor de plăți ale diferitelor țări, i-a determinat pe cei răspunzători de rînduielile monetare occidentale (guverne, bănci centrale, organisme monetare internaționale) să caute mijloace de a stăvili

→

aceste mișcări sau măcar de a le reduce din intensitate.

Desigur, în primul rînd, s-a apelat la reintroducerea controlului schimburilor precum și a unor obstacole vamale sau nevamale (contingentări), de către acele țări care au cunoscut dificultăți economico-financiare și deci au fost primele prejudiciate de mișcările capitalurilor flotante (Marea Britanie, Franța). Dar întrucît sporirea obstacolelor tarifare și mai ales introducerea celor netarifare contravin unor obligații asumate în cadrul unor organisme internaționale (de pildă, GATT), iar controlul schimburilor afectează direct marile monopoluri și oricum înseamnă o renunțare din partea țării respective la menținerea unui rol important pentru propria monedă, aceste măsuri nu pot fi luate, într-un anumit sens, decît cu caracter temporar.

S-a căutat atunci soluția în mecanismul transferurilor internaționale de capital. Astfel, s-a apelat la operațiile „swap" (troc de devize) între băncile centrale, reprezentînd în fapt o posibilitate de creditare de termen scurt (3 luni) a unei bănci centrale pentru susținerea cursului și respectiv a poziției propriei monede. S-a încercat chiar o generalizare a acordurilor „swap" elaborîndu-se în acest sens planul Carli-Fowler (după numele inițiatorilor săi) supus reuniunii „Clubului celor zece" din noiembrie 1968. Planul preconiza crearea unei rețele de dirijare a mișcărilor de „hot money", grație căreia capitalurile flotante ar fi fost în mod automat transferate în țările de origine atunci cînd s-ar fi ivit primejdia unei noi crize monetare. Deocamdată însă, în urma reuniunii guvernatorilor băncilor centrale de la Basel din februarie 1969, acest plan nu va fi pus în aplicare, hotărîndu-se doar ca, în cazul unei noi crize, guvernatorii băncilor centrale să se întrunească de urgență pentru a se consulta asupra măsurilor ce urmează a fi luate.

Una din cele mai „radicale" soluții preconizate pentru a opri mișcările capitalurilor flotante este renunțarea la cursurile de schimb fixe ale valutelor și adoptarea cursurilor flexibile. Are circulație și ideea de a se introduce parități cu variabilitate limitată, adică de a permite cursului monedelor să varieze, spre exemplu, cu 5% în jurul parității stabilite, și nu cu 1%, maximum posibil cît permite actualul statut al F.M.I. Astfel — spun adepții acestei idei — s-ar reduce substanțial îngrijorarea față de schimbarea parității unei monede și deci posibilitatea și interesul pentru speculație, iar ca urmare deplasările capitalurilor flotante, putîndu-se realiza și o punere de acord directă între puterea de cumpărare internă și externă a unei monede fără intervenția în acest sens a guvernului din țara respectivă. Alți economiști, neexcluzînd posibilitatea introducerii cursurilor flexibile, văd totuși mai degrabă neutralizate mișcările capitalurilor speculative prin crearea unor lichidități suplimentare în cadrul F.M.I. — de genul „drepturilor speciale de tragere" — care să fie puse la dispoziție băncilor centrale.

Se pare că totuși soluția cea mai radicală în prezentul context economic, după înșiși specialiștii occidentali, nu poate fi decît restabilirea încrederii în monedele principalelor țări capitaliste. „A voi să acționezi asupra mișcărilor de capital, scria recent Michel Garibal în **Revue politique et parlementaire,** înseamnă fără îndoială a lua efectele drept cauză. Căci aceste deplasări monetare corespund unei realități profunde: conștiința faptului că este vorba de un dezechilibru internațional și dorința de a pune la adăpost (capitalurile) prin plasamente sigure. Dar căutarea siguranței agravează și mai mult dezechilibrul și determină deseori guvernele să ia măsuri pentru combaterea intrării acestor capitaluri...". Urmarea o constituie situații de criză ca cea din noiembrie 1968, situații ale căror cauze — cum arată din nou evoluțiile din ultimele săptămîni — evident nu au fost înlăturate. Eforturile de a restabili încrederea în monedele occidentale vor fi împinse tot mai insistent de valurile succesive de speculații, spre încercarea de a obține acest rezultat prin reformarea, într-un fel sau altul, a sistemului valutar capitalist.

Șerban BOBULESCU

Ilie ȘERBĂNESCU

*) Chiar dacă au existat mișcări de capitaluri pe termen scurt datorită apariției unor modificări în nivelul dobînzilor din diferite țări, ca urmare a politicii taxei scontului practicate de băncile centrale, ele nu aveau amploarea din prezent și nu se vorbea în acel timp de „hot money" în accepția actuală

DIN ȚĂRILE SOCIALISTE

R. P. BULGARIA

DEZVOLTAREA BAZEI TEHNICO-MATERIALE A AGRICULTURII

INDUSTRIALIZAREA socialistă a permis crearea și dezvoltarea bazei tehnico-materiale a socialismului în toate ramurile, inclusiv în agricultură. În acest scop statul a efectuat și efectuează investiții importante. Ca urmare s-a mărit continuu parcul de mașini și tractoare. Astfel, numărul de tractoare (fără cele folosite în grădini și livezi), a crescut (în 15 C.P.) de la 9 mii în 1950 la 89 mii în 1969.

Potrivit directivelor Congresului al IX-lea al P.C. Bulgar, volumul lucrărilor agricole mecanizate va crește în 1970 cu 35% față de 1965. Numărul de tractoare (calculate în 15 C.P.) va atinge la sfîrșitul anului 1970 circa 90 mii, combine — circa 20 mii, tractoare cultivatoare — circa 36 mii, avioane agricole — 180 ș.a.

Sarcina principală în domeniul mecanizării agriculturii în actualul plan cincinal o constituie introducerea largă a mecanizării complexe, în special în producția cerealieră și de plante furajere, sfeclă de zahăr și floarea soarelui. Multe procese urmează să fie mecanizate și în cadrul producției de zarzavaturi, viticultură, pomicultură, de asemenea se prevede mecanizarea unor procese de muncă din sectorul creșterii animalelor.

Folosirea largă a îngrășămintelor minerale constituie o altă direcție importantă a intensificării producției agricole. Analizele chimice ale solului efectuate au arătat un conținut insuficient în azot și fosfor. Construcția în anii socialismului a unor obiective chimice, cum sînt combinatul chimic din Dimitrovgrad, fabrica de îngrășăminte azotoase din Stara Zagora, combinatul chimic de lîngă Vrața, D.I.P. „Agria" de la Plovdiv s.a. și construcția în actualul cincinal a combinatului chimic de lîngă Varna permite sporirea continuă a producției de îngrășăminte minerale.

Calculat per hectar teren lucrat, în agricultura R. P. Bulgaria s-a folosit în 1965 o cantitate de 74 kg îngrășăminte minerale substanță activă față de 2,4 kg. în 1950. În 1969 se prevede a fi folosită per hectar 153 îngrășăminte substanță activă. Se acentuează tendința producerii și folosirii de îngrășăminte complexe și concentrate, ca și utilizarea de ierbicide, îndeosebi pentru grîu și porumb, precum și pentru lucernă, sfeclă etc.

Succese remarcabile s-au obținut în domeniul lucrărilor de îmbunătățiri funciare, în special în ceea ce privește extinderea irigațiilor. În timp ce în 1939 se iriga o suprafață cu totul restrînsă și anume numai circa 35 700 hectare teren, în prezent s-a ajuns la 1 040 mii hectare; pînă în 1980 se prevede extinderea irigațiilor pînă la 2 900 mii hectare, ceea ce va cuprinde 80% din suprafața de teren irigabilă.

O atenție mare se acordă folosirii semințelor din soiuri superioare. Astfel, în 1966, peste 75% din suprafața cultivată cu grîu de toamnă a fost însămînțată cu „Bezostaia 1", soi care s-a dovedit foarte potrivit pentru condițiile din R. P. Bulgaria. Sînt răspîndite semințele din soiuri superioare de floarea soarelui, de înaltă productivitate și cu conținut ridicat de ulei.

În vederea folosirii cît mai judicioase a condițiilor naturale și economice și a sporirii rapide a producției, o importanță deosebită se acordă raionării, concentrării și specializării producției agricole. În 1959 s-a înfăptuit unirea gospodăriilor agricole cooperative de muncă, ajungîndu-se ca pe o unitate economică să revină în medie 4 mii ha teren, față de circa 1 100 ha., cît revenea imediat după încheierea cooperativizării (1958). Specializarea și concentrarea producției s-a desfășurat ținîndu-se cont de condițiile economice și naturale ale diferitelor raioane. Gospodăriile agricole cooperative de muncă din raioanele de cîmp cultivă grîu pe o suprafață de 1000—2000 ha, porumb pe 500—1500 ha, viță de vie pe 100—500 ha etc. Culturile cerealiere sînt raionate în special în nordul Bulgariei. Floarea soarelui s-a concentrat cu prioritate în sudul țării. Există raioane specializate de viță de vie și pomicole. Lîngă Sofia și alte orașe mari s-au fondat baze speciale legumicole și de lapte. Toate acestea favorizează introducerea în producție a tehnicii moderne, folosirea mai rațională a acesteia utilizarea cît mai rațională și completă a forței de muncă, ridicarea productivității muncii și reducerea prețului de cost.

Lărgirea continuă a bazei tehnico-materiale este însoțită de modificări importante în structura forței de muncă. Una din schimbările însemnate o constituie creșterea treptată a numărului de cadre cu pregătire medie și superioară. Sporește ponderea cadrelor cu pregătire superioară și în totalul cadrelor de conducere. Așa de pildă, dacă în 1960 numai 20% din președinți de G.A.C.M. au fost cadre de specialiști cu pregătire superioară, în prima jumătate a anului 1968 ponderea acestora a ajuns la 78%.

Ca urmare a tuturor acestor măsuri are loc o creștere a producției și a productivității muncii. În comparație cu perioada antebelică, în agricultură este ocupată o populație de 1,8 ori mai mică, iar producția ce se creează este de 2 ori mai mare.

Dr. I. MATEI
Iași

REPUBLICA CUBA

MAȘINI PENTRU „ZAFRA"

ÎN CONDIȚIILE în care „zafra" trebuie să însemne nu numai un record de producție ci și unul calitativ sub aspect tehnic și științific, industriei îi revine misiunea de a contribui la modernizarea diferitelor procese de muncă și în special a acelora care reclamă un mare efort uman: semănatul și tăiatul trestiei de zahăr. În acest scop tînăra industrie socialistă a Cubei și-a asumat cu curaj sarcina de a produce pentru prima oară mașini agricole necesare urgentării lucrărilor amintite. Este vorba de construirea de semănători mecanice, de mașini de desțelenit plantațiile, de combine autopropulsoare de recoltat trestia și, în sfîrșit, de agregate pentru încărcatul trestiei și vagoane speciale pentru transportul trestiei, al melasei și al zahărului.

Uzinele „Cubana de Acero" din Havana, care au fost profilate pe construcția de utilaj agricol și de transport, au reușit să asimileze, într-un timp scurt, întreaga tehnologie necesară fabricării primelor 2 500 de semănătoare mecanice cu brazdă dublă, care efectuează simultan trei operațiuni. Aceste semănători au fost fabricate în decurs de numai trei luni. Colectivul de la „Cubana de Acero" și-a cîștigat un binemeritat renume de asemenea și prin montarea în ritm rapid a vagoanelor destinate transportului trestiei, melasei și zahărului, care au fost livrate de România în baza acordului de colaborare și cooperare dintre cele două țări.

Un alt colectiv, cel de la Combinatul metalurgic din Santa Clara, a început fabricarea în serie a combinelor pentru recoltatul trestiei de zahăr de tip „Libertadora" și „Henderson". Prima serie de 28 de combine „Libertadora" vor primi „botezul focului" în actuala „zafra", iar seria de 325 de combine „Henderson" va fi gata pînă la sfîrșitul acestui an, urmînd să intre în folosință în campania din 1970. Fiecare dintre aceste mașini înlocuiește munca a 800 de „machatos" (tăietori manuali de trestie).

R. P. MONGOLĂ

BOGĂȚII ALE SUBSOLULUI — ÎN CIRCUITUL ECONOMIC

PROSPECȚIUNILE efectuate de geologii mongoli în ultimii ani au avut ca rezultat descoperirea, în subsolul țării, a unor importante bogății. O preocupare de seamă a geologilor mongoli o constituie alcătuirea hărții geologice a țării, studierea mai temeinică a subsolului regiunilor centrale și răsăritene. Lucrările de prospectare care au fost efectuate pe o suprafață cuprinzînd 3/4 din întregul teritoriu al R.P. Mongole au scos la iveală peste 160 de zăcăminte de huilă și cărbune brun, dintre care unele au început să fie exploatate, oferind astfel posibilitatea construirii de noi termocentrale. Calculele preliminarii ale geologilor conturează astfel mai precis tabloul dezvoltării ulterioare a unor importante ramuri industriale, putîndu-se stabili și locul amplasării viitoarelor complexe economice industriale. Așa, de pildă, pe locul exploatărilor carbonifere Șarîn-Gol și Nalaiha se extind centralele termice existente și se construiesc altele noi. Pe de altă parte, montarea liniei de înaltă tensiune Darhan — Ulan Bator a permis crearea a două noi zone economice: Centrală și Darhan — Selenghin. În aceasta din urmă s-au găsit și bogate zăcăminte aurifere care în curînd vor fi exploatate; s-a semnalat și existența cositorului și wolframului. S-au găsit zăcăminte de fluorit, wolfram și molibden în aimacele Răsăritean, Suhe Bator și Hentei; în curînd va fi exploatată mina de wolfram din Salaghin. Descoperirea petrolului în Gobi răsăritean a avut ca urmare apariția unei noi așezări a petroliștilor — Dzun-Bain.

Importantele zăcăminte de fosforiți din Hubsugul vor asigura, prin exploatarea lor, nu numai necesarul de îngrășăminte pentru agricultura țării, ci și rezerve pentru export. Tot aici s-au mai găsit cantități apreciabile de azbest și grafit. În regiunile apusene ale țării, mai puțin cercetate pînă acum s-au descoperit zăcăminte de cărbune și materiale de construcție, iar în aimacul Gobi-Altai au fost găsite zăcăminte de pietre prețioase și semiprețioase, între care cele din somonul Țel vor începe să fie exploatate anul acesta.

În prezent, în subordonarea Ministerului Industriei Energetice, Combustibilului și Geologiei funcționează 5 direcții geologice, care își desfășoară activitatea în diferite puncte cardinale ale țării. De asemenea, un laborator topografic și geofizic din cadrul ministerului organizează anual expedițiile geologice. Numai în anul 1968 și-au desfășurat activitatea pe teren peste 30 de astfel de expediții care au oferit patrimoniului național mongol noi bogății ale subsolului.

V. B.

— Privire generală asupra mărfurilor care vă interesează.

— Relații directe cu partenerii comerciali care vă interesează vă oferă:

FOIRE · MESSE · FAIR
BNV
BUDAPEST

TÎRGUL INTERNAȚIONAL DE LA BUDAPESTA

16 – 26 mai 1969

Privire generală asupra producției întregii industrii ungare și asupra numeroaselor exponate prezentate de țările străine participante.

Pentru relații adresați-vă: Tîrgul HUNGEXPO și biroul de publicitate a comerțului exterior ungar — Budapest, XIV Városliget.

Telefon: 225—008.

Telex: Budapest, 230 Intfoire.

PUBLICOM

RELAȚII ECONOMICE INTERNAȚIONALE

Extinderea relațiilor economice

● Cehoslovacia ocupă locul trei în relațiile comerciale externe ale Poloniei cu țările socialiste, revenindu-i 8,3% din volumul total al schimburilor externe. Ministrul comerțului exterior al Cehoslovaciei, Jan Tabacek, analizînd recent evoluția relațiilor economice reciproce, a subliniat că, pe lîngă schimburile clasice de mărfuri, cele două țări dezvoltă și alte forme de relații economice.

Jan Tabacek s-a referit, printre altele, la creditul pe termen lung acordat de Cehoslovacia Poloniei pentru efectuarea de investiții în vederea valorificării unor materii prime, cum sînt zăcămintele de cărbuni, sulf și cupru. El se rambursează prin produse realizate în obiectivele construite pe baza creditelor acordate. În ceea ce privește evoluția schimburilor comerciale, acestea marchează o tendință ascendentă, confirmată și de ultimele acorduri încheiate, potrivit cărora volumul schimburilor urmează să crească în acest an cu 14% față de 1968.

● Recent a fost semnat la Paris un protocol privind cea de-a patra întrunire a Comisiei mixte iugoslavo-franceze pentru schimburi comerciale, care a examinat evoluția acestora în 1968 și previziunile pentru anul în curs. Comisia a dezbătut mai ales, măsurile de echilibrare a comerțului dintre cele două țări, ținîndu-se seama că, de exemplu, anul trecut importul iugoslav din Franța a fost evaluat la 65 milioane de dolari în timp ce exportul iugoslav în această țară a fost de numai 27 milioane de dolari. În același timp s-au desfășurat și lucrările comisiei mixte iugoslavo-franceze de colaborare tehnică, stabilindu-se un program de acțiuni pe anii 1969—1970.

CONJUNCTURA ECONOMIEI CAPITALISTE

ȚĂRILE BENELUX

SE REPETĂ în țările Benelux (Belgia, Olanda, Luxemburg) un fenomen pe care și alte țări capitaliste dezvoltate îl cunosc în ultimul timp: înviorarea conjuncturii este urmată la intervale relativ scurte de fenomene inflaționiste și de temeri în cercurile de afaceri în legătură cu posibilitățile de a menține ritmul producției.

Dinamica economiei belgiene poate fi apreciată pe baza indicelui producției industriale, care a înregistrat în 1968 o creștere cu circa 11%, obținută în mare parte în a doua jumătate a anului. (Pentru comparație: în 1967 indicele crescuse de-abia cu 1%). Participarea diferitelor ramuri și sectoare la sporul obținut este destul de puternic diferențiată. După estimații oficiale, extracția de cărbune s-a redus în 1968 cu aproape 10% ceea ce a atras după sine o nouă reducere a numărului muncitorilor ocupați în această ramură; producția de petrol, în schimb, a crescut cu 36%, urmarea fiind o ușoară mărire a numărului celor ocupați în rafinării; la energia electrică creșterea producției a fost de 10,8%. În alte ramuri — siderurgie metalurgie, chimie — s-au înregistrat creșteri de proporții variate; producția de oțel a fost cu 20% mai mare decît în 1967. În industria textilă sporirea producției nu a putut evita o reducere a numărului celor ocupați, cu circa 4% față de anul precedent. De semnalat că în septembrie 1968 numărul șomerilor era cu 16,9% mai mare decît în aceeași lună din 1967.

Un domeniu în care înviorarea conjuncturală nu s-a manifestat însă de loc îl constituie investițiile private. O anchetă a Băncii Naționale a Belgiei cu privire la proiectele de investiții pe anul acesta a scos la iveală că se prevede un regres al cheltuielilor corespunzătoare cu 15%, ceea ce înseamnă că se va dubla restrîngerea lor de anul trecut. Cu toate că intrările de comenzi s-au mărit întrucîtva, rentabilitatea întreprinderilor este apreciată ca îmbunătățită, iar gradul de utilizare a capacităților de producție a atins anul trecut un nivel pe care nu l-a mai înregistrat din 1963 încoace — și anume 82,4% —, întreprinzătorii privați nu intenționează totuși să lărgească în viitorul apropiat capacitățile. Unul din factori pare să fie introducerea așteptată a impozitului pe valoarea adăugată, ale cărui implicații provoacă aprehensiuni în cercurile de afaceri și prilejuiesc de pe acum cereri de reducere a cotelor de impunere prevăzute.

În absența stimulării din partea investițiilor private și dat fiind că nici consumul personal nu a devenit, cum se apreciază oficial, un sprijin important al conjuncturii, impulsurile par să fi provenit mai ales de la investițiile publice și de la cererea externă. Consumul public s-a mărit în 1968 cu circa 10%, iar investițiile publice cu peste 20%. Datoria publică a crescut în aceste condiții cu 50% mai repede decît în 1967. Cît despre cererea externă, ea a permis sporirea exportului cu 18%. În domeniul relațiilor economice externe, însă, trebuie avut în vedere că importul a crescut și mai repede — cu 19%, ceea ce a dus în trimestrul III la apariția unui deficit al balanței comerciale. De asemenea, a apărut un deficit și în balanța de plăți, datorat ieșirilor masive de capitaluri din Belgia. Balanța de plăți pe primele trei trimestre din 1968 s-a încheiat cu un sold pasiv de 5,4 miliarde franci belgieni, față de excedentul de 7,6 miliarde din aceeași perioadă a anului precedent. Tendința de creștere a dobînzilor pe piața de capital, reflectată în ridicarea ratei scontului în decembrie, lasă să se întrevadă că dificultățile de finanțare a economiei, inclusiv pentru investițiile publice, se vor menține în viitorul previzibil.

Pentru situația din Olanda este caracteristică în momentul de față orientarea politicii economice spre măsuri restrictive, după o înviorare a creșterii în 1968. Producția industrială s-a mărit anul trecut cu circa 10%, industria chimică înregistrînd chiar un spor de 20%. Impulsul principal l-a furnizat cererea externă, valoarea exportului mărindu-se cu 14%. În Olanda, însă, spre deosebire de Belgia, s-au înviorat și investițiile private interne; cheltuielile pentru instalații și utilaje au fost majorate cu 9%. O asemănare cu conjunctura belgiană o constituie creșterea puternică a investițiilor publice (+13%). Cererea internă de bunuri de consum a rămas relativ reținută, mărindu-se cu 5%.

Evoluțiile acestea au fost însă însoțite anul trecut de o creștere a prețurilor cu 4%, iar pentru anul în curs se așteaptă ca tendința inflaționistă să se accentueze, ajungîndu-se la o depreciere de circa 7%. Cursul restrictiv adoptat în aceste împrejurări prevede reducerea la jumătate a înlesnirilor fiscale pentru investiții, înăsprirea condițiilor la cumpărările în rate, limitarea altor facilități de creditare, renunțarea la orice cheltuieli publice peste sumele prevăzute în buget. Nu se așteaptă ca aceste măsuri să anuleze tendințele inflaționiste, dar se crede că ele vor reuși să le mențină în limitele tendințelor similare din țările care sînt principalii parteneri comerciali ai Olandei, evitînd periclitarea competitivității mărfurilor de export olandeze.

În Luxemburg, conjunctura a stat anul trecut sub semnul unei creșteri considerate satisfăcătoare a producției de oțel — cu 8,8%. Atît investițiile cît și cheltuielile de consum s-au mărit cu 5%, iar nivelul prețurilor s-a ridicat cu 2%. Exportul a crescut cu circa 9%, spor care a fost influențat însă întrucîtva de creșterea prețurilor. Sporul real de 9% al importului a determinat o ușoară reducere a excedentului balanței de plăți care în cazul Luxemburgului se datorează îndeosebi comerțului exterior. Pentru anul în curs se așteaptă o nouă reducere a excedentului ca urmare a intensificării cererii de import în condițiile creșterii investițiilor. Pe de altă parte, se întrevede o încetinire a creșterii produsului național brut și a cheltuielilor pentru consumul personal.

Contracte privind construirea de obiective industriale...

● Pe baza contractului încheiat de întreprinderea polonă „CEKOP" cu firma spaniolă „Cooperativa Azucarea Onesimo Redondo". Polonia a construit în localitatea Valladolid din Spania o fabrică de zahăr, cu o capacitate de prelucrare de 2 000 tone sfeclă de zahăr în 24 ore. Atît proiectul cît și utilajul complet au fost furnizate de Polonia. Valoarea contractului atinge 5,2 milioane de dolari, aproximativ 21 milioane de zloți valută.

● Printre tranzacțiile încheiate la tîrgul de la Leipzig, **Trybuna Ludu** menționează contractul semnat de firma polonă „Budimex", potrivit căruia Polonia va contribui la extinderea marelui combinat chimic Buna-Werke, de lîngă Halle (R.D.G.). Se prevede că pînă la sfîrșitul anului 1970 partea poloneză va efectua lucrările de construcții și montaj la viitoarea hală pentru producția de clor gazos. Valoarea contractului încheiat depășește 2,2 milioane de zloți valută.

...și cooperarea industrială

● La Budapesta a avut loc prima sesiune a Direcției consorțiului bancar ungaro-iugoslav, anunță agenția M.T.I. În cadrul sesiunii a fost adoptată, printre altele, hotărîrea de a finanța fabricarea în colaborare a unor locomotive de întreprinderea ungară „Ganz-Mavag" și de uzina iugoslavă „Djuro Djakovici".

Note de drum din Turcia

SPRE ORAȘUL DE PE DOUĂ CONTINENTE

O BARIERĂ se deschide și... sîntem în Turcia. Un incendiu la o clădire din preajmă, care a mobilizat toți curioșii ce se puteau găsi la ora 1 noaptea într-o vamă, permite constatarea că în competiția dintre fotoreporteri și pompieri primii sosiseră de această dată cu un net avantaj de timp. Printre vehiculele pompierilor ochiul expert al șoferului nostru remarcă imediat un „Steagul roșu". Deși focul e repede stins, numeroase lumini strălucesc în toate părțile, împurpurînd noaptea: reclamele. Concepute aici numai în alb și roșu — culorile drapelului național al Republicii Turcia — ele se remarcă prin bun gust.

După numai 15 km ajungem la Edirne. Întemeiat cu mai bine de două mii de ani în urmă de împăratul Adrian, motiv pentru care s-a și numit Adrianopol — cum îl cunoaștem noi din cărțile de istorie — orașul devenea la 1366 prima capitală a imperiului turcesc situată pe continentul european. Cu o populație ceva mai mică decît Botoșanii sau Lugojul, orașul este renumit prin cîteva monumente de artă, dintre care Moscheea Selimiye este o capodoperă a vestitului arhitect Sinan din a doua jumătate a secolului al XVI-lea, constructor a nu mai puțin de 318 edificii.

N-am întîlnit un singur camion de-a lungul celor 232 km de șosea foarte bine întreținută ce ne mai despărțeau de Istanbul care să nu facă reclamă măcar produselor sau activității întreprinderii căreia îi aparține. Reclamele pot fi întîlnite de altfel în cele mai neașteptate locuri, cum ar fi, de exemplu, piedestalul circular din lemn de pe care un polițist se străduiește să dirijeze circulația într-o intersecție aglomerată.

Lăsînd în dreapta aeroportul Yeşilköy, așezare cunoscută cîndva sub numele de San Stefano, ne găsim dintr-o dată în fața fortificațiilor cu care cuceritorul lui la anul 330, împăratul Constantin, înconjurase orașul din care a făcut capitala Imperiului Roman de Răsărit și i-a împrumutat apoi numele său. Reflectăm la trăinicia zidurilor cu 400 de turnuri care au rezistat mai bine de șapte săptămîni artileriei sultanului în vîrstă de 24 de ani Mohamed al II-lea, pînă în acea zi de 29 mai 1453...

Ne angajăm și noi în fluviul de vehicule de pe Millet Caddesi, apoi pe bulevardul care poartă numele întemeietorului Turciei moderne, Mustafa Kemal-Atatürk, pentru ca după aceea să rămînem uimiți în fața azurului Moscheii Sultanului Ahmed sau a imensității simbolice a Ayei Sofia, la a cărei edificare 10 000 de oameni au muncit timp de cinci ani pentru ca la tîrnosirea ei, la 27 decembrie 537, împăratul Justinian să poată exclama: „O, Solomon, te-am întrecut!"...

Dar Istanbulul de azi este renumit nu numai pentru minunatele vestigii ale zbuciumatului său trecut, ci și pentru faptul că este cel mai de seamă centru industrial și comercial al țării. Populația sa de 1 800 000 de locuitori este dublă față de cea a orașului secund și din 1923 succesor al său în rolul de capitală — Ankara. În oraș am întîlnit foarte mulți oameni tineri și asta nu numai fiindcă la Istanbul se găsește cea mai mare — și în același timp cea mai veche — dintre cele 4 universități existente în Turcia, ci pentru că însăși populația țării este tînără. 54 la sută din cei peste 32 de milioane de locuitori ai săi nu depășesc ca vîrstă 20 de ani.

Pulsația intensă a vieții economice a Istanbulului se reflectă în fluxul neîntrerupt al circulației auto. Pînă tîrziu în noapte zeci de camioane își așteaptă rîndul pe chei să fie înghițite de nesățioase ferry-boat-uri care le traversează peste Bosfor la Üsküdar, adică în partea asiatică a singurului oraș din lume așezat pe două continente. Pentru a facilita acest trafic se studiază în prezent posibilitatea construirii unui pod peste cunoscuta strîmtoare. Lucrarea ar costa circa 200 milioane de dolari și ar urma să fie terminată în prima jumătate a deceniului următor. Ideea construirii unui asemenea pod i-a fost atribuită printre alții și lui Michelangelo.

Există însă o serie de aspecte care nu se pot percepe prin geamul mașinii decît cel mult prin efectele lor: resorturile economice ale vieții unei țări.

Superioare rezultatelor din perioada anterioară, deși cu puțin în urma obiectivelor stabilite, realizările primului plan economic al Turciei (1963—1967) sînt încurajatoare. Deși își propune același ritm de creștere al P.N.B., de 7% pe an, cel de al doilea plan cincinal vizează schimbări structurale mai mari. Cu un ritm mediu de 12% pe an, obținut de fapt în ultimii ani, industria, și în mod deosebit ramurile ei prelucrătoare, vor trebui să reprezinte motorul principal al creșterii în această perioadă. Ca urmare singură industria prelucrătoare ar putea crea 650 000 de noi locuri de muncă. Totuși se apreciază că în 1972 agricultura va ocupa încă cea mai mare parte a populației, aproape două treimi.

Pentru acoperirea nevoilor sporite de investiții și ale consumului public, se intenționează scăderea relativă a părții consumului privat de la 70% din P.N.B. în 1967 la 63% în 1972. În schimb, ponderea investițiilor în capital fix, de sub 14% în 1962, ar urma să se majoreze în continuare, apropiindu-se de 23% la capătul celor cinci ani. Ca și în anii anteriori, investițiile private, puternic stimulate, vor continua să crească mai rapid decît cele publice.

O serie de măsuri vizează sporirea contribuției capitalului particular, național și străin, la înfăptuirea obiectivelor propuse în plan. Astfel Oficiul Național al Planului, în afara responsabilității sale primordiale în stabilirea priorității investițiilor în sectorul public, în care se obține acum mai bine de 45% din producția industrială a țării, va trebui să avizeze toate proiectele de investiții care necesită o finanțare externă depășind 200 000 de dolari; întreprinderilor din sectorul particular care se încadrează în obiectivele planului li se vor putea acorda credite bugetare în condiții mai avantajoase etc.

Unul din obiectivele importante ale politicii economice turce îl constituie îmbunătățirea situației balanței de plăți, actualmente considerată critică. Din acest motiv contribuția resurselor externe în raport cu P.N.B. nu va trebui să depășească nici în viitor 1,5%, ceea ce dovedește recunoașterea rolului preponderent al efortului propriu.

Pe de altă parte, dacă în anii trecuți sporirea exporturilor se făcea mai ales pe seama produselor agricole, pentru perioada pînă în 1972 se contează pe o sporire importantă a exportului de produse industriale. În acest scop au fost adoptate printre altele o serie de măsuri fiscale și vamale privind producția și creditele de export, ca și importul de materii prime și ambalaje necesare industriei de export.

Cum însă deficitul balanței comerciale se va mări (nivelul absolut al importurilor fiind superior, iar ritmul de creștere egal cu cel al exporturilor), el va trebui acoperit pe seama „invizibilelor". Se speră ca cei 1,5 milioane de turiști străini așteptați în 1972 să aducă balanței turistice a Turciei un sold activ mai mare decît deficitul de 60 milioane de dolari din perioada de cinci ani anterioară.

Extinderea schimburilor turistice dintre România și Turcia constituie numai un capitol din ansamblul schimburilor materiale și spirituale reciproc avantajoase dintre cele două țări ale noastre, a cărui dezvoltare o urmărim cu interes și vie satisfacție.

D. DRAGOMIRESCU

MONDORAMA

2 MILIARDE TONE OȚEL ?

PERSPECTIVELE siderurgiei mondiale par a fi promițătoare, în ciuda cvasi-saturării anumitor piețe naționale sau a concurenței unor înlocuitori, cum sînt masele plastice sau, în unele cazuri, aluminiul. Aceasta este cel puțin opinia specialiștilor de la International Iron and Steel Institute ; consumul mondial de oțel ar putea crește — consideră ei — de la circa 500 milioane de tone în 1967 la 700 milioane de tone în 1975 și la 2 miliarde tone în jurul anului 2000.

După cum a arătat recent Ernesto Manuelli, președintele societăți italiene „Finsider", în timp ce într-o serie de țări industriale consumul de oțel pe locuitor a depășit 600 kg, consumul mediu în lume este de numai 140 kg pe an. Decalajul se datorează consumului scăzut în țările în curs de dezvoltare, variind între sub 20 kg pe locuitor în cele din Africa și ceva mai puțin de 40 kg în cele din Asia. Ținînd seama și de perspectivele creșterii demografice, rezultă existența unui uriaș potențial de consum, a cărui punere în valoare este strîns legată de eforturile țărilor în curs de dezvoltare de a accelera expansiunea economiei lor naționale, de a diversifica orientarea acesteia.

O REALITATE... SCRIPTICĂ

CAUCIUC, cafea, cacao, minereu de fier — iată principalele bogății ale Liberiei. Totuși, cele mai mari încasări ale acestei țări (de numai 111.370 kmp și circa 1.200.000 locuitori), nu se datoresc resurselor sale naturale, exploatate în majoritate de companiile străine, ci... flotei sale comerciale — scriptic, una dintre cele mai mari din lume (circa 26 milioane tone capacitate). Și totuși, Liberia nu deține în realitate o flotă. În virtutea unei legislații speciale, societăți străine nerezidente în Liberia, au dreptul să folosească pavilionul liberian pentru circulația navelor lor, fără să plătească impozitele de rigoare. Ceea ce le revine, este doar costul înregistrării acestora — 1200 dolari pe tonă capacitate și o sumă fixă de 20 centime de dolar pe an. Astfel se face că în 1968 statul liberian a încasat de pe urma acestor operații circa 3 milioane de dolari — aproape jumătate din încasările exporturilor sale de fier.

ÎN FAVOAREA... CONTEMPLAȚIEI

CUNOSCUTUL economist american John Kenneth Gailbraith s-a pronunțat recent împotriva obsesiei „tehnostructurii" și a... numărului tehnocraților, opinînd în favoarea unei așa-numite „comunități intelectuale" — aceea a savanților și artiștilor. „Eu cred — declara Gailbraith — că în ciuda tuturor eforturilor de persuasiune desfășurate de sistemul industrial, oamenii vor sfîrși pînă la urmă prin a descoperi existența unor valori altele decît consumul. Nevoiți să-și realizeze potențele native, ei vor trebui să descopere totodată că artele, vacanțele, recreația, contemplația, pot exercita aceeași atracție ca și automobilul nou".

Interesant este faptul că, ideile lui Gailbraith au fost îmbrățișate și citate ca atare la o reuniune de marketing de către Emile Bernheim, președintele Consiliului de administrație al marilor magazine belgiene „L'Innovation".

Achiesarea lui Bernheim la aceste idei — menționa buletinul CNBOS — pare totuși paradoxală, dat fiind că interesele sale de întreprinzător sînt legate prin excelență de lărgirea consumului de produse și nu de... poezie.

DECALAJUL PREȚURILOR

CUM POATE REALIZA maximum de economii o familie dintr-o țară membră a Pieței Comune ? Foarte simplu ! Procurîndu-și alimentele necesare în Franța sau în Luxemburg, îmbrăcîndu-se în Olanda, cumpărîndu-și automobilul și benzina, radioreceptorul și televizorul în R.F.G., iar aparatele electromenajere în Italia.

„Recomandarea" se întemeiază pe rezultatele unei anchete efectuate recent pe tema : „Ce sumă trebuie să plătească pentru același produs consumatorul din cele șase țări membre ale Comunității ?". Compararea răspunsurilor (bazate pe situația prețurilor din aprilie 1968) a relevat că :

— Radioreceptoarele și televizoarele sînt cu 51% mai scumpe în Franța și cu 41% în Belgia decît în R.F.G.

— Automobilele costă cu 23% mai mult în Olanda și cu 18% în Franța decît în R.F.G.

— Prețurile produselor alimentare depășesc (în medie) în Italia cu 18% nivelul lor din Luxemburg.

— Francezii plătesc pentru textile cu 29% mai mult decît olandezii.

De unde se poate vedea că decalajul prețurilor rămîne sensibil, constituind un factor departe de a putea fi neglijat în cadrul concurenței dintre industriile respective.

PROFITURILE ÎN SCĂDERE

O ANCHETĂ întreprinsă de **Wall Street Journal** în rîndul a 521 dintre cele mai importante întreprinderi americane, a dus la concluzia că în cel de-al 4-lea trimestru al anului 1968 (comparativ cu primele trei trimestre) profiturile acestora au scăzut în mod simțitor. Astfel, în ansamblu, profiturile celor 521 de societăți s-au ridicat în trimestrul IV la 5 991 milioane dolari, marcînd o creștere de numai 7,3% față de 11,1%, 10,2% și 13,6% în celelalte trei trimestre. Această diminuare este pusă pe seama măsurilor fiscale și de restrîngere a creditului, luate în scopul combaterii inflației.

DETERGENȚII

CRISTALELOR de sodă și săpunurilor tradiționale li s-au substituit progresiv, în cursul ultimilor ani, detergenții de sinteză tot mai elaborați, tot mai eficace. Detergenții moderni au o compoziție complexă, fiecărui produs constituant revenindu-i o funcție distinctă; dodecylbenzenul sulfonat de sodiu provoacă, de pildă, eliminarea grăsimilor ; polyfosfatul acționează în principal asupra prafului și impurităților din depuneri ; silicatul împiedică redepunerea impurităților și coroziunea mașinilor de spălat, perboratul acționează asupra petelor colorate etc.

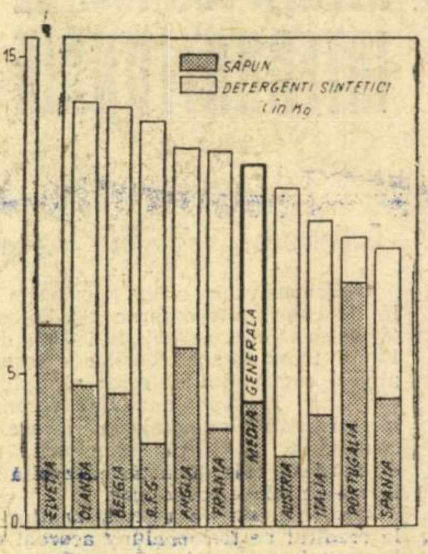

Producția mondială a detergenților sintetici a înregistrat între 1960 și 1967 o creștere de 77,6%, adică de la 3633 mii de tone în 1960 la 6453 mii de tone în 1967, media anuală a progresiei fiind de 8,5%. Prezentăm în grafic după revista „Entreprise" consumul pe locuitor de săpun și detergenți sintetici înregistrat în anul 1966 în cîteva țări vest-europene (cantitate totală și proporția între săpun și detergenți sintetici).

CĂTRE FUNDUL SACULUI

PIAȚA vest-germană a capitalurilor, care a marcat în cursul anului trecut cel mai înalt nivel al împrumuturilor plasate vreodată de organisme publice și particulare din țară și străinătate (valori cu dobîndă fixă însumînd 22 miliarde mărci), pare să dea semne de oboseală.

Dacă la o serie de împrumuturi lansate în primele două luni ale acestui an (de organisme din Noua Zeelandă, Canada, de societatea petrolieră „Occidental Overseas Corp." ș.a.) subscrierea s-a încheiat chiar în ziua lansării, alte împrumuturi — ca, de pildă, cel al Băncii Europene de Investiții — au înregistrat o primire puțin entuziastă. Ceea ce face ca eventualii „clienți" ai pieței să aibă ezitări și să acorde multă atenție sondajelor discrete asupra șanselor de succes sau de eșec.

SOLUȚII NOI...

EXPRESUL Tokaido, care parcurge distanța Tokio — Osaka (515 km) în trei ore și 10 minute, a fost folosit, între aprilie 1967 și aprilie 1968 de mai bine de 50 milioane călători și a raportat încasări de 1 miliard 500 milioane franci francezi. Încasările nu au fost totuși suficiente pentru a putea acoperi deficitul firmei japoneze National Railways, societate autonomă creditată de stat. Acest deficit se ridică la 3 miliarde 75 milioane franci.

Deputații japonezi au combătut măsurile luate pentru echilibrarea situației și anume suprimarea a 446 gări și a 6 000 km de linii deficitare. Sindicatele, pe de altă parte, se opun reducerii personalului.

Compania căilor ferate japoneze nu vede altă ieșire din impas decît prin intrarea cît mai curînd în exploatare a „sonoglisorului", care la probele din 1967, reușise să atingă viteza de 920 km pe oră, adică viteza unui avion cu reacție.

STATISTICĂ INTERNAȚIONALĂ

PRODUCȚIA ȘI EXPORTUL DE CACAO

ANUL TRECUT cacao a înregistrat, pe piața mondială, cea mai mare creștere a prețului printre principalele produse tropicale exportate, depășind cu mult previziunile. Pe piața londoneză, o tonă de cacao se oferea în decembrie cu 450 de lire sterline, față de 280 de lire tona în ianuarie. Deși prețurile n-au atins nivelul record din anul 1954 (562 de lire tona), totuși sporirea lor, precum și a producției de cacao boabe (cu unele oscilații de la an la an, datorate condițiilor atmosferice), a influențat favorabil asupra exporturilor. Se apreciază că în 1967 valoarea totală a exporturilor de cacao și produse derivate a reprezentat 615 milioane de dolari, față de circa 500 milioane în 1966. Principalii beneficiari sînt în Africa, Ghana, Nigeria, Coasta de Fildeș și Camerunul, iar în America de sud — Brazilia, Ecuadorul.

În tabelul alăturat este prezentată evoluția producției și a prețurilor în perioada 1963—1968. Evaluările pentru 1968 (efectuate la mijlocul anului) indicau o anumită reducere a producției de cacao boabe ; această tendință s-a accentuat mult ca urmare a ploilor puternice din semestrul II/1968, care au compromis parțial recolta din țările Africii occidentale și Brazilia (În Ghana, de pildă, recolta este evaluată în prezent la circa 400 000 de tone, față de 500 000 de tone inițial).

	1963	1964	1965	1966	1967	1968 (previziuni)
Producția de cacao boabe						
— mii tone	1161	1201	1499	1213	1340	1295
— variația față de anul precedent (în %)	+3	+3	+25	—19	+11	—3
Producția de cacao măcinată						
— mii tone	1150	1201	1348	1381	1390	1419
— variația față de anul precedent (în %)	+3	+4	+12	+2	+1	+2
Variația aparentă a stocurilor (mii tone)	+11	0	+151	—168	—50	—124
Prețurile *)						
— cenți S.U.A. per livră	25,3	23,4	17,3	24,4	29,1	30,2
— Variația față de anul precedent (în %)	+20	—8	—26	+41	+19	+6

*) Cursul pentru cacao ghanez, la New York.

Sursa: Conference des Nations Unies sur le commerce et le développement, **Étude sur les produits de base 1968** (deuxième partie), Doc. TD/B/C.1/50/Add 1.

PROLETARI DIN TOATE ȚĂRILE, UNIȚI-VĂ!

viața economică

ORIENTARE - DOCUMENTARE - TEORIE • ECONOMIE NAȚIONALĂ - ECONOMIE MONDIALĂ

ANUL VII nr. 12 (290)
12
VINERI
28 martie 1969
REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA
str. Nicolae Iorga nr. 36
BUCUREȘTI
Telefon 11 78 76
20 PAGINI • 2 LEI

intîmplare

probabilitate

certitudine

OBSERVĂRILE INSTANTANEE

certitudine

probabilitate

intîmplare

REZONANȚE PRACTICE ALE CLASIFICĂRII RAMURILOR

FACTORUL DEMOGRAFIC ÎN PREVIZIUNEA ECONOMICĂ

„MOARTEA LENTĂ A PIEȚEI COMUNE“

viața economică

Săptăminal editat de Societatea de Științe Economice din România

SUMAR

nr. 12 din 28 martie 1969

■ ECONOMIE NAȚIONALA

Planificare :
Rezonanțe practice ale clasificării ramurilor
de **N. Negulescu**

Săptăminal, un grafic comentat :
Transporturile maritime de mărfuri
(pag 3)

Utilizarea capacităților de producție :
Folosim rațional mașinile și utilajele din dotare ? (pag. 4)

Reflecții :

A avea idei
de acad. **Grigore C. Moisil** (pag. 5)

Finanțe :

Amortizările suplimentare nu reprezintă cheltuieli materiale.
de **Luca Năstase** (pag. 5)

Investiții :

Ritmuri, termene și consecințe
de **C. Damian** (pag. 6)

Agricultură :
Ziua munca — suport al cointeresării
de **I. Chirculescu** (pag. 7)

■ INTREPRINDEREA

Observările instantanee și certitudini organizatorice

Cadre și răspunderi :

ing. Stelian Navrea
de **Viorica Baba** (pag. 10—11)

■ TEORII ● IDEI

Șantier științific :
conf. univ. dr. M. Popovici
Coeficientul capitalului și strategia demarajului
de **Andrei A. Popper** (pag. 12)

Blocnotes :

Tudor Teodorescu-Braniște
de **Costin Murgescu** (pag. 13)

Profesor doctor docent Ion Mărculescu
de **prof. dr. docent Marin Lupu**

Factorul demografic în previziunea economică
de **Const Băloiu** (pag. 14)

■ ISTORIE ECONOMICA

„Osia dezvoltării popoarelor"
de **Toader Ionescu** (pag. 15)

■ ECONOMIE MONDIALA

În conflict cu Peru și cu întreaga emisferă
(pag. 16)

Conjunctura economiei capitaliste :
Anglia — Datoria externă.

Ancheta revistei „Entreprise" :
„Moartea lentă a Pieței Comune" (pag. 17)

Din țările socialiste
Relații economice internaționale (pag. 18)

„Cu miinile și cu mintea" —
Interviu cu ministrul comerțului al Danemarcei

Note de călătorie (II) :
Prin Danemarca industrială
de **Gheorghe Crețoiu**
(pag. 19)

Statistică internațională :
„Capătul cursei nu se întrevede". (pag. 20)

COLEGIUL DE REDACȚIE

Gh. Dolgu (redactor șef), **P. Alexiu**, **N. Armencoiu**, **Gh. Badrus**, **M. Bulgaru**, **Gh. Crețoiu** (redactor șef adjunct), **T. Cristureanu**, **D. Dumitriu**, **Em. Florescu**, **C. Ionescu**, **C. Murgescu**, membru corespondent al Academiei, **P. Năvodaru**, **R. Negru**, **I. Olteanu** (redactor șef adjunct), **V. Petrescu** (secretar general de redacție), **I. Rachmuth**, membru corespondent al Academiei, **V. Rausser**, **N. Simionescu** (redactor șef adjunct), **C. Topor**, **S. Țaigăr**, **I. Văcărel**, **L. Zaharia**

Tiparul : Intreprinderea Poligrafică „Informația", str. Brezoianu nr. 23—25.

40 470

CURIER

GRAȚIAN MARCUȘ, economist, Zalău — Ministerul Invățămîntului ne informează că propunerea dv. de a se introduce în planul școlii generale de zece ani studiul despre gestiune și evidență va fi luată în discuție la definitivarea planului de învățămînt.

● Bilanțul anual trebuie trimis la verificare

Intreprinderea de poduri metalice și prefabricate din beton — Pitești. — *Regulamentele de premiere modificate în urma aprobării H.C.M. nr. 1654/1968, prevăd — în continuare — cerința confirmării de către organul ierarhic superior a bilanțului anual, precum și precizarea de către acest organ a cuantumului premiilor ce urmează a se acorda cadrelor de conducere din nomenclatura acestuia. Intre prevederile H.C.M. nr 1627/1960, 719/1968 și 1654/1968 nu există contrazicerile la care vă referiți. Conform acestor prevederi bilanțul anual se aprobă de comitetul de direcție al intreprinderii însă, o dată aprobat, el trebuie trimis la organele ierarhice superioare, spre verificare, în vederea stabilirii rezultatelor pe total direcție generală (sau ramură) după caz. De asemenea, prevederea hotărîrii 1654/1968, privind aprobarea premiilor pentru toți salariații, se referă la cei din nomenclatura comitetului de direcție și nu la angajații care dețin funcții de conducere, numiți (deci angajați) de către organele ierarhic superioare.*

NICOLAE CRIȘAN, economist, Cluj. — După apariția legii privind învățămîntul în Republica Socialistă România se va emite o nouă reglementare cuprinzînd și posibilitățile absolvenților unor instituții de învățămînt superior de a urma o altă facultate.

M. VIDICAN, economist, Dej — Modul corect de aplicare este cel susținut de bancă. Hotărîrea nr. 1923/1968 precizează că economiile ce se varsă la buget se stabilesc în funcție de fondul de salarii planificat și nu de cel tarifar. În legătură cu aplicarea H.C.M. nr. 1324/1967, precizăm că întreprinderile agricole de stat — ca unități în reorganizare — au fost exceptate numai de la prevederile art. 1 referitoare la blocarea posturilor tehnico-administrative, neocupate la data apariției hotărîrii.

EMIL DAMȘA, economist, Zalău. — Aveți dreptate în ce privește anularea H.C.M. nr. 150/1965 de către H.C.M. nr. 2745/1968. Articolul 10 a rămas însă nemodificat și asupra acestuia tov. V. Radu din Făgăraș și-a exprimat opinia.

„Situația livrărilor de îngrășăminte chimice către C.A.P. — arăta tov. V. Radu într-o scrisoare recentă — nu s-a schimbat. Este posibil ca circulara nr. 3/1969 a Băncii Agricole să vină în sprijinul situației arătate de mine dar, cu regret menționez că greutățile se mențin încă".

● Situații deosebite de încadrare

NICOLAE VLAD, contabil șef, Fabrica de șuruburi, Saligny — *Pentru precizarea posibilităților de rezolvare a unor situații deosebite, în anexa IV B la H.G.M. nr. 328/1967, s-a prevăzut o reglementare specifică pentru încadrarea în funcția de contabil II, stabilindu-se unele excepții de la cerința cu caracter general potrivit căruia în această funcție pot fi încadrați numai absolvenții învățămîntului mediu economic. De pildă. absolvenții fostelor gimnazii comerciale, care au un stagiu de cel puțin cinci ani în funcții economice (pe baza verificării cunoștințelor economice), cadrele care au promovat cel puțin doi ani de studii în învățămîntul superior economic etc.*

In vederea angajării temporare a unor înlocuitori ai salariatelor aflate în concedii de maternitate, puteți apela și la pensionarii pentru limită de vîrstă cu studiile corespunzătoare și care întrunesc condițiile prevăzute de art. 57 din Legea nr. 27/1966 (republicată).

● Echivalarea unor stagii

ION I. MATEI, economist, I.S.C.E. Tehnoimport *1) În anexa nr. IX — pct. 5. la H.C.M. nr. 914/1968 (modificată prin H.C.M. nr. 2333/1968), privind experimentarea noului sistem de salarizare și majorarea salariilor, s-a prevăzut că pentru promovarea în funcția de economist principal (fost economist I) este necesară o vechime de minimum opt ani în funcția de economist. In anexă se prevede că absolvenții institutelor de învățămînt superior care, anterior promovării examenului de stat, au ocupat — așa cum este cazul dv. — funcții medii în specialitatea corespunzătoare studiilor superioare absolvite, li se va putea lua în calculul vechimei minime necesare de opt ani și cel mult jumătate din vechimea ce au avut în funcțiile medii respective. Această prevedere este valabilă numai în unitățile unde se aplică noul sistem de salarizare. 2) Prevederile circularei Comitetului de Stat pentru probleme de organizare și salarizare cu nr. 2850/1967, nu sînt aplicabile în cazul dv. 3) Pînă la îndeplinirea condițiilor de stagiu cerute pentru ocuparea funcției de economist principal arătate mai sus, veți putea fi încadrat ca economist. Întrucît proveniți din cîmpul muncii, nu va fi însă obligatorie încadrarea dv. la limita minimă (inferioară), limită prevăzută pentru absolvenții învățămîntului superior economic, în primul an de activitate.*

PAUL NICOLAU, Lugoj — *criteriile de gradare a întreprinderilor, respectiv a șantierelor, precizează (în funcție de anumiți indicatori de plan) încadrarea în grade ale unităților respective, salariile tarifare ale cadrelor cu funcții de conducere fiind stabilite în mod diferențiat, prin Hotărîri ale Consiliului de Miniștri. Modificarea gradelor (atunci cînd indicatorii pe baza cărora au fost stabiliți s-au modificat ca urmare a schimbării sarcinilor planificate pentru șantierele respective) este obligatorie. De pildă, cînd trebuie să se ridice gradul șantierului, sau atunci cînd trebuie să se fixeze un grad inferior. De regulă, atunci cînd se modifică prevederile de plan, se iau și măsurile organizatorice corespunzătoare, în sensul trecerii angajaților pe alte șantiere, cu un volum sporit de lucru. Dacă angajații nu sînt de acord cu noul salariu, ei pot cere transferul la alte unități.*

● Condiții ale ocupării funcției de tehnician

IOAN PENCIU — București — *Pentru a putea fi încadrat ca tehnician I (avînd studiile menționate în scrisoarea dv.) este necesar să aveți un stagiu de cel puțin 5 ani în funcția de tehnician II. Perioada cît ați lucrat ca muncitor nu se include în calculul vechimii în funcții tehnice. Dacă în această perioadă ați fi fost încadrat în ultima categorie tarifară de calificare, respectiv în categoria a VIII-a, atunci ați fi putut primi încadrarea în funcția de tehnician I, fără să mai fie necesar stagiul prealabil de cinci ani.*

V. MORARIUC, Iași. — Perioada de activitate ca șef de brigadă la o gospodărie agricolă de stat (înainte de înființarea întreprinderilor agricole de stat) se poate lua în considerare la stabilirea stagiului în funcții tehnice pentru care se prevede cerința studiilor superioare, numai dacă în această perioadă ați fost încadrat cu salariul tarifar corespungător șefului de brigadă cu studii superioare Dacă salariul dv. tarifar de încadrare a fost în acea perioadă cel prevăzut pentru cadrele cu studii medii (maistru sau tehnician) perioada respectivă nu poate fi luată în calcul.

● Fondul de premiere

IOAN MĂRIEȘ, economist, Cluj. — *Interpretarea dată de organele competente din ministerul dv. corespunde reglementării în vigoare (H.C.M. nr. 1654/1968) care este categorică în ce privește nivelul maxim al premiilor individuale. Fondul de premiere care ar rămîne necheltuit, în situațiile de excepție arătate de dv. se varsă la bugetul de stat. De fapt, nici înainte de aplicarea hotărîrii menționate nu era obligatorie cheltuirea integrală a fondului de salarii destinat premierii.*

SCRISORI ● SCRISORI ● SCRISORI

PENTRU DENUMIRI PRECISE ȘI RIGUROASE ALE CATEGORIILOR ECONOMICE

ÎN ARTICOLUL intitulat „Noțiunea de proporții în economie", publicat în nr. 9/1969 al revistei „Viața economică", autorul, dr. Ion Trăistaru, se referă la intervenția mea din nr. 34/1967 referitoare la problema terminologiei în știința economică. În acea intervenție eu am subliniat necesitatea unei terminologii științifice riguroase, cerînd ca fiecărei categorii economice să facem să-i corespundă un singur termen și fiecărui termen o singură categorie economică.

În articolul său, tov. Trăistaru arată că noțiunea de proporții în economie are mai multe semnificații. Sînt, pe de o parte, semnificații care provin din înțelesul matematic al cuvîntului proporție ; sînt însă și alte semnificații care nu derivă din înțelesul strict matematic al noțiunii. În această din urmă categorie de semnificații noțiunea de proporție coincide cu cea de raport. De exemplu, tov. Trăistaru scrie : „Noțiunea de proporții poate indica și un raport de structură internă a obiectelor, fenomenelor și proceselor economice". De aceea, în loc de a spune, de pildă, că venitul național se împarte între acumulare și consum *într-un anumit raport*, am putea spune : „proporția în care se împarte venitul național în acumulare și consum". Tot așa, „proporția între munca trecută și munca vie" nu este altceva decît *raportul* dintre munca trecută și munca vie. Este vorba aci, evident, de rapoarte de mărime, pe care le exprimăm prin fracții aritmetice. Tov. Trăistaru mai dă și alte exemple de „proporții ca rapoarte între elementele componente ale unui întreg", sau „rapoarte de mărime care definesc proporțiile dintr-o clasă de noțiuni care nu pot fi privite prin sine însele ca raporturi proporționale". (În treacăt : pluralul cuvîntului raport este rapoarte sau raporturi ? În articolul din nr. 34/1967 eu mi-am spus părerea și în această privință).

Articolul tovarășului dr. Trăistaru, interesant prin amănuntele pe care le dă cu privire la varietatea de cazuri în care se folosește actualmente la noi în lucrările de economie politică a socialismului o terminologie în care proporțiile se confundă cu rapoartele, confirmă de fapt ceea ce am arătat eu în articolul menționat, anume că același termen este folosit pentru a desemna lucruri diferite. Nu se vede de altfel pentru ce este necesar ca unor mărimi măsurabile, care pot fi exprimate numeric, să le dăm denumiri care „nu derivă din înțelesul strict matematic al cuvîntului". Și aceasta într-o vreme cînd limbajul matematic se impune din ce în ce mai mult și în economia politică.

Nu pot deci decît să repet cele ce am scris acum aproape doi ani în coloanele aceleiași reviste : că și în economia politică a socialismului, ca în oricare știință, denumirile date diferitelor categorii economice trebuie să fie precise și riguroase ; același termen trebuie să corespundă întotdeauna aceleiași noțiuni pentru a nu da loc la confuzii. Încă un exemplu unde poate duce lipsa de precizie în terminologia științifică este și abuzul care se face actualmente cu noțiunea de *integrare* ; sub acest termen preluat în mod necritic de la economiștii burghezi, unii economiști marxiști desemnează cele mai deosebite noțiuni, care de multe ori se bat cap în cap.

B. ZAHARESCU

ECONOMIE NAȚIONALĂ

PLANIFICARE

PUNCTE DE VEDERE

REZONANȚE PRACTICE ALE CLASIFICĂRII RAMURILOR

UNA DINTRE PROBLEMELE majore legate de elaborarea balanței legăturilor între ramuri o constituie determinarea precisă, fundamentată pe criterii strict științifice, a ramurilor și subramurilor economiei naționale. De aceasta depinde veridicitatea și utilitatea unor calcule deosebit de importante, între care efectele reciproce dintre ramuri (funcțiile de producție), coeficienții cheltuielilor directe, coeficienții cheltuielilor totale, consumul neproductiv, investiții, export, import, eficiența ramurilor și sectoarelor din economie. Atenția ce se acordă în prezent definirii și clasificării ramurilor are o justificare nu numai teoretică ci mai ales una de ordin practic întrucît clasificarea oficială a ramurilor în vigoare din anul 1962 se dovedește, datorită accentuării în ultimii ani a procesului de diversificare a producției, depășită; iar pe de altă parte chiar de la elaborarea schemei de clasificare unele aspecte teoretice și metodologice, după părerea noastră, nu și-au găsit cea mai bună rezolvare.

Reflectarea realității obiective

ÎN LUCRĂRI mai vechi sau mai noi, în unele manuale de statistică, ramura industrială este definită ca **o grupă de întreprinderi omogene** din anumite puncte de vedere. Astfel, în „Statistica economică"[1]), ramura producției materiale — deci și industria — este prezentată ca „totalitatea întreprinderilor și organizațiilor productive ocupate cu un anumit gen de producție".

O atare concepție privind ramura industrială nu putea să nu conducă la unele contradicții. Astfel, în Dicționarul statistic-economic, editat de Direcția Centrală de Statistică în 1962, ramura industrială este definită ca o „totalitate de întreprinderi și unități industriale", iar industria în întregul său — ca un ansamblu de procese economice de un anumit fel. Or, luînd aceste afirmații ad-literam, apare inexplicabilă metamorfoza grupei de întreprinderi (ramura industrială) în procese economice, la nivelul întregii industrii. În dicționarul amintit se face și următoarea precizare metodologică: „Întreprinderile industriale care execută produse aparținînd unor ramuri diferite se încadrează după preponderența valorică a produselor executate (...). Fac excepție de la această regulă toate combinatele, trusturile, întreprinderile industriei de stat locale și cooperatiste, a căror activitate industrială se defalcă pe ramurile corespunzătoare". Contradicția semnalată mai sus devine acum și mai evidentă: în cazul combinatelor, trusturilor și întreprinderilor din industria locală ramurile ar cuprinde activități, iar în toate celelalte cazuri — înseși întreprinderile respective. Or, aceste contradicții se vădesc, cum este și firesc, și în clasificarea ramurilor.

După părerea noastră, ramura industrială reprezintă un domeniu al muncii sociale, un anumit gen de activități de producție — rezultat al diviziunii muncii; întreprinderea industrială ca atare constituie numai cadrul organizatoric, administrativ și juridic în care se desfășoară aceste activități. Ceea ce caracterizează mărimea ramurii industriale nu este suma întreprinderilor, ci cuantumul muncii sociale consumate în acest domeniu de activitate, materializat în volumul producției. **Structura pe ramuri a industriei este determinată de gruparea activităților de producție, iar nu a întreprinderilor.**

Constituind rezultatul unui proces obiectiv — al dezvoltării forțelor de producție și adîncirii diviziunii sociale a muncii —, ramurile industriale sînt, ele însele, o **realitate obiectivă**, independentă de orice clasificare a lor. În acest sens, nu poate fi vorba de principii de „formare" sau de „alcătuire" a ramurilor (asemenea formulări se întîlnesc în unele lucrări de specialitate), iar o clasificare științifică a ramurilor nu este aceea care „formează" ramuri, ci care **identifică ramurile existente.**

Considerăm că criteriul științific al definirii ramurilor industriale și, totodată, al delimitării acestora, este **omogenitatea activităților de producție** — omogenitate care se cere apreciată din punctul de vedere al materiilor prime utilizate, al procesului tehnologic, al naturii și destinației produselor.

Cînd „regulile jocului" nu sînt respectate

O PRIMĂ CONSTATARE care se desprinde din actuala clasificare a ramurilor este lipsa, într-o serie de cazuri, a delimitării ramurilor industriei extractive de acelea ale industriei prelucrătoare; de asemenea, sînt contopite într-o singură ramură industrială activități cu totul diferite. De exemplu:

Nr. de cod	Denumirea ramurii
01.03	„Industria metalurgiei feroase (inclusiv extracția minereurilor feroase)".
01.04	„Industria metalurgiei neferoase (inclusiv extracția minereurilor neferoase)".
01.08	„Industria materialelor de construcții" [2]).

Să examinăm mai îndeaproape ramurile cu numerele de cod 01.02 și 01.04. Cuprind ele activități omogene? Evident, nu. **Obiectul muncii** în domeniul extracției minereurilor metalice îl constituie însuși zăcămîntul de minereuri, iar minereul extras, ca atare, reprezintă produsul final al acestei activități. Numai în urma acestei prime cheltuiri de muncă pentru desprinderea lui din natură, minereul devine materie primă — obiectul prelucrării ulterioare, în cadrul metalurgiei. Ca gen de activitate, extracția minereurilor se desfășoară după o **tehnologie specifică**, cu totul deosebită de extracția metalului și de prelucrarea acestuia. În ceea ce privește **destinația** produselor obținute în cele două domenii de activitate (avem în vedere destinația lor specială) desigur că nici ea nu este aceeași: minereurile reprezintă materia primă a metalurgiei de bază, iar metalul — materia primă a metalurgiei prelucrătoare.

Singurul argument care s-ar putea aduce în sprijinul actualei „constituiri" a celor două ramuri — acela al succesiunii activităților de extracție și de prelucrare — nu este determinant și, ca atare, nici suficient. În această logică ar urma ca fiecare din ramurile amintite să „preia" și partea corespunzătoare de prelucrare a metalelor de la actuala ramură 01.05 „Industria construcțiilor de mașini și a prelucrării metalelor". Dar, ținînd seama că toate procesele economice care se desfășoară în industrie se înlănțuie, se intercondiționează, criteriul succesiunii activităților nu poate servi în nici un caz la delimitarea ramurilor.

În realitate, în exemplul analizat, există două ramuri ale industriei, incluzînd activități întrutotul omogene: **industria extractivă a minereurilor metalice și industria metalurgică.**

Nu este, poate, lipsit de interes să arătăm că în clasificarea internațională a ramurilor, elaborată de O.N.U. [3]), care reprezintă o „clasificare din punctul de vedere al activităților economice... și nu face deosebiri după forma juridică, legătura cu autoritatea directă sau natura întreprinderii", se recurge la o rezolvare asemănătoare a problemei.

Este adevărat că și actuala clasificare a ramurilor industriei noastre permite o delimitare a producției din industria extractivă a minereurilor metalice de producția industriei metalurgice, dar aceasta nu îndreptățește contopirea celor două genuri de activități distincte.

Cu criterii și fără...

CONCEPȚIA despre ramură ca grupă de întreprinderi a dus, în unele cazuri, la înlocuirea singurului criteriu științific de identificare a ramurilor industriale — omogenitatea activităților — printr-un altul, impropriu: structura administrativ-organizatorică a întreprinderilor. Producția de piese turnate din fontă și oțel, de exemplu, se încadrează fie în ramura „Industria metalurgiei feroase" — dacă aceasta are loc în cadrul „turnătoriilor independente", — fie în „Industria construcțiilor de mașini și a prelucrării metalelor" — dacă aceleași piese se obțin în cadrul întreprinderilor constructoare de mașini!

Producția de piese turnate constă în prelucrarea unora și acelorași materii prime, pe baza aceleiași tehnologii, iar produsele obținute au aceeași destinație. Încadrarea producției de piese turnate într-una sau alta dintre ramurile amintite, după acest criteriu, contravine concepției științifice a ramurii industriale și contribuie la crearea unei false imagini a structurii reale pe ramuri a industriei. Admițînd că, în viitor, în țara noastră va lua amploare producția de piese turnate în „turnătorii independente" (întreprinderi specializate tehnologic în acest scop), aceasta ar duce — prin simplul fapt al desprinderii unităților respective de întreprinderile constructoare de mașini — la „creșterea" ponderii ramurii „Industria metalurgiei feroase", fără ca în fapt să aibă loc, eventual, o schimbare de pondere.

De asemenea, considerentele care au stat și la baza încadrării în ramuri a unor subramuri industriale nu au fost cele mai bune, în practică apărînd unele anomalii. Astfel, pare cel puțin curioasă includerea subramurii 01.15.10 „Industria sării" în ramura 01.15 „Industria alimentară". După cum bine se știe, industria alimentară este o ramură a industriei prelucrătoare, iar exploatarea sării constituie o activitate din specificul industriei extractive. Chiar făcînd abstracție de natura procesului tehnologic, sarea este destinată mai ales ca materie primă pentru industria chimică; de aceea, încadrarea industriei sării în industria alimentară, în loc de cea extractivă, nu este justificată nici din acest punct de vedere.

Ar fi de discutat, și oportunitatea men- →

SĂPTĂMÎNAL — UN GRAFIC COMENTAT

TRANSPORTURILE MARITIME DE MĂRFURI

DATORITĂ dării în exploatare a unor noi nave moderne de mare tonaj, **capacitatea de transport** a flotei maritime comerciale **este în acest an de peste 3 ori mai mare față de 1965.** Concomitent cu sporirea capacității de transport, au crescut și distanțele pe care navele comerciale navighează. În prezent ele ajung în 66 țări, descărcînd și încărcînd mărfuri în peste 300 de porturi.

Volumul de prestații, exprimat în tone-mile al flotei maritime va fi în acest an — așa cum rezultă din grafic — **de peste 5 ori mai mare decît în 1965.**

Nivelul „productivității" medii a parcului de nave maritime va fi în anul 1969 cu 48,3% superior celui realizat în 1965, iar prețul de cost unitar a fost în anul trecut cu 54,2% mai mic decît cel înregistrat în 1965 (creșterea din 1969 fiind determinată de schimbarea modului de calcul a amortizării tuturor mijloacelor fixe conform legii nr. 62/1968).

Sporirea eficienței economice a transporturilor maritime de mărfuri s-a reflectat în obținerea unor bune rezultate financiare. **Numai în anul trecut,** de pildă, **beneficiile obținute peste plan la transportul maritim de mărfuri au însumat peste 26 700 000 lei.**

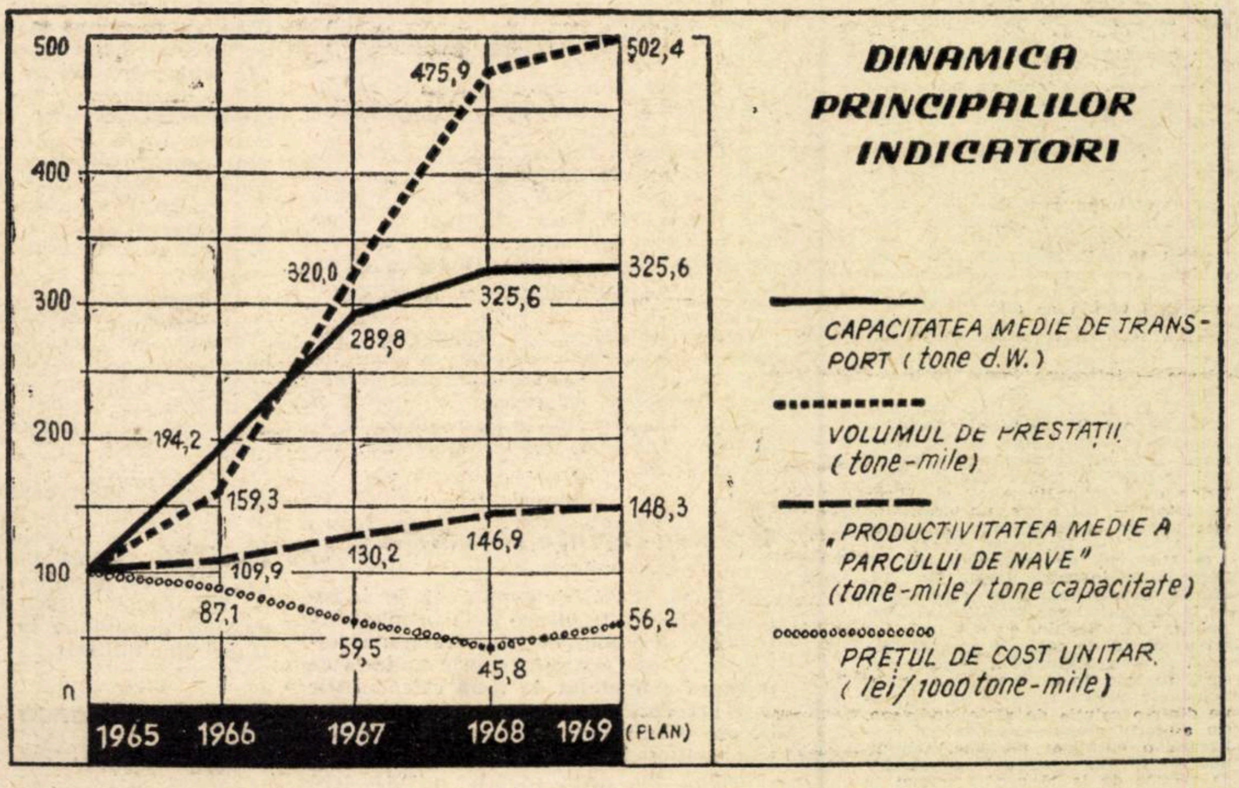

ținerii în continuare a actualei subramuri 01.06.03 „Industria prelucrării cauciucului, maselor plastice și azbestului", în ramura industriei chimice, dată fiind slaba contingență a acesteia cu chimia, sub aspectul procesului tehnologic. Subramura amintită cunoaște în ultimii ani o puternică dezvoltare, într-un ritm superior celui al industriei chimice în ansamblu, tinzînd să devină o ramură industrială de sine stătătoare. Ținînd seama și de perspectiva de dezvoltare în viitor, apreciem ca mai reală considerarea ei ca ramură de sine stătătoare. Dimpotrivă, credem că „Industria săpunurilor și a cosmeticelor" (cod 01.06), care în actuala clasificare apare ca o ramură a industriei deși deține o pondere neînsemnată în producția globală industrială (0,3%), ar trebui să-și găsească locul printre ramurile industriei chimice, ținînd seama de specificul său tehnologic. Este de altminteri și nerațional ca producția de săpunuri să fie separată de producția detergenților — aceasta din urmă încadrată la industria chimică.

Ar trebui reanalizate și componența, delimitarea și încadrarea unor ramuri sau subramuri cum sînt: „Exploatarea stufului", „Industria tricotajelor", „Industria materialelor didactice și a rechizitelor de hîrtie".

Se dovedește necesar ca actualizarea clasificării ramurilor industriei din țara noastră să reprezinte ceva mai mult decît o simplă completare a schemei existente. Se impune, credem, elaborarea unei **noi clasificări**, care să pornească de la reexaminarea de fond a clasificării în vigoare, cu aplicarea consecventă a criteriilor științifice de identificare și delimitare a ramurilor.

C. NEGULESCU

1) „Statistica economică", Editura didactică și pedagogică, București, 1965, pag. 15.

2) Deși nu figurează în titulatură, în această ramură se include și extracția materiilor prime pentru producerea materialelor de construcții.

3) „Classification internationale type, pour industrie, de toutes les branches d'activité économique".

ȘTIINȚĂ, TEHNICĂ TEHNOLOGIE, INOVAȚII

● **La Combinatul chimic din Craiova** a fost elaborat un procedeu original de producere pe scară industrială a acetatului de butil din deșeuri de acetat de metil. În acest fel se valorifică anual circa 1 500 tone deșeuri, din a căror prelucrare rezultă 2 000 tone de acetat de butil, produs solicitat ca solvent în industria de nitrolacuri. Intreprinderea craioveană obține astfel anual, beneficii de aproape 20 milioane lei.

Realizat și experimentat de către inginerii Dan Papa, Smaranda Panait și Silvia Iacobescu, procedeul amintit a fost brevetat ca invenție și solicitat pînă acum în R.D. Germană, Uniunea Sovietică, Japonia, R.P.D. Coreeană și alte țări.

● În colaborare cu **ICECHIM — București, specialiștii Uzinei chimice „Dero" din Ploiești** au stabilit tehnologia de fabricație a unor produși utilizați în procesul de călire a metalelor și a funcționării mașinilor-unelte de rectificat. Fabricați pentru prima dată în țară, din materii prime indigene, noii agenți de răcire, care fac parte din grupa „Deroil", se remarcă prin caracteristici asemănătoare produșilor similari cu renume fabricați în străinătate.

● **Specialiștii Institutului de proiectări foraj-extracție din Ploiești** au experimentat cu succes — în rafinării — un nou sistem de răcire a instalațiilor de prelucrare. Astfel, a fost înlocuit sistemul de răcire cu apă — care necesită cheltuieli mari de investiții — prin răcirea cu aer, procedeu modern care elimină nu numai consumul de apă, ci și construcția de stații de captare, decantare, epurare și de aducțiune. Prin generalizarea noului sistem de răcire, se poate obține un randament sporit de funcționare și o eficiență economică sporită.

● Continuînd asimilarea în fabricație a mai multor utilaje din componența locomotivelor electrice, **colectivul Uzinei „Electroputere" din Craiova** a început să producă un tip de agregat de transformare, prin intermediul căruia se alimentează sistemul de tracțiune. Agregatul este alcătuit din trei transformatoare electrice — de reglaj, de tracțiune și de frînare — introduse într-o cuvă comună.

Simultan și în alte uzine au fost asimilate o serie de utilaje necesare funcționării agregatului de transformare. Este vorba de motopompa de ulei realizată în colaborare de către Uzina de pompe București și „Electromotor" — Timișoara, un termocontact produs la Întreprinderea „Electroaparataj" — București etc.

● **Un grup de specialiști de la Direcția de industrie locală din Tg. Mureș, în colaborare cu cercetătorii de la Întreprinderea metalurgică „Republica" din Reghin,** au pus la punct un procedeu de curățire pe cale chimică și electrochimică a pieselor din oțel, turnate în forme de precizie. Substanța activă utilizată se compune dintr-o soluție de rășini indigene. Cu ajutorul noului procedeu se realizează o curățire perfectă, timpul necesar afectat operației respective se reduce de la 15 ore la numai 10 minute.

UTILIZAREA CAPACITĂȚILOR DE PRODUCȚIE

PE MARGINEA UNOR DEZBATERI LA MASA ROTUNDĂ

FOLOSIM RAȚIONAL MAȘINILE ȘI UTILAJELE DIN DOTARE?

CUM SĂ FOLOSIM **rațional mașinile și utilajele din dotare?** *iată tema ce a stat în atenția unei largi dezbateri de către specialiști din marile întreprinderi constructoare de mașini din municipiul București în jurul unei „mese rotunde" organizată recent de „Viața economică". La dezbatere au luat parte:* **Mircea Crețu,** *inginerul șef de producție al Fabricii de mașini-unelte și agregate; ing.* **Dan Cosmin,** *șeful serviciului organizarea producției și a muncii la I.I.S. „Automatica"; ing.* **Dumitru Pretorian,** *șeful serviciului tehnologic al Uzinei de utilaj chimic „Grivița roșie"; ing.* **Igor Neaga,** *șeful serviciului planificării al Uzinei de mecanică fină; ing.* **Alexandru Roșu,** *șeful biroului încărcare capacități din cadrul serviciului planificării al Uzinei „Vulcan"; economist* **Hida Tiberiu,** *șeful biroului plan din cadrul serviciului planificării al uzinei „Autobuzul"; ing.* **Marin Preda,** *șeful grupei tehnico-economice din cadrul atelierului nr. 1 concepție al Uzinei de motoare și compresoare „Timpuri Noi"; ing.* **Constantin Dumitrescu,** *șeful colectivului tehnologic din cadrul serviciului tehnolog-șef al Uzinei de pompe;* **Gheorghe Adam,** *economist principal la serviciul producție al Uzinei de mașini agricole „Semănătoarea" și* **Victor Ionescu,** *directorul Direcției de statistică a municipiului București.*

Din dezbateri am selecționat cîteva din principalele aspecte abordate privind influența ce o are asupra utilizării mașinilor și utilajelor, asigurarea (cantitativă și calitativă) a necesarului de forță de muncă, aprovizionarea tehnico-materială, cooperarea etc

● Între cerințe și realitate

DIN PRACTICĂ rezultă că în întreprinderile constructoare de mașini caracterizarea gradului de utilizare a mașinilor-unelte este exprimată prin **indicele de utilizare a fondului de timp calendaristic** care reprezintă raportul între numărul de ore efectiv lucrate de utilajele respective și timpul calendaristic.

Privită sub acest raport, preocuparea pentru folosirea mai din plin a mașinilor și utilajelor din secțiile de bază s-a soldat în 1968 în multe întreprinderi cu rezultate mai bune decît în anii precedenți. (Uzinele „Vulcan" 63,34%, I.I.S. „Automatica" 61,49%, „Autobuzul" 56,8%, Fabrica de mașini-unelte și agregate 55,2%, Uzina de mașini agricole „Semănătoarea" 54%). etc. Între principalii factori care au contribuit la aceste realizări se numără: planificarea judicioasă a încărcării diferitelor tipuri de mașini și utilaje, stabilirea unei tehnologii diferențiate în funcție de starea lor tehnică și complexitatea operațiilor de executat, organizarea mai bună a fluxurilor tehnologice și aprovizionarea tehnico-materială a locurilor de muncă etc.

Dar urmărind în ansamblu situația, trebuie arătat — așa cum au reliefat de altfel și unii participanți la „masa rotundă" — că toate întreprinderile, chiar și cele care se situează la ora actuală la un nivel mai bun, dispun încă de mari rezerve în domeniul utilizării capacităților de producție. Sînt întreprinderi care, datorită unor neajunsuri manifestate în desfășurarea procesului de producție, nu au reușit să se încadreze în indicii prevăzuți. La **Uzinele „Grivița roșie", „Timpuri Noi"** și **„Uzina de pompe"**, de pildă, indicii de utilizare a fondului de timp calendaristic realizați în 1968 la mașinile și utilajele de bază s-au situat între 40,3% și 47,41%, în timp ce media pe total întreprinderi aparținînd Ministerului Industriei Construcțiilor de Mașini s-a ridicat la 57%.

Indicii scăzuți realizați ilustrează în mod evident că o bună parte a anului mașinile și utilajele nu au funcționat. Încercînd să explice cauzele acesteia, inginerii **D. Pretorian, C. Dumitrescu** și **M. Preda,** au arătat că alături de alți factori, principalul care a influențat negativ folosirea rațională a capacităților de producție l-a constituit **lipsa de cadre, atît sub raport cantitativ, cît și calitativ.** La **„Grivița roșie"**, de pildă, s-a lucrat în 1968 cu un efectiv mai redus de 310 muncitori (strungari, frezori, rectificatori etc.), **la Uzina de pompe** cu 50 (lucrători pentru sectoarele de prelucrare mecanică), iar la **„Timpuri Noi"** cu 80 muncitori etc. De altfel, lipsa de cadre s-a manifestat — așa cum a rezultat din dezbateri — în mai toate întreprinderile constructoare de mașini bucureștene.

„Dacă din punct de vedere al cantității, lucrurile au mai putut fi uneori aranjate, a spus între altele ing. **M. Crețu,** sub raport calitativ însă, respectiv pe categorii de calificare și meserii, situația a fost precară. Uzina de mașini unelte și agregate are de efectuat pe mașini specializate de mare productivitate lucrări cu un grad ridicat, incepînd de la categoria V-a. Lipsa unor cadre cu o calificare corespunzătoare, a condus la utilizarea unor grupe de mașini sub capacitatea lor".

Tot datorită slabei pregătiri a cadrelor, atît a celor care mînuiesc mașinile și utilajele, cît și a celor care trebuie să le asigure întreținerea, în anul trecut, în multe întreprinderi, timpul de opriri neplanificate la mașini și utilaje a crescut considerabil („Vulcan" 514 182 ore, FMUA 193 358 ore, **Mecanică Fină** 24 432 ore etc.).

În toate uzinele, din cauza lipsei de cadre, atît din punct de vedere numeric cît și calitativ, marea majoritate a mașinilor și utilajelor nu au putut fi folosite în două sau trei schimburi. Din referirile făcute în timpul dezbaterilor, s-au desprins elemente interesante care pot ajuta la o mai bună distribuire și pregătire a forței de muncă, astfel incît fiecare mașină și utilaj să fie mai bine folosite. A rezultat faptul că, **în 1968, din numărul total al muncitorilor din întreprinderile constructoare de mașini din București, peste 25% au desfășurat activități auxiliare.** La unele întreprinderi („Grivița roșie", „Vulcan", „Timpuri Noi", „Autobuzul"), din 100 de muncitori 30—45 erau auxiliari.

„Analizîndu-se la sfîrșitul anului trecut situația existentă — spunea tov. **Tiberiu Hida,** — s-a ajuns la concluzia că prin organizarea mai bună a producției, raționalizarea activității de transport și mecanizare în proporție mai mare a acestuia, numărul muncitorilor auxiliari poate fi redus simțitor. De altfel, în urma măsurilor luate, în primele două luni din 1969, ponderea muncitorilor auxiliari a scăzut de la circa 38% la 30%, aceștia fiind trecuți, după o perioadă prealabilă de calificare, să efectueze activități direct productive".

Asemenea acțiuni au fost întreprinse și la **uzinele „Semănătoarea", „Vulcan", „Timpuri Noi"** — sute de muncitori urmînd acum școli de calificare la locul de muncă, sau cursuri de ridicare a calificării. Este un început bun și el arată că, prin raționala repartizare a forței de muncă, uzinele își pot rezolva în bună măsură cerințele de cadre. De asemenea, **în scopul creșterii coeficientului de schimb** (la întreprinderile analizate se află între 1,1 și 1,7), **s-a desprins necesitatea unei analize mai adînci a necesarului de mașini și utilaje pe diferitele linii ale fluxului tehnologic pentru transferarea capacităților disponibile la locurile unde pot fi mai bine utilizate.**

● Valorificarea timpului de lucru

O altă resursă de mare însemnătate în folosirea cu randament ridicat a mașinilor este **utilizarea deplină a timpului de muncă, întărirea disciplinei, eliminarea stagnărilor în producție, a absențelor nemotivate, învoirilor** etc. Așa cum s-a subliniat în discuții, ca urmare a măsurilor luate pe baza hotărîrilor de partid și de stat, s-au reglementat multe probleme organizatorice astfel că s-au înregistrat progrese în direcția utilizării timpului de muncă și întăririi disciplinei tehnologice. Cu toate acestea, timpul de muncă neutilizat în unele întreprinderi se menține destul de ridicat. **În 1968,** de pildă, **s-au irosit la Uzinele „Grivița roșie" 407 160 ore, la „Vulcan" 749 985 ore, la „Semănătoarea" 577 000 ore, la „Timpuri Noi" 176 110 ore etc. În schimb, pentru a putea face față sarcinilor de plan, au fost efectuate sute de mii de ore suplimentare („Grivița roșie" — 185 950 ore, „Autobuzul" — 295 000 ore, FMUA — 153 773 ore, „Timpuri Noi" — 149 684 ore etc.).**

Din păcate, în întreprinderile amintite situația nu s-a schimbat nici în acest an. La **Uzinele „Grivița roșie" s-au irosit în lunile ianuarie și februarie din timpul maxim disponibil peste 70 000 ore, la Uzina de pompe 36 000 ore, „Automatica" — 34 000 ore, „Vulcan" — aproape 90 000 ore, „Timpuri Noi" — circa 26 000 ore.** Neutilizarea completă a mașinilor pe tot parcursul timpului planificat a influențat negativ realizarea sarcinilor de plan. Uzinele „Grivița roșie", de pildă, au îndeplinit în primele două luni planul la producția globală numai în proporție de 86,7%, la producția marfă — 99,9%, la productivitatea muncii — 86,8%; FMUA, 94,6% la producția globală, 44,3% la producția marfă și 94,6% la productivitatea muncii; „Autobuzul", 100,2% la producția globală, 98,2% la producția marfă, 99,2 la productivitatea muncii etc.

Firește, unele deficiențe care dăinuie nu aparțin în exclusivitate întreprinderilor în cauză. Din totalul de cadre [illegible] **60% nu depășesc vîrsta de 30 de ani. Fiecare dintre aceștia tinde să-și perfecționeze cunoștințele generale și calificarea, urmînd diferite licee și școli profesionale. Faptul însă ca pînă în prezent nu s-a rezolvat problema organizării de licee cu cursuri care să țină seama de programele diferite de lucru** (în schimburi), **mare parte a tineretului nu acceptă să lucreze decît în schimbul de dimineață. De aici, greutatea organizării schimburilor II și III la unele mașini și utilaje, fluctuație de cadre, lipsuri nemotivate de la lucru** etc.

Există însă și alte aspecte. Unele întreprinderi ca, de pildă, „Semănătoarea", nu au posibilitatea, ținînd seama de specificul producției, să încadreze lucrările decît pînă la categoria IV-a. Or, cei care dobîndesc cunoștințe și experiență suficiente, vor să promoveze în clase superioare de încadrare; neputînd realiza însă acest lucru, pleacă în alte întreprinderi. În schimb, alte unități, cum ar fi, de exemplu, FMUA, au nevoie de cadre cu o calificare înaltă, începînd de la categoria a V-a în sus. **Dacă eforturile materiale ale întreprinderilor respective, cît și ale altora care au asemenea situații ar fi unite, ar putea fi concepute unele sisteme de colaborări fructuoase pentru calificarea muncitorilor necesari, în funcție de nivelul categoriilor de lucrări.** Din discuții a reieșit că forurile cele mai indicate să ia asemenea inițiative ar fi direcțiile generale coordonatoare din minister.

De asemenea, unii dintre participanți spuneau, pe drept cuvînt, că **dacă s-ar manifesta mai multă grijă în privința cointeresării materiale și repartizării locuințelor pentru muncitorii care s-au legat de meserie și de întreprindere, dacă** s-ar **înlătura unele neajunsuri care mai persistă în producție** (aprovizionarea neritmică cu materii prime, materiale și scule, cunoașterea cu întîrziere a sarcinilor de plan etc.), **s-ar ajunge la o mai mare stabilitate a cadrelor, la întărirea disciplinei și a răspunderii fiecărui salariat pentru bunul mers al producției.**

● Penalizări sau despăgubiri?

ÎNTRE NUMEROASE colective de întreprinderi s-a statornicit o conlucrare strînsă, atît în legăturile stabilite pe linie de aprovizionare, cît și în cele de cooperare depășind granițele limitate ale unui interes propriu îngust. Exemplele sînt numeroase. Dar în angrenajul furnizori-beneficiari sau între întreprinderile care cooperează la fabricarea unui produs sau chiar între secțiile aceleiași întreprinderi din vina unuia sau a altuia — apar dereglări care afectează folosirea deplină a capacităților de producție.

„În 1968, uzina noastră, datorită întîrzierilor în livrarea pieselor turnate, cît și a calității necorespunzătoare a unora de către Uzinele „23 August"-București, a pierdut peste 80 000 ore mașină. Și în acest an, secțiile de uzinare pierd în fiecare lună, din lipsă de piese turnate, sute de ore. De asemenea, **datorită faptului că întreprinderile specializate în elemente de asamblare nu satisfac actualele cerințe, uzina noastră a fost nevoită să și le execute cu forțe proprii, consumînd circa 100 000 ore pe strungurile mici, în detri-**

REFLECȚII

A AVEA IDEI

acad. Grigore C. MOISIL

SE SPUNE ADESEORI despre cîte un om de știință, căruia nu i se poate nega o frumoasă cultură, că nu are idei. E cunoscut răspunsul unui mare matematician căruia, cînd avea vreo cincizeci de ani, un tînăr doctorand i-a cerut un „subiect de teză": „O idee? Dacă aș avea-o, aș exploata-o eu!". Își permitea acel om, care avusese la tinerețe idei fundamentale, să mărturisească, la bătrînețe, că nu mai avea idei. Alții nu-și permit să o spună, mulți nu-și permit s-o creadă.

Acest tip de fantezie, capacitatea de *a crea* problemele de care să te ocupi tu, poate chiar cele de care să se ocupe alții, are în complementar un alt tip de fantezie: acela de *a rezolva* problemele puse de alții sau de tine; acela de a imagina *metode* pentru a rezolva problemele ce se pun sau altele ce se vor pune. Poate și unele care nu se pun și care, abia după ce le-ai pus, se constată că trebuiau să se pună. Și, din nou: fantezia ce-ți permite să imaginezi probleme ce se pot rezolva cu metode cunoscute.

Ceea ce-ți stimulează fantezia este: în geometrie — figura, în algebră și analiza matematică — calculul, în fizică și în chimie — experiența. Dar acestea nu fac decît să ajute fantezia, nu s-o înlocuiască.

Un cunoscut matematician polonez, M. Steinhaus, spunea: un matematician nu trebuie să caute problemele de care să se ocupe; e destul să privească în jurul său și va găsi numeroase. Evident, acest mod de a găsi o problemă seamănă cu treaba pictorului peisagist sau a piciorului portretist: există în lume două pînă la trei miliarde de oameni, cărora li se poate face portretul; numărul peisajelor ce pot fi pictate e cel puțin la fel de mare. Ce-l face pe pictor să aleagă un peisaj? Răspunsul la această întrebare ne-ar fi folositor pentru a ști cum descoperă un matematician o teoremă sau o metodă de a rezolva probleme.

Un pictor trece ani de zile prin fața aceleiași case; într-o zi însă pe casă cade altfel lumina, sau poate, întunericul; culorile se îmbină altfel; și atunci pictorul este îndemnat să picteze acel colț de casă. De ce? Într-o zi un pictor își intilnește aceeași mătușă, pe care o cunoaște din copilărie. Dar azi mătușa zîmbește altfel. Mai trist? Mai vesel? Mai plin de amintiri? Și o pictează.

S-a spus: un peisaj este o stare sufletească. Oare o teoremă nu este o stare sufletească? Discret, o teoremă poate să închidă un elan sau o decepție; un regret sau un entuziasm. Cine ar ști să înțeleagă cît din sufletul lui e claustrat în teorema lui Pitagora? Decența nu exclude vibrația.

Ar trebui să arătăm că nici logica, nici erudiția nu pun piedici fanteziei celui ce o are.

Pe cel ce n-o are să-l respingem? Să-l plingem? Să-l iertăm? Să-l împrumutăm?

O societate bine organizată trebuie să știe să utilizeze și pe cei ce n-au fantezie, ca și pe cei care nu duc lipsă de ea. Dar, dacă o vrea sau dacă nu o vrea, o societate oricît de bine organizată nu poate să progreseze dacă creatorilor — artiști sau oameni de știință — le lipsește fantezia.

Căci, ceea ce creează valoarea operei artistice sau științifice e fantezia.

Poate fiindcă e muncă concentrată? E foarte probabil. În momentul în care se manifestă, este fantezie.

---

mentul producției curente" (din cuvîntul ing. șef **Mircea Crețu** de la FMUA).

„Întrucît în ultimii ani ministerul a acordat mai multă atenție unor importuri de mașini și mai puțin unor elemente ce sînt cerute în procesul utilizării acestora (scule și plăcuțe dure de așchiat), **uzina noastră a pierdut numai în anul trecut mai bine de 4 000 ore-mașină. Această stare de lucruri continuă și în acest an".** (din cuvîntul ing. **I. Neaga,** șeful serviciului plan de la Uzina de mecanică fină).

Șirul acestor neajunsuri ar putea continua. **Ar fi util, poate, să se legifereze ca furnizorii care nu-și respectă obligațiile să nu plătească numai penalizări de 1% asupra valorii contractelor neonorate, ci să suporte întreaga pagubă provocată beneficiarilor.** Sugerînd o asemenea propunere, participanții la masa rotundă au apreciat că, în acest fel ar crește răspunderea furnizorilor atît la acceptarea comenzilor cît, mai ales, la respectarea clauzelor contractuale.

Cît privește deficiențele interne din unele întreprinderi privind distribuirea la timp pe locurile de muncă a materialelor, asigurarea sculelor necesare, problema nu este de mai mică importanță. De aceea, se impune întărirea răspunderii pe toate verigile și, mai ales, continuarea eforturilor pentru înfăptuirea măsurilor tehnico-organizatorice stabilite în studiile de organizare științifică a producției și a muncii. Ni se pare demnă de luat în seamă propunerea făcută privind **organizarea,** de pildă, **a unei întreprinderi specializate pentru reparația mijloacelor moderne de transport uzinale** (electrocare, electro-stivuitoare, electropalane etc.).

● *Urmări ale modului... de urmărire*

DIN CEI 10 participanți la dezbatere, numai doi au arătat că urmărirea nivelului de încărcare a capacității mașinilor și utilajelor se efectuează de serviciul tehnolog-șef. Din cuvîntul celorlalți a rezultat că de această problemă se ocupă fie serviciile de planificare, organizare științifică a producției și a muncii, fie serviciul tehnic etc. Participanții în jurul „mesei rotunde" au subliniat necesitatea **precizării pentru toate întreprinderile a răspunderii serviciului care trebuie să se ocupe de această problemă, majoritatea propunînd serviciul tehnologic.**

Concomitent, s-a atras atenția și asupra faptului că în evidențele întreprinderilor se urmăresc doar indicii de utilizare la unele utilaje de bază. **Pentru sporirea eficienței activității economice, pentru ca întregul potențial să fie folosit rațional, s-a sugerat, de asemenea, necesitatea urmăririi prin evidențe exprese a încărcării și folosirii tuturor mașinilor, utilajelor și instalațiilor.**

Întrucît modul de urmărire și calculare a productivității muncii păstrează unele lacune (calculul pe salariat se face prin raportarea la producția globală), unele întreprinderi sînt tentate — așa cum au subliniat mai mulți vorbitori — să utilizeze capacități de producție în cooperare, neglijînd adesea potențialul propriu (exemplu: Uzinele „Autobuzul", „Semănătoarea" etc.). O urmărire riguroasă a folosirii utilajelor ar trebui să determine ca **eventualele capacități de producție pe care nu le folosesc unele întreprinderi să fie redistribuite altor unități de producție din cadrul ramurii.**

În discuții s-au făcut numeroase referiri și la eficiența metodologiei de urmărire a folosirii capacităților de producție. Practica uzitată în prezent (urmărirea utilizării numai a fondului de timp calendaristic sau a celui planificat), nu este de natură să oglindească situația reală din întreprinderi privind nivelul de încărcare și folosire a mașinilor și utilajelor. În această problemă, ni s-a părut interesantă intervenția tov. **V. Ionescu,** directorul direcției de statistică a Municipiului București:

„Caracterizarea gradului de utilizare a mașinilor-unelte prin indicele de utilizare a fondului de timp calendaristic — așa cum s-a apreciat și aici în discuții — nu oferă posibilitatea unei analize complete, întrucît în fondul de timp calendaristic sînt cuprinse și duminicile și sărbătorile legale, iar majoritatea întreprinderilor constructoare de mașini nu au o activitate continuă, deci aceste zile nu pot constitui o rezervă nefolosită și valorificată în perspectivă.

Caracterizarea gradului de folosire a mașinilor-unelte prin indicele de utilizare a fondului de timp planificat oferă numai cunoașterea mărimii timpului întreruperilor neprevăzute (pentru reparații accidentale, lipsă de energie electrică, de materii prime și materiale, de comenzi etc.), excluzînd posibilitățile de analiză a utilizării fondului de timp disponibil, adică a fondului de timp calendaristic din care s-a scăzut cel pentru reparații și revizii planificate. Ținînd seama de toate acestea, **ar fi util, pentru o mai bună precizare, ca fondul de timp planificat să se numească „fondul de timp al regimului de lucru", iar indicele să fie denumit „indicele de utilizare a fondului de timp al regimului de lucru".**

Dar pentru rezolvarea mai bună a urmăririi folosirii mașinilor și utilajelor, **aș propune un nou indicator: „indicele de utilizare a fondului de timp nominal".** Acesta se va calcula ca raport între timpul efectiv lucrat (ore-mașină) și fondul de timp nominal. Fondul de timp nominal se determină prin scăderea din fondul de timp calendaristic a celui aferent întreruperilor normale, reviziilor și reparațiilor planificate și schimburile neprogramate din duminicile și sărbătorile legale. Introducerea acestui indicator ar permite o analiză mai completă, pe întreprinderi, pe ramuri industriale și ministere, a utilizării extensive a capacităților de producție".

V. BOESCU, I. BUMBEA, S. POPESCU

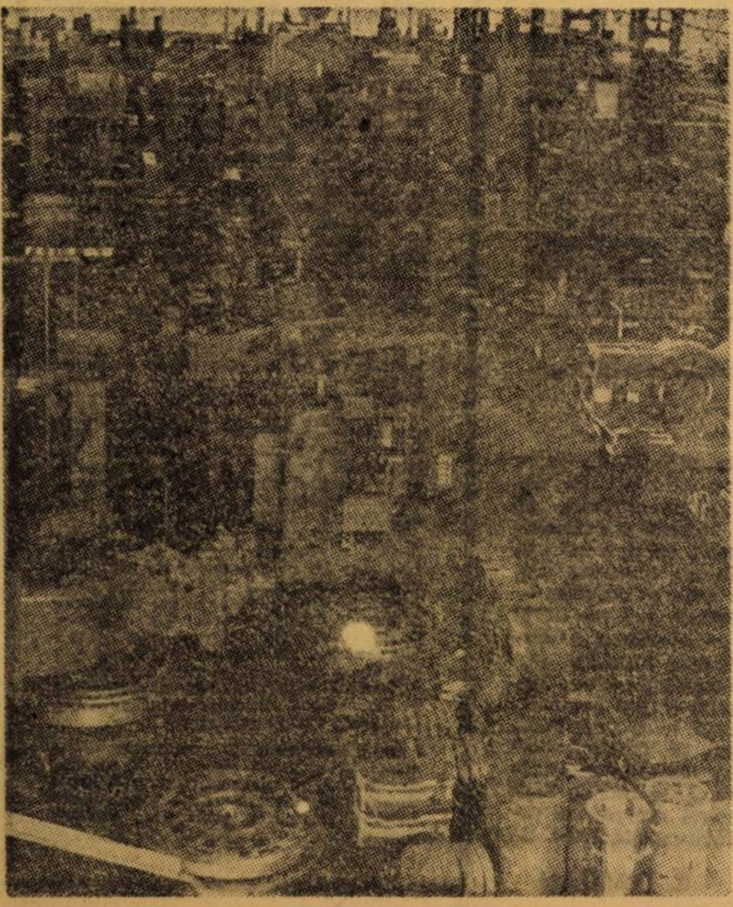

Fabrica de mașini-unelte și agregate București — **Amplasarea mașinilor și utilajelor în secția de prelucrare în funcție de succesiunea operațiilor, permite folosirea mai eficientă a acestora și obținerea, pe această bază, a unei mai înalte productivității a muncii.**

(Foto: V. Godeanu)

FINANȚE

DISCUȚII

AMORTIZĂRILE SUPLIMENTARE NU REPREZINTĂ CHELTUIELI MATERIALE

ÎN NOUA LEGE a amortizării se prevede că orice mijloace fixe se amortizează pe toată durata folosirii lor, respectiv și în cazul în care ar mai rămîne în serviciu după expirarea duratei lor de serviciu normată; aceasta duce la situația că fondul total de înlocuire constituit pentru unele mijloace fixe să fie mai mare decît valoarea lor de inventar. Pentru situația în care un mijloc fix s-a casat înainte de realizarea duratei de serviciu normată și respectiv, nu s-a putut constitui fondul necesar înlocuirii lui, noua lege prevede amortizarea continuă pînă la asigurarea recuperării valorii lui totale de inventar. În ambele cazuri, fondurile de amortizare se constituie prin grevarea prețului de cost.

Problemele pe care le ridică aceste două aspecte ale noului regim de amortizare metodologiei de calculare a cheltuielilor materiale de producție și a producției nete sînt următoarele:

- precizarea naturii economice a amortizărilor constituite de întreprinderi pentru mijloacele fixe casate, înainte de realizarea duratei de serviciu normate pe care în continuare le vom denumi în mod convențional „amortizări de recuperare", precum și a amortizărilor pentru mijloacele fixe care mai rămîn în funcțiune și după depășirea duratei de serviciu normată, adică după recuperarea integrală a valorii lor de inventar — pe care — de asemenea, le vom denumi în mod convențional „amortizări suplimentare";
- precizarea locului amortizărilor de recuperare și a celor suplimentare în cheltuielile de producție, atît în gruparea acestora pe elemente, cît și în gruparea pe articole de calculație

Amortizările de recuperare reprezintă în mod evident cheltuieli materiale deoarece este vorba de valori materiale date în producție — respectiv unelte de muncă — care din diverse motive au fost casate fără să li se fi recuperat întreaga lor valoare. Drept urmare, ele trebuie incluse la poziția „amortizări" a nomenclaturii cheltuielilor de producție pe elemente primare indiferent dacă este vorba de planul cheltuielilor de producție sau de darea de seamă statistică asupra îndeplinirii acestui plan. Cînd este vorba de nomenclatura cheltuielilor de producție pe articole de calculație, amortizarea de recuperare ar trebui inclusă la cheltuielile generale ale întreprinderii drept cheltuieli neproductive.

Înregistrarea amortizărilor de recuperare la cheltuielile generale ale întreprinderii asigură obținerea unui preț de cost de secție negrevat de efectul unor lipsuri anterioare sau greșeli strecurate în mărimea normelor de amortizare: toate acestea se vor reflecta însă în cheltuielile generale ale întreprinderii.

În ce privește **amortizările suplimentare** considerarea lor drept cheltuieli materiale este foarte discutabilă.

Vorbind despre durată, Marx arată că „timpul în care se reproduce valoarea mașinilor... este determinat de întreaga durată a procesului de muncă în timpul căruia funcționează și se uzează". În continuare, cu privire la mărimea valorii care se transferă, el preciza: „mijloacele fixe nu pot deci adăuga niciodată produsului mai multă valoare decît posedă ele înseși independent de procesul de muncă în care sînt întrebuințate...". Prin urmare, chiar dacă un mijloc fix funcționează și după ce valoarea lui a fost recuperată în întregime prin amortizare și deci chiar dacă el se găsește în situația de a mai transfera valoare, acest fenomen rămîne fără obiect din punct de vedere scriptic, deoarece valoarea în cauză a fost recuperată în întregime. Cele arătate ne permit să tragem concluzia că **amortizările suplimentare nu pot fi considerate cheltuieli materiale;** într-o atare alternativă s-ar mări în mod artificial cheltuielile materiale de producție și s-ar micșora mărimea venitului net. Amortizările suplimentare reprezintă în fapt o formă de redistribuire a venitului net creat de întreprinderi. În consecință, **amortizările suplimentare trebuie considerate elemente ale**

→

muncii vii și deci repartizate producției nete.

Recunoașterea amortizărilor suplimentare ca element al producției nete, se poate desprinde și din destinația pe care ele o au. Potrivit prevederilor art. 11 din legea nr. 62 din 27 decembrie 1968, amortizările suplimentare servesc în proporție de 60% ca sursă de finanțare a investițiilor centralizate, 15% rămîn la dispoziția centralelor industriale pentru finanțarea unor investiții ale întreprinderilor în subordine, iar 25% rămîn la dispoziția întreprinderilor pentru efectuarea de modernizări, îmbunătățirea tehnologiei sau pentru efectuarea de reparații capitale.

De aceea, atît în evidența economică a întreprinderilor, cît și în planul cheltuielilor de producție sau în darea de seamă statistică cu privire la îndeplinirea acestui plan trebuie găsite căile practice de separare a amortizărilor suplimentare de restul amortizărilor.

Luca NASTASE

INVESTIȚII

RITMURI, TERMENE, ȘI... CONSECINȚE

VOLUMUL investițiilor planificate pe 1969 în județul Hunedoara se ridică la aproape 2,8 miliarde lei, din care mai mult de jumătate reprezintă lucrări de construcții-montaj. Din acestea, în primele două luni s-au realizat 11,8% din sarcina anuală.

Cele mai importante capacități de producție ce urmează să fie puse în funcțiune, sînt: dezvoltarea sectorului de laminoare de la Combinatul siderurgic Hunedoara, primul grup energetic de 200 MW la centrala electrică de termoficare Mintia-Deva, liniile tehnologice pentru o producție anuală de 11 000 mc tuburi de presiune, 75 000 mc elemente din beton armat și 2 000 mc elemente din beton simplu la noua întreprindere de prefabricate de la Bîrcea-Hunedoara. Cum se prezintă șantierele respective acum, la începutul sezonului bun de lucru?

Fără iarnă grea, însă cu... greutăți

LA UN MARE ȘANTIER, cum este cel al termocentralei de la Mintia, multitudinea și varietatea activităților puneau în fața celor însărcinați să organizeze producția pe timp de iarnă, ca problemă principală, alegerea judicioasă a acelor lucrări care pot continua în condiții de maximă eficiență din punctul de vedere al randamentului și al cheltuielilor de execuție, bineînțeles subordonînd această selecție criteriului principal: **respectarea termenelor de punere în funcțiune.** În dinamica pe luni a producției de construcții-montaj pe ultimele șase luni la acest șantier (a fost exclusă luna decembrie pentru că cifrele erau influențate de încheirea bilanțului anual), atrage atenția căderea sensibilă din ianuarie. (Vezi graficul nr. 1).

Dacă avem în vedere și faptul că planul pe 1969 al șantierului este cu aproape o treime superior celui din anul precedent, rezultă că, raportate la sarcina anuală, realizările din această lună reprezintă relativ mai puțin de jumătate din cele ale lunii noiembrie; iar februarie, cu toată intensificarea ritmului de lucru, nu a adus situarea pe linia de plutire.

Întreprinderea „Energoconstrucția" a făcut aici, anul trecut, o valoroasă demonstrație de aplicare eficientă a tehnicii noi. Utilizarea cofrajelor glisante a dus la adevărate recorduri de viteză în executarea structurii de rezistență a halelor, a celui mai înalt coș de fum din țară. **Dar cîștigul de timp a fost irosit în bună parte datorită tergiversării lucrărilor de închidere la sala cazanelor, sala mașinilor și corpul buncărelor.** La aceasta a contribuit și nerespectarea obligațiilor contractuale de către unii furnizori de materiale și prefabricate, cum sînt **I.O.I.L. Brăila** (a livrat confecțiile metalice în ianuarie 1969 în loc de noiembrie 1968) și **Întreprinderea de prefabricate-Aiud** (nu a livrat decît o treime din grinzile care trebuiau să permită încă în toamnă montarea podului de cabluri și conducte pentru cenușă și zgură).

Față de posibilitățile efective ale șantierului, cea mai serioasă rămînere în urmă — de aproximativ 30 de zile — se înregistrează la gospodăria de cărbune.

O dinamică a producției cu totul nesatisfăcătoare prezintă șantierul întreprinderii de prefabricate din beton de la Bîrcea. Întrucît, în ultimele șase luni, natura lucrărilor n-a cunoscut modificări esențiale, variația de la o lună la alta a producției valorice nu poate fi pusă decît pe seama slabei organizări a execuției de către antreprenorul general — **Trustul nr. 5 de construcții-Brașov.** (Vezi graficul nr. 2).

Deficiențele organizatorice au caracterizat, de altfel, mai întreaga istorie de pînă acum a acestei investiții. Semnificativ este faptul că lucrările de pregătire pentru iarnă, prevăzute într-un proiect special de organizare, cu termen de realizare la 15

Graficul nr. 1

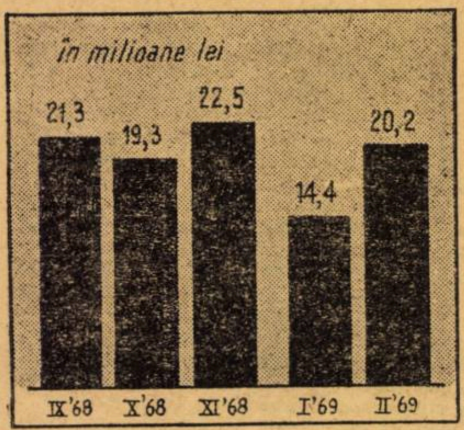

C.E.T.-Mintia

noiembrie 1968, n-au fost încheiate pînă acum. A întîrziat montarea cazanului la centrala termică, a racordurilor și rețelelor de conducte pentru alimentarea cu abur a fronturilor de lucru; nu s-a realizat la timp închiderea spațiilor la halele de producție și la magazia generală. (De reținut că Ministerul Industriei Construcțiilor, în calitate de titular al investiției, nu a reușit să asigure respectarea termenelor contractuale de livrare de către unele din propriile sale unități: **Întreprinderea „Progresul"-București** — pentru livrarea unor grinzi prefabricate, **Institutul de proiectare pentru industria materialelor și prefabricatelor de construcții** — pentru furnizarea unor detalii de execuție a tîmplăriei metalice, **I.C.M.A.-București** — pentru livrarea unor confecții metalice).

Din valoarea de circa 31 milioane de lei a lucrărilor de construcții-montaj planificate pe 1969, partea covîrșitoare trebuie să fie realizată pînă la 30 iunie, dată la care este prevăzută punerea în funcțiune a fabricii. Iată un corectiv serios, de care trebuie să se țină seama în aprecierea celor 20 de procente, cît reprezintă realizările cumulate pe primele două luni.

Improvizațiile creează... „goluri"

PROBLEMA insuficienței forței de muncă în economia județului Hunedoara — și în activitatea de construcții-montaj în special — nu e nouă. Oricît de reală ar fi baza ei, nu-i însă mai puțin adevărat că prea des a servit ca pretext pentru camuflarea unor deficiențe organizatorice. Conducerea șantierului **Întreprinderii de prefabricate de la Bîrcea** justifică prin lipsa de muncitori întîrzierea lucrărilor care trebuiau să permită predarea, către subantreprizele de instalații și izolații, a fronturilor de lucru la hala de prefabricate, la centrala termică, la rețelele termice exterioare. În ce fel a gospodărit însă șantierul potențialul uman pe care-l are?

De la începutul anului pînă acum, **indicele de productivitate n-a atins nici două treimi din cel planificat.** Neasigurîndu-li-se condițiile necesare pentru o activitate susținută și, ca atare, cîștigînd sub posibilități, mulți muncitori părăsesc șantierul. În loc ca sprijinul dat de trust să se orienteze spre înlăturarea cauzelor care duc la fluctuație, el o agravează prin măsuri pompieristice detașînd echipe și brigăzi de la alte obiective și șantiere. Cu alte cuvinte, se acoperă un gol, creîndu-se altul! În situația în care lanțul tehnologic normal este rupt, în care drumurile de șantier nu-s decît făgașuri adînci pline cu noroi, nici aportul mecanizării nu poate fi cel așteptat — cu atît mai mult, cu cît proasta întreținere a parcului mecanic duce la frecvente defecțiuni. Cele două excavatoare de 0,3 mc n-au lucrat, luna trecută, de pildă, decît 40% din orele-program.

Particularități asemănătoare sînt și la **C.E.T.-Mintia.** Se pregătește, în cadrul complexului de lucrări hidrotehnice, realizarea zidului de sprijin de pe malul stîng al Mureșului, în amonte de baraj; sînt de executat aici peste 4500 mc de betoane. Dar acțiunile de recrutare a muncitorilor necalificați necesari nu dau rezultate. E și de așteptat, acum cînd încep lucrările agricole de primăvară. De ce oare executarea zidului n-a fost programată și realizată încă anul trecut, într-o perioadă optimă din acest punct de vedere, adică de la sfîrșitul lunii septembrie pîn la începutul lui noiembrie?

Aceste cazuri demonstrează o dată mai mult că la actualul plan de investiții, la ritmurile ce se cer imprimate pentru a fi realizat cu succes, nu se mai poate tolera nici o improvizație în folosirea forței de muncă.

Să funcționeze în iunie, dar vor sosi în... septembrie

LA ÎNCEPUTUL acestei luni, pe **șantierul sectorului laminoare de la Hunedoara încă nu sosiseră o serie de utilaje** (în majoritate căi de rulare și căi cu role, de la uzinele „1 Mai"-Ploiești și „23 August"-București, în valoare de 7,3 miloane de lei), **deși termenele de livrare a acestora expirase la sfîrșitul anului trecut.** O altă cale cu role și un răsturnător de la Uzinele **„23 August"**, 4 telefere de 10 tone de la **U.M.-Timișoara** — necesare la montaj la sfîrșitul lunii octombrie — au fost contractate de beneficiar cu termen de livrare la 30 decembrie.

Același lucru poate fi consemnat și la Întreprinderea de prefabricate Bîrcea. Uzinele „Independența"-Sibiu, „23 August"-București, U.M.U.M.-Baia Mare n-au livrat la termen o serie de utilaje contractate pentru 1968; **Uzinele de pompe București, „Unio"-Satu Mare,** urmează să expedieze în septembrie-decembrie pompe, electropalane, filtre pentru liniile tehnologice care trebuie date în exploatare... în iunie!

Tot din cauza lipsei furniturii principale, primul termen de punere în funcțiune la C.E.T.-Mintia va fi decalat cu mai multe luni. Chiar și așa, trezește o serioasă îngrijorare faptul să nici pînă acum nu s-au primit peste 500 tone de echipament hidromecanic pe care **Uzinele „Progresul"-Brăila** trebuiau să le livreze încă din anul trecut.

Implicațiile unor astfel de situații sînt prea clare pentru a mai avea nevoie de argumentare și demonstrații. Un singur lucru se cere totuși relevat. Pe lîngă consecințele negative ce decurg pentru economia națională datorită întîrzierii intrării în circuitul economic a noilor capacități, apare și un efect psihologic, deloc neglijabil, asupra constructorilor. Se întocmesc grafice-rețea, harmonograme, se încheie minute, se țin ședințe de comandament, se pune la punct totul, pînă la amănunt, pentru ca la un moment dat, pe unul din circuitele sale principale — asigurarea utilajelor tehnologice — acest angrenaj complex să se blocheze, zădărnicind efortul organizatoric anterior, punînd pe umerii constructorilor povara neîndeplinirii unor obligații ce nu le revin.

Graficul nr. 2

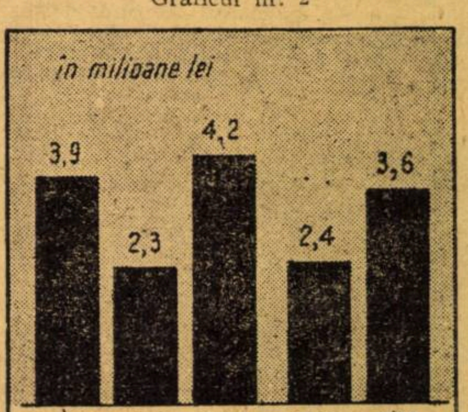

Întreprinderea de prefabricate-Bîrcea

Măsuri menite să ducă la o mai bună pregătire a investițiilor, să determine pe **furnizorii** de utilaje să respecte clauzele contractuale, nu lipsesc. Este nevoie însă de mai multă perseverență din partea tuturor factorilor, de întărirea spiritului de răspundere.

C. DAMIAN

CONFIDENȚIAL

● Recent la Brașov s-a deschis șantierul viitoarelor clădiri ale Institutului politehnic. Construcțiile vor cuprinde săli de cursuri și amfiteatre pentru facultatea de mecanică, laboratoare, o aulă cu 300 de locuri. O clădire va fi destinată decanatului. Noile spații vor constitui nucleul unui viitor complex studențesc.

● În ultimii trei ani, numărul unităților de reparații și construcții de locuințe, de întreținere și reparații a obiectelor de uz îndelungat, a frizeriilor, croitoriilor, cojocăriilor etc. organizate de cooperația de consum la sate au sporit cu peste 10 000.

Ținînd seama de cerințele populației rurale, în acest an vor fi organizate încă 2 500 de astfel de secții, astfel că rețeaua de unități se va ridica la aproape 20 000, oferind o mai largă posibilitate dezvoltării unor meșteșuguri tradiționale. Pe lîngă diferite prestări de servicii, meșteșugarii realizează și un sortiment bogat de mărfuri specific țărănești (hamuri, căruțe, butoaie, țesături, îmbrăcăminte, încălțăminte, șerpare, căciuli etc.), numeroase obiecte de uz casnic din împletituri și altele.

● La Galați a început construcția microraionului 19 din viitorul cartier „Dunărea". El va însuma 7 300 apartamente cu diferite grade de confort, unități comerciale și de deservire, școli, grădinițe de copii, spații verzi etc. În prezent sînt predate șantierelor proiectele pentru toate cele 2 235 apartamente planificate să fie realizate anul acesta. În final, cartierul va avea trei asemenea microraioane.

● În stațiunea climaterică Soveja, județul Vrancea, a început construcția a două noi vile cu cîte 80 de locuri fiecare. Noile construcții se adaugă altor opt asemenea vile ridicate aici în anii din urmă. Pentru sezonul turistic, se vor amenaja, de asemenea, trei-patru cabane pe vîrful Zboina Neagră, în poiana de la Naruja și pe principala arteră turistică ce străbate munții Vrancei de la Lepșa la Soveja, făcînd din plaiurile „mioriței" un atrăgător și confortabil loc de turism și odihnă.

● La „Salina" Ocna Mureș, județul Alba, s-au terminat lucrările de deschidere și a început exploatarea unei noi camere avînd o capacitate de 30 000 tone de sare solidă. În urma unor îmbunătățiri și perfecționări tehnice aplicate, a crescut producția la secția de sare evaporată de la 6 000 kg pe schimb la 10 000 kg. Totodată, s-a îmbunătățit granulația la producția destinată exportului. Ca rezultat al perfecționării tehnologiei de lucru și a sporirii productivității muncii, colectivul salinei a dat peste prevederile de plan de la începutul anului mai mult de 700 vagoane de sare solidă, extrafină și sare în soluție.

● Pe șantierul de amenajare hidroameliorativă „Albița-Fălciu" din Lunca Prutului a început desecarea unei suprafețe de 6 640 de hectare. Lucrările din anul acesta se efectuează în zonele comunelor Vetrișoara, Berezeni și Fălciu. Întreaga lucrare, care a fost începută către sfîrșitul lui 1967, se va termina la finele acestui an. Ea are ca scop să redea agriculturii aproape 18 000 de hectare.

● Un vast program de lucrări se efectuează în prezent în centrul Sibiului pentru amenajarea vechii piețe comerciale a orașului. În apropierea turnului cu ceas se organizează un complex cultural-comercial turistic. Clădirile, ale căror ziduri au fost înnegrite de vreme, vor fi restaurate cît mai aproape de forma lor inițială.

În Piața aurarilor se amenajează magazine de bijuterii, de antichități, artizanat, discuri, aparate fotografice și diverse alte obiecte solicitate de turiști. În turnul cu ceas se va deschide încă o secție muzeală, în care vor fi expuse documente legate de istoria orașului și a județului, începînd din cele mai vechi timpuri și pînă azi.

● O nouă familie de strunguri a fost omologată la uzina de specialitate din Arad. Este vorba de strungurile de mari dimensiuni de prelucrare SNA-710, la care se adaugă și cele de tipul SNA-800 și SNA-630. Caracteristicile tehnice — precizie și rigiditate mare în exploatare, avansuri rapide, cuplaje electromagnetice — recomandă noile mașini-unelte ca fiind dintre cele mai bune pe plan internațional. Cu acestea, uzina din Arad realizează în acest an un număr de 14 tipuri de strunguri.

● LA UZINA de vagoane din Arad a fost realizat un nou vagon de marfă de 10 osii, cu o capacitate de transport de 145 tone. Destinat transportului agregatelor și utilajelor grele, (instalații energetice, construcții metalice) un vagon este prevăzut cu longeroni înalți și traverse speciale, care permit încărcarea și transportarea unor piese cu o configurație mai complicată și dimensiuni mari.

Uzina arădeană a executat și o variantă a acestui vagon, tot pe 10 osii, dar cu o capacitate de 140 tone, și cu o platformă de încărcare scufundată, pentru transportul utilajelor grele de mare gabarit. La acestea constructorii de vagoane din Arad vor adăuga, în cursul anului, încă 7 tipuri de vagoane de marfă și de uz industrial destinate atît modernizării și dezvoltării transportului feroviar din țară, cît și exportului.

● CERCETĂRILE geologice efectuate cu ajutorul forajului la Turda, au permis precizarea existenței unui important masiv de sare gemă, precum și estimarea rezervelor exploatabile.

AGRICULTURĂ

ZIUA MUNCĂ – SUPORT AL COINTERESĂRII

ÎN JURUL CATEGORIEI economice „ziua-muncă“ s-au purtat și chiar mai au loc discuții asupra conținutului acestei unități de măsură a cantității și calității muncii, prin intermediul căreia în cooperativele agricole se înfăptuiește principiul socialist al repartiției după muncă. Firești, dar mai ales constructive, prin scopul lor, aceste discuții au menirea să contribuie la soluționarea unor probleme de care depinde afirmarea pe o treaptă superioară a principiului socialist al repartiției după muncă — potrivit prevederilor statutului cooperativelor agricole — în angrenajul economic al agriculturii cooperatiste.

Căutările care au loc în vederea perfecționării sistemului de retribuire a muncii în cooperativele agricole au scos însă la iveală și unele tendințe de înlocuire a zilei-muncă prin alte forme de retribuire, forme care în fond nu au nimic comun cu principiul socialist al repartiției după muncă.

Sinteza experienței acumulate de-a lungul anilor de către cooperativele agricole bine consolidate — aflate în diferite zone ale țării, inclusiv în cele de deal — subliniază că **atît în prezent cît și în viitor, important este nu găsirea unor „noi și noi“ forme de retribuire, ci precizarea căilor care conduc la întărirea rolului zilei-muncă, la îmbogățirea conținutului ei ca formă de retribuire a muncii.** Și numai pe această cale de sintetizare a unui proces dialectic destul de complex, se pot stabili ulterior, corespunzător dezvoltării forțelor de producție, **forme superioare care să reflecte cît mai deplin principiul socialist al repartiției după muncă.**

Un factor determinant

ESTE ÎNDEOBȘTE cunoscut că forma sau formele de repartiție sînt determinate de natura și caracterul proprietății asupra mijloacelor de producție, de nivelul și gradul ei de dezvoltare. În cooperativele agricole, principiul socialist al repartiției după muncă — reflectînd gradul de socializare pe care-l oferă proprietatea cooperatistă — se înfăptuiește prin ziua-muncă unitatea de măsură cu ajutorul căreia se stabilesc cantitatea și calitatea muncii fiecărui membru cooperator, aportul său la dezvoltarea producției obștești, precum și veniturile ce i se cuvin în raport cu activitatea depusă.

Nu încape îndoială că **perfecționarea formelor de repartiție, trecerea la unele** superioare, este nu numai posibilă, dar **răspunde unei cerințe obiective a dezvoltării producției materiale, a creșterii eficienței muncii sociale.** Aceasta se poate realiza însă numai pe măsura dezvoltării forțelor de producție, a creșterii gradului de socializare și a productivității muncii sociale. A forța lucrurile, prin introducerea unor forme care nu corespund gradului de dezvoltare atins la un moment dat de proprietatea cooperatistă, înseamnă a aduce prejudicii nu numai cointeresării materiale a membrilor cooperatori, ci și producției obștești în ansamblul ei.

De unde provine dilema?

Desigur că, ziua-muncă prezintă o serie de carențe care nu pot constitui însă un prilej de renunțare la ea — cel puțin pentru viitorul apropiat. Și nu pot constitui un astfel de prilej **deoarece acolo unde ziua-muncă nu-și îndeplinește cu adevărat rolul ei în cointeresarea membrilor cooperatori sau în organizarea și planificarea producției, aceasta se datorește, în primul rînd, nu carențelor pe care ea le are în ce privește măsurarea cantității și calității muncii, ci deficiențelor care se manifestă în profilarea producției și în repartizarea acesteia, precum și nivelului scăzut al producției și productivității muncii.**

Experiența cooperativelor agricole confirmă din plin acest fapt. Spre edificare mă voi referi la o serie de cooperative agricole cotate între cele bune, cum sînt, de pildă, Comana — județul Constanța, Ion Roată, — județul Ilfov, Pečiul Nou — județul Timiș, Movileni — județul Iași și Boteni — județul Argeș (ultimele două situate în zona de deal). Valoarea proprietății cooperatiste calculată la 100 ha teren agricol a însumat la sfîrșitul anului 1968, în ordine: 736 000 lei; 519 000 lei; 635 000 lei; 520 000 lei și 384 000 lei. În același timp creșterea față de anul 1965 este în ordine de: 40,4%; 54,9%; 27,2%; 48,5% și respectiv 28%.

Creșterea economică a acestor unități exprimată prin dezvoltarea fondurilor fixe, sporirea producției agricole globale, o rată înaltă a acumulării și mărirea fondului de consum, a asigurat an de an ridicarea nivelului retribuirii unei zile-muncă (vezi tabelul). Pe lîngă această evoluție se remarcă amplitudinea diferențierilor ce se manifestă în nivelul retribuirii unei zile-muncă. Desigur, nimeni nu poate susține și este, de altfel, imposibil, ca în toate cooperativele agricole nivelul retribuirii să fie același sau aproape același. Dar aceste diferențieri sînt prea mari și atrag atenția, mai ales, dacă ținem seama că ele nu-și au natura în deosebirile de fertilitate naturală și economică — fapt, de altfel, infirmat de cooperativele agricole din Movileni și Boteni, ci în gradul diferit al activității economice, al realizării productivității muncii sociale. Mai mult, ele nu pot fi puse sub nici o formă nici pe seama zilei-muncă sau a carențelor ei, întrucît acțiunea și rolul acestei unități de măsură a muncii, principiile care o guvernează, se exprimă peste tot în același mod. Diferit se exprimă însă numai valoarea retribuirii unei zile-muncă, valoare care este mai mică sau mai mare, în funcție de rezultatele activității economice din fiecare cooperativă agricolă, asupra cărora, bineînțeles, pot influența într-un sens sau altul și unele cauze din afară cum ar fi, de pildă, schimbul de activități dintre cooperativele agricole și celelalte sectoare ale economiei naționale.

Prin urmare, **proveniența diferențierilor în nivelul de retribuire își are izvorul principal în gradul de eficiență realizat în activitatea economică.** Mărturie sînt, bunăoară, rezultatele obținute, pe de o parte, de către cooperativa agricolă din Comana în raport cu cele ale C.A.P. Ion Roată și C.A.P. Pecíul Nou — care dispun de aceleași condiții de producție, iar, pe de altă parte, realizările acestor unități din zona de șes, în raport cu cele ale cooperativelor agricole Movileni și Boteni situate în zona de deal.

Dacă analizăm evoluția producției globale și a cheltuielilor materiale vedem că la cooperativa agricolă din Comana ritmul de creștere în perioada 1965—1968 este de 3,5% și respectiv 3%. În schimb la cooperativele agricole Ion Roată și Peciul Nou, în timp ce producția globală crește cu 18% și respectiv 2,3%, cheltuielile materiale sporesc cu 18% și respectiv 20%; drept urmare, la aceste cooperative agricole s-au redus posibilitățile de a mări acumulările și totodată fondul de consum, ceea ce a împietat atît dezvoltarea lor economică generală cît și creșterea nivelului retribuirii muncii. Nu același lucru se poate spune de cooperativa agricolă din Comana unde creșterea mai rapidă a producției globale a permis în final sporirea producției nete și pe această bază realizarea — în condițiile unei repartiții raționale a producției nete — a unei rate înalte a acumulării (31,5% în 1965, 29,5% în 1967 și 22% în 1968).

Din cele de mai sus se desprinde un fapt deosebit de important și anume: **dacă, în general, creșterea producției globale este un factor pozitiv, adevărata eficiență a acestei creșteri este asigurată într-o măsură, am putea spune hotărîtoare, de sporirea mai rapidă a producției globale în raport cu cheltuielile materiale și cu forța de muncă.**

În cazul nostru cea mai ridicată eficiență o realizează nu cele trei cooperative agricole din zona de șes, ci, în ciuda condițiilor economico-naturale mai puțin favorabile, Movileni și Boteni. Aceste două cooperative agricole nu numai că reușesc să mărească producția globală (cu 20% și respectiv 47%), dar reduc substanțial cheltuielile materiale, ca urmare a unei mai bune gospodăriri a mijloacelor materiale și financiare, precum și a folosirii mai eficiente a investițiilor efectuate, îndeosebi în creșterea animalelor. Drept urmare, anul trecut, cheltuielile la 100 lei producție globală au însumat 26 de lei la Movileni și numai 18 lei la Boteni; în schimb, la Ion Roată acestea s-au ridicat la 39 lei, iar la Peciul Nou la 51 lei. Aici își are, de fapt, izvorul nivelul mai ridicat al retribuirii muncii de la Movileni și cel egal existent la Boteni în raport cu aceste două cooperative.

EVOLUȚIA RETRIBUIRII LA ZIUA-MUNCĂ

	Anii	Cooperativa agricolă				
		Comana*)	Ion Roată	Peciul Nou	Movileni	Boteni
Valoarea totală a unei zile-muncă (lei)	1965	59,00	25,40	22,40	34,00	20,68
	1966	54,00	25,00	19,20	36,00	18,23
	1967	55,49	26,50	24,55	36,50	20,34
	1968	49,34	27,00	25,50	37,00	26,96
din care: în numerar (lei)	1965	45,00	15,00	13,30	15,00	13,00
	1966	41,00	15,00	11,50	17,50	6,00
	1967	46,00	18,00	15,70	16,00	9,00
	1968	41,00	19,00	16,00	17,00	14,00

*) Descreșterea valorii unei zile-muncă în anii 1966 și 1967 își are explicația în volumul însemnat de investiții efectuat în ultimii ani mai ales în zootehnie; în 1968, ea se datorește și urmărilor secetei.

Nivelul retribuirii — o problemă de producție și apoi de repartiție

CELE EXPUSE în rîndurile de față atestă un mare adevăr și anume: **satisfacerea cerințelor materiale și spirituale este, înainte de toate, o problemă de producție, și apoi de repartiție.** Cu alte cuvinte, dinamica fondului de consum, creșterea lui continuă, se află în strînsă dependență cu eforturile depuse în direcția acumulării. Așa cum arată cooperativele Comana, Movileni și Boteni (unde o rată înaltă a acumulării a determinat și creșterea nivelului retribuirii), prosperitatea economică depinde nemijlocit de mărimea producției nete. Iar sporirea continuă a acesteia nu se poate realiza fără a aloca o însemnată parte din produsul nou creat pentru reproducția lărgită. Prin urmare, nu ziua-muncă este aceea care prin natura și caracterul ei hotărăște nivelul veniturilor membrilor cooperatori. Și atunci este cu totul eronat să se pună situația nesatisfăcătoare dintr-o cooperativă agricolă sau alta pe seama zilei-muncă, „argumentîndu-se“ că ea nu este în măsură să asigure cointeresarea membrilor cooperatori în rezultatul muncii lor. Or, după cum am văzut practica infirmă acest lucru.

Cîmp larg de afirmare pîrghiilor economice

DE BUNĂ SEAMĂ că aceasta nu exclude ci dimpotrivă presupune **întărirea rolului zilei-muncă,** folosindu-se pentru atingerea scopului menționat o serie de pîrghii între care aș aminti: **îmbunătățirea organizării și profilării producției, trecerea la un sistem de norme științific fundamentate, asigurarea unui raport rațional între acumulare și consum, perfecționarea schimbului de activități între stat și cooperativele agricole,** creîndu-se astfel una din premisele necesare pentru creșterea gradului de eficiență a activității cooperatiste s.a.

Este o realitate faptul că într-o serie de cooperative agricole profilul de producție nu corespunde cu condițiile economico-naturale locale. Amintesc aici situația din multe cooperative din zona de deal care și-au organizat creșterea porcilor, deși din cauza condițiilor naturale neprielnice cultura porumbului practicată pe aceste meleaguri nu asigura producția necesară și ca atare furajele concentrate se cumpărau din zona de șes.

Toate acestea, influențînd negativ creșterea producției globale și determinînd sporirea cheltuielilor materiale, au micșorat producția netă și ca atare volumul fondului de acumulare și a celui de consum. Implacabil, o asemenea situație s-a răsfrînt și asupra nivelului retribuirii muncii.

Trecerea treptată la optimizarea profilării producției, a devenit, prin urmare, condiție sine qua non a dezvoltării economice a cooperativelor agricole. An de an ele cheltuiesc și investesc fonduri materiale și financiare tot mai mari pentru dezvoltarea producției. Și este firesc, un adevărat imperativ economic, ca toate acestea să-și aibă corespondentul într-o activitate tot mai rentabilă. Or, una din premise este orientarea producției în funcție de condițiile naturale și economice.

Bineînțeles că **optimizarea profilării producției nu poate avea loc** (în afară de crearea unui complex de condiții), **decît pe măsura creșterii producției medii, atît în sectorul vegetal cît și în sectorul animal.** Fără respectarea acestei condiții esențiale, profilarea producției nu este decît o ficțiune.

Este cunoscut rolul complex pe care-l are **normarea muncii.** Ea influențează direct nivelul producției și al productivității muncii, al prețului de cost și al retribuirii muncii. Întrucît normele de muncă sînt prețuite în zile-muncă apare evidentă importanța stabilirii lor corecte în funcție de schimbările care au loc în condițiile de producție.

În domeniul normării muncii cooperativele agricole și-au îmbunătățit destul de de mult activitatea. Totuși se mai manifestă unele deficiențe care prin acțiunea lor negativă, pe lîngă o serie de prejudicii ce le aduc activității economice a cooperativelor agricole, slăbesc rolul zilei-muncă. Astfel, faptul că normele au un caracter empiric, nu permite stabilirea corectă a consumului de muncă ceea ce face ca prețuirea lor în zile-muncă să fie deficitară. Din această cauză în practică se întîlnesc dese cazuri cînd la unele lucrări agricole normele sînt îndeplinite cu mare ușurință, ceea ce atrage după sine un consum de zile-muncă nejustificat economic. În alte cazuri, normele sînt destul de mari ceea ce nu cointeresează membrii cooperatori în executarea lucrărilor respective. Frecvent această situație se întîlnește la recoltarea culturilor de toamnă, ceea ce explică în bună parte de ce culesul porumbului sau al sfeclei de zahăr se întinde pe o perioadă lungă de timp, iar în unele locuri recolta este lăsată pe cîmp, neculeasă.

Așezarea normelor pe o bază fundamentată constituie, prin urmare, o premisă de bază pentru creșterea eficienței muncii în cooperativele agricole, pentru întărirea rolului zilei-muncă.

★

Problematica pe care o ridică ziua-muncă este, desigur, destul de complexă. Și dezbaterea organizată de revista „Viața economică“ pe această temă, este un bun prilej pentru economiști și cercetători de a-și expune opiniile.

Ion CHIRCULESCU

TRANZACȚII COMERCIALE EXTERNE

• TEHNOFORESTEXPORT — În luna februarie au fost livrate la export 898 vagoane convenționale cu mobilă din care 750 în U.R.S.S., 35 în R. P. Polonă, 17 în R. S. Cehoslovacă, 25 în Anglia, 21 în S.U.A., 17 în Franța și alte cantități în R. S. F. Iugoslavia, R. D. Germană, Suedia, R. F. a Germaniei, Olanda, Danemarca, Norvegia, Belgia. Contracte noi încheiate prevăd livrarea de: mobilă în valoare de 633 000 dolari în Franța și R. F. a Germaniei; binale în valoare de 520 000 lei valută în R. S. Cehoslovacă, R. P. Ungară; ambarcațiuni în valoare de circa 6 000 dolari în Danemarca.

• METALIMPORT — Contracte încheiate în ultima perioadă prevăd: importul a 393 t oțel scule aliat, tras și forjat de la firmele vestgermane „Klöckner“, „Fortuna“ și „Zapp-Fortuna“; 650 t oțel arc tras de la firma „Davum-Export“ din Franța; importul din Italia a 66 t bandă oțel arc și 216 t tablă groasă de la firma „Falk“; importul a 10 t oțel inoxidabil de la firma „Schöller-Bleckmann“, 30 t oțel pentru cîntar de la firma „Böhler“, 120 t bandă de oțel pentru fierăstraie de la firma „Martin Miller“, 586 t bandă laminată la rece de la firma „Eisenexport“ din Austria și „Comex“ din R. F. a Germaniei. Alte contracte noi încheiate prevăd importul din Anglia a 200 t ferosiliciu de la firma „Derby & Co“, 150 t sîrmă oțel arc de la firma „Samson“; 300 t silico-mangan de la firma „Ph. Brothers“ din Olanda; importul a 50 t feromolibden de la firma „Bengt L. Delin“ importul a 94 km cablu de control de la firma „Norddeutsche Seeges“ din Suedia și 30 t sîrmă taloane de la firma „Echevarria“ din Spania.

COMBINATUL DE CAUCIUC „JILAVA"-BUCUREŞTI

Binecunoscut şi apreciat, atît în ţară cît şi peste hotare. Combinatul de cauciuc „Jilava" produce o gamă variată de:

- Încălţăminte de cauciuc: galoşi bărbăteşti cu feţe de cauciuc, lăcuiţi, căptuşiţi cu tricot neflauşat; pantofi populari cu şi fără şiret, uşori şi impermeabili;

- Pantofi de tenis cu feţe de pînză şi talpă cauciuc colorat sau alb, vulcanizaţi în matriţă.

Caracteristici fizico-mecanice

Încălţăminte	Rezistenţă la rupere kgf/cm²	Duritatea unităţii Sh	Rezistenţă la uzură mm³/cm²	Flexiuni număr
Pantofi de tenis	80	60 ± 5	45	40 000
Galoşi, pantofi cu şi fără şiret	60	60	80	30 000

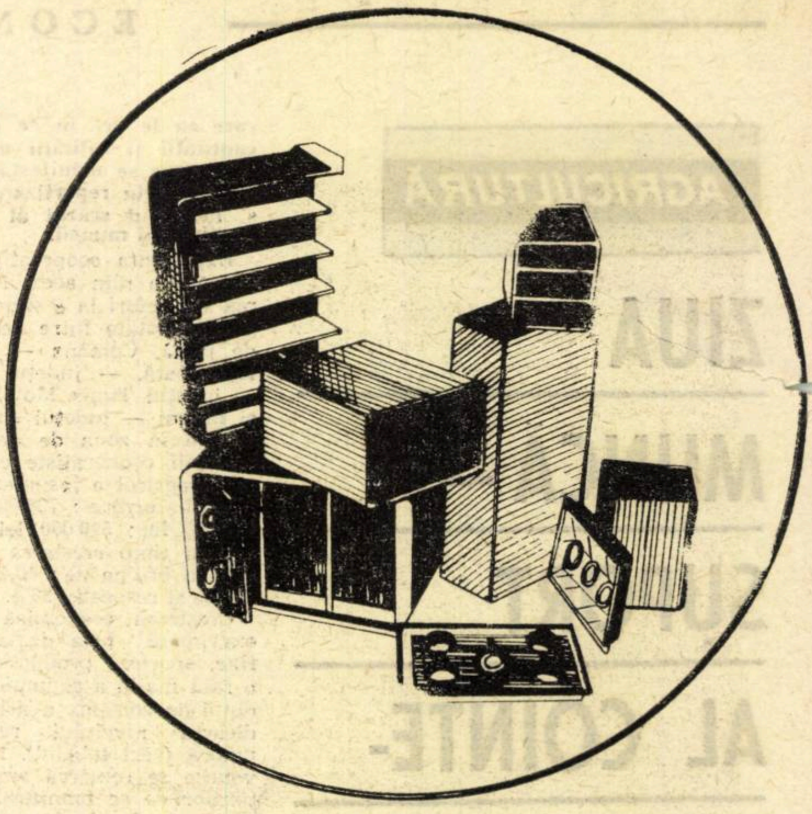

ARTICOLE DE EBONITĂ

- Cizme de protecţie;

- Tălpi de cauciuc pentru încălţăminte din piele şi din înlocuitori

Caracteristici fizico-mecanice

Tălpi	Rezistenţă la rupere kgf/cm²	Duritatea unităţii Sh	Rezistenţă la uzură mm³/cm²	Flexiuni număr
Translucide havan	120	75 ± 5	35	35 000
Negre	80	75 ± 5	55	30 000
Maro	65	75 ± 5	60	28 000

- Diverse articole de ebonită;

- Benzi transportatoare de diferite tipuri, rezistente la rupere, uzură şi tracţiune;

- Curele trapezoidale.

Dimensiuni	Tipul curelei: Y	Z	A	B	C	D	E
Baza mare	6	10	13	17	22	32	38
Înălţimea	4	6	8	11	14	19	25
Lungimile Primitive	630—1250	1250—1600	1250—4250	1250—7100	1250—9000	2360—11200	3350—12500

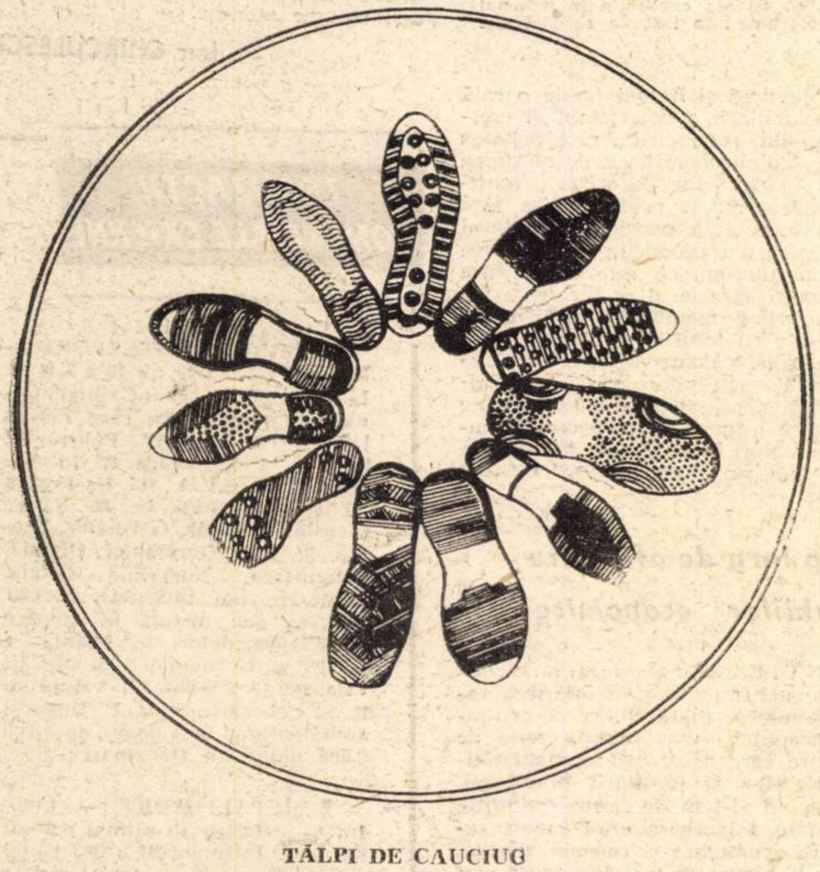

TĂLPI DE CAUCIUC

— Privire generală asupra mărfurilor care vă interesează.

— Relaţii directe cu partenerii comerciali care vă interesează vă oferă:

FOIRE · MESSE · FAIR
BNV
BUDAPEST

TÎRGUL INTERNAŢIONAL DE LA BUDAPESTA

16 – 26 mai 1969

Privire generală asupra producţiei întregii industrii ungare şi asupra numeroaselor exponate prezentate de ţările străine participante.

Pentru relaţii adresaţi-vă: Tîrgul HUNGEXPO şi biroul de publicitate a comerţului exterior ungar — Budapest, XIV Városliget.

Telefon: 225—008.

Telex: Budapest, 230 Intfoire.

PUBLICOM

Răspuns la întrebările despre Asigurările de Stat

CARE ESTE UTILITATEA ASIGURĂRII DE ACCIDENTE

Printre numeroasele forme de asigurare pe care Administraţia Asigurărilor de Stat le pune la îndemîna cetăţenilor (asigurările mixte de viaţă, asigurarea complexă a gospodăriilor cetăţenilor, asigurările de autovehicule şi multe altele) se află şi asigurarea pentru cazurile de accidente. Aceasta se poate încheia pentru sume limitate (fixe) sau pentru sume nelimitate (convenite). Cunoaşterea caracteristicilor acestor forme de asigurare va fi de un real folos celor care doresc să afle care este utilitatea asigurărilor de accidente şi vor să-şi materializeze spiritul de prevedere.

Asigurările de accidente pot fi încheiate de orice persoană în vîrstă de la 16 la 70 de ani, indiferent de profesie şi de locul de muncă. Dintre numeroasele evenimente neprevăzute, ce se pot întîmpla la domiciliu, la locul de muncă, pe stradă, în călătorie, la practicarea sporturilor etc., pentru urmările cărora Administraţia Asigurărilor de Stat plăteşte sumele asigurate amintim: explozia, lovirea, cădera, alunecarea, prăbuşirea de teren, electrocutarea, arsura, accidentele produse de funcţionarea sau folosirea maşinilor, instrumentelor, cele întîmplate ca urmare a circulaţiei mijloacelor de transport, sau din cauza accidentelor întîmplate acestora etc.

La alegerea persoanei interesate, asigurările de accidente cu sume limitate *(10 000 de lei pentru invaliditate permanentă totală şi 5 000 de lei pentru deces) se încheie pe durate de trei sau şase luni (în funcţie de profesia asiguratului şi de felul întreprinderii în care lucrează) sau pe durate constituind multiplul acestora, dar nu mai mult de 2 ani. Asigurările de accidente* cu sume nelimitate *(de peste 10 000 de lei), pentu cazurile de invaliditate permanentă şi de deces, se încheie pe durate de la 1 la 5 ani.*

Primele de asigurare se stabilesc în funcţie de mărimea sumei pentru care solicitantul doreşte să se asigure, de profesia şi de felul întreprinderii în care acesta lucrează, precum şi de durata contractului. De exemplu, orice funcţionar administratv plăteşte o primă de 12 lei atunci cînd încheie o asigurare cu sume fixe, pe durata de 6 luni. Dacă preferă însă asigurarea de accidente cu sume convenite, prima este de 1,60 lei pentru fiecare 1 000 de lei din suma asigurată. Menţionăm că la asigurările cu sume nelimitate (convenite) prima de asigurare se poate plăti şi eşalonat: lunar, trimestrial etc.

Pentru a se preîntîmpina unele neajunsuri ce se pot ivi în plata cu regularitate a primelor, există posibilitatea ca acestea să fie achitate şi pe baza unui „consimţămînt scris". Acesta constă în împuternicirea pe care asiguratul o dă celor care le achită drepturile băneşti, pentru a plăti Administraţiei Asigurărilor de Stat, în numele său, primele de asigurare, atît pentru asigurările în curs, cît şi pentru cele pe care le va încheia sau reînnoi.

Aurel CRIŞAN

PARTENER ÎN ACȚIUNI DE COOPERARE

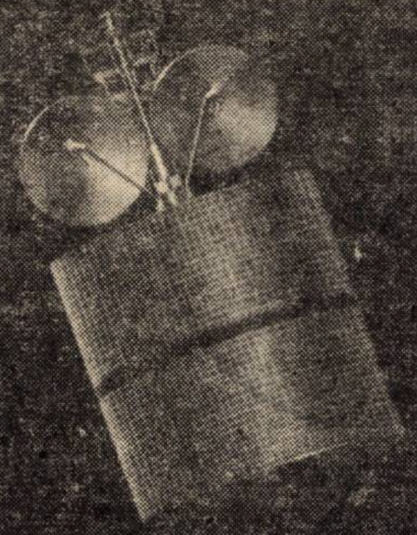

Cooperarea în cadrul programelor internaționale importante constituie principiul de bază al politicii comerciale a societății BRITISH AIRCRAFT CORPORATION. Este vorba de o cooperare la care BAC își aduce partea sa de contribuție prin puternicele resurse tehnice de care dispune și care i-au asigurat succese remarcabile pe piețele mondiale.

În construcția spațială, BAC se situează pe primul loc în Europa, avînd responsabilități însemnate în cadrul sistemului multinațional de comunicații globale prin sateliți Intelsat I V.

Totodată, BAC a construit, împreună cu societatea BREGUET, avionul supersonic JAGUAR și studiază, în colaborare cu firme din R.F. a Germaniei, Italia și Olanda, proiectul unui nou tip de aripă cu profil variabil.

În aviația comercială experiența deosebită a BAC, joacă un rol decisiv în realizarea celui mai mare pas cunoscut vreodată în tehnica transporturilor aeriene : introducerea, împreună cu societatea Sud Aviation, a curselor supersonice, prin avionul de pasageri „Concorde" de construcție anglo-francez.

BRITISH AIRCRAFT CORPORATION
100 PALL MALL LONDON SW1

cea mai puternică societate aerospațială din Europa

BRITISH AIRCRAFT CORPORATION
the most powerful aerospace company in Europe

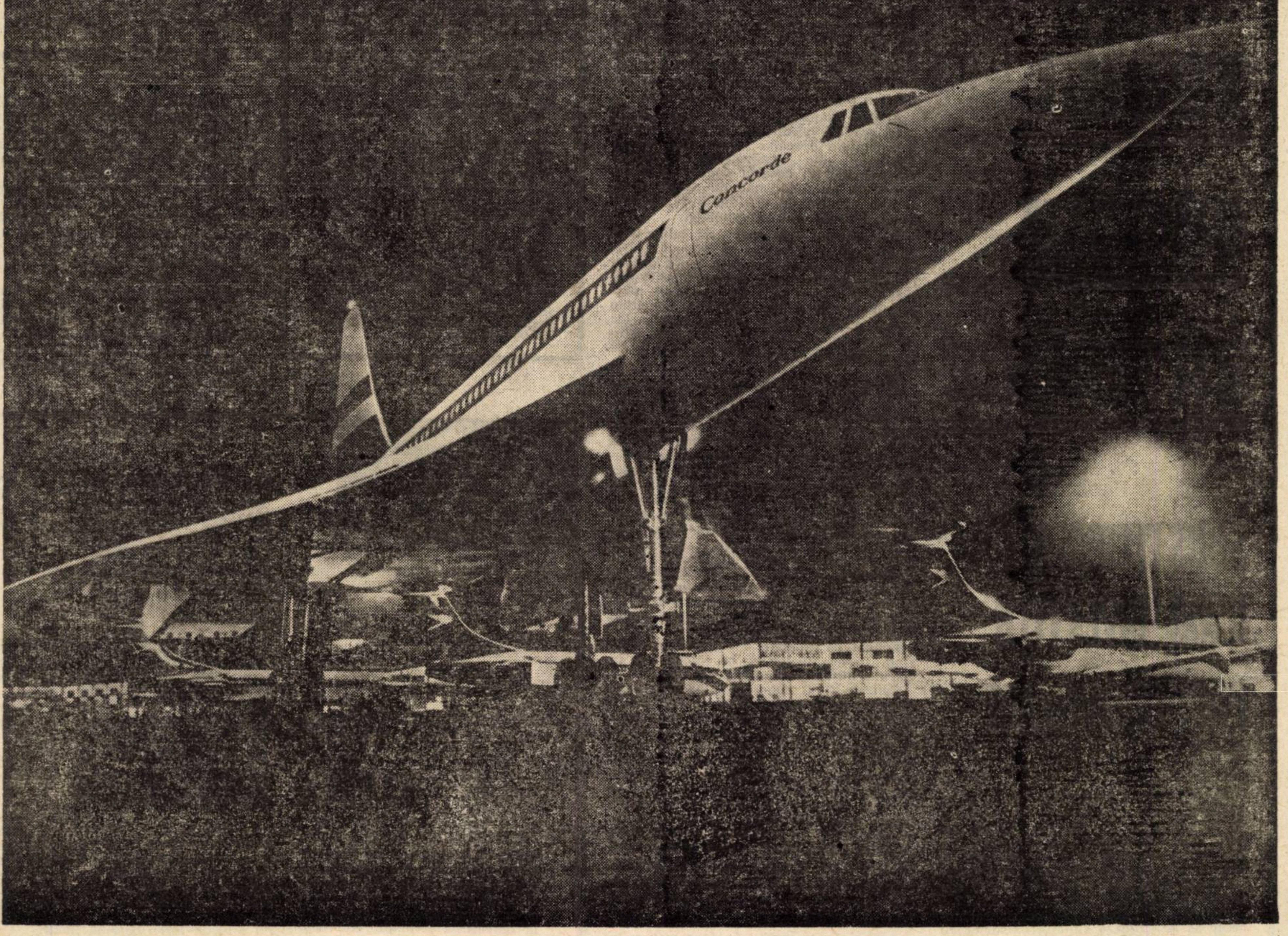

OBSERVĂRILE INSTANTANEE ȘI CERTITUDINI ORGANIZATORICE

SUBSTITUIREA UNOR INVESTIȚII PRIN ORGANIZARE

Fig. 1

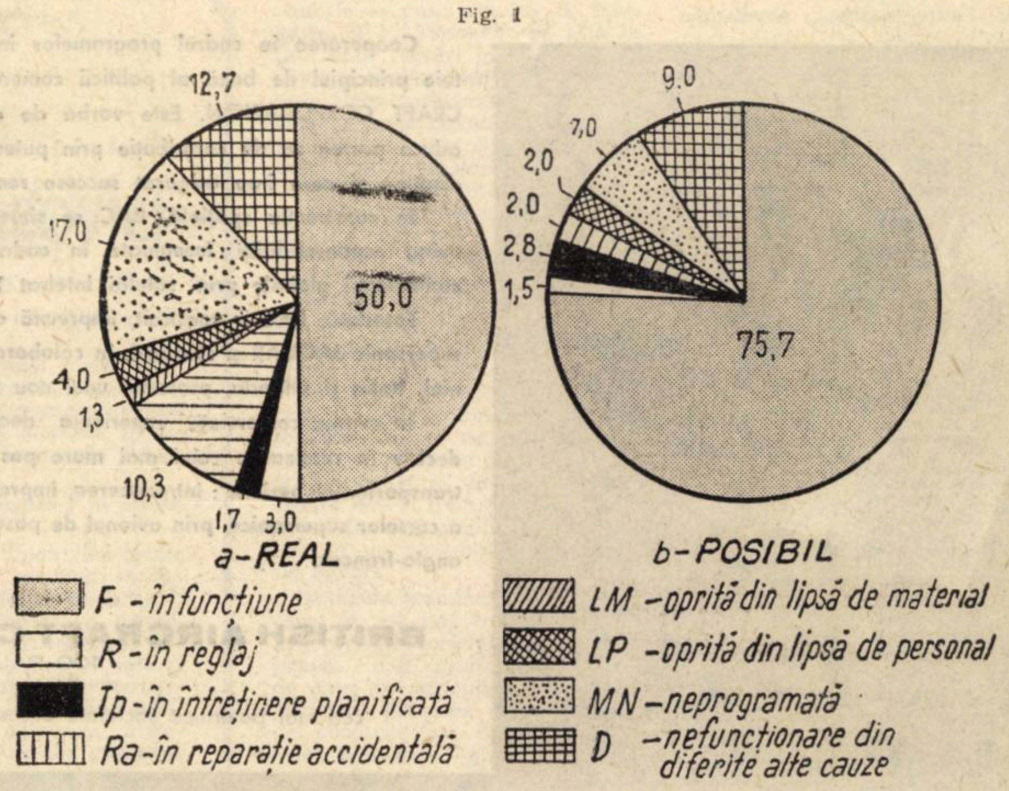

REVENINDU-I SARCINA de a mări producția atelierului ei de prese mecanice cu 25% pînă în 1970 față de 1968, conducerea unei întreprinderi din București și-a pus întrebarea **dacă actuala capacitate de producție a preselor existente este satisfăcătoare pentru planul pe anul 1970 sau trebuie completată prin noi investiții?**

Pentru a afla soluția, s-a considerat necesar să se studieze situația existentă cu ajutorul metodei observărilor instantanee.

Într-o primă etapă a fost întocmită lista completă a lucrărilor pregătitoare: **instruirea personalului observator** pentru înregistrarea corectă a elementelor componente ale lucrărilor efectuate în atelier; organizarea **circuitelor și punctelor de observare**, conform planului de amplasare a preselor; **stabilirea și simbolizarea fenomenelor** care urmau să fie observate în atelier; calculul **numărului de observări** necesare pentru obținerea unei precizii satisfăcătoare; stabilirea preselor la care urmau să se efectueze lucrări de întreținere planificate în perioada de observare; deschiderea unor **evidențe** pentru înregistrarea datelor privind **personalul atelierului** (concedii de odihnă, concedii de boală, maternitate, învoiri, absențe nemotivate, transferări de personal din atelierul de prese, plecări definitive, angajări); **aprovizionarea** cu materiale necesare atelierului; îndeplinirea **normelor.**

Datele obținute din observări au fost grupate pe tipuri și grupe de prese și pe schimburi, obținîndu-se în cele din urmă o situație centralizată care este reprezentată în structura sectorială a cercului din fig. 1 a (F = presă în funcțiune, etc.).

Analiza sumară a datelor cuprinse în acest grafic a permis analiștilor să anunțe o constatare aproape incredibilă; **numai jumătate din capacitatea preselor era folosită!** Și aceasta pentru că 10,3% din prese nu funcționau din cauza reparațiilor accidentale, 4% din lipsă de personal, 17% nu erau programate.

Analiștii au continuat să adîncească studiile și au constatat că întrucît capacitatea unor prese era prea mare pentru nevoile planului, acestea erau folosite numai în schimbul întîi. De asemenea, presele mari (100 și 160 tone) erau solicitate foarte puțin deoarece caracteristicile lor nu corespundeau nevoilor producției, atelierul folosind în special prese pînă la 63 tone.

Întrucît lucrările de întreținere se executau într-o proporție mai redusă decît prevederile normativelor (1,7% în loc de 2,8%), căderile neprevăzute ale preselor erau foarte frecvente. Calitatea slabă a lucrărilor de întreținere determina defectarea mecanismelor de comandă. De asemenea, nivelul de calificare scăzut al unor categorii de lucrători conducea la deteriorarea prematură a preselor. (Pentru a dovedi influența acestui factor, serviciul mecanic șef a preluat o presă la care interveneau frecvente incidente de funcționare, a mutat-o în cadrul atelierului său și a dat-o în primire unui reglor și unui muncitor cu calificare corespunzătoare și... presa a funcționat multe luni fără nici un fel de incident).

Echipa de analiști, a cercetat, rînd pe rînd, fiecare factor ce se interpunea în calea utilizării raționale a preselor.

Cauzele fiind cunoscute, măsurile s-au desprins de la sine și s-au concretizat în propuneri ce au fost înaintate conducerii întreprinderii, pentru decizie. În consecință, conducerea a hotărît că pînă la începutul anului 1970 este necesară și posibilă creșterea indicelui de utilizare a preselor pînă la 75,7% (vezi figura 1 b). Nivelul sarcinilor de producție prevăzute pentru anul 1970 poate fi realizat cu un grad de folosire a actualului parc de prese de numai 69%. Deci, **numai prin măsuri de organizare se poate asigura capacitatea necesară planului pentru anul 1970 cu actuala înzestrare a atelierului, fără nici un fel de investiție.**

Analizîndu-se modul în care este folosită forța de muncă se constată că în perioada respectivă normele au fost îndeplinite în proporție de 108%. În condițiile creșterii gradului de utilizare a preselor apar rezerve însemnate și în folosirea forței de muncă, ceea ce presupune necesitatea corelării normelor de muncă.

Intenția acestor rînduri a fost de a sublinia posibilitățile pe care le oferă metoda observărilor instantanee de a analiza metodic multiplele laturi ale activității de producție.

ing. Tudor ION

„ARBORE GENEALOGIC"

● Ca instrument de măsurare, observările instantanee încep a fi folosite în industrie în anul 1934 în Anglia, de către **L.H.C. Tippet.**

● Metoda este folosită pe larg și completată apoi cu calculul proporțiilor de oprire de către **R.L. Morrow** de la Universitatea din New York, care o denumește „Ratio Delay Study" („Studiul procentelor de oprire").

● În anul 1940, **Ralph M. Barnes** întreprinde unele cercetări statistice în domeniul măsurării muncii la Universitatea din Jowa și mai apoi la uzinele de mașini agricole „Middle West", după care publică concluziile sale privind utilitatea și facilitatea aplicării metodei în industrie.

● Ceva mai tîrziu, în 1952, revista „Factor Management and Maintenance" (S.U.A.) publică un articol al lui **C. L. Brisley,** care contribuie mult la familiarizarea specialiștilor din industrie cu metoda observărilor instantanee, pe care autorul o denumește — „Work Sampling", (Măsurarea muncii prin sondaj).

„LEGILE" RIGUROZITĂȚII ȘI HAZARDULUI

UNA DINTRE METODELE din ce în ce mai uzitate în munca de organizare în general și în studiul muncii în special, care servește atît ca instrument de studiu, cît și ca procedeu de măsurare, este **metoda observărilor instantanee.**

Dacă la baza acestei metode stau în esență trei legi fundamentale ale statisticii matematice: legea distribuției normale, legea probabilității și legea numerelor întîmplătoare, nu este mai puțin adevărat că modul în care este astăzi prezentată metoda în lucrările de specialitate o face accesibilă și celor mai puțin inițiați în teoria statisticii matematice.

Prin caracterul practic și ușor accesibil, observările instantanee reclamă un sistem de calcule nu prea complicat — cu mult mai ușoare decît alte metode de măsurare. Deși unele aspecte legate de conținutul și modul de aplicare ale metodei au mai fost abordate în literatura noastră de specialitate, trebuie subliniat că datorită faptului că mulți dintre autori au insistat mai ales pe latura pur matematică — pe demonstrația fundamentală a conținutului de statistică operațională — metoda nu a pătruns într-o măsură suficientă în întreprinderile din țara noastră. După cum se va putea însă ușor constata, noțiunile de natură pur matematică se rezumă la înțelegerea de principiu — la nivel de informare — a relației dintre cele trei legi statistico-matematice și a unor operații simple de calcul aritmetic elementar.

● Eșantion: pondere, probabilitate și eroare

PORNIND de la considerentul că un mare număr de observări de același gen conduc la un rezultat similar cu distribuția efectivă — cu curba normală a acestei distribuții — metoda observărilor instantanee permite determinarea numărului de observări necesare în funcție de **ponderea fenomenului** studiat în ansamblul masei în care el se regăsește, de **gradul de probabilitate** dorit pentru ca concluziile să fie reprezentative, de **gradul de precizie** util față de distribuția efectivă a curbei reale.

Cum validitatea valorii rezultate a fenomenului căutat, ca și durata și costul studiului, sînt în funcție de numărul observărilor, este necesar, înainte de toate, să se stabilească acest număr sau eșantionul, cum mai este denumită această mărime, în funcție de parametrii enunțați (ponderea fenomenului, gradul de probabilitate și gradul de precizie).

Ponderea fenomenului poate avea mărimi foarte variabile, de la valori inferioare lui 1% pînă la 99%. Cu cît ponderea este mai scăzută, cu atît numărul observărilor trebuie să fie mai mare.

În legătură cu gradul de probabilitate, studiile au arătat că un coeficient de probabilitate de 95%, deci la 95 din cazuri rezultatele să corespundă realității, este foarte concludent. Aceasta înseamnă că de fapt doar în 5% din cazuri concluziile nu vor fi valabile și reprezentative. Mărimea probabilității influențează și ea numărul observărilor: cu cît probabilitatea are o valoare mai scăzută, cu atît se reduce și numărul observărilor necesare. Valoarea fenomenului ce va rezulta din studiu, trebuie să se înscrie în anumite limite de eroare, în limitele unui anumit grad de precizie. În practică se consideră că o eroare relativă de ± 5% este admisibilă.

Pentru determinarea numărului de observări necesare, se pot folosi diferite tehnici de calcul: matematică, grafică și aceea a tabelelor sinoptice.

Matematic, calculul numărului de observări necesare se face cu ajutorul formulei $N = \frac{4(1-p)}{p \cdot y^2}$ în care: N = numărul de observări necesare; p = ponderea probabilă a fenomenului studiat în masa valorilor cercetate; y = mărimea admisibilă a erorii relative.

Tehnica **grafică** folosește un model grafic — o abacă (fig. 2) — cu ajutorul căreia se determină numărul de observări necesare în funcție de ponderea probabilă a fenomenului studiat (p) și de intervalul de precizie (x) care rezultă din următorul produs: p. y. 100.

În **tabelele sinoptice** numărul de observări este dinainte calculat în funcție de valorile lui „p" și ale lui „x" (deci implicit ale lui „y") și de gradul de probabilitate, care de cele mai multe ori este 95% (vezi tabelul sinoptic).

NĂSCUT DIN ÎNTÎMPLARE

În anul 1927 — în timp ce efectua cronometraje într-un atelier de țesătorie pentru a stabili cauzele folosirii incomplete a capacităților de producție — un maistru îi reține atenția lui L.H.C. Tippet spunîndu-i: „Eu pot dintr-o singură privire să știu dacă atelierul de țesătorie are un randament bun. Dacă cea mai mare parte a țesătorilor sînt aplecați peste războaie pentru a înnoda firele rupte, randamentul țesătoriei este slab, dar dacă din contră, majoritatea țesătorilor urmăresc războaiele în mers, țesătoria are un randament bun". Cercetările ulterioare făcute de Tippet i-au permis să pună la punct ceea ce el a denumit „Snap reading method" (Metoda observărilor instantanee) și care constituie originea tuturor metodelor concepute ulterior pentru măsurarea prin sondaj.

● Jocul întîmplării... și al rațiunii

DAR METODA observărilor instantanee mai este condiționată — așa după cum s-a precizat — și de **legea numerelor întîmplătoare,** cu alte cuvinte de **probabilitatea ca fiecare element component al colectivității fenomenelor să aibă aceeași șansă de a fi indentificat.** Deci trebuie ca în eșalonarea observărilor să dăm posibilitate oricărui moment din zi, să fie ales pentru observare. Aceasta reclamă folosirea unor tehnici adecvate pentru stabilirea diferitelor momente la care să se facă observările, pentru ca cercetătorul să nu conducă — voluntar sau involuntar — observările spre un anumit moment sau spre o anumită perioadă de timp.

Pentru respectarea acestei cerințe, momentele observării se stabilesc dinainte, dar absolut la întîmplare. În acest scop se pot folosi diferite tehnici, ca: tabele de numere întîmplătoare, tabele logaritmice sau.... cartea de telefon. Din aceste liste de numere se iau la rînd sau la intervale oarecare, primele sau ultimele cifre care vor reprezenta momentele din zi sau din oră la care se va face prelevarea fiecărui șir de observări

PENTRU A CONDUCE cu succes un studiu de observări instantanee, se cer respectate o serie de etape: definirea **scopului și limitelor studiului; determinarea preciziei dorite; stabilirea planului și a programului de observare; efectuarea observărilor, prelucrarea și urmărirea pe parcurs a rezultatelor; recalcularea numărului de observări în funcție de mărimea concretă a elementului observat; verificarea preciziei rezultatelor; calculul definitiv al rezultatelor și analiza lor; stabilirea măsurilor pe baza studiului efectuat.** Probleme mai aparte — specifice dar de loc dificile — se ridică la stabilirea programului de observare, cînd se cere calculat numărul observărilor în funcție de considerentele enunțate, cît și de alte elemente ca: **distribuția în spațiu a colectivității supuse observării, distanța dintre elementele colectivității și numărul observatorilor.** Tot în această etapă se pregătesc **formularele de observare,** se stabilește exact **traseul** ce trebuie parcurs de observatori, se pune la punct **sistemul de simbolizare** a fenomenelor și se face **instruirea** practică a observatorilor.

Se poate întîmpla să constatăm că valoarea reală — rezultată în timpul observărilor — a fenomenului urmărit să fie alta decît valoarea aproximativă a elementului pe baza căruia s-a calculat numărul de observări necesare. În acest caz, dacă valoarea lui „p" rezultată din observări este mai mică decît cea inițială, va trebui să recalculăm numărul de observări necesare, întrucît este necesar un număr mai mare de observări; dacă „p"-ul observat este mai mare decît cel avut în vedere inițial, atunci avem nevoie de un număr mai mic de observări. În ambele situații este necesar ca să recalculăm numărul de observări necesare.

● Un colaborator prețios: calculatorul

PE PLAN MONDIAL, metoda observărilor instantanee are o largă aplicare, atît în ceea ce privește munca manuală, munca mecanizată, cît și în domeniul muncilor administrative și de birou. În orice activitate — de natură industrială, de prestații, de deservire sau comercială — prin observări instantanee se pot depista și stabili cu suficientă precizie, nu numai proporția sau durata activităților efective — productive — sau a întreruperilor neproductive, ci și cauzele care generează pierderile de timp în general și consum suplimentar de muncă vie sau materializată în special. Cei mai mulți specialiști în studiul muncii — din țara noastră și de peste hotare — apreciază că observările instantanee constituie o etapă principală și chiar obligatorie, ori de cîte ori se începe un studiu legat de organizarea producției și a muncii. Am putea spune că **observările instantanee reprezintă mijlocul — instrumentul — care defrișează și trasează calea oricărui specialist** preocupat de mai buna valorificare a resurselor umane și materiale din orice domeniu de activitate.

În ultimul timp, datorită posibilităților de modelare în prelucrarea rezultatelor — partea cea mai laborioasă a metodei — s-a trecut la prelucrarea datelor (culese prin observare) cu ajutorul cartelelor grafitate sau perforate, pe calculatoare electronice sau mecanografice, care asigură reducerea la mai puțin de jumătate a timpului necesar parcurgerii de ansamblu a metodei.

Folosită în mod corespunzător în munca de organizare dar și în urmărirea și controlul îndeplinirii sarcinilor, metoda observărilor instantanee asigură posibilitatea de depistare a rezervelor nefolosite și orientează cu precizie măsurile menite să asigure creșterea productivității muncii.

econ. Virgil ANGHELESCU
expert CEPECA
econ. Anton DĂNĂLACHE

AVANTAJELE ȘI INCONVENIENTELE OBSERVĂRILOR INSTANTANEE ÎN RAPORT CU CRONOMETRAJUL *)

AVANTAJE

1. Stabilirea ușoară a duratei de execuție a operațiilor;
2. Durata mai multor activități se poate măsura simultan de un singur analist;
3. Costul măsurării scade între 5—50% din costul cronometrajului;
4. Observările se pot eșalona pe orice durată;
5. Reacția psihologică a executanților poate influența mai puțin rezultatele;
6. Nu necesită specialiști analiști;
7. Se poate predetermina precizia rezultatelor;
8. Întreruperea și reluarea studiului nu deformează rezultatele;
9. Nu este necesară o prezență continuă a analistului lîngă executant sau mașină;
10. Activitatea analistului este mai ușoară și mai plăcută;
11. Executanții observați preferă măsurarea prin sondaj;
12. Prelucrarea rezultatelor se face în timp mai redus;
13. Nu necesită nici un instrument de măsură

INCONVENIENTE

1. Nu sînt rentabile pentru un singur executant sau o singură mașină, sau dacă obiectele observate sînt dispersate la mare distanță;
2. Nu permit separarea foarte detaliată a timpilor de întrerupere;
3. Executanții pot să-și schimbe activitatea la venirea analistului;
4. Nu permit calculul variațiilor individuale dintr-un grup;
5. Sînt mai greu înțelese de conducere și muncitori;
6. Nu reflectă metoda de lucru a muncitorului;
7. Neglijența analistului în pregătirea tehnică a observării poate denatura rezultatele.

*) după Ralph M. Barnes, „Work Sampling", John Wiley and Sons Inc, New York, 1957.

CUM FOLOSIM TEHNICILE DE CALCUL

SĂ PRESUPUNEM că avem de calculat numărul observărilor necesare pentru un utilaj care se estimează că lucrează 40% din timp (p=0,40) și că ne este necesară o precizare a rezultatelor de 5% (y=0,05) pentru 95% din cazuri.

Aplicînd metoda matematică, vom obține:

$$N = \frac{4(1-p)}{p \cdot y^2} = \frac{4(1-0,40)}{0,40 \times 0,05^2} =$$

$$= \frac{2,4}{0,4 \times 0,0025} = \frac{2,4}{0,001} = 2400 \text{ observări.}$$

Folosind metoda grafică, vom calcula valoarea lui x = p.y.100, care în cazul nostru va fi x = 0,4 x 0,05 x 100 = 2. Apoi vom marca (fig. 2) pe prima coloană (p) valoarea de 40%, pe a doua coloană (x) valoarea 2, după care vom uni cele două valori ale celor două coloane printr-o dreaptă pe care o prelungim pînă la coloana a treia (N) unde vom găsi valoarea corespunzătoare de observări necesare; în cazul nostru linia va atinge coloana lui „N" între 2 000 și 3 000 observări (aproximativ la jumătatea intervalului) — fig. 2 linia punctată.

Cu metoda tabelelor sinoptice (vezi tabelul) vom regăsi în coloana „p" valoarea lui 40, iar în dreptul ei în coloana lui „x" ± 2 vom afla cifra de 2400 observări.

Fig. 2

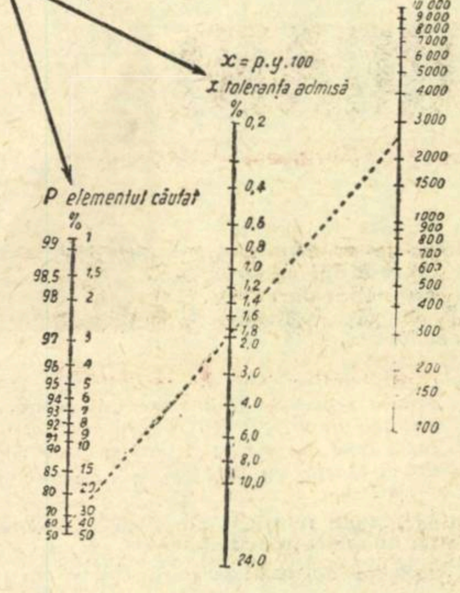

TABEL SINOPTIC
PENTRU DETERMINAREA NUMĂRULUI DE OBSERVĂRI INSTANTANEE
(Extras)

P.	Intervalul de precizie „x" ± 1,0	± 1,5	± 2,0	± 2,5	± 3,0	± 3,5	P.
1							99
2							98
3							97
....	....	....	....	....	....	....	....
38	9424	4188	2356	1508	1047	769	62
39	9516	4229	2379	1523	1057	777	61
40	9600	4266	2400	1536	1067	784	60
41	9676	4300	2419	1548	1075	790	59
42	9744	4330	2436	1559	1083	795	58
....	....	....	....	....	....	....	....

CADRE ȘI RĂSPUNDERI

ing. Stelian NAVREA

CRED CĂ PUȚINI se pot lăuda că-și cunosc atît de bine întreprinderea în care lucrează ca interlocutorul meu, ing. Stelian Navrea, directorul Uzinei „Policolor"-București: o știe încă de la defrișarea terenului, de cînd nu era decît... o imensă porumbiște. Să participi la întreaga ei construcție, să te bucuri de intrarea sa în funcțiune cu o lună înainte de termen, să sărbătorești recent primul an de activitate cu realizarea planului la toți indicatorii și să conduci una dintre cele mai moderne întreprinderi pe specific de lacuri și vopsele, nu este un lucru care să justifice în vreun fel modestia tînărului director. La 37 de ani pasiunea sa pentru chimie se confundă aproape cu pasiunea pentru organizarea și dezvoltarea tinerei întreprinderi, al cărei profil lunar de fabricație numără nu mai puțin de 1000—1200 sortimente.

● **Îmi închipui că organizarea unei unități atît de complexe vă creează multe probleme. Care vă par cele mai dificile, tov. director?**

— Formarea și sudarea colectivului; în general, problema cadrelor. Ne lipsesc nivelele medii de execuție, maiștrii etc., fapt care generează multe greutăți, în sensul că sîntem obligați să folosim inginerii în proporție prea mare în producție.

● **Deduc de aici că organizarea unui compartiment de personal s-ar impune...**

— Apreciez că funcțiunea de „personal" este deosebit de importantă. Din păcate nu s-a găsit încă o reglementare corespunzătoare înființării unui asemenea compartiment. De altfel și la CEPECA s-a pus accent deosebit pe importanța acestei funcțiuni.

● **Ați aplicat în uzină ceva din cele învățate la CEPECA?**

— În special în ceea ce privește îmbunătățirea fluxului informațional în problemele de organizare a producției.

● **Și altceva?**

— Am elaborat o organigramă proprie pe principiul funcțiunilor întreprinderii și am avut în vedere necesitatea delegării anumitor atribuții.

● **Care problemă v-a dat cel mai mult de gîndit în ceea ce privește perspectiva întreprinderii?**

— Cea legată de marketing. Existența unui asemenea serviciu este o necesitate vitală, pentru că ea condiționează „așezarea" planului de producție.

● **Întîmpinați greutăți în ceea ce privește cunoașterea pieței externe?**

— Destul de mari. Noi exportăm circa 30% din producție și lipsa unui serviciu de studii al pieței ne frînează întrucîtva.

● **Și cum vă descurcați...?**

— Mai mult prin studierea unor lucrări de specialitate și mai puțin prin contact direct.

● **Ce părere aveți despre necesitatea studiului limbilor străine?**

— O sarcină obligatorie, în special pentru personalul ingineresc. Ne-am gîndit chiar să organizăm niște cursuri în cadrul unității.

● **Aveți vreo pasiune?**

— Organizarea întreprinderii (unde mai avem greutăți) și... conducerea automobilului, dat fiind că sînt un proaspăt posesor al carnetului.

● **Deci timpul liber...**

— Nu stau numai la volan. Am doi copii și educația lor este o altă sarcină a familiei. Cînd voi avea mai mult timp liber, voi încerca să fac și sport. Acum mă mulțumesc doar cu excursiile.

★

Aș mai adăuga că pe lîngă toate preocupările sale, lectura ocupă și ea o bună parte din timpul interlocutorului meu: de la lucrările de specialitate, beletristică, pînă la romanele de aventuri.

Viorica BABA

ȘANTIER ȘTIINȚIFIC

Conf. univ. dr. M. POPOVICI

— V-am ruga să ne conturați direcțiile cercetărilor dv. în ultimii ani.

— Am rămas, în linii generale, fidel vechilor mele preocupări legate de problemele teoretice și practice ale sistemului bugetar, cărora le-am consacrat o activitate didactică și științifică de peste 15 ani. La acestea s-au adăugat, în ultimii ani, probleme teoretice și practice ale creditului public în țara noastră.

— Cum s-a concretizat activitatea dv. științifică în aceste domenii ?

— Teza mea de doctorat trata problema finanțelor locale atît sub aspectele teoretice, cît și sub cele practice. În lucrarea „Aspecte din istoria finanțelor orașului București", apărută cu prilejul celei de a 500-a aniversări a primei mărturii documentare cu privire la existența orașului, am încercat să adîncesc cercetarea evoluției finanțelor locale și să scot în relief, prin exemplul concret studiat, caracteristicile finanțelor locale în diferitele etape de dezvoltare. Lărgind sfera cercetărilor am publicat ulterior lucrarea „Sistemul bugetar al R. S. România", căreia i-a urmat „Bugetul de stat al R. S. România", de proporții mai reduse, dar cu circulație mai largă prin traducerea ei în mai multe limbi străine. La acestea se adaugă, în domeniul bugetului de stat, cursurile universitare apărute în Editura didactică și pedagogică ca și studiile și articolele pe care le-am publicat în revistele de specialitate. Rezultatele cercetărilor mele le-am comunicat cu diferite ocazii, iar, în calitate de membru al Institutului Internațional de Finanțe Publice, la unele congrese ale acestuia.

Documentele de partid au deschis noi orizonturi cercetării științifice în toate domeniile de activitate ca și în domeniul de care mă ocup. În condițiile în care bugetul de stat trebuie să asigure finanțarea acțiunilor majore privind progresul rapid al economiei naționale și creșterea continuă a nivelului de trai al populației, iar bugetele locale trebuie să răspundă unor noi cerințe legate de îmbunătățirea organizării administrativ-teritoriale a țării, de dezvoltare economico-socială a județelor, orașelor, comunelor, activitatea științifică în acest domeniu nu se poate limita numai la analiza și explicarea categoriilor economice corespunzătoare. În munca de cercetare trebuie să pătrundem mai adînc realitățile pe baza datelor și faptelor, să folosim metodele matematice inclusiv modelarea, pentru a reproduce și studia procesele financiare din economie și să asigurăm unitatea deplină între munca teoretică și cea practică. Aceasta cere desigur și în domeniul nostru o îmbinare armonioasă a teoriei cu practica, a cercetării fundamentale cu cea aplicativă.

„...nu numai corelațiile procesului de economisire cu alte procese din economie, ci și deosebit de interesanta problemă a psihologiei depunătorului".

— Fiindcă v-ați referit, v-am ruga să insistați puțin asupra acestei îmbinări în activitatea dv.

— Activitatea de conducere la C.E.C. ridică numeroase probleme care cer deopotrivă soluții practice ca și soluții teoretice. Între creșterea economică, ridicarea standardului de viață al populației și sporirea depunerilor populației la C.E.C. există o strînsă legătură cu profunde și multiple implicații pe plan economic și financiar. De asemenea, sînt strînse corelații între planul financiar centralizat, bugetul de stat, planul de credite și casă și creșterea de la o perioadă la alta a economiilor populației. Iată de ce în ultimii ani m-a atras în mod deosebit problema esenței, funcțiilor și rolului economiilor bănești ale populației în țara noastră ca și îmbunătățirea sistemului informațional și de analiză în acest domeniu.

Preocupările mele în această direcție s-au concretizat în articolele publicate în revistele de specialitate, în studiile comunicate la sesiuni științifice sau sînt cuprinse în lucrări cu caracter intern.

— Ce proiecte aveți pentru viitor ?

— Ca orice cercetător am proiecte multe. Desigur că o serie din ele sînt legate de vechile mele preocupări privind sistemul bugetar și mai ales finanțele locale. Totodată vreau să-mi pot organiza timpul în așa fel încît să pun la punct o lucrare mai amplă despre economiile bănești ale populației. Aceasta ar putea să trateze nu numai probleme legate de esența, funcțiile și rolul economiilor bănești ale populației, nu numai corelațiile procesului de economisire cu alte procese din economie, ci și deosebit de interesanta problemă a psihologiei depunătorului.

V. E.

COEFICIENTUL CAPITALULUI ȘI STRATEGIA DEMARAJULUI

LECTORUL CARE PARCURGE studiile recente ale lui S. Ishikawa și S. Tsuru *) se află în fața unor lucrări în care o bună parte a concluziilor este trasă pe baza unor raționamente formalizate și unde bogata documentație statistică este sistematizată și analizată, cu instrumente oferite de econometrie, în așa fel încît se evită descriptivismul atît de obositor, dar tot atît de des întîlnit în opurile dedicate țărilor celei de-a „treia lumi".

Realele calități ale lucrării nu pot însă estompa faptul că autorii trec cu vederea unele probleme sociale acute și păstrează o derutantă și inadmisibilă tăcere asupra fenomenului neocolonialist. Astfel nexul cauzal al subdezvoltării este prezentat uneori deformat și, de aceea aprecierile emise trebuie privite cu precauție și regîndite ținînd seama de un ansamblu mai larg de factori.

Ishikawa reamintește teza după care dezvoltarea economică în general este condiționată de realizarea unei productivități atît de mari în agricultură încît să permită realizarea unui *surplus* de produse față de necesitățile celor ocupați în această sferă a producției materiale. Doar realizarea unei anumite mărimi a surplusului permite dezvoltarea pe baze sănătoase a sectoarelor „secundar" și „terțiar", creșterea și diversificarea pieței interne. Una din problemele majore ale economiilor asiatice în curs de industrializare se remarcă a fi — spune Ishikawa — tocmai insuficiența acestui relativ surplus. Apare că procesul industrializării trebuie să se desfășoare paralel cu cel mai serios efort de investiții posibil în sectorul primar. Nu este exclus se afirmă ca, la un moment dat, unele țări care pornesc de la un nivel scăzut, să acorde, o anumită perioadă, prioritate acestui efort.

Ishikawa construiește un model structural al dezvoltării, a cărui analiză permite desprinderea a două concluzii pe care merită să le remarcăm — nu prin originalitate ci prin aceea că deducerea lor are la bază o argumentare științifică. **În primul rînd, se arată că unica șansă a depășirii subdezvoltării este industrializarea, la nivelul progresului tehnic contemporan. În al doilea rînd, se demonstrează că economia țărilor în curs de dezvoltare este, în general, caracterizată de faptul că rata necesară a creșterii este mai mare decît rata potențială.** Cu alte cuvinte, modalitățile actuale de utilizare a resurselor nu pot asigura demararea. Apare pregnantă necesitatea unor eforturi suplimentare de acumulare și, în unele cazuri, de a se atrage și surse externe.

Din păcate, economistul japonez nu ține seama, în cadrul modelului, de caracterele specifice ale sectoarelor precapitalist și capitalist. El este primul care recunoaște aici o serioasă limită, pe care o pune pe seama unor dificultăți tehnice incontestabile.

O atenție deosebită acordă Ishikawa agriculturii. Suprapopulația latentă, insuficiența surplusului comercializabil, incapacitatea extinderii ariilor cultivate, penuria surselor de investiții sînt considerate a fi principalele probleme cu care este confruntată agricultura asiatică. Toate acestea determină transformarea situației agriculturii într-un adevărat obstacol în calea dezvoltării.

Autorul inițiază analiza agriculturii cu ajutorul unei funcții simple de producție unde „output-ul" este privit ca rezultat al acțiunii conjugate a trei „input-uri" : pămînt, forță de muncă și alte mijloace de producție. Se constată că actuala formulă a funcției de producție este nesatisfăcătoare și se pune problema modificării ei calitative. Aceasta este determinată de schimbarea calitativă sau cantitativă a unui „input", denumit **„leading input"** (input conducător). Care este inputul conducător în cazul agriculturii asiatice ? Studiile demonstrează că atragerea în circuit azi, a noi pămînturi, este prohibitivă din punct de vedere economic, pămîntul neputînd fi nicidecum considerat „leading input". Simpla sporire a numărului celor ocupați în agricultură ar duce la diminuarea productivității muncii. Numai **înzestrarea superioară a muncii** poate determina obținerea efectului scontat, „leading input-ul" fiind, prin urmare, constituit de mijloacele de producție tehnic avansate.

Care dintre mijloacele de producție au calitatea de a fi „leading input" ?

Alăturînd concluziile sugerate de tendințele de lungă durată, ce apar din analiza unor date statistice, acelora furnizate de experiența japoneză, Ishikawa arată că principalele căi de ridicare a nivelului productivității agricole în Asia, cu alte cuvinte „leading input-urile", sînt **irigarea** și **fertilizarea** deoarece au un caracter divizibil la nivelul micilor unități.

Fără a nega rigurozitatea concluziei și fără a reproșa autorului că nu oferă rețete prefabricate asupra căilor evoluției sociale, trebuie subliniat că răspunsul pe care Ishikawa îl dă este limitat de refuzul de a lua în considerare necesitatea modificării relațiilor de producție din agricultură și considerarea actualei forme unde producția se desfășoară în mici unități țărănești „drept permanentă". Se resimte lipsa unor conjecturări care să presupună o altă organizare a producției.

Cele mai importante alegeri ce stau în fața țărilor în curs de industrializare sînt acelea legate de politica de investiții, de desemnarea tipului obiectivelor industriale ce trebuie construite. Unii economiști nemarxiști consideră că țările în curs de industrializare trebuie să refacă calea urmată de țările capitaliste azi industrializate ; adică să se orienteze către dezvoltarea industriei ușoare și a sectorului tradițional, urmînd ca în viitorul mai îndepărtat să se îndrepte spre industria grea. Unele din argumentele acestor economiști se sprijină pe analiza coeficientului capitalului.

S. Tsuru își propune să disece coeficientul capitalului, să-i studieze realele valențe, să vadă în ce măsură asemenea argumente sînt riguroase din punct de vedere științific.

Coeficientul capitalului poate fi definit fie ca o mărime medie **K/Y (K— capitalul în funcție, Y = venitul unei perioade) fie ca o mărime marginală I/Y (I — investițiile, Y = venitul suplimentar).** Este evident că cu cît coeficientul capitalului este mai mic cu atît situația este mai favorabilă. Este însă superficial a considera — arată și demonstrează S. Tsuru — că unica modalitate de reducere a coeficientului capitalului este orientarea către ramuri ce cer investiții mici.

Se presupune, în vederea construirii unui model foarte simplu : i = sectorul mijloacelor de producție ; c — sectorul bunurilor de consum ; L_c — produs pe unitatea de forță de muncă în sectorul i ; p_c = produs pe unitatea de forță de muncă în sectorul c ; L_i — forță de muncă folosită în i ; L_c = forța de muncă folosită în c ; Se presupune că profitul se realizează doar în c și că se reinvestește în întregime. Se notează : P = profiturile ; W — salariile (care, la rîndul lor, se consumă în întregime). Putem nota relațiile :

$$p_c L_c = WL_c + P$$
$$(p_c - W_c) L_c = p_i L_i$$

Dacă o unitate de investiții cere angajarea suplimentară a n unități de forță de muncă atunci $p_i L_i$ unități de investiții cer $n. p_i L_i$ unități de forță de muncă. Presupunînd că investițiile se efectuează în sectorul c, venitul suplimentar realizat va fi $n p_i L_i p_c$ Coeficientul marginal al capitalului poate fi scris acum într-o formă mai explicită:

$$k' = \frac{W L_i}{np_i L_i c_i} = \frac{W}{np_i \; p_c}$$

K' devine o expresie care are la numărător nivelul unitar al salariilor și la numitor un indice combinat al productivității. Concluzia economică este aceea, binecunoscută de altfel, după care creșterea economică este mai rapidă dacă creșterea productivității devansează creșterea salariilor, în acest caz K' avînd o valoare mai mică.

Putem merge mai departe, presupunînd un nivel diferit al salariilor în cele două sectoare, în speță $W_i > W_c$ și $\frac{W_i - W_c}{W_c} = d$.

Se ajunge la relația :

$$K' = (1 + d) \frac{W_c}{a \; p_c \; p_i}$$

Se desprinde interesanta concluzie că se poate obține reducerea coeficientului capitalului prin micșorarea decalajului dintre salariile plătite în sectorul i față de acelea plătite în sectorul c. Pentru economiile în curs de dezvoltare aceasta înseamnă, și acest lucru este de primă importanță, că una din căile de reducere a coeficientului capitalului este substituirea importului de mijloace de producție din țări caracterizate printr-un nivel ridicat al salariilor prin propria producție de mijloace de producție.

S. Tsuru reușește ca prin atenta analiză a coeficientului capitalului să demonstreze necesitatea dezvoltării sectorului mijloacelor de producție. În concluziile finale ce le trage, el nu exclude posibilitatea ca din anumite considerente, la un moment dat, să fie dezirabilă deplasarea accentului asupra unor obiective ce cer investiții reduse, dar opune un nu categoric unei strategii a dezvoltării călăuzită de dăunătorul comandament al unor expediente ieftine.

Andrei A. POPPER

---

*) Shigeru Ishikawa, Economic Development in Asian Perspective, Tokyo, 1967, 488 pag. Shigeto Tsuru, Essays on Economic Development. Tokyo 1968, 257 pag.

FIȘE

■ Georges Elgozy abordează în cartea sa **Automation et humanisme,** Editura Calmann-Lévy, Paris, 1968, 380 pag., un cîmp foarte larg de probleme, de la istoricul automatizării pînă la problemele actuale ale „automatizării gîndirii". Reține atenția importanța ce se acordă corelației dintre ritmul rapid în care înaintează în prezent automatizarea și formațiunea profesională. Autorul insistă în mod deosebit asupra perfecționării pregătirii profesionale a celor ocupați în producție și în special a inginerilor, în functie de cerințele automatizării, ceea ce în occident se numește „reciclage".

Oprindu-se asupra căilor de perfecționare profesională, Elgozy clasifică această operațiune în felul următor: perfecționarea propriu-zisă, adică punerea la punct a cunoștințelor căpătate în școala superioară, care se perimează în decurs de un deceniu în industriile clasice și la 3—5 ani în ramurile moderne cum ar fi energia nucleară sau automatica; „reciclage"-ul de reconversiune determinat de transmutarea inginerilor dintr-o ramură aflată în declin în noile industrii aflate în expansiune; „reciclage"-ul determinat de nevoia sporită de cadre cu cunoștințe științifice în domeniul conducerii și oraganizării producției si a muncii; perfecționarea cadrelor în vîrstă, prin care se urmărește reducerea șomajului din rîndul inginerilor ce depășesc patruzeci de ani.

■ Revista britanică INTERNATIONAL AFFAIRS (ianuarie 1969) publică studiul economistului englez Sidney Wells intitulat **The Developing Countries, GATT and UNCTAD** (Țările în curs de dezvoltare, GATT si UNCTAD). Sînt trecute în revistă relațiile dintre GATT și țările în curs de dezvoltare, relații a căror stare actuală este caracterizată drept nesatisfăcătoare pentru acestea din urmă. G. Wells apreciază ca fiind mai realiste perspectivele deschise de UNCTAD, arătînd că, deși nici aici nu s-au produs progrese spectaculoase, pot fi nutrite speranțe serioase în legătură cu **sistemul general al preferințelor** (G.P.S.), a cărui punere la punct a fost hotărîtă de UNCTAD II.

■ Apărută în **Bibliotheca Oeconomica**, sub egida Institutului de cercetări economice, lucrarea **Valorificarea superioară a resurselor naturale** (Editura Academiei, 300 pag.) de dr. Alexandru Puiu, prezintă principalele probleme pe care le ridică acțiunea de valorificare superioară a resurselor naturale, trăsăturile acesteia, precum si locul si rolul ei ca factor al cresterii economice si al eficienței producției. Autorul îmbină analiza teoretică a valorificării superioare, ca trăsătură a creșterii economice în condițiile promovării progresului tehnic contemporan, cu evidențierea particularităților acestei acțiuni în diferite ramuri economice. În vederea comensurării intensității acestui proces se prezintă numeroși indicatori dintre care unii — propuși de autor. Sînt abordate, de asemenea, problema reducerii cheltuielilor materiale, a interconditionării dintre valorificarea superioară și ocuparea forței de muncă, repartizarea teritorială a forțelor de producție s.a.

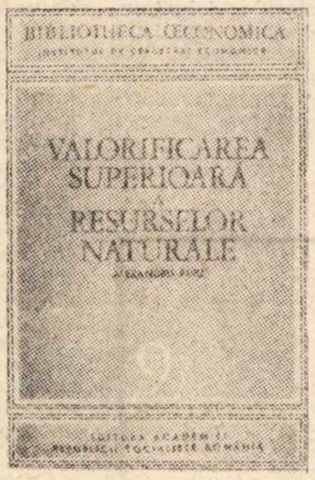

■ În articolul **K stabilizačnim účinkum tiskalni politiky v soudobém kapitalismu** (Referitor la efectul stabilizator al politicii fiscale în capitalismul contemporan) apărut în revista POLITiSKA EKONOMIE, ian. 1969, Vratislav Izák, pornind de la ideea sistemului teoretic expus de R. Musgrave și D. Lusher, analizează modificările care au loc în produsul național al unor țări capitaliste membre ale CEE în perioada 1955—1965, modificări apărute ca urmare a aplicării sistemului de impozite neproportionale și le compară cu modificările survenite în produsul național al țărilor în care se aplică sistemul proporțional de impozite (așa numit bench mark). Efectul stabilizator este dedus din diferenta dintre produsul național preconizat și produsul național real. Autorul măsoară efectul stabilizator al impozitelor directe și indirecte al transferurilor de capital in străinătate și întreprinderi și al cheltuielilor statului. Rezultatele obținute prin efectul stabilizator din anul respectiv se compară cu abaterile pe care le prezintă produsul national de la ritmul creșterii preconizat.

Profesor doctor docent ION MĂRCULESCU

PROFESORUL ION MARCULESCU, plecat de curînd dintre noi, a fost un om de o deosebită valoare profesională, învățător pentru unii, pildă de urmat pentru alții, coleg și tovarăș bun pentru toți. În decursul unei activități de peste patru decenii, profesorul Ion Mărculescu a servit învățămîntul economic din țara noastra ca nimeni altul. Dotat cu o mare putere de muncă, cu curiozitatea celui care caută să acumuleze cît mai mult în domeniul cunoștințelor și al pregătirii, profesorul Ion Mărculescu, intrat de tînăr în învățămînt, imediat după absolvirea Academiei Comerciale, a urcat toate treptele ierarhiei științifice, obținînd titlul de doctor, și ale celei didactice obținînd gradul de profesor universitar.

Ca profesor de contabilitate și cercetător strălucit în acest domeniu, profesorul Ion Mărculescu are marele merit de a fi condus și coordonat munca unor colective care au organizat în condițiile grele ale începutului, predarea contabilității în Academia de Studii Economice, potrivit cerințelor puse de trecerea economiei noastre pe făgașul socialismului. În îndelungata sa activitate, profesorul Ion Mărculescu a publicat manuale de contabilitate pentru învățămîntul universitar, studii cu privire la organizarea modernă a contabilității, studii cu privire la teoria costurilor, cu privire la rolul contabilității în cadrul sistemului informațional, a condus doctoranzi, a fost unul dintre consultanții Consiliului Național al Cercetării Științifice și al altor foruri de partid și de stat în problemele specialității sale. Înarmat cu cunoștințe vaste și cu o experiență îndelungată, profesorul Ion Mărculescu a dovedit o înaltă competență în rezolvarea acestor probleme, un orizont larg în sesizarea altor probleme din domeniul economiei.

Ceea ce caracterizează activitatea celui dispărut este pasiunea pentru specialitatea sa, dorința permanentă a autodepășirii, un simț constant al noului, care l-a ajutat să rezolve cu multă eficiență problemele ce se puneau învățămîntului contabil în țara noastră să dea multe și valoroase lucrări în domeniul contabilității ca și în alte domenii. Lucrările sale, orientate în direcția noului, înfrîng uzura timpului, dovedesc o dăinuire îndelungată. În afară de aceasta, profesorul Ion Mărculescu a fost un sprijinitor atent al studenților cu care lucra, un tovarăș devotat pe al cărui cuvînt se putea oricînd conta, un patriot convins — calități care i-au atras simpatia, încrederea și aprecierea celor cu care a venit în contact.

Se poate spune pe drept cuvînt că profesorul Ion Mărculescu a dat strălucire specialității în care a lucrat, a dat strălucire înseși virtuților omului, a adus o contribuție valoroasă la perfecționarea învățămîntului economic, la ridicarea nivelului științei economice românești. Încetarea din viață a profesorului Ion Mărculescu constituie o grea pierdere pentru învățămîntul economic, pentru științele economice din țara noastră.

prof. dr. docent Marin LUPU

blocnotes

TUDOR TEODORESCU-BRANIȘTE

Tudor Teodorescu-Braniște nu mai este.

Pentru cei care l-au cunoscut într-un moment sau altul al vieții lui, rămîne imaginea intelectualului cu larg orizont cultural și convorbire captivantă, a omului plin de discretă căldură și sensibilitate de seismograf față de frămîntările semenilor. De cîteva zile, imaginea aceasta începe să se îndepărteze însă în trecut; să nădăjduim că cei care l-au cunoscut mai de aproape, sau au lucrat cu el, n-o vor lăsa să se piardă înainte de a o fixa în portretul pe care îl merită.

Pentru cei care nu l-au cunoscut, rămîne opera lui literară și mai ales, statornică și vie, prodigioasa lui activitate de ziarist, de publicist militant.

În prefața — profesiune de credință pe care o așeza la începutul celei din urmă cărți tipărite, Teodorescu-Braniște se ridica împotriva afirmației că articolul de ziar nu trăiește, din principiu, decît o singură zi, sublinia că „adevăratul publicist... atacă temele majore ale vieții și, dezbătîndu-le cu competență, curaj și talent, face din ele scrieri care supraviețuiesc epocii", spre a încheia cu reluarea unei definiții a lui Robert de Jouvenel: „prin scrisul tău de fiecare zi să te străduiești a trăi dincolo de timpul tău".

Este un „motto" pentru întreaga sa activitate publicistică de peste o jumătate de veac, pentru sutele de articole în care se perindă oameni, împrejurări și evenimente ale perioadei interbelice, fixate de un martor atent, cu spirit de observație ascuțit, călăuzit de un neclintit crez democratic și umanist. În aceste pagini, lupta împotriva falsului democratism burghez și lupta împotriva fascismului și-au găsit una din expresiile cele mai strălucitoare.

Oricine parcurge opera lui Teodorescu-Braniște poate invoca în acest sens nenumărate exemple. Aș reaminti aici numai unul, caracteristic pentru rigoarea logică și pertinența argumentației cu care Teodorescu-Braniște înfrunta demagogia naționalistă, lupta pentru a bara drumul obscurantismului pe care mișcările antidemocratice și xenofobe încercau să-l deschidă sub lozinca „promovării elementelor românești". „Promovarea elementului românesc — scria Tudor Teodorescu-Braniște în 1934 — este o chestiune nu de rasă, ci de clasă. Țăranii, muncitorii, micii burghezi — adică acele categorii care au furnizat cadrele societății românești de azi — sînt în mare sărăcie. Țăranii din cauza crizei agricole, muncitorii din pricina șomajului, micii burghezi din pricina scăderii salariilor, din pricina concedierilor de funcționari... Noi vom spune adevărul adevărat: să se ia măsurile de ordin economic și financiar necesare redresării claselor căzute în mizerie, să se procedeze la reformele pe care le cere ceasul acesta", pentru a trece apoi la pregătirea tineretului: — „Școli de meserii, școli de comerț, școli de agricultură — cît mai multe, cît mai bine organizate, cu cursuri cît mai complete pentru ca obsolvenții lor să aibă și o cultură generală și una de specialitate... Cînd însă clasele sărace abia își duc traiul de azi pe mîine, cînd școlile de specialitate lipsesc, cînd titrații nu-și pot găsi într-un buget secătuit salariile pentru care au fost pregătiți, este inutil să mai agităm și să mai speculăm ideea națională". („Cuvîntul liber" din 3 martie 1934).

În alte cazuri, argumentarea analitică era înlocuită cu virulența polemicii demascatoare a fascismului (forța pamfletarului Teodorescu-Braniște găsindu-și egal în epocă doar în cea a lui N. D. Cocea), pentru ca alteori să facă loc unei tragice și incisive ironii, ca în celebra „Plîngere a lui Sami Goldenberg" prin care articolul de ziar era ridicat la înălțimea unei fine pagini de autentică literatură.

În contact cu marile personalități ale vieții publice românești, Tudor Teodorescu-Braniște ne-a lăsat în același timp o largă galerie de portrete, încărcate de detalii personale, filigranate cu subtile observații psihologice, care merg de la Vasile Pîrvan la Iancu Brezeanu și de la Garabeț Ibrăileanu la Nicolae Titulescu.

Indiferent de forma gazetărească pe care o adopta, Braniște avea sentimentul înaltei răspunderi ce-i revenea ca exponent și făuritor de opinie publică. Ceea ce spunea odată despre Constantin Mille, a cărui operă a continuat-o, poate sluji tot atît de bine și propriei lui caracterizări, de gazetar pătruns de menirea activității căreia i se dedicase: „A fost un om de convingeri. Ziarul era instrumentul de răspîndire a opiniilor lui. Și dacă se străduia să difuzeze ziarul cît mai adînc și cît mai larg în straturile populare, o făcea fiindcă, odată cu fiecare foaie tipărită, știa că răzbate acolo, departe, ceva din credința pentru care lupta, pentru care trăia el".

O parte din articolele lui Teodorescu-Braniște au fost reunite nu de mult în volum. Cea mai mare parte se află împrăștiată însă în zeci de reviste și ziare, pe care cititorii de astăzi nu mai au nici timpul, nici posibilitatea să le răsfoiască. Nu este singurul caz. Poate că, totuși, într-o zi, Uniunea Ziariștilor se va gîndi la o colecție editorială în care volume succesive să oglindească activitatea celor care **au făcut** presa românească de-a lungul unui veac și jumătate de existență.

Ar fi o contribuție nu numai la cunoașterea istoriei moderne a României, dar și la cunoașterea contribuției pe care presa a adus-o în mișcarea de idei și în formarea culturii economice, social-politice și artistice a țării.

Într-o asemenea colecție, volumele reunind contribuția lui Tudor Teodorescu-Braniște și-ar avea locul lor bine definit alături de cele ale lui Al. Beldiman, C. Mille, Gr. Graur sau N. D. Cocea: în componența lor ar intra atunci, alături de altele, și articolele cu care Braniște a onorat revista de față, în a cărei redacție a pășit, la invitația prietenului comun Alexandru Talex, aducînd — sfătuitor experimentat și colaborator — prestigiul unui nume înconjurat de respectul tinerei echipe de gazetari economiști care se forma la „Viața economică" în anii cînd aceasta își căuta drumul.

Costin MURGESCU

FACTORUL DEMOGRAFIC ÎN PREVIZIUNEA ECONOMICĂ

PREFIGURAREA STADIULUI de dezvoltare economică, ca și comensurarea nevoilor ce vor exista peste 15—20 de ani a devenit o cerință obiectivă. După ce teoreticianul „previzionist" a stabilit relațiile esențiale dintre faptele și fenomenele existente — adică variabilele cele mai importante — el trebuie să meargă mai departe și să intuiască atît mișcarea, ca atare, cît și intensitatea și direcțiile în care se va produce mișcarea principalelor variabile. Este o sarcină destul de anevoioasă, deoarece comportamentul acestora nu totdeauna poate fi cunoscut, mai ales cînd în procesul legic al mișcării intervin și factori exogeni. Dar acești factori străini procesului dezvoltării sînt, din fericire, accidentali. Există și alți factori a căror acțiune nu poate fi ușor și riguros măsurată și de altfel, nici nu este nemijlocit vizibilă. Care vor fi efectele, de exemplu, ale unei natalități prea scăzute sau, dimpotrivă, prea ridicate? Răspunsul este cu atît mai dificil cu cît nu numai că nu există un „etalon" de măsurare a acestor efecte, dar consecințele faptului produs azi nu vor fi resimțite decît peste o generație sau chiar mai multe.

Experienta a dovedit nu numai **posibilitatea** efectuării unor previziuni economice valabile, dar și **utilitatea** lor: Chiar și în țările cu economie bazată pe proprietatea privată, a fost tot mai larg acceptată ideea că previziunile realiste și coerente constituie baza fundamentării politicii economice de perspectivă. Cunoscutul economist francez Jean Fourastié, arăta că previziunea științifică „nu numai că este acceptată de toți oamenii, dar ea este dorită și susținută de toți oamenii; într-adevăr fiecare poate constata că, departe de a reduce posibilitățile sale de acțiune, ea le afirmă, reducînd erorile și eforturile sterile" [1]).

Bazate pe o profundă cunoaștere a realităților economice și sociale, previziunile nu au, desigur, rostul de a surmonta o indecizie, ca în anecdota despre măgarul lui Buridan, și nici pe acela de a face din ele un divertisment spiritual. Din acest punct de vedere nu pare de loc îndreptățită afirmația economistului englez Lewis potrivit căreia „previziunile nu sînt de cele mai adeseori decît exerciții de metode" [2]). Previziunile științifice sînt un **ghid** sau mai degrabă un proiector care pune în lumină consecințele îndepărtate ale acțiunilor de azi. Studiile despre viitor, avînd rostul de a constitui suportul rațional al deciziilor pe termen lung, care angajează viitorul, facilitează, în același timp, identificarea acelor probleme care, altfel, ar risca să scape opticii pe termen scurt. Direcțiile dezvoltării, ca și ritmul creșterii, nu sînt date apriorice ci rezultante, de cele mai adeseori, deduse din extrapolarea unor tendințe manifestate în trecut, ca și dintr-o serie de comparații internaționale privind evoluția acelor parametri care fixează amploarea și ritmul dezvoltării economice generale.

• *Omul — mijloc și finalitate a creșterii economice*

PRINTRE ACEȘTI PARAMETRI unul din primele locuri îl ocupă factorul om. În calitatea sa de producător, omul este **mijlocul** creșterii economice, iar în calitate de consumator este **finalitatea** acestei dezvoltări. Se înțelege că în efortul pentru dezvoltare un rol important îl are o politică demografică cît mai conformă cu nevoile sociale prezente și viitoare.

În lipsa unei politici demografice se creează incertitudini cu privire la ritmul și amploarea desfășurării mișcării populației, ca și cu privire la structurile viitoare ale populației, la investițiile pentru școlarizare ș.a.m.d. Incertitudinea evoluției demografice provoacă, de asemenea, incertitudinea calculelor previzionale într-o multitudine de alte domenii. Fiind un proces continuu, evoluția demografică poate cunoaște perioade cu un mers accelerat, dar și perioade regresive, de atrofiere. Pe parcursul acestui proces în structura populației se pot petrece asemenea schimbări — uneori greu observabile — care antrenează efecte cumulative, dacă nu ireversibile, oricum, foarte anevoios de corectat și care pun, totodată, probleme dintre cele mai diferite. De exemplu, îmbătrînirea populației unei țări — fenomenul producîndu-se totdeauna și peste tot unde natalitatea se menține în limite staționare și cu atît mai mult cînd scade — pune, volens-nolens, atît probleme de ordin economic și politic, cît și probleme socio-psihologice și morale. Antrenarea unui **plus** de sarcini sociale, ca de exemplu pensii, asistență medicală, ajutoare sociale etc., — pentru că „un bătrîn costă mai scump decît un copil și pentru că, mai autonom fiind, el trebuie să dispună de un venit personal" [3]) este una din consecințele economice provocate de creșterea relativă a populației care a depășit limitele vîrstei active. Această consecință antrenează o serie de alte efecte care, într-un fel sau altul, îngustează și deci limitează contribuția unora din factorii de care depinde creșterea economică, atît din punct de vedere cantitativ, cît și calitativ. Ritmul acumulărilor devine mai lent și deci posibilitățile de a investi sînt mai mici. Volumul cheltuielilor pentru instruirea tineretului și pregătirea cadrelor va fi altul în condițiile în care o anumită populație activă este obligată să facă față unor sarcini sociale relativ ridicate. Nu de mai mică importanță sînt și problemele socio-psihologice și morale pe care le generează fenomenul acesta al îmbătrînirii populației. El își lasă amprenta asupra caracterului oamenilor, fapt uneori tocmai ușor de sesizat.

Astăzi cînd omenirea este martora unei adevărate explozii a progresului tehnic se impune „o creștere a mobilității profesionale a populației, o accelerată capacitate de adaptare la noile condiții și tehnici, un permanent proces de reeducare profesională după terminarea perioadei de formare de bază" [4]). Or, economiile cu o populație staționară și, în mod inevitabil, cu o medie din ce în ce mai ridicată a vîrstei populației active, întîmpină dificultăți greu de surmontat în privința asigurării „mobilismului" necesar adaptabilității muncitorilor la o nouă profesie.

Alternativa la preîntîmpinarea deteriorării structurii pe vîrste a populației este una singură: **o politică demografică riguros fundamentată.** Suportul științific al acestei politici se asigură prin luarea în considerare nu numai a nevoilor de moment ci și a celor ce vor exista peste un anumit număr de ani. Rolul prognozelor demografice apare deci cu toată evidența. Folosind o tehnică relativ simplă însă din ce în ce mai elaborată — bazată pe extrapolări, deducții logico-matematice sau pe diferite anchete — și degajînd unele ordine de mărimi probabile ce vor exista peste un anumit număr de ani, prognozele demografice contribuie la ridicarea nivelului calitativ al metodologiei de planificare și ajută la luarea din timp a unor măsuri în domeniul conducerii și al **orientării politicii** economice.

• *Echilibrul între oferta și cererea de forță de muncă*

REZULTATELE calculelor previzionale privind populația totală vor servi unui dublu scop: determinarea potențialului de muncă de care se va dispune de-a lungul unui șir de ani și stabilirea nevoilor populației în perioada la care se referă calculele previzionale.

A. Scopul în care se fac calculele referitoare la evoluția și structura populației este, în principal, acela de a confrunta resursele cu nevoile de muncă ale economiei și de a asigura echilibrul între „oferta" și „cererea" de forță de muncă.

În vederea asigurării echilibrului optim între resursele și nevoile de forță de muncă calculele previzionale trebuie efectuate în două stadii.

a) Un prim stadiu este acela în care se evaluează **oferta** de resurse — adică populația activă disponibilă. În acest context potențialul de muncă disponibil peste „n" ani apare ca o variabilă a populației totale și a evoluției unor parametri sociologici ca de exemplu: prelungirea duratei de școlarizare (tendință din ce în ce mai manifestă), limita de vîrstă stabilită pentru pensionare (care poate varia în funcție de o serie de factori conjuncturali), structura pe sexe a populației și gradul de participare a femeilor în producție etc.

b) Cel de-al doilea stadiu privește determinarea **cererii** de forță de muncă. Această variabilă **este** exogenă în raport cu disponibilul de resurse de muncă și endogenă în raport cu proporțiile și direcțiile în care va avea loc dezvoltarea economică. Cu alte cuvinte, nevoile de forță de muncă sînt independente de mișcarea naturală și migratorie a populației, la nivel macroeconomic orice dezechilibru între acești doi parametri traducîndu-se fie printr-un surplus, fie printr-o penurie de cadre.

Mărimea cererii de forță de muncă depinde de jocul mai multor factori, din care sînt de amintit: volumul și structura produsului social total, progresul tehnic înregistrat pe plan mondial și gradul de introducere a acestuia pe plan național, durata medie zilnică de muncă și a concediilor de odihnă, starea de sănătate a populației, vîrsta medie a „activilor" etc. După natura lor, factorii amintiți influențează în mod diferit volumul global al cererii de forță de muncă, influență de care „previzioniștii" în materie urmează, neapărat, să țină cont. O colaborare cu diferite alte organe, în scopul asigurării unei concertațiuni unice și armonioase, se impune în mod deosebit.

Se înțelege că în condițiile economiei socialiste planificate nu este vorba numai de un echilibru pe ansamblu. Analiza previzională trebuie adîncită prin determinarea nevoilor pe cele trei mari sectoare — și în cadrul acestora pe ramuri, subramuri și profesiuni. Obiectivul utilizării depline și eficiente a forței de muncă este unul din imperativele fundamentale ale planificării socialiste

B. — Așa cum am amintit mai înainte, calculele previzionale privind populația totală, concomitent cu determinarea potențialului de muncă, servesc și la stabilirea nevoilor acesteia în perioada considerată. În liniile sale generale cererea populației privește: necesarul de bunuri de consum (de uz curent și de folosință îndelungată), necesarul de locuințe, învățămîntul de toate gradele (inclusiv dotările necesare: clădiri, laboratoare etc.), cultura și arta (biblioteci, publicații periodice și cotidiene, teatre, cinematografe etc.), servicii și echipamente colective (ocrotirea sănătății, gospodăria comunală, echipamene sportive etc.) prestațiile sociale (alocații familiale, asigurări sociale, pensii etc.).

Determinată atît sub raport numeric, cît și din punct de vedere structural (pe sexe, grupe de vîrstă, categorii socio-profesionale, repartizare în profil teritorial și pe medii) populația totală constituie unul dintre cele mai importante jaloane ale planului de perspectivă. Creșterea economică nefiind un scop în sine, indicatorii dezvoltării producției sociale trebuie continuu confruntați și, respectiv, corectați în funcție de ritmul de creștere al populației și a nevoilor sale. Coroborarea calculelor previzionale ale demografilor cu cele ale celorlalți specialiști care se ocupă cu planificarea dezvoltării economice se impune ca una din principalele modalități ale optimizării creșterii, ale preîntîmpinării apariției unor nevoi pe care societatea nu ar fi pregătită să le facă față sau, invers, ale înlăturării riscului de a efectua cheltuieli inutile.

• *Evoluția demografică*

DETERMINAREA NUMĂRULUI populației totale ce va exista peste „n" ani, presupune un travaliu laborios, volumul calculelor crescînd pe măsura adîncirii analizei și a sporirii exigenței față de rezultatele aflate. Ar fi destul de comod să se întocmească o prognoză pentru populația din anul „n" extrapolîndu-se, pur și simplu, datele observate. Cum însă evoluția demografică este în funcție de o multitudine de variabile exprimînd fenomene din trecut, dar cu consecințe numai în viitor, se înțelege că extrapolarea acestor funcții „per global", ca o funcție medie, va duce la rezultate destul de incerte. De aceea, într-un model mai elaborat se ține mai întîi seama de acțiunea fiecărui parametru în parte; nașterile și imigrațiile vor fi tratate ca input-uri, iar decesele și emigrațiile ca outputuri. Sistemul de relații exprimînd interacțiunile dintre parametrii amintiți, are următoarea formă:

$$P_1 = P_0 + (N-D) + (I-E) \quad (1)$$

în care:
P_0 = populația totală la începutul anului; N = născuții vii; D = decese; I = imigranți; E = emigranți (în cursul anului); P_1 = populația totală la începutul anului următor.

Dar, este clar că, de ex. P_{15} nu va putea fi determinat prin extrapolarea mărimilor medii întregistrate în anul 0 și care au fixat deci valoarea lui P_1 (1). Dacă, bunăoară, s-ar porni de la premisa că N-ul din relația de mai sus, care a contribuit la formarea lui P_1, se va afla, de-a lungul întregii perioade, în același raport în care s-a aflat față de P_0, raționamentul ar putea fi greșit fiindcă, de fapt, natalitatea nu este în realitate o funcție de P ci de o parte a acestuia, respectiv de numărul femeilor în vîrstă de 15—49 ani. La rîndul său, probabilitatea pentru o femeie de a avea un copil este rezultanta acțiunii altor factori — starea matrimonială, durata mariajului, gradul de instruire, participarea în producție etc., — care nu evoluează liniar de la un an la altul. Este motivul pentru care contribuția lui N la formarea lui P trebuie reperată **an de an** pe baza luării în considerare a tuturor variabilelor principale ale natalității.

În mod similar trebuie procedat și cînd este vorba de ceilalți parametri. Este adevărat că în cazul mortalității variabilitatea coeficienților nu este, de regulă, sensibilă de la un an la altul, modificările nefiind în ultima vreme, spectaculare decît în unele părți ale globului și anume în țările cele mai puțin dezvoltate din punct de vedere economic. Beneficiind de succesele, îndeosebi, ale industriei chimice înregistrate de țările dezvoltate din punct de vedere economic, curba mortalității a înregistrat aci scăderi bruște și profunde. Este suficient să ne gîndim la paludism. Probabil că omenirea întreagă va mai fi martora „eradicării" și a altor două cauze ale mortalității: cancerul și bolile cardiovasculare. Pînă atunci previzioniștii în materie de evoluție demografică trebuie, din păcate, să prevadă un debit relativ constant pentru outputul din „bazinul" al cărui volum se străduiesc să-l afle. Și poate vor trebui să prevadă un debit ceva mai mare pentru „scurgerile" cauzate de accidentele de circulație, care urcă vertiginos, ajungînd, probabil nu peste prea mulți ani, la frecvența care rivalizează cu cele care în prezent timorează omenirea și sfidează progresele medicinii.

Cu toate dificultățile pe care le întîmpină medicina în străduința sa de a închide și mai mult robinetul outputurilor prin deces, alura curbei care exprimă mortalitatea generală poate fi influențată, deși la prima vedere ar părea paradoxal, de o serie de factori independenți de starea de sănătate a populației, mai exact de progresele obținute în domeniul asistenței medicale. Din acest punct de vedere este de reținut îndeosebi influența a doi factori: structura populației pe grupe de **vîrstă** și pe **sexe.** Date fiind schimbările ce pot interveni în privința ponderii celor doi factori și cunoscînd că mortalitatea generală este esențialmente legată de vîrstă și sensibil influențată de structura pe sexe, în relația (1) nu va putea fi luat în calcul un D care să facă abstracție de influența celor două schimbări structurale. Admițînd că:

$$\alpha dg = \frac{\sum_{i=1}^{n} d_i \cdot 1000}{\sum_{i=1}^{n} (pb_i + pf_i)} \quad (2)$$

în care: αd_g = coeficientul mortalității generale, la mia de locuitori;

d_i	=	totalul deceselor;	pe vîrste sau pe grupe de vîrstă
pb_i	=	populația de sex masculin;	
pf_i	=	populația de sex feminin,	

se înțelege ușor că orice schimbare în structura pe vîrste a populației totale ($pb_i + pf_i$) va modifica αdg, chiar dacă αd_i (adică gradul de mortalitate pe grupe de vîrstă) rămîne constant în perioada pentru care se intenționează să se determine P_1 din relația (1). Cu alte cuvinte, „stocul" populației totale de la sfîrșitul perioadei va fi influențat nu numai de succesele ce vor fi obținute în domeniul medicinii, ci și de intensitatea schimbării, în intervalul dat, a celor două structuri amintite.

Cu cît perioada pentru care se stabilește prognoza demografică este mai lungă cu atît pot fi mai însemnate schimbările structurale sub raportul grupelor de vîrstă și al sexelor. De exemplu, în țara noastră ponderea copiilor de 0—6 ani împliniți a fost egală cu: 195,6‰ la recensămîntul din anul 1930 și de 106,5‰ de locuitori la recensămîntul din 15 martie 1966. La aceleași date, ponderea populației de 65 de ani și peste și vîrstă nedeclarată a repre-

ISTORIE ECONOMICĂ

„OSIA DEZVOLTĂRII POPOARELOR“

Concepțiile lui Nicolae Cristea despre rolul industriei

ÎNTRE GÎNDITORII ARDELENI mai puțin analizați de cercetarea noastră economică se numără și Nicolae Cristea. Născut la 14/26 octombrie 1834 în satul Ocna, lîngă Sibiu, într-o familie de țărani învață carte mai întîi în satul natal, apoi la școala elementară și seminarul teologic din Sibiu, pe care-l termină în anul 1860. Un an mai tîrziu, obținînd o bursă, pleacă la studii la Universitatea din Leipzig, pe care o termină în 1863. Reîntors în patrie este numit profesor supleant la secția pedagogică și teologică a seminarului andreian din Sibiu. În toamna anului 1865 devine redactor responsabil la **Telegraful Român**. În această calitate vine în contact zilnic cu problemele economice și politice ale poporului român. „După ce în toamna anului 1865 am devenit redactor al „T. R.“, — scria el în anul 1900 — ...ca publicist exprofesso, vrînd nevrînd trebuia să mă fac și mai familiar de cum eram cu soarta poporului român în toate direcțiile. Politica poporului român pretindea aceasta“.

Nicolae Cristea a ținut numeroase prelegeri cu caracter economic în cadrul **Reuniunii sodalilor români din Sibiu**, pe care apoi le-a publicat în **Telegraful Român**. Dintre acestea menționăm: **„Despre bani (monetă)“, „Despre pauperism, cauzele și delăturarea lui...“** etc. De asemenea, a scris o serie de articole— din care multe nesemnate — în care a dezbătut probleme teoretice generale, a relevat starea economică a Transilvaniei din a doua jumătate a secolului trecut, făcînd propuneri cu privire la diversificarea economiei naționale și demonstrînd necesitatea industriei etc. După părerea sa, economia politică poate fi considerată „știință de sine stătătoare“ numai cînd reușește să dea indicații cu privire la vindecarea societății. Criticînd concepțiile economice care susțineau menținerea stărilor de fapt ale feudalismului și corporatismului, Nicolae Cristea arăta totodată că și „epoca bazată pe libera concurență“ (capitalismul n.n.) nu trebuie idealizată, deoarece ea n-a lichidat „disproporțiunile“ (repartiția inegală a avuției sociale n.n.). El își dădea seama că polarizarea bogăției în cadrul orînduirii burgheze este cauza luptei dintre cei avuți și cei neavuți. Scoțînd în evidență unele racile ale capitalismului, el scria: **„Vedem însă că în practică concurența liberă** (capitalismul n.n.) **își are și slăbiciunile sale, așa de exemplu vedem stabilimentele cele mari de fabrici cu mașinăriile cele înalte de o parte, cămătăriile cele spăimîntătoare de altă parte. Ambele îmbogățesc o clasă mică de oameni și sărăcesc mulțimea“.**

Cu toate că manifesta simpatie față de clasa muncitoare, Nicolae Cristea nu a ajuns însă la înțelegerea necesității luptei de clasă. Din contră, el considera diferitele forme de luptă și de organizare a clasei muncitoare („denegarea“ lucrului, adică grevele etc.), ca fiind „excese“ etc. El a recunoscut că „excesele“ clasei muncitoare sînt determinate de „excesele“ fabricilor celor mari, de burse, adică de clasa capitalistă. „Excesele de care suferă astăzi societatea în stadiul de tranzițiune se vor delătura și mișcarea socială se va aduce în albia ei naturală și atunci vor rămîne numai principiile care rezultă din rațiunea adevăratei economii politice“. Datorită orizontului său burghez, el n-a văzut că aceste contradicții antagoniste de clasă nu pot fi lichidate decît o dată cu orînduirea capitalistă care le-a generat.

Cauzele ruinării și menținerii înapoierii economice a Transilvaniei, conform concepției lui Nicolae Cristea, erau de ordin social-istoric. Printre acestea, el enumera în primul rînd, puternicele rămășițe feudale care se mențineau în Transilvania. Persistența acestora era însoțită, de un nivel ridicat al impozitelor, taxelor și contribuțiilor către imperiul austro-ungar.

Slaba diversificare a producției naționale era o altă cauză importantă a menținerii înapoierii economice a românilor din Transilvania care„...se ocupă numai de agricultură“. Dezvoltarea agriculturii era condiționată, după cum demonstra Nicolae Cristea, de dezvoltarea și a altor ramuri de producție. El scria că românilor „Unii rami de producțiune le lipsesc mai cu totul, precum îndeosebi meseriile și toate întreprinderile de a prelucra materiile crude. Dauna ce provine din starea aceasta nefavorabilă pentru economia națională e evidentă, fiindcă bunurile ramilor de producțiune ce ne lipsesc, trebuie să le asigurăm din mîini străine și astfel trebuie să oferim și să dăm capitalurile noastre la străini“.

Afirmațiile reprezentanților claselor exploatatoare din imperiul austro-ungar, care încercau să demonstreze că Transilvania este destinată de la natură să fie o țară agrară, lipsită de industrie, deoarece este săracă în avuții naturale, sînt respinse cu hotărîre de publicist. Pentru a lichida această stare trebuia dezvoltată o industrie puternică. El considera că pentru aceasta existau toate condițiile, în primul rînd, bogățiile naturale ale Transilvaniei. La aceasta se adăuga faptul că dezvoltarea drumurilor de fier și a porturilor Galați și Brăila, creaseră noi condiții de desfacere industriei din Transilvania. De asemenea, nu trebuiau neglijate, după Nicolae Cristea, nici condițiile create de lărgirea pieței interne a Transilvaniei, deși era puternic concurată de unele provincii mai dezvoltate ale imperiului austro-ungar.

Dezvoltarea industriei constituia o necesitate vitală pentru Transilvania. Necesitatea aceasta decurgea din faptul că... **„Un stat agronomic... ca atare nu va putea exista; căci din productele sale agronomice nu poate scoate cît se cere spre acoperirea celorlalte lipse ale sale dar chiar nici cu productele sale economice nu poate concura în afară, cu alte state mai înaintate chiar și în ramul acesta de producție“.**

În demonstrarea acestei idei el se sprijinea pe adevăruri evidente, demonstrate de trecutul istoric al tuturor popoarelor și anume că.. **„industria este unul dintre izvoarele de căpetenie ale bunăstării și ale bogăției statelor civilizate“** și **„cu poziția ei mijlocitoare între agricultură și comerț, are chemarea de a trimite amîndourora puteri noi, și a înlesni într-o parte producțiunea în alta“**. Acestea constituiau pentru Nicolae Cristea **„un adevăr mai presus de orice discuțiune“**. Aducînd și alte argumente de ordin istoric și economic în favoarea dezvoltării industriei, afirma că: **„În trecut, în prezent, și așa va fi și în viitor, dezvoltarea industriei și a comerțului, care este strîns de aceasta, a fost osia în jurul căreia s-a învîrtit o viață mai mișcată a popoarelor“.**

Dezvoltarea industriei este aceea care, după părerea sa, favorizează dezvoltarea populației, a centrelor populate, a pieței interne, a tuturor ramurilor economiei naționale. Industria este aceea care contribuie, în primul rînd la valorificarea superioară a resurselor naturale... „la vivificarea suprafeței pămîntului“. Industria era — după el — **„garanția libertății și independenței naționale“** pentru că înaintea „puterii ce o dezvoltă un popor, care are industrie și comerț, avere și cultură, se sfarmă orice lege asupritoare ca spuma valurilor înaintea stîncilor“.

lector univ. Toader IONESCU
Cluj

---

zentat 47,4 și, respectiv, 79 la mia de locuitori. Mortalitatea depinzînd, pînă în prezent esențialmente de vîrstă și fiind mult mai ridicată spre extreme, schimbările structurale amintite s-au reflectat în totalul deceselor înregistrate.

Pe baza măsurilor luate în țara noastră cu privire la stimularea natalității, în viitorii ani este de așteptat o creștere simțitoare a ponderii copiilor în vîrstă de 0—6 ani, în totalul populației. Ca urmare, decesele calculate la mia de locuitori vor fi mai ridicate decît în perioada precedentă, fără ca acest lucru să însemne cumva o înrăutățire a condițiilor de asistență medicală. Faptul se va datora exclusiv creșterii ponderii copiilor, în rîndul cărora, după cum s-a constatat, mortalitatea este mai ridicată.

Unele modificări s-au petrecut în decursul timpului și în structura pe sexe a populației. Chiar dacă ele nu sînt prea însemnate, este totuși bine cunoscut că în marea majoritate a țărilor femeile trăiesc mai mult decît bărbații. În țara noastră, față de o durată a vieții bărbaților de 65,35 de ani, cea a femeilor a fost de 70,25 de ani (în anul 1963). Durata medie a vieții femeilor este mai mare ca a bărbaților cu circa 6 ani în Polonia și Portugalia, cu aproape 7 ani în Finlanda, Franța și U.R.S.S., vîrsta medie cea mai ridicată atingînd-o islandezele, cu 76 ani.

Concluzia care se degajă este deci următoarea: cu cît cele două modificări compoziționale vor fi mai profunde, cu atît influența lor asupra coeficientului de mortalitate va fi mai însemnată.

Problema care se pune însă este aceea a stabilirii „contribuției“ fiecăreia dintre cele două schimbări structurale la determinarea gradului mortalității generale. Pentru aceasta este necesar să se procedeze, de asemenea, pe etape.

Prima etapă este aceea a stabilirii influenței probabile a acțiunii de îmbunătățire a asistenței medicale — atît sub aspectul măririi eficienței, cît și sub cel al extinderii sale în locuri care mai înainte vreme cunoscuseră o relativă rămînere în urmă — asupra gradului de mortalitate observat în trecut pe grupe de vîrstă. Rezultatul calculelor va fi probabil de forma

$$\alpha d_1 \cdot \omega_i = \omega d_i^{0},$$

adică gradul de mortalitate prevăzut în perioada pentru care se face prognoza. Ingredientul (ω_i) cu care se corectează αd_i, respectiv gradul de mortalitate observat în perioada precedentă pe grupe de vîrstă, se stabilește în colaborare cu cadrele medicale de specialitate. Valoarea sa va fi, bineînțeles, subunitară, pentru că mortalitatea tinde spre o descreștere continuă (fără a putea însă ajunge vreodată la zero).

În a doua etapă se vor calcula decesele totale pe grupe de vîrstă după metoda:

$$p_i^n \cdot \alpha d_i^n = dt_i^n \qquad (3)$$

în care:

p_i^n = populația de vîrstă „i“ la sfîrșitul intervalului;

αd_i^n = coeficientul de mortalitate al populației de vîrstă „i“, calculat pînă la sfîrșitul intervalului (în ‰).

dt_i^n = numărul total al deceselor calculate pentru populația de vîrstă (i) la sfîrșitul intervalului.

În cazul în care, sub raport structural (în special pe grupe de vîrstă, sexe și medii), populația ar rămîne staționară, respectiv dacă sporul de populație s-ar repartiza pe vîrste exact după structura existentă la începutul intervalului, diferența dintre dt_i^n și dt^0 ar fi dată exclusiv de creșterea populației. Dar este imposibil ca asemenea schimbări structurale să nu se producă. De aici nevoia de a stabili, cum am spus mai înainte, influența produsă de modificarea structurii populației pe vîrste și pe sexe.

Decesele care se vor datora schimbării structurii populației pe grupe de vîrstă se calculează după formula:

$$dt_i^n - (P^n \cdot \alpha p_i^0 \cdot \alpha d_i^n) = Q_i^n \qquad (4)$$

în care:

P^n = populația totală existentă la sfîrșitul intervalului.

αp_i^0 = proporția populației de vîrstă „i“ existentă la începutul intervalului, considerat ca an de bază (în %);

Q_i^n = numărul total al deceselor în rîndul populației de vîrstă „i“ datorate schimbării ponderii acesteia în totalul populației.

Decesele datorate creșterii absolute (sau reducerii) populației vor rezulta din relația:

$$dt_i^n - Q_i^n + dt_i^0 = C_i^n \qquad (5)$$

Dacă termenii din relația (4) îi vom descompune pe cele două sexe — masculin și feminin — vom putea deduce influența schimbărilor structurale produse, din acest punct de vedere, în intervalul dat.

Stabilirea influenței celor doi factori amintiți — structura populației pe vîrste și pe sexe — pe lîngă faptul că mărește considerabil posibilitatea calculelor de a fi cît mai apropiate de realitate, prezintă și avantajul că, determinînd mortalitatea pe grupe de vîrstă și sexe, va evidenția efectivele acestor contigente. Or, acest lucru are o importanță deosebită din multe alte puncte de vedere: stabilirea efectivelor de vîrstă preșcolară și școlară, a populației active etc. În sfîrșit, pe baza calculelor de mai sus se vor putea analiza și alte situații. Bunăoară, dacă și după ce s-au dedus decesele datorate creșterii populației Σdt_i^n rămîne $> \Sigma dt_i^{1}$ se va putea explica evoluția anormală la prima vedere, a indicatorului mortalității. Situații de genul acesta se întîlnesc, de regulă, atunci cînd crește ponderea generațiilor de 0—4 ani în totalul populației, ca urmare a unui puternic puseu al natalității, ca și în cazul îmbătrînirii populației, provocată într-o perioadă de-a lungul căreia natalitatea s-a aflat în continuă și simțitoare scădere.

Constantin BĂLOIU
Cercetător științific principal.
I.C.E.

1) Cuvîntul introductiv la cartea lui Jean Bénard „Vues sur l'économie et la population de la France jusqu'en 1970“, pag. 15.
2) W A. Lewis, „La théorie de la croissance économique“, Paris, 1967, pag. 21.
3) Alfred Sauvy „La population“. Paris, 1968, pag 108
4) Costin Murgescu „Eficiența comerțului exterior“. Bibl. Oeconomica nr. 4/1967, p. 28.

S.U.A.

ÎN CONFLICT CU PERU ȘI CU ÎNTREAGA EMISFERĂ

CONFLICTUL care opune nu de multă vreme Republica Peru marelui vecin din Nord al continentului din care face parte — deși important și cu urmări încă imprevizibile — are totuși un caracter episodic. Din informațiile publicate în presă se cunoaște că societatea petrolieră nord-americană Gulf-Texaco, refuzînd să plătească statului peruvian pe al cărui teritoriu activează exploatările sale imensele datorii acumulate de-a lungul anilor, a fost expropriată. Autoritățile de la Washington au intervenit folosind presiuni și amenințări. Cazul nu e unic, asemenea situații repetîndu-se în mod frecvent, dar el readuce încă o dată în actualitate problemele grave pe care le iscă setea de dominație și acaparare a unei mari puteri capitaliste și demonstrează totodată hotărîrea cu care țările mici se împotrivesc, înțelegînd să-și apere independența lor economică și politică.

Investiții S.U.A. în America Latină pe țări

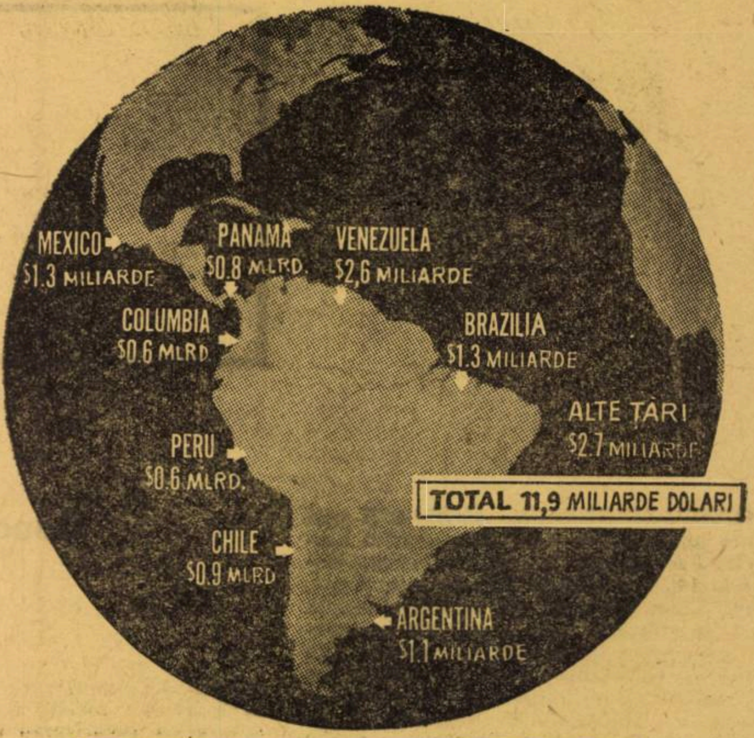

INDUSTRIA PRELUCRĂTOARE	3,3	MILIARDE	DOLARI
PETROL	2,9	„	„
INDUSTRIA MINIERĂ ȘI TOPITORII	1,2	„	„
FINANȚE, COMERȚ	1,2	„	„
ACȚIUNI PUBLICE	0,6	„	„

Investiții S.U.A. în cinci ramuri principale

● *Surprizele „bunilor vecini din sud"*

BUNII NOȘTRI vecini din sud, scrie revista nord-americană *U. S. News and World Report* ne arată în chip neașteptat o față mai puțin amabilă. Nu e vorba numai de Peru, dar felul de a acționa al acesteia, scrie revista, s-ar putea să fi cucerit și imaginația altor țări sud-americane. Mesajele de sprijin și solidaritate adresate peruvienilor de numeroase alte țări de pe continent sînt de natură să justifice asemenea presupuneri. Corespondentul de la Lima al publicației citate amintește de poziția *Ecuadorului*, care, recent, a anunțat că va reduce cu două treimi concesia de 3,6 milioane acri terenuri acordată aceleiași societăți Gulf-Texaco Oil. Guvernul *Braziliei* este pe cale să naționalizeze mijloacele de comunicație cu străinătatea, care în prezent sînt și ele concesionate, în principal societății International Telephone & Telegraph. Opinia publică din Brazilia, informează același corespondent, este indignată de „cîștigurile ilicite și profiturile excesive". Ministrul de finanțe brazilian Antonio Delfim Netto, declara de curînd că *„existența unor oameni de afaceri și a profitului trebuie totuși să fie justificată nu numai înlăuntrul normelor stricte ale teoriei economice dar și în conexiune cu normele mai largi de ordin social și politic"*. Deși mulți businessmeni păreau încîntați de programul de încurajare a investițiilor străine în *Argentina*, ei sînt contrariați acum de restricțiile impuse de guvernul acestei țări băncilor străine sau societăților străine de telecomunicații. Cererea democraților de stînga în *Chile* ca *„prețioasa noastră avuție națională, alama, să fie scoasă din mîinile străine ale imperialiștilor"* preocupă de asemenea presa monopolistă din S.U.A., deoarece în 1970 urmează să aibă loc acolo noi alegeri a căror perspectivă îi îngrijorează.

● *Oameni dezamăgiți, frustrați*

DAR NU NUMAI aceste date și fapte neliniștesc cercurile monopoliste din S.U.A., ci și orientarea spre schimburile economice cu țările socialiste care se afirmă pe continentul sud-american. Creșterea numărului țărilor socialiste cu care America de sud stabilește legături diplomatice și comerciale, le servește ca argument pentru a califica toate reacțiile de apărare a independenței economice și politice pe care le întîmpină în țările latino-americane ca manifestarea „unui val de naționalism". În ceea ce-i privește pe intelectuali, precizează revista, aceștia sînt nemulțumiți de faptul că „atît sub Kennedy cît și sub Johnson, S.U.A. au făcut slabe servicii democrației, răsfățîndu-i pe militari și încurajîndu-i să ia puterea". Dar nici militarii nu pot fi mulțumiți, din cauză că văd în eforturile S.U.A. de a-i împiedica să cumpere avioane cu reacție și alte mijloace **„o intervenție yankee și o amenințare la adresa suveranității și integrității lor naționale"**. Din ce în ce mai mulți oameni în această parte a lumii, recunoaște presa nord-americană „simt o mare nemulțumire în legătură cu felul în care merg lucrurile. Ei se simt dezamăgiți, frustrați..."

● *Elocvența cifrelor*

ÎN LUNA FEBRUARIE, agențiile de presă mai semnalaseră un conflict între Peru și S.U.A. Un vas peruvian, înarmat, atacase în Pacific cinci nave de pescuit nord-americane care refuzînd să se îndepărteze continuau să pescuiască în apele teritoriale ale Republicii Peru. Alte patru țări latino-americane se solidarizaseră atunci cu ea: *Salvador, Costa Rica, Chile* și *Ecuador*.

Mai mult însă decît operațiile de pescuit în largul coastelor, îi supără pe sud-americani cele întreprinse de-a dreptul pe sol, în inima țărilor lor. Din harta și tabelul publicate în cuprinsul acestui reportaj rezultă, pe țări și ramuri, volumul imens al investițiilor nord-americane la sud de Rio-Grande. Ele au elocvența lor proprie. Dar tabloul uman evocat de *U. S. News*, în ciuda faptului că revista consideră pe investitorii nord-americani drept niște nevinovați care plătesc oalele sparte, are și el elocvență, chiar dacă aceasta țintește spre alte concluzii: *„Latino-americanii, relatează revista, îi văd pe bogații nord-americani, cu cluburile lor închise, cu limuzinele lor uriașe, trăind în comunitatea lor izolată și, desigur, trag încheierea că aceștia îi exploatează. Mulți oameni de afaceri sud-americani sînt de asemenea nemulțumiți, deoarece se tem de puterea financiară și de eficiența mai mare a firmelor S.U.A..."*

Răspunzînd amenințărilor administrației americane „de agresiune economică" — cum le numește el — generalul Juan Velesco Alvarado, care se află în fruntea juntei conducătoare din Peru, a avertizat: dacă veți proceda la suprimarea „ajutorului" un nou val de sentimente anti-yankee se va rostogoli de-a lungul și de-a latul emisferei noastre, adăugînd o nouă acțiune de contestare față de investițiile S.U.A. și față de rolul lor conducător în această regiune.

Alexandru HAGIESCU

• NOTE

Pledoarie pentru mobilitate

ACUITATEA cu care se pune azi problema pregătirii profesionale în țările occidentale se explică atît prin adoptarea orientării previzionale în economie și a modelelor de creștere, cît și prin presiunea socială a tineretului din școli și universități în vederea asigurării nu numai a locurilor lor de muncă, dar și a unor locuri de muncă apropriate. De fapt și întreprinderile se plîng a nu avea mîna de lucru corespunzătoare și cadrele ce le doresc. În condițiile țărilor în cauză, rămîne fără o rezolvare determinată în mod științific și contradicția dintre cei ce propun să fie pregătiți cît mai mulți și cît mai bine și cei care, nesiguri de posibilitatea utilizării tuturor, recomandă încetinirea efortului de instruire.

Cînd vorbim de nevoile economiei, trebuie să ne întrebăm dacă procesul de formare profesională poate cu adevărat avea în vedere locuri anumite și determinate de muncă, zice profesorul J. Vincens de la facultatea de științe economice din Toulouse. Și mai trebuie să ne întrebăm, adaugă el, care poate fi cu adevărat influența aspirațiilor nutrite de cei tineri în ceea ce privește alegerea unei profesii.

În cursul mișcărilor din mai anul trecut, în Franța, incriminările porneau din toate direcțiile, chiar și din partea unor organe constituite, ale statului, variind ca natură, desigur, din această cauză, extrem de mult. Era acuzat sistemul de învățămînt că se ocupă în chip maniacal de pregătirea unor cadre ce nu pot avea siguranța locurilor de muncă și care, atunci cînd găsesc plasament, au doar menirea să asigure perpetuarea instituțiilor capitaliste. În ceea ce-i privește, conservatorii reproșau învățămîntului că se ocupă de formarea unor cadre fără utilitate și că întreține pepiniere de... revoluționari.

Discuțiile încă n-au contenit; ele durează. Se constată că un sistem de previziune apt să-i orienteze cu seriozitate pe cei tineri în alegerea unei cariere nu există. Și se mai constată cu oarecare perplexitate că ordinatoarele singure nu pot preciza cîți economiști, ingineri, medici, profesori sau dactilografe vor fi necesari în viitorul cel mai apropiat.

Modelele economice se schimbă mereu; schimbări rapide intervin în tehnologie și tehnică; conjunctura e totdeauna fluidă — cum le-ar putea fi lesne „managerilor" în aceste condiții, să prevadă nevoile de mînă de lucru și de cadre? Instabilitatea întreprinderilor în capitalism azi, care se manifestă în profiluri, în dimensiune și structuri, determinată de concurența monopolistă, de surprizele piețelor, de centralizarea și concentrarea continuă a capitalurilor, fac problema mai mult decît dificilă. Printre cei loviți sînt și tinerii, care, pregătindu-se pentru o profesie, nu pot avea la terminare nici o certitudine și sînt nevoiți după obținerea unui loc de muncă să-și pună mereu problema recalificării.

Nu-i lipsită probabil de pertinență observația pe care o sugerează profesorul Vincens, și anume aceea că formația specifică se operează adesea în dauna formației de bază; și că aceasta face ca adaptarea la schimbări să fie foarte anevoioasă. O bună pregătire de bază înlesnește însușirea unei noi formații specifice. „Sistemul de formare, spune profesorul, trebuie să prezinte o bună aptitudine la schimbări. Profesorul Vincens pune ca ipoteză posibilitatea de a descompune toate sistemele de formare în elemente simple, care să se poată apoi combina în chipuri multiple. Fiecare din aceste combinări ar corespunde unei anumite munci, sau unui grup de munci; iar trecerile de la un grup la altul s-ar face apoi mai ușor prin asimiliarea unor cunoștințe suplimentare.

Nu trebuie să opunem mobilitatea previziunii, zice profesorul. De fapt, previziunile sînt cele care permit mobilitatea.

Măsuri de stabilizare în R. F. G.

ESTE mai multă vreme de cînd cercurile oficiale, economice și financiare, ale Franței, Angliei și Statelor Unite, așteaptă cu un interes viu să vadă care va fi în viitorul apropiat orientarea R.F.G. în politica sa economică internă. Ori va încerca ea, să frîneze noile tendințe de „supraîncălzire" pe care le trădează urcarea prețurilor, ori va lăsa mînă „liberă" industriașilor să continue a-și scumpi produsele și a-și mări profiturile, lucru care va îndemna sindicatele să ceară la rîndul lor majorarea salariilor pentru a se apăra de scumpirea vieții.

În prima eventualitate, s-ar continua o orientare zisă „ortodoxă", practicată altădată cu succes; în a doua, una care înseamnă accelerarea mașinii economice chiar în condiții de inflație.

Se pare că în cursul recentelor convorbiri care au avut loc la Paris între ministrul de finanțe francez Ortoli și ministrul economiei vest-germane Schiller, cel dintîi i-a recomandat cu discreție interlocutorului său cea de a doua orientare. Și nu e de altfel greu de înțeles pentru ce: în această secundă eventualitate, excedentul balanței externe de plăți a R.F.G., s-ar diminua într-un raport invers proporțional față de ceea ce ar cîștiga balanțele țărilor debitoare pe care le-am citat mai sus, inclusiv a Franței.

Astăzi însă, din informațiile agențiilor de presă, putem afla deja că linia aleasă de R.F.G. este cea „ortodoxă". E adevărat că încă de la începutul anului curent, creșterea prețurilor a alarmat guvernul vest-german. Dacă în 1968 urcarea n-a depășit în general 1% ea a atins acum, în unele ramuri, niveluri mult mai ridicate; ca de pildă în ramura serviciilor — ca urmare a introducerii sistemului T.V.A. — sau în domeniul chiriilor — ca o consecință a deblocării acestora în unele orașe, la vechile apartamente. Urcarea chiriilor în ultimii ani este apreciată la 6% pe an.

Astfel încît, noile măsuri de stabilizare ce urmează a fi prezentate parlamentului, au în vedere o încetinire în creditarea economiei și temporizarea cheltuielilor publice. Pentru a influența asupra prețurilor, politica favorizînd importurile va fi totuși continuată. Cheltuielile bugetare pentru anul în curs și care urmau să fie acoperite prin împrumut, vor fi reduse cu 1,57 miliarde mărci (vor fi afectate cu 600 milioane cheltuielile militare și cu 365 milioane comunicațiile). Aproape 200 milioane credite de modernizare vor fi „înghețate" iar cele 177 milioane rezultate din creșterea încasărilor fiscale, vor fi folosite pentru achitarea datoriilor statului.

Dacă Asociația băncilor vest-germane se arată alarmată de „costul în creștere al sarcinilor în domeniul salariilor", Asociația industriașilor afirmă în schimb că în industrie nivelul prețurilor a rămas stabil și declară că dată fiind concurența internațională ea este împotriva măsurilor anunțate de guvern, pe care le consideră „premature".

Nu i-a trebuit R.F.G. decît un an ca să treacă de la o situație de „recesiune" la una de „supraîncălzire". Dacă măsurile de stabilizare luate acum, ar putea eventual, peste un timp, să-i satisfacă pe economiștii germani ortodocși care caută echilibrul, politica frînării tendințelor de inflație în R.F.G. nu e de natură însă să mulțumească, după cum s-a văzut, și pe partenerii ei cu balanțele în suferință.

A. A.

CONJUNCTURA ECONOMIEI CAPITALISTE

ANGLIA

DATORIA EXTERNĂ

ACTIVELE în lire sterline (sterling balances) deținute la Londra de alte țări — îndeosebi din zona lirei — și de diferite organizații internaționale au atins în ultimul trimestru al anului trecut un nou record, cifrîndu-se la 6032 milioane l. st. (circa 14,5 miliarde dolari). Aceste active străine încredințate unor bănci engleze, care reflectă în oarecare măsură rolul lirei ca monedă de rezervă, sînt înainte de toate pasive pentru Anglia, creșterea lor exprimînd mărirea datoriei externe a acestei țări. La finele anului trecut, pentru prima dată în istoria economică engleză, activele străine în lire sterline au fost de 6 ori mai mari decît rezervele valutare ale Băncii Angliei.

Evoluția pasivelor nete ale Angliei în 1968, în milioane l. st. la sfîrșitul lunii

	Martie	Iunie	Sept.	Dec.
A. Zona lirei sterline	2555	2183	2254	2301
Din care : Bănci centrale	1792	1501	1465	1609
B. Alte țări	1595	1314	1469	1649
Dintre care : Bănci centrale	1867	1700	1870	2153
C. Organizații internaționale	1543	2136	2109	2082
Total (A+B+C)	5693	5633	5832	6032
Rezerve valutare	1134	1118	1132	1009

Creșterea datoriei externe a Angliei în trimestrul IV s-a produs, mai ales, în relațiile cu alte țări decît cele din zona lirei sterline (+180 milioane), pe cîtă vreme pe tot anul 1968 aportul cel mai însemnat s-a înregistrat în relațiile cu organizațiile internaționale. Pe de altă parte, reducerea rezervelor valutare a fost determinată în măsură covîrșitoare (115 milioane l. st. din 123 milioane) de rambursări în contul unor împrumuturi din străinătate.

Și în primele două luni ale anului în curs s-au efectuat rambursări, și anume în contul unui credit obținut de la FMI în mai 1965 și al unui credit elvețian paralel. Reducerea corespunzătoare a rezervelor valutare ale Angliei ar fi de circa 90 milioane l. st. Experții se îndoiesc însă că operațiile acestea se vor oglindi în cifra rezervelor valutare pentru sfîrșitul lunii februarie, care pînă la această oră nu au fost publicate. Fiind vorba de o reducere a rezervelor cu aproape 10%, care ar putea să zdruncine din nou încrederea în liră în actuala situație destul de fluidă, se crede că ea va fi contracarată (în statistici) cu ajutorul facilităților pe termen scurt și mediu de care dispune Banca Angliei. După indiciile existente, facilitățile sînt suficiente pentru a face față unor astfel de împrejurări.

Nu la fel stau însă lucrurile în ceea ce privește datoria externă pe termen lung. După date oficiale recente, numai rambursările care devin scadente în 1969 (inclusiv cele menționate mai sus) se ridică la 540 milioane l. st., din care 384 milioane urmează să se achite Fondului Monetar Internațional, 36 milioane Băncii Reglementărilor Internaționale, 40 milioane Băncii de Export-Import și circa 80 milioane Statelor Unite și Canadei. Fondul Monetar Internațional este în prezent principalul creditor al Angliei, cu o sumă care la sfîrșitul lunii septembrie 1968 se ridica la circa 4,8 miliarde dolari (2 miliarde l. st.). Din această sumă circa 1,25 miliarde l. st. urmează a fi rambursate în anii 1971—1974, restul însă pînă atunci. Avînd în vedere și celelalte datorii ale Angliei — dar fără a ține seama de creditele pe termen scurt acordate de diferite bănci centrale — rezultă că pînă la sfîrșitul lui 1970 Anglia are de rambursat circa un miliard de lire sterline, adică tot atîta cît reprezintă în momentul de față rezervele ei valutare totale.

După o altă situație, prezentată în Camera Comunelor de cancelarul Trezoreriei Roy Jenkins, în următorii trei ani — adică pînă la sfîrșitul lui 1971 — Anglia urmează să ramburseze 1456 milioane l. st. la care se adaugă dobînzile scadente în această perioadă și anume 232 milioane l. st. Implicația directă este că în cei trei ani balanța de plăți engleză ar trebui să înregistreze un excedent global de aproape 1700 milioane l. st. În lumina acestor fapte a și fost stabilit, de bună seamă, obiectivul de a se obține anual un excedent de 500 milioane l. st. (din momentul devalorizării lirei în noiembrie 1967). Atingerea acestui obiectiv este însă foarte problematică, rezultatul pe 1968 devenit acum cunoscut — un **deficit** de 458 milioane l. st. — avînd darul să întărească îndoielile.

Observatorii pun accent pe necesitatea unei reconvertiri a datoriilor externe ale Angliei, înainte de toate a celor contractate la F.M.I. Unul din motive este că scadențele nu se opresc nicidecum în 1971. În anii 1972—1975 sînt de rambursat — în virtutea unor credite obținute mai de mult — 372 milioane l. st., iar în ultimul pătrar al secolului ar urma să fie lichidate datorii însumînd alte circa 2800 milioane l. st. Revenind la o perspectivă mai apropiată — pînă la mijlocul deceniului următor —, achitarea de obligațiile asumate ar necesita ca Anglia să obțină excedente ale balanței de plăți de o mărime cum nu au mai fost realizate — ținînd seama de deprecierea monetară — în nici un an de la începutul primului război mondial încoace.

Ancheta revistei ENTREPRISE

„MOARTEA LENTĂ A PIEȚEI COMUNE"

„Nici o formulă de natură să înăbușe libertatea popoarelor nu poate fi acceptată"

FĂRĂ A-ȘI RENEGA adeziunea ce și-au dat-o la „Comunitatea Europeană" și chiar fără a înceta să militeze pentru aceasta, multe dintre personalitățile lumii politice și economice din vestul continentului își manifestă fără reticență scepticismul profund de care se simt azi cuprinse. Motivele, evident, nu lipsesc. Interesele politice și economice divergente dau naștere la concepții tot atît de divergente cu privire la integrarea vest-europeană — în cuvintele adepților acesteia la „organizarea Europei". Ascuțirea continuă a conflictului ce opune Franța și Anglia în problema intrării celei din urmă în Piața Comună, deteriorarea pe de altă parte a relațiilor dintre Franța și R.F.G., influența economică crescîndă a Statelor Unite în Europa occidentală, toate acestea sărăcesc zi de zi mai mult perspectivele „unității europene" — acest proiect care nu corespunde, și care nici nu poate să corespundă — nici din punct de vedere geografic, nici din punct de vedere politic sau economic, în condițiile actuale, unei imagini comune.

Într-o anchetă recentă a revistei franceze *Entreprise* care poartă pe copertă, în manșetă, titlul „La fin de l'Europe", Alain Poher, președintele Senatului, spunea : *„Europa este o realitate geografică istorică, umană, spirituală, căreia trebuie să-i dăm mijloacele de a se exprima mai bine, de a-și afirma mai bine locul, de a-și îndeplini mai bine rolul"*. Punct de vedere incontestabil ; dar divergențele nu această premisă le comportă ci *mijloacele* care i se recomandă în vederea „unificării" *„O anumită idee de democrație, spune, referindu-se la împuternicirile Comisiei de la Bruxelles, în răspunsul său la anchetă, Jean Charbonnel, fruntaș U.D.R., ne interzice în mod firesc să acordăm puterea politică unei comisii administrative, oricare ar fi talentele și meritele membrilor ei. O anumită idee despre lume, și despre Europa în particular, ne interzice de altfel să acceptăm o formulă care ar echivala cu înnăbușirea a ceea ce constituie diversitatea și viața Europei, libertatea popoarelor ce o compun, plasînd această entitate într-un ansamblu mult mai vast, în care s-ar afla efectiv dominată de o putere exterioară".*

În fața unui salt în necunoscut

ÎN LEGĂTURĂ cu ideea de mai sus și referindu-se la forțele care frînează „unificarea Europei", Alain Poher, președintele Senatului, spune : *„Bineînțeles, este vorba de reacțiile divergente din partea a numeroase interese în cauză ; este mai ales vorba de aprehensiunile ce le încearcă guvernele naționale și administrațiile lor de a vedea scăpîndu-le o parte din puterile lor și din modul lor tradițional de influență. Să nu ne grăbim să formulăm în legătură cu aceasta acuzații de „autoritarism" și de „naționalism". Este totuși destul de normal ca niște guverne responsabile să încerce o anumită ezitare în fața a ceea ce ele resimt ca pe un salt în necunoscut, nu numai pentru ele, dar și în primul rînd pentru țările lor".*

Robert Poujade, secretar general al U.D.R., este și el de părere că *„dacă abordăm domeniul realităților fundamentale, sîntem nevoiți să recunoaștem că statele europene, rezultînd din 2000 de ani de istorie, nu pot fi aduse la o fuziune rapidă, ca în cazul coloniilor engleze ale Americii acum 200 de ani !..."*

Amintind că *„există indiscutabil un risc de dezintegrare a Pieței Comune ca urmare a crizei franco-britanice"*, André Fontaine, redactorul-șef de politică externă al ziarului *Le Monde*, solicitat și el de ancheta revistei Entreprise, referindu-se la nesoluționata dispută în jurul atribuțiilor Comisiei de la Bruxelles spune : *„ea ar trebui să facă diferența între exercitarea unor puteri ce i se atribuie în mod statutar și exercitarea unei puteri de stat sau suprastatale pe care nu o are".*

Partizan declarat al Pieței Comune, Pierre Sudreau, fruntaș al P.D.M., se vede silit să recunoască în răspunsul său că C.E.E. *„riscă în prezent mai mult ca oricînd să se destrame"*. Să fim realiști, spune el, *„ceea ce numim Europa azi, nu e decît o uniune vamală. Bismark a realizat-o în împrejurări mult mai grele acum un secol. Dacă și această uniune va fi amenințată, desigur Europa riscă să moară... Or, procesul de putrezire al Pieței Comune a și început".*

„La două degete de prăbușire"

ARTICOLUL, care prefațează ancheta în revista Entreprise, trage încheieri chiar în titlul pe care și l-a dat : *„Piața Comună la două degete de prăbușire".*

„Zece ani după debutul Pieței Comune, se subliniază în articol, tarifele vamale sînt suprimate toate. Mărfurile, în principiu, circulă liber, ca și produsele agricole, oamenii și capitalurile. În practică însă multiplele bariere persistă ; dar mai ales, în spatele discursurilor și a falsului decor, Europa este astăzi în mod practic moartă"

Autorul articolului, Philippe Heymann, semnalează următoarele momente principale ale situației actuale : refuzul Franței de a se lărgi Comunitatea în forma sa actuală ; opoziția cu Olanda și cu Italia favorabile lărgirii ; lipsa de dorință a R.F.G. de a urma Franța în politica ei față de Anglia ; refuzul planului Mansholt în ceea ce privește agricultura „celor șase" și falimentul financiar inevitabil ; destrămarea Euratomului ; violarea continuă a Tratatului de la Roma, de către toate țările membre, un adevărat arsenal pentru frînarea integrării ; incapacitatea țărilor vest-europene de a rezolva între ele problemele crizei monetare.

„Nici o țară nu mai crede azi în supranaționalitate, **scrie Heymann,** *Germania (occidentală) a luat cunoștință în mod progresiv de prosperitatea și de puterea sa industrială.. Olandezii, în adîncul lor, n-au fost niciodată partizani ai supranaționalității. Chiar și italienii au început să mediteze în mod serios... Pentru Franța, ca și pentru Marea Britanie, Europa nu este decît un mijloc pentru a servi propriile lor interese și pentru a juca un rol mondial... Desigur C.E.E. a cunoscut deja crize grave și dificultăți. Desigur multe lucruri au mai fost realizate și în 1968. Totuși, rar Piața Comună a fost atît de aproape de eșec și chiar de dispariția sa".*

Într-un articol din februarie, Michel Drancourt de la *Entreprise*, **scria și el într-un articol intitulat** *„Moartea lentă a Pieței Comune" : „Piața Comună a devenit o zonă de schimb între șase țări... Dar ea n-a devenit o Uniune. Or, ceea ce este propriu zonelor de liber schimb neconsolidate din punct de vedere politic e riscul de a exploda la cea mai mică criză".*

REPERE

● Camera Reprezentanților a stabilit la 480 milioane de dolari contribuția americană pe următorii trei ani la constituirea resurselor Asociației pentru dezvoltare internațională — filială a Băncii mondiale, avînd ca obiect acordarea de împrumuturi pe termen lung și fără dobîndă țărilor celor mai puțin dezvoltate. Acordarea împrumuturilor este condiționată de utilizarea lor pentru cumpărarea de bunuri și servicii în S.U.A.

● În Olanda a fost dat publicității planul de dezvoltare economică pe anul 1969. Se preconizează o creștere a investițiilor industriale private cu 6%, a celor de stat cu 7%, a consumului privat cu 4%. Principala orientare este frînarea creșterii prețurilor, care au urcat numai pînă în a doua jumătate a lunii februarie cu 4,4%.

● Primele două societăți siderurgice din Belgia — „Cockerill-Ougrée Providence" și „Esperance-Longdoz" au anunțat apropiata lor fuziune. Noua societate va furniza 60% din producția belgiană de oțel și se va situa, ca volum al producției, pe locul 14 în lumea capitalistă.

● Swissair este a treia companie aviatică europeană care folosește acum exclusiv reactoare.

● Consiliul internațional al cositorului s-a întrunit la Londra pentru a examina problema revizuirii cotelor de export ale țărilor producătoare, în condițiile existenței unui excedent considerabil al acestui metal pe piața mondială capitalistă.

● Recolta mondială de porumb în anul agricol 1968—1969 este estimată într-un buletin recent al Secretariatului economic al Commonwealthului la ceva mai mult de 203 milioane de tone. Scăderea de aproape 4% comparativ cu anul precedent se datorează îndeosebi reducerii recoltei de porumb a Statelor Unite.

DIN ȚĂRILE SOCIALISTE

R. P. ALBANIA

DEZVOLTARE ȘI DIVERSIFICARE ÎN INDUSTRIA TEXTILĂ

FAȚĂ DE CELE numai cîteva mici ateliere de care dispunea industria textilă albaneză înaintea eliberării, tabloul ei de azi este cu totul diferit. În anii construcției socialiste au fost construite mai multe unități de producție textile dotate cu tehnică și tehnologie în continuă modernizare, capabilă să prelucreze aproape toate materiile prime locale: bumbac, lînă, mătase naturală etc. Marele combinat textil din Tirana — operă a primelor două cincinale — cuprindea la început două filaturi, țesătoriile și boiangeria; acestora li s-au adăugat apoi o fabrică de textile și de cuverturi din lînă și o fabrică de catifea. În aceeași perioadă s-a procedat la reutilarea tehnică a fabricii de tricotaje din Korcea și a fabricii de textile din Shkodra. În anul 1962 a intrat în funcțiune combinatul de tricotaje „Draper e Çekan", cuprinzînd o filatură și o boiangerie. Anul 1966 marca punerea în funcțiune a primei părți a combinatului textil din Berat; cea de-a doua parte a lui urmează să dea produse în curînd.

Prin dezvoltarea acestei ramuri și ca urmare a exploatării mai raționale a capacităților de producție existente, a crescut, s-a diversificat de la un cincinal la altul și producția de textile și confecții. Astfel, în anul 1960, comparativ cu anul 1955 s-au produs cu 34% mai multe țesături din bumbac, țesături din lînă cu 86%, tricotaje — de peste 4 ori. În 1965, comparativ cu 1960, creșterile au fost respectiv de 13%, 9% și 73%. Sarcini suplimentare de producție sînt prevăzute pentru al patrulea cincinal (1966—1970) perioadă în care ramura industriei textile va furniza mai mult decît în cincinalul precedent: țesături din bumbac — cu 47 mil. metri, țesături din lînă — cu 520.000 metri, tricotaje — cu 6,6 mil. bucăți.

Paralel cu sporirea cantitativă a producției se depun eforturi și în direcția diversificării, a îmbunătățirii calitative a produselor textile. Cele aproape 40 de articole noi din lînă și bumbac însușite în producție în primii trei ani ai actualului cincinal, folosirea în proporții sporite a fibrelor sintetice, a poliesterilor și poliamidelor, — figurează printre preocupările și realizările mai recente ale textiliștilor albanezi.

R. S. CEHOSLOVACĂ

INTENSIFICAREA PRODUCȚIEI AGRICOLE

ÎN PROCESUL de creștere și diversificarea economiei naționale, care se desfășoară în prezent în R. S. Cehoslovacă, dezvoltarea intensivă a agriculturii prezintă o mare importanță. O confirmă ponderea ridicată cu care participă la aprovizionarea pieței cu produse alimentare — 85% (împreună cu industria alimentară), la crearea venitului național, cu 12%, precum și ponderea sa în volumul total al fondurilor de producție ale statului — 18%. În prezent 19% din populația activă este ocupată permanent în această ramură.

Din punct de vedere al formei de proprietate 90% din terenul agricol aparține sectorului socialist, din care 30% gospodăriilor de stat și 60% cooperativelor agricole unice (JDZ). Sectorul socialist participă cu 92% la realizarea producției marfă pentru fondul de stat.

În vederea intensificării producției agricole statul investește continuu fonduri importante. În perioada 1948—1967 au fost investite peste 100 mld coroane, din care 30% pentru utilaje și mașini. Ponderea investițiilor pentru agricultură în totalul investițiilor a crescut treptat de la 4,2% la 17% în perioada desăvîrșirii procesului de colectivizare, în prezent ea este de 11%. Pe lîngă aceasta, în perioada amintită s-au mai alocat aproximativ 8 mld coroane pentru construcția de fabrici de furaje industriale și de îngrășăminte chimice.

Sarcina principală în domeniul mecanizării agriculturii în actualul plan cincinal o constituie introducerea largă a mecanizării complexe. Se prevede sporirea numărului utilajelor agricole, a combinelor și introducerea unor tractoare universale și speciale cu randament sporit.

Se alocă fonduri importante și pentru lucrări de îmbunătățiri funciare. În 1968 au fost irigate 15 000 ha și desecate alte 30 000, pentru care s-a alocat suma de 1 mld coroane.

Ca urmare a eforturilor făcute s-a mărit an de an și producția. O dată cu aceasta s-a îmbunătățit și structura acesteia, o pondere însemnată reprezentînd-o creșterea animalelor. În 1968 s-a obținut o producție marfă în valoare de 64,3 mld coroane (calculată în prețuri comparabile din 1967) din care producția vegetală a reprezentat 47,7% iar producția animalieră 52,3%.

În ceea ce privește structura producției vegetale, în ultimele decenii s-a înregistrat o scădere a suprafețelor însămînțate cu cereale și o creștere a suprafețelor cultivate cu plante furajere perene și a suprafețelor lăsate ca pășuni. Așa cum arată revista Hospodarstke Noviny, această scădere a dus la apariția problemei cerealelor în economia Cehoslovaciei. De asemenea, suprafața culturilor tradiționale de sfeclă de zahăr și hamei — în trecut important articol în balanța de plăți — azi ocupă un loc mai restrîns în producția vegetală a țării. Recolta totală de cartofi a scăzut în comparație cu perioada antebelică, ceea ce face ca pentru nevoile industriale să se importe cartofi.

În prezent se fac studii și se propun diferite variante pentru soluționarea problemei cerealelor. Între altele, alături de măsurile de intensificare a producției agricole pe baza utilizării mai largi a îngrășămintelor (220—260 kg substanță activă la ha) și a unui material săditor selecționat, precum și a unei mai bune întrețineri a culturilor (80% din suprafața agricolă beneficiază de tratamentul cu ierbicide) se propune sporirea ponderii producției vegetale în producția agricolă. Se propun modificări ale structurii producției vegetale prin mărirea suprafețelor afectate cerealelor și trecerea la producția industrială a furajelor concentrate. De asemenea, potrivit părerii specialiștilor M. Parkan și V. Janeba (Planovane hospodarstvi, 12/1968) în cadrul acestui complex de probleme va fi necesar să se aibă în vedere volumul și structura consumului populației; în legătură cu aceasta va trebui rezolvată problema relației dintre prețurile cu amănuntul la produsele alimentare și la celelalte bunuri de consum.

În ceea ce privește producția animalieră, țara dispune de condiții naturale bune pentru creșterea vitelor mari. Presa de specialitate arată însă că în ultimul timp această latură a fost neglijată, dezvoltîndu-se cu precădere creșterea porcinelor ca urmare a faptului că întreprinderile agricole sînt interesate în recuperarea mai rapidă a investițiilor. Pentru viitor se preconizează concentrarea și specializarea producției animaliere prin introducerea pe scară mare a mecanizării și automatizării, urmînd ca în acest fel să se realizeze o creștere a productivității muncii pînă la 50%.

În ultimul timp, în vederea unei mai bune valorificări a produselor agricole, au luat ființă complexe agroindustriale în care producția agricolă este prelucrată pe loc și livrată pieței ca produs finit. În actualul cincinal se prevede extinderea experienței dobîndite de aceste complexe agroindustriale care s-au dovedit eficiente.

M. MELNIC

R. P. UNGARĂ

O NOUĂ FABRICĂ DE STICLĂ

LÎNGĂ Orosháza, în partea de sud-est a Ungariei, alături de moderna fabrică pentru produse de sticlă curbată, a început construcția unei noi mari fabrici pentru producția de sticlă plană. În vederea realizării acestui obiectiv s-a investit aproximativ 1 miliard forinți. Fabrica urmează să intre în funcțiune între anii 1972—1973 și va avea o capacitate de producție de 10 mil. mp de sticlă plană pe an. Prin darea în funcțiune a acestei fabrici, producția de sticlă plană a Ungariei se va dubla.

RELAȚII ECONOMICE INTERNAȚIONALE

Extinderea legăturilor

● După cum arată agenția de informații TASS, în ultimii ani Uniunea Sovietică manifestă un interes deosebit pentru extinderea relațiilor comerciale și a colaborării tehnico-științifice cu Turcia, Italia și Japonia. Astfel, partea sovietică a predat Turciei un proiect tehnic privind construcția unei uzine metalurgice. A fost semnat de asemenea un acord, pe perioada 1 aprilie 1969—31 martie 1970, potrivit căruia U.R.S.S. va exporta în Turcia laminate, hîrtie, ciment, lînă, bumbac etc. și va importa îndeosebi tricotaje din bumbac și lînă.

Cu firma „Sirce" din Italia, Uniunea Sovietică a semnat un acord privitor la schimbul de informații tehnico-științifice, de delegații de specialiști. Începînd din iulie 1964, firma a încheiat contracte în valoare de 140 milioane de dolari, partea sovietică cumpărînd utilaje pentru industria poligrafică și textilă, produse ale industriei metalurgice, cereale și bumbac.

În cursul acestui an Uniunea Sovietică va spori achizițiile de mașini și utilaje din Japonia. În schimb, partea japoneză va cumpăra material lemnos, cărbune brun, minereu de fier, fontă, petrol și produse petroliere, bumbac, blănuri.

Se prevede ca în 1969 să înceapă realizarea practică a acordului privind livrările de utilaje și mașini japoneze, destinate exploatării resurselor forestiere din Extremul Orient, în schimbul materialului lemnos sovietic.

● Agenția de informații PAP publică o serie de date statistice asupra evoluției exporturilor poloneze. Volumul acestora în țările socialiste a crescut în 1968 cu 16,6%, iar pentru anul în curs se prevede un spor de 15% (cu țările membre ale C.A.E.R. — de 16%). Livrările de mașini și utilaje către U.R.S.S., R.D.G., Cehoslovacia și România urmează să sporească cu 20%.

În ceea ce privește exporturile Poloniei în țările capitaliste, ele au înregistrat anul trecut o creștere de 7,2%, însumînd 3.926 milioane de zloți valută. Volumul importurilor poloneze din aceste țări a sporit cu 26%, atingînd valoarea de 4087 milioane de zloți valută.

În acest cadru, schimburile comerciale ale Poloniei cu Austria s-au cifrat în 1968 la 366 milioane de zloți valută, iar cele cu Suedia — la 286 milioane. Intensificarea comerțului Poloniei cu Suedia se datorează liberalizării treptate a schimburilor: în prezent, mai mult de două-treimi din exporturile poloneze în această țară nu sînt supuse vreunor restricții pe piața suedeză.

● Nu de mult a fost semnat la Paris acordul referitor la crearea întreprinderii mixte ungaro-franceze „Dutra-Robust", care va funcționa sub forma unei societăți anonime avînd misiunea de a vinde tractoare maghiare pe piața franceză. După cum anunță cotidianul maghiar **Népszabadság**, a și fost încheiat un contract pentru desfacerea unui număr de tractoare în valoare de 750 000 de franci. Cu această ocazie, ziarul examinează evoluția schimburilor comerciale din ultimii patru ani între cele două țări. Valoarea exporturilor Ungariei în Franța a fost de 91 milioane de franci în 1965, de 141 milioane în 1966, de 127 milioane în 1967 și de 105 milioane de franci în 1968; în ceea ce privește importurile, acestea au cunoscut următoarea dinamică — 127 milioane de franci în 1965, 156 milioane în 1966, 169 milioane în 1967 și 164 milioane de franci în 1968.

Acorduri comerciale curente

● La Praga a fost semnat recent un acord între Finlanda și Cehoslovacia cu privire la schimbul de mărfuri pe anul în curs. Pe baza acordului, Cehoslovacia va exporta în acest an mașini, laminate, chimicale, textile, încălțăminte, faianță și sticlă, iar partea finlandeză va livra celuloză, hîrtie, mașini, material lemnos și diferite minerale.

● Recent a fost semnat la Sofia protocolul pe anul 1969 privitor la schimburile de mărfuri între Bulgaria și Italia. Anul trecut valoarea schimburilor comerciale între aceste două țări a atins 100 milioane de dolari, iar pentru anul în curs se prevede o majorare a acesteia cu 20%, crescînd totodată și ponderea produselor industriale. Astfel, după cum subliniază agenția de informații **B.T.A.**, Italia va trece de pe locul doi în comerțul Bulgariei cu țările Europei occidentale, pe primul loc. Pe piața Italiei sînt cerute strunguri, macarale electrice și acumulatoare bulgare, precum și medicamente, celuloză, sticlă, uleiuri electrice, covoare, confecții din piele și blănuri etc.

Relațiile economice cu Italia nu se limitează numai la schimburile de mărfuri. Încă în 1966 a fost încheiat un acord cu privire la colaborarea economică și tehnico-științifică, înregistrîndu-se o serie de rezultate în domeniul cooperării industriale. De asemenea, au fost înființate societăți mixte bulgaro-italiene pentru desfacerea produselor pe piața Italiei și pe terțe piețe.

Cooperare tehnico-științifică

Anul 1968 a fost marcat prin noi succese în dezvoltarea continuă a relațiilor tehnice și științifice sovieto-finlandeze — se arată într-un articol publicat de revista sovietică **Vneșneaia Torgovlea** (nr. 3/1969). În U.R.S.S. se folosește cu succes experiența Finlandei în domeniul industriei hîrtiei, celulozei și, în general, al industrializării lemnului. Aplicarea metodelor tehnologice avansate a permis ridicarea productivității muncii la combinatele de prelucrare a lemnului și obținerea unor importante economii. Experiența de producție finlandeză este aplicată și în metalurgia neferoaselor.

Totodată, în Finlanda se aplică larg metodele elaborate în U.R.S.S. privind turnarea neîntreruptă a oțelului, exploatarea minereurilor de fier, prelucrarea metalelor neferoase. Specialiștii sovietici participă la montarea și exploatarea utilajului la combinatul metalurgic din orașul Raahe, iar oamenii de știință din ambele țări își împărtășesc sistematic rezultatele cercetărilor în domeniul selecției și geneticii speciilor forestiere. S-au ținut de asemenea simpozioane comune pe problemele purificării apelor reziduale provenite de la întreprinderile de hîrtie și celuloză, ale luptei împotriva poluării bazinelor de apă și ale protecției bogățiilor piscicole. În unele domenii, colaborarea tehnico-științifică se va desfășura pe termen lung ca, de exemplu, în domeniul agriculturii, cercetărilor fundamentale etc. Se prevede încheierea unor acorduri și contracte între diferite organizații sovietice și firme finlandeze.

● Ungaria a achiziționat o serie de licențe străine și cooperează cu mai multe țări în vederea dezvoltării industriei sale constructoare de mașini pentru agricultură — relatează agenția **MTI**. Pe baza unei licențe franceze, Ungaria a început să producă — împreună cu Iugoslavia — mașini pentru recoltarea porumbului. În colaborare cu R.D. Germană se fabrică mașini pentru protecția plantelor, iar nu de mult o altă licență a fost achiziționată de la firma engleză „ICI Plant Protection Ltd".

Acorduri economice pe termen lung

În urma tratativelor dintre Cehoslovacia și Iran, purtate recent la Teheran, a fost semnat un acord comercial pe termen lung în baza căruia partea cehoslovacă va achiziționa 1,5 milioane tone de petrol pe an, urmînd ca această cantitate să sporească treptat la 6 milioane tone pe an. Este prevăzută crearea unei societăți anonime care se va ocupa de realizarea acordului. De asemenea, Cehoslovacia va pune la dispoziția părții iraniene un credit în valoare de 200 milioane de dolari pentru achiziționarea de mașini și instalații cehoslovace. Concomitent, au mai fost semnate un acord pe cinci ani privind schimburi bilaterale de mărfuri în valoare de 260 milioane de dolari și un aranjament pentru reglementarea plăților între cele două țări.

Note de călătorie

PRIN DANEMARCA INDUSTRIALĂ (II)

AȘADAR INDUSTRIA nu mai constituie astăzi „o ramură parțial artificială", așa cum, după spusele d-lui N. Arnth Jensen, președintele Consiliului Industrial al Danemarcei, era considerată de mulți, pentru faptul că ea trăiește din importul materiilor prime. Ea s-a încadrat organic în întreaga structură a economiei daneze, constituie pilonul principal al acesteia și al întregii evoluții economice din ultimul deceniu. O dovedesc dublarea producției și triplarea exportului de produse industriale într-un interval de numai 8—9 ani (1959—1968); gama variată de produse, nivelul calitativ ridicat al acestora — trăsături relevate și de expoziția industrială daneză de la București — ca și contribuția ridicată la export și numărul mare de piețe pe care se pot întîlni produsele respective. Toate cele nouă întreprinderi vizitate în Danemarca exportă între 60 și 80% din producția anuală, pe cele mai diferite piețe.

Spuneam într-un număr anterior al revistei *), că principalii factori care susțin această „expansiune industrială" sînt profilarea și specializarea întreprinderilor, promovarea largă a cercetării și inovației tehnice și nivelul ridicat al calificării forței de muncă. Sînt coordonate pe care le-am întîlnit la toate întreprinderile vizitate.

La una din acestea, **Paasch și Silkeborg**, interlocutorul nostru ne mărturisea că, practic, pentru firmă nu există dimensiuni dinainte stabilite ale produselor ei, întrucît „noi încercăm prin toate mijloacele — spunea el —, să ne adaptăm la cerințele clienților, la dimensiunile și parametrii ceruți de ei".

Într-adevăr, profilarea și specializarea, bine determinate ale fiecărei întreprinderi sînt dublate de preocuparea pentru a asigura o mare mobilitate și receptivitate la cerințele clienților, ale pieței. Firma **Anhydro** de exemplu, este de mai bine de 20 de ani specializată în organizarea, producerea și montarea unor instalații complete de uscare sistem „spray" și pneumatic „flash", precum și de evaporare în vid, pentru industria produselor alimentare, în special lactate, ca și pentru cea chimică și farmaceutică etc. Instalațiile respective de evaporare și pulverizare — din care patru vor fi livrate și țării noastre pentru industria laptelui — sînt complet automatizate, putînd fi conduse de către o singură persoană de la un tablou central de comandă. Fiecare tip de instalație poate fi fabricat, după cum ne spunea K. J. Jensen, director la firmă, în 24 de dimensiuni diferite, cu o capacitate de evaporare între 5 kg/h și 25 t/h, iar la stațiunea experimentală din Copenhaga ca și cu uscătoarele livrate de întreprindere pot fi uscate, în mod experimental și pe scară industrială peste 250 de produse diferite.

La **Danfoss**, întreprindere care din punct de vedere al formei economice reprezintă o „societate familială pe acțiuni", se produc circa 400 de tipuri de produse în domeniul automaticii pentru instalații de răcire, pentru arzătoare și cazane, instalații de încălzire, conductoare pentru motoare și relee, compresoare ermetice și termostate pentru instalații frigorifice etc. **Gründfoss** este o întreprindere profilată în realizarea de pompe; ea acoperă o gamă foarte largă de asemenea produse cu utilizări casnice și industriale, pentru adîncimi ce ating 120 m, iar **I. F. Fabrikken** din Sonderborg produce 36 tipuri diferite de mașini agricole.

Desigur că enumerarea ar putea continua, ea ilustrînd, însă, în esență același lucru. Înainte de a ne limita exemplificările nu putem însă să nu notăm că și o asemenea întreprindere foarte specializată ca **Oticon** — una din cele trei firme daneze producătoare de aparate de auzit, care, ca și toate cele menționate anterior, expune produsele sale și la București —, obține aceste aparate în 35 de tipuri diferite.

O asemenea diversificare a producției este fără îndoială legată de activitatea de cercetare și inovare științifico-tehnică. Și în condițiile în care factorul principal în economie îl constituie „inițiativa particulară", cum ni se spunea aproape peste tot, sau, cînd se proclamă „concurența drept cel mai bun mijloc de a promova eficiența producției industriale", cum afirma președintele Consiliului Industrial, întreaga sau aproape întreaga activitate de cercetare cade în seama întreprinderilor, ceea ce se reflectă și în orientarea acesteia.

Este adevărat că multe produse se realizează și pe baza importului de licențe și de asistență tehnică străină. Dar Danemarca este în același timp și exportatoare de licențe și know-how. Chiar dacă unele întreprinderi nu sînt tentate să vîndă licențe, căutînd să beneficieze mai bine de pe urma patentelor înregistrate în multe țări, după datele Băncii Naționale, balanța tehnologică arată un excedent anual de circa 40—50 de milioane coroane.

Dincolo de limitele oarecum pragmatice, este interesant de relevat ponderea pe care cercetarea o are în totalul activității întreprinderilor vizitate.

La **Storno** de exemplu, întreprindere specializată în domeniul cel mai expansiv, poate, al industriei daneze — producînd o gamă largă de echipament pentru radiocomunicații mobile și transportabile, din cei circa 200 de ingineri angajați (la totalul de circa 1000 de salariați), numai 8—10 lucrează în producție. Restul sînt ocupați cu probleme de cercetare și inovare, activitate organizată în patru grupe: cercetări de bază; perfecționări pentru emițătoare și receptoare; standardizarea producției (secție laborator); sistematizare pentru echipament de control, conducere, studiul muncii etc.

Specialiștii firmei au determinat că necesarul de comunicații mobile crește cu 26% anual. În discuția avută la întreprindere ni se relata că în timp ce în S.U.A. la un milion de locuitori revin circa 15 000 de automobile echipate cu instalații de comunicații, în Suedia și în alte țări nordice numărul acestora nu atinge decît 4 000: de unde se conchide că există largi perspective pentru dezvoltarea producției și se justifică investițiile mari care se fac pentru activitatea de cercetare și inovare tehnică (circa 10% din totalul vînzărilor).

Anhydro, poate fi apreciată în întregime ca o uzină de cercetare, cei 75 de salariați ai firmei din Copenhaga — din care 50 de ingineri specializați în construcții de mașini, chimiști, tehnologi, consacrîndu-și întreaga activitate proiectării unor tehnologii și a unor utilaje noi pentru industria alimentară și chimică. Utilajele livrate sînt produse, prin cooperare, de alte întreprinderi specializate. Încurajați de creșterea cifrei de afaceri, care în ultimii 10—15 ani a fost de circa 30% anual și ținînd seama de tendințele viitoare ale producției și consumului alimentar, pentru viitor specialiștii firmei prevăd extinderea cercetării mai ales în domeniul tehnologiei proteinelor.

Din cele prezentate de interlocutorii noștri, aproape toate întreprinderile vizitate au cel puțin cîte un atu principal în materie de inovație tehnică, care permite fiecărei firme ca, alături de alți factori cum sînt asistența tehnică, prețul mai scăzut comparativ cu firme similare din alte țări occidentale, să reziste concurenței de pe piața mondială. Astfel: **Gründfoss**, produce după spusele șefului serviciului export, Lars Gormsen, singura pompă din lume realizată integral din oțel inoxidabil; **Storno** are patent înregistrat asupra antenei speciale pentru instalațiile de comunicații și utilizează siliciu în loc de germaniu. La **Terma electronik industri**, în a cărei producție electronică mai mult de jumătate reprezintă instalațiile radar pentru nave de diferite mărimi, principalul element original îl constituie modulul instalațiilor radar complet tranzistorizate, unitățile acestora putînd fi schimbate fără folosirea unor unelte speciale; **Disa electronik**, cu o producție foarte variată, ce cuprinde electronica industrială și medicală, piese turnate, pompe de benzină și unelte speciale, are înregistrat un patent, din care n-a vîndut pînă acum nici o licență, asupra mașinii automate „Disa matic": cu ajutorul ei se produce o gamă extrem de variată de matrițe pentru turnătorii. După cum ne spunea H. K. Jorgensen, circa 60% din frînele și ferodourile pentru producția de automobile din S.U.A., sînt produse pe baza acestei mașini din care Danemarca a exportat pînă în prezent pe această piață, circa 60 de bucăți.

Lărgirea nomenclatorului produselor sau diversificarea tipurilor de produse pentru întreprinderi de dimensiune mică sau medie presupune, de cele mai multe ori, serii mici sau mijlocii de producție. De altfel, din cele spuse de conducătorii și specialiștii multor firme, în condițiile în care se urmărește în principal adaptarea la nevoile clienților nu se mai poate crea un cult al seriei mari, chiar dacă în mod firesc se urmărește eficiența de fiecare dată. Pentru a armoniza însă cerințele diversificării producției cu criteriile economicității, una din preocupările de bază o constituie **standardizarea**. Ea constituie chiar o parte a muncii de cercetare și raționalizare, capabilă să permită utilizarea unui număr cît mai mare de repere de la un produs la altul.

Calificarea forței de muncă constituie una din coordonatele întreprinderilor. Formele de pregătire sînt foarte variate, esențial este însă nivelul de cultură generală și pregătirea de specialitate în producție. În toate statisticile daneze se relevă și creșterea salariului care în ultimul deceniu a înregistrat ritmuri mai mari decît în celelalte țări occidentale. Aceasta a fost un însoțitor dar și, într-un fel, și un susținător al expansiunii industriale. Pe de altă parte și prețurile au marcat anumite creșteri; de exemplu față de 1963, în 1966 ele erau cu 18% mai mari. O pondere însemnată în populația ocupată o deține forța de muncă feminină, a cărei remunerare este, de regulă, mai mică decît la bărbați. (La Danfoss, ni se spunea, de exemplu, că salariul orar al unei femei este cu circa 24% mai mic decît salariul mediu al bărbaților). Și nu putem să nu menționăm că, în multe întreprinderi, am văzut un număr mare de femei care fac aceeași muncă pe care o prestează și bărbații. Mai mult decît atît, în unele întreprinderi femeile predominau la locurile unde se cere o muncă de mare migală.

În această vizită am avut ocazia să auzim aprecieri pozitive și să constatăm interesul crescînd pentru dezvoltarea relațiilor economice cu România. Conducătorul secției relații cu țările socialiste de la întreprinderea Storno, Olsen, remarca evoluția favorabilă a comerțului cu acest „excelent partener de afaceri" care este România. Iar K. J. Jensen, de la Anhydro, sublinia că o creștere sensibilă a relațiilor cu firmele românești n-ar fi fost posibilă fără aportul pozitiv al autorităților celor două țări. Pe de altă parte, mulți interlocutori și-au manifestat dorința de a spori importul din România, de a găsi forme mai largi de cooperare economică. Am putut constata astfel că dezvoltarea economiilor noastre naționale creează posibilități tot mai largi pentru extinderea relațiilor economice în interesul ambelor popoare și al cooperării pe întregul nostru continent.

Gheorghe CRETOIU

*) Vezi Viața Economică nr. 10/1969.

„Cu mîinile și cu mintea"

KNUD THOMSEN,

ministrul comerțului Danemarcei despre economia daneză

CU PRILEJUL deschiderii Expoziției Industriale a Danemarcei ministrul comerțului, Knud Thomsen, a făcut o scurtă vizită în România. Cu această ocazie, l-am solicitat să ne răspundă la cîteva întrebări.

— Danemarca, care a fost mult timp o țară agricolă, a devenit în perioada postbelică o țară cu o industrie modernă. Care au fost considerentele întoarcerii „cu fața spre industrie", în general și mai ales spre industria de mașini-unelte și aparatură fină?

— Pînă acum aproximativ două decenii economia noastră s-a bazat mai ales pe agricultură. Solul nostru este obișnuit, nu mai bun decît alte soluri obișnuite. Dumneavoastră, de exemplu, aveți un pămînt cu mult mai bun. Totuși timp de secole am reușit să trăim din agricultură. Dar pentru ca să trăim, noi nu trebuie numai să producem ci să și vindem. De aceea, cînd optăm pentru o anumită orientare trebuie să vedem și dacă putem vinde produsele respective, dacă ele se cer pe piață. Or, în producția agricolă posibilitățile de diversificare sînt foarte reduse, nu se poate modifica prea mult nomenclatorul produselor. În industrie însă se poate produce aproape orice obiect pe care în cer clienții, ceea ce noi și facem. Elasticitatea cererii la produsele industriale este cu mult mai mare. Acesta este motivul pentru care în ultimele 2—3 decenii ne-am orientat spre industrie care stă acum la baza economiei noastre.

De altfel constatăm că în întreaga lume are loc un proces similar: fiecare țară caută să-și dezvolte industria, iar agricultura este o ramură a cărei existență fiecare țară caută să o mențină și să o protejeze. Motivul este evident: agricultura asigură hrana populației. În mod normal este necesar însă ca dezvoltarea sectorului agricol să se guverneze după același principiu ca și dezvoltarea sectorului industrial, și anume principiul rentabilității. Dacă fermierii pot să producă ce vor și cît vor, iar guvernul își asumă răspunderea desfacerii, rezultatul nu poate fi bun. Închipuiți-vă, de exemplu, că o țară ar permite întreprinderilor sale să producă numai vopsele, sau un alt produs, iar statul și-ar lua obligația să asigure desfacerea, la un anumit preț. Ce s-ar întîmpla atunci? Prețul la vopsea ar scădea continuu și statul ar trebui să suporte pierderile. Această situație nu ar putea continua la nesfîrșit. Tot așa ea nu poate continua în cazul produselor agricole — al ouălor, untului sau brînzei.

Danemarca are un singur lucru în subsolul său: cretă. Noi nu avem bogății naturale deosebite. Avem numai două mîini și mintea noastră. Dispunem numai de resurse naturale pentru producția de ciment, dar deși producem ciment, mai mare este exportul nostru de uzine de ciment. Furnizăm uzine complete și know-how. De aceea, industria noastră s-a putut dezvolta într-un singur fel, importînd materii prime ieftine, construind o industrie bazată pe un grad înalt de prelucrare, înglobînd un volum mare de valoare adăugată, și exportînd produsele finite. Căci Danemarca, fiind o țară mică, volumul producției este cu mult mai mare decît posibilitățile de desfacere pe piața internă.

— Care sînt direcțiile în care se dezvoltă cu precădere industria dv?

— Atunci cînd optăm pentru un anumit produs trebuie să ținem seama de rentabilitate, iar ea depinde de următoarele condiții: posibilitatea de a importa materii prime ieftine, de a le supune la un înalt grad de prelucrare și, în sfîrșit, posibilitatea de a exporta produsul respectiv. Aceste trei condiții sînt destul de greu de întrunit. Noi ne-am specializat și ne vom specializa tocmai în domeniile în care aceste obiective sînt realizabile — de exemplu în chimie, electronică, mașini-unelte.

— V-am ruga să ne vorbiți despre posibilitățile dezvoltării relațiilor economice între România și Danemarca.

— Există indiscutabil premisele unei asemenea dezvoltări. Țările noastre se află practic într-o situație similară. Ne-am ocupat la început de agricultură, dar ne-am dat seama că pentru a asigura un nivel de viață superior populației este necesară dezvoltarea industriei. De aceea, țările noastre își dezvoltă amîndouă industria. Noi construim o industrie bazată pe import și prelucrare, cum spuneam folosim mîinile și mintea noastră, și vindem ceea ce producem. Sînteți o țară cu resurse variate, cu o suprafață și o populație de 4—5 ori mai mare decît a Danemarcei. De aceea, ceea ce puteți dv produce noi nu putem produce și astfel noi vă putem furniza unele produse pe care dv. nu le aveți, și invers, dv. ne puteți furniza produse pe care noi nu le avem. Dorim să cumpărăm mult mai mult de la dv. dar trebuie să ne informați despre ceea ce aveți disponibil. Expoziția noastră urmărește să arate în România ceea ce avem de vînzare. Și dv. ar trebui să veniți în Danemarca să ne spuneți ce aveți de vînzare.

Referindu-se apoi la vizita în țara noastră dl. Knud Thomsen a subliniat: plec cu o impresie foarte bună despre poporul dv. Sînt un om bătrîn, care a lucrat mult în industrie și am putut să-mi dau seama, vizitînd fabricile, că oamenii sînt mulțumiți, și sînt mulțumiți pentru că simt că făuresc ceva. Eforturile lor au un scop. Acest sentiment plutește în atmosferă. L-am simțit și l-am admirat în uzinele vizitate. Munca unei națiuni este făcută de indivizi separați. Dacă ei simt că efortul lor, mic și personal, contribuie la binele general, atunci ei sînt mulțumiți. Și acesta este lucrul cel mai frumos care se poate întîmpla.

Interviu realizat de
Irina VIANU

MONDORAMA

ATENȚIE LA OBOSEALĂ ȘI SURMENAJ!

EXCESUL de muncă, lupta inegală cu timpul, zgomotul, grijile, iată o serie de factori care duc la oboseală fizică, la tensiune nervoasă, la surmenaj. Necesitatea combaterii surmenajului nu mai trebuie demonstrată. Ocupîndu-se de această problemă revista **Entreprise** indică două etape:

1. **Prevenirea**. Ea se bazează pe o serie de măsuri pornind de la igiena fizică și morală pînă la organizarea activității. 2. **Tratamentul medical** care impune examenul clinic, studiul aprofundat al condițiilor de viață și de muncă, aplicarea medicației de rigoare (tonice ale sistemului nervos și sedative). Revista citată, recomandă următoarele 10 antidoturi ale tensiunii nervoase:

- Găsiți-vă timp pentru eventuale întreruperi; lăsați cîteva spatii libere în utilizarea timpului dv., destinate neprevăzutului.
- Nu vă încărcați memoria cu fapte care par mai clare cînd sînt așternute pe hîrtie. Deci, notați-le!
- Planificați-vă convorbirile telefonice. Apelurile din afară trebuie filtrate de secretara dv. în scopul de a vă asigura rezerve de timp liber.
- Faceți o întrerupere pentru a lua o ceașcă de cafea sau de ceai.
- Mai bine încercați să ațipiți 10—20 de minute decît să luați droguri excitante. Somnul este adevăratul reparator al oboselii intelectuale.
- Purtați îmbrăcăminte confortabilă, scoateți-vă cravata.
- Nu vă năpustiți lacom la masa de prînz și pierdeți obișnuința de a fugi, în loc de a umbla normal.
- Luptați împotriva nehotărîrii: ea este obositoare.
- Debarasați-vă de unele prejudecăți și purtați, de exemplu, dacă este nevoie, ochelari.
- Gîndiți-vă la masaje și la mersul pe jos.

DE LA „SUPER" LA „HIPER"

CURSA dimensiunilor în comerțul cu amănuntul este în plină desfășurare. Abia s-a încetățenit în limbajul de specialitate noțiunea de „supermagazin", și începe să se afirme un nou termen, cel de „hipermagazin". Diferența între cele două tipuri nu este numai cantitativă.

Dacă prin supermagazin se înțelege o unitate cu autoservire, care desface în esență produse alimentare pe o suprafață de vînzare variind între 400 și 2 500 mp, hipermagazinul oferă cumpărătorilor o serie de avantaje suplimentare. Suprafața de vînzare este extinsă la peste 2 500 mp., sortimentul mărfurilor se diversifică mult (ponderea celor nealimentare putînd ajunge pînă la 40% din total), iar în exteriorul magazinului clientela dispune de un spațiu apreciabil pentru parcarea automobilelor.

În Franța numărul supermagazinelor a crescut de la 883 în 1967, la 1 045 în 1968 și se prevede că va ajunge la 1 264 pînă la finele acestui an. Corespunzător, numărul hipermagazinelor a trecut de la 12 la 26 și va ajunge **la 75.**

CINE ARE BANI ÎN PUNGĂ?

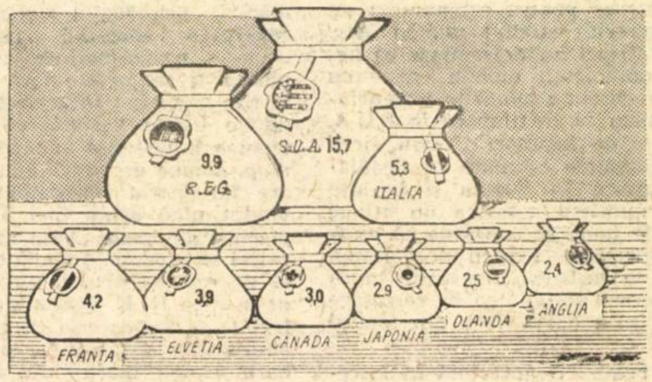

Rezervele în aur și devize, în miliarde de dolari
(decembrie 1968)

SUB ACEST TITLU, săptămînalul hamburghez **Die Zeit** a publicat recent graficul de mai sus reprezentînd nivelul rezervelor în aur și devize ale țărilor capitaliste industrializate, în decembrie 1968, cu următorul comentariu: „Criza monetară de anul trecut a fost depășită cu multă trudă. Rezervele (aur, devize) indică urmele crizei. S.U.A. și-au sporit rezervele cu 1 miliard de dolari, R.F.G. cu aproape 2 miliarde. Ambele țări au profitat, în principal, de slăbiciunea valutei engleze și a celei franceze. Dacă rezervele franceze mai reprezentau încă 4,2 miliarde dolari, cele engleze au atins, cu numai 2,4 miliarde dolari, un nivel minim îngrijorător".

FUMATUL INTERZIS LA... VOLAN

RECENT, în Suedia și Norvegia au fost luate măsuri severe în ceea ce privește fumatul în timpul conducerii autovehiculelor. Interzicerea fumatului la volan, este consecința unor grave accidente, multe mortale, datorate neatenției fumătorului.

S-a ajuns la concluzia că în cazul conducerii unui automobil cu 120 km pe oră — în care vehiculul parcurge 33 m pe secundă — o simplă mișcare de manevrare sau aprindere a țigării, se soldează cu accidente mortale pentru întregul echipaj al mașinii.

PLEACĂ SAU NU?

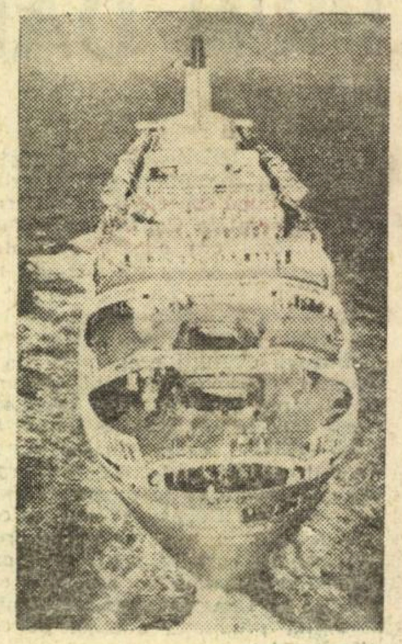

PE MĂRILE și oceanele lumii continuă să-și mențină supremația — la viteză, confort și atractivitate turistică — marele pachebot FRANCE. Aceasta deocamdată, deoarece noul uriaș apărut nu de mult în navigația mondială — QUEEN ELISABETH II, — ezită încă să se avînte în bătălia de cucerire a titlului suprem. Transatlanticul QEEN ELISABETH II este într-adevăr cel mai mare, mai rapid și modern din cîte au existat pînă astăzi, dar... încă n-a pornit la drum. El a fost lansat la 20 septembrie 1967, la șantierele navale din Glasgow, înlocuind astfel pe „bătrînele" QUEEN ELISABETH I și QUEEN MARY, „scoase la pensie" de către compania CUNARD. E drept că a încercat să treacă oceanul în cursă de probă, dar n-a reușit din cauza unor grave defecțiuni la sistemul de propulsie și la principalele instalații de bord. Eșecul a generat un mare proces intentat de CUNARD firmei constructoare, căreia i se cer 5 000 000 de dolari daune. În prezent, nava lipsită de calitățile tehnice care ar putea-o face regina navigației mondiale, se află ancorată în portul Glasgow, unde i se remediază defectele, urmînd — după cum afirmă constructorul — ca la 2 mai 1969 să plece în cursa inaugurală Southampton — New York.

SE CAUTĂ PERLITA

O MATERIE PRIMA mult căutată pe piața mondială a devenit, în ultimii ani, perlita — această „sticlă" vulcanică folosită pe scară largă în industria ceramică, în prepararea vopselelor și a lacurilor, în farmacie, în industria chimică și în cea a sticlăriei. Una dintre cele mai mari cariere de perlită din lume se află la Aragatz, în R.S.S. Armeană. Producția anuală — 200 000 de tone, din care mai mult de un sfert se exportă în Italia, Anglia, R.D.G., R.F.G. și Belgia. Principalul client străin al carierei de la Aragatz este o firmă din Milano, care importă peste 20 000 de tone de perlită anual și fabrică din ea un material filtrant foarte solicitat. Ultimele cercetări făcute în laboratoare au dus la „inventarea" unui bun izolant și a unui nou materal de construcție din perlită (încălzită la 1000 de grade, această miraculoasă materie primă își mărește volumul de douăzeci de ori), fapt care va avea drept consecință dublarea și triplarea actualului consum, atît pe plan intern, cît și la export.

STATISTICĂ INTERNAȚIONALĂ

„CAPĂTUL CURSEI NU SE ÎNTREVEDE"

DIN TABELUL 1, care, oglindește în procente creșterea prețurilor medii de consum în S.U.A. din 1960 și pînă în 1968, se poate deduce nivelul inflației azi și scăderea puterii de cumpărare a dolarului în ultimii opt ani.

În aceeași perioadă au scăzut totuși prețurile la: automobile noi de dimensiuni standard, cu [illegible]%: la ciorapii de nylon cu 1%; la livra de pui cu 2%; la frigidere cu 12%. (Sursa: Biroul de statistică al Ministerului Muncii al S.U.A.).

Conform aceleiași surse, nivelul prețurilor în 1960 și în 1968, pentru unele produse, era următorul în dolari (tabel 2):

Tabel 1

Creșterea prețurilor:

— camera de spital, semiprivată, pe zi...	cu 96%
— biletul de cinematograf, adulți	cu 79%
— costumul de lînă bărbătesc	cu 51%
— onorariul medicului chemat la domiciliu	cu 46%
— ziarul la chioșc	cu 43%
— pachetul de țigări	cu 42%
— pantofii bărbătești	cu 39%
— tuns, bărbat	cu 34%
— lentile de ochelari, incl. consultația	cu 33%
— cămașă bărbătească	cu 32%
— plomba dentară	cu 26%
— biletul de autobuz la călătoriile medii locale	cu 23%
— livra de slănină	cu 19%
— livra de cartofi	cu 14%
— livra de unt	cu 11%
— bulca de pîine de o livră	cu 10%
— biftecul, livra	cu 10%
— cîrnați Hamburger, livra	cu 10%
— berea	cu 10%
— sticla whisky, 1/5	cu 90%
— galonul (3,7 litri) de gazolină	cu 9%
— laptele	cu 8%
— livra de margarină	cu 4%
— gazul de bucătărie (pt. 25 term)	cu 3%
— livra de cafea, cutia	cu 3%

Eroziunea puterii de cumpărare variază după produse și servicii; statisticile arată însă că în medie ea s-a micșorat cu 15 cenți la fiece dolar. Din tabel rezultă că cel mai mult s-au scumpit îngrijirea medicală, îmbrăcămintea, cinematograful (care este spectacolul cel mai popular în S.U.A.), serviciile. Tendința este spre ridicarea continuă a prețurilor. Ultimele cifre oficiale, ale guvernului, cu privire la costul vieții, pînă în ianuarie, indică o creștere de 3,6% pe an. Revista „U. S. News and World Report", a cercurilor de afaceri americane care urmărește foarte atent evoluția economică — și din care am extras datele — scrie: „Capătul cursei inflaționiste nu se întrevede".

Tabel 2	1960	1968
— Camera de spital, semiprivată pe zi	[illegible]	41,04
— Biletul de cinematograf	[illegible]	1,61
— Onorariul medicului chemat la domiciliu	[illegible]	11,15
— Tuns bărbat	[illegible]4	2,33
— Lentile ochelari	27,37	36,35

PROLETARI DIN TOATE ȚĂRILE, UNIȚI-VĂ!

viața economică

ORIENTARE - DOCUMENTARE - TEORIE • ECONOMIE NAȚIONALĂ - ECONOMIE MONDIALĂ

ANUL VII nr. 13 (291)
13
VINERI
4 aprilie 1969
REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA
str. Nicolae Iorga nr. 36
BUCUREȘTI
Telefon 11 78 76
20 PAGINI • 2 LEI

MODELARE SIMULARE DECIZIE

IDEI ÎN AȘTEPTAREA OAMENILOR DE ACȚIUNE

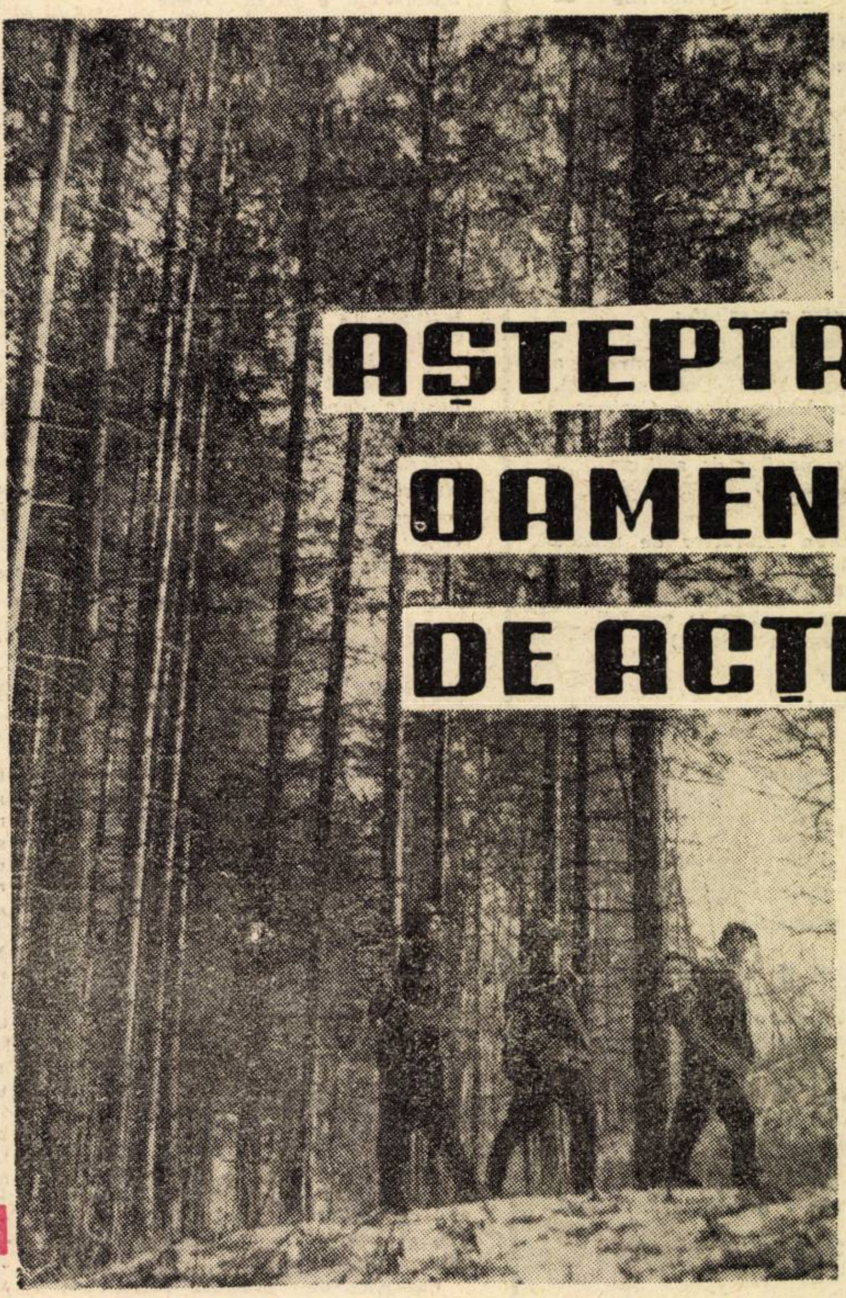

VALORIFICAREA SUPERIOARĂ A LEMNULUI

ANALIZA CANTITATIVĂ ȘI ROLUL EI ÎN PLANIFICAREA PREȚURILOR

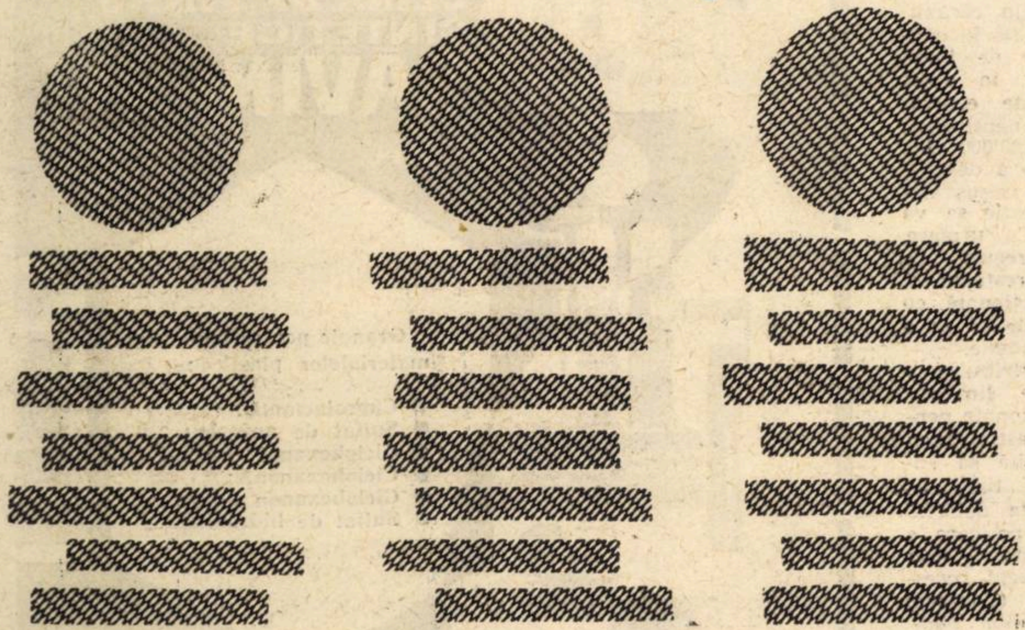

SENSURI ȘI CONTRASENSURI ÎN TEORIA BURGHEZĂ A REPARTIȚIEI

viața economică

Săptămînal editat de Societatea de Științe Economice din România

SUMAR

nr. 13 din 4 aprilie 1969

■ ECONOMIE NAȚIONALA

Prețuri :
Analiza cantitativă și rolul ei în planificarea prețurilor
de **Marcel Voica**

Expresie a grijii partidului și guvernului pentru ridicarea nivelului de trai :
Majorarea salariilor în întreprinderile de industrie locala
de ing. **Carol Vlaicu**, directorul Întreprinderii de industrie locală „Metalurgica"-București. (pag 3)

Reflecții :
Eficiență și originalitate
de acad. **Grigore C. Moisil**

Eficiență :
„Adincirea" lucrărilor geologice prin prisma economică
de **Gh. Adrian**, din Ministerul Finanțelor (pag. 5)

Aprovizionarea tehnico-materială :
Dimensionarea necesarului
de **A. Popescu**, șeful comisiei economice a Comitetului județean P.C.R.-Dolj și asist. univ. **V. Bărbăcioru**, Universitatea Craiova

Valorificare superioară :
Idei în așteptarea oamenilor de acțiune
de ing. **C. Amariței** (pag. 6)

Agricultură :
Tendințe în utilizarea resurselor de muncă
de **Maria Fulea** (pag. 7)

Agenda economistului :
Clasificarea unică de produse și servicii
de **Sergiu Constantinescu** (pag. 8)

■ INTREPRINDEREA

Tribuna specialistului :
Indicatori : Obstacolele nu trebuie fetișizate
de conf. dr. **Al. Gheorghiu**

Opinii :
Teoria întreprinderii
de **Ioniță Olteanu**
Cercul economiștilor
de **C. Cojocaru** (pag. 9)

Modelare, simulare și decizie

Surprinderea dinamicului și a aleatorului
de ing. **Marcel Stoica**, Centrul de calcul economic și cibernetică economică
Metoda Monte-Carlo în oțelăriile Hunedoarei
de **Toma Popescu**, C. S. Hunedoara

Cadre și răspunderi :
ing. Octavian Bîrsan
de **Viorica Baba** (pag. 10—11)

■ TEORII ● IDEI

Sensuri și contrasensuri în teoria burgheză a repartiției
de **L. Stroja** (pag. 13)

Șantier științific :
Conf. univ. O. Parpală
Criteriul rentabilității — întregul plusprodus
de **Stelian Iordache**

Recenzii :
Un comentariu al noii legislații a invențiilor și raționalizărilor
de dr. **V. D. Zlătescu** (pag. 14)

Blocnotes :
de **Costin Murgescu** (pag. 15)

■ ECONOMIE MONDIALA

Dilemele politicii economice occidentale : Stabilitatea ca „imperativ categoric" ?
de **I. Pădureanu** (pag. 16)

Documentar :
Investițiile străine în țările în curs de dezvoltare și transferul tehnologic
de **B. Ion**

Din țările socialiste :
R.P. Ungară : Rezultatele anului 1968 și aplicarea noilor măsuri de conducere și planificare
de **Garam József** redactor șef al revistei „Figyelö"
R.D. Germană : Tur de orizont pe marginea Tîrgului de la Leipzig. (pag. 18)

„Matheco" — 1969
de **Ion Ionescu** (pag. 19)

COLEGIUL DE REDACȚIE

Gh. Dolgu (redactor șef), **P. Alexiu, N. Armencoiu, Gh. Badrus, M. Bulgaru, Gh. Crețoiu** (redactor șef adjunct), **T. Cristureanu, D. Dumitriu, Em. Florescu, C. Ionescu, C. Murgescu**, membru corespondent al Academiei, **P. Năvodaru, R. Negru, I. Olteanu** (redactor șef adjunct), **V. Petrescu** (secretar general de redacție), **I. Rachmuth**, membru corespondent al Academiei, **V. Rausser, N. Simionescu** (redactor șef adjunct), **C. Topor, S. Țaigăr, I. Văcărel, L. Zaharia**

Tiparul : Intreprinderea Poligrafică „Informația", str. Brezoianu nr. 23—25.

40 470

● Condiții de pregătire și stagiu

ROZALIA MORARIU, Aradul Nou. — *În anexa IV B aprobată prin H.C.M. nr. 328/1967, privind condițiile de pregătire și stagiu, necesare pentru ocuparea funcțiilor economice medii, se prevede că asemenea funcții economice pot fi ocupate și de absolvenții fostelor gimnazii comerciale, care au un stagiu de cel puțin cinci ani în funcții economice, pe baza verificării cunoștințelor respective. Din scrisoarea dv. rezultă că sînteți absolventă a patru clase de gimnaziu de cultură generală, astfel că nu vă încadrați în prevederea la care vă referiți.*

● Încadrările în carnetele de muncă

VICTOR VÎRTIC, I.M.C.P.C. Brașov. — *Rectificarea înregistrărilor în carnetul dv. de muncă, efectuată pe baza dovezilor oficiale eliberate de unitățile unde ați lucrat între anii 1950—1960, are valabilitate deplină și pentru aplicarea normelor privind acordarea sporului la salariu pentru vechimea neîntreruptă în aceeași unitate, prevăzut în anexa VII la H.C.M. nr. 914/1968. Nu există nici o prevedere a hotărîrii citate, sau vreo precizare ulterioară care să stabilească o altă reglementare, în cazul în care, înregistrările operate mai tîrziu, în carnetul de muncă atestă că transferările efectuate între anii 1950—1960 s-au făcut în interesul serviciului și nu la cererea dv. (art. 16[3] din Codul Muncii).*

CURIER

● Dreptul la cazarea gratuită și vizitarea periodică a familiei

ADAM TĂRĂRĂSCU, Constanța. — *În cazul în care dv. cît și soția dv. sînteți considerați angajați nelocalnici ai șantierului de construcții-montaj unde lucrați, aveți dreptul la asigurarea cazării gratuite, fiecare dintre dv. Dacă nu vi se poate asigura această cazare în natură, ea se asigură prin închirierea de către unitatea constructoare a spațiului locativ necesar, în limita sumei de 300 lei lunar (cîte 150 lei pentru fiecare salariat). Dreptul la acoperirea cheltuielilor de transport periodic se acordă angajaților a căror familie se află în altă localitate. Acest drept se acordă deci pentru vizitarea „familiei" și nu pentru „vizitarea domiciliului". În situația relatată de dv. (soția fiind angajată împreună cu dv. pe același șantier) aveți dreptul la acoperirea cheltuielilor de transport numai dacă aveți în localitatea de domiciliu alți membri ai familiei (copii sau părinți). Angajatul nelocalnic trimis în delegare în localitatea unde are domiciliul permanent, n-are dreptul la diurna de delegare.*

● Cumulul pensiei cu salariul

T. COSTICĂ, București— *Ținînd seama că baza tarifară de calcul a pensiei este — în cazul dv. — de circa 700 lei, întrucît aveți 39 de ani de muncă, puteți beneficia de o pensie pentru limită de vîrstă care — împreună cu pensia suplimentară — să reprezinte 99,5% din media salariilor tarifare din ultimii cinci ani de activitate, deci o sumă aproximativ egală cu aceea pe care o primiți în prezent. Întrucît aveți 62 de ani, puteți ocupa, prin cumul, o funcție prevăzută în dreptul de a cumula în criteriile stabilite de organele în drept. În acest caz, conform art. 57 din legea nr. 27/1966, republicată, aveți dreptul la 50% din pensie dar nu mai puțin de 500 lei lunar (în afară de salariul cuvenit pentru funcția îndeplinită după pensionare).*

● Dreptul la rezerva din premiile trimestriale

IULIAN CONDREA, Iași. — *Dacă, din documentațiile existente în întreprinderea unde ați lucrat, rezultă că plecarea dv. din întreprindere a fost determinată exclusiv de faptul că v-ați înscris la cursurile de zi ale învățămîntului superior, atunci sînteți îndreptățit să primiți, la sfîrșitul anului, suma reprezentînd rezerva de 30% din premiile trimestriale de care ați beneficiat în primele trei trimestre. Bineînțeles că aveți dreptul să primiți suma respectivă numai în aceleași condiții cu ceilalți angajați din întreprindere (dacă s-au realizat — pe întregul an — criteriile și condițiile de premiere).*

SCRISORI ● SCRISORI ● SCRISORI

UN PARADOX: ECONOMII PENALIZATE

Una din condițiile acordării creditelor este ca acestea să fie garantate cu valori materiale. Atunci cînd la verificarea garanției se constată că o parte din aceste valori sînt excedentare, inutile, necorespunzătoare etc., ele încetează de a mai constitui garanție pentru bancă și întreprinderea este sancționată prin trecerea la împrumuturi restante a valorii lor. Din practica bancară au reieșit însă unele situații în care această măsură nu are efectul dorit pentru întreprindere și, în mod normal, nu ar trebui aplicată. În susținerea acestei afirmații mă voi folosi de un exemplu.

Fabrica de produse refractare Dej a fost planificată pentru reparația capitală a cuptorului tunel în trim. IV. 1968. În vederea lucrărilor s-au aprovizionat din import cantitățile necesare de cărămizi refractare. Deoarece nu se cunoștea în ce proporție vechea căptușeală trebuie înlocuită, s-a aprovizionat o cantitate suficientă pentru întreaga suprafață a cuptorului. În plus, trebuie reținut și faptul că era prima reparație de la darea în funcțiune a cuptorului și totodată prima reparație a unui astfel de cuptor în țara noastră. De altfel, devizul reparației și deci necesarul de materiale a fost întocmit de Institutul de proiectări al Ministerului Construcțiilor. În timpul lucrărilor s-a constatat că o însemnată cantitate din cărămizile existente pot fi rezidite în căptușala cuptorului, fiind de bună calitate. Bineînțeles că, în acest fel a rămas o cantitate echivalentă de cărămizi noi neutilizată, în valoare de peste 200 000 lei, care pentru întreprindere a devenit stoc fără mișcare și de prisos, deoarece următoarea reparație se va face peste cinci ani. Ca urmare, valoarea lor a fost trecută de bancă la împrumuturi restante și întreprinderea este sancționată cu dobînzi majorate, cu toate că ea a realizat, de fapt, o economie.

Posibilitățile de redistribuire a cărămizilor sînt foarte limitate, deoarece ele sînt dimensionate pentru cuptorul respectiv, astfel încît întreprinderea este nevoită să suporte dobînzi majorate timp de mai mulți ani și aceasta datorită unei inițiative pozitive pe care a avut-o, de a realiza economii prin reutilizarea cărămizilor vechi, corespunzătoare calitativ. (Conform prevederilor instrucțiunilor bancare în vigoare, stocul de cărămizi noi rămas în urma reparației, nu poate fi creditat).

Asemenea stocuri de valori materiale nu pot fi cuprinse în declarațiile de credite ale întreprinderilor, deoarece de la bun început stocurile fără mișcare și de prisos nu pot face obiectul creditelor curente și nici nu se pot întocmi grafice de lichidare a lor în termenele prevăzute de instrucțiuni. Nu se pot acorda nici credite pentru nevoi temporare, deoarece termenul de lichidare a stocurilor creditate astfel este de numai 90 de zile, or, stocurile respective rămîn în întreprindere pînă la utilizarea lor, un timp mult mai îndelungat. Care ar fi atunci rezolvarea acestei probleme? Consider că în situația de natura celor arătate, trebuie să se facă distincție între stocurile supranormative, fără mișcare și de prisos, formate ca urmare unor defecțiuni datorate întreprinderilor și stocurilor ce se formează, ca urmare a unor economii de materiale și piese de schimb ce apar în urma lucrărilor de revizii și reparații capitale. Aceasta cu atît mai mult cu cît necesarul real de materiale și piese de schimb nu poate fi cunoscut în unele situații, decît după oprirea fabricației și după demontarea mașinilor și agregatelor supuse reparației.

Inspectorul bancar poate stabili ce se încadrează în această categorie de stocuri și valoarea lor ar putea forma obiectul unor creditări speciale. Dacă totuși nu se poate rezolva posibilitatea creditării lor, ar fi indicat ca aceste stocuri să fie preluate de bazele de aprovizionare, care ar avea și posibilități mai mari de redistribuire decît întreprinderile în cauză. Preluarea de către baze s-ar putea face în custodie, faptic stocurile rămînînd la întreprinderile deținătoare pentru a fi utilizate pe măsura necesităților, sau pentru a fi expediate unor beneficiari indicați de baze.

Desigur, s-ar putea să existe și alte posibilități pentru rezolvarea acestei probleme. Am enunțat-o cu scopul de a fi găsite și indicate aceste posibilități, deoarece în situația actuală, așa cum am arătat, problema constituie un paradox: economii penalizate. Ba mai mult, ar putea apărea tendința întreprinderilor de a utiliza integral materialele și piesele de schimb procurate pentru reparații, chiar dacă cele existente mai corespund, tocmai cu scopul de a nu le rămîne stocuri care să le creeze greutăți financiare. Prin aceasta nu s-ar mai realiza unele economii posibile, iar costul reparațiilor ar crește.

I. ȚĂNDUREANU
economist-Dej

PREȚURI

ANALIZA CANTITATIVĂ ȘI ROLUL EI ÎN PLANIFICAREA PREȚURILOR

ÎN CONDIȚIILE DEZVOLTĂRII tehnicii electronice de calcul și modelării matematice a proceselor economice există posibilități reale de calculare a consumului de muncă socială la principalele produse din economie. Aceasta creează posibilitatea unei fundamentări științifice a politicii de prețuri.

Omogenizarea structurii prețurilor pe elemente primare de cheltuieli

DACĂ ANALIZA comparativ-cantitativă pe mașini electronice de calcul oferă avantaje majore față de metodele tradiționale de comparație și corelație, ea impune însă o ordonare riguroasă a fondului de date ca una din condițiile principale ale posibilității efectuării unei asemenea analize. De aceea, ea necesită scoaterea **în prim plan** a calculației de preț de cost pe produs după nomenclatura pe elemente primare de cheltuieli.

Omogenizarea structurii pe elemente primare de cheltuieli implică cunoașterea acestora (de exemplu, la un produs destinat consumului intermediar sau final) nu numai în ultimul stadiu de prelucrare, ci și în stadiile anterioare.

Totodată, legat de acest aspect trebuie menționat că însăși structura actuală a prețului pe elemente primare mai necesită anumite precizări. Astfel, pentru unele produse destinate consumului productiv (intermediar) cum ar fi de exemplu, minereul de fier, care se evidențiază la preț de cost în prețul de vînzare al fontei, s-ar putea crede că nu ar fi necesară includerea venitului net și a formelor bănești pe care acesta le îmbracă. Analiza cantitativă, care își propune să urmărească structura și modificarea acesteia pe toate elementele prețului de vînzare și pe toate stadiile de producție, presupune simbolizarea poziției elementului de acumulare, indiferent de destinația produsului, iar acolo unde, potrivit metodologiei actuale aceasta nu există, va fi egalată la zero.

În acest fel, analiza cantitativă, prin condițiile pe care le pune prelucrarea pe mașini electronice duce la crearea unei **scheme cantitative generale de principiu** care poate fi adaptată de la ramură la ramură și de la produs la produs în funcție de specificul acestora.

Concepută în acest fel schema cantitativă unitară de analiză și sinteză constituie un instrument important de echilibrare a prețurilor, aceasta reprezentînd principala sa trăsătură.

Din examinarea schemei cantitative generale se conturează două mari posibilități pe care le permite această metodă de analiză și anume:

- **determinarea exactă a cheltuielilor de muncă socială încorporată în produs;**
- **dirijarea acestor cheltuieli de producție și consum ce constituie elemente de preț.**

Semnificația economică a cuantificării conexiunii inverse în procesul de producție

ÎN CADRUL ECONOMIEI, care este cel mai complicat sistem cu conexiuni inverse dezvoltate, prețul sintetizează într-o îmbinare logică legăturile directe și inverse din acest sistem. Aceasta înseamnă că prețul unui produs final se constituie ca element al structurii prețului unui alt produs rezultat dintr-un stadiu anterior de fabricație. Această înlănțuire de acțiuni reciproce între prețul unui produs înapoi (invers) spre structura de preț a altui produs, poate fi pe deplin dirijată dacă se cunosc principiile acestei înlănțuiri, cît și cele ale dirijării specifice procesului de formare a prețurilor în economia socialistă.

Este adevărat că între prețul unui produs și structura de preț asupra căreia se influențează în sens invers, sînt condiții diferite de producție. În același timp însă, atît prețul, cît și structura între care intervine acțiunea sînt rezultante, pe anumite trepte ale procesului de producție, ale aceluiași sistem economic unitar, avînd la bază cheltuielile sociale de muncă încorporată în produsele respective.

Dacă acestor cheltuieli li se dă o anumită ordonare pe elemente primare la prelucrarea lor pe mașini electronice de calcul, deosebirile în condițiile de producție de la o întreprindere la alta, care au drept rezultat un preț sau o structură a altui preț se reduc doar la diferențe cantitative comparabile între ele.

Aceasta constituie o explicație simplificată care poate duce la ideea unei posibilități „manuale" de cuantificare a implicațiilor economice a legăturii inverse. În practică, în procesul economic legăturile directe și inverse sînt mult mai complicate și ele au loc simultan, pe mai multe stadii și la mai multe produse deodată și cu intensitate diferită. Datorită acestor motive ele nu pot fi identificate și stocate decît cu ajutorul mașinilor electronice.

Aceasta este, în esență, semnificația și implicația cuantificării conexiunii inverse, sintetizată în preț, care dă posibilitatea, cu ajutorul calculului vectorial, operațional și matricial efectuate la mașini electronice, să se poată **dirija nivelul de preț** (al produsului repartizat pe orizontală) **legat de structura unui alt preț** (al consumului colectat pe verticală).

Pornindu-se de la schema analizei cantitative și de la semnificația economică a conexiunii inverse s-a putut reliefa transformarea interdependențelor tehnologice din procesul de producție în relații economice, precum și specificul și posibilitățile de dirijare planificată a acestor relații.

Transformarea salariilor din muncă vie în muncă trecută, transformarea elementelor de venit net în cheltuieli materiale, înțelegerea conținutului economic al tuturor acestor transformări, asigurarea posibilităților ei de urmărire și intervenție în vederea obținerii rezultatului-REACȚIE dorit, în toate stadiile de producție, constituie condiția fundamentală pentru aprecierea rolului analizei cantitative în determinarea unor criterii științifice de abatere rațională a prețurilor de la valoare și de echilibrare a acestor prețuri.

Funcțiile beneficiului

UNA DINTRE cele mai discutate probleme atît la noi în țară cît și peste hotare în materie de prețuri constituie criteriile de includere a venitului net în prețuri.

Potrivit metodologiei actuale de calcu-

(Continuare în pag. 4)

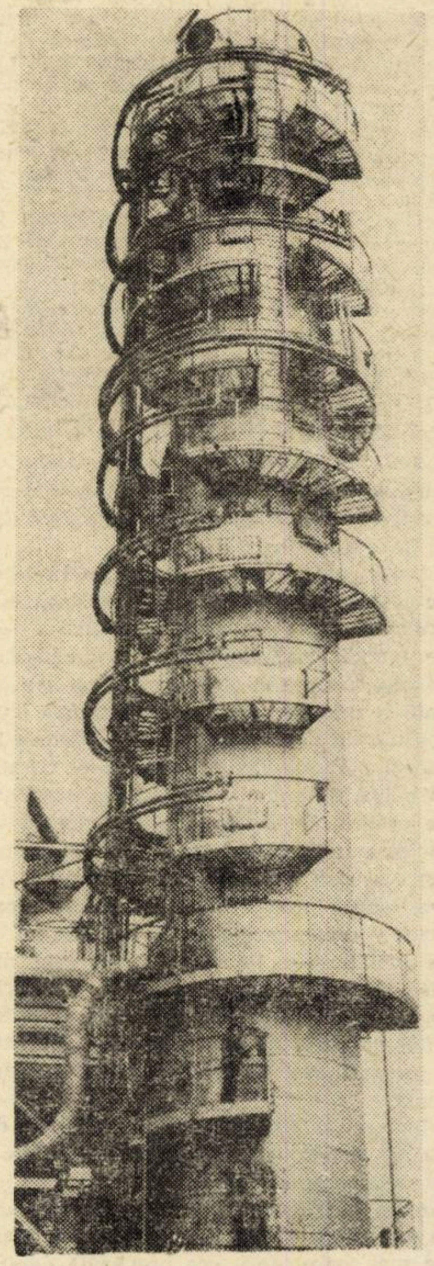

Imagine de la noua rafinărie „Crișana" din Suplacu de Barcău, județul Bihor

EXPRESIE A GRIJII PARTIDULUI ȘI GUVERNULUI PENTRU RIDICAREA NIVELULUI DE TRAI

MAJORAREA SALARIILOR ÎN ÎNTREPRINDERILE DE INDUSTRIE LOCALĂ

ÎNCEPÎND de la 1 mai a.c., potrivit Hotărîrii Consiliului de Miniștri, se generalizează experimentarea noului sistem de salarizare și majorarea salariilor în toate întreprinderile de industrie locală ale consiliilor populare. **Salariile muncitorilor, inginerilor, economiștilor, tehnicienilor și funcționarilor urmează să fie majorate, în medie, cu circa 9%, ceea ce va reprezenta un spor anual de aproximativ 196 milioane lei; împreună cu majorarea salariilor mici efectuată în 1967 se asigură, pe ansamblul acestei industrii, o creștere medie de 13,8%.** De această majorare beneficiază peste 155 000 de salariați (din întreprinderile industriale, lucrătorii direcțiilor județene de industrie locală și ai Direcției generale de industrie locală a Municipiului București) **ale căror venituri vor fi anual mai mari cu aproximativ 291 milioane lei față de cele realizate înainte de 1 august 1967.**

Este de relevat importanța faptului că în stabilirea măsurilor luate s-a ținut seama ca salariile muncitorilor și personalului tehnico-administrativ din întreprinderile de industrie locală ale consiliilor populare să fie mai direct legate de rezultatele în producție ale fiecăruia și ale unității în ansamblu și mai bine corelate cu salariile lucrătorilor care desfășoară activități similare în industria republicană. Aceasta va stimula mai bine eforturile pentru sporirea producției și productivității muncii și va constitui un mijloc important de întărire a disciplinei de producție. De asemenea, fixarea salariilor tarifare de încadrare a muncitorilor pe categorii și trepte și a personalului tehnic-administrativ pe funcții și gradații, va contribui la o mai justă apreciere a pregătirii profesionale și a activității depuse de fiecare salariat în parte și va constitui, totodată, un stimulent puternic pentru perfecționarea continuă a măiestriei profesionale și ridicarea productivității muncii.

De prevederile noii hotărîri vor beneficia din plin și salariații întreprinderii noastre, ale căror cîștiguri vor spori cu 9,8%. **Aceasta se va concretiza în cele 8 luni ale anului curent într-un spor de peste 1,7 milioane lei.** Din suma respectivă mai bine de 740 000 lei vor reprezenta creșterea salariilor tarifare, 480 000 lei sporul de vechime neîntreruptă și 480 000 lei fondul de premiere excepțională. **De sporul de vechime neîntreruptă** (în cote de 3—10% stabilite pe tranșe, începînd de la 5 ani în sus), **vor beneficia nu mai puțin de 1100 salariați.** Hotărîrea mai prevede acordarea de premii anuale (gratificații) pentru depășirea prin efort propriu a beneficiilor planificate, ceea ce va cointeresa întregul colectiv în fructificarea largă a tuturor posibilităților pentru a asigura o eficiență sporită activității întreprinderii.

În fața întreprinderilor de industrie locală stă sarcina de a asigura permanent — pe baza utilizării din plin a resurselor locale — o mare varietate de bunuri de larg consum cerute de populație și de a colabora cu întreprinderile republicane la realizarea diferitelor produse. Întreprinderea noastră și-a lărgit, an de an, nomenclatorul de produse de bunuri de larg consum: articole de menaj din tablă, articole de librărie și papetărie, corpuri de iluminat, mașini de gătit și încălzit, articole de podoabe și gablonz; pentru industrie producem dulapuri metalice pentru arhive și de tip vestiar și colaborăm cu uzinele constructoare de autocamioane și tractoare livrînd piese auto electrotehnice.

Deși sarcinile de plan din acest an sînt mult sporite față de 1968, colectivul întreprinderii a încheiat primul trimestru cu rezultate pozitive, obținînd o producție marfă suplimentară în valoare de 460 000 lei și beneficii peste plan de 90 000 lei. Consemnînd aceste realizări — rod al efortului întregului colectiv — nu putem afirma, nici pe departe că am epuizat toate posibilitățile, că am valorificat la maximum potențialul tehnic și uman de care dispunem.

Intrarea în vigoare a noului sistem de salarizare, legarea mai strînsă de cantitatea și calitatea muncii depuse, vor spori preocuparea pentru organizarea și mai rațională a producției și a muncii, utilizarea mai din plin a capacităților de producție și a timpului de lucru, reducerea cheltuielilor de producție și sporirea beneficiilor. În acest fel, vom putea aduce o contribuție și mai mare la satisfacerea nevoilor populației cu produse industriale de larg consum, într-un sortiment mai bogat și la un nivel calitativ înalt, paralel cu îmbunătățirea continuă a eficienței economice a activității întreprinderii.

ing. Carol VLAICU
directorul Întreprinderii de industrie locală „Metalurgica"-București

lare a beneficiului, acesta se determină în sumă absolută (la produsele noi) prin aplicarea unei cote procentuale asupra prețului de cost. Aceasta are drept consecință negativă faptul că nu se antrenează în suficientă măsură eforturile pentru reducerea prețului de cost.

Din analiza beneficiului pe baza metodei cantitative, ar urma ca acesta să-și lărgească rolul; el ar urma să nu mai fie numai un amplificator de proporționalitate ca în prezent, ci să aibă un sistem complex de funcții, rezultate prin activizarea unora care astăzi sînt doar potențiale și transformarea lor în funcții reale.

Sensibilizarea funcțiilor beneficiului în interiorul nivelului de preț, stabilit pe bază de plan cu ajutorul calculului operațional, ar transforma beneficiul într-un instrument activ economic deosebit de eficient, imprimîndu-i, atît elasticitatea cît și stabilitatea necesară prețului planificat.

Un preț stabilit în mod corespunzător cu un beneficiu care să reacționeze prompt, mărindu-se la orice îmbunătățire și restrîngîndu-se la orice înrăutățire, va stimula într-un grad înalt procesul de creștere a eficienței economice a activității întreprinderii.

După cum se știe, în structura prețului de cost pe un anumit stadiu de producție intră elemente de consum material sau de muncă care în limitele normativelor trebuie să ducă la determinarea proporțională a unui beneficiu corespunzător; un consum de materie primă și de muncă în cadrul normativelor existente este normal să aducă un anumit beneficiu la o unitate de produs. Depășirea acestor normative indică o înrăutățire a activității întreprinderii asupra căreia beneficiul trebuie să reacționeze prompt nu numai prin diminuarea corespunzătoare a acestuia ci și ca penalizator. Pentru aceasta este nevoie să se știe care este cauza depășirii, locul de producție, identificarea purtătorului de depășire și recuperarea imediată a pierderii respective și a penalizării aferente.

În același timp, orice economisire de materii prime, de timp precum și de orice alte elemente de consum directe sau indirecte față de normative trebuie să ducă la o creștere a beneficiului într-o proporție mai mare (decît cea prevăzută pentru simpla încadrare în normative) care în bună parte să revină factorului care a contribuit la această economie.

Sensibilizarea funcțiilor potențiale ale beneficiului este de neconceput fără aplicarea calculului vectorial, operațional și matricial pe mașini electronice; desigur că deocamdată nu este posibilă introducerea calculării curente a beneficiului pe mașini electronice. Cu toate acestea este necesar ca pentru găsirea acelor criterii de abatere rațională a prețurilor de la valoare să se efectueze operațiuni de stimulare a comportamentului prețurilor, producției, cererii în diverse variante de includere în preț a venitului net și totodată să se țină seama și de factorul timp. Avînd la îndemînă o asemenea tehnică modernă și rapidă de elaborare a metodologiei, o serie întreagă de ipoteze teoretice generale și speciale pot fi verificate într-un sistem restrîns al prețurilor la principalele produse dintr-o ramură sau dintr-un grup de ramuri, alegîndu-se varianta cea mai bună pentru etapa dată.

Funcții tehnologice și funcții economice

CARACTERISTICA esențială dominantă a abaterilor prețurilor de la valoare, determinate pe baza metodei cantitative o constituie fundamentarea rațională, științifică în timp și în spațiu a acestora.

Aceasta se impune la fiecare produs, la fiecare stadiu de producție, la fiecare interpătrundere a fluxurilor materiale, de muncă și ale mijloacelor de producție în procesul de producție. De aceea, este necesară elaborarea unor criterii fundamentale de abatere a prețurilor de la valoare.

Caracterul cumulativ al abaterii, transformările propagatoare sau recurente din muncă vie în muncă trecută, împletirea cu fluxurile materiale și de muncă la care participă datorită procesului de producție, îngreunează urmărirea efectelor negative sau pozitive în anumite etape cînd s-ar mai putea interveni: consecințele unei abateri neraționale sînt tot atît de grave pentru economie ca și cele ale unei abateri spontane.

Fundamentarea științifică a unei abateri raționale a prețurilor de la valoare nu se poate face în general, ci concret, la fiecare produs, la fiecare stadiu de producție. Aceasta înseamnă că abaterea rațională este determinată în timp și spațiu. O abatere sau un principiu de abatere rațională care sînt valabile pentru un produs, pot să nu fie valabile pentru un alt produs. Prin urmare, **principiul fundamental al abaterii prețurilor de la valoare îl constituie caracterul rațional al acestei abateri.** Aceasta presupune o evidențiere și urmărire strictă a condițiilor care au determinat sensul și nivelul unei anumite abateri.

Abaterea negativă sau pozitivă, este cumulativă. Ea se propagă în toate produsele în a căror substanță produsul inițial se constituie materie primă, prin intermediul devierilor venitului net cuprins în prețul respectiv.

În analiza posibilităților de activizare a funcțiilor potențiale ale beneficiului, s-a insistat asupra funcțiilor interne ale beneficiului; adică asupra acelor funcții de stimulare a economiei de muncă vie sau trecută conținută în prețul din a cărui structură face parte și beneficiul respectiv; aceasta mai poate fi denumită și **funcția tehnologică** a beneficiului.

Dat fiind faptul că prețul reprezintă, așa cum s-a arătat mai sus, o sinteză cantitativă (pe unitatea de produs) a conexiunii inverse, beneficiul ca element de preț își transformă funcția sa internă în funcție externă, în sensul că prin relația economică de vînzare-cumpărare, vine și influențează structura prețului altui produs, unde el participă ca subelement de cheltuială primară. În acest caz beneficiul își exercită **funcția sa economică**, externă, conexă.

Funcția internă a beneficiului determină funcția sa externă, dacă abaterea este egală cu zero. Funcțiile interne și externe nu pot fi separate. Ele acționează împreună în sistemul economic, într-o formă unitară **tehnică-economică**, mixtă.

Criterii de abatere de la valoare

UNUL DIN CRITERIILE fundamentale ale abaterii raționale a prețurilor de la valoare îl constituie **menținerea echilibrului general al întregului sistem economic** prin balansarea consumului și producției, a disponibilităților bănești ale populației și a acoperirii cu mărfuri a cererii și ofertei etc.

Așezarea conștientă a criteriului echilibrului general la baza sistemului de prețuri implică apariția unor posibilități de alegere din mai multe variante a celei care reprezintă în gradul cel mai înalt echilibrul economic la un moment dat. În acest fel, un al doilea criteriu fundamental al abaterii raționale a prețurilor de la valoare îl constituie **optimizarea sistemului economic folosind la maximum mecanismul prețurilor.**

Limitele minime și maxime ale optimizării sînt determinate de posibilitățile existente (limita minimă a optimului) și de necesitățile previzionale (limita maximă a optimului). Pentru obținerea unui echilibru optim al prețurilor care să fie în același timp și realist, **trebuie avute în vedere principalele restricții în consumul unor activități.** Acesta ar constitui un alt criteriu fundamental al abaterii raționale a prețurilor de la valoare.

Desigur că mai sint sau pot să apară și alte criterii. Articolul de față nu-și propune să le epuizeze ci doar să incite la tratarea cuprinzătoare, sistematică a acestor criterii fundamentale, scoțînd în evidență elementele lor stabile și instabile, conceptele lor generale și formele de manifestare.

Fără îndoială că în examinarea în adîncime a criteriilor fundamentale de abatere rațională a prețurilor de la valoare, pe baza analizelor cantitative, trebuie tratate diferențiat o serie de aspecte concrete și de principiu ținînd seama, de exemplu, de modul de transfer al valorii mijloacelor consumate sau utilizate în procesul de producție asupra valorii noului produs (mijloace fixe, mijloace circulante), de frecvența consumului (bunuri de consum zilnic, bunuri de folosință îndelungată, pentru uz casnic), de proveniența produselor (agricole sau neagricole), de numărul de stadii de prelucrare, de raportul dintre munca vie și munca trecută pe fiecare stadiu de producție etc.

Din cele arătate mai sus, rezultă necesitatea intensificării cercetării fundamentale și aplicative în studiul prețurilor menită să ducă la perfecționarea continuă a sistemului de prețuri în țara noastră. Noile mijloace moderne, printre care și analiza cantitativă, asupra căreia am făcut unele referiri, sporesc în mod incontestabil eficiența unor astfel de cercetări.

Marcel VOICA

INVESTIȚII

● *La* **Fabrica de ciment-Medgidia** *urmează să fie puse în funcțiune pînă la sfîrșitul trimestrului III 1969, două noi linii tehnologice pentru producerea cimentului cu o capacitate de producție de 800 tone/24 ore fiecare. Respectarea termenului este însă periclitată de faptul că unii furnizori de utilaje tehnologice nu-și respectă obligațiile contractuale.* **Uzina „23 August"-București** *este în restanță cu peste 300 tone utilaje, care trebuiau livrate încă din 1968. De asemenea, au restanțe* **Uzina de utilaj greu „Progresul"-Brăila** *(aproape 80 tone utilaje),* **Uzina „Independența"-Sibiu** *(28 tone utilaje),* **Uzina mecanică de mașini agricole-Bocșa** *(două poduri rulante mari și greifere).*

O întîrziere cu numai o lună de zile în punerea în funcțiune a noilor linii tehnologice aduce o pierdere de circa 48 000 tone ciment.

● *Noua* Fabrică de produse lactate *din* Ploiești, *cu o capacitate de prelucrare de 1000 hl lapte și 2000 kg înghețată pe zi, va trebui să înceapă să producă în trimestrul II 1969. Acest termen este periclitat în prezent deoarece* Uzina „Tehnofrig"-Cluj *nu a livrat în trimestrele III și IV 1968, 9 vane automate pentru brînză de vaci. Ea și-a propus ca nou termen de respectare a comenzii sfîrșitul lunii aprilie 1969. Dacă se va întîrzia începerea producției la această fabrică, cu numai o lună de zile, se va împiedica prelucrarea superioară a 26 000 hl lapte.*

● *Tot în trimestrul II din acest an este prevăzută punerea în funcțiune a* Fabricilor de pîine *de la* Craiova *și* Timișoara. *Respectarea acestui termen este pusă sub semnul întrebării deoarece nici pînă în prezent cilindrii de forță pentru acționarea valvelor de deviere (termen decembrie 1967) nu au fost livrate de către* Fabrica de ventilatoare-București. *Întreprinderea bucureșteană s-a angajat (pentru a cita oară ??) că la începutul lunii aprilie a.c. va livra utilajele respective. Lipsa valvelor amintite, face ca instalațiile de transport pneumatic al făinii să nu poată fi folosite.*

SĂPTĂMÎNAL – UN GRAFIC COMENTAT

„CALEA LACTEE"

ÎN CONDIȚIILE unei largi diversificări sortimentale, în primii trei ani ai cincinalului sectorul industriei laptelui din Ministerul Industriei Alimentare a înregistrat sporuri mari de producție față de 1965, îndeosebi la unt și brînzeturi. Aceasta datorită, pe de o parte, folosirii mai eficiente a capacităților de producție existente, cît și intrării în funcțiune a unor noi unități de prelucrare: Fabricile de produse lactate din Bacău și Bîrlad, fabricile de brînzeturi Bistrița și Caracal. **Numai investițiile pe 1968 s-au ridicat la peste 160 milioane lei.**

Folosirea mai bună a capacităților de producție, precum și organizarea temeinică a muncii au determinat și sporirea simțitoare a productivității muncii pe întreaga Direcție generală a industriei laptelui. **În 1968, productivitatea valorică pe un muncitor a fost cu 68 559 lei mai mare față de 1965,** iar în acest an, potrivit prevederilor de plan, productivitatea muncii pe muncitor va fi cu 88 321 lei mai mare față de aceeași perioadă de referință.

Sporirea producției și productivității muncii, valorificarea mai bună a materiei prime (obținerea din lapte a unor sortimente superioare și micșorarea cheltuielilor neproductive) au influențat pozitiv și reducerea cheltuielilor la 1000 lei producție marfă care, **în 1968, au fost cu 16,10 lei mai mici decît în 1965.** Anul acesta, așa cum rezultă din prevederile de plan, cheltuielile respective vor marca o nouă scădere — de 5,20 lei la 1000 de lei producție marfă față de 1968.

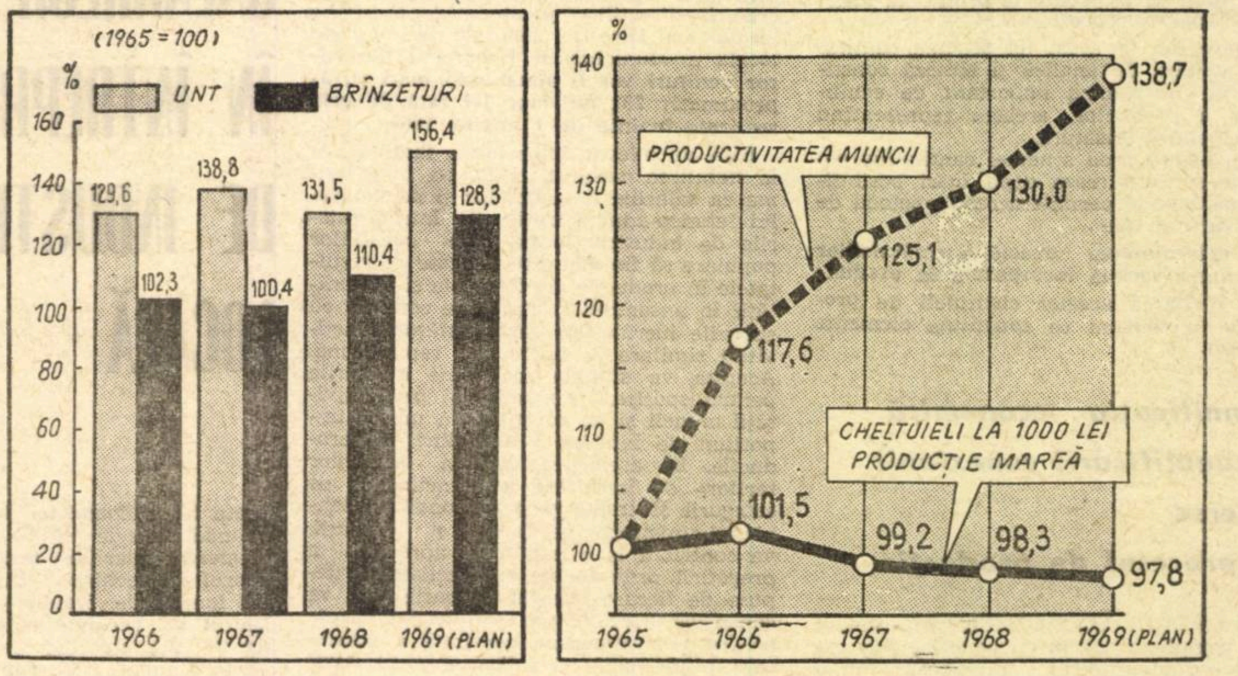

Dinamica principalilor indicatori în industria laptelui

REFLECȚII

EFICIENȚĂ ȘI ORIGINALITATE

acad. Grigore C. MOISIL

PE ATUNCI aveam un unchi, un om foarte de treabă, care se uita la mine cu mirare cînd mă vedea că stau și lucrez. Și, uneori, cînd vedea că îmi ridic ochii să mă gîndesc — el credea că mă odihnesc — mă întreba:

— Ei, iese?

— Cred că o să iasă, îi răspundeam, dacă îl auzeam. Și într-o zi i-am putut spune:

— A ieșit.

Ieșise o lucrare care îmi plăcea. Eram în acel moment de destindere bucuroasă a omului care are impresia că a făcut o treabă bună.

— A ieșit.

— Cît? — m-a întrebat omul acela, care era un om de treabă, rătăcit printre niște oameni de știință.

De el îmi aduc întotdeauna aminte cînd se vorbește despre știință fundamentală și cercetare aplicativă, de institute ale Academiei și de institute departamentale.

E foarte probabil că deosebirea între știința fundamentală și cea aplicativă e comodă pentru anume treburi. De exemplu, pentru justificarea fondurilor ce se acordă acestor „două tipuri de cercetare". Pentru una știu pentru ce dau banii: să-mi facă ceva. Pentru cealaltă nu știu pentru ce dau banii. Dar trebuie să-i dau. Așa cum dau banii cînd îmi cumpăr o cravată. La ce-mi servește o cravată? Eu nu știu. Nimeni nu știe. Dar toată lumea poartă cravată. De ce dau bani pentru cercetarea fundamentală? Exact ca și pentru cravată.

E o deosebire fundamentală între cumpărarea unei cravate pentru un bărbat și a unei haine de blană pentru o femeie. Psihologi subtili știu să analizeze pentru ce o femeie vrea o haină de blană: de astrahan într-o vreme, de vulpe argintie într-o alta. Azi de nurci, mîine de vizon.

Dar cravate?

Deosebirile între ceea ce numim *cercetareștiințificăîntr-uninstitutalacademiei* (într-un cuvînt) și ceea ce numim *cercetareștiințificăîntr-uninstitutdepartamental* (într-un cuvînt) sînt numeroase. Azi vom pune în evidență una din ele: criteriul de valoare.

Criteriul de valoare a unei lucrări de cercetareștiințificăîntr-uninstitutdepartamental este eficiența. Evident, noțiunea de eficiență este complexă: anume proporții între costul producției, investițiile (în lei sau în devize), prevederile de posibilitate de vînzare în țară sau de export, necesitatea de specialiști și posibilitatea de a-i forma în țară sau numai în străinătate; alte o grămadă de date caracterizează rezultatele muncii de cercetareștiințificăîntr-uninstitutdepartamental. Sînt alții mai competenți ca mine în aprecierea eficienței. Este însă incontestabil că există o *eficiență elementară*: un creion trebuie să scrie, un automobil trebuie să meargă, o gumă de șters trebuie să șteargă ce este scris.

— Nu-mi mai face mie teorii, tovarășe! Creionul ăsta nu scrie. Degeaba mi-ai făcut mie cercetări în institutul dumitale!

Această idee mi se pare justă. Eficiența este criteriul de valoare al unei cercetăriștiințificeîntr-uninstitutdepartamental. Putem transpune această idee fără să medităm asupra ei, la un institutdecercetăriștiințificealacademiei? Nu este vorba de eficiența cercetării științifice fundamentale în genere. Este vorba de eficiența unei *anume* lucrări.

Dacă eficiența este criteriul de valoare al cercetării științifice într-un institut departamental, care este criteriul de valoare al unei cercetăriștiințificeîntr-uninstitutalacademiei?

Acesta este originalitatea.

Ceea ce este important pentru o cercetareștiințificăîntr-uninstitutalacademiei este să aducă ceva nou. Această proprietate, de a aduce ceva nou, nemaivăzut — nemaiîntîlnit, care să nu semene cu altceva este ceea ce face valoarea unei cercetăriștiințifice într-uninstitutalacademiei.

Bineînțeles, rezultatul trebuie să corespundă adevărului. O teoremă care nu e demonstrată, o experiență descrisă care nu corespunde experienței făcute nici nu intră în apreciere. Dar între două teoreme, amîndouă corect demonstrate, între două experiențe, amîndouă corect executate e mai valoroasă cea care este mai originală.

EFICIENȚA

PUNCTE DE VEDERE

„ADÎNCIREA" LUCRĂRILOR GEOLOGICE PRIN PRISMA ECONOMICĂ

RITMUL ÎNALT de dezvoltare a economiei naționale impune sporirea în continuare a volumului rezervelor de substanțe minerale utile (fluide și solide), ceea ce reclamă an de an investiții substanțiale. În acest context capătă o importanță din ce în ce mai mare problema eficienței lucrărilor geologice.

Ținînd seama de modul în care se desfășoară practic lucrările de acest gen, ajungem la concluzia că sistemul de calcul în vigoare nu poate să reflecte adevăratul nivel al eficienței, nici în momentul elaborării planului, nici atunci cînd lucrările sînt încheiate. Pentru ca o substanță minerală utilă să poată ajunge în categoria rezervelor industriale de bilanț, parcurge în general mai multe trepte, în funcție de gradul de cunoaștere atins pe fiecare treaptă. Prima fază este prospecțiunea, urmată de explorările ulterioare, ce implică cheltuieli cu lucrările pentru promovările succesive de la o categorie la alta. Pentru ilustrare, prezentăm un exemplu ipotetic, din care reiese actualul mod de calcul al eficienței cercetării unui zăcămînt cu o anumită substanță minerală utilă. (Vezi tabelul).

Rezultă deci că, potrivit metodologiei actuale, după exemplul arătat vom avea o cheltuială de 100 lei/tona de rezerve. În realitate însă, ținînd seama și de cheltuielile efectuate în anii precedenți cu identificarea și promovările respective, vom observa că nivelul consumului de fonduri este mult mai mare și deci eficiența mult mai redusă. **Reglementarea eviidențierii și raportării lucrărilor fără rezultate și respectiv nematerializate în fonduri fixe, ar permite o determinare mai exactă a cotei de cheltuieli geologice ce se repartizează asupra prețului de cost pentru fiecare tonă de minereu extras, ar conduce nu numai la raportarea mai reală a eficienței, ci și a însuși costului tonei de minereu extras.**

Trebuie să mai precizăm că, în prezent, nerealizarea planului de rezerve nu afectează cu nimic nici pe executanți și nici pe beneficiari, pe linia stimulentelor materiale, deși simpla realizare a metrajului geologic, nu are de fapt un scop în sine. Dacă s-ar fixa un indicator de pildă „coeficient de reușită", pentru toate lucrările geologice, inclusiv forajul de explcatare, după părerea noastră ar stimula mult preocuparea pentru sporirea eficienței lucrărilor geologice. Stabilirea tuturor cheltuielilor necesare executării acestor lucrări, echitabila eșalonare în timp a eforturilor financiare, scoaterea la iveală a rezervelor existente, posibilitatea de urmărire rapidă și eficace a prețului de cost, optimizarea condițiilor și metodelor de lucru în funcție de parametrii de execuție și, îndeosebi, punerea unui accent pe calitatea lucrărilor de prospecțiune, reprezintă doar cîteva laturi ale aceleiași probleme — eficiența lucrărilor geologice.

Eșalonarea judicioasă a efortului financiar în timp — ne referim îndeosebi la planurile de perspectivă — **reprezintă, după opinia noastră, un obiectiv prioritar în activitatea comisiilor de ramură:** petrol, gaze naturale, rezerve de minerale solide, pe categoriile existente în obiectivul cercetărilor geologice. Aceasta pentru a vedea în ce măsură se justifică tehnic și mai ales economic gradul de acoperire cu rezerve (în ani), ținînd seama de faptul că aici se impune cea mai exigentă corelare a cerințelor imediate și de perspectivă ale economiei naționale, a balanțelor de materiale cu cele energetice, precum și a potențialului de exploatare cu ritmul de consum al acestor rezerve.

În funcție de gradul de asigurare cu rezerve, eșalonarea în timp a fondurilor bănești ridică încă destule probleme care se cer adîncite. Este suficient să ne referim, de pildă, la huila de Banat, pentru care în perioada 1971—1980, s-au prevăzut fonduri ce vor conduce la creșterea gradului de asigurare cu rezerve pentru 228 de ani. În mod firesc se pune întrebarea: de se să alocăm fonduri pentru asigurarea pe atîția ani cu rezerve, cînd în 228 de ani progresul tehnic aduce probabil numeroase schimbări în acest domeniu?

Rezolvarea unor probleme de organizare, reexaminarea critică a actualului mod de repartizare a volumului de lucrări pe unitățile executante, pot determina într-o mare măsură creșterea eficienței lucrărilor geologice. Stadiul atins de experiența practică în ultimii ani, impune cu acuitate acest lucru. Cum putem evita, de pildă, situația în care o serie de unități geologice de execuție, aparținînd la titulari diferiți, care efectuează lucrări geologice cu parametri similari (sau chiar absolut identici) înregistrează costuri mult diferențiate? În perioada 1961—1965, Comitetul de Stat al Geologiei, de pildă, a înregistrat la forajul de referință costuri superioare cu 450,3 lei per metru foraj, față de Ministerul Petrolului. Pentru celelalte perioade de plan (1966—1980), prețurile unitare ale Ministerului Petrolului devin însă superioare celor ale Comitetului de Stat al Geologiei.

Consider că ar fi rațional ca toate lucrările geologice, fie ele de profil analog sau chiar diferit, să intre în raza de coordonare și de execuție, a unei singure organizații centrale sau minister. În acest mod, s-ar asigura, pe lîngă o eficiență sporită și o îmbunătățire a însăși politicii noastre geologice, privind decalajul dintre exploatare și explorare, prioritatea fiecărei rezerve în parte, ca și orientarea unei mai juste desfășurări a lucrărilor în timp și pe zone geografice.

Independent de măsurile cu caracter organizatoric sîntem adepți ai unor măsuri operative, care să țină seamă de unitățile cu realizările cele mai bune, urmărindu-se totodată să se asigure unificarea și extinderea tehnologiei înaintate și la restul întreprinderilor. În această privință, se cuvine o și mai mare atenție desfășurării forajului de mare adîncime. Extinderea acestuia și respectiv îndesirea rețelei de foraj să fie întotdeauna condiționată de asigurarea, în prealabil, a unui volum corespunzător de cercetări directe, pentru a se evita fundamentarea mai mult pe considerente pur teoretice și a se asigura în acest mod premisele unor rezultate concrete mai eficiente.

Consider, de asemenea, că pentru prospecțiuni este indicat să se meargă pe linia introducerii aparaturii seismice cu înregistrare magnetică bazată pe tehnica numerică care, pe lîngă posibilitățile de rezoluții superioare la mare adîncime, duce la rezolvarea multor probleme dificile nesoluționate satisfăcător pînă în prezent. Se impune căutarea, în continuare, a unor soluții eficiente, care să permită o îmbunătățire a structurii timpului, în sensul reducerii celui neproductiv. Luarea unor măsuri de cointeresare materială, care să asigure rezultate mai concrete în reducerea cheltuielilor cu dificultăți de lucru (avarii, complicații), al căror total a ajuns pe economie anul trecut la aproape 200 milioane lei, poate contribui la creșterea simțitoare a eficienței economice.

Anul de plan	Categoria de rezervă	Fondurile cheltuite	Rezerva (tone)	Investiția specifică
1966	C 2	100 mii lei	2 000	X
1967	C 1	100 mii lei	1 500	X
1968	A+B	100 mii lei	1 000	100 lei/tonă

Gh. ADRIAN
economist specialist — Ministerul Finanțelor

CONFIDENȚIAL

● Cooperativele de consum, care desfac circa o treime din întreaga cantitate de mărfuri vîndute de comerțul socialist, pun la dispoziția populației rurale anul acesta cu aproape 8% mai multe produse decît anul trecut. Pentru o cît mai rapidă desfacere a mărfurilor va fi mărit numărul unităților mobile, al punctelor de vînzare în afara magazinelor, tîrguri și oboare. În localitățile mai mari se vor organiza expoziții cu vînzarea produselor de sezon.

● În județul Harghita se întreprind și în acest an o serie de lucrări pentru modernizarea unor artere rutiere de interes economic și turistic. De curînd au început lucrările de asfaltare a drumului Cozmeni — Tîrgu Secuiesc, care șerpuiește pe sub crestele masivului Harghita și se îndreaptă către Oituz și Valea Uzului, locuri de mare frumusețe, apreciate de turiști. Au început, de asemenea, modernizarea și asfaltarea drumurilor, Sîncrăieni — Tușnad Băi, Gheorghieni — Toplița, Toplița — Borsec, Bisericani — Cristurul Secuiesc.

● În județul Constanța a luat ființă o nouă asociație agricolă intercooperatistă pentru valorificarea legumelor, fructelor și a altor produse agroalimentare ale întreprinderilor anexe. Noua asociație reunește 28 de cooperative agricole de producție situate în zona marilor centre muncitorești și stațiunilor de pe litoral. Membrii noii societăți desfășoară acum lucrări în livezi și în grădini. O mare atenție se acordă pregătirii pentru irigare a 4 600 ha terenuri legumicole.

● La Suceava va începe în curînd construcția noului cartier de locuințe Zamca. Cu cele 5 000 de apartamente ale sale, noul cartier va întregi ansamblurile construite pe marile artere ale orașului, care adăpostesc 70% din populația actuală a Sucevei. Vechea capitală a Moldovei nu este însă singura așezare din județul Suceava care cunoaște un profund proces de modernizare. La Cîmpulung, de pildă, a început construcția unui hotel turistic, a unei policlinici, a unei case de cultură și a numeroase apartamente. Prin noile investiții prevăzute, orașul stațiune — Vatra Dornei, va dispune de noi posibilități de cazare și tratament. Modificări urbanistice substanțiale vor transforma și orașele Fălticeni, Rădăuți și Gura Humorului.

● A fost terminată construcția primelor două blocuri cu 11 nivele situate în partea de vest a Ploieștilor, unde se conturează cel mai mare cartier al orașului. Pe circa 200 de ha se vor înălța în total aproape 20 000 de apartamente și numeroase construcții social-culturale.

● În zona Fabricii de confecții din Vaslui a început construcția celui mai mare cartier de locuințe din oraș. Aici se vor înălța blocuri care vor însuma în 1970 aproape 1 200 de apartamente cu grad diferențiat de confort. În acest cartier vor fi ridicate și o serie de obiective social-culturale, școli, așezămînt sanitar, unități de deservire.

● Silvicultorii din bazinele Surghiu, Căliman și din masivele Tîrnăvenii Mici vor face în acest an împăduriri pe 960 ha. În unele zone, campania de împădurire din acest an a și început. Vor fi plantați peste 5,5 milioane puieți, în cea mai mare parte rășinoase. Importante suprafețe sînt destinate unor specii care cresc repede ca duglasul, pinul, laricele. Paralel se fac lucrări de întreținere a plantațiilor pe circa 7 500 ha.

APROVIZIONAREA TEHNICO-MATERIALĂ

DIMENSIONAREA NECESARULUI

ÎN ULTIMII ANI procesul de aprovizionare tehnico-materială a întreprinderilor a cunoscut o însemnată înbunătățire. Cu toate acestea, o serie de analize efectuate în diferite întreprinderi scot în evidență menținerea unor lipsuri în acest domeniu care își pun amprenta pe rezultatele obținute în producție.

Ritmicitatea aprovizionării întreprinderilor depinde în mare măsură de concepția care stă la baza planurilor de aprovizionare, de modul de elaborare și de urmărire a acestora. În general, **la întocmirea planului de aprovizionare se ține seama de sarcinile reieșite din planul de producție, de normele de consum aprobate de organele tutelare și de stocurile de la începutul și sfîrșitul perioadei.** În fundamentarea planului de aprovizionare se ridică unele probleme privind utilizarea în calculele de elaborare a **consumului specific și a stocurilor.**

Consumurile specifice de materii prime și materiale luate în calcul la întocmirea planurilor de aprovizionare, nu reflectă uneori condițiile reale existente în întreprinderi manifestîndu-se tendința de a folosi consumuri specifice mai ridicate. **Nu se depun suficiente eforturi pentru stabilirea pe baze științifice a consumurilor specifice și pentru luarea în considerație a realizărilor celor mai bune înregistrate în acest domeniu în perioadele precedente.** Așa, de pildă, Uzina de reparații L.D.E., Întreprinderea de industrie locală metalurgică, Întreprinderea nr. 6 construcții-montaj din Craiova etc., au stabilit pentru anul 1969, consumurile specifice la unele materii prime și materiale prin aprecieri provizorii, necesarul de materiale fiind determinat folosind ca unitate de măsură milionul de lei producție globală. De asemenea, la Combinatul chimic-Craiova lipsa unor norme de consum cu motivare tehnică a dus la aprovizionarea în plus cu 50 tone cocs metalurgic, 13,7 tone profile ușoare și cu 4 tone catalizator de sinteză NH_3 din import.

La alte întreprinderi n-au fost luate în considerare rezultatele din anul precedent ceea ce a dus la supraevaluări de necesar de materiale și aprovizionări în plus cum este cazul **Uzinei „7 Noiembrie"** care a înscris în planul de aprovizionare un plus de 57,8 tone profile mijlocii și ușoare, la care ulterior a trebuit să renunțe, iar **Întreprinderea de prefabricate din beton** a prevăzut un plus de 247 tone oțel-beton.

Munca de planificare în domeniul aprovizionării este uneori deficitară și prin faptul că **nu se acordă suficientă atenție corelării planului de producție cu planul de aprovizionare, restructurările din planul de producție nu sînt efectuate și în planul de aprovizionare,** iar uneori lipsește o anumită perspectivă în acest domeniu. La Uzina „Electroputere", de pildă, pentru trimestrul III și IV al anului 1969 la producția de transformatoare de forță, motoare de curent alternativ și o bună parte din fabricația de aparataj, nu se cunoaște încă decît sarcina exprimată în unități globale (MVA, MW, milioane lei). Această situație a dus la imposibilitatea elaborării planului de aprovizionare pe întregul an, la o fundamentare insuficientă a lui.

ÎNTOCMIREA JUDICIOASĂ a planurilor de aprovizionare presupune analiza temeinică a stocurilor inițiale de materii prime și materiale, în vederea menținerii acestora în limitele strict necesare asigurării continuității procesului de producție. **Din unele analize se constată tendința întreprinderilor de a solicita prin planul de aprovizionare cantități superioare necesarului real, iar în alte cazuri sînt diminuate sau complet ignorate stocurile existente.** În cadrul întreprinderilor din orașul Craiova, această situație este deosebit de semnificativă. **Uzina „7 Noiembrie"**, a prevăzut să se aprovizioneze cu 1 168 tone fontă, față de necesarul de 714 tone, calculat pentru realizarea planului de producție, iar la ciment deși avea un stoc de 66,5 tone mai solicită în plus, prin planul de aprovizionare, încă 56 tone. Situații asemănătoare au existat și la Întreprinderea de mecanizare, transport forestier, industria laptelui etc.

Deficiențele semnalate și, îndeosebi, nefundamentarea științifică a planurilor de aprovizionare duc la formarea stocurilor supranormative, la scoaterea din circuitul economic a unor importante fonduri circulante. Situația fondurilor circulante, imobilizate ca urmare a unei neraționale aprovizionări la 14 întreprinderi din județul Dolj se prezintă astfel (vezi tabelul):

Din analiza acestor date se desprinde, în primul rînd, concluzia că ponderea cea mai mare o dețin supranormativele din faza de aprovizionare — materii prime și materiale, obiecte de inventar, piese de schimb, carburanți și lubrifianți, care reprezentau față de total 81%, la 30 iunie 1968 și respectiv 91%, la sfîrșitul anului 1968. În al doilea rînd, se constată că ritmul de lichidare a supranormativelor create prin aprovizionare, este foarte lent — 8% într-un semestru, în comparație cu 62% — ritmul de lichidare a stocurilor supranormative create în faza de producție și desfacere.

Examinarea cu atenție a stocurilor supranormative ne arată că cauzele care au generat aceste situații sînt determinate și de unele carențe subiective ca existența unor necorelații între planul de aprovizionare și cel de producție, folosirea unor consumuri specifice nefundamentate științific ș.a.

DESFĂȘURAREA RITMICĂ a procesului de aprovizionare depinde și de asigurarea cu repartiții de materiale în cantitățile, sortimentele și la termenele corespunzătoare. Un studiu efectuat la 14 unități reprezentative din industria republicană, locală și de construcții din județul Dolj a scos în evidență că la majoritatea întreprinderilor, repartițiile de materii prime și materiale ridică o serie de probleme. **În multe situații, repartițiile sînt emise cu mult sub necesarul anului și trimestrului respectiv, iar alte ori, peste cerințele reale. La Uzina „Electroputere"**, de pildă, necesarul pe anul 1969 de 37 156 tone metal nu este asigurat cu repartiții decît în proporție de aproximativ 20%. La **Uzina „7 Noiembrie"** nu s-au primit repartiții pentru unele materiale feroase, ca: țeavă, tablă OL 50, oțel OL, profile de diferite dimensiuni etc.

Este evident că o îmbunătățire a relațiilor dintre furnizori și beneficiari, pe baza unor contracte ferme, în care termenele de livrare să fie corelate cu cele din planurile de producție și să fie urmărită respectarea lor, este necesară. De asemenea, credem că ar fi binevenite unele inițiative ale forurilor coordonatoare pentru sprijinirea întreprinderilor pe linia creșterii inițiativei proprii în rezolvarea, în mare parte, a problemelor legate de aprovizionare, prin legături directe între întreprinderi.

A. POPESCU
șeful Comisiei economice
a Comitetului județean P.C.R.-Dolj

asist. univ. V. BĂRBĂCIORU
Universitatea Craiova

(mii lei)

	1.VII 1968	31.XII 1968	Reducerea în procente
— materii și materiale	120 044	114 448	4,7
— obiecte de inventar, piese de schimb, echipament, anvelope auto, ambalaje	12 811	7 709	39,8
— carburanți și lubrifianți	316	4	98,8
— semifabricate, produse finite	31 165	11 542	62,9
TOTAL:	164 336	133 703	18,6

VALORIFICARE SUPERIOARĂ

IDEI ÎN AȘTEPTAREA OAMENILOR DE ACȚIUNE

ANALIZA DISTRIBUȚIEI consumului de lemn pe plan european arată că țara noastră este unul dintre marii consumatori ai acestei materii prime (cantitatea de lemn consumată pe locuitor). Este adevărat că din punct de vedere al volumului lemnos activ (în picioare) România se situează printre primele patru țări din Europa. Mărimea consumului nu depinde însă numai de mărimea sursei, ea fiind influențată și de modul în care este exploatat și gospodărit lemnul.

Studiul atent al realităților noastre arată că deși în ultimul timp s-au făcut simțite efectele eforturilor pentru mai buna valorificare a materialului lemnos, mai sînt încă importante rezerve. Afirmația este confirmată și de evoluția relativ lentă a următorilor doi indicatori: pierderile de masă lemnoasă în faza de exploatare scad de la 4,3% în 1965 la 3,8% în 1968, iar ponderea lemnului de lucru în totalul masei lemnoase exploatate crește de la 69,2% în 1965 la numai 71,4 în 1968.

Este de remarcat că deși în întreprinderi și organele lor coordonatoare ca și în institutele de cercetări și proiectări, există preocupări pe această linie, multe concretizate în soluții eficiente, ele nu sînt finalizate în rezultate practice în măsură satisfăcătoare.

O anchetă inițiată printre specialiștii →

FABRICA DE RULMENȚI BÎRLAD

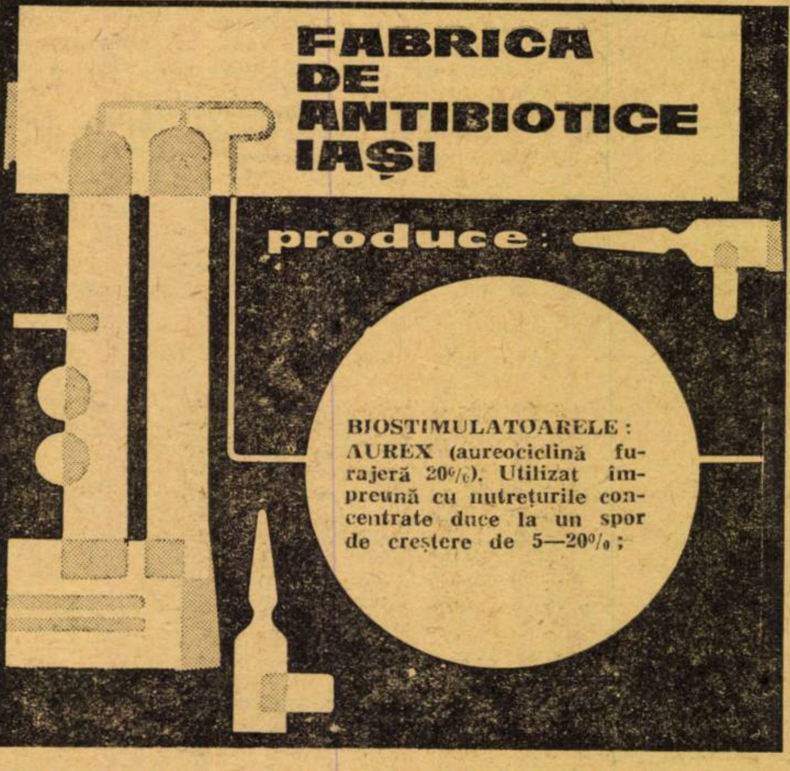

● BEVITEX (concentrat de vitamina B_{12} furajeră). Contribuie la o mai bună asimilare a hranei și în special a proteinei vegetale;
● TETRAXIN (amestecat cu hrana, Tetraxinul stimulează creșterea animalelor tinere și a celor puse la îngrășat).

DIN ACTIVITATEA INSTITUȚIILOR ECONOMICE CENTRALE

MINISTERUL INDUSTRIEI METALURGICE

Recent, colegiul ministerului a analizat, pe baza unei informări, modul în care își desfășoară activitatea comitetele de direcție din întreprinderi. În vederea îmbunătățirii muncii comitetelor de direcție, s-a hotărît programarea participării unor specialiști și cadre de conducere din minister la ședințele acestora.

MINISTERUL INDUSTRIEI CONSTRUCȚIILOR DE MAȘINI

Pe baza studiilor și analizelor efectuate de către specialiști din minister la diferite unități de proiectare și execuție a cazanelor termice, colegiul ministerului, pe baza concluziilor trase, a stabilit recent un amplu plan de măsuri menit să ducă la îmbunătățirea activității Centrului de cercetări și proiectări cazane din București privind: proiectarea centralelor termice, în vederea tipizărilor și eliminării paralelismului în activitatea de proiectare și a raționalizării execuției acestor agregate; executarea de către acest centru a proiectelor tehnice pentru instalațiile de automatizare a cazanelor și scurtarea duratei de întocmire a documentației tehnice; dezvoltarea fabricației unei game de cazane mici și arzătoare; soluționarea unor probleme în legătură cu utilizarea combustibilului solid în cazanele mici pentru încălzirea locuințelor; îmbunătățirea calității cazanelor și instalațiilor auxiliare ale acestora ș.a.

Institutului de cercetări forestiere (INCEF) arată că una din cauze trebuie căutată în persistența unor deficiențe în organizarea colaborării dintre ministere în materializarea soluțiilor preconizate de cercetare. Un exemplu îl constituie impregnarea lemnului, soluție pusă la punct de cîțiva ani de institut și experimentată cu succes de acesta în cadrul Ministerului Căilor Ferate la impregnarea traverselor, ca și la cîteva unități ale Consiliului Superior al Agriculturii (pentru impregnarea spalierilor de viță de vie, a ramelor de răsadnițe) ș.a. Procedeul nu este încă generalizat în întreaga economie și nici măcar în cadrul Ministerului Minelor sau al Consiliului Superior al Agriculturii, doi dintre marii consumatori de lemn, deși pe această cale se majorează de 3—5 ori durata de serviciu a lemnului. De remarcat că în mine, de pildă, circa 10% din totalul lemnului de mină ar putea fi impregnat. Trebuie adăugată aci și răspîndirea concepției după care în sectorul minier lemnul trebuie înlocuit total cu beton, metal și alte materiale. O astfel de substituire nu se va putea însă realiza ușor și repede (cimentul și metalul fiind, de asemenea, materiale ce trebuie economisite), iar pînă atunci este necesar să folosim și celelalte căi de reducere a consumului de lemn inclusiv impregnarea lui.

Cît privește înlocuitorii, se resimte uneori o relativă lipsă de perspectivă, concretizată în aceea că unii beneficiari resping înlocuitorii al căror preț este mai mare decît al lemnului, deși o analiză atentă evidențiază faptul că luînd în calcul perioade mai mari decît un an introducerea acestor înlocuitori se dovedește eficientă.

În timp ce în multe alte țări în executarea diverselor categorii de ambalaje s-a înlocuit masiv lemnul cu hîrtie și carton, ponderea acestora în totalul cantității de ambalaje ajungînd la peste 50%, la noi aceasta atinge de-abia 29%. Și aici există soluții. De exemplu, înlocuirea butoaielor cu doage de fag cu cele de ambalaj din p.f.l. ar aduce anual economii de sute de mii de metri cubi de material lemnos. Aplicarea soluției presupune însă unele eforturi din partea beneficiarilor produselor astfel ambalate pentru introducerea paletizării, pentru aplicarea unei anumite tehnologii la depozitarea lor etc., eforturi care încă se lasă așteptate. De asemenea, un studiu al Institutului de cercetări forestiere privind înlocuirea cherestelei de rășinoase la ambalarea mașinilor pe care le exportăm, nu a fost aplicat, cu toate că experimentarea lui a început în anii 1963—1964. În timp ce alte țări importă de la noi placaj pe care-l folosesc la ambalarea mașinilor pe care le exportă, noi continuăm să folosim pentru ambalarea lor cheresteaua.

La fel se petrec lucrurile și cu ambalajul pentru mobila noastră de export. În locul cartonului ondulat pe care Ministerul Industriei Chimice nu-l produce în cantități suficiente, folosim p.f.l. pe rame din cherestea de rășinoase. Și această problemă a fost cercetată. Studiul elaborat a scos în evidență eficiența ambalării mobilei de export cu carton ondulat.

Problema valorificării superioare a lemnului și a economisirii lui preocupă nu numai institutele de cercetări, ci și mulți specialiști din economie. Studiile lor, susținute de experimentări reușite de laborator, ajung de multe ori să fie acceptate ca inovații. Din păcate și inovațiile împărtășesc, uneori, soarta studiilor neaplicate. Așa s-au petrecut lucrurile și cu două din inovațiile unui colectiv format din specialiști de la C.I.L. Pipera, C.S.P., Întreprinderea de produse din lemn pentru construcții din D.G.C.M. București, privind valorificarea deșeurilor lemnoase din exploatări și fabrici ca materiale de construcții (1966) și ca înlocuitori ai cherestelei (1968). Primele încercări, realizate la nivelul posibilităților inovatorilor, s-au bucurat de mare atenție din partea beneficiarilor (în special șantierele de construcții interesate să găsească un material de construcții cu care să înlocuiască lemnul la confecționarea barăcilor de șantier). Mai mult, ele au atras și atenția unui institut de specialitate din Elveția. În schimb, cei care ar fi trebuit să fie interesați să sprijine pînă la capăt încercările inovatorilor — Ministerul Economiei Forestiere și Ministerul Industriei Construcțiilor — nu au manifestat interesul necesar aplicării acestor inovații pe scară industrială.

În planul de stat pe acest an al INCEF este prevăzută tema „Cercetări și studii, pe principalii consumatori de lemn, în vederea economisirii masei lemnoase", care se va solda, desigur, cu măsuri privind toate ramurile economiei. Finalizarea studiului este prevăzută însă pentru sfîrșitul anului viitor. Pînă atunci, cum rezultă din cele amintite în aceste rînduri, există multe modalități neutilizate de economisire a lemnului. Rămîne doar ca responsabilii de pe diversele verigi ale sistemului de conducere a economiei lemnului să dea dovadă de mai multă receptivitate și dinamism în aplicarea practică a soluțiilor existente și experimentarea urgentă, în comun, a studiilor care au mari perspective în viitor.

ing. C. AMARIȚEI

AGRICULTURĂ

ANCHETĂ ÎN C.A.P.

TENDINȚE ÎN UTILIZAREA RESURSELOR DE MUNCĂ

STUDIUL DE FAȚĂ — expresie a unei anchete sociologice selective *) efectuate în 1968 într-un număr de 5 cooperative agricole **) — evidențiază o serie de tendințe în structura resurselor de muncă, care subliniază necesitatea creșterii gradului de utilizare și stabilitate a forței de muncă active în agricultura cooperatistă. Deși concluziile rezultate din această analiză nu pot fi generalizate la nivelul întregii agriculturii cooperatiste, problemele rezultate din ancheta celor cinci cooperative eșantionate sînt sugestive deoarece unitățile respective au fost selectate din diverse județe, în funcție de caracteristicile pedoclimatice, de aspectele zonării producției agricole, de gradul de consolidare economică și organizatorică, de factorii mobilității și stratificării sociale, de stabilitatea și migrația forței de muncă etc.

TENDINȚELE ȘI CAUZELE schimbărilor survenite în structura resurselor de muncă atestă scăderea forței de muncă active și ocupate, iar pe de altă parte, creșterea numărului celor care lucrează în mod permanent în afara cooperativei agricole și sporirea numărului populației inactive (bătrîni, copii sub 16 ani) vezi graficul 1.

De la început se remarcă o importantă disproporție în ceea ce privește ponderea membrilor cooperatori ocupați în cooperativele agricole din totalul resurselor de muncă respective. Evident că, în explicarea acestui fenomen intervin cauze multiple de natură economică, socială, etc. De exemplu, scăderea ponderii numărului membrilor cooperatori la Hărman și Traian s-a datorat, în primul rînd, atracției centrelor industriale din apropiere. Aici există un procent mai mare al migrației populației rural-urban. Această scădere subliniată mai sus, nu poate fi luată însă ca atare, deoarece resursele de muncă au crescut în special pe seama creșterii natalității și a sporirii longevității populației. Toate acestea au dus la o scădere artificială a ponderii populației active ocupată în cooperativele agricole.

Schimbările în structura resurselor de muncă subliniază în același timp creșterea ponderii populației active ocupate în mod permanent în afara muncii din cooperativele agricole. Procesul de consoli-

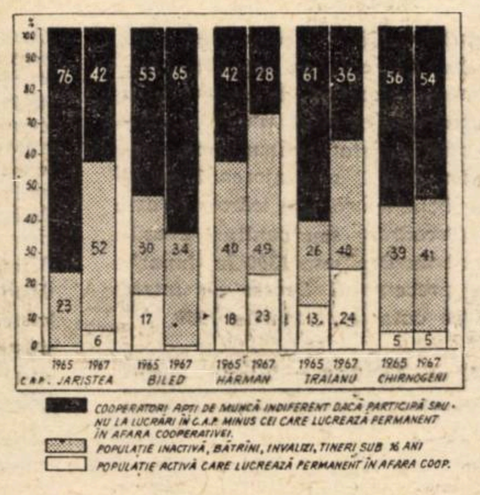

Grafic nr. 1 — Structura resurselor de muncă în anii 1965 și 1967

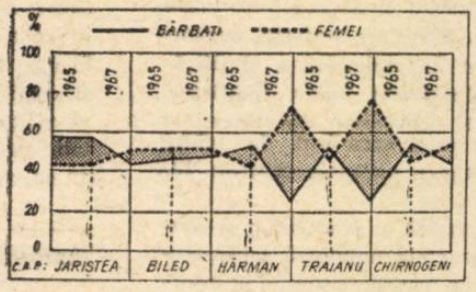

Grafic nr. 2 — Structura pe sexe a forței de muncă în C.A.P. în anii 1965 și 1967 (fără cei care lucrează în afara cooperativei)

dare economică și organizatorică a favorizat — mai ales prin ridicarea gradului de mecanizare — detașarea unei părți importante de forță de muncă spre alte munci, în special spre cele industriale. Din acest punct de vedere există o intercondiționare între introducerea și extinderea progresului tehnic în agricultură și creșterea unui excedent relativ al forței de muncă. **Aceasta a făcut posibil în ultimul timp accentuarea migrației rural-urban.**

Paralel cu aceasta, în cooperativele agricole cercetate, s-a făcut simțit **raportul direct dintre gradul de dezvoltare a cooperativei, a proprietății obștești și volumul plecărilor membrilor cooperatori în mediul urban.** Acolo unde cooperativa agricolă este bine consolidată iar valoarea

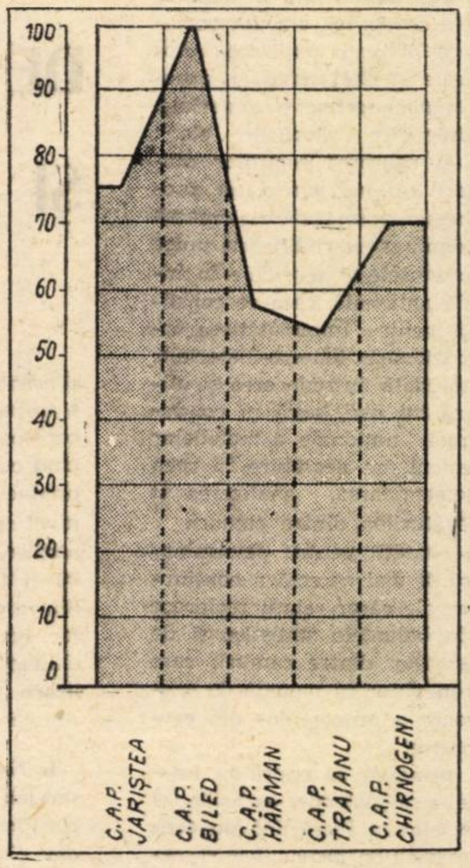

Grafic nr. 3 — Dinamica numărului de cooperatori apți de muncă și ocupați în C.A.P. (în anul 1967 față de 1965)

retribuirii muncii este ridicată, se manifestă o relativă stabilitate, asigurind buna desfășurare a procesului de producție.

Ponderea cea mai mare a celor angajați permanent în afara cooperativei agricole din totalul resurselor de muncă se înregistrează la Traian și Hărman. După opinia membrilor cooperatori de la cooperativa agricolă Traian, exprimată cu prilejul anchetei sociologice, rezultă că dacă retribuția la o zi-muncă ar fi mai mare volumul plecărilor ar fi mult mai redus. În schimb la Hărman deși valoarea zilei-muncă este mult mai ridicată decît la Traian, populația migrează spre Brașov datorită tradiției de a lucra în industrie. În cazul cooperativei agricole din Chirnogeni migrația forței de muncă este destul de mică și constantă. Aici membrii cooperatori sînt retribuiți la un nivel superior celui existent pe întregul județ Constanța.

DUPĂ CUM REIESE din graficul 2 există o tendință netă de micșorare a forței de muncă masculine și de înlocuire și de sporire a numărului de femei. Aceasta este cu atît mai pregnantă cu cît plecările la muncile în afara cooperativei agricole sînt mai evidente.

În aproape toate cooperativele agricole, anchetate de noi, forța de muncă masculină este întrebuințată în special pentru conducători de utilaje și în sectorul zootehnic.

Excepție de la această tendință face doar cooperativa agricolă Hărman, unde ponderea între cele două sexe este relativ egală. În această comună care este aproape de centrul industrial Brașov, există o tradiție și un mod de comportament social nou al femeilor: pe deasupra, aici există o fabrică de țesut covoare, deci, specifică forței de muncă feminine. La cooperativele agricole Traian, Jariștea și Chirnogeni există, am putea spune, un raport direct proporțional între structura pe sexe a forței de muncă angajată în afara muncilor obștești și ponderea efectivă a femeilor din totalul membrilor cooperatori.

Populația inactivă (bătrîni, invalizi și copii sub 16 ani), se menține la un nivel destul de ridicat din totalul resurselor de muncă. Cu excepția cooperativei agricole Biled, aceasta înregistrează o creștere însemnată. Din volumul ei o pondere însemnată după tinerii sub 16 ani o dețin bătrînii, care mai participă la muncă în aproape toate cooperativele studiate.

Analiza dinamicii forței de muncă active și ocupate în cooperativele agricole studiate, atestă faptul că în toate unitățile s-a înregistrat o scădere a acestei forțe de muncă (vezi graficul 3); gradul cel mai ridicat de reducere îl dețin cooperativele agricole Traian și Hărman, unde aceasta a scăzut cu 46%, și, respectiv, cu 42%, în 1967, comparativ cu 1965. Scăderea însemnată a numărului de cooperatori activi din cooperativele agricole Traian și Hărman (fără cei angajați permanent în afara muncilor din C.A.P.), se datorește, în primul rînd, plecărilor la muncile din orașe. Scăderea acestei forțe de muncă într-o măsură mai mică în cadrul cooperativelor agricole Chirnogeni și Jariștea se datorește nu atît plecărilor la alte munci în afară, cît procesului de îmbătrînire a populației.

PLINE DE SEMNIFICAȚIE sînt și datele cu privire la utilizarea forței de muncă și la gradul de participare la muncă a membrilor cooperatori. Pentru ilustrare s-a luat în calcul totalul membrilor cooperatori apți de muncă și care au participat în mod efectiv la muncă. Nu s-au inclus membrii cooperatori care nu au efectuat minimul necesar de zile-muncă și nici cei care în mod practic n-au lucrat. După cum rezultă din graficul nr. 4, există un grad înalt de participare la muncă a membrilor cooperatori în cooperativele agricole Hărman, Traian, Jariștea și Chirnogeni; mai redusă este participarea la Biled.

Este util de analizat repartizarea membrilor cooperatori la suprafața agricolă aferentă fiecărei cooperative. Numărul cooperatorilor apți de muncă care au lucrat la 100 ha teren agricol în anul 1967 a fost: 95 la Jariștea, 43 la Traian, 28 la Biled și 19 la Hărman. De remarcat este faptul că, față de anul 1965, în 1967, numărul de cooperatori apți de muncă la 100 ha teren agricol care au lucrat, a scăzut în medie de circa 40%, bineînțeles diferențiat pe fiecare cooperativă agricolă, cu excepția celui din Biled.

Toate aceste efecte sociale și economice, determinate în mare de procesul de industrializare, se cer soluționate printr-o accentuare a profesionalizării și specializării forței de muncă, prin mărirea gradului de mecanizare și chimizare a producției obștești în cooperativele agricole.

Maria FULEA

---

*) Metodologia utilizată a constat, pe lîngă cercetarea, selectarea și înregistrarea fondului de date statistice, precum și a surprinderii fenomenelor tipice și atipice, în anchetarea a circa 1 000 de membri cooperatori din cooperativele agricole menționate. Sondajul de opinie s-a realizat prin metoda interviului direct pe bază de chestionar — pe problemele principale ale organizării muncii în prezent și în perspectivă etc.

**) Cooperativa agricolă din comuna Biled, județul Timiș multilateral dezvoltată, cu tendințe evidente de specializare în plante tehnice; cooperativa agricolă din comuna Chirnogeni județul, Constanța specializată în cultura de grîu, porumb și în zootehnie; cooperativa agricolă din comuna Hărman, semnificativă pentru zona preorășenească a unui puternic centru industrial — Brașov; cooperativa agricolă din comuna Jariștea județul Vrancea specializată în viticultură și cooperativa agricolă din comuna Traian, județul Teleorman specializată în cultura cerealieră.

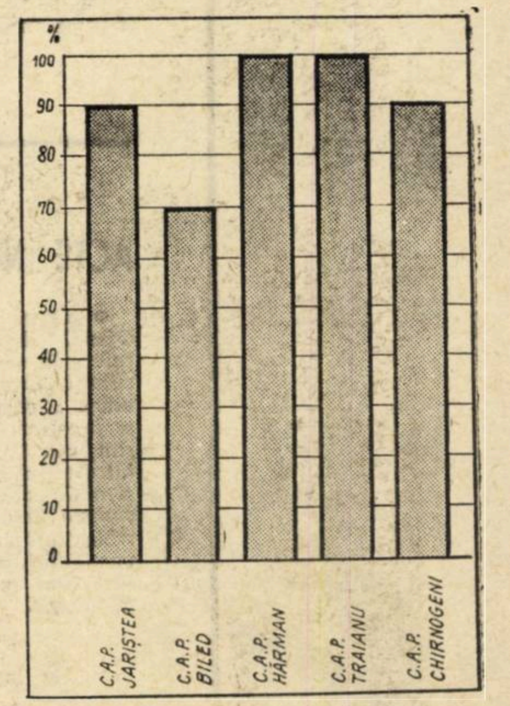

Grafic nr. 4

CLASIFICAREA UNICĂ DE PRODUSE ȘI SERVICII

RECENT a apărut Hotărîrea Consiliului de Miniștri nr. 389, care prevede declanșarea lucrărilor de elaborare a clasificării și nomenclatoarelor unice, codificate, a produselor și serviciilor din economia națională, în mod organizat, de către toate ministerele și organele centrale interesate.

Clasificarea unică a produselor și serviciilor din economia națională, ca instrument specific în cadrul sistemului informațional, asigură **o bază unitară** pentru evidența, colectarea, prelucrarea și transmiterea la toate nivelele de conducere a datelor obținute din evidența tehnică-operativă, contabilă și statistică, atît periodic cît și pentru unele culegeri de date speciale. Întrucît clasificarea servește unor scopuri multiple, la toate verigile economiei — întreprindere, centrală, minister etc. — ea trebuie realizată **după o concepție unitară, să cuprindă în mod exhaustiv întreaga gamă de produse și servicii și un sistem de codificare unitar și elastic.**

Obiect și scop

Prin alcătuirea clasificării și a nomenclatoarelor unice de produse și servicii se urmărește: asigurarea uneia dintre condițiile fundamentale necesare pentru **prelucrarea mecanizată și automatizată unitară** a evidenței din întreprinderi (în ceea ce privește realizarea producției planificate și desfacerea ei, aprovizionarea cu materii prime și materiale, consumurile specifice, stocurile etc.); îmbunătățirea și ușurarea relațiilor dintre întreprinderi privind circulația produselor sau prestarea serviciilor; crearea unui limbaj comun și a codificării unice pentru toate produsele și serviciile în întreaga economie națională, ceea ce constituie o premisă pentru îmbunătățirea organizării aprovizionării tehnico-materiale. Se înlesnește totodată introducerea și utilizarea pe scară tot mai largă în conducerea economiei naționale a metodelor moderne de calcul, cu deosebire în ceea ce privește determinarea, analizarea și planificarea legăturilor dintre ramuri.

Se vor crea condiții pentru determinarea mai ușoară și mai corectă a conținutului ramurilor, ale căror relații reciproce sînt descrise în balanțele statistice și de plan ale legăturilor dintre ramuri, care vor fi folosite în viitor ca metodă de analiză și planificare a proporțiilor din economia țării noastre.

Clasificarea urmează să cuprindă totalitatea produselor industriale, agricole și silvice, a obiectelor și lucrărilor de construcții și a serviciilor productive și neproductive realizate sau consumate în economia națională, ca și produsele secundare, cele din import, deșeurile și materialele uzate, recuperate prin colectare și folosite în scop productiv ca materii prime. Urmează să se sistematizeze produsele puse în circulație între întreprinderi și alte organizații, sau între acestea și populație, indiferent de destinație (consum productiv, neproductiv, acumulare) și de gradul de prelucrare la care au fost supuse (materii prime, semifabricate, produse finite).

Demn de reliefat este că prin această acțiune urmează să se ordoneze și să se sistematizeze unele activități care pînă în prezent au fost mai puțin cercetate — serviciile. Prin acestea, în accepțiunea clasificării, se înțeleg activitățile sociale, cu plată sau fără, care satisfac o necesitate materială sau spirituală și care nu au ca rezultat direct și imediat un produs.

Metodă

Date fiind complexitatea și amploarea ei, clasificarea produselor este compusă din două părți, întocmite distinct, dar în strînsă legătură și anume:

a. **Clasificarea unică a produselor și serviciilor din economia națională**, destinată să satisfacă în primul rînd necesitățile de sistematizare și unificare a informației economice la nivelul conducerii centrale a economiei. Se va desfășura pe primele 4 trepte de clasificare, respectiv grupări corespunzătoare indicatorilor folosiți în mod curent în planificarea și repartizarea producției și în sistemul informațional la nivel central, precum și în analizele economice. Prima treaptă a clasificării unice va fi formată din sectoarele care provin din divizarea ramurilor sau subramurilor economiei naționale. Ele reprezintă clasele cu cel mai mare grad de generalizare, însă mai omogene decît ramurile din care fac parte.

b. **Nomenclatoarele unice de produse și servicii pe sectoare** vor relua și continua clasificarea unică pe treptele următoare din clasificare, după caracteristici de amănunt (tipodimensiuni, calități etc.), care să permită identificarea oricărui produs în mod unitar pe întreaga economie națională în relațiile dintre întreprinderi, instituții și populație în ce privește circulația, aprovizionarea tehnico-materială, evidența consumului, a stocurilor etc.

Elaborarea celor două părți presupune studierea clasificărilor existente în prezent în economia noastră, precum și a celor utilizate în practica altor țări, pentru cunoașterea orientativă a principiilor care au stat la baza lor, a structurii și codificării folosite; de asemenea, trebuie identificați principalii indicatori de producție folosiți la diversele niveluri ale conducerii și planificării economiei și în sistemul informațional și cercetată posibilitatea reflectării lor pe diversele trepte ale clasificării.

Criterii

În strînsă legătură cu practica planificării și repartizării producției, se vor stabili criteriile de clasificare și ordinea aplicării lor pentru divizarea succesivă în clase omogene de produse a sectoarelor de pe prima treaptă a clasificării. Aceste criterii pot fi: **destinația de consum**, după ramura, sectorul sau domeniul în care are loc consumul: **funcția tehnică-economică**, după modul concret de folosire; **materia primă** și **materialele** folosite; **tehnologia de producție** sau de construcție.

Pentru unele domenii de activitate se pot folosi, de la caz la caz, și alte criterii de clasificare, specifice, care vor completa sau înlocui pe cele menționate, de exemplu: caracteristicile biologice ale grupelor de plante și animale, ale mediului înconjurător (activitatea de transporturi), criteriul soluției constructive a produsului, al structurii sau constituției moleculare etc.

După aplicarea criteriilor de clasificare se vor alcătui apoi, succesiv, clasele de produse pe cele patru trepte ale clasificării unice; o dată elaborate și definitivate se trece la desfășurarea în continuare, pînă la ultima treaptă, pentru fiecare sector, a produselor individualizate prin identificarea fiecărui produs în parte după caracteristicile lui de amănunt (tip, compoziție, formă, dimensiune, culoare, parametri tehnici și economici, finisaj, greutate ș.a.). Se consideră indicat ca această desfășurare să se încheie în principiu pe treapta a 8-a, ceea ce ar determina folosirea unui cod de 12 semne.

Codificare

Ultima lucrare de elaborare a clasificării este **codificarea** — atribuirea unui simbol cifric de identificare și clasificare fiecărei clase (poziții) de la prima pînă la ultima treaptă. Aceasta va permite sistematizarea informației, evitarea confundării unor denumiri, efectuarea diverselor grupări — printre care obținerea automată a totalurilor de mai multe grade — și găsirea rapidă a oricărei poziții din clasificare.

Codificarea produselor se va face după un cod combinat, cu simbolizare numerică, prin numere de cod avînd maximum 12 cifre dintre care — 6 cifre pentru partea de clasificare unică și cel mult 6 cifre pentru partea de nomenclatoare de produse.

Elaborarea clasificării și a nomenclatoarelor unice, codificate, de produse și servicii este o acțiune de o amploare și complexitate deosebită care va necesita un volum însemnat de muncă. Pentru reușita ei, operațiunea de identificare și apoi cea de clasificare trebuie făcute cu multă minuțiozitate și în condițiile unei bune organizări.

Sergiu CONSTANTINESCU

ACTE NORMATIVE NOI

● *Legea nr. 4 publicată în Buletinul Oficial de marți 4 martie 1969 se referă la organizarea și funcționarea Consiliului Economic. Art. 1 al legii precizează „Consiliul Economic se organizează și funcționează ca organ de partid și de stat, sub îndrumarea directă a Comitetului Central al Partidului Comunist Român și a Consiliului de Stat al Republicii Socialiste România, avînd sarcina de a controla înfăptuirea politicii economice a partidului și statului". În capitolul II al legii sînt precizate atribuțiile Consiliului Economic.*

● *Decretul nr. 150/1969 completează articolul 3 din Decretul nr. 285/1960 privind acordarea alocației de stat pentru copii cu următorul aliniat final: „Cuantumul alocației de stat pentru copii prevăzut în alin. 1 și 2 se majorează cu 30 lei pentru beneficiarii ale căror salarii tarifare de încadrare sau venituri prevăzute în art. 2 nu depășesc 1300 lei lunar". Prevederile prezentului Decret au intrat în vigoare pe data de 1 martie 1969.*

● *H.G.M. nr. 356/1969 stabilește — printr-un articol unic — componența Biroului Consiliului învățămîntului profesional și tehnic din cadrul Ministerului Învățămîntului. Consiliul este alcătuit din: președinte — ministrul învățămîntului; vicepreședinte — adjunct al ministrului învățămîntului; membrii — adjuncți ai ministrului, secretari generali sau asimilați acestora care fac parte din Consiliul învățămîntului profesional și tehnic din următoarele organizații centrale: Ministerul Industriei Construcțiilor de Mașini, Ministerul Energiei Electrice, Ministerul Industriei Chimice, Ministerul Industriei Ușoare, Ministerul Finanțelor, Ministerul Muncii, Consiliul Superior al Agriculturii, UCECOM.*

TRIBUNA SPECIALISTULUI

INDICATORI: OBSTACOLELE NU TREBUIE FETIŞIZATE

ÎN REZOLVAREA oricărei probleme referitoare la economia întreprinderii, modul de abordare implică îmbinarea intereselor întreprinderii cu interesele economiei naţionale, subordonarea pîrghiilor folosite în conducerea întreprinderilor, realizării sarcinilor fundamentale ale dezvoltării economiei în ansamblul ei. În acest sens, o serie de argumente ce se aduc împotriva folosirii în conducerea întreprinderilor a indicatorului „producţia marfă vîndută şi încasată", ca indicator de plan [1]), după părerea noastră ignoră tocmai teza menţionată mai sus.

Se susţine că una dintre cauzele pentru care nu trebuie adoptat indicatorul producţia marfă vîndută şi încasată o reprezintă, mai ales la întreprinderile constructoare de maşini ale căror produse se achită din fonduri de investiţii, **refuzurile nejustificate la plată** din partea beneficiarilor (mărfuri nesosite la destinaţie pînă la scadenţa plăţii, lipsă de finanţare etc.).

Logica unui asemenea argument poate fi prezentată mai simplu astfel : pe mine, întreprindere producătoare nu mă interesează dacă producţia se poate încasa azi sau peste o lună.

Eu am produs şi ca atare să mi se recunoască această activitate, să fiu stimulată pentru ea etc.

Sau, într-o altă logică, argumentul capătă următoarea înfăţişare : din cauză că există o serie de defecţiuni în modul în care beneficiarii îşi achită obligaţiile pecuniare faţă de întreprinderile furnizoare (unele generate de modul în care se efectuează finanţarea investiţiilor sau se execută transportul mărfurilor etc.) să renunţăm la urmărirea ultimului stadiu al circuitului fondurilor (vînzare şi încasare), să facem concesii în aprecierea şi stimularea întreprinderii producătoare urmărind numai volumul producţiei obţinute independent de vinderea şi încasarea ei.

Ceea ce interesează din punctul de vedere al intereselor economiei naţionale este producţia care intră în circuitul economic şi care îşi găseşte recunoaştere socială, prin actul vînzării şi încasării. Economia naţională este interesată în desfăşurarea normală şi cît mai rapidă a circuitului fondurilor. Aceasta înseamnă pentru subiectul în cauză — întreprinderea — evitarea imobilizărilor de produse finite din diferite cauze (indiferent că sînt dependente sau independente de întreprindere) sub formă de stocuri de produse finite sau solduri de produse expediate şi neîncasate. Totodată, interesele economiei naţionale cer să se asigure o corelaţie între ceea ce se plăteşte sub formă de salarii, premii şi volumul producţiei care a fost pusă în circulaţie (deci a fost vîndută şi încasată).

Din punct de vedere statistic, putem urmări volumul activităţii industriale — productive prin indicatori ca : producţia globală, producţia marfă etc. Dar este în discuţie un indicator în cadrul sistemului de planificare prin care să se asigure stimularea întreprinderilor **nu numai în a produce, ci în a produce ceea ce este util** şi îşi capătă această recunoaştere prin realizarea sa.

A merge în continuare pe ideea stimulării întreprinderilor pentru producţia globală sau pentru producţia marfă, independent de realizarea (vinderea şi încasarea) produselor, înseamnă a nu asigura o justă corelaţie între cantitatea de bunuri şi cantitatea de monedă pusă în circulaţie cît şi desfăşurarea în condiţii normale a circuitului fondurilor. Ceea ce este esenţial pentru indicatorul producţia marfă vîndută şi încasată, comparativ cu ceilalţi indicatori ai producţiei, este tocmai faptul că el cuprinde şi ultimul stadiu al circuitului fondurilor — realizarea produsului.

Prin încetinirea circuitului normal al fondurilor se creează pagube, care în mod firesc trebuie suportate de cei care le provoacă. Dar această situaţie nu trebuie să constituie un argument pentru cealaltă parte (întreprindere) pentru a încasa sume de bani drept recompense pentru o productie care nu şi-a căpătat recunoaşterea ca utilă prin vînzare-cumpărare.

Referitor la faptul că în producţia marfă vîndută şi încasată sînt cuprinse şi stocurile de produse finite şi soldurile de produse expediate şi neîncasate de la începutul perioadei nu se poate obiecta că în acest fel sînt cuprinse şi „stocuri ce sînt încasate anticipat", pentru că producţia marfă vîndută şi încasată se diminuează cu stocurile şi soldurile de la sfîrşitul perioadei. Este un mod raţional de calcul al producţiei realizate (vîndute şi încasate) pe o anumită perioadă de timp, ţinînd seama de desfăşurarea circuitului economic. Formula aceasta este menită să cointereseze întreprinderile în **scurtarea termenelor în care se formează stocuri de produse finite** şi în accelerarea decontărilor în scopul majorării volumului producţiei marfă vîndută şi încasată.

Pornind de la interesele majore ale economiei naţionale, nu trebuie să renunţăm, cred, la indicatorul „producţia marfă vîndută şi încasată" care reflectă şi stadiul realizării (vinderii şi încasării) producţiei, ci trebuie căutate mijloacele şi metodele cele mai eficace pentru îmbunătăţirea sistemului de decontare, de finanţare a investiţiilor (pentru beneficiarii de utilaje), de creditare a întreprinderilor, de cointeresare a lor în respectarea obligaţiilor asumate.

Trebuie să ne îndreptăm atenţia deci în direcţia lichidării piedicilor care nu permit obţinerea rezultatelor scontate din utilizarea indicatorului în discuţie, care îi diminuează capacitatea de a reflecta fidel efortul întreprinderii în fabricarea şi realizarea producţiei.

conf. dr. AL. GHEORGHIU

---

[1]) A se vedea articolul „O oglindă deformantă — producţia marfă vîndută şi încasată", publicat în „Viaţa economică" nr. 50/1968.

OPINII

TEORIA ÎNTREPRINDERII

AM ÎNTÎLNIT menţionat în literatura occidentală de specialitate că Peter Drucker, în lucrarea sa „The Practice of Management" (apărută în anul 1954), este cel care a conceput conducerea pe bază de obiective [1]). Este o afirmaţie care ni se pare formulată prea categoric. Nu ne propunem însă s-o discutăm în sine, dar amintim că alţi autori, tot occidentali , sînt de părere că bazele conducerii pe obiective au fost puse abia în anul 1960 [2]) şi se consideră că o largă contribuţie în operaţia de fixare a obiectivelor a adus-o în cadrul lui General Electric îndeosebi Ralph Cordinier.

În contextul unei asemenea discuţii, referindu-ne de data aceasta la experienţa proprie, găsim oportun să amintim că în cadrul conducerii economice din ţara noastră fiecare întreprindere îşi are stabilite obiectivele generale (cantitative şi calitative) pe care urmează să le realizeze într-o anumită perioadă (producţia globală, de marfă, beneficiul, reducerea preţului de cost, nivelul cheltuielilor la 1000 de lei producţie marfă, al productivităţii muncii etc.). Mai mult, din acestea sînt defalcate subobiective care merg pînă la locul de muncă şi chiar la produs ; de asemenea obiectivele generale sînt la rîndul lor fundamentate şi corelate cu o serie de subobiective cum sînt normele de muncă, normele de consum de materiale etc.

În mod firesc ne punem întrebarea dacă aceste obiective, judecate în termenii de planificat — realizat, nu constituie în fapt *o conducere pe bază de obiective ? Şi, o ştim cu toţii, economia socialistă utilizează obiectivele în cadrul sistemului ei de conducere planificată de mai multe decenii...*

Ceea ce putem eventual să ne reproşăm este că nu am spus-o astfel încît să-i asigurăm o audienţă şi la cei care îi semnează actul de naştere *abia cu cîţiva ani în urmă. Un argument în plus în pledoaria pentru elaborarea unei teorii* **complete** *şi* **închegate** *a întreprinderii noastre socialiste.*

Deşi dispunem de o bogată experienţă şi multe realizări teoretice în domeniul economiei întreprinderii, nu am îndrăznit nici o clipă să ne gîndim că această sinteză ar putea fi realizată cu uşurinţă. Înseşi concepţiile asupra conţinutului unei asemenea teorii nu sînt deplin cristalizate pe plan mondial. Cînd Massie încearcă de exemplu să surprindă procesul de integrare a curentelor de gîndire în domeniul conducerii într-un tablou sinoptic, el realizează un lucru interesant, însă concepţia care a stat la baza sintezei sale este discutabilă [3]).

În această convergenţă, el alătură „Teoriei organizării" (în sensul de taylorism şi fayolism), „Relaţiilor umane şi ştiinţelor comportamentale" (Mayo şi ceilalţi), „Organizării muncii" (Taylor, Gilbreth, Emerson etc.), „Disciplinelor cantitative — matematicii şi statisticii" (Shamon, Wiener, Von Neumann, Morgenstern, Dantzig ş.a.) şi „Economia întreprinderii" (în sensul în care a fost concepută de A. Marshall) şi „Contabilitatea întreprinderii". Autorul mai sus citat înglobează toate aceste discipline în conducerea întreprinderii.

Putem înţelege o asemenea incluziune atunci cînd este vorba de **acţiunea** *de conducere, pentru că în fapt în dirijarea activităţii unei întreprinderi se recurge la cunoştinţe din aceste discipline. Ca tratare* **teoretică** *însă, ni se pare mai puţin firească înglobarea în „ştiinţa conducerii" a tuturor domeniilor amintite, mai ales a „economiei întreprinderii" ; soluţia inversă o găsim mai potrivită. În fond este o chestiune de optică şi de opţiune pe care va trebui totuşi s-o rezolvăm. Recurgînd pentru exemplificare la o analogie, constatăm că este vorba de ceva similar diferenţei ce există între conţinutul a doi termeni cu largă circulaţie în Occident : „management" (conducere ştiinţifică) şi „Betriebswirtschaftslehre" teoria economiei întreprinderii), fiecare cu pretenţia de a fi mai cuprinzător.*

În ce ne priveşte, ne manifestăm interesul pentru o teorie a întreprinderii noastre socialiste, care s-o abordeze într-un mod complex, incluzînd, pe lîngă problemele conducerii şi organizării producţiei şi a muncii, şi pe cele de economie a întreprinderii (finanţe, contabilitate, statistică, studiul pieţei şi al cererii de consum), de analiză a activităţii economice, legislaţie economică şi a muncii etc.

Ioniţă OLTEANU

---

1. E. Petersen şi colectiv „Business organization and management". Richard D. Irwin, ed. 5, 1962, p. 50.
2. Vezi articolul lui M. Wade în revista „Business Management", iulie, 1967, în care descrie şi aplicarea conducerii pe bază de obiective în cadrul unei firme.
3 Massie Joseph „Méthodes actuelles de direction des entreprises", Les Editions d' organisation, Paris 1967.

CERCUL ECONOMIŞTILOR

ZILELE TRECUTE, la Uzina de ţevi „Republica" din Bucureşti, a luat fiinţă „Cercul economiştilor". Încercînd să definească rolul economistului în organizarea şi conducerea proceselor economice moderne, tovarăşul conf. univ. Constantin Pintilie sublinia că într-o asemenea încercare trebuie pornit de la una din caracteristicile fundamentale ale epocii noastre — revoluţia tehnico-ştiinţifică contemporană — de la precizarea consecinţelor acestei revoluţii asupra diverselor profesii şi în special asupra celei de economist. Am porni de la acelaşi punct însă într-o altă direcţie şi anume aceea a sublinierii necesităţii şi utilităţii unor forme organizatorice de natura celei înfiinţate de economiştii de la Uzina „Republica".

Una din manifestările caracteristice ale actualei revoluţii tehnico-ştiinţifice este **accelerarea ritmului înnoirii şi multiplicării cunoştinţelor**, *a conceptelor, metodelor şi tehnicilor cu care omul acţionează asupra realităţii înconjurătoare. Găsirea unor forme organizatorice adecvate pentru circulaţia rapidă a ideilor, pentru declanşarea şi valorificarea acestora, se afirmă tot mai mult ca o modalitate eficace de „înfruntare" a acestui ritm rapid al schimburilor şi ea trebuie să constituie o preocupare de prim ordin a oricărei societăţi care este angajată pe drumul progresului intens şi continuu. Creşterea continuă a numărului de organizaţii profesionale, cluburi, cercuri, congrese, simpozioane, conferinţe etc. iniţiate atît pe plan naţional, cît şi internaţional reprezintă o formă de răspuns la această necesitate.*

Constituirea unor cercuri sau cluburi ale economiştilor la nivelul marilor întreprinderi etc. unde economiştii din întreprinderi să poată efectua un schimb de păreri asupra problemelor ce-i frămîntă, între ei sau cu specialiştii din organele de sinteză economică şi din învăţămîntul superior, contribuie fără doar şi poate la intensificarea aportului acestei categorii de specialişti în rezolvarea problemelor unităţilor noastre economice. Cu atît mai mult cu cît ne-am angajat într-o etapă a cărei primă deviză este **eficacitatea** *iar profesia pregătită* **special** *pentru aceasta este în primul rînd aceea de economist.*

Obiectivele înscrise în statutul aprobat în prima şedinţă a cercului economiştilor de la „Republica" vin în întîmpinarea acestei cerinţe : discutarea problemelor şi greutăţilor întîmpinate în activitatea economică a uzinei ; sprijinirea salariaţilor din uzină care sînt studenţi la cursurile fără frecvenţă din învăţămîntul superior economic şi a studenţilor care se documentează sau fac practică în uzină ; organizarea de schimburi de experienţă cu alte întreprinderi ; perfecţionarea continuă a cunoştinţelor de specialitate prin informarea permanentă a membrilor cercului asupra ultimelor realizări obţinute pe plan intern şi internaţional prin sprijinirea şi mobilizarea economiştilor la cursurile postuniversitare şi la obţinerea titlului de doctor în ştiinţe economice. Aceste obiective, greu de realizat în afara unui cadru organizatoric adecvat, nu pot fi străine nici unuia din cei peste 25 000 de economişti din ţară.

C. COJOCARU

MODELARE, SIMULARE ȘI DECIZIE

SURPRINDEREA DINAMICULUI ȘI A ALEATORULUI

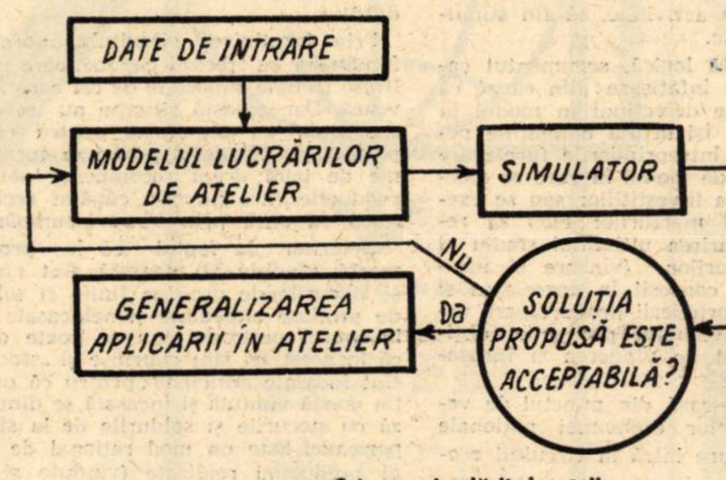

Schema simulării de atelier

PE MĂSURĂ CE progresul tehnico-științific se accelerează, conducerea unei întreprinderi devine o sarcină din ce în ce mai complexă și mai dificilă. Simpla extrapolare a evoluției statistice a unor fenomene nu mai este suficientă pentru formularea de prezumții fundamentate asupra viitorului. Complexitatea crescîndă a proceselor ce se desfășoară în interiorul întreprinderii, ca și multitudinea de relații de interdependență dintre diferitele procese, fac ca metodele de analiză logică clasică să nu mai poată cuprinde toate aspectele evoluției sistemului. Din acest motiv, previziunea științifică capătă o importanță din ce în ce mai mare, manifestîndu-se tot mai pregnant ca unul din atributele esențiale ale conducerii întreprinderii.

Metodele tradiționale de construire a modelelor previzionale, cu caracter preponderent statistic, se dovedesc simpliste, incapabile să rezolve problemele sistemelor foarte complexe sau cu multe elemente aleatoare. Totodată apare problema îmbinării unor formulări matematice cu unele restricții pur empirice, ceea ce solicită metodelor folosite o suplețe corespunzătoare.

Un instrument tot mai des folosit în practică în ultimul timp pentru soluționarea unor astfel de probleme este simularea, care prezintă marele avantaj de a oferi posibilitatea obținerii unor predicții fundamentate științific asupra comportării sistemelor. Prin intermediul simulării, analiza activității economice a unei întreprinderi nu se mai limitează la trecut, ci se extinde și asupra viitorului, ceea ce permite luarea unor decizii adecvate, evitînd experimentarea unor alternative pe sistemul real, încercări care ar cere eforturi incomparabil mai mari și timp îndelungat.

● Sistem, model simulator

PENTRU a cunoaște diversele aspecte care apar în cadrul unui **sistem economic** — relații între elementele componente, trăsături principale, tendințe de dezvoltare — sînt necesare determinări cantitative, care îmbracă forma **modelelor matematice.** De aceea, prima etapă a analizei evoluției unui sistem economic este elaborarea modelului matematic.

Modelul nefiind altceva decît „idealul" matematic al sistemului original este necesar să se stabilească o analogie între sistem și model. Valoarea gnoseologică a modelului este cu atît mai mare cu cît este mai dificilă experimentarea pe sistemul original a unei metode aplicabile modelului.

Complexitatea fenomenelor economice, interdependența factorilor dinamici ai acestora, precum și caracterul aleatoriu al majorității parametrilor care compun modelul, conduc de multe ori la dificultăți atît de mari în rezolvare, încît problema nu mai poate fi abordată prin metodele matematice clasice. În aceste situații se recurge la **simulare.** Pentru aceasta este necesar ca pe lîngă model să se facă apel și la un **simulator,** care trebuie să aibă aceeași reprezentare ca și modelul. Predicțiile formulate prin simulare se pot verifica pe sistemul original, reluîndu-se ciclul sistem-model-simulator ori de cîte ori este nevoie

Pentru economie, simularea joacă un rol asemănător celui al laboratorului pentru fizică, chimie, geologie, biologie etc. Trebuie subliniat însă că utilizarea simulării în economie prezintă o serie de trăsături specifice, care o deosebesc radical de aplicarea ei în alte domenii. În primul rînd intervine caracterul **dinamic** al proceselor economice. În al doilea rînd trebuie remarcat caracterul **aleatoriu** al fenomenelor economice, ale căror efecte perturbatoare sînt greu de controlat. În al treilea rînd o deosebire esențială o constituie faptul că dacă în științele naturii se pot efectua **experimentări** pe sistemul original, în economie acestea sînt de cele mai multe ori imposibile sau sînt foarte costisitoare.

Dacă în științele naturii sînt numeroase situațiile cînd atît sistemul original cît și simulatorul sînt deterministe, în economie în majoritatea situațiilor trebuie să se țină seama că sistemul economic este **probabilist,** iar simulatorul de asemenea probabilist.

De multe ori complexitatea proceselor economice este atît de mare încît însăși scrierea modelului matematic este deosebit de dificilă. Din această cauză unele probleme economice — ca de exemplu cele de programarea producției — nu se pot rezolva automat prin simulare. În astfel de cazuri, simularea nu poate fi folosită fără a se apela la priceperea profesională a unor colective complexe de specialiști: tehnologi, economiști, analiști etc.

În ipoteza că modelul matematic al sistemului economic este simplu, adică poate fi abordat cu ajutorul unor metode matematice cunoscute, nu se mai recomandă simularea. Numai atunci cînd modelul a atins anumite limite de complexitate, metoda simulării devine un instrument de mare eficacitate.

● Mii de alternative

CERCETĂRILE din ultimul timp, plecînd de la experiența cîștigată în diferite aplicații de simulare, permit degajarea unor idei cu caracter de generalizări, relative la conținutul metodei.

Se poate spune că o primă operație a procesului de simulare îl constituie reprezentarea activităților unei întreprinderi printr-un graf G. Dacă se consideră o **activitate (i, j),** al cărui **început** este **evenimentul de ordin i** și **sfîrșit evenimentul de ordin j,** se admite că **durata tij** a acestei activități este **aleatoare.** Din statistici anterioare se cunoaște **distribuția duratei tij.** Pentru fiecare din activități se extrage la întîmplare o durată tij din distribuția dată. Se obține astfel o **realizare a grafului G.** Pentru o realizare oarecare duratele activităților devin **deterministe,** deci se poate calcula **durata totală.** Pentru a se obține rezultate semnificative este necesar să se genereze un număr mare de realizări (zeci și sute de mii). La fiecare realizare se calculează durata totală și se determină **activitățile critice.** În final se stabilește distribuția totală și **indicele de criticalitate** (probabilitatea ca o activitate să fie critică). În cazul cînd s-au efectuat N realizări, iar activitatea (i, j) a fost critică în Q realizări, indicele de criticalitate I (i, j) este:

$$I\,(i,\,j) = \frac{Q}{N}$$

Realizări importante s-au obținut prin aplicarea simulării la majoritatea modelelor de cercetare operațională: **gestiunea stocurilor, înlocuirea echipamentelor, șiruri de așteptare etc.** De exemplu, în problemele de gestiunea stocurilor, se simulează procesele de depozitare cu ajutorul unei instalații de prelucrare a datelor. În acest mod se înregistrează și prelucrează în timp foarte scurt datele care definesc cerințele, se verifică stocurile, se fac previziuni, se calculează stocurile de siguranță, se determină momentul comenzii și cantitatea de comandat. Astfel de aplicații s-au efectuat în Franța, R. F. a Germaniei, R. D. Germană etc., precum și în țara noastră.

Printre problemele economice care se ivesc într-o întreprindere și pot fi rezolvate prin simulare, sînt și cele legate de îmbunătățirea desfășurării procesului de producție din ateliere și secții. Un atelier este considerat ca un ansamblu de mașini-unelte căruia îi este afectată forța de muncă. Ansamblul om-mașină trebuie să facă față diverselor probleme de prelucrare sau de montaj corespunzînd anumitor faze de fabricație.

În cazul general, în problemele de programare a activității unui atelier sînt trei obiective esențiale: respectarea termenelor de livrare prevăzute în contracte sau comenzi, reducerea imobilizărilor de fonduri reprezentate prin producția neterminată (piese care circulă în ateliere) și îmbunătățirea gradului de ocupare al ansamblului om-mașină. Pe baza acestor obiective se poate scrie expresia matematică a funcției ce trebuie optimizată. Paralel cu aceste obiective modelul matematic trebuie să țină seama și de restricțiile sistemului economic studiat. În cazul atelierului aceste restricții sînt: numărul de mașini-unelte disponibile (creșterea echipamentului mecanic este posibilă, dar antrenează cheltuieli); numărul de muncitori și calificarea lor; numărul, tipul, frecvența și volumul comenzilor; disciplina de lansare în fabricație a comenzilor.

Programele P.E.R.T. permit, de asemenea, aplicarea simulării. În problemele practice curente se simulează diverse strategii de alocare a resurselor și realizare a termenelor, necesare ulterior pentru luarea deciziilor.

● Rolul calculatorului

ÎN SCOPUL simulării modelului matematic se pot folosi atît calculatoarele analogice, cît și calculatoarele digitale (numerice). Simularea pe calculatoarele analogice se bazează pe găsirea unui fenomen fizic care poate fi descris cu același model matematic ca și modelul studiat. Calculatorul analogic prezintă dezavantajul că se pretează la o varietate restrînsă de probleme. Din această cauză în economie, unde varietatea problemelor economice este foarte mare, se preferă folosirea simulării cu ajutorul calculatoarelor digitale, cu utilizarea, în special, a metodei Monte-Carlo.

În scopul facilitării creării programelor de simulare s-au formulat limbaje speciale de simulare. În cadrul I.B.M. s-a creat limbajul de simulare G.P.S.S. (General Purpose System Simulation), care a fost folosit în simularea deservirii pasagerilor pe un aeroport. Tot la I.B.M. a fost construit și folosit pentru gestiunea stocurilor programul I.M.S. (Inventory Management Simulator).

Metoda simulării deschide largi posibilități de studii și aplicații, extinderea utilizării ei în economie fiind strîns legată de industria calculatoarelor electronice, care se găsește în plin proces de dezvoltare. Datorită simulării cu ajutorul calculatoarelor, modelele economice nu mai necesită ipoteze simplificatoare, avantajul simulării începînd tocmai din momentul în care modelul matematic este complex.

Subliniem că simularea nu rezolvă orice fel de problemă. În cele mai multe cazuri prin simulare se pot face predicții, dar nu se obțin direct soluțiile optime. Simularea este în aceste situații o fază premergătoare optimizării deciziilor.

ing. Marcel STOICA
Centrul de Calcul Economic și Cibernetică Economică

NOȚIUNI OPERAȚIONALE

SISTEMUL se definește ca un ansamblu de elemente interdependente ce acționează în comun pentru a produce un rezultat dinainte determinat.

MODELUL este reprezentarea matematică a relațiilor din sistem. Modelarea este tehnica de analiză a sistemului, prin intermediul ei făcindu-se idealizarea matematică a unei părți din sistem sau a sistemului în ansamblu.

SIMULAREA reprezintă utilizarea analogiilor fizice sau de calcul pentru explorarea comportării unui sistem. De obicei între elementele simulatorului și cele ale sistemului se stabilește o corespondență biunivocă.

CADRE ȘI RĂSPUNDERI

ing. Octavian BÂRSAN

SĂRBĂTORIND un sfert de veac de activitate în construcții, am avut curiozitatea să-mi întreb interlocutorul ce anume l-a făcut să se consacre acestei meserii, prin renunțarea la mecanică, către care înclinase cîndva. Mi-a explicat că ceea ce l-a atras este faptul că realizările din domeniul construcțiilor sînt legate mai mult de scara umană și de estetică. Am înțeles astfel pasiunea sa către frumos și originalitate, pasiune care-i caracterizează activitatea ca inginer specialist și director general al Direcției generale construcții-montaj din cadrul Consiliului Popular al Municipiului București. La 48 de ani se poate lăuda că a văzut crescînd sub ochii săi un oraș modern, la ale cărui lucrări social-culturale și edilitare și-a adus o însemnată contribuție.

● Ce v-a dat cea mai mare satisfacție în activitatea dv., de director?

— Greu de rezumat, căci am avut multe satisfacții. M-aș opri, în domeniul lucrărilor edilitare, la mecanizarea și introducerea unor tehnologii moderne de lucru pentru realizarea canalelor de diametre mari.

● Dar în celelalte domenii?

— Înfăptuirea unui vast program de locuințe din prefabricate, cîteva lucrări de mare amploare cu caracter social-cultural, unele în curs de construcție (Palatul televiziunii, Teatrul Național etc.) la care aș mai adăuga succesul pe linia cooperării cu alte țări care, datorită unei tehnici competitive, s-a soldat cu angajarea unor lucrări în Libia, Kuweit, Mongolia.

● Ce are mai interesant după dv. funcția de director?

— Satisfacția unei împliniri; ideile materializate prin efortul colectiv, măsurate prin rezultatele obținute.

● Dar neplăcut?

— Plictiselile generate de birocratism.

● Spuneați la început că v-ați dedicat construcțiilor deoarece ele sînt legate mai mult de scara umană. Ce părere aveți despre rolul factorului uman?

— Că este hotărîtor. Dictonul românesc potrivit căruia „omul sfințește locul" este deplin valabil.

● Cum ați verificat aceasta?

— Colectivul nostru numără mai multe zeci de mii de muncitori, ingineri și tehnicieni. Într-o familie atît de mare, grupată în 16 întreprinderi, am avut ocazia să apreciez pe viu importanța acestui factor ca motor al eficienței.

● Cadrele tinere sînt în atenția dv?

— În general noi am mers pe principiul promovării cu curaj a tineretului și n-am fost decepționați. Pe cei mai dotați i-am trimis în număr mare la specializare în străinătate și în țară.

● Ce părere aveți despre colaborarea dintre întreprindere și institutele de cercetări?

— Cu unele excepții, o consider încă insuficientă.

● Ați scris recent o carte...

— Da. „Organizarea științifică și cercetarea operațională". cu încă doi colaboratori (solicitată acum în Franța și Italia).

● V-ați oprit numai la ea?

— Nu. Lucrez la o alta pe tema executării subterane a lucrărilor hidroedilitare.

● Îmi închipui că vă ia mult din timpul liber...

— O bună parte, pentru că mă mai ocup și de studiu, de doctorat. În general lucrez seara și duminica.

● Și familia?

— Din acest punct de vedere, am în soția mea un aliat prețios.

● Vreo dorință mai deosebită?

— Ca orice părinte, să-mi văd băiatul la Universitate. Îl pasionează electronica.

★

Un plan bogat de perspectivă în dezvoltarea orașului și realizarea sa în viitorul cel mai apropiat, este o altă mare dorință a interlocutorului meu și o justificare în plus a multelor studii cărora se dedică cu pasiune de adolescent.

Viorica BABA

METODA MONTE-CARLO ÎN OȚELĂRIILE HUNEDOAREI

CUPTOARELE MARTIN, unități de producție principale, sînt deservite în diferite faze ale procesului de o serie de unități de producție auxiliare (mașini de șarjare, macarale pentru încărcarea fontei, macarale pentru turnare etc.). Cînd acestea din urmă nu sînt disponibile, unul sau mai multe cuptoare stau în așteptare. Orice așteptare produce însă perturbări în desfășurarea activității oțelăriei pe o perioadă posterioară destul de lungă. Pentru determinarea punctelor de strangulare în fluxul tehnologic și stabilirea măsurilor cu caracter organizatoric și de investiții care să ducă la reducerea timpului de așteptare, s-a recurs la utilizarea **metodei simulării.**

Pentru construirea modelului s-au luat în considerare următoarele cinci **grupe de parametri:** parametrii temporali; numărul de unități auxiliare afectate pentru deservirea unităților principale; calitatea oțelului; capacitatea cuptoarelor Martin și a halei de turnare; folosirea intensificatorilor. Parametrul rezultativ, care a permis evaluarea diferențelor cantitative dintre diferite alternative luate în discuție, a fost considerat **timpul de așteptare** determinat de imposibilitatea de a afecta unități de producție auxiliare sau de a evacua șarja. Acest parametru este în directă legătură cu productivitatea cuptoarelor, cu indicele de utilizare a lor și cu alți parametri tehnico-economici ai procesului.

În model s-au respectat următoarele **principii de afectare** a unităților de producție auxiliare pentru deservirea celor de producție principale: a) dacă o unitate de producție auxiliară este ocupată pentru deservirea uneia de producție principală sau este în reparație, ea nu poate să deservească în același timp o altă unitate de producție principală; b) la afectarea unităților de producție auxiliare care au libertate de mișcare condiționată (macarale pentru introducerea fontei, macarale de turnare și mașini de șarjare) trebuie să se țină seama de poziția acestora în raport cu poziția celor de producție principale; c) la afectarea simultană a mai multor feluri de unități auxiliare de producție pentru deservirea unora principale, la o stare dată, trebuie să se țină seama de disponibilitatea lor în cantitatea necesară din punct de vedere tehnologic.

Întrucît afectarea unităților de producție auxiliare pentru deservirea celor de producție principale are loc în condiții de prioritate, s-au stabilit trei **criterii de prioritate:** calitatea oțelului; folosirea intensificatorilor; capacitatea cuptoarelor.

Prin simulare se înțelege o reconstituire artificială, suficient de fidelă, a unui fenomen real, în vederea obținerii de informații de natură abstractă sau concretă asupra acestuia. Dintre cele trei procedee de simulare (indirectă, directă, cu ajutorul unor aparate electrice) s-a folosit procedeul de simulare indirectă după metoda Monte-Carlo, căreia îi este propriu faptul că observarea modelului construit și înregistrarea rezultatelor corespunzătoare se înlocuiesc cu rezultatele unor calcule cu **numere aleatoare** și prin aceasta nu se mai face o prelucrare efectivă a experimentelor. În raport cu timpul, s-a folosit procedeul de simulare în timp accelerat („event to event") care este mai avantajos din punct de vedere al timpului de calcul.

În vederea determinării numărului de cazuri pentru care se efectuează calculele, s-au realizat mai multe experimentări ale metodei Monte-Carlo pe modelul construit și s-a ajuns la concluzia că, pentru estimarea cît mai corectă a mediei parametrului rezultativ — timpul de așteptare, sînt necesare circa 120 000 cazuri, ceea ce revine la simularea unui semestru de funcționare a oțelăriei.

În principiu, simularea operațiilor dintr-o oțelărie se efectuează în felul următor: se pornește de la o situație inițială a procesului de producție în care sînt specificate stările și duratele corespunzătoare; din datele referitoare la timp se alege cea mai mare valoare și se scade din toate celelalte valori; la această unitate de producție trebuie să se modifice starea, atribuindu-i-se o durată aleatoare. Dacă este vorba de o unitate de producție principală și în noua stare este nevoie de o unitate de producție auxiliară disponibilă, i se afectează unitatea cerută, cu respectarea principiilor enumerate mai sus. Dacă nu există unități de producție auxiliare disponibile sau principiile de mai sus nu sînt respectate, atunci unitatea de producție principală așteaptă eliberarea unității de producție auxiliare pe care a cerut-o. Timpul de așteptare este egal cu durata minimă a stărilor unităților de producție principale care folosesc aceeași unitate de producție auxiliară. El este cumulat în vederea determinării mediei, care constituie criteriul de apreciere a alternativelor luate în discuție, o alternativă fiind mai bună decît alta, dacă timpul mediu de așteptare realizat în urma simulării este mai mic.

Simularea procesului de producție s-a efectuat la oțelăria Martin nr. 2 dela C.S. Hunedoara. Pentru a determina punctele de strangulare în fluxul tehnologic, precum și măsurile tehnico-organizatorice și de investiții care trebuie luate pentru reducerea timpului de așteptare, s-au stabilit mai multe alternative care au constat în modificări ai parametrilor tehnologici și organizatorici. În alegerea alternativelor s-au considerat acele stări ale procesului unde există posibilitatea de a interveni cu modificări. Au fost luate în considerare grupe de alternative care constau în: modificarea unor parametri temporali ai procesului; afectarea suplimentară a unor unități auxiliare de producție; modificarea proporției de încărcătură rece ușor de manipulat și a celei de folosire a procedeului de insuflare a oxigenului prin lance; modificarea capacității cuptoarelor Martin și a halei de turnare.

Rezultatele obținute în urma simulării numerice a procesului, în cazul acestor alternative, au permis să se întrevadă posibilitatea creșterii producției cu 2—4,7% ca urmare a reducerii timpului de așteptare.

ing. Toma POPESCU
C.S. Hunedoara

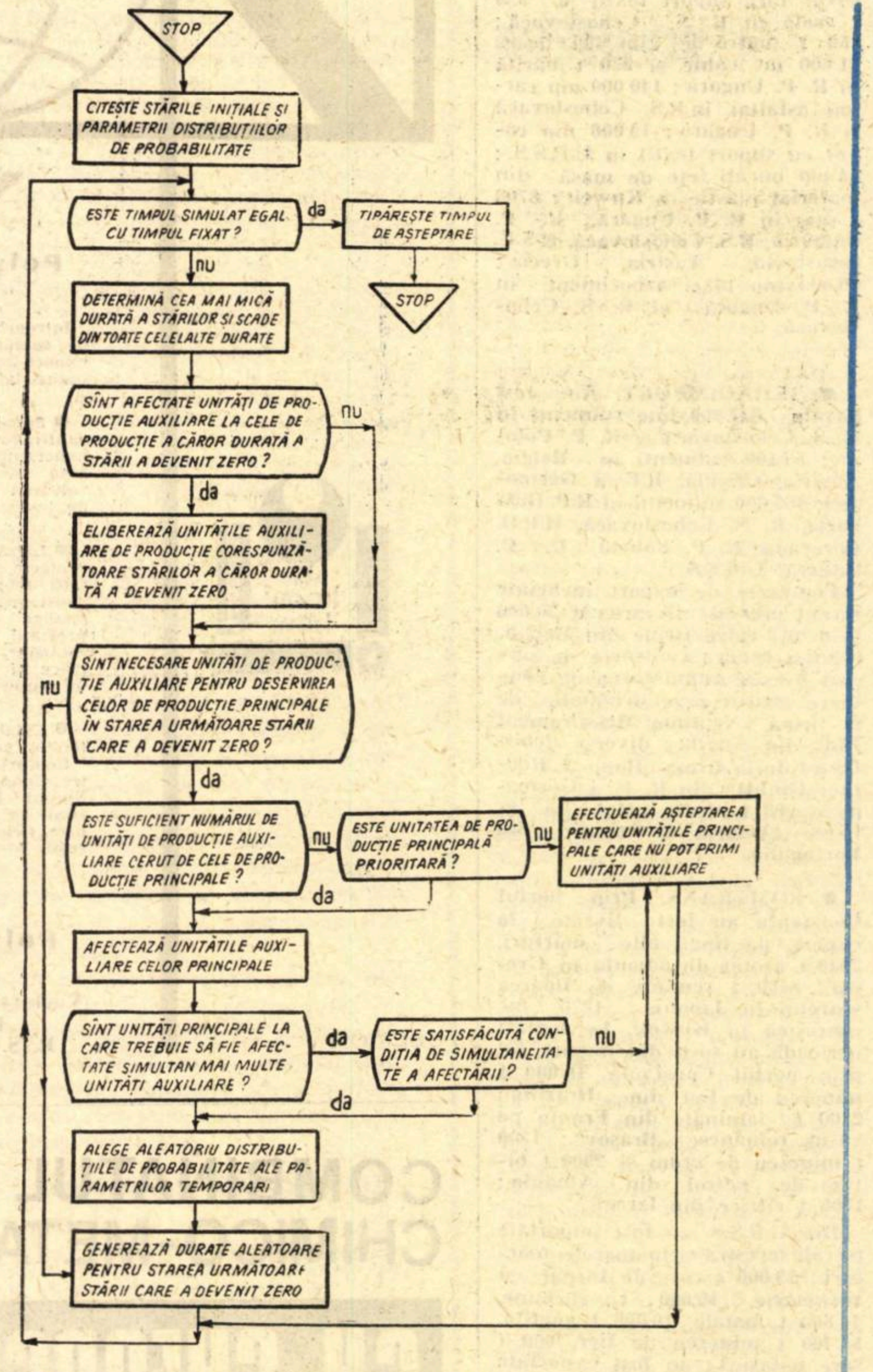

PATRU SECOLE DE CĂUTĂRI

APARIȚIA modelării și simulării a fost precedată de secole de frămîntări și de numeroase realizări, atît în științele matematice, cît și în tehnicile de calcul. În 1617 **John Napier** realizează un calculator cu ajutorul „vergelelor"; 1642 — **Pascal** inventează mașina mecanică de calcul; 1671 — **Leibnitz** creează un dispozitiv de înmulțire; 1814 — inginerul **J. A. Hermann** creează planimetrul, un prim dispozitiv analogic; 1816 — **Kelvin** pune la punct un dispozitiv analogic perfecționat pentru rezolvarea ecuațiilor diferențiale; 1847 — matematicianul **George Boole** pune bazele algebrei care-i poartă numele; 1914—1918 — **Hannibal Ford** perfecționează dispozitivele de integrare.

● 1940 — **Neumann** și **Ulam** emit ideea metodei Monte-Carlo.

● 1945 — **Rosenblueth** și **Wiener** dezvoltă noțiunea de „model", publicînd lucrarea „The Role of Models in Science".

● 1953 — **Neumann și Morgenstern** dezvoltă teoria jocurilor și aplicațiile acestora în economie (apare lucrarea „Theory of Games and Economic Behavior").

● 1956 — **Dunn, Flagie** și **Nicks** creează aparatul de simulare analogică **„Queiuac",** folosit pentru aplicarea teoriei așteptării.

După anul 1960 literatura mondială de specialitate se îmbogățește continuu cu noi lucrări dintre care pot fi menționate: Simulation of the industry and firm" (Shubik-1960); An analysis of the concept of Simulation (Churchman-1963); Simulation of Information and decision Systems in the Firm (Bonini-1963); System and Simulation" (Chorafas-1965); Simulation in Economics (McCracken-1967); „Computer Simulation Techniques (Naylor-1968)

TRANZACȚII COMERCIALE EXTERNE

● MINERALIMPORTEXPORT. Au fost livrate la export 26.000 t ciment, în R.S. Cehoslovacă, R. P. Polonă, R. D. Germană, Austria și Argentina; 36.000 mp geam laminat, 1650 mp dale marmură concasată, 164 t p.v.c. prelucrat, 9000 mp covor fără suport textil și 350 t cretă în R. S. Cehoslovacă; 750 t piatră de gips, 400 t ipsos, 21 600 uc. cahle și 220 t barită în R. P. Ungară; 140 000 mp carton asfaltat în R.S. Cehoslovacă și R. P. Ungară; 19 000 mp covor cu suport textil în U.R.S.S.; 64.400 bucăți fețe de masă din material plastic în Kuweit; 8700 t sare în R. P. Ungară, R. P. Bulgaria, R.S. Cehoslovacă, R.S.F. Iugoslavia, Austria, Grecia; 30.000 mp plăci azbociment în R. P Ungară și R. S. Cehoslovacă

● TEHNOIMPORT. Au fost livrate 7 817 000 bile rulmenți în R. S. Cehoslovacă și R. P. Polonă; 59 100 rulmenți în Belgia, Austria, Olanda, R.F. a Germaniei; 185 600 rulmenți în R.P. Bulgaria, R. S. Cehoslovacă, R.P.D. Coreeană, R. P. Polonă, R. P. Ungară, U.R.S.S.

Contracte de export încheiate recent prevăd livrarea a 20.600 rulmenți către firme din Belgia, Franța, India; contracte de import prevăd cumpărarea de contoare pentru gaze lichefiate de la firma „Neptune Messurement Ltd" din Anglia; diverse debitmetre de la firma „Bopp & Reuther GmbH" din R. F a Germaniei; 200 t plută plăci de la firma „Amorin & Ormao" din Portugalia.

● ROMTRANS. Prin portul Constanța au fost livrate la export, pe lîngă alte mărfuri, 2520 t azotat de amoniu în Grecia; 8400 t semințe de floarea soarelui în Japonia; 1270 mc cherestea în Kuweit. În aceeași perioadă au sosit din import, tot prin portul Constanța, 10 000 t minereu de fier din Brazilia; 2100 t laminate din Franța pe vasul românesc „Brașov"; 1500 t minereu de crom și 2900 t bitum de petrol din Albania; 1700 t citrice din Izrael.

Din U.R.S.S au fost importate pe cale terestră următoarele mărfuri: 19 000 t cocs de furnal și turnătorie, 10 000 t cărbune, 14 800 t metale, 10.000 t apatită, 54 400 t minereu de fier, 600 t sare potasică; au fost exportate în U.R.S.S. 5600 t produse petroliere, 8160 t metale, 3100 t produse lemnoase, 700 t mașini și utilaje, 1470 t produse chimice, 400 t produse ale industriei ușoare.

● CHIMIMPORT. Au fost încheiate contracte pentru exportul a 25 t fosfat trisodic în Siria; 300 t bicarbonat de amoniu în R.S. Cehoslovacă și R.A.U.; 260 t carbură de calciu în Grecia și Siria; 200 t bicromat de sodiu în Argentina; 200 t clorură de aluminiu în R.D. Germană; 5 500 t clorură de var și 150 t clorură de calciu în U.R.S.S.; 3 150 t sodă calcinată ușoară în R.A.U. și Siria; 2 000 t sodă calcinată grea în Turcia; 230 t bicarbonat de sodiu alimentar și farmaceutic în Izrael, Iordania, Iran; 200 t sodă caustică în Liban și Iran.

● EXPORTLEMN. Contracte încheiate recent prevăd exportul a 300 800 mp cherestea în Italia, Arabia Saudită, Siria, Elveția, Izrael, Grecia, Franța, Austria, R.D. Germană, R.P. Ungară și alte țări; 250 000 m steri lemn de fag pentru celuloză în R.F. a Germaniei și Austria; 60 000 mc lemn pentru construcții rurale în R.P. Ungară, Grecia, Liban, Iordania; 2 000 t p.f.l. dure în R.P. Ungară, Japonia, Izrael, Somalia; 5 600 mp placaj în Elveția, Belgia, Irak, Anglia, Cipru; 50 000 mp panel în Anglia și Liban

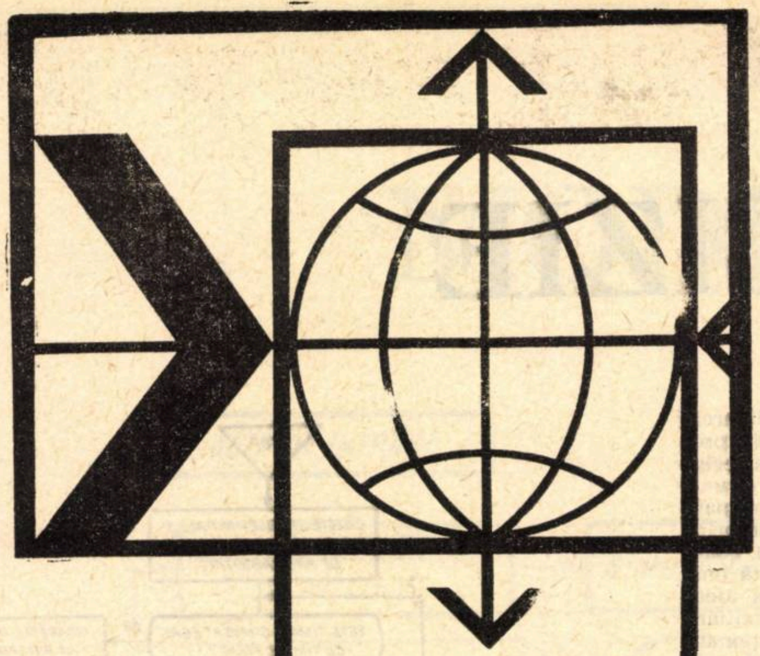

Polytechna

Intreprindere cehoslovacă de comerț exterior pentru export-import de licențe industriale.

● Specialiști de inaltă calificare și cu o bogată experiență, stau la dispoziția clientelei pentru rezolvarea oricărei probleme de investiții industriale.

● Livrări de materiale, proiecte, licențe, documentații tehnice, lucrări de construcții și reconstrucții, analize de specialitate, prestații în domeniul cercetărilor, analizelor științifice și orice alte lucrări de Know-how.

● Colaborarea multilaterală, soluții prompte.

Contactați delegații întreprinderii noastre în timpul Expoziției industriale a Republicii Socialiste Cehoslovace la București, 3—15 mai 1969.

we know how

Polytechna

Václavské Námêsti 8,
Praha 1,
R. S. Cehoslovacă

PUBLICOM

livrează:

- Sodă calcinată ușoară 99% Na_2CO_3;
- Sodă calcinată grea 99% Na_2CO_3;
- Sodă caustică 98% NaOH;
- Bicarbonat de sodiu industrial;
- Bicarbonat de sodiu alimentar;
- Bicarbonat de sodiu farmaceutic;
- Silicat de sodiu 1/2 și 1/3;
- Silicat de sodiu lichid 38/40° Be 58/60° Be;
- Silicat de sodiu lichid tip C, D și E;
- Clorură de calciu tehnică hidratată;
- Clorură de calciu cristalizată pentru scopuri alimentare;
- Ionosil;
- Sodil;
- Carbonat bazic de magneziu, tehnic și farmaceutic;
- Oxid de magneziu tehnic și farmaceutic.

COMBINATUL CHIMICO-METALURGIC
GH. GHEORGHIU-DEJ
BAIA-MARE
str. ELIBERĂRII 15

PRODUCE ȘI LIVREAZĂ:

- Miniu de plumb;
- Pămînturi decolorante;
- Seleniu pur;
- Tiosulfat de sodiu cristalizat;

precum și instalații de purificarea seleniului pentru industria de semiconductori și instalații de fabricarea tiosulfatului de sodiu pentru uz fotografic.

UZINA DE MAȘINI ȘI UTILAJ MINIER
BAIA-MARE
str. Baia Sprie Nr. 170

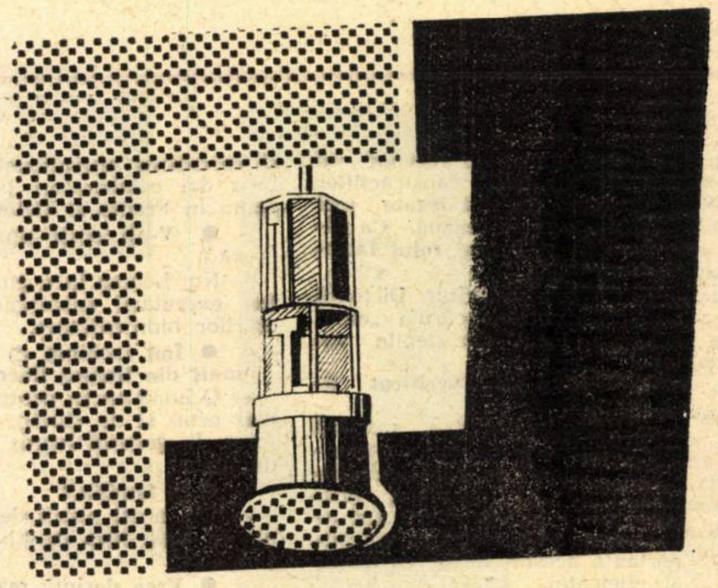

PRODUCE ȘI LIVREAZĂ:

- Celule de flotare;
- Agitatoare;
- Ingroșătoare;
- Pompă de tulbureală și antiacide de mină;
- Filtre de vid;
- Clasare spirale și cu greblă;
- Colivii de extracție;
- Alimentatoare diferite;
- Ciururi vibratoare;
- Vagonete de funiculare;
- Instalații de manevrat vagonete la rampa puțului.

Telefon 24.11

SENSURI ȘI CONTRASENSURI ÎN TEORIA BURGHEZĂ A REPARTIȚIEI

CUNOAȘTEREA, oricît de detaliată, a datelor realității nu este neapărat și de la sine garanția unor generalizări teoretice corecte. Cercetarea în problemele venitului național produce în țările capitaliste nu puține lucrări ample, bogate în informații, cuprinzînd idei proaspete în materie de metodologie. Dar teoria burgheză a repartiției păstrează caracteristici de bază care derivă din natura ei de clasă. Ea ignorează în continuare determinările obiective ale veniturilor, începînd cu prima dintre ele — alocarea din produsul nou creat a mijloacelor de existență ale lucrătorilor salariați. Ea continuă să acorde rolul primordial în repartiție unor manifestări de suprafață, fenomenelor care țin de domeniul concurenței. Ea înglobează — last not least — justificarea explicită sau implicită a profitului capitalist.

● În căutarea procesului dominant

CONTINUITATEA este nedezmințită și în textul unor prelegeri ținute nu de mult la Universitatea din Manchester de profesorul E. H. Phelps Brown [1]. Specialist cunoscut în economia muncii, profesorul Phelps Brown a publicat anul trecut o lucrare de proporții mai mari despre evoluția salariilor de-a lungul unui secol (1860—1960) în Franța, Germania, Suedia, Anglia și Statele Unite [2]. Prelegerile de la Manchester se bazează pe materialul faptic prelucrat în acest volum: „ca unul care m-am preocupat îndeaproape de datele concrete, arată autorul într-o prefață, înfățișez aici interpretarea pe care ele mi-o sugerează, deși o schițez doar în linii mari" (pag. IX). Beneficiem deci, într-o formă densă, de o încercare de generalizare întemeiată pe ample computări statistice și, trebuie spus, nu lipsită de spirit critic față de teoretizări premergătoare, cu care totuși are în comun pînă la urmă caracteristicile amintite. Îl vom urmări pe autor în dezbaterea sa cu cîteva din aceste teoretizări în reflecțiile și demonstrațiile sale privind teza despre stabilitatea ponderii salariilor muncitorilor în venitul național și în schițarea elementelor unei teorii proprii a repartiției la care ajunge în final.

Profesorul Phelps Brown își stabilește ca prim obiect al prelegerilor sale „de a compara evoluțiile ce ar fi fost de așteptat pe baza unora dintre principalele tipuri de teorii asupra repartiției cu evoluția efectivă a ponderii diferitelor venituri în economia unui șir de țări occidentale de la 1860 încoace". Ideea acestei confruntări între teorii și realitate este cu atît mai interesantă cu cît — așa cum relevă și autorul — procedeul nu prea are răspîndire în literatura economică occidentală. În lumina statisticilor pe un secol pe care le-a studiat, economistul englez se întreabă: cît de îndreptățit a fost accentul pus de diversele teorii pe un proces sau altul din sfera repartiției ca fiind procesul predominant, hotărîtor?

Dintre cele patru tipuri de teorii examinate astfel, primul este al **teoriei negocierilor**. După exponenții ei, repartiția venitului național ar depinde înainte de toate de capacitatea participanților, a diferitelor „grupuri de interese", de a obține să li se aloce mai mult, respectiv de a-i obliga pe partenerii lor să se mulțumească cu mai puțin. Pentru ilustrarea acestei teorii, economiștii burghezi invocă în mod curent lupta revendicativă a sindicatelor muncitorești, prezentată ca o acțiune al cărei scop ar fi obținerea unei părți mai mari din venitul național decît cea „cuvenită". Procesul căruia i se atribuie astfel rolul determinant în repartiție — negocierile colective între patroni și sindicate — are într-adevăr ca unul din punctele sale de plecare organizarea sporită a clasei muncitoare, dar la baza rezultatului final continuă să se afle raportul de forțe dintre proprietarii mijloacelor de producție și neproprietari. Dacă sindicatele își dovedesc capacitatea de a asigura de pildă membrilor lor o anumită participare la roadele creșterii productivității muncii, patronatul organizat și-o dovedește pe a lui de a contracara, a reduce sau a anula pe diverse căi concesiile acordate. Criteriul faptelor îi dictează profesorului Phelps Brown următoarea concluzie la evaluarea teoriei negocierilor: „Oricare ar fi capacitatea sindicatelor de a obține acorduri de sporire a salariilor nominale, sporurile nu vor reduce partea profiturilor decît dacă firmele sînt împiedicate de a mări prețurile de vînzare pentru a-și apăra rata profitului. Dar, îndeobște, împrejurările care sînt cele mai favorabile pentru negocierea unor măriri de salarii sînt la fel de favorabile urcării prețurilor de vînzare" (pag. 21—22). Această posibilitate de contrabalansare dovedește în orice caz că acționează forțe mai complexe, la mai mare adîncime, determinînd nivelul în jurul căruia au loc oscilațiile în plus și minus declanșate prin efectul negocierilor.

Al doilea tip examinat de explicare burgheză a mecanismului repartiției în capitalism îl constituie **teoria prețurilor de monopol**. Ideea este că o concurență imperfectă, deci un grad sau altul de monopolizare a unei anumite ramuri, să spunem, permite firmei sau firmelor respective să-și fixeze în așa fel prețurile de vînzare încît să mărească ponderea profiturilor în raport cu cea a salariilor plătite. Din nou, ca și în cazul negocierilor, avem de-a face cu un proces real, prezența și greutatea sa în viața economică fiind chiar mult mai mari decît admite economia politică burgheză. Dar repartiția în capitalismul monopolist, inclusiv în capitalismul monopolist de stat, nu are determinări esențial diferite de cele din secolul al XIX-lea, bunăoară, iar în limitele secolului nostru nu se deosebește esențial de la o țară la alta, de la o perioadă la alta în funcție de gradul de monopolizare. Profesorul Phelps Brown face această constatare sub forma remarcii că perioadele pentru care calculele sale au indicat o oarecare reducere a ponderii profiturilor — ca în anii '30 în S.U.A., Anglia și Germania — nu au fost marcate de nici o creștere a „perfecțiunii" concurenței (pag. 27—28).

Teoria necesarului de investiții socotește că repartiția venitului național este determinată de nevoia ca sistemul economic să genereze un volum de economii egal cu mărimea unui program dat de investiții. Phelps Brown contestă validitatea acestui criteriu de repartiție deoarece nu a găsit nicăieri și nicicînd semnele unei concordanțe între mișcarea relativă a profiturilor și a investițiilor. Criteriul este absolut contestabil dacă se are în vedere natura reziduală a profitului: privind repartiția ca un proces de alocare, logica economică cere să recunoaștem că întîi este desprinsă din produsul nou creat partea necesară pentru reproducerea forței de muncă. Programele de investiții nu pot fi elaborate și aplicate independent de acest proces, iar în plus mărimea lor depinde și de partea din profit rezervată consumului personal al capitaliștilor.

Ultimul tip de teorii examinat în prelegerile de la Manchester, **teoria prețului factorilor de producție**, conține, poate în forma cea mai directă, caracteristica de bază a tuturor: rămînerea la suprafața fenomenelor. În această teorie procesul predominant din sfera repartiției se consideră a fi interacțiunea dintre cerere și ofertă. Or, aici se întîmplă același lucru ca în realizarea mărfurilor, unde concurența poate să explice oscilațiile prețurilor, dar nu și nivelul în jurul cărora ele oscilează. Jocul concurenței și necesarul de investiții, prețurile de monopol și negocierile colective au, într-o măsură sau alta, un cuvînt de spus în conformația ultimă a repartiției venitului național. Dar procesul determinant, din care derivă totul, este altul și rămîne nesesizat și de Phelps Brown, pe care critica celor patru tipuri arătate de teorii nu l-a adus totuși la recunoașterea teoriei valorii-muncă.

● „O chestiune de aritmetică"?

EXISTĂ și un al cincilea contrasens teoretic pe care economistul englez îl repudiază și anume teza despre stabilitatea ponderii salariilor muncitorilor în venitul național. Originea acestei teze nu este prea clară, dar ideea a fost destul de larg acceptată în literatura burgheză de specialitate, și J. M. Keynes se numără printre acei care au referiri pozitive la valoarea ei, socotind că ea a fost demonstrată statistic. Argumentele profesorului Phelps Brown sînt însă de natură faptică și ca atare mai greu de pus la îndoială decît o speculație intelectuală. Ele țintesc să raporteze distribuirea venitului național la structura social-economică a țării respective și la modificările ei, ceea ce, evident, merită toată atenția.

Raționamentul este în esență următorul: afară de salariați și de patronii care îi angajează, există în țările capitaliste și unități de producție în care lucrează numai proprietarii (singuri sau asociați). Modificarea ponderii acestor „independenți" în venitul național, în general în sensul restrîngerii progresive, atrage după sine modificări în ponderea salariilor care nu se datorează unor schimbări în raportul dintre salarii și profituri. Prin urmare, pentru a putea judeca adevărata evoluție a părții salariilor și a părții profiturilor din venitul național, trebuie lucrat cu ceea ce autorul numește un „sector omogen", adică un sector în care venitul național ar fi repartizat numai între aceste două componente. Ideea ni se pare interesantă, amintindu-ne ipoteza de lucru marxistă a unei economii capitaliste „pure", în care tot produsul net se împarte între clasele fundamentale ale societății capitaliste — proletariatul și burghezia. Pentru aproximarea a ceea ce s-ar întîmpla într-un „sector omogen", Phelps Brown face un calcul sumar al repartiției unui venit național din care elimină pe „independenți". Concluziile sale — pe exemplul Angliei în perioada 1911—1965 — sînt: reducerea părții salariilor muncitorilor, creșterea părții salariilor personalului nemuncitoresc, o oarecare creștere a totalului salariilor și o oarecare reducere (corespunzătoare) a veniturilor capitaliste. Autorul pare să abandoneze însă pe parcurs propriul său criteriu, căci după ce a demonstrat că partea muncitorilor din produsul creat în „sectorul omogen" scade, el nu se mai interesează de legătura dintre creșterea totalului salariilor și evoluția ponderii salariaților în populația activă totală și nici de evoluția ponderii muncitorilor și a funcționarilor în totalul salariaților.

Se ridică problema dacă modificările de ponderi observate de profesorul Phelps Brown în repartiția venitului național sînt „doar o chestiune de aritmetică", cum se afirmă în prelegeri (pag. 3 și 6), dacă într-adevăr ponderea salariilor muncitorilor „nu este o variabilă asupra căreia acționează direct forțe economice" (pag. 4). Aceste susțineri depășesc ca importanță abandonarea menționată a criteriului structurii social-economice, deoarece este vorba de mecanisme de funcționare specifice și fundamentale ale capitalismului. Dacă socotim industria prelucrătoare a țărilor capitaliste dezvoltate ca un cîmp de investigații foarte apropiat de „sectorul omogen" al lui Phelps Brown, numărul „independenților" fiind aici extrem de redus, putem să facem constatări semnificative. După unele calcule ale noastre, în Statele Unite ponderea salariilor muncitorilor ocupați în producție în „valoarea adăugată" a industriei prelucrătoare a scăzut de la 40,7% în 1947 la 31,5% în 1965. De reținut că în acest interval numărul muncitorilor s-a menținut în jurul aceleiași cifre, cu o ușoară creștere spre sfîrșit, lucru valabil și pentru numărul de om-ore prestat. Nu este vorba deci de „aritmetică", ci de însușirea unei părți mai mari din produsul net de către capitaliști, fenomen observabil și în alte țări capitaliste.

Este adevărat că acționează și factori ce tind să contracareze evoluția notată, evoluție care indică creșterea ratei plusvalorii. Un asemenea factor este, de pildă, reducerea duratei muncii pe care clasa muncitoare din diferite țări capitaliste a obținut-o în ultimele decenii. Efectul reducerii ponderii salariilor muncitorilor asupra ponderii totalului salariilor este contracarat de creșterea considerabilă a numărului salariaților pe seama numărului funcționarilor de birou, dar și a personalului tehnico-științific, de exemplu, ale cărui salarii apar în statistici tot la rubrica funcționari. Aceste și alte elemente similare nu-și găsesc însă locul cuvenit în generalizările teoretice ale economistului englez.

● Inversare și analogie

Pentru caracterizarea manierei în care sînt evaluate în prelegerile de la Manchester diferitele teorii asupra repartiției ajunge să spunem că nici una din ele nu este socotită falsă. Merită amintită și motivarea: nici una nu este falsă pentru că procesele de ajustare pe care se bazează au într-adevăr loc (pag. 10). Este un fel de a vedea lucrurile care exclude sau cel puțin îngustează foarte mult posibilitatea de a ajunge la o teorie care să explice cu adevărat un proces economic.

Socotind deci toate tipurile de teorii — pe care le-a găsit inconsistente în lumina faptelor, așa cum am văzut — ca fiind compatibile între ele, profesorul Phelps Brown diminuează el însuși, din capul locului, interesul pentru propria sa încercare de generalizare. Examinarea ei foarte succintă poate fi totuși instructivă ca încă un exemplu de rămînere la suprafața proceselor reale, de ignorare a resorturilor lor intime de către economiștii burghezi, mai ales cînd este vorba de o problemă ca repartiția venitului național.

Profesorul Phelps Brown apreciază că teoria sa ar putea fi privită ca o inversare a teoriei marxiste a repartiției. Dar ce prezintă el drept teoria marxistă? În formularea sa, aceasta ar consta în ideea că „elasticitatea ofertei de muncă apasă în jos salariile reale, astfel că sporul producției pe un muncitor este însușit de capitalist" (pag. 53). Cerințele reproducției forței de muncă, de la care pornește Marx, sînt deci complet ignorate aici, de asemenea și „însușirea sporului" indiferent de mărimea salariului real, iar pe primul plan apare concurența de pe piața forței de muncă. Rezultatul inversării pe care, susține Phelps Brown, o justifică realitățile studiate de el, sună astfel: „elasticitatea ofertei de capital apasă în jos rata profitului, iar salariile reale cresc proporțional cu producția pe un muncitor" (ibid.). Analogia este tentantă, dar altfel decît a conceput-o autorul: aceeași absență a acelorași cerințe ale reproducției forței de muncă, primordiale pentru că sînt dictate de legi naturale și, bineînțeles, de interesul capitalistului de a relua continuu exploatarea forței de muncă —, aceeași punere pe primul plan a concurenței, de data aceasta pe piața capitalurilor. Ceea ce lipsește total în teoria repartiției a profesorului Phelps Brown este întrebarea, de unde provine capitalul a cărui disponibilitate pentru investiții este, după aprecierea sa, cheia sau, în orice caz, una din cheile proceselor din acest domeniu. Cum spuneam la început, justificarea — implicită sau explicită — a profitului capitalist este o caracteristică permanentă a teoriilor burgheze ale repartiției, oricare ar fi dozajul sensurilor și al contrasensurilor înăuntrul lor.

L. STROJA

---

[1]) Pay and Profits. The theory of distribution reviewed in the light of the behaviour of some Western economies over the last hundred years. Lectures given in the University of Manchester by E. H. Phelps Brown, Professor of the Economics of Labour in the University of London. Manchester University Press, 1968, 53 pag. Trimiterile la această lucrare se dau în text.

[2]) A Century of Pay (împreună cu Margaret H. Browne), Macmillan, Londra, 1968.

ȘANTIER ȘTIINȚIFIC

Conf. univ. dr. OPREA PARPALĂ

șeful catedrei de Economia agriculturii, Academia de Studii Economice — București

● **Vă rugăm să ne schițați direcțiile cercetărilor dv.**

— Anul 1969 marchează o etapă importantă în activitatea mea științifică — împlinirea a 15 ani de la apariția primelor mele lucrări pe „șantierul științific" al economiei agrare românești. Ca și mulți alți cercetători am rămas credincios primei mele dragoste, preocupîndu-mă în mod deosebit problemele referitoare la intensificarea și diversificarea agriculturii românești, cu multiplele lor aspecte și implicații de ordin economic, cărora le-am dedicat cea mai mare parte din cărțile, articolele și comunicările mele științifice.

● **Ce considerați caracteristic pentru activitatea dv. științifică, desfășurată pînă în prezent?**

— Consider că îmbinarea activității didactice cu cea științifică reprezintă o primă trăsătură a preocupărilor mele de pînă acum. Sînt adeptul ferm al concepției că un cadru didactic trebuie să fie în același timp un cercetător științific, atît pentru producție, cît și pentru procesul de învățămînt (de fapt, în acest din urmă caz, efectele se repercutează tot asupra producției). De aici, poate, și o tematică mai largă în activitatea mea de cercetare științifică (în comparație cu cea a cercetătorilor „specializați"), deoarece un cadru didactic trebuie să aibă un profil științific mai larg și o competență aproape egală în diferite probleme. Ca atare, problemele de eficiență economică a

„Sînt adeptul ferm al concepției că un cadru didactic trebuie să fie în același timp un cercetător științific..."

producției agricole și a investițiilor, ale prețului de cost și rentabilității (mai ales în ramura creșterii animalelor), ale acumulării și reproducției lărgite în agricultura noastră și altele m-au pasionat în egală măsură, avînd astfel posibilitatea să dau o fundamentare științifică proprie cursurilor ținute în fața studenților.

Desigur că în activitatea mea științifică predomină cercetarea aplicativă. Spre o asemenea orientare m-au îndemnat formația mea profesională și nevoile practicii, rezultate din impetuosul mers înainte al agriculturii noastre. În același timp, însă, nu putem neglija cercetarea fundamentală în problemele de bază ale economiei agriculturii, care să dea orizont și consistență cercetării aplicative.

În „inventarul" problemelor care au constituit obiectul cercetărilor mele, cea mai mare pondere o au cele de actualitate și de perspectivă privind dezvoltarea agriculturii românești. Abordarea acestor aspecte m-a determinat însă să mă ocup și de istoria relațiilor agrare în țara noastră, mai ales de situația agriculturii românești în perioada dintre cele două războaie mondiale. Cercetările întreprinse în această direcție mi-au întărit convingerea referitoare la legătura dialectică dintre trecutul, prezentul și viitorul agriculturii românești.

● **Ce proiecte aveți pentru viitorul apropiat?**

— Cea mai arzătoare dorință a mea, al cărei termen de înfăptuire depinde însă doar de...mine, este definitivarea pentru tipar a manualului de economia agriculturii, pe care îl promit pe această cale cititorilor revistei „Viața economică". În măsura în care va fi primul manual de acest fel din țara noastră, apariția lui îmi va produce o satisfacție deosebită, mai ales că va reprezenta rodul strădaniilor a circa zece ani de cercetări personale și o încercare de sintetizare a activității de cercetare în acest domeniu. Preocuparea științifică curentă o constituie problema rentabilității creșterii animalelor în cooperativele agricole de producție din județul Teleorman. Este o cercetare cu caracter aplicativ, în vederea căreia conduc un colectiv al catedrei și de la care aștept o dublă satisfacție: în calitate de cercetător și în calitate de teleormănean.

În sfîrșit, sper ca în următorii ani să pot prezenta un studiu închegat (început cu ani în urmă) asupra școlii românești de economie agrară. Documentarea și cercetările de pînă acum mi-au format convingerea fermă că în țara noastră a existat o școală de economie agrară cu personalitate proprie, ai cărei reprezentanți s-au ridicat la nivelul celor mai de seamă colegi de breaslă pe plan european. Nutresc încrederea că valorificarea critică a gîndirii economice agrare va da orizont, perspectivă și profunzime cercetărilor privitoare la modernizarea și dezvoltarea agriculturii românești.

V. E.

CRITERIUL RENTABILITĂȚII — ÎNTREGUL PLUSPRODUS

ÎN DEFINIREA categoriei economice de rentabilitate în socialism trebuie avut în vedere două aspecte.

În sens larg, rentabilitatea înseamnă existența unui venit, exprimat sub formă valorică, bănească, peste cheltuielile efectuate de unitățile economice. Elementul esențial al oricărei activități economice, indiferent de locul de desfășurare în cadrul economiei naționale, în sfera productivă sau neproductivă, este determinat de necesitatea recuperării cheltuielilor sociale de către toate unitățile economice și de realizarea unui venit care să asigure caracterul rentabil al activității respective. În acest sens putem vorbi de rentabilitatea oricărei activități economice, **atît productive cît și neproductive**.

Nu trebuie confundată rentabilitatea în sens larg, cu eficiența economică, aceasta exprimînd raportul dintre ansamblul efectelor obținute de pe urma desfășurării activității și cheltuielile totale de muncă socială. În rîndul criteriilor esențiale ale eficienței economice se înscriu economia de muncă vie și materializată, valorificarea superioară a resurselor naturale, diversificarea producției, creșterea productivității muncii, îmbunătățirea calității etc., care evidențiază în toată complexitatea sa economia de muncă socială. Rentabilitatea reflectă numai **rezultatele bănești** și se obține prin compararea **veniturilor realizate cu cheltuielile** efectuate. Rentabilitatea este doar o latură a eficienței economice.

În sens restrîns, rentabilitatea înseamnă capacitatea unei întreprinderi de a produce plusprodus și a-l realiza. Ea se referă numai la unitățile economice din sfera producției materiale, în cadrul cărora se desfășoară o activitate productivă, care are drept rezultat producerea de valori de întrebuințare și de valori și deci și de plusprodus.

În literatura de specialitate se definește rentabilitatea în socialism ca fiind o „capacitate de a realiza un beneficiu după acoperirea cheltuielilor făcute cu producția, pe seama încasărilor obținute din vînzarea produselor proprii"[1]. Mai găsim următoarea definiție: „o întreprindere socialistă este rentabilă atunci cînd cheltuielile făcute cu producția și desfacerea sînt depășite de către veniturile obținute din vînzarea acestei producții, cu alte cuvinte, atunci cînd se obține un beneficiu"[2]. Considerăm că aceste definiții sînt neprecise, putînd crea impresia că se identifică venitul obținut de întreprinderi din vînzarea produselor peste cheltuielile de producție ocazionate de producerea lor, cu beneficiul lor, că se reduce deci plusprodusul realizat de întreprinderi numai la o formă a acestuia și anume la beneficiu. În definirea rentabilității trebuie menționat întregul plusprodus creat de întreprindere. Acesta apare atît sub forma beneficiului, cît și a impozitului pe circulația mărfurilor, care îmbracă partea cea mai mare a plusprodusului creat în sfera producției materiale.

Faptul că într-o etapă sau alta de dezvoltare a societății socialiste plusprodusul îmbracă mai multe forme este determinat, pe de o parte, de necesitatea concentrării la dispoziția statului a celei mai mari părți a venitului net al societății, în vederea înfăptuirii reproducției lărgite, iar, pe de altă parte, de cerințele gestiunii economice proprii; între aceste forme principale ale plusprodusului există deosebiri doar de ordin **formal**, al modului de prelevare la buget și al rolului pe care îl îndeplinesc în cadrul sistemului financiar. Atît beneficiul cît și impozitul pe circulația mărfurilor sînt expresia bănească a plusprodusului, se realizează prin prețuri și formează o parte componentă a valorii producției sociale. Natura lor identică se manifestă și în faptul că atunci cînd, datorită reducerii prețului de cost, beneficiul atinge proporții prea mari, o parte din beneficiu se transformă în impozit pe circulația mărfurilor, pentru a fi prelevat în mod obligatoriu la buget (așa-numitul mecanism de „reglare" a rentabilității).

Restrîngerea noțiunii de rentabilitate numai la beneficiu poate duce la concluzii eronate în aprecierea eficienței activității unor întreprinderi și ramuri. Astfel, în ramurile și întreprinderile producătoare de bunuri de consum, numeroase întreprinderi și produse apar cu rentabilitate scăzută, definită numai în funcție de beneficiu, deși la aceste produse și întreprinderi se realizează o masă importantă de plusprodus sub forma impozitului pe circulația mărfurilor. Diferențele sînt mari și schimbă fundamental concluziile privind aprecierea rentabilității.

Luarea în considerare în definirea rentabilității a întregului plusprodus face necesară o analiză temeinică a nivelului rentabilității pe ramuri și produse. Trebuind să exprime cheltuielile sociale de producție, prețurile ar reflecta întregul plusprodus, atît în industria mijloacelor de producție, cît și a bunurilor de consum.

Stelian IORDACHE

1) Dicționarul Enciclopedic Român, vol. IV, Editura politică, 1966, pag. 97.
2) Manual de Economie politică, Socialism. Editura politică 1967, pag. 269.

RECENZII ● RECENZII

UN COMENTARIU AL NOII LEGISLAȚII A INVENȚIILOR ȘI RAȚIONALIZĂRILOR

INTERESUL DEOSEBIT pe care l-a produs în rîndul oamenilor de știință, tehnicienilor, juriștilor și economiștilor din țara noastră, apariția noii legislații privind invențiile, inovațiile și raționalizările[1], a determinat Editura științifică să publice, sub semnătura unei cunoscute specialiste, dr. docent Yolanda Eminescu, un amplu comentariu al noilor acte normative[*].

Lucrarea debutează printr-o privire de sinteză asupra noii legislații, în comparație cu cea care a precedat-o.

Tinzînd la stimularea activității creatoare în domeniul tehnic, la o cît mai justă recompensare a muncii socialmente utile a inventatorilor, și raționalizatorilor, contribuind la crearea de premise favorabile unei valorificări largi și eficiente a invențiilor românești în țară și peste hotare, noua legislație aduce o serie de inovații prețioase, rod al unei vaste experiențe acumulate și a previziunii raționale a evoluției viitoare, situîndu-se printre cele mai avansate legislații din lume în acest domeniu.

Lucrarea formulează, în baza legii, definiția invenției, a inovației și a raționalizării, explicînd apoi noțiunile de brevet și de certificat de inventator prin opoziție cu noțiunea de certificat de autor, instituită în vechea legislație.

Un loc aparte este rezervat în lucrare studiului dispozițiilor legale privind drepturile bănești ce se cuvin inventatorilor pentru valorificarea invențiilor în țară sau peste hotare, precum și apărării acestor drepturi pe cale administrativă sau pe cale civilă. Comentariul pe texte, care urmează expunerii sintetice nu se mărginește să explice, pentru nespecialiști, înțelesul articolelor pe care le însoțește. Textele sînt privite în corelație cu toate angajamentele internaționale la care este parte țara noastră și cărora ele le dau expresie; numeroase trimiteri la literatura mondială de specialitate vin să situeze lucrarea în contextul preocupărilor științifice internaționale.

Pe de altă parte, autoarea a folosit, acolo unde au existat, diferite hotărîri judecătorești, căutînd să prezinte modul în care instanțele au înțeles să treacă la aplicarea noii legislații.

Pînă la apariția unui studiu teoretic de amploare asupra acestei materii de mare interes, lucrarea pe care o prezintă dr. docent Yolanda Eminescu constituie un instrument prețios de cunoaștere a noii legislații, un ajutor eficace în munca instanțelor judecătorești și a tuturor celor interesați în aplicarea corectă a reglementării legale.

dr. Victor DAN ZLĂTESCU

1) Decretul nr. 884 din 30 septembrie 1967 și H.C.M. nr. 2250 cu aceeași dată.
*) Yolanda Eminescu: **Legislația invențiilor, inovațiilor și raționalizărilor. Texte comentate.** Editura științifică, București, 1969, 304 pag.

FIȘE

■ În Editura politică a apărut volumul **Tineretului**

despre progresul științific și tehnic contemporan, 1969, 320 pag. În lucrare sînt înmănunchiate, într-o formă larg accesibilă, materiale despre cele mai noi descoperiri științifice și tehnice contemporane și modul cum pot fi ele aplicate în practică. Volumul mai cuprinde o suită de biografii ale unor mari oameni de știință români și străini și un mic dicționar de termeni tehnici și științifici.

■ Tot mai mulți specialiști apreciază „software" — (în opoziție cu „hardware" = marfă tare, care se referă la utilaje, „software" se referă la **programele** necesare mașinilor de calcul), ca o nouă ramură industrială. Gérard Letellier, în studiul său **La production industrielle du software** (Producția industrială de software), publicat în INFORMATIQUE ACTUALITES nr. 1/1969, constată că, după ce a rămas mult timp în stadiu artizanal, elaborarea produselor de bază de software a intrat astăzi în era industrializării. Doar condițiile de producție ale acestei noi ramuri industriale permit satisfacerea caracteristicilor cerute : înalt nivel al calității, foarte mare fiabilitate, standardizare și interșanjabilitate. După părerea autorului, unul din caracterele proprii acestei industrii este putința de a oferi pe piață un catalog de produse bine definite, adesea chiar normalizate, destul de independent de uzinele sau manufacturile care le-au produs. Principalele categorii de produse ale industriei de software sînt monitoare, programe de asamblare, compilatoare și programe de aplicații.

■ La întrebarea **care este raportul între creșterea productivității, a populației și a gradului de ocupare a forței de muncă,** încearcă să dea răspuns un studiu întocmit de Uniunea industriilor metalurgice și miniere din Franța, ale cărui concluzii sînt redate în revista franceză USINE NOUVELLE nr. 5/1969.

Pornind de la analiza comparată a evoluției factorilor respectivi în cîteva țări occidentale, între care S.U.A., R.F.G. și Franța, autorii constată că, dacă sporirea productivității și automatizării au ca efect **imediat** și **local** desființarea unor locuri de muncă (deși creează altele — mai puține — pentru personal calificat), ca efect mai îndepărtat și mai general creșterea productivității are **întotdeauna** consecințe **generale** bune asupra folosirii forței de muncă. Atunci cînd, de exemplu, o întreprindere își sporește productivitatea, costurile și prețurile se reduc. O parte din puterea de cumpărare a consumatorilor devine disponibilă pentru alte produse, ceea ce creează debușee suplimentare. De asemenea, pe seama reducerii costurilor, apare posibilitatea unor noi investiții și deci a unor noi locuri de muncă. Un proces similar are loc în cazul creșterii rapide a populației și a afluxului tinerilor spre piața forței de muncă. Deși în prima perioadă apare un decalaj între forța de muncă disponibilă și posturile existente, după cîțiva ani sporul populației duce la lărgirea pieței pentru bunurile de consum, la stimularea investițiilor. Concluzia autorilor este că atunci cînd creșterea productivității, automatizarea sau sporul populației provoacă o mărire a șomajului, cauzele trebuie căutate în deficiențele economiei și remediile nu pot fi încetinirea creșterii populației sau frînarea automatizării. Studiul respinge soluțiile „malthusiene" ale problemei șomajului, susținînd că nu este suficient să se reducă vîrsta de pensionare sau săptămîna de lucru pentru a furniza locuri de muncă șomerilor.

■ Lucrarea lui Igor Iacovlevici Birman **Optimalnoe programirovanie** (Programarea optimă), Editura Ekonomika, Moscova, 1968, 232 pag, este elaborată pornind de la premisa că pentru a aplica în prezent metode matematice în economie trebuie, în primul rînd, să fii economist. Or, economistul trebuie să folosească, nu să creeze instrumentul matematic. Lucrarea schițează un model de optimizare a economiei naționale pe baza ierarhizării verigilor economice. În stratul superior al acestui sistem se află blocul în care se formulează sarcina fundamentală a dezvoltării economice și restricțiile fundamentale. Sub blocul superior, în stratul următor, se află blocuri corespunzătoare unor sarcini parțiale ; urmează apoi blocuri corespunzătoare ramurilor industriale etc. pînă la stratul inferior, unde blocurile corespund întreprinderilor. Criteriul de optimizare a economiei naționale stabilit în blocul superior trebuie să aibă un caracter concret, în funcție de sarcinile perioadei respective ; la toate celelalte nivele ale economiei, criteriul unic de optimizare îl reprezintă maximizarea beneficiilor. Planul optim al economiei naționale se obține printr-un proces iterativ. La prima iterație se aplică prețurile în vigoare și în fiecare bloc se rezolvă problema de optimizare corespunzătoare. Dacă sînt respectate toate relațiile de balanță, planul este optim, în caz contrar, se modifică prețurile (majorîndu-se la resursele deficitare și reducîndu-se la resursele excedentare) și se refac calculele (o nouă iterație) pînă cînd se obține un plan optim care să asigure și echilibrul relațiilor de balanță. Astfel, simultan cu modelul optim al economiei naționale, se obține și un sistem de prețuri optime.

■ **În studiul Management et pouvoirs publics** (Management și putere publică), publicat în revista DIRECTION, sept. 1968, J. B. Eggens consideră că, în ciuda eforturilor întreprinse pentru a introduce ici și colo în administrație metode noi și un spirit modern de gestiune, terapeuticile publice utilizate sînt în principal banale și tradiționale, iar cauzele constau în lipsa flagrantă de conexiune la nivel general între teorie și practică, între știință și ceea ce se crede a fi **să știi să faci,** între evoluția conceptelor și arhaismul acțiunii. Cauza acestei situații ar fi lipsa unui management public.

■ În articolul **Przedsiebiorstwo a zjednoczenie** (Intreprinderea și uniunea), apărul în revista poloneză GOSPODARKA PLANOWA nr. 1/1969, Urszula Wojciechowska constată că în uniunile de întreprinderi industriale din R. P. Polonă există o pronunțată limitare a răspunderii întreprinderilor care le compun. Datorită acestui fapt, relația dintre rezultatele sintetice ale activității întreprinderii, fondurile atribuite pentru stimularea cointeresării materiale și pentru autofinanțare este neînsemnată și nu constituie de fapt un stimulent. Pe de altă parte, se manifestă năzuința uniunilor de întreprinderi de a-și optimiza rezultatele activității proprii prin compensarea rezultatelor obținute de unele întreprinderi deficitare pe seama celor obținute de întreprinderile rentabile.

Autorul propune stabilirea ponderii beneficiului pe baza unor norme obiective și nu pe baza aprecierii uniunii (în stabilirea cotei pentru stimularea materială norma obiectivă ar putea constitui beneficiul — sau rentabilitatea — calculată ca medie pe ultimii ani, iar pentru stabilirea cotei pentru autofinanțare s-ar putea lua ca bază media creșterii producției pe ultimii ani) și recomandă utilizarea creditului bancar. După părerea autorului, înlocuirea creditului bancar cu redistribuirea mijloacelor financiare în cadrul ramurii diminuează posibilitatea de control și răspunderea întreprinderii pentru activitatea depusă.

■ În studiul **Comparative Management Theory** (Teoria comparată a conducerii întreprinderii), publicat în revista MANAGEMENT INTERNATIONAL REVIEW, vol. 9 nr. 1/1969, profesorul american A.J. Alton își propune să releve o serie de deficiențe în teoria actuală a conducerii întreprinderii, care împiedică eforturile direcției întreprinderii de a crește eficiența activității economice. Aceste deficiențe se referă în special la : a) accentul insuficient pus pe metoda științific utilizată în studiul întreprinderii ; b) incapacitatea teoriei actuale a conducerii de a ține seama de diferențele în eficiența economică a întreprinderii din diferite țări ; c) deficiențele în încercările de a dezvolta o teorie comparată a conducerii întreprinderii care să ia în considerație ambianța externă în care își desfășoară activitatea întreprinderea.

Standardizarea terminologiei în domeniul conducerii întreprinderii pentru a crea o uniformitate a noțiunilor folosite de economiștii din diferite curente și țări constituie o premisă esențială pentru progresul cunoștințelor în acest domeniu ; o grupare recentă a teoriilor privind conducerea întreprinderii distinge 6 școli în acest domeniu : 1. operațională ; 2. empirică ; 3. comportamentală ; 4. teoria sistemului social ; 5. teoria deciziilor ; 6. matematică. De pildă, noțiunea de **marketing** este uneori identificată cu cea de **distribuție** ; or, aceasta este o concepție perimată. Teoria și practica modernă a întreprinderii include în marketing toate deciziile privind nomenclatura produselor de fabricat, alegerea piețelor de desfacere, stabilirea prețurilor, determinarea cantităților produse, alegerea locului și momentului optim de vînzare. Distribuția propriu-zisă este un aspect al marketingului; ea privește distribuția fizică a produselor, transportul și stocajul în afara întreprinderii.

blocnotes

MESAGII ALE CERCETĂRII ECONOMICE IEȘENE

ÎNTRE NUMEROASELE lui merite în istoria poporului român, orașul Iași îl are și pe acela de a fi leagăn al culturii noastre economice moderne. Nu intenționez să repet fapte de mult cunoscute în această privință, să evoc importanța lucrărilor lui Nicolae Suțu, găzduirea primului curs românesc de economie politică — inaugurat de Ion Ghica cu 125 de ani în urmă la Academia Mihăileană și la îndemnul aceluiași „beizadea Niculache" — sau cursurile lui Ion Ionescu de la Brad. Vreau numai ca, prin reamintirea acestui adevăr, să legitimez sensibilitatea față de orice semnal al cercetărilor economice care sosește din vechea capitală a Moldovei.

Sentimentul mi se pare cu atît mai firesc cu cît, după război și cercetarea și învățămîntul superior economic ieșean au fost nevoite să reia totul, practic, de la început.

A fost înființat un efemer institut de planificare. Cînd acesta a dispărut, tot atît de neașteptat ca și atunci cînd apăruse, s-a creat un punct de sprijin la Politehnică. Mai apoi, nu este un deceniu de atunci, și-a început activitatea, printr-o sesiune de comunicări ținută într-o seară de iulie, secția de cercetări economice de la Filiala Academiei. La rîndul ei, Universitatea „Al. I. Cuza" și-a lărgit sistematic preocupările în direcția învățămîntului economic.

Pas cu pas, nu fără ezitări și mai ales nu fără greutăți. Nu este locul să le evoc aici. Ar putea-o face mult mai competent cel care, stabilindu-se într-un oraș cu nobile amintiri, dar distrus de război și văduvit de cadre, a rămas aici statornic și a devenit — prin inepuizabile inițiative dinamizatoare și neclintit entuziasm — decanul economiștilor ieșeni de după război, profesorul dr. D. Russu.

În eforturile lor, economiștii ieșeni au desigur și privilegiul înțelegerii pe care le-o arată doi remarcabili oameni de cultură ai țării, preocupați să reînnoade tradițiile Iașului academic și universiar, președintele Filialei Academiei, acad. prof. Cristofor Simionescu și rectorul Universității, prof. I. Creangă.

...Și semnele noii cercetări economice din Iași încep să se adune pe masa de lucru. Petre Jica, devenit ieșean în angrenajul efortului pentru refacerea acestui centru de cultură economică, își continuă cercetările de economie industrială, mereu prezent în dezbaterile științifice care au loc. Numele lui N. Davideanu își face loc, cu lucrări de economie agrară, în presa, de specialitate. O publicație a Institutului de cercetări economice a pus anul trecut în circuitul literaturii noastre economice aplicațiile teoriei firelor de așteptare în țesătorii pentru determinarea zonelor optime de deservire a utilajelor, aplicații efectuate de Al. și C. Tacu.

Menționez în primul rînd, pe cîțiva dintre tinerii talentați cercetători ieșeni care lucrează în domeniul economiei socialiste cu atît mai mult cu cît la secția economică a filialei Academiei și la catedrele de învățămînt superior alți tineri se pregătesc acum de zbor și se cuvine să fie cît mai puternic stimulați în aceeași direcție.

Se pare însă că o parte dintre economiștii ieșeni înclină în special spre studiile de istorie a gîndirii economice. Cel puțin așa ne îndeamnă să socotim „Analele științifice ale Universității Al. I. Cuza". După ce numărul pe 1967 al „Analelor" ne-a adus ampla monografie a lui Mihai Todosia asupra teoriilor burgheze din perioada interbelică cu privire la industrializarea României, numărul pe 1968 vădește — cu excepția articolului semnat de V. Neculce, L. Coptil și I. Hagiu — o orientare similară în secțiunea sa economică. Lucrările semnate de Ene Marin și Vasile Nechita continuă astfel, pe firul deschis de M. Todosia, analiza concepțiilor economice interbelice, iar cele două studii ale prof. D. Russu (unul, în colaborare cu Gheorghe Stoica) sînt dedicate culturii economice din secolul trecut. Aș dori să subliniez, în special, paginile de cercetare a „Pravilei Comerciale" tradusă la începutul veacului al XIX-lea de Emanoil Ion Nichifor. Interesul acestei traduceri a fost semnalat mai de mult de prof. G. Zane (pe atunci, și el la Universitatea din Iași), care leagă pravila lui Nichifor de începuturile literaturii juridice comerciale și consideră că a servit pentru orientarea dreptului nostru în această materie („Economia de schimb în Principatele Române", București, 1930, pag. 355 și 358). Comentariile și observațiile prof. D. Rusu în legătură cu precuvîntarea lui Nichifor și cu structura cărții întregesc astăzi informația asupra acestui moment și înțelegerea lui.

Semnalînd cu bucurie mesagiile cercetării economice ieșene, să ne fie îngăduit să ne exprimăm speranța de a vedea în lucrările de istorie economică sau de istorie a gîndirii economice și o preocupare mai largă pentru valorificarea fondului arhivistic inedit din acest vechi centru politic și de cultură al țării.

Costin MURGESCU

Dilemele politicii economice occidentale

STABILITATEA CA „IMPERATIV CATEGORIC"?

TREI SEGMENTE de linie dreaptă încă nu fac un triunghi; trei obiective de politică economică, fie şi fundamentale, încă nu fac un „triunghi magic". „Magia", într-un caz şi în celălalt, constă tocmai în a îmbina şi suda elementele, adică în a le face să funcţioneze împreună şi concomitent ca laturi ale unui tot. În politica economică a ţărilor capitaliste din Occident această problemă se pune şi se repune mereu, deoarece economia generează continuu factori de incompatibilizare a obiectivelor. Pericolul de dezechilibru sau dezechilibrul pot proveni de la orice capăt al lanţului de obiective — de la creşterea însăşi, de la gradul de folosire a forţei de muncă, de la stabilitatea preţurilor, de la balanţa relaţiilor economice externe. Oricare din aceste sectoare îşi are importanţa ca cheie a situaţiei generale, deşi se încearcă uneori ierarhizări între ele, punîndu-se pe primul plan creşterea şi stabilitatea (vezi **Viaţa economică** *nr. 7/1969). Sînt posibile de altfel deplasări rapide de accent. În momentul crizei monetare din toamna anului trecut, experţii economici vest-germani — dar şi din alte ţări — ajunseseră la concluzia că cheia o constituie asigurarea echilibrului în relaţiile economice externe. Tot în economia R.F. a Germaniei, după numai cîteva luni, se apreciază astăzi oficial că cheia este stabilitatea preţurilor.*

• *Parola de la Frankfurt*

LA ÎNCEPUTUL lunii martie, cu ocazia inaugurării Tîrgului de primăvară de la Frankfurt, ministrul vest-german al economiei, Karl Schiller, declara: „Imperativul nostru categoric pe 1969 se cheamă stabilitatea nivelului preţurilor, care astăzi apare ca cea mai periclitată. Vrem să apărăm acum stabilitatea şi să ne îngrijim ca roadele creşterii să nu cadă sau să fie scuturate din pom prematur, adică înainte de a se fi copt". Schimbarea de diagnostic, împreună cu ascuţimea formulării, au dat naştere imediat unui şir de întrebări, din care două rezumă probabil masa nedumeririlor. Întîi: este oare economia vest-germană pe cale de a intra într-o fază de „supraîncălzire", al cărei simptom ar fi — cum se consideră de obicei — o creştere accelerată a preţurilor? Apoi: au fost atinse oare obiectivele vizate prin cvasi-revalorizarea din toamnă, sau care este raportul dintre operaţiunea de atunci şi cea anunţată prin lansarea parolei de la Frankfurt despre „noul imperativ categoric"? Ultimul numitor comun al tuturor întrebărilor este însă: **de ce această cotitură?**

Regăsindu-şi cadenţa după recesiunea din 1966—1967, economia R.F. a Germaniei părea să dea în general satisfacţie, ca ritm de creştere, atît responsabililor politicii economice cît şi patronatului. În orice caz, glasurile care s-au făcut auzite în noiembrie 1968 în sprijinul valorificării politice a potenţialului economic vest-german nu denotau conştiinţa unei pierderi de viteză, ceea ce era valabil şi pentru viitorul imediat. Patronatul continuă să respingă şi acum, după ce s-au adoptat măsurile de stabilizare preconizate în sensul „imperativului categoric", ideea că economia ar fi ameninţată de „supraîncălzire". Şi unele institute de cercetări economice lasă prognoza conjuncturală deschisă sau prevăd chiar, pentru a doua jumătate a anului, necesitatea unei **stimulări** prin intermediul statului. Totuşi guvernul, din iniţiativa ministrului economiei Karl Schiller şi a ministrului finanţelor Franz Josef Strauss, a hotărît să blocheze temporar o serie de credite bugetare însumînd 1,6 miliarde mărci, sperîndu-se ca cheltuielile publice amînate să totalizeze pînă la urmă — cu cele ale landurilor şi ale colectivităţilor locale — 3—3,5 miliarde. Măsura este de altfel de scurtă durată, deciziile urmînd să fie reexaminate nu mai tîrziu de luna iulie, în lumina situaţiei de atunci.

Modicitatea expresiei valorice a intervenţiei, limitele ei temporale atît de înguste au mai alimentat presupunerea că inspiraţia „imperativului categoric" nu ar fi atît de ordin economic, cît mai ales de ordin politic, mai precis: electoral. „În momentul de faţă, scria la 25 martie **Industriekurier**, nu există indicaţii economice pentru o frînare a conjuncturii. Stabilitatea încă nu este periclitată în sensul că ar trebui să fie apărată prin măsuri de politică conjuncturală. Schimbarea în politica noastră conjuncturală se poate explica deci numai politic, nu raţional". Această presupusă manevră în vederea alegerilor generale din septembrie are cel puţin un precedent în istoria anilor postbelici, sub guvernarea fostului cancelar Erhard. Tactica pare să fi fost atunci de a stimula cît mai puternic conjunctura pentru a încasa dividendele politice ale unui avînt al producţiei. Măsurilor de atunci li s-a atribuit însă răspunderea pentru „supraîncălzirea" căreia i-a urmat recesiunea din 1966—1967. Dacă acum tactica preelectorală a echipei de la putere pare să fie exact opusă — de preîntîmpinare a unei „supraîncălziri" — faptul se pune atît pe seama acestei sechele nedorite din trecutul apropiat cît şi pe seama unei stări de spirit a populaţiei — a corpului electoral! — mai favorabilă stabilităţii preţurilor. Se invocă chiar faptul că populaţia R.F.G. este deosebit de alergică la orice fenomene inflaţioniste, avînd în vedere cataclismele de această origine pe care le-a cunoscut în trecut. Ministrul finanţelor, creştin-democratul Strauss, ar fi mizat primul pe această stare de spirit, silindu-l pe colegul său de la economie, social-democratul Schiller, să se grăbească să-l urmeze, în ciuda preferinţei sale personale pentru o politică cu accent pe creştere. Aceasta ar fi originea parolei de la Frankfurt, iar ascuţimea formulării s-ar datora tocmai dorinţei autorului ei de a recupera terenul pierdut şi de a prelua conducerea orientării.

Aceste elemente trebuie completate totuşi, „pentru dosar", cu faptul că Banca federală s-a pronunţat mai de mult pentru necesitatea unor intervenţii în sensul frînării conjuncturii. În preajma adoptării deciziilor „de stabilizare", în timp ce Uniunea federală a industriei germane avertiza contra unor astfel de măsuri, considerîndu-le ca nejustificate prin evoluţia preţurilor, un membru al conducerii Băncii federale, Irmler afirma răspicat că economia vest-germană este deja într-o stare de „supraîncălzire". Dinamica preţurilor, arăta Irmler, în special preţurile de livrare ale industriei, poartă amprenta acestei stări, şi deci sînt necesare măsuri pentru apărarea stabilităţii banilor. Este adevărat că prin însuşi statutul ei, asemănător în această privinţă cu acela pe care îl are Federal Reserve Board în S.U.A., Banca federală este chemată să vegheze înainte de toate asupra valorii monedei.

• *„Politica alibiurilor"*

UNII OBSERVATORI înclină să vadă manifestări de oportunism politico-electoral şi în alte aspecte, ceva mai vechi, ale politicii economice a guvernului de la Bonn. „Terapia prescrisă acum pentru stabilizarea nivelului preţurilor, scrie Fritz H. Frieauff în *Der Volkswirt* (nr. 12/1969), nu este mult mai mult decît un nou capitol al acelei politici a alibiurilor care a generat şi cvasi-revalorizarea din noiembrie 1968. Criteriul de orientare al unor asemenea acţiuni îl constituie, în fond, nu atît oscilaţiile conjuncturii cît mai ales popularitatea unor obiective de politică economică". Remarca nimereşte un aspect de loc lipsit de importanţă al formulării obiectivelor „triunghiului magic" în general — acela al captării opiniei publice cu ţeluri pe care în principiu ea nu poate decît să le aprobe, dar care în practică rămîn supuse intereselor marilor monopoluri, ale capitalului în general, şi suferă toate vicisitudinile acestei subordonări. Pasajul citat nu se referă însă la obiectivele respective ca atare, ci la momentul ales pentru împingerea pe primul plan a unuia sau a altuia. Frieauff este favorabil priorităţii pentru creştere — şi acum, şi retrospectiv în toamna anului trecut. Pentru înţelegerea momentului actual al conjuncturii vest-germane şi a opţiunilor de politică economică devin în orice caz foarte importante evaluările asupra rezultatelor operaţiunii din noiembrie, care — fără a da dreptate unuia sau altuia — ar putea să atragă atenţia asupra unor dezechilibre mai adînci, mai complexe şi mai persistente.

Datele comerţului exterior vest-german pe ianuarie păreau să indice o tendinţă de normalizare a balanţei, în sensul reducerii excedentelor masive de pînă acum care sînt şi la originea unor excedente ale balanţei de plăţi, dezechilibrante pentru partenerii R.F. a Germaniei. Dar aceste rezultate s-au dovedit atipice, fiind influenţate de efectele imediate — în special din decembrie — ale scumpirii fiscale a exportului cu 4% şi ale ieftinirii în aceleaşi proporţii a importului. Însumînd cifrele comerţului pe perioada de trei luni decembrie—februarie, arată **Frankfurter Allgemeine Zeitung**, se obţin date mai indicate pentru comparaţii cu trecutul. Exportul în aceste trei luni a totalizat 25,69 miliarde mărci, importul 21,87 miliarde, excedentul fiind deci de 3,82 miliarde. Deşi cu 400 milioane mărci mai redus decît în perioada comparabilă a anului precedent, acest sold activ prefigurează pe 1969 un surplus de circa 15 miliarde mărci, ceea ce lasă în linii mari [illegible] problemele invocate în sprijinul cvasi-revaloriz[illegible]. Exportatorii vest-germani au reuşit să scumpească mărfurile lor, recuperînd cel puţin în parte sporul de impozit, iar reducerea aşteptată a unor preţuri interne, cu intensificarea corespunzătoare a importurilor, graţie degrevării, a fost interceptată şi ea — parţial de exportatorii străini, parţial de partenerii lor de afaceri din R.F.G.

În lumina nerealizării obiectivelor urmărite prin legea din toamnă „pentru asigurarea echilibrului în relaţiile economice externe", se pune acum la îndoială justeţea întregii aprecieri oficiale asupra conjuncturii. „Mai ales dacă se ţine seama şi de discuţia publică despre anumite dedesubturi ale politicii de stabilizare, scrie **Neue Zürcher Zeitung** (23 martie), se confirmă impresia că nici ministrul economiei, nici ministrul finanţelor nu au sesizat corect problematica reală a actualei situaţii conjuncturale din Germania occidentală. Aceasta este legat probabil, în ultimă instanţă, şi de faptul că în domeniul politicii conjuncturale, înainte de toate în combaterea unor tulburări ale echilibrului condiţionate de relaţiile economice externe, guvernul a

→

NOTE

O FAIMĂ NOUĂ

NU CRED că „traficul de influenţă" este o treabă născocită în ţările de limbă engleză. Dar englezii i-au dat un nume deosebit de sugestiv: lobbysm *— la rădăcina cuvîntului aflîndu-se substantivul* lobby, *adică vestibul, anticameră, culoar. În Camera Comunelor, marele vestibul al deputaţilor se cheamă lobby. Cu sens verbal* (to lobby) *cuvîntul înseamnă acum a influenţa pe membrii parlamentului, a desfăşura pe culoare şi în anticamere o activitate pentru a cîştiga adeziunea unor persoane influente în favoarea unor anumite interese. Sînt oameni şi grupuri constituite care se ocupă permanent în ţările occidentale cu activitatea de* lobby *în slujba unora sau a altora dintre marile interese politice, economice sau financiare. Cel puţin aşa rezultă din chiar presa şi informaţiile ţărilor respective.*

Li se mai spune de la o vreme lobbyştilor şi „grupuri de presiune". De curînd i s-a acordat acestei chestiuni o atenţie specială în Anglia şi chiar primul ministru Harold Wilson s-a ocupat de ea. El atrăgea atenţia asupra activităţii firmelor de „public relations", un tip de întreprinderi ce se ocupă cu stabilirea relaţiilor necesare pentru a promova mărfuri, idei, interese. Primul ministru se plîngea că aceste firme încearcă să exercite influenţă în Parlament fără ca măcar între ele şi membrii Camerei Comunelor, ca particulari, să existe legături anterioare cunoscute, nefăcute anume în scopul exercitării de influenţă. Ziarul Financial Times *evocă, în contextul acesta, cazul deputatului laburist Gordon Bagier, care se afla în legătură cu o firmă de „relaţiuni publice" acţionînd în serviciul guvernului grec.*

Regulamentul Camerei Comunelor interzice membrilor săi să accepte onorarii pentru servicii profesionale legate de dezbaterile parlamentare sau să sprijine măsuri la care au fost cointeresaţi în afara Parlamentului. Dar pînă în prezent era un fapt acceptat că această oprelişte nu se referă şi la deputaţii ce sînt directori ori acţionari importanţi la societăţi, şi care pot să promoveze interesele acestora, cu condiţia de a declara poziţiile ce le ocupă. Deci discuţia ce se poartă „este dacă onorariile trebuie evitate" cu totul, sau rămîne democraţia neatinsă devreme ce deputatul îşi declară deschis sursele de venituri.

Pronunţîndu-se cu ironie împotriva „puriştilor", Financial Times *este de părere că „ar fi greu atît pentru motive teoretice cît şi practice" să se insiste asupra primei idei. Ar fi să fie „sărăciţi" de mijloacele lor atît Parlamentul cît şi membrii săi, afirmă ziarul, dacă acestora din urmă li s-ar cere să rupă toate legăturile cu industriile ori profesiunile cu care se află legaţi; de altfel este imposibil să distingi în practică între variatele forme pe care asemenea asocieri le pot îmbrăca.*

Se propune constituirea unei comisii, care să examineze întreaga problemă. Unii par aşa dar să considere legitimă includerea onorarului pentru traficul de influenţă în regulamentul parlamentarilor, dîndu-i chiar fiinţă legală. Dacă lucrul se va realiza, va fi încă un prilej pentru faima acelora ce trăiesc în patria parlamentarismului burghez.

EXERCIŢII DE PSIHOLOGIE

LA SFÎRŞITUL acestui an, potrivit tratatului de la Roma, ar urma ca Piaţa Comună să păşească de la „faza tranzitorie", în care se află acum, la „perioada definitivă". După cum se cunoaşte însă, „uniunea economică", ce urma să fie realizată pînă la această dată, pluteşte deocamdată în ceţuri îndepărtate. Iată de ce, la Bruxelles, cei 14 comisari ai Pieţei Comune se află în faţa unei dileme: să fie proclamată la 31 decembrie 1969 intrarea Pieţei Comune în perioada definitivă, sau ba?.. Opinia publică ar putea crede, susţin o parte dintre comisari, că problemele esenţiale au fost reglementate. Consecinţele psihologice ar fi grave acum cînd, dimpotrivă, abia sînt de înfruntat negocieri dificile în legătură cu planul Mansholt şi cu finanţarea politicii agricole comune. Înseşi rezultatele acestor negocieri ar fi influenţate negativ. Şi pentru că această parte a corpului de comisari contează pe ajutorul psihologiei în obţinerea rezultatelor pe care datele reale, obiective, nu le favorizează, ea propune ca „faza tranzitorie" să fie prelungită cu cîţiva ani, stabilindu-se un nou calendar, cu scadenţe precise, care ar avea şi calitatea de instrument psihologic pentru a „zgudui apatia statelor membre".

Ca urmări posibile, chiar catastrofale, se aminteşte faptul că într-o situaţie în care pieţele celor şase ţări nu sînt încă integrate, nu se va mai putea face apel în „perioada definitivă" la „clauza salvgardării", prevăzută de articolul 226 al tratatului de la Roma, şi care are scopul a apăra interesele cutărei sau cutărei ramuri a industriei naţionale, ameninţate de deschiderea frontierelor.

Toată lumea la Bruxelles este convinsă de pildă că o reglementare financiară agricolă definitivă n-are şanse de rezolvare într-un timp apropiat. La dificultăţile economice născute din sporirea cheltuielilor de sprijin pentru pieţe, se adaugă controversele fără ieşire cu privire la problemele instituţionale. De crearea „resurselor proprii" ale Comunităţii (adică afectarea în întregime către aceasta a prelevărilor financiare percepute de Fondul Agricol la frontiere) este legată chestiunea împuternicirilor ce ar urma să fie acordate parlamentului „european" în vederea efectuării controlului bugetar.

Aşa că, mai bine să amînăm... mai bine să aşteptăm... recomandă o parte din comisarii de la Bruxelles.

Ba nu, spun ceilalţi, nepărăsind astfel terenul psihologic. Pentru că se cunoaşte că în trecut Comunitatea sărea chiar uneori peste etape — cum să dăm acum impresia că ea bate pasul pe loc?! În plus, un „salt înainte" ar putea poate estompa cearta cu privire la „afacerea engleză". Cît despre toate celelalte probleme nerezolvate încă în acest ajun de scadenţă finală, de ce ar trebui, spun ei, să ne propunem a le soluţiona cu tot preţul pe toate. N-ar fi mai bine să uităm fără remuşcări cele cîteva ramuri moarte ale unui tratat conceput cu mai mult de zece ani în urmă? Ceea ce este important e să invocăm nu litera, ci spiritul tratatelor.

Aşadar, momentul actual ar putea fi denumit „fază de invocare a spiritului". Paştele fiind aproape, Comisia doreşte probabil să profite de acest fapt, deoarece a amînat luarea deciziilor pentru după... După care Paşte însă?...

A. A.

mers în ultima jumătate de an pe o cale care — în ciuda afirmațiilor oficiale în sens contrar — s-a dovedit din ce în ce mai problematică". Se constată în legătură cu aceasta o întețire a preocupărilor legate de cursul de schimb al mărcii. Repetarea dezmințirilor oficiale că nu se intenționează să se procedeze la o revalorizare a mărcii — care în nici un caz nu ar mai putea fi atît de indirectă și trunchiată ca surogatul încercat în toamnă — nu împiedică speculații intense în sensul că operațiunea riscă să devină în curînd inevitabilă. Nedorința guvernului de a o efectua în anul electoral nu este pusă la îndoială, dar nu se exclude posibilitatea ca autoritățile de la Bonn să recurgă totuși la ea dacă s-ar încadra, de exemplu, într-o reașezare mai mult sau mai puțin generală a cursurilor de schimb în sistemul monetar occidental.

Aspirația la continuitate

DILEMELE POLITICII economice occidentale, cum ilustrează cazul R.F.G. în situația actuală, au deci darul nu numai de a fi ceea ce le spune numele, ci și de a se împleti și suprapune. În consecință, și stabilitatea ca „imperativ categoric" se cere situată într-un context care face să apară lucrurile drept mult mai puțin simple decît sugerează o asemenea parolă. Desigur, dificultățile închegării unui „triunghi magic" capabil să funcționeze îi silesc pe responsabilii politicii economice să încerce a găsi în fiecare situație o latură-cheie pentru a obține prin ea succesul întregului. Aceste căutări empirice sînt însă prin natura lor destinate să se succeadă continuu, fără sfîrșit, astfel că politica economică menită să netezească oscilațiile ciclului economiei capitaliste creează pe parcurs acest nou gen de oscilații, politico-ciclice am putea să le spunem, care zădărnicesc aspirația spre continuitatea dezvoltării economice înainte de a o fi dus la împlinire. Ni se par interesante în acest sens observațiile economistului vest-german Manfred Schäfer, membru al Consiliului experților economiei, pe care le-a împărtășit nu demult săptămînalului **Der Volkswirt**: „Menținerea unui cvasi-echilibru considerat la un moment dat ca optimal, spunea Manfred Schäfer, necesită într-adevăr mereu noi mijloace și metode de dirijare (Steuerung). O politică economică pragmatică nu poate să garanteze continuitatea. Pentru un trend pozitiv al dezvoltării generale ea trebuie să plătească prețul unor corectări neîncetate. Pentru a atinge și a susține starea de echilibru pe care a ajuns să o considere realizabilă, ea trebuie să inventeze mereu noi măsuri cu efect de dirijare și să creeze mereu noi puncte în care pîrghiile forțelor ei să poată fi aplicate nemijlocit și eficient. Constrîngerea de a recurge mereu la noi încercări de soluționare, constrîngere care rezultă dintr-o astfel de politică, nu poate fi propice unei dezvoltări continue" (nr. 8/1969, pag. 16). Scepticismul pe care îl vădesc asemenea constatări ar putea fi desigur explicat prin simple reticențe față de latura dirijistă a politicii economice occidentale, preferindu-i-se de exemplu variante mai liberale. Ne îndoim însă ca discontinuitățile pe care le incriminează autorul citat să nu fie determinate în primul rînd de caracteristicile originare, de esență socială, ale politicii economice din care derivă.

I. PĂDUREANU

DOCUMENTAR

INVESTIȚIILE STRĂINE ÎN ȚĂRILE ÎN CURS DE DEZVOLTARE ȘI TRANSFERUL TEHNOLOGIC

DEZIDERATUL CONVERGENȚEI

AN DE AN se accentuează decalajul dintre necesitățile valutare ale țărilor în curs de dezvoltare pentru plata importurilor de mașini și echipamente industriale pentru investiții și capacitatea lor de plată externă, ceea ce explică într-o anumită măsură nerealizarea unor obiective ale programelor lor de dezvoltare economică. Astfel, dacă în perioada anilor 1953—1960 capacitatea de import a acestor țări a sporit cu 5,1% în medie pe an, între anii 1960—1963 ritmul său anual de creștere a scăzut la 4%. Pentru anul 1970 se apreciază că aceste țări vor avea nevoie de fonduri valutare suplimentare în valoare de circa 14 miliarde dolari pentru a putea acoperi decalajul dintre necesitățile de plată a importurilor și veniturile pe care probabil le vor obține din export.

De la 7,4 la 0,1 miliarde dolari

PREOCUPÎNDU-SE pentru sporirea încasărilor lor din export în vederea asigurării unei creșteri a capacității de import corespunzător realizării obiectivelor lor economice, țările în curs de dezvoltare manifestă în același timp un interes vădit pentru creșterea volumului și eficacității asistenței financiare externe. Aceasta pe considerentul că dacă curentul brut de capitaluri și împrumuturi nerambursabile spre țările în curs de dezvoltare ar rămîne la nivelul actual, curentul net (după plata datoriei externe) ar scădea vertiginos de la 7,4 miliarde dolari în 1966 la 0,1 miliarde dolari în 1975 (UNCTAD, doc. TD/35 Rev. 1 pag. 37) După această dată ar urma ca asistența financiară externă să fie folosită exclusiv pentru plata datoriei externe, nemairămînînd deci nimic din acest ajutor pentru finanțarea dezvoltării economice. Pentru menținerea actualului curent net experții UNGTAD consideră că ar trebui ca curentul brut să crească de la 11,4 miliarde dolari în 1966 la 16,1 miliarde dolari în 1975.

Din experiența ultimilor ani se constată însă o încetinire a afluxului internațional de capitaluri spre țările în curs de dezvoltare, ca urmare a dificultăților politice, economice și monetare pe care le întîmpină principalele țări occidentale industrializate. Astfel, între anii 1961—1966 transferul de capital din țările occidentale dezvoltate spre cele în curs de dezvoltare a crescut cu numai 13% față de 40% în perioada 1936—1961. Perspectivele cel puțin ale menținerii dacă nu ale creșterii actualului curent net de resurse financiare spre țările în curs de dezvoltare sînt așadar minime. De reținut că acest fenomen se desfășoară în condițiile unanim recunoscute ale existenței unei penurii cronice de lichidități internaționale în țările în curs de dezvoltare.

Rezultă deci că asistența financiară externă nu poate fi un factor de durată, permanent al dezvoltării economice și că la un moment dat ea poate deveni o frînă în calea progresului țărilor în curs de dezvoltare. Care este soluția?

Un prim răspuns îl găsim în cuvintele ilustrului economist Per Iacobsson, fost director al Fondului Monetar Internațional, care cu prilejul unei conferințe ținute la 1 martie 1962 spunea: **„Comerțul este mai important decît ajutorul; ceea ce națiunile pot cîștiga (prin comerț n.n.) are mai mare importanță pentru ele decît orice sumă de bani primită sub formă de împrumut sau donație"** (International Monetary Problems. Selected Speeches of Per Jacobsson, Washington, 1963, pag. 264).

Orientări preferențiale

ÎN ACELAȘI TIMP, în cercurile economice și financiare internaționale inclusiv la O.N.U. și instituțiile sale specializate, se acreditează, în ultimul timp tot mai pronunțat, ideea promovării mai largi a investițiilor străine directe în țările în curs de dezvoltare, fără a le substitui asistenței publice.

Astfel Consiliul Economic și Social al O.N.U. recunoaște în rezoluția sa 1359 (XLV) „rolul important pe care investițiile private străine **convenabil integrate în programele economice ale țărilor în curs de dezvoltare** (subl. ns.) îl pot juca în creșterea economică a acestor țări", furnizînd, așa cum se arată într-o rezoluție (33) de astă dată a UNCTAD II, „capitaluri, servicii tehnice și know-how". „Investițiile private ar trebui să fie profitabile în mod permanent țărilor în curs de dezvoltare în care sînt efectuate. Dacă țin cont de prioritățile stabilite de țările în curs de dezvoltare și de planurile lor naționale de dezvoltare, investițiile private pot fi încurajate prin stimulente și garanții", se afirmă în Carta de la Alger, semnată în octombrie 1967 de reprezentanții a 77 de țări în curs de dezvoltare.

Aceste investiții au înregistrat într-adevăr în perioada ultimilor ani o creștere sensibilă. Dacă între anii 1946—1950 media anuală a curentului net de capital privat pe termen lung din țările capitaliste dezvoltate spre cele în curs de dezvoltare a fost de aproximativ 1,8 miliarde dolari, în perioada 1951—1959 el a crescut la aproape 2,9 miliarde, pentru ca în anul 1967 să ajungă la 3,7 miliarde dolari.

Creșterea absolută a volumului curentului de capital privat a fost însoțită de sporirea ponderii sale în totalul afluxului de capitaluri internaționale spre țările în curs de dezvoltare pe seama celei a capitalului public. Astfel, ponderea capitalului privat a crescut de la 30% în 1962 la aproape 39% în 1967, în timp ce ponderea capitalului public s-a redus de la 70% la circa 61% (**Le Monde**, 7 august 1968).

Eficiența acestui curent internațional de capitaluri private la nivelul întregii economii nu depinde însă numai de amploarea lui, ci și, mai ales, de repartiția intrărilor de capital între sectoarele economice și ramurile industriale ale diferitelor țări beneficiare. Or, ce se constată? Capitalurile private se îndreaptă spre un număr relativ mic de țări în curs de dezvoltare, care posedă anumite resurse naturale valoroase (în special petrol și diverse minereuri) a căror exploatare este foarte rentabilă pentru societățile care se îndeletnicesc cu aceasta. Se apreciază că în vreme ce aproape jumătate din investițiile private străine în industria extractivă din întreaga lume capitalistă se îndreaptă spre țările în curs de dezvoltare, **în industria prelucrătoare din aceste țări sînt plasate numai o cincime din investițiile străine totale în sectorul respectiv.**

În aceste condiții aportul real al investițiilor străine la progresul general al țărilor în curs de dezvoltare este adeseori neînsemnat, ele nu pot contribui eficient la propagarea tehnicii moderne în economie și prin aceasta la atenuarea rămînerii în urmă a acestor țări pe plan tehnic și tehnologic. De multe ori extracția petrolului, de exemplu, se face în țările în curs de dezvoltare după cele mai noi procedee tehnice, introduse de investitorii străini, dar lipsesc rafinăriile moderne și, cu atît mai mult, întreprinderile care să producă utilajul și instalațiile necesare.

Investiții de capital: 23 miliarde. Profituri: 39 miliarde!

PENTRU A APRECIA just rolul investițiilor străine în creșterea economică a țărilor în curs de dezvoltare este necesar să mai luăm în considerare consecințele financiare, precum și pe cele politice, care decurg din ele.

Din documentele oficiale ale O.N.U. rezultă că **în perioada anilor 1956—1965 investițiile publice și private ale țărilor capitaliste industrializate în țările în curs de dezvoltare au însumat 23 586 milioane dolari, în timp ce beneficiile nete repatriate au reprezentat 39 258 milioane dolari.** Deci în decurs de numai 10 ani țările în curs de dezvoltare **au pierdut venit național** în favoarea țărilor capitaliste industrializate în valoare de aproximativ 40 miliarde dolari, sumă ce reprezintă 16,1% din totalul venitului național al țărilor în curs de dezvoltare din anul 1965, estimat la circa 248 miliarde dolari (ziarul indian **The Economic Times** din 1 februarie 1968).

Transfer tehnologic condiționat

PENTRU OBȚINEREA de cunoștințe tehnice noi, esențiale pentru succesul industrializării lor, țările în curs de dezvoltare au încheiat de-a lungul anilor diferite aranjamente cu firme din țările dezvoltate, cum ar fi: acorduri de concesionare de brevete, contracte de gestiune, acorduri pentru furnizarea de servicii tehnice, acorduri privind accesul la documentația tehnică, contracte de fabricație sau de construcție de întreprinderi etc. Ele ridică țărilor în curs de dezvoltare probleme în general asemănătoare cu cele puse de investițiile străine: cost ridicat în devize, cadru juridic adecvat avînd în vedere că „întreprinderile străine nu doresc să transfere țărilor în curs de dezvoltare invențiile brevetate și tehnicile lor nebrevetate decît dacă ele sînt asigurate prin acorduri de transferare satisfăcătoare și prin protejarea juridică a drepturilor lor asupra acestor cunoștințe tehnice" (O.N.U., doc. E/4446, par. 5).

Dar, istoric vorbind, cea mai mare parte din tehnologia intrată în țările în curs de dezvoltare a fost rezultatul investițiilor făcute de întreprinderi publice și private din țările dezvoltate.

Reticența sporită cu care unele din cele mai mari firme din țările capitaliste industrializate, care concentrează practic majoritatea activității de cercetare din țările respective, consimt să încheie acorduri pentru vînzarea de licențe și know-how țărilor în curs de dezvoltare explică de ce acestea din urmă sînt deseori nevoite să accepte condițiile care le sînt impuse, inclusiv crearea de filiale străine. Unele firme străine, se constată într-un studiu al U.N.C.T.A.D. (TD/28/supp. 1), acceptă să furnizeze procedee tehnologice țărilor în curs de dezvoltare **numai** cu condiția creării de filiale în țările respective, condiție considerată de o serie dintre ele ca inacceptabilă.

Firmele străine sînt mult mai dispuse să pună la dispoziție tehnologiile lor în cadrul unor acorduri de schimb. Or, țările în curs de dezvoltare sînt încă departe de a putea oferi procedee tehnologice proprii, punîndu-și acum abia problema formării cadrelor științifice și tehnice necesare pentru „primirea" în bune condițiuni a tehnicii și tehnologiei avansate. Necesitatea extinderii învățămîntului tehnic în scopul amintit a fost subliniată și la recentul colocviu de la Amsterdam, desfășurat sub auspiciile Consiliului Economic și Social al O.N.U. Ea se impune cu atît mai mult cu cît în perspectivă formarea cadrelor constituie premisa dezvoltării capacității proprii de cercetare și inovație și, în consecință, a reducerii dependenței tehnice de străinătate.

Între timp, însă, afirmă același document al U.N.C.T.A.D., țările în curs de dezvoltare resimt nevoia stringentă a facilitării fluxului tehnologic internațional. Găsirea unor formule reciproc avantajoase, mai puțin costisitoare și libere de condiții politice care să lărgească accesul națiunilor în curs de edificare industrială la cunoștințele tehnice avansate, acces actualmente foarte limitat, mai ales în domeniile în care cunoașterea evoluează rapid, se impune cu necesitate și formează obiectul tot mai multor studii și reuniuni internaționale. O cooperare internațională reciproc avantajoasă în acest domeniu ar contribui la evitarea adîncirii decalajului dintre țările în curs de dezvoltare și cele industrializate, fapt de pe urma căruia toate țările ar avea de profitat

B. ION

REPERE

● Guvernul S.U.A. studiază oportunitatea aplicării unor măsuri care să limiteze posibilitățile băncilor americane de a recurge la piața eurodolarilor. Pentru a-și putea continua operațiunile, stînjenite de politica guvernamentală de restrîngere a creditului, cele mai importante 12 bănci din S.U.A. au contractat în Europa numai în primele două luni ale acestui an împrumuturi evaluate la 2,8 miliarde de dolari.

● Ministerul Comerțului din Norvegia a anunțat instituirea unei taxe vamale speciale asupra importurilor de frigidere și instalații de congelare fabricate în Italia. Taxa este menită să „contrabalanseze" subvențiile acordate exportatorilor italieni de aparate electromenajere.

● Producția de oțel a Spaniei a crescut cu 15% anul trecut față de 1967, însumînd 5,1 milioane tone. Consumul de oțel pe locuitor a sporit în perioada 1960—1968 de la 60 la 203 kg.

● În Japonia s-au publicat anul trecut 24.595 titluri de cărți, de două ori mai mult decît acum șase ani. 16 119 dintre ele sînt noutăți, restul reeditări. Tirajul lor total a fost de 500 milioane de exemplare; efectiv vîndute — 370 milioane, cu alte cuvinte 3,7 cărți pe locuitor.

● Alegerea mărcii este un moment de o însemnătate mai mare decît s-ar părea la prima vedere în lansarea unui nou produs. O marcă „bună" poate fi o armă comercială redutabilă. Sarcina alcătuirii cuvintelor susceptibile de a deveni o marcă cunoscută, fără legătură cu proprietățile produsului în cauză, dar scurtă și ușor de pronunțat pe toate meridianele, este atribuită adeseori ordinatorului. Acestuia i se dau cîteva litere sau cîteva silabe (cel mult trei), cu care el va forma toate combinațiile posibile. Psihosociologi selecționează apoi pe cele mai „interesante" (fotografia alăturată). Decizia finală urmează unor sondaje de opinie în rîndul clientelei potențiale. Pentru a împiedica pe concurenți să creeze confuzii, întreprinderea în cauză ia adesea precauția de a înregistra toată seria de mărci apropiate fonetic, deși ele nu corespund vreunor produse fabricate de ea în acel moment.

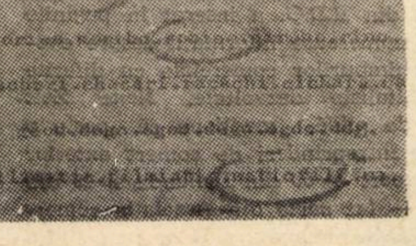

DIN ȚĂRILE SOCIALISTE

R.P. UNGARĂ

REZULTATELE ANULUI 1968 ȘI APLICAREA NOILOR MĂSURI DE CONDUCERE ȘI PLANIFICARE

GARAM József
redactor șef al revistei *Figyelő*

EXPERIENȚA primului an de aplicare a noilor măsuri în domeniul conducerii și planificării economiei naționale, cunoscute în Ungaria sub numele general de reforma economică, este îmbucurătoare, dovedind că principiile adoptate de partid și guvern capătă cu adevărat viață. Comparînd rezultatele anului 1968 cu cele obținute în 1967 se constată că venitul național a crescut în 1968 cu aproximativ 5%. De asemenea și în producția industrială s-a realizat o creștere de 5% din care, în metalurgie cu 6%, în construcția de mașini cu 8%. Cel mai ridicat procent de creștere s-a obținut în industria chimică — 10%. În industria materialelor de construcție s-a înregistrat o creștere cu 3%, în industria ușoară cu 2%, în industria alimentară cu 4%. În construcții s-a obținut un spor de 7%, iar în agricultură — 1—2%. În domeniul comerțului exterior s-au înregistrat următoarele creșteri : la export cu 5% și la import cu 10%. Rezultatele bune, obținute în economie, au permis accelerarea, comparativ cu prevederile planului, a ritmului de creștere al nivelului de trai. Salariul real a crescut cu 2—2,5%. Ca urmare a acestui fapt, venitul real pe un locuitor — prevăzut pentru finele celui de al treilea cincinal (1970) a fost atins încă în 1968.

Aceste realizări au fost posibile și pentru faptul că noile măsuri au determinat perfecționarea activității economice în întreprinderi, modernizarea lor, ridicarea calității producției, mărirea eficienței investițiilor și o mai elastică adaptare a producției la cerințele pieței interne și externe. Deși s-au făcut abia cîțiva pași în acest domeniu, esențial este faptul că acum țelul urmărit de întreprinderi se suprapune în măsură mai mare ca în trecut cu țelurile generale ceea ce arată că reducerea numărului de indicatori de plan obligatorii nu a micșorat rolul planificării.

Obținerea unor astfel de rezultate nu a fost de loc ușoară. Să luăm de pildă agricultura. Primăvara și începutul verii anului 1968 au fost dintre cele mai secetoase din ultimii o sută de ani. Totuși producția globală a fost cea mai mare din istoria Ungariei.

Aprovizionarea regulată a comerțului și lărgirea sortimentelor a permis realizarea unei circulații satisfăcătoare a mărfurilor și acoperirea aproape completă a cererii la bunurile de consum, care a crescut esențial.

În analiza activității comerciale și a aprovizionării pieței cu mărfuri se cuvine să subliniem influența dinamicii prețurilor la bunurile de consum asupra creșterii cererii.

La introducerea reformei, organele de conducere au scontat că în 1968 nivelul prețurilor va fi aproximativ cu 2% mai mare decît media prețurilor din 1967.

Această creștere neînsemnată a nivelului prețurilor mulți au privit-o cu scepticism și puțini au fost aceia care au admis că și în condițiile existenței prețurilor libere se va reuși să se asigure stabilitatea nivelului prețurilor în măsura prevăzută.

Practica din anul trecut a confirmat justețea afirmațiilor acelor economiști care au susținut că dacă se va asigura aprovizionarea neîntreruptă a comerțului cu mărfuri în cantitățile și sortimentele cerute nu va exista un temei economic pentru urcarea accelerată a prețurilor.

Potrivit datelor statistice, nivelul prețurilor la bunuri de consum din anul trecut depășește pe cele din 1967, nu cu 2% ci numai cu 1%. Dar și această creștere a nivelului prețurilor în mare măsură se datorește consecințelor de climă nefavorabilă amintite, și rezultă din faptul că prețurile libere de pe piața fructelor și a legumelor — din cauza recoltei slabe au crescut în medie cu 8—10%. Nivelul prețurilor cu amănuntul se menține aproximativ cu 0,5% sub nivelul din anul 1967.

Unul din cei mai importanți indicatori ai activității economice este beneficiul. Creșterea de aproximativ 20% realizată de întreprinderi reprezintă 12—13 miliarde forinți mai mult față de prevederile planului

Acesta este rezultatul creșterii eficienței și perfecționării activității întreprinderii, al adaptării mai operative la cererile pieței, al descoperirii rezervelor pe care în trecut întreprinderile nu erau interesate să le scoată în măsură suficientă la iveală.

Totuși o mare parte din beneficiul suplimentar trebuie s-o spunem deschis — provenea nu din creșterea eficienței și din perfecționarea activității economice, ci din metoda „rotunjirii", aplicată în 1968 de către întreprinderi în stabilirea prețurilor inițiale. Spus mai direct, întreprinderile fixau prețurile pe baza unor beneficii mai mari decît cele pe care le declarau.

Mărirea beneficiului cu mult peste cel planificat încă de la începutul anului nu era o taină pentru organele ierarhice ale întreprinderilor, totuși nu s-au luat „măsuri draconice" de confiscare a acestui „beneficiu suplimentar". Aceasta se explică prin faptul că deși în elaborarea noului sistem de conducere instrumentele economice au fost astfel stabilite încît ele să constituie un mijloc de sporire a exigențelor față de întreprinderi în ceea ce privește randamentul, rentabilitatea etc., dar, totodată, s-a avut în vedere ca aceste măsuri să nu ducă la împiedicarea bruscă a funcționării întreprinderilor mai puțin eficiente.

În analiza rezultatelor primului an de aplicare a noilor măsuri un loc special trebuie acordat conjuncturii comerțului exterior. În Ungaria volumul exportului reprezintă 40% din venitul național. Practic aceasta înseamnă că fiecare al doilea sau al treilea muncitor al țării produce bunuri care se realizează în străinătate.

Dinamica schimburilor în comerțul exterior prezintă importanță și în aprecierea separată a schimburilor care se efectuează atît cu țările capitaliste, cît și cu țările socialiste. Peste două treimi din volumul comerțului exterior se realizează cu țările socialiste. Totodată, schimburile comerciale cu țările capitaliste prezintă importanță pentru economia noastră, întrucît ne-am propus să lichidăm balanța pasivă din ultimii ani din comerțul cu aceste țări.

Noile măsuri stimulează dezvoltarea relațiilor economice externe. În noul mecanism economic nu este suficient ca întreprinderile să producă, ele trebuie să se preocupe și de desfacerea producției, altfel nu pot fi considerate rentabile. În acest fel întreprinderea își procură pe seama beneficiului disponibil mijloacele financiare necesare pentru extinderea producției și pentru premierea muncitorilor. Datorită cointeresării materiale întreprinderile privesc cu alți ochi aceste acorduri de durată prin care se garantează cu anticipație desfacerea producției pe mai mulți ani.

Datele care caracterizează activitatea comerțului nostru exterior din anul trecut demonstrează că angajamentele noastre privind livrările în țările socialiste se îndeplinesc în bune condițiuni.

În ceea ce privește comerțul Ungariei cu țările capitaliste, în special cu cele dezvoltate — situația nu este chiar atît de favorabilă În 1968 soldul balanței comerciale cu țările capitaliste a fost mai bun decît în anul precedent. Totuși nu am reușit să realizăm — evident că pentru aceasta un singur an este cu totul insuficient — o balanță activă în comerțul nostru cu țările capitaliste. Am reușit, și nu e de loc puțin lucru, să reducem cu mult deficitul din anii precedenți.

În activitatea noastră economică din 1968 s-au manifestat și unele fenomene nedorite, care vor trebui înlăturate. În fond este vorba de două probleme. Prima se referă la ritmul insuficient de creștere a productivității muncii, comparativ cu anul precedent. A doua privește investițiile în construcții unde, comparativ cu cerințele, dispunem de capacități esențial mai reduse.

Ritmul relativ scăzut de creștere al productivității muncii este o consecință a faptului că deși am realizat planul producției industriale, angajările în muncă au crescut mai repede de cît prevederile.

Depășirea numărului prevăzut de angajări și în consecință creșterea mai redusă a productivității muncii se explică printr-o serie întreagă de cauze. Prima se referă la faptul că instrumentele de reglementare ale noului mecanism nu au fost atît de „severe" încît să oblige întreprinderile la maximum de economii de personal.

Menținerea forței de muncă excedentare se explică și prin aceea că instrumentul de reglementare nu a fost suficient de precis. A mai existat însă și o altă cauză. Statul a vrut să asigure nivelul actual de ocupare în muncă nu atît din nevoi economice, cît din considerente sociale.

O altă cauză rezidă în faptul că — potrivit politicii de industrializare din anii trecuți, noile obiective industriale erau construite în raioanele, care în trecut nu aveau nici un fel de industrie sau în care existau puține întreprinderi industriale și drept urmare resursele de muncă devenite excedentare în agricultură erau nevoite să caute de lucru la oraș sau în raioanele industriale îndepărtate.

În ultimul timp mai ales în anii 1967—1968 au fost construite la periferia orașelor o serie de astfel de întreprinderi industriale. Acestea au avut urmări nefavorabile asupra productivității. În primul rînd pentru că au fost angajați, în majoritate cadre necalificate care n-au mai lucrat în industrie.

Influențele negative ale amplasării întreprinderilor industriale la periferie asupra productivității muncii ilustrează cel mai grăitor faptul că în Budapesta și în alte orașe mari creșterea productivității muncii a depășit nivelul planificat și a atins și a depășit chiar sporul producției.

Indiferent de cauzele care au determinat scăderea productivității, în viitor noi sîntem obligați să aplicăm un astfel de sistem de cointeresare care să stimuleze întreprinderile în economisirea forței de muncă vie în scopul creșterii mai accelerate a productivității muncii.

Economia internă a muncii, eliberarea treptată a forței de muncă excedentare din întreprinderi, nu provoacă și nici în viitor nu va provoca șomaj. Există ramuri în economia națională care duc o lipsă cronică de forță de muncă, iar regruparea resurselor de forță de muncă în aceste ramuri ar fi cît se poate de utilă.

În această privință pe primul loc se situează industria construcțiilor. Cu acestea am atins cea de a doua problemă amintită. Nici în anul care a trecut nu a fost realizat echilibrul între necesarul tot mai mare de investiții și capacitățile existente în special de capacitățile de construcții.

În cursul efectuării noilor măsuri au crescut foarte mult cerințele de investiții din partea întreprinderilor.

Desigur, în privința investițiilor nu noul mecanism de conducere poartă vina pentru faptul că necesarul depășește capacitatea de construire. În ultimele două decenii am efectuat investiții care depășeau cu mult disponibilitățile noastre. Drept urmare a acestui fapt a crescut cu fiecare an ponderea investițiilor începute și neterminate.

De aceea reducerea numărului de investiții noi și acordarea selectivă de credite pentru investiții sînt menite să restabilească în următorii ani echilibrul necesar în acest domeniu.

Făcînd bilanțul rezultatelor primului an de aplicare a noului sistem de conducere economică, constatăm, fără a putea fi acuzați de lipsă de obiectivitate, că precumpănesc problemele care și-au găsit soluția în măsurile preconizate față de cele rămase nerezolvate încă sau cele pe care le-a generat introducerea noului mecanism de conducere al economiei.

R. D. GERMANĂ

TUR DE ORIZONT PE MARGINEA TÎRGULUI DE LA LEIPZIG

CU PRILEJUL recentului Tîrg de primăvară de la Leipzig, presa din R. D. Germană a publicat numeroase informații, interviuri și conferințe de presă, referitoare la produsele expuse și la firmele și țările participante. În discursul său inaugural, dr. Gerhard Weiss, vicepreședinte al guvernului, a subliniat că „R.D.G. întreține relații economice și tehnico-științifice atît cu țări socialiste, cît și cu țări în curs de dezvoltare și cu țări capitaliste industriale. Ea dorește să contribuie la dezvoltarea colaborării economice internaționale. ."

Referindu-se la perspectivele schimburilor cu ultimul grup de țări, Gerhard Weiss a arătat că „în mod remarcabil se dezvoltă relațiile comerciale cu Franța, Italia, Suedia, Olanda, Japonia și alte țări capitaliste industriale. Guvernul R.D.G. consideră că posibilitățile existente de intensificare a relațiilor economice cu țările occidentale nu sînt nici pe departe epuizate. Politica economică a R.D.G., randamentul crescînd al industriei și agriculturii sale și modificarea structurii economiei naționale oferă perspective favorabile pentru o intensificare a schimburilor de mărfuri".

Abordînd problemele comerțului intergerman, vorbitorul a spus : „După cum se știe, în decembrie 1968 au fost înlăturate, în urma unor îndelungi tratative, unele piedici existente în calea comerțului dintre R.D.G. și R.F.G., care fuseseră create în mod unilateral de guvernul Republicii Federale...

În ceea ce privește comerțul dintre R.D.G. și unitatea politică independentă a Berlinului occidental, ar fi fără îndoială în interesul economiei și populației vestberlineze dacă Senatul Berlinului occidental ar accepta propunerile din primăvara anului trecut ale guvernului R.D.G. cu privire la stabilirea de relații normale între R.D.G. și Berlinul occidental. Pe baza egalității în drepturi, comerțul cu R.D.G. s-ar putea dezvolta foarte favorabil, avînd în vedere situarea Berlinului occidental. Fără îndoială că o asemenea normalizare a relațiilor ar fi în avantajul legăturilor economice ale Berlinului occidental cu toate statele" (**Neues Deutschland** și **Berliner Zeitung**, 2/III).

Ziarele din R.D.G. au publicat în această perioadă materiale despre extinderea relațiilor economice cu țările în curs de dezvoltare. Se menționează că la această ediție a Tîrgului de primăvară de la Leipzig au participat 24 țări în curs de dezvoltare și tinere state naționale, care au prezentat în măsură crescîndă produse industriale. Printre țările care au expus un sortiment mai bogat de mărfuri se numără R.A.U., India și Brazilia.

Presa din R.D.G. a inserat în paginile sale și numeroase informații despre evoluția schimburilor comerciale cu diferite țări capitaliste dezvoltate. **Neue Zeit** (7/III), de pildă, menționa că „peste o sută de întreprinderi de comerț exterior și de export — 63 din Finlanda și 45 din R.D.G. — fac parte din Asociația comercială R.D.G.-Finlanda, care a luat ființă în mai 1961. La o ședință desfășurată într-una din zilele Tîrgului, membrii conducerii asociației au făcut un schimb de păreri asupra unor probleme comerciale și au stabilit anumite măsuri pentru a contribui la consolidarea relațiilor economice dintre cele două țări". Iar **Der Morgen** (4/III) își informa cititorii că „comerțul dintre Italia și R.D.G. a cunoscut o dezvoltare favorabilă în anii trecuți. El se desfășoară pe baza unui acord pe termen lung, încheiat între Camera de comerț exterior a R.D.G. și Institutul italian pentru comerțul exterior (I.C.E.)". La Tîrgul de primăvară din acest an firmele italiene a fost prezente în 22 de ramuri. Același ziar menționa, că anul acesta comerțul dintre Austria și R.D.G. va crește cu circa 10%, conform prevederilor acordului pe termen lung încheiat în iulie anul trecut între Camera de comerț exterior a R.D.G. și Camera federală a economiei industriale din Austria. Această perspectivă favorabilă a atras și în anul curent un mare număr de firme austriece la Leipzig, unde ele au prezentat un bogat sortiment de produse tehnice și bunuri de consum.

„MATHECO — 1969"

Cooperare internațională în utilizarea matematicii și a tehnicii electronice

NECESITATEA ANALIZEI fine și sistematice a tendințelor ce se degajă din activitatea economică trecută sau curentă, proiectarea etapelor ulterioare ale acestei activități de o manieră care să asigure realizarea unei eficiențe maxime în folosirea resurselor, evaluarea apriori a consecințelor diferitelor opțiuni sau decizii posibile, au făcut din metodele matematice și calculul electronic două instrumente indispensabile pentru soluționarea problemelor complexe pe care le ridică dezvoltarea economică în condițiile moderne. Aceste instrumente se perfecționează rapid, într-un ritm care întrece adesea pe acela al posibilității de a folosi imediat toate facilitățile pe care ele le oferă activității economice practice. Progresele remarcabile realizate în domeniul calculului electronic și al modelării matematice au dus totodată la abordarea problemelor economice într-un mod nou, au determinat un adevărat reviriment în dezvoltarea unor importante domenii ale teoriei economice, cercetării științifice, învățămîntului etc.

Amploarea crescîndă a aplicării în economie a metodelor matematice, realizările obținute în domeniul tehnicii de calcul și elaborării de modele și preocuparea generală existentă pe plan mondial pentru acest domeniu creează cîmp larg pentru o cooperare internațională cu rezultate promițătoare. O astfel de concluzie și-a găsit reconfirmarea la o recentă reuniune de specialiști organizată de Comisia Economică O.N.U. pentru Europa, la care a luat parte și o delegație a țării noastre [1].

În cadrul O.N.U. problemele aplicării metodelor matematice moderne și tehnicii de calcul în cercetarea economică constituie numai de cîțiva ani obiectul unei activități organizate. Datorită posibilităților pe care le oferă pentru dezvoltarea colaborării și cooperării internaționale aceste probleme au atras asupra lor o atenție crescîndă, formînd de două ori obiectul unor rezoluții ale Comisiei Economice O.N.U. pentru Europa [2].

Reuniunea menționată — la lucrările căreia, pe lîngă delegațiile țărilor membre ale C.E.E., au participat reprezentanții unor organizații specializate ale O.N.U. și ai altor organizații și instituții invitate — a avut ca scop studierea căilor și mijloacelor de întărire și extindere în direcțiile cele mai utile a activității ce se desfășoară sub auspiciile Comisiei în domeniul aplicării metodelor matematice și tehnicii de calcul în cercetarea economică. În urma discuțiilor purtate a fost schițat un program al acțiunilor practice socotite oportun a fi întreprinse în acest domeniu în următorii 2—3 ani care anvizajează: amplificarea schimbului internațional de informații; organizarea unor schimburi de specialiști între țări și a unor cicluri de studii: dezbaterea unor probleme de mare actualitate în cadrul unor colocvii internaționale sau reuniuni de specialiști; efectuarea de cercetări pe teme concrete etc.

REPEZICIUNEA cu care avansează astăzi știința și tehnica face ca schimbul de informații pe plan internațional să capete o influență crescîndă asupra progresului multilateral al fiecărei țări, valoarea informației, primite la timp și fructificată corespunzător, fiind adesea comparată cu aceea a unei resurse economice. Această constatare este cu deosebire valabilă pentru domeniul aplicării metodelor matematice și a tehnicii calculului electronic în economie care, în ultimii 20—25 de ani, s-a afirmat ca unul din compartimentele cele mai dinamice în dezvoltarea științei și tehnicii.

O parte a informației din acest domeniu este publicată. Ea este însă adunată și clasată de către servicii și instituții specializate pe baza unor sisteme diferite de la țară la țară. De aceea pentru facilitarea dezvoltării colaborării și cooperării internaționale se pune problema normalizării sistemelor de descriere și clasare a materialelor publicate, adoptarea unui sistem unitar al terminologiei folosite, stabilirea limbilor în care să se efectueze operația de normalizare, desemnarea de către țările interesate a unor centre speciale de documentare care să funcționeze drept „corespondenți internaționali" în materie de difuzarea informației, normalizarea tehnicii de stocare a informației etc. Întreprinderea unor măsuri practice pentru realizarea normalizării în domeniile menționate ale informației a fost apreciată ca o necesitate de imediată actualitate de către numeroși delegați — atît din țările socialiste cît și din țările capitaliste — și ca o cale care ar facilita colaborarea internațională în avantajul tuturor participanților.

Extinderea acestei colaborări ar putea fi mult favorizată de schimbul de informații privind modelele matematice și tehnica de calcul folosite la cercetările în curs de efectuare. În această privință se ridică, în practică, o serie de dificultăți legate de comercializarea de către diferitele societăți sau întreprinderi a programelor („software"). Deși aceste dificultăți creează în permanență un „loc îngust" în dezvoltarea colaborării și cooperării internaționale, rămîn totuși posibilități de extindere a acestei colaborări datorită faptului că, chiar și în țările capitaliste, sînt numeroase servicii publice sau instituții guvernamentale interesate în obținerea de informații în domeniul amintit. În acest sens s-a apreciat că pentru organizarea fluxului informațional între țări s-ar putea recurge, de pildă, la întocmirea de către C.E.E., pe baza materialelor furnizate de către instituțiile naționale interesate, a unor culegeri de informații cuprinzînd liste ale lucrărilor pe care le efectuează instituțiile respective, descrierea modelelor matematice folosite, a tehnicilor de calcul etc. Publicarea prin intermediul secretariatului C.E.E. a rapoartelor unor reuniuni de specialiști care dezbat în fond probleme legate de aplicarea metodelor matematice în domeniul activității economice, precum și întocmirea, periodic, a unor studii asupra tendințelor cercetării în acest domeniu ar constitui de asemenea mijloace menite să contribuie la lărgirea schimbului internațional de informații.

O CALE IMPORTANTĂ pentru stimularea colaborării și cooperării internaționale o constituie schimbul de experiență nemijlocit, contactele personale, întîlnirile între specialiștii din diferite țări pentru dezvoltarea problemelor actuale. În aceste condiții avantajele contactelor nemijlocite apar evidente ținînd seama că între țări există deosebiri, în privința construcției modelelor și aplicării lor în practică, experienței acumulate, numărului de specialiști și profilului pregătirii lor etc.

Din schimbul de opinii care a avut loc la reuniunea amintită s-a desprins concluzia că schimbul de specialiști de formație postuniversitară — lucrători în activitatea practică de cercetare, planificare și programare —, precum și organizarea unor cicluri de studii, ar putea constitui căi practice adecvate pentru lărgirea colaborării, la care C.E.E. și-ar putea aduce contribuția.

Stabilirea condițiilor de efectuare a schimbului de specialiști este fără îndoială o problemă de resortul și competența țărilor sau instituțiilor naționale interesate. Practic aceasta se rezolvă pe calea unor înțelegeri sau acorduri bilaterale. C.E.E. ar putea înlesni promovarea unei astfel de forme de colaborare difuzînd, prin Secretariatul său, informații privind interesul manifestat și posibilitățile oferite de către diferite instituții naționale pentru efectuarea schimburilor de specialiști.

Avantajele schimbului de experiență nemijlocit pot fi valorificate de asemenea și în cadrul unor forme de colaborare multilaterală. În acest sens un acord unanim a întrunit la reuniune organizarea unor cicluri de studii pe baza unei tematici convenite, cu participarea unor specialiști atît din rîndurile celor cu o experiență îndelungată cît și a celor cu un stagiu mai redus în activitatea practică. În acest sens printre acțiunile prevăzute a fi întreprinse în viitorul apropiat este organizarea de către C.E.E. cu sprijinul guvernului R.P. Bulgaria, în 1970, la Varna, a unui ciclu de studii pe problemele modelelor macroeconomice pe termen mijlociu.

Reuniunile de experți ai țărilor constituie deja o formă de lucru cu tradiție în cadrul organizațiilor internaționale. Cadrul relativ restrîns în care are loc schimbul de opinii și de experiență la astfel de reuniuni este compensat de competența participanților, în măsură să se pronunțe cu autoritatea necesară nu numai asupra fondului problemelor puse în dezbatere ci să aducă o contribuție calificată la însăși jalonarea direcțiilor și căilor de urmat pentru dezvoltarea colaborării și cooperării între state. Pe această linie ca proiecte pentru activitatea practică a C.E.E. din anii următori au fost reținute organizarea unor reuniuni de experți ai țărilor membre pentru dezbaterea unor probleme ale aplicării metodelor matematice în proiectarea comerțului internațional și a unor probleme privind coordonarea modelelor pe termen scurt cu modelele pe termen mijlociu. Totodată, ținîndu-se seama de importanța crescîndă a aplicării metodelor matematice la nivelul activității întreprinderilor și a posibilităților de inițiere a unor importante acțiuni de colaborare în acest domeniu, la propunerea delegației țării noastre, a fost apreciată ca oportună și reținută pentru programul activității C.E.E. organizarea la București a unui colocviu internațional pe problemele folosirii cercetării operaționale în gestiunea întreprinderilor.

La reuniune au fost emise de asemenea opinii, potrivit cărora colaborarea internațională are de profitat prin organizarea unor cercetări în comun de către un grup de țări interesate într-o problemă sau alta. Astfel de cercetări ar urma să se organizeze pe baza unor condiții stabilite în mod nemijlocit de către țările sau instituțiile interesate, C.E.E. putînd contribui la promovarea unei astfel de forme cu o activitate cu caracter de sinteză și de secretariat. În acest sens pentru programul acțiunilor practice viitoare în preocupările C.E.E. au fost sugerate unele teme de cercetare privind metodologia analizelor comparate ale structurii economice în vederea construirii de proiecte pornind de la schema schimburilor interindustriale, elaborarea modelelor fizico-financiare pe termen scurt, utilizarea metodelor matematice și a tehnicii ordinatoarelor în planificarea pe termen lung.

Participînd activ la lucrările reuniunii și arătînd că România acordă o atenție deosebită acțiunilor menite să ducă la lărgirea și intensificarea colaborării și cooperării internaționale pe baza principiilor care trebuie să guverneze relațiile dintre state, delegația țării noastre a sprijinit punctele de vedere și acțiunile îndreptate către atingerea acestui scop. În același timp a făcut sugestii și propuneri, din care unele au fost reținute în documentele elaborate de reuniune.

I. IONESCU

[1] „Reuniunea experților guvernamentali în probleme de aplicare a metodelor moderne ale economiei matematice și a tehnicilor de calcul electronic în cercetarea economică", Geneva, 24—28 febr. 1969.

[2] Rezoluția 6 (XXII) și decizia ulterioară B (XXII) ale C.E.E., — O.N.U. (vezi raportul anual al Comisiei pe perioada 30 aprilie 1966 — 28 aprilie 1967, pag. 64, respectiv raportul anual pe perioada 26 aprilie 1967 — 2 mai 1968, pag. 66).

CONJUNCTURA ECONOMIEI CAPITALISTE

PIAȚA AURULUI ÎN 1968

PRODUCȚIA DE AUR a lumii capitaliste în 1968 este evaluată de Banca Montagu din Londra la 40,6 milioane uncii, ceea ce echivalează — la prețul oficial de 35 dolari uncia de aur fin — cu 1421 milioane de dolari. Din 1964 încoace producția de aur se menține astfel în jurul nivelului de 41 milioane uncii, recordul fiind stabilit în 1966 cu 41,5 milioane. Dintre țările producătoare, Republica Sud-Africană și-a mai întărit anul trecut poziția dominantă în acest domeniu. Cu o extracție de 31,2 milioane uncii, ponderea ei în extracția mondială capitalistă a ajuns la 76,8%. În schimb, a doua clasată — Canada — este în regres continuu: în 1967 producția ei de aur se cifra la aproape 4,2 milioane uncii, pe cînd în 1968 a fost de 2,7 milioane. Nivelul extracției în Statele Unite este relativ constant de la începutul acestui deceniu — în jurul a 1,5 milioane uncii — în timp ce alte țări cunosc și ele o tendință de scădere a producției: Australia (0,7 milioane uncii în 1968), Ghana (0,75 milioane), Rhodesia (0,51 milioane). Filipinele, pe de altă parte, au atins pentru prima dată nivelul de 0,5 milioane uncii de aur. Printre țările cu o producție demnă de menționat mai figurează, în sfîrșit, Japonia (0,26 milioane uncii) și Columbia (0,25 milioane).

Aprovizionarea pieței aurului în 1968 a stat sub semnul sistării activității pool-ului internațional al aurului la mijlocul lunii martie.

Această instituție, după cum se știe, asigura menținerea prețului oficial al metalului prin acoperirea cererii la nivelul „de intervenție" de 35,20 dolari uncia. Între 1 ianuarie și 14 martie 1968, pool-ul aurului a aruncat pe piață, după evaluările aceleiași bănci Montagu, circa 45 milioane uncii de aur în valoare de aproape 1,6 miliarde dolari. Se pare că circa jumătate din această cantitate de aur a fost vîndută în ultimele patru zile dinaintea convocării conferinței monetare de la Washington care a decis instituirea pieței paralele a aurului pe care prețul evoluează liber. Scindarea în două a pieței aurului a fost urmată de o modificare a surselor ei de aprovizionare. Republica Sud-Africană, care în 1967 vînduse pe piața Londrei circa 32,9 milioane de uncii, și-a redus drastic vînzările încă din primele luni ale anului trecut, iar apoi le-a sistat complet. Aprovizionarea cu metal nou se bazează pe livrările țărilor producătoare mai mici. Cît despre aurul vîndut pe piața liberă, al cărei rulaj în 1968 este evaluat la 30 milioane de uncii, el provine de la tezaurizatori și speculatori.

În cercurile de specialitate se discută problema, cît timp va putea Republica Sud-Africană să continue actuala sa politică de a nu vinde aurul extras. Rezervele oficiale de aur ale țării au depășit considerabil cifra de 1000 milioane de rand (în jurul a 1,5 miliarde dolari), împătrindu-se într-un răstimp de doi ani. Adevăratele proporții ale rezervelor sînt însă, după toate probabilitățile, mult mai mari, deoarece suma oficială nu include stocurile producătorilor de aur, evaluate la circa 500 milioane rand. Pe de altă parte, R. S.A. are o balanță comercială cronic deficitară și-și achită îndeobște circa 40% din import prin exportul de aur. În ultima vreme această problemă a devenit și mai acută ca urmare a unei secete catastrofale care a dus la sporirea simțitoare a necesarului de import. Cu toate acestea, responsabilii politicii economice a țării preferă să contracteze datorii în străinătate decît să vîndă aur pe piața liberă, pentru a preîntîmpina scăderea prețurilor de pe această piață la nivelul celui oficial sau chiar sub 35 de dolari uncia. Ei speră că în cele din urmă prețul oficial va fi majorat sau cel puțin că actualul preț oficial va deveni un minim garantat.

În orice caz, în perspectivă Republica Sud-Africană poate obține avantaje considerabile prin actuala politică a aurului. Unul din ele este legat de creșterea continuă a utilizării industriale a metalului galben. La Johannesburg se apreciază că cel tîrziu peste zece ani industria ar putea să absoarbă întreaga producție curentă de aur a lumii capitaliste. Pentru preîntîmpinarea unor presiuni prin care s-ar încerca determinarea Republicii Sud-Africane de a relua vînzările de aur, în care sînt interesate țările occidentale și în primul rînd S.U.A., pare să fie pregătit planul unei emisiuni de obligațiuni cu clauză de aur, a căror valoare ar crește proporțional cu o eventuală urcare a prețului aurului. Cumpărătorii unor astfel de obligațiuni ar fi direct interesați să acționeze în sensul urcării prețului oficial al aurului. Îngrijorarea manifestată în fața unui asemenea plan în cercurile bancare internaționale pare să explice solicitudinea cu care sînt privite problemele R.S.A. în materie de balanță a plăților externe.

Modificările intervenite în 1968 pe piața aurului se reflectă în mișcarea lingourilor din cadrul statisticii comerțului exterior al Angliei. La export, cifra pe întregul an 1968 a fost practic aceeași ca în 1967: lingouri în valoare de 687,3 milioane lire sterline, față de 682,7 milioane, Dar 647,1 milioane a fost cifra pentru semestrul I și numai 40,2 milioane pentru semestrul II. Din suma de 647,1 milioane l. st., peste jumătate a luat calea Elveției, iar un sfert s-a îndreptat spre Franța. La import se constată o disproporție asemănătoare între semestrele I și II, avînd aceeași cauză — încetarea activității pool-ului internațional și scindarea pieței aurului. Pe tot anul importul de lingouri din R.S.A. a reprezentat 130,6 milioane l. st., din care 38,1 milioane în primul trimestru, restul fiind cantități trimise ulterior spre a fi depozitate pentru R.S.A. la Banca Angliei. Suma totală a importului de lingouri a crescut, dar exclusiv datorită unei livrări de 502,2 mili-
Dar 647,1 milioane a fost cifra pentru semestrul I și nu-
oane l. st. în trimestrul II din S.U.A., pe cînd R.S.A. — pînă atunci furnizorul a peste 70% din importul englez — ocupă un loc neînsemnat pe întreg anul. Totuși, din importul de 100,1 milioane l. st. efectuat în a doua jumătate a anului, 92,5 milioane au provenit din Republica Sud-Africană.

MONDORAMA

MAI MULTĂ LUMINĂ

EFORTURILE MUSCULARE joacă astăzi un rol incontestabil mai mic decît în condițiile de muncă existente cu cîteva decenii în urmă. În schimb, se cere o nobilitate mai mare a mîinilor, viteză de reacție sporită, o capacitate de imaginație rapidă și exactă. În aceste condiții — scrie ziarul **Welt der Arbeit** — iluminarea corespunzătoare a locului de muncă, fie el strung sau masă de birou, este mai importantă decît oricînd, mai ales dacă se ține seama că 80% din operațiunile de muncă se controlează cu ochii. De aceea, acuitatea vizuală, respectiv corectarea vederii cu ajutorul unor ochelari speciali, face parte din „mijloacele de muncă" de nepreţuit. Slăbirea vederii și, în consecință, suprasolicitarea ei în timpul muncii, atrage după sine surmenarea întregului organism. În acest sens vede prof. Schmidtke, conducătorul Institutului pentru psihologia muncii de pe lîngă Școala tehnică superioară din München, legătura între „scăderea productivității muncii a unor muncitori și vederea lor slăbită". S-a constatat de asemenea că prin iluminația adecvată a locului de muncă, respectiv prin folosirea ochelarilor, muncitorul este mai ferit de accidentări. În urma unei anchete, a reieșit că dintre 113 oameni accidentați în muncă, mai mult de jumătate sufereau de pierderea parțială a vederii la ambii ochi, dar numai șapte dintre ei purtau ochelari în timpul lucrului.

„SPIONII" SOLVABILITĂȚII

ÎN PREZENT, consumatorii din S.U.A. datorează furnizorilor lor 105 miliarde dolari pentru diferite produse livrate acestora pe credit. Acest factor — creditul de consum —, este apreciat a fi un element important în creșterea economică americană. Dar creditul a generat și apariția unei noi industrii : aceea a informației asupra... solvabilității. În cîteva minute, cu ajutorul unor puternice calculatoare electronice, asemenea întreprinderi pot furniza comerciantului american date asupra unui client bun sau rău platnic.

Împotriva ei însă Senatul american a deschis recent o anchetă, întrucît unele tendințe de informare asupra creditului îngrijorează pe membrii comisiei de anchetă, în sensul că societățile care se ocupă cu această activitate sînt din ce în ce mai concentrate și tind să constituie adevărate monopoluri regionale. O singură firmă, de exemplu, coordonează electronic activitatea a mai bine de două mii de birouri de vînzare pe credit. În acest fel, reputația unui număr mare de oameni depinde de un număr din ce în ce mai restrîns de întreprinderi. În al doilea rînd, pentru că folosirea ordinatoarelor — se spune — dezumanizează creditul, îl transformă într-un instrument al concentrării. La Dallas, bunăoară, o firmă înmagazinează dosarele de credit a 600.000 familii, într-un singur calculator electronic. În sfîrșit, Administrația are temerea că prin aceste societăți se înrădăcinează obiceiul de a face apel la „un spion de credit" nu numai pentru a vinde pe credit, dar și pentru a încredința un post unui candidat. Ceea ce, — după aprecierea revistei **L'Echo des bois**, care publică această informație — întrece limita rezonabilă a... respectului față de cetățean.

PEȘTELE CEL MARE...

POTRIVIT datelor furnizate de **Board of Trade Journal**, *469 societăți britanice au „înghițit" în anul trecut alte 607 societăți engleze, cu un capital de 2 269,2 milioane de lire sterline. Între acestea, 296 au fost societăți industriale, care au achiziționat acțiunile altor 391. Pe de altă parte, se semnalează că 21 societăți străine, cu un capital de 43,5 milioane lire sterline, au fost obiectul achizițiilor societăților engleze.*

HARTA CĂRBUNELUI EUROPEAN

LA MOSCOVA a fost editată o hartă internațională a zăcămintelor de cărbune din Europa. Harta a fost întocmită de geologi din mai multe țări europene. În această hartă figurează toate zăcămintele de cărbuni descoperite pe continentul european, precum și zonele unde există perspective de a se descoperi zăcăminte de combustibil solid. Editarea hărții s-a făcut în conformitate cu o hotărîre a Comisiei internaționale pentru harta geologică a lumii.

Harta geologică a Europei oglindește legitățile potrivit cărora sînt repartizate zăcămintele carbonifere în scoarța terestră, punînd în evidență legătura lor cu structurile geologice ale diferitelor regiuni geografice.

SARANUL—O SOLUȚIE

PROLIFERAREA deșeurilor — afirma un specialist — este o plagă a civilizației noastre. Trebuie, așadar, pusă o stavilă acestei proliferări. Recent, firma suedeză „Rigella Park A.B." din Stockholm a inițiat fabricarea sticlelor de bere din saran (un produs plastic pe bază de clorură de polivinil), căptușit în interior cu o folie subțire de aluminiu. Greutatea unui asemenea recipient reprezintă 1/10 dintr-unul obișnuit din sticlă, iar rezistența sa îi permite să suporte șocurile manipulării și magazinajului. Acest produs plastic are și calitatea de a se descompune sub acțiunea razelor solare, împiedicînd astfel depozitul de deșeuri. Totodată, el poate fi ars și transformat în cenușă. Producția de saran (aflat în prezent în fază experimentală) va fi lansată în 1970.

PESCUIT PRIN ZGOMOT...

ÎN FLORIDA, biologii de la Institutul de științe marine al Universității din Miami au experimentat cu succes semnale acustice, generate artificial, pentru a atrage anumite specii de pești, folosiți în alimentația omului. E posibil ca, în viitorul apropiat — scrie **Science journal** —, pescăriile comerciale să folosească tehnica utilizată de Institutul din Miami pentru a atrage peștele în locul momelii clasice, în vederea sporirii pescuitului anumitor specii. Dr. Joseph D. Richard, de la Divizia de biologie funcțională a Institutului, a făcut chiar o serie de experiențe de teren, care au dovedit că un considerabil număr de pești de pradă, de mare adîncime, sînt atrași în aria curentului Gulf Stream, de către o sursă de sunet scufundată, care transmite semnale pulsatorii acustice, de joasă frecvență. El a observat peștele cu un sistem de televiziune subacvatică. Numeroase specii de pești s-au grupat urmînd zgomotele regulate. Sursa de sunet era un proiector acustic, montat pe fundul oceanului, la circa 1,6 km distanță de coasta Bimini. Televiziunea submarină a fost legată de o sursă de sunet, iar amîndouă conectate, prin cablu, la instalația de observație și control de pe șantierul Institutului. Experiențe asemănătoare s-au făcut și în alte țări, cu rezultate similare.

MIZE HOTĂRÎTOARE

MULȚI SPECIALIȘTI consideră că, industria constructoare de calculatoare electronice a devenit o ramură fundamentală a unei economii. Pentru a-și susține teza, ei avansează două date : în deceniul 1971—1980, industria constructoare de calculatoare electronice va deveni, ca volum, a treia ramură mondială, — după industria petrolului și industria constructoare de automobile. În aceeași perioadă, echipamentul pentru prelucrarea informațiilor va reprezenta primul post în investițiile întreprinderilor, atingînd în medie un nivel de 10%. Aceste date permit să se aprecieze în general rolul și importanța economică a acestei noi ramuri industriale.

Ținînd seama de această perspectivă, numeroși cercetători apreciază rămînerea în urmă a industriei constructoare de ordinatoare din Europa occidentală față de S.U.A., ca alarmantă. De pildă, într-un raport recent asupra decalajului tehnologic dintre S.U.A. și Europa, elaborat de experți ai O.C.D.E., se subliniază că „în problema calculatoarelor electronice, rămînerea în urmă tehnologică a Europei este cea mai evidentă și mai gravă... În fapt, industria ordinatoarelor (din țările Europei occidentale — n.n.) riscă dintr-un moment într-altul să atingă punctul mort".

Apreciind miza în bătălia pentru hardware, Jacques Lesourne consideră absolut necesar pentru o țară industrializată ca Franța, să se facă orice pentru a deține un loc de frunte într-o asemenea industrie. După părerea sa, chiar mai hotărîtoare este lupta pentru software, unde miza cuprinde „întreg progresul intelectual în domeniul științific și tehnologic".

STATISTICĂ INTERNAȚIONALĂ

FLUXURILE MINEREULUI DE FIER

PRODUCȚIA ȘI CONSUMUL de minereu de fier manifestă, în general, o tendință ascendentă. În cadrul unui interval de timp mai lung, precum și pe principalele țări producătoare sau consumatoare, se constată oscilații apreciabile. Variațiile dintr-o perioadă mai recentă sînt prezentate în tabelul 1, unde cantitățile exprimă conținutul total de metal al minereului extras

După cum se vede din datele alăturate progresia cea mai regulată a producției de minereu de fier (ca și celei siderurgice) se înregistrează în țările socialiste din Europa ; ea s-a încetinit în ultimii ani în țările în curs de dezvoltare și a cunoscut chiar o tendință inversă (în 1967) în țările capitaliste dezvoltate. Dintre marii producători de fontă și oțel din lume, doar Uniunea Sovietică și, în bună parte, Statele Unite și Franța se bazează pe extracția proprie de minereu de fier. Japonia, R.F.G., Anglia ș.a. contează în măsură crescîndă pe minereu de import. Se apreciază că ponderea minereului propriu în consumul total al țărilor capitaliste importatoare nete a scăzut în anii 1965—1967 la circa 40%, față de 65% cu un deceniu înainte.

Sursele esențiale de aprovizionare ale țărilor importatoare, precum și ponderea comparativă a țărilor dezvoltate și a celor în curs de dezvoltare în exportul mondial de minereu de fier pot fi urmărite în tabelul 2 (cantitățile exprimă conținutul de metal).

Tabelul 1

Producția de minereu de fier

Regiunea	Variația medie anuală (în %) 1965—1967/1955—1957	1966/1965	1967/1966	Milioane de tone 1966 minereu de fier	1966 fontă	1967 minereu de fier	1967 fontă
Țări capitaliste dezvoltate	+ 1,7	+ 3	—1	139	219	138	227
— Statele Unite	— 0,2	+ 4	—4	52	84	50	80
— Canada	+ 8,5	+ 7	+3	23	7	24	6
— Piața Comună	+ 0,2	— 6	—9	22	62	20	66
— Anglia	— 2,7	—11	—7	4	16	4	15
— Japonia	+ 3,7	— 4	—7	1	32	1	40
— Alte țări	+ 3,3	+ 8	+8	37	19	40	20
Țări în curs de dezvoltare	+11,6	+ 6	+1	82	13	83	14
— America latină	+10,7	+ 6	+2	39	6	40	6
— Africa	+13,4	+ 7	+7	21	0,3	23	0,3
— Asia și Oceania	+11,7	+ 7	—5	21	7	20	7
Țările socialiste din Europa	+ 7,0	+ 5	+5	97	89	102	95
— U.R.S.S.	+ 7,1	+ 5	+5	93	70	98	75
Total mondial *)	+ 5,1	+ 4	+1	318	321	322	336

Sursa : Conference des Nations Unies sur le commerce et le développement, **Etude sur les produits de base 1968**, deuxième partie, Doc. TD/B/C1/50/Add. 1.

*) Fără țările socialiste din Asia.

Tabelul 2

Principalii exportatori de minereu de fier

	Variația medie anuală, (în %) 1965—1967/1960—1962	1967 milioane tone	1967 milioane dolari
Țări în curs de dezvoltare	+10,6	65,4	766
Din care :			
Liberia	+39,0	11,7	107
Venezuela	+ 1,3	10,5	135
Brazilia	+15,7	9,9	103
India	+29,0	8,3	93
Chile	+11,6	6,6	72
Peru	+ 7,2	5,0	66
Mauritania	—	4,8	71
Malaezia	— 0,9	3,0	39
Țări capitaliste dezvoltate	+ 5,1	50,8	849
Din care :			
Canada	+12,6	19,7	414
Suedia	+ 3,4	14,0	184
Australia	+60,0	3,2	51
Statele Unite	+ 5,3	3,0	72
Uniunea Sovietică	+ 9,4	14,3	262
Total :	+ 8,3	130,5	1877

Sursa : Vezi tabelul 1.

PROLETARI DIN TOATE ȚĂRILE, UNIȚI-VĂ!

viața economică

ORIENTARE - DOCUMENTARE - TEORIE • ECONOMIE NAȚIONALĂ - ECONOMIE MONDIALĂ

ANUL VII nr. 14 (292)
VINERI
11 aprilie 1969
REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA
str. Nicolae Iorga nr. 36
BUCUREȘTI
Telefon 11 78 76
20 PAGINI • 2 LEI

SURSE DE RENTABILIZARE A PRODUCȚIEI ZOOTEHNICE

Prețuri :
UN ANTIDOT ÎN MALADIA INOPERATIVITĂȚII

Economia României în perioada interbelică
CONTEXTUL SOCIAL-ECONOMIC AL CRIZEI AGRARE (1)

Orizont '80
CAVALCADA KILOWAȚILOR

viața economică

Săptămînal editat de Societatea de Științe Economice din România

SUMAR

nr. 14/11 aprilie 1969

■ ECONOMIE NAȚIONALĂ

Utilizarea capacităților de producție:
Reactivarea unor active ale întreprinderilor
de **Carol Bora** și **Dumitru Băluță**

Săptămînal — un grafic comentat:
Statistica „drumurilor" ascendente (pag. 3)

Valorificarea superioară:
Longevitatea lemnului
de **P. Cioclu**, economist principal C.S.P. (pag. 4)

Reflecții:

Brevete și publicații
de acad. **Grigore Moisil**

Prețuri:
Un antidot în maladia inoperativității.
de **S. Teich**

Credite:

Abținere sau frîne în utilizarea creditelor de mică mecanizare?
de **Paul Ghițun** și **Maria Ioniță** (pag. 5)

Agricultură:

Surse de rentabilizare a producției zootehnice
de conf. univ. **O. Parpală**, lector **V. Deaconu** și asistent **E. Parpală** (pag. 6)

Contabilitate:
O variantă de simplificare a contabilității în C.A.P.
de asistent **Maria Moldovan**, Institutul agronomic „N. Bălcescu" (pag. 8)

■ AGENDA ECONOMISTULUI

Primele centrale industriale (pag. 9)

■ ÎNTREPRINDEREA

La masa rotundă
Comitetele de direcție în proprie viziune (pag. 10—11)

■ ISTORIE ECONOMICĂ

Economia României în perioada interbelică:
Contextul social-economic al crizei agrare (I)
de **V. Bozga**, Academia de studii economice (pag. 13)

■ TEORII ● IDEI

Șantier științific:
Conf. univ. dr. **Ion Trăistaru**

Școli ● curente ● economiști:
Economia „incitată" — o nouă versiune a unei „a treia căi"
de **A. Popper** (pag. 14)

Opera lui M. Chirițescu-Arva
de **D. Dumitriu** (pag. 15)

■ ECONOMIE MONDIALĂ

Pe linia promovării cooperării intereuropene
de **Radu Negru**, secretar al Comisiei Guvernamentale de colaborare și cooperare economică și tehnică. (pag. 16)

Orizont '80:

Cavalcada kilowaților
de ing. **Lucia Popescu** și dr. **I. Kun** (pag. 17)

Conjunctura economiei capitaliste:
S.U.A.: Factorii echilibrării balanței de plăți

Suedia: Coordonate industriale (pag. 19)

Statistică internațională:
Cele mai dinamice transporturi (pag. 20)

COLEGIUL DE REDACȚIE

Gh. Dolgu (redactor șef), **P. Alexiu, N. Armencoiu, Gh. Badrus, M. Bulgaru, Gh. Crețoiu** (redactor șef adjunct), **T. Cristureanu, D. Dumitriu, Em. Florescu, C. Ionescu, C. Murgescu**, membru corespondent al Academiei, **P. Năvodaru, R. Negru, I. Olteanu** (redactor șef adjunct), **V. Petrescu** (secretar general de redacție), **I. Rachmuth**, membru corespondent al Academiei, **V. Rausser, N. Simionescu** (redactor șef adjunct), **C. Topor, S. Țaigăr, I. Văcărel, L. Zaharia**

Tiparul: Intreprinderea Poligrafică „Informația", str. Brezoianu nr. 23—25.

40 470

CURIER

● Rambursarea creditelor

GHEORGHE FIRICĂ, economist, Fabrica de ciment-Medgidia. *La scrisoarea dv., Direcția creditării industriei grele și a transporturilor din Banca Națională răspunde următoarele: „Organul de control de la filiala din Medgidia a respectat dispozițiile din Instrucțiunea nr. 1/1964 a Ministerului Finanțelor și Băncii Naționale în legătură cu rambursarea creditelor pentru creșterea planificată a mijloacelor circulante. In această instrucțiune, la pct. 341, se prevede că, «la începutul anului, la stabilirea limitei de creditare pentru finele lunii ianuarie, se va ține seama în primul rînd de creșterea de normativ prevăzută a se primi de la buget sau de la organul tutelar, eșalonarea la rambursare făcîndu-se numai pentru eventuala diferență», pe considerentul că un timp de o lună este suficient ca unitățile economice să aibă planul financiar aprobat și ca atare să-și primească creșterea de mijloace circulante proprii de la buget sau organul tutelar, la care sînt îndreptățite.*

Afirmația făcută în scrisoare că planul era însușit de organul tutelar și aprobat de Ministerul Finanțelor nu corespunde realității întrucît se mai poartă discuții între organele Ministerului Industriei Construcțiilor și Ministerul Finanțelor cu privire la indicatorii financiari pe anul 1969. Menționăm că prin planul financiar se stabilește cuantumul mijloacelor circulante totale al unităților economice și sursele de acoperire, respectiv volumul fondurilor proprii și cel al fondurilor împrumutate de la bănci. Ca atare este absolut necesar să se respecte întocmai această delimitare stabilită prin plan".

● Recunoașterea drepturilor de transferare și detașare

L. POPESCU, șeful serviciului financiar, Combinatul petrochimic Pitești. *Atunci cînd, așa cum rezultă din cele ce ni le-ați arătat, apare evident că angajații transferați și-au mutat — în fapt — domiciliul, familia și gospodăria în localitatea unde au fost transferați, ei sînt îndreptățiți să beneficieze de drepturile prevăzute de art. 16^2 din Codul Muncii. Aprobarea acordării acestor drepturi se poate da pe baza referatului serviciilor de resort din care să reiasă că sînt îndeplinite condițiile menționate mai înainte, urmînd ca ulterior să se pună de acord mențiunile din buletinele de identitate cu situația de fapt. Dacă există dovezi concludente referitoare la angajații detașați, din care să rezulte că n-au nici locuință și nici familie în orașul Gheorghe Gheorghiu-Dej, astfel că sînt* **nelocalnici** *în această localitate, ca urmare a transferării lor la combinatul dv. și a mutării lor efective în orașul Pitești, unde au viza de flotant, ei au dreptul — în perioada detașării — la cazarea gratuită și la indemnizația care se acordă angajaților detașați. În ambele situații s-a ținut seama de faptul că întîrzierea în efectuarea mutației pe buletinele de identitate nu se datorește angajaților în cauză.*

ECOURI ● ECOURI

Două direcții din M.I.C.M. răspund la scrisorile:

● Decontarea rebuturilor între furnizori și beneficiari...

ÎN URMA aplicării prevederilor Ordinului M.I.C.M. nr. 146 din 15 iulie 1963, a fost redusă în mod considerabil perioada de imobilizare la beneficiar a unor valori importante reprezentînd costul rebuturilor constatate din vina furnizorilor. Acordînd beneficiarului dreptul de a constata rebutul cu participarea delegatului neutru și de a introduce dispoziție de încasare fără acceptare, furnizorul s-a văzut obligat să se prezinte la beneficiar în toate cazurile cînd volumul rebuturilor reclamate prezintă interes pentru el. Astfel, constatarea și decontarea rebuturilor între beneficiar și furnizor a fost foarte mult accelerată. În stabilirea termenelor înăuntrul cărora beneficiarul și furnizorul sînt obligați să ia anumite măsuri, s-au avut în vedere toate condițiile în care pot exista întreprinderile din cadrul M.I.C.M., astfel încît să se poată respecta prevederile ordinului menționat mai sus și să nu se lezeze interesele celeilalte părți. Astfel, la stabilirea termenului de maximum 15 zile înăuntrul căruia beneficiarul este obligat să expedieze furnizorului produsele declarate rebut recuperabil, s-a avut în vedere timpul necesar pregătirii produsului rebutat pentru transport și timpul minim necesar programării mijloacelor de transport. Analizînd din nou acest termen am ajuns la concluzia că el este mobilizator și corespunde condițiilor existente în întreprinderile din cadrul M.I.C.M.

În ce privește faptul că imobilizarea de fonduri se transmite de la beneficiar la furnizor o dată cu decontarea dispoziției de încasare și că aceasta nu corespunde cu data de primire de către furnizor a produselor rebutate, menționăm că însuși scopul emiterii Ordinului nr. 146 a fost acela de a transmite imobilizarea într-un termen cît mai scurt de la unitatea beneficiară la unitatea furnizoare. Acest mod de decontare a fost impus de faptul că nu este just ca unitatea beneficiară să aibă imobilizări de fonduri din vina furnizorilor. Aceștia din urmă trebuie să suporte toate consecințele ce decurg din realizarea unei producții necorespunzătoare, inclusiv imobilizarea pe timpul transportului produselor rebutate de la beneficiar la furnizor. În consecință apreciem că deocamdată nu este cazul să se aducă modificări prevederilor din ordinul amintit.

Gh. NESTORESCU
director, Direcția plan financiar și prețuri

● ...există mai multe organe de disciplină contractuală?

ORDINUL nr. 10/1963, al fostului Minister al Metalurgiei și Construcțiilor de Mașini prin care s-au aprobat „Instrucțiunile privind organizarea, atribuțiunile și funcționarea organului de disciplină contractuală în întreprinderile M.M.C.M." este valabil și pentru Ministerul Industriei Construcțiilor de Mașini. Nu este în spiritul acestui ordin și nu a fost nici în concepția celor care l-au elaborat ca prin „organ de disciplină contractuală, compus din unul sau mai mulți salariați, în raport cu volumul de lucrări din întreprindere să se înțeleagă un responsabil cu disciplina contractuală ajutat de contabili, merceologi etc.

Potrivit cap. I alin. 4 din instrucțiunile menționate, evitîndu-se rigiditatea și încorsetarea, s-a lăsat posibilitatea întreprinderilor de a stabili numărul salariaților însărcinați să urmărească respectarea disciplinei contractuale, în raport cu volumul de lucrări din întreprindere. În funcție de condițiile concrete, conducerea va putea, spre exemplu, stabili ca unul din salariații care compun organul de disciplină contractuală să se ocupe de problemele de disciplină contractuală din domeniul aprovizionării, iar alt salariat, din același organ, de problemele de disciplină contractuală din domeniul desfacerii, fără ca prin aceasta să se poată vorbi de o separare totală.

Începînd cu data de 1 ianuarie 1969, potrivit art. 16 din H.C.M. nr. 2256/1968, neînțelegerile din neîndeplinirea obligației de a contracta, sau cu prilejul încheierii contractelor se rezolvă de către organele tutelare ale părților. Urmare prevederilor actelor normative existente, nu atribuțiunile organului de disciplină contractuală din întreprinderi s-au schimbat, ci metodologia de rezolvare a neînțelegerilor precontractuale, crescînd implicit importanța concilierilor directe și a soluționării neînțelegerilor prin măsuri tehnico-economice. În acest spirit, s-a emis Ordinul M.I.C.M. nr. 21/1969, prin care s-au dispus măsurile principale de evitare a neînțelegerilor precontractuale, s-a subliniat necesitatea folosirii tuturor posibilităților de conciliere în vederea rezolvării neînțelegerilor precontractuale pe această cale, accentuîndu-se asupra soluționării prin conciliere directă și insistîndu-se asupra respectării termenelor legale.

Sugestia republicării Condițiilor fundamentale pentru livrarea produselor din metal-mașini și utilaje, a produselor refractare, a minereurilor și cocsului metalurgic, aprobate prin H.C.M. nr. 70/20.I.1956 etc. este demnă de luat în seamă. Deși condițiile fundamentale menționate au mai fost republicate, cu modificările intervenite de la data aprobării lor, se vor lua măsuri de republicare. Apreciem că o modificare structurală a condițiilor fundamentale se va putea face — așa cum de altfel s-a sugerat și de Arbitrajul de Stat Central — după emiterea actelor normative care vor înlocui H.C.M. nr. 524/1951, privitoare la măsuri pentru reglementarea și asigurarea disciplinei contractuale.

Ing. M. TICĂ
director
Direcția generală de piese de schimb și livrări

fabrica de hîrtie

BUȘTENI

BUȘTENI

Bușteni — județul Prahova, B-dul Libertății nr. 90, telefon 105

PRODUCE ȘI LIVREAZĂ PE BAZĂ DE REPARTIȚIE:

- Hîrtie de scris și tipărit;
- Saci de hîrtie;
- Hîrtie filtre pentru tractor;
- Hîrtie electroizolantă;
- Hîrtie higienică și prosoape;
- Hîrtie servețele;
- Hîrtie filtru țigarete;
- Hîrtie filtru pentru industria petrolului.

UTILIZAREA CAPACITĂȚILOR DE PRODUCȚIE

REACTIVAREA UNOR ACTIVE ALE ÎNTREPRINDERILOR

REACTIVAREA și introducerea în circuitul economic a mașinilor, utilajelor și instalațiilor nefolosite constituie un obiectiv de maximă însemnătate. Cînd abordăm problema utilajelor inactive trebuie să avem în vedere cel puțin trei direcții în care acestea dau naștere la pierderi: în primul rînd, prin faptul că investiția în mijloacele de producție respective nu produce nici un fel de bunuri sau valori; că pentru ele se plătesc amortizări fără ca aceste utilaje să producă; în sfîrșit, că ele se uzează moral, fără a se recupera integral valoarea lor. Deși consecințele sînt cunoscute, acțiunea de readucere în circuitul productiv a utilajelor și instalațiilor inactive nu dă peste tot rezultatele scontate.

PE BAZA indicațiilor date de partid și de stat, organele de statistică din cadrul Județului Dolj au întreprins o acțiune de verificare a modului de folosire a utilajelor de către unitățile industriale republicane de pe raza de activitate a județului. Cu acest prilej a rezultat că, în perioada 31 mai — 31 decembrie 1968, **au fost puse în funcțiune un număr de 150 mașini și utilaje în valoare de 3 486 000 lei din cele inactive.** Față de sfîrșitul lunii mai a anului trecut, în unele unități economice din județ (Uzina „7 Noiembrie", Industria panificației și altele), **valoarea utilajelor inactive** s-a redus cu mai mult de jumătate. Comitetele de direcție ale acestor întreprinderi s-au străduit să activizeze parcul tehnic nefolosit, atît în producție proprie — prin adaptări ale procesului tehnologic la caracteristicile utilajelor și includerea lor în fluxul productiv — cît și prin transferarea lor altor unități economice.

Dar analiza a scos în evidență și aspecte negative: **în întreprinderile industriale republicane din județul Dolj existau la 1 ianuarie 1969 un număr de 627 mașini, utilaje și instalații nefolosite, în valoare de 42 253 000 lei, pentru care s-au plătit amortismente de 6,5 milioane lei.** Grupate după timpul de cînd stau nefolosite situația se prezintă astfel: între 4—6 luni utilaje nefolosite de 7,5 milioane lei, între 7—12 luni de 2,6 milioane lei, între 13—24 luni de 7,6 milioane lei, între 25—36 luni de 12,3 milioane lei și peste 36 luni de 11 milioane lei. În funcție de gradul de uzură, rezultă că întreprinderile industriale republicane dețin un număr de 410 utilaje noi nefolosite în sumă de 10,2 milioane lei, în timp ce utilajele inactive cu o uzură mai mare de 30% au o valoare de 15,3 milioane lei.

Cele mai multe utilaje nefolosite sînt la **Combinatul chimic-Craiova** (în valoare de 16,8 milioane lei), **Uzina „Electroputere"-Craiova** (7,3 milioane lei), **Întreprinderea de electricitate Oltenia** (6,2 milioane lei), **ICET Craiova** (4,1 milioane lei), **Întreprinderea de prefabricate-Craiova** (3,1 milioane lei) și altele.

ÎN APRECIEREA acestei situații trebuie să ținem seama de faptul că, în anumite întreprinderi industriale, diferite utilaje nu-și găsesc în mod obiectiv întrebuințare, ca urmare a reutilării și modernizării acestora, a sistării fabricației produselor pentru care au fost achiziționate sau a modificării proceselor tehnologice, precum și a uzurii lor fizice și morale. Ca atare, este necesară redistribuirea lor și în unele cazuri justificate casarea unora. La Combinatul chimic-Craiova, de exemplu, stă nefolosită de 3 ani și 10 luni o instalație de ape amoniacale în valoare de 2,1 milioane lei, deoarece agricultura nu mai utilizează acest îngrășămînt, instalația fiind scoasă din funcțiune în baza H.C.M. nr. 1909/1967. Tot la această unitate se găsește în stare de inactivitate o instalație pentru producerea oxidului de fier din minereu în valoare de 4,4 milione lei, deoarece pentru realizarea acestuia se folosește alt procedeu mai economic, renunțîndu-se complet la utilizarea instalației respective. Exemple similare există încă, din păcate, multe.

Faptele arată că, în unele întreprinderi, **efortul nu s-a îndreptat spre activizarea utilajelor ci, în cazul cel mai fericit, spre trecerea lor în conservare. În multe cazuri însă acestea au fost propuse casării, deși n-au fost epuizate nici pe departe posibilitățile de valorificare a mijloacelor tehnice respective.** Elocvent în acest sens este faptul că la 31 decembrie 1968 au fost propuse spre casare în întreprinderile republicane din județ utilaje în valoare de 4 275 000 lei. Din această sumă, peste 50% reprezintă utilaje în stare bună.

De neînțeles este și faptul că unele întreprinderi rezolvă formal sarcina de întocmire și de difuzare a listelor de utilaje disponibile, considerînd aceasta drept o „acoperire" pentru cazurile cînd vor fi întrebate sau pentru a justifica operațiunea de casare a unor mijloace tehnice. Astfel, la **Întreprinderea de prefabricate Craiova** se găsesc utilaje în valoare de 2,1 milioane lei în așteptare de a fi redistribuite, necomunicate ministerului.

UNELE ministere nu se preocupă în suficientă măsură de redarea în circuitul economic a utilajelor disponibile, întîrziind rezolvarea cererilor de transfer. **Numai așa se explică de ce, în prezent, sînt în curs de redistribuire la întreprinderile industriale republicane din județul Dolj utilaje în valoare de 28,4 milioane lei, ponderea cea mai mare deținînd-o unitățile din cadrul Ministerului Industriei Chimice, Ministerului Petrolului și Ministerului Industriei Alimentare.** De ce oare nu se redistribuie aceste utilaje pentru a fi redate circuitului producției industriale?

Un asemenea stil de muncă și spirit de răspundere nu poate servi acțiunii de reactivare a mijloacelor tehnice. De fapt, acțiunea este îngreunată și de modul în care se întocmesc listele de utilaje disponibile de către întreprinderi — liste care în majoritatea lor sînt trimise doar în cadrul restrîns al forului coordonator, al unităților „surori" din sector și numai o parte din acestea sînt comunicate și altor sectoare. De aceea, **considerăm că ar fi oportun să se găsească o modalitate ca listele înaintate de toate întreprinderile din țară să fie difuzate operativ tuturor sectoarelor de activitate din economie.** Această măsură ar înlesni repunerea urgentă în circuitul economic a mijloacelor tehnice inactive. Nu ar fi lipsit de importanță ca listele de utilaje să fie depuse și la băncile de investiții, pentru ca acestea, la stabilirea finanțării, achiziționării de noi utilaje, să poată studia posibilitățile de asigurare a lor pe calea redistribuirii unor utilaje nefolosite.

Se impune, de asemenea, necesitatea de a se lua măsuri mai hotărîte, mai eficiente și rapide, pentru evitarea procurării utilajelor ce nu sînt necesare și sporirea răspunderii celor ce se fac vinovați de achiziționarea unor mașini care nu-și găsesc apoi utilizare.

Carol BORA
expert contabil pe lîngă biroul județean de expertize contabile judiciare

Dumitru BĂLUȚĂ
șeful serviciului industrie-construcții din cadrul Direcției județene de statistică județul Dolj

NOI OBIECTIVE ÎN FUNCȚIUNE

● **La Uzina de strunguri din Arad** *a intrat parțial în funcțiune o nouă turnătorie, care va avea o capacitate finală de 5 000 tone piese turnate pe an. O dată cu ridicarea unor noi construcții industriale, uzina continuă să fie înzestrată cu moderne mașini și utilaje tehnologice. Modernizarea și extinderea uzinei arădene are ca efect realizarea în numai 8 zile a producției anului 1950, cînd a început fabricarea primelor strunguri românești.* **Ritmul actual de producție asigură ieșirea unui nou strung de pe linia de montaj final, la fiecare oră și jumătate**

● *Zilele acestea va intra în probe* **stația de transformare de 110/20 kv de la Curtea de Argeș**, *cu o putere instalată de 10 MVA, destinată să alimenteze cu energie electrică întreprinderile din zona Curtea de Argeș. Noua stație va servi în viitor și la debitarea în sistemul energetic național a energiei produsă de hidrocentrala de la Valea Iașului, care va fi dată în funcțiune pînă la sfîrșitul acestui an.*

● **La Fabrica de rulmenți din Bîrlad** *au intrat în funcțiune două linii automate cu comandă-program, cu care se strunjesc inelele de rulmenți destinați vagoanelor de cale ferată. Producția agregatelor celor două linii automate este echivalentă cu cea realizată de 18 strunguri obișnuite. Datorită dispozitivelor de reglare, liniile automate lucrează practic fără rebuturi. Prin intrarea în funcțiune a acestor moderne agregate, producția tipurilor amintite de rulmenți sporește de aproximativ 3 ori.*

● *La sfîrșitul lunii martie,* **a fost dată în exploatare linia de 110 kv Slatina-Drăgășani,** *împreună cu stația de transformare de 110/20 kv, cu o putere instalată de 10 MVA de la Drăgășani. Stația va alimenta cu energie electrică noua fabrică de încălțăminte din piele cu talpă de cauciuc din Drăgășani.*

● *În mai puțin de două luni, la Slobozia* **va fi dată în funcțiune o fabrică de ulei comestibil,** *iar anul viitor alta asemănătoare la Constanța. Procesele tehnologice din secțiile principale sînt în cea mai mare parte automatizate. Proiectele de execuție cuprind, de asemenea, amenajarea unor rețele de alimentare cu apă, energie electrică, de telecomunicații, precum și obiective cu caracter social.*

SĂPTĂMÎNAL – UN GRAFIC COMENTAT

STATISTICA „DRUMURILOR" ASCENDENTE

LUNGIMEA TOTALĂ a rețelei de drumuri din țara noastră va fi la sfîrșitul acestui an mai mare cu 4,5% față de 1965, cele naționale crescînd mai rapid decît cele locale. În ultimii 4 ani, s-au modernizat aproape 1500 km de drumuri și s-au acoperit cu îmbrăcăminți asfaltice ușoare aproape 3000 km (atît naționale cît și locale). În 1969 se vor moderniza, printre altele, drumurile naționale Brezoi— Voineasa, Cîmpulung-Muscel — Rucăr — Bran, Gheorghieni — Toplița, Lugoj — Ilia, Tg. Jiu — Ploștina, Hălmagiu — Vașcău, Baia Sprie — Sighet, T. Severin — Calafat.

Pe ansamblul sectorului construcției de drumuri, eficacitatea folosirii muncii vii a crescut simțitor: productivitatea muncii pe un muncitor de bază va fi în anul acesta cu aproape 50% mai ridicată decît în 1965. De asemenea, costul mediu anual al investiției necesare pentru modernizarea unui km de drum a fost mai mic în 1968 față de 1965 cu 4,9%. Aceasta în condițiile în care ponderea drumurilor modernizate din zona de munte a fost în 1965 de numai 8,3%, iar în 1968 s-a ridicat la 47,7%. Modernizarea drumului național Dej — Bistrița, de pildă, executată de către Întreprinderea de construcții în transporturi-Cluj între anii 1965—1967 s-a desfășurat într-un ritm mediu de 2,3 km/lună, costul investiției pe km de traseu ridicîndu-se la 1,1 milioane lei. Aceeași întreprindere a modernizat, în perioada 1968—1969, tronsonul de drum național Bistrița — Mureșenii Bîrgăului, într-un ritm mediu de 2,5 km/lună la un cost de numai 1 milion de lei/km.

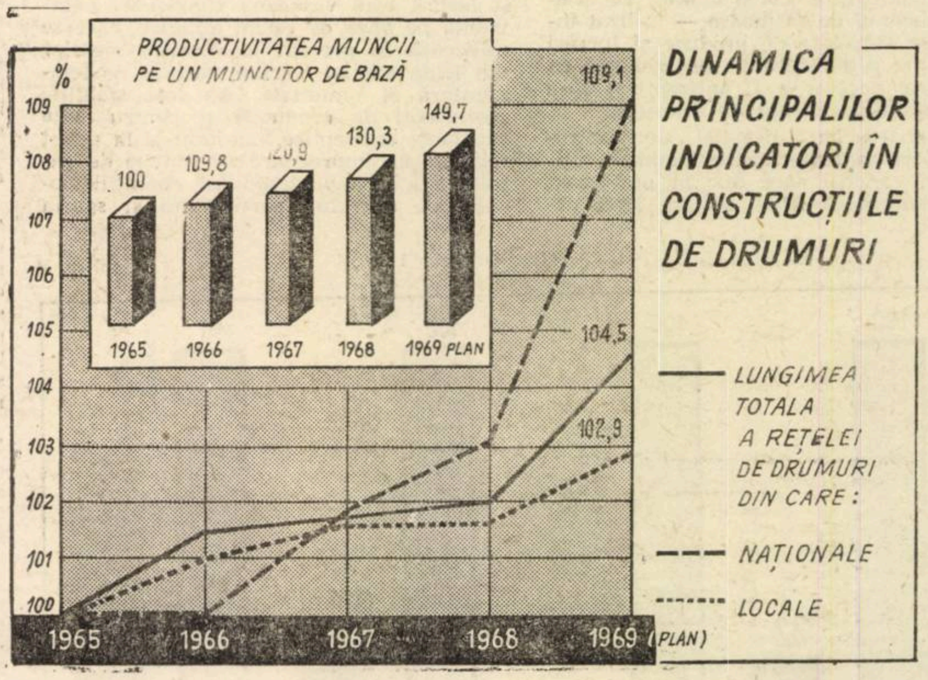

Pentru 1969, întreprinderile de construcții în transporturi aparținînd Ministerului Transporturilor Auto, Navale și Aeriene și-au propus să intensifice viteza de execuție a drumurilor, iar prin extinderea mecanizării lucrărilor să reducă sensibil prețul de cost pe kilometru.

VALORIFICARE SUPERIOARĂ

LEMNUL, cu unele excepţii, este un material cu o viaţă relativ scurtă. Numeroşi duşmani îi pîndesc existenţa mai ales cînd este expus variaţiilor de umiditate şi temperatură. Aşa este cazul traverselor de cale ferată, lemnului de mină în galerii, stîlpilor pentru linii telefonice şi electrice, lemnăriei de la poduri, de pe şantierele de construcţii etc.

Acest fapt explică preocuparea sporită de a se găsi materiale înlocuitoare sau modalităţi de prelungire a vieţii sale. De pildă, se recurge în măsură tot mai mare la utilizarea betonului armat în locul lemnului. **În ultimii 10 ani, producţia de traverse din beton armat pentru cale ferată normală a crescut de peste 16 ori, iar cea de stîlpi T.E. de 14 ori.** De asemenea, în 1969, **producţia de spalieri din beton armat pentru viţa de vie înlocuieşte o cantitate de circa 500 mii m^3 de lemn rotund, iar la elemente pentru răsadniţe, cantitatea de cherestea înlocuită însumează circa 45 mii m^3.**

În viitor, producţia acestor sortimente din beton armat este prevăzută să crească. Dar, în multe ramuri economice, lemnul va continua să aibă o pondere însemnată în structura de materii prime şi materiale, fapt ce explică grija pentru prelungirea vieţii sale.

O cale importantă de economisire a lemnului o constituie tratarea cu antiseptici, care duce la creşterea substanţială a duratei sale de folosinţă. În ţara noastră lemnul de fag a căpătat o largă răspîndire în consum. Dar el prezintă dezavantajul că, în condiţii de exterior sau în contact cu pămîntul, putrezeşte foarte repede (0,5—1,5 ani). Tratat însă cu antiseptici, durata lui în construcţii creşte de 2—5 ori (între 1,5 şi 8 ani). De asemenea, lemnul de răşinoase — utilizat într-o mare varietate de produse şi lucrări — deşi are o durabilitate mai ridicată ca fagul, este necesar a fi antiseptizat spre a i se prelungi durata de folosinţă.

Impregnarea cu antiseptici cuprinde numai o parte a materialelor lemnoase utilizate în condiţii care duc la putrezirea lor prematură. Aceasta, nu din lipsa capacităţilor de impregnare şi nici a substanţelor antiseptice.

Accentuarea unui paradox

ÎN PREZENT, sortimentele de materiale lemnoase care se impregnează cu substanţe antiseptice sînt aceleaşi ca acum 10 sau 20 ani, adică traverse (de fag) şi stîlpi (de fag şi răşinoase). Consumul de lemn la aceste produse a suferit însă în ultimii 10 ani o serioasă scădere. (Vezi graficul nr. 1).

O scădere atît de substanţială a consumurilor se explică prin înlocuirea cu beton armat. **Acest fapt a făcut ca în anul 1969 planul de impregnare, pe toate întreprinderile, să însumeze doar 168 mii m^3, faţă de 330 mii m^3 cît s-a realizat în anul 1959.**

Firesc ar fi fost ca, în capacităţile rămase disponibile să se impregneze alte materiale lemnoase folosite în diverse sectoare economice şi care putrezesc prematur. A fost aleasă însă calea cea mai neeconomică şi anume **desfiinţarea unor capacităţi de impregnare.** Ministerul Căilor Ferate a renunţat la cazanele de impregnare de la Aiud, — care aveau o capacitate de 75 mii m^3, iar Ministerul Economiei Forestiere şi Ministerul Energiei Electrice şi-au redus capacităţile de impregnare prin închiderea unor cazane.

Întrucît producţia de traverse şi stîlpi din lemn are în continuare o tendinţă de scădere, acţiunea de închidere a instalaţiilor ar putea să continue, Ministerul Căilor Ferate neavînd suficient lemn pentru impregnat, încearcă să convingă celelalte ministere să rămînă în funcţiune numai uzinele sale, mai mari şi mai înzestrate, deşi şi celelalte instalaţii impregnează lemnul în condiţii bune.

Dar nici capacităţile rămase în funcţiune nu sînt folosite din plin. În 1969, **gradul de folosire a tuturor capacităţilor este doar de 71%, diferenţiat pe cele trei ministere deţinătoare de instalaţii de impregnare. Dacă în ultimii 10 ani s-ar fi lucrat din plin cu capacităţile de impregnare aflate în funcţiune în anul 1959, s-ar fi putut impregna în plus peste 1 milion mc materiale lemnoase, ceea ce ar fi adus economiei naţionale un spor de peste 200 milioane lei.**

Această pierdere se datoreşte subaprecierii problemei antiseptizării lemnului. În acest fel, s-a creat situaţia paradoxală: pe de o parte, unele capacităţi de impregnare sînt închise, iar pe de altă parte, cantităţi mari de lemn putrezesc prematur.

Împotriva putrezirii unor milioane

O ACTIVITATE susţinută privind mai ales aspectele ştiinţifice ale conservării lemnului pe baza unor substanţe produse în ţară desfăşoară Institutul de Cercetări Forestiere (I.N.C.E.F.). Dintre realizările obţinute în această direcţie este demn de menţionat substanţa ROMALIT-N. **Costul substanţei necesare pentru impregnarea unui metru cub este relativ redus, revenind la lemnul de răşinoase circa 60 lei/mc, iar la cel de fag circa 85 lei/mc, conferindu-le în schimb o creştere a duratei în timp de 2—5 ori.**

Convingîndu-se, în urma experimentărilor, de avantajele impregnării lemnului de mină, Ministerul Minelor a acceptat ca, pentru viitor, o parte din lemnul utilizat în locuri de lungă durată, să fie în prealabil impregnat cu ROMALIT-N.

O altă realizare a I.N.C.E.F., în colaborare cu Laboratorul central de cerneluri şi lacuri, este vopseaua fungicidă nelavabilă pe bază de răşini alhidice, care se utilizează în prezent la vopsitul pieselor din lemn supuse marilor variaţii de temperatură şi umiditate. Au fost stabilite posibilităţi de producţie şi pentru alte substanţe antiseptice, punîndu-se la punct regimul de impregnare în funcţie de caracteristicile impregnantului, condiţiile locului de consum, sortimentul şi specia lemnului. Din păcate, acestea nu-şi găsesc decît într-o măsură restrînsă utilizarea.

Graficul nr. 1

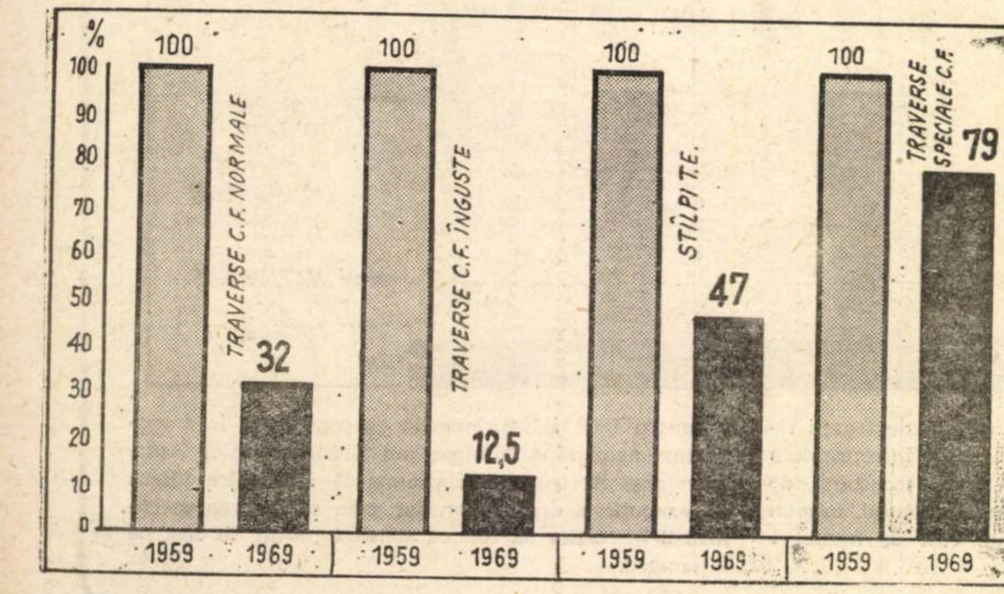

Consumul de traverse de fag, stîlpi de fag şi răşinoase în anul 1969 faţă de 1959

Graficul nr. 2

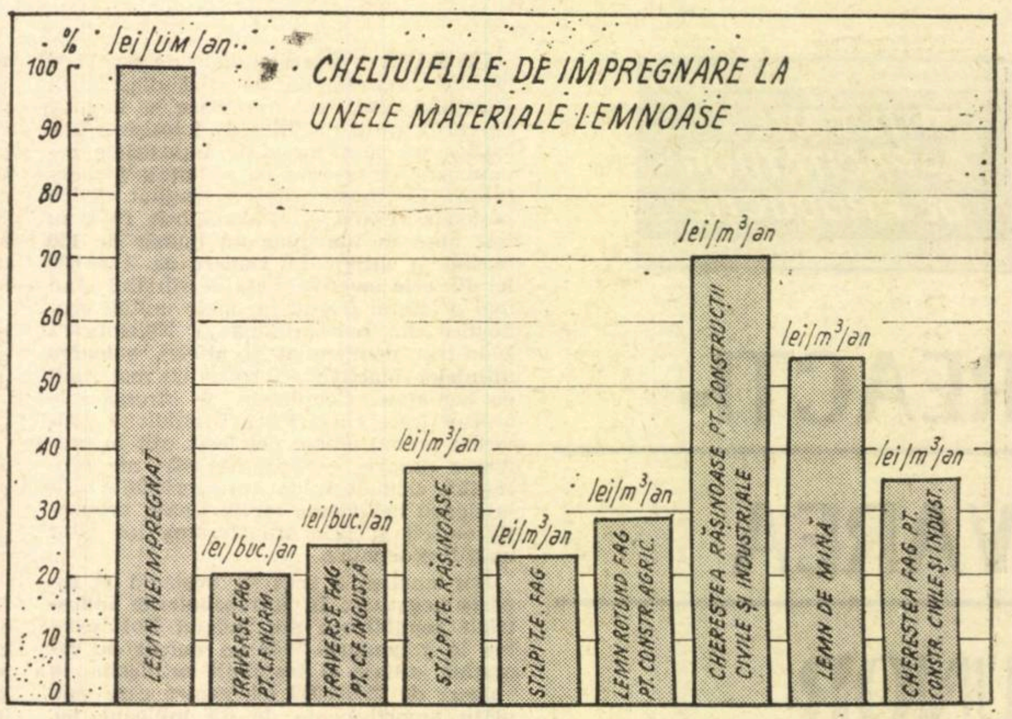

Cheltuielile de impregnare la unele materiale lemnoase (lei/anual/UM)

Antiseptizarea lemnului este o operaţiune care prezintă o deosebită eficacitate economică. Nu se poate nega totuşi faptul că, în momentul întrebuinţării materialului impregnat, efortul fiinanciar este mai mare decît în cazul folosirii lemnului netratat. La costul lemnului se adaugă costul impregnatului, transportul suplimentar la şi de la uzina de impregnare. În cazul impregnării cu creozot de huilă la traverse c.f. normale, de pildă, aceste costuri suplimentare reprezintă circa 60%—90% din preţul lemnului, iar la traverse c.f. înguste circa 80%. **Aceste costuri sînt însă compensate din plin prin creşterea de cîteva ori a durabilităţii lemnului, deci prin eliminarea cheltuielilor de înlocuire** (material ş. manoperă repetate).

Dar nu numai atît. **Prin faptul că se amortizează într-un număr mai mare de ani, cota parte care revine pe an este mai mică, iar prin creşterea duratei de serviciu, cheltuielile de impregnare ce revin anual pe unitatea de măsură sînt mai reduse** (vezi graficul nr. 2).

Precum se vede, antiseptizarea lemnului este economică, mai ales dacă e privită în perspectivă. Dacă investiţia sau cheltuiala suplimentară efectuată în momentul întrebuinţării lemnului, ar fi luată în consideraţie încă de la întocmirea proiectului lucrării, ea ar fi recuperată cu prisosinţă în anii următori, aducînd economiei beneficii de milioane lei prin eliberarea unor cantităţi importante de materiale lemnoase.

Reglementarea terapeuticii

ÎN MULTE ŢĂRI, antiseptizarea materialelor lemnoase, a devenit obligatorie. În Republica Socialistă Cehoslovacă, de pildă, încă din 1956 s-a stabilit obligativitatea consumatorilor de a impregna lemnul folosit la anumite lucrări sau de a-i aplica unele măsuri de protecţie a suprafeţei. Pentru a nu se eluda măsurile luate, s-a stabilit lista sortimentelor lemnoase şi a locurilor de consum (cca. 80 de poziţii), precum şi măsurile de protecţie ce urmează a fi aplicate. În Republica Democrată Germană, obligativitatea impregnării tuturor materialelor lemnoase folosite în construcţiile exterioare, este stabilită încă din 1955 printr-o Hotărîre a Consiliului de Miniştri.

La noi în ţară, antiseptizarea lemnului este reglementată parţial în standarde şi norme interne, în sensul că unele din ele prevăd obligativitatea sau recomandarea ca sortimentele sau produsele respective să fie impregnate. Reglementarea cuprinde un număr foarte restrîns de materiale, de fapt cele care se impregnau şi înainte de apariţia standardelor şi a normelor interne respective.

Dintr-o documentaţie întocmită de I.N.C.E.F. cu ani în urmă, rezultă că lemnul din specii cu durabilitate naturală scăzută, poate căpăta peste 50 utilizări care să necesite şi să justifice din punct de vedere economic antiseptizarea. Este vorba de schele tip inventar, cofraje din cherestea, suporţi de stive, repere trigonometrice, lemnăria pentru poduri, lemnul folosit la construcţii hidraulice, şarpante, tamburi de cabluri, parte din lăzile de fag, paletele de toate felurile etc. care, în prezent, se confecţionează din lemn netratat cu antiseptice.

În afara produselor şi lucrărilor executate de întreprinderile de stat, mari cantităţi de material lemnos livrat la fondul pieţei este prelucrat de cetăţeni în diverse produse sau introdus în lucrări cu caracter gospodăresc, fără a fi în nici un fel antiseptizat. Datorită acestui fapt, în unele cazuri poate avea loc invadarea lemnăriei de către ciuperci cu consecinţe ce merg pînă la demontarea construcţiei şi înlocuirea totală a lemnului. În cursul anului trecut, I.N.C.E.F. a primit sesizări din diverse judeţe ale ţării privind atacul unor ciuperci la lemnăria neantiseptizată folosită la casele noi ale cetăţenilor.

În ce priveşte întreţinerea periodică a lemnului din lucrări, această problemă nu este reglementată în nici un fel. Dată fiind importanţa ei economică, obligativitatea antiseptizării lemnului şi întreţinerea lui periodică ar trebui legiferată. **Ar fi oportun să se instituie un organ de control al aplicării măsurilor de protecţie a lemnului, să se stabilească un minister coordonator pentru capacităţile de impregnare şi pentru producţia de substanţe antiseptice;** totodată ar trebui să se organizeze producţia de instalaţii mobile de tratare necesare întreprinderilor consumatoare de lemn (în acest sens există un proiect întocmit de I.N.C.E.F. şi Institutul de studii şi proiectări forestiere), să se asigure livrări la fondul pieţei a unor cantităţi de materiale lemnoase gata antiseptizate, precum şi a unor substanţe antiseptizante în sticle, bidoane ş.a.

Legiferarea ar constitui temeiul legal şi pentru includerea în devizele lucrărilor a diferenţei de cost datorat întrebuinţării lemnului impregnat, de fapt singura şi principala piedică existentă în calea extinderii antiseptizării lemnului.

P. CIOCLU
Economist principal
la C.S.P.

INVESTIŢII

● **Termenul de punere în funcţiune a noii instalaţii de preparare a baritei de la Ostra judeţul Suceava este, conform planului de stat, în luna noiembrie a acestui an. Grăbind ritmul lucrărilor, Trustul de construcţii şi montaje miniere a creat posibilitatea devansării începerii producţiei în luna iunie. Eforturile constructorului sînt anihilate de faptul că I.I.S. „Electrotehnica"-Bucureşti n-a livrat nici pînă în prezent un redresor de 80 KV şi 400 m A, care avea termen contractual de livrare 30 septembrie 1968. O amînare cu numai o lună a punerii în funcţiune a acestei noi instalaţii va provoca o pierdere pentru economia naţională de circa 7 000 tone barită.**

● **La Uzina de superfosfaţi şi acid sulfuric-Năvodari urmează să intre în funcţiune în trimestrul IV din acest an o nouă instalaţie de producere a acidului sulfuric, cu o capacitate de producţie de 200 000 tone/an. Construcţia şi montajul acestei instalaţii conform graficului, este împiedicată de faptul că Uzina „Griviţa Roşie"-Bucureşti are o restanţă de peste 150 tone utilaje. Dintre acestea, două filtre electrice umede, două răcitoare tip stea şi altele trebuiau livrate încă din trimestrul IV. 1968. O întîrziere cu numai o lună de zile în punerea în funcţiune a acestei noi linii tehnologice va aduce o pierdere de producţie de peste 16 000 tone acid sulfuric.**

● **La Uzina de lacuri şi vopsele „Transilvania"-Oradea va trebui să intre în funcţiune în trimestrul IV-1969 o nouă instalaţie de pigmenţi cu o capaciate de 7 500 tone/an. Lucrările de montaj sînt întîrziate deoarece Uzina de utilaj greu „Progresul"-Brăila nu a livrat un cuptor rotativ (cu termen contractual iniţial în trimestrul IV 1968), iar Uzina „Independenţa"-Sibiu 70 tone diferite utilaje. O amînare cu numai o lună a începerii producţiei la această instalaţie va aduce o pierdere de 625 tone pigmenţi.**

REFLECȚII

BREVETE ȘI PUBLICAȚII

acad. Grigore C. MOISIL

EXISTĂ O MARE DEOSEBIRE în comportare între cercetătoruldintr-uninstitutdepartamental și cercetătoruldintr-uninstitutalAcademiei. Am arătat cu altă ocazie *) că criteriul de valoare fundamental pentru cercetareaîntr-uninstitutdepartamental este eficiența, în timp ce pentru cercetarea într-uninstitutalAcademiei este originalitatea.

Cercetareaîntr-uninstitutdepartamental duce spre formarea de bunuri care pot fi schimbate. Ele trebuie să fie superioare bunurilor ce satisfac aceleași nevoi cu care intră în competiție. Această competitivitate cere ca modul de producție al lor să fie apărat de concurenți. Așadar, cercetarea într-un institut departamental ar trebui, prin esența ei, să aibă un caracter secret. Evident, o astfel de cercetare se poate mărgini la regăsirea unor metode cunoscute, la asimilarea unor moduri de producție și, în acest caz, nu e nevoie să apărăm să nu fie cunoscut de adversar ceea ce e bine cunoscut. Se fac glume în care se pretinde că uneori se păzea ca o anume instalație să nu fie cunoscută de către cel ce o instalase. În acest caz secretul pare inutil.

Dacă însă o cercetareîntr-uninstitutdepartamental ajunge la rezultate noi, originale, ele trebuie să fie apărate. Unul din mijloacele de apărare este brevetul.

Brevetul este o recunoaștere a originalității unei cercetări spre garantarea că avantajele ce decurg din cercetare vor rămîne în miinile celor ce au făcut cercetarea.

Brevetul este o formă necunoscută în institutelede-cercetareștiințificăaleacademiilor. Caracterul fundamental al valorii în aceste institute fiind originalitatea, ea trebuie să fie apărată. Apărarea originalității se face prin publicare, adică prin aducerea la cunoștința întregului colectiv de oameni de știință din lume că o anume lucrare a fost făcută de un anumit cercetător. Există reviste speciale pentru „a lua dată", adică pentru a anunța cît mai repede *pe lume* că ai întreprins o anume cercetare, deci că ai întreprins-o înaintea altora, că ai obținut anume rezultate — ceea ce înseamnă că le-ai obținut înaintea altora.

Cel care, făcînd cercetareîninstitutele academiei, ajunge la un rezultat, aleargă ca acest lucru să-l facă cunoscut, cît mai repede, la cît mai mulți, îl publică. Așa își apără originalitatea cercetării lui de cei ce i-ar putea-o fura.

Iată două tendințe, amîndouă stimabile. N-aș vrea să se creadă că disprețuiesc eficiența, nici că o leg de „meschinele interese materiale". Nu cred că toți cei ce își publică rezultatele o fac din dragostea de a instrui sau de a răspîndi adevărul, mai intră și vanitate — multă, foarte multă — și dorința de a domina pe ceilalți prin forța ta spirituală, dorința ca o teoremă să-ți poarte numele — teorema lui Pitagora — , sau poate o experiență — experiența lui Michelson.

Dar sînt, fără îndoială, două căi de a valorifica cercetarea originală : brevetarea și publicarea. Azi omenirea are nevoie de amîndouă.

*) Vezi „Viața economică" nr. 13/4 apr. a.c.

PREȚURI

UN ANTIDOT ÎN MALADIA INOPERATIVITĂȚII

RITMUL IMPETUOS de dezvoltare a economiei noastre naționale, apariția permanentă de produse și sortimente noi, ca și cerințele pieții pentru bunuri de consum pun în mod deosebit problema găsirii celor mai operative soluții care să asigure intrarea lor mai rapidă pe piață. Printre măsurile care pot contribui la realizarea acestei cerințe, un loc important îl are și folosirea unui mecanism mai mobil și operativ în procesul de stabilire a prețurilor. În cadrul acestuia elaborarea unor bareme și normative de calcul, reprezintă o metodă mai avansată, menită să înlăture unele din insuficiențele constatate pînă acum.

● Avatarurile metodologiei curente

DUPĂ CUM SE ȘTIE, întreprinderile trebuie să solicite, pentru fiecare produs sau sortiment nou, stabilirea unor prețuri, pe baza documentației alcătuită conform metodologiei în vigoare. Această metodă face însă ca timpul folosit pentru întocmirea și rezolvarea lucrărilor, de la data contractării produsului și pînă la data stabilirii prețului, să fie încă mare : la întreprinderi — pentru întocmirea antecalculației, iar la direcții generale, ministere tutelare și Comitetul pentru Prețuri, — pentru analiza și verificarea acestora. Totodată anomaliile existente la produsul etalon, ales drept bază de corelare, sînt transmise și asupra noului produs. Dacă în cadrul grupei respective sînt produse ale căror prețuri conțin anomalii și nu avem posibilitatea să alegem pentru corelare decît un astfel de exemplar, prețul noului produs le va prelua, apărînd prin aceasta posibilitatea de multiplicare a anomaliilor. De asemenea, antecalculația întreprinderii capătă, de multe ori, un caracter mai mult informativ (în dese cazuri prin corectarea antecalculațiilor la nivelul ramurii, structura prețului de cost, rezultat din calculul de corelare diferă mult de cea antecalculată de întreprindere).

O altă categorie de factori care frînează operativitatea este determinată de faptul că atît întreprinderile cît și direcțiile generale întîmpină încă greutăți în determinarea salariilor. Din compararea salariilor directe, prevăzute în antecalculații, cu salariile directe pentru același produs, efectiv plătite după fabricarea lui, rezultă că sînt cazuri relativ rare cînd acestea sînt identice.

Eliminarea sau, cel puțin, diminuarea deficiențelor menționate, care se reflectă în mod direct în procesul de apariție a noilor produse în circuitul comercial, impune utilizarea unor metode moderne mai operative de stabilire a prețurilor.

● De la Barrème încoace

PRACTICA a dovedit că stabilirea prețurilor prin folosirea unor parametri tehnici ai produsului sau a unor coeficienți este mai eficientă decît prin calcularea fiecărui element în parte. Stabilirea prețurilor pe bază de parametri sau coeficienți este concretizată în **bareme de prețuri** sau **normative de calcul.**

Baremele — după numele creatorului lor, matematicianul francez Barrème — reprezintă tablouri în care sînt reprezentate gata calculate, valorile unor elemente sau date, în funcție de alte elemente sau date variabile. În activitatea de prețuri, sub denumirea de bareme sau normative sînt folosite astfel de tabele, cuprinzînd fie prețuri dinainte stabilite pe baza unuia sau mai multor parametri (bareme), fie coeficienți valorici (normative) cu ajutorul cărora se pot determina prețurile cu amănuntul sau cu ridicata. Prețurile înscrise în bareme sînt stabilite prin ordine ale Ministerului Comerțului Interior sau altor organe care au competență în această privință, și sînt practicate direct de întreprinderi fără a mai fi necesare alte avize sau aprobări.

● Și totuși e posibil

ÎN PREZENT baremele ca și normativele de calcul sînt aplicate la un număr relativ mic de produse, deși introducerea acestora este posibilă pentru numeroase grupe de mărfuri, din toate ramurile economiei naționale — textile, încălțăminte, mobilă, confecții, utilaj electrotehnic, articole de menaj, alimentare, cosmetice etc., precum și pentru prestări de lucrări și executări de servicii de diferite spețe.

Argumentul principal — prin care se motivează uneori imposibilitatea sau greutățile în construirea de tabele (bareme) de prețuri se referă la faptul că deoarece fiecare produs are o mare varietate de carcteristici și deci tot atîția parametri care se pot combina între ei, pot fi create un număr **infinit** de sortimente.

O analiză efectuată asupra unor grupe variate de produse ne-a permis să constatăm că deși, **teoretic**, ar exista nenumărate posibilități de combinări pentru realizarea unor produse noi, în **practică**, noile sortimente sînt foarte apropiate de sortimentele produsului de bază. Ca atare, în ultimă instanță, modificările se reflectă în **una** sau **două caracteristici**, ceea ce simplifică situația și oferă posibilitatea întocmirii de bareme. În fond, în loc să se calculeze prețul numai pentru sortimentul nou creat, se calculează **în mod anticipat** prețurile pentru o serie de sortimente sau calități noi care, ipotetic (ținînd seama de condițiile de lucru existente — materii prime, utilaje, proces tehnologic — precum și de cerințele pieței), ar putea fi fabricate.

● Criterii de elaborare

DEȘI MODUL de întocmire poate diferi de la ramură la ramură, sau chiar în cadrul aceleiași ramuri de la o familie sau grupă de produse la alta, din analiza baremelor și normativelor existente, au rezultat unele criterii comune, de care — după părerea noastră — ar trebui să se țină seama și anume :

— **determinarea parametrilor,** respectiv sintetizarea principalelor elemente care contribuie la formarea prețului cu amănuntul într-un număr redus de doi-trei parametri ;

— **determinarea costurilor** care vor trebui să fie luate ca bază pentru stabilirea prețurilor la noile produse, (materia primă și materialele calculate în funcție de consumul specific normat pe ramură la produsul care face obiectul baremului, salariile în funcție de normele tarifare de timp și regiile la nivelul ramurii) ;

— **determinarea acumulărilor** și a adaosului comercial (beneficiul și impozitul pe circulația mărfurilor medii pe ramură, determinate ca diferență dintre suma valorilor prețurilor de cost și suma valorilor prețurilor cu ridicata ale întreprinderii, respectiv de industrie, pentru produsele la care se prevede întocmirea baremelor).

★

Aplicarea baremelor și a normativelor se caracterizează în final printr-o serie de avantaje (față de sistemul actual cel mai răspîndit prin care prețurile se stabilesc o dată cu crearea noului sortiment și produs). Astfel ele permit : desființarea totală sau a majorității verigilor prin care trece actualmente o lucrare de prețuri și implicit scurtarea duratei de rezolvare a lucrărilor ; cunoașterea imediată atît de către producător, la creare, cît și de beneficiar, la contractare, a prețului produsului respectiv ; intrarea rapidă în circuitul comercial a sortimentelor noi și în special a celor de modă sau cu caracter sezonier ; reducerea substanțială a documentațiilor și scăderea volumului de muncă ; evitarea posibilității de transmitere a anomaliilor cuprinse în prețurile unor produse pentru care există prețuri stabilite.

Desigur, întocmirea baremelor și a normativelor nu este o operație simplă. Ea comportă o muncă intensă de calcul, documentare, verificare și comparare a datelor obținute, care este însă compensată cu prisosință de avantajele dobîndite.

S. TEICH
Comitetul pentru Prețuri

DIN ACTIVITATEA INSTITUȚIILOR ECONOMICE CENTRALE

MINISTERUL MINELOR

Potrivit recentei hotărîri a Consiliului de Miniștri cu privire la înființarea experimentală a primelor centrale industriale, recent a avut loc la Petroșani constituirea centralei cărbunelui. Din centrală fac parte 17 unități, printre care : toate exploatările carbonifere din Valea Jiului, Uzina de utilaj minier din Petroșani, întreprinderile miniere Anina și Țebea. Ca director general și președinte al consiliului de administrație al centralei a fost numit dr. ing. Petre Roman.

MINISTERUL DE CONSTRUCȚII PENTRU INDUSTRIA CHIMICĂ ȘI RAFINĂRII

În luna aprilie, în cadrul ședințelor de colegiu, se vor dezbate, printre altele, unele probleme cum sînt: rezultatele obținute în 1968 în acțiunea de rentabilizare a întreprinderilor coordonate de minister ; situația stocurilor supranormative existente în luna martie a acestui an și măsurile ce se impun pentru diminuarea lor ; îmbunătățirea aprovizionării tehnico-materiale a întreprinderilor din subordine ; realizarea planului la toți indicatorii pe trimestrul I 1969 și situația lucrărilor la obiectivele cu termen de punere în funcțiune în trimestrul II 1969.

CREDITE

PUNCTE DE VEDERE

ABȚINERE SAU FRÎNE ÎN UTILIZAREA CREDITELOR DE MICĂ MECANIZARE?

O CONTRIBUȚIE DE SEAMĂ la sporirea eficienței activității economice a întreprinderilor o aduc și lucrările de mică mecanizare. Pe această linie, sarcini deosebite revin atît colectivelor din întreprinderi, cît și organelor bancare ; primele în a identifica acele activități care pot fi îmbunătățite prin asemenea lucrări și a le executa cu maximum de operativitate și eficiență ; celelalte pot să stimuleze întreprinderile și să se pronunțe asupra oportunității acordării creditelor pentru lucrări de mică mecanizare.

Pentru a se da organizațiilor economice posibilitatea adaptării permanente a procesului tehnologic la cerințele introducerii progresului tehnic, precum și pentru realizarea unor lucrări cu eficiență economică imediată care să contribuie la reducerea volumului de muncă, la creșterea producției și a productivității muncii, la reducerea cheltuielilor de circulație au fost elaborate și apoi îmbunătățite o serie de acte normative care reglementează executarea și creditarea lucrărilor de mică mecanizare. S-au acordat numeroase avantaje menite să cointereseze întreprinderile în folosirea din ce în ce mai bună a creditelor de mică mecanizare. Cu toate acestea, în mod paradoxal, în ultimii ani cererile de asemenea credite, în municipiul București, au înregistrat o dinamică descrescîndă (vezi tabelul).

Analiza cifrelor ne arată că, în anul 1968, creditele pentru lucrări de mică mecanizare acordate au înregistrat numărul cel mai scăzut, iar valoarea și eficiența economică anuală a acestora bat pasul pe loc. Mai mult, nici chiar în-

→

treprinderile la care se aplică prevederile H.C.M. nr. 1404/1967 nu au solicitat credite de mică mecanizare de valori mai mari, între 5—7 milioane lei, al căror termen de rambursare este de cel mult 5 ani. Din toate acestea se deduce că ori nu mai sînt de făcut lucrări cu caracter productiv în întreprinderile industriale și de îmbunătățire a aprovizionării și deservirii populației la organizațiile comerciale, ori există alte motive care au determinat organizațiile socialiste de a se abține să mai solicite credite de mică mecanizare.

Sondajele făcute la o serie de întreprinderi ne-au făcut să înlăturăm prima ipoteză, deoarece, după cum am constatat, nici pe departe n-au fost epuizate posibilitățile de mică mecanizare a unor operațiuni, atît în întreprinderile productive cît și în cele comerciale. Se constată că de fapt nu este vorba de o abținere, ci mai de grabă de factori care frînează sau, în ori ce caz, nu stimulează utilizarea corespunzătoare a acestui gen de credite.

	1965	1966	1967	1968
Numărul creditelor acordate	621	623	600	485
Valoarea (în mii lei)	60 394	53 672	63 455	57 092
Eficiența economică anuală (în mii lei)	49 019	38 236	59 761	51 897

Din multitudinea de explicații care ni s-au dat pentru a justifica „abținerea", tot mai accentuată în ultimii ani, a unor conduceri de întreprinderi în solicitarea de asemenea credite, ne oprim, în cele ce urmează, numai la acelea care izvorăsc din înseși actele normative care reglementează acest fel de credite.

„Condiții" care nu stimulează...

CEA MAI CRITICATĂ prevedere din actele normative în vigoare s-a dovedit aceea care limitează acordarea creditelor de mică mecanizare **numai** pentru acele lucrări care îndeplinesc **cumulativ** condiția de a avea atît **caracter productiv**, cît și **eficiență economică suficientă și imediată**, care să permită rambursarea creditului. Mulți specialiști și-au exprimat dezacordul față de acest cumul de condiții, întrucît limitează mult sfera creditului de mică mecanizare. În practică s-au ivit numeroase posibilități de îmbunătățiri care ar fi venit indirect în sprijinul producției, dar care, deși ar fi fost eficiente din punct de vedere economic, n-au putut fi realizate deoarece n-au avut caracter direct productiv.

Ne referim, de pildă, la creditul solicitat de fabrica de uleiuri vegetale „Muntenia", care vroia să achiziționeze o instalație de produs apă carbogazoasă, cu ajutorul căreia ar fi obținut sifonul necesar distribuirii lui ca antidot muncitorilor, la un preț de cost reprezentînd doar 42% din prețul cu care îl procură în prezent, dar care nu a putut fi aprobat pe motiv că lucrarea respectivă nu are un „caracter productiv". De aceea, **se opinează pentru extinderea sferei creditului de mică mecanizare asupra tuturor lucrărilor puse în slujba bunei desfășurări a activității economice a întreprinderii și aduc beneficii care permit rambursarea lui într-un termen cît mai scurt.**

Două sancțiuni pentru aceeași abatere

O ALTĂ CONDIȚIE care trebuie îndeplinită pentru a se aproba un asemenea credit constă în aceea ca întreprinderea să nu-și facă aprovizionări de materiale înainte de a începe să execute lucrarea de mică mecanizare. Deci, se interzic **aprovizionări prealabile făcute din alte fonduri, dar instrucțiunile nu prevăd și măsurile ce trebuie luate atunci cînd această condiție nu este respectată de întreprinderi.** În practica organelor bancare asemenea situații sînt rezolvate într-un fel care, după părerea noastră, frînează folosirea creditelor de mică mecanizare și anume cererea este respinsă. Lacuna pe care o conține instrucțiunea nu poate constitui temei legal pentru refuzul manifest al organelor bancare. În asemenea cazuri, întreprinderile care consumă fonduri destinate producției pentru astfel de lucrări de mică mecanizare suportă dobînzi pentru credite restante, sancționîndu-se astfel singure. În felul acesta, refuzul organului bancar apare ca **o a doua sancțiune pentru aceeași abatere,** ceea ce apreciem că nu este just. În consecință, unitatea bancară ar trebui să aprobe cererea, creditul servind, în acest caz, la reîntregirea fondurilor întreprinderii. În plus, uneori se ivesc situații cînd utilajele sau unele materiale necesare lucrărilor de mică mecanizare trebuie achiziționate imediat, deoarece, prin trecerea timpului necesar îndeplinirii formalităților pentru aprobarea creditelor, ele ar putea fi pierdute (ex. : utilaje rămase de la diverse expoziții ale firmelor străine, materiale depistate ca stocuri supranormative la unele întreprinderi etc.).

Unii specialiști din întreprinderi propun ca banca să dea aprobări de principiu, în baza cărora să se poată purta discuții cu eventualii furnizori încă din faza întocmirii proiectelor planurilor anuale de producție, deoarece — susțin aceștia — mulți furnizori de utilaje, piese sau materiale, din lipsă de capacitate de producție, din lipsă de forțe de muncă etc., nu se angajează în cursul anului să execute, peste plan, produsele ce li se cer. Desigur, această propunere conține un mare risc pentru întreprindere, în ipoteza în care ulterior creditul nu ar fi aprobat, în sensul de a nu-și mai putea onora contractele încheiate. Cu toate acestea obiecțiunile întreprinderilor cu privire la greutățile pe care le întîmpină cu asigurarea bazei materiale nu pot fi ignorate și ele constituie, pînă la rezolvarea lor, o altă cauză care frînează inițiativa întreprinderilor în folosirea creditelor de mică mecanizare.

Incertitudine în loc de autoritate de lucru judecat

POTRIVIT COMPETENȚELOR date prin instrucțiuni, cererile de credite se rezolvă, în funcție de valoarea lucrărilor, de către filiale, de sucursală sau de centrală, pe baza analizelor din care să rezulte că după darea în folosință a lucrărilor se vor realiza economii suficiente care să permită rambursarea creditelor la termenele stabilite.

Ce se întîmplă însă cu un credit aprobat la nivelul filialei, în situația în care la un control ulterior se constată că analiza calculului economic nu a fost bine efectuată și, în consecință, lucrarea este lipsită de eficiența economică necesară rambursării creditului? Aici, instrucțiunile tac. În practică, această tăcere a instrucțiunilor îmbracă forma unui drept nelimitat în timp și pe scară ierarhică al organului de control de a infirma aprobarea dată, și de a dispune retragerea creditului. Aici, întreprinderea este de fapt la cheremul organului de control, indiferent de faza lucrării, acesta putînd infirma concluziile altor controale efectuate anterior. Desigur, întreprinderea este, în primul rînd, răspunzătoare de greșeala făcută la întocmirea calculului eficienței economice și trebuie deci să suporte și consecințele respective. De aceea, se cere din partea conducerilor de întreprinderi multă grijă și spirit de răspundere cînd întocmesc documentația prin care se justifică cererea de asemenea credite, deoarece ușurința în asemenea cazuri afectează în mod direct patrimoniul întreprinderii. Ținînd seama de interesele generale, apreciem că este mai economic ca o lucrare lipsită de eficiență să fie sistată, indiferent în ce fază se găsește, decît să se investească în continuare fonduri pînă la terminarea ei, pentru ca ulterior, prin darea sa în folosință, să se înregistreze pierderi.

Dar... și aici este un dar pe care ni l-au ridicat specialiștii din întreprinderi. Organul bancar care a aprobat creditul este într-un fel părtaș la această greșeală, deoarece el are sarcina să verifice aceste calcule și să se asigure de exactitatea lor. Tocmai de aceea este absolut nevoie ca la acordarea acestor credite organul bancar să dovedească o mare exigență și competență, astfel încît să se evite infirmarea pe parcursul executării lucrării, cînd într-adevăr întreprinderea s-a angajat material și suferă consecințe financiare greu de acoperit.

Folosirea insuficientă a creditelor de mică mecanizare se datorește, pe lîngă cauzele enumerate mai sus, și lipsei de inițiativă de care dau dovadă factorii din întreprinderi care sînt competenți să facă propuneri pentru mica mecanizare a unor procese de producție. Considerăm că ar fi necesar să se găsească o modalitate de cointeresare care să stimuleze interesul întreprinderilor pentru folosirea creditelor de mică mecanizare. O cale ar fi aceea ca, să se găsească posibilitatea pentru atribuirea unor recompense bănești acelora care depun interes în propunerea, proiectarea și executarea lucrărilor de mică mecanizare. Pentru aceasta s-ar putea ca, după rambursarea integrală a creditului acordat de bancă, din beneficiul realizat, o sumă dinainte determinată, — pe baza unor criterii stabilite printr-un act normativ — să fie atribuită salariaților care au dovedit merite deosebite în realizarea lucrării de mică mecanizare. Perspectiva unei recompensări de ordin material este de natură să impulsioneze interesul multor cadre din economie atît pentru inițierea lucrărilor de mică mecanizare, cît și pentru executarea lor la timp și în bune condițiuni.

Paul GHIȚUN

Maria IONIȚĂ

ȘTIINȚĂ, TEHNICĂ TEHNOLOGIE, INOVAȚII

● O originală mașină de încercat rezistența cablurilor de oțel a fost realizată de **Institutul politehnic-Timișoara.** Noua mașină, brevetată ca invenție, permite cunoașterea cu precizie a rezistenței cablurilor de diferite dimensiuni, atît în condiții de tracțiune, cît și la solicitări statice. Ea este dotată cu un sistem automat pentru păstrarea constantă a forței de tracțiune, precum și cu alte elemente tehnice, care asigură încărcarea ei treptată, fără șocuri, precum și încercarea cablurilor la îndoire alternantă și frecvență variabilă.

● Primele tipuri de motoare electrice dintr-o nouă serie de fabricație la **Uzina „Electroputere" din Craiova** au trecut probele de omologare. Acestea au puteri cuprinse între 37 și 160 kW și 500—3 000 ture pe minut. Mașinile înscrise în noua serie, care în final va cuprinde 33 tipuri, au parametri funcționali — îndeosebi factorul de putere — superiori vechilor tipuri și vor avea un preț de cost mai redus.

● Se desfășoară într-un ritm intens **construcția unor stații de centralizare electrodinamică** în complexele feroviare Coșlariu, Sîntana, Golești, Pantelimon, precum și în toate gările de pe linia Adjud-Bacău. Extinderea acestui sistem de dirijare a trenurilor de persoane și marfă pe parcurs și în stații a fost necesitată de traficul în continuă creștere de pe magistralele respective, precum și pentru asigurarea unui grad mai mare de siguranță a circulației. Tot echipamentul tehnic este furnizat de întreprinderea „Electromagnetica" din București.

● **Autoturismele „Dacia"-1 100, autocamioanele, tractoarele și alte tipuri de autovehicule românești** urmează a fi echipate cu un nou sistem de instalație electrică, concepută de un colectiv de specialiști din țara noastră. Acest sistem, care a început să fie produs în serie de **Uzinele de reparații din Codlea,** este complet tranzistorizat. El se compune dintr-un alternator, releu regulator și un dispozitiv de protecție. Construcția sa, foarte simplă și sigură, înlocuiește agregatul clasic, alcătuit din dinam și releu regulator și înlătură neajunsurile îndeobște cunoscute de șoferi ale acestuia.

● **Colectivul catedrei de tehnologie a Institutului politehnic din Cluj,** a realizat, în colaborare cu specialiștii întreprinderii miniere „Bihorul", o tehnologie originală de extragere din concentrate a bisulfurii de molibden. Aceasta are un coeficient de frecare redus, rezistă la presiuni specifice mari, iar sub raport chimic și termic este foarte stabilă. Calitățile sale deosebite o clasează între cele mai căutate lubrifiante. România este a doua țară din lume care dispune de o tehnologie originală de preparare a acestui produs. Folosită în sortimente diferite ca pudră, pastă, adaos la unsori și uleiuri, bisulfura de molibden prelungește considerabil viața motoarelor de automobile, mașinilor textile, laminoarelor, ușurează prelucrarea metalelor dure. Colectivul respectiv a obținut pe aceeași cale și extragerea molibdenului metalic, care are bune proprietăți refractare, și molibdatului de calciu, utilizat în industria chimică și oțelării.

● **La Uzina de utilaj greu „Progresul" din Brăila** au fost omologate noi tipuri de utilaje. Printre acestea se află : un screper tractat cu o capacitate de 8 mc, plăci vibratoare, un așchietor de lemn folosit la producerea de plăci aglomerate, o instalație automată de tăiat și transportat cărămizi și un nou tip de rulou compresor. Tot aici se află într-o fază înaintată de execuție prototipul unui lansator de pozat cablu pe tractor S 1 300. De asemenea, au fost întocmite proiectele de modernizare a concasoarelor cu fălci și a unei prese de debavurat cu o capacitate de 250 tone.

● Specialiștii **Uzinei mecanice din Mîrșa,** județul Sibiu, au realizat un nou produs : semiremorca de 9 tone pentru ciment în vrac, prevăzută cu o instalație pneumatică de încărcare și descărcare automată. Semiremorca este acționată printr-o priză specială direct de pe autotractorul care o remorchează.

AGRICULTURĂ

SURSE DE RENTABILIZARE A PRODUCȚIEI ZOOTEHNICE

ÎN CONDIȚIILE intensificării și diversificării producției agricole, de mare actualitate este problema rentabilității în ramura creșterii animalelor, care tinde să devină o ramură preponderentă a agriculturii românești. Aceasta înseamnă că rentabilitatea producției animale în cooperativele agricole va influența în tot mai mare măsură rentabilitatea întregii activități economice a acestora. Iată de ce cunoașterea actualului nivel de rentabilitate a producției animale din cooperativele agricole reprezintă premisa esențială pentru optimizarea cheltuielilor de producție în această ramură în vederea creșterii rentabilității.

Un simplu calcul aproximativ de contrapunere a cheltuielilor cu veniturile ne arată că, atît pe ansamblul sectorului cooperatist, cît și în cooperativele agricole din județul Teleorman, care fac obiectul acestui studiu, valoarea producției animale la prețurile de realizare, este sub nivelul cheltuielilor materiale.

Numai această simplă situație sinoptică este suficientă pentru a explica greutățile pe care le întîmpinăm în dezvoltarea ramurii creșterii animalelor în cooperativele agricole, ritmul lent în care sporesc efectivele de animale și producția animală în aceste unități.

În asemenea condiții, în ultimul timp a fost acreditată ideea, nefondată din punct de vedere teoretic și profund dăunătoare din punct de vedere practic, potrivit căreia, prin natura ei, la actualul nivel al prețurilor, creșterea animalelor ar fi o ramură nerentabilă ; ca atare, orice eforturi ar depune cooperativele agricole pentru perfecționarea procesului de producție, eficiența acestora ar fi redusă. Asemenea „teoretizări" ale unei situații temporare, determinată de influența unor factori interni de ordin economic și organizatoric, poate avea numai un efect demobilizator pentru valorificarea superioară a resurselor și rezervelor de care dispune fiecare cooperativă agricolă pentru rentabilizarea producției de lapte de vacă.

Creșterea animalelor poate fi nerentabilă numai acolo unde se face risipă, unde activitatea de producție nu se desfășoară pe baza unor norme raționale.

O dată ce rentabilitatea este determinată de raportul dintre prețul de vînzare și prețul de cost al producției, s-ar părea că lucrurile sînt simple : nu avem decît să mărim prețurile de contractare și de achiziție la produsele animaliere pentru a asigura condiții de rentabilizare a producției. Rezolvarea problemei este însă foarte complicată. Esența ei constă **în a determina nivelul cheltuielilor care trebuie să stea la baza unui sistem științific de prețuri și, în general, de a stabili dacă pierderile înregistrate actualmente sînt determinate de nivelul prețurilor sau de deficiențele tehnice și organizatorice existente în cooperativele agricole.**

Desigur că baza pentru stabilirea prețurilor o constituie nivelul cheltuielilor de producție, prețul de cost al produselor animaliere. În acest context, ar reieși că, în cazul unui preț unic pe țară, la baza prețurilor ar trebui să stea prețul de cost

⟶

mediu pe țară, rezultat din raportul dintre totalul cheltuielilor de producție și producția obținută. O asemenea rezolvare nu numai că ar fi simplistă, dar și complet eronată. Abstracție făcînd de aspectul diferențierii zonale a prețurilor (la produsele animaliere pe care sîntem nevoiți să le producem și în condiții mai proaste de bază furajeră pentru a acoperi nevoile sociale), valoarea produselor zootehnice (și ca atare prețul ca expresie bănească a acesteia) este determinată nu de media timpului individual de producție, ci de timpul de muncă socialmente necesar. Aceasta înseamnă că la baza stabilirii prețurilor trebuie să stea cheltuielile de producție sociale **necesare.** Societatea, și cu atît mai mult cea socialistă, nu-și poate permite luxul de a plăti lipsa de organizare, carențele și deficiențele economice de care dau dovadă unii producători agricoli și ca atare asemenea cheltuieli de producție inutile societății nu pot fi incluse în cheltuielile sociale necesare.

Iată de ce socotim că, actualmente, **problema esențială** ce se cere a fi rezolvată pentru a pune rentabilizarea producției animale din cooperativele agricole pe principii științifice **este tocmai aceea a nivelului cheltuielilor sociale necesare.** Acestui scop căutăm să și răspundem în cele ce urmează.

Calcularea prețului de cost și compararea lui cu prețul mediu de vînzare în cetate este serios frînată de această limită de eficiență economică: orice sporire a producției de lapte vîndută de către cooperativa agricolă ar însemna o creștere a pierderilor care, chiar dacă sînt acoperite prin beneficiile rezultate de la alte ramuri de producție, îngustează simțitor posibilitățile de acumulare și de reproducție lărgită. Ar însemna, într-adevăr, lipsă de simț gospodăresc, sporirea producției de lapte în condițiile în care n-ar fi aplicat un complex de măsuri economice, pe scară centrală și la nivelul unităților producătoare, pentru a asigura o activitate rentabilă în această ramură.

Din punct de vedere al intereselor unităților producătoare, soluția problemei ar consta într-o simplă sporire a prețului de vînzare către stat, așa cum și înclină majoritatea cadrelor de conducere și tehnice din aceste unități. Este adevărat că, în ultimă instanță, prețul este cel care hotărăște eficiența economică a oricărei producții, **dar trebuie să vedem mai înainte dacă mărimea prețului este unica sau cel puțin principala cauză a acestei situații financiare pentru unitățile cooperatiste producătoare de lapte de vacă.**

O simplă privire asupra graficului de mai jos atestă o gamă foarte largă de variație a prețului de cost în cele 12 cooperative cercetate, aflate în condiții natural-economice similare (mai ales sub aspectul cerințelor creșterii vacilor de

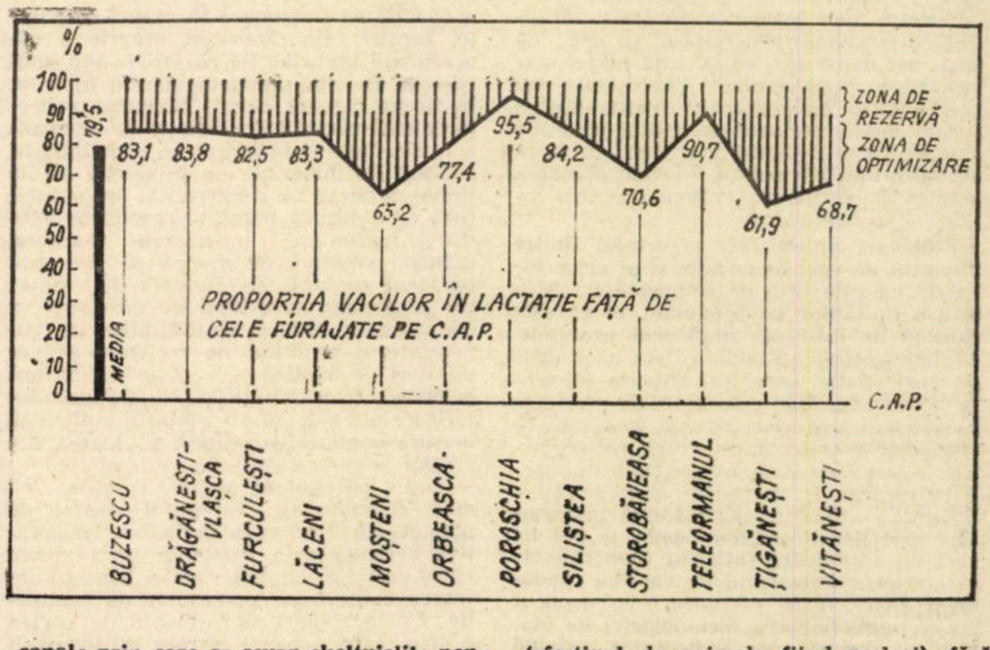

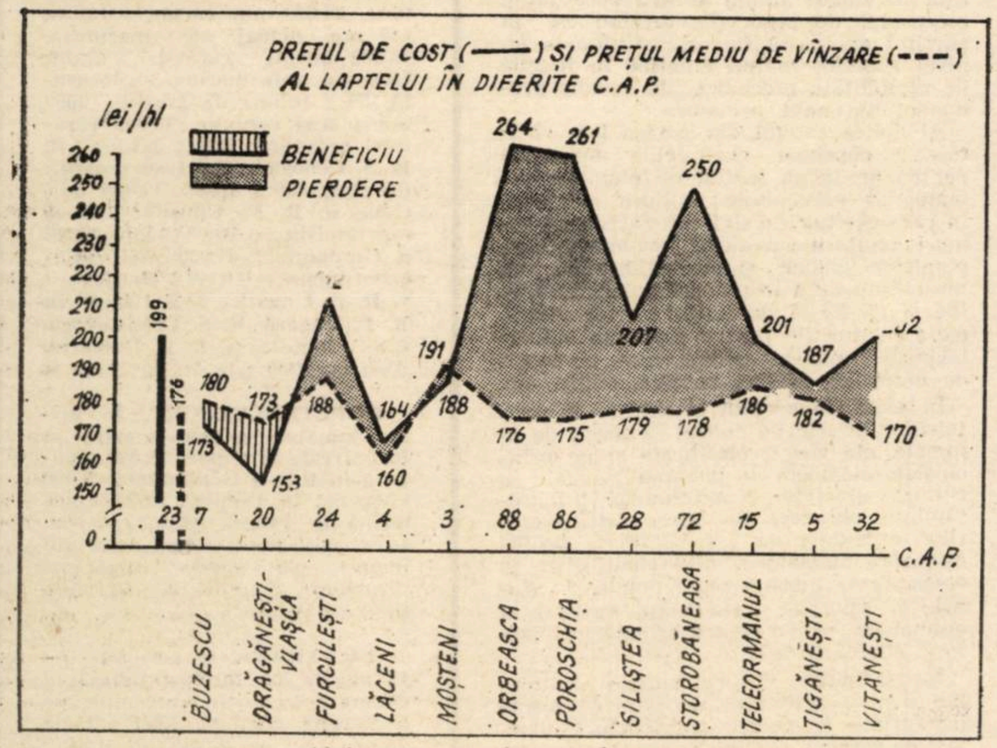

12 cooperative agricole din județul Teleorman arată că, în ansamblu, producția de lapte nu este rentabilă, activitatea economică în această ramură soldîndu-se cu însemnate pierderi: 23 lei pe fiecare hl de lapte vîndut, echivalînd cu o rată a pierderii de 11,6%. În unele cazuri, pierderea ajunge la 86—88 lei pe hl de lapte, ceea ce înseamnă o rată a pierderii de aproape 45%. În unele cooperative agricole însă (3 din 12), aflate în condiții similare celorlalte, au fost obținute beneficii.

În actualele condiții, sporirea producției de lapte în cooperativele agricole cercetate este ... lapte). De la 153 lei hl în C.A.P. Drăgănești-Vlașca la 264 lei hl în C.A.P. Orbeasca este nu numai o diferență de 109 lei, ci și o întreagă variație de mărimi ale prețului de cost pe hl de lapte. Chiar dacă am presupune că în primul caz, ca și în altele similare, ar exista unele condiții specifice de producție (de ordin subiectiv), totuși depășirea cheltuielilor de 200 lei pe hl de lapte apare de pe acum ca nejustificată, căci între două cooperative absolut vecine (Lăceni și Orbeasca) diferența este totuși de 100 lei pe hl de lapte. Ca atare, **esența problemei cercetate constă tocmai în descoperirea acelor canale prin care se scurg cheltuielile pentru a reduce prețul de cost și a rentabiliza producția de lapte.**

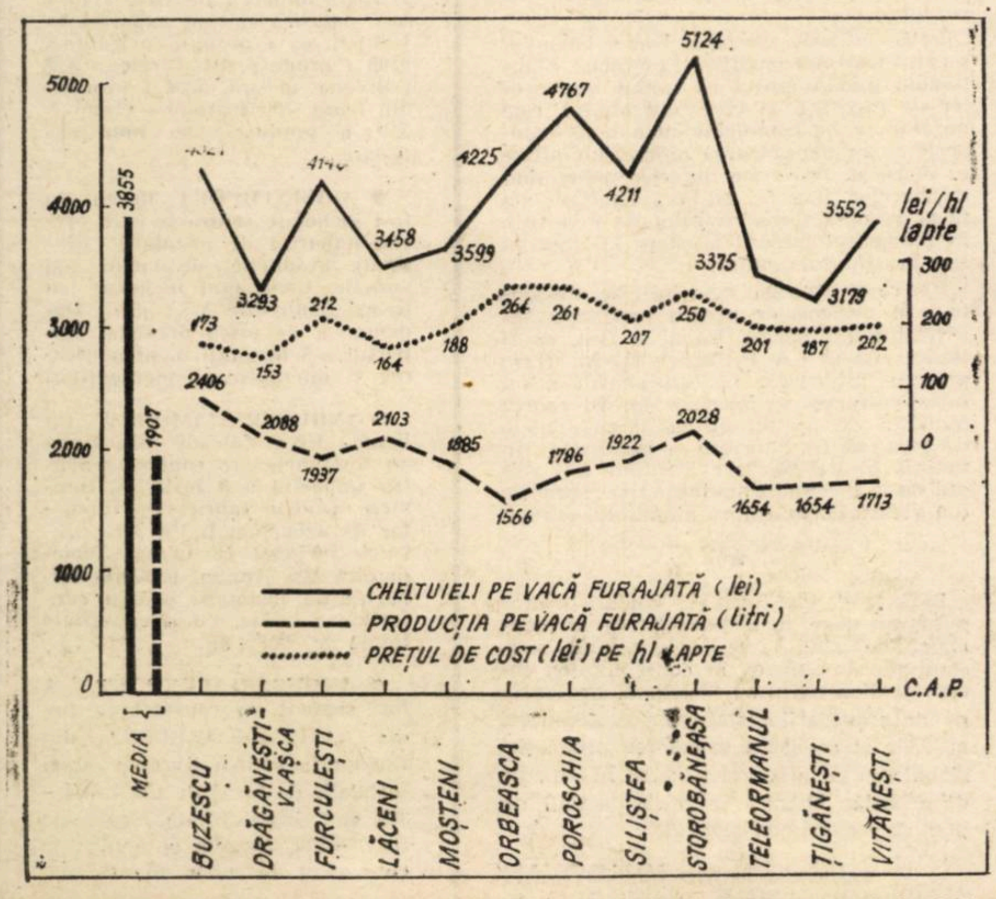

Raportul dintre cheltuieli, preț de cost și producția de lapte pe vacă furajată

Raportul dintre cheltuieli și producție

DACĂ VARIAȚIA cheltuielilor și a producției de lapte pe vacă furajată explică diferența în ceea ce privește mărimea prețului de cost de la o cooperativă la alta, raportul dintre aceste două elemente pe ansamblul celor 12 cooperative este semnificativ pentru lipsa de rentabilitate a producției: **cheltuielile sînt prea mari în raport cu producția sau, invers, producția este prea mică în raport cu cheltuielile?** Este întrebarea al cărei răspuns poate să ne dea cheia pentru dezlegarea problemei care ne preocupă. Răspunsul este însă condiționat de un șir de factori a căror influență, după cum vom vedea mai departe, este complexă și adeseori contradictorie.

Încă de pe acum, însă, pe baza variației destul de mari a cheltuielilor și producției de lapte pe vacă furajată, putem afirma **că prețul de cost al laptelui in aceste cooperative poate fi redus.** Diferența de aproape 2000 lei cheltuieli de producție și de aproape 700 l lapte pe vacă furajată, în condiții similare de producție, nu poate avea o bază obiectivă, ci reflectă doar deficiențele organizatorice în acest domeniu.

Ce posibilități există de optimizare, în condițiile date, a acestor doi factori determinanți pentru mărimea prețului de cost al laptelui: producția și cheltuielile pe vacă furajată?

Rezerve de sporire a producției

ÎNTRUCÎT la formarea prețului de cost al laptelui participă toate cheltuielile pentru întreținerea efectivului de vaci de lapte (indiferent dacă sînt sau nu în lactație), atît producția medie de lapte, cît și cheltuielile pe unitatea de producție se raportează pe vacă furajată. Aceasta înseamnă că, la același nivel al cheltuielilor de producție pe vacă furajată și la același potențial biologic de producție al efectivului de vaci de care dispune unitatea, producția medie pe vacă furajată și deci prețul de cost sînt în funcție de **raportul dintre numărul de vaci furajate și al celor în lactație.**

La aceleași resurse furajere, la aceleași cheltuieli de producție, este clar că prețul de cost al laptelui va fi mai mic cu cît **raportul dintre numărul** de vaci în lactație și cel al vacilor furajate se apropie de: 1. **În același timp, este clar că niciodată acest raport optim nu va fi de 1, deoarece în permanență o parte din efectivul de vaci furajate trebuie să se afle in gestație pentru a asigura continuitatea producției de lapte în tot timpul anului.** Apreciind că acest raport optim este de 0,9, rezultă că în cooperativele analizate există încă însemnate deficiențe de ordin organizatoric privind optimizarea acestui raport.

Peste 1/5 din efectivul de vaci furajate nu se află în lactație, în unele cooperative ajungîndu-se ca 2/5 din efectivul de vaci să consume, să necesite cheltuieli de întreținere, fără a da nici un fel de producție. Or, proporția vacilor în lactație față de cele furajate este o problemă de ordin subiectiv, a cărei rezolvare depinde de spiritul gospodăresc al organizatorilor producției. Numai prin realizarea raportului optim de 0,9, producția de lapte de vacă, celelalte condiții rămînînd neschimbate, ar crește cu 10% (cu aproape 200 l pe vacă furajată). Acest spor de producție s-ar obține fără cheltuieli suplimentare de forță de muncă pentru întreținerea animalelor, fără cheltuieli suplimentare de amortizare, reparații comune, generale (efectivul de animale fiind același), fără consum de furaje pentru rația de întreținere (animalele consumînd indiferent dacă produc sau nu) și chiar fără consum suplimentar de furaje pentru rația de producție (dat fiind consumul exagerat de mare de furaje pe litrul de lapte).

Demn de reținut este faptul că cel mai mic raport dintre numărul de vaci în lactație și cel de vaci furajate îl întîlnim în lunile de stabulație (crescînd spre lunile de pășunat), ceea ce mărește necesitatea adoptării măsurilor organizatorice corespunzătoare.

În lunile de stabulație și îndeosebi în lunile de iarnă, producția de lapte pe vacă furajată poate fi sporită în medie cu 15%. În acest caz, influența asupra prețului de cost ar fi dublă: pe de o parte, s-ar

⟶

CONFIDENȚIAL

● **A fost predat locatarilor primul bloc din noul** microansamblu **care se clădește în Piața Unirii** din Craiova. **În aceeași zonă se află în construcție alte 100 apartamente, un hotel turistic și clădirea Teatrului Național. Potrivit prevederilor, aici și în alte cartiere ale Craiovei vor fi date în folosință, pînă la sfîrșitul anului, 1853 de apartamente cu grad diferențiat de confort. Amplasat în nord-vestul orașului, cartierul „Craiovița" va cuprinde, în final, circa 27 000 de apartamente, spații comerciale, un cinematograf, școală generală, creșe-grădiniță, dispensar etc.**

● La Exploatarea minieră Somova **din județul Tulcea s-au deschis două noi abataje pentru extracția baritei. Se pregătește, de asemenea, intrarea în producție a subteranei sudice și a planului inclinat de la cota 101, care va fi folosită pentru colectarea minereului din carieră. Prin darea în exploatare a noilor fronturi, se estimează o creștere de peste 25% a producției.**

● **Se desfășoară într-un ritm intens** lucrările de electrificare a liniei ferate Craiova — Orșova — Cilnic (**Reșița). Pînă la 1 iulie a.c. va fi dat în funcțiune tronsonul** Craiova — **Filiași. De asemenea, tracțiunea electrică urmează pînă la finele lui 1969 să fie extinsă pînă la stația Turnu-Severin. În acest sector, ca și între Cilnic și Reșița, se montează în prezent stîlpii metalici sau de beton, cablurile aeriene, iar pe anumite porțiuni ale actualei linii se înlocuiesc șinele și traversele pentru a se crea condiții pentru sporirea vitezei și capacității trenurilor.**

● În centrul stațiunii Tușnad **a început construcția unui hotel turistic, iar la Lacul Roșu se construiesc noi cabane turistice. Tot pentru excursioniști se amenajează la Lacul Ciucaș o plajă și un modern solar, iar pe malul lacului Sfînta Ana — o bază nautică de agrement.**

● Colectivul Uzinei mecanice „Nicolina" — Iași **a livrat beneficiarilor primele centrale automate de beton cu o capacitate de producție de 60 000 mc anual. Centralele execută prepararea betoanelor de diferite calități, pe baza unei programări automate.**

● Valoarea investițiilor prevăzute pe 1969 în planurile cooperativelor agricole de producție din județul Bacău **se ridică la 105 milioane lei. O pondere însemnată în volumul investițiilor o au lucrările de îmbunătățiri funciare — combaterea eroziunii solului, indiguiri, desecări. Sume însemnate vor fi cheltuite pentru înființarea unor noi plantații de vii pe terenurile slab productive. Printre noile construcții prevăzute a fi date în folosință se numără 47 de grajduri, 13 îngrășătorii și maternități pentru porcine, magazii de cereale, silozuri etc.**

● **În cursul acestui an** aviația utilitară **va primi 12 aparate de zbor de tipul IAR-821, destinate în special efectuării unor lucrări în sectorul agricol. Noile aparate au o serie de caracteristici îmbunătățite față de cele existente (randament sporit la efectuarea operațiunilor de fertilizare a ogoarelor: viteză de lucru de 120—140 km pe oră, ele pot încărca la bord circa 600 kg substanțe chimice). Avioanele sînt dotate cu un sistem electric de acționare a instalațiilor de prăfuire și stropire.**

aduce un spor însemnat de lapte în lunile cu producție mai mică și cu preț de cost mai mare. iar, pe de altă parte, s-ar valorifica mai eficient cheltuielile de producție și îndeosebi cheltuielile pentru furaje într-o perioadă a anului cînd ele sînt de circa 2—3 ori mai mari decît în celelalte luni ale anului. În mod deosebit, această concluzie este valabilă pentru lunile noiembrie-martie.

Problema optimizării raportului dintre numărul de vaci în lactație și al celor furajate nu este însă de competența exclusivă a unităților de producție, ci ea este cauzată de influențe mult mai profunde. Desigur că oricînd poate exista un număr de vaci sterpe, care influențează eficiența economică. Dar este greu de presupus că un bun gospodar, cu atît mai mult o cooperativă agricolă, ar putea permanentiza o asemenea situație. Explicația trebuie căutată în metodele administrative utilizate în planificare; **actualul indicator care este densitatea animalelor la 100 ha care nu stimulează suficient cooperativele în creșterea numărului de vaci cu randament mare.** Este necesară, prin urmare, însăși **perfecționarea metodologiei de planificare, respectarea indicațiilor privind inițiativa mai ales a cooperativelor agricole, singurele în măsură să hotărască cîte și ce fel de vaci să crească.**

În același timp, se impune **perfecționarea asistenței zooveterinare în cooperativele agricole atît în direcția asigurării continuității montei cît și fătărilor, a unui procent ridicat de fecunditate și fătări cît și în direcția combaterii sterilității, care anual, scoate din producție un însemnat efectiv de animale.** Sub ambele aspecte, cooperativele agricole analizate (cu unele excepții), dispun încă de mari rezerve pentru sporirea producției de lapte pe vacă furajată, fără nici un fel de cheltuieli suplimentare.

conf. univ. dr. O. PARPALĂ

lector V. DEACONU

asistent E. PARPALĂ

CONTABILITATE

O VARIANTĂ DE SIMPLIFICARE A CONTABILITĂȚII ÎN C.A.P.

METODOLOGIA DE PLANIFICARE financiară practicată în prezent în cooperativele agricole prezintă o serie de neajunsuri, dintre care unele mai importante le prezentăm în cele ce urmează.

Actualul plan financiar care cuprinde 3 părți evidențiază în partea I-a mijloace bănești pentru producție și cheltuirea lor, în partea a II-a mijloace pentru investiții și reparații capitale și în partea a III-a mijloace bănești pentru nevoi social-culturale și folosirea lor. Spre deosebire de partea I-a și a III-a care cuprinde numai veniturile și cheltuielile bănești, partea a II-a — pe lîngă acestea — cuprinde și cheltuielile în natură, fapt care nu este în concordanță cu semnificația titlului de „plan financiar", chiar dacă din anumite considerente și necesități menținem actualul sistem de planificare financiară. Principiile metodologice amintite mai sus, respectiv cuprinderea tuturor veniturilor și cheltuielilor trebuie să fie aplicate la toate cele trei părți ale planului financiar, pentru a-i da acestuia o structură unitară și pentru a putea oglindi în întregime cheltuielile și veniturile, indiferent sub ce formă se realizează ele în numerar sau în natură.

Prin modul de organizare al producției în cooperativele agricole, este știut că o bună parte din cheltuielile materiale de producție se efectuează în natură, (semințe, furaje), din producția proprie a cooperativei agricole, fie că provin din anul expirat, fie din producția anului în curs; în forma actuală planul financiar reflectă numai cheltuielile bănești ce urmează a fi efectuate și obligă ca în contabilitate, cheltuielile materiale de producție să fie ținute separat în numerar și în natură, ceea ce dublează numărul conturilor analitice, îngreuiază închiderea acestora, mărește volumul de muncă și necesită personal contabil și economic în plus; de asemenea, acest mod de urmărire a cheltuielilor reduce posibilitățile de cunoaștere a stadiului de realizare a planului și de analiză economico-financiară periodică a activității. O astfel de planificare și evidență nu ajută în suficientă măsură conducerea unității în luarea deciziilor necesare pe parcursul anului.

Faptul că anul agricol nu coincide cu anul calendaristic, începutul anului de plan se caracterizează în fiecare cooperativă agricolă prin existența unui volum mare de mijloace materiale și bănești, necesare continuării procesului de producție. Unele solduri sînt reluate de partea a II-a, care privește partea de investiții și reparații capitale și de partea a III-a mijloace pentru nevoi social culturale și folosirea lor, nu însă de partea I, care privește mijloace pentru producție și cheltuirea lor; după indicațiile date în ultimii doi ani în planul financiar, la cheltuieli pentru producție nu se trec consumurile ce se prevăd a se face din stocul de materii și materiale cumpărate (rezerva tranzitorie) și rămase la 1 ianuarie. Prin contabilitate însă, acestea sînt evidențiate ca realizări, odată cu folosirea lor.

Întrucît prin planul de cheltuieli nu se planifică consumurile soldurilor de materii și materiale cumpărate, existente la începutul anului, la analizele trimestriale care se fac, cheltuielile efective, comparate cu planul, vor fi întotdeauna mai mari, deoarece cuprind și cheltuielile efectuate din aceste solduri; în al doilea rînd, procedînd astfel, nu avem posibilitatea ca într-un viitor apropiat să vorbim despre normarea mijloacelor circulante care să se regăsească în planul financiar. Chiar dacă valoarea acestor materiale le-am considera stocul normat de mijloace circulante, mărimea lui trebuie dirijată pe baza unor calcule care să țină seama de necesitățile de producție ale unității.

FAȚĂ DE SITUAȚIA de mai sus și avînd în vedere sarcina simplificării și raționalizării contabilității, în cooperativele agricole **ar fi posibilă înlocuirea actualului plan financiar cu o balanță (sau plan) de venituri și cheltuieli, la întocmirea căreia trebuie să se aibă în vedere:** preluarea în balanța de venituri și cheltuieli a soldurilor de mijloace circulante atît cele provenite din producția proprie, cît și cele provenite din cumpărări (se preia, de asemenea, și situația decontărilor); planificarea și evidențierea prin contabilitate, la un loc, a veniturilor și cheltuielilor atît în numerar, cît și în natură la toate părțile planului financiar și nu numai la partea a II-a, cum se procedează în momentul actual. Întrucît balanța urmează să fie întocmită numai în expresie bănească la partea de venituri se poate menționa eventual din totalul acestora cît reprezintă încasările bănești.

Întocmită în acest mod, balanța de venituri și cheltuieli poate răspunde prevederilor actualului statut, pentru calcularea producției globale planificate, poate asigura cuprinderea într-un singur plan a preliminărilor legate de cheltuielile materiale necesare producerii volumului de produse stabilit și ne poate conduce mai ușor la cunoașterea producției nete planificate. Din producția netă, pe baza prevederilor stabilite, se poate înscrie în acest plan partea care se hotărăște de adunarea generală să fie alocată consumului și acumulărilor.

CA ȘI ACTUALUL PLAN financiar, această **balanță poate să aibă tot trei părți,** și anume: partea I-a „Sursele de venituri, cheltuieli materiale și repartizări la fonduri"; partea a II-a „Sursele de venituri și cheltuieli privind investițiile și reparațiile capitale"; partea a III-a „Sursele de venituri și cheltuieli din fondurile social-culturale și de ajutorare".

În ce privește prima parte, se vor înscrie mai întîi soldurile de mijloace circulante, așa cum se găsesc în conturile de evidență la începutul anului în care intră materiile și materialele, animalele tinere și la îngrășat (cu excepția celor care fac parte din grupa de investiții), produse, mijloace bănești și mijloace de decontare de la clienți, salariați, debitori și alte decontări, după care se stabilește totalul acestora.

În continuare, se trece producția globală a anului de plan separat pentru cultura plantelor, creșterea animalelor, activități auxiliare și anexe industriale din transporturi și prestări de servicii, precum și alte venituri. În cadrul culturii plantelor, veniturile se evidențiază pe ramuri și culturi, iar la creșterea animalelor pe specii și produse. Însumînd toate aceste surse, organizate pe articole ale planului, se obține producția globală a anului de plan.

Ultimul capitol din această parte este destinat împrumuturilor și altor surse atrase temporar în cooperativa agricolă pentru completarea mijloacelor circulante, necesare desfășurării procesului de producție în bune condițiuni.

La cheltuieli se înscriu mai întîi lichidarea obligațiilor cooperativei agricole din anul trecut către furnizori, către membrii cooperatori pentru munca prestată, bugetul statului, achitarea unor împrumuturi pentru producție către Banca Agricolă, casa de pensii, alte decontări și eventuale completări ale fondurilor statutare.

După înscrierea acestor obligații se totalizează și se stabilește soldul prin scăderea acestora din totalul soldului mijloacelor circulante la începutul anului.

Acest sold reprezintă valoarea mijloacelor circulante sau a rezervei de producție existentă la începutul anului și necesară continuării procesului de producție pentru anul de plan, care se va regăsi în cheltuielile materiale de producție a anului respectiv. De aici rezultă că acest sold nu se cuprinde în totalul cheltuielilor părții I-a, ci se trece în chenar numai statistic, pentru a cunoaște care este rezerva de producție necesară realizării sarcinilor de plan. Rezerva de producție astfel determinată și înscrisă în partea I-a a planului de venituri și cheltuieli va fi utilizată în cursul anului pentru necesitățile procesului de producție, urmînd ca la sfîrșitul anului să fie reconstituită la un nivel superior anului anterior în funcție de posibilități, precum și de nevoile producției din anul următor.

Al doilea capitol din partea I-a „cheltuieli", cuprinde cheltuielile materiale pentru producția anului de plan, pe următoarele subcapitole: cultura plantelor, în care cheltuielile sînt evidențiate pe ramuri: cultura cerealelor, leguminoaselor, plantelor tehnice și medicinale etc., cu posibilități de a se putea urmări cheltuielile și pe feluri de culturi: grîu, secară, etc.; cheltuielile pentru creșterea animalelor se urmăresc, de asemenea, pe specii de animale: bovine, porcine, ovine, etc.

În afară de această clasificare a cheltuielilor directe pe culturi și specii de animale, ele vor fi clasificate și pe principalele elemente de cheltuieli, astfel: la cultura plantelor (insectofungicide, îngrășăminte chimice, semințe, plata lucrărilor executate de I.M.A., prime pentru asigurări obligatorii, alte cheltuieli); la creșterea și întreținerea animalelor: (furaje și așternut, tratamentul medical al animalelor, prime pentru asigurări obligatorii, alte cheltuieli).

În continuare sînt evidențiate cheltuielile pentru activități auxiliare și anexe industriale și pentru transporturi, prestări de servicii, cheltuieli comune ale producției, cheltuieli generale, impozite, taxe, prime de asigurări facultative, cheltuieli pentru pregătirea cadrelor și alte cheltuieli.

Înscrierea în plan a cheltuielilor pe elemente, se va face după totalul cheltuielilor de la activitatea respectivă.

După totalizarea tuturor cheltuielilor materiale de producție, se stabilește producția netă ce se deduce prin stabilirea diferenței dintre partea de venituri și partea de cheltuieli, așa cum au fost expuse mai sus.

În continuare urmează ca producția netă planificată să fie repartizată în cele două părți distincte și anume: pentru fondul de acumulare, pentru fondul de consum

În ce privește partea a II-a a balanței, nu sînt necesare modificări esențiale. Menționăm numai faptul că soldul mijloacelor de investiții la începutul anului, este necesar să fie completat cu o nouă categorie și anume valoarea animalelor aflate la îngrășat, provenite din cele aparținînd mijloacelor fixe (în situația cînd nu s-a făcut reconstituirea contului de investiții, în momentul trecerii acestora la îngrășat sau la sfîrșitul anului).

Păstrînd aceleași principii de evidențiere a mijloacelor pentru producție și investiții din partea I-a și a II-a, ar fi indicat ca și LA PARTEA III-A, (care privește mijloacele bănești pentru nevoi social-culturale și folosirea lor în cadrul fondului de ajutorare), pe lîngă sumele de bani, să fie cuprinse și produsele în natură. Și aici să fie evidențiate atît soldul de la începutul anului, cît și reținerile din veniturile în natură ale anului curent.

★

Balanța de venituri și cheltuieli propusă, ar duce la îmbunătățirea metodologiei de planificare, determinînd substanțiale simplificări în contabilitatea cooperativelor agricole. Totodată, ar corespunde prevederilor statutului cooperativei agricole și ar ușura calcularea producției globale și a producției nete. În funcție de această balanță se poate stabili un plan de conturi corespunzător.

asistentă Maria MOLDOVAN

Institutul agronomic „N. Bălcescu"-București

TRANZACȚII COMERCIALE EXTERNE

● **MAȘINEXPORT. S-au livrat peste 60 strunguri universale de tip SN—250 și SN—400 în U.R.S.S., Italia, Turcia, R. F. a Germaniei, Grecia, R. S. Cehoslovacă și R. D. Germană; 2500 electromotoare în U.R.S.S.; 570 electromotoare de diferite tipuri și puteri în Venezuela. Contracte încheiate recent prevăd exportul a 7 strunguri Carusel de tip SC 1600 în R. P. Chineză.**

● **MINERALIMPORTEXPORT. Au fost livrate la export 10 000 t ciment în R. S. Cehoslovacă, R. P. Polonă, R. D. Germană, Austria; 25 450 mp geam mecanic tras în S.U.A.; 21 360 mp geam laminat în R. S. Cehoslovacă și Austria; 24 850 mp covor p.v.c. cu suport textil în U.R.S.S.; 24 300 mp covor p.v.c. fără suport, 29 200 mp carton asfaltat, 600 mp placaj de marmură, 45 500 bucăți cărămizi dialit, 7300 mp dale marmură concasată, 30 t tuburi de gresie, 2000 mp placaj ceramic, 48 900 cărămizi ceramice, 570 t bitum în R. S. Cehoslovacă; 1580 t piatră de gips, 480 t ipsos, 14 400 buc. cahle în R. P. Ungară; 128 000 mp împîslitură din sticlă în R.F. a Germaniei; 64 000 mp plăci azbociment în R.S. Cehoslovacă și R. P. Ungară; 9800 t sare în R. P. Ungară, R. S. Cehoslovacă, R.S.F. Iugoslavia, R. P. Bulgaria, Austria; 2200 t barită în U.R.S.S.**

● **PETROLEXPORT. În prima jumătate a lunii martie au fost livrate la export 15 000 t păcură în R.F. a Germaniei; 5 000 t benzină în Franța; 61 000 t motorină în Franța, Olanda, Siria. În aceeași perioadă au sosit din import, pe vasele românești „Prahova" și „Oltenia" 52 000 t țiței din Iran.**

ROMTRANS. În perioada 8—14 martie a.c. au fost livrate la export prin portul Constanța, pe lîngă alte mărfuri, 1990 t țagle pentru țevi cu destinația Italia; 1570 t hîrtie în Turcia; 2400 t azotat de amoniu în Grecia; 8200 t zahăr în Ceylon.

Din import au sosit, tot prin portul Constanța 43 300 t minereu de fier din Algeria; 18 000 t fosfați și 9200 t sulf măcinat din Izrael; 1000 t cauciuc din Ceylon; 1400 t minereu de crom și 1100 t bitum de petrol din Albania; 3250 t laminate din Franța și R.F. a Germaniei, pe vasul românesc „Oradea". În aceeași perioadă au fost importate din U.R.S.S., pe cale terestră, 7150 t cocs, 9420 t cărbune, 22 500 t metale, 10 100 t apatită, 48 340 t minereu de fier, 1740 t sare potasică și s-au exportat în U.R.S.S. 65 t produse petroliere, 9130 t produse metalurgice, 510 t diverse mașini, 3300 t produse din lemn, 700 t produse chimice, 350 t produse ale industriei ușoare.

● **MAȘINIMPORT. Recent au fost încheiate contracte care prevăd importul de instalații destinate producției de lacuri și vopsele. Contractul încheiat cu firma „Anhydro A.S." din Danemarca, de pildă prevede importul a 5 instalații pentru uscarea și micronizarea pigmenților.**

● **INDUSTRIALIMPORT. Cu firma „Riva Calzoni" din Italia au fost încheiate contracte pentru importul a 3 instalații complete pentru fabricarea tuburilor de azbociment. Un alt contract, încheiat cu firma „Bielomatik" din Anglia, prevede importul de instalații pentru confecționat caiete, cu o capacitate totală de 3000 t/an.**

● **INDUSTRIALEXPORT. A fost semnat un contract cu firma „CHEMOKOMPLEX" din Budapesta pentru livrarea unei instalații de foraj de tip 4 DH—315 și 2 instalații de foraj de tip F—200, precum și pentru echipament petrolier divers.**

PRIMELE CENTRALE INDUSTRIALE

Recent, prin Hotărîri ale Consiliului de Miniştri au fost înfiinţate experimental primele centrale industriale. Centralele industriale sînt constituite prin gruparea întreprinderilor dintr-o anumită ramură sau subramură de activitate, din întreprinderi cu profil similar sau din ramuri conexe; prin gruparea pe principiul teritorial pe scheletul unor mari întreprinderi existente, sau prin gruparea unor întreprinderi cu un profil mai larg de activitate, realizîndu-se astfel şi o anumită integrare; prin gruparea unor întreprinderi care cooperează în mod sistematic la realizarea unor produse finite sau care realizează produse cu caracteristici constructive şi tehnologice similare, în funcţie de specificul activităţii acestora ,de aşezarea geografică, de legăturile economice dintre ele, de numărul şi mărimea întreprinderii.

Obiectul activităţii

În industria constructoare de maşini, potrivit prevederilor Hotărîrii Consiliului de Miniştri, s-a aprobat organizarea, cu începere de la 1 aprilie, a cinci centrale industriale, astfel:

● **Centrala industrială electronică şi automatizări,** cu sediul în Bucureşti, care va grupa un număr de 12 întreprinderi, amplasate în mare majoritate în Municipiul Bucureşti. Separat de acestea, centrala va mai avea în subordine institute de proiectări şi cercetări specifice domeniului său de activitate. Obiectul: proiectarea şi executarea instalaţiilor complexe de acţionări electrice şi automatizări necesare întregii economii naţionale, precum şi producţia de aparataj electric, echipament telefonic, aparate de radio şi televizoare etc.

● Pentru fabricaţia de utilaje tehnologice necesare în industria chimică şi prelucrarea ţiţeiului, au fost grupate 6 întreprinderi cu profil asemănător, care cooperază la producţia de utilaj chimic, într-o **centrală industrială de utilaj chimic şi rafinării.**

● La Braşov ia fiinţă **centrala industrială de autocamioane şi tractoare,** care grupează principalele întreprinderi ce produc piese şi subansamble şi care desfăşoară o largă activitate de cooperare la realizarea produsului finit. Astfel, în cadrul acestei centrale au fost grupate Uzina de autocamioane şi „Tractorul" din Braşov, precum şi alte uzine din Braşov, Sinaia şi din judeţul Sibiu care au strînse legături de cooperare cu cele două mari uzine ce realizează principalele produse ale centralei.

● Pentru proiectarea şi realizarea construcţiilor de **nave fluviale şi maritime** se prevede gruparea şantierelor navale situate în oraşele de pe malul Dunării şi a celui din Constanţa într-o centrală industrială cu sediul la Galaţi.

● În producţia de vagoane de cale ferată a ţării noastre o pondere însemnată o deţine uzina de vagoane Arad. Pe scheletul acestei mari întreprinderi s-a construit **Grupul de uzine pentru construcţia de vagoane Arad,** format din patru uzine cu acest profil. Acest grup de uzine este o formă deosebită de centrală, în care mai multe întreprinderi legate, prin cooperarea în producţie, sînt grupate la întreprinderea principală. Modul de organizare prezintă avantaje deosebite, pe de o parte în lărgirea cooperării între întreprinderi prin specializarea producţiei, iar pe de altă parte prin organizarea aparatului centralei pe scheletul uzinei principale.

● **Centrala cărbunelui Petroşani** se organizează pe osatura actualului Combinat carbonifer Valea Jiului, grupînd în subordinea sa unităţile miniere din bazinul Văii Jiului precum şi întreprinderile miniere Ţebea şi Anina. Specificul acestei centrale este acela că grupează în cadrul său numai trei unităţi cu gestiune economică proprie, restul unităţilor fiind cu gestiune economică internă, ceea ce simplifică foarte mult relaţiile cu beneficiarii, cu furnizorii, precum şi cu bugetul statului şi deci conduce la o eficienţă economică sporită. Obiect: producţia de huilă şi cărbune brun, executarea de lucrări geologice şi de deschideri miniere, construcţia şi reparaţia de utilaje miniere, precum şi cercetări, proiectări şi prestări de servicii în legătură cu activităţile menţionate.

● **Centrala industrială Hunedoara** este formată prin gruparea unor întreprinderi ale căror produse sînt consumate în mare măsură de Combinatul Siderurgic Hunedoara, pe scheletul căruia se organizează centrala. Această centrală va avea ca obiect fabricarea unor produse ca: fontă, cocs, oţel, laminate, piese turnate, construcţii metalice, utilaj siderurgic şi produse refractare, cu pondere însemnată în producţia totală a ministerului.

Sub îndrumarea şi controlul Ministerului Energiei Electrice, prin Hotărîre a Consiliului de Miniştri, s-a aprobat organizarea cu caracter experimental cu începere de la 1 mai 1969 a două centrale industriale organizate pe principiul concentrării şi specializării producţiei şi care să cuprindă întreaga activitate industrială a ministerului, astfel:

● **Centrala industrială de transport şi distribuţie a energiei electrice,** — cu sediul în Bucureşti — va grupa întreprinderile de reţele electrice ce au ca obiect transportul, distribuţia şi vînzarea energiei electrice, precum şi proiectarea şi executarea de reţele electrice şi instalaţii electrice interioare. Are ca obiect îndrumarea şi controlul activităţii întreprinderilor de reţele electrice şi a Întreprinderii de distribuţie a energiei electrice — Bucureşti.

● **Centrala industrială de producere a energiei electrice şi termice** — cu sediul în Bucureşti — grupează întreprinderile de centrale electrice, de reparaţii, de raţionalizări şi modernizări energetice.

Un specific deosebit al celor două centrale din subordinea Ministerului Energiei Electrice este acela că, deşi întreprinderile grupate în centrale sînt organizate pe principiul gestiunii economice proprii, corelaţia cu bugetul statului se va efectua la nivelul fiecărei centrale industriale.

● În subordinea Ministerului Industriei Chimice s-a aprobat organizarea în oraşul Gheorghe Gheorghiu-Dej a **Grupului industrial de petrochimie Borzeşti,** constituit prin fuzionarea combinatelor petrochimice de pe platforma Borzeşti şi a Rafinăriei de petrol, avînd ca obiect de activitate, fabricarea de produse petroliere, petrochimice şi chimice. La organizarea acestui grup industrial s-a avut în vedere în primul rînd criteriul de grupare a întreprinderilor pe principiul teritorial şi mai ales de pe aceeaşi platformă, care prezintă o serie de avantaje în cooperarea şi simplificarea relaţiilor, precum şi în organizarea centralizată a unor activităţi comune.

Atribuţii

Centralele şi grupurile industriale menţionate vor funcţiona pe baza statutului centralei industriale — cadru, aprobat cu titulul experimental prin Hotărîre a Consiliului de Miniştri, adaptat la specificul activităţii acestora de către ministerele în subordinea cărora se găsesc aceste centrale. Statutul centralei industriale cuprinde normele generale de organizare şi funcţionare a acestora, atribuţiile şi competenţele pe domenii de activitate, relaţiile centralei cu ministerul şi întreprinderile subordonate şi celelalte centrale, precum şi modul de funcţionare a organelor sale de conducere. Atribuţiile centralei sînt delimitate în statut astfel încît să evite unele suprapuneri sau paralelisme ce ar putea exista între centrale şi întreprinderi.

Centrala industrială exercită atribuţii derivate din necesităţi care depăşesc raza de acţiune a unei întreprinderi ca de pildă specializarea întreprinderilor, cooperarea dintre ele, organizarea unor activităţi ce se justifică economic să fie centralizate, cum ar fi: aprovizionarea tehnico-materială a întreprinderilor, reparaţia utilajelor şi producţia pieselor de schimb, comercializarea produselor, construirea de noi obiective industriale etc., în care scop poate organiza unităţi specializate.

Centrala industrială este cointeresată material în funcţie de realizarea indicatorilor de plan pe anasamblul activităţii ei, ceea ce constituie un element în plus pentru interesul pe care îl are în ajutorul pe care trebuie să-l dea întreprinderilor componente.

Centrala industrială ca unitate economică autonomă, dispune de mijloace financiare în care scop se înzestrează la înfiinţare cu fonduri fixe şi se dotează cu mijloace circulante de către ministerul tutelar. Are relaţii financiare direct cu ministerul, întreprinderile subordonate, cu alte centrale sau organizaţii economice şi instituţii, cu beneficiarii şi furnizorii străini — direct sau prin unităţile comerţului exterior — precum şi cu bugetul statului.

După aprobarea planului de stat, stabileşte sarcini obligatorii pentru întreprinderile subordonate şi urmăreşte realizarea acestora pe întreaga centrală şi pe fiecare întreprindere. Stabileşte planul de cooperare între întreprinderile sale şi asigură relaţiile de cooperare cu alte centrale industriale.

În funcţie de necesităţile ce apar pe parcursul executării planului, centrala industrială adaptează planurile întreprinderilor, respectînd nivelul indicatorilor aprobaţi de minister pe an şi pe trimestre. Pentru produsele nominalizate în planul aprobat de minister adaptează planul la cerinţele beneficiarilor, urmărind realizarea unei eficienţe sporite de către întreprinderi.

În vederea unei utilizări mai economicoase a fondului de salarii, centrala industrială poate constitui o rezervă de pînă la 1,5% din fondul de salarii, la dispoziţia sa şi poate aproba totodată utilizarea economiilor absolute de fond salarii din perioadele expirate în perioadele următoare.

Un atribut important al centralei industriale îl constituie, **organizarea activităţii de cercetare şi proiectare.** Pentru aceasta centrala întocmeşte planurile de cercetare şi proiectare şi ia măsuri de elaborare a cercetărilor şi de urmărire a valorificării în producţie a studiilor şi cercetărilor ştiinţifice. Asigură colaborarea cu institutele de cercetare şi unităţile de specialitate din afara centralei şi organizează cooperarea tehnico-ştiinţifică cu unităţi din ţară şi din străinătate, încheind convenţii potrivit competenţelor ce i se acordă de minister.

Centrala industrială asigură la întreprinderile subordonate îmbunătăţirea continuă a organizării şi normării muncii prin folosirea unor forme adecvate de diviziune şi cooperare în muncă, raţionalizarea muncii de birou, organizarea raţională a locurilor de muncă etc., în vederea creşterii continue a productivităţii muncii. Elaborează normative şi norme unificate la specificul activităţii sale pe baza metodologiei generale de normare adaptată.

Atribuţii lărgite revin centralelor industriale, potrivit prevederilor din statut, **în domeniul activităţii de investiţii şi construcţii.** În vederea dezvoltării unităţilor componente, centrala elaborează studii, întocmind pe baza acestora şi a propunerilor întreprinderilor subordonate proiectul planului de investiţii, precum şi cel de finanţare şi creditare pe resurse.

După aprobarea planului de investiţii de către minister, centrala nominalizează total sau parţial, în cadrul volumelor de investiţii aprobate, investiţiile care se finanţează din fonduri centralizate nerambursabile sau din credite bancare planificate de minister în poziţii globale, stabilind totodată volumul investiţiilor necentralizate ce se finanţează din mijloacele băneşti lăsate la dispoziţia centralei şi planifică punerile în funcţiune. Pentru asigurarea realizării planului de investiţii, centrala asigură elaborarea documentaţiilor tehnico-economice şi le aprobă în limita competenţelor acordate de minister.

Centrala industrială intră în relaţii cu organizaţiile de construcţii cu care încheie contracte de antrepriză pentru executarea lucrărilor de investiţii centralizate şi răspunde direct de construirea obiectivelor, de punerea în funcţiune a noilor capacităţi, precum şi de atingerea parametrilor proiectaţi la termenele prevăzute în plan.

Centrala industrială organizează şi asigură **aprovizionarea tehnică-materială** a întreprinderilor subordonate, elaborînd în acest scop balanţe materiale şi proiectul planului de aprovizionare. Pentru a evita paralelismele ce s-ar putea crea între centrală şi întreprinderi, în această activitate, centrala stabileşte principalele produse a căror aprovizionare se face prin intermediul centralei şi pentru care intră în relaţii cu alte centrale, precizînd în acelaşi timp întreprinderilor limitele în care acestea se aprovizionează prin contracte directe cu furnizorii.

Centrala industrială se preocupă de **comercializarea produselor** în care scop încheie contracte sau convenţii cu centralele beneficiare pentru produsele ce le comercializează direct şi urmăreşte realizarea contractelor.

În vederea diversificării şi perfecţionării produselor, precum şi pentru organizarea şi adaptarea operativă a producţiei la cererile consumatorilor, centrala prospectează piaţa internă, iar în colaborare cu organele de comerţ exterior, prospectează şi piaţa externă. Centrala industrială organizează desfacerea produselor la export şi efectuează exportul de produse direct, prin unităţile sale sau întreprinderile specializate ale comerţului exterior, potrivit competenţelor acordate de minister. Pentru prezentarea produselor în străinătate organizează cu acordul Ministerului Comerţului Exterior depozite şi magazine proprii şi poate trimite reprezentanţii săi în străinătate.

Conducerea centralei se realizează prin consiliul de administraţie care ia hotărîri în problemele principale, de ansamblu, ale activităţii centralei. În statut sînt prevăzute principalele atribuţii ce revin consiliului de administraţie, precum şi modul de organizare şi funcţionare. Consiliul de administraţie este format din cel mult 35 persoane fiind alcătuit din directorul general — preşedintele consiliului — şi directorii din centrală, directorii întreprinderilor şi ai celorlalte unităţi din subordine, precum şi specialişti cu experienţă îndelungată din cadrul centralei sau din afara acesteia. Din consiliul de administraţie face parte şi un reprezentant al Uniunii Generale a Sindicatelor.

Aducerea la îndeplinire în mod operativ a sarcinilor centralei în intervalul dintre şedinţele consiliului de administraţie se face de către biroul executiv şi de către directorul general, care reprezintă şi angajează centrala industrială în relaţiile cu persoanele juridice şi fizice.

Ion FEŢEANU

COMITETELE DE DIRECȚIE ÎN PROPRIE VIZIUNE

*CONSECVENTĂ IDEII DEMOCRATISMULUI, conducerea partidului și statului nostru a promovat principiul conducerii colective la toate nivelele economiei, preconizînd forme organizatorice concrete **la** nivelul ministerelor, centralelor și întreprinderilor industriale. Promovarea conducerii colective constituie o cerință obiectivă determinată de însăși esența orînduirii noastre socialiste, ca și de complexitatea crescîndă a proceselor economice în condițiile actualei revoluții tehnice-științifice.*

În curînd se împlinește un an de cînd în întreprinderile industriale din țara noastră a fost introdusă conducerea colectivă a cărei formă organizatorică își găsește expresia în comitetele de direcție.

Funcționarea comitetelor de direcție, ca organe deliberative de conducere, a scos în evidență în practică avantajul conlucrării unor specialiști din domenii diferite la fundamentarea și luarea deciziilor datorită gradului mare de experiență acumulată. Participarea unui colectiv mai mare de salariați la conducere, la stabilirea obiectivelor și luarea deciziilor, s-a dovedit un factor motivațional puternic pentru însușirea și transformarea hotărîrilor în acțiune. Dezbaterea în colectiv, prin experiența pe care o prilejuiește participanților, constituie și o școală de formare a cadrelor de conducere și totodată creează condiții pentru exercitarea unui control mai larg asupra modului de realizare a sarcinilor.

Experiența pozitivă dobîndită pînă în prezent lasă încă suficient loc perfecționărilor menite să contribuie la creșterea eficacității acestui organ de conducere colectivă. Reliefarea acestor posibilități a constituit scopul dezbaterii organizate de revista **„Viața economică"** *la care au participat președinți ai comitetelor de direcție:* **Aurel BOZGAN** *— director general, Fabrica de mașini-unelte și agregate,* **Ștefan DINCĂ** *— director, Întreprinderea de montaj și instalații de automatizare,* **Teodor GORCEAG** *— director, Uzina „Mecanică fină",* **Teodor MIHEȘ** *— director, Întreprinderea „Select",* **Constantin PÎRVU** *— director general, Uzina de radiatoare, echipament metalic, obiecte și armături sanitare,* **Marin VIZURU** *— director, Uzina „Metalica",* **Tănase VOLINTIRU** *— director general, Uzina de anvelope „Danubiana" și specialiști din instituții de cercetare și învățămînt:* **Petre TURCU** *— directorul Centrului de Studii pentru conducerea economiei și organizarea producției, Ministerul Muncii,* **Pantelemon BÎRLEA** *— lector universitar, Academia de studii economice,* **Dragoș CIGUSIEVICI** *— cercetător principal, Institutul de cercetări economice. Din cadrul revistei* **„Viața economică"** *au luat parte* **Ionită OLTEANU — redactor șef adjunct** *și* **Constantin COJOCARU — redactor.**

● Echilibrul selectiv

RED. — *Am sugera, dacă sînteți de acord, ca în discuția noastră să abordăm diferitele aspecte pe care dv. le-ați sesizat în activitatea comitetelor de direcție privind factorii care contribuie **la** creșterea eficacității acestei forme de conducere, înțelegînd prin aceasta modul de organizare a ședințelor, de selectare a problemelor și întocmirea ordinei de zi, de activizare a membrilor comitetelor, ca și alte elemente. Mai întîi să încercăm să punctăm* **factorii** *care condiționează în cea mai mare măsură eficiența activității comitetelor de direcție?*

A. BOZGAN — După părerea mea, eficacitatea comitetului **de** direcție este dependentă de mai mulți factori și în primul rînd de **importanța problemelor** adoptate, adică de modul în care sînt selectate problemele pentru ordinea de zi, de **valoarea studiilor** și materialelor pregătite pentru fundamentarea deciziilor, deci a **soluțiilor** propuse — și aici am **releva** necesitatea selecționării specialiștilor însărcinați să le elaboreze, de **climatul de** cooperare care să stimuleze participarea **activă** a tuturor membrilor comitetului de direcție.

ȘT. DINCĂ — În acest context aș sublinia în mod deosebit importanța primului factor menționat de tovarășul Bozgan. Experiența de pînă acum, mai ales aceea a perioadei de început, relevă faptul că nu întotdeauna s-a reușit o delimitare strictă și rațională a intervențiilor comitetului de direcție de acelea ale conducerii executive din întreprindere. Hotărîrea care reglementează atribuțiile comitetului de direcție dă jaloane utile în această privință, rămîne însă ca fiecare comitet, în funcție de particularitățile concrete ale întreprinderii, să-și formeze o **concepție clară** asupra problematicii a cărei rezolvare ține de competența sa. Principial, noi am ajuns la concluzia că trebuie să ne orientăm spre acele probleme caracterizate prin **continuitate** și **perspectivă** și ca să dau un exemplu, pentru a fi mai bine înțeles, aș menționa problemele privind planificarea și asigurarea întreprinderii cu baza materială și forța de muncă necesară.

T. GORCEAG — Urmărind selectarea problemelor care să fie înscrise în planurile noastre de activitate am pornit de la ideea de a elimina problemele curente a căror rezolvare să fie lăsată în atribuțiile organelor executive.

RED. — *Ar fi util să ne oprim puțin asupra mecanismului prin care se selectează problemele, a modului în care se elaborează și definitivează practic planul de activitate al comitetului de direcție.*

T. GORCEAG — După părerea noastră, **președintele** comitetului de direcție trebuie să **formuleze propuneri** pentru planul de muncă pe care le **supune discuției și aprobării** comitetului. Pe parcurs, **fiecare** membru al comitetului poate (și s-a dovedit a fi utilă această posibilitate) **să propună introducerea unor noi teme** care după ce sînt analizate în comitet sînt sau nu incluse în planul de activitate.

RED. — *Pe ce perioadă de timp considerați potrivit să fie întocmit planul de activitate al comitetului?*

T. GORCEAG — În general, pe o perioadă **de șase luni.**

M. VIZURU — Noi îl stabilim de obicei **trimestrial,** deci pe o perioadă mai scurtă, deoarece, pe lîngă problemele cu caracter de continuitate și perspectivă, cum este, de exemplu, analiza planului de producție și de investiții, se ivesc unele probleme a căror apariție e mai greu de prevăzut, dar care trebuie, conform reglementărilor în vigoare, să fie rezolvate de comitetul de direcție.

C. PÎRVU — Tot la capitolul selectarea problemelor aș vrea să relev faptul că adeseori, prin hotărîri și prin instrucțiuni ale ministerului, sîntem obligați să abordăm unele probleme care după părerea mea nu ar trebui să intre în competența comitetului de direcție. De exemplu, s-a dat dispoziția ca penalizările, indiferent de cuantumul lor, să facă obiectul dezbaterilor comitetului, dispoziție care după opinia mea nu răspunde rațiunii pentru care a fost creat acest organ de conducere.

M. VIZURU — Și eu am impresia că începe să se dea cam multe sarcini comitetului de direcție: fie prin ordine scrise, fie pe altă cale. În atribuțiile comitetului intră de pildă desfacerea contractului de muncă al salariaților din producție, atribuție pe care eu nu o găsesc potrivită să fie îndeplinită la acest nivel.

P. TURCU — O analiză efectuată asupra desfășurării activității mai multor comitete de direcție a relevat că cu rezultate foarte bune se soldează ședințele comitetelor ai căror președinți, după ce s-au consultat cu o parte dintre membrii comitetului și cu alți specialiști din întreprindere, au sintetizat, formulat și supus apoi discuției și aprobării întregului colectiv al comitetului propuneri pentru planul de activitate din trimestrul următor. Astfel de ședințe sînt operative, de scurtă durată, în cadrul lor sînt abordate probleme majore. Dimpotrivă, acolo unde planurile de ședințe sînt improvizate, numărul de ședințe este extrem de mare (și șapte pe lună), se abordează probleme mărunte (se prelucrează circulare, de exemplu), multe ședințe se încheie la faza de discuție și nu la aceea de soluție, de decizie.

C. PÎRVU — La noi pînă în prezent, ordinea de zi, adică problematica fiecărei ședințe s-a stabilit cu 10—15 zile înainte de data ședinței, prin consultarea tuturor membrilor comitetului, la propunerea președintelui comitetului de direcție. În ultimă instanță, președintele este deci cel care face această selecționare, pentru că el cunoaște cel mai bine problemele de ansamblu ale întreprinderii.

P. TURCU — Președintele, prin natura funcției sale, este singurul care răspunde în egală măsură de toate problemele întreprinderii, deci este singurul imparțial în alegerea subiectelor.

C. PÎRVU — Desigur că nu exclud posibilitatea consultărilor prealabile, vreau doar să subliniez necesitatea **răspunderii** directorului pentru formularea de propuneri privind planul de activitate al comitetului de direcție. Atribuția comitetului mi se pare a fi aceea de a **dezvolta** și **aproba** propunerile directorului. Întrucît consider că răspunderea principală trebuie să revină directorului, cred că este util ca la nivelul conducerii executive superioare (director) să fie constituit un **nucleu de consilieri,** oameni de înaltă calificare, cu experiență și viziune largă, care să cunoască bine și multilateral activitatea întreprinderii. Aceștia ar avea ca sarcină principală sprijinirea directorului și comitetului de direcție în formularea strategiei și politicii generale a întreprinderii, în definirea problemelor și filtrarea acestora pentru rezolvarea la diferite nivele ierarhice ale întreprinderii.

● Sfatul „bătrînilor"

A. BOZGAN — Mă raliez întru totul punctului de vedere al tovarășului Pîrvu, în legătură cu necesitatea acestor consilieri. Un fel de „sfat al bătrînilor" cum l-aș numi eu. De altfel, un anumit fel de consilierat am practicat și pînă în prezent. Dispunînd de un grup valoros de cadre — cu multă experiență și vechime în uzină — noi am încercat să-l valorificăm cît mai bine, invitînd acești oameni la dezbaterile comitetului de direcție. Credem că ar fi necesar ca, de la caz la caz, să se prevadă întreprinderilor mai mari, cu activitate mai complexă, posibilitatea de a avea unul sau mai mulți consilieri pe lîngă directorul general.

P. TURCU — O astfel de funcție a fost introdusă în nomenclatorul de funcții al centralelor, cu un salariu de ± 5% față de cel al șefului de serviciu. Se pare însă că complexitatea problemelor care trebuie rezolvate astăzi în întreprinderi necesită și la acest nivel o astfel de funcție.

M. VIZURU — În ceea ce privește sprijinirea directorului cît și a întregului comitet în elaborarea soluțiilor și luarea deciziilor, eu cred că este mai bine ca acești consilieri să nu fie salariați ai întreprinderii. Pentru două considerente: în primul rînd dacă fac parte din colectivul uzinei acești specialiști vor fi, volens-nolens, angrenați în probleme concrete ale întreprinderii; în al doilea rînd, personal găsesc că ei trebuie să fie purtătorii unor idei noi, pe care să le transmită de la o întreprindere la alta. Un specialist din afară chemat în întreprindere vede cu un ochi mai critic, poate mai bine să aprecieze „valoarea" problemei asupra căreia e consultat, el vine — și asta mi se pare mie esențial — și cu experiența altor întreprinderi.

RED. — *Ce probleme considerați că ar ridica atragerea în măsură mai mare a acestor specialiști „din afară" în sprijinirea comitetelor de direcție?*

C. PÎRVU — Există unele probleme care apar cam la toate întreprinderile: cele legate de elaborarea și perfecționarea sistemului informațional, de exemplu. În acest domeniu nu dispunem de un număr suficient de specialiști pentru ca fiecare întreprindere să angajeze în funcție de necesități. **Avem deci nevoie de specialiști din afară.** Se pun însă următoarele două întrebări: Cum și în ce măsură ne pot ajuta specialiștii din afară din moment ce ei au obligații profesionale la locurile lor de muncă (institute de cercetări sau de învățămînt)? Cum este posibil să cointeresăm în măsură mai mare participarea lor la rezolvarea problemelor noastre? Ar trebui poate reglementate mai precis raporturile noastre pe această linie cu specialiștii din afară.

A. BOZGAN — Lipsa unor reglementări dă într-adevăr naștere la serioase dificultăți în folosirea acestei forme de asistență, de consultare externă. Acolo unde, prin natura împrejurărilor, se ivesc însă condiții favorabile trebuie și putem să le folosim din plin. Aș da un exemplu. Beneficiind de vecinătatea Institutului de cercetări și proiectări mașini-unelte am invitat specialiști din acest institut cu care ne-am consultat în legătură cu mașini-unelte care urmează să le producem în anii viitori. Observațiile lor ne-au ajutat să ne fundamentăm previziunile. Și un altul: deși fabrica noastră dispune de specialiști de înaltă calificare, am încheiat o convenție cu CEPECA pentru perfecționarea sistemului informațional.

T. VOLINTIRU — În legătură cu studiul pieții, noi am considerat necesară colaborarea cu Institutul de conjunctură. Într-adevăr, primul studiu elaborat ne-a adus informații foarte utile privind perspectivele noastre de producție pentru export. O altă colaborare cu specialiștii din afară o constituie contactul cu CEPECA în probleme izvorîte chiar din dezbaterile comitetului de direcție (în ceea ce privește reparația și întreținerea instalațiilor).

De asemenea, pentru noi s-a dovedit foarte eficientă colaborarea cu Institutul de cercetări economice, în experimentarea tehnicii „Brainstorming".

T. GORCEAG — Anul trecut, în comitetul nostru de direcție s-au discutat unele probleme economico-financiare ale întreprinderii. Am invitat un specialist. Acesta nu cunoștea însă bine problemele întreprinderii, astfel că nu și-a putut aduce nici un fel de aport. Apare deci necesitatea ca specialistul invitat la ședințele organizate în vederea analizării și clarificării anumitor probleme ale întreprinderii, să cunoască foarte bine aceste probleme. **Să cunoască întreprinderea.**

P. BÎRLEA — Existînd însă o legătură permanentă, prin participarea la toate dezbaterile comitetului de direcție, specialiștii din afară — mă refer la cadrele didactice din învățămîntul superior — ar putea nu numai să dea sugestii utile, ei fiind purtători ai unui mare volum de informații noi, dar să și cunoască mai bine realitatea întreprinderilor și pe această bază să îmbunătățească conținutul programelor de pregătire a tinerei generații de specialiști.

● Cum și cît discutăm?

RED. — *Urmărind în firul discuției dv. mecanismul de pregătire al ordinei de zi, grija pentru selectarea problemelor și însemnătatea aportului unor specialiști din afară ne-am apropiat foarte mult de un alt aspect, pregătirea ședințelor propriu-zise, a materialelor pentru aceste ședințe...*

T. VOLINTIRU — Da. Am constatat că întocmind și transmițînd tuturor membrilor comitetului de direcție materiale pentru problemele ce vor trebui discutate, există tendința, firească de altfel, ca fiecare să participe la dezbateri cu puncte de vedere diferite. Ca urmare uneori ședințele se prelungesc foarte mult, fiind greu de luat hotărîri deoarece problemele nu sînt suficient clarificate. Am încercat ca în planul de activitate să figureze o singură problemă. S-a dovedit însă că în unele cazuri timpul dezbaterilor era prelungit exagerat și în asemenea împrejurări. În consecință ne-am dat seama că viciul constă în modul de pregătire a ședințelor și am găsit o metodă care cel puțin deocamdată ni se pare eficace: materialele sînt discutate și clarificate deplin în prealabil în colective mai restrînse (formate din membri și nemembri ai comitetului de direcție), iar punctele de vedere concentrate, sînt prezentate apoi în ședința comitetului, scurtîndu-se astfel în mare măsură timpul de discuție.

D. CIGUSIEVICI — Pe aceeași linie trebuie remarcată practica, tot mai răspîndită în alte țări, ca pe lîngă organele de decizie colectivă din întreprinderi să se formeze **grupe de lucru temporare,** care au rolul de a sprijini aceste organe în luarea deciziilor. Cînd se ivește o problemă specială — asimilarea unui nou produs, de exemplu — se convoacă într-o astfel de grupă toți cei care ar putea aduce o contribuție la rezolvarea problemei. Ei nu iau decizii, ci prezintă organului de decizie mai multe alternative de soluții și opiniile lor.

ȘT. DINCĂ — Pătrunzînd în „focul" ședințelor comitetului, m-aș opri asupra unui aspect minor în aparență: procesele-verbale. Poate vă surprinde. Noi am hotărît să nu consemnăm decît decizia adoptată în procesul verbal. Numai dacă cineva cere în mod special, se înscrie și punctul lui de vedere. Această măsură favorizează, după părerea și experiența noastră, ca **fiecare să-și expună degajat părerile sale** cele mai inventive, care uneori pot fi primite cu rezerve la început.

T. GORCEAG — Trebuie să evităm pe cît se poate șablonismul. Nici noi n-am practicat înscrierea și înregistrarea tuturor luărilor de cuvînt. În altă ordine de idei aș mai menționa că personal m-am străduit să respect principiul conform căruia **directorul trebuie să vorbească cît mai puțin** în ședințele comitetului, pentru a nu influența gîndirea celorlalți participanți.

● Înțelepciunea colectivă

RED. — *Pentru că așa cum spunea tovarășul Dincă am intrat **în** „focul" ședințelor chiar **mai repede** decît am fi dorit, să ne oprim cîteva clipe asupra modului în care considerați că poate fi sporită creativitatea acestor dezbateri, asupra stimulării declanșării ideilor.*

C. PÎRVU — Un factor a cărui influență se manifestă atît în faza de proiectare cît și aceea de desfășurare a ședințelor comitetului de direcție este **participarea reprezentanților salariaților.** Experiența arată că dacă știm să folosim cum trebuie ajutorul acestora putem obține rezultate foarte bune. Este un adevăr elementar că deciziile noastre sînt mai adecvate atunci cînd ele se fundamentează și pe opinia maselor relativă la problemele și frămîntările care există în întreprindere. Este adevărat însă că în multe cazuri reprezentanții salariaților sînt simpli asistenți la ședințe. Eu cred că aceasta se datorește atît faptului că ei nu sînt întotdeauna conștienți de contribuția pe care o pot aduce, cît și faptul că nici noi nu găsim cele mai bune modalități pentru a-i atrage mai mult la dezbateri, cu privire la o serie întreagă de probleme, mai ales cele de natură socială. Am să dau un exemplu. Prin intermediul audiențelor ni s-a semnalat existența unor fenomene negative într-una din secțiile întreprinderii, unde se întîmpinau serioase greutăți în realizarea sarcinilor de plan. A rezultat că este necesară discutarea în comitetul de direcție a problemelor ridicate de activitatea acestei secții. S-au luat decizii utile și situația s-a îmbunătățit. Ceea ce vreau să subliniez este că normal era ca aceste probleme să fi fost aduse în comitetul de direcție de către membrii săi reprezentanți ai salariaților.

M. VIZURU — Prin sugestiile și propunerile lor, în puținele cazuri cînd le-au făcut, **reprezentanții salariaților au dovedit că pot contribui în mod substanțial la găsirea soluțiilor problemelor care frămîntă comitetul de direcție.** Tocmai de aceea cred că trebuie făcut ceva în această direcție. Eu am încercat să-i atrag la discuții cerînd fiecăruia, de fiecare dată, în mod expres să-și spună părerea. Am constatat că nu este suficient. Trebuie ca ei să se frămînte, să se străduiască să pătrundă mai mult problemele întreprinderii.

T. MIHEȘ — În afară de atenția deosebită ce trebuie să fie acordată în continuare de masa de salariați atunci cînd își aleg reprezentanții în comitetul de direcție, o a doua cale de creștere a aportului acestora rămîne aceea de a se continua și intensifica preocuparea organizațiilor de partid și sindicale de pregătire și activizare a reprezentanților salariaților.

T. GORCEAG — S-a subliniat aici participarea reprezentanților salariaților la elaborarea de sugestii, de soluții privind problemele discutate în comitet. Noi acordăm o importanță deosebită rolului acestor membri ai comitetului de direcție de a **transmite și explica masei de salariați deciziile luate de comitet.** Din acest motiv acordăm o atenție deosebită informării multilaterale și sistematice a reprezentanților salariaților asupra activității de ansamblu a întreprinderii. Este important ca ei să înțeleagă deciziile luate pentru ca prin ei să ajungă în masa de salariați baza reală a deciziei, motivația acesteia, astfel încît să avem concursul și participarea activă a tuturor salariaților în aplicarea hotărîrilor comitetului de direcție.

P. TURCU — Tot în timpul analizei amintite, s-a constatat că într-adevăr în multe comitete de direcție este caracteristică participarea redusă a reprezentanților salariaților la dezbateri. Sînt mai multe cauze. O parte au fost menționate aici. Aș sublinia cîteva care sînt mai des întîlnite. În general s-a observat că reprezentanții salariaților nu sînt ținuți la curent cu problemele de ansamblu ale întreprinderii, așa cum este cazul, de pildă, al cadrelor de conducere executivă superioară. Punerea la dispoziție, de multe ori în ultimul moment, a materialelor pregătite pentru ședință se dovedește a nu fi suficientă. În acest sens merită remarcată **inițiativa unor comitete de direcție care au creat posibilitatea ca reprezentanții salariaților să fie informați din 10 în 10 zile asupra desfășurării activității de ansamblu a întreprinderii** (mai ales asupra acelor laturi care intră în atribuțiile comitetului); în felul acesta ei cunosc ca și cadrele de conducere ce se întîmplă în întreprindere.

ȘT. DINCĂ — Toți factorii amintiți aici influențează fără doar și poate eficacitatea comitetului de direcție. N-aș vrea să încheiem fără a aminti încă unul care mie mi se pare esențial, fără de care toate eforturile sînt sortite a nu fi încununate de succesul așteptat.

Mă gîndesc în primul rînd la **competența** acestui organ colectiv de elaborare și luare a deciziilor. Această competență este în mod evident o rezultantă a competenței membrilor componenți ai comitetului, chiar dacă nu e vorba de o simplă sumă aritmetică. Influența competenței, mai bine-zis a lipsei de competență, asupra activității comitetului de direcție se manifestă nu numai direct, prin valoarea intrinsecă a deciziilor, a soluțiilor adoptate ci și indirect, prin pierderea de timp cerută de discuții sterile, sau pur și simplu cu explicații inutile generate de greutăți în înțelegerea anumitor probleme. Nu trebuie să uităm deci caracterul permanent al problemei asigurării comitetului de direcție cu oameni foarte bine pregătiți. În acest sens, consider **că ar fi mai potrivită numirea membrilor comitetului de direcție pe o perioadă determinată,** ca și în cazul reprezentanților salariaților. În acest fel **s-ar întări simțul de răspundere și de inovație.**

RED. — *Nu intenționăm și nu s-ar părea oportun să tragem unele concluzii; cel mult, acum, după un an de existență, ar fi poate util să încercăm să desprindem acele elemente de eficacitate cuprinse în însăși forma de conducere colectivă, în natura ei specifică.*

P. TURCU — În primul rînd se creează posibilități mai mari pentru depistarea, formularea și selecționarea problemelor, deoarece fiecare membru poate aduce și propune dezbaterea unor subiecte. Afirmația e valabilă și pentru faza de rezolvare a problemelor: într-un colectiv problemele dezbătute pot fi privite din mai multe unghiuri de vedere și soluția finală este rodul „ciocnirii" mai multor păreri, este rodul unei cooperări. Este vorba deci de o **multiplicare** a potențialului de decizie, de conducere. În al doilea rînd, există — dat fiind specificul muncii și dezbaterii colective — o mai mare răspundere atît în propunerea soluțiilor și pregătirea materialelor, cît și în realizarea sarcinilor primite prin hotărîrile comitetului de direcție, deoarece întotdeauna răspunderea individuală față de un colectiv implică mai multă conștiinciozitate. Este o chestiune legată și de autoritatea comitetului de direcție.

La sfîrșitul lunii martie a. c. a avut loc plenara Comitetului P.C.R. al sectorului 7 București în cadrul căreia a fost analizată activitatea comitetelor de direcție ale întreprinderilor din sector.

În dezbaterile plenarei s-a subliniat că, cu toate greutățile inerente începutului, noile organe de conducere, sprijinite de comitetele de partid și birourile organizațiilor de bază au reușit să depășească într-o perioadă relativ scurtă faza de acomodare și să-și concentreze eforturile spre problemele majore ale întreprinderilor. S-a apreciat că în majoritatea cazurilor, comitetele de direcție și-au însușit metode și un stil de muncă adevcat conducerii colecive. Prin folosirea acestora, ele au reușit să atragă la activitatea de elaborare a deciziilor în problemele majore ale activității întreprinderilor atît specialiștii de înaltă calificare, cît și marea masă a salariaților, lucru reflectat în calitatea deciziilor luate, și, în final, în rezultatele economice obținute.

Plenara a constatat că cele mai multe comitete de direcție își desfășoară activitatea pe baza unui regulament propriu de funcționare și a unor planuri tematice de perspectivă (unele din acestea întinzîndu-se pe o perioadă de un an).

Preocupările pentru îmbunătățirea metodologiei planificării activității comitetelor de direcție se reflectă în selectarea mai judicioasă a problemelor dezbătute, în creșterea operativității și eficacității muncii acestor organe de conducere. Subliniindu-se rolul important pe care-l au în comitetul de direcție reprezentanții salariaților, plenara a reliefat efectul pozitiv pe care l-a avut organizarea unor forme de pregătire și instruire a acestor membri ai comitetelor de direcție. S-a apreciat ca un fapt pozitiv practica unor comitete de direcție care, pe baza hotărîrilor luate, întocmesc planuri de măsuri ce precizează responsabilitățile și termenele de realizare; în ședințele următoare comitetul este informat asupra stadiului de îndeplinire a sarcinilor trasate și a rezultatelor obținute.

În cadrul dezbaterilor plenarei s-a relevat că acolo unde comitetele de direcție nu-și desfășoară activitatea pe baza unui regulament de funcționare, nu se preocupă de planificarea propriei activități, de regulă sînt abordate în ședințele de lucru probleme de amănunt, neesențiale, suprapunîndu-se atribuțiile comitetului peste acelea ale conducerii executive. S-au remarcat și alte aspecte negative în activitatea unor comitete de direcție; pregătirea necorespunzătoare a ședințelor, lipsa de participare a unor membri, insuficenta preocupare pentru îndrumarea colectivelor de organizare științifică a producției și a muncii etc.

Analiza făcută de plenară activității comitetelor de direcție s-a finalizat într-un plan de măsuri al cărui obiectiv vizează îmbunătățirea continuă a muncii acestui organ de conducere colectivă a întreprinderilor.

GRUPUL DE REEVALUARE

O formă de atragere a salariaților întreprinderii în procesul elaborării deciziilor o reprezintă așa-numitul grup de reevaluare, care constă din constituirea unor grupuri de salariați chemați să examineze într-o perioadă determinată o anumită valoare. De remarcat că noțiunea de problemă este înlocuită cu aceea de valoare; aceasta deoarece în examinarea „valorii" nu se fixează un anumit obiectiv, el însuși trebuind să fie definit. Iată principiile organizării și funcționării unui astfel de grup de reevaluare *): 1) întreprinderea să aibă o structură bine definită; 2) grupul de reevaluare examinează o anumită „valoare" (în accepțiunea de mai sus); 3) grupul examinează toate fațetele „valorii"; 4) numărul membrilor grupului este limitat și legat de fațetele „valorii" (pentru obținerea unui grup dinamic); 5) nivelul ierarhic al membrilor grupului este cît mai coborît posibil (vizează formarea cadrelor și asigurarea unei delegări judicioase); 6) grupul de reevaluare este instalat în întreprindere (el trebuie să fie recunoscut și integrat în întreaga întreprindere); 7) grupul examinează „valoarea" pe o durată de timp limitată (ierarhia are un caracter permanent — un astfel de grup nu o poate substitui); 8) grupul este liber să-și aleagă modul propriu de funcționare; 9) grupul nu are autoritate în întreprindere; 10) grupul propune concluziile cale pentru aprobare nivelului ierarhic de conducere care l-a constituit; 11) grupului îi revine sarcina să difuzeze în întreprindere concluziile obținute

*) După rev. **Organisation Scientifique** nr. 1/1969.

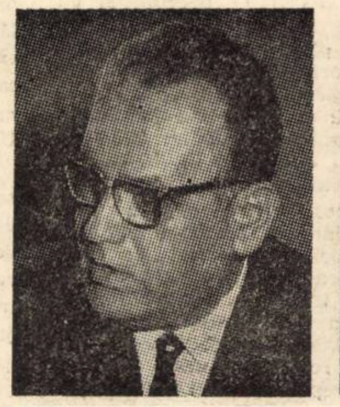
Pantelimon BÎRLEA

Aurel BOZGAN

Dragoș CIGUSIEVICI

Ștefan DINCĂ

Teodor GORCEAG

Teodor MIHEȘ

Constantin PÎRVU

Petre TURCU

Marin VIZURU

Tănase VOLINTIRU

CRONICĂ

● Ing. Valeriu N. Trimbițaș **este noul director al Combinatului pentru industrializarea lemnului (C.I.L.) — Gherla. Este absolvent, din 1959, al Facultății de mecanică, secția mașini pentru industrializarea lemnului din cadrul Institutului politehnic—Brașov. După terminarea facultății, a îndeplinit unele funcții de conducere: șef secție placaj, șef al serviciului producție la C.I.L.—Gherla.**

● Ing. Gheorghe I. Proteasa **a fost numit de curînd director al Întreprinderii forestiere — Craiova. A terminat în 1957 cursurile Facultății de exploatări forestiere din cadrul Institutului politehnic—Brașov, obținînd diploma de inginer în specialitatea exploatări forestiere și construcția instalațiilor de transport. Apoi a terminat cursurile postuniversitare ale Facultății tehnico-economice din cadrul Institutului politehnic București, obținînd diploma de inginer-economist. Printre funcțiile de conducere deținute amintim: șef serviciu producție la Întreprinderea forestieră—Stîlpeni, inginer șef la Direcția regională de exploatare, transport și industrializare a lemnului—Oltenia. Pentru meritele în muncă a fost distins cu Ordinul Muncii cl. III-a.**

● Ing. Teodor N. Pantos **este noul director al Întreprinderii de articole metalice pentru mobilă și binale — Arad. Absolvent al Facultății de mecanică din cadrul Institutului politehnic—Timișoara din anul 1956, el a fost, pe rînd, șef adjunct secție, șef secție, adjunct șef serviciu organizarea științifică a producției la Uzina de vagoane — Arad.**

Răspuns la întrebările despre asigurările de Stat (XXV)

CE PARTICULARITĂȚI ARE ASIGURAREA MIXTĂ DE VIAȚĂ ȘI SUPLIMENTARĂ DE ACCIDENTE

Printre numeroasele forme de asigurări de persoane practicate de ADAS se află și Asigurarea mixtă de viață și suplimentară de accidente. Numeroși cetățeni o preferă, atunci cînd se hotărăsc să ia o măsură de prevedere, deoarece asigurarea amintită conține — față de asigurarea mixtă de viață obișnuită — unele condiții speciale pentru cazurile de invaliditate permanentă sau deces al persoanei asigurate, ca urmare a unui accident. Este foarte apreciată reglementarea care stabilește că, pentru o astfel de situație, Administrația Asigurărilor de Stat plătește de 5 ori suma asigurată, sau o parte a sumei, parte ce este egală cu gradul de invaliditate permanentă stabilit de comisia medicală.

Suma asigurată, înscrisă în poliță, se mai plătește (la fel ca și în cazul asigurărilor mixte de viață): la expirarea asigurării (independent de plățile făcute anterior pentru cazurile de invaliditate permanentă); în caz de amortizare (cîte 1 000 de lei pentru fiecare combinație de litere înscrisă în poliță, ieșită la tragerile lunare de amortizare) și în caz de deces al asiguratului (din alte cauze decît accidentele).

Este important să se cunoască și faptul că în cazul cînd invaliditatea permanentă, ca urmare a unui accident, este mai mare de 50%. ADAS scutește pe asigurat de plata primelor.

O dată cu scutirea de plată, polița rămîne în vigoare pentru toate drepturile corespunzătoare asigurării mixte de viață obișnuite.

Și la această asigurare, primele ce trebuie plătite de către cei ce se hotărăsc să ia o astfel de măsură de prevedere sînt convenabile. Astfel, o persoană, avînd vîrsta cuprinsă între 31 și 40 de ani, care încheie asigurarea pe durata de 15 ani, va plăti în tot acest timp, numai 8 lei pe lună pentru fiecare 1 000 de lei din suma asigurată.

O ultimă precizare: asigurații pot plăti primele și pe bază de „consimțămînt scris", adică o împuternicire ce se dă plătitorului drepturilor de salariu, prime etc. în vederea realizării dorinței justificate a tuturor celor ce vor să economisească timpul, sau să evite decăderea din anumite d·;ψuri, ca urmare a neachitării la timp a primelor stabilite.

Aurel CRIȘAN

cu un consum de numai 0,15 lei pe oră

M.I.C.M. ÎNTREPRINDEREA INDUSTRIALĂ DE STAT ELECTROMOTOR TIMIȘOARA Bulevardul Republicii nr. 21 — tel. 13856

absoarbe praful din covoare, tapiserii, haine, cărți. Preț de vînzare: 785 lei.

aspiratorul de praf «PRACTIC»

ELECTROMOTOR

În locuințe, birouri, magazine, utilizați

VENTILATOARE de MASA

Se livrează în două variante:
— VM 3 cu două viteze de rotație și suport din tablă;
VM 4 cu o viteză de rotație și suport din sîrmă.

CIL BRĂILA

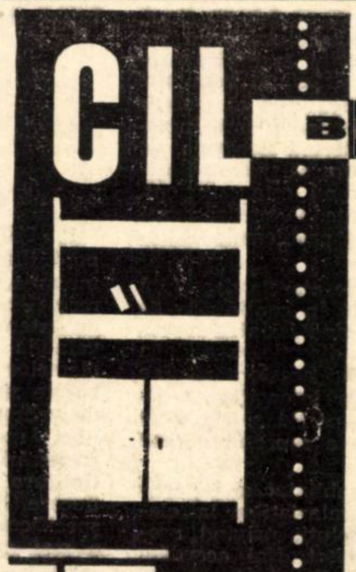

PRODUCE:

- Plăci aglomerate din așchii de lemn;
- Chibrituri;
- Lăzi de fag (ambalaje);
- Mobilă de bucătării (bucătării Polar B);
- Camere de tineret „Eforie";
- Cuier vestiar „Slatina".

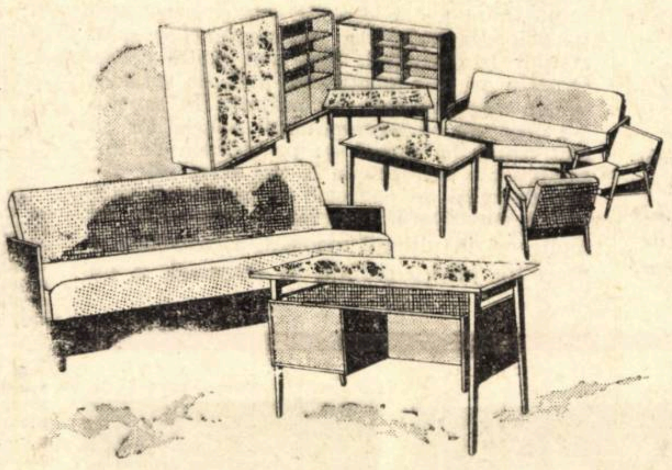

C.I.L. FOCȘANI
Bulevardul București nr. 66

PRODUCE ȘI LIVREAZĂ

Mobilă confortabilă, pentru un interior agreabil

- Camera de zi model 623/11 — furniruită cu nuc și lustruită cu lacuri poliesterice, compusă din:
  dulap cu două uși, bufet, bibliotecă, birou, masă extensibilă, măsuță, canapea, două fotolii, dintre care unul cu brațe.
- Canapeaua model 623/11, tapițată cu stofe de calitate superioară.

INTREPRINDEREA METALUL ROSU CLUJ

STR. T VLADIMIRESCU 12-14 - tel. 1.47.30

produce:

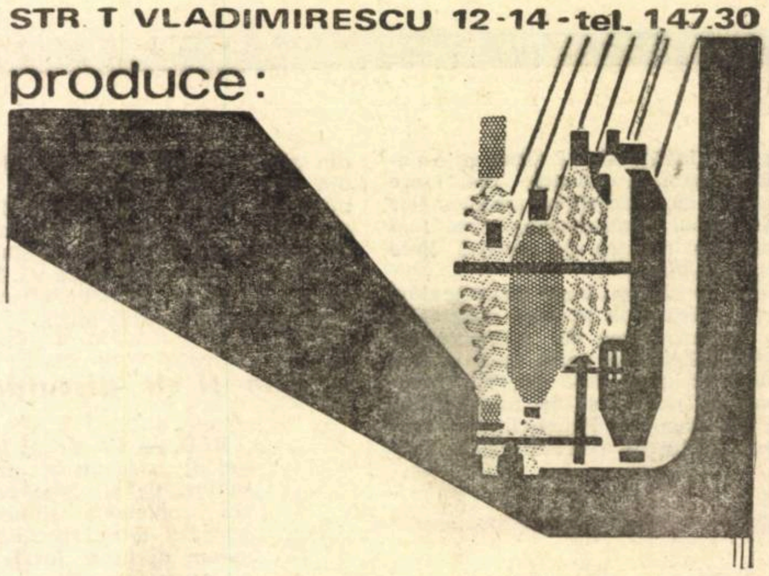

UTILAJE PENTRU INDUSTRIA TEXTILĂ:

- Mașini de tricotat degete de mănuși
- Mașini de uscat cu tamburi pentru fibre și tricoturi
- Mașini de tricotat rectilinii
- Cuve pentru țesături grele
- Aparate de vopsit sculuri
- Aparate de vopsit sub presiune
- Diferite aparate de uscat și vopsit

UTILAJE PENTRU INDUSTRIA DE PIELĂRIE

- Aparate de uscat pe plăci de sticlă
- Agregate pentru finisaj în tăbăcării
- Benzi pentru fabricile de încălțăminte
- Butoaie de vopsit
- Butoaie de tăbăcit
- Diverse alte aparataje de uz gospodăresc

FABRICA DE CUIE, SÎRMA ȘI LANȚURI GALAȚI

Bd. George Coșbuc, nr. 251

LIVREAZĂ:

- Cuie construcții gama 1,8—4,00;
- Ținte albe 1,2—1,6;
- Cuie tablă 2,0—2,2;
- Cuie wagnere;
- Cuie turnătorie;
- Lanțuri industriale în gam. 20—38 mm.

Solicitanții se vor adresa la M.I.M. — D.A.D. București, pentru obținerea repartițiilor.

ISTORIE ECONOMICĂ

Economia României în perioada interbelică

CONTEXTUL SOCIAL-ECONOMIC AL CRIZEI AGRARE (I)

CRIZA AGRARĂ care a avut loc în România între 1928 și ajunul celui de-al doilea război mondial nu era prima manifestare de acest fel în țara noastră. Încă în secolul al XIX-lea România mai cunoscuse o criză agrară de lungă durată, desfășurată aproximativ între anii 1873—1895 și care s-a manifestat ca parte integrantă a crizei agrare mondiale ce avea loc în acea perioadă.

Propunîndu-ne să ne ocupăm, în cele ce urmează, de criza agrară din România interbelică, considerăm necesar să examinăm, în primul rînd, condițiile generale — internaționale și interne — care au dus la izbucnirea ei și în care apoi s-a desfășurat.

Conjunctură favorabilă

Ca parte componentă, ca verigă a economiei capitaliste mondiale, țara noastră avea un loc determinat în cadrul diviziunii internaționale a muncii. Ponderea mare pe care o aveau produsele agricole în exportul țării lega strîns agricultura noastră de piața agricolă internațională. Ca atare, nivelul producției și al productivității muncii, nivelul înzestrării tehnice a agriculturii din alte țări, condițiile de formare a prețurilor pe piața agricolă externă, organizarea desfacerii produselor agricole, măsurile de stimulare și politica tarifară a celorlalte țări capitaliste etc. aveau o puternică influență asupra agriculturii din fiecare țară și, prin urmare, și din România.

Primul război mondial a creat o situație complexă în agricultura mondială. Conjunctura de război — cu toate consecințele legate de ea — **a dus la scăderea suprafețelor cultivate și a producției agricole din țările europene, creînd, pe de altă parte, o cerere intensă de cereale și materii prime agricole pentru acoperirea necesităților țărilor beligerante. Aceasta a provocat și o creștere însemnată a prețurilor agricole. Pentru țările transoceanice — Canada, Argentina, Australia și, în special, S.U.A.** — această cerere a avut o influență stimulatoare. Suprafețele cultivate, volumul producției și exportul de produse agricole au crescut în măsură

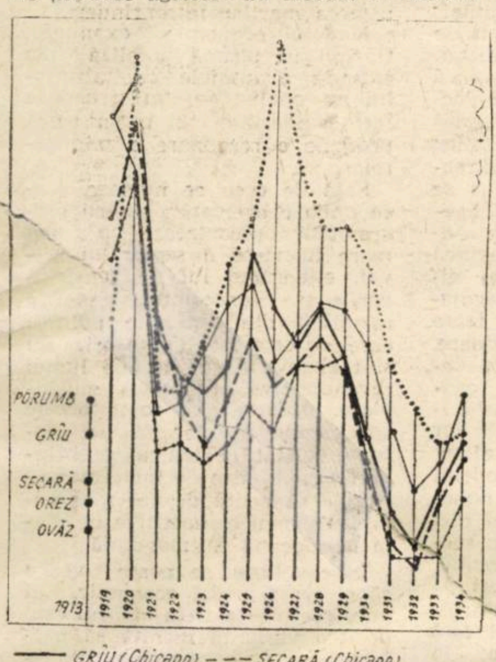

Prețurile mondiale ale cerealelor

însemnată, atît în timpul războiului, cît și în cei 2—3 ani de după război (1919—1921).

Încetarea războiului a pus în curînd capăt conjuncturii favorabile pentru țările transoceanice, astfel încît în anul 1920 a izbucnit în aceste țări o acută criză agrară de supraproducție, al cărei apogeu s-a situat în anii 1920—1921. Prețurile produselor agricole au scăzut în proporții însemnate. De notat însă că, exceptînd cafeaua, cauciucul și — pentru scurt timp — porumbul, prețurile principalelor produse agricole au rămas totuși superioare nivelului lor din 1913 (vezi graficele).

În anii următori (1922—1928) prețurile principalelor produse agricole s-au redresat treptat, fără a mai atinge însă — cu excepția, și ea de scurtă durată, a orezului, cauciucului și cafelei — nivelul record din perioada conjuncturii excepționale premergătoare crizei.

În ce privește țările capitaliste europene, aici nu putea fi vorba de o criză agrară de supraproducție atîta vreme cît agricultura lor era, în proporții ce difereau de la o țară la alta, distrusă și dezorganizată de război.

ÎN PERIOADA DE DUPĂ RĂZBOI se petrece în agricultura țărilor capitaliste, în primul rînd a celor dezvoltate, un șir de procese a căror amplificare va crea premise pentru declanșarea, cu începere din 1928, a unei noi crize agrare mondiale.

Astfel, s-au înregistrat progrese însemnate în domeniul științei și tehnicii agricole, iar utilizarea mașinilor în agricultură — mai ales în țările transoceanice — s-a extins mult. Se folosesc pe o scară mai mare îngrășămintele naturale și artificiale. Imediat după război au luat dezvoltare și construcțiile navale, ceea ce a atras după sine ieftinirea costului transporturilor transoceanice. A devenit astfel posibilă exploatarea unor noi regiuni, sporirea randamentelor și, ca urmare, creșterea producției agricole și reducerea costurilor de producție.

Creșterea forțelor de producție ale agriculturii — care antrena mai ales marile gospodării capitaliste — nu era însă însoțită de o creștere corespunzătoare a puterii de cumpărare a maselor consumatoare. Ca urmare, s-au acumulat treptat stocuri crescînde la diverse produse agricole. Dificultățile de desfacere — care reflectau, în fond, contradicția fundamentală a capitalismului — s-au accentuat și pe măsură ce țările europene își refăceau, după război, agricultura, reluîndu-și la o scară crescîndă exportul agricol (țările agrare sau predominant agrare), sau introducînd treptat taxe vamale care să le apere agricultura proprie de concurența transoceanică (țările industriale cu agricultura dezvoltată).

Povara arenzilor, impozitelor, dobînzilor

În perioada scursă de la război și pînă în 1928 — **a avut loc creșterea arenzilor, dobînzilor și impozitelor ce grevau asupra agriculturii, creștere stimulată de nevoile refacerii postbelice a țărilor europene, de conjunctura relativ favorabilă a prețurilor, de accentuarea penetrației capitalului bancar în agricultură, de nevoile ivite într-un șir de țări în urma efectuării unor reforme agrare.** Atunci cînd prețurile produselor agricole vor începe să scadă, povara acestor cheltuieli contractate în perioada precedentă, în condițiile vechilor niveluri ale prețurilor agricole, va apăsa din ce în ce mai greu asupra agriculturii, imprimînd desfășurării crizei în această ramură un caracter de lungă durată.

Ascensiunea monopolurilor în viața economică a diverselor țări și politica de prețuri (ridicate de vînzare și scăzute de achiziție), dusă de acestea, au dat naștere unui decalaj crescînd între prețurile agricole și cele industriale — fenomen cunoscut sub numele de „foarfeca prețurilor". Acesta a fost, de asemenea, un factor de agravare și prelungire a crizei agrare.

„Căderea verticală" din 1930

În aceste condiții a izbucnit în anul 1928 o nouă criză agrară mondială, care a cuprins nu un grup sau altul de țări, ci toate țările capitaliste. În timp ce indicii suprafețelor cultivate și, în special, ai producției mondiale agricole s-au menținut ridicați, prețurile agricole au înregistrat o scădere catastrofală sau — cum s-a spus în documentele economice ale Ligii Națiunilor — „o cădere verticală". La cereale fără excepție, precum și la majoritatea principalelor materii prime agricole prețurile au căzut chiar sub nivelul anului 1913. Dacă scăderile de prețuri au început să se facă simțite încă din anul 1928, prăbușirile de mari proporții s-au produs o dată cu anul 1930.

Spre deosebire de criza agrară din secolul al XIX-lea, care a fost numai o criză a producției cerealiere, **criza agrară interbelică a cuprins toate ramurile agriculturii, fără excepție, atît în sectorul vegetal, cît și în sectorul zootehnic.** Trebuie totuși remarcat faptul că pînă spre finele anului 1930 prețurile la produsele animale au scăzut numai în mică măsură, menținîndu-se, în genere, remuneratorii, după care însă s-au prăbușit și ele.

Criza agrară s-a manifestat cu cea mai mare intensitate în timpul cît a coincis și s-a împletit cu crizele ciclice de supraproducție ale industriei în anii 1929—1933 și, respectiv, 1937—1938. În restul intervalului criza agrară a cunoscut o relativă atenuare, prețurile produselor agricole ridicîndu-se, în general, la 60—70% față de nivelul de la care s-au prăbușit. Izbucnirea celui de al doilea război mondial va marca sfîrșitul crizei agrare, fără a înlătura însă vreuna din cauzele de adîncime care au generat-o.

Criza agrară a lovit puternic în situația materială a producătorilor agricoli, în special a celor mici, a accentuat contradicțiile atît în interiorul fiecărei țări capitaliste, cît și între aceste țări.

Factori de agravare a crizei

Puternic influențată și, în parte, chiar determinată (în sensul precizat mai sus) de fenomenul de criză ce s-a manifestat pe plan internațional, **criza agrară din țara noastră era, în primul rînd, rezultatul contradicțiilor interne, purtînd amprenta condițiilor și particularităților dezvoltării economice și sociale a României.**

România perioadei cuprinse între cele două războaie mondiale prezenta, pe de o parte, tabloul unei țări ce căuta să se adapteze cerințelor obiective ale dezvoltării social-economice ; pe de altă parte și în același timp ea era o țară în care contradicțiile caracteristice orînduirii capitaliste se manifestau cu vigoare.

Făurirea statului național unitar — necesitate legică a dezvoltării societății românești — a creat cadrul corespunzător pentru dezvoltarea mai rapidă a forțelor de producție, pentru activitatea forțelor progresiste ale societății. Toate ramurile de activitate economică aveau acum condiții mai favorabile de dezvoltare. Industria, comerțul, creditul etc s-au dezvoltat într-un ritm mai susținut pe făgașul capitalismului.

Totodată însă, burghezia și moșierimea, aflate la conducerea statului, au intensificat exploatarea proletariatului și a celorlalți oameni ai muncii. Paralel cu consolidarea pozițiilor capitalului autohton într-o serie de ramuri, monopolurile internaționale au continuat să dețină o pondere importantă în economia României.

Problema agrară a ocupat, după cum se știe, un loc de prim ordin printre problemele social-economice care trebuiau rezolvate la sfîrșitul primului război mondial. De rezolvarea ei depindea în mare măsură asigurarea mersului înainte al României. Reforma agrară din 1921, și-a pus amprenta pe dezvoltarea postbelică a agriculturii. Înfăptuită de către burghezie sub presiunea marilor frămîntări sociale ale anilor de avînt revoluționar și a necesităților economice obiective, **reforma agrară a provocat schimbări importante în structura proprietății funciare, ducînd la exproprierea a peste 6 milioane de hectare (circa 66%) din suprafața de pămînt deținută de moșierime. Reforma agrară din 1921 a dat impuls dezvoltării capitalismului în agricultură, a slăbit puterea economică a moșierimii, a redus rolul jucat de această clasă în viața politică și socială a României.** Ca urmare a reformei, **la sate s-a accentuat diferențierea țărănimii, s-au adîncit contradicțiile social-economice, a crescut rolul economic al burgheziei sătești.**

Deși a dat țărănimii o suprafață însemnată de pămînt, reforma agrară n-a dus cum au susținut unii economiști și oameni politici ai epocii, la dispariția marii proprietăți. **Menținerea proprietății mo-**

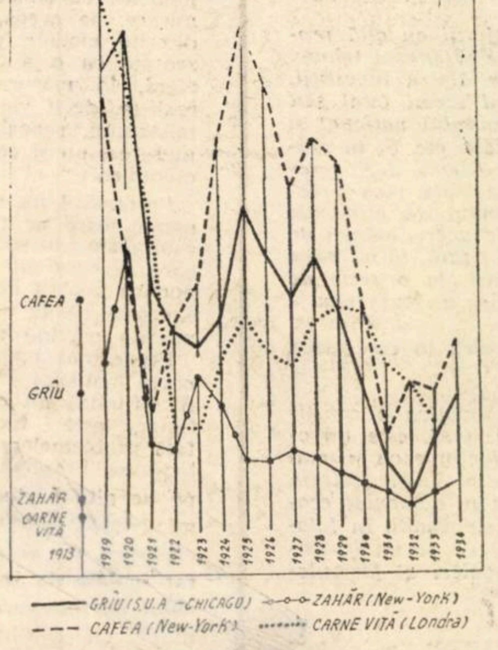

Prețurile mondiale ale principalelor mărfuri agricole

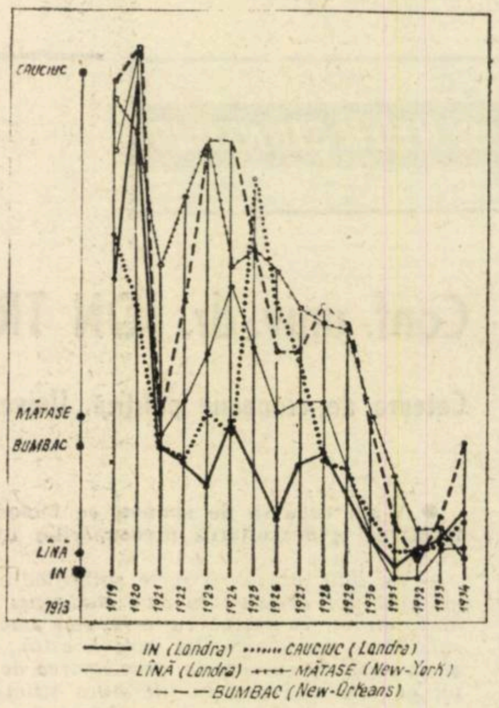

Prețurile mondiale ale principalelor materii prime agricole

șierești — deși în proporții considerabil mai mici decît înainte de primul război mondial — a antrenat după sine păstrarea unor rămășițe feudale în relațiile agrare. Diminuate simțitor ca sferă de cuprindere, aceste rămășițe feudale reprezentau totuși principala piedică în calea dezvoltării agriculturii românești, apăsînd totodată ca o povară suplimentară pe umerii țărănimii muncitoare.

Trebuie menționat și faptul că un număr însemnat de țărani îndreptățiți la împroprietărire n-au primit pămînt, situația lor economică rămînînd în continuare precară.

Datorită apoi faptului că statul s-a limitat să dea pămînt unei părți, e drept, însemnate, din cei îndreptățiți, fără să se preocupe însă de consolidarea economică a noilor gospodării (țăranii trebuind să se descurce prin forțe proprii, sau să se îndatoreze sub diverse forme), o parte din cei împroprietăriți au ajuns cu timpul să-și piardă, în întregime sau parțial, pămîntul. În legătură cu aceasta notăm și faptul că înseși legile de reformă agrară din 1921 nu garantau inalienabilitatea pămîntului dat celor împroprietăriți, ci proclamau doar dreptul de preemțiune al statului în cazul vînzării respectivului pămînt și nu admiteau ca această vînzare să se facă în loturi mai mici de 2 ha. La rîndul său, „legea Mihalache" din 1929, permițînd oficial „libera circulație a bunurilor rurale", a deschis un cîmp larg pentru înstrăinarea pămînturilor primite la împroprietărire, ceea ce a avantajat mai ales chiaburimea, în dauna țărănimii muncitoare.

Asupra situației maselor țărănești și-a pus, de asemenea, **amprenta politica fiscală a statului, precum și politica de credit dusă de către Banca Națională a României, de celelalte instituții bancare și de statul însuși.** Cea mai mare parte a creditelor se orientau spre industrie și comerț, rămînîndu-i astfel capitalului cămătăresc un cîmp de acțiune destul de larg în mediul rural. Băncile care acționau în acest domeniu percepeau, după război, dobînzi care atingeau 20—25% și chiar mai mult. Atîta timp cît prețurile agricole se mențineau ridicate, aceste dobînzi, deși oneroase, mai puteau fi încă suportate. Prăbușirea prețurilor în timpul crizei agrare va crea însă o problemă extrem de complexă a datoriilor agricole.

În ce privește impozitele, acestea au marcat după primul război mondial o linie de creștere continuă. Unul dintre factorii însemnați de sporire a fiscalității — a cărui influență va crește mult în timpul crizei agrare — l-a constituit marea datorie publică pe care o avea statul atît în interior, cît și mai ales, în străinătate. **Nevoia presantă de restituire a acestei datorii va determina statul să recurgă la forțarea exportului de produse agricole, precum și la o fiscalitate ridicată.**

Un alt factor care a influențat situația agriculturii României a fost și acela că după primul război mondial, în domeniul industriei a avut loc un proces de dezvoltare a formațiunilor monopoliste în diverse ramuri, ceea ce ducea la **un decalaj crescînd între prețurile produselor industriale și ale celor agricole.** În felul acesta, puterea de cumpărare a gospodăriei țărănești era diminuată, încă înainte de declanșarea crizei agrare, și pe această cale.

După primul război mondial, guvernele României au promovat, de asemenea, o politică de menținere la un nivel scăzut

V. BOZGA

Academia de Studii Economice

(Continuare în pag. 18)

Notă : Graficele au fost reproduse din lucrarea lui **Bertrand Nogaro** : „Les prix agricoles mondiaux et la crise", Paris, 1936, p. 66, 86, 106.

ȘANTIER ȘTIINȚIFIC

Conf. univ. dr. ION TRĂISTARU

Catedra de economie politică, Universitatea Craiova

● V-am ruga să ne spuneți ce factori au contribuit la formarea și dezvoltarea preocupărilor dv. științifice ?

— Pe linia pregătirii mele științifice cred că trei factori au avut rol decisiv: în anii studenției și apoi cu ocazia doctoratului, contactul cu cele mai bune cadre ale școlii superioare economice din țara noastră; munca la catedră și, în legătură cu aceasta, preocuparea de a reflecta în lecții tot ce este mai nou în literatura științifică din domeniul economic; colaborarea la revistele de specialitate, nevoia de a comunica, grija de a face din cuvîntul scris un mesager fidel al preocupărilor, ideilor și problemelor ce mă frămîntă.

● Care este extensiunea activității dv. de cercetare ?

— La începutul activității mele nu aveam un domeniu care să mă preocupe în special. De aproape opt ani mi-am concentrat atenția spre problemele progresului tehnico-științific și implicațiile sale economice. Am redactat lucrarea de doctorat pe această temă. Am publicat unele articole cum ar fi: „Conținutul și esența noțiunii de tehnică", „Tendințe ale schimbării nivelului de înzestrare tehnică a muncii", „Tendințe ale concentrării forțelor de producție în întreprinderile industriale", „Influența progresului tehnic asupra ritmului de creștere al producției sociale", „Creșterea economică și structura cheltuielilor de muncă" și altele în revistele „Probleme economice", „Revista de statistică", „Viața economică".

Principala mea preocupare pe linie științifică continuă să fie, și în prezent tot progresul tehnic. Pe această temă există multe studii valoroase atît în țara noastră cît și în

„Important este să păstrăm măsura... și nu cumva să devenim prizonieri ai formulelor matematice".

străinătate. Dar, cele mai multe se ocupă, în special, de formele de manifestare ale progresului tehnic. Sînt convins că cercetarea relațiilor intime ce există între progresul tehnic și alte fenomene și procese în diferite domenii ne poate conduce la înțelegerea semnificațiilor reale ale marilor transformări care se produc în viața economică și socială. Aș dori să reușesc să cercetez tocmai o asemenea problemă în principalele ramuri ale economiei naționale, și cel puțin în întreprinderi cu nivel ridicat de înzestrare tehnică, sau modernizate în mare măsură. Acestea sînt de fapt unele coordonate ale primei mele cărți pe care doresc s-o public, la care încă lucrez.

● Ați publicat unele articole cu o problematică diferită. O considerați tangentă cu cea asupra căreia v-ați concentrat efortul ?

— Într-adevăr, articolele la care vă referiți au altă problematică, dar este foarte strîns legată de progresul tehnic. Așa ar fi articolele pe tema corelațiilor dintre investiții, fonduri fixe, venitul național și produsul social total sau corelația dintre ritmul de creștere al venitului național și al produsului social, eficiența muncii sociale etc. Și în prezent mă preocup de cercetarea altor probleme decît progresul tehnic. Progresul tehnic este principala mea preocupare dar nu singura. În cadrul cursului de economie politică a socialismului, pe care-l predau, încerc, alături de colegii din catedră și din alte catedre din țară, să-mi aduc contribuția la elucidarea unor aspecte noi, la o serie de teme, pentru ca în viitor să putem elabora un curs nou.

● Ce loc considerați că ocupă matematica în cercetarea economică ?

— Întotdeauna, pentru economiști, matematica a constituit un instrument indispensabil. Astăzi, însă, este imposibil, fără matematică, să înțelegem pe deplin ceva și, mai ales, să facem pe alții să înțeleagă unele probleme extrem de complicate și să poată acționa eficient în domeniul economic. Important este să păstrăm măsura cuvenită în folosirea matematicii, să învățăm s-o folosim ca pe un instrument util și nu cumva să devenim prizonieri ai formulelor matematice.

V. E.

ȘCOLI • CURENTE ECONOMIȘTI

ECONOMIA „INCITATĂ" – O NOUĂ VERSIUNE A UNEI „A TREIA CĂI"

A „TREIA CALE" a fost preconizată de mulți economiști burghezi în perioada de după cel de-al doilea război mondial, de cînd confruntarea celor două căi de dezvoltare social-economică — capitalistă și socialistă — s-a intensificat. Obligați să recunoască evidenta incapacitate a sistemului economic capitalist de a face față exigențelor de ordin social ale unei economii moderne, ei au căutat și caută noi posibilități de a evita opțiunea între cele două căi de dezvoltare. Dar, fie că sînt animați de dorința sinceră de a găsi o cale a dezvoltării sau de dorința de a deghiza sub o formă nouă un regim măcinat de o accelerată uzură, modelele noi oferite se reduc invariabil la o formă sau alta a capitalismului contemporan.

Să nu uităm că, în fond, căile de dezvoltare social-economică nu pot fi nici rezultatul unor preferințe ideologice, nici al unor rețete pragmatice. Ele se conturează ca o consecință a unui proces obiectiv, în care acțiunea omului devine eficace în măsura în care se bizuie pe cunoașterea acestui proces, pe folosirea legilor obiective care îl determină și îl modelează, în pofida voluntarismului și subiectivismului făuritorilor de noi modele economice. Nu este de mirare, de aceea, că autorii de diferite modele economice prezentate ca o a „treia cale" nu oferă, în măsura în care sînt realiste, decît variante ale capitalismului, renegîndu-i doar denumirea, nu și ceea ce formează esența sa.

Propunînd un nou model economic, care ar fi deosebit de capitalism sau socialism, reușește oare „Programul de acțiune economică pentru Franța"[1]) să facă excepție de la soarta celorlalte modele privind a „treia cale" ?

Programul respinge, pe de o parte, modelul economic capitalist, fiindcă **nu este social** și fiindcă este **incapabil să facă față problemelor ridicate de integrarea Franței în C.E.E.**, iar, pe de altă parte, modelul economic socialist, atît pentru că socialismul **nu ar putea fi instaurat înainte de scadențele procesului de integrare în Piața comună**, cît și fiindcă **nu ar fi privit cu ochi buni de partenerii mai puternici** din punct de vedere economic. În locul celor două modele economice, se propune un model economic — „economia incitată".

Înainte de a cerceta în ce constă originalitatea lui, trebuie să arătăm că însuși programul prezintă această „noutate" cu multe ezitări și deajuns de echivoc. Într-o primă ipostază, autorii programului arată că nu este vorba de un „model original, căci nu se reinventează o teorie economică în fiecare zi" (p. 3). Ulterior modelul este prezentat totuși ca fiind original, diferit, în primul rînd, de modelul economic american. Este absolut necesar — se spune — ca Europa (occidentală) să aibă un model economic propriu, distinct de cel american: pentru ca „Europa să devină un concept politic, trebuie ca ea să fie dotată cu un model original. A realiza o Europă independentă nu ar avea nici un sens dacă aceasta ar trebui să copieze civilizația americană" (p. 5).

Nu vedem mai întîi de ce independența „Europei" ar presupune neapărat un model economic original, față de S.U.A. **Nu se poate spune despre nici o țară capitalistă că și-a copiat modelul economic după altă țară, că modelul său economic este lipsit de rădăcini în realitățile** sociale din țara respectivă. Capitalismul **a prins rădăcini și s-a dezvoltat acolo unde existau condiții obiective corespunzătoare și s-a adaptat acestor condiții.**

După ce programul arată că „economia incitată" nu constituie un al treilea model în raport cu capitalismul și socialismul, ci „un model economic realist și social", aflăm că „după oamenii politici care vor conduce, el (modelul propus — n.n.) poate fi considerat ca o perfecționare a **neocapitalismului liberal,** devenind mai social și mai planificator, **sau ca o cale de trecere la socialism**" (p 15). Ulterior s-a definit de către promotori că „economia incitată" reprezintă o „a treia cale".

Analiza programului arată însă că nu este vorba efectiv de o a treia cale, ci în realitate de **modelul economic al capitalismului monopolist de stat în formele lui mai noi.** Repudiind în prealabil atît capitalismul, cît și socialismul, autorii programului afirmă că studiază „cu realism, punctul de pornire (al modelului lor — n.n.) în modelul actual" (p. 15). Deși programul pretinde că proiectul său de model se bazează pe „o politică economică concepută în sine și nu pe o doctrină a cărei politică economică este o consecință" (p. 14), totuși una din principalele „linii directoare" ale modelului propus se inspiră din cel mai clasic liberalism economic. Căci doar aceasta înseamnă în imaginea creatorilor modelului „linia directoare" care prevede degajarea sectorului privat „de toate constrîngerile de funcționare, altele decît constrîngerile economice și îndeosebi de constrîngerile rezultînd din opțiunile politice, și de consecințele lor sociale" (p. 4). Dacă punctul de plecare este situat în modelul actual, adică în capitalism, punctul de sosire nu poate fi în nici un caz socialismul, cît timp sectorul privat rămîne intangibil, cruțat de orice „constrîngeri de ordin politic și social". Caracterul inedit al noului model față de capitalism și socialism, în măsura în care este considerat ca o „a treia cale" sau caracterul său neutral — ca un mijloc ce poate duce fie la un neocapitalism liberal, fie la socialism — nu este decît declarativ, nu și efectiv. Sub o aparență voit înncitoare se manifestă în fapt un conservatorism tot atît de pronunțat ca cel al partizanilor declarați ai modelului economic capitalist.

După cum se știe, partizanii capitalismului în zilele noastre nu mai pun accentul pe „perfecțiunea" sistemului economic capitalist, ci pe **perfectibilitatea** lui, pe posibilitatea remedierii funcționării sale defectuoase și a eliminării tendințelor sale antisociale. Aceasta este și poziția programului analizat de noi care, deși nu e formulată expressis verbis, este implicită. Autorii constată că „au fost făcute multe tentative de a remedia defectele sale (ale capitalismului — n.n.) și mai ales printr-o mai mare organizare a vieții economice, fie că aceasta este o urmare a acțiunii agenților economici sau o urmare a acțiunii statului, în care caz este botezată plan (p. 23). În continuare, se apreciază că „acțiunea guvernului american este departe de a fi neglijabilă în acest domeniu. E de ajuns, pentru a convinge de acest lucru, să amintim efectele incontestabile ale politicii reducerii fiscale și mai ales impulsia dată de guvern în domeniul cercetării" (p. 33). În opoziție cu distanțarea proclamată în general față de capitalism și îndeosebi față de cel american, în pofida declarațiilor liminare ale programului și pe măsura desfășurării analizelor sale, treptat-treptat găsim o contemplare admirativă a rețelei instituționale prin care statul american impulsionează, incită economia.

Modelul propus nu este deci o a „treia cale", ci o încercare de a perfecționa una din cele două căi de dezvoltare și anume cea veche, o încercare de a-i netezi asperitățile, păstrînd însă sursa acestora, sistemul capitalist. Este necesar să relevăm că, în ciuda pretinsului caracter original al modelului economic propus, în ciuda diferitelor declarații că el reprezintă o „a treia cale", față de capitalism și socialism, chiar autorii programului îl evaluează mai modest atunci cînd afirmă că acesta este doar „o sinteză logică și coerentă, ținînd seama de cunoștințele dobîndite în ultimii zece ani" (p. 3). Valoarea criticii globale a actualei economii franceze se reduce substanțial în urma aprecierii că „marile întreprinderi sînt binecunoscute statului și dialogul există la acest nivel" (p. 3). Trăgînd concluzia logică din această constatare, programul arată că „Statul incită, de altminteri, aceste mari întreprinderi spre a se transforma, prin numeroase mecanisme și va fi mult mai ușor ca ele să fie incluse în modelul economic, în timp ce experiența arată că același lucru nu este valabil pentru întreprinderile de dimensiuni mai puțin mari" (p. 3). Este vorba deci de a extinde la întreprinderile mai puțin mari mecanismele prin care statul incită, încurajează modernizarea marilor întreprinderi.

Modelul economic examinat, tinzînd în ultimă analiză să extindă avantajele capitalismului monopolist de stat și asupra întreprinderilor mai puțin mari, propune o regrupare a ministerelor.

Față de ceea ce numesc „economia concertată", autorii programului preconizează o mai mare libertate a sectorului privat, eliberarea lui de constrîngerile și consecințele sociale rezultînd din opțiunile politice care, de cele mai multe ori, nu sînt altceva decît efectele luptei revendicative ale clasei muncitoare, propun ca toate aceste „consecințe sociale" să fie preluate de stat, pentru ca întreprinderile capitaliste de toate dimensiunile să poată deveni mai rentabile și mai competitive pe piața europeană și mondială.

În concluzie, se poate vedea că și acest model economic, al unei pretinse a treia căi, nu este decît o variantă menită să perfecționeze funcționarea capitalismului contemporan în interesul tuturor întreprinderilor capitaliste, nu numai al celor mai mari. Un astfel de model este departe de a avea acea vocație socială, pe care autorii programului o consideră indispensabilă pentru un model economic modern. El poate fi însă considerat, dacă ar fi realizat, ca și capitalismul monopolist de stat, în general, drept ultimă treaptă în trecerea la socialism, prin contribuția pe care o aduce la coacerea premiselor obiective ale folosirii aparatului de producție și a aparatului de stat în interesul întregului popor și nu în interesul unei minorități posedante.

Armand POPPER

1) Programme d'action économique pour la France, Technique et Democratie, 1968, 360 pagini.

FIȘE

■ În Editura agro-silvică a apărut lucrarea **Dicționar de economie agrară** (236 pag.), sub redacția dr. ing. S. Hartia. Dicționarul, printre primele lucrări de acest gen din literatura noastră de specialitate, cuprinde peste 1200 termeni al căror conținut este axat pe lămurirea unor noțiuni din cadrul economiei de ramură și a întreprinderilor din agricultură. Se explică totodată conținutul unor termeni proprii economiei politice, statisticii, sociologiei, tehnicii agricole, dar care au tangență cu cei din sfera de activitate a economiei agrare. Noțiunile nu sînt prezentate printr-o simplă definire, ci și prin dezvăluirea conținutului, a funcțiilor și direcțiilor de acțiune a fenomenelor și proceselor ce le exprimă. Dicționarul este o contribuție importantă la înțelegerea și utilizarea corectă a terminologiei cu care operează economia agrară.

■ Sub semnătura lui L. Stoleru, editura Dunod publică în 1968 lucrarea **L'équilibre et la croissance économique** (Echilibrul și creșterea economică), 494 pag., în care se încearcă realizarea unei sinteze între teoriile echilibrului și cele ale creșterii economice.

Precizînd noțiunea de „program de creștere economică", autorul scoate în evidență că la nivelul economiei naționale dezvoltarea economică se reduce la cîțiva indicatori-cheie, cum ar fi ritmul de creștere a producției sau cel de creștere a consumului.

Dacă se consideră — continuă autorul — că nivelul mediu de viață va fi nemijlocit legat de nivelul consumului, alegerea căii de dezvoltare, respectiv de atingere a acestui nivel se va situa între două tendințe extreme de dezvoltare : o creștere „spartiată", cînd în fiecare an se investește aproape tot ceea ce se produce în speranța că mai tîrziu se va crea un potențial enorm de producție și de consum ; o creștere „sybarită", cînd în fiecare an se consumă aproape tot ce se produce. Privită in extremis, această creștere devine în fond o descreștere, deoarece potențialul productiv se degradează cu regularitate.

De aci, conchide I. Stoleru, problema principală într-un program de creștere economică este stabilirea unui echilibru între consum și investiții.

■ Lucrarea **Macroeconomics** (Macroeconomia), N.Y. — London-Sydney 1968, 334 pag., semnată de economistul american John Lindauer, își propune să ofere, într-o formă cît mai accesibilă, bazele teoriei macroeconomice moderne. Cartea cuprinde probleme legate de modelarea procesului creșterii economice, politica monetară și fiscală, intervenția puterii politice în dezvoltarea economică și altele.

În capitolele dedicate creșterii, Lindauer avansează chestiunea limitelor obiective ale creșterii economice. El arată că există, la un moment dat, o limită a volumului de mărfuri și servicii ce pot fi produse, care este determinată de cantitatea și calitatea forței de muncă disponibile, de nivelul tehnologic și de gradul de atragere a resurselor. Pe de altă parte — arată autorul — această limită se modifică în timp datorită ridicării nivelului cantitativ și calitativ al forței de muncă și dezvoltării tehnologice ce permit atragerea unor noi resurse și valorificarea superioară a celor existente. În consecință — scrie Lindauer — nu se poate considera că ar exi[illegible]ă superioară absolută a c[illegible] economice.

■ O analiză multilaterală a sferei serviciilor în reproducția lărgită capitalistă și socialistă este efectuată de V. A. Medvedev în lucrarea **Obșcestvennoe vosproizvodstvo i sfera uslug** (Reproducția socială și sfera serviciilor), Ed. Ekonomika, Moscova 1968, 206 pag.

Una din numeroasele probleme dezvoltate de autor se referă și la raportul dintre venitul național și sfera serviciilor în socialism. În genere, s-ar porni, în mod greșit după Medvedev, de la premisa că o analiză a procesului reproducției socialiste este în fond o analiză a reproducției unității dintre relațiile de producție socialiste și forțele de producție, ceea ce în fond reprezintă un socialism pur, care face abstracție de activitățile necuprinse de relațiile socialiste de producție. Astfel, dacă un medic acordă asistență ca un particular, el nu participă la crearea socialistă a venitului național, dar face un schimb între munca sa și o parte din veniturile obținute de lucrători (salarii). Această activitate a medicului, arată autorul, este neproductivă din punctul de vedere al reproducției socialiste, iar venitul lui este un venit derivat din venitul național creat în condiții socialiste. Se observă că vînzarea serviciului de către medic a devenit totuși posibilă numai în măsura în care acest serviciu reprezintă o valoare de întrebuințare și deci și valoare. În condițiile societății socialiste aceste servicii sînt asigurate în genere de ocrotirea sănătății, întocmai ca și serviciile în domeniul învățămîntului, al culturii, fiind deci bazate pe o muncă nemijlocit socială. Și, deoarece, subliniază Medvedev, lucrătorii din sfera serviciilor creează valori de întrebuințare determinate și deci și valori noi, munca lor face parte integrantă din întreaga masă de muncă care generează nemijlocit venitul societății socialiste.

■ Studiul **Macroeconomic Decision Model for the Medium-term Optimal Planning** (Model macroeconomic de decizie pentru planificarea optimă pe termen mediu) de Lubos Hejl, Martin Cerny, Dimitrij Loula și Radomir Ocenasek, apărut în publicația bianuală **Czechoslovak Economic Papers**, Praga, nr. 11 din 1969, reprezintă un raport de activitate științifică a unui colectiv mic de cercetare din cadrul Laboratorului econometric al Institutului de economie al Academiei Cehoslovace de Științe, care a terminat a doua fază a experimentelor cu un model macroeconomic de optimizare computabil, elaborat pentru scopuri de planificare pe termen lung.

Prima versiune de bază a modelului, prezentată de Jiri Stolka în 1965, a fost îmbunătățită de mai multe ori în decursul unor experiențe efectuate pe baza unor date ipotetice, foarte agregate (prima fază a experimentelor). În decursul anului 1967 au fost procurate toate datele statistice reale necesare, astfel că au fost efectuate o serie de previziuni și extrapolări pentru o perioadă de zece ani, pînă în 1975. Aproximativ zece variante au fost rezolvate cu succes pînă la elaborarea acestui raport. Faza a doua a experimentelor a fost consacrată unei analize rudimentare a comportării modelului, studiindu-se, în primul rînd, repercusiunile schimbărilor experimentale în condițiile modelului. Valabilitatea recomandărilor modelului pentru dezvoltarea reală a economiei naționale a fost lăsată ca temă de cercetare pentru a treia fază a experimentelor. Descrierea modelului din studiul publicat reprezintă versiunea din cea de-a doua fază a experimentelor, versiunea de bază fiind mai diversificată și mai dificilă de completat cu date reale.

■ În nr. 319/1968 din colecția de studii și documente ale CNBOS, Guy Malengreau, profesor la Școala de ergologie din Belgia, se ocupă în articolul **Quelques aspects de la profession de conseiller en organisation** de cîteva aspecte ale profesiei de consilier de organizare. După clasificarea internațională **Tipuri de profesiune** a Biroului Internațional al Muncii, sarcinile consilierului de organizare ar fi următoarele : „să analizeze metodele de producție și să le aducă modificările necesare pentru a asigura utilizarea cît mai eficace a mîinii de lucru, a mașinilor și instalațiilor, să examineze statisticile care se referă la vînzări, la producție, la pierderi de materiale și să studieze amenajarea uzinei ; să introducă noile mașini ; să modifice așezarea acelora care există precum și fluxul tehnologic, pentru a asigura randamentul maxim, compatibil cu calitatea și costul produselor, cu exigențele în materie de securitate și alți factori, să studieze atribuirea sarcinilor și să determine repartizarea cea mai rațională a acestora. Consilierul în organizare examinează structura salariilor, evaluează munca îndeplinită de lucrătorii aparținînd unor categorii asemănătoare și stabilește procentul de bază pentru remunerarea mîinii de lucru, studiază uneori modul în care unele sarcini sînt îndeplinite și propune ameliorarea metodelor. După părerea lui Malengreau, e bine ca un membru al direcției întreprinderii să fie capabil să îndeplinească sarcinile de mai sus, dar ele revin, de drept, consilierului de organizare.

■ Luna trecută la Paris a avut loc cea de-a IX-a ediție a **Zilelor de studii** ale **Școlii superioare de științe economice și comerciale** din Franța. Desfășurate sub președinția ministrului industriei, André Bettencourt, dezbaterile — la care au asistat circa 500 de delegați din țări capitaliste și socialiste (economiști, industriași, cadre superioare din aparatul de stat etc.) — au permis confruntarea opiniilor și a experienței într-o chestiune actuală cum este strategia întreprinderii și prospectarea viitorului.

Numeroși participanți au abordat, în expunerile lor, diferite aspecte ale strategiei întreprinderii, în raport cu strategia statului. Dintre delegații francezi, de exemplu, François Perroux a tratat despre strategia întreprinderii și profit, Lhermitte (director la societatea Electricité de France) — despre influența informaticii asupra strategiei organizatorice, Montjoie (delegat general la Comisariatul general al planului din Franța) — despre unele căi noi folosite în elaborarea celui de-al VI-lea plan economic și despre problema complementarității strategiei statului și a strategiei societăților particulare. Economistul sovietic Fedorenko, membru al Academiei de științe a U.R.S.S., s-a referit la unele probleme actuale ale planificării socialiste, iar un alt membru al delegației sovietice a vorbit despre creșterea rolului metodelor de calcul econometrice în planificarea pe termen lung. U. Agnelli, președintele societății italiene Fiat, a expus metodele de previziune folosite de firma sa pe perioada pînă în 1980, în timp ce Anderson, președintele importantei societăți North American Rockwell Corporation din S.U.A., s-a ocupat de strategia marketingului.

OPERA LUI M. CHIRIȚESCU — ARVA

Volumul, recent apărut, de analiză a personalității și operei lui **M. Chirițescu-Arva**, însoțit de o selecție de texte din scrierile sale economice reprezentative *), pune în lumină fondul de gîndire progresist al unuia din agronomii noștri străluciți în perioada dintre cele două războaie mondiale. Autorii lucrării — **Marin Stancu** și **Eugen Mewes** — plecînd de la activitatea multilaterală a lui M. Chirițescu-Arva în domeniul științelor agronomice — constituind formația sa de bază — au considerat necesar să pună în evidență în mod deosebit latura înaintată a concepțiilor sale economice cu privire la dezvoltarea agriculturii românești.

Sub acest aspect, lucrarea prezintă un îndoit interes. Ea valorifică un capitol **puțin cunoscut** din tradițiile progresiste ale gîndirii noastre economice în epoca dintre cele două războaie mondiale. În același timp, ea atrage atenția asupra contribuției **agronomilor** la dezvoltarea gîndirii social-economice din România.

M. Chirițescu-Arva (1889—1935) face într-adevăr parte din pleiada de agronomi români care, continuînd linia inițiată de Ion Ionescu de la Brad și urmată de P. S. Aurelian în a doua jumătate a veacului al XIX-lea, caută să fundamenteze o dezvoltare a agriculturii României prin stabilirea unei legături strînse între tehnic și economic. Alături de alți agronomi români de prestigiu între cele două războaie mondiale, Gh. Ionescu-Șișești sau N. Cornățeanu, Chirițescu-Arva preconizează în contribuțiile sale soluții economice pentru dezvoltarea agriculturii cu autoritatea unui specialist de incontestabilă valoare în domeniul științelor agronomice. El devine economist ca agronom și face saltul de la agronomie la economie împins de convingerea adîncă că fără soluții economice, soluțiile științelor agronomice — cu caracter general tehnic — nu pot deveni operante pe scară generală și că, pe de altă parte, numai cu ajutorul unor temeinice soluții de ordin tehnic pot fi puse în valoare soluții economice menite să contribuie la progresul agriculturii.

Elementele pozitive din gîndirea economică a lui Chirițescu-Arva își au originea în această îmbinare dintre tehnic și economic și tocmai din această îmbinare rezultă **realismul** aprecierilor și concepțiilor sale economice. Autorii analizei operei economice a lui Chirițescu-Arva în prezenta lucrare scot în evidență caracterul înaintat al concepțiilor economice privind dezvoltarea agriculturii României în perioada dintre cele două războaie, în comparație cu concepțiile susținute pe alt plan de unii economiști cunoscuți din această perioadă de la noi din țară, angajați pe linia demonstrării trăiniciei micii gospodării familiale țărănești. Considerăm că optica superioară în această privință a lui Chirițescu-Arva își are originea nu întîmplător ci tocmai în formația sa de agronom.

Exemplul lui Chirițescu-Arva — ca și exemplul lui Ion Ionescu de la Brad sau Petre S. Aurelian, la fel ca și exemplul unor contemporani ai lui Chirițescu-Arva — poate constitui din punctul de vedere al cercetărilor din domeniul economiei agrare de la noi în condițiile actuale un caz util de reflexii cu privire la necesitatea unei simbioze între criteriul tehnic și cel economic. În același timp, aceste exemple pot constitui argumente suficient de concludente cu privire la importanța laturilor și problemelor economice pe care le ridică dezvoltarea agriculturii noastre în condițiile construcției socialiste.

Este, fără îndoială, îndreptățită aprecierea făcută de autorii studiului de analiză a activității și operei lui Chirițescu-Arva — Marin Stancu și Eugen Mewes — că în unele privințe prin concepțiile economice preconizate acesta a depășit soluțiile posibile ale timpului său, anticipînd dezvoltarea viitoare. Nu-i mai puțin adevărat, însă, că în ansamblul său, gîndirea economică a lui Chirițescu-Arva cu privire la dezvoltarea agriculturii românești nu depășește limitele concepțiilor burgheze, avînd laturi importante realiste și prețioase. Ar fi fost poate din acest punct de vedere util dacă autorii studiului despre activitatea și opera lui Chirițescu-Arva ar fi trecut de la aprecieri globale la unele aprecieri mai nuanțate scoțînd în evidență nu numai laturile progresiste ale concepțiilor sale, ci și unele elemente specifice limitelor de clasă. Este incontestabil, de pildă, că în studiile și lucrările privind criza agricolă și organizarea producției țărănești, organizarea producției agricole și statul țărănesc, nevoia înființării de ferme-cooperative, sînt exprimate numeroase puncte de vedere realiste și interesante dar nu-i mai puțin adevărat că soluțiile preconizate sînt formulate în limitele concepțiilor burgheze și că aceste concepții trebuiesc considerate ca atare.

Este un incontestabil merit al voluminosului studiu asupra activității și operei lui Chirițescu-Arva din prima parte a lucrării, că el analizează valoarea contribuțiilor acestuia în strînsă și nemijlocită legătură cu condițiile istorice, problematica contemporană și nivelul preocupărilor existente la noi în țară în acel timp. Incursiunile făcute de autorii studiului aduc un foarte bogat material documentar și de analiză care îl ajută pe cititor să plaseze într-un context larg contribuția și gîndirea lui Chirițescu-Arva.

Asemenea lucrări ca cele de mai sus își au valoarea și importanța lor deosebită în cunoașterea și valorificarea tradițiilor progresiste din cultura și gîndirea noastră social-economică. Pentru generația care s-a format și gîndește în perspectiva epocii construcției socialiste în țara noastră, ea poate constitui o punte prețioasă între trecut, prezent și viitor.

D. DUMITRIU

*) **M. Chirițescu — Arva : Omul, opera, epoca, Ediție îngrijită și studiu introductiv de Marin Stancu și Eugen Mewes. Editura Academiei R.S.R. București, 1969.**

PE LINIA PROMOVĂRII COOPERĂRII INTEREUROPENE

Radu NEGRU

Secretar al Comisiei guvernamentale de colaborare și cooperare economică și tehnică

Geneva găzduiește în prezent cea de-a XXIV-a sesiune anuală a Comisiei Economice a O.N.U. pentru Europa, ale cărei lucrări se vor desfășura pînă la 23 aprilie. Delegația țării noastre la actuala sesiune este condusă de Mircea Malița, adjunct al ministrului afacerilor externe. Avînd la ordinea de zi dezbaterea unor chestiuni importante referitoare la activitatea prezentă și de viitor a Comisiei, actuala sesiune se înscrie, fără îndoială, pe linia promovării cooperării între statele europene, factor important în stimularea și consolidarea cauzei securității pe continentul nostru.

DUPĂ CUM se știe, de peste 20 de ani Comisia Economică a O.N.U. pentru Europa constituie unul din cele mai importante forumuri de dezbatere a diferitelor aspecte ale colaborării economice între toate statele europene. Însemnătatea acestui organism internațional se datorează faptului că la lucrările lui participă state cu sisteme social-economice și politice diferite din Europa, ceea ce oferă un prilej unic pentru un schimb multilateral de păreri asupra problemelor actuale de politică economică, asupra realizărilor obținute în dezvoltarea relațiilor economice internaționale, asupra soluțiilor de accelerare a creșterii economice, ținînd seama de tendințele obiective care-și fac drum în economia țărilor din Europa.

Desfășurarea lucrărilor Comisiei pe baza principiului respectării drepturilor legitime și a personalității fiecărui stat participant a conferit acestui organism un rol de seamă în ultimii ani în promovarea cooperării industriale, științifice și tehnice. Totodată, trebuie remarcat că, așa cum s-a arătat în repetate rînduri, caracterul universal al Comisiei ar fi întărit dacă s-ar asigura participarea la lucrările sale, în condițiile unui statut egal cu al celorlalte state europene, a Republicii Democrate Germane.

ȚARA NOASTRĂ — ca stat european aflat într-un proces complex de dezvoltare economică și socială — a participat și participă activ la lucrările Comisiei. Sînt numeroase exemplele inițiativelor românești, concretizate în rezoluții ale Comisiei în domenii ca: industrializarea, formarea de cadre pentru țările în curs de dezvoltare, elaborarea de studii cu caracter economic și tehnico-econcmic ș.a. E suficient să amintim că inițiativa delegației noastre de a include printre activitățile prioritare ale Comisiei problemele cooperării internaționale în producție și în știință, ca și cele ale colaborării țărilor europene în dezvoltarea industriei chimice, s-a bucurat de un ecou favorabil în rîndurile multor delegații, problemele respective figurînd în planul de muncă al Comisiei.

De asemenea, în anul 1968 țara noastră a fost gazda unor reuniuni internaționale de amploare cu caracter tehnico-economic, a căror organizare a fost apreciată elogios de participanții străini. Este vorba de simpozionul asupra problemelor alimentării cu căldură și energie electrică a marilor complexe industriale; de ciclul de studii privind folosirea gazelor în industria chimică; de sesiunea grupei de lucru pentru prelucrarea electronică a informațiilor statistice.

Nu putem trece cu vederea și faptul că reprezentanții țării noastre au ocupat importante posturi de conducere la nivelul Comisiei și al organelor sale subsidiare: vicepreședinte și președinte al Comisiei, președinte sau vicepreședinte al Comitetului pentru energie electrică, al Comitetului lemnului, al Comitetului pentru dezvoltarea comerțului ș.a.

PE LÎNGĂ problemele tradiționale ale sesiunilor [illegible] cum ar fi trecerea în [illegible] a situației economice în Europa, examinarea activității comitetelor și a celorlalte organe subsidiare în anul 1968, a planului de muncă pe perioada 1969—1970 și a programului de activitate pe termen lung (1970—1974), în acest an dezbaterile vor fi concentrate asupra organizării de viitor a Comisiei. Inițiativa Secretarului executiv al Comisiei, Ianez Stanovik, de a introduce unele modificări în stistemul și modul de lucru al organelor Comisiei pentru a simplifica structura acestora și a spori eficiența și operativitatea activității lor, este apreciată în principiu pozitiv de țara noastră, care sprijină orice măsură de îmbunătățire a colaborării internaționale, de realizare a unui climat propice dezvoltării relațiilor economice între state.

Sesiunea va examina un raport elaborat pe această temă de Secretarul executiv, conform prevederilor unei rezoluții adoptate la cea de-a XXIII-a sesiune a Comisiei. În cadrul dezbaterilor vor figura și măsurile concrete pentru lărgirea activității Comisiei în domenii noi, de mare actualitate. Țara noastră se pronunță pentru activizarea preocupărilor Comisiei în domeniul colaborării industriale, ale cărei avantaje au fost demonstrate de practica relațiilor bilaterale.

Avem convingerea că sesiunea a XXIV-a a Comisiei Economice a O.N.U. pentru Europa va însemna un jalon important pe calea afirmării tendințelor pozitive de destindere și colaborare, bazate pe stimă și respect reciproc, precum și a manierei realiste de abordare a problemelor de interes general — condiții esențiale pentru o cooperare eficace între statele europene.

REPERE

● Conferința de la Bruxelles a miniștrilor țărilor membre ale Pieței comune și ale celor 18 state africane asociate s-a încheiat după numai 24 de ore cu un dezacord. Sesiunea următoare este prevăzută pentru 29 mai.

● Proiectata creare a unei flote de 30 de nave comerciale proprietate particulară, dar dirijată de guvern este interpretată în S.U.A. ca primul pas în direcția unei intervenții sporite a statului în problemele marinei comerciale americane, scrie *International Herald Tribune.*

● Cele 175 000 de taxiuri existente azi în Japonia sînt utilizate de un număr total de 3535 milioane de pasageri pe an, adică aproape 9,7 milioane zilnic. La Tokio circulă 37 000 de taxiuri, revenind unul la 300 de locuitori. Fiecare cetățean al capitalei călătorește cu taxiul în medie de 80,4 ori pe an.

● Totalul fondurilor alocate în S.U.A. pentru cercetare și dezvoltare se va ridica în acest an la 26 miliarde dolari (+4% față de 1968). Alocațiile de la bugetul federal vor reprezenta 15,8 miliarde dolari, cele ale societăților industriale 9 miliarde; contribuția universităților și a altor instituții cu caracter nelucrativ va însuma 1,2 miliarde dolari.

● Bugetul global al R.F.G. se ridică la peste 83,3 miliarde mărci, înregistrînd un spor de 2,7 miliarde mărci față de exercițiul precedent. Cele mai mari creșteri au cunoscut alocațiile pentru transporturi (+0,9 miliarde mărci), cele în scopuri militare (+0,7 miliarde) și pentru cercetare științifică (+0,2 miliarde).

● Comerțul internațional cu grîu s-a încetinit simțitor în cursul semestrului II/1968. Cele mai importante reduceri (față de sem. II/1967) au înregistrat exporturile de grîu ale Australiei (—42%) și ale Statelor Unite (—25%).

NOTE

SFATUL N-A FOST URMAT

Zilele acestea, Oficiul Federal de Rezerve al S.U.A. a majorat taxa scontului de la 5,5 la 6% și cu 0,5% nivelul rezervelor pe care sînt ținute să le păstreze băncile sistemului federal. Nu este pentru prima dată firește că S.U.A. participă la mutațiile generale pe care le suferă rata scontului în ultimii ani în lumea capitalistă; dar noul nivel a surprins oarecum deoarece americanii nu l-au mai cunoscut de 40 de ani.

Cu numai cîteva zile înainte de a fi luată măsura de scumpire a creditului, Paul A. Samuelson scria în „Newsweek": „Observatorii inflației sînt perplecși la aflarea știrilor din surse oficiale că întreprinderile intenționează să-și mărească investițiile în fabrici și echipament cu aproape 14 la sută". Numai că Samuelson, economist de frunte în S.U.A. și o persoană cu o audiență deosebită la președintele Nixon, nu sfătuia majorarea scontului. El se declara de acord că inflația devine primejdioasă și că ar trebui luate măsuri apte să coboare ritmul de creștere al prețurilor de la 4 la 3 la sută. Dar spunea el, scumpirea creditului ar putea antrena după sine neplăcerile deja cunoscute în 1966, raționarea inegală a creditelor între întreprinderile noi și vechi, între cele care progresează și cele care stagnează, între cele mici și cele mari. Experiența în trecut a arătat cît de lovită poate fi de raționarea creditului industria construcțiilor de locuințe, de pildă, și Samuelson atrăgea atenția asupra efectului de scumpire a chiriilor care va lovi în „recolta abundentă de tineri căsătoriți în anii 1970".

Profesorul respingea ca soluție și majorările fiscale, nu numai pentru că acestea ar fi greu de introdus și nepopulare, dar și pentru că „nu e sigur că cheltuielile de consum constituie răul principal în situația inflaționistă prezentă".

În ceea ce privește influența pe care ar putea-o avea în exterior urcarea scontului, Samuelson atrăgea atenția asupra dificultăților ce s-ar crea pentru partenerii S.U.A. și care la rîndul lor ar putea să continue a „hărțui S.U.A. în anii următori cînd vînturile pot stîrni mai degrabă deflație decît inflație".

Ce propunea, în schimb, ca soluție, profesorul? El recomanda să fie suspendat creditul de 7 la sută, acordat oamenilor de afaceri, la taxa pe investiții. Această soluție a dat roade și în 1966, cînd, aplicată, a produs imediat o ușurare pe piețele interne de capital. Firmele, amintește el, investesc mai puțin cînd li se reduc profiturile.

Printre argumentele ce ar fi putut fi produse contra propunerii sale și pe care le analizează, Samuelson nu omite să pomenească pe acela că „Administrația Nixon, considerată ca o administrație favorabilă oamenilor de afaceri, nu ar avea de ce să-i lipsească pe aceștia de o sursă obișnuită de profit". Dar, spunea Samuelson, sfatul meu pentru dl. Nixon este să suspende creditul la taxa pe investiții.

După cum se vede din decizia majorării taxei scontului, sfatul său n-a fost însă urmat.

ACTIVITATE DE LUX SAU ACȚIUNE VITALĂ?

Pe baza cercetărilor tot mai numeroase privitoare la factorii care determină creșterea economică, se subliniază rolul crescînd al progresului cunoștințelor și difuzării lor. Un raport nu de mult publicat la Washington, evidenția următoarele ponderi: 40% forța de muncă umană, 15% investițiile (de capital) și 45% progresul cunoștințelor și difuzarea lor.

Plecînd de la aceste premise se acordă în ultimii ani o atenție din ce în ce mai mare formării de cadre. În procesul creșterii economice aceasta este considerată ca investiția cea mai rentabilă. Se accentuează asupra faptului că de cea mai mare însemnătate este asigurarea unui proces de formație continuă.

Din discutarea problemelor legate de formația cadrelor în Occident se deduce însă și faptul că în unele țări șefii de întreprinderi încă nu dau toată atenția necesității unei perfecționări neîntrerupte. Dintr-un comentariu apărut într-o gazetă pariziană se desprind cauze care, probabil, nu sînt specifice numai pentru Franța. Cum e de pildă teama unor șefi de întreprindere ca cei plecați la stagiu, o dată înapoiați la lucru să nu fie prea stăruitori în reforme și să nu reclame responsabilități proprii. O altă situație semnalată e aceea în care unele întreprinderi își trimit cadrele la stagiu după cum se nimerește, într-o școală sau alta, în „timp ce lucrurile presupun un plan și un program de formare, o veritabilă muncă de gestiune a personalului". În lipsa unei legături eficace cu realitățile întreprinderii și cu „formatorii" multe cadre tinere, medii și superioare nu vor fi în măsură niciodată să-și pună în aplicare ideile și învățăturile primite. Se pare că școlile de formare în unele țări s-au înmulțit ca ciupercile după ploaie și coexistă într-o concurență anarhică și derutantă.

În Anglia, ramurile profesionale sînt obligate printr-o lege-cadru, votată în 1964, să înființeze un Consiliu pentru formarea continuă: „plaxning board". În Consiliu, în afară de autoritățile guvernamentale sînt reprezentate și sindicatele, și el are puterea să instituie taxe parafiscale în favoarea cheltuielilor de perfecționare. Guvernul dă contribuția cea mai mare la buget.

Cu prilejul unei zile de studiu consacrată problemelor formării în Franța, reprezentantul Consiliului patronatului francez a avertizat în legătură cu alt aspect al problemei: „Trebuie evitată, a spus el, primejdia de a se crea o prăpastie între universitate și industrie. Sîntem gata să primim în întreprinderi pe profesori timp de un an întreg. Ministrul educației naționale Edgar Faure, participînd la dezbateri, a admis importanța legăturilor între universitate și economie. Un secretar general va fi numit la Fundația pentru predarea gestiunii, înființată în 1966, și a cărei activitate pînă în prezent a fost slabă.

Timpul colecviilor și al declarațiilor, opinează într-un articol ziarul Le Monde, *a trecut. Formarea continuă a cadrelor nu trebuie considerată o activitate de lux.*

A. A.

ORIZONT'80

CAVALCADA KILOWAȚILOR

Energia a devenit un factor esențial al creșterii economice. Consumul total de energie, ca și cel raportat la un locuitor, sînt indicatori de bază ai nivelului de dezvoltare economică la care a ajuns o țară sau alta.

In ultimii 30 de ani, consumul mondial de energie a crescut de aproape 3 ori, de la aproximativ 1,9 miliarde tone echivalent cărbune (t.e.c.) în 1937, la 5,5 miliarde t.e.c. în 1966, prevăzîndu-se o dublare — la circa 11 miliarde t.e.c. — pînă în anul 1980. Din consumul mondial aproximativ 60% revine țărilor capitaliste industrializate, cca. 30% țărilor socialiste și numai restul de 10% țărilor în curs de dezvoltare. S.U.A. cu numai 6% din populația globului le revine peste o treime din totalul consumului mondial de energie, în timp ce India, cu aproape 15% din populația mondială, consumă numai cca. 1,5% din totalul energiei comerciale (fără lemn, deșeuri agricole și animale etc.)[1]).

O gamă largă de valori ale consumului de energie pe un locuitor ilustrează diferitele stadii de dezvoltare economică: de la 9595 kg. echivalent cărbune pe un locuitor în S.U.A. în 1966 la 3131 kg.e.c./locuitor în Europa occidentală și la cca. 350 kg.e.c./loc. pentru țările în curs de dezvoltare. In același an media mondială era de 1648 kg.e.c./locuitor.

De la cărbune la uraniu

Expresia însăși a unității de energie — tona echivalent cărbune — arată orientarea inițială în structura consumului de energie. În majoritatea țărilor astăzi puternic industrializate, principalul combustibil folosit pentru producerea de energie a fost pînă nu de mult, cărbunele, disponibil în zăcăminte bogate în subsolul acestora. Multe din marile centre industriale s-au dezvoltat în vecinătatea minelor de cărbuni.

Apariția petrolului și a produselor de rafinare, utilizarea acestora în motorul cu ardere internă și dezvoltarea puternică a parcului de autovehicule, avîntul aviației, au determinat o creștere din ce în ce mai puternică a ponderii combustibililor lichizi ca sursă de energie primară. Treptat, produsele petroliere și gazul au început să înlocuiască cărbunele și în centralele electrice. În totalul consumului mondial de energie, ponderea petrolului a crescut de la 17% în 1937 la aproape 38% în 1965, în timp ce ponderea cărbunelui a scăzut de la 70% la cca. 43%.

Deosebit de rapid a crescut ponderea gazului natural în consumul total de energie: de la 6% în 1937 la aproape 18% în 1965. Cauzele acestei substituiri trebuie căutate nu numai în avantajele de natură tehnică legate de transportul și utilizarea cu randamente ridicate a unor combustibili superiori.

Unul dintre criteriile principale pentru alegerea unui combustibil sau a altuia în vederea producerii de energie este prețul acestuia. Ponderea ridicată a cheltuielilor pentru energie (care ajunge pînă la 17% din cifra de afaceri în cazul industriei chimice sau 34% în cel al industriei siderurgice) a determinat orientarea industriilor către utilizarea unor combustibili mai eficienți. Datorită descoperirii unor zăcăminte bogate exploatabile în condiții avantajoase, progresului tehnic în activitățile de foraj, transport, prelucrare, și intensificării concurenței pe piața produselor petroliere, prețurile acestora au scăzut continuu în ultimele decenii.

În schimb cheltuielile de obținere a cărbunelui în țările Europei apusene continuă să crească cu toate măsurile luate pentru creșterea productivității — în primul rînd introducerea mecanizării și automatizării (prima mină complet automatizată a intrat în funcțiune în 1966 la Bevercotes, în Anglia) și pentru închiderea minelor a căror exploatare nu mai este rentabilă. Doar prețul cărbunelui american, care poate fi exploatat în condiții rentabile, s-a putut menține aproximativ la același nivel.

Implicațiile profunde ale problemelor legate de costurile de producție determină guvernele țărilor capitaliste puternic industrializate să elaboreze o adevărată politică energetică. Unele țări vest-europene acordă subvenții minelor nerentabile pentru a evita efectele sociale și economice ale unor concedieri masive a minerilor, aplică taxe la importul de combustibil lichid (pînă la 25—40%) sau restrîng prin contingentare importurile de petrol sau cărbune american, pentru atenuarea dependenței valutare și strategice față de import. Prin această prismă trebuie privită întrecerea în vederea exploatării resurselor de gaz recent descoperite în Olanda, în Marea Nordului, pentru a fi utilizate în Europa occidentală; în același mod se explică tendința de creștere a ponderii energiei nucleare care apare ca o tendință comună țărilor capitaliste dezvoltate.

Volumul redus al combustibilului nuclear datorită conținutului său energetic ridicat, facilitatea de stocaj a acestuia, ca și posibilitățile de reciclare a materialelor fisionabile produse în timpul funcționării reactoarelor, dau energiei nucleare caracterul unei „surse interne" de energie. La aceste avantaje se mai adaugă faptul că progresele recente în tehnica nucleară conduc la micșorarea treptată a prețului de cost al energiei, lucru ce nu mai apărea posibil cu combustibilii clasici. Utilizarea energiei nucleare pentru producerea de energie electrică va permite, de asemenea, eliberarea unor cantități considerabile de combustibili clasici, cum ar fi petrolul și gazul, spre a fi utilizate mai eficient pentru obținerea de produse chimice și petrochimice etc. Toate aspectele menționate lasă să se întrevadă extinderea largă în viitor a utilizării acestei surse de energie.

În stadiul actual, energia nucleară este utilizată aproape în totalitatea sa pentru producerea de electricitate. Preferința marcată a consumatorilor de energie pentru forme de energie transformată, și în special pentru energie electrică, este o trăsătură caracteristică a timpurilor noastre. În ultimii 30 de ani, în timp ce consumul mondial de energie a crescut de cca. 3 ori, cel de energie electrică a crescut aproape de 9 ori, de la cca. 400 TWh în 1937 la peste 3500 TWh în 1966. Și este semnificativ, că deși industria, în plin proces de mecanizare și automatizare, se dovedește a fi principalul consumator de electricitate, ritmurile anuale de creștere ale consumului pentru uz casnic depășesc, în majoritatea țărilor dezvoltate, pe cele ale sectorului industrial.

Jaloanele competiției

Expansiunea economiei oricărei țări, industrializate sau în curs de dezvoltare, nu va fi posibilă fără creșterea rapidă, și în viitor, a consumului de energie, factor vital al dezvoltării. Accelerarea progresului tehnic va antrena dezvoltarea industriei — principalul consumator de energie; mijloacele de transport de toate tipurile, vechi și noi, vor necesita cantități suplimentare de energie. La majorarea consumului de energie va conduce, de asemenea, creșterea populației și a nivelului de trai.

Importanța problemei energetice determină numeroase organizații și organisme de specialitate, naționale și internaționale cum sînt O.N.U., O.C.D.E. să întocmească și să publice prognoze privind dezvoltarea în perspectiva următorilor ani a consumului de energie.

Estimat să ajungă în 1975 la cca. 6,8 miliarde t.e.c., iar în 1980 la aproape 11 miliarde, consumul mondial de energie s-ar dubla la aproximativ 15 ani, păstrîndu-se în mare, tendința anterioară. Într-o perspectivă și mai îndepărtată raportul întocmit de grupul Royal Dutch Shell apreciază că în anul 2000 consumul mondial de energie s-ar situa la nivelul a 25—30 miliarde t.e.c., adică de 4—5 ori mai mult decît în prezent (în timp ce populația lumii ar crește numai de 2 ori).

La nivelul anului 1980, conform previziunilor O.N.U., țările capitaliste dezvoltate ar urma să consume cca. 52% din totalul producției mondiale de energie, țările socialiste cca. 35%, restul revenind țărilor în curs de dezvoltare, a căror situație deci nu s-ar îmbunătăți prea mult față de stadiul actual. Dacă ținem seama de „explozia demografică" din aceste țări, consumul pe locuitor se va reduce chiar.

Ca și în trecut, o parte însemnată a necesarului sporit de energie va fi încă asigurat dintre purtătorii de energie clasici cu precădere de combustibilul lichid și gazos (care vor ajunge să reprezinte cca. 2/3 din consumul mondial de energie), dar se prezice „un viitor strălucit" energiei nucleare, în special pe tărîmul producției de electricitate.

STRUCTURA CONSUMULUI DE ENERGIE PE PURTĂTORI PRIMARI, ÎN PRINCIPALELE ȚĂRI CAPITALISTE DEZVOLTATE

— în % —

	1950	1964	1970	1980
S.U.A. și Canada				
— cărbune	39,9	22,4	22,0	22,5
— petrol	38,9	43,2	42,3	39,0
— gaz natural	19,1	31,8	32,7	30,2
— hidro	2,1	2,5	2,4	2,3
— nuclear	—	0,1	0,6	6,0
Total	100,0	100,0	100,0	100,0
Europa occidentală				
— cărbune	82,7	49,0		
— petrol	14,3	44,6		
			98,4	91,0
— gaz natural	0,2	2,1		
— hidro	2,8	3,8		
— nuclear	—	0,5	1,6	9,0
Total	100,0	100,0	100,0	100,0

Sursa: The O.E.C.D. Observer, octombrie 1966.

Se apreciază că în anul 2000 consumul de energie electrică se va majora de cca. 7 ori, tendința de dublare la aproximativ fiecare 10 ani (deci mai repede decît a consumului de energie în general), urmînd a se menține. În S.U.A., în jurul aceluiași an, aproximativ jumătate din întreaga energie primară consumată va fi utilizată pentru producția de electricitate. Și tocmai aici va juca un rol deosebit dezvoltarea arătată a energiei nucleare: în 1980 ponderea electricității de origine nucleară în totalul producției de energie electrică va ajunge la 20% în S.U.A. și Canada, 29% în Europa apuseană, 12% în Japonia. La nivelul anului 2000, aproape jumătate din întreaga producție de electricitate a țărilor capitaliste industrializate va fi de origine nucleară. Se prevede că la acea dată puterile instalate în centrale atomo-electrice vor reprezenta peste 2.000.000 MW, dintr-un total mondial care s-ar situa în jurul cifrei de 5.700.000 MW, de 10 ori mai mare decît în 1965.

Vedem deci, că pentru a asigura nevoile crescînde de energie, țările industrializate merg pe linia sporirii producției de energie electrică și, în cadrul acesteia, a energiei de origine nucleară. Această din urmă orientare ar putea să ducă la micșorarea prețului de cost al energiei electrice. Păstrînd toate rezervele privind metodele de calcul utilizate, se poate totuși aprecia că pentru anumite condiții, centralele nucleare care vor intra în funcțiune după 1970 vor fi competitive cu cele clasice, în țări ca Anglia, R.F. a Germaniei, S.U.A. Semnificativ în acest sens este faptul că Statele Unite, care dispun de rezerve bogate de petrol, și unde prețul de revenire al cărbunelui este pe jumătate cît în R.F. a Germaniei se orientează totuși masiv către folosirea energiei nucleare. Sub același aspect trebuie privită și preocuparea pentru construirea de centrale nucleare în țările socialiste: pe lîngă U.R.S.S., în care de cîțiva ani funcționează reactoare nucleare, proiectele energetice ale altor țări socialiste prevăd intrarea în funcțiune pînă în 1974 a unor centrale de pînă la 800 MW.

Un factor important al competiției dintre diferitele categorii de combustibil este și rămîne problema transportului, determinată de repartizarea inegală pe glob a resurselor energetice și avînd implicații serioase asupra prețului combustibilului. Progrese substanțiale s-au realizat în transportul combustibilului lichid și gazos: petroliere uriașe de 300.000 tone — și poate chiar de un milion de tone într-un viitor nu prea îndepărtat — transportă petrolul pe distanțe de peste 10.000 km; în țări ca U.R.S.S. sau Canada funcționează conducte de gaz lungi de 3200 respectiv 2400 km., iar diametrul gazoductelor a crescut în ultimii ani de la unu la 2,5 metri. Se studiază de-acum proiecte pentru transportul prin conducte, pe distanțe lungi, al cărbunelui, care să revină mai ieftin decît cel pe calea ferată, deși mai ridicat decît acela al transportului petrolului sau gazului.

Există resurse suficiente?

Graficul ne dă o imagine asupra creșterii, de-a dreptul uluitoare, a consumului mondial de energie în ultimii 25 și în viitorii 35 ani. Dar în ciuda cantităților enorme de resurse energetice care vor fi necesare în viitoarele decenii, pînă la sfîrșitul acestui secol nu se prevede, pe plan mondial, vreun deficit de combustibil fosil sau fisionabil. Datele publicate asupra situației rezervelor mondiale în 1962 arată o creștere de 2 pînă la 4 ori a rezervelor cunoscute cu 10 ani în urmă, datorată atît descoperirilor de noi zăcăminte, cît și reevaluării celor existente. Astfel, se apreciază că rezervele mondiale de cărbune vor ajunge pentru încă cîteva sute de ani.

În ce privește combustibilii lichizi, datele prognozei Shell, întocmită în 1968, arată că rezervele certe de petrol și gaz natural vor ajunge pentru 33 ani, în condițiile producției actuale. Pentru a satisface cererea estimată, menținînd un raport economic justificat între rezerve și producție, în următorii 32 ani va fi nevoie să se descopere rezerve de petrol și gaz de un volum o dată și jumătate mai mare decît întreaga cantitate de petrol și gaz descoperită în ultimii 100 ani. Se pare că asemenea rezerve există, ele apreciindu-se la cca. 50—60 miliarde tone, din care zăcăminte submarine aproximativ 30 miliarde tone.

În fine, aceeași prognoză apreciază că resursele mondiale de uraniu ar putea asigura timp de 100 pînă la 200 ani consumul mondial de energie la nivelul actual. Această ipoteză este bazată pe resursele cunoscute exploatabile pînă la 50 dolari livra. Desigur rezervele cunoscute sau cele potențiale exploatabile la un preț inferior sau egal cu cel care se ia de obicei cu ocazia evaluării prețului de revenire al kilowattorei, adică 8—10 dolari/livra U_3O_8, sînt mult mai reduse; dar utilizarea, în viitor, pe scară tot mai largă a reactoarelor regeneratoare cu neutroni rapizi, va conduce la reducerea considerabilă a consumului specific de combustibil. În acest caz, apreciază prognoza Shell, cantitatea de energie nucleară disponibilă ar putea asigura timp de 7000 ani un consum la nivelul actual.

Cele arătate par să contureze viitorul energiei în următorii ani în țările industrializate, în ipoteza că s-ar menține procedeele cunoscute în prezent. S-ar putea însă ca pe parcurs, pînă la sfîrșitul secolului, să fie comercializate noi surse de energie, unele necunoscute încă, altele aflate în stadiu de cercetare. Procedeul magnetohidrodinamic, pilele de combustibil, fuziunea nucleară ar putea să modifice fundamental întregul domeniu al producerii de energie electrică.

ing. L. POPESCU
dr. I. KUN

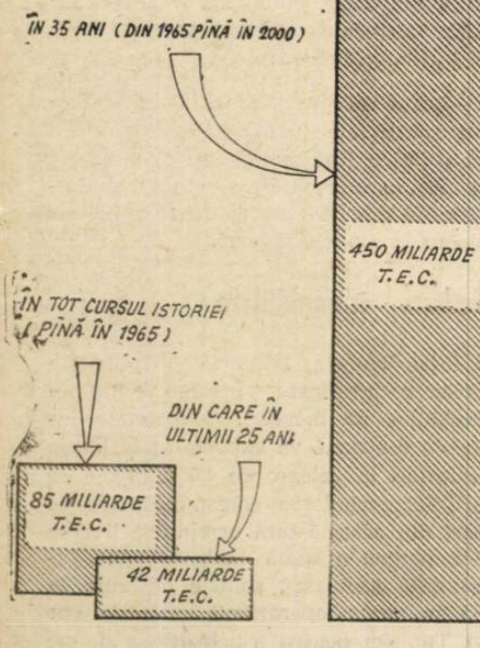

(După AUSSENHANDEL Nr. 10/1967)

1) Technology and economic development, Penguin Books, 1965, pag. 92.

U. R. S. S.

ȘANTIERELE ANULUI 1969

Trăsătura specifică a anului 1969 este concentrarea eforturilor și a resurselor asupra obiectivelor ce urmează a fi date în funcțiune. În 1969 se vor deschide circa 300 de șantiere noi, aproape de două ori mai puține decît în anul precedent. Explicația acestei scăderi numerice este concentrarea forțelor asupra terminării obiectivelor care se află într-un stadiu avansat de construcție. Constructorii se vor integra treptat în noile condiții de planificare și stimulare economică, principalul lor indicator de plan fiind intrarea în funcțiune a capacităților planificate.

În industria automobilelor, în industria utilajelor de construcții precum și în ramura mașinilor rutiere, investițiile vor spori aproape de două ori. Se fac investiții mari și în industria mașinilor-unelte, în industria îngrășămintelor minerale, în ramurile industriei bunurilor de consum și ale servirii populației. Se vor construi peste 121 milioane metri pătrați de suprafață locativă, ceea ce înseamnă cu 14.4% mai mult decît în anul precedent.

Anul acesta urmează să fie terminată construirea centralelor electrice din Konakovo, Burștîn, Zmievo și Lugansk. De asemenea, vor intra în funcțiune mari generatoare electrice la patru termocentrale construite în R.S.S. Ucraineană, R.S.S. Estonă și R.S.F.S. Rusă, iar puterea instalată a hidrocentralei, în curs de construcție, de la Krasnoiarsk, va ajunge la 2 milioane kilowați. În felul acesta vor intra în funcțiune noi capacități energetice însumînd 12 milioane kilowați.

Alte importante obiective industriale ale anului — uzina metalurgică vestsiberiană, noile secții ce se vor adăuga uzinelor metalurgice din Novo-Lipețk, Karaganda și Enakievo — vor spori capacitățile de prelucrare ale industriei siderurgice. Se lucrează la terminarea exploatării carbonifere de mari proporții de pe Irtîș (R.S.S. Kazahă) care, în faza finală, va da anual o producție de 45 milioane tone de cărbune. Se va asigura dezvoltarea capacităților de extracție și de înnobilare a cărbunelui în regiunile Donbas, Uralul de sud, Kuzbas, Kazahstan și Sahalin. Capacități noi de prelucrare a țițeiului vor intra în funcțiune la Guriev și Habarovsk.

În 1969 vor începe să funcționeze întreprinderi și secții ale industriei chimice, care vor produce încă 13 milioane tone de îngrășăminte pentru agricultură. Se extind sau se construiesc numeroase întreprinderi textile și de confecții: la Alma-Ata va intra în funcțiune un mare combinat de țesături din bumbac, la Balașevo — un alt combinat de țesături din mătase, iar la Belov — o fabrică de tricotaje.

În apropiere de Moscova, la baza experimentală a Institutului de cercetări pentru construirea de conducte, a fost asimilată tehnologia fabricării țevilor unei conducte de gaze de mare capacitate, destinată regiunilor din nordul Uniunii Sovietice, bogate în zăcăminte de gaze. Diametrul neobișnuit de mare al conductelor — de doi metri și jumătate — a fost impus de considerente economice: reducerea considerabilă a investițiilor și a cheltuielilor de exploatare.

Pe șantierele de hidroameliorații de pe teritoriul Uniunii Sovietice se desfășoară vaste lucrări care la sfîrșitul anului — potrivit prevederilor — vor însuma 311 mii hectare irigate, 820 mii hectare de pămînturi asanate și 6 milioane hectare de pășuni alimentate cu apă.

V. B.

R. P. POLONĂ

ÎMBUNĂTĂȚIREA SISTEMULUI DE INVESTIȚII

După cum informează agenția P.A.P., în vederea celei de-a doua plenare a C.C., Biroul Politic al C.C. al P.M.U.P. a pregătit un raport consacrat metodelor de elaborare a planului pe anii 1971—1975 și sarcinilor în domeniul sporirii eficienței investițiilor în economia națională. În partea introductivă a raportului se subliniază că în anii 1969—1970 trebuie aduse o serie de modificări în politica economică, care vor crea o bază de plecare corespunzătoare pentru înfăptuirea următorului plan cincinal (1971—1975). Aceasta se referă în primul rînd la perfecționarea procesului de planificare, programare, proiectare și înfăptuire a construcțiilor capitale, care are o importanță hotărîtoare pentru ritmul și orientarea dezvoltării economice a țării. Toate acestea în vederea stabilirii metodelor și căilor care să contribuie la obținerea unei înalte eficiențe a investițiilor și la o mai bună folosire a fondurilor fixe în întreaga economie națională.

Printre lipsurile înregistrate în procesul de investiții se remarcă: prelungirea duratei construcțiilor îndeosebi în domeniul industrial, depășirea alocărilor prevăzute în plan pentru construcția unor obiecte, pasivitate față de fenomenele unei pregătiri nesatisfăcătoare pentru construcții, nerespectarea directivelor în legătură cu concentrarea mijloacelor.

În legătură cu elaborarea noului plan cincinal se subliniază că principala problemă ce trebuie rezolvată o constituie faptul că producția de mașini și utilaje rămîne în urma cerințelor de investiții mereu crescînde ale țării și exportului. De aceea dezvoltarea industriei constructoare de mașini reprezintă o problemă economică centrală pentru anii ce vor urma. Se subliniază necesitatea de a folosi în întregime capacitățile de producție existente în industria constructoare de mașini și de a elabora concepția transformării ei structurale care să asigure în primul rînd dezvoltarea ramurilor ce condiționează modernizarea și eficiența mai mare a economiei naționale.

Noile metode de întocmire a planurilor de perspectivă vor cuprinde două stadii. Primul stadiu include pregătirea principiilor generale ale dezvoltării economiei și elaborării concepției desfășurate a planului de către ministere, uniuni, combinate, întreprinderi și consilii populare, adică de către cei care îndeplinesc sarcinile economice la toate nivelurile. Cel de-al doilea stadiu îl va constitui examinarea propunerilor de plan de către organele superioare și elaborarea variantei definitive a noului plan cincinal. Se consideră că în felul acesta Comisia de planificare va analiza, va echilibra în mod complex propunerile departamentale și va coordona sarcinile și mijloacele pentru unele ramuri și raioane.

În legătură cu perfecționarea activității de investiții s-a subliniat importanța mare pe care o are concentrarea mijloacelor și reducerea ciclului de investiții. În viitorii doi ani urmează să se reducă numărul obiectivelor capitale ce se construiesc concomitent și să se elibereze în felul acesta potențialul de construcție necesar pentru îndeplinirea noului plan. Comisia de planificare și ministerele vor elabora pe la mijlocul anului acesta un program pe doi ani de accelerare a construirii obiectivelor neterminate și pentru obținerea rezultatelor în producție în timp mai scurt.

În raport se acordă o mare atenție sarcinilor din domeniul folosirii depline și din timp a obiectivelor noi. Se arată că una din cauzele esențiale ale reducerii eficienței investițiilor este deseori folosirea incompletă a obiectivelor date în exploatare și prelungirea termenului în care se realizează capacitățile de producție proiectate. Pentru îmbunătățirea situației în acest domeniu, unele ministere trebuie să elaboreze pînă la sfîrșitul anului acesta noi cicluri normative pentru realizarea capacităților de producție proiectate pentru toate proiectele tip și cele care se repetă. Ministerele și uniunile trebuie să aloce obiectivelor industriale nou construite mijloace necesare pentru pregătirea cadrelor.

Se preconizează, de asemenea, măsuri de perfecționare a finanțării construcțiilor capitale și a sistemelor de stimulare materială pentru participanții la procesul de investiții.

Îndeplinirea acestor sarcini, se subliniază în raport, cere lichidarea de către economiștii din activele de partid la toate nivelurile, începînd de la C.C., a vechilor și dăunătoarelor obiceiuri și metode ale politicii de investiții — tendința de a forța un front larg al construcției capitale, de a neglija obiectivele neterminate în folosul forțării noilor obiective, tendința de a prezenta propuneri nerealiste și nefondate din punct de vedere economic cu privire la construirea de obiective, o insuficientă grijă față de folosirea capacităților și a suprafețelor de producție existente.

M. M.

CONTEXTUL SOCIAL-ECONOMIC

(Urmare din pag. 13)

a prețurilor produselor agricole în interiorul țării. Acest lucru se făcea pentru ca industria națională să poată beneficia de materii prime agricole ieftine, din dorința de a stăvili scăderea valorii leului și pentru ca salariile să poată fi menținute la un nivel convenabil claselor dominante (și în primul rînd burgheziei). În acest scop a fost instituit un regim de taxe de export la produsele agricole, regim menținut, în liniile lui mari, pînă în 1927. Împiedicînd o scurgere prea accentuată a principalelor noastre produse agricole spre exterior — ceea ce ar fi creat complicații sociale dacă alimentele s-ar fi scumpit prea mult — și procurînd, în același timp, venituri suplimentare visteriei statului, regimul taxelor de export a stîrnit nemulțumirea moșierilor, arendașilor și exportatorilor de produse agricole, care nu înțelegeau să sacrifice din interesele lor în avantajul general al claselor dominante.

O bună parte dintre factorii arătați mai sus au făcut ca investițiile în agricultură să nu poată crește decît puțin și, în orice caz, nu în raport cu necesitățile. Ca urmare, în agricultura României n-au fost efectuate decît în slabă măsură acele transformări de ordin tehnic care să-i permită o reducere însemnată a costurilor de producție și să-i fortifice astfel capacitatea de concurență pe piața externă.

În condițiile agriculturii predominant extensive practicate în România, toate aceste împrejurări au făcut ca dificultățile existente încă înainte de izbucnirea crizei agrare să apese cu o deosebită forță în primul rînd asupra marii mase a țărănimii. Efectele lor se vor resimți însă cu atît mai puternic o dată cu izbucnirea crizei agrare.

RELAȚII ECONOMICE INTERNAȚIONALE

Extinderea colaborării bilaterale

● Ca pondere în volumul comerțului exterior, dintre țările socialiste, Polonia este cel de-al doilea partener comercial (după Uniunea Sovietică) al Finlandei. Recent a fost creată și o comisie mixtă pentru dezvoltarea multilaterală a schimburilor de mărfuri între cele două țări.

În exportul polonez locul principal îl ocupă cărbunele și chimicalele, iar Finlanda exportă în Polonia celuloză, hîrtie și mașini, precum și utilaje pentru fabricile de celuloză și hîrtie. Totodată, pe baza acordului existent Finlanda achiziționează din Polonia utilaje în valoare de aproximativ 1 milion de dolari, destinate construcției de nave. Partea finlandeză și-a exprimat interesul pentru participarea la reconstrucția porturilor maritime poloneze și livrarea de containere în cadrul înfăptuirii programului de dezvoltare a transporturilor maritime poloneze.

● Crește continuu volumul schimburilor comerciale între Bulgaria și Maroc. Dacă acum 10 ani valoarea livrărilor reciproce de mărfuri a fost de numai 300 000 de dolari, în 1968 ea a atins 10 milioane de dolari. Bulgaria achiziționează anual aproximativ 100 000 tone de fosfați, precum și mărfuri tradiționale ale exportului marocan — minereu de fier și zinc, bumbac, citrice, plută, livrînd în schimb diferite chimicale, aparate electrice, aparate de radio, mașini agricole, utilaje pentru industria textilă, mașini-unelte și instalații industriale complete, textile și medicamente.

Relațiile economice reciproce au fost întărite prin semnarea cu trei ani în urmă a unui acord cu privire la colaborarea tehnico-științifică, iar anul trecut — a unui acord referitor la colaborarea economică. În prezent, după cum informează agenția **BTA**, în Maroc lucrează peste 100 de specialiști bulgari — ingineri, arhitecți, medici și specialiști în agricultură. Cu asistență bulgară se construiesc bazine de retenție, întreprinderi de ameliorații, se efectuează prospecțiuni geologice și lucrări de exploatare a zăcămintelor de minereuri.

Acorduri comerciale curente

● Delegațiile economice ale Iugoslaviei și Turciei au semnat la Belgrad protocolul comercial pe anul în curs. Volumul schimbului de mărfuri în ambele direcții se cifrează la 24 milioane de dolari. Iugoslavia va exporta produse industriale, fibre sintetice, produse ale industriei de prelucrare a metalelor, mașini etc. și va importa din Turcia bumbac, minereu de crom și mangan, bauxită și alte mărfuri. Au fost, de asemenea, discutate probleme privind participarea Iugoslaviei la realizarea planului cincinal al Turciei.

● În urma tratativelor care au avut loc la Stockholm a fost semnat un protocol pentru schimburi de mărfuri între Bulgaria și Suedia pe anul 1969. Potrivit protocolului, Bulgaria va exporta în Suedia produse agricole (proaspete și prelucrate), mașini, materiale electrice, textile, articole din piele, chimicale și altele, iar Suedia va furniza diferite mașini, celuloză, hîrtie, calculatoare etc.

● Recent au avut loc la Belgrad tratative comerciale iugoslavo-tunisiene. Cu acest prilej a fost semnat un protocol pe anul 1969, care prevede ca volumul schimburilor de mărfuri să fie de 15 milioane de dolari în ambele sensuri.

Schimburi triunghiulare

● Între Tunisia, Bulgaria și India s-a încheiat o înțelegere privind schimbul triunghiular de mărfuri. O societate industrială tunisiană va exporta în Bulgaria superfosfați în valoare de 4,5 milioane de dolari, întreprinderea corespunzătoare de comerț din această țară urmînd să livreze Indiei, pentru o sumă echivalentă, îngrășăminte azotoase; sumele obținute în India în urma operațiunii amintite vor servi Tunisiei pentru a achiziționa de pe piața acestei țări o serie de produse tradiționale.

— Privire generală asupra mărfurilor care vă interesează.
— Relații directe cu partenerii comerciali care vă interesează vă oferă:

FOIRE · MESSE · FAIR · BNV BUDAPEST

TÎRGUL INTERNAȚIONAL DE LA BUDAPESTA

16 – 26 mai 1969

Privire generală asupra producției întregii industrii ungare și asupra numeroaselor exponate prezentate de țările străine participante.

Pentru relații adresați-vă: Tîrgul HUNGEXPO și biroul de publicitate a comerțului exterior ungar — Budapest, XIV Városliget.

Telefon: 225—008.

Telex: Budapest, 230 Intfoire.

PUBLICOM

R. P. CHINEZĂ

NOI REALIZĂRI ÎN INDUSTRIA CONSTRUCȚIILOR DE MAȘINI

După cum subliniază presa chineză, în primele luni ale anului 1969 producția globală în numeroase ramuri ale industriei a depășit cu mult nivelul din aceeași perioadă a anului trecut.

O realizare de seamă în industria construcțiilor de mașini a fost darea în exploatare a primului mare vagon-cisternă pentru transportul produselor chimice lichide pe calea ferată. Este rodul eforturilor colectivului uzinelor constructoare de mașini din Șenian, provincia Liaonin, care a asigurat în întregime documentația tehnică, proiectarea și construcția acestui mare rezervor mobil. Destinat transportului produselor petroliere precum și altor produse chimice lichide, acest nou vagon-cisternă prezintă unele caracteristici și dimensiuni dintre cele mai puțin obișnuite. Lung de 17 metri, de o formă zveltă, cîntărind 35 de tone, el are o capacitate de încărcare de 100 mc. Realizarea acestui gigant pe roți a ridicat numeroase probleme de ordin tehnic și financiar. Dar constructorii chinezi, valorificînd resursele interne, folosind ca material pentru confecționarea celor 1229 piese constitutive oțelul slab aliat, au reușit, într-un timp relativ scurt, să realizeze vagonul-cisternă.

Pe aceeași linie se înscrie și realizarea unui treiler de 158 tone destinat transportului utilajelor grele, de către o mică uzină de reparații de motoare din Șanhai.

Compus din peste 1300 de piese sudate și 24 de mecanisme, el se sprijină pe 56 de roți, fiecare avînd o mișcare independentă. Ele se reglează automat în condițiile denivelărilor de teren, astfel că încărcătura prezintă o stabilitate maximă în timpul transportului.

Cu toate că acest „miriapod“ pe roți, de mărimi neobișnuite, are o lungime cu peste 3,3 metri mai mare decît treilerele de 60 tone, el se poate întoarce într-un spațiu cu 1,9 m mai mic.

Folosirea treilerului în producție a corespuns tuturor așteptărilor. Repartizat Intreprinderii nr. 6 de transport motoare din Șanhai, el a fost folosit pentru transportul unui transformator de peste 150 de tone necesar construcției unei hidrocentrale. Ca urmare, hidrocentrala a putut intra în exploatare mai devreme decît termenul planificat.

I. B.

REPERE

● Al 42-lea hotel Hilton din lume a fost inaugurat în Kuweit. El are 9 etaje, piscină și — pentru prima oară — un restaurant în care se dansează.

● Cel mai important cec din istorie a fost semnat recent de regele Feisal al Arabiei Saudite, care a depus la Banca Franței o sumă echivalentă cu 2 miliarde de franci francezi (sau circa 400 milioane dolari).

● 59% din turiștii care vizitează R.A.U. provin din Liban și Libia. Restul sosesc din Europa (25%, din care jumătate francezi), America de Nord, (7%), Africa și Asia (9%).

● Produsul intern brut al Marocului a crescut în prețuri curente cu 13% față de 1967, îndeosebi datorită unei recolte excepționale de cereale (de 68 milioane chintale, față de 30 milioane cît se obțineau de obicei).

● Institutul pentru Reconstrucția Industrială din Italia a creat împreună cu grupurile Fiat, Montecatini-Edison, Olivetti și Pirelli o nouă societate profilată pe sistemele de informare cu ajutorul electronicii.

SUEDIA

COORDONATE INDUSTRIALE

Deși este o țară relativ mică (întinderea — 449 793 km^2; populația — circa 8 milioane de locuitori), Suedia ocupă un loc de seamă nu numai în circuitul economic european, ci și în cadrul relațiilor economice internaționale pe plan mondial. Cheia de boltă a economiei suedeze o constituie industria, a cărei extindere și diversificare se situează într-o epocă relativ recentă, Cu un secol în urmă, trei pătrimi din populația țării își bazau existența pe agricultură; în prezent, numai un suedez din zece este ocupat în agricultură, exploatări forestiere sau pescuit.

Contribuția industriei la formarea produsului național brut depășește de peste cinci ori pe cea a agriculturii (mai mult de 40% față de 8%), iar principalele două ramuri — industria metalurgică și de prelucrare a metalelor și industria de prelucrare a lemnului — furnizează, împreună, mai mult de patru-cincimi din valoarea totală a exporturilor suedeze.

În ciuda faptului că procesul de concentrare a producției se face simțit și în Suedia, peisajul său industrial se caracterizează prin diseminarea întreprinderilor pe ansamblul teritoriului (cu o anumită preponderență în sudul și centrul țării) și prin talia relativ modestă a majorității acestora. O statistică de acum cîțiva ani arăta că circa 65% din întreprinderi aveau mai puțin de 20 de muncitori. Această orientare este determinată, alături de alți factori, de specializarea pronunțată a întreprinderilor și de capacitatea limitată a pieței interne.

Principalele atuuri ale industriei suedeze le constituie bogatele zăcăminte de minereu de fier (cu un conținut ridicat de metal), întinsele păduri în care predomină coniferele (ocupînd aproape jumătate din teritoriu), energia electrică ieftină furnizată de căderile de apă (hidrocentralele acoperă mai mult de o treime din necesarul total de energie) și „know-how“.

Siderurgia și construcțiile de mașini se situează pe primul loc în cadrul industriei, cu circa o treime din producția acesteia și cu 40% din exporturi. Suedia este un important furnizor de oțeluri speciale și de mașini și aparatură fină. În 1968 producția de oțel a atins 5,1 milioane de tone; în cadrul creșterii totale de 7% comparativ cu anul precedent, producția de oțeluri speciale a sporit cu 14%. În același timp, șantierele navale suedeze se situează pe locul doi în lume (după Japonia), furnizînd circa 10% din tonajul mondial al navelor lansate.

Nu mai puțină importanță prezintă industria lemnului, cu o gamă variată de produse: de la cherestea și plăci fibrolemnoase pînă la celuloză și hîrtie. Cea mai mare parte din producția de celuloză și hîrtie este destinată exportului: anul trecut, de pildă, din cele 3,6 milioane tone de hîrtie și carton fabricate în țară, circa 2,4 milioane tone au luat drumul exportului, în principal către țările europene.

Merită a fi amintită și progresia susținută a industriei constructoare de automobile: societățile suedeze Volvo și Saab au fabricat anul trecut 225 000 de turisme și vehicule utilitare (+14% față de 1967), din care peste 60% au fost exportate.

Ponderea mare a comerțului exterior (exporturile reprezintă o cincime din produsul național) face ca economia suedeză să fie sensibilă la oscilațiile cererii și a ofertei pe piața mondială și mai ales la cele ale conjuncturii economiei țărilor A.E.L.S. — principalii săi parteneri comerciali. Ritmul mediu anual de expansiune de 4,2% pe perioada 1966—1970, preconizat într-un studiu de perspectivă elaborat acum cîțiva ani de Ministerul de Finanțe, n-a fost atins în nici unul din anii care s-au scurs. În 1968, conform statisticilor oficiale, produsul național brut a crescut cu 3,5%, iar în anul în curs se speră că va atinge 4%. În ceea ce privește investițiile în industrie, volumul acestora a scăzut întrucîtva în 1967 și 1968, în ciuda faptului că investițiile făcute de stat (îndeosebi sub formă de participări la capitalul unor societăți private) au crescut în 1968 cu 10% față de 1967. În acest context, se accentuează penetrația capitalului străin (în special nord-american) în economia suedeză. Un raport publicat în luna ianuarie de Banca națională a Suediei releva că în cursul anului trecut au fost acordate autorizații pentru investiții străine în valoare totală de 1039 milioane de coroane suedeze, față de 584 milioane în 1967.

Se apreciază că în anul curent aproape toate ramurile industriei suedeze au perspective favorabile pentru extinderea producției. Totuși, în cercurile oficiale evoluția conjuncturii interne este urmărită cu prudență. Recenta majorare a taxei de scont de către Banca națională de la 5% la 6% este menită, în concepția oficială, să frîneze unele tendințe de „supraîncălzire“ a economiei naționale, manifestate — printre altele — prin deteriorarea balanței de plăți externe și scăderea în ultimele luni a rezervelor suedeze de aur și devize.

N. POPOV

CONJUNCTURA ECONOMIEI CAPITALISTE

S.U.A.: FACTORII ECHILIBRĂRII BALANȚEI DE PLĂȚI

CONFIGURAȚIA FINALĂ a balanței de plăți americane în 1968 a fost influențată decisiv de rezultatele trimestrului IV. Soldul activ neașteptat de ridicat din ultimele trei luni ale anului, calculat de Departamentul comerțului, reprezintă, după eliminarea acțiunii factorilor sezonieri, 958 milioane de dolari. În felul acesta, pe tot anul s-a înregistrat un excedent de 187 milioane. În 1967 balanța de plăți se încheiase cu un deficit de 3571 milioane de dolari, iar din 1958 pînă în 1967 media soldurilor pasive a fost de 2,7 miliarde. Pentru prima dată din 1957 încoace, balanța de plăți a Statelor Unite a putut fi echilibrată.

Factorii care au contribuit la acest rezultat sînt foarte variați, ca sens al acțiunii lor. Comerțul exterior s-a numărat în 1968, spre deosebire de alți ani, printre factorii de pasivizare a balanței de plăți Exporturile au crescut destul de susținut, se pare chiar că într-un ritm superior mediei din ultimii ani, dar importurile s-au mărit și mai repede ca urmare a evoluției conjuncturii interne. Balanța comercială s-a încheiat cu un excedent minim — de 90 milioane de dolari, în timp ce în 1967 soldul activ fusese încă de 3,5 miliarde. În trimestrul IV 1968 s-a putut constata chiar un deficit de 214 milioane de dolari. Cifrele acestea, ca și cele citate mai sus, nu sînt definitive — de altfel există și diferențe de origine metodologică între statistica obișnuită a comerțului exterior și cifrele exportului și importului incluse în balanța de plăți; dar tendința este cea semnalată, adică reducerea considerabilă, aproape pînă la dispariție, a influenței soldului balanței comerciale în sensul activizării respectiv al reducerii pasivului balanței de plăți.

În sens opus s-a exercitat influența soldului balanței mișcărilor de capital. Nu se cunosc încă cifrele exacte ale intrărilor nete de profituri de pe urma investițiilor americane în străinătate. Unele rezultate ale tranzacțiilor la capitolul general al mișcărilor de capital sînt însă disponibile. Au crescut de pildă simțitor vînzările de hîrtii de valoare americane în străinătate: 2070 milioane de dolari pe tot anul 1968, față de ceva mai puțin de 450 milioane în 1967. Întrucît asemenea tranzacții influențează soldul balanței de plăți în sensul activării lui numai dacă se repatriază contravaloarea sau dacă sumele obținute în străinătate înlocuiesc ieșiri de capital din S.U.A., se apreciază că aceste două procese au avut loc în proporții simțitor sporite față de 1967, îndeosebi în ultimul trimestru al anului trecut.

În direcția echilibrării, oficial înregistrate, a balanței de plăți în 1968 a acționat însă și factorul „window dressing operations“ (operațiuni de aranjare a vitrinei), care înglobează tranzacții special destinate contrabalansării unor posturi pasive. Sub denumirile cooperare valutară, compensații în devize, rambursări anticipate se includ aici operațiuni care au permis anul trecut un spor de 2324 milioane de dolari la posturile active. Cu alte cuvinte, în absența acestor operațiuni, balanța de plăți ar fi înregistrat pînă la urmă un deficit ceva mai mare decît 2 miliarde de dolari (2324 milioane minus excedentul oficial de 187 milioane). În 1967 tranzacțiile speciale similare au însumat 950 milioane de dolari; prin urmare, dacă s-ar fi menținut la acest nivel și în 1968, deficitul ar fi fost ceva mai mic, dar totuși inevitabil (2324 milioane minus 950 milioane = 1374 milioane, minus 187 milioane = 1187 milioane dolari deficit). Atît calculele pe 1967 cît și cele pe 1968 nu includ plățile efectuate de R.F. a Germaniei pentru compensarea cheltuielilor în devize cu staționarea trupelor americane (725 milioane de dolari în 1968).

Date care au devenit cunoscute după aceste evaluări globale asupra rezultatelor balanței de plăți a S.U.A. în 1968 au permis detalierea subcapitolului privind achizițiile de hîrtii de valoare din S.U.A. de către posesori străini de valută. După date publicate în ultimul său număr de către FEDERAL RESERVE BULLETIN, tranzacțiile private externe cu hîrtii de valoare americane au evoluat în anii recenți după cum urmează:

	Achiziții	Vînzări	Sold
	(în milioane dolari)		
	4 395	4 770	—375
	6 318	5 616	702
	10 275	9 205	1070
[illegible]	17 485	13 318	4167

Schimbarea situației a fost deci radicală, după cum arată datele din tabel: în 1965 tranzacțiile private externe cu hîrtii de valoare americane au provocat o **ieșire** netă de capital din S.U.A. în sumă de 375 milioane de dolari, ca în 1968 **intrarea** netă să fie de peste 4 miliarde, depășind de patru ori suma din anul precedent. După aprecierile experților, creșterea rapidă a achizițiilor de hîrtii de valoare americane în străinătate se datorează nu numai dinamizării pieței eurodolarilor, ci și unui interes sporit pentru hîrtii de valoare de tip tradițional din S.U.A. Se atrage atenția, în legătură cu aceasta, asupra intensificării activității agenților de bursă americani în țările vest-europene, sub cele mai diverse forme. Investițiile străine nete de portofoliu în S.U.A. au înregistrat, în aceste condiții, sporuri importante. Plasamentele în acțiuni, notate cu valori negative în 1965 și 1966 (—413 și respectiv —333 milioane de dolari) au crescut în 1967 cu 757 milioane, iar în 1968 cu 2264 milioane. Plasamentele în obligațiuni au cunoscut oscilații mai mari de la un an la altul: +38 în 1965, +1036 în 1966, +313 în 1967 și +1903 în 1968, dar nu s-au abătut totuși de la tendința generală de creștere.

În ceea ce privește reversul medaliei — exportul de capital american —, primele evaluări mai cuprinzătoare pe 1968 indică o reducere a ritmului de creștere, dar totuși sporuri absolute masive. Noile investiții private directe ale întreprinderilor americane în străinătate s-au mărit anul trecut cu 3%, față de 7% în 1967 și în jurul a 20% în media anilor 1964—1966. Pentru 1969 se prevede totuși o nouă creștere de 7%. Din totalul de 9,7 miliarde dolari, cît au reprezentat noile investiții directe, 35% au revenit țărilor Europei occidentale, 22% Canadei, 17% Americii Latine. Dar în timp ce plasamentele noi în țările latino-americane au crescut cu circa o treime în decurs de un an (ajungînd la 1,7 miliarde de dolari), cele efectuate în Europa s-au redus cu 10%. Cît privește structura pe ramuri, investițiile noi în industria prelucrătoare au scăzut față de anul precedent, iar cele în industria petrolului și în industria minieră au crescut. Experții Departamentului comerțului al S.U.A. nu au cuantificat raportul între aceste evoluții și măsurile luate mai de mult pentru frînarea ieșirilor de capital din S.U.A., în vederea redresării balanței de plăți. Ei afirmă însă că de cîtăva vreme acționează factori conjuncturali și structurali, care ar fi dus oricum la rezultate ca acelea concretizate în cifrele amintite, inclusiv reorientarea spre regiunile mai puțin dezvoltate ale lumii capitaliste, între altele ca urmare a reducerii relative a ratei profitului în Europa occidentală față de S.U.A.

MONDORAMA

SE POATE VINDE PIELEA URSULUI DIN PĂDURE !

PE CONTINENTUL african au apărut cîteva întreprinderi vest-europene şi americane, care se ocupă cu furnizarea de animale vii, pentru grădinile zoologice şi pentru casele de filme. Cea mai mare dintre aceste întreprinderi, înfiinţată de un anume John Taylor, are o listă de preţuri fixe, cunoscută de toţi marii clienţi : 500 de dolari un struţ, 3000 de dolari o girafă, 5000 de dolari un leu sau o leoaică. Comenzile sînt contractate cu date ferme — renunţîndu-se la înţelepciunea proverbului care spune

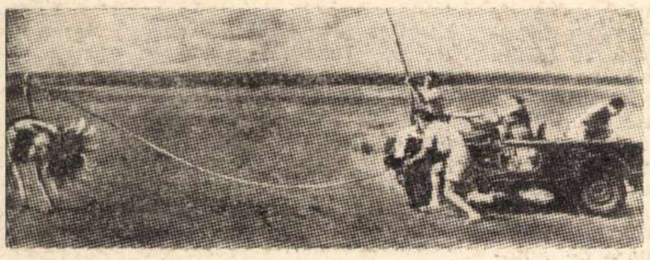

să nu vinzi niciodată pielea ursului din pădure — şi livrările se fac, în majoritatea cazurilor, prin avion. Vînătorii folosesc pe lîngă cele mai moderne mijloace de lucru : automobilul, injecţia anestezică trasă cu arme speciale, „figuranţi" (animale confecţionate din material plastic, plasate în anumite locuri pentru a le atrage pe cele vii) şi instrumentul vechilor cow-boy americani — lassoul. În fotografie : un struţ, după ce a fost alergat cu automobilul cîţiva kilometri, este prins cu frînghia aruncată de departe pe după gît.

ŞI ACUM, LA LUCRU !

ADOPTAREA de către Marea Britanie a sistemului internaţional de măsuri şi greutăţi (sistemul metric), hotărîtă definitiv în vara anului trecut şi eşalonată, în principiu, pînă la finele anului 1975, începe să capete aspectul unei campanii naţionale. Guvernul a creat un consiliu consultativ special (Metrication Board), întrunind pe reprezentanţii tuturor ramurilor şi domeniilor direct interesate, care — în colaborare cu British Standards Institution, cu diferite ministere şi organisme interne sau internaţionale — va coordona complexa operaţie de reconversiune a unităţilor de măsură tradiţionale, a normelor şi standardelor.

Încă din acest an, în construcţii, proiectele şi documentaţia aferentă la contractele noi urmează a fi elaborate pe baza sistemului metric, măsură care va fi generalizată treptat, în anii următori în toate ramurile industriei. O problemă acută o reprezintă însă necesitatea recalificării cadrelor de specialitate, îndeosebi în sectorul de concepţie şi proiectare, precum şi introducerea sistemului metric şi a normelor internaţionale în învăţămîntul de toate gradele.

CENTENARUL MARGARINEI

ALIMENT atît de popular astăzi, margarina s-a născut cu o sută de ani în urmă, în laboratorul chimistului francez Mège Mouriès. Cu această invenţie a sa, el a cîştigat premiul concursului instituit de Napoleon al III-lea, „pentru un nou produs alimentar ieftin care poate fi uns pe pîine". Mouriès şi-a botezat produsul „margarină" după culoarea asemănătoare cu cea a perlei (perlă în limba greacă este „margarites"). De atunci margarina şi-a croit un drum tot mai larg spre consumatori, dar nu lipsit de asperităţile concurenţei aprige cu producătorii de unt, care îşi apărau pieţele cu înverşunare. „Războiul margarinei" şi-a atins punctul culminant în 1927, în Olanda, unde preţul margarinei devenise atît de scăzut, încît ea a putut fi folosită cu material de bază pentru fabricarea săpunului. De atunci calitatea compoziţiei margarinei a fost mereu îmbunătăţită, consumul pe locuitor ajungînd în unele ţări să depăşească chiar de 3—4 ori pe cel al untului. Aşa, de exemplu, în Olanda consumul anual de margarină pe locuitor reprezintă 19,6 kg faţă de 4,6 kg unt, în Norvegia 21,8 kg faţă de 4,1 kg, în Danemarca 18,3 kg faţă de 10 kg, iar în Suedia 16,1 kg faţă de 8,7 kg unt. În schimb în Franţa, ţara sa de origine, — arată ziarul **Handelsblatt** — margarina nu şi-a putut cuceri o asemenea popularitate, consumul ei anual pe cap de locuitor fiind de 2,9 kg faţă de 8.8 kg unt.

MODERNĂ

DIVERSIFICAREA continuă a materialelor de construcţie şi fantezia creatoare a inginerilor şi arhitecţilor concură la realizarea unor forme şi imagini inedite pentru ceea ce numim, în mod tradiţional, casă. Astfel, de pildă, construcţia din figura alăturată nu reprezintă —

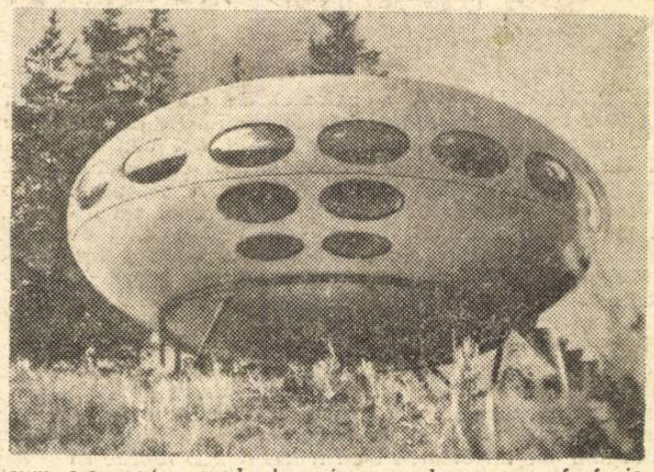

cum s-ar putea crede la prima vedere — o „farfurie zburătoare", ci o casă de odihnă modernă, botezată „Futuro". Creaţie a constructorilor finlandezi, ea este realizată din poliester, întărit cu fibre de sticlă şi căptuşit cu material izolator. Avînd un diametru de 8 m şi o înălţime de 4 m, casa cîntăreşte circa 2,5 tone şi poate fi montată într-un timp relativ scurt. Incercările efectuate au probat rezistenţa ei la cele mai serioase intemperii.

PRESA... ÎN BUCĂŢI

„ARGUSUL PRESEI" şi-a sărbătorit recent cei 90 de ani de existenţă. Primă agenţie de culegere de articole publicate în presă, „Argusul" este în acelaşi timp una din cele mai mari întreprinderi în această specialitate. De lectura şi decuparea presei cotidiene şi specializate se ocupă 120 de salariaţi. Mai mult de 15 000 de ziare de limbă franceză sînt studiate în fiecare săptămînă, 10% din aceste ziare fiind publicate în străinătate. Extrasele de presă dintr-un mare cotidian de informaţie, variază între 200 şi 350 tăieturi. De la înfiinţarea sa pînă în prezent, „Argusul" a reuşit să-şi atragă mai mult de 300 000 de clienţi (printre primii se găseau Edmond Rostand, membri ai familiei lui Napoleon etc.). Exemplul său a fost urmat şi de alte societăţi, la ora actuală existînd în lume circa 160 de asemenea birouri, dintre care 90 în Statele Unite.

„KOLOSSAL" — PE PLANŞETĂ

ANUL 1968 s-a incheiat cu două evenimente importante în domeniul superpetrolierelor : lansarea primelor unităţi de cîte 326 000 tdw pentru „Gulf Oil Corporation" şi comanda altor trei unităţi de 370 000 tdw din partea societăţii „Caltex". O dată cu ele, au început şi discuţiile în rîndul specialiştilor asupra eficienţei tonajului „mamuţilor" : peste sau sub 400 000 tdw ? Studiile de arhitectură şi inginerie navală au însă deja gata pe planşetă proiectul „Kolossal" de 500.000 tdw. Reuşita modelelor la scară mică a acestui gigant, face pe proiectanţi să spere că armatorii se vor grăbi la primele comenzi. Socotind însă că un tanc petrolier de 370 000 tdw costă în jurul a 22 şi 25 milioane de dolari şi că puţine sînt în prezent porturile care pot primi un asemenea vas, se crede că în această cursă a tonajelor, ambiţioşii se vor opri aici. In plus, faptul că societăţi petroliere de talia lui „Shell", „Esso", „Snam", „British Petroleum" sau „Texaco" se orientează pentru moment către nave variind între 175—254 000 tdw, experţii înclină să tragă concluzia că o întrecere a tonajelor din motive de prestigiu, s-ar dovedi dezastruoasă.

CE ESTE TANZANITUL

CEA MAI NOUĂ PIATRĂ scumpă, care se aseamănă cu safirul ; preţul unui carat este de 400 de dolari. Culoarea tanzanitului este albastru inchis cu reflexe violete şi verzi. În vara anului 1967, un căutător de aur, pe numele Manuel Suza, a dat în Tanzania peste un zăcămînt de cristale necunoscute pînă acum. El a trimis cîteva probe unor şlefuitori de pietre preţioase din R.F.G. Răspunsul a fost... cristalele pot fi folosite pentru bijuterii. Puţin după aceea, parcelele din regiunea respectivă au fost achiziţionate repede de geologi americani şi alţi căutători atraşi de „febra tanzanitului". În prezent, guvernul Tanzaniei depune mari eforturi pentru a lua sub controlul său exportul de tanzanit căci, după cum se afirmă din surse oficiale, pînă în luna noiembrie a anului trecut, nici un tanzanit nu a ieşit din ţară pe cale legală. Aceasta înseamnă — scrie **Time** — că toate exemplarele care au apărut pînă acum în Statele Unite şi în Europa, au fost scoase prin contrabandă.

STATISTICĂ INTERNAŢIONALĂ

CELE MAI DINAMICE TRANSPORTURI

În cadrul transporturilor de mărfuri şi pasageri, dinamica cea mai pronunţată revine, în ultimele decenii, celor aeriene. Deşi în măsură inegală, tendinţa de sporire rapidă a traficului a fost înregistrată de toate marile societăţi de transporturi aeriene internaţionale, după cum se poate vedea din graficul nr. 1.

Organizaţia internaţională de aviaţie civilă, care grupează 116 ţări din lume, apreciază că pînă în 1980 creşterea anuală a traficului de pasageri (exprimat în pasager/km) se va situa în jurul a 14%, iar cea a transportului de mărfuri va fi şi mai rapidă. O evoluţie ascendentă se constată în activitatea societăţii sovietice Aeroflot (care nu face parte din O.I.A.C.), organism cu cel mai mare volum al traficului din lume. Datele statistice arată că în 1967 traficul de pasageri în sistemul Aeroflotului a crescut cu 18% faţă de anul precedent, iar volumul mărfurilor transportate cu 16% ; pentru 1968 sporurile corespunzătoare au fost, de 16% şi 10%.

Progresele realizate de traficul aerian se datorează unei serii de avantaje, care — în multe cazuri — compensează costul mai ridicat al transportului propriu-zis, comparativ cu alte mijloace de transport. Totodată, ele sînt posibile datorită extinderii continue a parcului de avioane şi modernizării acestuia, sporirii capacităţii şi vitezei lor de transport. În cercurile de specialitate se estimează că pînă în anul 1980 flota civilă mondială se va mări cu circa 25%, iar avioanele turboreactoare vor ajunge să reprezinte 80% din întregul parc aflat în serviciu. Modificarea radicală a structurii parcului mondial, caracterizată îndeosebi prin eliminarea navelor cu motor cu piston, este oglindită de graficul nr. 2 (pentru avioanele ţărilor membre ale O.I.A.C.).

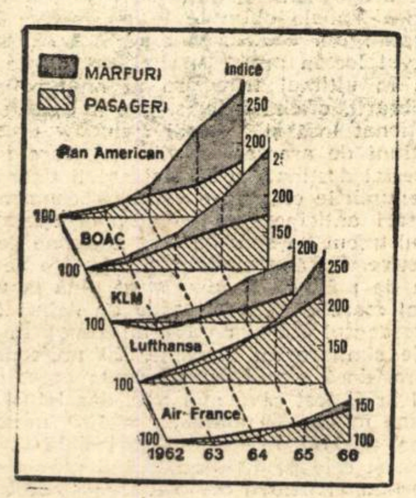

Grafic 1

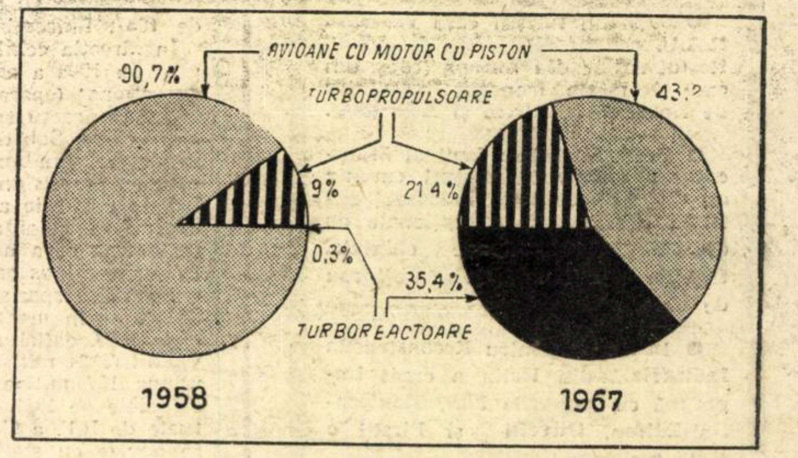

Grafic 2

(după LE MONDE)

PROLETARI DIN TOATE ȚĂRILE, UNIȚI-VĂ!

viața economică

ORIENTARE · DOCUMENTARE · TEORIE · ECONOMIE NAȚIONALĂ · ECONOMIE MONDIALĂ

ANUL VII nr. 15 (293)
VINERI
18 aprilie 1969
15
REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA
str. Nicolae Iorga nr. 36
BUCUREȘTI
Telefon 11 78 76
20 PAGINI • 2 LEI

PE ȘANTIERELE DE CONSTRUCȚII-MONTAJ

ÎN OBIECTIV:

PLANUL ȘI RESTANȚELE

VALOAREA TEORETICĂ ȘI EFICIENȚA PRACTICĂ A TIPULUI DE PREȚ CU RIDICATA

SPECIALIZARE – CONCENTRARE: ÎN CĂUTAREA PROPRIULUI PROFIL

AMERICA LATINĂ
STATUL ȘI DEZVOLTAREA INDUSTRIALĂ

viata economică

Săptămînal editat de Societatea de Ştiinţe Economice din România

SUMAR

nr. 15 din 18 aprilie 1969

■ ECONOMIE NAŢIONALA

Disciplina economică a realizării planului (pag. 3)

Cadenţe şi scadenţe
de **Victor Ionescu** (pag. 3)

În întreprinderile industriei materialelor de construcţii.
de **C. Dorin** (pag. 4)

Investiţii :

În obiectiv, planul şi restanţele de **N. Lupaşcu**, director Banca de Investiţii (pag. 5)

Reflecţii :
Din nou despre fantezie
de acad. **Grigore C. Moisil** (pag. 5)

Preţuri :

Valoarea teoretică şi eficienţa practică a tipului de preţ cu ridicata
de **M. Maevschi** (pag. 6)

Agricultura :
Surse de rentabilizare a producţiei zootehnice (II)
de conf. univ. **O. Parpală**, lector **V. Deaconu** şi asistent **E. Parpală** (pag. 7)

■ INTREPRINDEREA

Opinii :

Gîndirea colectivă şi novatoare
de **Ioniţă Olteanu** (pag. 9)

Tribuna specialistului (pag. 9)

Specializare-concentrare :

În căutarea propriului profil
— Firele legăturilor de cooperare
de **V. Dincă** şi **M. Aldea** (pag. 10—11)

— S.D.V.-urile — un accelerator al progresului tehnic
de ing. **V. Radeţchi** (pag. 10—11)

Cadre şi răspunderi :
ing. Emil Oniga
de **Viorica Baba** (pag. 10—11)

■ ISTORIE ECONOMICA

Emile de Laveleye în România
de dr. **Gh. Dobre** (pag. 13)

■ TEORII ● IDEI

Şantier ştiinţific :
prof. univ. dr. Dan Grindea

Recenzie :
Comerţul Africii cu... Africa
de **N. Popov** (pag. 14)

Un prilej util pentru noi contacte.
Convorbire cu Walter Bossart, directorul Expoziţiei industriale elveţiene la Bucureşti. (pag. 15)

■ ECONOMIE MONDIALA
Dezvoltarea inegală a ţărilor capitaliste :
Japonia pe locul doi
Ritmuri, export şi pieţe
de **Irina Vianu** (pag. 16)

America Latină : Statul şi dezvoltarea industrială
de **Maria Desmireanu** (pag. 17)

R.S.F.I. :
Industria automobilelor — prin concentrare spre eficienţă
de **Ion Stancu** (pag. 18)

— Cooperarea economică europeană, factor al păcii
Convorbire cu **J. Galtung**, de la Institutul internaţional pentru cercetarea asupra păcii din Oslo (pag. 19)

Conjunctura economiei capitaliste :
Indonezia — Redresare limitată, proiecte incerte (pag. 19)

COLEGIUL DE REDACŢIE

Gh. Dolgu (redactor şef), **P. Alexiu, N. Armencoiu, Gh. Badrus, M. Bulgaru, Gh. Creţoiu** (redactor şef adjunct), **T. Cristureanu, D. Dumitriu, Em. Florescu, C. Ionescu, C. Murgescu,** membru corespondent al Academiei, **P. Năvodaru, R. Negru, I. Olteanu** (redactor şef adjunct), **V. Petrescu** (secretar general de redacţie), **I. Rachmuth,** membru corespondent al Academiei, **V. Rausser, N. Simionescu** (redactor şef adjunct), **C. Topor, S. Ţaigăr, I. Văcărel, L. Zaharia**

Tiparul : Intreprinderea Poligrafică „Informaţia", str. Brezoianu nr. 23—25.

40 470

CURIER

● Echivalarea unor stagii

AURELIAN STANA, Fabrica de ciment Comarnic. *Conform precizărilor fostului Comitet de stat pentru probleme de organizare şi salarizare cu nr. 5365/1966, pentru a se putea lua în considerare, ca activitate în funcţii tehnice, perioada în care fiind absolvent al şcolii* medii tehnice — cu diplomă de tehnician, *aţi fost încadrat în funcţia de planificator I transporturi, este necesar ca : întreprinderea unde aţi funcţionat să vă elibereze o adeverinţă în care să se arate — analitic — lucrările efectuate şi din care să rezulte că acestea aveau un pronunţat caracter tehnic (în adeverinţă trebuie să se precizeze că aţi îndeplinit — de fapt — funcţia de tehnician II, care corespundea şi pregătirii dv.); conducerea organului central căruia îi este subordonată unitatea unde sînteţi încadrat să fie de acord cu propunerea conducerii unităţii, în sensul solicitat de dv. Dacă se va da această aprobare, avînd peste cinci ani în funcţii tehnice, puteţi fi promovat în funcţia de tehnician I, dacă sînt îndeplinite şi celelalte condiţii legale.*

● Alocaţia de stat pentru copii

AUREL POPESCU, contabil şef, Filatura de lînă „Octombrie roşu"-Ghimbav. *Raţionamentul care stă la baza propunerii dv. este, în parte, eronat. Potrivit principiilor cuprinse în actuala reglementare, ar fi inechitabil ca atunci cînd soţul este angajat temporar sau, din diferite motive, nu este angajat în sensul Codului Muncii, soţia, salariată, să nu beneficieze de alocaţia de stat pentru copii, cu alte cuvinte să se prevadă un regim discriminatoriu pentru angajatele* femei *faţă* de bărbaţi. *După cum vă este cunoscut, atunci cînd numai unul dintre soţi este salariat, acesta are drept la alocaţia de stat, indiferent dacă este bărbat sau femeie. Această reglementare corespunde principiilor de bază ale legislaţiei din ţara noastră care nu admit discriminări în recunoaşterea drepturilor, în raport de sexul cetăţenilor. Prevederea din legislaţia privind acordarea alocaţiei de stat pentru copii, potrivit căreia atunci cînd* ambii soţi *sînt salariaţi, titular al dreptului la alocaţie este* soţul, *a urmărit evitarea posibilităţii acordării nejustificate, în unele cazuri, a alocaţiei,* fiecăruia dintre soţii salariaţi, *deci a avut* o raţiune de control şi *nu a stabilit un regim derogatoriu de la principiile de mai sus.*

● Salarizare

ANA CORMOŞ, economistă ; Fabrica de bere Cluj. *Interpretarea dată de întreprinderea unde lucraţi are la bază reglementările stabilite prin H.C.M. nr. 914/1968, astfel cum a fost modificată prin H.C.M. nr. 2333/1968. Aceste reglementări nu fac o diferenţiere în salarizarea tarifară a economiştilor care au mai mult de un an de activitate salariată, dar nu au cel puţin doi ani vechime în funcţia de economist. Întrucît problema ridicată de dv. relevă o situaţie deosebită, s-a propus organelor competente de a analiza, în continuare, posibilitatea modificării acestor reglementări.*

● Premiere

GHEORGHE AVRAM, student anul III, facultatea de studii economice Cluj. *Din documentele existente la întreprindere rezultă că plecare dv. din unitate — prin demisie — se datoreşte înscrierii la cursurile de zi ale învăţămîntului superior. Atunci sînteţi îndreptăţit să primiţi suma ce s-a rezervat din premiile trimestriale încasate în cursul anului calendaristic respectiv, în aceleaşi condiţii cu cele prevăzute pentru salariaţii transferaţi în interesul serviciului, sau pentru cei cărora li s-a desfăcut contractul de muncă în baza art. 20 lit. a, b din Codul Muncii etc. Precizăm că reglementarea în vigoare, care stabileşte o asemenea excepţie se referă la „plecarea la şcoli" fără să prevadă vreo diferenţiere în ce priveşte recunoaşterea drepturilor angajaţilor, după cum plecarea la şcoli s-a făcut în urma scoaterii din producţie sau din iniţiativa angajatului.*

ION RADU, economist. *Comunicaţi-ne adresa dv.*

LAURENŢIU IUONAŞ, economist, I.I.L. „Producţia" Suceava. *Lărgirea cunoştinţelor de normare în programele cursurilor de organizarea întreprinderilor, predate în învăţămîntul superior economic, este în atenţia Ministerului Învăţămîntului. Opinia dv. din partea a doua a scrisorii a mai fost expusă în revista noastră. Înlăturarea deficienţelor semnalate de dv. este de competenţa comitetelor de direcţie.*

GRUPUL DE MUNCITORI TÎMPLARI, Şantierul de construcţii 501 Braşov. *Problema ridicată de dv. a fost trimisă spre examinare organelor competente urmînd să vă comunicăm ulterior soluţiile ce se vor adopta.*

ECOURI ● ECOURI

RELAŢIILE DINTRE FORURILE TUTELARE ŞI ÎNTREPRINDERI

În dorinţa de a aduce o contribuţie substanţială la realizarea indicatorilor de plan, la instituirea unei discipline financiare şi economice desăvîrşite etc., Banca Naţională foloseşte o gamă variată de metode. Una din căile folosite este aceea a sesizării organelor tutelare în situaţii cînd rezolvarea greutăţilor ce apar depăşesc posibilităţile reale de rezolvare ale întreprinderilor.

Multe direcţii generale din ministere apreciază în mod pozitiv sesizările organelor bancare. De exemplu, Direcţia generală pentru comerţul de produse alimentare şi Direcţia generală pentru comerţul de produse textile-încălţăminte, din cadrul Ministerului Comerţului Interior, Direcţia generală automobile, tractoare şi rulmenţi din cadrul Ministerului Industriei Construcţiilor de Maşini acordă importanţa cuvenită sesizărilor, le analizează şi iau măsuri operative de ajutorare a întreprinderilor şi de prevenire a unor aspecte de natura celor semnalate de noi. Sîntem nevoiţi, însă, să cităm şi direcţii generale care nu iau în consideraţie problemele ridicate de noi, tergiversează soluţionarea sesizărilor, fapt ce se reflectă negativ în activitatea economico-financiară a întreprinderilor subordonate. Din multitudinea lor, am ales cîteva.

Printr-o scrisoare am sesizat Departamentului silviculturii din cadrul Ministerului Economiei Forestiere unele deficienţe în activitatea Inspectoratului silvic Argeş. La corespondenţa noastră, Direcţia economică-financiară ne-a răspuns că „problemele sesizate au fost verificate şi s-a ajuns la concluzia că persoanele din conducerea inspectoratului nu cunosc aceste aspecte". În realitate, toate aspectele cuprinse în scrisoarea noastră sînt redate detaliat în procesul verbal încheiat cu Inspectoratul silvic care este semnat fără obiecţiuni de inginerul şef (directorul fiind în concediu de odihnă) şi de contabilul şef.

Nici Direcţia generală a industriei de panificaţie şi produse făinoase din cadrul Ministerului Industriei Alimentare nu a luat în consideraţie problemele ridicate de sucursala noastră. Suscitata direcţie a aprobat plata premiilor personalului tehnic-administrativ de la Intreprinderea de morărit şi panificaţie din Piteşti fără a analiza îndeplinirea unei condiţii esenţiale prevăzute de Regulamentul de premiere aprobat prin HCM 1627/1962 şi anume : „lipsa de reclamaţii din partea consumatorilor şi a organizaţiilor comerciale asupra calităţii produselor de panificaţie". De reţinut că, în ambele trimestre, O.C.L. Alimentara Piteşti a sesizat întreprinderii respective cazuri de livrări de produse necorespunzătoare calitativ. Însăşi Direcţia comercială judeţeană, în informările chenzinale, arată frecvent acest lucru, fără să mai amintim de consfătuirile organelor Inspecţiei comerciale de stat şi de conţinutul referatelor întocmite de vînzătorii de la chioşcurile de pîine. Am arătat Direcţiei generale toate aceste aspecte. În răspunsul primit, ni se scrie pe scurt şi fără nici o justificare că se menţin aprobările de premiere date. Ca urmare, în continuare există nenumărate reclamaţii asupra calităţii pîinii.

Iată, aşadar, numai două exemple de ceea ce *nu* trebuie să existe în relaţiile dintre forurile tutelare şi întreprinderile în subordine.

Benone Gh. POPA
director adjunct la sucursala judeţeană Argeş a Băncii Naţionale

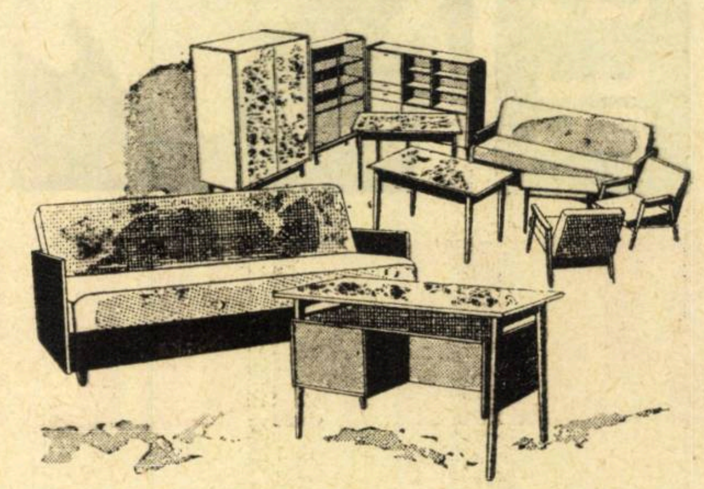

C.I.L. FOCŞANI
Bulevardul Bucureşti nr. 66

PRODUCE ŞI LIVREAZĂ

Mobilă confortabilă, pentru un interior agreabil

● Camera de zi model 623/11 — furniruită cu nuc şi lustruită cu lacuri poliesterice, compusă din :

dulap cu două uşi, bufet, bibliotecă, birou, masă extensibilă, măsuţă, canapea, două fotolii, dintre care unul cu braţe.

● Canapeaua model 623/11, tapiţată cu stofe de calitate superioară.

ECONOMIE NAȚIONALĂ

DISCIPLINA ECONOMICĂ A REALIZĂRII PLANULUI

Întreprinderile industriei republicane din țara noastră au încheiat primul trimestru din 1969 cu un bilanț pozitiv. Indicatorii, **producția globală industrială și producția marfă vîndută și încasată, au atins nivelul de 101,2%, ceea ce echivalează cu un spor de peste 724 milioane lei și respectiv circa 700 milioane lei.** Comparativ cu trimestrul I 1968, la acești indicatori s-au înregistrat creșteri remarcabile de pînă la 10,3%.

La o serie de produse principale, destinate atît consumului productiv, cît și celui individual s-au obținut importante cantități peste plan: **2300 tone fontă, 131 300 tone cărbune extras, 261 autocamioane, 16 100 metri cubi cherestea rășinoase, 116 000 perechi încălțăminte, 493 000 metri pătrați țesături, 372 tone preparate din carne etc.**

Pe fondul general pozitiv, concretizat în atingerea sau depășirea nivelurilor valorice și fizice ale sarcinilor de plan, s-au ivit și unele rămîneri în urmă. Datorită unei insuficiente preocupări pentru organizarea rațională a procesului de producție, a neatragerii în circuitul economic a unor rezerve interne, precum și din cauza nerespectării obligațiilor contractuale de către furnizori, unele întreprinderi, mai ales din economia forestieră, industria alimentară, chimică și industria construcțiilor se prezintă la finele trimestrului I al acestui an cu realizări inferioare prevederilor planului la producția globală și la cea de marfă vîndută și încasată.

Datorită faptului că unele subramuri industriale au produs sub nivelul cantitativ planificat o serie de sortimente de mare importanță (strunguri paralele, utilaje destinate marilor șantiere de investiții, vagoane, unele produse chimice, plăci aglomerate și fibrolemnoase etc.) **economia națională a fost lipsită de o serie de mijloace tehnice necesare pentru nevoile interne, cît și pentru export.** De asemenea **la capitolul beneficii unele întreprinderi ale industriei ușoare, industriei construcțiilor de mașini, industriei chimice și industriei alimentare nu au reușit să-și realizeze integral prevederile.**

Firește, cauzele rămînerilor în urmă prezintă aspecte diferite de la ramură la ramură, de la întreprindere la întreprindere. Analizarea lor atentă, stabilirea de măsuri practice, în funcție de specific pentru fiecare loc de muncă, trebuie să conducă la înlăturarea deficiențelor, la recuperarea cît mai grabnică a rămînerilor în urmă.

În prim plan, atenția comitetelor de direcție, a specialiștilor, a colectivelor de muncă, trebuie îndreptată spre folosirea cît mai eficientă a mijloacelor tehnice, a forței de muncă, a timpului de lucru. În acest scop, este necesar să fie mai bine valorificate studiile elaborate pe linia perfecționării organizării producției și a muncii, să se asigure o mai rațională și operativă distribuire a sarcinilor, să se acorde o mai atentă asistență tehnică, mai ales acolo unde producția prezintă importanță deosebită și sînt gîtuiri în fluxul tehnologic, să se promoveze cu curaj metode de lucru avansate. De un real sprijin în învingerea unor greutăți este și ajutorul operativ și concret dat de organele centrale care, mai ales în aceste zile, trebuie să-și facă din plin simțită prezența în toate unitățile unde se constată rămîneri în urmă în realizarea planului.

Angajamentul tuturor colectivelor de muncă este de a se prezenta la sfîrșitul lunii aprilie a.c. cu planul îndeplinit la toți indicatorii. Mobilizînd toate inițiativele și forțele creatoare, este o datorie de cinste și onoare ca la 1 Mai — Ziua solidarității internaționale a celor ce muncesc — prevederile planului pe primele 4 luni ale anului să fie îndeplinite nu numai global pe economie, ci de fiecare colectiv de muncă și unitate în parte.

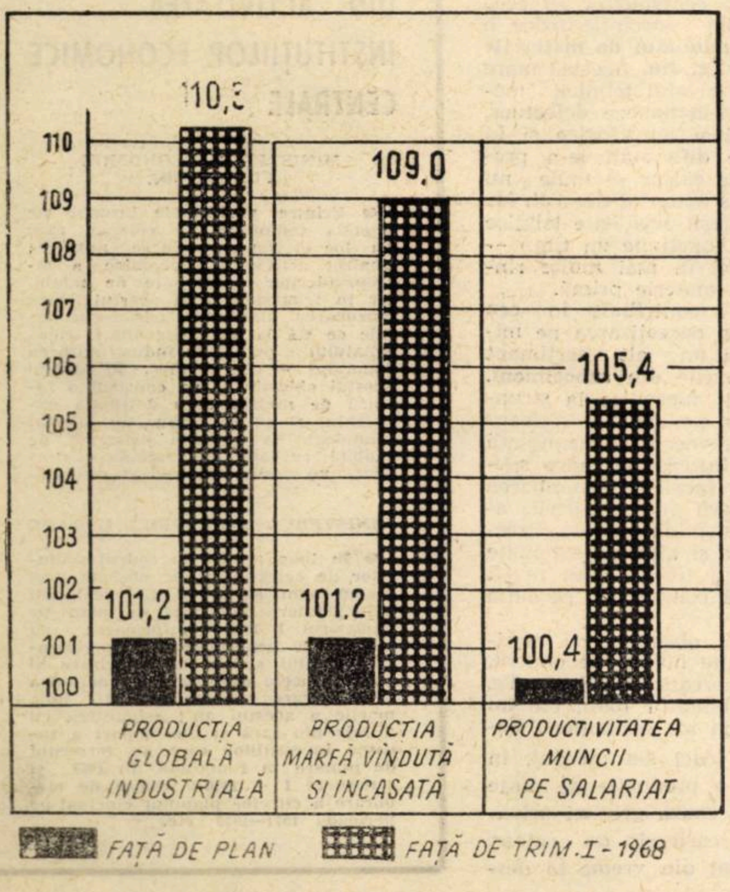

Îndeplinirea planului pe trimestrul I/1969 la unii indicatori

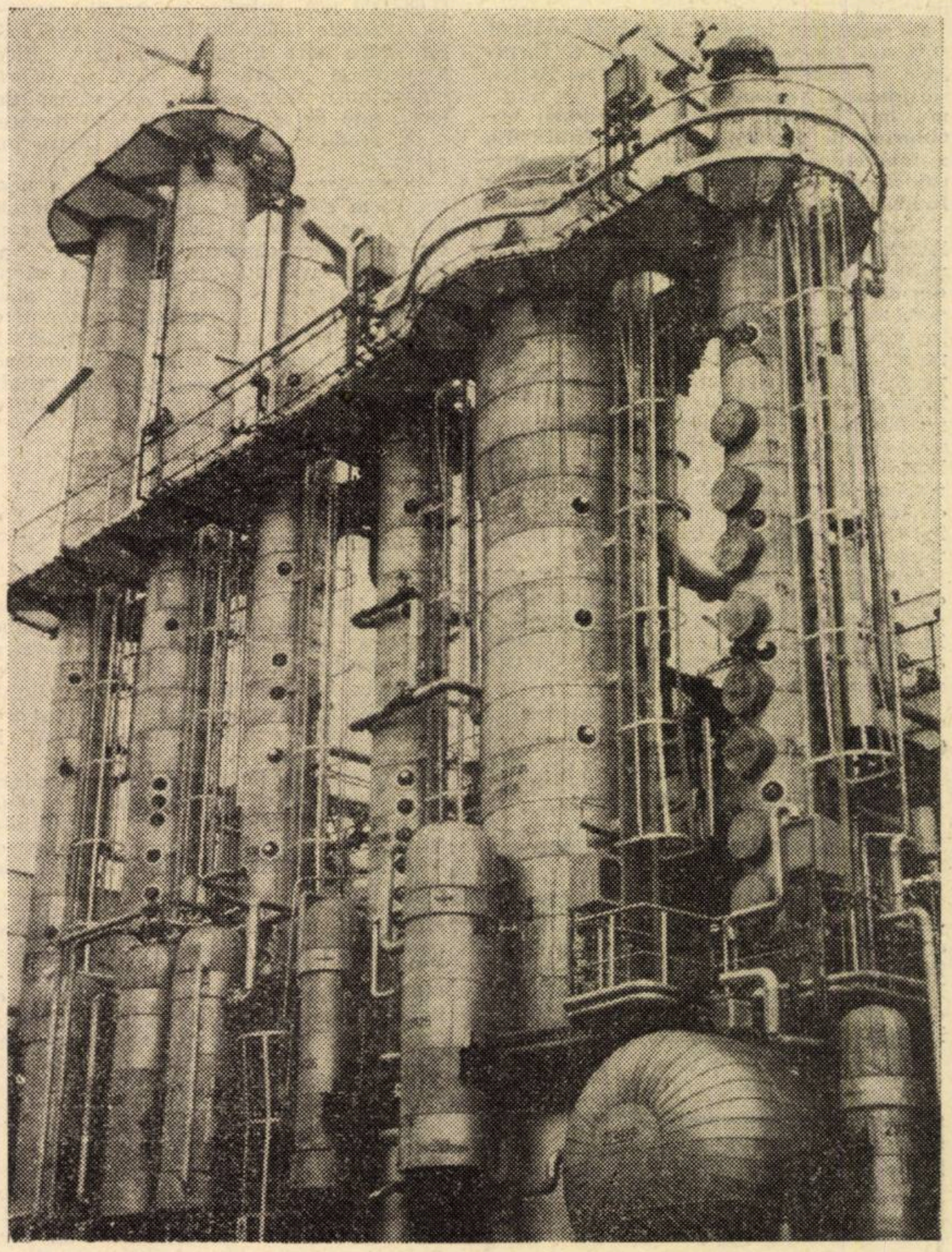

Uzina de fibre sintetice-Iași, **a cărei „premieră" a avut loc înainte cu șase luni față de termenul planificat, va produce anual 10 000 tone fibre, denumite comercial „Terom", asemănătoare celor realizate în alte țări sub emblema tergal sau terilenă. În amestec cu bumbac sau lînă, din cantitatea de fibre obținută anual se vor putea confecționa circa 30 milioane vestminte pentru femei, sau 16 milioane treninguri sau 9,5 milioane costume bărbătești.** În fotografie: **moderna secție de distilare metol-glicol.**

În intreprinderile din municipiul București

CADENȚE ȘI SCADENȚE...

Întreprinderile industriale din municipiul București au realizat pe ansamblu, în primul pătrar al anului curent, o producție globală suplimentară de 49.548.000 lei și o producție marfă vîndută și încasată peste plan de 15.189.000 lei. Peste 50% din sporul producției globale s-a obținut pe seama creșterii productivității muncii.

Întrecerea socialistă desfășurată în cinstea celei de-a 25-a aniversări a eliberării patriei a stimulat inițiativele colectivelor de muncă pentru mai larga valorificare a rezervelor de creștere a producției și productivității muncii, pentru folosirea mai deplină a mașinilor și utilajelor, pentru promovarea unor tehnologii avansate și reducerea consumurilor specifice. Pe această bază, majoritatea întreprinderilor bucureștene **(Uzina de țevi sudate, Uzina de motoare și compresoare „Timpuri Noi", Întreprinderea de reparații utilaje și mecanisme, Uzina chimică „Getica", Fabrica de articole de sticlărie, Fabrica de produse zaharoase „București"** etc.) au înregistrat un grad înalt de îndeplinire a planului atît la producția globală, cît și la producția marfă vîndută și încasată, procentele fiind cuprinse între 104—108%.

La global da, la marfă restanțieri

Sînt însă și întreprinderi care deși au îndeplinit valoric global sarcinile prevăzute au rămas serios în urmă cu realizarea sarcinilor la producția marfă vîndută și încasată, cît și la indicatorii de eficiență. Din datele centralizate la Direcția de statistică a municipiului București, rezultă **că opt întreprinderi industriale republicane nu și-au realizat sarcina planificată pe primele trei luni la producția globală, 14 la producția marfă vîndută și încasată, 10 la productivitatea muncii** și un număr însemnat la beneficii. Între acestea se află: **Întreprinderea de produse din ceramică fină pentru construcții, Uzina „Policolor", Uzina de utilaj chimic „Grivița Roșie", Întreprinderea de prefabricate „Progresul"** etc. Ce cauze au determinat aceste rămîneri în urmă?

Să analizăm, sumar, situația de la **Uzina de utilaj chimic „Grivița Roșie".** Aici și-au spus cuvîntul deficiențele manifestate în organizarea producției și a muncii, în folosirea utilajelor tehnologice, în aprovizionarea ritmică a locurilor de muncă. La mașinile-unelte din secțiile de bază, de pildă, s-a realizat în primul trimestru un indice de utilizare a fondului de timp nominal (disponibil) de numai 50%. Numeroasele întreruperi în funcționarea utilajelor, (datorate schimburilor neprogramate, reparațiilor accidentale provocate de defecțiuni mecanice și electrice), neasigurarea mașinilor cu forța de muncă necesară au condus la situația ca în primele trei luni să se piardă 131.306 ore-mașină.

De asemenea, timpul de lucru al muncitorilor a fost insuficient folosit, „pauzele" (învoirile și absențele nemotivate au însumat 21564 ore-om) intervenite în desfășurarea producției au avut efecte negative și asupra utilizării forței de muncă. Fondul de timp maxim disponibil a fost utilizat în proporție de numai 94%. Așa

→

stînd lucrurile este oare de mirare că această uzină și-a realizat producția marfă în primul trimestru numai în proporție de 93,5% ?

La carențele interne s-au mai adăugat și o serie de greutăți provocate de furnizorii de materiale și subansamble. Astfel, **sortimentul vagoane cisternă**, de pildă, **n-a fost realizat datorită neprimirii boghiurilor de la Uzina mecanică-Timișoara, a robinetilor de golire de la Uzina mecanică de material rulant București, a fundurilor de la Uzina „Vulcan" etc.**

Între unitățile rămase în urmă în realizarea sarcinilor primului trimestru al anului se află și **Întreprinderea de produse din ceramică fină pentru construcții.** Aici s-au manifestat serioase carențe mai ales în organizarea producției și folosirea tuturor condițiilor tehnico-materiale existente. Învoirile și absențele nemotivate au însumat peste 12 000 ore de producție, iar fondul de timp maxim disponibil a fost utilizat în proporție de numai 92,1%. Datorită deficiențelor amintite, unitatea respectivă și-a realizat prevederile la producția globală în primul trimestru numai în proporție de 70,1%, iar la productivitatea muncii 75,5%.

Sub alte forme, ținînd seama de specificul producției, aceleași neajunsuri organizatorice și tehnice, s-au manifestat și în celelalte întreprinderi, care au încheiat cu „minusuri" realizarea planului în primul trimestru al anului curent.

● *Cînd disciplina contractuală este considerată facultativă*

Unele întreprinderi, deși au îndeplinit planul la producția marfă, nu s-au preocupat de realizarea tuturor sortimentelor, în concordanță cu termenele contractuale. Din această cauză, numeroase contracte de livrări nu au fost onorate în întregime. Întreprinderea de piese radio și semiconductori — Băneasa, de pildă, n-a respectat în întregime 25 contracte (valoare 5 654 000 lei), Uzina „Vulcan" — 12 contracte, (1 687 000 lei), Fabrica de ventilatoare — 10 contracte (1 592 000 lei), etc. Alte unități între care I.I.S. „Electrofar", „Electronica" și „Vulcan" — deși au onorat majoritatea contractelor, au rămas datoare față de unii beneficiari cu livrarea unor produse care prezintă o mare importanță.

Neonorarea totală sau parțială a unor contracte economice are serioase implicații : neprimind la timp comenzile contractate, întreprinderile beneficiare au fost puse, la rîndul lor, în situația să nu poată satisface o serie de cerințe, afectîndu-se astfel serios interesele economiei naționale. Pe de altă parte, întreprinderile care n-au respectat stipulațiile contractuale, sînt obligate să plătească penalizări și astfel să-și diminueze eficiența economică a întregii activități.

● *Cum a fost cheltuită munca vie*

Este un fapt pozitiv că pe ansamblul industriei municipiului București productivitatea muncii planificată pe trimestrul I al acestui an a fost realizată în proporție de 100,4%, înregistrînd un spor față de perioada corespunzătoare a anului trecut de 3,2%. Acest lucru atestă că în marea majoritate a întreprinderilor s-a pus un accent sporit pe ridicarea gradului de mecanizare și automatizare a producției, folosirea mai din plin a utilajului productiv, ridicarea calificării forței de muncă, normarea judicioasă a proceselor de muncă etc.

În domeniul productivității muncii un număr de 10 întreprinderi însă au îndeplinit sarcinile prevăzute doar între 74—89% (I.I.S. „Flora", I.I.S. „Republica" — blănuri, Uzina „Policolor", Fabrica de încălțăminte „Pionierul", I.I.S. „Izolatorul"). Cauzele rezidă în : defectuoasa organizare și desfășurare a producției, utilizarea insuficientă a mașinilor, utilajelor și a forței de muncă. Toate acestea au influențat folosirea fondului de timp maxim disponibil de lucru al muncitorilor : la I.I.S. „Republica"-blănuri (85,5%), la Uzina „Policolor" (93,9%), la I.I.S. „Izolatorul" (94,5%), la I.I.S. „Flora" (95,6%). De altfel, la aceste întreprinderi s-au înregistrat serioase pierderi de timp și ca urmare a învoirilor și absențelor nemotivate : peste 7000 ore-om la Uzina „Policolor", peste 3000 la I.I.S. „Republica"-blănuri, mai bine de 2500 la I.I.S. „Izolatorul".

Situația încheiată pe primul trimestru arată, de fapt, că în aproape toate întreprinderile republicane din municipiu — chiar și în cele care și-au realizat productivitatea muncii — există încă mari rezerve în ce privește folosirea eficientă a timpului de lucru al muncitorilor. Timpul nefolosit din motive subiective care a reprezentat 1,7% din cel maxim disponibil, echivalează, după unele calcule, cu o pierdere de producție globală de circa 177 milioane lei.

● *Măsuri operative și eficiente*

O dată cu analiza rezultatelor dobîndite în perioada celor trei luni din 1969, conducerile întreprinderilor au trecut, mai ales acolo unde bilanțul este nesatisfăcător, la aplicarea unor măsuri menite să asigure recuperarea rămînerilor în urmă, pentru ridicarea pe o treaptă superioară a întregii activități economice.

Între acțiunile întreprinse, pe prim plan, se situează aplicarea unui complex de măsuri organizatorice și tehnice menite să conducă la folosirea rațională a capacităților de producție și a timpului de lucru. S-a trecut, de pildă, mai ales în întreprinderile constructoare de mașini la organizarea completă a schimbului doi, la definitivarea contractelor de livrări, la asigurarea unei mai bune aprovizionări tehnico-materiale a locurilor de muncă. Măsuri ample au fost stabilite și parțial aplicate pentru intensificarea acțiunii de revizuire a normelor de consum de materii prime și materiale, combustibil, de carburanți și energie electrică, astfel încît fiecare unitate industrială să se încadreze în cotele repartizate prin planul de stat.

Pentru ca eforturile ce se depun să fie încununate de succes, astfel încît să nu mai existe întreprinderi restanțiere în realizarea prevederilor de plan, sau a unor contracte este necesar ca ministerele, direcțiile generale coordonatoare să asigure un control și sprijin permanent mai ales în unitățile care au de executat produse de mare importanță pentru economia națională și export, pentru a se asigura o mai fermă disciplină de plan și contractuală.

Victor IONESCU
directorul Direcției de statistică a municipiului București

INVENȚII ROMÂNEȘTI

● Precum Hefaistos

● **Autorii, ing. Lascăr Zamfirescu și ing. Vasile Ionescu, de la Institutul de cercetări pentru tehnologia construcțiilor de mașini, au realizat un dispozitiv pentru extragerea dintr-un cuptor de tratament termic a tijelor de pompare pentru industria petrolieră. Dispozitivul, pe lîngă faptul că elimină operațiile manuale la extragerea tijelor din cuptor, are o construcție simplă și robustă și o productivitate mărită.**

● Evacuarea oaspeților nepoftiți

● **Farmacista Elisabeta Creangă și ing. Cornelia Tănase de la Institutul de cercetări chimico-farmaceutice au pus la punct un procedeu pentru purificarea sulfatului de atropină de alcaloizi secundari. Procedeele cunoscute de preparare a sulfatului de atropină pur folosesc ca reactanți cloroform și eter etilic sau eter de petrol ; în acest fel, purificarea este greoaie, necesitînd mai multe faze.**

Datorită noului procedeu impuritățile se elimină prin dizolvare în diclor metan, nemaifiind necesare operațiile ulterioare de purificare a sulfatului de atropină. Solventul folosit (diclor metanul) este selectiv, ușor volatil și neinflamabil.

● Stimulii izvoarelor de țiței

Un grup de cercetători de la Institutul de cercetări foraj-extracție Cîmpina a realizat o compoziție pentru combaterea emulsiilor de apă în țiței și pentru stimularea sondelor care produc țiței și gaze prin reducerea depunerilor de parafine pe echipamentul de extracție a sondelor, refacerea permeabilității stratului și hidrofobizarea suprafeței filtrante. Pentru prepararea compozițiilor superficial active, se folosesc produși nepurificați, reprezentînd reziduuri sau produși secundari rezultați din alte procese tehnologice.

● Alchimie modernă

Invenția se referă la un procedeu și o instalație pentru difuzia borului în siliciu monocristalin, care permite obținerea de straturi difuzate cu concentrație superficială a borului 8.10^{20}—1.10^{21} atomi/cm³. Prin metodele cunoscute, concentrația superficială a borului nu depășește 4.10^{20} atomi/cm³. Invenția asigură obținerea unor suprafețe difuzate foarte curate, rezultatele fiind reproductibile. Valoarea concentrației superficiale a borului este independentă de temperatura și durata tratamentului termic de difuzie.

În întreprinderile industriei materialelor de construcții

PRIN ELIMINAREA DEFECȚIUNILOR POT FI RECUPERATE RĂMÎNERILE ÎN URMĂ

DEPINZÎND de surse de materii prime ce se exploatează sub cerul liber, de un volum însemnat de transporturi, întreprinderile industriei materialelor de construcții au avut de suferit de pe urma iernii. Cu toate acestea, majoritatea fabricilor ce aparțin de Ministerul Industriei Construcțiilor și-au realizat sarcinile ce le reveneau. Previziunea și simțul gospodăresc, concretizate în asigurarea din vreme a unor stocuri de materii prime gata prelucrate, au ajutat colectivele fabricilor de ciment de la Fieni, Medgidia și Brașov, ale celor de cărămizi și de geamuri, să încheie în bune condiții primul trimestru al anului curent, să-și depășească planul de producție.

La 31 martie a.c., ministerul consemna totuși o **rămînere în urmă de 1,1% la producția marfă față de planul trimestrial.** În condițiile în care volumul de investiții în economia națională trebuie să marcheze în acest an o creștere de 4,2 miliarde lei față de realizările din 1968 (ceea ce presupune o aprovizionare cu cantități de materiale de construcție mult sporită), această restanță constituie un fapt cu atît mai negativ.

Cele peste 50 000 de tone cu care a rămas datoare industria cimentului (cantitate suficientă pentru realizarea a aproape 15 000 de apartamente din panouri mari prefabricate), echivalează cu ceea ce n-a îndeplinit din sarcinile fizice o singură fabrică : **Combinatul de materiale de construcții de la Tg. Jiu.** Această mare unitate, echipată la nivelul tehnicii moderne, continuă să funcționeze defectuos, din cauza indisciplinei tehnologice și în muncă. Principalele dificultăți le-a provocat aici cariera de calcar — unde nu s-a asigurat în avans material derocat, iar excavatoarele au suferit accidente tehnice care le-au scos din funcțiune un timp — întrerupîndu-se astfel în mai multe rînduri alimentarea cu materie primă.

Același combinat a contribuit în cea mai mare măsură la nerealizarea pe minister a planului la un alt sortiment foarte solicitat : **tuburile din azbociment.** Pricina ? Defecțiunile mecanice la strungurile de finisare, la podurile de alimentare — defecțiuni provocate de neglijențe în întreținerea lor. Infuzia de cadre specializate de la alte fabrici, schimbarea succesivă a conducerii întreprinderii, asistența tehnică masivă din partea direcției generale tutelare și alte măsuri luate încă în cursul anului trecut, n-au reușit pînă acum să aducă combinatul pe linia de plutire.

Depășirile de plan obținute, cu meritoase eforturi de alte fabrici de ciment, n-au putut atenua nerealizările de la Tg. Jiu, pentru că, în bilanțul total, ele au fost „înghițite" de un alt restanțier : **Fabrica de la Turda.** Aici s-a pierdut, în primele două luni, o producție de peste 10 mii de tone, din cauza greșitei orientări în exploatarea carierei de calcar, unde nu s-a procedat din vreme la deschiderea fronturilor de lucru în zăcămînt curat, fără impurificări cu argilă. Materialul de calitate necorespunzătoare a determinat frecvent înfundarea concasoarelor și a instalațiilor de transport, perturbînd întregul ciclu tehnologic.

La producția de țigle, cu toată creșterea față de perioada corespunzătoare din anul trecut, întreprinderile Ministerului Industriei Construcțiilor **au rămas sub planul trimestrial cu aproape un milion de bucăți,** limitînd astfel posibilitățile de asigurare a necesarului pentru fondul pieței. Condițiile atmosferice au influențat desigur, în mod negativ tehnologia acestui sortiment. Nu-i însă mai puțin adevărat că au intervenit și cauze subiective, manifestate la trei fabrici — cele de la **Țăndărei, Feldioara și Urziceni** — prin neasigurarea necesarului de forță de muncă și, mai ales, prin defecțiunile mecanice și electrice ca urmare a proastei întrețineri și exploatări a utilajelor și instalațiilor.

Situația amintită în legătură cu combinatul de la Tg. Jiu — se repetă și în cazul **Întreprinderii de prefabricate din beton de la Călărași.** Într-un an și jumătate de la intrarea în producție a primelor capacități, aici nu s-a completat încă necesarul de cadre competente, nu s-a găsit o formă organizatorică prin care să se stăvilească încălcările frecvente ale tehnologiei, ale normelor de exploatare a utilajelor. La producția de tuburi de presiune din beton precomprimat — sortiment a cărui asimilare n-a pus probleme deosebite altor unități intrate în funcțiune în aceeași perioadă sau chiar ulterior — Fabrica de la Călărași s-a situat, în trimestrul I. a.c., cu o cantitate de peste 8 km. sub plan.

Două întreprinderi bucureștene din sectorul materialelor de finisaj — **I.P.C.F.C. și „Izolatorul"** — au raportat nerealizarea sarcinii trimestriale din cauza lipsei de materie primă corespunzătoare. Obiectivă pentru fabricile respective, explicația pune totuși sub semnul întrebării eficiența muncii organelor de aprovizionare din Ministerul Industriei Construcțiilor, în colaborarea lor cu diferiți furnizori coordonați de Ministerul Minelor și Ministerul Comerțului Exterior.

Producția de construcții-montaj în antrepriză, afectată serios de condițiile atmosferice, **a rămas, în perioada 1 ianuarie — 31 martie a.c., cu 13,7% sub nivelul sarcinilor valorice.** În acest fenomen ca și în dereglările pe care iarna grea le-a adus transporturilor pe calea ferată, rezidă sursa neîndeplinirii planului trimestrial la nivelul Ministerului Industriei Construcțiilor la producția marfă vîndută și încasată. Stocurile create (de 80 milioane de lei), vor putea fi consumate însă într-o perioadă scurtă, ținînd seama de intensificarea ritmului de lucru pe șantiere.

Conducerea ministerului a elaborat un plan de măsuri care vizează recuperarea rămînerilor în urmă la producția globală industrială încă în cursul acestei luni. Urgența acțiunii cere o maximă concentrare a eforturilor la nivelul fabricilor și al direcțiilor generale, urmărirea cu strictețe a graficelor decadale de recuperare, lichidarea anomaliilor care au dus la slaba utilizare a capacităților de producție în unele întreprinderi. Perioada de vîrf care începe pentru șantierele de construcții, impune cea mai mare solicitudine din partea furnizorilor de materiale.

C. DORIN

DIN ACTIVITATEA INSTITUȚIILOR ECONOMICE CENTRALE

MINISTERUL ECONOMIEI FORESTIERE

● **Printre problemele înscrise pe agenda ședințelor de colegiu, care au loc în luna aprilie se numără: analiza activității economice a întreprinderilor coordonate de minister în trimestrul I al acestui an ; aprobarea studiului tehnico-economic ce stă la baza dezvoltării combinatului pentru industrializarea lemnului — Caransebeș. În cadrul acestui obiectiv se va construi o fabrică de mobilă corp destinată exportului și se va îmbunătăți fluxul tehnologic la unitatea existentă de mobilă curbată, amenajîndu-se totodată un atelier centralizat de croire.**

MINISTERUL INDUSTRIEI UȘOARE

● **În luna aprilie în cadrul ședințelor de colegiu se vor dezbate probleme cum sînt : analiza realizării principalilor indicatori de plan pe trimestrul I 1969 ; informarea cu privire la generalizarea experimentării noului sistem de salarizare și unele aspecte desprinse din acțiunea de majorare a salariilor în luna martie a acestui an ; asigurarea cu utilaje din țară și din import a tuturor investițiilor care au termenul de punere în funcțiune în 1969 și semestrul I — 1970 ; stadiul de elaborare a cifrelor planului cincinal pe perioada 1971—1975 etc.**

Reflecții

DIN NOU DESPRE FANTEZIE...

acad. Grigore C. MOISIL

Sînt unele lucruri care te întristează. Acum cîteva zile m-am întristat citind un raport. Și mai exact: m-am întristat de două ori. Iată despre ce era vorba. Sînt oameni care simt dorința de a se înscrie ca doctoranzi. Vor oamenii să muncească serios, să adune știință multă și să poarte apoi titlul de doctor: doctor în științe, doctor în filozofie, doctor în inginerie, chiar doctor în medicină (în limba română oficială contemporană doctorul nu e doctor pînă nu e doctor; pînă atunci e medic, dar îți poate da o doctorie).

Numai că, pentru a-ți lua doctoratul, legile țării cer nu numai să dai dovadă că ești tobă de carte într-un anume domeniu. Mai cer să scrii o „teză de doctorat". De cînd mi-am luat eu doctoratul au trecut patruzeci de ani. S-au schimbat multe lucruri de atunci, dar unul nu s-a schimbat: teza de doctorat trebuie să fie o lucrare originală.

Raportul de care vreau să vorbesc analiza situația doctoranzilor. Aici e partea tristă.

Cîțiva, e drept foarte puțini, sînt în situații ca următoarele: data înscrierii la aspirantură 1957; data susținerii ultimului examen 1958. Bun băiat. Omul a învățat serios, nu s-a înscris decît după ce s-a simțit informat și și-a dat examenele. Dar din 1958 ce face? Sînt cîțiva ca el. Dar mai e unul despre care stă scris: data înscrierii la aspirantură 1954; data susținerii ultimului examen 1956. Din 1956 ce face? Eu nu știu ce face, raportul nu ne spune, dar nu vă grăbiți să învinuiți pe cineva. Se poate să nu mai fi lucrat nimic, însă tot atît de bine se poate să fi lucrat pe ruptele, dar să nu-i fi venit nici o idee. Fiindcă nu ajunge să lucrezi ca să-ți vină o idee. Nu vine și pace. De asemenea, se poate să fi început o lucrare importantă, care să-i ia peste 13 ani pînă o duce la bun sfîrșit. În acest caz, și numai în acest caz, se poate face ceva: poate fi sfătuit să-și ia doctoratul cu jumătate din lucrare, docența cu cealaltă jumătate. În celelalte cazuri nu e nimic de făcut. Mai ales, dacă omul muncește, dar n-are fantezie. De existența aceasta a oamenilor cu bunăvoință, dar care n-au calitatea esențială a omului de știință, aceea de a produce știință, m-am necăjit adeseori

Și citind acel raport m-am mai necăjit și pentru altceva. Cel care l-a făcut, n-a rămas indiferent față de situația celor ce în timp de 15 ani nu și-au putut lua doctoratul. Propune și remedii: „Consiliile profesorale să primească sarcina de a le analiza situația și de a lua măsuri pentru stimularea perfecționării lor profesional-științifice".

Bineînțeles, problema aceasta a creației științifice nu se pune numai pentru cei ce trebuie să-și ia doctoratul. Ea se pune mereu, și după ce ți-ai luat doctoratul, și după ce ai fost numit conferențiar, și după ce ai fost numit profesor.

„Mai sînt însă unele cadre didactice care nu dau un randament pe linia activității științifice pe măsura posibilităților lor. Conducerea acestor catedre trebuie să se preocupe mai intens de activitatea lor științifică". Cum? „Au fost elaborate grafice de lucru detaliate". Adică cam cum? În luna ianuarie se va demonstra teorema I, în februarie și martie o teoremă fundamentală care va permite în aprilie, mai și iunie demonstrarea teoremei III? Așa?

Dacă credeți că este altfel, citiți: „Planul de activitate științifică a fost îndeplinit în proporție de 99%, dar menționăm că în ceea ce privește elaborarea sa ritmică a lăsat de dorit, multe lucrări fiind realizate în a doua jumătate a anului, iar unele chiar în ultimul trimestru".

Oricine ar vrea s-o dezvolte ritmic! Dar cum să facă, dacă la sfîrșitul lui mai n-a reușit să enunțe teorema I, darmite să demonstreze lema fundamentală? Graficul stă atîrnat în fața biroului, lîngă un pendul cu cuc, care-i aduce aminte, ritmic bineînțeles: teorema a doua, teorema a doua, teorema a doua, bang!

Dacă nu-i dă catedra nici un sprijin!

Sprijin îi dă, dar nu de sprijin are nevoie; de idei; ritmic.

INVESTIȚII

IN OBIECTIV: PLANUL ȘI RESTANȚELE

DIN VOLUMUL total de investiții economice și social-culturale prevăzut pentru acest an, s-a realizat **în primul trimestru 17,4%, iar la construcții-montaj 17%**. Înviorarea ritmului de execuție din luna martie și obținerea pe seama acesteia a unor realizări echivalente cu cele din primele două luni ale anului au făcut posibile depășirea de către unii titulari a acestei medii: **Ministerul Petrolului 21,9%, Ministerul Minelor 21,7%, Ministerul Energiei Electrice 20,8%, Ministerul Metalurgiei 20,2%.**

Prin efortul comun al beneficiarilor, proiectanților și constructorilor au fost date în funcțiune în această perioadă un număr de 64 capacități și obiective importante, din care 53 productive și agrozootehnice: 143.400 tone/an bitum la Rafinăria Suplacu de Barcău, o instalație de dezalchilare a toluenului la benzen, 200 MW la Centrala electrică de termoficare — Borzești, 50 MW la Centrala electrică de termoficare — Galați, 3 fabrici de pîine — Cluj, Argeș și Craiova, unele capacități la Complexul pentru creșterea industrială a porcilor Mogoșoaia II și altele.

O serie de capacități au fost puse în funcțiune chiar înainte de termenul planificat, asigurîndu-se pe seama acestora importante sporuri de producție. **Prin punerea în funcțiune cu 6 luni mai devreme a instalației de fibre poliesterice de la Uzina de fibre sintetice Iași se asigură realizarea unei producții suplimentare de peste 3 000 tone fibre poliesterice, iar prin devansarea dării în exploatare a capacității de 20 t/24 h la Fabrica de pîine — Pitești o cantitate de circa 500 tone pîine.**

● La nerecuperări, alte rămîneri în urmă

ANALIZA raportului plan — realizat, pe primul trimestru al anului în curs ne arată însă că nu toți titularii de investiții se prezintă cu rezultate la nivelul sarcinii de a se obține în această perioadă peste 20% din volumul anual, unele ministere situîndu-se chiar sub media pe țară (Ministerul Industriei Construcțiilor 15,7%, Ministerul Industriei Alimentare 13,8%, Consiliile populare județene 14,8%). Sînt de asemenea numeroase șantiere care au înscris în această perioadă rezultate și mai slabe: 7% la laminorul de benzi la cald și 8.5% la laminorul de benzi la rece din cadrul Combinatului siderurgic — Galați, 7,1% la Centrala electrică de termoficare — Brazi etc.

Ritmul scăzut în care s-a desfășurat execuția pe unele șantiere se reflectă și în faptul că un număr mare de obiective, care prezintă o importanță deosebită pentru economie au rămas nepuse în funcțiune la 31 martie a.c. Situația este cu atît mai negativă cu cît printre acestea figurează și unele ale căror termene de punere în funcțiune au expirat încă la sfîrșitul anului precedent, iar ministerele beneficiare „s-au angajat" — potrivit noilor termene fixate — să le dea în exploatare în cursul trim. I 1969. Parte din aceste capacități, au fost luate în calculul planului de producție pe acest an, începînd chiar cu primul trimestru. Așa este cazul instalației de alcooli prin oxosinteză de la Combinatul chimic din Rîmnicu-Vîlcea, la care s-a prevăzut realizarea în trim. I a 300 tone butanol și 1200 tone octonal, Fabricii de placaje de la Complexul pentru industrializarea lemnului din Tg. Jiu pentru 1 600 mc placaj, Fabricii de produse lactate Timișoara pentru 175 tone lapte praf etc. Prin întîrzierea dării lor în exploatare, economia națională este lipsită de aceste produse, în unele cazuri fiind nevoită să apeleze chiar la import sau să nu-și poată onora anumite obligații externe.

● Cînd iarna te prinde nepregătit

CAUZELE care au condus la ritmul scăzut de execuție din această perioadă (cu peste 2% sub nivelul celui din anul precedent) și la menținerea unui număr însemnat de capacități și obiective restante sînt îndeobște cunoscute, unele regăsindu-se de la o perioadă la alta. Sub pretextul condițiilor atmosferice nefavorabile ale iernii care, desigur, au influențat, într-o oarecare măsură, ritmul de execuție, **unii constructori caută să-și acopere propriile neajunsuri manifestate în organizarea producției și a muncii, în pregătirea insuficientă a condițiilor necesare executării lucrărilor pe timp friguros.** Că lucrurile stau așa ne-o confirmă și faptul că șantiere din județe limitrofe, lucrînd în aceleași condiții atmosferice, s-au prezentat cu realizări mult diferite. Cum pot explica, de exemplu, constructorii din județul Dolj realizările de numai 12,9%, cînd județul Olt, în condiții asemănătoare, a obținut 19,1%?

Nu puține la număr sînt șantierele pe care iarna le-a prins nepregătite. La multe din ele nu au fost luate măsuri tehnico-organizatorice corespunzătoare pentru aducerea obiectivelor în stadii fizice, încît să permită închiderea unor spații de lucru, încălzirea acestora, asigurarea materialelor de construcții necesare, în unele cazuri chiar a produselor de balastieră pentru betoane. Ilustrativă în această privință este **situația de la șantierul „Complexul pentru industrializarea lemnului Caransebeș" unde, ca urmare a neînchiderii spațiilor de la hala de fabricație, stația de tocare și centrala termică, realizările la sfîrșitul trimestrului I au reprezentat doar 9,4% la total investiții, respectiv 15,2% la construcții-montaj din sarcina anuală; la Fabrica de produse ceramice de construcții-Iași, datorită întîrzierii execuției de către Întreprinderea „Energoconstrucții"-București a lucrărilor de termoficare, nu s-au creat condiții de execuție în ritm susținut la secțiile de ardere și fasonare. Nepregătite pentru continuarea în ritm susținut a lucrărilor pe timp friguros au fost și șantierele C.E.T.-Rovinari, la care nu s-au asigurat stadiile fizice planificate la obiectele de bază, C.E.T. Brazi și altele.**

Neasigurarea șantierelor cu diferite materiale de construcții și instalații la nivelul necesar (în unele cazuri din simpla neprevedere) **constituie o altă latură a acelorași lipsuri organizatorice semnalate în activitatea unor șantiere.** De-a dreptul surprinzător este cazul șantierului C.E.T.-Rovinari unde balastiera Săulești nu a putut să-i asigure necesarul de agregate și balast, deoarece lipseau linia de garaj și rampa de depozitare de lîngă stația de cale ferată din apropiere. După ce s-a făcut această constatare, situația a fost rezolvată, solicitîndu-se agregate tocmai din județul Arad. Dar, întîrzierea în soluționarea problemei, a avut repercusiuni negative asupra ritmului de execuție, deoarece din lipsa unor cantități însemnate de agregate și balast nu s-a realizat un volum important de betoane planificat pe această perioadă.

Existența unui număr insuficient din anumite utilaje de construcții, strict necesare realizării stadiilor fizice prevăzute în grafice, precum și folosirea nerațională a parcului din dotare, a constituit un alt neajuns — și nu puțin important — care a determinat rămînerile în urmă a lucrărilor, îndeosebi pe șantierele Ministerului Industriei Construcțiilor, Ministerului Industriei Construcțiilor pentru Industria Chimică și Rafinării și Consiliilor populare județene.

Ritmul de execuție a fost influențat nefavorabil pe unele șantiere (Fabrica de talpă și încălțăminte — Drăgășani, Fabrica de stofe „Argeșana", Combinatul de industrializare a lemnului — Caransebeș și Combinatul petrochimic-Pitești) **și de lipsa forței de muncă, în special cea calificată.** Dar la aceasta s-au adăugat numeroase cazuri în care timpul de lucru a fost irosit sau utilizat în mod necorespunzător, datorită numărului ridicat de învoiri, absențe nemotivate, întreruperilor în producție determinate de defectarea utilajelor — fenomene manifestate pe multe șantiere.

● Stocuri, dar și lipsă de utilaje tehnologice

Rămînerile în urmă în executarea stadiilor fizice au drept consecință **nu numai neintrarea în exploatare la timp a unor obiective, dar și menținerea în stoc, pe perioade uneori îndelungate, a unor volume importante de utilaje, a căror termene de montaj au expirat.** Utilaje în valoare de peste 50 milioane lei, achiziționate din import stau din luna iulie 1968 pe șantierul C.I.L. Caransebeș încă nemontate, datorită stadiilor fizice rămase în urmă. În situații similare se află și alte șantiere (C.I.L. Sebeș — 70 milioane lei, Fabrica de tricotaje din Suceava — 30 milioane lei etc.). Imobilizarea unor astfel de valori materiale, pe durate ce depășesc uneori chiar un an, aduc pagube serioase economiei naționale. **Dintr-un studiu efectuat recent la unii beneficiari de investiții din municipiul București și județul Galați a rezultat că aproape 30% din utilajele și instalațiile existente în stoc au o vechime de la achiziționare de peste 6 luni, iar unele chiar de mai bine de un an. Grav este și faptul că la 44% din volumul acestora, montajul va începe abia în semestrul II.**

Serioase carențe, care afectează mersul lucrărilor pe șantiere, se constată și în privința modului în care se asigură unele utilaje tehnologice de către beneficiari. **O parte din ele fie că nu sînt contractate la termen, fie că perioadele de livrare nu sînt corelate cu necesitățile de montaj.** Asemenea stări de lucruri s-au manifestat mai frecvent pe unele șan- →

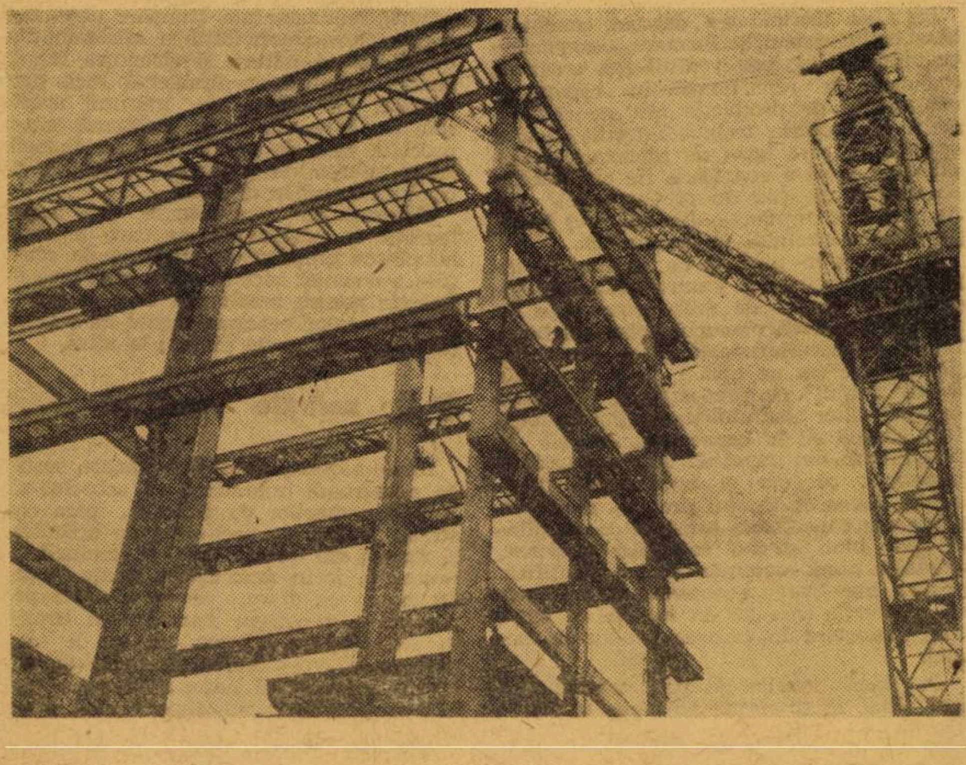

Se profilează o nouă siluetă industrială: CET Oradea

tiere aparținînd ministerelor Industriei Metalurgice, Industriei Alimentare și Economiei Forestiere. Pînă la 31 martie a.c., Uzina „Colorom"-Codlea n-a contractat un volum de utilaje de circa 15 milioane lei, Uzina de mașini grele București — 29 milioane și Fabrica de cabluri și materiale electroizolante — 13 milioane lei.

Alți beneficiari au stabilit termene de livrare a utilajelor tehnologice care depășesc pe cele de montaj sau chiar perioadele planificate de punere în funcțiune a obiectivelor (Fabrica de boghiuri — Balș, Uzina „Electroputere" — Craiova, Uzina de superfosfați și acid sulfuric, Novodari etc.).

● *„Contribuția" proiectanților*

Toate aceste neajunsuri se datoresc în mare măsură și faptului că **un număr însemnat de obiective sau capacități noi de producție se execută pe bază de documentație tehnică fracționată, ceea ce duce la întîrzieri în contractarea utilajelor și la obținerea, din această cauză, a unor termene de livrare necorelate cu perioadele de montaj.** Dar nu numai atît. Predarea cu întîrziere și incompletă a documentației de execuție duce, în unele cazuri, la scumpirea costului investiției. Prin faptul că Institutul de proiectări laminoare a predat documentația de execuție incompletă pentru laminorul reductor elongator de la Uzina „Republica" din București, s-au efectuat unele lucrări înaintea altora, **ceea ce a atras după sine, nu numai operații suplimentare de demontări și remontări, respectiv costuri ridicate de manoperă, dar și întîrzieri de circa 30 de zile a intrării sale în probele tehnologice.**

Semnalînd aceste fapte, trebuie spus că, în general, asigurarea documentației de execuție ridică încă probleme serioase. **La începutul lunii aprilie, de exemplu, documentația de execuție pe întregul an era asigurată abia în proporție de 79,9% la Ministerul Căilor Ferate și de 87,4% la Ministerul Industriei Alimentare.**

★

În momentul de față, atît constructorii, beneficiarii de investiții, cît și proiectanții, au datoria să găsească căile cele mai corespunzătoare pentru înlăturarea neajunsurilor ce s-au manifestat în activitatea lor. **Ritmul mai alert imprimat lucrărilor în luna martie, în raport cu primele două luni ale anului, demonstrează cu tărie posibilitatea recuperării restanțelor atît la lucrările de construcții, cît și la montajul utilajelor tehnologice.** De altfel, pe multe șantiere au și fost luate în ultimul timp măsuri în acest sens și ele încep să-și arate, treptat, roadele. **Este însă nevoie, mai ales pe șantierele ale căror obiective au termene de punere în funcțiune apropiate sau depășite, să se introducă — dacă nu în totalitate, cel puțin la cele care condiționează darea lor în exploatare — două schimburi de lucru.** În același timp se cere intensificată preocuparea pentru ridicarea gradului de folosire a mijloacelor mecanizate, îmbunătățirea sistemului de programare a lucrărilor, eliminarea timpilor neproductivi, prin organizarea temeinică a muncii și a producției.

Nu trebuie uitat nici o clipă că investițiile din acest an au un rol hotărîtor în realizarea obiectivelor planului cincinal, că orice întîrziere a termenelor de punere în funcțiune aduce mari prejudicii economiei naționale.

N. LUPAȘCU
director
Banca de Investiții

NOI OBIECTIVE ÎN FUNCȚIUNE

● *Recent*, **colectivul Întreprinderii de Construcții montaj — Cluj din cadrul Ministerului de Construcții pentru Industria Chimică și Rafinării a reușit să predea înainte de termen, lucrările de construcții și montaj de la rafinăria „CRIȘANA" din Suplacu de Barcău...** *Dotată cu instalații moderne, noua rafinărie a prelucrat, în perioada problelor tehnologice, aproape 12.000 tone țiței. Prin prelucrarea țițeiului extras de la mică adîncime, rafinăria va produce peste 110 000 tone bitum de drumuri, 30 000 tone bitum de izolat conducte, 100 000 tone motorină, precum și o serie de produse albe.*

Concomitent cu premiera industrială amintită, colectivele de pe toate șantierele întreprinderii au înregistrat un nou succes: depășirea sarcinilor valorice de plan, în primul pătrar al anului, cu 11 milioane lei.

PREȚURI

PUNCTE DE VEDERE

VALOAREA TEORETICĂ ȘI EFICIENȚA PRACTICĂ A TIPULUI DE PREȚ CU RIDICATA

ALEGEREA tipului de preț cel mai corespunzător condițiilor și cerințelor economiei socialiste planificate, în etapa actuală și în perspectiva perioadei următoare, prezintă o mare actualitate în cadrul acțiunii de perfecționare a conducerii și planificării economiei noastre.

În legătură cu valoarea teoretică și eficiența practică a sistemului existent de formare a prețurilor cu ridicata ale întreprinderii după formula: preț de cost complet la care se adaugă un beneficiu exprimat sub formă de procent față de prețul de cost, ca și despre existența a două feluri de prețuri cu ridicata, ale întreprinderii și ale industriei, s-a scris o vastă literatură. Discuțiile purtate au scos în evidență o serie de lipsuri și neajunsuri și necesitatea găsirii căilor celor mai corespunzătoare de perfecționare a lor.

● *Preț — valoare, preț de producție, preț de cost*

Pe plan teoretic s-a degajat concluzia că actualul sistem de formare a prețurilor cu ridicata, în care venitul net creat în economie se repartizează în raport cu cheltuielile de producție atît pe ramuri, cît și pe produse, trebuie înlocuit cu alte sisteme în care baza de raportare a venitului net să o constituie fie cheltuielile de muncă vie (tip de preț-valoare), fie fondurile de producție **(tip de preț bazat pe schema prețului de producție).**

În discuțiile purtate cu privire la legitimitatea adaptării pentru economia socialistă a tipului de preț-valoare sau de producție (cel de monopol neintrînd bineînțeles în discuție) există păreri deosebite, dintre care nu ne oprim decît la critica adusă tipului de preț-valoare, ca fiind corespunzător stadiului producției de mărfuri simplă și, în consecință, depășit și fără interes din punct de vedere practic și teoretic [1]), precum și argumentul invocat în favoarea tipului preț de producție și anume capacitatea acestuia de a oglindi mai bine efortul societății moderne, aflată în plină revoluție tehnico-științifică, pentru înzestrarea economiei cu mijloace de producție care au un rol din ce în ce mai important în crearea produsului social.

Pe lîngă tipurile de preț arătate mai sus, chiar în discuțiile cu caracter teoretic, și-a făcut loc și un **al treilea tip de preț, cel bazat pe prețul de cost**, a cărui fundamentare teoretică încă nu este pe deplin consolidată. S-ar putea considera că recunoașterea acestui fel de preț ca tip de preț nu este decît o concesie făcută situației de fapt — existența lui concretă în țările socialiste, fără a se putea așeza la baza lui argumente teoretice convingătoare. S-au exprimat chiar păreri că principiile care stau la baza acestui sistem de prețuri reflectă o concepție eronată, bazată pe folosirea mecanică a vechii teze că mijloacele de producție nu sînt mărfuri și deci nu au valoare [2]). Nu putem totuși neglija faptul că sistemul prețurilor cu ridicata bazate pe prețul de cost este anterior apariției tezei menționate [3]).

● *Insuficiențele pot fi remediate?*

Faptul că sistemele de prețuri cu ridicata bazate pe prețul de cost nu se încadrează într-un tip de preț fundamentat teoretic cu anticipație nu este suficient — după părerea noastră — pentru punerea în discuție a esenței și eficienței lor economice. Problema de fond este alta. Tipul de preț bazat pe prețul de cost a fost folosit pe scară largă și timp îndelungat. I se pot atribui lipsuri congenitale și se pot constata neajunsuri acumulate pe parcurs. Directivele adoptate la Conferința Națională a P.C.R. din decembrie 1967 au precizat că lipsurile cele mai importante ale sitemului nostru de prețuri sînt: ruperea unor prețuri de cheltuielile sociale de producție și imobilismul sistemului, respectiv menținerea prețurilor cu ridicata la același nivel, fără a se ține seama de condițiile schimbate de producție și desfacere.

Se pune întrebarea dacă asemenea lipsuri pot fi înlăturate în cadrul sistemului existent și în ce măsură adoptarea unui alt tip de preț nu conduce la apariția unor neajunsuri similare? Ar fi greu de dat un răspuns negativ la aceste întrebări.

Nu vom lua în discuție tipul de preț-valoare. În ceea ce privește tipul de preț bazat pe schema prețului de producție trebuie luate în considerare — în afară de aspectele lui teoretice și unele aspecte concrete. În orice tip de preț, prețurile concrete, stabilite pe produse, se formează din preț de cost și beneficiu, numai **repartiția masei beneficiului inclus în prețurile întregii producții a unei ramuri fiind determinată de tipul de preț adoptat.**

În economia socialistă adoptarea unui tip de preț bazat pe schema prețului de producție constituie o reformă planificată a sistemului prețurilor, care ridică problema posibilității extinderii asupra tuturor ramurilor industriale a unei rate a rentabilității unice, reflectînd raportul dintre venitul net realizat pe economie și fondurile de producție folosite pentru obținerea acestui venit net.

Practic acest lucru nu este posibil, cel puțin dintr-o dată, din mai multe motive:

a) prețurile cu ridicata fiind integrate organic în sistemul general al prețurilor, posibilitățile de minuire a nivelului lor și mai ales a venitului net sînt limitate de necesitatea menținerii nivelului prețurilor cu amănuntul și a celor de cumpărare, — trăsătură esențială a politicii de prețuri în economia socialistă;

b) aplicarea în toate ramurile a unei rate a rentabilității **uniforme** în raport cu fondurile de producție, necesitînd în final — pentru stabilirea prețurilor pe produse — recalcularea masei de venit net atribuită ramurilor proporțional cu fondurile respective, duce la rentabilități disproporționate (astfel pentru transportul mărfurilor pe calea ferată ar trebui să se adopte o rentabilitate față de prețul de cost de peste 100%). Aceasta impune diferențierea ratei unice în raport cu totalitatea fondurilor de producție pe ramuri;

c) diferențierea trebuie să aibă la bază criterii fundamentate științific privind aprecierea productivității și eficienței fondurilor după natura și structura lor. Aceasta constituie o problemă încă nerezolvată, iar orientarea mărimii acestor rate după rentabilitatea existentă sau apreciată față de prețul de cost, îndepărtează soluția de premisele obiective ale tipului de preț în discuție.

Răspunsurile consecvente sub aspect teoretic la problemele pe care le ridică adaptarea prețului de producție la condițiile economiei socialiste, nu sînt încă suficiente pentru rezolvarea fără perturbări a problemelor concrete legate de trecerea de la un sistem de prețuri la altul.

● *O soluție realistă*

După părerea noastră se poate susține cu numeroase argumente că actualul sistem al prețurilor cu ridicata, care constituie un tip de preț mixt ce oglindește și muncă vie (prin salarii) și fondurile de producție (prin amortizări), **poate fi perfecționat** ca atare, pe de o parte prin precizarea funcțiilor beneficiului cuprins în prețurile cu ridicata, iar pe de altă parte prin completarea formelor de prelevare a venitului net suplimentar creat în întreprinderi peste beneficiu cu forme legate de mărimea fondurilor fixe și circulante, de nevoile reproducției lărgite etc.

În această situație, calcularea eficienței fondurilor fixe sub aspectul creării venitului net se poate obține prin recalcularea distribuirii acestui venit (total — pe economie) în funcție de fondurile fixe și circulante ale fiecărei ramuri. Rezultatele obținute pe această cale pot servi pentru racordarea treptată a ratelor de rentabilitate calculate față de prețul de cost cu cele calculate față de fondurile de producție, prin modificarea succesivă a prețurilor cu ridicata în ramurile în care s-au creat decalaje importante. Asemenea modificări pot fi eșalonate pe o perioadă suficient de îndelungată ca să nu producă perturbări în alte compartimente de prețuri, respectiv în legătura prețurilor cu ridicata cu cele de cumpărare și cu amănuntul.

În ceea ce privește probleme actuale majore, cum sînt existența unor pierderi pe ramuri, produse și întreprinderi, apariția de beneficii exagerate sau necesitatea întăririi principiilor gestiunii economice proprii în întreprinderi, credem că rezolvarea lor nu depinde atît de tipul de preț adoptat, cît de măsurile de corectare a acelor prețuri care prezintă anomalii și care pot fi adaptate la cerințe pe parcurs, în cîteva etape, chiar în cadrul sistemului de prețuri existent.

M. MAIEVSCHI

---

1) **H. Mann ș.a.** Probleme der Preisbildung in der technischen Revolution. Berlin 1965, pag. 19.

2) **Gh. Șiclovan.** Temeinuriile obiective ale formării prețurilor în economia noastră socialistă. „Lupta de clasă" nr. 1/1968, pag. 36.

3) **A. Maizenberg.** Formarea prețurilor în economia națională a U.R.S.S., Buc. 1954. pag. 145.

CONFIDENȚIAL

● Întreprinderea de exploatare a apelor minerale din județul Covasna **a pus în exploatare noi izvoare sporind livrările cu două milioane litri anual. În cursul acestui an, întreprinderea va furniza 47 milioane litri de apă minerală de Covasna, Bodoc, Biborțeni, Marghita și Sincrăeni. Alte izvoare de apă minerală vor fi puse în exploatare de către industria locală din județul Covasna.**

● În județul Prahova, la Bărcănești, **a început construcția primului complex de sere de tip industrial, cu o suprafață de peste 70 ha. La realizarea acestui obiectiv s-au asociat 73 de cooperative agricole de producție din județ. Cooperatorii și-au propus să construiască în comun și alte obiective, printre care sisteme de irigații, ateliere pentru reparații de autocamioane și mașini agricole, mori etc.**

● Delta Dunării **se pregătește pentru noul sezon turistic. La Tulcea se amenajează un camping cu 200 de locuri, iar campingul de la Murghiol și cabana de la Ilgani își vor extinde capacitățile de găzduire. De asemenea, restaurantul de la Maliuc își dublează capacitatea, restaurantul „Dunărea" din Tulcea se profilează pe specific pescăresc, iar unității turistice „Doi iepurași" din pădurea Babadag i se adaugă mai multe căsuțe de tip camping. Pentru amatorii de excursii și pescuit, pe canalele Deltei vor fi puse la dispoziție încă două hidrobuze și două șalupe rapide, iar la Maliuc și Murghiol vor lua ființă puncte de închiriere a bărcilor.**

● Fabrica de radiatoare și cabluri din Brașov **a început să producă radiatoare de o construcție originală pentru autoturismele „Dacia 1100". Primele radiatoare au fost expediate constructorilor de autoturisme din Pitești. Tot pentru aceste autoturisme, Întreprinderea de unelte și scule din Brașov a introdus în fabricația de serie noi tipuri de scule. La rîndul lor, Uzinele „Electroprecizia" din Săcele pregătesc noi garnituri de echipament electric, iar unitățile cooperativei „Tehnica" un model de garaj demontabil.**

● Silvicultorii din județul Harghita **au început campania de împăduriri din acest an. Potrivit planului, în masivele Harghitei, Bodocului, Călimanilor, Hășmașului vor fi împădurite peste 200 ha. Cea mai mare parte a noilor plantații se va face cu specii de mare valoare economică, cum este molidul, pinul, duglasul și laricele. Pentru această campanie de împăduriri, pepinierele din județ au pregătit peste 8 milioane de puieți.**

● La Măgureni, județul Prahova, **au fost descoperite noi zăcăminte de cărbune energetic. În vederea trecerii la exploatarea lor, recent s-au terminat lucrările de deschidere a unei galerii de coastă pe o lungime de 1 500 m. Se prevede ca întreprinderea să furnizeze chiar din acest an 100 000 tone de lignit în plus. Continuă de asemenea lucrările de foraj la Ceptura-Urlați, unde de asemenea, sînt estimate importante zăcăminte de cărbune.**

● Echipajele navelor aparținînd **flotei românești de pescuit oceanic desfășoară în prezent o intensă activitate. În apele internaționale din apropierea portului senegalez Dakar, motonavele „Galați" și „Constanța" au recoltat mari cantități de macrouri, stavrizi și tai. De partea cealaltă a Oceanului Atlantic, în zona Labrador, la nord de Terra Nova, vasele „Marea Neagră" și „Delta Dunării" au depozitat în cale mari cantități de cod, halibut și sebastă.**

AGRICULTURĂ

SURSE DE RENTABILIZARE A PRODUCȚIEI ZOOTEHNICE (II)*)

● Sezonalitatea în producție

este un al doilea factor care ține pe loc sporirea producției de lapte de vacă în cooperativele agricole analizate. Indiferent că luăm drept bază efectivul de vaci în lactație sau pe cel de vaci furajate, concluzia este aceeași : în cursul anului se observă o pronunțată sezonalitate în producerea de lapte de vacă, raportul dintre lunile cu cea mai mică producție și cu cea mai mare producție de lapte pe vacă furajată sau în lactație fiind de 1:2 (lunile noiembrie și mai). (Vezi graficul de mai jos). Chiar dacă ne referim la cele două jumătăți ale anului de producție (octombrie-martie și aprilie-septembrie), rezultă că, raportul dintre ele este de 1:1,6. Aceasta arată că, același animal de producție dă o producție de lapte cu 60% sau 100% mai mare în funcție de perioada anului. **Deci, nu potențialul productiv al animalului este limită pentru producția de lapte obținută, ci condițiile de producție care sînt create pentru utilizarea acestui potențial.**

Or, sezonalitatea în producție, mai ales cînd se apreciază după animalele în lactație, este un semn de exploatare extensivă în această ramură, producția fiind influențată în mai mare măsură de împrejurările naturale și economice, decît de condițiile create de către crescătorul de vaci de lapte.

Indiscutabil, chiar în țările cu zootehnie dezvoltată se menține un anumit decalaj în ceea ce privește producția pe vacă în lactație în perioada de vară și cea de iarnă, date fiind condițiile generale de producție și de furajare. **Însă decalajul evident în cazul de față arată existența unor mari deficiențe în sistemul de întreținere și, mai ales, în sistemul de furajare a animalelor în lunile de vară cît și în cele de iarnă, care influențează negativ randamentul animalelor.** Predominarea furajelor grosiere, insuficiența celor suculente, furajarea intermitentă etc. în perioada de iarnă fac ca potențialul productiv al vacilor de lapte să fie utilizat în proporție de numai 60—65% față de lunile de vară. Paradoxal însă, consumul de furajare (în U.N. și A.D.) în aceste luni este mult mai mare decît în lunile de vară.

Acestea atestă încă o dată că **perfecționarea consumului de furaje, îmbunătățirea structurală, calitativă, a acestuia în lunile de iarnă este absolut necesară pentru folosirea deplină a potențialului de producție al vacilor de lapte.** Există posibilitatea **sporirii producției de lapte cu circa 500 l pe vacă furajată numai prin uniformizarea capacității de producție a animalelor în cursul anului.** Îmbunătățirea structurii consumului de furaje n-ar atrage după sine o creștere corespunzătoare a cheltuielilor pentru furaje, deoarece ar fi însoțită de reducerea consumului specific (în U.N. și chiar A.D.) pe litru de lapte, care ar compensa eventualul cost mai ridicat al furajelor mai valoroase din punct de vedere alimentar.

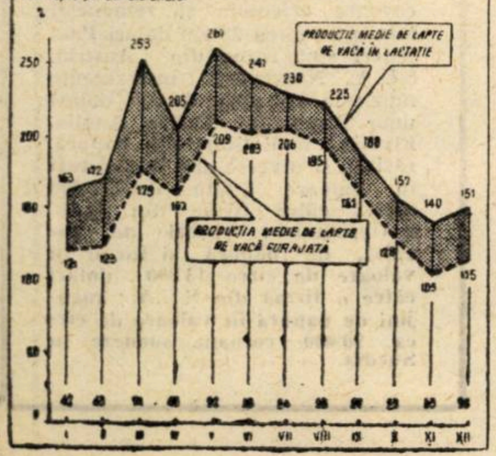

● Rentabilitatea începe la 2500-2700 litri

Folosirea rezervelor de mai sus ne duce la concluzia că, chiar menținînd constant actualul nivel al cheltuielilor de producție pe vacă furajată, **producția de lapte începe să devină rentabilă la un randament de 2500—2700 litri de lapte pe vacă furajată (de altfel, în cooperativele agricole care se apropie de acest nivel, producția de lapte este deja rentabilă).**

Producția susmenționată nu este însă o limită pentru condițiile din țara noastră, știut fiind că în sectorul de stat al agriculturii se obțin în medie 3000 l lapte pe vacă furajată. Desigur că, o asemenea producție presupune și o modificare a condițiilor de întreținere și furajare, inclusiv sub aspectul structurii rației furajate, în cadrul căreia concentratele trebuie să dețină o pondere mai ridicată. Deocamdată însă, principalul este să dispunem de animale cu un asemenea potențial de producție. Obținerea în unele cooperative agricole analizate a unei producții de circa 2900 l lapte pe vacă în lactație dovedește existența unor asemenea posibilități. Actualmente, în toate unitățile analizate, predomină metișii de Brună de Maramureș, acțiunea de metișizare căpătînd o extindere mai mare în ultimii 5—6 ani.

Carențele de care suferă întreaga noastră zootehnie în ceea ce privește munca de selecție și de creștere a animalelor de reproducție nu ocolesc nici zona cercetată. Fiecare cooperativă agricolă își crește vițelele și junincile de care are nevoie, în condiții de cele mai multe ori necorespunzătoare, îndeosebi sub aspectul furajării și al pregătirii pentru prima fătare.

Creșterea unui tineret animal de reproducție necorespunzător se răzbună deabia peste ani de zile, cînd animalul ajuns în producție dă un randament scăzut, influențînd nu numai eficiența producției de lapte pe care o produce, ci și pe cea care se va obține de la urmașii săi. Iată de ce, în domeniul creșterii vacilor de lapte, mai mult decît în oricare altă ramură a creșterii animalelor, problema selecției animalelor și a metodelor de creștere a tineretului animal destinat reproducției trebuie să se afle în atenția organelor de conducere a agriculturii, pentru rezolvarea ei pe scară mai largă. Deosebit de utilă ni se pare **crearea unor întreprinderi intercooperatiste pentru producerea tineretului animal de reproducție, care să se ocupe și cu testarea animalelor după calitățile productive ale părinților și care să pună la dispoziția cooperativelor agricole juninci apte pentru obținerea unor randamente sporite.**

● Surse și mijloace de reducere a cheltuielilor

Existența unor mari deosebiri în ceea ce privește mărimea cheltuielilor pe vacă furajată atestă de la sine însemnate surse de reducere a lor. Problema se pune însă: în ce constau aceste surse și prin ce mijloace pot fi valorificate ? Pentru aceasta să vedem care este structura cheltuielilor. (Vezi graficul de sus).

Ca de obicei, cheltuielile pentru furaje reprezintă aproape 2/3 din totalul cheltuielilor de producție în ramura creșterii vacilor de lapte. Este clar că orice reducere a acestor cheltuieli, celelalte condiții rămînînd egale, va afecta în mod direct și foarte serios mărimea prețului de cost al laptelui.

Mărimea cheltuielilor pentru furaje pe unitatea de produs este rezultanta raportului dintre doi factori : consumul de furaje (în U.N. și A.D) pentru producerea unui litru de lapte și costul furajelor (în U.N. sau A.D.). La rîndul lor, atît mărimea consumului, cît și a costului unității de furaje sînt în funcție de structura consumului de furaje, deși influența acesteia nu este de același sens în ambele cazuri : o structură calitativ superioară micșorează consumul specific de furaje pe unitatea de produs, dar mărește costul unității de furaje (U.N. sau A.D.) Cum stau lucrurile în cooperativele agricole cercetate ?

De la bun început trebuie **remarcată structura defectuoasă a consumului de furaje, care influențează negativ însăși eficiența economică a acestui consum.** Fapt este că circa 1/3 din consumul de U.N. provine de la furajele grosiere care în lunile de iarnă devin principalul furaj al vacilor de lapte. Fînurile și furajele însilozate, care (împreună cu concentratele) ar trebui să fie baza furajării vacilor de lapte în lunile de stabulație, nu participă decît cu 1/5 din consumul de U.N. (ca și concentratele).

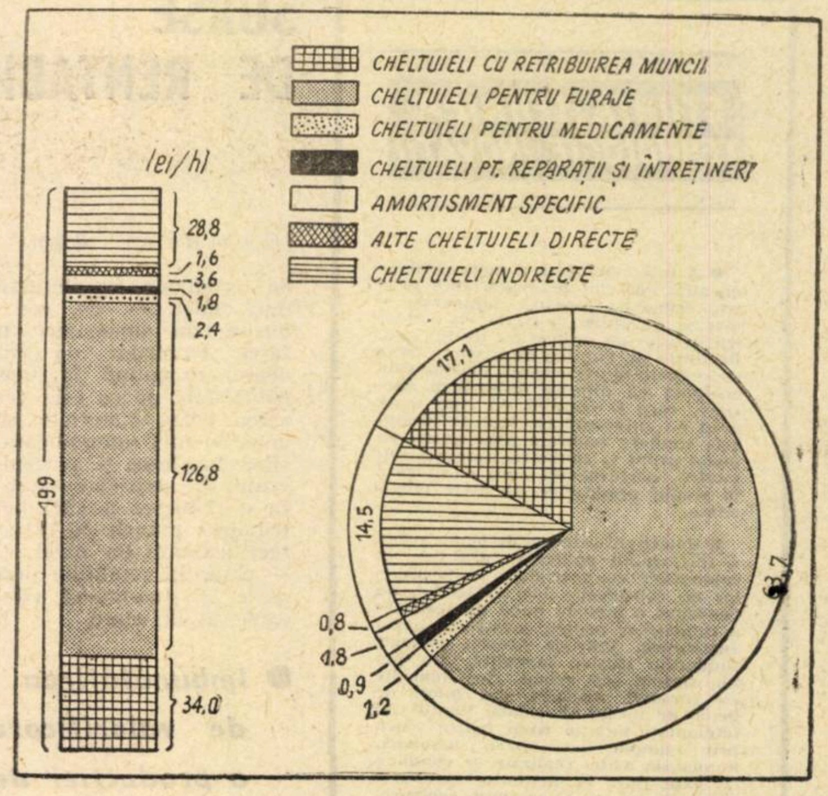

Prețul de cost pe elemente de cheltuieli

Urmările unei asemenea structuri nu sînt greu de întrevăzut : în primul rînd, un consum specific mare de U.N. și de A.D. pe litru de lapte. Ca urmare, are loc depășirea consumului de furaje și mărimea cheltuielilor pentru furaje pe litru de lapte. Nu întîmplător, cel mai mare consum de furaje (în U.N.) și cele mai ridicate cheltuieli pentru furaje pe litru de lapte le întîlnim tocmai în lunile de iarnă, cînd se consumă furaje grosiere.

Actualul nivel al costului la diferite categorii de furaje (concentrate, suculente, însilozate, grosiere, fînuri, masă verde etc.) nu poate să nu influențeze însăși rația optimă de furajare, care trebuie să corespundă următoarelor cerințe (reprezentînd, în același timp, restricții pentru problema ce trebuie rezolvată) : să asigure necesarul de U.N. și A.D. cerut de greutatea și productivitatea animalelor, să respecte sortimentul de furaje specific acestei categorii de animale și să utilizeze furajele cele mai ieftine, asfel încît, în ultima instanță, rația furajeră să asigure cele mai mici cheltuieli posibile în condițiile date.

● Posibilitățile de optimizare

a cheltuielilor pentru furaje pot fi mărite prin **substituirea furajelor de aceeași categorie, îndeplinind aceeași funcție în sistemul de alimentație a vacilor de lapte.** Semnificația economică a acestei substituții constă în aceea că putem optimiza rația furajeră prin minimizarea cheltuielilor pentru furaje fără a afecta cerințele biologice ale animalelor față de diferitele categorii de furaje. Este vorba deci de o substituire internă a uneia sau alteia din categoriile de furaje. Dacă ne referim, de pildă, la furajele concentrate, substituirea porumbului boabe sau știuleți prin tărîțe, orz și chiar uruială din porumb ar permite reducerea costului pe U.N. cu circa 10%, fără a împieta raportul proteic și nici costul unui kg A.D.

Reprezentarea grafică a cheltuielilor și a consumului de furaje pe vacă furajată în cursul anului ne arată că dinamica lor este inversă dinamicii producției de lapte pe vacă furajată, obținînd o imagine grafică aproape inversă celei anterioare: cheltuielile și consumul de furaje sînt mult mai mari în lunile de iarnă față de cele de vară. (Vezi graficul de mai jos). Raportul dintre luna de depresiune și cea de vîrf este de 1:3,3 (septembrie : ianuarie) în cazul cheltuielilor și de 1:1,8 (august : mai) în cazul consumului de furaje pe vacă furajată. Ca urmare, cheltuielile pentru furaje raportate pe litrul de lapte capătă în dinamica lunară un aspect de-a dreptul depresionar. Dacă ținem seama că celelalte cheltuieli sînt aproape constante în cursul anului (exceptînd cheltuielile de zile-muncă pentru producția de lapte muls), devine clară influența determinantă a consumului și cheltuielilor pentru furaje asupra prețului de cost al laptelui.

Evoluția cheltuielilor pentru furaje pe litru de lapte urmează aproape întocmai evoluția costului unei U.N. pe luni ale anului cu depresiunea în septembrie și vîrful în martie, raportul dintre aceste luni fiind de 1 : 3. Explicația constă în însăși structura consumului de furaje pe luni și perioade ale anului, însă această structură poate fi influențată prin substituirea de furaje în limitele arătate mai înainte.

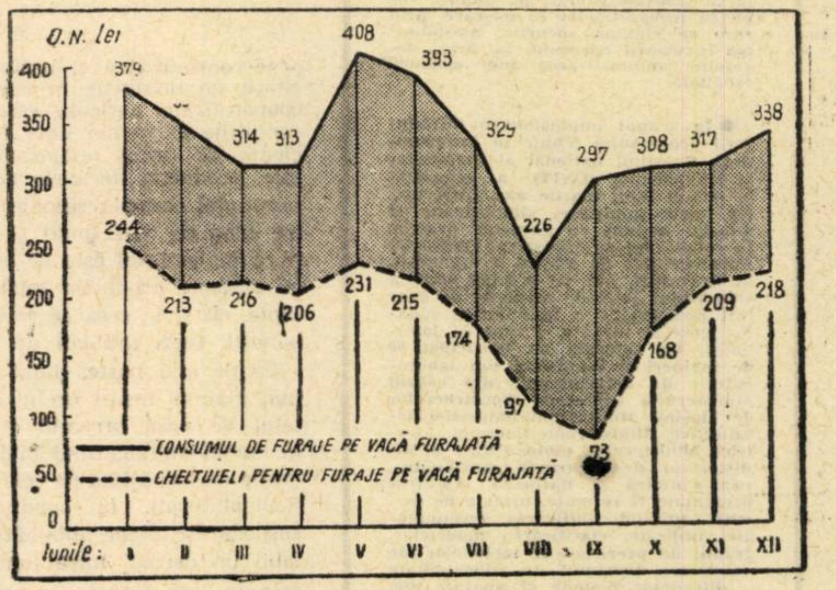

Consumul (în U.N.) și cheltuieli (în lei) pentru furaje pe vacă furajată (pe luni ale anului)

● Productivitatea muncii și cheltuielile pentru retribuirea muncii

În actualele condiții, în funcție de nivelul diferit de productivitate a muncii în diverse cooperative agricole, este posibilă și o diferențiere a cheltuielilor pentru retribuirea muncii, chiar dacă consumul de zile-muncă este același.

Or, posibilitățile de reducere a consumului de zile-muncă sînt foarte limitate, din următoarele cauze : norma pe îngrijitor este aproximativ aceeași în toate cooperativele agricole, date fiind condițiile

→

ȘTIINȚĂ, TEHNICĂ TEHNOLOGIE, INOVAȚII

● A fost omologată o nouă mașină-unealtă, deosebit de importantă pentru economia noastră națională — mașina de alezat și frezat cu diametrul axului de prelucrare de 100 mm. Realizată de Fabrica de mașini-unelte și agregate din București, mașina este echipată cu diferite dispozitive speciale, care îi conferă un mai mare grad de universalitate față de produsele similare realizate pînă acum. Ea poate primi și comandă program numerică, performanță care o situează în rîndul produselor de mare tehnicitate.

● Colectivul catedrei de beton armat a Institutului politehnic din Iași, în colaborare cu specialiști ai trusturilor de construcție Iași și Bacău, au conceput o metodă nouă de realizare a fundațiilor pentru construcții agro-zootehnice. Potrivit acestei metode, fundațiile clasice monolite, din beton simplu sau armat, sînt înlocuite cu fundații realizate din piloți de beton de formă elicoidală. Piloții sînt impiantați într-un timp foarte scurt, prin simpla înșurubare manuală. Fundațiile astfel realizate se comportă bine, atît la acțiunea sarcinilor verticale, cît și la acțiuni seismice. S-a calculat că folosirea piloților-șurub permite o reducere a costului fundațiilor cu pînă la 40% față de soluțiile clasice. Un alt avantaj îl constituie faptul că piloții-șurub folosiți la construcțiile cu caracter provizoriu se pot recupera după demontarea clădirilor.

● Uzina „Semănătoarea" din București pregătește anul acesta fabricația primei combine autopropulsate pentru recoltat. Fiind destinată recoltării unui mare număr de culturi cerealiere și trifoliene — aproximativ 36 — noua combină se înscrie ca o realizare de mare valoare a industriei constructoare de mașini din România. Pentru orez, porumb și alte culturi, combina va fi dotată cu echipamente speciale de recoltat. Productivitatea ei va fi de 15 hectare pe zi, la o producție de 3,5 tone boabe la hectar.

● La Întreprinderea „Metalul Roșu" din Cluj a intrat în producția de serie o nouă mașină cu comandă program, care mecanizează o operație deosebit de delicată : tricotarea degetelor de mănuși. Expusă la recentul Salon internațional de invenții de la Viena, această remarcabilă realizare a industriei românești a stîrnit un viu interes, fiind încununată cu cea mai înaltă distincție — Medalia de aur.

MFD-1, cum este denumită pe scurt această mașină, se impune atenției printr-o serie de calități : viteza de lucru (220—240 rînduri pe minut), supleței mecanismelor în mișcare, prin care se elimină șocurile, posibilitatea îngustării tricotului la vîrful degetului, automatizarea unor comenzi esențiale.

● În scopul impulsionării introducerii progresului tehnic în întreprinderi, Consiliul național al inginerilor și tehnicienilor (CNIT) a organizat în cursul lunii martie a.c., împreună cu unele ministere, simpozioane și diferite acțiuni cu caracter practic. În colaborare cu Ministerul Industriei Construcțiilor de Mașini a organizat, în București, cea de a treia serie a colocviului „Metode moderne de control nedistructiv a îmbinărilor sudate, pieselor turnate, forjate și laminate". La colocviu au participat 60 de ingineri și tehnicieni din laboratoarele de defectoscopie din cadrul Ministerului Industriei Construcțiilor de Mașini, Ministerului Industriei Metalurgice, Ministerului Energiei Electrice, Ministerului Căilor Ferate și Ministerului de Construcții pentru industria Chimică și Rafinării. Au fost prezentate 18 referate, urmate de discuții, privind unificarea terminologiei utilizate, clasificarea defectelor, gradul de precizie al metodelor de detectare, domeniul de aplicabilitate a diferitelor metode și aparate etc.

Secția construcții și materiale de construcții a CNIT a organizat în București, simpozionul cu tema „Realizări în tehnica instalațiilor industriale termotehnice". Cu acest prilej, o serie de specialiști, care au efectuat vizite de documentare în Italia, Olanda, R.P. Polonă, R. D. Germană etc. au făcut expuneri privind progresele de ordin tehnic înregistrate în domeniul instalațiilor de încălzire și ventilație. La simpozion au participat specialiști din principalele institute de proiectări cu profil specific din București, Ploiești și Brașov, precum și din întreprinderile din sectorul de instalații. În dezbateri s-a subliniat necesitatea coordonării de așa natură a acțiunilor privind asimilarea și modernizarea, încît să se realizeze într-o perioadă de timp cît mai scurtă instalații industriale termotehnice indigene, la nivelul tehnicii mondiale.

● Institutul de cercetări pentru prelucrarea țițeiului din Ploiești a început construcția, după proiecte originale, a unei stații ultramoderne pentru încercarea parametrilor funcționali ai uleiurilor speciale. Aparatura de laborator a noii stații va elibera, începînd din acest an, buletine de calitate pentru toate tipurile de uleiuri minerale românești. Utilizînd această stație pentru verificarea uleiurilor, rafinăriile ploieștene nu vor mai fi nevoite să apeleze la serviciile altor întreprinderi din țară, economisind însemnate fonduri bănești.

SURSE DE RENTABILIZARE

(Urmare din pag. 7)

de producție aproximativ egale (grajduri mici — de cca 50 capete — lipsite de amenajări pentru mecanizarea lucrărilor de bază și voluminoase) exceptînd în unele cazuri adăpatul. Iată de ce este necesară modernizarea bazei materiale prin mecanizarea unor lucrări voluminoase ca mulsul vacilor, furajarea și evacuarea gunoiului de grajd. Pe această bază se va putea realiza o reducere a cheltuielilor pentru retribuirea muncii pe litru de lapte, deoarece actualul lor nivel — 0,34 lei/l lapte — chiar în condițiile unei retribuiri modeste la ziua-muncă (18—20 lei) — este exagerat de mare.

● Îmbunătățirea condițiilor de valorificare a producției de lapte

În cazul unei organizări raționale, creșterea vacilor de lapte se caracterizează prin continuitatea și uniformitatea capacității de producție în cursul anului. În cooperativele agricole cercetate însă, în condițiile existenței unor însemnate deficiențe de ordin organizatoric și economic, producția de lapte de vacă are un pronunțat caracter sezonier. Raportul dintre luna de vîrf (mai) și luna depresionară (noiembrie) este de 2:1, atît în ceea ce privește producția totală și marfă de lapte, cît și în ceea ce privește veniturile bănești. (vezi graficul de mai sus).

Pe de altă parte, după cum s-a văzut mai înainte, însuși prețul de cost al laptelui de vacă prezintă o mare variație în cursul anului, fiind mult mai mare în lunile de iarnă față de cele de vară. (Graficul alăturat). În condițiile sistemului gospodăresc, chiar îmbunătățit, este inevitabil un decalaj între lunile de iarnă și cele de vară, în ceea ce privește mărimea prețului de cost. Drept urmare, nivelul de rentabilitate a producției de lapte este diferit : în lunile martie-septembrie, activitatea economică în această ramură se încheie cu beneficii, pe cînd în lunile octombrie-februarie se înregistrează pierderi care, în cazul nostru, depășesc cu mult, prin volum, beneficiile realizate în celelalte luni ale anului.

Toate acestea ne îndreptățesc să reluăm o problemă mult discutată în literatura noastră de specialitate și experimentată o scurtă perioadă de timp privind **diferențierea prețului de vînzare al laptelui pe sezoane** (așa cum este diferențiat de fapt și prețul de vînzare de către stat). Spre o asemenea rezolvare a problemei concură doi factori : inegalitatea prețului de cost pe luni ale anului și sezonalitatea accentuată a producției de lapte. Diferențierea sezonieră a prețului de vînzare către stat (fie chiar sub forma unui adaos la prețul de bază), ar răspunde în egală măsură atît intereselor cooperativelor agricole, cît și intereselor generale ale societății : cooperativele agricole ar fi cointeresate să mărească producția de lapte și în lunile de iarnă, deoarece prețul mai mare le-ar acoperi cheltuielile suplimentare pentru furaje și întreținerea în această perioadă, iar economia națională ar primi o cantitate relativ uniformă de lapte pentru aprovizionarea ritmică a populației cu lapte proaspăt și a industriei de produse lactate cu materie primă.

În lumina eficienței economice a producției de lapte pe perioade ale anului putem chiar afirma că sezonalitatea accentuată a producției de lapte de vacă are cauze de ordin strict economic, cooperativele agricole nefiind cointeresate să folosească întreg potențialul de producție al vacilor de lapte în perioada de iarnă, deoarece sporirea producției de lapte în acest sezon ar fi însoțită și de sporirea pierderilor.

Analiza mărimii cheltuielilor de producție pe principalele lor elemente și corelarea lor cu prețul de vînzare ne duc la concluzia că actuala lipsă de rentabilitate a producției de lapte de vacă se datorește, în primul rînd și în proporție covîrșitoare, însemnatelor deficiențe existente mai ales în organizarea furajării, a folosirii furajelor, a structurii consumului de furaje, precum și în organizarea utilizării vacilor de lapte la capacitatea lor reală de producție în tot timpul anului. Înlăturarea acestor deficiențe, care ar permite concomitent sporirea producției de lapte și reducerea cheltuielilor de producție pe vacă furajată, va da posibilitatea apropierii nivelului cheltuielilor sociale necesare, de actualul nivel al prețului de vînzare al laptelui. O eventuală corelare mai strînsă, pornindu-se de la necesitatea asigurării unei anumite rate a beneficiului, n-ar presupune schimbări esențiale în mărimea prețului de vînzare, ci doar în diferențierea lui pe perioade de valorificare a producției de lapte, în vederea cointeresării producătorilor agricoli la sporirea și valorificarea ritmică a producției de lapte de vacă.

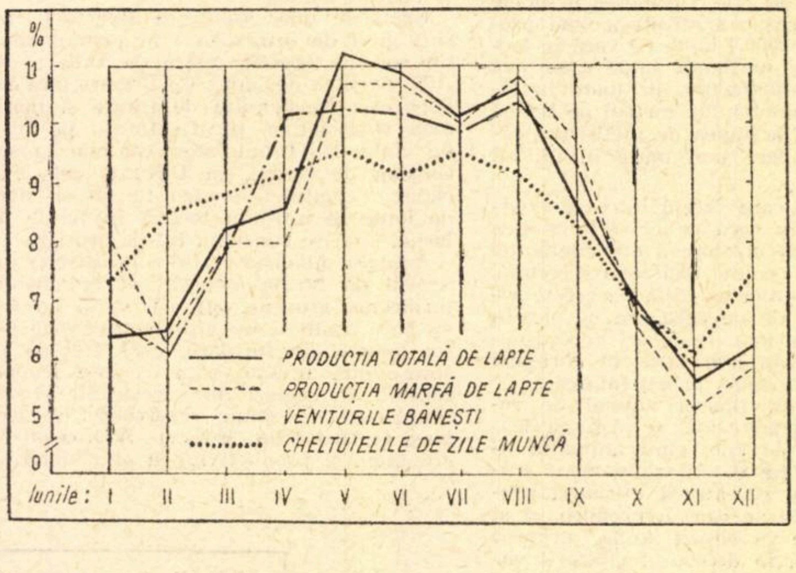

Producția de lapte (totală și marfă), veniturile bănești și cheltuielile de zile muncă pe luni ale anului

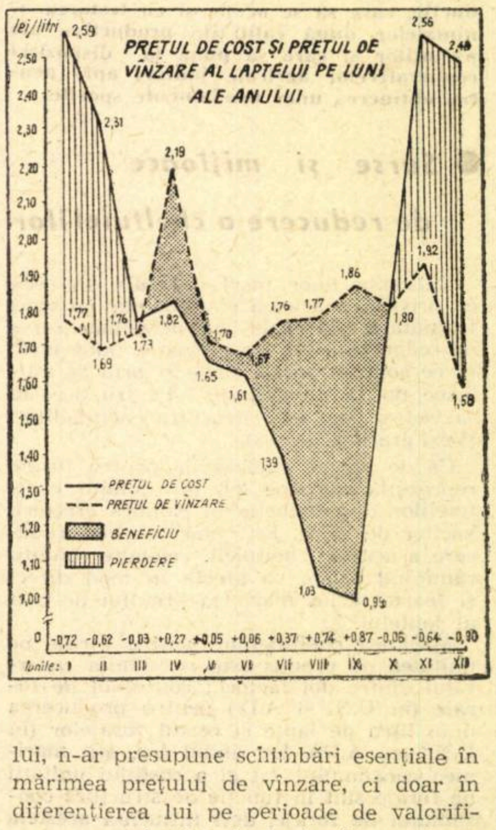

conf. univ. dr. O. PARPALĂ
lector V. DEACONU
asistent E. PARPALĂ

*) Vezi prima parte a aceluiași studiu în „Viața economică" nr. 14 din 11 aprilie 1969.

TRANZACȚII COMERCIALE EXTERNE

● **AUTO—TRACTOR.** În cadrul contractului de durată au fost livrate în Iran 193 tractoare pe roți cu pneuri tip U—650, 106 tractoare cu 4 roți motrice tip U-651, 10 tractoare pe șenile tip S-650 cu lamă buldozer precum și 50 lame buldozer pentru tractoare U-650. De asemenea au fost livrate 16 tractoare în Spania, 16 tractoare în Grecia, 5 tractoare în Ceylon. Contracte încheiate prevăd exportul în U.R.S.S. a 4000 semănători pentru plante prășitoare și în Cuba a 1000 remorci basculante tip RM—4.

● **MINERALIMPORTEXPORT.** În ultima jumătate a lunii martie au fost livrate la export 20.000 t ciment cu destinația R. S. Cehoslovacă, R. P. Polonă, Austria ; 13.000 t ciment cu destinația Malta și Brazilia ; 30 000 mp covor pvc și 21 000 mp covor cu suport textil în U.R.S.S. ; 87 t pvc prelucrat și 40 000 mp covor fără suport textil în R. S. Cehoslovacă ; 95 000 mp geam laminat în R.S. Cehoslovacă și Austria ; 1400 t piatră de gips și 800 t ipsos în R. P. Ungară ; 369 000 mp împîslitură de sticlă nebitumată în R. F. a Germaniei, 94 000 bucăți cărămizi dialit în R. D. Germană ; 89 000 mp plăci azbociment, 10 000 mp dale de marmoră concasată, 251 000 bucăți cărămizi ceramică, 29 000 mp carton asfaltat în R. P. Ungară și R. S. Cehoslovacă.

● **TEHNOIMPORT.** S-au livrat la export 3 700 000 bile rulmenți în R. S. Cehoslovacă și R. P. Polonă ; 164 500 rulmenți în Belgia, Danemarca, Austria, R. F. a Germaniei, Franța, Japonia, India, Spania ; 105 360 rulmenți în R. S. Cehoslovacă, R. P. Bulgaria, R. P. Polonă, U.R.S.S., R.P.D. Coreeană. Contracte încheiate în a doua decadă a lunii martie a.c. prevăd livrarea a 134 140 rulmenți către firme partenere din Belgia, Japonia, Franța, Iran, India.

● **ROMTRANS.** Au fost livrate la export prin portul Constanța, — pe lîngă alte mărfuri — 2800 t azotat de amoniu și 1100 t sare în Grecia ; 4400 mc cherestea în Siria pe vasul românesc „Tîrgu-Mureș" ; 10 570 t uree în Pakistan. Din import, tot prin portul Constanța, au sosit 1660 t fuior de iută din Pakistan, 2050 t portocale din Izrael, 4400 t cocs de furnal din Italia, 53 660 t minereu de fier din Algeria și India. În perioada 15—21 martie a.c. au fost importate din U.R.S.S. 7380 t cărbuni, 9600 t cocs, 18 600 t metale, 55 500 t minereu de fier, 11.260 t apatită, 1740 t sare potasică și au fost exportate în U.R.S.S. 6520 t produse petroliere, 7850 t produse metalurgice, 900 t produse chimice, 430 t produse ale industriei ușoare, 3840 t produse lemnoase, 830 t diverse mașini, 380 t minerale.

● **ROMÂNOEXPORT.** Pentru livrarea de cămăși bărbătești au fost încheiate recent contracte în valoare de 1 940 000 lei valută cu firme din Danemarca, Suedia, R. F. a Germaniei ; un alt contract în valoare de 1 270 000 lei valută prevede exportul de costume bărbătești, către firma „Textilcomerz" din R. D. Germană.

● **ARTIZANAT.** Contracte noi perfectate prevăd exportul de covoare orientale și românești totalizînd circa 22 000 dolari. Parteneri sînt firme din Austria, S.U.A., Norvegia ; instrumente muzicale de circa 53 000 dolari unor firme din Turcia, Anglia, Elveția ; împletituri din papură, răchită și diverse alte împletituri în valoare totală de 577 000 mărci către firme din R. F. a Germaniei ; coșuri de răchită, de papură și furnir în valoare de circa 13 000 dolari către o firmă din S.U.A. ; rogojini de papură în valoare de circa 90 000 coroane suedeze în Suedia.

TRIBUNA SPECIALISTULUI

INDICATORI – Număr mediu salariaţi

Punctul de vedere exprimat la rubrica „Tribuna specialistului" în numărul 9 din a.c. al revistei noastre cu privire la actuala metodologie de calcul a numărului mediu de salariaţi, a atras atenţia mai multor specialişti din întreprinderi, care, susţinînd această opinie, au reliefat diverse aspecte legate de modul actual de calcul al indicatorului menţionat.

● EFICACITATE şi remuneraţie

Indicatorul număr mediu scriptic de salariaţi se situează la interferenţa mai multor relaţii de ordin economic pe care le determină, printre care productivitatea muncii şi cîştigul mediu lunar al salariaţilor. Echivalentul valorilor produse de un salariat, mai precis de un muncitor, ar trebui să se regăsească în cantităţile fizice de produse realizate. Productivitatea fizică se stabileşte în funcţie de prestaţia muncitorilor care efectiv au luat parte la executarea producţiei în timp ce cea valorică se stabileşte în funcţie de numărul mediu scriptic. Prin urmare, două metodologii diferite, necorelate pentru calcularea aceluiaşi indicator în expresie naturală şi valorică. Mai mult, prin intermediul indicatorului număr mediu scriptic, în procesul fundamentării planului, se creează şi posibilitatea de a se ascunde unele rezerve existente în întreprindere.

Datorită faptului că ponderea numărului de muncitori absenţi la lucru poate varia, numărul mediu scriptic total rămînînd constant, în procesul realizării planului pot apărea două alternative: sau ponderea absenţelor este mai mică decît media luată în calcul la determinarea utilizării fondului de timp şi în acest caz se creează o rezervă de forţă de muncă, sau ponderea absenţilor este mai mare şi în acest caz întreprinderea trebuie să facă un efort suplimentar pentru a-şi realiza sarcinile de plan prevăzute.

Analiza situaţiei din întreprinderea noastră pe primele două luni din acest an comparativ cu perioada corespunzătoare din anul precedent arată că în timp ce productivitatea muncii realizată pe un muncitor direct productiv calculată cu ajutorul numărului mediu scriptic scade la 95,2% în 1969 faţă de 1968, cea calculată la numărul mediu prezenţi creşte la 107,0%. De asemenea, salariul mediu lunar calculat pentru numărul mediu scriptic scade la 95,1%, iar cel pentru număr mediu prezenţi creşte la 107,5%. Şi aceasta întrucît ponderea absenţilor în total număr mediu scriptic muncitori productivi creşte de la 9,4% la 20,8%.

Avînd în vedere toate acestea opinez ca indicatorii productivitatea muncii şi salariul mediu lunar să fie calculaţi în funcţie de numărul mediu de muncitori (salariaţi) prezenţi atunci cînd se analizează **eficacitatea** şi **remuneraţia muncii** prestate, urmînd ca indicatorii rezultaţi din calculul numărului mediu **scriptic** de muncitori şi salariaţi, să fie folosiţi numai pentru nevoi statistice.

econ. I. TRUŢĂ
director adjunct
C.I.L. Gălăuţaş

● CUNOAŞTEREA volumului de forţă de muncă

Fiind de acord cu observaţiile făcute actualei metodologii de calcul al indicatorului număr mediu de salariaţi, aş propune ca numărul mediu de salariaţi să se calculeze prin raportarea sumei orelor efectiv lucrate (a timpului de muncă folosit într-o anumită perioadă pentru obţinerea producţiei realizate) la durata în ore a unei zile de lucru înmulţită cu numărul zilelor lucrate ale perioadei respective.

Aplicînd cele două metode la calculul indicatorului productivitate a muncii pe luna februarie a.c. în cazul întreprinderii noastre, rezultă că prin metodologia actuală se raportează o productivitate a muncii diminuată cu 7,39% faţă de productivitatea ce se obţine în realitate. Pentru acest considerent susţin modificarea metodologie de calcul. În vederea cunoaşterii volumului de forţă de muncă de care dispune o unitate într-o anumită perioadă de timp, metodologia actuală este bună.

econ. Mihai BEREANU

CREDIT – Programe de lucru trimestriale

Conform H.C.M. nr. 1002/1964 şi Instrucţiunilor B.I. nr. 7/A/1968, în vederea creditării producţiei repartizate prin planul de stat, unităţile de construcţii-montaj întocmesc şi depun la băncile de investiţii, unde-şi au contul deschis, programe de lucru lunare. Deseori unităţile de construcţii-montaj sînt puse în situaţia de a executa şi lucrări de valori mai mici în localităţi răspîndite în mai multe judeţe, aşa cum este cazul I.C.M. nr. 9 Cluj care lucrează în judeţele Cluj, Bistriţa-Năsăud, Bihor — situaţie ce creează unele dificultăţi în creditarea lucrărilor. Astfel, programele lunare necesită semnarea de către constructor, beneficiar, în unele cazuri de dirigintele de şantier al lucrării precum şi viza băncii finanţatoare, toţi aceşti factori putîndu-se găsi în acelaşi moment în localităţi şi judeţe diferite. Probleme deosebite se ridică pentru subantreprenorii care execută lucrări antreprenorilor generali şi se află în localităţi diferite.

Cheltuielile de timp şi de bani cauzate de deplasările şi negocierile cerute de perfectarea acestor programe, nu sînt de loc de neglijat. Din acest motiv consider că este necesară **înlocuirea programelor de lucru lunare cu programe de lucru trimestriale care să cuprindă nouă decade** astfel ca sumele cuvenite constructorului să fie eşalonate tot decadal, corespunzător cu graficele de execuţie iar refuzurile şi alte îndatoriri ce revin părţilor contractante să se facă conform reglementărilor în vigoare. Apreciez că acest sistem ar putea fi folosit pentru toate lucrările de construcţii-montaj cu valori mai mici de 300 000 lei.

Modificarea instrucţiunilor de creditare în spiritul celor de mai sus, ar contribui la îmbunătăţirea situaţiei financiare a unităţilor de construcţii-montaj.

econ. Gheorghe LAZANU
contabil şef T.C.L. Inst. 4 Cluj

DIN ACTIVITATEA CABINETELOR DE ORGANIZARE

JUDEŢUL VÎLCEA

Un prim grup de acţiuni întreprinse de cabinet în perioada ce a trecut de la înfiinţarea sa a fost îndreptat spre **sensibilizarea** cadrelor de conducere faţă de conceptele şi metodele moderne de conducere a activităţii economice. În acest sens s-a organizat un ciclu de **conferinţe** al cărui început a fost făcut cu „Aspecte din experienţa ţărilor avansate privind răspîndirea cunoştinţelor de conducere şi organizare a întreprinderilor", urmată de altele privind organizarea activităţii de aprovizionare şi controlul stocurilor, unele noutăţi pe plan mondial privind desfacerea produselor, atribuţiile conducătorului în cadrul organizaţiilor economice, simplificarea muncilor administrative, principii şi mijloace de organizare a transportului intern, a manipulărilor şi depozitării.

Pornind de la premisa că sensibilizarea are ca efect de fapt numai crearea unui climat favorabil introducerii noului, cabinetul a trecut la formarea unor colective de specialişti care să **elaboreze studii** în întreprinderi. Astfel, un colectiv de specialişti a analizat organizarea transportului intern, a manipulării şi depozitării materialelor în cadrul a două întreprinderi din judeţ, — întreprinderea de conserve Rîureni şi C.I.L. Rm. Vîlcea. Observîndu-se şi analizîndu-se împreună cu conducerile acestor unităţi economice, situaţia existentă, s-a ajuns la concluzia că problema reprezintă un larg cîmp de investigaţie ale cărei obiective trebuie să fie organizarea unor circuite raţionale de materii şi materiale, amplasarea maşinilor şi utilajelor în flux continuu, orientarea şi reamplasarea raţională a unor depozite şi magazii în scopul folosirii la maximum a suprafeţelor, scurtarea circuitelor, suprimarea aşteptărilor şi mecanizarea manipulărilor. În urma celor două analize practice, s-a stabilit că acţiunea trebuie generalizată la majoritatea întreprinderilor din judeţ în care scop a fost elaborată şi prelucrată o tematică cu termen de finalizare a studiilor în trimestrul I 1969.

În cadrul **simpozionului** „Organizarea conducerii" organizat de noi au fost prezentate referate pe teme privind: funcţiunile întreprinderii şi funcţiile conducerii, aspecte privind pregătirea, formarea şi perfecţionarea pregătirii cadrelor, principiile conducerii prin obiective, procesul luării şi transmiterii deciziei, informatica ca o nouă etapă în dezvoltarea metodelor de calcul în conducerea întreprinderilor şi despre structura organizatorică a întreprinderilor, cu exemplificarea unor modele de structuri.

Prin **presa locală** şi prin **centrul de radioficare** s-au făcut cunoscute studiile cele mai valoroase elaborate în cadrul acţiunii de organizare ştiinţifică de către specialiştii întreprinderilor din judeţ.

În direcţia îmbunătăţirii activităţii de informare şi documentare din întreprinderi cabinetul de organizare ştiinţifică a colaborat cu secţia de propagandă la efectuarea unui **instructaj** cu responsabilii cabinetelor tehnice din întreprinderi.

De asemenea s-a întreprins o susţinută acţiune de popularizare în şcoli medii şi profesionale a unor aspecte din experienţa mondială privind pregătirea cadrelor din industrie şi economie. Au fost redate aspecte de orientare profesională, procedee în clasificarea meseriilor, metode de pregătire profesională şi noutăţi în programarea pedagogică.

Activitatea desfăşurată pînă în prezent ne îndeamnă a reliefa lipsa unui limbaj comun a cadrelor de conducere din întreprinderi, care se resimte din plin în desfăşurarea activităţii de organizare ştiinţifică. Din acest motiv credem util că cel puţin membrii comitetului de direcţie al cabinetului, care n-au frecventat cursurile CEPECA, să fie programaţi în primele luni viitoare.

Contactele noastre cu compartimentele de organizare ştiinţifică din întreprinderi ne-au permis să semnalăm existenţa unei relative neconcordanţe între potenţialul şi necesităţile acestora. Tematicile complexe elaborate de ministere pe tema organizării ştiinţifice au fost dirijate către un grup restrîns de oameni. În afară de aceasta, se constată că nu s-au găsit încă modalităţi eficiente de atragere la activitatea de organizare ştiinţifică a personalului de specialitate angrenat în activităţile din sfera producţiei.

ing. C. ZORLESCU
directorul cabinetului

Opinii

GÎNDIREA COLECTIVĂ ŞI NOVATOARE

Între ceea ce unii autori numesc „serendipitate", adică facultatea de a descoperi un lucru căutînd un altul şi formele contemporane de antrenare sistematică la reflecţie intuitivă şi de organizare a discuţiilor de grup, calea nu este prea lungă.

Astăzi sîntem permanent confruntaţi cu cele mai diferite şi complexe probleme, a căror rezolvare, aşa cum însuşi conţinutul cuvîntului problemă o arată, este întotdeauna susceptibilă de mai **multe** *soluţii. În acest proces nu putem neglija necesitatea de a asigura prin soluţia aleasă o eficienţă sporită activităţii viitoare, cerinţă care implică cel mai adesea prezenţa unei idei* **inovatoare.**

În practică, sub presiunea timpului, cadrele de conducere din întreprinderi, şi nu numai ele, recurg frecvent pentru rezolvarea unei probleme la analogii, adică urmăresc aplicarea unei soluţii deja utilizată de ei sau de alţii în situaţii similare. Acest mod de a proceda, dacă nu favorizează direct rutina, este evident că nu stimulează căutarea noului. Nu este vorba aici de a evita orice fel de analogie. Analogia personală, cea fantastică, directă sau simbolică, ca şi metafora, s-au dovedit în istoria ştiinţei a fi fructuoase; sînt bine cunoscute consecinţele pentru progresul ştiinţei a băii lui Arhimede sau a mărului lui Newton. Ceea ce nu poate fi însă recomandabil este încercarea de a rezolva uneori probleme **noi** *apelînd la soluţii* **vechi.**

Această tendinţă se manifestă cu atît mai mult cu cît, în general, analiza tehnicii rezolvării unei probleme a arătat că oamenii gîndesc de obicei în **limitele** *experienţelor proprii, numai cu ajutorul noţiunilor dobîndite în activitatea lor sau a celor asimilate pe care reuşesc să le exprime. Deci rezolvările găsite noilor probleme pot fi cel mult combinaţii noi ale unor elemente cunoscute. Tocmai din acest motiv astăzi sînt preferate soluţiile găsite în* **colectiv**, *care asigură nu numai un grad mai mare de experienţă cumulată, însumată aritmetic, ci oferă condiţii favorabile inovaţiei datorită* **declanşării, „ciocnirii", completării** *şi* **transformării** *ideilor emise în termenii experienţelor individuale.*

Este de-a dreptul surprinzător cît de mare poate fi creativitatea unui grup reunit într-o şedinţă bine pregătită, ca şi gradul de stimulare şi perfecţionare succesivă a soluţiilor propuse. Probabil că de la aceste considerente au pornit Osborn, Gordon şi Helmer atunci cînd au început să pună la punct „Brainstorming"-ul, „Sinectica" şi respectiv „Tehnica Delphi".

Adaptările şi experienţele făcute în ţara noastră de Institutul de Cercetări Economice al Academiei pentru aplicarea „Brainstorming"-ului şi „Tehnicii Delphi" sau a „Asaltului de idei" *şi* „Anchetei iterative", *cum au fost denumite la noi, au dat rezultate care ne-au încurajat.*

Experienţa organizată la Uzinele de anvelope „Danubiana" a constituit nu numai un veritabil „asalt de idei", emiţîndu-se în cele 40 de minute cît a durat reuniunea 17 soluţii pentru problema pusă în dezbatere (adică la fiecare circa două minute a fost emisă o nouă idee), ci a prilejuit şi obţinerea cîtorva soluţii inovatoare care puse în operă creează posibilitatea realizării unor economii de cîteva milioane de lei (1).

Nu mai puţin interesante am găsit rezultatele experimentului „Anchetei iterative", aplicate în industria mobilei din ţara noastră, pentru conturarea principalelor perspective şi transformări viitoare ce se apreciază că vor avea loc în acest domeniu. Cele peste 200 de răspunsuri la chestionarul întocmit, îmbunătăţite prin trei iteraţii succesive, au dat posibilitatea sintetizării unor previziuni interesante prin perspectivele pe care le dezvăluie în direcţii multiple: materii prime şi auxiliare, estetică, funcţionalitate, tehnologie, ambalare, transport, reclamă şi prospectarea pieţei (2).

Ne-am obişnuit cu ideea eficienţei muncii colective şi am verificat-o în practică. Este încă necesar uneori un efort suplimentar pentru a **evita** *respingerea ideilor sau soluţiilor care pot să nu ofere de la bun început un răspuns direct, complet şi perfect la problema examinată sau cu atît mai mult, pentru că ele* **vin** *de la o altă persoană.*

Avem cîteva experienţe pozitive de aplicare a unor tehnici care măresc creativitatea muncii în grup, o fac mai fertilă şi sporesc totodată posibilităţile de perfecţionare şi gradul de inovaţie al ideilor. Să continuăm aceste investigaţii şi **mai ales să facem totul pentru extinderea utilizării lor.**

Ioniţă OLTEANU

1. xxx Organizarea activităţii de conducere a întreprinderilor, Editura Academiei Republicii Socialiste România, 1968, pag. 75.
2. Vezi D. Cigusievici, Comunicarea rezultatelor „Anchetei iterative" organizate de Institutul de Cercetări Economice al Academiei (manuscris).

SPECIALIZARE-CONCENTRARE

ÎN CĂUTAREA PROPRIULUI PROFIL

FIRELE LEGĂTURILOR DE COOPERARE

CREȘTEREA volumului și lărgirea nomenclatorului sortimental al producției în industria textilă determină, cu deosebită pregnanță, adîncirea specializării și extinderea cooperării între filaturile de bumbac și întreprinderile de tricotaje. Mobilul acestui proces îl constituie avantajele de ordin economic pe care le generează specializarea și cooperarea: creșterea producției și a productivității muncii, concomitent cu reducerea cheltuielilor de fabricație. Studiul efectuat anul trecut în legătură cu aceste aspecte economice a conturat o serie de concluzii și soluții eficiente cu aplicare practică începînd din 1969.

Contradicția: dispersare — eficiență

ÎN PREZENT, firele de bumbac pentru tricotaje se realizează în mod dispersat în 17 filaturi, amplasate în diferite județe, care produc peste 120 sortimente de fire, de diferite formate, grad de finețe și amestec, cu care sînt aprovizionate 21 întreprinderi specializate în fabricația de tricotaje. Un număr de 29 sortimente, care reprezintă aproximativ 60% din consumul anual de fire al fabricilor de tricotaje sînt produse, în paralel de 2—8 filaturi, în cantități și la prețuri de cost diferite. Aceasta determină întreprinderile de tricotaje să se aprovizioneze cu un sortiment de fir identic, de la mai multe filaturi. Sortimentul de fir de bumbac 40/1 varcops celofibră 20% este produs, de pildă, de 7 filaturi în cantitatea totală de circa 1000 t/an.

Se înțelege că situația existentă influențează negativ atît eficiența activității întreprinderilor furnizoare, cît și a celor beneficiare. În primul rînd, mărindu-se nejustificat gama de sortimente din filaturi, se ajunge de multe ori la o fărîmițare a cantităților ce trebuie produse și livrate întreprinderilor de tricotaje. De aici, filaturile întîmpină serioase neajunsuri în elaborarea rețetelor optime de amestec, fiind puse uneori în situația de a folosi aceeași rețetă pentru producerea mai multor sortimente. Aceasta duce fie la folosirea unei materii prime superioare (cu un preț de cost mai mare) pentru a obține sortimentul contractat, fie la realizarea unui amestec în care se găsește materie primă inferioară, ceea ce face ca sortimentul de fir să se situeze sub parametrii indicați în STAS. În al doilea rînd, întreprinderile de tricotaje fiind nevoite să se aprovizioneze cu fire de la diverșii furnizori indicați prin repartiții, înregistrează cheltuieli diferite la aprovizionarea cu materii prime.

Paralelismul sortimental..

Cerințele sporirii eficienței economico-productive atît a filaturilor, cît și a fabricilor de tricotaje au determinat studierea situației existente, în scopul unei mai bune specializări și cooperări între aceste unități. Pentru rezolvarea problemei specializării și cooperării între filaturile de bumbac și întreprinderile de tricotaje tip bumbac, a fost conceput un model de tip transport, în care disponibilul la furnizori este mai mare decît necesarul întreprinderilor de tricotaje.

Disponibilul la furnizor, a fost stabilit în funcție de capacitățile de producție pe secții la fiecare furnizor în parte (ring, bobinat, răsucit, mercerizat etc.) destinate întreprinderilor de tricotaje, avîndu-se în vedere consumul propriu al filaturilor și capacitățile destinate pentru alți beneficiari (țesătorii).

Criteriul de repartizare a necesarului de fire pentru tricotaje, de la filaturi, l-a constituit nivelul individual al cheltuielilor de producție pe sortimente realizat, de fiecare filatură, precum și al celor ocazionate de transportul firelor de la furnizor (filatură) la întreprinderile de tricotaje (beneficiar).

Prin această metodă s-a stabilit ce sortimente, în ce cantități și care filaturi trebuie să livreze materia primă necesară fabricilor de tricotaje, astfel încît nivelul cheltuielilor să fie minim.

Cunoscîndu-se dezvoltarea în perspectivă (în viitorul plan cincinal) a întreprinderilor de tricotaje s-a stabilit necesarul de fire al acestora, ceea ce a permis ca pe baza relațiilor de cooperare create în urma specializării rezultate din model să se poată menține în continuare, aceleași relații.

Soluția cea mai indicată ar fi, așa cum rezultă din concluziile cercetării, reducerea numărului de sortimente de fire produse în paralel, precum și redistribuirea mai judicioasă a sarcinilor de producție și livrarea între furnizori și beneficiari. În acest sens, de pildă, sînt concludente rezultatele economice ale specializării și cooperării la grupa de fire nr. 54 în amestec cu celo 20% a cărei pondere reprezintă peste 26% din cantitatea totală livrată de filaturi în 1967 fabricilor de tricotaje (vezi tabelul nr. 1).

TABEL Nr. 1 (tone)

Nr. crt.	Sortimente de fire	Întreprinderi de tricotaje / Filaturi de bumbac	„Crinul" Buc.	Fabrica de confec. și tricotaje Buc.	„Tricoul Roșu" Arad	„Moldova" Iași	„7 Nov." Sibiu
		a) situația înainte de efectuarea specializării					
1.	54/1 W celo 20%	F.R.B.	203	96	74	229	34
2.	54/1 W celo 20%	B.R.J.	149	22	37	35	—
3.	54/1 W celo 20%	„Teba"-Timișoara	6	—	157	—	13
4.	54/1 W celo 20%	„11 iunie"-Cisnădie	8	—	—	—	2
5.	54/1 B celo 20%	F.R.B.	691	680	237	721	—
6.	54/1 B celo 20%	B.R.J.	206	—	69	20	—
7.	54/2 W celo 20%	B.R.J.	—	—	—	—	—
8.	54/2 B celo 20%	B.R.J.	—	—	—	—	—
	Total :		1263	798	574	1005	49
		b) situația după specializare					
1.	54/1 W celo 20%	F.R.B.	—	—	268	—	—
2.	54/1 W celo 20%	B.R.J.	368	118	—	264	49
3.	54/1 B celo 20%	F.R.B.	895	680	306	741	—
4.	54/2 W celo 20%	B.R.J.	—	—	—	—	—
5.	54/2 B celo 20%	B.R.J.	—	—	—	—	—
	Total :		1263	798	574	1005	49

Din datele tabelului rezultă că în urma specializării la această grupă de produse s-a redus numărul de sortimente fabricate în paralel de mai mulți furnizori, ceea ce a permis ca sarcinile de producție și livrare să se concentreze doar la două filaturi (Filatura Românească de Bumbac și Bumbăcăria Română Jilava) față de 4 filaturi. Totodată, volumul acumulărilor la filaturile specializate numai pe această grupă de sortimente poate crește cu peste 1 milion lei anual, ca urmare a nivelului prețului de cost (lei/kg-fir), care este mult mai redus decît la celelalte filaturi din ramură. Concomitent cu specializarea filaturilor de bumbac și întreprinderile de tricotaje vor beneficia de economii la cheltuielile de transport, ca urmare a aprovizionării cu fire de la furnizori mai apropiați teritorial.

Din studiul eficienței specializării filaturilor de bumbac, a rezultat că un număr de 7 întreprinderi, care au în producția lor o pondere însemnată de fire pentru întreprinderile de tricotaje pot prelua, prin specializare, sarcinile celor 17 filaturi, care au livrat fire în perioada analizată. De asemenea, s-a ajuns la concluzia că aceste 7 filaturi sînt amplasate, din punct de vedere teritorial, mai aproape de fabricile de tricotaje și pot produce anual întreaga cantitate de fire pentru tricotaje, în gama de sortimente solicitate de beneficiari. Este cazul întreprinderilor Filatura Românească de Bumbac, Bumbăcăria Română Jilava, „Țesătura"-Iași, „Teba"-Timișoara, „11 Iunie"-Cisnădie, „Tîrnava"-Mediaș, și „30 Decembrie"-Arad.

În consecință, aceste filaturi se vor specializa exclusiv în producția de fire pentru tricotaje, restul de 10 filaturi producătoare de fire de bumbac și tip bumbac, urmînd să asigure necesarul pentru țesătorii.

Cote ale rentabilității...

EFICIENȚA economică a specializării unui număr restrîns de filaturi, pentru întreaga producție de fire necesară fabricilor de tricotaje, este demonstrată pregnant și prin compararea nivelului actual al indicatorilor economici, cu nivelul posibil de realizat, după specializare (vezi tabelul nr. 2).

Așadar prin specializare, numărul sortimentelor de fire se reduce cu 55, față de gama existentă — prin evitarea paralelismelor în producerea aceluiași sortiment de către mai multe filaturi — **ceea ce contribuie la creșterea cu 45% a gradului de specializare al filaturilor.** Rata rentabilității va crește cu circa 11,1% comparativ cu nivelul actual al acestui indicator, ceea ce echivalează cu beneficii suplimentare de ordinul a cîtorva milioane lei anual. Sursa acestor beneficii o formează, așa cum am văzut, redistribuirea mai rațională a sarcinilor de producție pe filaturi, în urma căreia unele întreprinderi care produc mai rentabil vor prelua sarcini sporite de producție la același sortiment de fire, de la filaturile care le realizează la un preț de cost superior, fără modificări în calitatea firelor.

Tabel nr. 2

Indicatori	În prezent	După specializare
Număr de întreprinderi	17	7
Prod. anuală de fire pentru tricotaje (%)	100,0	100,0
Număr de sortimente	123	68
Valoarea prod. marfă la preț de cost (%)	100,0	99,0
Beneficii totale (%)	100,0	111,1
Rata rentabilității (%)	9,9	11,1

Specializarea filaturilor de bumbac, operează schimbări calitative și în relațiile cu întreprinderile de tricotaje. Noile relații de cooperare vor permite întreprinderilor de tricotaje să se aprovizioneze rațional, sub raport cantitativ și calitativ, și avantajos din punct de vedere al cheltuielilor de transport. Ele vor beneficia anual — așa cum rezultă din calcule estimative — de o reducere a acestor cheltuieli cu circa 800 mii lei.

★

APLICAREA concluziilor studiului privind specializarea și cooperarea între filaturile de bumbac și întreprinderile de tricotaje, beneficiare de fire de bumbac, poate contribui la obținerea unei eficiențe sporite, fără a fi nevoie de investiții suplimentare. Este suficient să se procedeze doar la schimbarea repartițiilor, deci a relațiilor dintre furnizori și beneficiari. Evident, la determinarea specializării și cooperării între întreprinderi, s-au avut în vedere capacitățile de producție (exprimate în tone-număr) ale filaturilor de bumbac, iar în cadrul acestora, capacitățile pe secțiile de producție, (filat, bobinat, răsucit, mercerizat etc.), precum și distanțele (km) dintre furnizori și beneficiari.

În perspectivă, obținerea eficienței economice sporite este facilitată de menținerea gamei de sortimente de fire de bumbac, rezultată din specializare, deoarece cu aceeași structură de sortimente de fire se pot realiza articole noi tricotate, cu contexturi diferite, în raport cu cerințele pieței. Realizarea specializării și cooperării pe termen lung, va permite crearea de relații tradiționale între furnizori și beneficiari care prezintă certe avantaje economice.

ing. V. DINCĂ
ec. M. ALDEA
cercetători științifici,
Institutul de cercetări textile

S.D.V.-urile — ACCELERATOR AL PROGRESULUI TEHNIC

DIVERSIFICAREA largă a produselor pune, mai ales în întreprinderile constructoare de mașini, numeroase probleme de mare complexitate. În prim plan, asimilarea unor procese tehnologice și produse noi presupune asigurarea condițiilor materiale și tehnice necesare desfășurării într-un timp cît mai scurt și cu cheltuieli materiale cît mai reduse a pregătirii fabricației.

Viteza de asimilare a produselor este influențată în cea mai mare parte de pregătirea tehnologică a fabricației, în cadrul căreia 60—70% din timpul total îl reprezintă echiparea cu scule, dispozitive și verificatoare (SDV). Așadar, de gradul de organizare a activității, de potențialul unităților producătoare de S.D.V.-uri, depinde timpul afectat ciclului de asimilare al produselor, nivelul tehnic al acestora. Ce s-a întreprins în industria construcțiilor de mașini din țara noastră — ținînd seama de rolul important al acestui sector de activitate — pentru a asigura un nivel de producție corespunzător?

Corelarea unor ritmuri

EXPERIENȚA țărilor avansate evidențiază faptul că producția de S.D.V.-uri, în general, trebuie să înregistreze ritmuri care să se situeze la un nivel superior producției industriale sau cel puțin pe același plan. Din date statistice rezultă că în S.U.A. ritmul de creștere a producției de scule, dispozitive și verificatoare pentru perioada 1939—1962 n-a fost întrecut de cel al producției decît în unele sectoare (fabricația de armament, de aparataj electronic și bunuri electrotehnice, de avioane).

Menținerea unor ritmuri ridicate la producția de S.D.V.-uri a fost posibilă și datorită faptului că cea mai mare parte a producției lor se execută centralizat, în unități specializate.

Luate separat, unele sortimente mai importante de scule, dispozitive și verificatoare, cum sînt matrițele, ștanțele și dispozitivele, se realizează centralizat în S.U.A. în proporție de 69%, iar în Anglia — 71%, în timp ce sculele așchietoare se fabrică centralizat în proporție de 83% în S.U.A. și 76% în Anglia.

Ținînd seama de experiența acumulată, de tendințele moderne existente în fabricația S.D.V.-urilor, Ministerul Industriei Construcțiilor de Mașini a întreprins o serie de acțiuni menite să sporească producția acestora, să asigure ritmul necesar impus de cerințele introducerii în fabricație a unor noi tipuri de mașini-unelte și agregate. În acest sens producția de S.D.V.-uri a început să fie urmărită, din anul 1961, în mod centralizat. Concomitent cu planificarea ei, s-au luat o serie de măsuri pentru dezvoltarea capacităților existente și au fost create noi sculării, ceea ce a făcut ca **în perioada 1961—1968 producția de S.D.V.-uri să crească de peste 2,5 ori.** Ritmul de creștere al producției de S.D.V.-uri s-a menținut totuși constant în urma celui înregistrat de producția industrială a ramurii (vezi graficul).

Între factorii care au generat această situație figurează și gradul scăzut al specializării. **Din totalul consumului de S.D.V.-uri se execută centralizat, în întreprinderi specializate, un volum de numai 7%, restul importîndu-se.** O sursă suplimentară, de completare a necesarului de scule, dispozitive și verificatoare o constituie și producția sculăriilor uzinale. Nivelul scăzut însă al specializării producției în acestea, nu permite folosirea pe scară largă a unor utilaje de înalt randament, extinderea procedeelor tehnologice și a metodelor avansate de organizare a producției. Din această cauză productivitatea muncii în sculăriile uzinelor este mai redusă de 2—3 ori, decît în cazul execuției centralizate, iar costurile de producție de 2—6 ori mai mari.

Pornind de la situația existentă, Ministerul Industriei Construcțiilor de Mașini prin Direcția generală tehnică, Institutul de proiectări pentru construcția de mașini

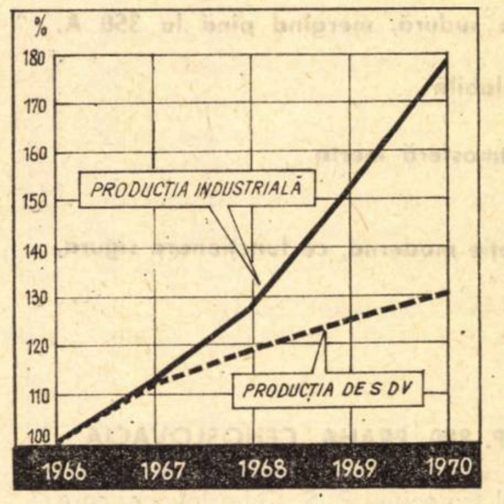

și Institutul de cercetări tehnologice a elaborat o serie de studii, analize și proiecte. Pe baza acestora, s-a prevăzut dublarea, pînă în 1970, a capacității Fabricii de scule din Rîșnov, organizarea fabricației centralizate a calibrelor lise și de filet, a cuțitelor de strung, preconizîndu-se, totodată, execuția centralizată a ștanțelor și dispozitivelor. **Toate aceste acțiuni luate pe linia organizării specializate a producției de S.D.V.-uri asigură un spor de producție de peste 8%.**

Pentru etapele 1971—1975 și 1980, pe baza studiului întocmit, rezultă că producția centralizată va atinge nivelele de 8,13% în 1970, 43,8% în 1975 și 59,4% în 1980. În creșterile prevăzute pentru etapa 1980, deși organizarea producției de S.D.V.-uri se apropie de cea din țările avansate, volumul ce se va realiza în unitățile centrale specializate, rămîne totuși sub nivelul optim.

Avantajele producției centralizate

TABLOUL succint prezentat cu privire la situația actuală și de perspectivă a dezvoltării fabricației de scule, dispozitive și verificatoare în țara noastră, pune cu acuitate necesitatea (experiența țărilor avansate este un ghid concludent) **trecerii pe scară largă la specializarea și concentrarea producției acestora.** Așa cum rezultă din practică aceste măsuri permit introducerea în cel mai înalt grad a procedeelor avansate și a proceselor tehnologice de mare productivitate, fabricația în cele mai multe cazuri căpătînd specificul producției de serie mare. Concomitent, se poate realiza restrîngerea sortimentelor și tipodimensiunilor de scule, dispozitive și verificatoare prin folosirea largă a documentației normalizate, o utilizare mai rațională a mașinilor — unelte speciale de sculărie, a suprafețelor productive, a cadrelor de înaltă calificare. Execuția centralizată oferă, de asemenea, posibilități mai largi de introducere a mecanizării și automatizării la diferite operații de prelucrări mecanice sau de tratament termic.

În producția curentă de S.D.V.-uri, 60% o reprezintă dispozitivele și ștanțele, 30% sculele așchietoare și 10% verificatoarele. Din aceste categorii **sculele așchietoare și verificatoarele se pretează cel mai bine pentru o execuție centralizată.** De asemenea, cu toate că ștanțele, matrițele și dispozitivele au, în general, un caracter de fabricație de unicate, și ele prezintă reale posibilități de a fi executate centralizat. Acest lucru este facilitat de posibilitatea tipizării lor într-un procent ridicat (aproape toate, afară de părțile active).

Execuția centralizată a S.D.V.-urilor permite dezvoltarea unei specializări tehnologice pe repere. Baza acestui proces o constituie standardizarea și normalizarea S.D.V-urilor și a unor elemente separate ale acestora. Experiența întreprinderilor specializate arată că procentul de folosire al pieselor normalizate poate fi sporit pînă la 80% la ștanțe și 40—50% la dispozitive de complexitate ridicată. Aceasta contribuie la micșorarea volumului de muncă necesară pentru proiectare și execuție cu 30—40% și la reducerea, în mod considerabil, a consumului de metal. **Aproximativ 75% din elementele tipizate (normalizate) ale S.D.V.-urilor se pot executa centralizat în cadrul întreprinderilor specializate.**

Pentru ca fabricația centralizată a ștanțelor și matrițelor să fie avantajoasă, **este necesar ca și proiectarea să fie organizată în cadrul aceleiași unități.** Execuția centralizată permite extinderea pe scară largă a tipizării, asigurarea de stocuri de semifabricate și piese finite tipizate, în vederea scurtării ciclurilor de fabricație, creșterii productivității muncii și reducerii prețului de cost.

Organizarea în întreprinderi specializate a producției de S.D.V.-uri este avantajoasă și din punct de vedere al investițiilor. **Pentru etapa 1975, de pildă, în industria constructoare de mașini investițiile se reduc cu circa 29%, iar pentru etapa 1980 cu aproximativ 35%, față de situația cînd s-ar merge, în continuare, pe dezvoltarea sculăriilor dispersate.**

O dată cu reducerea investițiilor se obțin și importante economii anuale prin scăderea prețului de cost al producției de S.D.V.-uri. **Se apreciază că la nivelul anului 1975 se vor putea obține, pe această cale, economii în valoare de circa 500 milioane lei, iar la nivelul anului 1980 de circa 960 milioane lei.**

Avantajele substanțiale de ordin tehnic și economic pe care le oferă concentrarea și specializarea producției de S.D.V.-uri **nu pun sub semnul întrebării existența sculăriilor uzinale, ci numai dimensiunea și profilul lor.** Atelierele de sculării vor trebui să rămînă în continuare, însă cu capacități mai reduse, fiind destinate mai ales pentru execuția S.D.V.-urilor cu totul speciale, cît și pentru întreținerea și repararea celor folosite în cadrul întreprinderilor.

ing. V. RADEȚCHI
director tehnic în Ministerul Industriei Construcțiilor de Mașini

CADRE ȘI RĂSPUNDERI

Emil ONIGA

Chiar dacă ai avansa cea mai nesemnificativă întrebare, răspunsul se va lăsa întotdeauna așteptat. Interlocutorul meu, obișnuit să ia totul în serios, cîntărește cu meticulozitate orice problemă, oricît de măruntă ar părea, pentru a-ți oferi apoi soluții dintre cele mai inedite și mai interesante. In persoana sa găsești sintetizate caracteristicile omului de acțiune și ale conducătorului animat de entuziasm creator și spirit uman. Este o notă pe care tov. Emil Oniga, directorul general al Uzinei „Tractorul" din Brașov, a reușit s-o imprime aproape întregului colectiv de peste 12.000 de salariați ai uzinei cu care lucrează, de 33 de ani (iar ca director general de peste un deceniu). Era normal așadar ca acest... transfer de personalitate să-mi incite curiozitatea.

— Ce calități trebuie să posede un conducător, tovarășe director, pentru a-și putea asigura colaborarea eficientă a colectivului?

— Încrederea și — ca s-o numesc așa — arta de a face oamenii să lucreze cu răspundere și plăcere.

— Adică?

— Accentul trebuie pus pe educația pe care o faci oamenilor. În general conducătorul (și evident întregul său colectiv de colaboratori), nu are voie să greșească în această activitate; adică nu are voie să cadă în compromisuri și echivocuri care să-i știrbească încrederea colaboratorilor.

— Ce frînează însă cel mai mult activitatea creatoare a unui colectiv?

— Incompetența și rutina.

— Vedeți vreo rezolvare?

— Meseriile (ori care ar fi ele) își au tainele lor care nu pot fi deprinse din file de carte. Ar trebui în această direcție testată — pe lîngă aptitudini — și pasiunea pentru meserie. Fără ea, nimic nu dă roade.

— Credeți cumva că numai pasiunea este suficientă?

— Evident că nu. Personal pledez pentru completarea pregătirii teoretice la toate nivelele și în toate specialitățile, cu practica activității economice sub toate aspectele ei.

— Ca director, cărui factor datorați cel mai mult succesele activității dv.?

— Muncii în perspectivă, căreia îi acord cea mai mare parte a timpului meu.

— Cum luptați împotriva... furtului de timp?

— Acest „furt de timp", cum îl numiți dv., este legat foarte mult de concepția directorului asupra acestei probleme. În ce mă privește, arareori pot spune că cineva a reușit să-mi fure timpul.

— Ce vă creează totuși cele mai multe neplăceri?

— Indisciplina în producție și timpii morți.

— Deși unitatea pe care o conduceți este fruntașă, cum se face că în acest an ați pierdut steagul de fruntașă?

— Nu l-am pierdut noi, l-au cîștigat (anul acesta!) alții, care au lucrat mai bine.

— După o zi de activitate intensă, cum vă deconectați?

— Citind. Am o bibliotecă pe care am sistematizat-o după... gradul de oboseală, care mă scutește de căutări și selecții. Mă pasionează însă studiul problemelor social-economice la care nu renunț niciodată, chiar dacă le urmăresc uneori numai în ziare.

★

Nu este un secret pentru nimeni dintre cei care-l cunosc, că interlocutorul meu știe foarte bine să-și raționalizeze timpul: la 57 de ani patinează, practică înotul alături de fetița sa, joacă șah, merge la spectacole, și în special, citește foarte mult, de la lucrările de specialitate, pînă la cele de beletristică. In general, regimul său de viață și de muncă este foarte sistematizat și riguros respectat, ceea ce și explică dinamismul activității sale și capacitatea de a...contamina și pe alții cu acest dinamism.

Viorica BABA

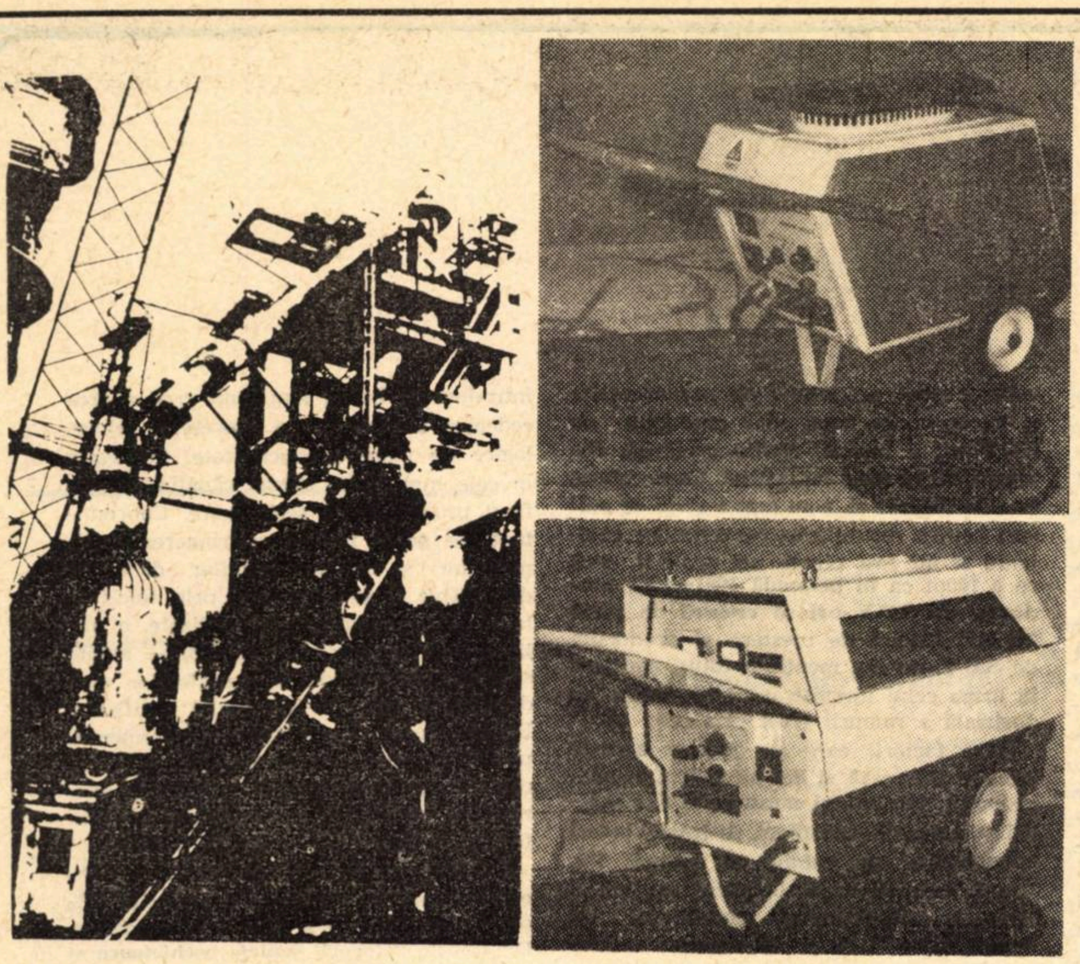

GAMA DE INTENSITĂȚI MAXIME

200 la 350 Amperi

permite distingerea a două tipuri de aparate mobile pentru sudură cu semiconductori echipate cu tiristori, continuu reglabile și cu un factor de putere ridicat ; 0,8

KS—200/01

- pentru operații dificile de întreținere
- cu reglaj continuu a curentului de sudură, mergînd pînă la 200 A.

KS—350/01

- cu reglaj continuu a curentului de sudură, mergînd pînă la 350 A, în sarcină permanentă de 300 A
- cu panta curentului de sudură, reglabilă
- pentru sudura manuală
- pentru sudura semi-automată în atmosferă inertă
- pentru sudură automată în flux

Aparate pentru sudură de concepție modernă, cu funcționare sigură, exportate de :

pragoinvest

B.P. 890, PRAHA, CEHOSLOVACIA

Vizitați standul nostru din cadrul Expoziției R. S. Cehoslovace, care va avea loc între 1 și 14 mai 1969, în Pavilionul B, Șoseaua Kiseleff Nr. 32 — București.

PUBLICOM

În timp record, meniuri variate și gustoase!

FABRICA DE CONSERVE
TECUCI

VĂ PUNE LA DISPOZIȚIE UN BOGAT SORTIMENT DE PREPARATE :

- Conserve din carne de vită în suc propriu, carne de porc în suc propriu, cu mazăre, cu fasole păstăi, cu fasole boabe și costiță cu fasole.
- Conserve de legume : mazăre, fasole, dovlecei în saramură, și cu orez, ghiveci în bulion și în ulei, roșii în bulion și în ulei, vinete în bulion, împănate și tocate, suc de roșii, mazăre în sos tomat, fasole în ulei, zacuscă, tocană de legume.
- Salată de toamnă, sfeclă roșie, și gospodărească, castraveți și gogoșari în oțet, ardei umpluți cu varză, pickles în sos de muștar, ardei iuți la borcane.
- Compot de cireșe, vișine, caise, pere, mere, struguri, prune, gutui și din fructe asortate. Dulceață de vișine, cireșe, caise, gutui, struguri, nuci.
- Gem de cireșe, vișine, caise, gutui. Mere rase pentru plăcintă.

Conservele păstrează gustul legumelor și fructelor proaspete și totodată proprietățile lor nutritive.

NOU!

cooperativa
ÎNFRĂȚIREA

Str. Primăverii 28
tel. 155 51-121 32
GALAȚI

PRODUCE:

Perii circulare pentru lustruit, utilizabile pentru întreprinderi care produc piese nichelate, tacimuri, veselă nichelată, carcase pentru ceasuri, garnituri metalice nichelate, diferite agregate.

Periile pot fi confecționate din pînză, fire sizal, sizal coton, sau combinat cu textile.

Periile sînt confecționate în diferite dimensiuni și cantități.

Livrarea se face pe bază de comandă fermă, fără repartiție.

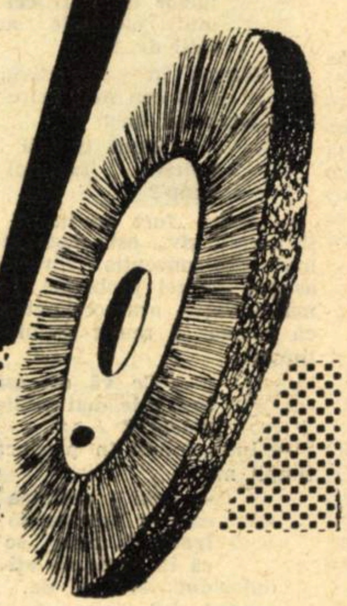

Răspunsuri la întrebările despre Asigurările de Stat (XXVI)

DESPRE ASIGURAREA MIXTĂ DE VIAȚĂ CU PENSIE PENTRU URMAȘI

Prezentăm, în acest număr al revistei, una dintre asigurările mixte de viață practicate de ADAS, asigurare deosebit de utilă pentru cei care vor să ia o măsură de prevedere pentru copii. Ne referim la Asigurarea mixtă de viață, cu pensie pentru urmași, care se încheie pentru sume de cel puțin 12.000 de lei, cu persoane în vîrstă de la 16 la 50 de ani, pe durate de 10, 12, 15 sau 20 de ani. Administrația Asigurărilor de Stat plătește sumele asigurate astfel :

— *La expirarea asigurării* (dacă asiguratul va fi în viață) : suma asigurată înscrisă în poliță.

— *În caz de amortizare :* cîte 1.000 de lei pentru fiecare combinație de litere înscrisă în poliță, ieșită la tragerile lunare de amortizare.

— *În caz de invaliditate permanentă a asiguratului, ca urmare a unui accident :* suma asigurată înscrisă în poliță (în total sau în parte, după cum invaliditatea permanentă este totală sau parțială) ;

— *În caz de deces al asiguratului :*

- jumătate din suma asigurată înscrisă în poliță, la decesul asiguratului ;
- o pensie anuală de 10% din suma asigurată înscrisă în poliță, începînd după un an de la data decesului asiguratului și pînă la termenul de expirare a asigurării ;
- a doua jumătate a sumei asigurate, la termenul de expirare a asigurării, odată cu plata pensiei pentru ultimul an, sau pentru fracțiunea de an rămasă.

Primele de asigurare, sînt convenabile ; doar cîțiva lei pe lună pentru fiecare 1.000 de lei sumă asigurată. Acestea se pot plăti anual, semestrial, trimestrial sau lunar — anticipat. De exemplu la o asigurare mixtă de viață cu pensie pentru urmași, pentru 12.000 de lei sumă asigurată, prima lunară ce o plătește o persoană în vîrstă de la 31 la 40 de ani, care a încheiat o asigurare pe durata de 20 de ani, cu durata de plată a primelor — 17 ani, este de 66 de lei.

Datorită avantajelor pe care le oferă, asigurarea mixtă de viață cu pensie pentru urmași este mult solicitată atît de locuitorii din orașe cît și de cei de la sate. Asigurarea respectivă, ca de altfel orice altă asigurare practicată de ADAS, se poate încheia prin responsabilii ADAS din întreprinderi, instituții, etc., prin agenții și inspectorii de asigurare, sau direct, la orice unitate ADAS.

Aurel CRIȘAN

ISTORIE ECONOMICĂ

EMILE de LAVELEYE ÎN ROMÂNIA

EMILE DE LAVELEYE, economist și publicist liberal belgian (1822—1892) a sosit în București în a doua jumătate a lunii iunie 1883. Continua o lungă călătorie prin sud-estul Europei, cu care prilej vizitase Croația, Bosnia, Serbia, Bulgaria și Turcia.

La acea dată, el era o personalitate cunoscută în cercurile cultural-științifice și politice din Occident. Se afirmase în lumea universitară ca profesor de economie politică la Universitatea din Liège și ca autor de manuale didactice, iar în viata social-politică — ca fecund publicist în cele mai răspîndite publicații periodice din Franța, Anglia, Germania și Statele Unite ale Americii.

Numeroși intelectuali români îi cunoșteau bine activitatea ca și lucrările sale. Prin 1869, Ion Ionescu de la Brad participă ca șef al delegației române la Congresul internațional de statistică de la Haga, în Olanda. După încheierea lucrărilor Congresului, el a întreprins o călătorie de studii, între alte țări și în Belgia. El a parcurs cîteva regiuni ale Belgiei în 1869, luîndu-și drept ghid de specialitate, una din cele mai răspîndite lucrări ale lui Emile de Laveleye „Essai sur l'économie rurale de la Belgique". [1]) Paris 1863. Relatînd această călătorie în **Gazeta sattelor** Ion Ionescu de la Brad reproducea numeroase extrase din această carte, iar în final își exprima dorința de a o vedea tradusă și în limba română, dorință rămasă însă, neîmplinită.

Nu este deci de mirare că sosirea lui Emile de Laveleye la București avea să fie primită, mai ales în cercurile intelectuale și politice oficiale, cu un mare interes. **Românul**, ziarul grupului liberal al lui C. A. Rosetti îi anunța, din prima zi, sosirea în capitala țării.

Programul și l-a realizat rapid și cu foarte mare succes. Obține o convorbire cu Dimitrie Sturdza, pe atunci ministru de externe în guvernul condus de I. C. Brătianu, face cunoștință cu P. S. Aurelian, ministru de instrucțiune publică în același guvern, vizitează redacția ziarului **Românul**, unde se întreține cu C. A. Rosetti. Unul dintre însoțitorii săi în București, N. Xenopol, fratele cunoscutului istoric, îi arată orașul și unele instituții culturale.

Încheindu-și călătoria, Emile de Laveleye remarcă ospitalitatea și atenția ce i s-a acordat și-și manifestă în fața amfitrionilor săi intenția ca într-un timp nu prea îndepărtat să se întoarcă în România pentru a cerceta mai îndeaproape problemele agriculturii românești. **Românul**, anunțînd plecarea oaspetelui străin, scria că Emile de Laveleye „celebrul economist și publicist belgian" vizitase România ca și alte țări vecine nouă cu scopul de a culege material documentar suplimentar pentru o nouă ediție a lucrării sale „De la propriété et de la formme primitive" apărută la Paris în 1874.

Cartea nu a apărut însă așa de curînd pe cît se sperase; ea a văzut lumina tiparului, în a patra ediție abia prin 1891. Și deși volumul ei crescuse considerabil (de la 396 pagini ajunsese la 562 pagini), aceleași cercuri care îi făcuseră o primire atît de ospitalieră cu opt ani în urmă, manifestă acum o indiferență aproape totală față de această operă, ca dealtminteri și față de autorul ei. Avea lucrarea în cuprinsul ei despre România sau despre persoanele care le întîlnisera autorul ceva care să provoace acest tratament? Nu! Cauza își avea izvorul într-o altă carte care apăruse ceva mai înainte, prin 1886, sub titlul **„La peninsule des Balcans, Vienne, Croație, Bosnie, Serbie, Bulgarie, Turquie, Roumanie"** — 2 volume, tipărită la Bruxelles. Emile de Laveleye își publică această lucrare sub forma de note și impresii ale călătoriei sale în țările menționate. Ea e tradusă relativ repede în limba engleză (1887), în germană (1888), și în bulgară (1890). În România, lucrarea a fost primită cu mare răceală, de cercurile oficiale. În ziarele și revistele editate de fostele gazde ale economistului belgian cartea nu a fost nici măcar semnalată prin vreun comentariu sau recenzie oarecare. Evident că-i indispusese conținutul capitolului referitor la România. Aflăm acest lucru de la unul din cei mai expresivi reprezentanți ai lor, de la cunoscutul nostru economist P. S. Aurelian, care și-a făcut cunoscută părerea în mod public înainte de apariția lucrării. El cunoscuse respectivul capitol sub titlul „En Roumania. Souvenirs de voyage par Emile de Laveleye" mai întîi din **Revue de Belgique,** (18-e année tom LII 1-er livraision, 15 janvier 1886, Bruxelles).

Economistul belgian, descria locurile pe care le văzuse, împărtășea cititorilor săi impresiile sale. Cifrele și datele respective le culesese, după cum singur mărturisea, parte de la P. S. Aurelian și Dimitrie Sturdza, parte din lucrările acestora sau ale unor autori străini care se ocupaseră înaintea sa de economia României.

În amintirile sale, Emile de Laveleye relata, cu un ochi competent, frumusețea peisajului românesc admira diversitatea reliefului și sublinia posibilitățile mari de bogăție și de bunăstare pe care le are poporul român față de care manifesta o simpatie declarată. Credincios vederilor sale politice liberale cum era și de așteptat, el și-a adulat gazdele politice liberale române. Vizitatorul însă avea un simț al realităților dezvoltat. Pe lîngă cele arătate, el mai nota în amintirile sale, rar dar cu multă îndemînare, și unele umbre din viața social-economică a României de atunci. El vorbea de modul rudimentar în care se lucra pămîntul, de condițiile grele de muncă și de viață ale țăranului român de pe vremea aceea, toate subsumate ideii că posibilitățile mari pe care le avea România nici pe departe nu erau folosite pentru înflorirea țării și bunăstarea poporului. Cine citea atent cele scrise de Emile de Laveleye nu putea să nu sesizeze că pricinile unei asemenea stări de lucruri se datorau incapacității moșierilor și arendașilor români de a organiza producția agricolă pe baze moderne. Tocmai menționarea acestor umbre au și constituit motivul comportării oficialităților din București în anii de după 1886 față de economistul belgian. P. S. Aurelian, citind articolul, i-a răspuns neîntîrziat în nr. 5 din 3 februarie 1886 al revistei **Economia națională** printr-un material cu titlul „Impresiunile D-lui de Laveleye asupra României". Materialul a fost scris într-o formă destul de academică, însă întreg cuprinsul lui trădează marea deziluzie pe care a încercat-o autorul după lectura celor povestite de Emile de Laveleye cu privire la călătoria sa în România. El nu nega direct cele afirmate de belgian, însă căuta să le prezinte ca fenomene izolate, întîmplătoare și lipsite de tipicitate.

În schimb, în cercurile democratice din țară, în special în presa muncitorească, amintirile lui Emile de Laveleye au fost pe larg folosite ca material de demascare a regimului social-politic existent. Socialiștii români, în frunte cu C. Dobrogeanu-Gherea, nu împărtășeau concepțiile teoretice ale liberalului belgian; despre aceste vederi ei scriseseră încă din 1884—1885 pagini critice fulminante. Însă unele din lucrările acestuia ca și cea amintită mai sus le-au fost de un real folos în munca de propagandă și agitație în rîndurile țăranilor și muncitorilor.

dr. Gh. DOBRE

[1]) Lucrarea citată, pentru cuprinsul ei prețios de strictă specialitate a fost folosită și de Marx, care în „Capitalul" vol. II secțiunea a doua pag. 13 reproducea din ea un fragment și trimitea pe cititor la alte pagini ale ei.

VĂ PREZENTĂM:

Iprofil „mobila" Iași

Întreprindere livratoare de produse finite din lemn atît pentru piața internă cît și pentru export, IPROFIL-„Mobila"-Iași este alcătuită din trei fabrici mai importante, care au intrat în funcțiune pe rînd, în primii ani ai deceniului nostru. Astfel, în 1960 a început să producă cea dintîi dintre ele, fabrica de mobilă numită *corb*, proiectată la o capacitate de 10.000 garnituri convenționale (camere studio) pe an. În 1961 a fost preluată de la cooperația meșteșugărească o secție producătoare de mobilă de bucătărie, care a fost ulterior extinsă și modernizată ajungînd la o capacitate de 15.000 garnituri de bucătărie pe an. Fabrica de mobilă curbată, concepută spre a produce 600.000 scaune convenționale pe an a intrat în funcțiune în 1963-1964.

Este de menționat faptul că la toate trei fabricile parametrii proiectați au fost cu mult depășiți și că în 1968 ele au dat laolaltă o producție globală în valoare de peste 135 milioane lei.

În anul care a trecut, ca de altfel și în cei precedenți, planul de producție a fost depășit la toți indicatorii, iar pentru anul 1969 este prevăzută o sporire a valorii producției globale pînă la 146 milioane lei.

★

Pentru fabricarea marilor cantități de mobile diferite (camere de zi, camere studio, camere de tineret, garnituri de bucătărie, pupitre școlare, diverse tipuri de canapele, dulapuri, colțare, fotolii, mese de sufragerie, scaune curbate etc.) din producția de serie, se utilizează mari cantități de materii prime de calitate, furnizate de întreprinderi specializate din întreaga țară. Căci IPROFIL „MOBILA"-IAȘI consumă anual:

- Peste 25 000 mc cherestea de diferite specii;
- 1 000 mc de placaje;
- 460 000 mp de furnir de nuc, fag și diverse alte esențe;
- 2 800 mc de PAL;
- 365 000 kg de lacuri poliesterice;
- 92 000 mp stofă de mobilă.

La toate acestea se adaugă mari cantități de P.F.L., poliuretan (un material plastic spongios folosit la tapițerie în loc de arcuri) și alte materiale de calitate superioară.

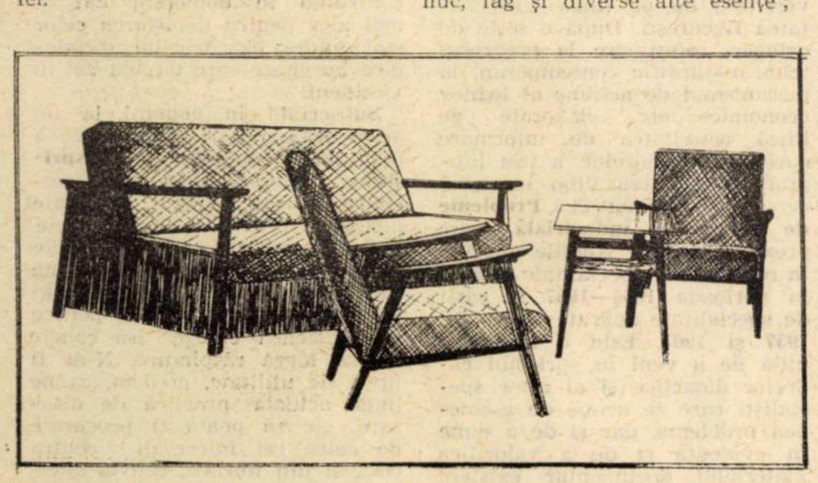

Mobila de hol „NORMA"

★

Peste 65% din valoarea producției întreprinderii ieșene este destinată exportului în numeroase țări ale lumii printre care: Anglia (scaune curbate), Irlanda (fotolii), Elveția (camere de lucru), Norvegia (camere de tineret), Olanda (mese de sufragerie), R. P. Ungară (garnituri camere de zi), Suedia (pupitre școlare), U.R.S.S. (camere de zi, garnituri de bucătărie, scaune curbate).

Pe lîngă seriile mari mai sus amintite, fabricile IPROFIL „MOBILA"-IAȘI produc și serii mici, mai cu seamă de mobile stil, la cererea beneficiarilor.

Prototipurile pentru seriile mari se execută după proiecte primite de la I.N.C.E.F. ori I.S.P.F. sau după proiecte proprii întocmite în cadrul serviciului tehnic.

Tot proiectanții de la același serviciu (trei ingineri de specialitate, un inginer mecanic, doi tehnicieni, un desenator) realizează proiecte pentru seriile mici sau comenzi speciale, destinate mai ales unor tîrguri și expoziții. Astfel, anul trecut, pentru tîrgul de la Paris s-a executat o garnitură de cameră de lucru, (compusă din masă de lucru, divan, comodă, etajeră, dulap cu două uși) care s-a bucurat de mult succes, în urma căruia s-au făcut comenzi speciale de către beneficiari din Elveția.

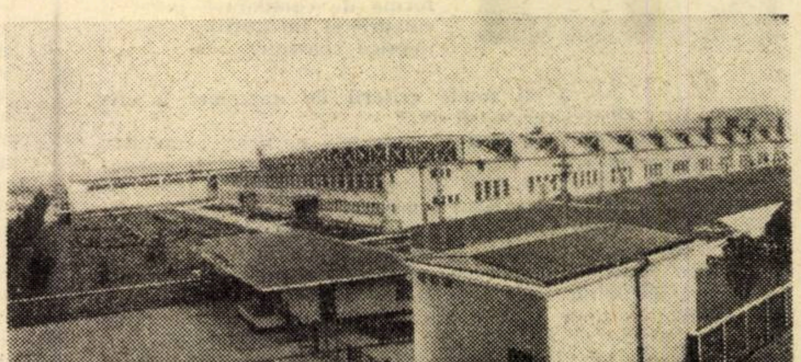

De asemenea, la tîrgurile internaționale de la Göteborg și Kiev au fost expuse camera de zi „Crenguța" și o cameră de copii executate în atelierul de prototipuri după proiecte proprii, care și ele au atras alte comenzi.

★

O modalitate interesantă de colaborare dintre întreprindere și beneficiari constă în executarea de prototipuri la cererea acestora din urmă, care apoi contractează pe baza mostrelor. Așa s-a întîmplat cu mesele de bucătărie botezate „Droapleaf", executate pentru Irlanda, cu o serie de fotolii rococo, cu un tip de canapea și paturile de copii „Gouiette", „Ostav" și „Vestan" pentru firme din Suedia, cu o serie de patru tipuri de scaune pentru Anglia, cu mesele stil „Queen Anne" pentru beneficiari din Olanda.

Un grup de 20 de lucrători cu calificare superioară, specializați în furniruit cu intarsie, sculptură în lemn și altele execută aceste serii mici, care poartă departe de frontierele țării renumele mobilei românești și al făuritorilor săi.

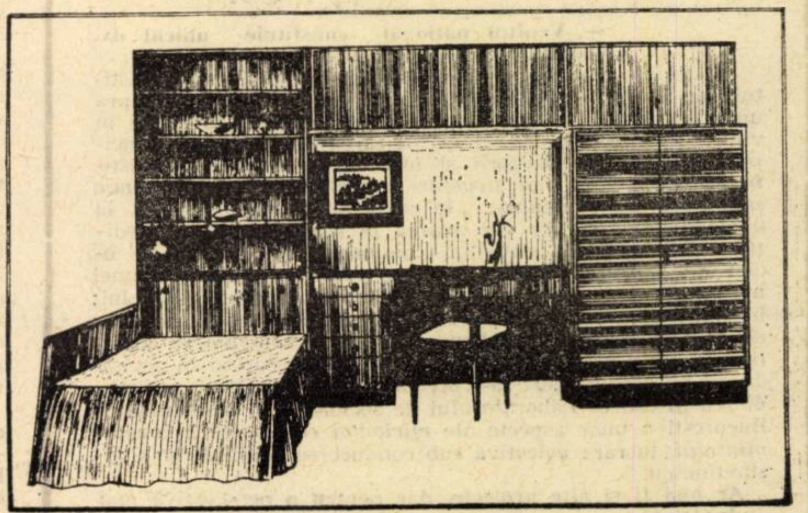

Camera de tineret „TRAIAN"

ȘANTIER ȘTIINȚIFIC

Prof. univ. dr. DAN GRINDEA

— V-am ruga să ne spuneți cum s-au cristalizat preocupările dv. teoretice.

— Prima mea încercare de analiză economică a fost o succintă prezentare a concepției lui Adam Smith („Momentul" Adam Smith în producție), apărută în aprilie 1944 în ziarul *Ecoul*. În anii următori am publicat diferite eseuri, dar o muncă de cercetare susținută am început abia din 1950, o dată cu trecerea la elaborarea lucrării de doctorat. Experiența mi-a dovedit că *și în domeniul muncii de cercetare științifică există pericolul unei risipe uriașe de timp și efort intelectual, în condițiile unei dispersări continue de la un subiect la altul. Studierea în profunzime a unei categorii, legi sau a unui proces economic nu presupune bineînțeles îngustarea cîmpului vizual de investigații, ci posibilitatea relevării intimității fenomenului în conexiunile și interferențele lui continue.* Studierea venitului național m-a obligat, de exemplu, să cercetez fundamentul teoretic al unor categorii economice din capitalism și socialism, probleme ale economiilor de ramuri, planificării economiei naționale, statisticii economice, finanțelor, istoriei economiei naționale, istoriei gîndirii economice etc., publicînd în revistele de specialitate studii în aceste domenii pe măsura efectuării investigațiilor. În acest mod am elaborat cele două lucrări mai ample ale mele: *Despre venitul național în capitalism* (1956) și *Venitul național în R. S. România* (1967).

Cred că ar trebui găsite forme de colaborare între catedre și instituțiile economice centrale.

— Aveți unele criterii de apreciere a eficienței cercetării dv.?

— O problemă care cred că preocupă pe orice cercetător nu este numai *recenzarea* lucrării sale în presa de specialitate (care uneori se face cu mare întîrziere, alteori de loc), sau *epuizarea tirajului* (care uneori nu depinde nici de calitatea lucrării nici de cum este recenzată, ci de modul în care lucrează Difuzarea cărții), ci în primul rînd *utilitatea practică* a lucrării sale, măsura în care ea *stimulează dezvoltarea gîndirii teoretice* sau *propune soluții* în rezolvarea unor probleme concrete. Din acest punct de vedere trebuie să spun că, pe lîngă deziluzii, am avut și unele satisfacții. Unele calcule efectuate privind ritmul creșterii venitului național, repartiția lui pe clase sociale, rata acumulării etc. în România antebelică au intrat în circuitul literaturii economice. De asemenea, unele propuneri privind corelația dintre creșterea produsului social total și cea a venitului național, extinderea sferei muncii productive la nivelul direcțiilor generale, reexaminarea sistemului de amortizare etc. publicate în perioada 1963—1967. O serie de probleme legate de decalajul între venitul național creat și venitul național utilizat, concepția teoretică a redistribuirii, definirea gestiunii economice proprii etc. publicate în perioada 1958—1968 au declanșat discuții în presa de specialitate. Unele din aceste aspecte au făcut obiectul luărilor mele de cuvînt la unele conferințe internaționale.

Aș vrea să subliniez că unele rezultate obținute în activitatea științifică se datorează într-o măsură deosebită contactului ce l-am avut timp îndelungat prin activitatea depusă în C.S.P., M.F. și Consiliul științifico-metodologic din D.C.S. Cred că, *în condițiile actuale, trebuie găsite în continuare posibilități pentru asemenea forme de colaborare.* Actuala organizare a centralelor, a colegiilor ministerelor permite o asemenea realizare ce ar putea fi folosită prin intermediul Ministerului Învățămîntului. În mod concret aceasta ar însemna ca activitatea științifică a unor cadre didactice să se desfășoare în cadrul unor instituții centrale, servind astfel atît interesele economiei naționale, cît și necesitățile predării la un nivel superior a problematicii desăvîrșirii construcției socialiste.

— Venitul național constituie unicul dv. obiect de cercetare științifică?

— Desigur că studierea venitului național nu a constituit un scop în sine. Ea mi-a deschis perspectiva asupra unor probleme de care doresc să mă ocup îndeaproape în viitor. Este vorba de: a) cristalizarea conținutului principalului fond de categorii și legi ale economiei socialiste, *în contextul unei noi structuri a manualului de economie politică a socialismului;* în acest sens, am colaborat la unele dicționare care vor apărea în acest an (a doua ediție a Dicționarului statistico-economic și Dicționarul de economie politică) și am dat spre publicare. Proiectul unei noi structuri a cursului de economie politică a socialismului; b) crearea unui curs distinct avînd caracterul unei discipline de graniță privind *Probleme de macro-economie în socialism*, a cărui schiță de proiect a apărut de curînd în revista dv., și pe care aș dori să-l predau în anii următori; c) studierea în cadrul Laboratorului de sociologie al Universității-București a unor aspecte ale *eficienței economice a învățămîntului*, lucrare colectivă sub conducerea prof. Miron Constantinescu.

Ar mai fi și alte proiecte, dar pentru o perspectivă mai îndepărtată.

V. E.

CĂRȚI

COMERȚUL AFRICII CU... AFRICA

Situația și perspectivele economiei țărilor în curs de dezvoltare constituie frecvent subiectul atît al unor studii oficiale, elaborate de diferite foruri internaționale sau instituții naționale, cît și al celor care reprezintă fructul cercetărilor proprii întreprinse de specialiști în materie. În acest cadru, circumscris la profilul regional african dar cu parametri extensibili la majoritatea țărilor „celei de-a treia lumi", se înscrie o lucrare recentă, care-și propune (după cum se precizează în subtitlul de pe coperta interioară) să examineze problemele și imperativele cooperării economice și monetare pe acest continent [1]). Prefața cărții, purtînd semnătura de prestigiu a lui René Dumont, subliniază actualitatea stringentă a găsirii și aplicării celor mai favorabile metode și căi de dezvoltare a economiei țărilor africane.

Datele statistice pe perioada 1964—1965 (a căror valabilitate comparativă se menține, în mare măsură, și pentru următorii ani) arată că ansamblul comerțului exterior african nu reprezintă decît circa 5% din volumul comerțului mondial, iar în cadrul acestuia din urmă ponderea schimburilor interafricane este infimă — 0,4% [2]). Dar, după cum relevă autorul, cifrele oficiale asupra exporturilor și importurilor țărilor africane sînt susceptibile de corective serioase, în sensul majorării lor. Aceasta, deoarece statisticile vamale naționale nu „prind" decît o parte din fluxul real de mărfuri, ca urmare a existenței unor uniuni vamale regionale, a curentelor clandestine, tradiționale de mărfuri în zonele de frontieră, a imperfecțiunilor în organizarea vămilor și a statisticilor respective etc.

În încercarea de a analiza cauzele slabei dezvoltări a schimburilor interafricane (ponderea sa — de circa 6% — în valoarea totală a comerțului african avînd chiar tendința de a descrește), studiul evidențiază o serie de caracteristici negative ale acestora, cum sînt: concentrarea comerțului în anumite zone și îndeosebi între țări învecinate, caracterul limitat (ca valoare și structură) al schimburilor între țări situate la distanțe mari, volumul redus al tranzacțiilor reciproce (ca urmare a slabei diversificări a structurii economiei și a puterii scăzute de cumpărare a populației), greutatea specifică ridicată a produselor agricole și alimentare în cadrul schimburilor ș.a.

Referindu-se la principalele trăsături ale evoluției comerțului interafrican, autorul arată: „Tendința spre imobilism, și chiar spre o contracție, tendința către instabilitate de la un an la altul, structuri economice sau situații geografice care încurajează deturnarea traficului — acestea sînt liniile de forță ce se degajă din compararea datelor statistice din ultimii ani" (pag. 62). Iar mai departe, el subliniază că „variațiile în volumul schimburilor, modificările în natura tranzacțiilor, apariția sau dispariția clienților ori a furnizorilor exprimă instabilitatea relațiilor comerciale. Acestea nu par a fi suficient consolidate pentru a putea rezista totdeauna la evoluția conjuncturii. Tendința de instabilitate conferă unei părți importante a schimburilor interafricane un caracter sporadic deosebit de accentuat" (pag. 81).

Analiza cauzelor care au dus la această situație (dezechilibrul comercial, lipsa securității, absența industriilor de prelucrare) este mult mai succintă, decît cea a perspectivelor comerțului interafrican. Este adevărat că lucrarea face în mod nejustificat, abstracție, de implicațiile pe care le are îndelungata dominație colonială pe continentul african, și nu se oprește asupra dificultăților pe care le întîmpină tinerele state africane în eliminarea sechelelor sale sociale, economice și politice.

Schițînd programul de măsuri care — după părerea autorului — ar duce în perspectivă la înlăturarea treptată a piedicilor existente în calea dezvoltării comerțului interafrican, B. Vinay pledează pentru soluția unei cooperări pe plan regional. În lucrare sînt examinate încercările de colaborare și cooperare regională între diferite grupuri de state africane (din vestul, centrul și estul continentului), îndeosebi în domeniul vamal și cel al plăților externe, precum și unele inițiative desfășurate în acest sens de Comisia economică a O.N.U. pentru Africa. Este adevărat că B. Vinay creează o falsă dilemă atunci cînd spune că „Africa trebuie să aleagă între a realiza, pe baza căilor naționale și inevitabil în concurență, dezvoltarea economică și între a consimți la o coordonare între state a activităților naționale". (pag. 109).

În viziunea sa, o coordonare a politicilor economice ar permite reducerea treptată a disparităților între nivelul de dezvoltare economică și de trai din diferite țări, crearea unor industrii prelucrătoare care să contribuie la extinderea schimburilor (prin absorbirea de materii prime din unele țări și furnizarea de produse finite), realizarea unei rețele moderne de căi de transport etc.

Răspunzînd atît celor care consideră că extinderea schimburilor între țările africane ar fi o premisă a dezvoltării economiilor respective, cît și celor care caută dinamizarea acestor schimburi în îmbunătățirea reglementării plăților reciproce și a problemelor monetare, autorul apreciază că, înainte de toate, „...dezvoltarea schimburilor comerciale între țările africane depinde de diversificarea coordonată a producțiilor și de suprimarea barierelor economice existente. Partea esențială a acțiunii care trebuie întreprinsă în această perspectivă ține de politica economică. Modalitățile de plată apar mai degrabă ca un accesoriu".

Se pare că autorul ar înclina în favoarea nu numai a unei cooperări regionale, ci chiar și a unei integrări, a coordonării politicilor economice ale țărilor africane, deși el nu-și dezvoltă în detaliu opiniile asupra raportului între „armonizare" sau „planificare" pe de o parte și între suveranitatea statelor care ar participa la uniunile economice sau monetare preconizate. Evocîndu-se însă eventualitatea apariției unui organism „tehnic" supranațional, căruia i-ar reveni coordonarea schimburilor comerciale și a mișcărilor de capital între țările africane, în studiu se arată că această funcție n-ar putea fi exercitată fără un amestec în politica economică și financiară internă a statelor respective. Or, conchide autorul, **„situația Africii nu pare să justifice, în ochii a numeroase țări africane, abandonarea suveranității în favoarea unui organism tehnic", dotat cu prerogative politice supranaționale.** (pag. 166).

Este o concluzie impusă de realitățile zilelor noastre, cînd suveranitatea se afirmă tot mai mult ca o forță a creșterii și progresului social.

N. POPOV

[1]) **L'Afrique commerce avec l'Afrique**, par Bernard Vinay, Inspecteur des Affaires d'Outre-Mer, Professeur à l'Institut International d'Administration Publique, Presses Universitaires de France, Paris, 1968.

[2]) Dacă se face abstracție de comerțul exterior al Republicii Sud-Africane, țară cu o industrie dezvoltată, ponderile menționate descresc simțitor.

SOCIOLOGIE INDUSTRIALĂ:

CERCETARE BIBLIOGRAFICĂ

Este de prisos a mai încerca, astăzi, să demonstrăm că documentarea devine o adevărată acțiune de investigație care nu mai poate fi lăsată doar pe seama celor interesați. Amploarea progresului tehnico-științific și „explozia" literaturii care o însoțește măresc continuu rolul și importanța centrelor de documentare, a acelor colective care fac o muncă migăloasă de depistare a izvoarelor și de clasare în conformitate cu o problematică ce devine tot mai complexă, muncă ce nu de puține ori rămîne însă într-o stare de anonimat sau de semianonimat.

Pe această linie este demnă de remarcat și activitatea colectivului Bibliotecii Centrale Universitare de pe lîngă Universitatea București. După o serie de culegeri referitoare la progresul tehnico-științific contemporan, la mecanismul de acțiune al legilor economice etc., elaborate pe lîngă activitatea de informare curentă a catedrelor, a fost litografiată cu cîtva timp în urmă cercetarea bibliografică **Probleme de sociologie industrială,** care prezintă selectiv studiile apărute în revistele de specialitate străine în perioada 1964—1967 și cărți de specialitate apărute între anii 1957 și 1967. Este o încercare utilă de a veni în sprijinul cadrelor didactice și al altor specialiști care se ocupă de asemenea probleme, dar și de a pune în evidență și de a valorifica materialul documentar existent în principalele biblioteci din București. Evident că, în funcție de temă, ar putea fi găsite forme de fructificare a fondului documentar existent și în alte mari centre universitare, precum și în alte biblioteci decît cele care în mod curent sînt cuprinse în aceste culegeri, ceea ce ar mări utilitatea acestora, dar ar spori și eficiența fondurilor investite.

Așa cum subliniază conf. dr. O. Bădină în introducerea acestei culegeri selective, un cercetător al realității sociale, care dorește să înțeleagă corect și în toată complexitatea lor fenomenele ce se petrec în domeniul muncii industriale, nu poate neglija relația care există între sociologia industrială — sociologia întreprinderii — sociologia muncii — psihologia muncii — psihologia industrială — ingineria socială etc. Iar această multitudine a implicațiilor fenomenului studiat cere o muncă specializată și o acțiune colectivă. Și această cercetare bibliografică, întreprinsă de un colectiv al Bibliotecii reușește, prin orientarea și secționarea materialului pe cele 12 capitole, să constituie un ghid util pentru un cerc larg de cadre. Ea oferă totodată posibilitatea unui tur de orizont în teoriile atît de numeroase și contradictorii care se confruntă în domeniul dat și mai ales pentru depistarea celor mai multe din teoriile sociologice burgheze care circulă azi în Occident.

Subscriind în general la un asemenea mod de valorificare a fondului documentar și de **sprijinire** a muncii cadrelor universitare — care, evident, nu poate nicicum înlocui munca proprie de documentare, ci constituie numai un îndreptar —, nu ne rămîne decît să sperăm ca în viitor se vor găsi forme pentru ca asemenea culegeri să capete o mai largă răspîndire. N-ar fi lipsit de utilitate, credem, ca pe lîngă actuala practică de difuzare, ele să poată fi procurate de către cei interesați contra cost, și din librării, sau la standul de cărți al Universității din București.

G. C.

FIȘE

■ În articolul **Obșcestvennaia sobstvennosti kak vajneișaia ekonomiceskaia kategoria soțializma** (Proprietatea socială — cea mai importantă categorie economică a socialismului) din VOPROSI EKONOMIKI nr. 2/1969, S. Sdabnov își exprimă, printre altele, dezacordul cu economistul V. A. Bader care susține că proprietatea socialistă de stat nu constituie încă o proprietate nemijlocit socială, deoarece ea se împarte între doi proprietari — statul și colectivul întreprinderii — ceea ce face ca și dreptul de proprietate asupra mijloacelor de producție să fie divizat între stat și colectivul întreprinderii industriale.

S. Sdobnov îi opune acestei păreri argumentul că în socialism toate mijloacele de producție sînt în posesiunea nu a unor persoane sau colective de persoane, ci a societății în ansamblul ei. În aceasta constă, după autor, esența proprietății socialiste. Dacă se acceptă punctul de vedere al lui Bader, se întreabă Sdobnov, cum s-ar putea preciza care anume este partea proprietății de stat și cea a colectivului întreprinderii ? Autorul conchide că acest lucru nu poate fi practic realizat, deoarece statul socialist, ca reprezentant al tuturor oamenilor muncii, este unicul și deplinul proprietar al tuturor mijloacelor de producție aflate în proprietatea întregii societăți.

■ Cartea **Prévisions économiques et comptabilité nationale** (Previziuni economice și contabilitate națională), P.U.F., Paris, 1968, 351 pag.), semnată de Philippe Herzog și prefațată de cunoscutul economist francez Raymond Barre, abordează problemele legate de raportul ce se stabilește între întocmirea bugetului național și previziunea economică pe termen scurt și mediu. În același timp, se face o trecere în revistă a principalelor modele de previziune economică, a tehnicii și rolului acestora ; chestiunile teoretice sînt bogat ilustrate cu date desprinse din experiența planificării franceze.

Autorul consideră că previziunea ce are la bază contabilitatea națională prezintă o serie de avantaje față de aceea ce pornește de la simple agregări statistice. Modelele de ansamblu — scrie Herzog — pentru a fi utilizate în scopul previziunii, trebuie să descrie interdependența cauzală a fenomenelor. Or, modelele agregate, spre deosebire de acelea ale contabilității naționale, estompează adesea legăturile dintre elementele unui agregat sau dintre diferite agregate.

■ În articolul **Le tiers état de l'entreprise** (Starea a treia a întreprinderii), publicat de revista DIRECTION, nr. 156/dec. 1968, J. B. Eggens, militează pentru abandonarea mitului de „om orchestră" atribuit conducătorului de întreprindere. Rolul conducătorului de întreprindere este — după autor — de a prevedea, a fixa obiective, a stabili delegați ai puterii sale, de a defini funcții, a da răspunsuri și mijloacele acestei responsabilități, a dobîndi o mai bună cunoaștere a prețurilor, a exercita controale fără a paraliza deciziile, a admite dreptul unor erori. Eggens consideră că e bine să se termine cu învățarea celor din întreprindere „să nu se amestece în ceea ce nu-i privește", să se permită celor care au idei și, implicit, curajul de a le exprima, să capete condiții pentru a se manifesta. Într-un cuvînt, conducătorul de întreprindere trebuie să facă totul pentru a-și valorifica personalul. În același timp, nu trebuie să se neglijeze aspectul existenței unei mase de neparticipanți voluntari, prea puțin doritori să-și ia responsabilități, chiar și printre cadrele de conducere.

■ N. Vacev se ocupă în articolul **Po voprosa na stopanskata smetka v dărjavnite stopanski obedinenia** (Referitor la autogestiunea uniunilor economice de stat) apărut în revista bulgară IKONOMICESKA MISĂL, nr. 1/1969, de formele de uniuni economice de stat în care întreprinderile care le compun își păstrează personalitatea juridică. Uniunea ar fi, la rîndul său, și ea persoană juridică, iar centrala — un organ central de conducere. Autorul analizează unele puncte de vedere contradictorii întîlnite în literatura de specialitate cu privire la faptul dacă uniunea economică este în ansamblul ei o organizație care se gospodărește pe bază de gestiune proprie sau nu. El susține că în cazurile cînd autonomia economică a întreprinderilor componente este menținută, ele fiind producătoare independente de mărfuri, uniunea are numai rolul de organ ierarhic de conducere economică a acestor întreprinderi, dar nu funcționează pe principiul autogestiunii. În acest caz uniunea își coordonează activitatea sa în funcție de cerințele de menținere a autonomiei întreprinderilor care-și bazează activitatea pe autogestiune. În schimb, autorul apreciază că activitatea uniunilor economice care centralizează pîrghiile economice hotărîtoare și se prezintă ca un complex economic unificat, producător de mărfuri, se bazează pe elemente de autogestiune.

■ În lucarea sa **Moyens sociaux du dévelopement économique** (Mijloace sociale ale dezvoltării economice), Presses Universitaires de France, Paris, 1968, 110 pag., Pierre Vellas abordează problema eficienței factorilor economici și tehnici în condițiile societăților aflate în curs de dezvoltare. Autorul nu neagă rolul hotărîtor al investițiilor și al introducerii tehnicii ca factori fundamentali ai dezvoltării economiei țărilor din „lumea a treia", dar el consideră că acești factori nu-și pot atinge efectul scontat deoarece în aplicarea lor se omite o etapă pe care o apreciază drept hotărîtoare și anume aceea a pregătirii mediului social. Este vorba, după aprecierea autorului, de receptivitatea societății la o tehnică ce se aduce din afară, în care un rol important îl deține priceperea de a mînui această tehnică.

Plecînd de la aceste considerente, P. Vellas propune o primă etapă consacrată acțiunilor menite să provoace receptivitatea mediului social, pregătirea condițiilor necesare pentru o folosire satisfăcătoare a investițiilor ; o a doua etapă urmărește creșterea veniturilor care provoacă noi posibilități de investiții și de dezvoltare socială ; ca urmare a dezvoltării sociale și a posibilităților de investiții atinse, este posibilă aplicarea unui nou program de dezvoltare, mai ambițios decît cel precedent. În această ordine, autorul vede o reacție în lanț, care demonstrează interdependența riguroasă dintre factorii economici și cei sociali.

UN PRILEJ UTIL PENTRU NOI CONTACTE

Convorbire cu d. Walter BOSSART, directorul Expoziției industriale elvețiene la București

Prima întrebare s-a referit inevitabil la ramurile industriale pe care le reprezintă exponatele pe care le vom putea vedea între 21 și 30 aprilie a.c. în Pavilionul A al Expoziției din preajma Casei Scînteii.

„Expoziția urmează să ofere o privire de ansamblu asupra capacității și performanțelor industriei elvețiene. Prezentăm înainte de toate mașini-unelte pentru prelucrarea metalelor și lemnului, apoi mașini textile, mașini de țesut și alte utilaje pentru industria textilă, mașini electrice, poligrafice, de ambalat, pentru industria chimică și cea a construcțiilor etc.

În afara industriei constructoare de mașini este reprezentată și industria chimică, la standurile căreia își expun produsele cele mai mari firme elvețiene. Urmează aparatele științifice, optice, instrumente de control și echipament electronic pentru industrie. Și industria elvețiană a ceasurilor (63 milioane de ceasuri în 1967, respectiv 40% din producția mondială, contribuind cu 14,3% în valoarea exporturilor țării) este reprezentată la această expoziție prin cîteva mărci. Printre produsele amintite există fără îndoială noutăți, produse prezentate pentru prima oară nu numai în România, ci și în general în străinătate".

— Ce importanță acordați în general tîrgurilor și expozițiilor în străinătate ? În acest context ce rol atribuiți actualei expoziții de la București pentru intensificarea relațiilor economice între Elveția și România ?

— „Importanța expozițiilor în străinătate decurge din faptul că cu ajutorul lor există posibilitatea de a prezenta rezultatele cercetărilor și producției noastre unui public larg, dar mai ales specialiștilor din diferite țări. Astăzi este din ce în ce mai necesar de a stabili un contact direct și strîns între specialiștii din țara mea și cei din țara dv., pentru că nu e vorba numai de a vinde una sau mai multe mașini, ci de a vinde instalații complete. Sperăm ca prin această expoziție să stabilim legături și raporturi directe între specialiștii români și producătorii elvețieni.

Primul scop al unei expoziții naționale, comerciale, în străinătate este desigur acela de a lărgi relațiile comerciale, mai precis exporturile, spre țara în care are loc expoziția. Dar o expoziție de o asemenea anvergură dă totdeauna posibilitatea inginerilor, specialiștilor elvețieni să cunoască mai bine produsele țării respective. În felul acesta se speră de ambele părți că prin intermediul acestei expoziții vor spori nu numai exporturile spre România ; specialiștii noștri au ocazia, poate vizitînd unele uzine, să vadă posibilitățile producției românești. În urma acestor contacte este foarte posibilă lărgirea relațiilor comerciale dintre cele două țări".

Referindu-se, în aceeași ordine de idei, la participarea României în 1968 ca invitată de onoare la cea de a 49-a ediție a Tîrgului de la Lausanne, d. Walter Bossart spunea că ea a fost „un mare succes și a constituit o ocazie pentru a cunoaște mai bine produsele și însăși țara dv.".

În discuție, interlocutorul nostru a arătat în același timp că pentru Elveția comerțul exterior are o importanță vitală. „Elveția nu dispune de bogății naturale, cu excepția electricității produse în țară. În plus, ea nu are ieșire la mare, fiind izolată în mijlocul Europei. De aceea am fost nevoiți să construim o industrie care să se specializeze în produse care cer o mare precizie și o forță de muncă foarte calificată. În mod natural Elveția s-a văzut obligată să creeze înainte de toate produse cu o valoare mare într-un volum mic. Nu este de mirare deci că, la kilogram, valoarea exporturilor elvețiene este de circa 10 ori mai mare decît în cazul celorlalte țări industriale. Exporturile stau mai mult sau mai puțin la temelia vieții noastre. Faptul că industria noastră este în primele rînduri ale progresului ne aduce devizele necesare importului materiilor prime industriale și alimentare, care ne lipsesc. Există mai multe cazuri în care procentajul exporturilor în producția totală a ramurii industriale respective urcă pînă la 90% : produse farmaceutice și coloranți industriali, ceasuri, mașini electrice etc. Pe ansamblul industriei constructoare de mașini, instrumente și aparate, putem spune că 70% din producție ia calea exportului".

— Care sînt căile pe care le urmează industria elvețiană în direcția sporirii competitivității?

— „Printre elementele care contribuie la aceasta aș menționa întîi cercetarea. Practic fiecare industriaș se preocupă de aceasta, pentru a rămîne în fruntea progresului tehnic. Pe de altă parte, încercăm întotdeauna să oferim un produs complet, adică dorim nu numai să ne vindem produsele, ci și ca clientul care ni le cumpără să fie mulțumit în continuare, chiar dacă aceasta implică unele dificultăți.

O cale principală pentru a rămîne competitiv este la noi buna instruire din punct de vedere tehnic a generației tinere. Ne punem mare speranță în școlile profesionale".

— Ca unul din secretarii Oficiului elvețian de expansiune comercială, v-am ruga să ne vorbiți puțin despre activitatea acestui organism.

— „Este vorba de un organism semipublic, semiprivat. Pe de o parte statul ne asigură unele mijloace pentru a promova exporturile, pe de altă parte industria și exportatorii cooperează cu institutul nostru în vederea aceluiași scop. Dintre activitățile principale ale Oficiului menționez pe aceea de a organiza toate expozițiile oficiale ale Elveției în străinătate, în orice colț al lumii. Activitatea lui se desfășoară în interesul întregii industrii elvețiene".

În ultima parte convorbirea noastră a abordat problema schimburilor economice într-un context mai larg, acela al cooperării economice europene.

„Părerea mea este că pentru lărgirea comerțului în Europa este necesar de a avea posibilitatea unui schimb liber între diferitele țări care o compun. Elveția a fost întotdeauna de părere că trebuie întreținute contacte, nu numai comerciale, dar în primul rînd comerciale, cu toate țările lumii. Acesta este principiul statului și industriei noastre : să avem sau să rămînem în contact cu toate țările, nu numai din Europa ci și din restul lumii. De aceea dorim consecvent să eliberăm comerțul internațional de toate barierele care mai există încă, vamale sau de orice altă natură".

D. DRAGOMIRESCU

Dezvoltarea inegală a țărilor capitaliste: Japonia pe locul 2

RITMURI, EXPORT ȘI PIEȚE

În cursa pentru supremație care se desfășoară permanent între țările capitaliste, Japonia este aceea care reușește în ultimii ani să atingă ritmul cel mai accelerat de creștere, modificînd mereu amplasamentul figurilor pe eșichierul economic al lumii capitaliste. După ce la sfîrșitul războiului potențialul său nu mai reprezenta decît 60% din cel antebelic, Japonia devine în 1965 a 5-a putere economică a lumii capitaliste, după S.U.A., R.F.G., Anglia și Franța, a treia la sfîrșitul anului 1967 și a doua la sfîrșitul anului 1968. Conform datelor oficiale publicate în luna februarie, produsul național brut al Japoniei a atins la sfîrșitul anului trecut, — 135 770 milioane dolari, lăsînd în urmă R.F.G. (131 800 milioane). În ultimii 10 ani ritmul mediu anual de creștere al P.N.B. japonez s-a situat în jur de 10%, față de 6½% în cazul R.F.G., 5—6% al Italiei și Franței, 3% — S.U.A. și Angliei.

● Schimbările structurale — factor de creștere

Principala ramură dinamizatoare a economiei japoneze o constituie industria, a cărei dezvoltare este puternic legată de importul de materii prime și de exportul produselor sale. Iată care a fost în ultimii ani ponderea importului unor materii prime, față de consumul lor total în industrie: bumbac brut — 100%; lînă brută — 100%; minereu de fier — 96,4%; bauxită — 100%; minereu de cupru — 85,4%; cărbune cocsificabil — 51,4%; cauciuc brut — 100%; țiței — 98,9%.

În aceste condiții dezvoltarea industriei s-a îndreptat în primul rînd spre ramurile prelucrătoare, care oferă posibilitatea unei valorificări ridicate a produselor și a înglobării unui volum cît mai mare de valoare adăugată.

Înainte de război în Japonia era dezvoltată mai ales industria ușoară. Orientarea spre industria grea începe în deceniul al 4-lea, în mare măsură fiind impulsionată de război. Din 1950 pînă în 1968 producția industrială a țării a crescut de 10 ori. În același timp au avut loc transformări structurale importante. Din 1955 pînă în 1962, de pildă, ponderea industriei constructoare de mașini în totalul producției industriale a crescut de la 18,5% la 35,7% și la 36,5% în 1967. Numai între 1955 și 1962 ponderea tuturor ramurilor din industria grea a sporit de la 43,8% la 61,4%. În schimb are loc o reducere relativă a industriei miniere, textile și alimentare.

Transformări structurale, în direcția unui accent mai mare asupra prelucrării, au avut loc și înăuntrul ramurilor. Astfel producția industriei chimice, care s-a dublat între 1960 și 1965, s-a orientat de la îngrășăminte spre alte produse, astfel încît în 1967 structura era următoarea: 61% produse organice, 39% produse anorganice (din care numai 20% îngrășăminte) etc. Structura exportului s-a modificat și ea ca rezultat al modificării structurii industriei. Dacă înainte de război textilele reprezentau peste 50% din totalul exportului, în 1965 ele furnizau numai 18,7%; în același timp ponderea exportului de produse metalice, utilaje și ale industriei chimice a crescut de la 16% la 58%.

Unul din principalele produse la export este oțelul, a cărui producție a trecut de la 4 839 000 tone metrice în 1950 la 41 161 000 tone în 1965. Astăzi Japonia ocupă locul 2 în lumea capitalistă în producția de oțel, pentru 1970 prevăzîndu-se o producție de 60 milioane tone. Industria siderurgică furnizează 3,2% din valoarea nou creată în industria prelucrătoare și 16,5% din totalul încasărilor din export.

După cum se știe, japonezii dețin primul loc în producția și livrările de nave pe piața mondială, aproximativ 2/3 din producție fiind destinată exportului. La 1 ianuarie 1968 erau în curs de construcție vase cu un tonaj de 7 549 000 tone — de 6 ori mai mult decît producția anuală a Suediei și de 8 ori mai mult decît aceea a Angliei sau R.F.G. Un factor important al puterii de concurență pe piața mondială capitalistă îl constituie faptul că Japonia s-a orientat spre petrolierele-gigant. În același timp, prețurile la navele japoneze se situează în medie cu 3—15% sub cele vest-europene și cu 50% sub cele americane, iar termenele de livrare sînt de 2 ori mai scurte decît ale R.F.G., Suediei sau Angliei.

Tot mai amenințătoare la orizontul vest-european și american apar automobilele japoneze. În anul 1968 producția a fost cu 30% superioară celei din anul precedent, ajungînd la 4 089 500 vehicule, iar exportul — 605 000 vehicule — un spor de 67% față de 1967. Aceste vînzări au adus Japoniei un venit de peste 1 miliard de dolari. În sfîrșit, exportul japonez de tranzistoare, televizoare, aparatură electrică este în continuă extindere și se presupune că va căpăta o amploare și mai mare datorită televiziunii în culori, Japonia producînd de pe acum cu mult mai multe aparate decît țările occidentale. Numai între 1960 și 1965 indicele producției industriei electrotehnice în general a trecut de la 100 la 176,1, iar al aparatelor electrice de uz casnic — la 156,3, încasările din export în același an situîndu-se pentru acest capitol la 865,4 milioane dolari.

● Un efort de investiții deosebit

Dezvoltarea rapidă a industriei în general, și îndeosebi a industriei prelucrătoare, a ramurilor care necesită un aport mai mic de forță de muncă și mai mare de capital, a fost posibilă numai datorită unui efort de investiții deosebit. În 1966, de pildă, investițiile au reprezentat 31,5% din P.N.B., față de 19% în Statele Unite. 77% din utilajele din uzine au mai puțin de 6 ani vechime. La aceasta a contribuit între altele și proporția neobișnuit de ridicată a economiilor private atrase în circuitul capitalului (17,5% în Japonia, față de 5,9% în S.U.A., 5,1% în Anglia sau 4,3% în Franța). Ca urmare și a unor măsuri de politică economică, între 1963 și 1967 în date constante, ponderea consumului personal în P.N.B. a scăzut de la 55% la 51%.

Reducerea relativă a consumului personal în P.N.B. s-au îmbinat însă cu creșterea absolută a pieții interne, mai ales la o serie de produse tehnice de uz îndelungat, ceea ce a stimulat producția.

Un aspect aparte al politicii economice japoneze în vederea promovării exporturilor este considerat de comentatori modul de abordare a problemei rezervelor. Spre deosebire de unele țări ale Europei occidentale — Japonia nu a folosit veniturile obținute din export pentru a acumula mari rezerve de aur și devize și a cuceri importante poziții financiare, ci a preferat să recurgă la încasările sale pentru a stimula comerțul exterior. Astfel în anul 1968, de exemplu, volumul rezervelor a fost de 2 400 milioane dolari, reprezentînd numai echivalentul valorii importului pe 10 săptămîni, în timp ce se acordau credite comerciale în valoare de 700 milioane dolari.

● Dezechilibre și semne de întrebare

Cercurile guvernamentale și de afaceri sînt în același timp preocupate de orientarea geografică neechilibrată a exporturilor: o treime din acestea se îndreaptă spre S.U.A. și sînt deosebit de vulnerabile astăzi, cînd se prevede o încetinire a conjuncturii în această țară, paralel cu creșterea tendințelor protecționiste. Situația financiară externă este considerată ca precară. Din rezervele de 2,4 miliarde de dolari, o proporție însemnată este împrumutată — în mare parte pe termen scurt. În afara datoriilor statului, băncile și întreprinderile particulare datorează și ele în străinătate în jur de 9 miliarde de dolari.

Probleme diferite legate de finanțare se ridică și pe plan intern. Datoriile întreprinderilor ajung la sume de 10 ori mai mari decît fondurile proprii și sînt contractate de asemenea de cele mai multe ori pe termen scurt. Creșterea prețurilor cu amănuntul din 1960 pînă în prezent a înregistrat un ritm mediu anual de 6%. Ca urmare are loc o mișcare de revendicări a muncitorilor pentru compensarea scumpirii traiului prin sporirea salariilor. Cu toată creșterea salariilor din ultimul timp, ele sînt la un nivel apropiat de cele din Occident numai în întreprinderile mari, pe cînd în întreprinderile mici și mijlocii, care formează marea majoritate (numai 1308 întreprinderi au peste 300 salariați) salariile sînt încă cu mult mai mici. În plus, întreprinderile mari — care subcontractează celor mici o bună parte din produsele lor — au pe această cale costuri foarte reduse pentru forța de muncă. Acest lucru explică de altfel și faptul că deși nivelul general al salariilor a crescut, ele se situează încă la jumătatea celor vest-germane sau belgiene. Pentru viitor observatorii occidentali pun la îndoială perspectivele menținerii avantajului în ce privește cheltuielile cu forța

⟶

NOTE

GRÎUL

O problemă spinoasă frămîntă țările capitaliste: grîul. Prea mult grîu! Faptul că o parte din populația planetei nu are cu ce-și astîmpăra foamea, nu ușurează durerile de cap ce le au S.U.A., Canada, Australia, Argentina, țările producătoare de grîu din C.E.E., de a-și scurge recoltele pletorice adunate în silozuri și hambare. Acordul asupra grîului încheiat în 1967 la Roma, în cadrul negocierilor Kennedy, a fost dat peste cap. Toate țările participante au înfrînt și continuă să transgreseze prevederile cu privire la prețurile minime convenite. Statele Unite sînt acuzate că cele dintîi ele încalcă acordul și vînd grîul cu 2—3 dolari sub prețul minim convenit. Dar oricît de „subminime" ar fi prețurile la care se vinde grîul, cei care nu pot mînca niciodată pîine după foame, nu-l pot cumpăra. Altminteri n-ar exista problema supraproducției, care dă atîta de furcă țărilor amintite și care la trei și patru aprilie s-au întîlnit la Washington, dar fără rezultat, spre a căuta și găsi o soluție comercială la prisosuri.

De fapt „soluția" asupra căreia toți au ajuns de acord, încă mai de mult, era aceea de a se reduce producția și de a se interzice în acest scop subsidierea de către stat a producătorilor. Numai că împotriva „sfintei" concurențe nimeni nu poate și nu vrea să facă nimic acolo. Statele Unite de pildă susțin că numai națiunile capabile de a produce la prețuri foarte scăzute au dreptul să-și mențină fermele și activitatea țăranilor. Cu toate acestea, toți ceilalți au continuat să-și mărească subsidiile pentru producători, avantajele fiscale, măsurile de protecție, subvențiile la export.

Cu prilejul vizitei recente a premierului canadian Trudeau la Washington, problema a fost evocată. În regiunea Marilor Lacuri, silozurile canadiene gem de grîul acumulat. În parlament ministrul comerțului Pepin a declarat verde că țara sa nu mai este în măsură să respecte prețurile stabilite prin acordul grîului. Președintele Nixon, informează presa, a promis să reducă subvențiile statului pentru producătorii americani, dar tot ea se întreabă fără iluzii: „Va putea președintele rezista presiunii exercitate de cerealierii săi, presiune care nu ar putea rămîne fără ecou în sînul Administrației?".

Țările Pieței Comune sînt și ele profund neliniștite că anul acesta exporturile lor de grîu în țările terțe sînt mai mici de jumătate față de cele înregistrate în primăvara anului trecut.

Problemele se acumulează odată cu acumularea grîului, dar și a zahărului, a untului sau a produselor oleaginoase. Acordurile sînt mereu mai șubrezite. La acordul asupra zahărului țările C.E.E. au refuzat de altfel să participe, deoarece acesta menținea privilegiile acordurilor regionale care legau S.U.A. de țările latino-americane sau pe cele care legau Anglia de Commonwealth. Fără urmări au rămas și eforturile Noii Zeelande de a face să se respecte o disciplină a prețurilor la tranzacțiile internaționale de unt și de lapte praf. Războiul untului continuă. C.E.E. a refuzat să semneze înțelegerea, iar Anglia continuă să se aprovizioneze din țările Commonwealthului. S-a mai scris aici despre concurența produselor oleaginoase ale S.U.A. în țările Pieței Comune. Ele avertizau de curînd că orice încercare în Europa de vest de a frîna importurile de soya, va fi întîmpinată cu restricții la exporturile comunitare în S.U.A.

În așa fel încît rudimentele de acord cu privire la piețe, așa cum sînt, par și ele grav amenințate.

Dar ce va fi cu grîul în 1969? se întreabă cu mai multă îngrijorare organismele de comerț care răspund de acorduri. Dacă recoltele sînt și în anul acesta abundente?!... Nu se vor duce oare de rîpă acordurile de tot?... Iar consolarea, pe care o află în neliniștea lor, este speranța într-o criză care să poată resorbi ea prisosurile. Mai au însă, e drept, și speranța într-o recoltă proastă.

FRUCTELE

Nu cred că cineva să fi spus vreodată cu încredințare că s-a săturat de fructe. Chiar în țările bogate în fructe și chiar în anii de mare producție. Dar copiii?... Mai ales ei?... Ați auzit vreodată un copil spunînd că s-a săturat de pere, de piersici, de... Nu știu de ce, dar mi se pare că fructele sînt mai ales un drept al copiilor. Cum atunci să nu te simți încercat de tristețe cînd undeva pe glob, după ce pomii au înverzit și au înmugurit, s-au transformat în fruct în căldura verii, după ce piersicile au prins roșeață în obraz, cineva găsește o rațiune în a le culege și a le da pradă unei distrugeri conștiente. Și totuși așa se întîmplă uneori în țările guvernate de legea cererii și ofertei capitaliste. Poveste veche, și ieftin sentimentală, vor observa unii. Nu se mai tratează problemele economice în asemenea termeni de „literatură". Cine să se mai emoționeze în fața unor asemenea fenomene de mult cunoscute? Și totuși, în Franța, anul trecut, opinia publică a fost foarte emoționată — aflînd că au fost nimicite 82 000 tone de piersici și 54 000 de tone de pere și că statul a subvenționat din fondurile sale, publice, această operație. Într-adevăr, cînd aflai altădată că în Brazilia sînt arse milioane de saci de cafea pentru a împiedica scăderea prețurilor, faptul te sensibiliza parcă mai puțin decît aflînd despre „genocidul" fructelor.

Pentru a evita nu moartea fructelor ci cheltuiala subsidiilor anul acesta, Robert Boulin, ministrul agriculturii franceze, și-a propus reorganizarea arboriculturii fructifere. În Franța există grupuri de producători organizați care pentru a-și vinde mai bine produsele acceptă respectarea anumitor reguli de producție și de comercializare. Ei reprezintă, în funcție de departamente, 10 pînă la 45% din producătorii de fructe și controlează 40% din producție. Ministerul Agriculturii tinde să extindă regulile asupra producătorilor ce nu fac parte din respectivele grupări. Aceștia din urmă însă se opun de șapte ani organizării piețelor de către stat. Rezistența crește cu deosebire în Sud, unde ființează o „Mișcare de apărare a exploatărilor familiale". Presa este de părere că prin decrete administrative nu se poate guverna împotriva majorității, cei grupați nereprezentînd decît o minoritate.

După părerea experților dificultățile provin din situația de supraproducție permanentă a țărilor din Piața Comună. Concurentul principal al Franței pare să fie Italia care dispune de avantaje în tarifele de transport. De altfel și Robert Boulin, ministrul agriculturii, în afara măsurilor interne ce le propune, declararea stocurilor, a volumului vînzărilor, vărsarea unei cotizații comitetelor economice organizate, controlul calității, inventarul livezilor, respectarea unui preț minim de vînzare, intenționează să facă demersuri la Bruxelles. În primul rînd, el dorește ca în caz de recoltă excedentară să poată compensa prin subsidii diferența dintre tariful italian al transportului de fructe și cel francez. El va propune însă și o reglementare comunitară a plantațiilor și va sonda posibilitățile de a se subvenționa în comun eradicarea unora dintre livezi spre a se elimina surplusurile. Cea mai dîrză împotrivire o așteaptă ministrul din partea reprezentanților italieni.

Greu, cu reculuri de tipul lui „stop-and-go", primăvara întîrziată înaintează totuși. Va veni și vara. Recoltele se vor coace. Fructele, nu e nici o îndoială, se vor maturiza și ele. Ce soartă le așteaptă dacă soluțiile sînt căutate în acordurile ce ar putea interveni în Piața Comună?

A. A.

de muncă, din cauza tendințelor de slăbire a sistemului tradițional, paternalist, prin care patronii japonezi au reușit pînă acum să mențină un nivel mai scăzut al salariilor. În același timp, mulți își pun întrebarea cît timp vor mai accepta muncitorii lipsa de concedii de odihnă — inexistente în Japonia — sau asemenea paleative ale nemulțumirilor lor cum sînt cele oferite, de exemplu, muncitorilor de la o firmă de aparataj electric de uz casnic la care, cum arată „Paris Match", într-o sală special amenajată, salariații au posibilitatea, de cîte ori îi cuprinde o nemulțumire să se răfuiască cu un manechin care se asemănă cu președintele întreprinderii. După ce muncitorul a obosit, intră în funcțiune un magnetofon care emite cuvintele liniștitoare pline de promisiuni.

„Aur printre zgură nu se întrezărește"

Greutățile pe care le întîmpină industria japoneză din cauza creșterii prețurilor sînt accentuate de insuficiența crescîndă a forței de muncă, o dată cu scăderea ponderii populației ocupate în agricultură (22% în 1968). Avînd în vedere reducerea considerabilă a natalității după 1950, experții consideră că, deși astăzi în Japonia există 600 000 șomeri, peste cinci ani rezervorul de forță de muncă va dispare și exodul spre industrie va scădea considerabil. De aceea ei preconizează o creștere a populației pînă la 130 milioane.

Problemele ridicate atît de creșterea prețurilor și a salariilor cît și de penuria crescîndă de forță de muncă impun unele reorientări în politica economică. Pe lîngă atragerea mai mare a forței de muncă feminine în procesul de producție și intensificarea automatizării se urmărește intensificarea exportului de capital, în special spre țări unde forța de muncă este încă foarte ieftină. De pe acum firmele japoneze au înființat numeroase filiale care îndeplinesc mai ales lucrări în sub-contractare : oțelării în Malaezia, centrale electrice în Birmania, Indonezia și Cambodgia, telecomunicații în Tailanda, petrol și cauciuc în Borneo, metale rare în Africa Orientală, tablă galvanizată în Etiopia. Se prevede că în 1970, 33% din petrolul utilizat în Japonia va fi furnizat de concesiuni japoneze instalate în alte țări.

Creșterea comerțului exterior japonez va fi susținută și de acordarea de credite importante. Încă în 1966, Japonia a devenit membră fondatoare a Băncii Asiatice de Dezvoltare, aportul său de capital fiind același cu al S.U.A. „Este pentru prima oară că o altă țară furnizează unei agenții internaționale o sumă la fel de mare ca Statele Unite", remarca cu acest prilej, nu fără îngrijorare, ambasadorul american în Japonia.

Se înțelege că în aceste condiții cresc suspiciunile în rîndul industriașilor americani și vest-europeni. În Statele Unite producătorii de oțel, textile și automobile cer insistent o contingentare a importurilor din Japonia. Dîndu-și seama că vînzările nu vor mai putea continua nestînjenit, guvernul japonez a decis și el acordarea anumitor concesii : După o primă etapă a liberalizării investițiilor străine în Japonia — admisă în 1967 — la cererea insistentă mai ales din partea industriașilor din Statele Unite, la 1 martie au fost permise investiții străine într-o serie de alte ramuri (de exemplu în producția de microscoape, aparate muzicale, anvelope, ascensoare etc.). Nu sînt permise însă nici acum investiții în ramurile care interesează cu adevărat firmele străine — de exemplu automobilele, unde liberalizarea este amînată oficial pînă în 1972. Pînă atunci, remarcă comentatorii străini, firmele japoneze principale vor fi fuzionat între ele, mărindu-și în acest fel puterea concurențială. „Noua listă a ramurilor industriilor japoneze în care sînt permise de aci înainte investiții străine poate cu greu stimula la acțiune firmele americane și europene. Practic fiecare ramură enumerată ține de un domeniu în care firmele japoneze dețin o poziție puternică, chiar dacă nu ocupă primul loc în lume... Este posibil să existe aur printre zgură, dar la prima vedere el nu se întrezărește", scria revista engleză **The Economist.**

Și deoarece este probabil că firmele americane și vest-europene vor riposta, sînt de prevăzut noi bătălii între giganți pentru piețe.

Irina VIANU

AMERICA LATINĂ

STATUL ȘI DEZVOLTAREA INDUSTRIALĂ

Influența ideilor înnoitoare generate de destrămarea sistemului colonial, lupta popoarelor pentru înlăturarea dominației străine, au constituit, în perioada postbelică, un impuls suplimentar pentru creșterea influenței exercitate de către puterea statală în vederea dezvoltării mai rapide a economiilor naționale inclusiv în țările latino-americane care, deși și-au cucerit independența lor politică încă din secolul trecut, suportă pierderi însemnate ca urmare a penetrației puternice a monopolurilor nordamericane în economie și trebuie să lupte pentru limitarea influenței acestora, pentru apărarea independenței economice.

Astăzi devine tot mai larg acceptată ideea că pentru a realiza o punere în valoare a importantelor resurse naturale și a se realiza o dezvoltare a economiei lor naționale, pentru țările Americii Latine este vital necesară lupta împotriva formelor neocolonialiste, care limitează posibilitățile creșterii economice, și promovarea unei industrii naționale. Economistul argentinian Iulio O. Neffa sublinia recent în introducerea unui ciclu de articole referitoare la America Latină că „... structurile comerțului internațional, acțiunea neocoloniasmului și a imperialismului constituie un blocaj care limitează posibilitățile dezvoltării, axată numai pe sectorul agricol și pe industriile mici și mijlocii! Crearea unei tehnologii moderne și aplicarea sa masivă la procesul productiv este unicul mijloc de a accelera creșterea economică și de a reduce costul uman al acestei operații"[1]).

Activitatea industrială, datorită importanței sale pentru dezvoltarea economică generală, constituie în numeroase țări o preocupare importantă a cercurilor conducătoare concretizată atît prin dezvoltarea proprietății de stat în industrie, cît și prin promovarea unei politici economice favorabile dezvoltării inițiativei private în această ramură.

Extinderea sectorului de stat

În America Latină dezvoltarea sectorului de stat în industrie este, în prezent, o modalitate de soluționare a contradicției dintre nivelul de dezvoltare a forțelor de producție pe plan mondial, pe de o parte, și concentrarea capitalului și capacitatea redusă de acumulare pe plan intern (la nivelul întreprinzătorului privat) de pe altă parte. Obiectivele industriale care beneficiază de preferință de investiții publice sînt de obicei obiective care necesită fonduri de investiții mari, cu termene lungi de recuperare care își justifică însă crearea prin importanța lor pentru economia națională nu numai ca atare, ci și prin sprijinul pe care ele îl acordă dezvoltării altor ramuri industriale (cu capital privat). Din acest motiv sectorul de stat este mai dezvoltat în transporturi, industria energetică, anumite ramuri ale industriei grele.

Extracția și prelucrarea unor importante resurse ale subsolului constituie de asemeni obiectul preocupărilor deosebite ale unor state latino-americane. Procesul este strîns legat de năzuința spre independență economică, spre slăbirea influenței capitalului străin. Însă, eforturile diferitelor state s-au văzut încununate de succes cu mai multă ușurință în acele direcții în care capitalul străin nu era încă puternic infiltrat, sau în direcțiile încă „albe". Concludent în acest sens ni se pare importantul rol deținut de stat, într-o serie de țări (Brazilia, Mexic, Chile, Bolivia, Argentina, Uruguay) în domeniul prospectării, extracției și prelucrării țițeiului.

În domeniile în care capitalul străin ocupă de acum anumite poziții (de pildă în extracția cuprului în Chile sau a staniului în Bolivia) năzuința țărilor respective spre control național și statal a întîmpinat și întîmpină o opoziție dîrză. În cazul exproprierii minelor de staniu din Bolivia (în 1952) aceasta a avut de înfruntat măsurile de blocadă economică inițiate de monopolurile lovite în interesele lor. În Chile, întreprinderile cu capital străin, acceptînd parțial participarea statului chilian, caută și obțin clauze favorabile în contractele de colaborare (spre exemplu, imuabilitatea clauzelor contractuale pe o perioadă de 20 de ani, libera utilizare a beneficiilor realizate, regim fiscal favorabil pentru împrumuturile obținute în străinătate)[2]) În schimb, în rafinarea cuprului (direcție „albă" întrucît — pînă de curînd — minereul chilian de cupru se rafina în S.U.A.) a luat ființă în 1966 o întreprindere aflată în întregime sub controlul statului, cu o capacitate finală de rafinare de 120 mii t metal pe an. Conflictul, care a izbucnit nu de mult între Peru și S.U.A. în legătură cu naționalizarea proprietăților lui Gulf-Texaco, intenția guvernului brazilian de a naționaliza mijloace de comunicație cu străinătatea, actualmente concesionate lui International Telephone & Telegraph, cererile de trecere a minelor de cupru în proprietate națională care s-au făcut auzite în Chile, nu constituie decît unele fragmente ale luptei țărilor latino-americane de apărare a suveranității asupra bogățiilor naționale)[3]).

În procesul actual de dezvoltare industrială a țărilor latino-americane, evoluția ramurilor de prelucrare a căpătat altă semnificație și alte proporții, determinate de cerința obiectivă de a modifica structura arhaică a industriei și economiei. Ca un corolar, dinamica de dezvoltare a industriei prelucrătoare este mai rapidă în general, iar a unor ramuri de primă importanță (metalurgie, construcții de mașini, chimie) în special. În schimbarea aceasta de orientare, statul deține un anume rol prin politica pe care o promovează. Participarea directă a statului, prin investiții, la dezvoltarea industriei prelucrătoare este mai frecventă și ocupă o pondere mai ridicată în ramurile sau întreprinderile care constituie, dacă putem numi astfel, prelucrarea primară a materiei prime (siderurgie, rafinarea metalelor colorate, rafinarea petrolului, prelucrarea primară a trestiei de zahăr etc.), deci elaborarea unor semifabricate, corespunzînd unui grad mai ridicat de valorificare. Valorificarea ulterioară a produselor revine cu predilecție întreprinderilor particulare naționale sau străine; participarea directă a statului la fazele mai complexe de prelucrare a materiei prime nu este exclusă, dar se întîlnește în proporții mai reduse.

Măsuri de politică economică și obiective urmărite

Stimularea dezvoltării unor ramuri ale industriei se realizează în țările latino-americane și prin diferite măsuri (fiscale, vamale etc.) ale statului care nu presupun neapărat o participare directă. De obicei, un anumit efect de stimulare se caută a fi obținut prin acțiunea separată sau conjugată a mai multor elemente dintre care amintim: a) scutiri sau înlesniri la taxele vamale de import la mijloacele de producție și materiile prime necesare dezvoltării ramurilor vizate, b) stabilirea de cursuri valutare multiple, cursurile mai favorabile fiind acordate pentru produsele de primă importanță, c) înlesniri fiscale variabile mergînd uneori pînă la scutiri totale pe o perioadă dată pentru acele întreprinderi care contribuie la dezvoltarea ramurilor vitale pentru economia națională. Firește că măsurile preferențiale diferă de la țară la țară, în funcție, în primul rînd, de însuși nivelul de dezvoltare a diferitelor ramuri industriale. Dacă Mexicul, una din țările mai avansate din America Latină, dezvoltă de preferință ramuri ca siderurgia sau petrochimia, țări cu un nivel mai coborît de dezvoltare industrială au în vedere obiective mai modeste. Într-o anumită măsură, un numitor comun poate fi aflat în orientarea dezvoltării industriale de preferință spre ramurile care fabrică fie produse noi, fie produse deficitare cantitativ sau calitativ.

Se știe că dezvoltarea industrială din America Latină nu are loc în afara participării capitalurilor de proveniență externă. Dar, în vederea promovării industriei naționale și a micșorării gradului de penetrație a capitalului străin în industrie în general sau în unele ramuri mai importante, în diferite țări se adoptă legislații speciale pentru admiterea investițiilor străine. De obicei legislația limitează participarea capitalului străin, în funcție de interesele vizate, la o proporție sub 50%, participarea majoră revenind capitalului național particular sau al statului. Asemenea prevederi se întîlnesc însă în țările mai dezvoltate din punct de vedere economic, în care capitalul național este mai bine reprezentat, capabil să participe în măsură mai mare la dezvoltarea unor ramuri industriale importante (Mexic). Uneori prevederile legislative interzic accesul capitalului străin în unele ramuri: de exemplu, în Mexic, întreprinderile de extracție a bogățiilor subsolului nu pot aparține decît capitalului național[4]). În economiile mai puțin dezvoltate, prevederile legislative au alt caracter. În Salvador, spre exemplu, în vederea stimulării dezvoltării unei industrii prelucrătoare naționale s-a adoptat o lege care acordă avantaje fiscale întreprinderilor nou create în care capitalul național participă într-o proporție de cel puțin 50%.[5])

O formă tot mai des folosită pentru stimularea dezvoltării industriei naționale este obligativitatea, pentru diferite întreprinderi, de a folosi în procesul de fabricație materii prime sau semifabricate din producție internă (în anumite proporții). În Argentina, în construcția de automobile (creată în 1959 de filiale ale firmelor străine și care lucrau inițial cu piese importate) producția, în 1967, se baza în proporție de 90% pe piese de fabricație națională[6]). În Mexic, tot în producția de automobile, s-a întrodus în 1964 prevederea ca cel puțin 60% din valoarea producției să fie reprezentată de piese fabricate în țara[7]). Aceeași prevedere se referă și la industria de tractoare, creată mai recent (prevedere valabilă și pentru întreprinderile cu capital străin[8]). În Chile, noile întreprinderi dintr-o serie de ramuri au obligația să vegheze ca cel puțin 80% din materia primă incorporată în produsul finit să fie de proveniență națională.

Măsurile de politică economică pentru dezvoltarea industriei naționale au în vedere, în unele cazuri, echilibrarea nivelurilor de dezvoltare a diferitelor regiuni ale țării; de obicei industria este concentrată în capitala țării și în jurul acesteia. Procesul este însă foarte lent deoarece regiunile înapoiate nu dispun, de regulă, de o infrastructură corespunzătoare, iar *un complex* de măsuri reclamat de această stare de lucruri fie că lipsește, fie că-și face simțită influența cu destulă încetineală.

Limite

Acțiunea factorilor politico-economici interni și externi, în interdependența lor, grefată pe fondul concret istorico-economic al țărilor din America Latină, incorsetează funcția economică a statului în anumite limite strîns legate de înseși limitele impuse de orînduirea economică în care se desfășoară activitatea statală.

Acumularea internă de capital de proporții reduse, nu numai sub aspectul ratei acumulării, ci mai ales sub aspectul valorii sale absolute, constituie o frînă dintre cele mai serioase în calea dezvoltării industriale.

În acest context general, insuficiența mijloacelor financiare ale statului (proporțiile în general reduse ale proprietății de stat fac ca veniturile directe ale statului să fie destul de mici) influențează negativ dezvoltarea sectorului de stat și reduce însăși eficacitatea altor măsuri ale statului orientate spre dezvoltarea industriei naționale, pentru că în momentele mai critice lipsește suportul material.

Insuficiența mijloacelor financiare interne și necesitatea de a le suplini determină cel puțin două împrejurări: a) se recurge la împrumuturi externe, iar plata dobînzilor și a ratelor de amortizare constituie o sarcină materială suplimentară pentru economie; b) se duce o politică favorabilă atragerii investițiilor străine de capital, ceea ce contribuie în final, prin transferurile de beneficii, la sustragerea din țările respective a unei părți din avuția națională.

Alt factor limitativ de mare importanță este antagonismul dintre nivelul de dezvoltare a industriei care se cere creată avînd în vedere stadiul mondial al dezvoltării forțelor de producție, pe de o parte, și nivelul existent de dezvoltare generală a economiei, pe de altă parte. Este vorba de un antagonism în măsura în care dezvoltarea industrială nu devine capabilă — dintr-un motiv sau altul, în primul rînd din cauza structurilor social-economice perimate din agricultură, — să antreneze dezvoltarea celorlalte sectoare economice în așa fel încît să le transforme într-un motor al propriei sale dezvoltări. Măsurile statului pentru stimularea dezvoltării industriale, în condițiile în care lipsesc sau se dovedesc insuficiente măsurile pentru înlăturarea cauzelor care provoacă stagnarea altor ramuri ale economiei, pot agrava contradicțiile, pot transforma industria dintr-o componentă organică a economiei într-o excrescență artificială. În America Latină eficacitatea mai redusă a măsurilor pentru dezvoltarea forțelor și relațiilor de producție din agricultură, de pildă, devine, la un moment dat, o frînă a dezvoltării industriale, cu atît mai mult cu cît nivelul tehnicii folosite în industrie solicită forță de muncă puțină cantitativ (creșterea populației consumatoare de produse industriale nu crește corespunzător cu masa producției).

Instabilitatea politică și inconsecvența cercurilor conducătoare în promovarea unei linii ferme de dezvoltare economică,

⟶

renunțarea, pe parcurs, la ideea întăririi importanței sectorului de stat (se observă în ultimii ani un puternic proces de trecere a întreprinderilor statului în mîna capitalului privat național si/sau străin, mai ales în Argentina și Brazilia) vin să adauge influențe negative procesului de dezvoltare, îi conferă un caracter *contradictoriu.*

Pe lîngă aceste elemente de factură internă amintim și de influența, directă sau indirectă, adesea hotărîtoare, a marelui capital străin, în primul rînd a celui nord-american, ancorat în țările respective, în fața căruia forțele naționale se dovedesc uneori neputincioase.

★

Realizările de pînă acum ale țărilor latino-americane în promovarea politicii economice a statului de industrializare națională, ca și dificultățile majore întîmpinate în această acțiune, creionează caracterul capitalismului de stat din aceste țări în perioada actuală.

Este cert că în lipsa unei activități statale în domeniul orientării dezvoltării industriale, numeroase țări din America Latină nu ar fi ajuns să dețină o industrie la nivelul său actual. Dar, judecînd după evoluția industrială postbelică, este neîndoielnic în același timp că, încorsetată în limite și obstacole greu de surmontat, activitatea promovată de către stat s-a dovedit insuficientă pentru crearea unei industrii naționale independente care să permită micșorarea rapidă a decalajului în dezvoltarea economică, sau să asigure, cel puțin, o asemenea perspectivă.

Maria DESMIREANU
doctorand la Institutul de Cercetări Economice

1) Développement & Civilisations, Paris, nr. 37, martie 1969, pag. 8.
2) Notes et études documentaires, nr. 3423, 1967, pag. 51.
3) Vezi și Viața economică nr. 12/1969, pag. 16
4) Notes et études documentaires nr. 3317, 1966, pag. 12.
5) Notes et études documentaires nr. 3193, 1965, pag. 34.
6) Notes et études documentaires nr. 3360, 1967, pag. 51.
7) Problèmes économiques nr. 847, 1964, pag. 15.
8) Informații economice externe nr. 1774, 1967, pag. 4.

SIEMENS

Prelucrarea datelor după mărime, în concordanță cu cerințele dv.

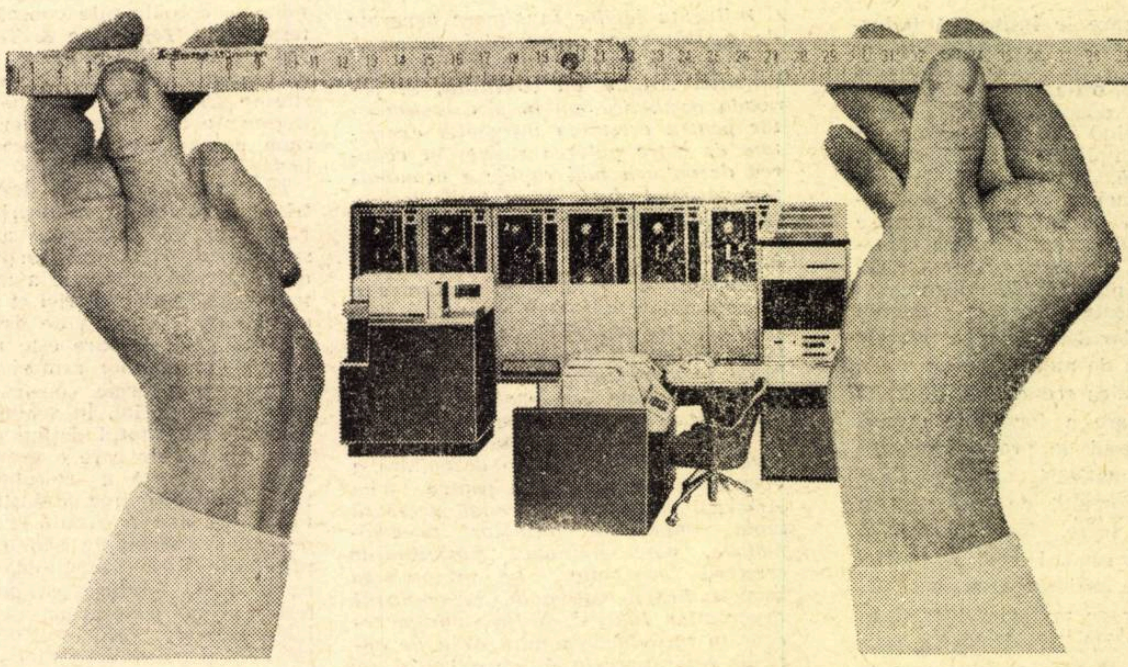

Instalația exact de mărimea de care aveți nevoie. Nici prea mică, nici prea mare. Instalațiile pentru prelucrarea datelor realizate cu sistemul Siemens 4004 sînt adaptate exact problemelor, pentru care sînt destinate. Vă oferim o instalație corespunzătoare, alegînd din 7 unități centrale cu 23 de trepte de extindere și 55 (dispozitive) „On-line" rapide și sigure în funcționare. Rezultatul unei bune proiectări. Dacă problemele și cerințele vor crește, se va amplifica și instalația. Problemele dv. ne sînt cunoscute. Știm din experiență ce vă interesează. O instalație Siemens pentru prelucrarea datelor, pe care s-o puteți utiliza din plin, care rezolvă multe și diferite probleme – azi și mîine. Rapid, economic, la termenul stabilit. Colaboratori calificați devin disponibili pentru alte probleme importante. Instalația Siemens pentru prelucrarea datelor corespunde tuturor cerințelor – chiar celor mai mari.
O instalație din a treia generatie – aceasta înseamnă: sigură pentru viitor și un raport convenabil – preț/productivitate. Programele sînt individuale. Ele sînt, de asemenea, puse în concordanță cu cerințele. Soluții standard nu există. Din elementele de program din biblioteca noastră combinăm, pentru problemele dv., programe specifice. Se pot efectua concomitent 2, 3, 4 pînă la 14 programe. Un alt avantaj: ajutor la programare. Sistemele noastre de exploatare crează condițiile pentru o programare mai rapidă, mai ușoară și corespunzătoare problemelor: de exemplu cu Cobol, Algol sau Fortran.
Vă oferim un bun serviciu pentru instruirea specialiștilor dv. în domeniul prelucrării datelor. Dacă doriți și alte informații, vă rugăm să vă adresați la: Siemens Ges.m.b.H. Vertriebsbereich Europa I, A-1025 Wien II, Obere Donaustraße 49-51. Österreich.

Siemens Aktiengesellschaft, Werk für Datenverarbeitung, D. 8000 München 25

Siemens: Universul electrotehnicii și electronicii.

R. S. F. IUGOSLAVIA

INDUSTRIA AUTOMOBILELOR: PRIN CONCENTRARE SPRE EFICIENȚĂ

ANUL ACESTA se împlinesc 15 ani de cînd a început să se dezvolte în Iugoslavia industria de autoturisme, dezvoltare legată în principal de uzina Țrvena Zastava (Steagul Roșu) din Kraguievaț. În anul 1954, această uzină încheia un contract de licență cu firma FIAT din Torino. Aceasta i-a permis să ofere la început cumpărătorilor iugoslavi tipul FIAT-1400, la care uzina nu încorpora din producția proprie decît cîteva piese dintre cele mai simple. Treptat, uzina a însușit producția altor piese pentru acest tip de autoturism și a trecut la fabricația tipurilor 750 și 1300. În anul 1959, uzina Țrvena Zastava încheia un nou aranjament cu firma FIAT privind achiziționarea utilajelor necesare pentru o fabrică de autoturisme cu o capacitate anuală de 32 000 de bucăți. Această fabrică, cu prima linie de montaj pentru autoturisme Zastava-750, fostul FIAT 750, a intrat în funcțiune la jumătatea anului 1962.

De atunci capacitatea ei a fost continuu lărgită. Anul trecut, uzina din Kraguievaț a livrat pe piața internă și pentru export aproximativ 50 000 de autoturisme. În afară de producerea tipurilor 750 și 1300, programul de fabricație mai cuprindea montajul tipurilor 850, 1100 R, 124 și 125 din gama de autoturisme produse de firma FIAT. În urma lucrărilor de reconstrucție care se vor încheia în curînd, producția uzinei se va putea ridica anul acesta la 75 000 de autoturisme. În cursul următorilor trei ani, uzina Țrvena Zastava va face noi investiții în valoare de aproximativ 450 milioane de dinari, pentru lărgirea capacității de producție, care ar urma să asigure în anul 1973 o producție de circa 175 000 de autoturisme.

În afară de uzina Țrvena Zastava, industria iugoslavă de autoturisme mai este reprezentată de încă două uzine: Tomos din Kopar, care montează circa 5 000 de autoturisme anual după licența Citroën, și Pretis din Sarajevo, cu o producție de circa 10 000 de autoturisme anual, după licența NSU.

URMĂRIND CREAREA unei industrii unitare de autoturisme și creșterea eficienței economice a activității lor, cele trei uzine iugoslave au hotărît să-și intensifice legăturile de colaborare, semnînd la începutul lunii februarie 1969 un acord de asociere. A luat, astfel, ființă **Asociația producătorilor de autoturisme.** Înțelegerea încheiată prevede o strînsă conlucrare între membrii asociației la desfacerea autoturismelor pe piața internă, la importul și respectiv la exportul de piese și de autoturisme; cooperarea se referă și la aprovizionarea cu materiale de la furnizorii interni și externi, studierea în comun a condițiilor de exploatare a autoturismelor și asigurarea deservirii tehnice prin unități specializate ș.a. O atenție deosebită este acordată posibilităților de cooperare în procesul de fabricație și colaborării între serviciile tehnice, vizînd în final integrarea completă a celor trei uzine.

În vederea sporirii seriilor de fabricație, în preocuparea asociației intră și încheierea unor înțelegeri de cooperare cu alte țări. În acest sens, a fost încheiată o înțelegere cu R.P. Polonă, pe baza căreia se prevăd livrări de piese și subansamble pînă în anul 1978. Potrivit acestei înțelegeri, întreprinderile iugoslave vor fabrica puntea din spate pentru autoturismele de 1300 și 1500 cmc, în serie de cîte 100 000 de bucăți anual, din care 30 000 de bucăți pentru necesitățile producției interne și 70 000 de bucăți pentru uzina poloneză, care va produce după licența FIAT autoturismul tip 125. Recent a fost încheiată o înțelegere cu Uniunea Sovietică, potrivit căreia întreprinderile iugoslave urmează să livreze pînă la sfîrșitul anului 1975 unele piese în valoare totală de 831 milioane de dinari pentru autoturismele care se vor produce în U.R.S.S. după licența FIAT. Au avut loc, de asemenea, contacte cu parteneri din R. P. Ungară și R.S. Cehoslovacă în vederea încheierii unor înțelegeri de cooperare în această ramură.

ÎN INDUSTRIA de autoturisme lucrează, în mod direct sau indirect — prin rețeaua largă de cooperare cu diverse întreprinderi — un număr mare de salariați. După unele calcule, aproximativ 47 000 de muncitori de la diferite întreprinderi din țară sînt angajați la diverse operații de cooperare cu industria de autoturisme. Uzina Țrvena Zastava are în prezent 14 000 de salariați, urmînd ca după terminarea lucrărilor de reconstrucție din acest an, numărul acestora să crească la 23 000. Se prevede ca în anul 1973 să fie angajați în mod direct sau indirect în industria iugoslavă de autoturisme aproximativ 100 000 de muncitori. O atenție deosebită se acordă pregătirii cadrelor. Numai ca bursieri ai uzinei Țrvena Zastava se află la studii în cursul acestui an 2 320 de elevi și studenți, la centrul școlar al uzinei și la alte școli și facultăți din țară.

ANUL 1969, după aprecierile presei iugoslave, poate fi considerat ca începutul unei noi etape importante în dezvoltarea industriei iugoslave de autoturisme. În acest an urmează să fie realizate două obiective importante: apariția pe șoselele țării a primului autoturism conceput și construit în Iugoslavia și intrarea în funcțiune a primului institut de cercetări și de încercări în domeniul autoturismelor. Caracteristicile noului autoturism iugoslav sînt ținute în secret pînă la apariția lui pe piață. Se cunoaște numai că el va avea un motor de circa 1 000 cmc. Institutul de cercetări, care se realizează cu concursul firmei FIAT și ale cărui lucrări de construcție sînt în curs, este amplasat în apropierea uzinei Țrvena Zastava. Avînd la dispoziție aparate ultramoderne, cei 400 de ingineri și tehnicieni ai institutului vor supune la încercări și vor face ultimele retușări la primul autoturism iugoslav, după care vor trece la proiectarea și experimentarea a noi tipuri de autoturisme.

Ion STANCU

MICRODOCUMENTAR

TENDINȚE RECENTE ÎN CONSUMUL DE ALUMINIU

Între 1938 și 1967, perioadă în care consumul de oțel pe plan mondial a crescut de peste 2,5 ori, producția, respectiv consumul de aluminiu au crescut de 11 ori. Este evident că ritmul deosebit de accelerat înregistrat în consumul de aluminiu corespunde nu numai unui spor normal, dar și unei game continuu sporite de utilizare economică a acestui metal. An de an, el a pătruns în ramuri tot mai numeroase, atît ca material de bază cît și ca material auxiliar.

Caracteristic este felul în care a evoluat în ultimii ani consumul de aluminiu în Republica Federală a Germaniei, de exemplu, unde ponderea acestui metal în industria de construcții industriale și civile (locuințe) a ajuns la 12% din consumul total intern în 1968. Structura consumului de aluminiu în acest din urmă an, pe grupe de sectoare economice beneficiare a fost în R.F.G. următoarea: mijloace de transport — 21%; industria electrotehnică — 14%; ambalaje — 9%; construcții de mașini — 8%; construcții civile — 12%; diverse — 36%.

Ca urmare a acestei noi „ofensive" a aluminiului, în construcții îndeosebi, s-au făcut remarcate două fenomene: pe de o parte o reducere în elasticitatea cererii de material lemnos, iar pe de altă parte o creștere sensibilă nu numai a producției dar și a importului de aluminiu. Între 1965 și 1968, consumul de aluminiu al R.F.G. a crescut cu aproape 29%, în timp ce importul a crescut cu aproape 60%. Prin producție proprie, consumul mai era acoperit în 1968 numai în proporție de 60%, față de aproape 68% în 1965.

Trebuie semnalat însă că față de aceste noi tendințe în consumul de aluminiu, investițiile pentru crearea de noi capacități de producție au luat și ele avînt. Pînă în 1975 vor intra în funcțiune noi capacități de producție de 425 000 tone în R.F.G., 150 000 tone în Olanda, 66 000 tone în Belgia, 100 000 tone în Italia, 320 000 tone în Anglia și 290 000 tone în alte țări vest-europene, în total aproape 1,4 milioane tone. Marile companii americane (Kaiser) și vest-europene (Giulini, Montecatini, Vereinigte Aluminium Werke, Reynolds, Péchiney, Alusuisse) fac pregătiri pentru absorbirea acestui trend de consum sporit și în continuu proces de creștere.

T. T.

JOHAN GALTUNG DESPRE

COOPERAREA ECONOMICĂ EUROPEANĂ – FACTOR AL PĂCII

Prof. J. Galtung este director al Institutului Internațional pentru cercetarea asupra păcii din Oslo — Norvegia. Institutul studiază diferite aspecte ale relațiilor internaționale, cauzele conflictelor internaționale și căile pentru rezolvarea lor pe cale pașnică. Cu prilejul unei vizite făcute în țara noastră de prof. Galtung ne-am adresat domniei sale cu rugămintea de a ne împărtăși unele opinii privind această problemă de interes vital pentru omenire.

— Care sînt, în viziunea dv. principalele condiții pentru asigurarea păcii în Europa?

— Europa, această parte a lumii care numără 30 de țări, a purtat cele mai multe războaie și a suferit cele mai numeroase jertfe omenești pe locuitor din lume. Un factor nou în Europa postbelică este autoafirmarea țărilor din partea de est, ele nedorind să mai fie un obiect al politicii, ci un subiect al ei. Una din preocupările de seamă ale institutului nostru este găsirea unei formule pentru a asigura pacea pe continentul nostru, ținînd seama de configurația lui actuală. Concepțiile în această privință par să se cristalizeze în jurul mai multor formule. La o extremă avem formula izolării reciproce complete — a acelui fel de pace care există de exemplu între Norvegia și Nepal, unde pacea este perfectă, neexistînd nici un fel de contacte. La cealaltă extremă avem formula integrării complete, aceea a unei „Europe unite", sugerată deseori în occident. Pe plan filozofic cele două formule se bazează pe ideea disociativă și asociativă a păcii. Prima este partizana unor bariere artificiale care să reducă la minimum contactele, schimburile economice, politice, culturale. Această idee stă la baza războiului rece. A doua concepție aceea asociativă, în forma ei extremă, a integrării totale, este utopică. Ea nu este numai nerealistă, dar nici nu este de dorit, căci ar întări dominația celor mai puternici asupra celor mai slabi.

Există și o formulă intermediară bazată pe concepția asociativă, aceea a **cooperării** fără integrare. Care sînt condițiile unei cooperări de acest fel, care să asigure menținerea păcii?

Aș menționa în primul rînd că în Europa o asemenea cooperare are multe șanse de succes. Și în această acțiune națiunile mici pot juca un rol important. Pentru aceasta este nevoie ca ele să fie active, să adopte o poziție independentă în toate problemele importante și să intensifice colaborarea între ele. Această cooperare, pentru a conduce la pace, trebuie să fie în primul rînd **simbiotică**, adică o cooperare atît de intensă încît să favorizeze progresul reciproc al țărilor respective. În al doilea rînd este necesară o cooperare **simetrică**, bazată pe egalitate, cele două părți urmînd să beneficieze aproximativ în aceeași măsură de pe urma cooperării și să depindă la fel de mult de ea. Nu orice interdependență duce la pace. De pildă, a existat o strînsă interdependență între sclav și stăpînul de sclav, dar o asemenea relație nu putea conduce la pace. Nu se poate spune că în lumea modernă o cooperare simetrică este ușor de realizat, în primul rînd deoarece cele 135 de țări ale lumii sînt atît de diferite între ele, ca dimensiune, ca putere, ca interese etc. Dar ea poate fi obținută. O altă condiție este aceea ca țările să aibă organisme și să adopte politici care să înlesnească stabilirea contactelor. În sfîrșit, este necesar un nivel ridicat de **entropie** — o cooperare pe cît mai multe căi — de la guvern la guvern, de la guverne la organizații particulare, de la particulari la particulari, astfel încît să existe întotdeauna căi alternative de contact. În Scandinavia aceste condiții există în mare măsură, fapt care explică de altfel evitarea unor conflicte grave. Între Suedia, Norvegia și Danemarca există o strînsă cooperare, ele fiind, reciproc, partenerii cei mai importanți în comerț, un înalt grad de egalitate (în organizațiile regionale fiecare dispunînd de un vot egal iar conducerea întrunirilor efectuîndu-se prin rotație), un înalt grad de asemănare în organizarea politică și numeroase căi de stabilire a contactelor.

— Ce rol poate juca cooperarea economică în sistemul de relații reciproce pe care le considerați indispensabile pentru asigurarea păcii?

— Cooperarea economică are un rol deosebit căci ea poate îndeplini toate condițiile pe care le-am amintit. Ea poate facilita dezvoltarea economică reciprocă, deci poate fi simbiotică, și se poate efectua pe numeroase căi; ea poate fi de asemenea simetrică, dar din acest punct de vedere situația reală mai lasă mult de dorit. Căci cum poate fi simetrică o cooperare, în cadrul căreia una din părți furnizează materii prime iar cealaltă produse industriale? Un asemenea schimb, deși este simbiotic nu este și simetric și duce inevitabil în ultimă instanță la tensiuni. Pentru a perfecționa cooperarea economică ar trebui adîncită diviziunea internațională a muncii în așa fel încît toate țările să producă bunuri industriale — dar nu aceleași bunuri. Institutul nostru își propune studii în acest sens și considerăm că dezvoltarea economică echilibrată a tuturor țărilor ar avea o mare importanță în această privință.

Interviu realizat de **Ileana VASILIU**

REPERE

● **Islanda a fost autorizată să efectueze un tiraj echivalent cu 7,5 milioane de dolari supra Fondului Monetar Internațional, pentru a-și completa rezervele valutare afectate de scăderea incasărilor din export cu 42% in cursul anului trecut.**

● **La Teheran a fost încheiat un acord de colaborare între Comisariatul francez pentru energia atomică și Ministerul iranian al economiei în vederea prospectării și eventualei exploatări a zăcămintelor de uraniu din această țară.**

● **Potrivit statisticilor oficiale belgiene 42,2% din tinerii în vîrstă de 17 ani frecventau școli în 1964—65 față de 29,6% în 1956—1957; preferințele se îndreaptă în măsură crescîndă în ultimii ani spre învățămîntul tehnic și profesional.**

● **Volumul investițiilor străine de capital în economia Suediei a cunoscut o creștere rapidă în cursul anului trecut, fiind evaluat la 1039 milioane de coroane, față de 584 milioane în 1967. Mai mult de jumătate din investițiile respective (672 milioane de coroane) provin din S.U.A. și Canada.**

● **Grevele lansate de salariații din industria engleză în sprijinul revendicărilor lor au însumat anul trecut 4,6 milioane zile de muncă, față de 2,7 milioane zile de muncă în 1967.**

CONJUNCTURA ECONOMIEI CAPITALISTE

INDONEZIA: REDRESARE LIMITATĂ, PROIECTE INCERTE

„Ar fi exagerat să se afirme, scria la începutul anului publicația elvețiană **Wirtschaftliche Mitteilungen**, că Indonezia ar fi înregistrat în 1968 progrese foarte substanțiale pe tărîm economic; pe de altă parte, este puțin probabil ca cineva să se fi așteptat la o ameliorare radicală a situației".

În ceea ce privește nivelurile atinse la principalele produse ale economiei indoneziene, cifrele din tabelul de mai jos indică evoluții variate. Fenomene de redresare s-au putut constata în domeniul comerțului exterior. Datele oficiale arată că valoarea exporturilor în 1968 a fost de 881,4 milioane de dolari, față de 766,6 milioane în 1967. Circa o treime (33,4%) din încasările de devize a provenit anul trecut din exportul de petrol: 294,3 milioane de dolari, față de 224,0 milioane în anul precedent (30% din exportul total). Cifrele pe 1968 reflectă o depășire a greutăților din anii recenți — în 1966 valoarea exportului scăzuse la 678,7 milioane dolari —, dar menținerea rămînerii în urmă față de nivelul din 1959 cînd totalul a fost de 931,0 milioane. De reținut că și în acel an, ca și în 1966, exportul de petrol a deținut cam aceeași pondere — de circa 30%.

Și la capitolul importuri s-a înregistrat anul trecut o creștere, totalul fiind de 799,1 milioane de dolari, în comparație cu 682,2 milioane în 1967. Bunurile de consum au reprezentat 46,6% din import, materiile prime 40,8%, bunurile pentru investiții 11,5%. Așa cum la exporturi se pune accentul principal pe intensificarea vînzărilor de materii prime, la importuri se urmărește înainte de toate restrîngerea intrărilor de bunuri de consum, mai ales în ceea ce privește orezul. Noul plan economic pe cinci ani, care a intrat în vigoare la 1 aprilie 1969, include obiective concepute în sensul acestor strădanii ale responsabililor comerțului exterior.

În ceea ce privește alimentația populației, atenția se concentrează asupra orezului — „pîinea cea de toate zilele" în Indonezia. În perioada 1953—1967, statul a cheltuit în medie pe an circa 100 milioane de dolari pentru importul de orez. La capătul noului plan (1969/70—1973/74) producția proprie de orez ar urma să ajungă la 15,4 milioane de tone, deci să fie cu aproximativ 50% mai mare decît recolta de 10,16 milioane de tone din 1968, apreciată ca un record. Pentru a face posibilă atingerea acestui obiectiv, suprafața agricolă însămînțată urmează să fie mărită cu 1,7 milioane de hectare, ajungînd la 9,3 milioane ha. Pe primul plan al eforturilor de sporire a producției agricole stau însă irigațiile. Instalațiile existente, pe 900 000 ha, urmează să fie îmbunătățite, iar în plus se prevede irigarea a încă 400 000 ha terenuri însămînțate cu orez. Alte măsuri constau în extinderea folosirii de semințe selecționate și de îngrășăminte artificiale. Producția proprie de îngrășăminte chimice va trebui să fie mărită cu circa 100 000 tone anual, pentru a ajunge spre sfîrșitul perioadei de cinci ani la 1,4 milioane de tone anual.

Alocațiile destinate agriculturii pe perioada 1969/70—1973/74 însumează 319 miliarde rupii. Aceasta reprezintă peste 38% din totalul alocațiilor prevăzute pentru economie, care sînt de 829 miliarde. Prioritatea acordată agriculturii se vădește însă și dincolo de limitele propriu-zise ale producției agricole. În industrie, căreia i se alocă — împreună cu mineritul — 130 miliarde de rupii (15,7%), urmează să fie finanțate înainte de toate obiectivele producătoare de îngrășăminte, unelte și mașini agricole, ciment etc., precum și instalațiile pentru prelucrarea produselor agriculturii. O parte considerabilă a alocațiilor destinate industriei va fi folosită pentru a intensifica extracția de țiței, gaze naturale precum și cositor, bauxită, cupru, nichel, sulf, mangan, aur, argint, diamante și cărbune. Alte obiective industriale incluse în plan sînt situate în industria textilă, în industria hîrtiei, în producția de anvelope și în cea de materiale de construcție. Principalele creșteri ale producției sînt așteptate de pe urma reconstrucției unor întreprinderi existente, din care multe nu și-au folosit în ultimul timp capacitățile decît în proporție de 1/3.

Afară de fondurile alocate agriculturii și industriei, din totalul bugetului proiectelor de investiții pe următorii cinci ani, 100 miliarde de rupii sînt destinate producției de energie electrică, 230 de miliarde (aproape 28%) transporturilor, telecomunicațiilor și turismului, iar 50 de miliarde dezvoltării satelor. Din cele 1059 miliarde de rupii, la care se ridică în total bugetul dacă se includ și cheltuielile pentru învățămînt, sănătate, apărare ș.a., circa 65% vor trebui să fie asigurate din surse externe. Pentru anul 1969, aceasta corespunde unui necesar de import de capital de aproximativ 500 milioane de dolari. Se discută problema în ce măsură se va putea realiza în asemenea condiții intenția declarată a autorităților indoneziene de a reduce povara datoriei externe a țării.

Niveluri de producție 1967—1968

	1967	1968
Orez, milioane tone	9,3	10,16
Zahăr, mii tone	638,0	580,0
Textile, milioane metri	225,0	325,0
Cauciuc, mii tone	585,0	593,0
Cafea, mii tone	138,6	...
Ulei de palmier, mii tone	115,0	120,8
Petrol, milioane barili	183,15	202,15
Cositor, tone	13 827,00	15 540,00
Bauxită, mii tone	920,16	894,15
Nichel, mii tone	170,60	261,02

MONDORAMA

misiei, se bazează pe concepţii malthusiene, care ignoră aspectele umane şi sociale ale problemei — scrie Maurice Papon, la rubrica „Opinii“ din ziarul *Le Monde*. Propunînd reducerea suprafeţelor şi a producţiei agricole în condiţii în care 2/3 din populaţia lumii suferă de foame, planul Mansholt riscă să agraveze situaţia. De asemenea, reforma propusă va amplifica fenomenul urbanizării, asupra căruia probabil societatea modernă va trebui să revină. „Malthusianismul ca doctrină şi ca practică, dovedeşte o carecare teamă de viitor, iar teama este un prost sfătuitor”, — conchide autorul.

EXPERIENŢA PENSIONARILOR

După cum semnalează revista *Science et Vie*, Institutul francez de sprijinire a întreprinderilor mici şi mijlocii experimentează o nouă metodă destinată creşterii productivităţii acestor întreprinderi şi sprijinirii lor în o mai bună asimilare a progresului tehnic.

Această metodă este originară din S.U.A., unde ea este cunoscută sub iniţialele S.C.O.R.E. (Service Corps of Retired Executives — Serviciul de pensionari ai corpului de conducători ai întreprinderii). Ea constă, în realitate, din solicitarea unor persoane care au atins vîrsta de pensionare şi care au îndeplinit funcţiile de director în domeniul comercial, tehnic sau financiar, în împărtăşirea experienţei lor unor conducători de întreprinderi.

Grupurile sînt compuse din trei persoane ; un specialist în problemele financiare, unul în problemele comerciale şi unul în problemele tehnice. O dată sau de două ori pe lună, aceşti oameni cu experienţă în domeniul organizării şi gestiunii vizitează o întreprindere şi, asistaţi de conducătorul acesteia, trec în revistă toate problemele care sînt ridicate ; ei acţionează, într-o anumită măsură, ca un consiliu exterior de administraţie.

APEL LA REFLECŢIE...

Într-un articol publicat în revista *Les temps modernes*, Lordul Bowden, director al Institutului de ştiinţă şi tehnologie de la Universitatea din Manchester (Anglia) analizează fenomenul exodului oamenilor de ştiinţă din lumea capitalistă spre S.U.A., subliniind gravitatea lui, în special pentru Anglia. Pregătirea unui specialist în Anglia — menţionează revista — ar costa circa 50 000 dolari ; din ce în ce mai mulţi oameni de ştiinţă englezi însă, trec Atlanticul şi se stabilesc în Statele Unite. Lordul Bowden atrage atenţia acestora că activitatea lor ştiinţifică capătă în S.U.A. un caracter cu totul aparte. În mod inevitabil, ei ajung să lucreze pentru Ministerul Apărării şi pentru NASA, ca şi majoritatea cercetătorilor americani de altfel.

Cercetările ştiinţifice militare şi spaţiale au luat un avînt uriaş în S.U.A. E semnificativ că în direcţia acestora se îndreaptă 75% din actualul program american de cercetări şi dezvoltare. Pentru comparaţie Lordul Bowden arată că în 1968 bugetul american al apărării şi al cercetărilor spaţiale, a depăşit venitul naţional brut al Marii Britanii.

Revenind la obligaţia cercetătorilor de a lucra într-o direcţie atît de dăunătoare, Bowden relevă faptul că nici cercetarea universitară nu este absolvită de această servitute. De pildă, 80%, din activitatea de cercetare a Institutului de tehnologie din Massachusetts este finanţată de Ministerul Apărării.

Lordul Bowden cere savanţilor din Europa occidentală şi în primul rînd celor englezi, să reflecteze asupra direcţiei pe care efortul lor ştiinţific ar putea să-l ia o dată ajunşi în S.U.A. Nu trebuie să se uite — subliniază Bowden — că americanii au creat această uriaşă maşină industrială după ce au produs deja, în energie nucleară, echivalentul a 100 tone dinamită pe cap de locuitor al lumii şi au pus la punct şi metodele necesare pentru a le descărca în orice punct de pe suprafaţa globului.

„LACRIMILE LUNII“

ÎNAINTE ca Kokichi Mikimoto să fi descoperit în 1893 secretul metodei culturii perlelor, acestea erau considerate unele dintre cele mai preţioase bijuterii. „Lacrimile lunii“ — cum le numesc japonezii — au reuşit să fie cultivate în forma lor perfect sferică, pe scară comercială, abia în 1905, în regiunea Tatoku — devenită azi cel mai mare centru perlifer din Japonia. În prezent, industria japoneză de perle de cultură reprezintă 99% din totalul mondial. Din 48 prefecturi nipone, 24 se ocupă cu cultura perlelor. Randamentul acestei îndeletniciri a sporit vertiginos : de la 13.013 kg în 1953, la 127.000 kg în 1966. Peste 75% din producţia totală este destinată exportului. 40% luînd drumul Statelor Unite, 20% al Elveţiei, 13% al R. F. G., restul desfăcîndu-se pe pieţele italiene, franceze şi altele. Potrivit moştenirii lăsate de Mikimoto, pentru a menţine prestigiul acestei „mărfi“ pe pieţele mondiale, dexteritatea manuală (combinată cu alţi factori) trebuie să joace un rol primordial. Astfel, din 100 perle obţinute, numai 1—2 sînt considerate suficient de perfecte pentru a fi lansate pe piaţă. Pentru a domina această piaţă, perlele care nu corespund din punct de vedere calitativ, indiferent de cantitatea lor, sînt arse sau asvîrlite în mare. Pentru producerea unei singure perle mari şi perfect rotunde, sînt necesari între 3 şi 5 ani.

MANSHOLT ŞI MALTHUS

Planul de restructurare a agriculturii în ţările Pieţei Comune propus de Sicco Mansholt, vicepreşedintele Co-

CITROËN + NSU + VOLKSWAGEN + ...

ÎN 1967, firma vest-germană de automobile Volkswagen a reuşit să înlăture FIAT-ul de pe primul loc pe lista firmelor vest-europene producătoare de automobile. În prezent FIAT-ul contraatacă. Dinamicul preşedinte al consiliului său de administraţie, Giovanni Agnelli, achiziţionează acţiunile firmei germane NSU, iar în Italia este pe cale să absoarbă Ferrari şi Lancia. Volkswagen, pe de altă parte, ia contact cu BMW, pregătindu-şi şi o alianţă cu NSU. Totodată, nu abandonează nici proiectele de colaborare cu Citroën. Dr. Kurt Lotz, preşedintele firmei Volkswagen, este preocupat de ofensiva firmelor

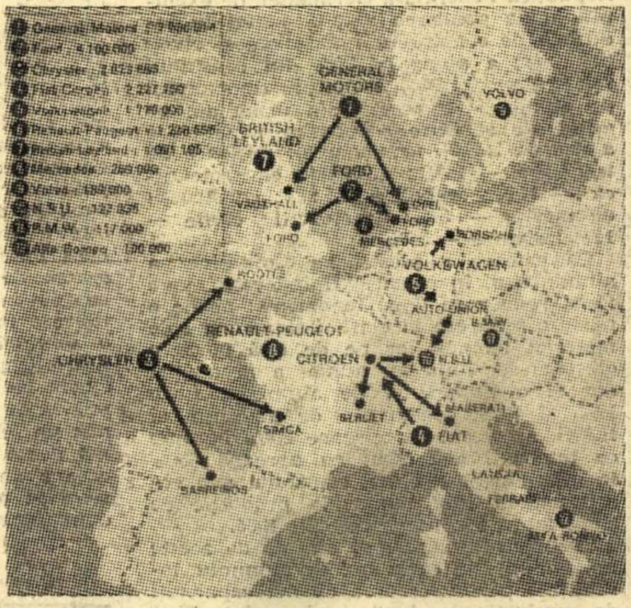

americane General Motors, Ford, Chrysler şi altele asupra pieţei vest-europene, ca şi de concurenta japoneză. Pentru a contracara penetraţia producţiei americane de automobile, el preconizează un adevărat sistem de alianţe între firmele vest-europene, în special franceze, vest-germane şi italiene. Iată pe hartă (pe care o reproducem după **L'Express**) *legăturile dintre firmele americane şi vest-europene care se concurează pe piaţa Europei, ca şi producţia lor totală de vehicule pe anul 1968.*

STATISTICĂ INTERNAŢIONALĂ

TENDINŢE NOI ALE UNEI MĂRFI STRĂVECHI

Deşi cantitativ producţia şi exporturile mondiale de ceai ocupă un loc modest alături de cele de fructe, uleiuri vegetale sau alte produse ale agriculturii tropicale, datorită preţului comparativ ridicat per tonă ponderea lor valorică este apreciabilă. Aceasta, în ciuda faptului că în ultimul deceniu preţurile la ceai au cunoscut o tendinţă evasipermanentă de scădere ; în schimb, volumul producţiei s-a dublat în decurs de două decenii.

Tabelul 1

Producţia mondială de ceai

Ţara sau regiunea	Creşterea medie anuală (în %) între 1955—57 şi 1965—67	Volumul absolut în 1967 (mii tone)
Ţări în curs de dezvoltare	3,1	866
din care :		
— India	1,9	379
— Ceylon	2,5	221
— Pakistan	2,2	30
— Alte ţări din Asia	4,0	133
— Africa	9,3	81
— America Latină	20,0	22
Ţări capitaliste dezvoltate (îndeosebi Japonia)	3,3	111
Ţări socialiste	4,3	218
TOTAL mondial	3,3	1195

Sursa : Rapport de la F.A.O. sur les produits, 1968.

Ţările din Asia furnizează trei pătrimi din producţia mondială de ceai, iar ponderea Africii şi Americii Latine — cu toată creşterea accentuată — nu reprezintă nici 10%. După cum rezultă din statisticile F.A.O. (vezi tabelul 1), ritmul mediu anual de extindere a producţiei mondiale este de 3,3% ; după aprecierea specialiştilor, ritmul de creştere se va menţine în jurul a 3,2% pînă în 1975.

În ceea ce priveşte exporturile de ceai, acestea reprezintă un capitol însemnat în comerţul exterior al unor ţări din Asia (Ceylon, India şi R. P. Chineză), precum şi din Africa (Kenya, Uganda, Tanzania). Oscilaţiile înregistrate de la an la an în volumul exporturilor nu împiedică o serie de ţări africane şi latino-americane să se afirme tot mai pregnant pe piaţa mondială a ceaiului.

Repartiţia geografică a importurilor a cunoscut şi ea o serie de modificări. Dacă încă cu 15 ani în urmă Anglia absorbea ea singură aproape jumătate din exportul mondial de ceai, în prezent ponderea ei s-a redus considerabil. Europa rămîne totuşi principala zonă importatoare, urmată de America de nord, ţările arabe, Australia etc. Se remarcă de asemenea că, în ultima perioadă, consumul de ceai a crescut mai repede în ţările producătoare decît în cele importatoare.

Tabelul 2

Exporturile de ceai ale ţărilor în curs de dezvoltare

ŢARA	Variaţia medie anuală (în %) între 1955—57 şi 1965—67		1967	
	a volumului	a valorii unitare	Volumul (mii tone)	Valoarea (milioane dolari)
Ceylon	+2,7	—2,5	217	223
India	—0,2	—1,1	214	252
Ţările africane	+9,1	—1,1	70	64
Alte ţări	+9,0	—5,1	77	42
TOTAL	+2,1	—2,2	578	581

Sursa : vezi tabelul nr. 1.

PROLETARI DIN TOATE ȚĂRILE, UNIȚI-VĂ!

viața economică

ORIENTARE - DOCUMENTARE - TEORIE • ECONOMIE NAȚIONALĂ - ECONOMIE MONDIALĂ

ANUL VII nr. 16 (294)

16

VINERI

25 aprilie 1969

REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA

str. Nicolae Iorga nr. 36

BUCUREȘTI

Telefon 11 78 76

20 PAGINI • 2 LEI

DIMENSIUNILE INDUSTRIEI

$$(I-A)^{-1} \cdot y = X$$

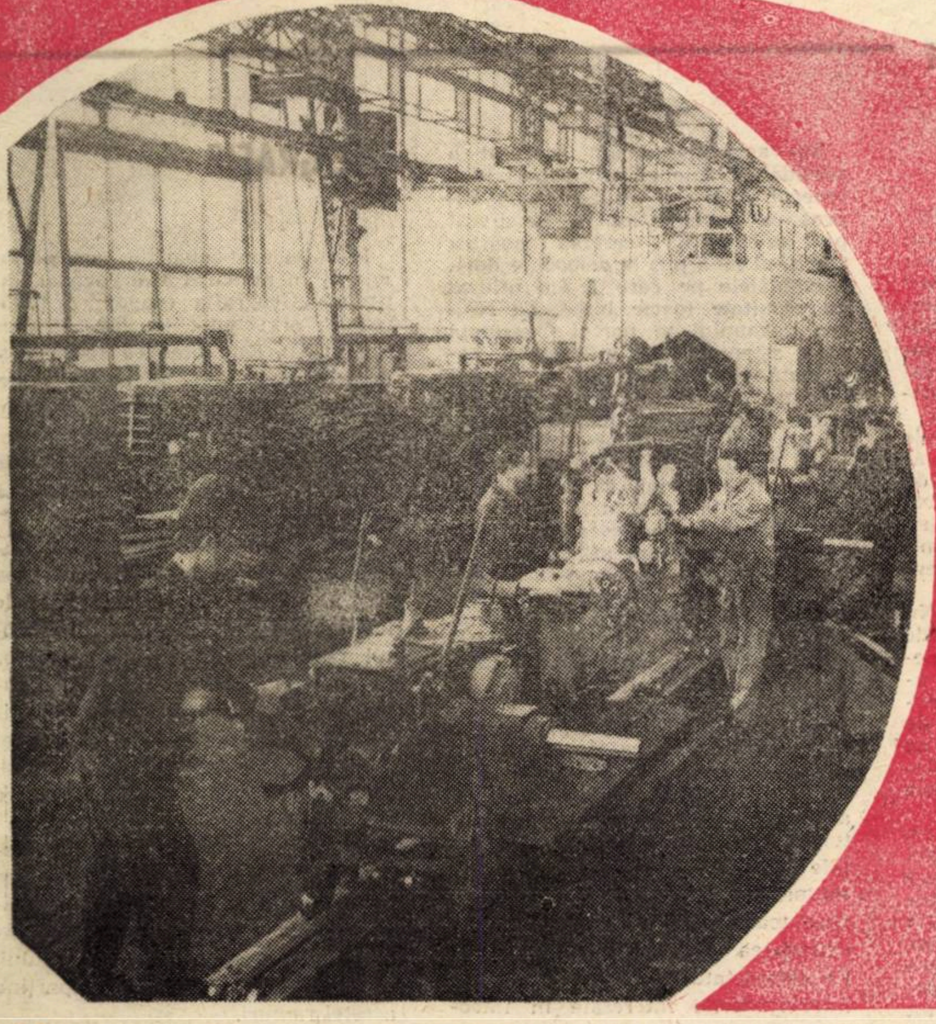

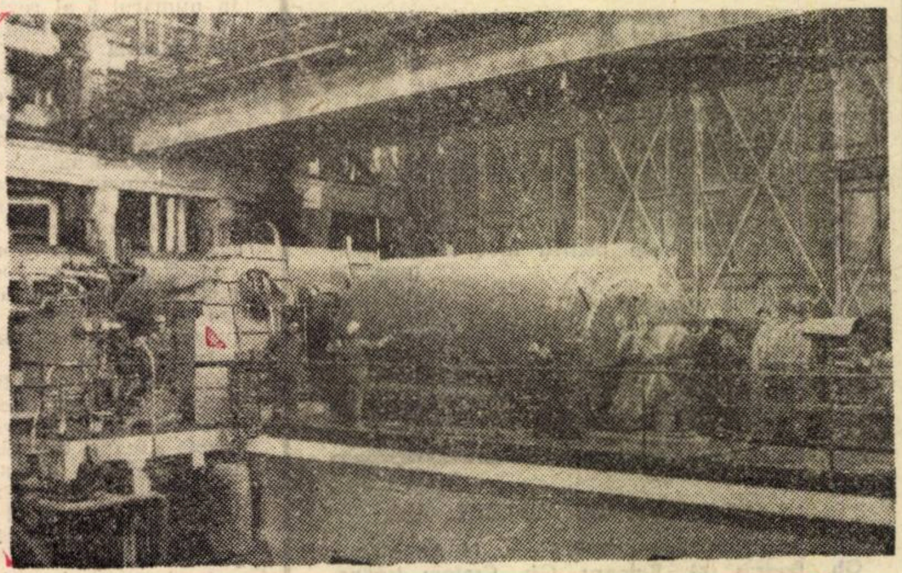

ÎN BALANȚA INTERRAMURI

viața economică

Săptăminal e..tat de Societatea de Științe Economice din România

SUMAR

nr. 16 din 25 aprilie 1969

■ ECONOMIE NAȚIONALA

Soluții active pentru reactivarea restanțierilor
de **Gh. Stere Popescu** (pag. 3)
Insuficientă mobilitate în „circulația mijloacelor" întreprinderilor
de **A. Ciobanu**, Comitetul județean P.C.R., Brașov, Cabinetul de organizare a producției și a muncii (pag. 3)

Investiții :
Absențe nemotivate și corijențe la termene
de **C. Damian** ; De ce din 130 de lucrări noi au fost atacate numai 83 ? (pag. 4)

Planificare :
Dimensiunile industriei în balanța interramuri
de dr. **V. Turculescu**

Reflecții :
Uf ! iar calculatoare !
de acad. **Grigore C. Moisil** (pag. 5)

Eficiența economică
În exploatările de lignit.
Cum folosim dotația tehnică ?
de **Mihai Enache**, economist Ministerul Minelor (pag. 6)

Agenda economistului
Decontarea fără acceptarea debitorului a produselor necorespunzătoare calitativ
de dr. **Marcel P. Mihail** (pag. 9)

■ INTREPRINDEREA
Optimizarea mărimii loturilor de fabricație
Dinamism și flexibilitate
de ing. **Petre Andrei** — Ministerul Muncii

Corecțiile practicii
de doctorand **T. Hida**, Uzina „Autobuzul" — București.

Cadre și răspunderi :
ing. Mihalache Ionescu (pag. 10—11)

■ ISTORIE ECONOMICA
Dezvoltarea industrială și... două legi protectoare
de dr. **Paul Tudor** (pag. 12)

■ TEORII ● IDEI
Mecanismul capitalismului monopolist de stat:
Bugetul statului
de dr. **Costin Kirițescu** (pag. 13)

Șantier științific : Petre Jica
Conținutul muncii productive în capitalism
de **C. Sîrbu** (pag. 14)
Prioritatea în utilizarea termenului de „revoluție industrială"
de prof. dr. ing. **Valter Roman** (pag. 15)

■ ECONOMIE MONDIALA
A III-a sesiune a Consiliului O.N.U.D.I.
de **B. Ion**
Bugetul englez :
Marjă de manevrare redusă
de **Irina Vianu** (pag. 16)

Documentar :
Prefaceri structurale în producția de fibre chimice
de **St. Ungureanu** (pag. 17)

Din țările socialiste :
Corespondență din Moscova :
Avalanșa de informații și cibernetica
de acad. **V. Glușcov**

R.P.D. Coreeană :
Intensă activitate pentru îndeplinirea planului (pag. 18)

R.D. Germană :
Structura industriei în plină perfecționare
Expoziția industrială elvețiană
Tehnică modernă și calitate
de **Viorica Baba** (pag. 19)

COLEGIUL DE REDACȚIE

Gh. Dolgu (redactor șef), **P. Alexiu, N. Armencoiu, Gh. Badrus, M. Bulgaru, Gh. Crețoiu** (redactor șef adjunct), **T. Cristureanu, D. Dumitriu, Em. Florescu, C. Ionescu, C. Murgescu**, membru corespondent al Academiei, **P. Năvodaru, R. Negru, I. Olteanu** (redactor șef adjunct), **V. Petrescu** (secretar general de redacție), **I. Rachmuth**, membru corespondent al Academiei, **V. Rausser, N. Simionescu** (redactor șef adjunct), **C. Topor, S. Țaigăr, I. Văcărel, L. Zaharia**

Tiparul : Intreprinderea Poligrafică „Informația", str. Brezoianu nr. 23—25.

40 470

CURIER

● Transfer în interesul serviciului

ILIE RIȘCU, Timișoara, *Îndeplinind condițiile pe care le menționați în scrisoarea dv., puteți fi încadrat într-o altă unitate ca statistician I sau într-o funcție echivalentă, numai dacă trecerea la această unitate se va face ca urmare a transferării în interesul serviciului.*

— Transferarea în interesul serviciului este reglementată de Codul Muncii (art. 16 și 16²) și reprezintă trecerea unui angajat de la o unitate la alta, efectuată ca urmare a cererii acestei unități sau a unei dispoziții superioare. Transferarea se poate face numai cu acordul unității unde angajatul lucrează. În cazul în care unitatea unde angajatul este încadrat nu-și dă acest acord, nu există vreo prevedere legală care să o oblige deoarece refuzul unității poate fi determinat de nevoile serviciului. Vă puteți însă adresa forului ierarhic superior pentru ca, pe baza cercetării situației de fapt, să dea indicații în acest sens unității respective.

— Înregistrările în carnetul de muncă, în urma transferării, se fac după cum urmează : la unitatea de la care plecați : „Transfer în interesul serviciului la...", iar unitatea unde angajatul este transferat „angajat prin transfer în interesul serviciului de la unitatea...".

● Drepturi pentru elevii școlilor de maiștri

L. POPESCU, economist, Combinatul petrochimic Pitești. *Muncitorul care nu a promovat anul I la școala de maiștri, din cauza îmbolnăvirii (unitatea fiind de acord să se înscrie la școala de un an de maiștri de la Pitești) este îndreptățit să beneficieze de aceleași drepturi ca și ceilalți elevi ai școlii (indemnizația egală cu salariul tarifar lunar și — dacă este cazul — alocația de stat pentru copii).*

● Concediu fără plată

ADMINISTRAȚIA BAZELOR SPORTIVE ȘCOLARE, București — *1) Conform art. 14 din H.C.M. nr. 1052/1962, republicată, acordarea concediului fără plată pentru prezentarea la examenul de admitere în învățămîntul superior este obligatoriu pentru conducerea unității, numai atunci cînd angajatul solicită acest concediu pentru întîia dată. În cazul nereușitei la examen, unitatea poate aprecia și — în funcție de posibilitățile serviciului, — poate sau nu aproba acordarea unui nou concediu fără plată angajatul avînd îndatorirea de a prezenta unității o adeverință de la facultate privind rezultatul examinării sale.*

2) Pentru a vi se putea răspunde la a doua întrebare este necesar să fiți mai explicit. În tot cazul, este evident că angajatul care nu respectă recomandarea medicală, suportă consecințele negative care se reflectă în înrăutățirea stării sale de sănătate. În cazul în care un angajat abuzează de o recomandare medicală pentru a obține un avantaj personal, el poate fi sancționat pe linie administrativă în mod corespunzător abaterii comise.

● Muncă la domiciliu

FL. COSTINESCU București. *Puteți presta muncă la domiciliu în cadrul unei cooperative meșteșugărești în timpul dv. liber, fără să fiți cooptat ca membru cooperator. Pentru activitatea desfășurată urmează să fiți remunerat în raport cu lucrările executate.*

● Condiții de studii și stagiu

T. NICULESCU, București. *Îndeplinirea condițiilor de studii și a celor de stagiu prevăzute pentru funcțiile respective de indicator, este obligatorie și în cazul angajării pensionarilor. În cazul în care anterior pensionării ați beneficiat de aprobare de derogare pentru neîndeplinirea condițiilor de studii, la reîncadrarea în aceeași unitate, sau într-o unitate subordonată aceluiași organ central sau comitet executiv al Consiliului popular județean, vi se poate menține aprobarea dată. În situația în care vă reîncadrați în muncă într-o unitate subordonată altui organ central sau comitet executiv, este necesar să se dea o nouă aprobare de derogare de către conducerea forului respectiv.*

● **W. S., Arad** — Pentru a vă putea da răspunsul pe care-l solicitați, este necesar să ne comunicați, mai în amănunt, care sînt atribuțiunile și sarcinile dv. de serviciu în cadrul întreprinderii în care lucrați și în ce funcții sînt încadrați, în alte întreprinderi, angajații care au aceleași atribuții și îndeplinesc aceleași sarcini.

● **ING. MIHAI HERLEA, Cluj** — Prevederea din regulamentul de premiere la care vă referiți urmărește ca — și pe această cale — să se frîneze fluctuația forțelor de muncă și să se cointereseze angajații de a lucra, în tot cursul anului, la aceeași întreprindere. Motivele care au determinat plecarea dv. din unitate, prin desfacerea unilaterală a contractului de muncă din inițiativa dv. trebuiau prezentate, înainte de a lu[illegible] această măsură extremă, org[illegible]nului ierarhic superior unității unde erați încadrat, care — apreciind asupra justeței lor — ar fi dat indicațiile corespunzătoare pentru eventualul acord la transferarea dv. la cerere. Neprocedînd în acest mod, nu este posibil să vi se recunoască dreptul la rezerva de 30% din premiile trimestriale, nefiind prevăzut dreptul pentru organele de avizare de a modifica regulamentele de premiere, stabilite pe baza H.C.M. nr. 1627/1960 pentru aprobarea principiilor de premiere.

● **GHEORGHE GH. NEGREA, I.S.P.F. filiala Craiova** — Normele pentru acordarea sporului la salariu pentru vechimea neîntreruptă în aceeași unitate nu prevăd situația de excepție a menținerii vechimii neîntrerupte, în cazul desfacerii contractului de muncă pe temeiul art. 20. alin. ultim din Codul Muncii și al H.C.M. nr. 1 062/1958. În consecință, vechimea dv. neîntreruptă în aceeași unitate se calculează cu începere de la 10 septembrie 1958 cînd v-ați reîncadrat în muncă.

● **TRAIAN BARBU, Sibiu.** În legătură cu interpretarea articolului 18 din Ordinul departamental nr. 2/1968, publicat în Buletinul I.A.S. nr. 8 de anul trecut, vă facem cunoscut că prin circulara Direcției preț, plan financiar și contabilitate din Departamentul I.A.S. nr. 37065 din 6 iunie 1968, s-au dat trusturilor zonale precizările necesare.

● **ION COSTACHE, economist, Fabrica de osii și boghiuri Balș.** Ministerul Finanțelor v-a trimis un răspuns amplu în legătură cu formularul 2—42 „Fișe pentru calculul și repartizarea amortizărilor" și „Fișe de calcul a amortizării fondurilor fixe pe lună". Sperăm că problemele v-au fost astfel clarificate.

● **ȘTEFAN LEVAI, economist ; AUREL POPA, inginer; SIMION COSTA, inginer ; MARTIN KISS, tehnician, Oradea ; ELENA ORBAN, profesoară ; ȘTEFAN BALINT, economist ; TRAIAN MIRCEA, inginer și OVIDIU POPA, medic specialist, BAIA MARE.** Am trimis organelor competente opiniile exprimate în scrisorile dv.

ECOURI ● ECOURI

PALETIZARE

Am citit cu interes articolul „Eficiența cutiilor cu rotile", publicat în numărul 5 al revistei dv. Întrucît la Uzinele „Industria sîrmei" din Cîmpia Turzii, folosirea conteinerelor și a paletelor este urmărită îndeaproape, în cele ce urmează, voi încerca să prezint cîteva aspecte concrete pe marginea materialului publicat.

La uzinele noastre conteinerele se folosesc cu rezultate satisfăcătoare la expedierea electrozilor de sudură, a conductorilor electrici, precum și a sîrmelor speciale din fier, oțel și cupru. În anii precedenți am utilizat aproape 700 conteinere lunar. În prezent, numărul lor a scăzut pînă la circa 200 lunar. Nu insist asupra aspectului economic negativ, privind cheltuielile generale ale întreprinderii, care, în această situație, este obligată ca pentru expedierea a sute de tone de produse să folosească ambalaj de cherestea, dar am să încerc să răspund de ce nu se folosesc aceste palete.

Anul trecut, în primul trimestru, în colaborare cu C.F.R.-Cluj, am utilizat 400 palete formînd vagoane colective. La unele din ele cu destinația Galați, unde probabil din cauză că stația nu a avut la dispoziție trans-paletă (sau poate că era defectă), produsele au fost descărcate „la grămadă" și distribuite tot la fel. Rezultatul : de la 9 beneficiari — 9 reclamații. Bineînțeles că în aceste condiții am renunțat la palete.

Tot anul trecut am executat o partidă de cuie pentru export. Partenerul extern a cerut în mod expres ca întregul lot să fie livrat pe palete. La cererea noastră C.F.R.-ul ne-a pus la dispoziție două trans-palete pe care le-am utilizat cu rezultate foarte bune. La sosirea vagonului în portul Constanța ne-a așteptat însă o surpriză neplăcută. Romtrans-ul nu are în dotare trans-palete și, ca urmare, paletele încărcate au fost manevrate cu ajutorul rangilor și al altor mijloace asemănătoare. A fost necesar ca o echipă specială să se deplaseze la Constanța, pentru a reambala circa 200 tone cuie, ceea ce nu este puțin. (Recent, am aflat că trans-paletele au fost asimilate și se produc în serie la Întreprinderea „Nicovala" din Sighișoara, dar *numai pentru întreprinderile din Ministerul Industriei Ușoare*, forul tutelar al producătorului... ? !).

Personal, apreciez totuși că problema extinderii paletizării are o importanță primordială, cu efecte economice nebănuite. Iată de ce susțin întru totul propunerea făcută de autorul articolului, privind constituirea unei comisii interdepartamentale care, pe baza unui plan de măsuri stabilit pe etape, să coordoneze toate măsurile în legătură cu extinderea paletizării. Comisia să fie completată și cu specialiști din întreprinderile interesate în introducerea paletizării produselor.

Eugen FURMAN
șeful serviciului desfacere

GEOGRAFIE

M-a bucurat apariția articolului [illegible] în numărul 8 al revistei, intitulat „Geografia economică bihoreană", și semnat de ing. I. Alexandrescu. Este bine că se scrie și despre acest colț al patriei care, poate, nu atît prin ponderea sa în producția globală industrială a țării cît prin unele aspecte specifice ale profilului său industrial merită să fie popularizat.

Confirmînd exactitatea faptelor și cifrelor cuprinse în articol, aș vrea însă să arăt că s-au strecurat și unele lucruri, care nu corespund întrutotul realității. Astfel, județul Bihor nu este udat de trei Crișuri, ci numai de două : Crișul Repede și Crișul Negru. Al treilea Criș — cel Alb — trece prin județul Arad. Este adevărat că județul nostru are trei ape curgătoare mai însemnate : două Crișuri și Barcăul. De asemenea volumului producției chimice în industria bihoreană este de aproximativ 14% și nu de 6%, considerînd, ca și autorul articolului, că și Uzina de alumină aparține acestei ramuri.

ing. Tiberiu VESSELÉNYI
activist al Comitetului județean P.C.R. Bihor

ECONOMIE NAȚIONALĂ

SOLUȚII ACTIVE PENTRU REACTIVAREA RESTANȚIERILOR

INDUSTRIA CHIMICĂ, ale cărei sarcini de plan sînt în 1969 superioare anilor trecuți (această ramură va da anul acesta 12% din producția globală industrială a țării), a obținut în trimestrul I unele rezultate bune: la producția globală — 102,9%, la producția marfă industrială — 102,6%, la cea vîndută și încasată — 100,13%, exportul — 101,2%, productivitatea muncii — 101,1%. În acest răstimp, **s-au produs suplimentar 9400 bucăți anvelope auto, tractor și avion, 3900 tone îngrășăminte chimice, 1732 tone sodă caustică, 329 tone cauciuc sintetic, 57 tone fibre melana, medicamente în valoare de 6 400 000 lei etc.**

Printre întreprinderile care au îndeplinit și depășit sarcinile de plan la toți indicatorii, se află: **Combinatul petrochimic — Ploiești, Combinatul de îngrășăminte azotoase — Tg. Mureș, Combinatul chimic — Rm. Vîlcea, Uzina de fibre sintetice — Săvinești, Uzina de anvelope „Danubiana“ — București** și **Uzina de produse sodice — Govora.** Sporurile de producție obținute de acestea (între 4 și 15 milioane lei peste prevederi la producția marfă vîndută și încasată) sînt rezultatul aplicării unor măsuri tehnice și organizatorice — respectarea normelor tehnice de desfășurare a proceselor tehnologice, întreținerea corespunzătoare a utilajelor, asigurarea asistenței tehnice pe toate schimburile etc.

Au existat însă și unele întreprinderi care au rămas în urmă cu îndeplinirea planului la principalii indicatori în aceeași perioadă. **Din datele centralizate la minister rezultă că un număr de 6 nu și-au realizat sarcina planificată la producția globală, alte 6 la producția marfă, 13 la producția marfă vîndută și încasată, iar 7 la productivitatea muncii etc.** Din rîndul acestora fac parte: Combinatele chimice de la Borzești și Craiova, Combinatul de îngrășăminte chimice — T. Măgurele, Combinatul de cauciuc sintetic din municipiul Gheorghe Gheorghiu-Dej, Combinatul de fibre artificiale — Brăila, Combinatul de celuloză și hîrtie — Dej etc. Ce factori au condus la această situație?

În primul rînd, așa cum rezultă din analizele făcute de specialiștii ministerului în întreprinderile respective, nerealizările se datoresc **nefuncționării utilajelor la capacitatea prevăzută în documentațiile tehnice.** Cauza: desele defecțiuni înregistrate, ca consecință a abaterilor repetate de la disciplina tehnologică. La tocătoarele de la Combinatul de celuloză și hîrtie — Dej, de pildă, au apărut unele defecțiuni electrice, a căror remediere a necesitat oprirea pentru două zile a instalațiilor, timp în care s-a pierdut o producție de celuloză în valoare de circa 200 000 lei. În perioada amintită productivitatea muncii a fost cu 3,7% mai mică decît nivelul planificat. Situații similare s-au întîlnit și la alte întreprinderi: Combinatul de celuloză și hîrtie — Brăila (fabrica de celofibră), Combinatul chimic — Victoria (instalația de metanol), Combinatul chimic — Craiova (instalația de butanol).

Însemnate pierderi de producție au apărut și ca urmare a **calității necorespunzătoare a lucrărilor de revizii efectuate la instalațiile tehnologice** (grupul organic de la Combinatul chimic — Craiova, instalația de clorură de vinil de la Combinatul chimic — Borzești ș.a.), a insuficienței măsurilor anticorozive (reactoarele de sinteză a monomerului de la Combinatul chimic — Borzești, instalația de izopropilen — de la Combinatul de cauciuc sintetic din municipiul Gheorghe Gheorghiu-Dej, ș.a.).

La neajunsurile interne s-au adăugat și cele provocate de unii furnizori de materii prime. Astfel, unele întreprinderi ale Ministerului Minelor, de pildă, n-au asigurat în lunile ianuarie și februarie a.c. Combinatului de îngrășăminte chimice — T. Măgurele, cantitatea necesară de pirită uscată pentru producția de acid sulfuric.

La sfîrșitul primului trimestru, **o serie de întreprinderi coordonate de Ministerul Economiei Forestiere au rămas datoare unităților producătoare de celuloză și hîrtie cu o cantitate de circa 13 000 mc material lemnos,** element de bază care a dus la nerealizarea producției planificate de celofibră la Combinatul de fibre artificiale — Brăila.

Cauzele subliniate și altele au făcut ca **la sfîrșitul primului trimestru, pe ansamblul ministerului, să se înregistreze restanțe serioase la unele sortimente: 3 267 tone metanol, 2 461 tone acid sulfuric, 1 585 tone policlorură de vinil, 1 370 tone celofibră, 1 419 tone butanol, 789 tone acid acetic și 425 tone fenol.** Nerealizările sortimentale au făcut ca unele contracte economice să nu poată fi onorate în întregime. În plus, restanțele de producție s-au reflectat nefavorabil și asupra realizării planului de export (s-au livrat mai puțin în primul trimestru față de prevederi 600 tone policlorură de vinil, 600 tone fenol etc.).

Pe baza analizei rezultatelor obținute în trimestrul I, atît conducerile combinatelor și uzinelor chimice, cît și ministerul au trecut la aplicarea unui plan de măsuri, menite să asigure recuperarea restanțelor. Printre altele, s-a prevăzut — ținînd seama de condițiile concrete ale fiecărei unități — reducerea perioadei de atingere a parametrilor proiectați la noile instalații, diminuarea consumurilor specifice de materii prime și materiale, folosirea mai judicioasă a forței de muncă. O atenție deosebită se va acorda activității sectoarelor mecano-energetice, astfel încît acestea să îmbunătățească calitatea lucrărilor de reparații — factor important în reducerea pierderilor din întreruperi provocate de defecțiunile mecanice, electrice sau de altă natură.

Gh. Stere POPESCU

INSUFICIENTĂ MOBILITATE ÎN „CIRCULAȚIA MIJLOACELOR“ ÎNTREPRINDERILOR

LUÎND CA PUNCT DE REFERINȚĂ prima lună a acestui an, se observă că rotația mijloacelor circulante are o evoluție sinuoasă. Încă de la începutul lunii ianuarie, structura mijloacelor circulante în industria județului Brașov prezenta următorul aspect negativ: **28,8 milioane erau imobilizate în stocuri supranormative de materii și materiale; mai mult de 8,5 milioane în supranormative de producție neterminată; peste 9,6 milioane în stocuri peste normativ de produse finite și mărfuri, iar volumul fondurilor incorporate în stocuri fără mișcare se cifra la aproape 31 milioane lei.** Deși în următoarele luni ale anului aceste stocuri s-au diminuat ca urmare a unor măsuri luate de unitățile respective, totuși persistă încă unele fenomene negative care au influență directă asupra activității lor economice.

● Indulgență care costă milioane

FENOMENUL cel mai frecvent constă în așa-zisul „exces de spirit gospodăresc“, sub masca căruia factorii de răspundere din unele întreprinderi, încalcă voit disciplina de plan și cea financiară. Potrivit principiului „mai bine să fie decît să nu ajungă“, **se fac aprovizionări mai mari decît necesarul, fără a se ține seama de stocurile existente.** Uzina de reparații material rulant, de exemplu, datorită unor aprovizionări peste necesar și-a format la un moment dat stocuri supranormative de peste 2,3 milioane lei. Uzina „Hidromecanica“, prin faptul că la emiterea comenzilor către furnizori nu a ținut seama de stocurile existente în magazie, s-a aprovizionat în plus cu 10 tone profile grele, 892 buc. rulmenți, 16 tone țevi construcții etc.

Pe alocuri, **se manifestă o nepermisă indulgență față de calitatea slabă a unor materiale.** Astfel, Direcția regională C.F.R. Brașov, datorită recepționării superficiale a unor materii prime și materiale, nu le-a putut utiliza ulterior, creîndu-și în acest fel stocuri supranormative, **fără** mișcare, de peste 415 000 lei. Indulgență se manifestă și față de **disciplina contractuală.** Se admite adesea cu seninătate primirea după expirarea termenelor contractuale a unor materiale ce devin de prisos. În această situație s-au găsit Uzinele „Electroprecizia“-Săcele, și „Rulmentul“-Brașov; ele au admis materiale de calitate slabă sau au acceptat materiale care nu le mai erau necesare, numai pentru a cultiva principiul „bunelor relații cu furnizorii“. Toate acestea se reflectă însă direct asupra gospodăririi nejudicioase a mijloacelor circulante.

Sînt și întreprinderi care au rămas credincioase și altor practici rudimentare de gospodărire a fondurilor bănești. Se știe, bunăoară, ce mare importanță are ritmicitatea producției asupra rotației corespunzătoare a mijloacelor circulante și cît de dăunător este „asaltul“ din ultimele zile ale lunii, nerespectarea ciclurilor de fabricație, sau atacarea unor comenzi și abandonarea lor pe parcurs. Astfel de fenomene s-au manifestat la Fabrica de scule-Rîșnov, la Măgura-Codlei, la Întreprinderea de industrie locală — Brașov etc. În aceeași ordine de idei sînt de subliniat și necorelarea modificărilor de tehnologie cu planul de aprovizionare, nepunerea în funcțiune la termen a unor capacități de producție, aprovizionarea fără o temeinică analiză a unor materiale pentru cercetare etc.

Pentru înlăturarea acestor aspecte negative, există desigur remedii. **Soluțiile constau în asigurarea ritmicității în îndeplinirea planului și-n realizarea producției marfă, îmbunătățirea activității serviciului de aprovizionare, în întărirea disciplinei și creșterea răspunderii materiale a tuturor salariaților pentru gospodărirea rațională a mijloacelor circulante.** Aceste soluții nu trebuie să facă anticameră la comitetele de direcție, ci să fie aplicate și urmărite cu perseverență pe parcurs.

● Baza de aprovizionare — numai furnizor?

PRACTICA relevă că oricît de bine puse la punct ar fi planificarea producției și aprovizionarea tehnico-materială, se ivesc totuși unele necorelări, se creează disponibilități de materiale etc. **Adaptarea permanentă și operativă a aprovizionării la modificările ce survin pe parcursul realizării planului de producție se poate face** — pe lîngă inițiativele luate în întreprinderi — **cu ajutorul bazelor teritoriale de aprovizionare.** Se pare însă că profilarea acestor baze a devenit îngustă, rolul lor limitîndu-se doar la acela de furnizor. În situația cînd se creează stocuri

⟶

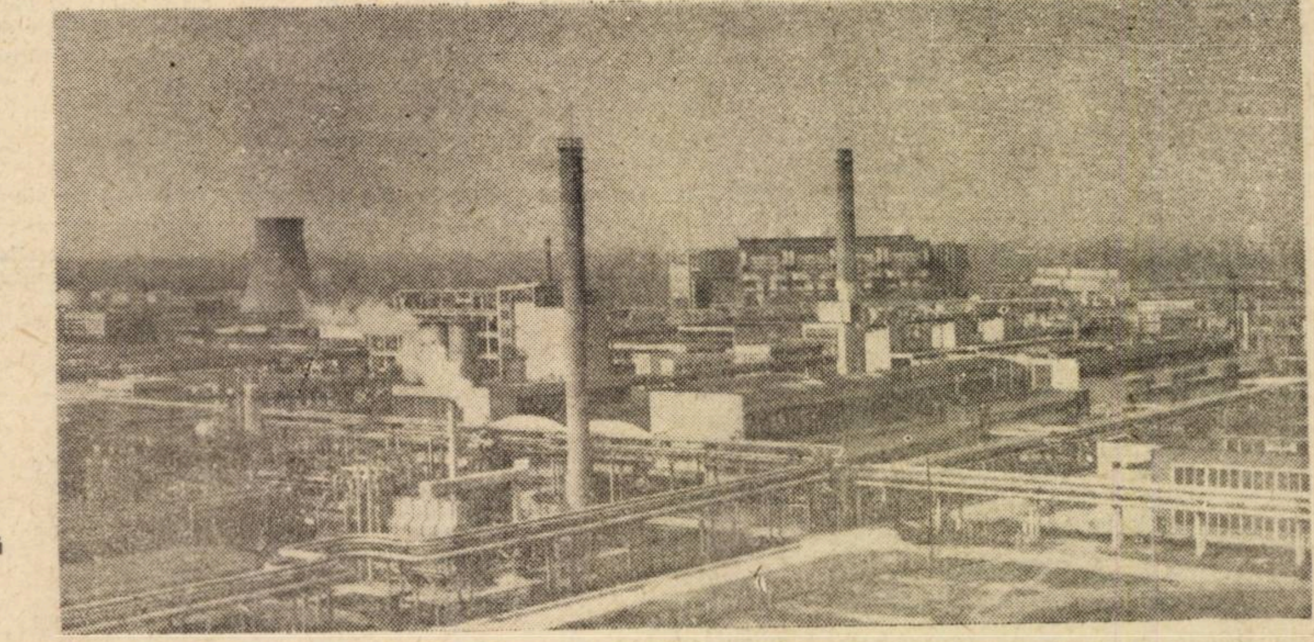

Vedere parțială Combinatul petrochimic-Ploiești

de prisos, întreprinderile sînt lăsate să se descurce cum pot, deși bazele au multiple posibilități de redistribuire prin cunoașterea cerințelor pe un plan mai larg. Cu toate că în acest sens există și dispoziții de la unele organe tutelare, acestea sînt încălcate sistematic. Exemplul cel mai elocvent îl oferă baza MICM din Brașov, care admite preluarea stocurilor, cu condiția ca întreprinderile să-și găsească singure beneficiarii. Iată, deci, o carență organizatorică, care se soldează cu încasarea de către bază a unui comision, ce majorează doar costurile întreprinderilor, fără ca să existe un corespondent în sfera serviciilor utile, pentru unitatea respectivă.

Reglementarea raporturilor dintre întreprinderi și bazele de aprovizionare, în așa fel ca acestea să funcționeze nu numai ca furnizori, ci și ca beneficiari ai unor disponibilități de materiale, ar fi de natură să asigure o mai bună circulație a fondurilor materiale și bănești cu care se realizează producția.

● *Organele tutelare cer, dar uită să dea*

PRINCIPIAL, o problemă care se cuvine abordată este corelația dintre sarcinile de producție și necesarul de mijloace circulante. Practica demonstrează că deși se întocmesc planuri de aprovizionare, se intră în perioada propriu-zisă de realizare a planului fără a se asigura însă în același timp și fondurile corespunzătoare cumpărării celor necesare producției. Astfel, în cazul Uzinei „Hidromecanica"-Brașov nu s-a primit pînă la 20.II.a.c. suma de 2 538 000 lei, reprezentînd creșteri de mijloace circulante pe trimestrul I/1969 : acest fapt a determinat unitatea să recurgă la credite bancare, pentru care, bineînțeles, a plătit dobînzi.

În alte cazuri, deși întreprinderile propun prin proiectele de plan normative fundamentate, organele tutelare le comunică normativele tardiv și, uneori, sub formă de provizorat, fără ca acestea să corespundă cu volumul real al sarcinilor de producție, creînd în acest mod imobilizări de fonduri. Astfel, Fabricii de scule-Rîșnov i s-a comunicat normativul pe trimestrul I la producție neterminată abia la 14.II.1969 și atunci provizoriu ; de aici, crearea unui stoc supranormativ la producția neterminată de 1 262 000 lei, care a atras după sine plata de dobînzi la împrumuturi restante. Aceasta demonstrează că în relația întreprindere-organ tutelar se produc necorelări și întîrzieri, ceea ce are consecințe negative asupra vitezei de rotație a mijloacelor circulante.

Un alt fenomen dăunător care determină o folosire nejudicioasă a mijloacelor circulante este și **necorelarea repartițiilor de materiale cu sarcinile de plan.** Deși planurile de aprovizionare se întocmesc și se înaintează organelor tutelare cu mult înainte de începerea anului, repartițiile se definitivează abia în trimestrul I din anul de plan. În această situație, necesarul de materiale pe trimestrul I se determină sub semnul incertitudinilor, pe baza probabilităților. Acest sistem duce inevitabil la apariția de neconcordanțe între aprovizionările făcute și sarcinile de plan, care se soldează fie cu stocuri peste necesar, fie cu goluri în producție.

● *Și banca creează uneori imobilizări*

EVIDENT, organele bancare au un rol important în accelerarea vitezei de rotație a mijloacelor circulante, în creșterea eficienței economice a activității de producție. Sînt numeroase faptele care atestă contribuția deosebită a organelor bancare din Brașov la gospodărirea mai bună a mijloacelor circulante, la eliminarea unor fenomene negative. Orice imobilism în sistemul de creditare afectează însă activitatea economică a întreprinderilor. Și, din păcate, uneori există asemenea fenomene, fie datorită instrucțiunilor, fie a modalităților de lucru. În prezent, de pildă, se practică finanțarea aprovizionării tehnico-materiale în proporție de 75% pentru intervalul mediu între livrări. **Creșterea competențelor întreprinderilor, perfecționarea muncii de conducere, fac posibilă finanțarea integrală a intervalului mediu între livrări, fapt ce ar avea consecințe pozitive asupra corelării planului fizic cu cel valoric.**

Eliminarea neajunsurilor semnalate face necesar ca, pe toate treptele de organizare și conducere a producției, factorii de răspundere să ia măsuri pentru îmbunătățirea metodologiei de planificare, de aprovizionare și de lansare în fabricație, pentru corelarea tuturor componentelor de care depinde funcționarea armonioasă a producției și circulației.

A. CIOBANU
Cabinetul de organizare a producției și a muncii
Comitetul județean P.C.R.-Brașov

INVESTIȚII

PE ȘANTIERELE DE CONSTRUCȚII ALE INDUSTRIEI ALIMENTARE

ABSENȚE NEMOTIVATE ȘI CORIJENȚE LA TERMENE

SE LUCREAZĂ încă la finisarea și echiparea **Fabricii de ulei comestibil de la Slobozia,** care — potrivit termenului stabilit la aprobarea investiției — ar fi trebuit ca încă în toamna trecută să livreze primele cantități de produse. A trecut 31 martie 1969 și n-au intrat în funcțiune, cum era planificat, **Fabrica de bere de la Pitești** și **cea de produse lactate de la Timișoara.** Trei absențe nemotivate în circuitul de aprovizionare a populației, trei semne de întrebare asupra modului în care se execută noile capacități de producție din industria alimentară. **La sfîrșitul primului trimestru din 1969, din planul anual de investiții al Ministerului Industriei Alimentare se realizaseră numai 13,8 procente** (la structura construcții-montaj 13,3%). Propriul sector de construcții al ministerului nu era departe de această cifră : 14,6%.

Iarna a blocat o bună parte din șantiere pentru că antreprizele executante n-au efectuat pregătirile minime pentru anotimpul friguros — pregătiri care trebuiau începute cu multe luni înainte, printr-un mod corespunzător de dimensionare și structurare a fronturilor de lucru. **La Fabrica de ulei de la Constanța,** de pildă, întîrziind față de stadiile fizice din grafice la secțiile descojitorie-prese și îmbuteliere, constructorul a împins în sezonul rece lucrări de betoane monolite și montări de prefabricate, care n-au mai putut fi realizate în perioada gerurilor. La fel s-a întîmplat și la **Fabrica de bere** de pe aceeași platformă industrială, unde pentru ianuarie-februarie a.c. s-au programat mii de metri cubi de betoane, piloți de loess — ca apoi rămînerile în urmă să fie „justificate" prin vremea nefavorabilă, ca și cum ea ar fi constituit o surpriză ! Chiar în zilele mai blînde, pe șantierul **Fabricii de bere de la Craiova** s-a lucrat în ritm slab, lipsind și unele materiale, și o parte din efectivele de muncitori necesari la lucrările de glisare, de conducte exterioare etc.

Cifrele din tabelul de mai jos, care se referă la **Fabrica de conserve de la Calafat** sînt numai aparent satisfăcătoare, căci investiția trebuie încheiată la 30 septembrie 1969. Peste iarnă, aci trebuia să se lucreze — printre altele — la pardoseli, instalații hidro și termoizolații la interioare, dar acest lucru nu s-a putut face decît în mică măsură, deoarece spațiile la corpul principal, corpul complex și centrala termică n-au fost închise în totalitate, cele două cazane de abur au fost montate tîrziu și cu defecte, aprovizionarea cu materiale a decurs defectuos.

Dincolo de lipsurile organizatorice ale constructorului dar ca un element care, într-un anumit fel, le stimulează, este de notat și **modul în care Ministerul Industriei Alimentare își pregătește și programează investițiile.** Sînt, aici, de relevat mai multe aspecte. În primul rînd, durata afectată execuției nu este întotdeauna justificată de volumul și complexitatea lucrărilor (cazul fabricilor de ulei de la Slobozia și Constanța). Socotind că termenul nu presează, constructorul se trezește tîrziu — uneori prea tîrziu — să concentreze la șantierul respectiv forțe de muncă, utilaje și, mai cu seamă, atenție.

În al doilea rînd, practica arată că deschiderea șantierelor în perioada de iarnă este ineficientă, duce la cheltuieli mari pentru producție puțină, deoarece condițiile atmosferice nefavorabile stînjenesc cu precădere lucrările de început — organizarea de șantier, săpăturile, betonarea fundațiilor. Aflată în această situație, construcția **Combinatului de industrializare a cărnii de la Galați** n-a progresat mai de loc, programul de executare a fundațiilor la Fabrica de salam de Sibiu, la grajdurile de animale, la abatorul sanitar și depozitul de carburanți n-a fost respectat. **La Fabrica de preparate din carne de la București,** predarea amplasamentului a fost definitivată abia la 22 februarie a.c. cînd a început organizarea de șantier — din care timp de mai bine de o lună, zăpada și gerul au împiedicat să se realizeze mare lucru.

În al treilea rînd, decalajul necesar între proiectare și execuție a rămas, în bună parte, un deziderat. La 31 martie a.c., documentațiile predate constructorului reprezentau, valoric, 81,9% față de graficele stabilite și 75,3% față de planul anual de construcții-montaj. E adevărat că principalele șantiere deschise pînă la ora actuală au proiectele integrale, dar lucrările ce mai urmează să înceapă încă nu sînt cunoscute de către executant, care nu-și poate pregăti organizarea, aprovizionarea etc. Constructorii și, mai mult decît ei, instalatorii și montorii arată că deseori neajunsurile ce le întîmpină se datoresc modificării frecvente a soluțiilor tehnologice, modificări ce survin uneori chiar la lucrări terminate.

În al patrulea rînd, se trece la introducerea în plan a investiției înainte de a fi clare toate problemele legate de utilajul tehnologic. Mai sînt cîteva luni pînă la termenul de intrare în funcțiune a **Fabricii de la Calafat,** dar unele utilaje — din producție internă și din import — încă nu-s contractate ; la fel și linia de îmbuteliere a Fabricii de ulei de la Constanța, compresoarele și transformatoarele de la Fabrica de bere din aceeași localitate... Dacă pentru utilaje curente dificultatea se reduce la obținerea repartiției sau a autorizației de import, în cazul instalațiilor complexe, al liniilor tehnologice, necunoașterea din timp a furnizorului — deci, nici a parametrilor instalației — îl face pe proiectant să adopte soluții ipotetice, ajungîndu-se apoi la modificări, la refaceri de lucrări.

Colaborarea între beneficiar — Ministerul Industriei Alimentare — și constructor — Ministerul Industriei Construcțiilor a marcat în ultimii ani o serie de succese apreciabile, dar și multe nereușite. Printre acestea din urmă se află și actuala situație a șantierelor amintite (cu excepția celui de la Calafat, unde antrepriza aparține M.I.A.). Conlucrînd mai strîns, punînd din timp la punct detaliile pentru toate obiectivele, ele trebuie să realizeze în perioada cea mai apropiată un salt considerabil al ritmului, pentru a se încadra în normal și a raporta recuperarea rămînerilor în urmă înainte de finele semestrului. Aceasta angajează serios responsabilitatea celor doi factori nu numai față de disciplina de plan, dar și față de populația căreia îi este destinat plusul de mărfuri alimentare furnizat de noile fabrici.

C. DAMIAN

Cît reprezintă realizările din trimestrul I/1969, față de planul anual :

Investiția	Termen de punere în funcțiune	Realizat din planul anual (%) construcții-montaj	Realizat din planul anual (%) din care : construcții
— Fabrica de conserve din legume și fructe — Calafat	tr.II-III-1969	19,9	23,6
— Fabrica de bere — Craiova	tr.I.1970	13,3	14,4
— Fabrica de bere — Constanța	tr.II.1970	6,9	7,4
— Fabrica de ulei — Constanța	tr.III.1970	13,1	14,9
— Combinatul de industrializarea cărnii — Galați	tr.III.1970	4,7	5,2
— Fabrica de preparate din carne — Bucuresti	tr.IV.1970	9,4	9,6

DE CE DIN 130 DE LUCRĂRI NOI AU FOST ATACATE NUMAI 83?

LA ÎNCEPUTUL lunii trecute, **șantierul Uzinei de autoturisme din Pitești** (dezvoltare) nu intrase încă în posesia documentațiilor tehnice de execuție (pe care le elaborează I.P.C.M.) pentru un volum de lucrări în valoare de 45 milioane de lei din planul pe 1969. Restrîngerea, din această cauză, a fronturilor de lucru a făcut să nu se poată utiliza o parte din capacitatea șantierului la structura de rezistență a etajului tehnic, la unele sectoare din hala monobloc și hala preselor.

Peste cîteva luni urmează să fie puse în funcțiune primele grajduri (cu anexele lor) **la Complexele de îngrășare a porcilor de la Giurgiu, Deta-Birda** (jud. Timiș), **Verești** (jud. Suceava). Dar nici pînă acum, proiectantul (I.S.C.P.A.) și beneficiarul (Departamentul Întreprinderilor Agricole de Stat) n-au definitivat modificările de soluții, determinate de majorarea capacității complexelor de acest tip (de la 100 000 la 150 000 porci grași pe an). Implicațiile pe care această întîrziere le are asupra activității șantierelor sînt lesne de dedus.

Am dat aceste exemple pentru a arăta că încă de pe acum se resimte în realizarea planului de investiții situația nesatisfăcătoare a asigurării proiectelor. La **31 martie a.c., organizațiile de construcții-montaj în antrepriză aveau documentații pentru un volum de lucrări reprezentînd numai 83,7% din valoarea producției planificate pe anul în curs și 91,8% față de prevederile graficelor de predare a proiectelor.** În aprecierea acestor procente trebuie să ținem seama de următorii parametri :

— cifrele menționate sînt considerabil mai mici decît cele înregistrate la aceeași dată a anului trecut (89,4%, respectiv, 94,0%), deși planul de investiții pe 1969 marchează o creștere importantă ;

— faptul că producția de construcții-montaj din trimestrul I a.c. a rămas cu 13,7% sub nivelul prevăzut impune în perioada ce urmează accelerarea ritmului de execuție și asigurarea lui cu toate condițiile necesare. Neîndeplinirea graficelor de predare a documentațiilor poate stînjeni obținerea intensificării acestui ritm ;

— în acest an de vîrf al cincinalului urmează să înceapă realizarea unui mare număr de obiective care, alături de cele aflate în execuție, completează programul de investiții pe perioada 1966—1970. Dar, **din cele 130 de lucrări noi ale căror șantiere trebuiau să se deschidă în primul trimestru a.c., au fost atacate doar 83.** Dintre cele amînate, 29 n-au avut documentațiile cerute pentru deschiderea finanțării.

Este adevărat, că, în parte, **întîrzierile arătate se datoresc reconsiderării unor proiecte elaborate în diferite faze pentru adaptarea lor la anumite cerințe tehnico-economice de stringentă actualitate.** Ca urmare a acestei acțiuni, s-au înregistrat substanțiale reduceri ale valorilor de investiție, ale consumurilor de metal ; s-au diferențiat locuințele și clădirile social-culturale, după grade de confort — respectiv după cerințe funcționale. Unii beneficiari de investiții și proiectanți, manifestînd mai multă operativitate, au reușit să revadă documentațiile într-un termen relativ scurt ; alții — în primul rînd consiliile populare județene, Ministerele Căilor Ferate, Energiei Electrice, Industriei Chimice, Industriei Metalurgice se află și acum în căutarea soluțiilor optime, nu mobilizează îndeajuns capacitatea de proiectare de care dispun.

În mod deosebit atrage atenția situația în care se află, ca beneficiar și constructor, consiliile populare din numeroase județe noi, nevoite să apeleze fie la organizații de proiectare asupra cărora nu au decît autoritate contractuală, fie la nuclee de proiectare proprii, încă insuficient dezvoltate. De asemenea, se remarcă faptul că dintre investițiile Consiliului Superior al Agriculturii, cele care se execută prin propriile organizații de construcții-montaj beneficiază de o acoperire cu mult mai bună cu documentații decît cele încredințate spre realizare

⟶

REFLECŢII

UF! IAR CALCULATOARE!

acad. Grigore C. MOISIL

ATITUDINEA fiecăruia dintre noi faţă de calculatoare este o probă, un răspuns la întrebarea: cum reacţionezi faţă de nou? Am întîlnit bătrîni (sînt unii bătrîni de treizeci de ani) care spun: calculatoarele nu sînt totul; noi n-am proiectat cu rigla de calcul? n-am proiectat bine? vino să vezi! Nu e nevoie să vii să vezi: e sigur că au proiectat bine.

Sînt alţii care spun: calculatoarele sînt scumpe, sînt foarte scumpe. De ce să cheltuim bani grei, să luăm întîi lucruri de care avem mare nevoie; cînd ne-om permite luxul de a cumpăra calculatoare le-om cumpăra; azi să ne punem industria pe picioare. După asta ne vom permite şi luxuri.

Spuneau acum vreo zece ani: de ce atîta zarvă cu automatizarea? Să avem întîi ce automatiza. Spun alţii: calculatoare? dar ştim oare să lucrăm cu ele? N-ar trebui mai întîi să învăţăm să lucrăm cu ele?

Rînd pe rînd vom analiza aceste întrebări, fără să ţinem seama de faptul că ele sînt puse ca să creeze o îndoială asupra calculatoarelor; întrebărilor puse ca să frîneze le vom da răspunsul nostru. Stenic.

Nu e retrograd cel ce vede piedicile ce se pun înnoirii tehnicii noastre, ci acel care nu încearcă să domine aceste piedici.

Fără îndoială că a avea calculatoare fără să ştii să lucrezi cu ele e o aberaţie. Dificultatea este că nu se poate învăţa să lucrezi cu calculatorul fără să ai calculatoare. Lucrul pare uşor de înţeles cînd ne gîndim că nu poţi învăţa să cînţi la pian fără pian. Bineînţeles, nimeni nu mă împiedică pe o scîndură de lungime potrivită să desenez clape albe şi negre, şi să încerc să fac exerciţii pe un astfel de pian.

Dar e oare destul să ai un pian adevărat? Calculatorul ajunge?

Evident, se spune, că atunci cînd a aflat ce este geometria, Pascal, la vîrsta de 6 ani, a demonstrat pe nerăsuflate primele 14 teoreme. De asemenea, se spune că Mozart, atunci cînd a văzut un pian, la vîrsta de 5 ani, a cîntat de-a dreptul o sonată pe care atunci a compus-o.

Pascal! Mozart!

Mai sînt însă pe lume şi alţii, şi aceştia au nevoie de profesori: profesor de pian, profesor de geometrie, profesor de calculatoare.

Azi avem calculatoare în ţară. Avem oare şi profesori? Conceptul de profesor poate fi definit în trei feluri:

Administrativ: se numeşte profesor cel care a fost numit profesor de o autoritate îndreptăţită prin lege să acorde titlul de profesor.

Static: se numeşte profesor cel care cunoaşte o anume disciplină şi o predă altora.

Dinamic: se numeşte profesor cel care, într-o anume disciplină, ştie în fiecare azi mai mult decît ştie ieri, care, învăţîndu-l pe altul ce ştie el azi, îl pregăteşte pentru ceea ce va afla mîine şi care poate să-şi fundeze ceea ce este în anume disciplină pe ceea ce ştie în celelalte discipline pe care aceasta se reazemă.

Avem astfel de profesori pentru ştiinţa exploatării calculatoarelor? Începem să avem. Mai mult decît atît: începem să avem şi elevi care vor să înveţe. Avem şi cursuri în care unii învaţă pe alţii.

De cînd?

De mult. Unii o şi ştiu.

Ministerului Industriei Construcţiilor, Ministerului Energiei Electrice, consiliilor populare etc.

Ne aflăm la începutul perioadei bune de lucru în construcţii-montaj. Obiectivele a căror execuţie va începe în următoarele 2—3 luni trebuie să progreseze în aşa fel, încît în iarna 1969—1970 să ofere front de lucru la interioare, la montaje. Dar, **din 345 obiective noi prevăzute în planul pe acest an, circa 140 nu au încă aprobaţi indicatorii tehnico-economici, iar dintre acestea, mai mult de o treime sînt abia în prima fază de elaborare a proiectelor.**

Măsurile luate în ultimul timp pentru simplificarea elaborării documentaţiilor, pentru lărgirea competenţelor de avizare şi aprobare, pentru mărirea capacităţii institutelor de proiectare trebuie valorificate din plin pentru remedierea acestei situaţii. Este necesar să se extindă sistemul de programare a investiţiilor după grafice-reţea, care să coordoneze toate fazele de pregătire şi execuţie în ipoteza celei mai scurte durate de realizare. Un sensibil cîştig de timp se va obţine prin consultarea constructorului în cursul elaborării proiectelor, pentru a se alege soluţii corespunzătoare cu capacitatea tehnică a acestuia, cu posibilităţile sale de industrializare a lucrărilor, de aprovizionare. Se cere, de asemenea, mai multă operativitate în precizarea instalaţiilor şi utilajelor tehnologice, pentru ca ele să poată fi contractate din vreme.

V. DUMITRU

PLANIFICARE

DIMENSIUNILE INDUSTRIEI ÎN BALANŢA INTERRAMURI

PROGRESELE REALIZATE în domeniul dezvoltării mijloacelor de reflectare a relaţiilor din economie cu ajutorul balanţei legăturilor dintre ramuri — se remarca într-un studiu al O.N.U. — au fost în general foarte rapide în cursul ultimului deceniu. Practic balanţele statistice ale legăturilor dintre ramuri se întocmesc şi se utilizează în mai multe domenii, în special, în cadrul analizelor statistice şi economice, în planificare şi în calculele eficienţei economice. Este firesc, de aceea, ca preocupările noastre în această direcţie să crească şi să accelereze elaborarea primei balanţe statistice a legăturilor dintre ramuri în ţara noastră.

● *Principiul „ramurii pure"*

ELABORAREA balanţei interramuri implică soluţionarea prealabilă a numeroase aspecte de ordin teoretic şi metodologic, legate de definirea ramurilor, clasificarea, modul de reprezentare a lor în balanţă. Relaţiile dinlăuntrul întreprinderilor şi dintre întreprinderi se cer oglindite şi studiate în balanţa legăturilor dintre ramuri, dintr-o perspectivă nouă, şi anume aceea a ramurilor în care se încadrează produsele şi nu întreprinderile. În înţelesul balanţei, ramura este concepută ca o grupare de produse omogene, după principiul **ramurii pure,** în timp ce sensul de pînă acum era imprimat şi definit exclusiv de producţia preponderentă a întreprinderilor. În acest caz producţia unei întreprinderi se va putea cuprinde într-una sau mai multe ramuri de producţie după cum se încadrează în ramurile de balanţă alcătuite după criteriul **ramurii pure, care grupează produse relativ omogene în funcţie de tehnologia de fabricaţie, de structura şi ponderea cheltuielilor materiale, de destinaţie** etc.

Modul de constituire a ramurilor după **criteriul de omogenitate** a produselor are o mare importanţă pentru că diminuează sensibil influenţa schimbărilor care pot interveni în componenţa grupelor sau cele de ordin organizatoric în structura întreprinderilor asupra raporturilor de producţie — consum din cadrul ramurilor. În consecinţă, coeficienţii tehnici vor prezenta, cel puţin din acest punct de vedere, mai multă stabilitate. Agregarea şi constituirea ramurilor după principiul organizatoric, ca ramură de întreprinderi, nu pot exprima relaţii tehnologice între ramuri şi, ca urmare, nu pot servi ca bază a modelului matematic de balanţă decît în mod cu totul aproximativ.

Cu totul alta este situaţia cînd aceste relaţii dintre ramuri exprimă raporturile tehnologice dintre produse. Coeficienţii tehnici, rezultaţi din raportarea consumurilor pe ramuri de provenienţă la producţia ramurii în care se produc aceste consumuri, dobîndesc un conţinut tehnic şi economic real. Aceşti coeficienţi au sensul absolut al cheltuielilor efective pentru fabricarea unui produs sau a unei grupe de produse care se realizează într-o ramură. Or, tocmai această relaţie stă la baza însăşi a balanţei legăturilor dintre ramuri şi a prelucrărilor matematice care se efectuează pe baza datelor culese, fiindcă numai pe această proprietate a coeficienţilor se pot calcula variantele de plan ale producţiei viitoare, în funcţie de ipotezele în care se evaluează cererea finală. În esenţă, balanţa legăturilor dintre ramuri este un model matematic capabil să dea răspuns la toate ipotezele cererii finale de creştere economică, proiectînd, simultan, toate relaţiile care iau naştere pentru fiecare ipoteză. În acest fel, pot fi apreciate în mod ştiinţific şi cu evaluarea reală a tuturor factorilor, atît nivelele producţiei viitoare, cît şi cerinţele fiecărei ramuri faţă de celelalte, într-un sistem care echilibrează şi armonizează întregul potenţial economic.

Ideea de ramură pură, pe care se bazează balanţa, ar trebui în ultimă instanţă să reprezinte un singur produs. În condiţiile producţiei moderne, foarte diversificată, noţiunea de ramură — produs a fost înlocuită în noţiunea de ramură — grupă de produse, mai apropiată de posibilităţile de realizare a unei balanţe statistice în expresie valorică.

Structura de ramură a industriei trebuie să reprezinte, pe de o parte, stadiul actual de dezvoltare a economiei naţionale, iar pe de altă parte, să răspundă cerinţei de comparabilitate în viitor cu

→

CONTRACTE

● *La sfîrşitul trimestrului I din acest an,* Uzina mecanică de utilaj chimic — Bucureşti *a rămas restantă cu 79 contracte neonorate, în valoare totală de 15.911 mii lei, cuprinzînd utilaje pentru industria chimică şi alimentară, destinate diferiţilor beneficiari.*

● *În primele trei luni ale anului,* Uzina mecanică de material rulant Bucureşti-Triaj *a fost pusă în faţa unor însemnate dificultăţi de producţie datorită neprimirii de la furnizori a unor dispozitive necesare reparării vagoanelor. Uzina de automotoare-Braşov, de pildă, a livrat întreprinderii bucureştene cu 400 bucăţi semicupluri pentru frînă de vagon, mai puţin decît prevedea contractul încheiat.*

● I.I.S. „Tehnica confecţiei"-Bucureşti *a întîmpinat greutăţi în desfăşurarea ritmică a procesului de producţie în primul pătrar al acestui an, deoarece nu toţi furnizorii săi şi-au onorat obligaţiile contractuale. I.I.S. „Intex"-Păuleşti şi „Producţia"-Bucureşti, i-au rămas datoare la sfîrşitul lunii martie cu o cantitate totală de 16 000 metri liniari ţesături de in şi circa 3 000 metri liniari crepolin.*

Intr-una din secţiile Fabricii de tricotaje din lînă-Bucureşti

balanțele ce se vor alcătui pe această structură, sau pe o structură apropiată, și să faciliteze comparațiile internaționale.

● Locul industriei

GRUPĂRILE CONVENȚIONALE efectuate în alte țări relevă că un număr de 80, 100, 120 ramuri, definesc destul de bine, chiar și unele economii foarte dezvoltate. Deși problema de dimensiune pare a fi oarecum rezolvată, totuși unele laturi ale economiei pot fi reprezentate printr-un număr mai mare sau mai mic de ramuri, rezultînd astfel diferite grade de reprezentări.

Din acest punct de vedere, industria ocupă locul preponderent. Activitatea industrială reprezintă procesul economic cel mai complex și totodată cel mai important pentru progresul social. Rolul în continuă creștere pe care îl ocupă industria în dezvoltarea bazei tehnico-materiale a societății este determinat de capacitatea sa de a crea și diversifica necontenit producția materială. Așa se explică de ce, în aproape toate balanțele elaborate, industriei îi revin peste 50% din totalul ramurilor cuprinse în balanță (după cum se poate vedea din tabelul alăturat).

Reprezentarea ramurilor industriale în balanța legăturilor dintre ramuri

Țara	Anul la care se referă balanța	Numărul ramurilor de producție		
		Total	Industrie	%
Anglia	1954	47	43	91,5
R.P. Bulgaria	1960	81	63	77,8
R.S. Cehoslovacă	1962	96	86	89,6
Franța	1959	65	52	80,0
Italia	1959	77	56	72,7
R.P. Polonă	1962	101	86	85,1
Spania	1962	86	65	75.6
S.U.A.	1958	81	60	74,1
R.P. Ungară	1965	83	68	81,9
U.R.S.S.	1966	120	100	83,3

Dezvoltarea rapidă a forțelor de producție în țara noastră în procesul de industrializare socialistă a țării, vasta activitate de valorificare superioară a resurselor naturale, diversificarea și specializarea producției au asigurat industriei rolul de ramură de bază, a cărei pondere a reprezentat în 1960 59,6% în produsul social și 51,70 în venitul național.

În lumina considerentelor de mai sus cele 18 ramuri principale prin care industria este reprezentată în statistică și planificare sînt insuficiente pentru a se obține un tablou satisfăcător al relațiilor de producție — consum în structura de balanță.

Analizele cu privire la construirea ramurilor de balanță întreprinse în țara noastră conduc la concluzia că un număr de circa 73 de ramuri ale industriei (față de circa 89 pe economie) va putea fi îndeajuns de reprezentativ, pentru a reflecta cît mai bine legăturile pe care aceste ramuri le au cu restul economiei. Să apelăm la cîteva exemple.

Industria combustibililor, ar putea fi prezentată prin 5 ramuri, respectiv: cărbuni, gaze naturale, țiței, derivate din țiței, cocs, dat fiind că produsele acestor ramuri sînt folosite aproape de toate celelalte ramuri de producție. Principiul omogenității de ramuri este, după cum se vede, cît se poate de bine respectat.

Un grad de dezagregare și mai mare revine industriei constructoare de mașini, care se prevede să fie reprezentată prin 16 ramuri de producție. Această extindere este justificată de participarea largă a industriei constructoare de mașini la înzestrarea cu mijloace de producție a tuturor ramurilor economiei, ca și de proporția din ce în ce mai mare a acestor ramuri la export. Astfel, exemplificativ menționăm următoarele ramuri: mașini și utilaje energetice, mașini pentru prelucrarea metalelor, mașini și utilaje agricole, tractoare, vehicule rutiere, material rulant și de cale, construcții navale și aeriene, utilaje de ridicat și transportat, produse ale industriei, mecanicii de precizie, mașini agregate și echipamente electrotehnice, produse electronice, radiotehnice, de telecomunicații și tehnica vidului etc.

Un mare număr de ramuri ar trebui rezervat industriei alimentare, industriei textile, precum și altor ramuri care produc bunuri de larg consum, ele definindu-se printr-un rol important în satisfacerea cerințelor celor mai largi ale populației.

Dat fiind dezvoltarea impetuoasă a industriei chimice, a materialelor plastice, a producției de îngrășăminte, cauciuc sintetic, produse farmaceutice etc., se prevăd ramuri care să reflecte distinct aceste activități. Tot astfel industria materialelor de construcții va trebui diversificată potrivit dezvoltării industriei construcțiilor, care necesită tot mai mari cantități de beton, produse de ceramică brute, refractare, azbociment și alte materiale de construcții. Trebuie, de asemenea, să menționăm locul ce revine industriei energiei electrice și termice, industriei extractive și industriei siderurgice. De asemenea, în balanță urmează să fie cuprinse ramurile industriei sticlei, celulozei și hîrtiei, a lemnului, industria poligrafică și altele, fiecare din aceste ramuri avînd o importanță economică bine stabilită în economia națională și în dezvoltarea viitoare.

★

Cu această largă structură a industriei, balanța legăturilor dintre ramuri va oglindi mai exact interacțiunea tehnologică dintre sectoarele economiei, precum și modul de creare și de utilizare a produsului social și venitului național. În acest fel, balanța va servi în chip multilateral la o serie de analize ca: structura economiei naționale și a procesului reproducției sociale, repartiția producției ramurilor, structura cheltuielilor de producție pe ramuri de proveniență, determinarea investițiilor reclamate de cunoașterea producției finale etc.

În final, dimensiunile industriei se vor încadra în limitele reprezentative corespunzătoare gradului și ritmului de dezvoltare a economiei noastre.

dr. Vasile TURCULESCU

ȘTIINȚĂ • TEHNICĂ, TEHNOLOGIE

● **Specialiștii Fabricii de hîrtie din Piatra Neamț,** au elaborat tehnologia de fabricație a unui nou sortiment de carton, termosudabil și ambutisabil. Noul produs poate fi utilizat la căptușirea caroseriilor vehiculelor mici și în alte domenii industriale.

● **Fabrica „Refractara" din Aleșd, județul Bihor,** a livrat recent primele cantități de plăci termoizolatoare care se folosesc la turnarea oțelului în lingotiere. Beneficiarii — oțelăriile din Hunedoara, Galați, Reșița apreciază că noul produs corespunde, din punct de vedere tehnico-economic, plăcilor termo-izolatoare care pînă acum erau importate. Prin folosirea lor în oțelării se recuperează cantități importante de oțel, evaluate la cîteva milioane de lei.

Pentru producția de serie a plăcilor termoizolante a fost amenajată, din fonduri de mică mecanizare, o secție nouă unde se va realiza anual o producție în valoare de 30 milioane lei.

● **Uzina chimică din Turda** a asimilat un nou produs — clorură de benzil, utilizată în industria maselor plastice. Această substanță, adăugată la policlorura de vinil, îi asigură proprietăți deosebite, printre care un grad înalt de flexibilitate. Primele cantități livrate Fabricii de produse chimice „Solventul" din Timișoara au corespuns întru totul cerințelor tehnologiei de prelucrare a policlorurii de vinil. Obținerea noului produs se bazează pe un procedeu original pus la punct de specialiștii uzinei turdene.

● **La Combinatul de cauciuc sintetic și produse petrochimice de pe Valea Trotușului** a intrat în funcțiune o instalație cu ajutorul căreia se obține benzenul din toluen. Concepută să răspundă cerințelor actuale și de viitor ale industriei petrochimice, instalația — prima de acest fel în țară — va produce anual 40 000 tone de benzen, asigurînd astfel materia primă pentru fabricarea cauciucului, fenolului și acetonei. Instalația prezintă un înalt grad de automatizare și utilizează tehnologii moderne de fabricație, fapt ce-i permite să furnizeze un benzen cu o puritate foarte înaltă.

● O nouă secție care fabrică tuburi de beton cu diametrul de 600 mm, pentru presiuni de lucru de 10—14 atmosfere, a intrat în funcțiune, înainte de termen, **la întreprinderea de prefabricate din Roman.** Secția, dotată cu două linii de fabricație, are o capacitate de 10 000 mc tuburi pe an. Noul sortiment de tuburi are o mare rezistență și la coroziune, fapt care îi conferă o durabilitate îndelungată.

EFICIENȚĂ ECONOMICĂ

ÎN EXPLOATĂRILE DE LIGNIT

CUM FOLOSIM DOTAȚIA TEHNICĂ?

SPORIREA CONTINUĂ a nevoilor de substanțe minerale a determinat și determină pe plan mondial, intensificarea extracției în bazinele mai bogate, intrarea progresivă a exploatărilor actuale în adîncime și extinderea producției în bazine mai sărace (cu rezerve mici sau cu conținut sărac etc. și eficiență mai scăzută).

Pentru a diminua influența factorilor care duc la scăderea eficienței economice s-a căutat să se introducă pe scară largă progresul tehnic. Cu toate acestea, în unele țări, în special din Europa, deși s-a atins un nivel înalt de mecanizare în fronturile de abataje ale minelor de huilă (Polonia, Franța, Cehoslovacia, Anglia, R.F. a Germaniei — în ultimile două peste 90% în 1968), obținîndu-se, pe această bază, creșteri substanțiale ale productivității muncii, prețul de cost a crescut în ultimii cinci ani cu 5—35%.

O tendință asemănătoare se manifestă și în țara noastră. Introducerea progresului tehnic în industria carboniferă a permis obținerea unor rezultate bune, mai ales în minele de lignit, deoarece s-au creat premisele necesare extinderii și generalizării mecanizării la lucrările cu volum mare de muncă. **În ultimii cinci ani, de exemplu, la o creștere a producției de lignit de 2,2 ori, partea extrasă mecanizat a sporit aproape de 12 ori, cu tendința accentuată de ridicare în viitorii ani** (vezi graficul nr. 1).

Pe baza cercetărilor și a experienței acumulate, au fost proiectate și aplicate metode moderne de deschidere și pregătire, menite să ducă la o concentrare mai accentuată a producției de lignit, prin extinderea la maximum a abatajelor frontale în panouri lungi (locuri de muncă ce permit folosirea largă și eficientă a mecanizării) și prin micșorarea căilor subterane de transport și aeraj. **Conform unor studii întocmite este posibil ca pînă în anul 1975 proporția producției din abatajele mecanizate să fie în jur de 72%; extracția din abatajele complex mecanizate** (dotate cu agregate ce execută mecanizat operațiile de tăiere, încărcare, transport și susținere), **va prezenta 57—60% din producția realizabilă în toate tipurile de abataje** (vezi graficul nr. 2).

Ca urmare a introducerii mecanizării și a metodelor moderne de exploatare, producția medie zilnică pe un abataj frontal a crescut în 1968 la 225 tone față de 111 tone cît se realizau în 1963. Nivelul producției din 1968 în abatajele mecanizate a fost de 414 tone pe zi, în timp ce în cele nemecanizate s-a extras doar 168 tone. **Premisele create pot sta la baza unor prevederi pînă în anul 1975 de 750 tone pe zi din fiecare abataj frontal, din care într-unul complex mecanizat nivelul posibil de atins,** cu mijloacele tehnice cunoscute azi, să fie de 1200—1500 tone pe zi (la o lungime medie a abatajului de 100—120 m, înălțime de tăiere de 2,5—2,8 m și viteză de avansare de 3,5—4 m/zi).

Rezultatele obținute în acțiunea de concentrare a producției în subteran sînt demonstrate și de creșterea producției pe o exploatare minieră: **de la 1584 tone pe zi în anul 1965 la 2730 tone în prezent, prevederea pentru anul 1975 fiind de 5560 tone.**

Concentrarea producției sub toate aspectele, bazată pe extinderea progresului tehnic, s-a reflectat pozitiv și asupra rezultatelor economice: **nivelul productivității muncii atins în 1968 a fost cu 61% mai mare față de 1965, iar prețul mediu de cost al lignitului a scăzut cu 18,5%. În condițiile de mecanizare stabilite, se prevede ca prețul de cost al producției din abatajele mecanizate să scadă pînă în anul 1975 aproximativ cu 54% față de 1968, iar al unei tone de lignit să fie redus cu cel puțin 20%.** (vezi graficul nr. 3).

ATINGEREA capacităților viitoare de producție, în condițiile economice prevăzute în perspectivă, impune însă — în afară de realizarea dotației tehnice stabilite prin proiecte — **perfecționarea continuă a conducerii producției, în vederea înlăturării unor deficiențe tehnice și organizatorice care au frînat obținerea unor rezultate mai bune pînă în prezent.** În acest sens, ne referim la situația a două din principalele întreprinderi (cu nivelul cel mai ridicat de mecanizare și care vor avea în 1975 o pondere de 71% din totalul producției de lignit cu extracție subterană), respectiv la întreprinderile miniere **Motru** și **Oradea.**

Rezultatele obținute de ele sînt mult deosebite și prezintă variații atît de mari de la o perioadă la alta, în special la IM Motru încît acestea scot în evidență punctele nevralgice asupra cărora ar trebui să se concentreze eforturile de organizare a producției și a muncii. (Vezi tabelul).

Dar nu numai în abatajele complex mecanizate s-au manifestat asemenea fenomene, ci și în cele dotate cu combine: **producția medie zilnică în abataje a variat între 90 și 730 tone, cu un randament între 3—9,6 tone/post la IM Motru, în timp ce la IM Oradea variațiile sînt mai mici: producția între 200—460 t/zi cu un randament între 4,7—6,8 t/zi.** Și aceasta în condițiile în care stratele la IM Oradea sînt, în medie, mult mai subțiri (1,7 m față de 2,2 m). Firește, la producerea acestor variații a influențat negativ și condițiile naturale de zăcămînt. **Cauza principală rezidă însă lipsa de** →

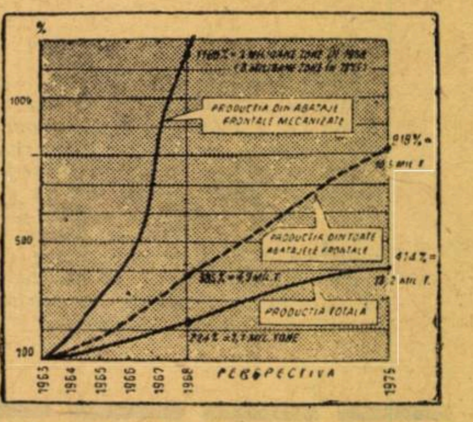

Grafic nr. 1 — Dezvoltarea productiei de lignit (fără cariere)

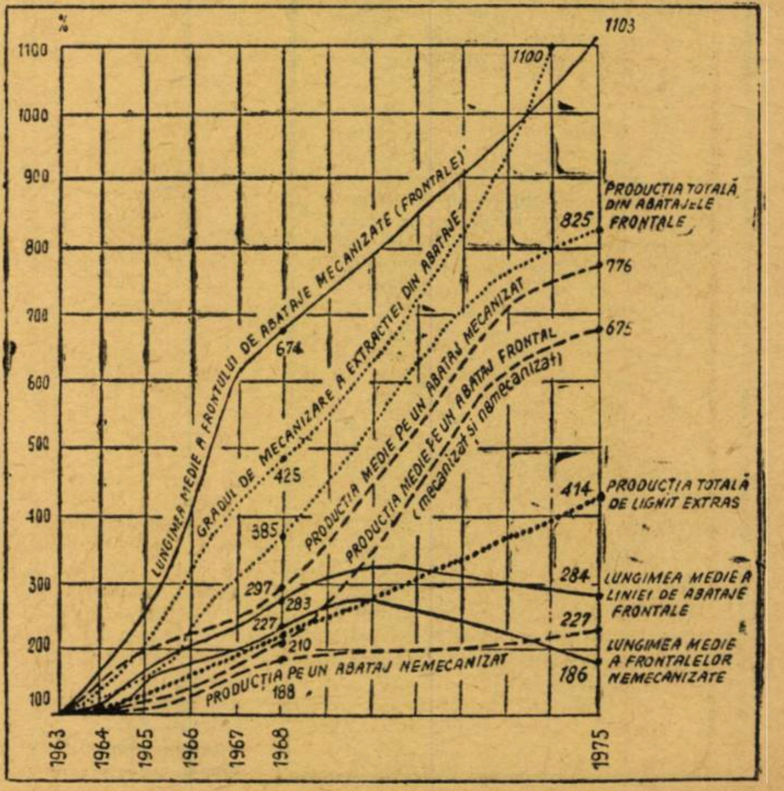

Grafic nr. 2 — Influența mecanizării și a metodelor de deschidere în realizarea concentrării producției în subteran

CONFIDENȚIAL

● Complexul turistic alpin de la Clăbucet, construit la o altitudine de aproape 1 500 metri, a fost dat în exploatare cu întreaga capacitate. El cuprinde un mare hotel, un restaurant, terase, centrală termică etc. În curs de finisare se află alte două complexe turistice la Bran și Băile Persani (situate în apropiere de Făgăraș).

● În centrul miner Bălan, județul Harghita, au început lucrările prevăzute pentru cea de-a doua etapă de sistematizare urbană. Se construiesc, între altele, peste 1 500 de apartamente și garsoniere, un mare centru școlar profesional și tehnic, precum și alte obiective social-culturale și comerciale.

● În pădurea „Gîrboavele" — unul din principalele puncte de atracție pentru locuitorii Galațiului — a început amenajarea a cinci lacuri de acumulare. Primele două, avînd fiecare o suprafață de 2 ha, vor fi puse la dispoziția publicului anul acesta. Ele vor fi populate cu pește și dotate cu ambarcațiuni pentru agrement.

● Mamaia, renumita stațiune de pe litoral, pregătește pentru vara aceasta oaspeților săi alte noutăți. În nordul stațiunii se înalță încă trei hoteluri — „Apollo", „Jupiter" și „Junona" — cu aproape 1 000 de locuri, și un restaurant cu circa 600 de locuri. Un alt restaurant de aceeași capacitate se construiește în zona campingului „Turist", în timp ce restaurantelor „Perla" și „Select" li se execută lucrări de extindere.

● Au început lucrările de modernizare a drumului național Miercurea Ciuc—Gheorghieni, pe o distanță de 54 de km. Prin asfaltarea acestei șosele se asigură o legătură mai bună între Brașov și Piatra Neamț și se scurtează traseul cu peste 60 km. Sînt într-un stadiu avansat lucrările de asfaltare a drumului național Brașov—Cîmpulung, pe care constructorii s-au angajat să-l dea în folosință pînă în luna octombrie a.c.

● În județele Dolj, Gorj și Mehedinți se desfășoară împăduririle de primăvară. Potrivit prevederilor, numai în ocoalele silvice din județul Gorj se vor planta peste 1 000 hectare. Circa 70 la sută din această suprafață va fi ocupată de molid, brad și alte specii de mare valoare economică. În județul Dolj, o însemnată parte din cele circa 1 100 de hectare, prevăzute pentru această campanie, urmează a se împăduri îndeosebi în lunca Dunării pe terenuri nisipoase sau inundabile.

● În zona centrală a municipiului Tulcea a început construcția unei stațiuni destinate cercetărilor în domeniul economiei forestiere și biologiei vînatului. Noua stațiune, care va dispune de secții și laboratoare moderne, va contribui la o mai bună cunoaștere, protejare și dezvoltare a bogățiilor naturale ale Deltei, îndeosebi a celei cinegetice.

continuitate în organizarea, conducerea și executarea operațiilor de producție.

Este adevărat că situația din bazinul Motru este generată și de unele cauze obiective, printre care lipsa de cadre, agravată și de fluctuația în creștere. De altfel, acest fenomen este valabil și pentru alte bazine (Cîmpulung, Valea Jiului, etc.), fapt ce se reflectă în insuficienta folosire a dotației tehnice. **Se resimte tot mai mult faptul că acțiunea de pregătire a cadrelor** — în mod deosebit a celor de specialitate pentru folosirea utilajelor moderne — **a rămas în urma dezvoltării tehnice.** Au existat cazuri cînd, unele abataje noi nu au putut fi puse în funcțiune din lipsa de cadre calificate. Din această pricină la IM Cîmpulung, de exemplu, frontul de abataje nemecanizate a lucrat anul trecut cu numai 70—80% din efectivul necesar.

Indicatorii din abatajele complex mecanizate	Variația rezultatelor lunare în perioada 1.I.1968 1.III.1969		Realizările medii lunare 1.I.1968 1.III.1969	
	IM Motru	IM Oradea	IM Motru	IM Oradea
Producția medie zilnică a unui abataj complex mecanizat în tone	60 —1322	430 —788	354	570
Productiv, t/post	2,7— 29,7	7,0— 24.1	11,6	21,0
Înălțimea abatajului m	2,5	2,9	2,5	2,9
Lățimea abatajului m	60 — 100	60 — 89	67	73

ÎMBUNĂTĂȚIREA situației actuale pe ansamblul bazinelor de lignit și obținerea, pe baza introducerii progresului tehnic, a unei eficiențe mereu mai înalte, este condiționată de mai mulți factori :

● rezolvarea problemei de atragere, formare, specializare și de stabilitate a cadrelor, în special a maiștrilor și muncitorilor calificați, la nivelul cerut de tehnica modernă ;

● dezvoltarea bazei de întreținere, reparații și procurarea pieselor schimb, în vederea asigurării unor condiții bune de folosire a utilajelor. De asemenea, este necesar să se studieze și să se precizeze programul optim de lucru și reparație al utilajului din front ;

● intensificarea și stimularea cercetărilor tehnico-științifice pentru a se preciza mai bine utilajele și metodele de exploatare, adecvate condițiilor naturale din fiecare bazin. Determinarea lungimii optime a abatajelor și mărimea maximă a panourilor pe direcția de avansare constituie o necesitate de prim ordin, deoarece în afară de faptul că mărește gradul de concentrare a producției, asigură și o eficiență economică maximă, ținînd seama că introducerea de utilaje moderne (echipamentul unui abataj complex mecanizat de 100 m costă peste 8 mii lei), impune funcționarea lor continuă și pe durate cît mai lungi.

Mihai ENACHE
economist Ministerul Minelor

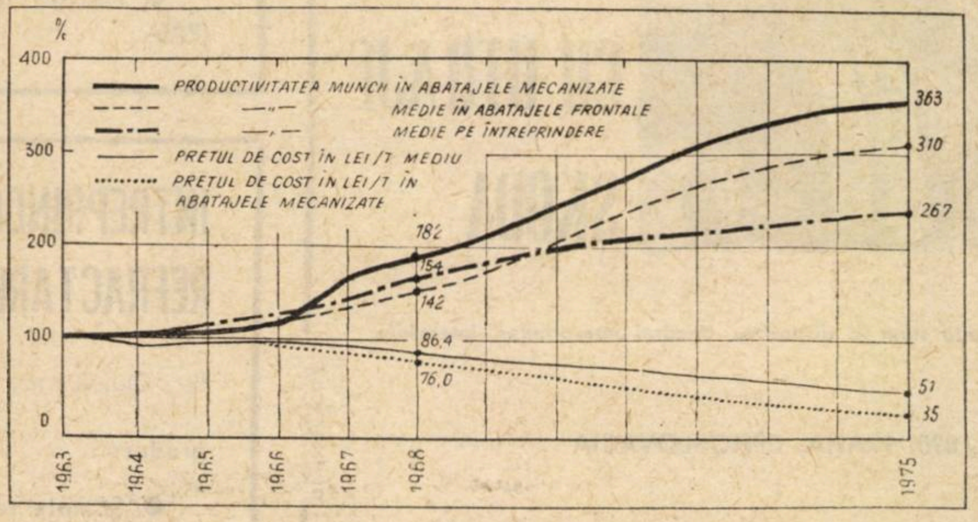

Grafic nr. 3 **Eficiența economică a mecanizării în abatajele de lignit**

TRANZACȚII COMERCIALE EXTERNE

● **AUTOTRACTOR.** În ultima perioadă au fost livrate 1 055 semănători pentru plante prășitoare către parteneri din U.R.S.S., R. P. Ungară, R. S. Cehoslovacă; 129 cultivatoare purtate în R. S. Cehoslovacă ; 156 pluguri purtate în Iran ; 100 seturi elemente de cultivație în R. S. Cehoslovacă ; 330 autoturisme de teren tip M-461 în R.S. Cehoslovacă, R.D. Germană, Columbia, Grecia ; 650 remorci 2 PTS—4 în U.R.S.S. ; 550 remorci basculante de 5 tone tip RM 4 în R. S. Cehoslovacă

● **TEHNOFORESTEXPORT** Livrările de mobilă din prima decadă a lunii martie au totalizat 895 vagoane convenționale din care 754 în U.R.S.S., 18 în R. P. Polonă, 10 în R. S. Cehoslovacă, 14 în R. D. Germană și R. P. Ungară, 25 în R.F. a Germaniei, 17 în Franța, 17 în Anglia, 16 în Suedia și alte cantități în Olanda, S.U.A., Norvegia, Belgia, Irlanda, Elveția, Danemarca. Pe cale maritimă a fost livrată în Izrael și Japonia mobilă în valoare de 23 000 dolari. În Danemarca și Belgia au fost livrate 5 vagoane convenționale cu ambarcațiuni sportive. S-au mai livrat lăzi de fag pentru ambalaj : 702 mc în U.R.S.S., 1524 mc în Egipt, 480 mc în Izrael.

● **TEHNOIMPORT.** În luna martie au fost exportate 1 500 000 bile rulmenți către parteneri din R. S. Cehoslovacă ; 71 300 rulmenți în R. P. Bulgaria, R. S. Cehoslovacă, R.P.D. Coreeană, R. P. Polonă, R. D. Vietnam, U.R.S.S. ; 113 700 rulmenți către parteneri din R. F. a Germaniei, Belgia, Franța, Iran, Spania. Contracte de import încheiate în ultima perioadă prevăd exportul a : 16 200 rulmenți către firme din Danemarca, Belgia, Austria, Brazilia, India ; cumpărarea de aparatură de automatizare și control de la firma „Hokushin Electric Works" din Japonia ; diverse debitmetre de la firma „Barton Europe" din Olanda ; diverse instalații complexe pentru analiza oxigenului și a bioxidului de carbon de la firma „Siemens" din R. F. a Germaniei.

● **AGROEXPORT.** Contracte încheiate în luna februarie prevăd, printre altele, exportul a 90 t mazăre în Elveția și Izrael ; 8500 t soia în Liban.

SĂPTĂMÎNAL — UN GRAFIC COMENTAT

FORȚA DE MUNCĂ

DINAMICĂ ȘI MUTAȚII CALITATIVE

Dezvoltarea rapidă și multilaterală a economiei naționale determină atragerea permanentă în sfera producției materiale și a serviciilor a noi contingente de forță de muncă. În perioada 1965—1968 numărul salariaților ocupați în diverse sectoare de activitate a crescut cu circa 475 000. Sursa principală a sporului a constituit-o populația aptă de muncă din mediul rural.

În condițiile accelerării, în ultimii ani, a ritmului sporului natural al populației, numărul salariaților la mia de locuitori a înregistrat totuși o creștere de la 225 cît reprezenta în 1965, la 242 în 1968, ceea ce reprezintă un fenomen pozitiv, caracteristic unei economii aflată în plin avînt.

Așa cum se observă din grafic, ritmul de creștere al numărului de muncitori — făuritorii direcți ai producției materiale — devansează în mod constant pe cel al totalului salariaților. Concomitent, greutatea specifică a muncitorilor a crescut de la 72,2%, cît reprezenta în 1965, la 73,3% în 1968. Mutații calitative s-au produs și în ce privește numărul de ingineri și tehnicieni la o sută de muncitori. Creșterea cu 3% în anul 1968 față de 1965 a numărului acestora influențează pozitiv asupra calității asistenței tehnice, lărgind totodată posibilitățile de perfecționare a tehnologiei și a organizării producției.

Creșterea numărului de salariați în anii 1965—1968

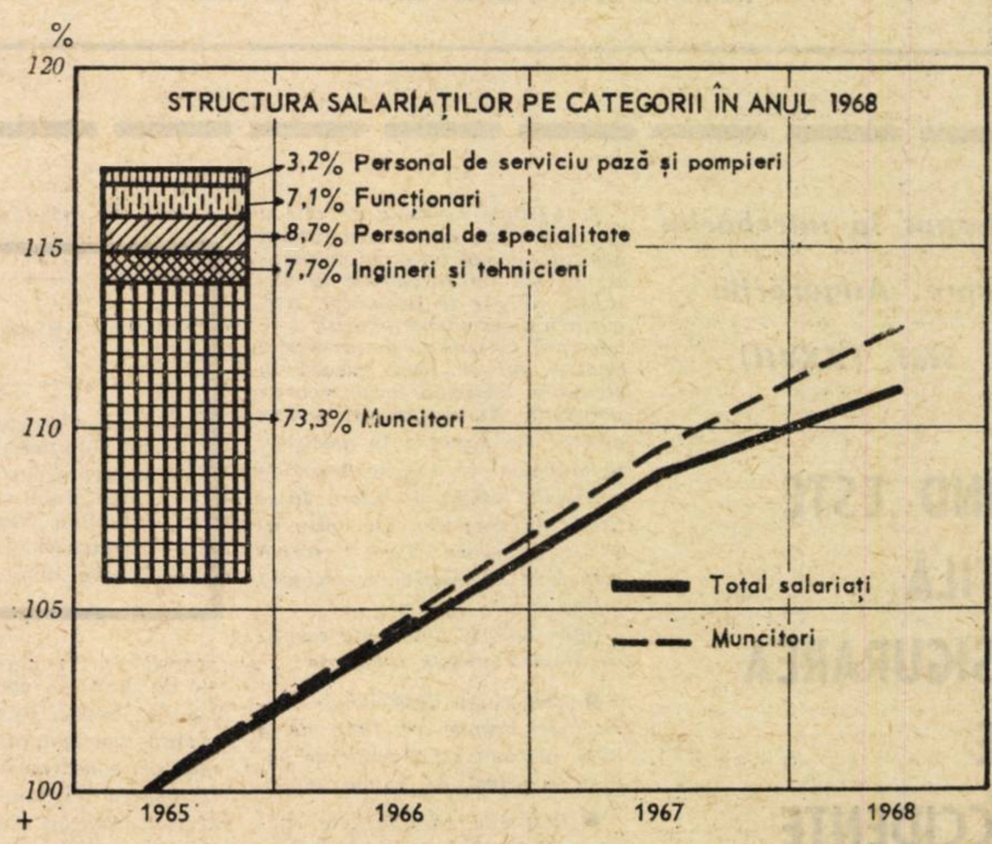

Modificările de ordin calitativ înregistrate de evoluția structurii forței de muncă ocupate în economia națională se caracterizează și prin diversificarea profesională a cadrelor. Numai în anul 1968 învățămîntul de diferite grade și profile a dat economiei naționale 71 000 muncitori calificați în școli, peste 25 000 cadre cu pregătire medie de specialitate și aproape 23 000 specialiști cu pregătire superioară.

Ansamblul modificărilor cantitative și structurale intervenite în totalul forței de muncă se reflectă, în ultimă instanță, în obținerea unor sporuri substanțiale de producție, în creșterea productivității muncii.

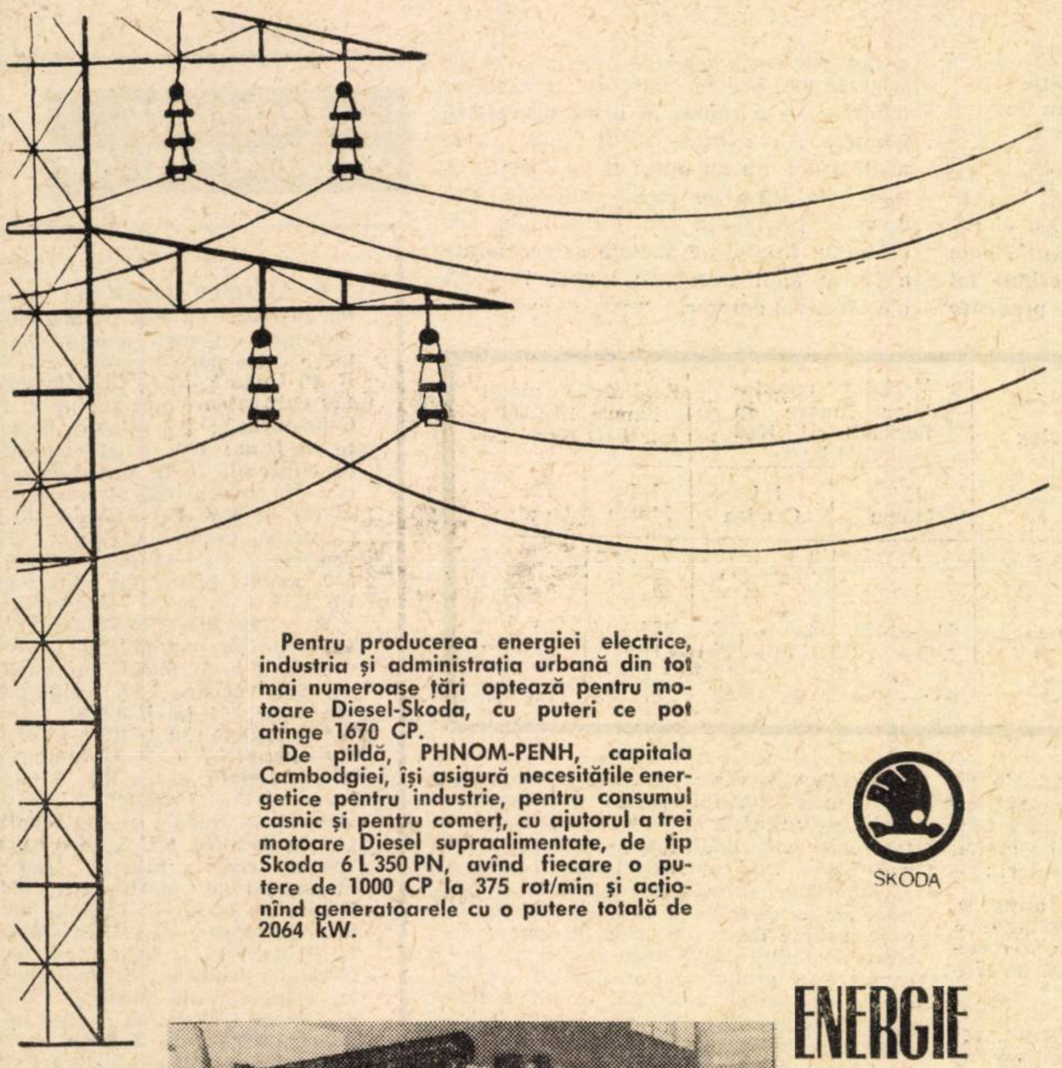

Pentru producerea energiei electrice, industria și administrația urbană din tot mai numeroase țări optează pentru motoare Diesel-Skoda, cu puteri ce pot atinge 1670 CP.

De pildă, PHNOM-PENH, capitala Cambodgiei, își asigură necesitățile energetice pentru industrie, pentru consumul casnic și pentru comerț, cu ajutorul a trei motoare Diesel supraalimentate, de tip Skoda 6 L 350 PN, avînd fiecare o putere de 1000 CP la 375 rot/min și acționînd generatoarele cu o putere totală de 2064 kW.

SKODA

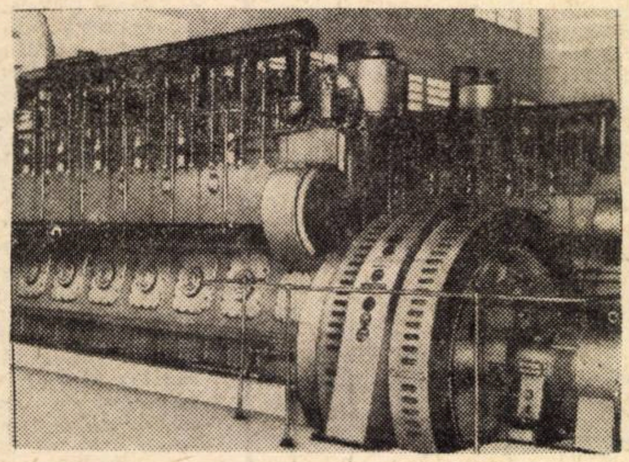

ENERGIE ELECTRICĂ CU UTILAJE SKODA

Pentru producerea energiei cu utilaje Skoda stăm la dispoziția oricărei întreprinderi interesate.

pragoinvest B.P. 890, PRAHA, CEHOSLOVACIA

Solicitați pentru necesitățile dv. motoare Diesel-Skoda.

Sînt instalații producătoare de energie deosebit de robuste.

Vizitați standul nostru din cadrul Expoziției R. S. Cehoslovace care va avea loc între 1 și 14 mai 1969, în Pavilionul B, șoseaua Kiseleff nr. 32 — București.

PUBLICOM

COMBINATUL DE INDUSTRIALIZAREA LEMNULUI – GHERLA

Str. Clujului nr. 7, telefon : 118

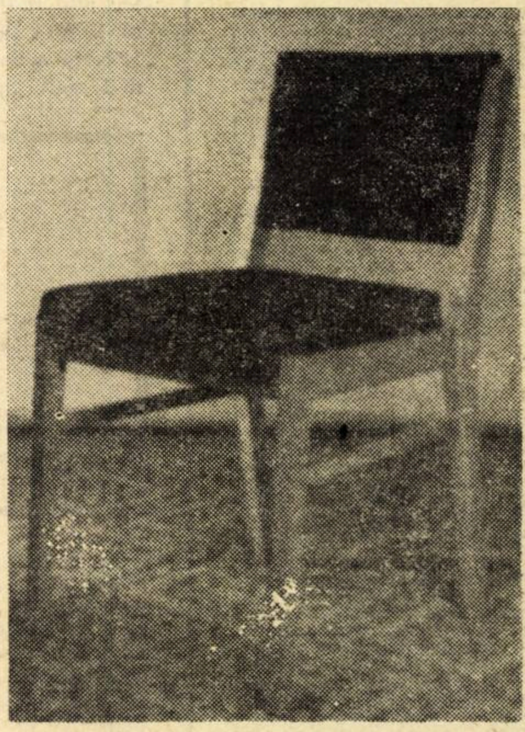

produce :

- Scaune tip „BILEA" (pentru export și intern) ;
- Scaune tip „COLUMB S" și „COLUMB P" ;
- Scaune tip „ASTOR" furniruite cu nuc ;
- Scaune tip Natur ;
- Placaje, Furnire estetice, Plăci aglomerate (PAL).

INTREPRINDEREA DE PRODUSE REFRACTARE-ALBA IULIA

Str. Clujului nr. 23, telefon : 608—609

produce :

- Șamote refractare obișnuite ;
- Cărămizi refractare de șamotă obișnuite și superaluminoase ;
- Produse termoizolante ;
- Mortare refractare

Răspuns la întrebările despre Asigurările de Stat (XXVII)

CÎND ESTE UTILĂ ASIGURAREA DE ACCIDENTE „TURIST" ?

Se apropie perioada de vîrf a concediilor de odihnă. În timpul acestora se pot întîmpla accidente, se pot ivi și pagube la bunurile rămase la domiciliu. Asigurarea de accidente „Turist" este necesară, ca măsură de prevedere pentru toți cei care pleacă în concediu, părăsind localitatea de domiciliu. Și, nu numai pentru aceștia. La plecarea în delegații, în deplasări, în diferite locuri de activitate situate în afara localității de domiciliu etc., este utilă o asigurare „Turist", formă complexă de prevedere, necesară oricui.

Iată cîteva amănunte esențiale despre această asigurare :

- *Asigurarea de accidente „Turist" se încheie pe timp de o lună, plătindu-se, le emiterea poliței, o primă de numai 15 lei.*
- *Persoana care încheie contractul se asigură astfel pentru urmările accidentelor. Dar, în același timp, se ia o măsură de prevedere și pentru bunurile din gospodărie, în aceasta constînd — de fapt — caracterul complex al acestei asigurări.*

Iată, în rîndurile următoare sumele asigurate :

Riscul asigurat :	Pentru invaliditate permanentă	Pentru deces
— Pentru accidente de circulație auto-moto	25.000 lei	15.000 lei
— Pentru accidente la domiciliul asiguratului ca urmare a unui incendiu, trăznet etc.	20.000 lei	10.000 lei
— Pentru celelalte accidente	10.000 lei	5.000 lei
— Pentru bunurile gospodărești	20.000 lei	

Fără îndoială, amănuntele de mai sus constituie un răspuns la întrebarea privitoare la utilitatea acestei asigurări. Dar, fiecare cetățean poate hotărî dacă dorește să o încheie înainte de plecarea în concediu, sau în alte situații diferite, cînd consideră necesar să ia o măsură de prevedere cu caracter complex, pe un timp scurt, plătind o primă foarte convenabilă, în comparație cu multitudinea de riscuri pe care și le asumă Administrația Asigurărilor de Stat și cu sumele ce se plătesc pentru urmările ivirii unora dintre acestea.

Aurel CRIȘAN

Intreprinderea de industrie locală „CHEILE DORNEI" VATRA DORNEI

PRODUCE NĂMOL TERAPEUTIC NATURAL pentru tratare la domiciliu a bolilor reumatismale, ginecologice, ortopedice sau ale nervilor periferici.

- Produsul a fost autorizat de Ministerul Sănătății.
- Se poate procura prin farmacii și oficiile farmaceutice.
- Instrucțiunile de folosire a nămolului se află în pachet, al cărui cost este de 11 lei.

DECONTAREA FĂRĂ ACCEPTAREA DEBITORULUI, A PRODUSELOR NECORESPUNZĂTOARE CALITATIV

ÎN EVIDENȚELE CONTABILE ale întreprinderii metalurgice și constructoare de mașini figurau importante sume imobilizate, provenite din materii prime, piese, subansamble etc., livrate de furnizori și care nu puteau fi folosite în condiții normale deoarece nu corespundeau cerințelor tehnice de calitate stabilite prin standarde, norme interne, caiete de sarcini sau contracte, din cauza viciilor ascunse. Pentru a accelera recuperarea sumelor respective prin Ordinul M.M.C.M. nr. 140/1963, a fost reglementată modalitatea de stabilire a costului rebuturilor și produselor remaniabile și de introducere în bancă fără consimțămîntul debitorilor a dispoziției de încasare din contul întreprinderilor furnizoare, aparținînd acelorași sisteme.

Principiile stabilite în Ordinul citat sînt înscrise în Instrucțiunile nr. 1/1964 ale M.F. și B.N.R.S.R., la nota I, de sub pct. 32 lit. a de la cap. H, modificată prin circulara nr. 42/42/1967.

Sfera de aplicare

ORDINUL nr. 146/1963 se aplică produselor primite de la furnizori, livrate în baza unui contract de furnizare (nu de executare de lucrări) indiferent de natura lui (deci inclusiv celor din planul de colaborare).

Circulara 42/43/1967 precizînd că decontarea rebuturilor are loc între furnizori și beneficiari care fac parte din cadrul M.I.C.M. și M.I.M., dispozițiile normative anterioare, care limitau aplicarea Ordinului la raporturile dintre întreprinderile constructoare de mașini, nu mai sînt valabile. Tot astfel, spre deosebire de dispozițiile anterioare, Ordinul se aplică și produselor remaniate la beneficiari, nu numai celor rebutate sau remaniate la furnizor.

În practica arbitrală s-a subliniat că produsele din import nu intră în sfera de aplicare a Ordinului, înlocuirea materialelor necorespunzătoare sau recuperarea valorii lor urmînd procedura stabilită prin H.C.M. nr. 587/1952.

Termenul de descoperire a viciilor de fabricație

PENTRU CA ordinul să poată fi aplicat se cere ca în timpul prelucrărilor, montării sau funcționării produselor primite de la furnizori, beneficiarii să descopere viciile ascunse, care fac produsele de neîntrebuințat pentru destinația lor și care astfel le micșorează utilitatea și valoarea. Este vorba despre defecțiuni care nu au fost și nici nu puteau fi constatate de beneficiari, la prelucrarea produselor, în condițiile de recepție corespunzătoare. Ceea ce trebuie să fie anterior recepției este cauza defectului iar nu defectul însași. Deoarece, ca efect al garanției datorate de furnizor, anterioritatea viciilor este prezumată, beneficiarul nu are obligația s-o dovedească (furnizorul avînd însă dreptul să probeze că viciile nu existau la data preluării efective a produselor).

Furnizorul nu mai poate fi ținut răspunzător dacă beneficiarul a descoperit viciile ascunse după expirarea termenului de garanție legal sau contractual sau, în lipsa unui asemenea termen, după expirarea termenului de un an de la predare, prevăzut de art. 11 alin. 1 din Decretul nr. 167/1958. În practica arbitrală s-a stabilit că termenul de garanție de un an se reduce, dacă prin norme interne se prevede un termen de garanție mai scurt.

Pentru a se putea stabili data la care a fost descoperit viciile de fabricație, beneficiarul are obligația ca în termen de 24 ore de la descoperirea acestora să întocmească nota de rebut, datată de organul C.T.C. Data descoperirii viciilor de la care curge termenul de prescripție de 6 luni, prevăzut de art. 5 din Decretul nr. 167/1958 poate fi însă probată și cu orice alt act scris (telegramă, proces-verbal de constatare) emis de beneficiar.

Dacă descoperă vicii ascunse la produse în curs de prelucrare, beneficiarul are obligația să intervină pentru a opri producția la operația la care a constatat defectul, luînd toate măsurile de limitare a pagubelor ce ar proveni din cauza efectelor furniturii.

Nota de rebut, fiind un act întocmit unilateral de beneficiar, nu este opozabilă pentru introducerea dispoziției de încasare fără acceptarea debitorului; aceasta are numai funcția de a proba data descoperirii viciului de fabricație.

Constatarea rebuturilor

PENTRU CA VICIILE produselor în cauză, care le fac de neîntrebuințat, să fie opozabile furnizorilor, beneficiarul este obligat să-i înștiințeze telefonic sau telegrafic (confirmînd conținutul în scris) solicitînd, totodată, trimiterea unui delegat pentru verificare și constatare; furnizorul este obligat ca în termenul fixat de beneficiar să trimită un reprezentant al său — avînd pregătirea tehnică necesară și un mandat din care să reiasă împuternicirile ce i se acordă — pentru stabilirea cauzelor rebutării.

In cazul în care delegatul furnizorului nu se prezintă, beneficiarul are dreptul să încheie cuvenitul proces-verbal cu un delegat neutru — mandatar legal al furnizorului pentru constatarea viciilor. În practica arbitrală s-a stabilit că încheierea procesului-verbal cu delegat neutru trebuie făcută în termenul de garanție.

Pentru cazul în care delegații beneficiarului și ai furnizorului nu cad de acord asupra condițiilor de efectuare a constatărilor, a cauzelor și responsabilităților pentru defecțiunea constatată, Ordinul prevede o procedură de examinare a litigiului de către organele ierarhice superioare. În caz de nereușită urmează să fie sesizate organele de arbitraj.

Decontarea sumelor datorate de furnizor

PE BAZA procesului-verbal de constatare a viciilor ascunse, beneficiarul stabilește costul rebutului, în care se include: prețul cu care produsul a fost facturat de furnizor; cheltuielile de transport — manipulare; salariile plătite muncitorilor pentru prelucrarea produselor respectiv, pînă în momentul stabilirii rebutului; cheltuielile de regie de fabricație, calculate cu coeficientul planificat, aplicat asupra salariilor directe plătite.

Cu excepția contravalorii materialului, care se acordă numai în cazul rebutării produselor, toate celelalte despăgubiri se acordă atît în cazul rebutării cît și în cazul recondiționării produselor. Din cheltuielile de manoperă beneficiarul este în drept să deconteze plata manoperii făcută pînă la operația cînd a descoperit viciile ascunse iar din cheltuielile de regie, în conformitate cu pct. 75 alin. 4 din „regulile de bază" numai regia de fabricație, fără cheltuieli generale ale întreprinderii, pe care este însă în drept să le deconteze la produsele pe care le-a recondiționat. De asemenea, beneficiarul este îndrituit ca în suma ce o decontează pentru acoperirea prejudiciului ce i s-a cauzat, să includă toate daunele direct pricinuite (dar nu și pe cele indirecte).

Pe baza procesului verbal de constatare a defectelor și a decontului întocmit beneficiarul este în drept ca în termen de 5 zile (de la data procesului verbal) să introducă dispoziția de încasare din contul furnizorului, sau din contul producătorului efectiv, dacă livrarea s-a efectuat în tranzit organizat.

Dispozitia de încasare emisă de beneficiar trebuie să poarte mențiunea „fără acceptare (ord. M.M.C.M. nr. 146/1963)", avînd anexat — pe lîngă procesul verbal încheiat — o specificație detaliată a sumei cuprinse în dispoziția de încasare, grupată pe naturi de cheltuieli.

Beneficiarul nu este în drept să introducă dispoziție de încasare dacă rebutul a fost cauzat din vina sa, sau să deconteze, fără acceptare, contravaloarea unor piese remaniate de el fără consimțămîntul furnizorului sau atunci cînd produsele ce s-au livrat au o viață mai lungă decît piesele ce s-au defectat și care fiind livrate cu piese de rezervă, pot fi înlocuite.

Păstrarea și predarea pieselor rebutate

ÎN VEDEREA îndreptării eventualelor erori făcute cu ocazia constatării rebuturilor, produsele rebutate se iau în custodie de beneficiar.

Produsele constatate de beneficiar cu delegatul furnizorului ca rebuturi se mutilează și se predau la I.C.M. în contul planului de deșeuri al furnizorului.

Dacă încheierea procesului-verbal s-a făcut cu un delegat neutru rebuturile urmează a fi ținute în custodie de beneficiar — la dispoziția furnizorului pentru verificare — timp de 20 de zile de la data trimiterii procesului verbal. Mutilarea sau predarea rebuturilor la I.C.M. de către beneficiar, înainte de împlinirea acestui termen, constituie un abuz din partea acestuia, deoarece îl privează pe furnizor de dreptul de verificare. Ca urmare, furnizorul este îndreptățit să ceară Arbitrajului obligarea beneficiarului la restituirea sumelor încasate prin decontare.

Cum în conformitate cu art. 41 din condițiile fundamentale beneficiarul nu poate recondiționa produsele decît cu acordul furnizorului. Arbitrajul M.I.C.M. în mod constant, obligă unitățile beneficiare care au efectuat recondiționări de produse fără asentimentul furnizorilor să restituie sumele încasate prin decontare fără acceptare.

★

Ca prim efect al aplicării Ordinului, la pct. 17 alin. I, se prevede că produsele a căror valoare se încasează de beneficiar prin dispoziția de încasare se scot (atît de la cumpărător cît și de la furnizor) din evidența aprovizionărilor, livrarea considerîndu-se neefectuată.

Al doilea efect privește perioada din termenul de garanție. Pct. 11 alin. 2 din Ordin prevede că la restituirea către beneficiar a produselor remaniate, furnizorul este obligat să precizeze noul termen de garanție acordat, ținîndu-se însă cont de perioada de funcționare pînă la reclamare. Furnizorul nu acordă un nou termen de garanție, ci îl prelungește cu perioada de timp în care produsul n-a funcționat în bune condițiuni.

dr. Marcel P. MIHAIL

ACTE NORMATIVE NOI

■ Ordinul nr. 50 din 14 februarie 1969 al Ministerului Muncii și al Ministerului Sănătății stabilește locurile de muncă cu condiții deosebite care se încadrează în grupele I și II de muncă în vederea pensionării. Anexa nr. 1 din ordin, se referă la: Grupa I de muncă cuprinzînd locurile de muncă cu condiții foarte vătămătoare, foarte grele sau foarte periculoase; anexa nr. 2 — la grupa II de muncă, cuprinzînd locurile de muncă cu condiții vătămătoare, grele sau periculoase.

■ H.C.M. 508/19 martie 1969 privește regimul prețurilor la legume, fructe, struguri de masă, cartofi timpurii și de vară. În cele 4 anexe ale Hotărîrii găsim: lista prețurilor ferme de cumpărare pe calități, pe perioade și pe zone teritoriale (nr. 1); lista produselor pentru care comitetele executive ale consiliilor populare județene și al municipiului Bucuresti stabilesc prețuri efective de cumpărare pe perioade și calități, înainte și în timpul recoltării (nr. 2); lista produselor pentru care prețurile de cumpărare se stabilesc de întreprinderile și organizațiile de valorificare și industrializare, restaurante, cantine și alți consumatori colectivi (nr. 3); lista cu prinzînd Hotărîrile Consiliului de Miniștri care se abrogă (nr. 4).

■ Decretul 262/22 martie 1969 se referă la reorganizarea activității în domeniul organizării și salarizării. În cadrul Ministerului Muncii s-a înființat Departamentul salarizării și Institutul central de studiu pentru problemele conducerii economiei, organizării muncii și perfecționarea cadrelor din economie (art. 1); ca urmare a prevederilor art. 1, Comitetul de Stat pentru Problemele de Organizare și Salarizare își încetează activitatea (art. 2).

■ La 1 aprilie 1969 — pe baza H.C.M. nr. 453/1969 — s-a înființat Institutul de studii și proiectări pentru comerț — Iprocom, organizație economică, cu sediul în Municipiul București, în subordinea Ministerului Comerțului Interior.

■ Prin H.C.M. 449/martie 1969 s-a înființat la 1 aprilie 1969, Complexul pentru industrializarea lemnului — Brașov, cu sediul în municipiul Brașov, sub îndrumarea și controlul Ministerului Economiei Forestiere (art. 1); începînd de la aceeași dată, întreprinderea pentru produse finite din lemn — Măgura Codlei, cu sediul în orașul Codlea, Județul Brașov, se comasează prin absorbție, la C.I.L. — Brașov.

■ H.C.M. 510/martie 1969 — articol unic: Denumirea întreprinderii „Fabrica de ciment Bîrsești", cu sediul în municipiul Tîrgu-Jiu, de sub îndrumarea și controlul Ministerului Industriei Construcțiilor, se schimbă în „Combinatul de materiale de construcții Tîrgu-Jiu". Combinatul de materiale de construcții Tîrgu-Jiu va avea ca obiect producerea de ciment, var, produse din azbociment, produse ceramice și alte materiale de construcții.

OPTIMIZAREA MĂRIMII LOTURILOR DE FABRICAȚIE

DINAMISM ȘI FLEXIBILITATE

IN CADRUL problemelor organizării științifice a producției, determinarea mărimii loturilor de fabricație ocupă un loc de frunte condiționînd gradul de folosire a utilajelor, mărimea producției neterminate și suprafețele necesare pentru păstrarea ei, viteza de circulație a fondurilor circulante, eficacitatea folosirii lor.

Mărimea lotului de fabricație are o importanță hotărîtoare în determinarea fiecăruia dintre parametrii de bază ai programării operative și anume: mărimea optimă a perioadei repetării producției, a regimului de reglare a utilajului în perioada de plan; durata ciclului de producție; mărimea medie a volumului de producție neterminată și a volumului stocurilor tranzitorii la sfîrșitul perioadei de plan. De mărimea lotului, depinde deci, în mare măsură optimizarea întregului proces de producție.

De aici rezultă și preocupările în căutarea unor metode cît mai corespunzătoare de determinare a mărimii optime a loturilor de fabricație.

● Evoluție și perspectivă

ÎN ULTIMII ANI, datorită extinderii și perfecționării **metodelor cercetării operaționale**, determinarea loturilor optime de fabricație a căpătat o mai bună fundamentare științifică, trecîndu-se treptat de la metodele empirice, simpliste, la metodele care țin seamă de numeroșii factori care intervin în procesul de producție.

Calculul determinării mărimii optime a seriei (lotului) se bazează în esență pe aplicarea metodei de **aflare a extremei funcției.** Diferitele variante sînt determinate în general de gradul **de explicitare a factorilor de influență** care intervin în procesul de producție.

Ecuația simplificată a cheltuielilor anuale este redată de relația (1). Prin diferențierea ei în raport cu „n" și egalarea cu zero se obține mărimea optimă a lotului de fabricație — relația (2).

Un alt model simplificat de determinare a mărimii optime a lotului care ia în considerare și **cheltuielile pentru depozitarea produselor finite** este dat de relațiile (3) — suma cheltuielilor anuale și (4) — mărimea optimă a lotului. În acest model cheltuielile pentru **dobînzi** și **depozitare** sînt reduse cu factorul (1—v), reducere justificată prin aceea că după lansarea unui lot, intrarea produselor în depozit este redusă cu livrările intervenite între timp.

Din schema din figura 1 se vede că în orice moment, segmentul $\overline{BD}$ reprezintă producția din lotul de piese, segmentul $\overline{BC}$ reprezintă cantitatea depozitată din acest lot, iar segmentul $\overline{CD}$ reprezintă livrările intervenite între timp. Segmentul $\overline{B'D'}$ reprezintă mărimea lotului din care la sfîrșitul ciclului de producție s-a depozitat o cantitate echivalentă cu $\overline{B'C'}$ reprezentînd și stocul maxim [n(1—v)] care devine zero în punctul G.

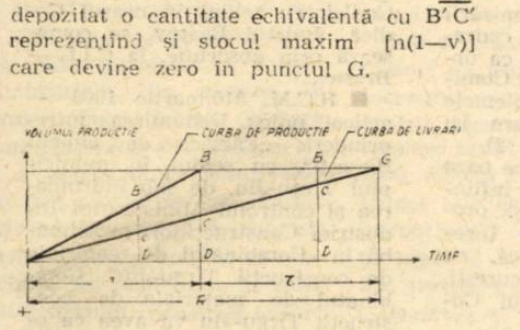

FIG. 1. — Schema corelării producției, cu livrarea și cu stocul în cadrul unui ciclu de producție.

T = durata ciclului de fabricație pentru lotul (i), [Rv].

τ = perioada de livrare din stoc a lotului (i), [R (1—v)].

R = intervalul dintre două lansări.

Modelele (2) și (4) se recomandă a fi aplicate pentru determinarea mărimii seriei, iar pentru lotul de piese numai în cazul fabricării unui produs cu o singură fază. Însemnătatea practică a determinării optime a loturilor folosind relațiile (2) și (4) este deci limitată. De asemenea atunci cînd mărimea loturilor de aprovizionare trebuie corelată cu mărimea loturilor de producție, formulele simple (2 și 4) nu pot fi folosite.

● Așteptare și acumulare

ÎN MAJORITATEA cazurilor un produs este prelucrat succesiv la mai multe mașini. Durata ciclurilor de prelucrare la mașini este deseori foarte diferită. Ar fi greșit să se calculeze pentru un anumit produs loturi diferite pentru fiecare mașină la care acesta va fi prelucrat. Este rațional să se determine o **mărime unitară a lotului în toate fazele procesului tehnologic, inclusiv aprovizionarea, corelînd astfel și mărimea loturilor de aprovizionare cu mărimea loturilor de producție.**

Deși se folosesc loturi unitare se creează totuși stocuri intermediare între diferitele faze și operații, deoarece există diferențe între timpii de prelucrare la fiecare mașină. De aceea, sincronizarea în timp a mișcării loturilor în cadrul procesului tehnologic trebuie să țină seama de aceasta. Dacă durata prelucrării la mașina următoare este mai mică decît cea de la mașina anterioară, nu este rațional ca după terminarea fiecărei piese pe mașina (i) să se treacă la mașina următoare (i+1), deoarece a doua mașină nu ar fi complet încărcată așteptînd totdeauna piesele prelucrate de la mașina anterioară. Este mult mai avantajos să se amîne începerea prelucrării la a doua mașină pînă cînd s-a format un stoc **de așteptare** astfel încît și ultima piesă din lot să părăsească prima mașină în timp util, fără ca la a doua mașină să apară timpi de întrerupere.

Pe de altă parte, dacă o operație sau fază cu durată mai scurtă este urmată de una cu durată mai mare se formează un stoc intermediar, a cărui mărime depinde de diferențele dintre ritmurile de producție. Asemenea stocuri se numesc stocuri **de acumulare** deoarece produsele intermediare se acumulează între cele două mașini.

Cheltuielile totale anuale (5) din care se deduce mărimea unitară optimă a lotului de fabricație în aceste condiții (6) cuprind toate imobilizările ce se produc în cadrul procesului de producție considerat și anume: cele pentru stocul de materii prime, pentru stocurile de acumulare și de așteptare dintre fazele tehnologice, ca și pentru stocul de produse finite.

● Frecvența lansărilor

ÎN CAZUL în care este necesar să se prelucreze alternativ mai multe produse pe aceeași mașină nu se pot folosi mărimile optime de loturi individuale, deoarece apar interferențe în încărcarea mașinilor. Aceste interferențe pot fi evitate prin **sincronizarea frecvenței lansărilor.**

Dacă pentru fiecare produs sînt determinate intervale diferite de lansare, se produce o perturbare în programarea operativă, producția este dirijată numai după bunul simț, imobilizîndu-se însemnate fonduri în producție. Optimizarea unui asemenea proces de producție poate fi obținută prin egalarea frecvenței lansărilor tuturor produselor.

Punctul de plecare pentru determinarea frecvenței optime a lansărilor îl constituie ecuația cheltuielilor de producție (3) **însumate pentru toate produsele** (7). Se stabilește dependența cheltuielilor cu **intervalul dintre două lansări** (8) iar prin diferențierea acestei ecuații în raport cu acesta și egalarea cu zero se obține frecvența optimă a lansărilor. Din această relație se obțin mărimile optime ale loturilor în fabricație (10).

Încărcarea ciclică a mașinilor pentru un ciclu de producție pentru trei produse este redată în figura 2.

Se regăsește în cadrul intervalului de lansare perioada Ti de producție și stocaj și perioada τi de livrare din stoc, suma lor fiind egală cu intervalul.

● Elasticitate

ÎN ULTIMUL timp s-au făcut intense și fructuoase cercetări pentru elaborarea unei metodologii de determinare a mărimii loturilor cu ajutorul programării liniare. La baza acestei metodologii se află **renunțarea la stabilirea unui normativ al mărimii lotului cu valabilitate de lungă durată,** în locul căreia se propune să se determine mărimile cele mai convenabile din punct de vedere economic ale loturilor de lansare a pieselor în producție pe intervale scurte (pe fiecare lună sau pe o perioadă de două luni), pornindu-se de la volumul variabil al necesarului de piese pentru completarea comenzilor neregulate ale clienților. Această abordare a determinării mărimii loturilor nu numai că contribuie la o **programare mai elastică a producției,** ținînd seama de cerințele clienților, ci asigură serioase avantaje economice sub forma reducerii cheltuielilor pentru salarii și a pierderilor provocate de imobilizarea fondurilor circulante în stocurile de piese. Pentru efectuarea practică a calculării loturilor prin metodele programării liniare este însă necesară o muncă pregătitoare detailată și vastă pentru gruparea și completarea sortimentelor, precum și gruparea felurilor de utilaje luate în considerație la calculul loturilor. În ceea ce privește lucrările de calcul, ele se efectuează cu ajutorul mașinilor electronice.

Un asemenea procedeu de calcul este și **sistemul FLOPP** (programarea flexibilă a producției folosind mărimi optime a loturilor). Potrivit acestui sistem se determină în primul rînd frecvența optimă a ciclului de producție, se stabilește pentru fiecare produs schema ciclului de prelucrare a unui lot și se stabilește apoi succesiunea optimă a tuturor acestor scheme.

Programul astfel întocmit indică pentru întregul ciclu de producție cînd și pe ce mașină va fi prelucrat un anumit produs. Pe baza lui se întocmește programarea calendaristică și se organizează conducerea producției. Programul de bază al sistemului FLOPP se elaborează din faza de pregătire a fabricației.

În funcție de stocurile rămase în depozit, de volumul comenzilor primite etc. mărimea efectivă a loturilor variază de la un ciclu la altul. Rezultatele obținute prin utilizarea sistemului FLOPP demonstrează că nu este rațional să se respecte întocmai programul de bază întocmit în faza de pregătire a fabricației, dacă se constată că în luna, trimestrul sau semestrul viitor sînt necesare mai multe unități dintr-un produs și mai puține din-

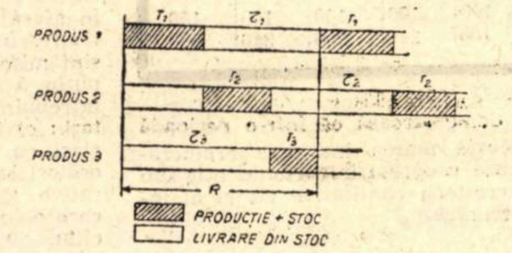

FIG. 2 — Încărcarea ciclică a mașinilor pentru trei produse.

tr-un alt produs. De aceste variații ține seama sistemul FLOPP care menține numai succesiunea produselor stabilită în programul de bază, adaptînd mărimile efective ale loturilor în funcție de modificările survenite pe parcurs.

★

Determinarea mărimii lotului de piese nu este decît prima etapă a introducerii lucrului în loturi. Experiența arată că lucrul în loturi impune organizării producției cerințe mai mari. Astfel introducerea lucrului în loturi necesită o verificare amănunțită a proceselor tehnologice, a capacităților de producție, eliminarea strangulărilor, implică crearea unor stocuri de piese neterminate între secții și operații, care să permită compensarea eventualelor abateri ale loturilor de la mărimea stabilită. Lucrul în loturi impune o programare calendaristică precisă, o urmărire permanentă a termenelor programate, o stabilire riguroasă a succesiunii de lansare în fabricație a pieselor. Din această cauză lucrul în loturi trebuie introdus simultan în toate secțiile de producție care sînt interdependente.

ing. Petre ANDREI
șef grupă
Centrul de studii pentru probleme de conducerea economiei, organizarea producției și pregătirea cadrelor — Ministerul Muncii.

MATEMATICA DIMENSIONĂRII LOTURILOR

PENTRU determinarea pe cale matematică a mărimii optime a loturilor de fabricație se folosesc următoarele notații:

b = reprezintă cheltuielile de pregătire pe un lot (lei)

N = numărul anual în unități fizice (UM/a)

p = cheltuielile pe unitate de produs (lei/UM)

ε = dobînda calculată asupra fondului imobilizat în stocuri (lei/leu, an)

d = cheltuieli de depozitare pe o unitate de produs și pe an (lei/UM, a)

v = raportul dintre ritmul mediu de desfacere și ritmul mediu de producție (de pildă v = 1/3 dacă se desfac zilnic 200 buc dintr-o piesă și sînt fabricate 600 buc într-o zi de muncă)

y = cheltuieli totale anuale (lei/a)

n = mărimea lotului (UM)

$k = \frac{N}{n}$ = frecvența lansării loturilor (1/a)

R = intervalul între două lansări (zile)

$$1.\quad y_a = N \cdot p + b \cdot \frac{N}{n} + \frac{n}{2} \cdot p \cdot \varepsilon$$

N.p. = cheltuielile anuale de producție

$b \cdot \frac{N}{n}$ = cheltuielile anuale de pregătire

$\frac{n}{2} \cdot p \cdot \varepsilon$ = cheltuielile anuale pentru dobînzi

$$2.\quad n_a\ opt = \sqrt{\frac{2 \cdot b \cdot N}{p \cdot \varepsilon}}$$

$$3.\quad y_b = N \cdot p + b \cdot \frac{N}{n} + \frac{n}{2}(p \cdot \varepsilon + d) \cdot (1 - v)$$

$$4.\quad n_b\ opt = \sqrt{\frac{2\,b\,N}{(p\varepsilon + d)\quad(1 - v)}}$$

$$5.\quad y_c = N_{pI} + \frac{N}{n}\sum_{=0}^{I} b_i + \frac{n}{2}\sum_{=0}^{I}(p_i \cdot \varepsilon + d_i)\ (v_i - v_{i+1})$$

în care:

N_{pI} = cheltuielile totale anuale proporționale de producție

$\frac{N}{2}\sum_{=0}^{I} b_i$ = cheltuielile anuale de pregătire pentru toate fazele de producție

$\frac{n}{2}(v_i - v_{i+1})$ = stocul mediu de materii prime, stocurile „de acumulare", stocurile „de așteptare" precum și stocul pentru produse finite

$\frac{n}{2}\sum_{=0}^{I}(p \cdot \varepsilon + d_i)\ (v_1 - v_{i+1})$ = cheltuielile de dobînzi și de depozitare pentru stocul de materii prime, pentru stocurile de acumulare și de așteptare dintre fazele de producție, ca și pentru stocul de produse finite

p_i = valoarea unitară după faza de producție i

i = exprimă fazele de producție

i = o = faza de aprovizionare

I = ultima fază de producție

$$6.\quad n_o\ opt = \sqrt{\frac{2 \cdot N \cdot \varepsilon \cdot b_i}{\Sigma\,(p_i \cdot \varepsilon + d_i)\ (v_i - v_{i+1})}}$$

$$7.\quad y_d = \sum_{i=0}^{J} N_i\,p_i + \sum_{i=0}^{J}\frac{N_i}{n_i}\,b_i + \sum_{=1}^{J}\frac{n_i}{2}(p_i \cdot \varepsilon + d_i)\ (1 = v_i)$$

Dacă se înlocuiește în această relație:

$$n_i = \frac{N_i}{R}$$

$$8.\quad y_d = \sum_{=1}^{J} N_i\,p_i + R\sum_{=1}^{J} b_i + \frac{1}{R}\sum_{=1}^{J}\frac{N_i}{2}(p_i \cdot \varepsilon + d_i)\ (1 - v_i)$$

în care J = numărul produselor programate

$$9.\quad R_d\ opt = \sqrt{\frac{N_i\,(p_i + d_i)\ (1 - v_i)}{2\,\Sigma\,b_i}}$$

$$10.\quad n_i\ opt = \frac{Ni}{R}$$

CORECȚIILE PRACTICII

LOTURILE DE FABRICAȚIE lansate în execuție în primii ani ai producției de autobuze au fost relativ mici; între 10—80 bucăți, cea mai mare parte a comenzilor, circa 70%, nedepășind 50 de bucăți. Această practică se justifica prin posibilitatea urmăririi ușoare a costurilor pe comenzi și comoditatea planificării operative a producției pe zile calendaristice.

Ulterior, pentru eliminarea consumului mare de manoperă la lucrările de pregătire-încheiere, provocate de loturile mici, o dată cu creșterea programului anual de producție, numărul autobuzelor lansate într-un lot a fost majorat, ajungînd în 1966 la loturi cu un număr de 225 autobuze și 240 autoutilitare.

Creșterea numărului de produse în lot, deși a adus anumite avantaje parțiale prin reducerea costurilor legate de timpul de pregătire-încheiere, a provocat și anumite inconveniente: imobilizarea unui volum mai mare de mijloace circulante, ca urmare a creșterii numărului reperelor și subansamblelor aflate pe flux, în diferite faze de prelucrare; reducerea vitezei de rotație a mijloacelor circulante, ca urmare a creșterii ciclului de fabricație, determinată de mărirea lotului, care a atras după sine majorarea cheltuielilor neproductive mai ales la dobînzile plătite pentru credite bancare. Pentru eliminarea acestor neajunsuri au fost iar micșorate loturile de fabricație, căutîndu-se stabilirea pe bază de experimentare, a acelei mărimi a lotului, care, în condițiile uzinei asigură cheltuielile minime.

Ținînd seama de faptul că producția de autobuze și autoutilitare de mic tonaj se execută în serii relativ mici, iar uzina nu este pregătită pentru operațiuni de natura acelora pe care le-ar impune optimizarea loturilor pe repere, s-a încercat să se stabilească **loturi optime de fabricație pe ansamblul unui lot de autovehicule dintr-o comandă,** cuprinzînd la un loc toate reperele executate în uzină. O asemenea soluție nu pune în valoare toate rezervele ce le poate asigura optimizarea fabricației pe fiecare lot de repere în parte, dar, pînă la crearea condițiilor necesare pentru aceasta, optimizarea în ansamblu a lotului pe o comandă, incluzînd toate reperele la un loc, inclusiv operațiunile de montaj și finisaj, are o eficiență superioară față de mărimea loturilor stabilită empiric și se poate aplica în condițiile organizatorice existente, fără nici o modificare a metodelor de lansare, urmărire și de înregistrare.

Calculînd loturile optime pe perioada 1960—1967 cu ajutorul formulei de optimizare a loturilor și comparîndu-le cu cele efectiv lansate în această perioadă, s-a obținut diferența de costuri ce se putea economisi prin reducerea cheltuielilor de lansare pe fiecare an în parte. În acest calcul s-a ținut seama de faptul că în ultimă instanță — după cum rezultă chiar din formula de organizare — eficienta ce se poate obține prin metoda menționată se manifestă în **reducerea numărului de comenzi lansate pe an** și deci în **reducerea timpului consumat pentru operațiunile de lansare, pregătire-încheiere** (și deci timpul consumat pentru reglarea mașinilor și instalațiilor utilizate), precum și de **urmărire pe flux** a pieselor, subansamblelor, autovehiculelor în execuție.

Evoluția mărimii loturilor de fabricație în perioada anilor 1960—1967 și legat de această evoluție dinamica numărului de comenzi lansate pe an, în comparație cu mărimea optimă a loturilor și a numărului comenzilor realmente necesare anual, este reflectată în grafic.

Din analiza graficului rezultă că: mărimea loturilor de fabricație are o tendință generală de creștere, determinată de sporirea continuă a volumului de producție în expresie naturală și de încercarea obținerii unor economii tot mai mari de manoperă pe unitate de produs, pe seama reducerii timpului de pregătire încheiere; mărirea loturilor de fabricație este limitată de acțiunea de diversificare a produselor, care determină execuția unor capete de serii reduse la număr (1—10 buc. din seriile zero) pe o comandă, precum și necesitatea satisfacerii nevoilor economiei naționale cu toate tipurile de autovehicule simultan, într-o unitate de timp (trimestru, an); corectînd mărimea loturilor de fabricație rezultată din calcul cu abaterile determinate de acțiunea de diversificare au rezultat anumite mărimi ale lotului, apropiate de cele optime și care pot constitui programul de fabricație optimizat; diferența de mărime a loturilor permite reducerea numărului comenzilor lansate; apropierea mărimii lotului de fabricație de lotul optim în cazul autobuzelor, în anul 1966, reflectă încercarea de lansare a comenzilor după graficul întocmit pe baza calculelor de optimizare care a contribuit efectiv la reducerea numărului de comenzi și obținerea economiilor scontate — ulterior însă, neacordîndu-se o atenție suficientă acestei probleme, loturile lansate s-au îndepărtat din nou de cele optime.

Din calcule rezultă că în anii 1960—1967, prin optimizarea loturilor de fabricație în ansamblu, se putea obține anual o economie de cca. 500 mii lei și în plus — ceea ce este și mai important — o economie anuală de 46 mii ore normă la consumul de manoperă directă, prin reducerea timpului de pregătire-încheiere. În acest fel, datorită scăderii numărului de reglări la trecerea de la o comandă la alta, se obține o creștere însemnată a capacității de prelucrare cu actualul parc de utilaje și cu personalul existent, care permite anual executarea suplimentară a unui număr de 30 autobuze urbane sau 100 autofurgoane de mic tonaj, fără investiții în plus, aducînd uzinei și implicit economiei naționale o acumulare, peste planul actual, în valoare de circa 850 mii lei anual, sub formă de beneficiu. Desigur, prin acest procedeu se economisește un volum corespunzător de muncă vie, contribuind la creșterea productivității muncii — la nivelul uzinei — cu 0,8% în condițiile anului 1968.

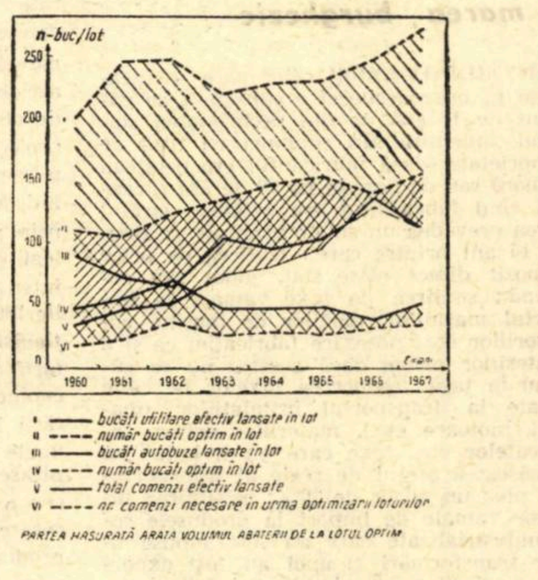

Optimizarea loturilor de fabricație se cere a fi corelată riguros cu circuitul documentelor primare și cu sistemul informațional adaptat în cadrul acțiunii de organizare în ansamblul întreprinderii. În acest sens, uzina noastră este pe cale să aplice rezultatele experienței obținute în adoptarea programului de fabricație, a organizării magaziilor intermediare, a circuitului documentelor primare și a organizării în ansamblu a sistemului informațional la condițiile necesare obținerii unui grad tot mai înalt de optimizare a loturilor de fabricație.

Elaborarea comenzilor, stabilirea mărimii loturilor de fabricație aflate în curs pentru anul 1970 și perioada de perspectivă 1971—1975 se efectuează deja în lumina acestei experiențe.

doctorand Tiberiu HIDA
Uzina „Autobuzul" București

CADRE ȘI RĂSPUNDERI

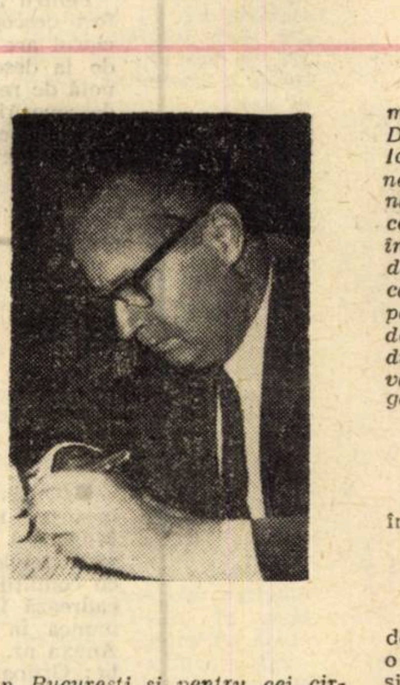

ing. Mihalache IONESCU

MI-AM GĂSIT INTERLOCUTORUL în febra pregătirilor pentru reuniunea jubiliară a celor două decenii care s-au scurs de la înființarea în țara noastră a primelor unități de construcții și montaje energetice din cadrul Ministerului Energiei Electrice. Pentru Trustul „Electromontaj" din București și pentru cei circa 12 000 salariați ai săi, această aniversare este un prilej de trecere în revistă a succeselor și bucuriilor care încep de la luminile primului sat electrificat, și continuă cu realizările marilor lucrări de linii electrice aeriene, stații electrice de transformare și racorduri industriale. Dar pentru tov. ing. Mihalache Ionescu (46 ani), directorul general al trustului, mai înseamnă ceva: aproape alte două decenii de activitate neîntreruptă în sectorul construcții energetice de linii și stații electrice, în care ca specialist și ca director, a luat parte la construirea unor linii de 220 și 400 kilovolți, ca Luduș-Hunedoara, Paroșeni-Craiova sau hidrocentrala de la Argeș-Slatina.

● Cum ați primit vestea numirii dv. în actuala funcție, tovarășe director?

— Cu oarecare temere: era într-o zi de... 1 aprilie 1967.

● Ce vă creează cele mai mari dificultăți în această activitate?

— Formalitățile de finanțare-decontare (care au o filieră și o tehnologie foarte complicată) și problema instabilității planului (în sensul nedefinitivării lui la vreme și al instabilității sale în faza de pregătire tehnico-materială).

● Cum apreciați eficiența cursurilor CEPECA, la care ați participat?

— Utile și interesante în teorie, dar multe inadaptabile practic specificului nostru. Ar fi poate mult mai folositoare dacă ar fi axate pe studii cu aplicabilitate imediată.

● Reușiți să rezervați cea mai mare parte din timpul dv. problemelor de perspectivă?

— Din păcate, nu! Aprovizionarea tehnico-materială îmi ocupă cea mai mare parte din timp, uneori fiind obligat să merg personal pentru tot felul de aprobări.

● Care este după dv. calitatea principală a unui director?

— Exemplul personal și încrederea în colaboratori, la care aș mai adăuga și pe aceea a repartizării judicioase a sarcinilor.

● Cum apreciați rolul economiștilor în întreprindere?

— În principiu, foarte important. În practică însă, trebuie să constat că nu s-a ajuns încă la o valorificare adecvată a cunoștințelor acestora în direcția analizelor, metodelor științifice de muncă etc.

● Ce preocupări de perspectivă vă animă?

— Ca o consecință a realizărilor tehnice competitive ale trustului, dorința angajării pe linie de cooperare a unor lucrări de specialitate și în alte țări.

● Iar personal?

— Să-mi văd cei doi copii cu facultatea terminată: fetița — limbi străine, iar băiatul — politehnica.

● Practicați vreun sport?

— În afară de... automobilism și șah, nu; îmi place însă fotbalul și la campionate, întreaga familie își ocupă locul pe stadion.

★

Aș mai fi dorit să aflu de la interlocutor și alte preocupări, în special în ceea ce privește pregătirile pentru reuniunea jubiliară. M-a lăsat să înțeleg că pe lîngă realizările de plan, unitatea pe care o conduce va fi prezentă la marea aniversare și cu unele interesante comunicări tehnico-științifice, ce vor fi confruntate cu studiile altor unități pe același profil. N-am nici o îndoială că această participare va adăuga un succes în plus celor de pînă acum.

V. B.

DEZVOLTAREA INDUSTRIALĂ ŞI... DOUĂ LEGI PROTECTOARE

URMARE FIREASCĂ a schimbărilor ce au avut loc în structura economică şi socială a României după cucerirea independenţei de stat ca şi a reacţiei puternice a burgheziei industriale împotriva doctrinei liberului schimb, legea din 1887 — **„Măsuri generale spre a veni în ajutorul industriei naţionale"** şi **tariful vamal din 1886** cu modificările sale ulterioare, au constituit cadrul legal al politicii de protejare a industriei pînă în 1912. Pentru a asigura marii burghezii noi posibilităţi de consolidare a poziţiei ei în economia naţională, guvernul liberal a creat acesteia prin legea mai sus-amintită numeroase avantaje.

● *Gratuităţi şi reduceri, dar numai pentru... marea burghezie*

ACORDÎND gratuit celor care se încadrau în prevederile ei o suprafaţă de pămînt de 1 la 5 ha din proprietatea statului, judeţului sau comunei cu titlu de proprietate (dacă fabricantul era cetăţean român) sau de posesie pe 90 de ani (în cazul cînd fabricantul era cetăţean străin) legea prevedea un şir de avantaje pe timp de 15 ani printre care: scutirea de orice impozit direct către stat, judeţ sau comună; scutirea de taxe vamale la importul maşinilor, părţilor de maşini, accesoriilor etc., necesare fabricaţiei ca şi a materiilor prime dacă acestea nu se găseau în ţară; reducerea taxelor pe căile ferate la transportul instalaţiilor (maşini, motoare etc.), materiilor prime, fabricatelor etc., taxe care nu trebuiau să depăşească preţul de regie al transportului plus un adaos de 20%; restituirea taxelor vamale de import la produsele semiindustrializate care au fost supuse unor transformări şi apoi au fost exportate; prioritatea produselor fabricilor protejate în privinţa furniturilor de stat, judeţ sau comună etc.

Pentru a avantaja marea burghezie, legea acorda înlesnirile menţionate cu condiţia ca proprietarul (individual sau colectiv) care voia să înfiinţeze o fabrică sau care deja dispunea de o asemenea întreprindere, să facă dovadă că dispune de un capital de cel puţin 50 000 lei sau foloseşte minimum 25 lucrători pe zi timp de 5 luni într-un an, întrebuinţînd totodată maşini şi mijloace tehnice perfecţionate care să fie conduse de oameni specializaţi. Beneficiind de asemenea avantaje şi la adăpostul unui tarif vamal protecţionist, în condiţiile creşterii cerinţelor pieţei interne, procesul industrializării capitaliste a înregistrat o evoluţie ascendentă pentru o perioadă de aproape trei decenii.

Efectele legii „Măsuri generale spre a veni în ajutorul industriei naţionale" pot fi pe deplin apreciate dacă luăm în consideraţie însăşi evoluţia întreprinderilor încurajate de stat. Din acest punct de vedere în anul 1887, cînd a fost promulgată legea, corespundeau cerinţelor ei numai 153 unităţi industriale. Din acestea, 70 erau întreprinderi mari, fabrici de bere şi de spirt care, începînd din 1888, printr-o decizie a ministrului conservator P.P. Carp, au fost scoase de sub efectul legii, pe motiv că beneficiau de materii prime autohtone din abundenţă şi cu preţuri reduse. Cîţiva ani mai tîrziu, în 1893, o anchetă a Ministerului Industriei şi Comerţului constata că numărul întreprinderilor din industria mare prelucrătoare încurajate de stat se ridicase la 146, pentru ca în anii 1901—1902 să ajungă la 182, iar în anul 1905 la 281: aceasta reprezintă o creştere de 2,4 ori mai mare faţă de numărul întreprinderilor mari înfiinţate în toată perioada de pînă la 1887. Aşadar, politica protecţionistă îşi arăta efectele.

● *Proiecte care rămîn doar proiecte şi un tarif „binefăcător"*

LA SFÎRŞITUL perioadei de aplicare a legii din 1887 burghezia luptă pentru adoptarea unor noi măsuri protecţioniste. În acest sens, ministrul Agriculturii, Industriei şi Domeniilor prezintă Adunării Deputaţilor în sesiunea ordinară prelungită din anii 1903—1904 un proiect de lege pentru modificarea legii anterioare prin care, aşa cum se recunoştea în expunerea de motive, se căuta să se extindă avantajele acordate şi să fie mai bine precizate; în acelaşi timp însă se impuneau capitaliştilor anumite obligaţiuni în legătură cu asigurarea muncitorilor contra accidentelor. Burghezia fiind nemulţumită de obligaţiile ce i se impuneau n-a votat proiectul. În continuare, statul a luat alte măsuri prin care politica de protejare a industriei nu numai că a fost menţinută prin prelungirea an de an a valabilităţii legii din 1887 pînă în 1912, ci a fost mult intensificată. În această privinţă, în aprilie 1904 a fost votat **tariful vamal protecţionist** al cărui autor era **Em. Costinescu**, tarif care nu a putut fi aplicat decît începînd cu anul 1906 deoarece la data votării lui România mai avea încheiate cu unele ţări tratate comerciale care nu expiraseră încă. Tariful vamal din 1904 făcea o distincţie clară între produsele necesare economiei naţionale care nu se produceau în ţară (maşini, instalaţii, diverse materii şi semifabricate) şi produsele fabricate în ţară. Pentru prima categorie de produse, taxele vamale de import erau foarte reduse sau uneori nu se aplicau, în timp ce pentru categoria a doua, taxele erau foarte ridicate, capitaliştii fiind astfel puşi la adăpost de concurenta străină. Pentru încurajarea industriei textile, în iunie 1906, a fost promulgată o lege prin care fabricanţii din această ramură erau scutiţi de taxe vamale la importul de fire de in şi cînepă cu condiţia ca importul acestor produse să scadă anual cu 10%, faţă de necesităţi, astfel încît în al zecelea an de la promulgarea legii întregul consum de fire de in şi cînepă să fie satisfăcut din producţia indigenă. De asemenea, întrucît prin decizia ministerială din 1888, morile, fabricile de spirt şi cele de bere fuseseră excluse de la avantajele create de legea din 1887, legea din iunie 1906 acorda respectivelor fabrici scutiri de taxe vamale la importul de maşini, instalaţii şi accesorii ce nu se fabricau în ţară.

Sub ocrotirea legii din 1887 şi a noilor măsuri de protejare a industriei luate la începutul secolului al XX-lea, marea industrie încurajată de stat a realizat o creştere sensibilă. Dacă după 1901 pînă la 1906, cînd a început să se aplice tariful vamal Costinescu, au apărut 99 de noi întreprinderi încurajate de stat, din 1906 şi pînă la 1910 au fost înfiinţate încă 208 asemenea întreprinderi.

Rezultatele politicii protecţioniste pot fi mai complet apreciate dacă vom lua în consideraţie cîţiva dintre indicii principali care caracterizează industria şi nivelul ei de dezvoltare la un moment dat. Din acest punct de vedere situaţia industriei mari prelucrătoare, încurajată de stat, se prezintă în felul următor:

în %

Anul	Nr. întrep.	Capital	Forţa motrică (C.P.)	Valoarea producţiei	Personalul
1904	100	100	100	100	100
1910	168	249	266	346	200

Datele demonstrează că într-o perioadă relativ scurtă marea industrie prelucrătoare făcuse progrese importante atît sub aspectul creşterii cantitative cît şi al înzestrării tehnice.

● *Climatul nesiguranţei şi o lege care-i pune capăt*

DUPĂ 1910, pînă la primul război mondial, industria capitalistă din România continuă să se dezvolte într-un ritm susţinut. Dezvoltarea pieţei interne şi creşterea cerinţelor pieţei externe pentru unele produse româneşti au stimulat mult activitatea industrială. Şi de data aceasta, un rol foarte important l-a avut statul prin politica protecţionistă. Deoarece legea de încurajare a industriei din 1887 se aplica de la un an la altul, se crease un climat de nesiguranţă în rîndurile marilor capitalişti. Aceştia simţeau necesitatea unei noi legi protecţioniste de durată care să le menţină vechile privilegii şi în acelaşi timp să le acorde altele. La rîndul lor, capitaliştii mici şi mijlocii ca şi meseriaşii erau şi ei interesaţi într-o nouă lege de protecţie a industriei, deoarece prin legea din 1887 ei fuseseră excluşi de la avantajele pe care le acorda: În plus, aşa cum fusese concepută şi mai ales interpretată legea „Măsuri generale spre a veni în ajutorul industriei naţionale" generase unele nemulţumiri pentru marea burghezie industrială sau o parte a acesteia, care, din cauza lipsei de precizare a legii în unele privinţe nu putea să beneficieze integral de avantajele prevăzute. La toate acestea se mai adăuga şi faptul că legea din 1887 crease posibilităţi pentru o anumită parte a burgheziei ca, sub paravanul importului de materii prime scutite de taxe vamale, să aducă în ţară unele semifabricate (de ex. inul şi cînepa meliţată) care puteau face însă obiectul unei industrii autohtone.

În aceste condiţii încă la sfîrşitul anului 1908, printr-o adresă a Ministerului Industriei şi Comerţului, camerele de comerţ sînt solicitate să prezinte ministerului propuneri în legătură cu adoptarea unei noi legi de încurajare a industriei. În anul 1909, **ministrul industriei şi comerţului**, elaborează un proiect de lege pentru încurajarea industriei naţionale, urmat în 1910 de un alt proiect. Ambele au fost respinse de către reprezentanţii burgheziei deoarece în afara avantajelor pe care le prevedeau, conţineau şi unele obligaţii şi sancţiuni inacceptabile pentru industriaşi. Ca urmare, în 1911, se întocmeşte un nou proiect pe care Senatul l-a votat, dar care datorită nemulţumirilor burgheziei a fost abandonat. În această situaţie, guvernul conservator condus de P. P. Carp, prezintă camerelor legiuitoare la începutul anului 1912, un nou proiect de lege pentru încurajarea industriei naţionale. Expunerea de motive la proiect ca şi analiza lui demonstrează că în gîndirea economică a conservatorilor interveniseră serioase transformări. Avînd experienţa tristă a ceea ce a însemnat politica liberului schimb, dar fiind în acelaşi timp mari proprietari de pămînt, în condiţiile în care poziţiile economice şi politice ale burgheziei industriale se extindeau şi consolidau, conservatorii au fost nevoiţi să facă concesii politicii protecţioniste cu atît mai mult cu cît chiar unii moşieri deveniseră proprietari sau coproprietari de întreprinderi industriale. Ca urmare, politica protecţionistă promovată de guvernul conservator exprima atît interesele de clasă ale moşierimii cît şi cele ale burgheziei industriale fapt concretizat în **„Legea pentru încurajarea industriei naţionale" din 14 februarie 1912.** Acest punct de vedere era clar exprimat de însuşi ministrul industriei şi comerţului care în expunerea de motive la proiect spunea: „Agricultura stă la noi în capul tuturor industriilor. La noi cea mai mare parte a celorlalte industrii trebuie să fie sprijinitoarele ei căci fără agricultură, neavînd alt export, curat indigen, mai însemnat nu ar veni banii în ţară, iar fără industrie am fi siliţi a cumpăra toate din străinătate astfel încît fără ea nu ar rămîne bani în ţară. Trebuie deci să avem o industrie". Şi pentru a nu se crede că este vorba numai de industria legată de agricultură, ci şi de aceea care folosea materii prime străine, **Gr. G. Cantacuzino** preciza: „Noi (adică guvernul conservator n.n.) ne-am găsit în faţa unor industrii pe care nu am dori să le susţinem, dar pe care, ca oameni de stat, nu putem să le abandonăm fiindcă capitaluri mari sînt angajate".

Prin votarea proiectului de lege pentru încurajarea industriei naţionale şi abrogarea vechii legi s-a inaugurat un nou regim de politică protecţionistă. Legea din februarie 1912 prevedea că beneficiază de avantajele ei: a) orice fabrică, orice aşezămînt sau întreprindere industrială în fiinţă sau care se va înfiinţa, fie de o persoană fie de societăţi şi care în afară de personalul tehnic şi administrativ, întrebuinţa 20 lucrători, sau maşini mişcate de orice fel de motor de cel puţin 5 cai putere; b) „meseriaşii" care întrebuinţau cel puţin 4 calfe sau meşteri; c) Societăţile cooperative de meseriaşi cu un capital de cel puţin 10 lucrători sau asociaţi; d) Societăţile cooperative săteşti, precum şi întreprinderile care foloseau fie la un loc, fie la domiciliu, 20 lucrători în industria casnică.

Avantajele create de lege se acordau diferenţiat, în funcţie de folosirea de către întreprinderi a materiilor prime indigene sau străine, de importanţa economică, strategică şi militară a unităţilor industriale etc.

Intreprinderile care îşi bazau activitatea pe folosirea materiilor prime agricole sau ale subsolului din interior se bucurau de avantajele legii pe timp de 30 de ani iar cele care foloseau materii prime străine pe timp de 21 de ani.

În general, avantajele create de lege constau în: vînzarea de către stat, judeţ sau comună a unei suprafeţe de pămînt de pînă la 5 ha; folosirea gratuită, în limita celor 5 ha, a căderilor de apă şi rîurilor; scutiri de taxe vamale pentru importul de maşini, accesorii etc. necesare instalării sau extinderii întreprinderilor; reducerea taxelor pe căile ferate la transportul maşinilor, instalaţiilor, accesoriilor (cu 20%), materiilor prime indigene (cu 30%) şi produselor fabricate (cu 45%); scutire de orice impozit direct către stat, judeţ sau comună, afară de obligaţia de a plăti statului o cotă din beneficiul net de 3,4% şi 5% (corespunzător fiecărei perioade de 10 ani) dacă întreprinderile foloseau materii prime indigene şi 4—5—6% (corespunzător fiecărei perioade de 7 ani) pentru celelalte întreprinderi, cota fiind plătită numai în cazul cînd beneficiul net era mai mare de 5,5% faţă de capital.

În ceea ce priveşte morile (unităţi care foloseau prin excelenţă materii prime agricole), acestea plăteau o taxă doar de 3% şi numai pentru ultimii 10 ani în cadrul perioadei de 30 de ani. Dacă o întreprindere care folosea materii prime autohtone exporta anual 1/4 din producţie, atunci ea plătea statului doar 2% pentru primii două zeci de ani şi 3% pentru ultimii 10 ani. Meseriaşii şi societăţile cooperative de meseriaşi plăteau în fiecare din cele trei etape un impozit către stat cu unu la sută mai redus decît cel prevăzut de lege, iar societăţile cooperative ca şi întreprinderile individuale de industrie casnică erau scutite de impozite.

Întrucît fabricile de zahăr beneficiau de avantaje prin legi speciale, legea din 1912 nu le acorda nici o protecţie.

Acordînd şi alte avantaje în afara celor menţionate cum erau scutirea de impozite pentru clădirile destinate locuinţei personalului, prioritatea acestor întreprinderi în ce priveşte comenzile statului chiar dacă ofertele lor erau cu 5% superioare celor similare din străinătate, legea din 1912 prevedea totodată şi anumite obligaţii cu privire la folosirea lucrătorilor şi a personalului tehnic.

Creînd avantaje multiple şi extinzînd sfera de cuprindere a industriei protejate, legea din anul 1912 a favorizat extinderea întreprinderilor capitaliste. În anul 1915, numărul fabricilor încurajate aparţinînd marii industrii prelucrătoare ajunsese la 847, capitalul investit era de 329.227.000 lei, forţa motrică de 119.166 c.p., personalul ocupat de aproape 59.000 iar valoarea producţiei de 547 105 000 lei, ceea ce în comparaţie cu începutul anului 1901 reprezenta creşteri destul de însemnate. Dar intrarea României în primul război mondial avea să pună capăt acestei dezvoltări a industriei ca şi celei a întregii economii naţionale, şi să le aducă daune serioase.

dr. Paul TUDOR

Mecanismele capitalismului monopolist de stat

BUGETUL STATULUI

POTRIVIT DIALECTICII fenomenelor social-istorice, există un proces de intercondiționare între evoluția esenței și funcțiilor statului, pe de o parte, conținutul și amploarea finanțelor publice, pe de altă parte. Statul creează sau perfecționează instrumentele financiare de care trebuie să dispună pentru a-și îndeplini funcțiile, iar instrumentele financiare, la rîndul lor, influențează prin mărime, calitate și orientare, într-un sens sau altul, într-o măsură mai mare sau mai mică, îndeplinirea acestor funcții.

Dacă avem în vedere statul capitalist, este limpede că în perioada premonopolistă, cînd statul nu intervenea în activitatea economică, finanțele publice aveau alte particularități decît cele care le sînt proprii în capitalismul monopolist de stat.

În **capitalismul premonopolist,** veniturile și cheltuielile statului aveau o natură aproape exclusiv administrativă. Statul percepea impozite și taxe, emitea monedă, se împrumuta, în scopul acoperirii cheltuielilor necesitate de întreținerea aparatului administrativ și a organelor de represiune, precum și de funcționarea unui număr restrîns de alte instituții și servicii publice. Resursele bănești destinate acestor scopuri tradiționale erau relativ restrînse. Chiar dacă în cursul secolului trecut volumul chetuielilor administrative a marcat o tendință de creștere, partea din venitul național afectată cheltuielilor bugetare depășea rareori 10%, astfel încît efectele acestor cheltuieli asupra mersului economiei în general erau destul de restrînse.

● Volanul mașinii economice

TRECEREA de la capitalismul liberei concurențe la **capitalismul monopolist** și, mai departe, la **capitalismul monopolist de stat** a determinat modificări substanțiale atît în **natura** veniturilor și cheltuielilor bugetare, cît și în **volumul lor.** Alături de **veniturile administrative** sub formă de impozite și taxe, care continuă să fie o sursă principală de procurare a mijloacelor bănești necesare statului, au apărut **veniturile de natură economică** de la întreprinderile și proprietățile de stat, care au crescut pe măsură ce statul și-a asumat un rol tot mai important în activitatea economică și financiară [1]. În ce privește natura **cheltuielilor bugetare,** caracteristică pentru capitalismul monopolist de stat este apariția, alături de destinațiile administrative care corespund funcțiilor clasice, internă și externă, ale statului, a unor categorii noi de cheltuieli și anume cele de natură economică. Statul capitalist contemporan finanțează unele investiții, completînd activitatea în acest domeniu a capitalului privat, cheltuiește sume importante pentru influențarea anumitor procese economice pe calea subvențiilor și primelor etc.

Cît despre modificările în **volumul** veniturilor și cheltuielilor bugetare, acestea sînt considerabile. Bugetul statului capitalist a crescut atît relativ, cît și absolut. În prezent, bugetul afectează adeseori peste 30%, uneori chiar peste 40% din venitul național. Nu trebuie uitat că în același timp, însuși venitul național a cunoscut o creștere rapidă.

Atît modificările în natura veniturilor și cheltuielilor bugetare, cît și cele de ordin cantitativ au contribuit la creșterea rolului bugetului — și, în general, al finanțelor publice — ca **instrument în mîinile conducerii statului pentru realizarea anumitor obiective în economie.** Așa cum s-a spus, dacă producția este motorul mașinii economice, statul a devenit, sau încearcă să devină, volanul acestei mașini.

● Fiscalitatea — instrument de dirijare

STATUL poate acționa fie prin **utilizarea individuală** a unuia sau altuia dintre veniturile și cheltuielile bugetare, fie prin **utilizarea globală** a bugetului, în sensul influențării activității economice pe calea soldării intenționate, conștiente, a bugetului cu excedent sau deficit, după caz.

În ce privește **veniturile bugetare,** nomenclatorul lor cuprinde patru categorii principale de resurse: impozite, taxe, prețuri și împrumuturi.

Impozitele reprezintă și azi sursa principală a veniturilor statului capitalist. Însă în timp ce odinioară ele constituiau exclusiv surse de venituri, în prezent statul le folosește și pentru influențarea anumitor activități economice în sensul restrîngerii sau dezvoltării lor. Astfel, dacă ne referim la impozitele asupra producției, vărsate de întreprinderi însă repercutate de acestea asupra prețurilor, statul poate impulsiona sau frîna producția anumitor bunuri prin simpla manevrare a cotelor de impunere. **Fiscalitatea devine deci un instrument de dirijare a economiei.** La fel și cu impozitele asupra veniturilor individuale: ele pot fi încadrate într-o politică generală a veniturilor, fiind majorate atunci cînd statul intenționează să reducă puterea de cumpărare a unor categorii sociale, sau, dimpotrivă, pot fi reduse acordîndu-se micșorări ale cotelor de impunere sau exonerări fiscale atunci cînd se intenționează creșterea puterii de cumpărare, mărirea cererii solvabile pe piață.

Taxele sînt și ele utilizate tot mai mult ca mijloc de dezvoltare sau limitare a anumitor activități. Aceste scopuri sînt urmărite îndeosebi prin folosirea așa-ziselor taxe parafiscale, încasate de anumite organe ale statului și de alte colectivități publice. Pe calea unor asemenea taxe fiscale sau parafiscale încasate de la beneficiarii activităților respective se finanțează de exemplu activitatea de cercetări, dezvoltarea rețelei de radio-televiziune, a rețelei de drumuri etc.

Prețurile constituie o pîrghie pentru sprijinirea întreprinderilor de stat cu caracter industrial și comercial, a întreprinderilor mixte, de stat și particulare, a serviciilor publice. În general, pîrghia prețurilor se folosește în asociere cu alte mijloace de intervenție, cum ar fi subvenția de la buget.

Împrumuturile constituie o prelevare temporară a unei părți din venitul național în folosul statului, îndeosebi pentru lucrări de investiții publice. Dacă în capitalismul premonopolist, împrumutul era considerat un rău necesar, în prezent el apare ca o sursă normală, foarte solicitată, de finanțare de către stat a expansiunii economice.

Influențarea economiei naționale prin intermediul veniturilor statului are o serie de consecințe nefavorabile și **duce adeseori la accentuarea injustiției sociale.** Astfel, atunci cînd majorarea impozitelor atrage după sine creșterea prețurilor la bunurile de consum, contribuabilii care suportă în primul rînd această majorare nu sînt cei cu venituri ridicate, deci cu o capacitate contributivă superioară, ci familiile numeroase. Pe de altă parte, sarcinile fiscale care majorează prețurile de desfacere reduc caracterul competitiv al produselor naționale, față de produsele altor țări în care fiscalitatea se orientează mai mult spre impunerea veniturilor individuale decît spre aceea a producției.

Partea de **cheltuieli** a bugetului oferă statului pîrghii economice și mai influente decît partea de venituri. Prin marea lor pondere, aceste cheltuieli acționează puternic atît asupra pieței mijloacelor de producție, cît și asupra celei a bunurilor de consum.

Astfel, statul capitalist contemporan cheltuiește mult pentru investiții, fie în vederea dezvoltării întreprinderilor proprii, fie pentru naționalizarea unor întreprinderi ale capitalului privat, fie în sfîrșit pentru „participarea" alături de capitalul privat la înființarea și dezvoltarea unor întreprinderi, subramuri sau ramuri. Majorînd sau reducînd cheltuielile de investiții, statul va face să crească sau să scadă cererea de echipament industrial, materiale de construcții etc. Statul mai are și cheltuieli de personal, civil și militar. Majorînd sau diminuînd aceste cheltuieli, el va face să crească sau să scadă cererea pe piața bunurilor de consum.

● Echilibrul abandonat...

CEL MAI IMPORTANT mijloc de influențare bugetară a economiei rămîne însă **manevrarea raportului dintre veniturile și cheltuielile globale ale statului,** cu alte cuvinte politica deficitului și excedentului bugetar.

În capitalismul premonopolist, unul dintre cele mai importante principii de drept bugetar l-a constituit acela al **echilibrului** veniturilor și cheltuielilor statului, al egalității perfecte, aritmetice, între aceste două mărimi, în sensul că veniturile nu trebuiau să fie nici inferioare, dar nici superioare cheltuielilor. În practică, acest principiu era greu de realizat pe calea metodelor normale de finanțare, însă nu este mai puțin adevărat că realizarea lui constituia un obiectiv principal al guvernului și o obsesie a miniștrilor de finanțe. Principiul echilibrului bugetar corespundea conceptului de **neutralitate a finanțelor publice:** statul — potrivit acestui concept — trebuie să se comporte cu finanțele lui în așa fel, încît să nu influențeze cu nimic jocul liber al legilor economice.

O dată cu apariția **intervenționismului de stat,** dogma echilibrului bugetar a fost aruncată peste bord, ca fiind incompatibilă cu posibilitatea și chiar obligația finanțelor publice de a servi ca pîrghie de influențare a vieții economice și sociale. În lumina acestei noi rațiuni de existență a finanțelor publice, neutralitatea devine inutilă sau, mai mult, stingheritoare. Ea este înlocuită printr-o poziție activă, militantă, față de problemele economice și sociale, care conferă finanțelor publice capacitatea de a colabora la realizarea anumitor obiective trasate de guvernanți. Această colaborare presupune de cele mai multe ori înlocuirea echilibrului bugetar cu un **dezechilibru voit,** adaptat cerințelor politicii economice a statului.

Dezechilibrul poate să însemne, pe de o parte, depășirea veniturilor de către cheltuieli **(deficit bugetar).** În acest caz, statul injectează economiei mijloace bănești suplimentare, căutînd să o stimuleze atunci cînd dă semne de marasm, de utilizare tot mai redusă a forței de muncă. Această metodă de creare prin intermediul finanțelor publice a unei conjuncturi economice ascendente, de utilizare deplină a forței de muncă, a fost denumită **deficit spending,** deficit sistematic. Ea are un trecut îndelungat, fiind teoretizată de John Maynard Keynes și W. Beveridge și practicată de Schacht în Germania (după 1933), de partidul democrat în S.U.A. ori de cîte ori a deținut puterea — începînd cu politica New Deal a președintelui Roosevelt și încheind cu administrația Johnson —, de guvernanții Angliei etc.

Politica deficitului sistematic constă în **sporirea cheltuielilor statului peste veniturile normale.** Formele și metodele prin care statul își procură disponibilități bănești suplimentare sînt, în general, următoarele:

— tratele fiscale: datornicii fiscului semnează trate (angajamente de plată) în favoarea tezaurului, pe care acesta le poate vinde la banca de emisiune, încasînd contravaloarea lor înainte de termenul de plată al impozitului;

— depozitele corespondenților tezaurului: o serie de instituții, cum ar fi casele de economii, căile ferate, casele autonome de amortizare etc. sînt titulare de conturi la tezaurul statului; disponibilitățile din aceste conturi pot servi într-o anumită proporție la acoperirea unor nevoi financiare ale statului;

— bonurile de tezaur: aceste titluri de împrumut emise de tezaur servesc la mobilizarea pe piață a unor disponibilități bănești pe termen scurt sau mijlociu; unele bonuri, care au valori nominale de ordinul milioanelor, servesc la procurarea de fonduri direct de la bănci și de la corespondenții tezaurului.

Spre deosebire de aceste forme și metode, a căror utilizare se caracterizează printr-o anumită discreție, alte metode reprezintă un apel nemijlocit la „rotativa" băncii de emisiune, deci la **inflație deschisă.** În acest caz, tezaurul se împrumută de la banca de emisiune, iar aceasta creează monedă pentru a-l satisface.

Veniturile suplimentare obținute de stat pe aceste căi servesc la finanțarea unor mari lucrări destinate „relansării" economiei, cum ar fi construirea unor obiective industriale, îmbunătățirile funciare, dezvoltarea rețelei rutiere. Mai sînt finanțate și obiective care nu au un caracter productiv, însă care, sporind veniturile populației datorită creării unor locuri de muncă, majorează cererea solvabilă și în felul acesta stimulează producția. Unul dintre obiectivele cele mai caracteristice din acest punct de vedere îl formează finanțarea cursei înarmărilor, a industriei de război care nu produce decît mărfuri destinate distrugerii, dar angajează un mare număr de salariați și deci mărește cererea solvabilă. Totodată industria de război realizează mari profituri care se transformă și ele pe căi diferite în cerere solvabilă. În felul acesta se creează o stare de euforie, de „încălzire" economică.

Metoda „deficit spending" are însă **limite stricte,** care nu o dată s-au vădit în cursul încercărilor făcute de statele capitaliste de a învinge pe cale bugetară o stare de stagnare economică. Crearea de putere de cumpărare prin deficite bugetare nu trebuie să depășească posibilitățile economiei de a o satisface: în cazul contrar, deficitul nu restabilește echilibrul economic, ci dimpotrivă, degradează și mai mult situația economică printr-o influență nefastă asupra sistemului prețurilor. Cu alte cuvinte, cei care mînuiesc metoda trebuie să cumpănească bine **mărimea deficitului bugetar** și **proporția mijloacelor de producție neutilizate,** adică a șomajului, a capacităților industriale în stare de nefuncționare, a stocurilor de materii prime etc. O asemenea cumpănire este însă extrem de delicată și ca atare de regulă nu s-a putut realiza. Adevărul este că mai toate încercările de redresare economică pe această cale s-au soldat cu o **inflație** efectivă, cu o **„supraîncălzire"** a economiei naționale.

Dezechilibrul bugetar mai poate să însemne pe de altă parte și depășirea cheltuielilor de către venituri **(excedent bugetar).** De astă dată, statul absoarbe de pe piață prin veniturile sale și reține, necheltuind-o, o parte din mijloacele bănești disponibile, în intenția de a combate „supraîncălzirea" inflaționistă a economiei. Ca și în cazul deficitului, această politică **deflaționistă** — mult mai rar practicată — are limite stricte de aplicare, deoarece măsurile de „austeritate" bugetară au un răsunet negativ asupra economiei, frînînd investițiile, descurajînd inițiativele. Fără a mai vorbi de efectele sociale ale „austerității", economiile bugetare realizîndu-se în general la cheltuielile pentru învățămînt, sănătate etc. și făcînd să crească șomajul.

● ...de dragul echilibrului

ÎN CONCLUZIE, politica dezechilibrului bugetar inflaționist sau deflaționist urmărește **realizarea echilibrului economic.** Această politică paradoxală a echilibrului economic prin dezechilibru financiar **nu este lipsită de riscuri,** deoarece nu există nici un mijloc de a ști cînd trebuie să te oprești pentru a nu sări dincolo de cal, deci pentru a nu ajunge la un rezultat opus celui scontat: la un dezechilibru economic și mai mare. Aceasta cu atît mai mult, cu cît efectele inflaționiste sau deflaționiste ale deficitului sau excedentului bugetar sînt mult mai complexe decît au putut fi prezentate în aceste rînduri.

În prezent există un curent în Occident care susține că prin manevrarea conștientă a veniturilor și cheltuielilor bugetare se poate realiza un obiectiv și mai temerar decît echilibrul economic (sau, altfel exprimat, nivelarea ciclului conjunctural) — și anume: **creșterea economică.** Așadar, ar urma să se „depășească" actualul stadiu al utilizării excedentului și deficitului bugetar, pentru ca această utilizare să fie pusă în slujba

dr. Costin KIRIȚESCU

(Continuare în pag. 15)

[1] Este însă de reținut că nu toate veniturile provenite din activitatea industrială și comercială a statului sînt înscrise în buget. Adeseori, normele dreptului bugetar și ale contabilității publice sînt considerate prea rigide pentru gospodărirea acestor venituri și, din această cauză, au fost create forme organizatorice noi care, ocolind bugetul pentru a asigura o anumită autonomie gestionară, rezervă totuși statului dreptul de control. În felul acesta, principiul unității bugetare — potrivit căruia veniturile și cheltuielile statului trebuie să figureze într-un singur document și nu în mai multe — a fost bineînțeles încălcat, însă cu toate acestea bugetul ocupă mai departe un loc central în ansamblul finanțelor publice, constituind mecanismul principal de redistribuire a venitului național.

ȘANTIER ȘTIINȚIFIC

Petre JICA

șef de sector la secția de cercetări economice, Filiala Iași a Academiei

• Ce probleme formează obiectul preocupărilor dv. științifice actuale?

— De aproape 20 de ani fac cercetări în domeniul economiei întreprinderii industriale, avînd eforturile concentrate asupra problemei eficienței economice. Restrîngerea sferei de preocupări la o singură problemă se bazează pe ideea că, în condițiile progresului contemporan al cunoașterii științifice, specializarea cercetărilor este o condiție „sine qua non" a unei eficiențe ridicate în cercetare. Studierea problemei menționate este organic legată de denumirea sectorului de cercetare pe care îl conduc și de activitatea de catedră.

• În cadrul problemei eficienței economice ați abordat, desigur, teme mai concrete...

— Am început cu studii de eficiență economică a investițiilor de care mă ocup încă, am continuat cu studii monografice („Uzinele Reșița", „Industria sîrmei" și diverse studii la întreprinderi din Moldova), asupra indicatorilor de eficiență a activității economice (preț de cost, rentabilitate, cheltuieli la 1000 lei producție etc.), iar în prezent mi-am concentrat preocupările la o lucrare mai mare — „Eficiența optimă în economia întreprinderii industriale", pe care o voi termina în anul viitor. Cu ocazia elaborării studiilor monografice am fost nevoit să abordez și aspecte teoretico-metodologice ale metodei indicilor, publicate în diverse studii.

„...analiza calitativă ocupă locul principal..."

• Există vreun subiect care vă pasionează în mod deosebit?

— M-a pasionat ideea unei scheme a sistemului de indicatori ai eficienței economice și a sistemului de factori de creștere a acesteia; a exprimării eficienței absolute prin indicatorii: productivitatea muncii sociale — valoare-preț-preț de cost, precum și ideea actualizării valorilor viitoare, ca element fundamental al eficienței investițiilor. Mă preocupă de asemenea problema unui model de creștere intensivă și extensivă a întreprinderii, cu stabilirea influenței celor trei factori ai procesului de muncă. Încerc elaborarea metodologiei determinării unor optime parțiale ale activității întreprinderii, ca premisă a elaborării unui optim economic al întregii activități. Sper să depășesc cu bine dificultățile mari în înțelegerea unor concepte din tehnica economică apuseană contemporană: productivitate marginală, preț de cost marginal, rentabilitate marginală — și mai ales conceptul de bază legat de acestea, anume teza randamentelor descrescînde. Disocierea dintre teoria marginalistă a valorii și teoria calculului marginal îmi este călăuza în învingerea acestor dificultăți.

• Ce importanță atribuiți aplicării calculului marginal în economia întreprinderii socialiste?

— Este ideea centrală a părții a doua a lucrării la care m-am referit. Date experimentale și din practica curentă a întreprinderilor cu privire la un număr de 10 probleme de aplicare a calculului marginal arată posibilitatea dezvoltării și a folosirii acestuia în determinarea unor optime parțiale.

Sînt de părere că în studierea problemelor de optimizare a întregii activități a întreprinderii, ramurii, economiei naționale etc., care se realizează cu metode matematice moderne bazate pe programare, ar trebui acordată prioritate metodelor matematice simple (bazate pe cunoștințe de algebră și de analiză matematică), care presupun calculul marginal. Aceasta îmi pare a fi calea principală de folosire a matematicii în economie, care ar aduce o contribuție considerabilă și imediată în abordarea cu adevărat „științifică" a problemelor de organizare a producției și a muncii, precum și a celor de introducere a tehnicii noi. Bineînțeles că și aici, analiza economică calitativă ocupă locul principal, calculul marginal rămînînd, ca orice metodă matematică, numai un instrument auxiliar de adîncire a analizei calitative și de măsurare și aplicare în activitatea concretă.

• Studiați și probleme de eficiență optimă parțială?

— Da. Unele se referă la eficiența tehnicii noi. Altele, privesc limita de intensificare a unor acțiuni de organizare a producției și a muncii. În sfîrșit, o ultimă grupă, tot de organizare, se referă la dimensionarea producției și a stocurilor.

Abordarea unui număr atît de mare de teme, concentrate din punct de vedere al aspectului metodologic, este făcută în scopul unei generalizări a metodologiei de optimizare parțială, și, sper, în vederea unei dezvoltări a teoriei și practicii calculului marginal.

V. E.

CONȚINUTUL MUNCII PRODUCTIVE ÎN CAPITALISM

ÎN LITERATURA NOASTRĂ de specialitate se afirmă de obicei că în capitalism munca productivă posedă următoarele caracteristici: 1) produce valoare și plusvaloare; 2) creează mărfuri (bunuri materiale) și nu servicii; 3) este salarizată din capital și nu din venit. Uneori se adaugă: dacă una din cele 3 laturi sau condiții este absentă, munca încetează de a mai fi productivă; alteori această subliniere nu se face în mod explicit dar rezultă din context. Numai precizarea celor 3 laturi, fără explicații suplimentare, măcar succinte, mi se pare nesatisfăcătoare și totodată nepotrivită pentru elucidarea categoriei muncii productive.

Producerea de valoare și plusvaloare sau, ceea ce este același lucru, de valoare care conține în dimensiunile sale și plusvaloare, este trăsătura **fundamentală** a muncii productive în sistemul economiei capitaliste, care exprimă într-o formă concentrată întreaga esență a relațiilor respective și exigențele față de rezultatele muncii omenești. Fiind productivă dacă produce și plusvaloare, în capitalism noțiunea muncii productive se îngustează [1]).

Simpla obținere de plusvaloare nu este însă suficientă pentru ca munca să fie considerată productivă de către capital. Activitatea muncitorului salariat trebuie să producă o anumită **cantitate** de plusvaloare. Raportul calitativ dintre muncitorul salariat și capitalist, exprimat de categoria economică muncă productivă, se găsește materializat într-un raport cantitativ, într-o mărime determinată de plusvaloare.

Avînd ca scop permanent obținerea de plusvaloare, în măsura în care acest obiectiv se realizează, este productivă pentru capitalist și munca neproducătoare de venit național, munca prestată în afara producției de bunuri materiale.

Categoria muncă productivă în sens specific capitalist a fost elaborată de către Marx, pornind de la relația dintre muncitor și capitalist, de la specificul muncii în calitatea ei de **muncă salariată**, independent de ramura în care este cheltuită. Ea este astfel baza teoretică a înțelegerii solidarității tuturor celor exploatați de capital, atît a celor care creează plusvaloare, cît și a celor care aduc plusvaloare fără să o producă.

Fiind productivă pentru capitalist și munca ce produce plusvaloare și cea care aduce plusvaloare fără să o producă, apare ca neîntemeiată afirmația: munca productivă este cea care produce marfă și nu servicii.

În contrast cu marfa, serviciul în genere nu are formă materială; el este vîndut de aceea ca activitate (facem abstracție aici de o serie de alte accepțiuni pe care le are noțiunea de serviciu). Trebuința omenească este satisfăcută prin activitatea ca atare și nu printr-un obiect material produs de ea.

Dacă pornim de la acest conținut al termenilor și admițînd valabilitatea celei de a doua condiții excludem din sfera muncii productive pentru capital nu numai serviciile neproductive în genere, care nu participă la crearea venitului național, dar și o serie de servicii cu caracter productiv (ex. transportul de mărfuri, telecomunicațiile care deservesc producția materială etc.). Sfera muncii productive ar fi limitată nejustificat.

Experiența dovedește că sfera serviciilor, inclusiv a celor care nu produc venit național, este în capitalism treptat subordonată capitalului, munca prestatoare de servicii devenind și ea productivă în sens capitalist. Mai mult, există tendința obiectivă, îndeosebi în perioada actualei revoluții tehnico-științifice, ca sfera serviciilor să crească și ca greutate specifică în ansamblul activităților, avînd o importanță sporită pentru obținerea profitului. Neadevărată în genere, formularea „munca productivă în capitalism produce mărfuri (bunuri materiale) și nu servicii" intră de aceea tot mai mult în contradicție cu realitatea.

1) În alt sens, datorită creșterii caracterului social al producției, noțiunea muncii productive se lărgește.
2) K. Marx, Teorii asupra plusvalorii, partea I-a, Ed. Pol. 1959, p. 315.
3) K. Marx, Opera citată pag. 316.
4) K. Marx, Opera citată pag. 317.

S-ar putea obiecta — la cele spuse mai înainte — că formularea „producerea de mărfuri (produse materiale) și nu de servicii" este prezentă și în opera lui Marx. Dar Marx nu a negat prin aceasta caracterul productiv al muncii care prestează servicii, atunci cînd acestea sînt vîndute de întreprinzători capitaliști.

Motivele pentru care întruchiparea în marfă (obiect material) a fost considerată de Marx ca o trăsătură a muncii productive se rezumă în esență la următoarele:

● Teoretic s-a admis că toate sferele producției materiale sînt subordonate capitalului. În această ipoteză întreaga sau aproape întreaga lume a mărfurilor, a avuției materiale, este produsă de către muncitorii salariați, care folosesc mijloace de producție devenite capital și produc capital. „În consecință, se poate considera că pentru muncitorii care produc capital, este caracteristic faptul că munca lor se întruchipează în mărfuri, în avuție materială. **În felul acesta munca productivă a căpătat o a doua trăsătură caracteristică complimentară, deosebită de trăsătura ei caracteristică decisivă care nu are nici o legătură cu conținutul muncii și nu depinde de el"** [2]). (s.n.) De remarcat aci că întruchiparea în marfă (avuție materială) nu este prezentată ca o condiție fără de care munca nu poate fi productivă pentru capital, ci ca o **trăsătură complimentară**.

● Pe de altă parte, manifestările capitalismului în domeniile de activitate nematerială (inclusiv producția de mărfuri nematerială) erau neînsemnate în etapa de dezvoltare a capitalismului pe care a cunoscut-o Marx și, ca urmare, ele puteau să nu fie luate în calcul. „Toate aceste manifestări ale producției capitaliste în acest domeniu (este vorba de cel al producției nemateriale — s.n.) sînt atît de neînsemnate, încît ele pot fi trecute cu vederea [3])".

● În fine, în „Teorii asupra plusvalorii", operă în care se vorbește despre această a doua trăsătură complimentară a muncii productive în capitalism, Marx s-a ocupat numai de **capitalul productiv**, adică de capitalul angajat în **procesul de producție nemijlocit**. Mai tîrziu vom trece deci, adaugă el, la capitalul în procesul de circulație. Și abia cînd vom analiza forma specială pe care o ia capitalul în calitate de **capital comercial** se va putea răspunde la întrebarea în ce măsură muncitorii ocupați în această sferă sînt productivi sau neproductivi [4]).

„Producerea de mărfuri și nu de servicii" ca o condiție a muncii productive în capitalism se poate „întemeia" și pe o altă idee subliniată în opera lui Marx, idee a cărei înregistrare mecanică a contribuit la apariția în literatura economică a celei de-a doua condiții a muncii productive. Este vorba de teza caracterului neproductiv al muncii care produce servicii. Precizînd că este neproductivă munca ce nu produce capital sau munca ce prestează servicii, cele două formulări fiind echivalente în esența lor, Marx avea în vedere nu serviciul în general, opus noțiunii de marfă (produs material) în general, **ci serviciul pentru capitalist**, serviciul pe care el nu-l vinde în scopul obținerii de plusvaloare, ci pe care-l cumpără, plătit fiind din venit și prilejuindu-i o micșorare a sumelor bănești de care dispune.

Pentru capitalist munca produce servicii atunci cînd este destinată a satisface nevoile personale ale acestuia, felul muncii, caracterul ei concret neavînd importanță (în definirea noțiunii de serviciu). Ceea ce contează fiind activitatea ca atare, **munca produce servicii pentru capitalist și în cazul în care se materializează în obiecte și în cazul în care nu are un asemenea rezultat.**

Conținutul noțiunii de **serviciu în genere** nu coincide deci cu conținutul noțiunii de **serviciu pentru capitalist**.

Spre deosebire de munca neproductivă, care produce serviciu pentru capitalist, cea productivă produce **mărfuri pentru capitalist**, nu numai cînd se concretizează în obiecte, în avuție materială ci și atunci cînd se vinde activitatea ca atare a salariaților angajați. Această activitate destinată vînzării în scopul obținerii de profit are valoare de întrebuințare și valoare de schimb, privită prin prisma destinației și efectului, ea este o marfă pentru capitalist.

În accepțiunea de mai sus, în care noțiunile de marfă și serviciu sînt intim legate de categoriile de muncă productivă și neproductivă, afirmația „munca productivă în sens capitalist produce mărfuri și nu servicii" devine corectă. Dar în acest caz, în care marfa nu este obligatoriu un bun material iar serviciul o activitate, apare de prisos ipoteza „dacă una din cele 3 laturi sau condiții lipsește, munca încetează de a fi productivă". Cînd este prezentă producerea (sau aducerea) de plusvaloare, deci prima condiție sau trăsătură, în mod necesar nu lipsește și nu poate lipsi producerea de marfă — indiferent dacă ea apare ca obiect sau activitate. Nu există situații în care să se obțină plusvaloare iar producția să aibă altă destinație decît vînzarea.

În ce privește plata muncii din capital sau din bani care sînt în sine capital, adică destinați a se transforma realmente în capital, aceasta este o condiție și o premisă a producției de obiecte sau activități pentru vînzare, deci o condiție și o premisă a obținerii de plusvaloare. Așa stînd lucrurile, plata muncii din capital este implicată în fenomenul producerii plusvalorii. Ultimele două condiții nu au prin urmare o existență de sine stătătoare. Producția de obiecte sau activități pentru vînzarea și plata muncii din capital sînt cuprinse, sintetizate în producerea (aducerea) de plusvaloare.

În esență totul se reduce la următoarele: **munca cheltuită în sfera producției materiale este productivă pentru capitalist dacă produce plusvaloare; munca depusă în sferele nemateriale este productivă pentru capitalist dacă îi restituie mai mulți bani decît a avansat, dacă aduce plusvaloare.** Contează nu felul activității, rezultatul ei concret ci destinația, scopul în care munca a fost angajată.

Din indiferența capitalului față de genul muncii (nu și față de calitatea muncii concrete), izvor permanent de contradicții economice și sociale, din scopul urmărit de acesta rezultă o serie de concluzii care completează înțelegerea categoriei muncii productive.

— Pentru capitalist o muncă productivă în genere este neproductivă dacă are ca destinație satisfacerea nevoilor lui personale, iar o muncă neproductivă în genere, neproducătoare de venit național este productivă dacă se utilizează în scopul obținerii de plusvaloare.

— Aceeași muncă este productivă sau neproductivă pentru capitalist, totul depinzînd de felul întrebuințării ei.

Constantin SÎRBU

(Continuare în pag. 15)

FIȘE

■ În studiul **No More General Theories ?** (Sînt perimate teoriile generale ?) din THE ECONOMIC JOURNAL, martie 1969, inginerul M. J. Fores, de la Departamentul de economie aplicată din Cambridge, își exprimă scepticismul cu privire la tendința de matematizare a științei economice, pornind de la constatarea sa că, în domeniul științelor fizice aplicate, pe măsură ce un om devine practician mai bun, el tinde să utilizeze din ce în ce mai mult intuiția sa și din ce în ce mai puțin matematica. Autorul exemplifică cu Keynes și Marshall, care, deși au făcut o carieră strălucită în domeniul matematicii înainte de a se consacra științei economice, nu au utilizat analiza matematică complexă în studiile lor despre economie și societate.

El își manifestă teama că obsesia crescîndă a economiei matematice poate să provoace tulburări în profesia de economist. Evident, este loc pentru o analiză matematică riguroasă a factorilor care pot fi măsurați în economie, dar **noncuantificabilitatea** multor factori determinanți ai creșterii economice este fenomenul care trebuie să atragă atenția cercetătorilor în prezent. Indiferent dacă folosește sau nu matematica în analiza fenomenelor economice, interdependența dintre procesele economice este atît de complexă încît în domeniul economic nu se pot da sentințe indiscutabile ca în tehnică. Contribuția pe care un cercetător din științele aplicate poate să o aducă în studiul economiei nu se referă la o expertiză matematică, ci la respectul faptelor cunoscute și la analiza lor profundă, fără a omite amănuntele și acordînd o deosebită atenție rigurozității științifice.

■ În suplimentul pe luna februarie 1969 al revistei L'USINE NOUVELLE, Christian de Menthon publică articolul **Les methodes qui aident à decider** (Metodele care ajută decizia). Autorul pleacă de la ideea că într-o întreprindere modernă devin tot mai importante deciziile privind alegerea unei variante de investiții, a unui program de studiu, orientarea desfacerii mărfurilor, organizarea întreprinderii etc. Pentru aceasta, autorul subliniază că există metode care permit să se identifice și să se cuantifice toate variabilele mai importante pe care le implică fiecare problemă. Dar, arată de Menthon, acest lucru nu este încă suficient pentru a lua cea mai bună decizie. Pentru aceasta se mai cere ca întreprinderea să aibă cît mai clar fixat, în termeni măsurabili, obiectivul ce-l urmărește. În continuare, sînt prezentate mai multe metode prin care se face legătura dintre diferitele obiective ce stau în fața întreprinderii și variația deciziei în funcție de aceasta. De pildă, metoda A.D.S. (Analiza deciziei strategice) pleacă de la obiectivul după care întreprinderea trebuie să producă bunuri materiale, valori, ceea ce este considerat egal cu creșterea economică. Plecînd de la acest obiectiv fundamental, sînt căutate toate mijloacele tehnice și comerciale cele mai adecvate pentru ca profitul să crească.

■ Daniel Roblin, președintele oțelăriei Roblin Steel Corporation, cu un capital de 20 milioane dolari, arată într-un studiu publicat în colecția CNBOS (nr. 318/1968) că procurarea unui ordinator presupune o creștere a cheltuielilor „fixe", dar determină o reducere a cheltuielilor „directe". După Roblin această reducere se obține nu prin aceea că ordinatorul se substituie oamenilor. El consideră că personalul utilizat va fi mai numeros, dar obiectivul urmărit prin cumpărarea ordinatorului este de a diminua numărul de ore de muncă pe unitatea de produs. Ordinatorul — spune el — este un aparat cu ajutorul căruia se poate produce mai mult într-o oră de lucru.

■ Michel Herblay, arată în articolul său **Un besoin et un marché „révolutionnaire" : le software** (O nevoie și o piață „revoluționară" : software), publicat în revista DIRECTION, nr. 156/dec. 1968, că în informatică „software" este investiția „imaterială", „spiritul" mașinii (la mentaille), întruchipat în toate sistemele de exigențe și toate modurile de întrebuințare.

Fără a intra în labirintul tehnic al unui ordinator, autorul insistă asupra „software"-ului „de bază". Acesta, invizibil, este inclus în mașina care părăsește uzina constructorului și îi permite să se autogireze, să se exprime material în aparate numite „monitori" (care asigură, de exemplu, multiprogramarea), „asamblori" (produc limbajul mașinii), „compilatori" (traduc în limbaj-mașină limbajul convențional). Pe lîngă „software"-ul de bază, există și „software"-ul de aplicație sau specific. El permite ordinatorului studii de marketing, de gestiune, de cercetare operațională, previziuni ale pieței pe termen lung etc. În general, vînzătorul de software — se spune în articol — nu poate evita rolul de consultant în organizare. Îl va preocupa circulația informației în întreprindere, specificînd clientului strategia, managementul adecvat, în al cărui arsenal „software" va fi un element decisiv.

■ A. Pichot semnează în REVUE D'ECONOMIE POLITIQUE (nov.-dec./1968) studiul **Essai de réflexion sur la terminologie économique** (Eseu de reflecțiuni asupra terminologiei economice). Autorul arată că problema terminologiei economice a fost ridicată între cele două războaie mondiale de către economistul român M. Manoilescu și că ea continuă să se afle în centrul atenției.

Eseul este axat pe ideea că terminologia economică se poate îmbogăți și apropia în același timp de realitate, inspirîndu-se din limbajul contabilității economiei naționale. În acest fel, se consideră, teoria economică și mai cu seamă partea sa macroanalitică ar cîștiga noi instrumente de cercetare și ar căpăta un plus de rigurozitate. Prin urmare, conchide Pichot, în loc să ținem contabilitatea economică la periferia analizei teoretice și să o limităm la sfera verificării experimentale și a politicii economice, ar trebui să o integrăm raționamentului economic ; în acest fel ne-am apropia — după părerea autorului — de exigențele pe care Manoilescu le semnalase cu mai bine de treizeci de ani în urmă.

BUGETUL

(Urmare din pag. 13)

unei cerințe și mai înalte a societății.

Este ușor de înțeles că **șansele** unei asemenea politici **sînt extrem de reduse.** S-a arătat că limitele politicii de „relansare" sau de frînare a activității economice prin dezechilibru bugetar sînt atît de stricte, iar apariția unor mijloace care să detecteze atingerea acestor limite se lasă atît de mult așteptată, încît în loc să se ajungă la echilibru economic, deseori se ajunge, dimpotrivă, la accentuarea dezechilibrului existent. Cu atît mai puțin se poate realiza prin excedentul și deficitul bugetului o creștere continuă și armonioasă a economiei capitaliste contemporane.

Elementele pe care le-am putut furniza mai sus dau o imagine sumară a complexității influențelor economice exercitate de veniturile și cheltuielile bugetare și implicit a greutăților întîmpinate în practică de politica echilibrului economic prin dezechilibru bugetar. Aceasta explică de ce guvernele țărilor capitaliste manifestă în prezent o preferință pentru utilizarea pîrghiei monetare, mai ușor de mînuit și de controlat, și folosesc numai în subsidiar pîrghia bugetară.

Cît din venitul național trece prin buget
(procente din venitul național)

Țara	1963	1964	1965	1966
Anglia	36,7	36,7	39,0	41,2
Belgia	29,5	27,8	28,6	30,2
Franța	32,2	30,6	30,2	30,3
Italia	24,6	25,7	28,4	30,4
S.U.A.	24,3	23,2	22,7	24,3

Sursa : International Financial Statistics.

Excedente (+) și deficite (—) bugetare
(în miliarde monedă națională)

Țara	1963	1964	1965	1966
Anglia *	—148	—423	— 597	— 534
Belgia	— 23,3	— 15.0	— 22,1	— 17,1
Franța	— 8,3	— 1,6	— 0,2	— 2,0
Italia	—765	—856	—1530	—1847
S.U.A.	— 4,6	— 5,2	— 4,5	— 5,6

* milioane l. st.

Sursa : International Financial Statistics.

CONȚINUTUL MUNCII

(Urmare din pag. 14)

— Aceeași muncă este simultan productivă și neproductivă, nu însă pentru același capitalist, ci pentru capitaliști diferiți, care își cheltuiesc banii în scopuri diferite. Munca muncitorilor zidari este, de exemplu, productivă în raport cu capitalistul care i-a angajat pentru a obține profit și neproductivă în raport cu capitalistul căruia i se construiește o casă de uz personal.

— Pentru capitalistul individual sau chiar pentru întreaga clasă capitalistă munca poate să devină — în anumite perioade — mai productivă fără să crească realmente productivitatea ei. Este cazul sporirii plusvalorii prin micșorarea salariului real al muncitorilor.

— Munca productivă în sens specific capitalist generează o serie de neconcordanțe în repartizarea socială a muncii, nu numai în interiorul producției materiale dar și între sferele materială și nematerială și în cadrul celei din urmă, precum și producția unor cantități însemnate și din ce în ce mai mari de valori de întrebuințare nefolositoare în sine (de foarte multe ori dăunătoare în gradul cel mai înalt) dar utile capitalului, aducătoare de profit. Aceste neconcordanțe, expresii ale antagonismului dintre interesul individual și cel general și risipa de muncă socială sub diverse forme deschise sau mascate, care le însoțește, dovedesc încă o dată limitele sistemului economic capitalist.

— Așa cum munca productivă în sens capitalist nu coincide cu munca productivă în genere, tot astfel sfera muncii productive pentru capital nu se suprapune sferei materiale. Sfera muncii productive pentru capital (ca și cea a muncii neproductive) cuprinde atît activități creatoare de venit național cît și activități care nu creează sau n-au nici o legătură cu producerea venitului național.

Indiferența față de genul muncii face din munca productivă în capitalism o categorie de maximă generalitate, în sensul că în afara ei nu rămîne nici o ramură de activitate subordonată capitalului. Ea nu are limite așa cum goana după plusvaloare nu cunoaște granițe în privința felului muncii. Categoria muncă productivă în sens capitalist este de aceea receptivă și rămîne deschisă pentru orice gen de muncă asupra căreia capitalul își extinde dominația.

PRIORITATEA ÎN UTILIZAREA TERMENULUI DE „REVOLUȚIE INDUSTRIALĂ"

prof. dr. ing. Valter ROMAN

ÎN LEGĂTURĂ cu revoluția industrială de la sfîrșitul secolului al XVIII-lea începutul secolului al XIX-lea, cu însuși termenul de revoluție industrială, problemă foarte mult dezbătută încă în zilele noastre datorită implicațiilor sale — în special pe plan teoretic — se impun atenției contemporanilor unele aspecte mai importante. În cele ce urmează doresc să mă refer doar la un aspect și anume la cel legat de **geneza** termenului de revoluție industrială.

Termenul de revoluție industrială este folosit de peste un secol și mai bine în literatură. Încă în lucrarea lui Engels „Situația clasei muncitoare din Anglia", apărută în 1845, se întîlnește acest termen. Chiar în prima frază din introducere se spune : „Istoria clasei muncitoare din Anglia începe în a doua jumătate a secolului trecut, o dată cu inventarea mașinii cu abur și a mașinilor de prelucrat bumbacul. Aceste invenții au determinat, **după cum se știe**, o **revoluție industrială**, o revoluție care a transformat totodată întreaga societate civilă și a cărei însemnătate istorică mondială începe să fie recunoscută abia astăzi"[1]) (subl. n.s. — **V.R.**). Mult timp, de fapt și astăzi se consideră că primul care a folosit termenul de **revoluție industrială** a fost Engels. Acest punct de vedere l-am susținut și eu. *)

O lectură (întîmplătoare) a cărții economistului francez M. Blanqui : „Histoire de l'économie politique en Europe, depuis les anciens jusqu'à nos jours", apărută la Paris în 1845, mă obligă însă să revin asupra acestei afirmații. În capitolul XXXVIII al acestei lucrări, Blanqui spune : „Sfîrșitul secolului al XVIII-lea a fost marcat prin admirabile descoperiri menite să schimbe fața lumii și să facă să crească într-o manieră nesperată puterea inventatorilor. Condițiile de muncă au fost supuse celor mai profunde schimbări pe care le-au cunoscut de la începutul societății. Două mașini, care aveau să devină nemuritoare : mașina cu abur și mașina de tors, răsturnau vechiul sistem comercial și făceau să apară, în același timp, produse materiale și probleme sociale, necunoscute părinților noștri... abia ieșită din creierele acestor doi oameni de geniu, Watt și Arkwright, **revoluția industrială** a pus stăpînire pe Anglia... Descoperirea celor două mașini — a lui Watt și a lui Arkwright — a schimbat complet condițiile de muncă înlocuind mîna omului prin mecanică și micile industrii prin mari asociații"[2]) (subl. ns. — **V.R.**).

Avînd în vedere că volumul menționat al lui Blanqui a apărut în același an, 1845, cu lucrarea lui Engels, și că lucrarea lui Blanqui este la „ediția a treia" (fără indicație referitoare la revizuire sau completare), trebuie să ajungem la concluzia că termenul de **revoluție industrială** a fost folosit încă înaintea lui Engels (nu am avut încă posibilitatea să obțin prima ediție a acestei cărți).

Citirea atentă a frazei citate de noi din prefața lucrării lui Engels „Situația clasei muncitoare din Anglia", respectiv mențiunea **„după cum se știe"**, ne îndreptățește să conchidem că însuși Engels lasă să se înțeleagă că termenul de revoluție industrială este împrumutat de el de la un alt autor (sau alți autori) și să precizăm, totodată, că vina atribuirii folosirii prioritare a termenului de **revoluție industrială** nu îi revine în nici un caz lui Engels, căci această mențiune a lui este cît se poate de clară, nu lasă loc nici unui echivoc. Sîntem noi, care am greșit.

Faptul că termenul de **revoluție industrială** a fost folosit încă înaintea lui Engels nu micșorează însă cu nimic meritul lui Engels, el fiind primul care a încercat să elaboreze conceptul de revoluție industrială, să-i definească conținutul iar mai tîrziu — împreună cu Marx — să arate implicațiile economice și sociale ale schimbărilor radicale din domeniul tehnicii de producție, să pună în evidență imensa semnificație istorică a acelor descoperiri tehnice. Aceasta nimeni n-a făcut-o înaintea lui Marx și Engels.

1. — **Marx-Engels.** Opere. Vol. 2, Editura politică, București, 1958, p. 251.

*) Vezi : **V. Roman : „Revoluția industrială în dezvoltarea societății"**, Editura științifică, București, 1965, p. 24.

2. — **M. Blanqui aîné.** „Histoire de l'Economie Politique en Europe, depuis les anciens jusqu'à nos jours", Guillaumin, libraire, Paris, 1845, pp. 180, 181, 184.

ECONOMIE MONDIALĂ

A III-a SESIUNE A CONSILIULUI O. N. U. D. I.

IERI au început la Viena lucrările celei de a III-a sesiuni a Consiliului Dezvoltării Industriale, for permanent al celui mai tînăr organism al familiei O.N.U. care este Organizaţia Naţiunilor Unite pentru Dezvoltare Industrială (O.N.U.D.I.) înfiinţată în 1966. Sesiunea, care va dura pînă la 15 mai a.c., va dezbate o serie de probleme, printre care menţionăm: rolul şi activitatea O.N.U.D.I. în accelerarea procesului de industrializare a ţărilor în curs de dezvoltare, asistenţa tehnică acordată de O.N.U.D.I. acestor ţări în anii 1968 şi 1969, programul de activitate pentru anii 1970 şi 1971, sarcinile O.N.U.D.I. şi obiectivele industrializării pentru cel de al doilea deceniu al dezvoltării, coordonarea activităţilor organizaţiilor din sistemul O.N.U. în domeniul dezvoltării industriale.

Accelerarea industrializării — principalul obiectiv

O TRĂSĂTURĂ fundamentală a lumii contemporane este dezvoltarea rapidă a economiei şi comerţului internaţional. Cifrele medii maschează însă adîncirea discrepanţelor în dezvoltarea economică a statelor, în ciuda eforturilor generale pentru reducerea şi eliminarea lor. Dacă în anul 1958 spre exemplu, decalajul între cel mai înalt şi cel mai redus nivel al venitului naţional pe un locuitor era de circa 2100 dolari, în 1966 acest decalaj a ajuns la peste 3100 dolari; diferenţa între nivelul producţiei industriale pe un locuitor a crescut la rîndul ei de la 453 dolari în 1954 la 645 dolari în 1964.

Persistenţa unor asemenea discrepanţe ar putea avea grave consecinţe asupra evoluţiei viitoare a întregii economii mondiale. În aceste condiţii ne apare cu atît mai actual şi mai însemnat scopul principal pentru care a fost creată O.N.U.D.I. şi anume acela de a promova şi accelera dezvoltarea industrială a ţărilor în curs de dezvoltare, prin mijloace specifice acestei organizaţii, între care un loc important îl ocupă asistenţa tehnică.

Un prim aspect al activităţii O.N.U.D.I. de sprijinire a eforturilor făcute de ţările în curs de dezvoltare pentru accelerarea procesului lor de industrializare constă în realizarea unor proiecte de preinvestiţii, tip fond special, finanţate din Programul Naţiunilor Unite pentru Dezvoltare (P.N.U.D.), în care caz O.N.U.D.I. are rol de agenţie de execuţie. În prezent sînt în curs de execuţie 29 astfel de proiecte care privesc înfiinţarea de uzine şi staţii pilot, institute de cercetare şi centre de dezvoltare industrială în 18 ţări în curs de dezvoltare. Sînt în fază de elaborare alte 50 proiecte, care după aprobarea lor de către Consiliul de administraţie al P.N.U.D. vor fi puse în execuţie începînd cu anul 1970.

În al doilea rînd O.N.U.D.I. sprijină dezvoltarea industrială a ţărilor în curs de dezvoltare prin punerea la dispoziţie acestora, pe o anumită perioadă de timp, a unor experţi şi consilieri industriali, precum şi prin oferirea de burse pentru trimiterea de cadre la specializare în ţările industrializate. În acest an, ţările în curs de dezvoltare vor beneficia, pentru o perioadă de aproximativ 8 luni, de serviciile consultative a 850 experţi, iar în anul viitor numărul acestora va spori la peste 950. Repertoarul (registrul) de ingineri-consilieri, care a fost elaborat începînd cu anul 1968, va fi extins prin înscrierea de noi specialişti din toate ţările care au experienţă într-o ramură industrială sau alta, sporind astfel posibilitatea recrutării unui şi mai mare număr de experţi ai O.N.U.D.I.

În privinţa burselor O.N.U.D.I. va facilita trimiterea la specializare, în acest an, a circa 600 de tineri din ţările în curs de dezvoltare, iar în 1970 a peste 870. O parte din aceşti bursieri se vor specializa în Cehoslovacia (în domeniul motoarelor diesel, autoturismelor), alţii în U.R.S.S. (industria siderurgică şi de maşini-unelte), în Polonia (industria textilă), în Suedia (industria electrică, a hîrtiei şi celulozei), în Anglia (industria alimentară) şi în Danemarca (industria cimentului).

În ceea ce priveşte importanţa acordată dezvoltării diferitelor ramuri industriale, trebuie precizat că priorităţile le stabilesc ţările care solicită asistenţa tehnică. Din această cauză distribuţia asistenţei tehnice a O.N.U.D.I. reflectă gradul şi preocupările diferite de industrializare ale ţărilor în curs de dezvoltare. Se observă că ţările cu un anumit grad de dezvoltare industrială solicită experţi şi burse pentru ramurile moderne cărora vor să le dea o dezvoltare corespunzătoare, în timp ce ţările cu o industrie slab dezvoltată cer burse şi experţi în special în domeniul industriei uşoare, al organizării şi planificării industriale în vederea înfiinţării de întreprinderi industriale. În privinţa proiectelor de preinvestiţie, acestea sînt solicitate în majoritatea cazurilor pentru dezvoltarea industriilor de bază (chimie, metalurgie, electrică şi electronică).

Transferul de know — how

ÎN CONDIŢIILE revoluţiei tehnico-ştiinţifice contemporane şi a masivei ei penetraţii în cele mai diferite domenii ale producţiei materiale, precum şi ale „exploziei informaţionale", O.N.U.D.I. îi revine un însemnat rol în facilitarea transferului de informaţii, know-how, licenţe şi brevete spre ţările în curs de dezvoltare. Pentru îndeplinirea acestui rol, programul de activitate al O.N.U.D.I. cuprinde un mare număr de acţiuni. În primul rînd atenţia organizaţiei va fi îndreptată spre înfiinţarea în ţările în curs de dezvoltare de institute de cercetare şi centre pentru dezvoltarea industrială, pentru standardizarea şi controlul calităţii produselor. Totodată se va acorda sprijin pentru înfiinţarea unei asociaţii internaţionale a institutelor de cercetări industriale.

Anul acesta şi în anul viitor O.N.U.D.I. va achiziţiona noi lucrări ştiinţifice şi tehnice, astfel încît Centrul său de documentare şi informaţii industriale va dispune în 1970 de peste 4 000 volume privind probleme economice şi tehnice industriale, precum şi de o amplă colecţie de date bibliografice, o bogată colecţie de rapoarte de asistenţă tehnică, studii şi broşuri diverse. În acest fel Centrul va fi în măsură să furnizeze un mare volum de informaţii industriale, economice şi comerciale ţărilor în curs de dezvoltare.

În colaborare cu Asociaţia internaţională pentru protecţia proprietăţii industriale vor fi terminate anul acesta studiile întreprinse pentru înfiinţarea în anul 1970 a unei bănci de procedee industriale brevetate, menită să accelereze transferul de know-how spre ţările în curs de dezvoltare. În legătură cu aceasta, anul viitor se va convoca o reuniune de experţi cu scopul de a elabora un îndreptar privind organizarea şi administrarea oficiilor naţionale de brevete. Totodată se va organiza un program de specializare de cadre în acest domeniu.

Se anvizajează studierea posibilităţii înfiinţării unui nou tip de instituţii internaţionale pentru facilitarea transferului de capital şi cunoştinţe tehnice şi administrative. Se are în vedere în primul rînd crearea unui organism internaţional pentru mobilizarea de capitaluri internaţionale care să fie apoi canalizate spre finanţarea dezvoltării industriale a ţărilor în curs de dezvoltare. Se speră că acest organism va putea mobiliza anual circa 100 milioane dolari.

Sprijinul pe care-l acordă O.N.U.D.I., ţărilor în curs de dezvoltare se materializează şi în studiile şi lucrările de cercetare şi proiectare pe care le pune la dispoziţia acestora aproape în exclusivitate în mod gratuit. Acestea sînt elaborate fie de secretariatul organizaţiei, fie de institute de cercetare şi proiectare sau de specialişti din ţările cu o bogată experienţă într-un sector sau altul de activitate industrială.

Pentru anul 1970 sînt prevăzute a fi elaborate peste 100 studii şi lucrări de cercetare care vor aborda cele mai diverse probleme ale dezvoltării industriale, începînd cu aspectele concrete ale producţiei diferitelor ramuri industriale şi continuînd cu problemele organizării, planificării şi programării industriale, ale politicilor de industrializare şi de finanţare etc. Dintre studiile planificate menţionăm pe cele privind: necesităţile de industrii de prelucrare a metalelor şi de utilizare a maşinilor-unelte în ţările în curs de dezvoltare, obţinerea produselor chimice de bază derivate din sare, crearea de uzine de materiale plastice, maşinile utilizate în industria lemnului, tendinţele evoluţiei mondiale a preţurilor la echipamentele industriale, programul O.N.U.D.I. pentru al doilea deceniu al dezvoltării, tipuri de acorduri pentru înfiinţarea de întreprinderi comune, perspectivele dezvoltării diferitelor ramuri industriale între 1970—1980.

Tot în anul viitor O.N.U.D.I. va publica aproape 40 rapoarte şi studii, printre care cităm: industriile constructoare de maşini şi echipamente agricole, problemele creării de industrii petrochimice, transferul de tehnologie, producţia de proteine din petrol, experienţa realizată în planificarea şi programarea industrială,

→

BUGETUL ENGLEZ MARJĂ DE MANEVRARE REDUSĂ

ÎN CUVINTELE ministrului englez al finanţelor, Roy Jenkins, bugetul pe anul fiscal 1969—1970, prezentat la 15 aprilie în Camera Comunelor „nu va modifica strategia de pînă acum, ci o va continua şi o va întări". Aceasta deoarece „deşi s-au realizat unele progrese... este evident că avem încă un drum lung de parcurs".

Într-adevăr, principala problemă preocupantă în momentul devalorizării, în noiembrie 1967, aceea a deficitului plăţilor externe, continuă să se pună şi astăzi cu o acuitate aproape la fel de mare. Deşi în cursul anului 1968 P.I.B. a crescut cu 4% în timp ce nivelul consumului a „săltat" cu numai 1% şi exporturile cu 18%, importurile au depăşit sporul prevăzut (8% în loc de 1%). Ponderea exportului englez în cel mondial a continuat să scadă, iar deficitul comercial, deşi mai mic decît în trimestrul II 1968 s-a menţinut la 43 milioane lunar în octombrie 1968 — martie 1969, iar obiectivul obţinerii unui excedent de 500 milioane lire în balanţa de plăţi este considerat acum a ţine de domeniul fanteziei.

Se apreciază că îmbunătăţirea situaţiei lirei al cărei curs este în prezent la cel mai înalt nivel de după devalorizare — nu se datorează ameliorărilor în economie, ci calmului relativ de pe pieţele financiare în ultimele luni, precum şi intrărilor de capital din Zona lirei sterline, ca urmare a acordului de la Basel, şi nivelului deosebit de ridicat al ratei scontului în Anglia.

„Înveliş dulceag...

ÎN ACEST CONTEXT, cifrele anunţate de ministrul finanţelor sînt considerate de unii comentatori chiar mai puţin drastice decît ar fi cerut-o situaţia existentă. Puncţia asupra consumului — de 340 milioane lire — este cu mult mai redusă decît aceea din anul trecut — 923 miiloane lire. Aşa cum este conceput, bugetul are menirea să supere mai puţin pe omul de pe stradă, viitorul alegător în martie 1971. Povara financiară nu mai loveşte nemijlocit în acesta, prin intermediul impozitelor indirecte, ci vizează în primul rînd corporaţiile. Creşterea cu 2½ puncte a impozitului pe beneficii (pînă la 45%) va furniza încasări suplimentare de 105 milioane lire, iar urcarea cu 28% a impozitului selectiv pe folosirea forţei de muncă, alte 130 milioane lire. Restul încasărilor vor proveni din unele urcări ale impozitelor indirecte la vin, tutun, benzină etc.

Bugetul prevede şi unele înlesniri pentru păturile mai puţin avute. Impozitele pe veniturile mici, se reduc în oarecare măsură şi simultan este anunţată o sporire cu 11—12% a pensiilor, o dată însă cu o majorare a contribuţiilor pentru asigurările sociale.

Renunţînd să se bizuie în aceeaşi măsură ca în trecut pe mijloacele fiscale pentru a reduce consumul, bugetul prezentat săptămîna trecută pare să intenţioneze a experimenta ideile şcolii economice de la Chicago — a lui Milton Friedman — care consideră că elementul-cheie în combaterea unei situaţii inflaţioniste nu trebuie să fie instrumentul fiscal ci reducerea volumului masei monetare în circulaţie. În acest sens ministrul englez al finanţelor invită băncile — cu alternativa unor măsuri de intervenţie din partea guvernului — să reducă împrumuturile acordate particularilor. În acelaşi timp se adoptă unele stimulente pentru a încuraja economiile.

...şi pilulă amară"

PRESA economică remarca însă că dacă învelişul pilulei oferite consumatorilor prin buget este dulceag conţinutul amar al acesteia nu va întîrzia să se simtă. Chiar a doua zi după prezentarea bugetului au fost anunţate o serie de măsuri care confirmă această interpretare. Astfel la 16 aprilie ziarul londonez **The Times** anunţa: „Lumea afacerilor suportă ascuţişul măsurilor bugetare: vor urma însă urcări de preţuri", explicitînd: „un scop principal al bugetului rămîne reducerea consumului prin intermediul impunerii corporaţiilor". Reiese astfel că, deşi, după cum am văzut, bugetul pune accentul principal pe impunerea corporaţiilor, acestea nu vor întîrzia să transfere cheltuielile lor sporite asupra consumatorilor — prin intermediul unor urcări de preţuri. Iar urcările de preţuri nu vor putea fi compensate prin urcări de salarii — cel puţin în intenţia oficială — căci proiectul de lege împotriva grevelor, — deşi atenuat în oarecare măsură în prevederile sale cele mai drastice — va trebui să fie aprobat încă în actuala sesiune a Parlamentului.

În sfîrşit la aceeaşi dată au început negocieri cu Fondul Monetar Internaţional pentru obţinerea unui nou împrumut, pe care guvernul se bizuie pentru a asigura o trecere lină a lirei prin lunile tradiţional mai dificile din toamnă. Rezultatul ar fi o amînare a scadenţelor, dar acestea vor trebui să înceapă să fie onorate în 1971, evident în sume mai mari.

La toate acestea se adaugă incertitudinile privind perspectivele economiei. Amintind că măsurile fiscale şi monetare anunţate urmează să reducă ritmul de creştere al economiei la 3% în anul fiscal viitor, ceea ce ar spori şi proporţia şomajului de la 2.2% în prezent la peste 2 1/2%, ziarul **The Financial Times** se întreba dacă nu cumva se face greşeala de a se „reduce temperatura activităţii economice într-un moment în care ea oricum a încetat să crească... şi dacă nu ne aflăm în orice caz la marginea unei recesiuni".

În încheierea discursului său în Parlament Roy Jenkins arăta că nu sînt excluse noi corective bugetare în toamnă, care să intervină asupra mersului economiei, în caz că acest lucru va fi necesar. El îşi lasă astfel o marjă de manevrare — dar aceasta va rămîne inevitabil redusă în condiţiile necesităţii de a împăca obiectivele austerităţii şi ale echilibrării balanţei plăţilor externe, cu acelea preelectorale — care impun prudenţă în atitudinea faţă de consumator.

Irina VIANU

modele de înființare de întreprinderi etc. La acestea se vor adăuga cele trei publicații periodice: buletinul de informații (lunar), buletinul de cercetare și dezvoltare industrială (trimestrială) și buletinul „Industrializarea și productivitatea muncii" (semestrial).

Promovarea cooperării internaționale

EXPERIENȚA practică a evidențiat faptul că un important factor al dezvoltării este cooperarea economică internațională care permite țărilor o valorificare superioară a potențialului lor uman și material, accelerarea asimilării în producție a celor mai noi cuceriri ale științei și tehnicii pe plan mondial, dezvoltarea și diversificarea producției și a comerțului lor exterior. Prin vocația sa de organism internațional în domeniul dezvoltării industriale, O.N.U.D.I. poate și trebuie să faciliteze extinderea relațiilor de cooperare industrială dintre cele 132 țări membre. De altfel unul din criteriile fundamentale după care este apreciată activitatea O.N.U.D.I. este măsura în care această organizație promovează cooperarea industrială cu scopul de a face din industrializare un pivot al independenței naționale a statelor, un instrument esențial prin care fiecare țară să-și poată pune în valoare resursele naționale în interesul propriului său popor.

Un important mijloc prin care O.N.U.D.I. poate contribui la dezvoltarea cooperării industriale internaționale este studierea formelor concrete de relații practicate de diferitele state, care permite nu numai inventarierea lor dar și evidențierea eficienței și a posibilităților și perspectivelor lor de dezvoltare. În acest scop anul acesta se vor organiza două importante reuniuni de experți pentru cooperarea industrială între țările socialiste și cele în curs de dezvoltare și respectiv între acestea din urmă și țările capitaliste dezvoltate. Dovedindu-se eficientă, în 1970 va fi extinsă practica organizării de reuniuni de experți pentru examinarea celor mai diverse probleme ale dezvoltării industriale și promovării cooperării internaționale. Astfel vor fi organizate aproximativ 40 de asemenea reuniuni.

În prezent, este în faza de organizare un serviciu consultativ al O.N.U.D.I. pentru furnizarea de informații competente asupra echipamentului industrial. De la acest serviciu țările în curs de dezvoltare vor putea obține liste de furnizori de diverse echipamente industriale, informații asupra evoluției prețurilor la aceste echipamente industriale etc.

Pentru facilitarea încheierii de acorduri de cooperare industrială și comercială O.N.U.D.I. organizează așa-numitele „servicii de promovare industrială" care înlesnesc contactele dintre reprezentanții întreprinderilor din țările dezvoltate și cei ai țărilor în curs de dezvoltare. Anul acesta un astfel de serviciu va fi organizat în luna mai cu ocazia tîrgului internațional de la Budapesta, iar pentru anul viitor sînt planificate a se organiza asemenea servicii și cu ocazia expoziției mondiale de la Osaka și a tîrgului internațional de la Brno.

În sfîrșit, programul de activitate al O.N.U.D.I. prevede pentru 1970 și organizarea unor expoziții flotante combinate cu servicii de promovare industrială. Produse industriale ale diverselor țări vor fi expuse pe vase maritime care vor face escale în diverse porturi din nordul Africii.

B. ION

REPERE

● 43 de societăți din S.U.A., cu un capital total de 4,5 miliarde de dolari, au fost „înghițite" în primele trei luni ale acestui an de alte societăți mai puternice. În 1968 capitalul total al firmelor „valorînd" fiecare peste 10 milioane de dolari absorbite sau trecute sub controlul altor firme s-a ridicat la 12,6 miliarde dolari, față de 8,2 miliarde în 1967.

● Cheltuielile pentru publicitate în presă și la televiziunea britanică s-au ridicat în trimestrul I a.c. la 46 și respectiv 38 milioane de lire sterline. Cel mai mult și-au sporit cheltuielile de publicitate societățile bancare și de asigurări, cele producătoare de automobile și de băuturi alcoolice. În schimb fabricile de tutun și țigarete și le-au diminuat.

DOCUMENTAR

PREFACERI STRUCTURALE ÎN PRODUCȚIA DE FIBRE CHIMICE

FIBRELOR CHIMICE le revine azi, și cu atît mai mult în perspectivă, rolul hotărîtor în creșterea producției și acoperirea necesarului de textile pentru populație și pentru ramurile producției materiale. O dată cu dezvoltarea în ritmuri rapide a producției de fibre chimice, care conduce la creșterea ponderii lor în producția totală de fibre (vezi „Viața economică" nr. 6/1969) au loc modificări calitative importante în cadrul acestei producții, determinate de progresele înregistrate de industria chimică și răspunzînd necesităților industriei textile.

„Dilatarea" fibrelor sintetice

O PRIMĂ DIRECȚIE a modificărilor calitative ce se desprinde din urmărirea pe o perioadă mai îndelungată a producției de fibre chimice pe plan mondial, dar mai ales în principalele țări producătoare de fibre chimice, este **dezvoltarea mai rapidă a producției de fibre sintetice comparativ cu fibrele artificiale.** Acest lucru rezultă din creșterea continuă a ponderii fibrelor sintetice în producția totală de fibre chimice, așa cum rezultă din datele tabelului nr. 1.

Tabelul nr. 1

Ponderea fibrelor sintetice *) în producția totală de fibre chimice *(în %)*

Țara sau regiunea	1950	1955	1960	1967
Total mondial	4,7	11.7	23,7	48,4
— S.U.A.	10,4	26,5	45,4	65,6
— Canada	9,0	14.6	35,0	54,4
— Japonia	0,6	4,9	22,3	54,2
— Europa occidentală **)	1,3	5.8	17,6	44,4
din care:				
— țările C.E.E.	1,0	6,3	21,0	51,2
— Anglia **)	2,6	8,6	22,9	46,6

x) Inclusiv fibrele de sticlă.
xx) Exclusiv fibrele de sticlă.
Sursa: Textile Organon 6/1966—1968.

Luînd în considerare pe de o parte previziunile actuale pentru sfîrșitul secolului nostru, care apreciază că fibrele chimice vor reprezenta 65% din consumul total de fibre textile (față de 35% în prezent) și, pe de altă parte, faptul că de mulți ani fibrele artificiale își mențin o pondere relativ constantă în producția și consumul total de fibre textile, este de presupus că ponderea fibrelor sintetice în producția și consumul total de fibre chimice poate ajunge, chiar ca medie mondială, pînă la 70%.

O evoluție asemănătoare fibrelor sintetice o are producția de fibre de sticlă, care în tabelul de mai sus au fost redate împreună cu fibrele sintetice, din cauza ponderii lor încă reduse. Totuși, evoluția în timp a ponderii lor în producția totală de fibre chimice evidențiază un fenomen în plină dezvoltare: în 17 ani aceasta a crescut pe plan mondial de șase ori, de la 0,6% la 3,5%. Cel mai mult s-a dezvoltat producția acestor fibre în S.U.A., unde în anul 1967 ele reprezentau 7,6% din ansamblul fibrelor chimice, în Franța (6,9%) și în Canada (4,6%). Se poate presupune pe baza acestei evoluții că, în viitor, fibrele de sticlă vor ocupa un loc tot mai important în producția totală de fibre chimice, pe măsură ce producția lor va fi însușită și va crește și în celelalte țări.

Dezvoltarea mai rapidă și, în consecință, creșterea ponderii fibrelor sintetice are, în primul rînd, cauze istorice: primele fibre create de către industria chimică au fost cele artificiale (mătasea artificială, celofibra) și mult mai tîrziu fibrele sintetice (nylonul, tergalul etc.), astfel încît, pînă la un anumit nivel, dezvoltarea mai rapidă a producției de fibre sintetice este explicabilă. Menținerea în permanență a unui ritm înalt de dezvoltare se explică însă printr-o serie de factori tehnici, economici și sociali.

Baza de materii prime pentru fibrele sintetice este mult mai largă decît pentru fibrele artificiale: resursele de celuloză, din care se produc fibrele artificiale sînt limitate și, în plus, celuloza este materie primă pentru numeroase alte ramuri industriale.

Industria chimică înregistrează progrese rapide în direcția diversificării tipurilor și îmbunătățirii calității fibrelor sintetice; se pot obține fibre cu calități corespunzătoare fiecărui domeniu de folosire în parte. Se poate afirma aproape cu certitudine că nu există cerințe calitative din partea industriilor consumatoare cărora industria chimică, prin fibrele sintetice create, să nu le dea un răspuns satisfăcător, afară doar de lipsa de higroscopicitate a fibrelor sintetice. Cu totul alta este situația în cazul fibrelor artificiale: progresele realizate în ultimele decenii sînt mult mai reduse, atît în privința diversificării tipurilor de fibre, cît și a îmbunătățirii calității acestora.

Consumul populației, precum și al ramurilor industriale, se îndreaptă tot mai mult spre produse de calitate superioară. Aceste produse pot fi realizate în primul

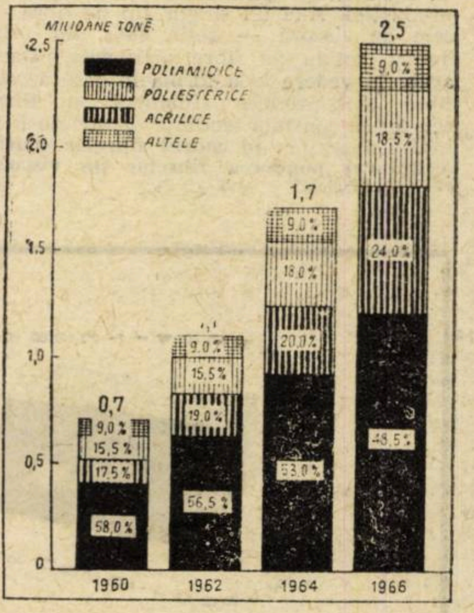

Volumul și structura producției de fibre sintetice (După LES ECHOS)

rînd din fibre sintetice 100% sau în amestec cu fibre naturale (întrucît fibrele naturale — totuși „cele mai bune fibre chimice" — nu pot acoperi decît în mică măsură necesarul în creștere de produse textile). Fibrele artificiale își găsesc utilizare mai ales în domeniul articolelor ieftine, a căror pondere scade pe măsura creșterii veniturilor populației.

Dacă la fibrele artificiale, care au atins de mult faza producției de masă, prețurile nu sînt determinate decît de nivelul cheltuielilor de producție, și în mică măsură și numai în anumite perioade și la anumite tipuri de fibre (de pildă la fibrele polinozice) de raportul cerere-ofertă, la fibrele sintetice prețurile s-au menținut mult timp la un nivel ridicat din cauză că producția, cu toată dezvoltarea sa rapidă, nu a putut face față cerințelor. În ultimul timp însă, cînd nivelul producției de fibre sintetice a ajuns aproape de nivelul producției de fibre artificiale, prețurile au o tendință vădită de scădere. Și nu atît nivelul absolut al prețurilor contează, cît raportul preț-calitate, care, comparativ cu fibrele artificiale și cu cele naturale, devine tot mai favorabil fibrelor sintetice, stimulînd dezvoltarea producției acestora.

Tabelul nr.2

Structura pe tipuri a producției mondiale de fibre sintetice (în %)

Tipuri de fibre	1959	1967	1969 *)	1970 (estimări)
Total fibre sintetice	100,0	100,0	100,0	100,0
din care:				
— poliacrilnitrilice (ex. orlon)	15,6	18,9	19,7	20,9
— poliamidice (ex. nylon)	60,4	45,9	40,1	39,6
— poliesterice (ex. tergal)	15,1	26,3	30,5	31,4
— alte fibre (polipropilena etc.)	8,9	8,9	9,7	8,1

x) Capacități.

Sursa: Textile Organon nr. 6/1966—68 și Deutsche Textiltechnik nr. 4/1967.

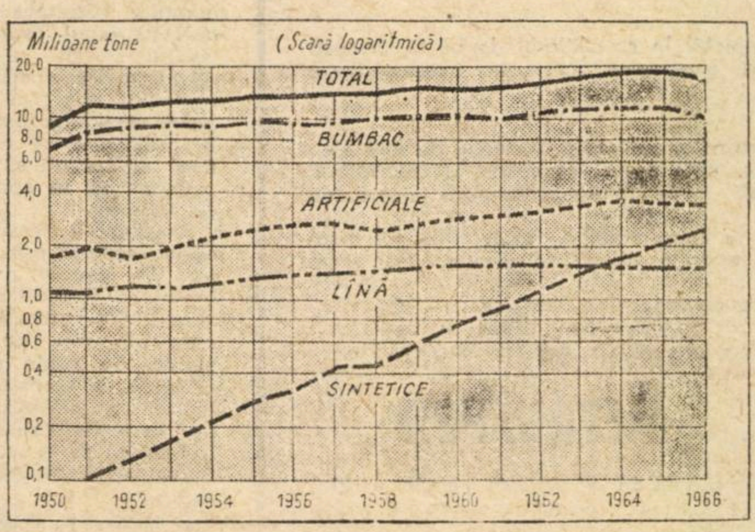

Evoluția producției mondiale a principalelor fibre textile (După LES ECHOS)

Calități estetice și termoplastice

DEPLASĂRI structurale importante au loc și în cadrul celor două categorii distincte de fibre chimice și mai ales în cadrul fibrelor sintetice, așa cum rezultă din tabelul nr. 2.

→

Cu toată diversitatea producției de fibre sintetice, trei tipuri principale de fibre dețin 91% din producția totală de fibre sintetice: fibrele poliamidice, poliesterice și poliacrilnitrilice. Dintre acestea crește importanța fibrelor poliesterice și a celor poliacrilnitrilice, care, cronologic vorbind au apărut mai tîrziu decît fibrele poliamidice, a căror producție, deși sporește în mod absolut, are un ritm de dezvoltare mai redus decît al celorlalte tipuri. În cadrul fibrelor sintetice se distinge, ca tendință deosebit de importantă, **dezvoltarea foarte rapidă a producției de fire texturate,** care înlocuiesc firele filate textil, eliminînd operația costisitoare de filare. În perioada 1962—1966 producția mondială de fire texturate (fără cele pentru covoare și stofe de mobilă) a crescut cu un ritm mediu anual de 50%, față de 20% cît a fost ritmul de creștere a producției totale de fire filamentare (tip mătase) sintetice. Se așteaptă astfel ca în cîțiva ani firele texturate să reprezinte în jur de 70% din producția de fire sintetice.

În domeniul fibrelor artificiale modificările structurale sînt mai reduse, însă cu semnificații pentru evoluția viitoare a producției. Aici un singur tip de fibre — cele de viscoză — dețin 88% din producția totală de fibre artificiale. Dacă avem în vedere însă forma în care aceste fibre sînt produse (filament și fibre scurte) se constată tendințe demne de luat în considerație: **în cadrul fibrelor scurte (celofibra) ponderea fibrelor de viscoză este mai mare și are tendință de creștere** (de la 91,8% cît a fost în anul 1950 la 98,2 în anul 1967), în timp ce în cadrul firelor filamentare ponderea producției de viscoză este mai redusă și cu tendință de scădere. Crește în schimb ponderea fibrelor acetat, ale căror calități estetice și termoplastice s-au îmbunătățit sensibil în ultimul timp. Evoluția pe o perioadă mai îndelungată a ponderii fibrelor acetat în producția mondială totală de fire filamentare artificiale indică, deși cu multe căderi, o ascensiune: de la 7,5% în anul 1930 crește la 17,9% în anul 1940 și 23,7% în anul 1950; după o scădere absolută și relativă a producției în deceniul 1951—1960, a crescut din nou pînă la 26,6% în anul 1967, deci peste nivelul atins în anul 1950. Se apreciază că acest proces va continua și în viitor, lucru realizat de altfel într-o serie de țări, cum sînt Anglia și Japonia, în care ponderea firelor acetat a ajuns în anul 1967 la 36% și respectiv la 19%.

Factorii principali ai modificărilor structurale ce au avut și continuă să aibă loc în producția de fibre chimice, din care am remarcat mai sus doar pe cele mai importante, sînt progresul tehnic și creșterea exigențelor consumatorilor față de produsele textile. Ele contribuie continuu la îmbunătățirea calității produselor și creșterea eficienței economice a producției industriei textile.

Șt. UNGUREANU

HUNOR 131

Calculator electronic pentru birouri indicat pentru realizarea următoarelor lucrări:

- Lucrări de birou de exemplu: facturare, state de salarii.
- Probleme financiare de exemplu: calcule de dobînzi, calcule valutare.
- Probleme tehnice de exemplu: calcule statice, optice și calculare de formule
- Probleme statistice de exemplu: calcularea de valori medii și calcularea de dispersii.

HUNOR 131

Servește în primul rînd pentru executarea celor 4 operațiuni aritmetice de bază, fiind echipat și pentru operațiuni cu cifre zecimale.

HUNOR 131

Se manipulează foarte ușor.

HUNOR 131

Oferă o siguranță deosebită a calculului:

- Comanda electronică.
- Semnale automate, optice și acustice, cît și blocarea electronică, a clapelor, asigură o precizie a calculului;

HUNOR 131

Se citește ușor.

HUNOR 131

Lucrează rapid. În practică, viteza de calculare depinde de timpul general de manipulare a cifrelor și a butoanelor manipulatoare.

HUNOR 131

Lucrează fără zgomot.

HUNOR 131

Este o construcție electronică completă. În calculatorul de birou lucrează doar semiconductori cu elemente electronice active, iar acestea au o durabilitate aproape nelimitată.

HUNOR 131

Poate fi livrat cu următoarele accesorii care lărgesc domeniul de utilizare:

- Claviatură exterioară, maxim 6 buc. care pot fi conectate la calculatorul de birou (în timp una după alta) — pentru a-l putea pune în stare de funcțiune de la distanță.
- Tipăritor de cifre, care, conectat la calculatorul de birou, imprimă automat pe o hîrtie toate cifrele care apar la indicatorul cifrelor cît și toate semnele de operație.

Fabricat de uzinele pentru aparate de măsură electronice.
Budapest XVI, Criráki u. 26—32
Exportul se face prin Întreprinderea ungară de Comerț Exterior.

PUBLICOM

METRIMPEX

BUDAPEST V, Münich Ferenc u. 21

DIN ȚĂRILE SOCIALISTE

CORESPONDENȚĂ DIN MOSCOVA

AVALANȘA DE INFORMAȚII ȘI CIBERNETICA

DEZVOLTAREA ȘTIINȚEI ȘI TEHNICII aruncă spre noi o avalanșă tot mai mare de informații, în care uneori e greu să ne orientăm. Ajutorul ciberneticii este, în acest sens, foarte eficient. Se creează sisteme de căutare a informațiilor, cu noi dispozitive de memorizare — pe discuri magnetice. Astfel de discuri conțin pînă la 5 miliarde de simboluri. Aceasta echivalează cu 2 milioane pagini sau 10 mii de cărți. Mașina electronică cu memorizarea pe discuri găsește în numai 0,2 secunde locul unde se păstrează informația necesară și o citește cu o viteză de 100 mii de semne pe secundă. Accesul la o astfel de bibliotecă e posibil de la distanță, printr-o legătură specială, pe bază de abonament.

Împărtășind aceste considerații în legătură cu rolul ciberneticii, într-o discuție cu un corespondent al Agenției Novosti, acad. **VICTOR GLUȘKOV,** *directorul Institutului de Cibernetică al Academiei de Științe a R.S.S. Ucrainene, laureat al Premiului Lenin și al Premiului de Stat, s-a ocupat pe larg și de specificul „limbajului comun" între om și mașina electronică de calcul, de orientările viitoare ale construcției de calculatoare.*

— Mașina și omul încep să se apropie de la poli opuși. Omul, mai întîi își însușește limba și ulterior matematica, limbajul ei. Mașina, dimpotrivă — mai întîi își însușește limbajul matematic și după aceea cu multă trudă, începe să înțeleagă graiul omenesc. De ce?

Mașinii îi sînt proprii precizia și identitatea noțiunilor și acțiunilor. Omul însă își exprimă în chip diferit una și aceeași idee. Mașina va înțelege doar pe aceea dintre numeroasele sinonime, pe care le are programate. Aceasta cere din partea omului cunoașterea precisă a limbajului mașinii respective.

Sarcina dificilă a ciberneticienilor constă în a apropia treptat limbajul mașinii de cel al omului. Mașina „Mir" a făcut deja cîțiva pași în această direcție. Acesteia poți să i te adresezi într-un limbaj apropiat de cel al inginerului, al matematicianului.

— Ziariștii și cei care se ocupă cu popularizarea științei compară adesea mașinile electronice de calcul, cu un creier electronic. Cît de justă e această comparație din punct de vedere științific?

— La drept vorbind, comparația nu e justă. În primul rînd, principiile de funcționare ale mașinii și creierului sînt diferite. Dar nu numai aceasta este problema. Ceea ce mașina poate rezolva rapid, creierul rezolvă mai lent, și invers. Astfel, mașina poate efectua diferite calcule cu o viteză de pînă la 10 milioane operații pe secundă. Dacă, să zicem, mașina citește un text de manuscris, ea deocamdată rămîne în urma omului.

Pentru practica omenească însă este important nu atît modul de funcționare a mașinii, ci posibilitatea de a obține anumite rezultate cu ajutorul ei. Iată deci că omul caută să folosească principalul „merit" al mașinii — viteza ei de lucru. Dar meritele mașinii pot fi folosite cu atît mai eficient, cu cît omul poate comunica mai ușor cu ea. De aceea, la proiectare se tinde ca limbajul „intern" al mașinii să fie mai rapid, iar cel „extern" să se apropie la maximum de cel omenesc.

Construirea mașinii nu va merge pe calea copierii pur și simplu a creierului! Iar problema nu constă numai în faptul că în creier sînt 10 miliarde de elemente (neutroni) iar mașina se compune din zeci sau sute de mii de elemente. Se poate crea o mașină și cu miliarde de elemente. Dar aceasta va fi foarte voluminoasă, foarte costisitoare și nu va avea calități esențiale. Mașinile trebuie să se dezvolte și se vor dezvolta numai pe baza legilor care le sînt proprii.

— Care sînt direcțiile și perspectivele în crearea de mașini universale și mașini electronice de calcul speciale?

— Este o temă foarte vastă, de aceea mă voi referi numai la o latură a ei. Problema — cărei mașini să i se dea preferință — celei universale sau celei speciale — trebuie abordată din punct de vedere economic. Un model experimental de mașină universală costă ceva mai scump decît o mașină specială. Dar producerea în serii mari a mașinilor universale reduce simțitor costul lor, pe cînd costul mașinilor speciale, datorită producerii lor în unicate, rămîne ridicat. Mașina de profil îngust, pe cît se vede, e mai costisitoare decît cea universală.

Altfel stau lucrurile cînd e vorba de complexe, de sisteme automatizate de comandă. Un astfel de sistem e folosit, de pildă, la uzina de televizoare din Lvov. Este un model unicat și costă foarte mult. Un complex similar de utilaje poate fi aplicat în cîteva sute de uzine din țară, obținîndu-se un efect economic considerabil. În ceea ce privește orientarea evoluției mașinilor electronice de calcul universale, în prezent se creează mașini din a treia generație, bazate pe schemele integrale ale microelectronicii. Ele rezolvă în același timp multe probleme pentru numeroși beneficiari (mașinile electronice din prima generație și majoritatea din a doua generație pot rezolva, în momentul respectiv, numai o problemă pentru un singur beneficiar). Viteza lor maximă este de 5—10 milioane de operațiuni pe secundă (mașinile din prima generație au avut o viteză de 20—30 mii, iar din a doua — 300—500 mii de operații pe secundă).

În a treia generație de mașini se simplifică considerabil comunicarea lor cu omul. Mașina poate citi și traduce schițe și desene, poate citi un text de pe o foaie, poate primi sarcini și comunica informații pe rețea.

— Care vor fi după părerea dv. particularitățile sau proprietățile viitoarelor generații de mașini?

— Pentru relația om-mașină nu va fi necesară alcătuirea unor programe; ele vor fi incluse în însăși schema mașinii. Cu ea se va putea vorbi în graiul omenesc obișnuit, fără să se recurgă la algoritme. Mașinile vor fi unite, într-o rețea unică de pildă în limitele întreprinderilor concentrate sau ale unei ramuri industriale. În sfîrșit, mașinile electronice de calcul vor constitui baza viitorului sistem de comunicații. Ele vor putea intra în fiecare familie, după cum în zilele noastre a pătruns în familie telefonul, radioul, televizorul.

În încheierea discuției, acad. Glușkov s-a referit la contribuția ciberneticienilor ucraineni, arătînd că prima mașină electronică de calcul din U.R.S.S. a fost creată în Ucraina cu 20 de ani în urmă. Au fost create, de asemenea, mașina de comandă cu semiconductori „Nipru-1"; o mașină mică, general accesibilă, pentru calculele constructorilor — „Mir" (ea a fost cumpărată de firma americană I.B.M.); mașina de calcul pentru deservirea simultană a cîtorva beneficiari — „Nipru-2". A fost elaborat un sistem de conducere complexă a producției cu ajutorul mașinilor electronice de calcul și un șir de alte sisteme pentru automatizarea lucrărilor experimentale în știință și organizarea proiectării.

R. P. D. COREEANĂ

INTENSĂ ACTIVITATE PENTRU ÎNDEPLINIREA PLANULUI

LA CONFERINȚA Partidului Muncii din Coreea, din octombrie 1966 au fost examinate probleme de interes major ale dezvoltării economice a R.P.D. Coreene. Sarcinile trasate atunci cu privire la dezvoltarea economiei naționale au declanșat în rîndul colectivelor din producție o intensă activitate. Perfecționările și inovațiile n-au întîrziat să apară în toate domeniile — în conducerea economiei, în organizarea producției și a muncii, în progresul tehnic. Mobilizarea mijloacelor materiale, creșterea productivității muncii au imprimat un avans considerabil tuturor ramurilor economiei naționale. În 1967, valoarea globală a producției industriale a crescut cu 17% față de anul 1966.

⟶

Expoziția industrială elvețiană

TEHNICĂ MODERNĂ și CALITATE

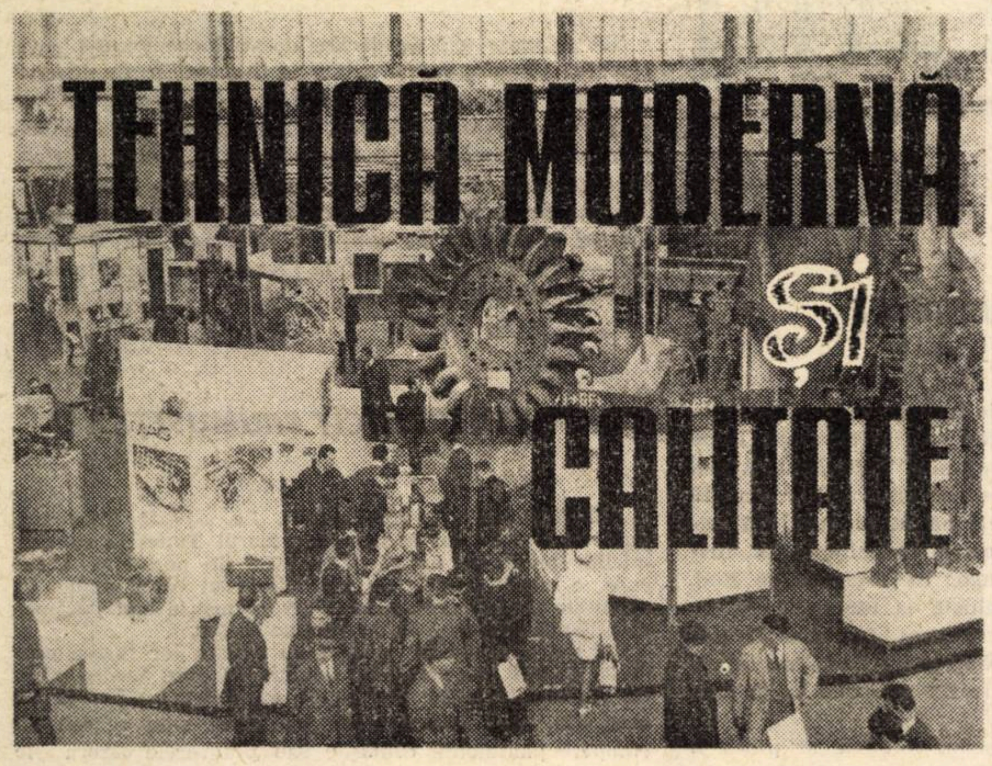

PRINTRE ȚĂRILE dezvoltate din punct de vedere industrial Elveția, sau „lumea de la răscruce“ cum i se mai spune, prezintă o situație aparte : cu un relief muntos și un teritoriu redus ca suprafață (circa 1/5 din țara noastră), dar mai ales cu o absență aproape totală a materiilor prime, se numără totuși în rîndul celor mai importante. Înalta tehnicitate, varietate și calitate a produselor sale, precum și incontestabila specializare a mîinii de lucru, sînt principalele elemente care-i asigură și mențin reputația. Expoziția industrială elvețiană deschisă în prezent la București (21—30 aprilie) poate constitui o mărturie elocventă la scară mică a ceea ce Elveția și industria sa reprezintă la scară mare.

● Specializare și precizie

Vizitatorul, care ia un prim contact cu exponatele, nu va fi impresionat de dimensiuni mari în volum și spațiu. Dar, oprit în fața vreunei mașini sau alteia uneori nedepășind parametrii unei mese obișnuite de lucru, va constata că ea oglindește expresia celei mai înalte cuceriri tehnico-științifice. Cifrele, la rîndul lor, își au și ele o elocvență proprie, dacă luăm în considerație faptul că pe întreg ansamblul industriei de mașini, instrumente și aparate de precizie, 70% din producție este destinată exportului. Dar procentul crește la 90% dacă ne referim la mașinile electrice, la 80% pentru mașinile-unelte, 95% pentru ceasuri și ceasornicărie, 95% pentru produse farmaceutice și coloranți industriali. Explicația cererii mari la export rezidă în faptul că, în general, sectorul elvețian al construcțiilor de mașini s-a orientat către echipamente speciale, de la aparate electromenajere, pînă la instalații complete de uzine. Neputînd să lupte împotriva unor giganți ca S.U.A. sau ca industria Ruhr-ului în direcția utilajelor fabricate în serie, firmele elvețiene au mers pe linia specializării și a comenzilor speciale — solicitate azi mult de piața externă (motoarele Diesel pentru nave, strunguri speciale, compresoare, mașini de rectificat universale, etc.). Dotate cu laboratoare proprii bine puse la punct, majoritatea acestor firme — multe cu tradiție de peste 100 de ani — s-au orientat și către obținerea unui număr cît mai mare de brevete proprii (renunțînd pe parcurs la cumpărarea acestora din exterior), ceea ce le-a dat posibilitatea perfecționării și ameliorării continue a producției, a creării de produse noi și realizării unor importante surse de venituri din exportul brevetelor.

Centrul expoziției este dominat de cele trei mari concerne elvețiene : „A. G. Brown, Boveri & Comp“, „Sulzer Gebrüder A. G.“ și „Georg Fischer“. Specializată în echipament pentru producția, distribuția și valorificarea energiei electrice, firma „Brown Boveri“ din Baden este considerată cea mai mare întreprindere elvețiană din ramura electrotehnicii (15 000 salariați). Instalațiile sale electromecanice pentru centrale hidroelectrice, mașinile și aparatele pentru centrale atomoelectrice, transformatorii de curent si tensiune, echipament electromecanic pentru locomotive, tramvaie și troleibuze etc., au făcut înconjurul lumii. Pe lîngă celelalte exponate ale firmei aflăm și o noutate : releul de tensiune electronic UWXB, pentru încălzirea automată a vagoanelor de cale ferată. Alături, „Georg Fischer“, expune mașini de turnătorie și textile, aparate pentru analiza pămînturilor, strunguri pentru copiat și altele, de înaltă tehnicitate și precizie.

Firma „Sulzer Gebrüder A. G.“ (și ea cu peste 15 000 salariați) face parte dintre pionierii motorului Diesel; după cum se știe, unele din locomotivele sale diesel-electrice de 2100 CP au făcut și obiectul unor contracte cu România. Mașina de țesut unicolor fără suveică, ca și standul cu piese de turnătorie foarte fine din oțel aliat și nealiat, realizate după procedee de precizie și destinate construcțiilor de mașini și aparate, opresc îndeosebi pe specialiști. Dar nu numai acesta este profilul concernului „Sulzer“ (în vîrstă de circa... 125 ani) : cele mai mari turbine-pompe (turbine de forță reversibile) din lume, mașini și instalații de țesut, sisteme electronice de comandă, agregate pentru instalații de reactori, instalații pentru iradierea cu raze gama în laborator și aplicații industriale, motoare Diesel pentru vase maritime între 4.000 și 48.000 CP ca și alte zeci și zeci de produse se înscriu pe carnetul său de comandă. Din 1966, de exemplu, cea mai mare instalație de lichefiat heliu din lume, construită de firma „Sulzer“, produce lunar în S.U.A. peste 1 milion de litri de heliu lichid. Alte firme importante ca „Hispano-Suiza S. A.“, care-și face remarcată prezența îndeosebi cu un strung cu ciclu automat tip „Righi“, „Adolph Saurer“ (care a lansat în 1936 războiul de țesut de 100 W și utilizarea consecventă a sistemului modular prin unități de agregate combinabile și care expune unul dintre cele mai interesante produse ale sale — mașina automată de țesut multicolor 100 WT), „Metrom A. G.“ (aparate electronice de măsură), „Coradi“ (coordonatografe și aparate pentru măsurători în industrie) sau „Process engineering Comp“ (proiectarea și comercializarea unor instalații complexe în tehnica procedeelor), atrag în egală măsură atenția vizitatorilor, îndeosebi a specialiștilor, prin varietatea produselor și marea lor calitate și perfecționare tehnică. Exemplu de specializare ar putea fi citată firma „Meteor Compact“ orientată pe fabricarea mașinilor de bobinat de înaltă precizie (cu piese mecanice subdimensionate), a căror viteză de bobinare (la modelul cu comandă electronică, ca și la cel mecanic), variază între 0—15 000 turații pe minut. Cu ocazia expoziției de la București, firma expune ca produs nou mașina de bobinat de precizie ME 301/01, cu comandă electronică, solicitată la export de unele dintre cele mai mari firme internaționale ca Philips, I.B.M., Bosch, Siemens sau M.B.C. In ce privește larga gamă de sortimente, putem aminti Uzinele metalurgice din Vallorbe (cu tradiție în pile de precizie din 1812) care fabrică peste 40 000 de sortimente, producînd circa un milion de unități de lună și exportînd în peste 55 de țări.

● Fără certificat de garanție!

N-am putea încheia vizita la standurile celor peste 130 de firme elvețiene, fără să nu ne oprim și la alte două mari sectoare ale industriei elvețiene : industria chimică și cea a ceasurilor. Din prima ramură firmele „Ciba A. G.“, „Geigy I.R.A.G.“ și „Sandoz A. G.“ sînt desigur cele mai cunoscute. „Ciba“ obține produse farmaceutice, coloranți și pigmenți, materii sintetice de calitate, dispunînd azi de 65 filiale în 35 de țări și 30.000 de colaboratori. Pe același profil, „Sandoz“ și-a extins rețeaua de filiale la 90, utilizînd 25 000 colaboratori. Firma „Geigy“, ca și primele două, este printre altele, și mare exportatoare de brevete.

Din cea de-a doua ramură, respectiv industria de ceasuri (care ocupă 70 000 de persoane), firmele „Doxa SA“, „Omega“, „Longines“, sau „I.W.C. Schaffhausen“ nu mai au nevoie de nici o recomandare. În anul trecut, ceasului-cronometru „Omega“ i-a fost decernată medalia de aur pentru perfecțiunea cronometrajului cu ocazia jocurilor Olimpice din Mexic. Multe firme elvețiene de ceasuri au atins o asemenea perfecțiune și precizie în fabricație, încît pentru cronometre (chintesența preciziei) nu se mai eliberează nici certificate de garanție. Dar pentru a le fi suficientă doar marca de fabrică, ele sînt supuse unui control extrem de minuțios. Numai ceasul care avansează cu mai puțin de 12 secunde în 24 de ore sau rămîne în urmă cu mai puțin de 3 secunde, primește certificatul de calitate pentru cronometre. Construite pentru a dura pe pămînt, sub apă (chiar la 300 m adîncime) sau în spațiu, ceasuri-bijuterii sau pendule, cronometre pe coroană sau cumulative, pentru arbitri, industrie sau destinate înregistrărilor pe bandă de magnetofon, o întreagă gamă, imposibil măcar de înșirat pe hîrtie, fac renumele ceasului elvețian. Evident, întrebarea legitimă este cum a rezistat Elveția concurenței japoneze și S.U.A. în ultimii ani ? În general, prin reorganizarea industriei și orientarea ei către piese detașate, precum și prin renunțarea la volumul mare de ceasuri finite. Și lucrurile nu s-au oprit la ceasurile tradiționale. Exemplul cel mai concludent este ceasul electronic : deși primele ceasuri electrice au apărut pe piața mondială abia în 1956, zece ani mai tîrziu Elveția cîștiga în acest domeniu 17 premii din cele 18 categorii ale palmaresului concursului Observatorului din Neuchâtel, și 9 din cele 10 categorii electronice. Orologiul atomic este o altă cucerire a industriei elvețiene de ceasuri.

De altfel, cînd multe dintre exponate sînt probe demonstrative și mașinile merg în ritm sacadat, ai impresia că te afli în fața unui imens mecanism de ceasornic, care pulsează în pavilioanele oferite atenției publicului vizitator.

Viorica BABA

Ramurile industriei grele — în special cele care asigură înzestrarea tehnică a industriei — au cunoscut cele mai rapide ritmuri de dezvoltare. Un exemplu edificator în acest sens îl constituie oțelăria din Kansen. Perfecționările aduse de colectivul de muncitori și tehnicieni mașinilor și instalațiilor de la laminorul de oțel — cu o capacitate de producție inițială de 60 mii tone laminate — au dus azi la o creștere de aproape 8 ori a capacității de laminare, deci pînă la 450 mii tone.

Și în alte ramuri industriale, în uzine și fabrici, capacitățile de producție au fost extinse. Minerii de la mina de metale neferoase Seungheung, de pildă, au extras o cantitate de minereuri aproape dublă față de cea prevăzută în plan. Iar colectivul uzinei constructoare de mașini Ryongseung, aplicînd numeroase inovații, a încheiat planul anual de producție pe anul 1967 cu 80 de zile înainte de termen.

Presa coreeană consemnează și despre însemnatele rezerve puse în valoare în cursul îndeplinirii planului pe anul 1968. Minerii din industria carboniferă, numeroase uzine și fabrici din alte ramuri ale economiei au îndeplinit planul anual în 9 luni. În prezent, la uzina „Cenlima“, volumul producției de mașini și utilaje depășește de 10 ori nivelul anului 1957 și de 1,3 ori nivelul anului 1967.

Pe ansamblul întregii țări, producția industrială a anului 1968 a depășit nivelul anului 1967 (în care a fost atins cel mai înalt ritm de creștere din septenalul 1961—1967).

Se apreciază că anul 1968 a marcat progrese și în dezvoltarea agriculturii, în pofida secetei. Asigurarea unor recolte mari a fost posibilă datorită, în primul rînd, irigațiilor, precum și aplicării unor cantități importante de îngrășăminte chimice. În aceste condiții, peste 300 de cooperative au strîns anul trecut 5—6 tone de orez la un tenbo (1 tenbo = 0.997 ha), iar 340 cooperative — cîte 4 tone de porumb la un tenbo.

Rezultate bune au continuat să fie obținute în producție și anul acesta. Potrivit știrilor primite, toți oamenii muncii desfășoară o activitate energică pentru a înmulți patrimoniul național al țării.

În primele 20 de zile ale acestui an muncitorii de la oțelăria Kansen, au sporit producția de oțel la fiecare cuptor de 1,5 ori, cea de laminate și țevi trase — între 1,6 ori — 2,6 ori.

Au fost angrenați în efortul general spre autodepășire și minerii de la mina condusă de Kim Iun En, care angajîndu-se să îndeplinească planul pe acest an pînă la 10 octombrie, au lansat un apel de întrecere socialistă către întreprinderile industriale din întreaga țară.

Lucrătorii din agricultură, mecanizatori și cooperatori din districtul Enan, în dorința de a obține producții sporite, efectuează amenajări hidrotehnice pe o suprafață de 10 mii tenbo. Printr-o bună organizare a muncii, au reușit să depășească încă de la lansarea lucrărilor, normele zilnice de lucru. Iar membrii cooperativei agricole Migok, pe baza experienței bune dobîndite anul trecut, cînd au strîns în medie cîte 6,4 tone cereale la tenbo, și-au propus să amenajeze pentru cultura orezului o suprafață de peste 100 tenbo, care să fie lucrată mecanizat și pe care să se folosească mai multe îngrășăminte naturale și chimice. Ei scontează să obțină astfel, în acest an, 7,5 tone orez la hectar.

Numeroase alte exemple ale succeselor obținute de colectivele bazelor de pescuit sau ale șantierelor navale, din industria textilă sau din oțelării, vin să completeze imaginea despre marele efort depus de poporul coreean pentru edificarea și consolidarea economiei socialiste.

V. B.

R. D. GERMANĂ

STRUCTURA INDUSTRIEI ÎN PLINĂ PERFECȚIONARE

INDUSTRIA R.D.G. ocupă un loc primordial în crearea venitului național ; în 1966, de pildă, ea a participat cu 69,1%, din care ponderea industriei chimice a fost de 17,3%, a industriei electrotehnice și electrice de 10% și a construcțiilor de mașini de 6,5%. În 1968 s-au înregistrat noi creșteri ale producției, remarcîndu-se totodată schimbări importante în structura industriei. La produsele determinante pentru structura economiei naționale producția a sporit cu aproximativ 35% față de 1967.

În ramurile cheie, ale industriei, față de 1967, producția a crescut astfel : cu 15% în industria materialelor de construcții, cu 13% în industria prelucrării maselor plastice, cu 10% în construcția de mașini agricole, cu 9,3% în industria constructoare de mașini unelte, cu 8,6% în industria electrotehnică și electrică, cu 7,8% în industria chimică. Aceste schimbări ale structurii, alături de concentrarea și de combinarea producției industriale, se răsfrîng pozitiv asupra eficienței producției.

După cum se menționează în presa de specialitate din R.D.G., orientările principale ale schimbării structurale a producției se stabilesc prin planul de perspectivă, ținînd seama de tendințele de dezvoltare a tehnicii și științei.

După cum subliniază Manfred Böttcher în revista **Aussenpolitische Korrespondenz,** în actualul plan de perspectivă o dezvoltare primordială este rezervată chimiei, industriei electrotehnice și electronice. Se prevede ca față de 1965, în 1970 producția chimică va crește de 1,5 ori, punîndu-se accentul pe dezvoltarea petrochimiei. Datorită acestui fapt producția de mase plastice va atinge un volum de 400 mii tone pe an, producția de fibre sintetice va crește de 2,5 ori. Un loc important este rezervat și construcțiilor de mașini și de echipament necesar automatizării proceselor tehnologice, a căror producție va crește pînă în 1970 cu 50% față de 1965. În construcția de mașini-unelte o atenție deosebită se va acorda construcției de mașini de precizie și cu comandă program. Producția electrotehnică și electronică va spori în această perioadă de 1,7 ori.

În prezent se fac studii și proiecte pentru elaborarea planului de perspectivă pe perioada 1971—1975. O importanță sporită se prevede a fi acordată construcției de aparataj științific care va avea un rol capital în tehnica automatizării, oferind totodată noi posibilități și perspective în dezvoltarea științelor. Se prevede intensificarea procesului de automatizare prin utilizarea pe scară largă a tehnicii de calcul și prelucrarea electronică a datelor în organizarea și conducerea științifică a proceselor de producție.

În planul de perspectivă un loc important este rezervat construcției de centrale nucleare. În transporturi de mărfuri se va impune sistemul de transport cu conteinere. În construcții, se prevede extinderea utilizării metalelor ușoare, care permite realizarea de construcții rapide și la preț de cost scăzut.

MONDORAMA

LATEX-UL ÎN URCARE

DUPĂ șapte ani de declin, datorită concurenței cauciucului sintetic, cursul latexului s-a ridicat în ultimul an. Două cauze principale explică această redresare: a) creșterea consumului în toate țările industriale (dela burete, covoare, mănuși pînă la adezivi, fire elastice etc.), b) diminuarea vînzărilor americane din stocuri strategice. Din 6,4 milioane tone de cauciuc folosite în anul 1968, latexul a furnizat 2,3 milioane. Originară din America de sud, hevea este cultivată, în prezent, în special în Asia de sud (90% din producție).

SONDAJ DE PRESĂ ECONOMICĂ

ÎNTR-UN SUPLIMENT special consacrat presei mondiale, ziarul englez **Financial Times** publică între altele și un sondaj privind publicațiile economice, întreprins în rîndurile unor fruntași ai lumii de afaceri din treisprezece țări europene. La întrebarea: „Ce ziar sau revistă citiți în mod regulat pentru a vă informa cu privire la problemele comerciale și financiare?" 39% din cei anchetați au răspuns **Financial Times** și **Neue Zürcher Zeitung**, situîndu-le pe amîndouă în fruntea clasamentului. Pe locurile următoare s-au situat în anchetă săptămînalul **The Economist**, cu 35%, **Frankfurter Allgemeine**, cu 32%, **Le Monde, cu 31%**, **Fortune** și **Time**, cu 28%, **Business Week**, cu 20%, **Handelsblatt**, cu 20%, **Le Figaro**, cu 17%, **International Herald Tribune**, cu 13%, **Corriere della Sera**, cu 12%, **24 Ore**, cu 11%. Ziarul **Times** ocupă locul al 13-lea.

În coada listei se află **Wall Street Journal**, cu 10%, dar aceasta pare să se datoreze faptului că acest ziar financiar acordă mai puțin loc informațiilor economice din străinătate, cît economiei interne americane ale cărei dimensiuni îl solicită aproape în întregime.

Faptul că în Franța ziarele zilnice **Le Monde** și **Le Figaro** vînd fiecare de două ori mai multe exemplare decît cotidienele economice specializate, constituie o dovadă — după părerea lui **Financial Times** — că cititorii de informații și articole economice preferă să le caute și să le găsească în publicații de profil complex.

CULTIVABILE ȘI... CULTIVATE

DIN CELE 3,2 miliarde ha de terenuri cultivabile existente pe glob, doar 1,4 miliarde ha sînt cultivate. După aprecierea revistei *Wissenschaft und Fortschritt*, Africa dispune de cel mai mare potențial agricol. Dar din 729 milioane ha au fost cultivate pînă acum doar 125 milioane ha. Mari posibilități pentru agricultură sînt atribuite bazinului fluviului Congo. În America de Sud, suprafața cultivabilă este evaluată la 648 milioane ha, dintre care sînt folosite în prezent de abia 77 milioane ha. În America de Nord și de Sud, suprafața ogoarelor ar putea fi extinsă la 227 milioane ha (o treime s-ar afla în S.U.A.).

Pe ogoarele folosite pînă acum, recoltele ar putea fi sporite de 5—10 ori printr-o agrotehnică superioară aplicată în toate țările. În zonele tropicale se găsesc multe pămînturi fertile, dar în viitorii ani va fi necesară dezvoltarea pentru aceste regiuni a unor unelte speciale de lucrare a pămîntului.

MAI PUTERNIC DECÎT FRUMUSEȚEA !?

„SÎNTEȚI cu adevărat urît?". La această întrebare, pusă cu cîteva luni în urmă de ziarul **Times** la rubrica micilor anunțuri, au răspuns 1 000 de persoane. După care, o nouă agenție de publicitate al cărei nume își definește perfect orientarea, Ugly = urît, a angajat imediat 150 de persoane ca manechine de șoc.

Cei patru fondatori ai agenției (vîrsta lor medie este de 26 de ani), au pariat că urîțenia va avea același efect de vînzare, ba chiar mai rapid, ca și frumusețea. Și au avut dreptate: cumpărătorii londonezi s-au repezit să cumpere pantalonii, cămășile sau puloverele cărora le făceau reclamă un vagabond zbîrlit, un camionagiu care se strîmba sau o portăreasă grasă și certăreață, etc.

După cum comentează unul din directorii agenției de publicitate Ugly, „oamenii s-au săturat să vadă numai bărbați cu chip de Adonis și femei frumoase ca Venus, cu care este imposibil să se identifice".

PRIN TELEFON...

DACĂ CINEVA — după ce a părăsit locuința — nu este sigur că n-a uitat lumina aprinsă sau un aparat electric în priză, nu mai trebuie să aibă vreun motiv de îngrijorare. O firmă de aparate electrice din München (R.F.G.) a realizat o instalație care, branșată la telefon, face legătura cu toate aparatele electrice din casă. La un apel telefonic din oraș, intră în funcțiune o bandă de magnetofon pe care este înregistrată vocea unui om care numără rar de la 1 pînă la 10. Ordinea cifrelor indică proprietarului apartamentului un cod pe care el îl cunoaște și care corespunde fiecărui aparat electric din locuința sa. Este suficient ca la o anumită cifră el să răspundă din oraș, de unde telefonează — „da" — pentru ca aparatul electric corespunzător cifrei să fie deconectat.

Cu ajutorul noii instalații se poate obține și punerea în funcțiune a unui aparat electric. De pildă, plita electrică poate intra în funcțiune cu o oră înainte de întoarcerea din oraș, sunete fluierate indicînd celui care a telefonat că aparatul dorit a fost pus sau scos din priză.

AFIRMAREA PERSONALITĂȚII

LA ÎNCEPUTUL acestui an, Asociația indienilor din Québec, care grupează 27 000 de membri ai unor triburi odinioară vestite, a înaintat guvernului acestei provincii canadiene un memoriu în care reclamă suma de 5 miliarde dolari... drept despăgubiri pentru teritoriile „uzurpate" de albi. Ei își sprijină cererea pe clauzele unor tratate, din care unele datează de peste două secole.

Trei-pătrimi din indienii din Québec au încă drept ocupație de bază vînătoarea și pescuitul. De aceea, ei revendică recunoașterea dreptului lor de altă dată de a vîna și a pescui în orice perioadă a anului, a celui de proprietate asupra terenurilor din rezervațiile în care locuiesc, a dreptului la vot și la jurisdicție proprie etc. Indienii își afirmă dorința de a păstra integritatea lor etnică și personalitatea lor culturală, respingînd tendințele cultivării unor folclorisme, pentru uz turistic.

Pentru atingerea scopului urmărit, șefii triburilor intenționează să se adreseze Curții internaționale de la Haga. Dar, în lupta lor de afirmare ca națiune distinctă, indienii contează mai mult pe răbdare și perseverență, ca și pe o natalitate ridicată.

CAPITALIZĂRILE BURSIERE

PE PIEȚELE financiare occidentale, cei „mari" exercită o influență și mai mare. Revista Capital International Perspective *din Geneva publică în numărul său pe luna aprilie un tablou interesant, situînd importanța primelor zece societăți cotate la principalele burse din lume.*

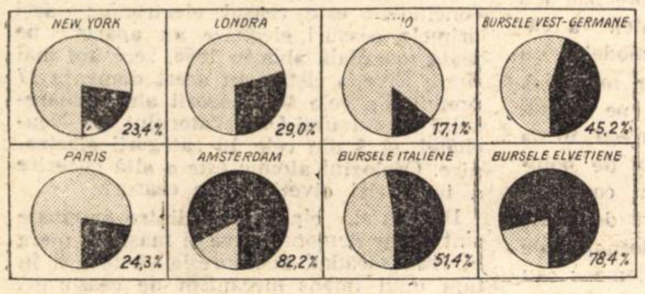

Calculele au fost făcute pe baza capitalizărilor bursiere din 1968. Cîteva exemple sînt edificatoare. La New York, bunăoară, primele 10 societăți (în frunte cu I.B.M., General Motors și Standard Oil of New Jersey) dețin 23,4% din 692 miliarde de dolari; la Londra (unde Shell, British Petroleum și Imperial Chemical dețin primele locuri) — 29,0% din 98,4 miliarde de dolari; iar la Tokio — 17,1% din 31,9 miliarde de dolari. Iată în graficul de mai sus partea primelor 10 societăți în evaluarea bursieră a valorilor.

A PATRA GENERAȚIE...

DEȘI calculatoarele cu circuit integrat (care fac parte din a treia generație de ordinatoare) de-abia și-au început cariera, iată că cea de-a patra generație e „pe drum", urmînd a fi livrată către anul 1972. Bazate pe tehnica memoriilor crioelectrice (funcționînd la temperaturi foarte scăzute), ordinatoarele de acest tip vor putea funcționa cu micro-programe intermediare (firmware) între cele hardware și software, de concepție clasică.

Numărul viitor al revistei „Viața economică" apare joi 1 MAI

STATISTICĂ INTERNAȚIONALĂ

RITMURI ȘI DECALAJE ÎN DEZVOLTARE

DECALAJUL DEZVOLTĂRII este frapant nu numai între țările „celei de-a treia lumi" și țările capitaliste avansate, ci chiar și în rîndurile acestora din urmă. Situația comparativă a nivelurilor produsului național brut în principalele țări capitaliste industriale este oglindită în graficele alăturate (pe baza evaluărilor pe 1968 ale revistei **L'Expansion**, ianuarie 1969). Se constată că P.N.B. al S.U.A. depășește de peste 1,3 ori P.N.B.-ul global al celorlalte șase țări examinate și de circa 6,3 ori pe cel care îi urmează în ordinea mărimii (PNB-ul Japoniei). Raportate pe locuitor, cifrele devin mai puțin spectaculoase: comparativ cu S.U.A. (100), indicatorul respectiv reprezintă 69,2% în Canada, 58,5% în Franța, 52,1% în R.F.G. 48,6% în Anglia, 31,7% în Japonia și 31% în Italia.

Ritmul inegal de dezvoltare a economiei țărilor capitaliste duce la modificarea pozițiilor existente. Această constatare este evidentă îndeosebi în cazul Japoniei, care a înregistrat, în perioada 1960—1966, o creștere medie anuală a produsului național brut de 9.6%, urmată de Canada (+5,6%), Franța (+5.2%), Italia (+5,15%), S.U.A. (+5,1%) și R.F.G. (+4,4%). Pe treapta inferioară a scării ritmurilor, în pierdere treptată de teren, se află Anglia, cu +2,85% în aceeași perioadă.

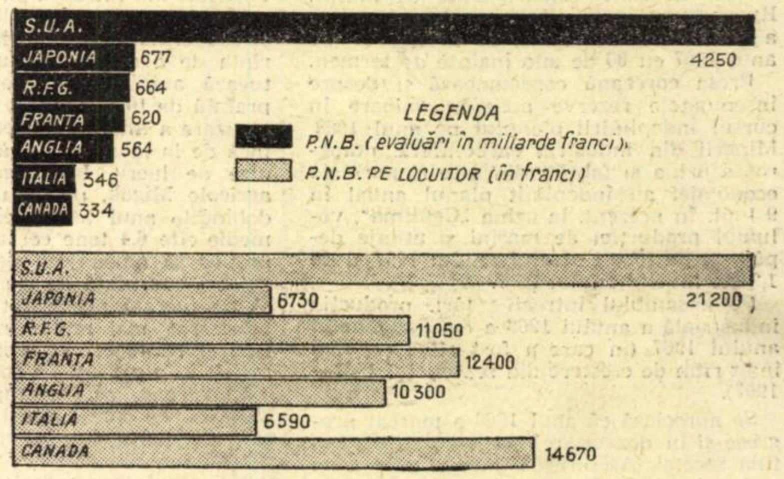

PROLETARI DIN TOATE ȚĂRILE, UNIȚI-VĂ!

viața economică

ORIENTARE - DOCUMENTARE - TEORIE • ECONOMIE NAȚIONALĂ - ECONOMIE MONDIALĂ

ANUL VII, nr. 17 (295)
JOI
1 Mai 1969
REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA
str. Nicolae Iorga nr. 36
BUCUREȘTI
Telefon 11 78 76
20 PAGINI • 2 LEI

TRĂIASCĂ 1 MAI — ZIUA SOLIDARITĂȚII INTERNAȚIONALE A CELOR CE MUNCESC!

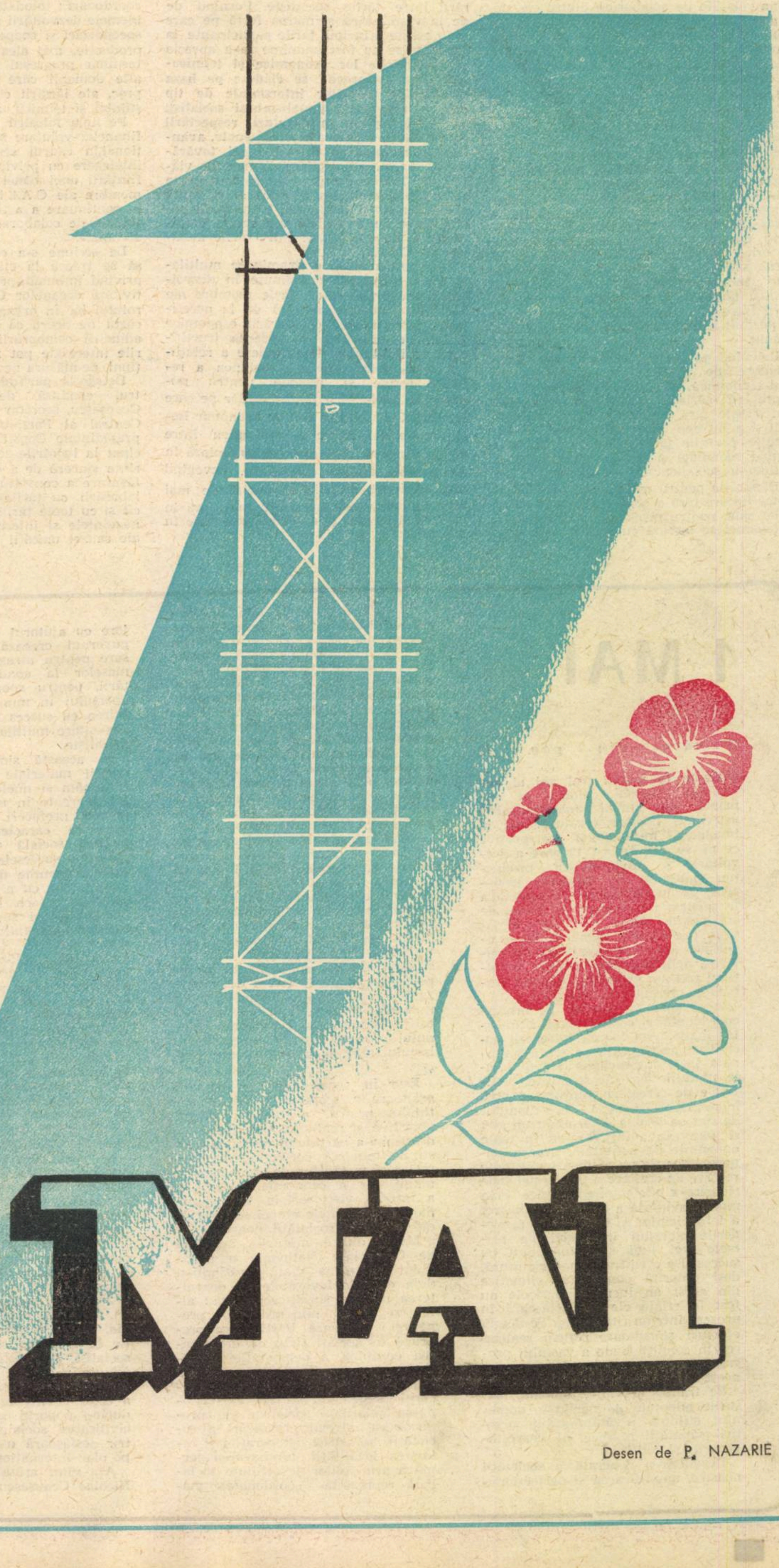

Desen de P. NAZARIE

PE TOATE meridianele globului, **1 Mai** simbolizează ziua solidarității internaționale a celor ce muncesc, marea sărbătoare a făuritorilor bunurilor materiale și spirituale.

Ziua de 1 Mai este întîmpinată în țara noastră cu noi succese în edificarea orînduirii socialiste. În acest an, marea sărbătoare a muncii își amplifică semnificațiile, înscriindu-se pe fondul unor importante evenimente pe care poporul nostru se pregătește să le întîmpine — **aniversarea unui sfert de veac de la eliberarea patriei de sub jugul fascist și cel de-al X-lea Congres al partidului.**

Sub semnul acestui jubileu — pe care-l întîmpinăm prin muncă însuflețită, prin noi și tot mai mari izbînzi pe calea desăvîrșirii construcției socialiste — poporul român trece în revistă o întreagă epocă istorică, în care a străbătut cu succes drumul de la capitalism la socialism, de la orînduirea bazată pe exploatare și asuprire, la orînduirea libertății și dreptății sociale, în care se înfăptuiește progresul multilateral al patriei, afirmarea din plin a personalității umane.

Încercăm un sentiment de deplină satisfacție cînd privim tabloul realizărilor

(Continuare în pag. 2)

PENTRU DEZVOLTAREA COLABORĂRII ECONOMICE ÎNTRE ȚĂRILE MEMBRE ALE C.A.E.R.

DUPĂ CUM este cunoscut, între 23 și 26 aprilie a.c. a avut loc la Moscova cea de-a XXIII-a sesiune a Consiliului de Ajutor Economic Reciproc, la care au participat conducătorii partidelor comuniste și șefii guvernelor din statele membre ale C.A.E.R. Desfășurată într-o atmosferă de lucru, tovărășească, sesiunea a examinat problemele dezvoltării în continuare a colaborării economice reciproce, constituind o manifestare a dorinței țărilor socialiste membre ale C.A.E.R. de a lărgi și perfecționa relațiile de colaborare dintre ele, de a amplifica aceste relații și cooperarea în producție, în domeniul științei și tehnicii, convinse fiind că aceasta este în folosul fiecărei țări în parte, al cauzei generale a socialismului.

Lucrările sesiunii au reliefat încă o dată rolul pozitiv și eficiența pe care le au dezbaterea aprofundată, multilaterală a problemelor, luarea în considerare a opiniei interlocutorului, conlucrarea dintre țările socialiste în spiritul încrederii, al stimei și respectului reciproc. Comunicatul final, măsurile convenite pentru lărgirea colaborării într-o serie de domenii au arătat că atunci cînd partenerii sînt animați de dorința de a pune mai presus de orice cerințele întăririi unității dintre țările socialiste se poate ajunge la rezultate pozitive, se pot găsi căi și mijloace pentru lărgirea și perfecționarea colaborării între țările socialiste, de fructificare a posibilităților existente în acest domeniu.

Relevînd progresele obținute de țările membre ale C.A.E.R. în construcția social-economică, Comunicatul consemnează faptul că mărirea potențialului economic din aceste țări amplifică forța fiecărui stat și a întregii comunități socialiste, întărește pozițiile țărilor socialiste în economia mondială și sporește prestigiul și influența socialismului în lume.

Eforturile pentru mobilizarea intensă de către fiecare țară a posibilităților și resurselor sale, pentru progresul multilateral al economiei se îmbină cu preocuparea pentru lărgirea colaborării multilaterale dintre țările socialiste, care, așa cum se subliniază în Comunicat, este menită să contribuie la rezolvarea sarcinilor ce stau în fața fiecărei țări și a sistemului socialist în ansamblul său. Înfăptuirea rolului pe care-l joacă relațiile de colaborare între țările socialiste, lărgirea acestora în interesul cauzei unității sistemului mondial socialist, sînt strîns legate de respectarea cu strictețe a principiilor marxist-leniniste, care stau la baza colaborării între țările socialiste. Pornind de de la viabilitatea și marea forță pe care o au aceste principii, țările participante la Consfătuire au fost unanime în a aprecia că **„legăturile lor economice și tehnico-științifice reciproce se clădesc pe baza principiilor relațiilor interstatale de tip nou — ale internaționalismului socialist, egalității depline în drepturi, respectării suveranității și intereselor naționale, avantajului reciproc și întrajutorării tovărășești"**. Aceste principii confirmate de viață constituie singurul cadru în care poate avea loc dezvoltarea trainică și eficientă a colaborării și cooperării între țările socialiste și de aceea ele vor sta în continuare la baza relațiilor între țările membre ale C.A.E.R.

Sesiunea a făcut o examinare multilaterală a rezultatelor obținute în dezvoltarea colaborării între țările membre ale C.A.E.R. Totodată, pornind de la necesitatea perfecționării colaborării economice și tehnico-științifice, în vederea fructificării posibilităților de extindere a relațiilor între țările membre, sesiunea a reliefat forme și metode pentru punerea în evidență a posibilităților pe care le oferă Consiliul de Ajutor Economic Reciproc de dezvoltare a colaborării între țările membre. Așa cum se subliniază în Comunicat, această colaborare, devenind mai eficientă, trebuie să contribuie mai bine la rezolvarea sarcinilor care stau în fața fiecărei țări și a țărilor socialiste în ansamblu.

Sesiunea a stabilit să se treacă la elaborarea principalelor direcții ale dezvoltării în continuare a colaborării economice și tehnico-științifice dintre țările membre ale C.A.E.R., și a măsurilor privind realizarea acestora pe o perioadă de perspectivă îndelungată. Pornind de la rolul pe care-l joacă coordonarea planurilor de dezvoltare a economiilor naționale, în dezvoltarea măsurilor convenite se are în vedere în primul rînd perfecționarea formelor și metodelor de înfăptuire a acestei coordonări ; totodată se au în vedere problemele dezvoltării unei eficiente și stabile specializări și cooperări internaționale în producție, mai ales în ramurile care determină progresul tehnic, precum și în alte domenii care prezintă interes reciproc, ale lărgirii colaborării în domeniul științei și tehnicii, al comerțului exterior.

Pe linia folosirii mai active a relațiilor financiar-valutare și a creditului internațional, în cadrul sesiunii s-a ajuns la o înțelegere cu privire la oportunitatea înființării unei bănci de investiții a țărilor membre ale C.A.E.R. și la îmbunătățirea în continuare a activității Băncii internaționale de colaborare economică a țărilor socialiste.

La sesiune s-a convenit de asemenea să se treacă la elaborarea de propuneri privind îmbunătățirea în continuare a activității organelor C.A.E.R. și la sporirea rolului lor în organizarea colaborării. S-a căzut de acord că în procesul lărgirii și adîncirii colaborării tehnico-științifice țările interesate pot întreprinde și alte acțiuni, pe măsura necesităților.

Delegația partidului și guvernului nostru, condusă de tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretar general al Comitetului Central al Partidului Comunist Român, președintele Consiliului de Stat, a participat la lucrările sesiunii, animată de dorința sinceră de a contribui la buna desfășurare a consfătuirii, la dezvoltarea colaborării cu țările membre al C.A.E.R., cît și cu toate țările socialiste. Exprimînd năzuințele și interesele poporului român, ale cauzei unității țărilor socialiste, delegația țării noastre a adus o contribuție activă la desfășurarea lucrărilor sesiunii. În această activitate, reprezentanții țării noastre au fost călăuziți de dorința ca relațiile dintre țările socialiste, membre ale C.A.E.R., să fie un model de relații între state, ca ele să se perfecționeze continuu pe baza principiilor marxist-leniniste, care stau la temelia colaborării și cooperării între țările socialiste.

„Noi considerăm — sublinia recent tovarășul Nicolae Ceaușescu —, **că formele de activitate ale C.A.E.R.-ului, cooperarea și colaborarea între țările membre, trebuie să fie de așa natură, încît să favorizeze dezvoltarea în ritm susținut a fiecărei țări membre. În același timp, C.A.E.R. trebuie să devină nu o organizație închisă, ci deschisă, atît colaborării cu celelalte țări socialiste, cît și cu alte țări care doresc acest lucru".**

Partidul nostru pornește de la faptul că în condițiile existenței a 14 țări socialiste, a perspectivei ca alte țări să pășească pe calea socialismului, colaborarea dintre țările socialiste trebuie să fie cît mai atractivă și pentru alte state socialiste și nesocialiste.

Acționînd în acest spirit, consecventă principiilor care stau la baza politicii sale externe, țara noastră își va aduce și în viitor întreaga sa contribuție la dezvoltarea legăturilor de colaborare dintre toate statele socialiste, la punerea tot mai largă în valoare a avantajelor diviziunii internaționale socialiste a muncii.

Totodată partidul și guvernul țării noastre țin seama de faptul că circuitul economic mondial constituie o realitate obiectivă. De aceea România, pornind și de la cerințele conviețuirii pașnice cu toate țările lumii, dezvoltă relații cu toate statele, indiferent de orînduirea lor socială, în spiritul colaborării reciproc avantajoase, al respectării independenței și suveranității naționale, al neamestecului în treburile interne. Prin aceasta țara noastră își aduce contribuția la promovarea unor relații normale de încredere și apropiere între state, la îmbunătățirea climatului internațional, la cauza destinderii, securității și păcii în Europa și în lume. În acest spirit s-au pronunțat toți participanții la sesiunea de la Moscova.

Cea de a XXIII-a sesiune C.A.E.R. marchează un nou pas înainte în perfecționarea relațiilor statornicite între țările membre ale Consiliului, înscriindu-se ca o manifestare a spiritului de conlucrare tovărășească între țările socialiste membre, de amplificare a colaborării și cooperării lor în producție, știință, tehnică, în folosul fiecărei țări în parte și al cauzei generale a socialismului.

Gheorghe CREȚOIU

1 MAI

(Urmare din pag. 1)

obținute în primii trei ani ai actualului cincinal, fiindcă el exprimă nu numai materializarea activității noastre creatoare dar și imaginea minunatelor perspective ce ni se deschid ca urmare a dezvoltării și diversificării producției materiale. În perioada 1966—1968, producția globală industrială a înregistrat un ritm mediu anual de creștere de peste 12%, care depășește prevederile planului. În agricultură, cu toate condițiile climaterice nefavorabile din 1968, în ultimii trei ani producția agricolă globală a crescut cu circa 12%.

Anul 1969 se înscrie pe aceeași coordonată a consecvenței ritmurilor înalte. Amploarea întrecerii socialiste, desfășurată pe scară națională între întreprinderile industriale, unitățile agricole socialiste, institutele de cercetări științifice pentru îndeplinirea și depășirea planului de stat pe 1969, a determinat un nou și puternic avînt creator în toate domeniile de activitate, pentru punerea în valoare a unor importante rezerve de creștere a producției și de ridicare a eficienței economice. Prin munca avîntată a clasei muncitoare, a tehnicienilor și inginerilor, prevederile planului industrial pe primele trei luni s-au îndeplinit cu succes. De asemenea, în agricultură, deși datorită condițiilor climatice din acest an lucrările agricole au fost întîrziate ele se desfășoară în prezent într-un ritm rapid. Se depun eforturi stăruitoare pentru realizarea în condiții bune a vastului program de investiții prevăzut pentru acest an.

Se traduc în viață, totodată, măsurile adoptate de partid în domeniul științei, învățămîntului, ocrotirii sănătății publice, al dezvoltării artei și culturii.

Dezvoltarea generală a societății noastre, amplificarea și perfecționarea activității în toate domeniile producției materiale, ritmul rapid în care se înfăptuiește industrializarea țării, modernizarea agriculturii, progresul științei, artei și culturii, sporesc neîncetat bogăția națională a poporului român. Pe acest temei se înfăptuiesc cu succes prevederile Congresului al IX-lea al Partidului privind **ridicarea nivelului de trai al oamenilor muncii.** După cum se cunoaște, pînă acum a fost deja introdus noul sistem de salarizare și s-a efectuat majorarea salariilor în învățămînt, industria ușoară și industria alimentară. Conducerea de partid și de stat a hotărît, de asemenea, ca începînd de la 1 mai să se aplice noul sistem de salarizare și majorarea salariilor în industria locală, industria poligrafică, industria petrolieră, întreprinderile geologice, precum și în industria materialelor de construcții. Pînă la sfîrșitul acestui an urmează să se generalizeze noul sistem de salarizare și majorarea salariilor în toate ramurile de activitate. Se creează astfel condiții ca prevederile planului cincinal privind mărirea salariului real să se realizeze cu succes.

Este în aceasta încă o dovadă grăitoare a scopului politicii partidului nostru, a unității dintre obiective și realitate. O preocupare de seamă a partidului nostru o constituie totodată perfecționarea formelor și metodelor de conducere și planificare a economiei naționale, a întregii vieți sociale, în concordanță cu cerințele etapei actuale de dezvoltare a societății noastre.

Multe dintre măsurile adoptate de Conferința Națională a partidului au prins viață, arătîndu-și deja efectele favorabile în dezvoltarea noastră social-economică ; altele se află în plin proces de pregătire și aplicare. Partidul se preocupă în același timp de dezvoltarea continuă a democrației socialiste, de crearea condițiilor pentru afirmarea largă a aptitudinilor fiecărui cetățean al patriei. Perfecționarea relațiilor socialiste de producție, a întregii organizări a societății, adîncirea democrației și întărirea legalității, promovarea fermă a principiilor de echitate socialistă reprezintă coordonatele majore cu ajutorul cărora partidul și guvernul creează condițiile necesare pentru atragerea mai largă a maselor la conducerea treburilor țării, pentru sporirea inițiativei și aportului în muncă, pentru înfăptuirea cu succes a programului de dezvoltare multilaterală a României socialiste.

În această simfonie a marilor creații materiale și spirituale, întîmpinăm și unele greutăți, de altfel, inerente în procesul unor asemenea prefaceri grandioase. Dar ceea **ce caracterizează realitatea noastră socială este mersul ferm înainte, succesele înregistrate în toate domeniile de activitate.** Conjugarea lor cu altele de mai mare anvergură cere, însă, pe mai departe eforturi susținute din partea tuturor oamenilor muncii. După cum sublinia tovarășul Nicolae Ceaușescu, **„înfăptuirea unui program așa de grandios ca cel pe care l-au propus partidul și poporul cere însă în continuare măsuri hotărîte pentru lichidarea lipsurilor, pentru organizarea cît mai bună a muncii. Fiecare cetățean, la locul său de muncă, în fabrică, pe ogoare, în institute de cercetări, în învățămînt, în aparatul de stat, ca muncitor, țăran, intelectual sau activist cu muncă de răspundere, trebuie să-și îndeplinească în mod exemplar sarcinile încredințate".**

În vasta operă de transformare revoluționară a societății s-a afirmat cu putere rolul conducător al partidului. Cu clarviziune și spirit novator, pe baza aplicării învățăturii marxist-leniniste, el a stabilit în fiecare etapă obiective realiste, care au mobilizat oamenii muncii la o amplă și vie activitate creatoare. Partidul nostru consideră dezvoltarea social-economică a țării, triumful socialismului în România, drept o importantă contribuție la întărirea sistemului mondial socialist, la creșterea influenței acestuia pe arena internațională, la întărirea solidarității internaționale a celor ce muncesc. Totodată, conducînd poporul român pe drumul civilizației socialiste, partidul nostru desfășoară o intensă activitate pe plan internațional.

Așa cum arăta recent tovarășul Nicolae Ceaușescu, Partidul Comunist Român — detașament activ al mișcării comuniste internaționale, al marelui front antiimperialist — dezvoltă legături cu partidele comuniste din toate țările socialiste și din toată lumea, militează cu consecvență și hotărîre pentru dezvoltarea colaborării cu toate țările socialiste pe baza principiilor egalității depline în drepturi, a respectării suveranității, neamestecului în treburile interne și întrajutorării tovărășești. Partidul nostru în același timp acționează cu hotărîre pentru depășirea divergențelor existente astăzi între țările sistemului mondial socialist și în mișcarea comunistă internațională, pentru întărirea unității acesteia, a tuturor forțelor antiimperialiste.

În centrul politicii externe a țării noastre stă întărirea alianței și a colaborării multilaterale cu toate țările socialiste. Pornind de la faptul că dezvoltarea legăturilor prietenești cu țările socialiste corespunde atît intereselor poporului român, cît și ale celorlalte popoare, contribuind la întărirea forței sistemului socialist mondial și la creșterea influenței sale în lume, România lărgește relațiile economice, politice, cultural-științifice cu toate țările socialiste. Totodată, România socialistă acționează pentru dezvoltarea colaborării cu toate țările fără deosebire de orînduire socială se afirmă ca un factor activ pentru pace, democrație și socialism.

În pragul întîiului de Mai, în cel de-al 25-lea an de la eliberare, România socialistă se prezintă cu un bilanț bogat de realizări în toate domeniile vieții economice și sociale. Pornind de la realizările zilei de azi, care constituie temelia unor noi succese, învingînd greutățile inerente unei opere de o asemenea amploare, clădim o țară mai bogată, cu o economie prosperă, cu o cultură și știință înfloritoare, cu oameni demni care să beneficieze din plin de cuceririle civilizației socialiste. Acționînd hotărîți și strîns uniți în jurul partidului pentru înfăptuirea acestor țeluri, poporul român își îndeplinește în același timp și o îndatorire față de clasa muncitoare internațională, față de oamenii muncii de pretutindeni.

INTRECEREA — CATALIZATORUL ENERGIILOR CREATOARE

S-A ÎNCHEIAT O PRIMĂ ETAPĂ a întrecerii ce se desfăşoară în întreaga ţară în întîmpinarea celei de-a 25-a aniversări a eliberării patriei şi celui de al X-lea Congres al Partidului Comunist Român. Veştile sosite aduc la cunoştinţă fapte îmbucurătoare. Peste tot, marea majoritate a participanţilor la întrecere raportează îndeplinirea angajamentelor luate şi chiar depăşirea lor. Iată o grăitoare manifestare de înaltă răspundere faţă de cuvîntul dat, o expresie a ataşamentului faţă de politica înţeleaptă a partidului, de dezvoltare puternică a patriei socialiste, de ridicare continuă a bunăstării poporului. Reportajul, ca cel pe care îl publicăm, nu poate cuprinde decît o mică parte din secvenţele acestei mari întreceri.

REDIMENSIONATĂ la sarcinile actualului an hotărîtor al cincinalului, nobila pasiune a dăruirii în muncă a străbătut ţara, ca o săgeată ţîşnită din arc. Oamenii muncii din toate sferele activităţii economice, mobilizaţi în întrecerea socialistă de sindicate, sub conducerea organizaţiilor de partid, şi-au afirmat plenar hotărîrea de a dobîndi realizări deosebite, care să sporească şi mai mult puterea economică a patriei. În cadrul uriaşei întreceri declanşată între întreprinderi, pe ramuri de producţie, între judeţele ţării, la scară naţională, obiectivele propuse vizează depăşirea prevederilor planului pe acest an, înfăptuirea înainte de termen a programului de investiţii, sporirea eficienţei întregii activităţi economice şi a cercetării ştiinţifice, creşterea competitivităţii produselor româneşti pe piaţa externă.

Rezultatele obţinute la capătul celor 4 luni ce au trecut din acest an, concretizate prin efectele mobilizării unor însemnate resurse interne, demonstrează angajarea totală a participanţilor la întrecere pentru valorificarea marilor disponibilităţi de muncă şi creaţie. Prin voinţa lor, oamenii muncii fac ca 1969 să marcheze o treaptă de multiplu progres, creînd o temelie solidă şi o garanţie pentru abordarea la un nivel şi mai înalt a sarcinilor din ultimul an al cincinalului.

CA ÎNTOTDEAUNA în istoria tumultuoaselor urcuşuri spre cotele mai înalte ale fiecărui nou plan, şi de data aceasta **Hunedoara** a dat răspunsul ei viguros. Un răspuns pe măsura hărniciei şi capacităţii creative a colectivului, a tradiţiilor sale. El s-a născut din viziunea specialistului în tehnică, în organizarea producţiei şi a muncii, din perseverenta iniţiativă a furnaliştilor, oţelarilor şi laminatorilor de a căuta noi posibilităţi de sporire a producţiei de metal, de reducere a cheltuielilor de fabricaţie. Pentru toţi, întrecerea socialistă, prin obiectivele ei mobilizatoare, s-a dovedit cadrul favorabil de promovare a unor metode valoroase, a căror eficienţă se exprimă în milioane lei sporuri de producţie.

La furnalul nr. 5, consumul de cocs a fost diminuat cu 18 kg pe tona de fontă, iar la furnalul nr. 7, cu 11 kg. Oţelăria Martin nr. II a omologat o metodă de mare randament privind reparaţia vetrelor şi a extins procedeul modern de elaborare a oţelului prin insuflare de oxigen. În primul trimestru, planul pe întregul combinat a fost depăşit cu peste 13 000 tone fontă, 6 000 tone oţel şi aproape 1 900 tone laminate finite. Avansul luat asupra producţiei planificate a fost consolidat şi mărit în luna aprilie cînd, prin valorificarea unor noi rezerve (reducerea opririlor accidentale, a pierderilor de metal etc.), sarcinile de plan au fost realizate şi depăşite, îndeplinindu-se toate obligaţiile contractuale faţă de beneficiari.

La polul sudic al siderurgiei româneşti — Galaţi — unde constructorii predau responsabilitatea celor care au menirea să asigure întreţinerea focului continuu pe vetrele marilor agregate, **furnalul nr. 2, de 1 700 mc, a intrat în faza inzidirii.** Acum e rîndul zidarilor meşterului **Gheorghe Portase** să-şi demonstreze măiestria profesională, pentru a menţine posibilităţile de realizare a angajamentului în întrecere, care prevede reducerea cu două luni a duratei de execuţie a furnalului; montorii şi-au făcut datoria recuperînd integral rămînerile în urmă de la punctele strangulate (conducta de aer cald, construcţia metalică de sub gîtul furnalului), cauzate de livrarea cu întîrziere a utilajelor.

Noi furnale şi cuptoare pentru elaborarea metalului. Potenţialul ţării sporeşte continuu, an de an noi capacităţi moderne sînt date producţiei. **România realizează în 1969 aproape 5,5 milioane tone oţel. Producţia pe locuitor s-a ridicat astfel de la 18,5 kg în 1938, la circa 250 kg în prezent.**

În întîmpinarea zilei de 1 Mai şi **siderurgiştii din Reşiţa, Oţelul Roşu, Călan, Cîmpia Turzii, Roman, Iaşi** au raportat îndeplinirea angajamentelor pe primele patru luni ale anului. **PE ÎNTREAGA RAMURĂ A METALURGIEI au fost date peste plan: 5000 tone fontă, mai mult de 1000 tone cocs metalurgic, 1200 tone ţevi şi beneficii suplimentare de 2,5 milioane lei.**

MEREU ÎN PRIMELE RÎNDURI, CONSTRUCTORII DE MAŞINI, cărora le revine marea răspundere de a fabrica utilaje şi instalaţii la nivelul tehnicii moderne, raportează la rîndul lor că au **dat peste plan în perioada ianuarie-aprilie a.c.: 360 autocamioane de 5 tone şi 50 de 3 tone, 100 de tractoare, 790 tone utilaj tehnologic pentru industria chimică, 24 000 kW motoare electrice etc.** În numai patru luni, **au fost asimilate 38 de produse noi** (compresoare frigorifice, strungul carusel cu traversă fixă de 1600 mm, cazane de apă fierbinte de 10 Gcal, macarale de 20 tone forţă, vagonul autodescărcător — dozator pentru piatră spartă etc.).

Ridicînd gradul de gospodărire, a resurselor materiale de care dispun, de folosire a capacităţilor de producţie, aportul întreprinderilor la reducerea costurilor pe unitatea de produs este mereu mai substanţial. **Economiile obţinute în primele 3 luni pe ansamblul MINISTERULUI INDUSTRIEI CONSTRUCŢIILOR DE MAŞINI au însumat 30 milioane lei, iar beneficiile peste plan mai bine de 78 milioane lei.**

CONSTRUCTORII-MONTORII, miile şi zecile de mii de oameni ce îşi desfăşoară activitatea pe întinsele şantiere răspîndite în întreaga ţară, fac cunoscut că au durat temelii noi, trainice, obiectivelor industriale şi social-culturale prevăzute în actualul cincinal.

La Porţile de Fier, construcţia uriaşei hidrocentrale a intrat într-o fază decisivă. Se fac febrile pregătiri pentru zăgăzuirea fluviului. Evenimentul va avea loc în septembrie. Dar pînă atunci, oamenii inginerului **Gheorghe Zaharia**, şeful şantierului ecluză-baraj-uzină, au de îndeplinit greaua misiune a construirii unui pod pe 22 de piloni împlîntaţi în albia Dunării. Constructorii de pe platforma plutitoare, conduşi de tînărul inginer **Laurenţiu Turcan**, au terminat, conform angajamentului luat, betonarea pilonilor cu două săptămîni mai devreme, turnînd acum primele grinzi. De pe această punte arcuită deasupra torentului de spume se vor arunca bolovani de 15—20 de tone şi tetrapozi din beton armat pentru a se închide — în amonte şi în aval — ultima breşă de 100 metri. Va fi asaltul hotărîtor dat de constructori asupra fluviului.

Toate eforturile celor 10 000 de salariaţi de pe marele şantier sînt concentrate spre a da încă în acest an cale liberă navigaţiei prin ecluza de pe malul românesc şi de a pune în funcţiune, pînă la anul viitor, primele turbine de 178 megawaţi.

Bilanţul primelor 4 luni evidenţiază

⟶

ANGAJAMENTELE DEVIN FAPTE

CU SPRIJINUL comisiilor economice ale comitetelor judeţene P.C.R. publicăm stadiul îndeplinirii angajamentelor luate la începutul anului, în cîteva din judeţele ţării. Bilanţul cuprinde perioada ianuarie—aprilie 1969 şi se referă la **producţia şi economiile obţinute peste prevederile planului:**

● BRAŞOV — **producţie globală** — 117 000 000 lei; **producţie marfă vîndută şi încasată** — 110 000 000 lei; **produse livrate la export** — 50 000 000 lei. De asemenea, în trimestrul I s-au obţinut suplimentar 20 000 000 lei economii şi 32 000 000 lei beneficii. Producţia realizată peste plan s-a concretizat în următoarele unităţi fizice: **1 730 tone îngrăşăminte azotoase, 450 tone hîrtie şi celuloză, 1 700 tone ciment, 100 tractoare, 253 autocamioane** de 3 şi 5 tone, **14 000 bucăţi rulmenţi, 21 000 metri pătraţi ţesături tip lînă si bumbac, 30 000 bucăţi tricotaje** etc. Totodată, prin reducerea consumurilor specifice, **s-au economisit peste 500 tone metal.** 20 de întreprinderi au realizat planul pe patru luni cu 4—9 zile înainte de termen, iar pe ansamblul judeţului acesta a fost îndeplinit cu două zile mai devreme.

● HUNEDOARA — **producţie globală** — 43 000 000 lei; **producţie marfă vîndută şi încasată** — 112 000 000 lei; **produse livrate suplimentar la export** — 30 000 000 lei. Pe trei luni din acest an s-au obţinut 25 000 000 lei **beneficii peste plan.** Plusul de producţie în unităţi fizice s-a concretizat în 23 000 **tone fontă,** 8 600 **tone oţel,** 2 800 tone **laminate finite,** 1 000 tone **fier în minereu,** 19 000 tone **cărbune brut extras** etc.

● SIBIU — **producţie globală** 36 000 000 lei; **producţie marfă vîndută şi încasată** 28 000 000 lei; **produse livrate la export în plus** 25 000 000 lei. În trimestrul I a.c. s-a obţinut suplimentar 20 000 000 lei **economii** şi 30 000 000 lei **beneficii.**

În unităţi fizice s-au realizat peste plan: 480 **tone acid sulfuric,** 60 **bucăţi autocamioane basculante de 3 tone,** 100 000 **metri pătraţi geamuri trase,** 350 mc **prefabricate din beton,** 8 500 **metri pătraţi ţesături tip mătase,** 150 **tone carne bovine** etc.

● TIMIŞ — **producţie globală** 60 000 000 lei; **producţie marfă vîndută şi încasată** 50 000 000 lei; **produse livrate la export în plus** 15 000 000 lei. În primele trei luni din 1969 s-au obţinut suplimentar 13 314 000 lei **economii** şi 17 793 000 lei **beneficii.** Principalele produse realizate peste plan: 300 **tone tablă de 3 mm,** 10 000 kW **motoare electrice pînă la 0,25 kW,** peste 900 000 **bucăţi cărămizi şi blocuri ceramice,** 20 000 **metri pătraţi ţesături de bumbac,** 120 000 bucăţi **tricotaje,** 40 **tone unt** etc.

● SUCEAVA — **producţie globală** 17 100 000 lei; **producţie marfă vîndută şi încasată** 45 100 000 lei; **produse livrate la export** 8 412 000 lei. În trimestrul I 1969 s-au realizat suplimentar 5 212 000 lei **economii** şi 3 684 000 lei **beneficii.** În unităţi fizice s-au dat peste prevederi: 32 000 **metri cubi buşteni răşinoase,** 5 250 **metri cubi cherestea răşinoase,** 245 **tone plăci fibrolemnoase,** 1 300 **metri pătraţi parchete.**

● CLUJ — Depăşindu-se prevederile la producţia globală şi producţia marfă vîndută şi încasată, au fost livrate în plus economiei naţionale: 353 **tone oţel,** 216 **tone ciment,** 26 800 **metri pătraţi furnir,** 742 **metri pătraţi cherestea răşinoase,** 6 056 **metri pătraţi plăci aglomerate din lemn, mobilă în valoare** de 2 797 000 lei, 11 800 **metri pătraţi ţesături tip lînă, medicamente şi reactivi** în valoare de 2 374 000 lei etc.

● MARAMUREŞ — producţia globală 55 000 000 lei; **producţie marfă vîndută şi încasată** 65 000 000 lei. În unităţi fizice au fost date în plus: 1950 **tone acid sulfuric** etc.

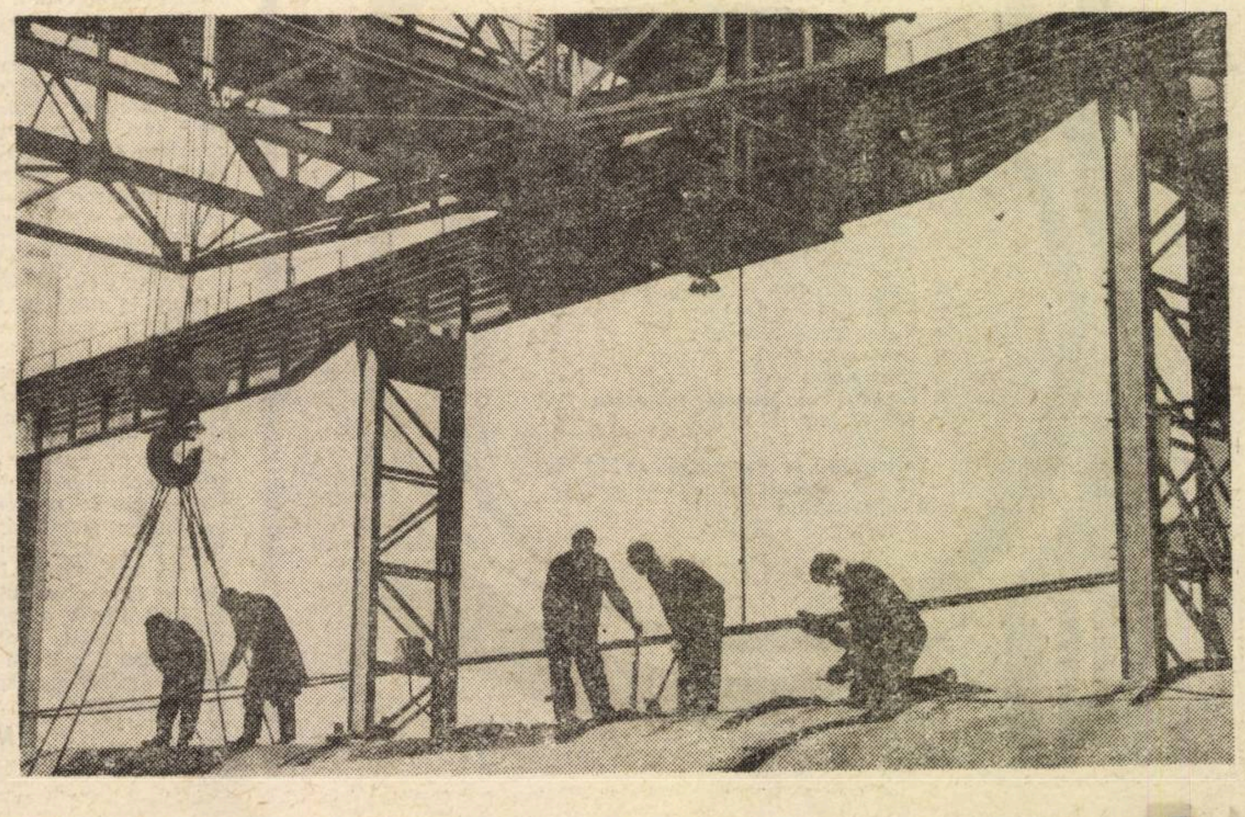

Uzinele „Independenţa"-Sibiu au îndeplinit cu 4 zile mai devreme planul pe perioada ianuarie — aprilie 1969, obţinînd însemnate sporuri de producţie în contul angajamentelor. În fotografie: **secţia cazangerie, unde se asamblează noi utilaje pentru industria chimică.**

INVENȚII ROMÂNEȘTI

„Flacăra" miraculoasă

● Generatorul de plasmă cu focalizare magnetică și cu admisie suplimentară de gaz. Invenția poate folosi drept mediu ionizant atît aer comprimat, cit și azot sau alte amestecuri de gaze, ceea ce permite utilizarea lui pentru tăiere, sudare, încărcare prin sudare sau la reacții chimice la temperaturi înalte. Recent la Salonul Internațional de Invenții de la Viena, această invenție a primit pe lîngă medalia de aur și mențiunea specială a juriului. Autorul ing. Alexandru Vaș, de la Baza de Cercetări Științifice a Academiei — Timișoara.

Depilator... industrial

● Invenția, aparat pentru smulgerea părului animal execută smulgerea mecanizată a părului animalelor in abatoare, chiar pe animalele sacrificate sau pe pieile brute, jupuite de pe animale. El are calitatea de a smulge părul animal cu bulb, cu păstrarea calităților și rezistențelor originale, fără peri rupți. Este portativ și poate fi ușor manipulat. Autorii invenției : ing. Vladimir Soleanicov, Laurențiu Pop și Erich Breicher de la Fabrica de ace de tricotat București.

Ace indeminatice

● Transmisia cu bielă și lanț pentru acționarea în mișcare rectilinie alternativă a saniei la mașinile de tricotat rectilinii cu ace cu limbă se aplică la mașinile rectilinii de tricotat cu ace cu limbă cu lățime de lucru redusă ca, de exemplu, pentru mănuși și alte produse asemănătoare. Transmisia prezintă o construcție simplificată, care permite creșterea vitezei de lucru a mașinii și o amplasare rațională sub masa de lucru. Invenția aparține ing. Virginia Jancu și unui colectiv de la Întreprinderea industrială metalurgică „Metalul Roșu" — Cluj.

Izvorul fulgerelor

● Procedeu constructiv pentru îmbunătățirea caracteristicilor generatoarelor de frecvență medie, se aplică la execuția generatoarelor electrice de ;? 000-10 000 Hz și chiar de frecvențe mai înalte, de tip Guy . Se realizează, astfel, generatoare sincrone de frecvență medie cu greutate specifică mai redusă și randament mai ridicat (0,84%), care prezintă siguranță de funcționare mărită. Autorul invenției : ing. Victor Bunea, de la Uzina de mașini electrice București.

că planul de producție globală a fost îndeplinit cu 10 zile mai devreme. S-au turnat suplimentar 15 000 mc betoane, față de 14 000 mc cît prevedea angajamentul. Numai în primul trimestru, ca urmare a aplicării unor soluții îmbunătățite de prelucrare, fasonare și montare a armăturilor, constructorii au economisit 60 tone de oțel beton.

Într-un fel, izbînzile de la Dunăre electrizează și munca constructorilor puternicelor hidroagregate ce-și vor ocupa locul în uriașii faguri de beton, de unde va țîșni lumina. Fabricarea turbinei (al cărui rotor cîntărește 120 tone), reprezintă un examen de maturitate tehnică, examen pe care **metalurgiștii reșițeni** îl promovează cu succes. Această lucrare complexă captează în întrecere intregul potențial de energie, de inventivitate al camenilor de sub conducerea maistrului **Francisc Kronavetter.** Aceștia dau bătălia și cu timpul, dar și pentru respectarea rigorilor impuse de precizia micronilor.

Cu toate greutățile pricinuite de iarna prelungită, cei mai mulți dintre constructori au reușit să se ridice la înălțimea răspunderii încredințate. Datorită eforturilor lor, **economia românească a primit în primul trimestru al anului încă 64 de capacități și obiective noi,** dintre care 53 productive și agrozootehnice. Unele din ele au fost date în exploatare cu mult înainte de termenele planificate. De asemenea, în toate județele țării au fost date în folosință sute și mii de apartamente.

PE GENERICUL emoționantului film ce înfățișează succesele obținute în prima etapă a marii întreceri, au semnat cu majuscule și autorii recentei premiere industriale din chimia românească — colectivul de constructori și montori ai **Uzinei de fibre sintetice din Iași.** Întrecerea lor, strînsa colaborare dintre proiectant, constructor și beneficiar, a avut drept rezultantă punerea cu șase luni mai devreme în funcțiune a primei instalații de producerea fibrelor poliesterice românești, instalație în care legendara lînă de aur a Colhidei se naște contemporan, din sinteze chimice, la scara unei producții anuale de mii de tone, sporind potențialul nostru tehnic de valorificare superioară a bogățiilor țării. Acum, ștafeta întrecerii a trecut în mîinile operatorilor chimiști, care s-au angajat să livreze în anul acesta o producție suplimentară de circa 250 milioane lei. Privirea lor este ațintită asupra atingerii cu opt luni mai devreme a parametrilor proiectați. În întrecerea desfășurată aici s-au remarcat sute de oameni. **Gavril Bălan, Ion Pintilie, Dumitru Iustin** fac parte dintre cei 56 de proiectanți, constructori și salariați ai uzinei care au fost decorați recent, efortul lor purtînd amprenta dăruirii în muncă.

Chimia românească dezvoltată astăzi la scara țărilor avansate din punct de vedere industrial, valorifică tot mai larg și eficient resursele, pe care altădată România le exporta în stare brută. **Se realizează în prezent în circa 4 zile intreaga producție a anului 1938.** Avînd la dispoziție mijloace tehnice dintre cele mai moderne, condiții optime de lucru, **chimiștii din intreaga țară raportează că au dat peste plan în primele patru luni ale anului, o producție marfă în valoare de circa 200 milioane : 4500 tone ingrășăminte chimice, 350 tone cauciuc sintetic, 170 tone negru de fum, 120 tone polietilenă etc. Beneficiile obținute peste prevederi însumează numai în primele trei luni ale anului, circa 30 milioane lei.**

ARDENTA ÎNTRECERE consacrată cinstirii gloriosului 23 August își etalează mereu tot mai mulți protagoniști. Un „flash" dat de corespondentul „Agerpres" din **Valea Jiului,** aduce la cunoștința întregii țări numele lui **Petre Constantin,** șeful unei brigăzi de mineri din Lupeni, care a înregistrat o viteză record de avansare (43,5 metri pe lună), însoțit de randamentul impresionant de 9,5 tone de cărbune extras zilnic pe fiecare post. Și cîți ca Petre Constantin nu vor deveni curînd, eroi ai reportajelor de presă, ai filmelor și televiziunii dedicate însuflețitoarei întreceri.

Numai în primele 4 luni ale anului, acești oameni minunați, căutători ai comorilor adîncului, au adus la suprafață peste plan (ne referim la toate exploatările ce aparțin de **Ministerul Minelor) 165 000 tone de cărbune brut și peste 20 000 tone de minereu de fier brut.** Producției suplimentare i s-au adăugat alte valori — expresie a spiritului gospodăresc, a dorinței de a ridica eficiența întregii activități : **în primul trimestru al anului, cheltuielile la 1000 lei producție marfă au scăzut cu 10,5 lei, iar beneficiile peste plan au însumat 22 milioane lei.**

REALIZĂRI însemnate în întrecere au dobîndit în intervalul ce a trecut din acest an și lucrătorii din celelalte ramuri ale economiei naționale.

În industria ușoară, au fost produse peste plan : **confecții in valoare de 35 milioane lei, 85 000 mp. de țesături de lînă și 140 000 m țesături de mătase, 185 000 perechi de ciorapi, 365 000 bucăți tricotaje și 4 milioane diverse articole de sticlărie** etc. Beneficiile **suplimentare obținute în primul trimestru s-au ridicat la 44 milioane lei.**

ÎN ZILELE ACESTEA hotărîtoare pentru recolta lui '69, am fost martori, pe pămînturile din sudul țării, a unor fapte de muncă tenace, de înfruntare, dintre om și natură. Pe meleagurile teleormănene, ca de altfel în întreaga țară, iarna neobișnuit de grea și de persistentă a pus stavilă declanșării, la timpul optim, a muncilor agricole de primăvară. O asemenea situație putea aduce serioase prejudicii recoltei. Dar oamenii ogoarelor nu s-au lăsat copleșiți de vitregiile naturii și s-au angajat bărbătește, cu toată vigoarea, în luptă.

În intreprinderile agricole de stat, în cele de mecanizare, cît și în cooperativele de producție s-au luat măsuri organizatorice deosebite pentru pregătirea terenurilor, aprovizionarea cu sămînță și carburanți, acordarea de asistență tehnică, organizarea lucrului pe două schimburi și formarea unor cupluri de agregate. Aceste măsuri, la care s-a adăugat intensificarea întrecerii mecanizatorilor, au fost încununate de succesul terminării însămînțărilor din epoca I și trecerea masivă la semănatul porumbului. Fruntașe sînt în aceste lucrări de sezon **IAS Vitănești și Blejești, IMA Drăgănești Vlașca și alte unități.**

SE SPUNE, că, în vremea noastră, afirmarea caracterului colectiv al creației umane, ar face ca să se vorbească mai mult de echipe și nu de individualități. Faptele demonstrează că întrecerea, cu tot caracterul ei de emulație colectivă, proiectează în lumină nume de oameni pînă ieri — anonimi. Spiritul creator al acestora se materializează în sute și mii de inovații și raționalizări în producție, în numeroase invenții care fac știința și cercetarea românească să fie cunoscute în toată lumea. ÎN PRIMELE TREI LUNI ȘI JUMĂTATE ALE ACESTUI AN, AU FOST PROPUSE PESTE 10 000 DE INOVAȚII ȘI RAȚIONALIZĂRI ȘI 1 045 INVENȚII.

MARILE realizări pe care le consemnează ediția 1969 a cronicii întrecerii socialiste vin să întărească prin fapte adeziunea unanimă a oamenilor muncii la politica internă și externă a partidului. Pentru că nimic nu poate fi mai înălțător pentru cei ce muncesc, vîrstnici și tineri, români și maghiari, germani și alte naționalități, decît sentimentul că prin efortul lor generos de împlinire a cuvîntului dat în fața partidului, a națiunii întregi își îndeplinesc o sacră îndatorire față de viitorul patriei noastre, căreia Partidul Comunist îi asigură un mers ferm, viguros și neîntrerupt spre culmile civilizației și progresului.

Mircea IONESCU
Grigore STAN

ÎN PEISAJUL ECONOMIC AL JUDEȚULUI DÎMBOVIȚA

Nicolae TĂBÎRCĂ
prim secretar al Comitetului județean Dîmbovița al P.C.R., președintele Consiliului popular județean

UNITATE COMPLEXA din punct de vedere economic și social-cultural, oferind condiții certe pentru continua dezvoltare și înflorire a orașelor și comunelor prin valorificarea resurselor naturale, județul Dîmbovița ilustrează convingător justețea principiilor reorganizării administrativ-teritoriale a țării. Aici, ca și în celelalte zone ale patriei, politica științifică a partidului și statului se materializează an de an în creșterea continuă a producției industriale și agricole. **Față de 1965, producția de petrol a județului a înregistrat în anul 1968 o creștere de 52%, construcțiile de mașini și prelucrarea metalului — 43%, producția de cărbune — 20% și industria materialelor de construcție — 26%.**

Ținînd seamă de potențialul economic al județului, în 1969 producția globală industrială este prevăzută să crească față de realizările anului trecut cu 5,9%, la marfă cu 9%, la export cu 11%, iar productivitatea muncii cu 2,9%. Ca urmare a studiilor întocmite în întreprinderi au fost însă identificate însemnate rezerve interne ce pot fi valorificate, astfel că pe ansamblul județului au fost prevăzute a se realiza peste plan : 6 000 tone ciment, 5 000 tone cărbune brun, 6 400 tone țiței extras, 152 000 mp țesături bumbac etc. De asemenea, s-a preconizat obținerea unui volum de economii de 10 milioane lei și beneficii suplimentare de 15 milioane lei.

Dovedind inițiativă și răspundere pentru înfăptuirea exemplară a sarcinilor de plan, toate colectivele de muncă din întreprinderile de interes republican au reușit să încheie primul trimestru al anului curent cu rezultate însemnate : **planul producției globale industriale pe județ a fost realizat în proporție de 101,5%, la producția marfă 100,9%, la producția marfă vîndută și încasată 100,7%, la productivitatea muncii 101,3%. În perioada 1 ianuarie — 10 aprilie a.c., s-au dat peste plan 4 100 tone ciment, 2 910 tone țiței extras, 6 411 tone cărbune brun, 13 427 mii kwh energie electrică, 26 000 mp țesături bumbac și altele. În aceeași perioadă s-au livrat la export produse a căror valoare depășește cu 4,1% prevederile planului.**

În acest an, sarcini deosebite revin în județul nostru întreprinderilor de construcții-montaj. Planul de investiții este mai mare cu 24% față de realizările din 1968. În primul trimestru, din planul anual la total investiții a fost realizat 15,7%, iar la construcții-montaj 15,2%. Pe unele șantiere, cum este, de pildă, cel al Uzinei de piese de schimb și reparații utilaj chimic — Găești lucrările sînt avansate față de grafice. Aceasta a condus la punerea în funcțiune parțial, cu 5 luni mai devreme, a halei de prelucrări mecanice și sînt create premise pentru ca la sfîrșitul trimestrului II să înceapă producția și în celelalte hale (cazangerie, forjă, turnătorie).

Dar sînt și obiective la care s-au consemnat serioase rămîneri în urmă. A fost depășit termenul de punere în funcțiune la extinderea unității „Avicola"-Cuparu (31 decembrie 1968) executată de Întreprinderea nr. 8 construcții-montaj-București. **Pentru recuperarea rămînerilor în urmă din trimestrul I și realizarea ritmică a sarcinilor din planul de producție și investiții, biroul Comitetului județean de partid a stabilit un plan de măsuri de sprijinire concretă a întreprinderilor și șantierelor de construcții-montaj.**

(Continuare în pag. 6)

FABRICA DE CUIE, SÎRMA ȘI LANȚURI GALAȚI

Bd. George Coșbuc, nr. 251

LIVREAZĂ :

- Cuie construcții gama 1,8—4,00 ;
- Ținte albe 1,2—1,6 ;
- Cuie tablă 2,0—2,2 ;
- Cuie wagnere ;
- Cuie turnătorie ;
- Lanțuri industriale în gama 20—38 mm.

Solicitanții se vor adresa la M.I.M. — D.A.D. București, pentru obținerea repartițiilor.

VALENȚE ACTUALE ALE DIALOGULUI:

POPULAȚIE, EDUCAȚIE, EFICIENȚĂ ECONOMICĂ

CU PUȚINI ANI ÎN URMĂ, asocierea într-un triptic a termenilor de populație — educație — eficiență economică ar fi părut cel mult o figură de stil. Astăzi este unanimă recunoașterea educației ca factor principal al creșterii economice pe termen lung, iar dialogul populație-economie dobîndește valențe noi tocmai grație acestui „intermediar", al cărui rol economic complex este în continuă afirmare.

Dintr-un număr de 31 factori ai dezvoltării, calculați cu ajutorul unor analize cantitative, educația generală *și* progresul cunoștințelor *au fost reținuți pentru primele două locuri. Cîteva cifre ilustrează această afirmație : între anii 1909 și 1929 în S.U.A., aproximativ jumătate din dezvoltarea economiei se datora creșterii forței de muncă și capitalurilor investite ; în perioada 1929—1957, contribuția acestor doi factori a reprezentat mai puțin de o treime. Prin urmare, factorul* **productivitate** *a devenit hotărîtor ; la baza sa stă însă* **învățămîntul.**

„Explozia școlară" și „stocul de învățămînt"

CHELTUIELILE pentru învățămînt își pierd caracterul de act de consum și devin o investiție în adevărata accepție a cuvîntului. „Investiția în om" se afirmă ca cea mai eficientă investiție, iar calculul „costului formării omului" este o componentă a determinării eficienței economice integrale. În mod corespunzător „explozia școlară" se înscrie ca un proces cu multiple semnificații, al căror impact economic și social are o importanță deosebită. „Capitalul intelectual" sau „stocul de învățămînt" (totalul de ani-studii de care dispune o populație la un moment dat) își dispută ritmul cu „capitalul fizic" : în ultimii ani se observă în țările dezvoltate o creștere mai rapidă a „capitalului intelectual". Astfel, în S.U.A. în perioada 1900—1956 „capitalul fizic" a crescut de 4,5 ori, iar capitalul intelectual de 8,5 ori [1]). Proporția stocului de învățămînt în populația totală devine astfel un indice **sui-generis** de cultură.

În contextul internațional, țara noastră, ale cărei eforturi pentru dezvoltarea învățămîntului în anii construcției socialismului au fost dintre cele mai mari, cu rezultate nu mai puțin remarcabile, se situează pe unul din locurile fruntașe reținînd atenția — ca și pe tărîm economic — prin ritmurile înalte realizate într-o perioadă relativ scurtă. Reflexul economic este și el evident : fiind vorba de investiții pe termen lung, efectul economic al cheltuielilor pentru învățămînt se înscrie ca efect decalat, urmînd însă o curbă exponențială.

Să examinăm cîteva aspecte ale acestei probleme, pornind de la rezultate : de la „stocul de învățămînt" al populației țării noastre [2]). Desigur, trebuie făcută distincția între stocul de învățămînt aflat asupra întregii populații și cel de care dispune populația activă care, practic „convertește" capitalul intelectual, îl „actualizează". În cadrul acesteia din urmă, prezintă interes deosebit populația activă ocupată în sfera producției materiale.

Populația în vîrstă de 12 ani și peste, la recensămîntul din 1966, se repartiza după nivelul școlii absolvite, conform tabelului 1.

Cu titlu comparativ arătăm că, în 1956, populația avînd studii superioare număra 213 000 persoane, cu studii medii 629 000, greutatea specifică fiind de 1,6% respectiv 4,8% în totalul populației. Simpla creștere a populației cu studii medii și superioare de la 842.000 la 2.070.000 (de 2,5 ori) este semnificativă sub aspectul calității deplasărilor structurale.

Interesează însă aspectul mai general, cel al culturii întregii populații, determinat cu ajutorul „stocului de învățămînt". La determinarea acestuia trebuie să ținem seama, pe de o parte, de durata de școlarizare a fiecărei categorii de populație după nivelul școlii absolvite, iar, pe de altă parte, de diferența dintre un an de învățămînt superior de pildă și unul de învățămînt de cultură generală. După unele studii, diferența dintre extreme după nivelul școlii absolvite este : 1 : 3, 1 : 4, 1 : 6, determinată după costul unui elev (student) pe an sau costul unui absolvent. Diapazonul de 1 : 4, diferențiat după durata de studii, îl vom accepta în calculul de mai jos.

Stocul de învățămînt al populației României pentru 1966 ar fi aproximativ — următorul pe grupe de populație după nivelul școlii absolvite (tabelul 2).

Acest stoc de învățămînt corespunde unei durate medii de școlarizare pentru toate generațiile știutoare de carte la data recensămîntului de aproximativ 5,2 ani. Numărul de om-ani de studii, determinat cu ajutorul coeficienților de ponderare, ar putea ține seama — aproximativ — de diferența dintre munca simplă și cea complexă.

În anul 1956, stocul de învățămînt a fost aproximativ de 58 milioane ani de studii, corespunzînd unei durate de școlarizare de 4,4 ani. Creșterea în decurs de 10 ani se cifrează la 37%. Dacă luăm în considerare numai stocul de învățămînt superior și mediu (licee, școli medii tehnice, profesionale și de meserii) și schimbările demografice de structură creșterea este de la 9 172 000 în 1956 la 24 462 778 ani de studii, adică o creștere de aproximativ 2,6 ori. De altfel, ponderea populației cu studii superioare și medii în totalul populației de 12 ani și peste a crescut de la 6,2% la 13,6% în 1966. Creșterea greutății specifice — în ritmul arătat — a importanței stocului de învățămînt superior și mediu este semnificativă prin ea însăși.

Tabelul 1

	Cifre abs.	%
Instituții de învățămînt superior	328 241	2,2
Școli medii de cultură generală (licee)	559 380	3,7
Școli medii tehnice și de specialitate	452 645	3.0
Școli profesionale și de meserii	729 477	4,8
Școli generale de 8 (7) ani	1 680 443	11,1
Școli primare și alte situații	11 441 062	75,3
Total :	15 191 248	100,0

Tabelul 2

	Total om-ani (Neponderat)
Instituții de învățămînt superior	5 580 097
Școli medii de cultură generală (licee)	6 433 000
Școli medii tehnice și de specialitate	5 884 385
Școli profesionale și de meserii	6 565 296
Școli generale de 8 (7) ani	12 603 322
Școli primare și alte situații	42 333 400
Total :	79 399 500

Într-una din sălile de lectură ale Academiei de studii economice

Deplasări în populația activă

POPULAȚIA activă deține partea preponderentă a stocului de învățămînt și — important — mai cu seamă a stocului de învățămînt mediu și superior.

Proporția populației cu studii superioare și medii în populația activă este mai ridicată decît în întreaga populație știutoare de carte, iar în industrie ea este de peste două ori mai mare. Stocul de învățămînt, după proveniență, este și el diferit : populația activă deține circa 88% din stocul de învățămînt superior de care dispune populația, deși ponderea ei în totalul populației este de 54%. Aceeași situație preferențială se constată și în cazul industriei. (Ca termen de comparație, trebuie arătat că în Franta cifra respectivă pentru 1962 este aproximativ 77%).

Trăsătura cea mai remarcabilă este că sporirea stocului de învățămînt în sînul populației active are loc pe fondul unor schimbări nu mai puțin semnificative. În primul rînd, numărul absolut al populației active a scăzut în 1966 față de 1956 cu 87 000 persoane. Această scădere se datorează nu numai unor modificări demografice, ci mai ales efectului „exploziei școlare" : creșterea numărului elevilor și studenților și creșterea duratei de școlarizare. Societatea este pusă în situația de a face față unor sarcini mai mari în ce privește investițiile demografice. În al doilea rînd, s-au produs modificări ale indicilor de activitate (proporția procentuală a persoanelor active în vîrsta respectivă în totalul populației de aceeași vîrstă).

Au scăzut în special indicii de activitate ai grupelor tinere (între 14 și 19 ani, de la 78.6% la 41,5%), și ai grupelor înaintate (60 de ani și peste, de la 59.6% la 39,7% ceea ce, pe fondul unor simptome de îmbătrînire demografică a populației, a făcut ca în 1966 numărul persoanelor inactive să fie de 84,4 la 100 persoane active, în timp ce în 1956 cifra fusese de 67,4.

O altă modificare calitativă, survenită în sînul populației active, este creșterea așa-numitului „potențial de viață", ca urmare a creșterii duratei medii de viață (a „speranței de viață" cum este ea denumită în statistică). În felul acesta deși scade numărul populației active, crește numărul de ani-viață al acestei populații, echivalent cu o creștere a masei de timp de muncă socială.

Tabelul 3

	1956	1966	indici %
Investiții și cheltuieli pentru învățămînt de la bugetul de stat (mil. lei)	2431	7994	328
Numărul total al elevilor și studenților	1934327	3789982	195
— în procente față de totalul populației	12,4	19,7	
Numărul studenților	77633	136948	176
— în procente față de populația în vîrstă de 20—24 ani	4,3	10,3	

Tabelul 4

	1956	1966	Indici (%)
Populația totală	17489450	19103163	109,2
Populația activă	10449000	10362000	99,2
— din care : în sfera producției materiale *)	9613080	9222180	92,8
Fonduri fixe în economia națională (%)	100	186	186
Cheltuieli pentru învățămînt	100	329	329
Stoc de învățămînt (neponderat)	58000000	79399500	137
— din care : în învățămîntul superior și mediu	9172000	24462778	260
Venit național pe o persoană activă din sfera producției materiale	100	281	281

*) Determinat aproximativ după ponderea pe care o deține populația ocupată în sfera producției materiale.

Efectul compensator al investițiilor pentru educație

CREȘTEREA stocului de învățămînt și, în general, efectul investițiilor pentru educație contracarează — după cum se va vedea — scăderea populației active și a

VI. TREBICI

⟶

ȘTIINȚĂ, TEHNICĂ TEHNOLOGIE, INOVAȚII

● A fost omologat **un nou tip de releu tranzistorizat antigrizutos — „R.S.N. — 2" — pentru protecția rețelelor electrice miniere.** Prototipul, realizat de specialiștii Stației de cercetări pentru securitatea minieră din Petroșani, a fost experimentat cu rezultate bune în laborator și în exploatările miniere Aninoasa și Lonea.

Prin utilizarea acestui releu se înlătură pericolul electrocutării, întrucît aparatul asigură semnalizarea și deconectarea automată a rețelei electrice trifazate de joasă tensiune, în cazul apariției unui defect de izolație.

● Cîțiva specialiști **de la Fabrica de diatomită din Odorheiul Secuiesc** au pus la punct o importantă inovație, privind îmbunătățirea tehnologiei de uscare a diatomitei înnobilate — material cu largi utilizări în industria petrolului, chimiei și alimentară. Inovația a dus la sporirea producției de diatomită cu 70—80 la sută și la reducerea cheltuielilor de fabricație cu circa 30 la sută.

● A început fabricația de serie a unor **noi utilaje pentru industriile textilă și de pielărie. Uzina „Unirea" din Cluj**, a realizat o mașină de filat bumbac pieptănat pentru urzeală și bătături. După cerință, mașina poate fi înzestrată cu fuse în șase dimensiuni și este dotată cu elemente de automatizare pentru schimbarea vitezei de lucru. Tot la această întreprindere a fost fabricat un tren de laminaj pentru mașinile de filat cu inele, pentru bumbac și lînă. Utilajul este folosit la echiparea mașinilor de filat în vederea obținerii firului de bumbac sau lînă la grosimea dorită. Totodată Uzina „Balanța" Sibiu a conceput și realizat un alt utilaj important pentru dotarea industriei textile, — mașina de canetat. Noul produs are comenzi semiautomate.

● Recent, **Uzina mecanică din Sibiu** a realizat pentru industria pielăriei, o mașină de stors piei, solicitată de tăbăcăriile minerale și de alte întreprinderi din acest sector. Comenzile mașinii sînt acționate electrodinamic.

● **Un colectiv de specialiști** (inginerii A. Stanciu, I. Băiușan și H. Munteanu) au obținut brevet de invenție pentru **un nou procedeu de izolare a conductelor de termoficare folosite la clădirile civile și industriale.** Izolarea acestor conducte, așezate în șanțuri de beton, se face în prezent cu fibre minerale sau elemente din beton celular autoclavizat — procedeu costisitor și care necesită un mare volum de manoperă. După noua metodă, conductele sînt „îmbrăcate" într-un material izolant format dintr-un amestec de bitum, pudră de cauciuc și negru de fum. După acoperirea șanțului cu pămînt, prin conducte este trecut un agent termic, datorită căruia amestecul se stratifică, formînd o izolare termo și hidrofugă foarte rezistentă. Noul procedeu conferă și avantajul unui preț de cost redus.

● **LA IAȘI funcționează un birou** teritorial de informare și documentare tehnico-economică **pentru diverse sectoare industriale.** Primele rezultate ale activității lui s-au concretizat de curînd. Prin valorificarea informațiilor cu caracter documentar primite de la acest birou, Fabrica de mobilă a realizat, cu mijloace proprii, o mașină de lustruit de mare randament. Ea execută operații de calitate superioară, are productivitate ridicată și permite realizarea unei economii anuale de 120 000 de lei. La aceeași întreprindere, prin modificarea tehnologiei de furniruire, s-au obținut produse finite de calitate superioară și au fost eliminate rebuturile la operațiunile de furniruire. La Întreprinderea „Țesătura" s-au realizat noi articole de tip poplin din fire simple, la un preț de cost cu 25% mai mic față de cele al articolelor de același gen din fire răsucite. Metode noi, moderne, în procesul de producție au fost introduse și la Fabrica de ulei „Unirea", unde au fost înregistrate, pe această cale, economii anuale de 180 000 lei. În total, ca urmare a valorificării informațiilor tehnice de specialitate, primite prin intermediul biroului ieșean, întreprinderile din localitate înscriu anual economii în valoare de aproximativ 8 milioane lei.

● La **Trustul de foraj petrolier din Moinești** a fost înregistrată o valoroasă invenție : un reductor de turație, adaptabil la turbinele de foraj, care permite realizarea unor regimuri intensive de săpare, superioare celor cunoscute pînă acum. Acest tip de reductor folosește în lucru un sistem cinematic inedit, caracterizat printr-o construcție simplă, fapt care permite adaptarea sa la toată gama de diametre de găurit de sondă și la toate tipodimensiunile de turbine. În plus, el poate fi folosit și la forajul de jet — posibilitate exclusă altor utilaje — evitînd pierderile mari de presiune din sistemul hidraulic de săpare. Reductorul asigură turbinelor un regim constant superior de lucru, evită uzura prematură a sapelor și le sporește capacitatea de foraj. Invenția a fost brevetată în țară și în străinătate.

indicilor de activitate. Să examinăm cîteva aspecte referitoare la efortul pentru învățămînt și unele rezultate (a se vedea tabelul 3).

Trei comparații sînt de natură să indice locul țării noastre pe plan internațional. Cu o proporție de aproape 20% populație școlară, în totalul populației, ne situăm la nivelul țărilor avansate și cu tradiție culturală, în ce privește aria de cuprindere a învățămîntului. Cheltuielile pentru învățămînt (împreună cu investițiile), reprezintă în 1968 circa 4,7% în venitul național. După estimațiile U.N.E.S.C.O., ponderea cheltuielilor pentru învățămînt în țările dezvoltate reprezintă 3—5% din produsul național brut. În ceea ce privește proporția de 10,3% a studenților în populația de vîrsta 20—24 ani ea ne situează înaintea unor țări ca Anglia (4,8%), Italia (6,9%), R.F. a Germaniei (7,5%).

Din punct de vedere al eficienței economice, concludente sînt cifrele cuprinse în tabelul 4.

În condițiile unei scăderi a populației active din sfera producției materiale cu 7,2%, ale unei creșteri a fondurilor fixe cu 86% și ale unei sporiri a stocului de învățămînt cu 37%, venitul național pe o persoană activă din sfera producției materiale (aproximativ egal cu productivitatea muncii sociale), crește cu 181%, indicînd contribuția acestui factor calitativ la creșterea venitului național : în perioada 1956—1966, venitul național a sporit cu aproximativ 155%.

Desigur, sînt necesare studii aprofundate pentru punerea în evidență a rolului factorului învățămînt prin întocmirea de analize longitudinale pe generații, a unor tabele de viață școlară, a valorificării indicilor de școlaritate pentru calculul exact al duratei de școlarizare, care să ofere temeiuri mai cuprinzătoare strategiei educaționale.

Sîntem în prezența unor semnificații de ordin intensiv care definesc tipul creșterii noastre economice.

---

[1]) **Finanțele publice și educația.** Raport prezentat de Max Frank și Etienne Rosselle la cel de al XXI-lea Congres al Institutului Internațional de finanțe publice, Paris, 1965. În M. F. Note informative economice-financiare, nr. 3, 1968.

[2]) Unele sugestii din **Une méthode de calcul du stock d'enseignement**, în revista „Population" 23 année, Mai-Juin 1968, numéro 3. (I.N.E.D.) Lipsa unor date statistice a fost suplinită prin avansarea unor ipoteze cu caracter — uneori — foarte aproximativ. Datele se referă cu precădere la recensămintele din 1956 și 1966.

ÎN PEISAJUL

(Urmare din pag. 4)

JUDEȚUL NOSTRU deține un puternic potențial economic, în care un loc important îl ocupă industria petrolieră. Ca urmare a noilor lucrări de explorare, zona petrolieră s-a extins din vechile centre : Moreni, Gura Ocniței, Bucșani și Răzvad în alte perimetre. În viitor, se va intensifica extracția țițeiului prin aplicarea, în continuare a metodelor de menținere a presiunii și de recuperare secundară, se va continua forajul de cercetare geologică pentru descoperirea unor noi zăcăminte.

O altă bogăție a subsolului o constituie **cărbunele.** Zona Șotînga-Doicești dispune de însemnate rezerve. Datorită extinderii metodei de exploatare în abataje frontale în locul celor cameră, a perfecționării tehnologiei de tăiere și susținere etc., producția de cărbune a crescut între 1966—1968 într-un ritm mediu anual de 11%.

Un loc important ocupă în economia județului Uzina de utilaj petrolier — Tîrgoviște. Produsele executate aici — vane, piese de schimb, automacarale de 5 tone, agregate de aspersiune și altele — sînt exportate în multe țări din Europa, America, Asia și Africa. Uzina realizează în prezent întreaga producție a țării de macarale auto și aspersoare pentru agricultură. În dezvoltarea uzinei este prevăzută extinderea gamei de instalații de foraj pentru straturi dure și terenuri accidentate, instalații de foraj structural, instalații de intervenție și alte produse.

Alături de întreprinderile existente — „Steaua Electrică"-Fieni, Fabrica de ciment-Fieni, Întreprinderea de produse din beton celular autoclavizat-Doicești, care au cunoscut în ani noștri o puternică dezvoltare, a început construcția altor obiective importante : **Uzina de piese de schimb și reparații utilaj chimic-Găești** cu o capacitate de 7 900 tone/an, care va începe să producă în cursul acestui an, **Fabrica de frigidere din Găești,** a cărei capacitate va fi de 200 000 buc/an.

Pe fundalul solid al industriei grele din județul Dîmbovița s-au dezvoltat în ritm rapid în ultimii ani și celelalte ramuri : industria ușoară, industria alimentară și industria locală. **Întreprinderile textile „Bucegi" și „Trainica"** din Pucioasa, au avut în anul 1968 o pondere de 14,4% din producția industrială a județului, iar prin dezvoltarea întreprinderilor industriei alimentare se urmărește valorificarea mai completă a materiilor prime agricole.

Realizări importante au fost obținute și în domeniul agriculturii. Producția medie anuală vegetală și animală în primii 3 ani ai cincinalului, 1966—1968, a fost cu circa 24% mai mare decît media anilor 1961—1965. Producția medie la hectar a fost în 1968 de 1 606 kg grîu și de 1 352 kg porumb, I.A.S.-urile realizînd în medie 2 561 kg grîu la hectar. Alături de legumicultură, care are puternice centre la Tîrgoviște, Băleni, Răcari, Găești și Titu, un sector de mare importanță îl constituie **zootehnia.** Ea își va crea o rețea largă de unități specializate, îngrășătorii de bovine (prin dezvoltarea celor existente) la Comișani, Dobra, Ungureni, Titu, Morteni, alături de cele noi de la Răscăieți și Picior de Munte ; îngrășătorii de porcine la cooperativele Cornățel, Petrești-Găești, Vișina și altele, unități care vor acoperi peste 70% din totalul livrărilor pe 1969 ; ferme cu efective mari de păsări la cooperativele Cătunu, Dărmănești, Băleni și altele.

PROCESUL de industrializare a dus la sporirea populației urbane de unde a decurs și necesitatea intensificării construcțiilor de locuințe. În orașele județului nostru, au fost construite numai anul trecut 510 apartamente, iar pentru 1969 sînt prevăzute alte 1 380. În același timp, au fost construite de către populație, din fonduri proprii, alte cîteva sute de locuințe.

Pentru dezvoltarea învățămîntului, activității de ocrotire a sănătății și asistenței sociale, statul a alocat în 1968 peste 170 milioane lei. Au fost date în folosință 36 săli de clasă și s-au construit școli noi în comunele Băleni, Sălcuța, Pietroșița, Vulcana Băi, Malu cu Flori. Ocrotirea sănătății are o bază materială solidă : 15 spitale, 2 sanatorii, 44 case de nașteri etc. Din contribuția cetățenilor și cu ajutorul financiar al statului au fost electrificate 25 sate și s-au extins rețelele electrice la încă 27.

În 1969, pentru satisfacerea cerințelor social-culturale sînt prevăzute însemnate fonduri. Se vor construi 21 săli de clasă în mediul urban și 28 în mediul rural, se va termina creșa din municipiul Tîrgoviște și va începe construcția alteia în orașul Pucioasa. În următorii ani se prevede construirea la Tîrgoviște a unui spital cu 500 paturi, o policlinică și o stație de salvare, iar la Pucioasa o policlinică. În municipiul Tîrgoviște se va construi o casă de cultură a sindicatelor cu 600 locuri. De asemenea vor fi electrificate 11 sate, acțiune la care statul va contribui cu suma de 2 milioane lei.

Expresie a ridicării nivelului de trai, în 1968 volumul desfacerilor de mărfuri prin comerțul socialist a fost de peste 1,4 miliarde lei, adică cu 3,1% mai mare decît în 1967. În acest an se vor desface prin comerțul de stat și cooperatist cu 11,5% mai multe mărfuri decît în 1967.

Desigur, tabloul realizărilor, cît și al perspectivei de dezvoltare în viitori ani a județului, este mult mai bogat. Hotărîți să aducă un aport cît mai substanțial la succesele mari pe care țara noastră le obține în toate domeniile de activitate, oamenii muncii din județ își vor intensifica în continuare eforturile pentru ca, în acest an, care marchează două evenimente importante în viața poporului nostru — a 25-a aniversare a eliberării patriei de sub jugul fascist și Congresul al X-lea al Partidului Comunist Român — să înscrie noi și însemnate realizări atît în industrie, cît și în agricultură.

TRANZACȚII COMERCIALE EXTERNE

● PETROLEXPORT — În perioada 24—31 martie au fost livrate la export 25.000 t motorină în Franța și S.U.A. și 9600 t uleiuri minerale în Cuba, R.A.U. și R.P. Polonă.

● MINERALIMPORTEXPORT. În perioada 23—30 martie au fost livrate la export : 50.000 t ciment cu destinația R.S. Cehoslovacă, R.P. Polonă, R.D. Germană, R.S.F. Iugoslavia, Austria ; 43.000 mp geam laminat în R.S. Cehoslovacă ; 170 t PVC prelucrat și 37.000 mp covor PVC în R. S. Cehoslovacă și U.R.S.S. ; 25.000 mp covor cu suport în U.R.S.S. ; 10.500 mp covor fără suport în R.S. Cehoslovacă ; 170 t PVC prelucrat și 37.000 mp covor PVC în R. S. Cehoslovacă și U.R.S.S. ; 7350 mp dale, 45.000 mp plăci azbociment și 1200 mp plăci marmură în R.S. Cehoslovacă ; 680 t ipsos, 820 t piatră de gips în R.P. Ungară ; 105.000 mp împîslitură din sticlă în R.F. a Germaniei ; 24 t articole sanitare în R.S. Cehoslovacă și Algeria ; 450.000 mp carton asfaltat în R.S. Cehoslovacă, R.P. Ungară, R.P. Albania.

● TEHNOFORESTEXPORT. Au fost livrate la export 998 vagoane convenționale cu mobilă din care 826 în U.R.S.S., 54 în R.P. Polonă, 22 în R.S. Cehoslovacă, 8 în R.P. Ungară și R.D. Germană, 23 în Franța, 20 în Anglia, 18 în R.F. a Germaniei, 14 în Suedia, 13 în S.U.A., restul de mobilă fiind expediat în Elveția, Belgia, Danemarca, Olanda, Austria, Canada. În Danemarca au fost livrate recent 2 vagoane convenționale cu ambarcațiuni sportive, iar în R.S. Cehoslovacă și R.P. Ungară 7 vagoane convenționale de binale, uși și ferestre.

● ROMTRANS. În perioada 22—28 martie au fost livrate la export prin portul Constanța 1890 t azotat de amoniu în Grecia, 3000 mc cherestea în Franța și Maroc. Din import au sosit în aceeași perioadă — tot prin portul Constanța — 6850 t cocs de furnal din Spania, 3400 t magnezită și 1000 t barită din Coreea, pe vasul românesc „Sinaia", 1200 t colofoniu și 3700 t bumbac din R.P. Chineză, 1600 t covor cauciuc din Japonia, pe vasul românesc „Predeal", 6500 t fosfați din Izrael, 1100 t bauxită calcinată din Olanda, 1450 t piei brute din Argentina, 6300 t laminate din Anglia și Coreea, 50.400 t minereu de fier din Algeria și India. Din U.R.S.S. au fost importate în aceeași perioadă 9000 t cocs, 8520 t cărbune, 20.200 t metale, 6370 t apatită, 76.200 t minereu de fier, 1260 t sare potasică. În același timp s-au exportat, în U.R.S.S., pe cale terestră 11.650 t produse metalurgice, 1130 t produse chimice, 4150 t produse lemnoase, 1700 t minereuri, 600 t mașini, 1200 t produse petroliere.

● CHIMIMPORT. La Tîrgul internațional de bunuri de consum de la Utrecht-Olanda (martie 1969), Chimimport a încheiat tranzacții pentru exportul de produse chimice în valoare de peste 1 milion lei valută : tricloretilenă, monoetilenglicol, fenacetină, streptomicină sulfat, morfină, tetraciclină bază și hidroclorică, Gerovital H.3 ș.a. Un contract încheiat recent cu firma „Razoimport" din Moscova prevede livrarea în U.R.S.S. a 8000 t cauciuc sintetic Carom în sorturile 1500 și 1712. Cu partenerii din R.P. Bulgaria și Italia au fost încheiate contracte pentru exportul a 300 t anilină, produs pus la dispoziția exportului de firma „Colorom" din Codlea.

● ROMÂNOEXPORT. Pentru livrarea de mănuși din piele au fost încheiate contracte de export cu firme din Danemarca, Suedia, Norvegia, în valoare de 1.240.000 lei valută, cu firma „Cistella Vaduz" din Austria a fost încheiat un contract pentru exportul de tricotaje PNA în valoare de 850.000 lei valută.

REFLECȚII

PRINTRE SFATURILE pe care un om înțelept le dădea celor ce voiau să doarmă era și următorul:
După ce scrii o carte, citește-o.

Mi-am recitit articolul de săptămîna trecută și m-am gîndit că asemănarea dintre pian și calculatoare poate fi dusă mai departe și poate lămuri pe unii oameni asupra unei probleme azi de mare importanță în țara noastră și în multe alte țări.

Nu toți se vor lămuri, ci numai acei ce vor să se lămurească.

Sînt multe meserii care au de-a face cu pianul; ne vom gîndi numai la trei dintre ele: constructorul de piane acordorul de pian și virtuosul pianist.

— Dacă te gîndești și la vioară, nu numai la pian, vioara și-o acordează fiecare, de multe ori pe zi.

— Trombonul nu-l acordează nimeni.

— Fluerul (fluerаș de soc, mult cîntă cu foc) și-l face cel care cîntă din fluer.

Concluzia acestei convorbiri în trei (nu știu cine întrebuința expresia „dialog în trei") e că instrumentele muzicale au fiecare modul lor de a se comporta.

Dar calculatoarele?

Eu cred că acel „abac" — sau „șciot" — cîteva sîrme pe care se mută cîteva bile — seamănă cu fluerul.

N-am echivalent pentru vioară, dar calculatorul clasic (zis „convențional") din toate birourile ar semăna cu trombonul. Eu aș înclina a compara calculatorul

DESPRE PIAN ȘI CALCULATOARE (I)

acad. Grigore C. MOISIL

electronic cu o orchestră, cu o mare orchestră, dar metafora cu pianul e suficientă.

Niciodată pianistul nu-și acordează nici nu-și repară pianul el singur. Cheamă un acordor și acesta pe cineva care să-l repare. Mai mult decît atît: pianistul, de obicei, nu se uită cum e făcut pianul pe dinăuntru. În asta el seamănă cu matematicianul, pe care nu-l preocupă cum e făcut pe dinăuntru un calculator, nici nu-l repară, nici nu-l întreține, trebuie să-l știe întratît, încît să înțeleagă ce sunete dă: mai groase, mai subțiri.

Construcția calculatorului, așa-numitul „hardware" — e altceva decît cîntatul la pian, așa-numitul „software". N-am auzit de mari constructori de piane care să fie și virtuoși. Nu-i interzis, dar nu sînt prea cunoscuți.

În momentul de față separarea problemelor de „hardware" de cele de „software" e esențială.

Dar mai tîrziu?

Centrul de Calcul al Universității din București lucrează pentru mai tîrziu. Pregătim munca în două probleme: cea a calculului hibrid (cu calculatoare digitale și analogice cuplate) și cea a concepției logice a calculatoarelor (influența software-ului asupra hardware-ului).

CONSTRUCȚII

ASIMILAREA ELEMENTELOR DE PROGRES TEHNIC

RITMUL rapid al procesului de construcție a locuințelor și obiectivelor social-culturale este condiționat, în mod hotărîtor, de asigurarea la timp a unei documentații complete, de calitate, care să promoveze soluții economice și să permită extinderea metodelor de execuție cu un grad înalt de industrializare.

Continuînd tradiția pozitivă recunoscută prin decernarea titlului de sector fruntaș pe ramură pe 1968, Institutul „Proiect-București" își diversifică continuu activitatea pe linia concepției și metodelor de execuție. **Pînă la 1 aprilie a.c. au fost predate opt proiecte cuprinzînd 18.000 de apartamente pentru perioada 1969—1970, 14 000 cu termene de dare în folosință în anul 1970 și circa 22 000 constituind front de lucru pentru 1970—1971.** Tot pentru acest an sînt în curs de elaborare proiecte însumînd 8.000 de apartamente din panouri mari pentru locuințe cu grad diferențiat de confort.

O susținută preocupare manifestă colectivul institutului pentru găsirea de noi soluții constructive a locuințelor cu confort diversificat, care să asigure spații necesare pentru băi, logii și alte anexe. La proiectele elaborate în acest an s-a analizat și stabilit mărirea spațiului grupurilor sanitare, creîndu-se condiții de montare în viitor a căzilor de baie de 1200 mm. Pe baza experienței acumulate, la proiectele din frontul de lucru pe anii 1969—1971, s-a trecut la executarea de noi secțiuni cu un grad de confort îmbunătățit, asigurîndu-se spații corespunzătoare băilor, logiilor sau balcoanelor la fiecare apartament. De asemenea, s-au studiat și îmbunătățit spațiile de locuit și de circulație.

Pentru construcțiile din panouri mari se află în curs de elaborare proiecte de apartamente de cîte 2 și 3 camere. **În trimestrul II a.c. se vor întocmi proiecte de execuție cu opt noi secțiuni refolosibile,** în care s-au și introdus îmbunătățirile amintite, cît și alte elemente de confort și funcționabilitate. **Analizînd evoluția gradului de industrializare a construcțiilor de locuințe, se remarcă o scădere a ponderii volumului de apartamente executate după soluții tradiționale.** Dacă în anul 1966, ponderea locuințelor executate din zidărie portantă și beton armat monolit cu cofraje tego reprezenta 76% din volumul total al apartamentelor date în folosință, în 1969 această pondere este de 45%, iar în 1970 vor scade la numai 32%. Reducerea ponderii lucrărilor executate după soluții tradiționale a fost posibilă datorită creșterii în 1969 a volumului de locuințe din panouri mari prefabricate și beton armat monolit executate cu cofraje tego în rame metalice, la care se montează planșee din panouri mari prefabricate. În acest sens, **pe agenda de lucru a comitetului de direcție a Institutului „Proiect-București" figurează noi măsuri care prevăd realizarea montajului în anul 1969 a 8 000 apartamente din panouri mari prefabricate.**

Paralel cu producerea, în continuare, de către Întreprinderea de prefabricate Militari a panourilor mari pentru 2.800 apartamente de categoria I cu 2, 3 și 4 camere, în acest an va începe fabricația de panouri mari prefabricate însumînd 1.500 apartamente fizice cu o cameră de categoria III-a, după un proiect elaborat de Institutul „Proiect-București". De asemenea, Întreprinderea de prefabricate „Granitul" va livra în 1969, conform aceluiași proiect, circa 500 apartamente fizice din panouri mari categoria III-a. În acest mod sînt asigurate pentru anul în curs toate condițiile pentru montarea celor 7.750 apartamente complet prefabricate de categoriile I și III. Pentru anul 1970, se va realiza o producție echivalentă de 11 900 apartamente de acest gen.

Avînd în vedere necesitatea folosirii mai judicioase a terenului, în condițiile lipsei de amplasamente fără demolări și creșterea regimului de înălțime, institutul și-a propus în acest an să execute proiecte pentru blocuri din panouri mari prefabricate înalt, spre a fi trimise la avizare CSCAS-ului, în așa fel încît in cea de a doua jumătate a anului 1970 aceste tipuri de construcții să intre în fabricație. De asemenea, în atenția comitetului de direcție se situează pe prim plan eliminarea exagerărilor, reducerea spațiilor nefolosite și a detaliilor complicate. În acest context, **au fost reexaminate proiectele de construcții și lucrările edilitare ale unor investiții din acest an, obținîndu-se însemnate reduceri la toate lucrările de construcții și montaje.**

Efortul întreprins pe linia asimilării operative a elementelor de progres tehnic în domeniul construcțiilor va fi tot mai bine conjugat cu preocuparea de a furniza la timp documentația completă și corespunzătoare din punct de vedere calitativ, pentru a asigura desfășurarea ritmică a construcțiilor de locuințe.

Petre GHEORGHIU

Blocuri din panouri mari prefabricate în cartierul Berceni-Sud II, București.

CONFIDENȚIAL

● Pe Valea Teleajenului, în apropiere de Vălenii de Munte, au fost descoperite importante zăcăminte de nisip cuarțos, destinat industriei de sticlărie. În vederea trecerii la exploatarea lui, a început deschiderea unei cariere — cea mai mare de acest fel din țară — dotată cu stație de concasare și măcinare, mașini de exploatare de mare capacitate și hidrotransportoare. Se prevede ca Întreprinderea de prelucrare a materialelor nemetalifere din Vălenii de Munte, de care aparține noua carieră să furnizeze încă din acest an fabricilor de sticlă și geamuri din țară circa 300 000 tone nisip cuarțos de calitate superioară.

● În acest an, pentru îmbunătățirea continuă a condițiilor edilitare din cele 189 de orașe ale țării, au fost alocați din bugetul statului peste 1,4 miliarde lei. Vor fi executate însemnate lucrări edilitare în orașele Copșa Mică, Govora, Olănești, Miercurea-Ciuc. La Medgidia și Tulcea, vor fi prospectate și puse la dispoziția populației noi surse de apă potabilă. O serie de proiecte privesc îmbunătățirea lucrărilor de salubritate din Brașov, crearea unor stații și baze de exploatare a utilajelor edilitare în orașele Slatina și Buziaș. Intr-un ritm susținut vor continua lucrările la principalele obiective edilitare din București Craiova, Cluj, Constanța, Galați, Hunedoara, Iași Suceava.

● Noua instalație de zinc și plumb de la Uzinele chimico-metalurgice din Copșa Mică a atins cel mai înalt nivel de producție, depășind cu 50 la sută prevederile proiectului. Ca urmare, s-a obținut, de la începutul anului, o producție suplimentară globală în valoare de 21 milioane lei.

● Zece produse noi — mecanisme și agregate pentru nave de diferite tipuri și capacități, recent asimilate — au intrat în producția de serie la Uzina de mecanică navală din Galați. Între acestea se remarcă, prin gradul ridicat de automatizare, instalația de bioxid de carbon pentru cargoul de 4 500 tone și ușile metalice pentru motonava de 5 000 tone.

● La Constanța a început construirea unui nou obiectiv: Întreprinderea de innobilare a hîrtiei și a cartoanelor produse de Fabrica de celuloză și hîrtie din Palas. Dotată cu utilaje și instalații moderne, noua unitate va innobila anual 5 500 tone de hîrtie și cartoane în mai multe sorturi: metalizate cerate, de polietilenă și cu emulsie de polimeri.

● La Uzina „Victoria" din Florești a început montajul instalațiilor necesare fabricării — pentru prima dată în țară — a anvelopelor cu carcasă radială pentru toate tipurile de autoturisme. Noul tip de anvelope are o rezistență sporită și siguranță în exploatare.

● La Vaslui a început construcția unui depozit de produse alimentare cu o capacitate de 13 600 tone. Prevăzut cu un laborator de analiză a produselor, dotat cu electrostivuitoare, noul obiectiv va fi dat în folosință la sfîrșitul celui de-al 3-lea trimestru al acestui an.

● Noi unități comerciale se află în construcție, urmînd a fi date în folosință pînă la sfîrșitul anului, în diferite localități din țară. La Deva, de pildă, se construiește un ansamblu comercial care va avea unități pentru desfacerea produselor alimentare, legumelor și fructelor. Un complex, în suprafață de 665 mp se construiește în centrul minier Baia Sprie și unul similar la Baia Borșa. De asemenea, Iașul își va îmbogăți numărul unităților comerciale prin intrarea în funcțiune, în cursul primului semestru al anului, a unui complex de produse de cofetărie, patiserie și preparate reci, a unui cafe-bar și a unui mare depozit pentru produse alimentare și textile-încălțăminte.

ÎNTREPRINDEREA

ACȚIUNEA DE ORGANIZARE ȘTIINȚIFICĂ

UN STIL DE MUNCĂ EFICACE

URMĂRIND reliefarea și generalizarea experienței pozitive acumulate pînă în prezent, serviciul de organizare din cadrul Direcției Generale Siderurgice a inițiat recent un schimb de experiență la Combinatul Siderurgic Reșița pe tema „Stilul și metodele de muncă ale compartimentelor de organizare a producției și a muncii din întreprinderile siderurgice". Alegerea combinatului reșițean se justifică prin faptul că aici au fost obținute rezultate bune în acest domeniu de activitate.

Din materialul prezentat de ing. Teodor Turcu a reieșit că un prim factor cu acțiune pozitivă asupra rezultatelor activității de întocmire, aplicare și urmărire a eficienței economice a studiilor de organizare îl constituie **modul în care se întocmesc planurile tematice de studii.** La C.S. Reșița, elaborarea acestora începe cu asemenea, trimestrial se analizează activitatea de organizare a producției și a muncii în ședința comitetului de direcție, care, în urma prezentării unei informări, discută și adoptă măsuri menite să îmbunătățească munca de viitor în acest domeniu.

Activitatea de organizare științifică din combinat cuprinde **toate sectoarele** productive și neproductive, atît aspectele legate de conducerea și organizarea științifică a producției și a muncii, cît și studiul muncii și al metodelor. Astfel, pe linia organizării conducerii, s-a stabilit structura și organigrama, s-a refăcut regulamentul de organizare și funcționare a combinatului. De asemenea, în vederea îmbunătățirii sistemului informațional, s-au elaborat 25 de lucrări privind perfecționarea evidenței tehnico-operative în vederea creării condițiilor de introducere a noului sistem de salarizare.

În problema organizării producției merită subliniată importanța ce s-a acordat **îmbunătățirii proceselor de producție** și mai ales a transporturilor prin introducerea paletizării materialelor refractare. În această acțiune, prin reorganizarea procesului de producție și a fluxului de fabricație, concretizată în dotarea transportului cu trei electro-stivuitoare, precum și cu paletele necesare și amenajarea de piste și căi de acces, s-a ajuns la o eficiență deosebită, sintetizată în creșterea productivității muncii în acest sector cu circa 30%, reducerea eforturilor muncitorilor concomitent cu diminuarea considerabilă a degradării materialelor.

O atenție deosebită este acordată de C.S. Reșița **perfecționării pregătirii cadrelor.** Astfel, pe lîngă faptul că multe cadre au fost pregătite la CEPECA, în combinat s-a organizat și funcționează un curs de conducere generală cu participarea inginerilor șefi, a șefilor de servicii și secții, un curs de perfecționare a cunoștințelor tehnice și economice a merceologilor și un curs de analiști în studiul muncii care cuprinde circa 100 cadre.

Un interes deosebit a prezentat modul cum la C.S. Reșița s-a constituit **laboratorul de fizio-psihologia muncii,** unde deocamdată activează un număr de trei cadre de specialitate și care au pregătit o serie de aparataje și teste pentru se-

La Combinatul Siderurgic-Reșița, reorganizarea procesului de producție și a fluxului de fabricație a contribuit la sporirea eficienței activității economice

colectarea și selecționarea propunerilor provenite din secții și servicii privind cele mai importante și mai acute probleme ce condiționează realizarea planului. Temele propuse de secții și servicii sînt analizate de serviciul de organizare împreună cu unele cadre din conducerea întreprinderii și în final sînt supuse discuției și aprobării comitetului de direcție. După aprobare, planul tematic devine obligatoriu pentru toți salariații cărora le revin responsabilități în îndeplinirea lui.

Demn de remarcat este faptul că la C.S. Reșița atribuții pe linie de organizare nu revin numai compartimentului specializat, ci și **altor compartimente** din întreprindere, **întreaga activitate** fiind însă **coordonată de serviciul de organizare.** Specialiștii din acest serviciu, repartizați pe activități (organizarea conducerii, a producției și a muncii), țin legătură permanentă cu responsabilul căruia i s-a încredințat un anumit studiu, contribuind la pornirea lucrării și la realizarea ei.

Tot ca un factor pozitiv trebuie considerată și **încadrarea serviciului de organizare cu personal bine pregătit** — specialiști cu studii superioare și cu multă experiență în producție — ceea ce face ca problemele să fie cunoscute și analizate cu toată competența și răspunderea.

Important este și modul în care activitatea de organizare este **controlată și analizată de către conducerea întreprinderii.** Astfel, aproape săptămînal, directorul general al combinatului analizează cu lucrătorii serviciului respectiv modul cum s-au elaborat studiile scadente din planul tematic de studii și cum s-au realizat sarcinile curente ale serviciului. Aceste analize se încheie cu indicații concrete asupra modului în care să fie realizate sarcinile în perioada următoare. De lecționarea și orientarea personalului.

Mai mulți participanți la schimbul de experiență au făcut scurte expuneri asupra modului în care s-au soluționat sau cum este prevăzut a se rezolva unele probleme stringente ale producției: modelarea matematică a procesului tehnologic la o oțelărie Siemens Martin, de ing. Toma Popescu de la Institutul de cercetări metalurgice; utilizarea calculatoarelor electronice în activitatea de emitere și încasare a facturilor de ing. Constantin Suciu de la Combinatul siderurgic Hunedoara; îmbunătățirea folosirii capacității furnalelor prin scurtarea perioadelor de reparație, de ing. Romul Stefu de la Uzina „Victoria" Călan; mărirea vitezei de încărcare a cuptoarelor Siemens Martin și domeniul optim de exploatare, de econ. Dumitru Dumbravă de la Uzina Oțelul Roșu; folosirea de inhibitori pentru decaparea sîrmei, de ing. Aurel Dumitru de la Uzina „Laminorul" Brăila; selecționarea și orientarea personalului de ing. Teodor Turcu de la Combinatul siderurgic Reșița.

Sintetizînd propunerile făcute în cadrul acestui fructuos schimb de idei și de experiență am putea schița următoarele direcții de îmbunătățire a activității de organizare științifică: cooptarea în comitetul de direcție, ca membru titular, a șefului serviciului de organizare a producției și a muncii; completarea compartimentelor de organizare cu cadre cu pregătire superioară și cu multă experiență în producție; coordonarea și analizarea periodică a muncii acestuia atît de conducerea executivă a unității, cît și de comitetul de direcție; întocmirea planurilor tematice de studii pe baza propunerilor din secții și servicii, discutarea și aprobarea lui în comitetul de direcție; utilizarea cu mai mult curaj a matematicii în planificarea și programarea producției; găsirea unor posibilități de cointeresare materială și morală atît a celor ce întocmesc studii, cît și a celor ce le aplică; precizarea mai clară a atribuțiilor compartimentelor de organizare a producției și a muncii și stabilirea celor mai bune metode de colaborare cu celelalte compartimente; îmbunătățirea metodologiei de urmărire a eficienței economice, a aplicării studiilor elaborate pe această linie; generalizarea cu mai multă operativitate a studiilor întocmite la întreprinderi la care se regăsesc procese de producție similare sau identice cum ar fi: paletizarea produselor, înlocuirea ambalajelor de lemn cu mase plastice la sîrme și cuie etc.; organizarea în continuare a unor asemenea schimburi de experiențe.

ing. Ion CĂPUȘAN
șef serviciu adjunct
Ministerul Industriei Metalurgice

PERSPECTIVA ÎN PLANURILE TEMATICE DE STUDII

REALIZAREA obiectivelor acțiunii de organizare științifică a producției și a muncii se efectuează practic prin întocmirea și aplicarea de **studii** de organizare. Pentru ca activitatea de elaborare a acestora să se încheie cu maximum de eficacitate este esențial să existe o bună **orientare** în alegerea problemelor de studiat.

Fără îndoială că planurile tematice de studii de la nivelul întreprinderilor trebuie să cuprindă și rezolvarea acelor probleme care creează mari neajunsuri tehnico-economice și care necesită o rezolvare urgentă, cum ar fi: îmbunătățirea organizării locurilor de muncă care constituie puncte de strangulare ale fluxului tehnologic, folosirea rațională a capacităților de producție, raționalizarea circuitelor de transport intern, analiza gradului de încărcare a personalului, îmbunătățirea aprovizionării și desfacerii etc.

Este necesar însă ca întreprinderile să întocmească și **planuri tematice de perspectivă,** care să prevadă elaborarea de studii pentru rezolvarea unor **probleme** mai **complexe.** La întocmirea acestor planuri, trebuie să colaboreze și specialiștii unor institute de proiectări și cercetări. Este necesară de asemenea o mai strînsă colaborare cu compartimentele de organizare a producției și a muncii ale direcțiilor generale din ministere, care cunosc mai bine nivelele și dinamica principalilor indicatori tehnico-economici ca și metodele și tehnicile de organizare modernă.

Ridicăm această problemă deoarece o analiză efectuată asupra modului în care s-a desfășurat acțiunea de organizare științifică în anul 1968 arată că astfel de preocupări s-au întîlnit mai rar în întreprinderi și chiar în unele direcții generale din ministere. Lipsa planurilor tematice de perspectivă a făcut ca abordarea unor studii complexe, de mare importanță pentru activitatea de viitor a întreprinderilor, să fie lăsată pe planul al doilea.

De aceea, considerăm că este necesar ca în anul 1969, compartimentele de organizare științifică a producției și a muncii din direcții generale și întreprinderi, să acorde o atenție sporită rezolvării acelor probleme de perspectivă, de care depinde în mod hotărîtor creșterea nivelului productivității muncii, a nivelului normelor de muncă, a manoperei specifice pe produse, a eficienței întregii activități economice.

O contribuție substanțială la realizarea obiectivelor cuprinse în tematica acțiunii de organizare științifică a producției și a muncii o poate aduce elaborarea a cît mai multor **studii cu largi posibilități de extindere și generalizare,** la nivelul întreprinderii, ramurii, sau chiar al economiei naționale. Acolo unde acest lucru a constituit o preocupare principală pentru compartimentele de organizare a producției și a muncii din întreprinderi și direcții generale din ministere, rezultatele obținute în anul 1968 au fost remarcabile. Astfel, studiul mecanizării și organizării circulației uzinale întocmit de Uzina „Steagul roșu"-Brașov a fost preluat în vederea aplicării de 10 întreprinderi constructoare de mașini din județul Brașov; studiile privind pregătirea tehnică a producției și reparațiilor de nave pe bază de tehnologii tip și lansarea centralizată a producției și reparațiilor, elaborate de Șantierul naval-Galați, au fost preluate pentru generalizare de toate șantierele navale; studiul privind sistemul de organizare a croirii tricotajelor practicat de Fabrica de confecții și tricotaje-București s-a extins la toate fabricile cu activitate similară. În această direcție eforturi mai mari se cer din partea compartimentelor de organizare a producției și a muncii din direcțiile generale care trebuie să asigure o mai largă și rapidă popularizare a studiilor încheiate cu eficiență economică, și care prezintă posibilități de extindere și generalizare.

ing. Emil ILIE
Ministerul Muncii

La sfîrșitul secolului al XIX-lea

UN CURS DE ECONOMIE POLITICĂ MARXISTĂ LA BUCUREȘTI

LA 6 FEBRUARIE 1888 organul oficial al **Cercului Muncitorilor** din București— **Dezrobirea** — publica sub semnătura lui Emil A. Frunzescu un articol intitulat „Școală pentru muncitori", în care se arăta pe larg necesitatea și utilitatea pentru lupta politică a partidului, a însușirii cunoștințelor științifice de către masa muncitorilor salariați. „Partidul muncitorilor pe lîngă lupta pentru **emanciparea economică** a lor, adică pe lîngă lupta contra acelora care din fructul muncii altora trăiesc și stăpînesc, are datoria a lupta și pentru **emanciparea intelectuală**, adică pentru luminarea minții lor". Un rol mare în această „emancipare intelectuală" se acorda însușirii de către muncitori a **economiei politice marxiste.**

În același număr al ziarului amintit se publica și o știre după care la o ședință a **Cercului Muncitorilor** de la București se discutase, între altele, și problema creării „unei școli pentru muncitori adulți" și, strîns legat de aceasta, problema predării unor lecții de economie politică. La o altă ședință, ținută cîteva zile mai tîrziu, se iau chiar hotărîri concrete cu privire la disciplinele care urmau să fie predate la această școală, precum și cu privire la lectorii respectivi. Conform notei publicate de **Dezrobirea,** lecțiile de economie politică aveau să fie ținute de C. Mille. La 18 februarie 1888 școala își începe activitatea, iar primii elevi au și ascultat lecția introductivă a lui Emil A. Frunzescu la cursul de fiziologie și anatomie cu care acesta fusese însărcinat.

C. Mille urma să-și inaugureze și el cursul în aceeași zi, însă din motive pe care deocamdată nu le cunoaștem, acesta nu mai este pomenit — și nici alții care eventual l-ar fi înlocuit — în numerele următoare ale sus-zisei publicații.

Inițiativa tipografilor

IDEEA NU A FOST însă abandonată. În 1890, într-un număr din săptămînalul socialist **Munca** se publica o informație potrivit căreia la **Clubul Muncitorilor** din București se intenționa să se organizeze „o serie de conferințe de cel mai vădit folos și pentru mulțimea muncitoare, și pentru tinerimea doritoare de a se instrui „și unde" **se va stărui asupra mișcării internaționale a muncitorilor, se vor face cursuri de sociologie, și de economie politică...**"

Pînă la constituirea P.S.D.M.R. (1893), asemenea conferințe au fost organizate în număr destul de mare, atît în Capitală, cît și în alte orașe din provincie, dar un curs regulat de economie politică avea să se organizeze abia după această memorabilă dată. Inițiativa a pornit din sînul muncitorilor înaintați organizați în **Clubul** lor din București, unde conferințele cu tematică economică se bucurau de o mare popularitate. Ea aparținea unui grup de lucrători tipografi, care, în frunte cu **Al. Ionescu,** înființează pe lîngă Clubul bucureștean un cerc socialist. În cadrul acestui cerc conferințele cu tematică economică sînt numeroase. La 15 iunie 1894, cînd se și deschidea cercul, **Al. Ionescu** avea să țină o conferință cu tema: **libertatea în organizația societății de azi.** Ședințele se țineau săptămînal, și vor continua ca și prima ședință cu conferințe economice. Într-un anunț din **Munca** se arăta că „prietenul Al. Ionescu" la viitoarea ședință „va vorbi despre **rolul mașinilor**". Cercul socialist al lucrătorilor tipografi din București devine astfel primul cerc de economie politică organizat și condus de muncitori, iar **Al. Ionescu** primul lui conducător.

SUCCESUL ACESTUI început real îndeamnă conducerea Clubului din București să preia ea acest curs și să-i dea o extindere mai mare. Astfel că la 13 iulie 1894 **Munca** anunța că la Clubul Muncitorilor din București s-a început un curs regulat de economie politică.

Întreruperi...

LA 17 IULIE 1894, **Munca** relata că „în fiecare miercuri la ceasurile 9 seara" se ține „curs de economie politică în sala mare, de sus, a Clubului Muncitorilor". Ultima știre despre acest curs datează din 13 iunie 1896. A durat astfel 2 ani. **Din relatările oficiale au existat în acest timp numeroase întreruperi și repetări. Nici programa cursului nu era prevăzută** pentru doi, ci doar pentru un singur an. În primul an, cursul s-a predat aproape cu regularitate. El a fost ținut, cu excepția unei pauze de cîteva săptămîni între lunile august-septembrie, din iulie și pînă în noiembrie 1894. În ianuarie 1895 — reluîndu-se ciclul — se anunța reînceperea lecțiilor de economie politică. Același lucru se comunica însă și la 27 aprilie 1895, deci cu patru luni mai tîrziu, iar la 18 mai 1895 se ținuse doar lecția a II-a, ceea ce înseamnă că reluarea lecțiilor a durat destul de mult timp. La un moment dat s-a crezut că s-ar fi abandonat acest curs, însă la 12 iulie 1895 un anunț în **Lumea Nouă** comunica membrilor Clubului reînceperea lecțiilor de economie politică. Un nou comunicat din 13 septembrie 1895 vorbește de reînceperea cursului de economie politică, ceea ce ne îndreptățește să credem că, în realitate, lecțiile au fost reluate abia în toamna anului 1895. O bună parte din curs a fost predată pînă la sfîrșitul acestui an. La 14 februarie 1896 **Lumea Nouă** anunța însă că reîncep lecțiile de economie politică pentru care la sediul Clubului se fac înscrieri zilnice. De astădată cursul avea să se desfășoare regulat pînă în vara anului 1896.

Muncitori, studenți și intelectuali

AUDITORIUL, după unele mențiuni era „numeros". **Al. Ionescu,** amintindu-și de lecțiile de economie politică ținute în vara anului 1894, scria că ele erau ascultate „de peste 50—60 de oameni". Ținînd seama că în anii următori numărul membrilor clubului din București depășea cifra de 1 000 pare justificat să credem că numărul indicat de **Al. Ionescu** s-ar fi mărit simțitor. Dar din cine se alcătuia auditoriul? Dintr-un articol al ziaristului Alex. F. Mihail aflăm că „ele (lecțiile de economie politică de la **Clubul Muncitorilor** din București — n.n.) **erau urmărite de lucrători dornici de cultură, precum și (de) o mulțime de studenți care epatau apoi pe profesorii lor oficiali cu cunoștințele primite**". După amintirile unui participant în mișcarea socialistă de atunci, la acest curs „**se înscriau nu numai muncitori mai instruiți, nu numai un număr de studenți, dar și intelectuali în vîrstă, cu situațiile făcute**". De remarcat prezența la aceste lecții a unor muncitori și socialiști cunoscuți în istoria mișcării noastre socialiste din veacul trecut ca **Al. Ionescu, Niță I. Pițurcă, Iorgu Ionescu, Edelștein** și mulți alții.

Cursul se ținea de obicei săptămînal. După predarea fiecărei lecții urmau discuții. Unele izvoare arată că din timp în timp, mai precis trimestrial, se țineau examene și că aceste examene erau publice. Probabil că asemenea verificări a cunoștințelor dobîndite se organizau după terminarea întregului ciclu de lecții. Un ciclu de lecții sau întregul curs de economie politică cuprindea aproximativ 15 lecții.

Tematică și izvoare

LECȚIILE ÎNTREGULUI ciclu nu s-au **păstrat, ceea ce îngreunează reconstituirea titlurilor și mai ales a cuprinsului lor.** Unele indicații le aflăm însă din anunțurile pe care ziarele partidului **Munca** și **Lumea Nouă** le publicau ori de cîte ori se programa vreo lecție la club. Conform acestor indicații, lecțiile, după tematica lor, erau foarte apropiate de problematica primului volum din „Capitalul" lui **K. Marx.** Cele mai frecvente probleme pe care le întîlnim în anunțurile respective erau: **marfa și factorii ei; valoarea; banii; forța de muncă; producerea plusvalorii și căile ei de mărire; capital constant și capital variabil; salariul (real, nominal) și formele lui; despre mașinism; crizele economice de supraproducție; suprapopulația relativă; tendințele de dezvoltare ale societății capitaliste** etc.

Se pare că s-au ținut lecții și cu subiecte inspirate din vol. **II** și chiar din vol. III al „Capitalului", căci un anunț din **Lumea Nouă** anunța o lecție cu titlul **„capital fix și circulant",** iar alta care trata despre **„rentă".**

Izvoarele literare ale acestor lecții erau, desigur, cele 3 volume ale operei lui K. Marx „Capitalul" și prezentările prescurtate făcute de C. Cafiero, G. Deville și K. Kautski din vol. I. La acestea trebuie să mai adaugăm și unele lucrări românești de popularizare a acestei opere, ca de pildă lucrarea lui **C. Dobrogeanu-Gherea** „K. Marx și economiștii noștri".

Lumea Nouă în anunțurile pe care le publica despre aceste lecții amintea că ele vor fi predate de Ion Nădejde. Un participant la mișcarea noastră socialistă de pe atunci — B. Librescu — în amintirile sale afirmă că și el ar fi ținut unele lecții de economie politică, de unde am putea înclina să credem că amintitul curs beneficia de concursul mai multor lectori-propagandiști ai partidului.

În orice caz, pînă în momentul de față cunoaștem cu certitudine că cel care a început să-și publice lecțiile predate în cadrul cursului de economie politică de la **Clubul Muncitorilor** a fost Ion Nădejde. În preambulul ce însoțea prima lecție tipărită, acesta scria: **„Lecțiile ce de un an de zile fac la Clubul Muncitorilor din București mi-au arătat că e de foarte mare interes ca muncitorii să ajungă a cunoaște adevărurile economiei politice. Pentru a da și mai multă răspîndire ideilor noastre, vom publica în ziar și apoi în broșură acest curs"...** În ziarul **Lumea Nouă** — unde avea să apară cursul — publicarea lecțiilor a fost din timp anunțată: „Cu începere de mîine seară — prietenul Ion Nădejde va începe publicarea în **Lumea Nouă** sub formă de articole, a cursurilor sale de economie politică ținute la Clubul Muncitorilor din Capitală. Cititorii vor găsi aceste articole în pag. II-a a ziarului nostru, sub titlul de **Economie politică.** Nu putem îndeajuns îndemna pe cei care vor să priceapă doctrina socialistă marxistă să urmărească cu toată atenția articolele prietenului nostru". Promisiunea a fost însă îndeplinită doar parțial căci din tot cursul nu s-au publicat decît primele lecții.

„Folosul acestei științe"

SUB TITLUL amintit „Economie politică. Curs elementar", **Lumea Nouă** a pupublicat în numerele din 17, 18, 20 și 24 mai 1895, conform subtitlurilor date de autor, următoarele lecții: „Folosul acestei științe", „Nevoia ce au muncitorii de dînsa în lupta lor cu clasele stăpînitoare"; „Marfa, valoarea de schimb și valoarea de întrebuințare. Monetă. Preț". În lecțiile introductive autorul arăta necesitatea cunoașterii economiei politice de către muncitori, iar în lecțiile următoare, se expuneau într-o formă populară tezele principale din „Capitalul" vol. I al lui K. Marx despre marfă, valoare, bani, preț etc. Expunerea reliefa nu numai concepția pozitivă a lui **K.** Marx, dar și netemeinicia teoriilor burgheze cu privire la problemele tratate. Se combăteau fără echivoc, bunăoară, teoriile utilitariste ale valorii sau tezele burgheze după care valoarea ar fi creată, nu de muncă, ci de natură.

Cît despre „broșura" promisă se pare că pînă la urmă ea nu a mai fost tipărită. **Lumea Nouă,** într-un timp anunța ca sigură apariția părții **I din „Cursul elementar** de Economie politică" al lui **I. Nădejde,** deoarece invariabil se scria „sub tipar". Însă nici în 1895 și nici în anii următori, în ciuda anunțurilor respective, **Cursul** nu a apărut. Credem că nici nu mai putea să apară. Cel puțin subscris de **Ion Nădejde.** Căci cunoscuta sa evoluție politică ulterioară avea să-l rupă de mișcarea muncitorească și socialistă și cu aceasta de întreaga învățătură căreia pînă atunci își jertfise nu puțini ani de viață și de muncă.

dr. Gh. DOBRE

ECONOMIA POLITICA

CURS ELEMENTAR

Folosul acesteĭ științĭ.-- Nevoĭa ce aŭ muncitoriĭ de dînsa în lupta lor cu clasele stăpînitoare

PITEȘTIUL ÎN CONJUNCTURA CHIMIEI ROMÂNEȘTI

AM în mînă prospectul unui „petrochemical works". L-am obținut de la o firmă de comerț internațional. Îl răsfoiesc cu un interes deosebit. Nu pentru rafinamentul reclamei și nici pentru varietatea produselor oferite. Works-ul acesta este... „of Pitești".

La drept vorbind, n-ar trebui să-mi incite atît interes. În definitiv, mai avem în țară combinate chimice și chiar petrochimice. Pe alt profil. N-am decît să adaug Piteștiul pe lista localităților care și-au făcut stemă din „coloanele argintii", alături de Borzești, Victoria, Brazi, Turnu-Măgurele, Craiova, Rîmnicu-Vîlcea... Sentiment de mîndrie. Mîndrie patriotică. Fiindcă gigantul acesta piteștean e așezat pe aceeași „platformă industrială" cu o rafinărie care va distila trei milioane tone de țiței importat. România importă țiței! Asta înseamnă că dispune de o asemenea capacitate industrială de prelucrare, de valorificarea petrolului, încît nu-i mai ajung rezervele sale. România, țara care, decenii de-a rîndul, și-a axat balanța financiară pe exportul de țiței brut...

E și nu e aceeași țară. Țara aceea, de acum un sfert de secol, era situată undeva la periferia capitalului internațional, în zona hinterlandului. România socialistă e o țară industrial-agrară în plină afirmare. Capabilă să construiască rafinării și peste hotare; să exporte nu numai tractoare, dar și uzine de fabricat tractoare.

În ultimul sfert de veac, pe care s-a grefat revoluția tehnico-științifică mondială, **statisticile globului au înregistrat un spor al producției chimice de 5,2 ori. Ei bine, în această perioadă chimia României a crescut de 29 ori** (!). Imensitatea raportului nu trebuie explicată printr-o infinitate a startului. Chimia avea o oarecare pondere în economia României burgheze. Nu s-a pornit de la nimic. Să nu uităm că unul dintre pionierii chimiei moderne a fost Petru Poni, că pe tratatele de chimie din marile biblioteci ale lumii și-au pus semnătura un Alexe Marin, un Minovici, un Istrati. Aveam chimie și ceva industrie chimică. Astăzi, chimia își face simțită prezența în economia țării, prin marile sale fabrici și combinate. Pătrarul acesta de veac care cuprinde anii renașterii sociale a României — procesul revoluționar cel mai radical și mai atotcuprinzător — a schimbat din temelii economia țării și viața oamenilor.

DAR să revenim la **Combinatul petrochimic de la Pitești.** L-am văzut. Deocamdată e sub schele. Șapte mii de oameni îi înalță coloanele argintii spre cerul acestei primăveri. Chimiștii încă nu l-au preluat. Abia probează cuptoarele pirolizei, fabrica cu stadiul cel mai avansat între obiectivele șantierului. Tipărirea prospectelor (în vreo zece limbi) se explică prin certitudinea de plan. Combinatul e planificat cu producție în 1970. Ca atare, firmele de export pot încheia contracte. Produsele au o calitate și o actualitate scontată care le asigură competitivitate, orice confruntare pe piață.

N-o să intrăm în detalii tehnice. Însă cîteva dintre coordonatele proiectului o să le punctăm. Ca să știm pe ce cheltuim o sumă care întrece venitul național din anul 1919.

PIROLIZA (sau fabrica de separare a olefinelor) *este prima verigă din lanțul macroreacțiilor combinatului.* Prin serpentina bateriilor cu foc continuu trec 400 000 mii de tone benzină inferioară. De fapt, un fel de reziduu al rafinăriei, fracții rezultate din reformarea catalitică, care nu pot fi situate printre carburanți. Piroliza le revalorifică, le dă valențe măsurabile în aur. Le transformă în etilenă și propilenă, olefine nesaturate: chintesența petrochimiei. *Etilena* (100 000 tone/an) *este produsul principal și materia primă pentru fabrica de polietilenă.* Dar și subprodusul, propilena (50 000 tone/an) constituie un nod de ramificații spre alte fascinante reacții. Acest proces de separare a olefinelor se numără printre cele mai moderne (și mai eficiente din punct de vedere al investiției) din lume. *Etilena de Pitești costă pe jumătate cît cea obținută la Brazi.*

Etilena de Pitești! Recipientele se integrează armonios în peisajul milenarelor livezi subcarpatice prin care și-a croit drum și o conductă magistrală, *o legătură de oțel între Pitești și Rîmnicu-Vîlcea;* altă tînără și viguroasă cetate a chimiei.

Pentru că nu toată etilena va fi folosită la Pitești, surplusul pleacă în orașul de pe Olt. La fel și propilena. De altfel, *primele produse, rezultate din proba tehnologică, au și pornit în fantastica călătorie.* Trebuie spus că și vîlcenii au un atu de modernitate față de chimiștii cu stagiu ceva mai vechi. *Policlorura de Vîlcea e mult mai ieftină decît cea de la Borzești.* Fiindcă moldovenii nu pornesc de la etilenă, ci de la gaz metan. Compararea costului îi dezavantajează, deși au pretenția că măresc de 1 833,3 ori valoarea fiecărui cub de metan chimizat. *Dar la Rîmnicu-Vîlcea și propilena are alte valori.* Pentru că n-o folosește la fabricarea fenolului și acetonei (singurele posibilități de care dispunea chimia noastră pînă de curînd), ci o preface în oxoalcooli, care au un preț substanțial mai mare.

Uite cum ajungem de la Argeș pe Olt! Și, vrînd-nevrînd, o să facem un ocol și pe malul Bahluiului. Trecînd mai întîi prin Brazi. *Suferind o nouă metamorfoză pe malurile Prahovei, olefinele ajung ca materie primă la Uzina de fibre și fire sintetice-Iași, obiectiv industrial pe care constructorii l-au predat chimiștilor la 11 aprilie a.c. cu 6 luni mai devreme decît prevedea planul.* O sincronizare a premierelor industriale. Bineînțeles, nu întîmplătoare. Ieșenii vor fabrica anual 10 000 tone *terom,* o marcă nouă de fire poliesterice, din care se pot realiza 30.000.000 rochii sau 9.500.000 costume bărbătești...

PITEȘTIUL lansează o nouă marcă pe piața polietilenei: *ropol.* 60 000 tone pe an. Care vor satisface (în sfîrșit!) aviditatea de ambalaje resimțită în comerțul nostru. Primele granule vor fi obținute în curînd din proba tehnologică. Prospectele le recomandă net superioare celor existente la ora actuală (din care nu se fabrică decît 11 sortimente), capabile să se diversifice în 30 de sortimente „excellent clarity films". Nu peste mult timp va porni și Fabrica de acrilonitril: 20.000 de tone/an. *Un acrilonitril mai ieftin cu 40% față de cel realizat la Săvinești.* Fiindcă aici este obținut din produsul secundar propilena, în timp ce Săvineștiul folosește acetilenă și acid cianhidric. Abundența acrilonitrilului coincide (nu din coincidență) cu intrarea în funcțiune a Fabricii Melana II pe malurile Bistriței.

ȘI TOTUȘI timpul socialmente necesar relativ scăzut cuprins în produsele acestui mare combinat nu provine cu prioritate din deosebirile hidrocarburilor utilizate. L-am întrebat pe *inginerul Valeriu Măcriș,* șeful proiectului de ansamblu al combinatului, dacă are o privire critică asupra instalațiilor de la Brazi. Prea multe sînt comparațiile dintre Pitești și Brazi care dezavantajează combinatul prahovean. Tot Valeriu Măcriș a semnat și proiectul Brazi. „Combinatul Brazi — mi-a răspuns proiectantul — nu are un strop din ceea ce numim patina uzurii morale. Procesele sale sînt de ultimă expresie a tehnicii. Însă la Pitești nu prelucrăm aceeași materie primă. *În pămîntul țării noastre sînt diverse hidrocarburi. Fiecare se cere valorificată prin procedee adecvate". Avantajele de cost ale vlăstarului piteștean rezultă, în primul rînd, din diversificarea olefinelor, din faptul că cheltuielile de producție afectate sortimentului „de bază" sînt micșorate de așa-zisele „produse secundare", care au ele însele mari valori de schimb și de utilizare.* În asta și constă marea eficiență a investiției. Pentru asta și merită calde felicitări colectivul de academicieni, tehnicieni și economiști care au optat pentru acest proiect.

Din procesul obținerii acrilonitrilului rezultă ceanurile cloride, pe baza cărora combinatul va avea o *fabrică de ierbicide.* Trebuie spus că *rețeta ierbicidelor este patent românesc,* că s-a și experimentat la Fundulea. Că a înlocuit complet prașila porumbului, frizînd incredibilul, ca și multe ale domenii ale petrochimiei. *Butadiena* (12 800 tone/an) *este monomerul indispensabil fabricării cauciucului sintetic.* De altfel, captați de multivalența combinatului, era cît pe aci să uităm că este așezat pe o „platformă" industrială; unde, în afară de rafinărie, mai coexistă, într-o simbioză perfectă, *Uzina de negru de fum* de înaltă abraziune. Întreprinderea aceasta și-a și atins parametrii prevăzuți în proiect, livrînd 22 000 tone/an din produsul de tip „haf", suprasolicitat la Popești Leordeni și la Florești. Nu numai și nu în primul rînd pentru piața internațională, unde anvelopele „Danubiana" și-au căpătat renume. Producția de anvelope auto e consumată în mare parte pe piața internă. Și chiar în județul Argeș, unde Piteștiul și-a planificat 12.000 de limuzine „Dacia" în 1969. Și ne mai trebuie pneuri pentru cele 25 000 de tractoare și 30 000 de autocamioane pe care le fabricăm în acest an...

DA, ROMÂNIA are și o industrie constructoare de mașini. Altfel n-ar avea chimie. Ar fi fost de neconceput punerea în funcțiune a o sută (100!) de obiective și capacități noi în ramura chimiei, numai în primii trei ani ai cincinalului, fără o industrie constructoare de mașini. Să ne gîndim numai cîte utilaje cer șantierele chimiei! Are țara și o industrie electroenergetică, fără de care nici nu se poate vorbi de procese chimice moderne. Statisticienii au descoperit o „lege a dublării producției de energie electrică din zece în zece ani". Acestea sînt înregistrările mondiale din ultimele decenii. Noi am dublat producția de electricitate din cinci în cinci ani. Nu zicem că e „lege" ceea ce facem noi, ce ne trebuie nouă, ce se potrivește la noi. Dar știm că fără energie electrică nu se poate dezvolta *multilateral* industria, că fără diversificarea ramurilor nu pot fi valorificate din plin resursele țării. Se spune că avansăm binișor, că ritmurile dezvoltării românești sînt în ritm alert. Nu pretindem că sîntem perfecți, departe de noi gîndul de a da cuiva lecții de edificare economică.

MAI impresionantă decît noua emblemă a urbei, este regenerarea în sine a Piteștiului. Fiindcă nu numai chimia și nu o singură „platformă industrială" se clădesc aici, întregul județ este încă un imens șantier. Mîine, și de ce nu și azi, Argeșul poate fi considerat printre județele cu o dezvoltare industrială complexă, modernă, avînd o consistentă participare la înfăptuirea planurilor economice ale întregii țări.

Gheorghe FILIMON

● La Fabrica de placaj din cadrul Complexului pentru industrializarea lemnului de la Tg. Jiu au intrat în probe tehnologice o serie de instalații prevăzute în planul de extindere al întreprinderii. Instalațiile asigură o mai bună exploatare a masei lemnoase și contribuie la sporirea gradului de mecanizare a lucrărilor. Prin utilizarea lor, producția anuală a fabricii de placaj crește de la 18 000 la 40 000 mc. În timp ce suprafața industrială a crescut cu circa o treime — capacitatea de producție a fabricii a sporit cu mai bine de 120 la sută.

● De curînd, la Brașov, a început construcția unei noi Fabrici de prafuri termogene, care va asigura întregul necesar pentru industria siderurgică din țara noastră. Înzestrată cu utilaje și instalații moderne, fabrica va realiza produse mult superioare calitativ față de cele obținute pînă în prezent.

● Se extinde capacitatea de producție a uneia dintre unitățile de pionierat ale industriei dobrogene — Fabrica de ciment din Medgidia. Sînt avansate lucrările de construcții și montaj la două linii pentru producerea cimentului pe cale uscată, cuprinzînd două cuptoare de clincher, două mori de ciment și trei silozuri de depozitare a produselor. În urma acestor lucrări, capacitatea anuală a fabricii va spori cu 640 000 tone de ciment.

● În cadrul Fabricii de mobilă din Galați a început construcția unei noi secții care va asigura creșterea capacității anuale de producție de la 4 800 la 16 000 de garnituri. Secția este prevăzută să intre în funcțiune în cursul acestui an.

● A fost terminată electrificarea liniei ferate Ploiești-Vest — Ploiești-Sud. În cadrul lucrărilor s-au montat noi tipuri de traverse și șine, a fost sistematizată rețeaua de linii și macazuri, în prezent se fac verificările corespunzătoare de tensiune, în vederea conectării la sistemul energetic național.

NOI OBIECTIVE ÎN FUNCȚIUNE

● La Uzinele textile din Sf. Gheorghe a început construcția unei stații de epurare a apelor reziduale, menită să înlăture infectarea Oltului. Concomitent, se amenajează o stație de dedurizare și deferizare a apei, care va contribui la îmbunătățirea calității produselor și la economisirea anuală a unor produse chimice valorînd circa 500 000 lei. De asemenea, prin extinderea stației de alimentare, uzina va beneficia în fiecare oră de încă 600 mc apă, cantitate care va satisface necesitățile sporite create de creșterea capacității de producție.

● Montajul utilajelor și instalațiilor celei de a treia linii de acid sulfuric a Uzinei chimice din Năvodari se desfășoară într-un ritm susținut. Se apreciază că noua linie, avînd o capacitate anuală de 200 000 tone de acid sulfuric, va fi dată în exploatare în a doua jumătate a anului în curs. În cadrul planului de extindere a uzinei se construiește, de asemenea, o linie de acid fosforic, cu o capacitate anuală de 120 000 tone, prevăzută a intra în funcțiune în 1970, o instalație pentru măcinarea și depozitarea fosforitelor și o nouă stație de granulare a superfosfatului. Concomitent cu ridicarea gradului de concentrație a superfosfatului pînă la 45 la sută substanță activă și granularea întregii producții de superfosfat, începînd din 1971, cînd planul de extindere va fi încheiat, Uzina din Năvodari își va dubla actuala capacitate de producție.

● La Uzina mecanică Teleajen, specializată în scule și unelte pentru industria petrolului, s-a construit o hală destinată pregătirii utilajului de turnare a oțelului înalt aliat, necesar sculelor antiscintei folosite în schele și rafinării. Noua secție este prevăzută cu cuptoare electrice, instalații de încercări și alte agregate montate în flux tehnologic continuu — care vor servi la condiționarea lingotierelor pentru turnarea aliajelor. Realizarea acestui obiectiv, aflat în probe de funcționare, va avea ca rezultat, între altele, sporirea producției anuale de scule antiscintei cu 80 tone pe an.

● Noua secție de moltopren, intrată în funcțiune la Întreprinderea de mase plastice și încălțăminte „Victoria" din Timișoara, a atins, cu aproape trei luni înainte de termen, capacitatea proiectată. Aici se vor produce anual 1 200 tone de moltopren — materie primă folosită pentru capitonări și tapițerii de autovehicule, pentru piese de mobilă și utilaje medicale.

"Cascada" de pe LOTRU

AȘ FI vrut să fiu aici, la Voineasa, atunci, în prima zi. În ziua în care cei cîțiva oameni — specialiști și muncitori — și-au rotit privirile peste toate cîte erau în strîmtoarea aceea de piatră și codri. Aș fi vrut să-i văd în acea primă zi pe noul șantier, care nu își mărturisea prezența decît printr-o tăblie: **„I.C.H. — Șantierul hidrocentralei Lotru".**

Lotrului poate că nici nu-i păsa însă de tăblie sau de oamenii care începuseră să poposească prin împrejurimi. Își mîna, netulburat și aspru, în vigoarea cu care trece peste praguri, herghelii, neîmblînzite încă, de milioane de kilowați, spre întîlnirea cu Oltul. Apele repezi, năprasnice ale Lotrului au dezgolit, în depresiunea Brezoiului, frumuseți unice. De sub greutatea pămîntului se înfățișează steiul cu sclipiri mirifice — incrustații de mică, paiete pe catrința de sărbătoare a munților ce cuprind între brațele lor vatra străveche a unuia dintre primele voivodate românești.

Îngînarea apelor, contopită cu ritmuri de baladă, începea atunci, în ziua aceea de ianuarie 1967, o dată cu venirea inginerului **Gheorghe Cocoș**, directorul I.C.H.L., și a celorlalți tovarăși ai săi, un nou cîntec. Cîntec cu tonalități profund vibrante, născut sub mîinile oamenilor care, acționînd asupra înmărmuririi mileniilor geologice, creează opere menite să înfrunte timpul. Desigur, acum, după trecerea anilor, dimensiunile hidrocentralei de pe Lotru, **cu cei 500 MW ai săi putere instalată,** sînt cunoscute, au intrat în circuitul valorilor ce-și definitivează, treptat, proporțiile. Se știe, de pildă, că sus, la Voineasa între păduri, **barajul va avea o bază lată de 420 de metri, un coronament lung de 388 de metri și o înălțime de peste 120 de metri.** Un piept voinicesc de piatră — arocament, smuls prin explozii din platoșa încremenită a muntelui — în spatele căruia se va strînge ca un strop de cer, **lacul de acumulare cu un volum de circa 340 000 000 m.c.** Din el se va naște cea mai înaltă cădere de apă, prevăzută în cadrul schemelor de amenajare hidrotehnică a cursurilor de apă din țara noastră — 815 metri.

Așadar, un lac montan, acolo unde doar solitarele capre negre își au împărăția, la 1200 metri altitudine, o cădere de apă de măreția marilor cascade naturale, o masă lichidă prăvălindu-și forța către hidroagregatele centralei electrice subterane (amplasată la circa 140 de metri sub nivelul văii), **toate își vor găsi expresia puterii și frumuseții lor în cele 900 000 000 kWh energie electrică ce va fi produsă aici, în medie, pe an.**

Urma acelei zile de început este departe. Poate numai cei sentimentali și-o mai amintesc. Tectonica inteligențelor, după mai bine de trei ani de șantier, s-a materializat în forme. Hidrocentrala are, de acum, contur.

PENTRU mulți dintre cei care însuflețesc acum valea Lotrului, hidrocentralele reprezintă totul — și drumul în viață, și alegerea unei profesiuni, și viitorul. Șantierul pentru ei este o permanență, chiar dacă aceasta are mereu noi coordonate geografice. Unii (cei mai mulți!) au învățat meseria la Bicaz, s-au specializat pe Argeș și și-au strămutat acum inima, inteligența, talentul și experiența la Lotru. Sînt tineri, neverosimil de tineri. Socialismul le-a dat însă mîndria de a fi „autorii" unor fapte de muncă înscrise adînc în betonul armat al barajelor pe care ei le-au înălțat. Nu, nu am de gînd să fac portrete — eseu despre măsura realizării personalității umane în socialism. Mă simt însă irezistibil atras de „povestea" vieții de muncă a inginerului Gheorghe Cocoș. De ce? Pentru că îmi explică pe ce se bazează autoritatea de care el se bucură în funcția de conducător general al șantierului.

Cum l-am cunoscut?

Era o zi ca oricare alta. Față-n față cu muntele pe care îl aveau de străpuns, tuneliștii țineau sfat. Aveau „probleme". Nu era vreun necaz datorat de îndărătnicia muntelui. Dimpotrivă. În steiul pe care trebuiau să-l străbată, la Ciunget, reușiseră să înainteze cîte 50 de metri pe zi. Această „lungime" nu-i mulțumea însă. Ar fi vrut să fie de trei ori mai mare. „Armarea... acolo e timpul!" — a spus unul. „Ca la Argeș. Vă amintiți, tovarășe inginer?" Gheorghe Cocoș l-a privit lung pe Pavel. Dacă-și amintea? Așa ceva nu se uită.

Lucraseră, tot împreună, el ca inginer-șef, iar Pavel ca șef de brigadă de mineri tuneliști, la galeria de fugă, la Rotunda. Totul a mers bine pînă ce au ajuns într-un strat unde roca nu a vrut să-i mai asculte. Se disloca singură, avalanșă oarbă ce apăsa cu mii, zeci de mii de tone asupra armăturii. Pînă și pilonii de metal se îndoiau sub greutate. Dar Gheorghe Cocoș, ca și Pavel Oțet, nu face parte dintre oamenii care să predea armele în fața tăriei sau „capcanelor" muntelui. N-a făcut-o nici la Bicaz, unde „ucenicise", ca maistru de schimb, la sectorul Bălașa, și cu atît mai puțin la Argeș, unde conducea șantierul galeriei de fugă și unde pentru evitarea presiunii, inginerul a experimentat zeci de procedee. Pînă a ajuns la **soluția ancorelor betonate** care să fixeze, ca niște „capse", straturile de rocă. 200 de oameni care **se ocupau, pînă atunci de greoaia armare „clasică", au putut fi folosiți în alte sectoare, iar prețul de cost al fiecărui metru de galerie a fost micșorat cu aproape 100 000 lei.** Așadar, Gheorghe Cocoș a venit la Lotru cu un prestigios palmares de constructor.

Au intrat în galerie, ca într-un laborator. Inginerul Cocoș a luat un perforator și a încercat roca în profunzime.

„Stratificări în fîșii înguste. Merg ancorele..." Oamenii îl priveau gravi. Nu, acolo, în galerie, ei nu-l vedeau ca pe conducătorul general al șantierului, ci ca pe un simplu constructor cu care se sfătuiesc pentru a hotărî, împreună, cum să desfășoare, în continuare, asaltul asupra muntelui. Ce poate conferi unui conducător mai multă autoritate decît încrederea subordonaților în experiența lui de muncă verificată în situații dintre cele mai concrete?

NU POȚI fixa momentul. Cifrele au aici o mobilitate aparte. Mi s-a întîmplat ca ele să-mi apară esențial modificate la interval de numai două „operative". **Ion Bolnavu**, secretarul comitetului de partid al I.C.H. Lotru, s-a „încumetat" să-mi facă totuși un bilanț al șantierului cu riscul inconvenientului de a nu cuprinde chiar totul:

„...da, da, s-a muncit bine. De pildă, **la lotul Mălaia s-au obținut 5 luni la rînd înaintări de peste 100 metri liniari lună, cifră record pe I.C.H.** Pe undeva pe aproape, ca cifră, s-au aflat și cei de la Castel, Cota 821, Centrala subterană și lotul Baraj. Termenele de dare în folosință, prevăzute în plan, au fost respectate. **S-au realizat, înainte de termen cu 45 de zile, excavațiile și betonarea bolții la Casa vanelor, cu 20 de zile străpungerea tunelului de acces principal la Centrală și 5 zile înainte de termen grebla de reținere a buștenilor la Baraj. Iar prima mare străpungere, cea de la Ciunget, la Centrala subterană, a fost efectuată cu două luni mai degrabă..."**

Și totuși, în această „avalanșă", de depășiri nu se află nimic de natură să treacă dincolo de un efort obișnuit. Numai că asupra obișnuitului trebuie să se opereze, în condițiile Lotrului, modificările de rigoare. Ele sînt impuse de tehnica din dotare și de tehnologia aplicată.

Dacă la Bicaz sau la Argeș s-au întîmpinat greutăți inerente începutului, la Lotru condițiilor de muncă li se poate da calificativul de „satisfăcătoare". Tehnica modernă a înzestrat fronturile de lucru cu mașini-unelte de felul trenurilor siloz Jumbo (lotul Hanes), permițînd înaintări în galerii, la viteze nebănuite pînă în prezent **(comparativ cu cele „clasice", ele sînt de 6—10 ori mai mari!).**

Elementele se conjugă. Sînt dominate, esențial, de oameni. Nu știu de ce, înclin să cred că oamenii aceștia au ceva cu totul și cu totul aparte. Escaladează continuu o scară a valorilor, realizîndu-se uman și profesional, în raport direct cu avîntul constructiv al țării, cu gradul de complexitate al lucrărilor pe care le execută.

NU, n-aș mai vorbi despre „veterani". Aș vorbi despre cei care abia încep. **Ioan Constantin**, de pildă, este un tînăr din Mălaia. A fost tăietor de pădure. În pădurile pe sub rădăcinile cărora va trece galeria de fugă prin care Lotrul se va întoarce la matca sa. Are acum 22 de ani. Cînd s-a angajat avea 19, neîmpliniți. „N-am putut să nu vin să lucrez aici. Nu după cîștig, ci că tare îmi sînt dragi pămînturile astea și Lotrul. Vreau să-i știu pat bun rîului, că-l cunosc și mă cunoaște..." Poezie? Nu — dragoste veche și început de dragoste nouă. La cîte alte rîuri, unde se vor construi alte hidrocentrale, nu va fi și el, de acum înainte, printre cei care vor tăia galeriile de fugă, căci meseria pe care „abia" a început-o, l-a captat. „Nimic nu-i mai frumos decît să deschizi drum nou apei, un drum după voința oamenilor și în folosul lor..." îmi spunea, cîndva, **Pavel Oțet.** Și el știe ce spune: a lăsat în urmă peste 200 de kilometri de tunele, galerii de aducțiune, principale sau secundare, de fugă, la Bicaz, la Argeș și chiar și aici, la Lotru, la Ciunget...

Despre **Ioan Constantin** sau despre...

Cred că era miezul nopții cînd am intrat în galeria de acces a puțului orb — accesul secundar. Era umed. Pereții sticleau de apă. După vreo 300 de metri am ajuns la „casa" mașinii de extracție. Cobor, apoi spre „cota 494". Pornesc pe galeria dinspre Mălaia. Lîngă oamenii schimbului lui Ludovic Kucinschi, Dumitru Nistor și Gheorghe Penea, văd un tînăr ce mi se pare neverosimil de firav în mediul acela dur. Șoptea cîte ceva (vorba vine, „șoptea", de fapt striga, pentru a domina zgomotul muncii) la urechea vreunui miner. Și minerul, printr-o mișcare a capului, „răsundea" că a înțeles și este de acord. Am aflat că tînărul este inginerul Nicolae Bărbulescu și a venit pe șantier direct de pe băncile școlii, refuzînd un post ce i se oferea în București...

„Ei, da, m-am bătut să fiu repartizat la Lotru. Auzisem — se justifică — multe despre complexitatea lucrărilor de aici. De altfel, lucrarea mea de diplomă se aseamănă mult cu ceea ce construim aici și, deci, voi combina mai temeinic partea teoretică, însușită în anii de studiu, cu practica profesiei ce mi-am ales-o și care, după părerea mea, numai pe un asemenea șantier se poate desăvîrși"

Constructorii au candori și hotărîri ireversibile, populînd un univers al pasiunii pentru profesie. Măsura acestei pasiuni la Lotru este dată de fiecare dintre cei peste 100 de ingineri și circa 5000 de mineri, mecanici, fierari-betoniști, dulgheri, topometri, proiectanți.

Am vrut să obțin de la inginerul Gheorghe Cocoș cîteva precizări asupra etapelor imediat următoare. Dar...

„Potrivit angajamentelor, lucrările vor fi gata la termen!". Simplu, fără emfaze. Constructorilor nu le prea place să vorbească. Poate unde știu că precizările calendaristice cad în fața hărniciei și talentului lor organizatoric. De pe acum, Lotrul a început să-și piardă din indiferența cu care i-a întîmpinat pe constructori în urmă cu trei ani. Presimte cît de aproape este ziua cînd toate cele 87 de rîuri și pîraie din bazinul său vor fi strunite spre vîrtejul turbinelor. Ziua e tot mai aproape, mai aproape...

M. COLEȘIU

Voineasa, aprilie 1969.

UZINA DE PRODUSE SODICE OCNA MUREȘ

livrează:

- Sodă calcinată ușoară 99% Na_2CO_3;
- Sodă calcinată grea 99% Na_2CO_3;
- Sodă caustică 98% NaOH;
- Bicarbonat de sodiu industrial;
- Bicarbonat de sodiu alimentar;
- Bicarbonat de sodiu farmaceutic;
- Silicat de sodiu 1/2 și 1/3;
- Silicat de sodiu lichid 38/40° Be 58/60° Be;
- Silicat de sodiu lichid tip C, D și E;
- Clorură de calciu tehnică hidratată;
- Clorură de calciu cristalizată pentru scopuri alimentare;
- Ionosil;
- Sodil;
- Carbonat bazic de magneziu, tehnic și farmaceutic;
- Oxid de magneziu tehnic și farmaceutic.

HUNOR 131

Calculator electronic pentru birouri indicat pentru realizarea următoarelor lucrări:

- Lucrări de birou de exemplu: facturare, state de salarii.
- Probleme financiare de exemplu: calcule de dobînzi, calcule valutare.
- Probleme tehnice de exemplu: calcule statice, optice și calculare de formule
- Probleme statistice de exemplu: calcularea de valori medii și calcularea de dispersii.

HUNOR 131

Servește în primul rînd pentru executarea celor 4 operațiuni aritmetice de bază, fiind echipat și pentru operațiuni cu cifre zecimale.

HUNOR 131

Se manipulează foarte ușor.

HUNOR 131

Oferă o siguranță deosebită a calculului:

- Comanda electronică.
- Semnale automate, optice și acustice, cît și blocarea electronică, a clapelor, asigură o precizie a calculului;

HUNOR 131

Se citește ușor.

HUNOR 131

Lucrează rapid. În practică, viteza de calculare depinde de timpul general de manipulare a cifrelor și a butoanelor manipulatoare.

HUNOR 131

Lucrează fără zgomot.

HUNOR 131

Este o construcție electronică completă. În calculatorul de birou lucrează doar semiconductori cu elemente electronice active, iar acestea au o durabilitate aproape nelimitată.

HUNOR 131

Poate fi livrat cu următoarele accesorii care lărgesc domeniul de utilizare:

- Claviatură exterioară, maxim 6 buc. care pot fi conectate la calculatorul de birou (în timp una după alta) — pentru a-l putea pune în stare de funcțiune de la distanță.
- Tipăritor de cifre, care, conectat la calculatorul de birou, imprimă automat pe o hîrtie toate cifrele care apar la indicatorul cifrelor cît și toate semnele de operație.

Fabricat de uzinele pentru aparate de măsură electronice.
Budapest XVI, Criráki u. 26—32

Exportul se face prin Întreprinderea ungară de Comerț Exterior.

PUBLICOM

METRIMPEX

BUDAPEST V, Münich Ferenc u. 21

NOU! cooperativa ÎNFRĂȚIREA

Str. Primăverii 28
tel. 155 51-121 32

GALAȚI

PRODUCE:

Perii circulare pentru lustruit, utilizabile pentru Intreprinderi care produc piese nichelate, tacimuri, veselă nichelată, carcase pentru ceasuri, garnituri metalice nichelate, diferite agregate.

Periile pot fi confecționate din pînză, fire sizal, sizal coton, sau combinat cu textile.

Periile sînt confecționate in diferite dimensiuni și cantități.

Livrarea se face pe bază de comandă fermă, fără repartiție.

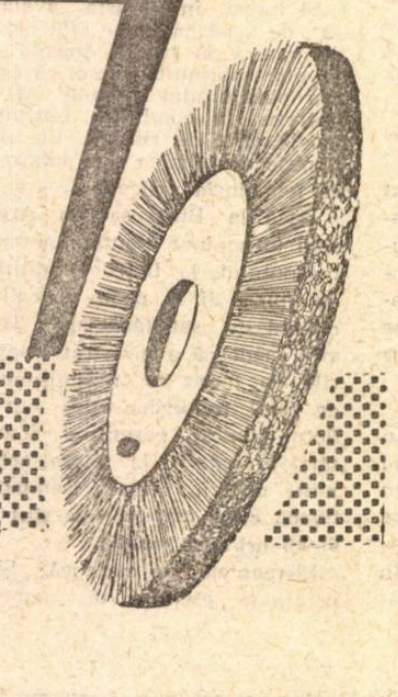

CIL BRĂILA

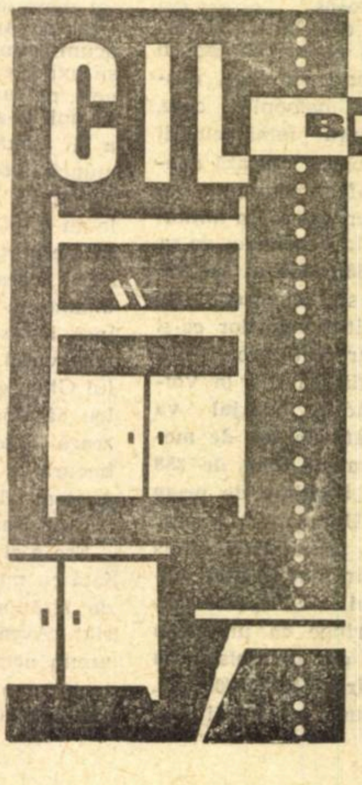

PRODUCE:

- Plăci aglomerate din așchii de lemn;
- Chibrituri;
- Lăzi de fag (ambalaje);
- Mobilă de bucătării (bucătării Polar B);
- Camere de tineret „Eforie";
- Cuier vestiar „Slatina".

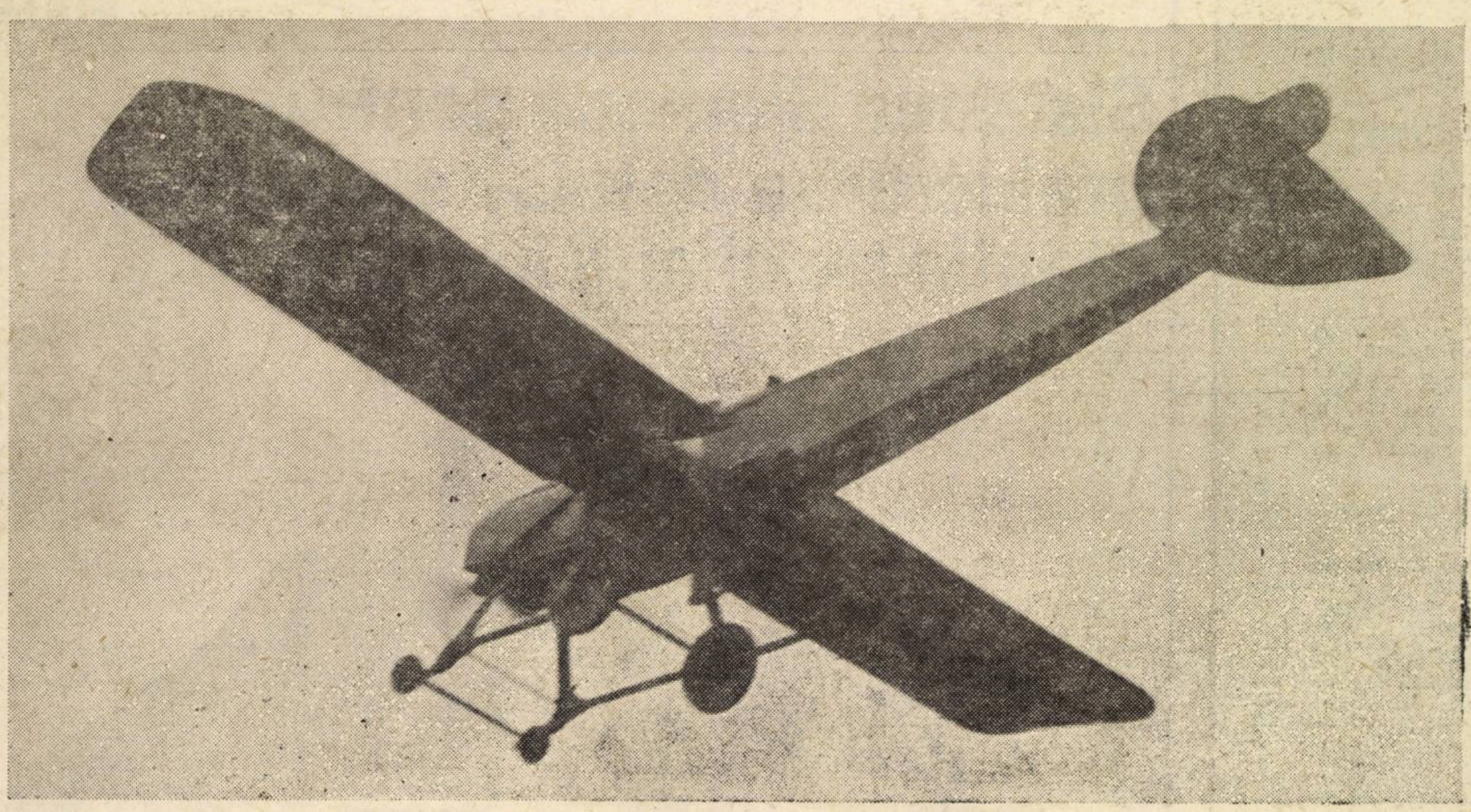

O COOPERARE CARE A ÎNCEPUT ACUM O JUMĂTATE DE SECOL

Cooperarea în aviație dintre România și Anglia datează încă de la începutul zborului efectiv cu propulsie mecanică, mai precis din anul 1910.

În acel an, la Salonul de Aeronautică de la Paris, inginerul de origină română Henri Coandă a expus un avion construit din lemn, echipat cu un motoreactor format dintr-un motor cu piston de 50 C.P. care acționa un compresor simplu carenat, ce debita aer într-o cameră de ardere inelară, unde se injecta combustibilul care, prin ardere, crea jetul reactiv ce propulsa avionul. Acesta a fost primul avion complet, prezentat în dimensiuni naturale, la o asemenea expoziție, la care să fi fost folosită în construcția aparatului această idee revoluționară.

Coandă a întrevăzut și a efectuat cercetări în domeniul propulsiei cu reacție, care, valorificate în motoarele cu reacție, au dat posibilitatea ca transportul aerian să fie revoluționat, prin construcția de avioane de categoria avionului BAC 111.

În ianuarie 1912, acest inginer român posedînd un spirit inventiv strălucit, s-a alăturat unora din predecesorii BAC-ului, Societatea The British & Colonial Aeroplane Company. El nu și-a dezvoltat mai departe concepția sa despre motoreactor dar și-a dobîndit o reputație internațională ca proiectant al mai multor tipuri de avioane convenționale, care au fost construite la Filton, acolo unde azi se concentrează programul de fabricație al BAC pentru avionul Concorde.

BAC îi rămîne deci îndatorat lui Coandă — și prin el României — pentru două motive : primul că datorită activității lui de pionierat, a deschis o cale spre realizarea în ultimă instanță a superbelor motoare cu reacție, care acționează azi avioanele BAC 111 aflate în exploatare la mai multe companii aeriene de vîrf, printre care și compania română TAROM ; al doilea, că datorită talentului său de constructor de avioane a influențat destinul uneia dintre cele mai mari societăți, care 50 de ani mai tîrziu, a fuzionat spre a forma BAC, cel mai puternic grup aerospațial din Europa.

Azi, progresul aviației nu mai poate fi asigurat numai prin geniul unor personalități proeminente ca Henri Coandă ; el solicită un număr de oameni cu înaltă pregătire și resurse tehnice ce pot fi furnizate numai de un grup de organizații internaționale, dintre care BAC este un exemplu european de prim ordin.

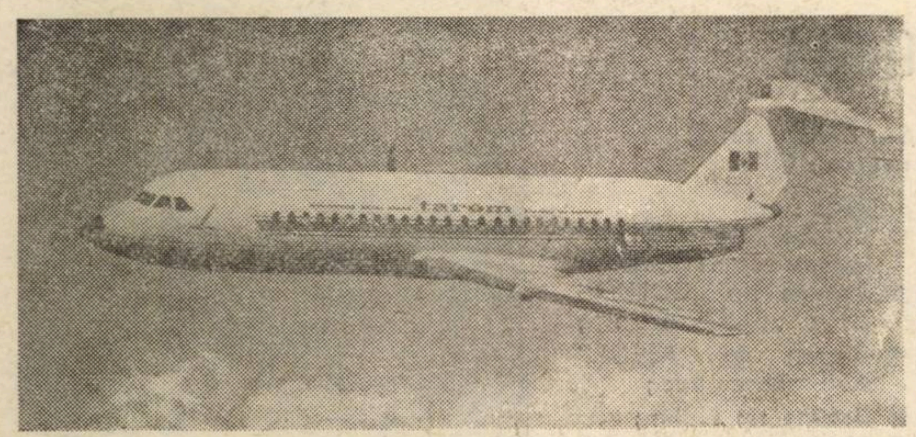

PUBLICOM

Răspuns la intrebările despre Asigurările de Stat (XXVIII)

DESPRE asigurarea autoturismelor am mai scris. Dacă revenim asupra acestei probleme, aceasta se datorește faptului că, după cum se știe, sezonul estival aglomerează mult șoselele. Mii, zeci de mii de posesori de autoturisme, se indreaptă spre localități din munți sau spre stațiunile litoralului. Ziua sau noaptea traficul rutier are aproape aceeași intensitate. Toată lumea dorește să folosească din plin zilele de vacanță.

Traficul intens, graba duce la numeroase situații nedorite. Este suficientă o clipă de neatenție, un reflex intirziat... Riscurile sint deci, în această perioadă, mai mari. Iată de ce se recomandă ca o necesitate de prim ordin, ca inainte de a porni la drum, să se ia o măsură de prevedere, aflată la indemina oricui. Este vorba de asigurarea autoturismelor. Asigurarea recomandată poate fi incheiată atit pentru cazurile de avarii, cit și pentru cele de despăgubiri civile. In primul caz, ADAS plătește pagubele ce pot fi pricinuite autoturismului asigurat, atit în timpul mersului, cit și in timpul staționării, de: ciocniri cu alte mijloace de transport sau cu orice lucruri mobile

ESTE NECESARĂ ASIGURAREA AUTOTURISMELOR?

sau imobile, izbire, cădere, derapare, răsturnare, căderea pe autoturism a unor obiecte, incendiu, explozie, precum și ca urmare a tentativei sau comiterii furtului autoturismului, a unor părți ale acestuia, a unor obiecte aflate în interior etc.

Dacă asigurarea s-a încheiat pentru despăgubiri civile, ADAS acordă despăgubiri pentru sumele pe care asiguratul, soția acestuia, precum și alți membri ai familiei sint obligați să le plătească persoanelor accidentate sau păgubite, ca urmare a unui accident produs de autoturismul asigurat. ADAS compensează și cheltuielile făcute de asigurat în procesul civil, precum și cheltuielile de judecată și onorariile de avocat la care asiguratul este obligat față de persoanele vătămate sau păgubite.

Măsura de prevedere recomandată folosește în cazul deplasărilor efectuate în interiorul țării. Dacă posesorul unui autoturism dorește să extindă valabilitatea asigurării și pentru călătorii în străinătate, Administrația Asigurărilor de Stat încheie asigurări și pentru astfel de situații.

Asigurarea poate fi încheiată de către posesori pentru cazurile cind își conduc ei înșiși autoturismele și suplimentar pentru situațiile cind acestea sint conduse de alte persoane, cit și de către conducătorii amatori care urmează să se afle la volanul unor autoturisme aparținind altor persoane sau al unor unități socialiste.

Răspunderile pe care și le asumă Administrația Asigurărilor de Stat constituie o invitație convingătoare la o măsură de prevedere a cărei necesitate este evidentă.

Aurel CRISAN

SIEMENS

Sistemul Siemens pentru prelucrarea datelor studiat cu atenţie de clienţi importanţi.

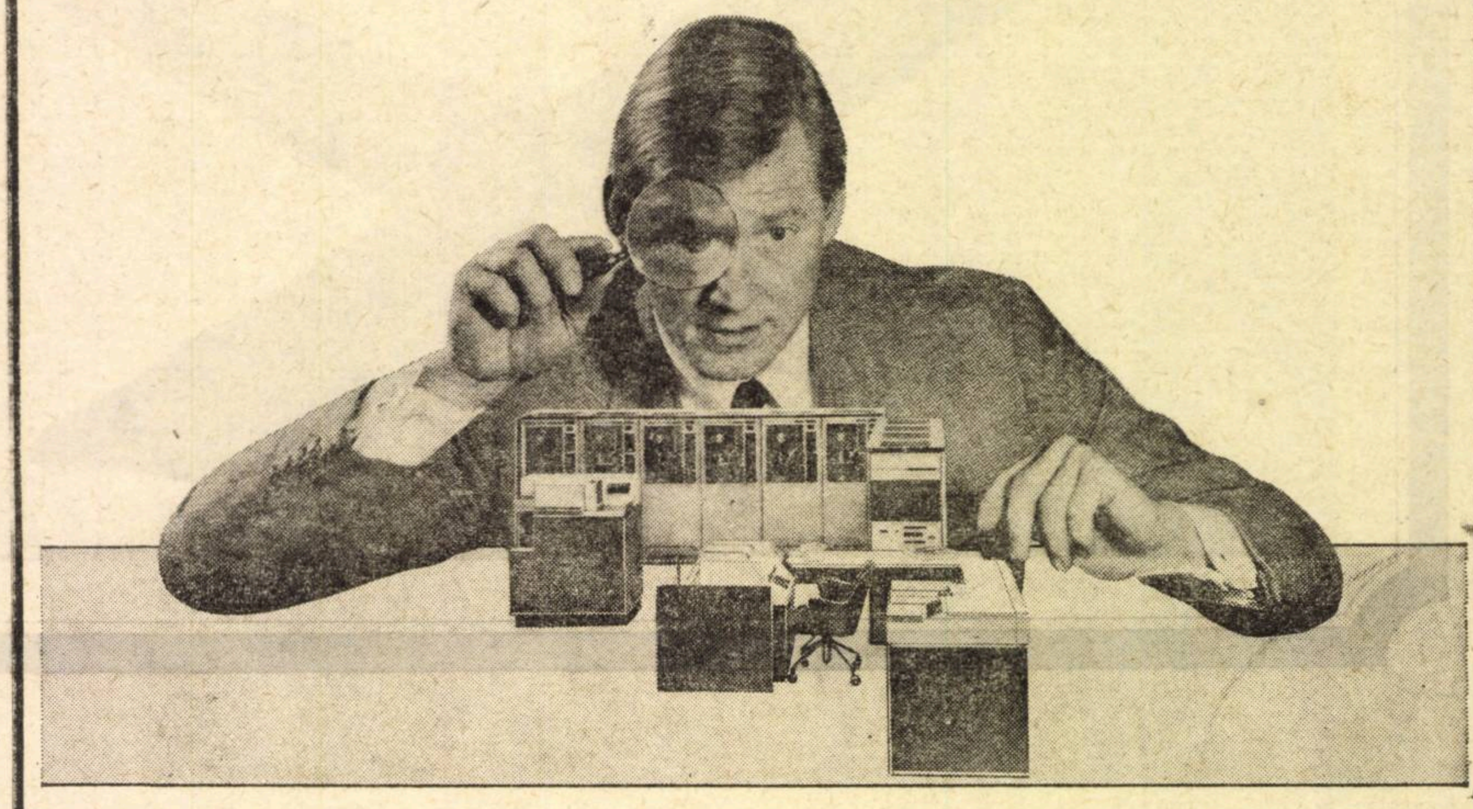

Nu preluați nici un fel de risc: de mulți ani instalațiile Siemens pentru prelucrarea datelor și-au dovedit calitatea, în diferite domenii și în multe țări europene. Ele rezolvă nenumărate și variate probleme economice, tehnice, științifice și de cercetare. Probleme care – față de complexitatea și volumul lor – nu s-ar putea rezolva rapid, la timp și economic, cu mijloace convenționale. Instalațiile Siemens pentru prelucrarea datelor dau deplină satisfacție clienților noștri. Dovada o putem face oricînd. Lista noastră de referințe este foarte voluminoasă. Instalații din a treia generație cu multe avantaje: tehnică monolitică perfectă, viteză de ordinul nanosecundelor, 7 unități centrale, 23 trepte de extindere, 55 dispozitive periferice. De exemplu: memoria magnetică pentru 536 mil.biți. Indicatoare optice pentru 92.000 indicații pe oră. Desfășurări pînă la 14 programe simultane.
Primiți o instalație corespunzătoare din sistemul Siemens 4004, care este adaptată perfect cerințelor dv. Dacă cerințele vor crește, atunci și instalația dv. poate fi amplificată fără dificultate. Prelucrarea și cuprinderea datelor sînt posibile prin sistemul nostru TRANSDATA.
Alte avantaje: ajutor la programare, prelucrarea de programări specifice. Sistemele noastre de exploatare crează condițiile pentru o programare mai rapidă, mai ușoară și corespunzătoare problemei, de exemplu cu Cobol, Algol sau Fortran.
Un bun serviciu pentru instruirea specialiștilor dv. în domeniul prelucrării datelor. Dacă mai doriți alte informații, adresați-vă la Siemens Ges.m.b.H. Vertriebsbereich Europa I, A-1025 Wien II, Obere Donaustraße 49-51, Österreich.

Siemens Aktiengesellschaft, Werk für Datenverarbeitung, D. 8000 München 25

Siemens: Universul electrotehnicii și electronicii.

PUBLICOM

INTREPRINDEREA DE PRODUSE REFRACTARE – ALBA IULIA

Str. Clujului nr. 23,
telefon: 608—609
produce:

- Șamote refractare obișnuite;
- Cărămizi refractare de șamotă obișnuite și superaluminoase;
- Produse termoizolante;
- Mortare refractare

COMBINATUL DE INDUSTRIALIZARE A LEMNULUI – GHERLA

Str. Clujului nr. 7,
telefon: 118
produce:

- Scaune tip „BÎLEA" (pentru export și intern);
- Scaune tip „COLUMB S" și „COLUMB" P";
- Scaune tip „ASTOR" furniruite cu nuc;
- Scaune tip Natur;
- Placaje, Furnire estetice, Plăci aglomerate (PAL).

FIȘE

■ În zilele de 25 și 26 aprilie a.c. s-au desfășurat la Academia de studii economice — București lucrările celei de-a XIII-a sesiuni a Cercurilor științifice studențești. S-au ținut peste 160 de comunicări — urmate de discuții — pe secțiile: I. Economie politică; II. Economia politică și conducerea planificată a economiei naționale; III. Istoria doctrinelor economice, Istoria economiei naționale și Filozofia; IV. Economia industriei I; V. Economia industriei II; VI. Economia agriculturii; VII Calculul economic; VIII. Cibernetica economică; IX. Finanțe-Bănci; X. Contabilitate; XI. Economia comerțului interior; XII. Economia comerțului exterior; XIII. Merceologie.

■ Între 24 și 26 aprilie a.c. a avut loc la Institutul de construcții București **o sesiune științifică a cadrelor didactice.** Lucrările s-au desfășurat pe următoarele secții: I. Matematică-Fizică; II. Geometrie descriptivă și desen; III. Geodezie - Topografie - Fotogrametrie; IV. Mecanica construcțiilor; V. Construcții civile și industriale; VI. Construcții pentru transporturi; VII. Contrucții hidrotehnice — Alimentări cu apă — Geotehnică; VIII. Instalații pentru construcții; IX. Mașini și utilaje pentru construcții; X. Științe sociale; XI. Limbi moderne; XII. Educație fizică.

La subsecția economie politică (secția X Științe sociale), cadre didactice, cercetători științifici și activiști de la institutul gazdă, Academia de științe social-politice „Ștefan Gheorghiu" de pe lîngă C.C. al P.C.R., Universitatea București, Academia de studii economice, Institutul politehnic București, INCERC, Ministerul Finanțelor au ținut, pe specificul construcțiilor, comunicări referitoare la: progresul tehnico-științific și diversele sale implicații economice; productivitatea muncii și valoarea; cointeresarea materială și organizarea științifică a muncii; indicatori statistico-economici; disciplina în muncă și utilizarea forței de muncă; gestiunea economică proprie; problema locuințelor; organizarea conducerii și istorie economică.

■ Lucrarea recent apărută **Origine et éspoirs de la planification française** (Originea și speranțele planificării franceze), Paris, Dunod, 1968, 435 pag., semnată de Claude Gruson, abordează în cele două secțiuni ale sale, două chestiuni: originea și istoricul planificării franceze, pe de o parte, și metodologia planificării, pe de alta. Autorul este de acord cu cei care consideră că planificarea franceză este mai degrabă bazată pe exigențe practice decît pe o concepție teoretică, unitară. El scrie că planul este o creație progresivă ce, desigur, are în vedere și o anumită analiză teoretică, dar care, în cea mai mare măsură, este rezultatul unei experiențe.

Referindu-se la previziunea științifică, considerată ca un aspect principal al muncii planificatorilor, Claude Gruson spune că ea trebuie realizată în două etape. În prima urmează să se adune cel mai mare volum de informații asupra faptelor esențiale ale perioadei trecute; în a doua se va proceda la explorarea întregului domeniu de ipoteze asupra acelor puncte în legătură cu care analiza trecutului nu a reușit să scoată în evidență un factor explicativ precis.

■ Într-un comentariu la cartea lui Pierre Jalée, tradusă în engleză sub titlul **The Pillage of the Third World** (Jefuirea lumii a treia), New Jork, 1968, D. M. Nuti remarcă în revista SCIENCE & SOCIETY nr. 1/1969 că, deși, „lumea a treia" este de fapt un apendice sau chiar „o altă față" a capitalismului avansat, în literatura economică cifrele care scot în evidență performanțele acestui sistem sînt de obicei relatate fără a integra situația din țările subdezvoltate ca fiind unul din atributele sale esențiale. Referindu-se, printre altele, la convenția de „asociație" de la Yaoundé din iulie 1961 dintre C.E.E. și 18 țări africane, Nuti se declară de acord cu opinia lui Jalée că aceasta diferă de exploatarea colonială clasică doar în trei puncte: este multilaterală, este stabilită prin acord contractual în loc de a fi impusă prin cucerire și este paternalistă. Se dă următorul exemplu: sînt înlăturate taxele de import în C.E.E. la următoarele produse provenite din cele 18 țări: cafea, dacă nu e prăjită sau decafeinizată; ceai neîmpachetat; cuișoare, mirodenii, piper nepisat; vanilie, cacao — bucăți sau boabe. Cu alte cuvinte, spune autorul, Piața Comună descurajează efectiv formele cele mai rudimentare de prelucrare a produselor primare, cum ar fi măcinarea sau împachetarea.

■ André Teissier du Cros semnează în suplimentul pe luna martie 1969 al revistei L'USINE NOUVELLE articolul **Pour un management „à la française"**, în care ridică problema specificului propriu în organizarea întreprinderilor. Autorul consideră că în prezent cauza principală a spiritului „antimanagement" ce caracterizează pe antreprenorul francez se datorează școlii și culturii ce o capătă. În legătură cu aceasta se combate concepția după care, ajungînd la un anumit grad de organizare a activității de care răspunde, un conducător de întreprindere are convingerea că a îndeplinit o operă coerentă, totală și definitivă și că, în consecință, nimic nu mai poate și nu mai trebuie să fie schimbat. În realitate, subliniază autorul, lucrurile nu stau astfel. Organizarea modernă, productivitatea, rentabilitatea nu ating niciodată un nivel stabil și perfect. În aceasta constă, precizează Teissier du Cros, „secretul" americanilor. Ei caută în permanență să producă mai economic decît în vechile condiții, mai repede, mai simplu.

■ Henri Theil intitulează **Economics and Information Theory** (Științele economice și teoria informației), North-Holland Publishing Company-Amsterdam, o sinteză de articole cuprinzînd variate probleme ale aplicării matematicii în economie.

Importanța calculului probabilităților pentru teoria economică este evidențiată prin rolul pe care îl joacă aceasta în dezvoltarea teoriei. În acest sens sînt delimitate trei etape: 1. teoria probabilității este baza statisticii și, la rîndul ei, este indispensabilă teoriei economice; în această etapă teoria probabilităților afectează teoria economică indirect prin intermediul statisticii; 2. mai recent, prin dezvoltarea teoriei deciziilor în condiții de incertitudine, teoria propabilităților a intrat în legătură directă cu teoria economică; 3. cel de-al treilea stadiu reflectă o legătură și mai puternică: dacă se consideră că teoria economică are ca obiect studiul alocării resurselor cercetate în scopuri alternative, atunci obiectivul ei cel mai important este formularea precisă a cotei părți din totalul cantității de resurse ce se alocă fiecărui scop urmărit; aceste cote trebuie să fie întotdeauna mărimi nenegative ceea ce determină calcularea lor prin metode de matematice echivalente din punct de vedere formal cu probabilitățile.

Scopul lucrării este, după cum afirmă autorul, de a contribui la cercetarea acestor aspecte prin metode derivate din teoria informațiilor ca ramură a teoriei probabilităților.

■ În studiul **Préférences de structure et politique du commerce exterieur** (Preferințe de structură și politica comerțului exterior), apărut în numărul consacrat comerțului exterior și dezvoltării al revistei ECONOMIE APPLIQUEE, Archives de L'I.S.E.A., tomul XXII, 1969, 1—2, profesorul Jean Weiller tratează problema formulării unei politici de comerț exterior în termeni aplicabili țărilor în curs de dezvoltare, ținînd seama de fluctuațiile conjuncturale externe. Încercînd să dea acestei probleme un răspuns în termeni de structură a comerțului exterior, autorul se vede obligat să dea noțiunilor tradiționale de liber-schimbism și protecționism o valoare **relativă** și un conținut **nou.**

În materie de comerț exterior esențialul este de a menține flexibilitatea politicii comerciale și nu de a îngheța tarifele vamale la un nivel sau altul. Legitimitatea recurgerii la măsuri protecționiste temporare se fundamentează pe necesitatea de a sprijini preferințele naționale, pe posibilitățile de negociere și pe punctele critice ale conjuncturii. Pentru țările care vor să-și asigure dezvoltarea economică, problema este a căilor și mijloacelor de a trece **de la un protecționism rigid la un control suplu,** cu un dublu obiectiv: a) a devia structurile de import care ar fi judecate defavorabile unei creșteri accelerate; b) a obține modificarea treptată, dar suficient de rapidă, a unei structuri de export prea concentrate pe un număr mic de produse primare.

● I. Pevzner susține în articolul **Povtornogo șceota uslug ne sușcestvuet** (Dubla evidență a serviciilor nu există), apărut în MEMO nr. 3/1969, punctul de vedere că sfera serviciilor cu caracter de marfă este și ea, alături de producția de mărfuri-obiecte, generatoare de venit național. După opinia sa, insăși noțiunea de muncă neproductivă nu are caracter științific. Există, spune Pevzner, **venituri** neprovenite din muncă, din exploatare (veniturile capitaliștilor și moșierilor) și nu din exploatare (pensii — care pot însă fi considerate salarii neplătite în trecut, deci tot venituri provenite din muncă), dar cuvîntul **muncă** se aplică numai la activitatea umană care creează valori materiale (dar nu obligatoriu sub formă de obiecte) și spirituale, cu alte cuvinte, care este productivă. Este adevărat că, spre deosebire de mărfurile-obiecte, serviciile au particularitățile lor — nu se acumulează deoarece în cazul lor momentul producției coincide cu cel al consumului, cunosc o creștere mai înceată a productivității muncii ș.a. —, dar toate acestea nu îndreptățesc teza susținută pînă nu de mult — că ele ar avea un caracter derivat, că ar reprezenta un scăzămînt din venitul național creat în sfera producției materiale; ele au propria lor valoare, care, ca și în cazurile mărfurilor-obiecte, constă din c+v+p.

Problema — spune Pevzner — este dacă trebuie să apreciem caracterul productiv al muncii din punctul de vedere al unui singur inel — fie el și inelul central — al procesului reproducției, sau de pe pozițiile întregului proces (incluzînd deci și sfera realizării mărfurilor, a creditului și a circulației bănești). Cum ar putea o parte a populației muncitoare în continuă creștere, ocupată în sfera serviciilor, să trăiască, neproducînd valoare, pe socoteala unei părți a populației muncitoare în continuă diminuare? Nu se justifică — spune autorul — nici argumentele de natură economico-statistică, cum că munca producătoare de servicii se schimbă pe venit: ca și cînd cumpărînd încălțăminte sau pîine, omul nu ar cheltui venit, ci capital! Faptul că statul prelevă impozite pe veniturile cetățenilor, pe care apoi le cheltuiește pe salariile celor ce se găsesc în serviciu de stat, nu duce, în cazul însumării la calcularea venitului național a tuturor veniturilor, fără scăderea impozitelor, la o dublă contabilizare deoarece, în esență, lucrurile se petrec ca și cînd cetățeanul ar plăti direct din venitul său pe profesor, pe agentul de circulație, pe medic ș.a.m.d.

Nici un fel de considerente — încheie autorul — relative la o muncă chipurile „necesară, dar neproductivă" nu pot compensa desconsiderarea ce este implicată în aprecierea că populația ocupată în sfera deservirii nu creează valoare nouă, fapt care intră în contradicție cu interesele de perspectivă ale economiei socialiste, cu tendința generală de creștere a rolului serviciilor.

CĂRȚI

ASIGURĂRILE SOCIALE ÎN ROMÂNIA

DE CURÎND literatura economică de specialitate s-a îmbogățit cu o lucrare originală [1]), care tratează multilateral problemele teoretice și practice ale asigurărilor sociale în țara noastră.

Lucrarea înfățișează cititorului în cele 14 capitole ale sale modul cum a apărut, cum s-a dezvoltat și s-a ajuns la complexul sistem al asigurărilor sociale de astăzi; se examinează locul acestora în cadrul sistemului financiar și de credit al R. S. România, verigile și principiile ce stau la baza sistemului asigurărilor sociale; se cercetează totodată sursele de formare a fondurilor și principalele forme de ocrotire a oamenilor muncii practicate la noi; funcțiile și rolul bugetului asigurărilor sociale de stat, planificarea bugetară în acest domeniu, precum și controlul financiar asupra executării veniturilor și cheltuielilor bugetului asigurărilor sociale. Se tratează în părți distincte: asigurările sociale de stat, asigurările sociale din cooperația meșteșugărească și cele din cooperația agricolă, iar în partea finală despre organele sistemului de asigurări sociale, principiile de organizare și funcționare a acestor organe precum și structura și atribuțiile lor.

De la formele embrionare („cutia milelor" din Muntenia și Moldova și „lăzile frățești" ale minerilor din Transilvania) pînă la sistemul cuprinzător și bine închegat din zilele noastre, dezvoltarea asigurărilor sociale ne este prezentată multilateral și temeinic. În timpul regimului burghezo-moșieresc contribuțiile pentru asigurările sociale erau suportate în proporție covîrșitoare de salariați din veniturile lor și erau foarte mari în raport cu salariile pe care le primeau; fondurile asigurărilor sociale erau administrate de patroni și erau cheltuite într-o proporție însemnată (uneori 40%) în scopuri administrative; muncitorii nu erau asigurați în toate cazurile de pierdere temporară sau definitivă a capacității de muncă; ajutoarele acordate erau derizorii și la acordarea lor nu se ținea seama de condițiile în care se desfășoară munca etc. Tot ce s-a înfăptuit pe linia asigurărilor sociale, chiar în aceste condiții, a fost rezultatul luptei hotărîte și pline de abnegație dusă de clasa muncitoare sub conducerea Partidului Comunist Român.

Sînt reliefate elementele noi care au dus, după 23 August, la democratizarea asigurărilor sociale, extinderea cîmpului de aplicare a acestora, lărgirea drepturilor salariaților, reorganizarea conducerii lor, micșorarea mai întîi a procentului de contribuție a asigurărilor, iar apoi suportarea integrală a acesteia de către întreprinderi și instituții etc.

Definind sistemul asigurărilor sociale, autorul reafirmă concepția sa, cunoscută din alte lucrări, că asigurările sociale cuprind acele relații economice exprimate în formă bănească, prin mijlocirea cărora se constituie, se repartizează și se utilizează fondurile de resurse bănești necesare ocrotirii salariaților, cooperatorilor și membrilor lor de familie în caz de pierdere temporară sau definitivă a capacității de muncă, la bătrînețe și în multe alte cazuri (pag. 109—110). De aici rezultă cu claritate că asigurările sociale sînt relații economice ce apar în procesul repartiției produsului social total, îndeosebi a venitului național, în strînsă legătură cu îndeplinirea funcțiilor și sarcinilor statului. Înțelegerea asigurărilor sociale ca relații economice are o importanță fundamentală în precizarea netă a conținutului de clasă, a funcțiilor și a rolului acestei categorii economice.

Sînt analizate principiul cuprinderii tuturor salariaților, cooperatorilor, pensionarilor și familiilor lor în sistemul asigurărilor sociale, ocrotirea lor în toate cazurile de pierdere a capacității de muncă, exonerarea asiguraților de plata contribuțiilor pentru asigurările sociale — cu excepția pensiei suplimentare din contribuția salariaților — și plata lor de către întreprinderi, instituții etc., ocrotirea celor asigurați în concordanță cu legea repartiției după muncă, înfăptuirea asigurărilor sociale de către înșiși oamenii muncii prin organe și organizații specializate.

Merită o subliniere deosebită argumentația folosită pentru a demonstra superioritatea constituirii fondurilor pentru asigurări sociale, în proporție covîrșitoare, prin contribuțiile asupra salariilor, suportate de întreprinderile și instituțiile de stat. Aceste contribuții sînt incluse în prețul de cost la unitățile din sfera productivă sau sînt suportate de la buget în cazul instituțiilor. Autorul prezintă o serie de propuneri care vizează perfecționarea metodologiei de calculare a contribuției pentru asigurările sociale. Printre altele, se face propunerea ca această contribuție, ținînd seama de esența sa economică — plusprodusul, determinat de munca pentru societate — să fie scoasă din prețul de cost, plătindu-se din beneficiile unităților economice, măsură care, printre altele, ar permite să se evidențieze mai exact eforturile întreprinderilor și colectivelor de salariați pentru reducerea prețului de cost, îmbunătățirea calității produselor, creșterea rentabilității și acumulărilor bănești.

Erau totuși necesare unele explicații suplimentare pentru a face mai clară ideea, inserată la pag. 153, că, în cazul cînd contribuția pentru constituirea fondurilor asigurărilor sociale de stat s-ar scoate din prețul de cost și s-ar plăti din beneficiu, am asista la reducerea prețului de cost al produselor „măsură care, în anumite condiții, ar putea determina și reducerea prețului de vînzare cu amănuntul al produselor respective". Ni se pare interesantă și eficientă propunerea autorului privind stabilirea unui procent mediu (unic) de contribuție pentru toate ramurile economiei naționale în locul numărului mare de procente existente care complică foarte mult munca organelor financiare și contabile privind calcularea, vărsarea și controlul asupra realizării contribuției.

Reține atenția bogata și vasta documentare care se află la baza cercetării, exemplificările judicios selectate sub formă de grafice, tabelele statistice care completează expunerea teoretică și oferă în același timp cititorilor o largă informare și cunoștințe multilaterale de ordin economic, organizatoric, tehnic, juridic etc. în domeniul asigurărilor sociale. Volumul constituie un aport meritoriu la realizarea primei lucrări de sinteză privind sistemul asigurărilor sociale, la elucidarea unor probleme actuale teoretice și la perfecționarea activității practice.

N. ANTONIU
doctorand
Maria BODNAR
asistent universitar
Academia de studii economice

[1]) Gh. D. Bistriceanu: Sistemul asigurărilor sociale din România, Editura Academiei R.S.R., București 1968.

ECONOMIE MONDIALĂ

O anchetă sociologică occidentală descoperă

DURATA CA DIMENSIUNE A ȘOMAJULUI

MEDIILE ANUALE cu ajutorul cărora statistica țărilor capitaliste măsoară în mod curent șomajul își au neîndoios utilitatea lor, dar ocolesc sau estompează laturi esențiale ale fenomenului. Incidența șomajului, adică numărul de indivizi pe care îi lovește efectiv, este oglindită rareori în statistici, chiar în cele direct legate de problemele forței de muncă. În Statele Unite, una din puținele țări în care publicațiile de specialitate urmăresc această incidență, numărul persoanelor afectate a fost în 1966 de 11 387 000, sau 13% din totalul celor care au avut sau au căutat de lucru în cursul anului ; media anuală a șomerilor fusese evaluată la 2 875 000.

Durata șomajului este un alt element despre care informațiile sînt rare, dar care ar fi de o mare utilitate pentru cunoașterea aprofundată a fenomenului. Tot despre Statele Unite știm că într-un an recent — 1964 — pierderile de pe urma șomajului s-au cifrat după datele oficiale la 175 milioane om-săptămîni de lucru sau circa 7 miliarde om-ore, ceea ce echivalează cu peste un sfert din timpul total de muncă al muncitorilor ocupați în producție în industria prelucrătoare a S.U.A. Slaba valoare informativă a mediilor anuale reiese încă o dată în lumina acestor cifre : cum în acel an numărul mediu al șomerilor fusese de 3 786 0[illegible], înseamnă că fiecăruia din ei i-ar fi revenit anual 2 850 ore de șomaj, deci cu aproape 50% mai mult decît numărul mediu de ore prestate anual de cei ocupați !

Foarte puține lucruri se pot afla din statisticile curente ale țărilor capitaliste și cu privire la durata individuală a șomajului. Or, se pare că această carență — dacă nu și celelalte amintite — începe să frîneze anumite preocupări de politică economică din Occident, în special în măsura în care este vorba de **șomajul de lungă durată**. Existența și persistența acestui șomaj vine în conflict cu declarațiile privind folosirea deplină a forței de muncă sau insuficiența de brațe de muncă, face puțin credibile intențiile de punere în valoare a resurselor umane ca parte componentă indispensabilă a unei politici de creștere economică. De aci și inițiativa unei anchete patronate de Organizația de colaborare și dezvoltare economică (OCDE) cu privire la muncitorii șomeri de mai mult timp[1]), anchetă care într-un fel „descoperă" durata ca dimensiune a șomajului — nu atît sub aspect cifric, cît mai ales sub acela al **caracteristicilor** și **consecințelor** economice și sociale. Am fi tentați să spunem chiar că autorul, sociologul Adrian Sinfield (de la Universitatea Essex, Anglia), scoate la iveală laturi ale dimensiunii anti-umane a șomajului de lungă durată, care nu diferă în esență de cele ale șomajului în general și care arată de ce nici un fel de explicații prin cauze „sezoniere", „fricționale", „structurale" etc. nu pot face șomajul mai acceptabil pentru clasa muncitoare.

Ancheta efectuată în zece țări (Austria, Belgia, Canada, Danemarca, R.F. a Germaniei, Irlanda, Norvegia, Suedia, Anglia și Statele Unite) a scos la iveală înainte de toate lacunele serioase ale informației statistice. „A devenit evident în ultimul timp că numărul persoanelor care se află în șomaj de vreme îndelungată sau care s-au retras din populația activă a fost subestimat. Au fost comise erori grave în ceea ce privește localizarea acestor șomeri și posibilitățile de a-i folosi din nou. Studii speciale cu privire la aglomerările urbane, efectuate în Statele Unite, au arătat că rata șomajului este mai mare decît se credea îndeobște" (pag. 8). Referirea la persoanele care s-au retras din populația activă nu este întîmplătoare, ci vizează unul din procedeele statistice care diminuează numărul șomerilor, în special al celor rămași mult timp fără lucru. Sînt declarate retrase din populația activă, între altele, persoanele care ‚afectate de șomaj prelungit, pierd contactul cu birourile de plasare ‚în special ca urmare a pierderii dreptului la alocația de șomaj, și care trec astfel în competența organelor de asistență socială. Adrian Sinfield vede aici o cauză importantă a „invizibilității" unei bune părți din șomajul de lungă durată. Discuțiile pe care le-a purtat cu organele de resort din țările cuprinse în anchetă l-au convins, pare-se, de realitatea tendinței de a clasifica astfel o categorie destul de largă de șomeri drept „nefolosibili", „declasați" sau pur și simplu „simulanți", ceea ce devine la rîndul său o cauză suplimentară a neputinței celor în cauză de a se reintegra în populația activă ocupată.

Definiția șomajului de lungă durată variază considerabil de la o țară la alta, limita de timp oscilînd între două luni și doi ani. Linia de demarcație aleasă de autor se situează la șase luni, îndeosebi pe baza raționamentului că un șomaj de asemenea durată nu mai poate fi caracterizat ca sezonier, nu mai poate fi atribuit unor condiții atmosferice deosebit de nefavorabile și corespunde totodată, în linii mari, limitelor de acordare a ajutorului de șomaj. Proporția șomerilor, astfel definiți, în totalul armatei de rezervă variază și ea foarte mult — între 5% și 70% ; cel mai des se întîlnește însă proporția de 20—25%.

O bună parte din studiul lui Adrian Sinfield este consacrat caracteristicilor individuale ale celor loviți de șomajul de lungă durată, cît și unor ipoteze în legătură cu cauzele nemijlocite ale șomajului de acest tip. Ceea ce frapează în mod deosebit la o lectură atentă a paginilor respective este legătura strînsă între vulnerabilitatea unor categorii de lucrători la șomajul de lungă durată și interesele capitalului în mișcarea sa dictată de căutarea celui mai mare profit. Rata șomajului prelungit crește bunăoară o dată cu înaintarea în vîrstă : de obicei în ritm lent pînă la circa 50 de ani, cu o accelerare bruscă după aceea, pe măsura apropierii limitei de pensionare. (La criteriul vigoarei fizice se adaugă, pesemne, în țările cu sisteme private de pensionare, dorința întreprinzătorului de a-și reduce cheltuielile respective). Bărbații căsătoriți au un procent mai mic de șomaj de lungă durată decît celibatarii : starea lor fizică este în general mai bună, obligațiile de familie îi împing la randamente mai ridicate în producție.

Reducerea capacității de muncă, oricare ar fi cauza, atrage întotdeauna după sine o creștere a ratei șomajului prelungit în grupul respectiv. Apoi : „Rata șomajului are tendința de a fi mai ridicată pentru lucrătorii, calificați sau nu, din ramurile de producție cu caracter eminamente sezonier sau neregulat, din ramurile expuse în mod deosebit încetinirilor ciclice și din cele afectate de o încetinire continuă a producției și a creșterii gradului de ocupație. În toate ramurile, muncitorii necalificați sînt mai vulnerabili în comparație cu cei calificați, lucrătorii manuali în comparație cu cei nemanuali" (pag. 53). Deplasările capitalului, exigențele sale schimbătoare sînt evident la originea acestor proporții variate ale șomajului prelungit.

Sinfield nu omite nici alte caracteristici ale șomerilor cronici, cum ar fi gradul de instrucțiune, apartenența la rase și minorități expuse discriminărilor etc. Deosebit de interesantă este străduința sa de a corela între ele diferitele caracteristici, de a releva, între altele, cum sînt folosite de către întreprinzători perioadele de marasm pentru a elimina lucrători cu anumite caracteristici (vîrstă,sex, rasă etc.). Eforturile sale sînt vizibil handicapate de golurile informației statistice, pe care încearcă să le completeze cu constatările proprii făcute în țările, regiunile și între-

L. STROJA

(Continuare în pag. 17)

REPERE

- **Guvernul olandez a blocat prețurile cu amănuntul la bunuri și servicii. Măsura a fost determinată de accelerarea creșterii prețurilor în ultimele luni ; de la jumătatea lunii decembrie 1968 acestea au crescut, după datele oficiale, cu 5,2%, iar după evaluările organizațiilor sindicale — cu 7%.**

- **Republica Sud Africană a efectuat o tragere la Fondul Monetar Internațional în devize americane, canadiene și japoneze, în sumă totală de 66,2 milioane de dolari. Pînă acum R.S.A. a recurs foarte rar la asemenea trageri.**

- **La începutul lunii martie numărul șomerilor înregistrați oficial în Spania era de 182 464 persoane, reprezentînd 1,44% din populația activă. După alte evaluări, numărul real al șomerilor ar fi fost la acea dată de 232 447 persoane, adică 1,8% din populația activă.**

- **Din 1947 și pînă în prezent Banca mondială a acordat 552 de împrumuturi pentru 85 de țări, în valoare totală de 11 250 milioane dolari, din care mai mult de jumătate au revenit Europei apusene, Australiei, Americii de Nord și de Sud.**

- **Proporțional cu populația sa, care nu depășește 1,5 milioane de locuitori, rezervele actuale de aur și devize ale Libiei sînt, grație veniturilor din exportul masiv de petrol, de 9 ori mai mari decît cele ale Angliei.**

CONJUNCTURA ECONOMIEI CAPITALISTE

PIEȚELE DE MATERII PRIME

NIVELUL GENERAL al prețurilor materiilor prime a continuat să crească în primul trimestru al acestui an, însă într-un ritm încetinit față de ultimul trimestru din 1968. Indicele Reuter al prețurilor engleze a fost la sfîrșitul lunii martie cu 1,3% mai ridicat decît la finele lui decembrie, față de sporul de 6% din trimestrul IV 1968. La indicele Moody, al prețurilor americane, modificările corespunzătoare au fost 1,5% și 3%. Încetinirea este pusă în legătură cu menținerea sau accentuarea tendinței de frînare a creșterii economice, care se manifestă în țările capitaliste dezvoltate. La sfîrșitul lunii martie 1969, indicele Moody era cu 7,6% mai ridicat decît în aceeași perioadă a anului trecut, situîndu-se la nivelul de 375,5 puncte în timp ce indicele Reuter era cu 4,5% mai ridicat (525,3 puncte).

Evoluțiile la diferitele grupe de mărfuri înregistrează diferențe, uneori considerabile, cum arată de pildă indicele prețurilor materiilor prime întocmite de revista londoneză The Economist. Indicele general (1963 = 100) a crescut în primul trimestru al acestui an de la 110,8 la 112. La grupa alimente, nivelul a rămas neschimbat pe ansamblu datorită faptului că creșterea prețului zahărului a fost compensată prin scăderi la grîu și cacao. La grupa fibre textile s-a înregistrat o ușoară reducere a indicelui, datorată în special scăderilor la bumbac, lînă și sisal, care nu au putut fi acoperite de creșterea la iută. Nivelul prețurilor la grupa metale s-a urcat în cursul trimestrului cu 8%, mai ales ca urmare a cotărilor sporite pe care le-au cunoscut metalele neferoase. Creșterea cea mai puternică au cunoscut-o prețurile la grupa mărfuri diverse, în special ca urmare a urcării cu circa 20% la cauciuc pe piața Londrei. Față de martie 1968, indicele general a fost cu 2,3% mai ridicat, din care la alimente cu 4,3% și la diverse cu peste 19%, în timp ce la metale s-a produs o scădere cu 4%, iar la fibre nivelul a rămas neschimbat.

Tot diferențiat se manifestă și tendințele pe o seamă de piețe principale de materii prime.

Intensificarea **concurenței pe piața grîului**, bunăoară, a făcut ca prețurile să scadă în parte sub minimele stabilite pentru 1968 în Acordul internațional al grîului. Situația s-ar putea menține în continuare, avînd în vedere că se prevede anul acesta creșterea producției mondiale cu 9% — la nivelul record de 294 milioane tone — și, pe de altă parte, mărirea stocurilor principalelor șapte țări exportatoare cu 30% pînă la sfîrșitul lunii iunie (la circa 58 milioane tone, ceea ce le-ar apropia mult de nivelul record din 1960/61)

Prețul **zahărului** pe piața internațională a continuat să fie ferm în primul trimestru al anului în curs, fapt atribuit înainte de toate limitării ofertei prin noul acord internațional privind acest produs. Producția mondială pe sezonul 1968/69 este evaluată la 68 milioane tone, ceea ce ar fi mai mult decît nivelul atins în anul precedent — 66,8 milioane — dar mai puțin decît consumul mondial, permițînd o oarecare diminuare a stocurilor existente. Acestea fuseseră evaluate la începutul actualului sezon la circa 19 milioane tone, corespunzînd în linii mari necesarului mondial de import. Întrucît pînă la sfîrșitul lunii august 1969 nu se contează pe o reducere a stocurilor sub 17,4 milioane tone, se exprimă îndoieli cu privire la posibilitatea ca actuala fermitate a prețurilor să se mențină în aceleași proporții.

Pe piața **bumbacului**, presiunile în sensul reducerii prețurilor au slăbit întrucîtva către sfîrșitul lunii martie, deoarece în momentul acela se vînduse cel puțin jumătate din disponibilitățile de export provenite din recolta bogată a Braziliei. Evoluția viitoare a prețurilor va depinde în bună măsură de perspectivele producției mondiale pe sezonul 1969/70. În S.U.A. va fi stimulată, după cît se pare, extinderea suprafețelor însămînțate cu bumbac. În afara S.U.A., însă, tendința regresivă a prețurilor ar putea să tempereze extinderea suprafețelor sau chiar să determine reducerea lor (Mexic, țările Americii Centrale, Turcia). Împreună cu nivelul relativ redus al stocurilor mondiale, această orientare ar putea să avantajeze din nou țările producătoare în 1969/70.

Creșterea prețurilor pe piețele de **metale neferoase** s-a datorat atît unor factori speciali (o grevă a docherilor din S.U.A., alta a muncitorilor din topitoriile de plumb și zinc din Australia, accesele de febră monetară legate de situația francului francez și a lirei sterline), cît și faptului că creșterea cererii a devansat-o pe aceea a producției. Datorită factorilor care au creat incertitudini în privința aprovizionării cu **cupru**, de pildă, s-a înregistrat la acest produs o creștere a prețurilor însoțită de reducerea stocurilor deținute de producători. Dacă, pentru moment, prețul cuprului pare că își va menține actualul nivel ridicat, într-o perspectivă ceva mai îndepărtată se întrevede totuși o evoluție în sens opus deoarece producția se îndreaptă după toate probabilitățile spre un excedent asupra consumului. După evaluări recente, făcute de British Metal Corp., producția mondială de cupru electrolitic va crește probabil în 1969 cu cel puțin 600 000 tone, ajungînd la 5,85 milioane tone, în timp ce consumul va crește cu 450 000 tone, ajungînd la 5,55 milioane. Excedentul producției asupra consumului ar fi în acest caz de circa 300 000 tone, față de 135 000 tone în anul trecut. Perspectiva se anunță mai fermă la **plumb**, la care de asemenea au avut loc recent creșteri ale prețurilor. Pe anul în curs, consumul ar urma să fie cu circa 35 000 tone mai mare decît producția, în ciuda unei creșteri rapide a acesteia din urmă. O schimbare a situației este posibilă dacă s-ar vinde 75 000—100 000 tone de plumb din rezerva strategică americană, așa cum preconizează unele cercuri de afaceri din S.U.A. în lumina aprovizionării insuficiente cu acest metal. Cererea este în creștere susținută și la **aluminiu**, ramură în care comenzile continuă să depășească posibilitățile producției curente. Termenele de livrare devin mai lungi și există și alte indicii de încordare în domeniul aprovizionării. Dificultăți de aprovizionare, avînd drept consecință creșterea prețurilor, s-au constatat în trimestrul I 1969 și la cositor și nichel, în timp ce la zinc prețurile au fost mai puțin ferme, cu perspectiva ca excedentul producției asupra cererii să cunoască o sporire în acest an.

S-a intensificat în continuare creșterea prețurilor **cauciucului natural**, care se observă începînd din mai 1968. În a doua jumătate a lunii martie, prețurile pe piața Londrei au fost cu 22% superioare celor de la începutul anului și cu 51% celor din martie 1968. Cauza principală o constituie creșterea consumului mondial de cauciuc natural cu 11% în 1968 (atingîndu-se nivelul de 2,74 milioane tone), în timp ce producția a crescut numai cu 5,8% (2,60 milioane tone). Ținînd seama de o reducere a vînzărilor din rezervele strategice ale S.U.A., a apărut din nou — pentru prima oară din 1963 — un excedent al cererii de 62 000 tone, în comparație cu un excedent al ofertei de 90 000 tone în 1967.

DOCUMENTAR

TIME SHARING — „UN INSTRUMENT FLEXIBIL, ECONOMIC ȘI IMEDIAT"

N-AU TRECUT decît două decenii de la debutul său experimental, dar grație performanțelor atinse, calculatorul electronic a reușit să se integreze azi obișnuitului cotidian. Și cu toate că nu se poate lăuda cu inteligență creatoare și imaginație, acest „creier" complicat, dotat cu o mare memorie și viteză de calcul socotită în microsecunde, este capabil să rezolve problemele cele mai complexe. În mod sistematic și perseverent, el își face simțită prezența în aproape toate domeniile de activitate: cercetare ,organizare, arhivă, conturi bancare sau operații de bursă etc... Aflat în pragul celei de-a patra generații (bazată pe tehnica memoriilor crioelectrice), el are toate șansele — cum apreciază specialiștii, să devină „auxiliarul natural de reflecție" al omului secolului XXI.

Ceea ce-i preocupă însă pe specialiști la ora actuală, este eficiența maximă a utilizării sale, la un preț de cost cît mai redus și în folosul unui număr cît mai mare de beneficiari. Într-adevăr, costul ridicat al acestui „accesoriu", duce la nefolosirea deplină a tuturor circuitelor sale, mulți utilizatori fiind astfel obligați să renunțe la încredințarea spre rezolvare a unor probleme mai simple și mai puțin importante, dar care reclamă un răspuns imediat. De aci s-a impus necesitatea unei „maleabilități sporite a mașinii" astfel încît, generația de ordinatoare ce funcționează pe baza mai multor programe simultane, să fie folosită la un randament sporit și în condiții convenabile de plată. Soluția a fost găsită în noua tehnică denumită time sharing (în traducere: timp împărțit), care constă în conectarea mai multor abonați (instituții sau chiar persoane particulare) unei centrale de calcul, în așa fel încît accesul fiecărui solicitant la serviciile ordinatorului să fie individual, direct și permanent. La ora actuală, o asemenea unitate centrală poate conecta între 100—200 stații terminale. Ideea în sine nu este nouă; ea a apărut în S.U.A. cu aproape 15 ani în urmă, primele aplicații practice avînd însă loc foarte recent, în unele universități. De curînd, time sharing-ul a intrat în circuitul comercial, multe centre importante din lume ca New York, Londra, Paris, Milano și altele, trecînd la utilizarea lui. Numai Statele Unite numără de exemplu, peste 50 000 asemenea abonați, unii dintre aceștia aflîndu-se chiar la distanțe de... 2500 km. de stația centrală.

Un campion de șah și multe... simultane

WILFRID Matthys, director general al concernului I.B.M.-Belgium, compara procedeul time sharing cu un campion de șah care dispută simultan o serie de partide împotriva unor jucători diferiți. La prima vedere, tehnica aceasta pare foarte simplă. În practică însă, este totuși extrem de complicată deoarece, calculatorul electronic afectat acestei tehnici trebuie să dispună de memorii infinit mai mari, care să-i permită stocarea ansamblului programelor și diverselor elemente furnizate de diferiții săi clienți. În acest context, ordinatorul time sharing — scria recent revista **Industrie** — trebuie în primul rînd „să pescuiască" în memoriile stocajului diferitele programe la care el trebuie să facă apel pentru analiza problemelor date sau efectuarea operațiilor solicitate de abonați. Cu alte cuvinte, „el trebuie să consacre succesiv cîteva milisecunde fiecărei operații înainte de a o înmagazina provizoriu în memoria temporară, pentru a putea trece apoi la alta și a reîncepe acest ciclu meteoric pînă la aflarea diferitelor soluții ce vor fi încredințate comutatorului de trafic, în vederea repartizării lor destinatarilor". Și deși n-a depășit încă stadiul de debut comercial, în lumea specialiștilor time sharing-ul este privit ca o adevărată „revoluție". Închipuiți-vă că acest complicat colocviu cu ordinatorul, se rezolvă simplu de abonat prin telefon (costul dialogului adăugîndu-se la... convorbirile adiționale), prin intermediul unei mașini de scris terminale cu telecomandă și telefon, de proporții reduse, instalată pe birou. Pentru proiectanții în calcule inginerești, fizicieni sau matematicieni, un aparat special poate fi atașat telefonului sau mașinii de scris, pe care calculatorul trasează răspunsul sub formă de desene sau formule.

Așadar, iată calculatorul la ușa casei... Fiecare, în biroul său particular sau la serviciu, poate utiliza astfel întreaga capacitate a ordinatorului și stabili cu centrala cu care se află conectat, un raport de-a dreptul... familiar. Probleme legate de gestiunea întreprinderilor, optimizări de investiții, corelări între publicitate și vînzări, calcule tehnice sau optice, proiecte de construcții sau alte probleme practice, află în time sharing — cum îl definește **Il Sole — 24 ore** — „un instrument flexibil, economic și imediat".

Învățarea tehnicii dialogului time sharing nu este complicată dacă luăm în considerație eforturile depuse pentru facilitarea apropierii ei. În cîteva zeci de ore bunăoară, orice utilizator poate memora limbajul de bază (predat în multe cazuri chiar de același calculator central) într-un anumit număr de lecții bine puse la punct. După aceste cursuri, orice operator poate singur interoga mașina, făcînd numărul stației sale telefonice terminale și imprimînd programului de calcul un semn propriu distinctiv, care-i dă accesul la răspunsul rezervat. Răspunsul scris al calculatorului este prompt și imediat.

În cazul în care problema supusă spre rezolvare conține erori sau vicii de formulare ,ordinatorul extrage imediat din circuit programul incriminat și, dialogînd direct cu clientul (căruia îi semnalează erorile sau îi cere precizări), continuă pe parcurs restul lucrărilor sau operațiilor solicitate. În tot acest timp abonatul are impresia că în momentul apelului său, el este singur pe fir și dispune singur de aceste servicii, deși poate alți zeci și zeci de solicitanți se servesc concomitent de același circuit.

Dată fiind însă complexitatea și varietatea problemelor supuse rezolvării, timpul afectat acestora nu este același. În urma unor experiențe demonstrative făcute la Bruxelles, s-a constatat că ordinatorul este în măsură să evalueze la orice chemare, fiecare operație propusă sau dificultate a problemei respective, și, pe baza unei ordini de prioritate și de dificultate prestabilită, să clasifice problemele, modificîndu-și uneori chiar propriul său plan de analiză, pentru a integra noul apel în circuit.

„Filozofie a secolului?"

Ca orice tehnică nouă care se soldează cu succesul experimentului, time sharing-ul a ajuns să capteze în așa măsură interesul, încît unii au ridicat această tehnică la rangul de „filozofie a secolului". O „filozofie" care îmbracă cinci aspecte principale: time sharing-ul invită la exprimarea într-un limbaj general; rupe izolarea individuală; sporește capacitatea de alegere și decizie a conducătorului de întreprindere; permite exploatarea infinitului; favorizează creșterea productivității (**Il sole — 24 ore**). Nu trebuie uitat totuși că tehnica time sharing se află încă la început și că în momentul de față doar anumite categorii de probleme sînt susceptibile tratării prin această metodă. O anchetă întreprinsă de cotidianul mai sus citat printre primii utilizatori din Italia, a relevat o serie de aspecte interesante. Pentru societatea „Gennaro Boston Associati" de exemplu, instalarea unei stații terminale interconectată time sharing, a fost determinată de necesitatea programării analizelor statistice, financiare și de gestiune în vederea îmbunătățirii organizării propriei activități: formarea și pregătirea la cerere a cadrelor de întreprinderi. Prin intermediul ordinatorului, „cursanții" sînt dirijați pe programe speciale adecvate aptitudinilor lor. În perspectivă, societatea și-a propus construirea prin intermediul aceleiași metode a unor modele pentru simularea practicilor de marketing și pentru alegerea optimală a planurilor de dezvoltare

„Între telefon și mașina de spălat rufe"

O EXPERIENȚĂ interesantă a fost făcută inițial de firma „Pirelli" în direcția calculelor pentru determinarea modulilor caracteristici de elasticitate și de rigiditate a pneurilor. În prezent, time sharing-ul este folosit de aproape toate compartimentele firmei, care posedă deja două stații terminale conectate centrului de calcul al societății „General Electric". Firma SNAM este abonată la serviciul time sharing pentru rezolvarea problemelor aferente sectorului administrativ (calcule de rentabilitate investițiilor și planuri de amortizare) și celui tehnic (determinarea caracteristicilor amestecului de gaz metan, calculul pierderilor la încărcarea în funcție de nava transportoare etc).

Specialiștii societății „Salmoiraghi" subliniază că, îndeosebi în domeniul calculului științific dialogul continuu cu calculatorul a devenit azi o necesitate imperioasă, rezolvarea acestei necesități aflîndu-se în time sharing. În cadrul întreprinderii, noua metodă și-a găsit aplicarea în simularea prototipurilor în fază de proiect (modele de circuite electronice), în calculele optice, precum și în controlul numeric al mașinilor-unelte. În sfîrșit, „Italcementi" folosește în prezent această tehnică pentru calculul structurilor, minimizarea costului la amestecuri, cercetările laboratorului chimic, calculul liniilor electrice aeriene și al organelor mecanice ale mașinilor și utilajelor instalate.

Evident, exemplele sînt nenumărate, ca și sectoarele în care time sharing-ul și-a făcut intrarea, de la cele industriale și comerciale, pînă la instituțiile cu caracter social sau de servicii. Și deși pe plan mondial deocamdată marile întreprinderi au fost cele care au „riscat" adoptarea noii tehnici, avantaje în perspectivă vor fi probabil întreprinderile mici și mijlocii, care nu dispun de mijloace pentru procurarea de calculatoare puternice proprii.

Sub orice unghi ar fi analizată însă problema, cert este că — după cum sublinia Wilfrid Matthys — „era time sharing-ului a început. Ordinatorul a fost coborît de pe piedestal și demistificat. Iată-l pe punctul de a fi în mod util și democratic plasat între telefon și mașina de spălat rufe..."

Viorica BABA

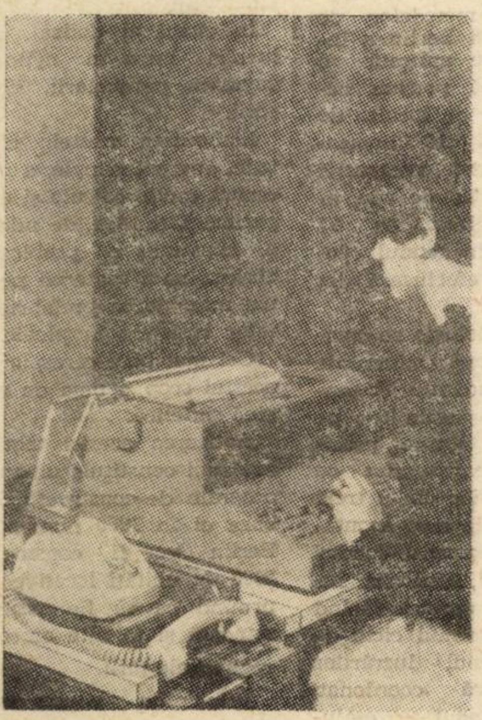

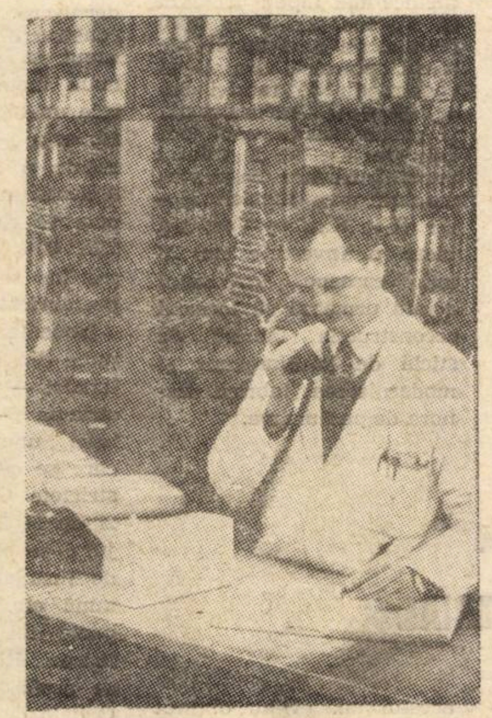

O mașină de scris și un telefon sînt suficiente magazinerului sau surorii de spital din fotografie să se consulte sau să ceară o comandă de medicamente unui ordinator aflat la 2500 km distanță...

O ANCHETĂ SOCIOLOGICĂ

(Urmare din pag 16)

prinderile vizitate. Merită să fie reținute în orice caz aprecierile sale mai generalizatoare, de exemplu, cu privire la importanța antecedentelor: „Muncitorii aflați în șomaj de vreme îndelungată cunosc perioade mai frecvente de șomaj. Studii repetate efectuate în S.U.A. arată că ei continuă să fie mai vulnerabili la șomaj. Aceasta ne face să credem că, cu cît un muncitor șomează mai mult, cu atît îi este mai greu să găsească și să păstreze un loc de muncă. Acești muncitori nu ajung să aibă vechime, ci rămîn la periferia forței de muncă active și sînt vulnerabili la orice reducere de efective" (pag. 41). Rezonanțe similare are constatarea cu privire la tendința unei mișcări progresive descendente: vulnerabilitatea la șomaj a muncitorilor mai vîrstnici, mai puțin calificați, mai puțin instruiți, expuși discriminărilor etc. îi silește să accepte, chiar atunci cînd procentul general de șomaj prelungit se reduce, munci inferioare celor îndeplinite anterior, mai prost remunerate, cu statut social diminuat ș.a.m.d. (pag. 58).

Sub aspectul consecințelor sociale și propriu-zis umane ale șomajului de lungă durată merită, în sfîrșit, relevate constatările lui Adrian Sinfield cu privire la ceea ce s-ar putea numi un cerc vicios cauză-efect: caracteristicile care par să explice perioadele de șomaj prelungit, frecventa lor, nu sînt oare totodată urmarea acestor perioade, a acestei frecvențe? Așa stau lucrurile în ceea ce privește efectul psihologic al șomajului prelungit: traumatizarea morală prin pierderea locului de muncă poate fi la originea unui ciclu întreg de perioade de șomaj prelungit. Reducerea veniturilor, putînd merge pînă la nivelul pauperismului, micșorează de asemenea capacitatea fizică și morală de apărare contra absorbirii de armata șomerilor cronici. Tendința acestor efecte de a se combina și de a se potența reciproc poate ajunge în cele din urmă să afecteze și șansele în viață — începînd cu rezultatele școlare — ale copiilor acestor șomeri.

Studiul lui Adrian Sinfield izvorăște, așa cum arătam, din preocupări de domeniul politicii economice a țărilor capitaliste, din dorința de a asigura acestei politici șanse cît mai mari de realizare. Autorul nu-și pune nici un moment problema relației dintre însuși fenomenul șomajului și caracterul rînduielilor în care el se manifestă în formele descrise. Utilitatea studiului este de asemenea serios limitată prin caracterul fragmentar al informației pe care s-a putut sprijini. El permite totuși concluzia că șomajul de lungă durată, chiar „invizibil" fiind în bună parte, nu scapă tuturor analiștilor economiei capitaliste și că persistența lui va trebui să rămînă un subiect de reflecții și pentru întocmirea de modele ale creșterii economice în țările capitaliste.

---

1) **Adrian Sinfield**, Les travailleurs depuis longtemps en chômage. **O.C.D.E.** Paris, 1968.

REALIZĂRI ECONOMICE

U.R.S.S. : Nouă estacadă în construcție la exploatarea petrolieră „Neftianie Kamni" din Marea Caspică

U. R. S. S.

„SEVER-2" EXPLOREAZĂ ADÎNCURILE MĂRII

„SEVER-2", noul aparat sovietic pentru studierea rezervelor piscicole ale mărilor, care se va putea deplasa sub apă la o adîncime de peste 2 km a fost experimentat cu succes, deocamdată fără oameni la bord, în Marea Neagră, relatează ziarul „Pravda". Aparatul anterior, „Sever-1", se putea cufunda pînă la o adîncime de 600 metri.

„Sever-2" este construit dintr-un oțel suprarezistent, este dotat cu șapte iluminatoare și cu o ușă de acces, toate, bineînțeles, ermetic închise, iar ca aspect aduce cu o locomotivă ultramodernă. Datorită unei instalații speciale, el se poate învîrti pe loc. Cîteva reflectoare puternice vor lumina adîncurile maritime, iar o mînă mecanică, modelată după cea umană, va putea culege de pe fundul mării diferite probe care prezintă interes pentru studiu. Un aparataj complicat va menține în interior temperatura și umiditatea la un nivel constant. Magnetofoane hipersensibile vor înregistra sunetele emise de pești, zgomotele făcute de creveți și de alți locuitori ai mării. Cercetătorii vor putea efectua hidrofotografii. Aparatul de scufundare va putea fi adus în orice punct al oceanului planetar de către o navă specială. La bordul acesteia se vor afla două echipaje de hidronauți, personalul de deservire și mai multe ateliere tehnice.

Specialiștii sovietici au elaborat și proiectul unui batiscaf care va putea fi cufundat la o adîncime de 11 km. Cu ajutorul acestuia vor putea fi studiate depresiunile cele mai adînci ale oceanelor, fauna acestora și structura geologică a pantelor lor, vor fi măsurate cîmpurile de gravitație și magnetice.

R. P. ALBANIA

NOI OBIECTIVE INDUSTRIALE

● În localitatea Lushnia a fost dată în folosință de curînd o nouă fabrică de produse lactate cu o capacitate zilnică de prelucrare a 250 hectolitri de lapte. Toate procesele de producție sînt mecanizate. În vederea dezvoltării rapide a producției de lapte destinată consumului și industrializării, noi fabrici de produse lactate sînt în construcție la Tirana, Skodra și în districtul Berat. Ele vor produce lapte praf, diferite varietăți de brînzeturi, unt, smîntînă și alte produse.

● În ultimii ani s-a dezvoltat industria materialelor de construcție prin intrarea în funcțiune a unor noi fabrici de ciment, de cărămidă etc. Anul trecut producția de materiale de construcție a sporit cu 34% față de 1967. Pentru perioada 1969—1975 se prevede intrarea în funcțiune a încă 30 de obiective industriale de acest fel. Volumul producției în acest domeniu va spori anul acesta cu 16% față de 1968. Nu de mult, la Tirana și Berat au fost inaugurate lucrările de construire a două fabrici de elemente prefabricate din beton, care vor fi date în folosință în cursul acestui an.

R. P. BULGARIA

METALURGIA NEFEROASĂ ÎN PROCES DE MODERNIZARE

METALURGIA neferoasă a devenit o a doua mare ramură a industriei grele bulgare. Țara dispune de bogate zăcăminte de minereuri utile în Munții Rodopi, Sredna Gora, Stara Planina. Dezvoltarea actuală a metalurgiei neferoase se caracterizează prin construcția de capacități necesare prelucrării metalelor și aliajelor neferoase la nivelul tehnicii moderne.

În ultimul timp, în cadrul acestei acțiuni de construire și modernizare a unor complexe pentru concentrarea și ameliorarea minereurilor și de deschidere de noi mine au apărut noi centre ale industriei extractive. Au fost date în exploatare în total 79 de mine și 22 de instalații de concentrare. Au fost modernizate și extinse o serie de întreprinderi metalurgice și s-au construit combinate noi. Între întreprinderile metalurgiei neferoase care au cîștigat un renume se numără Combinatul „Medet", Combinatul pentru metale neferoase „Dimităr Blagoev" din Plovdiv, Combinatul de plumb și zinc de la Kărdjali, Combinatul pentru obținerea cuprului „Ghiorghi Damianov" din Pirdop etc.

În cartierul industrial Iskar, de la periferia Sofiei, se află în plină reconstrucție și modernizare, combinatul pentru prelucrarea cuprului „Dimităr Ganev". După darea în funcțiune a tuturor secțiilor, capacitatea de prelucrare a combinatului va fi de 120 mii tone pe an. Prin montarea unei instalații speciale, firele de cupru se extrag direct din metalul lichid, înlocuindu-se metoda clasică și costisitoare care constă în trecerea printr-o serie de operații și mașini de trefilare.

R. S. CEHOSLOVACĂ

VAST PROGRAM DE INVESTIȚII ÎN INDUSTRIA STICLEI

ÎN ECONOMIA R. S. Cehoslovacă în ultimii ani se alocă investiții importante pentru dezvoltarea industriei sticlei utilitare și a sticlei de artă. Se prevede că în 1975 producția de sticlă utilitară va crește de 2,5 ori față de producția anului 1958, insistîndu-se totodată și asupra ridicării calității. La Uniunea întreprinderilor de industrie a sticlei utilitare din Novy Bor sînt în curs lucrările de modernizare și extindere a capacității de producție. Cea mai importantă investiție din ramura industriei sticlei care se ridică la 280 mil. coroane este alocată pentru construcția unei noi fabrici pentru producția sticlei cristal de plumb la Světla-nad Sazavou. Această fabrică urmează să intre în funcțiune pînă în 1971. De asemenea o fabrică de sticlă utilitară sodo-potasică și de sticlă de plumb, pentru care s-au alocat peste 120 mil. coroane, este în curs de construcție la Poltár în Slovacia ; se prevede că pînă în anul 1971 ea va intra în probe tehnologice. La Kamenice-nad Lipou urmează să fie inaugurată în 1970 construcția unei fabrici de sticlă potasică. Pe lîngă construcția de fabrici noi se prevede reconstrucția și modernizarea unui număr de alte 30 de fabrici vechi. Între acestea pentru modernizarea fabricii Moser de la Karlovy-Vary s-a făcut o investiție de 28 mil. coroane. Tot anul acesta urmează să înceapă reconstrucția fabricii de sticlă de la Harachov și modernizarea fabricii Lenora de pe Sumava.

R. P. D. COREEANĂ

BILANȚ TRIMESTRIAL

COLECTIVELE de muncă din toate ramurile economiei naționale a R.P.D. Coreene au îndeplinit planul pe primul trimestru al acestui an. S-au obținut producții sporite de cărbune, mașini, oțel, fontă, îngrășăminte chimice etc., în comparație cu aceeași perioadă a anului trecut. Colectivele de muncă din industria cărbunelui au realizat pînă la 6 martie, în proporție de 101%, planul trimestrial. Întreprinderile industriei forestiere au realizat planul pe ianuarie în numai 15 zile, iar cel pe februarie în numai 13 zile, reușind să atingă indicii de plan pe primul trimestru pînă la 6 martie. Rezultate bune au obținut și colectivele de muncă din întreprinderile piscicole, care au depășit cu 44% producția realizată în primul trimestru al anului trecut. Producția de energie electrică a sporit de 1,5 ori. Întreprinderile industriei chimice au asigurat de asemenea producții sporite ; producția de ierbicide, de exemplu, a crescut de 1,7 ori comparativ cu primul trimestru al anului 1968.

REPUBLICA CUBA

RAMIREZ-BARAJUL DE PE RIO HONDO

APELE lui Rio Hondo, care-și iau obîrșia din masivul Organos și traversează valea din sudul provinciei Pinar del Rio, vor începe să fie folosite pentru irigarea unei părți din cele 20 mii hectare cu orez, însămînțate în această primăvară. Pentru că în regiunea Consolacion del Sur, pe Rio Hondo, se apropie de sfîrșit lucrările unei importante construcții — barajul „Ramirez".

Lucrările, începute în ianuarie 1968, și-au accelerat ritmul spre sfîrșitul anului, cînd pe șantier a sosit un mare număr de camioane, buldozere, excavatoare. „Ramirez" este primul baraj dintr-un ansamblu hidraulic în proiect, care pentru a utiliza mai bine apele rîului Hondo, va cuprinde încă două baraje și lacuri de acumulare. Se prevede ca lucrările lui să fie terminate în luna mai.

Atunci se va înălța în acest loc o impunătoare construcție de beton, fier și piatră, lungă de 1300 metri, ce va strînge în chingile ei un lac de acumulare cu o suprafață de 7,2 km p. și cu un debit de 23 milioane m.c. de apă. Alte lucrări secundare însoțesc barajul : canale, prize de apă etc.

În prezent, Consolacion del Sur, în trecut un sat ocolit de tumultul evenimentelor, se află în inima unei zone în plină dezvoltare : culturi de orez, de cartofi, zootehnie, lucrări hidraulice... Un nou cartier de locuințe se înalță pentru 200 familii, care trăiesc în prezent în zona barajului.

R. D. GERMANĂ

METODE NOI ÎN CONSTRUCȚIILE DE LOCUINȚE

ÎN CADRUL programului de accelerare și modernizare a metodelor de construcții la Berlin a început să fie aplicată o nouă metodă potrivit căreia un bloc de locuit de 10 etaje și 118 apartamente, a cărui construcție a necesitat 170 de zile, acum se realizează în 77 zile. 60% din totalul lucrărilor se efectuează din prefabricate.

Noua tehnologie se compune din două cicluri de lucrări — montajul și construcția — stabilite pe baza unui grafic precis care se cere respectat cu strictețe. Chiar din a treia zi de la începerea montajului se efectuează lucrări de instalații, încălzire, lumină etc. ; acestea făcînd parte din primul ciclu de lucrări. Ritmul lucrărilor se desfășoară coordonat. O dată cu montarea etajului șase, de pildă, se termină lucrările de racordare la rețeaua de termoficare a încăperilor de la cele cinci etaje.

În ciclul al doilea de lucrări intră în acțiune zugravii, parchetarii, finisorii.

Elaborarea acestei metode, aparent simple, a necesitat multe calcule și experimentări. Așa, de pildă, a constituit o problemă găsirea unui material pentru asamblarea prefabricatelor rezistent la ploaie.

Cel mai bine corespunde acestui scop spuma de rășină sintetică.

Aplicarea acestei tehnologii noi constituie un vast program de construcții. Pe baza ei în 1969 numai în Berlin vor fi construite 2000 de unități locative — urmînd ca să fie extinsă totodată și în alte orașe și regiuni ale țării.

Principiile acestei tehnologii pot fi aplicate și în construcțiile realizate în cooperare.

ÎN ŢĂRILE SOCIALISTE

R. S. F. IUGOSLAVIA

SECVENŢE INDUSTRIALE

● Pe noua linie ferată electrificată Sid — Sremska — Mitroviţa din Voivodina, a fost efectuată proba instalaţiilor în vederea inaugurării liniei electrice. Acesta este o parte din programul de modernizare a căilor ferate iugoslave, care urmează să fie încheiat pînă la sfîrşitul acestui an. Pe lîngă lucrările de electrificare, programul mai prevede achiziţionarea a 195 de locomotive electrice, precum şi a cîteva mii de vagoane de călători şi de mărfuri. Se prevede instalarea de echipament modern de semnalizare şi siguranţă precum şi instalaţii moderne telegrafice şi telefonice.

● La Novi Sad a intrat în funcţiune o fabrică de îngrăşăminte minerale complexe granulate. Noua fabrică, amplasată în apropiere de intrarea în canalul Dunăre — Tisa — Dunăre, în centrul Voivodinei, are o capacitate de 120 mii tone de îngrăşăminte anual.

● În localitatea Vladicin Han a fost inaugurată de curînd o fabrică de carton gudronat pentru acoperişuri, cu o capacitate de 22 000 tone de carton anual. Investiţiile pentru construcţia fabricii provin de la fabrica de semiceluloză şi hîrtie de împachetat din acelaşi oraş, care din fonduri proprii şi din credite bancare a alocat 13 milioane dinari. Întregul proces de producţie al fabricii este automatizat.

● De curînd a intrat în funcţiune de probă noua centrală hidroelectrică de la Srednia Drava, cu o putere de 133 000 kW. Se apreciază că noua centrală va produce anual pînă la 658 milioane kWh energie electrică, ceea ce va duce la o creştere cu 3,6% a producţiei de energie electrică a ţării.

R. P. MONGOLĂ

MĂSURI PENTRU APĂRAREA ŞEPTELULUI

TRADIŢIONALĂ şi străveche, creşterea animalelor, principala bogăţie a ţării, aplică tot mai mult, în zilele noastre, cuceririle ştiinţei. În acest scop, în R. P. Mongolă se dezvoltă o vastă reţea de puncte veterinare, care asigură asistenţa veterinară pentru milioanele de capete de vite ale fermelor zootehnice. Activitatea lor, desfăşurată în fiecare aimac, este coordonată de Institutul de cercetări pentru creşterea animalelor, din Ulan-Bator. Pe de altă parte, fiecare aimac este dotat cu laboratoare de cercetări cu aparatajul aferent, pentru prevenirea răspîndirii bolilor. Pentru asigurarea medicamentelor necesare tratamentului bolilor se construiesc 2 combinate biochimice, parţial intrate în funcţiune. În 1970, numai unul din ele va produce peste 160 tone de preparate biochimice, vaccinuri antibiotice, capacitatea lui crescînd, astfel, de 2,2 ori faţă de anul 1968.

Tot în acest an, pentru asigurarea apei potabile pentru vite şi irigarea păşunilor, în regiunile secetoase a început să se construiască un vast sistem de irigaţii. În acest scop pînă acum s-a repartizat de la bugetul statului o sumă de peste 41,7 milioane de tugrici. Se prevede de asemenea construirea a 14 922 de adăposturi, dintre care 4 422 vor fi realizate de organizaţiile de stat iar 10 500 de către fermele cooperatiste şi unităţile de producţie intercooperatiste.

R. P. POLONĂ

„JAN" – O MINĂ COMPLET AUTOMATIZATĂ

ÎN 1967, la mina de cărbuni „Bielszowice" a fost dată în exploatare o galerie automatizată pe bază de izotopi cunoscută sub numele de ASI iar la 4 decembrie 1968 a intrat în funcţiune o mină complet automatizată — „Jan". Aşa cum arăta Agenţia „Interpress", toate activităţile în subteran au fost mecanizate. În abataj nu mai există tradiţionalii stîlpi de susţinere din lemn. Stîlpii de susţinere glisanţi din oţel pe picioare tot din oţel se apropie singuri de peretele de cărbune. Între stîlpi şi peretele de cărbune combainele mobile forează cărbunele, care cade apoi pe transportoare din metal. De aici, printr-un orificiu larg este expediat pînă în depozitul intermediar de unde îl poartă apoi pînă la suprafaţă.

Centrul de conducere al minei aduce într-un fel cu un atelier pentru filmat. În centru se află un tablou de comandă în semicerc. De-a lungul pereţilor se află telexuri, iar în faţa tabloului cinci monitoare ale televiziunii industriale; deasupra — două hărţi mari, sinoptice destinate conducerii şi controlului producţiei. Linii luminoase conturează întregul plan al subteranului, în timp ce semnalizatoare de formă sferică stabilesc poziţia combainei faţă de peretele de cărbune, ca şi mişcarea ascensoarelor. În cazul unei perturbări în activitatea mecanismelor, impulsatorii transmit sus nişte semnale. Pe tablou începe să clipească o lumină şi concomitent este emis un semnal sonor.

La mina „Jan" maşinile de calcul dirijează şi acţiunea de salvare. După analizarea semnalelor transmise de maşina de calcul alege singură una din cele patru variante programate. Alege varianta cea mai bună şi conectează un magnetofon cu ajutorul căruia se transmit dispoziţiile în subteran.

La Centrul de conducere mai există o instalaţie electronică ce serveşte la programarea grupării colectivului de muncă. Fiecare lucrător are cartea sa de vizită. Apăsarea unui alt buton aduce pe ecranul televizorului pe lucrătorul respectiv, căruia i se pot transmite diverse decizii ; de asemenea poate fi ascultat raportul prezentat de acesta.

R. P. Chineză : **Marele pod de la Nankin, peste fluviul Iantzî, inaugurat la sfîrşitul anului trecut, pentru traficul rutier şi feroviar**

R. P. UNGARĂ

CREŞTEREA RENTABILITĂŢII CU 9,7%

DIN APRECIERILE preliminare efectuate de Ministerul de finanţe privind bilanţul activităţii întreprinderilor şi cooperativelor în cursul anului trecut rezultă că atît întreprinderile de stat cît şi cooperativele meşteşugăreşti şi de consum au realizat un beneficiu de 63,6 miliarde de forinţi ceea ce reprezintă o rentabilitate de 9,7% dacă se raportează la valoarea globală a mijloacelor fixe şi circulante.

Impozitul stabilit asupra beneficiului întreprinderilor şi cooperativelor atinge suma de aproximativ 39 miliarde forinţi. Suma destinată fondului de premiere din beneficii depăşeşte 6,8 miliarde forinţi. Se realizează o sporire cu 3,5% a veniturilor personale ale salariaţilor din întreprinderile aparţinînd de Ministerul sfaturilor locale. În întreprinderi şi cooperative meşteşugăreşti şi de consum veniturile personale au crescut într-o măsură mai mare. Totodată ca urmare a rezultatelor pozitive obţinute în 1968 în cooperative s-a constituit un fond de dezvoltare de aproape 15 miliarde de forinţi. Peste 3,5 miliarde de forinţi vor putea fi alocaţi pentru formarea fondului de rezervă şi pentru crearea de alte fonduri.

R. P. CHINEZĂ

PREMIERE ÎN PRODUCŢIE

● La Paoteu în nordul Chinei a intrat în funcţiune recent o nouă uzină de şine de cale ferată şi grinzi de oţel. Presa chineză apreciază că terminarea şi intrarea în funcţiune a acestei uzine marchează o nouă etapă în producţia şi dezvoltarea societăţii siderurgice din Paoteu. În cursul efectuării lucrărilor de construcţie, muncitorii au lansat o campanie de masă pentru inovaţii tehnice, fapt care a contribuit la crearea unor maşini şi instalaţii noi, de un nivel tehnic avansat. Ca urmare a accelerării ritmului de executare a lucrărilor, precum şi a ajutorului primit din partea altor întreprinderi din ţară care au livrat cu precădere materialele necesare, uzina a putut intra în funcţiune cu 12 luni înainte de termen. Astfel, numai în 4 luni şi ceva, muncitorii au instalat peste 10 000 de tone de echipamente diferite, înregistrînd recorduri de viteză şi calitate.

● În districtul Tsi Yuan din provincia Honan s-a terminat construirea unui mare sistem de irigaţii. Au fost date în folosinţă un canal principal şi trei canale derivate. Sistemul face parte dintr-un proiect general de reglementare a cursului fluviului Huang Ho. Canalul principal, care străbate o regiune muntoasă, are o lungime de 120 kilometri şi o lăţime de 7 metri, iar adîncimea albiei lui atinge 3,4 metri. El colectează apele a 23 rîuri de munte, formînd 68 mici rezervoare. Noul sistem va permite irigarea a peste 33 000 hectare de pămînt arid.

Constructorii au lucrat timp de trei ani, săpînd 33 de tunele cu o lungime totală de 6 kilometri, ridicînd peste 200 de apeducte, stăvilare şi amenajînd canale de evacuare.

R. D. VIETNAM

DEZVOLTAREA INDUSTRIEI LOCALE

PARALEL cu uzinele aparţinînd administraţiei centrale, întreprinderile industriei locale au desfăşurat în anul trecut o activitate laborioasă, ceea ce a permis menţinerea şi chiar dezvoltarea producţiei industriale. Noi întreprinderi locale au intrat în funcţiune, astfel că numărul lor în anul 1968 aproape a egalat pe cel al întreprinderilor date în funcţiune în cursul anilor 1966—1967. Reţele de întreprinderi industriale se formează practic în fiecare regiune, constituind piloni ai dezvoltării lor industriale. Iată cîteva exemple. În trecut existau cîteva regiuni în care exploatarea cărbunelui era centralizată. În prezent peste 10 regiuni carbonifere noi au fost date în exploatare, pentru necesităţile consumului local. Astăzi funcţionează numeroase mici staţii electrice şi centrale hidroelectrice în regiunile muntoase. Paralel cu reţeaua electrică unificată, funcţionează şi noi reţele regionale şi grupuri electrogene autonome, care aprovizionează principalele baze de producţie. Vechile uzine mari din ramura construcţiilor de maşini, după descentralizare şi dispersare, au devenit adevărate întreprinderi specializate pe baza diviziunii tehnice a muncii în această ramură. O dezvoltare la scară regională are loc şi în alte ramuri industriale : textilă, hîrtie, alimentară.

Anul trecut productivitatea muncii, precum şi valoarea globală a producţiei industriale au fost superioare celor din anul 1967. În acelaşi timp, în comparaţie cu anul 1967, producţia de energie electrică a crescut cu 30%, producţia uzinelor regionale de stat — cu 13%. Valoarea producţiei destinate dezvoltării industriei regionale a crescut de peste trei ori, iar valoarea producţiei destinate agriculturii reprezintă 32% din valoarea globală a producţiei din industria grea.

R. D. Vietnam : **Pe ogoarele unei cooperative agricole, la recoltarea orezului**

MONDORAMA

ROŞU ŞI GALBEN...

MULTE ÎNTREPRINDERI occidentale au pe statul lor de salarizare, sau folosesc drept consultanţi externi, psihologi în elaborarea reclamelor. Aceşti specialişti ştiu ce rol joacă astăzi culoarea în emblema firmei, în ambalaj, în amenajarea magazinelor. Culoarea nu trebuie să fie numai atrăgătoare, ea este chemată să-şi îndeplinească o anumită misiune în desfacerea mărfurilor. S-a constatat, de exemplu, că, culoarea albastră, în sine plăcută, dar aplicată pe pereţii unei măcelării, dă cărnii o nuanţă rece neatrăgătoare. De aceea, în magazine de produse de carne este preferabil ca pereţii să fie zugrăviţi în roz. Pentru interiorul magazinelor se folosesc în general combinaţii de culori calde : în cele alimentare galben deschis, în magazine de textile, încălţăminte, mobile se adaugă o nuanţă ceva mai închisă. Timpul culorilor şterse, cenuşii, a trecut. În epoca autoservirii, scrie ziarul **Welt der Arbeit**, *marfa trebuie să se vîndă „singură". Iar culoarea îi dă faţa. De aceea nu este de mirare că două firme cu profil atît de diferit ca „Maggi" (supe concentrate) şi „Shell" (produse petroliere) îşi dispută de ani de zile dreptul de monopol asupra combinaţiei de roşu şi galben în reclamele şi emblema lor.*

REZERVELE DE URANIU

POTRIVIT unui studiu întocmit de experţi ai Agenţiei europene pentru energie nucleară şi ai Agenţiei Internaţionale pentru energie atomică, asigurarea unei producţii suficiente de uraniu pînă în 1975 depinde de punerea în exploatare în condiţii avantajoase a zăcămintelor suplimentare, de exploatarea celor existente la preţuri mai ridicate şi de creşterea capacităţilor actuale de producţie. Ultimul aspect — după aprecierea experţilor — apare inevitabil în viitorii 4—5 ani. La o producţie actuală anuală de 23.000 tone, capacităţile de producţie instalate, intrate în funcţiune sau în construcţie, se ridică la 38.000 tone. Or, cererea reală prevăzută de uraniu este estimată între 33—42.000 tone în 1973 şi între 38—50.000 tone în 1974 (este vorba de tone scurte de oxid de uraniu). Altfel spus, capacitatea actuală de producţie va fi utilizată în plin abia între 1973—1974.

Cererea reală de uraniu pentru producerea de energie, a oscilat însă între 600 şi 6000 tone între 1956—1966, din 1967 crescînd încontinuu. Puterea instalată a centralelor nucleare este prevăzută să crească de la 25,6 milioane KW în 1970, la 100—125 milioane în 1975 ; de la această dată, capacitatea totală a centralelor nucleare se va dezvolta chiar şi mai repede : de la 234 la 328 milioane KW în 1980, ceea ce ar corespunde unei cereri anuale de 72—106.000 tone scurte de oxid de uraniu.

Dat fiind că în mod curent trebuie să treacă 4—5 ani (şi uneori mai mulţi) între descoperirea unui zăcămînt important şi demarajul producţiei, problema descoperirii în timp scurt a unor zăcăminte economic exploatabile —

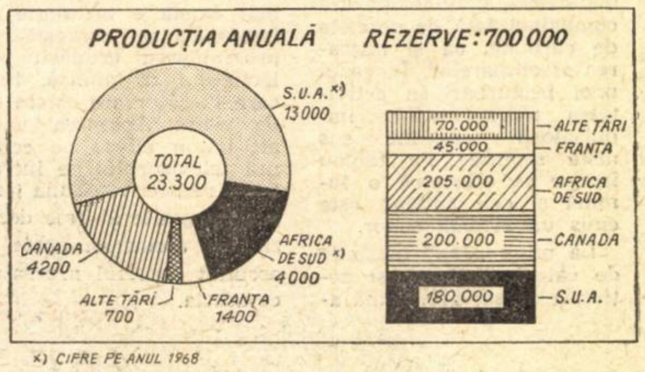

x) CIFRE PE ANUL 1968

conchid experţii — îmbracă un aspect extrem de important. Iată în graficul de mai sus situaţia producţiei anuale şi a rezervelor de uraniu ale lumii capitaliste în 1967 (în tone scurte de U^3O^8 — 1 tonă = 770 kg de uraniu metal).

„MAREEA NEAGRĂ" A PLICTISELII

APARIŢIA superpetrolierelor automatizate — constată săptămînalul **L'Express** — a creat o problemă pe cît de neaşteptată pe atît de dificilă — plictiseala echipajului ; atît de mare, încît compania „Esso" a organizat un colocviu special la Londra pentru a-i găsi remedii.

La bordul petrolierelor automatizate, unde nu se mai face de cart, ziua de muncă este acum de 8 ore, ca în uzine. De la uzină muncitorii se întorc acasă, la familie, la copii. Dar marinarii ? Cabinele individuale, le oferă un confort ridicat, navele (în funcţie şi de imaginaţia comandantului) dispunînd de cinema, sală de gimnastică, club, „teren" de volei, biciclete etc. Dar mărimea echipelor s-a redus considerabil. „Magdala" (213 000 t), de exemplu, nu are la bord decît 29 de oameni. Sala maşinilor e supravegheată de un singur om. Inevitabil, numărul celor cu care se poate schimba o vorbă, fie şi printr-un radio portativ, s-a redus şi el.

O sursă de monotonie este şi dispariţia escalelor. Frigorifere în măsură să păstreze alimente pentru multe săptămîni, au răpit plăcerea „lupilor de mare" de a petrece o seară într-un local plin de fum din preajma portului...

Însăşi mentalitatea marinarilor s-a schimbat. Nepoţii celor care stăteau luni de zile într-un far izolat fără să vadă pe nimeni şi totuşi fără a se plictisi, suportă mai greu acum lipsa de acasă. „Astăzi, a nu fi de faţă la naşterea propriului copil, este o adevărată dramă pentru majoritatea marinarilor", — declara un căpitan de vas (pe care tatăl său l-a văzut pentru prima oară cînd împlinise deja vîrsta de un an şi cinci luni).

BIG BOARD SE MUTĂ...

DUPĂ CUM semnala recent **Les Echos**, „New York Stock Exchange" se mută ; celebra bursă americană nu va părăsi însă Wall Street-ul (cum anunţase cu trei ani în urmă) ci se va instala alături, la cîteva sute de metri de sediul actual. Noul imobil, care va trebui să fie terminat în 1975, va costa în total circa 155 milioane de dolari. Instalarea într-un local mai mare a fost determinată de creşterea volumului tranzacţiilor din ultimii ani. Dacă previziunile actuale se vor verifica, tranzacţiile cotidiene (în medie de 13 milioane titluri în 1968), vor atinge 17 milioane de titluri în 1975 şi 27 milioane în 1980. La această dată, numărul salariaţilor Bursei se va ridica la 8000 de persoane, faţă de 5000 în prezent.

viaţa economică

Săptăminal editat de Societatea de Ştiinţe Economice din România

COLEGIUL DE REDACŢIE

Gh. Dolgu (redactor şef), P. Alexiu, N. Armencoiu, Gh. Badrus, M. Bulgaru, Gh. Cretoiu (redactor şef adjunct), T. Cristureanu, D. Dumitriu, Em. Florescu, C. Ionescu, C. Murgescu, membru corespondent al Academiei, P. Năvodaru, R. Negru, I. Olteanu (redactor şef adjunct), V. Petrescu (secretar general de redacţie), I. Rachmuth, membru corespondent al Academiei, V. Rausser, N. Simionescu (redactor şef adjunct), C. Topor, S. Ţaigăr, I. Văcărel, L. Zaharia

Tiparul : Intreprinderea Poligrafică „Informaţia", str. Brezoianu nr. 23—25.

40 470

STATISTICĂ INTERNAŢIONALĂ

MIGRAŢIA FORŢEI DE MUNCĂ ÎN EUROPA

MIGRAŢIA forţei de muncă, fenomen datorat în mare măsură disparităţilor între nivelul şi ritmul dezvoltării economice în diferite ţări capitaliste, a luat amploare în Europa, în perioada postbelică. Există ţări permanent „exportatoare" — Finlanda, Grecia, Irlanda, Italia, Portugalia, Spania şi Turcia, în timp ce altele „importă" forţă de muncă străină, cum sînt Belgia, Elveţia, Franţa, Olanda, R.F.G. ş.a.

Procesul de emigrare canalizează peste hotare în special surplusul de braţe de muncă din agricultura unor ţări cu o industrie mai slabă sau din anumite regiuni subdezvoltate ale unor ţări industriale, fiind privit ca un paleativ al agravării şomajului. Dar, emigraţia afectează îndeosebi vîrstele mai tinere, oameni în deplină capacitate de muncă, contribuind la „îmbătrînirea" structurii populaţiei, la micşorarea sporului său natural, iar uneori — cum a fost cazul Irlandei, din 1949 şi pînă în 1962 — chiar la reducerea absolută a acesteia. Totodată, în ţările „primitoare" emigranţilor li se oferă, de regulă, muncile mai grele şi mai prost plătite, iar existenţa familiilor lor — rămase acasă — depinde în mare măsură de ipoteticele transferuri de bani din cîştigul lor în străinătate.

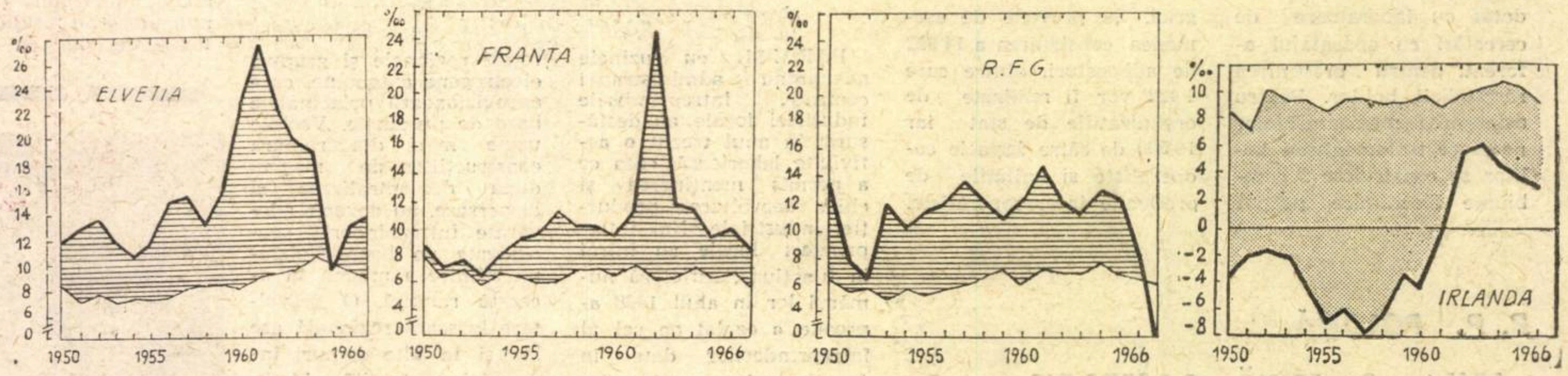

Graficele alăturate (publicate într-un studiu recent al Comisiei economice a O.N.U. pentru Europa) ilustrează influenţa acestui proces asupra evoluţiei demografice într-o serie de ţări europene.

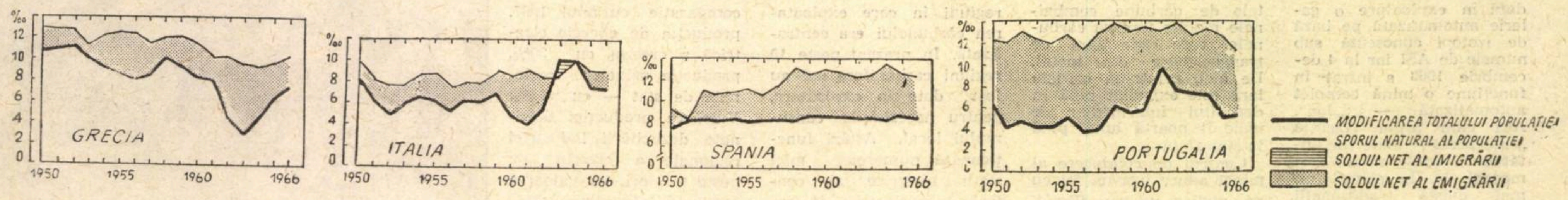

PROLETARI DIN TOATE ȚĂRILE, UNIȚI-VĂ!

viața economică

ORIENTARE - DOCUMENTARE - TEORIE • ECONOMIE NAȚIONALĂ - ECONOMIE MONDIALĂ

ANUL VII nr. 18 (296)
18
VINERI
9 mai 1969
REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA
Str. Nicolae Iorga nr. 36
BUCUREȘTI
Telefon 11 78 76
20 PAGINI • 2 LEI

O CERCETARE PSIHOSOCIALĂ

COEZIUNEA SPECIFICĂ A UNOR MICROGRUPURI

DIN SUMAR

Pe marginea unor discuții despre

ACTUL FORMATIV ÎN ȘCOALA ECONOMICĂ SUPERIOARĂ

Producția de îngrășăminte chimice

TENDINȚE ȘI REALIZĂRI

CIBERNETICA ȘI ECONOMISTUL

Un imperativ al securității pe continentul nostru

EXTINDEREA COLABORĂRII ECONOMICE EUROPENE

Dilemele politicii economice occidentale

APREHENSIUNE FAȚĂ DE BOOM SAU TEAMA DE CRIZĂ?

viața economică

Săptămînal editat de Societatea de Științe Economice din România

SUMAR

nr. 18 din 9 mai 1969

■ ECONOMIE NAȚIONALA

Dezvoltarea industriei și agriculturii arădene de **Teodor Haș**, prim-secretar al Comitetului județean al P.C.R., președintele Consiliului popular județean Arad (pag. 3)

Dezvoltarea ramurilor :

Producția de îngrășăminte chimice — tendințe și realizări
de **M. Rusu** și **S. Spehler** (pag. 4)

Reflecții :

Despre pian și calculatoare (II)
de acad. **Grigore C. Moisil**

Cadre :

Pe marginea unor discuții despre
Actul formativ în școala economică superioară.
de **Fl. Costin** (pag. 5)

Unde amplasăm noile obiective
de **Aurel Constantinescu** (pag. 6)
Analiza cauzelor care determină pierderile s-a făcut. Pe cînd înlăturarea lor ?
de **Gh. Popescu**, director general în Ministerul Finanțelor

Agricultură :

Rezerve pentru reducerea cheltuielilor de producție în I.M.A.
de **Gh. Sică** și **M. Wertenstein** (pag. 7)
Perfecționarea organizării în C.A.P.
Atenție principală normării muncii
de **D. Tudorache** (pag. 8)

■ INTREPRINDEREA

Opinii :

Creativitate și inovație
de **Ioniță Olteanu**
Tribuna specialistului :

Producția marfă vîndută și încasată, — indicator statistic
de **Vasile Dumitru**, Uzina de pompe București
Cadre eficace...
de **Const. Cojocaru** (pag. 9)
O cercetare psiho-socială învederează
Coeziunea specifică a unor micro-colective socialiste de **V. Ciocîrlan**

Cadre și răspunderi :

ing. Petru Ionescu
de **Viorica Baba** (pag. 10—11)

■ TEORII ● IDEI

Șantier științific : Conf. univ. dr. **V. V. Topor.**
Cibernetica și economistul **de T. Schatteles** (pag. 12).
Fișe
Blocnotes de **Costin Murgescu** (pag. 13)

■ ECONOMIE MONDIALA

Un imperativ al securității pe continentul nostru : Extinderea colaborării economice europene.
de **Radu Negru** (pag. 15)

Documentar :

Evoluții economice europene
de **P. Grecu** (pag. 16)
Dilemele politicii economice occidentale :
Aprehensiune față de boom sau teama de criză ? (pag. 17)
Expoziția industrială cehoslovacă de la București
de **Alexandru Talex**
Note de drum din R.D. Germană :
De la Rostock la Meissen
de **N. Stancu** (pag. 18)

Conjunctura economiei capitaliste :

Italia — Exportul ca sprijin al creșterii (pag. 19)

COLEGIUL DE REDACȚIE

Gh. Dolgu (redactor șef), **P. Alexiu, N. Armencoiu, Gh. Badrus, M. Bulgaru, Gh. Crețoiu** (redactor șef adjunct), **T. Cristureanu, D. Dumitriu, Em. Florescu, C. Ionescu, C. Murgescu,** membru corespondent al Academiei, **P. Năvodaru, R. Negru, I. Olteanu** (redactor șef adjunct), **V. Petrescu** (secretar general de redacție), **I. Rachmuth,** membru corespondent al Academiei, **V. Rausser, C. Topor, S. Țaigăr, I. Văcărel, I. Zaharia**

Tiparul : Intreprinderea Poligrafică „Informația", str. Brezoianu nr. 23—25

40 470

CURIER

● Încadrare în funcția de bibliotecar principal

I. CALOTĂ, Liceul Gătaia, județul Timiș,—*Fiind absolvent al școlii medii de cultură generală (al liceului) cu examen de maturitate și cu un stagiu în funcția de bibliotecar mai mare de 5 ani, puteți ocupa, conform prevederilor pct. 2 din indicatorul cuprinzînd condițiile de studii și vechime pentru încadrarea în funcții didactice ajutătoare și tehnic-aministrative din unitățile de învățămînt liceal, postul de bibliotecar principal. Întrucît liceul unde funcționați are peste 700 elevi, iar în bibliotecă se găsesc peste 9 000 de volume, în statul de funcții al unității poate fi prevăzut postul de bibliotecar principal, fără ca această posibilitate să constituie o obligație pentru unitate. Față de prevederile H.C.M. nr. 2841/1968, cu privire la experimentarea noului sistem de salarizare și majorarea salariilor în învățămîntul de toate gradele, încadrarea dv. ca bibliotecar — la data aplicării Hotărîrii — (1 ianuarie 1969) era justificată. După trecerea a cel puțin trei luni, deci după 31 martie 1969, puteați însă solicita modificarea statului în sensul înlocuirii funcției de bibliotecar în aceea de bibliotecar principal și încadrarea dv. în acest post. Această modificare este condiționată de existența fondului de salarii necesar acoperirii diferenței de salariu și de aprecierea conducerii școlii că vă puteți îndeplini — în bune condiții — funcția respectivă.*

● Cine semnează statele de salarii ?

ELENA STOICESCU, Combinatul de materiale de construcții Tg. Jiu. *Regulamentul privind evidența muncii și salariilor, aprobat prin Ordinul Ministerului Finanțelor nr 602 din 21 iulie 1957, (pct. 104) prevede că listele de plată a avansurilor și statele de plata salariilor, după întocmirea lor, se semnează de către salariații care au întocmit statele și care răspund pentru exactitatea calculelor. Aceste state, însoțite de actele de bază, se predau organelor de muncă și salarii care sînt obligate să verifice — pentru personalul tehnic-administrativ — încadrarea salariaților și ordinea lor de trecere în statul de funcțiuni iar, pentru muncitori, existența contractelor de muncă și categoriile de încadrare. Organele de muncă și salarii au îndatorirea ca — prin sondaj — să verifice justețea calculelor efectuate pentru plata drepturilor de salarii. Statele, vizate de organele de muncă și salarii, se restituie serviciului financiar pentru verificare și control preventiv, apoi se supun contabilului șef pentru a li se da bun de plată, după care se prezintă directorului unității pentru aprobare.*

● **AUREL A. POPESCU, Craiova.** Problema ridicată de dv. a fost rezolvată prin Decretul nr. 1037/1963, care a abrogat Decretul la care vă referiți. Conform prevederilor în vigoare, diplomele care atestă absolvirea instituțiilor militare de învățămînt, dau dreptul titularilor și la încadrarea în organizațiile socialiste în funcții civile, pentru care normele prevăd studii de același nivel. Funcțiile civile și specialitățile respective în care pot fi încadrați acești absolvenți au fost stabilite printr-un nomenclator specific, aprobat de organele competente. În vederea obținerii precizărilor solicitate, trebuie să vă adresați direcției personal din Ministerul Forțelor Armate, alăturînd copie după diploma de absolvire a facultății ce a-ți urmat.

● **C. CONSTANTIN, Județul Ilfov.** Școala medie tehnică de mecanizare a agriculturii este de nivel mediu și nu corespunde secțiilor de subingineri. Absolvenții unor școli tehnice pot obține titlul de subingineri prezentîndu-se la concursul de admitere și frecventînd cursurile secțiilor respective — în condițiile stabilite și publicate în broșura „Admiterea în învățămîntul superior 1969". Mențiunile din indicatoarele de studii și stagiu și din nomenclatoarele de funcții aprobate prin H.C.M. nr. 914/1968 privind ocuparea anumitor funcții de către subingineri se referă exclusiv la cadrele care sînt absolvente ale școlilor respective ce au funcționat în trecut, precum și la viitorii absolvenți. Pînă în prezent nu s-a adoptat vreo reglementare derogatorie privind eventuala echivalare a școlilor medii tehnice cu școlile de subingineri și nici nu s-au stabilit condiții speciale pentru unele examene de diferență, sau luarea în considerare a unui anumit stagiu în funcții tehnice etc.

ECOURI · ECOURI · ECOURI · ECOURI

● Un paradox : economii penalizate (nr. 13)

Banca Națională acordă întreprinderilor și organizațiilor economice credite pe termen scurt pe bază de garanții materiale, de calitate corespunzătoare și utilizabile în procesul curent de producție al căror termen de rambursare nu poate depăși 12 luni. În consecință, orice valoare materială care nu se lichidează în cadrul acestei perioade nu poate fi creditată, pe considerentul că este scoasă din circuitul economic pe o perioadă lungă de timp imobilizînd, în mod corespunzător, resursele financiare ale economiei naționale.

Autorul articolului cu titlul de mai sus sesizează în mod just problema enunțată. Considerăm însă că se caută să se rezolve în primul rînd latura financiară a stocurilor în cauză și numai în subsidiar se preocupă de latura economică, tendință care se manifestă la unii economiști.

Problema unei raționale gospodăriri a mijloacelor materiale trebuie să fie o preocupare de prim ordin a întreprinderilor. Astfel, să se asigure intrarea în circuitul economic, în cel mai scurt timp, a tuturor valorilor care la un moment dat nu mai sînt necesare unității deținătoare și nu peste cinci ani așa cum se arată în articol. Ca urmare, întreprinderea în cauză trebuia ca din momentul creării stocului respectiv, să se adreseze organului tutelar și chiar celui coordonator pentru produsul în cauză pentru a găsi o posibilitate de lichidare. În această privință menționăm că Ministerul Industriei Construcțiilor putea să dispună preluarea de către baze a acestor stocuri care pot fi redistribuite în sector.

Emil DIACONESCU
director adjunct în
Banca Națională

● Idei în așteptarea oamenilor de acțiune (nr. 13)

Pentru impregnarea lemnului Institutul de cercetări pentru economia forestieră a elaborat tehnologiile necesare și a identificat substanțele conservante pentru fiecare caz și produs în parte. În urma unei analize cu factori interesați, respectiv Consiliul Superior al Agriculturii, Ministerul Minelor, Ministerul Căilor Ferate, Ministerul Economiei Forestiere și Consiliul Național al Cercetării Științifice s-a stabilit ca sectoarele beneficiare să comunice sortimentele lemnoase care trebuie impregnate și cantitățile necesare pe ani. Institutul nostru va centraliza datele respective iar Ministerul Căilor Ferate, posesorul instalațiilor de impregnare, va lua măsuri pentru efectuarea acestei prestații la cererea beneficiarilor.

Referirea din articol cu privire la utilizarea cartonului ondulat pentru o serie de ambalaje este cu totul îndreptățită. Consumul de masă lemnoasă scade de cinci — șapte ori prin folosirea cartonului ondulat, acesta pretîndu-se bine la o serie de produse inclusiv pentru exportul mobilei. Din păcate, în țara noastră se produce puțin carton ondulat, necesarul imediat fiind de aproape cinci ori mai mare decît producția. Ministerul Economiei Forestiere a intenționat să pună în funcție capacități proprii de carton pentru acoperirea necesităților sale, dar Ministerul Industriei Chimice nu a avizat studiul tehnico-economic întocmit în acest sens. Aceasta, în condițiile în care ministerul de resort va da în funcțiune capacități noi pentru carton abia după anul 1970.

Introducerea butoaielor de ambalaj din PFL în loc de butoaie din lemn masiv de fag este numai o problemă de repartiție. Butoaiele din PFL se pot executa în cantitățile cerute. Este adevărat însă că numărul produselor la care se pretează și cel al utilizărilor este mai redus decît pentru butoaiele din fag.

ing. A. FUCHS
director în
Ministerul Economiei Forestiere

● Condițiile franco (nr. 6)

Încercările făcute de Direcția generală de aprovizionare și desfacere din Ministerul Industriei Construcțiilor, în colaborare cu unele institute de cercetări de a aplica metode matematice în vederea stabilirii distanței medii optime de transport n-au dat rezultatele scontate. Aceasta datorită necunoașterii certe și din timp a necesarului de materiale pe puncte de consum și al insuficientei utilări a institutelor cu mașini de calcul electronic care să poată cuprinde numărul deosebit de mare de ecuații determinat de punctele de producție și de consum.

Nu sîntem de acord cu propunerea de modificare a condiției de livrare pentru unele materiale de construcții din „franco-vagon stația de destinație" în „franco-vagon stația de încărcare" deoarece în planurile prețului de cost pe anul curent și 1970 și următorii s-a luat în calcul prețurile materialelor de construcții livrate în condiția franco-vagon stația de destinație. Modificarea acestei condiții ar duce de asemenea, la noi operațiuni de reașezare a prețurilor de vînzare pentru majoritatea produselor întrucît acestea intră în componența prețului de cost ca materii prime. Ar trebui modificate și prețurile de deviz stabilite după intrarea în vigoare a HCM nr. 1279/1962.

arh. T. BANTAȘ
director în
Ministerul Industriei Construcțiilor

DEZVOLTAREA INDUSTRIEI ȘI AGRICULTURII ARĂDENE

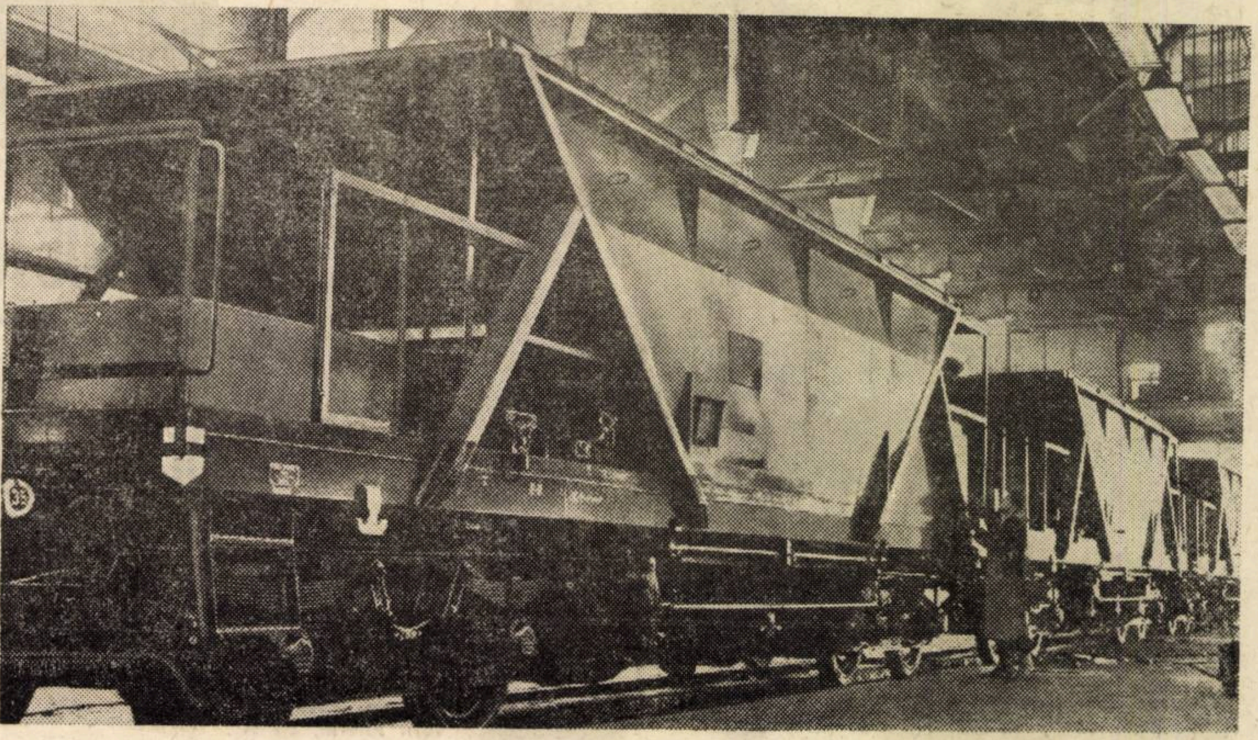

Unul din noile tipuri de vagoane, realizate anul acesta de Uzina de vagoane-Arad

Teodor HAȘ

prim-secretar al Comitetului județean al P.C.R., președintele Consiliului popular județean Arad

STRUCTURA ECONOMIEI județului Arad este caracterizată de prezența unor ramuri industriale de importanță vitală pentru dezvoltarea multilaterală a țării, de o agricultură prosperă, diversificată, care contribuie cu o pondere tot mai însemnată la sporirea fondului de materii prime, la satisfacerea într-o măsură tot mai mare a necesarului de produse agro-alimentare ale populației.

Profilul industrial complex al județului este concludent oglindit în faptul că din totalul producției globale 37,6% revine întreprinderilor constructoare de mașini și de prelucrare a metalelor, circa 30% industriei alimentare, 18,5% industriei ușoare (textilă, confecții, tricotaje, pielărie și încălțăminte), 8,5% exploatării și prelucrării lemnului, 5,5% altor ramuri. **În 1968, întreprinderile arădene au produs aproape 97% din producția de strunguri paralele a țării, 72% din cea de vagoane marfă și integral vagoanele de călători, o mare cantitate și o multitudine de sortimente de larg consum** etc.

ÎN ACEST AN, industria județului nostru are de îndeplinit sarcini mult sporite: **producția globală și producția marfă vor crește cu 7,2%, respectiv cu 9,5%, iar productivitatea muncii cu 5,8%, comparativ cu 1968.** La unele întreprinderi, producția va spori mai substanțial: față de anul trecut, în 1969 valoarea producției marfă va fi mai mare la Uzinele de vagoane cu 12,3%, la Uzinele de strunguri cu circa 24%, la IPROFIL Arad cu 12,3%, la Fabrica „Teba" cu aproape 11,6%, la Fabrica de zahăr cu peste 20,8% etc.

Concomitent cu sporul cantitativ se va adînci și diversificarea producției prin asimilarea de noi produse cu caracteristici tehnico-economice superioare, printre care: **8 tipuri de vagoane** (vagonul platformă scufundat pe 10 osii de 140 tone încărcătură utilă, care poate fi utilizat la transportul unor produse industriale cu gabarit mare, vagonul de călători clasa I-a cu un înalt grad de confort etc.), **familia de strunguri normale SNA—500** (strungurile SNA—360, SNA—710 și strungul cu comandă program seria zero. SN—400 CR), **6 articole textile noi și peste 100 modele de confecții.**

Nivelul tehnic ridicat al strungurilor și vagoanelor, calitatea superioară a variatelor sortimente de mobilă, țesături și tricotaje, a produselor alimentare, ce poartă marca fabricilor arădene, conferă acestora mari posibilități de a participa competitiv pe piața externă. În acest an, peste 24% din producția marfă va fi livrată în 64 de țări, volumul acesteia crescînd cu 21,5% față de nivelul atins în 1968. Din producția de strunguri se va exporta aproape jumătate, circa 75% din cea de tricotaje, aproximativ 60% din textilele fabricate de Uzinele „30 Decembrie", 90% din producția de mobilă și circa 30% din cea alimentară.

Conștienți de rolul hotărîtor ce-l are înfăptuirea prevederilor celui de al 4-lea an al cincinalului pentru îndeplinirea Directivelor Congresului al IX-lea al partidului, oamenii muncii din județul nostru — români, maghiari, germani și de alte naționalități — în frunte cu comuniștii, au răspuns cu însuflețire chemării la întrecerea socialistă pe țară. Angajamentele colectivelor de muncă din întreprinderile industriale și agricole au stimulat inițiativa creatoare, preocuparea pentru descoperirea și valorificarea la nivel superior a unor însemnate rezerve interne, în vederea depășirii sarcinilor de plan.

Activitatea rodnică desfășurată în întreprinderi, în perioada ce a trecut din acest an, a făcut cu putință ca în trimestrul I a.c. sarcinile de plan la principalii indicatori să fie depășite: producția globală — 101%; producția marfă — 101,5%; producția marfă vîndută și încasată — 102,3%; la export — 103,8%; productivitatea muncii — 100,3%; beneficii — 101,2% etc. Producția obținută peste plan s-a materializat în: 47 de vagoane marfă (echivalente pe 4 osii), 50 de aspersoare pentru instalații de irigat, 41 mii mp țesături de bumbac, 21 de mii bucăți tricotaje bumbac, 9 mii perechi încălțăminte, 45 tone unt și brînzeturi etc.

SUCCESE însemnate au fost înregistrate și în domeniul investițiilor. La **Uzina de vagoane**, hala de montaj vagoane de călători, cu termen de punere în funcțiune în 1970 (constructor I.C.I.M.-Brașov), a fost dată în folosință la începutul anului 1969, ceea ce a permis obținerea, numai în trimestrul I a.c., a unei producții suplimentare de peste 12 milioane lei. De asemenea, **Întreprinderea județeană de construcții-montaj** a dat în folosință, cu 90 de zile înainte de termenul planificat, 2 blocuri cu 320 de garsoniere.

Dintre factorii care au influențat pozitiv rezultatele obținute, un rol deosebit de însemnat l-a avut **organizarea mai bună a producției și a muncii.** La cele peste 270 studii, a căror aplicare a avut anul trecut ca efect un spor de producție globală de 77 milioane lei, li s-au adăugat în 1969, altele, care au contribuit la valorificarea mai din plin a resurselor din întreprinderi. La Uzinele de vagoane, de pildă, fructificarea studiului privind reorganizarea transportului intern se concretizează în reducerea locațiilor cu peste 8 000 000 lei pe an, reorganizarea fluxului de fabricație la secția forje facilitează creșterea cu aproximativ 100 tone a pieselor forjate etc. Însemnate rezerve au fost materializate și de către colectivul Uzinelor „30 Decembrie". Prin aplicarea studiului „Îmbunătățirea sistemului de reparații a utilajelor la filatură și țesătorie" se realizează o economie anuală antecalculată de peste 500 000 lei.

ANALIZÎND modul în care au fost îndeplinite în prima etapă angajamentele rezultă că, deși pe ansamblu s-au dobîndit rezultate bune, au existat totuși întreprinderi unde nu s-au atins nivelele preconizate la diferiți indicatori (IPROFIL-Arad, Uzina de strunguri, Întreprinderea de construcții-montaj din Arad etc.). Pornind de la această situație, Comitetul județean de partid a luat măsuri ca în fiecare întreprindere să fie analizate mai profund posibilitățile existente, iar angajamentul anual să fie îmbunătățit și reeșalonat mai judicios, luîndu-se în același timp măsurile tehnico-organizatorice corespunzătoare. În mod deosebit, va trebui pus accentul pe **folosirea din plin a suprafețelor productive și a tehnicii, pe baza măririi coeficientului de schimburi, reducerii orelor de întreruperi și stagnări a unor utilaje, organizării raționale a fluxurilor tehnologice, întăririi disciplinei în muncă.** Studiile întreprinse arată că numai în întreprinderile constructoare de mașini s-au pierdut în fiecare lună, din cauza stagnării utilajelor, circa 5000 ore. Dintr-un calcul făcut, a reieșit că **sporirea cu 1% a indicelui de folosire extensivă a mașinilor în industria textilă a județului, s-ar concretiza în obținerea unei producții suplimentare de 75 tone fire și** →

SĂPTĂMÎNAL — UN GRAFIC COMENTAT

„TACTUL" RĂZBOAIELOR DE ȚESUT

Alături de introducerea și extinderea progresului tehnic, o importanță deosebită în creșterea producției și productivității muncii în țesătoriile de lînă are **ridicarea gradului de utilizare intensivă a mașinilor și utilajelor din dotare.** An de an, în acest sector important al industriei ușoare, s-a înregistrat o creștere simțitoare a indicilor intensivi de utilizare a mașinilor — așa cum rezultă din graficul nr. 1. Pe această bază, s-a obținut o sporire sistematică a productivității muncii și a producției de țesături de lînă și tip lînă (vezi graficul nr. 2).

Semnificația economică a creșterii indicilor intensivi de utilizare a mașinilor este ilustrată pregnant de faptul că, pe această cale, **se prevede realizarea în 1969 a unei producții suplimentare, față de anul 1965, de circa 7 milioane mp țesături.** Dacă creșterea respectivă ar trebui obținută pe bază de noi investiții, **ar fi necesară construirea unei întreprinderi integrate în valoare de 300 milioane lei, din care 80 milioane lei pentru construcții.**

Creșterea indicilor de utilizare a fost posibilă prin îmbunătățirea activității în preparația țesătoriilor, care au alimentat permanent cu sculuri de bună calitate

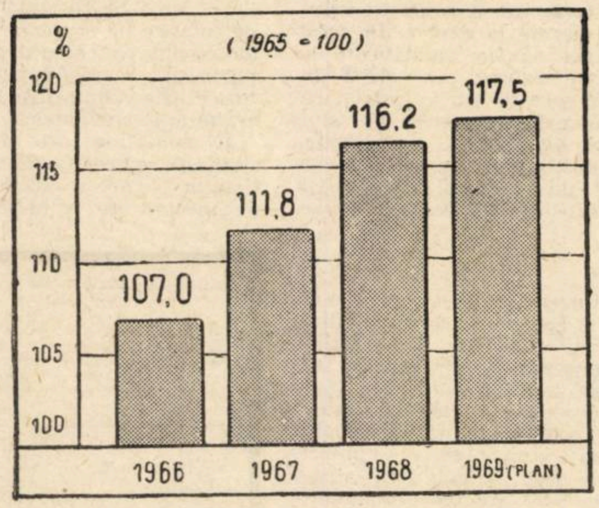

GRAFICUL Nr. 1

Dinamica indicelui de utilizare intensivă a războaielor de țesut (număr bătăi/oră)

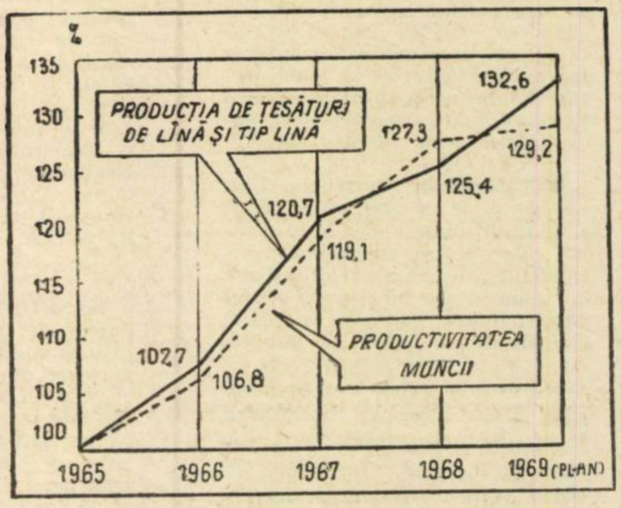

GRAFICUL Nr. 2

Dinamica producției și a productivității muncii

(micșorîndu-se astfel numărul de ruperi), prin mai buna deservire a războaielor și ridicarea calificării țesătoarelor etc. Totodată, la ea a contribuit și mărirea ponderii războaielor de țesut automate în totalul războaielor. **La sfîrșitul acestui an, ponderea războaielor de țesut automate va spori la peste 35%, față de numai 2% în 1965.**

Incontestabil, eficiența economică putea fi mult mai mare dacă toate țesătoriile de lînă și-ar fi îndeplinit planul de creștere a indicilor intensivi de utilizare a războaielor. În 1968, de exemplu, au dobîndit în acest domeniu realizări mult sub posibilități fabricile: **„Proletarul"-Bacău, „Postăvăria Română"-București** și **„Independența"-Craiova.** Pentru înlăturarea deficiențelor înregistrate în întreprinderile respective, au fost stabilite, pe baza unor analize temeinice a cauzelor, măsuri corespunzătoare care cu siguranță nu vor întîrzia să-și arate roadele.

Dotată cu utilaje ultramoderne, Uzina „30 Decembrie"-Arad realizează produse de calitate superioară, mult apreciate, atît de consumatorii interni, cît și de cei externi. În fotografie : secția de laminare bumbac

330 000 mp țesături ; în intreprinderile constructoare de mașini, organizarea mai bună a locurilor de muncă s-ar solda cu o creștere de 2% a acestui indice.

Paralel cu măsurile interne, considerăm că eforturile depuse de colectivele de muncă din întreprinderi pentru îndeplinirea angajamentelor luate în întrecerea socialistă vor trebui să se bucure de un sprijin mai susținut și din partea organelor coordonatoare de resort. Aceasta îndeosebi în ceea ce privește stabilitatea sarcinilor de plan (în primul trimestru acestea au fost majorate la 5 întreprinderi și mult diminuate la altele), asigurarea aprovizionării ritmice, și onorarea la termen a obligațiilor asumate în cadrul cooperării.

INVESTIȚII

● *La inceputul lunii iulie a acestui an vor trebui să intre în funcțiune* secțiile de turnătorie și cazangerie *(hala de prelucrări mecanice a intrat parțial, în producție) de la* Uzina de piese de schimb și reparații utilaj chimic *— Găești. Nici pînă la începutul lunii mai n-au sosit insă pe șantier* alimentatorul oscilant de 200 mc *pentru turnătorie ce trebuia livrat de* Uzina mecanică de utilaj minier-Baia Mare, *încă din luna martie 1968, și un* dispozitiv de sudat funduri din petale *ce trebuia furnizat de* Uzina de piese și reparații utilaj chimic-Făgăras *la sfirșitul anului trecut. O intirziere cu numai o lună a inceperii producției in toate secțiile noului obiectiv ar provoca o pierdere de aproape 500 tone piese pentru utilaj chimic.*

● *Tot pentru construcția* Uzinei de piese de schimb și reparații utilaj chimic-Găești *la o serie de utilaje termenele contractuale nu sînt corelate cu cele de punere în funcțiune. Astfel pentru* două strunguri paralele *contractate cu* Uzina „Strungul"-Arad *s-au fixat termene de livrare in luna octombrie 1969, ele fiind insă necesare montajului la sfirșitul lunii mai* Două cazane de 10 G/cal. *furnizate de* Uzina „Vulcan"-București *au termen de livrare 30 iunie anul curent, în loc de 31 martie cind trebuiau montate. Situații similare caracterizează și contractele privind* două mașini de găurit G-25 *(furnizor Uzina „Înfrățirea"-Oradea),* o mașină de frezat 320 A. *(furnizor Uzina mecanică-Cugir) și* un grup de sudură G.S.-500 (livrat de Uzina de mașini electrice-*București).*

AGRICULTURA SOCIALISTA a județului are un însemnat potențial, care valorificat deplin contribuie an de an la întărirea și dezvoltarea economiei naționale. În 1969, acestei importante ramuri îi revin mari sarcini. Se prevede obținerea unor producții medii la hectar la cereale, legume și la alte culturi mult superioare față de media anilor precedenți. Numai cooperativele agricole de producție, care dețin ponderea cea mai mare din suprafața cultivată, și-au prevăzut să realizeze peste 15 300 tone griu și secară, aproape 8 400 tone porumb, 66 400 tone sfeclă de zahăr și peste 20 000 tone diferite legume, peste nivelul producției obținute în 1968. Aceasta va da posibilitatea ca sectorul cooperatist din agricultură să-și sporească contribuția la îmbunătățirea aprovizionării populației și să livreze fondului centralizat al statului cu peste 10 300 tone griu și secară, 1 450 tone floarea soarelui, cu aproape 2460 tone cartofi și peste 18 700 tone legume mai mult decît anul trecut.

Ținînd seama de condițiile deosebit de favorabile de climă și sol, sub îndrumarea Comitetului județean de partid, Direcția agricolă județeană. Uniunea județeană a cooperativelor agricole de producție și consiliile de conducere ale unităților agricole acordă o mare atenție sectorului legumicol. În acest an suprafața cultivată cu legume crește cu aproape 400 ha, comparativ cu 1968. Extinderea suprafețelor cultivate cu legume, conjugată cu intensificarea folosirii metodelor agrotehnice avansate, va spori aportul județului nostru nu numai la aprovizionarea mai bună a pieții interne, ci și la exportul de legume.

Anul trecut, județul nostru a ocupat primul loc pe țară, în ce privește volumul de legume livrate la export. În acest an s-au prevăzut să fie valorificate la export 37 000 tone legume, din care 8 140 tone cultivate în sere de tip industrial ce aparțin întreprinderilor agricole de stat și cooperativelor agricole de producție. Realizarea acestor sarcini va permite ca numai livrările din sectorul cooperatist să aducă un venit de peste 20 de milioane lei valută.

MĂSURILE întreprinse de organele de partid, de stat și cooperatiste privind desfășurarea în bune condițiuni a lucrărilor agricole din campania de primăvară, starea de vegetație bună a culturilor însămînțate în toamna trecută, elanul în muncă al țăranilor cooperatori și al mecanizatorilor, intensificarea muncii politice-educative chezășuiesc îndeplinirea angajamentelor luate de către oamenii muncii de pe ogoarele județului Arad în întrecerea cu celelalte județe.

În perioada ce urmează, Comitetul și biroul județean de partid vor intensifica munca de îndrumare și control, în scopul mobilizării și mai active a organizațiilor de partid și de masă, a comitetelor de direcție și a consiliilor de conducere, a tuturor oamenilor muncii din întreprinderile și instituțiile de pe raza județului, la realizarea sarcinilor de plan și a angajamentelor ce le revin în întrecerea socialistă pe țară.

DEZVOLTAREA RAMURILOR

PRODUCȚIA DE ÎNGRĂȘĂMINTE CHIMICE — TENDINȚE ȘI REALIZĂRI

ÎN PROCESUL de industrializare socialistă a țării, de dezvoltare accelerată a forțelor de producție, un rol important a revenit industriei chimice, ca sursă inepuizabilă de lărgire a bazei de materii prime pentru producția bunurilor materiale, chimizarea proceselor de producție, valorificarea superioară a materiilor prime naturale.

Analizînd direcțiile și proporțiile dezvoltării industriei chimice în ansamblu, Congresul al IX-lea al Partidului a subliniat sarcinile importante ale acesteia în vederea satisfacerii nevoilor agriculturii cu îngrășăminte, biostimulatori și antidăunători, avînd în vedere rolul crescînd al aplicării îngrășămintelor în condițiile unei agriculturi intensive, multilateral dezvoltate.

În ultimii ani, prin chimizarea agriculturii, producția și consumul de îngrășăminte chimice pe plan mondial a cunoscut o tendință de creștere constantă. Față de 29 300 mii tone (substanță activă) în 1961, în anul agricol 1966/1967 consumul a reprezentat 51 713,6 mii tone, respectiv un spor de 76%, creșteri însemnate fiind estimate și pentru deceniul următor. Astfel, în 1980 necesarul de îngrășăminte chimice calculat în conținut nutritiv se prevede să ajungă la 123 mil. tone, din care 27 mil. tone pentru S.U.A. și Canada și 30 mil. tone pentru țările socialiste.

Modificările nu sînt numai de ordin cantitativ ci și calitativ, ele reflectîndu-se și în structura producției. Dacă înainte de 1961, producția și consumul de îngrășăminte cu fosfor erau mai mari decît a celor cu azot. în prezent raportul N : P_2O_5 : K_2O (azot, fosfor și potasiu) este de 1 : 0,8 : 0,6 deci, în favoarea îngrășămintelor cu azot. Se constată totodată o tendință de folosire pe scară largă a îngrășămintelor complexe, concentrate. Cea mai mare parte din îngrășămintele fosfatice și potasice este administrată sub formă de îngrășăminte complexe.

ÎN condițiile țării noastre, care are posibilități reduse de lărgire a suprafețelor arabile și care a atins un nivel însemnat de mecanizare a lucrărilor agricole, îngrășămintele chimice capătă un rol din ce în ce mai mare în creșterea producției la hectar.

Intrarea în funcțiune, cu întreaga lor capacitate, a combinatelor chimice de la Turnu-Măgurele, Craiova și Tîrgu Mureș, cît și construirea unor noi întreprinderi de acest fel vor asigura agriculturii în 1970 circa 1 300 000 tone de îngrășăminte substanță activă.

În anul 1968 producția de îngrășăminte a înregistrat o crestere de 205,8% față de 1965 și de 8,5 ori față de 1960. În 1970, în comparație cu 1965, se vor putea produce de 3,8 ori mai multe îngrășăminte, în sortimente cu eficiență economică ridicată.

Trebuie remarcat totodată că în țara noastră producția îngrășămintelor pe bază de azot a crescut foarte mult, reprezentînd în 1968 față de 1964 o creștere de 3,9 ori, în timp ce în aceeași perioadă îngrășămintele fosfatice au crescut de 1,64 ori.

De asemenea s-a reușit — în urma unor studii și încercări — ca în instalațiile existente să se producă un nitrocalcar (îngrășămînt pe bază de azot) cu un conținut mai mare în azot, respectiv 28% față de 20,5% cît s-a realizat pînă în prezent.

Pentru anul curent se prevede o creștere de 2,5 ori a îngrășămintelor compuse față de anul precedent, ca urmare a numeroaselor avantaje pe care le prezintă acest tip de îngrășămînt și în primul rînd al faptului că planta primește dintr-o dată toate substanțele nutritive, ceea ce permite dezvoltarea în același ritm a funcțiunilor sale ; în afară că încorporarea acestora în sol se face mai bine, se realizează economii atît la cheltuielile de încorporare propriu-zise, cît și la cele cu ambalajul, depozitarea și transportul lor.

Atenția deosebită acordată dezvoltării producției de îngrășăminte, de către conducerea partidului și statului nostru, îndeosebi în ultimii ani, au creat posibilitatea sporirii contribuției industriei noastre la aprovizionarea agriculturii cu substanțele chimice necesare. Astfel, de la 246,2 mii tone furnizate în 1964, în 1969 agricultura noastră va primi 658 mii tone, deci de 2,67 ori mai mult. În același timp, îngrășămintele azotoase vor reprezenta o creștere de 3 ori iar cele potasice de 4 ori.

Corespunzător sporurilor de producție, consumul de îngrășăminte chimice pe hectar în țara noastră în perioada 1959—1969, a crescut continuu (de la 6,5 kg/ha arabil în 1959, la 51 kg. în 1967 și la 67 kg. prevăzut în 1969).

ESTE unanim cunoscut că aplicarea îngrășămintelor chimice în agricultură se materializează în sporirea producției agricole la hectar. Unele calcule efectuate, bazate pe experiența unităților agricole de stat care au folosit îngrășăminte în producție, și pe rezultatele experimentale ale Institutului central de cercetări agricole (luînd în calcul și eventualitatea unor ani cu condiții climatice mai puțin favorabile) ne conduc la un spor de producție minim, în țara noastră, pe kilogramul de substanță activă, de 5 kg la grîu, 4 kg la porumb boabe, 40 kg la sfeclă de zahăr, 4 kg la floarea-soarelui și 15 kg la legume.

Valoarea totală a sporului obținut prin aplicarea îngrășămintelor în anul 1970 va fi de circa 5 miliarde lei. Costul total al îngrășămintelor, inclusiv transportul și administrarea în sol fiind de circa 2,3 miliarde lei, rezultă deci un venit suplimentar de circa 2,7 miliarde lei. Desigur că această eficiență se obține alături de efectele altor măsuri agrotehnice ca : irigații, mecanizare, semințe selecționate etc., care dau rezultate optime numai dacă sînt aplicate în proporție optimă.

Sporurile minime de producție arătate, în condițiile prețurilor actuale ale îngrășămintelor și cheltuielilor de transport și de administrare în sol, precum și ale prețului actual de contractare a produselor agricole, ne indică eficiența economică a folosirii îngrășămintelor chimice la principalele culturi, la nivelul anului 1970 (după cum se poate vedea în tabelul nr. 1).

Tabelul nr 1

Cultura	Suprafața de îngrășat (mii ha)	% din total suprafață cultivată	Kg substanță activă la ha îngrășat	Spor de prod. la 1 kg. subst. activă	Total spor. prod. (mii tone)	Valoarea sporului prod.—costul îngrășămîntului incorporat (lei)
Grîu-secară	2700	94	100	5	1350	2,03
Porumb	3000	86	99	4	1188	1,38
Sfeclă de zahăr	195	100	145	40	1131	5,18
Legume	150	64	182	15	401	4,53
Floarea-soarelui	400	75	140	4	224	3,36
Cartofi	150	49	104	30	468	6,00

Valoarea în lei a sporului de producție agricolă, obținută pentru 1 leu îngrășăminte chimice incorporate în sol, ne arată că aplicarea îngrășămintelor este eficientă la toate culturile, cu un nivel mai scăzut la cereale și foarte ridicat la sfecla de zahăr, cartofi, legume.

Eficiența îngrășămintelor chimice pe bază de azot și fosfor ne este sugerată și prin compararea prețurilor practicate în diferite țări, comparativ cu prețul grîului

REFLECȚII

DESPRE PIAN ȘI CALCULATOARE (II)

acad. Grigore C. MOISIL

— REZUMÎND, îmi spune interlocutorul meu imaginar, crezi că, în momentul de față, învățatul construirii calculatoarelor trebuie să se facă în alte facultăți (în special în institutele politehnice) decît învățatul utilizării lor (în special la facultățile de matematică și la cele de cibernetică economică)? Nu trebuie însă ca toți inginerii, indiferent că au absolvit Institutul politehnic, cel de construcții, cel de petrol, gaze și geologie, cel de agronomie etc. să știe să programeze la calculator?

— Fără îndoială. Chiar și elevii de învățămînt mediu ar trebui să învețe. Tot astfel cum învață muzică.

— Dar, bineînțeles, nu toți ajung la Conservator, adică la facultatea de matematică sau la cea de cibernetică economică.

Trei întrebări.

— Un om poate să învețe să cînte numai la pianul lui, dar și la pianul altuia. Dar la calculator?

— Mai ușor. La calculatorul Centrului de calcul din București, institutele politehnice din țară, facultățile de matematică, orice alte facultăți și institute de cercetări, orice alte grupe de oameni sau oameni izolați, care doresc să-și verifice cunoștințele de programare la calculator, o pot face. Programele lor vor fi introduse în calculator și vor fi apoi analizate, și li se vor face observațiile necesare pentru îmbunătățirea învățămîntului. Centrul de calcul al Universității din București dorește să formeze cît mai repede un număr cît mai mare de oameni care să știe să programeze cît mai bine. În timp își continuă munca de ridicare a nivelului de pricepere în domeniul „software"-ului. A doua întrebare?

— Unii oameni cîntă la pian „după ureche"; cum înțeleg, ca să lucrezi la calculator „pe note" trebuie să fii matematician sau să fi învățat cu un matematician. Am înțeles bine?

— Pianistul de obicei nu mai cîntă pe note ci pe dinafară *) bucăți pe care a învățat să le cînte pe note. Cam asta ar fi deosebirea între un matematician cînd utilizează mașina și alții: matematicianul a învățat bucată „pe note" și acum o „știe pe dinafară". De ce? Fiindcă a mai învățat și alte multe lucruri la conservator: teorie și solfegiu, armonie și contrapunct, istoria muzicii, estetică muzicală și altele. De ce are nevoie de solfegiu (care se cîntă „pe gură") cineva care va cînta la pian? De ce are nevoie de teoria categoriilor cineva care va lucra la calculator? Cugetă! A treia întrebare?

— Puteți prelungi metafora și include pe compozitori?

— Data viitoare.

— De ce am vorbit atît de mult despre pian?

— Noblesse oblige. În ziua de 9 aprilie s-a semnat o convenție de colaborare între Centrul de calcul al Universității din București și Conservatorul „Ciprian Porumbescu".

---

*) Prietenul meu Cristian îmi atrage atenția că nu cîntă „pe dinafară" ci „pe dinăuntru".

(datele au fost extrase din Anuarul F.A.O. și se referă la anul agricol 1966/1967).

	Raport de preț N_2/grîu	Raport de preț P_2O_5/grîu
Belgia	1:2.81	1:1,52
Franța	1:3,13	1:1,96
R.F.G.	1:2,61	1:1,60
S.U.A.	1:4,3	1:2,07
România		
preț de contractare	1:2,37	1:1,93
preț de livrare IAS	1:3,2	1:2,6

Din datele prezentate rezultă că raportul între prețurile îngrășămintelor și prețul grîului în țara noastră, în comparație cu alte țări, este mai favorabil la îngrășămintele azotoase și mai puțin favorabil la îngrășămintele fosfatice, deoarece pentru producția lor sînt necesare materii prime din import.

De asemenea, comparînd prețul îngrășămintelor cu prețul grîului din alte țări, rezultă că la noi în general agricultura trebuie să dea mai puțin grîu pentru un kg de îngrășăminte.

PROGRESELE REALIZATE în dezvoltarea producției de îngrășăminte chimice sînt într-adevăr impresionante, mai ales dacă adăugăm la cifrele existente producțiile care vor fi realizate în perioada cincinalului următor. Astfel, vor intra în funcțiune două linii noi de superfosfat triplu granulat la Uzinele de la Năvodari și Valea Călugărească, un combinat de îngrășăminte azotoase în Bărăgan și altele.

Faptul că uzinele noastre constructoare de mașini însușesc în prezent producția de linii complete pentru producția îngrășămintelor chimice este o garanție a dezvoltării impetuoase a acestei ramuri în viitor.

Toate aceste investiții sînt pe deplin justificate din punct de vedere economic, întrucît ele satisfac atît cerințele sporite ale dezvoltării agriculturii cît și cerințele creșterii exportului nostru de îngrășăminte azotoase

M. RUSU
S. SPEHLER

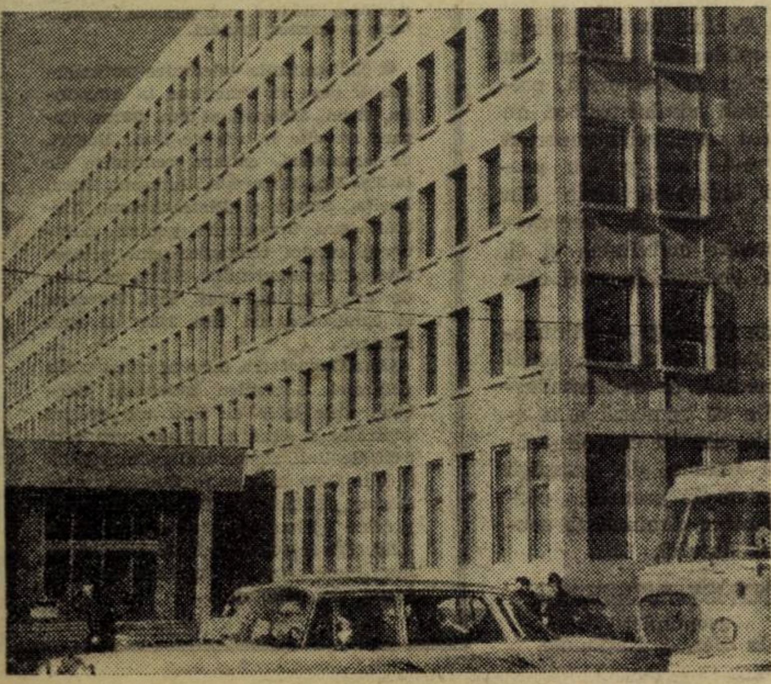

Noua clădire a Academiei de studii economice din Capitală

CADRE

PE MARGINEA UNEI DISCUȚII DESPRE

ACTUL FORMATIV ÎN ȘCOALA ECONOMICĂ SUPERIOARĂ

ORIENTAREA formării profesionale și racordarea continuă a volumului și structurii cunoștințelor la modificările produse de progresul vertiginos al științei și tehnicii se înscriu în problematica contemporană printre subiectele de larg interes și actualitate practică. Dezvoltarea în ritm rapid a economiei noastre socialiste impune în mod deosebit atenției problema conținutului învățămîntului, în general, și implicit a celui economic, pentru a spori capacitatea lui de a înarma specialiștii nu numai pentru ziua de azi, ci și pentru cea de mîine, de a constitui un suport tot mai solid practicii economice.

Această temă a format obiectul discuțiilor la masa rotundă, organizată de Centrul de calcul economic și cibernetică economică, la care au participat C. Ionescu, *director general al Direcției Centrale de Statistică, prof. dr. doc.* M. A. Lupu, *rectorul Academiei de studii economice, acad.* Gr. C. Moisil, *prof. dr.* N. N. Constantinescu, *conf. univ.* N. Mihăilă, *conf. univ.* G. Tailler. *conf. univ.* I. Stănculescu, N. Costake *(D.C.S.),* I. Grecu *(Uz. „Semănătoarea"),* E. Trattner *(Institutul de studii și cercetări pentru industria alimentară) și alte cadre din învățămîntul superior și lucrători din instituții centrale și întreprinderi. În cele ce urmează vom reda, sintetic, unele din ideile exprimate cu acest prilej.*

O investiție supusă „uzurii morale"

Acuitatea formării profesionale și perfecționării continue (reciclării), unanim acceptată pentru numeroase profesiuni, apare pregnant în noile circumstanțe create de progresul rapid al cunoașterii umane, de explozia informațională, de pătrunderea instrumentarului matematic, și a corolarului său — calculatorul electronic —, în cele mai diverse ramuri ale științei.

După cum arăta tov. C. Ionescu, în introducerea la masa rotundă, „Economiștii se află astăzi într-o situație specială, generată nu numai de fascinantul ritm exponențial de creștere a științei și tehnicii", ci și de însăși apariția acestui nou element — calculatorul electronic. Întrucît ritmul de perimare a cunoștințelor este extrem de rapid, ele învechindu-se la 10 ani cu 50%, în timp ce numărul lor se dublează la un interval de 7—15 ani, apare real pericolul *uzurii morale* a specialistului, a spus în continuare vorbitorul.

Problema „recondiționării" pregătirii și a perfecționării economiștilor trebuie privită și prin prisma datelor concrete existente în țara noastră. Avem cîteva zeci de mii de economiști cu studii superioare. Formarea acestor cadre superioare necesită cheltuieli importante de investiții din partea statului nostru, care după unele calcule se ridică pentru fiecare student la circa 400 000 lei (inclusiv școala elementară și medie). Acest capital investit în „materie cenușie" trebuie valorificat în mod optim, atît prin sporirea capacității învățămîntului de a oferi o pregătire profesională ajustată la condițiile în continuă mișcare ale teoriei și practicii economice, cît și prin asigurarea a ceea ce s-a generalizat sub denumirea de „educație permanentă", respectiv perfecționarea, reciclarea specialistului.

Matematica — instrument și gîndire

Considerînd momentul pregătirii studentului ca fiind de o deosebită importanță pentru activitatea lui ca specialist, discuțiile s-au concentrat asupra conținutului acestei pregătiri și îndeosebi spre definirea locului și rolului optim al celor trei categorii de cunoștințe necesare profesiunii de economist — economice, tehnice și matematice, a raporturilor intime între acestea, proporționarea lor corespunzător necesităților practicii economice.

Rolul crescînd al matematicii în sporirea capacității de expresie a diferitelor științe particulare, în cazul de față al științelor economice, explică interesul manifestat de numeroși participanți la masa rotundă (acad. Gr. G. Moisil, G. Ionescu, conf. N. Mihăilă. conf. G. Tailler. conf. I. Stănculescu etc.) față de pregătirea matematică a economiștilor. Solicitările vieții economice și sociale au impus în circuitul științific, în cercetările fundamentale și aplicative — unele științe instrument, capabile să dezvolte capacitatea de reflecție a numeroase științe. Procesul de matematizare nu este propriu economiei. El a cuprins științe al cărui domeniu de cercetare părea delimitat în modul cel mai strict de matematică — medicină, istorie, arheologie, punînd probleme noi în fața structurii „tradiționale" a învățămîntului în ramurile respective. Cu atît mai mult în domeniul științelor economice unde, după cum afirma acad. Gr. C. Moisil, „vechii contabili au făcut matematică din totdeauna". Și în teoria economică instrumentul matematic a fost utilizat atît de clasicii economiei politice burgheze cît și de Marx. „Utilizarea matematicilor în știința economică, a menționat prof. N. N. Constantinescu, este aproape tot atît de veche ca și aceasta. Cu atît mai mult se impune azi folosirea organică a metodelor matematice atît în cercetarea cît și în practica economică pe baza învățăturii marxist-leniniste. Problema care se pune este ca economistul să învețe acea matematică de care are realmente nevoie pentru rezolvarea sarcinilor sale specifice. În același timp trebuie evitată orice fetișizare".

Constatînd că „economia a luat-o înaintea economistului", în sensul că procesele și fenomenele ce au loc în viața economică au evoluat astfel încît se cer abordate și utilizate într-o manieră nouă, pentru care matematica zisă clasică a devenit insuficientă, conf. N. Mihăilă a subliniat rolul formativ al matematicii: „pregătirea economistului implică o gîndire nouă, în care matematica trebuie să fie prezentă, nu numai ca instrument ci și ca *mijloc de dezvoltare a gîndirii*". Pentru ca să ajungem aici, s-a menționat în discuții, economistul trebuie să învețe multă matematică, „nu mai puțin decît un inginer", spunea vorbitorul citat.

„Mi se pare important de reținut, a afirmat acad. Gr. C. Moisil, că problema matematizării economiștilor este una, iar utilizarea efectivă a calculatoarelor este alta și chiar mai urgentă decît aceea a matematizării științelor economice. Matematizarea științelor economice înseamnă un studiu matematic al fenomenelor economice, pe cînd întrebuințarea calculatoarelor pentru gestiune înseamnă matematizarea acestor fenomene". Cu mult mai dificil este, așa cum arătau majoritatea vorbitorilor, de a stabili ponderea rațională a disciplinelor matematice, ce anume ramuri sînt necesare și cum să fie ele predate în învățămîntul economic. „Nimeni nu poate învăța toată matematica, — a afirmat acad. Gr. C. Moisil, — nici măcar matematicienii". Pregătirea fundamentală matematică trebuie să cuprindă, după părerea conf. N. Mihăilă, tot ceea ce se înțelege în concepția actuală prin matematici clasice și ramurile moderne ale acestora, economiștii trebuind ulterior să *adincească* acele ramuri ale matematicii conforme cu specificul activității concrete pe care o desfășoară. În general s-a con-

⟶

siderat utilă cunoașterea acelor elemente necesare aplicării programării liniare, teoriei jocurilor, teoriei stocurilor etc.

● Pe primul plan fundamentarea economică

Principala sarcină a învățămîntului economic superior, a subliniat prof. N. N. Constantinescu, este să formeze oameni care *să gîndească economic*. „Oricîtă matematică s-ar preda, nu cred că vom obține un bun economist dacă pregătirea lui economică teoretică nu va fi la nivelul cuvenit și nu va avea capacitatea să utilizeze cu eficiență instrumentul pe care-l reprezintă aceasta". De aceea vorbitorul a arătat că scopul nu va fi atins dacă predarea cunoștințelor matematice nu va fi subordonată dezvoltării și perfecționării gîndirii și practicii economice, care rămîne problema numărul 1 în formarea economistului, tot astfel cum în medicină sînt anatomia sau fiziologia. Însușirea matematicii trebuie efectuată pe temelia unei pregătiri economice teoretice și interdisciplinare, capabile să valorifice, în interesul societății, posibilitățile oferite de toate ramurile științei economice ca și de atributele progresului tehnic contemporan. Această gîndire interdisciplinară este cerută de însăși diversificarea și compartimentarea științei economice în zilele noastre.

● Confruntarea cu tehnica

În activitatea lor concretă, economiștii sînt confruntați în permanență cu procesele tehnice și tehnologice ce au loc în întreprinderi. Raliindu-se părerilor exprimate de tovarășii I. Grecu și N. Costake că pentru a putea oferi soluții economice, economistul trebuie să posede un anumit cuantum de cunoștințe tehnice, tov. E. Trattner a arătat: „Sarcina principală a științei economice este să optimizeze gospodărirea resurselor — materiale, umane și bănești — pe care societatea le pune la dispoziția noastră. Pentru aceasta, economistul are misiunea de a «traduce» în limbaj economic fenomenele tehnice. Dar analog oricărei traduceri, traducătorul (economistul) trebuie să cunoască cele două limbi, cea *din* care traduce — limbajul tehnic — și cea *în* care traduce — cel economic". Vorbitorul a considerat necesar de a se găsi soluții pentru a preda în învățămîntul economic, fundamentarea economică a proiectării tehnice. Totodată precizează acesta „științele economice trebuie să capete drept de cetate în învățămîntul tehnic".

Subliniind necesitatea unei anumite pregătiri tehnice, prof. N. N. Constantinescu a apreciat însă că nivelul acesteia nu trebuie exagerat. Studenții economiști, s-a subliniat în discuție, trebuie să posede cunoștințe tehnice la un nivel suficient de ridicat, dar nu de detaliu, ci de ansamblu, care să le permită aprecierea rigurozității datelor cu care operează, să le înlesnească calculele privind prețul de cost, rentabilitatea, diferiți indicatori statistici ca și cele pentru optimizarea producției. Ei trebuie să cunoască procesul de producție *ca economiști*, nu ca ingineri.

● Soluția — colaborare și perfecționare

„Nu există nici o îndoială, afirma prof. dr. doc. M. A. Lupu, asupra apariției unui nou tip de economist. De la vechiul contabil, vechiul statistician care se mărgineau să țină registre și să facă puține analize, economistul de astăzi trebuie să mînuiască cît se poate de bine sistemul informațional. El trebuie să știe să facă analize economice, să optimizeze procesele economice, să ia decizii într-un tempo cît se poate de rapid. În acest scop el trebuie să posede cunoștințe de economie politică, economie de ramură — orientată mai mult sub aspect practic — și matematici moderne aplicate la economie ca și cele clasice în măsura în care sînt necesare".

De aci, a subliniat vorbitorul, nu decurge cîtuși de puțin necesitatea de a transforma pe economist în matematician sau în inginer sau invers: fiecare dintre ei au funcții, roluri, sarcini precise. În acest context, soluția posibilă este colaborarea continuă între cele trei profesiuni distincte: inginer-matematician-economist.

Pentru a face față ansamblului de fenomene ale vieții social-economice, economistul trebuie să posede cunoștințe variate și complexe. Revirimentul produs în tehnica, mijloacele și metodele de calcul din economie aduce cu deosebită pregnanță în actualitate problema perfecționării continue a pregătirii potențialului existent de cadre economice. Economia noastră are nevoie de specialiști tot mai competenți, capabili de a face față conducerii și organizării unei economii moderne, în plină dezvoltare. Dacă pregătirea studenților trebuie făcută pentru viitor, cadrele existente trebuie să-și adapteze cunoștințele cerințelor prezentului și ale viitorului.

Pentru aceasta, organizarea unor forme diferite de perfecționare, atît prin cursuri postuniversitare cît și prin cursuri la nivelul diferitelor instituții centrale sau unități economice, simultan cu studiul individual continuu, apar ca deosebit de necesare.

În afara unei școli de perfecționare în cadrul Academiei, care să cuprindă pe absolvenții mai vechi, unii vorbitori au considerat ca deosebit de utilă înființarea unui organism central cu filiale județene care să faciliteze schimburi de experiență și opinii, să urmărească ținerea la curent a economiștilor în problemele specialității prin sesiuni științifice, simpozioane, consfătuiri de lucru, publicații.

Florence COSTIN

CONTRACTE

● *În primele patru luni din acest an,* **Uzina mecanică-Sibiu** *a întîmpinat serioase dificultăți în desfășurarea ritmică a procesului de producție deoarece Fabrica de șuruburi-Bacău i-a rămas datoare, în raport cu prevederile contractuale, 18 700 bucăți șuruburi, iar Uzina de motoare electrice-Pitești 15 motoare electrice.*

● **Fabrica de șuruburi-Mediaș** *avea contracte, neonorate la sfîrșitul lunii aprilie, în valoare totală de 650 000 lei. Printre cauzele principale se numără și neprimirea unor cantități însemnate de sîrmă și oțel lat de la Uzina „Laminorul"-Brăila și sîrmă de la Uzina „Industria sîrmei"-Cîmpia Turzii.*

● *La sfîrșitul primelor patru luni din anul curent,* **I.I.S. „Emailul Roșu"-Mediaș** *a rămas în restanță față de comerț cu 234 contracte neonorate, în valoare totală de 28 231 mii lei, din care vase emailate, 19 251 mii lei.*

● *Datorită neonorării la termen de către unii furnizori a obligațiilor prevăzute în contracte.* **Uzinele de vagoane-Arad** *întîmpină dificultăți în realizarea ritmică a sarcinilor de plan. În primele patru luni ale anului curent, Uzinele „23 August" din București au rămas datoare cu: 118 bucăți seturi frînă pentru vagoanele gondolă C.F.R., 100 bucăți seturi pentru vagoane de tip GVAS. 45 seturi pentru vagoane platformă și călători. De asemenea, Uzinele „Nicolina" Iași sînt restanțiere cu 112 boghiuri pentru vagoane gondolă C.F.R., Uzina mecanică-Pașcani cu 231 boghiuri, Uzinele „Progresul"-Brăila cu 48 osii pentru vagoane basculante și 66 osii pentru vagoane de călători.*

● **Întreprinderea teritorială de aprovizionare Timișoara** *trebuia să livreze conform contractului încă din primul trimestru al anului în curs Întreprinderii județene de industrie locală „Mureșul"-Arad, 5 tone iarbă de mare pentru tapițat mobilă. Pînă în prezent din această cantitate nu a fost expediată beneficiarului nici un kilogram.*

● **I.I.S. „8 Mai"-Mediaș** *a înregistrat în perioada ianuarie-aprilie a.c. 22 contracte neonorate în valoare de 1.365 mii lei, din care încălțăminte — 555 mii lei și semifabricate (piele, talpă) — 810 mii lei.*

● *Întreprinderilor și organizațiilor comerciale nu le-au fost onorate de către* **Uzinele textile „Tîrnava"-Sibiu**, *în primele patru luni din anul curent, 11 contracte în valoare totală de 3.332 mii lei, cuprinzînd diferite sortimente de țesături din bumbac.*

● **I.I.S. „Firul Roșu"-Tălmaciu** *avea restanță la sfîrșitul lunii aprilie față de industria ușoară și comerț 124 contracte în valoare totală de 2.468 mii lei.*

UNDE AMPLASĂM NOILE OBIECTIVE?

Întreprinderile Ministerului Industriei Ușoare își dezvoltă necontenit capacitățile de producție, fie prin construirea de obiective sau secții noi, fie prin modernizare și reutilare. În orientarea investițiilor se fac însă simțite și anumite neajunsuri, mai ales în modul de amplasare a unor noi capacități de producție, care atrag după sine cheltuieli suplimentare inutile. De exemplu, **Întreprinderea „Borangicul" din București** și-a dezvoltat încă din 1968 capacitatea de producție la țesături de mătase aproape dublu față de cea inițială, prin construirea unei secții cu 140 războaie. Numai că această secție a fost amplasată în comuna Mihăilești, la 20 de km depărtare, deși la sediul central există teren liber pe care se putea construi nu o secție, ci chiar o nouă fabrică. De aici, numeroase transporturi ce se fac pentru aprovizionarea secției cu fire, pe de o parte, și pentru țesăturile crude de la secție la fabrică pentru finisare, pe de altă parte. Numai aceste cheltuieli suplimentare se ridică la minimum 100 mii lei anual. La aceasta se mai adaugă și faptul că maiștri, avînd sediul la fabrică, sînt nevoiți să se deplaseze la secție, deci alte cheltuieli, plus pierdere de timp și energie.

Cazul nu este deloc izolat. Încă acum 5 ani. **Întreprinderea „Țesătoriile Reunite"-București** cu sediul dincolo de gara Filaret și-a construit o secție de finisaj tocmai în cartierul Balta Albă. Și aici aceleași fenomene: se transportă materiile prime și țesăturile crude de la un capăt la altul al Capitalei. De menționat că, noua secție, fiind amplasată într-un cartier de locuințe, a necesitat cheltuieli mari de construcții pentru instalatii tehnologice, termice și electrice.

De asemenea de mai mulți ani **Țesătoria de mătase „Select" din București** are o secție de producție cu 90 de muncitori, tocmai în orașul Turnu Măgurele. Pentru evitarea cheltuielilor de aprovizionare, a celor cu transportul produselor la București, precum și altor cheltuieli administrative, nu era oare mai indicat ca direcția generală coordonatoare să intervină pentru predarea acestei secții industriei locale din localitate, care ar fi putut să supravegheze mai îndeaproape activitatea ei și, în plus, să se evite cheltuielile mari care le reclamă?

Întrucît planul de investiții al Ministerului Industriei Ușoare se află în plină desfășurare ar fi necesar să se revizuiască toate amplasările ce urmează a fi avizate și să se evite situatii ca cele arătate, care necesită fonduri de investiții mai mari și cheltuieli de producție permanente în plus, fapt ce diminuează acumulările la bugetul statului.

Aurel CONSTANTINESCU
economist
Centrala Băncii Naționale

● La Sibiu se află în construcție un nou cartier care va însuma în final, 6 000 de apartamente cu grad diferențiat de confort. Pentru început, s-au atacat 340 de apartamente. Și la Mediaș, Cisnădie și Tălmaciu se construiesc noi blocuri moderne. Anul acesta, în județul Sibiu vor fi date în folosință 1 539 de apartamente.

● De curînd, la Petroșani și Dilja au început lucrările la două cămine pentru nefamiliști cu cîte 300 de locuri fiecare. La Petrila se toarnă temeliile la un bloc cu 164 de garsoniere, iar la Lupeni, ale unui bloc turn cu 88 de apartamente. În total, în primul trimestru s-au dat în folosință aproape 300 de apartamente din cele 1 215 planificate a se construi anul acesta în Valea Jiului.

● Pe principalele artere rutiere de interes turistic de pe litoral se desfășoară o serie de lucrări de modernizare a părții carosabile. Între Constanța și Tuzla, drumul național se lărgește de la 9 la 12 metri. De asemenea, lățimea suprafeței șoselei București — Constanța se mărește în zona Ovidiu de la 7 la 12 metri. Tot pe această șosea, între Ovidiu și aeroportul internațional M. Kogălniceanu, pe o distanță de 10 km, se execută consolidări. Începute concomitent, aceste lucrări urmează a fi terminate pînă la sfîrșitul actualului trimestru.

● La Combinatul de industrializare a lemnului din Bacău au fost introduse în producția de serie două noi tipuri de case prefabricate, cu suprafețe locuibile cuprinse între 5 — 12 mp, și 50 — 100 mp. Noile case sînt destinate atît campingurilor, cît și cetățenilor care vor să locuiască cîțiva ani în astfel de apartamente. Ele dispun de 1 — 4 camere spațioase, dotate cu instalații sanitare, electrice și de încălzire.

● Pe Valea Leșului, în apropiere de Remeți, a început construcția unui mare baraj, care va uni doi versanți, formînd un puternic stăvilar în calea apelor ce coboară din Apuseni. Lacul de acumulare care

CONFIDENȚIAL

se va forma aici, cu un volum de 23 milioane de metri cubi, va acționa o viitoare hidrocentrală de putere medie și va rezolva necesarul de apă potabilă și industrială pentru municipiul Oradea și pentru alte localități din această parte a țării. De asemenea, vor putea fi irigate peste 10 000 ha, iar debitul Crișului Repede va fi stabilizat.

Se prevede ca în împrejurimile viitorului lac de acumulare să se amenajeze o bază turistică, ce va face legătură cu stațiunea climaterică Stîna de Vale.

● La Uzina de tractoare din Brașov a intrat în funcțiune un centru de calcul electronic dotat cu unități de centralizare, descifrare, citit, perforare și un „creier" electronic. Discul principal al centrului de calcul, care servește ca memorie externă, are o capacitate de 7 500 000 caractere alfanumerice. El dispune de capacitatea de a tipări 600 de rînduri de text pe minut și de a „citi", în aceeași unitate de timp, 600 de cartoteci. Într-o singură secundă, calculatorul poate executa nu mai puțin de 40 000 de operații.

● Întreprinderea de construcții forestiere Brașov desfășoară, anul acesta, o intensă activitate pentru dotarea cu o rețea de peste 200 km de drumuri auto a zonei cuprinsă între Carpații Meridionali, Munții Sebeșului, Făgărașului și Vrancei. Noile drumuri, pentru construirea cărora se lucrează în peste 150 de puncte izolate în adîncul munților, vor avea un caracter multifuncțional, urmînd a deservi atît exploatările forestiere, din județele Brașov, Covasna, Sibiu, Harghita și Mureș, cît și pe cele miniere și hidroenergetice, contribuind, în același timp, la dezvoltarea activității turistice. Cu toată dispersiunea mare a șantierelor, gradul ridicat de mecanizare (peste 30%), precum și introducerea metodelor industriale de construcții, asigură ritmul prevăzut pentru îndeplinirea la termen a acestor lucrări.

● Noi centrale telefonice automate vor fi puse în funcțiune la Alba-Iulia, Brad, Slobozia și Rm. Sărat, fiecare cu cîte o mie de linii. Vor fi, de asemenea, extinse centralele de la Tg. Jiu, Tîrgoviște, Botoșani, Deva, Reșița, Sinaia și Piatra-Neamț. Lucrări mai importante pentru extinderea rețelei telefonice sînt proiectate și în municipiile Sibiu, cu 2 500 de linii, Brăila, Cluj, Iași, Suceava și Timișoara, cu cîte 2 000 de linii fiecare.

● La București a început construcția centralei telefonice automate Berceni. Cele 8 000 de linii ale acestei centrale, la care se vor adăuga alte 8 000 de linii ale centralei Balta Albă și cîte 6 000 în fiecare din centralele Plevna, Foișor și Drumul Taberei, precum și cele 5 000 de linii Balta Albă II vor contribui la rezolvarea unei bune părți din cererile de telefoane ale populației.

EFICIENȚĂ ECONOMICĂ

ANALIZA CAUZELOR CARE DETERMINĂ PIERDERILE S-A FĂCUT

PE CÎND ÎNLĂTURAREA LOR?

ACȚIUNEA DE RENTABILIZARE a întreprinderilor și a produselor care se fabrică cu pierderi planificate începută în anul 1967 — la indicația conducerii superioare de partid și de stat — a continuat și în anul 1968. Cu sprijinul organelor tutelare și al cadrelor din instituțiile centrale de sinteză economică — C.S.P., Ministerul Finanțelor și bănci — întreprinderile au analizat posibilitățile de reducere a cheltuielilor de producție planificate pe anul 1968 și au întocmit planuri de măsuri concrete privind reducerea sau eliminarea pierderilor pe produse — respectiv pe ansamblul activității lor.

Pe întreaga economie, angajamentele privind rezervele care urmau să ducă la reducerea pierderilor planificate la sfîrșitul anului 1968 se ridicau aproape la un sfert de miliard de lei, localizate la un număr de peste 150 întreprinderi a căror activitate era planificată în ansamblul ei și pe întregul an cu pierderi, și la aproape 500 de produse cu pierderi planificate fabricate în cadrul unor întreprinderi rentabile. Potrivit raportărilor întocmite de ministere și de celelalte organe economice la finele anului 1968, rezultă că rezervele efective au depășit angajamentele cu aproape 26%, respectiv cu peste 60 milioane lei.

Dacă situația pe ansamblul economiei este pozitivă, trebuie reținut totuși că rezultatele ar fi putut fi și mai bune dacă un număr de 17 întreprinderi și-ar fi realizat integral propriile lor măsuri adoptate în direcția utilizării cît mai raționale a capacităților de producție, economisirii materiilor prime și a materialelor, creșterii productivității muncii etc. Printre aceste întreprinderi figurează Combinatul de fibre artificiale-Brăila, Întreprinderea minieră Anina, Uzina de mașini grele-București, Întreprinderea de prefabricate-Călărași, trusturile de construcții locale Ilfov, Sibiu, Vîlcea și altele.

De asemenea, deși marea majoritate a întreprinderilor rentabile care au fabricat produse cu pierderi planificate au înregistrat rezerve superioare celor identificate cu ocazia întocmirii planurilor de măsuri, totuși unele unități economice nu au reușit să-și îndeplinească ce și-au propus pînă la finele anului, așa cum a fost cazul la unele produse fabricate de întreprinderile miniere Cluj, Orșova și Rîmnicu Vîlcea (din Ministerul Minelor). Din această cauză, la nivelul Ministerului Minelor rezervele efectiv mobilizate din această categorie reprezintă doar un sfert din planul de măsuri angajat.

DIN ANALIZA lucrărilor prezentate se desprinde faptul că nerealizările au fost determinate de insuficienta fundamentare a planurilor de măsuri, de neurmărirea lor cu atenția cuvenită pînă la finele anului.

Se poate aprecia că sarcina trasată cu privire la mobilizarea tuturor rezervelor identificate în anul 1968 nu a fost îndeplinită de întreprinderile sus arătate și că nici organele tutelare nu au făcut totul pentru ca această situație să fie evitată.

Aspecte nefavorabile se constată și din analiza modului în care rezervele efectiv obținute în anul 1968 s-au oglindit în diminuarea corespunzătoare a pierderilor planificate pe întreprinderi și produse. Astfel, din informările făcute de ministere rezultă că la 31.XII.1968, la nivelul economiei naționale, rezervele efective raportate la întreprinderile nerentabile nu se reflectau în diminuarea pierderilor în sumă de circa 13 mil. lei, iar la întreprinderile rentabile care au fabricat produse cu pierderi, neregăsirea rezervelor efective în reducerea corespunzătoare a pierderilor planificate însuma circa 39 mil. lei. La nivel de întreprinderi, neregăsirea rezervelor în diminuarea corespunzătoare a pierderilor la finele anului se ridica la peste 100 mil. lei, fiind compensată însă la nivel central cu rezultatele pozitive obținute de alte întreprinderi.

Această situație arată că, în paralel cu efortul depus pentru realizarea rezervelor angajate au apărut unele lipsuri în activitatea economică a întreprinderilor, care au anihilat efortul pozitiv al măsurilor luate și care au dus, în final, la depășiri de pierderi sau chiar la înregistrări de pierderi în loc de beneficii, ori la apariția unor noi produse nerentabile.

Situația nefavorabilă în ce privește regăsirea rezervelor efective în diminuarea corespunzătoare a pierderilor la finele anului respectiv, modul în care acestea au fost atrase în circuitul economic s-a reflectat și mai semnificativ în faptul că, pe ansamblul economiei, volumul pierderilor planificate pe anul 1963 a fost depășit cu aproape 30%.

Cele mai importante depășiri de pierderi în anul 1968 s-au înregistrat la unitățile economice aparținînd de Ministerul Industriei Chimice, Ministerul Industriei Alimentare, Consiliul Superior al Agriculturii, Sectorul economiei locale ș.a.

Cauzele înregistrării pierderilor peste plan și a pierderilor în loc de beneficii planificate, țin în mod nemijlocit de nerealizarea planului de producție prin nefolosirea integrală a capacităților ca urmare a defecțiunilor tehnice și a avariilor la utilaje, neatingerea indicatorilor tehnico-economici proiectați la o serie de instalații la care termenele prevăzute în documentațiile tehnico-economice au expirat, depășirea normelor de consum de materii prime, materiale, combustibil și energie, nerealizarea unor randamente de prelucrare (în industria zahărului), obținerea unor produse de calitate inferioară (celofibră, rețele cord etc. în industria chimică), înregistrarea de rebuturi și cheltuieli neproductive etc. Totodată, la organizațiile de construcții locale s-au semnalat o serie de deficiențe ca, înregistrarea de cheltuieli în anul 1968 la lucrările raportate ca executate în anul 1967, nerespectarea unor măsuri privind eficiența transportului și manipulării materialelor, cheltuieli suplimentare ocazionate de refacerea sau remedierea unor lucrări executate necorespunzător, folosirea neeficientă a utilajelor etc.

PENTRU ANUL 1969, în planurile financiare s-a înscris un volum de pierderi mai mic cu aproape 20% decît realizările anului 1968. Și în anul acesta ponderea cea mai mare o dețin, în continuare, întreprinderile Ministerului Industriei Chimice, ale Ministerului Minelor, Ministerului Petrolului, Industriei Construcțiilor ș.a.

Înființarea experimentală a centralelor industriale începînd cu data de 1 aprilie a.c. într-o serie de ramuri ale industriei asigură, după părerea noastră, condiții favorabile pentru reducerea pînă la eliminare a pierderilor.

Intensificarea preocupărilor în direcția folosirii cu maximum de eficiență a capacităților și spațiilor de producție, asimilării de produse noi, extinderii procedeelor tehnologice moderne, obținerii unei înalte productivități a muncii, pentru diminuarea costurilor de producție și în mod deosebit a cheltuielilor materiale sînt căi și posibilități care vor asigura o îmbunătățire a indicatorilor economici-financiari ai unităților, pentru diminuarea treptată, prin efort propriu, a pierderilor planificate. Se impun cu atît mai mult aceste măsuri cu cît pe primele luni ale acestui an atît ca număr de întreprinderi cît și ca valoare, pierderile înregistrate depășesc cu mult nivelul planificat. Acest lucru trebuie să constituie pentru colectivele unităților economice în cauză, pentru centralele industriale nou înființate, un puternic semnal de alarmă în desfășurarea activității imediat următoare. Ne referim în mod deosebit la o serie de unități planificate cu pierderi din cadrul Ministerului Industriei Construcțiilor, Ministerului Construcțiilor pentru Industria Chimică și Rafinării, Ministerului Industriei Chimice, Ministerului Industriei Alimentare, unități care nu se găsesc pentru prima dată în situația de a realiza pierderi peste plan. Revederea normelor de consum și în special a consumului de metal și lemn, închiderea tuturor canalelor prin care se irosesc valori materiale sub forma deșeurilor, pierderilor din rebuturi, pierderi tehnologice sau rezultate din întreruperea procesului de producție, din calitatea necorespunzătoare a producției ș.a., sînt numai cîteva din obiectivele de bază care, urmărite în mod permanent și organizat, pot contribui într-o măsură însemnată la diminuarea pierderilor.

În scopul descoperirii de noi posibilități pentru creșterea eficienței economice, întreprinderile și unitățile dintr-o serie de ministere sînt sprijinite în prezent și de organele centrale ale Ministerului Finanțelor și ale băncilor cu ocazia analizei indicatorilor financiari planificați pe anul 1969 în circa 1000 de unități. În această acțiune, este necesar ca toate organele participante să dezbată cu obiectivitate și competență profesională problemele complexe pe care le ridică aprovizionarea tehnico-materială, producția, desfacerea ș.a., în scopul de a găsi căi, metode de muncă, posibilități noi de sporire a eficienței economice a activității ce o desfășoară.

În același timp, problema pierderilor și modul de realizare a acestora supuse dezbaterii lor în ședințe de colegii ale ministerelor sau ale consiliilor de administrație a centralelor ar constitui un bun prilej pentru luarea, în timp util, a măsurilor care se impun pentru creșterea în continuare a rentabilității activității economice în toate unitățile de producție.

Gh. POPESCU
director general în Ministerul Finanțelor

AGRICULTURĂ

REZERVE PENTRU REDUCEREA CHELTUIELILOR DE PRODUCȚIE ÎN I.M.A.

CA URMARE a eforturilor făcute de stat, întreprinderile de mecanizare a agriculturii dispun azi de o puternică bază tehnico-materială. Astfel, dacă în 1950 o întreprindere dispunea de un parc mediu de numai 42 tractoare, în anul 1968 îi reveneau în medie 230 tractoare. În același timp, se lărgește gama tipurilor de tractoare și mașini agricole; se prevede ca întreprinderile pentru mecanizarea agriculturii să primească în dotare tractoare de 40 C.P., în diferite variante constructive și care în anul 1970 vor reprezenta circa 14% din parcul total de tractoare. Creșterea dotării întreprinderilor pentru mecanizarea agriculturii paralel cu îmbunătățirea structurii parcului de tractoare și mașini agricole a făcut posibilă realizarea în 1968 a unui volum de lucrări de peste 18 ori mai mare ca în anul 1950, cu o diversificare continuă a sortimentelor de lucrări, de la aproximativ nouă cîte se executau în anul 1949 la circa 70 în anul acesta. Lucrările de bază, ca aratul, fertilizarea solului, combaterea dăunătorilor, semănatul cerealelor păioase, al porumbului și floarei soarelui, se execută în cea mai mare parte mecanizat.

În anul 1968 s-a depășit volumul valoric al lucrărilor prevăzute în plan, concomitent realizîndu-se o reducere a cheltuielilor planificate ce revin la 1000 de lei venituri cu circa 2%.

Creșterea gradului de înzestrare a întreprinderilor pentru mecanizarea agriculturii cu tractoare și mașini agricole pune în fața mecanizatorilor sarcini sporite de mare importanță în legătură cu folosirea cît mai completă și rațională a acestor mijloace de producție în scopul reducerii prețului de cost al lucrărilor efectuate.

Direcțiile principale în care — după părerea noastră — este necesar a fi concentrat efortul pentru creșterea eficienței economice și implicit pentru reducerea prețului de cost în întreprinderile pentru mecanizarea agriculturii ar fi următoarele: **identificarea de noi posibilități pentru creșterea volumului de lucrări — prestații pentru cooperativele agricole de producție sau alte unități și pentru ridicarea productivității muncii; economisirea combustibililor și lubrifianților; utilizarea rațională a parcului de mașini și tractoare și îmbunătățirea efectuării reparațiilor generale și capitale; folosirea rațională a pieselor de schimb și ori de cîte ori este posibil recondiționarea acestora.**

Pe linia arătată se înscriu o serie de măsuri tehnice și organizatorice care au fost verificate de viață și au făcut ca multe întreprinderi să utilizeze mai fructuos timpul de lucru al mașinilor și al mecanizatorilor și să obțină creșterea volumului și a gamei de lucrări. Volumul ridicat al activității întreprinderilor pentru mecanizarea agriculturii, care în anul 1969 se ridică la peste 4 miliarde lei — mai mare cu circa 6% decît în anul 1968 — se datorește între altele extinderii și diversificării gamei de lucrări agricole și neagricole, cu creșteri importante la stropitul livezilor, irigații, transporturi etc.

Folosirea judicioasă a timpului, a parcului de mașini și tractoare, paralel cu realizarea unui volum mai mare de lucrări cu un număr mai mic de salariați au permis să se sporească productivitatea muncii în mod apreciabil. În cursul anului 1968, productivitatea muncii a depășit prevederile planului cu 7,4%. O depășire remarcabilă a prevederilor la indicatorul productivității muncii s-a înregistrat îndeosebi la unitățile din județele Brașov, Suceava, Sibiu, Galați, Brăila etc.

Rezultatele bune obținute de întreprinderile pentru mecanizarea agriculturii nu exprimă totuși întregul potențial existent. În multe secții ale acestor întreprinderi se constată deficiențe în utilizarea timpului de lucru, se pierde încă mult timp cu repararea unor defecțiuni datorate întreținerii necorespunzătoare a tractoarelor și mașinilor agricole, nu se fac la timp reparațiile planificate, ceea ce conduce la uzarea prematură a mijloacelor de muncă. Așa de exemplu, în diverse etape din anul 1968, pe întreaga rețea a întreprinderilor de mecanizare, reparațiile la o serie de mașini agricole s-au efectuat în număr insuficient față de anii precedenți și cu mult sub prevederile de plan.

Desigur că această situație nesatisfăcătoare s-a datorat și faptului că mașinile agricole au fost ținute în cîmp pentru executarea lucrărilor agricole întîrziate. Totuși, la unele întreprinderi de mecanizare s-a constatat tendința de a face „economii" prin neexecutarea la timp a reparațiilor și întreținerilor, care n-a putut să nu aibă efect negativ asupra utilizării în întregime a capacității de lucru a mașinilor și utilajelor agricole, cît și asupra calității lucrărilor efectuate.

De asemenea, unele unități de mecanizare, deși au fost dotate cu utilaje noi necesare efectuării mecanizate a lucrărilor agricole în cultura cartofului, a sfeclei de zahăr și a legumelor, nu le utilizează în suficientă măsură. Ne referim, în special, la mașinile de plantat și recoltat cartofii, de decoletat și scos sfecla, nivelatoarele și altele.

Organizarea întreprinderilor pentru mecanizarea agriculturii pe principiul gestiunii economice proprii asigură condiții favorabile pentru o folosire mai bună a tractoarelor și a forței de muncă. Sînt multe unități care, în anii trecuți, nu reușeau să-și acopere cheltuielile din încasările pentru lucrările efectuate și care, în prezent, desfășoară o activitate eficientă, soldată cu beneficii. Sînt însă și unele întreprinderi care nu folosec în mod rațional fondurile alocate, nivelul cheltuielilor din plan fiind depășite nejustificat. Așa de exemplu, în anul 1968, întreprinderile pentru mecanizarea agriculturii din județul Hunedoara au depășit cheltuielile planificate la 1000 lei venituri cu 14,8 la sută, din județul Cluj cu 8,4 la sută, iar din județul Galați cu 2,5 la sută. I.M.A. Poșta Cîrlău din județul Buzău, I.M.A. Sfîntu Gheorghe din județul Covasna și multe altele, din întreprinderi cu beneficii au devenit nerentabile. Cauza principală a acestor situații necorespunzătoare provine, de cele mai multe ori, din lipsa de preocupare pentru organizarea muncii și a producției în unele unități, fapt ce determină ca tractoarele și mașinile agricole să fie utilizate cu randament scăzut, să se depășească normele de consum la piese de schimb, carburanți, lubrifianți și alte materiale. Cu toate că în anul 1968 s-au înregistrat rezultate pozitive pe ansamblul activității întreprinderilor de mecanizare, obținîndu-se economii de aproape 100 milioane lei față de prevederile planului, totuși mai rămîn cu pierderi încă un număr important de întreprinderi.

După cum se știe, reparațiile de tractoare și mașini agricole reprezintă unul din cele mai importante capitole de cheltuieli din activitatea de producție a întreprinderilor pentru mecanizarea agriculturii. În anul 1969 se prevede ca aceste cheltuieli la 1000 lei venituri să scadă față de 1968 cu peste 9 la sută, ceea ce va contribui la realizarea unei economii de circa 100 milioane lei. În acest scop vor trebui luate măsuri pentru îmbunătățirea calității reparațiilor, micșorarea consumului specific de piese de schimb,

⟶

diminuarea frecventelor reparații care se efectuează în cîmp în timpul campaniilor agricole, ca urmare a calității necorespunzătoare a unor reparații.

Prin îmbunătățirea utilizării fondurilor fixe și în special a tractoarelor și mașinilor agricole, prin practicarea unui regim sever de economii la cheltuielile administrative și gospodărești, nivelul costurilor pentru amortizarea fondurilor fixe și regia generală ce revin la 1000 lei venituri se prevede să se reducă în anul 1969 cu aproximativ 4 la sută, respectiv circa 40 milioane lei economii, față de anul trecut.

Gh. ȘICĂ

M. WERTENSTEIN

ȘTIINȚĂ, TEHNICĂ TEHNOLOGIE, INOVAȚII

● **Specialiștii Institutului de cercetări în domeniul prelucrării țițeiului — Ploiești** au realizat un nou lubrifiant pentru protecția utilajelor industriale. El posedă o putere detergentă ridicată și un aditiv antiuzură, prezintă aderență la metal și are proprietăți antirugină. Prin folosirea noului produs brevetat ca invenție, se realizează mari economii. Se apreciază că numai Uzina „Rulmentul" din Brașov, căreia i-au fost livrate primele cantități din acest fluid, va realiza în acest an 9,5 milioane lei economii, ca urmare a renunțării la importul de astfel de produse.

● **La Brașov** a avut loc o sesiune tehnico-științifică pe tema „Promovarea progresului tehnic în fabricarea de unelte și scule de mină". Numeroși specialiști din industria constructoare de mașini au dezbătut cu acest prilej probleme privind modernizarea fluxurilor tehnologice, creșterea productivității utilajelor, confecționarea și recondiționarea sculelor, precum și rezultatele cercetărilor în legătură cu aplicarea planificării operative, folosind metode matematice de calcul.

● **La Combinatul chimic din Tîrnăveni** au fost definitivate noi rețete și tehnologii de fabricație a unor glazuri albe și colorate cu calități superioare, care sînt utilizate la producerea plăcilor de ceramică destinate decorării clădirilor. Specialiștii întreprinderii studiază în prezent posibilitatea realizării unor plăci din ceramică, care imită marmura, travertinul și alte roci decorative mult utilizate în construcții.

● Inginerul chimist **Nicolae Ciontea** și geologul **Alex. Mădăraș** de la Laboratorul central din Cluj al Ministerului Industriei Ușoare, și fiziciana **Terezia Haler**, de la Fabrica „1 Septembrie" din Satu Mare, sînt autorii unui studiu privind folosirea caolinurilor și argilelor românești la prepararea emailurilor. După numeroase căutări, ei au constatat că argila refractară de la Bochia și caolinul de Popești pot fi utilizate ca materii prime în procesul de fabricare a emailurilor. Experimentate pe scară industrială la Satu Mare și Mediaș, acestea au dat rezultate bune, comparabile cu acelea obținute prin folosirea unor caolinuri și argile importate. Același colectiv de cercetători a dovedit posibilitatea preparării emailurilor albe, de înaltă calitate, cu cuarț extras din zăcămintele existente în Muntele Mare.

● La **Întreprinderea de mecanizare a transporturilor forestiere** din Brașov se procedează în prezent la amenajarea a 50 autocamioane cu trolii care vor asigura încărcarea mecanică a sortimentelor de dimensiuni mărunte: lemn de construcții rurale, lobde industriale, bușteni mici pentru derulaj, dulăpași etc. — acțiune bazată exclusiv pe fondurile de mică mecanizare. Intrate în funcțiune, autocamioanele astfel amenajate vor contribui la scurtarea ciclului de aprovizionare cu materie primă a unităților industriale situate în județele Brașov, Covasna, Sibiu și parțial Mureș.

Pentru mărirea capacității de transport, a fost realizat un tip de remorcă supradimensionată, cu gabarit lărgit, capabilă să asigure la fiecare cursă transportul a 10 tone masă lemnoasă, în loc de 8 tone. Dotarea unităților de transport forestier cu acest tip de remorcă se va solda cu importante economii bănești, de forțe de muncă, utilaje și combustibil.

● **Un colectiv de specialiști de la Uzina constructoare de mașini din Reșița** a elaborat un aliaj de bronz destinat producției de piese pentru motoare și locomotive Diesel-electrice. Acesta înlocuiește diferite metale neferoase aduse din import, dovedindu-se deosebit de rezistent la solicitări mecanice și termice. Rețeta acestui aliaj, elaborată de specialiștii reșițeni, a fost brevetată ca o nouă invenție românească.

● **La Întreprinderea „Metalurgica" din Piatra Neamț** au fost introduși în producția de serie, după o tehnologie stabilită în unitate, generatorii de acetilenă. Asemenea utilaje sînt solicitate în mai toate ramurile industriale și în atelierele de reparații. Primul lot de generatori a și fost expediat beneficiarilor.

PERFECȚIONAREA ORGANIZĂRII ÎN C.A.P.

ATENȚIE PRINCIPALĂ NORMĂRII MUNCII

DEZBATERILE referitoare la perfecționarea repartiției după muncă în C.A.P. ce se poartă în revista „Viața economică" începînd cu numărul 12 a.c. au menirea să contribuie la definirea conținutului economic al noțiunii de „zi-muncă" și să stabilească principalele căi ale întăririi rolului acesteia în creșterea economică a agriculturii cooperatiste.

Datorită proprietății cooperatiste asupra mijloacelor de producție și asupra producției obținute, principiul socialist al retribuirii egale la muncă egală are loc **numai la nivel de unitate.** Și acesta este rezultatul faptului că în cazul membrilor cooperatori retribuirea nu se face numai în funcție de cantitatea și calitatea muncii depuse de fiecare participant la lucru, ci și în funcție de rezultatele obținute pe întreaga cooperativă agricolă, care depind și de alți factori printre care menționăm nivelul dezvoltării economice, rentabilitatea diferită a diverselor ramuri, culturi, specii de animale, profilarea ramurilor de producție, influența factorilor naturali.

În funcție de măsura în care sînt folosiți acești factori în diferite cooperative agricole, retribuția diferă și ea, chiar dacă, de pildă, doi membri cooperatori din două unități diferite au efectuat același volum de muncă.

În cadrul cooperativelor agricole există și unele particularități în ceea ce privește modul de repartizare a producției globale. Spre deosebire de întreprinderile agricole de stat, unde în cadrul produsului creat ($P = c+v+p$), partea variabilă este „p" adică plusprodusul, asigurîndu-se retribuirea cu un salariu tarifar (bineînțeles în condițiile realizării sarcinilor de producție), în cooperativele agricole partea variabilă a produsului creat este $v+p$ care se împarte în fondul de acumulare și fondul de consum. Prin urmare, de nivelul producției și productivității muncii membrilor cooperatori, de măsura în care producția netă se repartizează în mod rațional între fondul de acumulare și fondul de consum depinde nivelul retribuirii țăranilor cooperatori și legat de aceasta folosirea zilei-muncă drept principal instrument al înfăptuirii retribuirii.

Acest rol al zilei-muncă se poate manifesta numai în cazul cînd particularitățile arătate mai sus contribuie la creșterea cointeresării materiale a membrilor cooperatori. Se cere deci înfăptuirea principiului „retribuire egală la muncă egală" în cadrul aceleiași unități și repartizarea rațională a producției nete în fond de acumulare și fond de consum.

Se mai întîmplă însă cazuri cînd, chiar în cadrul aceleiași unități, principiul de mai sus să fie încălcat în sensul că aceeași muncă prestată de membrii cooperatori pe diferite parcele și în cadrul diferitelor brigăzi este retribuită diferit pentru că nu se ține seama de fertilitatea naturală a solului și de cheltuielile suplimentare efectuate pentru obținerea unor producții mari pe anumite parcele. De pildă, în cooperativa agricolă Bivolari, județul Iași, datorită intrării parțial în funcțiune a sistemului de irigații și a creșterii dozei de îngrășăminte la hectar, în anul 1968 s-a obținut pe anumite parcele o producție mai mare decît cea planificată, dar aceasta s-a datorat nu în primul rînd muncii suplimentare a membrilor cooperatori, ci cheltuielilor materiale suplimentare efectuate. Aceste situații duc la slăbirea rolului zilei-muncă în prețuirea muncii.

În literatura de specialitate se afirmă de multe ori că ziua-muncă nu măsoară timpul de muncă, ci cantitatea și calitatea muncii depuse. Acest mod de a privi problema ni se pare neclar, deoarece cantitatea și calitatea muncii sînt măsurate numai de timpul de muncă. A face deosebirea dintre timpul de muncă, pe de o parte, și cantitatea și calitatea muncii, pe de altă parte, înseamnă a opune noțiunea de „zi-muncă" aceleia de „timp de muncă", și a nu face distincție între importanța normării muncii ca mijloc de măsurare a timpului de muncă și rolul zilei-muncă folosită ca instrument de lucru, ca expresie a prețuirii muncii, bazată pe normarea muncii.

Așadar, ziua-muncă nu măsoară timpul de muncă în mod direct. Ea poate fi însă folosită ca un instrument principal în înfăptuirea retribuirii de bază în cooperativele agricole. Dar acest instrument nu poate fi eficient dacă nu se bazează în totalitate pe principiile legii valorii și ale legii repartiției socialiste după muncă. Din aceste considerente s-ar putea spune că **ziua-muncă trebuie considerată ca o categorie economică a agriculturii cooperatiste numai atunci cînd este fundamentată pe baza altor categorii economice cu privire la valoare, organizarea, normarea și retribuirea muncii.** Considerarea zilei-muncă drept un instrument de lucru convențional, contabil nu scade din importanța ei, pentru că numărul zilelor-muncă se stabilește în raport cu munca depusă, a cărei măsură este **norma de muncă.** Putem afirma deci că ziua-muncă măsoară **cantitatea și calitatea muncii depuse de membrii cooperatori avînd la bază normarea muncii, care are ca rol direct de a măsura timpul de muncă.** Importanța normării muncii este atît de mare în aprecierea și prețuirea muncii, încît se poate afirma că principala preocupare a îmbunătățirii formelor de retribuire a muncii trebuie să fie — așa cum se subliniază în articolul tov. Chirculescu Ion — perfecționarea normării muncii și nu faptul că ziua-muncă are unele deficiențe.

Dacă admitem că normarea muncii stă la baza calculării zilelor-muncă și că în agricultură rezultatele activității nu sînt numai urmarea muncii depuse nemijlocit de către cooperatori ci sînt influențate și de nivelul tehnicii folosite, condițiile naturale, fertilitatea solului, nu trebuie să admitem două criterii în calcularea zilelor-muncă pentru retribuirea de bază, așa cum se procedează în prezent în unele ramuri și se propune de unii economiști [1]) a fi extinse în toate ramurile producției agricole. După această metodă numărul de zile-muncă se calculează atît în funcție de volumul lucrărilor executate (cu ajutorul normelor de muncă), cît și în funcție de producția realizată. Considerăm că stabilirea numărului de zile-muncă numai în funcție de criteriul unic al volumului de lucrări executate, prin utilizarea normării muncii, ar contribui la întărirea rolului zilei-muncă ca instrument în prețuirea și evidența muncii membrilor cooperatori. Stabilirea numărului de zile-muncă și în funcție de rezultatele obținute în producție (și extinderea acestui sistem), ar rupe ziua-muncă de baza ei reală și anume cantitatea și calitatea muncii. Așa, de pildă, cooperativele agricole Comarna și Tomești din județul Iași, profilate în producția viticolă, au obținut în 1967 peste 9400 și respectiv 2770 kg struguri la hectar, deși volumul de muncă a fost mai mare la Tomești (265 zile-muncă la hectarul cultivat cu vie față de 178 z.m. la ha în Comarna).

Este de necontestat faptul că în cooperativele agricole retribuirea muncii este influențată, mai mult decît în oricare ramură a economiei naționale, de producția obținută, dar această dependență se va concretiza în nivelul diferit al retribuirii pe o zi-muncă. Numărul de zile-muncă trebuie să reflecte în mod real munca prestată de membrii cooperatori, iar rezultatele întregii activități a unității (evident influențate de un număr mult mai mare de factori) va fi reflectată în retribuirea pe o zi-muncă și retribuirea totală pe un membru cooperator.

Admițînd că normarea muncii trebuie să constituie criteriul unic pe baza căruia este prețuită munca membrilor cooperatori în zile-muncă, atenția principală trebuie acordată perfecționării normării muncii.

D. TUDORACHE

doctorand la Academia de Studii Economice

1). T. Lazăr: Dezbateri „Viața economică" nr. 25/1968.

TRANZACȚII COMERCIALE EXTERNE

● **TEHNOIMPORT. În prima decadă a lunii aprilie a.c. au fost livrate la export 3 528 200 bile rulmenți în R. S. Cehoslovacă, R. P. Polonă, R. D. Vietnam; 66 000 rulmenți în Austria, Belgia, R. F. a Germaniei; 56 600 rulmenți în R. P. Bulgaria, R. S. Cehoslovacă, R.P.D. Coreeană, R. P. Polonă, U.R.S.S., R. D. Vietnam. Din import au fost realizate 13 t geam semnalizare de la firma „Dia Glas Keramik" din R. D. Germană; 16 t desmopchen 3 800 de la firma „Compagnia Generale Technica" din Italia. Contracte de import încheiate în aceeași perioadă prevăd cumpărarea a 20 contoare de lapte și degazoare de la firma „Bopp & Reuther" din R. F. a Germaniei, 210 aparate de taxat și accesoriile necesare de la firma „Haldes Aktiebolaget" din Suedia, 5 mese de montaj, inclusiv accesoriile, de la firma „W. Steenbeck & Co." din R. F. a Germaniei**

● **MINERALIMPORTEXPORT. Au fost livrate la export 20 500 t ciment în R. S. Cehoslovacă, R. P. Polonă, R. D. Germană, R.S.F. Iugoslavia, Austria, 29 000 mp geam laminat în R. S. Cehoslovacă, 45 tone pvc prelucrat în U.R.S.S. și R. S. Cehoslovacă, 10 570 mp covor cu suport textil și 41 300 ml tapet semilavabil în U.R.S.S., 15 000 mp covor fără suport în R. S. Cehoslovacă, 2240 t piatră de gips, 390 t ipsos în R.P. Ungară, 113 000 mp carton asfaltat, 15 000 mp păci azbociment, 75 200 bucăți cărămizi, 4 180 mp dale beton mozaic, 1 500 mp plăci marmură în R. S. Cehoslovacă, 130 000 mp împislitură din sticlă în R. F. a Germaniei, 35 mc marmură blocuri în Japonia**

● **ROMTRANS. În perioada 5—11 aprilie au fost livrate la export prin portul Constanța, 1 330 t azotat de amoniu cu destinația Grecia; 3 210 t țigle cu destinația Iran pe vasul românesc „Deva", 5 480 mc cherestea spre R.A.U. În aceeași perioadă au sosit din import, tot prin portul Constanța, 1 000 t burlane de foraj din Japonia, 8660 t fosfat din Izrael, 1 000 t iarbă de mare din Maroc, 3 250 t pește și icre din R. P. Chineză, 7 410 t cocs de furnal din Italia, 10 200 t zahăr din Cuba, 4 830 t bumbac din Pakistan și Siria, 1 200 t saci de iută din Pakistan. Din U.R.S.S. au fost importate 19 680 t cocs, 4 680 t cărbune, 20 960 t metale, 73 850 t minereu de fier, 7 860 apatită, 1 380 t sare potasică și exportate în U.R.S.S. 2 850 t produse petroliere, 1 070 t minerale, 3 640 t metale, 880 t mașini și utilaje, 1 268 t produse ale industriei chimice, 4 100 t produse lemnoase, 397 t produse ale industriei ușoare**

● **MAȘINEXPORT a încheiat un aranjament pentru exportul în Danemarca a 2 000 electromotoare; contracte de export pentru mașini-unelte prevăd livrarea de freze universale de sculărie FUS 200 P în R.F. a Germaniei și Brazilia**

● **ICECOOP. Firmei „Cistella" din Austria i-au fost livrate 19 000 pardesie nylon executate în Lohn, în valoare de 60 000 lei valută. Pene în valoare de 170 000 lei valută au fost livrate către firme partenere din R.F. a Germaniei și Danemarca. În perioada 7—13 aprilie au fost încheiate contracte care prevăd exportul de melci vii în valoare de 350 000 lei valută către firma „Secopa" din Franța și „Pinaton" din Elveția, exportul de pene în valoare de 510 000 lei valută către firma „Manhattan" din S.U.A. Cu firma „Demusa" din R.D. Germană a fost încheiat un contract în valoare de 29 000 lei valută pentru livrarea de articole de marochinărie; alte contracte prevăd cumpărarea de piei de caprine din India, în valoare de 435 000 lei valută, fire de lînă pentru covoare în valoare de 550 000 lei valută de la o firmă din Belgia, cablu flexibil din R. S. Cehoslovacă.**

TRIBUNA SPECIALISTULUI

INDICATORI — Producţia marfă vîndută şi încasată — indicator statistic

CONSIDER binevenite discuţiile referitoare la indicatorii ce trebuie folosiţi pentru planificarea şi analiza activităţii economice a întreprinderilor.

În legătură cu indicatorul producţia marfă vîndută şi încasată trebuie subliniat că, cel puţin în ramura construcţiilor de maşini şi al uzinei noastre, lansarea în fabricaţie a produselor are loc numai în baza desfacerii asigurate pe bază de repartiţii. În condiţiile H.G.M. nr. 1161 1962, nu poate fi deci vorba de crearea de stocuri supranormative de produse finite care să fie supuse ulterior declasărilor, casărilor. Ceea ce poate împiedica uneori buna desfăşurare a circuitului mijloacelor economice din întreprinderi, respectiv transformarea în bani a produselor fabricate şi livrate clienţilor sînt factorii din afara întreprinderilor. Cele mai multe greutăţi întîmpinate de uzina noastră se datoresc clienţilor care, avînd de rezolvat formalităţile prevăzute în reglementările privind investiţiile, întîrzie efectuarea plăţilor. Deseori facturile noastre sînt returnate de filialele Băncii de Investiţii, fără scadenţarea lor la clienţi, purtînd menţiunile: „lipsă finanţare", „poziţie de plan fictivă" „nu figurează în lista" etc. În astfel de situaţii este evident că uzina nu are nici o vină; a primit o repartiţie şi a executat un contract, datele inserate în taloanele de factură fiind cele menţionate de clienţi în contracte. Refuzurile de plată pe motiv de calitate sînt foarte mici, în majoritatea cazurilor inexistente.

Am ridicat această problemă întrucît la realizarea producţiei marfă vîndută şi încasată, indicator asupra căruia se insistă ..., acţionează factori a căror acţiune nu poate fi controlată de întreprinderile producătoare.

Sînt cazuri cînd producţia marfă vîndută şi încasată este nerealizată sau depăşită insensibil în timp ce beneficiul peste plan este voluminos, precum şi cazuri cînd producţia marfă vîndută şi încasată planificată este depăşită iar întreprinderea înregistrează pierderi. Acest fapt poate fi ilustrat cu date din întreprinderea noastră:

	Depăşirea absolută mii lei		% de realizare a planului	
	1967	1968	1967	1968
Beneficiu din activitatea de bază	4259	1158	108,1	102,8
Producţia marfă vîndută şi încasată, la preţ cu ridicata de întreprindere	13543	197	117,7	100,4

Datele de mai sus arată că este greşit să se considere că depăşirea producţiei marfă vîndută şi încasată în 1967 cu 13543 mii lei a condiţionat depăşirea beneficiului cu 4259 mii lei. Dacă am admite această condiţionare situaţia ar deveni de-a dreptul inexplicabilă, în anul 1968, cînd, la o depăşire de numai 197 mii lei, beneficiul peste plan este de 1158 mii lei.

Întrucît unităţile industriale trebuie stimulate în creşterea beneficiului indiferent în ce stadiu de realizare se află producţia marfă vîndută şi încasată, atunci cînd nu se creează stocuri supranormative, adică nu sînt imobilizate mijloace, consider că indicatorului producţie marfă vîndută şi încasată să i se acorde numai importanţa unui indicator statistic şi nu de analiză a activităţii economice, în cazul întreprinderilor care au desfacerea asigurată.

econ. Vasile DUMITRIU
Uzina de pompe-Bucureşti

CRONICĂ

● **Ing. Mircea T. Popa** a fost numit recent în funcţia de director general la Uzina de construcţii de maşini -Reşiţa. A absolvit în 1958 Facultatea de mecanică, în specialitatea utilajul şi tehnica turnării din cadrul Institutului politehnic-Cluj. Printre funcţiile de conducere pe care le-a îndeplinit amintim: şef atelier la secţia turnătorie, şef secţie turnătorie de oţel şi inginer şef în cadrul uzinei amintite.

● **Ing. Panaite Drăguş** este noul director al I.I.S. „Electroaparataj"-Bucureşti A terminat în 1952 Facultatea de electronică din cadrul Istitutului politehnic-Bucureşti. A îndeplinit funcţiile de şef de serviciu dispecer şi inginer şef adjunct de producţie la aceeaşi întreprindere. Pentru merite în muncă a fost distins cu „Ordinul muncii" cl. III-a

● **Ing. Gheorghe A. Panait** a fost numit director la Şantierul naval-Brăila. După absolvirea în 1958 a Facultăţii de mecanică. specialitatea nave şi instalaţii de bord, din cadrul Institutului politehnic-Galaţi, a îndeplinit tot la Şantierul naval-Brăila unele funcţii de conducere, printre care: şef secţie construcţii navale şi inginer şef.

● Noul director al Uzinei mecanice navale-Galaţi este **ing. Constantin Gh. Iacob.** El a terminat în 1956 Facultatea de mecanică, specialitatea exploatarea navelor şi porturilor din cadrul Institutului politehnic-Galaţi. La uzina amintită, a îndeplinit unele funcţii de conducere cum sînt: şef de secţie forjă, şi turnătorie, şef serviciu dispecer, inginer şef adjunct şi inginer şef.

● La Uzina de construcţii de maşini-Reşiţa a fost numit în funcţia de director tehnic de fabricaţie **ing. Paul P. Daud.** El a absolvit în 1952 Facultatea de mecanică, specialitatea mecano-energetică, din cadrul Institutului politehnic-Timişoara. Pritre funcţiile de conducere îndeplinite: şef secţie adjunct, şef secţie mecanică şi şef serviciu producţie. A realizat o invenţie reprezentînd un dispozitiv de rodare mecanică a suprafeţelor de îmbinare la pompele de petrol. Pentru meritele în muncă a fost distins cu „Ordinul muncii" cl. II-a.

● **Ing. Mircea Aurel I. Florescu** a fost numit de curînd director tehnic la Uzina de autocamioane — Braşov. A absolvit în 1957 Facultatea de mecanică, specialitatea maşini-unelte, scule, dispozitive şi verificatoare din cadrul Institutului politehnic-Bucureşti. A îndeplinit funcţii de conducere: şef atelier mecanic, şef secţie la Uzina „Tractorul"-Braşov.

CADRE EFICACE...

CUM POATE DEVENI un cadru eficace? Este o întrebare pe care ne-o punem adesea fără să reuşim să ajungem la o clarificare deplină.

A fi eficace în cazul unui lucrător manual sau operator la maşină, vînzător, contabil, desenator tehnic etc., înseamnă a executa, **conform unei tehnologii dinainte stabilite,** un anumit număr (tot dinainte stabilit) de produse, de operaţii, de activităţi, de calcule şi înregistrări, de desene tehnice. Pentru asemenea munci există sau se construiesc cu destulă uşurinţă metode de execuţie, ca şi tehnici de măsurare, evaluare şi apreciere a rezultatelor lor.

„Produsele" cadrelor de conducere şi de concepţie sînt **deciziile** şi **ideile,** a căror valoare nu poate fi însă măsurată fără anumite dificultăţi. Ele capătă o valoare **efectivă** abia atunci cînd sînt traduse în **fapte.** Cu alte cuvinte, ele anticipează executarea unor acţiuni şi abia rezultatele acestora pot fi măsurate în termeni mai precişi. Cum spun unii autori, cadrele de conducere urmăresc să determine **să se facă ceea ce trebuie făcut.** Într-un consens mai larg esenţa este aceeaşi fie că se emite o idee (cadre de concepţie), fie că se ia o decizie (cadre de conducere), fie amîndouă deodată.

Parcurgerea rezultatelor cercetărilor făcute de specialişti asupra cadrelor pentru a descoperi calităţile care fac pe unii să fie mai eficace decît alţii prezintă un interes particular. Astfel, a fost studiat temperamentul, capacitatea intelectuală, personalitatea, cunoştinţele, preocupările şi modul în care fiecare le îndeplineşte şi s-a constatat (şi acest lucru îl putem face fiecare dintre noi dacă privim cu atenţie în jurul nostru) că din toate punctele de vedere enumerate cadrele eficace se deosebesc între ele tot atît de mult cum se deosebesc medicii, profesorii sau artiştii între ei... Singura calitate comună tuturor cadrelor eficace, care le deosebeşte net de cele ineficace, este aptitudinea de a şti să aleagă şi de a face să se facă numai ceea ce trebuie făcut. **Inteligenţa, imaginaţia şi cunoştinţele** constituie **resurse esenţiale,** dar numai această aptitudine le converteşte în **rezultate.**

Mai mult, se constată că aptitudinea de a fi eficace nu este rezultatul existenţei unui talent născut, ci al **înţelegerii** acestui concept, al unor **practici,** al unor **obiceiuri.** Or, practicile pot fi învăţate. Întrucît nu există nici o raţiune ca un individ normal să nu poată însuşi competenţa într-o practică sau alta **porţile eficacităţii sînt deschise tuturor.** Măiestria poate să-i scape; pentru aceasta se cer talente speciale. Eficacitatea însă nu. Ceea ce este necesar în materie de eficacitate este **competenţa.**

Încercînd să circumscrie conceptul de cadre eficace, Peter Drucker distinge existenţa a cinci practici esenţiale care trebuie însuşite pentru a pătrunde în rîndurile acestora: 1) Cadrele eficace ştiu ce să facă cu **timpul** lor. Ele depun o muncă sistematică pentru a-şi gestiona mica porţiune de timp care nu scapă propriului control. 2) Cadrele eficace se concentrează asupra contribuţiei pe care o pot aduce la **rezultate.** Ele îşi dirijează eforturile mai curînd spre rezultate decît spre munca propriu-zisă. Ele pornesc cu întrebarea „Ce rezultate se aşteaptă de la mine?" 3) Cadrele eficace construiesc pe ceea ce este **pozitiv** la ele însele, la superiorii, colegii şi subordonaţii lor: adică se bazează pe ceea ce pot face, preluînd experienţa pozitivă. 4) Cadrele eficace se **concentrează** asupra cîtorva domenii de importanţă majoră unde calitatea acţiunii poate da rezultate excepţionale. 5) În sfîrşit, cadrele eficace iau **decizii eficace.**

Constantin COJOCARU

OPINII

CREATIVITATE ŞI INOVAŢIE

ÎNTREPRINDEREA, prin raţiunea ei de-a fi, presupune a întreprinde. *Această axiomă, considerată deseori prea simplă pentru a incita la reflecţie, a dobîndit, în zilele noastre, cînd schimbarea a devenit un „modus vivendi", noi semnificaţii.*

Pentru a întreprinde sînt necesare desigur anumite resurse şi în primul rînd este indispensabilă capacitatea de a crea, de a perfecţiona continuu. Nici conţinutul conducerii ştiinţifice nu poate fi redus numai la aplicarea unor metode şi tehnici moderne; şi ea presupune **dispoziţia pentru schimbare,** *o concepţie şi o atitudine care să permită introducerea inovaţiei. Se pare că una dintre principalele deosebiri între* **gestiune** *şi* **management** *constă tocmai în faptul că prima are un caracter mai mult static, pe cînd cea de a doua este dinamică, implicînd creativitatea.*

La cele arătate am mai adăuga că însăşi întreprinderea a evoluat în procesul ei de maturizare de la stadiul „tehnic" (de dezvoltare extensivă), la cel **„organizatoric"** *(de dezvoltare intensivă) şi acum am putea spune că se profilează un nou stadiu pe care l-am numi de* **„integrare a inovaţiei"** *(de dezvoltare, să-i zicem, superintensivă). Cînd ne referim la integrarea inovaţiei în activitatea întreprinderii, îi atribuim sensul cel mai larg, cuprinzînd diversele ei laturi, de la produse şi tehnologii, pînă la* **concepte** *şi* **metode** *de conducere şi organizare.*

Nu am putea spune că în întreprinderile noastre s-a făcut suficient pentru introducerea inovaţiei în sensul atribuit de noi acestui cuvînt Şi aceasta pentru că, de ce să n-o recunoaştem, este mai comod să repeţi experienţe trecute decît să te frămînţi pentru găsirea de idei noi şi să înfrunţi dificultăţile şi uneori chiar riscurile aplicării lor Comoditatea, teama de risc, rutina, lipsa de imaginaţie creatoare, incompetenţa şi multe altele duc la ceea ce într-o expresie sintetică ar putea fi formulat ca **„rezistenţă la schimbare".**

Dar aşa nu merge. Nu poate merge pentru că într-un mediu economic şi tehnologic în care au loc schimbări rapide, în care ştiinţa se dezvoltă exponenţial — neuitînd că ea a devenit un factor endogen al producţiei — „statu quo-ul" înseamnă a ieşi din competiţie. Să faci mereu ceea ce ai mai făcut şi mai ales **cum** *ai mai făcut înseamnă a-ţi asuma un risc prea mare cînd trăieşti într-o lume în continuă transformare.*

Asistăm la ceea ce am putea numi o provocare din partea inovaţiei fiind martorii unui proces de **accelerare** *a introducerii în practică a rezultatelor cercetării, proces care este însoţit de* **reducerea** *timpului de exploatare economică a acestor rezultate. Durata medie a vieţii unui produs s-a scurtat foarte mult; cele cinci faze ale „curbei vieţii" lui — descoperirea şi experimentarea, lansarea, industrializarea, maturitatea şi declinul — se succed în prezent cu o mare repeziciune. În temeiul acestor constatări putem înţelege afirmaţia lui Fustier după care, dacă acum cincizeci de ani piaţa mondială aparţinea* **producătorilor,** *adică întreprinderilor capabile de a o inunda cu produse de calitate obişnuită; dacă astăzi ea începe să constituie domeniul* **distribuitorilor,** *adică al întreprinderilor capabile să-şi impună produsele lor prin publicitate şi o reţea de vînzări adecvată; pieţele de mîine vor aparţine indiscutabil* **cercetătorilor** *capabili să propună consumatorilor produse de concepţie nouă cu calităţi superioare. Astfel, devine explicabil şi motivul pentru care întreprinderile tind să-şi sporească continuu numărul cadrelor de cercetare ştiinţifică. Ne limităm la a arăta că concernul Du Pont de Nemours a ajuns să aibe circa 4000 de cercetători, iar General Electric — aproximativ 10 000, ceea ce reprezintă 1 cercetător la 12 salariaţi! În asemenea condiţii a apărut şi conceptul de conducere* **dinamică** *care urmăreşte crearea unor schimbări menite să permită întreprinderii să realizeze performanţe superioare celor obţinute pînă în prezent. Îndeplinirea acestui obiectiv, presupune promovarea inovaţiei ca mijloc important al creşterii economice.*

Fără îndoială că pentru economie nu poate fi luată în considerare ideea de a întreprinde cu **orice preţ.** *Spre deosebire de cercetarea ştiinţifică, unde este admis un anumit procentaj de erori sau chiar eşecuri, în conducerea unei întreprinderi problema se pune în alţi termeni. Deciziile nu pot fi luate decît pe baza unei informaţii suficiente, prin* **clarificarea viitorului** *şi a unor calcule de eficienţă. Conducerea devine în măsură tot mai mare* **previzională,** *iar previziunea devine ştiinţifică.*

În aceste împrejurări **întreprinderile nu vor mai căuta să vîndă ceea ce produc, ci vor produce ceea ce se vinde.**

Ioniţă OLTEANU

O cercetare psihosocială învederează

COEZIUNEA SPECIFICĂ A UNOR MICRO-COLECTIVE SOCIALISTE

CERCETAREA microgrupurilor sociale în general și a celor de producție în special este una dintre cele mai actuale și interesante preocupări ale sociologiei și psihologiei sociale. Dimensiunile restrînse ale microgrupurilor sociale, posibilitatea de a fi supuse unor cercetări experimentale, care sînt de neconceput pentru societate în ansamblul ei, permit obținerea unor date complete și exacte asupra dialecticii vieții sociale. Aici se hotărăște soarta indicilor cantitativi și calitativi ai fiecărei întreprinderi. Cunoașterea unor astfel de fenomene este prin urmare utilă nu numai din punct de vedere teoretic, dar ea servește totodată acțiunii de perfecționare continuă a organizării și conducerii economiei socialiste.

Microgrupurile sociale pot fi studiate din mai multe puncte de vedere: al **structurii, al activității, al coeziunii, al autorității și al influenței reciproce** [1]). Ne propunem să analizăm cîteva aspecte ale **coeziunii** psihosociale specifice microgrupurilor de producție din industria țării noastre. Datele obținute în cursul cercetărilor arată că nota dominantă a microorganismelor socialiste de producție din țara noastră o constituie **unitatea și coeziunea psihosocială.**

Verificarea unei atari ipoteze a constituit obiectul unei cercetări psihosociologice efectuate în **10** uzine din țară, din industria grea și industria ușoară, asupra unui număr de 18 microgrupuri aparținînd sectoarelor de bază ale producției (grupe, echipe, linii, benzi etc.) compuse dintr-un număr de 253 subiecți. În această anchetă am folosit chestionarul, interviul dirijat, informațiile date de diferiți factori de răspundere din uzinele respective etc.

Rezultatele obținute în cursul unor cercetări psihosociale au condus la concluzia că microgrupurile sînt caracterizate de existența unor structuri complexe care în cele din urmă se reduc la două: o structură **instituțională**, numită uneori și formală sau externă și una **neinstituțională** numită și non-formală sau internă, care este de regulă deosebită sau chiar opusă celei instituționale.

● *Raporturi interpersonale neoficiale*

DATELE din tabelul nr. 1 și 2 ne dau o imagine asupra caracterului raporturilor interpersonale neoficiale.

Din 248 subiecți cîți au răspuns la ultima întrebare (5 n-au răspuns) 184 au dat un răspuns afirmativ. În afara acestor date menționăm că fiecare din subiecții anchetați a afirmat că se simte apropiat de 1 pînă la 6 membri din microgrupul său, revenind deci o medie de circa 3 raporturi de amiciție pentru fiecare persoană.

Iată și modul de diversificare a raporturilor interpersonale dintre membrii microgrupului respectiv (vezi tabelul nr. 3).

Din datele obținute rezultă că în aceste nuclee ale întreprinderilor noastre industriale existau și raporturi interpersonale cu caracter negativ. Numărul acestora nu este totuși prea mare (între 1 și 3 persoane). Rareori este depășită această cifră. Totodată am remarcat că conflictele existente nu sînt de natură prea gravă, fapt ce îngăduie celor mai mulți să continue a lucra în aceeași subunitate.

O atenție deosebită am manifestat față de formele, modalitățile de exprimare a relațiilor interpersonale în viața microgrupurilor cercetate.

La obiecția eventuală că astfel de manifestări psihosociale nu au un caracter neinstituțional, se poate replica ținînd seama de considerentul că dacă anumiți muncitori trebuie să asigure permanent calificarea unor tovarăși de-ai lor, pentru toți ceilalți această sarcină este secundară și cu caracter voluntar întrucît sarcina lor principală o constituie producția propriu-zisă. Acești oameni vor comunica dezinteresat tainele meșteșugului lor numai acelora cărora le sînt mai apropiați.

Raporturile amicale dintre membrii acelorași microgrupuri se manifestă și prin alte forme. În cursul anchetei noastre am aflat în această privință fapte de un profund umanism. De exemplu, cîțiva muncitori au donat sînge unui tovarăș de muncă grav accidentat, alții au dat ajutor bănesc și cu forță de muncă nemijlocită unui tovarăș căruia i se distrusese casa în urma unei furtuni ș.a.

Se constată că numărul raporturilor de tovărășie este sensibil mai mare decît cel al raporturilor de prietenie. Sfera raporturilor de prietenie este mai redusă în activitățile legate nemijlocit de procesul muncii. Relațiile de prietenie sînt mai extinse în rîndul bărbaților și mai restrînse în rîndul femeilor. Raporturile interpersonale amicale dintre bărbați au o intensitate afectiv emoțională mai slabă, dar sînt caracterizate printr-o mai mare stabilitate ca la femei. La acestea din urmă pot apare frecvent schimbări de atitudini, sînt mai spontane, mai explozive.

În raporturile interpersonale dintre microgrupurile de producție cercetate de noi am întîlnit și unele forme de manifestare a contradicțiilor, unele stări conflictuale: refuz de a lucra alături (16%), refuz de ajutor (18%), practicarea unei critici neîntemeiate, insulte (43%) etc.

Un alt element important prin care se exprimă coeziunea psihologică a microgrupurilor socialiste de producție îl constituie legătura strînsă dintre colectiv și șeful acestuia. Se poate spune chiar că acest aspect reprezintă una din particularitățile structurii psihosociale a microgrupurilor socialiste și o deosebire principială a acestora față de microgrupurile din întreprinderile capitaliste.

Tocmai din pricina opoziției ireconciliabile în condițiile capitalismului dintre muncitori și cei ce reprezintă interesele patronului și pentru a o atenua, au fost create și aplicate așa-numitele „relații umane", s-au studiat și se studiază statutul și rolul șefilor instituționali și neinstituționali, probleme ce sînt azi în mare vogă în țările occidentale; în aceste studii se reflectă, evident, pozițiile de clasă ale orînduirii respective.

La întrebarea „Cum vă înțelegeți cu responsabilul colectivului de munc[illegible] 47% au răspuns „foarte bine", 36% „b[illegible]", 25% „potrivit", 2% „rău".

Microgrupurile conduse de șefi necorespunzători sînt în majoritatea cazurilor caracterizate de discuții contradictorii, tensiune, acte de indisciplină ș.a. care se repercutează negativ asupra producției, unității colectivului și a stării psihice a membrilor acestuia. La diferite întrebări menite să evidențieze metodele folosite de responsabilul colectivului, 45% au răspuns, de pildă că este apropiat, iar 3% că este distant, 25% că își „impune" punctul său de vedere, iar 34% că ține seama de opinia colectivului; 11% că pre[illegible]ă metoda de constrîngere, iar 32% pe cea de convingere, 66% că ține mult seama de relațiile interpersonale din colectiv, iar 24% că ține puțin seama sau chiar de loc de aceste relații.

TABEL Nr. 1

Numărul subiecților care au răspuns (din 253 anchetați)	Ce fel de relații interpersonale domină în colectivul dv. de muncă?					
	Rel. de tovărășie	Rel. de prietenie	Rel. de indiferență	Rel. de aversiune	Rel. de dușmănie	Fără opinii.
241	142 (56%)	44 (17%)	35 (14%)	—	1	19 (7%)

TABEL Nr. 2

Numărul membrilor ce au răspuns (din 253 anchetați)	Aveți tovarăși sau prieteni apropiați în colectivul dv. de muncă?		
	Da	Nu	Fără opinii
243	184 (74%)	43 (17%)	21 (8%)

TABEL Nr. 3

Nr. subiecților care au răspuns	Care sînt principalele forme de manifestare a raporturilor amicale din colectivul dv. de muncă.							
	Ajutor reciproc în muncă	Întrajutorare în viața particulară	Învață împreună	Se vizitează acasă reciproc	Își oferă cadouri reciproc	Participă împreună la manifestări culturale	Fac împreună excursii	Alte manifestări
253	205 (81%)	29 (11%)	17 (7%)	25 (10%)	19 (8%)	35 (14%)	28 (11%)	5 (2%)

Observație: Fiecare subiect a putut indica mai multe forme ale raporturilor amicale.

● *Elemente ale coeziunii*

PENTRU a concretiza și mai mult felul raporturilor interpersonale dintr-un astfel de microgrup vom adăuga datele uneia dintre sociomatricele elaborate pe baza răspunsurilor subiecților în cursul anchetei noastre sociale și anume a sociomatricei de producție, întocmită pentru o echipă de montori de la F.M.U.A. București. La întrebările noastre tipice pentru o astfel de tehnică sociometrică — cu cine preferă să lucreze și cu cine nu preferă să lucreze la aceeași operație, răspunsurile apar în sociometrie.

Cele 72 de răspunsuri cît cuprinde sociomatricea compusă din 9 membri sînt alcătuite din 26 răspunsuri [illegible] exprimă raporturi de atracție — tovărășie și prietenie (+), 14 răspunsuri care exprimă raporturi de repulsie sau neînțelegere (—) și 32 de răspunsuri care exprimă raporturi de indiferență (0).

În dezvoltarea atracției interpersonale, a coeziunii psihosociale un rol important îl are factorul spațial-ecologic, adică vecinătatea, mărimea, aria de răspîndire a microgrupurilor ca și durata activității în comun a membrilor din aceste microgrupuri. Experiențele făcute în acest sens au arătat că sfera relațiilor interpersonale de atracție este limitată. Cu cît sfera unui microgrup este mai mare (cuprinde mai mulți membri), cu atît raporturile de atracție ale fiecărui membru în parte este mai restrîns și invers, cu cît este mai mic (cuprind un număr mai mic de membri), există posibilitatea constituirii unei structuri psihice unitare sau formarea așa-numitei psihogrupe. „După cercetările sociometrice — spune sociologul francez A. Meister — o persoană nu este în relații emoționale cu mai mult de 12 persoane și acest număr constituie deci talia aproximativă a unei psihogrupe" [2]). Ignorarea acestei particularități a afinității interpersonale influențează în mod negativ asupra coeziunii psihosociale a microgrupurilor. În întreprinderile cercetate, echipele sau grupele sînt alcătuite dintr-un număr extrem de variat de membri, începînd de la 3 persoane pînă la peste 20 de persoane. Rareori pot fi întîlnite echipe din 8 sau 12 membri. Fiind mai mari decît limitele reale ale relațiilor afectiv-emoționale nici gradul de coeziune nu se poate realiza în mod satisfăcător. La acest neajuns mai contribuie și o anumită instabilitate a membrilor în cadrul microgrupurilor.

O importanță deosebită pentru formarea coeziunii psihosociale o are și forma de organizare și conducere a acestor microgrupuri. „În grupele omogene membrii manifestă o mai mare încredere, se străduiesc să atingă scopul, urmăresc aprobarea, formează amiciții, au un moral bun, comunicații eficace, conducerea aici este mai bine definită, în timp ce în grupele eterogene, membrii au mai multe conflicte personale, sînt în mai mare concurență, cooperează mai puțin bine și diferă în opinii" [3]. Datele obținute de noi în cursul cercetării efectuate învederează faptul că în formarea raporturilor de prietenie declarate de subiecții anchetați un rol mare l-au avut factori ca: asemănarea de vîrstă, situație materială, profesiune, studii, concepție aptitudini etc. Folosirea unor astfel de metode ca: consultarea colectivului în problemele principale ale microgrupului, analizarea cu grijă și atenție a opiniilor exprimate de fiecare membru, precum și luarea în considerație a relațiilor preferențiale, atunci cînd se face organizarea muncii, toate acestea apropie pe oameni, mărește forța de atracție a grupului dat.

De asemenea, un rol important în formarea coeziunii microgrupului îl are și prestigiul de care se bucură acesta.

Coeziunea psihosocială a microgrupurilor de producție este condiționată totodată și de nevoile individului. Omul are nevoie de un colectiv, cu care să muncească și să acționeze împreună. Colectivul este pentru om un factor de emulație, de avînt spre un anumit scop. Dar individul se simte atras de colectivul său în măsura în care colectivul contribuie „...la menținerea sentimentului său de independență, integritate personală, respectul față de sine, la consolidarea opiniilor personale, la redarea unui sens global existenței și integrității sale" [4]). Sentimentele de apropiere ale individului de colectiv sînt deci multiple. Mai întîi există sentimentul demnității, conștiința că el are anumite drepturi fundamentale pe care alții trebuie să i le respecte. De sentimentul de demnitate sînt legați factori emoționali complecși ca: nevoia de a se exprima, de a progresa, de a vedea eforturile sale recompensate și de a avea satisfacția că este util societății.

Nevoia de afectivitate — spune R. Linton — „este atît de universală și atît de puternică încît unii sociologi au considerat-o instinctivă sau înnăscută. La locul de muncă, de exemplu, omul dorește să fie înțeles, apreciat, preferat, dorit, iubit de șefii, de colegii și colaboratorii săi. Absența acestor stări îi răpește capacitatea de a munci și dorința de a rămîne mai departe în acel loc de muncă" [5]).

Asigurarea respectării unor astfel de cerințe implică între altele cunoașterea de către șeful microgrupului a motivelor activității fiecărui individ, a atitudinii sale față de profesiunea exercitată, a preocupărilor sale particulare, a aspirațiilor sale profesionale și extraprofesionale.

	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX
I.L. I		+1	0	-1	-2	-3	+3	0	0
P.V. II	+1		-3	+1	+3	0	+2	0	0
L.C. III	-3	+2		0	+1	0	0	0	-3
J.A. IV	+2	+3	+1		+1	-3	+1	0	0
H.J. V	-2	+3	+2	-2		-1	+1	0	0
N.R. VI	0	0	-3	0	+2		+3	-2	0
C.P. VII	+3	+2	-3	0	+1	0		-2	0
C.V. VIII	+2	+3	-3	0	+1	0	0		0
I.M. IX	0	0	0	0	0	0	0	+3	

Sociomatricea de producție

F.M.U.A.
ECHIPA DE MUNCITORI L.I.
LITERELE = NUMELE MUNCITORULUI
SEMNUL + = ATRACȚIE
SEMNUL − = REPULSIE
SEMNUL 0 = INDIFERENȚĂ
CIFRELE DIN RUBRICI INDICĂ SCARA, GRADUL DE INTENSITATE A EXPANSIUNII AFECTIVE
1 = INTENSITATE MAXIMĂ
2 = " MEDIE
3 = " [illegible]

● *Cîteva concluzii parțiale și provizorii*

MICROGRUPURILE socialiste de producție și implicit raporturile instituționale și neinstituționale specifice lor nu sînt niște oaze într-un deșert oarecare. Ele sînt părți, laturi, ale întreprinderilor din care fac parte și, prin intermediul acestora, ale societății, forme specifice de manifestare a ansamblului relațiilor sociale în care se nasc, se dezvoltă sau dispar potrivit nevoilor societății.

Capacitățile individului nu pot fi deduse exclusiv din faptul că el este legat de o anumită orînduire socială. Influența relațiilor interpersonale din grup asupra individului trebuie înțelese sub două aspecte: ca o mijlocire a relațiilor sociale esențiale, caracteristice orînduirii existente în țara dată și ca un mijloc de explicare a particularităților individuale. Societatea nu există alături de diferite grupuri sociale ci în și prin ele, după cum nici individul nu trăiește pe de o parte ca membru concret al anumitor grupuri, iar pe de altă parte ca membru abstract al societății luată în ansamblul ei.

O particularitate deosebită a microgrupurilor socialiste de producție o constituie, după părerea noastră, concordanța dintre relațiile instituționale și cele neinstituționale existente în aceste micro-grupuri.

Unitatea de interese fundamentale, inexistența unor contradicții antagoniste între interesele individuale și cele generale explică de ce contradicțiile ce apar nu distrug unitatea microgrupurilor, nu generează clici mai mult sau mai puțin organizate. Un alt aspect prin care se manifestă coeziunea microgrupurilor studiate de noi și mai ales concordanța dintre raporturile instituționale și cele neinstituționale, îl constituie legătura strînsă dintre microgrupurile date și șefii acestora.

Toate aceste aspecte ale coeziunii dau un sens nou acestor structuri psihosociale, definesc deosebirea dintre psihosociologia microgrupurilor socialiste de producție și cea a microgrupurilor similare din întreprinderile capitaliste. Ținînd seama de această trăsătură, credem că în socialism, spre deosebire de capitalism, este mai corect să se spună că există microcolective și nu microgrupuri. Noțiunea de colectiv presupune, că, dincolo de eventuale și vremelnice neînțelegeri interindividuale, există o unitate de acțiune și idealuri, o unitate de interese fundamentale.

O altă concluzie ce se desprinde din cercetarea noastră este posibilitatea de cunoaștere și influențare favorabilă a raporturilor interpersonale neinstituționale din cadrul microcolectivelor de producție socialiste. Perfecționarea continuă a organizării și conducerii economiei noastre naționale, implică, după părerea noastră, și îmbunătățirea organizării și conducerii unor astfel de subunități cu caracter productiv. Considerăm că ar fi util ca în organizarea și conducerea unor astfel de microcolective să se țină seama și de principiile psihologiei industriale.

V. CIOCÎRLAN
Iași

1. J. Stoetzel: „La psychologie des relations interpersonnelles" in G. Gurvitch. Traité de sociologie, tom. II, P.U.F., Paris 1963, pag. 343.

2). A. Meister: „Participation organisée et participation spontanée" în revista: L'Année sociologique, seria a III-a, 1961, pag. 126.

3). Roger Lambert: „Autorité et influence sociale", capit. XXXI, in P. Fraisse et J. Peaget; „Traité de Psychologie experimentale", tom. IX, Psyhologie sociale P.U.F., Paris 1965. pag. 89.

4). A. Meister: op. cit. pag. 121.

5) R. Linton: Fundamentul cultural al personalității. București, 1968, p. 13 (trad. din l. engleză).

CONDUCERE ȘI ORGANIZARE

● La sfîrșitul lunii aprilie a.c. la CEPECA, a avut loc **ședința colectivului coordonator** pe economie pentru **urmărirea acțiunii de organizare științifică** a producției și a muncii, sub conducerea tovarășului **Cornel Hidoș**, adjunct al ministrului muncii.

În urma discuțiilor purtate pe marginea informării privind modul de desfășurare a acțiunii de organizare științifică, rezultatele obținute în anul 1968 și cele ce se întrevăd pentru anii 1969—1970, precum și aceea privind desfășurarea pregătirii și perfecționării cadrelor de conducere și de specialitate la CEPECA, colectivul coordonator a adoptat mai multe hotărîri menite să ducă la **intensificarea** și **îmbunătățirea modului de urmărire** a eficienței acțiunii de organizare științifică a producției și a muncii. S-a stabilit ca următoarea ședință a colectivului coordonator să aibă loc la sfîrșitul lunii iulie a.c.

● Luni, 28 aprilie a.c. s-au desfășurat **lucrările ședinței colectivului central al cabinetelor** de organizarea producției și a muncii, conduse de tovarășul **Constantin Răchitan**, secretar general în Ministerul Muncii.

După audierea conferinței cu tema „Organizarea consfătuirilor", prezentată de tovarășul Ion Tomescu, expert la CEPECA, au fost dezbătute unele probleme reieșite din informarea privind: activitatea cabinetelor de la constituire; desfășurarea consfătuirii salariaților permanenți ai cabinetelor care a avut loc la Brașov în martie a.c.; obiectivele pe care și le propune colectivul central în vederea sprijinirii cabinetelor; proiectul planului de muncă al colectivului central pentru trimestrul II a.c.

Cu îmbunătățirile aduse în cadrul discuțiilor, a fost aprobat planul de muncă și s-a stabilit ca următoarea ședință a colectivului central să aibă loc în luna iulie a.c.

CADRE ȘI RĂSPUNDERI

ING. PETRU IONESCU

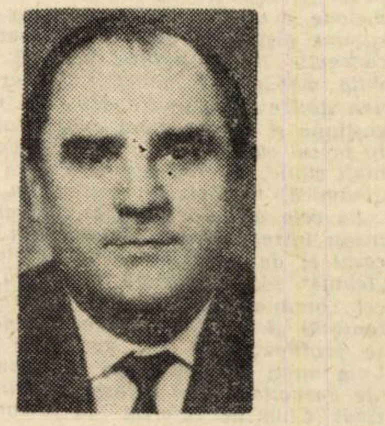

SE PREGĂTISE inițial pentru învățămînt, dar, fiind atras de mecanică, s-a înscris la Institutul Politehnic din Iași (Facultatea de textile), pe care l-a absolvit în 1954. De la această dată îl găsim prezent la Fabrica de stofe-Brașov, al cărei director este de aproape 13 ani. Tovarășul ing. Petru Ionescu (45 de ani) este înzestrat cu o maleabilitate și putere de înțelegere care i-au fost de mare ajutor în dificila activitate căreia i s-a dedicat; cu atît mai mult cu cît, din cei circa 3500 de salariați ai fabricii, aproape 2700 sînt femei. Și cred că sînt destui aceia care pot afirma că nu-i chiar o treabă ușoară să lucrezi cu femeile...

● Dacă ar fi să comparați randamentul bărbaților și al femeilor într-o țesătorie, ce concluzie ați putea trage, tovarășe director?

— După mine, dacă bărbații ar fi trecuți la războaiele de țesut, iertat îmi fie, dar nu cred că ar fi prea eficienți.

● O problemă de pricepere?

— Nu. Mai degrabă de îndemînare și finețe, cu care sînt mai înzestrate femeile.

● Este probabil și o activitate mai ușoară...

— Numai aparent. Din experiență pot afirma că femeile textiliste fac o muncă grea, uneori mai grea decît a bărbaților. Repetarea aceleiași mișcări le obosește și apoi, nu trebuie să uităm că peste o treime din viață stau în picioare.

● Deci considerați activitatea de textilist mai grea decît altele?

— Nu mai grea, ci grea. În textile trebuie [illegible] fii multilateral pregătit: nu numai tehnolog, ci și mecanic, să ai cunoștințe de termotehnică, chimie, fizică, înclinații către creație și să gîndești economic.

● Ați pomenit de creație. Culoarea, în acest complex, presupune o atenție anume?

— Evident. O țesătură conține 4—5 nuanțe care se combină. De aci, o altă pricepere: arta combinării și ochiul mereu atent spre culoarea la modă și economicitate. Albul (care în acest sezon este la modă), a devenit azi o culoare; vopsitul în alb, de exemplu, este foarte complicat.

● Care sînt preocupările dv. actuale?

— Organizarea transportului intern, îmbunătățirea sistemului de conteinerizare și reorganizarea fluxului tehnologic.

● Dar pe linia unei mai eficiente utilizări a cadrelor de specialitate?

— Folosirea în proporție mai mare a inginerilor în activitatea de concepție. Consider că pentru realizarea producției în secții, cunoștințele maiștrilor sînt suficiente. Înlocuirea lor cu ingineri este un lux nejustificat.

● Dispuneți de suficiente cadre de maiștri?

— Da. Numai că aceștia, potrivit unei vechi tradiții, s-au obișnuit ca unele probleme de tehnologie, preț de cost sau consumuri, să le lase în seama inginerilor.

● Ce vă creează cele mai multe necazuri în activitatea de director?

— Rutina, inerția și comoditatea unor salariați în rezolvarea unor probleme mai dificile.

● Cum apreciați importanța relațiilor umane în cadrul întreprinderii?

— Le consider motorul de bază al activității. Existența în întreprindere a unor specialiști care să se ocupe de toate aspectele complexe ale relațiilor umane, s-ar impune cu necesitate.

● Cu ce vă îndeletniciți în timpul liber?

— În primul rînd, cu educarea celor doi copii; apoi, cu lectura și grădinăritul — cel mai mare deconectant al meu.

★

Incontestabil, interlocutorul meu face parte dintre acei conducători care-și iubesc meseria și care știu foarte bine să se apropie și să-și apropie oamenii. De aceea activitatea sa se desfășoară într-o perfectă colaborare și înțelegere. Trebuie să recunosc însă, că pe lîngă multele sale calități, mai posedă una și nu dintre cele mai puțin importante: răbdarea.

Viorica BABA

BIBLIOTECA DV.

TRAIAN HERSENI: **Psihosociologia organizării întreprinderii industriale** (Editura Academiei, București 1969, 260 p.).

Lucrarea își propune ca obiectiv esențial tratarea noilor **principii** ale **organizării** întreprinderilor industriale în **lumina cuceririlor psihosociologiei.** Bazîndu-se pe un vast material bibliografic, ca și pe rezultatele cercetărilor și aplicațiilor efectuate de autor și colaboratorii săi în cadrul mai multor întreprinderi din țară, lucrarea reușește o sinteză **teoretică** și **aplicativă** a problemelor psihosociologice pe care le au de întîmpinat cei care activează în întreprinderile industriale.

Lucrarea se adresează unui larg cerc de specialiști: tehnicieni, economiști, sociologi, psihologi, pedagogi etc. dar mai ales **cadrelor de conducere** din întreprinderi.

În prima parte, după prezentarea istorică și analiza critică a cîtorva **teorii mai vechi în organizare** (F.W. Taylor, H. Fayol, Max Weber, C. I. Barnard etc.), lucrarea prezintă principalele **concepții actuale** (instrumentalistă, structural-finalistă, structural-funcționalistă) insistînd asupra **concepției materialist-dialectice**, asupra aportului adus de această concepție la dezvoltarea teoriei organizării. În acest context este prezentată concepția autorului privind structurarea diverselor ramuri ale psihosociologiei și sînt definite conținutul și locul **psihosociologiei industriale organizaționale.**

Subliniindu-se **rolul conducerii** în organizarea științifică a producției și a muncii, sînt prezentate în lucrare și principalele rezultate ale cercetărilor psihosociologice din România și din alte țări în acest domeniu, insistîndu-se în mod deosebit asupra operațiilor de **decizie, dispoziție, planificare, coordonare, comunicare, control** etc. O atenție specială se acordă problemelor **conducerii colective**, și **stilului de conducere.**

Ultimele două capitole ale lucrării se concentrează asupra noii organizări a întreprinderilor din țara noastră care are ca bază Directivele C.C. al P.C.R. cu privire la perfecționarea conducerii și planificării economiei naționale aprobate de Conferința națională a partidului din decembrie 1967, astăzi în plin proces de realizare. Sînt expuse pe larg **principiile noii organizări:** apropierea conducerii de producție, conducerea industrială pe trei nivele, organizarea internă a întreprinderilor industriale, organizarea centralelor industriale și a ministerelor economice, problema cointeresării etc., urmărindu-se apoi desprinderea **aspectelor psihosociologice** ale organizării întreprinderilor care se degajă din această nouă concepție și punerea la dispoziția conducătorilor de întreprindere a cunoștințelor psihosociologice necesare îndeplinirii sarcinilor complexe care le revin.

Ne-am mulțumit numai cu această succintă trecere în revistă a sumarului, întrucît considerăm că actualitatea problematicii abordate, multilateralitatea și ținuta științifică a lucrării sînt în măsură să incite la lectură și la reflecție.

C. CONSTANTIN

ŞANTIER ŞTIINŢIFIC

Conf. univ. dr. V. V. TOPOR

— In afară de munca la catedră aţi lucrat mulţi ani în cadrul unor institute de cercetări economice. A existat pentru dv. o activitate prioritară ?

— Intr-adevăr, în afară de activitatea didactică, am ocupat concomitent, în sfera cercetării, funcţiile de şef al secţiei agrare din Institutul de cercetări economice al Academiei şi de şef al sectorului preţ cost şi rentabilitate din Institutul de cercetări pentru economia agrară al ICCA. In toată această perioadă de aproape 20 de ani nu m-am conformat vreunei ierarhizări, întrucît am considerat întotdeauna că ambele sfere de activităţi sînt obiectiv complementare. Această îmbinare în preocupări a derivat atît din necesitatea unei permanente îmbogăţiri, prin cercetare proprie, a conţinutului disciplinei pe care o predau în cadrul Academiei de studii economice, cît şi din obligaţiile ce-mi reveneau de a sprijini — în limita posibilităţilor — producţia, în eforturile ei de a utiliza cuceririle ştiinţei economice. Nu cred că în exercitarea profesiunii noastre, pline de răspundere, activitatea de predare, de cercetare ştiinţifică şi de colaborare strînsă cu practica pot fi separate.

— Aţi manifestat un interes deosebit faţă de anumite probleme ?

— Cu excepţia tezei mele de doctorat „Asociaţia agricolă de producţie" (1945), a studiului „Planificarea producţiei în agricultură" (1947) şi a cîtorva articole, publicate în revistele de specialitate, care tratează probleme de economie de ramură, cea mai mare parte a activităţii desfăşurate pe frontul didactic şi ştiinţific a fost dedicată problemelor de **organizare** *şi* **planificare** *a întreprinderilor agricole. Această preferinţă, dacă o pot numi astfel, s-a*

„...condiţia fundamentală a creşterii eficienţei cercetării economice o constituie generalizarea experimentului..."

bazat pe convingerea fermă că dezvoltarea şi modernizarea agriculturii nu pot fi înfăptuite fără rezolvarea fundamentată, în primul rînd, a problemelor de organizare, conducere şi planificare a producţiei şi a muncii cu care sînt confruntate permanent întreprinderile agricole din ţara noastră. Poate tocmai de aceea cele mai multe din lucrările mele au un vădit caracter metodologic. Lucrările „Planificarea şi calcularea preţului de cost în agricultură" (1951), „Analiza activităţii economice în gospodăriile agricole de stat" (1952), „Intreprinderea agricolă socialistă" (1966) sau comunicările ştiinţifice „Determinarea dimensiunii optime a gospodăriilor de stat cerealiere" (1956), „Imbunătăţirea sistemului de repartiţie a produsului total în cooperativele agricole" (1959), „Metodologia calculului preţului de cost în cooperativele agricole" (1964), „Optimizarea structurii organizatorice a întreprinderilor agricole" (1969) ş.a. reprezintă mărturia unei asemenea orientări.

— Cum concepeţi perfecţionarea activităţii de cercetare în sfera dv. de preocupări ?

— După părerea mea, condiţia fundamentală a creşterii eficienţei cercetării economice o constituie generalizarea experimentului, ca metodă de verificare a soluţiilor multiple. Lipsită de posibilitatea studiului de laborator, propriu cercetării tehnice, cercetarea economică agrară trebuie să folosească, drept laboratoare sui-generis, unităţile agricole de producţie. Altfel, rezolvarea majorităţii problemelor de economie, organizare, conducere, planificare se va face pe cale administrativă.

In ceea ce priveşte posibilităţile de amplificare a cercetării economice agrare în învăţămîntul superior, cred că ele sînt condiţionate în primul rînd de îmbunătăţirea cadrului organizatoric al cercetării şi anume : înfiinţarea de centre de cercetări pe lîngă catedrele de specialitate şi repartizarea unor baze permanente de cercetare în unităţi agricole de producţie (I.A.S., C.A.P., I.M.A.). Desigur, practica încheierii de convenţii de colaborare cu diverse institute de cercetări şi departamente economice sau întreprinderi va reprezenta şi în viitor o pîrghie de perfecţionare a cercetării economice aplicative în învăţămîntul universitar.

— Vă propuneţi adîncirea unor preocupări mai vechi, sau explorarea a noi obiective de studiu ?

— In planurile mele de viitor sînt urmărite ambele obiective. Ca perspectivă apropiată, editarea manualului de Organizare şi planificare a întreprinderilor agricole constituie preocuparea majoră. De asemenea, elaborarea, în colaborare cu Institutul de cercetări pentru economia agrară, a unui studiu solicitat de Departamentul întreprinderilor agricole de stat privind optimizarea structurii organizatorice şi de conducere a întreprinderilor cu profil mixt. Deci preocupări mai vechi, materializate în lucrări noi. Ca perspectivă mai îndepărtată, o lucrare mai vastă, intitulată provizoriu „Teoria organizării şi conducerii întreprinderii agricole", care va cuprinde o amplă sintetizare şi o aprofundare, cred, originală a problemelor de astă dată teoretice, ce fac obiectul acestei noi ştiinţe în plină modernizare şi dezvoltare.

V. E.

CIBERNETICA ŞI ECONOMISTUL

ÎN ESEUL SĂU **God and Golem,** Norbert Wiener relatează despre perioada cînd era încă optimist în privinţa economiei, că, chiar de la începutul interesului său pentru cibernetică, a remarcat că consideraţiile despre control şi comunicare pe care le-a găsit „aplicabile în inginerie şi fiziologie sînt aplicabile şi în sociologie şi economie". În ciuda acestui fapt — continuă Wiener — el s-a abţinut în mod deliberat de la scoaterea în evidenţă a celor două domenii pomenite la urmă în aceeaşi măsură ca pe celelalte, pentru motivul că „Cibernetica nu e nimic dacă nu este matematică, dacă nu **in esse** atunci **in posse...".**

Or, tocmai aici i se pare părintelui ciberneticii că s-ar fi lovit de greutatea principală. El exprimă astfel îndoieli şi asupra posibilităţii de aplicare a matematicilor în economie, dar e mai ales sceptic în privinţa matematicilor ce erau pe atunci folosite. „Matematicile folosite în ştiinţele sociale şi fizico-matematice, pe care acestea le consideră drept model, sînt matematica şi fizica anului 1850", scrie Wiener, adăugînd apoi cu referire specială la econometricieni : „Teoriile lor cantitative sînt tratate cu respectul necontestat cu care fizicienii unei epoci mai puţin subtile au tratat conceptele fizicii newtoniene". Este adevărat, o foarte mare parte a modelelor şi teoriilor econometrice se întemeiază pe matematica folosită de fizica clasică şi este tot atît de adevărat că extinderea acestei matematici, cu modelele pe care le poate furniza, asupra întregii ştiinţe a economiei este lipsită de sens şi evident ineficientă. Dar, la fel de adevărat rămîne că şi această matematică îşi are rolul său în economie. Rămîne însă valabilă şi următoarea constatare : „Foarte puţini econometricieni sînt conştienţi de faptul că dacă ar fi să imite procedeele fizicii moderne şi nu numai aparenţele sale, economia matematică trebuie să înceapă cu o dare de seamă critică a acestor noţiuni cantitative şi a mijloacelor adoptate pentru colectarea şi măsurarea lor".

Pe cît de întemeiată este o parte a observaţiilor lui Wiener despre econometrie şi disciplinele cu care se înrudeşte, pe atît de nefondată, mi se pare, este explicaţia pe care o dă dificultăţilor de aplicare a ciberneticii în ştiinţa economică. Într-adevăr, după el, caracterul inadecvat al matematicilor şi imposibilitatea unor concluzii statistice satisfăcătoare constituie piedica principală. Deci, dacă cibernetica este destinată să fie (in posse) în orice caz matematică, atunci un domeniu în care obiectul nu poate fi prins statistic în mod satisfăcător ar rămîne în afara ciberneticii. Aşa să fie oare ?

Se foloseşte de obicei termenul de cibernetică economică. După opinia noastră ar fi mai corect să se vorbească despre cibernetica în economie. Credem că există o particularitate a obiectului economic — de care nu ţine seama Norbert Wiener, — care pledează pentru adoptarea acestei denumiri. După Wiener „puterea noastră de comandă asupra mediului material a depăşit cu mult puterea noastră de comandă asupra ambianţei sociale, precum şi a înţelegerii de către noi a acestei puteri". Dar, rămînînd credincioşi unei gîndiri matematic riguroase, prima întrebare pe care ar trebui să ne-o punem ar fi : cum se măsoară gradul prin care a depăşit puterea noastră de comandă asupra naturii pe cea asupra forţelor sociale ? Desigur, nici o măsurătoare de acest fel nu este posibilă şi, oricît de răspîndită ar fi părerea mai susmenţionată ni se pare insuficient întemeiată. În primul rînd, pentru că nu găsim că oamenii ar fi atît de lipsiţi de „putere de comandă" asupra proceselor sociale şi, în al doilea rînd, pentru că pretinsa putere asupra forţelor naturii nu este chiar atît de mare pe cît se pare.

Omul controlează cu mult mai puţin procesele naturale decît creaţiile sale proprii realizate pe baza unei cunoaşteri foarte incomplete asupra forţelor naturii. Procesele naturale înseşi, cele în desfăşurare spontană (singurele comparabile cu desfăşurarea spontană a proceselor sociale) sînt prea puţin controlate. Din studiul lor fragmentar, ştiinţa construieşte „legi" fragmentare, pe care apoi le reînviază în preudonatura tehnicii. Asupra acesteia are comandă omul, mult mai puţin asupra naturii însăşi. Şi cibernetica e din acelaşi domeniu — toate realizările sale sînt din această lume. Dacă am avea posibilitatea să reproducem pe baza legilor istoriei şi economiei politice o „pseudosocietate", atunci am avea dreptul la comparaţii asupra gradului diferit al „puterii de comandă". De aceea comparaţia de mai sus, făcută între două lucruri necomparabile, adică între tehnică şi societate, nu prezintă nici un fel de concludenţă. Şi iată de ce dat fiind că nu avem în cazul societăţii ceva corespunzător „pseudonaturii" — tehnica — ni se pare că nu are sens să vorbim de cibernetică economică şi e mai bine a vorbi despre cibernetică în economie.

Tratînd problema limitelor aplicării matematicilor în economie, Nobert Wiener ajunge la concluziile sale mai sus prezentate în urma formulării, ni se pare greşite, a premiselor sale : cum principiile cibernetice sînt matematice (de fapt ale matematicii aplicate la cibernetica tehnică) şi cum acestea nu pot fi extinse asupra ştiinţelor sociale decît în mică măsură, nu există posibilitatea matematizării ştiinţelor economice. Nu e greu să ne dăm seama de caracterul eronat al acestei concluzii.

Desigur că rolul matematicii este diferit în ştiinţele economice, în special sub latura aplicativă. Aplicarea se va face mai frecvent şi mai eficient la gîndirea celor ce acţionează în economie şi nu asupra unor creaţii izolate ca în tehnică. Acest lucru ni se pare că nu a fost apreciat în mod corespunzător de către Wiener.

Dar părintele ciberneticii a greşit chiar şi în cazurile unor importante realizări matematice-economice pe care, din punct de vedere matematic, ca de altfel şi pe creatorul lor, le-a apreciat. Ne referim aici la teoria jocurilor, întemeiată de John von Neumann. Neînţelegerea cu care a tratat Wiener această importantă creaţie ştiinţifică sub aspectul aplicaţiilor sale în ştiinţele sociale, contrastează cu aprecierea pe care i-o dă din punct de vedere strict matematic.

DACĂ SÎNTEM sceptici faţă de cibernetica economică, nu putem fi tot aşa faţă de aplicarea realizărilor tehnice ale ciberneticii în economie. Numai că aici avem de-a face cu altceva. Şi nu este lipsit de sens să ne pronunţăm împotriva acelora care-şi imaginează că toate problemele economice pot fi rezolvate dacă am avea numărul necesar de computere şi modelul cibernetic adecvat pentru toate procesele. Obiecţia evidentă împotriva acestei atitudini am auzit-o adesea : omul nu este acelaşi lucru ca şi obiectele naturii. Dar aceasta e numai o frază şi nimic altceva. Ca să devină o idee articulată, un argument logic, mai e nevoie de ceva. **Şi acest ceva poate fi găsit numai de economist.**

Iluzia cibernetică porneşte de la premisa că toate dificultăţile economice provin din greşeli de organizare sau, vorbind „cibernetic", din faptul că sistemul de reglare ca şi „feed-back"-urile sale nu pot fi controlate într-o măsură satisfăcătoare. Economistului ar trebui să-i fie foarte limpede greşelile de gîndire economică dintr-o astfel de judecată, şi de aceea am vrea să ne oprim puţin asupra lor.

Problemele în esenţă sînt economice şi nu organizatorice, cu alte cuvinte ele sînt probleme de comportament uman.

Desigur, o dată legile economice cunoscute şi înţelese, e imaginabil ca societatea să folosească un sistem de „reglare a economiei" sale. Dar aici ciberneticul se va rezuma într-adevăr la aspectele organizatorice ale conducerii economice. În principiu, ne putem imagina un centru de computere mamut care să regleze activitatea economiei. Acest lucru însă — în spiritul lui Wiener — presupune compunerea unui model economic atotcuprinzător. Este acest lucru posibil ? Wiener spune că nu. Şi, într-adevăr, aşa este, nu numai din cauza incapacităţii noastre de a construi un model atît de complet, dar şi din două alte motive şi anume :

1) economia apare numai în ştiinţă ca existînd oarecum „pentru sine" ; în realitate ea este **un aspect** din multiplicitatea aspectelor vieţii sociale şi, ca atare, nu poate fi „reglată" independent (ca o maşină care constituie reconcretizarea izolată a unor legi de fizică) ;

2) orice model matematic ţine seama — chiar dacă nu e explicitat acest lucru de autorul său — de un sistem de postulate sau axiome din care să fie deductibil. Or, ştiinţele sociale şi economice nu cunosc un sistem universal şi permanent valabil de astfel de propoziţii pentru orice economie ; economia politică ca şi istoria, sociologia etc. se ocupă tocmai de condiţiile modificării sistemelor (de regulă neexplicitate), de propoziţii după care se conduce o economie, o societate. Tocmai din acest motiv este corect să folosim modele matematice pentru studiul şi interpretarea cutărui proces economic şi nu este posibil să luăm un astfel de model pe care să-l universalizăm şi să „organizăm" totul pe baza lui. Orice model poate ţine seama de un proces continuu (simplificat la maximum), dar nu poate reflecta **noutăţile** în tehnică, gust, atitudini etc. care în ultima instanţă constituie elemente indispensabile a ceea ce ne-am obişnuit să numim progres.

De aceea credem că pentru economist semnificaţia ciberneticii este aceea definită de Oscar Lange : **„...Pe lîngă posibilitatea unei analize şi a unui calcul riguros, cibernetica creează un mod de a gîndi corespunzător — să-i zicem gîndire cibernetică — şi de formulare şi soluţionare a problemelor... Cel ce dobîndeşte capacitatea de a gîndi cibernetic va izbuti — chiar fără o analiză şi un calcul amănunţit — să surprindă problemele, verigile principale ale unei situaţii, legăturile dintre elementele şi direcţiile de rezolvare practică insesizabile pentru alţii. Priceperea de a gîndi cibernetic îmbogăţeşte şi aprofundează intuiţia necesară atît în cercetările economice ştiinţifice, cît şi în practica de dirijare a proceselor economice. Şi acesta este un rezultat de importanţă majoră". 1)**

T. SCHATTELES

---

1) **Oscar Lange : Introducere în cibernetica economică, Editura ştiinţifică, Bucureşti, pag. 189.**

FIȘE

■ În lucrarea **Zakonomernosti vzaimosveazi tovarnogo i denejnogo obrașcenia pri sotializme** (Legitățile interdependenței dintre circulația mărfurilor și a banilor în socialism), editura Mîsli, Moscova 1968, 207 pag., I. I. Konnik abordează o sferă largă de probleme privind producția de mărfuri și acțiunea legii valorii în condițiile economiei socialiste. Printre altele, autorul consideră că mecanismul cererii și ofertei în condițiile economiei socialiste funcționează ca o formă specifică a reglementării planificate a producției sociale prin acțiunea legii valorii. Acest mecanism asigură în mod obiectiv legătura dintre producție și consum în condițiile cînd această legătură se stabilește prin intermediul relațiilor marfă-bani. Totodată, subliniază I. I. Konnik, mecanismul cererii și al ofertei în condițiile producției de mărfuri evidențiază corespondențele ce se stabilesc între proporțiile economice și cerințele mereu crescînde ale consumului social și, în acest fel, poate fi folosit ca un barometru prin intermediul căruia se poate constata nivelul pe care l-a atins corespondența amintită.

■ În numărul 1/1969 al revistei STUDII ȘI CERCETĂRI DE CALCUL ECONOMIC ȘI CIBERNETICĂ ECONOMICĂ, recent apărut, găsim, printre altele, inserat articolul **Asupra metodelor de estimare a utilității** semnat de Gh. Boldur. Alegerea unei alternative, spune autorul, necesită o comparare a utilităților, ceea ce presupune totodată măsurarea acestora. Or, o asemenea măsurare, în cazul obiectivelor calitative și mai ales atunci cînd numărul acestor obiective crește și deci trebuie să se ia în considerare și aspectul probabilistic, este extrem de dificilă sau chiar imposibilă cu mijloacele obișnuite. Problema se poate rezolva, după părerea sa, cu ajutorul unui model complex al utilităților, a cărui construcție presupune obligatoriu următoarele operații: determinarea obiectivelor; ponderea importanței relative a obiectivelor; determinarea stărilor naturii; estimarea probabilităților asociate stărilor naturii; stabilirea nivelurilor corespunzătoare tuturor asocierilor între obiective și stările naturii sau, în cazul obiectivelor continue, a legii de variație a acestor niveluri; estimarea subiectivă și de grup a utilităților fiecărui nivel sau a legii de variație a alternativelor; determinarea consecințelor din mulțimea nivelurilor posibile sau a intervalelor în care consecințele variază după legea de variație a nivelurilor.

■ În lucrarea **The Theory of Profit** (Teoria profitului), Oxford, D. M. Lamberton își propune să aducă noi elemente în legătură cu o problemă viu discutată în teoria economică, aceea a profitului și maximizării lui. Discuțiile teoretice asupra profitului ca o formă de venit — arată autorul — au creat o confuzie generală asupra conceptelor și metodelor folosite. Teoria profitului ar fi suferit cînd de o tratare empirică, cînd de una apologetică, fiind nevoie, în prezent, de o reconsiderare a acestei teorii în primul rînd plecîndu-se de la prețuri, investiții și condiții de incertitudine. Analizată în manieră dinamică, teoria profitului și maximizarea acestuia sînt puternic afectate de funcții importante în desfășurarea modernă a activității economice cum ar fi: organizarea producției și a muncii și circuitul informațional. Acești doi factori înzestrează cercetarea cu o bază mai amplă și aruncă o lumină nouă asupra înseși teoriei organizării firmelor. Modelele de organizare propuse de autor au în vedere tocmai influența acestor factori asupra profitului și au scopul de a înlătura — conform promisiunilor făcute — situațiile de dezechilibru prin care trec periodic întreprinderile.

■ Studiul **Long-term Projection of the Sectoral Structure of the Czechoslovak National Economy on the Basis of an Input — Output Model** (Proiectarea pe termen lung a structurii sectoriale a economiei naționale cehoslovace pe baza unui model input-output), publicat de Miluse Kommarova și Josef Vaner în revista CZECHOSLOVAK ECONOMIC PAPERS nr. 11/1969, tratează problema prognozei pe termen lung a dezvoltării economiei naționale. Autorii utilizează un model input-output deschis de tip Leontief, calculat pentru trei ani ai perioadei examinate: 1970, 1975 și 1980, incluzînd 14 sectoare, dintre care 10 sectoare industriale. Particularitatea fundamentală a acestui model este aceea că nu este pe deplin independent, fiind strîns legat de un model agregat de creștere economică elaborat, după cum spune autorul, de Z. Ilusty și V. Strnad. Modelul agregat are întîietate și este determinat în previziunea ritmului de creștere, iar modelul structural realizează concretizarea sa structurală și verifică simultan anumite cantități din punct de vedere al schimbărilor structurale așteptate; deci are loc un proces de dezagregare a modelului de creștere agregat și un anumit control **ex-post** din punct de vedere sectorial.

Datorită incertitudinii previziunilor dezvoltării viitoare, a fost necesar să se ia în considerare mai multe soluții alternative ale modelului. Variantele modelului structural au fost obținute inițial prin schimbarea modelului agregat; în afară de aceasta, modelul structural conține o bază specială pentru soluții alternative, parțial în construcțiile capitale, parțial în consumul de materiale. Autorii justifică dubla abordare a prognozei — de la agregat la sectoare și de la sectoare la agregat — prin existența la ambii poli a unor impulsuri primare și a unor condiții restrictive de creștere economică, cărora trebuie să li se supună, atît dezvoltarea pe sectoare, cît și pe ansamblul economiei naționale.

■ A. Blanquier și J. David constată în studiul **Une étude économétrique de la demande d'habillement** (Un studiu econometric al cererii de îmbrăcăminte), publicat în ÉTUDES CONJONCTURE, nr. 1/1969, că în Franța, consumația globală vestimentară, pentru întreaga populație, apare puțin sensibilă la dispersia veniturilor între menajuri (elasticitatea este de ordinul 0,80). Această medie ascunde însă o serie de disparități curioase. Astfel, în funcție de sexul consumatorilor, în timp ce consumul de îmbrăcăminte pentru bărbați variază relativ puțin în raport cu venitul (elasticitate 0,50), pentru femei se observă o foarte mare sensibilitate, care se explică probabil prin influența puternică a schimbării modei și atracției pentru anumite articole de lux, cum sînt blănurile.

În funcție de vîrsta consumatorilor, autorii remarcă faptul că pentru grupa de vîrstă 20—29 de ani elasticitatea consumului vestimentar în raport cu venitul este relativ puternică. După părerea lor, aceasta se explică pe de o parte prin sensibilitatea tineretului la efectul de demonstrație pe care-l procură îmbrăcămintea; pe de altă parte, cînd veniturile sînt mici — limitarea consumului de îmbrăcăminte ca urmare a cheltuielilor pentru bunuri gospodărești. De remarcat că elasticitatea consumului de îmbrăcăminte în mediul rural este mai ridicată decît în mediul urban. Deși pare paradoxal, acest fenomen se explică prin nivelul foarte scăzut al cheltuielilor medii pentru îmbrăcăminte în mediul rural, și, ca urmare, nesatisfacerea necesităților.

■ Studiul **L'ergonomie des processus industriels** (Ergonomia proceselor industriale), editat sub redacția lui J. M. Faverge, Éditions de l'Institut de sociologie de l'Université libre de Bruxelles, se înscrie în orientarea generală pe care o au cercetările de ergonomie, aceea de a indica și orienta organizarea producției și a muncii. Elaborată la cererea Oficului belgian pentru creșterea productivității, lucrarea are ca obiect analiza proceselor industriale prin prisma omului care asigură desfășurarea lor, adică a operatorului, motiv pentru care autorii își includ activitatea în sfera socio-psihologiei întreprinderii. Avînd la bază două exemple de cercetare concretă efectuate de echipa de autori, studiul inserează cîteva articole printre care cele mai importante sînt: Analiza muncii în termeni de regularizare; Fenomene de regularizare la nivelul întreprinderii; Probleme ergonomice ale controlului calității; Modele stocastice pentru ergonomie. Neavînd pretenția unui bilanț al cunoștințelor în domeniul ergonomiei, lucrarea sugerează doar unele idei, angajîndu-se în acțiunea complexă c.. ridicare a productivității muncii în întreprinderile industriale.

■ Între 14—17 mai 1969 va avea loc **cea de-a VII-a Consfătuire științifică, dedicată sărbătoririi a 110 ani de la înființarea primului organ al statisticii oficiale din țara noastră**, organizată de Direcția Centrală de Statistică de pe lîngă Consiliul de Miniștri al Republicii Socialiste România.

Lucrările Consfătuirii se vor desfășura în următoarele secții:

Secția I: **Sistemul informațional economic;**

Secția a II-a: **Cibernetică economică și modelarea matematică a fenomenelor și proceselor economice la nivel macro și microeconomic;**

Secția a III-a: **Prelucrarea electronică a informației;**

Secția a IV-a: **Metode și modele moderne în statistică;**

Secția a V-a: **Istoria statisticii.**

La lucrările Consfătuirii și-au anunțat participarea numeroși oameni de știință, cercetători din institutele de cercetări ale Academiei, cadre didactice din învățămîntul superior, economiști, statisticieni, matematicieni, sociologi, medici și ingineri din ministere și instituții centrale, cercetători și alți specialiști care au preocupări în domeniul statisticii.

Ședința de deschidere a Consfătuirii va avea loc la 14 mai 1969, ora 10 dimineața, în Sala Mică a Palatului, iar ședințele pe secții se vor ține în localul Direcției Centrale de Statistică, str. Stavropoleos nr. 6.

ERATĂ

La articolul intitulat **S.D.V.-urile, accelerator al progresului tehnic**, publicat în numărul 15, din 18 aprilie 1969, pagina 11, sub semnătura ing. V Radețchi, director tehnic în M.I.C.M., în loc de „Din totalul consumului de S.D.V.-uri se execută centralizat, în întreprinderi specializate, un volum de numai 7%, restul importîndu-se“, se va citi: **„Din totalul consumului de S.D.V.-uri, se execută centralizat, în întreprinderi specializate, un volum de numai 7%, față de totalul producției de S.D.V.-uri“.**

---

blocnotes

O CERCETARE COMPARATIVĂ INTERNAȚIONALĂ ASUPRA DEZECHILIBRELOR REGIONALE

REIAU această rubrică, temporar întreruptă, prin a semnala cititorilor — în mod deosebit economiștilor, sociologilor și geografilor noștri preocupați de problemele repartiției teritoriale a forțelor de producție — o lucrare pe cît de voluminoasă pe atît de densă, apărută recent în editura Institutului de Sociologie al Universității Libere din Bruxelles sub titlul **„Dezechilibrele regionale în Europa“** [1]).

Este vorba despre unul dintre proiectele de cercetare în curs de realizare sub egida Centrului european de coordonare a cercetărilor și documentării în științele sociale cu sediul la Viena.

Inițiat în 1964, proiectul — condus de prof. Sjoerd Groenman, de la Universitatea din Utrecht (Olanda) și prof. Pavel Turcan, de la Institutul Economic din Bratislava (Cehoslovacia) — își propune să analizeze prin confruntarea experiențelor naționale, a conceptelor și politicilor din diferite țări participante, cîteva probleme fundamentale ale teoriei și practicii economiei spațiale.

Interesul și actualitatea problemei este în afară de discuție atît pentru țările socialiste cu economie planificată, cît și pentru țările capitaliste.

Pierre Massé avea deplină dreptate cînd sublinia în această privință că „dezvoltarea economică concepută și descrisă pe o bază sectorială fără localizarea activităților prezintă un caracter abstract, s-ar putea spune aproape ireal. Pentru a da o imagine vizibilă a viitorului nostru, planurile de dezvoltare au nevoie să se înrădăcineze“ [2]).

Conștiința acestui fapt a generat de altfel o literatură bogată în ultimele decenii în domeniul planificării regionale și amenajării teritoriului, precum și variate măsuri de politică economică menite să faciliteze, în raport cu condițiile concrete ale diferitelor țări, lichidarea disproporțiilor regionale și să asigure pe termen lung dezvoltarea armonioasă a teritoriului național.

În acest context, meritul principal și originalitatea proiectului Groenman-Turcan decurge din **caracterul lui de studiu comparativ internațional.** Termenul de „regiuni rămase în urmă în țările industrializate“, folosit și la elaborarea proiectului și în subtitlul lucrării, nu trebuie să inducă în eroare. În realitate este vorba de o abordare a problemei la scară europeană, incluzînd 12 țări aparținînd unor sisteme social-economice diferite, de dimensiuni diferite și aflate la nivele diferite ale dezvoltării industriale (Anglia, Austria, Belgia, Bulgaria, Cehoslovacia, Elveția, Franța, R.F.G., Italia, Iugoslavia, Olanda și Polonia).

Potrivit programului de lucru adoptat în comun, centrele de cercetări participante la proiect au întocmit asupra țărilor respective rapoarte naționale axate pe trei teme fundamentale: tipologia regiunilor rămase în urmă; idei și concepții privind dezvoltarea acestor regiuni; măsuri în scopul dezvoltării lor.

Constatările principale care s-au degajat din aceste rapoarte naționale au fost sintetizate în cîteva rapoarte introductive, care au stat la baza schimbului de păreri în cadrul colocviului ținut la Roma în aprilie 1966.

Volumul recent apărut reunește, în cele trei părți ale sale, tocmai rapoartele de sinteză, darea de seamă asupra dezbaterilor și rapoartele naționale, oferind astfel un material de lucru de un remarcabil interes științific. Scriu „material de lucru“ deoarece proiectul nu își propune să degajeze concluzii, în sensul în care ar face o lucrare personală sau chiar una colectivă cu caracter național, ci să pună față în față documente, situații, experiențe, concepții și politici foarte diferite, de natură să stimuleze gîndirea cititorului, să-i faciliteze ipoteze noi pentru o abordare proprie a problemei. Tocmai din acest efect fertilizant decurge particularul interes științific al lucrării.

Proiectul este încă în curs de realizare. Volumul apărut consemnează o primă etapă parcursă. Grupul de lucru se află angajat într-o a doua etapă, cu perspectiva mărturisită de a asigura proiectului „un minimum de perenitate“. O perspectivă care deschide posibilitatea de a putea vedea și un institut din țara noastră angrenat la un proiect care răspunde unor preocupări de prim ordin ale politicii noastre economice.

Este încurajatoare în această privință aprecierea pe care conducătorii proiectului o fac asupra caracterului deschis și constructiv al schimbului de opinii ce se desfășoară în cadrul grupului de lucru: „Deosebirile în abordare, rezultînd din diferențele social-economice ale țărilor participante ca și din deosebirile de opinie ale experților nu sînt un factor care să ne despartă, care să ne îndepărteze pe unii unii de alții, ci, dimpotrivă un factor care ne conduce spre o colaborare fructuoasă: dialogul pe care-l antrenează nu face decît mai interesante dezbaterile noastre“.

Și volumul și aprecierea citată reprezintă o concretizare cît se poate de convingătoare a spiritului care animă Centrul de coordonare de la Viena, a vocației sale în direcția promovării cooperării științifice intraeuropene.

Costin MURGESCU

---

1) Centre européen de coordination, de recherche et de documentation en sciences sociales: **„Les déséquilibres régionaux en Europe. Regions en retard des pays industrialisés“**. Editions de l'Institut de Sociologie. Université Libre de Bruxelles, 1968 — 618 pag.

2) Pierre Massé, „Le plan ou l'anti-hasard“. Paris, 1965, pag. 106—107.

PESTE 2 MILIOANE DE PRODUSE PE ZI...

...realizează, numai după cinci trimestre de la intrarea în funcțiune, Fabrica de nasturi București

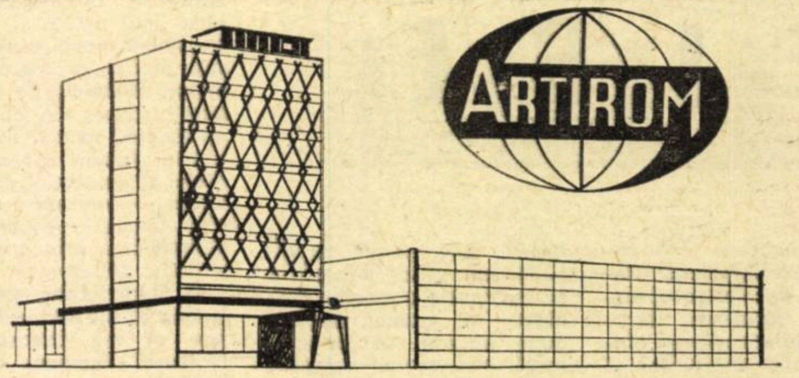

Deși „tînără" marca de fabrică ARTIROM s-a impus în comerțul internațional

Nasturi ? ! Produse, aparent, fără importanță, dar care de multe ori sînt hotărîtoare în lansarea unei mode sau buna reușită a unor confecții.

Dezvoltarea impetuoasă a sectorului de confecții și tricotaje a făcut ca an de an producția de nasturi din țara noastră să fie tot mai deficitară. Ca urmare, în planul de dezvoltare al industriei ușoare, printre multiplele obiective a fost prevăzută construirea și a unei moderne fabrici de nasturi.

Investiție realizată într-un ritm rapid noua fabrică a intrat în funcțiune în trimestrul IV al anului 1967.

Utilajele cu care este înzestrată se situează la cel mai înalt nivel al tehnicii. Se obține o productivitate sporită și o rentabilitate peste cea proiectată. Bunăoară, anul trecut, productivitatea valorică a fost depășită cu 110%, iar rentabilitatea prevăzută în proiect cu 378%. Fabrica a ajuns să producă zilnic peste 2 milioane de nasturi și alte produse înrudite. Deci, fiecare locuitor al țării poate să obțină de la această întreprindere 35 de nasturi anual. Și totuși...

Calitate

Nici cel mai risipitor utilizator de nasturi nu pierde într-un an 35 de bucăți. Asta-i foarte adevărat, dar cu toate acestea noua fabrică nu poate face față comenzilor. De ce ? Din cauza calității.

După intrarea în funcțiune a fabricii, diverse publicații din străinătate au scris despre nivelul tehnic ridicat la care se realizează producția. Rezultatul : peste 60 % din producția planificată a se realiza în acest an a fost contractată pentru a fi livrată în străinătate. Astfel, o cantitate foarte mare de nasturi realizați de întreprinderea bucureșteană în peste 4.000 de modele, mărimi și poziții coloristice vor fi utilizați în acest an în Canada, Danemarca, R.F.G., U.R.S.S., Grecia, Franța, Jugoslavia și alte țări.

Contribuția cercetării științifice

Primele rezultate obținute au entuziasmat colectivul. Dar oamenii nu s-au mulțumit. Se pot înregistra succese care să întreacă cu mult pe cele proiectate și depășite. Ca atare, s-au făcut numeroase studii, cercetări și experimentări. Rezultatele nu s-au lăsat așteptate. S-a reușit să se pună la punct procedeul de turnare a rășinii poliesterice în bare. După experiențele din faza de laborator, care s-au încheiat cu rezultate bune, s-a construit și o instalație originală de mare productivitate. Rășina poliesterică în bare, obținută la această instalație, asigură...

Utilaje moderne, complet automatizate — asigură calitatea și o productivitate ridicată.

Diversificarea producției

Dispunînd de această materie primă ideală (rășina poliesterică), creatorii fabricii au început să realizeze noi produse. Astfel s-a realizat o bogată colecție de minere și butoni pentru mobilă, cu aspect și calitate mult superioare celor realizate pînă acum în țară din aminoplast, bachelită, stiplex și metal, produse al căror număr se cifrează la cîteva milioane de bucăți pe an. Totodată, în urma experimentărilor efectuate s-au realizat basoreliefuri din rășini poliesterice, care, metalizate în vid sau acoperite la suprafață cu un strat de material adecvat, asigură fabricarea în serie a unor obiecte de artizanat mult solicitate de turiștii de peste hotare.

Ambalaj la nivelul produsului

O atenție deosebită acordă colectivul fabricii de nasturi și ambalajului produselor. Pentru asigurarea unui ambalaj la nivelul exigențelor actuale, în întreprindere s-au confecționat mașini speciale, care permit ca nasturii să fie livrați lipiți pe bandă adezivă, tabletați, în folii de celofan litografiate și în seturi ambalate în pungulițe de celofan. E un fapt constatat că alături de calitatea produselor, ambalajul a înlesnit pătrunderea producției pe tot mai multe piețe.

În perspectivă

După cum se știe, producția de confecții și tricotaje își sporește an de an ponderea. Pe de altă parte, scurtarea ciclului de schimbare a producției impune mereu noi modele cu noi anexe. Și nasturii au un rol deosebit în stabilirea acestor noi modele. Ținînd seama de cererea de perspectivă, colectivul Fabricii de nasturi București se preocupă îndeaproape să răspundă cu realizări noi cerințelor noi. În acest scop se fac studii pentru a stabili noi modele, se experimentează soluții variate pentru valorificarea deșeurilor de poliesteri. Pentru a ieși în întîmpinarea cerințelor fabricilor de confecții, tricotaje și încălțăminte s-a stabilit ca încă din acest an să înceapă producția unor noi piese decorative și utilitare (catarame, nasturi, butoni etc.) care să răspundă exigențelor cumpărătorilor.

În încheiere merită să amintim alte cîteva amănunte : în acest an numărul sortimentelor care se produc trece de 4 000. Nasturii produși în acest an, puși unul după altul, ar putea acoperi o șosea lungă de 9 000 km. Amintim, de asemenea, că în primul trimestru din acest an planul producției globale a fost realizat în proporție de 101,8%, înregistrîndu-se o creștere de 215% față de realizările primului trimestru al anului 1968 ; planul de productivitate valorică a muncii pe salariat a fost realizat în proporție de 100,8%, fiind cu 191% mai mare decît în perioada corespunzătoare a anului trecut, iar beneficiile au fost de zece ori mai mari decît cele din primul trimestru al anului 1968.

T. NICOLAIE

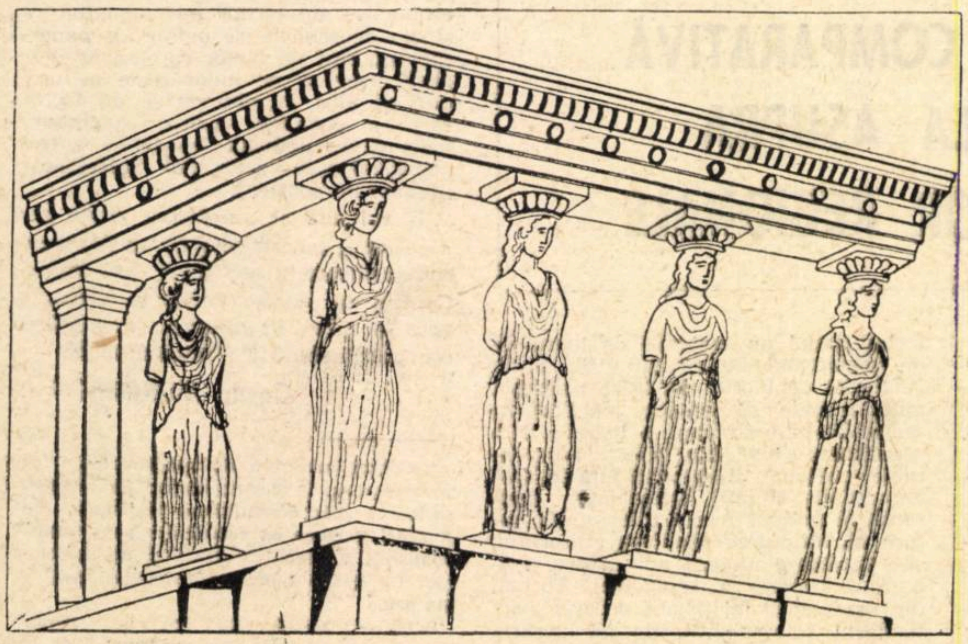

... basorelief de culoare deschisă realizat din rășini poliesterice — iată una dintre piesele de artizanat mult apreciate în țară și peste hotare

UN IMPERATIV AL SECURITĂȚII PE CONTINENTUL NOSTRU

EXTINDEREA COLABORĂRII ECONOMICE EUROPENE

Radu NEGRU

EUROPA, leagăn al civilizației moderne și totodată teatru a două măceluri mondiale care au secerat atîtea milioane de vieți omenești, deși nu mai este centrul lumii contemporane poate și azi să aducă o contribuție importantă la rezolvarea problemelor economice și politice, avînd legătură cu destinele întregii omeniri. Țările europene (inclusiv U.R.S.S.) însumează 20% din populația globului, dar furnizează 53% din producția mondială de oțel, 48% din produsele chimice, 45% din energia electrică, 43% din autoturisme, 54% din producția mondială de ciment. Comerțul intereuropean reprezintă peste 37% din comerțul mondial, iar schimburile de mărfuri ale țărilor europene cu țările întregului glob se ridică la 53—55% din volumul comerțului mondial.

Atunci cînd vorbim de locul continentului nostru în economia mondială trebuie să avem în vedere nu numai parametrii cantitativi, ci și o serie de trăsături specifice ale economiei europene de care este necesar să ținem seama atunci cînd este vorba de a stabili liniile directoare ale cooperării interstatale din această regiune a lumii.

În primul rînd, în tabloul economiei europene se remarcă încă persistența unor diferențe sensibile — apărute, evident, în virtutea unor cauze istorice — între nivelurile de dezvoltare economică a țărilor de pe acest continent. Valorile absolute ale produsului național brut pe locuitor în Suedia și Turcia se găsesc într-un raport de 8,5 : 1. Consumul de energie electrică pe locuitor — unul din indicatorii sintetici ai nivelului dezvoltării economice variază și el sensibil. Deși — pe fondul mondial al subdezvoltării — Europa constituie o zonă dezvoltată ca nivel economic mondial, în granițele ei coexistă, pe de o parte, țări puternic industrializate, cu o veche tradiție și considerabilă greutate în producția și comerțul mondial, iar pe de altă parte țări relativ recent angajate pe drumul industrializării, care caută — nu fără mari eforturi și uneori greutăți — să-și construiască o structură economică modernă. De aceea, problema fundamentală a celei de a doua jumătăți a secolului nostru — subdezvoltarea economică și lupta împotriva ei — nu privește numai celelalte continente; într-o anumită măsură ea este și o problemă europeană.

Nu mai puțin importantă este și o altă trăsătură a peisajului economic și politico-social european: în componența acestui continent intră țări aparținînd unor sisteme social-economice diferite. Cele 9 țări socialiste europene reprezintă prin poziția lor geografică, prin numărul de locuitori, prin ponderea lor crescîndă în producția și comerțul mondial, un factor esențial în economia acestei regiuni a lumii.

În același timp, diversitatea mărimii statelor care compun continentul european lasă o amprentă caracteristică asupra problematicii care confruntă continentul nostru. Marea majoritate a celor 29 de țări europene fac parte din categoria țărilor mici și mijlocii. Acest lucru trebuie avut în vedere, căci — poate mai mult decît în orice alt domeniu — la cooperarea internațională, la strîngerea relațiilor între țări, sînt chemate să-și aducă contribuția toate statele, indiferent de mărimea lor. Mai mult decît atît, în zilele noastre statele mici și mijlocii pot să aducă o contribuție sporită la rezolvarea problemelor internaționale. Această aserțiune general valabilă este deosebit de izbitoare în cazul țărilor europene, care posedă fiecare o puternică personalitate, făurită în decursul istoriei. Activitatea politică și economică externă, desfășurată de reprezentanții țării noastre în diverse organizații internaționale, ilustrează elocvent această teză.

Dacă — printre alte aspecte — cele de mai sus reprezintă în profilul actual al continentului nostru trăsături oarecum constante, existența unei serii de organizații economice, mai mult sau mai puțin închise, cum sînt Piața Comună, C.E.C.O., ș.a., introduce un element nou — în bună măsură fruct al politicii de război rece — dar care în geografia economică a Europei reprezintă o realitate.

Dezvoltarea cooperării economice intereuropene impune luarea în considerare, în mod diferențiat, a tuturor acestor caracteristici ale situației particulare a acestei regiuni.

ESTE ÎN INTERESUL atît al țărilor europene dezvoltate, cît și al celor cu economia în curs de dezvoltare, de a dezbate ca între parteneri egali problemele căilor de cooperare reciproc avantajoase, avînd drept țel, între altele, lichidarea decalajului existent între nivelurile lor de dezvoltare. Este un adevăr recunoscut astăzi că schimburile de mărfuri pot cunoaște o creștere în ritm constant, chiar pornind de la un nivel înalt, numai între parteneri de niveluri economice apropiate. Exemplele creșterii rapide în perioada postbelică a comerțului dintre țările vest-europene dezvoltate industrial, dintre acestea și S.U.A., dintre unele țări socialiste sînt elocvente.

Stimularea acestui proces de lichidare a decalajelor în dezvoltarea economică în primul rînd prin transferul echitabil de experiență și cunoștințe — pe cale bilaterală și multilaterală — între țări constituie un domeniu esențial al cooperării europene.

Este oare prezența în Europa a unor țări cu sisteme politico-sociale diferite o barieră în calea dezvoltării cooperării internaționale? Tot mai mulți sînt aceia care chiar și în Occident, dau un răspuns negativ la această întrebare. Există o întreagă literatură consacrată problemei relațiilor Est-Vest, majoritatea autorilor demonstrînd argumentat și convingător că, în condițiile respectării personalității fiecărui stat, într-un climat de pace și de înțelegere, orînduirea politică și socială internă a unei țări sau a unui grup de țări nu poate constitui un obstacol în crearea unor trainice legături economice externe.

Este adevărat că existența grupărilor economice închise, despre care am amintit mai sus, cu regimul lor discriminatoriu față de celelalte țări, creează anumite obstacole în calea lărgirii efective a cooperării internaționale. Încercărilor de consolidare a grupărilor respective li se opune însă tot mai mult tendința obiectivă de multiplicare și diversificare a legăturilor economice, culturale și politice dintre toate țările europene, și nu numai dintre acestea. Politica țării noastre ține seama tocmai de această tendință legică. După cum a arătat tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretarul general al C.C. al P.C.R., ea pornește „...**de la realitatea incontestabilă că, în condițiile uriașului progres tehnico-științific contemporan, progresul rapid al fiecărei țări este legat de participarea activă la diviziunea internațională a muncii. Orice izolare nu poate duce decît la stagnare, la rămînere în urmă, cu repercusiuni adînci asupra întregii dezvoltări economico-sociale a țării respective. Tocmai de aceea, țara noastră va dezvolta și în viitor relații de colaborare și cooperare multilaterală cu toate țările, indiferent de orînduirea lor socială, pe baza avantajului reciproc și neamestecului în treburile interne**“.

Problemele cooperării intereuropene nu pot fi concepute decît în contextul unor legături multiple și diversificate ale țărilor de pe continentul nostru cu toate țările lumii. Ideea de economie europeană ca parte a economiei mondiale presupune nu izolare, ci comunicare, conlucrare, schimb continuu de valori materiale și spirituale între popoare și state. Rolul cooperării economice europene crește în legătură cu preocuparea țărilor în curs de dezvoltare pentru promovarea progresului tehnic și economic, precum și cu cerințele reducerii decalajului tehnologic față de S.U.A.

ÎN ACEST CONTEXT complex s-au desfășurat lucrările celei de-a XXIV-a sesiuni a Comisiei Economice a O.N.U. pentru Europa, care a avut loc în luna aprilie a.c. la Geneva. Presa noastră a oglindit pe larg poziția activă, constructivă, adoptată de delegația română față de toate problemele dezbătute cu această ocazie.

Comisia Economică a O.N.U. pentru Europa a constituit și constituie locul de întîlnire a reprezentanților guvernelor atît din țările socialiste, cît și din țările capitaliste din Europa, permițînd schimburi de păreri competente și multilaterale asupra marilor probleme în curs ale politicii economice, asupra realizărilor obținute în dezvoltarea relațiilor comerciale și de producție internaționale, asupra soluțiilor preconizate pentru stimularea creșterii economice, asupra tendințelor care își fac drum în economia acestei regiuni. Această poziție unică pe care o ocupă C.E.E.-O.N.U. în legăturile economice dintre statele continentului nostru explică atenția și seriozitatea cu care și în acest an reprezentanții guvernelor țărilor participante au abordat problemele de pe ordinea de zi a sesiunii.

Promovarea cooperării științifice și tehnice a stat în centrul atenției participanților. Delegația țării noastre, inițiatoare — împreună cu Polonia — a unui proiect de rezoluție vizînd intensificarea acestei cooperări, a pornit de la premisa că în activitatea Comisiei trebuie să intre acele domenii „de vîrf“ ale progresului, care să-i permită acesteia să fie în pas cu preocupările majore ale organelor naționale competente.

Problema pîrghiilor, care — acționate — permit impulsionarea cooperării științifice și tehnologice, rolul acesteia în dezvoltarea economiei, aplicarea metodelor matematice în modelarea fenomenelor economice, crearea premiselor pentru apariția unor legături viabile și eficiente de colaborare științifică și tehnică între țări, între instituții și întreprinderi, au constituit o parte din multiplele aspecte abordate în intervențiile diverselor delegații la sesiune.

Cooperarea științifică internațională nu poate fi însă privită numai sub forma schimbului de produse, ale activității intelectuale, întrucît astfel sfera sa de aplicare s-ar îngusta exclusiv la relațiile bilaterale. Colaborarea în cadrul C.E.E.-O.N.U. sugerează posibilitatea unei extinderi pe plan multilateral a cooperării științifice. În acest sens prima reuniune a experților guvernamentali în problemele cooperării științifice și tehnologice, care a avut loc în ianuarie a.c., constituie un început prețios, dătător de speranțe. Într-adevăr la această reuniune — pe baza propunerii României, la care au aderat și alte țări, — s-a recomandat includerea ca temă prioritară în programul pe termen lung al Comisiei — a cooperării în domeniul eficacității conducerii și cercetării operaționale. Simpozionul cu această tematică, programat să aibă loc la București în 1970, va constitui un prilej de a impulsiona efectiv cooperarea științifică și va permite să se aprecieze dacă și unde sînt întrunite condițiile necesare pentru eventuala înființare a unui centru european de calcul operațional sub egida O.N.U.

Un alt subiect principal al dezbaterilor la sesiunea amintită a fost problema comerțului între țările cu orînduiri sociale diferite sau, în terminologia utilizată de unii economiști străini, între Est și Vest. Procesul istoric de apropiere între popoare cere o dezvoltare largă și fără piedici a relațiilor economice internaționale. România a luat poziție cu diferite ocazii și în repetate rînduri în această problemă, subliniind că, în zilele noastre mai mult ca oricînd, înseși securitatea europeană și pacea sînt indisolubil legate de colaborarea internațională, de dezvoltarea normală a comerțului între țările cu orînduiri sociale diferite.

Europa oferă și în acest domeniu exemplul progresului în schimburile economice între țările din Est și din Vest. Dar nu putem să nu remarcăm, totodată, că unele din țările occidentale mențin îngrădirile ridicate în decursul timpului în comerțul lor cu lumea socialistă, deși multe personalități conducătoare din aceste țări au recunoscut, în declarațiile lor, desuetudinea unor astfel de practici.

Este semnificativ faptul că în anul 1968 comerțul reciproc al țărilor membre ale O.E.C.D. a crescut față de anul precedent cu circa 12%, în timp ce comerțul acestor țări cu țările socialiste din Europa a crescut numai cu 5%. Acest decalaj demonstrează cît de mari sînt posibilitățile neutilizate de intensificare a schimburilor între țările aparținînd unor orînduiri sociale diferite. Lichidarea sau măcar reducerea rigidității barierelor ridicate în calea acestui comerț constituie, de aceea, una din condițiile esențiale pentru crearea unei stări de lucruri propice colaborării între toate statele europene.

Și în acest domeniu Comisia Economică a O.N.U. pentru Europa are de jucat un rol important, prin găsirea căilor de ocolire sau lichidare a obstacolelor din calea circuitului de bunuri și valori între țările europene aparținînd unor sisteme economice și sociale diferite. Cunoașterea reciprocă a realităților economice din țările Europei, inclusiv pe calea contactelor în cadrul grupelor de lucru și al simpozioanelor organizate de C.E.E.-O.N.U., creează largi posibilități de apropiere între popoare și consolidează climatul de destindere și pace care trebuie să constituie obiectul cel mai prețios al continentului nostru.

DAR, PE LÎNGĂ CONCLUZIILE de natură economică sugerate de lucrările sesiunii a XXIV-a a C.E.E.-O.N.U., nu mai puțin important credem că este și un alt rezultat, evident desigur pentru oricine participă la activitatea unei mari reuniuni internaționale. Este vorba despre importanța contactelor personale între delegații, între membrii acestora, a căror utilitate în stabilirea unor relații internaționale sănătoase a fost relevată nu o singură dată. Ne vom permite în acest sens să cităm dintr-o lucrare a sociologului american. R. L. Meier, care sublinia: „Contactul direct, față în față, interacțiunea reciprocă a membrilor grupului sînt asemănătoare unui joc, în care se urmărește elaborarea unor estimații subiective asupra comportamentului celorlalți membri, bazate pe «chei» imponderabile. În acest proces, fiecare membru capătă o anumită siguranță de sine și este gata să riște plecînd de la astfel de judecăți.

Întrucît mai mulți indivizi au trecut prin aceeași transformare, o atmosferă de încredere (în anumite limite) se naște pornind de la aceste reuniuni... Ar trebui mult mai multe ore de interacțiune pentru a ajunge le rezultate echivalente cu cele obținute prin contactele față în față. Atît timp cît nu s-au găsit înlocuitori eficienți ai acestor interacțiuni scurte, informale, dar care aduc totuși informații, nu va fi posibil să ne dispensăm de reuniunile de grup“ [1]).

Sesiunea C.E.E.-O.N.U. a demonstrat o dată în plus că nici un studiu științific — oricît de bine întocmit ar fi, nici un discurs — oricît de strălucite ar fi argumentele puse la bază și retorica desfășurată, nu pot înlocui abordarea clară, sinceră, a esenței problemelor în discuțiile dintre delegați, animați de dorința de a găsi soluții pentru strîngerea legăturilor între popoare.

Și în acest an colaborarea între delegațiile țărilor socialiste s-a desfășurat în bune condițiuni. Contactele și schimburile de păreri dintre aceste delegații asupra principalelor probleme în discuție, desfășurate într-o atmosferă constructivă, tovărășească, au fost factori care au contribuit la rezolvarea unor probleme importante legate de bunul mers al lucrărilor.

TABLOUL DE MAI SUS al aportului pe care C.E.E.-O.N.U. îl poate aduce la colaborarea economică inter-europeană ar părea idilic, dacă nu am evidenția și limitele pe care le conține examinarea problemelor politicii economice în cadrul multilateral al unui astfel de organism.

Recomandările adoptate de Comisie sînt elaborate deseori în termeni generali, care — avînd calitatea de a împăca pozițiile tuturor părților prezente — au totodată inconveninentul că nu răspund doleanțelor concrete ale nici uneia din ele.

Studiile și analizele elaborate în cadrul Comisiei sînt, în majoritatea cazurilor, rezultatul muncii Secretariatului acesteia, fapt care limitează numărul problemelor ce pot fi cuprinse și lungește mult perioada de elaborare a lor. Exemplul altor organizații internaționale arată însă cît de eficientă este recurgerea constantă la forțele instituțiilor sau specialiștilor din diferite țări. Bazarea în mai mare măsură pe instituțiile naționale, organizarea unei conlucrări rodnice cu acestea, ar apropia Comisia de esența fenomenelor economice, i-ar permite cunoașterea preocupărilor de perspectivă ale țărilor și i-ar da posibilitatea să se adapteze mai ușor tendințelor care iau naștere în această regiune.

În sfîrșit, tot așa cum Europa nu-și poate asuma riscul imens al unei izolări de restul lumii, și C.E.E.-O.N.U. trebuie să înscrie printre preocupările sale majore stabilirea de legături strînse și programe comune cu celelalte comisii regionale ale O.N.U., cu diferite organizații internaționale influente, de vocație mondială. Concomitent cu aceasta, se impune rezolvarea grabnică a situației anormale care persistă de mulți ani și care consta în neadmiterea R.D.G. ca membru cu drepturi depline în cadrul Comisiei Economice a O.N.U. pentru Europa.

Pornind de la premisa că colaborarea economică internațională este expresia uneia din caracteristicile epocii în care trăim — anume, a creșterii interdependenței între diferitele economii naționale — și recunoscînd compatibilitatea acesteia cu afirmarea suveranității naționale, țara noastră este și va fi un participant activ la responsabilitatea colectivă a popoarelor în fața marilor probleme ale contemporaneității.

---

[1]) **R. L. Meier A communication theory of growth, Cambridge (Massachusets). M.I.T. Press, 1962.**

DOCUMENTAR

EVOLUŢII ECONOMICE EUROPENE

PRINTRE PRINCIPALELE PROBLEME examinate la cea de-a XXIV-a sesiune anuală a Comisiei Economice a O.N.U. pentru Europa (C.E.E./O.N.U.), care şi-a încheiat recent lucrările la Geneva, s-a aflat şi evoluţia economiei ţărilor europene în cursul anului trecut, completată cu perspectiva anului 1969. La baza dezbaterilor a stat un amplu studiu, elaborat de secretariatul Comisiei, din care prezentăm — în ceea ce urmează — o serie de aspecte esenţiale.

Europa occidentală: între redresare şi încetinirea ritmului

CARACTERIZAREA generală pe care experţii C.E.E./O.N.U. o dau situaţiei economiei grupului respectiv de ţări în 1968*) este redresarea economică. Pe ţări, însă, principalii indicatori ai creşterii economice au înregistrat valori cu decalaje apreciabile, sub influenţa unor factori conjuncturali interni şi externi diferiţi de la caz la caz. Se apreciază că factorii-cheie care au influenţat asupra dezvoltării economiei ţărilor vest-europene în cursul anului trecut sînt: expansiunea comerţului exterior (care a depăşit previziunile) şi restrîngerea cererii interne de investiţii (în special a celei private).

Produsul naţional brut al ansamblului ţărilor industrializate vest-europene a marcat anul trecut o creştere de 4,5—5% faţă de 1967, depăşind nivelul creşterii din acest ultim an (sub 3%), dar nu diferă mult de ritmul anual de creştere din perioada 1954—68 (4,5%) sau 1958—66 (4,8%).

Influenţa cea mai activă asupra ritmului de dezvoltare economică în 1968 a exercitat-o economia vest-germană care, faţă de o situaţie de stagnare în 1967, a înregistrat o creştere de aproape 7%. În alte ţări care au cunoscut fenomene de recesiune în 1967 (Austria, Belgia, Suedia, Elveţia, Anglia), a avut loc, de asemenea, o oarecare înviorare. Finlanda este singura ţară în care ritmul de creştere a produsului naţional brut (în preţuri constante) s-a situat, în ultimii ani, sub 3%, după cum se poate observa şi în tabelul nr. 1.

Tabelul nr. 1

Creşterea produsului naţional brut (în %)

Ţara	1968/1967	1967/1966	1964/65 / 1958/59 (media anuală)
R.F.G.	6,9	—	5,8
Olanda	5,5	5,6	5,5
Italia	5,2	5,9	5,6
Irlanda	4,9	4,2	4,2
Belgia	4,5	3,5	4,8
Austria	4,0	2,5	4,5
Franţa	3,4	4,4	5,2
Norvegia	3,5	6,0	4,9
Elveţia	3,6	1,9	5,5
Anglia	3,8	1,6	3,5
Suedia	3,5	2,1	4,9
Danemarca	3,0	4,0	5,4
Finlanda	2,0	2,0	5,7

Sursa: C.E.E./O.N.U., Doc. ME/GER/69/D. 3, cap. I, p. 3.

Datele statistice evidenţiază, de asemenea, că economiile unor ţări ca Italia, Franţa, Danemarca şi, în special, Norvegia au înregistrat o încetinire a ritmului de dezvoltare în 1968, comparativ cu anul precedent.

În ceea ce priveşte sporul **producţiei industriale**, acesta a înregistrat variaţii mult mai mari, de la o ţară la alta, decît în cazul produsului naţional brut.

Printre ramurile industriale mai dinamice pot fi menţionate cele producătoare de metal (în special fontă şi oţel), industria chimică şi, îndeosebi, industria textilă şi de confecţii (care a marcat o puternică creştere după declinul din 1967)

Exporturile au constituit, în general, un important factor de stimulare a dezvoltării economice în ţările vest-europene în cursul anului trecut. Valoarea lor în primele 9 luni depăşea cu 11% nivelul întregului an 1967, în timp ce **importurile** înregistrau o creştere de circa 7%, în aceeaşi perioadă a anului. 1968 a fost al treilea an consecutiv în care exporturile acestor ţări către restul lumii au cunoscut creşteri mai mari decît importurile. Locul principal în export l-au deţinut produsele industriei prelucrătoare: la import, materiilor prime le-a revenit ponderea cea mai însemnată.

Dintre ţările Europei occidentale, R. F. a Germaniei a înregistrat cea mai rapidă creştere a importurilor (peste 16%), urmată îndeaproape de expansiunea exporturilor (14,3%), realizînd un excedent de 5 miliarde dolari. De altfel, doar R.F.G. şi Finlanda au reuşit să aibă balanţe comerciale active în anul 1968. Uşoare ameliorări ale balanţelor comerciale au avut loc în Belgia, Italia, Olanda, Danemarca, Norvegia şi Elveţia, în timp ce celelalte ţări (Austria, Suedia, Irlanda şi, în special, Anglia şi Franţa) şi-au agravat deficitele.

În ceea ce priveşte grupul ţărilor mai puţin dezvoltate, aici creşterea produsului intern brut a fost cuprinsă între 4% (Grecia) şi aproape 7% (Turcia). Spania a cunoscut un ritm de creştere de 4,7%, iar Portugalia — 5,7%. Este de remarcat faptul că aceste ritmuri s-au situat cu mult sub nivelul previziunilor planurilor pe termen mediu sau cel al ritmului mediu de creştere din primii ani ai deceniului actual.

În ciuda unui an agricol nefavorabil (producţia agricolă a scăzut cu 3,8% faţă de 1967), economia Greciei s-a dezvoltat într-un ritm cu puţin superior anului precedent, datorită, în special, contribuţiei industriei şi construcţiilor.

După o expansiune mai puternică decît se prevăzuse în 1967, toate sectoarele economiei portugheze (cu excepţia serviciilor) au cunoscut o încetinire a ritmului de dezvoltare în 1968. În industrie numai două ramuri (extracţia mineralelor neferoase şi producţia de energie) au înregistrat creşteri sensibile, în timp ce construcţiile şi investiţiile fixe, în general, au avut o evoluţie descendentă.

Principalele ramuri care au contribuit la creşterea produsului intern brut al Spaniei au fost construcţiile şi agricultura. În 1968 a sporit considerabil producţia la unele cereale (orz + 44%, porumb + 20%), ca, de altfel, şi la ulei de măsline (+ 52%). Se apreciază că creşterea producţiei industriale (+ 4%) se datorează, în exclusivitate, ridicării productivităţii muncii în această ramură.

La creşterea produsului intern brut al Turciei a contribuit, în mare măsură, sectorul construcţiilor. În domeniul industriei, sporuri importante s-au realizat la producţia de fontă şi oţel, în extracţia de lignit şi minereu de fier, la producţia de ciment şi de ţiţei.

În comerţul exterior al ţărilor mai puţin dezvoltate din Europa se constată o evoluţie foarte diferenţiată de la o ţară la alta, remarcîndu-se totuşi persistenţa soldurilor pasive ale balanţelor lor comerciale. Numai Spania şi Portugalia au înregistrat creşteri atît la importuri cît şi la exporturi, în raport cu anul 1967, reuşind să amelioreze întrucîtva situaţia balanţei lor comerciale. O evoluţie inversă a avut loc în comerţul exterior al Greciei şi Turciei: mari creşteri la importuri (peste 18% şi, respectiv, peste 13%), paralel cu o diminuare a exporturilor.

Perspective imediate incerte

APRECIERILE asupra perspectivelor economice ale ţărilor industrializate din Europa occidentală manifestă incertitudine şi îndoială în legătură cu posibilităţile realizării obiectivelor — modeste în cele mai multe cazuri — pe care acestea şi le-au propus pentru anul 1969.

Se evaluează că produsul naţional brut al ansamblului acestor ţări ar creşte cu circa 4,5%, ritm foarte apropiat de cel din 1968. Franţa şi Italia scontează pe o oarecare accelerare a ritmului de creştere (la 7% şi, respectiv, 6—7%), în timp ce în R.F.G. şi Anglia este aşteptată o încetinire a dezvoltării în anul în curs (creşteri de 4,5% şi 3,3%). Se consideră că o anumită accelerare a ritmului de creştere a produsului naţional brut poate fi realizată şi în economiile naţionale ale Austriei, Norvegiei, Suediei, Danemarcei şi Finlandei, însă numai în ultimele două ţări se prevăd schimbări mai importante. Belgia şi Elveţia apreciază că ritmul de dezvoltare din 1969 s-ar putea situa aproximativ la nivelul anului trecut.

În domeniul comerţului exterior al ţărilor vest-europene, previziunile diferă foarte mult de la o ţară la alta. Astfel, dacă Franţa şi Italia prevăd creşteri importante ca ritm atît la export cît şi la import, Anglia şi Norvegia contează doar pe creşteri modeste, iar alte ţări (Suedia, Irlanda sau Olanda) se aşteaptă la diminuări în ritmul comerţului lor exterior.

Ţările socialiste — ritmuri susţinute

ECONOMIA ţărilor socialiste a cunoscut în cursul anului trecut o dinamică vie: (vezi tabelul de mai jos).

Tabelul nr. 2

Creşterea venitului naţional şi a producţiei industriale în ţările socialiste din Europa (în % faţă de anul precedent)

Ţara	Venitul naţional 1967	Venitul naţional 1968	Producţia industrială 1967	Producţia industrială 1968
Albania	7,5	11,0	12,8	19,0
Bulgaria	9,0	6,5	13,4	11,8
Cehoslovacia	6,9	7,0	7,1	5,2
R. D. Germană	5,8	5,3	6,5	6,1
Iugoslavia	1,0*)	4,0*)	0,5	6,6
Polonia	5,6	8,0	7,7	9,3
România	7,0	7,0	13,5	11,6
Ungaria	8,7	5,0	8,7	4,9
U.R.S.S	8,8	7,2	10,0	8,1

*) Produsul social.
Sursa: C.E.E./O.N.U., Doc. ME/GER/69/D.3, Cap. II.

Pe ansamblul ţărilor socialiste, **industria** a continuat să se dezvolte în ritm rapid (o creştere în jur de 8%).

După cum se arată în studiu, una din tendinţele manifestate în economia ţărilor socialiste în 1968 a fost apropierea între ritmul de creştere al producţiei mijloacelor de producţie şi cel al producţiei bunurilor de consum.

Analiza evoluţiei diferitelor sectoare industriale relevă că industria chimică şi-a menţinut cele mai înalte ritmuri de dezvoltare: de la 10—12% în Ungaria şi U.R.S.S., la 26% în Bulgaria şi la 61% în Albania. Creştere peste media producţiei industriale a înregistrat şi ramura constructoare de maşini, în timp ce producţia de energie electrică a cunoscut un ritm foarte apropiat de medie. Expansiunea industriei metalurgice s-a menţinut rapidă în Bulgaria şi România, iar într-o măsură mai mică şi în Cehoslovacia şi Ungaria; în toate aceste ţări ritmul de dezvoltare a metalurgiei a depăşit ritmul mediu al producţiei industriale.

Producţia agricolă globală a ţărilor socialiste a înregistrat o creştere în comparaţie cu nivelul anului 1967. Datorită unor condiţii climaterice nefavorabile, în Bulgaria, România şi Iugoslavia producţia agricolă a cunoscut o scădere faţă de anul precedent, în special în sectorul cerealier. Îmbunătăţirea metodelor de creştere a animalelor, concentrarea producţiei în întreprinderi zootehnice mari şi bine echipate au determinat sporirea aportului sectorului zootehnic la dezvoltarea producţiei agricole în ansamblu. În U.R.S.S. producţia agricolă totală a cunoscut anul trecut un nivel ridicat. Producţia globală de cereale a fost de 170 milioane de tone.

Expansiunea **comerţului exterior** al ţărilor socialiste s-a concretizat într-un ritm mediu de 7,5%, cu puţin sub nivelul anului 1967. Cifrele asupra volumului exporturilor şi importurilor nu diferă cu mult de realizările din perioada 1962—67 şi de ritmurile prevăzute pentru actualul cincinal.

Extinderea schimburilor comerciale dintre ţările socialiste care în 1968 a fost de circa 11% a contribuit, în cea mai mare măsură, la obţinerea rezultatelor menţionate. Această evoluţie a fost stimulată şi de intensificarea cooperării industriale dintre diverse întreprinderi ale ţărilor membre ale C.A.E.R.

Relaţiile Est — Vest

UN SUBCAPITOL special al studiului elaborat de Secretariatul C.E.E./O.N.U. este destinat analizei evoluţiei relaţiilor economice dintre ţările europene avînd sisteme social-politice diferite.

Datele statistice pe primele trei trimestre 1968 reflectă lărgirea importurilor ţărilor vest-europene din ţările socialiste, care, pe ansamblu, au crescut cu 7% (faţă de 4% în anul 1967).

R.F. a Germaniei (devenită şi cel mai mare importator din ţările socialiste), Austria, Suedia şi ţările Benelux-ului au contribuit în cea mai mare parte la creşterea importurilor din ţările socialiste.

Exporturile ţărilor capitaliste către ţările socialiste au cunoscut în 1968 un ritm de creştere mai lent comparativ cu ultimii 5 ani (respectiv, de 6%). Cei mai activi exportatori dintre ţările vest-europene au fost Franţa, Suedia, Italia, Turcia, Elveţia şi Anglia.

Anul trecut a fost marcat de încheierea unui important număr de noi acorduri comerciale pe termen lung: se apreciază că la începutul anului curent existau peste 80 de astfel de acorduri între ţări europene avînd sisteme social-politice diferite. Semnarea de noi acorduri de cooperare ştiinţifică, industrială şi tehnologică între aceste ţări (sau direct între întreprinderi) a constituit un factor stimulator pentru dezvoltarea relaţiilor economice dintre ele.

Confruntarea punctelor de vedere şi schimbul de experienţă în cadrul Comisiei Economice a O.N.U. pentru Europa au relevat existenţa unor posibilităţi încă neexplorate de cooperare, precum şi dorinţa generală de dezvoltare continuă a relaţiilor economice dintre ţările continentului nostru, în interesul asigurării unui climat de pace şi securitate în Europa.

P. GRECU

*) În studiul amintit (The European Economy in 1968, Doc. ME/GER/69/D.3), în această subdiviziune regională sînt incluse Anglia, Austria, Belgia, Danemarca, Elveţia, Finlanda, Franţa, R.F. a Germaniei, Irlanda, Italia, Norvegia, Olanda şi Suedia. Alte patru ţări capitaliste — Grecia, Portugalia, Spania şi Turcia — sînt examinate separat, ele fiind considerate ca mai puţin dezvoltate din punct de vedere economic pe plan european.

REPERE

• Potrivit datelor publicate de Comisia Comunităţilor Europene, în perioada 1957—1968 numărul minerilor s-a redus de peste două ori, respectiv de la 1 066 000 la 514 000 persoane.

• O nouă materie pentru şcolarii spanioli: turismul. Primirea străinilor (şi a devizelor) trebuie învăţată din copilărie, comentează *Jeune Afrique*, care reproduce ştirea.

• Pentru prima oară după zece ani, în 1968 exporturile finlandeze au fost superioare ca valoare importurilor: deficitul de 564 milioane mărci al balanţei comerciale din 1967 s-a transformat la sfîrşitul anului trecut într-un excedent de 181 milioane.

• După o îndelungată perioadă de deficite, balanţa turistică a Angliei a înregistrat anul trecut un excedent de 2 milioane lire sterline.

Dilemele politicii economice occidentale

APREHENSIUNEA FAŢĂ DE BOOM SAU TEAMA DE CRIZĂ ?

„PLANURILE DE BĂTAIE pentru războiul împotriva boom-ului economic încep să se contureze rapid", scria acum cîteva săptămîni revista americană Business Week *cu referire la măsurile restrictive iniţiate de noua Administraţie din S.U.A. Este probabil exemplul cel mai recent care arată că, dincolo de o anumită intensitate şi de o anumită durată, faza de avînt a unei economii capitaliste poate fi la fel de îngrijorătoare pentru cei care răspund de mersul ei ca şi semnele de stagnare şi recesiune.*

• Rădăcini istorice şi mai recente

ISTORIA îndelungată a crizelor economice nu a rămas, pare-se, complet fără folos pentru responsabilii politicii economice occidentale: acţiuni ca cele în curs astăzi în S.U.A. denotă cunoaşterea empirică sau cel puţin intuirea faptului că izbucnirea crizei este precedată de niveluri paroxistice ale activităţii. În ce măsură atingerea paroxismului urmată de prăbuşirea clasică a fost evitată de principalele ţări capitaliste după al doilea război mondial graţie noilor cunoştinţe şi aptitudini ale economiştilor sau graţie altor factori, nu putem spera că elucidăm aici. Vom constata doar că, dacă responsabilii politicii economice a ţărilor capitaliste şi ghizii lor teoretici — nu arareori în aceeaşi persoană — au descoperit în boom[1]) un stadiu al „ciclului de afaceri" care trebuie neapărat strunit, întreprinzătorii capitalişti au aceleaşi reacţii ca întotdeauna, generatoare tocmai ale tendinţei spre paroxism ca expresie a tendinţei capitalului de a dezvolta nelimitat forţele de producţie în ciuda limitelor cererii. Vom menţiona pentru cazul S.U.A. un singur fapt. care a şi jucat un rol de accelerator al eforturilor oficiale de strunire: cel mai recent sondaj statistic a arătat că întreprinzătorii intenţionează să-şi mărească anul acesta investiţiile cu 14%, după un spor cam de trei ori mai mic în 1968. Aceasta în prezenţa unei accentuări a fenomenelor inflaţioniste (creşterea preţurilor, a masei mijloacelor de plată, a datoriilor), pe de o parte, şi a unor simptome — mai ascunse — de încetinire a creşterii cererii, pe de altă parte. Statul, luînd măsuri restrictive, se manifestă deci ca protector al intereselor de ansamblu şi de durată ale rînduielilor social-economice existente, pe care o cădere de la niveluri paroxistice de activitate în nici un caz nu le-ar întări. Ţelul intervenţiei statului burghez în economie evident nu este un boom continuu, ci evitarea lui în situaţii ca cea existentă actualmente în S.U.A., chiar cu riscul pierderii de viteză, al creşterii şomajului etc. Şi aceasta pentru că boom-ul (avîntul) este faza ciclului capitalist care, lăsată să se desfăşoare după legile proprii, duce la manifestarea fenomenelor de supraproducţie.

Intenţia întreprinzătorilor americani de a spori plasamentele în economie cu 14% în 1969 nu a ignorat desigur tendinţa ascendentă a preţurilor, al căror ritm mediu anual în ultimele 6 luni se situează între 4% şi 5%, iar în primele luni ale anului 1969 chiar la circa 7%. Raţionamentul este, de bună seamă, că o investiţie făcută astăzi este mai ieftină decît dacă ar fi efectuată peste jumătate de an sau un an. Dar faptul că sporul amintit este prevăzut în condiţii cînd, încă de anul trecut, creditul se scumpeşte, denotă şi posibilităţi interne suficiente ale întreprinderilor. Statisticile curente din **Federal Reserve Bulletin** arată că profiturile brute ale corporaţiilor au crescut de la 50,3 miliarde dolari în 1961 la 81,6 miliarde în 1967 şi 92,7 miliarde în trimestrul III 1968 (nivel anual). Profiturile nete nedistribuite s-au mărit de la 13,5 miliarde dolari în 1961 la 26 miliarde (nivel anual) în trimestrul III 1968. Nivelul anual al amortizărilor în această ultimă perioadă — 47,6 miliarde — împreună cu cel al profiturilor nedistribuite totalizează 73,6 miliarde, depăşind deci suma investiţiilor în utilaje şi instalaţii noi, proiectată pe 1968 (64,53 miliarde dolari).

La rîndul lor, emisiunea monetară şi creditul nu au stat pe loc. Între decembrie 1961, şi decembrie 1968, masa monetară (inclusiv depozitele la cerere) a crescut de la 145,4 miliarde dolari la 193,1 miliarde. Mai mult încă — de peste două ori — au sporit în acelaşi interval împrumuturile acordate de băncile comerciale: de la 120,4 la 252,3 miliarde dolari. Ar mai fi de amintit, dintre factorii inflaţionişti, bugetul federal sau mai bine-zis deficitul acestui buget, care a crescut mult în ultima perioadă a Administraţiei Johnson. În anul fiscal 1967/68 (1 iulie—30 iunie) cheltuielile au fost cu peste 19 miliarde dolari mai mari decît încasările, faţă de sub 4 miliarde în anul fiscal precedent şi un buget aproape echilibrat în 1965/66. În prima jumătate a actualului exerciţiu (iulie-decembrie 1968), care a aparţinut încă Administraţiei precedente, deficitul a fost din nou de aproape 10 miliarde dolari.

• Schimbare de şcoală

PE FONDUL acestor evoluţii a dispărut din ziarele şi revistele americane un procedeu publicistic de efect — numărătoarea lunilor de la începutul boom-ului (socotind din 1961), care furniza într-o vreme material pentru titluri atractive. Şi-a făcut loc aprehensiunea faţă de boom, mai bine zis faţă de ceea ce va urma după boom, şi aceasta nu numai în publicistică. Aprehensiunea este împărtăşită în cele mai înalte sfere ale Administraţiei Nixon, al cărei program declarat antiinflaţionist — deşi legat şi de problemele sistemului monetar capitalist, bunăoară — are ca prim obiectiv domolirea „supraîncălzirii".

Alternativa: continuarea neînfrînată a boom-ului — pericolul de scădere a producţiei şi a desfacerii nu se pune însă aceloraşi responsabili economici care în 1961 şi în diferite ocazii de atunci încoace aveau în faţa lor problema stimulării creşterii. Este vorba bineînţeles **de şcoli,** nu de persoane, **de concepţii** şi nu de o compoziţie anume a Consiliului experţilor economici ai preşedintelui. Administraţia democrată instalată la Casa Albă la începutul actualului deceniu a îmbrăţişat doctrina neokeynesiană cunoscută sub denumirea New Economics şi promovată îndeosebi de profesorul W. W. Heller. Acestei orientări i s-a atribuit, între altele, dublarea cheltuielilor guvernului federal între 1960 şi 1968, după ce în 1952—1960 oscilaseră în limite înguste; permanentizarea deficitului bugetar teoretizată în numele „finanţării (economiei) prin deficit"; creşterea cheltuielilor militare de la un nivel anual oscilînd în jurul a 45 miliarde de dolari la 75 miliarde către sfîrşitul guvernării johnsoniene etc. O dată cu instalarea noii Administraţii vine să se afirme o doctrină opusă gîndirii neokeynesiene şi anume aceea a adepţilor teoriei cantitative a banilor, în versiunea şcolii de la Chicago, în speţă a capului ei recunoscut — profesorul Milton Friedman, cu reţete corespunzătoare de politică economică.

Ideea centrală a teoriei cantitative este că nivelul general al preţurilor depinde de masa bănească aflată în circulaţie. Ecuaţia ei de bază afirmă că suma totală de bani cheltuită într-o anumită perioadă (masa înmulţită cu viteza de circulaţie) este egală cu volumul tranzacţiilor înmulţit cu preţul fiecărei tranzacţii. Rafinările succesive ale teoriei au încercat zadarnic să introducă elemente prin care să se depăşească acest truism, această simplă constatare a unei situaţii de fapt, şi care să arate cum anume este influenţată comportarea preţurilor de raportul dintre oferta şi cererea de mijloace de plată. Fără a contesta orice influenţă de acest gen, economia politică burgheză de astăzi înclină mai mult spre vederea keynesiană că nivelul general al preţurilor — ca şi preţurile mărfurilor individuale — ar fi determinate de nivelul şi dinamica salariilor nominale cît şi de nivelul şi dinamica ocupării forţei de muncă. Punînd accentul pe cererea şi oferta de produse, Keynes nu s-a apropiat mai mult de adevăratul mecanism al determinării preţurilor în capitalism, dar a arătat că acest mecanism este mult mai complex decît îl imaginează teoria cantitativă a banilor în toate variantele ei.

Audienţa reînnoită de care se bucură totuşi astăzi teoria cantitativă în cercurile responsabile pentru politica economică a S.U.A. se explică probabil printr-o convergenţă de cauze. Doctrina New Economics a început să apară şi unora dintre adepţii ei ca unilateral îndreptată spre stimularea creşterii şi deci ca insuficient de elastică în faţă acumulării elementelor nedorite ale boom-ului, adică a acelora care riscă să-l transforme în opusul lui. Şcoala de la Chicago a putut invoca un raport efect-cauză între această situaţie şi ritmul de creştere al disponibilităţilor monetare: acestea (inclusiv depozitele la cerere şi depozitele la termen) au sporit în ultimii trei ani (decembrie 1968 faţă de decembrie 1965) într-un ritm mediu anual de 8%; or, într-un studiu supus Congresului în 1958, profesorul Milton Friedman condiţionase „stabilitatea pe termen lung a preţurilor" de creşterea disponibilităţilor monetare definite ca mai sus în ritm de 3—5% anual. În plus, teoria cantitativă în această variantă a ei declară nocive pentru creştere doar **fluctuaţiile mari** ale disponibilităţilor şi ale preţurilor, ceea ce promite monopolurilor toată libertatea de mişcare dorită în această materie. Iată deci cîteva aspecte care pot contribui la înţelegerea acceptabilităţii pentru cercurile de afaceri americane a unei politici economice bazate pe o teorie considerată de foarte mulţi în Occident ca definitiv discreditată.

• „Un experiment crucial"

DILEMA boom-recesiune va fi creat deci, în principala ţară capitalistă, o destul de interesantă ocazie de reafirmare a unui curent de gîndire burghez care părea condamnat de keynesism şi de cerinţele practicii la o existenţă pur universitară. Verificarea pe terenul politicii economice nu se anunţă însă uşoară. Unul din motive este că îndeobşte menţinerea creşterii este mai dificilă decît stimularea ei iniţială, fie şi numai pentru că dozajele au tendinţa de a deveni mai pretenţioase pe măsură ce se complică angrenajul boom-ului. Un alt motiv este că Sistemul federal de rezervă, condus de W. McChesney Martin, continuă să opereze într-un spirit keynesist, propunîndu-şi să risipească „psihologia inflaţionistă", să descurajeze „aşteptările inflaţioniste", mai degrabă decît să reducă disponibilităţile monetare în spiritul şcolii de la Chicago. Apoi, înşişi consilierii economici se declară adepţi ai „gradualismului", deci ai unei eliminări cît mai line a presiunilor conjuncturale socotite excesive. Oficial, nu este vorba de a frîna boom-ul, ci doar inflaţia ca exces al acestuia. Cuvîntul de ordine este: „dezinflaţie fără deflaţie".

Ce şanse de reuşită are o asemenea încercare? Presa economică americană nu-şi afirmă decît două certitudini: că este vorba de „un experiment crucial" (Business Week) şi că în caz de insucces preţul ce ar trebui plătit poate fi foarte ridicat. „Gradualismul" este socotit necesar în orice caz, pentru a nu declanşa prin măsurile restrictive o sporire „inacceptabilă" a şomajului ca urmare a încetinirii creşterii; dar o cuantificare oficială clară a ceea ce ar fi un şomaj „inacceptabil" nu există. Pe de altă parte, deşi politica de „directive" a Administraţiei precedente în domeniul preţurilor şi al salariilor este categoric respinsă ca ineficientă, nu se exclude posibilitatea de a recurge la alte forme de influenţare a evoluţiilor din acest domeniu, ceea ce ar echivala cu noi experimentări pe linia „politicii veniturilor".

În esenţa ei, politica economică actualmente în curs de conturare în S.U.A. este o politică de **evitare** a continuării boom-ului pînă la limitele extreme spre care tinde sub acţiunea spontană a întreprinzătorilor capitalişti. Experimentul de care vorbeşte revista americană amintită este cu adevărat crucial pentru că, aşa cum se explică într-un editorial, „sarabanda inflaţionistă trebuie să se oprească la un moment dat — indiferent dacă acela care face să cadă cortina este guvernul sau ciclul clasic de afaceri" (29 martie). Este şi acesta un fel de a spune că aprehensiunea faţă de boom este de fapt o teamă de criză.

I. PĂDUREANU

[1]) În literatura noastră lexicologică, se dă de obicei, cuvîntului boom numai unul din sensurile sale originale şi anume cel restrîns, îndeosebi legat de tranzacţiile bursiere. Dicţionarul Enciclopedic Român defineşte boom-ul ca „înviorare artificială a activităţii economice, în ţările capitaliste, creată prin speculaţii la bursă, prin umflarea preţurilor şi a cursului la hîrtiile de valoare etc". Noi folosim cuvîntul în sensul lui larg, cel primar de fapt: „punct culminant în fluctuaţiile activităţii economice, cînd resursele economiei sînt folosite în cel mai înalt grad; de asemenea, expansiunea activităţii de afaceri" (Everyman's Dictionary of Economics, J. M. Dent and Sons, London, 1965). Referirea la „cel mai înalt grad" de folosire nu înseamnă bineînţeles folosirea **tuturor** resurselor, cum arată şi cazul S.U.A. de care ne ocupăm aici.

NOTE

Investiţii şi condiţii

ÎN CĂUTAREA necurmată de noi pieţe, oamenii de afaceri din Europa occidentală îşi întorc mereu privirile către America Latină, pe care începuseră să o socotească o regiune dificilă şi inaccesibilă. Experienţa ţărilor latino-americane în raporturile lor cu deţinătorii străini de capitaluri nu putea să nu le consilieze prudenţa. Poate lucidităţii datoresc ţările latino-americane progresele lor lente dar certe. E un fapt că din 1950, America Latină înregistrează anual o rată medie de creştere a produsului brut de 4,7%. În ceea ce priveşte producţia industrială ea a crescut în medie cu 6% pe an. Producţia de oţel şi de energie electrică au menţinut o rată anuală de creştere de 10 şi respectiv 11%. Indicele de creştere al agriculturii progresează şi el; mai rapid decît în Africa, Asia şi mai repede chiar decît în Piaţa Comună Europeană

Dacă e vorba de valoarea produsului brut pe locuitor în America Latină, luată în întregul ei, ea se cifrează la 350 dolari: de trei ori cifra înregistrată în Africa şi Asia, aproximativ 1/5 din media ţărilor vest-europene şi 1/10 din aceea a Statelor Unite.

Aproape toate ţările latino-americane şi-au elaborat planuri de dezvoltare, stabilindu-şi priorităţile. În aşa fel încît cei care caută profituri pe continentul sud-american „trebuie să facă uz de multă imaginaţie, să procedeze la o evaluare ştiinţifică riguroasă a posibilităţilor, să abordeze problemele cu tenacitate, flexibilitate şi adaptabilitate", cum declară de pildă Douglas Robinson, directorul administrativ al „Grupului englez pentru dezvoltarea economică internaţională" în care activează consultanţi pentru prospectarea pieţelor şi pentru comerţul dintre Europa şi America Latină. După părerea acestuia este o eroare să se creadă că America Latină reprezintă un monopol al S.U.A. Poziţia R.F.G.-ului o demonstrează limpede, susţine el. În Brazilia, de pildă, valoarea importurilor de fier şi oţel din R.F.G. este de 5 ori mai mare decît a importurilor din S.U.A.; în Argentina aceea a importurilor de maşini unelte din R.F.G. aproape de două ori mai mare decît a celor din S.U.A. Anglia, care se plînge că a rămas în urmă nu numai faţă de S.U.A. sau de R.F.G., dar şi faţă de alte ţări — şi care a deschis recent o expoziţie industrială la Sao Paulo consacrată investiţiilor în industria latino-americană — a deschis de aceea în ultimii cîţiva ani credite „Pieţei Comune Centrale Americane" în valoare de 3 milioane de lire, industriei navale braziliene cu 15½ milioane lire, pentru construcţia de poduri încă 30 milioane şi alte 10 milioane ca „linie generală" de credite.

Consultanţii grupului englez amintit, consideră că în comparaţie cu alte zone în curs de dezvoltare, continentul sud-american dovedeşte „o stabilitate relativ mai mare".

Cercurile de afaceri internaţionale consideră că constituirea zonei de schimb liber latino-americane, a Pieţei Comune Centrale Americane, a Grupului ţărilor din zona Anzilor, ca şi tentativa recentă de constituire a Grupului de ţări de pe Rio Plata, vor uşura accesul capitalurilor străine. Totuşi, investitorii de capitaluri ştiu că nu pot reuşi dacă nu sînt gata să accepte acţiuni comune cu latino-americani, dacă nu participă la dezvoltarea economică locală. Ei trebuie să consimtă la aranjamente financiare corespunzătoare şi să furnizeze asistenţă tehnică înaltă, precum arată experţii Grupului englez pentru dezvoltarea economică internaţională, despre care s-a pomenit mai sus.

EXPOZIȚIA INDUSTRIALĂ CEHOSLOVACĂ

SĂPTĂMÎNA TRECUTĂ s-a deschis la București, în Pavilionul B din Parcul Herăstrău, **Expoziția industrială cehoslovacă.** Ca întindere și volum al produselor, actuala expoziție depășește cu mult pe aceea organizată la noi, acum șapte ani.

Menită să prilejuiască mai buna cunoaștere a producției industriale din țara prietenă, — **Expoziția industrială cehoslovacă** oferă o imagine convingătoare a progreselor obținute. Pe o suprafață de 5 400 mp, 22 de întreprinderi cehoslovace de comerț exterior solicită ochiul vizitatorului român printr-o gamă largă de exponate: de la mașini grele, mașini-unelte, aparataje pentru măsurători electrice și electronice și pînă la cele mai variate bunuri de larg consum. Fotografii sugestive și panouri, în care graficele se află într-o susținută întrecere, întregesc ansamblul expoziției, demonstrînd cu prisosință succesele obținute de poporul cehoslovac în organizarea și dezvoltarea unei industrii de înalt nivel tehnic.

● *Imagini reimprospătate...*

DEȘI SÎNT un diletant în materie de tehnică și procese de producție, mărturisesc că vizitarea acestei expoziții m-a pasionat. În fiecare produs este vizibilă nu numai performanța tehnică sau utilitară, nu numai calitatea care îl face competitiv pe piața externă, ci și multa fantezie creatoare, artistică și dragostea de meserie.

Unele exponate mi-au fost însă oarecum o cunoștință reîmprospătată. O recentă călătorie documentară în Cehoslovacia îmi îmbogățise sufletul și mintea cu imagini și adevăruri, aflate pînă atunci doar din citite.

Îmi reamintesc cu cîtă emoție și nerăbdare am părăsit acum cîteva săptămîni incinta noului aeroport al orașului Praga. Afară, ne întîmpina prezentul luminos, cu realizările lui trainice, pe magistrale moderne străjuite de clădiri ce scînteiau în soarele primăvăratic, înțepînd albastrul cerului. La porțile bătrînului Oraș de Aur, ne-a întîmpinat apoi istoria. Am rătăcit pe ulițe întortocheate, cu case afumate de respirația secolelor, scrijelite de încrîncenările unor ani potrivnici. Romantic, am încercat să stau de vorbă cu umbra Golemului, lîngă sinagoga veche, alături de care o clădire retezată stă mărturie a barbariei fasciste. Multe din clădirile, risipite pe întreagă arie a orașului, sînt monumente de artă fără pereche. Dar, nu numai la Praga. Peste 40 de orașe din țară au fost decretate monumente istorice de mare valoare; aproape 40 000 de opere de artă — adăpostite în peste 500 de cetăți sau castele medievale — constituie averea spirituală a acestui harnic popor prieten. Muzee, galerii de artă, monumente arhitectonice în stilul gotic sau al Renașterii au fost ridicate prin truda și dragostea de frumos a unor oameni, încrezători în și mai luminoasa zi de mîine.

Pretutindeni, aici, mintea și mîna omului n-au cunoscut odihna. Peste 22 000 de lacuri și eleștee, 55 de lacuri de acumulare înfrumusețează și împrospătează peisajul. În jurul lor, se încolăcește salba multicoloră a hotelurilor moderne, a cabanelor proprietate personală, a taberelor, a campingurilor. Autostrăzi întreținute și curate, rețea densă de căi ferate și autobuze, puzderie de autoturisme te îmbie nestăvilit la drumeție, la frumos...

● *De vorbă cu... o mașină de inaltă precizie*

LA PRAGA, la Plzen, la Jablonec, am cunoscut pe făuritorii unora din exponatele, care au poposit acum în expoziția de pe malul lacului Herăstrău.

Iată, de pildă, mașina universală de rectificat rotund BUA 16 A, prezentă în standul firmei „Strojimport". Ne dăduse „bună ziua" în incinta fabricii TOS HOSTIVAR. Era mîndră de medalia de aur, obținută la Tîrgul de primăvară de la Leipzig, anul trecut. Ne-a povestit că producția de mașini-unelte are o tradiție de peste o jumătate de secol în Cehoslovacia; că la SKODA-Plzen sau la TOS VARNDORF se fabrică o varietate de mașini-unelte de înaltă tehnicitate: strunguri de diferite dimensiuni, mașini de găurit, de frezat sau rectificat, cu sisteme de comandă numerică „Tesla", capabile să execute cele mai complicate operații. Multe din aceste mașini le-am cunoscut deunăzi la Herăstrău, afluența vizitatorilor expoziției atestîndu-mi înaltul nivel tehnic al exponatelor.

Am vizitat TOS HOSTIVAR, din Praga, socotită a fi cea mai mare fabrică din lume în ramura mașinilor de rectificat. Înființată acum 56 de ani, are acum mii de salariați și un utilaj din cele mai moderne. Produsele ei se exportă în peste 40 de țări. TOS HOSTIVAR fabrică patru tipuri de mașini de rectificat, la care devierea de strunjire variază de la 1 micron la 8 sutimi dintr-un micron!

● *În vizită la gigantul industriei*

PLZEN-ul este renumit nu numai prin berea-i minunată, ci și prin aceea că aici își are reședința uriașul industriei cehoslovace: SKODA. De la nașterea lui în anul 1859 și pînă astăzi, un oraș cu peste 50 000 de „skodowaci" a răsărit, a crescut în „incinta" Plzen-ului. Cîteva „cărți de vizită" ale acestui gigant: 900 de brevete și 150 de invenții, 3 oțelării cu furnale SM, milioane de tone de laminate anual, lingouri pînă la 105 t greutate, mașini-unelte și utilaje de mare precizie, locomotive și troleibuze, construcția celei mai mari turbine cu aburi din lume (200 MW), centrale electrice și atomo-electrice etc.

Am rătăcit ore în șir prin labirintul de hale cît o catedrală și unde trebăluiau macarale de statura unui zgîrie-nor; ne-am minunat de sprijinul pe care automatizarea îl aduce procesului de muncă; am aflat că aici este în „durerile facerii" reactorul atomo-electric, care peste trei ani va fi conectat la rețeaua energetică a țării.

Și cu marca „Skoda", m-am reîntîlnit în expoziția de la Herăstrău. Întreprinderea „Skodaexport" prezintă aici cîteva din centralele termo și hidroelectrice, proiectate și construite la Plzen.

● *Prin alte standuri ale expoziției*

O RAMURĂ tradițională a industriei cehoslovace este metalurgia, prezentă și ea în expoziție prin standul întreprinderii „Ferromet". Anul acesta, cîteva mari oțelării cehoslovace vor sărbători vîrste înaintate: cele din Klado și Chomotov—80 de ani, iar Uzinele din Trinec—130 de ani. Standul firmei „Ferromet" expune o gamă largă de produse din oțel, resorturi automate, metale dure, miezuri de memorat etc. Figurează de asemenea în expoziție diferite tipuri de mașini rutiere și pentru construcții, între care excavatorul aspirator constituie o mare atracție, prin rentabilitatea lui. Unele dintre aceste mașini pot fi întîlnite și pe șantierele noastre de construcții.

Și pentru că ne aflăm tot în expoziție, amintesc de standul firmei „Strojimport" care prezintă mașini pentru prelucrarea lemnului (raboteza cu 3 fețe) cu dispozitiv de ajustare automată, presa hidraulică CSE 250 cu comandă automată și care servește la fabricarea produselor din polistiren și poliamidice; de standul firmei „Kovo" cu produse ale industriei construcției de mașini fine și diferite tipuri de lasere; de standul firmei „Motokov" cu noile tipuri de autoturisme „Skoda" 1 000 MB (standard și de lux), care au viteză sporită, sînt mai încăpătoare datorită modificării caroseriei; de standul „PZO Merkuria" care prezintă mașini și instalații pentru spălătorii și curățătorii chimice mari, ceasuri tehnice, de mînă, deșteptătoare, precum și unelte de grădinărit și mijloace de protecția muncii (produse ale fabricilor Moravan, Chronotechna, Elektroceas etc).

● *Împletirea utilului cu frumosul...*

BUNURILE de larg consum se oferă aprecierii vizitatorilor acestei expoziții într-o gamă variată de sortimente și culori. Firma „Centrotext" cu reușite și atrăgătoare țesături de mătase, bumbac, lînă, in, precum și vestitele dantelării cehe și confecții pentru toate vîrstele. Nu lipsesc din standuri nici instrumentele muzicale, patefoanele, pik-upurile etc.

Am lăsat la urmă Jablonec-ul. Vestitele cristaluri din Boemia, bijuteriile din sticlă colorată cu mult gust, perlele artificiale, diversele articole pentru împodobirea interioarelor, florile artificiale, miniaturile etc.

Industria sticlei datează din secolul al XIV-lea la Jablonec. În această ramură lucrează azi 35 000 de lucrători, cu înaltă calificare. Ei sînt sprijiniți în munca de creație de către un Institut special de cercetare. Ca materie primă se folosește și metalul, lemnul, precum și materialele sintetice. Produsele Jablonec-Gablonz sînt cunoscute în peste 100 de țări.

Desigur, nu poți cuprinde expoziția industriei unei țări în spațiul limitat al unui articol. După cum, cea mai reușită expoziție nu poate îmbrățișa **întreaga** viață a unui popor, care freamătă în uzine, pe ogoare, în laboratoare sau școli. Interesante, moderne și utile sînt toate cele cîte sînt înfățișate în **Expoziția industrială cehoslovacă.** După cum sînt minunați și creatorii lor, — oamenii muncii din Republica Socialistă Cehoslovacă.

Am cunoscut pe cîțiva dintre ei cu prilejul scurtei mele vizite. Talentați, bine pregătiți tehnic, cu forță nesecată în fantezie, mîndri de frumoasele realizări în edificarea socialistă a patriei lor.

Alexandru TALEX

NOTE DE DRUM DIN R.D. GERMANĂ

DE LA ROSTOCK LA MEISSEN

SCHWERIN, Neubrandenburg, Rostock — vechiul Mecklenburg — în trecut cea mai puțin dezvoltată provincie a Germaniei. Zonă de persistență încăpățînată și anacronică a unor puternice relații semifeudale, lipsită de vreo industrie mai importantă.

Prezintă azi acest Mecklenburg una din cele mai multilaterale dezvoltări, capabilă să-i modifice substanțial profilul de zonă agrară. Profundele transformări social-economice au schimbat din temelii viața regiunii în ultimele două decenii.

Regiunea continuă să rămînă principală producătoare agricolă. Dar pretutindeni se desfășoară o sistematică acțiune de punere a unor baze noi — de dezvoltare a agriculturii intensive, de fructificare a sevelor noilor terenuri. S-au asanat întinse mlaștini. „Friedlander Wiese" este o zonă în care a avut loc o asemenea corijare a naturii; Röbel — o alta unde lucrările sînt în curs de desfășurare. S-au făcut lucrări de protecție împotriva inundațiilor. Astfel „Untere Elbe" — largă ramificație de diguri și bazine de acumulare protejează 43 de sate și peste 20 000 ha. Mecklenburgul prelucrează (cu o capacitate mereu crescîndă) materia sa primă: bogățiile pămîntului. În aproape fiecare oraș se dezvoltă noi și noi ramuri ale industriei alimentare. Esențele lemnoase ale Schwerinului, Neubrandenburgului au născut o industrie a lemnului. Petrolul de la Grimmen a înălțat sonde.

Diverse alte fabrici — de materiale de construcție, construcții de mașini, dispozitive electrice, mașini de cusut, celofibră, — completează peisajul unei industrii foarte tinere, în plină dezvoltare.

Dar inima regiunilor nordice, cu bătăi din ce în ce mai puternice, este Rostockul. O inimă ce primește impulsuri vitale din întreaga țară, inclusiv din Mecklenburg. Uzinele „Klement Gottwald" din Schwerin, furnizează instalații de punți, de încărcare etc. pentru industria navală. Turnătoriile de la Torgelow îi trimit produse auxiliare. Rezonanța Rostockului se resimte în întreaga zonă ce-i poartă numele.

S-A VORBIT mult de trecutul depărtat al Rostockului fiindcă în acest trecut depărtat se situează legendele cu undine și încercați lupi de mare. Străvechiul oraș hanseatic a aniversat nu de mult 750 de ani de existență.

S-a vorbit și mai mult de un trecut mai apropiat; fiindcă aproape o jumătate din vechiul oraș a fost distrus. Dar Rostockul zilelor noastre cu personalitatea sa distinctă este în întregime opera ultimelor două decenii; opera unei populații care sporind anual cu cîte 5 000 de oameni va atinge în 1970 cifra de 200 000; opera unor oameni a căror vîrstă medie este 32 de ani.

Rostockul este de la an la an altul, lăsînd mereu loc surprizei. Iar dimensiunea viitoare a orașului este atent prospectată, proiectată, calculată. Ea există deja în sufletele multora dintre entuziaștii constructori, în cercetările de raționalizare și experimentare științifică ale biroului de ingineri navali — special înființat în 1967— pe planșetele arhitecților, în amfiteatrele Universității și viitorului Institut de teatru.

Alături de dimensiunea timpului, sensibilitatea vizitatorului este solicitată de sentimentul spațiului. Oare numai din cauza proximității oglinzii argintii a mării? Străzile drepte, largi, prelungirea spectaculoasă a orașului care prin cartierul Lüten-Klein se va uni cu Warnemünde; cablurile înaltelor macarale electromagnetice — dominînd orașul; imensele hale de construcție a vapoarelor, — alte explicații posibile. De asemenea, faptul că Rostockul este într-o strînsă legătură cu orașele vecine și cu întreaga lume. Vasele de pescuit ale Combinatului de prelucrare a peștelui ajung pînă în Oceanul Atlantic, coastele Groenlandei și Labradorului. Navele între 8 000—15 000 de tone (60% destinate exportului) dau ocol pămîntului. Cele peste 150 de vapoare ale Companiei Maritime, purtînd blazonul orașului — „pasărea grifon" — pornind din portul modern construit în numai doi ani și jumătate, fac escală în vreo 600 de porturi din aproape 100 de țări.

AM AJUNS pe autostrada dreaptă mărginită de plopi înalți, ce străbate țara de la nord la sud, — în Berlin, capitala R.D. Germane. Cu cele peste 800 de întreprinderi ale sale, Berlinul este orașul cel mai

⟶

puternic industrializat din țară. Pe întinsele sale șantiere de construcție se face efortul ștergerii urmelor dureroase ale războiului. Se clădesc peste 5 000 de apartamente, se vor crea noi artere de circulație. Simbol al ritmului construcției: turnul de televiziune care domină orașul pînă departe.

LA BERLIN, mi-a fost prezentat un tablou cuprinzător și convingător al dezvoltării simțului tehnic și al spiritului științific al tinerilor, începînd cu vîrsta preșcolară. „Tîrgul meșterilor de mîine" — organizat la sfîrșitul fiecărui an școlar, se relevă a fi o reușită formă de emulație, un bilanț revelator. Fixarea obiectivelor și estimarea rezultatelor țin seama de un criteriu pronunțat practic. Tinerii din Schwedt de pildă — se ocupă de modalitățile separării metalului de hîrtie — la staniol —, chimiștii începători din Leuna — de purificarea apelor.

La Dresda și Leipzig, mi s-a vorbit pe larg despre diverse modalități de apropiere a învățămîntului superior de producție. Multe dintre lucrările de diplomă ale studenților sînt proiecte cerute de planurile de perspectivă ale diferitelor întreprinderi. Aceasta face ca studenții să dea dovadă de interes sporit.

Am vizitat expoziția de porțelanuri de la Meissen. Mii de vaze, mii de figurine, mii de obiecte de cele mai variate utilizări, cu cele mai surprinzătoare forme, reprezentînd cele mai diferite personaje, animale, lucruri. Am vizitat celebrele „Plauener Spitze" producătoare de dantele multicolore, cu modele geometrice și plastice rafinat stilizate.

În fața acestor industrii, izvorîte din vechi și migăloase preocupări artizanale, ți se vorbește despre permanente căutări creatoare, despre preocupări de automatizare a cît mai multor operații fără a dăuna calității, despre încercări de a utiliza noi materiale (de exemplu, combustibil lichid la arderea porțelanului sau țesături sintetice pentru broderii), despre permanente eforturi de raționalizare, reducerea prețului de cost, despre studiul atent al cerințelor pieței, adică despre „secretele contemporane" ale răspîndirii mărfurilor pe toate meridianele lumii.

★

TOATE ACESTE orașe și industrii au ceva comun. E vorba de munca însuflețită a oamenilor, de ritmurile din ce în ce mai vii ale activității lor, de tensiunea eforturilor lor creatoare.

N. STANCU

CONJUNCTURA ECONOMIEI CAPITALISTE

ITALIA EXPORTUL CA SPRIJIN AL CREȘTERII

PRIMELE LUNI ale anului în curs confirmă că dezvoltarea susținută a exportului constituie un sprijin principal al conjuncturii italiene. Continuă astfel să se manifeste o tendință mai veche, al cărei sens este creșterea ponderii exportului de bunuri și servicii în volumul total al cererii care susține creșterea economică în Italia. După calcule făcute de Banca Nazionale del Lavoro, ponderea exportului în cererea totală efectivă a crescut în perioada 1963—1968 de la circa 13% la 17%, pe seama ponderii investițiilor brute al căror procent s-a redus de la 21 la 17%, în timp ce consumul intern s-a menținut aproximativ la 66% din total.

Cercurile de afaceri sînt preocupate de problema în ce măsură exportul va putea să constituie și în 1969 un sprijin principal al conjuncturii, în eventualitatea că cererea internă de consum nu va cunoaște redresarea așteptată mai de mult. În 1968, cererea externă a crescut cu 17%, față de numai 4—5% pentru cererea internă și un procent și mai mic pentru investițiile brute. În această situație, experții de la Banca Nazionale del Lavoro au încercat recent (**Italian Trends, Monthly Letter** din martie 1969) o analiză diferențiată pe țările partenere de comerț exterior ale Italiei, pentru a determina evoluția previzibilă a exportului și, bineînțeles, influența ei asupra conjuncturii generale.

Cinci țări capitaliste dezvoltate — Franța, R.F. a Germaniei, Anglia, Statele Unite și Elveția — absorb jumătate din exportul italian. Importul acestor țări din Italia evoluează în linii mari în aceleași ritmuri ca importul lor total. Pornind de la această constatare, se conchide că exportul Italiei spre cele cinci piețe principale ale ei se va încetini în anul în curs. Sporul foarte ridicat care s-a înregistrat anul trecut — 21% — va cunoaște probabil o reducere la 7—8%.

Restul țărilor capitaliste dezvoltate absorb circa 24% din exporturile Italiei. Sporul de 10% înregistrat anul trecut în exportul spre aceste țări ar putea să se mențină în linii mari și anul acesta, cu o ușoară tendință de scădere.

Un al treilea grup îl formează țările în curs de dezvoltare. Acestea absorb aproximativ 17% din exportul italian, iar sporurile înregistrate în relațiile cu ele au fost îndeobște mai mici decît cele ale exportului total al Italiei. Se consideră totuși că sporul de 15,1%, atins în 1968 de exportul italian spre aceste țări, este puțin probabil să se mențină și în 1969.

În sfîrșit, exporturile italiene spre țările socialiste, care în ultimii doi ani au crescut în medie cu circa 20% anual, ar putea să-și mențină ritmul în continuare.

Pe baza acestei grupări a țărilor partenere, după evoluția capacității lor de import din Italia în cursul acestui an, experții de la Banca Nazionale del Lavoro ajung la concluzia că sporul de 17% al exportului italian în 1968 ar putea să se înjumătățească anul acesta. Problema care se pune în aceste condiții în fața responsabililor politicii economice este evident aceea a ritmurilor pe care le va înregistra creșterea consumului personal și a investițiilor brute interne. O seamă de măsuri tind să stimuleze aceste două elemente ale cererii efective totale. Există și păreri după care intensificarea importului la începutul acestui an, ar putea prefigura o creștere accelerată a componentelor interne ale cererii.

RELAŢII ECONOMICE INTERNAŢIONALE

Acorduri comerciale pe anul în curs

● La Budapesta a fost semnat un protocol referitor la comerțul dintre R. P. Ungară și Tunisia. Ungaria va importa din Tunisia fructe, furaje, minereuri etc. și va exporta în această țară instalații, medicamente, mărfuri de larg consum.

● Un protocol, semnat recent la Alger între Algeria și Bulgaria, stabilește volumul schimburilor comerciale reciproce pe anul în curs la 100 milioane de dinari. Totodată, protocolul prevede acțiuni de colaborare științifică și tehnică între cele două țări.

● Intreprinderile ungare „Egyesült Villamosgépgyár" și „Transelectro" au încheiat cu 8 firme industriale și comerciale din Austria acorduri comerciale directe, potrivit cărora Ungaria va livra părții austriece generatoare și motoare. După cum arată ziarul **Népszabadság**, aceste acorduri creează posibilitatea satisfacerii în întregime a obligațiilor contractuale existente între cele două țări în domeniul livrărilor de mașini pentru curenți tari.

● Potrivit ziarului *Trybuna Ludu*, la Ankara au avut loc recent tratativele comerciale turco-poloneze în legătură cu volumul schimburilor reciproce de mărfuri pe anii 1969—1970. A fost semnat, de asemenea, un protocol suplimentar la actualul acord comercial și de plăți între cele două țări, care prevede o creștere a contingentelor de mărfuri în medie cu 11% față de anul trecut. Turcia va livra Poloniei bumbac, piei brute, lînă angora, citrice, stafide, tutun, material lemnos, panel de nuc și o serie de produse industriale. Lista mărfurilor pe care Polonia le va exporta în Turcia cuprinde mașini unelte, instrumente, rulmenți, piese pentru automobile, sticlă și chimicale, fibre artificiale, aparatură medicală, foto și cinematografică etc.

● În cadrul Camerei Economice Federale a R.S.F. Iugoslavia a fost înființată o secție pentru promovarea colaborării economice între această țară și Spania. Zilele acestea și la Madrid a luat ființă o secție corespunzătoare.

Cu toate că între Iugoslavia și Spania nu există relații diplomatice, de zece ani între cele două țări se fac schimburi comerciale. În 1968, valoarea schimburilor de mărfuri a fost de 15 milioane de dolari, în ambele direcții.

● Organizația ungară de comerț exterior „Tehnoimpex" a încheiat o tranzacție în valoare de 570 000 de dolari canadieni cu mai multe întreprinderi din Montreal, cărora urmează să le vîndă 180 de mașini-unelte de diferite tipuri, anunță agenția *MTI*. Cei doi parteneri au căzut de acord, în principiu, ca „Tehnoimpex" să înființeze în Canada și un centru de reparații.

● Potrivit ziarului *Rabotnicesko Delo*, la sediul Ministerului Comerțului al Marii Britanii a fost semnat un protocol cu privire la schimburile de mărfuri dintre Anglia și Bulgaria pe perioada 1 aprilie 1969 — 31 martie 1970. Potrivit protocolului, Bulgaria va exporta în Anglia fructe și legume, produse alimentare, mașini și utilaje, produse ale industriei electrotehnice, chimice ș.a. și va importa mașini și utilaje, materii prime pentru industrie etc.

● La Ankara a fost semnat un protocol turco-ungar cu privire la schimburile reciproce de mărfuri pe anii 1969—1970. Protocolul prevede că Ungaria va livra Turciei materii prime industriale, utilaje, hîrtie pentru ziare și alte mărfuri și va importa produse alimentare, în special carne, pește, untdelemn, citrice, alune, precum și bumbac, ceai, lînă, minereuri și alte mărfuri.

● Reprezentanți ai Republicii Arabe Unite și R. P. Albania au semnat, la Cairo, un protocol cu privire la schimbul de mărfuri pe anii 1969—1970, care prevede sporirea comerțului reciproc pînă la 2 milioane de lire egiptene. R.A.U. va exporta în Albania fier, laminate din metale feroase, fosfați, o serie de mărfuri industriale, precum și bumbac, orez și mărfuri textile.

Albania va livra în R.A.U. tutun, cupru, sîrmă, material lemnos și îngrășăminte.

● La Budapesta s-au încheiat convorbirile ungaro-suedeze referitoare la dezvoltarea comerțului bilateral. Ungaria va exporta în Suedia fructe, carne și produse de carne, textile, televizoare, diverse alte produse ale industriei ușoare, anunță *MTI*. Totodată, întreprinderile ungare de comerț exterior vor spori importul de produse chimice, hîrtie, oțeluri speciale și instalații din Suedia.

O dată cu convorbirile legate de semnarea protocolului comercial, au avut loc și tratative referitoare la încheierea unui acord ungaro-suedez de cooperare în domeniul economic și tehnic.

● La Praga s-au desfășurat recent lucrările sesiunii Comitetului mixt iugoslavo-cehoslovac de colaborare economică, cu care ocazie s-a subliniat necesitatea dezvoltării în continuare a relațiilor multilaterale între Iugoslavia și Cehoslovacia. Pentru anul 1969 se prevede creșterea valorii schimburilor reciproce pînă la 230 milioane de dolari, relevîndu-se totodată importanța acordului privind trecerea treptată la plățile în valută convertibilă între Iugoslavia și Cehoslovacia. De asemenea, firma iugoslavă „Union Engineering" va participa la acțiunea de dezvoltare a uzinelor de automobile de la Mlada Boleslav prin livrări de utilaje care vor însuma 10 milioane de dolari pînă în anul 1970 — anunță agenția *C.T.K.*

HUNOR 131

Calculator electronic pentru birouri indicat pentru realizarea următoarelor lucrări:
- Lucrări de birou de exemplu: facturare, state de salarii.
- Probleme financiare de exemplu: calcule de dobînzi, calcule valutare.
- Probleme tehnice de exemplu: calcule statice, optice și calculare de formule
- Probleme statistice de exemplu: calcularea de valori medii și calcularea de dispersii.

HUNOR 131

Servește în primul rînd pentru executarea celor 4 operațiuni aritmetice de bază, fiind echipat și pentru operațiuni cu cifre zecimale

HUNOR 131

Se manipulează foarte ușor.

HUNOR 131

Oferă o siguranță deosebită a calculului:
- Comanda electronică.
- Semnale automate, optice și acustice, cît și blocarea electronică, a clapelor, asigură o precizie a calculului;

HUNOR 131

Se citește ușor.

HUNOR 131

Lucrează rapid. În practică, viteza de calculare depinde de timpul general de manipulare a cifrelor și a butoanelor manipulatoare.

HUNOR 131

Lucrează fără zgomot.

HUNOR 131

Este o construcție electronică completă. În calculatorul de birou lucrează doar semiconductori cu elemente electronice active, iar acestea au o durabilitate aproape nelimitată.

HUNOR 131

Poate fi livrat cu următoarele accesorii care lărgesc domeniul de utilizare:
- Claviatură exterioară, maxim 6 buc. care pot fi conectate la calculatorul de birou (în timp una după alta) — pentru a-l putea pune în stare de funcțiune de la distanță.
- Tipăritor de cifre, care, conectat la calculatorul de birou, imprimă automat pe o hîrtie toate cifrele care apar la indicatorul cifrelor cît și toate semnele de operație.

Fabricat de uzinele pentru aparate de măsură electronice.
Budapest XVI, Criráki u. 26—32

Exportul se face prin Întreprinderea ungară de Comerț Exterior.

METRIMPEX

BUDAPEST V, Münich Ferenc u. 21

MONDORAMA

UN COLOCVIU DESPRE... CONCEDII

UN COLOGVIU medical ținut recent la Bruxelles, atrage atenția asupra consecințelor negative ale concentrării excesive a concediilor în lunile iulie și august. Argumentul soarelui din aceste două luni este înșelător, spun medicii. Soarele este, incontestabil, o sursă de plăcere în concediu, dar e departe de a fi singura. În plus, în multe cazuri, se constată utilizarea lui contraindicată. Lunile aprilie, mai, iunie sau septembrie și iarna din ianuarie și pînă în martie sînt la fel de valabile din punct de vedere medical pentru concediu, (iar în unele cazuri chiar în mai mare măsură), decît lunile iulie și august.

Publicitatea „în sens unic". în favoarea doar a anumitor regiuni, este făcută la rîndul ei responsabilă pentru aglomerația din unele stațiuni și, în același timp, pentru faptul că îndepărtează un mare număr de oameni în concediu de zone care ar putea fi mai profitabile pentru sănătatea și echilibrul lor.

Aceste concluzii de ordin medical constituie un argument în plus în favoarea celor care preconizează în Belgia etalarea în timp a concediilor de-a lungul întregului an. Actualmente, în perioada 15 iulie—8 august intră în concediu trei sferturi din muncitorii belgieni. „Nu este normal să lăsăm neproductive vreme de aproape o lună, investiții industriale în valoare de 210 miliarde franci, sub pretext că există obiceiul ca toată lumea să intre în concediu în același timp" — declară Arthur Haulot, comisar general pentru turism. O propunere asemănătoare, privind decalarea în timp a vacanțelor școlare, se află și ea în studiu.

PLEDOARIE PENTRU SERVICII

ÎNTR-O DISCUȚIE privind rolul societăților de servicii în informatică, Claude Beullac, director general industrial al Regiei Naționale a uzinelor Renault, relevă patru considerente care pledează pentru necesitatea stabilirii unei colaborări între întreprinderile industriale și aceste societăți. În primul rînd, se susține că, cu cît o întreprindere este mai mare, cu atît problemele cu care este confruntată au un caracter mai complex. Cu toate că ele dispun de mijloace foarte importante în oameni și mașini, nici cele mai mari firme nu au întotdeauna în propriile echipe specialiști necesari pentru rezolvarea unor astfel de probleme. În al doilea rînd, chiar dacă ar putea stabili un program sau altul pentru rezolvarea unei probleme. munca cheltuită de către întreprindere nu se justifică adesea pe planul rentabilității. Întrucît „costul" este foarte ridicat, se pare că în general este mai eficient să se recurgă la serviciile unei societăți specializate, care are posibilitatea să „amortizeze" cheltuielile efectuate prin deservirea mai multor clienți. Recurgerea la serviciile unei societăți de servicii (în al treilea rînd) se impune îndeosebi cînd întreprinderea are de rezolvat probleme urgente. În sfîrșit, cel de-al patrulea considerent al pledoariei, constă în necesitatea pentru întreprinderi de a „se deschide" spre exterior, de a nu rezolva totul în interiorul său.

LIMITE...

UNIUNEA băncilor elvețiene a calculat recent procentul de acoperire prin rezervele monetare, a importurilor anuale în unele țări capitaliste. Iată cum se prezenta în 1968 situația potrivit acestui calcul: Elveția, 87,6%; Africa de sud, 54,5%; R.F.G. 53,5%; S.U.A., 47,6%; Franța, 33%; Canada, 25,2%; Japonia, 22,7%; Anglia, 12,7%. Comparativ cu anul 1967, un progres a fost înregistrat de către Africa de Sud (care urcă dela 28,3%), și un regres de către Franța (care coboară dela 56,5%).

CULOAREA...

NUMEROASE experiențe științifice verificate, au demonstrat influența culorilor asupra comportamentului individului la locul de muncă. De aceea, fie că este vorba de stimularea randamentului, fie că este vorba de favorizarea odihnei muncitorului, constructorii de uzine vor trebui de aci înainte să țină tot mai mult seama de culoare. Iată după **L/Usine Nouvelle** care sînt efectele culorii asupra organismului uman:

Culoarea	Favorizează reflexia luminii	Iluzie fizică	Efecte psihologice	Particularități
Roșu	25%	Creșterea volumului de greutate, de căldură.	Stimulentă, dominantă, excitantă, înclină către violență.	Sporește pulsațiile și tensiunea sanguină.
Albastru	25%	Reconfortantă, diminuează greutățile, senzație de depărtare.	Odihnitoare, calmează nervii, redă vitalitatea.	Îndepărtează insectele, rezistă prost la lumină.
Galben	55%	Impresie de căldură, mărește volumul.	Stimulează sistemul nervos, invită la acțiune, la efort.	Îndepărtează țînțarii, sănătate.
Portocaliu	40%	Impresie de căldură, mărește volumul.	Tonică, duce către euforie, inspiră bucurie.	Obosește vederea prin marea ei intensitate.
Verde	35%	Impresie de răcoare, de lejeritate, de depărtare.	Senzație de greutate, de apăsare.	Efect depresiv dacă e utilizată singură.
Violet	25%	Culoare rece, diminuare de volum.	Soporifică, tinde spre melancolie, favorizează misticismul.	Rezistă prost la lumină, favorabilă oamenilor nervoși.
Negru	5%	Creștere de greutate, căldură, diminuare de volum.	Odihnitoare, dar deprimantă.	Absoarbe toate razele luminoase.
Alb	85%	Creștere de volum.	Obosește: a se folosi asociată cu o culoare caldă.	Sinteza tuturor culorilor, respinge căldura.

FUNCȚIONARUL ANULUI 1980

PE MĂSURĂ ce informația părăsește hîrtia, tot mai mult dispare și hîrtia de pe biroul funcționarului. Intr-un timp previzibil, masa de birou își va schimba cu totul înfățișarea, implicit și metoda de lucru. După părerea ziarului **Handelsblatt**, *cînd funcționarul anului 1980 își va ocupa locul la începutul zilei de lucru, el va apăsa pe un buton, iar pe un ecran va urmări informațiile zilei, precum și datele și știrile din domeniul său de lucru, pe care va trebui să le transforme în decizii. El va fi eliberat de lectura fără sfîrșit a corespondenței, a altor documente și calcule, avînd la îndemînă o informație scurtă, concentrată. obținută numaidecît prin metoda „masă, așterne-te!".*

În loc de mape și alte ustensile tradiționale, pe masa de lucru vor sta aparate pentru indicarea optică a datelor înmagazinate de ordinator și pentru proiectarea microfilmelor. Dictarea se va face prin telefon într-un dictafon central, unde o recepționează dactilografele. De sigur, nu va lipsi nici telexul. Se apreciază că ținînd seama de investițiile pe care le presupune aparatajul electronic aflat pe masă și cel care îl deservește „din culise", costul unui loc de muncă al unui funcționar se va ridica în medie între 80 000 și 100 000 de mărci vest-germane.

TELESCRIPTOR ULTRAMODERN

O FILIALĂ a firmei „American Telephone and Telegraph" a pus recent la punct un telescriptor ultrarapid, cu o capacitate de 1200 cuvinte pe minut (față de 150 cuvinte cît reprezintă capacitatea celor mai perfecționate aparate care există în prezent).

Noul aparat funcționează aproape ca un tub catodic pentru recepția emisiunilor de televiziune, în sensul că un jet de particule de cerneală, avînd o sarcină electrostatică, este orientat astfel încît să formeze diferite caractere ale alfabetului și semnele de punctuație. Aparatul este folosit în principal pentru imprimarea informațiilor furnizate de către ordinatoare. Anul viitor, telescriptorul va fi lansat pe piață la prețul de 5 000 dolari.

STATISTICĂ INTERNAȚIONALĂ

TUTUNUL IȘI MENȚINE POZIȚIILE

CAMPANIILE de denunțare a nocivității fumatului, care s-au desfășurat în ultimii ani în diferite țări din lume, n-au afectat sensibil producția sau comerțul mondial de tutun. Producția (de foi de tutun uscate) a continuat să crească an de an, înregistrînd anumite fluctuații în structura ei pe zone. Astfel, deceniul 1955—1965 a cunoscut o expansiune mai rapidă a producției în țările în curs de dezvoltare, ceea ce le-a permis să-și sporească ponderea în cadrul exporturilor mondiale de la 33% la 42%. În următorii ani, însă, tendința s-a inversat, încît ponderea acestui grup de țări a scăzut aproape la nivelul din 1955.

S-a semnalat o reducere a producției într-o serie de țări din America Latină, Asia sau Africa și extinderea ei în Turcia, Grecia sau Statele Unite. În această ultimă țară producția de tutun este stimulată de introducerea, începînd din vara anului 1966, a unei subvenții la export, fapt care — alături de alte circumstanțe favorabile — a determinat creșterea exporturilor S.U.A. la 260 000 de tone în 1967. Alți exportatori importanți sînt Turcia, Grecia, Bulgaria, India, Brazilia etc., iar principala regiune importatoare este Europa.

Totuși, excedentul ofertei asupra cererii a provocat, după o perioadă de creștere relativ lentă a prețurilor de export la tutun, scăderea acestora cu trei puncte în 1967. Scăderea s-a repercutat îndeosebi asupra exporturilor țărilor în curs de dezvoltare, care — deși au crescut în volum — au înregistrat o ușoară reducere valorică globală.

Aprecierile asupra evoluției din anul trecut converg spre o stabilizare a volumului producției mondiale de tutun și spre o nouă inversare a tendinței la exporturi — în sensul creșterii ponderii țărilor în curs de dezvoltare.

PRODUCȚIA ȘI COMERȚUL MONDIAL DE TUTUN NEPRELUCRAT

	Producția			Exporturile			Importurile	
	creșterea anuală (în %) între 1955/57 și 1962/64	în mii tone		creșterea anuală (în %) între 1955/57 și 1962/64	în mii tone		în milioane dolari	
		1966	1967		1966	1967	1966	1967
Țări capitaliste dezvoltate	1,6	1681	1781	0,2	483	501	697	752
Țări în curs de dezvoltare	3,8	1645	1685	7,0	297	310	205	215
Țări socialiste	2,5*)	549*)	545*)	10,0*)	108*)	110*)	31**)	29**)
TOTAL	2,5	3875	4011	3,6	888	921	933	996

*) Fără R. P. Chineză (a cărei producție anuală este evaluată la 450 000—500 000 de tone).
**) Fără U.R.S.S. și R. P. Chineză.
Sursa: Conférence des Nations Unies sur le commerce et le développement, **Etude sur les produits de base 1968** (Deuxième partie), Doc. TD/B/C. 1/50/Add. 1.

PROLETARI DIN TOATE ȚĂRILE, UNIȚI-VĂ!

viața economică

ORIENTARE - DOCUMENTARE - TEORIE • ECONOMIE NAȚIONALĂ - ECONOMIE MONDIALĂ

ANUL VII nr. 19 (297)
VINERI
16 mai 1969
REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA
str. Nicolae Iorga nr. 36
BUCUREȘTI
Telefon 11 78 76
20 PAGINI • 2 LEI

TRANSPORTURILE UZINALE

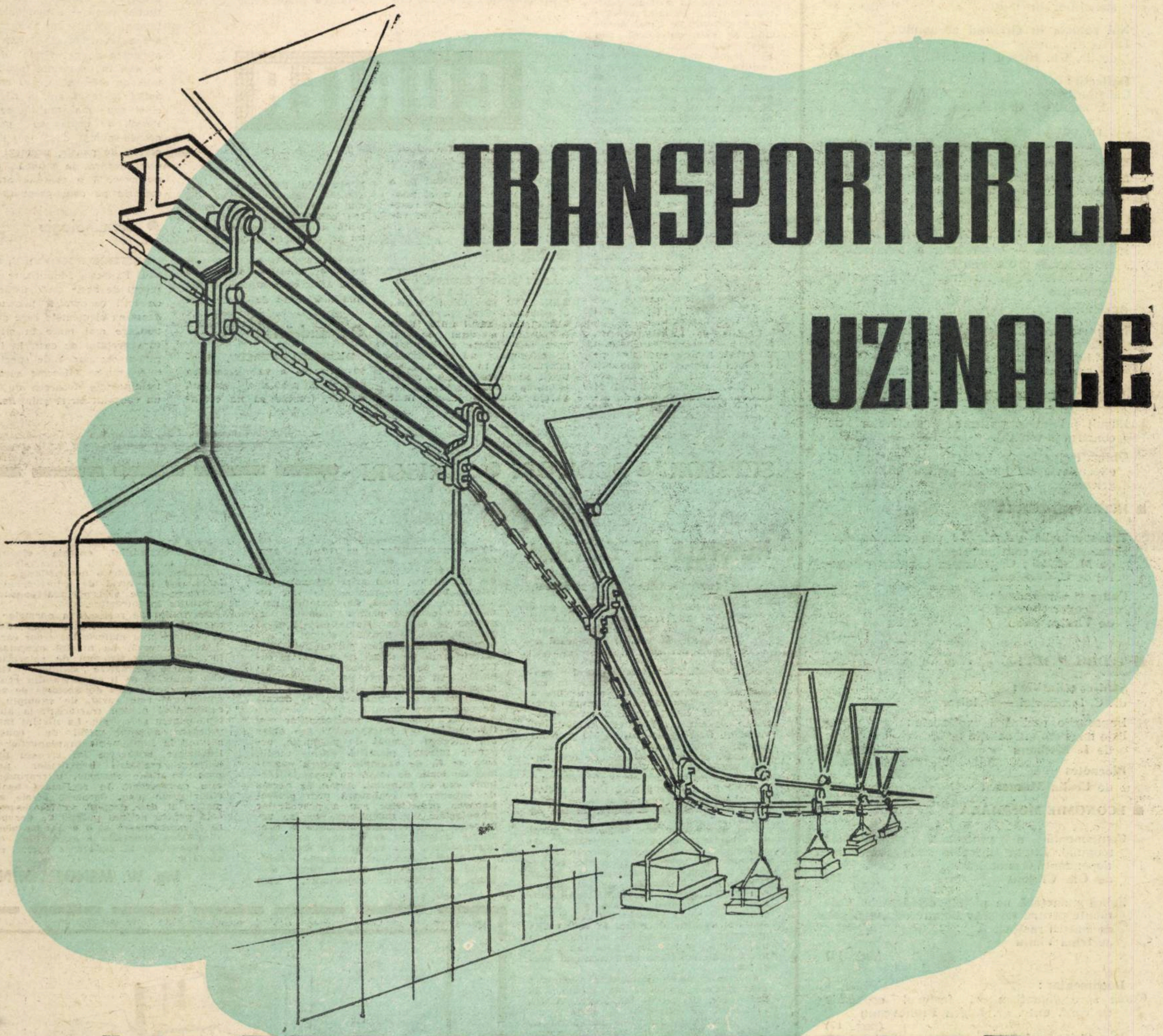

LA ORA CONVEIERELOR

• CÎT NE COSTĂ COSTURILE DE PRODUCȚIE ?

• ÎNTREPRINDEREA — ORGANIZATOR ȘI DINAMIZATOR AL FORMĂRII PROFESIONALE

• *Impasurile realizării capitaliste*

ESTE MARKETINGUL O SOLUȚIE ?

• Componentă a procesului revoluționar mondial

LUPTA TINERELOR STATE PENTRU INDEPENDENȚĂ ECONOMICĂ

viața economică

Săptăminal editat de Societatea de Științe Economice din România

SUMAR

numărul 19 din 16 mai 1969

■ ECONOMIE NAȚIONALĂ

Industria construcțiilor de mașini : **În confruntare cu exigențele tehnicii moderne** de ing. **I. Avram**, ministrul industriei construcțiilor de mașini (pag. 3)

Noi resurse în circuitul economic : Hîrtie din „hîrtie" de dr. **Gh. Iliescu**, I.P.C.F.S. (pag. 4)

Reflecții : Calculatoarele calculează. Ce ? de acad. **Gr. C. Moisil**

Cît ne costă... costurile de producție de dr. **Ștefan Ștefănescu**, M.I.U. (pag. 5)

Eficiență : Balastul stocurilor supranormative și cîteva remedii de **A. Petrescu**, și **N. Vlad**, — Banca Națională (pag. 6)

Forță de muncă : Întreprinderea — organizator și dinamizator al formării profesionale de **Steliana Pert**, Institutul de cercetări economice (pag. 7)

Agricultură : În întreprinderile agricole de stat ; Să nu uităm că cifrele medii ascund și deficiențe de **Ion Rusinaru**, președintele consiliului de administrație al Băncii Agricole (pag. 8)

■ AGENDA ECONOMISTULUI

Reguli privind organizarea șantierelor de construcții-montaj.

Obligații legate de livrările de mărfuri și executările de lucrări pentru unitățile agricole (pag. 9)

■ INTREPRINDEREA

Transporturile uzinale la ora convejerelor : Flux, suplețe, continuitate de **M. Rădoi** ; Organizarea compartimentului de **C. Constantin**

Cadre și răspunderi : Ing. Teodor Gorceag de **Viorica Baba** (pag. 10—11)

■ TEORII ● IDEI

Șantier științific : dr. C. Iacobovici — Boldișor

Impasurile realizării capitaliste : Este marketingul soluția ? de **L. Medianu** (pag. 12)

Blocnotes de **Costin Murgescu** (pag. 13)

■ ECONOMIE MONDIALA

Componentă a procesului revoluționar mondial. Lupta tinerelor state pentru independență economică de **Gh. Crețoiu** (pag. 15)

Febra monetară pe piețele occidentale. Calmante pentru un grav bolnav ce are nevoie de leacuri radicale de **Irina Vianu** (pag. 16)

Documentar : Cursa spre gigantism și factorul economic de conf. univ. dr. **Eugen Prahoveanu** (pag. 17)

Din țările socialiste (pag. 18) Evoluții și prognoze în comerțul cu unele fructe din zona temperată de **T. Tudor**

Conjunctura economiei capitaliste : Brazilia — comerțul exterior și balanța de plăți (pag. 19)

Statistică internațională : Decalaje în agricultura capitalistă (pag. 20)

COLEGIUL DE REDACȚIE

Gh. Doigu (redactor șef), **P. Alexiu, N. Armencoiu, Gh. Badrus, M. Bulgaru, Gh. Crețoiu** (redactor șef adjunct), **T. Cristureanu, D. Dumitriu, Em. Florescu, C. Ionescu, C. Murgescu**, membru corespondent al Academiei, **P. Năvodaru, R. Negru, I. Olteanu** (redactor șef adjunct), **V. Petrescu** (secretar general de redacție), **I. Rachmuth**, membru corespondent al Academiei, **V. Rausser, C. Topor, S. Țaigăr, I. Văcărel, I. Zaharia**

Tiparul : Intreprinderea Poligrafică „Informația", str. Brezoianu nr. 23—25

40 470

CURIER

● Creanțe

O.C.L. PRODUSE INDUSTRIALE, Turda. Cererile de executare (sau de poprire) au caracter întreruptiv al prescripției, ele reprezentînd manifestarea clară de voință a creditorului de a realiza creanța. Și o cerere și cealaltă, nu se introduc decît atunci cînd debitorul este solvabil (sau are domiciliu cunoscut), adică atunci cînd există posibilitatea de realizare a creanței. În atare situație, creanța figurează în activul întreprinderii, ea nu este dată la scădere și deci nu este trecută în evidența specială. La acest fel de creanțe se referă decizia de îndrumare nr. 5 din 16 iunie 1966 a Plenului Tribunalului Suprem. După cum este cunoscut, în evidența specială figurează tocmai cealaltă categorie de debitori al căror domiciliu nu este cunoscut sau care nu au bunuri sau venituri urmăribile. Împotriva acestora nu se poate face o cerere de executare din moment ce s-a constatat prin procesul-verbal întocmit chiar de creditor că nu există bunuri urmăribile, după cum nu-și are rațiune o cerere de poprire cînd debitorul nu are venituri. Astfel de cereri au un caracter pur formal — birocratic — sînt contrare textului și concepției legiuitorului (Decret 221/1960 și H.C.M. 792/1960) și duc la un rezultat opus celui dorit de lege: permanentizarea unor creanțe irealizabile. De altfel, este ușor de observat că în această situație întreaga instituție a evidenței speciale și procedura stabilită de actul normativ devin inutile, iar prescripția instituită expres de H.C.M. 792/1960 ar fi fără nici o urmare practică.

Decizia de îndrumare nr. 5/1966 a Plenului Tribunalului Suprem privește exclusiv pe debitorii solvabili și cunoscuți care figurează în activul organizației socialiste și față de care se pot lua măsuri de urmărire. Ea nu se referă la debitorii fără avere urmăribilă sau fără domiciliu cunoscut care sînt trecuți în evidența specială. Pentru aceasta din urmă categorie de creanțe este instituită o altă prescripție — cu același termen de 3 ani — dar care începe să curgă de la data trecerii lor în evidența specială. Textul H.C.M. nr. 792/1960 și deciziile de speță ale Tribunalului Suprem indicate în articolul „Situația creanțelor din evidența specială" (nr. 9) sînt neîndoielnice în acest sens.

Menționăm că scrisoarea dv. este generată de confuzia făcută între aceste două categorii de creanțe, confuzia este și ea rezultatul unei erori și anume că s-a trecut în evidența specială un debitor care are avere urmăribilă (art. 63 din textul menționat interzice acest procedeu) și anume este coproprietar indivizibil pe o cotă de 1/4 asupra unui imobil. Creanța dv. trebuie reactivată cel puțin în limita valorii bunului urmăribil.

● Înlocuiri

ALEXANDRU BIDIAN, jurisconsult ; NICOLAE VELISAR, șeful serviciului C.F.I., „Carbochim"-Cluj. În mod obișnuit, în cazul unei lipse temporare a unui angajat care îndeplinește o funcție de execuție, nu se numesc înlocuitori. În asemenea situații se procedează la redistribuirea sarcinilor între angajații existenți, astfel încît să se asigure realizarea lor de către întregul colectiv. Dacă, prin excepție, o asemenea măsură nu este posibilă chiar și atunci cînd durata lipsei temporare este mai mică de 30 de zile, fiind absolut necesar ca un angajat să preia răspunderea pentru îndeplinirea sarcinilor angajatului lipsă, conducerea unității poate aprecia asupra oportunității desemnării unui înlocuitor, fie dintre cadrele existente în unitate fie din afara unității.

● Contribuția de 2%

INTREPRINDEREA DE INDUSTRIE LOCALĂ, Tîrgu Secuiesc. Conform prevederilor pct. 19 din Instrucțiunile Consiliului Central al Uniunii Generale a Sindicatelor și ale Ministerului Finanțelor cu nr. T/46/1967, contribuția de 2% din salariul tarifar, în vederea constituirii fondului de plată a pensiei suplimentare, nu se varsă (respectiv nu se reține) în timpul concediului medical acordat pe linia asigurărilor sociale de stat, chiar dacă acest concediu are o durată mai mare de 30 de zile.

● Încadrări

DUMITRU, PERCEC, Brașov. Pentru a vă comunica soluția la problema ridicată de dv. trebuie să ne comunicați în ce funcție ați fost încadrat după absolvirea cursului de specializare la I.R.C.R. Ploiești. Dacă ați fost încadrat ca muncitor este necesar să ne arătați categoria tarifară de calificare. De asemenea, am dori să cunoaștem cea mai ridicată categorie tarifară de calificare în care ați fost încadrat după anul 1961 și dacă sînteți absolvent al școlii tehnice de chimie ale căror cursuri arătați că le-ați urmat între anii 1959—1961.

● Drept de urmaș

P. POPESCU, Pitești. Art. 31 din legea nr. 27/1966, republicată, precizează că soția are drept de urmaș — pe tot timpul vieții — numai dacă a împlinit 55 ani. De asemenea, are acest drept și înainte de atingerea acestei vîrste dacă se află în stare de invaliditate, de orice grad, sau dacă, avînd peste 50 ani, a născut cinci sau mai mulți copii. Pensia de urmaș se poate acorda numai dacă la data cererii de pensie, urmașul nu este încadrat în muncă sau nu exercită o profesie ori o meserie pe cont propriu.

● Terminologie

ARISTIDE POCOVNICU, Bacău. Expresia „dominante în prețul de cost" este utilizată de unii economiști pentru a desemna elementele care au o pondere mai mare în structura prețului de cost. În literatura economică de specialitate nu se folosește această terminologie deoarece nu are un conținut strict științific.

SCRISORI ● SCRISORI ● SCRISORI

NORMELE DE CONSUM

Tov. MARIAN NEGOIȚESCU, economist la Întreprinderea 7 Construcții-montaj — Galați, ne-a rugat să inserăm în coloanele revistei un articol despre normele de consum. Îi satisfacem această dorință.

„RAȚIONALITATEA consumului productiv poate fi judecată numai în raport cu produsul muncii pentru care a servit, adică sub forma consumului specific. Astfel, într-o centrală termo-electrică, consumul specific de combustibil va putea fi, de exemplu, de 320 gr combustibil convențional pentru fiecare kW oră ; consumul specific de oțel lingou pentru o tonă de tablă groasă se va putea ridica la 1 100 kg ; consumul specific de ciment pentru un mc beton se va putea ridica, în funcție de rezistența necesară, de exemplu, la 360 kg etc.

Una dintre cele mai importante surse de creștere a eficienței procesului de producție este reducerea necontenită a consumurilor specifice. În istoria economică a revoluției industriale se poate urmări astfel reducerea pas cu pas a consumului specific de combustibil convențional (pentru un kW oră de la peste 1 000 gr la aproape 300 gr., a consumului specific de metal la construcția motoarelor cu combustie internă de la peste 50 kg pentru un CP la sub 1 kg), procese de reducere care continuă încă și azi.

Progresul tehnic determină reducerea consumurilor specifice nu numai în proiectare, dar și în tehnologie. Astfel, procedeul de extrudere în forjă a redus aproape la jumătate consumul de metal al inelelor de rulmenți, procedeul schemelor de croire a pieselor din tablă, a micșorat substanțial consumul specific al acestor procese față de procedeul anterior de debitare în ordinea bonurilor de materiale sosite la magazie. O influență hotărîtoare asupra reducerii consumului specific o are însuși executantul, care acționează asupra materialelor.

Aceleași căi care acționează la reducerea consumurilor specifice, se pot transforma în surse de risipă. Proiectantul care nu ține seama de progresul realizat în metodele calculului de rezistență, poate determina, de exemplu, o risipă de oțel la mc de construcție. Tehnologul care nu alege succesiunea rațională a operațiilor sau indică procedee de execuție nepotrivite, se poate găsi în aceeași situație. Un rol determinant revine executantului, care dacă lucrează superficial, poate risipi materiale pentru obiecte rebutate sau cu însușiri slabe, ceea ce determină risipirea altor materiale la operațiile următoare. O sursă frecventă de risipă o poate constitui activitatea de conservare a materialelor și produselor, de depozitare și păstrare în decursul cărora apar, după caz, procese de învechire, degradare, evaporare, infectare.

Importanța economică a reducerii consumului de materii prime și materiale determină necesitatea unui sistem de orientare și de urmărire a acestora, ceea ce se realizează cu ajutorul normelor de consum. La nivelul executantului, normele de consum se suprapun cu consumurile specifice stabilite, în prealabil, de tehnolog. În măsura în care normele de consum sînt adresate direct executanților și se referă la operații de masă, desfășurate în aceleași condiții tehnice în orice întreprindere, ele pot deveni, prin grija organelor tutelare, norme departamentale sau republicane. Aici intră, de exemplu, normele de consum pentru cărămizi și mortar la mc de zidărie pe tipuri și grosimi, cele de benzină, uleiuri și anvelope la suta de km parcurși de mijloacele auto pe tipuri de mașini și categorii de drumuri, normele de perisabilități sau scăzăminte pentru produsele alimentare pe tipuri de mijloace de transport și de depozitare și pe durate de conservare etc.

Pentru orientarea proiectanților și tehnologilor din întreprinderi sau chiar din întreaga ramură de producție, organele tutelare planifică norme medii, cum ar fi, de exemplu, pentru consumul de lemn de mină pe tona de cărbune sau de minereu. Astfel de norme de consum se realizează prin perfecționarea proiectelor sau a procedeelor tehnologice, iar îndeplinirea lor se urmărește prin mijloace statistice și constituie criterii de apreciere a activității întreprinderii sau ramurii ca atare.

La nivel republican, normarea consumului se urmărește la un număr restrîns de materiale importante, cum sînt combustibilul, energia electrică, lemnul etc. ; la nivel departamental, normarea cuprinde o nomenclatură mai largă, iar la nivel de întreprindere, normarea tinde să cuprindă consumul productiv în întregime.

De gradul de realizare a normelor de consum sînt strîns legate răspunderea și cointeresarea materială a celor cărora li se adresează. La nivelul executanților, acționează sistemul de salarizare ; unele acte normative stabilesc chiar cote concrete ce li se cuvin din economiile realizate față de normele de consum, cum este cazul, de exemplu, la combustibil pentru tractoriști, la anvelope pentru șoferi etc. La nivelul întreprinderii, normele medii de consum servind la fundamentarea planurilor lor financiare, reducerea lor creează posibilitatea realizării beneficiilor peste plan. În toate cazurile, întreprinderea este cointeresată în realizarea beneficiilor peste plan, deoarece actele normative îi dau dreptul să folosească o cotă pentru acțiuni proprii de dezvoltare și modernizare și o altă cotă pentru stimularea materială a salariaților, care au contribuit la reducerea acelor consumuri".

Ing. W. MENDELSOHN

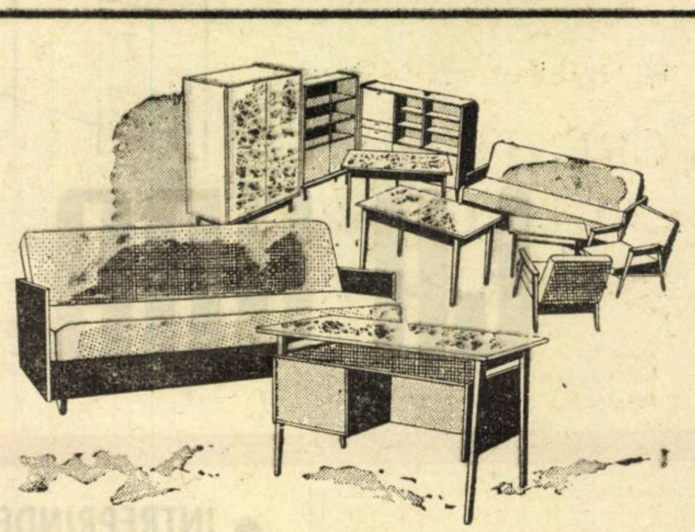

C.I.L. FOCȘANI
Bulevardul București nr. 66

PRODUCE ȘI LIVREAZĂ

Mobilă confortabilă, pentru un interior agreabil

● Camera de zi model 623/11 — furniruită cu nuc și lustruită cu lacuri poliesterice, compusă din :

dulap cu două uși, bufet, bibliotecă, birou, masă extensibilă, măsuță, canapea, două fotolii, dintre care unul cu brațe.

● Canapeaua model 623/11, tapițată cu stofe de calitate superioară.

INDUSTRIA CONSTRUCȚIILOR DE MAȘINI

ÎN CONFRUNTARE CU EXIGENȚELE TEHNICII MODERNE

ing IOAN AVRAM
ministrul industriei construcțiilor de mașini

CONTINUÎND drumul ascendent al realizărilor, colectivele de muncă din întreprinderile constructoare de mașini au dobîndit și în acest an realizări de seamă. În perioada primului trimestru, pe ansamblul ministerului **planul producției globale a fost îndeplinit în proporție de 100,6%, iar cel al producției marfă — 100,8%. Comparativ cu aceeași perioadă a anului trecut, realizările obținute sînt mai mari cu 13,4%, ceea ce corespunde unui spor de producție de 1389,4 milioane lei.** Sarcina de sporire a productivității muncii a fost îndeplinită în proporție de 100,4%, obținîndu-se o creștere de aproape 8%, față de perioada corespunzătoare a anului trecut. În luna aprilie, aceste succese au fost substanțial amplificate.

Pe trimestrul I, planul de livrări la **export a fost realizat în proporție de 101%, marcînd o creștere de 13,6%, față de perioada corespunzătoare a anului 1968, ceea ce a reprezentat un plus de peste 60 milioane lei valută.** Față de 1968, în prevederile de plan pe anul în curs figurează poziții noi pentru export, cum sînt: mașinile de frezat portal 1 000—1 600 mm, tractoarele pe roți de 40 CP de uz general, legumicole și pomicole, locomotivele Diesel-hidraulice de 1 250 CP, autotractoare tip S.R.-115 cu semiremorci, remorci cisternă de 3,6 tone, mineralierul de 10 200/12 500 tdw, cargoul pentru cherestea de 1 600 tdw etc.

UN ACCENT DEOSEBIT s-a pus în acest an pe asimilarea de produse noi, cu indici tehnico-economici ridicați. **În primele 4 luni ale anului în curs, au fost însușite și introduse în fabricație 38 produse noi** (mașina de frezat universală FU-320 CPI și cea de frezat verticală cu comandă secvențională FV-320 la Uzina mecanică din Cugir, pistonul pneumatic pentru injectat rosturi la uzina „Steaua roșie" — București, vagonul autodescărcător dozator pentru transportat piatră spartă la Uzina de vagoane — Arad, combina de zăpadă pe tractor U-650 la Uzina mecanică „Nicolina" — Iași ș.a.).

Mașinile și utilajele a căror asimilare în fabricație s-a încheiat sau se va finaliza, în continuare, în acest an, prezintă un grad înalt de automatizare, cum este cazul strungului carusel cu traversă fixă cu ciclu de lucru complet automatizat, al mașinilor de frezat universală și verticală cu comandă secvențională, al mașinii de filetat interior Ø 8, inclusiv varianta automatizată ce se va realiza în special pentru exportul în R.D.G. etc. Combina autopropulsată pentru cereale C-12 ce se va asimila, va permite înlocuirea a 3 combine tractate tip C-1, avînd în același timp un indice de pierdere a boabelor foarte mic și un coeficient ridicat de siguranță în exploatare.

S-a îmbogățit serios nomenclatorul produselor și în industria electrotehnică. **Au fost realizate și introduse în fabricația de serie peste 29 de produse noi.** Prin calitățile lor deosebite tehnico-economice, se pot remarca: noile motoare cu două turații pentru mașina de spălat cu tambur orizontal destinate atît modernizării fabricației de mașini de spălat, cît și exportului (realizate de Fabrica de motoare electrice din Pitești), redresoare de putere cu siliciu (intrate în producție la întreprinderea „Electrotehnica" — București), transformatoare pentru export în Iran, Sudan etc. (la uzina „Electroputere" din Craiova), termocuple și termorezistențe pentru temperaturi ridicate (la Fabrica de elemente de automatizare din București etc.).

În vederea producerii în țară a echipamentului energetic, în planul pe acest an este prevăzută, pe lîngă finalizarea asimilării grupului hidroenergetic de 6 MW pentru Centrala hidroenergetică Paltin, continuarea lucrărilor de asimilare a grupului hidroenergetic de 178 MW (Pelton) pentru Centrala hidroenergetică Lotru, precum și a grupului hidroenergetic de 178 MW (Kaplan) și a transformatorului bloc de 190 MWA pentru Șantierul hidroenergetic și de navigație de la Porțile de Fier. **Însușirea și fabricarea acestor agregate și echipamente vor contribui atît la dezvoltarea energetică a țării, cît și la reducerea sensibilă a importurilor.**

În programul amplu de asimilări al anului în curs, se mai află diferite produse cu grad ridicat de tehnicitate: mașini de facturat și contabilizat care vor intra în fabricație, mașinile de calculat electromecanice, la care va crește gradul de integrare; radiotelefoanele cu unde ultrascurte (3 tipuri), ce se vor introduce în fabricație în trimestrul IV; aparat Roentgen cu tomograf; redresoare de sudură cu ventile de siliciu și altele.

Succesele obținute se datoresc în bună măsură faptului că în acest an repartizarea pe trimestre a sarcinilor de asimilare a fost mult îmbunătățită față de anul 1968 atît prin repartizarea mai rațională pe întreprinderi, cît și prin asigurarea unor condiții optime de înfăptuire a lor. Cu toate acestea, sînt posibilități ca ritmul de asimilare a produselor noi să fie accelerat, iar durata fiecărei faze în parte, mai scurtă. Există încă în unele uzine tendința de a se lăsa pe plan secundar sarcinile de asimilare, prioritate căpătînd soluționarea problemelor legate de îndeplinirea sarcinilor curente ale planului de producție. **Or, ținînd seama de faptul că asimilările din acest an au o pondere și o importanță deosebită în cadrul planului cincinal — atît ca volum, cît și din punct de vedere al nivelului tehnic este nevoie ca întreprinderile să acorde, deopotrivă, atenție realizării planului tehnic, cît și sarcinilor de producție.** Se cer depuse e-

⟶

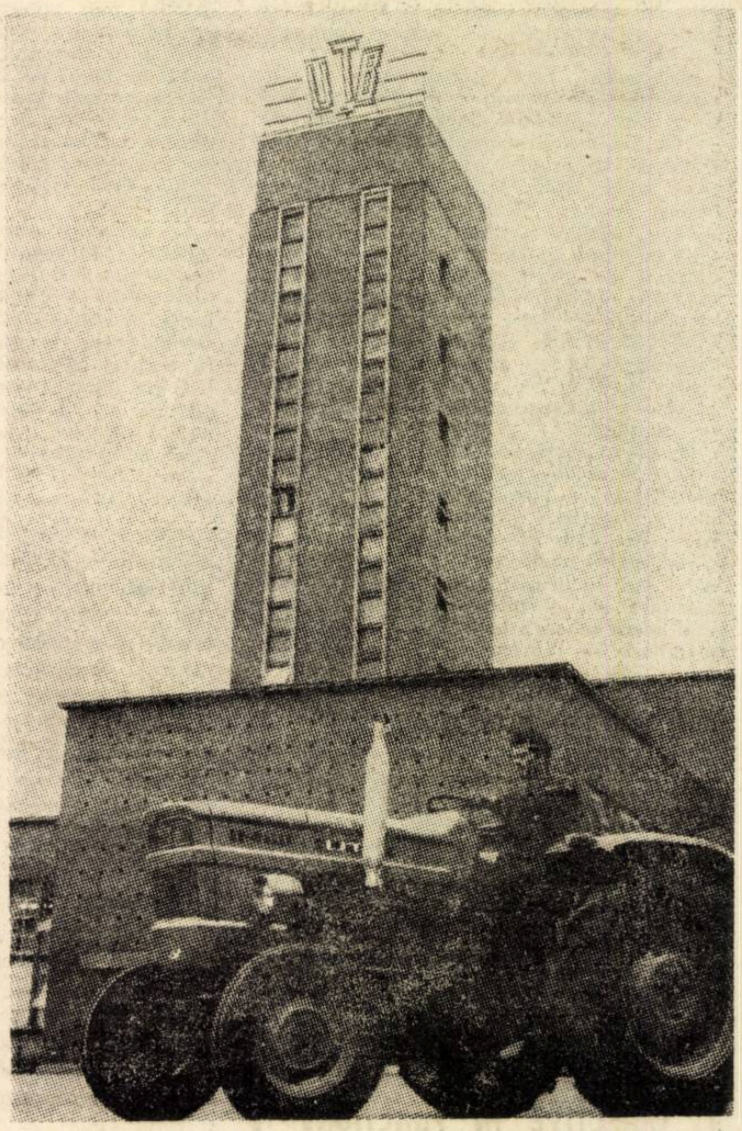

Noul tip de tractor U-400, recent realizat de Uzina „Tractorul"-Brașov, se caracterizează printr-o concepție constructivă modernă. Fiind dotat cu un motor de 45 cp cu injecție directă, tractorul U-400 are 6 viteze de mers înainte și două înapoi, poate executa lucrări în legumicultură, pomicultură, viticultură etc.

SĂPTĂMÎNAL — UN GRAFIC COMENTAT

ÎN TRANSPORTURILE AERIENE:

CREȘTEREA „ALTITUDINII" INDICATORILOR

VOLUMUL MĂRFURILOR și numărul călătorilor transportați de aviația civilă au înregistrat în ultimii ani — așa cum reiese din grafic — creșteri considerabile. Avioanele TAROM efectuează 38 curse regulate interne, care asigură zilnic legături între Capitală și importantele orașe ale țării. De asemenea liniile aeriene regulate leagă Bucureștiul cu 19 capitale din Europa, Asia și Africa. O ascensiune rapidă a înregistrat numărul turiștilor străini care au călătorit cu avioanele românești; numărul lor a sporit în anul 1968 de circa 8 ori față de 1961.

Lărgirea activității de transport aerian a fost posibilă, pe de o parte, ca urmare a dotării cu aparate moderne de mare viteză și capacitate ca și prin mai buna utilizare a parcului de avioane. „Productivitatea" aparatelor folosite a înregistrat în perioada 1965—1969 creșteri substanțiale (vezi graficul). Totodată costul unitar pe călător-km convențional așa cum se prezintă în grafic, s-a diminuat apreciabil în anii 1965—1968 (creșterea din 1969 fiind determinată de schimbarea modului de calcul al amortizării tuturor mijloacelor fixe conform legii nr. 62/1968). **În anul trecut la întreaga activitate de transport aerian s-au obținut economii peste plan de 1 316 000 lei și beneficii suplimentare de 14 850 000 lei.**

Anul acesta, va începe exploatarea noului aeroport de mare capacitate Otopeni, continuîndu-se totodată modernizarea celorlalte aeroporturi din țară (Sibiu, Deva, Tulcea, Satu Mare ș.a.). Protecția navigației aeriene s-a îmbunătățit prin montarea unor instalații moderne, iar aeroporturile au fost dotate cu utilaje pentru deszăpezirea pistelor, alimentarea cu carburanți, mijloace pentru întreținerea tehnică a avioanelor la sol, pentru deservirea traficului de călători și mărfuri etc.

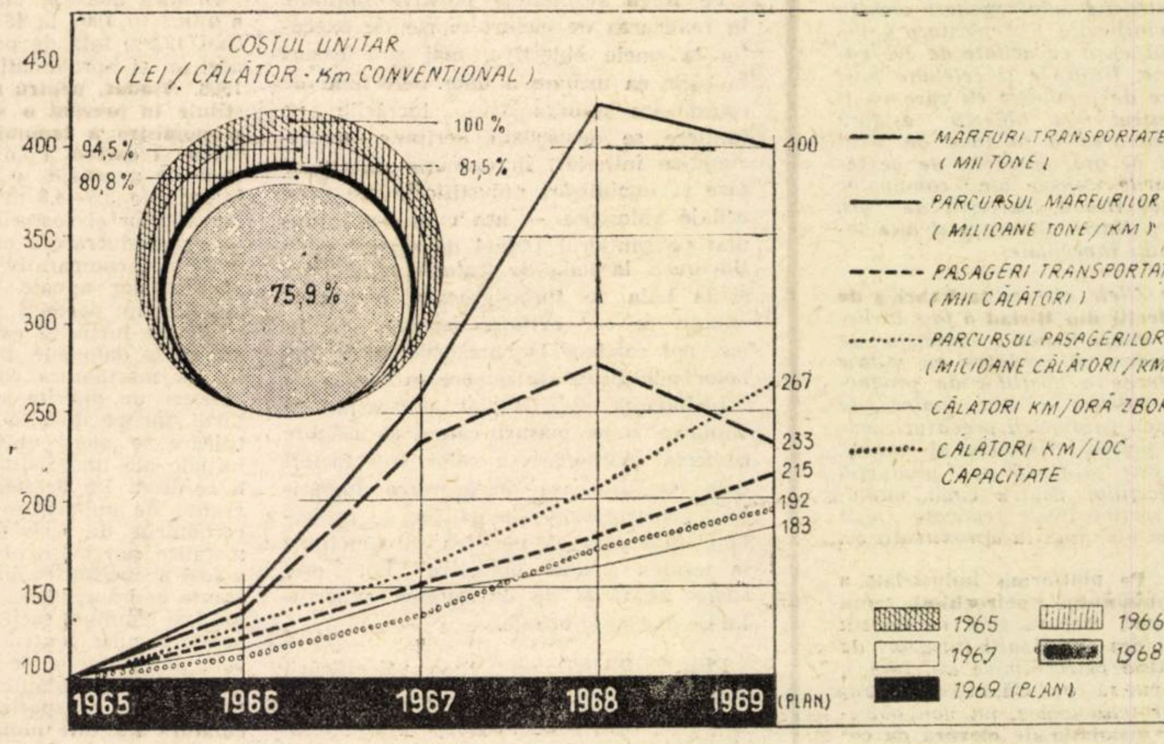

Dinamica principalilor indicatori ai transporturilor aeriene

forturi mai susţinute din partea uzinelor în vederea întăririi serviciilor tehnologice de concepţie, precum şi folosirii mai bune a forţelor din aceste compartimente.

Un factor care influenţează negativ activitatea de asimilare a noilor produse este, fără îndoială, încetineala cu care — în ciuda noilor reglementări — continuă să se procure din import, în cantităţi mici, unele materiale şi piese necesare pentru realizarea prototipurilor. Astfel, asimilarea unor produse (locomotiva de mină antigrizutoasă de 6—8 tone, cazanul de aburi pentru încălzit trenurile, tip GAT, de 0,8 tone/oră, ruloul compactor vibrator de 6—8 tone şi altele) întîrzie din această cauză. Este absolut necesar ca întreprinderile de comerţ exterior să manifeste mai multă atenţie şi răspundere în rezolvarea acestor cerinţe.

În ultimii doi ani au fost create condiţii favorabile menite să impulsioneze activitatea de însuşire a noi maşini, utilaje şi instalaţii la nivelul tehnicii avansate. Au fost înfiinţate 11 institute de cercetare şi proiectare, care concentrează cele mai valoroase forţe tehnice. **Aceste institute pot şi trebuie să contribuie în mai mare măsură la grăbirea ritmului de asimilare în fabricaţie a produselor noi.**

REALIZAREA ÎNTOCMAI a planului tehnic şi a celui de producţie pe 1969, în condiţiile unei eficienţe economice sporite, necesită, în continuare, eforturi susţinute. Ampla acţiune de perfecţionare a organizării producţiei şi a muncii, în care cele mai multe din unităţile noastre au căpătat o experienţă pozitivă, rămîne problema de bază şi în etapa următoare. **Este nevoie să fie materializate studiile care au fost elaborate urmărind mai buna organizare a fluxurilor tehnologice, folosirea din plin a tehnicii şi a timpului de lucru — factori de bază în sporirea producţiei şi productivităţii muncii.** Orice tergiversare în finalizarea studiilor făcute în uzine — şi, din păcate se mai manifestă asemenea fenomene — nu poate avea decît efecte negative în îndeplinirea indicatorilor de plan.

Cu toate că aprovizionarea tehnico-materială a constituit o preocupare permanentă atît a întreprinderilor, cît şi a ministerului, se constată totuşi că ritmicitatea producţiei şi folosirea din plin a capacităţilor de producţie este influenţată negativ în numeroase cazuri de insuficienţa unor materiale. Desigur, deficienţele ce se menţin încă în acest domeniu puteau fi în bună parte evitate dacă activitatea de aprovizionare din întreprinderi — stabilirea corectă a necesarului de materiale, analiza atentă a consecinţelor modificărilor de plan, evitarea aprovizionărilor excesive, îmbunătăţirea normelor de consum etc — ar fi fost mai bine gîndită, dacă în acest domeniu s-ar întări colaborarea dintre furnizor şi beneficiar, dacă controlul şi sprijinul acordat de ministerul nostru ar fi fost operativ şi mai consistent. De aceea, măsurile preconizate pentru viitor au fost axate pe preîntîmpinarea unor asemenea deficienţe.

CORESPUNZĂTOR CERINŢELOR de dezvoltare, în continuare, a producţiei construcţiilor de maşini, prin grija conducerii de partid şi de stat, pentru anul 1969, au fost acordate ramurii noastre însemnate fonduri de investiţii, **volumul acestora fiind mai mare cu 34,5% faţă de 1968.** O parte însemnată din aceste fonduri sînt destinate dezvoltării producţiei din sectoarele electrotehnic şi electronic, a mijloacelor de transport auto, navale şi feroviare, a maşinilor-unelte, agregatelor energetice etc., dezvoltări impuse de necesitatea dotării cu mijloace tehnice moderne a tuturor ramurilor economiei naţionale.

În trimestrul I s-au realizat lucrări reprezentînd 20% din planul anual. Cu toate condiţiile de climă neprielnice din primele luni ale anului, au fost puse în funcţiune o serie de noi capacităţi şi obiective, printre care: secţia de alice metalice sablaj de la Uzina de radiatoare, echipament metalic, obiecte şi armături sanitare — Bucureşti, cu o capacitate de 8 200 t/an, ţevăria pentru cazane la uzina „Vulcan" etc. În vederea realizării celor peste 33 capacităţi şi obiective noi, ce vor fi date în funcţiune în acest an, **conducerea ministerului manifestă o preocupare permanentă pentru ca, o dată cu respectarea termenelor de punere a lor în funcţiune, să se atingă în termen cît mai scurt parametrii proiectaţi, în scopul asigurării şi pe această cale a sporurilor de producţie scontate şi reducerii importurilor.**

Pe lîngă rezultatele pozitive obţinute în realizarea de cicluri scurte de execuţie la unele obiective, mai sînt cazuri în care, ca urmare a unor defecţiuni de coordonare şi organizare, lucrările pe şantiere se desfăşoară neritmic, producîndu-se întîrzieri în execuţia diferitelor faze şi imobilizări nejustificate ale unor utilaje valoroase — aşa cum s-a întîmplat pe şantierul Uzinei de maşini grele Bucureşti la hala de tratamente termice şi la hala de turboagregate. Asemenea situaţii se cer evitate, deoarece, în final, pot conduce la nerespectarea termenelor planificate de punere în funcţiune.

Lichidarea deficienţelor presupune adoptarea unor măsuri care să asigure perfecta coordonare a celor trei factori care condiţionează desfăşurarea lucrărilor: constructor — beneficiar — proiectant. Mai ales că punerea în funcţiune la termen a unor obiective noi este strîns legată şi de dezvoltarea exportului de maşini şi utilaje.

PERSEVERÎND pe linia valorificării largi a rezervelor interne, acţionînd operativ pentru înlăturarea unor deficienţe în introducerea noului, întreprinderile constructoare de maşini au posibilitatea să obţină în acest an rezultatele scontate în înfăptuirea tuturor obligaţiilor de plan şi, mai ales, în diversificarea producţiei, şi îmbunătăţirea calităţii produselor cerinţe impuse de evoluţia rapidă a progresului tehnic şi ştiinţific contemporan.

NOI CAPACITĂŢI ŞI OBIECTIVE ÎN FUNCŢIUNE

● **La Fabrica de produse chimice „Sinteza" din Oradea** *s-au terminat lucrările de construcţie a unei secţii moderne de insecticide organo-fosforice pentru agricultură. Capacitatea anuală proiectată: 800 tone insecticide, socotite în substanţă activă. În cadrul noii secţii se vor obţine patru insecticide noi, realizate pentru prima oară în ţară: Carbetox, Rogor, Etion şi Cimexan.*

● *De curînd,* **la Intreprinderea „I Iunie" din Timişoara** *au fost date în folosinţă, înainte de termen, noi capacităţi de producţie care asigură realizarea unui mare număr de articole de lenjerie pentru copii. Alte construcţii industriale se află în curs de execuţie, urmînd a fi date în folosinţă în trimestrul 3. La terminarea acestor lucrări, întreprinderea va avea o capacitate de producţie de peste 4 ori mai mare decît cea a anului 1960.*

● **În comuna Spiru Haret,** *localitate situată în zona viticolă din judeţul Brăila, a început construcţia unui modern centru de vinificaţie şi depozitare a vinului, cu o capacitate de 200 vagoane. Utilajele şi celelalte mijloace de producţie cu care va fi înzestrat noul obiectiv asigură prelucrarea a 16 tone de struguri pe oră, proveniţi de pe terenurile viticole ale comunelor Mihai Bravu, Berteştii de Jos, Spiru Haret, Stăncuţa şi alte localităţi învecinate.*

● *Zilele acestea* **la Fabrica de confecţii din Bîrlad** *a fost încheiată etapa finală a lucrărilor de extindere şi echipare cu utilaje moderne a spaţiilor de producţie. Fabrica a atins înainte de termen parametrii prevăzuţi pentru primul trimestru al anului. Ea este profilată pe producţia confecţiilor pentru copii, numărul sortimentelor realizate pînă acum ajungînd la aproximativ 50.*

● **Pe platforma industrială a Combinatului petrochimic din Ploieşti,** *care în 1970 va deveni unul din principalii furnizori de produse petrochimice din ţară, a început să producă, în cadrul probelor tehnologice, un nou obiectiv:* **instalaţia de clorură de colină,** *cu o capacitate anuală de 1 200 tone. Pentru obţinerea acestui produs, utilizat la fabricarea biostimulatorilor pentru animale, instalaţia foloseşte ca materie primă oxidul de etilenă, furnizat de o altă instalaţie a combinatului.*

NOI RESURSE ÎN CIRCUITUL ECONOMIC

HÎRTIE DIN „HÎRTIE"

ÎN ULTIMELE două decenii, producţia de hîrtie din ţara noastră a înregistrat un ritm susţinut de creştere, ca urmare a intrării în funcţiune a noi capacităţi, a măririi şi modernizării întreprinderilor existente. **De la 78 000 tone în 1948, producţia de hîrtie şi carton a ajuns în 1968 la 460 000 tone, marcînd o creştere de circa 6 ori.** Cu toate acestea, ea nu reuşeşte să satisfacă cererile mereu crescînde ale consumatorilor.

Spre deosebire de modul în care s-a dezvoltat producţia de hîrtie în unele ţări, în România s-a urmărit reducerea parţială a consumului de lemn, folosindu-se şi alte surse de materii prime fibroase, cum sînt stuful şi paiele. Cantităţile folosite din aceste materii prime depăşesc cu mult consumurile din alte ţări. În Franţa, de pildă, consumul de paste celulozice din plante anuale este de 6% (2% paie şi 4% alfa), în R. F. a Germaniei de circa 1%, pe cînd în ţara noastră s-a ajuns în anul 1968 la 20%. Utilizarea în ţările amintite în proporţii reduse a plantelor anuale la fabricarea hîrtiei se datoreşte, îndeosebi, implicaţiilor economice, respectiv costurilor ridicate la care ajunge prelucrarea lor în materiale fibroase.

Întrucît resursele lemnoase indigene limitează dezvoltarea, în continuare, a sectorului industrial al hîrtiei şi cartonului, se impune găsirea de noi resurse. Situaţia noastră din punct de vedere al resurselor lemnoase este, de fapt, similară cu a celorlalte ţări europene, cu excepţia U.R.S.S. şi a ţărilor nordice. Cu toate acestea, producţia de hîrtie în ţările Europei centrale şi occidentale atinge cantităţi care depăşesc producţia ţării noastre. În R. F. a Germaniei şi Franţa, de pildă, producţia de hîrtie şi cartoane nu se bazează pe importul de lemn brut (circa 10%), ci pe cel de semifabricate fibroase. Importul de paste celulozice reprezintă în R. F. a Germaniei 81%, iar în Franţa 67%, faţă de producţia de paste fibroase realizată în fiecare din aceste ţări. În R.F. a Germaniei se foloseşte însă şi o mare cantitate de maculatură (deşeuri de hîrtie şi hîrtii vechi) şi anume: pentru o producţie de 4,4 milioane tone de hîrtie şi cartoane, s-au utilizat 1,86 milioane tone maculatură, adică circa 42%.

În ţara noastră, utilizarea maculaturii a ajuns în 1967 la 48 mii tone, reprezentînd 12,2% faţă de producţia realizată în acel an şi aproximativ 52 mii tone în 1968. **Aşadar, pentru noi maculatura constituie în prezent o sursă importantă de economisire a lemnului la producţia de hîrtie şi carton.** Folosirea ei prezintă o serie de avantaje: o tonă de maculatură înlocuieşte 3,5—4,8 m^3 de lemn; volumul investiţiilor şi costurile de colectare, sortare şi prelucrare a maculaturii sînt mult mai mici, comparativ cu al lemnului sau al plantelor anuale. Este drept că maculatura nu poate fi folosită la toate sorturile de hîrtie şi cartoane. Acest dezavantaj se datoreşte, pe de o parte, faptului că maculatura colectată prezintă un amestec de diferite sorturi şi calităţi de hîrtii, iar pe de altă parte că prin reutilizare se pierd unele din proprietăţile iniţiale ale materialului fibros din care a rezultat. La acestea se mai adaugă şi gradul de impurificare a maculaturii cu cernelurile de scris şi tipărit, cu foliile metalice sau mase plastice cu care hîrtia a fost acoperită, cu bitumul sau alte substanţe de impregnare, cu cimentul cu care au fost umpluţi sacii de hîrtie etc. În aceste cazuri, pentru a putea fi reutilizată în producţia de hîrtie şi cartoane, este nevoie de înlăturarea acestor impurităţi. **Iată de ce, sporirea cantităţii de maculatură nu este numai o problemă de colectare, ci şi de sortare şi prelucrare.**

În ţările în care maculatura constituie o sursă importantă de material fibros pentru industria hîrtiei şi cartonului, deşi cantitatea colectată atinge valori mari — de exemplu în Franţa ajungînd la circa 28% faţă de consumul de hîrtie şi carton — pentru satisfacerea consumului necesar industriei se **importă** maculatură în cantităţi ce depăşesc 10% faţă de cantitatea colectată.

În România colectarea maculaturii este reglementată prin HCM 646/64, ministerele primind sarcini de plan anuale în acest scop. Apare însă necesară o nouă reglementare a colectarii, spre a se mări cantitatea acesteia. Cele aproape 50 mii tone maculatură colectată anual şi repartizată în prezent industriei de hîrtie şi carton reprezintă abia circa 17% faţă de consum. **Intensificarea colectării, pentru atingerea nivelului din străinătate, presupune adoptarea unor metode care să mobilizeze şi să angajeze direct pe consumatorii de hîrtie şi carton.** În 1967, de exemplu, din cantitatea de hîrtie şi cartoane repartizate direct populaţiei sub formă de ziare, cărţi, reviste, caiete, ambalaje etc. s-a recuperat sub formă de maculatură abia 5%. **Dacă procentul de recuperare s-ar fi ridicat la 20%, s-ar fi putut realiza o cantitate de hîrtie cu 25 mii tone mai mare.**

Numai ziarele necesită în ţară un consum de circa 36 mii tone hîrtie, capitol la care procentul de colectare ar putea fi mult mărit. În sectorul organizaţiei de stat s-ar putea iniţia acţiuni eficiente, astfel încît fiecare unitate economică, prelucrătoare sau consumatoare de hîrtii şi cartoane să colecteze în măsură sporită deşeurile rezultate şi ambalajele folosite. **Pot fi recuperate în totalitate deşeurile din tipografii şi legătorii, din fabricile de produse alimentare şi chimice utilizate pentru preambalarea produselor, de la consumatorii de saci, din marile magazine etc.**

Tehnica modernă se ocupă intens şi de găsirea unor procedee şi utilaje cu eficacitate mărită pentru recuperarea materialului fibros din maculatură, oricare ar fi gradul de impurificare. În diferite ţări sînt în funcţiune, de exemplu, instalaţii de îndepărtare a cernelii de tipar şi scris sau de înlăturare a dificultăţilor provenite din impregnarea cu bitum a sacilor de hîrtie. În acest mod, maculatura poate fi folosită la sorturile de hîrtie sau carton din care au provenit sau, de multe ori, chiar la sorturi superioare din punct de vedere calitativ.

dr. Gheorghe ILIESCU
I.P.C.F.S.

DIN ACTIVITATEA INSTITUŢIILOR ECONOMICE CENTRALE

● **MINISTERUL INDUSTRIEI CONSTRUCŢIILOR**

Pe agenda şedinţelor de colegiu din luna mai a.c. sînt înscrise: analiza realizării indicatorilor de plan pe perioada ianuarie-aprilie 1969; protecţia muncii şi rezultatele activităţii de control financiar intern din întreprinderile coordonate de minister în anul 1968 şi primele 4 luni din 1969; situaţia atingerii parametrilor proiectaţi în perioada ianuarie-aprilie a.c. la capacităţile de producţie urmărite prin grafice; stocurile supranormative şi fără mişcare din unităţile în subordine la 30 aprilie a.c., precum şi căile de lichidare a lor; analiza situaţiei utilajelor nefolosite în unităţile coordonate, pentru redistribuirea lor.

● **MINISTERUL ECONOMIEI FORESTIERE**

În cadrul unei şedinţe de colegiu ţinută recent s-a dezbătut studiul pentru dezvoltarea economiei forestiere în perioada 1971—1980 prezentat de Direcţia tehnică din cadrul ministerului.

Printre problemele care se vor mai analiza în această lună se află: planul de aprovizionare şi desfacere pe 1969 şi realizarea lui în trimestrul I a.c.; rezultatele economico-financiare şi situaţia imobilizărilor în stocuri supranormative din primele trei luni ale acestui an; perspectivele realizării lucrărilor de construcţii-montaj la obiectivele cu caracter industrial din anul 1969 şi măsurile necesare îndeplinirii planului de investiţii pentru anul 1970.

● **MINISTERUL INDUSTRIEI UŞOARE**

La începutul lunii mai s-a analizat în cadrul unei şedinţe de colegiu realizarea principalilor indicatori de plan în perioada 1 ianuarie — 30 aprilie a.c. Tot în această lună, în cadrul şedinţelor de colegiu se vor mai dezbate: asigurarea cu cadre a noilor obiective industriale care vor intra în funcţiune în acest an; îndeplinirea indicatorilor economico-financiari în trimestrul I şi perspectivele la sfîrşitul semestrului; analiza realizării planului de export pe primele 4 luni ale acestui an şi măsurile pentru realizarea şi depăşirea lui în semestrul I a.c.

REFLECȚII

CALCULATOARELE CALCULEAZĂ! CE?

acad. Grigore C. MOISIL

SÎNT OAMENI care se miră: dacă un calculator calculează atît de repede, ce mai are de calculat? Se vorbește că avem și noi cîteva calculatoare din cele destul de rapide și că aceste calculatoare calculează ziua și noaptea. Ce-or mai fi avînd de calculat?

Unii, glumeți: sînt oare atît de numeroase lucrurile care se face cu socoteală? N-aș crede. Parcă sînt și unele despre care ai jura că nu sînt făcute cu socoteală. Chiar, că sînt făcute fără socoteală. Ceea ce nu se observă e că de calculatoare are nevoie numai societatea modernă. Rolul lor ar fi fost nul în viața economică de acum vreo sută, două de ani.

Să luăm exemplul cel mai simplu: ținerea gestiunii cu calculatorul. Sînt foarte multe calculatoare care țin gestiunea unei întreprinderi. De exemplu, țin la zi inventarul. Un negustor care vindea la tarabă nasturi, clipsuri și șireturi de ghete își făcea inventarul „din ochi". Oricine e plictisit cînd vede pe fereastra unei prăvălii: „Închis pentru inventar". Aici însă inventarul nu mai poate fi făcut „din ochi". Cere timp (poate că nu chiar atît timp cît e prăvălia închisă pentru inventar, dar tot cere). Atunci cînd însă avem un depozit cu multe tipuri de obiecte (cititorii revistei știu mai bine ca mine cîte tipuri pot fi), facerea inventarului devine o operație fastidioasă. Și faptul că există posibilitatea de a avea, în cîteva minute, răspunsul la întrebarea: ce cantitate mai avem în depozit din cutare produs, este o performanță prestigioasă.

A ști cît ți-a mai rămas în depozit din cutare produs, a ști deci cam cînd se va goli depozitul, dacă trebuie să faci o comandă sau dacă trebuie să mai aștepți, să n-ai „stocuri supranormative", iată informații esențiale în conducerea unei întreprinderi. Socoteala e simplă, dar trebuie s-o poți face. Simplul fapt că răspunsul poate fi căpătat în cîteva minute, poate duce la beneficii importante. Iată de ce, fără multă „teorie", calculatorul poate fi întrebuințat cu mare folos.

Dar în cazul calculatoarelor „mai binele nu e inamicul binelui". Pe vremea bunicii, gospodina punea toamna cîteva butoaie de varză la murat, vara își făcea dulcețurile și șerbeturile, la Ignat își tăia porcul, și aprovizionarea, bine chibzuită, ținea tot anul. Pivnița era mare, mare era și podul. Să ai ce pune, că socoteala ți-o făceai singur. O întreprindere mare, astăzi, nu poate proceda ca o gospodărie de pe vremea bunichii. Spațiul ocupat de depozite cere parale; capitalul investit în achiziționarea bunurilor consumabile este imobilizat, cere dobîndă. Ținerea la zi a stocurilor cere teorie.

Aprovizionarea poate fi făcută „la zile fixe" dar poate fi făcută și „la întîmplare", avînd o lege de repartiții probabilistice. Scoaterea din depozit poate fi făcută „la zile fixe" sau „la întîmplare". Iată patru tipuri de probleme teoretice ale teoriei stocurilor numită și teoria inventarului. Această teorie a stocurilor este astăzi puternic matematizată.

Pe acest caz vom putea înțelege anume trăsături fundamentale ale epocii noastre. Din varza pusă la murat o parte se strica; mai puțină sau mai multă după cît era gospodina de bună. Unei gospodine cu experiență, dulcețurile îi țineau pînă cînd veneau fructele proaspete. Azi lucrurile stau altfel. Azi nu e vorba de două trei verze sau de un borcan cu șerbet. Azi depozitul supraîncărcat poate consta din cîteva sute de vagoane. Azi socoteala trebuie făcută pentru cantități mari, deci cu mijloace perfecționate, de exemplu utilizînd calculatoarele, dar și teoria matematică a stocurilor.

Există o instituție la noi în țară în care se învață mai ales cum se îmbină două instrumente caracteristice ale lumii moderne: ținerea gestiunii și calculatorul electronic. Acolo, la CEPECA, s-au ținut, în săptămîna trecută, niște lecții despre ținerea cu calculatorul a gestiunii unui spital (sau a unui grup de spitale). Aprovizionarea cu medicamente și cu alimente a unui spital, programarea bolnavilor la analizele de tot felul pe care știința modernă le pune la dispoziția medicului spre binele bolnavului, iată probleme de gestiune, a căror importanță nu poate scăpa nimănui. Ceea ce se gîndeau puțini e că intervenția calculatoarelor e și aici de o fundamentală importanță.

Și aici, și alături.

Alături e în compartimentul științei zise fundamentale; problema diagnosticului automat și cea a codurilor genetice formează obiectul a două lucrări de diplomă la Facultatea de matematici din București.

N-aș vrea să atribui mai multă pondere nici cercetării biologice, nici gestiunii spitalelor. Lumea modernă nu poate trăi fără gestiune, asta n-o uităm la Facultate; nici fără științe genetice, asta nu trebuie uitat la spital.

Practic, tovarășe; ce eficiență are?
Teoria de azi e practica de mîine.

CÎT NE COSTĂ COSTURILE DE PRODUCȚIE?

ȚINÎND SEAMA de importanța deosebită pe care o au, în etapa actuală de dezvoltare a economiei țării noastre, cunoașterea nivelului real al costurilor de producție, analiza structurii prețului de cost pe ramuri și întreprinderi, folosirea căilor care pot asigura reducerea substanțială a acestuia, inițiem publicarea unui ciclu de articole, de puncte de vedere, de analize la rubrica „Cît ne costă costurile de producție?"

ÎN RIDICAREA EFICIENȚEI ÎNTREPRINDERILOR DIN INDUSTRIA UȘOARĂ

MODELUL DE REFERINȚĂ — REALIZĂRILE DE VÎRF

INTRODUCEREA și extinderea progresului tehnic în întreprinderile industriei ușoare, a determinat în ultimii ani, pe lîngă creșterea producției și productivității muncii, reducerea continuă a cheltuielilor de producție, în general, și a cheltuielilor materiale; în special. *Dacă în 1965 pentru fiecare 1 000 lei producție-marfă în prețuri cu ridicata de întreprindere cheltuielile materiale au fost de 764 lei, în 1968 ele reprezentau 745 lei. Pe această bază, la nivelul producției anului trecut, s-a obținut un volum de economii la întreaga producție marfă de peste 700 milioane lei, față de 1965.* În acest an, s-a prevăzut *o micșorare a cheltuielilor materiale, față de realizările din 1968, de 4 lei la fiecare 1 000 lei producție marfă, ceea ce va reprezenta o economie de 350 milioane lei.* Iată, în tabelul nr. 1, evoluția cheltuielilor la 1 000 lei producție-marfă și a celor materiale pe total industria ușoară în perioada 1965—1969 (plan).

TABEL NR. 1

Denumirea indicatorului	1965	1966	1967	1968	1969	Reducere % 1969/1965
Cheltuieli la 1 000 lei prod. marfă	924	913	892	879	877	—5,1
din care:						
— cheltuieli materiale la 1 000 lei producție-marfă	764	763	750	745	741	— 3,1

La obținerea acestor rezultate au contribuit organizarea mai bună a producției și a muncii, introducerea de noi tehnologii, gospodărirea mai judicioasă și utilizarea de noi materii prime înlocuitoare a celor naturale etc. Cu toate realizările dobîndite, nivelul cheltuielilor materiale la principalele produse ale industriei ușoare din țara noastră este încă ridicat comparativ cu cele similare realizate în alte țări (vezi tabelul nr. 2).

TABELUL NR. 2

Ponderea în procente a cheltuielilor materiale din totalul cheltuielilor de producție	Anglia	S.U.A.	Japonia	R. S. România
Țesături de bumbac și tip bumbac	30—47	—	40—56	49—60
Țesături de lînă și tip lînă	39—46	31—39	44—46	68—82
Tricotaje (lenjerie)	46	—	—	65—70
Ciorapi din fire sintetice	47	—	—	63

Diferențele ce rezultă din tabel se explică, în primul rînd, prin faptul că nu în toate întreprinderile, **sînt respectate consumurile specifice de materii prime.** Anul trecut, de exemplu, Fabricile „Țesătura" — Iași și „Textila" — Pitești au realizat la sortimentul pînză albită, un **consum specific mai mare de fire cu 1,6% și, respectiv, 1,8%** față de „Uzinele textile Moldova" — Botoșani. Și asemenea cazuri nu sînt deloc izolate. În al doilea rînd, **procentul de cupoane, capete și fîșii în fabricile textile și cel de spargeri în fabricile de sticlărie se menține încă la un nivel ridicat.** Calculele arată că **dacă în acest an s-ar reduce numai cu 10% cantitatea de cupoane față de 1968** — lucru pe deplin posibil — **s-ar putea obține o micșorare a cheltuielilor materiale cu circa 3 milioane lei.** Așadar, chiar în condițiile actuale, pe baza valorificării rezervelor existente, pot fi scăzute substanțial costurile de producție.

UN STUDIU întreprins arată că reducerea cheltuielilor materiale la nivelul realizărilor țărilor cu o industrie ușoară dezvoltată, **presupune introducerea ultimelor cuceriri ale progresului tehnic, concomitent cu aplicarea unor măsuri tehnico-organizatorice multilaterale.** Numai prin introducerea și extinderea liniilor de producție continuă în filaturile de bumbac, de exemplu, ca urmare a agregării batajului cu mașinile de cardat, ar fi posibilă obținerea unei reduceri a cheltuielilor materiale cu 20%.

Folosirea utilajelor și mașinilor de mare productivitate în filaturi, constituie o altă importantă rezervă. De exemplu, prin utilizarea laminoarelor cu viteze de pînă la 450 m debitare pe minut, cu reglarea automată a benzii și schimbarea canetelor, este posibil să se obțină o micșorare a numărului de ruperi a firelor cu 20—30% la mașinile de filat, răsucit și bobinat ceea ce, în final, ar duce la diminuarea cheltuielilor materiale cu 2—5%.

Deosebit de eficace s-a dovedit extinderea procedeului tehnologic de producerea firelor cardate prin semipieptănarea fibrelor interioare de bumbac, în loc de fibră superioară — procedeu experimentat cu succes la întreprinderea „Oltul" — Sfîntul Gheorghe. **În felul acesta, se poate realiza la fiecare tonă de fire de bumbac cu aceeași destinație, o reducere a cheltuielilor materiale cu 300—450 lei.** În filaturile de lînă, prin extinderea procedeului tehnologic de filarea semipieptănată, în loc de cardare, se pot obține, de asemenea, importante reduceri ale cheltuielilor materiale.

Considerînd că 1 kg de lînă din sortul 41 are un preț de 59 lei/kg, rezultă că, prin înlocuirea a 200 mii mp covoare plușate din fire de lînă cardată cu fire semipieptănate, se poate realiza o reducere a cheltuielilor materiale de peste 3 milioane lei. Înlocuirea ar fi avantajoasă și pentru cumpărători, deoarece covoarele respective fiind mai ieftine și mai ușoare, permit o manipulare și întreținere mai bună, prelungindu-li-se astfel și valoarea de întrebuințare.

Promovarea progresului tehnic ar facilita reducerea în proporții simțitoare a cheltuielilor materiale și în țesătorii, prin dotarea războaielor automate cu dispozitive unifil (care contribuie la micșorarea numărului de canete în circuit), înzestrarea țesătoriilor de lînă cu mașini de curățat resturile de fire de pe canete — mașini care au o capacitate de producție de pînă la 10 000 țevi/oră. **Numai prin introducerea unei mașini de curățat resturile de fire de pe canete, cheltuielile materiale se micșorează anual cu 25—30 mii lei.**

REZERVE MARI există și în fabricile de tricotaje și în cele de confecții. **Prin extinderea, în continuare, a producerii de tricotaje de lînă și tip lînă pe mașini circulare, în loc de rectilinii (strick), se creează condiții pentru creșterea productivității muncii de aproape 3 ori.** De asemenea, prin dotarea mașinilor de cusut cu dispozitive de derulare a marginilor la articolele care se tricotează fasonat sau semifasonat, pot fi obținute reduceri importante ale consumului de ață, ca urmare a eliminării operațiilor de coasere prin însăilare.

În fabricile de tricotaje și, îndeosebi, în cele de prelucrare a bumbacului există posibilități de reducere a pierderilor tehnologice, în special la operațiile de croit și confecționat. Aceste pierderi se datoresc, în general, gamei reduse de dimensiuni în care se realizează tricotul pe mașinile circulare. **Din unele analize efectuate rezultă că numai prin lărgirea gamei de dimensiuni a tricoturilor** (care ar permite o mai rațională croire a acestora), **s-ar putea realiza anual la 4 fabrici de tricotaje** — „Moldova"-Iași, „Tricoul Roșu"-Arad, F.C.T. București și „Crinul"-București — **un volum de economii de 6 milioane lei;** prin această măsură se poate obține o **creștere a producției cu circa 700 mii bucăți tricotaje anual din tricotul economisit precum și o economie de fire de bumbac în valoare de 2,3 milioane lei valută** (contravaloarea bumbacului puf care ar trebui importat, dacă nu s-ar fi redus pierderile tehnologice).

Chimizarea în industria confecțiilor, care reprezintă atingerea unui înalt grad de tehnicitate, se dovedește o sursă deosebit de importantă pentru reducerea cheltuielilor materiale. În această direcție există, de altfel, o experiență valoroasă. **La Fabrica de confecții și tricotaje-București, prin înlocuirea tehnologiei de coasere cu noua tehnologie de lipire, s-a obținut, într-un singur an, la materialele auxiliare, un volum de economii de peste 8,8 milioane lei** (reprezentînd o diminuare a cheltuielilor materiale cu 6,66 lei/bucată la costumele pentru bărbați din fire medii, 7,14 lei/bucată la paltoanele pentru

dr. Ștefan ȘTEFĂNESCU
Ministerul Industriei Ușoare

(Continuare în pag. 7)

EFICIENŢĂ

BALASTUL STOCURILOR SUPRANORMATIVE ŞI CÎTEVA REMEDII

EXAMINÎND SITUAŢIA din industrie şi transporturi în perioada 1959—1968, rezultă că în timp ce producţia globală a sporit în mod substanţial, mijloacele circulante folosite au crescut într-o măsură mult mai redusă, sau în unele perioade chiar au marcat o scădere, ceea ce atestă că acestea au fost utilizate cu mai multă chibzuinţă şi au avut o eficienţă sporită. Dinamica producţiei globale industriale şi a mijloacelor circulante folosite în perioada respectivă sînt concludente în acest sens (vezi graficul).

La obţinerea acestor rezultate au contribuit preocuparea pentru îmbunătăţirea tehnologiei producţiei, înlăturarea în mare măsură a pierderilor de materiale, scurtarea ciclului de fabricaţie, reducerea consumurilor specifice, accelerarea desfacerii produselor, îmbunătăţirea aprovizionării tehnico-materiale şi altele. Există, desigur, şi condiţii care determină formarea unor stocuri peste prevederile iniţiale. De exemplu, atunci cînd împrejurările sînt deosebit de favorabile pentru efectuarea unor aprovizionări peste plan din import, ele trebuie efectuate şi deci creditate de Banca Naţională. Astfel, în anul 1968 sectorul siderurgic s-a aprovizionat — în avans — din import cu minereu de fier care a fost creditat de Banca Naţională pînă la termenele de intrare în producţie. În unele cazuri s-au executat diferite produse în loturi rentabile cum a fost cazul pieselor de schimb auto produse de Uzina de autocamioane-Braşov, „Autobuzul"-Bucureşti şi altele livrate, în avans, întreprinderilor din cadrul aceluiaşi sector sau unităţilor Ministerului Transporturilor auto, navale şi aeriene. În acelaşi mod s-a procedat şi cu alte produse ca autoşasiuri, profile etc., stocări sprijinite prin credite, fiind acţiuni cu eficienţă economică.

În alte cazuri, datorită folosirii rezervelor existente, s-au creat unele stocuri peste cele planificate care au fost creditate de bancă. Aşa bunăoară la Combinatul chimic—Borzeşti, în anul 1968, s-au regenerat şi utilizat stocurile vechi de electrozi de grafit, astfel că cei aduşi din import în valoare de 3,8 mil. lei au rămas în stoc urmînd a fi utilizaţi în producţie în anul 1969. Crearea unor stocuri de asemenea natură reprezintă o acţiune pozitivă, însă se cere urmărită îndeaproape de organele de resort pentru ca investirea suplimentară de fonduri să ducă, în final, la rezultate economice cît mai bune.

Deşi în general la toate ministerele s-a manifestat o mai mare grijă pentru gospodărirea mijloacelor circulante, totuşi s-au constatat şi cazuri cînd la întreprinderi, datorită unor cauze mai ales de ordin subiectiv s-au format unele imobilizări de fonduri. Astfel de situaţii s-au produs atît în domeniul aprovizionării tehnico-materiale, cît şi în cel al producţiei şi desfacerii şi s-au reflectat în nerespectarea volumului planificat de mijloace circulante; acest fapt a dus la formarea de stocuri supranormative, în unele cazuri chiar fără utilizare şi disponibile, care au fost scoase din circuitul economic pe o perioadă lungă de timp şi au îngreunat situaţia financiară a întreprinderilor în cauză. Din datele centralizate rezultă că la 1 ianuarie 1969 s-au identificat — numai în ramurile industriei grele — stocuri supranormative, fără mişcare şi de prisos de o valoare care reprezintă circa 10% din normativul minim al mijloacelor circulante pe trim. I/1969, stocuri care sînt cu 153 mil. lei mai mari decît cele de la 1 iulie 1968. Din acestea, unele sînt valori materiale care reprezintă stocuri ce urmează a fi valorificate pe plan local, iar altele sînt disponibile (circa 336 mil. lei) care ridică probleme în ceea ce priveşte posibilităţile de valorificare. Sub aspectul structurii este de menţionat că circa 77% din stocurile identificate reprezintă materii şi materiale, în cadrul cărora ponderea este deţinută de cele dirijate de ministere, iar circa 21% sînt produse finite.

Efectuarea unor aprovizionări neraţionale, exagerate sau în neconcordanţă cu necesităţile procesului de producţie, constituie una din cauzele frecvente de formare a stocurilor supranormative, fără mişcare şi de prisos. Aşa, de pildă, Uzina „Tractorul" — Braşov a efectuat în anii 1967 şi 1968 unele aprovizionări peste plan care au totalizat 640 mii lei, formate din oţeluri diferite, materiale ceramice, „sindepur" — materiale necesare pentru spălarea şi regenerarea nisipurilor de turnătorie, diferite chimicale care nu au fost lichidate pînă în prezent.

Modificarea planului de producţie şi a tehnologiei de fabricaţie, fără a se lua măsurile necesare pentru adaptarea corespunzătoare a aprovizionărilor a contribuit, de asemenea, la formarea stocurilor supranormative. Deşi dispoziţiile legale în vigoare stabilesc un regim destul de operativ pentru punerea de acord a planului de aprovizionare tehnico-materială cu modificările intervenite pe parcurs în planul de producţie, totuşi s-au constatat destule cazuri cînd la unele întreprinderi s-au modificat indicatorii iniţiali de plan, însă aprovizionările au continuat să se efectueze în vechile condiţii, ceea ce a dus la formarea unor stocuri supranormative sau inutile. Astfel, la Uzina de autocamioane-Braşov au rămas fără întrebuinţare piese şi agregate în valoare de 1 703 mii lei; la Uzina „Azur" — Timişoara au rămas în stoc 35 tone sulfat de cupru, 19 tone bicarbonat de sodiu, 29 tone acid acetic şi 40 tone grăsimi; Uzina constructoare de maşini Reşiţa deţine stocuri — din această cauză — de 1 324 mii lei formate din pietre de polizor, arcuri spirale etc. Stocuri formate din aceleaşi motive există şi la Uzina de construcţii metalice şi maşini agricole-Bocşa, Uzina „Electromagnetica" — Bucureşti, Uzina de piese auto — Colibaşi, Întreprinderea minieră-Oradea.

O bună parte din stocurile supranormative, **fără mişcare şi de prisos s-au format, fie datorită faptului că furnizorii au livrat unele materiale după termenele contractuale, fie că s-au executat produsele cu întîrziere, precum şi din cauză că unele organe tutelare repartizează şi obligă întreprinderile să preia materii prime şi materiale peste necesar.**

În afară de cauzele sus-menţionate, la formarea stocurilor supranormative au mai contribuit şi alţi factori, ca de exemplu: schimbarea sortimentelor, renunţarea la unele comenzi de către beneficiari etc., care în mod continuu generează imobilizări de fonduri şi reclamă eforturi mari pentru lichidarea lor.

Consecinţele formării stocurilor supranormative sînt multiple: imobilizarea unor importante valori materiale; cheltuieli neproductive ocazionate de păstrare şi dobînzile penalizatoare etc.

Pentru prevenirea şi lichidarea unor astfel de stocuri, comitetele de direcţie din întreprinderi şi organele care lucrează în domeniul aprovizionării, producţiei

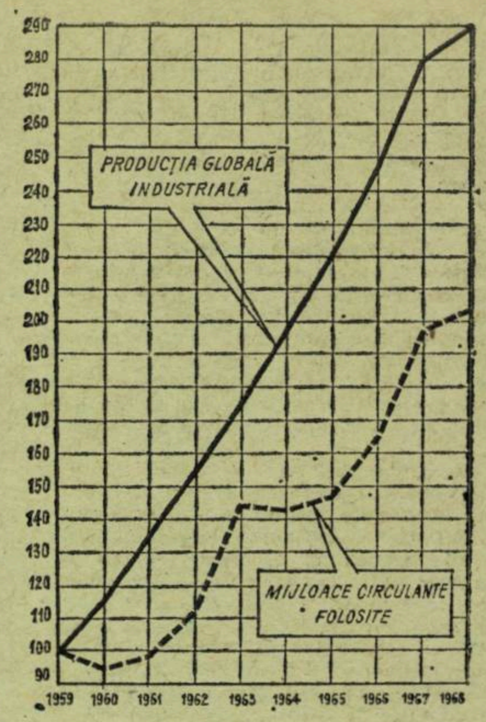

şi desfacerii, trebuie să acţioneze cu mai multă hotărîre.

Dat fiind faptul că momentul întocmirii planului de aprovizionare tehnico-materială are o importanţă capitală va trebui să se **întărească răspunderea în întocmirea acestuia — pe toate verigile.** În această privinţă un rol de seamă revine şi organelor centrale, care, cu ocazia definitivării acestui plan, vor trebui să analizeze propunerile întreprinderilor cu toată exigenţa, astfel ca prevederile să corespundă necesarului realizării planului de producţie. Centralele industriale, înfiinţate în cadrul măsurilor de perfecţionare a conducerii şi planificării economiei naţionale, vor avea un rol deosebit în această problemă, ele fiind organe legate direct de procesul de producţie şi ca atare cu posibilităţi mari de influenţare.

De asemenea, repartiţiile să fie emise în strictă concordanţă cu cererile întreprinderilor şi nevoile reale ale procesului de producţie.

Executarea unui control preventiv ferm şi permanent atît în ce priveşte întocmirea planului de aprovizionare tehnico-materială, efectuarea aprovizionărilor, încheierea contractelor economice, cît şi în ce priveşte lansarea în fabricaţie a comenzilor va contribui în mare măsură la evitarea formării de stocuri şi bineînţeles la reducerea celor existente. Legat de aceasta relevăm propunerea făcută în presă, inclusiv în „Viaţa economică", că

⟶

CONFIDENŢIAL

● **La Brăila** în zona pieţii „Obor" a început construcţia unui nou cartier de locuinţe. Noul ansamblu urbanistic va cuprinde în prima etapă 1 600 de apartamente, centrală termică, unităţi comerciale, liceu, creşă, dispensar medical, oficiu poştal. În cursul anului acesta vor fi terminate 535 de apartamente şi centrala de termoficare.

● **În judeţul Neamţ** se desfăşoară o largă acţiune de repopulare cu peşte a lacurilor de acumulare şi a rîurilor montane. Au fost deversate peste cinci milioane de icre embrionate din specii de plătică şi lostriţă, adaptate condiţiilor acvatice din această zonă.

● Anul acesta vor beneficia de avantajele electrificării încă 880 de sate din întreaga ţară, pentru care au fost alocate fonduri din investiţiile de stat în valoare de aproape 270 milioane lei. În judeţele Timiş, Hunedoara, Caraş-Severin, Ilfov, Teleorman, Ialomiţa şi Constanţa, a fost încheiată acţiunea de racordare a tuturor satelor la sistemul energetic naţional.

● Au început **lucrările de modernizare a drumurilor naţionale Botoşani-Săveni, Tulcea-Brăila, Topliţa-Borsec, Bistricioara şi Sighetul Marmaţiei-Borşa,** însumînd o lungime de circa 200 km. Proiectele, elaborate de institutul de specialitate al Ministerului Transporturilor Auto, Navale şi Aeriene, prevăd executarea unor lucrări suplimentare menite să sporească capacitatea de transport pe aceste artere, precum şi siguranţa circulaţiei.

● **În mai multe parchete forestiere** din masivele Trustului de exploatare, transport şi industrializare a lemnului din **Tg. Mureş** se desfăşoară lucrări de prelungire a drumurilor forestiere auto şi de uz turistic, către zonele mai greu accesibile. Anul acesta, potrivit prevederilor, vor fi construite astfel de drumuri cu o lungime totală de 270 km. Aproape 40 la sută din volumul lucrărilor de investiţii pentru acest an a şi fost realizat.

● **La Timişoara** s-a deschis o expoziţie de mostre de tricotaje din fire de lînă şi fibre sintetice ce vor intra în producţia industrială în anii 1969—1970. Organizată de Ministerul Industriei Uşoare şi Ministerul Comerţului Interior, expoziţia prezintă o bogată şi variată gamă de articole de tricotaje, produse ale întreprinderilor textile din întreaga ţară. La dispoziţia vizitatorilor au fost puse chestionare, care oferă întreprinderilor producătoare şi comerţului posibilitatea de a cunoaşte părerea opiniei publice şi cerinţele cumpărătorilor asupra exponatelor.

● **La Comişani, lîngă Tîrgovişte,** s-a deschis un şantier pentru amenajarea unui lac de acumulare cu o suprafaţă de 15 ha, care va asigura irigarea a circa 500 ha de teren cultivat cu porumb, legume şi plante furajere. Folosindu-se apele Ialomiţei şi Dîmboviţei, suprafaţa irigată din judeţul Dîmboviţa urmează să fie extinsă în acest an cu peste 3 000 ha.

● A fost terminată o importantă lucrare destinată alimentării cu apă potabilă a părţii de vest a oraşului Ploieşti, unde se construieşte un cartier care va concentra circa 20 000 de apartamente. O conductă de mare capacitate, agregate puternice de pompare şi un hidrofor, montate aici, vor asigura debitul de apă necesar viitoarelor blocuri. Se efectuează, de asemenea, lucrări pentru îmbunătăţirea aprovizionării cu apă a întregului oraş, precum şi a localităţilor Mizil, Urlaţi, Cîmpina, Sinaia, Buzău şi Tîrgovişte.

● **Uzinele „Steaua electrică"-Fieni,** au omologat pentru producţia de serie noi becuri-auto, pentru toate mărcile de autovehicule, şi tractoare, printre care două tipuri destinate autoturismului românesc „Dacia 1 100". Prototipurile, au fost experimentate cu rezultate bune în laborator şi pe maşini. Pentru realizarea becurilor a fost montată o nouă linie tehnologică, cu ajutorul căreia se obţine o productivitate înaltă şi un preţ de cost redus al produselor.

● Se desfăşoară într-un ritm intens **lucrările de modernizare a drumurilor naţionale Calafat-Cetate-Turnu Severin, Cîmpulung — Muscel — Bran — Braşov şi Lugoj — Deva.** Pînă acum, constructorii au executat lucrări de derocare a stîncilor şi de amenajare a unor ziduri de sprijin, terasamente, poduri, podeţe, precum şi îmbrăcăminţi asfaltice pe unele porţiuni de drum.

● **Combinatul de celuloză şi hîrtie din Dej** a atins parametrii proiectaţi cu trei luni înainte de termenul prevăzut. Printre măsurile care au stat la baza acestui succes se află scurtarea duratei turnusului de fierbere — ceea ce a avut ca rezultat obţinerea a trei şarje de celuloză în plus pe zi —, precum şi mărirea capacităţii pompelor centrifuge pentru transportul pastei. S-au creat astfel condiţii pentru realizarea, peste sarcinile anuale de plan, a circa 1 000 tone de celuloză şi a unor însemnate cantităţi de hîrtie albită.

● Pe cel mai mare şantier constănţean de locuinţe Tomis Nord, **care în final va însuma circa 10 000 de apartamente, a început construirea unui bloc cu 110 apartamente. La înălţarea sa se folosesc, pentru prima dată în această parte a ţării, panouri mari prefabricate. Cu noile construcţii de locuinţe care se fac la Constanţa, Medgidia, Mangalia şi în alte localităţi, spaţiul locativ al judeţului se măreşte anul acesta cu încă 2 300 de apartamente.**

FABRICA DE RULMENTI
BÎRLAD

PRODUCE:

- rulmenţi de construcţie specială;
- rulmenţi radiali şi axiali cu bile;
- Rulmenţi oscilanţi cu role butoi;
- rulmenţi radiali cu role cilindrice

organele ce exercită acest control să nu aparțină — organizatoric — de întreprinderea în care funcționează. În acest fel, aceste organe vor putea efectua un control mai exigent, care să ducă la asigurarea respectării disciplinei de plan și financiare.

Este, de asemenea, necesar ca bazele de aprovizionare și desfacere ale ministerelor **să procedeze cu mai multă operativitate la preluarea și redistribuirea stocurilor disponibile din întreprinderi,** deoarece au posibilități multiple pentru cunoașterea necesităților tuturor întreprinderilor, ele fiind acelea care emit repartițiile, astfel încît sînt în măsură să participe efectiv și continuu la repunerea în circuitul economic a stocurilor respective.

O contribuție tot atît de însemnată în valorificarea stocurilor va trebui să aducă și **întreprinderile teritoriale de aprovizionare (I.T.A.) — organizații nou înființate, care vor trebui să acționeze hotărît și neîntîrziat în redistribuirea stocurilor.** Pentru ca această acțiune să poată fi desfășurată cît mai larg, ar fi indicat ca mărfurile care intră în nomenclatorul acestor unități — mărfuri de uz general — să fie scoase din planul bazelor de aprovizionare și desfacere ale ministerelor, aceasta conducînd în mod direct la reducerea substanțială a stocurilor și la o mai judicioasă gospodărire a materialelor respective.

A. PETRESCU

N. VLAD

— Banca Națională —

FORȚĂ DE MUNCĂ

ÎNTREPRINDEREA — ORGANIZATOR ȘI DINAMIZATOR AL FORMĂRII PROFESIONALE

SCHIMBĂRILE intervenite în structura economiei, în nivelul tehnic și de organizare a producției își găsesc tot mai mult corespondent în economia modernă, în modificări cantitative și calitative pe planul resurselor de muncă. „Acumularea" de calificări — concepută ca un proces cantitativ și calitativ — este, în fapt, factorul motor nu numai al creației științifice și tehnice ci, în egală măsură, al procesului de încorporare a progresului tehnologic în producție.

Calificarea — înțeleasă ca totalitatea cunoștințelor teoretice și a deprinderilor practice, necesare pentru exercitatea unei meserii în condiții tehnico-organizatorice determinate — este un proces dinamic, care evoluează sub acțiunea concomitentă a unei multitudini de factori și condiții, printre care tipul și nivelul tehnicii, forma și modul de organizare a producției joacă un rol hotărîtor. Progresul științific și tehnic contemporan determină un pronunțat proces de „uzură morală" a unora din cunoștințele teoretice și deprinderile practice, ca și apariția explozivă a noi cunoștințe și deprinderi de muncă, imprimă procesului de formare profesională un caracter permanent, continuu.

UN ROL DEOSEBIT de important în întregul proces de formare și perfecționare a pregătirii muncitorilor revine întreprinderilor, funcția lor manifestîndu-se în mod complex în procesul de planificare, recrutare, orientare — selecționare, pregătire, utilizare și asigurare a stabilității forței de muncă calificate. Întreprinderea trebuie să se manifeste în fapt ca **organizator permanent** și **dinamizator** al calificării forței de muncă.

După cum este cunoscut, calificarea muncitorilor — ca și a altor categorii de cadre — nu a reușit să țină întotdeauna pasul cu cerințele crescînde ale economiei noastre naționale. O analiză a cauzelor care au generat și generează încă rămînerea în urmă a calificării în unele activități sau meserii, arată că acestea sînt atît de ordin obiectiv — rezultat al procesului de creștere economică rapidă — cît, mai ales, de natură subiectivă, ca urmare **a locului** pe care numeroasele probleme ale calificării și utilizării forței de muncă îl dețin în „politica" întreprinderilor și a modului lor de rezolvare.

În activitatea multor întreprinderi, în preocupările departamentelor, problemele calificării muncitorilor au fost oarecum împinse pe o orbită periferică, sectoare importante ale economiei naționale, creatoare sau beneficiare ale progresului tehnic modern — construcții de mașini, chimie ș.a. resimțind lipsa muncitorilor calificați.

● *Serviciul de personal și școala*

ESTE CUNOSCUT faptul că formarea profesională este un proces de durată, că între momentul începerii acestui proces și aplicarea efectivă în producție a cunoștințelor și deprinderilor de muncă însușite există un decalaj. Din acest punct de vedere, o calificare corespunzătoare și „deschisă", la nivelul cerințelor producției este condiționată — înainte de toate — de promovarea și de către întreprinderi a unei politici de **perspectivă** în domeniul **pregătirii** forței de muncă, ca și de asigurarea **în, din** și **prin** însuși procesul de educație și instrucție profesională a unui coeficient ridicat de interșanjabilitate, de mobilitate.

Deși, mai ales în anii din urmă, s-au creat condiții mai favorabile pentru sincronizarea factorilor materiali și umani ai producției, **planificarea** asigurării cu forța de muncă calificată nu este satisfăcătoare. Astfel, determinarea necesarului suplimentar de muncitori calificați pe meserii și nivele de calificare și pe această bază a planului de școlarizare efectuată înainte de definitivarea planului de producție — determină multe elemente de aproximație, nu este fundamentată pe criterii riguros științifice, și este insuficient corelată cu alți parametri ai dezvoltării întreprinderii. Aceasta explică în mare măsură o seamă din deficiențele de ordin cantitativ și calitativ în domeniul forței de muncă semnalate în întreprindere. **Elaborarea**, în cadrul fiecărei întreprinderi, pe baza unor studii cu caracter științific care să ia în considerare intercorelațiile tuturor factorilor de producție în vederea optimizării lor, **a balanței muncitorilor calificați, pe meserii nivele și forme de calificare**, apare ca deosebit de utilă.

Îmbunătățirea activității în domeniul recrutării și formării forței de muncă calificate este legată și de **reconsiderarea concepției existente privind serviciul de personal,** care deși are principale atribuții în domeniul calificării, nu dispune însă, în frecvente cazuri, de potențialul tehnic, organizatoric, pedagogic, financiar pentru a le rezolva corespunzător, activitatea sa fiind limitată la aspecte administrative.

Colaborarea dintre **școală** și **întreprindere,** ca verigi ale procesului de pregătire, este factorul hotărîtor în creșterea eficienței cheltuielilor de formare a cadrelor.

Deosebit de important apare, din acest punct de vedere, crearea în întreprindere a unui climat favorabil însușirii meseriei ; aceasta implică, printre altele o atitudine atentă a secțiilor față de elevii — practicanți, alegerea cu grijă pe baza unor criterii complexe a muncitorilor care urmează să se ocupe de instruirea practică a elevilor ; crearea condițiilor (lucrări, utilaje în numărul și de calitatea corespunzătoare) și urmărirea atentă a modului în care se respectă programa de instruire practică.

Deficiențele existente în acest domeniu au făcut ca însușirea deprinderilor practice de muncă să fie deficitară, iar perioada de adaptare la condițiile producției, îndeplinirea normei, relativ îndelungată (în medie, pentru meseriile mai complexe, circa 6 luni). Soluția creșterii numărului de ore afectate instruirii practice, spre care înclină unii specialiști, nu rezolvă, după părerea noastră, problema atît timp cît nu se aduc îmbunătățiri în însuși modul de organizare a instrucției practice. Apreciem ca fiind mai utilă și eficientă crearea unor **ateliere-școală cu plan de producție** — în cadrul întreprinderilor, sau al școlilor profesionale — sau pentru început a unor sectoare, grupe de mașini afectate special pentru elevi în secțiile de producție.

Un domeniu nu mai puțin important spre care se cere îndreptată atenția întreprinderilor îl constituie organizarea și desfășurarea cursurilor de calificare de scurtă durată. Prelungirea duratei învățămîntului obligatoriu la 10 ani creează condiții deosebit de favorabile pentru calificarea prin astfel de cursuri.

În prezent, esențial pentru creșterea eficienței acestei forme de calificare ni se pare accelerarea trecerii la forma de organizare — preconizată prin legea învățămîntului — în etape **succesive, pe grade** ca și **organizarea lor diferențiată în funcție de nivelul de cultură generală a muncitorilor.**

Viitorii constructori de mașini electrice — Într-una din clasele Școlii profesionale a Uzinei de mașini electrice — București.

● *Reinstruirea — o necesitate economică și socială*

FORMAREA PROFESIONALĂ tinde să îmbrace un caracter permanent, fiind necesare în cursul vieții active a individului, fie reîmprospătarea, fie completarea cunoștințelor. Experiența acumulată de țările cu o economie dezvoltată arată că **reinstruirea profesională periodică** constituie o necesitate economică și socială și ocupă un loc important în politica de utilizare a forței de muncă. Cu toate că în întreprinderi funcționează un număr mare de cursuri de perfecționare a calificării, acestea nu se dovedesc suficient de eficiente.

La aceasta contribuie o serie de factori, printre care organizarea lor fără a ține, adesea, seamă de nivelul și forma de calificare a cursanților (în acest an, de exemplu, la uzinele „23 August" funcționează cursuri în care sînt încadrați la un loc muncitori din categoriile 3, 4, 5, 6, și uneori chiar 7, calificați atît prin școli profesionale, cursuri de scurtă durată sau loc de muncă ; tematica, uneori prea pretențioasă, alteori, sub nivelul pregătirii cursanților ; slaba legătură cu problemele concrete ale producției (curente și de perspectivă) ; inexistența unei legături între frecventarea acestor cursuri și stimularea materială și morală a lucrătorilor etc.

Pe lîngă diferențierea precisă a formelor de perfecționare a calificării, (cursuri de reîmprospătare, de completare, de specializare, de recalificare) foarte importantă ne apare organizarea lor în funcție de nivelul de pregătire a cursanților, de cerințele concrete ale producției. Stimularea interesului pentru frecventarea acestora este legată și de introducerea, ca o condiție suplimentară a promovării în categorii superioare de încadrare, a obligativității lor. Nu lipsită de semnificație este și atestarea printr-un document, a promovării uneia sau altei forme de perfecționare a calificării.

În cazul în care apar probleme noi și foarte importante (noi produse, tehnologii, utilaje etc.) ar putea fi reținută și ideea organizării unor **cursuri de specializare,** perfecționare cu scoatere din producție.

În condițiile în care mutațiile din nivelul tehnic și de organizare, din volumul, profilul și structura producției modifică, uneori radical, cerințele față de forța de muncă, întreprinderile au datoria de a se preocupa în permanență de **reciclarea** și, atunci cînd e necesar, de **reorientarea profesională** în timp util a cadrelor de care dispun.

Steliana PERȚ

cercetător principal

Institutul de Cercetări Economice

CÎT NE COSTĂ COSTURILE DE PRODUCȚIE

(Urmare din pag. 5)

bărbați și 5,63 lei/bucată la paltoanele pentru femei). Extinderea tehnologiei de lipire în tot mai multe fabrici de confecții, ar amplifica substanțial volumul economiilor la prețul de cost și ar contribui efectiv la reducerea cheltuielilor materiale.

Dar nu numai atît. Fabricile de confecții pot folosi într-o măsură mult mai largă țesăturile și tricoturile cașerate cu poliuretan. Dat fiind că necesită un consum mult mai mic de materii prime pe mp, dintr-un calcul făcut rezultă că, anual, s-ar putea economisi materii prime și materiale în valoare de 120 milioane lei.

DE ASEMENEA, în industria de pielărie, blănărie și încălțăminte, în sectorul tăbăcăriei minerale pot fi create condiții pentru extinderea procedeului de tăbăcire la cald în locul sistemului rece. Aceasta ar înlesni realizarea unor importante economii la cheltuielile pentru materialele auxiliare: consumul de bicromat se reduce foarte mult, iar cel de acid formic, sulfuric, clorură de sodiu etc. se elimină în totalitate. **Un calcul estimativ arată că, prin procedeul de tăbăcire la cald a pieilor, se obține la fiecare 100 mp piei fețe o reducere a cheltuielor materiale cu 90 lei, ceea ce la producția unei singure tăbăcării reprezintă o economie anuală de peste 500 mii lei.** În sectorul tăbăcăriei vegetale, prin extinderea procedeului de tăbăcire uscată, rezultă, de asemenea importante reduceri ale cheltuielilor pentru materialele auxiliare. **Studiul făcut demonstrează că, în cazul tăbăcirii uscate, la fiecare 100 kg talpă crupon se obține față de cea semilentă, economii de 288 lei, ca urmare a reducerii normelor de consum, a prețurilor de aprovizionare și înlocuirii unor materiale din import cu altele din țară.**

Extinderea folosirii înlocuitorilor în toate sectoarele industriei ușoare reprezintă una dintre cele mai importante rezerve de reducere a cheltuielilor materiale de producție. **Numai în industria de încălțăminte, din cantitatea de 70 tone piei care se folosește în prezent pentru producerea de pichere** (ce pot fi confecționate din polietilenă de joasă presiune), **este posibil să se realizeze o producție suplimentară de circa 450 mii perechi încălțăminte, nemaivorbind de faptul că picherele din material plastic au o durată de folosire de 3 ori mai mare decît cele din piele.**

★

AM RELEVAT o parte din rezervele ce pot fi fructificate în interesul reducerii simțitoare a cheltuielilor materiale prin introducerea și extinderea progresului tehnic. Unele din ele sînt identificate și valorificate. Altele, necesită luarea unor măsuri concrete. Esențial este că cu cît aceste rezerve vor fi fructificate mai repede, cu atît se va obține, în final, o reducere mai consistentă a cheltuielilor materiale, apropiindu-ne astfel de nivelul realizărilor din țările cu o industrie ușoară avansată.

AGRICULTURĂ

ÎN INTREPRINDERILE AGRICOLE DE STAT

SĂ NU UITĂM CĂ CIFRELE MEDII ASCUND ȘI DEFICIENȚE

Ion RUȘINARU
președintele consiliului
de administrație
al Băncii agricole

REALIZAREA unui salt calitativ în activitatea întreprinderilor agricole de stat este nemijocit legată de îmbunătățirea organizării producției și a muncii pe baze științifice, care să permită folosirea rațională a pămîntului, a mijloacelor moderne de mecanizare și chimizare, trecerea la organizarea superioară a producției agricole (sere, complexe de creșterea animalelor și păsărilor), precum și valorificarea superioară a produselor.

Măsurile ample stabilite de partid cu privire la îmbunătățirea conducerii, planificării, finanțării și organizării întreprinderilor agricole de stat care au fost experimentate în anul 1967 la un număr restrîns de unități și apoi extinse în anul 1968 în tot sectorul de stat din agricultură, au ca scop să ridice la un nivel superior activitatea economică a acestor unități. Și acest lucru este deosebit de important pentru întreaga economie națională, dacă ținem seama că întreprinderile agricole de stat dețin o suprafață agricolă de 2 141 mii ha din care 1 681 mii ha teren arabil.

O puternică bază tehnico — materială...

ÎN SCOPUL valorificării maxime a acestor terenuri, statul a alocat însemnate fonduri pentru mecanizare, irigații și pentru construirea de importante capacități de producție în sectorul zootehnic și vitipomicol. La finele anului 1968, aceste unități dispuneau de fonduri fixe în valoare de 20,7 miliarde lei. din care circa 6 miliarde lei valoarea tractoarelor și a altor mijloace de mecanizare și peste 7 miliarde lei construcții productive. Suprafața arabilă ce revine pe tractor a scăzut de la 83 ha în 1960 la 60 ha în 1968 În anul 1968 s-au folosit 624 mii tone îngrășăminte chimice revenind 295 kg/ha teren agricol față de 140 kg/ha în 1960. Un număr mare de animale și păsări din I.A.S. sînt concentrate în complexe de tip industrial: 83% din totalul păsărilor, 57% din numărul taurinelor la îngrășat, 34% din cel al porcilor la îngrășat.

Pe lîngă toate acestea, în întreprinderile agricole de stat lucrează 4 580 specialiști cu studii superioare și 4 641 cu studii medii, revenind pentru un cadru cu pregătire superioară 881 ha.

Lărgirea continuă a bazei tehnico-materiale, utilizarea de la an la an cu mai multă eficiență a pămîntului și a mașinilor agricole, introducerea chimizării, precum și specializarea producției ș.a., au dus la dezvoltarea economică a întreprinderilor agricole de stat, ceea ce a contribuit la asigurarea unui spor de produse agricole pentru aprovizionarea populației, a industriei cu materii prime, precum și livrarea unor cantități tot mai mari la export. Valoarea producției globale a crescut în perioada 1966—1968 în medie de 1,7 ori față de media anilor 1960—1965 și de 4,4 ori față de media anilor 1955—1959. A crescut în mod simțitor participarea acestor unități la crearea fondului de stat de produse agricole (la grîu-secară de 3,3 ori, la lapte de vacă de 2,3 ori, iar la carne de 3 ori în 1966—1968 față de 1955—1959). Totodată. livrările directe la export ale întreprinderilor agricole de stat au crescut de 4,6 ori în anul 1968 față de anul 1960.

De reținut este faptul că sporul de produse s-a obținut în cea mai mare parte prin creșterea producțiilor medii și nu prin extinderea suprafețelor (vezi și tabelul de mai jos).

Tabel nr. 1

		Media anilor 1960—1965	Media anilor 1966—1968
— Grîu	kg/ha	2080	2254
— Porumb	kg/ha	2650	2939
— Floarea soarelui	kg/ha	1480	1878
— Lapte vacă	litri	2910	3005
— Lînă	kg	2,7	3.1
— Ouă	buc.	171	187

...și noul cadru organizatoric...

EFICIENȚA MĂSURILOR stabilite de către plenara C.C. al P.C.R. din 27—28 martie 1967 a fost dovedită din plin în practică. Noul cadru organizatoric, precum și cointeresarea materială, au constituit condiții de bază pentru înbunătățirea muncii. Specialiștii preluînd conducerea directă a fermelor, au trecut la organizarea științifică a producției și a muncii, prin continuarea programului de specializare și profilare a producției, au concretizat în practică măsurile stabilite pentru folosirea mai completă a bazei tehnico-materiale și a forței de muncă. La 1 ianuarie 1968 numărul personalului tehnico-administrativ era cu 36% mai mic decît la 1 ianuarie 1967, iar al muncitorilor permanenți cu aproape 22%, ceea ce înseamnă o economie calculată anual la fondul de salarii de circa 380 mil lei.

Semnificativ este faptul că în trecut conducerile fostelor gospodării agricole de stat solicitau în mod frecvent să li se repartizeze cît mai multe tractoare, mașini agricole, mijloace de transport etc., existînd o tendință generală de aprovizionare cu cantități tot mai mari de piese de schimb, obiecte de inventar, substanțe chimice și alte materiale. Astăzi însă mulți conducători de ferme au cerut să se revadă planurile de dotare cu mașini și au renunțat la aprovizionarea cu unele materiale prevăzute inițial în plan, pentru ca pe această cale să realizeze economii de cheltuieli.

...își arată roadele

ANUL TRECUT, deși condițiile climatice au fost mai puțin favorabile, întreprinderile agricole de stat au obținut rezultate bune atît în ce privește realizarea producției. cît și a veniturilor, după cum rezultă din compararea datelor la 100 ha teren agricol:

Tabel nr. 2

în mii lei

	1967	1968	%
Producția globală	553	621	112,2
Rezultate financiare			+83,7

Toate acestea își au corespondentul în rezultate financiare bune. În anul 1968 pentru 1000 lei producție marfă s-a cheltuit efectiv 850 lei față de 909 lei planificat. Este adevărat că analizînd proveniența beneficiului realizat în anul 1968 de întreprinderile agricole de stat rezultă că o parte s-a obținut în urma unor reglementări privind unele prețuri de livrare pentru a se stimula creșterea producției la anumite produse, cum a fost cazul la struguri și ouă, precum și ca urmare a schimbării unor metodologii de calcul și înregistrare a cheltuielilor de producție. Aceste influențe reprezintă însă numai 22% în totalul beneficiului realizat. Diferența de 78% sînt realizări certe, obținute prin efortul lucrătorilor și aplicarea măsurilor de îmbunătățire a conducerii, organizării producției și muncii.

Din analiza cheltuielilor de producție pe elemente ale prețului de cost. rezultă că, față de planul anului 1963, salariile efectiv plătite au fost mai mici cu 269 mil. lei, în condițiile în care salariul mediu pe un salariat din activitatea de bază a fost mai mare cu 71 lei decît în anul precedent. Aceasta întrucît, în anul 1968, productivitatea muncii pe un salariat din activitatea de bază, exprimată prin producția globală, a crescut față de anul 1967 cu 17%, iar exprimată prin producția netă cu 20,9%. Reduceri însemnate față de plan s-au înregistrat și la cheltuielile materiale (peste 390 mil. lei), ca urmare a substituirii și reducerii de consumuri specifice la furaje, îngrășăminte și insectofungicide (circa 160 mil. lei) și a reducerii consumurilor specifice la carburanți și lubrifianți, materiale, piese de schimb etc. (circa 100 mil. lei).

Toate acestea au determinat reducerea prețului de cost care în anul 1968 a fost mai mic decît în anul 1967, cu 16 lei/tonă la porumb, la carne taurine cu 660 lei/tonă g.v., la carne porcine cu 490 lei/tonă g.v., la lapte de vacă cu 14 lei/hl.

Rezultatele financiare obținute de întreprinderile agricole de stat în anul 1968 comparativ cu planul au fost influențate și de valorificarea unor produse la prețuri mai mari decît cele planificate, determinate în special de calitatea mai bună a acestora.

Beneficiile obținute în anul 1968 provin în proporție de 89% din activitatea fermelor specializate. fapt care pledează pentru continuarea specializării și profilării producției. În totalul beneficiilor ponderea o dețin fermele cu profil vegetal, circa 62%.

Pătrunzind dincolo de cifrele medii

REZULTATELE BUNE obținute de întreprinderile agricole de stat în anul 1968, nu au epuizat însă rezervele existente pentru creșterea eficienței muncii în acest sector important al agriculturii. O să mă refer numai la cîteva, care consider că au o influență mai mare asupra rezultatelor și a căror mobilizare depinde în cea mai mare parte de organizarea, conducerea producției și a muncii.

În anul 1968, pentru dezvoltarea bazei tehnico-materiale a întreprinderilor agricole de stat au fost investite trei miliarde de lei, cu 492,0 milioane mai mult decît în anul 1967. Datorită unor lipsuri în organizarea șantierelor și în asigurarea la timp a materialelor, utilajelor și forței de muncă necesare, o parte din lucrările care trebuiau să fie date în folosință în anul 1968 nu au fost terminate, ceea ce a influențat negativ activitatea economică. Așa este cazul cu complexul pentru creșterea și îngrășarea porcilor Beregsău, județul Timiș, cu o capacitate de 100 mii porci grași pe an; cu complexul pentru creșterea industrială a păsărilor Orțișoara, județul Arad, și altele.

Totodată, în multe unități a existat un volum mare de fonduri fixe neutilizate la maximum care grevează balanța cheltuielilor. Între acestea sînt combine de recoltat porumb, mașini de scos cartofi, tractoare, construcții de tot felul (grajduri, sedii administrative). Iată cîteva exemple: I.A.S. Drăgășani-Vîlcea 979 mii lei; I.A.S. Valea lui Mihai 396 mii lei; I.A.S., Turnu-Severin 652 mii lei; I.A.S. Borcea 2050 mii lei etc.

În sectorul zootehnic. de asemenea, există carențe în activitatea multor întreprinderi agricole de stat, care reduc din realizările bune obținute de majoritatea unităților. Astfel, unele complexe industriale de creștere și îngrășare a porcilor nici după 2—3 ani de la punerea lor în funcțiune nu au atins parametrii prevăzuți în studiile tehnico-economice (Complexele Ulmeni, Călărași, Băilești, Căzănești). La taurine, la îngrășat sporul mediu zilnic obținut în îngrășătoriile de tip industrial a fost în anul 1968 inferior celui din sistemul gospodăresc. La complexele de păsări deși producțiile medii sînt mai mari decît cele prevăzute în STE, prețul de cost însă prezintă diferența între 600 și 839 lei/mia buc. ouă, față de prevederile STE de 700 lei/mia buc. Și în ceea ce privește producția de lapte există încă mari rezerve. Dintr-un control făcut la un număr de întreprinderi agricole s-au găsit peste 4500 vaci neproductive sau cu producții scăzute, deși an de an se reformează un număr însemnat de vaci. O asemenea situație se datorește lipsurilor în creșterea și selectarea animalelor ce se trec la turma de bază, cît și lipsei de atenție pentru întreținerea corespunzătoare a animalelor productive.

Sînt cunoscute eforturile pe care le face statul pentru amenajarea terenurilor pentru irigat, pe care se pot obține producții mari stabile. indiferent de condițiile climatice. Cu toate acestea, la unele întreprinderi agricole de stat producțiile obținute de pe aceste terenuri sînt mici, ceea ce determină un preț de cost ridicat pe unitatea de produs, uneori chiar mai mare decît la aceleași culturi aflate în regim neirigat. La I.A.S. Medgidia — județul Constanța — în anul 1968, prețul de cost la porumb irigat a fost mai mare decît la cel în cultură neirigată. Aproape tot așa au stat lucrurile și la I.A.S. Bragadiru — jud. Ilfov, I.A.S. Baldovinești — jud. Brăila și altele.

Acestea sînt numai o parte din rezervele mari care așteaptă să fie puse în valoare în întreprinderile agricole de stat. Astfel de deficiențe au făcut ca unele întreprinderi să încheie activitatea cu pierderi și în anul 1968, iar altele să nu realizeze beneficiile planificate. În județul Ilfov, de exemplu, pe total s-au obținut beneficii de aproape 110 mil. lei; I.A.S. Bucșani a înregistrat însă o pierdere de peste 3 mil. lei față de un beneficiu planificat de 350 mii lei, iar I.A.S. Fundeni a avut o pierdere de 7,3 mil. lei, deși fusese planificată cu beneficiu. Nu stau mai bine lucrurile nici la I.A.S. Giurgiu, I.A.S. Buftea. Dacă facem un calcul pe total Departament rezultă că în cazul în care și aceste întreprinderi ar fi obținut cel puțin rentabilitatea planificată. beneficiile realizate de întreprinderile agricole de stat în anul 1968 ar fi fost cu circa 240 mil. lei mai mari.

Problema **rentabilității se pune și mai pregnant la nivelul de fermă și pe produs.** În 1968. la un număr destul de mare de ferme activitatea a fost nerentabilă; de asemenea, unele produse, chiar pe total Departament nu sînt rentabile. Rentabilizarea tuturor fermelor și a produselor este, prin urmare, o problemă de mare importanță care nu poate să nu stea în centrul atenției tuturor lucrătorilor din întreprinderile agricole de stat.

Prevederi legislative ce trebuie actualizate

EXPERIMENTAREA NOII organizări a întreprinderilor agricole de stat și îmbunătățirile aduse sistemului de planificare, finanțare și creditare, dovedesc că măsurile stabilite corespund stadiului de dezvoltare a acestor unități și cerințelor actuale. Totodată, experimentarea a arătat că unele reglementări prin care se urmărea punerea în practică a principiilor stabilite de Hotărîrea Plenarei C.C al P.C.R. din 27—28 martie 1967, mai pot fi corectate și adaptate condițiilor concrete din aceste întreprinderi.

În primul rînd m-aș referi la **stabilirea indicatorilor de plan economici și financiari.** În urma măsurilor luate pentru mobilizarea rezervelor existente în unele unități, întreprinderile agricole de stat s-au înscris în plan pentru anul 1968 cu o producție globală mai mare cu aproape 500 mil. lei decît cea prevăzută în planul centralizat. La unele întreprinderi și ferme planul nu a reflectat însă în întregime potențialul economic al acestora existînd tendința planificării unor producții, prețuri de cost și beneficii inferioare celor realizate în anii precedenți Astfel. I.A.S. Bădălan — jud. Galați și-a planificat 7,7 mil. lei beneficii față de 9,6 mil. lei cît a realizat în 1957, deși în anul 1968 i s-a dublat suprafața arabilă, a dat în funcțiune o fabrică de uscat furaje verzi și o secție de preparate de carne (de menționat că această întreprindere a realizat un beneficiu de 19 mil. lei), I.A.S. Băilești-Dolj, și-a planificat o producție medie la la grîu de 2 950 kg/ha, deși realizările din ultimii 3 ani sînt de 3 250 kg/ha, iar în 1968 a obținut 3 260 kg/ha.

Ținînd seamă că premierea lucrătorilor din ferme și întreprinderi are la bază depășirea planului de producție totală și a venitului net, trebuie să se analizeze și să se găsească metodele potrivite care să determine întocmirea unor planuri corespunzătoare posibilităților fiecărei întreprinderi. căci numai în aceste condiții sistemul de cointeresare materială își poate ajunge scopul urmărit de a stimula toți lucrătorii să descopere rezervele interne și să depună eforturi pentru realizarea de producții și venituri suplimentare.

O altă problemă care se cere reanalizată este în legătură cu **sistemul de finanțare și creditare.** Normele actuale au dus într-adevăr la simplificarea muncii, la antrenarea crescîndă a unităților băncii și întreprinderilor în planificarea și acordarea creditelor etc. În ce privește creșterea rolului creditului în eliminarea fenomenelor negative din întreprinderi, va trebui să analizăm în continuare noi măsuri. Deși în noile condiții au fost reduse fondurile proprii ce se alocă de la buget pentru a se extinde sfera creditului bancar, prin faptul că cea mai mare parte din beneficiul realizat în cursul anului rămîne la dispoziția întreprinderilor agricole pînă la sfîrșitul trimestrului I al anului următor, s-a ajuns în situația că la unele unități sfera creditului s-a îngustat. Nu puține sînt cazurile cînd o perioadă destul de mare din an unele întreprinderi nu mai apelează la credite. În anul 1968, un număr de 120 întreprinderi agricole de stat nu au folosit credite pe diferite perioade. În aceste condiții se înțelege că creditul nu-și mai exercită funcțiile de pîrghie financiară. Existența unor disponibilități mari în conturi duce

(continuare în pag. 13)

REGULI PRIVIND ORGANIZAREA ȘANTIERELOR DE CONSTRUCȚII – MONTAJ

● Delimitarea lucrărilor de organizare

ȘANTIERELE pot fi grupate teritorial în grupuri de șantiere organizate pe bază de gospodărire socialistă internă fiind subunități ale trustului sau ale întreprinderii de construcții-montaj, fără a avea însă persoana juridică.

Actele normative consideră ca lucrări de organizare a șantierelor următoarele construcții provizorii sau definitive :

● Construcții social-culturale și administrative ca : locuințe, dormitoare, vagoane dormitoare. corturi, birouri, băi, spălătorii ș.a.

● Construcții pentru deservirea producției ca : șoproane, magazii, depozite, bazine de apă, platforme pentru depozitare ș.a.

● Construcții și instalații de folosință generală : drumuri de șantier, linii ferate înguste, rețele provizorii, posturi provizorii de transformare, racorduri de orice fel de la lucrările de organizare la lucrările de bază ș.a.

● Instalații și lucrări de organizare necesare pentru executarea lucrărilor pe timp friguros și la lumină artificială cu excepția anumitor cheltuieli determinate de aceste condiții (spor de manoperă, pentru randamentul scăzut al muncitorilor, sporul de consum la materiale, combustibil necesar încălzirii agregatelor, apei și betoanelor, precum și cel necesar încălzirii încăperilor).

Important de remarcat este faptul că mijloacele de transport nu pot fi achiziționate din fondul cheltuielilor de organizare a șantierelor.

Ordinul Comitetului de Stat pentru construcții, Arhitectură și Sistematizare nr. 311 din 28 iunie 1967 (Buletinul C.S.C.A.S. nr. 12/1967) reglementează organizarea laboratoarelor de șantier, care pot fi înființate numai în caz de absolută necesitate.

Restrîngerea cheltuielilor de organizare a executării lucrărilor de construcții-montaj trebuie să reprezinte o preocupare permanentă atît a proiectanților cît și a antreprenorilor și beneficiarilor lucrărilor de investiție. În acest sens se indică : în primul rînd să se efectueze lucrările ce ușurează executarea și reduc cheltuielile construcțiilor (drumuri, linii de garaj etc.) ; să se folosească la maximum pentru cazarea constructorilor și a celorlalți salariați, construcțiile de bază executate ; să se folosească cu precădere spațiile și utilajele libere ale beneficiarului de investiții ; să se reducă la minimum construcțiile provizorii și să se construiască pe cît posibil numai construcții definitive ; pentru nevoile de primă urgență să se achiziționeze de constructor un număr suficient de barăci demontabile sau mobile ; se va lăsa inițiativă constructorului în vederea executării cît mai economicoase a lucrărilor de organizare de șantier.

● Terenurile de amplasare

DIN CAUZA urgenței efectuării lucrărilor de organizare a șantierelor, precum și din cauza caracterului lor, o deosebită importanță trebuie acordată terenului unde se amplasează aceste lucrări.

În cazul în care terenurile pentru lucrările de organizare a șantierelor sînt necesare în mod definitiv lucrărilor de investiții, ele se pot obține prin transfer de la întreprinderile de stat sau prin expropiere de la organizațiile cooperatiste sau obștești, în conformitate cu Decretul nr. 545 din 26 decembrie 1958. (publicat în Buletinul Oficial nr. 41 din 30 decembrie 1958) și cu H.C.M. nr. 1076 din 20 nov. 1959 pentru aplicarea art. 6 al Decretului nr. 545/1958 (cu modificările aduse prin H.C.M. nr. 375 din 16 iunie 1961).

Dacă, dimpotrivă, terenul nu este necesar decît cu caracter temporar, el poate fi închiriat fie de la întreprinderile care îl au în administrare operativă (situație în care nu se vor suporta decît echivalentul impozitului și a amortismentului eventualelor instalații și construcții), fie de la organizațiile — cooperatiste sau obștești sau de la particulari, evident în condițiile H.C.M. nr. 1879 din 28 decembrie 1960 și a circulării Ministerului Finanțelor nr. 1523 din 6 februarie 1961 (care cuprinde instrucțiuni privind modul de stabilire a chiriilor pentru terenurile proprietate particulară, ce se închiriază pentru asigurarea executării lucrărilor de investiții).

Pentru terenurile necesare executării prospecțiunilor geologice-geofizice și lucrărilor petroliere sau miniere, cu caracter temporar, există o reglementare specială prevăzută de Decretul nr. 291 din 2 octombrie 1961 (publicat în Buletinul Oficial nr. 24 din 7 octombrie 1961).

Legea nr. 12 din 14 mai 1968 (publicată în Buletinul Oficial nr. 63/1968), prevede că amplasarea obiectivelor industriale, agrozootehnice și social-culturale se va face de regulă pe terenuri situate în perimetrul construibil al orașelor sau în vatra satelor, precum și pe terenuri improprii producției agricole.

Potrivit aceluiași act normativ, ocuparea și folosirea definitiv sau temporar, a terenurilor agricole situate în afara vetrei satelor sau a perimetrului construibil al orașelor, în alte scopuri decît producția agricolă, nu se va face decît în mod excepțional și numai pe baza aprobării prealabile date de Consiliul de Stat, pentru terenurile arabile, plantații și cele unde s-au executat lucrări de îmbunătățiri funciare și de către Consiliul de Miniștri pentru celelalte terenuri agricole.

Beneficiarii lucrărilor de investiții vor trebui să includă în valoarea lucrărilor respective și valoarea terenurilor.

După expirarea termenului pentru care a fost aprobată schimbarea destinației unui teren agricol, acesta va trebui să fie repus în starea de a putea fi folosit în producția agricolă, în care scop se vor desființa toate lucrările ce vor împiedeca folosirea lui, cum sînt gropile, fundațiile, construcțiile etc.

Facem precizarea că în baza legii nr. 12 din 14 mai 1968 și a Instrucțiunilor Consiliului Superior al Agriculturii nr. 420 din 8 iulie 1968 (publicată în Buletinul Oficial nr. 98/1968) se aplică, după caz, sancțiuni penale sau amenzi contravenționale variind între 10.000—50.000 lei pentru : ocuparea și folosirea definitivă sau temporară, fără aprobarea legală a terenurilor agricole ; scoaterea lor din producția vegetală ; predarea terenurilor în starea de a nu putea fi folosite.

O dată clarificată situația juridică a amplasamentului viitoarelor lucrări de organizare de șantier, beneficiarul este obligat să pună la dispoziția antreprenorului general locul pe care urmează să se execute lucrările, liber de orice obiect care ar împiedica executarea acestora în condiții normale.

● Acordul și obligațiile părților

BENEFICIARUL este obligat ca înaintea începerii lucrărilor să asigure antreprenorului general sau antreprenorului de specialitate aprobările organelor în drept pentru racordarea la liniile electrice, conducte principale, traversori de cale ferată, instalarea conductelor principale pe terenuri străine și alte asemenea.

Instrucțiunile nr. 7 din 30 septembrie 1967 ale C.S.C.A.S., prevăd că în cazul în care lucrările de investiții nu apar în planul subantreprenorului, antreprenorul general va ceda acestuia, pe lingă indicatorii de plan aferenți lucrărilor ce se vor executa de acesta, și cota aferentă de organizarea șantierelor, (desigur, în măsura în care antreprenorul general nu va pune la dispoziția subantreprenorului construcții, instalații sau alte servicii prevăzute într-un protocol aprobat de organele tutelare).

Proiectarea lucrărilor de organizare a șantierelor este reglementată prin Ordinul C.S.C.A.S. nr. 194 din 16 mai 1960, (publicat în Buletinul C.S.C.A.S. nr. 11/1960), precum și de instrucțiunile aferente fiecărui sector de activitate.

În lucrările mai importante, proiectantul, beneficiarul și executantul vor trebui să cadă de acord — înainte de începerea lucrărilor — asupra următoarelor elemente (a căror enumerare nu este limitativă) ;

● etapele de realizare a lucrărilor de organizare a șantierelor ;

● sursele de aprovizionare cu materiale de masă, forță de muncă. energie, apă ș.a. ;

● lucrările auxiliare ce se propun a fi executate ;

● construcțiile supuse demolării ce urmează a fi folosite de executant în timpul desfășurării lucrărilor ;

● metoda de lucru preconizată pentru realizarea lucrărilor ;

● utilajul necesar pentru execuția lucrărilor de construcții montaj ;

● posibilitățile de cazare la grupurile sociale ale constructorului sau transportul eventual al lucrătorilor in condițiile legale ;

● stabilirea apartamentelor semifinisate pentru cazarea personalului executantului. (Normativ privind folosirea temporară a locuințelor definitive cu grad de finisaj redus pentru cazarea lucrătorilor constructori — Buletinul C.S.C.A.S. nr. 17—18/1962).

O dată schema generală de organizare a șantierelor fixată, ea nu va putea fi schimbată decît cu avizul proiectantului.

În ipoteza în care lucrările de investiții se efectuează în cadrul unor contracte de antrepriză, la acestea se va anexa (pe lîngă studiul tehnico-economic aprobat sau proiectul de execuție împreună cu devizele aprobate pe întreaga lucrare) și programul pentru eșalonarea sumelor destinate lucrărilor de organizare a șantierului, atît pe întregul deviz, cît și anual.

Const. C. SESCIOREANU
Octavian A. POPESCU

OBLIGAȚIILE LEGATE DE LIVRĂRILE DE MĂRFURI ȘI EXECUTĂRILE DE LUCRĂRI PENTRU UNITĂȚILE AGRICOLE

POTRIVIT H.C.M. nr. 2745/1968 * livrările de mărfuri. executările de lucrări și prestările de servicii pentru cooperativele agricole de producție se fac numai în limita disponibilităților de mijloace bănești ale cooperativelor.

În aplicarea acestor prevederi. practica arbitrală a stabilit că pentru materialele și utilajele care se aprovizionează prin tranzit achitat, organizațiile și întreprinderile producătoare vor putea livra marfa numai după ce primesc confirmarea întreprinderilor de aprovizionare C.A.P. asupra posibilităților de plată ale acestora.

Astfel după cum se precizează prin Circulara nr. 1 din 4 martie 1969 a Primului Arbitru de Stat, lucrările executate sau prestațiunile efectuate pentru sectorul agricol fără adeverință de disponibil, constituie operații juridice nule. În această situație organele arbitrale sesizate urmează a dispune restituirea în natură a prestațiunilor efectuate. În cazul cînd restituirea nu mai este posibilă se va recurge la restituire — obligatoriu — prin echivalent.

În ce privește livrările de utilaje către I.A.S.-uri este în vigoare reglementarea stabilită prin Instrucțiunile comune nr. 12 din 1 decembrie 1966 emise de P.A.S. și B.N.R.S.R., care prin pct. 4 precizează următoarele :

„Pentru ca furnizorii să nu livreze utilaje ori obiecte de inventar de natura fondurilor fixe, considerate de organele bancare ca nejustificate, trebuie să se pretindă cumpărătorului să indice în comenzile sau contractele ce se încheie numărul și data scrisorii Băncii, prin care aceasta le-a dat acordul privind utilitatea procurării acestor obiecte".

În soluționarea unui litigiu dintre Uzina „Înfrățirea" Oradea și I.A.S.-Caracal privind nedecontarea la termen a contravalorii unor utilaje livrate, Primul Arbitru de Stat — prin decizia nr. 537 din 6 martie 1969— a precizat că în momentul contractării furnizorul este obligat să verifice dacă finanțarea este asigurată și există acordul părții pentru efectuarea cheltuielilor respective. În caz contrar, contractul dintre părți nu produce efecte juridice, decît din momentul în care aceste cerințe sînt îndeplinite. Drept urmare, s-au respins pretențiile furnizorului la plata de penalități și cheltuieli de arbitrare determinate de întîrzierea plății pînă la crearea resurselor legale de plată, întrucît se constatase că furnizorul nu avea temei pentru a livra utilajele și a pretinde prețul corespunzător.

În ceea ce privește imputația plăților în raporturile dintre aceste unități, se aplică principiile generale în materie. În situația în care există mai multe obligații de plată, cu obiecte de același fel și născute din același izvor iar prestația săvîrșită este neîndestulătoare pentru a le stinge pe toate, plata va servi mai întîi la stingerea obligației care a ajuns la termen mai recent și numai după aceea la stingerea obligațiilor al căror termen s-a împlinit anterior.

În această privință practica arbitrală **) precizează că în cazul unor debite restante, derivînd din livrări succesive în cadrul aceluiași contract, debitorul nu este în drept să aleagă cu ocazia plății care este datoria pe care înțelege să o stingă. Această posibilitate prevăzută de Codul Civil nu este aplicabilă între organizațiile socialiste, tocmai în interesul unei stricte respectări a disciplinei de plan și financiare în raporturile dintre aceste unități.

A. FLORESCU

---

* Publicată în B. Of. nr. 160 din 15 dec. 1968.

**) Decizia P.A.S. nr. 508/28 februarie 1969.

TRANSPORTURILE UZINALE LA ORA CONVEIERELOR

FLUX, SUPLEȚE, CONTINUITATE

PREOCUPĂRILE în domeniul mecanizării transportului intern la Uzina „Tractorul"-Brașov au o adevărată tradiție. Încă din anul 1957 aici a luat ființă un serviciu de mecanizări, ale cărui preocupări s-au finalizat în obținerea unor importante rezultate din care pot fi date ca exemplu: transportorul suspendat între secții, transportorul subteran între montaj motor și montajul general, amplasarea în flux a liniilor tehnologice etc.

Acțiunea de organizare științifică inițiată de conducerea de partid și de stat în 1967 a dat un nou impuls preocupărilor din domeniul mecanizării transportului intern. Astfel chiar în 1967 s-a realizat un amplu studiu cu participarea mai multor specialiști din uzină, intitulat: „Posibilitățile de modernizare a manipulărilor și a transportului intern". Din acest studiu a rezultat un număr de 279 măsuri, privind modernizarea a 8 055 mijloace de transport, manipulare și depozitare, cu o eficiență economică de circa 6 mil. lei/an.

În anul 1968 s-au cristalizat principiile care au stat la baza alegerii celor mai potrivite mijloace de transport în interiorul și între secțiile uzinei.

Pentru vehicularea pieselor **în interiorul secțiilor**, de-a lungul liniilor de fabricație, s-au ales următoarele două soluții: utilizarea **transportoarelor suspendate și la sol în secțiile de prelucrare prin așchiere și conveiere transportoare și containere în secțiile de prelucrare la cald.** Prin aceasta s-a respectat **principiul de eliminare a așezării pieselor direct pe sol.** De asemenea prin introducerea **transportului pieselor în containere și palete** s-au eliminat transporturile în vrac. Ca realizări în acest domeniu în cursul anului 1968 se pot cita: 24 de transportoare suspendate, cu cablu avînd o viteză de deplasare de 6—8 m/min.; 6 transportoare la sol, vehicularea pieselor făcîndu-se în continuare pe roți de-a lungul șinelor. Eficiența economică anuală este de peste 3,5 mil. lei, amortizarea fiind realizată în mai puțin de un an. Acțiunea de înzestrare a liniilor de fabricație cu transportoare suspendate se continuă, în anul 1969 fiind planificată executarea a 8 transportoare în afară de cele care se vor amenaja în cadrul noilor secții în curs de resistematizare.

Pentru transportul pieselor **între secții s-au** definit următoarele principii: eliminarea transportului pieselor în vrac prin paletizarea și containerizarea pieselor transportate între secții; transportul paletelor și containerelor cu ajutorul autostivuitoarelor între secții pe distanțe mai mici de 300 m, precum și de la depozitele de semifabricate ale secțiilor la capetele de linii; transportul paletelor și a containerelor pe remorci de 3 t, tractate de tractoare de 65 C.P. între secții, pe distanțe mai mari de 300 m.

În condițiile specifice uzinei se consideră că această soluție este mai economică decît soluția cu transportoare suspendate din următoarele motive: sistemul de mai sus permite o mare elasticitate în vehicularea pieselor cerută de programarea operativă a producției; viteza de deplasare ridicată a mijloacelor de transport, între 6—10 km/oră: posibilități mari de resistematizare a secțiilor de producție.

Vehicularea pieselor între secții cu ajutorul transportoarelor suspendate prezintă următoarele dezavantaje: viteza de transport (3—5 m/oră) este mai mică; încărcarea și descărcarea de pe transportoarele suspendate intersecții necesită mînă de lucru auxiliară la cele 2 posturi; aducerea pieselor de la locul de descărcare al transportorului la capetele de linie necesită un consum de muncă în plus, precum și instalații complexe automatizate, cu termene lungi de amortizare; posibilități de resistematizare reduse, legate de termenele de amortizare; perfecta sincronizare a programării operative a producției în vederea aducerii pieselor corespunzătoare.

Analiza necesarului de containere și palete, precum și stabilirea numărului de tipodimensiuni a constituit obiectul unui alt studiu elaborat în anul 1968. În cadrul acestui studiu s-a tipizat un număr de 16 containere și 8 palete de diferite tipodimensiuni și sarcini utile și s-a stabilit necesarul lor pe secții.

În anul 1969 s-a elaborat un studiu tehnico-economic privind dotarea serviciului de transport cu mijloacele necesare pentru fabricația tractoarelor de 40 C.P. Studiul a stabilit planul de manipulare și transport între secții, respectînd etapele studiului muncii. Lucrarea a cuprins, printre altele, alegerea mijloacelor de transport, precum și determinarea necesarului de mijloace pe baza caracteristicilor tehnice ale utilajelor și a activităților elementare cu timpii corespunzători. Pentru alegerea mijloacelor de transport s-a întocmit o **diagramă-grafic,** ce conține circulația tonajului de piese aferent producției tractoarelor de 40 C.P. În continuare s-au determinat parametri de calcul în vederea stabilirii necesarului de mijloace de transport, după care s-a calculat necesarul de mijloace de transport. Întrucît la organizarea sistemului de transport intern nu trebuie să se neglijeze evacuarea deșeurilor și a rebutului, a căror aglomerare poate determina frînarea producției, s-au stabilit și mijloacele necesare vehiculării deșeurilor. Indicatorii tehnico-economici s-au stabilit făcîndu-se o situație comparativă între transportul în vrac cu încărcarea și descărcarea manuală și transportul în containere, rezultînd o economie de 19,24 lei la vehicularea a 3 t. piese pe distanță de 300 m. Deci un mijloc de vehiculare a containerelor care costă circa 60 000 lei se amortizează la transportul a 10 000 t piese pe distanță de cca. 6 000 km., deci în cca 1—1,5 ani. De asemenea, se realizează o reducere a spațiilor de depozitare cu 40% și a mijloacelor de transport cu 50%.

Eforturile depuse de colectivul uzinei în domeniul organizării transporturilor interne se reflectă și în următoarea situație comparativă:

	1965	1968
1. Cheltuielile de transport pe uzină raportate la cheltuielile de producție ale uzinei	0,56%	0,48%
2. Gradul de înzestrare cu mijloacele de transport (raportul între valoarea fondurilor fixe a mijloacelor de transport între secții și valoarea fondurilor fixe)	1,15%	1,11%
3. Gradul de utilizare a forței de muncă:		
nr. auxiliari în transp. / nr. total muncit. ind.	7,2%	6,8%
nr. auxiliari în transp. / nr. auxiliari	26,3%	21,6%

De remarcat că studiile privind organizarea transportului și a manipulărilor s-au efectuat în strînsă legătură cu cele privind activitatea de depozitare și desfacere.

În perspectivă este prevăzută elaborarea de noi studii privind activitatea de transport intern, avîndu-se în vedere că organizarea acestei activități trebuie în permanentă corelată cu schimbările survenite în toate laturile procesului de producție: modificarea fluxului tehnologic, reamplasarea utilajelor, reorganizarea locurilor de muncă etc.

M. RĂDOI
Ministerul Muncii

CUM ÎMBUNĂTĂȚIM MIȘCAREA MATERIALELOR ÎNTR-O SECȚIE DE PRODUCȚIE?

1) Formularea clară a problemei de rezolvat

Conducerea întreprinderii trebuie pe de o parte să-și fixeze obiectivele în funcție de o analiză care să diagnosticheze deficiențele organizării actuale, iar pe de altă parte să stabilească un termen și un volum de investiții. Conducerea poate fi ajutată să ia cunoștință de problema reală prin trei mijloace principale:

- *calculul prețului de cost al manipulărilor.*
- *o selecție statistică asupra indicilor de utilizare a utilajelor de transport.*
- *un chestionar asupra manipulărilor care să evidențieze anomaliile existente.*

2) Culegerea datelor necesare

Este vorba de recensămîntul obiectelor fabricate, al programelor de fabricație, nomenclatoarelor de produse, gamei de operații tehnologice, repertoarului de manipulări necesare, stării localurilor existente etc.

Colectarea tuturor acestor informații este facilitată de utilizarea unor **instrumente** *specifice:* **graficul de circulație, graficul operației, diagrama de dependență a secțiilor** *etc.*

3) Critica datelor culese

Urmărește să evite o soluție care să pornească de la procese defectuoase, adică presupune efectuarea în prealabil a tuturor raționalizărilor necesare.

4) Evaluarea diverselor circuite

Cuprinde și măsurarea tonajului de transportat, ca și analiza circuitelor.

5) Căutarea unui anumit număr de soluții de amplasare

Cuprinde stabilirea unei scheme funcționale, conceperea unei amplasări teoretice de ansamblu folosindu-se, de exemplu, metoda gamelor fictive.

6) Căutarea pentru fiecare soluție de amplasare a unui sistem de manipulare adecvat.

Pornindu-se de la amplasarea teoretică stabilită se cercetează utilajele care ar putea fi folosite și se concepe ansamblul manipulărilor și transporturilor de executat. Se folosește așa-numita metodă a celor patru puncte: eliminarea manipulărilor inutile: simplificarea manipulărilor utile; mecanizarea manipulărilor rămase; automatizarea celor mai importante manipulări.

7) Alegerea celei mai bune soluții

Rămîne ca din evantaiul soluțiilor de amplasare și manipulare găsite în etapele precedente să fie aleasă aceea care oferă: maximum de rentabilitate; suplețe optimă; securitate, ușurință și calitate operațiilor de manipulare.

ORGANIZAREA COMPARTIMENTULUI

ESTE UNANIM RECUNOSCUT că rolul transporturilor interne și manipulării materialelor în activitatea întreprinderilor nu scade ci, dimpotrivă crește o dată cu progresul tehnic; această constatare este de altfel, verificată și în practică. Progresul tehnic are ca urmare mărirea volumului și distanțelor la care trebuie transportate obiectele muncii și o dată cu acestea creșterea importanței cheltuielilor cu transportul intern și manipularea materialelor. Se apreciază, de exemplu. că în Anglia, ca și în Franța, 26% din numărul total de ore de muncă consumate în industrie revin transporturilor interne, proporția cheltuielilor pentru transportul intern ajungînd la 25% din totalul cheltuielilor pentru producție; numai pentru producerea unui kg de stofă se transportă 300—350 kg de materii prime și materiale diverse, iar pentru o tonă de fontă se transportă 120—180 tone de diverse materii și materiale.

Creșterea importanței și dezvoltarea activității de transport intern este ilustrată, printre altele, de apariția și dezvoltarea unei adevărate industrii producătoare de mijloace de transport intern: în Anglia există în prezent peste 460 de fabrici de diferite mărimi care produc o gamă largă de mijloace de transport intern și manipulare iar în R. F. a Germaniei peste 360 de întreprinderi de acest gen. De asemenea a apărut și se diversifică rapid o rețea de institute de cercetare specializate în acest domeniu.

Nu există rețete general valabile

FĂRĂ ÎNDOIALĂ că eficacitatea transporturilor întreprinderilor depinde de modul în care ele sînt concepute, de mijloacele de transport folosite, de personalul utilizat etc. Se remarcă în acest sens încercările de adaptare a metodelor de studiul muncii la specificul activității de transport și manipulare: printre variantele M.T.M. adoptate la acest domeniu se numără și B.S.M. (Basic Standard Manutantion și A.S.M. (Analitique Standard Manutation). Se acordă o atenție deosebită alegerii utilajelor[1]) ca și dezvoltării învățămîntului profesional de specialitate. Dar toate acestea depind la rîndul lor de modul în care este concepută organizarea în cadrul întreprinderii a celor chemați să organizeze și să execute activitatea de transport și manipulare. Așa se explică atenția care se acordă în ultimul timp în diverse țări organizării compartimentului de transporturi. Modul în care este structurat acest compartiment. subordonarea lui, autoritatea și sarcinile atribuite diferă în general de la o întreprindere la alta, de la o țară la alta. Aici, ca în toate domeniile de activitate, nu există rețete general valabile pentru toată lumea; există însă anumite practici mai vechi sau mai noi care se remarcă prin eficacitatea lor și care pot fi folosite cu valoare de principiu în construirea de sisteme proprii, corespunzătoare condițiilor reale, concrete ale fiecărei întreprinderi. În general, se observă o tendință de centralizare a funcțiunii de transport intern și manipulare la nivelul cel mai înalt, de transformare a lui într-un organism funcțional.

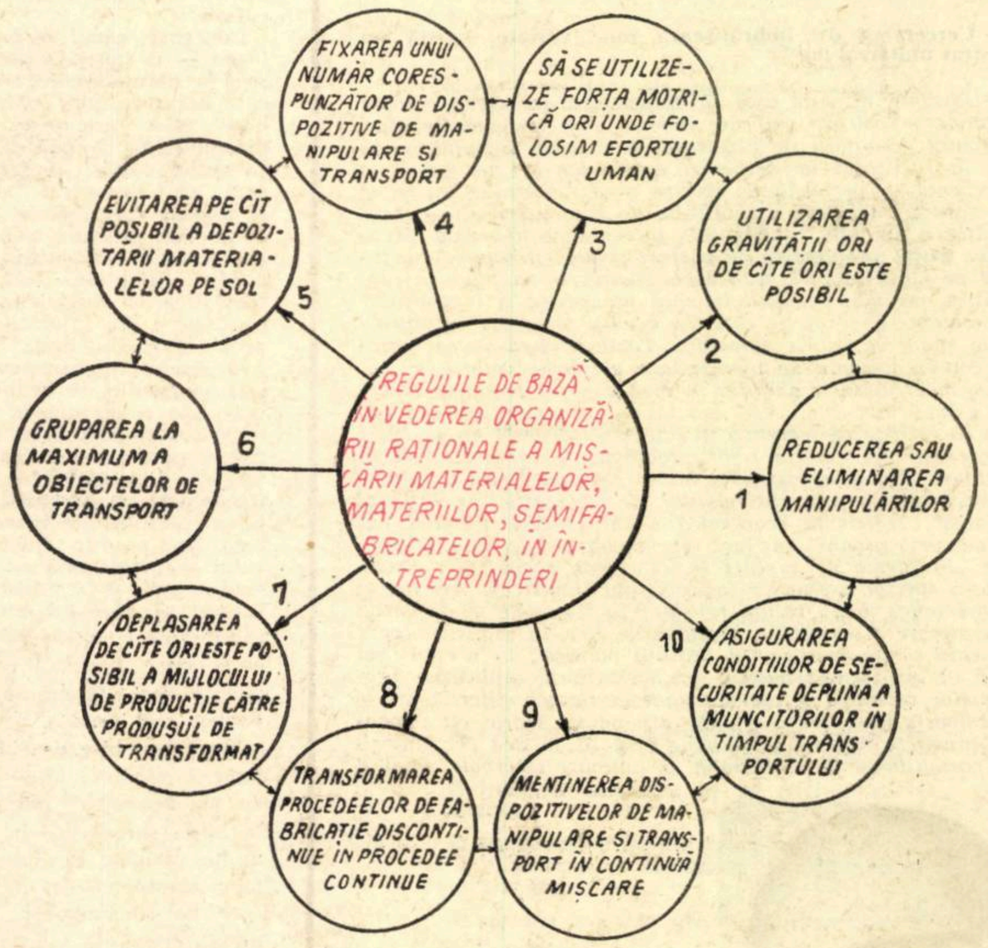

O formă intermediară

ÎN ȚĂRILE europene dezvoltate din punct de vedere industrial în cadrul fiecărei unități există un organ care se ocupă în exclusivitate de transporturile interne. Printre atribuțiile acestuia se remarcă aceea de planificare, organizare și control al modului în care se efectuează transporturile interne curente, precum și studiul și perfecționarea continuă a sistemelor de transport din întreprindere. Se apreciază că în cazurile în care complexitatea întreprinderii atinge un anumit nivel (determinat de volumul producției, de numărul și gradul de dispersare al secțiilor de producție) compartimentul de transport (subordonat cel mai adesea directorului de producție) trebuie să cuprindă: un grup pentru **studii de organizare și perspectivă;** un grup de **îndrumare și control** al activității secțiilor întreprinderii în domeniul transporturilor interne: un grup care asigură **efectuarea operativă a transporturilor** între secțiile întreprinderii precum și transporturilor terminale, adică operațiile de descărcare și încărcare a mijloacelor de transport la achiziția și expedierea produselor. Se observă deci că în această concepție compartimentului de transport intern nu-i incumbă responsabilitatea efectuării transporturilor în interiorul secțiilor întreprinderii ci numai sarcina de îndrumare metodologică și control ale acestora.

Activitatea compartimentului de transport intern se finalizează în: **proiectul sistemului** general de transporturi interne pe întreprindere; **instrucțiuni** pentru efectuarea transporturilor interne în cadrul secțiilor de producție și controlul aplicării lor; **programele** transporturilor între secții și a celor terminale: **executarea operativă** a acestor programe.

Organism de concepție

SE APRECIAZĂ însă că cea mai înaintată și eficace formă de organizare este concentrarea activității de concepție a tuturor transporturilor (aprovizionare, interne, desfacere) într-un singur compartiment, ruperea acestuia de linia ierarhică și subordonarea lui direct conducerii superioare a întreprinderii sau **integrarea lui într-un compartiment central de organizare.**

Această concepție, apărută în ultimii zece ani, este legată de progresele realizate în folosirea mașinilor electronice în conducerea proceselor de producție, întreprinderea fiind tot mai mult considerată un **sistem** ale cărui circuite și componente (aprovizionare, stocaj, fabricație, desfacere) trebuie să fie coordonate și articulate astfel încît să se obțină o maximă eficacitate și suplețe a întregului sistem. Acestui compartiment îi revine sarcina organizării nu numai a circulației fizice, dar și a logisticii (termen prin care se înțeleg circuitele susceptibile de a asigura continuitatea și suplețea tuturor mișcărilor care afectează aprovizionarea, fabricarea și desfacerea produselor). Controlînd toate fazele mișcării materialelor, compartimentul prezintă două mari avantaje: 1) el poate organiza — de la preluarea materiilor prime — un circuit de fabricație și de desfacere conform obiectivului final al întreprinderii; 2) el permite reliefarea costului real al mișcării materialelor în general. Cînd serviciile de transport aprovizionare, de transport intern, de desfacere și cel de organizare acționează izolat, fiecare este tentat să-și apere propriul punct de vedere. Un studiu global al costurilor și al rentabilității permite, dimpotrivă, să se evidențieze sistemele care aduc economii reale întreprinderii.

Compartimentul de mișcare al materialelor din cadrul serviciului de organizare participă la expedierea și antrepozitarea materiilor prime: studierea modalităților și sistemului de livrare în funcție de nevoile fabricației și capacitatea depozitelor; alegerea ambalajelor, amenajarea suprafețelor de stocare, organizarea și coordonarea transporturilor (în special alegerea tipurilor de vehicule și de containere). De asemenea, el asistă serviciile responsabile cu construcția și instalarea uzinelor și depozitelor, supraveghează amplasarea locurilor de muncă, dă sugestii asupra modificărilor ce trebuie făcute instalațiilor existente, studiază deplasarea produselor în curs de fabricație; împreună cu serviciile comerciale, studiază natura ambalajelor, mijloacele de stocaj, mijloacele de transport pînă la consumatorul final.

În legătură cu conflictele de competență ce pot interveni pe această linie se subliniază în primul rînd că în întreprinderile moderne, întrucît calculatorul central de gestiune orientează procesul de fabricație conform datelor furnizate de serviciile de aprovizionare, de stocuri și de desfacere, numai un astfel de compartiment central al mișcării materialelor în cadrul serviciului de organizare este în măsură să cunoască consecințele acestor date globale, care fac din întreprindere un sistem coerent. În al doilea rînd, valoarea acestui sistem depinde de continuitatea **fluxului.**

C. CONSTANTIN

1) Vezi „Viața economică", 28/1968.

CADRE ȘI RĂSPUNDERI

Ing. TEODOR GORCEAG

METICULOS și sistematizat în toate acțiunile sale, lasă cu greu să-i răpești din timpul împărțit cu grijă între treburile curente ale uzinei și cele de perspectivă. Pe masa sa de lucru, totul este prins în grafice și organigrame, pe care le consultă și compară zilnic, intervenind personal acolo unde descoperă elemente noi ce-ar putea duce la îmbunătățirea activității colectivului. Lucrînd de 18 ani în Uzina de mecanică fină — București (al cărei director este de șase ani), tov. ing. Teodor Gorceag a fost și a rămas animat de aceeași mare dorință: sudarea colectivului și găsirea celor mai eficace mijloace care să ducă la realizarea practică a ceea ce se înțelege prin dictonul „omul potrivit, la locul potrivit".

• Ați urmat cursurile CEPECA, tov. director. Ce anume din materia predată v-a fost de imediată utilitate?

În primul rînd, sistemul de analiză (sau mai exact, sistematizarea analizei), pe care l-am aplicat la circulația internă a producției, calculul timpului efectiv productiv și al celui auxiliar. În al doilea rînd, conceptul privind problemele de personal.

• Concret, la ce v-ați referit cînd ați pomenit al doilea punct?

— La unele rezultate pe care le-am obținut în direcția selectării personalului de nivelul II, adică a șefilor de sectoare și servicii (ghidîndu-ne după așa-numitul „sistem[illegible] al piramidei")

• Practic, cum ați procedat?

— Prin metoda testelor. Am format un colectiv din cadre de conducere, care a fost obligat să răspundă (în mod secret și pe bază de calificative), unui chestionar privind aptitudinile, randamentul, competența, operativitatea etc. celor 16 șefi de servicii și sectoare. Pentru a-mi verifica propria-mi obiectivitate, am răspuns și eu la chestionar. Apoi, pe baza unui grafic, am tras concluziile în ce măsură fiecare din cei 16 corespunde sau nu funcției pe care o ocupă.

• Și care au fost aceste concluzii?

— Din toate punctele de vedere, deosebit de interesante și utile. Am constatat bunăoară, că apreciatorii mai tineri și lipsiți de experiență s-au dovedit mai puțin exigenți și viceversa. Pe baza calificativelor acordate, șefii de secții și servicii care au întrunit majoritatea la limita superioară, au fost stimulați moral și material. Cu cei aflați la limita medie, s-a stat de vorbă atrăgîndu-li-se atenția asupra anumitor carențe în activitate, iar unora aflați la limita inferioară li s-au dat alte atribuții, corespunzătoare aptitudinilor și competenței lor.

• Nu s-au creat animozități în urma acestui... „examen"?

— Dimpotrivă, știindu-se supuși unor aprecieri colective, oamenii au devenit mai activi și mai exigenți la postul lor.

• Ați extins cumva metoda și în alte direcții?

— Da. Am format colective tehnico-economice din cîte 13 oameni (ingineri, tehnicieni și economiști) cărora le-am dat spre rezolvare anumite teme. Fiecare trebuie să găsească cea mai bună soluție tehnico-economică referitoare la anumite probleme ca: economia de materiale, de exemplu, manoperă, rebut etc. Lunar, oamenii sînt obligați să raporteze șefului și adjunctului de colectiv ce au realizat și prin ce mijloace (de concepție, organizare, tehnică etc.), obținînd și aici calificative.

• Care a fost scopul acestei inițiative?

— Activarea cadrelor, verificarea capacității lor tehnice și economice, creșterea responsabilității fiecăruia.

• Și rezultatul?

— Deși sîntem încă la început, metoda a dus la reduceri de manoperă și economii de materiale (la un singur colectiv bunăoară, s-au realizat reduceri de 5 000 ore la manoperă și economii de 70 000 lei). Chiar dacă nu toate rezultatele au fost așa de spectaculoase, ele sînt pozitive, mai ales dacă ținem cont că uzina noastră realizează circa 2 500 sortimente.

• Îmi închipui că asemenea acțiuni vă răpesc mult și din timpul liber...

— Nu. În general îmi folosesc timpul liber pentru deconectare; mă pasionează lectura și muzica simfonică, iar ca sport... pescuitul.

★

Bună parte din timpul său, interlocutorul meu îl dedică însă și familiei. Deși nu numără decît 40 de ani, doi copii (unul de 16 ani și altul de 11) intră cu precădere în preocupările sale de perspectivă. Evident, cariera lor ar dori-o împărțită între pasiunile sale: ingineria și literatura.

Viorica BABA

ȘANTIER ȘTIINȚIFIC

Dr. C. IACOBOVICI-BOLDIȘOR

— Cercetarea dv. îmbrățișează zone variate. Există un substrat unitar al lor ?

— Desigur, nu este ușor să caracterizez în cîteva cuvinte variatele preocupări pe care le-am avut în cursul anilor. Începutul activității de cercetare, în timpul doctoratului și apoi la Institutul de cercetări economice al Academiei, a reprezentat o perioadă de lărgire a orizontului științific și de conturare treptată a profilului de preocupări, din care a rezultat o anumită continuitate în tematica abordată. Menționez astfel problemele de prețuri și ale circulației mărfurilor pe piața internă, utilizarea metodei balanțelor în planificare, iar mai recent, eficiența economică a investițiilor și probleme de preț de cost. În același timp am întreprins unele studii de istorie monetară. Toate acestea au ca numitor comun formele de manifestare ale legii valorii.

Am încercat să le abordez în mod concret, legat de aspectele actuale ale conducerii economiei naționale. Sînt de părere că cercetarea teoretică devine mai fecundă atunci cînd se grefează pe analiza unor probleme de ramură. Această orientare și-a găsit expresia într-o serie de lucrări, printre care „Probleme ale cheltuielilor de circulație în comerțul socialist", „Eficiența economică a introducerii tehnicii noi în industria ușoară", iar mai recent volumul în curs de apariție „Probleme de prețuri în economia socialistă", consacrat în special prețurilor în domeniul industriei. Am lucrat de asemenea la un volum referitor la metodele moderne de determinare și analiză a prețului de cost în industrie, care urmează să fie publicat în Editura politică ; în prezent mă ocup de probleme similare în agricultură. Aplicarea problemelor teoretice și metodologice la ramuri diferite mi se pare foarte interesantă și utilă, atît pentru teorie, cît și pentru practică. Aceasta presupune însă să se dea cercetătorilor posibilitatea de a schimba, la anumite intervale, ramura

„...experiența cîștigată în modelare și cercetările operaționale disciplinează și gîndirea teoretică..."

în care își desfășoară activitatea. Aceste considerente m-au și determinat să trec la Institutul de cercetări pentru economia agrară.

— Se pare că interesul pentru teoria economică face loc preocupărilor legate de aplicarea metodelor matematice...

— Natura tot mai concretă a cercetărilor mi-a sporit inevitabil interesul pentru cuantificarea fenomenelor prin aplicarea metodelor matematice în economie. Preocupările mele mai vechi de modelare a proceselor economice se întregesc acum cu cercetarea operațională și încercări de optimizare, deocamdată la nivel microeconomic. Evident că în acest domeniu foarte vast eforturile individuale nu mai sînt suficiente și se pune problema integrării într-un colectiv complex de cercetare, care să dispună de utilajul de calcul electronic și de instrumentarul matematico-economic necesar. Consider că în condițiile actuale aceste cerințe sînt în mare măsură satisfăcute la institutul în care lucrez. Cercetările operaționale impun o intrare în detaliul problemelor, ceea ce implică un volum mare de muncă, atît în faza de concepție cît și în vederea aplicării în practică a soluțiilor obținute. În ce mă privește, aceasta reprezintă o etapă indispensabilă pentru trecerea ulterioară la modelări macroeconomice. Contrar aparențelor, experiența cîștigată în modelare și cercetările operaționale disciplinează și gîndirea teoretică, îi deschid noi orizonturi și oferă un vast material de analiză, bineînțeles dacă metodele sînt utilizate critic.

— Nu vă este desigur indiferentă nici problema aplicării rezultatelor cercetării...

— Cu toate că numărul lucrărilor și studiilor pe care le-am publicat este destul de mare, nu mă pot considera satisfăcut de modul în care am valorificat rezultatele cercetărilor efectuate. În primul rînd, o adevărată valorificare presupune în mai mare măsură aplicarea în practica vieții economice a diferitelor concluzii desprinse, și aceasta în mod sistematic. De altfel, pe măsură ce predomină latura concret-aplicativă a cercetărilor, posibilitățile de publicare a rezultatelor se restring datorită caracterului lor de strictă specialitate. În afară de aceasta, ar fi necesară sintetizarea numeroaselor concluzii parțiale cuprinse în diferite studii și cercetări disparate, adesea greu accesibile celor interesați sub forma unor manuale sau cursuri de circulație mai largă. În această privință este regretabil că pînă în prezent nu s-au elaborat în țara noastră forme organizatorice care să asigure legătura firească dintre institutele de cercetări științifice și cele de învățămînt superior. Dar valorificarea mai eficientă a rezultatelor cercetării științifice rămîne în general o sarcină a viitorului.

V. E.

Impasurile realizării capitaliste

ESTE MARKETINGUL SOLUȚIA ?

SCRISĂ de pe pozițiile și prin prisma intereselor clasei dominante dintr-o țară capitalistă dezvoltată din punct de vedere economic, ca R. F. a Germaniei, cartea lui Herbert Gross „Neues Wirtschaftsdenken. Erfolg durch Marketing"*). (O nouă gîndire economică. Succes prin marketing), aruncă lumină asupra dificultăților pe care le întîmpină economia capitalistă în desfacerea producției și asupra mijloacelor tactice și strategice folosite pentru învingerea acestor dificultăți.

Concepția cărții se bazează pe ideea — de altfel partea intrinsecă a marketingului — că fiecare întreprinzător capitalist trebuie să-și orienteze acțiunea prezentă și viitoare în funcție de piață. H. Gross arată că în acest scop pot fi folosite trei puncte de reper, poate mai degrabă trei strategii, am spune : fidelitatea față de produs, fidelitatea față de problematică și fidelitatea față de cunoaștere. Ce înțelege autorul prin aceste „fidelități" ?

O întreprindere specializată într-un produs de înaltă tehnicitate este interesată în menținerea cît mai mult timp a producției respective — în condiții rentabile, bineînțeles — deoarece trecerea la un alt produs ar implica cheltuieli de investiții ridicate. Deci ea este „fidelă" produsului și preocupată ca, desfășurînd o activitate vastă de cercetare, să găsească mereu noi întrebuințări pentru produsul ei și să-și lărgească cercul de clienți, deci „să creeze cerere" pentru acel produs.

Spre deosebire de „fidelitatea față de produs", „fidelitatea față de problematică" pornește de la ideea satisfacerii în cît mai multe variante posibile a cerințelor (problemelor) unui anumit cerc de consumatori. Deci aici piața reprezintă constanta, iar produsele — variabilele în funcție de care se urmărește satisfacerea optimă a doleanțelor clienților. Dificultatea constă în faptul că diferitele variante de satisfacere a cererii includ produse din ramuri diferite și deci întreprinderea are de luptat cu greutăți tehnice și cheltuieli de producție sporite. În schimb, această concepție strategică face posibilă o mobilizare crescîndă prin comerț, prin licențe, cooperare și fuziuni — arme folosite tot mai intens de întreprinzătorii capitaliști în lupta de concurență.

În sfîrșit, ceea de-a treia orientare de piață, „fidelitatea față de cunoaștere", se bazează pe o cercetare intensă și mobilă, care poate fi pusă în slujba celor mai variate probleme și care, însușindu-și prin cooperări sau fuziuni abile mereu noi domenii de cunoaștere, poate acționa și ca „un mijlocitor tehnic". Acest tip de firme s-a dezvoltat în special în cercetarea spațiului cosmic și în producția de armament.

Teama autorului că nici îmbinarea optimă a acestor trei strategii nu va permite învingerea dificultăților de desfacere reiese din apelul pe care îl face pentru „cooperarea" întreprinzătorilor particulari cu statul. Definind marketingul ca „producție de cerere", H. Gross face distincție între problematica acestuia în domeniul privat și în cel public. „Marketingul în domeniul privat trebuie să producă cerere, cu riscul unor cheltuieli crescînde și al unui venit ce scade în perspectivă. Marketingul în domeniul public trebuie să creeze necesități nesatisfăcute și să creeze astfel un cadru mai larg în care să-și găsească posibilități de aplicare productivitatea sporită" (pag. 38—39). El conchide că „în viitor marketingul se va baza tot mai mult pe sinteza producției de cerere privată și publică" (pag. 51).

Bineînțeles că nici îndeplinirea unei asemenea deziderat nu poate lichida greutățile de desfacere care apar mereu în lumea capitalistă, căci atîta timp cît se mențin relațiile de producție capitaliste, inegalitățile în repartiție ce decurg din ele, cererea solvabilă nu ține pas cu dezvoltarea aparatului de producție. Semnificativ este însă faptul că în R. F. a Germaniei, unde majoritatea economiștilor burghezi se pronunțau pentru „o economie liberă de piață", se face simțită și se teoretizează necesitatea intervenției mai accentuate a statului în economie.

SPAȚIUL nu ne îngăduie să ne oprim pentru a examina critic modalitățile — tactica — de aplicare a strategiilor preconizate de autor. Un lucru rezultă totuși limpede din carte : tacticile de „prelucrare" a pieței, de creare de cerere nouă diferă în funcție de specificul unității — întreprindere industrială, comercială, agricolă etc. — și al produsului : materii prime și materiale, mașini, bunuri de consum. Or, acest aspect este de o deosebită importanță pentru sporirea desfacerii nu numai pe piața internă, dar și pe piețele externe.

Un fenomen caracteristic evoluției economiei capitaliste în perioada postbelică este creșterea importanței piețelor externe pentru țările capitaliste dezvoltate. Acest lucru reiese și din cartea lui Gross, care și de data aceasta se situează pe poziția intereselor unui stat capitalist dezvoltat din punct de vedere industrial. După părerea sa, pentru menținerea capacității de export trebuie asigurată o structură modernă a producției interne, căci „orice conservare a structurii de ieri în interior slăbește modernizarea structurii exportului" (pag. 251). Autorul consideră ca o legitate a comerțului mondial postbelic specializarea sa crescîndă, trăgînd concluzia că piața mondială va cere tot mai mult produse industriale de mare valoare, completate cu materii prime cu un grad de prelucrare tot mai ridicat, a căror pondere va scădea totuși. H. Gross desprinde trei tendințe: 1. creșterea vînzărilor de licențe către firme din alte țări, în condițiile în care există bariere vamale ; 2. intensificarea înființării de întreprinderi și a luării de participații în țările respective, managementul devenind o nouă marfă pe piața mondială ; 3. importanța crescîndă a „exportului de idei". Capacitatea de export a unei țări va depinde în viitor nu atît de politica sa comercială, cît de politica sa de cercetare și dezvoltare.

DACĂ ACESTE IDEI ni se pot părea întemeiate, substratul de clasă al concepțiilor autorului se dezvăluie atunci cînd arată cum vede problema înființării de întreprinderi în alte țări.

El distinge două aspecte :

1. „...Întemeierea de fabrici pentru produse care înainte se exportau, dar care nu mai pot trece barierele vamale ale țărilor terțe. În această categorie intră mutarea industriilor mai vechi, care încep să producă în acele țări în dosul barierelor vamale mărfurile care înainte se exportau din țara-mamă industrială. Asemenea industrii de export mai vechi vor putea să mai producă o anumită perioadă pentru piața lor internă, dar se vor transfera cu precădere în exterior" (pag. 255).

2 „...Înființarea de industrii moderne, în măsura în care acestea nu deschid posibilitatea unui export specializat și de înaltă valoare. În această categorie intră articole ale producției de masă care cer un volum mare de cercetare, ca materialele sintetice, fibrele chimice, aliajele noi, noile procedee tehnologice etc. (pag. 257).

Rezultă limpede caracterul „interesului" pe care trebuie să-l poarte după H. Gross țările capitaliste dezvoltate industrializării țărilor în curs de dezvoltare. Aplicarea unor idei ca cele citate ar însemna pentru țările capitaliste dezvoltate debarasarea de industriile învechite, care nu se mai dovedesc rentabile pentru ele, și în același timp frînarea sau împiedicarea formării unei structuri moderne de export în țările în curs de dezvoltare.

Mijlocul prin care se întrevede realizarea acestor tendințe expansioniste este „firma multinațională". Gross conchide în această privință că „firma multinațională este o creație a integrării economice mondiale în cîmpuri de forță. Ea constă din fuziuni între parteneri dinăuntrul unui cîmp de forță și din transplantări în alte cîmpuri de forță" (pag. 263—264). Dar indiferent sub care formă s-ar manifesta — prin fondare, procedeu specific pentru S.U.A., sau prin fuziuni, specific pentru Europa occidentală, firma multinațională nu aduce avantaje țării în care se creează, ci în primul rînd capitalului monopolist. Însuși Gross arată că „firma internațională s-a născut din tendința spre export, urmată de activitatea de fondare a întreprinderilor în dosul barierelor vamale. Acum fabricile, protejate vamal, devin încet baze de export globale, și astfel trece pe primul plan aspectul multinațional" (pag. 263). Or, cooperarea economică internațională poate indiscutabil să dea roade numai atunci cînd nu se încalcă suveranitatea națională : or, întreprinderile preconizate de Gross ca proprietate comună inevitabil contravin acestui principiu, ducînd la încălcarea intereselor naționale ale țărilor în curs de dezvoltare.

Fără a mai insista asupra concepțiilor filozofice, care stau la baza „noii gîndiri economice" expusă de H. Gross și care dezvăluie și ele poziția burgheză a autorului, remarcăm că unele aprecieri făcute în carte cu privire la strategia și tactica marketingului, la tendințele comerțului mondial sînt veridice și merită a fi studiate.

L. MEDIANU

---

*) Editura Econ. Düsseldorf — Viena, 1967, 344 pag.

FIȘE

■ Academicianul I. Haciaturov semnează în VOPROSI EKONOMIKI nr. 3/1969 studiul **K voprosam teorii soțialisticeskogo vosproizvodstva**. (În legătură cu problemele teoriei reproducției socialiste). Autorul consideră că, deși la prima vedere s-ar părea că toate problemele reproducției socialiste au fost studiate și elucidate, în realitate lucrurile nu stau de loc așa. Pentru a ilustra această opinie, Haciaturov pleacă de la problema de bază a teoriei reproducției și anume împărțirea producției materiale în sectorul I și II. În sectorul II — spune Haciaturov — este cuprinsă o gamă extrem de variată de produse, fără să se facă o analiză mai atentă asupra rolului lor. Găsim aici și bunurile materiale consumate de instituții, de servicii, de institute de cercetare și învățămînt etc., precum și bunurile de consum personal. La aceasta, autorul adaugă producția industriei construcțiilor cu caracter neproductiv, comportarea diferită a bunurilor de uz personal de lungă durată (automobil, frigider, imobile etc.) și de scurtă durată (alimente, îmbrăcăminte etc.).

Se obiectează împotriva faptului că în sectorul I sînt cuprinse mijloacele de apărare. Haciaturov consideră că este mai justificat ca aceste mijloace să fie cuprinse în sectorul II, ca obiecte de consum social. Se contestă de asemenea propunerea unor economiști (G. Kravcenco), după care mijloacele de apărare ar trebui cuprinse într-un sector separat III al producției materiale, deoarece, consideră T. Haciaturov, ele nu joacă un rol specific în procesul reproducției sociale.

■ Profesorul american W. Leontief tratează într-o conferință ținută la Universitatea din York, cu titlul **The New Outlook in Economics** (Noile perspective ale economiei politice), și publicată în revista belgiană **INDUSTRIE**, ianuarie 1959, problema dezvoltării științei economice. Autorul nu crede că progresul economiei politice va fi legat de o utilizare mai largă a unor metode matematice mai sofisticate. Metode de raționament formal mai fine, mai puternice, ne vor permite să extragem din fiecare element al realității concrete ultima conculzie logică posibilă. Totodată, aceste metode nu constituie un substitut pentru observarea sistematică a fenomenului pe care încercăm să-l explicăm. În prezent ,aparatul superperfecționat al tehnicii economice epuizează informațiile reale disponibile mult mai repede decît poate să i le furnizeze resursele limitate alocate pentru colectarea și organizarea unor asemenea date de bază. Un exemplu elocvent al succesului aplicării tehnicilor matematice în analiza economică — dacă această aplicare este susținută printr-un complement adecvat de informație reală, sistematic organizată — este oferit de cercetarea operațională. Chiar dacă dezvoltarea modelelor matematice apropie din ce în ce mai mult economia de științele exacte, va trebui să se dezvolte un sistem de informații mai complex și mai puternic. Această sarcină nu poate fi realizată fără o înțelegere profundă a forțelor interne și a intereselor în conflict care guvernează funcționarea și dezvoltarea societății noastre. În acest sens, progresul economiei politice în anii viitori va depinde din ce în ce mai mult de dezvoltarea sa ca știință socială și chiar politică.

■ René Leclercq încearcă în comunicarea **La méthode scientifique dans la recherche et le développment au sein de l'entreprise** (Metoda științifică în cercetare și dezvoltare în cadrul întreprinderii), CNBOS nr. 322, să dea o definiție științifică a întreprinderii economice. După dînsul aceasta poate fi considerată ca „un fenomen care cuprinde capital, bunuri imobiliare, materiale, oameni, care presupune informații, produse și o rețea care o leagă de exterior". O bună gestiune a acestora constă în a optimiza un număr maxim al acestor elemente. În practică se obișnuiește să se optimizeze însă numai unul din acestea, spre exemplu cifra de afaceri, și a se prescrie limite rezonabile, care să fie respectate pentru celelalte. Întreprinderea este considerată astfel un fenomen asemănător fenomenelor naturale, căruia i se pot aplica metode științifice.

■ Sub titlul **Les investissements étrangers en Europe** (Investițiile străine în Europa), editura Dunod (Paris, 1968, 267 pag.) prezintă comunicările ce au fost susținute la seminarul organizat pe tema „întreprinderile americane" în Europa de către Institutul de administrație a întreprinderilor al Universității din Paris și Asociația pentru studierea gestiunii întreprinderilor. Din „Concluziile" prezentate de Jaques Housiaux se desprinde, printre altele, faptul că investițiile directe de capital american în Europa reprezintă un fenomen foarte important, cu foarte multe semnificații, ce depășesc datele ce rezultă dintr-o simplă statistică a mișcării capitalurilor. După J. Housiaux fenomenul prezintă interes deoarece este vorba de „o nouă categorie de agent economic" reprezentată de întreprinderile americane cu caracter internațional.

Autorul concluziilor insistă asupra metodelor și tehnicilor de gestiune, de finanțare, care au permis întreprinderilor americane să pătrundă pe piețele europene. În ceea ce privește metodele de pătrundere în economia europeană, se apreciază că ele se desfășoară pe un evantai destul de larg, de la investiții directe pînă la asociații. Totodată, J. Housiaux consideră că nu există o diferență **reală** între metodele folosite, deoarece, deși adesea asocierile erau incontestabil preferabile, controlul a fost obținut grație cooperării tehnice urmată de participarea financiară, care în întreprinderile filiale este de 100%.

■ În Editura științifică a apărut lucrarea **Decalaje în Occident** (București 1969, 272 pag), de Gh. Badrus, doctor în economie. Accelerarea dezvoltării societății în zilele noastre — spune autorul — a reliefat cu deosebită putere decalajele de potențial, economice, tehnice, științifice, culturale, dintre țări, a dezvăluit și mai evident pericolele pe care le implică pentru diferite state adîncirea acestor decalaje, dar a scos la iveală și noi posibilități pentru recuperarea lor.

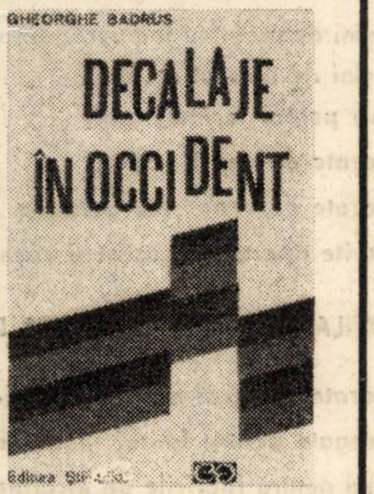

Autorul pornește de la premisa că sfera de acțiune a legii dezvoltării inegale — factorul determinant al decalajelor — cuprinde toate țările sistemului mondial capitalist. dar, în acest volum, el își fixează sfera de investigație la principalele state capitaliste. În lucrare se încearcă studierea inegalității dezvoltării cu ajutorul unui complex de indicatori. printre care și unii — referitori la acumulare, cercetarea științifică ș.a. — pînă acum neutilizați în lucrări similare Gh. Badrus nu se limitează la analiza trecutului, ci încearcă să prezinte unele din efectele pe care le va avea acțiunea legii dezvoltării inegale în viitor.

ÎN I. A. S.

(Urmare din pag. 8)

la folosirea lor neeconomică, prin aprovizionări peste necesități. neîncasarea la timp a debitorilor etc. De aceea, cred că **vărsarea și prelevarea beneficiului ar trebui să fie legată, în primul rînd, de perioadele de realizare efectivă și, în al doilea rînd, de specificul producției întreprinderii.** O unitate la care predomină producția de grîu, de exemplu care realizează beneficiul în luna iulie, cred că ar putea vărsa și preleva o parte mult mai mare din beneficiu începînd din trimestrul III al anului de plan. De asemenea, la o întreprindere profilată pe zootehnie, care face livrări în tot cursul anului și deci realizează beneficii în mod efectiv începînd cu tr. I al anului de plan. nu cred că se justifică păstrarea acestuia în contul de producție pînă în tr. I al anului urmăror. O reglementare adecvată se cere și la complexele de creștere a animalelor și păsărilor.

Tot în problemele de creditare va trebui să se aducă unele îmbunătățiri care să dea posibilitatea scoaterii la iveală, mai operativ, a fenomenelor negative din întreprinderi și în special a nerealizării producției planificate și a livrărilor.

Unele aspecte se ridică și în legătură cu **evidența cheltuielilor de producție, a prețurilor la care se înregistrează producția și a determinării rezultatelor financiare.** Menținînd actualul cadru al evidenței care a adus simplificări însemnate în munca aparatului financiar-contabil, **consider că este nevoie să se aducă îmbunătățiri care să permită, pe de o parte, cunoașterea mai reală a prețului de cost la care se obține producția, iar. pe de altă parte, să asigure repartiția mai justă la sfîrșitul anului a cheltuielilor aferente producției neterminate și producției finite și legat de aceasta stabilirea mai justă a rezultatelor financiare ale fiecărei întreprinderi.** Sistemul actual de evidență și calcul are unele lacune care duc chiar la **prinderi.**

Îmbunătățirea și perfecționarea sistemului experimentat în 1967 și generalizat în 1968, reprezintă o cale principală prin care întreprinderile agricole de stat își pot ridica în mod substanțial nivelul activității lor economice. mărindu-și astfel contribuția la creșterea producției și a productivității muncii. la dezvoltarea agriculturii noastre socialiste.

blocnotes

EXPERIENȚA CENTRULUI EUROPEAN DE ȘTIINȚE SOCIALE

ÎN LEGĂTURĂ cu însemnarea publicată săptămîna trecută privitoare la cea mai recentă lucrare a Centrului european de coordonare pentru cercetare și documentare în științele sociale, un cititor îmi sugerează o prezentare mai largă a țelurilor pe care și le propune această instituție.

Sînt cu atît mai bucuros s-o fac cu cît socotesc că este timpul ca Centrul să fie mai bine cunoscut. Pentru bunul motiv că într-un domeniu atît de complex cum este cel al științelor sociale, el a reușit să devină unul din instrumentele care contribuie la netezirea drumului cunoașterii reciproce și cooperării continentale.

Centrul a fost creat în 1963 ca organ **european** al Consiliului internațional pentru științe sociale de pe lîngă U.N.E.S.C.O. Pe baza unui acord între această din urmă organizație și guvernul Austriei, sediul Centrului a fost stabilit la Viena. Scopul fundamental al Centrului este de a stimula dialogul și conlucrarea între specialiștii și institutele de cercetări din țările europene, de a stimula cercetările comparative internaționale în domeniul științelor sociale, ca și cercetările interdisciplinare.

Într-un continent ale cărui țări au orînduiri social-economice diferite, cu concepții ideologice opuse. într-un continent în care există blocuri militar-politice și în care relațiile interstatale la scară continentală sînt influențate de sechelele celui de al doilea război mondial, însăși formularea scopului amintit a făcut ca centrul să fie privit inițial cu un anumit scepticism. Totuși, într-un răstimp scurt, Centrul a izbutit să mărească numărul proiectelor pe care le coordonează de la 3 la 12 și să atragă la elaborarea lor 116 institute din 30 de țări. A contribuit la această reușită alegerea atentă a temelor pentru proiectele de cercetare, dar mai ales concepția și metodele de lucru promovate.

În legătură cu temele alese pînă în prezent, se poate constata că ecoul lor este foarte diferit. De pildă, dacă pentru proiectul „Delicvența tineretului și dezvoltarea economică" și-au manifestat interesul de participare 7 institute, iar la proiectul „Pregătirea studenților pentru țările în curs de dezvoltare" — 8 institute, la proiectul „Localizarea noilor industrii" participă 17 institute din diferite țări europene, iar la proiectul „Bugetul de timp" nu mai puțin de 21 de institute.

Independent de temă, proiectele Centrului se întemeiază pe respectarea strictă a concepțiilor și pozițiilor proprii ale fiecărui participant.

Desigur. înfăptuirea unui proiect impune o tematică și tehnici comune care să permită comparabilitatea internațională a rezultatelor. Acestea sînt stabilite în comun, prin consensul unanim al institutelor participante la proiectul respectiv. Sintetizîndu-și experiența, conducerea centrului consideră că pentru fiecare problemă este necesară elaborarea unor tehnici de investigație proprii. Cercetările comparative nu se bazează pe rețete comune și nici nu-și propun să degajeze așa ceva.

Pe baza metodelor și tehnicilor stabilite în comun pentru fiecare proiect în parte, institutele participante elaborează în mod independent propriul studiu „național", comunicînd rezultatele celorlalte institute participante.

Modul în care rezultatele sînt valorificate de centru se deosebește de asemenea de la un proiect la altul. În unele cazuri, confruntarea rezultatelor naționale și a concluziilor diferite la care participanții ajung nu permit sinteza comună și proiectul se limitează la consemnarea comparativă a acestora În alte cazuri însă, sinteza se dovedește posibilă, cel puțin în legătură cu unele aspecte abordate.

Esențiale însă — și într-un caz și în altul — sînt contactele între cercetători pe care proiectele le facilitează, schimbul permanent de opinii în cadrul grupelor de lucru, care se întrunesc periodic în una din țările participante, atmosfera de confruntare științifică a pozițiilor divergente.

Toate acestea nu pot să nu stimuleze, dincolo de proiectele de cercetare, acea atmosferă de destindere europeană întemeiată pe respect reciproc de care continentul nostru are nevoie.

Costin MURGESCU

TRANZACȚII COMERCIALE EXTERNE

● MAȘINEXPORT. În ultima perioadă au fost exportate 2300 electromotoare asincrone cu rotorul în scurtcircuit, de diferite puteri, în U.R.S.S., Australia, Danemarca, Olanda, R.F. a Germaniei și un nou lot de rulouri compresoare de tip R-12 în Siria. În același timp a fost perfectat un nou contract pentru exportul în R. S. Cehoslovacă a 1600 vagoane de marfă acoperite, pe două osii, de tip 1-UIC cu cutia executată din tegotex ; în alt contract încheiat recent se prevede exportul în Libia a 1100 televizoare „Miraj" și a 700 radio-receptoare „Select T-68".

● EXPORTLEMN. Contracte încheiate în ultima perioadă prevăd exportul a 239 500 mc cherestea în Belgia, Italia, R. F. a Germaniei, Sudan, Libia, Irak R.A.U. Austria, Islanda, Arabia Saudită, Liban, Grecia, Finlanda, 23 300 t mangal de retortă și mangal de bocșă în R. S. Cehoslovacă, R. P. Ungară, Austria, R. F. a Germaniei, R. S. F. Iugoslavia, Franța ; 32 000 mc bile/manele în Italia ; 167 000 mc lemn de foioase pentru celuloză în Austria, Italia, Izrael, Franța, Iordania ; 130 000 mp parchete în U.R.S.S., R. F. a Germaniei, Austria, Grecia, Italia, Izrael : 7 000 t PFL în Olanda, Franța, Liban Siria, Belgia, Iordania ; 200 000 mp furnir în Austria și Kuweit; 4 100 mp panel în Suedia, Anglia, Kuweit

● ICECOOP (Întreprindere de comerț exterior a cooperației) Contracte încheiate în perioada 10—20 aprilie a.c. prevăd — printre altele — exportul de melci vii, în valoare de 354 000 lei valută, în Franța și Elveția ; iepuri de casă, în valoare de 756 000 lei valută, plante medicinale, în valoare de 67 000 lei valută, și pene, în valoare de 85 000 lei valută în R. F. a Germaniei ; coșuri din papură, în valoare de 234 000 lei valută, și spărturi de coreandru, în valoare de 51 000 lei valută în Anglia, rochii, în valoare de 150 000 lei valută, în Belgia.

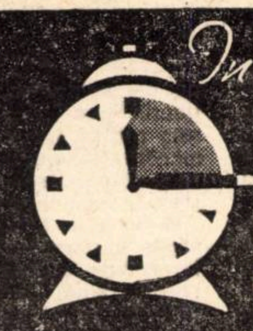

În timp record, meniuri variate și gustoase!

FABRICA DE CONSERVE
TECUCI

VĂ PUNE LA DISPOZIȚIE UN BOGAT SORTIMENT DE PREPARATE :

● Conserve din carne de vită în suc propriu, carne de porc în suc propriu, cu mazăre, cu fasole păstăi, cu fasole boabe și costiță cu fasole.

● Conserve de legume : mazăre, fasole, dovlecei în saramură, și cu orez, ghiveci în bulion și în ulei, roșii în bulion și în ulei, vinete în bulion, împănate și tocate, suc de roșii, mazăre în sos tomat, fasole în ulei, zacuscă, tocană de legume.

● Salată de toamnă, sfeclă roșie, și gospodărească, castraveți și gogoșari în oțet, ardei umpluți cu varză, pickles în sos de muștar, ardei iuți la borcane.

● Compot de cireșe, vișine, caise, pere, mere, struguri, prune, gutui și din fructe asortate. Dulceață de vișine, cireșe, caise, gutui, struguri, nuci.

● Gem de cireșe, vișine, caise, gutui. Mere rase pentru plăcintă.

Conservele păstrează gustul legumelor și fructelor proaspete și totodată proprietățile lor nutritive.

INTREPRINDEREA
METALUL ROSU
CLUJ
STR T VLADIMIRESCU 12-14 - tel. 14730
produce:

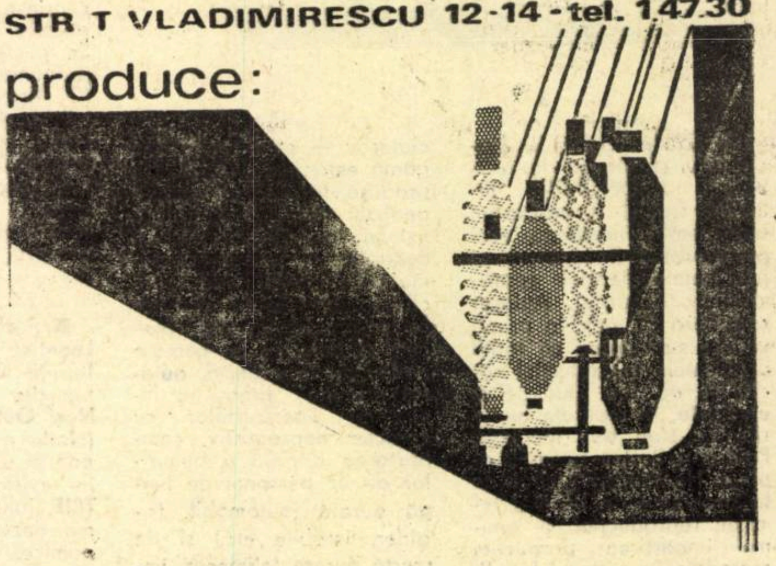

UTILAJE PENTRU INDUSTRIA TEXTILĂ :

● Mașini de tricotat degete de mănuși
● Mașini de uscat cu tamburi pentru fibre și tricoturi
● Mașini de tricotat rectilinii
● Cuve pentru țesături grele
● Aparate de vopsit sculuri
● Aparate de vopsit sub presiune
● Diferite aparate de uscat și vopsit

UTILAJE PENTRU INDUSTRIA DE PIELĂRIE

● Aparate de uscat pe plăci de sticlă
● Agregate pentru finisaj în tăbăcării
● Benzi pentru fabricile de încălțăminte
● Butoaie de vopsit
● Butoaie de tăbăcit
● Diverse alte aparataje de uz gospodăresc

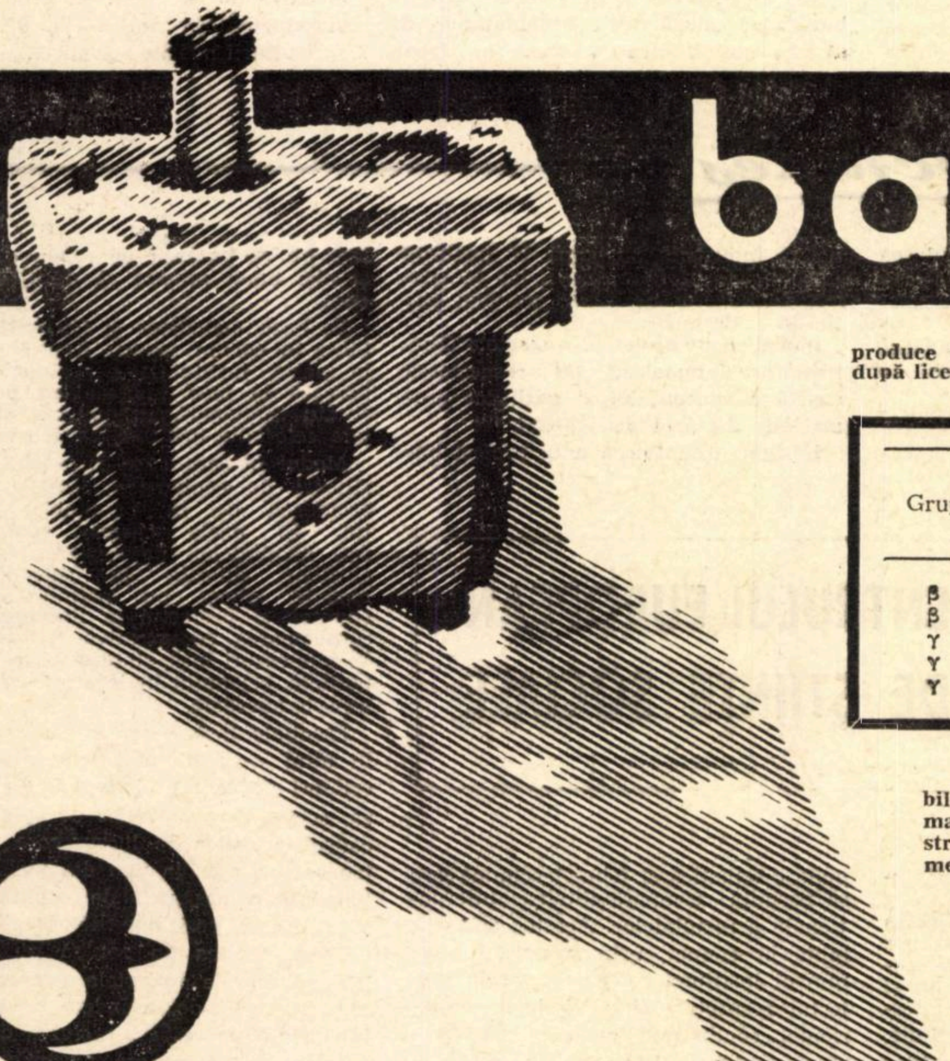

balkancar

produce pompe hidraulice cu angrenaje și distribuitoare de utilizare universală după licența Societății engleze Plessey UK.

Grup	Tipul	Pres. în kg/cm²	Q l/min a 1 000 ture/min	n ture/min	Greut. kg.
β	027÷096	175	1,22— 4,36	3 500	0,8
β	10÷42	175	4.5 — 19,0	3 500	2
γ	43÷94	175	19,5 — 42,6	2 500	4
γ	95÷165	150	43 — 75	2 000	8
γ	170÷325	150	77 —147	1 750	26

Pompele hidraulice cu angrenaje BALKANCAR sînt deosebit de convenabile pentru antrenarea hidraulică a mașinilor agricole, pentru manipularea materialelor, pentru lucrări rutiere sau miniere, precum și în domeniul construcțiilor navale sau al metalurgiei și de asemenea pentru automatizarea și mecanizarea diverselor procedee tehnologice.

BALKANCAR produce de asemenea filtre, cricuri (cu efect simplu sau dublu), supape de siguranță și de prea-plin, obturatoare, ventile anti-retur și alte dispozitive hidraulice de reglaj și de comandă.

Informații detaliate și oferte :

BALKANCARIMPEX — Bulgaria, — Sofia, str. Aksakov, nr. 5. Telefon 88—53—21 — Telex 386.

PUBLICOM

Componentă a procesului revoluționar mondial

LUPTA TINERELOR STATE PENTRU INDEPENDENȚĂ ECONOMICĂ

DESFĂȘURATĂ cu o amploare și repeziciune fără precedent, în perioada postbelică lupta de eliberare națională a popoarelor din Asia, Africa și America Latină a schimbat radical harta politică a lumii contemporane. Aproape 70 de state și-au cucerit independența politică din 1943 și pînă azi. Numai în ultimul deceniu au apărut circa 30 de state independente, care numără o populație de aproximativ 170 de milioane oameni.

În acest fel, sub loviturile luptei de eliberare națională, vastul edificiu al colonialismului s-a prăbușit aproape în întregime. Și chiar dacă circa 38 de milioane de oameni se mai află azi sub regim colonial, mersul istoriei este implacabil ; lupta de eliberare națională zdruncină tot mai mult ultimele „metereze" ale colonialismului.

În coloniile portugheze forțele patriotice cu arma în mînă au reușit să controleze o parte însemnată din teritoriu ; în Guineea așa-zisă portugheză lupta de partizani a dus la eliberarea a circa 2/3 din teritoriu ; 6 din cele 15 regiuni ale Angolei sînt controlate de mișcarea de eliberare națională ; s-a amplificat lupta de eliberare in Mozambic. Amploarea și ritmul cu care crește mișcarea de eliberare națională pe aceste teritorii egale ca întindere cu Europa occidentală făcea revista „Afrique Nouvelle" să constate că *„lupta de eliberare a popoarelor din Africa australă și din coloniile portugheze a intrat astăzi într-o fază decisivă"*.

În această mișcare revoluționară a zilelor noastre pentru dobîndirea dreptului imprescriptibil al popoarelor de a-și hotărî singure soarta se încadrează și lupta poporului sud-vietnamez împotriva ocupanților străini — trupele nord americane — și a interpușilor lor, lupta împotriva regimurilor rasiste din Africa de Sud și Rhodesia. Totodată se desfășoară o susținută activitate politică în Comitetul O.N.U. pentru tutelă, pentru acordarea independenței teritoriilor aflate încă sub jugul de mult perimat al colonialismului.

Lupta de eliberare națională a determinat deplasări importante în raportul de forțe pe arena internațională, contribuind, alături de sistemul mondial socialist, de mișcarea muncitorească internațională și de celelalte forțe sociale și politice contemporane înaintate, la adîncirea crizei generale a capitalismului, la lărgirea frontului antiimperialist. Așa cum sublinia tovarășul Nicolae Ceaușescu **„Mișcarea de eliberare națională a popoarelor împotriva dominației coloniale, lupta împotriva imperialismului și neocolonialismului, a statelor care și-au cucerit recent independența și merg pe calea progresului economic, social, a consolidării suveranității lor naționale, exercită de asemenea o influență crescîndă asupra dezvoltării sociale mondiale, asupra întregii vieți internaționale."**

Prăbușirea imperiilor coloniale — rezultat legic implacabil al dezvoltării sociale — arată că secolele de asuprire națională n-au putut să înăbușe năzuința popoarelor spre libertate, spre progres social, pentru afirmarea deplină a ființei lor naționale. O dată cu aceasta a început, ireversibil, și apusul acelor relații care se bazează pe împărțirea lumii în națiuni dominante și națiuni dominate, în subiecte și obiecte ale jafului colonial.

DEZVOLTAREA politică, economică și socială a țărilor recent eliberate este un proces complex, care depinde de o serie întreagă de factori. Unele țări foste coloniale și dependente, după eliberare au pornit pe drumul socialismului. Celelalte au rămas în sistemul mondial al capitalismului. Uneori drumul pe care merg aceștia din urmă este plin de greutăți și sinuozități în funcție, în primul rînd, de raportul forțelor politice și de clasă interne, de trăinicia și stabilitatea forțelor progresiste, de amestecul puterilor imperialiste în treburile interne etc. Ca o trăsătură caracteristică rămîne însă faptul că popoarele eliberate din lanțul colonialismului se ridică împotriva dominației economice și politice, a tendințelor de hegemonie ale cercurilor imperialiste, pentru dezvoltarea de sine stătătoare a fiecărei națiuni, fără amestec din afară, în concordanță cu voința și aspirațiile legitime ale maselor. Totodată, pe arena internațională cele mai multe dintre țările recent eliberate se pronunță pentru rezolvarea în spiritul cerințelor vitale ale popoarelor a principalelor probleme ale omenirii, pentru pace și progres, împotriva războiului și a agresiunii imperialiste. Prin aceasta, mișcarea de eliberare națională a popoarelor împotriva asupririi coloniale și neocoloniale se încadrează în marele front al forțelor antiimperialiste, întărește forțele păcii și progresului și exercită o influență crescîndă asupra dezvoltării sociale mondiale.

Odată cu destrămarea sistemului colonial, pe fondul revoluției tehnico-științifice contemporane și al realizărilor obținute de țările socialiste, al creșterii producției în țările capitaliste industrializate a ieșit la iveală în toată amploarea sa fenomenul subdezvoltării, cu toate multiplele și complexele lui implicații social-politice, economice și umane care preocupă, azi comunitatea mondială, opinia publică internațională. Numeroase reuniuni internaționale, în primul rînd în cadrul O.N.U. și al organismelor sale, dezbat aceste probleme ; a apărut o întreagă literatură consacrată căilor dezvoltării și emancipării economice a țărilor eliberate. Așa cum remarca un cunoscător al problemei, Jean Rigotard, mulți ani expert în problemele de planificare pentru țările în curs de dezvoltare, grupuri de economiști, asociații ale tineretului, partide politice, universități din ce în ce mai numeroase, studiază fenomenul subdezvoltării și mijloacele de a-i pune capăt. Și chiar dacă o serie de economiști, sociologi sau istorici burghezi, partizani ai orînduirilor coloniale, în formele lor mai vechi sau mai noi, încearcă și azi să eludeze rădăcinile social-istorice ale subdezvoltării sau pur și simplu să absolve colonialismul de orice răspundere istorică, devine tot mai larg acceptată ideea după care există o legătură directă între actuala situație din țările slab dezvoltate, pe de o parte, și sistemul diviziunii internaționale a muncii și al relațiilor internaționale caracteristice lumii capitaliste, pe de altă parte. Înapoierea „lumii a treia", susține Pierre Jalée, de exemplu, a precedat imperialismul. *„Dar este de netăgăduit că menținerea în subdezvoltare a națiunilor rămase în urmă din Asia, Africa și America Latină este rezultatul diviziunii internaționale a muncii de tip imperialist, care reduce aceste națiuni la rolul de furnizor de produse alimentare, materii prime și petrol pentru țările dominante, acestea rezervîndu-și industrializarea care multiplică bogățiile"* [1]). Jacques Freyssinet, de la facultatea de drept și științe economice din Grenoble, o situează și în timp. *„Subdezvoltarea — spune el, — este produsul unei evoluții originale ; ea este produsul sistemului de relații economice internaționale impuse de țările capitaliste, după revoluția lor industrială restului lumii neindustrializate"* [2]).

Relevarea acestui adevăr are nu numai valoare teoretică și etică. În condițiile dobîndirii independenței politice de către majoritatea fostelor colonii, tocmai relațiile internaționale de tip capitalist sînt cele care determină **„situația de neo-colonii și existența unor piedici exogene, care modifică proiectele de dezvoltare"** [3]). De aceea consolidarea independenței cucerite, combaterea colonialismului și neocolonialismului sub toate formele, obținerea independenței economice față de imperialism — principalele probleme politice, economice și sociale ale țărilor recent eliberate — sînt indisolubil și în mod esențial legate de schimbarea locului pe care țările slab dezvoltate îl ocupă în cadrul diviziunii internaționale capitaliste a muncii.

AFIRMAREA FIINȚEI NAȚIONALE pe tărîm politic a popoarelor recent eliberate, constituirea țărilor respective ca state independente constituie un important factor stimulator al proceselor revoluționare, al aspirațiilor spre o emancipare reală. A apărut posibilitatea reală a adoptării unor programe de dezvoltare. Multe țări, după obținerea independenței politice, au înregistrat un ritm mai mare de creștere a producției, în primul rînd a celei industriale. După unele calcule, în timp ce înainte de cel de-al doilea război mondial ritmul mediu anual de creștere a producției în țările coloniale și dependente a fost în jur a 1%, în deceniul al șaselea, el a ajuns la 4,5%.

Cu toate acestea, decalajul între țările capitaliste dezvoltate și țările în curs de dezvoltare, după cum se știe, nu se micșorează. Chiar dacă s-a observat o creștere ceva mai rapidă a producției față de țările capitaliste dezvoltate — de exemplu în perioada 1955—1965 ritmurile medii anuale de creștere a producției reale au fost de 4,0 și, respectiv 4,5%, — sporirea generală a producției în multe din țările slab dezvoltate nu este suficientă pentru a devansa sporul natural al populației, astfel că produsul național brut pe locuitor crește foarte lent. În perioada amintită creșterea medie anuală a venitului național pe locuitor a fost de 2,1% în țările slab dezvoltate și de 2,8% în țările capitaliste dezvoltate. În cifre absolute decalajele de creștere sînt și mai mari. Astfel, venitul pe locuitor s-a mărit în țările slab dezvoltate cu 3 dolari anual (în prețurile anului 1960), față de circa 40 de dolari în țările capitaliste dezvoltate [4]). Consecințele acestei diviziuni internaționale a muncii și însăși ale decalajului sînt grele pentru țările în curs de dezvoltare. Ele exprimă de fapt continuarea exploatării, prin mijloace economice, a acestor țări de către statele capitaliste dezvoltate. Nu este vorba numai de scăderea ponderii țărilor în curs de dezvoltare în comerțul mondial de la 30% în 1948 la circa 20% în 1965, dar și de înrăutățirea raportului de schimb, ceea ce contribuie la transferarea în afară a unei părți din venitul național al țărilor slab dezvoltate.

La pierderile mari de venit național cauzate de deteriorarea acestor raporturi se adaugă dobînzile și profiturile încasate de capitalurile străine ca și datoriile ce trebuie restituite, care limitează și mai mult posibilitățile de acumulare.

Atenția și îngrijorarea cu care sînt urmărite aceste fenomene de opinia mondială sînt legitime, întrucît de pe urma lor se resimte însuși climatul internațional. **„Că vor sau nu, țările dezvoltate sînt deja toate afectate, s-ar putea zice compromise, de evoluția țărilor celei de-a treia lumi... relațiile internaționale se resimt din această situație, unele țări au prea multe produse de vînzare, în timp ce altele nu au atîția bani pentru a le cumpăra"** [5]). Iar profesorul J. Galtung, directorul Institutului internațional pentru cercetări asupra păcii din Oslo, subliniind rolul relațiilor de egalitate în întărirea cooperării economice și în destinderea internațională remarca : **„cum poate fi simetrică o cooperare, în cadrul căreia una din părți furnizează materii prime, iar cealaltă produse industriale? Un asemenea schimb... duce inevitabil, în ultimă instanță la tensiuni"** [6]).

Pe de altă parte, relațiile economice și politice pe care le determină penetrația capitalului și a monopolurilor străine în economia țărilor slab dezvoltate, precum și înapoierea situației lor economice, limitează posibilitățile de decizie și, deci, independența și suveranitatea țărilor slab dezvoltate în probleme cardinale ale creșterii economice. Referindu-se la situația Americii Latine, amplu analizată într-o culegere de articole, economistul argentinian Julio Neffa arăta că *„date fiind caracteristicile comerțului exterior, monocultura și deteriorarea raportului de schimb consolidează dominația economică din exterior. Ca urmare, centrele de decizie pentru problemele esențiale sînt situate în afara țărilor, cu alte cuvinte ele sînt variabile exogene care scapă controlului autorităților naționale"* [7]).

PRIMA PREMISĂ a obținerii independenței economice o constituie, de aceea, asigurarea condițiilor pentru ca centrele de decizie — acești „interpreți ai intereselor specifice ale colectivităților umane", cum le numește cunoscutul economist brazilian Celso Furtado, — să aparțină țărilor respective, pentru ca acestea să dispună în mod suveran de pîrghiile economice prin intermediul cărora se orientează și se controlează viața economică internă și relațiile economice externe. Numai în acest fel dezvoltarea economică poate fi hotărîtă potrivit intereselor naționale și nu ale monopolurilor imperialiste. Îngrădirea și lichidarea pozițiilor pe care le ocupă monopolurile străine în economie, lupta împotriva oricăror forme de atragere în blocuri și alianțe militare imperialiste, neadmiterea de condiții politice în relațiile cu țările imperialiste etc. apar, astfel, ca primele măsuri necesare pentru consolidarea independenței naționale de către țările recent eliberate.

Desigur că măsura ca și consecvența cu care cercurile conducătoare traduc în fapt această cerință acută diferă de la țară la țară, în funcție de raportul forțelor social-politice, de pozițiile pe care le dețin monopolurile în economie etc. Cu toate inconsecvențele și oscilațiile întîlnite în unele țări, este semnificativ faptul că multe țări au procedat, după eliberare, la naționalizarea întreprinderilor străine, au luat măsuri pentru restrîngerea pozițiilor monopolurilor imperialiste în economie ; altele impun restricții importului de capital, condiționîndu-l de orientarea spre anumite ramuri și de respectarea anumitor proporții față de capitalul autohton, limitează expatrierea profiturilor etc. În unele țări se intensifică opiniile și mișcările în favoarea „repatrierii" principalelor bogății naționale, adică a trecerii lor fie în proprietatea statului, fie în exploatarea capitalului național. După ce mai înainte acest „val" a dus la pierderea unor poziții importante de către monopolurile imperialiste în multe țări asiatice și africane, acum continentul latino-american este cel care, în forme diferite, a intrat în atenția opiniei publice internaționale prin lupta împotriva pozițiilor economice și a exploatării practicate de capitalul nord-american. Conflictul care opune Peru Statelor Unite ale Americii în problema naționalizării bunurilor aparținînd societății nord-americane „International Petroleum Company", apelul adresat țărilor latino-americane de șeful statului peruvian la solidaritate efectivă cu țara sa, această solidaritate fiind necesară, după spusele sale, „pentru lichidarea definitivă a relațiilor umilitoare și a violării principiilor internaționale de către S.U.A. față de America Latină", nu constituie decît episoade de manifestare a contradicțiilor din această parte a lumii. Presa americană, care s-a ocupat de cazul Perului, amintea și de intențiile de naționalizare a unor mijloace de comunicație în Brazilia, de cererile democraților de stînga din Chile de naționalizare a cuprului etc., remarcînd că în America Latină se înmulțesc manifestările de apărare a independenței economice și politice.

DEZVOLTAREA FORȚELOR DE PRODUCȚIE, un alt imperativ și, de fapt, baza materială a consolidării independenței economice a tinerelor state, este strîns legată de industrializarea țării. Dezvoltarea

Gheorghe CREȚOIU

→

Evoluția indicelui valorii unitare a exporturilor și a raportului de schimb (1958 = 100) [5]

	1955	1960	1963	1965
I. Valoarea unitară a exporturilor				
— țări capitaliste dezvoltate	97	100	102	104
— țări slab dezvoltate	105	98	95	97
II. Raportul de schimb				
— țări capitaliste dezvoltate	96	103	104	104
— țări slab dezvoltate	103	99	97	97

Febra monetară pe piețele occidentale

CALMANTE PENTRU UN GRAV BOLNAV CE ARE NEVOIE DE LEACURI RADICALE

DUPĂ CELE DOUĂ SĂPTĂMÎNI ale noului puseu de febră pe piețele monetare occidentale, în decursul cărora, ca și în noiembrie trecut, vaste fonduri speculative au luat calea R.F.G., amenințînd stabilitatea dolarului, a lirei și francului, hotărîrea guvernului de la Bonn, anunțată vinerea trecută, de a nu revaloriza marca urmată de comunicatul reuniunii de la Basel a guvernatorilor băncilor centrale, privind repatrierea capitalurilor speculative, dat publicității duminică noaptea, pune frîu pentru moment manevrelor speculative care amînă doar scadențele și echivalează cu administrarea unor calmante pentru un grav bolnav care are nevoie de leacuri radicale.

Simptome noi...

DE DATA ACEASTA prilejuri imediate ale accesului de febră, au fost, pe de o parte, evenimentele din Franța interpretate a putea implica o modificare a poziției categorice de pînă acum privind menținerea parității francului, iar pe de altă parte, declarațiile unor purtători de cuvînt ai guvernului R.F.G., în primul rînd ale ministrului finanțelor Franz Josef Strauss, din care părea să se degaje concluzia că se va trece curînd la o revalorizare a mărcii. Aceasta era condiționată de o realiniere generală a cursului monedelor — incluzînd devalorizarea francului francez și a lirei sterline și revalorizarea, alături de marcă, a guldenului olandez, a lirei italiene și a francului elvețian.

În speranța de a realiza cîștiguri rapide — se aștepta o revalorizare a mărcii cu aproximativ 8—10%, și o devalorizare a francului și lirei în aproximativ aceeași proporție — speculatorii s-au grăbit să vîndă lire, franci, dolari și chiar aur și să cumpere mărci. Valoarea capitalurilor speculative intrate în RFG în acest mod în săptămîna ce a precedat întrunirea de la Basel este evaluată la peste 3 miliarde dolari. Pierderile de aur și devize ale Franței au însumat în luna aprilie 212 milioane dolari. La Zürich în operațiuni financiare și comerciale cu scadențe de o lună francul se cota cu 9,4% sub paritatea oficială și cu 12,8% sub aceasta în operațiunile cu scadențe de trei luni. În pofida intervenției masive a Băncii Angliei, lira sterlină a scăzut și ea, atingînd aproape plafonul minim al parității oficiale.

...diagnostic vechi

DEȘI APARENT provocate de evenimentele menționate, mișcările seismice de la sfîrșitul lunii aprilie și începutul lunii mai nu sînt decît manifestări — repetate periodic — ale unor dezechilibre cu mult mai profunde, legate de decalajele de forță economică apărută între principalele țări capitaliste în perioada postbelică. Aceste decalaje reies atît din analiza evoluției productivității, a rezervelor, a poziției valutelor sau a competitivității în comerțul exterior. Astfel, de exemplu, se pune pentru a doua oară problema revalorizării mărcii vest-germane, în timp ce valoarea lirei sterline a fost redusă în răstimp de 20 de ani de la 4.03 dolari la 2,40 dolari, a francului francez — de la 0,84 cenți la 0.24 cenți

Un studiu al OCDE publicat la începutul anului și semnalat cu îngrijorare de Comisariatul General al Planului din Franța, arăta că în perioada 1965—1967 ponderea exporturilor franceze în totalul exporturilor țărilor membre în OCDE a scăzut de la 8,4% la 8,06%, a celor engleze de la 12,8 la 11,7%. În aceeași perioadă proporția exporturilor vest-germane a crescut de la 18,2% la 18,6%, ale Italiei de la 6,4% la 6,7%, ale Japoniei de la 8.9% la 9.3% iar ponderea exporturilor SUA s-a menținut în jur de 19,8%.

Plasînd recentele tulburări monetare în adevărata lor perspectivă, într-un discurs rostit la Grenoble în preajma referendumului, Pierre Mendès France arăta că deteriorarea poziției francului a început încă din anul 1967. După părerea sa, cauza principală este o subfolosire cronică a capacităților de producție — a forței de muncă — dovadă fiind existența șomajului, a capitalurilor care rămîn în stare lichidă în loc să fie investite, în sfîrșit politica de tezaurizare a aurului de către guvern, care nu obține de pe urma acestuia nici un fel de beneficii. Ieșirile de capital au început să crească încă în 1967: cele pe termen lung — 399 milioane franci în trimestrul II, 522 milioane franci în trimestrul III și 640 milioane în trimestrul IV; cele pe termen scurt — 178 milioane, 246 milioane și respectiv 962 milioane franci. Pierderile de capital au continuat în 1968 — 1096 milioane franci în trimestrul I iar din mai 1968 pînă în prezent — încă 11.175 milioane franci..

CURSUL LIREI

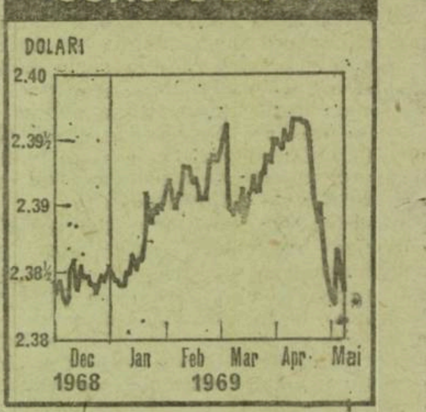

Factori agravanți

ÎN CONDIȚIILE decalajelor apărute între diverse țări, măsura recomandată de cei mai mulți economiști a fost o reajustare a parităților astfel încît aceasta să corespundă puterii de cumpărare reale a monedelor și totodată să facă posibilă echilibrarea balanțelor de plăți, sprijinind exportul în unele cazuri sau stimulînd importurile în alte cazuri. Se consideră însă că asemenea măsuri nu pot fi adoptate — cel puțin deocamdată — din considerente de prestigiu politic, legate în primul rînd de apropierea alegerilor — în vitorul imediat în Franța, în toamnă în R.F.G. În acest sens comentînd măsurile adoptate la Basel și exprimîndu-și în orice caz îndoiala cu privire la posibilitatea realizării lor, ziarul american **The New York Herald Tribune scrie**: „A conlucra pentru a apăra ceea ce economicește nu poate fi apărat poate cu greu să fie interpretat ca un lucru bun..." (12 mai).

Soluțiile devin și mai dificile în contextul Pieței Comune care limitează posibilitățile de acțiune ale guvernelor naționale. Astfel, în baza politicii agricole comunitare prețurile unice sînt stabilite în dolari. O revalorizare a mărcii ar însemna, în R.F.G., reducerea prețurilor obținute de fermieri. În Franța prețurile interne la produsele agricole ar crește — proporțional cu devalorizarea — ceea ce ar însemna că guvernul ar trebui să intervină în favoarea fermierilor, încercînd să compenseze deteriorarea competitivității prin subvenții. O asemenea măsură ar contraveni însă regulilor politicii agricole comune și nu ar întîrzia să provoace nemulțumiri ale celorlalți parteneri.

„Standardul îngrijirii s-ar deteriora"

DE FAPT cele petrecute în ultimele două săptămîni constituie — cel puțin în parte pînă acum — repetarea filmului evenimentelor din noiembrie trecut: mișcări speculative, declarația Bonn-ului că nu va revaloriza marca. Dar repetarea se efectuează acum în condițiile unui și mai mare decalaj monetar; se pune întrebarea cît timp va mai putea fi prelungit statu quo-ul și în ce măsură vor mai fi eficiente paleativele la care s-a recurs pînă în prezent?

Alternativele în această situație sînt numeroase, ele țin de factori încă necunoscuți. Va decide viitorul guvern francez să mențină paritatea francului bazîndu-se pe redresarea economiei în ultimul an? Numeroși comentatori sînt de părere că devalorizarea francului nu este deloc fatală și chiar că în deceniul următor Franța ar putea să preia primul loc în Europa în dezvoltarea industrială. Revista engleză *The Economist* (3 mai) amintește astfel că în întreprinderile franceze mari productivitatea pe om/săptămînă pare să se situeze peste productivitatea medie din R.F.G. sau Anglia. Un factor favorabil este și evoluția demografică. Datorită creșterii natalității în deceniul 1950—1960 forța de muncă disponibilă în Franța va spori cu aproximativ 1% anual în următorii 10 ani, în timp ce aceea din R.F.G. sau Anglia va rămîne staționară. Este adevărat că în prezent forța de muncă ocupată în industria prelucrătoare a Franței este cu 10% mai redusă decît ar trebui să fie, iar cea ocupată în agricultură, comerț și servicii — cu 15% prea numeroasă, dar reorientările necesare nu vor fi greu de efectuat. Cu toate acestea se apreciază că nu este exclus ca viitorul guvern francez să opteze pentru devalorizare căci ea ar grăbi redresarea în comerțul exterior și expansiunea generală a economiei.

Pe de altă parte nici poziția R.F.G. nu este certă căci viitorul guvern vest-german ar putea să cedeze presiunilor celorlalți parteneri occidentali și să accepte o revalorizare a mărcii, care să contribuie la absorbirea în Germania de vest a unui volum mai mare de importuri din țările cu balanțe deficitare.

În ceea ce privește lira sterlină, guvernul englez își afirmă deocamdată ferm intenția de a nu proceda la o nouă deva-

⟶

LUPTA TINERELOR STATE

(Urmare din pag. 15)

industriei, și mai ales a ramurilor sale moderne, este tot mai mult privită ca o cerință a **„creșterii rapide a produsului național brut, a asigurării de locuri de muncă și economisirii devizelor care să poată fi utilizate pentru importul de echipamente, a realizării independenței economice și politice"** [illegible]).

Așa cum remarca Jean Rigotard, industrializarea apare pentru popoarele din țările slab dezvoltate o revanșă asupra trecutului, consacrarea definitivă a emancipării lor, un factor care ar putea să le debaraseze definitiv de sechelele colonialismului.

Multe țări în curs de dezvoltare își propun crearea sau dezvoltarea mai departe a industriei, mai ales a unor ramuri indispensabile pentru înfăptuirea procesului reproducției și pentru prelucrarea materiilor prime naționale (siderurgia, metalurgia, prelucrarea țițeiului etc.). În unele țări statul este cel care face investițiile principale în aceste sectoare, acordă diferite facilități capitalului autohton pentru dezvoltarea industriei.

Evident că această dezvoltare în multe țări se lovește de limitele pieței interne, îngustată între altele și de structurile social-economice perimate la sate. De unde, schimbarea structurilor agrare, ca și instaurarea unor noi regimuri politice și economice apare ca o premisă indispensabilă a progresului social-economic. De asemenea cîștigă un teren tot mai larg ideea că pentru coordonarea eforturilor naționale devine indispensabilă planificarea directă a sectoarelor cheie ale economiei.

ÎNAINTAREA POPOARELOR recent eliberate pe calea progresului economic și social și mai ales lupta pentru afirmarea suveranității naționale în domeniul economic, determină schimbări însemnate în diviziunea internațională capitalistă a muncii, lovesc în interesele egoiste ale marilor monopoluri, reduc posibilitățile exploatării popoarelor din aceste țări prin mijloace neeconomice; totodată se sfarmă tot mai mult barierele pe care puterile imperialiste le impuneau în calea relațiilor popoarelor dominate de ele cu țările socialiste.

Astăzi există posibilități reale ca țările în curs de dezvoltare, folosind independența națională, trecînd la valorificarea resurselor de care dispun și bizuindu-se pe sprijinul țărilor socialiste, al clasei muncitoare internaționale și al tuturor forțelor antiimperialiste, să înlăture în fapt dependența economică față de imperialism, să înainteze pe calea progresului social.

Rolul hotărîtor în promovarea progresului economic îl are, fără îndoială, mobilizarea eforturilor proprii ale țărilor în curs de dezvoltare, mobilizarea întregului lor potențial material și uman, concentrarea și unirea tuturor forțelor înaintate, progresiste ale fiecărei națiuni. Un rol important sînt chemate însă să-l joace și relațiile economice cu celelalte țări, sprijinul economic și tehnico-științific acordat de țările dezvoltate pe baza respectării principiului suveranității naționale și a neamestecului în treburile interne. Un ajutor deosebit îl joacă lărgirea relațiilor dintre țările în curs de dezvoltare și țările socialiste. Formele de colaborare și cooperare promovate de țările socialiste, comerțul liber de condiții politice, schimburile tehnice și mai ales acordarea de credite în echipament industrial, rambursarea creditului făcîndu-se în produse ale întreprinderilor respective, joacă un important rol în economisirea devizelor și în promovarea dezvoltării economice.

Dezvoltarea susținută a economiei țărilor socialiste le-a permis acestora, așa cum se arată și în studiul O.N.U., citat mai sus, să achiziționeze cantități sporite de mărfuri din țările în curs de dezvoltare, exporturile acestora din urmă către țările socialiste crescînd de trei ori mai rapid decît exporturile lor totale. Astfel, în perioada 1955—1965 în timp ce exporturile totale ale țărilor în curs de dezvoltare au înregistrat un ritm mediu anual de 4,2% (fără combustibil — 3,3%), iar către țările capitaliste dezvoltate de 4,1% (2,6%), vînzările către țările socialiste au crescut cu 12,8% anual (12.9%). Tocmai aceste relații au determinat lichidarea monopolului țărilor imperialiste în livrarea de mijloace tehnice către țările slab dezvoltate.

Așa cum sublinia tovarășul Nicolae Ceaușescu, „poporul român dezvoltă relații de colaborare prietenească cu țările care și-au dobîndit de curînd independența, nutrește o puternică simpatie față de cauza acestor popoare, își manifestă solidaritatea deplină cu lupta pe care ele o duc împotriva imperialismului și colonialismului, pentru independența națională, pentru progres și prosperitate. Relațiile economice externe ale României cu aceste țări cunosc o extindere continuă. Cu multe țări România are încheiate acorduri economice de lungă durată, dezvoltă diferite forme de cooperare economică.

Țara noastră, angajată ea însăși într-un amplu proces de dezvoltare economică, împărtășește preocupările țărilor în curs de dezvoltare pentru accelerarea progresului lor economic, eliminarea barierelor artificiale și a practicilor discriminatorii care mai persistă în comerțul mondial, pentru lichidarea decalajului între aceste țări și țările dezvoltate. Ea militează alături de alte țări pentru identificarea soluțiilor capabile să asigure transformarea relațiilor economice internaționale într-un instrument activ și eficace al dezvoltării tuturor națiunilor, al cooperării și înțelegerii între popoare.

---

1) Pierre Jalée: Le tiers monde dans l'économie mondiale, Paris, 1968, pag. 121.
2) Jacques Freyssinet: Le concept de sous développement, Paris. Mouton & La Haye, 1966, pag. 335.
3) Julio Neffa: Subdezvoltarea, tehnologia și industrializarea în America Latină, Developpement et Civilisations nr. 37/1969, pag. 64.
4) Nations Unies, Conseil Economique et Social; Le contexte international du développement economique doc. E/4488/Add. 5, din 6 mai 1968, pag. 4.
5) Jean Rigotard, L'incertaine bataille du developpement, 1967, pag. 10, 14.
6) „Viața economică", nr. 15, 1969, pag. 19.
7) Developpement et civilisations, nr. 37, martie 1969, pag. 67.
8) Amerique Latine, demain, Développement et civilisations, nr. 37/1969.

lorizare. Alte opinii — neoficiale — favorizează însă devalorizarea, care ar evita situaţia de neinvid[illegible] ca, în cazul unei devalorizări a francului, lira sterlină să devină din nou moneda cea mai suspectă, de care deţinătorii vor fugi la prima alertă. În orice caz, în Anglia se doreşte însănătoşirea economiei franceze căci altfel resursele financiare internaţionale folosite acum în sprijinul lirei s-ar împărţi între liră şi franc. În cuvintele aceleiaşi reviste *The Economist* „nu ar fi spre avantajul Angliei ca încă o economie bolnavă să se instaleze în acelaşi pat din spital ; standardul îngrijirii în spital s-ar putea deteriora dacă acesta ar deveni supraaglomerat...".

Irina VIANU

DOCUMENTAR

CURSA SPRE GIGANTISM ŞI FACTORUL ECONOMIC

Transporturile au jucat şi joacă un rol deosebit de important în dezvoltarea forţelor de producţie. În condiţiile revoluţiei ştiinţifice tehnice contemporane rolul lor a crescut mult, ca urmare a două imperative şi, totodată, consecinţe ale acestei revoluţii: scurtarea termenelor de fabricaţie şi sporirea extraordinară a volumului producţiei. În faţa necesităţilor actuale de a transporta mai repede şi mai mult, problemele economice suscită un interes deosebit. Este interesant de remarcat că Bernard Twight, secretarul general al Organizaţiei Internaţionale a Aviaţiei Civile, rugat să indice principala direcţie de cercetare ştiinţifică din domeniul specialităţii sale, a dat, fără să ezite, următorul răspuns: „Nu se poate studia dezvoltarea tehnicii aviatice fără a ţine seama de considerente economice". Acest lucru se aplică în special la zborul supersonic civil şi în transportul maritim de mărfuri, domenii asupra cărora ne vom opri în cele ce urmează.

● Creşterea dimensiunii tendinţă generală

CREŞTERI IMPRESIONANTE sînt prevăzute atît în domeniul aviaţiei cît şi în cel al transportului maritim. După unele aprecieri, traficul mondial aerian va cunoaşte următoarea dezvoltare : [1]).

	1965	1970	1975	1980
1. Pasageri (milioane)	170	350	550	750
2. Transportul de mărfuri (milioane tone/km)	5 000	10 200	30 000	60 000

Tot atît de vertiginos creşte şi deplasamentul navelor. Astăzi se apreciază că 2/3 din mărfurile care fac obiectul comerţului mondial se transportă pe mări şi oceane. Dezvoltarea rapidă a chimiei şi în special a petrochimiei, cum şi cererea sporită de derivate ale ţiţeiului explică în mare măsură de ce 45% din totalul navelor de transport sînt reprezentate de petroliere. Pentru a ne forma o idee în ceea ce priveşte dezvoltarea transportului petrolier şi odată cu aceasta a problemelor ce le ridică este semnificativ să urmărim evoluţia taliei maxime a acestui tip de vas, care întotdeauna a reprezentat talia maximă a unui vas comercial.

Creşterea din ultimii ani oglindeşte pe de o parte cerinţele, iar pe de altă parte posibilităţile tehnice şi economice caracristice secolului revoluţiei ştiinţifice tehnice contemporane [2]).

	1920	1940	1950	1960	1965	1975
Cel mai mare petrolier (în tone)	8 000	20 000	35 000	50 000	100 000	500 000

Dar care sînt **implicaţiile economice** ale acestei evoluţii şi a perspectivelor ce se întrevăd atît în dezvoltarea transportului aerian cît şi a celui maritim? În primul rînd să ne oprim asupra transportului aerian. În acest domeniu se manifestă clar două tendinţe : din punct de vedere al vitezei — spre zborul supersonic şi din punct de vedere al volumului — spre „autobuzul" aerian (airbus) capabil să transporte cîteva sute de călători simultan Asemenea tipuri de avioane sînt de pildă avionul sovietic Tu-144 capabil să transporte 140 de pasageri — cu o viteză de 2,3 mach (2,3 ori viteza sunetului), respectiv în jur de 2 500 km pe oră şi care a făcut primul experiment în aer în ultima zi a lui decembrie trecut. Concorde, produsul cooperării franco-britanice, care a fost experimentat cu cîteva luni mai tîrziu avînd performante asemănătoare cu acelea ale lui Tu 144. În S.U.A. se reexaminează în prezent proiectul Boeing 2707 capabil să transporte 300 de călători cu 2,7 mach.

În direcţia avioanelor gigant, capabile să transporte pe distanţe medii şi scurte volume şi greutăţi mari se folosesc diferite tipuri de avioane ca de pildă „Anteu" în U.R.S.S. sau Douglas — DC-8, DC-62, în S.U.A. ; sînt în proiect avioanele Douglas DC-10 şi Lockheed 1011 cu o rază de acţiune de 4 800 km cum şi proiecte mai îndrăzneţe ca Boeing 747 sau Jumbo-jet (490 de pasageri), toate cu destinaţia transportului transatlantic sau transpacific. Europa occidentală răspunde cu proiectul A-300 (airbus pentru 300 de călători) care urma să fie rodul cooperării franco-anglo-vest-germane, dar Anglia a declarat că nu va participa.

● Raportul eficienţă — investiţii

EXPERIENŢA DE PÎNĂ ACUM a lui Concorde, a lui A-300, cum şi a proiectului S.S.T. american confirmă pe deplin că dezvoltarea tehnicii aviatice este condiţionată tot mai mult de considerente economice în care **raportul investiţii-eficienţă joacă rolul hotărîtor**. Aceasta face ca între firmele americane şi cele vest-europene să se manifeste o serioasă concurenţă. Devizul pentru proiectul Concorde a trecut de la 2 miliarde franci în 1962, cînd s-a încheiat acordul, la 3,3 miliarde franci în 1964, cînd au început lucrările. În anii ce au urmat devizul a mai cunoscut cîteva reevaluări succesive ajungînd la 7 miliarde franci în 1967, iar în prezent se apreciază că numai faza de creare a prototipului se ridică la **8 miliarde franci**, iar pentru a se ajunge la o producţie de serie investiţia va creşte la 10 miliarde franci. Se apreciază că 60% din totalul cheltuielilor sînt destinate construirii avionului şi a echipamentului, iar restul pentru motoare.

În aceste condiţii se estimează că dacă se vor vinde 250 de aparate, la un preţ care depăşeşte aproape de 3 ori preţul celor mai perfecţionate avioane civile actuale, s-ar putea recupera doar o treime din totalul investiţiilor [3]).

Problema se pune în termeni asemănători şi pentru proiectul lui A-300. Se apreciază că o astfel de întreprindere ar putea avea sorţi de izbîndă numai dacă există certitudinea unei pieţe pe care s-ar putea desface 300—350 de aparate, iar pentru lansarea proiectului un minim de 75 de avioane contractate. Or, concurenţa americană fiind puternică în acest domeniu şi ispititoare pentru companiile americane din Europa de vest, incertitudinea ce învăluieşte proiectul lui A-300 este deocamdată lucrul cel mai cert.

Este interesant că proiectul iniţial al programului S.S.T. american se ridica de la bun început (1963) la 20 de miliarde de franci francezi, urmărind performanţe tehnice deosebite (număr de pasageri, viteză, geometrie variabilă). Abandonarea proiectului a fost determinată în primul rînd de considerente economice cum sînt: volumul mare de investiţii şi în special imobilizarea lor pentru o perioadă foarte mare de timp, în special datorită aripilor care necesită studii şi experienţe îndelungate.

Abandonarea temporară a proiectului S.S.T. a dat mari speranţe proiectului Concorde. Dacă la 1 ianuarie 1968 numărul de comenzi pentru Concorde se ridica la 72 de bucăţi, iar pentru Boeing 2707 la 128, imediat după anunţarea abandonului 16 companii americane de aviaţie au şi făcut 74 de comenzi pentru avionul Concorde. Acest aspect concurenţial a determinat pe americani să revină la programul S.S.T. elaborînd un proiect mai modest şi mai ieftin : s-a renunţat la geometria variabilă, avionul va transporta 290 de tone şi nu 350 de tone etc., urmînd ca zborul de încercare să aibă loc în 1972, iar intrarea în serviciul companiilor aeriene în 1976—1977.

Zborul civil supersonic ridică însă şi alte probleme de ordin economic şi social : adaptarea aeroporturilor existente la noul tip de avioane, în special rezolvarea consecinţelor „detunăturii sonice". Aceasta ar putea determina locuri speciale de aterizare şi decolare pentru avioanele ce zboară cu aproximativ 3 mach, ceea ce va cere investiţii suplimentare.

Şi totuşi lupta pentru a deţine supremaţia în zborul civil supersonic este în plină desfăşurare, în pofida investiţiilor uriaşe necesare. Economia de timp fiind o caracteristică tot mai pregnantă a epocii noastre, este de presupus că incursiunea în vitezele ce se află dincolo de sunet este numai la începuturile ei.

★

Nu mai puţin semnificative sînt şi implicaţiile economice ale dezvoltării marinei comerciale. Într-un singur an (1968 faţă de 1967), volumul mărfurilor transportate pe căi maritime a crescut de la 171 000 000 tone la 182 000 000, ceea ce reprezintă o creştere cu 6,4%. Specialiştii apreciază că în transportul maritim de mărfuri se disting două tendinţe : **specializarea navelor de transport şi creşterea deplasamentului.**

Despre specializarea navelor de transport (frigorifice, mineraliere, metaniere, port-conteinere) şi în special despre avantajele transportului în conteinere s-a mai scris. Prea puţin însă se cunoaşte despre sporirea volumului navelor de transport şi consecinţele economice ce le implică. După cum am văzut, rolul hotărîtor în acest aspect al dezvoltării transportului maritim revine petrolierelor.

În 1968, cu petrolierul Magdala de 213 000 t, Franţa a deţinut doar cîteva săptămîni recordul mondial în ceea ce priveşte talia vaselor de transport. A apărut Universe-Ireland de 316 000 tone, produs al şantierelor japoneze, care urmează să mai livreze încă 5 vase de aceeaşi talie, aceluiaşi client — Gulf Oil. Se ştie de asemenea că şantierele navale engleze şi olandeze studiază posibilitatea construirii unor petroliere de 500 000 t în anul 1975. În perspectivă nu este exclusă şi posibilitatea construirii unor vase cu un deplasament de 1 000 000 tone.

Cursa în domeniul creşterii deplasamentului al navelor ridică problema **investiţiilor directe, a cheltuielilor de exploatare** şi a **investiţiilor indirecte.** Construirea de vase de mare tonaj cere din partea constructorilor de nave eforturi de investiţii sporite deoarece este nevoie de materiale speciale, mai rezistente şi deci mai scumpe. O problemă specială o ridică construcţia elicelor cu atît mai mult cu cît vasele mari au nevoie de două linii de elice. Amenajarea şantierelor navale în vederea efectuării de astfel de construcţii gigantice implică de asemenea cheltuieli enorme.

Pentru armatori cheltuielile de exploatare a vaselor mari cresc deoarece viteza de înaintare scade, perioada de încărcare-descărcare devine mai mare şi deci staţionarea în porturi creşte, primele de asigurare sînt şi ele mai ridicate. Sporirea acestor cheltuieli este diminuată de economiile ce se realizează cu plata personalului de deservire, care în raport cu volumul mărfurilor deplasate scade. Cu toate avantajele şi dezavantajele prezentate, talia vaselor de transport a crescut considerabil. După calculele efectuate de specialişti, din punct de vedere al eficienţei economice, în condiţiile actuale mărimea optimă a unui petrolier este apreciată la 210 000 t. Justificarea este, între altele, că poate pătrunde în toate porturile mari şi necesită o singură linie de elice.

→

1) şi 2) Pentru creşterea traficului aerian vezi **Les informations industrielles et commerciales**, nr. 1211 din iulie 1968, iar pentru evoluţia mărimii maxime a unui petrolier aceeaşi revistă, nr. 1226 din noiembrie 1968
3) Vezi **Les Echos** din martie 1969.

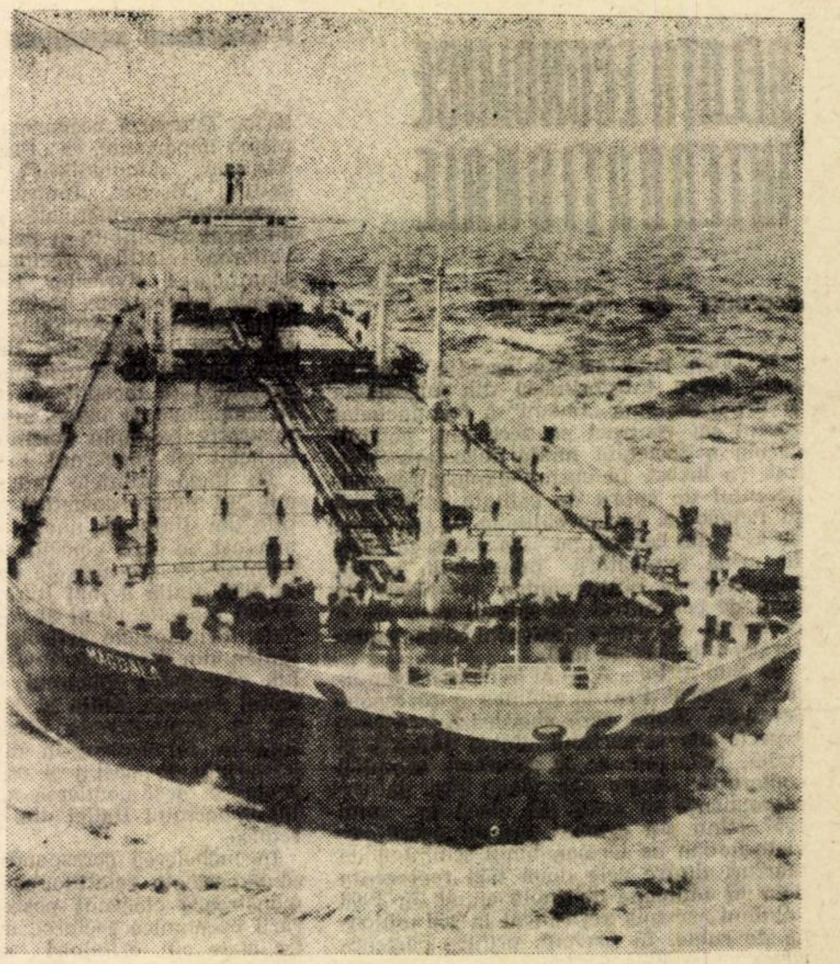

Magdala : glorie efemeră...

Problema cea mai complicată este aceea a investițiilor indirecte. O dată cu trecerea taliei petrolierelor peste 300 000 t se constată că instalațiile și construcțiile portuare existente sînt necorespunzătoare. Pentru cele 6 petroliere de peste 300 000 t s-a construit în larg un port artificial „Terminal" de la Bantry Bay, Irlanda. Acostarea de nave supergigant este studiată de toate porturile vest-europene și se elaborează proiecte pentru construirea de dane artificiale în larg. Cantitatea de petrol adusă de uriașele petroliere într-o singură cursă depășește cu mult capacitatea de prelucrare și de depozitare a rafinăriilor, ceea ce determină de asemenea noi investiții etc. Totodată marile vase nu pot trece prin canalele care azi scurtează drumul între diferite puncte de pe glob.

Se constată că navele între 100 000 t și 200 000 t au constituit un sistem coerent căruia îi corespunde actuala structură portuară. Apariția navelor de peste 300 000 t și perspectiva de creștere în continuare a deplasamentului marchează începutul unui nou sistem, care evident cere o nouă structură portuară, cu toate implicațiile economice mari pe care aceasta le are.

● O direcție de acțiune a statului

VOLUMUL MARE DE INVESTIȚII, timpul de imobilizare al investiției și riscul implicat (atît tehnic cît și economic) reprezintă principalele probleme ale adaptabilității la cerințele tehnicii contemporane. Pe acest temei se dezvoltă acțiunile de cooperare iar efortul financiar în țările capitaliste este preluat în mare parte de stat. Realizarea avionului Concorde este rezultatul unui acord încheiat între statul francez și cel englez, programul S.S.T. este de competența administrației de stat a S.U.A., construcția de nave, în țările care au un cuvînt de spus în această direcție (Japonia, Anglia, Norvegia, Suedia și altele), se face cu participarea sau protejarea directă din partea statului, iar în Anglia în ultimul timp în parlament se discută naționalizarea porturilor etc.

Intervenția statului în construcția de nave este foarte diferită. De pildă în Japonia și Anglia sînt prevăzute, pe lîngă subvenții directe, măsuri de protejare a pieței interne, armatorii indigeni primind credite excepționale pentru plasarea comenzilor la șantierele naționale. Se acordă de asemenea condiții favorabile de credit (termen lung, dobîndă relativ redusă), înlesniri fiscale pentru comenzile din străinătate etc. În S.U.A., care a cunoscut o descreștere în construcția navală, în 1967 a fost lansat un plan de cinci ani de redresare cu ajutorul statului (subvenții în valoare de 55%), a acestei ramuri industriale etc.

Comenzile uriașe pe care programele avionului civil supersonic sau de dezvoltare a construcțiilor navale și portuare le oferă diferitelor companii monopoliste, și profiturile ce le însoțesc, întregesc tabloul acestei direcții noi de acțiune a capitalismului monopolist de stat în condițiile revoluției științifice tehnice contemporane.

conf. univ. dr. Eugen PRAHOVEANU

DIN ȚĂRILE SOCIALISTE

U.R.S.S.

RITMURILE ASCENDENTE ALE COMERȚULUI EXTERIOR

FAȚĂ DE 40 cît reprezenta numărul țărilor — partenere de comerț exterior în 1947, Uniunea Sovietică desfășoară astăzi schimburi comerciale cu circa 100 de țări — arată „Ekonomiceskaia Gazeta" Nr. 17/1969. Cu majoritatea lor, comerțul se desfășoară pe baza acordurilor comerciale și de plăți interstatale.

Volumul comerțului exterior crește an de an. În 1968, el a depășit de 16 ori nivelul anului antebelic 1938, iar anul acesta se prevede să crească cu încă 5,7%. Ca pondere în comerțul mondial, U.R.S.S. ocupă în prezent locul al 7-lea.

În 1968, exportul de mașini și utilaje, precum și de laminate de metale a depășit nivelul anului 1960 de 2 ori, exportul de minereu de fier și ceasuri — de 2,1 ori, automobile și săruri potasice — de 2,7 ori, concentrat de apatită — de 2,8 ori, bușteni — de 2,9 ori, hîrtie de 3 ori, țiței de 3,3 și aparate de fotografiat de 5,3 ori.

Se modifică și structura exportului, pe măsura dezvoltării economice a țării. În totalul exportului mașinile și utilajele reprezintă 21,6% față de 11,8% în 1950 (în expresie valorică). Ponderea combustibilului și energiei electrice a crescut de la 3,9% în 1950 la 16,1% în 1968; minereuri, metale și produse metalice — de la 11,3 la 18,5%; produse chimice, îngrășăminte, materiale lemnoase, hîrtie și celuloză de la 7,4 la 10,5%. În același timp, ponderea materiilor prime textile și semifabricatelor, blănurilor prelucrate și brute a scăzut, în aceeași perioadă, de la 20,6 la 10,3%, cea a mărfurilor industriale de consum popular — de la 4,9 la 2,7%.

Prin comerțul exterior, U.R.S.S. realizează sub 5% din întregul venit național. Numai la anumite produse exportul reprezintă o pondere importantă a producției sau extracției lor. Astfel, în 1968, U.R.S.S. a exportat 29% din producția totală de automobile, 27% din bumbacul brut, peste 20% din ceasuri și aparate foto, 19% din extracția de petrol, 18% din minereu de fier, 17% — uleiuri vegetale comestibile. În același timp, ponderea exportului, în producția tractoarelor reprezintă doar 6,5%, la laminate din metale feroase 6,4%, la fontă 5,7%, la combine 4,7%, la cereale 3,2%.

Creșterea exportului a fost însoțită și de o sporire a volumului importului de mărfuri necesare. În perioada 1960—1968, importul în U.R.S.S. de mașini și utilaje a crescut de 2,1 ori, cel de cacao boabe de 1,9 ori, cafea de 1,6 ori, tricotaje de 2,3 ori, mobilă de 2,9 ori etc. Ponderea mașinilor și utilajelor în valoarea totală a importului a crescut de la 21,5% în 1950 la 36,9% în 1968. În 10 ani (1958—1967), U.R.S.S. a importat, printre altele, 796 întreprinderi complete pentru industria chimică și petrolieră, 214 pentru ramura industrializării lemnului, hîrtiei și celulozei, 747 nave pentru flota maritimă și 503 nave de pescuit.

Un loc important în importul U.R.S.S. reprezintă mărfurile de larg consum. În 1968, ponderea mărfurilor alimentare și a materiei prime pentru producerea lor, reprezenta 13,6% din volumul total al importului. Partea mărfurilor industriale de consum popular a crescut de la 7,4% în 1950 la circa 20% în 1968. U.R.S.S. a importat anul trecut de 2,3 ori mai multe mărfuri de consum decît a exportat; dintre acestea, la mărfurile industriale, raportul este de 6,5/1. În 1967, prin importul de încălțăminte și piei, populația sovietică a avut în plus 100 milioane perechi de încălțăminte din piele, iar datorită importului de țesături, lînă și fire toarse — a dispus suplimentar de peste 200 milioane m de țesături din lînă.

R. D. VIETNAM

PRODUCȚII SPORITE DE CĂRBUNE

„FIECARE STRAT de cărbune este un cîmp de bătălie" — iată îndemnul care-i animă pe minerii din industria carboniferă a R. D. Vietnam. E mai ușor de înțeles întreaga semnificație a acestui îndemn citind în presa vietnameză despre exemplul personal al minerilor de la exploatarea Ha Long, mina nr. 6: muncitori și cadre de conducere au participat la campania care prevedea livrarea unei producții suplimentare de 300 mii tone.

Camioanele grele, excavatoarele, perforatoarele, au funcționat la întregul lor randament. Normele de producție au fost mereu depășite, atingîndu-se noi recorduri. Nguyen Van Mo, șeful unei echipe de perforatori, de pildă, a stabilit o adevărată performanță în noiembrie 1968: 1120 metri față de norma de 990 m, realizînd planul suplimentar cu un avans de 20 de zile.

Echipa de excavare a lui Do Quang Loc, raționalizînd munca, a economisit 15 minute pentru fiecare operațiune și a ridicat norma excavatorului EKG. de 130 mc pe oră, la 229,7 mc pe oră. Echipa de transport nr. 13, condusă de Voong Nai Hoai, erou al muncii, a sporit de la 70 la 120 numărul de parcursuri pe schimb, realizînd planul cu două luni înainte de termen.

R.S.F. IUGOSLAVIA

REZULTATE POZITIVE ÎN PRIMUL TRIMESTRU

ULTIMELE DATE asupra dezvoltării economice a R.S.F.I. în primul trimestru al acestui an — publicate în presa iugoslavă — atestă că ea urmează o linie ascendentă. Producția industrială, raportată la aceeași perioadă a anului trecut, crește în ramurile mai dinamice cu peste 10%, iar volumul desfacerii în comerțul cu amănuntul inregistrează o majorare de 7%. Investițiile sînt mai mari cu 21% și, pe baza mijloacelor disponibile, se estimează că ele vor crește în continuare. În fondurile pentru creditarea investițiilor, de exemplu, s-a înregistrat o majorare considerabilă a mijloacelor rambursabile, totalizînd, în luna februarie, 2061 milioane dinari. Numărul angajaților este mai mare cu 120 000 față de primul trimestru al anului precedent.

În domeniul comerțului exterior s-a înregistrat o creștere rapidă a importului, al cărui volum în luna martie a fost cu 27% superior celui din anul precedent. Exportul a crescut cu 14%. Printre ramurile cele mai dinamice la export figurează metalurgia neferoaselor, industria navală, industria lemnului — ramuri care s-au afirmat pe piețele străine; urmează industria textilă, de încălțăminte, a tutunului. De relevat că exportul pe piețele cu valută convertibilă crește mai rapid. Creșterea deficitului în schimbul cu zona valutei convertibile, constituie după aprecierile presei iugoslave, un inconvenient în eforturile de realizare mai rapidă a convertibilității dinarului. Ținînd seama că deficitul în balanța de plăți externe, și datoriile față de alte țări au crescut, se apreciază că rezervele totale de devize au crescut prea puțin — de la 4033 mil. dinari în anul 1967 la 4095 mil. dinari în 1968. Dar, s-a realizat o îmbunătățire în structura rezervelor de devize, datorită faptului că valoarea aurului și rezervelor în valute convertibile au sporit de la 1601 la 2202 milioane dinari.

În ceea ce privește desfacerea pe piața internă, se manifestă tendințe de creștere în continuare a cererii. În acest sens, Institutul pentru prospectarea pieței relatează, pe baza unei anchete întreprinse, că întreprinderile care participă cu 50% la producția globală, au comenzi care le asigură utilizarea întregii capacități de producție timp de 3 luni, 17% din întreprinderi au comenzi pentru două luni, iar 19% pentru o lună. În fruntea ramurilor cu cele mai multe comenzi pentru export se situează siderurgia și industria neferoaselor, industria textilă, cea a materialelor de construcție, industria de pielărie și încălțăminte, a tutunului etc.

RELAȚII ECONOMICE INTERNAȚIONALE

Acorduri de cooperare

● După cum anunță agenția **Taniug** între patru întreprinderi din Iugoslavia și firma chiliană „Enami" a fost încheiat recent un contract pe zece ani, potrivit căruia o societate mixtă iugoslavo-chiliană va începe în curînd exploatarea minereului de cupru de calitate superioară în Patagonia. Firma chiliană va participa cu 51% din capital, iar Iugoslavia cu 49%. În urma exploatării minereului, partea iugoslavă va obține anual 10—14 000 de tone de concentrat de cupru, care va fi prelucrat de către întreprinderile metalurgice din această țară.

● Sub titlul „Acțiuni reciproc avantajoase" ziarul **Pravda** publică o corespondență din Italia, care abordează o serie de aspecte ale comerțului dintre U.R.S.S. și Italia. Referindu-se la istoricul evoluției comerțului dintre cele două țări, în corespondență se arată că, dacă în anul 1957 (cînd s-a semnat primul acord sovieto-italian pe termen lung) schimbul de mărfuri dintre cele două țări reprezenta doar 67 milioane de ruble anual, în 1968 volumul acestuia s-a ridicat la 400 milioane de ruble. În prezent, printre partenerii organizațiilor sovietice de comerț exterior figurează asemenea firme și organisme importante, ca „Fiat", „IRI", „Snia-Viscoza", „Montedison", „Pirelli", „Olivetti", „Breda", „Innocenti" și altele.

Acordurile comerciale pe termen lung au creat stabilitate și perspectivă în dezvoltarea relațiilor reciproce. Ele permit planificarea livrărilor reciproce pe perioade îndelungate, ținînd seama de evoluția cerințelor pe piețele celor două țări. Organizațiile sovietice de comerț exterior, paralel cu achiziționarea de utilaje separate, au început să cumpere instalații complexe și uzine întregi — cel mai ilustrativ exemplu constituindu-l acordul încheiat cu concernul Fiat.

Pe lîngă utilajele industriale, în ultimii ani partea sovietică a extins achizițiile din Italia la unele sortimente de mărfuri de larg consum — încălțăminte, tricotaje și alte articole de îmbrăcăminte. În 1968 Italia a mai livrat U.R.S.S. circa 40 000 tone de lămîi și 780 tone de migdale. Principalele articole ale importului italian din Uniunea Sovietică sînt petrolul, cărbunele, minereul de crom, materialul lemnos, fonta și alte materii prime și semifabricate necesare economiei italiene. Au crescut în ultimul timp și achizițiile de mașini și utilaje industriale sovietice, deși ponderea acestora în totalul importului Italiei din U.R.S.S. rămîne redusă.

În încheierea corespondenței se arată că experiența relațiilor sovieto-italiene demonstrează elocvent posibilitatea colaborării economice reciproc avantajoase dintre state cu orînduiri social-economice diferite.

● Într-un interviu acordat reprezentantului agenției **PAP** Biro József, ministrul comerțului exterior ungar, a arătat că Polonia participă cu 6% în schimburile comerciale externe al Ungariei, ea situîndu-se pe locul patru între partenerii de comerț exterior ai Ungariei.

În prezent 50% din importurile Ungariei din Polonia reprezintă utilaje și mașini, colaborarea economică reciprocă între aceste două țări întemeindu-se pe o serie de acorduri. Dintre acestea, Biro József a menționat acordul aluminiului (încheiat în 1960 și prelungit recent pînă în 1975) potrivit căruia Ungaria exportă alumină și primește în schimb aluminiu, precum și acordul de cooperare în producția de automobile.

● O delegație de oameni de afaceri japonezi a vizitat recent Pekinul și a avut întrevederi cu oficialități comerciale chineze — arată publicația chineză **Pekin information** (14/IV). În comunicatul asupra tratativelor purtate între reprezentanții Biroului comercial chinez al Înțelegerii China-Japonia și reprezentanții Biroului comercial japonez ai Înțelegerii Japonia-China se arată că s-a procedat la un schimb de păreri asupra relațiilor actuale dintre China și Japonia și asupra altor probleme de interes comun.

„Cele două părți sînt de părere — conchide comunicatul — că China și Japonia sînt vecini apropiați și că există o prietenie tradițională între cele două popoare. Promovarea relațiilor amicale între ele și normalizarea relațiilor dintre cele două țări sînt conforme nu numai aspirațiilor comune ale popoarelor chinez și japonez, ci contribuie și la salvgardarea păcii în Asia și în lumea întreagă".

Cele două părți au încheiat un acord comercial al Înțelegerii pe anul 1969.

Comerțul Est-Vest

● Într-o expunere făcută în fața membrilor Noii Societăți Helvetice, delegatul Consiliului Federal pentru acordurile comerciale, Raymond Probst, a precizat că în anul 1968 exporturile elvețiene către țările socialiste au însumat 872 000.000 de franci, iar importurile s-au cifrat la 518 000 000 de franci.

Vorbitorul a subliniat că schimburile comerciale între Elveția și țările socialiste se dezvoltă an de an, pe primele locuri aflîndu-se Iugoslavia, Cehoslovacia și România.

● Comerțul exterior al Suediei a cunoscut în anul 1968 o dezvoltare simțitoare în ansamblul său. Potrivit datelor Oficiului central de statistică, transmise de agenția de presă suedeză **SIP**, exporturile Suediei s-au cifrat la 25,542 miliarde coroane, depășind cu 9% volumul din anul precedent. Volumul comerțului cu țările socialiste din Europa a crescut în 1968 cu 17% ajungînd la 1,153 miliarde coroane: el reprezintă 4,5% din totalul importurilor și exporturilor Suediei.

EVOLUŢII ŞI PROGNOZE ÎN COMERŢUL CU UNELE FRUCTE DIN ZONA TEMPERATĂ

E SUFICIENT să menţionăm faptul că anual pe piaţa mondială se importă peste 1 milion tone de struguri, 1,4 milioane tone de mere şi 4,5 milioane tone de citrice pentru a ne da seama de dimensiunile acestui comerţ internaţional. „Centrul de comerţ internaţional" din Geneva, care funcţionează sub auspiciile organizaţiilor U.N.C.T.A.D. şi G.A.T.T., a publicat recent un studiu privind importul de fructe într-un număr de 6 ţări vest-europene, studiu menit să servească îndeosebi producătorilor şi exportatorilor de fructe proaspete din ţările în curs de dezvoltare.

Importul total de fructe proaspete al Angliei, Belgiei, Franţei, Olandei, R.F.G. şi Suediei a însumat 630 milioane de dolari în anul 1967. Repartiţia valorică a acestui import, pe ţări, este următoarea (în milioane dolari): R.F.G. — 199,2, Franţa — 173,0, Anglia — 135,8, Olanda — 45,6, Suedia — 38,3, Belgia 38,1. Raportat pe locuitor consumul anual (în kg) se prezintă astfel: Franţa — 32,9, R.F.G. — 32,0. Belgia — 22,9, Olanda — 22,9, Suedia — 19,3, Anglia — 12,1. Din valoarea totală a importurilor de fructe proaspete, aproape 80% revine citricelor (portocale, lămîi, mandarine etc.). Nu e de neglijat însă în cazul acestor ţări nici importul de fructe din zona temperată, mai ales de struguri de masă, piersici şi pepeni, a cărui valoare se ridică la aproape 136 milioane de dolari. Ne vom opri asupra acestor din urmă trei categorii de fructe.

● Importul de struguri

R. F. a GERMANIEI, producătoare ea însăşi, acoperă o treime din consumul intern de struguri din import. În 1966/67 importul vest-german de struguri de masă s-a ridicat la 258 000 tone, din care 70% din Italia şi circa 20% din Spania. E de remarcat că în perioada 1962—1966 importul vest-german de struguri a crescut cu 4,9%, previziunile „Centrului de comerţ internaţional" indicînd pentru perioada 1967—1971 un spor la import de 5,8%.

Anglia a importat în 1966/67 cantitatea de 65 000 tone de struguri de masă. Sporul anual al importului este mic, fiind evaluat la numai 2 000 tone între 1967 şi 1971. În ceea ce priveşte Franţa, mare producătoare cît şi exportatoare de struguri, aceasta a importat în 1966/67 doar 7 500 tone de struguri de masă.

Cu mult mai interesante sînt celelalte trei pieţe, în care consumul de struguri s-a extins considerabil în ultimii ani. Astfel, importul Olandei a crescut de la 136 tone în 1959 la peste 18 000 tone în 1967, putîndu-se conta pe un import de 20 000 tone în 1971. Belgia şi-a sporit importul de la 10 700 tone în 1962 la 22 000 tone în 1967. Importul în 1971 este evaluat la aproape 28 000 tone. După părerea „Centrului", perspectivele optime sînt însă pe piaţa Suediei, unde consumul de struguri de masă pe locuitor a crescut de peste două ori între 1959 şi 1966, importul sporind cu 32% spre a atinge în acel an cantitatea de 23 000 tone. Pentru anul 1971, importul este evaluat la 29 300 tone.

În ceea ce priveşte sursele de aprovizionare, pieţele olandeză şi belgiană sînt dominate de struguri francezi şi italieni care se bucură nu numai de proximitatea geografică, ci şi de avantajele tarifare ale Pieţei Comune, în timp ce piaţa suedeză este dominată de strugurii spanioli şi italieni, în special în lunile de toamnă şi în primele luni ale iernii.

● Importul de piersici

ACELEAŞI 6 ţări vest-europene au importat în 1966/67 o cantitate de 272 700 tone de piersici, din care R.F.G. 194 000 tone, Anglia 24 000 tone, Franţa 20 800 tone, Belgia 20 700 tone, Suedia 6 700 tone şi Olanda 6 500 tone. Deşi peste 70% din importul total de piersici al celor şase ţări revine pieţei vest-germane, aceasta nu mai promite o extindere sensibilă, întrucît în ultimii ani consumul a stagnat iar importul a înregistrat chiar unele mici scăderi. Totuşi se poate conta că în 1971 importul vest-german va fi cu 10 000 tone mai mare decît în 1967. Italia acoperă 60% din importurile totale ale R.F.G., urmată fiind de Grecia şi Franţa. Ţările nemembre ale Pieţei Comune trebuie să suporte o taxă vamală de 22%. Conform evaluărilor, Franţa îşi va spori probabil importul de piersici cu aproape 4 000 tone în 1971, Olanda cu 1 500 tone, Suedia cu 2 200 tone şi Belgia cu circa 4 000 tone. Tot cu 4 000 tone va spori şi importul Angliei. Deci, de la 272 700 tone în 1966/67, în 1971 — după calculele „Centrului" — volumul importurilor celor şase ţări va ajunge la circa 298 000 tone. În ansamblu, importul acestor fructe va creşte între 1967 şi 1971 cu peste 9%.

În proporţie de aproape 70%, importul de piersici al Angliei provine din Italia. Alte surse sînt Franţa, Grecia şi Turcia în timpul verii, iar Republica Sud-Africană — în timpul iernii.

● Importul de pepeni

ACEASTĂ PIAŢĂ de consum este relativ restrînsă, dar cu considerabile perspective de dezvoltare ţinîndu-se seamă de faptul că — cu excepţia Franţei — în celelalte cinci ţări acum abia se dezvoltă în masa consumatorilor gustul pentru acest produs.

Importul total în 1966/67 s-a ridicat la numai 68 000 tone, din care Anglia 40 000 tone, Franţa 12 100 tone, R.F.G. 11 600 tone, Belgia 2 200 tone, Suedia 1 500 tone şi Olanda 800 tone. Se prevede că pînă în 1971 importurile vor spori cu 26%, deci o elasticitate a cererii cu mult superioară pieţei de struguri şi de piersici.

Cel mai ridicat consum pe locuitor se înregistrează în Franţa —3,2 kg pe an, faţă de 0,2 kg în R.F.G. sau 0,72 kg în Anglia; totuşi, Franţa îşi acoperă consumul din producţia proprie în proporţie de 90%, pe cîtă vreme R.F.G., Anglia şi Belgia depind în întregime de import, Suedia îşi acoperă consumul în proporţie de 80% din import, iar Olanda în proporţie de 20%.

Din datele de mai sus rezultă că importatorul cel mai mare este Anglia (60% din total), cu un import de pepeni ce a crescut de la 28 700 tone în 1960 la 40 000 tone în 1967, deci un spor de 40%. Se presupune însă că ritmul de creştere se va încetini în anii următori, importul probabil în 1971 fiind evaluat la peste 42 000 tone. Furnizorul principal este Spania (75%), urmată de Chile, Cipru, Republica Sud-Africană şi alte ţări.

În ultimii şapte ani, R.F.G. a mărit de cinci ori cantităţile de pepeni importaţi, cererea continuînd să crească, şi nu este exclus — după previziunile „Centrului" — ca importul acestei ţări să depăşească 20 000 tone în 1971. Aproape 70% din importuri provin din Italia.

Standardizarea calitativă şi dimensională a fructelor, calitatea şi estetica ambalajului, problemele logistice (ca: raţionalizarea transportului şi continuitatea în livrări, publicitate ştiinţific realizată), toate acestea —axate pe specificul fiecărei pieţe în parte — sînt considerate a fi premise de bază pentru dezvoltarea viitoare a exporturilor de fructe către aceste pieţe importante.

T. TUDOR

● Într-un comentariu recent al agenţiei **PAP** se arată că, anul trecut, volumul schimburilor de mărfuri dintre Polonia şi ţările Pieţei Comune din Europa s-a ridicat la 2,6 miliarde zloţi valută (aproximativ 650 milioane de dolari). Această cifră reprezintă ceva mai mult de 10% din valoarea totală a schimburilor externe ale Poloniei şi aproximativ 30% din volumul comerţului său cu ţările capitaliste. După cum se subliniază în comentariu, deşi partea precumpănitoare a schimburilor externe ale Poloniei se realizează cu ţările membre ale C.A.E.R., totuşi cercurile economice poloneze apreciază la justa ei valoare importanţa relaţiilor comerciale cu ţările nesocialiste, inclusiv cu ţările membre ale Pieţei Comune.

Statisticile demonstrează o creştere a volumului schimburilor reciproce în 1968 faţă de anul precedent; totodată, importurile poloneze din Piaţa Comună au sporit mai repede decît exporturile în ţările respective. Ca urmare, a crescut şi deficitul comercial, evaluat la 290 milioane de zloţi valută (importuri — 1448 milioane; exporturi — 1158 milioane). Această situaţie se datorează obstacolelor pe care le întîmpină exporturile poloneze cum este, de pildă, contingentarea importurilor în ţările Pieţei Comune la o serie de mărfuri industriale (maşini-unelte, mobilă, ţesături, confecţii, chimicale etc.).

CONJUNCTURA ECONOMIEI CAPITALISTE

BRAZILIA: COMERŢUL EXTERIOR ŞI BALANŢA DE PLĂŢI

EVALUARI DIN SURSE OFICIALE braziliene indică o înrăutăţire relativă a poziţiilor ţării pe pieţele internaţionale. Comerţul exterior al Braziliei a crescut în perioada 1962—1967 în medie cu 6% anual, faţă de 8,5% cu cît a crescut comerţul mondial. Deteriorarea poziţiilor exportului brazilian s-a manifestat mai ales pe pieţele principalelor ţări capitaliste industriale. În întregul import al S.U.A. ponderea mărfurilor importate din Brazilia a scăzut de la 2,8% în 1962 la 2,2% în 1967. O tendinţă de scădere a ponderii respective s-a înregistrat şi în ţările Pieţei Comune şi ale Asociaţiei Europene a Liberului Schimb. Una din cauze este, după aceleaşi surse oficiale, înrăutăţirea raportului de schimb, care a cauzat Braziliei în intervalul arătat pierderi de 5 miliarde de dolari — echivalentul ajutorului pentru dezvoltare primit în aceeaşi perioadă. Perturbările pe care le generează această evoluţie sînt cu atît mai serioase cu cît ea a avut loc paralel cu modificări în structura importului brazilian, în sensul creşterii ponderii pe care o au bunurile pentru investiţii şi materiile prime destinate industriei. Necesitatea menţinerii acestor importuri în ciuda pierderilor suferite la vînzarea în străinătate a propriilor mărfuri, în primul rînd a cafelei, duce la un volum tot mai mare de datorii. În momentul de faţă serviciul datoriei externe absoarbe circa 25% din încasările în valută ale ţării.

O oglindă a acestor evoluţii este şi balanţa de plăţi a Braziliei. În 1968 ea s-a încheiat cu un sold activ de 36 milioane de dolari, în timp ce în 1967 se înregistrase un deficit de 241 milioane. Dar acest rezultat s-a datorat numai în parte unor ameliorări în domeniul exportului, cel mai mare aport avîndu-l creşterea împrumuturilor pe termen scurt şi mijlociu.

Exportul a sporit de la 1 654 milioane de dolari în 1967 la 1880 milioane în 1968. La ultima sumă cafeaua a contribuit cu 810 milioane, bumbacul brut cu 130 milioane, minereurile cu 130 milioane, zahărul de trestie cu 102 milioane şi produsele finite cu 130 milioane (în regres faţă de 1967, cînd reprezentaseră 142 milioane). Importul a crescut însă în proporţie mai mare decît exportul (al cărui spor a fost de circa 14%) şi anume cu 27%. Fără a duce la apariţia unui deficit comercial, aceasta a redus simţitor excedentul, de la 213 la 40 milioane de dolari, anihilînd aproape unul din posturile active ale balanţei de plăţi.

Balanţa serviciilor s-a încheiat în ambii ani cu un deficit de acelaşi ordin de mărime — 528 milioane de dolari în 1967, 537 milioane în 1968 —, datorat în proporţie de circa 50% transferurilor de profituri de către investitorii străini. Balanţa mişcării capitalurilor a înregistrat o uşoară reducere a plăţilor în cadrul serviciului datoriei externe — de la 444 milioane la 422 milioane de dolari. Sumele intrate cu titlul de împrumuturi, credite ale furnizorilor şi finanţări ale unor proiecte au crescut în schimb de la 530 la 598 milioane de dolari.

Rezultatul tuturor acestor evoluţii a fost activizarea amintită a balanţei de plăţi, care nu oglindeşte însă modificări structurale în economia braziliană, cum dovedeşte menţinerea structurii exportului (format în proporţie de 70% din produse primare), a deficitului balanţei serviciilor, în primul rînd, ca urmare a expatrierii unor sume importante cu titlul de profituri, dividende şi dobînzi, în sfîrşit menţinerea la un nivel ridicat a serviciului datoriei externe.

Situaţia preocupă cu atît mai mult cercurile responsabile din Brazilia, cu cît se aşteaptă ca tendinţa de creştere a importurilor să persiste. Studii oficiale arată că în anii următori necesarul de import va creşte mai repede decît exportul. În cadrul exportului se contează pînă la sfîrşitul anului 1970 pe un ritm anual de 6%, pe cînd la import se aşteaptă un spor de 9%. Autorităţile consideră că diferenţa de ritm se va menţine şi după 1970, numai că sporurile la import vor fi probabil de circa 6%, faţă de 3% la export. Pînă la finele anului viitor diferenţa dintre încasările şi cheltuielile de devize poate să ajungă la 540 milioane de dolari.

Pe lîngă alţi factori, amintiţi mai sus, această prognoză se bazează pe dinamica divergentă a preţurilor la import şi la export. Calcule făcute la fundaţia Getulio Vargas (organizaţie semioficială) arată că, raportat la nivelul din 1953, indicele de preţuri al bunurilor importate crescuse pînă la sfîrşitul anului 1968 cu 76%. La bunurile exportate, însă, indicele a scăzut simţitor în majoritatea cazurilor: în iulie 1968 el reprezenta la cafea 60 (faţă de 1953=100), la bumbac brut 72, la minereu de fier 48, la cacao 82. Excepţii semnalate sînt zahărul de trestie (136) şi lemnul de molid (125).

Concluzia care se trage din asemenea date în Brazilia este că politica de dezvoltare trebuie să ţintească la intensificarea procesului de industrializare şi la sporirea competitivităţii faţă de produsele străine, pe cît posibil prin eforturi proprii, reducîndu-se dependenţa de import înainte de toate la produse petroliere, chimice şi ale industriei grele.

dir Strasbourg. Restul îl formează 300 întreprinderi de dimensiune mijlocie. Cifra globală de afaceri a acestui sector a atins 3,2 miliarde de franci în 1968.

MONDORAMA

„VAMEŞII SÎNT ISTOVIŢI"

DE LA 1 IULIE 1968 şi pînă în prezent, numărul vameşilor a scăzut în Franţa cu 300, adică la circa 18 000. Desfiinţarea tarifelor vamale între „cei şase" nu înseamnă însă că vameşii nu ar mai avea ce face. Din contră. În cazul comerţului intracomunitar, rolul lor este acum de a supune produsele importate din ţările partenere din C.E.E. unui impozit egal celui din ţara importatoare, producătorii care le exportă fiind exoneraţi de impozit în ţările lor. Deosebirea dintre aceste impozite şi fostele tarife vamale constă în aceea că, în vreme ce tarifele vamale erau aplicate numai produselor importate, (fapt ce le punea în inferioritate faţă de mărfurile produse în ţara de destinaţie), sarcinile fiscale sînt suportate acum de toate produsele importate sau realizate în ţară (aflate în prezent în situaţie de egalitate). Perceperea acestui impozit va înceta atunci cînd el va avea aceeaşi mărime în toate ţările membre „Dar pentru a avea o fiscalitate armonizată, cîte dificultăţi rămîn, încă de învins!", constată Jean Lecerf, într-un număr recent al revistei Communauté européenne.

În comerţul extracomunitar multe complicaţii provin din diferenţele de regim chiar între produsele importate din ţări care sînt legate prin acorduri de asociere cu Piaţa Comună (grupul celor 18 ţări africane francofone, Nigeria, cele trei ţări asociate din Africa de Est, Grecia, Turcia), mai ales că uneori provenienţa complexă a mărfurilor este destul de greu de identificat... De aceea, „cel puţin în Franţa, vameşii sînt istoviţi", conchide Jean Lecerf.

66 DE COASTE

PORCUL IDEAL are o formă aerodinamică alungită şi posedă jamboane puternic dezvoltate, fără grăsime, muşchi cu fibre fine şi nu mai puţin de 66 de coaste. Un astfel de porc nu grohăie pînă acum nicăieri în lume, dar prăsirea lui e pe cale de realizare în R.F.G. Peste 200 de oameni de ştiinţă, tehnicieni şi laboranţi sînt în căutarea fripturii viitorului, care să prezinte maximum de calităţi şi să cauzeze, în acelaşi timp, un minim de „costuri de producţie".

În ultimii ani, crescătorii de porci vest-germani au reuşit să producă un porc care are 34 de coaste, în loc de 26. Deoarece numărul cotletelor depinde de lungimea şirei spinării, s-a urmărit prăsirea unor porci din ce în ce mai lungi. „De la o generaţie la alta, a fost posibil să tăiem o felie în plus" — a declarat directorul Institutului zootehnic.

Porcii de rasă locală şi urmaşii lor, încrucişaţi în parte cu porci străini, sînt supuşi — în interesul ştiinţei — unor experienţe complexe. Cele circa 250 de scroafe de prăsilă sînt repartizate în diferite săli ale institutului, care au temperaturi diferite. În cea mai rece cocină temperatura este de 4 grade Celsius, iar în cel mai cald, de 24 grade. Prin intermediul unei instalaţii de furajare acţionată electronic, diversele grupe sînt hrănite diferit. Pe de altă parte, porcii trebuie să execute zilnic un anumit cvantum de mişcări pe o bandă rulantă. Organismul animalelor este observat în permanenţă cu ajutorul ecometrului şi razelor X, făcîndu-se controlul greutăţilor şi secreţiilor. Valorificarea acestor cifre şi un plan genetic bine pus la punct, duc treptat la crearea superporcului. La cantitatea de hrană de 3 kilograme şi jumătate, porcii cresc în medie cu 700 de grame zilnic.

„SALTUL" BROAŞTELOR

FRUMOASĂ PERIOADĂ pentru căutătorii de broaşte. Dezvoltarea învăţămîntului măreşte nevoile laboratoarelor şi valoarea comercială a batracienilor. În S.U.A., de exemplu, cererea biologilor şi zoologilor creşte în fiecare an cu 10% şi preţul broaştei s-a dublat în cinci ani. Cu toate importurile însemnate din Japonia, restaurantele americane care vor să menţină preparatele de broască pe meniurile lor, nu mai pot suporta concurenţa laboratoarelor. O broască uriaşă în greutate de circa un kilogram se plăteşte bunăoară cu 60 cenţi de către orice restaurator, dar cu doi dolari de către omul de ştiinţă. Moartă şi preparată cu coloranţi pentru ca studenţii să poată distinge sistemul ei digestiv, nervii, vasele sangvine etc., ea valorează 5 dolari.

MORĂRITUL ÎN... PANĂ?

ÎN FAŢA a 700 reprezentanţi ai sindicatelor morăritului, preşedintele federaţiei respective din Franţa, Pierre Haas, constata la începutul acestui an, că consumul francez de făină (230 g pe zi şi pe locuitor) a scăzut cu jumătate de la începutul secolului. Franţa este primul exportator european de făină (5,8 milioane de chintale în 1967) şi al patrulea în cadrul ţărilor capitaliste. Dar exporturile, care reprezintă 15% din producţia sa (42,6 milioane de chintale), rămîn totuşi insuficiente pentru a compensa scăderea consumului intern.

Din 1963, industria franceză a morăritului şi-a văzut numărul morilor sale scăzînd de la 9000 la 2200. În prezent, ea este dominată de trei mari grupuri: marile mori din Paris, morile din Pontin-Corbeil şi morile mari

PIAŢA MĂRCILOR POŞTALE

UNA DIN SURSELE de venituri ferite de riscuri ale Vaticanului o constituie emiterea şi vînzarea mărcilor poştale. S-au dovedit ca deosebit de rentabile seriile de mărci speciale, care apar la intervale regulate. Tirajul lor pe timpul papei Pius al XII-lea era de 300 000—400 000 bucăţi, dar corespunzător cererii, în 1964 el a crescut la 2 milioane, pentru ca în 1965 numai o singură serie de mărci speciale să atingă un număr de 7 milioane exemplare. De la această dată însă, piaţa mărcilor poştale a început să dea semne de oboseală. În consecinţă, pentru a se evita o „inflaţie a mărcilor Vaticanului" s-a hotărît limitarea tirajului la 2—2,5 milioane exemplare. După cum relatează **Handelsblatt**, *în afacerile cu aceste mărci, „în umbră" se fac diverse manipulaţii şi speculaţii. Aşa, de exemplu, numai trei serii de timbre emise la sfîrşitul anului 1967, au adus un cîştig de 1,6 miliarde lire. Din aceste serii însă, numai 400 000 exemplare au fost vîndute persoanelor particulare, restul de 1,6 milioane — arată acelaşi ziar — a fost predat diferitelor ordine religioase şi organizaţii bisericeşti, care le comercializează mai departe prin intermediul negustorilor de timbre, realizînd cîştiguri considerabile.*

„TOVOLPO"

După cum semnalează săptămînalul *Mondo Economico*, şapte importante companii petroliere au constituit un „pool" de compensaţie, în scopul asigurării unor posibilităţi de despăgubire a guvernelor pentru eventualele cheltuieli rezultate din operaţiile de curăţire a „mareelor negre" din largul coastelor. Acesta este un prim pas în preîntîmpinarea unor situaţii similare celei create de catastrofa lui Torrey Canyon.

Iniţiatoarele acestui plan denumit „Tovolpo" sînt: British Petroleum Co. Ltd, Gulf Oil Corp., Shell International Marine Ltd, Standard Oil Company of California, Standard Oil Company of New Jersey şi Texaco Inc., care reprezintă circa 30% din tonajul privat al lumii capitaliste. Cu această ocazie au fost constituite şi două organisme: Federaţia Internaţională a proprietarilor de petroliere pentru problemele poluării (au sediul la Londra), şi Asociaţia Internaţională a petrolierelor pentru probleme de indemnizaţie (cu sediul în Bermude).

VOR DISPĂREA ÎN CINCI ANI

UN PRONOSTIC al revistei americane **Harvard Business Review** *a dat mult de gîndit oamenilor de afaceri din S.U.A.... „În ce priveşte întreprinderile care nu şi-au organizat încă un serviciu de calcul electronic (sînt încă în proporţie de 24% în S.U.A.) — scria revista — totul ne face să credem că ele vor dispărea în viitorii cinci ani...".*

STATISTICĂ INTERNAŢIONALĂ

DECALAJE ÎN AGRICULTURA CAPITALISTĂ

ESTE CUNOSCUTĂ existenţa unor decalaje considerabile între nivelul atins de agricultură în diferite ţări ale lumii capitaliste, îndeosebi între ţările industriale şi cele în curs de dezvoltare. Acest fapt rezultă evident din examinarea a două grafice, publicate în ultimul raport F.A.O. asupra situaţiei alimentare în lume.

Graficul 1 prezintă situaţia unui număr de ţări de pe toate continentele sub raportul producţiei brute pe hectar de teren agricol, iar graficul 2 — poziţia comparativă a unei părţi din primul grup de ţări prin prisma producţiei agricole brute pe muncitor agricol de sex masculin ocupat. În ambele cazuri, producţia agricolă brută, exprimată valoric, include atît cultura plantelor, cît şi creşterea animalelor. Media randamentelor pentru ţările luate în calcul în fiecare caz în parte este echivalentă cu 100.

Se constată că randamentul la hectar este superior în ţări cu o densitate ridicată a populaţiei rurale, ca R.A.U., Olanda sau Belgia, în timp ce productivitatea per muncitor agricol este mai înaltă în ţările în care forţa de muncă din agricultură este puternic atrasă în alte ramuri ale economiei.

Situaţia diferitelor ţări este influenţată de disparităţile existente între nivelele de utilizare a terenurilor agricole, între randamentele obţinute la diferitele culturi şi în creşterea animalelor, precum şi între gradele de ocupare a forţei de muncă în agricultură.

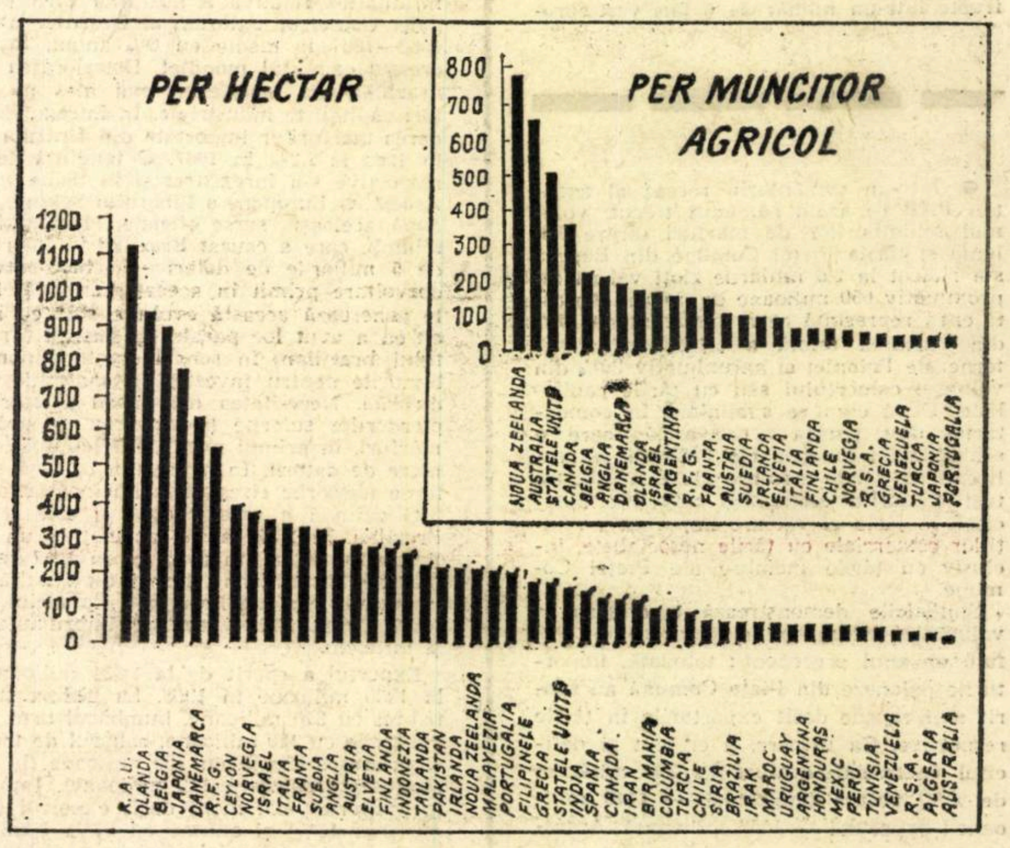

Clasamentul ţărilor după randamentul obţinut

PROLETARI DIN TOATE ȚĂRILE, UNIȚI-VĂ!

viața economică

ORIENTARE-DOCUMENTARE-TEORIE • ECONOMIE NAȚIONALĂ-ECONOMIE MONDIALĂ

ANUL VII nr. 20 (298)
VINERI
23 mai 1969
REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA
str. Nicolae Iorga nr. 36
BUCUREȘTI
Telefon 11 78 76
20 PAGINI • 2 LEI

COMUNICATUL

ședinței plenare a Comitetului Central al Partidului Comunist Român

În ziua de 21 mai a.c. a avut loc plenara Comitetului Central al Partidului Comunist Român. La lucrările plenarei au participat, ca invitați, membri ai Consiliului de Stat și ai Consiliului de Miniștri, președinți ai comisiilor permanente ale Marii Adunări Naționale, șefi ai Secțiilor C.C. al P.C.R., membrii Colegiului Central de partid, primi-secretari ai comitetelor județene de partid, conducători ai unor instituții centrale de stat, ai organizațiilor de masă și obștești, ai Frontului Unității Socialiste, ai consiliilor oamenilor muncii de naționalitate maghiară și germană, redactori șefi ai presei centrale.

Plenara a avut următoarea ordine de zi :

Activitatea delegației de partid și guvernamentale române la sesiunea a XXIII-a, specială, a Consiliului de Ajutor Economic Reciproc ;

Cu privire la Consfătuirea internațională a partidelor comuniste și muncitorești ;

Convocarea, normele de reprezentare și ordinea de zi a celui de-al X-lea Congres al Partidului Comunist Român.

La primul punct al ordinii de zi, plenara a ascultat informarea prezentată de tovarășul Gheorghe Rădulescu cu privire la lucrările și hotărîrile recentei sesiuni a Consiliului de Ajutor Economic Reciproc și la activitatea desfășurată la această sesiune de către delegația de partid și guvernamentală a Republicii Socialiste România.

Plenara a dat o inaltă apreciere și a aprobat în unanimitate activitatea delegației române conduse de tovarășul Nicolae Ceaușescu la sesiunea Consiliului de Ajutor Economic Reciproc.

Plenara a aprobat în unanimitate documentele adoptate la această sesiune și a dat sarcină Consiliului de Miniștri să ia măsurile corespunzătoare. Plenara a subliniat că lucrările sesiunii, documentele adoptate cu acest prilej constituie o contribuție importantă la adîncirea colaborării și cooperării economice și tehnico-științifice dintre statele membre ale C.A.E.R., la perfecționarea activității Consiliului de Ajutor Economic Reciproc pe baza principiilor internaționalismului socialist, egalității depline în drepturi, respectării suveranității și intereselor naționale, avantajului reciproc și întrajutorării tovărășești. Plenara a apreciat că rezultatele sesiunii Consiliului de Ajutor Economic Reciproc evidențiază încă o dată importanța pe care o are discutarea problemelor de interes comun între conducerile de partid și de stat ale țărilor socialiste în spiritul încrederii, stimei și respectului reciproc, al preocupării pentru întărirea prieteniei și unității.

Plenara a reafirmat hotărîrea Partidului Comunist Român și a guvernului Republicii Socialiste România de a milita și în viitor pentru dezvoltarea colaborării economice și a cooperării în producție, știință și tehnică cu țările membre ale Consiliului de Ajutor Economic Reciproc, cu toate țările socialiste, în interesul progresului economic și social al fiecărei țări, al dezvoltării sistemului socialist mondial.

În același timp, România va dezvolta în continuare legăturile sale economice cu celelalte state, indiferent de orînduirea lor socială, pe temelia normelor de relații internaționale promovate de partidul comunist și guvernul român.

La al doilea punct al ordinii de zi, plenara a ascultat informarea tovarășului Paul Niculescu-Mizil cu privire la participarea Partidului Comunist Român la pregătirea și la lucrările Consfătuirii internaționale a partidelor comuniste și muncitorești.

Plenara a aprobat în unanimitate activitatea depusă și măsurile întreprinse de Comitetul Executiv al C.C. al P.C.R. în legătură cu participarea Partidului Comunist Român la pregătirea acestei consfătuiri, precum și activitatea delegației P.C.R. la lucrările Comisiei pregătitoare care s-au desfășurat la Budapesta și Moscova.

Comitetul Central a hotărît ca Partidul Comunist Român să participe la Consfătuirea internațională a partidelor comuniste și muncitorești care va începe la 5 iunie anul curent și a stabilit delegația sa la această consfătuire, alcătuită din tovarășii Nicolae Ceaușescu, secretar general al Comitetului Central al Partidului Comunist Român, conducătorul delegației, Paul Niculescu-Mizil, membru al Comitetului Executiv, al Prezidiului Permanent, secretar al Comitetului Central al Partidului Comunist Român, Gheorghe Stoica, membru al Comitetului Executiv al Comitetului Central al Partidului Comunist Român, Mihai Dalea, secretar al Comitetului Central al Partidului Comunist Român, Ștefan Voicu, membru al Comitetului Central al Partidului Comunist Român, Vasile Vlad, membru supleant al Comitetului Central al Partidului Comunist Român.

Plenara a examinat proiectul documentului intitulat „Sarcinile luptei impotriva imperialismului în etapa actuală și unitatea de acțiune a partidelor comuniste și muncitorești, a tuturor forțelor antiimperialiste". Ea a dat mandat reprezentanților Partidului Comunist Român să exprime punctul de vedere al C.C. al P.C.R. asupra acestui document și să acționeze pentru imbunătățirea lui, pentru ca documentul ce va fi adoptat la Consfătuirea internațională a partidelor comuniste și muncitorești să oglindească pozițiile comune ale partidelor frățești și să contribuie la cauza unității mișcării comuniste și muncitorești, a tuturor forțelor antiimperialiste.

Plenara a analizat propunerile Comitetului Executiv al C.C. al P.C.R., prezentate de tovarășul Virgil Trofin cu privire la convocarea, normele de reprezentare și ordinea de zi a celui de-al X-lea Congres al Partidului Comunist Român. Plenara a adoptat în unanimitate hotărîrea cu privire la convocarea Congresului al X-lea al Partidului Comunist Român la data de 4 august 1969.

În cursul dezbaterilor au luat cuvîntul tovarășii : Gheorghe Pană, Alexandru Boabă, Mihai Telescu, Valter Roman, Richard Winter, Bujor Almășan, Kiraly Carol, Alexandru Bîrlădeanu, Gheorghe Petrescu, Constantin Pîrvulescu, Aurel Duca, Gheorghe Gaston Marin, Fazekas Ludovic, Mihai Roșianu, Alexandru Sobaru, Ion Coman, Barbu Zaharescu, Iosif Uglar.

În încheierea lucrărilor plenarei a luat cuvîntul tovarășul Nicolae Ceaușescu.

HOTĂRÎRE

CU PRIVIRE LA CONVOCAREA CELUI DE-AL X-LEA CONGRES AL PARTIDULUI COMUNIST ROMÂN

Comitetul Central al Partidului Comunist Român, întrunit în ședință plenară în ziua de 21 mai a.c., hotărăște :

Convocarea la data de 4 august 1969 a celui de-al X-lea Congres al Partidului Comunist Român, cu următoarea ordine de zi :

1. Raportul Comitetului Central cu privire la activitatea P.C.R. în perioada dintre Congresul al IX-lea și Congresul al X-lea al P.C.R. și sarcinile de viitor ale partidului.

— Raportor tovarășul NICOLAE CEAUȘESCU.

2. Directivele Congresului al X-lea al Partidului Comunist Român privind planul cincinal pe anii 1971—1975 și liniile directoare ale dezvoltării economiei naționale pe perioada 1976—1980.

— Raportor tovarășul ION GHEORGHE MAURER.

3. Raportul Comisiei Centrale de Revizie.

— Raportor tovarășul CONSTANTIN PÎRVULESCU.

4. Modificările ce se propun a fi aduse Statutului Partidului Comunist Român.

— Raportor tovarășul VIRGIL TROFIN.

5. Alegerea Comitetului Central al Partidului Comunist Român și a Comisiei Centrale de Revizie.

În vederea alegerii de delegați pentru Congresul partidului se stabilește următoarea normă de reprezentare : un delegat la 1 000 membri de partid, luîndu-se ca bază efectivul partidului la 31 mai 1969.

Delegații pentru congres vor fi aleși la conferințele extraordinare ale organizațiilor de partid județene și a municipiului București.

Plenara a dat mandat Comitetului Executiv să elaboreze tezele Comitetului Central pentru Congresul al X-lea al P.C.R., precum și proiectul de directive privind planul cincinal pe anii 1971—1975 și liniile directoare ale dezvoltării economiei naționale pe perioada 1976—1980, care vor fi supuse dezbaterii tuturor organizațiilor de partid, opiniei publice.

Pe baza concluziilor ce se vor desprinde din dezbaterea tezelor și a proiectului de directive, Comitetul Central al partidului va definitiva documentele ce vor fi supuse Congresului al X-lea al P.C.R.

viața economică

Săptăminal editat de Societatea de Științe Economice din România

SUMAR

nr. 20 din 23 mai 1969

■ ECONOMIE NAȚIONALA

Folosirea capacităților de producție :
Nu numai dotare, ci și utilizare !
de ing. **Martin Durst,** Comitetul județean Sibiu al P.C.R., Comisia economică și **Boris Rotaru,** Direcția județeană de statistică (pag. 3)

Cercetare — aplicare :
Evaluări și reconsiderări de **Teodor Brateș** (pag. 4)

Reflecții :
Computere și calculatoare
de acad. **Grigore C. Moisil**

Generalizarea experimentării noului sistem de salarizare și majorarea salariilor :
Premisele unui raport optim între muncă și retribuire
de **I. Tulpan,** adjunct al ministrului finanțelor (pag. 5)

Cheltuielile neproductive diminuează volumul acumulărilor
de **Maria Ioniță** (pag. 6)

Dezvoltare regională :
Fundamentarea opțiunilor în planificarea teritorială
de dr. **Maria Stănescu**

Noi resurse în circuitul economic
Lemnul subțire — valorificat industrial
de **Gh. Lefter** (pag. 7)

AGENDA ECONOMISTULUI
Aplicarea contravențiilor la dispozițiile legale privind nerespectarea disciplinei financiare.

Intrebări și răspunsuri :
Amortizarea fondurilor fixe (pag. 9)

■ INTREPRINDEREA

Acțiunea de organizare :
Cadențe și carențe
de **C. Cojocaru**

Cum este folosit timpul de muncă al economistului în I.A.S. ?
de dr. **Eugen Jianu.**

Cadre și răspunderi :
ing. Gheorghe Badea
de **Viorica Baba** (pag. 10—11)

■ ISTORIE ECONOMICA

Desfășurarea și consecințele social-economice ale crizei agrare interbelice (II)
de **V. Bozga,** Academia de studii economice (pag. 12)

■ TEORII ● IDEI

Ideologi burghezi despre modelele dezvoltării social-economice
de **A. Oprea** (pag. 13)

Șantier științific :
Conf. univ. **D. Mărgulescu**

Discuții :
Revoluție în știință și tehnică sau revoluție a forțelor de producție
de conf. dr. **I. Trăistaru** (pag. 14)

Blocnotes
de **Costin Murgescu** (pag. 15)

■ ECONOMIE MONDIALA

Dilemele politicii economice occidentale :
Componenta externă : între revalorizare, devalorizare și realiniere
de **I. Pădureanu**

Pe marginea sesiunii Consiliului ONUDI : Un obiectiv major al lumii contemporane
de **N. Ion** (pag. 17)

Expoziția industrială iugoslavă
Republica Cuba : Caolinul din Insula Pinilor (pag. 18)
R. P. Polonă : Investiții și ponderi.

Conjunctura economiei capitaliste :
Canada — simptome de „supraîncălzire"
O legislație perimată
Convorbire cu prof. **Harold Bergman,** de la Universitatea Harvard (pag. 19)

Statistică internațională :
Economicitatea în transporturi. (pag. 20)

COLEGIUL DE REDACȚIE

Gh. Dolgu (redactor șef), **P. Alexiu, N. Armencoiu, Gh. Badrus, M. Bulgaru, Gh. Crețoiu** (redactor șef adjunct), **T. Cristureanu, D. Dumitriu, Em. Florescu, C. Ionescu, C. Murgescu,** membru corespondent al Academiei, **P. Năvodaru, R. Negru, I. Olteanu** (redactor șef adjunct), **V. Petrescu** (secretar general de redacție), **I. Rachmuth,** membru corespondent al Academiei, **V. Rausser, C. Topor, S. Țaigăr, I. Văcărel, I. Zaharia**

Tiparul : Intreprinderea Poligrafică „Informația", str. Brezoianu nr. 23—25

40 470

CURIER

● Ocuparea funcțiilor economice

GRIGORE DUMBRAVA, Tîrgu Mureș — *Funcția de tehnician normator este tehnică și nu poate fi asimilată cu o funcție economică medie.*

După absolvirea a doi ani de învățămînt superior economic puteți ocupa o funcție economică medie (planificator, statistician, contabil etc. la nivelul II). Conform pct. 5 fin. anexa IX la H.C.M. nr. 914/1968, modificată prin H.C.M. nr. 2333/1968, absolvenții institutelor de învățămînt superior — care anterior promovării examenului de stat au ocupat funcții medii în specialitatea corespunzătoare studiilor superioare absolvite, — li se va putea lua în calculul vechimii minime necesare pentru promovarea în funcții superioare, jumătate din vechimea ce o au în funcțiile medii respective

● Contabil II

SANDU P. GEORGE. Constanța. — *Școala tehnică de contabilitate, care a funcționat în sistemul Ministerului Sănătății, vă dă dreptul să fiți încadrat în funcția de contabil II. Pentru a putea fi promovat în funcția de contabil I, este necesar să aveți o vechime de cel puțin cinci ani. Întrucît perioadele cît ați funcționat ca gestionar și socotitor nu intră în calculul acestei vechimi, este necesar să mai prestați muncă în calitate de contabil II cel puțin un an și jumătate.*

● Cine răspunde de rentabilizarea întreprinderilor ?

GHEORGHE P. LAZANU, contabil șef, Trustul de construcții, Cluj — *La scrisoarea dv. „Cine să fie responsabil cu acțiunea de rentabilizare" ne-a răspuns tovarășul* **Gheorghe Popescu, director general în Ministerul Finanțelor.**

„La creșterea gradului de eficiență a activității întreprinderilor și deci a rentabilității, concură un număr important de factori dintre care menționăm: îmbunătățirea normelor de consum, introducerea unor înlocuitori la materii și materiale, creșterea productivității muncii, accelerarea vitezei de rotație a mijloacelor circulante, gestionarea corectă a bunurilor materiale, înlăturarea cheltuielilor neeconomicoase etc. Conform actelor normative în vigoare asupra acestor factori acționează toate compartimentele din întreprindere, fiecare în parte urmînd să influențeze mobilizator nivelul costurilor de producție în sfera sa de activitate.

Inginerul șef și contabilul șef — ca membri ai colectivului de conducere — răspund de activitatea mai multor compartimente din întreprindere. Conform atribuțiilor de serviciu, inginerul șef coordonează și răspunde de activitatea serviciilor tehnic și de producție (în sarcina cărora revine îmbunătățirea normelor de consum, introducerea înlocuitorilor de materiale, a unor metode avansate de lucru), iar contabilul șef are sarcina de a urmări și analiza cheltuielile de producție. Pe baza concluziilor, el propune măsuri în scopul reducerii prețului de cost și deci a creșterii rentabilității. Astfel, acțiunea de rentabilizare nu poate fi concepută ca o muncă de analiză. Ea este rezultatul eforturilor desfășurate în toate domeniile și fazele activității de producție, de către toți factorii de conducere și de execuție din unitatea economică respectivă și, ca atare, răspunderea revine nemijlocit Comitetului de direcție, iar pentru rezultatele înregistrate întregului colectiv.

● Compensarea lipsurilor cu plusurile

IOAN MIHĂILESCU, contabil șef, D.A.D.-București. — *Prevederile pct. 41, litera „a" din regulamentul privind inventarierea mijloacelor economice aprobat prin ordinul Ministerului Finanțelor nr. 249/1957, trebuie interpretate astfel : compensarea cantitativă a lipsurilor cu plusurile constatate la inventariere poate fi admisă — în mod excepțional — în cazul în care există riscuri de confuzie între sorturile aceluiași produs datorită asemănării aspectului lor exterior (culoare, desen, model, dimensiuni) fără însă a se diminua valoric patrimoniul unității economice. Compensarea se face pentru cantități egale între plusurile și lipsurile constatate. În situația cînd în urma compensării cantitative rezultă diferențe valorice între totalul sorturilor constatate în plus și totalul din minus, diferența stabilită în plus se înregistrează ca atare, iar diferența în minus — reprezentînd prejudiciu pentru avutul obștesc — se recuperează de la cei vinovați în conformitate cu dispozițiile legale în vigoare*

● **AUREL RONCEA, Municipiul Gheorghe Gheorghiu-Dej** — Fără să existe o dispoziție normativă expresă, în practica organelor de control financiar s-a statornicit aprecierea că achiziționarea unor serviete de piele (pentru a fi utilizate de revizorii contabili) constituie o cheltuială neeconomicoasă, imputabilă ca atare. Această cheltuială nu se încadrează în nici unul din capitolele de cheltuieli gospodărești ale unităților.

SCRISORI

CÎTEVA PROPUNERI PRIVIND SISTEMUL DE CREDITARE

SE ȘTIE că una din funcțiunile Băncii Naționale este și aceea de a acorda credite. De felul cum se acordă ele și cum decurg relațiile dintre bancă și întreprinderi depinde în mare măsură și activitatea economică a acestora din urmă. Tema în sine implică pe de o parte operativitate și competență din partea organelor de control, iar pe de altă parte seriozitate și competență din partea Comitetului de direcție.

Practic aceste două aspecte impun, după părerea mea, luarea unor măsuri și anume : pe baza unei scrisori întreprinderea să primească creditul solicitat fără să mai specifice felul creditului și fără să anexeze vreo situație (scrisoarea să conțină un angajament de plată fără limită de garanție) ; în maximum trei zile organele de control ale băncii să stabilească la întreprindere natura creditului și dobînda de perceput în urma unei temeinice analize economico-financiare. În acest fel se va perfecta angajamentul de plată și se va stabili împreună cu Comitetul de direcție un plan de acțiune cu termene precise de remediere a deficiențelor care au concurat la solicitarea de credite.

Cu privire la natura creditului cred că este necesar să se restrîngă denumirile lor la : credite pentru nevoi temporare ; credite pe documente în curs de decontare ; credite pentru lucrări de mică mecanizare și credite excepționale. De asemenea, socot că este nevoie de un singur control bancar care să țină seama de oportunitatea și de garanția creditului acordat.

Aceste propuneri pot duce la reducerea substanțială a volumului de muncă ce se consumă atît la bancă cît și la întreprinderi cu întocmirea nenumăratelor situații și acte de control preventiv.

Traian BIRĂU
economist, Hunedoara

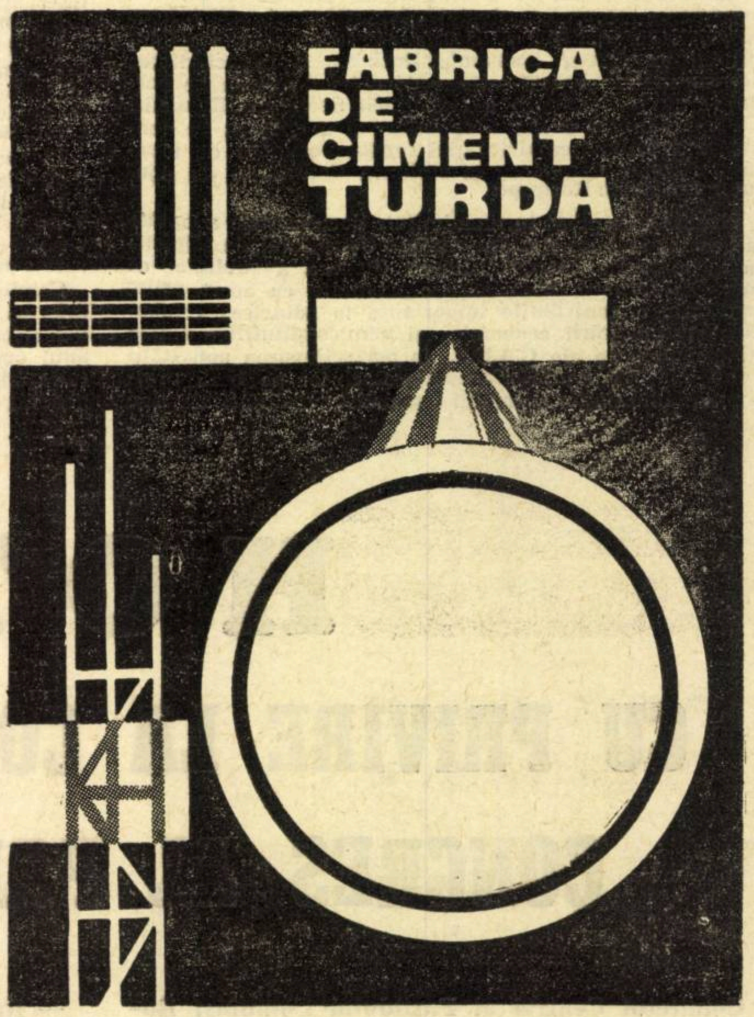

produce și livrează pe bază de repartiție :

Ciment R.I.M. (rezistențe inițiale mari) ;
Ciment B.s.s. ;
Ciment P. 400 și P. 500 ;
Ciment Pz 400 ;
Ciment M 400 ;
Ciment F. 300 ;

Var industrial și de construcții ;
Ipsos special și de modelaj ;
Cărămizi refractare de șamotă și cromomagnezitice ;
Calcar pentru industria chimică și siderurgică.

Telefon 13 65—13 66. Adresa telegrafică : **CIMENTUL TURDA**

FOLOSIREA CAPACITĂŢILOR DE PRODUCŢIE

NU NUMAI DOTARE, CI ŞI UTILIZARE!

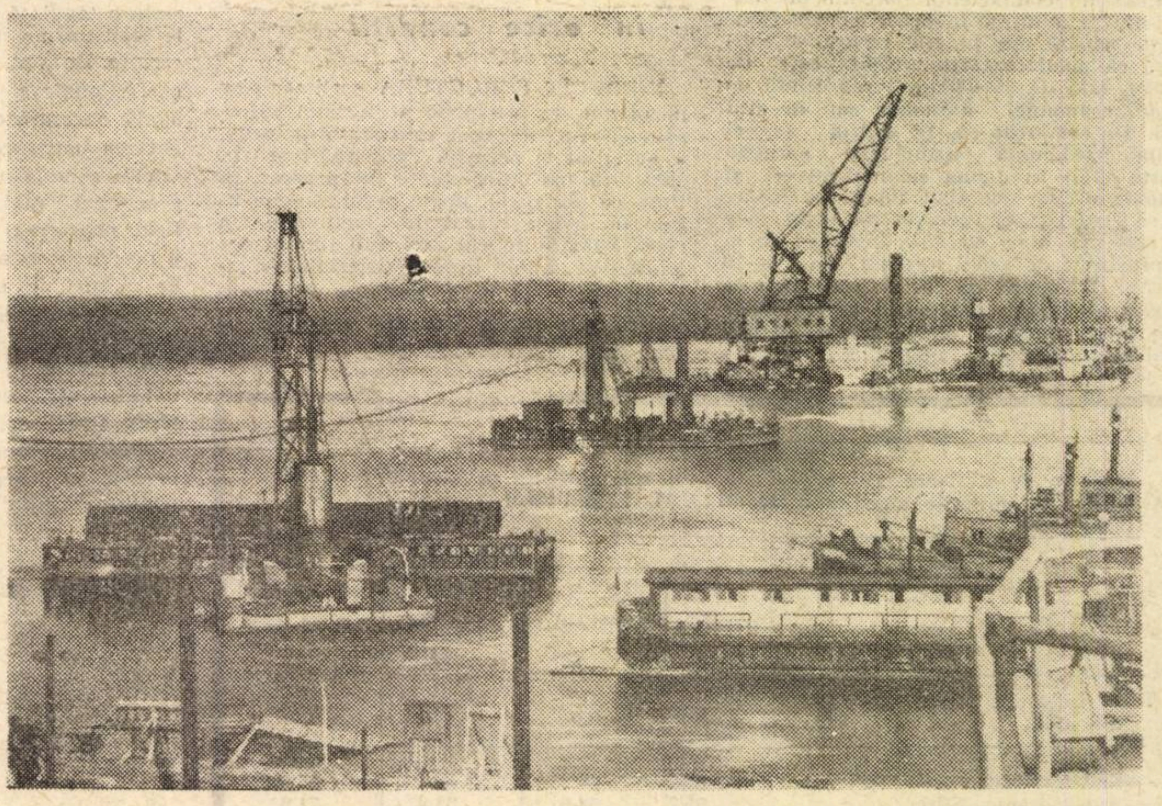

Lucrările de construire a podului rutier de la Vadul Oii înaintează. După ce au fost terminate construcţiile capetelor de pod de pe ambele maluri ale Dunării, în prezent se execută înfigerea prin vibrare în albia fluviului a coloanelor celor 4 piloni ce vor susţine suprastructura viitorului pod. În foto: vase transportoare şi portmacarale în plină desfăşurare a acţiunii de împlîntare a pilonilor de beton.

AVÎNTUL ECONOMIC şi, implicit, cel industrial, presupune înzestrarea permanentă a întreprinderilor cu cele mai perfecţionate maşini şi dispozitive, precum şi folosirea acestora la capacitatea lor maximă. Uzinele constructoare de maşini din judeţul Sibiu, au fost dotate, an de an, cu numeroase mijloace de producţie moderne, care au determinat accelerarea procesului de producţie, mărirea productivităţii muncii.

● *Semnificaţia unor comparaţii*

DIN DATELE pe care ni le pune la dispoziţie statistica, rezultă că structura actuală a parcului de maşini şi utilaje al uzinelor constructoare de maşini din România este sensibil apropiată de cea din unele ţări europene cu o industrie dezvoltată (vezi tabelul nr. 1). Aceasta reliefează pregnant că în prezent posedăm o industrie constructoare de maşini bine dotată din punct de vedere tehnic, capabilă să satisfacă în măsură mereu crescîndă atît sarcinile impuse de dezvoltarea economiei naţionale, cît şi cele pentru export.

Tabelul nr. 1
(în procente)

Denumirea grupei	R.S. România	R.S. Cehoslovacă	Italia
I. **Maşini aşchietoare** din care:	67, 0	84,9	77,3
— maşini de debitat	2,74	3,5	5,0
— strunguri (total)	26, 4	26,6	30,8
— maşini de frezat şi alezat	0,67	1,2	1,3
— maşini de frezat	7, 3	13,0	10,8
— maşini de rabotat	6,15	—	—
— maşini de prelucrat roţi dinţate	1,10	2,1	2,0
— maşini de broşat	0.15	0,3	0,5
— maşini de filetat	1,10	2,1	3,5
— maşini de rectificat	4,30	9,2	11,0
— maşini de suprafinisat	0, 1	1,0	1,2
II. **Maşini de forjare-presare**	13, 0	15.1	22,7

Dacă comparăm însă structura parcului de maşini şi utilaje din întreprinderile constructoare de maşini din judeţul Sibiu — comparaţie care, fără îndoială, nu este pe deplin concludentă datorită însăşi structurii profilului uzinelor ca şi altor factori, desprindem totuşi unele fenomene semnificative privind orientarea care a existat în introducerea progresului tehnic. Astfel, de exemplu, **grupa de maşini de forjare-presare** reprezintă o pondere extrem de redusă — 0,92% — faţă de 13% pe ţară sau 22,7% în Italia. Acest fapt denotă că în locul unor tehnologii de prelucrare cu o mare eficienţă economică (cum ar fi utilizarea largă a forjării, matriţării, turnării de precizie, care înlătură în bună parte prelucrările mecanice) se utilizează larg (dezvoltîndu-se în acest scop sectoare întregi) maşini-unelte pentru prelucrarea metalului prin aşchiere. De aici, cîteva consecinţe negative inevitabile: consum mai mare de metal, numeroase maşini de prelucrare manoperă suplimentară, costuri ridicate etc.

Eforturile de a obţine semifabricate precise au obligat pe specialiştii din numeroase ţări să se ocupe de rezolvarea aspectelor privind metodele de prelucrare a metalelor prin deformare. În felul acesta, metodele de debitare a metalului fără deşeu (în prezent prin debitarea mecanică se pierde 10—15% din material), matriţarea de precizie a pieselor cu o exactitate de 0,1 mm, matriţarea volumetrică la rece pentru piese mici, laminarea la rece a axelor canelate şi a roţilor dinţate, prelucrarea de finisaje a suprafeţelor prin metoda deformărilor fine, executarea de piese din

⟶

SĂPTĂMÎNAL — UN GRAFIC COMENTAT

PRODUSE SIMILARE — COSTURI DIFERITE

PE ANSAMBLUL fabricilor de ciment şi var, coordonate de Ministerul Industriei Construcţiilor, au fost obţinute în primul trimestru al anului rezultate pozitive în domeniul eficienţei activităţii economice: **cheltuielile realizate la 1 000 lei producţie marfă au fost mai mici decît cele planificate cu 1%, iar beneficiul peste plan s-a ridicat la aproape 2 milioane lei.** Reduceri substanţiale ale cheltuielilor la 1 000 lei producţie marfă s-au înregistrat la **Fabricile de ciment din Comarnic, Medgidia, Braşov** şi **Cernavodă.**

În sectorul de lianţi al industriei materialelor de construcţii au fost însă şi unele fabrici de ciment — **Brăila, Turda, Fieni şi Bicaz** — care au depăşit nivelul planificat al cheltuielilor la 1 000 lei producţie marfă, datorită în special nerespectării consumurilor normate de materii prime. La **Fabricile Bicaz** şi **Turda,** de pildă, cheltuielile efectuate cu materiile prime la întreaga producţie au fost mai mari cu 463 000 lei şi, respectiv, 131 000 lei.

Nivelul preţului de cost a fost influenţat negativ şi prin cheltuirea unor sume mari cu efectuarea unor lucrări de întreţinere a utilajelor tehnologice, datorită reparaţiilor necorespunzătoare, a defecţiunilor mecanice şi electrice etc. La **Fabricile de ciment din Turda, Fieni** şi **Brăila** volumul planificat de cheltuieli la acest capitol a fost depăşit cu aproape 4 800 000 lei. Toate acestea s-au reflectat în depăşirea costului planificat al produselor. La **Brăila**, costul unei tone de clinker a fost depăşit cu 21,87 lei, la **Turda** cu 12,85 lei, cel al unei tone de ciment M-400 cu 10,88 şi, respectiv, cu 15,00 lei, iar al unei tone de var la **Fieni** cu 176,04 lei.

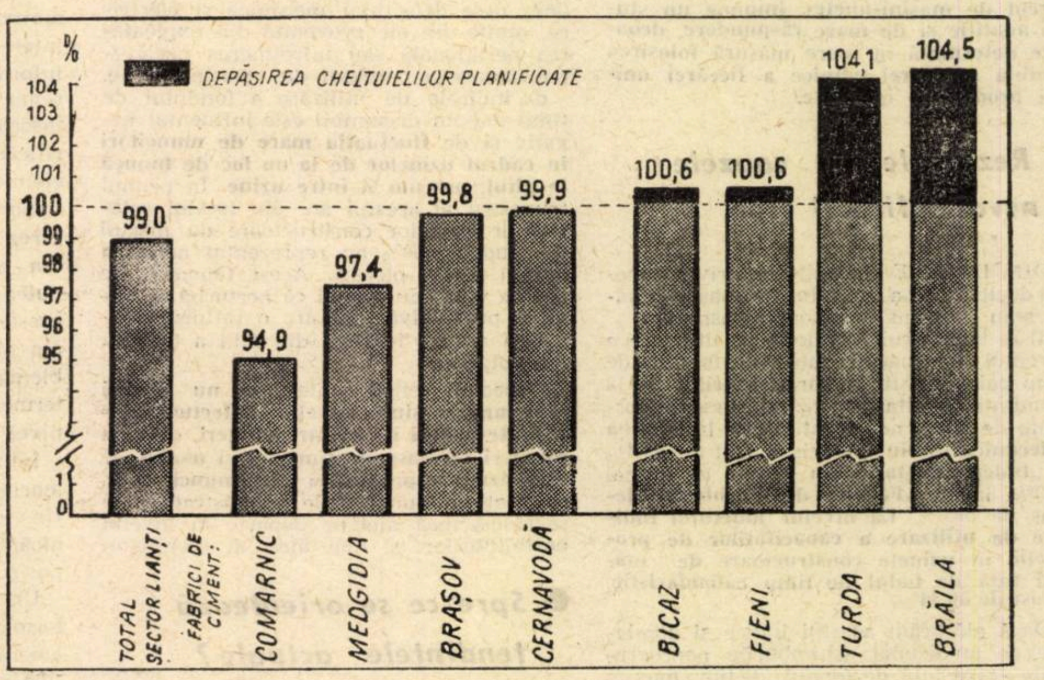

Realizarea cheltuielilor planificate la 1000 lei producţie-marfă în trim. I/1969 (Plan = 100%).

Iată de ce este nevoie ca în fabricile de ciment şi var care au înregistrat o situaţie economică nefavorabilă să se ia măsuri eficiente menite să ducă la micşorarea normelor de consum de materii prime, materiale, combustibil şi energie, pentru exploatarea raţională şi efectuarea la termenele prevăzute şi la un înalt nivel calitativ a lucrărilor de întreţinere şi reparaţii a utilajelor, pentru ridicarea indicilor calitativi ai produselor.

pulberi aglomerate etc., au devenit căi importante de realizare a progresului tehnic și, în primul rînd, în producția de masă — progres ce asigură reducerea substanțială a cheltuielilor de muncă vie și materializată pe unitate de produs.

Analizînd componența parcului de mașini-unelte a întreprinderilor constructoare de mașini din județul nostru se constată că **ponderea strungurilor este de 57,06% față de 26—30% cît reprezintă pe planul economiei naționale sau în alte țări. De remarcat că, în cadrul acestei grupe, predomină strungurile paralele (peste 42%), în dauna celor revolver și automate.** Este cunoscut faptul că încărcarea strungurilor revolver se poate face în cele mai bune condiții, începînd de la o producție de serie formată din 6—10 bucăți. Acest gen de lucru tinde să mărească eficienta economica a fondurilor fixe productive, să reducă timpul în cadrul schimburilor neprogramate, să micșoreze prețul de cost și, în ultimă instanță, să determine sporirea productivității muncii.

Cooperare — dar nu în orice condiții

ÎNTRUCÎT STRUCTURA sortimentelor în planul de producție al fiecărei întreprinderi s-a schimbat substanțial în timp, a necesitat și necesită schimbări și în structura mașinilor-unelte. În prezent, în timp ce, de pildă, unele mașini-unelte ating un indice scăzut de funcționare, a cărui valoare se situează sub timpul calendaristic, altele lipsesc, determinînd întreprinderile să facă apel la cooperare pentru a-și putea îndeplini sarcinile de plan (vezi tabelul nr. 2).

Tabel nr. 2

Indicele de utilizare a fondului de timp calendaristic pe structura strungurilor la unitățile apartinind de M.I.C.M. (trim.I.1969)

Total	din care %			
	paralele	carusel	revolver	automat cu unul și mai multe axe
Total industrie constr. de mașini din județ	**62,2**	58,7	**48,4**	**67,3**
— Elastic-Sibiu	67 3	—	—	82,3
— Automecanica-Sibiu	55,7	54,0	33,8	71,9
— Balanța-Sibiu	65,4	—	53,0	47,0
— Independența-Sibiu	60,2	58,4	50,7	68,6
— Mecanica-Sibiu	70,8	59,4	65,5	—
— Automecanica-Mediaș	55,3	—	50,6	—
— Șuruburi-Mediaș	58,6	—	54,2	—
— Mecanică-Mîrșa	66,2	59,1	59,1	67,0

Așa cum rezultă din datele tabelului, la uzinele **„Automecanica" și „Independența" din Sibiu** strungurile revolver înregistrează un indice de utilizare de numai 33,80% și, respectiv, 50,70%, cu toate că este cunoscut faptul că trecerea pentru prelucrarea acelorași piese de pe strungurile universale pe cele revolver permite creșterea productivității muncii de 2—3 ori, reducerea suprafeței de producție și a numărului de muncitori.

Firește, cooperarea între întreprinderi este recomandabilă, întrucît ridică productivitatea muncii. Privite însă prin prisma prețului de cost, unele colaborări pot da naștere la o creștere a costurilor de producție, știut fiind că orice subansamblu executat în colaborare este livrat la prețul cu ridicata de întreprindere. Astfel, prețul de cost va fi încărcat și cu beneficiul întreprinderii colaboratoare, ca parte componentă a acestui preț. Colaborarea devine cel mai adesea nerecomandabilă, atunci cînd în uzină mașinile-unelte existente sînt utilizate necorespunzător.

Prin urmare, ori parcul de mașini se află încă nerepartizat rațional între aceste unități industriale, ori planificarea sortimentelor s-a făcut scăpîndu-se parțial din vedere structura acestora. De aceea, **asigurarea unei concordanțe depline între planul de producție pentru o etapă și parcul de mașini-unelte impune un studiu analitic și de mare răspundere, deoarece determină in mare măsură folosirea deplină a zestrei tehnice a fiecărei unități productive în parte.**

Rezervele și cauzele nevalorificării lor

DIN DATELE centralizate privind modul de utilizare a parcului de mașini-unelte, s-au desprins următoarele aspecte:

a) în trimestrul I indicele de utilizare a parcului de mașini față de fondul de timp calendaristic a variat sensibil de la o unitate la alta, ascunzînd surse importante de timp neutilizat. Dacă la **Uzina „Mecanica"-Sibiu** indicele a fost de 63,4% **la „Independența"-Sibiu** el este de numai 54,9%, iar la **„Fabrica de Șuruburi"-Mediaș** de 59,6%. **La nivelul județului indicele de utilizare a capacităților de producție în uzinele constructoare de mașini față de fodul de timp calendaristic a fost de 56,44%.**

Dacă alăturăm acestui indice și ponderile ce au ocupat schimburile neprogramate—care față de fondul de timp maxim disponibil s-au ridicat la 26,16% — putem trage concluzia că încărcarea și utilizarea acestor capacități de producție sînt susceptibile de a fi mult îmbunătățite. Acest aspect arată tendința unor uzine de a menține unele utilaje în schimburi neprogramate, atunci cînd nu au altă posibilitate, dar nu se străduiesc îndeajuns să ofere capacitățile disponibile altor întreprinderi, în vederea efectuării lucrărilor de colaborare. De aceea zeci de utilaje (mașini de rectificat, de rabotat, găurit, forjat și presat) stau nefolosite timp îndelungat sau produc la un nivel foarte scăzut față de fondul de timp maxim disponibil.

Dar dacă se pătrunde mai adînc, chiar în fondul de timp folosit, se găsesc cazuri, nu rare, cînd **pierderea pentru recondiționarea rebuturilor** atinge cifre destul de mari (circa 1000 ore-om la **Uzina „Mecanica"** și 5000 ore-om la Uzina **„Independența"-Sibiu.** Această manoperă pierdută pentru recondiționarea rebuturilor nerecuperabile apare și mai evidentă la unele întreprinderi, atunci cînd pentru îndeplinirea planului apelează la **ore suplimentare,** așa cum a fost cazul Uzinei „Mecanice"-Sibiu, care a solicitat 4500 ore suplimentare pentru prelucrări mecanice-ore ce puteau fi acoperite prin reducerea rebuturilor.

b) pentru a asigura ca un număr tot mai mare de utilaje să funcționeze efectiv, este necesar să se reducă timpul pentru reparațiile capitale și, prin efectuarea unei lucrări de calitate, să se mărească intervalul de funcționare între două reparații. Or, în unele întreprinderi, timpul consumat pentru reparații capitale și revizii față de fondul de timp calendaristic se menține încă ridicat (3,76% la **Uzina „Mecanica"-Sibiu,** 3,22% la **Uzina Automecanica-Mediaș).** În asemenea situații, scuza unor uzine că au în dotare utilaje de producție învechite nu stă în picioare, ci este vorba mai curînd de înregistrarea unor dese defecțiuni mecanice și electrice, multe din ele provenite din exploatarea nerațională sau întreținerea necorespunzătoare a parcului de mașini-unelte.

c) indicele de utilizare a fondului de timp maxim disponibil este influențat negativ și de **fluctuația mare de muncitori în cadrul uzinelor de la un loc de muncă la altul, precum și între uzine.** În primul trimestru al acestui an, din totalul salariaților uzinelor constructoare de mașini din județ, 6,60% au reprezentat angajări noi și 5,64% plecări. Acest fenomen de „du-te vino" nu numai că perturbă activitatea productivă, dar are o influență negativă asupra folosirii din plin a tehnicii din dotare.

Aspectele reliefate atestă că **nu numai structura mașinilor-unelte, defectuos distribuite uneori între întreprinderi, duce la pierderi serioase de timp, ci și modul de organizare a producției și a muncii** care, cu toate îmbunătățirile înregistrate nu se ridică încă nici pe departe la nivelul posibilităților și, mai ales, al cerințelor.

Spre ce se orientează tendințele actuale?

DIN ANALIZA datelor privind parcul de mașini-unelte din diferite țări, cît și din concluziile unor specialiști, se poate conchide că tendința actuală în structura mașinilor unelte este orientată spre creșterea ponderii strungurilor revolver, automate cu unul și mai multe axe, mașinilor de frezat, mașinilor agregat de rectificat și a celor de forjat-presat. Această tendință provine de la faptul că industria constructoare de mașini, în condițiile progresului tehnic, este chemată să execute mașini complexe, superioare și cu funcții multiple necesare societății. Prin urmare, **scopul industriei moderne este de neconceput fără o concentrare în aceste sectoare a mașinilor-unelte capabile să îndeplinească ele însele funcții multiple sau complexe.**

Structura parcului de mașini din uzinele constructoare de mașini din județ prezintă o tendință de concentrare spre aceste sectoare, nu însă în măsura impusă de cerințe. De fapt, existența mașinilor-unelte perfecționate și cu funcții multiple s-a simțit necesară o dată cu trecerea la executarea unor produse noi, a unor mașini-unelte complexe destinate atît înzestrării economiei naționale cît și exportului. Prin programul de organizare științifică a producției și a muncii, s-au luat o serie de măsuri, în parte aplicate, privind ridicarea pe o treaptă nouă a eficienței utilizării parcului de mașini-unelte. Este însă nevoie de a se persevera pe linia îmbunătățirii structurii acestui parc pentru a putea ține pasul cu ritmul impus de dezvoltarea impetuoasă a științei și tehnicii, paralel cu luarea și a celorlalte măsuri menite să ducă la mai buna lui utilizare.

ing. Martin DURST
Comitetul județean Sibiu al P.C.R.
Comisia Economică

Boris ROTARU
Direcția județeană de statistică

CERCETARE-APLICARE

EVALUĂRI ȘI RECONSIDERĂRI

EFICIENȚA = Alfa și Omega. În jurul noțiunii, ca și al fenomenului economic — ca atare — se concentrează mijloace și preocupări. Cînd noțiunea de eficiență se referă la cercetarea științifică, torită dificultăților de calcul, cît și caracterului eterogen al activității și al efectelor, ne mulțumim, cel mai adesea, cu aproximări. Este, în această ordine de idei, interesant de observat că însuși sistemul informațional din sfera cercetării pune un semn de egalitate între eficiență și efect, înscriind ca obiective economice ale valorificării creației științifice următoarele elemente: sporul de producție, reducerea importului; creșterea exportului; reducerea cheltuielilor de producție; reducerea volumului investițiilor. Sigur, s-ar putea raporta unul sau mai multe dintre aceste efecte la costul cercetării și astfel am obține unii indici de eficiență. Problema însă nu se pune exclusiv în acești termeni Cum determinăm eficiența la nivel mai general?

Întrebarea conține atîtea „stînci submarine" încît navigația devine anevoioasă. Un răspuns complet n-a fost încă dat nicăieri, încercîndu-se doar o apropiere pas cu pas de... adevăr.

Unul din pași ar fi încercarea de determinare a unității de calcul. În revista americană **Science** nr. 3721 din 1966 (p. 455) s-a opinat că cea mai potrivită unitate de calcul este **„tehnical man"** („omul tehnic") definit astfel: „savantul profesionist sau inginerul evaluați împreună cu sprijinul lor tehnic, administrativ economic, cu mașini și echipament".

De obicei, această unitate de calcul este folosită pentru comparații internaționale privind potențialul științific, deoarece în costul unui „om tehnic" se regăsesc toate elementele de cheltuieli repartizate pe o persoană din sfera cercetării propriu-zise. După opinia noastră, costul unui „om tehnic" nu oferă însă condiții suficiente pentru folosirea acestei unități de calcul în relațiile contractuale. Interesează, credem, deopotrivă, pe ce **distanță de timp** și cu ce **intensitate** este utilizat „omul tehnic", respectiv potențialul științific. Cu alte cuvinte, cît timp (dintr-un an, să spunem) este folosit acest potențial? Este limpede că durata folosirii omului tehnic influențează costul **orei de cercetare** pe care o propunem drept unitate de calcul de bază. Un număr mai mare de ore utilizate la un volum de cheltuieli dat determină un cost mai mic pe o oră. A recurge atît la **costul unui „om tehnic"** cît și la **costul mediu al orei de cercetare** ni se pare a fi soluția cea mai indicată pentru stabilirea tarifelor atît de necesare în sistemul contractual.

Am început prin a vorbi despre eficiență. Pornind de la considerentele expuse credem că și metodele de măsurare a eficienței pot căpăta un plus de fundamentare. Viziunea de analiză propusă ne determină să abordăm, în acest cadru, și unele aspecte care țin de căile ridicării eficienței. Cum în industrie, agricultură și în alte ramuri, problemele de structură a prețului de cost au o mare însemnătate pentru sporirea eficienței, credem că ar merita o examinare aprofundată și structura unui „om tehnic" (și apoi a orei de cercetare) din rețeaua noastră de cercetare științifică. Și acum, argumente.

Cadrele de cercetare sînt de regulă împărțite în 3 categorii: cercetători, personal auxiliar, personal tehnico-administrativ. O corelație optimă între aceste categorii reprezintă una din condițiile principale pentru realizarea unui randament înalt al muncii științifice. În țările dezvoltate, raportul dintre cercetători și personalul auxiliar este în medie de 1 : 3—4. Explicația este simplă: în condițiile în care cercetarea dispune de mijloace tehnice numeroase, nu este eficient ca muncile tehnice să fie efectuate direct de cadrele cu cea mai înaltă calificare — cercetătorii, timpul acestora fiind concentrat cu precădere asupra activității de concepție. Fără a recurge la considerente „mecanice", totuși din unghiul de analiză prezentat observăm că situația de la noi nu se prezintă în mod corespunzător. Raportul dintre cadrele de cercetare și personalul auxiliar este de 1 : 1,6. O idee mai veche, aceea de a concentra principalele forțe inginerești în sectoarele de concepție, inclusiv în cercetare, cîștigă foarte greu teren pe planul practicii. În ceea ce privește raportul dintre cadrele de cercetare și personalul administrativ constatăm, de asemnea, un aspect negativ, de data aceasta — dacă ne putem exprima astfel — în sens invers, respectiv 1 : 0,7. Deci, în timp ce s-ar cere creșterea personalului auxiliar, importante fonduri de salarii sînt alocate pentru un personal administrativ exagerat de numeros. Pe unele ramuri situația este și mai nefavorabilă. Astfel, în unitățile de cercetare ale Ministerului Industriei Metalurgice raportul dintre cercetători și personalul auxiliar este de 1 : 1,2, la unitățile Ministerului Industriei Ușoare de 1 : 1,15 etc. Este limpede, chiar la o analiză sumară, că îmbunătățirea structurii personalului de cercetare prin stabilirea unui raport optim între cele trei categorii constituie o cale de ridicare a randamentului creației științifice, chiar în condițiile în care, pe total, s-ar menține cheltuielile pentru salarii, aproximativ, la același nivel.

Alte aspecte sînt relevate de fondurile fixe și cheltuielile pentru materiale care intră în structura costului unui „om tehnic". Prin politica de investiții din acest cincinal se urmărește eliminarea situației negative existente cînd în sfera cercetării clădirile reprezintă mai mult de o treime din fondurile fixe, cînd mașinile, utilajele și aparatele de măsură și control repartizate pe un salariat din cercetare reprezintă o pondere prea mică în totalul fondurilor fixe.

După cum se poate observa, se ridică numeroase probleme în legătură cu raportul dintre efortul depus în cercetare și efectul acesteia. Determinarea cît mai precisă a dimensiunilor **efortului,** ca și o optimizare a structuii acestuia, nu poate avea decît consecințe pozitive asupra **efectului** economic și social. Aceasta este o evaluare necesară pentru că ne conduce — așa cum s-a văzut — la reconsiderări necesare.

Teodor BRATEȘ

REFLECȚII

COMPUTERE ȘI CALCULATOARE

acad. Grigore C. MOISIL

LAICUL are dreptul să creadă că specialiștii anume întrebuințează un limbaj făcut ca ei să-și păstreze privilegiul de a nu fi confundați cu nespecialiștii. Totuși, cuvintele se învață. E drept că uneori întrebuințarea radicalelor la modă poate stîrni zîmbetul specialistului și ceea ce nespecialistul crede că-l apropie de specialist poate să-l despartă și mai mult. Astfel, cînd citesc cuvîntul „computer“ într-un text românesc, sînt imediat avertizat că cel ce-l scrie vrea să vorbească într-un stil mai „elevat“ și că ideea de calculator îi e străină. BucluCul apare cînd îmi explică de ce nu întrebuințează cuvîntul de calculator. Atunci îmi dau seama că el nu știe că înțelesul cuvîntului „calcul“ s-a schimbat în ultimii zeci de ani.

Înțelesul pe care omul de treabă îl dă cuvîntului „calcul“ corespunde „calculului numeric“, adică efectuării unor operații cu numere: adunări, scăderi, înmulțiri, împărțiri, ridicarea la patrat, la cub, poate și altele. Și extragerea de rădăcină pătrată? Bineînțeles; și cubică. Și extragerea rădăcinii de ordinul IV? Aici nedumerirea e mare și pe bună dreptate: omul de treabă uită că a extrage rădăcina de ordinul IV e a extrage rădăcina pătrată a rădăcinii pătrate. Îi explici, te crede, poate te înțelege. Și o rădăcină de ordinul V? Aici ar fi prea mult de explicat. Și rezolvarea ecuațiilor? Și.

Atunci cînd omul de treabă vorbește de calcul numeric, îl opune calculului algebric, calculului cu litere. Omul de treabă a învățat algebră și știe că „literele țin locul numerelor“. Deci dacă se pot opune „calculul cu numere“ și „calculul cu litere“, opoziția nu e de fond, nu are caracter filozofic. Abia aici se înșeală omul de treabă.

Astăzi ceea ce caracterizează conceptul de calcul nu mai e calculul cu numere, ci tocmai calculul cu litere. Și literele nu țin totdeauna locul numerelor.

Uneori literele țin locul propozițiilor. Operația care din propozițiile

ninge
bate vîntul

ne permite să formăm propoziția

ninge și bate vîntul

e întru totul asemănătoare operației care din numerele

2
3

ne permite să formăm numărul

2 + 3

Operația care din propoziția

plouă

ne permite să formăm propoziția

nu plouă

e întru totul asemănătoare celeia care din numărul

3

ne permite să formăm numărul

$\frac{1}{3}$

Propozițiile

ninge și bate vîntul
bate vîntul și ninge

au același înțeles, reprezintă același gînd, tot astfel cum expresiile

2 + 3
3 + 2

au același înțeles, reprezintă același număr.

Cititorul poate bănui acum existența unui calcul al propozițiilor. Acesta nu e un calcul cu numerele, cu mărimile, cu cantitățile. Dar poate fi scris ca un calcul literal, literele ținînd locul propozițiilor.

În înțelesul actual al cuvîntului „calcul“ ideea de număr dispare. Un calcul e caracterizat prin regulile sale.

Și atunci cînd cineva, vrînd să-și dovedească competența, îmi spune că preferă cuvîntul „computer“ cuvîntului „calculator“, un „computer“ nefăcînd numai „calcule“, ci și alte lucruri de natură necantitativă, cum ar fi traduceri dintr-o limbă în alta, jocuri de șah, de nym sau de țintar, sînt obligat să-i spun toate cele de mai sus ca să-i atrag atenția că sînt peste treizeci de ani de cînd cuvîntul „calcul“ și-a schimbat înțelesul (aceasta s-a întîmplat înaintea construcției primelor calculatoare) și că e bine unui „computer“ să-i spunem „calculator“ tocmai pentru a arăta că știm ce e un „computer“ și ce e un „calcul“.

Tot ce-am spus mai sus e valabil și în contra denumirii de „ordinator“, și ea impusă de dorința de a nu mărgini la „calcule“ operațiile ce le face un „ordinator“.

Snobismul are treptele lui. Vezi Proust.

GENERALIZAREA EXPERIMENTĂRII NOULUI SISTEM DE SALARIZARE ȘI MAJORAREA SALARIILOR

PREMISELE UNUI RAPORT OPTIM ÎNTRE MUNCĂ ȘI RETRIBUIRE

I. TULPAN
adjunct al ministrului finanțelor

PLASAT ÎN CONTEXTUL general al măsurilor preconizate de partid și stat pe linia perfecționării conducerii și planificării economiei naționale, noul sistem de salarizare, a cărui experimentare și generalizare se desfășoară în prezent, reprezintă un instrument important în acțiunea de mobilizare a maselor în înfăptuirea marilor sarcini puse în fața economiei românești de către Congresul al IX-lea al P.C.R.

Așezat pe temelia unor principii profund științifice și echitabile, urmărind stabilirea mai riguroasă a salariilor în funcție de cantitatea, calitatea și răspunderea socială a muncii, noul sistem de salarizare și majorare în medie de 12,3% a salariului reflectă preocuparea continuă a conducerii de partid și de stat pentru ridicarea nivelului de trai al oamenilor muncii. El reprezintă totodată o pîrghie fundamentală în vederea cointeresării materiale a celor ce muncesc în rezultatele muncii lor, a îmbinării armonioase a intereselor personale ale fiecărui om al muncii cu interesele generale ale societății.

O oglindă fidelă — efectul economic

EXISTENȚA unor elemente îmbunătățite structural față de cele ale actualului sistem de salarizare a impus aplicarea sa mai întîi cu caracter experimental. Ca urmare, de la 1 iunie 1968 — momentul de început al experimentării noului sistem de salarizare — și pînă la finele anului, au fost cuprinse în această acțiune 108 unități, numărul lor crescînd pînă la 1 aprilie a.c. la 119 unități din 16 ramuri și sectoare de activitate. În același timp, prin hotărîri ale Consiliului de Miniștri, a fost aprobată generalizarea experimentării noului sistem de salarizare și majorare a salariilor la unitățile din învățămîntul de toate gradele și într-o serie de ramuri industriale: alimentară, ușoară, petrol și gaz metan, poligrafie, materiale de construcții și industria locală.

Din analiza modului de desfășurare a experimentării în unitățile economice se pot desprinde, de pe acum, unele constatări asupra cărora dorim să insistăm în cele ce urmează.

Influența pe care o exercită noul sistem de salarizare în buna desfășurare a muncii în toate sectoarele de activitate ale întreprinderii este oglindită atît de rezultatele obținute în îndeplinirea principalilor indicatori de plan, cît și de nivelul cîștigurilor muncitorilor și personalului tehnic-administrativ, care depinde în mare măsură de aceste rezultate.

În 1968 din totalul de 48 de întreprinderi industriale și de construcții-montaj (exclusiv cele de industrie alimentară și ușoară) 43 au depășit producția globală, iar 45 au depășit sarcina planificată a productivității muncii. Prin economiile realizate la cheltuielile de producție, s-a creat posibilitatea ca fondul de salarii alocat pentru acțiunea de experimentare să fie recuperat în cea mai mare parte de întreprinderile în cauză, o parte dintre acestea putînd să constituie și fondul de premiere (gratificații) de la finele anului. La întreprinderile în experimentare, la care activitatea s-a desfășurat cu o eficiență sporită, fondul de premiere constituit în cadrul reglementărilor legale au reprezentat sume substanțiale — în unele cazuri pînă la nivelul fondului de salarii utilizat într-o lună de aceste întreprinderi — ceea ce a permis acordarea unor premii individuale stimulative.

De asemenea, din primele informări obținute de la unitățile din ramurile industriei alimentare și industriei ușoare, rezultă că în luna februarie 1969, prima lună de generalizare, în industria alimentară 10,2% din numărul întreprinderilor nu și-au realizat planul producției globale și sarcina de creștere a productivității muncii, iar în industria ușoară numai o singură întreprindere nu a atins nivelul planificat al producției globale și nici productivitatea muncii.

Aria responsabilității este neîngrădită

ACȚIUNEA de experimentare, cît și etapa de generalizare a experimentării demonstrează justețea liniei adoptate de a nu se trece direct la aplicarea definitivă a noului sistem de salarizare. În această formă se creează condiții pentru perfecționarea în continuare a elementelor noului sistem, dîndu-se posibilitate întreprinderilor și organelor de coordonare să ia toate măsurile pentru ca, în etapa de definitivare, efectele obținute să fie și mai bune.

După cum a demonstrat experiența de pînă acum, o premisă fundamentală pentru obținerea rezultatelor scontate din aplicarea noului sistem de salarizare și majorare a salariilor o constituie **pregătirea lui temeinică, luarea tuturor măsurilor organizatorice necesare de către întreprinderi și unitățile economice**, în vederea realizării cu un înalt grad de eficiență a sarcinilor de producție.

Considerăm util să atragem atenția asupra acestui aspect deoarece în perioada de experimentare, în unele întreprinderi, gradul de îndeplinire a indicatorilor de plan a oscilat de la o lună la alta, ceea ce s-a oglindit și în nivelul diferit al cîștigului mediu realizat, ținînd seama că actualul sistem stabilește o mai strînsă conexiune între aportul muncitorilor la activitatea de producție și cîștigurile lor. Asemenea oscilații, în ceea ce privește realizarea sarcinilor de plan și a salariului mediu planificat au apărut în majoritatea ramurilor.

Pe lîngă unele cauze obiective, din analizele efectuate, a reieșit că asemenea situații apar și datorită faptului că **unitățile nu creează toate condițiile pentru desfășurarea normală și ritmică a procesului de producție.** Cele mai mari greutăți provin, în principal, din cauza modului cum se asigură aprovizionarea unităților și a locurilor de muncă, atît cu materii prime și materiale, cît și cu documentația tehnică necesară.

De exemplu, nerealizarea în luna ianuarie a.c. a unui nivel corespunzător al cîștigului de către muncitorii care lucrează în acord la Uzina de construcții de mașini Reșița se datorește în mare parte aprovizionării incomplete cu materii prime și materiale. Greutăți de aceeași natură au fost semnalate și la Combinatul siderurgic Reșița, secția oțelărie S.M.

Acțiunea de normare a muncii trebuie să constituie o sarcină permanentă și de mare răspundere pentru toate întreprinderile și organele de coordonare. Perioada de experimentare și primele acțiuni de generalizare a experimentării au scos în evidență faptul că acestei probleme trebuie să i se acorde atenția cuvenită atît în **faza de pregătire, cît și ulterior.** În unele cazuri conducerile întreprinderilor au lăsat întreaga activitate de normare a muncii pe seama personalului existent în compartimentul de resort, fără ca acesta să poată cuprinde și rezolva în bune condițiuni și în timp util sarcinile ce i-au fost atribuite. O primă consecință a acestei deficiențe a fost amînarea, la unele întreprinderi, a începerii experimentării noului sistem de salarizare iar, la altele, stabilirea în mod necorespunzător a noilor norme, prin simpla corelare a celor existente pe bază de coeficienți.

Paralel cu problema normării muncii, o atenție deosebită o solicită **problemele de organizare a întreprinderii**, știut fiind că orice modificare fără o analiză temeinică, poate să atragă după sine rectificări ulterioare, ceea ce nu poate avea decît influențe negative în activitatea întreprinderilor. Acest aspect a fost constatat cu ocazia aplicării prevederilor H.C.M. nr. 1404/1967, în lumina căruia unele unități au făcut o serie de modificări succesive în structura organizatorică fără ca acestea să fi fost efectuate pe baza unui plan stabilit în mod unitar și a unor studii judicioase.

Pregătirea temeinică a acțiunii de generalizare a experimentării noului sistem de salarizare presupune ca **o condiție sine qua non cunoașterea în detaliu a elementelor noului sistem de către toți factorii care participă direct sau indirect la acțiune ca și de masa salariaților.** Prin a- →

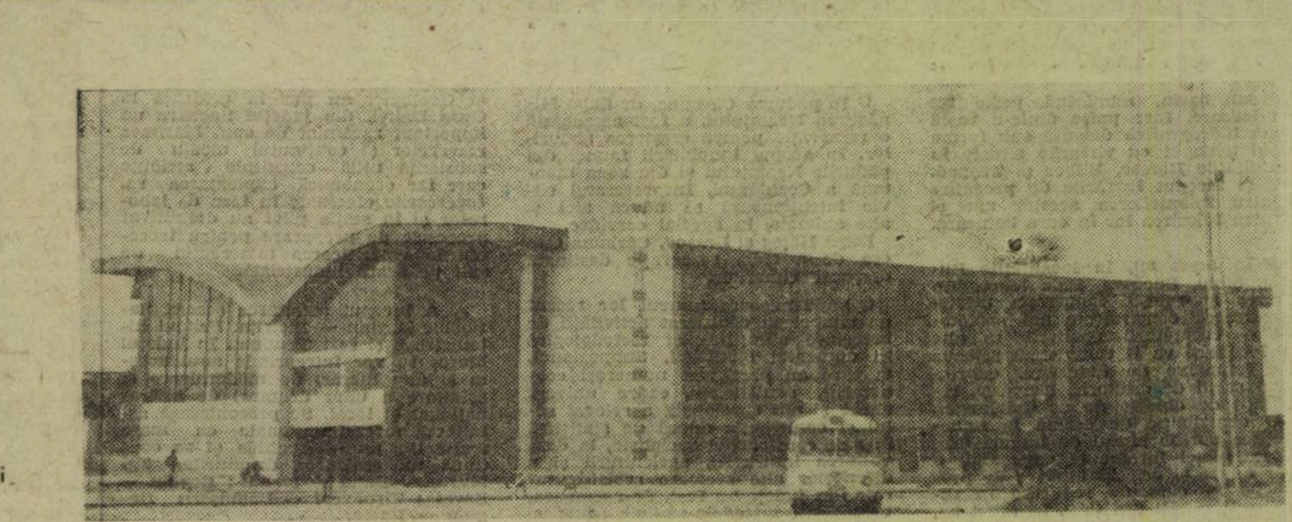

Noua gară de călători Baia-Mare

ceasta se realizează participarea activă a celor în cauză la buna reușită a acțiunii; totodată se elimină o serie de lucrări ulterioare, evitîndu-se unele greutăți și greșeli izvorîte din cunoașterea insuficientă a principiilor și elementelor sistemului.

Stăpînirea incompletă a laturilor și detaliilor noului sistem a făcut ca la unele întreprinderi, o dată cu majorarea salariilor să aibă loc încadrări în categorii superioare, fără respectarea prevederilor H.C.M. nr. 240/1963 în legătură cu examinarea de către comisiile tehnice de încadrare. La alte unități, în perioada pentru acordarea sporului de vechime a fost inclusă, în mod injust, și perioada de armată.

★

Noul sistem îmbunătățit de salarizare, paralel cu ridicarea nivelului de trai, creează premisele pentru creșterea tuturor indicatorilor, cantitativi și calitativi, ce caracterizează activitatea productivă contribuind prin aceasta la creșterea potențialului economic al țării.

Cheltuielile neproductive diminuează volumul acumulărilor

GESTIUNEA ECONOMICĂ PROPRIE presupune înfăptuirea unui regim consecvent de economii în unitățile productive, valorificarea rezervelor interne la fiecare loc de muncă, economisirea muncii sociale, asigurarea rentabilității producției. Mobilizarea tuturor eforturilor și a rezervelor materiale și financiare pentru sporirea rapidă a acumulărilor bănești în sfera producției materiale sînt diminuate, însă într-o anumită proporție de unele cheltuieli neeconomicoase care se fac datorită nerespectării disciplinei contractuale și de plan și a obligațiilor față de bugetul de stat și de bănci, față de terți. Sumele de asemenea cheltuieli pe care le înregistrează fiecare întreprindere în parte se transformă la nivelul ramurilor și al economiei naționale la sume de ordinul sutelor de milioane, care sînt irosite, fără a se crea valoare nouă și se scurg prin diferite canale, formînd „fluviul" cheltuielilor neproductive. În trimestrul I al anului curent, din totalul cheltuielilor neproductive înregistrate în industria republicană aproape jumătate sînt rezultate din rebuturi.

În contextul realizărilor obținute de economia noastră în toate ramurile de activitate în ultimul timp, nu poate fi trecut cu vederea că în unele sectoare economice și întreprinderi realizările financiare au fost într-o măsură importantă micșorate de volumul încă ridicat al cheltuielilor neeconomicoase.

Tabel nr. 1

Departamentul	Cheltuieli neproductive în 1968				În % din totalul înregistrat în industria republicană în trim. I 1969
	În % din totalul înregistrat în industria republicană	Din totalul înregistrat pe departament (în milioane lei)			
		Locații	Dobînzi la credite restante	Amenzi și penalizări pt. nerespectarea disciplinei contractuale	
Min. Industriei Construcțiilor de mașini	39,4	4,9	29,7	12,6	33,4
Min. Industriei Metalurgice	18,3	14,3	5,6	2,1	21,3
Min. Industriei Chimice	9,9	3,9	53,6	5,9	6,4
Min. Industriei Ușoare	7,4	0,8	26,4	5,8	7,2
Min. Industriei Alimentare	5,8	4,6	12,7	5,5	3,4
Min. Economiei Forestiere	4,5	7,7	11,9	5,5	3,3

Desigur, cheltuielile neeconomicoase prezentate ce fac obiectul unor înregistrări contabile, ar putea fi completate și cu unele aspecte negative legate de risipa ce mai are loc în unele întreprinderi în ce privește gospodărirea materiilor prime și materialelor, neutilizarea în întregime a capacităților de producție și defecțiunile în folosirea forței de muncă.

Din sondajul făcut de revista noastră cu concursul organelor de control ale Băncii Naționale a reieșit că multe din întreprinderile bucureștene plătesc acest tribut al cheltuielilor neeconomicoase. Dintre acestea am ales cinci, și anume: Uzina de mașini grele — București, Combinatul de cauciuc Jilava, uzina „Policolor", Uzina de medicamente-București și I.I.S. „Pionierul". Ele au înregistrat atît în anul trecut cît și în primul trimestru din acest an un volum ridicat de asemenea cheltuieli.

Pentru a putea aprecia cheltuielile neeconomicoase la nivelul celor cinci întreprinderi ne vom folosi de indicatorul cheltuielilor neproductive ce revin la 1000 de lei producție marfă, precum și de dinamica volumului acestora în cursul anului trecut și în trimestrul I 1969, (vezi tabelul 2).

Tabel nr. 2

Unitatea	1968	Total cheltuieli neproductive — mii lei —				
	Chelt. neproductive la 1000 lei prod. marfă în preț cu ridicata al întrep. (lei)	Anul 1968				Tr. I 1969
		Tr. I	Tr. II	Tr. III	Tr. IV	
Uzina de mașini grele București	30,68	3239	2475	3539	2428	4186
Combinatul de cauciuc Jilava	0,20	188	244	359,9	427,6	454,3
„Policolor"	7,67	131	183	1343	756	1115
Uzina de medicamente-București	2,81	283	495	214	475	562
I.I.S. „Pionierul"	4,03	98	151	297	538	503

Datele statistice prezentate reliefează, la cele cinci unități luate în analiză, o tendință de creștere a cheltuielilor neproductive atît în cursul anului 1968, cît și în primul trimestru al acestui an, față de aceeași perioadă a anului trecut.

● Cauzele sînt cunoscute...

NERESPECTAREA obligațiilor contractuale (cum ar fi executarea cu întîrziere sau calitativ necorespunzătoare, livrarea incompletă sau nerespectarea sortimentelor comandate), **nerambursarea la termen a creditelor bancare, pierderile din casări și declasări ale elementelor mijloacelor circulante etc. au constituit cauzele principale, comune pentru cele cinci întreprinderi, care au generat cheltuieli neeconomicoase într-un volum important.**

Din datele statistice rezultă că în volumul total al cheltuielilor neproductive o pondere însemnată o dețin **amenzile și penalizările** prezentînd o adevărată povară sub aspect financiar — peste 7 milioane de lei la cele cinci întreprinderi în perioada analizată — care puteau să reprezinte tot atîtea beneficii. Încercări de motivare a cheltuielilor neeconomicoase sînt destule. Așa de pildă, Combinatul de cauciuc Jilava justifică plata locațiilor prin „sosirea unui mare număr de vagoane deodată" și „prin lipsa personalului de descărcare", iar Uzina „Policolor", prin „numărul mic de oameni din echipele de încărcători-descărcători", prin „lipsa de capacitate de înmagazinare la unele materii prime". Fără a minimaliza greutățile provocate de unii furnizori cu ocazia livrărilor, totuși în ambele cazuri, motivele sînt subiective; ele puteau fi evitate, dacă ar fi existat o mai mare preocupare din partea conducerii acestor întreprinderi pentru o mai bună organizare a muncii în sectoarele respective.

Din cele 7 milioane lei amintite, peste 5 700 000 lei reprezintă **dobînzile la împrumuturi restante.** Volumul important al dobînzilor pentru împrumuturile restante se datorește în cea mai mare parte neîndeplinirii planului de producție la toți indicatorii, aprovizionării neraționale în unele perioade, neritmicității livrărilor, etc., fapt care a generat stocuri supranormative atît sub forma materiilor prime și materialelor, a producției neterminate cît și a produselor fără desfacere asigurată. În trimestrul I a.c. dobînzile la împrumuturi restante înregistrează o pronunțată tendință de creștere față de aceeași perioadă a anului trecut, la patru din cele cinci întreprinderi luate în analiză. Numai la Uzina de mașini grele București volumul acestora la sfîrșitul trim. I. a.c. se afla sub nivelul celui din aceeași perioadă a anului trecut.

Combinatul de cauciuc Jilava a avut în anul 1968 stocuri supranormative care nu îndeplineau condițiile de creditare în medie de 1508 mii lei, iar în trim. I. a.c. de 5 988 mii lei, pentru care s-au plătit dobînzi în sumă de 564.000 lei. Aceeași tendință de creștere a stocurilor supranormative se constată și la Uzina de medicamente București unde în anul 1968 au existat stocuri care nu îndeplineau condițiile de creditare în medie de 4 762 mii lei iar în trim. I 1969 de 5 721 mii lei, care au atras dobînzi penalizatoare în sumă de 702 000 lei și respectiv 249 000 lei.

Fabricarea de produse fără desfacere a-

⟶

CONFIDENȚIAL

● Unul dintre cele mai frumoase campinguri din Moldova s-a deschis în apropierea comunei Sîrbi, traversată de șoseaua națională Vaslui—Bîrlad. Situat într-o regiune pitorească, campingul cuprinde numeroase căsuțe, parcaje pentru mașini și un restaurant care servește preparate specific moldovenești.

● În zona depresiunii superioare a Oltului, în apropiere de Mădăraș—Ciuc, hidrologii au descoperit cele mai mari rezerve de ape minerale, identificate pînă în prezent în țara noastră, avînd un conținut de 3,5 grame de anhidridă carbonică la litru.

Noul bazin, numărînd peste 200 de izvoare, face parte dintr-o vastă zonă hidrografică dispusă sub forma unui triunghi cu vîrfurile situate în localitățile Borsec, Bilbor și Tușnad. Au și început lucrările de pregătire pentru îmbutelierea acestor ape și pentru folosirea lor în cura balneară.

● În acest an, în localitățile Buzău, Sibiu, Suceava, Baia Mare, Tg. Mureș și Pitești cooperația meșteșugărească construiește noi spălătorii — curățătorii-vopsitorii. În alte 26 localități va fi completată rețeaua cu complexe de deservire, cuprinzînd secții de croitorie, cizmărie, reparații de obiecte de uz îndelungat. O contribuție de seamă la îmbogățirea sortimentului de bunuri destinate pieței interne și exportului o vor aduce și cele 35 ateliere de producție în curs de realizare în diferite localități din țară. În acest an, planul de investiții al cooperației meșteșugărești cuprinde 106 obiective a căror valoare depășește cu 66% prevederile anului trecut. Fondurile sînt concentrate în obiective mari, iar lucrările sînt astfel organizate încît peste 90% din noile obiective să fie terminate în 1969.

● Au început lucrările de modernizare a drumului național nr. 22 Brăila—Măcin—Tulcea, important traseu rutier de interes economic și turistic din nordul Dobrogei. O dată cu asfaltarea șoselei se va încheia acțiunea de modernizare a rețelei drumurilor naționale din Dobrogea. Se prevede începerea construcției austostrăzii Vadul Oii — Constanța, în prima etapă (aeroportul M. Kogălniceanu—Constanța), precum și a unor lucrări necesare punerii în exploatare a autostrăzii Constanța—Mangalia.

● În pădurea Cărbuna, de lîngă Mînăstirea Neamțului, a fost amenajată o rezervație pentru creșterea zimbrilor. În scopul înnobilării faunei din pădurile Neamțului și din zona montană a Ceahlăului, Inspectoratul silvic intenționează să aducă aici și alte animale, în special cervidee.

După Hațeg și Brașov, Cărbuna este cea de a treia rezervație destinată creșterii zimbrilor.

● La Timișoara a avut loc recent un simpozion consacrat activității de cercetare științifică și metodologică în domeniul statisticii. Simpozionul, la care au participat numeroși economiști, statisticieni, cadre universitare și alți specialiști, a relevat rolul și contribuția adusă de statistică în anii construcției socialiste, la dezvoltarea industriei, agriculturii și a diferitelor alte sectoare social-culturale din județ. Au fost, de asemenea, evidențiate metodele statisticii moderne utilizate în scopul valorificării unor rezerve existente în economia județului, studii și analize științifice privind utilizarea rațională a capacității de transport a autovehiculelor, concentrarea producției vegetale în zonele ecologice cele mai productive din Cîmpia Banatului, sondaje statistice legate de cererea de consum a populației și studii asupra altor probleme de ordin economic.

● Zilele acestea, în trei cooperative agricole de producție din județul Dolj au fost inaugurate brutării sătești. Potrivit prevederilor, pînă la sfîrșitul anului, în cooperative își vor începe activitatea alte 35 de brutării. În acest fel, rețeaua brutăriilor sătești din județul Dolj va cuprinde 110 unități.

● Specialiști ai Comitetului de Stat al Geologiei au pus în evidență la Gura Haitei, din județul Suceava un important zăcămînt de sulf. Mărimea rezervelor și conținutul mediu de substanță utilă constituie atribute care fac economică exploatarea sa. Încercările efectuate în faza de laborator și în stația pilot au definitivat procesele de preparare pentru trecerea la valorificarea minereului de sulf pe scară industrială.

● A început asfaltarea șoselei naționale Reghin — Bistrița. Primul kilometru a și fost terminat. În județul Mureș se vor întreprinde anul acesta și alte lucrări de modernizare și asfaltare a unor drumuri de interes național și local. Se preconizează asfaltarea arterei naționale cu mare trafic Reghin — Apahida și se continuă modernizarea drumurilor Tg. Mureș — Band — Iernut; Reghin — Sovata; Tîrnăveni — Bălăușeri; Reghin — Batoș.

DEZVOLTARE REGIONALĂ

FUNDAMENTAREA OPȚIUNILOR ÎN PLANIFICAREA TERITORIALĂ

FAPTUL CĂ ACTIVITATEA economică nu poate fi concentrată într-un singur punct, ales arbitrar pe teritoriu, repartiția diferitelor forme de producție în spațiul național este o problemă centrală a politicii economice a fiecărei țări.

În cadrul acestui proces, creșterea economică a regiunilor *) rămase în urmă constituie un aspect important al politicii economice de dezvoltare planificată a diferitelor părți din teritoriul național. De aceea, elaborarea de planuri economice regionale pe termen lung, care să antreneze zonele mai înapoiate în ritmul dezvoltării de ansamblu al țării, a devenit o parte a planurilor și programelor de creștere economică în numeroase țări.

Problema programării și planificării dezvoltării economice a unei zone cuprinde însă și alte două aspecte. Este vorba de accelerarea creșterii economice a unor părți din teritoriul național în proces de stagnare — proces care se datorează fie utilizării incomplete a resurselor naturale și umane, fie folosirii unei tehnici de exploatare învechite — și de controlul prin plan asupra creșterii economice excesive, a supraaglomerării unor zone cu un potențial industrial ridicat.

Ținînd seama de ansamblul acestor aspecte, planul de dezvoltare economică a unor zone este **un instrument de previziune și orientare în direcția punerii în valoare a resurselor materiale și umane existente, cît și de amenajare a teritoriului respectiv pentru o structură anumită de activități economice și sociale**; această acțiune constituie de fapt **o împletire între planificarea economică și planificarea fizică.** În accepțiunea de față planificarea economică se referă la determinarea principalelor activități pe sectoare pe care se poate așeza economia zonei, structura economică și socială considerată ca cea mai favorabilă (sisteme de organizare a producției și organizare a desfacerii producției, forme de proprietate și gestiune economică etc.), utilizarea și formarea calificată a mîinii de lucru. Planificarea fizică se referă la organizarea spațiului, utilizarea și ocuparea solului, amenajarea teritoriului, adică determinarea zonelor care urmează să fie folosite pentru activități economice, zone pentru lărgirea orașelor, zone de centre industriale, zone agricole în funcție de condițiile locale și zone pentru recreare și turism. Planificarea fizică mai include și infrastructura economică: drumuri, căi ferate, amenajarea rîurilor, rețeaua electrică și telecomunicații etc.

În studierea dezvoltării economice a unei zone, atît cadrul fizic cît și structura activităților sînt considerate aspecte ale aceleiași realități, ele sînt într-o interacțiune continuă.

În politica de dezvoltare economică a unei zone este necesar să se țină seama de trei elemente: 1) amploarea programului; 2) resursele ce trebuie evidențiate în cadrul teritoriului zonei și 3) durata de executare a programului pentru realizarea obiectivelor propuse în plan. Pe baza acestor elemente se vor putea lua decizii în alegerea unei variante de plan, ținîndu-se cont de factorul timp, deoarece modelarea economică a unei zone constituie **un proces de durată.**

Privind prin prisma intereselor economiei țării noastre alegerea unei variante de plan pentru dezvoltarea economico-socială a unei zone din teritoriul național urmează să se facă **în funcție de eficienta economică** care să corespundă nevoilor dezvoltării planificate a economiei, a ritmurilor și proporțiilor necesare satisfacerii pe deplin a necesităților de bază ale economiei naționale nu numai pentru un an sau altul, ci pe întreaga perioadă de perspectivă a desfășurării activității în zonele respective. În mod concret aceasta înseamnă să se ia în considerație volumul și structura producției celei mai eficiente în zona respectivă, dar judecată această eficiență în cadrul intereselor economiei naționale de ansamblu, în funcție de durata de serviciu a fondurilor fixe care se vor construi și vor funcționa pe teritoriul zonei respective, de nivelul prețului de cost etc.

Zona economică — o parte a teritoriului național

ÎNTRUCÎT zona economică este înțeleasă ca o parte a teritoriului național, iar planificarea teritorială ca parte componentă a planificării naționale, zona nu poate constitui o unitate de dezvoltare independentă; dezvoltarea ei este subordonată scopului dezvoltării întregii țări. În acest context apare însă necesitatea precizării noțiunii de **zonă economică** și de stabilire a limitelor ei în spațiul teritoriului național. Zona (regiunea) ar putea fi delimitată pe baza următoarelor elemente: a) caracteristicile fizico-geografice, în care caz ar însemna entități geografice; b) considerații istorice; c) împărțirea administrativ-teritorială a țării; d) caracteristici economice comune.

Pe linia ultimului element s-a profilat ideea că zona (regiunea) economică ar fi un ansamblu de localități urbane și rurale care prezintă aceleași caracteristici în raport cu un criteriu dat (venitul pe locuitor, activitatea dominantă etc.) Aceasta ar fi așa numita regiune omogenă. În altă accepțiune, regiunea economică ar fi constituită dintr-un ansamblu de localități periferice dominate de un centru (pol) printr-un sistem ierarhic; limitele periferice sînt însă greu de stabilit.

Îmbunătățirea organizării administrativ-teritoriale a României și măsurile de sistematizare a localităților **rurale** aduc elemente prețioase în judecarea limitelor de cuprindere a unei zone teritoriale, privită prin prisma caracteristicilor social-economice. Este vorba de intercondiționarea factorilor naturali, economici, demografici, sociali și tehnici de care trebuie să se țină seama la îmbunătățirea actualei organizări administrativ-teritoriale.

În procesul de elaborare a planurilor în profil teritorial nu trebuie de ignorat unele aspecte și situații în care delimitarea strict administrativă nu este posibilă și nici utilă. Ne referim la asemenea aspecte ca:

— localizarea unor obiective industriale mari, puternice, care vor necesita utilizarea unor resurse naturale comune mai multor județe, ceea ce va impune elaborarea unor planuri teritoriale care să cuprindă zone mai mari decît un județ, sau părți din cîteva județe (spre exemplu zona teritorială din sudul Olteniei, nordul Moldovei, mijlocul cîmpiei Dunării etc.);

— lucrările de irigare, regenerări de soluri, împăduriri, construcții de drumuri etc. prevăzute în planul național;

— zonarea producției agricole în funcție de condițiile naturale (zona cerealieră, zona pomicolă).

Stabilirea **zonelor și domeniilor industriale **)**, în fiecare unitate administrativă constituie o latură importantă a acțiunii de planificare teritorială. Prin aceasta se determină locul de implantare a marilor combinate industriale, dar și localizarea întreprinderilor industriale mici și mijlocii pentru valorificarea resurselor materiale de importanță secundară existente în spațiul teritorial al comunelor cît și valorificarea resurselor umane din domeniul rural în sensul reducerii fluxului de forță de muncă spre centrele industriale aglomerate.

„Implantarea" industriei

LOCALIZAREA de noi întreprinderi și noi activități, constituind un puternic și direct instrument de dezvoltare economică a diferitelor zone din teritoriul țării, impune ca la elaborarea planurilor de dezvoltare să se facă studii prealabile legate de: cunoașterea condițiilor intrinsece ale zonelor respective: potențialitate economică, condiții tehnico-economice, situația demografică, aspecte sociologice; importanța și urgența nevoilor din interiorul zonei; volumul global de investiții care poate fi alocat dezvoltării economico-sociale a zonei respective; factorii exteriori zonei care rezultă din situația ei în contextul național și internațional; ieșirea la căi de comunicație internaționale; diversele legături interzonale care se stabilesc între zone în ceea ce privește schimburile de valori materiale; aprovizionările reciproce cu mijloace de producție și bunuri de consum, mișcările migratorii privind diversele categorii de calificare a forței de muncă, influența tehnico-științifică de la o zonă la alta.

În literatura de specialitate sînt evidențiate o serie de criterii privind amplasarea teritorială a bazei materiale a diferielor obiective de investiții legate în special de activitatea industrială. Este vorba de: 1) sursele de materii prime; 2) factorul transport; 3) forța de muncă; 4) modul de asigurare a bazei energetice și a necesarului de apă potabilă și industrială; 5) gradul de poluare a cursurilor de apă și a atmosferei; 6) apropierea de centrele de consum; 7) considerente de ordin social (creșterea importanței economice a unor localități la nivelul funcțiilor politico-sociale pe care le îndeplinesc). Acestea reprezintă **criterii de bază** propuse a fi luate în considerare la repartiția pe teritoriul țării a diferitelor obiective de investiții. Ele sînt completate în studiile elaborate cu o serie de criterii specifice tehnico-economice privind aspectele tehnologice și de producție ale industriilor care urmează să fie implantate pe un teritoriu, criterii legate de terenul respectiv, de condițiile climaterice și de posibilitățile de construcție a obiectivelor etc.

Pornind de la scopul fundamental urmărit prin planificarea teritorială, de dezvoltare rațională și armonioasă a întregului teritoriu național, credem că luarea în considerare a acestor criterii, pe scurt prezentate, **ar trebui să fie subordonată unor criterii de ordin general** care în literatură au apărut sub denumirea de criterii social-politice. De aceea elaborarea planurilor de sistematizare și de dezvoltare regională este indicat să se facă pornindu-se de la analize care să permită totodată **studii comparative între diferitele părți ale teritoriului național.**

Aceste analize ar constitui, după părerea noastră, prima etapă a muncii de planificare în profil teritorial. Numai pe fondul acestor probleme se pot face **variante de amplasare** a diferitelor obiective de investiții în funcție de criteriile de bază enumerate, care vor asigura dezvoltarea economică, a fiecărei zone în contextul obiectivelor urmărite la nivel național, dar și a condițiilor de eficiență.

Se impune ca elaborarea științifică a planurilor zonale să se facă printr-o confruntare succesivă a opțiunilor, a variantelor de plan care vor închide evantaiul ipotezelor utile pe măsură ce se avansează în studiu. O astfel de metodă face din planificare o creație continuă și ar permite o fundamentare a deciziilor finale în orientarea dezvoltării.

În modul acesta se creează posibilitatea de punere în acțiune a procedeelor care permit să se reliefeze posibilitățile și nevoile diverselor părți din teritoriu, iar pe de altă parte de a se compara și aprecia utilitatea și valoarea acelor posibilități și nevoi zonale cu obiectivele de interes național precizate prin plan.

dr. Maria STĂNESCU

*) Am dat noțiunii de regiune sensul de — un anumit teritoriu din suprafața țării —, iar pentru a nu se confunda cu regiunea administrativă vom înlocui în cursul expunerii termenul de regiune cu cel de zonă. Subliniem însă faptul că în literatura economică se utilizează în accepțiunea dată termenul de regiune economică și de planificare regională.

) Folosind accepțiunea dată în literatură, **zona industrială este teritoriul rezervat și destinat activităților industriale dar care nu este încă amenajat, iar **domeniul industrial** — ansamblul de întreprinderi industriale cu structuri determinate cît și serviciile și instalațiile de care au nevoie întreprinderile.

sigurată reprezintă una din cauzele stocurilor supranormative, îndeosebi la I.I.S. „Pionierul". Această unitate a produs în anul 1968 peste 500 000 perechi de pantofi fără desfacere, aceștia reprezentînd 14—15% din volumul total al producției. Consecința financiară nu s-a lăsat așteptată. S-au plătit dobînzi la împrumutri restante în sumă de 667 mii lei (inclusiv trim. I. a.c.). Aici există însă si un procent ridicat de încălțăminte declasată, îndeosebi cea cu tălpi vulcanizate, pentru femei, care se datorează, între altele, lipsei de forță de muncă calificată și calității slabe a materiei prime. Față de situația creată, este drept, conducerea întreprinderii a luat o serie de măsuri pentru a reprofila producția pe sortimente cerute pe piață, s-au întocmit grafice pentru lichidarea stocurilor supranormative, s-au înființat două nuclee de desfacere a stocurilor de produse finite, dar situația financiară a întreprinderii încă se menține grea. Mult mai bine ar fi fost însă, dacă s-ar fi cunoscut din timp cerințele pieței, fapt care ar fi permis evitarea în mare parte a situiției prezente. La lipsurile care aparțin, desigur, conducerii întreprinderii se mai adaugă și desele restructurări de plan făcute de forul tutelar, necorelarea planului financiar cu cel de producție în timpul optim etc.

...dar deficiențele persistă

EFECTUAREA unor cheltuieli neeconomicoase, ca locații, penalizări pentru neîndeplinirea obligațiilor contractuale, constituirea unor stocuri peste necesar și fără desfacere denotă că în unele întreprinderi mai trebuie depuse eforturi pentru ca întreg colectivul, dar mai ales cadrele cu munci de răspundere să înțeleagă că eliminarea unor asemenea cheltuieli stă în putința lor, dacă se iau toate măsurile pentru o bună organizare a muncii, pentru creșterea gradului de răspundere a fiecărui salariat.

Perfecționarea sistemului de finanțare a mijloacelor circulante și repartizarea beneficiilor, creșterea rolului creditului concomitent cu diferențierea dobînzilor în raport cu cauzele și timpul cît întreprinderile folosesc mijloacele împrumutate, sporirea răspunderii și cointeresării materiale a angajaților etc., constituie măsuri menite să ducă la creșterea eficienței în întreaga activitate economică, creează condiții pentru reducerea cheltuielilor neeconomicoase. Dar, pe lîngă aceste măsuri, se cere și schimbarea mentalității existente la unele cadre din economia noastră, care privesc oarecum unilateral activitatea productivă, ruptă de aspectele ei financiare și de cerința majoră a creșterii neîntrerupte a rentabilității. Este pozitiv că ele dovedesc o preocupare susținută pentru îndeplinirea cantitativă a indicatorilor economici, dar trebuie subliniat că nu în toate cazurile se interesează în aceeași măsură de latura financiară a activității desfășurate. Întreprinderile exemplificate de noi și-au realizat volumul planificat al beneficiilor și și-au „achitat" obligațiile față de bugetul de stat. Dar problema care se pune este aceea că au existat condiții ca volumul acumulărilor să fie și mai mare, ceea ce ar fi constituit, în mod neîndoios, un avantaj, atît pentru întreaga economie națională, cît și pentru întreprinderile respective. Îndeplinirea sarcinilor economice în acest an cere din partea tuturor colectivelor de muncă o preocupare sporită pentru punerea în valoare a noi rezerve interne, existente în întreprinderi, pentru lichidarea risipei, a tuturor cheltuielilor neeconomicoase, pentru creșterea eficienței economice.

Maria IONIȚĂ

NOI RESURSE ÎN CIRCUITUL ECONOMIC

LEMNUL SUBȚIRE — VALORIFICAT INDUSTRIAL

ÎN CONTEXTUL creșterii necesităților de lemn în diverse sectoare ale economiei naționale și reducerea volumului tăierilor anuale — în 1969 se va exploata cu 500 000 mc mai puțin — se impun măsuri suplimentare pentru sporirea cantității de lemn industrializabil din resursele existente, paralel cu economisirea acestuia prin folosirea înlocuitorilor. **Extinderea utilizării lemnului subțire de fag — în diametrul de la 18 cm, cît era pînă acum, la 16 cm — reprezintă una din căile noi de valorificare mai bună a masei lemnoase.** Un calcul orientativ demonstrează că în acest mod se creează un fond de materie primă pentru cherestea de fag evaluat la aproximativ 200 000 metri cubi anual. Cu această cantitate suplimentară de cherestea se pot satisface mai bine cerințele de materie primă superioară ale industriei de ambalaje, industriei locale și cooperației.

Studiile întreprinse pe linia valorificării intensive a masei lemnoase au reliefat și alte rezerve. Astfel, prin valorificarea lemnului rotund de fag, cu diametrul între 12 și 15 cm la capătul subțire, începînd cu lungimea de 1,10 m (față de minimum 2,40 m, cît se prevede la buștenii pentru cherestea) se redau în acest an circuitului economic 250 000 mc de lemn, care acoperă aproximativ 20% din necesarul de material pentru producția de lăzi. Pînă acum acesta era livrat de întreprinderile forestiere în stare brută, cu „eticheta" apt pentru construcții rurale sau se transformă în materie prima pentru celuloză.

→

Totodată, prin sortarea lemnului în exploatările forestiere rezultă piese scurte de 0,80—1,10 m și piese despicate de lemn sănătos. Acest lemn era folosit fie la producția de celuloză, fie drept combustibil. În urma unor studii efectuate s-a văzut că acesta poate fi utilizat și la prelucrarea în dulăpași pentru ambalaje. Se apreciază că în 1969, întreprinderile Ministerului Economiei Forestiere vor pune la dispoziția producătorilor de lăzi 320 000 mc lobde de fag pentru dulăpași și 10 000 mc din alte specii.

Valorificarea superioară a sorturilor de masă lemnoasă amintite degrevează o cantitate apreciabilă de cherestea utilizată înainte la fabricarea ambalajelor, sporind concomitent fondul de materie primă necesar producției de mobilă.

Gh. LEFTER

NOI OBIECTIVE ECONOMICE

● **În cadrul Rafinăriei de petrol de la Brazi a început montajul coloanelor principale ale noii instalații de cocsare,** *a treia de acest gen din țară. Utilajele sînt asigurate de întreprinderi românești. Instalația va asigura valorificarea gudroanelor rezultate din prelucrarea țițeiului în rafinăriile prahovene. În 1970, cînd se prevede ca lucrările să fie încheiate, noul obiectiv va spori producția de cocs a României cu 100 000 tone pe an.*

● **S-a terminat centralizarea electrodinamică a stației C.F.R. Lancrăm din județul Alba.** *Totodată, stațiile de cale ferată Alba Iulia, Vințul de Jos și Sebeș-Alba au fost înzestrate cu bloc automat de linie, care asigură desfășurarea transporturilor în ritm mai intens și în condiții mai bune de siguranță a circulației. În prezent se fac ultimele probe tehnologice și verificări pentru punerea în funcțiune a instalațiilor de centralizare electrodinamică în stația C.F.R. Sîntimbru. De asemenea se lucrează intens la montarea instalațiilor de autostop pe secțiunea de circulație Cîmpul Libertății-Blaj-Teiuș. Acest sistem, nou introdus în rețeaua căilor ferate din țara noastră, va servi la oprirea automată a trenurilor în caz de depășire nereglementară a semnalelor de linie.*

● *Lucrările de* **dezvoltare și modernizare a Întreprinderii „Dorobanțu" din Ploiești** *s-au terminat cu 30 de zile înainte de termenul fixat. Au fost construite secții noi de țesătorie, preparație și vopsitorie, iar celelalte sectoare ale întreprinderii au fost reutilate. De asemenea, au fost modernizate sistemul de transport al materiei prime, alimentarea cu energie electrică, termică și apă. Ca urmare, întreprinderea va realiza o producție de peste 4 000 000 mp țesături anual, volum dublu în comparație cu cel realizat pînă acum.*

SIEMENS

Multe argumente pledează pentru prelucrarea datelor cu echipamente Siemens. Cel mai important: economicitatea.

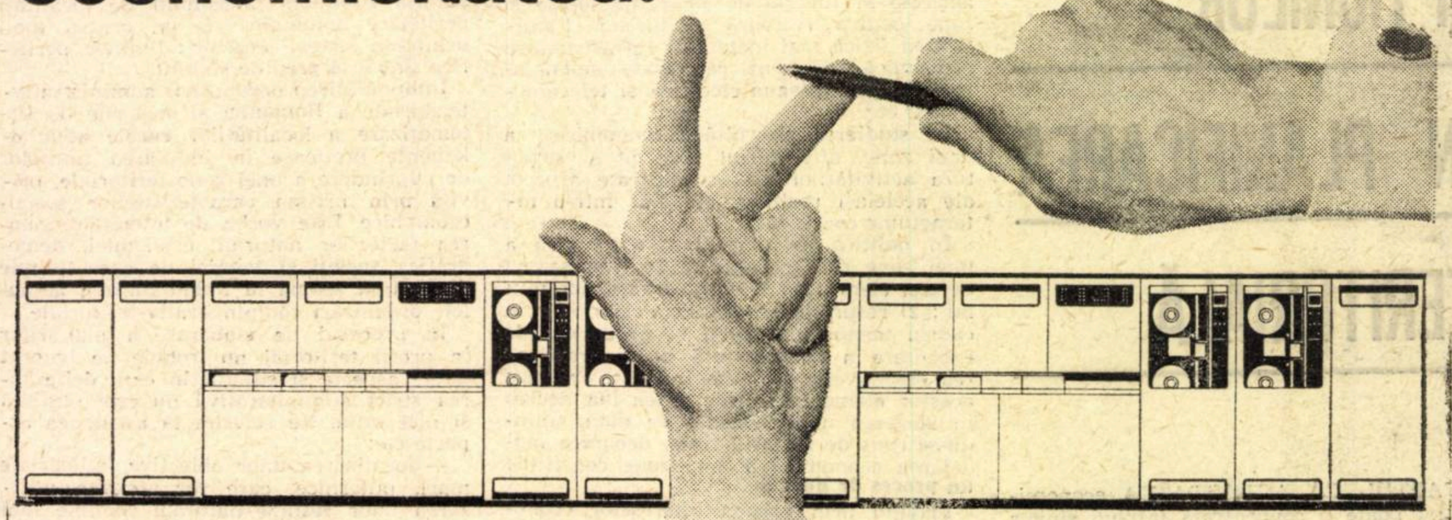

Putem să o dovedim. Aveți dreptul să ne cereți aceasta, deoarece scopul dv., economicitate și rentabilitate maximă, este și al nostru. A fost îndeplinit în numeroase cazuri, în multe domenii diferite și în multe țări europene, datorită randamentului deosebit al instalațiilor de prelucrare a datelor realizate cu sistemul Siemens 4004, instalații din a treia generație. Fiecare instalație poate fi adaptată specific ansamblului corespunzător de probleme, deci dimensionată exact. Oferim 7 unități centrale mari diferite, 23 de trepte de extindere a capacității memoriei de la 8 192 pînă la 524 288 biți, 55 aparate periferice. Deci o mare varietate de dispozitive de recepție și transmisie și memorie mare modernă cu alegere a timpului de acces: imprimatoare pe hîrtie, perforatoare pe benzi și pe cartele, imprimatoare rapide, dispozitive de indicarea și clasarea valorilor, dispozitive cu bandă magnetică, memorie magnetică cu plăci sau cartele – cu o capacitate mai mare de o jumătate de miliard biți, dispozitive pentru proiectarea datelor. Instalația Siemens pentru prelucrarea datelor poate să facă față oricărei etape de dezvoltare, deoarece ea poate fi amplificată în mod corespunzător. Cu ocazia trecerii la unitatea centrală superioară sînt preluate și programele. La creșterea numărului de date memoria mare poate fi amplificată fără complicații tehnice. Aceasta înseamnă siguranță pentru viitor și economicitate. Deci nu plătiți mai mult decît este necesar pentru o soluție economică. Un raport favorabil între preț și capacitate s-a obținut cu ajutorul unei tehnici monolite. Pe 1,8 mm^2 două circuite complete cu 15 tranistoare și 13 rezistențe. Rezultă timpi de conectare rapizi, de ordinul nanosecundelor. De asemenea funcționare sumultană: se desfășoară concomitent mai multe programe. Alte avantaje: ajutor la programare, prelucrarea individuală a programelor. Sistemele noastre de exploatare crează condițiile pentru o programare mai rapidă, mai ușoară și orientată după probleme, de exemplu: cu Cobol, Algol sau Fortran. Un bun serviciu pentru instruirea specialiștilor dv. în prelucrarea datelor. Doriți și alte informații? Vă rugăm să vă adresați la:
Siemens Ges.m.b.H. Vertriebsbereich Europa I,
A-1025 Wien II, Obere Donaustraße 49-51, Österreich.

Siemens Aktiengesellschaft, Werk für Datenverarbeitung,
D. 8000 München 25

Siemens: Universul electrotehnicii și electronicii.

PUBLICOM

TRANZACȚII COMERCIALE EXTERNE

● **MAȘINEXPORT.** În R. P. Polonă au fost livrate recent primele 6 locomotive Diesel electrice de 2100 CP dintr-un contract anterior pentru 35 asemenea licomotive. În portul Constanța sînt în curs de încărcare primele 23 rulouri compresoare de tip R-12 dintr-un contract de 60 rulouri prevăzute a se livra în R. P. Chineză. Două contracte încheiate recent prevăd exportul în R. P. Polonă a 6 locomotive Diesel hidraulice de 450 C.P. cu ecartament de 1000 mm și a 10 mașini de alezat și frezat tip AS 85 în R. P. Chineză.

● **MINERALIMPORTEXPORT.** Între 14—19 aprilie a.c. au fost livrate la export, printre alte mărfuri, 26 000 t ciment în R. S Cehoslovacă, R. P. Polonă, R. D Germană, R. S. F. Iugoslavia și Austria ; 10 000 t ciment în Togo și Dahomey ; 42 000 mp geam mecanic tras în S.U.A. ; 54 000 mp geam laminat în R. S. Cehoslovacă, Austria, Izrael ; 75 t PVC prelucrat în U.R.S.S. ; 57 t polietilenă în R. D. Germană și U.R.S.S. ; 10 600 mp covor PVC în R. S. Cehoslovacă ; 77 t articole sanitare în R. S. Cehoslovacă și R. P. Polonă ; 18 140 mp plăci azbociment în R. S. Cehoslovacă și R. P. Ungară ; 128 500 mp împislitură nebitumată în R. F. a Germaniei ; 111 300 mp carton asfaltat, 30 300 mp împîslitură bitumată, 40 000 bucăți cărămizi cu goluri și 900 mp plăci marmură în R. S. Cehoslovacă ; 12 000 t sare în R. P. Ungară, R. P Bulgaria, R. S. Cehoslovacă, R. S. F Iugoslavia ; 550 t bitum în R. S Cehoslovacă, 820 t pirită în R. F a Germaniei.

În perioada 27 aprilie—3 mai au fost livrate la export 15 000 t ciment în R. S. Cehoslovacă, R. P. Polonă, R.S.F. Iugoslavia ; 105 t PVC prelucrat în U.R.S.S. și R. S. Cehoslovacă ; 75 t polietilenă în R. D. Germană și U.R.S.S. ; 54 200 bucăți fețe de masă din mase plastice în Libia ; 1520 t piatră de gips, 550 t ipsos, 86 260 mp carton asfaltat în R. P. Ungară ; 5200 mp dale marmură concasată, 1050 mp plăci marmură, 18 150 mp plăci azbociment în R. S. Cehoslovacă, iar în R. F. a Germaniei 124 800 mp împîslitură din sticlă.

● **PETROLEXPORT.** Din Libia și Iran au fost importate recent 53 000 t țiței și au fost livrate 40 000 t motorină către firme din Suedia și Grecia. În perioada 28 aprilie—4 mai a.c. a fost contractat exportul a 12 000 t uleiuri în Pakistan.

● **CHIMIMPORT.** La tîrgul internațional de primăvară de la Leipzig din acest an au fost încheiate contracte cu parteneri din R. D. Germană pentru importul și exportul de produse chimice, a căror valoare totalizează 6 milioane lei valută. În luna mai au fost livrate la export anvelope și camere de aer pentru biciclete, precum și anvelope pentru autoturisme de tip normal și fără camere de aer (tubeless) în valoare de 5 840 000 lei valută către firme din Sudan, Irak, Iordania, Liban, R. F. a Germaniei, Anglia, Grecia. Contracte perfectate în ultima perioadă prevăd exportul a 5000 t uree în Ceylon ; 3100 t azotat de amoniu granule în Belgia și Finlanda ; 100 t ierbicide în U.R.S.S. ; îngrășăminte compuse în R. P. Polonă.

● **INCECOOP.** Printre livrările efectuate în ultima decadă a lunii aprilie a.c., se înscriu : mobilă în valoare de 57 000 lei valută și confecții în valoare de 56 000 lei valută în U.R.S.S. ; articole de artizanat din metal în valoare de 28 000 lei valută în R. D. Germană ; plante medicinale în valoare de 23 500 lei valută și covoare tip „Carpați" în valoare de 45 000 lei valută în R. S. Cehoslovacă.

● **ROMTRANS.** Din U.R.S.S. au fost importate pe cale terestră în perioada 19—25 aprilie 81 090 t minereu de fier, 21 670 t metale, 15 600 t cocs, 12 350 t apatită, 7 680 t cărbune, 1 320 t sare potasică. S-au exportat către U.R.S.S. : 2 940 t produse petroliere, 12 820 t metale, 550 t mașini și utilaje, 4 100 t produse lemnoase, 410 t produse ale industriei ușoare, 1 290 t produse ale industriei chimice. În aceeași perioadă au fost livrate la export, prin portul Constanța, 4 200 t cherestea în R.A.U., 9 500 t ciment în Argentina, 2 600 t cherestea în Franța, 1 318 t uree în Italia, 8 225 t laminate în Japonia. În același timp au sosit din import, tot prin portul Constanța, 10 500 t melasă din Cuba ; 2 625 t clorură de calciu din Coreea și R. P. Chineză ; 2 900 t bitum din R. P. Albania ; 1 100 t magnezită din R. P. D. Coreeană ; 1 400 t șroturi de soia din Izrael ; 1 000 t lapte praf din Irlanda, pe vasul românesc „Baia Mare" ; 3 500 t cocs de furnal din Spania ; 1 220 t caolină din Anglia ; 1 200 t laminate din R. F. a Germaniei, pe vasul românesc „Bacău".

● **TEHNOIMPORT.** În a doua decadă a lunii aprilie au fost livrate 2 706 500 bile rulmenți în R. S. Cehoslovacă și R. P. Polonă ; 89 500 rulmenți în R. P. Bulgaria, R. D. Vietnam, R. P. Polonă, U.R.S.S. ; 77 000 rulmenți în Japonia, Italia, Franța, R. F. a Germaniei. În aceeași perioadă s-au încheiat contracte care prevăd importul de contoare și ceasuri electrice de la firma „Compagnie des Compteurs" din Franța ; piese de schimb pentru aparatură medicală de la firma „Godart" din Olanda, 560 t plută plăci de la firma „Queimado & Pampolim" din Portugalia și exportul a 80 200 rulmenți în Italia, Belgia, Austria, Ceylon

APLICAREA CONTRAVENȚIILOR LA DISPOZIȚIILE LEGALE PRIVIND NERESPECTAREA DISCIPLINEI FINANCIARE

ÎN VEDEREA stabilirii și sancționării contravențiilor, care se aplică ca urmare a prevederilor art. 51 din Legea nr. 32/1968, din instrucțiunile pentru sancționarea contravențiilor la dispozițiile legale privind disciplina financiară aprobate prin H.C.M. nr. 34/1959, rămîn aplicabile dispozițiile referitoare la: determinarea faptelor ce constituie contravenții; sancțiunile corespunzătoare; persoanele cărora le sînt aplicabile.

Organele de control, revizie și inspecție ale Ministerului Finanțelor și ale administrațiilor financiare, organele de inspecție și revizie ale băncilor precum și cele de control financiar intern — fiecare în cadrul competenței lor legale — vor continua să constate contravențiile și să aplice sancțiunile prevăzute de aceste instrucțiuni.

În cazul săvîrșirii pentru prima oară a contravențiilor menționate la art. I pct. 1, 2, 6, 7 și 8 din instrucțiunile sus citate, organele de control, concomitent cu aplicarea sancțiunii, vor acorda contravenientului în cauză un termen de cel mult 30 zile în scopul lichidării deficiențelor constatate — perioadă în care nu se poate aplica o nouă sancțiune pentru fapte de aceeași natură.

În legătură cu procedura de constatare a contravențiilor, aplicarea sancțiunii, exercitarea căilor de atac, prescripția etc., este de menționat că sînt aplicabile prevederile Legii nr. 32/1968, cu precizările enunțate mai jos:

— Procesele verbale de constatare a contravențiilor la dispozițiile legale privind disciplina financiară, potrivit unui model nou întocmit de Ministerul Finanțelor, vor avea înscrise datele și elementele prevăzute de art. 17 și 19 din Legea nr. 32/1968; acestea vor purta pe fiecare pagină semnăturile agentului constatator și contravenientului. În cazul cînd o persoană a săvîrșit mai multe contravenții, constatate în același timp și de același agent constatator, acesta va încheia un singur proces-verbal, astfel după cum se prevede în alineatul ultim al articolului 16 din Legea nr. 32/1968. Chiar în cazul în care sancțiunea ce urmează a se aplica este „avertisment", se va încheia proces-verbal pentru consemnarea faptei sancționabile contravențional deoarece — în condițiile legale în vigoare — această sancțiune se poate aplica numai cînd contravenția (de la art. I pct. 1 și 2 din Instrucțiunile Ministerului Finanțelor) se constată pentru prima dată, la orice repetare a acesteia urmînd a se aplica amenda.

— Organele competente, prevăzute în art. VII din instrucțiunile aprobate prin H.C.M. nr. 34/1959 și la pct. VIII din îndreptarul Ministerului Finanțelor nr. 80 791/1959, sînt în drept să aplice sancțiunea prin rezoluție pe procesul-verbal, cu obligația de a lua măsuri ca o copie de pe procesul-verbal prevăzut cu rezoluția de aplicare a sancțiunii să fie comunicată și contravenientului (conform art. 24 alin. 1 și 2 din Legea nr. 32/1968). Se precizează că pe procesul-verbal respectiv se consemnează o mențiune din care să rezulte obligarea la plată precum și specificarea că se va proceda la executarea silită, dacă nu se achită amenda în 15 zile.

— Contravenientul are dreptul să facă plîngere împotriva procesului-verbal de contravenție în termen de 15 zile de la data comunicării acestuia (art. 31 din Legea nr. 32/1968); *plîngerea suspendă executarea;* aceasta se soluționează de organul ierarhic superior celui care a aplicat sancțiunea, de exemplu: plîngerea depusă împotriva sancțiunii aplicată de un șef de corp C.F.I. se soluționează de conducerea organizației socialiste ierarhic superioare.

— Vechiul termen de prescripție a aplicării sancțiunilor prevăzut în art. 22 lit. a din Decretul nr. 184/1954, care era de o lună de la data săvîrșirii contravenției, rămîne valabil numai pentru acele contravenții săvîrșite pînă la data de 31 decembrie 1968 (art. 48 din Legea nr. 32/1968).

Termenul de prescripție pentru aplicarea sancțiunilor în ce privește contravențiile prevăzute de instrucțiunile aprobate prin H.C.M. nr. 34/1959, dar care sînt săvîrșite după data de 1 ianuarie 1969, este de un an de la data săvîrșirii lor (art. 13 al. ultim din Legea nr. 32/1968). Pentru asemenea contravenții, prescripția operează si în cazul cînd procesul-verbal de constatare a contravenției și înștiințarea de plată a amenzii au fost comunicate contravenientului într-un termen care depășește o lună de la data aplicării sancțiunii.

Executarea sancțiunilor se prescrie la expirarea aceluiași termen, chiar în cazul cînd contravenientul a exercitat calea de atac (art. 14 din Legea nr 32/1968), sau dacă aceasta n-a fost exercitată în același termen, chiar dacă cel amendat a folosit căile de atac (art. 22 din Decretul nr. 184/1954 și art. 48 din Legea nr. 32/1968).

Prescripția se suspendă însă pe timpul cît executarea a fost amînată sau eșalonată plata, la cererea contravenientului, timpul respectiv de neurmărire adăugîndu-se la termenul maxim de un an.

În privința contravențiilor cărora li se aplică regimul juridic al Decretului nr. 184/1954, fiind săvîrșite înainte de 31.XII.1968, prescripția executării este de un an de la comitere. Numai dacă în termen de două luni, socotite tot de la săvîrșirea contravenției, s-a făcut celui în cauză comunicarea încheierii și înștiințării de plată.

Prin instrucțiunile Ministerului Finanțelor se atrage în mod deosebit atenția că aprecierea abaterilor de la pct. 1 și 2 din instrucțiunile nr. 80 790/1959, trebuie făcută cu mult discernămînt. evitîndu-se orice exagerare la stabilirea contravenției.

Se precizează de asemenea, că potrivit cap. A, pct. 6 din îndreptarul nr. 80 791, în cazul cînd abaterile privind neurmărirea debitorilor constau în neintroducerea în termen a documentelor de decontare la unitățile băncii, nu se încheie proces-verbal, abaterile fiind supuse penalizărilor prevăzute în regulamentul aprobat prin H.C.M. nr. 1 147/1959 și instrucțiunile nr. 1/1964 ale Ministerului Finanțelor și Băncii Naționale privind finanțarea, creditarea și decontările întreprinderilor și organizațiilor socialiste.

Penalizările care se aplică în conformitate cu H.C.M. nr. 1 147/1959, potrivit precizărilor date de Ministerul Finanțelor — se încadrează în continuare în actualele dispoziții, deosebirile dintre acestea și Legea nr. 32/1968, fiind următoarele:

— cuantumul amenzii nu se reduce la jumătate, în cazul cînd titularul de cont recunoaște abaterea;

— urmărirea unității care a comis abaterea nu se face prin organele administrației financiare, ci perceperea amenzii continuă a se face prin debitarea contului unității respective;

— termenul de prescripție continuă să opereze potrivit dispozițiilor Decretului nr. 167/1958 — fiind de 6 luni, iar nu de un an, cum este prevăzut în Legea nr. 32/1968.

D. ALEXANDRESCU

ÎNTREBĂRI ȘI RĂSPUNSURI

privind amortizarea fondurilor fixe

● Planul de reparații capitale pe anul 1969 rămîne în vigoare după apariția noilor reglementări privind amortizarea fondurilor fixe?

Planul de reparații capitale a fost aprobat pentru anul 1969 ca indicator al planului de stat avînd asigurată finanțarea după reglementările în vigoare la data aprobării planului. Deși nu este precizat în noile reglementări, pentru unitățile care aveau asigurată finanțarea reparațiilor din fondurile constituite prin amortizare planul în forma sa de finanțare nu mai este în vigoare. În cadrul volumului de materiale aprobat și a fondului de salarii prevăzut în plan, reparațiile vor fi finanțate — după cum rezultă din legea 62/1968, H.C.M. 139/1969 și regulamentul de aplicare a acestora — prin includerea în prețul de cost sau finanțarea prin amortizare. (vezi „Viața economică" nr. 5/1969).

● Cum se calculează amortizarea și cheltuielile de reparații capitale la lucrările noi de investiții (cînd fondurile fixe respective nu se pot defalca după catalogul normelor de amortizare)?

Pentru investițiile în fonduri fixe ce nu se pot defalca pe costurile de clasificare prevăzute în catalogul normelor de amortizare, fondul de amortizare se poate calcula pe categorii. Se utilizează în acest scop procentele medii de amortizare pe categorii rezultate din calculul analitic la un obiectiv similar ca specific de activitate și dotare.

În cazurile cînd fondurile fixe ce constituie noul obiectiv proiectat nu pot fi delimitate pe categorii, se va utiliza procentul mediu de amortizare rezultat din calculul analitic prevăzut de legea nr. 62/1968 pe totalitatea fondurilor fixe ale unui obiectiv similar ca specific de activitate și dotare.

● Cum se reflectă noua legislație în determinarea prețului de cost la noile obiective?

În determinarea prețului de cost în cadrul obiectivelor noi de investiții, reparațiile capitale nu constituiau o problemă distinctă — ele fiind incluse în fondul total de amortizare. În urma noilor reglementări este necesar ca la proiectele lucrărilor noi să se țină seama de acest capitol de cheltuieli care intră în calculul prețului de cost. Cuantumul lor se stabilește prin analiza ce se efectuează la un obiectiv similar ca specific și dotare determinîndu-se ponderea acestor cheltuieli prin comparație.

● Cum se procedează cu documentațiile care sînt elaborate și în curs de avizare sau care sînt aprobate?

La toate lucrările noi la care documentațiile sînt în diverse stadii de avizare sau de aprobare trebuie refăcute calculele economice pentru a se include toate influențele noului sistem de calcul al amortizărilor și al reparațiilor capitale, astfel ca indicatorii tehnici-economici să fie corectați în conformitate cu H.C.M. 139/1969.

Pentru documentațiile în curs de elaborare. sarcina de a folosi noul sistem de calcul — astfel încît să se evite întîrzierile ce ar rezulta în urma respingerii documentațiilor de la avizare — revine proiectanților.

Pentru lucrările de investiții puse în funcțiune la care indicatorii tehnici economici se urmăresc în conformitate cu H.C.M. 120/1963 se reactualizează indicatorii cu influențele ce decurg din executarea dispozițiilor legii nr. 62/1968 și se supun spre aprobare organelor tutelare. La analizele și raportările ce se fac urmează a se asigura comparabilitatea indicatorilor.

● Care sînt limitele valorice pînă la care se pot executa reparații capitale?

După H.C.M. 771/1962 limita normativului valoric era de 60% din valoarea de înlocuire a fondului fix, dar hotărîrea prevedea și excepții care pentru unele cazuri (cuptoarele în siderurgie, etc.) se putea depăși. După noile reglementări apărute, limita maximă a normativului valoric este 60% și deci nu se mai admite depășirea acestei limite în nici un caz. Cînd totuși se dovedește necesară executarea unor lucrări de reparații cu o valoare mai mare decît 60% din valoarea de înlocuire. acestea se pot executa numai cu aprobarea Consiliului de Miniștri sau prin includerea lor la lucrările de investiții pentru refaceri, modernizări etc.

● Mai există în prezent și fonduri fixe la care nu se plătește amortizarea?

Noile reglementări prevăd că toate fondurile fixe sînt amortizabile, deci scoaterea lor de sub regimul amortizării prin trecere în rezervă sau în conservare nu mai este posibilă.

Legea prevede totuși unele excepții pentru: minele și sondele de țiței și gaze care nu se dau în producție din cauze obiective (cu aprobarea Consiliului de Miniștri). Mai sînt scutite de amortizare unele fonduri fixe care nu sînt utilizate de întreprinderi dar sînt menționate la acestea din cauze de interes general (tot numai cu aprobarea Consiliului de Miniștri).

C. ENACHE

ACȚIUNEA DE ORGANIZARE

CADENȚE ȘI CARENȚE

ÎN MULTE ÎNTREPRINDERI acțiunea de organizare științifică a producției și a muncii s-a dovedit a fi realmente un instrument deosebit de eficace pentru îmbunătățirea activității economice. Prin intermediul „Vieții economice" cititorii noștri au luat cunoștință de unele studii și rezultate obținute în perfecționarea organizării.

În numeroase întreprinderi a fost schimbată configurația fluxurilor de fabricație din cadrul secțiilor de producție, prin reorganizarea locurilor de muncă, reamplasarea mașinilor și utilajelor (Uzinele „Semănătoarea", Uzina de anvelope „Danubiana") a fost îmbunătățit transportul intern (Uzinele „Tractorul" Brașov), s-au folosit metode moderne de programare și urmărire a producției (C. S. Hunedoara, Uzina „Autobuzul"). De asemenea, în multe întreprinderi (Întreprinderea textilă „Dacia", Fabrica de geamuri Scăieni) au fost modificate structurile organizatorice în sensul simplificării lor, al apropierii conducerii de producție prin eliminarea unor trepte ierarhice inutile, mai justa distribuție a autorității și responsabilităților, ceea ce a avut ca efect creșterea operativității, a simțului de răspundere, de participare și de inovație al tuturor salariaților.

Toate acestea au făcut ca în anul 1968 la nivelul economiei naționale pe seama acțiunii de organizare științifică a producției și a muncii să se obțină importante sporuri de producție și de beneficii.

Un raționament

ANALIZA modului și a ritmului în care se desfășoară acțiunea de organizare evidențiază însă că situația nu este satisfăcătoare în toate întreprinderile. Întrucît cadrul legal este același pentru toate întreprinderile, ne-am întrebat care sînt totuși cauzele ce fac ca acțiunea de organizare să nu aibă în toate unitățile economice aceleași rezultate, să nu se manifeste cu aceeași intensitate.

Investigarea cauzelor a urmărit să stabilească **cine** face organizare **în** întreprinderi și **cum** o face?

În general toată lumea face organizare; în special o fac însă **cadrele de conducere** și unele **compartimente funcționale** (acelea care într-un fel sau altul au ca atribuție să spună **cum** să se execute o operație sau un produs). Capacitatea unui compartiment dintr-o întreprindere de a executa o activitate depinde de **numărul** și **competența** (cunoștințe, aptitudini etc.) membrilor săi componenți, de gradul de **înzestrare** al acestora cu tehnică de lucru și de modul în care este **organizat** și **condus**. Cine decide în întreprindere asupra numărului, formării și înzestrării diverselor compartimente? Răspunsul este: conducerea întreprinderii; ea este aceea care numește în funcție șefii de servicii, de secții, specialiștii, ea hotărăște asupra modalităților de formare și perfecționare a cadrelor și dispune asupra înzestrării tehnice a tuturor compartimentelor întreprinderii. Pe acest raționament se bazează concluzia noastră că **factorul principal de diferențiere a rezultatelor obținute în acțiunea de organizare științifică a producției și a muncii constă în modul în care a fost concepută această acțiune de conducerea întreprinderilor.**

Acolo unde conducerile și-au format convingerea că organizarea este un instrument eficace pentru îmbunătățirea activității întreprinderilor și au pornit la folosirea lui cu spirit de inovație și de răspundere s-au obținut rezultate remarcabile.

În unele întreprinderi însă nu a fost acordată atenția cuvenită acțiunii de organizare, fapt ce se desprinde din însuși modul în care au fost **concepute** condițiile de desfășurare a acestei activități.

Există mai multe modalități de a concepe cadrul organizatoric. De exemplu, se poate constitui un compartiment specializat de organizare științifică a producției și a muncii dar care să fie în așa măsură încărcat cu rezolvarea anumitor probleme de normare sau de salarizare, încît practic să nu mai aibă timp să abordeze o tematică de studiu suficient de cuprinzătoare — așa cum s-a întîmplat de pildă la Combinatul Poligrafic „Casa Scînteii". Sau se poate institui un compartiment de organizare format dintr-unul sau doi salariați cu sarcini de control, evidență sau coordonare.

Cînd membrii compartimentului, în special șeful acestuia, sînt mereu solicitați de mulțimea de maiștri, șefi de secție și alți salariați pentru numeroase probleme curente, atunci este de înțeles că doar o mică parte din potențialul disponibil poate fi mobilizat pentru efectuarea unor lucrări de concepție. Afirmația nu constituie o supoziție, ci o realitate constatată în timpul prezenței noastre în întreprinderi.

Or, nu este o noutate că serviciul de organizare, pentru a-și atinge obiectivele, trebuie conceput ca un serviciu de studii și cercetări și în nici un caz ca unul de evidență sau de gestiune. Asupra acestui lucru se atrage atenția în mod expres și în literatura de specialitate.

Scurtă istorie

În mod cît se poate de judicios acțiunea de organizare, a fost concepută în mai multe trepte: elaborarea unor tematici generale; selecționarea celor mai buni specialiști din întreprinderi și formarea de colective pentru efectuarea studiilor; frecventarea de către o parte din aceștia a cursurilor de perfecționare și specializare de la CEPECA; constituirea serviciilor de organizare a producției și a muncii avînd ca principale atribuții rezolvarea problemelor organizatorice majore, coordonarea întregii activități de organizare științifică desfășurată în întreprinderi.

Nu în toate întreprinderile însă lucrurile au fost concepute în acest fel. Am luat ca exemplu Uzinele „23 August", o întreprindere mare, cu un profil extrem de complex, în care activitatea de organizare este confruntată cu numeroase probleme. Istoricul compartimentului de organizare științifică la această uzină ar putea fi rezumat astfel: la început, mai multe colective de organizare și o grupă de coordonare și urmărire (formată dintr-un inginer și un tehnician); unirea acestei grupe cu o grupă de sistematizare (existentă) și constituirea unei grupe de organizare științifică și sistematizare; unirea cu un atelier de autoutilare și formarea serviciului de organizarea producției și dezvoltarea uzinei; de la 15 octombrie, anul trecut, acest serviciu se împarte în serviciul de proiectare, investiții și autodotare și o grupă de organizare care se unește cu serviciul de normative, metode de muncă și salarizare pentru a constitui împreună serviciul de organizarea producției și salarizare. Practic în afară de normative, pe linia organizării, există un singur tehnician care întocmește planul de măsuri tehnico-organizatorice (într-un număr care anul trecut a depășit cifra 400), prin preluarea propunerilor secțiilor și serviciilor și apoi urmărește dacă ele se execută sau nu la timp.

Activitatea de organizare propriu-zisă se desfășoară deci în compartimentele de concepție tehnică ale întreprinderii. Ideea de bază, ce a stat la baza acestei concepții, exprimată de tovarășul director general al uzinei, ing. C. Gorunescu, este că organizarea producției trebuie s-o facă compartimentele de concepție tehnică din subordinea directorului general adjunct (directorul care coordonează producția). „Noi am plecat de la premisa ca în aceste compartimente — ne spunea tov. director general — trebuie să se găsească cadrele cele mai competente, compartimentului de organizare științifică revenindu-i numai sarcina de a **urmări** (s. n.) activitatea de organizare".

În hotărîrea privind înființarea compartimentelor de organizare științifică a producției și a muncii se subliniază că acestea trebuie să fie încadrate cu specialiști de înaltă calificare care să întocmească în colaborare cu alte compartimente studii de organizare și să coordoneze tematic întreaga activitate de organizare desfășurată în întreprindere. Am întrebat pe tov. ing. Fuior, șeful serviciului de organizarea producției și salarizare, dacă nu consideră necesar ca în cadrul Uzinelor „23 August" să ființeze un compartiment central care să îndeplinească aceste atribuții. Ne-a răspuns: „Da, este necesar; foarte curînd vom constitui un astfel de nucleu central". A trebuit deci să treacă un an de la hotărîrea de înființare pentru a se ajunge la concluzia că trebuie constituit un astfel de compartiment în spiritul acestei hotărîri.

În cadrul Uzinelor „23 August" au fost obținute unele rezultate pozitive pe linia organizării științifice a producției și muncii. Se remarcă în acest sens activitatea desfășurată de compartimentul de informatică pe linia perfecționării sistemului informațional al întreprinderii și racordarea lui la calculatorul electronic CEPECA, abordarea unor aspecte legate de utilizarea metodelor drumului critic în programarea producției, elaborarea unui studiu privind perfecționarea transporturilor interne, unele îmbunătățiri aduse structurii organizatorice etc. Aceste rezultate sînt însă sub posibilitățile și cerințele uzinei. Este de observat că în primele patru luni ale acestui an uzina și-a realizat planul de beneficii în proporție de numai 93,8%, nerealizare datorată printre altele și unor carențe organizatorice.

Conducerea înseamnă și organizare

FĂRĂ îndoială că activitatea de organizare desfășurată în cadrul unei întreprinderi nu poate fi apreciată numai prin rezultatele compartimentului de specialitate. Organizarea este unul din atributele esențiale ale tuturor cadrelor de conducere, astfel că fiecare din aceștia, și într-un anumit sens, fiecare salariat desfășoară și o activitate organizatorică. Gradul de organizare al întreprinderii în ansamblu este o rezultantă a gradului de organizare al tuturor compartimentelor sale. Acesta din urmă depinde la rîndul său de măsura în care conducătorii diverselor compartimente sînt sau nu înzestrați cu cunoștințe și aptitudini corespunzătoare. Conducerea unei mari întreprinderi poate dispune de un compartiment funcțional de specialitate foarte bun și să nu fie totuși perfect organizată.

Pentru aceasta este necesar ca diverșii conducători ierarhici, cărora le incumbă în atribuții și sarcini organizatorice, să posede cunoștințe adecvate, să aibă o concepție organizatorică unitară, să poată purta un dialog în aceeași limbă.

Întrebarea noastră dacă pe plan intern, în întreprindere s-a încercat vreo formă pentru inițierea cadrelor de conducere (maiștri, șefi secție etc.) în metodele moderne de organizare și conducere a activității economice a fost apreciată de tov. ing. Fuior drept o sugestie valoroasă pentru viitor...

C. COJOCARU

CE ESTE? / CE NU ESTE?

ORGANIZAREA

CE ESTE?	CE NU ESTE?
atribut al tuturor conducătorilor	*privilegiu al conducerii generale a întreprinderii*
aptitudine obținută prin instruire și experiență practică	*numai talent înăscut*
creație, inovație, schimbare	*rutină*
perspectivă	*activitate curentă*
concepție	*execuție*
specialitate de sinestătătoare	*amalgam de cunoștințe*
calificare superioară	*diletantism*
acțiune îndreptată spre rezultate	*turn de fildeș (fără finalizare)*
o concepție de sistem (privește întreprinderea ca un tot unitar)	*o viziune fragmentară*
activitate rentabilă	*instituție cu un scop în sine*

CADRE ȘI RĂSPUNDERI

Ing. GHEORGHE BADEA

NU ESTE SUFICIENT să știi, trebuie să și vrei să faci ceva; și dacă vrei cu tot dinadinsul, nu se poate să nu reușești. Cam în aceste cuvinte s-ar putea sintetiza personalitatea tov. ing. Gh. Badea, director din 1966 al Uzinei „Rulmentul" din Brașov. O personalitate reflectată practic și în progresele acestei unități, pînă mai ieri nelipsită de pe lista codașelor, azi exemplu de bună organizare și eficiență. Absolvent al Institutului Politehnic-Brașov, cu o carieră începută și desăvîrșită undeva în nordul Moldovei, interlocutorul meu s-a întors pe meleagurile brașovene cu un bogat bagaj de experiență atît în specialitate, cît și în activitatea de conducere. La 45 de ani, multilateral și plin de inițiativă, ambițios și tenace, nu pregetă să se angajeze în problemele cele mai dificile și nu renunță la ideile valoroase pînă cînd ele nu devin fapte.

● Cum ați reușit, tov. director, să aduceți uzina la performanțele actuale?

— În primul rînd, printr-o atentă politică de cadre și în al doilea rînd, prin reorganizarea minuțios științifică a producției, a fluxului tehnologic etc.

● În politica de cadre, ce v-a preocupat îndeosebi?

— O judicioasă delegare de atribuții și folosirea specialiștilor, potrivit pregătirii lor.

● Mai precis?

— Economiștii, de exemplu, au fost dirijați către serviciile-cheie, care presupun analize economice și nu formularistică. Cît privește inginerii, marea majoritate lucrează în concepție; personal nu mi-am însușit sistemul folosirii inginerilor în asistența tehnică la secții și nici în dispecerat. De altfel, nici nu i-am utilizat ca atare.

● Dar în direcția organizării producției, care a fost intervenția dv.?

— Reorganizarea secțiilor, amplasarea și reamplasarea a peste 1500 utilaje, iar pe alt plan, organizarea sistemului informațional. Dispunem acum de o contabilitate mecanizată, care ține la zi valoarea rebuturilor, a consumului de materiale și a salariilor. Pot afirma că azi, în numai trei minute, sînt în măsură a avea întreaga oglindă a fabricii.

● Ce v-a necesitat cele mai mari eforturi?

— Reducerea rebuturilor (care mai constituie încă și în prezent o problemă) și a cheltuielilor la 1000 lei producție marfă. În anul trecut, am realizat o reducere a rebuturilor cu 49%; în acest an însă (deși producția globală a crescut mult), ne-am propus o reducere cu 73%.

● Dar în privința reducerii cheltuielilor?

— În 1963, se realiza de exemplu 703,7‰; în 1968 am atins 501,3‰, iar sfîrșitul acestui an, sperăm să-l încheiem cu circa 470 lei la 1000.

● Care este în prezent preocuparea dv. cea mai mare?

— Reducerea aparatului de control și educarea salariaților în direcția exigenței și a autocontrolului. Dat fiind specificul uzinei, lucrăm cu o toleranță foarte restrînsă, care presupune un control sever. În prezent, folosim circa 440 controlori, ceea ce ni se pare o adevărată risipă.

● Socotiți suficientă autoritatea cu care sînteți investit?

— Personal m-am socotit destul de autonom ca să intervin oriunde a fost nevoie. Lipsa de inițiativă și rezultatele mediocre, nu pot fi date pe seama autorității restrînse — cum se întîmplă în multe cazuri.

● Deci calitatea esențială a unui director...

— Inițiativa și competența în toate problemele, de la cele tehnice, la cele economico-financiare.

● Dv. sînteți însă inginer...

— Da, dar după terminarea facultății, m-am pus la punct cu multe din cele ce nu-mi erau accesibile ca specialist. Aș dori să subliniez că înseși problemele cotidiene din uzină **te obligă** la o pregătire multilaterală.

● Cu atîtea preocupări, timpul cred că vă este foarte limitat...

— Într-adevăr, 90% îl consacru uzinei.

● Și familia?

— Verosimil sau nu, dar sincer, n-am avut timp nici măcar să mă însor... Mi-am înscris însă acest „obiectiv" în planul imediat de perspectivă.

★

AM REȚINUT printre altele, că interlocutorul meu este animat de o mare dorință: producția uzinei să ajungă la acel nivel de calitate, încît să întreacă toate fabricile de rulmenți. Și încă ceva: realizarea unor condiții colective de lucru care să-i lase timp disponibil și pentru problemele personale.

Viorica BABA

● **Ing. Ștefan I. Zsigmond** a fost numit director tehnic la Trustul de exploatare, transport și industrializare a lemnului — Mureș. A absolvit în 1966 cursurile fără frecvență ale Facultății de silvicultură, din cadrul Institutului politehnic — Brașov. Printre funcțiile de conducere deținute se numără: director la Direcția regională silvică — Brașov, director la Direcția regională de economie forestieră — Brașov, șef serviciu exploatare la Trustul de exploatare, transport și industrializare a lemnului — Mureș.

● Noul inginer-șef al Întreprinderii de reparat utilaje și mecanisme (I.R.U.M.) — București, coordonată de Ministerul Economiei Forestiere,

CRONICĂ

este **ing. Vlad D. Bădulescu.** A terminat în 1959 Facultatea de mecanică, secția mașini termice și motoare, din cadrul Institutului Politehnic — București. A îndeplinit unele funcții de conducere; șef secție la I.R.U.M. — București, inginer principal la Oficiul mecano-energetic din cadrul M.E.F. etc.

● La Întreprinderea forestieră — Lunca Vașcăului a fost numit în funcția de inginer șef **Florin Ioan I. Călușiu.** Este inginer specializat în exploatarea pădurilor și instalații de transport, absolvent al Facultății de silvicultură din cadrul Institutului Politehnic — Brașov. Printre funcțiile de conducere îndeplinite amintim: șef serviciu producție, șef birou organizarea producției și a muncii la aceeași întreprindere.

● **Ing. Ioan Martonoși** este noul director al I.I.S. „7 Noiembrie—Arad. A absolvit Facultatea de mecanică din cadrul Institutului politenic-Timișoara, în anul 1955. Printre funcțiile de conducere deținute amintim: inginer șef la I.I.L. „Progresul"—Arad și activist la comitetul municipal și județean-Arad al P.C.R. A fost distins cu Ordinul Muncii cl. a III-a.

● **Ing. Aurel Vlad** a fost de curînd numit în funcția de inginer șef la Uzina de construcții de mașini — Reșița. A terminat în 1948 Facultatea de construcții din cadrul Institutului politehnic — Timișoara. La uzina amintită a mai îndeplinit funcțiile de șef secție, șef serviciu investiții și inginer șef adjunct.

CUM ESTE FOLOSIT TIMPUL DE MUNCĂ AL ECONOMISTULUI ÎN I.A.S.?

ACTIVITATEA DE DIRIJARE a întreprinderilor agricole de stat — devenite unități complexe de producție, cu caracter din ce în ce mai pregnant industrial — implică rezolvarea competentă a problemelor tehnice și economice de o amploare și o diversitate crescîndă, pe linia asigurării optimizării acțiunii factorilor de sporire a producției și a productivității muncii. În acest angrenaj un rol principal revine economistului din întreprindere și fermă, menit să devină un element activ în aplicarea pe o scară din ce în ce mai largă a metodelor și instrumentelor pe care le presupune știința conducerii și a organizării producției. Studiul căilor concrete de ridicare a eficienței întregii activități de mobilizare a tuturor resurselor și rezervelor interne existente în fiecare unitate, trebuie să formeze preocuparea personală a economistului.

Dezechilibrul manifestat în unele ferme și întreprinderi între cheltuielile de producție și investiții pe de o parte, și rezultatele obținute, pe de altă parte, în desfășurarea procesului de intensificare a producției, își are obîrșia nu atît în deficiențele survenite în promovarea progresului tehnic, în deficiențe pe linia adoptării celor mai adecvate tehnologii, cît în întîrzieri în ceea ce privește adaptarea organizării și a conducerii producției în vederea folosirii cu maximum de eficiență a bazei tehnice-materiale existente.

Încă de foarte multe ori — redus la rolul pasiv de simplu „înregistrator" al fenomenelor economice, — economistul de fermă și întreprindere nu poate satisface întotdeauna cerințele adevăratei sale meniri.

Studiile statistice efectuate asupra folosirii timpului de lucru al economiștilor dovedește că cea mai mare parte din ei sînt în permanență supuși unor cerințe contradictorii. Pe de o parte este necesar ca să analizeze situația de conjunctură și de perspectivă, respectiv, să studieze posibilitățile de intensificare a producției cu corolarul firesc, ridicarea nivelului întregii activități economice — iar pe de altă parte ei sînt angrenați în rutina administrativă zilnic legată de „treburile curente". Este o realitate faptul că, sub presiunea „imediatului" — de cele mai multe ori legată de rezolvarea unor probleme mărunte dar stringente — majoritatea economiștilor „activi" își petrec cea mai mare parte din timpul lor de muncă „stingînd mici incendii", căutînd să armonizeze unele discordanțe", rezolvînd carențe în aprovizionare, finanțare etc., în detrimentul analizei economice a rezultatelor.

Pentru determinarea funcțiilor specifice economistului din cadrul întreprinderilor agricole de stat și în vederea folosirii cît mai judicioase a timpului său de muncă, este necesar să avem în vedere faptul că, în desfășurarea muncii sale se concretizează, în general, două feluri de activități: *o activitate de concepție*, concretizată în analize, studii și cercetări pentru descoperirea și mobilizarea resurselor de sporire a producției și a productivității muncii, de îmbunătățire a activității economice a unităților; *o activitate curentă*, de rutină, legată de munca zilnică, privind îndeplinirea planului și aducerea la îndeplinire a măsurilor stabilite.

Firește, economistul unei întreprinderi agricole de stat este necesar să desfășoare ambele genuri de activități. Nu trebuie însă pierdut din vedere faptul că economistul răspunde, în primul rînd, de ridicarea eficienței activității unităților, ceea ce impune deschiderea unui cîmp cît mai larg de acțiune factorilor care asigură realizarea unei producții vegetale și animale cît mai mari, mai ieftine și superioare calitativ.

În noua formă de organizare și conducere a întreprinderilor agricole de stat rolul, sarcinile, competențele și răspunderile economistului capătă un conținut nou, deosebindu-se esențial de cele ale vechiului contabil din unități. Economistul devine colaboratorul direct, nemijlocit, al specialistului, economistul șef fiind membru de drept al consiliului de administrație.

Analiza timpului de muncă al economiștilor șefi din *14 unități agricole de stat* — de variate profile — din cadrul trustului zonal Timișoara, făcută pe baza centralizării datelor din chestionarele de sondaj, evidențiază unele aspecte care merită să fie studiate cu mai multă atenție:

● Pentru cele 14 cazuri cercetate, timpul de muncă zilnic al economiștilor șefi a fost în medie, de peste 11 ore, din care mai bine de 5 ore au fost consumate pentru legături și în ședințe cu organele de finanțare și creditare, cu furnizorii și beneficiarii.

● Rezolvarea corespondenței însumează zilnic în medie peste 3 ore, incluzîndu-se aici și verificarea situațiilor solicitate, semnarea lucrărilor, repartizarea lor; de menționat că în medie, corespondența cu caracter economic intrată zilnic de la forurile tutelare, organele financiare, beneficiari și furnizori totaliza mai bine de 60 pagini dactilografiate — din care numai instrucțiunile și „reglementările normative" aveau cca. 20 pagini!

● Economistul șef, — ca efect al reglementărilor în vigoare, — face parte din peste 10 comisii care îi ocupă, prin deplasări la centrele administrative, în medie șase zile lunar.

● În munca de teren timpul este aproape exclusiv afectat controlului financiar, verificării aducerii la îndeplinire a dispozițiilor date, fără a se mai putea analiza însă și eficacitatea măsurilor ca atare!

● Din anchetă a rezultat că economistul șef participă zilnic la cel puțin două ședințe și lunar la cel puțin opt ședințe în afara unității.

● Din datele chestionarului a rezultat că *economistul șef* semnează zilnic, în medie, 55 de acte;

● *În 66% din cazuri*, în cadrul ședințelor consiliilor de administrație, aportul economistului șef se reduce la analiza „posibilităților de acoperire financiară" a măsurilor preconizate și nu la analiza eficienței lor ca atare!

● *În 6 cazuri* din cele 14 analizate economistul șef nu era încunoștiințat de problemele actuale ale unității sale pe linia desfășurării procesului de organizare științifică a producției, „situațiile" raportate fiind rezolvate și realizate numai de specialiști.

Examinarea diagramei zilei de lucru a unui economist șef relevă ponderea excesivă a preocupărilor curente din care unele, cu un pronunțat caracter de rutină, în detrimentul muncii de concepție. De altfel, toți cei 14 economiști șefi chestionați au arătat că, deși sînt abonați la 2—3 reviste de specialitate, nu prea au timp să le citească și să întreprindă în măsură satisfăcătoare studii proprii. Timpul de muncă zilnic deși este prelungit peste programul normal, nu le permite să efectueze și studii privind dezvoltarea în perspectivă și perfecționarea activității economice.

Considerăm că, în ansamblul aplicării măsurilor de organizare științifică a producției și a muncii, este necesar să se acorde o mai mare atenție timpului de muncă al economiștilor, în vederea utilizării lui pentru satisfacerea cerințelor procesului de îmbunătățire a întregii activități economice și nu numai pentru rezolvarea „micilor probleme curente" care se dovedesc mari consumatoare de timp.

dr. ing. Eugen JIANU

DESFĂŞURAREA ŞI CONSECINŢELE SOCIAL-ECONOMICE ALE CRIZEI AGRARE INTERBELICE (II)

Dinamica suprafeţelor cultivate

Spre deosebire de industrie, unde criza a provocat o restrîngere mai mult sau mai puţin însemnată a volumului activităţii de producţie, agricultura a urmat o linie deosebită, fapt caracteristic, de altfel, aproape tuturor ţărilor capitaliste. Aceasta se explică, între altele, prin faptul că în agricultura mai tuturor ţărilor capitaliste a existat un însemnat sector al micii producţii de mărfuri, precum şi prin aceea că agricultura producea, în genere, mărfuri care serveau şi întreţinerii celor care le creau. În plus, periodicitatea — în majoritatea cazurilor anuală — a producţiei agricole nu îngăduia adaptări rapide la o conjunctură schimbată.

Analizînd datele referitoare la totalul suprafeţelor arabile. se constată că, exceptînd anul 1932, avem de-a face, în genere, cu o utilizare relativ constantă sau chiar cu o creştere — între 1933—1936 — a acestor suprafeţe.

O linie de evoluţie similară se observă şi la suprafeţele cultivate cu cereale care, ocupînd întinderea cea mai mare, au exercitat şi influenţa preponderentă asupra situaţiei de ansamblu a suprafeţelor cultivate.

Nu avem aci posibilitatea de a prezenta analize mai amănunţite privind fiecare specie de cereale. Găsim însă interesant de relevat modul diferit în care au evoluat suprafeţele cultivate cu cele două cereale de bază : grîul şi porumbul. La grîu s-au produs două mari scăderi ale suprafeţelor cultivate (în 1929 faţă de 1928 şi în 1932 faţă de 1931) iar în **cinci** dintre anii de criză agrară (1929—1930 şi 1932—1934) aceste suprafeţe s-au aflat **sub** nivelul mediu anual al perioadei 1925—1929 luată ca bază. Dimpotrivă, suprafeţele cultivate cu porumb au marcat — cu excepţia anului 1930 — o linie de creştere constantă. situîndu-se, totodată. permanent **peste** nivelul perioadei de bază. În aceste două evoluţii diferite îşi găsea expresia. pe de o parte, faptul că cultura grîului. în care erau interesaţi mai ales marii producători, a fost mai sensibilă la conjunctură. iar pe de altă parte strădania disperată a ţărănimii de a rezista crizei prin sporirea suprafeţelor cultivate cu porumb. printr-un efort de muncă suplimentar, menit să compenseze măcar parţial pierderile rezultate din scăderea masivă a preţurilor.

Este frapantă, apoi, creşterea mai pronunţată a suprafeţelor cultivate cu plante alimentare şi fîneţe (pe toată perioada), precum şi cu plante industriale (după 1934). Această creştere — chiar dacă corespunde, în date absolute, unor cifre ce nu reprezintă decît aproximativ 1/10—1/9 din suprafeţele cultivate cu cereale — este semnificativă pentru eforturile la care criza i-a constrîns şi pe producătorii agricoli în sensul intensificării agriculturii, a dezvoltării bazei furajere etc.

Se observă însă, concomitent, şi o sporire — procentual mult mai pronunţată — a suprafeţelor lăsate în ogor. Aceasta arată că, deşi în România nu s-a promovat o politică de reducere a suprafeţelor cultivate ca mijloc de combatere a crizei agrare — cum a fost, de pildă, cazul în S.U.A. — criza a dus totuşi la creşterea suprafeţelor agricole rămase nelucrate. În raport cu perioada de bază, aceste suprafeţe au crescut continuu după anul 1930, atingînd apogeul în 1934, interval de timp ce coincide tocmai cu faza de maximă intensitate a crizei agrare. În anii următori suprafaţa ogoarelor descreşte întrucîtva, dar se menţine totuşi la un nivel ridicat faţă de perioada de bază.

O evoluţie diferită prezintă suprafeţele cultivate cu plante industriale, care, fiind legate nemijlocit de consumul anumitor ramuri de industrie, au scăzut simţitor între anii 1931—1934, ca expresie a împletirii crizei industriale cu cea agrara. După 1934, suprafeţele cultivate cu plante industriale au întrecut, în general, nivelul perioadei de bază, dar la anumite specii — ca, de pildă, sfecla de zahăr şi, mai mult încă, tutunul — acest nivel nu a fost atins nici în anul 1938.

Mersul oscilatoriu al producţiei

Pentru a caracteriza evoluţia producţiei agricole, semnificativă este situaţia producţiei de cereale, care prin ponderea pe care o avea, imprima şi linia de ansamblu a întregii producţii vegetale.

Faţă de media anuală a perioadei 1925—1929 luată ca bază (=100), producţia de cereale a evoluat, pe ani, astfel : 1927 — 82,5 ; 1928 — 83.8 ; 1929 — 131,1 ; 1930 — 116,7 ; 1931 — 117,9; 1932 — 95,7 ; 1933 — 105,7 ; 1934 — 82,9; 1935 — 95,0 ; 1936 — 116,2 ; 1937 — 100,2 — 1938 — 113,4.

Examinarea acestor date arată că în perioada cercetată producţia agricolă a României a avut un mers oscilatoriu, cu mari variaţii de la un an la altul. În patru dintre anii intervalului 1928—1938 producţia de cereale s-a aflat sub media perioadei de bază. remarcîndu-se. în special. scăderea de mari proporţii din anul 1934. Aceste scăderi s-au produs. mai ales, pe seama grîului, producţia porumbului aflîndu-se — cu începere din 1929 — aproape permanent peste nivelul mediu al perioadei 1925—1929.

Aceste scăderi, provocate de acţiunea nefavorabilă a factorilor de ordin climatic, au creat o situaţie extrem de complicată, anii de recoltă abundentă alternînd cu ani de producţie insuficientă. Dar, după cum se va vedea în continuare, şi în aceşti ani cu recoltă slabă preţurile cerealelor s-au menţinut la un nivel scăzut. Supraproducţia agricolă ce se manifestă pe planul economiei capitaliste mondiale — a cărei verigă componentă era şi România — exercita o presiune atît de puternică, încît anihila, în bună măsură, efectul condiţiilor strict interne din agricultura ţării noastre. Aceasta relevă, o dată în plus, că supraproducţia agricolă nu poate fi înţeleasă decît ca un rezultat conjugat al condiţiilor internaţionale şi interne ale agriculturii.

Preţurile — principal indiciu al crizei

Indicatorul cel mai caracteristic, care exprimă în mod sintetic conjunctura economică şi care pune în lumină fenomenul de criză în agricultură este evoluţia preţurilor. În acest indicator foarte sensibil se oglindesc în mod concentrat şi starea pieţei agricole mondiale, şi influenţa ciclului economic asupra posibilităţilor de absorbire pentru consum productiv sau personal a produselor agricole. şi interferenţa dintre situaţia a diverse produse ce se pot substitui etc.

O privire de ansamblu asupra evoluţiei preţurilor la cele cinci cereale principale între anii 1922—1939 — conform preţurilor medii calculate de D. I. Ţiculescu în lucrarea sa „Agricultura şi evoluţia preţurilor la cereale în România, de la 1922—1939 inclusiv" — **arată că perioada dintre 1922—1928 a fost caracterizată, în genere, prin preţuri ascendente, urmată apoi de o puternică prăbuşire în intervalul 1930—1935, cu procente care, în toate cazurile, au trecut de 50%, iar în unele, chiar şi de 60%.** Reluarea cursului ascendent al ciclului industrial, precum şi atenuarea relativă a stării stocurilor vor duce, în ultima perioadă, adică între 1935—1939, la o uşoară creştere a preţurilor, fără a se atinge însă nu numai nivelul record din ajunul crizei, dar, în genere, nici nivelul din primii ani postbelici.

Evoluţia anuală a preţurilor, mai concretă, mai nuanţată, este pusă în evidenţă de graficul nr. 1. Integrînd constatările anterioare, graficul arată că semnele crizei s-au manifestat deja cu putere în anul 1929. Dar — aşa cum menţionează şi „Enciclopedia României" — cu începere din anul 1930 scăderea preţurilor la cereale „a luat proporţii catastrofale".

Într-adevăr, faţă de nivelul anului de bază (1928 = 100), preţurile au scăzut astfel : la grîu pînă la 30,1% (1931), la secară pînă la 30,7% (1931), la orz pînă la 23,1% (1933), la ovăz pînă la 24,2% (1933), iar la porumb pînă la 19,1% (1933).

Cum se poate observa, preţurile au scăzut la mai puţin de o treime, de un sfert şi, respectiv, de o cincime din preţul anului de bază. Şi trebuie notat că dacă la Brăila (sau Constanţa) se puteau obţine asemenea preţuri, în interiorul ţării ele erau încă şi mai reduse, în special atunci cînd era vorba de tranzacţii cu micii producători. Atrage atenţia şi faptul că, după depăşirea acestor niveluri minime. preţurile celor cinci cereale au urmat — nu fără oscilaţii — o linie de creştere, mai puţin pronunţată însă decît scăderea care avusese loc, aşa încît, pînă la sfîrşitul intervalului considerat, aceste preţuri nu s-au ridicat mai sus de 66—68% faţă de nivelul anului de bază.

În aceste condiţii, valoarea totală a producţiei celor cinci cereale — şi, mai mult decît ea, preţul mediu pe chintal — a suferit scăderi de mari proporţii, traducîndu-se în pierderi de valoare de ordinul a zeci de miliarde lei anual. După calculele noastre, între 1929 şi 1938 aceste pierderi au reprezentat între 31,9 şi 59,4 miliarde lei anual.

În general, în sfera producţiei vegetale criza agrară s-a manifestat cu o mare vigoare. Dar, aşa cum am menţionat deja, criza nu s-a limitat la sectorul vegetal, ci a cuprins **toate** ramurile agriculturii, creind astfel o situaţie generală foarte complicată. Producătorii agricoli erau lipsiţi de posibilitatea de a se îndrepta, eventual, spre ramuri necuprinse de criză iar reducerile masive de preţuri se propagau în lanţ.

Criza a lovit cu o mare forţă şi ramura creşterii animalelor în toate ţările capitaliste. Măsurile adoptate în diverse ţări, mai ales în cele cu o agricultură capitalistă dezvoltată, în vederea reducerii şeptelului, sacrificările şi distrugerile efectuate în scopul susţinerii preţurilor etc. n-au putut, evident, decît să atenueze parţial şi temporar fenomenul de criză, dar nicidecum să-l înlăture.

În România, unde creşterea animalelor era dezvoltată, mai puţin în forme specializate, de sine stătătoare, dar mai ales în strînsă îmbinare cu cultura plantelor, criza s-a manifestat cu multă vigoare şi în sectorul zootehnic.

Aceasta se poate vedea, în primul rînd, din preţul mediu pe tonă al cantităţilor de carne consumată în ţară (cantităţi stabilite prin evaluare), preţ care a evoluat astfel (1929=100): 1926 — 88.7 : 1927 — 85,8 ; 1928 — 83.6 ; 1929 — 100,0 — 1930 — 95,4 ; 1931 — 68.3 ; 1932 — 47,4 ; 1933 — 44.5 ; 1934 — 42,1 ; 1935 — 51,6 ; 1936 — 55,8 ; 1937 — 62.2 : 1938 — 52,5.

După cum se poate observa, între 1929 şi 1934 preţurile au scăzut cu aproape 58%, ceea ce a afectat puternic atît desfacerea, cît şi sectorul creşterii animalelor. Notăm, de asemenea, că aci marile prăbuşiri de preţuri încep ceva mai tîrziu decît în sectorul vegetal, şi anume o dată cu anul 1931, pentru ca după 1934 preţurile să marcheze o tendinţă de creştere, continuînd însă să rămînă departe de nivelul de la care s-au prăbuşit.

Analiza evoluţiei preţurilor la un număr de 16 produse zootehnice şi avicole (şi anume la : carne de vacă, carne de porc, slănină crudă, slănină afumată, untură de porc, şuncă fiartă, lapte, brînză albă de Brăila, unt presat, ouă, găini şi gîşte — pe intervalul 1926—1940 şi la : brînză de oi, piei de vite mari, piei de vite mici şi lînă brută — pe intervalul 1926—1936) adaugă precizări în plus relativ la mersul crizei agrare în sectorul zootehnic. Compararea nivelurilor de preţuri din 1939 cu cele din anul de bază (1929) arată persistenţa, încă, a crizei, pentru ca abia o dată cu izbucnirea celui de-al doilea război mondial — şi deci în legătură cu altă conjunctură — preţurile să crească brusc, depăşind pentru prima oară, după multă vreme, nivelul anului de bază. Se constată, de asemenea, că amploarea prăbuşirilor de preţuri în sectorul zootehnic — deşi însemnată — a fost totuşi, în linie generală, mai mică decît în sectorul vegetal, ceea ce subliniază că România a avut de plătit, în anii crizei agrare, un tribut şi insuficientei dezvoltări a creşterii intensive a vitelor şi, în special, a prelucrării la nivel superior a produselor animale.

Preţurile la export

Criza agrară, atît de acută pe plan intern, se manifesta chiar mai puternic pe plan internaţional, acolo unde diversele măsuri naţionale de protejare sau apărare deveneau inoperante. Ca ţară

(Continuare în pag. 16)

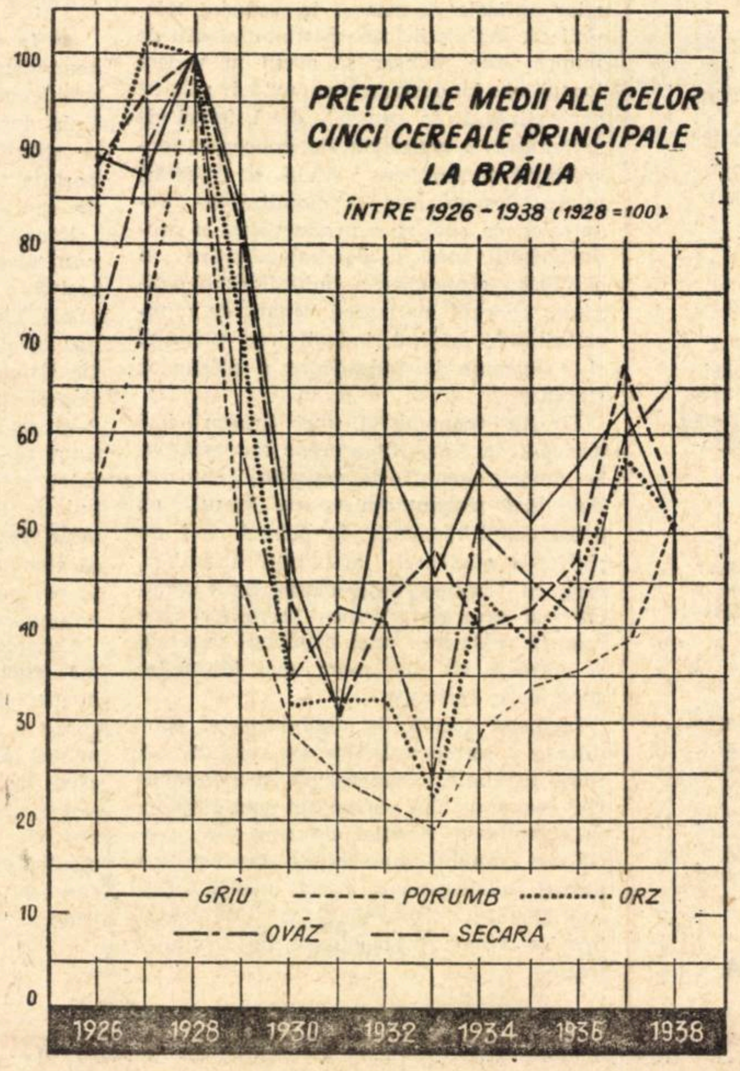

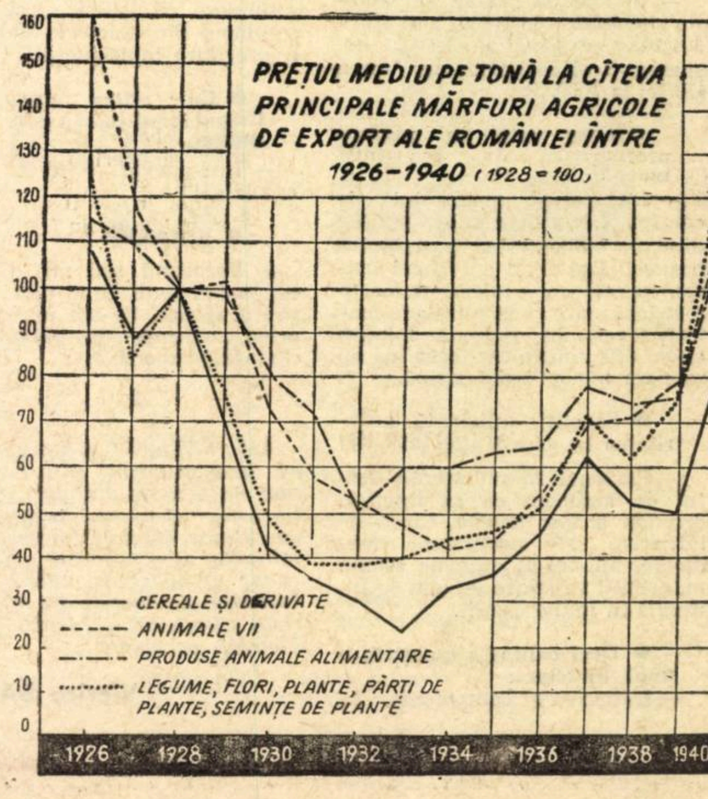

SE SCRIE MULT în ultima vreme în Occident despre căile evoluției țărilor capitaliste. O bogată literatură, sub semnături prestigioase, abordează din punct de vedere teoretic sau al pragmatismului politic problema complexă a parametrilor optimi — social-economici și politici — ce trebuie să ghideze dezvoltarea unei țări. Se fac caracterizări și comparații, se elaborează sinteze. Se caută un model, se caută modele ale evoluției viitoare.

Ideologi burghezi despre

MODELELE DEZVOLTĂRII SOCIAL—ECONOMICE

NU CU MULT TIMP în urmă, publicistul francez Michel Drancourt își punea cititorii în fața unor grave probleme, îndemnîndu-i la meditație. „Societatea occidentală, declara el, este mai prosperă ca oricînd. Și totuși, ea este în criză. Soluțiile materiale par neputincioase în a o reglementa. S-ar spune chiar că, cu cît bogăția se răspîndește, cu atît neliniștea crește". Criza „atinge cadrele de conducere și tineretul. Unii se îndoiesc de ei înșiși. Ceilalți, de obiectivele societății". Și mai departe: „Principiile pe care este așezată morala socială sînt zdruncinate. Pretutindeni o parte a tineretului, a intelectualității pune în cauză funcționarea întreprinderilor și valorile societății industriale". [1])

Nu intenționăm să intrăm în detaliile afirmațiilor citate, dar credem că putem desprinde ceea ce este esențial: conștiința unei crize profunde, de structură, în care se află „societatea consumului", de fapt orînduirea capitalistă. Este criza societății în care forțele de producție au cunoscut un impuls important, în condițiile revoluției științifico-tehnice, dar în care inegalitățile de clasă s-au adîncit, contradicțiile economice și sociale s-au amplificat. Pături sociale din cele mai diferite pun sub semnul întrebării înseși principiile fundamentale ale orînduirii. Am putea spune că masele caută un nou model de societate, un nou mod de viață. El este bine precizat pentru partea cea mai înaintată a societății, care militează pentru calea socialismului. El este încă un ideal confuz pentru alte categorii sociale. Toate aceste căutări, deși nu o dată anarhice și fără un obiectiv clar, exprimă însă protestul împotriva monopolurilor, a statului capitalist, lupta antiimperialistă. Și tocmai de aceea ele merg, într-o măsură sau alta, în sensul istoriei, al progresului social.

Definirea unor modele economice sau social-economice răspunde unor cerințe și căutări variate. Uneori, asemenea căutări exprimă necesitatea de a răspunde dezvoltării intense a forțelor de producție care accentuează inegalitatea creșterii, înăsprește concurența dintre monopoluri, dintre țările capitaliste. Încercările de a defini noi modele își au izvorul și în necesitatea de a oferi o alternativă de ordin economic, social, politic maselor, care caută altceva decît valorile „societății industriale", altceva decît capitalismul.

Simptomatic este faptul că în rîndul unor cunoscuți exponenți ai vieții publice occidentale a început să-și facă loc ideea că formulele oferite pînă acum de Servan Schreiber, Louis Armand și de alții nu reprezintă de fapt **noi** modele ale dezvoltării capitaliste, nu trasează contururile unui nou cadru social, economic și politic, ci reprezintă doar **mecanisme ale dezvoltării** cărora le lipsește tocmai ceea ce este fundamental: **obiectivele, finalitatea.**

Evident, a căuta forme economice și sociale „noi", dar care să conserve cadrul capitalist, trăsăturile și principiile de bază ale societății burgheze, înseamnă a ajunge inevitabil la soluții false, care nu pot reprezenta o reală și convingătoare alternativă. Burghezia, clasa care cu două secole în urmă a putut mobiliza masele formulînd țelurile libertății, egalității, fraternității, este acum incapabilă să definească noi obiective, noi idealuri. Istoria a încredințat această sarcină altor forțe sociale și, în primul rînd, clasei muncitoare.

„Nu mai întîlnești pe nimeni, constata Valéry Giscard d'Estaing în cadrul unei recente dezbateri publice, care să propună cu adevărat un obiectiv. Nu poate fi ridicată o forță ca tineretul numai pentru a face să funcționeze mecanisme, ci doar cu condiția să pună în mișcare mecanisme care să servească unui obiectiv" [2]. Autorul citat nu are — evident — în vedere țeluri care să depășească cadrul societății burgheze; dar afirmațiile sale relevă adevărul că toate eforturile burgheziei de a găsi un model nou sînt sterile. Aceasta își găsește expresia și în rămînerea în urmă față de fapte pe care unii ideologi din Occidentul capitalist o reproșează gîndirii filozofice și politice, întîrziere care exprimă, în fond, incapacitatea de a da un răspuns valabil problemelor ridicate de dinamica socială, de mersul istoriei.

EVOLUȚIA sistemului capitalist mondial reprezintă, într-un anumit sens, istoria dezvoltării unor economii succesiv dominante, a statornicirii de fiecare dată, pentru un timp, a unui raport de forțe avînd în prim plan o economie precumpănitoare care, într-o măsură sau alta, într-un mod sau altul, influențează toate celelalte părți componente, ca și întregul sistem [3]). Firește, raporturile de forță se schimbă, potrivit legilor specifice orînduirii date; economia precumpănitoare la un moment dat poate să coboare treptele puterii, lăsînd primul loc unei alte economii care, sub acțiunea unor factori interni și internaționali, devine mai dinamică, mai puternică, mai competitivă. Schimbarea raportului de forțe poate să aibă loc și fără ca economia dominantă să cedeze locul, ci doar prin consolidarea celorlalți parteneri, care urcă treptele puterii economice și, implicit, ale forței de influență și dominare politică, ceea ce atrage după sine diversificarea intereselor și o exacerbare a confruntărilor.

Încercînd să definească un „model de economie dominantă", François Perroux consideră că ea se caracterizează prin faptul că „exercită o influență mai mare decît primește", legînd aceasta de: a) dimensiunile ei, b) „superioritatea randamentului muncii, o producție obținută la costul cel mai mic". Progresul economic și tehnic, afirmă Perroux, se înlănțuie organic, se cumulează, cu posibilitățile pe care le are statul respectiv de a „retușa" raporturile de schimb în favoarea sa. În general, acest stat dispune de o forță de acțiune („contractuală") potențată de dimensiunile și superioritatea complexului economic respectiv [4]).

Deși autorul citat ține să sublinieze că a definit un model pur teoretic, trăsăturile puse în evidență se regăsesc cu relativă ușurință în realitățile capitalismului contemporan — ca elemente caracteristice ale economiei americane (la care, de altfel, economistul francez se și referă în cercetarea sa). Într-adevăr, condițiile care țin de istoria mai îndepărtată sau recentă au conferit economiei S.U.A. atribute care o definesc ca un „complex economic dominant", așezînd-o pe primul loc în lumea capitalistă. S.U.A. dețin o superioritate netă față de celelalte țări capitaliste în ce privește nivelul producției și al productivității muncii, progresul tehnic, stimularea cercetării științifice, organizarea producției ș.a. Statele Unite ocupă locul prim în comerțul mondial capitalist. Capitalurile nord-americane au invadat lumea capitalistă și mai ales economiile vest-europene, acaparînd întregi ramuri, de importanță vitală pentru țările respective.

Ne aflăm, așadar, în prezența a ceea ce Perroux denumește un „efect de dominare", în prezența unui fenomen caracterizat de Louis Armand drept o „transgresiune" a mărfurilor, capitalurilor, investițiilor, metodelor, mentalităților americane [5]). Problema „gap-ului" tehnologic, științific, managerial etc. între S.U.A. și celelalte țări capitaliste dezvoltate și, în primul rînd, între S.U.A. și Europa occidentală este la ordinea zilei, stîrnind îngrijorări în rîndul oficialităților și oamenilor de afaceri; se vorbește tot mai des despre perspectiva de a rămîne în remorca Statelor Unite sau chiar despre o adevărată „colonizare economică".

În acest context se situează și dezbaterile din literatura de specialitate, disputele dintre factorii de răspundere, despre „modelul american", înțeles sub aspectul său economic sau, de foarte multe ori, sub aspectul mai general al „societății americane", al lui „American way of life". Reprezintă el unitatea etalon, cadrul de referință, modelul absolut? Trebuie preluat total, integral și fără rezerve, sau parțial, cu discernămînt, adaptînd anumite laturi nevoilor proprii? Fiecare din posibilitățile enumerate își are susținătorii și opozanții, apologeții sau criticii.

APRECIIND societatea **lor** ca „exemplară", ideologi și oameni politici nord-americani manifestă tendința de a proiecta asupra lumii de azi viziunea **lor** asupra societății, de a crede că fericirea altor popoare necesită adeziunea la regulile de viață americane [6]). Examinarea teoretică, ca și apelul la istorie, sînt de natură să infirme o asemenea concepție despre căile dezvoltării. Evident, preluarea unor metode, a unor experiențe, adoptarea unor modalități de rezolvare a problemelor economice, ale organizării muncii și producției sau cercetării științifice, este nu numai pe deplin posibilă, dar de multe ori necesară și eficientă. Înseși Statele Unite ale Americii (nu numai pe vremea cînd încă nu erau liderul lumii capitaliste, dar și în anii postbelici) au preluat experiențe utile dezvoltării lor. Dar toate acestea — evident în condițiile unei evoluții fatal anarhice, necoordonate — au fost filtrate, adaptate, rezultînd o experiență proprie, nord-americană, economie cu **trăsături proprii,** un mod de viață particularizat prin coordonate specifice.

Cu mai bine de un secol în urmă Anglia era țara în care capitalismul se dezvoltase cel mai rapid și mai puternic; ea se situa în fruntea întregului șir de țări care pășeau pe această cale. Evoluția ei prefigura, **în ceea ce era esențial,** dezvoltarea celorlalte, inclusiv a Statelor Unite ale Americii. Dar — oricît de puternic era acest mare imperiu, și oricît a influențat el evoluția sistemului capitalist mondial și a componentelor sale —, condițiile economice, sociale, geografice, demografice, întreaga dezvoltare istorică de pînă atunci **a fiecărei țări,** și-au pus, în mod necesar și hotărîtor, amprenta. Astfel, istoria nu a cunoscut un model tipic englez reprodus la scară internațională, ci o Americă, o Germanie, o Franță capitaliste. La fel s-au dezvoltat celelalte țări, pe căi specifice, determinate de o varietate de factori care au generat profiluri economice diferite, structuri sociale, regimuri politice, mentalități etc. specifice.

Niciodată în istoria capitalismului dezvoltarea unei economii, a unei țări, nu a rezultat din translația globală, totală a altei experiențe, a altui mod de trai, a unui alt „model". În contextul situației actuale, cînd contradicțiile acute între diversele țări capitaliste dezvoltate și S.U.A. s-au multiplicat, concepția modelului american privit ca etalon absolut, este prezentată cu mai multă prudență. Se evită a se propovădui o copiere, cu atît mai mult una integrală, a experienței, a structurilor și se recomandă a se proceda selectiv. Se atrage atenția și asupra necesității unei anumite adaptări, asupra cerinței de a lua în considerare și condițiile specifice. Dar investigarea atentă a acestui punct de vedere relevă că este vorba despre retușuri care, în ultima instanță, fac apologia modelului american și urmăresc a crea un cadru corespunzător pentru dominația S.U.A. Caracteristice din acest punct de vedere sînt formulele, de proveniență americană, pentru depășirea de către țările vest-europene a rămînerilor în urmă față de S.U.A. În acest sens, John Diebold propune un program în genul planului Marshall prin intermediul căruia Statele Unite ar finanța dobîndirea de către țările vest-europene a documentației științifice și tehnice, a tehnologiei, a experienței de conducere americane. Interesant este însă că el își dă seama că în condițiile unui raport de forțe diferit de cel de acum două decenii, acest plan nu va fi acceptat. „Nu ne aflăm în 1947, cu o Europă istovită de război, **gata să accepte tutela Americii în schimbul ajutorului necesar pentru a se repune pe picioarele sale"** [7]) (subl. ns.). scrie Diebold. Formula pe care o propune ca alternativă vădește, după părerea noastră, deși în mod subtil, aceeași tendință care — în mod evident — respira din prima variantă a planului. Diebold recomandă — printre altele — crearea, după modelul S.U.A., a unor mari corporații, instituite prin acorduri politice interstatale; angajarea unor „talente americane" purtătoare ale experienței înaintate în diverse domenii; S.U.A. la rîndu-le vor trebui să dea un „ajutor corespunzător" eforturilor europene... acordînd stimulente corporațiilor americane pentru ca acestea să-și intensifice cercetările în Europa!

Ceea ce atrage în mod deosebit atenția, atît la Diebold cît și la mulți alți susținători ai preluării experienței americane, este ideea, care revine ca un leit-motiv, **de a se accelera integrarea economică și politică, de a se renunța la o parte din suveranitatea națională** pentru a putea realiza „acțiuni europene", a promova „inițiative europene", dar bineînțeles „cu sprijinul activ al S.U.A." Comentariile suplimentare ni se par de prisos.

„TRANSGRESIUNEA" americană, propunerea sau impunerea modelului american prilejuiește confruntări răsunătoare. Oameni cu prestigiu în viața politică a Occidentului capitalist și-au formulat, deseori în mod deschis, opoziția față de tendința dominatorie a Statelor Unite, față de tendința acestora de a se erija în deținători absoluți ai factorilor de progres și apărători unici ai libertății. „Trebuie să salvăm sărmana Americă de idealul misionar de a face ca întreaga lume să trăiască conform modului ei de viață", afirma Gunnar Myrdal, autorul cunoscutei lucrări „Dilema americană". „Ar fi mai bine, declara el recent, dacă americanii n-ar considera că le revine răspunderea înspăimîntătoare de a reconstrui întreaga lume după imaginea Americii" [8]). De altfel, o bună parte din cei care cercetează viața internațională, căile evoluției S.U.A. sau a Europei capitaliste, consideră că generalizarea modelului amercan nu furnizează un răspuns gravelor probleme ale lumii capitaliste de azi, că o copiere a tehnicii americane de către fiecare țară europeană nu este eficientă, că problema nu constă în însușirea experienței tehnice a S.U.A., ci în **participarea** Europei occidentale la cursa pentru progres. Unii autori subliniază pe drept cuvînt că sînt și alte țări, ca Suedia, Japonia, care au obținut rezultate importante și ale căror realizări ar putea constitui termeni de referință, obiect de studiu [9]).

Simptomatic este că reacțiile nu vin doar din partea „europeiștilor"; punctul de vedere susținînd preluarea integrală a modelului american ca și încercările de amestec brutal în treburile altor țări sînt criticate aspru chiar din interior. Lucrarea lui Ronald Steel „La pax americană" [10]) conține un aspru rechizitoriu — de pe pozițiile non-conformismului, ale realismului — la adresa politicii intervenționiste, dusă de Statele Unite, la adresa politicii care tinde ca, prin forță, să răspîndească „valorile americane".

Limitat în viziunea sa asupra lumii actuale de preocuparea de a găsi alte căi care să revitalizeze totuși prestigiul S.U.A., Ronald Steel este pe deplin conștient că astăzi nici lumea burgheză nu mai poate, nu mai vrea să suporte povara unei superputeri care-și arogă dreptul de a decide pentru fiecare. Autorul intuiește că, deși S.U.A. au rămas prima putere capitalistă, raporturile de forțe s-au schimbat, că celelalte țări capitaliste, chiar „decalate" față de realizările nord-americane, s-au dezvoltat puternic, rivalizînd cu acestea în unele domenii. Ele își orientează economia națională, relațiile economice externe în funcție de condiții și interese specifice. Pe de altă parte, destrămarea fostelor imperii coloniale a dus la apariția unei multitudini de noi state independente sau în curs de a deveni independente. Din înțelegerea acestor condiții R. Steel extrage concluzia pe deplin îndreptățită că astăzi are loc o dezvoltare de sine stătătoare a popoarelor. Fiecare, scrie autorul la modul figurativ, își urmează calea proprie nu privind spre Roma, ci ca biserici autocefale.

Sînt concluzii care, potrivit comentariilor din publicațiile occidentale, nu sînt singulare în S.U.A.; ele au stîrnit un ecou amplu în diverse cercuri și în diferite țări capitaliste.

A. OPREA

---

1) **Michel Drancourt,** La morale des crises et la crise de la morale, în **Entreprise** nr. 695 din 4 ianuarie 1969.

2) L'avenir de l'Europe. Le dialogue L. Armand-Giscard d'Estaing, Entreprise nr. 698 din 25 ianuarie 1969.

3) Avem aici în vedere numai factori intrinseci ai sistemului capitalist, fără a uita că lumea este divizată în două sisteme radical opuse, capitalist și socialist, acesta din urmă exercitîndu-și influența asupra fenomenelor care se desfășoară în **întreaga lume.**

4) **François Perroux,** L'économie du XXème siècle, P.U.F., 1961, pag. 64.

5) Vezi **Louis Armand, Michel Drancourt,** Le pari européan, Fayard, Paris, 1968, pag. 86. Transgresiune, se arată în carte, este un termen propriu geologiei, indicînd „o submersiune a pămîntului, rezultînd fie din prăbușirea continentului, fie din ridicarea nivelului apelor". Fenomenul opus este „regresiunea", „termen care se aplică în mod peiorativ Europei" (ibidem).

6) **Idem,** pag. 84—85.

7) **John Diebold,** „Decalajul este oare de natură tehnologică?", Foreign Affairs din ianuarie 1968.

8) „Conștiința americană", Il Giorno din 9 februarie 1969.

9) Vezi **Claude Julien,** L'empire américain, Grasset, 1968; **Louis Armand, Michel Drancourt,** Plaidoyer pour l'avenir și Le pari européen, Fayard, 1968; **Le monde diplomatique** din februarie 1968 etc.

10 **Ronald Steel,** La pax americana. Ed. Buchet-Chastel, Paris, 1968.

ȘANTIER ȘTIINȚIFIC

Conf. univ. D. MĂRGULESCU

doctor în economie

● **V-am propune o scurtă retrospectivă profesional-științifică.**

— Lucrez de aproape 15 ani într-un domeniu socotit de mine de maximă utilitate socială și, spre satisfacția mea, confirmat în același sens de generațiile de absolvenți. Sînt titular al disciplinei „Analiza activității economice a întreprinderilor". Mă pasionează această disciplină pentru că, studiind fenomenele economice în perspectivă cauzală, te afli mereu în fața necesității unui discernămînt economic întemeiat pe o analiză cantitativă (pe bază de raporturi cuantificabile) și pe o analiză calitativă.

Pasiunea m-a stimulat mai întîi în activitatea pentru elaborarea, împreună cu colegii de activitate, a cursurilor necesare pregătirii studenților. Totodată, m-am străduit să contribui la dezvoltarea metodologiei de analiză ca instrument indispensabil exercitării funcțiilor economice în cadrul întreprinderii sau celor de control din partea organelor specializate.

Într-un număr de peste 30 de lucrări și studii publicate (în colaborare sau singur) am materializat preocupări mai ales privind perfecționarea metodologiei de analiză a prețului de cost, rentabilității, utilizării fondurilor de producție fixe și circulante.

Printre lucrările de proporții la care am o contribuție importantă pot fi menționate: **Analiza activității economice a întreprinderilor industriale**, *în colaborare, apărută în două ediții în Editura științifică (ultima în 1967),* **Metode de analiză a prețului de cost și rentabilitatea g.a.s.**, *apărută în Editura agro-silvică (1966).*

...și rezultatele activității de cercetare condiționează calitatea unui curs...

Limitez retrospectiva la aceste cîteva elemente bilanțiere, înțelegîndu-le, în sensul rubricii, ca „obiecte puse în funcțiune".

● **Pe șantier?**

— Subordonîndu-mi gîndurile unui imperativ social care izvorăște din politica partidului nostru de mobilizare a întregii capacități, inclusiv intelectuale, pentru ridicarea eficienței activității economice, angajez și modestul meu efort (pe linia specialității) pentru a contribui la împlinirea acestei sarcini. Așa, de pildă, perfectez (în colaborare) un studiu intitulat **Eficiență economică. Metode de analiză financiar-economică în I.A.S.**, *destinat publicării, studiu ce dezvoltă și aprofundează o lucrare apărută în anul 1966. Studiul este menit să ofere un cadru metodologic absolut necesar funcțiilor economice în vederea investigării factorial — cauzale a problemelor privind rentabilitatea și fondurile I.A.S.*

● **În perspectivă?**

— Mă preocupă totodată tema **Indicatori și corelații de eficiență a activității economice a întreprinderilor**, *concepută ca un studiu teoretico-metodologic care, indiferent de modul de valorificare, se poate înscrie în portofoliul de soluții ale conducerii activității întreprinderilor.*

Mă simt dator să remarc că actualmente mă aflu, alături de colegii mei de catedră, antrenat în îndeplinirea unui angajament față de Uzinele de țevi „Republica" privind un studiu referitor la eficiența utilizării fondurilor.

Doresc, în încheiere, să subliniez că funcția socială a celor care slujesc învățămîntul reclamă o înaltă răspundere și efort pentru elaborarea cursurilor universitare. Evident, rezultatele activității de cercetare condiționează calitatea unui curs, dar, realizarea la un bun nivel a acestuia implică și alte cerințe. Am făcut această subliniere pentru că și în continuare doresc să mă ocup de perfecționarea cursurilor.

V. E.

DISCUȚII

REVOLUȚIE ÎN ȘTIINȚĂ ȘI TEHNICĂ SAU REVOLUȚIE A FORȚELOR DE PRODUCȚIE?

SECOLUL XX constituie epoca istorică a celor mai radicale revoluții petrecute în mai toate domeniile societății. Un caracter specific îl au revoluțiile din știință și tehnică — și aceasta, bineînțeles, nu din cauză că, în aceste domenii, s-ar desfășura pentru prima dată revoluții, ci datorită profunzimii, amploarei și rapidității transformărilor realizate, simultaneității desfășurării lor în cele două domenii, împletirii și intercondiționării lor, așa încît, de fapt, există **un proces unic**, în care devine tot mai dificil să se facă o deosebire între transformările de ordin științific și cele tehnice.

Pornind de la această situație fără precedent, cercetătorii se străduiesc, descifrînd conținutul procesului menționat, să-l reflecte cît mai bine sub forma unor categorii adecvate.

ÎN LITERATURA DE SPECIALITATE, revoluțiile din domeniul tehnic și științific sînt reflectate printr-o multitudine de categorii. Ni se pare întemeiată părerea prof. Valter Roman, potrivit căreia, avînd în vedere că revoluțiile în domeniile științific și tehnic se desfășoară ca **un proces unic** numai în zilele noastre, nu este necesar ca termenii ce-l exprimă să fie însoțiți de atributul „contemporan"[1]. Profesorul V. Roman consideră că denumirea de **„revoluție științifico-tehnică"** este cea mai potrivită.

Într-adevăr, o asemenea denumire are darul de a sublinia o trăsătură distinctivă a procesului real reflectat, faptul că știința reprezintă factorul hotărîtor al progresului tehnic și economic, că, în general, descoperirile în știință preced sau tind să preceadă, în tot mai multe împrejurări, creațiile tehnice contemporane. În sprijinul tezei sale, autorul aduce și argumentul că în toate limbile s-a și încetățenit termenul de „revoluție științifico-tehnică", folosit pentru prima dată de J. Bernal.

Argumentele prezentate sînt de necontestat. Cu toate acestea, ele sînt insuficiente pentru a înlătura orice altă alternativă la denumirea procesului unic ce se desfășoară în cadrul forțelor de producție. După părerea noastră, denumirea de **„revoluție tehnico-științifică"** are exact aceeași valoare ca și cea de **„revoluție științifico-tehnică"**, numai că prima pune accentul principal pe domeniul tehnic al acestui proces.

Există motive serioase în virtutea cărora domeniul tehnic nu poate fi trecut pe plan secundar. Este adevărat că o serie de realizări tehnice obținute în epoca contemporană au fost precedate de cuceriri în domeniul științific. Dar aceasta nu are un caracter absolut nici pe plan istoric, nici în cazul tuturor țărilor în care se înfăptuiește revoluția științifică și cea tehnică. Dimpotrivă, există numeroase cazuri în care progresul în domeniul științific, în condițiile contemporane, depinde în mod hotărîtor de mijloacele tehnice ce au fost sau ce vor fi create de oameni. Astfel, cercetările în domeniul microcosmosului, al particulelor cu energii înalte, ca și eforturile legate de stăpînirea reacției nucleare de fuziune au devenit posibile numai o dată cu crearea unei tehnici bazate pe un înalt grad de automatizare: cercetările spațiale ar fi fost imposibile fără crearea puternicelor rachete dirijate și controlate pe parcursul lor de mașinile electronice; descoperirile din electronica cuantică, care au culminat cu crearea generatoarelor și amplificatoarelor cuantice (maseri și laseri) au fost determinate în esență de necesitățile tehnice de a mări numărul de canale de transmisie, de a asigura legături mai stabile, a crea surse de radiații cu proprietăți deosebite: monocromatice, direcționate și extrem de intense; și asemenea exemple sînt în toate domeniile științei.

Argumentînd oportunitatea menținerii denumirii de **„revoluție tehnico-științifică"**, la fel ca și a celei de **„revoluție științifico-tehnică"**, este necesar să subliniem caracterul **unilateral** al lor, faptul că fiecare pune accentul principal fie pe un domeniu, fie pe celălalt, în utilizarea acestor denumiri fiind necesar să se aibă în vedere, de fiecare dată, semnificația proceselor reflectate.

REFERITOR LA DENUMIREA procesului unic al revoluției contemporane științifice și tehnice, foarte mulți cercetători, oameni de știință au optat pentru aceea de **„revoluție industrială"**, a doua sau a treia revoluție industrială. Lăsînd la o parte speculațiile teoretice ce se fac pe seama unei asemenea denumiri de o serie de economiști și filozofi burghezi, care consideră că o dată cu înfăptuirea revoluției industriale din epoca contemporană ar dispărea, în țările capitaliste, necesitatea revoluției socialiste, ar trebui o analiză mai atentă a conținutului revoluției industriale, atunci cînd s-a înfăptuit.

După cum se recunoaște, **revoluția industrială** a sintetizat în conținutul său procese revoluționare care s-au desfășurat în domeniile tehnic, economic și, într-un anumit sens, și social. Ea a determinat un progres însemnat al forțelor de producție, a făcut posibilă crearea unei baze tehnice proprii a economiilor naționale ale țărilor în plină dezvoltare, statornicirea industriei ca ramură conducătoare a economiei; ea a ajutat, de asemenea la consolidarea relațiilor de producție capitaliste. În felul său, revoluția industrială este **unică**. Este puțin probabil ca vreodată în societatea omenească să se mai întîlnească condițiile specifice care au generat-o. Asemenea condiții se referă la faptul că în acea perioadă istorică revoluția tehnică ce se desfășura în cadrul forțelor de producție a coincis cu trecerea omenirii de la feudalism la capitalism, cînd burghezia, care devenea treptat clasă conducătoare a revoluției sociale, n-avea nici curajul, nici voința, nici puterea necesară de a schimba radical, din temelii vechile rînduieli. Așa încît, revoluția industrială apare ca **un compromis** unic, realizat în istoria societății omenești între o revoluție tehnică și un proces de transformare radicală, dar lentă a relațiilor de producție. Această revoluție industrială s-a înfăptuit într-o perioadă istorică relativ îndelungată, în multe cazuri incomplet, și întotdeauna a fost însoțită de fenomene contradictorii, opuse tendințelor generate de ea însăși.

Analogiile care se fac între revoluția industrială și revoluțiile contemporane din tehnică și știință sînt, după părerea noastră, neîntemeiate, neputîndu-se vorbi în epoca contemporană de nici un fel de revoluție industrială, nici de a doua, nici de a treia.

O PROBLEMĂ FOARTE IMPORTANTĂ ce ne-o punem atunci cînd examinăm definirea conținutului procesului unic revoluționar ce se desfășoară în epoca contemporană în cadrul forțelor de producție, este dacă revoluțiile din domeniile tehnic și științific sînt într-adevăr atît de cuprinzătoare încît să reflecte întregul proces real.

După părerea noastră, nici revoluția tehnică, nici cea științifică nici revoluția tehnico-științifică și nici revoluția științifico-tehnică nu pot reflecta în mod corespunzător procesul unic revoluționar ce se desfășoară în cadrul forțelor de producție contemporane. În noțiunile de revoluție tehnico-științifică sau științifico-tehnică nu se reflectă de loc revoluțiile care au loc în alte domenii ale forțelor de producție, cum sînt: revoluția în domeniul obiectelor muncii, revoluția în domeniul forțelor de muncă, revoluția în domeniul condițiilor materiale, în infrastructură etc.

S-ar putea obiecta că în analiza **consecințelor** revoluției tehnico-științifice sînt amintite transformările din aceste domenii.

Într-adevăr, ele nu sînt omise, dar sînt prezentate ca avînd în principal un rol pasiv, sînt privite mai mult ca **efecte** ale revoluției tehnico-științifice. În realitate, domeniile menționate au un rol extrem de activ, revoluționar, ce se resfrînge pozitiv asupra revoluțiilor din știință și tehnică. Numeroase realizări legate de tehnica electronică n-ar fi fost posibile fără revoluția în producția de materiale noi, cu proprietăți radiotehnice, de pildă, prin crearea semiconductoarelor; sau, fără crearea materialelor artificiale cu proprietăți deosebite, zborurile cosmice ar fi fost imposibile. Același lucru se poate spune despre revoluția în domeniul forțelor de muncă, revoluție care a determinat dispariția unor profesii, apariția altora, crearea unor forțe de muncă cu pregătire multilaterală, dar cu profil de specialitate, fără de care n-ar fi posibilă înfăptuirea revoluției științifice sau a celei tehnice.

Există o serie de transformări revoluționare care nu încap în schema de pînă acum a forțelor de producție, de pildă, revoluția în adaptarea omului la mediul extraterestru, sau la mediul submarin.

Toate aceste revoluții, care nu sînt nici tehnice și nici științifice, fac parte totuși din **procesul unic revoluționar ce se desfășoară în cadrul forțelor de producție contemporane.** Noțiunea care să definească acest proces ar trebui să fie suficient de cuprinzătoare ca să ia în considerare aceste revoluții și, totodată, suficient de sintetică pentru a putea exprima pe scurt laturile lor esențiale, generale.

Cel mai bine ar putea răspunde acestor cerințe termenul de **„revoluția forțelor de producție"** sau **„revoluția contemporană a forțelor de producție"**. În favoarea acestei teze pot fi aduse următoarele argumente:

1. Pentru prima dată în istoria societății omenești are loc o revoluție profundă care cuprinde **totalitatea forțelor de producție**; revoluțiile anterioare din cadrul forțelor de producție au avut un caracter parțial, cuprinzînd fie domeniul tehnic, fie cel științific, și de regulă numai anumite laturi ale acestora.

2. Pentru prima dată în istoria dezvoltării forțelor de producție au loc nu numai schimbări profunde în cadrul elementelor lor, ci **sînt create noi forțe de producție**, cea mai caracteristică fiind transformarea științei în forță nemijlocită de producție.

3. Revoluția forțelor de producție contemporane marchează două epoci istorice ale civilizației umane: epoca în care omul își desfășoară activitatea exclusiv în cadrul natural biologic de pe pămînt, aceasta constituind izvorul primar al mijloacelor sale de trai, și **epoca nouă, în care omul atrage în activitatea sa mediul extraterestru.**

Conf. dr. Ion TRĂISTARU

(Continuare în pag. 15)

1) V. Roman, Probleme de terminologie, în „Viața economică", nr. 5/1969, p. 14.

FIȘE

■ În articolul **O soțialno-ekonomiceschih voprosah avtomatizații proizvodstva** (Despre problemele social-economice ale automatizării producției), din VOPROSI EKONOMIKI nr. 4/1969, I. Maievschi abordează unele probleme privind consecințele social-economice ale automatizării, atît în condițiile capitalismului cît și ale socialismului. Analizînd schimbările ce survin în raportul dintre cheltuiala de muncă vie și socială ca urmare a progresului tehnic, autorul conchide că acest lucru nu poate să nu ducă, în condițiile unei organizări normale a muncii și a producției, la eliberarea unor lucrători ocupați în sectoarele ce se automatizează. În consecință — se specifică în articol — economia de muncă vie atrage după sine preocuparea asigurării cu locuri de muncă a celor eliberați.

Această problemă, arată autorul, poate și trebuie să fie rezolvată, în condițiile economiei socialiste, pe baza repartizării planificate și a redistribuirii celor eliberați începînd de la nivelul întreprinderii și continuînd acest lucru la nivelul ramurii și al raionului economic. Se precizează că este necesar să se prevadă din timp numărul celor ce vor fi eliberați și să se depună eforturi fie pentru recalificarea lor, fie pentru găsirea de alte locuri de muncă corespunzătoare vechii lor specialități. Aceasta trebuie să reprezinte, subliniază autorul, o regulă de bază pentru fiecare întreprindere care introduce tehnica nouă.

■ **Informatica — instrument al gestiunii**: aceasta va fi tema dezbaterilor din 29—30 mai a.c., care vor reuni (la Jouy-en-Josas) numeroși conducători de întreprinderi și cadre universitare din Franța, sub auspiciile Școlii de înalte studii comerciale. Reuniunea își propune să contribuie la „demitizarea" a însuși termenului de informatică, precizînd că aceasta nu este decît un instrument în serviciul omului, care-l ajută în adoptarea celor mai raționale decizii. În al doilea rînd, ea urmează să facă un bilanț al aplicațiilor informaticii în diferite domenii de gestiune. Printre altele, va fi examinat rolul informaticii în rezolvarea problemelor marketingului, ale informării, ale gestiunii financiare, ale controlului gestiunii în întreprinderi etc. Actualitatea acestor preocupări a fost exprimată plastic de către Lhermitt, care a arătat că, începînd din 1985, informatica va deveni un instrument tot atît de familiar în activitate cum este în prezent telefonul.

■ RIVISTA INTERNAZIONALE AI SCIENZE ECONOMICHE E COMMERCIALI (febr. 1969) publică studiul economistului american W. Stephenson **Evaluation of Public Relations Programs** (Evaluarea programelor de relații publice). Autorul arată că relațiile publice ale unei firme private sau instituții de stat au funcția de a urmări îndeaproape preocupările consumatorilor, de a sonda opinia acestora în scopul informării conducerii, de a iniția un dialog cu ei, de a-i convinge și orienta.

Succesul unui program de relații publice, arată el, depinde în bună măsură de metodele utilizate pentru cunoașterea opiniei publice. Sondajele care nu fac decît să determine numărul celor care sînt pentru sau împotriva unei anumite situații, consideră autorul, sînt insuficiente. Se impune o cunoaștere a opiniilor și atitudinilor în toată complexitatea lor pentru a putea distinge cît mai precis mecanismul psihologic ce le stă la bază. Colectarea unor răspunsuri complete duce însă la obținerea unei cantități uriașe de informații care, pentru a face posibilă desprinderea unor concluzii, trebuie prelucrată și analizată. În studiul său, Stephenson oferă o metodă formalizată de clasificare și analiză a opiniilor și atitudinilor. Aplicarea unei asemenea metode, ne asigură el, permite, mai întîi, orientarea judicioasă a programelor de relații publice și, apoi, pe baza analizei datelor unor noi sondaje, aprecierea eficienței programului.

■ Revista franceză REVUE ÉCONOMIQUE consacră vol. XX, nr. 2, din martie 1969, aplicării programării dinamice în economie. După o introducere matematică în programarea dinamică, semnată de Pierre Duharcourt, în care se descriu procesele secvențiale în viitor cert și în viitor probabilizabil sau non-probabilizabil, Jean Fenicelli publică studiul **Programmation dynamique et planification macro-économique** (Programare dinamică și planificare macro-economică). Încercarea autorului de a trece la aplicarea programării dinamice (cantonată în prezent în domeniul microanalizei) la macro-economie reprezintă un stimulent pentru perfecționarea instrumentelor de planificare economică. Planificarea macro-economică pe termen mediu este considerată un proces de natură secvențială, care poate fi formalizat în termenii programării dinamice, ceea ce îndreptățește caracterizarea acesteia ca o programare secvențială. Programarea dinamică permite într-adevăr, la fiecare moment al desfășurării procesului planificat, de a specifica strategiile alternative și de a degaja strategia optimă pentru întreaga perioadă planificată. Un plan economic prezentat sub forma programării dinamice constă dintr-un program descompus în mai multe perioade viitoare; pentru fiecare perioadă se definește printr-un vector sau matrice situația viitoare presupusă cunoscută și se efectuează o alegere între strategiile posibile în vederea atingerii obiectivului stabilit prin plan la sfîrșitul perioadei planificate.

■ **L'éspace et les pôles de croissance** (Spațiul și polii creșterii) este titlul unei lucrări colective apărută sub redacția profesorului Jacques-R. Boudeville în Editura Presses Universitaires de France, 1968, 232 pag, consacrată problemelor amenajării teritoriului.

Una din preocupările majore, căreia îi sînt dedicate mai multe studii, se referă la interferența dintre amenajarea teritoriului și problemele economice, care, în final, se întîlnesc în sarcinile de politică economică, sau, mai concret, în chestiunile de planificare economică. După aprecierea lui O. Guichard, planul reprezentînd, în concepția franceză, un „studiu al pieței generalizate", neglijează realitatea teritorială. Datorită acestui fapt se insistă asupra necesității „regionalizării planului", ceea ce ar întări posibilitățile de intervenție ale statului în amenajarea teritoriului și se propune crearea de instituții specializate. Totodată, O. Guichard atrage atenția asupra faptului că existența mijloacelor specializate pentru amenajarea teritoriului nu trebuie să ducă la sustragerea acestei probleme din preocupările de economie globală, deoarece fondurile destinate pentru amenajarea teritoriului vor constitui întotdeauna o parte din investițiile publice globale.

REVOLUȚIE ÎN ȘTIINȚĂ

(Urmare din pag. 14)

4. Revoluția forțelor de producție contemporane se poate exprima cel mai sintetic în realizările omului pe linia creării înlocuitorilor principalelor sale funcții în procesul muncii; înlocuitori ai funcției energetice, de prelucrare, a unor funcții intelectuale. Fiecare dintre aceste realizări, luată separat, reprezintă însă prea puțin sau aproape nimic; numai împreună, în corelație unele cu celelalte, ele reflectă nivelul atins de dezvoltarea forțelor de producție. De aceea, caracterizînd revoluția din cadrul forțelor de producție, fie prin automatizare sau cibernetizare, fie prin „era cosmică" sau „era atomică", epoca scientizării etc., nu facem decît să relevăm aspecte parțiale ale sale, să subliniem în mod unilateral o latură sau alta a procesului unic al revoluției contemporane a forțelor de producție.

5. În sfîrșit, faptul că are loc în mod real o revoluție a forțelor de producție în ansamblul lor, că transformările care se produc au caracter radical și că eficiența acestor transformări este foarte ridicată, cumulînd efectele pozitive ale conexiunii revoluțiilor din toate domeniile forțelor de producție, toate acestea ne sînt demonstrate și de rapiditatea fără precedent a realizărilor obținute, **revoluția contemporană a forțelor de producție reprezentînd cea mai dinamică epocă din istoria societății umane**

În concluzie, fără a nega posibilitatea folosirii în continuare a termenilor de revoluție tehnico-științifică și respectiv de revoluție științifico-tehnică, considerăm util ca atunci cînd prezentăm procesul de ansamblu, unic, revoluționar din cadrul forțelor de producție contemporane să fie folosit termenul de: **„revoluția forțelor de producție"**.

blocnotes

SECOLE LA RÎND, căutarea adevărului a apărut oamenilor sub aura meditației în singurătate. Retragerea în deșert, izolarea, deveniseră simbolul cercetării.

Zilele acestea un raport asupra cauzelor rămînerii în urmă a cercetărilor economice în Franța acuza lipsa unui cadru organizat pentru o mai sistematică și largă confruntare de opinii, „tăcerea deșertului" care înconjoară uneori aceste cercetări.

Distanța de la simbolul de ieri la critica de astăzi, formulată într-una din țările de veche tradiție a cercetării individuale, oglindește dimensiunile uneia din schimbările fundamentale intervenite în acest domeniu. Ideea organizării, ca premisă a reușitei, triumfă nu numai în ramurile științifice în care cercetarea este condiționată de mari și complexe laboratoare sau instalații industriale. Ea pătrunde treptat în toate ramurile cercetării, verificînd observația lui J. D. Bernal că individualismul anarhic, refractar organizării colective, reprezintă pentru știința din zilele noastre „un anacronism și un capriciu, ca și imitația ridiculă a stilului gotic în universitățile patronate de milionari" [1]).

M-am referit la știință deoarece savantul englez consideră că dintre toate activitățile umane numai cea artistică pune probleme mai grele decît știința în direcția organizării.

Există, firește, și gînditori dispuși să vadă în principiul **organizării**, subjacent celui al muncii colective, un mit al societății contemporane. Ei par a uita, chiar într-o asemenea ipoteză, că în pofida oricărei exagerări deformante, orice mit reprezintă în ultimă instanță o formă a conștiinței sociale, reflectă pînă la urmă anumite condiții social-istorice.

Ce argument mai plastic în acest sens decît faptul că, în occident de exemplu, mitul amintit pătrunde pînă și în sanctuarul conducerii întreprinderii private capitaliste. Un observator, căruia nu simțul umorului îi lipsea, compara pe patronul capitalist clasic

TEHNICILE ACTIVITĂȚII COLECTIVE, TEHNICI ALE ÎNTREPRINDERII MODERNE

cu un monarh absolut care devine, în condițiile societății anonime și al conducerii întreprinderii capitaliste prin delegație, monarh constituțional. Continuîndu-i comparația, trebuie să constatăm că astăzi nici un specialist occidental care se respectă nu mai apără, nici în acest domeniu, monarhia, fie ea chiar constituțională, și este gata să recunoască, ceea ce marxismul a demonstrat de mult, că democrația „societății anonime" este o ficțiune.

Drumurile se despart însă în clipa în care aceiași specialiști prezintă întreprinderea capitalistă contemporană drept expresia a ceea ce se numește „patronatul de funcțiune" opus vechiului „patronat de proprietate". Și drumurile se despart deoarece schimbarea ambalajului, a formelor de conducere și gestiune, nu echivalează cu o schimbare în natura întreprinderii respective, în esența ei socială.

În acest cadru precis delimitat, nu putem să nu constatăm că în conducerea întreprinderii capitaliste sînt promovate astăzi o serie de tehnici ale muncii și gîndirii colective. Pentru a exclude orice echivoc, să repetăm că prin promovarea unor tehnici de conducere, muncă și gîndire colectivă întreprinderea capitalistă nu devine mai puțin capitalistă, tot astfel cum forma de conducere unipersonală practicată pînă de curînd în întreprinderile noastre nu le făcea pe acestea mai puțin socialiste.

Principiul muncii colective răspunde unor cerințe obiective ale întreprinderii moderne, independent de natura ei socială. În occident, promovarea acestui principiu răspunde în același timp, ca orice altă formă de interesare sau de aparentă democratizare a relațiilor din întreprindere, și unui obiectiv de mistificare a relațiilor sociale de producție. Paternalismul, sub variatele lui forme, ascunde, cu cît ipocrizia este mai subtilă, resurse suplimentare de exploatare a muncii salariate.

În același timp, promovarea și perfecționarea tehnicilor de muncă sau gîndire colectivă îmbogățesc teoria conducerii întreprinderii moderne. Constatarea poate fi surprinzătoare numai la prima vedere. Oare cercetările operaționale, folosite tot mai larg în adoptarea deciziilor economice, în vederea perfecționării și dezvoltării producției, nu-și au actul de naștere legat de lupta antisubmarină din Atlantic, în timpul celui de-al doilea război mondial? Sau, posibilitatea omului de a construi centrale atomo-electrice și, în general, de a folosi energia nucleară pentru stăpînirea naturii și făurirea bunei stări, nu a fost considerabil înlesnită prin realizarea unuia din cele mai inumane proiecte militare?

Exemple similare pot fi date din toate ramurile științei și din toate epocile.

Nu văd de ce conducerea întreprinderii socialiste, în măsura în care tinde să se transforme într-o disciplină științifică sau să se perfecționeze — așa cum consideră alți economiști — ca o artă, bazată însă pe cunoștințe organizate de știință, ar întoarce spatele unor tehnici, numai pentru considerentul că s-au format inițial în alt context social și cu alte scopuri.

Se pune, fără îndoială, o problemă de asimilare și de adaptare. Dar — aceasta — cu diferite particularități — este o problemă comună oricărui transfer de cunoștințe, sau de tehnici.

Costin MURGESCU

---

1) J. D. Bernal, „Știință în istoria societății", București, 1964, pag. 919.

(Urmare din pag. 12)

care exporta, pe primul loc, produse agricole, România a fost supusă în anii crizei agrare unor mari pierderi de substanță economică, unei veritabile hemoragii economice. Prețurile principalelor mărfuri agricole de export ale țării noastre au suferit o puternică scădere (vezi graficul nr. 2). Dacă ținem seama că prețurile produselor pe care România trebuia să le importe n-au scăzut nici pe departe în aceeași măsură, înțelegem că, în fapt, se crease o veritabilă „foarfecă" între prețurile produselor exportate și ale celor de import. Drept urmare — așa cum se arată în „Enciclopedia României" — „economia românească începe o dată cu declanșarea crizei mondiale să piardă anual între 12 și 25 miliarde lei stabilizați. Pierderea totală datorită agravării poziției foarfecelui agricol în perioada 1930—1938 însumează nu mai puțin de 159 miliarde lei stabilizați...". Observăm însă că această situație s-a menținut și în anul 1939, iar pentru cereale și în anul 1940. Aceasta era o categorică dovadă a pierderilor mari pe care țara noastră le-a suferit în relațiile economice externe în perioada crizei agrare.

În ansamblu, situația prețurilor în intervalul studiat, atît în interior, cît și în comerțul exterior, demonstrează marea amploare a fenomenului de criză, fapt care a creat enorme dificultăți economiei românești și a agravat simțitor contradicțiile economice și sociale din România. Criza agrară a atins, evident, toate categoriile sociale din agricultură, avînd însă o influență de natură și intensitate diferită asupra fiecăreia dintre ele.

Foarfeca prețurilor și puterea de cumpărare

În condițiile scăderilor de mari proporții și de lungă durată ale prețurilor produselor agricole, conjugate cu ascensiunea monopolurilor în viața economică a țării — ascensiune care după criza de supraproducție din 1929—1933 a dus la dominația acestora asupra pieței românești — producătorii agricoli au fost loviți și de puternicul decalaj dintre prețurile produselor agricole și cele ale produselor industriale. Acest decalaj, cunoscut sub denumirea de „foarfeca prețurilor", opera o redistribuire forțată în dauna agriculturii și înainte de toate a maselor muncitoare de la sate.

Evoluția ei se poate vedea din compararea indicilor prețurilor la produsele agricole cu indicii prețurilor la produsele industriale folosite de agricultori.

Cei dintîi au evoluat astfel : 1929 — 100,0 ; 1930 — 68,2 ; 1932 — 47,7 ; 1934 — 44,1 ; 1936 — 54,0 ; 1938 — 67,1. Indicii prețurilor la produsele industriale folosite de agricultori au avut, la rîndul lor, următoarea evoluție : 1929 — 100,0; 1930 — 98,0 ; 1932 — 80,9 ; 1934 — 82,6 ; 1936 — 95,4 ; 1938 — 99,2.

Ca urmare, puterea de cumpărare a produselor agricole a scăzut simțitor. Dacă ținem seama și de presiunea celorlalți factori care influențau puterea de cumpărare a maselor țărănimii (fiscalitatea, dobînzile, camăta, arenzile etc.) se înțelege ușor de ce această situație a avut serioase urmări negative asupra posibilităților lor economice, a nivelului lor de trai.

Tradus în expresie naturală, decalajul dintre prețurile produselor industriale și ale celor agricole însemna că producătorul agricol trebuia să dea o cantitate de produse agricole mai mare decît în trecut pentru obținerea articolelor industriale ce-i erau necesare. Astfel, — după cum rezultă dintr-un calcul publicat de „Buletinul informativ al Ministerului Agriculturii și Domeniilor" din noiembrie 1941— pentru procurarea a 26 de produse industriale, considerate „de mare consum sătesc", trebuie să se dea una din următoarele cantități de produse agricole (vezi tabelul).

Produsul agricol	U.M.	1913	1938	ianuarie 1940
Grîu	kg	262	611	729
Porumb	kg	404	628	954
Orz	kg	296	646	848
Secară	kg	371	942	848
Sămînță de floarea soarelui	kg	222	565	416
Carne de porc (viu)	kg	40	67	109
Carne de cornute (vii)	kg	40	105	167
Ouă	buc.	636	1307	1232
Lapte	l.	127	418	492
Păsări (găini)	buc.	23	45	52

Puterea de cumpărare a producătorilor agricoli — și în primul rînd, a țărănimii muncitoare — suferea astfel o puternică diminuare, fapt ce influența nu numai consumul individual, ci și posibilitățile de consum productiv ale acesteia.

Într-adevăr, înzestrarea tehnică a gospodăriilor țărănimii muncitoare, așa cum rezultă din datele statistice, a fost în general slabă. Această stare de lucruri — fără să fie rezultatul exclusiv al crizei agrare — a fost puternic influențată de criză, deoarece sub efectul reducerilor de prețuri la podusele agricole resursele de procurare a inventarului agricol au fost simțitor diminuate.

Unele progrese înregistrate în dotarea tehnică a marilor gospodării n-au putut modifica această situație de ansamblu, așa încît, în general, agricultura României rămînea, mai departe, slab înzestrată din punct de vedere tehnic.

Măsuri de politică economică

La fel ca și în alte țări capitaliste, scăderea pronunțată a prețurilor la produsele agricole și fenomenele legate de ea loveau nu numai în situația micilor producători, ci afectau și profiturile elementelor exploatatoare din agricultură (moșieri, arendași, chiaburi) sau legate prin activitatea lor de agricultură (negustori, bancheri etc.). Scăderea prețurilor agricole ingusta, de asemenea, și posibilitățile statului de a încasa impozitele — țăranii fiind principala masă de contribuabili —, micșora veniturile și intrările de devize din comerțul exterior, făcea dificilă, atît plasarea mărfurilor noastre pe piețele străine, cît și achitarea datoriei externe a statului. Totodată, datoriile contractate anterior crizei agrare (împrumuturi și dobînzi, rate de împroprietărire, arenzi, datorii pentru mărfuri vîndute pe credit etc.) — rămase la vechea lor mărime — erau dificil, iar adesea chiar imposibil de achitat în noile condiții. Presiunea executărilor silite asupra micilor agricultori crea riscul iminent ca nemulțumirile și lupta țărănimii să se conjuge cu mișcările revendicative, economice și politice, ale clasei muncitoare ce se desfășurau concomitent, avînd un puternic ecou în lumea satelor. Clasele dominante se temeau — și nu fără temei — de primejdia „unui nou 1907".

Toate aceste împrejurări au obligat statul să intervină, trei preocupări detașîndu-se ca centrale pentru cercurile guvernante :

— sprijinirea exploatatorilor loviți de criza agrară prin măsuri de politică economică luate de stat ;

— soluționarea problemei datoriilor agricole, prin concesii acordate țărănimii, în scopul salvgardării „ordinii" sociale și de stat burgheze ;

— asigurarea intrărilor de devize și îndeplinirea obligațiilor financiare externe ale statului.

De la taxe de export la „valorificare"

Pînă în anul 1927 România a dus politica unor taxe de export ridicate, ale cărei rațiuni le-am expus anterior. O dată însă cu ivirea dificultăților de desfacere și a scăderii prețurilor, la produsele agricole pe piața externă, taxele de export au fost treptat reduse, ajungîndu-se în 1931 la lichidarea lor. Dar cum această măsură, singură, ar fi fost insuficientă pentru propulsarea desfacerilor în exterior, din același an (1931) statul a inaugurat așa-numita politică de „valorificare a produselor agricole", continuată apoi, sub diverse forme pînă în anul 1940. Independent însă de forma aleasă, ideea centrală a acestei politici consta în acordarea de către stat a unor subvenții, avantaje sau înlesniri — susținute din banul public, adică din buget — menite să permită pătrunderea produselor agricole românești pe piețele externe, produsele noastre (realizate, în genere, la costuri mai ridicate) neputînd concura liber cu cele străine (în special transoceanice). În felul acesta, moșierii și exportatorii puteau să realizeze cîștiguri, iar statul își asigura intrarea devizelor atît de necesare pentru plata marii sale datorii publice externe.

În centrul acestei politici s-a situat valorificarea cerealelor și, în primul rînd, a grîului. Susținerea ei a impus statului sacrificii de mai multe miliarde de lei. Caracterul de clasă al acestei politici rezultă însă și din faptul că sumele necesare acestei politici au fost procurate printr-un impozit pe pîine, iar în anii din urmă pe făină, impozit suportat de consumatori.

Într-o măsură mult mai mică decît pentru grîu, statul a „susținut" și prețurile la sfeclă de zahăr, soia și vin, precum și la animale și produse animale.

Problema spinoasă a datoriilor agricole

La fel ca și în alte țări capitaliste, criza agrară a făcut și în România extrem de acută problema datoriilor agricole, problemă ce viza interesele unor largi categorii sociale.

Prăbușirea prețurilor agricole a pus atît pe țărani, cît și pe moșieri și arendași în imposibilitate de a-și achita datoriile contractate în perioada anterioară, ei fiind, dimpotrivă, avizați la noi credite. În anul 1932 datoriile agricole ale proprietarilor cu mai puțin de 10 hectare se ridicau în medie pe țară la 15 102 lei pe cap de debitor sau la 6 585 lei pe hectar. În unele județe, media datoriei pe hectar era însă mult superioară mediei pe țară. Efervescența socială din lumea satelor prezenta simptome din ce în ce mai alarmante pentru clasele dominante.

În aceste condiții, datoriile agricole au făcut obiectul unui șir de legi și reglementări legislative, care au îmbrăcat mai întîi forma *suspendării executărilor silite*, iar apoi — întrucît prima modalitate se dovedea insuficientă — forma *conversiunii (asanării) datoriilor agricole*. De notat însă, că și după emiterea primei legi de asanare din 1932 au mai fost adoptate legi de suspendare a executărilor silite, cele două modalități fiind utilizate în paralel.

Prima „lege" pentru suspendarea executărilor silite agricole a fost dată la 18 decembrie 1931. Așa cum atestă numeroase surse, adoptarea ei a fost determinată de extinderea cazurilor de rezistență a țărănimii muncitoare împotriva acestor executări.

Conform acestei legi erau suspendate pînă la 15 februarie 1932 „toate actele de urmărire și executare, de orice natură ar fi, din orice titlu ar decurge și în orice stadiu s-ar afla, îndreptate asupra bunurilor rurale" de orice fel, mobile sau imobile. Pe timpul suspendării, dobînda tuturor creanțelor în cauză urma să fie mult redusă, stabilindu-se să fie egală cu dobînda (taxa scontului) percepută de Banca Națională. Se exceptau, totuși, de la beneficiul legii urmăririle și executările începute de proprietari pentru încasarea arenzilor neplătite, precum și cele pentru perceperea impozitelor.

Acestei prime legi de suspendare a executărilor silite i-au mai urmat apoi alte cîteva, îmbinîndu-se — de la un moment dat — cu legile de asanare a datoriilor.

Principiul asanării mergea mai departe de simpla suspendare a executării silite a datornicului (însoțită, cum am văzut, de reducerea dobînzii), preconizînd și *reducerea datoriei însăși*, într-o măsură sau alta. E lesne de înțeles, prin urmare, de ce asanarea — impusă de rațiunea apărării orînduirii existente — a stîrnit vehemente discuții, păreri contradictorii etc., iar însăși legiferarea ei a trebuit să parcurgă mai multe faze.

Pe această linie, s-au adoptat în anii 1932—1934 nu mai puțin de patru legi, cu regimuri și termene diferite de aplicare. Cum însă fiecare lege nouă o abroga pe precedenta — acordînd, totodată, o nouă amînare — problema a rămas să fie soluționată abia prin ultima din cele patru legi, legea „pentru lichidarea datoriilor agricole și urbane" din 7 aprilie 1934. Această lege reducea, în principiu, cuantumul datoriilor cu 50%, iar restul se eșalona în 34 de rate semestriale cu o dobîndă de 3% pe an.

Concepută — după cum s-a declarat oficial — ca un act „de prudență socială", asanarea datoriilor agricole a corespuns, totodată, și intereselor acelor elemente exploatatoare, care — avînd însemnate datorii — au putut să se degajeze de ele în mod avantajos.

★

CRIZA AGRARĂ dintre 1928 și ajunul celui de-al doilea război mondial și-a pus o puternică amprentă asupra vieții economice, sociale și politice din România, menținînd, totodată, problemele agriculturii într-o stringentă și permanentă actualitate. Prin strînsele legături dintre agricultură și celelalte domenii ale activității economice, efectele crizei agrare s-au repercutat și asupra dezvoltării economice generale a țării. Încercările cercurilor dominante de a găsi remedii pentru consecințele acestei crize au pornit de la rațiuni care — în pofida oricăror aparențe — aveau în vedere interesele lor economice și politice fundamentale de clasă. Aceste interese erau însă în contradicție cu interesele maselor largi populare, fapt ce imprima respectivelor remedii un net caracter de provizorat. Cauzele adînci ale fenomenului de criză agrară rămîneau în fond, nesoluționate. Eliminarea acestor cauze era însă imposibil de conceput și de realizat în cadrul orînduirii capitaliste. Ea era una din sarcinile istorice ale unei alte epoci, ale unei alte orînduiri sociale, orînduirea socialistă.

V. BOZGA
Academia de Studii Economice

FABRICA DE OSII ȘI BOGHIURI-BALȘ
str. Nicolae Bălcescu, nr. 12

angajează ingineri și tehnicieni metalurgiști, T.C.M., electroniști, economiști pentru funcțiile de șef serviciu, șef secție, ingineri principali, maiștri principali, tehnicieni I.
Angajaților li se oferă condiții de specializare.
Informații suplimentare : în scris — pe adresa fabricii sau la telefonul 26 Balș.

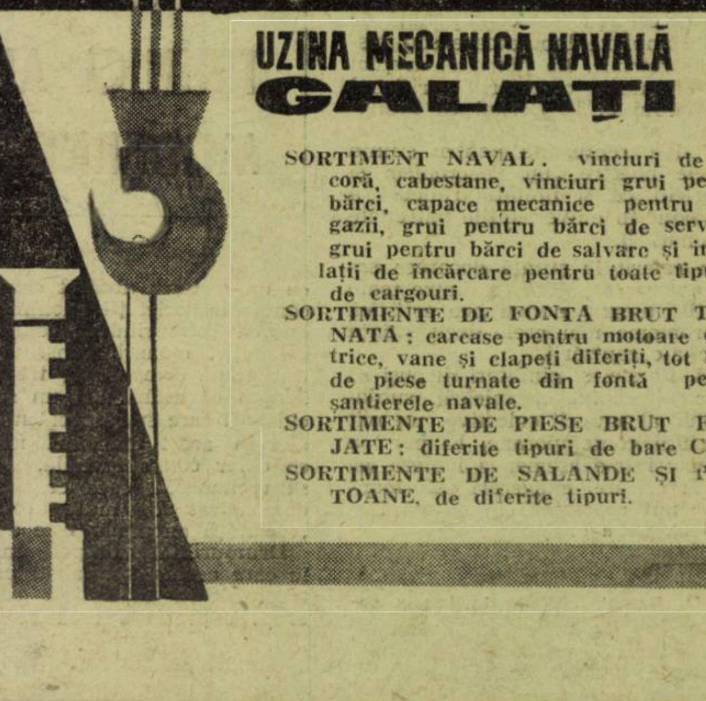

Dilemele politicii economice occidentale

COMPONENTA EXTERNĂ: ÎNTRE REVALORIZARE, DEVALORIZARE ȘI REALINIERE

LINIȘTEA care a revenit pe fronturile monetare din Occident nu este considerată de nimeni ca instalată „pentru eternitate"— cum a calificat un purtător de cuvînt vest-german hotărîrea guvernului Kiesinger de a nu revaloriza marca. Viitoarea rundă este așteptată chiar să se producă la o dată destul de apropiată. Se menționează a doua jumătate a lunii iunie, adică perioada imediat următoare celui de-al doilea tur al alegerilor prezidențiale franceze. Presupunerea implicită este că un nou puseu de febră monetară ar putea porni atunci de la hotărîrea unei modificări a cursului de schimb al francului, în sensul devalorizării sale sau în contextul unei operații de realiniere multilaterală a cursurilor. Dar atenția rămîne concentrată asupra mărcii, în care speculatorii și-au pus pînă acum de două ori în 6 luni speranțele pentru securitatea și sporirea fondurilor lor și din care își retrag foarte încet plasamentele (16—18 miliarde de mărci) de la începutul lunii mai. Credința în inevitabilitatea revalorizării nu le-a fost zdruncinată de nici un fel de comunicate oficiale. Speculatorii par convinși că nu cerințele menținerii conjuncturii interne și nici cele ale frînării prețurilor vor fi pe primul plan în lunile următoare, în principalele țări capitaliste, ci exigențele relațiilor economice externe.

Echilibrul în relațiile economice externe nu face parte din „triunghiul magic" propriu-zis — creștere adecvată, folosirea forței de muncă, stabilitatea prețurilor. Dar el completează în mod necesar aceste obiective cînd schimburile se bazează pe cursuri fixe ale monedelor, ca în actualul sistem valutar capitalist. Deficitele balanței de plăți a S.U.A. au fost multă vreme principala ilustrare a nevoii de a include relațiile economice externe în cercul obiectivelor de bază ale politicii economice occidentale și totodată principala oglindă a situațiilor conflictuale pe care le generează. Elementul nou, începînd din noiembrie 1968, este că această ilustrare o oferă excedentele masive ale balanței comerciale și ale balanței de plăți a R.F.G. Și o situație, și cealaltă provin din rigiditățile sistemului monetar occidental, dar și din incompatibilitatea între obiective.

Exportul vest-german a atins în 1968 pragul celor 100 miliarde de mărci, iar în ultimul trimestru — ca nivel anual — l-a și depășit simțitor. Importurile au cunoscut o evoluție mai lentă în ultimii ani decît exporturile, ceea ce a făcut ca excedentul balanței comerciale a R.F.G. să se cifreze în 1968 la peste 18 miliarde de mărci. De același ordin de mărime ca în 1967 acest excedent a fost de peste două ori mai mare decît în 1966 și de 15 ori mai mare decît în 1965. Datele existente și previziunile pe anul în curs vorbesc despre menținerea situației din 1968. A început astfel să iasă la iveală o incompatibilitate între această evoluție și unul din obiectivele cheie ale politicii economice interne din R.F. a Germaniei — stabilitatea nivelului prețurilor. Are loc fenomenul numit import de inflație — o creștere a prețurilor determinată, cel puțin la prima vedere, de vigoarea cererii externe la mărfurile vest-germane. Folosind aceeași terminologie, implicația logică pentru partenerii comerciali principali ai R.F.G. este un import de deflație — dar nu în sensul de scădere a prețurilor (care nu are loc), ci în acela de frînare a activității economice proprii, datorită creșterii prea rapide a importului de mărfuri vest-germane. O altă implicație este tendința de reducere a rezervelor de aur și devize din aceste țări partenere în favoarea R.F.G., în procesul de reglementare a balanțelor, iar a treia este tocmai speculația monetară.

Însăși presa vest-germană a respins și a ironizat cu o rară unanimitate — au făcut-o atît adepți cît și adversari ai revalorizării — încercările de a atribui speculației vina primordială pentru afluxul de capitaluri flotante de la începutul lunii mai. „Cei care caută să stigmatizeze drept adevăratul vinovat clubul anonim și misterios al speculatorilor, format în interpretarea naivă de la Bonn din niște scelerați, aceia trec sub tăcere discret sau din ignoranță că speculația este doar o emanație a disparităților valutare internaționale și a subevaluării mărcii", scria **Industriekurier** la 13 mai. „Cît timp cursurile de schimb vor fi false, completează **Frankfurter Allgemeine** (12 mai), va exista întotdeauna și o speculație valutară... «Pedepsirea speculanților» (prin refuzul de a revaloriza — n.n.) nu tratează decît niște simptome. O politică valutară prevăzătoare trebuie să înlăture înainte de toate cauzele care generează speculația".

Fără a fi, evident, cauza ultimă — este vorba de procese în care dezvoltarea inegală a unor indicatori de bază ai economiei țărilor capitaliste are un rol de seamă, nemaivorbind de imperfecțiunile organice ale sistemului de la Bretton Woods — fără a fi deci cauza ultimă, excedentele R.F.G. în relațiile economice externe constituie terenul pe care înflorește speculația. Dacă devalorizarea unei monede are ca efect ieftinirea și mărirea exporturilor țării respective, scumpirea și reducerea importurilor, revalorizarea are în ambele privințe efectul opus. Cvasi-revalorizarea (fiscală) a mărcii din toamna anului trecut a încercat să scumpească exportul vest-german și să ieftinească importul fără a altera cursul de schimb al monedei, păstrînd deci posibilitatea de a modifica oricînd efectul acesta prin măsuri interne ale R.F.G., fără implicarea rețelei cursurilor de schimb internaționale. Dar paleativul nu a dat rezultate, exporturile au continuat să crească, iar o dată cu excedentul care se anunță la fel de mare ca anul trecut a reînceput migrația capitalurilor speculative spre plasamentele în mărci.

Speculatorii, dar nicidecum numai ei, ci și cei mai sobri comentatori oficiali și neoficiali, rămîn încredințați că revalorizarea mărcii vest-germane este doar o chestiune de timp. O anumită febrilitate care a apărut în conjunctura economică din R.F.G. pare să denote că decizia respectivă ar putea fi luată la un moment dat sub presiunea unor forțe mai puternice decît considerentele electorale care au prezidat la orientarea actuală. Mai precis, se conturează acel import de inflație care, după adepții revalorizării, este singura ei alternativă. În martie industria vest-germană a înregistrat cu 30% mai multe comenzi decît în aceeași lună din 1968; comenzile pentru export au crescut chiar cu 41%. Deși ministerul federal al economiei consideră că producția industrială rămîne încă „elastică" față de această creștere a comenzilor, sporul ei aproape de trei ori mai mic în martie deschide drumul creșterilor de prețuri accelerate. În această situație începe să se întrevadă posibilitatea — dată fiind tăria pozițiilor adversarilor unei revalorizări —, ca la incompatibilitatea dintre evoluția balanțelor externe și stabilitatea prețurilor interne să se adauge și pericolul unei incompatibilități între cea dintîi și obiectivul prim al politicii economice occidentale — creșterea. Altfel spus, începe să fie exprimată temerea ca febrilitatea creșterii să nu ducă la „bascularea" conjuncturii favorabile, transformînd-o în recesiune.

În orice caz, despre stabilitate ca „imperativ categoric pentru 1969", așa cum proclamase ministrul economiei, profesorul Karl Schiller. (vezi **Viața economică** nr. 13/1969) nu se mai vorbește. Asta nu înseamnă că în general nu s-ar vorbi despre nevoia de stabilitate, însă este limpede că orientarea care s-a impus în politica economică vest-germană prin refuzul revalorizării mărcii nu poate conta cu adevărat pe frînarea creșterii prețurilor în aceste condiții. În preajma hotărîrii respective, profesorul Schiller arătase într-o analiză a situației economice că oponenții măsurilor de apărare pe planul relațiilor economice externe — adică ai revalorizării mărcii — pledează implicit pentru o „inflație de adaptare" la nivelul internațional al prețurilor, adică pentru creșteri ale lor în proporție de 6%—8%. Cît despre măsurile restrictive pe plan intern, care după adepții actualei orientări ar putea suplini revalorizarea, vorbitorul le-a calificat drept lipsite de sens deoarece nu ar avea alt efect decît să mărească excedentele balanței de plăți — prin stimularea exportului mărfurilor care s-ar vinde mai puțin pe piața internă — și să intensifice corespunzător speculația monetară (**Neue Zürcher Zeitung**, 8 mai).

Componenta externă a politicii economice are perspectiva de a rămîne în prim plan în R.F. a Germaniei și poate și în alte țări occidentale în lunile care vin. Dacă ipoteza cu privire la un nou puseu de febră monetară în iunie s-ar dovedi greșită, un alt prilej ar putea să apară în septembrie, după alegerile generale vest-germane a căror miză a jucat un mare rol în evoluțiile și deciziile recente. Revalorizarea mărcii nu este singura posibilitate. S-a vorbit mult și se mai vorbește despre posibilitatea unor devalorizări. Monedele vizate — francul, lira sterlină — au rămas deocamdată relativ ferme. S-a vorbit și se vorbește de asemenea de o eventuală realiniere a cursurilor de schimb, ceea ce poate să însemne efectuarea simultană a ambelor operații în proporții care ar duce la ajustări promițînd tuturor părților oarecari avantaje în desfășurarea comerțului internațional. Dar atît eventualele devalorizări cît și o operație multilaterală — ar lăsa mai mult sau mai puțin neschimbată relația marcă-dolar. Cît despre compatibilitatea diferitelor obiective de politică economică, ea și-a pierdut poate cel mai mult din credibilitate în lupta de interese preelectorală din R.F.G.

I. PĂDUREANU

PE MARGINEA SESIUNII CONSILIULUI O.N.U.D.I.

UN OBIECTIV MAJOR AL LUMII CONTEMPORANE

ZILELE ACESTEA s-au încheiat lucrările celei de a III-a sesiuni a Consiliului Dezvoltării Industriale, organul permanent al celui mai larg for internațional în domeniul dezvoltării industriale care este Organizația Națiunilor Unite pentru Dezvoltare Industrială (ONUDI). Timp de aproape o lună de zile, peste 300 specialiști au dezbătut una dintre cele mai arzătoare probleme ale vieții economice internaționale — accelerarea industrializării țărilor în curs de dezvoltare. Deși aparent discuțiile s-au purtat asupra unor aspecte economice concrete ale dezvoltării industriale, în realitate însă ele au avut un pronunțat caracter politic, prilejuind un interesant dialog între diferitele păreri și concepții cu privire la rolul industrializării.

Firește, rolul industrializării în asigurarea progresului economic și social al statelor este astăzi unanim recunoscut și apreciat ca atare. La recenta sesiune a Consiliului ONUDI am remarcat în plus accentul pus pe industrializare ca factor de asigurare a independenței economice și politice a statelor. „În lumea modernă — a subliniat șeful delegației Coastei de Fildeș, M. Diawara, ministrul planului — nu poate exista o dezvoltare reală și durabilă fără industrializare și nici o veritabilă independență economică și bineînțeles politică. O economie exclusiv agricolă — a continuat apoi reprezentantul Coastei de Fildeș — condamnă (țara respectivă — n.n.) la o dependență totală față de exterior în ceea ce privește cumpărările de bunuri de echipament și produse industriale de consum indispensabile". La rîndul său, directorul Biroului de examinare a proiectelor, M. Diallo din Guineea, declara că „dezvoltarea economică și îndeosebi industrializarea constituie baza reală a independenței naționale".

În unanimitate delegațiile au recunoscut complexitatea procesului de industrializare și marile dificultăți în calea dezvoltării industriale a țărilor în curs de dezvoltare, printre care: lipsa, în unele țări aproape în întregime, de întreprinderi industriale moderne, nivelul tehnic și tehnologic scăzut și slaba dezvoltare a industriilor existente, penuria de resurse financiare, lipsa de personal calificat.

Marea majoritate a delegațiilor au subliniat faptul că succesul industrializării țărilor în curs de dezvoltare depinde în primul rînd de eforturile lor interne în mobilizarea tuturor resurselor lor naturale, umane și financiare, de valorificarea lor eficientă în folosul propriului popor, de efectuarea unor reforme economice, fiscale și sociale subordonate scopului propus.

Invocînd însă insuficiența propriilor resurse financiare pentru realizarea integrală a programelor lor de investiții, multe delegații ale țărilor în curs de dezvoltare au apreciat că le sînt indispensabile sursele externe și investițiile străine, chiar dacă acestea nu au valoarea resurselor interne. Dar aceleași delegații au subliniat necesitatea îmbunătățirii condițiilor în care le este oferită asistența financiară externă pentru că, așa după cum remarca șeful delegației Voltei Superioare, ambasadorul Pierre Ilbando, „costul acesteia a compromis rentabilitatea industriilor țării mele și a mărit considerabil datoria ei externă".

Adevăratul conținut al investițiilor străine în principal al celor nord-americane în țările latino-americane, a fost foarte bine evidențiat de delegația cubaneză: Prezentînd date statistice oficiale ale unor organizații internaționale, reprezentantul permanent al Cubei la ONUDI, ambasadorul Fernando Lopez Muino, a subliniat faptul că în perioada anilor 1956—1965 Statele Unite ale Americii au transferat beneficii din investițiile lor în țările latino-americane în valoare de peste 6,6 miliarde dolari, în timp ce investițiile lor au însumat numai circa 2,1 miliarde dolari. Se ajunge astfel — a conchis șeful delegației cubaneze — la situația paradoxală că țările din America Latină au finanțat dezvoltarea economică a S.U.A. și nu invers.

În pofida unor rezerve ale țărilor capitaliste, Consiliul ONUDI a adoptat o rezoluție de mare însemnătate cu privire la cooperarea internațională în domeniul dezvoltării industriale care conține o

⟶

serie de importante principii. Prin această rezoluție Consiliul declară că „ar fi de dorit să se dezvolte forme eficace de cooperare internațională, în domeniul dezvoltării industriale, care să contribuie într-o măsură decisivă la dezvoltarea economică și socială deplină a tuturor țărilor și în special a celor în curs de dezvoltare cu scopul de a pune bazele unei coexistențe internaționale echitabile în serviciul păcii".

Prin aceeași rezoluție, Consiliul recomandă țărilor industrializate „să coopereze din ce în ce mai mult la îndeplinirea planurilor și programelor de industrializare a țărilor în curs de dezvoltare; această cooperare, precizează rezoluția, trebuie să fie lipsită de orice condiții politice, economice sau de altă natură care ar denatura-o sau i-ar putea reduce valoarea".

În condițiile revoluției tehnico-științifice contemporane și a masivei ei penetrații în cele mai diferite domenii ale producției materiale, precum și a „exploziei informaționale", ONUDI îi revine un rol deosebit de important în facilitarea transferului de informații, know-how, licențe și brevete spre țările în curs de dezvoltare. Dat fiind marea importanță pe care o are folosirea in producție a celor mai noi cuceriri ale științei și tehnicii, delegația română a exprimat părerea că ONUDI trebuie să-și extindă evantaiul preocupărilor sale, o atenție specială acordîndu-se folosirii ordinatoarelor și a tehnicilor de calcul în planificarea industrială și evaluarea proiectelor industriale. La invitația delegației române Consiliul a adoptat în unanimitate o rezoluție în care se arată că „ONUDI poate sprijini eforturile făcute de țările în curs de dezvoltare pentru utilizarea ordinatoarelor și a tehnicilor de calcul în scopul dezvoltării industriale accelerate".

B. ION

ARGENTINA

EVOLUȚIILE FAVORABILE PREDOMINĂ

PENTRU Argentina, anul 1968 a trecut sub semnul stabilizării economiei, rezultat al măsurilor adoptate în acest sens încă în cursul anului precedent. În prețuri constante, produsul intern brut a crescut global cu 4,8%, iar pe locuitor cu 3,4%. Pe sectoare, creșteri mai importante s-au înregistrat în construcții (+23%) și în industrie (+8%), în timp ce în agricultură recolta obținută a fost inferioară celeia din anii anteriori. Producția siderurgică a atins un nivel record de 1,84 milioane de tone, cea de țiței s-a ridicat la circa 20 milioane de mc, iar producția de automobile a ajuns la cifra de 181 000 de unități.

Ritmul inflaționist al creșterii costului vieții a fost mult încetinit: în 1968 prețurile la bunurile de consum s-au majorat cu 9,6%, față de +30% în 1967. Paralel, printr-o politică de economii bugetare, au fost depuse eforturi pentru restringerea deficitului bugetar. O parte considerabilă din alocațiile bugetare (37%) sînt orientate către dezvoltarea economiei. Volumul brut al investițiilor a sporit cu circa 15% în 1968 față de nivelul anului precedent; ele sînt orientate cu preponderență în construcții sau pentru achiziționarea de utilaje industriale și echipament de transport. Deși excedentul balanței comerciale (341 milioane de dolari) a fost inferior celui din 1966 sau 1967, rezervele de aur au înregistrat anul trecut cel mai ridicat nivel din 1946, respectiv de 835 milioane de dolari.

Aprecierile — atît ale cercurilor oficiale argentiniene, cît și ale diferitelor organisme internaționale — asupra evoluției economiei argentiniene pe anul în curs sînt destul de optimiste. Un subcomitet al cunoscutei „Alianțe pentru progres" a evaluat creșterea produsului intern brut în 1969 la circa 5,5%, respectiv la 4,1% pe locuitor. Singurul sector care provoacă îngrijorări este comerțul exterior, unde se prevede scăderea în continuare a excedentului; această evoluție se datorează, pe de o parte, creșterii necesităților de echipament industrial din import, iar pe de altă parte dificultăților întîmpinate de exporturile argentiniene, îndeosebi în accesul pe piața celui mai important client — Comunitatea Economică Europeană (care absorbea pînă nu de mult 43% din totalul exporturilor argentiniene). Tocmai acest scop — lărgirea debușeelor pentru mărfurile argentiniene — urmărește și turneul efectuat în prezent de o delegație economică argentiniană în capitalele unei serii de țări din Europa occidentală.

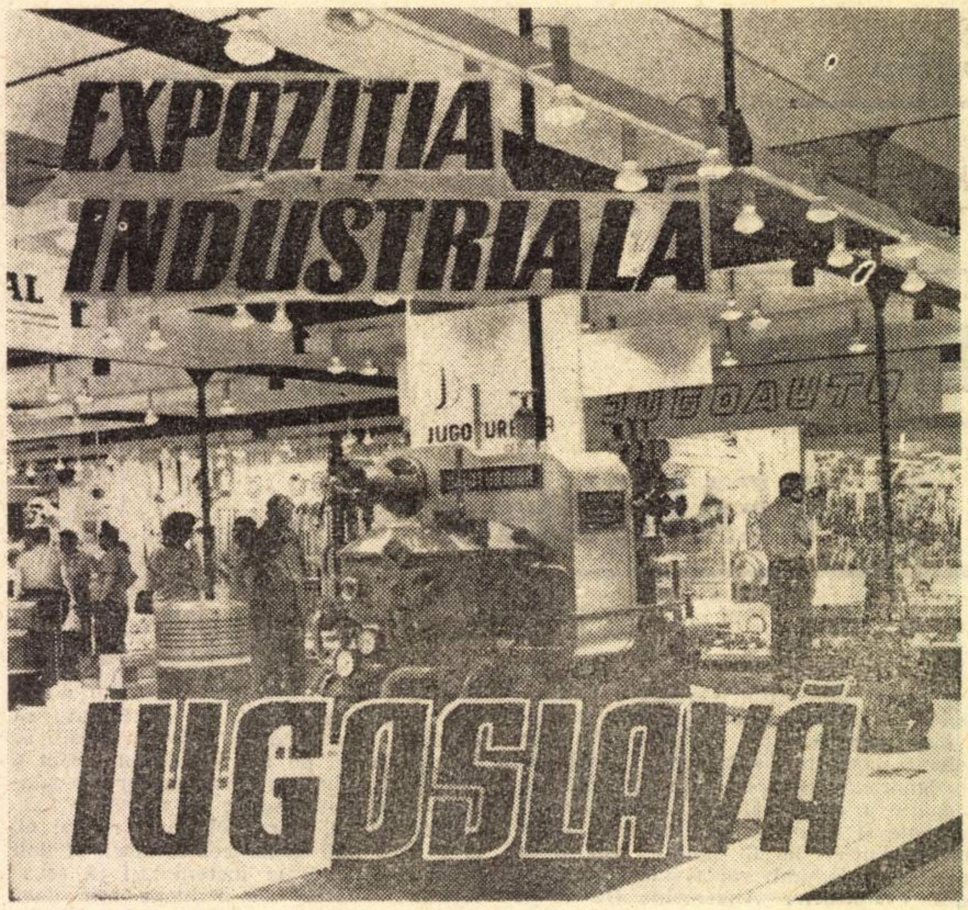

DUPĂ CINCI ANI, economia iugoslavă se prezintă din nou publicului românesc cu o expoziție industrială. Ceea ce se impune de la început atenției vizitatorului este gama variată a exponatelor, pe actul de naștere al multora dintre ele fiind înscrise date foarte recente.

Imaginile din expoziție — într-o expresivă alăturare — înfățișează produse aparținînd aproape tuturor ramurilor: vizitatorul are prilejul să facă cunoștință cu un generator Diesel pentru nave — un titlu de mîndrie al colectivului de la **Jugoturbina** din Karlovaț sau cu produsele cosmetice realizate de firma **Siko** din Belgrad; cu frigiderele firmei **Obod** din Cetinie sau cu mobila prezentată de întreprinderea de comerț exterior **Jugoexport.**

Deschisă contactelor cu străinătatea, receptivă față de noutățile tehnice de pretutindeni, industria iugoslavă constructoare de mașini a cunoscut, alături de alte ramuri, importante progrese, unele încă în curs de desfășurare: reconstrucție, modernizare, ridicare de noi capacități și însușirea de noi produse, pe bază de licențe sau know-how-uri străine sau prin soluții constructive proprii. Ilustrativă în acest sens este cooperarea Asociației producătorilor de mașini-unelte — **Mașino-Union** — reunind 16 întreprinderi (înființată în 1962) cu reputate firme străine: din R.F.G., Franța, R.D.G., R. S. Cehoslovacă, Italia. Iar anul trecut, în cadrul schimburilor economice dintre țara noastră și Iugoslavia, a fost semnat primul contract pe o durată de 5 ani între **FAM** — Novi Sad pe de o parte și **Mașinimport** și **Mașinexport** — București pe de altă parte, pentru producția în comun a 15 tipuri de mașini-unelte.

În paralel, la Zagreb și Jeleznik, de pildă, s-au născut soluții proprii pentru mașini-unelte cu comandă program, în producția de mașini-unelte cu agregat ș.a., realități care au făcut ca foști vînzători de licențe să devină, la rîndul lor, cumpărători ai unor mașini-unelte iugoslave. Datorită maturității și experienței, nivelului tehnic mondial, a crescut rapid producția de mașini-unelte, în cadrul căreia exporturile (exprimate în tone), au sporit de la 547 în 1960 la 3 272 în 1968.

În fața vizitatorului se impune silueta modernă a strungului revolver BRT-50 și a mașinii de frezat universală ALG-100 C — produse ale uzinei de mașini-unelte **Prvomajska-Zagreb**; sau motoarele și agregatele Diesel cu diferite utilizări — produse ale fabricii de motoare și autovehicule **Torpedo** din Rieka. Între exponatele prezentate de **Mașino-Union**, privirile se opresc asupra mașinii de rodat rotund exterior și interior UFC-1 500, produsă de **Turnătoria de oțel și fontă din Kikinda**, sau asupra mașinii de rectificat pentru strung, tip BS-5 produsă la fabrica **Progres** din Zerianin.

În lumea electrotehnicii

SECTORUL INDUSTRIEI electronice ne dezvăluie sugestiv realizările acestei ramuri.

Imaginile sînt notorii pentru un mare reprezentant al industriei electrotehnice — **Energoinvest** — întreprindere de proiectare și execuție a instalațiilor energetice și industriale din Saraievo, care unifică activitatea a 21 de fabrici, 7 ateliere inginerești de proiectare, 4 centre de cercetare și dezvoltare, un centru electronic de calcul ș.a. **Energoinvest** satisface cele mai variate cerințe ale partenerilor săi — de la livrări mici de echipamente pînă la execuția completă de instalații energetice și industriale, atît pentru beneficiarii interni, cît și pentru cei externi — prin cele 15 reprezentanțe ale sale în străinătate.

Gospodinele poposesc mai îndelung și în fața mașinilor de gătit electrice cu programare ale fabricilor **Kontakt** din Zagreb sau **Sloboda** din Ceaceak — aspectuoase, și mai ales practice sub raportul economiei de timp realizate la prepararea mîncărurilor. O gamă largă de produse expune firma EI (Elektronska industria) din Niș: televizoare și aparate de radio, cardiografe electrice EKG-100 și EKG-300, tranzistoare, aparate de ras, diferite tipuri de antene, set de echipament electric auto, set de telefoane ATA, garnitură FONIT pentru secretare, modele de radiotelefoane și alte produse a căror notă dominantă este înaltul nivel tehnic.

Chiar de la intrarea în pavilion, se înșiruie mașinile de spălat rufe superautomate, care elimină complet munca gospodinei, rolul acesteia reducîndu-se doar la apăsarea pe butoane. Aceste mașini sînt produse de cunoscuta fabrică **Rade Koncear** din Zagreb și de **fabrica de bunuri de uz casnic Gorenje** din Velenje — fiind rodul colaborării cu firma italiană **Castor** din Torino.

În afară de ramurile menționate expune și industria de prelucrare a metalelor — prin întreprinderea electroindustrială **Elind** din Valievo — sobe electrice; sau prin **Libela** din Celie — care prezintă diferite cîntare; prin **Lifam** din Stara Pazova cu un exponat ce trezește interesul vizitatorilor: soba cu motorină al cărei consum redus de combustibil asigură totuși 5 000—7 500 de calorii.

În aer liber

PRINTRE exponatele celor 11 expozanți care își prezintă produsele în spațiul deschis, vecin pavilionului D, amatorii de turism se opresc în fața celor două tipuri de autoturisme **Zastava 750** și **Zastava 1 300** — produse de uzina Țrvena Zastava din Kraguievaț, după licență Fiat. Producătorii uzinei își fac un titlu de mîndrie din faptul că pînă la sfîrșitul lui 1968 au rotunjit la un sfert de milion numărul autoturismelor fabricate, dintre care multe călătoresc pe meridianele Europei, Asiei, Africii și Americii de Sud.

Merită menționate tot aici agregatul și instalațiile de aspersiune ale **Agrostroj**-ului din Liubliana, rotofreza produsă de **Industria Mașina i Traktora** din Belgrad; plugul cu trei brăzdare expus de **Lemind** — din Leskovaț; combina furajeră KS-69 — rod al colectivului fabricii de mașini **Pobeda** din Novi Sad. Fabrica de instalații și unelte pentru pompieri **Vatrosprem** din Belgrad expune vehiculul cu chimicale pentru pompieri S-2000, precum și remorca cu chimicale — instalație destinată în special stingerii incendiilor la rafinării, depozite de carburanți, pe aeroporturi etc.

Frumosul cotidian

O CÎT DE SUMARĂ incursiune în intimitatea bunurilor de consum ne dezvăluie că bunul gust își dă mîna cu calitatea, cu linia modei. Cei 7 expozanți din industria textilă și a mobilei expun diferite țesături, tricotaje, galanterie, marochinărie, încălțăminte, poșete, lenjerie, covoare etc. Atrag atenția produsele expuse de întreprinderea de comerț exterior **Jugoexport** care-și are reprezentanță permanentă în București: mobilă modernă și stil, lămpi de birou, precum și galanterie, confecții din piele, poșete etc.

La toate cele enumerate pînă acum amintim — în treacăt măcar — de exponatele industriei chimice — săpunuri, detergenți, articole cosmetice, prezentate de **Kemija-Impex** — Liubliana sau **Kemikalija** — Zagreb; de cele ale întreprinderii **Agroprodukt** — Belgrad, cu răcoritoare, bere, băuturi alcoolice, conserve etc.

*

Constatarea vizitatorului care străbate expoziția industrială iugoslavă din Piața Scînteii este aceea că aici s-au adunat laolaltă energiile unei țări întregi, propulsate din sute de uzine; că preocuparea principală a fiecărui colectiv este de a scruta cu spirit preventiv viitorul, pentru a-și consolida puterea competitivă și prestigiul pe piața mondială.

Valentina BRĂNEANU

REPUBLICA CUBA

CAOLINUL DIN INSULA PINILOR

EXISTĂ pe teritoriul Cubei însemnate zăcăminte de caolin — la Arrojos de Mantua (Provincia Pinar del Rio), la Dumanuecos — în regiunea Holguin și în alte locuri. Dar cele mai importante zăcăminte — singurele exploatate — sînt cele două din Insula Pinilor. Ele asigură materia primă pentru o multitudine de utilizări: confecționarea de vase ceramice sau instalații sanitare, hîrtie sau produse cosmetice, medicamente sau fertilizatori etc. Primul zăcămînt, care n-a fost încă explorat în întregime, este estimat la peste 1 milion 750 mii tone. Celălalt, de la Santa Barbara, este considerat a fi și mai mare.

Pentru tratarea caolinului, în Insula Pinilor a fost inaugurată cu cinci ani în urmă o uzină, situată pe drumul ce leagă localitățile Nueva Gerona de Santa Fe. În baza planului pe anul 1969, în această uzină se prevede realizarea unei producții de 16 260 tone; cantitatea aceasta, însă, arată publicația **Granma**, va putea fi depășită în trimestrul doi prin modificarea tehnologiei, ajungîndu-se la o producție anuală de 18—20 mii tone. În acest scop, trei probleme se află pe ordinea de zi a activității colectivului, de rezolvarea cărora va depinde atingerea obiectivului propus. Prima este înlocuirea unui elevator — nepotrivit în procesul de producție datorită însăși calității caolinului (o pulbere foarte fină și aderentă) și care provoca dese gîtuiri ale procesului — printr-o bandă rulantă alimentată de o moară nouă, cu o capacitate de 25 de tone. O altă problemă o reprezintă cea a uscătorului vertical cu o capacitate cu 50% inferioară celei a filtrelor. Planul de extindere prevede adăugarea unui uscător orizontal, care va permite creșterea producției de la 30 la 80 tone zilnic. Si în sfîrșit, o a treia problemă care se află în atenția colectivului este îmbunătățirea transportului produsului finit, în sensul asigurării livrării lui ritmice către întreprinderi. Caolinul produs în Cuba permite satisfacerea unei părți importante din necesarul de consum al țării, care va fi satisfăcut în proporții tot mai mari, pe măsura exploatării altor zăcăminte.

R. P. POLONĂ

INVESTIȚII ȘI PONDERI

ÎN PERIOADA 1964—1969, Polonia a investit pentru dezvoltarea industrială — peste 315 miliarde zloți — ceea ce reprezintă cu 40% mai mult decît în cincinalul precedent. Ponderea cea mai mare a investițiilor s-a alocat în ramurile industriale moderne și în cele purtătoare ale progresului tehnic. O treime din volumul total de investiții a fost destinat dezvoltării industriilor electrotehnică și chimică. În această perioadă ponderea construcțiilor de mașini în întreaga producție industrială a țării a sporit de la 24 la 29% și a industriei chimice de la 7,5 la 9,5%.

O pondere ridicată de investiții din ultimii ani, care a atins aproximativ 40%, a revenit și industriilor combustibilului, siderurgiei, metalurgiei neferoase și energeticii. Producția de sulf, cupru și de combustibil în această perioadă a creat o bază pentru dezvoltarea rapidă a industriei prelucrătoare.

În perioada amintită, pe lîngă centrele industriale vechi, a luat naștere o serie de centre noi între care Tarnobrzeg, Konin, Legnica-Glogów, Rybnik și Plock. Numai pentru construcția minelor de cupru de la Lubin și Polkowice, sumele investite se ridică la 15 miliarde de zloți: dacă avem în vedere și cheltuielile afectate pentru diferite amenajări cu caracter industrial — totalul investițiilor se ridică la circa 30 miliarde. Rezultatele obținute confirmă că aceste importante investiții sînt, în parte, deja recuperate. Anul trecut acest mare combinat a furnizat 10 000 tone de cupru, ceea ce a permis reducerea cheltuielilor pentru import cu 40 milioane zloți devize. Se prevede ca prin dezvoltarea prevăzută în viitor a producției acestui combinat, cheltuielile să fie reduse cu 600 milioane zloți devize pe an.

Pe locul doi ca importanță se situează investițiile pentru rafinării. Construcția rafinăriilor și a întreprinderilor din ramura petrochimiei de la Plock a costat 10,4 miliarde zloți. Aici se prelucrează anual peste 4 milioane tone de petrol. Volumul produselor livrate în 1968 pe piața internă a atins valoarea de 6,5 miliarde zloți, iar al exportului — 201 milioane zloți valută.

Combinatul de azot „Pollawy", a cărui construcție realizată între 1961—1968 a costat 8,4 miliarde zloți, produce 500 mii tone îngrășăminte azotoase și 500 mii tone amoniac sintetic pe an — ceea ce reprezintă, la capitolul respectiv, o treime din întreaga producție a țării. Din volumul total al producției realizat aici, 85% sînt destinate pentru nevoile interne (îngrășăminte pentru agricultură sau semi produse pentru industria chimică), iar 15% se exportă. Pentru Uzinele de fibre sintetice „Anilana" din Lodz s-au investit pînă în anul 1968 — 4,2 miliarde zloți. Anul trecut uzina a furnizat 200 mii tone de fibre sintetice de tipul „anilana". Împreună cu uzina de fibre sintetice „Elana" de la Torun, în ultimii patru ani piața internă a fost aprovizionată cu produse în valoare de peste 8 milioane zloți.

După cum arată presa de specialitate, în perioada amintită s-au mai investit două miliarde zloți pentru oțelăria cu convertizoare cu insuflare de oxigen de la Combinatul siderurgic „Lenin". Anul acesta se prevede ca această oțelărie să producă două milioane tone oțel ca urmare a amenajărilor efectuate la nivelul tehnicii moderne.

Pe lista noilor obiective industriale realizate în ultimii cinci ani mai pot fi menționate centralele electrice de la Painow și Adamow, uzina de aluminiu de la Konin, uzina de zinc de la Miasteczka Slqskie, Combinatul de celuloză și hîrtie din Swecie — fabricile de ciment de la Rudniki, Nowiny, Dzialoszyn etc.

În ultimii cinci ani pentru agricultură s-au investit 117 milioane de zloți, sumă ce reprezintă o creștere de 80% față de cincinalul precedent. Investițiile au fost destinate pentru modernizarea bazei tehnice și pentru lucrări de ameliorații. Agricultura a beneficiat de livrări sporite de îngrășăminte chimice, tractoare, de utilaje și mașini-agricole.

Investițiile afectate industriei și agriculturii au determinat creșterea venitului național în medie cu 6,5% pe an față de ritmul de creștere de 5,5% din cincinalul precedent.

CONJUNCTURA ECONOMIEI CAPITALISTE

CANADA

SIMPTOME DE „SUPRAÎNCĂLZIRE"

TENDINȚELE CONJUNCTURALE din Canada prezintă de multe ori un paralelism destul de puternic cu cele din economia Statelor Unite. În momentul de față, asemănările se exprimă în prezența simptomelor de „supraîncălzire și într-o politică economică restrictivă pentru contracararea lor.

În 1968, creșterea produsului național brut a cunoscut o accelerare în Canada, fiind — în expresie reală — de 4,7%, în comparație cu circa 3% în anul precedent. Ritmul atins în 1968 nu a fost ieșit din comun; în perioada 1962—1966 creșterea anuală a produsului național brut se situase între 5% și 7%. Cu toate acestea, încă în cursul anului trecut a fost inițiată, ca și în S.U.A., o politică de frînare motivată de autorități prin importanța factorului inflaționist — un ritm de depreciere a monedei de 3,6%.

Creșterea a fost foarte inegală în decursul anului: accentuată în trimestrele I și IV, între care a existat o perioadă de cvasi-stagnare în trimestrele II și III. Principalii factori de creștere i-au constituit dezvoltarea exportului, sporirea consumului intern și a stocurilor. O acțiune de frînare au exercitat investițiile și sectorul public. În prețurile curente, investițiile au reprezentat anul trecut 15 648 milioane de dolari canadieni, cu 2% mai mult decît în 1967, dar ceva mai puțin decît în acel an după luarea în considerare a creșterii prețurilor. Cheltuielile publice au crescut nominal cu 7,5%, sporul lor fiind pentru prima dată după mai mulți ani inferior sporului nominal al produsului național brut (8,5%). Cererea externă pentru mărfuri canadiene a crescut cu 13,5%, cheltuielile de consum pe piața internă cu 8,5%, deci în același ritm cu produsul național brut (nominal), iar sporul stocurilor a fost aproape de 2,5 ori mai mare decît în 1967. Numărul persoanelor ocupate a crescut în cursul anului trecut cu 2%, ceva mai încet decît totalul populației active, rezultatul fiind o majorare a procentului șomerilor de la 4,1% în 1967 la 4,8%.

Măsurile restrictive inițiate de autorități încă din 1968 și continuate anul acesta nu au dat pînă în prezent rezultatele scontate — altă similitudine cu evoluția din economia americană. În primele trei luni din 1969, în măsura în care există date, ritmul expansiunii cu caracter inflaționist s-a menținut, iar în unele sectoare pare să se fi accelerat. Creșteri sporite se semnalează în industria automobilelor, în construcția de locuințe, în industria hîrtiei și a celulozei. Exportul a crescut în ianuarie și februarie cu 12% față de aceeași perioadă din 1968, în timp ce previziunile oficiale vorbiseră de o tendință pronunțată de încetinire. În martie, industria oțelului a produs pentru întîia oară mai mult de 1 milion de tone de oțel (2,9 milioane tone în tot trimestrul I, adică cu 7% mai mult decît în trimestrul I 1968). Aceasta pare să indice că nu se va realiza o altă previziune mai veche, după care producția de oțel a Canadei urma să nu atingă în 1969 nivelul de anul trecut (11,1 milioane de tonă). Carnetele de comenzi pentru trimestrele II și III sînt considerate satisfăcătoare, impulsurile venind în special din partea industriei automobilelor și a industriei construcțiilor. În parte, achizițiile de oțel se fac în vederea completării stocurilor, explicată prin teama de o posibilă grevă în industria oțelului. Este însă în curs și un proces de urcare a prețurilor la oțel; în ultimele săptămîni au fost anunțate scumpiri cu 3—5% la o seamă de profiluri. Acesta este unul din faptele care trezesc îndoieli în legătură cu o altă prognoză a autorităților, după care factorul inflaționist ar fi mai puțin important anul acesta decît în 1968; evaluări mai recente iau în considerație posibilitatea ca ritmul de depreciere monetară de 3,6% să fie depășit.

Experții economici mai optimiști văd un factor favorabil al conjuncturii actuale în sporirea investițiilor, dar ei nu dispun de elemente suficiente pentru a răspunde avertismentelor că investițiile se măresc tocmai pentru a anticipa asupra unor noi creșteri de prețuri, punînd astfel în mișcare un proces inflaționist cumulativ. Fapt este că industria prelucrătoare plănuiește să-și mărească investițiile în 1969 cu 15%. După o prognoză a ministerului comerțului și industriei din Ottawa, pe ansamblul economiei, investițiile ar urma să fie majorate cu 9% față de anul precedent, atingînd 17 050 milioane de dolari. Semnificativ este considerat înainte de toate faptul că investițiile private urmează să fie sporite cu 8%, după ce în ultimii doi ani înregistraseră o oarecare reducere. Investițiile sectorului public sînt prevăzute să crească cu 8%, aproximativ în același ritm ca anul trecut. O încetinire se prevede numai în sectorul construcției de locuințe. Înăuntrul industriei prelucrătoare există o puternică diferențiere: sporurile cele mai mari vor reveni industriei constructoare de mijloace de transport, metalurgiei, prelucrării țițeiului, industriei lemnului, pe cînd în industria pielăriei și în industria chimică se vor înregistra reduceri de investiții.

O LEGISLAȚIE PERIMATĂ

Convorbire cu profesorul HAROLD BERGMAN, de la Universitatea Harvard despre discriminările practicate de S. U. A. in comerțul cu țările socialiste

HAROLD BERGMAN, profesor de drept internațional la Universitatea din Harvard, a făcut zilele acestea o vizită în România, în cursul căreia a avut întrevederi cu diferite personalități științifice.

Profesorul Bergman este unul din promotorii extinderii comerțului dintre Statele Unite și țările socialiste și ai înlăturării barierelor juridice existente.

Prima noastră întrebare s-a referit la posibilitățile extinderii colaborării economice între țările cu orînduiri social-politice diferite.

— După cum știți, în comerțul Statelor Unite cu țările socialiste se aplică în prezent unele legi discriminatorii. Legea pentru controlul exportului datează din 1949. Aceasta se aplică la vînzările de mărfuri în țările socialiste și uneori și la alte țări. Legea prevede necesitatea obținerii de licențe pentru exportul anumitor mărfuri — considerate strategice — spre țările socialiste. Asemenea reglementări există și în alte țări din Occident, ele fiind adoptate în perioada cea mai acută a războiului rece. În Statele Unite însă numărul mărfurilor „strategice" este cu mult superior celor din Europa de Vest, fapt care dezavantajează serios pe exportatorii noștri. În timp ce în țările vest-europene 500—600 categorii de mărfuri nu pot fi exportate spre țările socialiste fără licență, în S.U.A. numărul categoriilor respective de mărfuri ajunge la 1000.

Eu am fost și sînt oponent al acestei legislații.

În ultimii ani în Statele Unite cercuri din ce în ce mai largi se pronunță în favoarea extinderii comerțului Statelor Unite cu țările socialiste și a abolirii sau cel puțin a atenuării legislației discriminatorii. Pentru americani este astăzi evident că nimeni altcineva nu pierde de pe urma acestor restricții decît ei înșiși. Cifrele vorbesc de la sine: în anul trecut, de pildă, în timp ce valoarea totală a exporturilor țărilor capitaliste spre țările socialiste a fost de 10 miliarde de dolari, bunuri în valoare de numai 200 milioane de dolari s-au îndreptat spre aceste țări din Statele Unite. (Este de presupus totuși că mărfuri în valoare de încă 400 sau 500 milioane au mai fost exportate spre țările socialiste indirect, prin intermediul filialelor unor firme americane în Europa de Vest).

Importanța sporirii exporturilor este evidentă și pentru oamenii de afaceri, economiști și guvern căci, după cum se știe, deși ponderea Statelor Unite în exportul mondial este foarte ridicată —15% (valoarea exportului este de aproximativ 35 miliarde dolari), în acest domeniu în ultimul timp situația s-a deteriorat, Statele Unite ne mai realizînd excedentul tradițional care permitea acoperirea cheltuielilor în străinătate. În acest context în anul trecut senatorul Mondale, membru în Comitetul Senatului pentru Probleme Bancare și Monetare, a solicitat opiniile a numeroase personalități politice și economice privind restricțiile în comerțul cu țările socialiste. Concluzia care s-a desprins clar este că aceste restricții sînt dăunătoare.

Legea din 1949 pentru controlul exportului expiră la 30 iunie anul curent. Vor urma dezbateri în Congres privind adoptarea unei alte legi sau modificarea legii existente. De obicei înaintea acestor dezbateri un Comitet Senatorial special numit în acest scop organizează audieri în problema respectivă. Își poate spune părerea oricine dorește acest lucru, apoi se solicită opinia specialiștilor. Comitetul și-a început activitatea. Pe lîngă audierile privind propunerea guvernului, comitetul a elaborat și un proiect al său propriu. Denumirea respectivă nu ar mai fi „Legea pentru controlul exportului", ci „Legea pentru extinderea exportului". Sînt reglementate criteriile de stabilire a bunurilor strategice — limitîndu-le numai la acelea care au o aplicabilitate propriu-zis militară. Ceea ce urmărim este ca, chiar dacă termenul de aplicare a Legii din 1949 va fi prelungit, această lege să fie modificată, restricțiile reducîndu-se la nivelul existent în țările vest-europene.

Practic, aceasta ar însemna de exemplu, că pentru România nu ar fi mai greu de cumpărat un calculator electronic din S.U.A. decît din alte țări din lumea capitalistă. Am fost consultat de Comitetul respectiv și sînt mîndru că proiectul de lege al acestuia, care, după cum spuneam, vizează îmbunătățiri substanțiale ale legislației existente, se bazează pe recomandările pe care le-am făcut. Nu sînt prea optimist în privința adoptării proiectului nostru acum, dar sperăm cel puțin să obținem ca legislația actuală să nu fie prelungită pe mai mult de un an, după aceasta urmînd să fie dezbătut și proiectul de lege pe care îl propunem.

L-am întrebat pe interlocutorul nostru despre orientările posibile ale legislației comerciale americane, ținînd seama de dezbaterile ce se desfășoară acum în S.U.A. în legătură cu politica economică.

— Îmi este destul de greu să fac pronosticuri în această privință, a afirmat profesorul Bergman, deoarece lucrurile depind de foarte mulți factori. În Statele Unite există presiuni foarte puternice pentru a apăra acele ramuri industriale care suferă deosebit din cauza protecționismului exercitat de Europa de Vest. Piața Comună europeană, a cărei creare Statele Unite au sprijinit-o viguros, a dus de fapt la restringerea exporturilor S.U.A. către Europa. Președintele Nixon s-a exprimat împotriva protecționismului și pentru continuarea liberalizării în comerțul exterior, dar va rămîne de văzut dacă acest lucru va putea fi aplicat la toate produsele. Multe depind desigur de situația monetară — încă incertă — și de aceea este greu să ne formăm o părere. Situația balanței noastre de plăți este foarte acută. Aceasta în primul rînd datorită războiului în Vietnam. Dacă războiul se va termina atunci dificultățile desigur se vor atenua și în consecință necesitatea protecționismului va slăbi.

Irina VIANU

MONDORAMA

PSIHOCIBERNETICA

PARALEL cu dezvoltarea tehnică, factorii psihologici cuceresc un rol tot mai însemnat în viaţa economică. În prezent, se conturează o nouă ramură ştiinţifică: psihocibernetica. Întemeietorul ei este considerat medicul american dr. Maxwell Malts. Cartea sa a apărut pînă acum în trei milioane de exemplare. Esenţa psihociberneticii —menţionează revista ungară Külkereskedelem—*constă în tendinţa ca conducătorul întreprinderii, să-şi transforme gîndirea şi activitatea în modul cel mai corespunzător ţelurilor urmărite. La cursurile ce se organizează în această materie în unele ţări occidentale, se urmăreşte educarea unei gîndiri pozitive, scopul principal fiind întemeierea unei încrederi în sine, cu relaxarea din timp în timp a nervilor. Se afirmă că aplicarea psihociberneticii scoate la iveală calităţi remarcabile, întăreşte încrederea în sine, sporeşte rezistenţa organismului faţă de tensiunile nervoase.*

UN SECOL DE CALE FERATĂ

PUBLICAŢIA franceză **Revue Générale des Chemins de Fer,** face cunoscute următoarele date referitoare la numărul de kilometri de căi ferate existente în lume — acum o sută de ani şi astăzi:

	1869	1969
S.U.A.	56 450	340 000
Anglia	22 682	22 101
Germania	14 995	45 956
Franţa	13 915	38 682
Spania	4 683	13 276
U.R.S.S.	4 500	138 055
Belgia	2 383	4 737
Elveţia	1 284	2 934
Olanda	954	3 571
România	64	11 007

Ţările menţionate sînt cele în care s-au înregistrat cele mai mari progrese în construcţiile de căi ferate — cu excepţia Angliei care, singură în toată lumea, a regresat.

URBANIZARE....

POTRIVIT unei anchete a Institutului francez pentru cercetări economice şi comerciale aplicate, întreprinsă în rîndul familiilor din regiunea pariziană care locuiesc în condiţii necorespunzătoare, s-a ajuns la concluzia că 2 900 000 persoane (adică aproape o treime din populaţia zonei pariziene, plus periferia) locuiesc în prezent în case declarate de Serviciul de igienă — insalubre sau supraaglomerate. Iată — după **Le Nouvel Observateur** — cîteva amănunte despre condiţiile de viaţă ale acestor aproape trei milioane de persoane: 1/3 din familii locuiesc cîte 4—5 într-o cameră, spaţiul pentru o familie de patru persoane reprezentînd 5,2 mp; 1/4 din familii nu dispun de apă curentă (robinetul aflîndu-se pe coridor, la un alt etaj, sau în curte); 3/4 din familii dispun de apă curentă, dar numai 8,7% posedă un duş propriu; numai 13% au un W.C. în interiorul locuinţei; 40% din familii folosesc lumina artificială chiar şi în cursul verii. O soluţie „mitică" — subliniază săptămînalul citat — ar putea fi găsită în construcţiile de locuinţe populare (H.L.M.); chiria lor ridicată însă, le face inaccesibile pentru 40% din cele 2 900 000 persoane. Situaţia apare cu atît mai îngrijorătoare cu cît — se conchide — cu un secol în urmă, 80% din populaţia totală a Franţei locuia la ţară; peste 20 ani însă, trei francezi din patru vor locui la oraş.

CULMEA SPECULAŢIEI

S-AR PUTEA SPUNE pe drept cuvînt că agentul englez de vînzări imobiliare, Jeffrey Davis, a atins culmea speculaţiei: exploatînd culmea snobismului american, el a vîndut un teren cu un preţ de 142 ori mai mare decît cel pe care îl cumpărase cu un an în urmă. La începutul anului 1968, acest agent a cumpărat la o licitaţie un teren mlăştinos de 25 mii mp pentru suma de 3 500 lire sterline. Terenul achiziţionat avea un mare avantaj: se afla la Stratford of Avon, locul natal al lui Shakespeare. Noul proprietar şi-a împărţit terenul în „loturi" de cîte 30 cmp. pe care le-a scos apoi la vînzare oferind totodată fiecărui cumpărător în dar un bust de gips al marelui poet şi o linguriţă (pentru a scoate un pumn de pămînt în amintire din „lotul" propriu). Toate acestea au fost de ajuns, scrie *L'Express,* pentru a atrage o mare mulţime de americani din Ohio şi Texas. Ei sînt de părere că o „proprietate" de pămînt în patria lui Shakespeare le asigură acasă un prestigiu mai mare decît un bazin de înot propriu.

Fantezia acestor speculanţi pare să fie inepuizabilă. Un anticar din Londra vinde titluri de nobili a căror viţă s-a stins. Cumpărătorul poate să achiziţioneze pentru 7 lire sterline actul de conferire a titlului şi stema, pe care poate să o ataşeze la „Cadillac"-ul său şi să o afişeze pe frontispiciul casei. Anticarul spune că titlurile nu sînt neapărat originale, dar vara vinde turiştilor cam 700—1 000 bucăţi pe săptămînă. De curînd a deschis o filială şi la Stratford.

HOMO LUDENS

SE PRETINDE că aproape de totdeauna omul a fost posedat de demonul jocului de cărţi. De-a lungul secolelor, cărţile au constituit o destindere în cadrul unei existenţe cotidiene dificile, la fel ca şi azi, în condiţiile unei vieţi contemporane agitate. Este greu totuşi de precizat în ce ţară şi cine a practicat mai întîi acest gen de distracţie (care a atins în prezent 248 maniere de a juca). Cert este însă că în prezent, unele ţări, au făcut din fabricarea cărţilor de joc o adevărată industrie. Printre ele, Belgia ocupă un loc preponderent, cu o tradiţie care trebuie căutată în cel de-al XIV secol, la curtea ducilor de Brabant. În regiunea Turnhout de exemplu, trei fabricanţi (Biermans, Brepols şi Van Genechten) au reuşit să producă împreună în 1967, circa 900 000 kg cărţi de joc, de toate modelele şi dimensiunile, din care 525 000 kg au fost vîndute în 56 ţări. Totalul încasărilor s-a ridicat în 1967, la 41 milioane de franci belgieni. În prezent, pentru a mări încasările, autorităţile din Turnhout, au iniţiat deschiderea mai multor expoziţii cu teme folclorice, istorice şi sociale, legate de industria cărţilor de joc, şi a unui muzeu permanent, în care va fi expus patrimoniul cultural şi artistic al acestei industrii. O atracţie turistică, unică în felul său.

FĂRĂ TRANSBORDARE

NU DE MULT a pornit în prima cursă noul vas maritim, purtător de şlepuri, construit în Japonia. Cu ajutorul unei macarale mobile de 510 tone, (ce se poate deplasa pe întreaga lungime a vasului), sînt ridicate şi aşezate 73 de şlepuri containere, lungi de 19 m. fiecare. Şlepurile au fost încărcate pe Rhin, de unde s-au îndreptat spre porturile fluviale ale S.U.A. La sosirea vasului purtător, şlepurile sînt lăsate pe apă şi ele pornesc pe cursul fluviului, sau ajung la destinaţie remorcate.

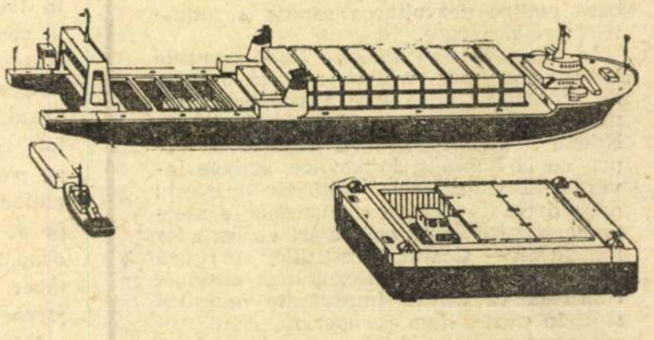

În orice caz, arată. **Paris-Match,** *noua metodă exclude în întregime transbordarea mărfurilor.*

ŞI ACUM, POLIETILENA SUPRADENSĂ

MATERIALELE PLASTICE CONTINUĂ OFENSIVA. Pentru anul 1985, se prevede că cifra de afaceri a industriei materialelor plastice să atingă nivelul celei a oţelului. Este explicabilă aşadar importanţa acordată noului material plastic: polietilena supradensă. La Anvers (Belgia), a intrat recent în funcţiune o uzină producătoare de polietilenă supradensă, calculată la o capacitate de 30 000 tone pe an. Pînă în prezent, investiţiile în această direcţie, s-au ridicat în Belgia la 600 milioane franci.

Calităţile acestui material par a fi miraculoase: densitatea sa ridicată şi proprietăţile puternic cristaline îi dau o rigiditate deosebită, rezistenţă mecanică şi impermeabilitate la gaze şi vapori; greutatea moleculară medie îi conferă rezistenţă mare la şocuri şi fisurări în cazul exercitării unor forţe mecanice oarecare.

În Europa occidentală consumul acestui produs este apreciat a creşte în proporţie anuală de 20%. În S.U.A., consumul anual pe locuitor a şi atins 2,35 kg (faţă de 0,7 kg în Europa).

STATISTICĂ INTERNAŢIONALĂ

ECONOMICITATEA ÎN TRANSPORTURI

NIVELUL cheltuielilor de transport al mărfurilor constituie o problemă acută îndeosebi în cazul produselor cu volum mare şi valoare redusă. Diversitatea mijloacelor de transport moderne permite o alegere judicioasă în raport cu natura încărcăturii, cu distanţa pînă la destinaţie, cu ritmul de aprovizionare necesar etc. În general, se constată că ponderea cheltuielilor de transport per tonă de marfă evoluează invers proporţional cu volumul încărcăturii respective.

O statistică realizată pe baza datelor furnizate acum cîţiva ani de 20 de societăţi petroliere din 8 ţări vest-europene arată că, în transportul de ţiţei sau produse petroliere, costul expedierii acestora cu autocisterne poate depăşi de circa 200 de ori nivelul său în cazul utilizării de petroliere cu un deplasament de 150 000 de trb. Scara cheltuielilor pentru diferite mijloace de transport este prezentată în tabelul alăturat. Diferenţele considerabile existente explică, în mare parte, ascensiunea vertiginoasă a supertancurilor şi expansiunea rapidă a reţelei de conducte petroliere în ultimele decenii.

Cheltuielile comparative de transport
(în franci francezi, per 100 t/km)

Mijlocul de transport	Costul	Mijlocul de transport	Costul
Autocisternă	112,4—170,4	de 20 000 000 tone/an	4,4
Şalandă	39,4	de 50 000 000 tone/an	2,4
Navă-cabotier	9,8— 19,6	Petrolier:	
Conductă:		de 10 000 trb	3,6
		de 20 000 trb	2,2
de 1 000 000 tone/an	36,3	de 30 000 trb	1,8
de 2 000 000 tone/an	14,4	de 50 000 trb	1,4
de 5 000 000 tone/an	10,4	de 70 000 trb	1,1
		de 100 000 trb	0,9
de 10 000 000 tone/an	7,3	de 150 000 trb	0,8

Sursa: Problémes économiques, nr. 1 101/1969, pag. 19.

PROLETARI DIN TOATE ȚĂRILE, UNIȚI-VĂ !

viața economică

ORIENTARE - DOCUMENTARE - TEORIE • ECONOMIE NAȚIONALĂ - ECONOMIE MONDIALĂ

ANUL VII nr. 21 (299)
VINERI
30 mai 1969
REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA
str. Nicolae Iorga nr. 36
BUCUREȘTI
Telefon 11 78 76
20 PAGINI ● 2 LEI

CONGRESUL AL X-LEA AL P.C.R.

UN EVENIMENT DE IMPORTANȚĂ DEOSEBITĂ PENTRU ÎNFLORIREA ROMÂNIEI SOCIALISTE

ISTORIA marilor înfăptuiri ale desăvîrșirii construcției socialiste va consemna în curînd un nou eveniment cu profunde și multiple semnificații în viața politică economică și socială a țării — **Congresul al X-lea al Partidului Comunist Român.**

Conform hotărîrilor recentei Plenare a C.C. al P.C.R., Congresul al X-lea va dezbate și va adopta hotărîri în probleme de importanță cardinală pentru continuarea la nivele calitativ superioare a construcției socialiste în România, pentru situarea ei pe noi culmi ale progresului material și spiritual.

El va face bilanțul realizărilor poporului nostru, obținute, sub conducerea partidului, în perioada ce s-a scurs de la Congresul al IX-lea, și va direcționa efortul de dezvoltare al țării în perspectiva deceniului viitor.

Problemele propuse a fi discutate de forul cel mai înalt al partidului, analiza temeinică a îndeplinirii soluțiilor și măsurilor elaborate și a cerințelor de perspectivă ale dezvoltării societății noastre — oglindesc grija partidului pentru asigurarea transpunerii în viață a principiilor preconizate, înalta răspundere cu care sînt studiate progresele obținute și desprinse căile și mijloacele multiplicării lor continue.

O privire retrospectivă asupra celor 4 ani ce s-au scurs de la Congresul al IX-lea ne înfățișează

(Continuare în pag [illegible]

PRIORITĂȚI ȘI URGENȚE PE ȘANTIERELE DE CONSTRUCȚII-MONTAJ

viața economică

Săptămînal editat de Societatea de Științe Economice din România

SUMAR

nr. 21 din 30 mai 1969

■ ECONOMIE NAȚIONALA

Investiții :

Priorități și urgențe pe șantierele de construcții-montaj de ing. **Ion V. Ceciu**, director Direcția centrală de statistică (pag. 3)

Aprovizionarea tehnico-materială :

Armonizarea intereselor beneficiarilor cu ale furnizorilor de **C. Dragomir**, Intreprinderea de aprovizionare, Municipiul București. (pag. 4)

Reflecții :

Unde ne sînt visătorii ? de acad. **Grigore C. Moisil**

Prețuri :

Cum să se realizeze urmărirea statistică a prețurilor cu ridicata. de **Gh. Sică**, director adjunct în C.S.P. (pag. 5)

Cooperația meșteșugărească brașoveană : Un inventar de probleme ce-și așteaptă rezolvarea de **Elena Fokt, A. Ciobanu și Zoltan Fokt** economiști — Brașov. (pag. 6)

Inzestrarea electro-energetică și creșterea productivității muncii de dr. **D. Pugna** (pag. 7)

■ INTREPRINDEREA

Concretul de **C. Cojocaru**

Statica și dinamica autorității de **Mihai Dumitrescu**

Cadre și răspunderi :

ing. **George Moșinoiu** de **Viorica Baba** (pag. 10—11)

■ TEORII ● IDEI

Ideologia burgheză în fața luptei tinerelor state pentru independență economică. de dr. **N. S. Stănescu** (pag 13)

Șantier științific :

dr. **Maria Stănescu**

Cărți : Creșterea productivității muncii de **Florin Duca** (pag. 14)

Blocnotes de **Costin Murgescu** (pag. 15)

■ ECONOMIE MONDIALĂ

Italia : Ritmuri și structuri în schimbare. de **C. Ungureanu** (pag. 16)

Mecanismele capitalismului monopolist de stat :

Proprietate de stat de **Sorica Sava** cercetător științific principal și **Elena Cosmescu** cercetător științific la I.C.E. (pag. 17)

Însemnări de la Tîrgul internațional :

Budapesta '69 de **Gheorghe Crețoiu** (pag. 18)

Conjunctura economiei capitaliste :

Balanțe dezamăgitoare (pag. 19)

Statistică internațională :

Tendințe în exporturi. (pag. 20)

COLEGIUL DE REDACȚIE

Gh. Doigu (redactor șef), **P. Alexiu, N. Armencoiu, Gh. Badrus, M. Bulgaru, Gh. Crețoiu** (redactor șef adjunct), **T. Cristureanu, D. Dumitriu, Em. Florescu, C. Ionescu, C. Murgescu**, membru corespondent al Academiei, **P. Năvodaru, R. Negru, I. Olteanu** (redactor șef adjunct), **V. Petrescu** (secretar general de redacție), **I. Rachmuth**, membru corespondent al Academiei, **V. Rausser, C. Topor, S. Țaigăr, I. Văcărel, I. Zaharia**

Tiparul : Intreprinderea Poligrafică „Informația", str. Brezoianu nr. 23—25

40 470

(Urmare din pag. 1)

tabloul vast al unei activități efervescente de perfecționare continuă a forțelor și relațiilor de producție, a formelor suprastructurale, a tuturor laturilor vieții noastre sociale.

Pornind de la postulatul că la baza înfloririi multilaterale a României socialiste stă dezvoltarea economiei naționale. documentele Congresului al IX-lea, ale Conferinței Naționale și ale plenarelor Comitetului Central al P.C.R. au indicat ca principale căi în vederea atingerii acestui scop, creșterea prioritară a industriei, în condițiile asigurării dezvoltării armonioase și echilibrate a tuturor ramurilor economiei naționale, al ridicării nivelului calitativ al producției și al activității economice în ansamblu, prin promovarea consecventă a cuceririlor științei și tehnicii. Progresele societății noastre sînt legate nu numai de puternica dezvoltare a forțelor de producție și de perfecționarea relațiilor de producție socialiste, ci și de îmbunătățirea formelor și metodelor de conducere și organizare a întregii vieți economice. Aplicarea treptată, pe baza unor experimentări și chibzuirii temeinice, a măsurilor prevăzute de Conferința Națională a P.C.R. privind perfecționarea conducerii și planificării economiei, în condițiile dinamismului caracteristic economiei românești, a fost de natură să accelereze procesul de valorificare a potențelor și virtuților socialismului, să ducă la creșterea eficienței activității în toate domeniile vieții social-economice.

Concepută ca un tot ale cărei verigi se articulează în mod armonios, perfecționarea conducerii vieții economice și sociale a vizat laturi multiple : reorganizarea administrativ teritorială, îmbunătățirea activității de cercetare științifică și a învățămîntului, introducerea noilor sisteme de pensionare și salarizare, întărirea legalității socialiste etc.

Toate aceste măsuri, rod al unei activități vaste desfășurate de partid într-o perioadă de numai patru ani, definesc dinamismul și spiritul înnoitor, profund științific cu care sînt abordate problemele propășirii României socialiste. Realizările obținute atestă capacitatea partidului de a îmbina în mod armonios ceea ce este general și particular în construcția socialistă de a sesiza cerințele legilor economice obiective în contextul dat de condițiile, particularitățile și etapa de dezvoltare socialistă a țării noastre. Ele constituie, în același timp, o însemnată contribuție pe care partidul și poporul nostru o aduc la întărirea și triumful forțelor socialismului în lume.

Pe coordonatele aceleiași politici clarvăzătoare, animată de grija pentru interesele vitale ale dezvoltării României se înscriu preocupările partidului pentru accelerarea înaintării noastre pe calea desăvîrșirii construcției socialiste și trecerii la comunism. Elaborarea Directivelor privind planul cincinal pe anii 1971—1975 și liniile directoare ale dezvoltării economiei naționale pe perioada 1976—1980 concretizează proiecția progresului viitor, întemeiată pe opțiuni și priorități științific fundamentate, pe cunoașterea profundă a realităților.

Astăzi, mai mult ca oricînd, apare necesitatea de a anticipa și lua în considerare tendințele, posibilitățile și nevoile viitoare. Socialismul are o serie de țeluri proprii, a căror atingere este de neconceput fără existența unui plan central, coordonator. Principalele proporții, nivele și ritmuri ale producției materiale, raportul între acumulare și consum, volumul și structura investițiilor, amplasarea teritorială armonioasă a forțelor de producție, orientarea comerțului exterior sînt tot atîtea laturi ale conducerii economice care impun stabilirea lor planificată, judecarea prin prisma intereselor generale ale înfloririi economiei naționale și a bunăstării poporului. Partidul — al cărui rol conducător în toate domeniile activității politice, economice, ideologice, sociale crește pe măsura complexității operei de construire a socialismului — are sarcina de a explora științific viitorul, de a da acestor țeluri forma concretă a obiectivelor ce urmează a fi atinse si a mobiliza într-un singur șuvoi toate energiile și resursele țării.

Creșterea rolului conducător al partidului în actuala etapă cerută de amploarea și complexitatea sporită a problemelor pe care le ridică desăvîrșirea construcției socialiste și pregătirea premiselor pentru trecerea treptată spre comunism, reprezintă factorul accelerator, care dinamizează întreaga noastră viață economică și socială.

Așa cum sublinia tovarășul Nicolae Ceaușescu, **„pe măsura perfecționării relațiilor de producție socialiste, a ștergerii treptate a deosebirilor esențiale dintre muncitori, țărani și intelectuali, a contopirii claselor sociale, a întăririi unității tuturor membrilor societății, a creării societății unice a oamenilor muncii, se accentuează și mai mult rolul partidului de motor al întregii dezvoltări sociale"**.

Documentele Congresului al X-lea, jalonînd direcțiile de dezvoltare a țării în cincinalul viitor ca și în perspectiva întregului deceniu următor, vor marca indiscutabil un nou pas în mersul nostru înainte pe calea desăvîrșirii construcției socialiste, al satisfacerii nevoilor materiale și spirituale ale maselor.

Urmînd hotărîrea Plenarei Comitetului Central, principalele documente ale Congresului — Tezele C.C. pentru Congresul al X-lea a P.C.R., precum și proiectul de directive privind planul cincinal pe anii 1971—1975 și liniile directoare ale dezvoltării economiei naționale pe perioada 1976—1980 — vor fi supuse dezbaterii largi a organizațiilor de partid și întregii opinii publice. Ele vor putea fi îmbogățite și perfecționate prin propunerile și sugestiile aduse de experiența și înțelepciunea maselor de oameni ai muncii. Această practică, devenită curentă în viața partidului și statului definește largul democratism ce caracterizează orînduirea noastră, posibilitățile nelimitate ale maselor de a aduce un plus de gîndire și experiență la rezolvarea unor probleme hotărîtoare pentru evoluția vieții noastre materiale și spirituale. Dezbaterea publică, deschisă a politicii interne și externe a partidului și statului oferă oamenilor muncii posibilitatea de a participa, în mod nemijlocit, la conducerea statului, a treburilor obștești.

Dezbaterea proiectului de Directive în perioada ce ne desparte de Congresul al X-lea constituie un prilej de analize competente, de stimulare a energiilor creatoare ale întregii națiuni pentru înfăptuirea sarcinilor de plan pe 1969, an hotărîtor al cincinalului.

Executarea exemplară a sarcinilor de producție, efectuarea la termen a investițiilor și atingerea parametrilor proiectați, realizarea lucrărilor agricole în condiții optime, ca și îndeplinirea ansamblului de măsuri luate de partid în toate domeniile activității științifice și culturale sînt principalele coordonate prin care se exprimă aportul maselor la înflorirea patriei socialiste.

Hotărîrea oamenilor muncii de a veni în întîmpinarea Congresului al X-lea al P.C.R. și a celei de-a 25-a aniversări a eliberării patriei cu noi și importante realizări în toate domeniile de activitate constituie expresia adeziunii lor depline la politca științifică internă și externă a partidului, fidelă intereselor poporului nostru, cauzei socialismului și păcii în lume.

CURIER

● Calculul cîștigului mediu

ANIȘOARA IANCU, inginer șef, Uzinele Ceramice, Ploiești. *H.C.M. la care vă referiți n-a adus modificări metodologiei de calcul a salariului (cîștigului) mediu și nici n-a prevăzut restrîngerea elementelor de salariu care îl constituie.*

● Acordarea concediului de odihnă

GAVRIL ROMAN, Dej. *Așa cum arătați în scrisoarea dv., instrucțiunile cu nr. 1618/1968 ale Ministerului Muncii au fost anulate. In consecință referirea la aceste instrucțiuni este ineficientă. După cum vă este cunoscut, potrivit reglementării anterioare (H.C.M.nr. 186/1959) acordarea concediului de odihnă, pentru noii angajați era condiționată de prestarea unui stagiu neîntrerupt în muncă de cel puțin 11 luni. De asemenea, noua reglementare (legea nr. 27/1968) prevede în mod expres că concediul de odihnă se acordă în fiecare an calendaristic, cu excepția situațiilor cînd, din motivele limitativ prevăzute de lege, concediul a fost reprogramat pentru anul următor, caz în care se poate efectua separat sau cumulat cu concediul pe acel an. Desigur că atunci cînd se pune problema eventualei compensări a concediului în bani, restanța neefectuată, în raport cu anul de muncă, se ia în considerare la lichidarea drepturilor angajaților.*

● Muncă nenormată

EMIL GRAMA, București. *Conform art. 49 din Codul Muncii, ministerele și celelalte organe centrale, de acord cu uniunile sindicatelor de ramură, trebuie să stabilească categoriile de salariați cu funcții de răspundere tehnică sau administrativă a căror muncă nu se limitează la timp de lucru de 8 ore. In afara acestor categorii de angajați, toți ceilalți salariați care lucrează după orele de program sînt îndreptățiți să primească plata pentru orele suplimentare prestate, cu respectarea prevederilor art. 39[1] și 57 din Codul Muncii sau, dacă cei în cauză solicită aceasta, să li se compenseze aceste ore cu timp liber corespunzător.*

● Promovare

MATILDA COSTEA, Moinești. *Aprobarea dată în condițiile legale la ocuparea unei funcții pentru care nu îndepliniți condițiile de studii, se referă* **exclusiv** *la funcția respectivă precum și la cele echivalente. Trecerea de la funcția de contabil II la cea de contabil I, constituie* **o promovare**. *O asemenea trecere nu poate fi făcută decît de către angajații care îndeplinesc condițiile prevăzute de anexa IV B aprobată prin H.C.M. nr. 328/1967.*

● Încadrare în funcția de contabil I

CONSTANȚA PIRVĂNESCU, Balș. *Fiind absolventă a învățămîntului mediu de cultură generală, perioada cît ați funcționat ca oficiant P.T.T.R. se ia în considerare ca vechime în funcții economice medii. Pentru a putea fi promovată în funcția de contabil I, întrucît nu sînteți absolventă a învățămîntului mediu economic, este necesar să aveți un stagiu în funcții economice de cel puțin șapte ani. In cadrul acestui stagiu, doi ani puteau fi prestați, conform prevederilor pct. 6 din anexa VI B aprobată prin H.C.M. 328/1967, în funcții de casier, calculator, facturist sau în altele similare.*

● TITUS MARIN, **Uzina „Metalica", — București —** Dacă, fiind licențiat al fostei Academii Comerciale, ați îndeplinit în anii 1949—1951 funcția de revizor contabil, stagiul de muncă prestat se ia în considerare ca stagiu în funcții economice superioare, pentru a căror ocupare se prevede absolvirea învățămîntului superior economic. Acest stagiu se include deci în cel necesar pentru ocuparea funcției de economist principal. Hotărîtor în situația dv. este faptul că ați ocupat o funcție economică și că erați în perioada respectivă absolvent al învățămîntului superior economic.

INVESTIȚII

PRIORITĂȚI ȘI URGENȚE PE ȘANTIERELE DE CONSTRUCȚII-MONTAJ

ANALIZÎND mersul investițiilor pe primele patru luni din 1969, rezultă că beneficiarii de investiții și-au realizat planul anual în proporție de numai 24,7%, iar la lucrările de construcții-montaj de 25,2%. Comparativ cu realizările din perioada corespunzătoare a anilor 1967 și 1968, procentul de îndeplinire a planului în primele patru luni ale acestui an este mai mic.

Deși în această perioadă unii beneficiari au dobîndit realizări mai bune (Ministerul de Construcții pentru Industria Chimică și Rafinării —33,8%, Ministerul Petrolului 31,1%, Ministerul Căilor Ferate —29,1%, Ministerul Energiei Electrice —29,0%, Ministerul Industriei Metalurgice —28,1%), numeroși titulari de investiții au realizat în perioada ianuarie-aprilie 1969 un volum de investiții care nu atinge nici nivelul planificat ce trebuia îndeplinit în trimestrul I a.c. În această situație se află Ministerul Industriei Alimentare (20,0%), Ministerul Industriei Construcțiilor (21,4%), Consiliul Superior al Agriculturii (21,4%), Ministerul Transporturilor Auto, Navale și Aeriene (21,4%), Ministerul Industriei Ușoare (22,1%), Consiliile populare județene (22,4%) etc.

Ceea ce pare de neînțeles este faptul că, deși în aprilie condițiile climaterice au fost mai favorabile decît în lunile anterioare, unele ministere titulare de investiții au realizat volume cu mult mai mici decît în luna precedentă: Ministerul Industriei Construcțiilor de Mașini 5,1% (față de 11,6%), Ministerul Energiei Electrice 7,5% (față de 12,1%), Ministerul Minelor 6,6% (față de 10,2%).

Dintr-o analiză a mersului lucrărilor de investiții la 109 șantiere importante, rezultă că gradul de îndeplinire a planului anual de investiții este de 33% și peste, la 24 santiere, între 24—33% la 23, între 17—24% la 23 și sub 17% la 39 șantiere. Cele 39 de șantiere la care gradul de îndeplinire a planului anual este sub 17%, se localizează astfel: 7 la Ministerul Industriei Chimice, 5 la Ministerul Industriei Construcțiilor, 3 la Ministerul Economiei Forestiere, 5 la Ministerul Industriei Ușoare, 5 la Ministerul Industriei Alimentare, 4 la Consiliul Superior al Agriculturii, iar restul la alte organe centrale.

ESTE ÎMBUCURATOR faptul că, deși în cursul primelor 4 luni ale anului curent, s-au pus în funcțiune fonduri fixe care reprezintă 12,6% din planul anual, totuși realizările din această perioadă au fost cu 29,2% mai mari decît cele din perioada corespunzătoare a anului 1968. Din numărul total de 132 capacități și obiective prevăzute a se da în funcțiune în această perioadă, au fost realizate însă pînă la 30 aprilie a.c. numai 84. În afară de acestea, au mai fost date în funcțiune încă 13 capacități și obiective cu termene în lunile următoare. Din cele 48 capacități și obiective care trebuiau puse în funcțiune pînă la 30 aprilie, 18 sînt capacități de producție industrială și agrozootehnice, 5 amenajări pentru irigații.

Din totalul capacităților nepuse în funcțiune în termen, 8 sînt din cele care trebuiau date în exploatare pînă la 31 decembrie 1968. Pentru acestea s-au stabilit în acest an noi termene, dar care constatăm că nu au fost respectate nici acum. Unele din aceste capacități prezintă o importanță deosebită pentru economia națională: 33 350 tone/an cu alcooli prin oxosinteză la Combinatul chimic Rîmnicu Vîlcea, 15 000 tone/an profile ușoare și mijlocii la Uzina Laminorul Brăila, 22 000 mc/an placaj la Complexul pentru industrializarea lemnului Tîrgu-Jiu, 400 tone/24 ore semințe floarea soarelui și 150 tone/24 ore semințe soia la Fabrica de ulei-Slobozia, 2000 tone/an lapte praf la Fabrica de produse lactate-Timișoara, 4500 tone/an preparate de carne la Întreprinderea de industrializarea cărnii-Pitești.

Întîrzierile înregistrate în punerea în funcțiune a unor capacități de producție lipsește economia națională de importante cantități de produse care urmau a se fabrica de către acestea. După unele calcule orientative, de la data planificată a fi puse în funcțiune pînă la termenul la care se preliminä a fi date în exploatare, cantitatea de produse ce urma a fi livrată economiei reprezintă: 115 mii MW la Centrala termoelectrică-Deva, 1500 tone profile ușoare la Uzina Laminorul-Brăila, 500 tone lapte praf la Fabrica de produse lactate-Timișoara, 2200 tone ulei comestibil și 5300 tone șroturi la Fabrica de ulei-Slobozia, 3400 mc placaj la Complexul pentru industrializarea lemnului Tîrgu-Jiu, 50 mii hl bere la Fabrica de Bere-Pitești.

CE FACTORI au determinat și mai determină încă aceste rămîneri în urmă? În afara timpului nefavorabil, care a influențat în oarecare măsură mersul lucrărilor în primele trei luni ale anului, sînt altele care se perpetuează de la o perioadă la alta, de la un an la altul:

I. **Utilajele tehnologice constituie o problemă care deși a fost analizată de organele competente în diferite împrejurări, nu a fost rezolvată în întregime, ceea ce face ca în acest domeniu să mai existe unele fenomene negative:**

● nelivrarea la termenele contractate a utilajelor tehnologice și, în unele cazuri, nici la termenele luate prin angajamente ulterioare. Aceasta arată că indicația dată, de a se acorda întîietate livrării utilajelor necesare capacităților cu termen de punere în funcțiune în acest an, nu se respectă de către unele întreprinderi furnizoare. Asemenea situații sînt la Ministerul Energiei Electrice (utilaje în valoare de 47,8 milioane lei pentru 5 capacități de producție), Ministerul Industriei Metalurgice (utilaje în valoare de 28,8 milioane lei pentru 12 capacități), Ministerul Industriei Construcțiilor (utilaje în valoare de 16,5 milioane lei pentru 7 capacități);

● necontractarea unor utilaje chiar pentru unele capacități cu termene de punere în funcțiune în acest an. Asemenea situații există la Ministerul Industriei Construcțiilor de Mașini, Ministerul Industriei Construcțiilor, Ministerul Industriei Metalurgice, Ministerul Energiei Electrice, Ministerul Industriei Chimice, Ministerul Economiei Forestiere, Ministerul Industriei Ușoare și Ministerul Industriei Alimentare;

● necorelarea termenelor de livrare a utilajelor cu termenele de montaj are serioase repercusiuni. Pe de o parte, unele șantiere nu au asigurate utilajele la termenele necesare, iar pe altele există utilaje provenite atît din țară cît și din import, care stau nemontate de timp îndelungat. La Combinatul siderurgic-Galați de pildă, stau nemontate de mai bine de 14 luni utilaje în valoare de peste 25 milioane lei din care unele (cu o valoare de 14 milioane lei) achiziționate din import, iar la Combinatul siderurgic-Hunedoara în valoare de 37 milioane lei, unele din acestea fiind procurate încă din anul 1964. Cazuri asemănătoare sînt și la unele șantiere din cadrul ministerelor industriei construcțiilor de mașini, industriei chimice, industriei ușoare și economiei forestiere.

II. **Executarea de către organizațiile de construcții-montaj, în primele patru luni, a unui volum mic de lucrări.** Deși în luna aprilie ritmul de execuție s-a îmbunătățit, în general, totuși circa 25% din totalul întreprinderilor de construcții republicane (în afară de faptul că nu au reușit să recupereze rămînerile în urmă din trimestrul I a.c.) nu și-au realizat nici sarcina planificată pe luna respectivă. În această situație se află 3 întreprinderi din cadrul Ministerului Industriei Construcțiilor de Mașini, 6 de la Ministerul Industriei Construcțiilor, 5 de la Ministerul Căilor Ferate, două de la Comitetul de Stat al Apelor, 6 de la Consiliul Superior al Agriculturii etc.).

III. **Neasigurarea sau folosirea necorespunzătoare în unele cazuri a forței de muncă.** Dintr-un sondaj efectuat de către organele teritoriale ale Direcției Centrale de Statistică și ale Băncii de Investiții în perioada 1—20 aprilie a.c. pe un număr de 35 șantiere de construcții, a reieșit că în acest răstimp numărul mediu scriptic planificat de muncitori a fost realizat numai în proporție de circa 88%, iar timpul efectiv lucrat (fără timpul lucrat suplimentar), a fost de 93,8%. În cadrul timpului neutilizat (care însumează 175441 om/ore la șantierele respective), 33393 om/ore s-au datorat întreruperilor, 48779 om/ore învoirilor și concediilor fără plată, iar 93269 om/ore (53%) absențelor nemotivate. Timpul lucrat suplimentar în zile lucrătoare, de sărbători și zile de repaus pe aceste șantiere, se ridică la 70643 om/ore. Cu toate că, în ultima vreme s-a insistat asupra necesității organizării activității în două schimburi, din cele 35 șantiere cercetate, la 23 se lucrează numai într-unul singur.

IV. **Nu s-au creat încă toate condițiile pentru începerea lucrărilor la unele obiective noi prevăzute în planul pe anul 1969.** Pînă la 30 aprilie a.c., pentru un număr de 127 obiective nu erau aprobați indicatorii tehnico-economici; la 50 studiile tehnico-economice se aflau în curs de elaborare, iar la 76 documentația se află abea în curs de avizare și aprobare. Dintr-un număr de 202 obiective la care pînă la 31 martie a.c. erau aprobați indicatorii tehnico-economici, la 30 aprilie a.c. era începută execuția numai la un număr de 123 obiective.

→

SĂPTĂMÎNAL — UN GRAFIC COMENTAT

MINUSURI ÎN CHELTUIREA MUNCII VII

ÎN PRIMELE patru luni ale anului curent, pe ansamblul întreprinderilor coordonate de Direcția generală produse finite din lemn (D.G.P.F.L.) din cadrul Ministerului Economiei Forestiere — așa cum reiese din grafic — n-a fost atins nivelul planificat al productivității muncii pe salariat fapt care a determinat pierderea unei producții globale de circa 15 milioane lei. Printre cele 13 unități (din 38 cîte sînt coordonate de către Direcția generală amintită) care nu și-au realizat prevederile de plan la productivitatea muncii, se numără **C.I.L. Brăila, I.P.R.O.F.I.L. „Libertatea"-Cluj, C.I.L. Rm. Vîlcea, C.I.L. Caransebeș.**

Cauzele care au condus la aceste rămîneri în urmă sînt multiple. Astfel, în **utilizarea timpului de muncă** au apărut numeroși „pori" care au diminuat simțitor indicele de utilizare a fondului de timp maxim disponibil. Numai în primul trimestru, datorită întreruperilor, învoirilor și concediilor fără plată de o zi întreagă și în cadrul schimbului, absențelor nemotivate și a altui timp nelucrat, la C.I.L. Brăila s-au irosit aproape 43 900 ore-om, (indicele realizat fiind de numai 90,97%), la C.I.L. Rm. Vîlcea mai mult de 8 900 ore-om (indice — 95,4%), la C.I.L. Caransebeș 2 200 ore-om (95,96%) și la I.P.R.O.F.I.L. „Libertatea"-Cluj 1 200 ore-om (95,46%).

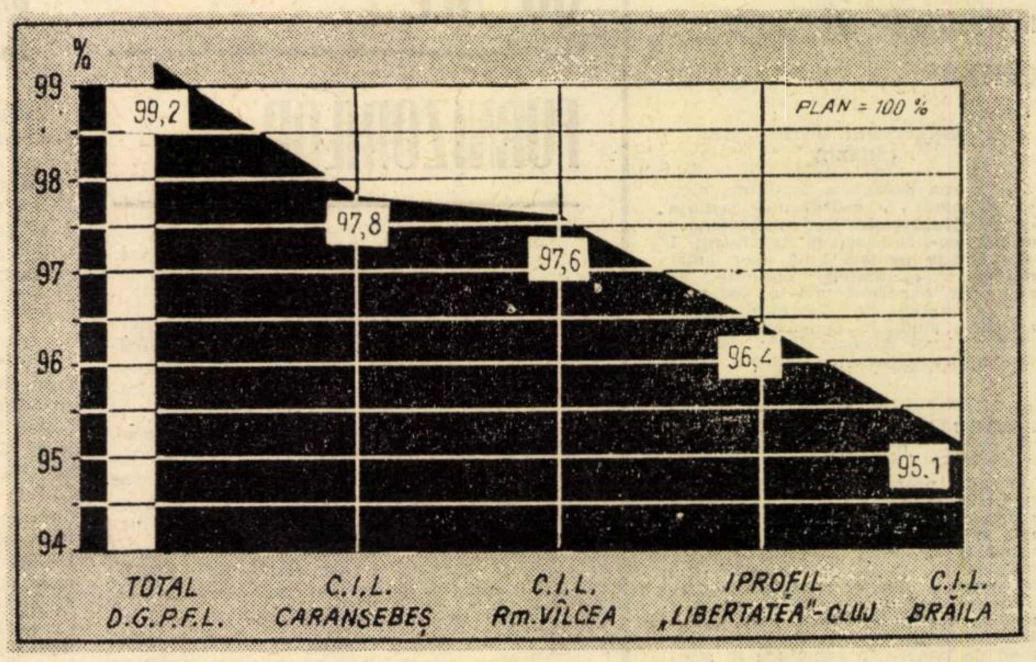

Realizarea productivității muncii (ianuarie — aprilie 1969).

Pierderea de producție globală determinată de irosirea nejustificată a timpului de muncă a însumat la aceste 4 întreprinderi peste 13 900 000 lei. Totodată, timpul lucrat suplimentar a totalizat în unitățile de la Brăila, Rm. Vîlcea și Cluj peste 14 300 ore-om.

Utilizarea necorespunzătoare a timpului de lucru, ca și **slaba preocupare pentru mecanizarea operațiilor auxiliare** au condus în primele 4 luni la depășirea numărului planificat de muncitori (la Brăila cu 84, la Caransebeș cu 49, la Rm. Vîlcea cu 43, și la „Libertatea"-Cluj cu 42). Fluctuația mare cît și insuficienta preocupare pentru ridicarea gradului de calificare și specializare a cadrelor au contribuit, de asemenea, într-o măsură însemnată, la diminuarea productivității muncii.

Pentru ca sarcina de realizare a productivității muncii să fie îndeplinită, recuperîndu-se și rămînerile în urmă din prima parte a anului, se impune ca atît comitetele de direcție, cît și Ministerul Economiei Forestiere să ia măsuri eficiente care să asigure îmbunătățirea organizării producției, fundamentarea mai judicioasă a normelor de muncă, mai buna utilizare a timpului de lucru disponibil, perfecționarea calificării cadrelor, utilizarea deplină a mijloacelor mecanizate, într-un cuvînt înlăturarea tuturor cauzelor subiective care fac ca potențialul întreprinderilor să nu fie întrutotul fructificat.

ACCELERAREA ritmului de lucru, în vederea recuperării rămînerilor în urmă, pe de o parte, și scurtarea termenului de dare în funcțiune a unor obiective, pe de altă parte, necesită eforturi deosebite din partea tuturor factorilor care, într-un fel sau altul, își aduc contribuția la realizarea planului de investiții. În primul rînd, este necesar ca, **pe toate șantierele, să se ia măsuri eficiente pentru organizarea judicioasă a muncii și a producției.** Este nevoie să se stabilească grafice de lucru și să se militeze activ pentru respectarea lor întocmai, astfel încît fazele de construcții și apoi cele de montaj să se desfășoare în mod ritmic.

Cu o deosebită acuitate se pune problema **folosirii judicioase a utilajelor, a forței de muncă și a timpului de lucru.** Este necesar să fie preîntîmpinate, printr-o organizare eficientă a reparării și întreținerii utilajelor, defecțiunile mecanice și electrice, să se evite ca o serie de utilaje de mare randament să stea inactive. Nu trebuie uitat nici o clipă că orice folosire nerațională a utilajelor de construcții încarcă în mod nejustificat costurile construcțiilor și în plus, duce la întîrziere în realizarea planului fizic. De asemenea, în condițiile în care pe unele șantiere lipsește forța de muncă — îndeosebi cea calificată — **este nevoie să se introducă o serioasă disciplină a muncii, prețuirea fiecărui minut de lucru, să se pună stavilă absențelor și învoirilor nejustificate de la lucru.**

Obiectivul principal al titularilor de investiții trebuie să fie **punerea în funcțiune la termen și chiar înainte de timpul planificat a noilor capacități de producție.** Toate eforturile se cer îndreptate spre realizarea planurilor fizice ale construcțiilor, începerea montării la termen a utilajelor tehnologice. Aceasta presupune nu numai corelarea termenelor de contractare a utilajelor, dar și respectarea întocmai de către întreprinderile furnizoare a prevederilor contractuale. Nu se poate admite ca pe unele șantiere să lipsească utilajele tehnologice, în timp ce pe altele să se afle imobilizate de luni și chiar ani, zeci și chiar sute de milioane de lei în mașini și instalații, care nu pot fi montate pentru a produce. Titularii de investiții și construcții nu trebuie să omită faptul că o parte din obiectivele noi au fost planificate să dea în acest an producție și nepunerea lor în funcțiune la termen privează economia națională de o serie de produse necesare atît pentru nevoile interne, cît și pentru export.

Paralel cu realizarea exemplară a sarcinilor de investiții pe acest an, **este nevoie ca titularii acestora să privească și în perspectivă, pregătind în bune condițiuni planul pentru 1970.** În acest sens, este necesar să se ia toate măsurile pentru elaborarea indicatorilor tehnico-economici și a documentelor tehnice.

ing. Ion V. CECIU
director
Direcția Centrală de Statistică

Combinatul siderurgic Galați: pe șantierul celui de-al doilea furnal de 1700 m^3

DIN ACTIVITATEA INSTITUȚIILOR ECONOMICE CENTRALE

● MINISTERUL INDUSTRIEI CHIMICE

În prima decadă a lunii mai a.c., s-a dezbătut, în cadrul unei ședințe de colegiu, realizarea indicatorilor economico-financiari în trimestrul I a.c. Tot în această lună s-au mai discutat: rezultatele obținute în aplicarea experimentală a sistemului îmbunătățit de salarizare, stadiul aplicării studiilor elaborate în cadrul acțiunii de organizare științifică a producției și a muncii.

● MINISTERUL DE CONSTRUCȚII PENTRU INDUSTRIA CHIMICĂ ȘI RAFINĂRII

Printre problemele care s-au dezbătut în luna mai a.c. în cadrul ședințelor de colegiu se numără: măsurile luate de către comitetele de direcție din întreprinderi pentru realizarea planului pe trimestrul II a.c. și recuperarea restanțelor din prima parte a anului; analiza stadiului lucrărilor de construcții-montaj la obiectivele cu termen de punere în funcțiune în sem. I a.c. și măsurile pentru devansarea intrării în producție a altor capacități; nivelul realizării investițiilor proprii; stocurile supranormative de materiale la sfîrșitul lunii aprilie a.c. și căile lichidării acestora, etc.

● MINISTERUL INDUSTRIEI ALIMENTARE

Pe agenda ședințelor de colegiu din a doua jumătate a lunii mai au figurat probleme ca: rezultatele experimentării noului sistem de salarizare; situația stocurilor supranormative la sfîrșitul lunii aprilie; stadiul realizării indicatorilor proiectați la noile capacități de producție puse în funcțiune etc.

APROVIZIONAREA TEHNICO-MATERIALĂ

ARMONIZAREA INTERESELOR BENEFICIARILOR CU ALE FURNIZORILOR

UN FACTOR determinant în perfecționarea conducerii și planificării economiei naționale, cu influență directă asupra desfășurării ritmice a proceselor de producție, îl constituie aprovizionarea. Deseori, în rezolvarea problemelor, apar un șir nesfîrșit de greutăți, cu diverse particularități, care îngreunează satisfacerea operativă a cererilor justificate ale întreprinderilor de a li se asigura o aprovizionare corespunzătoare cantitativ, calitativ și, mai ales, la timpul solicitat.

În multe cazuri, *așa cum rezultă din experiența proprie,* **neasigurarea ritmicității în activitatea de aprovizionare este determinată de încrucișările și redistribuirile surselor de aprovizionare.** *Aceste neajunsuri sînt consecința lipsei unui sistem informațional cu ajutorul căruia organele însărcinate cu distribuirea materialelor să poată armoniza interesele beneficiarilor cu cele ale furnizorilor.*

● Suferințele repartițiilor...

CU OCAZIA unei ample analize a îndeplinirii planului pe primele 4 luni ale anului curent, s-a constatat că aprovizionarea cu materiale lemnoase a constituit sectorul cel mai dificil, în care atît încrucișările, cît și redistribuirile au perturbat simțitor în multe întreprinderi procesul de producție. Cauzele care afectează uneori desfășurarea normală a procesului de producție sînt determinate, pe de o parte, de **neconcordanța între solicitările beneficiarilor și repartițiile ministerului în ce privește sortimentele și calitățile materialelor, iar pe de altă parte, de neritmicitatea livrărilor de către furnizori.**

Neritmicitatea livrărilor este de multe ori o consecință a repartizării de sarcini peste capacitatea de producție a furnizorului și nu rareori acestea se acoperă prin redistribuiri și transferări de la un furnizor la altul. Neconcordanța între solicitările beneficiarilor ca sortiment, calitate și repartiții, constitue unul din motivele întîrzierilor în contractarea și livrarea cotelor stabilite. În virtutea experienței, putem afirma că în foarte multe cazuri atît beneficiarii, cît și organele ce au îndatorirea de a emite repartițiile — respectiv D.G.A.D.-urile — își pot împărți vina.Cu măsurile noi luate, aceste deficiențe sînt pe cale de lichidare, ele nemaifiind la discreția unor dispute între beneficiar și furnizor.

● Momente critice ale drumurilor încrucișate

ÎNCRUCIȘĂRILE, redistribuirile și transferările de la un furnizor la altul, au devenit cu adevărat sursa cea mai importantă generatoare de greutăți în desfășurarea normală a procesului de producție. Această cale este des uzitată de furnizori, sub oblăduirea organelor tutelare (pentru realizarea planului propriu), ignorîndu-se faptul că prin acest sistem se compromite îndeplinirea planului de producție la unele întreprinderi beneficiare.

Pentru trimestrul I a.c., de exemplu, cota de cherestea rășinoasă pentru întreprinderile din București, a fost repartizată la Trustul de exploatare, transport și industrializare a lemnului (Tetil) **din Bacău. Deși repartiția a fost emisă de M.E.F. la 9.XI.1968, Tetil-Bacău a afectat cota parte întreprinderilor forestiere de abia la 30 decembrie cu ordin de livrare, iar perfectarea contractelor s-a făcut tocmai la 20.I.1969. Cu toată această întîrziere, la 18.III a.c. Tetil-Bacău transferă de la I.F. Rădăuți 220 mc cherestea rășinoase la I.F.-Piatra Neamț.** Acest transfer a comportat parcurgerea din nou a întregii filiere pentru întocmirea formelor, fapt care a dus la decalarea termenelor de livrare, afectînd serios procesul de producție al beneficiarilor.

Repartițiile pentru lemn rotund s-au plimbat în adevăratul sens al cuvîntului. La 4 octombrie 1968, se emite repartiția 2166/564 pentru 2010 mc la Tetil Pitești. La 2.XII.1968, cu ordinul de livrare 145, acesta dă cantitatea respectivă ca sarcină de livrare Întreprinderii Forestiere-București cu care se încheie la 10.XII. 1968, contractul 145. La 9.I.1968, se primește de la D.G.A.D. anularea cu numărul 3504/1968/856, astfel că contractul rămîne fără obiect.

Pentru același material, necesar în trimestrul II a.c. M.E.F. a emis repartiția 5554/1106 la 6.II, pentru 1236 mc la Tetil Mureș. La 28.III a.c. Tetilul repartizează cantitatea pe întreprinderi forestiere, urmînd ca după aceea să se încheie contractele. Dar la 7 aprilie, încep transferările de la I.F. Sebeș la I.F. Petroșeni și, în acest mod, jumătate din trimestru se pierde cu aceste redistribuiri.

Și un alt exemplu. În cadrul Întreprinderii Forestiere-București există Trafag Periș, care produce și expediază atît cherestea de stejar, cît și de alte specii. Unele unități din Municipiul București cum este, de exemplu, Întreprinderea prestări servicii, primește cherestea de stejar de la Întreprinderea forestieră Lipova, din județul Arad, iar Trafagul Periș, expediază producția sa în alte județe ale țării. De asemenea, cheresteaua de diverse specii se repartizează la I.F. Tarcău care nu produce plop și alte esențe moi, iar cea de la Periș are altă destinație.

Toate acestea atrag după sine prelungirea duratei de aprovizionare, creșterea nejustificată a costului transportului, risipă de energie umană și fonduri (provocate de numeroase manipulări suplimentare), perturbarea procesului de producție la beneficiari, diminuarea veniturilor și scăderea ratei rentabilității. Nu poate fi trecut cu vederea nici faptul că încrucișările afectează serios și mijloacele de transport C.F.R.

● Cînd în locul unui mecanism simplu funcționează birocrația

CAUZELE care duc îndeobște la aceste practici dăunătoare sînt determinate de necunoașterea capacității reale de producție a furnizorului, atît de către D.G.A.D.-uri cît și de către Tetil-urile respective. Pentru a desprinde esența consecințelor negative generate de acest neajuns este suficient să urmărim **fazele de la emiterea repartiției și pînă la onorarea completă a contractului, consumul de timp și implicațiile ce decurg de aici.**

Mecanismul de lucru, extrem de greoi, parcurge obligatoriu fazele: D.G.A.D. emite repartiția către Tetil; acestuia i se transmite comanda; în baza comenzii, Tetilul emite ordine de livrare către întreprinderile forestiere; la rîndul lor, întreprinderile respective întocmesc contractul și, o dată cu el, solicită o nouă comandă numai pentru cota efectivă de livrat. Anularea unei repartiții și emiterea alteia, sau simplul transfer de la o întreprindere forestieră la alta de către Tetil comportă comandă nouă, după care urmează contractul, operație care în cel mai fericit caz durează 20—30 zile pentru perfectare.

O dată contractele perfectate, apar noi greutăți în întocmirea planului de transport, care și el trebuie făcut cu cel puțin 30 zile înainte, pentru ca C.F.R.-ul să planifice vagoane. Nerealizarea în timp util a acestui plan duce la imposibilitatea livrărilor de materiale la termenele contractate sau, în cel mai fericit caz, la plata unor taxe de schimb de destinație, care încarcă nejustificat prețul de cost al materialului.

Pentru evitarea acestor consecințe negative se impune o analiză temeinică a sistemului de circulație a documentelor, care de multe ori, așa cum am arătat, după ce sînt perfectate cu atîta caznă rămîn fără obiect. Se impun, de asemenea, **de urgență măsuri de simplificare a acestor formalități excesive. După primirea comenzii, Trustul de exploatare, transport și industrializarea lemnului ar trebui să indice întreprinderii furnizoare în cuprinsul ordinului de livrare, nu numai cantitatea afectată pentru expediție, ci și caracteristicile materialului și beneficiarii direcți. În acest mod s-ar exclude emiterea celui de al 2-lea rînd de comenzi pentru aceeași repartiție și același material. Primind ordinul de livrare, întreprinderile forestiere să includă această sarcină în planul de transport și să nu aștepte perfectarea contractului, urmînd ca imediat, sau chiar înainte, să înceapă livrarea cotei părți specificate.**

Cunoscînd capacitatea de producție a fabricilor din subordinea lor, precum și sortimentele respective, Tetilurile să emită ordine de livrare numai în măsura în care acestea pot fi onorate. Cînd se ivesc eventuale neconcordanțe, ele trebuie să sesizeze, cu mare urgență, organul emitător de repartiții, pentru ca acesta să le îndrepte spre o sursă cu posibilități sigure de livrare.

★

Am reliefat doar unele neajunsuri din domeniul aprovizionării tehnico-materiale, care generează fenomene economico-financiare negative, influențînd nefavorabil asupra volumului beneficiului, asupra ratei rentabilității. Aceste urmări nu pot fi înlăturate decît printr-o colaborare activă între furnizori și beneficiari, în sensul armonizării desăvîrșite a planului de desfacere cu cel de aprovizionare.

C. DRAGOMIR
Întreprinderea de aprovizionare
Municipiul București

REFLECȚII

UNDE NE SÎNT VISĂTORII?

acad. Grigore C. MOISIL

UNDE NE SÎNT visătorii ? se întreba un poet pe care-l învățam cînd eram în liceu. Il citeau și alții. Mulți. Merita să fie citit. Unde ne sînt visătorii ?

Nu lui i-a răspuns Caragiale : „două la prefectură, două pe piața 11 februarie, două la primărie, două la școala de băieți, unu la școala de fete, unu la spital, două la catrindală la Sf. Nicolae".

Întrebarea ne-am pus-o și noi citind o carte de istoria matematicilor în țara noastră : unde ne-au fost matematicienii ?

Apoi să-i numărăm, coane Fănică. S-au născut între 1901 și 1905 tocmai 12 ; între 1906 și 1910 s-au născut 22 ; între 1911 și 1915 numai 7 ; între 1916 și 1920 s-au născut 10, între 1921 și 1925 tot cam atît, 11 ; între 1926 și 1930 numărul crește la 18, iar între 1931 și 1935 la 21.

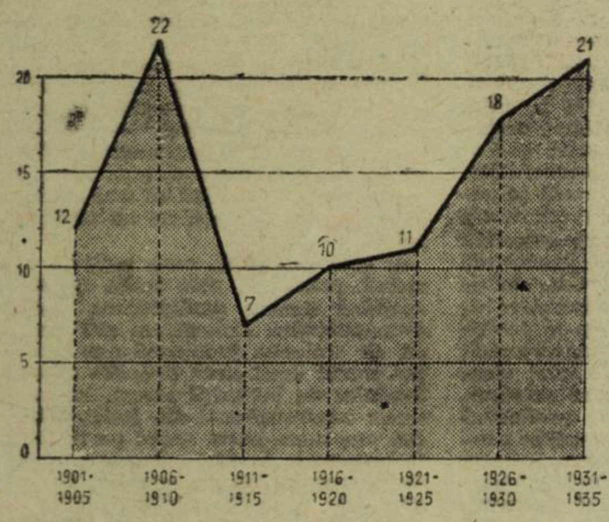

După 1935 îi numărăm data viitoare.

Socoteala e făcută după o carte cu care eu nu sînt de acord în multe privințe ; datele de naștere sînt însă exacte. E incontestabil că față de perioada 1906—1910, perioada 1911—1925 înseamnă o puternică scădere a numărului nașterilor de matematicieni ; apoi avem o nouă creștere : în perioada 1931—1935 s-au născut de trei ori atiția matematicieni cît în perioada 1911—1915. Dar tot atiția s-au născut și în perioada 1906—1910. Deci avem în 1926—1935 o revenire la normalul 1901—1910.

De ce ?

— Cum zic, coane Fănică, unul, două, poate vîntul... ori cine știe...

— Ghiță, apoi nu mă orbi de la obraz, așa.

Nici noi nu putem nega un fenomen ; nu putem să ne orbim, de la obraz.

Să facem istorie.

Poate că matematicianul nu se naște ; poate că se face. Sau, mai exact, poate că societatea îl lasă să se facă, îl ajută sau îl împiedică.

Să fie războiul ?

A avut loc între 1916—1918, deci n-a putut avea efect retroactiv. De altfel, în 1919 se nasc 6 matematicieni, ca în 1906 și ca în 1908. Să ne gîndim că cei născuți între 1900 și 1910 au ajuns studenți cam între 1919 și 1928, iar cei născuți între 1911 și 1925 au ajuns studenți cam între 1929 și 1944.

Eu nu sînt istoric. E vreun istoric să-mi explice ? De ce studenții din 1919—1928 au avut talent la matematici, iar cei dintre 1929 și 1944 n-au avut ? Unde erau matematicienii ? De ce s-au ascuns ca să reapară ?

I-a luat vîntu, coane Fănică ?

Eu nu sînt istoric, dar am trăit pe vremea aceea. Am intrat în facultate la matematici în 1923 și la politehnică în 1924. Mi-am luat doctoratul în matematici în 1929 și diploma de inginer n-am luat-o niciodată. Eu nu sînt istoric dar am amintiri.

Îți mai aduci aminte, Doamnă ? — cînta în tinerețea mea un țigan sentimental.

Îmi mai aduc aminte.

Eu am fost numit conferențiar în 1931 toamna. Din 4 iunie 1929 pînă în noiembrie 1931 am stat. Doctor. Adică am lucrat matematică, dar slujbă n-am avut.

Numit conferențiar încasam ca leafă 7 090 unități : cum le zicea, n-are importanță. Inginer la stat aș fi avut 17 000 unități. La particulari 30 000.

De ce m-am făcut matematician, asta mă privește. De ce alții nu s-au făcut, eu nu mă mir.

— Dar bine, asta n-are nici o legătură !

— Da ce, am spus eu că are ? Eu mi-am adus aminte de tinerețea mea.

— Faci materialism vulgar, nu istorie...

Un om ca să facă matematică, matematică bună, e destul să aibă talent, să aibă vocație. Atît. Creion și hîrtie. Matematicianul știam că e un visător.

Unde ne-au fost visătorii ?

I-o fi luat vîntul, coane Fănică !

PREȚURI

CUM SĂ SE REALIZEZE

URMĂRIREA STATISTICĂ A PREȚURILOR CU RIDICATA

DEZVOLTAREA și diversificarea ramurilor economiei naționale, tendințele manifestate în practica calculării și stabilirii prețurilor cu ridicata, precum și necesitatea ca acestea să constituie o pîrghie puternică pentru stimularea activității economice în general, fac posibilă și necesară organizarea unei urmăriri sistematice, în cadrul sistemului informațional, a evoluției **prețurilor cu ridicata**. În prezent, în țara noastră practic sînt urmăriți statistic indicii prețurilor cu amănuntul și aceștia, în cele mai multe cazuri (cu excepția indicilor privind evoluția prețurilor la legume și fructe), înregistrează numai mișcarea lor nominală. Din această cauză, ei sînt departe de a fi concludenți în ce privește prinderea „mișcării invizibile" a prețurilor, precum și evoluția celor cu amănuntul la produsele efectiv desfăcute în cursul anului de plan, comparativ cu cel de bază.

Necesitatea elaborării unui mecanism de adaptare mai operativă a nivelului prețurilor, în funcție de productivitatea socială a muncii implică și rezolvarea unor probleme complexe legate de planificarea lor în sine, înțelegînd toate categoriile, implicit și pe cele cu cu ridicata. În cadrul acțiunilor inițiate pentru perfecționarea sistemului informațional, în prezent se elaborează lucrări pentru îmbunătățirea actualei modalități de urmărire statistică a indicilor preturilor cu amănuntul, precum și pentru introducerea unor indici privind și celelalte categorii de prețuri.

● Grupele reprezentative

Diferitele aspecte ce se pun în domeniul organizării și urmăririi unui indice al prețurilor cu ridicata sînt legate de următoarele laturi : sfera de cuprindere (totalitatea produselor, produse sau grupe reprezentative) ; ponderile ce pot fi folosite în cadrul indicilor de prețuri (respectiv cantitățile fabricate, intrate în circulație sau consumul efectiv al produselor) ; determinarea indicilor de preț la grupele formate dintr-un număr relativ mare de produse sau din produse neomogene ; cuprinderea aspectelor legate de „mișcarea invizibilă" a prețurilor ; indicele cel mai corespunzător sau sistemul de indici care să poată satisface, din punct de vedere științific și practic, exigențele legate de o urmărire corespunzătoare a evoluției prețurilor cu ridicata.

Fiecare din aceste laturi merită un studiu aprofundat din partea specialiștilor, care urmează să țină seama de posibilitățile existente în economia națională în legătură cu găsirea unor elemente certe, ce pot fi obținute operativ și fără un volum prea mare de muncă. După părerea noastră, în privința sferei de cuprindere ar fi indicat — în prima etapă — să se lucreze cu grupe reprezentative de produse. Alegerea acestora atît din categoria mijloacelor de producție, cît și a bunurilor de consum (al căror număr ar urma să crească treptat pe măsura creării condițiilor corespunzătoare în domeniul urmăririi prețurilor cu ridicata), s-ar putea efectua în funcție de etapa de dezvoltare a economiei naționale, de problemele ce le ridică diferite produse sau familii de produse.

Pentru început, apreciem că ar trebui concentrată urmărirea statistică a prețurilor cu ridicata, pe următoarele produse sau grupe de produse reprezentative : energie electrică, oțel, două-trei grupe de laminate cu pondere hotărîtoare în producție, mijloace de transport, strunguri, tractoare, rulmenți, produse petroliere rezultate din distilarea primară, materiale ceramice pentru construcții, prefabricate din beton, cherestea, aparate de radio și televizoare, încălțăminte, două-trei grupe de produse cu pondere apreciabilă în industria textilă, pîine, zahăr, ulei. Nomenclatorul acestor grupe reprezentative ar urma să țină pasul cu procesul de diversificare a producției și să fie perfecționat cu elementele culese din activitatea practică în legătură cu urmărirea evoluției prețurilor cu ridicata.

În ce privește ponderile, considerăm că în prima etapă ar trebui operat cu elementele de producție-marfă. Aceasta, datorită și faptului că din dările de seamă statistice cu privire la îndeplinirea planului de producție, pot fi obținute cu ușurință elementele necesare, asigurîndu-se datelor un caracter veridic, permanent. De altfel, după realizările obținute în ultimii ani „producția marfă" se apropie mult de „producția marfă vîndută și încasată".

● În căutarea unui indice ideal...

UNA DIN MARILE probleme, încă nerezolvată nici în alte țări, este aceea a determinării „mișcării invizibile a prețurilor", datorită modificării calității produselor, înlocuirii unor sortimente mai ieftine cu altele mai scumpe, lipsei în anumite perioade a unei game sortimentale corespunzătoare, unor deficiențe în întocmirea antecalculațiilor ce stau la baza stabilirii prețurilor etc. Nu ne referim la mișcarea prețurilor către sortimente calitativ superioare, care corespund ca sens și mărime cererii consumatorilor, ci tocmai la aspectele negative care îl împing pe beneficiar să plătească mai mult pentru valori de întrebuințare ce nu-i sînt necesare sau pentru produse de calitate inferioară. În această problemă opinăm ca, deocamdată, să se treacă la analiza mișcării invizibile a prețurilor, studiindu-se mai temeinic prețurile medii realizate pe produse sau grupe de produse, concomitent cu inițierea unor anchete selective asupra fenomenelor ce se desprind din studiul prețurilor medii realizate.

În legătură cu determinarea indicilor de prețuri la grupele formate dintr-un număr relativ mare de produse sau din produse neomogene sîntem de părere că e util să se ia în calcul cele care au cea mai mare pondere sub aspect cantitativ și valoric din cadrul acestor grupe, sau în funcție de situație, un produs caracteristic. În ce privește alegerea indicelui celui mai corespunzător sau a sistemului de indici, care să caracterizeze evoluția prețurilor cu ridicata, se impune o analiză critică a indicilor practicați în prezent în unele țări socialiste și capitaliste.

Indicele de tip Laspeyres, cu formula

$$I = \frac{\Sigma p_1 q_0}{\Sigma p_0 q_0}$$

este binecunoscut în țările capitaliste, fiind introdus în practică după primul război mondial. El arată variațiile de preț în decursul timpului, în condițiile eliminării oricăror influențe de structură, ponderile rămînînd invariabile, constante. Este simplu de calculat în condițiile în care pentru anul de bază s-au stabilit cantități care să caracterizeze cît mai bine cererea de consum.

Avantajele acestui indice constau în faptul că este simplu și totodată cuprinzător permițînd compararea în timp a prețurilor necesare cumpărării aceleiași cantități de produse ; are o semnificație perfect conturată ; poate fi tratat algebric, deoarece posedă multe proprietăți de agregare. Inconvenientul este că nu satisface exigențele legate de reversibilitate. De asemenea, orice schimbare în ponderile anului de bază conduce la refacerea tuturor calculelor.

După părerea noastră, există situații și în domeniul prețurilor cu ridicata, cînd indicele Laspeyres ar trebui calculat. Ne referim, îndeosebi, la urmărirea evoluției prețurilor în domeniul aprovizionării tehnico-materiale a întreprinderilor. De pildă, o întreprindere care fabrică produse de masă, la întreaga sa capacitate, și are consumuri specifice judicios normate, poate urmări în bune condițiuni cu ajutorul acestui indice evoluția cheltuielilor de aprovizionare tehnico-materială în decursul timpului. Indicele se poate folosi cu succes și în domeniul urmăririi în timp a costului investițiilor, pentru o capacitate de același tip (instalații pentru fabrici de zahăr, instalații chimice destinate aceleiași producții etc.).

Un alt indice, binecunoscut pe plan mondial, și care reprezintă forma caracteristică a celui agregat este indicele Paasche. Acesta este calculat cu ponderi (cantități) variabile ale perioadei curente și poate exprima corespunzător, în timp, evoluția prețurilor.

$$I = \frac{\Sigma p_1 q_1}{\Sigma p_0 q_1}$$

Acest indice are o mare semnificație economică și este relativ simplu și pe înțelesul tuturor, avînd o sferă de cuprindere perfect definită și satisfăcînd în bună măsură condițiile de sensibilitate. El poate fi tratat algebric și nu este necesar să se refacă ansamblul calculelor cînd se adaugă sau se suprimă o cantitate un produs. Posedă în cel mai înalt grad proprietatea de agregare. Utilizarea lui în domeniul prețurilor cu ridicata poate fi eficace, cînd sfera de cuprindere se referă la totalitatea produselor și cînd se folosesc pentru calculul indicilor prețurilor, metodele indirecte, care utilizează elementele din dările de seamă statistice privind realizarea producției. Însă, nici acest indice nu satisface pe deplin condiția de reversibilitate.

Statisticianul F. Mills afirmă că tocmai datorită faptului că indicii Paasche și Laspeyres nu satisfac condiția de reversibilitate, Irving Fischer a căutat să găsească o nouă formulă a „indicelui ideal de prețuri" (faimoasa formulă „353", publicată în lucrarea sa „Alcătuirea indicilor" apărută în anul 1922). Formula lui Fischer are practic la bază premisa că adevărul este „undeva la mijloc" și reprezintă media geometrică a produsului celor 2 indici — Paasche și Laspeyres.

Datorită dificultăților de calcul, în special a indicelui Paasche, care prin ponderile sale variabile este greu de determinat practic în economiile de piață, nici această formulă, în care-și puseseră speranțele mulți statisticieni, nu a fost folosită pe scară largă.

Economistul Bortkiewicz a propus să se utilizeze în practică o formulă care reprezintă diferența dintre indicii Paasche și Laspeyres, spre a sublinia caracterul structural al evoluției prețurilor.

În cadrul căutărilor pentru a stabili un indice care să satisfacă cît mai mult exigențele oglindirii reale a evoluției prețurilor și-a adus contribuția și Sidgwich. El a propus ca formula utilizată să reprezinte media aritmetică simplă a celor doi indici (Paasche și Laspeyres).

Edgeworth—Marshall a propus să se

⟶

utilizeze în formulă media aritmetică a cantităților.

$$I = \frac{(q_1 + q_0)}{2} P_1 : \frac{(q_1 + q_0)}{2} P_0$$

În prezent statisticieni, economiști și matematicieni, caută încă formula unui „indice ideal" de prețuri.

● ...sau a unui sistem de indici

ȚINÎND SEAMA de practica în sistemul informațional al diferitelor țări, formulele sus-menționate nu au o largă utilizare, majoritatea țărilor folosind fie indici de tip Laspeyres, fie de tip Paasche, fără a recurge la formule combinate.

Considerăm că, utilizarea unui singur indice pentru caracterizarea unui fenomen economic atît de complex cum este evoluția prețurilor, nu este recomandabilă, fiecare indice răspunzînd la o anumită sarcină (întrebare pusă) și prezentînd avantajele și dezavantajele lui. De aceea, atunci cînd este posibil, ar trebui utilizați mai mulți indici, care să reprezinte un „sistem", putîndu-se astfel trage concluzii mai complete în legătură cu tendința și evoluția prețurilor. Este clar că, atunci cînd există posibilitatea practică, urmărirea prețurilor cu ridicata ca și a altor categorii de prețuri cu ajutorul a mai multor indici, permite o analiză mai largă a problemelor legate de evoluția acestora.

Întrucît în țara noastră ne găsim la începutul introducerii în sistemul informațional a urmăririi evoluției prețurilor cu ridicata și dat fiind faptul că în prima etapă ne putem limita la urmărirea evoluției lor la grupe de produse reprezentative, sîntem de părere ca să se calculeze un indice cu structură armonică, care să țină seama de cantitățile de produse efective din anul pentru care se face calculul, după formula:

$$I = \frac{\Sigma p_1 \; q_1}{\Sigma \frac{1}{k} p_1 \; q_1}$$

k = indicele de prețuri al grupei de produse reprezentative. Apreciem că indicele cu structură armonică arătat, satisface mai complet exigențele de ordin științific și practic, atunci cînd în sfera de cercetare a evoluției prețurilor intră grupe reprezentative de produse, comparativ cu cel agregat obișnuit.

Pentru a putea urmări evoluția prețurilor în cadrul unor perioade de cinci ani — corespunzătoare planurilor noastre cincinale — și trage astfel concluzii pentru planificarea de perspectivă a lor, propunem ca indicii prețurilor cu ridicata să fie urmăriți atît în lanț, cît și în bază (baza fiind anul de referință al cincinalului).

Calculul de bază al acestor indici nu ridică probleme deosebite, cu excepția volumului de muncă. Este de sperat că o dată cu rezolvarea lucrărilor privind „modelarea prețurilor cu ridicata" există posibilitatea utilizării pe scară mai largă a metodelor moderne de calcul și în direcția urmăririi evoluției prețurilor, astfel încît, pe viitor, scontăm și pe faptul că va fi micșorat timpul necesar pentru realizarea lucrărilor privind urmărirea evoluției prețurilor cu ridicata.

În ce privește sursa datelor, ar fi util să se folosească actualele dări de seamă statistice privind îndeplinirea producției marfă sau cele referitoare la realizarea sortimentelor planificate, care ar putea fi adaptate scopului calculării indicilor de prețuri, fără a complica sistemul informațional. Menționăm că și în formularistica financiară (formularul B1), există elemente care pot permite calcularea indicelui de preț (coloanele ce se referă la prețul de întreprindere — an de bază și an de plan, cantități — an de bază și an de plan). Considerăm necesar ca, începînd cu anul 1970, să fie introdusă, experimental, urmărirea indicilor prețurilor cu ridicata, existînd condiții pentru realizarea acestor obiective.

★

ORGANIZAREA unui sistem informațional corespunzător în ce privește evoluția prețurilor cu ridicata, este extrem de actuală în economia noastră, cu atît mai mult cu cît sarcinile ce se cer rezolvate privind planificarea prețurilor cu ridicata reclamă existența unor date statistice cu privire la tendința și evoluția lor. Planificarea curentă și de perspectivă a prețurilor — problemă complexă ce se cere a fi rezolvată în cadrul măsurilor pentru perfecționarea conducerii și planificării economiei naționale — trebuie însă precedată de realizarea unui sistem informațional corespunzător în acest domeniu de activitate.

Gh. ȘICA
director adjunct în C.S.P.

COOPERAȚIA MEȘTEȘUGĂREASCĂ BRAȘOVEANĂ

UN INVENTAR DE PROBLEME CE-ȘI AȘTEAPTĂ REZOLVAREA

DIN TIMPURI îndepărtate, meșteșugarii brașoveni erau neîntrecuți în modelarea metalelor, în producerea de mobilă, postavuri și alte produse manufacturiere. În aceste tradiții își găsește izvorul măiestria concretizată astăzi în diversitatea și calitatea bunurilor materiale pe care cooperatorii le pun la dispoziția populației din țară și pentru export.

ÎN PREZENT, cooperația meșteșugărească din județul Brașov cuprinde 15 unități mari cu circa 425 centre de deservire și 55 secții pentru producția de serie.

În perioada actualului cincinal, cooperatorii brașoveni și-au intensificat eforturile pentru dezvoltarea cantitativă și calitativă a activității lor. Iată, sintetic (vezi tabelul nr. 1) cum se prezintă, în dinamică, principalii indicatori economico-financiari (anul 1966 = 100):

Deși toți indicatorii marchează o dinamică ascendentă, totuși deservirea populației n-a ținut pasul cu sporirea producției-marfă. Acest fapt se reflectă negativ atît asupra satisfacerii nevoilor crescînde ale populației, cît și în mobilizarea unei părți din surplusul de numerar de la populație în conformitate cu prevederile planului de casă, influența exercitată asupra pieței neorganizate fiind diminuată.

● Organizarea-element rămas în urma cerințelor

CIFRELE PRIVIND dinamica și structura producției, implică definirea cu mai multă claritate a profilului, a perspectivelor cooperativelor și, mai ales, promovarea unor metode științifice în organizarea producției și a muncii — acțiune care demarează foarte lent (încercările făcute pe această linie de cooperativele „Munca manuală" și „Munca colectivă", constituie doar un început).

Indicațiile metodologice privind organizarea științifică a producției și a muncii elaborate și trimise de Uniunea centrală a cooperativelor meșteșugărești (UCECOM) și, respectiv, Uniunea județeană a cooperativelor meșteșugărești (UJCM) în iulie 1968, n-au fost de natură să asigure orientarea precisă asupra conținutului și importanței acțiunii. În unele cooperative, ea n-a fost încredințată conducerii la nivelul cel mai înalt ci serviciului tehnic sau altor servicii, nu au fost create colective sau grupe de organizatori ai producției, care să fie în măsură să abordeze multiplele ei aspecte. O parte din cooperative invocă lipsa de cadre. Dar în timp ce pentru coordonarea activităților culturale s-a găsit posibilitatea repartizării a cîte unui vicepreședinte și a 2—3 îndrumători salariați, pentru problemele organizării producției nu s-a găsit loc în schemă nici măcar pentru un singur salariat permanent. Aceasta a făcut, ca în unele cazuri, prin organizarea științifică a producției și a muncii să se înțeleagă doar organizarea fluxului de fabricație, măsură aplicabilă în special la producția de serie și acolo unde spațiul și utilajele corespund.

Cooperativele n-au fost îndrumate și sprijinite să-și întocmească studii și, în cadrul lor, să elaboreze măsuri concrete, cu termene și răspunderi precise. Această practică a avut ca urmare, imposibilitatea centralizării unor propuneri eficiente și, îndeosebi, n-au putut constitui un criteriu în fundamentarea planului pe 1969.

O lipsă care poate avea repercusiuni negative asupra rezultatelor primului semestru al acestui an, o constituie faptul că, pînă în prezent, cooperativele meșteșugărești nu și-au definitivat temele de studii. Este necesar ca UJCM și UCECOM să sprijine mai eficient cooperativele în acest sens, spre a putea aduce un aport susținut la efortul general de dezvoltare economică a județului.

● Optimizarea proporției personalului T.A.

O LATURĂ IMPORTANTĂ a acțiunii de organizare a producției și a muncii o constituie stabilirea, pe criterii științifice, a structurii și proporțiilor personalului tehnic-administrativ și de conducere. Există, e drept, unități la care acțiunea de organizare științifică a producției a atins și această latură. La cooperativa **„Solidaritatea"-Rîșnov**, ca urmare a unei analize privind încărcarea cu sarcini a personalului tehnic-administrativ și auxiliar, s-a reușit să se reducă numărul acestuia, realizîndu-se o economie anuală la fondul de salarii de 138.600 lei.

În alte locuri ca, de pildă, la cooperativa **„Viitorul"-Făgăraș**, un merceolog de la controlul financiar intern a trecut în cadrul serviciului de aprovizionare unde era nevoie de personal specializat, iar la cooperativa **„Unirea" din Rupea** s-a realizat comasarea unor servicii. Sînt începuturi timide, departe de a valorifica rezervele importante de care dispun cooperativele privind perfecționarea structurii personalului tehnico-administrativ.

Pe ansamblul județului, unui salariat tehnico-administrativ și de conducere îi corespund circa 10 muncitori cooperatori direct productivi. Mai mult de jumătate din numărul cooperativelor, depășesc simțitor media pe județ, culminînd cu Cooperativa „Lemn mobilă", care, la fiecare 3.2 muncitori cooperatori, are un salariat tehnico-administrativ și de conducere.

Cu aceeași stringență se ridică și problema **simplificării sistemului de evidență**. Amintim, printre altele, post-calculul care se efectuează pentru fiecare comandă și în fiecare cooperativă fără nici un sens, bonurile de comandă în patru exemplare care se practică la cooperativa **„Munca colectivă"** etc. Ce-i drept, s-au propus unele raționalizări, dar serviciile de îndrumare și organizare a evidenței de la UCECOM nu s-au declarat de acord cu ele, dar nici nu au venit cu alte soluții.

O altă problemă, care reclamă o judicioasă rezolvare, este aceea a **stabilirii spațiilor pentru desfășurarea activității cooperativelor**. Aceasta cu atît mai mult, cu cît Uniunea județeană n-a realizat anul trecut decît circa 80% din prevederile fondului de investiții alocat, iar cooperativele meșteșugărești din județ folosesc în cea mai mare parte spații particulare sau închiriate de la I.L.L., în care nu se pot face amenajări și modernizări, fără a mai vorbi de volumul chiriilor plătite ce încarcă costurile. În acest sens, **ar fi oportun, să se elaboreze un studiu privind necesitățile de spațiu prezente și în perspectivă, pe baza căruia să se solicite consiliului județean și municipal și, respectiv, DSAPC-ului includerea în planul de sistematizare a Brașovului, cît și a orașelor din județ a unor noi complexe cu această destinație.**

Chiar în condițiile actuale, lipsa acestor spații ar putea fi atenuată dacă conducerile cooperativelor ar acorda mai multă atenție folosirii judicioase a celor existente: Cooperativa „Solidaritatea"-Rîșnov a transformat un centru de deservire din cadrul complexului, în depozit de produse de marochinărie. Or, creșterea producției se cere obținută, în primul rînd, cu capacitățile existente, fără investiții în plus.

● Eficiența-criteriul de bază

CA ÎN ORICE DOMENIU, și-n cooperația meșteșugărească criteriul principal de apreciere a activității este eficiența economică. Să urmărim, din acest punct de vedere, dinamica cîtorva indicatori economico-financiari, la nivelul județului (vezi tabelul nr. 2).

Urmărind evoluția acestor indicatori, observăm că nivelul rentabilității rămîne scăzut (în jur de 11%), iar cheltuielile la 1000 de lei producție-marfă cunosc o scădere prea mică. Ceva mai mult, **unele dintre cooperative au înregistrat în 1968 cheltuieli la 1000 de lei producție-marfă mai mari decît în 1967** (la Cooperativa **„Lemn-mobilă"** cheltuielile au crescut de la 888 la 912 lei, iar la **„Solidaritatea"-Rîșnov** — de la 976 la 984 lei).

În ce privește nivelul rentabilității, unele cooperative au înregistrat o scădere în 1968, comparativ cu 1967 (la Cooperativa **„Lemn mobilă"** rentabilitatea a scăzut de la 13,4% în 1967 la 8,3% în 1968, la **„Săceleana"** de la 4,38% la 2,18%, ca să nu mai vorbim de Cooperativa **„Solidaritatea"** care și-a încheiat activitatea pe 1968 cu pierderi).

Măsurile ce s-au întreprins pînă în prezent pe linia rentabilizării unităților cu pierderi sînt cu totul insuficiente rezumîndu-se, în majoritatea cazurilor, la trecerea lor în sistemul cu vărsăminte antecalculate (cu mandatar). Anul 1968, s-a încheiat cu circa 70 de secții nerentabile pe ansamblul județului, totalizînd un volum de pierderi de 369 000 lei, printre care nu se află niciuna din cele trecute la sistemul vărsămintelor antecalculate. Este imperios necesar ca organele UJCM și UCECOM să acorde un sprijin mai susținut cooperativelor în desfășurarea unei acțiuni concrete de rentabilizare a fiecărei secții și a fiecărui produs.

● Calitate și operativitate

VOLUMUL REALIZĂRILOR și, deci, al beneficiilor este, de regulă, influențat pozitiv și de preocuparea permanentă pentru îmbunătățirea calității produselor și buna servire a clienților. Numărul ridicat

Elena FOKT
Anton CIOBANU
Zoltan FOKT
economiști Brașov

→

Tabel nr. 1

Indicatori	Realizări (în %)		Plan 1969
	1967	1968	
Valoarea producției marfă și a prestărilor de servicii industriale și neindustriale, din care:	126,2	148,1	160,3
încasări de la populație prin unitățile de deservire	108,8	126,9	147,2
livrări de mărfuri prin magazine proprii de desfacere	70,0	129,0	139,2
livrări la export	108,2	112,6	160,2
livrări de produse pentru întreprinderi, instituții și cooperative meșteșugărești	136,0	159,8	147,9

Tabel nr 2

Indicatori	Realizat		Plan
	1967	1968	1969
Cheltuieli la 1000 de lei producție marfă	892	887	877
Beneficii (în mii lei)	20540	23241	27715
Rentabilitate (în %)	11,40	11,33	13,20

ÎN REALIZAREA obiectivelor stabilite de Congresul al IX-lea și Conferința Națională a partidului privind ridicarea eficienței economice în toate domeniile de activitate un rol hotărîtor îl are promovarea cu consecvență a progresului tehnic, aplicarea pe scară largă a rezultatelor cercetării științifice în producție. Una din căile principale de înfăptuire a programului tehnic, de reînnoire și modernizare continuă a aparatului de producție o constituie electrificarea. Importanța tot mai mare pe care o are folosirea energiei electrice în procesul de producție, în promovarea procedeelor tehnologice de mare productivitate a determinat schimbarea **locului**, a **funcției** și a **rolului** pe care această formă de energie îl ocupă în procesul de muncă.

La începuturile utilizării sale în producție, energia electrică era o materie auxiliară, ajutătoare pentru buna desfășurare a procesului de muncă. În prezent, datorită schimbărilor petrecute în tehnica de producție și îndeosebi, în tehnologie, utilizarea energiei electrice capătă noi calități.

În procesele de forță datorită contopirii dispozitivului de acționare cu mașina-unealtă, energia electrică nu mai poate fi considerată o simplă materie auxiliară (cum este de pildă cărbunele consumat de mașina cu aburi), ci intră în componența constructivă a mașinilor și utilajelor, a sistemelor automate, care nu pot fi acționate și dirijate fără ajutorul ei. Aceasta face ca însăși evidențierea rolului ei în creșterea gradului de mecanizare și automatizare a producției să nu se poată face separat de calitatea în general a mașinilor și agregatelor. Pe măsura progreselor înregistrate în dezvoltarea și perfecționarea uneltelor de producție, în ridicarea gradului de mecanizare și automatizare a producției, crește cantitatea de energie electrică consumată drept forță motrică. O dată cu aceasta are loc și o sporire a rolului ei în ridicarea nivelului tehnic al producției. Perfecționarea diferitelor forme de acționare electrică, unirea din punct de vedere constructiv a motorului electric cu însăși unealta de muncă, dă posibilitatea reducerii mecanismelor complicate de transmisie, reducerii suprafețelor de producție și perfecționării însăși a uneltelor de muncă. Cu toate aceste schimbări calitative, utilizarea energiei electrice în procesele de forță rămîne pe mai departe un agent energetic care pune în mișcare mașina-unealtă, neintervenind direct în transformarea obiectelor muncii.

În unele procedee tehnologice, de mare productivitate, ca cele de călire a metalelor cu ajutorul curenților de inducție sau în procesul de electroeroziune, **funcția și rolul energiei electrice se schimbă substanțial : ea devine un agent care acționează nemijlocit asupra obiectelor muncii,** transformîndu-le sau imprimîndu-le unele calități necesare produsului. În aceste procedee tehnologice ca și în altele, energia electrică înlocuiește de fapt unealta propriu-zisă, preia și rezolvă atribuțiile acesteia, îndeplinește o funcție care are caracteristicile, trăsăturile și particularitățile mijloacelor de muncă. Spre deosebire însă de celelalte unelte de muncă, ea se consumă în întregime și dintr-o dată într-un singur proces de producție. Desigur că aceste particularități nu se extind asupra energiei electrice în general, dar, pe măsura dezvoltării tehnicii, pe baza descoperirilor științei și în special a schimbărilor în conținutul procedeelor tehnologice, o parte din energia electrică utilizată în producție va fi consumată în asemenea procese și capătă tot mai mult o nouă calitate, o funcție deosebită în procesul de muncă, contribuind în mod direct la transformarea obiectelor muncii.

ÎNTRE ÎNZESTRAREA electroenergetică a muncii, care exprimă consumul de energie electrică pe un muncitor și ne arată gradul de electrificare a producției și productivitatea muncii se stabilește o strînsă legătură. Această legătură, cu caracter necesar, legic, nu este o relație nemijlocită, directă. Ea se manifestă prin intermediul progresului tehnic ca factor principal de creștere a productivității muncii. Condiționînd ridicarea nivelului tehnic al producției, înzestrarea electroenergetică a muncii trebuie să devanseze, atît înzestrarea cu fonduri fixe a muncii cît și productivitatea muncii. Datorită rolului tot mai important al mecanizării și automatizării producției, al perfecționării procedeelor tehnologice în promovarea progresului tehnic, relația ce se stabilește între aceste procese și în economia țării noastre, manifestă o tendință tot mai evidentă de devansare a productivității și a dotării tehnice a muncii de către înzestrarea electroenergetică.

Modul concret de manifestare, măsura în care înzestrarea electroenergetică devansează productivitatea muncii pe ansamblul economiei, a unor ramuri ale ei, și mai ales ale industriei, depinde de o serie de factori generali și specifici realizării progresului tehnic în fiecare ramură, precum și de gradul în care este influențată eficiența muncii de factorii care nu țin direct de dotarea tehnică a producției. Printre aceștia amintim :

1. Forma concretă în care are loc dezvoltarea progresului tehnic, perfecționarea aparatului de producție, a procedeelor tehnologice din diferite ramuri ale industriei. Într-o serie de ramuri (energia electrică și termică, chimia, siderurgia) se aplică pe scară mai mare automatizarea producției, care nu presupune întotdeauna și o creștere proporțională a consumului de energie electrică. În ramurile în care ponderea operațiilor grele și cu volum mare de muncă este ridicată (industria minieră, metalurgia, exploatarea lemnului, transporturile etc.) se impune o creștere a gradului de mecanizare a producției și pe această bază și un consum ridicat de energie electrică. Nivelul încă relativ scăzut al mecanizării unor operații în aceste ramuri va solicita și în viitor o creștere mai rapidă a consumului de energie electrică în vederea creării condițiilor favorabile extinderii mecanizării producției.

2. Existența unui număr însemnat de factori care influențează creșterea productivității muncii fără să presupună o creștere a consumului de energie electrică ca : organizarea pe baze științifice a producției și a muncii, folosirea mai intensivă a capacităților de producție, specializarea și cooperarea în producție, creșterea gradului de calificare a muncitorilor etc.

3. Introducerea unor procedee tehnologice în industria construcțiilor de mașini și prelucrării metalelor, deși presupune electrificarea producției nu implică, de obicei, un consum sporit de energie electrică ca în alte ramuri ale economiei.

4. Modul în care prin politica energetică se urmărește utilizarea rațională a diferitelor surse energetice, ținînd seama de necesitățile și posibilitățile economiei naționale în anumite etape ale dezvoltării ei. Continuarea politicii de menajare a rezervelor de țiței și gaze naturale în vederea folosirii pe o perioadă de timp cît mai îndelungată a acestora ca materie primă în industria chimică și pentru utilizarea în scopuri tehnologice, influențează asupra ponderii energiei electrice folosite în unele ramuri ale industriei.

Toți acești factori influențează asupra relației care se stabilește între înzestrarea electroenergetică a muncii și productivitatea muncii pe ansamblul sferei productive, a industriei și a unor ramuri ale ei, determinînd deosebiri însemnate în funcție de nivelul la care se realizează și de specificul de dezvoltare a dotării tehnice. Caracterul complex al acestei corelații determinat, în primul rînd, de multitudinea de factori care acționează asupra creșterii productivității muncii, de legătura care există între acești factori și nivelul de înzestrare electroenergetică a muncii nu ne permite aprecierea — care se face uneori — că între aceste procese ar fi o legătură direct sau aproape direct proporțională, după care creșterea înzestrării electroenergetice a muncii atrage după sine și o creștere în aceeași proporție a productivității muncii. Aceasta însă nu infirmă faptul că creșterea consumului de energie electrică condiționează introducerea largă a progresului tehnic și pe această bază sporirea productivității muncii, **că între înzestrarea electroenergetică a muncii și productivitatea muncii există o corelație cu caracter legic, cu semnificație de cauză-efect,** și că în condițiile revoluției din știința și tehnica contemporană se manifestă tot mai pregnant **o tendință de devansare a productivității muncii de către înzestrarea electroenergetică a muncii.**

ÎN ȚARA NOASTRĂ, politica consecventă de industrializare socialistă și de dezvoltare a bazei energetice și a producției de energie electrică a determinat o creștere continuă și în ritm rapid a consumului de energie electrică în sfera producției materiale, permițînd o largă introducere a progresului tehnic și o creștere necontenită și rapidă a productivității muncii. În 1967 consumul de energie electrică pe un muncitor industrial a fost de 10.446 kWh față de 2.323 kWh în 1950.

Pe ansamblul sferei producției materiale înzestrarea cu energie electrică a muncii a crescut în perioada 1955—1967 de 4,6 ori, productivitatea muncii sociale de 2,5 ori, realizîndu-se astfel o devansare a productivității sociale a muncii de către înzestrarea electroenergetică de 1,18 în 1955 și 1,61 în 1967 [1]). Această devansare este un rezultat al ridicării gradului de dotare tehnică a muncii și al modificărilor din structura producției materiale, ca urmare a procesului de industrializare socialistă. Analiza contribuției acestor doi factori principali la creșterea consumului de energie electrică arată că un rol tot mai mare revine progresului tehnic. Pe întreaga perioadă (1955—1967) modificările în structura producției au contribuit cu 23% la creșterea totală a consumului de energie electrică, dar în timp ce în 1955—1959 acest factor a determinat un spor de peste 32% din totalul creșterii, în 1965—1967, contribuția lui a fost numai de circa 19% [2]).

ÎN INDUSTRIE, cu toate că dinamica celor doi indicatori confirmă corelația strînsă dintre procesele analizate, legătura legică dintre ele și o ușoară devansare a productivității muncii de către înzestrarea electroenergetică, ritmul de creștere a celor două fenomene este foarte puțin diferențiat. În perioada 1955—1963 se înregistrează o devansare ușoară a înzestrării electroenergetice de către productivitatea muncii. Între 1963—1967 creșterea mai rapidă a consumului de energie electrică față de creșterea productivității muncii se accentuează. Astfel, dacă în 1964 indicele de devansare este de 1,03, în 1967 ajunge la 1.21. Unul din factorii care au determinat creșterea mai rapidă a înzestrării electroenergetice pe ansamblul sferei productive, față de creșterea înregistrată în industrie este scăderea ponderii populației ocupate în sfera producției materiale, concomitent cu creșterea greutății specifice a populației ocupate în industrie. Astfel, în timp ce ponderea populației ocupate în sfera producției materiale scade de la 92,5% din totalul populației ocupate în 1955 la 88,6% în 1967, ponderea lucrătorilor ocupați în industrie crește de la 13,1% la 20,0%. În aceste condiții, deși consumul de energie electrică în industrie a cunoscut un ritm rapid de creștere, pe un muncitor el nu înregistrează un spor tot așa de mare. Cu toate acestea în procesul de industrializare socialistă, de schimbare a structurii industriei în direcția dezvoltării ramurilor moderne ale ei, s-a format o corelație strînsă între înzestrarea electroenergetică a muncii și productivitatea muncii, cu o tendință, în ultimul timp, de creștere mai rapidă a consumului de energie electrică, tendință proprie unor țări cu industrie mai dezvoltată.

La nivelul ramurilor industriei, corelația dintre înzestrarea electroenergetică a muncii și productivitatea muncii se manifestă diferit de la ramură la ramură, în funcție de specificul procesului de muncă, de particularitățile de înfăptuire a progresului tehnic.

Din cercetarea datelor statistice privind dinamica celor doi indicatori în principalele ramuri ale industriei rezultă o mare varietate a formelor de manifestare a acestei corelații. În unele ramuri dinamica înzestrării cu energie electrică a muncii urmează îndeaproape creșterea productivității muncii, manifestîndu-se mai ales, în anii actualului plan cincinal o ușoară tendință de devansare a productivității muncii de către înzestrarea electroenergetică. În industria combustibilului consumul de energie electrică a crescut în perioada 1955—1967 de peste 2,2 ori, iar productivitatea muncii de aproape 2 ori ; în industria chimică creșterea înzestrării electroenergetice a fost de 4,1 ori, a productivității muncii de 3,7 ori ; în industria de exploatare și prelucrare a lemnului de 4,5 ori și respectiv de 2,2 ori ; iar în industria alimentară de 2,2 ori și 1,8 ori. În alte ramuri există un decalaj destul de mare între dinamica celor doi indicatori. Astfel, în metalurgia feroasă față de o creștere de 3,2 ori a productivității muncii în 1967 în comparație cu 1955, consumul de energie electrică pe un muncitor sporește numai de 2,1 ori. În industria construcțiilor de mașini și prelucrarea metalelor productivitatea muncii a crescut de aproape 3,4 ori, iar înzestrarea electroenergetică a muncii de aproape 2 ori, în industria materialelor de construcții între 1955—1967 productivitatea muncii sporește de 3 ori, iar consumul de energie electrică pe un muncitor de 2,4 ori. Rezultă că tendința care se manifestă pe ansamblul industriei nu este caracteristică tuturor ramurilor ei

În industria de exploatare și prelucrarea lemnului, industria cărbunelui, minieră, existența unui mare număr de operații grele cu mare volum de muncă au impus extinderea mecanizării, fapt ce a necesitat un consum ridicat de energie electrică. În industria de exploatare și prelucrare a lemnului, modernizarea proceselor de producție, extinderea mecanizării și electrificării a determinat creșterea puterii instalate la 100 de muncitori de la 47 kW în 1955 la 221 kW în 1967, iar a consumului de energie electrică pe un muncitor de la 529 kWh în 1955 la 2420 kWh în 1967. Pe această bază a crescut productivitatea muncii pe un salariat cu un ritm mediu anual de 7,9% în perioada 1959—1968.

dr. D. PUGNA

(Continuare în pag. 12)

[1]) Calculat după Anuarul Statistic al R. S. România pe anul 1968 pag. 110—111, 125, 216—217.

[2]) Calculul s-a făcut prin determinarea necesarului de energie electrică al sferei producției materiale în condițiile menținerii structurii din anul de bază și necesarul de energie electrică în condițiile ritmurilor diferite, reale de dezvoltare a ramurilor.

● LA STAȚIUNEA balneo-climaterică Tinca, din județul Bihor, a fost pusă în funcțiune o secție pentru îmbutelierea apei minerale captate de la cîteva izvoare. Stațiunea furnizează atît apă minerală pentru consum, cît și apă medicinală. Datorită calităților ei curative, apa minerală de Tinca se folosește la tratarea hipoacidității, a bolilor de ficat, de rinichi, iar în asociație pentru tratarea afecțiunilor reumatismale, ginecologice, spondiloze și altor maladii.

● ÎN PARTEA de sud a municipiului Deva au început lucrările de construcție a unui nou microraion de locuințe, numit „Dacia". Acesta va avea peste 4 000 de apartamente cu grad diferențiat de confort. O parte dintre locuințe se construiesc din panouri mari prefabricate din beton și zgură siderurgică. Pînă acum au fost confecționate panouri pentru montarea a circa 30, din cele 395 de apartamente cîte urmează să fie date în folosință anul acesta. În noul ansamblu de locuințe vor fi construite un liceu cu 20 săli de clasă, o policlinică pentru copii și adulți, unități comerciale și un complex meșteșugăresc de deservire.

● LA ARAD a fost dat în funcțiune noul complex hotelier „Astoria" situat în centrul orașului, într-o elegantă zonă arhitectonică și florală. Clădirea noului hotel are 10 nivele și cuprinde camere cu un total de 295 de locuri. La parterul hotelului, un restaurant, un bar de zi, o braserie, o frizerie, precum și alte unități completează serviciile oferite de complex.

● ÎNTR-UNA din cele mai vechi case din orașul Sibiu, devenită azi monument istoric, s-a deschis un original complex de alimentație publică. Mobilierul, articolele de decor și tacîmurile evocă turiștilor vremuri de mult apuse. Localul este deservit de tineri ospătari, îmbrăcați în costume de epocă.

CONFIDENȚIAL

Această atracție turistică se înscrie în acțiunile menite să dezvolte baza turistică a orașului de pe Cibin. Amintim în acest sens construirea noului hotel și a unui restaurant modern, modernizarea hotelului Împăratul Romanilor. S-au deschis totodată noi unități de alimentație publică cu specific local, între care Crama Sibiului vechi, Hanul „Butoiul de aur" Terasele Dumbrava Sibiului, Veneția, Sub arini și altele.

● LA BĂILE Felix, de lîngă Oradea, s-a descoperit, la o adîncime de 70 de metri, un nou izvor de apă termală. Debitul mare — peste 1 000 vagoane în 24 de ore — temperatura care întrece 50 de grade, precum și conținutul bogat în minerale îl fac deosebit de util în tratamentul reumatismului și al afecțiunilor aparatului locomotor.

● LA O LUNĂ de la intrarea în funcțiune, Rafinăria din Suplacu de Barcău, cel mai tînăr obiectiv industrial al Bihorului a depășit ritmul de producție planificat în scopul atingerii parametrilor proiectați. Astfel, față de 18 000 tone țiței prevăzute pentru a fi rafinate în prima lună, s-au realizat 21 500 tone.

● La Fabrica „Solidaritatea" din Oradea a intrat în funcțiune o nouă linie tehnologică pentru producerea de încălțăminte pentru femei. Noile produse ale fabricii orădene confecționate din fețe de piele și talpă de cauciuc au o linie elegantă și o durabilitate superioară. Ele fac parte din colecția noutăților cu care întreprinderea va ieși în curînd pe piața internă și externă. Peste cîteva zile, linia tehnologică va atinge capacitatea proiectată, urmînd ca în trimestrul III, prin utilizarea cu maximum de randament a mașinilor, această capacitate să fie depășită.

Fabrica „Solidaritatea" produce zilnic aproape 17 000 perechi încălțăminte — cu 2 000 mai mult ca în anul 1968 și cu aproximativ 7 000 perechi în plus față de primul an al actualului cincinal.

FABRICA DE OSII ȘI BOGHIURI-BALȘ
str. Nicolae Bălcescu, nr. 12

angajează ingineri și tehnicieni metalurgiști, T.C.M., electroniști, economiști pentru funcțiile de șef serviciu, șef secție, ingineri principali, maiștri principali, tehnicieni I.

Angajaților li se oferă condiții de specializare.

Informații suplimentare : în scris — pe adresa fabricii sau la telefonul 26 Balș.

O nouă unitate industrială a Ministerului Economiei Forestiere

FABRICA DE SALTELE DETAŞABILE — „RELAXA"

DE CÎTEVA LUNI în orașul Mizil a intrat în funcțiune prima fabrică de tapițerii moderne din țara noastră.

Fabrica de saltele detașabile „RELAXA"-Mizil a fost edificată pe baza unei concepții noi cu privire la raportul dintre mobilierul zilelor noastre, aflat mereu în evoluție, și tapițeriile acestuia, la care se manifesta o anumită rămînere în urmă. Față de tendințele cele mai avansate în producția de mobilă modernă, la care gradul de confort și utilitate este condiționat în mare măsură de formele și coloritul tapițeriilor, necesitatea unei concepții noi în tehnica tapițeriilor s-a impus de la sine.

Tot astfel, inconvenientele vechilor tipuri de somiere și saltele, acumulatoare de praf și dificil de întreținut, pentru a nu mai aminti de prețul lor ridicat, se cereau înlocuite cu tapițerii perfect armonizate, estetic și funcțional, cu caracteristicile mobilierului modern și cu calități superioare.

Pentru a răspunde acestei necesități Ministerul Economiei Forestiere a luat inițiativa construirii în orașul Mizil a fabricii „RELAXA", dotată cu mașini și utilaje dintre cele mai moderne și profilată exclusiv pe producția de saltele detașabile, care se deosebesc fundamental de tapițeriile cunoscute pînă acum.

Datorită gradului înalt de mecanizare și automatizare a proceselor de fabricație, ca și posibilității de a realiza în secțiile proprii unele semifabricate necesare la confecționarea produsului finit capacitatea de producție a acestei noi unități industriale se ridică la peste 150 000 bucăți saltele detașabile pe an.

● SECȚIA „MIEZURI ELASTICE DIN ARCURI BITRONCONICE ÎNCORPORATE" — CU O CAPACITATE DE 450 000 MIEZURI ANUAL — REALIZEAZĂ CU UTILAJE ELECTROPNEUMATICE AUTOMATE ARCURI DIN FIRE DE SIRMA CU DIAMETRUL DE 2 mm, 2,2 și 2,5 mm

avînd capetele înnodate și dimensiuni foarte precise. Arcurile bitronconice sînt legate între ele prin spirale din sîrmă de oțel-arc, iar ansamblul, avînd dimensiuni care corespund saltelelor de o persoană, de două persoane, sau pentru canapele, fotolii etc., sînt stabilizate prin două rame din bandă de oțel dispuse paralel și simetric. Această structură, la realizarea căreia a fost eliminat total vechiul procedeu al legării arcurilor cu sfoară, constituie baza elastică a viitoarelor saltele detașabile destinate mobilierului de dormit și odihnă.

● SECȚIA „COVOR ÎMPÎSLIT DIN FIBRE VEGETALE PE SUPORT TEXTIL" — CAPACITATE : 2 100 000 mp ANUAL

— produce un alt element nou în tehnica fabricării saltelelor moderne, utilizînd ca materie primă fibre provenite din prelucrarea frunzelor de palmier, cocs sau sisal, importate din Maroc și Spania sub formă de baloturi.

Instalații speciale execută în circuit închis ondularea și scărmănarea fibrelor și împîslirea lor în ochiurile suportului textil din pînză de sac, cu eliminarea fibrelor de dimensiuni mici și desprăfuirea materialelor, ceea ce constituie încă un avantaj oferit de noile tipuri de saltele.

Covorul din fibre vegetale împîslite pe suportul textil se debitează sub formă de bandă continuă, formatizat apoi la dimensiunile exacte ale viitoarelor saltele, urmînd a îmbrăca structura elastică din arcuri bitronconice, incorporate.

Acest procedeu elimină vechile materiale folosite tradițional la confecționarea saltelelor —, iarba de mare și vata de croitorie.

● „SECȚIA SALTELE DETAȘABILE" execută, cu utilaje perfecționate, îmbrăcarea structurii elastice de metal cu covorul împîslit și adăugarea peste acesta a unui strat gros de vată industrială, stabilizată din loc în loc și asigurînd cu precizie uniformitatea grosimii pe toate fețele ca și exactitatea dimensiunilor.

Tot aici se aleg materialele care vor alcătui îmbrăcămintea exterioară a saltelelor : țesături din bumbac, lînă sau mătase, în culori agreabile, cu desene moderne sau motive florale, realizate pentru „RELAXA", cu rafinament, de fabrica „6 MARTIE" din Sighișoara.

Dimensionarea și coaserea materialelor se execută mecanizat. Apoi, cu ajutorul unor mașini electrice de cusut, mobile în jurul saltelelor, se efectuează o operație de finisaj și de precizie : bordurarea cusăturilor dintre fețe, pe canturi, cu lezardă — panglică din fire de bumbac colorate, cu o țesătură decorativă de viscoză, care asigură întregului ansamblu un plus de stabilitate și o ultimă notă de armonie estetică.

Pentru ușurința manevrării, saltelele sînt prevăzute cu patru **minere laterale din șnur decorativ de masă plastică**, în culori perfect armonice cu ansamblul, consolidate în interiorul saltelelor cu o șină metalică pentru a le mări rezistența. Servindu-se de aceste mînere, chiar doi copii pot ridica și transporta o saltea tip „RELAXA", fără eforturi deosebite.

Noile tipuri de saltele rezervă beneficiarilor și o altă surpriză plăcută : lîngă fiecare mîner au fost montate cîte două rozete perforate, din material plastic, care, pe lîngă caracterul lor estetic, asigură la fiecare apăsare și revenire a saltelei în poziția inițială schimbul de aer cu mediul exterior, excluzîndu-se prin aceasta posibilitatea depunerii prafului în interiorul saltelei.

Înainte de a lua drumul spre beneficiari, fiecare saltea detașabilă este închisă ermetic într-o husă de polietilenă transparentă și depozitată cu grijă în rafturi speciale, aerate.

Concepția modernă și utilajele de înaltă tehnicitate cu care sînt realizate saltelele de tip „RELAXA" asigură nu numai precizia dimensiunilor, posibilitatea adaptării la orice tip de mobilier — întrucît fabrica poate livra produsele sale la orice dimensiuni indicate de client — ci și igiena în apartamente precum și o întreținere infinit mai comodă decît a tapițeriilor clasice.

Ele sînt destinate să aducă prin calitățile lor ca și prin frumusețea aspectului exterior, schimbări în apartamente, ca și în interioarele hotelurilor moderne.

Mai mult încă, prin conlucrarea cu unitățile producătoare de mobilă, vor putea fi realizate numeroase tipuri de paturi, divane-pat și divane de colț pentru una sau două persoane, mobilier pentru copii, fotolii și canapele, concepute inițial pentru a fi dotate cu saltele detașabile tip „RELAXA".

Pentru orientarea beneficiarilor, indicăm cîteva dimensiuni și prețuri ale acestor noi produse :

● SALTELE SIMPLE

— pentru o persoană :

1900×700 mm — A = 708 lei ; B 843 lei ; C 979 lei
1900×800 mm — A = 836 lei ; B 787 lei ; C 1137 lei
1900×950 mm — A = 879 lei ; B 1043 lei ; C 1207 lei

— pentru două persoane :

1900×1000 mm — A = 933 lei ; B 1118 lei ; C 1185 lei
1900×1200 mm — A = 1158 lei ; B 1374 lei ; C 1591 lei
1900×1350 mm — A = 1229 lei ; B 1466 lei ; C 1704 lei

● SALTELE CU NASTURI

— pentru o persoană :

1900×700 mm — A = 728 lei; B 864 lei ; C 1001 lei
1900×800 mm — A = 800 lei ; B 1000 lei ; C 1151 lei
1900×900 mm — A = 909 lei ; B 1075 lei ; C 1241 lei

— pentru două persoane :

1900×1000 mm — A = 940 lei ; B 1123 lei ; C 1307 lei
1900×1250 mm — A = 1183 lei ; B 1402 lei ; C 1620 lei
1900×1350 mm — A = 1255 lei ; B 1490 lei ; C 1725 lei

● SALTELE MATLASATE

— pentru o persoană :

1900×700 mm — A = 742 lei ; B 884 lei ; C 1025 lei
1900×800 mm — A = 867 lei ; B 1024 lei ; C 1181 lei
1900×950 mm — A = 918 lei ; B 1089 lei ; C 1260 lei

— pentru două persoane :

1900×1000 mm — A = 982 lei ; B 1183 lei ; C 1383 lei
1900×1250 mm — A = 1207 lei ; B 1431 lei ; C 1656 lei
1900×1350 mm — A = 1269 lei ; B 1509 lei ; C 1748 lei

Tapițeriile „RELAXA" se pot adapta cu succes paturilor cu suport elastic sau cu somieră metalică, dovedind aceleași calități estetice și funcționale.

Apariția tapițeriilor „RELAXA" atît în sectorul industriei de mobilă cît și în rețeaua comercială de contact cu marele public, asigură confort și eleganță interioarelor hotelurilor și locuințelor, aducînd în atmosfera oricărui cămin o notă de civilizație avansată.

Ion Valeriu POPA

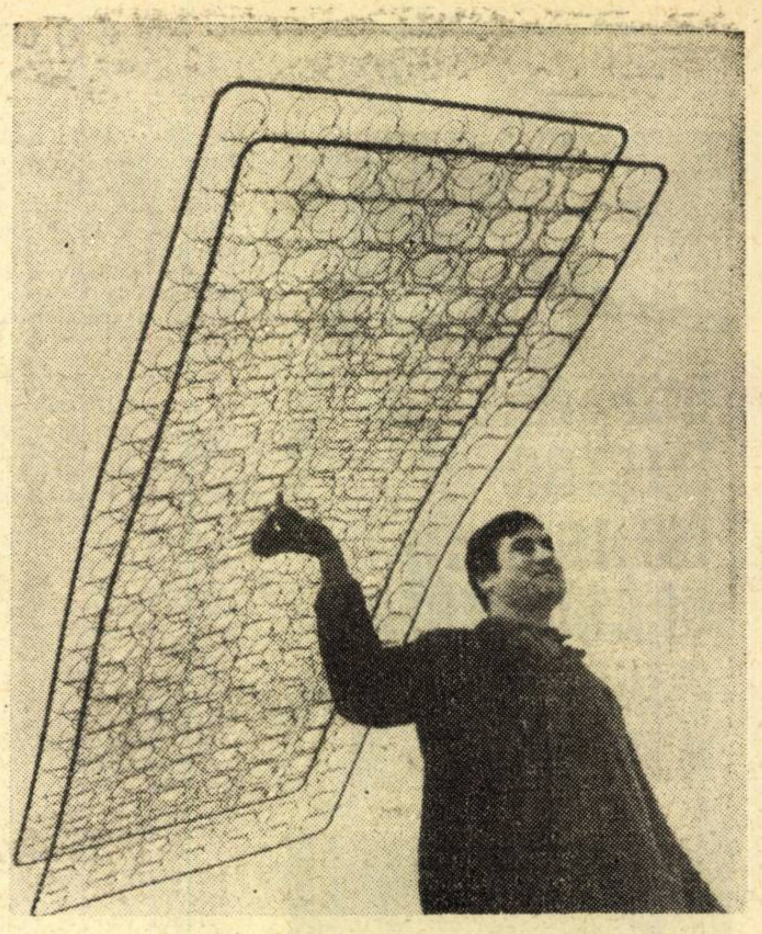

Miezul elastic din arcuri bitronconice incorporate este nedeformabil și ușor : poate fi ridicat cu o singură mînă

Mașini de cusut electrice și mobile în jurul saltelei fixează cu precizie lezarda pe canturi

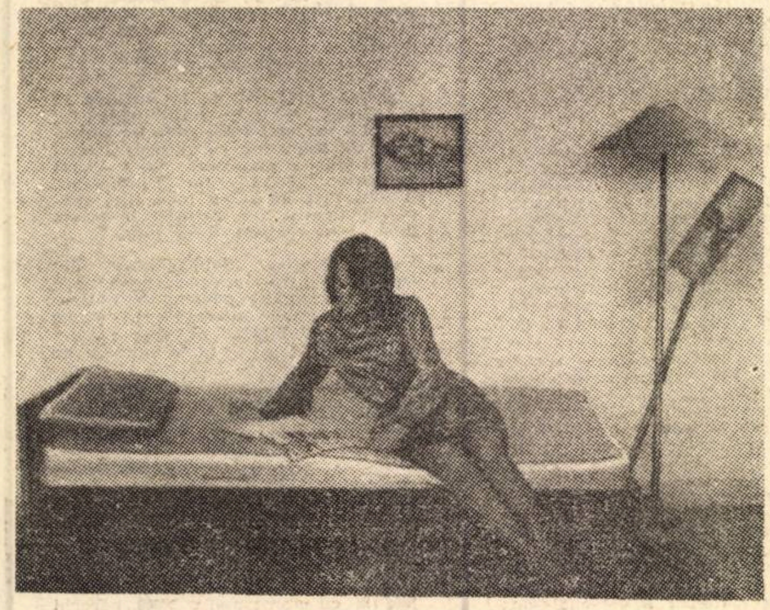

Eleganță și confort în orice apartament

În așteptarea beneficiarilor, saltelele „RELAXA" sînt depozitate cu grijă în saci de polietilenă

PARTENER ÎN ACȚIUNI DE COOPERARE

Cooperarea în cadrul programelor internaționale importante constituie principiul de bază al politicii comerciale a societății BRITISH AIRCRAFT CORPORATION. Este vorba de o cooperare la care BAC își aduce partea sa de contribuție prin puternicele resurse tehnice de care dispune și care i-au asigurat succese remarcabile pe piețele mondiale.

În construcția spațială, BAC se situează pe primul loc în Europa, avînd responsabilități însemnate în cadrul sistemului multinațional de comunicații globale prin sateliți Intelsat 1 V.

Totodată, BAC a construit, împreună cu societatea BREGUET, avionul supersonic JAGUAR și studiază, în colaborare cu firme din R. F. a Germaniei, Italia și Olanda, proiectul unui nou tip de aripă cu profil variabil.

În aviația comercială experiența deosebită a BAC, joacă un rol decisiv în realizarea celui mai mare pas cunoscut vreodată în tehnica transporturilor aeriene : introducerea, împreună cu societatea Sud Aviation, a curselor supersonice, prin avionul de pasageri „Concorde" de construcție anglo-francez.

BRITISH AIRCRAFT CORPORATION
100 PALL MALL LONDON SW1

cea mai puternică societate aerospațială din Europa

PUBLICOM

CONCRETUL EXPRIMAT ÎN ORGANIGRAME

ANALIZA PREOCUPĂRILOR și rezultatelor obținute de întreprinderi pe linia perfecționării structurilor organizatorice permite evidențierea unor aspecte care atrag atenția, atît a practicienilor, cît și a cercetătorilor acestui domeniu de activitate.

O trăsătură generală pozitivă a perfecționărilor efectuate pînă în prezent în structurile organizatorice se concretizează în faptul că noile organigrame și regulamente de organizare și funcționare adoptate de întreprinderi asigură condiții mai bune pentru desfășurarea activității: în majoritatea cazurilor a fost redus numărul treptelor ierarhice, asigurîndu-se prin aceasta apropierea conducerii de producție; s-a obținut o mai justă încărcare a cadrelor cu autoritate și sarcini, ceea ce a permis utilizarea mai eficientă a potențialului uman; au fost înființate unele compartimente a căror lipsă s-a resimțit; altele care nu-și justificau existența au fost comasate sau desființate.

Se constată însă că mai sînt unele conduceri de întreprinderi care nu manifestă o suficientă preocupare în direcția îmbunătățirii structurilor organizatorice: nu în puține cazuri am întîlnit structuri organizatorice neschimbate de mulți ani. La menținerea unor astfel de situații contribuie de multe ori și lipsa de solicitudine manifestată de unele ministere față de propunerile de perfecționare făcute de întreprinderi. Prin hotărîrea privind înființarea comitetelor de direcție se prevede, printre altele, că una din atribuțiile organelor de conducere colectivă din întreprinderi este aprobarea structurii organizatorice elaborată pe baza normelor generale stabilite pe ramură sau subramură. Cum în majoritatea cazurilor astfel de norme nu s-au stabilit încă, cum ne spunea tovarășul ing. Bujor Olteanu, director general la Rafinăria Brazi (ca și alți directori de întreprindere) pentru înființarea unor noi servicii sau pentru adoptarea unei noi organigrame este necesară întotdeauna solicitarea aprobării ministerului, care cel mai adesea este dată cu întîrziere sau este refuzată. De asemenea, întrucît întreprinderea trebuie să se încadreze într-un nomenclator de funcții vechi, toată munca de elaborare a noilor structuri organizatorice se finalizează adesea în întocmirea de organigrame formale sau care prezintă modificări neesențiale.

● Valoarea generalului și particularului

SE OBSERVĂ că în încercările de aplicare a anumitor principii de elaborare a structurilor organizatorice, adeseori se omite a se ține seama de particularitățile concrete ale întreprinderilor.

Subliniind valabilitatea de necontestat a unor astfel de principii este însă necesar să se acorde toată atenția unor parametri care diferă de la o întreprindere la alta. Ne referim la: **natura specifică a activităților** întreprinderii (modul în care trebuie structurate și subordonate activitățile comerciale — aprovizionare și desfacere — la o rafinărie de petrol, de exemplu, va diferi totdeauna de acela în care aceste activități trebuie organizate în cadrul unor întreprinderi constructoare de mașini sau de încălțăminte; sau, activitățile de întreținere și reparații ale utilajelor nu pot fi la fel organizate într-o întreprindere cu un înalt grad de mecanizare și automatizare și într-una în care acest grad este foarte scăzut); la **mărimea** întreprinderii (este un element care determină numărul de nivele ierarhice, evantaiul de subordonări, modul de grupare a activităților etc.); la **competența cadrelor** de care dispune întreprinderea. Dacă mărimea întreprinderii este luată uneori în calcul, specificul activităților și valoarea oamenilor sînt de cele mai multe ori ignorate, cu toate că după cum se știe atît activitățile elementare operaționale (de producție, comerciale, financiare etc.) cît și gruparea lor în activități complexe (care dau naștere la diversele funcții de conducere) nu sînt niciodată identice la două întreprinderi și nu sînt date o dată pentru totdeauna.

Am parcurs mai multe studii privind îmbunătățirea organizării conducerii întreprinderii. În puține am găsit însă subliniată (și luată în considerare) natura specifică a activităților elementare ale respectivei întreprinderi.

Apreciem ca pozitivă concepția (aplicată în construcția structurilor organizatorice de Uzina de anvelope „Danubiana" și Fabrica de geamuri Scăieni) conform căreia activitatea de întreținere și reparații a utilajelor este desprinsă de activitatea de producție și grupată astfel încît este transformată într-o subfuncțiune de sine stătătoare, a cărei conducere este subordonată direct conducerii generale a întreprinderii. Această modalitate de grupare a unor activități elementare operaționale rezultă din natura specifică a ansamblului de activități desfășurate de cele două întreprinderi. Deși din ramuri industriale diferite (chimie, materiale de construcții) cele două întreprinderi, au o trăsătură comună: grad înalt de mecanizare și automatizare a procesului de producție. Complexitatea utilajului, calificarea deosebită cerută pentru întreținerea și reparația acestuia, ponderea mare a cheltuielilor legate de aceste activități sînt argumente care pledează pentru acest tip de organizare.

În multe cazuri, în dorința de a se respecta principiul individualizării funcțiunilor sau al omogenității activităților grupate într-un anumit organism, se propune constituirea independentă atît a funcțiunii comerciale cît și a celei financiar-contabile, deși mărimea și complexitatea întreprinderii pledează pentru coordonarea acestor funcțiuni de aceeași persoană, directorul economic. Soluția de compromis, adoptată la un moment dat de Uzina de anvelope „Danubiana" conform căreia s-au constituit cinci funcțiuni (cercetare-dezvoltare, producție, comercial, financiar-contabil, personal) coordonate de cadre care ocupau niveluri ierarhice diferite (direcție, serviciu) nu s-a dovedit viabilă.

● Cine și ce trebuie să execute

CÎT PRIVEȘTE regulamentele de organizare și funcționare este de asemenea de remarcat persistența unor neajunsuri: în activitățile întreprinderii s-au produs schimbări importante — ca natură și volum — dar numărul posturilor și atribuțiile ce le revin au rămas neschimbate etc; altele au serioase carențe pe linia structurării lor (omiterea unor atribuții, paralelisme, neclarități în definirea legăturilor ierarhice, funcționale, de colaborare dintre posturi etc.); în sfîrșit, multe nu au finalitatea dorită (adică salariații nu cunosc cu precizie atribuțiile ce le revin, sarcinile li se schimbă de la o perioadă la alta etc.).

O experiență pozitivă pe această linie este aceea cîștigată de unele întreprinderi prin folosirea așa-numitei descrieri a postului. Remarcăm în acest sens activitatea desfășurată de compartimentele de organizare a producției și a muncii de la Întreprinderea textilă „Dacia" și Combinatul Poligrafic „Casa Scînteii". La această din urmă întreprindere a fost elaborată descrierea tuturor posturilor (de la muncitor pînă la director) și urmează ca în perioada imediat următoare să se treacă la folosirea lor practică.

Fără îndoială că elaborarea a sute și uneori mii de descrieri de posturi necesită o activitate laborioasă. Avantajele oferite însă de folosirea acestei tehnici de lucru sînt incontestabile: asigurînd perfecta delimitare a fiecărui post, definirea exactă a relațiilor sale ierarhice și funcționale și inventarul tuturor atribuțiilor, descrierea posturilor contribuie la eliminarea paralelismelor în atribuții și oferă o **coerență** maximă ansamblului structurii organizatorice a întreprinderii; existența unei descrieri clare a postului constituie o premisă favorabilă pentru **stabilirea profilului** (aptitudini, cunoștințe etc.) celui care trebuie să ocupe postul și permite o justă **evaluare a contribuției** adusă de fiecare salariat și prin aceasta constituie un instrument important al întregii politici de personal a întreprinderii etc. Faptul că la numirea în post, înainte de încheierea contractului de muncă, fiecare ia cunoștință de atribuțiile postului său și se angajează să le îndeplinească și, mai ales, faptul că este apreciat după măsura în care îndeplinește niște atribuții clar definite și acceptate de el (orice schimbare ulterioară în atribuții se face cu acordul său) reprezintă o condiție esențială pentru buna funcționare a structurii organizatorice ca și pentru instalarea unui climat sănătos de muncă în întreprindere.

★

Ținînd seama de faptul că structura organizatorică este unul din factorii de bază care permite perfecționarea activității întreprinderii, este necesar să se manifeste o preocupare mai intensă pentru rezolvarea unor probleme cum sînt: elaborarea normelor generale prin care să se precizeze cine și pînă unde are obligația și dreptul de a modifica structura organizatorică a întreprinderii; stabilirea în mod rațional, pe baze științifice a necesarului de personal tehnic, administrativ; extinderea utilizării descrierii detaliate a posturilor.

C. COJOCARU

Ce este descrierea postului?

Ea reprezintă un document care se înmînează ocupantului postului la angajare și ori de cîte ori se produc schimbări în atribuțiile postului. Documentul stă la baza încheierii contractului de muncă și a aprecierii contribuției fiecărui angajat la funcționarea și rezultatele întreprinderii.

Descrierea postului cuprinde:

● **DENUMIREA POSTULUI.** — *Trebuie să reflecte conținutul activităților a căror executare intră în atribuțiile postului.*

● **DEFINIREA LEGĂTURILOR IERARHICE ȘI FUNCȚIONALE.** — *Stabilește cui îi este subordonat și cine îi este subordonat titularului postului respectiv; pe cine și cine îl poate înlocui; ce legături funcționale are și cu cine etc.*

● **INVENTARUL ATRIBUȚIILOR.** — *Cuprinde* **sarcinile**, **activitățile** *(produse operații) ce trebuie executate de titularul postului și* **autoritatea** *de care dispune în îndeplinirea acestor sarcini.*

● **PROFILUL TITULARULUI.** — *Definește cunoștințele și aptitudinile cerute titularului pentru ocuparea postului.*

● **CONDIȚIILE DE MUNCĂ.** — *Caracterizează locul de muncă și avantajele oferite de întreprindere titularului postului.*

STATICA ȘI DINAMICA AUTORITĂȚII

CONCEPTUL de autoritate, deși are în vedere și dreptul de a face să se execute o muncă, de a comanda sau de a întreprinde o acțiune în vederea realizării unor obiective — care ar putea fi desemnat prin noțiunea de **autoritate ierarhică** — nu se limitează la aceasta. El mai cuprinde calitățile personale ale conducătorului și cuantumul cunoștințelor sale care definesc **autoritatea neformală** sau cum mai este denumită, **autoritatea cunoștințelor**.

Una din problemele viu disputate în prezent de specialiști este găsirea limitelor raționale de exercitare a autorității, a limitelor care să asigure un potențial maxim de acțiune celui care beneficiază de autoritate. Cu alte cuvinte, este vorba de distribuția autorității în structura organizatorică a întreprinderii, de așa natură încît ea să poată fi exercitată cu operativitate și eficacitate.

Pornindu-se de la o **stare** dată, autoritatea poate fi redistribuită, distribuția ei fiind în funcție de un complex de factori dinamici. Ea poate fi **centralizată** sau **descentralizată**, adică drepturile de decizie asupra obiectivelor, programelor și mijloacelor sînt concentrate la nivelele de vîrf ale structurii organizatorice sau, dimpotrivă, aceste drepturi sînt coborîte la nivele ierarhice inferioare. În urma acestui proces se produc schimbări în structura organizatorică, în conținutul funcțiilor, în atribuțiile acestora, cu alte cuvinte în organigrama și regulamentul de organizare și funcționare al organizației (organismului) respectiv.

De asemenea, autoritatea poate fi **delegată**. Prin **delegare**, în cadrul structurii organizatorice existente fiecare șef ierarhic poate încredința unele din drepturile acordate lui prin regulamentul de organizare și funcționare colaboratorilor săi, păstrînd însă responsabilitatea privind modul în care se exercită aceste drepturi, ceea ce nu se întîmplă în cazul descentralizării cînd se transmite **și această responsabilitate**. În conducerea întreprinderilor socialiste, autoritatea exercitîndu-se în vederea realizării unor obiective de interes general are loc și o participare de jos în sus pe scara ierarhică la materializarea conceptului de autoritate. De aceea, sincronizarea comunicațiilor pe linie de autoritate între emițător (conducător) și receptor (executant) are implicații pozitive asupra eficienței muncii de conducere.

Ritmul de dezvoltare al științei, tehnicii și tehnologiei contemporane, desfășurarea activității productive în unități din ce în ce mai mari, nu mai pot fi stăpînite prin concentrarea totală a autorității, printr-o centralizare excesivă a acesteia. Iată de altfel cîteva din neajunsurile acestei concentrări a autorității, așa cum sînt ele reliefate în lucrările de specialitate și cum le-a evidențiat practica multor unități economice:

● **mărirea** substanțială a **timpului de acțiune** ca urmare a drumului lung pe care-l parcurg informațiile;

● generarea unor **proceduri administrative greoaie**;

● **lipsa de operativitate** și **imobilizări** de mijloace materiale;

● **diluarea responsabilității**;

● îngreunarea procesului de **formare** a viitoarelor cadre de conducere;

● **atenuarea spiritului inovator și de participare**;

Influența acestor neajunsuri este strîns legată de **tipul de organizare** al unităților economice și de **mărimea și complexitatea acestora.** În privința tipului de organizare, dacă ne referim la unități dispersate teritorial în comparație cu unități concentrate teritorial, avem imaginea implicațiilor suplimentare pe care le presupune o concentrare excesivă a autorității în cazul unităților dispersate. În mod asemănător se pune problema unităților cu structură organizatorică funcțională spre deosebire de cele avînd o structură liniar-ierarhică și a celor cu structură pe produs față de cele care au o activitate omogenă, nediferențiată.

Toate inconvenientele concentrării excesive și nediferențiate a autorității, dar mai ales rezultatele obținute de întreprinderi care au evitat aceste inconveniente, au făcut din ce în ce mai actuală preocuparea cu privire la delegarea și descentralizarea autorității. În esență, atît delegarea cît și descentralizarea duc la acordarea de drepturi mai mari unor nivele ierarhice inferioare. Acest proces de mutație trebuie să ducă în final pe cît posibil la situarea celui care este însărcinat să ia decizii și să acționeze cît mai aproape de locul execuției.

Eficacitatea operațiilor este legată de oportunitatea de intervenție. Exemplele întreprinderilor în care orice măsură se cere aprobată de director, cînd orice relație cu unitățile exterioare se realizează prin acesta — ceea ce presupune evident un consum mare de timp, întîrzieri sau luarea unor decizii discutabile sub presiunea timpului — evidențiază importanța creării unui cadru de reglementare propriu fiecărei unități care să fixeze judicios autoritatea pe diverse trepte ierarhice și care să asigure și largi posibilități de delegare a acesteia.

Practica multor întreprinderi din țări dezvoltate industrial a arătat că prin detalierea amănunțită a „manualului de cadre" sau a regulamentului de organizare și funcționare, se ajunge la o serie de instrucțiuni tipizate care conțin atribuțiile și sarcinile ce revin fiecărui salariat. Definirea acestui cadru de participare individuală, economisește timpul de muncă și permite rezervarea unui volum mai mare de timp pentru materializarea activității de concepție și de inovație.

Delegarea și descentralizarea autorității ușurează procesul de conducere și face ca atribuțiile ce revin conducerii să crească sub raport calitativ. Creșterea calitativă se manifestă atît din punct de vedere al conținutului preocupărilor, cît și al amploarei lor; conducerea are de rezolvat mai ales probleme de concepție, de perspectivă.

Evidențierea avantajelor delegării și descentralizării de autoritate trebuie însă completată cu sublinierea că materializarea acestui proces este condiționată în mare măsură de **valoarea oamenilor**, de **mărimea unității respective**, de tipul de **organizare structurală și a comunicațiilor interne**, de posibilitatea **individualizării contribuției** fiecărui salariat la funcționarea și rezultatele întreprinderii.

Semnificativ pentru etapa de perfecționare a conducerii și organizării unităților noastre economice este modul în care distribuția autorității se reflectă în structura organizării întreprinderilor și centralelor industriale. Într-o serie de unități în care s-au făcut studii pe această temă (Fabrica de stofe Brașov, Întreprinderea textilă „Dacia", Uzinele „Electronica"-București etc.) s-a ajuns la concluzia că pentru conducerea activității operative, directorul întreprinderii nu mai poate dirija direct un număr de 10—12 compartimente, ci trebuie să transmită o parte din atribuțiile sale (autoritatea și responsabilitatea corespunzătoare) unor cadre de conducere specializate pe principalele funcțiuni ale întreprinderii: cercetare-dezvoltare, producție, comercial, financiar-contabil, personal.

Raționalizarea distribuției autorității ierarhice trebuie realizată nu numai în cadrul celor 3 nivele ierarhice (director, directori pe funcțiuni, șefi servicii sau șefi de secții), ci și în cadrul diferitelor compartimente de muncă. Aceasta permite personalului aflat foarte aproape de locul unde se petrec fenomenele economice și care deci beneficiază de cele mai directe informații, să poată acționa cu maximum de operativitate.

Structurile organizatorice ale centralelor industriale recent înființate ilustrează grija pentru o mai justă distribuție a autorității, ele fiind concepute de regulă pe trei niveluri ierarhice, cu o echilibrare a încărcării cadrelor de conducere.

Procesul de exercitare a autorității este ușurat mult în unitățile economice din țara noastră prin crearea organelor de conducere colectivă. Faptul că în componența acestora se regăsesc majoritatea cadrelor de conducere, precum și reprezentanți ai salariaților, creează condiții pentru ca autoritatea să se exercite cu mai multă elasticitate și operativitate.

Recentele hotărîri ale Consiliului de Miniștri privind exercitarea unor atribuții lărgite de către întreprinderi și aprobarea statutului centralei industriale (cadru) unde sînt trecute și atribuțiile lărgite ce revin acestor unități, pot fi apreciate ca modalități concrete de înlăturare a unor fenomene de centralism excesiv în conducerea economiei naționale și ele sînt strîns legate de existența în toate unitățile economice a unor organe de conducere colectivă cu caracter deliberativ. O mutație de autoritate și responsabilitate ca cea rezultată din acordarea acestor atribuții lărgite, nu se putea realiza decît în condiții de certitudine a competenței de acționare, certitudine pe care o oferă existența organelor de conducere colectivă: comitetele de direcție pentru întreprinderi, consiliile de administrație și birourile executive pentru centralele industriale, colegiile pentru ministere.

Mihail DUMITRESCU
director de studii
Institutul central de studii pentru problemele conducerii economiei, organizării muncii și perfecționarea cadrelor din economie

CADRE ȘI RĂSPUNDERI

Ing. George MOȘINOIU

INTERLOCUTORUL meu face parte din categoria de oameni care, pasionați de un lucru, nu se lasă copleșiți de greutăți; dimpotrivă, vede adeseori în ele un stimulent și un mijloc de verificare a capacităților personale și ale colectivului de colaboratori, pornind de la convingerea că există întotdeauna resurse pentru a le depăși.

Aceasta și explică lunga sa carieră de circa 28 de ani în domeniul construcțiilor (sector nu lipsit de dificultăți), ca și sarcinile de răspundere care i-au fost încredințate. Absolvent al Institutului Politehnic din Cluj, tov. George Moșinoiu, la 43 de ani, este director de aproape un deceniu al Întreprinderii de construcții din prefabricate de beton din București (în denumirea sa actuală, după comasarea cu Întreprinderea de prefabricate din beton — Militari).

Cartea de vizită a unității: decernarea în anul trecut a drapelului de producție pe țară, în ramura construcții din prefabricate. Performanțele: cea mai bună productivitate pe țară din acest sector și darea în folosință a 417 apartamente fizice peste plan.

● **Cum explicați tov. director faptul că, față de aceste performanțe, unitatea pe care o conduceți se înscrie în prezent printre cele care nu și-a realizat totuși planul în primul trimestru din acest an?**

— *Această stare de lucruri este legată de ele[...]mente obiective și subiective.*

● **Care [...]ar fi de exemplu cele obiecti[...]ve?**

— *Pe lîngă [...] condițiile grele de lucru create [...] de această iarnă deosebită, am [...] preluat în acest an unitatea Mili[...]tari cu un bilanț negativ: pier[...]deri la prețul de cost, depășiri [...] la fondul de salarii, blocări d[...]e produse finite în depozite exist[...]ente. Aceasta a făcut ca în p[...]rimul trimestru să realizăm plan[...]ul în proporție de circa 70%.*

● **Și ca[...]uzele subiective?**

— *Pe scurt, [...] fabricarea unor produse nesol[...]icitate, neluarea la vreme a măs[...]urilor pentru crearea unor spa[...]ții suplimentare de depozitare, me[...]nținerea în cadrul sectorului de [...]panouri mari a unui număr de sal[...]ariați peste efectivul necesar, [...] neexecutarea la timp pe șantie[...]re a lucrărilor edilitare și a dr[...]umurilor de beton pe definitiv, c[...]eea ce a dus la necorelarea prod[...]ucției de fabricații cu cea de mo[...]ntaj e[...]*

● **Așada[...]r...**

Deși prin co[...]masare am întîmpinat greutăți, [...] personal am salutat inițiativ[...]a creării unei singure întreprind[...]eri cu sarcina unitară de a fa[...]brica, transporta, monta și finis[...]a apartamentele din panouri mari [...] prefabricate — aceasta ducînd [...] în final la sporirea eficienței [...]economice și a răspunderii colec[...]tive.

● **Practi[...] deci cum ați acționat?**

— *Sînt mult[...]e de spus, dar mă voi opri numai la cîteva măsuri. Pentru corelarea ritmului de fabricație, transport și montaj a panourilor mari, de la 1 aprilie s-a organizat, de exemplu, producția acestor panouri în regim de lucru potrivit programului șantierelor de montaj, ceea ce a dus la reducerea numărului de muncitori în schimb de la trei la doi oameni (o reducere pe ansamblu de 206 muncitori, redistribuiți în alte locuri); s-a creat apoi un depozit suplimentar pentru produsele finite; s-a intensificat ritmul de transport către beneficiari; s-a înființat un dispecerat care se ocupă cu programarea operativă a producției, transporturilor și montajului pe șantiere, și altele.*

● **Rezultatul, pe ansamblul întreprinderii?**

— *Pe primele patru luni, planul a fost realizat în proporție de 82%. De la 4—5—6 apartamente fabricate pe zi în ianuarie-februarie, s-a ajuns la 8—10 apartamente pe zi în aprilie și la 12—13 în luna mai. În plus, s-a realizat și productivitatea planificată în aprilie, ceea ce ne face să sperăm că pe semestrul I se va realiza planul de producție, chiar dacă vor mai exista unele carențe.*

● **În perspectivă, ce probleme organizatorice vă preocupă?**

— *Lucrăm în prezent la definitivarea unui studiu tehnico-economic legat de unele lucrări de amenajări, menite să rezolve radical strangularea existentă în fluxul tehnologic și să ducă la sporirea gradului de industrializare în unitate. Avem în plan și montarea unor conveiere destinate reducerii volumului de manoperă pe șantiere.*

● **Ce vă creează cele mai multe dificultăți în activitatea dv.?**

— *Formularistica greoaie, birocratismul, munca în salturi și utilizarea încă, din păcate, a inginerilor și tehnicienilor în activități administrative.*

● **Cum le vedeți înlăturate?**

— *Am încercat întocmirea unor grafe (metoda P.E.R.T.) pentru îmbunătățirea programării cu ajutorul calculatorului electronic, înființarea dispeceratului de care v-am vorbit și întărirea șantierelor cu cadre tehnice din centrală.*

● **Să vă mai întreb de timpul liber?...**

— *Am foarte puțin. Lucrăm cu 5 500 de oameni, care ne ridică tot atîtea probleme. Totuși, mă preocupă studiile legate de industrializarea construcțiilor de locuințe. Cînd pot, nu renunț la spectacole, teatrul fiind cea de-a doua pasiune a mea.*

★

Din discuții, am mai reținut că o altă preocupare majoră a interlocutorului este calitatea lucrărilor și satisfacerea exigențelor beneficiarului. O problemă extrem de importantă care — cum singur afirma — nu te poate mulțumi decît dacă și beneficiarul este mulțumit.

Viorica BABA

MATRICEA RESPONSABILITĂȚILOR *)

ESTE UN INSTRUMENT folosit pentru studierea și proiectarea structurilor organizatorice.

În esență este o grilă (tabel șah) care leagă posturile cu activitățile (sarcinile) și care indică legăturile dintre diverși responsabili, adică „cine față de cine și pentru ce răspunde".

● ELEMENTE COMPONENTE

● **RESPONSABILI.** — *În partea de sus a matricei sînt enumerate diferitele posturi ale organismului (compartimentului) studiat. Se cuprind toți cei care iau parte la executarea unui grup de activități (poate cuprinde întreaga întreprindere). Prima coloană din stînga este rezervată responsabilului de rangul cel mai înalt. Responsabilii funcționali sînt indicați în coloane adiacente. Grupurile însărcinate a lua decizii (comitete etc.) care acționează în afara liniei ierarhice dar exercită o influență importantă asupra activității compartimentului trebuie să fie indicate într-un fel distinct. Se indică de asemenea orice organism exterior care exercită o puternică influență asupra activităților interne: subantreprenori, forul tutelar al întreprinderii etc.*

● **ACTIVITĂȚI (sarcini).** — *Pe liniile matricei sînt înscrise activitățile cheie ale organismului studiat. De exemplu: a pregăti planul, a stabili programele de lucru, a procura materiale, a concepe piese de schimb, a efectua încercări, a lansa ordine de producție, a face desene de studii, a elabora bugete, a fabrica piese detașate, a pregăti rapoarte etc. Matricea trebuie să fie atît de înaltă cît este necesar.*

● **SIMBOLURI.** — *Pentru precizarea importanței responsabilității fiecărui post în fiecare activitate se utilizează o serie de simboluri. În fiecare careu constituit la intersecția coloanelor ce desemnează posturile și liniile corespunzătoare sarcinilor, se plasează un simbol care arată dacă persoana situată în capul coloanei execută lucrarea, o conduce, intervine mai mult sau mai puțin în execuția ei sau n-are nici o legătură cu ea. Iată pe scurt care sînt simbolurile: A — efectuează activitatea (sarcina); a — conduce efectiv executarea activității; D — asigură o acțiune de direcție generală; S — supraveghează; I — trebuie să informeze (sau să fie informat); N — trebuie să primească notificare; C — poate fi consultat; c — trebuie să fie consultat; N — definește nevoile; B — trebuie să aprobe.*

Înscrierea unuia dintre simboluri într-un careu se face cu multă grijă, conform unor reguli speciale, urmărindu-se a se reduce la minimum interferențele de responsabilitate.

*) După Direction et gestion des entreprises nr. 1/1969

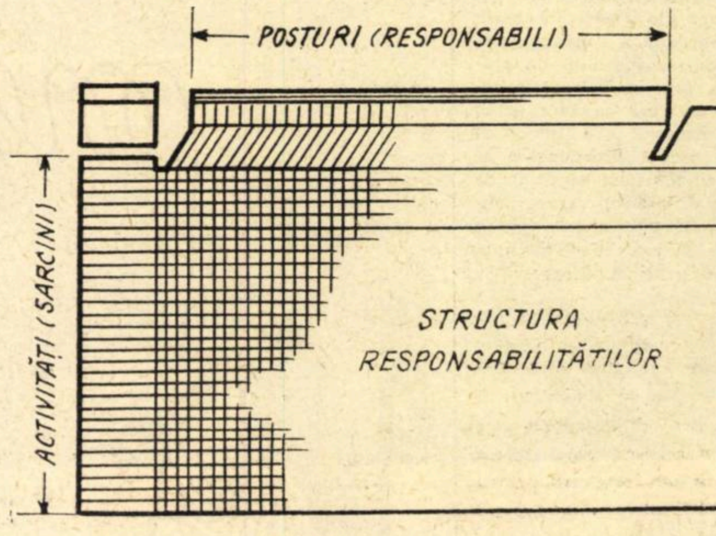

Schemă de bază a matricei responsabilităților.

● **Uzina „Electronica"-București** nu a putut desfășura ritmic activitatea de producție în primele 4 luni ale anului datorită neprimirii la timp de la I.P.R.S. Băneasa a unor cantități însemnate de condensatori ceramici, cablaje imprimate rezistențe chimice iar de la I.I.S. „Industria sîrmei"-Cîmpia Turzii 300 kg oțel rotund șlefuit de Ø 5 mm și 500 kg de Ø 5,5 mm etc.

● **Fabrica de confecții și tricotaje-București** nu a primit în luna aprilie o serie de produse prevăzute în contractele de aprovizionare: peste 115 000 mp țesături de lînă de la I.I.S. „Libertatea"-Sibiu și „Dorobanțul"-Ploiești și aproape 260 000 mp țesături bumbac de la I.I.S. „Bumbacul"-Timișoara, I.I.S. „Tîrnava"-Mediaș ș.a.

CONTRACTE

● **Uzina de pompe — București** nu a livrat în primele 4 luni 232 pompe către Uzina de strunguri — Arad din cauză că n-a primit un număr însemnat de electromotoare de la Uzina de mașini electrice — București și Uzina „Electroputere" — Craiova.

● La sfîrșitul lunii aprilie, **I.I.S. „Acumulatorul" — București** a rămas restant cu 70 contracte a căror valoare reprezenta 6,9% din cea a tuturor contractelor de livrare încheiate cu beneficiarii.

● **Intreprinderea de produse din ceramică fină pentru construcții — București** a avut la începutul lunii mai a.c. 128 contracte de livrări neonorate a căror valoare reprezenta 25,4 din cea a tuturor contractelor pentru perioada care a trecut de la începutul anului.

● La sfîrșitul primelor 4 luni din acest an, **Fabrica de articole de sticlărie — București** a avut față de beneficiari 3 contracte restante, a căror valoare reprezenta 42,8% din cea a tuturor contractelor cu termen de onorare pînă la acea dată.

Înzestrarea energetică

(Urmare din pag. 7)

In alte ramuri ale industriei, deși electrificarea producției a jucat și joacă un rol important în promovarea progresului tehnic și prin aceasta în sporirea productivității muncii, o influență importantă au avut-o și alți factori specifici ramurilor respective, factori care nu au presupus și o sporire a consumului de energie electrică. În industria construcțiilor de mașini de pildă, alături de factorii legați de perfecționarea aparatului de producție și a procedeelor tehnologice, acționează asupra creșterii eficienței muncii și specializarea și cooperarea în producție. De asemenea introducerea unor procedee noi de turnare sau chiar de prelucrare — cum ar fi diferite forme de turnare de precizie — care reduc considerabil timpul de prelucrare a pieselor, determină obținerea de importante economii de metal, contribuie la creșterea productivității muncii, fără a presupune un consum ridicat de energie electrică. În această ramură productivitatea muncii devansează mult înzestrarea electroenergetică a muncii.

DIN ANALIZA raportului dintre înzestrarea electroenergetică a muncii și productivitatea muncii pe ansamblul sferei productive, a industriei și a principalelor ei ramuri, **rezultă că și în economia noastră o dată cu procesul de industrializare socialistă, se manifestă tot mai evident tendințe de devansare a eficienței muncii sociale de către dotarea cu energie electrică a muncii**, tendință proprie țărilor cu grad înalt de industrializare. Aceasta alături de ridicarea nivelului tehnic al producției constituie baza sigură de creștere în ritm rapid a productivității muncii.

În perioada 1951—1967 productivitatea muncii pe un salariat în industrie a crescut de peste 4 ori, cu un ritm mediu anual de 8.6%, ritm superior celui obținut într-o serie de țări dezvoltate economic. Deși ritmul de creștere a productivității muncii din industria noastră este superior celui realizat de alte țări, în ce privește nivelul productivității sociale a muncii, România are însemnate rămîneri în urmă. Această situație își găsește explicația într-o serie de factori legați de nivelul scăzut de dezvoltare economică de la care a plecat țara noastră în construcția socialistă, de structura economiei noastre, de nivelul de dotare tehnică și electroenergetică a unor întreprinderi și ramuri, de gradul scăzut de organizare și conducere a producției și a muncii, precum și de menținerea în unitățile economice a unor deficiențe în folosirea capacităților de producție și a forței de muncă.

Evidențierea în cadrul acțiunilor inițiate de partid — de organizare pe baze științifice a producției și a muncii, de reducere a cheltuielilor materiale de producție și de lichidare a pierderilor din economie — a unor importante rezerve de creștere a producției, demonstrează că există încă mari posibilități ca fără investiții în plus, să se obțină o productivitate a muncii mai ridicată.

Continuarea eforturilor pentru ridicarea gradului de înzestrare electroenergetică a muncii și de dotare tehnică a tuturor ramurilor va asigura condiții materiale necesare pentru obținerea unui spor tot mai mare de eficiență a muncii sociale. pentru apropierea țării noastre de nivelul de productivitate realizat în țările dezvoltate din punct de vedere economic.

Creșterea continuă a gradului de diversificare a producției. accentuarea ritmului de dezvoltare a ramurilor moderne ale industriei, de înaltă eficientă economică, ca industria electrotehnică și electronică, construcția de mașini fine, vor contribui la ridicarea gradului de mecanizare și automatizare a producției, de folosire largă în producție a electronicii, automaticii și ciberneticii, ceea ce solicită creșterea corespunzătoare a dotării cu energie electrică. În acest scop, în actualul cincinal producția acestei ramuri se dezvoltă în ritm superior. Producția ei a crescut în primii trei ani ai cincinalului de la circa 17 miliarde kWh în 1965 la aproape 23 miliarde kWh în 1968, înregistrînd unul din ritmurile cele mai ridicate, mult superior ritmului de dezvoltare a întregii industrii. Aceste rezultate permit realizarea obiectivului stabilit de Congresul al IX-lea de a se obține în 1970 o producție de 32—34 miliarde kWh energie electrică, ceea ce va constitui un suport material deosebit de important pentru sporirea eficienței muncii în toate ramurile producției materiale.

Totodată, datorită rolului pe care-l joacă în economia noastră, producția de energie electrică va continua să crească rapid și în anii următori actualului cincinal.

UN INVENTAR

(Urmare din pag. 6)

al reclamațiilor la unele cooperative, dovedește însă că și-n această privință mai sînt multe de făcut. Cooperativa **„Tehnica"**, de exemplu, a înregistrat anul trecut 149 de reclamații **„Viitorul"-79, „Munca colectivă"-52** etc. Ar trebui analizate temeinic cauzele, spre a se putea acționa în vederea eliminării lor. Totodată, **se cer luate măsuri pentru servirea operativă a populației.** La sectorul bijuterii, executarea unei comenzi durează pînă la 6 luni, la încălțăminte de comandă circa două luni, la tricotaje fine 2—3 luni etc. În aceste condiții, nici încasările de numerar nu contribuie în măsură suficientă la creșterea vitezei de rotație a mijloacelor circulante și a rentabilității cooperativelor.

O mai strînsă legătură între cooperația meșteșugărească, pe de o parte, și organizațiile comerciale și cooperația de consum, pe de altă parte, ar putea contribui, de asemenea, la ridicarea gradului de rentabilitate. În prezent, o parte relativ mică din produsele realizate de cooperația meșteșugărească se livrează unităților comerciale din județ. Din totalul livrărilor pe anul 1968 al coperativei **„Sîrguința"**, numai circa 8% au revenit organizațiilor comerciale, iar din contractele pe 1969 rezultă că 16% se vor preda către ICRTI-Brașov și nimic cooperației de consum, deși tricotajele realizate de această cooperativă lipsesc de pe piața locală, nefiind produse de industria republicană. De asemenea, se constată că prin magazinele proprii ale Organizației meșteșugărești de aprovizionare și desfacere (OCMAD) nu se desfac decît o mică parte din produsele realizate de cele 15 cooperative. În 1968, din totalul mărfurilor cu care s-a aprovizionat OCMAD-ul, numai circa 15% proveneau de la cooperativele din județ.

Nu numai la desfacere, dar și în aprovizionarea cooperativelor se înregistrează încă serioase deficiențe. OCMAD-ul, neasigurîndu-le aprovizionarea în întregime cu materii prime și materiale auxiliare, acestea sînt nevoite să recurgă la fondul pieței. În schimb, la materialele dirijate (stofa, pielea, talpa și altele), OCMAD-ul se interpune ca o verigă intermediară între întreprinderile furnizoare și cooperative ca beneficiare, percepînd cote procentuale ce depășesc volumul de cheltuieli ocazionate de aprovizionarea directă. Considerăm necesar ca UJCM să studieze modul de îmbunătățire a activității desfășurate de OCMAD — atît pe linia aprovizionării, cît și a desfacerii.

ȘTIINȚĂ, TEHNICĂ, TEHNOLOGIE, INOVAȚII

● **Colectivul tehnic al uzinei „Triumf" din Cluj** a asimilat o tehnologie nouă de fabricare a bujiilor termoelectrice. Aceste bujii sînt destinate îndeosebi autoturismelor „Dacia" 1100, putînd fi folosite și la alte mărci de mașini. Bujia termoelectrică românească „Siuterom" se remarcă printr-o bună adaptabilitate la regimul termic al motorului. Verificată în cursul unor raliuri automobilistice, ea s-a comportat foarte bine. Determinarea exactă a valorii termice a bujiilor se face cu ajutorul unei instalații montate în uzină și considerată a fi una dintre cele mai moderne din Europa.

● **Colectivul Uzinei mecanice de material rulant din Ploiești** a realizat o nouă variantă a vagonului-cisternă, destinat transportului de produse chimice. Spre deosebire de vagoanele similare, cel pe care uzina prahoveană urmează să-l introducă în producția curentă, funcționează pe două osii, avînd sistem automat de cuplare cu șasiul. Noul vagon, construit prin sudură electrică, are o capacitate de 30 mc, cu 5 mc mai mare decît tipurile anterioare.

● Un grup de specialiști de la Fabrica de materiale de construcții și produse ceramice din Roman, a elaborat o rețetă pe baza căreia s-a stabilit o tehnologie originală pentru producția industrială a unui nou tip de cărămizi din argilă, în amestec cu șisturi carbonice. Cărămizile astfel obținute prezintă o mare rezistență la compresiune și pot fi utilizate cu succes la construcția clădirilor înalte și a halelor industriale, unde vibrațiile pot periclita spațiile de producție.

● **În colaborare cu IRUM — Reghin, Intreprinderea de Reparații de Utilaje și Mecanisme din București** a realizat o mașină de ansamblat panouri de lăzi prin capsare, care și-a trecut cu succes probele de omologare. Mașina înlocuiește munca a patru oameni, elimină vechiul procedeu al baterii cuielor cu ciocanul și asigură un randament superior la lucrul cu panouri din esențe tari. Noul utilaj fixează în ritm rapid agrafe de sîrmă cu grosimi între 1 mm și 1,6 mm, la diferite adîncimi. Productivitatea ridicată a mașinii de capsare automată a lăzilor, a determinat fabricarea în serie și introducerea ei în dotația unităților producătoare de ambalaje.

● **La Cooperativa „Precizia" din Arad** a început producția de serie a unui original aparat pentru măsurarea temperaturii și a umidității, precum și a pericolului de apariție a manei la vița de vie. Realizat pe baza unei invenții românești, brevetată de un colectiv de specialiști de la Consiliul Superior al Agriculturii, aparatul denumit Mildiograf R. C. — 5, permite obținerea unor date de prognoză care dau posibilitatea să se aplice operativ măsuri de protejare și de întreținere a viilor.

UZINA DE FIBRE SINTETICE — SĂVINEȘTI

melana

PRODUCE:

- fire textile continui, de tipul mătăsii;
- fire supraelastice;
- fibre scurte;
- fire de pescuit;
- corzi pentru perii.

INTREPRINDEREA METALUL ROȘU CLUJ

STR T VLADIMIRESCU 12-14 - tel. 147.30

produce:

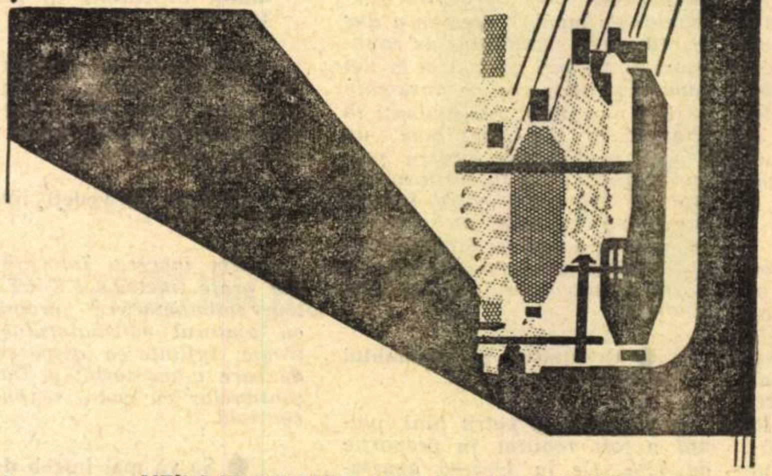

UTILAJE PENTRU INDUSTRIA TEXTILĂ

- Mașini de tricotat degete de mănuși
- Mașini de uscat cu tamburi pentru fibre și tricoturi
- Mașini de tricotat rectilinii
- Cuve pentru țesături grele
- Aparate de vopsit sculuri
- Aparate de vopsit sub presiune
- Diferite aparate de uscat și vopsit

UTILAJE PENTRU INDUSTRIA DE PIELĂRIE

- Aparate de uscat pe plăci de sticlă
- Agregate pentru finisaj în tăbăcării
- Benzi pentru fabricile de încălțăminte
- Butoaie de vopsit
- Butoaie de tăbăcit
- Diverse alte aparataje de uz gospodăresc

IDEOLOGIA BURGHEZĂ ÎN FAȚA LUPTEI TINERELOR STATE PENTRU INDEPENDENȚĂ ECONOMICĂ

CREȘTEREA FURTUNOASĂ a luptei popoarelor pentru libertate și progres social, în condițiile agravării crizei generale a capitalismului, reprezintă una din trăsăturile fundamentale ale epocii în care trăim. Efortul tinerelor state naționale, al țărilor în curs de dezvoltare, în direcția progresului economic și social are drept bază și componentă esențială lupta pentru dobîndirea și consolidarea independenței economice și politice. În contextul epocii contemporane, experiența de zi cu zi a fiecărei țări în curs de dezvoltare demonstrează că între independența reală a acestor state și procesul dezvoltării lor multilaterale există o legătură indestructibilă, că orice progres obținut pe calea dezvoltării economice rămîne limitat și netrainic atîta vreme cît puterea de decizie asupra destinelor și perspectivelor lor viitoare nu aparține statelor naționale respective, atîta vreme cît statele în curs de dezvoltare nu au posibilitatea să hotărască de sine stătător politica lor internă și externă. De aceea, viața internațională, ca și doctrinele teoretice contemporane, consemnează înfruntări de poziții — practice și doctrinare — între apărătorii și detractorii independenței naționale, între soluțiile destinate să contribuie la lichidarea stării de înapoiere economică și socială a țărilor subdezvoltate și acelea care preconizează permanentizarea actualei lor situații în economia mondială capitalistă

O ANALIZĂ atentă a realităților demonstrează că deși sistemul clasic al colonialismului s-a prăbușit, independența de stat nu determină în mod automat independența reală a unei țări și că independența rămîne de multe ori formală, un simplu cadru care demonstrează contururile posibilului dar nu și ale realului.

Prima condiție pentru ca procesul dezvoltării să se declanșeze în mod real, iar cercul vicios al subdezvoltării să fie rupt, este ca statele cu o economie subdezvoltată să devină realmente independente. Exercitarea suveranității naționale de către fiecare popor în parte, prin intermediul instituțiilor sale — guvern, parlamente, administrație de stat — constituie în condițiile actualei etape de dezvoltare a economiei mondiale un factor hotărîtor, care exercită o puternică influență favorabilă asupra dezvoltării economice. Aceasta înseamnă dreptul inalienabil al fiecărui popor de a fi stăpîn pe resursele sale materiale și umane, de a dispune de aceste resurse în interesul dezvoltării sale economice și spirituale, de a hotărî de sine stătător destinele sale, de a închega și lărgi relații reciproc avantajoase și pe baze echitabile cu alte țări.

ÎN CONTRADICȚIE cu aceste cerințe esențiale, în literatura occidentală este răspîndită ideea că pentru a se dezvolta, și în special pentru a se industrializa, țările subdezvoltate ar trebui să renunțe la independența și suveranitatea lor și să urmeze calea unei „integrări" supranaționale care să grupeze mai multe state într-un ansamblu economic de mare amploare, motivul unei asemenea direcții constituindu-l „fragilitatea națiunilor pe cale de constituire, a frontierelor și forțelor lor", care „sînt evidente în cursul maturizării independenței lor". Soluția ar fi „asocierea internațională a statelor" în zone „intermediare de cooperare în sînul ansamblului occidental", în care să dispară granițele pentru a se asigura „creșterea și dezvoltarea"[1]). Unii dintre partizanii suprimării sau limitării dezvoltării de sine stătătoare formulează această idee cu intenții generalizatoare, așa cum face Guy-Willy Schmeltz cînd scrie: „brăzdate de granițe artificiale, legate de foștii ocupanți, bolnave de o ambiție prea mare față de posibilitățile lor economice reale, guvernate de elite restrînse, separate de masa populației și care se folosesc de caracterul lor oligarhic pentru a abuza uneori de misiunea lor în scopuri personale, prea mici sau prea mari, prea bogate sau prea sărace, statele lumii a treia sînt — în situația lor actuală de divizare geografică — neviabile, inapte de orice progres". După el, „prima sarcină urgentă constă, incontestabil, din constituirea unor ansambluri plurinaționale mai coherente, solicitate de evoluția tehnicii"[2]).

Teorii de acest gen sînt de obicei elaborate în țările membre ale Pieței Comune vest-europene și urmăresc constituirea unor ansambluri plurinaționale — îndeosebi în Africa — care să fie legate prin „asociere" de C.E.E. Scopul nemărturisit al unei asemenea orientări este asigurarea unor condiții favorabile pentru țările capitaliste vest-europene în ce privește penetrația mărfurilor și capitalurilor lor în țările „asociate", care să-și deschidă granițele pentru o liberă și preferențială circulație a produselor și capitalurilor occidentale, concurența acestora anihilînd mai ușor eforturile de dezvoltare economică proprie. Astfel, Richard F. Behrendt[3]) își dedică un întreg capitol dintr-o voluminoasă carte „demascării" statului național ca „obstacol" în calea dezvoltării.

Este important de semnalat că unii economiști occidentali se pronunță pentru o independență pur formală care să permită marilor monopoluri să domine în fapt economia națională a acestor țări. Astfel, o serie de economiști anglo-saxoni sînt împotriva „integrării" supranaționale a țărilor subdezvoltate, considerînd că penetrația capitalului american sau englez este mai facilă în condițiile „înțelegerii" dintre monopolurile țărilor dezvoltate și guvernele naționale ale statelor insuficient dezvoltate. Profesorul american J.M. Montias de la Universitatea Yale consideră că pentru dezvoltarea lor țările slab dezvoltate pot împrumuta cele mai adecvate metode de oriunde pot fi găsite, cu condiția ca alegerea pe care o vor face să nu aducă prejudicii integrității și independenței lor nationale, trecînd sub tăcere faptul că puternica pătrundere a capitalului monopolist în țările subdezvoltate aduce grave prejudicii independenței și suveranității acestor state.

Unele state tinere promovează cu hotărîre și consecvență o politică de dobîndire și consolidare a suveranității lor asupra resurselor de care dispune țara respectivă. În mod practic, pentru țările subdezvoltate, ca și în genere pentru orice țară a lumii, suveranitatea în domeniul resurselor presupune posibilitatea de a folosi și dispune în mod independent și în interesul propriei națiuni de bogățiile solului și subsolului. Or, cele mai multe din resurse sînt acaparate în momentul de față de către monopoluri, fie sub forma concesiunilor asupra terenurilor de exploatare a subsolului, fie a plantațiilor, fie a întreprinderilor ce aparțin capitalului străin. Crește însă tendința de a avea un control mai mare asupra resurselor naționale.

TEORETICIENII apărători ai intereselor monopolurilor ajung pînă la afirmarea „dezavantajului" pe care l-ar avea țările subdezvoltate de pe urma naționalizărilor întreprinderilor aparținînd capitalului străin. Astfel, într-o lucrare colectivă editată de Universitatea din Pennsylvania, profesorul William J. Elliot de la Universitatea Harvard scrie: „la origine, este neîndoielnic că ideea dreptului național a servit apărării împotriva exploatării resurselor fără o recompensă adecvată pentru locuitorii țării respective. Dar astăzi, naționalizarea, fie că este efectuată printr-o simplă confiscare a proprietăților deținute de străini, fie că are loc cu o oarecare plată, este un remediu cu efecte mult mai rele decît cele scontate"[4]). După el, scopul naționalizării efectuate de către țările subdezvoltate ar fi izvorît nu atît din năzuințele spre dezvoltarea economiei proprii, cît dintr-o politică negativă a acestora pentru „privarea de resurse vitale a populațiilor mari și avansate cum sînt cele ce locuiesc în Europa occidentală".

Guvernele țărilor imperialiste promovează o politică deliberată de apărare a intereselor capitalului străin investit în țările subdezvoltate. Inițial, multe guverne ale țărilor subdezvoltate au plecat de la premisa „respectării" capitalului străin pe care l-au apreciat ca un aport posibil la procesul dezvoltării. Pe măsură însă ce se fac pași pe drumul consolidării independenței, capitalul străin reacționează negativ, încercînd să se opună politicii tinerelor state. Aceasta a grăbit conflictele dintre tinerele state și monopolurile străine, împingînd în mod obiectiv guvernele acestor state să ia măsuri de contracarare a acțiunilor de subminare economică și politică întreprinse de capitalul străin.

Condiționarea politică a creditelor devine deseori un instrument în mîinile monopolurilor în strădania lor de a-și menține pozițiile și de a și le întări. În ultimii ani, guvernul Statelor Unite a amenințat diversele țări subdezvoltate care au „îndrăznit" să lezeze proprietatea monopolurilor americane implantate cu încetarea creditelor și „ajutoarelor". Nu de puține ori amenințările au fost puse în practică datorită faptului că în fața sabotării de către monopoluri a politicii de dezvoltare economică, guvernele unor țări subdezvoltate s-au văzut în situația să ia măsuri radicale.

În cazurile în care puterile occidentale întrevăd o dezvoltare economică independentă chiar și numai ca o posibilitate de viitor ele se opun acesteia. Încă de la prima sesiune a Conferinței pentru comerț și dezvoltare, elaborarea „Principiilor ce guvernează relațiile internaționale și a politicii comerciale propice să favorizeze dezvoltarea" a întîmpinat obstrucția sistematică a țărilor occidentale. Majoritatea reprezentanților țărilor capitaliste dezvoltate au refuzat să voteze pentru principii cum sînt: egalitatea suverană între state, autodeterminarea popoarelor, neintervenția în treburile interne; înlăturarea discriminărilor fundamentate pe diferențe de sistem social-economic; dreptul suveran de a comercializa liber și de a dispune liber de resursele naturale; angajamente în ce privește aplicarea unor politici naționale care să favorizeze dezvoltarea economiei subdezvoltate; favorizarea creării unei noi diviziuni internaționale a muncii; eliminarea obstacolelor din calea exporturilor țărilor subdezvoltate; preferințe vamale pentru țările în curs de dezvoltare. Alte țări dezvoltate, chiar dacă nu le-au respins în mod public, refuză sau ocolesc aplicarea în fapt a acestor principii.

Dezvoltarea relațiilor economice mondiale este lezată ori de cîte ori nu sînt respectate aceste principii — încălcarea lor fiind o practică uzuală a politicii economice imperialiste, exprimată prin schimburi inechitabile de mărfuri, acțiunea unei foarfeci a prețurilor în defavoarea țărilor mai puțin dezvoltate, acapararea resurselor materiale din aceste țări, înăbușirea cu ajutorul mijloacelor economice și extraeconomice a dezvoltării ramurilor economice vitale pentru diferitele țări, aservirea economiei altor state în scopul exploatării lor, cît și în scopul dominării lor politice. Dimpotrivă, relațiile bazate pe suveranitatea și independența statelor — a căror respectare se impune ca o cerință majoră în lumea contemporană — au avantajul că asigură un cadru optim pentru progresul economic al fiecărei țări, așezînd relațiile dintre state pe baze efectiv favorabile cooperării și colaborării internationale.

ÎN STABILIREA unei strategii a dezvoltării se confruntă problemele dificile ale țărilor slab dezvoltate (explozia demografică, nivelul scăzut al forțelor de producție, sistemul anacronic al relațiilor de producție etc.) cu mecanismele punerii în valoare a resurselor materiale și umane existente în aceste state. Este evident însă că o strategie realistă a dezvoltării economice trebuie să plece de la considerentul că transformarea unei țări subdezvoltate într-una dezvoltată este rezultatul unui proces complex și relativ îndelungat. O concluzie care capătă o acceptare tot mai largă în rîndurile economiștilor contemporani este aceea că în procesul dezvoltării nu pot fi aplicate în mod mecanic forme gata elaborate și universal valabile, o soluție adecvată pentru condițiile concrete ale unei țări putîndu-se dovedi dăunătoare pentru o altă țară, după cum folosirea unor pîrghii și mijloace potrivite unei etape poate fi ineficientă într-o altă etapă. Efortul creator al fiecărui popor în ce privește elaborarea și punerea în mișcare a celor mai corespunzătoare mecanisme ale dezvoltării este garanția impulsionării procesului de lichidare a inapoierii economice moștenite.

ORICE PROCES DE DEZVOLTARE implică o creștere cantitativă: sporirea producției — în toate sectoarele, inclusiv în cel primar — creșterea populației active și, în sînul ei, o creștere mai accentuată a forței de muncă salariate, mărirea venitului național etc.

Dar procesul de dezvoltare nu se reduce doar la aceste schimbări cantitative. Dezvoltarea presupune: schimbări calitative profunde în structura relațiilor de producție (în raporturile de proprietate și de repartiție, în relațiile dintre diferitele grupuri sociale, ca și în formele și amploarea schimbului de activități); schimbări în forțele de producție (atît în ce privește nivelul tehnicii folosite cît și în privința ariei de utilizare a tehnicii în producția socială).

Pe de altă parte, procesul dezvoltării reale a țărilor subdezvoltate implică în primul rînd o schimbare profundă a locului acestor țări în diviziunea internațională a muncii, în sensul lichidării structurii unilaterale a economiei lor naționale, dezvoltarea lor multilaterală. În ciuda unei asemenea cerințe evidente, promovate de altfel și de mulți economiști nemarxiști occidentali, în literatura economică occidentală se întîlnesc multe teze care încearcă să permanentizeze locul actual al țărilor subdezvoltate în economia mondială și, implicit, în actuala diviziune internațională a muncii. Căutînd să definească esența și caracterul relațiilor dintre țările industriale și cele subdezvoltate, teoria occidentală uneori reduce aceste legături la așa-zisul caracter „complementar" al economiei celor două grupuri de țări capitaliste. Conform acestei teze, economia țărilor capitaliste industriale și aceea a țărilor subdezvoltate își furnizează una celeilalte produse necesare, fiecare dobîndind valori echivalente în schimbul mărfurilor livrate. Rolul țărilor insuficient dezvoltate ar fi, deci, acela de a fi în continuare furnizoare de materii prime provenite din agricultura și „industria" extractivă, pe cînd rolul țărilor capitaliste industriale ar fi, și pe viitor, acela de a fi furnizoare de produse fabricate prelucrate. Această teză ignoră, în plus, faptul că țările capitaliste dezvoltate sînt ele însele producătoare de materii prime. Atunci cînd două țări industrializate schimbă între ele materii prime, nimeni nu se gîndește să afirme că respectivele economii naționale ar fi „complementare", pe cînd schimburile dintre țările industrializate și cele neindustrializate constituie fundamentul obiectiv al teoriei „inseparabilității" și „complementarității" economiilor celor două grupuri de țări.

Pe bună dreptate, economistul brazilian Celso Furtado, referindu-se, într-un articol publicat recent, la țările slab dezvoltate ale Americii Latine, afectate de stagnare economică din pricina dominației străine, trage o concluzie generalizatoare, valabilă și pentru alte țări aflate în aceeași situație: „tentativele de integrare a economiilor naționale dezagregate și controlate din exterior (cum caracterizează el economia acestor state — n.n.) nu vor face decît să sporească dificultățile și să îndepărteze și mai mult relansarea dezvoltării economice"[5]).

Apologeții situației existente a diviziunii muncii vor să dovedească chiar că în actualele relații dintre țările imperialiste și cele insuficient dezvoltate nu ar exista nimic dezavantajos, ci dimpotrivă, că din relațiile de schimb dintre cele două grupuri de țări ar rezulta un important avantaj pentru țările insuficient dezvoltate. Ei uită însă, în mod deliberat, să menționeze legătura dintre specializarea unilaterală a economiei țărilor subdezvoltate și nivelul de productivitate a muncii sociale deosebit de scăzut, de unde și ve-

dr. N. S. STĂNESCU

(Continuare în pag. 19)

[1]) **Fr. Perroux**, „L'économie des jeunes nations". Tome I, „Industrialisation et groupements de nations". Paris, P.U.F., 1962, p. 62, 145, 146 și 152.

[2]) **G. W. Schmeltz**, L'économie mondiale contemporaine". Tome III. „L'économie du Tiers Monde". Paris, Le Colombe, 1965, p. 121.

[3]) **R. F. Behrendt**. „Soziale Strategie für Entwicklungsländer". Frankfurt am Main, Ed. S. Fischer, 1965.

[4]) **W. J. Elliot**. „Colonialism: Freedom and Responsability". În lucrarea „The Idea of Colonialism". Londra, Atlantic Books, Stevens and Sons Ltd, 1958, p. 444—445.

[5]) **C. Furtado**. „La restructuration de l'économie internationale". În „Développement et Civilisations", Paris, nr. 37, martie 1969, p. 62.

ȘANTIER ȘTIINȚIFIC

Dr. Maria STĂNESCU

șef de sector la Institutul de cercetări pentru economia agrară

● **V-am ruga să ne relatați despre împrejurările care au influențat asupra formării dv. ca cercetător științific.**

— Munca de cercetător științific am început-o la doctorantură în cadrul Academiei de studii social-politice „Ștefan Gheorghiu", unde mi-am ales ca domeniu pentru tema de doctorat probleme ale circulației mărfurilor, pe atunci, și consider și acum, puțin abordate. În acest domeniu am continuat să fac cercetări — deși limitat și sporadic — în munca pe care am desfășurat-o în cadrul colectivului de cercetători ai Institutului de cercetări economice al Academiei. Temele din planul de cercetare ale acestui institut, unde am lucrat aproape 10 ani, mi-au permis să studiez și alte probleme ca: planificarea și repartiția teritorială a forțelor de producție, eficiența economică a investițiilor. Acestea mi-au dat posibilitatea să văd complexitatea legăturilor între domeniile de cercetare ale economiei.

Ceea ce am realizat pînă acum mi-a permis să mă conving de faptul că, înainte de a deveni specialist într-un domeniu al teoriei și practicii economice, se cere o cunoaștere largă a tuturor celorlalte domenii ale vieții economice și sociale. Mulți dintre cercetătorii care au lucrat în ultimul deceniu la Institutul de cercetări economice datorăm spiritului în care a fost orientată munca acolo dorința de a deveni cercetători economiști formați, pentru care este nevoie să acorzi o preocupare constantă atît problemelor de economie națională cît și problemelor de economie mondială și de gîndire economică.

...rămîn credincioasă domeniului de cercetare inițial ales, al circulației mărfurilor, al schimbului...

● **Aveți totuși un domeniu în care continuați să vă specializați ?**

— Rămîn credincioasă domeniului de cercetare inițial ales, al circulației mărfurilor, al schimbului, etapă a procesului reproducției de o mare însemnătate în creșterea economică. Cercetez în prezent problema cererii de produse agricole în cadrul planului tematic al Institutului de cercetări pentru economie agrară. Fundamentarea dezvoltării în perspectivă a agriculturii ca ramură de importanță vitală a economiei naționale necesită studierea nivelului și structurii cererii de produse agricole, în special agro-alimentare în funcție de consumul rațional, creșterea demografică, elasticitatea cererii. Cunoașterea cererii de produse agricole reprezintă un element esențial nu numai al planificării dezvoltării producției agricole ci și al corelației și proporțiilor de dezvoltare a ramurilor care condiționează procesul de muncă și de producție din agricultură (mecanizare, chimizare), dar și al ramurilor care asigură realizarea producției agricole (transport, depozitare, prelucrare, comercializare). Aceste aspecte se integrează în abordarea pe plan mai general a locului și rolului agriculturii în procesul de creștere economică.

● **Preocupări în perspectivă ?**

— Nu pot să prevăd cu exactitate durata preocupărilor despre care am vorbit și nici care îmi va fi „specializarea" de viitor. Viața economică și socială contemporană este atît de complexă și ridică atîtea noi probleme în care sîntem datori să ne aducem contribuția în măsura în care ne vom afirma ca valori în cercetarea științifică.

Consider că problemele **economiei alimentației** *reprezintă un domeniu care solicită cercetări ample și complexe în care prognozele și previziunile economice au un mare rol. În acest proces intră nu numai agricultura ci și industria prelucrătoare, industria chimică în special, industria care își profilează ramuri în această direcție, sectoare ale deservirii (depozitare, păstrare, comercializare), sectoare ale cercetărilor științifice legate de produsele alimentare și de raționalizarea hranei.*

De asemenea, un cîmp vast de cercetări îl prezintă satul contemporan cu structura sa actuală, unde procesul industrializării economiei și începutul industrializării agriculturii au modificat componența lui economico-socială.

V. E.

CĂRȚI

CREȘTEREA PRODUCTIVITĂȚII MUNCII

ACCELERATOR AL DEZVOLTĂRII ECONOMIEI NAȚIONALE

ACTUALITATEA problemelor legate de creșterea productivității muncii explică interesul cu care a fost primită o amplă lucrare apărută pe această temă sub redacția prof. univ dr. V. Rausser. *)

Întru totul justificat se consideră că premisa hotărîtoare a creșterii productivității muncii este industrializarea socialistă. Utilizîndu-se un bogat material statistic, selecționat cu grijă și pricepere, se demonstrează adevărul profund pe care-l conține această teză, progresele înregistrate în sporirea productivității muncii ca urmare și pe măsura înfăptuirii procesului de construire a bazei tehnico-materiale a socialismului. Dacă se are în vedere că în prezent productivitatea muncii industriale este, după cum se susține în lucrare, de 5 ori mai mare decît în agricultură, apare în toată semnificația sa rolul dinamizator al industriei în economia noastră națională, necesitatea de a persevera în mod neabătut pe calea industrializării, a înzestrării tuturor ramurilor economice cu tehnica cea mai înaltă.

Pînă nu de mult, cercetarea își concentra atenția aproape exclusiv asupra productivității muncii vii. Credem că nu exagerăm afirmînd că în practică indicatorii productivității muncii sînt puțin elaborați. Punerea eficienței activității de producție pe prim plan, o dată cu adîncirea caracterului intensiv al procesului reproducției lărgite, a atras după sine lărgirea orizontului cercetării și practicii. În această perspectivă, apare meritorie preocuparea autorilor de a examina raporturile dintre productivitatea muncii vii, productivitatea muncii sociale și eficiența economică și nu putem fi decît de acord cu concluzia că eficiența economică la nivelul economiei naționale reflectă de fapt productivitatea muncii sociale și constituie în esență o expresie directă a acesteia. Lărgirea ariei de investigație și studierea atentă a realităților au permis autorilor să descifreze totodată alte concluzii, la fel de îndreptățite și de mare utilitate practică, anume că eficiența muncii sociale este o rezultantă a acțiunii tuturor factorilor producției (pag. 61), iar sporirea continuă a productivității presupune o acțiune concertată și conștient dirijată din partea societății pentru activizarea acestora pe măsura importanței fiecăruia.

Caracteristic epocii contemporane este pătrunderea masivă a științei în întreaga viață socială și în principal în domeniul hotărîtor al progresului — producția materială —, transformarea ei într-o componentă nemijlocită a forțelor de producție. Reține atenția teza expusă de conf. dr. C. Enache, potrivit căreia știința nu se adaugă ca un element de sine stătător al forțelor de producție, ci ca un factor specific, care potențează mijloacele de muncă, obiectele muncii și forța de muncă (pag 64). Rolul științei se exprimă, după părerea sa — consecință logică — tot mai intens în două direcții de bază și anume în asigurarea progresului tehnic și în domeniul conducerii, atît al economiei naționale, cît și în al întreprinderilor și instituțiilor.

Remarcăm, de asemenea, analiza judicioasă a raportului dintre calitatea producției și productivitatea muncii, ca și concluziile degajate de prof. dr. S. Țaigăr. Orice îmbunătățire a calității produselor contribuie la sporirea valorii lor de întrebuințare, ca, de pildă, o durabilitate mai mare, eficiență sporită, la utilizare, menținerea un timp mai îndelungat a caracteristicilor inițiale. Exprimînd o micșorare a cheltuielilor de muncă socială ce revin pe unitate de valoare de întrebuințare, aceasta reprezintă în esență o sporire a productivității muncii sociale. Se poate obține un spor de productivitate a muncii sociale, așa cum se demonstrează în lucrare, și acesta este cazul general, „chiar și atunci cînd cheltuielile de muncă vie și materializată pe unitatea fizică a produsului cresc întrucîtva, însă sporul de valoare de întrebuințare este superior" (pag. 186).

Cu mult interes sînt urmărite studiile care analizează creșterea productivității muncii pe ramuri ale industriei: energie electrică și termică, petrol, minieră, siderurgie, construcții de mașini, chimie, exploatarea și prelucrarea lemnului, materiale de construcții, ușoară și alimentară. Concepute în general după aceeași schemă, studiile oferă cititorului, rînd pe rînd, date și concluzii cu privire la evoluția productivității muncii în ramura respectivă, la promovarea progresului tehnic și influența acestuia asupra nivelului productivității muncii, la preocupările privind îmbunătățirea organizării producției și a muncii și efectele măsurilor luate pe această bază asupra productivității muncii, la pregătirea cadrelor și sporirea cointeresării materiale. Bazate pe un valoros material documentar, studiile respective reușesc să evidențieze modul de acțiune a legii creșterii necontenite a productivității muncii în fiecare ramură în parte, mutațiile ce au avut loc în baza tehnico-materială și efectele acestora asupra productivității muncii, problemele cele mai actuale cu care sînt confruntate întreprinderile.

Lectura lucrării ne sugerează totodată și unele observații. Remarcăm în primul rînd o tratare inegală sub aspect calitativ a diferiților factori care acționează asupra productivității muncii. Avem în vedere mai ales modul cum este analizată organizarea producției și a muncii ca factor de sporire a productivității muncii. Contrar părerii autorului — dr. V. M. Popescu — care o apreciază ca premisă, fie și esențială, în literatura de specialitate — și noi sîntem de acord cu acest punct de vedere — organizarea științifică a producției și a muncii este considerată ca factor, iar ca ordine de importanță — echivalent cu progresul tehnic. Și este firesc un atare punct de vedere dacă ținem seama de sporirea considerabilă a rolului sistemului informațional și al deciziei în munca de conducere, de promovare a metodelor matematice moderne în fundamentarea opțiunilor și deciziilor, a metodelor și tehnicilor oferite de știința organizării și conducerii în dimensionarea întreprinderilor, în stabilirea loturilor optime de fabricație, în programarea producției, în raționalizarea muncii etc. În expunere se absolutizează avantajele concentrării producției în întreprinderi mari, ceea ce este neîndoios greșit. În orice țară din lume, și firește țara noastră nu face excepție, „coexistă" întreprinderi mari, mijlocii și mici, dimensiunea lor fiind în funcție de o multitudine de factori.

Un alt factor care acționează în direcția sporirii productivității muncii și care și-a găsit o insuficientă reflectare în economia lucrării este calificarea forței de muncă. În condițiile actualului progres tehnic, al mutațiilor rapide ce au loc în economie, problemele legate de forța de muncă capătă aspecte necunoscute în trecut.

Credem că trebuia să se urmărească mai consecvent de-a lungul întregii lucrări, formele concrete de manifestare a factorilor care influențează nivelul productivității muncii sociale. S-ar fi putut evidenția totodată în ce măsură productivitatea muncii este privită într-o optică de rentabilitate, de eficiență economică, cum este firesc, și nu într-una de performanță tehnică, de multe ori prea costisitoare în raport cu rezultatele obținute.

Ca lucrare consacrată exclusiv examinării productivității muncii, s-ar fi cerut respectată terminologia de specialitate. În multe locuri se vorbește despre productivitatea utilajului (de pildă, pag. 41, 71), a tehnologiei (de ex., pag. 75) ș.a.

Conceperea unei lucrări cu o asemenea structură pune firește problema unei stricte delimitări între studii, precum și a unei minuțioase coordonări, astfel încît să se evite pe cît posibil repetările.

Observațiile făcute nu impietează asupra valorii lucrării, care îmbogățește literatura de specialitate, contribuind la lămurirea a numeroase aspecte actuale privind sporirea productivității muncii în economia noastră națională.

Florin DUCA

*) **Productivitatea muncii în industrie, Editura Academiei, 1968.**

FIȘE

■ Problemelor actuale ale situației clasei muncitoare din țările capitaliste dezvoltate le este consacrat articolul **Rabociaia aristocrația: mesto v proizvodstve, rol v politiceskoi i soțialnoi jizni** (Aristocrația muncitorească: locul în producție și rolul ei în viața socială și politică), de E. Pletnev, din MIROVAIA EKONOMIKA I MEJDUNARODNIE OTNOȘENIA nr. 5/1969. Pleclnd de la analiza schimbărilor structurale intervenite în compoziția forței de muncă în țările capitaliste dezvoltate ca urmare a revoluției științifice tehnice contemporane, autorul observă că din masa muncitorilor se distinge o categorie care deservește tehnica nouă, categorie ce se deosebește prin pregătire profesională, cîștig și condiții de viață. Cu toate acestea, autorul apreciază că deosebirile dintre muncitorii de înaltă calificare și cealaltă parte a proletariatului nu reprezintă diferențe calitative în poziția de clasă. Pe această bază E. Pletnev nu este de acord cu unii autori marxiști care consideră proletariatul de înaltă calificare drept aristocrație muncitorească. Pentru a determina apartenența la aristocrația muncitorească, se subliniază în articol, este necesar să se aibă în vedere nu numai mărimea cîștigului, ci dacă acest cîștig reprezintă doar valoarea forței de muncă, sau, pe lîngă valoare, mai cuprinde și o parte din plusvaloare.

■ La sfîrșitul anului trecut, sub egida UNESCO a apărut în editura Mouton, Paris-Haga, o culegere de 32 articole și studii, cu titlul **Les sciences sociales, problèmes et orientations** (Științele sociale, probleme și orientări), 507 pag., publicate în limbile engleză și franceză. Articolele și studiile, scrise în 1965—1966, sînt rezultatul primei părți a anchetei întreprinse în prezent de UNESCO asupra tendințelor principale ale cercetărilor în domeniul științelor sociale și umaniste. Este vorba de studii de un volum relativ redus și care nu pretind să epuizeze problemele, ci să indice numai direcția cercetării și metodele. În prima parte a cărții, intitulată „Problèmes et points de vue" se tratează probleme de antropologie, economie și sociologie. În a doua, intitulată „Méthodes", se abordează teoria sistemelor, modelelor, procesului de simulare și de cercetare comparativă interdisciplinară. Semnatarii articolelor sînt specialiști cunoscuți ca J. Fourastié, M. Godelier, N. Fedorenko, P. I. Lazarsfeld, F. B. Livingstone, A. Rapaport și alții.

■ John Diebold — director al unei mari corporații americane — semnează articolul **Bad Decisions on Computer Use** (Decizii greșite în utilizarea calculatoarelor), publicat de revista HARVARD BUSINESS REVIEW (ian.-febr. 1969). Autorul consideră că, mai cu seamă în comparație cu larga răspîndire a calculatoarelor electronice (peste 50 000 de sisteme în S.U.A.), metodologia și criteriile evaluării eficienței lor economice, a efectelor ce le produc asupra prețului de cost, sînt foarte rămase în urmă. Nu există azi — arată el — posibilitatea determinării cantitative riguroase a influențelor pe care prelucrarea automată a datelor le are asupra capacității de control și planificare a conducerii. Tehnicile actuale nu au în vedere decît cheltuielile și veniturile directe legate de introducerea calculatoarelor, fără a ține seama de economiile potențiale ce le prilejuiesc prin deschiderea a noi perspective datorate unor informații complete și în timp util. Diebold face cîteva propuneri, bazate pe experiența întreprinderii ce o conduce, în vederea îmbunătățirii metodelor de măsurare a eficienței economice a calculatoarelor.

■ În studiul **Quelques aspects de l'autonomie scientifique et technique des moyennes et petites nations** (Cîteva aspecte ale autonomiei științifice și tehnice a națiunilor mici și mijlocii), publicat în revista **ECONOMIE APPLIQUÉE** (tomul XXII. nr. 1—2 1969), economistul argentinian Jorge A. Sabato arată că dacă este greșit și dăunător a vorbi despre „știință proprie" sau „știință națională", nu același lucru se poate spune despre **autonomia științifică.** Prin autonomie științifică s-ar înțelege capacitatea de decizie a unei țări în ceea ce privește alegerea, proiectarea, programarea, organizarea și realizarea politicii sale proprii privind știința.

Autorul arată, pe bună dreptate, că pentru țările în curs de dezvoltare autonomia științifică reprezintă un obiectiv ce trebuie neapărat atins și că, în acest scop, este necesară, în cadrul planurilor de dezvoltare, o formulare explicită a unei politici privind știința. În continuare Sabato privește în mod critic realizarea acestui deziderat în America Latină, subliniind cauzele interne și externe ce au împiedicat o dezvoltare favorabilă în acest sens.

■ Publicînd lucrarea **The Economics of Cycles and Growth** (Economia ciclurilor și a creșterii), Stanley Bober ține să sublinieze că studiul său destinat ciclului economic nu este o lucrare statistică sau de politică financiară, nici o explicație a ciclului sau o analiză a factorilor de stabilizare economică și nici măcar o prezentare istorică a teoriilor ciclului. Lucrarea oferă o analiză a ciclului cu ajutorul modelelor și ecuațiilor matematice, astfel formulate încît să dea posibilitatea înțelegerii comportării pe care o au consumul și investițiile ca două elemente agregate ale schimbărilor survenite ca urmare a dinamismului economic. În acest sens sînt prezentate modelele lui Samuelson, Goodwin și Kaldor.

Ideea principală care stă la baza expunerii este că ciclul ar apărea ca un stadiu al creșterii și anume un stadiu de întrerupere a mișcării fundamentale de creștere economică. Autorul încearcă să demonstreze această teză cu ajutorul modelelor de tip Harrod-Domar.

■ Studiul economistului francez Pierre Massé **Croissances optimales et régimes limites** (Creșterea economică optimală și condiții-limită), din revista ANALYSE ET PREVISION, nr. 1/1969, este consacrat unei preocupări dominante în teoria optimizării macroeconomice: arbitrajul între prezent și viitor sau, mai concret, repartizarea rezultatelor producției între consum și investiții. Autorul critică concepția unei economii cu un ritm regulat de creștere, în care mărimile semnificative, capitalul material, forța de muncă, producția, consumul și investițiile se dezvoltă exponențial, în același ritm, iar rata acumulării rămîne constantă.

Metoda utilizată de P. Massé pentru a determina creșterea optimală a unei economii se bazează pe **integrarea calitativă,** datorită căreia se pot determina proprietățile, pornind de la considerații simple, privind mai ales numărul și natura punctelor singulare. Astfel, concluziile obținute au avantajul de a depinde numai de alura și nu de expresia precisă a funcțiilor de producție și de utilitate. Utilizarea ecuațiilor diferențiale postulează totuși o anumită regularitate a creșterii economice. De pildă, rata acumulării, care este considerată variabila strategică a problemei, este presupusă continuă și derivabilă; totuși această ipoteză este mai puțin restrictivă decît cea care o presupune constantă. Se pot lua în considerație și creșteri foarte neregulate, dar atunci este necesar să se introducă în analiză costul acestei neregularități.

■ În studiul **International Comparisons of Income Levels: an Additional Measure** — (Compararea internațională a nivelurilor veniturilor: o măsurare suplimentară), publicat în revista **THE ECONOMIC JOURNAL** (nr. 313, martie 1969), J. W. Duggar își propune să elucideze o serie de probleme legate de compararea veniturilor naționale. Problema — consideră autorul — este deosebit de interesantă, căci de rezolvarea ei depinde desprinderea unor criterii de acordare și distribuire a ajutorului internațional, de evaluare a creșterii economice, de constituire a planurilor de dezvoltare și de estimare a condițiilor oferite de piețele externe.

Duggar oferă o proprie ecuație de estimare, cu ajutorul căreia operează o încercare de aducere la un nivel comparabil a veniturilor naționale ale unor țări capitaliste, atît dezvoltate cît și în curs de dezvoltare. Comentînd rezultatele obținute, el arată că comparările veniturilor naționale nu trebuie confundate cu aprecierile privind buna stare sau nivelul de trai. Aceasta pentru că venitul național nu indică decît indirect nivelul de trai deoarece nu ține seama de modul în care se utilizează, se distribuie și se redistribuie valorile nou create.

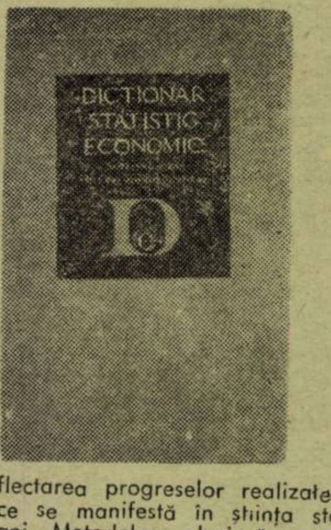

■ Sub redacția dr. Constantin Ionescu, director general al Direcției Centrale de Statistică a apărut ediția a II-a a **Dicționarului statistic-economic** (1969, 736 pag.). Lucrare amplă, Dicționarul cuprinde 27 de capitole și a fost elaborat de colective largi de specialiști. La elaborarea actualei ediții (prima a apărut în 1962) s-a urmărit reflectarea progreselor realizate și a tendințelor ce se manifestă în știința statistică în ultimii ani. Metodelor „clasice" — supuse unei continue perfecționări — li se adaugă metode și procedee noi, strîns legate de aplicațiile matematicii și ciberneticii. Față de ediția precedentă, numărul termenilor a crescut de la 2000 la 3000. S-au introdus capitolele: „Metode matematice în economie", „Controlul statistic al proceselor tehnologice și al calității producției" „Organizarea statisticii", „Teoria statisticii" și „Publicații statistice". Au fost dezvoltate și modernizate mai cu seamă capitolele „Teoria statisticii", „Prelucrarea automatizată a informațiilor statistice" și „Statistica demografică".

blocnotes

A FI INFORMAT ȘI A ȘTI SĂ CITEȘTI

UN COLEG îmi semnalează o revistă pe care o consideră drept cea mai bună din lume în domeniul în care lucrează. O răsfoiesc, constat că literalmente aproape jumătate din spațiu este rezervat bibliografiei noi de specialitate și nu pot să nu fiu de acord cu locul pe care colegul meu l-a rezervat în biblioteca acestei reviste ca principal instrument de lucru.

Îmi aduc aminte de un profesor care, înainte de a-ți citi lucrarea, parcurgea bibliografia folosită. Și nu de puține ori respingea lucrarea, fără a o mai citi, edificat de această primă carte de vizită a ei.

Ce să mai spui despre cartea de vizită a unor publicații științifice care reduc informarea cititorilor asupra noii literaturi de specialitate la cîteva recenzii răzlețe?

Uneori, apreciez umorul acestor reviste cu rubrici bibliografice de mîntuială, compensate prin articole entuziaste despre „explozia științifică" din zilele noastre.

Alteori, mă gîndesc însă la legătura dintre acest „umor" și prea frecventele studii care te duc cu gîndul la o reflecție a lui Blaise Pascal, făcută într-un secol în care oamenii nu se preocupau de „curba exponențială a științei".

„*Anumiți autori,* scria el, *vorbind de operele lor spun: «Cartea mea», «comentariul meu», «istoria mea» etc. Ei se aseamănă cu burghezii care au casă proprie și un «la mine» mereu pe gură. Ar face mai bine să spună «Cartea noastră», «comentariul nostru», «istoria noastră» etc, deoarece de obicei există în acestea mai mult din bunul altuia decît din al lor*".

Să trebuiască, oare, să ne consolăm cu gîndul că problema *documentării* nu reprezintă un loc de gîtuire numai în cercetarea economică?

Un studiu întocmit cu cîteva luni în urmă, sub egida unui prestigios organism internațional de specialitate, asupra evoluției tehnologice și a pieței de utilizare a informaticei releva caracterul extrem de dezechilibrat pe care-l are cadrul mondial al acesteia.

Între sferele de aplicare rămase în urmă, studiul la care mă refer cita la loc de frunte *documentarea* „un domeniu căruia i se recunoaște de zece ani importanța și care are deci un patrimoniu remarcabil de rezultate tehnice utilizabile — (dar în care informatica) nu găsește încă decît aplicații sporadice și epidermice".

Să sperăm că măsurile care se preconizează pentru mai buna organizare a documentării științifice la scară națională își vor vădi influența stimulatorie și în științele economice.

★

RECITESC „Principele" lui Machiavelli într-o ediție în limba franceză din 1884. Exemplarul a aparținut cîndva lui Mihail Sadoveanu care și-a însemnat numele cu scrisul care-i semăna atît de mult și a notat atent, cu creionul, pe prima pagină: „Citit la Folticeni în 1910. Recitit în ianuarie 1927 la Copou".

Curînd însă atenția îmi este abătută de la reflecțiile lui Machiavelli la însemnările de lectură ale marelui nostru povestitor. Încerc să reconstitui gîndurile care i-au fost stimulate de cele două lecturi, oprindu-mă la pasajele la care el însuși s-a oprit prin sublinieri sau chiar prin comentarii pe marginea cărții.

Uneori, comentariile sînt pline de sarcasm ca atunci cînd Machiavelli notează că „prevederea nu este de obicei virtutea regilor", iar Sadoveanu completează: „nici inteligența".

De cele mai multe ori însă, comentariile oglindesc precizia informării științifice care-l preocupa pe scriitor în timpul lecturii. Într-un loc, el combate comentatorul care adnota nepotrivit pe gînditorul florentin și dă dreptate acestuia în legătură cu rolul armatelor naționale în apărarea teritoriului unui principat. În altul, completează el însuși cu o locuțiune latină pe scriitorul din Renaștere. La începutul capitolului în care Machiavelli se referă expres la viața lui Cezar Borgia care-i servise drept model, Sadoveanu notează, cu scrisul lui mărunt și egal, bazîndu-se pe alte surse de informare, biografia personajului pe o pagină întreagă cu minuțioase precizări de ani și evenimente.

Pînă și greșelile de tipar sînt corectate de scriitor cu o atenție pe care i-ar putea-o invidia chiar un serviciu de corectură la ziar.

Unii sînt gata să considere meticulozitatea drept pedanterie.

Cîți oare citesc însă, astăzi, cărțile asupra cărora se opresc, cu o asemenea participare, cu o asemenea rigoare a observației, cu o asemenea exigență, în fond cu un asemenea respect pentru propriul lor act de lectură?

Cineva îmi vorbea despre un recenzent care citea din cărțile asupra cărora referea, în propria sa specialitate, numai introducerile și concluziile... Era grăbit, operativ și productiv....

Costin MURGESCU

ITALIA

RITMURI ȘI STRUCTURI ÎN SCHIMBARE

ITALIA este una dintre țările europene care deși a avut mult de suferit de pe urma războiului și este handicapată de o relativă insuficiență a resurselor naturale, a reușit într-un interval destul de scurt să ocupe un loc bine precizat în rîndul țărilor dezvoltate din punct de vedere industrial și în același timp angrenate activ în comerțul internațional. Faptul că exportul industriei prelucrătoare a crescut în Italia mult mai rapid decît producția ramurii respective comparativ cu situația din celelalte țări industriale este semnificativ în acest sens. Raportul dintre indicii exportului și producției în perioada 1953—1965 era 2,17 în Italia, față de 1,92 în Japonia, 1,59 în Suedia etc.

Deși rapidă, dezvoltarea industrială nu a fost și armonioasă. Dezbateri recente în parlamentul italian evidențiau că numai 439 000 din totalul celor 3 189 000 de muncitori din întreprinderile cu peste zece salariați lucrează în Mezzogiorno. De aceea echilibrarea dezvoltării industriale a țării rămîne în continuare una din problemele economice care preocupă cercurile politice și opinia publică din Italia.

UN ELEMENT caracteristic al economiei italiene în perioada postbelică îl reprezintă creșterea ponderii industriei în produsul național brut, reflectînd creșterea rolului acestei ramuri în ansamblul economiei. În perioada 1951—1967 P.N.B. a crescut. potrivit statisticii oficiale italiene, de aproape 3,9 ori, în timp ce produsul brut al industriei a sporit de 4,2 ori, cel al activităților „terțiare" (comerț, transporturi, comunicații, credit și asigurare, servicii diverse) de 4,5 ori, iar cel al agriculturii de circa două ori. În consecință, evoluția structurii pe ramuri a P.N.B. indică o creștere a greutății specifice a industriei de la 37,2%, în 1951 la 40,4% în 1967. Creșterea ponderii industriei este rezultatul procesului de industrializare, care a transformat Italia dintr-o țară agrar-industrială într-o țară industrial-agrară. Introducerea masivă în producție a tehnicii noi, trecerea la o agricultură intensivă, specializată, bazată tot mai mult pe industrializare, industrializarea construcțiilor, a serviciilor, mecanizarea gospodăriei casnice etc. sînt factori care au stimulat creșterea ponderii industriei în ansamblul economiei naționale. Trebuie remarcat că însuși ritmul ridicat de creștere a produsului brut al activităților „terțiare" (care depășește ritmul de creștere al produsului brut al industriei) are la bază tot introducerea progresului tehnic, mecanizarea, automatizarea etc.

Paralel au survenit modificări și în structura internă a industriei, s-au modificat proporțiile între ramurile industriale. Ponderea industriei extractive, și așa foarte redusă, a avut o tendință de scădere, astfel încît de la 1,0%, cît reprezenta în P.N.B. din 1951, a coborît la 0,7% în 1967. Această tendință se află în strînsă legătură atît cu situația specifică a Italiei, destul de slab înzestrată cu resurse ale subsolului, cît și cu una din particularitățile progresului tehnic contemporan și anume valorificarea superioară a materiilor prime și a surselor de energie, care duce la reducerea cheltuielilor materiale pe unitatea de produs.

Mai mult s-a dezvoltat extracția unor minereuri și roci utile legate de industriile cele mai dinamice, cum sînt cea chimică și petrochimică (petrol, gaze, săruri potasice etc.), precum și de industria construcțiilor (marmură — 0,4 milioane t extrase în 1951, circa 3,3 milioane t în ultimii ani, marnă pentru ciment, var, gresie, travertin etc.). Desigur, aceste modificări au fost și rămîn determinate și de condițiile naturale ale subsolului italian. De exemplu, rezervele de țiței merg spre epuizare, iar gazele naturale (0,9 miliarde m^3 în 1951, 9,3 miliarde în 1967) sînt exploatate cu multă precauție, întrucît rezervele nu sînt prea mari.

Cît privește celelalte ramuri ale industriei, în tabelul alăturat se observă că atît în primii opt ani luați în considerație (1952—1959) cît și în următorii opt ani (1960—1967), ritmul de creștere a produsului brut al industriei construcțiilor și al industriei energiei electrice a fost superior atît ritmului de creștere a produsului brut al întregii industrii cît și celui al industriei prelucrătoare.

Ca urmare a acestei evoluții diferențiate, participarea industriei construcțiilor la crearea produsului total al industriei a sporit între 1951 și 1967 de la 11,4 la 20,5%, în vreme ce ponderea industriei prelucrătoare s-a redus de la 80,1 la 70,8%.

Ritmul mediu anual de creștere a produsului brut al industriei

(în %)

	1952—1959	1960—1967	1952—1967
Industria extractivă	8,2	6,2	7,2
Industria prelucrătoare	6,4	10,7	8,6
Industria construcțiilor	15,1	12,2	13,6
Industria energiei electrice	10,1	11,2	10,6
Total industrie	7,9	10,5	9,2

ACȚIUNEA PROGRESULUI tehnic, manifestată sub forma micșorării costurilor unitare, îmbunătățirii calitative a produselor. creării de noi tipuri de produse, a influențat ritmurile de dezvoltare a diferitelor ramuri, contribuind la importante modificări în însăși structura industriei prelucrătoare.

Principala modificare în structura industriei prelucrătoare italiene constă în creșterea ponderii industriei grele și scăderea corespunzătoare a celei a industriei ușoare și alimentare. Industria mecanică, împreună cu industria constructoare de mijloace de transport (automobile, locomotive, autobuze etc.), industria chimică și petrochimică și industria metalurgică dețineau în 1951 o pondere de 41,9% în produsul brut al industriei prelucrătoare, care pînă în 1967 s-a majorat la 52,5%. În același interval industriile textilă, alimentară și cele înrudite cu acestea au avut o evoluție inversă, reprezentînd 38,9% din produsul brut al industriei prelucrătoare în 1951 și numai 27,4% în 1967.

În 1951 produsul brut al industriei prelucrătoare prezenta un important grad de concentrare. Trei ramuri industriale — mecanică, textilă și alimentară — contribuiau laolaltă cu 48,5% la produsul brut total al industriei prelucrătoare. Potrivit recensămîntului economic din 1951, cele trei ramuri cuprindeau 37,7% din numărul întreprinderilor și jumătate din totalul salariaților din întreaga industrie prelucrătoare.

În ultimul an al perioadei examinate, 1967, cota primelor trei ramuri principale, din rîndul cărora a ieșit industria textilă, intrînd în schimb cea chimică și petrochimică, a crescut la un nivel superior celui din 1951, respectiv la 49,6%, industria constructoare de mașini ocupînd de departe primul loc, cu 25,8%, fără ca în ea să fie inclusă producția de mijloace de transport — 7,2% în 1967.

O remarcă specială se impune la adresa industriei metalurgice. Ea a fost una dintre ramurile cele mai dinamice, producția de fontă crescînd de la 0,9 milioane t în 1951 la 7,3 milioane t în 1967, iar cea de oțel de la 3 milioane t în 1951 la aproape 16 milioane în 1967, în condițiile în care extracția națională de minereu de fier a scăzut sub 740 mii t pe an.

Deși în cadrul industriei italiene constructoare de mașini locurile principale sînt ocupate de producția de mașini neelectrice, îndeosebi mașini-unelte, și de prelucrarea metalelor (circa 54%), urmate de industria electrotehnică (30—33%), producînd în primul rînd mașini electrice, o dezvoltare foarte rapidă a înregistrat mecanica de precizie, în special construcția de mașini de scris (120 mii bucăți în 1950, 845 mii buc. în 1967) și de mașini de calculat (47 mii buc. în 1950, 680 mii buc. în 1967), cu un renume bine stabilit pe piața internațională.

Nu ne propunem să examinăm modificările structurale ale fiecărei industrii în parte. Ne vom mai opri însă pe scurt asupra tendințelor manifestate în industria chimică și petrochimică, fiind una din industriile cele mai dinamice și în același timp mai caracteristice din punct de vedere al unor asemenea schimbări.

ÎN PERIOADA ANTEBELICĂ preocupările principale ale industriei chimice italiene erau de a realiza prin sinteză produsele de bază — amoniac, acid nitric, acid sulfuric etc. — destinate îndeosebi satisfacerii cererii crescînde de îngrășăminte pentru agricultură. În perioada postbelică, paralel cu dezvoltarea chimiei anorganice s-a dezvoltat puternic chimia organică, ca urmare a necesităților de a realiza pe cale sintetică produsele de bază —, caprolactama, clorura de vinil monomer, stirol monomer etc. — necesare pentru obținerea fibrelor sintetice, materiilor plastice, detergenților etc., producții aflate într-o rapidă ascensiune.

Dezvoltarea industriei chimice italiene a avut la bază înlocuirea, în perioada imediat după război, a cărbunelui cu gazele naturale ca materie primă, iar apoi trecerea la utilizarea pe scară tot mai mare a petrolului. Utilizarea pe scară largă mai întîi a metanului apoi a petrolului ca materii prime în chimie a asigurat Italiei o poziție competitivă pe plan internațional în raport cu alte state cu vechi tradiții în industria chimică.

Unul din fenomenele cele mai caracteristice ale transformărilor structurale survenite în economia italiană îl reprezintă, paralel cu creșterea continuă a consumului de energie, modificarea radicală a structurii balanței energetice. Datele statistice evidențiază în Italia o creștere a consumului de energie de circa 2,6 ori într-un interval de numai 12 ani. O a doua constatare este că Italia se aprovizionează tot mai mult cu energie din import: 50% în 1962, pentru ca în 1967 să importe aproape două treimi din necesarul de consum.

Față de situația din anul 1950 cînd locul principal în balanța energetică îl ocupau cărbunii (40,2%), urmați de energia electrică (35,9%), petrol (21,7%) și gazele naturale (2,2%), în 1967 ponderea petrolului în balanța energetică s-a apropiat de două treimi, iar împreună cu gazele naturale tinde spre trei sferturi. Ponderea cărbunilor și a energiei electri-

⟶

NOTE

Asfixia

DIN NUMEROASE convorbiri purtate cu conducătorii latino-americani, un corespondent al ziarului **Le Monde** a putut desprinde, fără greutate, pulsul actual al relațiilor dintre America de Sud și America de Nord. Unul dintre aceștia i-a declarat că „sistemul interamerican, așa cum este el definit prin Organizația Statelor Americane (O.S.A.), e mort" și ca trebuie procedat la o revizuire „sfîșietoare". De altfel, recentele manifestații de stradă, studențești, cu care a fost întîmpinat, pe continentul sudic, trimisul președintelui Nixon, guvernatorul Nelson Rockefeller, demonstrează elocvent starea de spirit a Americii Latine.

Fostul președinte al U.N.C.T.A.D. (Conferința Națiunilor Unite pentru Comerț și Dezvoltare) și actualul secretar al I.L.P.E.S. (Institutul Latino-American de Promovare Economică și Socială) Raul Prebisch, luînd cuvîntul la conferința ce a avut loc la jumătatea lunii mai la Vina-del-Mar, a declarat, pe un ton quasi-dramatic: „Sînt consternat să constat după o absență de șase ani, pînă la ce punct este asfixiată economia țărilor latino-americane. Niciodată n-au fost atît de grave problemele acestui sub-continent, ca în prezent. Trebuie să respingem sistemul preferențial emisferic, preconizat de Washington și aprobat, din nefericire, de unii conducători latino-americani".

Dar, ce conferință a avut loc la Vina-del-Mar? Acolo s-au întrunit miniștrii afacerilor externe și cei de finanțe ai celor 19 țări ce fac parte din C.E.C.L.A. (Comisia de Coordonare pentru America Latină). Ei și-au exprimat îngrijorarea țărilor lor față de adîncirea prăpastiei ce le separă de națiunile industrializate. Niciodată poate pînă acum, tonul criticilor și al nemulțumirilor n-a fost atît de vehement și atît de puțin lipsit de menajamente. Unul dintre miniștrii prezenți a strigat: „Statele Unite ne obligă să le cumpărăm produsele cu 50% mai scump decît cele, de calitate superioară, pe care le-am putea găsi pe alte piețe". Un altul, șef de delegație, a apreciat că „pentru fiecare dolar investit în America Latină din 1965 și pînă în 1968, S.U.A. au recuperat cinci". Date fiind enormele beneficii realizate de monopolurile implantate în America Latină, țările latino-americane sînt cele mai mari exportatoare de devize din lume. Lucrul acesta a fost de asemenea subliniat la Vina-del-Mar.

În privința finanțării investițiilor, președintele unei instituții atît de strîns asociate cu institutele de credit nord-americane ca B.I.D. (Banca Interamericană de dezvoltare), s-a văzut nevoit să recunoască că „participarea la finanțare n-a atins nici jumătate din procentul prevăzut în Charta de la Punta-del-Este", și că nemulțumirea latino-americană, privind „creșterea excesivă a dobînzilor, intervenită în ultimii ani", este pe deplin justificată. Sistemul de credite condiționate — a adăugat el — reprezintă o sarcină suplimentară la costul ajutorului.

La Vina-del-Mar nu s-au aflat reprezentanți nord-americani, pentru că S.U.A. nu face parte din C.E.C.L.A. Unii malițioși explică prin acest fapt „ambianța revoluționară" și „ireverențioasă" care s-a creat la conferință, tonul denunțării nedeghizate a „neo-colonialismului Statelor Unite". Cei în cunoștință de cauză afirmă că atmosfera încinsă a lucrărilor C.E.C.L.A. nu este însă de fel reflectată în documentul „concis și tehnic" ce urmează să fie prezentat președintelui S.U.A. Autorii documentului — în care revendicările latino-americane pentru o „ameliorare a relațiilor comerciale și economice" sînt exprimate „modest și rezonabil" — explică că acest lucru se datorează faptului că noul guvern american este „mai pragmatic decît cel precedent" și că există „perspectiva unui dialog".

Dinamica contestării — cum numesc unii creșterea nemulțumirilor și criticilor latino-americane — diferă evident, după cum se manifestă ea în cabinete, la secretariatele conferințelor, sau în demonstrațiile de stradă — dar, indiferent de tonusul lor, după cum se constată, ea există și se dezvoltă.

Brevetele

MENȚINÎNDU-ȘI poziția cunoscută în problema admiterii Angliei în Piața Comună, Franța propunea anul trecut în noiembrie, la Bruxelles, ca soluție de schimb, alte forme de cooperare economică a celor șase cu restul țărilor Europei de vest. Prin glasul ministrului său de externe, Michel Debré, ea sugerase, în primul rînd, o colaborare în domeniul tehnologic și, pentru început, punerea în studiu a unui proiect pentru un oficiu comun al brevetelor.

Evident, aceste soluții nu puteau satisface pe partizanii integrării Angliei în Piața Comună și, cu atît mai puțin, Anglia însăși. Dar, în lipsa altor perspective, ideea unei armonizări în domeniul brevetelor a fost reținută, cu atît mai mult, cu cît problemele legate de proprietatea asupra acestora au avut, întotdeauna, un caracter acut. Astfel, la patru martie anul acesta, Consiliul de miniștri al C.E.E. a aprobat, în mod oficial, ideea unui oficiu comun, vest-european, al brevetelor, iar experții Comunității, cîteva zile mai tîrziu, elaboraseră un memorandum pe care l-au adresat țărilor vecine.

În prezent au loc lucrările unei conferințe care a început la Bruxelles, și continuă la Luxemburg — în această chestiune. Printre invitații „cu drepturi depline", între care se află, în primul rînd, Anglia, Danemarca, Norvegia și Irlanda — adică cele patru țări candidate la Piața Comună — se mai numără Austria, Suedia și Elveția, despre care s-a spus că sînt deosebit de interesate în armonizarea legislației privitoare la proprietatea asupra brevetelor industriale. Au mai fost invitate Spania, Finlanda, Grecia, Turcia, Portugalia, Islanda, Cipru, dar numărul țărilor participante este de numai 17. Finlanda, Islanda și Ciprul n-au răspuns invitației.

Oricîtă înclinare spre o soluție comună ar avea participanții la conferință, e greu de presupus că problema brevetelor va putea fi rezolvată în fondul ei. Este explicabilă dorința industriașilor vest-europeni de a proteja, dincolo de frontierele lor naționale, invențiile de care dispun. În prezent, ei se văd constrînși la demersuri fără număr pe lîngă organismele de resort ale diferitelor țări și, drept urmare, la cheltuieli exorbitante. În cazul unui acord la actuala conferință, s-ar putea crea, cel mult, un oficiu abilitat să elibereze brevete a căror validitate să fie recunoscută de toate țările semnatare. Drepturile legate de aceste brevete — așa-zis „europene" — n-ar fi, însă, decît tot cele stabilite în legislația națională a fiecăreia dintre țările acordului.

La Geneva, Biroul internațional pentru proprietatea industrială încearcă, de multă vreme, o reglementare pe plan mondial a dispozițiilor în vigoare privind brevetele. Dacă inițiativa luată în acest domeniu de țările Pieței Comune va contribui sau nu la o asemenea reglementare, în care sînt interesate toate țările, aceasta e o întrebare la care nici un comentator nu s-a grăbit, deocamdată, să dea un răspuns afirmativ.

A. A.

ce a scăzut constant, deși în mod absolut consumul de energie electrică și de cărbune a crescut. În 1967 hidrocentralele au produs 55,1% din totalul energiei electrice, față de 9/10 în 1951. Această tendință a fost determinată pe de o parte de faptul că resursele hidraulice rentabile pentru a fi exploatate sînt pe cale de a se epuiza, iar pe de altă parte, de înlocuirea cărbunelui cu hidrocarburi gazoase sau lichide. În ultimii ani Italia se orientează tot mai mult spre producția de energie electrică în centrale atomice. În anul 1963 a fost pusă în funcțiune prima centrală atomoelectrică, în prezent funcționînd trei asemenea centrale.

Creșterea considerabilă a cererii de hidrocarburi lichide și gazoase ca materii prime și surse de energie a determinat dezvoltarea în perioada postbelică a unei puternice industrii de prelucrare: 5,3 milioane t țiței rafinat în 1950, 87,4 milioane t (de peste 16 ori mai mult) în 1967. Cea mai mare parte a țițeiului a fost evident importată, pentru că din 1964, de cînd a atins maxima de 2,6 milioane t, extracția națională a început să scadă. Favorizată și de apropierea geografică de Orientul Mijlociu și de țările din nordul Africii, industria italiană prelucrătoare a petrolului a fost puternic încurajată de stat. În domeniul producției de utilaj petrolier și al industriei petrochimice activează grupul de stat E.N.I., creat în 1953.

SECTORUL DE STAT și-a lărgit considerabil sfera de activități în industrie. I.R.I., creat în 1933, a concentrat practic întreaga industrie a construcțiilor navale, cea mai mare parte a industriei metalurgice etc. A fost creat un nou grup — E.F.I.M. — după tipul lui I.R.I., care concentrează o mare parte din industria mecanică și industria constructoare de material rulant. (De remarcat că I.R.I., cu o cifră de afaceri de 3,5 miliarde dolari și 227 mii de salariați, are o conducere centrală cu numai 80 de oameni, din care 20 personal administrativ. În schimb dispune de cadre competente în conducerea întreprinderilor care o compun). În decembrie 1962 a fost naționalizată industria energiei electrice, fiind reunită în întreprinderea autonomă de stat ENEL.

Din lipsa unor date de ansamblu asupra ponderii industriei de stat în totalul industriei, vom ilustra — cu titlu orientativ — ponderea în 1967 a industriei de stat în primele 192 mari societăți industriale (cu o cifră de afaceri mai mare de 10 miliarde lire). Statisticile evidențiază că sectorul de stat a realizat în 1967 21,6% din cifra de afaceri a celor 192 societăți industriale și ocupă 19,6% din totalul salariaților acestora. Datele sînt departe de a prezenta întreaga participare statală în întreprinderile industriale italiene. Ele arată totuși că întreprinderile de stat sînt prezente în toate sectoarele industriale importante.

Creșterea importanței sectorului de stat în industria italiană este ilustrată și de ponderea investițiilor acestuia în totalul investițiilor din industrie. Reprezentînd 12,8 în 1955, în 1962 (adică înainte de naționalizarea industriei energiei electrice) ea sporise la 24,0%. Prin naționalizarea industriei energiei electrice, ponderea investițiilor statului a crescut și mai mult, la 33,9% în 1967, constituind unul din instrumentele principale de intervenție a statului în economia italiană.

Dinamismul deosebit al industriei italiene în perioada de care ne ocupăm, competitivitatea ei ridicată reflectată în angrenarea sporită în schimburile internaționale se explică nu numai printr-un ritm înalt al investițiilor, superior celui de creștere a venitului național, ci și prin atenția acordată calificării salariaților (muncitori, tehnicieni, ingineri) și pregătirii cadrelor de conducere din întreprinderi. Selecționarea științifică a tinerilor muncitori (încă în faza de ucenicie), calificarea profesională în strînsă legătură cu producția, educația profesională încă din această fază în direcția răspunderii pentru calitatea muncii prestate, sînt numai cîteva din componentele procesului de formare a muncitorilor în marile întreprinderi. Pentru cadrele de conducere este foarte răspîndit sistemul de cursuri post-universitare serale, fără scoatere din producție, în care se predau cunoștințe teoretice dintre cele mai noi și se fac experimentări practice. Există deci o vie preocupare pentru lărgirea orizontului profesional al cadrelor de conducere, tehnicienilor, muncitorilor. În general există o mare sensibilitate față de nou și de aplicarea noului în organizarea întreprinderilor, în tehnică, în procesele de producție.

În afară de cumpărarea de licențe, este larg răspîndit sistemul contractelor între firme și catedrele universitare pe teme concrete de cercetare științifică. Uzinele dau temele de cercetare și oferă condițiile materiale necesare cercetării, iar catedrele universitare asigură specialiști.

Deși nu lipsită de contradicții, generate de însăși orînduirea socială bazată pe proprietatea privată, evoluția structurii industriei italiene și rezultatele obținute în creșterea eficienței economiei prezintă multe aspecte și experiențe interesante, care merită să fie studiate mai de aproape.

C. UNGUREANU

Mecanismele capitalismului monopolist de stat

PROPRIETATEA DE STAT

STUDIEREA proprietății de stat ca parte constitutivă a mecanismului de funcționare al capitalismului monopolist de stat presupune pe de o parte analiza relației dintre sectorul de stat și sectorul privat, iar pe de altă parte analiza locului sectorului de stat în economia națională și implicit în politica economică generală. Din aceste două laturi ale problemei, ultima este primordială, însă și cea dintîi prezintă un interes cert atunci cînd există datele statistice necesare.

● Relația sector public — sector privat

ASEMENEA DATE comparabile au fost publicate nu de mult pentru țările Comunității economice europene. Pornind de la cele trei criterii generale îndeobște folosite — cifra de afaceri, investițiile și efectivele de salariați —, criterii care, cu toate limitele lor, în stadiul actual al cunoștințelor, reprezintă, totuși, cea mai bună aproximare a importanței unui sector într-o economie capitalistă. Centrul european al întreprinderilor publice (instituție comunitară) prezintă următoarea situație a sectorului public din cele șase țări membre ale Pieței Comune :

Partea sectorului public în economia țărilor Pieței Comune în 1967 (procente față de total — economie națională)

Țările	Efectivele de salariați	Cifra de afaceri	Investițiile	Indice mediu
Franța	11,2	10,0	33,5	18,2
Italia	11,6	8,1	28,0	15,9
R.F.G.	8,7	7,2	22,7	12,9
Olanda	8,1	8,7	21,0	12,6
Belgia	8,0	4,5	13,5	8,7
Luxemburg	5,6	3,7	15,0	8,1

Sursa : L'usine nouvelle nr. 18 din mai 1968.

Dacă am admite valabilitatea „indicelui mediu" utilizat de autorii tabelului — o medie aritmetică simplă a cifrelor din celelalte trei coloane —, am conchide că, în relația dintre cele două sectoare, sectorul public din Franța ocupă locul întîi ; această poziție este confirmată și de ponderile cifrei de afaceri și investițiilor. Franța se află de altfel în frunte și în ceea ce privește productivitatea muncii din cadrul acestui sector : în timp ce 1,4 milioane persoane (11,2% din numărul total de salariați din economia franceză) dau o cifră de afaceri de 11,6 miliarde dolari (10% din cifra de afaceri a tuturor întreprinderilor publice și private), ceea ce corespunde unei medii de 8470 de dolari pe salariat, în Italia și în R.F. a Germaniei media este de 6920 și respectiv 6683 de dolari. Bineînțeles, acestea sînt cifre aproximative, pentru că nu a fost înlăturată, în calculul lor, influența diferențelor de preț.

Dar această ierarhie a pozițiilor sectorului public în țările Pieței Comune este valabilă doar în cadrul comparațiilor bazate pe relațiile internaționale (sector public — sector privat). Dacă se calculează ponderile diferitelor țări în ansamblul comunitar al sectoarelor publice, rezultă, dintr-un alt calcul efectuat de același Centru european, că cel mai puternic sector public din Piața Comună este cel al R.F.G. : 35,4% la media celor trei criterii; urmează Franța cu 33,9%, Italia cu 21,3% și apoi, la mare distanță, Olanda cu 5,9% și Belgia cu 3,2%.

Pe ansamblul Pieței Comune relația sector public — sector privat este următoarea : întreprinderile publice ale celor șase țări au 4,5 milioane de salariați, adică 10% din efectivul de salariați ai sectoarelor industrial și comercial (public+privat) ; ele realizează 8—9% din cifra totală de afaceri (circa 33 miliarde de dolari) și cheltuiesc pentru investiții 10 miliarde de dolari, respectiv 24—25% din totalul investițiilor celor două sectoare menționate.

Este interesantă și analiza comparativă a structurii pe ramuri a sectorului public.

Astfel, după efectivele de salariați, sectorul public este majoritar în cele șase țări în transport și comunicații (procentul cel mai scăzut fiind de 51% în Italia, iar cel mai ridicat de 85,6% în Belgia). Vin apoi în ordine energetica și finanțele. Dacă se adoptă criteriul investițiilor, procentul sectorului public în energetică — exceptînd Belgia unde el este de 28% — se situează în jurul a 80—90%. În principalele țări ale Pieței Comune sectorul public este preponderent și în suma depozitelor bancare.

În întreprinderile din comerț și servicii, procentul sectorului public este foarte modest în toate țările citate. În ramurile industriale, fără energie, transporturi și comunicații, contribuția sectorului public pe ansamblul Pieței Comune este de 2—3%, dacă avem în vedere efectivele de salariați ; dar în unele țări și în anumite ramuri, dintre care am menționa metalurgia și construcția de mașini, importanța sa este mult mai mare. În construcțiile aeronautice și în industria de automobile din Franța peste 40% din salariații acestor ramuri lucrează în sectorul public ; în R.F. a Germaniei, 34,5% din cifra de afaceri totală a construcțiilor navale și de automobile sînt realizate de întreprinderile publice ; în Olanda, partea întreprinderilor publice în industria metalurgică este de 37,5%. Ca și inexistent în Belgia și Luxemburg, sectorul public în construcția de mașini și în metalurgie este foarte dezvoltat în Italia ; întreprinderilor publice le revin 72% din producția de nave ; în întreprinderile publice din metalurgie lucrează peste 50% din cei ocupați în această ramură [1]).

Din aceste evaluări succinte rezultă că sectorul public este minoritar față de cel privat, **dar** chiar dacă avem în vedere numai ramurile economice în care este implantat putem spune că **sectorul public joacă un rol important în atingerea scopurilor politicii generale a statului capitalist-monopolist contemporan** — politică de intervenție crescîndă în economie și de susținere a economiei private capitaliste.

Apreciind la 8—10% ponderea medie a proprietății de stat în ansamblul economico-financiar al țărilor Pieței Comune, se poate spune că aceasta constituie, fără îndoială, un instrument înzestrat cu suficientă forță pentru ca mînuirea lui să asigure anumite efecte de corectare, de compensare sau de orientare a întregului proces de reproducție a capitalului social total. Analiza modului în care instrumentul acesta este sau poate fi utilizat ar putea contribui la elucidarea valabilității acestui punct de vedere.

● Efecte de corectare, compensare, orientare

POATE CĂ elementul primordial al utilizării proprietății de stat ar trebui căutat în direcția influențării raportului dintre producție și consum și, deci, și a mișcării ciclice a economiei. Este cert că activitatea întreprinderilor economice de stat nu este independentă de mișcarea generală a cererii, dar totuși ea poate să se desprindă într-o anumită măsură — și într-un anumit sens — de această mișcare, în primul rînd prin deciziile cu privire la investițiile de capital. Această desprindere este posibilă și datorită ramurilor la care ele se referă îndeobște și datorită termenelor mai mult sau mai puțin îndelungate în care ele pot să-și producă efectele. Energetica este ramura cea mai caracteristică în această privință. **Dimensiunile investițiilor pe care necesitățile economici moderne și, îndeosebi, efectele progresului tehnico-științific le impun astăzi în energetică fac ca această ramură să devină greu sau de loc accesibilă capitalului privat — fără a mai vorbi de coeficientul ridicat al capitalului, de durata lungă a recuperării sau de rata relativ redusă a profitului, care toate, o fac și neatractivă pentru sectorul privat — astfel încît investițiile de stat nici nu reprezintă o concurență pentru capitalul monopolist privat.** Însuși termenul în care ele își produc efectele — în care, adică, oferta suplimentară de energie apare pe piață — le face oarecum independente de mișcările conjuncturale. Dar investițiile acestea produc totuși efecte imediate asupra conjuncturii — prin cererea suplimentară de bunuri de investiții și prin cererea suplimentară de bunuri de consum a salariaților angajați — și, prin aceasta, și asupra investițiilor private din cele mai diferite sectoare.

Efecte mai mult sau mai puțin asemănătoare — de compensare a scăderii cererii în alte sectoare — le pot produce investițiile de stat și în transport, comunicații — să ne amintim, de pildă, de utilizarea sateliților — în diverse alte domenii infrastructurale și chiar și în ramurile industriale propriu-zise.

Toate acestea explică orientarea generală prioritară (în țările Pieței Comune) a sectorului de stat spre energetică, transporturi și comunicații. Am putea spune, dacă nu ne-am teme de o oarecare exagerare, că dezvoltarea proprietății de stat în aceste direcții — și dezvoltarea capitalismului monopolist de stat, pe care ea o exprimă — nu constituie numai o consolidare a instrumentului statal de intervenție în procesul reproducției, ci și manifestarea unei anumite „raționalități economice", la care monopolismul de stat este constrîns de efectele revoluției tehnico-științifice și de dezvoltarea forțelor de producție de care ele sînt însoțite.

● Raționalitate contestată

AR FI ÎNSĂ GREȘIT să se creadă că dezvoltarea proprietății de stat sau mai exact, că activitatea și orientarea de perspectivă a întreprinderilor economice de stat sînt, întotdeauna și peste tot, expresia raționalității. În Franța, de pildă, unii dintre economiștii burghezi își îndreaptă criticile împotriva întreprinderii de stat Charbonnages de France, pentru că aici ar fi irosite fonduri importante în scopul menținerii în funcțiune a unor exploatări nerentabile și pentru că prin aceasta ar fi neglijate alte sectoare importante, moderne, ale economiei, sau pentru că s-ar întîrzia recalificarea unei forțe de muncă utilizate într-un sector căruia progresul tehnico-științific nu îi rezervă perspective prea strălucite.

De asemenea, am greși dacă am pierde din vedere acel mod de influențare a procesului reproducției capitaliste pe care întreprinderile de stat îl practică — și încă pe scară mare — prin stabilirea tarifelor pentru serviciile sau a prețurilor pentru produsele pe care ele le furnizează capitalului privat. Și aici raționalitatea este contestată. Nivelul relativ coborît al acestor tarife sau prețuri micșorează în mod artificial costurile întreprinderilor private și mărește rata profitului pe socoteala maselor de contribuabili care, prin plata de impozite ridicate, acoperă deficitele respectivelor întreprinderi de stat. Dar, oricum, micșorarea costurilor poate să însemne și o oarecare eliberare de fonduri pentru investiții, care să devină disponibile în scopul unor investiții suplimentare, adică, în cele din urmă, în scopul unei creșteri a ratei generale a acumulării pe socoteala ratei generale a consumului. De unde și necesitatea analizei contradicțiilor economice și sociale pe care le generează acest mecanism.

Este probabil că și nivelul salariilor din întreprinderile de stat joacă un anumit „rol regulator" asupra nivelului general al salariilor. Caracterul — pozitiv sau negativ — al acestui rol depinde, bineînțeles, de forța politică și organizatorică a clasei muncitoare, de combativitatea ei, de justețea formulărilor ei revendicative, de combinarea corectă a luptei revendicative cu lupta politică.

★

MAI RĂMÎN, desigur, pe lîngă toate acestea, și multe alte modalități de utilizare a proprietății de stat ca instrument de influențare a mecanismului reproducției sociale, modalități de altă natură decît cele expuse, pe scurt, pînă aici, dar probabil nu mai puțin interesante. Avem în vedere, de pildă, sectorul de stat în domeniul bancar-financiar. Chiar dacă facem abstracție de rata scontului, a cărei utilizare, mai mult sau mai puțin eficientă, este îndeobște cunoscută, rămîne instrumentul — de o forță considerabilă — al creditului bancar și al controlului acestuia. Este suficient să ne amintim, în legătură cu aceasta, că autofinanțarea investițiilor nu eliberează întreprinderile de apelul la piața de capitaluri decît în proporție de 60—70%. Astfel încît rămîne o marjă considerabilă pentru influența creditului bancar, pe care alături de sectorul privat o exercită și sectorul de stat.

Penuria de date statistice în privința dimensiunilor sectorului de stat ne-a determinat să ne limităm în cele de față la cazul țărilor Pieței Comune, pentru care am dispus de unele cifre. Se poate emite ipoteza că și în alte țări, cu ponderi similare ale sectorului de stat, se vor regăsi unele sau altele din efectele și implicațiile discutate aici. Prezența și amploarea lor reală nu pot fi studiate însă decît în mod concret, de la caz la caz, avînd în vedere că ele nu derivă automat dintr-o anumită pondere în economia națională, ci se înscriu într-un context social-istoric mult mai larg.

Sorica SAVA
cercetător științific principal
Elena COSMESCU
cercetător științific
Institutul de Cercetări Economice

[1]) Pentru toate aceste date, vezi **Jean Lecerf**: „Les entreprises publiques du Marché commun", Communauté européenne din iunie 1967; articol citat de André Marchal în Revue économique nr. 5/1968.

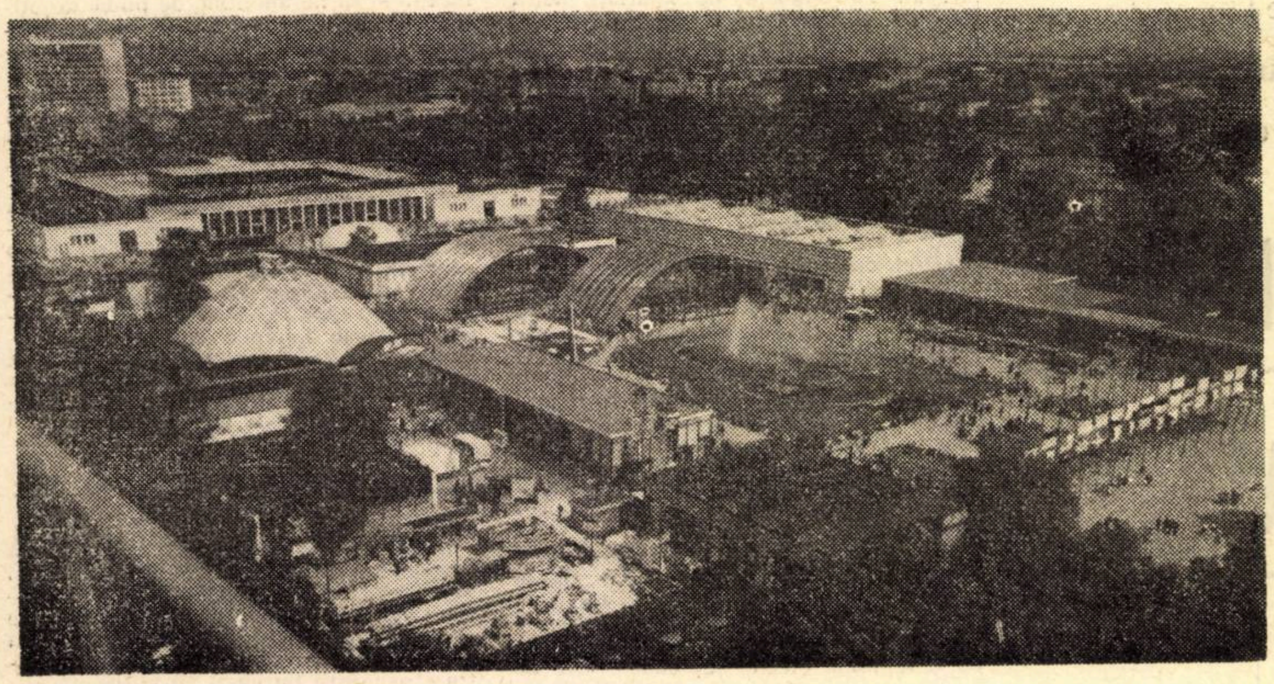

Însemnări de la Tîrgul internațional

BUDAPESTA '69

CÎND PAȘEȘTI prin frumoasa Piață a mileniului nu poți gîndi că aici, aproape în centrul capitalei maghiare, nu departe de acest ansamblu arhitectonic impresionant și Mercur își are „domeniul" său. Circa 260 000 mp din care 108 000 ocupați de pavilioane și de terenuri de expunere în aer liber, formează azi un complex expozițional în care un număr crescînd de întreprinderi maghiare și străine își prezintă an de an produsele. Menit să contribuie la informarea sau, cum se exprimă o revistă economică maghiară, la „rafinarea importatorilor maghiari" și la influențarea industriei naționale, Tîrgul, ca orice manifestare de acest fel, rămîne însă în primul rînd un mijloc de promovare a relațiilor comerciale externe. Nu întîmplător, în condițiile creșterii rapide a comerțului internațional în perioada postbelică are loc și o înmulțire continuă a expozițiilor și a tîrgurilor internaționale.

Dacă din punct de vedere al spațiului situarea Tîrgului în Városliget a început să constituie un dezavantaj, terenul de expunere devenind neîncăpător el cîștigă prin pitorescul său, parcurile înconjurătoare constituind tot atîtea locuri de recreare și lăsînd, împreună cu ospitalitatea gazdelor, cu lacul și ansamblul muzeistic amintit, impresii deosebite.

ANUL ACESTA Tîrgul Internațional de la Budapesta—ținut între 16 și 26 mai— s-a situat pe linia ascendentă a ultimilor ani atît din punct de vedere al exponatelor, cît și al participării firmelor străine. Alături de întreprinderile țării gazdă, au fost prezenți circa 1400 expozanți străini, veniți din 33 de țări (din care 22 de țări participă ca expozanți oficiali, restul fiind reprezentate prin firme individuale).

Printre participanții oficiali s-au numărat 8 țări socialiste — U.R.S.S., Bulgaria, Cehoslovacia, Cuba, R.D.G., Iugoslavia, Polonia și România. Dintre celelalte țări, Anglia, Austria, S.U.A., Franța, R.F.G. și Italia au ocupat circa 80% din teritoriul rezervat țărilor occidentale. Pentru prima dată au organizat pavilioane Columbia și Canada (Ontario).

Un element mai puțin obișnuit pînă în prezent, dar nu mai puțin interesant îl constituie participarea, pentru prima dată, a Organizației Națiunilor Unite pentru dezvoltarea industrială, ONUDI, care, printr-un birou special și-a propus să faciliteze delegaților din țările în curs de dezvoltare stabilirea de relații economice cu întreprinderile și organizațiile economice prezente la Tîrg. După cum arăta într-o conferință de presă Azmi A. Afifi, director adjunct al ONUDI, la Tîrg au sosit circa 40 de reprezentanți din diferite țări membre ale Organizației pentru a se interesa de posibilitățile de cooperare cu întreprinderile maghiare și cu ceilalți participanți la Tîrg. După cum menționa vorbitorul, ONUDI își propune ca în viitor să participe frecvent și la alte tîrguri internaționale, considerînd că aceasta poate contribui la impulsionarea relațiilor economice și a dezvoltării țărilor membre atît prin achiziționarea de mașini și utilaje, de licențe și know-how, cît și prin promovarea exporturilor din țările slab dezvoltate.

CA PROFIL Tîrgul de la Budapesta are un caracter general, expozanții prezentînd cele mai diverse produse, începînd cu bunurile de consum ale industriei ușoare și alimentare și terminînd cu produsele industriei metalurgice și construcțiilor de mașini, ale electronicii, chimiei, etc. Din trecerea în revistă a celor 52 de pavilioane ale Tîrgului se degajă însă impresia că de fapt pe primul loc se află bunurile de investiții, care ocupă un loc important nu numai în pavilioanele țărilor socialiste, ci și ale multor țări capitaliste dezvoltate (de altfel, multe țări au adus, în principal, mijloace de producție și mai ales mașini și utilaje).

Poate că cel mai bine reprezentate au fost mașinile-unelte, mașinile agricole și industria automobilelor. Au urmat apoi industria electrotehnică și electronică, telecomunicațiile, mașinile și aparatura pentru raționalizarea lucrărilor administrative, chimia, etc. În domeniul bunurilor de consum, industria textilă, a încălțămintei și cea alimentară s-au aflat pe primele locuri.

Dar o dată cu proliferarea expozițiilor și tîrgurilor pe plan mondial — reflex al însăși dezvoltării comerțului internațional — are loc, așa cum se știe și o tendință de specializare a acestora. Și se pare că această problemă preocupă și pe organizatorii Tîrgului de la Budapesta. Săptămînalul economic maghiar „Figyelö" scria în numărul său consacrat deschiderii Tîrgului că „pentru ca tîrgul să-și îndeplinească mai bine funcționalitatea sa în vederea relațiilor comerciale externe, va trebui să ținem seama de experiența internațională, de pretențiile expozanților interni și străini și pe baza analizei și a aprecierii pieței ar fi actual să hotărîm caracterul și direcția de dezvoltare a tîrgurilor noastre, inclusiv a celui de toamnă", amintind tocmai de această tendință existentă pe plan mondial.

AȘA CUM ARĂTA ministrul comerțului exterior al R. P. Ungare, Iosif Biro la deschiderea tîrgului, acesta urmărește să demonstreze, prin mijloacele sale specifice, realizările economiei maghiare. Aproape jumătate din suprafața expozițională a fost consacrată produselor realizate de întreprinderile aparținînd aproape tuturor ramurilor importante ale economiei maghiare. Semnificația și rolul unei asemenea manifestări în promovarea relațiilor economice externe ies, credem, mai bine în evidență dacă avem în vedere faptul că exportul reprezenta în anul trecut circa 43% din venitul național al țării.

Locul principal l-au ocupat cele 15 expoziții și pavilioane consacrate produselor industriilor metalurgice și constructoare de mașini, urmate în ordine de industria ușoară, electrotehnică, chimică, construcții și de industria alimentară.

Dintre noutățile prezentate, care după cele spuse de gazdele noastre au fost numeroase, au fost semnalate în primul rînd strungul cu comandă numerică tip BTS 200, produs de Fabrica de mașini-unelte din Csepel, strungul special tip D-223 realizat de aceeași fabrică după principiul sistemului unităților de montaj, și mașina ultracentrifugă tip 3130 —, toate trei medaliate :: Tîrgului de primăvară de la Leipzig.

Tehnica telecomunicațiilor a fost larg reprezentată la Tîrg prin instalații bazate pe microunde, radiotelefoane, emițătoare-receptoare etc. Totodată Fabrica de instrumente de măsură electronice a prezentat un calculator numeric tip E.M.G.—830, realizat pe baza cercetărilor proprii.

La Tîrg au fost prezentate și o serie de produse realizate în cooperare cu întreprinderi similare din alte țări. Așa cum se arăta la conferința de presă organizată de Întreprinderea de Comerț Exterior „Mogürt", care desface pe piața externă produsele industriei de automobile, tractoare, etc. realizate de întreprinderile Ikarus, Csepel, Dutra, pe lîngă convențiile de cooperare cu Saurer (Austria) cu întreprinderi din Iugoslavia, U.R.S.S., cu Volvo, Renault, Volskwagen, sînt în fază de programare sau în curs de desfășurare și alte tratative cu firme japoneze, engleze și franceze. Un punct de atracție la Tîrg l-au constituit produsele acestor acțiuni de cooperare ca autobuzul Ikarus-Saurer, Tractoarele tip Dutra-Steyer — 107, motoarele tip Diesel realizate pe baza licenței MAN (după cum se spunea la aceeași conferință de presă în acest an circa 80% din întreaga producție de autobuze se realizează cu acest tip de motor) unele produse chimice create pe baza înțelegerii cu firma olandeză „Grace" etc.

Printre noutățile industriei mijloacelor de transport au reținut atenția containerele tip S20A și S2 OS, construite în acest an în serie de Uzina de construcții navale și macarale din Budapesta, o navă pentru transportul de containere cu o capacitate brută de 500 tone, precum și remorcile și camioanele pentru containere, produse de Uzinele Csepel și „Raba"-Győr.

Într-un pavilion special a fost expusă o gamă largă de bunuri tehnice de uz îndelungat. Orice vizitator se oprea mai îndelung la exponatele celor două fabrici care, așa cum ni se remarca în discuții, în domeniul producției de televizoare se află într-o continuă competiție: „Orion"-Budapesta și „Videoton" din Székesfehérvár. Un mare interes l-au stîrnit aparatele de televiziune în culori. La „Videoton" s-a trecut deja la producția pe bandă a televizoarelor pentru recepția emisiunilor SECAM și va începe producția de aparate cu rețele care să poată recepționa atît emisiunile din sistemul PAL, cît și cele din sistemul SECAM.

Industria textilă contribuie cu 18,5% la producția globală și cu 28% la exportul total al Ungariei. În condițiile creșterii exportului total cu 6%, exportul industriei ușoare a sporit în anul trecut cu circa 10%. Ținînd seama de aceasta, organizatorii au acordat un loc important exponatelor acestei ramuri care fac dovada preocupării constante pentru diversificarea producției și ridicarea calității.

Este, desigur, greu să reflecți în spațiul unor însemnări întreaga gamă a produselor și chiar noutățile cu care s-au prezentat țara gazdă, cît și principalii expozanți străini. Cu atît mai mult atunci cînd este vorba de un profil complex al Tîrgului și varietatea așa de mare a produselor expuse. Să mai notăm însă că alături de pavilioanele consacrate diferitelor produse, a fost organizat, pentru a treia oară, și un pavilion special de către Întreprinderea „Tesco", specializată în exportul și importul de rezultate ale muncii intelectuale — licențe, proiecte, Know-how, pentru cele mai diferite domenii ale activității economice, pentru construcții social-culturale și amenajarea teritoriului.

ROMÂNIA A PARTICIPAT în acest an cu un pavilon bine amenajat care, împreună cu suprafața deschisă din vecinătate, cuprindea circa 1000 mp. Expoziția românească a fost consacrată în special mașinilor și instalațiilor, produselor chimice și unor bunuri tehnice de uz îndelungat. Dintre produsele industriei constructoare de mașini de o atenție deosebită s-a bucurat, strungul Carusel de 1600 mm, care prelucrează produse cu o precizie de 0,01 mm, prin acționare hidraulică, mașinile de strunjit bile, pentru prelucrarea lemnului, electromotoarele etc. De asemenea, vizitatorii examinau cu mare interes o unitate de pompaj cu o capacitate de aspirație de 15 tone petrol pe oră, apreciată în cronicile difuzate de Centrul de presă al Tîrgului ca „făcînd parte printre instalațiile cele mai mari din lume în acest domeniu"; ea reprezintă al doilea tip de acest fel executat în țara noastră pentru adîncimi de pînă la 5000 m. Pentru prima dată au fost aduse la Budapesta elemente de automatizare realizate de industria românească. Au fost deasemenea expuse tractorul U651, tractorul Ifron, pentru păduri, gama camioanelor Bucegi, o sondă de prospecțiune, precum și o serie de mașini agricole.

Atît afluența de vizitatori, cît și aprecierile referitoare la calitatea produselor și tranzacțiile încheiate constituie o confirmare a renumelui de care se bucură tot mai mult peste graniță produsele industriei românești.

Gheorghe CREȚOIU

REPERE

• Miniștrii agriculturii din țările Pieței Comune reuniți la Luxemburg au hotărît ridicarea cu un dolar per tonă a prețului la porumb și orz pentru anul agricol 1969—1970. Întrucît majorarea respectivă se aplică automat și produselor importate, exportul S.U.A., actualmente principalul furnizor extracomunitar de porumb, ar putea fi serios afectat.

• Guvernul Columbiei și Regia Renault vor semna zilele acestea un acord privind construirea unei uzine de montaj Renault în această țară. Acordul mai prevede și construirea unei fabrici de motoare, în finanțarea căreia participarea Columbiei se va ridica la 70%, față de 50% în cazul uzinei de montaj. Termenele de intrare în funcțiune sînt 18 și respectiv 24 de luni de la semnarea acordului.

• În emiratul Qatar a fost inaugurată recent prima fabrică de ciment din istoria țării. Fabrica are o capacitate anuală de producție de 100 000 t, 70% din cimentul produs urmînd a fi consumat pe piața internă.

• Anul trecut prin sistemul vînzării la domiciliu în Franța s-a realizat 70% din volumul desfacerilor la enciclopedii, 50% din cel la automobile și mașini de cusut, 30% la aparate electrice de uz casnic.

• Ministrul minelor din Chile, Alejandro Hales, a cerut în Camera Deputaților modificarea actualului regim al proprietății miniere, care a favorizat concentrarea extracției minereurilor în mîinile societăților străine, în primul rînd ale companiei nord-americane Anaconda.

• După un deficit de 68 milioane dolari în 1967, balanța comercială a Republicii Peru s-a încheiat anul trecut cu un excedent de 126 milioane dolari. Printre obiectivele guvernului pe anul în curs se numără creșterea cu 5% a P.I.B., menținerea echilibrului balanței de plăți externe și limitarea majorării costului vieții la 8%.

RELAȚII ECONOMICE INTERNAȚIONALE

Contacte bilaterale

● La Roma a avut loc ședința comisiei mixte italo-iugoslave de colaborare economică și tehnico-științifică. În cursul ședinței au fost examinate probleme legate de relațiile economice dintre cele două țări, printre care și posibilitățile dezvoltării cooperării în producția industrială încă în cursul acestui an. Participanții la tratative au acordat o atenție deosebită problemei echilibrării schimbului de mărfuri reciproc, ținîndu-se seama de deficitul iugoslav în comerțul cu Italia.

● Între 10 și 17 mai, la Moscova s-a aflat o delegație a Comitetului suedez de promovare a comerțului cu Uniunea Sovietică, din care fac parte aproximativ 170 de firme, bănci comerciale și alte organizații economice suedeze. În comunicatul dat publicității la încheierea vizitei se arată că reprezentanții sovietici și suedezi au constatat cu satisfacție dezvoltarea cu succes a relațiilor economice și tehnico-științifice dintre cele două țări. Ei au subliniat totodată existența unor posibilități reale de dezvoltare pe viitor a acestor relații, ținînd seama de apropierea geografică, de dezvoltarea continuă a industriei și de nivelul atins de progresul tehnic în cele două țări, precum și de interesul crescînd al reprezentanților cercurilor de afaceri din Suedia pentru extinderea schimburilor economice cu U.R.S.S.

La sfîrșitul acestui an, o delegație a Comitetului sovietic pentru promovarea colaborării economice cu Suedia — recent constituit — va continua la Stockholm discutarea acestor probleme.

Schimburi comerciale curente

● După cum relatează ziarul **Neues Deutschland**, volumul schimburilor comerciale între R.D.G. și R. P. Bulgaria a crescut între 1950—1968 de peste douăzeci de ori — depășind ca valoare 1 miliard de mărci. Pentru anul în curs este prevăzută o creștere cu încă 20%. R.D.G. exportă în Bulgaria mașini și utilaje pentru industria grea, pentru industria alimentară, textilă, precum și produse ale industriei electrotehnice și electronice. Livrările Bulgariei s-au completat în ultimii ani cu produse ale industriei constructoare de mașini, ale industriei electrotehnice și electronice. Între cele două țări există 13 acorduri de cooperare de lungă durată în diferitele ramuri industriale.

● Potrivit publicației **Granma**, întreprinderea „Transimport" din Cuba a cumpărat de la societatea engleză Leyland 115 autobuze dotate cu instalații de aer condiționat, care vor deservi liniile interne cubaneze. Pe baza tranzacției comerciale încheiate la Londra, pentru suma de 2.5 milioane de lire sterline, aceste vehicule vor fi livrate Cubei la începutul anului 1970.

● Întreprinderea sovietică de comerț exterior „Prommașimport" a încheiat un contract cu firma finlandeză „Valone Kone" pentru importul de instalații necesare industriei forestiere sovietice. O parte a instalațiilor achiziționate vor fi livrate de firma finlandeză încă în cursul acestui an, iar restul în 1970.

● La Praga a fost semnat recent un protocol cu privire la schimburile de mărfuri dintre Cehoslovacia și Turcia pe anii 1969 și 1970. Cehoslovacia va exporta în Turcia produse ale industriei constructoare de mașini (strunguri, subansamble pentru furgonete și motociclete, motoare electrice și Diesel etc.), hîrtie, substanțe ignifuge, produse metalurgice și unele bunuri de larg consum, urmînd să primească în schimb bumbac, tutun, fructe uscate, lemn, minereuri și bunuri de larg consum.

● Într-un articol consacrat relațiilor economice ungaro-italiene, revista **Figyelö** relevă că în prezent Italia ocupă locul al doilea în comerțul Ungariei cu țările apusene, după R. F. a Germaniei. Față de 103 milioane de dolari cît a însumat comerțul ungaro-italian în 1965, în anul 1968 el a ajuns la 131 milioane de dolari. Cu toate că balanța de plăți dintre cele două țări este în general echilibrată, scrie revista, în 1968 exportul ungar în Italia s-a redus cu 25% față de anul precedent, deoarece este format în mare parte din produse agricole, pentru care există tarife vamale ridicate. În același timp, exportul Italiei în Ungaria a sporit cu 20%, însumînd 70 milioane de dolari.

Recent, la Budapesta s-au desfășurat lucrările sesiunii Comisiei comerciale mixte ungaro-italiene. Cu această ocazie a fost semnat un protocol cu privire la schimbul de mărfuri între cele două țări pe 1969, care prevede sporirea atît a exporturilor, cît și a importurilor.

● La ultima reuniune a Comisei mixte de colaborare economică și tehnico-științifică bulgaro-tunisiană, au fost dezbătute probleme referitoare la colaborarea dintre cele două țări. Au fost semnate un acord comercial pe termen lung (pe perioada 1969—1972), un acord de plăți, un acord de colaborare economică și unul de navigație.

● În portul Havana a sosit recent un nou lot de 26 nave pescărești achiziționate din Spania de guvernul cubanez. În prezent, flota cubană de catamarane dispune de 74 de nave moderne. La aceasta se adaugă flota de pescuit în largul Atlanticului, compusă din 49 de vase cumpărate de Cuba din U.R.S.S., R. D. Germană, Japonia și Spania.

Bulgaria — țările scandinave

Buletinul Camerei de comerț din Sofia „Informations economiques" (nr. 1.1969) trece în revistă evoluția relațiilor economice ale Bulgariei cu țările scandinave, insistînd asupra perspectivelor existente în acest domeniu.

Se menționează că primele acorduri comerciale pe termen lung între Bulgaria și țările scandinave au fost încheiate în anii 1962—1963. În perioada 1963—1967 schimburile comerciale ale Bulgariei cu aceste țări au cunoscut o dezvoltare favorabilă — valoarea lor crescînd de la 10,49 milioane de dolari în 1963, la 19,45 milioane de dolari în 1967. În cadrul acestei valori globale exporturile bulgare aproape s-au dublat, creșteri esențiale înregistrîndu-se la mașini, echipament industrial, materiale electrice, articole din piele și blănuri și articole de artizanat.

Buletinul subliniază că valorificarea posibilităților existente de sporire a volumului exporturilor și de adîncire a colaborării implică să se acorde o atenție deosebită diversificării formelor de cooperare. O asemenea posibilitate oferă crearea în țările scandinave de întreprinderi competente să popularizeze mărfurile de export ale Bulgariei. Pentru extinderea cooperării în industrie, se propune fondarea de societăți mixte bulgaro-suedeze, bulgaro-daneze etc. și constituirea — la nivel guvernamental — de comitete mixte pentru dezvoltarea comerțului și a relațiilor de cooperare economică. În acest sens se arată că experiența acumulată de Comitetul pentru dezvoltarea comerțului cu Bulgaria, creat în Suedia în 1968, merită să fie studiată și lărgită. Acest comitet are ca obiect stimularea interesului importatorilor suedezi pentru mărfurile bulgare și totodată contribuie la facilitarea desfacerii mărfurilor suedeze în Bulgaria, la descoperirea de noi domenii de cooperare bilaterală. La sfîrșitul anului trecut, la Camera de comerț a Bulgariei a luat ființă o secție suedeză a cărei menire este de a stimula relațiile economice între cele două țări.

În cercurile competente din Bulgaria se apreciază că există condiții favorabile pentru extinderea în continuare a relațiilor economice pe baza avantajului reciproc și în interesul comun al partenerilor.

CONJUNCTURA ECONOMIEI CAPITALISTE

ANGLIA, S.U.A.

BALANȚE DEZAMĂGITOARE

DOUĂ REZULTATE recent înregistrate în materie de schimburi externe — balanța comercială a Angliei în aprilie și pe primele patru luni ale anului, balanța de plăți a S.U.A. în primul trimestru — arată că, din această direcție, sistemul monetar occidental nu poate conta în momentul de față pe prea mult sprijin. Într-adevăr, fiind vorba de cele două țări cu monedă de rezervă, ambele balanțe amintite sînt considerate ca indicii ale gradului de stabilitate sau labilitate a sistemului monetar. Asociate cu evenimentele de la începutul lunii mai în legătură cu marca vest-germană, aceste rezultate sînt urmărite cu multă atenție și par să întărească opiniile pesimiste asupra laturii valutare a conjuncturii capitaliste actuale.

Deficitul balanței comerciale a Angliei pe luna aprilie a continuat tendința dezamăgitoare a comerțului exterior britanic de la începutul anului, agravînd-o. Minusul se cifrează, după eliminarea influențelor sezoniere și fără a lua în calcul achizițiile de avioane militare din S.U.A., la 59 milioane de lire sterline. În martie, cifra a fost de 52 milioane, în februarie de 64 milioane, în ianuarie de 12 milioane l.st. Fără a fi deficitul cel mai mare pe acest an, minusul înregistrat în aprilie a ridicat totalul pe cele 4 luni la 187 de milioane l.st., ceea ce, extrapolat pe 12 luni, indică un deficit anual de 561 milioane l.st. Or, această sumă ar fi chiar mai mare decît pasivul din anul ultimei devalorizări a lirei sterline — 1967 — care s-a ridicat la 540 milioane l.st. și ar fi depășită numai de deficitul record din 1968 — 684 milioane. Deziluzia cercurilor economice din Anglia este alimentată și de evoluția mediei mobile pe trei luni a pasivului balanței comerciale: în ianuarie fusese obținut rezultatul cel mai favorabil de la schimbarea parității încoace și anume de 25 milioane l.st., cifra crescînd însă la 41 milioane în februarie, 43 milioane în martie și 58 milioane în aprilie. Întrucît media mobilă pe trei luni este considerată a reflecta cel mai bine tendința pe termen mai lung a balanței comerciale, se conchide că deficitele vor tinde să se mărească.

Un factor care pledează pentru aceeași concluzie îl constituie împrejurarea că înrăutățirea balanței comerciale britanice se datorează atît unei reduceri simțitoare a exportului, cît și creșterii în continuare a importului. Media mobilă pe trei luni a exportului, care atinsese în ianuarie 552 milioane l.st., s-a redus în februarie la 539 milioane, iar după o ușoară redresare în martie — 541 milioane — a scăzut la sfîrșitul lunii aprilie la 536 milioane. Pe ultimele 6 luni exportul englez nu a înregistrat nici o creștere, iar după ultimele rezultate tendința de scădere în continuare pare a fi greu de contracarat. Cît despre import, el a atins în aprilie — ca medie lunară pe trei luni — nivelul record de 665 milioane l.st., scoțînd în evidență ineficacitatea măsurilor restrictive din noiembrie 1968.

Dezamăgitoare sînt considerate și rezultatele cu care s-a încheiat balanța de plăți a Statelor Unite pe primul trimestru 1969. Pentru anul trecut se anunțase oficial, după cum se știe, succesul eforturilor de echilibrare a balanței de plăți căreia i s-a atribuit chiar un ușor activ. Este însă din ce în ce mai răspîndită părerea că un rol important l-au avut în acest sens evoluții oarecum neobișnuite la capitolul „mișcările de capital", care nu ar indica adevărata tendință a balanței în ansamblu.

Rezultatele pe primul trimestru diferă substanțial, în funcție de metoda de calcul folosită. Una din cele două metode oficial aplicate — așa-numitul calcul de lichiditate — arată un deficit de 1778 milioane de dolari, cel mai nefavorabil rezultat trimestrial de la războiul din Coreea încoace. Se amintește, de asemenea, că un deficit ceva mai mic — de 1742 milioane dolari — a dus la introducerea directivelor obligatorii în domeniul investițiilor în străinătate, la începutul anului 1968. Pe baza celei de-a doua metode însă — așa-numita „Official Settlements Balance" — rezultatul este un sold activ de 1126 milioane de dolari. Diferența foarte mare dintre cele două rezultate se explică înainte de toate prin faptul că metoda secundă nu ia în calcul modificările obligațiilor americane pe termen scurt față de străinătate. Or, în primul trimestru al acestui an, ca urmare a politicii de restricții în domeniul creditului dusă de Federal Reserve Board, obligațiile pe termen scurt ale băncilor americane au crescut cu 3,2 miliarde dolari, sumă împrumutată mai ales pe piața eurodolarilor. Această împrejurare face ca soldul pasiv bazat pe calculul de lichiditate să fie privit cu toată seriozitatea, deși se fac încercări de a diminua proporțiile deficitului. Trezoreria, de exemplu, consideră mai apropiat de realitate rezultatul cumulat pe 6 luni — ultimele 3 din anul trecut, primele 3 din anul acesta — care indică un deficit de 926 milioane de dolari.

Pe de altă parte, balanța comercială (după datele incluse în balanța de plăți) s-a încheiat în trimestrul I 1969 cu un pasiv de 303 milioane de dolari, față de 214 în trimestrul precedent. Fără a se încerca extrapolări pe restul anului în curs, deficitul balanței de plăți a S.U.A. în primul trimestru este privit ca un insucces al eforturilor de echilibrare, care începuseră a fi proclamate ca încununate de succes.

IDEOLOGIA BURGHEZĂ

(Urmare din pag. 13)

nitul național pe locuitor, ca și nivelul de trai scăzut în aceste din urmă țări.

Unii economiști occidentali nu-și ascund neliniștea în fața dezvoltării economiei țărilor subdezvoltate.

Astfel, M. Heilbronner insistă asupra „naturii explozive a dezvoltării", scoțînd în evidență cîteva aspecte esențiale în această direcție: „dezvoltarea nu este un proces esențialmente economic, ci îndeosebi unul social și politic", schimbările sociale și politice necesare asigurării cadrului dezvoltării sînt susceptibile de a fi de natură revoluționară", ele putînd duce la efecte neașteptate pentru Occident și anume la socialism. Pentru a da o umbră de „obiectivitate", Heilbronner consideră necesar să precizeze că „dezvoltarea nu este un proces care să genereze satisfacții sociale" și că, în genere, această „mare ascensiune" nu este „nici măcar sigură de succesul ei" [6]).

TEAMA DE o evoluție neconformă cu interesele occidentului capitalist este aici atît de evidentă, încît ea nici nu mai trebuie comentată. Pentru astfel de economiști, permanentizarea subdezvoltării ar fi absolut necesară, tocmai din pricina „naturii explozive" a procesului dezvoltării și a consecințelor nedorite pentru monopoluri și pentru capitalul financiar.

Unii dintre economiștii occidentali, care „acceptă" totuși ideea unei dezvoltări economice, privesc procesul dezvoltării economiei țărilor subdezvoltate ca pe o evoluție ce trebuie să parcurgă în mod necesar anumite stadii pentru a ajunge la nivelul actual al țărilor capitaliste dezvoltate, privit ca punctul terminus final al procesului dezvoltării. Prin aceasta, ei dau dovada unei prejudecăți adînc înrădăcinate, după care dezvoltarea capitalistă ar fi singura posibilitate.

Alții, însă, încep să înțeleagă că cel puțin în formele sale mai vechi capitalismul este compromis.

Dezvoltarea nu poate fi realizată decît prin eforturile depuse de forțele sociale și economice interne. Concepția după care dezvoltarea reprezintă „transmiterea creșterii economice din țările industriale către regiunile mai puțin dezvoltate" [7]), sau aceea a așa-numitei „dezvoltări induse" (care presupune o „coordonare metodică a centrelor industriale plurinaționale cu economiile teritoriale ale tinerelor state" [8]), formulată de profesorul Perroux [9]) sînt departe de a reflecta adevăratele căi de soluționare a dezvoltării. Obstacolele pe care țările capitaliste le pun în calea oricărei țări care se dezvoltă realmente, arată mai mult decît evident că dezvoltarea își are izvoarele în factorii interni ai unei țări sau alteia, factorii exteriori putînd doar contribui, desigur, la accelerarea unor procese de dezvoltare declanșate.

De aceea, în condițiile actuale, dezvoltarea nu poate fi rezultanta pasivă a unor factori întîmplători. Ea este obținută prin eforturile susținute ale țărilor în curs de dezvoltare, prin ofensiva lor împotriva forțelor sociale care se opun procesului dezvoltării economice a „lumii a treia".

Dezvoltarea economiei țărilor în curs de dezvoltare este, prin urmare, rezultanta eforturilor depuse pentru înlăturarea tuturor obstacolelor sociale, politice și economice care frînează lichidarea decalajelor internaționale și, în primul rînd, a obstacolelor generate de încălcările independenței și suveranității statelor cu o economie în curs de dezvoltare.

---

6) **M. Heilbronner.** „The Great Ascent". New York, Harper, 1963, p. 21.

7) **B. A. Balassa.** „Trade Prospects for Developing Countries". Yale University, 1964, p. 3.

8) **Fr. Perroux.** „L'économie des jeunes nations", Tome I. „Industrialisation et groupements de nations". Paris, P.U.F., 1962, p. 15.

9) **Fr. Perroux.** „L'économie du XX-ième siècle". Paris, P.U.F., 1961, p. 142.

MONDORAMA

MINI-ORDINATOR SAU TIMP REAL?

SUB SEMNĂTURA lui Alain de Lamazière, revista *Zéro-un informatique* a publicat recent un studiu destinat întreprinderilor mici și mijlocii cu tema: „mini-ordinator sau timp real"? În fata alternativei achiziționării unui ordinator de putere redusă sau a conectării la rețeaua unei mari centrale de calcul, autorul trage următoarele concluzii: „În ambele cazuri, o întreprindere care abia trece pragul automatizării procedurilor sale administrative, este obiectul unei transformări dureroase, care poate duce la o criză psihologică. Este așadar periculos a se supune o întreprindere unor revoluții succesive în interval de 2—3 ani. Aceasta condamnă faimoasa etapă recomandată de mulți, referitoare la pregătirea bazată pe informatica limitată. Putem deci trage concluzia că în asemenea situație, punerea la punct a unui sistem în timp real, este preferabilă.

În același timp, în ciuda acestei concluzii, trebuie să recunoaștem că nu există încă azi centre de time sharing de gestiune. Or, întreprinderile mici și mijlocii, forțate de volumul informațiilor pe care trebuie să le prelucreze, vor să se lanseze în informatică. Pe termen scurt, asta înseamnă că ele au de ales între: achiziționarea unui calculator propriu sau încredințarea lucrărilor lor unui centru de tratare. A reține prima soluție, înseamnă a dispune de o alegere bine gîndită; a reține pe a doua, înseamnă a măsura limitele și a accepta constrîngerile"...

PRONOSTICURI

UN GRUP de experți financiari americani interogați asupra pronosticurilor bursiere de reprezentanți ai publicației franceze AGEFI la New York, s-au pronunțat — după cum semnalează Les Echos *— în favoarea ameliorării cursurilor valorilor industriale în 1969 (deși se prevede o încetinire a activității economice americane în acest an). 47% din cei interogați au declarat că indicele Dow Jones va înregistra creșteri de acum pînă în 1970, 38% din cei chestionați prevăd o scădere a cotei, iar 15% nu întrevăd nici o schimbare. Totodată, 39% dintre specialiști preconizează o creștere netă a beneficiilor societăților cu 5—10% în 1969 în comparație cu 1968, 40% sînt de părere că ele vor fi egale, iar 20%, că ele vor scădea cu 5—10%.*

CINCI MILIOANE TONE

CELE MAI RECENTE statistici de specialitate menționează că ansamblul mondial al operațiunilor de export-import de carne, însumează, anual, cantitatea de circa 5 000 000 de tone (din acestea 2 500 000 tone fiind carne de vită. 1 500 000 tone carne de porc și 1 000 000 de tone carne de oi, capre, cămile). Țările care dețin primele locuri la export sînt: 1. Argentina, cu 28% din totalul mondial exportat; 2. Australia — 17%; 3. U.R.S.S. — 8%. Țara cu cel mai mare import este Anglia cu 35% din totalul mondial.

Cei mai mari consumatori de carne se pare totuși că sînt francezii. Deși nu ocupă un loc însemnat în graficele importului și exportului, Franța înregistrează o cifră de afaceri anuală la comerțul de carne, de 30 000 000 de franci, fiind, pe națiuni, cea mai mare producătoare și consumatoare de carne din Europa. Carnea reprezintă 12% din cheltuielile totale permanente ale fiecărui menaj din Franța și, totodată, 36% din cheltuielile alocate alimentației.

CONTABILITATE... MAI PRODUCTIVĂ

EFICIENȚA obținută prin reducerea volumului de muncă în producție, — scria recent *The Financial Times* — este considerabil diminuată prin creșterea cheltuielilor generale. Dacă se dublează volumul producției, crește și volumul de muncă cerut de fiecare compartiment administrativ.

Rolul mașinilor de birou în acest domeniu poate fi mai puțin spectaculos, dar nu mai puțin prețios. Baterea la mașină a documentelor poate fi redusă prin fotocopiere: copierea la mașină a unui raport de exemplu costă cîțiva șilingi, în timp ce fotocopia — numai cîțiva penny. Stenodactilografele constituie un lux costisitor. O audiodactilografă, care folosește cele mai noi dictafoane, poate produce în schimb un volum de lucru de patru ori mai mare decît o stenodactilografă. Departamentele de contabilitate pot deveni, de asemenea, mult mai productive dacă sînt înzestrate cu mașini moderne de contabilizare.

ORAȘELE LUMII

BULETINUL Comunicările geografice Petermann *care apare de 113 ani în orașul Gotha din R. D. Germană, face cunoscută o statistică privind evoluția marilor orașe în lume. In prezent există 135 orașe, în care trăiesc în total 316 milioane de locuitori, adică circa 9,3% din populația lumii în anul 1965. Cu o sută de ani în urmă nu existau decît șase orașe a căror populație depășea un milion — Londra, Paris, Viena, Pekin, Tokio și New York. La începutul acestui secol, li s-au mai adăugat Berlinul, Moscova, Leningradul, Istanbulul, Chicago și Osaka, toate în emisfera nordică. In emisfera sudică există astăzi 9 orașe cu o populație de peste un milion de locuitori. Din totalul de 135 mari concentrări urbane, 48 se află în Asia. America de Nord are 32 de orașe cu o populație de peste un milion locuitori, Europa — 27 și Australia — 2.*

JUSTIFICARE... SUI-GENERIS

ACCELERAREA procesului de concentrare a capitalului în S.U.A., „mania fuziunilor" (cum a denumit-o Richard McLaren, subsecretar de stat la Ministerul Justiției) și formarea unor uriașe conglomerate, constituie una din preocupările actuale ale Administrației Nixon. Comisia bugetară a Camerei Reprezentanților a luat chiar recent în studiu proiectul unei legi, menită să frîneze acest proces.

Se apreciază, de exemplu, că în anul trecut, numărul fuziunilor a depășit de peste două ori pe cel din 1966, iar numărul firmelor importante absorbite a fost mai mare decît în perioada precedentă a ultimilor două decenii. Nivelul de concentrare atins poate fi judecat după faptul că — potrivit datelor furnizate la centrala sindicală A.F.L.-C.I.O. — 200 din cele mai mari societăți americane, controlează încă de pe acum circa 60% din capitalul industrial al țării.

Adepții conglomeratelor nu ezită însă să contraatace, folosind îndeosebi arma publicității. Ei susțin că efectele sociale negative ale concentrării ar fi compensate prin faptul că aceasta ar menține dinamismul economiei americane și chiar... ar proteja interesele acționarilor, întrucît ea este orientată în principal către înghițirea societăților în care, chipurile, și-ar face cuib rutina și proasta gospodărire.

NU CEDEAZĂ LOCUL!

STUDII întreprinse în legătură cu perspectivele consumului de hîrtie au arătat că, în ciuda dezvoltării industriei de mase plastice, pînă în 1980 hîrtia își va păstra supremația în industria poligrafică și în cea a ambalajului și în alte domenii de altfel, hîrtia își va menține locul. Peliculele din mase plastice vor completa hîrtia, fără însă a o și înlocui În unele sectoare hîrtia va înlocui lemnul, sticla și textilele. Consumul de hîrtie și carton va crește nu numai în sectorul poligrafic, dar și în cel al ambalajelor. Domenii noi de utilizare a hîrtiei și cartonului ca cele ale producției de lăzi (din carton gofrat), a îmbrăcămintei (din hîrtie), a mobilei (din carton gofrat) și altele, vor duce la creșterea consumului acesteia. În prezent s-a experimentat și o hîrtie din material plastic, în special în Japonia. Principala materie primă însă pentru fabricarea hîrtiei va rămîne tot lemnul. Va crește totuși ponderea foioaselor și a deșeurilor ca materie primă pentru fabricarea hîrtiei.

În anul 1966 consumul mediu de hîrtie pe cap de locuitor a fost de 31,6 kg; 6,6% din populația globului consumă mai bine de 140 kg. hîrtie pe cap de locuitor, anual; 25,6% din populație consumă între 20 și 140 kg hîrtie pe cap de locuitor, iar 67,8% consumă mai puțin de 20 kg.

STATISTICĂ INTERNAȚIONALĂ

TENDINȚE IN EXPORTURI

CREȘTEREA MAI RAPIDĂ a exporturilor de produse industriale finite, comparativ cu cele de materii prime sau alimente, este un fenomen care caracterizează evoluția comerțului mondial în ultimele decenii Totodată, dezvoltarea impetuoasă a industriei și diversificarea continuă a structurii acesteia, modificarea diviziunii internaționale a muncii care se bazează tot mai mult pe specializare și cooperare îndeosebi în domeniul industriei prelucrătoare determină o dinamică diferențiată a diferitelor grupuri de mărfuri în cadrul creșterii generale a volumului comerțului exterior.

Un studiu publicat în revista **Vnesneaia torgovlia** (nr. 5/1969) examinează sub acest unghi de vedere evoluția exportului de mașini și utilaje ale țărilor capitaliste dezvoltate între anii 1953 și 1967. Se constată că din cele 13 grupe de articole incluse în graficul alăturat *) ritmuri de creștere (medii anuale) mai ridicate se înregistrează la mașini de calculat și utilaje de birou (19,2%), la blocuri, ansamble și piese radiotehnice (18,9%). la televizoare și radioreceptoare (17%) etc. În același timp, sub media generală de creștere (10,2%) se situează exportul produselor unor subramuri mai vechi ale construcțiilor de mașini, cum este cazul cazanelor și mașinilor cu abur (+4,8%), al autocamioanelor, navelor și materialului rulant feroviar (+5,9%), al ceasurilor (+6,2%), al mașinilor de cusut (+7,2%) ș.a.

*) 1) Mașini de calculat și utilaje de birou; 2) blocuri, ansamble și piese radiotehnice; 3) televizoare și radioreceptoare; 4) instrumente și aparate de măsură și control; 5) aparate de fotografiat și de filmat; 6) pompe, compresoare, utilaje de încărcat și descărcat, mașini de ambalat; 7) autoturisme; 8) utilaje pentru industria minieră și cea a construcțiilor; 9) mașini agricole, tractoare; 10) mașini de cusut; 11) ceasuri; 12) autocamioane, nave și material rulant feroviar; 13) cazane și mașini cu abur; 14) ritmul mediu de creștere a exportului de mașini și utilaje.

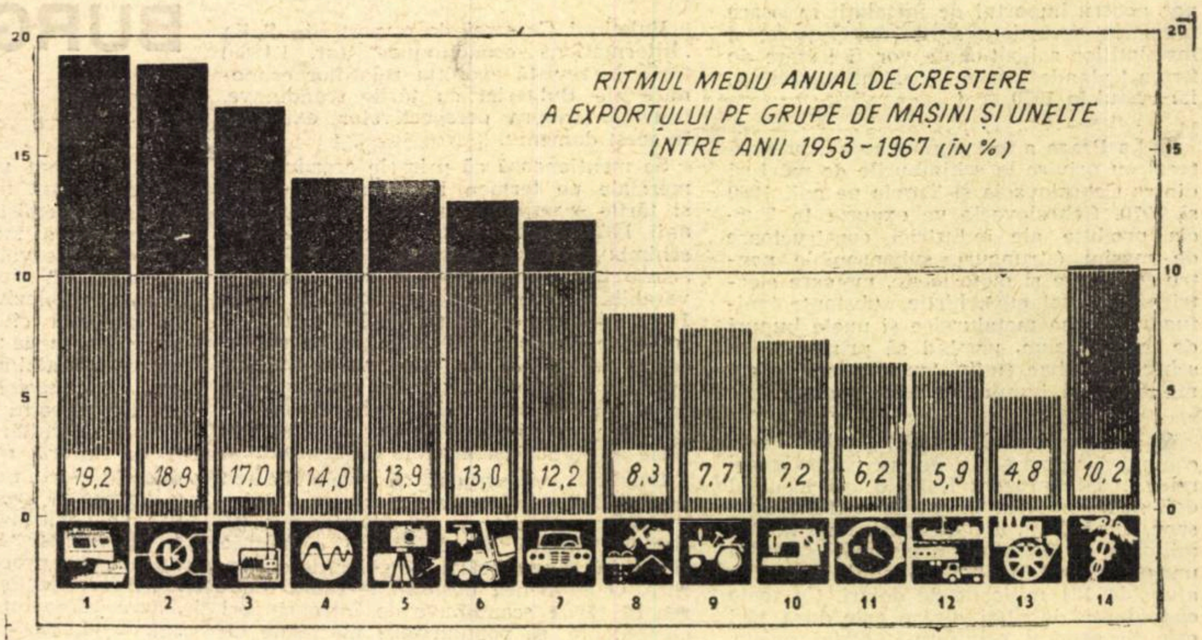

PROLETARI DIN TOATE ȚĂRILE, UNIȚI-VĂ!

viața economică

ORIENTARE - DOCUMENTARE - TEORIE - ECONOMIE NAȚIONALĂ - ECONOMIE MONDIALĂ

ANUL VII nr. 22 (300)
VINERI
6 iunie 1969
REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA
str. Nicolae Iorga nr. 36
BUCUREȘTI
Telefon 11 78 76
20 PAGINI ● 2 LEI

ROMÂNIA SOCIALISTĂ DE AZI ȘI DE MÎINE

SOBRE, LUCIDE, REALISTE, așa ni se înfățișează la prima lectură Tezele Comitetului Central al P.C.R. pentru Congresul al X-lea al partidului și proiectul Directivelor Congresului al X-lea al P.C.R. privind planul cincinal pe anii 1971—1975 și liniile directoare ale dezvoltării economiei naționale pe perioada 1976—1980. O sobrietate care dă și mai mult relief rezultatelor obținute de noi toți, muncitori, țărani, intelectuali, prin eforturile noastre unite sub conducerea Partidului Comunist Român. O luciditate și un realism care reflectă maturitatea forței conducătoare a societății noastre, înaltul său spirit de răspundere față de popor.

Publicarea acestor documente, care — oricît am vrea să evităm formulele prea des utilizate — prezintă o importanță excepțională pentru țară, nu ca entitate abstractă, ci pentru fiecare din milioanele de destine individuale ce formează laolaltă destinul colectiv al poporului, al patriei, anticipează emoționant jubileul de un sfert de veac al revoluției noastre populare.

Cei mai mulți dintre noi am participat cu brațele și mintea, cu tot sufletul, la această grea, pasionantă, tulburătoare operă care este construirea socialismului. Și cînd Tezele trec în revistă pe scurt profundele transformări petrecute, știm că ele vorbesc de un proces la care am fost nu spectatori, ci participanți activi, eroi anonimi ai unei mari bătălii victorioase.

Socialism. O orînduire a echității, a egalității, a unui colectivism care înseamnă colaborare, care înseamnă fericire socială ca instrument al fericirii individuale. Dar, în același timp și, în egală măsură, o formulă de progres, care pe planul fizicii nu-și poate avea corespondent decît în descoperirea cheii pentru descătușarea și subjugarea energiei nucleare.

Desigur, nu azi aflăm că România s-a schimbat și se schimbă. Și nici că oricît de mult s-ar fi schimbat ne rămîn încă multe de făcut pentru a recupera o rămînere în urmă ale cărei cauze le știm prea bine. Dar nu ne putem împiedica făcînd bilanțul realizărilor noastre, cu acest prilej jubiliar, să simțim mai puternic decît oricînd că am găsit drumul larg al progresului, că trăim în contemporaneitate, că am încetat să ducem o existență provincială, periferică. Așa cum ne arată Tezele, am multiplicat cu 14 față de 1938 puterea industrială a României, am sporit roadele pămîntului și am creat premisele unui puternic avînt al agriculturii, am mărit de 5 ori venitul național, iar salariul real — de aproape două ori și jumătate. Cursa noastră spre progres a început cu un demaraj extrem de puternic care confirmă virtuțile socialismului, dar în același timp justețea profundă a opțiunilor, a priorităților politicii pe baza căreia se desfășoară întreaga dezvoltare economică, politică și socială a țării.

În scurgerea acestui sfert de veac atenția ni se oprește cu osebire asupra ultimilor ani. Nu numai și nu în primul rînd în legătură cu particularitățile memoriei și afectivității noastre omenești. Ci, în primul rînd pentru semnificația deosebită pe care a avut-o Congresul al

Gheorghe DOLGU

(Continuare în pag. 3)

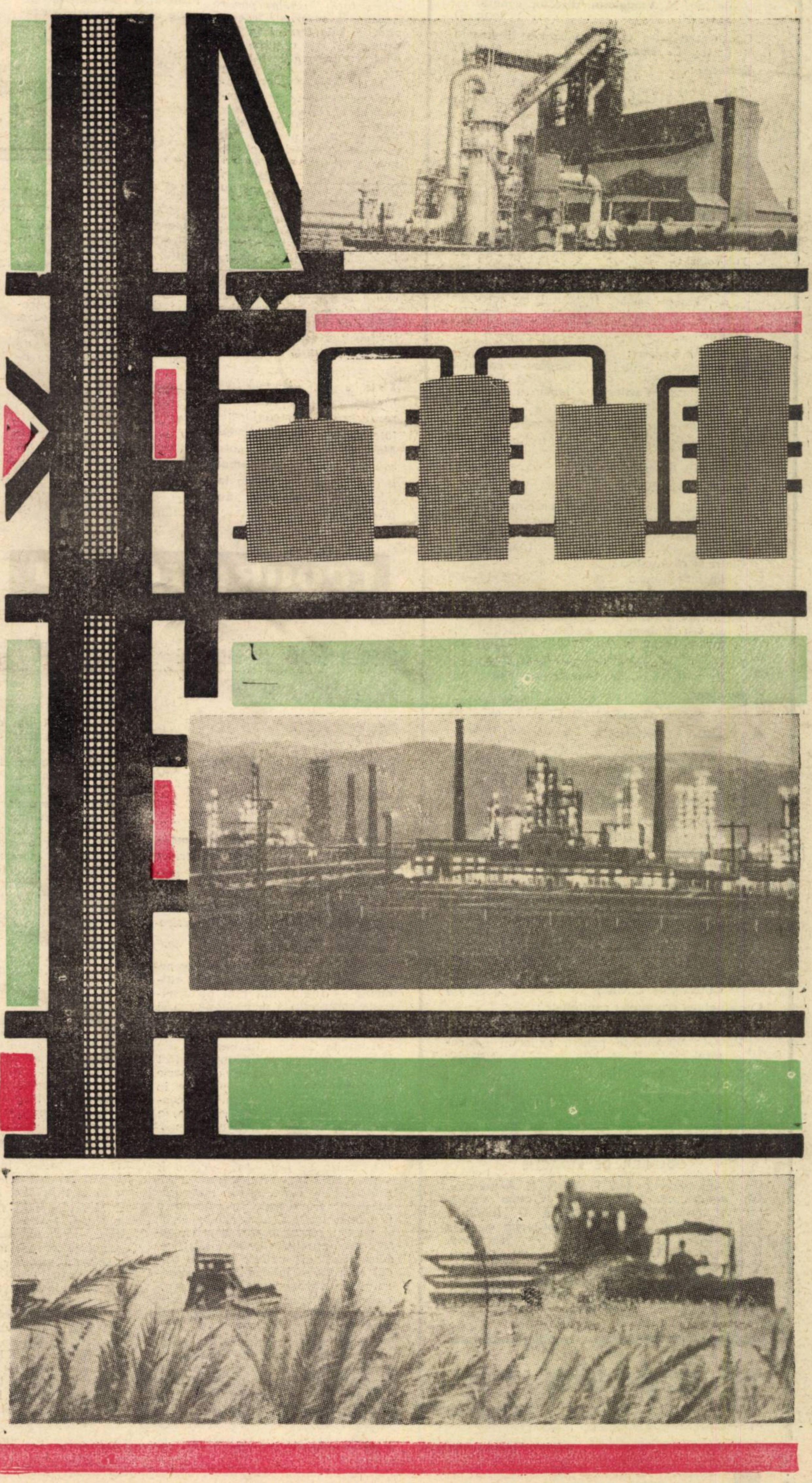

viața economică

Săptăminal editat de Societatea de Științe Economice din România

SUMAR

numărul 22 din 6 iunie 1969

■ **ECONOMIE NAȚIONALĂ**

Sporuri în producția de oțel
de ing. **Eleodor Popescu**, director general în M.I.C.M. (pag. 4)
Dezvoltarea electrotehnicii românești
de ing. **N. Vlădoianu**, director general în M.I.C.M. (pag. 4)

Cooperarea între marea și „mica" industrie
de ing. **C. Amariței** (pag. 5)

Reflecții :

„Dignus est intrare"
de acad. **Grigore C. Moisil** (pag. 5)

Eficiența :

Puncte de vedere :
Din nou despre beneficiul peste plan și efortul propriu
de **S. Teich**, economist.
Comitetul de Stat pentru Prețuri (pag. 6)

Investiții :

Cum cheltuim fondurile repartizate ?
de **Petre Gheorghiu** (pag. 6)

Dezbateri :

Căile de ridicare a rolului zilei-muncă în economia C.A.P.
de **Traian Lazăr**, Institutul de cercetări pentru economia agrară. (pag. 7)

Credite :

Puncte de vedere :
Determinarea limitei de creditare a contului curent
de **Eugen Vasilescu**, lector universitar. doctorand în economie. (pag. 8)

Noi resurse în circuitul economic

De ce importăm ceea ce ar trebui să exportăm ?
de **Al. Deteșan** (pag. 9)

■ **ÎNTREPRINDEREA**

Numitorul comun al unor carențe : Insuficientă inițiativă în organizare
de ing. **Barbu Petrescu** și **L. Țintea** (pag. 10—11)

Cadre și răspunderi :
Iosif Steinbach (pag. 10—11)

■ **TEORII ● IDEI**

Atitudinea morală și stimulentele materiale
de **Gh. Răboacă**, cercetător principal științific la I.C.E. (pag. 12)

Elemente pentru o istorie a contabilității
de prof. univ. **St. Dumitrescu** (pag. 12)

Blocnotes

de **Costin Murgescu** (pag. 13)

■ **ISTORIE ECONOMICĂ**

Legislația, tarifele vamale și dezvoltarea industriei în perioada interbelică
de dr. **Tudor Paul** (pag. 15)

■ **ECONOMIE MONDIALĂ**

Anotimpuri și scadențe în Anglia (pag. 16)

Documentar

Semicentenarul O.I.M.
de **V. Tudor**
Secvențe economice irakiene
de **P. Tomulescu** (pag. 17)

Din țările socialiste

Convorbire cu prof. Pierre Jacquinot, directorul general al Centrului Național al Cercetării Științifice din Franța despre Obiectivele C.N.R.S. (pag. 18)

Conjunctura economiei capitaliste :

Extracția țițeiului în 1968 (pag. 19)
R.F.G. : Stimulente pentru exportul de capital (pag. 19)

Statistică internațională :

Deficiențe în balanța aurului a lumii capitaliste (pag. 20)

COLEGIUL DE REDACȚIE

Gh. Doigu (redactor șef), **P. Alexiu, N. Armencoiu, Gh. Badrus, M. Bulgaru, Gh. Crețoiu** (redactor șef adjunct), **T. Cristureanu, D. Dumitriu, Em. Florescu, C. Ionescu, C. Murgescu**, membru corespondent al Academiei, **P. Năvodaru, R. Negru, I. Olteanu** (redactor șef adjunct), **V. Petrescu** (secretar general de redacție), **I. Rachmuth**, membru corespondent al Academiei, **V. Rausser, C. Topor, S. Țaigăr, I. Văcărel, I. Zaharia**

Tiparul : Intreprinderea Poligrafică „Informația", str. Brezoianu nr. 23—25

40 470

CURIER

● Revenirea asupra demisiei

N. ȘTEFAN, contabil șef, Institutul de cercetare și proiectare utilaj chimic și rafinării, București. — *În instrucțiunile Ministerului Finanțelor și ale fostului Comitet de stat pentru probleme de muncă și salarii, cu nr. 7000/6 iunie 1964 (în vigoare) se prevede — la pct. 18 — că acordarea transferării ulterioare, după plecarea salariatului prin demisie sau prin desfacerea contractului de muncă* **este interzisă**. *Numai în cazuri deosebite forul tutelar poate dispune acordarea ulterioară a* **transferului la cerere**, *dacă se constată că acest transfer a fost refuzat inițial de conducerea unității respective din motive nejustificate și că angajatul a sesizat forul tutelar despre acel refuz* **înainte de a proceda la desfacerea contractului de muncă**. *În consecință, revenirea asupra demisiei dată în urmă cu 3 ani* **nu are bază legală**.

Perioada de scoatere din producție pentru ridicarea nivelului de pregătire profesională constituie vechime și vechime neîntreruptă în muncă. Salariatul în cauză are deci dreptul la recalcularea ajutoarelor materiale acordate pentru incapacitate temporară de muncă, pe linia asigurărilor sociale de stat, în raport cu anii de vechime neîntreruptă ce i-au fost recunoscuți. În conformitate cu art. 118 din Codul Muncii, salariatul poate solicita acest drept numai în termen **de un an de la data cînd ajutoarele au fost plătite.**

● Concediul de odihnă

M. MIRCEA, București. — *Față de faptul că ați întrerupt activitatea* **înainte** *de intrarea în vigoare a legii nr. 26/1967, (ținînd seama că art. 11 din lege se referă* **exclusiv** *la întreruperile intervenite ulterior datei de 1 ianuarie 1968), perioada lucrată pînă în anul 1963 se ia în calculul vechimii în muncă în temeiul căreia se stabilește durata concediului de odihnă chiar din primul an al reîncadrării în muncă. Întrucît vechimea dv. în muncă, rezultă din însumarea perioadelor lucrate înainte și după întrerupere, este de pînă la 11 ani, aveți dreptul la un concediu de 17 zile lucrătoare. Dar în cursul acestui an calendaristic împliniți o vechime de peste 11 ani, aveți deci dreptul la un concediu de 18 zile lucrătoare, chiar dacă plecarea în concediu se face înainte de data cînd se împlinește această vechime.*

● Drepturi de delegare

V. UNGUREANU, Slatina. — *În circulara Ministerului Învățămîntului nr. 54 417/1962, privind aplicarea dispozițiilor H.C.M. nr. 649/1961, se precizează (pct. 9) că în vederea prezentării la concursul de admitere, candidații propuși care se deplasează în altă localitate, beneficiază de prevederile H.C.M. nr. 822/1959 — republicată — privind drepturile salariaților trimiși în deplasare ocazională. Rezultă deci că aveți dreptul să primiți de la unitatea unde ați lucrat, rambursarea cheltuielilor de transport și diurna de delegare, în condițiile stabilite pentru angajații aflați în deplasare.*

● Dovada vechimii în muncă

FL. SUCIU, Baia Mare. — *Conform prevederilor art. 17 din Regulamentul pentru aplicarea Decretului nr. 90/1960, cu privire la carnetul de muncă, urmează să vă adresați comitetului sindicatului din unitatea în care lucrați, arătînd perioadele de timp ce urmează a fi reconstituite, unitățile unde ați funcționat, perioadele de angajare și persoanele cu care ați muncit, precum și locul lor actual de muncă. Pentru fiecare perioadă de muncă reconstituită, sînt necesare declarațiile a cel puțin 2 persoane care au lucrat cu dv. în aceeași perioadă și în aceeași întreprindere. Aceste persoane trebuie să dea declarații scrise în fața comitetului sindicatului, după ce în prealabil s-a constatat, pe baza carnetelor de muncă că au lucrat cu dv. în aceeași unitate și perioadă de timp. În cazul în care persoanele indicate nu sînt în muncă sau activează în sectorul cooperației meșteșugărești sau în unități particulare, acestea vor da declarații în fața comisiilor de pe lîngă consiliile populare. Vechimea în muncă astfel reconstituită, poate fi apoi înregistrată în carnetul de muncă de către unitatea unde sînteți angajat.*

● **GHEORGHE SISMANY, București.** Stagiul în funcția de șef de exploatare poștă și difuzarea presei, precum și în cea de oficiant P.T.T.R., se consideră ca stadiu în funcții economice pentru care este prevăzută cerința absolvirii învățămîntului mediu. Acest răspuns se bazează pe avizele constante date în acest sens de fostul Comitet de Stat pentru Probleme de Muncă și Salarii. Unul din aceste avize (în vigoare și în prezent) are numărul 22072 din 27 aprilie 1967.

● **M. VIDECAN, economist, Dej.** Iată răspunsul Direcției generale a planificării și urmăririi planului din Consiliul Superior al Agriculturii. În conformitate cu prevederile art. 1 din H.C.M. nr. 1923/1968 unitățile au obligația de a vărsa la bugetul de stat fondul rămas neconsumat din fondul de salarii planificat al personalului T. A. și de specialitate. Fondul neconsumat se stabilește după deducerea tuturor drepturilor legale care trebuie plătite din fondul de salarii. În ceea ce privește art. 6 din H.C.M. nr. 1324/1967 (abrogat prin H.C.M. nr. 1923/1968 începînd cu semestrul doi) privind preluarea la bugetul de stat a economiilor la fondul de salarii aferentă salariaților T. A. și de specialitate aflați în concediu de boală, de sarcină sau leuzie, menționăm că prevederile acestui articol au fost obligatorii pentru toate unitățile. În consecință nu sîntem de acord cu susținerile I.A.S. Dej în legătură cu aplicarea hotărîrilor menționate mai sus.

ECOURI · ECOURI ·

INSUFICIENTĂ MOBILITATE ÎN „CIRCULAȚIA MIJLOACELOR" INTREPRINDERILOR (Nr. 16)

ARTICOLUL cu acest titlu, menționa că în unele unități industriale din județul Brașov stocurile de materii și materiale influențează negativ activitatea economică. In răspunsurile primite pe marginea articolului ni se scrie :

● **M. I. C. M., Direcția generală automobile, tractoare și rulmenți** — Indulgență față de disciplina contractuală prin admiterea și primirea unor materiale după expirarea termenelor contractuale a existat la Uzina „Rulmentul" din Brașov. Această indulgență a fost însă justificată de faptul că o serie de materiale — prin lipsa lor în perioada pentru care au fost contractate — a dus la consumarea stocurilor normate și a celor existente în producția neterminată pe fluxul de fabricație, și a căror reconstituire se impunea. Avînd în vedere că Uzina „Rulmentul" are o producție de serie, aceste materiale au putut fi utilizate în perioadele următoare, atît pentru producție, cît și pentru completarea stocurilor de siguranță aprobate. Pe de altă parte, aceste cantități au fost luate în calcul ca resurse la stabilirea necesarului de aprovizionat pentru perioade următoare, prin diminuarea corespunzătoare cu cantitățile rămase în stocurile uzinei.

Din păcate, trebuie să precizăm că și în momentul de față uzina brașoveană întîmpină mari greutăți în realizarea planului de producție din cauza nerepartizării și, în special, a nelivrării de către uzinele siderurgice a materialelor prevăzute și specificate prin planul de aprovizionare pe semestrul I. De exemplu, Uzina „Laminorul" din Brăila nu a livrat încă 44 tone profile mijlocii din contractele pentru trim. I și nimic din cele 864 tone din contractul pe trim. II ; Combinatul siderurgic Reșița a livrat numai 146 tone din cele 635 contractate pentru trim. II.

Pentru gospodărirea și utilizarea cît mai judicioasă a mijloacelor circulante, s-a indicat uzinei brașovene corelarea aprovizionării tehnico-materiale cu necesitățile producției, lichidarea stocurilor devenite de prisos sau cu mișcare lentă și evitarea creării altor imobilizări, în scopul creșterii vitezei de rotație a mijloacelor circulante.

ing. Cornel PÎNZARU
director general

● **M. I. C. M., Direcția generală de aprovizionare și desfacere** — Uzinele din ramura construcțiilor de mașini trebuie să depună la direcțiile generale, o dată cu specificațiile trimestriale, listele materialelor disponibile. Primind aceste liste, direcțiile generale le analizează și procedează la redistribuire. Materialele care nu se redistribuie în cadrul uzinelor tutelate sînt înaintate direcției noastre, în vederea plasării lor în ramura construcțiilor de mașini sau în alte ramuri.

Menționăm că nu se avizează de preluare în baze materialele specifice, nestandardizate, dezasortate, straifuri etc., sarcina valorificării lor revenind uzinelor deținătoare. Sînt însă cazuri cînd uzinele au materiale disponibile temporar, respectiv numai în perioada pentru care se întocmesc listele, materiale care sînt utile intr-un timp apropiat. Pentru acestea se avizează preluarea în bazele M.I.C.M., chiar dacă sînt specifice uzinelor predătoare, cu condiția ca la termenele stabilite prin grafice să le fie refacturate. În vederea asigurării ritmicității procesului de aprovizionare a uzinelor predătoare, materialele respective rămîn (în această perioadă) în custodia uzinelor. În aceste condiții, a preluat o serie de materiale și baza de aprovizionare din Brașov. Direcția noastră generală nu poate valorifica materialele comandate de un singur beneficiar, deoarece valorile corespunzătoare ar rămîne tot imobilizate

ing. Șt. NUȚICĂ
director general

● **Uzina „Rulmentul", Brașov** — Este adevărat că am avut situații cînd am primit oțeluri după expirarea termenelor de livrare. Această situație a favorizat crearea unor stocuri de materiale. Nu am procedat la refuz pentru că oțelurile respective au corespuns calitativ.

Menționăm că, pentru lichidarea cantităților primite în plus, s-au luată măsuri de renunțare din trimestrele viitoare. Măsurile pentru eliminarea deficiențelor sînt, de altfel, concretizate în activitatea noastră permanentă pentru punerea în concordanță a aprovizionărilor cu necesitățile de plan. Ele se reflectă în faptul că nu mai avem supranormative pe trimestrul II.

Uzina mulțumește pentru cele sesizate de „Viața economică". Prin prelucrarea făcută cu salariații din serviciul de aprovizionare munca s-a îmbunătățit.

ing. Constantin CEORNEA
director comercial

N. R. — La închiderea ediției, o comunicare primită de la tov. Pavel Moldovan, director adjunct al Uzinei „Hidromecanica" — Brașov menționează : „S-au luat măsuri de lichidare a stocurilor. La întocmirea comenzilor viitoare se va ține cont de cele existente în magazie."

ROMÂNIA SOCIALISTĂ

(Urmare din pag. 1)

IX-lea, pentru perspectivele pe care el le-a deschis, pentru suflul inovator pe care l-a adus cu sine și, mai ales, pentru consecvența, perseverența cu care s-a muncit spre a se transpune în viață obiectivele și sarcinile stabilite, pentru sensul înnoitor care străbate toate hotărîrile lui. Este legitimă deci satisfacția noastră a tuturor, atît a „celor 14% din populația adultă a țării" cît și a întregului popor că stegarul aspirațiilor noastre sociale și patriotice — partidul — se prezintă la cel de al X-lea Congres al său cu un asemenea bogat palmares.

Citind Tezele Comitetului Central al P.C.R. pentru Congresul al X-lea al partidului și proiectul Directivelor Congresului al X-lea oamenii muncii au îndreptățite temeiuri de încredere în viitor.

BILANȚ ȘI PLAN de acțiune, Tezele sînt totodată un document cu valoare programatică. Ele oglindesc cu o claritate deplină o concepție generală despre socialism, o concepție în care adevărurile universal valabile sînt interpretate în lumina realităților concrete, sînt utilizate ca puncte de pornire pentru principii de acțiune în această țară, pentru acest popor, care are istoria lui, tradițiile și particularitățile lui. Este ușor de detectat aci un imens efort pentru a sintetiza rezultatele căutărilor, eforturilor, activității creatoare desfășurate de partid. Și dacă fiecare rînd respiră adînca principialitate de care este animat partidul nostru, este frapantă, în același timp, absența oricărei pretenții de absolut, grija cu care sînt lăsate deschise larg deschise ferestrele spre viitor. Concepția oglindită în teze este o concepție profund dialectică, dinamică, o concepție în care socialismul departe de a fi considerat ca o operă definitivată, apare ca un proces de continuă perfecționare, de devenire. Studiind în acest document coordonatele viitorului în lumina experienței trecute, îți întărești convingerea că socialismul rămîne „le meilleur des mondes possibles"; în același timp, dezvăluirea curajoasă a neajunsurilor ce mai persistă, ca și accentul pus pe ceea ce rămîne de făcut, pe noile căutări creatoare te face să simți cu deosebită intensitate cît de mult ne-am maturizat, ce departe sîntem de acele timpuri, cînd, făcînd proză fără să știm, parafrazam la nesfîrșit dar integral, celebra formulă pe care am reprodus-o doar parțial mai sus.

Desigur, exaltînd dorința de noi căutări, de evitare a oricărei osificări, nu omitem faptul ce nu trebuie demonstrat că nu orice căutări și nu orice schimbări atrag automat progresul social. Merită o profundă meditație atît noile teze care sînt enunțate prin generalizarea schimbărilor petrecute, cît și direcțiile propuse Congresului pentru îndrumarea dezvoltării viitoare a societății noastre. Putem înțelege astfel mai bine adeziunea largă, entuziasmul popular cu care au fost întîmpinate de masele largi ale oamenilor muncii documentele recent publicate. Pentru că fiecare dintre noi poate spune, în perfectă concordanță cu conștiința lui de comunist, de cetățean, de patriot: da! în această direcție trebuie să mergem!

Tezele C.C. al P.C.R. conțin o analiză aprofundată a stadiului de dezvoltare atins de societatea noastră, a căilor evoluției sale viitoare. Găsim, de pildă, în ele tabloul succint al claselor și păturilor sociale, așa cum se prezintă ele după 25 de ani de transformări, consemnarea și motivarea rolului lor, ca și concluzia de importanță principială și politică practică după care societatea noastră cunoaște, pe măsura înaintării pe drumul socialismului, o continuă omogenizare, întemeiată pe înlăturarea treptată a deosebirilor esențiale dintre categoriile sociale, pe diminuarea diferențelor dintre munca fizică și munca intelectuală, pe comunitatea de interese economice, politice și ideologice a tuturor oamenilor muncii. Este subliniată legătura dintre dezvoltarea ascendentă și multilaterală a țării pe drumul socialismului și afirmarea tot mai puternică a forțelor creatoare ale națiunii, ca și ideea că națiunea noastră socialistă va continua să constituie pentru o îndelungată perioadă istorică un factor esențial al progresului societății. Apreciind pe drept cuvînt rezolvarea justă, în spirit marxist-leninist, a problemei naționale, drept una din marile cuceriri ale socialismului în România. Tezele reconfirmă orientarea spre întărirea continuă a prieteniei și unității dintre poporul român și naționalitățile conlocuitoare.

Ideea creșterii rolului statului în procesul avansării progresiste a societății este descifrată în lumina vastei munci de perfecționare a activității lui pe baza principiului centralismului democratic. Cetățenii patriei noastre subscriu cu deosebit entuziasm concepția despre democrația socialistă a Partidului Comunist Român, atît în ceea ce privește faptul că lărgirea și dezvoltarea ei constituie un element de seamă al superiorității noii orînduiri, al profundului său umanism, cît și în ceea ce privește înțelesul acestei noțiuni și concluziile practice derivînd de aci pentru construcția viitoare a țării noastre.

Un capitol de înaltă ținută ideologică este consacrat în Teze creșterii rolului partidului în conducerea societății noastre. Sînt sintetizate aci gîndurile și sentimentele noastre despre această forță care a fost și rămîne factorul politic fundamental al înaintării României pe drumul socialismului. Rolul său de avangardă, prestigiul și încrederea de care se bucură în rîndurile clasei muncitoare, ale tuturor oamenilor muncii, partidul și le-a cucerit prin politica sa marxist-leninistă, prin slujirea devotată a intereselor țării, prin calitatea membrilor săi, prin detașarea hotărîtă de metodele și practicile negative folosite în trecut, prin stilul nou de muncă imprimat de sus și pînă jos activității tuturor organelor și organizațiilor sale.

Sîntem convinși că partidul va fi și pe viitor la înălțimea misiunii sale istorice. El înțelege să-și realizeze rolul conducător în societate nu în mod declarativ, nu prin metode administrative, de comandă, ci prin linia sa ideologică și politică, creatoare, marxist-leninistă, prin activitatea politică și organizatorică intensă a organelor și organizațiilor de partid în toate domeniile, prin munca desfășurată pentru ridicarea conștiinței socialiste a maselor, prin legătura strînsă cu clasa muncitoare, țărănimea, întregul popor, prin poziția înaintată și exemplul personal al comuniștilor în eforturile consacrate înfăptuirii programului partidului.

Deschizătoare de largi perspective sînt Tezele cu privire la dezvoltarea activității ideologice. Acestea se referă, între altele, la domeniul atît de delicat, atît de complex al conștiinței sociale, la direcțiile în care ea trebuie modelată și modalitățile de acțiune pentru dezvoltarea ei astfel încît să corespundă progresului orînduirii noastre pe planul relațiilor sociale și al producției materiale și totodată să-și sporească rolul în înfăptuirea acestui proces. Muncitorii, țăranii, intelectualii salută cu bucurie lărgimea de orizont a acestor teze, posibilitățile noi deschise prin aplicarea lor pentru înflorirea culturii socialiste, creșterea rolului științelor sociale, făurirea omului nou, integrat armonios într-o societate, lipsită de bariere restrictive, pentru dezvoltarea plenară a personalității fiecăruia, a potențelor sale de creație.

Ca verigă în sistemul comunicațiilor de masă, colectivul revistei noastre a reținut cu deosebită atenție sarcinile ce revin presei și se angajează, așa cum cere partidul, să depună toate eforturile pentru ca în paginile publicației noastre să asigurăm loc cît mai larg tratării competente a problemelor, să închidem porțile diletantismului și superficialității, monotoniei și șablonului, să promovăm mai activ inițiativa, inventivitatea în lupta pentru înfăptuirea politicii partidului nostru.

TEZELE se ocupă pe larg de activitatea pe plan extern, de această activitate care a adus partidului și țării un binemeritat prestigiu internațional. Caracteristicile acestei activități sînt, în deplină concordanță cu interesele poporului român, o adîncă principialitate în elaborarea pozițiilor noastre față de problemele colaborării frățești între țările sistemului mondial socialist, ale mișcării comuniste internaționale, în problemele păcii și securității în întreaga lume. În acest capitol rigurozitatea analizei tendințelor actuale în evoluția contemporană nu este egalată decît de consecvența, realismul și caracterul deschis cu care sînt trasate liniile acțiunii viitoare ale partidului și statului pe plan extern. România va pune și pe viitor în centrul politicii sale externe prietenia frățească, alianța și colaborarea multilaterală cu toate țările socialiste. Partidul și statul vor milita în continuare pentru întărirea unității și coeziunii țărilor socialiste. Partidul nostru este ferm convins că există baze obiective ca unitatea mișcării comuniste și muncitorești să triumfe, putîndu-și realiza astfel rolul de forță socială de avangardă în dezvoltarea lumii contemporane, în lupta pentru pace și socialism. Spunîndu-și deschis părerea despre cauzele divergențelor și deosebirilor de vederi existente în prezent între țările socialiste, partidul nostru își exprimă totodată cu tărie încrederea că dificultățile existente pot fi depășite. Condiția esențială este ca între țările socialiste să se aplice cu strictețe principiile marxism-leninismului și internaționalismului socialist, respectarea suveranității și independenței, neamestecului în treburile interne, egalitate în drepturi, avantajul reciproc și întrajutorarea tovărășească, ca relațiile între partide să se întemeieze pe încredere și respect reciproc, pe principiile internaționalismului proletar, pe respectarea dreptului fiecărui partid de a-și stabili de sine stătător linia politică, aplicînd creator adevărurile generale ale marxism-leninismului la condițiile în care își desfășoară activitatea.

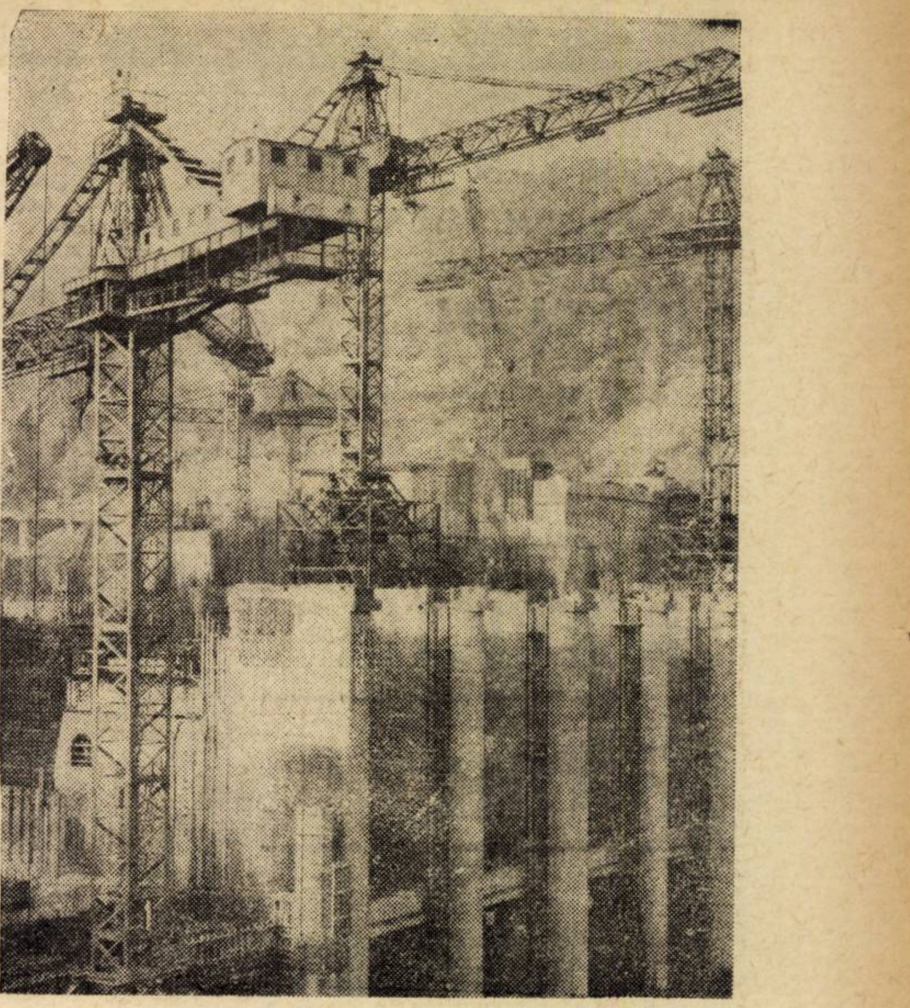

Azi, la Porțile de Fier

În toate problemele examinate în acest capitol, inclusiv în cele privind contextul mai larg al contribuției României la îmbunătățirea climatului internațional, la dezvoltarea prieteniei și colaborării între popoare — dezvoltarea relațiilor cu toate țările indiferent de sistemul social-economic, căile asigurării securității europene, înlăturarea surselor de tensiune și conflicte în lume — Partidul Comunist Român își reafirmă hotărît intenția sa de a alătura în modul cel mai activ eforturile sale, celor depuse de toate forțele înaintate și progresiste în interesul cauzei păcii, democrației și socialismului.

★

TEZELE Comitetului Central al P.C.R. pentru Congresul al X-lea se ocupă pe larg de problemele progresului continuu al economiei naționale. Totodată, ceea ce în Teze este examinat la nivel de principii și orientări generale își găsește concretizarea în proiectul Directivelor Congresului al X-lea al P.C.R. privind planul cincinal pe anii 1971—1975 și liniile directoare ale dezvoltării economiei naționale pe perioada 1976—1980.

Fundamentul dezvoltării viitoare a țării îl constituie realizările obținute pînă acum și îndeosebi îndeplinirea actualului plan cincinal. Perseverența cu care partidul și statul au urmărit îndeplinirea planului, eforturile susținute depuse de întregul popor au dat roade bogate. Bilanțul anilor 1966—1968 arată că planul cincinal se îndeplinește cu succes. Există premisele ca încă din 1969 să fie atins nivelul stabilit pentru 1970 la o serie de produse importante. Sînt create condițiile pentru ca sarcinile cu privire la creșterea producției industriale pe întregul cincinal să se realizeze la limita superioară. Perspective bune există și în agricultură, unde, în pofida condițiilor climatice nefavorabile din anul 1968, producția globală obținută în 1966—1968 depășește limita superioară prevăzută în cincinal pentru acești ani. Pînă la sfîrșitul cincinalului salariul real va spori cu circa 23%, situîndu-se în limitele de 20—25% stabilite în Directivele Congresului al IX-lea și se vor realiza sarcinile stabilite de Congres pentru creșterea veniturilor reale ale țărănimii.

În bilanțul acestor ani trebuie puse — cu o pondere deosebită — schimbările calitative care s-au petrecut pe plan structural și tehnic în economia noastră și, în același timp, măsurile luate pentru perfecționarea organizării conducerii și planificării economiei, pentru îmbunătățirea organizării administrativ-teritoriale, pentru perfecționarea întregii activități sociale.

Preocuparea pentru dezvoltarea economiei rămîne o preocupare de bază a partidului. Așa cum se subliniază în Teze, pentru a duce mai departe procesul de edificare a socialismului, de înflorire multilaterală a patriei, partidul va pune și în viitor în centrul activității sale dezvoltarea economiei naționale, a forțelor de producție — temelie a ridicării bunăstării materiale și spirituale a poporului, condiție hotărîtoare a asigurării independenței și suveranității de stat, a propășirii societății noastre.

Directivele stabilesc obiectivele și sarcinile de bază ale dezvoltării economiei naționale în perspectiva întregului deceniu 1971—1980. Se va continua în ritm înalt procesul de edificare a unei economii moderne — bazate pe o industrie puternică și o agricultură înaintată, pe folosirea cuceririlor revoluției tehnico-științifice contemporane și valorificarea superioară a resurselor țării, pe utilizarea intensivă a întregului potențial de producție, pe o înaltă productivitate a muncii sociale. Pe această bază se va asigura satisfacerea în tot mai largă măsură a cerințelor materiale și spirituale ale poporului.

OBIECTIVELE și sarcinile principale ale dezvoltării economice pe perioada 1971—1980, acordînd în continuare atenție dezvoltării cantitative, pun accentul pe elementele calitative ale progresului economic viitor. Astfel, în procesul continuării susținute a industrializării, trăsătura de bază o va constitui îmbunătățirea structurii industriei, creșterea accentuată a unor ramuri moderne, strîns legate de progresul tehnico-științific contemporan. În agricultură se va accelera procesul de dezvoltare intensivă a producției vegetale și animale. Promovarea largă a progresului tehnic, ridicarea în ritm susținut a productivității muncii, accentul pus pe utilizarea rațională a fondurilor de producție și reducerea costurilor, pe accelerarea și perfecționarea pregătirii cadrelor trebuie să-și găsească oglindirea în creșterea permanentă a eficienței economice — factor hotărîtor al dinamismului economic.

Dezvoltarea în ritm înalt a economiei va avea drept suport un amplu program de investiții și va fi însoțită de extinderea relațiilor de colaborare economică internațională cu țările membre ale CAER, cu celelalte țări socialiste, cu toate țările lumii.

În urmărirea țelului suprem al activității partidului și statului — ridicarea bunăstării poporului — calea principală o va constitui sporirea veniturilor directe.

Pentru cincinalul 1971—1975 se prevăd în continuare ritmuri înalte ale dezvoltării industriale, media anuală urmînd să se încadreze între 8,5 și 9,5%. Se va menține dezvoltarea cu precădere a producției de mijloace de producție, dar se va urmări totodată asigurarea unor raporturi optime între industria grea și industria bunurilor de consum.

Desigur nu ne putem propune nici măcar o enumerare a sarcinilor care stau în fața diferitelor ramuri. Am dori însă să subliniem prin cîteva exemple modul în care obiectivele stabilite pentru 1971—1980 se oglindesc în sarcinile cincinalului. Astfel, în industria metalurgică va avea loc o creștere rapidă a producției. Concomitent va fi îmbunătățită structura acesteia, între altele, prin creșterea însemnată a ponderii oțelurilor aliate, prin lărgirea gamei mărcilor de oțel, prin asigurarea unei game corespunzătoare de laminate. În construcțiile de mașini, a căror producție va crește în ritmuri superioare mediei pe totalul industriei, un obiectiv major îl va constitui dezvoltarea susținută a unor subramuri moderne cum sînt electrotehnica și electronica, mecanica fină și producția de mașini-unelte. Același accent pe aspectele calitative legate de structura producției, dezvoltarea subramurilor moderne, asigurarea de produse cu performanțe superioare, necesare în consumul intern și cu perspective certe de desfacere pe piețele externe, se reflectă în sarcinile privind chimia, a cărei producție se prevede a fi majorată într-un ritm mediu anual de 13—14% ca și în industria materialelor de construc-

(Continuare în pag. 9)

ÎN ÎNTÎMPINAREA CONGRESULUI AL X-lea AL P. C. R.

SPORURI ÎN PRODUCȚIA DE OȚEL

LUCRĂTORII din siderurgie, alături de întregul nostru popor, însuflețiți de perspectivele mărețe pe care le deschid țării noastre prevederile cuprinse în Tezele și Proiectul de Directive ale celui de al X-lea Congres al P.C.R., sînt hotărîți să-și îndeplinească și depășească sarcinile pentru a asigura economiei naționale oțel mai mult și în sortimente diversificate.

Cerințele mereu crescînde de metal ale constructorilor de mașini și ale celorlalte ramuri ale economiei naționale, precum și realizarea în bune condițiuni a planului de investiții pe 1969, au determinat uzinele și combinatele siderurgice să desfășoare o intensă activitate organizatorică-productivă în vederea sporirii producției de oțel. Drept urmare, **Combinatul Siderurgic-Hunedoara a obținut în primul trimestru o producție suplimentară de peste 6 000 tone oțel, iar Combinatul Siderurgic-Reșița de mai bine de 800 tone.**

Cu toate aceste realizări, planul la producția de oțel pe Direcția generală a siderurgiei din cadrul Ministerului Industriei Metalurgice, **nu a fost realizat în întregime în perioada amintită, înregistrîndu-se serioase rămîneri în urmă.** Aceasta, datorită faptului că atît Uzina „Oțelul Roșu", cît mai ales Combinatul Siderurgic-Galați nu și-au îndeplinit prevederile de plan. Firește, nerealizarea sarcinilor de plan la oțel a avut implicații multiple, în sensul că o serie de contracte economice privind livrarea unor cantități de laminate n-au putut fi onorate în întregime și la termen.

Care au fost, de fapt, principalele cauze ce au determinat această stare de lucruri? La **Combinatul Siderurgic-Galați** s-au înregistrat întreruperi în funcționarea fabricii de oxigen. Se știe că, aici, procedeul de elaborare a oțelului în convertizoare, nu poate fi conceput fără insuflarea oxigenului cu ajutorul așa-ziselor lănci. Această situație putea fi desigur evitată, dacă încă de la pornirea oțelăriei s-ar fi pus în funcțiune două grupuri pentru fabricarea oxigenului, din care unul să fie de rezervă, pentru a asigura permanent oxigenul necesar. În acest caz, chiar dacă la unul din grupuri ar fi intervenit întreruperi, din care unele inerente, oțelăria putea să-și desfășoare activitatea continuu.

Nerealizarea planului producției de oțel pe trimestrul I la **Uzina „Oțelul Roșu"** s-a datorat unei greșite aprecieri a uzurii cuptoarelor Martin și, ca urmare, întocmirii unui grafic necorespunzător de reparații mijlocii a acestora. Deoarece durabilitatea cuptoarelor a fost supra-apreciată, defalcarea planului anual de producție, pe trimestre și cuptoare, a fost în neconcordanță cu realitatea, fapt ce s-a răsfrînt asupra producției de oțel. Iată, așadar, **în loc ca la baza activității să stea previziunea, la ambele unități factorul comun al rămînerilor în urmă pe această perioadă, a fost neprevederea.**

PENTRU a redresa situația și a preîntîmpina, în viitor, repetarea unor asemenea stări de lucruri, Direcția generală a siderurgiei a organizat colective de specialiști care, împreună cu factorii de răspundere din uzinele menționate, au analizat multiplele aspecte ce s-au ridicat, stabilind, în lumina lor, măsuri corespunzătoare. Aceasta, **nu numai în vederea îndeplinirii, lună de lună, a sarcinilor de plan la producția de oțel, dar și pentru recuperarea treptată a rămînerilor în urmă, în așa fel încît și aceste două unități de bază ale industriei noastre siderurgice să se alinieze cît mai curînd întreprinderilor fruntașe.** În ce constau, practic, măsurile luate?

La Combinatul Siderurgic-Galați s-a urgentat punerea în funcțiune a celui de al 2-lea grup al fabricii de oxigen, care să asigure livrarea permanentă de oxigen, necesar mersului continuu al oțelăriei cu convertizoare. De asemenea, au fost stabilite și alte măsuri care să conducă la creșterea producției în perioada următoare: asigurarea cu o cantitate mărită și constantă pe zi de fontă lichidă, precum și cu alte materiale necesare elaborării și turnării corespunzătoare a șarjelor de oțel.

Măsurile luate la Uzina „Oțelul Roșu" au avut ca obiectiv reducerea duratei de elaborare a șarjelor prin asigurarea cu fier vechi corespunzător, micșorarea timpilor de reparații ai cuptoarelor și îmbunătățirea calității acestor reparații.

În cele două luni ce au trecut de la încheierea primului trimestru din acest an, măsurile luate au început să dea roade, materializîndu-se în sporuri însemnate de producție atît la Uzina „Oțelul Roșu", cît și la Combinatul Siderurgic-Galați. Astfel, la **Uzina „Oțelul Roșu", restanța de pe trimestrul I a fost integral recuperată în luna aprilie, iar pe 5 luni, față de planul cumulat, s-au realizat, în plus, aproape 2 000 tone de oțel.** De asemenea, **la Galați, pe lunile aprilie și mai s-au recuperat din restanța trimestrului I, aproape 6 000 tone de oțel.** De asemenea, în lunile aprilie și mai, **Combinatul Siderurgic-Hunedoara a adăugat celor 6 000 tone de oțel date peste plan în trimestrul I, alte 4 000 tone, iar Combinatul Siderurgic-Reșița încă peste 800 tone.** Toate acestea au avut ca urmare directă și îmbunătățirea respectării disciplinei contractuale de către întreprinderile respective. Este un reviriment serios, care atestă faptul că există condiții ca rămînerile în urmă să fie recuperate, iar planul anual la producția de oțel, pe Direcția generală a siderurgiei, să fie îndeplinit și depășit.

Sporirea producției de oțel în lunile următoare este facilitată și de faptul că, recent, a intrat în funcțiune cel de-al treilea convertizor la Combinatul Siderurgic-Galați, a cărui capacitate este de 150 tone de oțel pe șarjă. Utilizarea acestei noi capacități este însă nemijlocit legată de devansarea punerii în funcțiune a celui de-al doilea furnal de 1 700 m.c., care este menit să alimenteze oțelăria cu o cantitate mai mare de fontă lichidă. Or, constructorii de pe șantierul Combinatului, dornici să vină în sprijinul siderurgiștilor, și-au luat angajamentul să termine furnalul cu cel puțin o lună de zile înainte de termen.

Hotărîrea colectivelor de muncă de a întîmpina cel de al X-lea Congres al P.C.R. cu planul nu numai îndeplinit ci și depășit se va materializa în însemnate sporuri de producție.

ing. Eleodor POPESCU
director general
Direcția generală a siderurgiei din Ministerul Industriei Metalurgice

ȘTIINȚĂ, TEHNICĂ, TEHNOLOGIE, INOVAȚII

● **Intreprinderea „Armătura" din Cluj** a reproiectat și introdus în producție de serie, la parametri mult îmbunătățiți, unul dintre tipurile de aspersoare pentru irigații care se produceau aici. Prin reproiectare, greutatea acestui utilaj a scăzut la jumătate, ceea ce asigură economisirea unei cantități importante de metal. Totodată, s-au adus modificări constructive care au dus la eliminarea unor piese ușor defectabile sau supuse la uzuri mari. Astfel, rezistența în exploatare a aspersorului a crescut considerabil.

● **La Uzina mecanică „Nicolina" din Iași** a fost asimilată o nouă gamă de produse. Printre acestea se află centrala automată pentru preparat beton, cu o capacitate de 60 000 mc anual, necesară pe marile șantiere. Ea poate fi condusă de către un singur tehnician, care dirijează lucrul de la un pupitru central. Uzina a început totodată să furnizeze, pentru șantierele de construcții cu volum de lucrări mai redus, centrale semiautomate pentru preparat beton, cu o capacitate de 30 000 mc pe an, precum și un tip de încărcător cu cupă, montat pe tractorul S 651. Noile utilaje posedă caracteristici tehnice la nivelul celor mai cunoscute produse similare de pe piața mondială.

● Pe baza unui studiu elaborat de specialiștii **Uzinelor textile „30 Decembrie"-Arad,** se introduce un nou sistem de transport între mașinile de filat și cele de bobinat. Folosirea cărucioarelor speciale și a lădițelor de levată, va permite ca întreaga producție a filaturii, destinată prelucrării în țesătorie, să fie bobinată în aceeași zi. În acest mod, stocul tampon între cele două secții va exista sub formă de bobine tronconice și nu de copsuri, ceea ce va elimina integral ambalarea firelor în lăzi și va asigura un circuit închis tuburilor textile goale.

O SUBRAMURĂ A INDUSTRIEI MODERNE

DEZVOLTAREA ELECTROTEHNICII ROMÂNEȘTI

O DEOSEBITĂ satisfacție aduce tuturor lucrătorilor din industria electrotehnică Proiectul de Directive al Congresului al X-lea al P.C.R. care menționează, printre obiectivele și sarcinile economice principale pe perioada 1971—1975, continuarea dezvoltării intense a industriei electrotehnice, ca element important al valorificării superioare a resurselor materiale și a capacității tehnice a economiei noastre socialiste.

Actualul cincinal reprezintă pentru industria electrotehnică din țara noastră o perioadă de puternică dezvoltare a producției și de diversificare și modernizare a sortimentelor fabricate. Această dezvoltare se desfășoară pe baza unui studiu special, întocmit la indicațiile conducerii partidului, pentru asigurarea lichidării rămînerii în urmă a acestei ramuri, în vederea satisfacerii cerințelor crescînde ale economiei cu produse electrotehnice. **Fondurile de investiții alocate în anii 1966—1968, au reprezentat de 1,7 ori valoarea totală a mijloacelor fixe care existau în întreprinderile coordonate de Direcția generală mașini și echipament electric din M.I.C.M., la începutul anului 1966.** S-au creat numeroase capacități de producție noi, modern utilate, iar altele sînt în curs de construcție.

Ca urmare a eforturilor depuse, **se prevede ca producția anului curent să depășească cu peste 93% pe cea realizată în 1965.** Această creștere a condus la mărirea ponderii produselor electrotehnice în ansamblul producției Ministerului Industriei Construcțiilor de Mașini (de la 12,7% la 14,1% în perioada menționată), la mai buna satisfacere a nevoilor interne și la sporirea disponibilului de produse pentru export. Așa cum se arată în Proiectul de Directive, dezvoltarea industriei, în pas cu revoluția tehnico-științifică contemporană, impune acordarea și în continuare a unei atenții deosebite industriei electrotehnice, întrucît modernizarea tuturor proceselor de producție în industrie, în agricultură, în transporturi și telecomunicații, ca și creșterea continuă a cerințelor social-culturale ale întregii societăți, implică pătrunderea tot mai puternică a celor mai felurite aplicații ale electricității în toate domeniile de activitate.

Progresul tehnic și mecanizarea proceselor de producție, impun creșterea și diversificarea industriei electrotehnice într-un ritm superior față de alte ramuri. **Potrivit prevederilor, ritmul mediu anual de dezvoltare a industriei electrotehnice trebuie să atingă 15—17% față de 11,5—12% în ansamblul industriei construcțiilor de mașini, nivelul producției de motoare electrice urmînd să ajungă în 1975 la 4600—5200 MW, iar cel al transformatoarelor la 15 000—17 000 MVA.**

Aceste nivele reflectă pe deplin atît nevoile economiei noastre de produse electrotehnice, cît și posibilitățile, pe deplin realiste, de creștere a producției. Ele se bazează pe numeroase studii aprofundate, desfășurate începînd din al doilea semestru al anului 1967, în conformitate cu indicațiile conducerii de partid și de stat pentru fundamentarea dezvoltării în perioada viitorului cincinal a acestei industrii.

Din studiile întocmite care se încadrează în ritmul general de creștere al industriei electrotehnice indicat în Proiectul de Directive, se prevăd următoarele creșteri ale producției în anul 1975 față de 1970.

- la motoare electrice fracționare — de peste 2 ori;
- la aparataj de înaltă tensiune — de 2,8 ori;
- la acumulatori electrici — cu peste 70%;
- la conductori electrici — cu aproape 90%;
- la cabluri electrice și telefonice — de 2 ori;
- la frigidere cu compresor — de 9 ori.

Întrucît la numeroase grupe de produse se va atinge un nivel superior celui necesar pentru consumul intern, **se va realiza și o creștere însemnată a volumului producției destinate exportului, care în 1975 va fi de 2,7 ori mai mare decît în 1970.** Acest nivel va reprezenta o creștere importantă a produselor electrotehnice în ansamblul exportului ramurii constructoare de mașini (de la 11,1% în anul 1970 la 16,8% în anul 1975).

UN OBIECTIV PRINCIPAL ce va trebui urmărit în scopul ridicării nivelului tehnic al producției, este **asimilarea de mașini și aparate competitive cu cele mai avansate de pe piața mondială.** Proiectul de Directive menționează în mod deosebit că industria electrotehnică va trebui să pună accentul pe producția de echipament necesar electrificării și, în primul rînd, pentru tensiunile foarte înalte, pînă la 400 kV. Primul transformator destinat viitoarei rețele de 400 kV a țării este de acum în fază de proiectare. Este necesar ca, în perioada următoare să se îmbunătățească tehnologia de fabricație a transformatoarelor, pentru a putea asigura performanțele proiectate. De asemenea, se prevede să fie încheiată proiectarea și puse în fabricație noi serii de motoare asincrone și de mașini de curent continuu și realizate noi tipuri de aparate de înaltă tensiune; vor fi puse în fabricație posturi de transformare prefabricate; se va lărgi sortimentul de cabluri și conductori. Totodată, va trebui substanțial diversificat sortimentul bunurilor de consum electromotorice și electrocalorice. Vor apare noi tipuri de locomotive electrice și Diesel electrice, de viteze sporite și de diferite puteri. **Puterea maximă a locomotivelor Diesel electrice va spori de aproape două ori față de locomotivele realizate în prezent.**

⟶

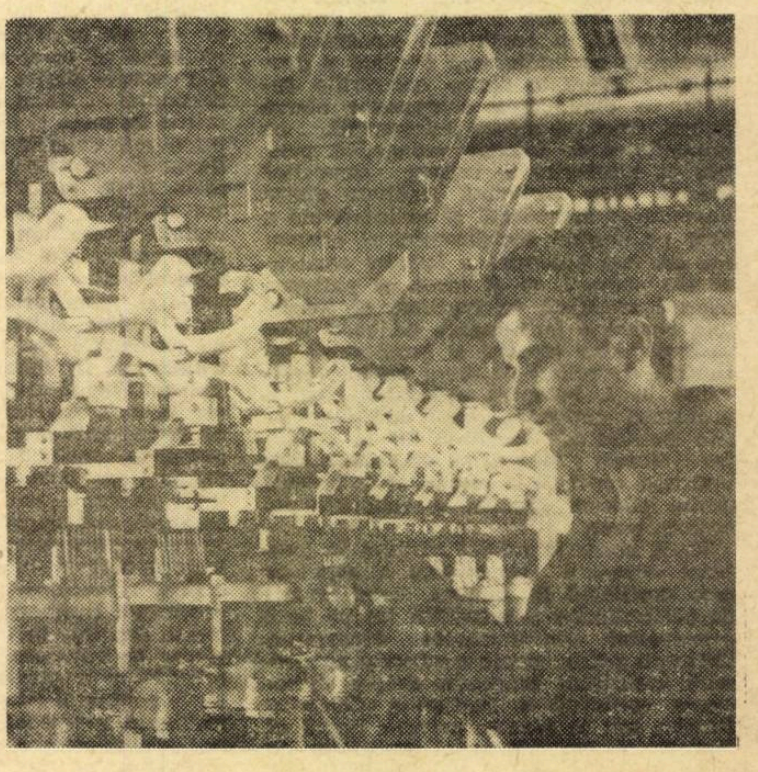

Uzina „Electroaparataj" — București: standul de probă pentru reglarea releelor termice.

REFLECŢII

„DIGNUS EST INTRARE"

de acad. Grigore C. MOISIL

Într-un articol publicat acum o săptămînă arătam că istoria matematicilor în ţara noastră prezintă un fenomen ce merită să fie explicat istoric: în timp ce în decada 1920—1930 un număr important de tineri s-au îndreptat către studiul ştiinţelor matematice *), numărul lor scade puternic în decada următoare, pentru a creşte din nou după 1949. Astfel, numărul matematicienilor citaţi într-o istorie a matematicilor, care sînt născuţi între 1931 şi 1935 e întreitul celor născuţi între 1911 şi 1915 şi anume sînt 21 faţă de 7.

Evident, pentru cei născuţi după 1935 criteriul ales data trecută nu mai e valabil; ei astăzi n-au încă 35 de ani aşa că, dacă unii din ei au intrat în istorie, ei nu au intrat încă în cărţile de istorie.

Vom analiza o altă statistică; din ea va reieşi clar avîntul matematicilor româneşti în perioada construcţiei socialismului în ţara noastră; anume statistica doctoratelor în matematici. Nu ne vom ocupa de doctoratele din epoca eroică: ale lui Spiru Haret (1878) şi David Emanuel (1879); vreo douăzeci de ani pînă la Gh. Ţiţeica (1899), A. Davidoglu (1900) şi D. Pompeiu (1905) doctoratele sînt foarte rare: cele menţionate.

Între 1906 şi 1910 avem 4 doctorate, între 1911 şi 1915 tot 4, între 1916—1920 tot 4. În perioada 1921—1925 însă numărul doctoratelor se dublează: 11. Între 1926—1930 avem 14 noi doctori, iar între 1930—35 avem 11. Din 1936 pînă în 1945 numărul doctoratelor scade sensibil: între 1936—1940 avem 6 noi doctori, între 1941—1945 numai 5. În anii 1936, 1937 şi în anii de război 1943, 1944, 1945 nu se susţine nici o teză de doctorat în matematici.

Perioada 1946—1950 dă însă 17 doctori.

Efectul politicii partidului comunist faţă de ştiinţă devine vizibil în perioada 1950—1969.

Tocmai pentru această perioadă Societatea de ştiinţe matematice din Republica Socialistă România alcătuieşte o listă a doctorilor în matematici. Operaţia nu e simplă. S-au susţinut teze de doctorat (candidatură) atît la trei facultăţi de matematici: Bucureşti, Cluj, Iaşi cît şi la institutele de matematici ale Academiei din aceste oraşe. Pînă astăzi n-avem lista completă a acestor doctori, dar am putut constitui o listă certă care conţine 113 nume de tineri matematicieni care şi-au dat doctoratul în aceste instituţii. Aceasta înseamnă o medie de peste 5 doctori noi pe an. Comparînd cu perioada cea mai bogată — 1926—1930 — cînd avem mai puţin de 3 doctori noi pe an, se vede progresul evident.

În cei cincizeci de ani 1901—1950 s-au trecut în total 77 doctorate. Deci în numai 18 ani: 1950—1968 s-au trecut mai multe doctorate decît o dată şi jumătate cele din cei 50 ani de la începutul secolului. De 4 ori mai mult în medie.

La acest fenomen merită să medităm.

A spune numai că oamenii au devenit doctori în matematici fiindcă li s-au creat condiţiile de muncă necesare, e prea vag. Intenţia noastră ar fi să punem în evidenţă care sînt aceste condiţii. Una din aceste condiţii, şi mulţi credem că aceasta a fost condiţia esenţială, e şi modul de funcţionare al institutelor de matematici ale Academiei.

Rostul unui institut de cercetare al Academiei e de a face cercetări originale la nivel internaţional. Acest rost a fost clar înţeles de răposaţii profesori, academicieni Al. Myller, S. Stoilov, O. Mayer, care au ştiut să păstreze tradiţia marilor lor înaintaşi: D. Pompeiu, Gh. Ţiţeica, Traian Lalescu, Th. Angheluţă, S. Sanielevici şi alţii; a fi matematician înseamnă a face creaţie originală de valoare internaţională.

În institutele de matematică ale Academiei, criteriul de valoare a fost, de la crearea lor, valoarea de originalitate a creaţiei ştiinţifice şi această creaţie era privită pe plan internaţional.

S-au ridicat multe probleme de orientare a cercetării matematice în cei douăzeci de ani de existenţă a institutelor Academiei. În legătură cu considerarea originalităţii ca criteriu de valoare, matematicienii au meditat şi au discutat problema legăturilor matematicilor cu practica. Azi se poate constata că nu poate fi tăgăduit rolul matematicienilor, al institutelor şi facultăţilor de matematică în introducerea în ţara noastră a calculatoarelor electronice, a metodelor matematice în economie şi lingvistică, prezenţa lor în progresele statisticii, controlului statistic al fabricaţiei, comenzii automate şi automatelor discrete.

Aceasta înseamnă că nu există o opoziţie între aplicarea matematicilor în practică şi considerarea originalităţii ca criteriu de valoare a creaţiei matematice.

Matematicienii români de azi se simt solidari cu cei ce i-au precedat. Unitatea istorică a matematicilor româneşti nu înseamnă însă ancorarea într-un spirit încremenit. În institutele de matematică ale Academiei se învaţă că, după cum înaintaşii noştri se ocupau de matematica vremii lor, matematicienii de azi trebuie să se ocupe de matematica vremii de azi şi a vremilor de mîine.

Pompeiu a fost dintre primii care au întrebuinţat integrala lui Lebesgue, Ţiţeica dintre primii care au făcut geometrie diferenţială proiectivă, Lalescu dintre primii care au făcut analiză funcţională. Astăzi, tineretul nostru face Teoria categoriilor, Lingvistica matematică, Teoria spectrală, Plasticitate dinamică şi alte lucruri care se fac astăzi.

Încadrarea în ziua de azi e încadrarea în lumea de azi. Nu se face matematică „în familie", adică pentru tata, mama, fraţi, surori, cumnaţi şi veri primari. Matematica se face în cadrul internaţional, al tuturor matematicienilor de pe pămînt.

Existenţa unor institute, ca institutele Academiei, unde criteriul de valoare e originalitatea creaţiei ridică nivelul ştiinţific al tuturor instituţiilor în care se face matematică, se învaţă matematica sau se aplică matematica.

Dar, bineînţeles, modul de lucru al institutelor Academiei n-a constituit singura condiţie a dezvoltării matematicii în ţara noastră în ultimul sfert de veac.

---

*) Cu excepţia lui V. Vîlcovici şi O. Onicescu, născuţi înainte de 1900, actualii membri titulari ai secţiei de matematică a Academiei: Gh. Călugăreanu, M. Haimovici, C. Iacob, Gh. Mihoc, Gr. C. Moisil, Miron Nicolescu, Tiberiu Popoviciu, N. Teodorescu şi Gh. Vrânceanu sînt născuţi între 1900 şi 1912.

Dezvoltarea rapidă a producţiei şi menţinerea acesteia la nivelul progresului tehnic mondial, **implică perfecţionarea continuă a tehnologiilor de fabricaţie.** În această privinţă un rol hotărîtor îl are dezvoltarea cercetării proprii şi îndrumarea acesteia, în special spre rezolvarea aspectelor tehnologice. De asemenea, nu este posibil să se valorifice aceste cercetări fără crearea şi dezvoltarea unor capacităţi de producţie auxiliare, destinate confecţionării utilajelor tehnologice speciale rezultate ca necesare şi care, fireşte, nu se fabrică în serie nici în ţara noastră, nici în străinătate. Un început promiţător în acest sens s-a făcut în cursul acestor ani. În prezent, în numeroase întreprinderi există ateliere de autoutilare care realizează maşini specifice, dintre care unele de înaltă tehnicitate: maşini de tăiat tablă laminată la rece, maşini de bobinat, maşini de izolat cu hîrtie, standuri de probă etc. Dar pentru a asigura dezvoltarea prevăzută în cincinalul următor, **apare necesară organizarea unor unităţi specializate.**

DATORITĂ creşterii foarte rapide a volumului producţiei, apare şi necesitatea creării unor întreprinderi noi. În amplasarea noilor obiective va trebui să se îmbine armonios principiul dezvoltării unor centre încă slab industrializate, cu necesitatea plasării la distanţe relativ mici de întreprinderile existente a unităţilor noi, care se bazează pe tehnici înrudite, şi cu nevoia de a apropia noile unităţi de sursele de materii prime sau de principalii consumatori. De aceea, **o dată cu crearea noilor unităţi, se va urmări specializarea acestora, prin simplificarea profilului întreprinderilor existente în vederea sporirii gradului de cooperare între uzine.**

În cincinalul viitor, urmează să ia fiinţă încă 15 unităţi noi. Din actualul profil al uzinelor „Electroputere"-Craiova, se vor desprinde fabrici de transformatoare, celule electrice prefabricate şi aparataj pentru liniile de înaltă tensiune. Din profilul actualei „Fabrici de cabluri şi materiale electroizolante" se vor desprinde o nouă fabrică de cabluri şi una de conductori emailaţi. Se vor construi noi fabrici de maşini electrice, de echipament pentru autovehicule, de corpuri de iluminat auto, 2 fabrici de izolatoare (din porţelan şi din sticlă), de acumulatori, de cabine de ascensor, de bunuri de consum electromotorice, de instalaţii electrochimice şi de accesorii de montaj pentru instalaţii electrotehnice.

Ţinînd seama de accentul pus de Proiectul de Directive pe necesitatea sporirii eficienţei investiţiilor, măsurile luate vor face posibil ca **ponderea cheltuielilor de construcţii în ansamblul investiţiilor, pentru întreprinderile electrotehnice, să nu depăşească, în medie, 33%. Din calculele făcute rezultă că, în cincinalul viitor, pentru fiecare leu investit în întreprinderile electrotehnice se va obţine un spor de producţie de 2,1 lei.**

CREŞTEREA PRODUCŢIEI industriei electrotehnice în viitorul cincinal ridică cu acuitate necesitatea rezolvării unor probleme legate de mai buna aprovizionare tehnico-materială. Fireşte, unele materiale vor trebui asigurate prin forţe proprii. Industria elecrotehnică va trebui să producă pentru nevoile sale răşinile şi lacurile, materialele izolante stratificate, produsele pe bază de hîrtie de mică, conductoarele de bobinaj, periile pentru maşinile electrice şi altele. Pentru aceasta, este necesar să se dezvolte capacităţile de producţie existente şi să se creeze altele noi. Totodată, pentru **asigurarea de noi sortimente de materiale electrotehnice, care au un rol esenţial în ridicarea performanţelor maşinilor şi aparatelor electrice, este necesar să se intensifice activitatea de cercetare atît în institutele profilate, cît şi în întreprinderi.**

La asigurarea necesarului de materii prime sînt chemate însă să aducă o contribuţie importantă şi alte ramuri ale economiei — industria chimică avînd un rol deosebit. Ea trebuie să sporească producţia de cupru, aluminiu, plumb şi zinc, să realizeze noi sortimente de mase plastice, cauciucuri, răşini, hîrtii şi cartoane. La rîndul ei, industria metalurgică va trebui să fabrice sortimente de tablă silicioasă cu performanţe superioare, industria uşoară să livreze fire şi ţesături din sticlă, iar industria minieră să pună în exploatare noi cîmpuri miniere, care să asigure materii prime necesare producţiei de baterii galvanice, izolatori ceramici şi alte produse. Contribuţia acestor ramuri la aprovizionarea industriei electrotehnice cu materiale cu performanţe superioare va reprezenta aplicarea efectivă a prevederilor Proiectului de Directive privind valorificarea înaltă a materiilor prime — cale importantă de sporire a eficienţei economice a întregii activităţi industriale.

SARCINA DE CINSTE şi de mare răspundere de a îndeplini partea care le revine din programul de dezvoltare a întregii noastre economii în cursul cincinalului viitor, însufleţeşte lucrătorii din sectorul electrotehnic, care sînt hotărîţi să participe cu întreaga lor putere de muncă şi creaţie la transpunerea în viaţă a hotărîrilor ce vor fi luate de Congresul al X-lea al partidului.

R. VLĂDOIANU
director general în Ministerul Industriei Construcţiilor de Maşini

---

COOPERAREA ÎNTRE MAREA ŞI „MICA" INDUSTRIE

FUNDAMENTAT pe o cunoaştere profundă şi multilaterală a realităţilor din economia ţării noastre, Proiectul Directivelor Congresului al X-lea al P.C.R. stabileşte clar şi pentru industria locală, în afara sarcinilor referitoare la volumul producţiei, la destinaţia ei, **obligaţia de a dezvolta cooperarea cu întreprinderile republicane în realizarea unor repere, subansamble şi piese de schimb.**

O asemenea orientare îşi găseşte deplină justificare. Necesitatea cooperării între marea industrie şi întreprinderile mici este confirmată şi pe plan mondial de activitatea a nenumărate firme de renume. În ţările dezvoltate unde marea industrie modernă automatizată şi mecanizată ocupă un loc preponderent, desfăşurîndu-se un proces continuu şi masiv de concentrare, numărul întreprinderilor mici nu numai că nu scade, dar se majorează de la an la an. Majoritatea lor îşi asigură existenţa din comenzile ce le primesc de la marile întreprinderi pentru diferite repere şi piese de schimb. Firma „General Motors", de pildă, colaborează în prezent cu un număr de peste 50 000 de întreprinderi mici pentru procurarea de diverse materiale şi piese de schimb.

Economicitatea acestui gen de cooperare rezultă, mai ales, din particularităţile proprii micii industrii: posibilitatea de adaptare la cerinţele pieţei în cantităţi oricît de mici şi în plus rentabil; satisfacerea, prin sortiment şi calitate, a celor mai variate solicitări cu avantajul unui finisaj superior rezultat din lucrul executat bucată cu bucată; mobilitate în a trece de la o serie mică la alta pentru a garanta prompt şi complet aprovizionarea marilor întreprinderi industriale cu orice fel de „mărunţişuri" necesare producţiei acestora.

O ANALIZĂ atentă a capacităţilor de producţie existente în întreprinderile de industrie locală din ţara noastră ar scoate la iveală condiţii deosebit de favorabile nu numai pentru a satisface într-un grad mai mare piaţa bunurilor de consum, dar mai ales pe cea care s-ar crea pe baza cooperării cu întreprinderile industriei republicane. Este adevărat că în prezent asemenea legături există, unele dintre ele au devenit chiar tradiţionale. Dar se pune întrebarea: cîte din marile întreprinderi, în special cele constructoare de maşini, apelează la producţia micii industrii? Se pot număra pe degete: Uzinele de autocamioane — Braşov, Uzinele constructoare de maşini — Reşiţa, „Balanţa" — Sibiu şi alte cîteva. Dar nici măcar aceste unităţi nu se bazează pe cooperare în înţelesul ei larg, în toate compartimentele în care ea ar fi posibilă.

„Strînsă cu uşa", industria locală a încercat în ultimul timp cu ceva mai multă insistenţă să solicite acele repere pentru execuţia cărora ar avea condiţii de realizare. Aşa s-a ajuns la concluzia că anumite tipuri de balanţe (cîntare), maşini de frecat mozaic, prese de cărămizi, rezervoare, garnituri de cauciuc ar putea fi preluate, fără greutate, de unele întreprinderi ale industriei locale corespunzător dotate. Prin aceasta s-a obţinut o rezervă de capacitate în industria constructoare de maşini şi, prin urmare, o oarecare disponibilitate a ei pentru a satisface mai bine cerinţele unor şantiere industriale, o mai bună organizare a producţiei, creşterea eficienţei activităţii; un potenţial mai bine valorificat în industria locală, o creştere a tehnicităţii producţiei sale.

Unele judeţe, cum sînt Braşov, Neamţ, Galaţi, pot fi evidenţiate pentru iniţiativa manifestată în această direcţie. Dar cooperarea este încă întîmplătoare, izolată, bazată aproape total pe existenţa sau inexistenţa iniţiativei locale. Cît reprezintă ea din producţia industriei locale este greu de spus, deoarece nu se urmăreşte nivelul cooperării; în orice caz se poate aprecia, analizînd unele exemple concrete, că nu depăşeşte 1—2%. Or, **sarcina din Proiectul de Directive se referă** — şi ea trebuie numai aşa înţeleasă — **la o cooperare organizată pe plan central, largă şi atotcuprinzătoare cu posibilităţi de dirijare controlată.**

ACŢIUNILE iniţiate, în anii trecuţi, pentru lărgirea cooperării, dar care s-au împotmolit la jumătatea drumului, trebuie reluate, restudiate şi adaptate la noile condiţii. Una dintre acestea, care urmărea să depisteze acele repere, piese de schimb şi subansamble ce se pot realiza în sectorul industriei locale

→

în condiții economice avantajoase, s-a „încheiat" cu concluzia că posibilități există dar... nu pot fi valorificate din următoarele trei motive : a) **lipsuri în dotarea tehnică a întreprinderilor de industrie locală ; b) prețul de catalog defavorabil, în unele cazuri, unuia dintre parteneri ; c) nesiguranța aprovizionării cu materii prime și materiale a industriei locale.**

În fața acestei situații, atît Ministerul Industriei Construcțiilor de Mașini, cît și organul de coordonare pe plan central al industriei locale (CSEAL) n-au găsit altă soluție decît aceea de a lăsa rezolvarea problemelor pe seama inițiativei fiecărei întreprinderi în parte. De altfel și astăzi se mai exprimă ideea că numai prin contacte directe la nivelul unităților, problema cooperării poate fi rezolvată. Or, la acest nivel acționează sumedenie de factori care, de cele mai multe ori, în loc să lărgească cooperarea, o restrîng sau pur și simplu o înlătură.

Au fost și alte inițiative bune, care s-au pierdut pe drum. Anul trecut, din inițiativa M.C.I.C.R. a fost organizată la Întreprinderea de instalații — București o expoziție de utilaje și dispozitive de mică mecanizare pentru lucrări de instalații la care au fost invitați, pentru studiu, delegați ai M.I.C.M., M.I.C. și ai industriei locale. Cu acel prilej, reprezentanți ai direcției tehnice din M.I.C.M. au întocmit un referat privind posibilitățile de asimilare a unora dintre mostrele expuse, în care se sublinia între altele: **pe baza unui studiu preliminar urmează să se examineze în ce măsură e oportun ca de fabricația acestor unelte să se ocupe uzinele M.I.C.M. sau unitățile industriei mici din cadrul UCECOM-ului și industriei locale.**

Un studiu absolut necesar, deosebit de util și de binevenit. A fost el elaborat ? Aflăm astăzi că, în loc de studiu, M.I.C.M. trimite o adresă M.C.I.C.R. prin care anunță că din 32 scule și dispozitive solicitate de acestea, 13 vor fi livrate de M.I.C.M., restul de M.I.C. Despre industria locală, despre posibilitățile ei de preluare nici un cuvînt. Și de această dată industria locală a fost uitată, așa cum este „uitată" la emiterea repartițiilor pentru construcțiile metalice.

Deși industria locală are în planul pe acest an 6 000 tone construcții metalice și 6 000 tone rezervoare metalice, pînă astăzi nu i s-au asigurat repartiții decît pentru 5 000 tone și, respectiv, 4 000 tone. Ca și în 1968, se prevede o nerealizare a acestui plan din cauza neacoperirii lui cu comenzi. Situație cu totul anormală, dacă se ține seama cît de aglomerate sînt uzinele constructoare de mașini cu comenzi pentru marile obiective industriale ce urmează a fi puse în funcțiune. Cît privește producția utilajelor de mică mecanizare necesare constructorilor, ea a rămas mai departe la nivelul posibilităților pe care le are industria republicană, cînd mica industrie poate să-și aducă un aport deosebit la asigurarea lor.

NE-AM REFERIT mai mult la cooperarea dintre uzinele constructoare de mașini și unitățile industriei locale, dar problema prezintă același interes și pentru celelalte ministere. Pentru sporirea eficienței economice a activității întreprinderilor prelucrătoare aparținînd Ministerului Economiei Forestiere ar putea fi stimulată producția mobilierului mărunt sau a articolelor anexă la producția de mobilă de mare serie. Industria chimică și-ar putea valorifica într-un grad mult mai avansat deșeurile sau produsele secundare ce apar în timpul proceselor de fabricație, găsind în industria locală un partener potrivit pentru o asemenea acțiune. O mai bună colaborare între chimie și industria locală ar încuraja și producția articolelor mărunte de mase plastice atît pentru piața bunurilor de consum, cît și pentru continuarea cooperării cu celelalte industrii prin confecționarea pieselor de schimb și al altor înlocuitori ai metalului. Industriile ușoară și alimentară, extinzînd cooperarea cu industria locală (dar pentru aceasta trebuie manifestat un interes mai mare pentru o cunoaștere profundă a posibilităților pe care mica industrie le are), și-ar putea gospodări mai judicios propriile investiții, orientîndu-le spre construirea unor capacități de producție cu o mare eficiență economică.

Sarcina de a dezvolta cooperarea între industria republicană și cea locală reclamă o acțiune unită, organizată pe plan central de CSEAL și ministere cu sprijinul direct al C.S.P. Unele soluții pentru întărirea cooperării se cunosc ; ele trebuie completate, adaptate, aplicate în interesul sporirii eficienței economice a proceselor de producție.

ing. C. AMARIȚEI

INVENȚII ROMÂNEȘTI

● RĂCIRE RAPIDĂ ÎN FLUX

Eugen Cerchez și Ion Szabo de la **Uzinele „Oțelul roșu"** au elaborat **un procedeu și o instalație de răcire rapidă în flux, fără deformarea platinelor laminate.** Prin aplicarea lor, este eliminată oxidarea secundară, care are loc în timpul procesului de răcire obișnuită, crescînd posibilitatea de a se produce table de calitate superioară. Întregul proces tehnologic de răcire este automatizat, eliminîndu-se astfel condițiile grele de muncă. În plus, se obțin platine nedeformate, fapt ce creează posibilitatea unor mecanizări la laminoarele de tablă subțire. Prin aplicarea invenției, uzinele „Oțelul roșu" au realizat, într-un singur an, economii în valoare de circa 3 800 000 lei.

● STOP, CURENȚILOR DE AER

Vasile Comșa de la Uzina de Vagoane Arad a realizat **un miner cu dispozitiv care se folosește pentru blocarea ferestrelor glisante la vagoanele de călători, precum și de la orice alte ferestre glisante (la nave, autobuze, tramvaie, clădiri etc.).** Minerul asigură o închidere perfectă, eliminînd posibilitățile de pătrundere a curenților de aer și nu permite deschiderea ferestrei din exterior. Confecționarea dispozitivului nu comportă materiale deosebite și nici execuție pretențioasă, avînd o greutate de 150 g și dimensiuni 60x40 mm, indiferent de dimensiunea geamului. Pînă în prezent invenția s-a aplicat la circa 450 de vagoane de călători.

● DEZGHEȚARE ARTIFICIALĂ

O importantă invenție — instalație pentru dezghețarea minereurilor, a cărbunilor și rocilor încărcate în vagoane de cale ferată — a fost realizată de un colectiv de la Institutul de proiectări de uzine și instalații metalurgice (IPROMET) București. Metodele cunoscute de dezghețare a materialelor transportate în vagoane de cale ferată prezintă o serie de dezavantaje, printre care cel mai însemnat este acela că duc la deteriorarea sistemului de frînare și de ungere a vagonului. Prin noua instalație, cutia vagoanelor și, în principal, sistemele de frînare și ungere, sînt protejate printr-o răcire eficientă. De asemenea, se asigură o încălzire rapidă și uniformă a masei de material, iar randamentul termic este ridicat. Aplicarea acestei invenții la C.S.-Hunedoara, și C.S.-Galați a generat economii de 11 400 000 lei, anual.

● AVANTAJELE UNEI MICROPOMPE

În cadrul Institutului Chimigaz Mediaș, ing. **Sirbu Sabin** a realizat o **micropompă în două variante, pentru unul sau mai mulți componenți, destinată institutelor de cercetare și laboratoarelor uzinale pentru vehicularea soluțiilor lichide.** Ea oferă o serie de avantaje (debit constant pe toată durata de fabricație, posibilitatea reglării debitelor fiecărui component în parte), deci posibilitatea realizării oricărui raport între reactanți. Fiind confecționată din mase plastice și avînd dimensiuni foarte reduse, ea poate fi utilizată, practic, la toți solvenții.

EFICIENȚĂ

PUNCTE DE VEDERE

Din nou despre BENEFICIUL PESTE PLAN ȘI EFORTUL PROPRIU

BENEFICIUL obținut în procesul schimbului, prin intermediul prețului de vînzare, este aproape în toate cazurile diferit de cel avut în vedere de o întreprindere la conceperea produsului și la stabilirea prețului. Acest fapt este inerent pentru că de la data introducerii produsului în fabricație, moment ulterior întocmirii calculației, se iau în permanență măsuri pentru reducerea prețului de cost. Diferențele dintre nivelul planificat și realizările efective în domeniul prețului de cost se reflectă mai mult sau mai puțin fidel și în mărimea cuantumului de beneficii. Decalajele cantitative se clasifică în două categorii și anume : *beneficii planificate* (cele prevăzute în balanțele de venituri și cheltuieli sau în planul financiar aprobate) și în *beneficii peste plan* (cele obținute prin depășirea planului de producție).

DACĂ determinarea beneficiilor planificate se face relativ ușor, defalcarea celor peste plan, în funcție de sursele de formare, întîmpină o serie de greutăți izvorîte atît din lipsa unei clarificări teoretice, cît și din modalitățile practice diverse de categorisire a unor astfel de beneficii. *Nu există în prezent, nici o precizare cu privire la delimitarea sferei și conținutului noțiunii de beneficiu realizat prin efortul propriu al întreprinderii sau generat de cauze independente de întreprindere.* Lacuna amintită permite, atît întreprinderilor, cît și organelor superioare să interpreteze diferit gradul de efort propriu, cuantumul beneficiului peste plan, destinația sa etc.

Și în această privință pot fi date nenumărate exemple. Materia primă prevăzută în antecalcul, de pildă, se înlocuiește cu alta de calitate inferioară, dar produsul finit își păstrează caracteristicile avute în vedere în stabilirea prețurilor, respectiv se menține calitatea inițială a produsului. În această situație, de cele mai multe ori se acreditează ideea că beneficiul realizat în plus este o rezultantă a efortului propriu, plecîndu-se de la faptul că întreprinderea a depus străduință ca dintr-o materie primă mai ieftină să realizeze un produs similar cu cel obținut dintr-o materie primă superioară. Și o altă fațetă a problemei. Dacă aspectul și calitatea produselor rezultate din deșeuri sau cupoane este identică cu a produselor care se execută din materii prime normale, prețurile lor cu amănuntul se stabilesc la nivelul celor executate din materii prime normale. Beneficiul realizat în plus, este considerat ca avînd drept sursă efortul propriu.

Se pot ivi și altfel de cazuri. La antecalculația întocmită de întreprindere, organul coordonator modifică costurile, în vederea aducerii acestora la nivelul ramurii. Ulterior, din postcalcul se constată un beneficiu exagerat, datorat tocmai acestor adaptări. În această situație, se pune întrebarea : beneficiile suplimentare, realizate peste plan, sînt și rezultatul efortului propriu al întreprinderii ? Datele problemei, care ne permit să realizăm o judecată de valoare, corectă sub raport economic, implică luarea în calcul a o serie de aspecte. Beneficiile suplimentare pot proveni și din folosirea mai rațională a forței de muncă sau din îmbunătățirea tehnologiei de fabricație la întreprinderea respectivă ; sursa o poate constitui și numai diferența dintre costurile care au stat la baza stabilirii prețurilor și cele antecalculate de către întreprindere. La acestea se mai adaugă și dificultățile provocate de modul în care se face compararea prețului de cost efectiv cu cel antecalculat.

În loc să se confrunte elemente comparabile — prețul de cost efectiv, cu antecalculația întocmită inițial de întreprindere — comparația se face cu prețul de cost antecalculat corectat la nivelul ramurii care a stat la baza stabilirii prețului de vînzare. Deosebirile dintre antecalculul întreprinderii și antecalculul corectat la nivelul ramurii pot crea chiar în momentul stabilirii prețurilor un decalaj artificial între beneficiul planificat și cel realizat.

REPARTIZAREA și vărsarea beneficiilor întreprinderilor și organizațiilor economice necesită, după părerea noastră, unele precizări privind noțiunea de beneficiu peste plan, obținut în afara efortului întreprinderii și metoda cu ajutorul căreia să se poată determina factorii (efortul propriu sau alți factori), care au contribuit la realizarea beneficiului suplimentar.

Beneficiile peste plan, provenite din aducerea costurilor individuale la nivelul costurilor sociale (la nivel de ramură) nu se datoresc efortului întreprinderii. Sursa lor o constituie diferența dintre prețul cu ridicata al întreprinderii și prețul de cost individual, care este mai mare decît diferența față de prețul de cost calculat la nivelul ramurii (pe baza căruia a fost determinat prețul cu ridicata al întreprinderii). Totuși, dacă există elemente pe baza cărora se poate determina contribuția directă a întreprinderii la obținerea acestui beneficiu peste plan, trebuie întreprinsă o analiză aprofundată pentru stabilirea gradului de efort propriu al acesteia. În asemenea situație, stabilirea mărimii cotelor din beneficii peste plan, ce vor fi repartizate întreprinderii sau vărsate în bugetul statului ar trebui lăsată la latitudinea forului coordonator al întreprinderii, care poate aprecia măsura în care costurile individuale mai

(Continuare în pag. 7)

INVESTIȚII

CUM CHELTUIM FONDURILE REPARTIZATE?

ÎN ULTIMII ANI, Direcția generală construcții-montaj din Consiliul popular al Municipiului București, și-a dezvoltat puternic baza tehnico-materială. Anul trecut, a fost realizat un plan de investiții de peste 135 milioane lei, materializat, printre altele, într-o stație de betoane și mixturi asfaltice „Progresul", Autobaza Militari-I.U.T. și în utilaje în valoare de 122 867 mii lei.

Pe 1969, planul de investiții însumează peste 220 000 mii lei. O serie de obiective au termene scurte de dare în exploatare : Balastiera Fusea-Mătăsaru, de exemplu, cu o capacitate de 315 mii mc agregate, urmează să intre parțial în funcțiune în iunie a.c., iar Fabrica de placaje ceramice cu o capacitate de 500 mii mp/an, în trimestrul III al acestui an. Bilanțul încheiat pe primele 4 luni nu este deloc satisfăcător pentru că proiectantul, beneficiarul și investitorul, deși fac parte din aceeași organizație economică, nu manifestă o grijă suficientă pentru sincronizarea lucrărilor și alegerea soluțiilor celor mai eficiente.

Iată cum se prezintă situația, de exemplu, la **Fabrica de placaje ceramice.** În timp ce utilajul a sosit din import, o parte din confecțiile ce se execută în țară nu au fost înaintate Întreprinderii de confecții metalice decît în luna mai a.c. Aceasta deoarece șeful proiectului nu a eșalonat și nu a urmărit graficul coordonator, ajungîndu-se în prezent, la întîrzierea cu cîteva luni a montajului din lipsa utilajelor și confecțiilor realizate în țară. Tot la această lucrare, s-au solicitat din import trei electropalane, dar după contractarea lor fișa a fost anulată pe motiv că viteza de deplasare ar fi... mică. Este de la sine înțeles că un asemenea stil de muncă nu poate decît să aducă prejudicii realizării la termenul prevăzut a investiției respective.

Un volum important din planul de investiții pe 1969 — de circa 66 000 mii lei — îl reprezintă **utilajele.** Dar **unele întreprinderi subordonate D.G.C.M. n-au analizat cu suficient spirit de răspundere oportunitatea diferitelor utilaje solicitate.** Din această cauză s-au ivit situații în care unele utilaje sosite din import au devenit pe loc disponibile. Ne referim, de exemplu, la instalațiile pentru vopsit în cîmp electrostatic care, datorită neasimilării vopselelor solicitate industriei chimice, stau nefolosite de cîteva luni la Întreprinderea de confecții metalice (I.C.O.M.) și Întreprinderea de prelucrare a lemnului de construcții (I.P.L.C.). De altfel, ultima întreprindere a solicitat din import și altfel de utilaje — mașini de cepuit și creițuit,ca după ce acestea au sosit să se constate că „productivitatea" lor depășește cu mult întreaga producție a I.P.L.C.-ului, deci nu poate fi asigurată o exploatare la parametrii maximi.

Toate aceste deficiențe reliefează pregnant ușurința cu care se stabilește și se aprobă necesarul de investiții, insuficienta cunoaștere a posibilităților existente și de perspectivă. Pentru a preîntîmpina în viitor apariția unor fenomene asemănătoare, se simte nevoia unui control și a unei îndrumări mai ferme din partea factorilor de răspundere din Direcția generală construcții-montaj, pentru aprobarea cu maximum de răspundere a fiecărei investiții în parte.

Petre GHEORGHIU

(Urmare din pag. 6)

mici decît costurile sociale (la nivelul ramurii) sînt generate de efortul organizatoric depus anterior de aceasta. Proporțional cu efortul întreprinderii și cotele repartizate din beneficiul obținut peste plan vor crește, ceea ce va constitui un stimulent pentru îmbunătățirea, în continuare, a întregii sale activități productive.

Uneori în practică se pot ivi și *situații cînd beneficiile peste plan sînt rezultatul denaturării*, cu bună știință, *a costurilor antecalculate.* Dintre cazurile mai frecvent întîlnite, amintim cîteva:

— prevederea în antecalculații a unor materii prime sau materiale de calitate superioară sau de altă natură și, deci, mai scumpe decît cele utilizate curent la fabricarea produsului respectiv;

— luarea în calcul a unor consumuri de materiale peste cele necesare sau a unor cantități de materiale care nu au fost corect dimensionate;

— prevederea de costuri suplimentare pentru categorii de salarizare superioare celor cerute de gradul de tehnicitate al produsului, pentru activități neplanificate (ore suplimentare, salarii, pentru întreruperi sau stagnări în producție, recondiționări, rebuturi, dobînzi, cheltuieli pentru locații și arbitraj).

Beneficiile peste plan nu pot fi considerate ca un rezultat al efortului propriu, nici atunci cînd sînt obținute prin:

— reducerea prețului de achiziționare a materialelor, ca urmare a reexaminării și reașezării acestuia;

— înlocuirea în întreprinderea respectivă a unor materiale — fără a se schimba calitatea produsului finit — ca urmare a unor experimentări făcute în alte locuri, (laboratoare, stații pilot ale altor unități industriale), în situația în care aceasta nu are o contribuție la aplicarea în fabricație a noului material;

— înrăutățirea calității produsului, ca urmare a reducerii nejustificate a consumului de materiale, comparativ cu prevederile tehnologice stabilite.

În toate situațiile semnalate, beneficiul peste plan obținut urmează a fi preluat integral de bugetul statului.

EXTINZÎND sfera analizei, putem afirma că trebuie considerate beneficii peste plan obținute prin efortul propriu al întreprinderii economiile de materiale rezultate din folosirea lor mai rațională, din eliminarea unor pierderi în procesul de producție sau din reducerea consumului specific, ca urmare a îmbunătățirii utilizării materialelor. În aceeași categorie se încadrează și beneficiile obținute de întreprindere prin găsirea unor posibilități de înlocuire a materialelor clasice — naturale, cu altele sintetice, fără ca la produsul respectiv să se modifice calitatea. De asemenea, reducerea costurilor pentru salarii determinată de creșterea productivității muncii trebuie considerată ca sursă de obținere a beneficiilor peste plan prin efort propriu.

Sursa principală de informare, care oferă elemente sigure privind determinarea atît a beneficiilor realizate în cadrul sarcinilor planificate, cît și a celor obținute peste plan, o constituie *compararea prețurilor de cost antecalculate de întreprindere cu costurile efective ale produselor respective.* Determinarea beneficiilor peste plan, nedatorate efortului propriu pe fiecare produs în parte, comportă *compararea antecalculației inițiale a întreprinderii cu postcalculul, care reflectă cheltuielile individuale efectiv realizate.* Deoarece antecalculația întreprinderii este deosebită de antecalculația după care s-a solicitat prețul (fiind corectată la nivelul ramurii), compararea trebuie făcută și cu aceasta pentru a se vedea, în cazul cînd există diferențe mari, sursa provenienței: de la întreprindere sau datorită corectivelor aduse. Mai departe, compararea urmează să fie făcută atît pe total preț de cost, cît și pe elemente.

Pentru întreprinderile care au o producție variată, compararea pe elementele prețului de cost trebuie făcută simultan cu rezultatele obținute la celelalte produse fabricate în unitatea respectivă. Compararea în aceste cazuri trebuie efectuată după sistemul de informare în șah. *Sursele*, cu ajutorul cărora se pot face aceste comparații, sînt situațiile model II, antecalculațiile corectate la nivelul ramurii și antecalculațiile întreprinderilor, care se află la organele centrale propunătoare de prețuri sau la organele coordonatoare ale desfacerii. Diferențele rezultate din compararea antecalculațiilor cu postcalculații urmează să fie analizate la întreprinderile respective și grupate în funcție de cerințele care permit determinarea măsurii în care acestea provin sau nu din eforturile proprii al întreprinderii.

Acolo unde diferențele pe elemente sînt mari (peste 15%), este necesar să se reanalizeze nivelul prețurilor cu amănuntul pentru a se evita denaturările provenite din eventualele erori astfel încît beneficiile peste plan provenite din alte cauze în afara efortului propriu al întreprinderii, să fie preluate în întregime la buget.

S. TEICH

economist

Comitetul de Stat pentru Prețuri

AGRICULTURĂ

DEZBATERI

CĂILE DE RIDICARE A ROLULUI ZILEI-MUNCĂ ÎN ECONOMIA C.A.P.

PRINCIPIUL SOCIALIST al repartiției după muncă — așa cum s-a subliniat și în celelalte articole publicate în cadrul dezbaterii organizate de revista „Viața economică" — este același atît în întreprinderile de stat cît și în cele cooperatiste. Aplicarea lui concretă în cooperativele agricole are însă un specific determinat de unele particularități ale producției și repartiției din aceste unități.

Atît retribuirea în natură, cît și cea în bani trebuie făcută în funcție de munca depusă de fiecare membru cooperator. Dar, munca nu este aceeași în toate sectoarele și ramurile de activitate. Diferitele feluri de muncă care se efectuează în cooperativa agricolă se deosebesc după condițiile în care se desfășoară, după greutatea, complexitatea și calificarea ei. Există, așadar, munci simple și munci complexe. Fiecare fel de muncă trebuie retribuită în funcție de caracteristicile ei. Este astfel necesar **un etalon al tuturor muncilor, un etalon care să aducă la același numitor toate felurile de muncă,** sau cu alte cuvinte, munca complexă trebuie transformată în muncă simplă.

În întreprinderile agricole de stat, ca de altfel în orice întreprindere de stat, dat fiind faptul că întreaga producție este marfă și se realizează sub formă de bani, iar, plata muncii se face numai în bani, respectiv sub formă de salariu, această operațiune se înfăptuiește prin salariu, prin bani în funcția lor de etalon general. Astfel, pentru fiecare lucrare se aplică un tarif diferențiat, în funcție de caracteristicile lucrărilor respective.

În cooperativele agricole însă retribuirea nu se face numai în bani, ci și în natură. Și aceasta deoarece, aici, relațiile marfă-bani nu sînt atotcuprinzătoare, nu cuprind întreaga producție obținută, ci numai o parte a ei. Astfel că banii nu funcționează ca etalon al întregii producții, respectiv al întregii munci, o parte din produse fiind repartizate direct membrilor cooperatori pentru munca depusă.

În asemenea condiții este necesară o unitate de măsură specială, un **etalon** special, care să transforme munca complexă în muncă simplă, să aducă la același numitor, să măsoare și să echivaleze diferitele munci din coperativele agricole. **Această unitate de măsură și în același timp de plată a muncii este ziua-muncă.**

Ea își îndeplinește funcțiile de măsurare și plată a muncii prin sistemul de calcul al zilelor-muncă, care cuprinde două elemente: normele și coeficienții de prețuire a normelor în zile-muncă. Prin norme se stabilește cantitatea de muncă necesară pentru efectuarea unei anumite lucrări în condiții medii de intensitate, îndemînare și pregătire, iar prin coeficienții de prețuire a normelor în zile-muncă se exprimă complexitatea muncii, respectiv condițiile de muncă, efortul și calificarea necesară. Astfel determinată, pentru fiecare zi-muncă plata este egală în cooperativa agricolă respectivă, indiferent de sectorul sau ramura de activitate în care a lucrat membrul cooperator. Pe baza numărului de zile-muncă, calculat în funcție de lucrările efectuate, fiecare membru cooperator participă la repartiția fondului de consum din cooperativa sa.

Subliniem încă o dată faptul că, **în condițiile concrete din cooperativele agricole și în etapa actuală de dezvoltare a forțelor și relațiilor de producție inclusiv ale relațiilor marfă-bani care nu cuprind întreaga producție** (și de această particularitate am legat în mod deosebit necesitatea zilei-muncă ca mijloc de aplicare a principiului repartiției după muncă în C.A.P.), **este necesară o unitate de măsură specifică pentru plata muncii. Indiferent cum se numește această unitate de măsură (zi-muncă, unitate de muncă etc.), ea are funcția de a măsura diferitele munci ale membrilor cooperatori și de a transforma, la nivelul cooperativei agricole, munca complexă în muncă simplă.** Cu alte cuvinte, ea reprezintă echivalentul general al muncilor la nivelul cooperativei agricole, îndeplinind, la nivelul fiecărei unități, funcția de etalon al muncilor, pe care la nivelul societății o îndeplinesc banii.

În consecință, ziua-muncă, exprimînd cantitatea și complexitatea muncii, răspunde cerințelor privind stimularea materială a membrilor cooperatori pentru creșterea producției, fapt demonstrat de altfel de rezultatele obținute în unitățile fruntașe.

Există totodată multe căi pentru perfecționarea sistemului de calcul al zilelor-muncă, pentru a se putea reflecta, prin el, cît mai bine cerințele principiului socialist al repartiției după muncă.

În mod greșit, în ultimii ani, așa cum se arată în cadrul dezbaterii amintite, unii specialiști și cadre de conducere din cooperativele agricole au considerat că perfecționarea continuă a aplicării principiului socialist al repartiției după muncă nu mai găsește resurse în interiorul sistemului de calcul și aplicare a zilei-muncă, ci numai în afara acesteia. Așa se explică și faptul că, în ultimii ani, în presa de specialitate, s-au abordat foarte puțin aspectele legate de natura economică a zilei-muncă și rolul ei în cointeresarea materială. În același timp, însă, s-a insistat pentru extinderea altor forme de retribuire, a așa-ziselor forme noi, dintre care unele ca, de pildă, repartizarea culturilor pe membrii cooperatori și familii și retribuirea cu cota parte din producție, nu sînt de natură să contribuie la perfecționarea sistemului socialist al repartiției după muncă, să întărească spiritul colectiv, munca în comun și să consolideze cooperativele agricole.

ZIUA-MUNCĂ are încă, după părerea noastră, multe potențe pentru creșterea rolului ei în stimularea materială. Căile creșterii rolului zilei-muncă în cointeresarea materială a cooperatorilor sînt multiple și nu ne propunem acum să le analizăm, ci mai mult să le enumerăm.

În principal, creșterea rolului zilei-muncă ca unitate de măsură a muncii constă în **perfecționarea sistemului ei de calcul,** adică a normelor și a categoriilor de încadrare și prețuire a acestora. Este nevoie ca normele să fie fundamentate din punct de vedere tehnic, să reflecte progresul tehnic, în special mecanizarea și alte măsuri care creează condiții pentru creșterea productivității muncii. În multe cooperative agricole se înregistrează un anumit imobilism în privința normelor, acestea nefiind corelate cu progresul tehnic și experiența cîștigată.

Considerăm, de asemenea, necesar **să se studieze dacă cele cinci categorii de prețuire a normelor în zile-muncă, stabilite la începuturile organizării sistemului de retribuire a muncii în C.A.P.,** sînt suficiente pentru a exprima complexitatea muncilor din producția obștească în condițiile actuale ale progresului tehnic, ale intensificării și diversificării producției.

Un rol hotărîtor în privința creșterii rolului zilei-muncă în stimularea materială a membrilor cooperatori are **sporirea nivelului retribuirii pe zi-muncă, prin creșterea producției agricole și o cît mai optimă împărțire a producției nete în fond de acumulare și fond de consum.** În acest sens deosebit de importantă **este planificarea și utilizarea eficientă a fondului de zile-muncă, asigurarea creșterii continue a productivității muncii.**

Ridicarea rolului stimulator al retribuirii pe bază de zile-muncă este strîns legată de **asigurarea în permanență a unei**

(Continuare în pag. 9)

NOI OBIECTIVE ECONOMICE

● **La întreprinderea mecanică din Roman** a intrat în funcțiune linia de mecanică ușoară și mijlocie, cu o capacitate de 3 000 tone mașini-unelte pe an. Aceasta este organizată după o tehnologie originală — stabilită de specialiștii întreprinderii: ea poate fabrica în serie diferite piese, care necesită prelucrări și operațiuni de aceeași natură, fără a mai fi nevoie de modificări ale fluxului tehnologic. Datorită dispunerii mașinilor în ordinea efectuării operațiunilor, de la simplu la complex, după sistemul benzilor rulante, linia poate fabrica peste 10 000 de repere într-un spațiu de producție mult mai mic și cu un efort de manoperă substanțial redus.

● Au intrat în ultima fază **lucrările de construcție a minei de cărbuni de la Mesteacăn.** Între altele, s-au terminat operațiile de săpare, betonare și de instalare a liniilor ferate de transport la galeria principală de coastă, în lungime de 1,5 km, din care s-au format alte galerii și planuri înclinate spre zăcămînt. O dată cu executarea lucrărilor subterane, care au ajuns pînă în zonele productive, s-au scos la suprafață, de la începutul anului și pînă acum, și peste 4 500 tone de cărbune energetic. Totodată, se află într-un stadiu înaintat construcția unei stații speciale pentru sortare, la care s-a turnat un mare volum de betoane și s-au montat primele două alimentatoare cu braț. D[illegible]a în exploatare a acestei mine va duce la dublarea producției de cărbune a Întreprinderii miniere-Țebea.

● De curînd, la **Combinatul de industrializare a lemnului din Suceava** au început probele mecanice la noua secție de plăci fibrolemnoase innobilate, a doua de acest fel din țară, după cea de la Pipera-București. Capacitatea secției este proiectată la circa 1 800 000 mp plăci pe an. Prin melaminare, plăcile fibrolemnoase capătă calități superioare în textură, ele putînd fi produse în diverse sortimente identice cu furniturile indigene și exotice. Produsele, solicitate atît pe piața internă, cît și pe cea externă, se folosesc îndeosebi în construcția mobilierului comercial, a garniturilor de mobilă de bucătărie și caroseriilor auto.

● Au fost terminate **lucrările de dezvoltare a Complexului feroviar-Curtici.** Ele au cuprins sistematizarea întregii rețele de căi ferate principale și secundare, centralizarea electrodinamică a macazurilor, sporirea numărului de linii. Proiectarea și execuția lucrărilor au revenit, în exclusivitate, institutelor și întreprinderilor specializate ale Ministerului Căilor Ferate. Investiția are ca efect satisfacerea în condiții mai bune a traficului trenurilor de persoane și mărfuri din zona de vest a țării și reducerea timpului de imobilizare a vagoanelor la operațiunile de încărcare-descărcare.

● **La Turda** au început lucrările prevăzute pentru etapa a doua de dezvoltare a Fabricii de sticlărie. Principalul obiectiv al acestei etape este noua hală industrială, care va adăposti două linii tehnologice complete de ambalaje din sticlă. Aici se vor fabrica anual, cu mașini automate, 175 000 000 de borcane. Primele capacități, între care un cuptor de topit sticlă, vor fi date în funcțiune încă în cursul acestui an. La sfîrșitul lucrărilor de modernizare și dezvoltare, fabrica va realiza în anul 1970 un spor de producție de peste 40 000 tone de sticlărie de menaj.

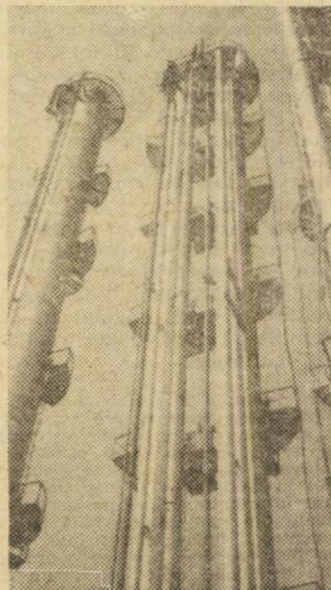

Combinatul chimic-Rîmnicul Vîlcea: Fabrica de oxo alcooli

CREDITE

PUNCTE DE VEDERE

DETERMINAREA LIMITEI DE CREDITARE A CONTULUI CURENT

ÎMBUNĂTĂȚIRILE aduse în anul 1967 sistemului de creditare prin unificarea contului de decontare privind activitatea de bază (contul „A") cu contul de împrumut pentru acoperirea creșterii planificate a mijloacelor circulante, a determinat printre altele și unele modificări în ceea ce privește tehnica acordării și rambursării acestei categorii de credite. Acordarea efectivă a creditului are loc ca și în trecut sub forma creditelor de plăți, cu deosebirea că s-a desființat contul simplu de împrumut pentru creșterea planificată a mijloacelor circulante, în prezent creditul utilizat fiind reflectat de soldul debitor al contului de decontare (contul A). Unificarea celor două conturi a creat posibilitatea ca împrumuturile să fie rambursate zilnic, pe măsura înregistrării încasărilor în contul de decontare, indiferent de proveniența lor și, totodată, în aceeași zi, să se acorde noi credite în funcție de plățile scadente.

Caracteristice noii metodologii îi sînt frecventele oscilații de la o zi la alta a soldului creditelor pentru creșterea planificată a mijloacelor circulante, corespunzător modului concret de desfășurare a activității economice în fiecare întreprindere. În aceste condiții, este important de urmărit ca limitele maxime în cadrul cărora pot oscila împrumuturile acordate să fie cît mai corect determinate.

În practică, se pot ivi două situații în legătură cu stabilirea limitelor de creditare și anume: cînd activitatea economică crește, sau cînd aceasta descrește de la un trimestru la altul și corespunzător acesteia, crește sau descrește necesarul de mijloace circulante. Determinarea limitei de creditare în primul caz este simplă în sensul că, aceasta se găsește înscrisă ca atare în indicatorii financiari ai întreprinderii și are valabilitate în tot cursul trimestrului respectiv. Atenție deosebită este necesar să se acorde însă determinării limitelor de creditare în situația cînd activitatea întreprinderii descrește față de trimestrul expirat, operațiune al cărei conținut îl vom analiza în cele ce urmează.

Prin măsura de a se stabili limite de creditare descrescînde se urmărește ca nivelul maxim al împrumuturilor care pot fi angajate de întreprinderi pe parcursul trimestrului în care activitatea descrește, să fie redus în mod eșalonat în funcție de posibilitățile efective de reducere a valorilor creditabile.

Dacă spre exemplu în prima zi a trimestrului în curs, întreprinderea are încasări care îi permit să diminueze creditele provenite din trimestrul anterior cu o sumă egală descreșterii planificate, sau să lichideze complet soldul debitor al contului „A", respectiv să ramburseze tot împrumutul, în ziua următoare ea poate angaja din nou credite pînă la limita stabilită pentru finele trimestrului expirat fără a se plafona, deci are loc acordarea de noi credite la nivelul celor prevăzute în balanța de venituri și cheltuieli aprobată pentru trimestrul în curs (cu activitate mai mică).

Fenomene de acest gen pot fi înregistrate în oricare din zilele trimestrului, cu deosebire că, dacă apar în luna a doua sau a treia, acordarea de credite noi se plafonează la nivelul limitei prevăzute pentru finele lunii anterioare, respectiv finele lunii a I-a și a II-a.

Practic, pentru stabilirea limitelor de creditare descrescînde lunare sînt necesare trei elemente și anume:

- angajamentele provenite din trimestrul anterior;
- necesarul de mijloace circulante planificat a se acoperi prin credite bancare pe trimestrul în curs;
- eșalonarea diminuării stocurilor de la un trimestru la altul, corespunzător diferenței între cele două puncte de mai sus (în exemplul ce va urma se consideră că stocurile sînt planificate să descrească în proporție de 1/3 lunar).

În condițiile unificării contului de decontare cu contul simplu de împrumut pentru creșterea planificată a mijloacelor circulante, atît sursele atrase peste cele planificate, cît și unele operațiuni care privesc trimestrul expirat, dar care se efectuează obligatoriu în trimestrul curent, influențează necondiționat volumul creditelor angajate efectiv, inclusiv pe cele din ultima zi a trimestrului expirat. Pentru acest motiv, apreciem că **la stabilirea limitelor de creditare descrescînde, este absolut necesar să fie luate în considerare și aceste influențe, ceea ce presupune ca elementul „angajamente provenite din trimestrul expirat" să fie determinat în toate cazurile pe baza unei analize.**

Normele existente în vigoare nu precizează modul concret în care trebuie să fie determinat elementul respectiv, ceea ce face ca în practică să-i fie date diferite interpretări concretizate în adoptarea a două variante de stabilire a limitelor de creditare și anume: fie pornindu-se de la soldul creditelor angajate efectiv în ultima zi a trimestrului, fie se ia ca bază același sold la care se adaugă plățile pentru aprovizionări și salarii efectuate în prima lună a trimestrului în curs pentru trimestrul expirat.

De la soldul efectiv al creditelor — respectiv prima variantă — se pornește în general atunci cînd angajamentele existente la finele trimestrului expirat sînt egale cu limitele de creditare stabilite pentru aceeași dată.

După părerea noastră, această metodă nu poate să conducă la o eșalonare corespunzătoare, întrucît soldul contului de împrumut existent la finele trimestrului expirat, nu exprimă datoria reală, fiind influențat în plus sau în minus, așa după cum s-a arătat mai sus, de o serie de factori, dintre care menționăm:

- rezultatul regularizării dintre contul „A" și „B" privind beneficiile și amortizările [1];
- valoarea produselor vîndute, dar încasate direct în contul „B" la finele trimestrului expirat și virate efectiv în contul „A" în primele zile ale trimestrului în curs;
- împrumuturi negarantate etc.

Prin datorie reală trebuie înțeles volumul împrumuturilor corespunzător valorilor creditabile care există în întreprindere la finele trimestrului expirat, valori care de fapt trebuie diminuate în mod planificat pînă la încadrarea lor în normativul trimestrului curent, iar corespunzător acestora să aibă loc și diminuarea limitelor de creditare.

În legătură cu rezultatul regularizării amortizărilor și acumulărilor pot fi constatate două situații: a) cînd în contul „B" au fost separate sume mai mari decît cele normale, soldul împrumuturilor fiind astfel majorat artificial, fără a avea un echivalent în valori creditabile; b) cînd au fost separate sume mai mici în contul „B" înseamnă că volumul creditelor este inferior valorilor creditabile.

Valoarea produselor vîndute și încasate la finele trimestrului de la beneficiari în contul „B", cuvenită contului de decontare trebuie să diminueze volumul creditelor angajate efectiv, întrucît creditul corespunzător acestor sume nu mai are garanție (întreprinderea a vîndut și încasat pînă la finele trimestrului stocurile care formau obiectul creditului), rambursarea lui făcîndu-se de fapt în primele zile ale trimestrului curent prin virarea sumei din contul „B" în contul „A" și deci nu este cazul să se stabilească o eșalonare la finele trimestrului.

Legat de rezultatul verificării garanției creditelor considerăm necesar ca angajamentele provenite din trimestrul anterior folosite în operațiunea de stabilire a limitelor de creditare să fie diminuate și cu minusurile de garanție determinate și înregistrate pe baza bilanțurilor trimestriale (expirate), operațiune care se justifică prin aceea că nu pot fi eșalonate la rambursare pe tot parcursul trimestrului, angajamente care nu au la bază garanție materială.

Influențele de mai sus au, în final, scopul de a pune de acord volumul împrumuturilor existente la finele trimestrului cu valoarea stocurilor creditabile, în limita garanției materiale, element de la care trebuie să se pornească și la stabilirea limitelor descrescînde. **Numai în acest fel poate fi stabilită în operațiunea de eșalonare, o corelație justă între diminuarea planificată a stocurilor și cea a limitelor de creditare.**

În exemplul care urmează vom prezenta comparativ metoda de eșalonare folosită în prezent (prima variantă cînd angajamentele de la finele trimestrului expirat sînt egale cu limita de creditare) și metoda propusă, considerînd că, la o anumită întreprindere situația se prezintă după cum urmează:

(în mii lei)

— limita de creditare la 31 martie 1969	100 000
— angajamente efective la 31 martie 1969	100 000
— necesar de mijloace circulante planificat a se acoperi prin credite pentru creșteri de normative în trim. II. 1969	70 000
— furnizori pentru materiale aprovizionate în luna martie 1969 și achitate în luna aprilie 1969	500
— acumulări și amortizări separate în plus în contul „B"	2 000
— sume încasate din vînzarea produselor direct în contul „B" la finele lunii martie (plăți din inițiativa beneficiarilor)	8 000
— salarii chenzina a II-a luna martie, achitate în luna aprilie 1969	2 500
— minus de garanție constatat la împrumutul pentru creșteri de normativ pe baza bilanțului din 31 martie 1969	5 000

DETERMINAREA LIMITELOR DE CREDITARE PENTRU TRIM.II.1969

		După metoda actuală	După metoda propusă
1. Angajamente provenite din trim.I.1969		100 000	85 000*)
2. Necesar de mijloace circulante ce trebuie acoperit prin credite în trim.II.1969		70 000	70 000
3. Descreștere ce trebuie eșalonată (1—2)		30 000	15 000
4. Eșalonarea descreșterii pe luni (1/3 lunar)			
— aprilie		10 000	5 000
— mai		10 000	5 000
— iunie		10 000	5 000
5. Limite de creditare			
— la 30 aprilie	100 000—10 000	90 000	—
	85 000— 5 000	—	80 000
la 31 mai	90 000—10 000	80 000	—
	80 000— 5 000	—	75 000
— la 30 iunie	80 000—10 000	70 000	—
	75 000— 5 000	—	70 000

*) Suma de 85 000 lei a fost determinată astfel:
100 000 — (2 000 + 8 000 + 5 000)

In exemplul luat, datoria reală a întreprinderii față de bancă, corespunzătoare valorilor creditabile existente la 31.III. însumează 85 000 mii lei, întrucît din totalul împrumuturilor existente la 31 martie (100 000 mii lei), 15 000 mii lei nu au avut acoperire în valori creditabile, fiind rambursate în cursul lunii aprilie 1969 în mod obligatoriu și în afara operațiunii de eșalonare, după cum urmează:

— 2 000 mii lei, cu ocazia regularizării dintre contul „A" și „B" privind acumulările și amortizările;

— 8 000 mii lei, în primele zile ale lunii aprilie, pe baza dispoziției de plată prezentată de întreprindere (virament din contul „B" în contul „A");

— 5 000 mii lei, cu ocazia înregistrării rezultatului verificării garanției creditelor pe baza bilanțului trimestrial.

În concluzie, angajamentele în valoare de 15 000 mii lei din cele existente la finele trimestrului expirat, nu mai pot face obiectul unei diminuări eșalonate. Obiectul operațiunii de eșalonare ar urma deci să-l formeze numai împrumuturile aferente valorilor creditabile. existente la finele trimestrului expirat, determinate pe baza datelor contabile, valori a căror diminuare se urmărește în fapt prin intermediul limitelor de creditare, pînă la încadrarea acestora în normativul trimestrului în curs.

Netinînd seama de aceste elemente, se pot stabili limite de creditare eronate, în favoarea sau în defavoarea întreprinderilor. În exemplul luat, întreprinderea a fost favorizată întrucît pentru 30 aprilie i s-a stabilit o limită de creditare (90 000 mii lei) mai mare chiar decît valorile creditabile existente la 31 martie (85 000 mii lei), nefiind deci mobilizată cu nimic la reducerea acestora, ci dimpotrivă i s-au creat posibilități de constituire a unor stocuri mai mari.

A doua variantă de eșalonare se folosește în prezent, atunci cînd împrumuturile din ultima zi a trimestrului sînt inferioare limitei de creditare stabilită pentru acea dată, situație în care angajamentele provenite din trimestrul expirat se determină majorînd extracontabil pe cele din ultima zi cu cheltuielile de aprovizionări și salarii efectuate în trimestrul curent pentru trimestrul expirat.

Presupunînd că, în exemplul luat creditele la 31 martie erau de 94 000 mii lei, celelalte elemente rămînînd nemodificate, ca angajamente provenite din trimestrul expirat, după această variantă, se consideră suma de 97 000 mii lei (94 000 + 500 + 2 500).

Apreciez că, nici această metodă nu conduce la stabilirea unor limite corecte, în primul rînd datorită faptului că, nu se are în vedere influența factorilor expuși în cadrul primei variante. Pe de altă parte, atît datoriile către furnizori, cît și cele față de salariați au caracter de permanență, participînd în mod planificat (sub forma pasivelor stabile) la acoperirea mijloacelor circulante. Achitînd la scadență datoriile exigibile față de aceștia, în locul lor apar altele, ca urmare a continuității procesului de aprovizionare-producție. Un alt considerent pentru care aceste plăți nu trebuie avute în vedere la operațiunea de eșalonare este acela că, volumul lor fiind relativ constant, are loc o compensare a plăților de la o lună la alta. În funcție de metoda propusă, angajamentele provenite din trimestrul anterior sînt 79 000 mii lei (94 000 — (2 000 + 8 000 + 5 000), mai mici cu 13 000 mii lei decît cele determinate după varianta folosită în prezent.

Cu caracter de excepție, la stabilirea limitelor de creditare pe trim. I.1969 s-a mai folosit și o a treia variantă de eșalonare, fiind specifică situațiilor cînd necesarul de mijloace circulante planificat a se acoperi prin credite bancare în trim. I s-a definitivat în luna februarie.

În acest caz, au fost considerate ca angajamente provenite din trimestrul expirat, cele din ultima zi a lunii ianuarie 1969.

În legătură cu această variantă, apreciem, de asemenea, faptul că, nu poate să conducă la o eșalonare corectă.

După cum s-a arătat mai înainte, volumul împrumuturilor angajate de întreprinderi într-o anumită zi este influențat în mod direct de anumiți factori (ritmicitatea aprovizionărilor, producției, desfacerii, existența anumitor surse atrase sau imobilizărilor) și nu poate constitui în forma brută o bază de comparație. Pe de altă parte, soldul împrumuturilor la finele primei luni din trimestrul curent, conține foarte multe operațiuni privind activitatea acestui trimestru și în nici un caz el nu poate fi considerat ca provenind din trimestrul expirat.

În afară de aceasta, soldul împrumuturilor existente într-o anumită zi din trimestrul în care activitatea descrește (față de cel anterior) nu poate fi considerat ca nivel maxim ce se poate angaja în cursul acestui trimestru, nivelul maxim fiind limita de creditare de la finele lunii anterioare.

Sintetizînd cele de mai sus, opinăm ca în viitor la stabilirea limitelor descrescînde de creditare să se considere ca angajamente provenite din trimestrul anterior, cele folosite în calculul de verificare a garanției creditelor pe bază de bilanț (datoria reală) diminuate cu eventualele minusuri de garanție constatate.

Aplicarea acestei metodologii presupune însă și modificarea **termenului** actual de stabilire a limitelor de creditare pentru întreprinderile a căror activitate descrește față de trimestrul anterior, de la data de 15 a primei luni din trimestrul curent, la sfîrșitul acesteia, însă nu mai tîrziu de termenul legal stabilit pentru verificarea garanției creditelor (10 zile de la depunerea bilanțului trimestrial). Pînă la această dată întreprinderile ar urma să beneficieze de limita stabilită pentru finele lunii anterioare.

Metoda propusă înlătură pe de o parte neconcordanța ce apare în prezent în toate cazurile între suma angajamentelor existente la finele trimestrului expirat, luată în calculul de verificare a garanției creditelor și același element, luat în calculul stabilirii limitelor de creditare.

Pe de altă parte, s-ar stabili o metodă unitară de lucru prin intermediul căreia să se poată realiza o mai mare concordanță decît în prezent între diminuarea planificată a stocurilor existente în întreprinderi și diminuarea planificată a limitelor de creditare, probleme fundamentale ale determinării volumului de credite utilizate și ale aplicării unui regim diferențiat al dobînzii.

Eugen VASILESCU
lector univ., doctorand în economie

1) Metodologia propusă se poate aplica și în condițiile generalizării contului curent.

(Urmare din pag. 7)

structuri cît mai adecvate în privința veniturilor în natură și în bani, atribuite la zi-muncă, astfel încît această structură să corespundă dinamismului structural al nevoilor de consum ale membrilor cooperatori. De asemenea, o importanță deosebită are **acordarea cu regularitate a avansurilor bănești,** ceea ce apropie momentul retribuirii de momentul efectuării lucrărilor, asigurîndu-se veniturile bănești necesare pentru acoperirea nevoilor curente de consum.

În acțiunea de îmbunătățire a sistemului de retribuire a muncii, deosebit de eficace s-a dovedit a fi **retribuirea suplimentară pentru producția obținută peste plan.** Această formă de retribuire completează și definește mai bine retribuirea în natură și in bani pe zile-muncă. **Există, totodată, posibilități pentru perfecționarea retribuirii suplimentare. Este vorba în mod deosebit de fundamentarea economică a volumului retribuirii suplimentare ținînd seama de eficiența producției obținute, planificarea judicioasă a producției, repartizarea echitabilă a culturilor pe brigăzi și echipe etc.**

Dezvoltarea și perfecționarea continuă a sistemului de retribuire a muncii din cooperativele agricole, în cadrul căruia rolul hotărîtor îl are retribuirea în natură și în bani pe zile-muncă, asigură condiții tot mai favorabile pentru participarea activă a țărănimii cooperatiste la creșterea producției agricole și progresul economiei naționale.

Traian LAZĂR
Institutul de cercetări pentru economia agrară

CONFIDENȚIAL

● *Complexul de industrializare a lemnului de la Reghin* a inclus în producția de serie noi instrumente muzicale, ambarcații nautice, materiale sportive, precum și alte produse din lemn. Printre acestea se află 5 noi tipuri de ambarcații de agrement, ghitare, balalaici, rachete de tenis, schiuri, săniuțe și altele. S-au folosit într-o mai mare măsură materiale de mare elasticitate și rezistență, cum sînt fibrele de sticlă, lemnul exotic și de rezonanță, ca și materialele plastice. Produsele realizate la Reghin sînt mult solicitate la export. Numai în acest an, Combinatul a încheiat contracte cu firme din peste 20 de țări.

● *Cooperativele agricole de producție din județele Buzău, Dîmbovița și Prahova* au mărit, în această primăvară, suprafețele irigate cu circa 3 000 ha la Săgeata, Mărăcineni, Balta Doamnei, Bucov, Tîrgușorul-Vechi, Aricești. cea mai mare parte a suprafețelor destinate legumelor și plantelor tehnice au fost irigate. Cooperativele agricole de producție din aceste județe folosesc pentru irigații apa din rîurile Ialomița, Dîmbovița, Prahova, Buzău și Teleajen.

● *În pădurile de salcim de la Sadova, Calafat, Băilești și Poiana Mare* au poposit, zilele acestea, mai mult de 35 000 familii de albine, aparținînd întreprinderilor agricole de stat, cooperativelor agricole de producție și Inspectoratului silvic Dolj. Tot aici au fost aduse alte 70 000 colonii de albine din județele Cluj, Covasna, Brașov, Harghita, Sibiu și Vîlcea.

● Pentru satisfacerea cerințelor turiștilor care circulă pe șoseaua Oradea-Arad, *cooperația de consum din județul Bihor* a început construcția unui punct turistic-comercial, prevăzut cu camping, restaurant-bar și terasă. Noul complex, care se construiește la Inand, oferă turiștilor și alte servicii. Astfel, cei ce vor poposi aici vor putea pescui în canalele Pescăriei din Cefa, vor vizita rezervațiile de fazani din pădurile apropiate și vor avea acces la baza sportivă de la Cighid.

● Au început *lucrările de dublare a liniei Blaj-Teiuș.* La această construcție, conform proiectelor, vor fi utilizate numeroase soluții tehnice avansate: traverse din prefabricate de beton precomprimat, șine sudate de mare rezistență. Echipamentul tehnic necesar centralizării electrodinamice urmează să fie livrat de Întreprinderea „Electromagnetica". Dublarea acestei linii va duce la sporirea gradului de siguranță a circulației, reducerea timpului de imobilizare a vagoanelor la operațiunile de încărcare-descărcare a mărfurilor, precum și la îmbunătățirea deservirii călătorilor.

● *Industria locală din județul Covasna* a realizat prototipurile unor noi produse de larg consum. Dintre acestea au fost omologate un pat pliant tip camping, transformabil în scaun cu parasolar, coșuri de rufe și de piață, precum și scaune de grădină din răchită împletită, pălării de plajă și sacoșe ornate cu motive populare locale, din talaj de mesteacăn. Noile modele vor fi livrate comerțului în scurt timp.

NOI RESURSE ÎN CIRCUITUL ECONOMIC

DE CE IMPORTĂM CEEA CE AR TREBUI SĂ EXPORTĂM?

„MENTHA piperita forma rubescens" nu este altceva decît binecunoscuta plantă care crește spontan sau în cultură, denumită popular izmă. Deși răspîndită sub formă de floră spontană aproape pe tot cuprinsul țării, valoarea economică a acestei plante medicinale nu este cunoscută în suficientă măsură.

Rezultatele obținute de cooperativele agricole de producție, care în anul trecut au cultivat mentă, sînt însă edificatoare: la frunze uscate au obținut un beneficiu net de peste 6 000 lei la ha, la spărturi de mentă circa 4 500 lei la ha, iar la iarba proaspătă pentru ulei de mentă 4 000 lei la ha. Aceste sume se dublează în cazul în care planta se cultivă în sistem irigat. Astfel, C.A.P. Otelec — județul Timiș a realizat o producție medie la ha de aproape trei ori mai mare pe cele 12 ha irigate, față de producția medie obținută de pe 88 ha neirigate. Producții mari s-au obținut și pe terenurile irigate la C.A.P. Cioranii de Jos — județul Prahova. Datele prezentate atestă că beneficiile ce pot fi realizate prin cultivarea acestei plante întrec chiar și pe acelea aduse de cele mai rentabile plante industriale.

Datorită calităților ce le posedă menta care crește în țara noastră — linie superioară în ulei și menthol — este preferată pe piața externă. Cursul de revenire al mentei (pe care o exportăm în cantități foarte mici, sub formă de frunze uscate), este mult mai avantajos decît la multe alte produse agricole pe care le exportăm.

Evident, exportată sub formă prelucrată în ulei de mentă sau în menthol, rezultatele economice ale acestei culturi sînt și mai bune. Din păcate însă, in loc să exportăm asemenea produse, de ani de zile le importăm, consumînd importante fonduri valutare (produsele respective fiind indispensabile industriei farmaceutice, cosmetice și alimentare).

Cauza este dezvăluită de următoarele date: în țara noastră menta se cultivă anual pe o suprafață de numai 1 000 ha, din care abia 100 ha în sistem irigat. În țările vecine, acestei plante i se acordă o atenție mai mare: R.P. Bulgaria cultivă 3 000—3 500 ha, integral irigate; R.P. Polonă și R.S.F. Iugoslavia cîte 6 000 ha irigate etc.

Dar, dintre plantele medicinale, nu numai menta se află în această situație. La noi cresc spontan sau sînt cultivate peste 200 de specii de plante medicinale care sînt solicitate la export. Multe dintre acestea — mac, mușețel, degețel, mătrăgună, măceș, crușin etc. — ca și menta, nu se cultivă pe suprafețe suficient de mari pentru a face față cererilor pentru export, precum și pentru consumul intern. Din studiile făcute de specialiști rezultă că spre a face față cererilor de plante medicinale pentru export, suprafața cultivată în prezent de 25 000 ha. ar trebui cel puțin dublată în anii următori.

Avantajele economice pe care le prezintă aceste plante, care au calități superioare datorită condițiilor pedoclimatice, nu sînt luate în seamă în suficientă măsură de către factorii în drept.

Soluția se impune de la sine: un temeinic studiu care să stabilească locul pe care ar trebui să-l ocupe plantele medicinale în „ierarhia" celorlalte culturi agricole, ținîndu-se seama de rentabilitatea acestora atît pentru unitățile agricole, cît și la export.

Al. DETEȘAN

În portul Constanța

ROMÂNIA SOCIALISTĂ

(Urmare din pag. 3)

ție, al cărui ritm de creștere anuală se va situa la nivelul de 12—13%.

Grija pentru sporirea diversității producției, pentru asigurarea adaptării ei operative la cerințele consumatorilor, pentru calitatea produselor răzbate evident din sarcinile privind industria ușoară, alimentară, industria locală de stat și activitatea cooperației meșteșugărești.

În agricultură, semnificative pentru eforturile în vederea intensificării și modernizării producției sînt prevederile cu privire la dezvoltarea bazei tehnice materiale a acestei ramuri. Între altele se vor amenaja pentru irigații 1,3—1,5 milioane hectare de teren, iar cele circa 2 milioane de tone de îngrășăminte livrate agriculturii în 1975 vor permite ca substanța activă ce va reveni la hectarul de teren arabil, vii și livezi să se ridice la 180—190 kg. Mecanizarea va fi extinsă în toate ramurile producției agricole, acordîndu-se o atenție deosebită plantelor tehnice, pomiculturii, legumiculturii și viticulturii, plantelor de nutreț, culturilor de pe terenurile în pantă și zootehniei. La intensificarea producției va contribui construirea de noi complexe de creștere și îngrășare a animalelor, fabrici de furaje combinate, sere, extinderea plantațiilor de vii și pomi, precum și îmbunătățirea zonării producției agricole.

Amploarea programului de investiții este ilustrată de faptul că fondurile alocate centralizat de stat în acest scop vor totaliza o sumă aproape egală cu volumul investițiilor în perioada de zece ani 1961—1970. Directivele atrag atenția că principalele eforturi trebuie să fie îndreptate spre construirea de obiective productive, care să sporească potențialul economic al țării. De o largă dezvoltare, pe direcții și sarcini concrete, beneficiază ideea că în realizarea investițiilor un obiectiv principal trebuie să-l constituie sporirea eficienței lor economice.

De altfel, sporirea eficienței economice, care este unul din atributele de bază ale unei economii moderne prin structură și organizare, străbate ca un fir roșu capitolele distincte privind: aprovizionarea tehnico-materială; promovarea progresului tehnic și dezvoltarea cercetării științifice; forța de muncă, dezvoltarea învățămîntului și pregătirea cadrelor; creșterea productivității muncii și reducerea cheltuielilor materiale.

Ocupîndu-se de relațiile economice externe, Proiectul de Directive subliniază că dezvoltarea economiei naționale în viitorul cincinal impune participarea mai intensă și mai eficientă a României la diviziunea internațională a muncii, prin creșterea în ritm susținut a schimburilor comerciale, adîncirea specializării și extinderea cooperării economice cu alte state. Față de perioada 1966—1970 volumul comerțului exterior urmează să crească în viitorul cincinal cu 40—45%.

DEZVOLTAREA producției materiale pe baza priorităților enunțate în Proiectul de Directive va permite ca în perioada 1971—1975 venitul național să crească cu 7,7—8,5% în medie pe an. Pe această bază salariul real va înregistra o creștere de 16—20% față de anul 1970, iar veniturile reale ale țărănimii, provenite din munca în cooperativele agricole de producție, precum și de pe loturile personale — o creștere de 15—20%. Complementar, la creșterea nivelului de trai al populației va contribui aplicarea prevederilor privind sporirea vînzărilor de mărfuri prin comerțul socialist, dezvoltarea serviciilor, îmbunătățirea condițiilor de locuit, extinderea și îmbunătățirea dotării sectorului ocrotirii sociale etc.

TABLOUL perspectivelor României socialiste este întregit prin conținutul capitolului privind liniile directoare ale dezvoltării economiei naționale pe perioada 1976—1980. Desigur nu este destul de greu să ne imaginăm înfățișarea țării noastre atunci cînd, la sfîrșitul deceniului, producția industrială va fi de 2—2,3 ori mai mare decît în 1970, cînd construcțiile de mașini și chimia vor asigura circa 45% din întreaga producție industrială, cînd în agricultură suprafața irigată va atinge 3,5 milioane de hectare, iar venitul național va fi de două ori mai mare decît cel pe care, potrivit unei estimații, îl vom atinge la sfîrșitul anului viitor. România va străbate astfel încă o etapă importantă în cursa ei spre progres, în eforturile de a asigura un nivel de viață din ce în ce mai ridicat harnicului nostru popor.

Un program special este încorporat în proiectul de Directive privind dezvoltarea resurselor energetice și a electrificării în perioada 1971—1980. Producția de energie electrică va ajunge în 1980 la 80—85 miliarde kwh. Sarcina principală este asigurarea din resurse interne într-o măsură cît mai mare a combustibililor necesari tuturor ramurilor economiei naționale. În valorificarea resurselor energetice primare va spori aportul cărbunilor și al energiei hidro și nucleare, o dată cu scăderea ponderii hidrocarburilor și a lemnului de foc. Astfel de la 1,2 în 1970, ponderea energiei hidro și nucleare va spori la 8,5% în 1980. Este desigur grăitor pentru efortul nostru de modernizare a economiei naționale faptul că centralele nuclearo-electrice ce vor fi construite vor totaliza în 1980 o putere de 1800—2400 de MW.

În ansamblul său, proiectul de Directive trasează jaloanele unei dezvoltări, care, pornind de la situația actuală și posibilitățile de care dispunem și asimilînd tendințele ce se schițează pe plan mondial, asigură României dezvoltarea intensă, stabilă și armonioasă, apropierea de nivelele actuale ale producției pe locuitor în țările europene cu economie avansată și totodată continuarea procesului de împlinire a noii societăți, în care de 25 de ani investim toată energia și priceperea noastră.

NUMITORUL COMUN AL UNOR CARENȚE

INSUFICIENTA INIȚIATIVĂ IN ORGANIZARE

AN DE AN, pe baza politicii partidului de industrializare a țării, intră in funcțiune noi capacități de producție înzestrate cu tehnica modernă, se dezvoltă și se reutilează întreprinderile existente. La începutul anului 1969, valoarea fondurilor fixe productive în funcțiune în întreprinderile din sectorul III al municipiului București a fost de 1,5 ori mai mare decit a celor existente în 1966. Pe întregul sector, pentru realizarea unui milion lei producție industrială există o înzestrare de 424,4 mii lei mijloace fixe. Pe un salariat, volumul mijloacelor fixe reprezintă 65,7 mii lei.

Pentru obținerea unei inalte eficiențe economice, trebuie acționat cu perseverență — *așa cum se subliniază în Proiectul de Directive al Congresului al X-lea al P.C.R.* — pentru organizarea științifică a producției și a muncii, respectarea proceselor tehnologice, ridicarea calificării cadrelor, intărirea continuă a disciplinei in muncă și asigurarea stabilității salariaților, pentru inlăturarea pierderilor de timp de lucru, imbunătățirea permanentă a normării muncii, folosirea judicioasă a forței de muncă in toate sectoarele de activitate. *Cum se folosește dotarea întreprinderilor din sectorul III al municipiului București; ce rezerve se cer a fi mai bine fructificate?*

Sinuozitățile unor suprafețe

UTILIZAREA deplină și eficientă a tuturor condițiilor tehnico-materiale create preocupă în prezent multe comitete de direcție din întreprinderi. La **Uzina de pompe**, de exemplu, **turnătoria de fontă**, avînd o suprafață de formare de 1 000 mp — dată în urmă cu cîtiva ani în funcțiune — a fost proiectată pentru a se obține o producție anuală de 1 500 tone piese turnate bune. Datorită preocupării pentru mecanizarea unor operații, organizarea superioară a producției și a muncii, producția a sporit continuu, ajungînd la sfîrșitul lui 1968 la 4343 tone pe an piese bune, situație care se menține si în prezent. Productivitatea muncii realizată pe an este de peste 16 t/om.

Creșteri substanțiale de producție, pe baza utilizării depline a suprafețelor de producție a dobîndit și **„Filatura Română de Bumbac", unde se obțin 270 kg fire finite pe metru pătrat, producție comparabilă cu cea realizată pe plan mondial, „Filatura de lînă pieptănată", „Uzina de mecanică fină" etc.**

Fireste, lucrurile nu se prezintă peste tot la fel. Există încă însemnate capacități de producție care sînt utilizate sub posibilități și chiar sub prevederile incluse în proiecte. Concludentă în acest sens este situația **turnătoriei de fontă de la Uzinele „23 August"**. Capacitatea acesteia, prevăzută în proiect, este de 22 000 tone/an piese bune, la o suprafață de 6 650 mp. Anul trecut, s-a realizat aici numai 14 000 tone, din care 4 000 tone lingotiere. Situația nu s-a îmbunătățit nici în cele cinci luni ce au trecut din acest an.

Nivelul scăzut al producției de piese bune pe mp (trebuie avut în vedere că turnătoria dispune de utilaje moderne), se datorește procentului mare de rebuturi. Anul trecut, ele au reprezentat mai bine de 30 milioane lei, iar în primele 5 luni ale anului circa 16 milioane lei. Cauzele apariției și menținerii lor: neglijențele în producție, abaterile de la disciplina tehnologică, insuficienta asistență tehnică etc. **Dacă producția pe mp a turnătoriei Uzinelor „23 August" s-ar ridica la nivelul celei obținute de Uzina de pompe — și există condiții pentru a realiza acest lucru — s-ar putea obține, în acest an, pe aceeași suprafață, o cantitate suplimentară de aproape 30% piese bune turnate.**

Datorită menținerii unor deficiențe organizatorice sînt și alte capacități noi de producție, unde realizările se situează sub limitele prevederilor. Astfel, **secțiile de montaj de la Fabrica „Electroaparataj"**, datorită slabei ritmicități a producției din sectoarele de prelucrare, stau neutilizate integral 5—10 zile din fiecare lună. De asemenea, la **Uzinele Republica**, cu toate că din a doua jumătate a anului trecut s-a terminat construcția halei de trăgătorie, ea stă nefolosită și în prezent, deoarece s-a întîrziat nepermis de mult achiziționarea utilajelor. La **„Fabrica de cabluri și materiale electroizolante"**, suprafețe importante de producție stau, de asemenea, în așteptarea unor utilaje care să completeze diverse linii tehnologice: în schimb, alte suprafețe sînt ocupate nerațional, cu utilaje folosite în proporție redusă, sau de loc.

În legătură cu modul diferit de folosire a suprafețelor de producție, sînt și alte aspecte: **La Fabrica de mașini unelte și agregate**, care, în general, posedă la ora actuală suprafețe productive excedentare în raport cu volumul producției, are totuși „locuri înguste" sau foarte aglomerate. În timp ce secția montaj-agregate și atelierul uzinaj mecanică mijlocie sînt încărcate nerațional, altele, ca secția de montaj mașini-universale sînt utilizate numai parțial. Pe baza studiului efectuat cu concursul specialiștilor din întreprindere, a rezultat că dacă aici **s-ar elimina diferitele improvizații în amplasarea utilajelor și s-ar determina științific mărimea secțiilor** — în raport direct cu contribuția pe care sînt chemate să o aducă la realizarea sarcinilor de plan — **s-ar putea obține, pe suprafețele existente, o producție cu 10% mai mare față de cea actuală.**

În alte întreprinderi — **Uzina de prelucrare a maselor plastice, „Intreprinderea de construcții metalice și aparataje", „Delicia"** sînt perioade cînd din necesități de moment (care, se prelungesc deseori pe durate mai lungi), spații productive sînt transformate în depozite de materiale sau de produse finite, iar locurile de muncă de pe lîngă mașini și instalații sînt supraaglomerate și, uneori, chiar blocate de piese aduse spre execuție, cît și de cele care au fost de mult prelucrate. Se înțelege că, în asemenea situații, utilizarea suprafețelor de producție este nesatisfăcătoare, productivitatea muncii se situează sub nivelul prevăzut, totul reflectîndu-se negativ asupra îndeplinirii unor indicatori cantitativi și calitativi.

Față de asemenea neajunsuri existente în organizarea producției și a muncii, revista „Viața economică" a mai luat poziție, arătînd repercusiunile negative asupra eficienței întregii activități economice. Menținerea lor, rezultat al insuficientei preocupări a comitetelor de direcție respective, impune o analiză mai profundă a cauzelor și elaborarea unor studii de organizare științifică menite să stabilească soluțiile pentru remedierea lor grabnică.

Cînd alături de tehnică nu acționează și organizarea

MODERNELE mașini și instalații de care dispun astăzi marea majoritate a întreprinderilor, pot aduce — dacă sînt utilizate la capacitatea lor totală — un serios aport la ridicarea continuă a eficienței economice. Trebuie însă spus că în multe din întreprinderile sectorului acest potențial nu este folosit rațional.

Uzinele „23 August", de pildă, au înregistrat în 1968 un indice extensiv de utilizare de numai 43,4%, mult inferior unor uzine constructoare de mașini din Capitală și din țară. **În trimestrul IV al anului trecut, această uzină a realizat 46,5%, in timp ce „Vulcan" a obținut in aceeași perioadă 62,3%, Uzina mecanică-Timișoara 64,9%, Uzina de construcții de mașini-Reșița 61,2% și Uzina „Tehnofrig"-Cluj — 75,5%.** Tot anul trecut, **Uzina de pompe-București** a înregistrat un indice extensiv de utilizare de numai 42,6%. În acest an, cu toate că s-au înregistrat unele îmbunătățiri, situația rămîne departe de ceea ce trebuie să fie, mașinile și utilajele fiind, în continuare, utilizate mult sub posibilități. Consemnăm fapte care nu pot fi admise: dotăm întreprinderile cu tehnică modernă, dorim să facem pași înainte în fiecare an și constatăm că ne permitem să utilizăm mijloacele de producție mai prost decît în anul precedent.

Factorul comun, care determină o utilizare necorespunzătoare a capacității mașinilor și utilajelor îl constituie **aceleași carențe organizatorice: întreruperile neprogramate, ca urmare a deservirii necorespunzătoare și a reparațiilor de slabă calitate.** La „Fabrica de mașini-unelte și agregate" aceste întreruperi au însemnat în 1968 și în primul trimestru al acestui an circa 50 ore pe mașină, iar la „Postăvăria Română" în loc să se îndeplinească indicele intensiv de utilizare la războaiele de țesut de 88%, s-a realizat doar 77,5%. Desele „pauze" în funcționarea utilajelor, datorită slabei lor întrețineri și neglijențelor în exploatare, înregistrate în 1968 la Uzinele „Republica", au determinat obținerea unor indicatori scăzuți de utilizare a unor agregate (56,2% la laminorul II și 73,9% la cel de 3" — valori cu mult sub indicii planificați). **Dacă s-ar fi evitat aceste situații uzina putea obține în plus, cu aceleași capacități, circa 2 000 tone de țevi.** În interesul bunului mers al producției, este necesar ca planul de revizii și reparații să devină obligatoriu pentru toate întreprinderile, să fie combătută concepția care mai stăruie în unele locuri potrivit căreia prioritate are planul de producție și apoi reviziile și reparațiile programate.

Pentru a se putea obține indici înalți de folosire a tehnicii este fără îndoială necesar să se activizeze mai mult acțiunea de organizare, să se stabilească măsuri specifice pentru fiecare caz concret. În unele locuri — cum ar fi, de exemplu, la Întreprinderea de încălțăminte **„Progresul"** se impune o mai ritmică aprovizionare cu materii prime și materiale a locurilor de muncă. În altele, cum este cazul la **„Postăvăria Română"**, se cere cu acuitate rezolvată problema stabilirii unei mai juste corelări a capacității diferitelor utilaje (sint perioade în care atelierul de răsucit nu acoperă necesarul de fire atrăgînd după sine, în ultimă instanță, staționări neprogramate în funcționarea războaielor). La **Fabrica „Mătasea Populară"** se manifestă un alt inconvenient: războaie de țesut de același tip, care realizează articole asemănătoare, au viteze de lucru diferite. Aici, uniformizarea vitezelor, constituie cea mai importantă rezervă, ea putîndu-se materializa într-o producție suplimentară anuală de aproximativ 28 000 mp țesături.

Nici acum nu se știe că „timpul costă bani"?

FIREȘTE, toate condițiile ce se creează pentru desfășurarea unei activități eficiente, sînt strîns legate de modul în care fiecare salariat își îndeplinește sarcinile încredințate, de felul în care forța de muncă, în totalitatea ei, este rațional repartizată și folosită. Din studiul întreprins, rezultă că în mai toate întreprinderile **coeficientul de schimb** — factor important în folosirea din plin a tehnicii — **este încă redus**. În acest fel, mașini și utilaje de mare productivitate se „odihnesc" un timp îndelungat, în loc să producă bunuri materiale. Aceasta nu însă atît din lipsa de muncitori, ci mai mult din cauza utilizării necorespunzătoare a forței de muncă.

La **Uzinele „Republica"**, de pildă, în schimbul I sînt repartizați 15 maiștri. În schimburile II și III la un număr egal de muncitori, există numai cîte patru maiștri. În asemenea situații nu este deloc greu de imaginat care sînt consecințele: defectări dese ale unor utilaje, procent sporit de rebuturi. O slabă asistență tehnică, cu repercusiuni nefavorabile asupra folosirii mașinilor și utilajelor, se înregistrează la **„Electroaparataj"** și **I.C.M.A.**.

Lipsa unei asistențe tehnice corespunzătoare se împletește în multe întreprinderi cu slaba organizare a muncii în schimburile II și III, ceea ce face ca randamentul obținut să fie sensibil scăzut față de schimbul I. La Uzina „Electroaparataj", de exemplu, în schimbul III se înregistrează un indice de utilizare a mașinilor de numai 62,8% față de 97,6% în schimbul I. La **„Filatura Română"** de bumbac în schimbul II se realizează 626,6 kn/1000 fuse/oră, față de media pe fabrică de 629,5 kn/1000 fuse/oră.

În marea producție modernă bazată pe un nivel ridicat de înzestrare tehnică, **utilizarea din plin a fondurilor fixe este strîns legată de folosirea rațională a fondului de timp de lucru, de o riguroasă disciplină în toate compartimentele de activitate ale unei întreprinderi.** Or, în unele întreprinderi din sectorul III nu se respectă orele de începere și terminare a lucrului, se înregistrează numeroase absențe nemotivate, învoiri și concedii fără plată. În acest fel, anul trecut s-au pierdut la **Uzinele „23 August"** 156 000 ore, la Fabrica **„Electroaparataj"** — peste 70 000 ore, la „Uzina de prelucrare a maselor plastice" — 47 000 ore, Uzinele „Republica" — 37 000 ore etc. Și în primele 3 luni ale acestui an, au fost consemnate în întreprinderile din acest sector peste 360 000 ore/om pierdute, ca urmare a absențelor nemotivate, învoirilor și concediilor fără plată. Ceea ce pare mai flagrant este faptul că deși în întreprinderile respective, fondul de timp neutilizat se menține ridicat, se practică pe scară largă sistemul orelor suplimentare. **Uzinele „23 August"**, de exemplu, a plătit anul trecut pentru orele suplimentare prestate 4,5 milioane lei; **la Uzina „Republica"** au fost efectuate peste 70 000 ore suplimentare.

Utilizarea din plin a capacităților de producție și a timpului de lucru și sporirea, pe această bază, a productivității muncii, **sînt strîns legate de nivelul normelor de muncă, de stabilirea acestora pe baza unei examinări analitice a procesului de producție pe elementele sale componente.** Studiul întreprins a scos în evidență un proces, tot mai constant ca tendință, de slăbire a funcției de control a normelor asupra repartizării și cheltuirii timpului de lucru între diferitele verigi ale procesului de producție. Acest fapt rezultă pregnant din nivelul din ce în ce mai ridicat de îndeplinire a normelor și, deci, și a cîștigurilor de către unii muncitori — nivel care nu se oglindește însă într-o sporire corespunzătoare a productivității muncii.

Pe de altă parte, sînt situații cînd numeroși muncitori nu reușesc să-și îndeplinească normele. La **Uzina „Republica"**, în prima lună din acest an, peste 15% din numărul muncitorilor care lucrează în acord nu și-au realizat normele. În alte întreprinderi, repartizarea lucrărilor nu se face în deplină concordanță cu nivelul calificării. La „Fabrica de mașini-unelte și agregate", de exemplu, s-au plătit lunar din această cauză circa 20 000 lei diferență tarifară de încadrare.

În afară de faptul că normele de muncă nu constituie peste tot un factor principal de utilizare din plin a timpului de lucru, că nu creează condiții pentru o intensitate normală a muncii, ele nu asigură în toate cazurile nici un cîștig corespunzător diferiților muncitori, generînd astfel o accentuată fluctuație a forței de muncă.

★

ACEASTĂ SUCCINTĂ analiză ne conduce încă o dată la un adevăr unanim recunoscut, că organizarea științifică a producției și a muncii constituie o cale cu multiple valențe (folosirea mai bună a spațiilor de producție, a mașinilor, utilajelor, instalațiilor, a timpului de lucru și a forței de muncă) de ridicare a eficienței economice a activității întreprinderilor. Aceste constatări, cu corolarul lor, se prezintă ca tot atîtea argumente implacabile în pledoaria pentru impulsionarea acțiunii de organizare științifică și mobilizarea imenselor rezerve care sînt irosite încă în multe întreprinderi.

ing. Barbu PETRESCU
secretar al sectorului III P.C.R. — Municipiul București
Ludovic ȚINTEA

Raportul dintre informație și cercetările operaționale *)

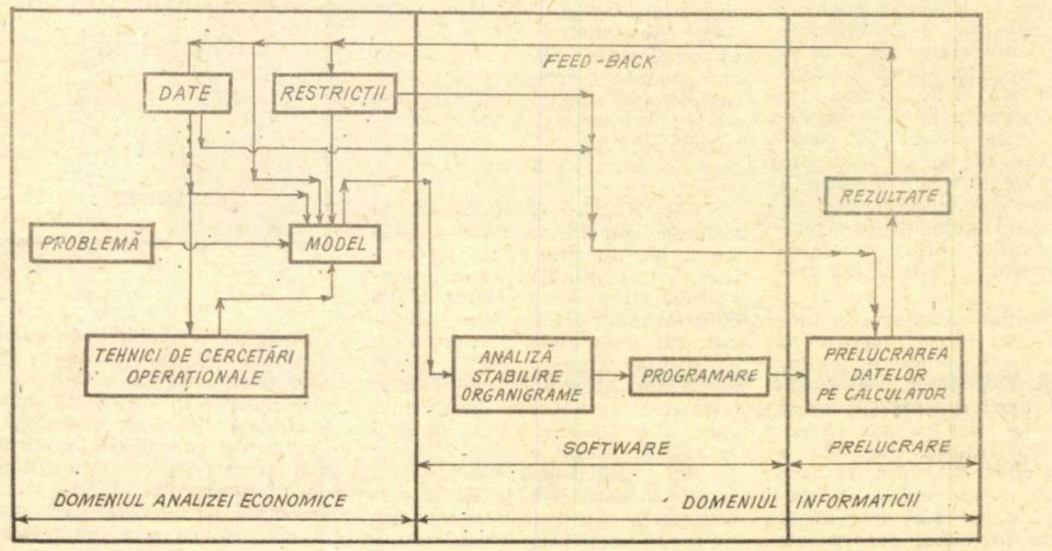

*) după Organisation scientifique, nr. 4/1969).

Matrice tipologică cu două dimensiuni privind unele probleme ce se pretează a fi rezolvate prin cercetările operaționale — exemple *)

Natura problemelor / Gradul de recurență al deciziilor	Decizii cu frecvență foarte mare	Decizii cu frecvență mică dar cu mare regularitate	Decizii excepționale sau structurale
Repartizare de mijloace și de resurse	— probleme de programare a producției (D) — organizare de circuite de livrare (D)	— orientarea eforturilor de cercetare (I) — definirea unei politici de publicitate (A)	— decizii importante privind investițiile sau restrîngerile de activitate
Compromis între factori contradictorii	— gestiunea stocurilor (A) — probleme de politică financiară (D și A)	— probleme de înlocuire a utilajului (A) — probleme de diversificare a producției (I)	— revizuirea fundamentală a structurii unei rețele de desfacere (I)

*) după Organisation scientifique nr. 4/1969.
Legendă: D — context determinist; A — context aleatoriu; I — context incert.

CADRE ȘI RĂSPUNDERI

Iosif STEINBACH

DE LA UN OM care pînă în prezent și-a trăit o mare parte din viață în fabrică și care de circa 25 de ani deține funcții de conducere, este incontestabil că poți afla multe lucruri interesante. Cînd constați că un asemenea om, pe lîngă experiență, mai este înzestrat și cu un foarte dezvoltat spirit de orientare și inițiativă, cu receptivitate și cunoștințe multiple în domeniul în care activează, mărturisesc că nu-i greu să-i apreciezi calitățile directoriale. Interlocutorul meu, tov. Iosif Steinbach, director general de mai bine de 19 ani al Fabricii de confecții și tricotaje-București, lucrează și într-un sector în care tehnicitatea și organizarea se găsesc într-o strînsă conexiune cu „linia modei", cu activitatea de creație și cu imperativele pieței. Adăugînd și faptul că din cei aproape 15 000 salariați, 11 000 sînt femei, avem o imagine a complexității problemelor care îi revin în calitatea ce-o deține.

— La specificul unității pe care o conduceți, piața capătă o semnificație deosebită. Ce rol atribuiți reclamei în acest context?

— Sub toate aspectele, foarte mare. N-aș vrea însă să înțelegeți — cum se susține uneori — că reclama incumbă numai producătorului. Este vorba de două aspecte diferențiate și bine delimitate.

— Mai precis?

— De exemplu, reclama industrială trebuie să „vorbească" despre caracteristicile și calitățile tehnice și tehnologice ale produsului (în cazul nostru, contextură, colorit, rezistență etc. etc.). Cea comercială în schimb trebuie să atragă cumpărătorul prin diferite mijloace, de la modul de prezentare al mărfii în interior și în vitrină, pînă la modul în care se ambalat produsul din magazin și comportamentul vînzătorului.

— Aceasta ar presupune o anumite pregătire a vînzătorilor?

— Evident. Un bun vînzător trebuie în primul rînd să fie un bun psiholog, să aibă simțul frumosului, să aibă „ochiul format" astfel ca, în funcție de fizionomia cumpărătorului, vîrstă, ținută, să poată oferi exact ceea ce i se potrivește. De asemenea, să fie „un om de modă", adică să cunoască ceea ce se poartă, ceea ce este specific sezonului respectiv. Și apoi, să fie calm și să aibă răbdare. Un cumpărător care de trei ori a intrat într-un magazin și n-a cumpărat nimic va reveni și va cumpăra cu siguranță a patra oară, dacă a fost satisfăcut de solicitudinea și serviciile vînzătorului.

— Sondajul gustului cumpărătorilor este un element strict necesar sau unul facultativ?

— Legea frumosului are drept corolar sancțiunea gustului. O politică superficială de marketing, atrage după sine stocurile nevandabile și alte necazuri...

— Cum reușiți în cadrul unității dv. să faceți față acestor exigențe și să stimulați creația?

— Am organizat o serie de servicii care au reușit să dea creației un conținut științific. Aș putea aminti serviciul antropometric, cel de cercetare, laboratoarele etc. Mai multă atenție s-ar impune însă în direcția politicii de marketing.

— Și noul în materie de creație?

— Chiar recent am făcut un sondaj de opinie printre tinerii noștri cercetători și-am descoperit rezerve bogate de inițiative și idei noi, nevalorificate.

— Ce vă preocupă în perspectivă?

— Modernizarea sectorului de confecții, mecanizarea evidențelor, extinderea automatizării, dezvoltarea serviciului de cercetare, organizarea grupelor de învățămînt pentru cadrele medii (nu numai în ceea ce privește tehnica și tehnologia, ci și cunoașterea problemelor de plan, marca fabricii, relațiile la locul de muncă etc.).

— Un director deci...

— Trebuie să fie un bun gospodar, să cunoască tehnologia cu care lucrează, ca și problemele economice, să aibă spirit comercial, să se înconjoare cu colaboratori „de ținută" și mai ales, să știe să folosească în mod creator experiența cadrelor mai vîrstnice.

★

Interlocutorul meu este plin de vitalitate și entuziasm. Cea mai mare parte din timpul său îl consacră fabricii. Familia însă (și în special cele două fete) reușește să-i ocupe cu precădere orele libere. Iar în campionatele de fotbal, echipa U.T.A. poate conta pe un suporter constant...

Viorica BABA

ATITUDINEA MORALĂ ȘI STIMULENTELE MATERIALE

ÎNSCRIINDU-SE pe linia realizării sarcinii trasată de Congresul al IX-lea al P.C.R. de intensificare a cercetărilor teoretice în domeniul formării conștiinței socialiste, cartea lui Vasile Popescu **„Atitudinea morală și stimulentele materiale"** *) își propune drept obiectiv un singur aspect, delimitat în mod riguros, anume acela de a cerceta influența pe care o exercită cointeresarea materială asupra formării atitudinii morale a oamenilor față de muncă.

Cartea, în mod indiscutabil, lasă cititorului impresii din cele mai bune. Este bine structurată, cu o succesiune logică, fiecare capitol ocupînd un loc precis determinat în dezvoltarea analizei și verificarea ipotezelor de lucru, în demonstrarea legăturilor strînse care există între fenomenele cercetate. Ea are **un veritabil caracter de cercetare**, punînd în evidență vigoarea și aptitudinile cercetătorului care a elaborat-o. Autorul face uz de un material informativ bogat, atît în ce privește ideile și ipotezele sociologilor din alte țări, cît și sub aspectul instrumentelor de analiză folosite: anchete, date din evidența primară, și de metode statistico-matematice pentru cuantificarea fenomenelor. În acest sens cartea oferă, credem, un model de analiză și cercetare a fenomenelor sociologice, este cu alte cuvinte o metodologie a cercetării relațiilor dintre cointeresarea materială și atitudinea morală.

Am subliniat caracterul ei metodologic nu numai pentru că ocupă un loc însemnat în economia lucrării și autorul a depus cele mai mari eforturi în acest sens, ci mai ales pentru că reprezintă contribuția esențială a cercetării efectuate, fără de care nu s-ar fi putut realiza constatări serioase, nu s-ar fi realizat concluziile valoroase concentrate în finalul cărții. Și pentru că am dezvăluit cititorului acest „secret" al cărții, de a concentra concluziile în finalul ei, dorim să-l și avertizăm că înțelegerea și aprecierea valorii concluziilor nu se poate face decît citind-o de la un cap la altul, pentru că în primele capitole autorul își delimitează noțiunile, supune unei analize critice, marxiste, unele concepte întîlnite și în lucrările de sociologie burgheză, după care, pe baza unui material faptic cules din practica de producție, face constatări, desprinde concluzii parțiale, care treptat, pas cu pas, într-o continuă înlănțuire logică se închegă într-o concluzie generală în finalul cărții.

În fine, valoarea cărții se afirmă și în concluziile care se desprind din analiza serioasă ce o conține. Așa, de pildă, dintre factorii numeroși care determină atitudinea față de muncă, stimulentele materiale exercită o influență certă; pe măsura creșterii valorii stimulentelor materiale sporesc rolul și influența factorilor morali, rolul deosebit pe care-l exercită aplicarea răspunderii materiale în calitate de componentă a conceptului de cointeresare materială. Asemenea concluzii interesante sînt numeroase în lucrare.

> • Cointeresarea și stimularea materială — noțiuni distincte?
>
> • Cointeresarea materială are numai aspect pecuniar?

DAR ACESTE CONCLUZII au mai ales un caracter de constatare; ele nu sînt și nu au pretutindeni conținutul unor generalizări științifice teoretice. După cum ne mărturisește însuși autorul, nu generalizările teoretice constituie sarcina cărții. Acest lucru nici nu era practic posibil deoarece cercetarea problemei care face obiectul cărții de față se află la primii ei pași; lipsesc lucrări anterioare pe această temă. Autorul și-a localizat cercetarea la o colectivitate restrînsă (două secții ale Combinatului chimic Borzești). Procedînd astfel s-au realizat condițiile pentru o cercetare complexă, de **profunzime** — aceasta constituind de asemenea unul din meritele deosebite ale cărții. Dar tocmai de aici rezultă și caracterul mai ales de constatare al concluziilor sale, care se cer în continuare verificate. De altfel, în procesul analizei și formulării constatărilor, autorul — preocupat să abordeze problema cu maximum de obiectivitate — este adeseori circumspect, face rezervele de rigoare la propriile sale calcule, evaluări sau pur și simplu recunoaște deschis că o ipoteză sau alta nu este în suficientă măsură verificată. În fine, conștient pe deplin de complexitatea problemei și de caracterul insuficient de reprezentativ al colectivității cercetate își încheie lucrarea — și acest lucru este de asemenea demn de semnalat — printr-un capitol pe ipoteze pentru o viitoare cercetare, autorul neconsiderînd drept definitive nici una din concluziile sale. Tocmai pornind de la această invitație la dezbatere, în cele ce urmează, ne permitem să facem o seamă de sugestii și considerații.

CUM ERA ȘI FIRESC, în abordarea acestei teme autorul se oprește destul de larg asupra conceptelor cu care operează, între care bineînțeles și cele care privesc factorul determinant al atitudinii față de muncă: cointeresare materială, interes material, stimulent material bănesc, stimuli materiali, stimulent material.

Unele din acestea apar destul de clar formulate și definite, însă altele sînt mai puțin precizate sau comportă discuții.

În lucrare nu se face o distincție între cointeresare materială și interes material, afirmîndu-se: **„prin cointeresare materială, interes material etc.** se înțeleg îndeobște stimuli sau stimulente materiale de natură pecuniară..." (p. 23) (subl. ns.). După părerea noastră **interesul material** are o existență obiectivă, iar prin sine însuși nu denotă numai interesul personal, individual, ci și pe acela general al colectivității. În plus, din punct de vedere istoric, interesul material a apărut cu mult înainte de apariția conceptului de cointeresare — care după părerea noastră se cristalizează o dată cu apariția orînduirii socialiste. **Cointeresarea materială exprimă, după părerea noastră, îmbinarea intereselor personale cu cele generale**, acest lucru rezultînd din însuși termenul de **co-interesare** care semnifică legătura, armonizarea ce trebuie să se creeze între interesele specifice, existente în socialism. Ea apare pe fondul comunității de interese ale membrilor societății cu poziții egale față de mijloacele de producție.

Fără a intra aici în conținutul conceptului de cointeresare materială — întrucît asupra acestui aspect vom reveni — să menționăm că în lucrare se folosește și un alt termen, **stimularea materială**, care este definit ca un „concept complex care implică atît repartiția, cît și producția și munca însăși" (pag. 26). De aici nu rezultă cu precizie diferențierea în raport cu cointeresarea materială și nici conținutul acestui concept. În schimb, acest lucru ni se clarifică în cîteva pagini mai departe unde se arată:

„În esență, dacă vom menține pentru termenul de cointeresare materială accepția uzitată în general, în noțiunea de stimulare materială, stimulent material, vom îngloba atît elementele economice, de cîștig, într-un cuvînt remunerația, cît și aspectele materiale, obiective ale condițiilor și conținutului muncii" (pag. 29).

Rezultă prin urmare că autorul acordă stimulentului material o accepțiune **mai largă** decît cointeresării materiale, acesteia din urmă rezervîndu-i-se exclusiv un conținut pecuniar. Aici, după părerea noastră, nu se face distincție între cointeresarea materială — care reflectă îmbinarea intereselor — și sistemul de salarizare și normare a muncii — care este doar unul din instrumentele de cointeresare materială. Sistemul de salarizare și normare conferă într-adevăr principiului cointeresării materiale un pronunțat conținut pecuniar, dar acesta nu acoperă pe deplin sfera mult mai largă a cointeresării.

Pentru a conferi termenului de stimulare materială un conținut mai larg se apelează la una din tezele conf. dr. C. Moisuc pe care o citează la pag. 26 și din care reținem: „Repartiția este doar domeniul principal de manifestare a cointeresării materiale, este instrumentul principal de realizare a cointeresării materiale". Dar de aci nu rezultă că cointeresarea materială are un caracter exclusiv pecuniar, așa cum sintetizează autorul la pag. 29. În plus, în timp ce dr. Moisuc afirmă „cointeresarea materială nu este nemijlocit o relație de repartiție", autorul afirmă că cointeresarea are un caracter pecuniar și conchide că ea este „legată direct de sfera de retribuție" (pag. 23).

AM INSISTAT asupra acestei tendințe de diminuare a conținutului cointeresării materiale pentru a sugera ca în cercetările viitoare să se ia în seamă nu numai retribuția după muncă, sistemul de salarizare și normare, ci și un al doilea aspect al cointeresării materiale, o a doua sursă de realizare a ei și anume **avantajele materiale** de care individul beneficiază din fondurile sociale de consum, care nu îmbracă forma repartiției după munca individuală sau a unui grup restrîns. Această problemă credem că nu trebuie să scape viitoarelor cercetări sociologice cu atît mai mult cu cît aceste avantaje ar putea și ele să fie evaluate pornind de la indemnizațiile pentru familiile cu copii, întreținerea copiilor la creșe, grădinițe, asigurarea sanitară, învățămînt gratuit, burse pentru elevi și studenți etc.

S-AR PUTEA OBIECTA că — în forme directe sau indirecte — cointeresarea îmbracă tot un conținut pecuniar. Tocmai de aceea în cele ce urmează vom reveni la noțiunea introdusă de autor, aceea de **stimulare materială**, pentru a face o analiză comparativă cu ceea ce înțelegem noi prin cointeresare materială sau chiar prin instrumentul principal al acesteia — sistemul de salarizare și normare.

După cum am arătat, în timp ce termenului de cointeresare materială i se dă o accepțiune pecuniară, mai îngustă, noțiunea de **stimulare** materială ar include: salariul, primele (ca elemente bănești), condițiile de muncă și conținutul muncii (ca aspecte în afara celor bănești).

Pe bună dreptate autorul pornește de la constatarea că: a) nu totalitatea condițiilor de muncă sînt incluse în salariu (aici s-a avut în vedere salariul tarifar), ci mai ales acelea care sînt o caracteristică generală pentru o ramură [1]; b) condițiile de muncă și conținutul muncii au și ele o influență directă asupra atitudinii morale. Acest lucru este desigur adevărat.

Gh. RABOACĂ

cercetător științific principal
Institutul de cercetări economice al Academiei

(Continuare în pag. 14)

*) **Vasile Popescu**: Atitudinea morală și stimulentele materiale, Editura Academiei, 1969.

[1]) Acest lucru se realizează în puține ramuri și în primul rînd în industria minieră. În alte ramuri se acordă **sporuri** în afara salariilor tarifare.

ELEMENTE PENTRU O ISTORIE A CONTABILITĂȚII

DESPRE socoteli scrise posedăm informațiuni vagi că ele ar fi fost practicate din timpuri foarte vechi.

Marco Polo presupune că astfel de socoteli ar fi existat, ținute de chinezi, din epoci încă nememorabile. Se mai vorbește de existența unor socoteli scrise la asirieni, la fenicieni și la greci. Ele erau ținute de „scribi". Și evreii se spune că au folosit un sistem propriu și rațional de socoteli, asemănător celor de contabilitate. În Sparta, prin legislația lui Lycurg, se instituie un for de cinci „efori" sau „sindici" ai administrației tezaurului, care se ocupau de operațiunile financiare. La greci se cunoaște, de asemenea, funcția unor administratori ai tezaurului numiți „logiști" care aveau misiunea să socotească și să înregistreze, iar a altora numiți „logografi" cu misiunea de a controla acele înregistrări. Ei exercitau o profesiune care se presupune că ar corespunde preocupărilor contabile.

La romani era cunoscută ținerea de socoteli în „Tabulae accepti et expensi", care forma registrul principal, asemănător cu „Cartea mare". În el se țineau socotelile în formă de conturi, pe numele celor care aveau de dat sau de primit. În general erau trecute operațiuni care priveau intrările și ieșirile de bani. Mai tîrziu au început să se înregistreze și contractele în „litterarum obligatio", iar scadența împrumuturilor se înregistra în „Kalendarium".

Prima calificare profesională „contabilă" se crede că a fost recunoscută la 21 noiembrie 1394, cînd Giovanni Scanzi este numit „contabilul" comunei Milano. Mai tîrziu, se vorbește de existența lui Giovanni Longone, care fusese numit „contabilul" ducelui Gian Galeazzo Maria Visconti. Abia în 1497 se vorbește pentru prima oară, în adevăratul sens, de contabilitatea primei bănci „de Sant Ambrogio".

După această epocă vedem apărînd diferiți profesioniști contabili, ceea ce corespunde cu perioada de dezvoltare comercială și industrială a cetăților italiene: Veneția, Genova, Piza, Florența etc. Aceștia poartă numele de „ragionatori", „contabili" sau „computisti". Din secolul al XV-lea începe să se vorbească mai des, în peninsula Italiei, de existența unor „maeștri" sau „ țiitori de conturi" chemați să înființeze sau să controleze conturile trezoreriilor, ale perceptiilor și ale altor mînuitori de fonduri.

În ce privește sistemele de înregistrare, se pare că forma rațională de contabilitate a fost adoptată de membrii familiei de Medici, recunoscuți ca administratori scrupuloși, atît ai averii lor, cît și ai statului. Se găsesc încă din 1340 urme de existență a unor regulamente în comuna Genova, după care se cereau „registrazioni in doppio conti" (înregistrări în conturi duble). Către finele anului 1450 găsim în „Opsedale Maggiore", din Milano, mențiuni despre „Maestro in Giro Doppio".

Italienii consideră pe Leonardo Pisano ca fiind cel dintîi care a publicat în faimoasa **Liber Abacci**, apărută în 1202, probleme legate de socotelile administrative.

Scrierea care difuzează și popularizează cunoștințe despre înregistrări în forma dublă (Scrittura Doppia), este lucrarea lui Luca Pacciolo Fra de Borgo san Sepolcro din Toscana, apărută în 1494 la Veneția, cu titlul **Summa de Arithmetica, Geometria, Proportioni et Proportionalita.** Acesta este considerat deocamdată ca fiind **primul** care a expus în scris **principiile dublei înregistrări**, nefăcînd decît să „descrie ceea ce se practica în comerțul de atunci". În capitolul „De computis et scriptures" el face o expunere a unei metode de contabilitate numită „venețiană". Mai tîrziu, în 1514, apare o nouă lucrare, atribuită tot lui Paciolo, cu titlul „Scuola perfetto dei Mercanti", în care se expun în mod sintetic principiile contabilității duble, răspîndită și generalizată apoi în toată Italia. De aici această disciplină a trecut în țările vecine. Aceasta este epoca în care contabilitatea, numită și dublă, a pătruns în diferitele domenii de activitate economică din toate țările. Paciolo, matematician, a predat noțiunile despre care a scris, în diferite orașe din Italia — în Perugia, Zara, Veneția, Piza, Bolonia, Florența, Padova, Neapoli și Roma, aflîndu-se sub protecția lui Guidobaldo I, căruia i-a și dedicat lucrarea. El a mai trăit și la curtea lui Ludovico Sforza.

Contemporan cu Paciolo a fost Benedetto Cotrugli din Raguza, exilat mai tîrziu la Neapole. Acesta a scris o lucrare de contabilitate, dar care a fost tipărită abia în 1573, cu un secol mai tîrziu. Unii autori italieni consideră lucrarea lui Cotrugli **Della Mercatura et del Mercante Perfetto**, terminată în manuscris în 1458 și publicată în 1573, ca prima lucrare în acest domeniu.

După 1500 găsim contabilitatea răspîndită și folosită de principalii comercianți, trezorieri publici, administratori ai averii familiilor nobile, conducători de manu-

prof. univ. Ștefan DUMITRESCU

(Continuare în pag. 14)

FIȘE

■ În Editura agrosilvică a apărut lucrarea **Căi de creștere a eficienței economice a irigațiilor în agricultură,** de S. Gligor și V. Dobrea (București, 1969, 226 pag.). Problema producțiilor ridicate și constante pe terenurile irigate este tratată în context cu aplicarea în complex a tuturor măsurilor agrofitotehnice specifice. Irigațiile se pot considera eficiente din punct de vedere economic — spun autorii — dacă valoarea sporului de recoltă obținut pe suprafețele irigate timp de un număr de ani, depășesc cheltuielile făcute cu irigațiile, iar prețul de cost pe unitate de produs este mai scăzut decît cel în condiții de neirigare. În carte se prezintă irigațiile ca resursă principală de creștere a producției agricole, cele mai importante relații funcționale care se creează cu celelalte resurse în procesul de producție, se propune o metodologie de determinare a eficienței economice a irigațiilor și se analizează căile de creștere a acesteia.

■ Între 11—14 iunie 1969 va avea loc cea de a VII-a Consfătuire științifică a Direcției Centrale de Statistică.

Lucrările Consfătuirii se vor desfășura în următoarele secții:

Secția I — **Sistemul funcțional economic**
Secția II — **Cibernetica economică și modelarea matematică a fenomenelor și proceselor economice la nivel macro și microeconomic**
Secția III — **Prelucrarea electronică a informației**
Secția IV — **Metode și modele moderne în statistică**
Secția V — **Istoria statisticii**

La lucrările Consfătuirii și-au anunțat participarea numeroși oameni de știință, cercetători din institutele de cercetări ale Academiei, cadre didactice din învățămîntul superior, economiști, statisticieni, matematicieni, sociologi, medici și ingineri din ministere și instituții centrale, cercetători și alți specialiști care au preocupări în domeniul statisticii.

Ședința de deschidere a Consfătuirii va avea loc la 11 iunie 1969, ora 18,00 în Aula Academiei de Studii Economice iar ședințele pe secții se vor ține în localul Direcției Centrale de Statistică, str. Stavropoleos nr. 6.

■ **Sfera obslujivania pri sotialisme** (Sfera serviciilor în socialism) este titlul unei lucrări colective apărute sub redacția prof. dr. doc. E. I. Kapustin în Editura Misl), Moscova 1968, 260 pag. Printre altele, autorii lucrării scot în evidență cîteva din trăsăturile pe care le apreciază ca esențiale pentru dezvoltarea sferei neproductive în condițiile economiei sovietice: 1. creșterea într-un ritm mai intens a celor ocupați în sfera neproductivă în comparație cu producția materială; 2. schimbarea structurii celor ocupați în sfera neproductivă ca urmare a dezvoltării acelor ramuri care determină progresul social și ridicarea nivelului de trai (știința, învățămîntul, ocrotirea sănătății); 3. creșterea cheltuielilor din fondul consumului social pentru servicii, concomitent cu creșterea cheltuielilor din bugetele de familie pentru acestea; 4. dezvoltarea susținută a celor mai eficiente forme de deservire a populației și a producției (mijloace centralizate pentru deservirea cu mărfuri, primirea de comenzi de la populație, organizarea evidenței, servicii informaționale etc.).

■ **Institutul de cercetări pentru economie agrară** organizează în zilele de 11 și 12 iunie a.c., între orele 8 și 15, o **sesiune festivă de referate și comunicări științifice.** Tematica referatelor și comunicărilor este axată pe următoarele grupe principale de probleme: I. **Agricultura și dezvoltarea economiei naționale;** II. **Organizarea științifică a conducerii, producției și muncii în unitățile agricole de stat;** III. **Optimizarea activității economice a cooperativelor agricole de producție;** IV. **Modernizarea metodelor de cercetare științifică în economia agrară.**

Lucrările sesiunii vor avea loc în aula Institutului Central de Cercetări Agricole din București, Bulevardul Mărăști nr. 61.

Sînt invitați să ia parte cercetători științifici, cadre didactice, lucrători din domeniul economic și al economiei agrare.

■ Subliniind că cercetarea aplicată este azi mai necesară decît oricînd, Anatole Abragam, directorul fizicii din cadrul Comisariatului Francez pentru Energia Atomică, a declarat, cu prilejul inaugurării acceleratorului de 300 MeV, după cum ne informează **Science et avenir,** apr. 1969, că a te sprijini **numai** pe cercetarea aplicativă destinată progresului industrial ar fi, în perspectivă, o opțiune sterilizantă și chiar primejdioasă. „Tehnologiile cele mai avansate din 1969, a spus el, trăiesc astăzi pe baza conceptelor, teoriilor și rezultatelor cercetării fundamentale a anilor 30 și 40". Cuvintele lui Abragam erau adresate, se pare, ministrului francez al cercetării Robert Galley, care declarase că „...astăzi nu mai e suficient să cercetezi atît cît cercetează alții, ci să și **găsești** atît cît găsesc și alții" și să se treacă la o „politică de rezultate". A. Abragam a observat că „cercetarea fundamentală este una din formele cele mai înalte ale culturii" și a renunța la ea înseamnă să te „condamni la o stare de subdezvoltare industrială, pe care nici un efort de cercetare pur aplicativă n-ar putea-o suplini". Aceasta, cu toate că „eforturile concertate și convergente de cercetare aplicativă asupra obiectivelor tehnologice esențiale sînt astăzi mai necesare decît oricînd".

blocnotes

DECLANȘAREA ERUPȚIEI DE IDEI NOVATOARE

TEHNICA „brainstorming" sau a luării cu asalt a unei probleme prin declanșarea unei erupții de idei novatoare pornește de la o ipoteză foarte simplă: **în orice domeniu am lucra, putem face oricînd un lucru mai bine decît îl facem acum.** Pentru aceasta trebuie să găsim însă **ideea creatoare** care să spargă barierele rutinei, să deschidă fereastra spre o nouă abordare a problemei care ne preocupă, să creeze premisele unei mai bune soluționări. Asemenea idei există în stare latentă la fiecare din membrii colectivului în mijlocul căruia lucrăm, generate de experiența și observațiile personale ale fiecăruia. De obicei ele se pierd însă fără a fi fost formulate măcar de cei care le au sau, dacă sînt formulate, sînt respinse de la început ca extravagante, tocmai pentru că ies din tiparul practicii, din modul în care lucrăm în mod obișnuit.

Cazul clasic, pe care-l citează de obicei manualele de „brainstorming", este al aparatului de radio. În 1915 transmisiunile radiofonice erau folosite numai pentru comunicații oficiale sau între unele întreprinderi. Unui neînsemnat salariat din serviciul comercial al întreprinderii americane „Societatea de telegrafie fără fir Marconi" i-a venit totuși ideea folosirii transmisiunilor radiofonice pentru public. El și-a sistematizat ideea într-un memoriu de trei pagini care conținea însă un întreg program: construirea unor emițătoare care să transmită muzică, informații sportive, să relateze despre evenimente importante sau diferite reclame; construirea unor „cutii de muzică radio" care să recepționeze aceste emisii și pe care locuitorii orașului sau fermierii din vecinătate să-l poată așeza pe masă în sufragerie; construirea unor antene care să înlesnească recepționarea emisiilor în „cutiile de muzică" și editarea unei reviste care să indice toate programele muzicale sau conferințele ce vor fi emise în cursul lunii următoare de emițătoarele din diferite orașe. Ajuns la conducerea societății, memoriul a fost considerat drept fantezist și aruncat într-un sertar.

Ridiculizat, autorul ideii „cutia de muzică radio" și-a păstrat totuși o copie a memoriului pe care, după trecerea mai multor ani, a prezentat-o unei alte societăți înființată între timp. În trei ani, aceasta a realizat o cifră de afaceri de 83 de milioane de dolari față de 75 de milioane cît evaluase inițial autorul memoriului respins în 1915.

Tehnica „brainstorming" este în fond tehnica promovării imaginației constructive. O dublă constatare stă la baza acestei tehnici. Prima constatare: oricît de ingenioase ar fi ideile individuale, numai în colectiv ele se stimulează reciproc sau declanșează altele, aparent fără legătură cu cele dintîi, transformîndu-se pînă la urmă într-o erupție care asediază din diferite unghiuri problema pusă spre soluționare. A doua constatare: o asemenea erupție nu se realizează în ședințele de lucru obișnuite în orice colectiv, în care participanții pot fi inhibați de teama de a nu fi contraziși de alți participanți, de simpla prezență a superiorilor lor sau de grija de a nu-i contraria ori indispune pe aceștia ș.a.m.d.

Creatorul tehnicii de „brainstorming", Alex. Osborn, și cei care i-au dezvoltat, completat și popularizat concepția — William Pleuthner, I. Donald Phillips, Ch. Clark și alții, au urmărit deci descoperirea **cadrului colectiv optim** pentru declanșarea și stimularea ideilor novatoare. S-a perfecționat astfel o întreagă tehnică privind pregătirea ședinței de „brainstorming", alegerea participanților, invitarea lor, stabilirea „timpului limită" — care variază între 20 de minute și, în cazuri cu totul deosebite, maximum 60 de minute —, alegerea locului ședinței care să elibereze pe participanți de orice inhibiție, desfășurarea discuției, înregistrarea ideilor formulate, etc. Observații psihologice interesante în cursul experiențelor făcute au dus chiar la liste de fraze prohibite de tipul „n-am făcut niciodată pînă acum așa ceva", „nu va merge", „n-avem timp", „nu e prevăzut în buget", „asta o putem discuta altădată" și altele din aceeași categorie, pe care conducătorul ședinței este obligat să le întrerupă brusc cu clopoțelul, ca și liste de așa numite „expresii autodestructive" de felul: „poate nu se poate realiza, dar...", „poate greșesc, totuși...", „deși ar trebui gîndit mai serios, cred..."

Potrivit lui Osborn, esențială pentru orice ședință de „asalt de idei" este respectarea a patru reguli:

1. **Excluderea aprecierii critice.** Analiza critică a ideilor formulate trebuie lăsată pentru mai tîrziu, după ședință.
2. **Imaginația liberă este binevenită.** Cu cît ideile sînt mai neobișnuite, cu atît mai bine. Este mai ușor să le aduci la realitate decît să le găsești.
3. **Cantitatea este cerută.** Cu cît numărul ideilor emise este mai mare, cu atît crește posibilitatea de a descoperi printre ele pe cele bune.
4. **Combinarea și ameliorarea sînt căutate.** În afara ideilor proprii, participanții trebuie stimulați pentru a dezvolta ideile altora sau pentru a combina două sau mai multe idei emise într-una nouă.

Întreaga filozofie a ședinței de „brainstorming" este sintetizată în năzuința de a se transforma într-un generator de idei noi. Pragmatic și utilitarist, Osborn considera că oricît ar fi de valoroase ideile emise într-o asemenea ședință, ele devin absolut inutile dacă cele bune nu sînt puse ulterior în aplicare.

Tehnica ședinței propriu-zise este dublată ca atare de o tehnică nu mai puțin amănunțită privind sistematizarea și analiza ideilor emise, trierea lor în funcție de diferite criterii, selectarea celor realizabile și sintetizarea lor în propuneri concrete prezentate conducerii întreprinderii, informarea participanților asupra efectelor practice ale ședinței, ș.a.m.d.

Din 1939, cînd a fost elaborată în liniile sale generale, tehnica „asaltului de idei" și-a găsit în Statele Unite aplicare în sferele cele mai diverse de activitate și în soluționarea celor mai diferite probleme: scoaterea dintr-un impas economic a unei întreprinderi industriale sau lărgirea vînzărilor unui magazin, ameliorarea tirajului unui ziar sau perfecționarea organizării într-un institut de învățămînt ori de cercetare. Din miile de cazuri citate, aș reține unul periferic, dar simptomatic pentru aria largă de aplicare. Într-o localitate rurală din Statele Unite nu se putea obține construcția unei școli deoarece organele locale considerau că investiția depășește resursele comunei. A fost convocată o ședință de „brainstorming" cu participarea părinților elevilor pentru a găsi modalitățile optime de creare a unei stări de opinie favorabile acestei inițiative: din 108 idei emise, 37 au fost reținute și și-au dovedit eficiența în schimbarea opticii locale privind construcția. O altă ședință cu o serie de specialiști a declanșat 27 de idei de economii posibile, din care nouă s-au dovedit apte a reduce costul construcției fără sacrificii importante în dimensiunea și calitatea școlii. Și construcția a fost astfel ridicată.

Bineînțeles, rezultatele posibil de obținut prin intermediul acestei tehnici au dus treptat la comercializarea ei; în Statele Unite au apărut instituții care au ca obiect de activitate organizarea de „brainstorming-uri" și specialiști în organizarea unor asemenea ședințe, cu toate exagerările și deformările pe care le implică o atare comercializare. Redusă la elementele ei raționale, esențiale, metoda a fost experimentată în 1966—1967 de un colectiv restrîns din Institutul de cercetări economice al Academiei și în cîteva întreprinderi de la noi, dovedindu-și eficacitatea.

Ceea ce nu este de mirare deoarece în ceea ce are esențial, tehnica „asaltului de idei" se întemeiază pe posibilitatea perfecționării continue a oricărei activități, pe încrederea în capacitatea creatoare a omului și pe funcția efortului colectiv de stimulator al acestei capacități.

Costin MURGESCU

ATITUDINEA MORALĂ

(Urmare din pag. 12)

Dar pe baza acestor considerente nu se poate — și nici nu e necesar, credem — să se creeze un nou termen, acela de stimulare materială și de a diminua în acest fel conținutul cointeresării materiale deoarece: a) acolo unde, de pildă, condițiile de muncă nu sînt luate în considerare în măsură suficientă sau altele de loc, apare o insuficientă cointeresare materială, munca grea slăbește capacitatea de muncă a individului, conduce la o creștere lentă a productivității; acest fapt are, subliniem, **o influență directă asupra cîștigului chiar dacă condițiile menționate nu sînt incluse inițial în tarifele de salarizare, în sporuri, prime** etc. Sub acest aspect păstrăm rezerve în legătură cu afirmația contrară a autorului (pag. 27); b) sistemul de salarizare și normare, în ansamblul său, într-o formă sau alta se bazează tocmai pe considerarea condițiilor de muncă și a conținutului muncii. Acestea două constituie elemente de bază ale stabilirii complexității muncii și, prin aceasta, ale determinării salariilor tarifare. În al doilea rînd, condițiile grele sînt compensate prin sistemul de sporuri corespunzătoare. În fine, în al treilea rînd, normarea muncii ia în seamă condițiile de muncă și conținutul muncii.

Este adevărat că nici acestea nu ajung să reflecte factorii diverși în totalitatea lor, fie datorită metodelor imperfecte utilizate, fie datorită unui subiectivism care se manifestă adeseori, mai ales în normare. Dar de la această situație reală **nu putem crede totuși că se poate ajunge la scoaterea completă a condițiilor de muncă din conceptul de cointeresare materială, la atribuirea unui caracter pur pecuniar acestuia, din moment ce tocmai sistemul de salarizare și normare se întemeiază pe acești factori** (condițiile de muncă și conținutul muncii).

NU CONTESTĂM cu nimic faptul că acești factori își pot exercita direct, nemijlocit acțiunea lor asupra atitudinii morale, ceea ce trebuie să facă obiectul cercetărilor sociologice, însă aceasta nu credem că este un motiv pentru a aborda condițiile de muncă, conținutul muncii ca factori distincți, izolați de cointeresarea materială, așa cum se recurge în lucrare. Menționăm aici și faptul că în capitolele ulterioare se mai extrage din conținutul conceptului de cointeresare și un alt factor, **creșterea categoriei de încadrare**, care de asemenea își găsește reflectarea directă în primul rînd în nivelul salariului tarifar. Iată așadar **unul** din motivele pentru care nu împărtășim punctul de vedere exprimat în carte și credem că sociologii menționați în carte în mod critic procedează bine cînd dau cointeresării materiale accepțiunea sa complexă, incluzînd pe lîngă salariu și prime, conținutul muncii și condițiile de muncă. Ceea ce este cred discutabil la sociologii menționați — și cu aceasta sîntem de acord cu autorul cărții de față — este teza lor potrivit căreia în socialism conținutul muncii trece pe primul loc în cointeresarea materială, în timp ce cîștigul ocupă locul al doilea.

În sfîrșit, un al **doilea** motiv care ne determină să nu fim de acord cu această despărțire, arbitrară după părerea noastră, a conținutului cointeresării materiale, rezidă în posibilitatea de supra sau subevaluare a unora din factorii menționați. De altfel, subliniem acest lucru pentru că în lucrare (vezi pag. 62—68) se construiește **un indice global de stimulare** prin evaluarea componentelor „stimulării materiale", prilej cu care **se acordă punctaje egale** fiecăruia din componente.

Evaluarea nediferențiată a factorilor, atribuirea de „scoruri" egale nu ține seama de intensitatea unora dintre ei și poate afecta în oarecare măsură unele din concluziile cercetărilor.

Desigur, alături de aspectele la care ne-am referit, s-ar mai cere studiate cu atenție și alte probleme ca, de pildă, aceea referitoare la muncitorii din categoriile superioare de calificare pentru care locul principal în atitudinea față de muncă îl ocupă stimularea morală. De aici s-ar putea desprinde ideea că numai pentru aceste cadre cointeresarea materială ar acționa satisfăcător. Or, se știe că deficiențele vechiului sistem de salarizare priveau nu numai muncitorii din categoriile inferioare.

În încheiere, subliniind că sugestiile sau unele observații făcute de noi nu afectează valoarea incontestabilă a cărții, am dori să subliniem contribuția deosebită a lucrării analizate la elucidarea multor probleme sociologice ale cointeresării materiale.

ELEMENTE PENTRU O ISTORIE A CONTABILITĂȚII

(Urmare din pag. 12)

facturi și de așezăminte de binefaceri. Senatul din Veneția recunoaște încă din **1523** necesitatea unui „inspector de contabilitate" al tuturor oficiilor republicii. La Florența, Gonfaloniere Pier Soderini prezintă în 1510 o dare de seamă asupra gestiunii sale de 8 ani, rezultînd din contabilitatea ținută de el, în partidă dublă. Banca „Tavola di Palermo" poseda la finele anului **1558** o organizare contabilă perfectă, cu ajutorul căreia întocmea dări de seamă exacte la finele fiecărui an.

Mult mai tîrziu sînt semnalate apariția altor lucrări de contabilitate. Astfel în 1636 apare la Palermo o lucrare de contabilitate dublă **Trattato del modo di tenere il libro doppio domestico** de iezuitul Flori, iar, în 1681 o altă lucrare de Andrea Zambellii, cu titlul **Il Ragionato ossia trattato della scrittura universale.**

Printr-un decret din 1742, senatul din Milano recunoaște că profesia de „contabil" era foarte utilă, atît intereselor publice, cît și celor particulare, și dispune înființarea unui colegiu al contabililor din Milano. Colegiul contabililor din Veneția a fost recunoscut ca primul organism administrativ al republicii, iar guvernul republicii venețiene a fost primul în Europa care a publicat un **Bilancio Generale della Stato** (Bilanț general al Statului).

După 1755 apar și alte lucrări de autori italieni, ca **Trattato del modo di tenere la Scrittura dei Mercanti a partita doppia** de Pietro Paolo Scali din Livorno, la 1774, **Pratica della Scrittura doppia economica** de milanezul Carlo Giuseppe Vergani, iar în 1790 **Trattato teoretico pratico della vera Scrittura doppia** de ing. Giuseppe Forni, membru al colegiului contabililor din Milano.

După exemplul dat de italieni apare în Olanda o lucrare a prof. Simon Stevin cu titlul „Hypomnemata Matematica" publicată între 1605—1608, ca supliment al unor lecții date. El este cel care a propus pentru prima oară ca registrele contabile să fie închise periodic și anual, iar nu o dată, la lichidarea patrimoniului.

În Franța apare abia în 1795 o lucrare a lui Edmond de Granges **La tenue des livres rendue facile,** prin care autorul caută să popularizeze regula fundamentală: „conturile se debitează cu ceea ce primesc, și se creditează cu ceea ce dau", regulă ce exprimă fenomenele și relațiile economice.

Despre forma de contabilitate „Kameralistă" care s-a dezvoltat în aceeași epocă, în special în țările germanice, avem apărută la Viena în 1772 lucrarea lui Mathias Puechberg **Einleitung zu einem verbesserten Kammeral Rechnungsfusse auf die Verwaltung einer Kammeral-Wirtschaft eingewandt,** cu aplicație în special la contabilitatea publică, a statului și a comunelor.

În secolele al XVIII-lea și al XIX-lea lucrările și publicațiile contabile s-au înmulțit și îmbunătățit simțitor. Ele sînt cunoscute și nu insistăm asupra lor. Menționăm numai cîteva nume de reținut ca: Filip Parametler, Giovanni Rossi, Fabio Besta, prof. Giovanni Massa.

Giusepe Cerboni a organizat contabilitatea generală a statului în Italia, legiferînd-o în 1869. El este considerat creator al metodei contabile **logismografice,** introdusă mai tîrziu aproape în toate statele europene sub numele de „contabilitate publică".

FABRICA DE OSII

ȘI BOGHIURI-BALȘ

str. Nicolae Bălcescu, nr. 12

angajează ingineri și tehnicieni metalurgiști, T.C.M., electroniști, economiști pentru funcțiile de șef serviciu, șef secție, ingineri principali, maiștri principali, tehnicieni I.

Angajaților li se oferă condiții de specializare.

Informații suplimentare: în scris — pe adresa fabricii sau la telefonul 26 Balș.

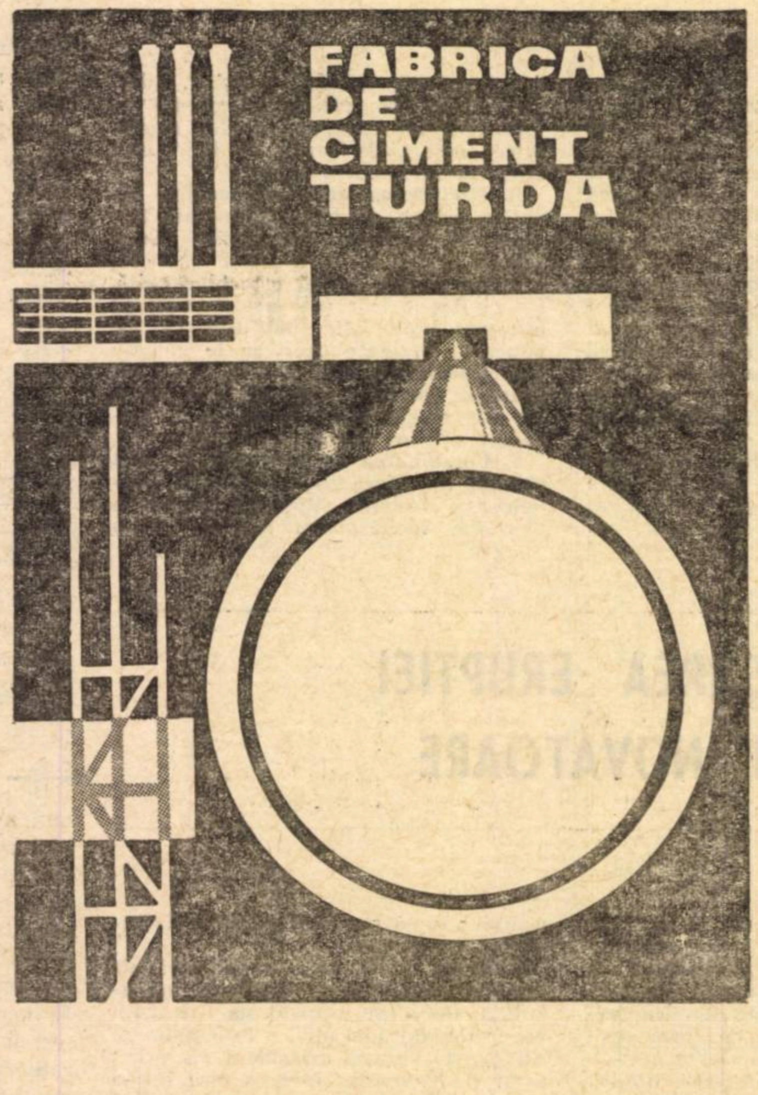

produce și livrează pe bază de repartiție:

Ciment R.I.M. (rezistențe inițiale mari);
Ciment B.s.s.;
Ciment P. 400 și P. 500;
Ciment Pz 400;
Ciment M 400;
Ciment F. 300;

Var industrial și de construcții;
Ipsos special și de modelaj;
Cărămizi refractare de șamotă și cromomagnezitice;
Calcar pentru industria chimică și siderurgică.

Telefon 13 65—13 66. Adresa telegrafică: CIMENTUL TURDA

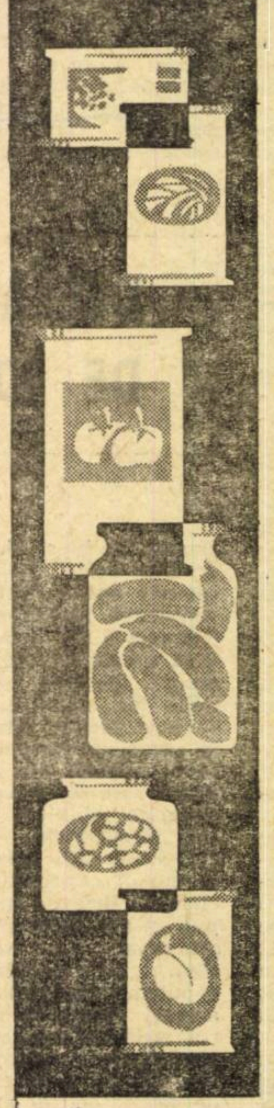

VĂ PUNE LA DISPOZIȚIE UN BOGAT SORTIMENT DE PREPARATE:

- Conserve din carne de vită în suc propriu, carne de porc în suc propriu, cu mazăre, cu fasole păstăi, cu fasole boabe și costiță cu fasole.
- Conserve de legume: mazăre, fasole, dovlecei în saramură, și cu orez, ghiveci în bulion și în ulei, roșii în bulion și în ulei, vinete în bulion, împănate și tocate, suc de roșii, mazăre în sos tomat, fasole în ulei, zacuscă, tocană de legume.
- Salată de toamnă, sfeclă roșie, și gospodărească, castraveți și gogoșari în oțet, ardei umpluți cu varză, pickles în sos de muștar, ardei iuți la borcane.
- Compot de cireșe, vișine, caise, pere, mere, struguri, prune, gutui și din fructe asortate. Dulceață de vișine, cireșe, caise, gutui, struguri, nuci.
- Gem de cireșe, vișine, caise, gutui. Mere rase pentru plăcintă.

Conservele păstrează gustul legumelor și fructelor proaspete și totodată proprietățile lor nutritive.

LEGISLAȚIA, TARIFELE VAMALE ȘI DEZVOLTAREA INDUSTRIEI ÎN PERIOADA INTERBELICĂ

LUPTA DINTRE ADEPȚII liberalismului și ai protecționismului a continuat și în perioada dintre cele două războaie mondiale *). Și trebuie arătat că protecționismul industrial a continuat să constituie una din preocupările constante ale cercurilor guvernante. Aceasta cu atît mai mult cu cît dezvoltarea unei industrii naționale era impusă pe de o parte, de necesitatea consolidării unității statului român, pentru asigurarea independenței sale politice, iar pe de altă parte, de o anumită presiune a suprapopulației ca urmare a accentuării procesului de ruinare și pauperizare a micilor producători de la sate.

Politica protecționistă susținută de statul român nu a fost un fenomen local ci s-a înscris în politica economică dominantă existentă atunci pe plan mondial, începînd cu statele mari, puternic dezvoltate din punct de vedere industrial, cum erau S.U.A., Anglia și Franța și terminînd cu țările mici ca Elveția, Bulgaria ș.a.

Protecționismul industrial din România între cele două războaie mondiale nu se prezintă ca o politică de apărare numai a intereselor burgheziei industriale. Deși pozițiile economice și politice ale acesteia erau cu mult mai puternice decît în perioadele precedente, în viața țării un rol însemnat îl aveau marii proprietari de pămînt. Structura economică și socială, schimbările care au survenit în cadrul acesteia și-au pus amprenta și asupra politicii economice. Tocmai de aceea principala caracteristică a protecționismului a constituit-o îmbinarea intereselor burgheziei industriale cu ale marilor proprietari funciari, prezentînd grade deosebite de avantajare a unora sau altora sau a unor cercuri din cadrul lor, în funcție de partidul care se află la conducerea statului. În timpul guvernării liberale, după primul război mondial pînă la sfîrșitul anului 1928 cu unele întreruperi și apoi din decembrie 1933 și pînă în noiembrie 1937, politica protecționistă exprima în special, interesele marii burghezii industriale și financiare fără a nesocoti interesele celorlalte categorii de mari proprietari. Totodată, ea reflecta tendința guvernelor liberale de limitare a pătrunderii capitalului străin pe piața internă și de avantajare evidentă a capitalului autohton deținut de marea burghezie, tendință care și-a găsit expresia în deviza „prin noi înșine".

Venirea Partidului Național Țărănesc la putere în 1928 și guvernarea sa pînă la sfîrșitul anului 1933 avea să aducă unele modificări în orientarea politicii economice. Fiind exponentul înainte de toate al unor cercuri industriale, comerciale, moșierești și al chiaburimii, P.N.Ț. a menținut politica protecționistă, adaptînd-o însă intereselor cercurilor și categoriilor sociale pe care le reprezenta. În același timp, întrucît pe plan extern se bucura de sprijinul capitalului străin față de care era strîns legat, P.N.Ț. a promovat un astfel de protecționism care a ținut seama și de interesele acestuia, ceea ce corespundea spiritului politicii sale, a „porților deschise".

ÎN PERIOADA la care ne referim principalele mijloace de realizare a protecționismului industrial au fost legea de încurajare a industriei naționale din februarie 1912, politica vamală, unele măsuri noi legislative și administrative și finanțarea întreprinderilor de către stat, Banca Națională, marile bănci comerciale și instituțiile specializate în creditul industrial.

Reglementînd măsurile oficiale de încurajare a industriei, legea din 1912 a suferit pe parcursul aplicării sale unele modificări dintre care mai importante au fost cele din 1921 și 1936. Astfel, prin legea din 10 septembrie 1921 articolul 4 care excludea fabricile de zahăr de la avantajele ei a fost suspendat și înlocuit cu altul conform căruia fabricile respective beneficiau de aceste avantaje. În noiembrie 1936, în dorința de a crea capitalului autohton o poziție privilegiată în raport cu cel străin, guvernul a adus noi modificări legii din 1912.

Măsurile de încurajare a industriei prevăzute în legea din 1912 al cărui termen de aplicare a fost prelungit pînă în 1942, nu puteau prin ele înseși să pună la adăpost industria națională de concurență străină cu toate că în comparație cu perioada anterioară anului 1900 ea făcuse serioși pași înainte.

Ca urmare, statul român a trebuit să promoveze o politică vamală care, să servească apărării și dezvoltării industriei naționale. Imediat după război, în România, ca și în alte țări de altfel, regimul vamal nu mai corespundea situației existente. În condițiile unei industrii mai diversificate decît în vechiul Regat, a instabilității și deprecierii monetare, tariful vamal Costinescu era depășit. El nu mai era în stare să protejeze industria din cauza devalorizării leului ; în plus, el afecta și interesele statului deoarece din punct de vedere fiscal veniturile care le aducea jucau un rol minor în eforturile guvernului pentru echilibrarea bugetului.

În această situație, în iunie 1921, a fost adoptat tariful N. Titulescu, după numele ministrului de atunci al finanțelor. Acest tarif nu prezenta schimbări față de cel precedent iar taxele vamale erau astfel stabilite încît să apere industria națională de concurența străină. Totodată, s-a avut în vedere ca aceste taxe să nu fie prea ridicate pentru a nu stimula o creștere puternică a prețurilor produselor industriale, fapt care ar fi influențat negativ procesul refacerii economice și starea de spirit a maselor populare profund nemulțumite din cauza condițiilor grele de viață.

Prin taxele pe care le fixa, tariful din 1921 urmărea să înlesnească importul de materii prime, mașini, instalații și unelte, legate de refacerea economică a țării și să stînjenească pătrunderea acelor produse care puteau fi fabricate în țară.

SPORIREA TAXELOR de import prin tariful din 1921 nu a putut să asigure industriei naționale o protecție de durată, accentuarea procesului inflaționist ducînd într-o perioadă relativ scurtă la anularea efectelor sale. Din această cauză, în urma deselor proteste ale burgheziei mari industriale, în iulie 1924, guvernul liberal a adoptat un alt tarif.

Pentru a veni mai mult în sprijinul burgheziei și a asigura o oarecare stabilitate în politica vamală, tariful din 1924 prevedea că taxele se percep în lei aur, iar încasarea lor se face în lei hîrtie pe baza unui anumit raport. În primele trei luni de aplicare a tarifului acest raport era de 1 leu aur — 30 lei hîrtie, dar după această dată se schimba la fiecare trei luni în funcție de deprecierea leului.

Tariful vamal din iulie 1924 era minimal și se aplica tuturor acelor țări care la rîndul lor aplicau mărfurilor românești același tarif și clauza națiunii celei mai favorizate. Pentru celelalte țări, taxele vamale erau de 3 ori mai mari decît în primul caz.

În ceea ce privește protecția pe care o acorda industriei aceasta se referea în principal la ramurile care foloseau în întregime sau în cea mai mare parte materii prime indigene, dar care nu erau suficient consolidate, ca de exemplu : industria pielăriei, a hîrtiei, a sticlei, textilă (parțial) ș.a. Pentru aceste industrii, taxele de import erau de 15—20% față de valoarea mărfurilor. La majoritatea produselor importate tariful avea un pronunțat caracter fiscal, taxele reprezentînd 5—10%.

În martie 1926, tariful vamal din 1924 este modificat. La insistențele industriașilor din ramurile metalurgică și textilă, ramuri ale căror structuri și game de produse erau mult schimbate față de cele dinaintea războiului, guvernul liberal a trebuit să pună de acord nomenclatorul tarifului cu situația reală din ramurile respective. Astfel, au mai fost adăugate încă 354 noi articole care se refereau la industia metalurgică și textilă. Concomitent cu aceasta, taxele vamale la articole metalurgice și textile au fost sporite cu 50% pînă la 100%.

Mai tîrziu se procedează mai întîi la o scădere a taxelor vamale la produsele textile și metalurgice considerate exagerate, pentru ca în aprilie 1927 să fie adoptat noul tarif vamal, tariful Manoilescu. Prin acest tarif s-a căutat ca articolele vamale cuprinse în el să corespundă structurii industriale a României de după război. Tariful prezenta o nomenclatură schimbată față de cel precedent, el fiind minimal și general. Pentru țările care nu aplicau statului român tariful minimal și clauza națiunii celei mai favorizate se aplica tariful general ale cărei taxe erau cu 50% superioare celor din tariful minimal.

Taxele percepute de tariful vamal din 1927 variau între 1—30% din valoarea produselor, în funcție de importanța acestora pentru economia națională și de măsura în care se fabricau în țară și satisfăceau necesitățile pieței interne.

Venirea Partidului Național Țărănesc la conducerea țării la sfîrșitul anului 1928 avea să atragă după sine schimbări în politica vamală. La 1 august 1929, guvernul a adoptat un tarif vamal nou a cărei protecție medie era sub nivelul celei din 1927. În același timp, protecția vamală acordată de acest tarif favoriza în primul rînd industriile care prelucrau materiile prime agricole, urmate de cele care foloseau materiile prime ale subsolului, fără a neglija însă și celelalte industrii.

Izbucnirea crizei economice mondiale de supraproducție din 1929/33, a generat complicații inevitabile și în materie de politică vamală. După declanșarea crizei, tariful vamal din 1929, nu mai putea să să asigure industriei o protecție corespunzătoare condițiilor impuse de conjunctura pieței internaționale. Menținînd totuși acest tarif de tip general și minimal pînă după izbucnirea celui de-al doilea război mondial, statul a luate unele măsuri suplimentare de sporire a protecției vamale cum au fost introducerea în iunie 1933 a taxelor de contigentare și a taxei de 12% ad-valorem din decembrie 1935. Totodată, prin alte măsuri administrative o parte a marii burghezii industriale a beneficiat de însemnate înlesniri, ceea ce s-a răsfrînt pozitiv asupra procesului general al industrializării capitaliste.

ANUL 1936 a adăugat politicii protecționiste o nouă lege. Pentru a crea burgheziei industriale posibilități inexistente pînă atunci de realizare a unor afaceri extrem de rentabile și a limita tot mai mult dependența economică a României față de piața occidentală, la 1 august a fost votat „Decretul-lege pentru înființarea de fabrici pentru produse nefabricate în țară". În baza acestui decret, întreprinderile industriale care aveau o importanță mai mare pentru economia națională beneficiau de principalele avantaje ale legii pentru încurajarea industriei naționale din 1912. În plus, decretul mai prevedea că pentru o perioadă de 16 luni, cu posibilități de prelungire pînă la 36 de luni de la data recunoașterii întreprinderii, se interzicea importul de mașini destinate vreunei întreprinderi similare celei recunoscute. În acest fel, burghezia proprietară a întreprinderilor respective căpăta un veritabil monopol de producție fapt care îi asigura profituri din cele mai mari.

La scurt timp după publicarea acestui decret, în industria României au apărut întreprinderi de mare importanță economică printre care acelea care produceau aparate de optică și mecanisme de precizie, aparate și instrumente de bord și busole de navigație, piese de avion obținute prin forjare și tratament termic, tuburi de oțel, cabluri electrice, anvelope și camere pentru automobile și motociclete etc.

În anul 1937 politica protecționistă se extinde și mai mult prin votarea unui șir de legi.

Ceea ce reține atenția din cercetarea acestora este faptul că cele mai multe creau avantaje unui cerc mult mai larg de beneficiari printre care și unor organizații de proprietari sau instituții și erau legate direct de agricultură care forma de fapt obiectul principal al protecției.

Concomitent cu măsurile legislative care veneau să încurajeze anumite întreprinderi, marea industrie în general a fost susținută prin finanțare de către stat, acolo unde acesta era interesat, și de către instituțiile de credit dintre care B.N.R., marile bănci, Institutul Național de Credit Industrial înființat în 1923 și Institutul Național de Credit Aurifer și Metalifer, creat în 1937, au jucat un prim rol.

CA URMARE a întregului complex de factori care au acționat în această perioadă, între care trebuie menționate și măsurile de susținere, industria a înregistrat unele rezultate ce nu pot fi trecute cu vederea. Creșterea forței motrice folosită de marea industrie prelucrătoare încurajată de stat de la 392 mii C.P. în 1923 la 473 mii C.P. în 1928 și 747 mii C.P. în 1938 ca și a valorii producției de la 31 miliarde lei stabilizați la 61 miliarde lei și apoi la 87 miliarde lei în aceiași ani sînt o dovadă grăitoare a progreselor realizate de industria țării noastre în acest timp.

Avantajînd însă în proporții diferite ramurile și subramurile industriale și-n cadrul acestora anumite grupe de întreprinderi, politica protecționistă a constituit totodată unul din factorii care a contribuit la accentuarea inegalei dezvoltări a acestora.

Ca urmare a protecției pieței interne, marea burghezie a reușit să obțină, pe seama consumatorilor, profituri ridicate, și să sporească acumularea capitalului. Prin îngrădirea posibilităților de concurență a industriei naționale de către capitalul străin, politica protecționistă a permis burgheziei industriale să fixeze la produsele sale prețuri de desfacere cu mult superioare celor de cost și celor de pe piața mondială contribuind alături de alți factori la scumpirea produselor și reducerea consumului maselor populare. Aceasta arată limitele de clasă ale înseși politicii protecționiste din această perioadă.

dr. Tudor PAUL

*) Referitor la lupta dintre adepții liberului schimb și ai protecționismului din a doua jumătate a sec. al XIX-lea și începutul sec. al XX-lea vezi „Viața economică" nr. 9 și 16/1969.

ANOTIMPURI ȘI SCADENȚE ÎN ANGLIA

LA APROPIATA încheiere a primăverii, preocupările economice în Anglia gravitează în jurul unor probleme nu tocmai noi. Înainte de toate, actualitatea internă e chinuită de creșterea neîntreruptă a costului vieții. Viața nu poate fi în același timp scumpă omului și la propriu și la figurat. Discuțiile publicului in agora, polemicile economiștilor de școli deosebite — în presă, oficii sau la catedre — prelegerile persoanelor din administrație, vădesc în pragul solstițiului de vară, a anotimpului fierbinte care va începe în curînd, o temperatură de altă sursă. „Viitorul nostru, îi avertiza zilele trecute pe englezi Sir Leslie O'Brien, guvernatorul Băncii Angliei, depinde în mare măsură de reducerea consumului individual sau public, ori de amîndouă". După opinia guvernatorului, cauzele dificultăților rezidă în faptul că națiunea a consumat în mod consistent o producție care ar fi trebuit să fie disponibilă la export.

Pornind de la premisa că singura cale de urmat în condițiile actuale este o activare a „politicii veniturilor", unii comentatori amintesc că anul trecut consumul întrecuse rata anticipată de guvern și consideră că prețurile nu urcaseră în măsură suficientă înaintea devalorizării din noiembrie. Fapt este că indicele de creștere a prețurilor a fost stimulat în mod energic în noiembrie, iar dacă în cele douăsprezece luni dinainte el era de aproximativ 5%, din mijlocul lui noiembrie și pînă în aprilie anul acesta, creșterea, care a fost de 4%, anunță pe întregul an, potrivit estimațiunilor, o rată de 10%. Indicele creșterii masive a prețurilor cu amănuntul, este atribuit urcării cu 10% a costului legumelor și fructelor. Timpul nefavorabil a fost invocat, dar se atrage totuși atenția asupra semnelor premergătoare care anunță o creștere a prețurilor nu numai în domeniul acesta ci pe fronturi mult mai largi.

Majorarea prețurilor va duce, după cum se crede, la cereri de majorare a salariilor. De asemenea se apreciază că noi restricții în domeniul creditelor ar putea duce la diminuarea fondurilor de investiții. Chiar ministrul finanțelor a recunoscut, în prezentarea bugetului, că în condițiile date, lucrul este inevitabil.

DEOSEBIT de ideile emise de către unii membri ai Parlamentului, Ministerul de Finanțe englez a elaborat și el propuneri în legătură cu controlul asupra cheltuielilor publice, deoarece în discuțiile ce au loc este acuzat faptul că acestea cresc și ele în mod accelerat. Unii susțin că în cadrul sistemului actual nu există o posibilitate reală de a supraveghea creșterea cheltuielilor. Nu sîntem departe de punctul, glăsuiește un editorialist de la „Financial Times", cînd va deveni imposibil să facem față cheltuielilor în creștere prin creșterea impozitelor.

Diferiți economiști susțin necesitatea aprecierii din timp a cheltuielilor și au făcut propuneri interesante, care se deosebesc de metodele de plan, dar care nu par să fie foarte străine de ele. Studii anticipate în acest domeniu au mai fost făcute și publicate uneori în trecut, dar în Camera Comunelor bugetul cheltuielilor a fost mereu examinat numai sub raportul prevederilor pe un singur an. Se propune, între altele, ca în fiecare toamnă să fie dată publicității o Carte Albă, care să cuprindă estimații cu privire la cheltuieli (și venituri), asupra anului precedent și asupra următorilor cinci ani. Schimbări de ordin major nu vor putea fi operate decît abia în al treilea an, iar cifrele pentru anul al patrulea și al cincilea vor reprezenta doar o proiectare a ceea ce este probabil să se întîmple dacă politica rămîne nemodificată. În acest fel se speră că parlamentul și publicul vor fi în măsură să dezbată problema majorării sau reducerii cheltuielilor, pe capitole, înainte și nu după ce deciziile au fost luate.

Există și o opoziție față de aceste propuneri, unii socotind că vor exista greutăți în serviciile publice și că nu vor ajunge contabilii care să pregătească cifrele. „Financial Times" este de părere că obiecția cea mai convingătoare este aceea că va fi extrem de dificil să se opereze o schimbare care merge „împotriva tradiției de control centralizat și de vagă răspundere individuală pentru rezultate".

David Howell, deputat în Camera Comunelor și membru al unui comitet pentru „procedură" scrie în revista „Moorgate and Wall Street": „Noi avem un control care cercetează dacă banii votați de parlament au fost cheltuiți; nu există însă un control spre a se vedea dacă banii ar fi trebuit într-adevăr să fie cheltuiți".

În privința cheltuielilor interne Howell s-a referit la supraîncărcarea cu personal a departamentelor guvernamentale centrale ca și la cele ale autorităților locale.

DESPRE uriașa creștere a cheltuielilor guvernamentale externe, a vorbit la aceeași conferință recentă O'Brien, guvernatorul Băncii Angliei. El s-a referit în special la cele militare și de „ajutor extern" care au crescut pe an, în decada anilor 1960, față de decada anilor 1950, cu 250 milioane lire. Miezul problemelor noastre economice, a spus O'Brien, constă în faptul că în decada anilor 1950, Anglia a avut un surplus anual mediu, în balanța externă de plăți, de aproximativ 100 milioane de lire și că în anii 1960, dimpotrivă, a avut un deficit anual de 150 milioane de lire.

Creșterea deficitului comercial reprezintă nodul central. Ziarele anunță că de la 52 milioane de lire în luna martie, el s-a urcat la 59 milioane în aprilie. Nu s-a vîndut destul în străinătate, se subliniază, pentru ca să fie balansate conturile externe. Sînt în curs tratative cu Fondul Monetar Internațional, pentru un nou împrumut în valoare de un miliard de dolari, destinat să permită Angliei a-și consolida datoria externă. Cu alte cuvinte s-a solicitat acordarea unor noi scadențe. La 23 mai trezoreria Angliei a rambursat F.M.I.-ului 200 milioane de dolari și 9 milioane Elveției. Este vorba de împrumutul ce i s-a acordat în 1965 pentru a împiedica lira să se prăbușească. Sumele rambursate reprezintă cea de a 4-a tranșă din totalul în valoare de 1,4 miliarde de dolari al împrumutului. Îi mai rămîne Angliei să plătească, pînă în mai 1970, patru rate trimestriale a cîte 200 milioane de dolari fiecare. Rambursarea efectuată, acum, urmează, cum se înțelege, a fi compensată în zilele sau săptămînile următoare, printr-un nou împrumut, de valoare echivalentă. În termenii tratativelor cu F.M.I.-ul, la fiecare scadență, Angliei i se va deschide, concomitent cu rambursarea efectuată, un nou credit de 200 milioane de dolari.

Însă deputații de aripă stîngă ai partidului laburist, ca de altfel și cei de aripă dreaptă ai partidului conservator, își exprimă îngrijorarea în legătură cu angajamentele pe care guvernul ar fi obligat să le ia față de F.M.I. Noi măsuri deflaționiste cerute Angliei de către Fondul Monetar, ar putea accentua în țară nemulțumirile. Se atrage atenția asupra unei clauze reclamate de F.M.I. prin care să se prevadă suspendarea automată a creditelor în cazul în care nu vor fi luate măsuri draconice pentru curmarea inflației.

Cercurile oficiale, dau asigurări că în „scrisoarea de intenții", pe care guvernul urmează să o adreseze F.M.I.-ului, nu vor exista decît promisiuni de ordin general, cu privire la o „politică financiară prudentă", fără angajamente de restrîngere a creditelor și de majorare a impozitelor. Exigențele F.M.I.-ului sînt însă greu eludabile. Orice țară membră care se află în criză de rezerve, și apelează la împrumuturi, este ținută să urmeze indicațiile de politică economică-financiară ale Fondului Monetar. Fără condiții o țară își poate retrage doar echivalentul contribuției în aur pe care a depus-o la F.M.I., adică 25% din totalul cotei sale. Împrumuturile Angliei se ridică la aproximativ 200% în raport cu cota parte depusă la F.M.I. iar imixtiunea „controlorilor internationali" e considerată aproape o fatalitate.

PE FUNDALUL acestui greu extricabil păienjeniș economic și financiar, conflictul care opune sindicatele și administrația cu privire la proiectul guvernamental de „lege — antigrevă" capătă un relief mai ascuțit. Într-un interviu la radio, premierul Wilson a declarat că este gata să pună capăt „grevelor sălbatice" care împiedică redresarea economică și că va prefera să riște existența guvernului mai degrabă decît să dea înapoi într-o încercare de forță cu sindicatele. Zilele acestea, la Congresul special de la Croydon, care s-a deschis la 5 iunie, trade-unionurile urmează să se fixeze asupra atitudinii lor definitive.

În actualitatea imediată sînt și opțiunile pe care trebuie să le hotărască guvernul față de cererile industriei oțelului de a majora prețurile și față de problema creditelor solicitate cu urgență de industria construcțiilor. Acestea reprezintă un alt punct al ansamblului economic și financiar de acut caracter nevralgic. Anglia, spunea guvernatorul O'Brien, suferă de „o varietate de maladii pe care un singur leac — politic, monetar sau economic — nu le poate vindeca". Viitorul Angliei, a spus el, depinde de volumul, calitatea și prețul producției sale globale, și de felul în care se va face repartiția acesteia.

Dacă discuția și polemica actuală între economiștii englezi păstrează un caracter mai mult academic, înfruntările ce se petrec pe plan politic și social au însă un caracter fermentativ. E greu de prevăzut de aceea dacă vacanța estivală — care îndeobște în Anglia e imperturbabilă și vine la timp pentru a introduce o perioadă de calm în viața publică — va începe anul acesta tot atît de devreme ca de obicei.

Alexandru ANCA

REPERE

● Statele Unite se situează pe primul loc în ceea ce privește investițiile în Spania. În prezent, numărul întreprinderilor americane în Spania se ridică la 199. Urmează apoi, în ordine, R. F. G. cu 15 întreprinderi, Anglia cu 13, Franța cu 10, Olanda cu 7, Italia cu 6, Elveția cu 5, Suedia cu 3, Belgia și Canada cu cîte două.

● În ciuda extinderii utilizării diferiților înlocuitori, se prevede creșterea în continuare a consumului mondial de metale neferoase. După unele aprecieri, pînă în 1975 consumul de aluminiu va crește (față de nivelul anului 1968) cu 63%, cel de zinc — cu mai mult de 33%, cel de cupru — cu peste 30%, cel de plumb — cu 29%, cel de cositor — cu circa 17% etc.

● Revista engleză de aeronautică FLIGHT scrie că ultima evaluare oficială a costului total pentru realizarea proiectului anglo-francez Concorde **este de 700 milioane de lire sterline, respectiv cu 200 milioane în plus față de estimațiile din 1966.**

NOTE

● ANALIȘTII

ÎN Statele Unite există o profesiune extrem de solicitată: analiza financiară. Ce înseamnă uneori analiza financiară în condițiile S. U. A. o vom vedea din cele ce urmează. Mai întîi să relevăm că numărul analiștilor americani se ridică la 12 300 și că ei se află grupați în 41 asociațiuni profesionale, federate pe plan național. În ce constă meseria lor? În a analiza valoarea intrinsecă (valoarea de lichidare, cum îi spun ei), precum și aceea potențială, a diferitelor societăți, cu scopul de a determina valoarea lor bursieră, reală. Și de cine sînt ei angajați să facă această treabă? De diferitele firme ale agenților de schimb, de societățile de investiții, serviciile de plasament ale băncilor, companiile de asigurări, casele de pensii etc.

Atît de mult a crescut importanța și autoritatea analiștilor financiari încît, în prezent, lor le este garantat — privilegiu rar — accesul la cele mai importante informații ale întreprinderilor. Nu poți să te strici cu cineva a cărui părere este considerată hotărîtoare de către cei ce fac investiții. În legătură cu aceasta, presa americană semnala zilele trecute, că, la o adunare generală a analiștilor, care a avut loc în mai, la Saint-Louis, Missouri, au participat șefii a douăzeci de întreprinderi americane de prim rang. S-a discutat acolo despre perspectivele economiei americane în general. Într-o paranteză deci, vom spune că analiștii, al căror cuvînt este decisiv în mersul operațiunilor de la Bursa din Wall Street, au ajuns, în dezbaterile lor de la St. Louis, la concluzia că economia americană s-a adaptat climatului persistent de „supraîncălzire" și că perspectivele la bursă sînt încurajatoare. Această concluzie rămîne încă să fie confirmată, deoarece trebuie spus că nu toți economiștii americani o împărtășesc.

Să revenim însă la analiști și să vedem ce calificare li se cere pentru a intra într-un grup profesional atît de solicitat și de bine plătit. Analistului i se cer cunoștințe vaste în domeniul contabilității, al interpretării bilanțurilor, în domeniul finanțelor particulare al economiei industriale și economiei generale. Ei se specializează pe ramuri și pe întreprinderi. Se citează un caz recent, cînd o firmă veche și puternică, „Collins Radio", ajunsese pe punctul de a fi absorbită de o firmă neînsemnată din Dallas, „Electronic Data Systems", numai pentru că cea dintîi n-a știut să se folosească de agențiile în care lucrează analiști financiari — ca să-și facă prin aceștia cunoscută adevărata sa situație la Bursă. O acțiune a firmei de la Dallas, valorînd 40 de dolari, reprezenta o capitalizare bursieră de aproape o jumătate de miliard de dolari (beneficiile sale în ultimii trei ani crescuseră de 85 de ori), deși cifra de afaceri a firmei nu depășea opt milioane de dolari. În acest timp, valoarea acțiunii societății „Collins Radio" scăzuse la 50 de dolari (cu 50% față de aceea avută cu un an și ceva mai înainte). Cercurile de la Bursă au arătat că aceasta s-a petrecut numai din cauza indiferenței patronului, Collins, față de activitatea de promovare financiară. Cifra de afaceri a firmei Collins este de 440 milioane de dolari — de 55 de ori mai mare ca a celeilalte — dar capitalizarea ei bursieră este de patru ori mai mică decît a ambițioasei firme de la Dallas. Societatea a fost salvată pînă la urmă de către principalii ei acționari, care sînt Chase Manhattan Bank și trustul Morgan.

Firmele mici, care se consacră uneori promovării de „idei noi", izbutesc adesea numai grație asistenței analiștilor financiari, la valorificarea titlurilor la bursă. Tot astfel, multe întreprinderi mari, vizate de „conglomerate", se salvează mulțumită promovării lor la bursă. Recomandările de cumpărare sau vînzare, formulate de firmele agenților de schimb, bazate pe evaluările echipelor lor de analiști financiari, au cele mai largi consecințe în Wall Street.

Să însemneze asta că membrii acestei extrem de căutate profesiuni îndeplinesc un rol de moderare a concurenței fără scrupul și o garanție de orientare justă pentru micii sau marii investitori? Sau poate natura serviciilor pe care le prestează depinde întotdeauna de interesul comanditarului — adică de cel ce-i tocmește?

● TERȚIARUL

Schimbările rapide în economie și în tehnică determină în țările dezvoltate din vest modificări profunde în orientarea profesională și în compoziția populației active. În această privință, informațiile statistice privind situația în Franța, elaborate de Institutul Național, sînt foarte semnificative. Între 1962 și 1968 — datele ultimelor două recensăminte — numărul agricultorilor s-a redus în mod accelerat, deși ritmul de creștere a muncii salariate în industrie a fost extrem de slab. Considerabil este apreciat sporul slujbelor în sectorul terțiar — în comerț și servicii.

Numărul salariaților francezi s-a ridicat, în ansamblu, în proporții importante: cu +16% — adică cu 2 100 000 de persoane. Salariații reprezintă 76% din populația activă a țării. Sporul efectivelor de salariați echivalează însă cu 1 220 000 de slujbe noi în sectorul terțiar, dintre care multe ocupate de femei. La o creștere netă de 100 de slujbe în industrie, se constată o creștere de 620 în transporturi, comerț și servicii, 275 în administrații și 250 în construcții. Iată un tabel:

	Efective	Variațiuni în raport cu 1962
Agricultură	3 006 800	— 20,9%
Industrie (fără construcții)	5 834 700	+ 1,5%
Construcții	1 926 000	+ 25,7%
Transporturi, Comerț, Servicii	5 919 900	+ 16,7%
Bănci, administrații	3 314 200	+ 14,2%

Față de perioada aceasta recenzată, a anilor 1962—1968, în perioada anterioară (1954—1962) creșterea netă anuală a slujbelor fusese de două ori mai mare (+ 55 000 față de 24 000 acum).

Unii dintre cei care interpretează cifrele recesămintelor, cred că tendința a început să se schimbe începînd din 1964, pe baza eforturilor de concentrare și raționalizare a firmelor industriale. Fapt este că între 1962—1968 se constată o slabă dezvoltare a industriei. Creșterea însă a productivității în industrie este o altă realitate, ea depășind în mod sensibil prevederile înscrise în Plan.

În Franța deci, după cum remarcă cei ce se ocupă de statistica economică, populația este repartizată azi aproape la fel ca în țările occidentale cele mai dezvoltate. Populația activă nu mai cuprinde decît 15% țărani (12% proprietari, 3% salariați) față de 42% în 1921 și 20% în 1962. Bineînțeles, mai sînt decalaje: în Anglia populația activă în agricultură reprezintă 3,5%, în Statele Unite 7%.

Cifrele globale date publicității includ disparități însemnate în evoluția profesiunilor. În dezvoltare se află cele ale profesorilor, tehnicienilor, cadrelor medii din serviciile medicale și sociale, consilierilor de orientare etc. Grupul muncitorilor rămîne totuși cel mai important, înlăuntrul lui progresînd mai ales categoria celor calificați.

Exceptînd epocile de stagnare industrială, sporul populației active în sectorul terțiar, pe socoteala celor de industrie și agricultură, nu poate fi decît, în primul rînd, rezultatul valorificării cuceririlor revoluționare ale științei și tehnicii și al organizării producției.

DOCUMENTAR

SEMICENTENARUL ORGANIZAȚIEI INTERNAȚIONALE A MUNCII

Anul acesta se împlinește o jumătate de secol de la crearea, în 1919, a Organizației Internaționale a Muncii (O.I.M.), al cărei statut (constituție) a fost inclus în partea a XIII-a din Tratatul de la Versailles. Principala manifestare a sărbătoririi semicentenarului are loc în luna iunie, cu ocazia celei de-a 53-a sesiuni a Conferinței Internaționale a Muncii, care și-a început lucrările acum două zile la Geneva.

O.I.M. ESTE una din cele mai vechi organizații internaționale interguvernamentale. De-a lungul istoriei sale, O.I.M. a parcurs o evoluție contradictorie în procesul de dezvoltare dintr-o organizație restrînsă (cvasi-europeană) a Ligii Națiunilor într-o instituție specializată a O.N.U.

Cele mai importante domenii în care își desfășoară O.I.M. activitatea se referă la condițiile de muncă și viață (securitatea și igiena muncii, salarizare, asigurări sociale), punerea în valoare a resurselor umane (formarea profesională, planificarea și organizarea mîinii de lucru, perfecționarea cadrelor, formarea și utilizarea tineretului, artizanatul și micile industrii etc.), precum și dezvoltarea instituțiilor sociale (legislația muncii, mișcarea sindicală, relații profesionale ș.a.).

PRINCIPALELE ORGANE în structura O.I.M. sînt și în prezent Conferința generală a reprezentanților țărilor (numită și Conferința Internațională a Muncii), Biroul Internațional al Muncii, precum și Consiliul de administrație.

Conferința generală este organul suprem al organizației, avînd cîteva funcții de bază, printre care aceea de a elabora și adopta convenții și recomandări în problemele menționate. În sînul Conferinței fiecare stat membru este reprezentat de patru delegați : doi guvernamentali, unul din partea celor ce angajează și unul din partea sindicatelor. Acest gen de reprezentare, care conferă O.I.M. o anumită originalitate, pune amprenta sa asupra întregii activități a organizației, deși aceasta are caracter interguvernamental.

Biroul Internațional al Muncii (B.I.M.), care este secretariatul organizației, are multiple funcții de studii, informare și execuție. El se ocupă de culegerea și difuzarea informațiilor referitoare la reglementarea internațională a condițiilor de muncă și a situației oamenilor muncii, studiază problemele care constituie obiectul dezbaterilor în Conferință, întreprinde diferite studii și anchete și publică numeroase reviste, anuare, rapoarte etc. B.I.M. și-a dezvoltat în ultimii ani serviciile de experți care participă la realizarea asistenței tehnice în țările membre.

Consiliul de administrație, care de-a lungul celor cincizeci de ani și-a dublat componența, ajungînd la 48 de membri (24 — guvernamentali, 12 — reprezentanți ai celor ce angajează și 12 — ai sindicatelor), are ca principală funcție conducerea B.I.M. În timpul și mai ales după cel de-al doilea război mondial Consiliul și-a lărgit funcțiile, revenindu-i un rol foarte important în definirea politicii și programului de activitate al O.I.M. În condițiile lărgirii componenței Conferinței, în care au intrat tot mai mulți reprezentanți ai tinerelor state, țările industriale din Occident caută să-și păstreze influența în organizație prin intermediul Consiliului, datorită menținerii instituției celor zece membri permanenți (în majoritate, din țările vest-europene și nord-americane).

PRINCIPALA FORMĂ a activității O.I.M. s-a manifestat în pregătirea și adoptarea a 128 de convenții și 130 de recomandări internaționale, cuprinzînd o vastă sferă de probleme specifice, referitoare la utilizarea forței de muncă și îngrădirea șomajului, lichidarea discriminării în materie de formare profesională și angajare, asigurarea drepturilor și libertăților sindicale, salarizarea egală la muncă egală, reducerea duratei muncii etc.

A doua formă de activitate a Organizației — în plin proces de extindere și cu rezultate vizibile într-un interval de timp mult mai scurt — o constituie cooperarea tehnică cu statele membre și unele organizații internaționale în realizarea îndeosebi a programelor de formare și perfecționare profesională. Sînt bine cunoscute programele cu caracter regional, aflate în curs de aplicare în America Latină, Asia și Africa, Centrul internațional de perfecționare profesională și tehnică de la Torino (Italia), precum și numeroasele centre naționale, care asigură pregătirea sau perfecționarea profesională și de specialitate a zeci de mii de muncitori calificați și alte cadre, în special din țările în curs de dezvoltare. In același scop O.I.M. înlesnește serviciile competente ale unor experți internaționali și schimbul de bursieri între diverse țări.

Activînd sub imperiul evenimentelor și al luptei de clasă pe arena internațională și în sînul societății capitaliste, O.I.M. a exercitat, la rîndul ei, o influență pozitivă asupra situației oamenilor muncii din țările capitaliste dezvoltate și cele în curs de dezvoltare și asupra luptei pentru drepturile lor. Sînt cunoscute numeroase cazuri cînd sindicatele din aceste țări au reușit să obțină aplicarea în practică a prevederilor unor convenții și recomandări internaționale, elaborate de O.I.M.

DRUMUL PARCURS de O.I.M. de-a lungul existenței sale a fost sinuos. Dacă în primele trei decenii și jumătate ea a reprezentat un bastion al cercurilor conducătoare din țările vest-europene, iar apoi și al celor americane, care și-au impus cu consecvență punctul de vedere în toate problemele majore abordate, în ultima perioadă — respectiv după intrarea țărilor socialiste și a celor în curs de dezvoltare — O.I.M. a devenit arena unor intense confruntări, în urma cărora s-au produs serioase modificări în structura și programul ei, raportul de forțe și metodele de lucru.

Acestea determină, de fapt, tendințele caracteristice Organizației la vîrsta semicentenarului.

Ultimii ani marchează o creștere a influenței țărilor membre care doresc ca Organizația să-și îndeplinească efectiv menirea de a sprijini și de a stimula contactele și schimbul de opinii și de experiență dintre specialiștii din toate țările lumii, de a ajuta la o mai bună cunoaștere reciprocă, de a contribui la crearea climatului de destindere, prietenie și cooperare, indispensabil progresului general al omenirii. Această cerință este firească pentru că — direct sau indirect — rolul și activitatea O.I.M. sînt legate nemijlocit de noțiunile de pace și de universalitate, de respectul independenței și suveranității tuturor popoarelor, mari sau mici, chemate să contribuie la bunăstarea și progresul lumii. În acest context apare ca un fenomen negativ opoziția față de restabilirea în Organizație a drepturilor legitime ale R. P. Chineze, precum și față de admiterea R. D. Germane și a altor țări socialiste care au cerut să devină membre ale Organizației, deoarece această opoziție este contrară însăși vocației universale a O.I.M.

O a doua tendință, care decurge nemijlocit din cea de mai sus și care s-a conturat îndeosebi în ultimul deceniu de activitate al O.I.M., privește acțiunile întreprinse în vederea adaptării programului și structurii Organizației, a metodelor sale de lucru la realitățile vieții contemporane. În pofida opoziției marcante a grupului patronal, a reprezentanților unor țări occidentale și a delegaților sindicatelor afiliate la C.I.S.L. și C.I.S.C. *), curentul progresist din sînul Organizației a obținut revizuirea concepției referitoare la programul, structura și metodele de lucru ale acesteia și ale organismelor sale.

Coincidența face ca rapoartele elaborate în aceste probleme să fie dezbătute la actuala sesiune jubiliară. Bineînțeles, nu s-a ajuns la soluții unanim acceptabile în toate problemele, dar s-a înregistrat un reviriment serios în sensul îndreptării atenției Organizației spre probleme majore, de stringentă actualitate, îndeosebi spre cele care preocupă majoritatea țărilor membre, angajate în procesul de depășire și lichidare a subdezvoltării. In același timp, se abordează teme noi, legate de efectele revoluției tehnico-științifice și de modul de organizare a producției în țările dezvoltate. Deși cu unele rețineri și rezerve, O.I.M. a început să abordeze probleme cum sînt dezarmarea, decolonizarea, abolirea politicii de apartheid și altele. În domeniile concrete ale activității sale, O.I.M. se pregătește să lanseze la această sesiune jubiliară un plan mondial de utilizare a forței de muncă, în contextul preocupărilor de valorificare a resurselor umane pe baza rezoluțiilor inițiate de țara noastră, împreună cu alte țări, la O.I.M., O.N.U. și în alte organizații internaționale, începînd cu 1964.

O a treia tendință a etapei prin care trece Organizația ar putea fi caracterizată ca o evoluție spre democratizarea componenței organelor sale și a metodelor de lucru folosite. Aceasta apare ca o cerință imperioasă, date fiind modificarea componenței membrilor, precum și evoluția situației politice și sociale pe plan internațional, radical schimbată față de 1919. Dezideratele democratizării se înfăptuiesc în condițiile unei rezistențe care se manifestă în forme variate, cum ar fi obstrucția față de reprezentanții conducătorilor de întreprinderi din țările socialiste, față de abolirea clauzei coloniale din constituția O.I.M., de lărgirea prerogativelor Conferinței și altele.

Important este faptul că problemele se află în centrul atenției Organizației, care este în căutarea modalităților de soluționare.

ROMANIA, în calitatea ei de semnatară a Tratatului de la Versailles, este membră fondatoare a O.I.M. După al doilea război mondial reprezentanții României la O.I.M. s-au pronunțat pentru transformarea Organizației într-un adevărat for al cooperării și înțelegerii internaționale, care să-și aducă contribuția la menținerea păcii în lume, prin mijloace proprii activității sale.

Țara noastră a ratificat mai multe convenții ale O.I.M., referitoare la durata muncii, lichidarea șomajului, munca de noapte a femeilor, asigurările în caz de boală, abolirea muncii forțate, libertatea sindicală etc. Reprezentanții României au fost aleși în diferite funcții de răspundere ale Conferinței generale sau în alte organisme. În anii 1960—1963, țara noastră a deținut locul de membru titular guvernamental în Consiliul de administrație. Printre inițiativele remarcabile ale țării noastre la sesiunile Conferinței O.I.M., un interes deosebit au suscitat proiectele de rezoluții privind punerea în valoare a resurselor umane, comerțul internațional și utilizarea forței de muncă. În anul 1964, la propunerea delegației române, pentru prima dată într-o convenție a O.I.M. s-a inserat necesitatea respectării dreptului la muncă.

În relațiile României cu O.I.M. ocupă un loc deosebit cooperarea tehnică, în cadrul căreia țara noastră a primit bursieri străini care s-au perfecționat în diverse domenii de activitate, iar bursieri români au fost trimiși, la rîndul lor, prin intermediul O.I.M. în alte țări la specializare. România a sprijinit crearea Centrului internațional de perfecționare tehnică de la Torino și a contribuit la dotarea lui cu utilaje.

Un exemplu elocvent de cooperare îl oferă înființarea Centrului de perfecționare a cadrelor de conducere din întreprinderi, de la Otopeni, cu sprijinul Programului Națiunilor Unite pentru Dezvoltare și al O.I.M.

ÎN CIUDA carențelor care mai persistă în activitatea O.I.M., în cadrul ei conlucrează un mare număr de state cu structuri social-economice deosebite, situate în toate regiunile geografice și avînd tradiții de cultură și civilizație mult diferențiate. Evoluția din ultimii ani demonstrează că Organizația dispune de forțe capabile s-o plaseze pe orbita ascendentă a unei activități fructuoase în concertul organismelor internaționale. Semicentenarul va marca fără îndoială o cotitură spre intensificarea procesului de adaptare a O.I.M. la realitățile internaționale în continuă schimbare.

V. TUDOR

*) Confederația Internațională a Sindicatelor Libere și Confederația Internațională a Sindicatelor Creștine.

SECVENȚE ECONOMICE IRAKIENE

Principalul „carburant" al dezvoltării

IRAKUL ÎNCASEAZĂ zilnic aproape 1 milion de dolari din vînzarea petrolului extras de pe teritoriul său, dar ar putea încasa dublu, dacă petrolul ar fi exploatat numai de companii irakiene. Conștient de avantajele economice pe care i le-ar crea exploatarea directă a resurselor sale petrolifere, în ultimii ani guvernul irakian a pus o serie de condiții companiei cu capital străin — Iraq Petroleum Co. (IPC)[1]) și a limitat sfera de acțiune a acesteia la acele suprafețe petrolifere concesionate anterior și intrate deja în exploatare, celelalte regiuni bogate în petrol urmînd a fi exploatate direct de compania națională de petrol — Iraqi National Oil Company (I.N.O.C.) — înființată în acest scop în 1967. I.N.O.C. are dreptul de a încheia contracte de „asociere" sau de „exploatare" cu companii străine care să efectueze lucrările de cercetare, prospectare și foraj pentru ea, proprietatea asupra terenurilor respective rămînînd însă în mîinile statului irakian. Statul se declară în același timp dispus să colaboreze cu oricare societate străină interesată care acceptă ca bază de discuții cele mai bune condiții obținute de celelalte țări producătoare de petrol.

În vederea exploatării terenurilor din Rumailah Nord, considerate ca regiunea cea mai bogată în resurse petrolifere dintre cele încă neexploatate (rezerve de aproape 1 miliard tone), guvernul a alocat companiei naționale de petrol un capital de 6 milioane dinari[2]) și a organizat o licitație internațională. Specialiștii apreciază că numai prin exploatarea acestei zone Irakul ar putea obține în 1975 o producție anuală de circa 20 milioane t petrol, pe lîngă producția proiectată a companiei I.P.C. de circa 70 milioane tone anual. În 1968 producția totală de petrol a Irakului era de 74 milioane tone.

Interesate în achiziționarea petrolului brut, companiile petroliere străine au evitat construcția în Irak a unor unități mari de prelucrare a țițeiului. De aceea din 64,2 milioane tone de țiței extrase în Irak în 1965 numai 2,3 milioane tone au fost rafinate în țară.

Calculele referitoare la eficacitatea prelucrării petrolului în țară și a renunțării la importurile unor produse petrochimice au determinat construcția, cu sprijinul grupului italian de stat E.N.I., a rafinăriei de petrol de la Al Dorah, lîngă Bagdad, organizată și controlată de stat prin Administrația irakiană a rafinăriilor de petrol. Aceasta are și atribuția desfacerii exclusive a produselor petrolifere de uz industrial și casnic pe întreg teritoriul țării. Alte două rafinării, cele de la Alwand și Muftiyah, au fost preluate de

Contrasie

guvernul irakian, cu ocazia lichidării acțiunilor companiei turce Khanaqin Oil Co.

În actualul program economic de dezvoltare se mai înscriu printre altele construcția unei rafinării de petrol la Basrah, a unei uzine petrochimice pentru fabricarea sodei caustice, chlorinei, polietilenei și p.v.c., a unei uzine de îngrășăminte chimice și a unui combinat pentru recuperarea sulfului la Kirkuk.

● *Predominanța agriculturii*

TRECUTUL A LĂSAT URME adînci în fizionomia economică și socială a țării. În ciuda existenței unei puternice baze energetice, industria prelucrătoare a fost menținută într-o stare de subdezvoltare, majoritatea produselor de larg consum importîndu-se. Numai 11,8% din venitul național (sau 10,3% dacă excludem rafinăriile) este creat în industria prelucrătoare, care se situează din acest punct de vedere în urma agriculturii (16,4% din venitul național). Dată fiind situația nesatisfăcătoare a industriei irakiene, în anii 1965—1968 cea mai mare parte a investițiilor a fost orientată spre acest domeniu. Pe primul plan se situează investițiile în sectorul public, în 1967 în valoare de 120 milioane dinari. Investițiile pentru proiectele înregistrate la Federația irakiană a industriilor (este vorba de proiectele cu o valoare depășind 3000 dinari) care grupează întreprinderile particulare se cifrau în același an la suma totală de 72 milioane dinari din care 55 milioane pentru proiectele considerate mari.

În acest proces de dezvoltare, ramurile care dețin întîietatea sînt totuși industria ușoară și alimentară, aflate în proporție de circa 70% în proprietatea statului. Tendința lor continuă de diversificare reflectată în producerea în țară a unor articole ca: vase din aluminiu, mobilă, confecții, obiecte din material plastic ș.a., este susținută de cererea crescîndă a pieței.

Ilustrativ pentru evoluția prezentată este și faptul că recent Irakul a adresat partenerilor săi comerciali oferte pentru 63 de articole produse în țară și disponibile la export în acest an. Cu 5—6 ani în urmă o bună parte din ele se importau.

Finanțate de stat, ale cărui venituri bugetare provin în proporție de 90% din petrol, obiectivele construite în ultimii ani în sectorul public din industrie depășesc sensibil ca importanță pe cele din sectorul particular. Astfel întreprinderile din sectorul public foloseau în total în 1966 44 400 de muncitori, pe cînd în sectorul privat activau 1446 de lucrători. De remarcat că din 1742 unități industriale, 1466 erau ateliere cu caracter manufacturier.

Soarta producției agricole irakiene este încă aproape în totală dependență de factorii naturali: clima secetoasă și acțiunea distructivă a fluviilor Tigru și Eufrat, în perioadele de revărsări. Totuși într-un an bun ca 1968 recoltele de grîu, orez, bumbac ș.a. s-au dovedit suficiente pentru acoperirea necesarului de consum intern. Cea mai importantă sursă de venituri din agricultură o constituie curmalele, la care Irakul este cel mai mare producător și exportator mondial. În ultimii doi ani recolta a scăzut însă datorită dăunătorilor, de la 400 000 tone în 1966 la 265 000 tone în 1968. Pentru micșorarea dependenței de factorii naturali în anul financiar 1968/1969 alocațiile în domeniul agriculturii, de 40 milioane dinari, sînt destinate în esență extinderii rețelelor de irigații, construirii de diguri și rezervoare de-a lungul fluviilor, achiziționării din import a semințelor selecționate și producției îngrășămintelor chimice.

Din suprafața folosibilă pentru agricultură de circa 44 milioane ha, în 1968 au fost utilizate numai circa 18 milioane. Practicarea metodelor moderne pe întreaga suprafață agricolă a țării ar putea aduce Irakului venituri care să concureze ca volum cu cele aduse de petrol, afirmă o serie de economiști irakieni.

Față de resursele naturale valoroase pe care le deține, în primul rînd petrol, dar și importante zăcăminte de sulf, la care se adaugă potențialul agriculturii, Irakul ar putea înregistra în viitor ritmuri de dezvoltare mai rapide decît pînă acum. În această ordine de idei, Faraj Abdulahad, profesor de economie națională la Universitatea din Bagdad, afirma nu de mult: „Sîntem în căutarea celor mai bune soluții pentru industrializare și pe drumul reînvierii agriculturii".

Petre TOMULESCU

---

1) Capitalul I.P.C. este format după cum urmează: cîte 23,75% British Petroleum, Compagnie Française des Pétroles și Royal Dutch-Shell, și cîte 11,87% companiile americane Esso și Mobil Oil.

2) 1 dinar irakian = 2,80 dolari S.U.A.

DIN ȚĂRILE SOCIALISTE

U. R. S. S.

AMPLE LUCRĂRI DE HIDRO-AMELIORAȚII

ÎN CONFORMITATE cu sarcinile actualului plan cincinal în U.R.S.S. se depun eforturi pentru intensificarea ritmului hidroameliorațiilor și mai ales a irigațiilor. Referindu-se la această problemă, E. E. Alexeevski, ministrul ameliorațiilor și gospodăriei apelor din U.R.S.S. a arătat nu de mult într-un interviu publicat de ziarul **Pravda** că în ultimii trei ani (de la publicarea hotărîrii plenarei din mai 1966 a C.C. al P.C.U.S. referitoare la această problemă) s-a efectuat o muncă importantă în domeniul lucrărilor de ameliorații. În colhozuri și sovhozuri ogoarele irigate au sporit cu 1 milion ha, iar alte 2,3 mil. ha au fost desecate.

Un mare volum de lucrări a fost efectuat pe pășuni și fînețe. În stepă au fost alimentate cu apă 21 mil. ha pășuni, iar pe 4 milioane ha de pajiști au fost efectuate lucrări de defrișare, tăierea arbuștilor etc. Pe lîngă aceasta, o serie de lucrări de irigații și desecări au fost efectuate de colhozuri și sovhozuri din fondurile lor proprii. Pe această bază au fost obținute însemnate sporuri de producție. Astfel, producția de cereale în ultimii 3 ani a crescut, pe ogoarele irigate, de 2 ori, cea de orez — aproape de 2 ori, de legume — de 1,2 ori, fructe și struguri — de 1,3 ori. Recolta de bumbac brut a atins 6 mil. tone. Noi magistrale de apă au apărut în ținuturi altădată pustii: Uzbekistan, Fergana, stepa Șirabad. Se construiesc mari rezervoare de apă la Nurek, Cearvak, Toktogul.

S-a subliniat că irigarea în zona cerealieră este o orientare nouă în domeniul hidroameliorațiilor, menită să asigure stabilitatea în producția agricolă. Perspective bune oferă colhozurilor și sovhozurilor construcția sistemului de irigații Kahovka, a marelui canal Stavropol, a canalului Saratov. Se construiesc sisteme de irigații pentru orezării în Cuban, Ucraina, pe cursul inferior al Volgăi, pe Amu-Daria, Sîr-Daria și Extremul Orient. Prin intrarea în funcțiune a unor noi sisteme de irigații și creșterea randamentului la hectar, anul trecut s-a asigurat o recoltă de peste 1 milion tone de orez.

Pentru întărirea organizațiilor de construcție și de proiectare și crearea bazei de producție, în ultimii 3 ani au fost organizate 8 noi direcții generale de construcții, de subordonare unională. Pe Volga, în Siberia răsăriteană, în zona Polesie și regiunile cultivatoare de orez s-au înființat institute de proiectare și circa 800 organizații de construcție. Se intensifică ritmul de amenajare a bazelor de producție. În primul trimestru al acestui an a intrat în funcțiune baza de producție Trusovsk din regiunea Astrahan, cu o capacitate de 100 mii mc beton armat prefabricat. După terminarea construcției marilor baze de producție se va putea asigura darea în exploatare, anual, a circa 2 mil. ha de pămînturi destinate ameliorațiilor.

Referindu-se la necesitatea introducerii mai rapide a progresului tehnic în ameliorații și la dotarea acestui sector de activitate cu un număr sporit de mașini perfecționate, E. Alexeevski a arătat în continuare că zonele de mare umiditate în care s-au făcut lucrări de ameliorații oferă posibilitatea asigurării unor producții mari de furaje, inclusiv a dezvoltării zootehniei. Un exemplu pozitiv în acest sens îl constituie R.S.S. Lituaniană, în care, datorită complexului de lucrări de asanare, aplicării îngrășămintelor etc., s-a reușit să se sporească recolta medie de fîn pînă la 4—5 tone la ha.

R. P. BULGARIA

SPRE 17 MILIARDE KWH, ENERGIE ELECTRICĂ

PLANUL de stat al R.P. Bulgaria prevede pentru anul în curs producția a 17,7 miliarde kilowați-ore energie electrică, cu 2,5 miliarde mai mult decît anul trecut. Pentru aceasta vor fi lărgite sau construite noi obiective energetice cu capacitatea totală de 2000 megawați. Din producția planificată 89% vor fi produse în centrale termoelectrice. Vor fi construite 18 unități energetice noi, din care încă în primul semestru va începe să funcționeze din plin centrala termoelectrică „Marița-est 2" de 650 megawați — după care vor intra în funcțiune alte trei centrale hidroelectrice cu o putere totală de 100 megawați. La termocentrala de la Varna, și la alte trei centrale mai mici vor fi date în exploatare noi capacități de 200 și respectiv de 100 megawați.

De asemenea în anul 1969 va începe construcția primei centrale atomoelectrice bulgare. În anul 1974, cînd ea va atinge capacitatea proiectată puterea centralei va fi de 800 megawați.

R. D. VIETNAM

DEZVOLTAREA AGRICULTURII COOPERATISTE

UNUL DIN FACTORII hotărîtori ai dezvoltării agriculturii R.D. Vietnam în ultimii ani a fost cooperativizarea. În pofida pierderilor provocate de bombardamentele aviației americane și a condițiilor impuse de agresiunea S.U.A., cooperativele agricole și-au consolidat an de an baza tehnico-materială. În prezent, aproape 95% din numărul familiilor de țărani din R.D. Vietnam fac parte din cooperative. În provinciile Vinh Linh, Quanh Binh, în care vicisitudinile agresiunii au fost mai mari, cooperativizarea agriculturii a cuprins chiar 97—100% din numărul familiilor țărănești.

Dezvoltarea cooperativelor și trecerea lor la o treaptă superioară au constituit elemente favorabile pentru utilizarea rațională a mîinii de lucru și materialelor necesare. Din ansamblul lucrărilor de hidroameliorații, cooperativele au amenajat sisteme mici și mijlocii, care cuprind mici rigole, mici baraje și bazine

⟶

Convorbire cu dl. PIERRE JACQUINOT, director general al Centrului Național al Cercetării Științifice din Franța despre

OBIECTIVELE C. N. R. S.

LA INVITAȚIA Academiei Republicii Socialiste România, profesorul Pierre Jacquinot, directorul general al Centrului Național al Cercetării Științifice din Franța, (C.N.R.S.), a făcut o vizită în țara noastră la sfîrșitul lunii mai, în scopul lărgirii relațiilor de colaborare științifică dintre țările noastre. Cu acest prilej, domnia sa a avut amabilitatea să răspundă la cîteva întrebări pentru cititorii „Vieții economice".

● **L-am rugat pe dl. Jacquinot să ne vorbească mai întîi despre obiectivele Centrului Național al Cercetării Științifice și în general despre rolul statului în promovarea și orientarea cercetării.**

— Organizarea cercetării științifice în Franța se bazează mult pe contribuția statului, acesta subvenționînd o parte importantă din cercetare. Organismul pe care îl dirijez — Centrul Național al Cercetării Științifice — depinde în întregime de stat. Rolul său este foarte comparabil cu cel al Academiei în România. C.N.R.S. are institute proprii, așa cum sînt la dv. institutele Academiei. Pe de altă parte, acordăm un ajutor considerabil cercetării efectuate în universități. Ne ocupăm în principal de cercetarea fundamentală, dar, bineînțeles, în unele din institutele noastre se efectuează și cercetare aplicată. Scopul nostru este deci, în primul rînd, de a dezvolta larg cercetarea fundamentală, considerînd că aceasta este o condiție necesară pentru a avea o bună cercetare aplicată. Cercetării aplicate i se consacră alte organisme care au scopuri mai specializate: de exemplu, în cercetarea agronomică, cercetarea siderurgică, sau cea privind telecomunicațiile etc.

Primim în fiecare an o anumită alocație de la bugetul statului. Această alocație o repartizăm între diferitele institute ale noastre. Avem angajat de asemenea un număr destul de important de persoane care lucrează pentru cercetare, fie în institutele noastre, fie în universități.

● **Considerați că rezultatele cercetării pot fi cuantificate ?**

— Aceasta este o problemă dificilă. Trebuie privite cu rezervă evaluările făcute într-un spirit prea îngust. În domeniul cercetării fundamentale — repet, domeniul care mă interesează cel mai mult — nu se poate spune imediat dacă o cercetare va fi sau nu utilă. Oamenii de știință dispun totuși de unele mijloace pentru a-și da seama dacă o cercetare este valoroasă sau nu. Unul din cele mai bune criterii este publicarea, publicarea în străinătate, care nu se poate face decît dacă cercetarea are o valoare suficientă. Există un fel de competiție, aproape ca o competiție sportivă, aș zice: nu te poți prezenta pe arena internațională decît dacă ai o cercetare științifică de bună calitate.

În privința cercetării aplicate situația este cu totul diferită: în acest domeniu există desigur criterii pentru a ști dacă ea este direct utilizabilă. Dar există cercetare aplicată pe termen scurt și cercetare aplicată pe termen mediu. Pentru cercetarea pe termen scurt e foarte simplu, pentru cea pe termen mediu este deja mai dificil. Vedeți, între cercetarea aplicată și cercetarea fundamentală diferența este mai ales una de termen: trei luni, un an, cinci ani, zece ani...

● **Într-o serie de țări, în Statele Unite, de exemplu, participarea statului la finanțarea cercetării este foarte mare. Ați putea evalua participarea financiară a statului francez ?**

— Este foarte dificil. În primul rînd trebuie precizat dacă este vorba de cercetare în general, de cercetare fundamentală sau de cercetare aplicată. În plus, statul face și unele comenzi speciale și acest fapt este considerat ca o subvenționare a cercetării. Dacă se includ toate aceste elemente în contribuția statului la promovarea cercetării, ponderea s-ar putea situa între 60 și 80%. În cercetarea fundamentală ea se ridică la 95%.

● **Credeți în existența decalajului tehnologic ?**

— Iată, mi-ați pus și faimoasa întrebare! Cred că există un decalaj, dar mai mult în materie de management decît în materie de cunoștințe științifice și tehnologice.

● **Ce tendință are, după părerea dv., acest decalaj, de adîncire sau de reducere ? Opiniile sînt împărțite...**

— Trebuie manifestată multă atenție ca el să nu se mărească.

● **V-am ruga acum, să vă referiți la rezultatele convorbirilor pe care le-ați purtat la București.**

— Îmi pare bine că îmi puneți această întrebare, pentru că am venit special în România pentru a vedea cum funcționează cooperarea noastră științifică — de altfel, foarte bună — și cum ar putea fi ea intensificată. Precizez că este vorba mai ales de domeniul cercetării fundamentale; există teme de cooperare și în cercetarea aplicată, dar ele nu sînt de competența mea. Pe planul cercetării fundamentale am constatat că oamenii de știință români și francezi se cunosc foarte bine, că între ei au loc numeroase schimburi.

Există o convenție între Academia Republicii Socialiste România și C.N.S.R. din Franța, convenție care asigură schimbul de cercetători într-un ritm regulat. Noi am constatat că convenția funcționează bine și în discuțiile purtate am căzut de acord să sporim aceste schimburi în proporție de două treimi, ceea ce înseamnă o creștere foarte importantă.

D. V.

de acumulare, diguri pentru orezării ; lucrările acestor sisteme se desfășoară în paralel cu lucrările pentru reamenajarea perdelelor de protecție.

În cursul ultimilor patru ani, țăranii cooperatori nord-vietnamezi au efectuat numeroase lucrări de hidroameliorații.

Asigurarea îngrășămintelor necesare ogoarelor constituie o altă preocupare de seamă a cooperativelor. S-au constituit grupe speciale pentru pregătirea de fertilizatori ai ogoarelor, care au drept sarcină să construiască platforme și depozite de gunoi și să recupereze tot felul de îngrășăminte animale, îngrășăminte verzi, cenușă etc. Regiuni întregi, ca Thai Binh, Nam Ha, Ninh Binh au putut pregăti între 8—10 tone de îngrășăminte pentru fiecare hectar.

O preocupare importantă a constituit-o și înlocuirea treptată a semințelor inferioare cu semințe selecționate. În regiunile mai sus menționate s-au putut înlocui 80—90% din vechile varietăți de orez, slab productiv, cu varietăți de soi, de înaltă productivitate.

În legătură cu asigurarea bazei materiale în presa R.D. Vietnam se menționează că în prezent, circa 5850 de cooperative agricole, adică 27% din numărul lor total sînt dotate cu ateliere de mică mecanizare dispunînd de 5 feluri de mașini agricole, iar restul de gospodării cooperatiste dispun de cîte două tipuri de mașini agricole.

Datorită acestor condiții cuvîntul de ordine „un muncitor pentru un hectar și un randament anual de 5 tone de orez la hectar" — a devenit o realitate în agricultura cooperatistă a țării, pe o suprafață din ce în ce mai mare.

RELAȚII ECONOMICE INTERNAȚIONALE

COMERȚUL EST-VEST

● După cum a declarat, la recenta sesiune a Comisiei Economice a O.N.U. pentru Europa, reprezentantul francez Louis Roudie, schimburile comerciale dintre Franța și țările socialiste din Europa au progresat într-un ritm mai rapid anul trecut, comparativ cu 1966 și 1967. Valoarea totală a schimburilor s-a cifrat la 4,6 miliarde franci francezi, față de 3.9 miliarde în 1967. Cea mai susținută creștere a înregistrat comerțul dintre Franța și Uniunea Sovietică, volumul schimburilor în ambele sensuri trecînd de la 1,6 miliarde franci în 1967 la 2,1 miliarde în 1968.

● În perioada 1950—1967 volumul schimburilor R.D. Germane cu țările capitaliste a crescut de șase ori, sporuri importante înregistrîndu-se îndeosebi în anul 1967. În acest an schimburile cu Italia au crescut cu 44%, cele cu Suedia cu 31%, Anglia cu 17% și Franța cu 14%. Tendința s-a menținut și în 1968. Rezultatele obținute anul trecut au contribuit în mare măsură, a subliniat ministrul adjunct al comerțului exterior din R.D.G., Gerhard Beil, la normalizarea relațiilor economice cu țările capitaliste dezvoltate, la extinderea colaborării reciproc avantajoase.

Astfel, pe baza acordului semnat între concernul francez Schneider și Intreprinderea de comerț exterior din R.D.G. Industrieanlagen-Import, partea franceză va livra mașini și utilaje pentru fabricarea izocianurilor și poliesterilor. Ele vor servi la producția materiei de bază pentru fabricarea spumei de poliuretan (destinată industriei frigotehnice, textile, de automobile și de mobilă). Partea germană va exporta în schimb, mașini și instalații ultramoderne.

R.D.G. încurajează dezvoltarea relațiilor economice și cu țările în curs de dezvoltare. Întreprinderea de stat VEB Maschinen und Mühlenbau din Wittenberg a livrat Republicii Cipru o modernă instalație pentru decorticat orez, iar potrivit acordului încheiat între societatea de comerț exterior Unitechna și guvernul Ceylonului, R.D.G. a pregătit un grup de specialiști ceylonezi în domeniul întreținerii utilajului din filaturi. Aceștia urmează să lucreze ca specialiști și ca instructori în unul din cele mai mari combinate industriale din Sud-Estul Asiei, aflat în curs de construcție cu ajutorul R.D.G.

R. F. G.

STIMULENTE PENTRU EXPORTUL DE CAPITAL

O SOLUȚIE pentru problemele balanței de plăți excedentare ? Un mijloc de a asigura în continuare o conjunctură internă susținută ? Un instrument suplimentar de expansiune comercială neamenințată de bariere tarifare și netarifare ? Stimularea exportului de capital vest-german, la care țintesc propunerile fiscale recent prezentate de ministrul finanțelor al R.F.G., Franz Josef Strauss, poate servi în principiu oricăruia dintre aceste obiective și tuturor laolaltă. Ea ar putea să urmărească și contracararea noilor speculații în legătură cu o posibilă revalorizare a mărcii. I se atribuie și țeluri politice în legătură cu problema compensațiilor valutare — a aranjamentelor prin care R.F. a Germaniei despăgubește mai ales Statele Unite pentru cheltuielile cu staționarea trupelor lor în Europa occidentală (vezi **Der Volkswirt** nr. 15 1969). Foarte des se invocă, firește în presa patronală, proporția prea mică — în raport cu alte țări capitaliste dezvoltate — a exportului de capital față de exportul de mărfuri. După **Industriekurier** (9 aprilie), R.F.G. exportă anual mărfuri de 100 miliarde mărci, dar investițiile „autentice" în străinătate — adică cele din afara Pieței Comune, unde ca urmare a desființării taxelor vamale nu ar mai avea un adevărat efect de sprijinire a exportului de mărfuri — sînt evaluate la 10 miliarde, adică la 10% din total. Pentru Anglia, raportul ar fi de 100%, adică investițiile cumulate în străinătate ar egala suma exportului anual, iar în cazul Statelor Unite se menționează cifra de 400%.

Investițiile directe de capital vest-germane au cunoscut totuși, de la reluarea lor în 1952, o creștere considerabilă, iar în ultimul timp o netă accelerare. Sporurile anuale între 400 și 700 milioane mărci din perioada 1956—1961 au urcat totalul la aproape 4 miliarde mărci, ca în următorii 6 ani acest total să înregistreze aproape o triplare ca urmare a unor sporuri de circa 1100 milioane mărci (cu excepția anului 1966 — vezi tabelul) Rămîne de văzut dacă anul 1968, cu triplarea sporului pe care o aduce, va fi începutul unei noi perioade de creștere în aceste proporții sau poate chiar în proporții mai mari.

Raportul dintre totalul investițiilor pe termen lung în străinătate și investițiile directe ale R.F.G. este mai greu de documentat. Pentru anul 1968 se menționează cifra de 10 miliarde mărci, constînd — în afara investițiilor directe — din plasamente în hîrtii de valoare străine. Presa patronală vest-germană insistă însă asupra necesității de a spori tocmai investițiile directe, fără de care exportul de mărfuri ar merge „într-un picior". Tocmai din acest punct de vedere se face distincție între investiții directe „autentice" și „neautentice", acestea din urmă fiind socotite plasamentele în țările Pieței Comune. Hotărîtor este socotit exportul de capital spre piețele unde mărfurile vest-germane întîmpină rezistență sub forma restricțiilor netarifare, a barierelor vamale, a concurenței industriei autohtone sau a aceleia din țări terțe care se bucură acolo de același regim ca și R. F. a Germaniei. Distincția menționată exclude deci din totalul investițiilor directe **utile exportului de mărfuri** circa 4—4,5 miliarde mărci plasate în Franța, Italia, Olanda, Belgia și Luxemburg.

Investițiile directe ale R.F.G. în străinătate (milioane mărci)

Anul	Suma cumulată netă la sfîrșitul anului	Sporul anual net
1954	...	105,2
1955	421,1	...
1956	831,0	409,9
1957	1349.2	518,2
1958	1358,6	509,4
1959	2422,2	563,6
1960	3161,8	739,6
1961	3842,5	680.7
1962	4955,7	1113.2
1963	6070,8	1115,1
1964	7205,1	1134,3
1965	8317,0	1111,9
1966	9965,7	1648,9
1967 *)	11000,0	1100
1968 *)	14500,0	3300

*) Aproximări

Sursa : Industriekurier, 9 aprilie 1968.

Structura regională a exportului de capital vest-german arată că, din totalul investițiilor directe, în țările Pieței Comune erau plasate 12,8% în 1959, 24,0% în 1964 și 29,0% la mijlocul anului 1967. Impulsul principal pentru această creștere este atribuit facilităților de amplasare a unor întreprinderi, cum ar fi cele pe baza cărora industria chimică din R.F.G. a construit importante instalații pe coastele belgiene sau industria automobilelor — filiale mai apropiate de porturile de la Marea Nordului. Belgia, situată în 1964 pe locul 3 — cu 500 milioane mărci — printre țările europene preferate de capitalul vest-german, a trecut în 1967 pe locul 1 cu peste 1 300 milioane, depășind Franța (973 milioane, în 1964 pe locul 2) și Elveția (1293 milioane, în 1964 pe locul 1). Ansamblul țărilor europene era reprezentat la mijlocul anului 1967 cu 57% în totalul investițiilor directe, cele două Americi cu 32%, Africa cu 6,3%, Asia cu 3,4%, Australia cu 1,6%. În lumina acestor cifre, țările în curs de dezvoltare par să fie vizate cu deosebire, în cadrul intențiilor actuale de stimulare a exportului de capital, ca teren unde acesta ar da un sprijin deosebit exportului de mărfuri.

Activizarea R.F. a Germaniei pe tărîmul exportului de capital arată că dominația autoritară a capitalului american ar putea fi supusă în anii următori unor contestări în diferite regiuni ale globului. Cît despre justificarea acestei activizări prin necesitățile balanței de plăți, ea este pusă la îndoială și în presa vest-germană : „dificultățile imediate scrie **Der Volkswirt**, și mai ales dezechilibrul balanței de plăți nu pot fi remediate astfel". Este destul de clar că aceasta se referă și la problema eventualei revalorizări a mărcii, care a reapărut la orizont — fără să fi dispărut vreodată complet — în legătură cu tendința continuu ascendentă a ratei scontului în lumea capitalistă și cu persistența altor manifestări ale dificultăților sistemului monetar occidental.

I. P.

CONJUNCTURA ECONOMIEI CAPITALISTE

EXTRACȚIA ȚIȚEIULUI ÎN 1968

GRANIȚA celor 2 miliarde de tone pare să fi fost atinsă pentru prima dată în 1968 în producția mondială de țiței. Este o dublare față de începutul deceniului, cînd cantitatea extrasă a fost de 1,05 miliarde tone (1960) — la rîndul ei dublă față de 1950 cînd fusese de 524 milioane de tone. Sporul în 1968 a fost de 9% sau, în cifre absolute, 168—170 milioane de tone, după o creștere medie anuală de circa 8% în ceilalți ani ai acestui deceniu.

În America de Nord, unde se extrăseseră în 1967 peste 557 milioane de tone, producția de țiței a crescut anul trecut cu 4,9%, ajungînd la circa 585 milioane, din care 526 milioane în S.U.A. Cifrele nu sînt însă perfect comparabile, deoarece pentru prima dată sînt incluse și alte hidrocarburi lichide, spre exemplu gazele lichefiate. Rezerva se referă și la calculul ponderii acestei regiuni în extracția mondială, care ar fi fost în 1968 de 29,2%.

În zona Mării Caraibilor — Venezuela, Trinidad, Columbia — progresia extracției de țiței a fost lentă — un spor de sub 3 milioane de tone la un total de 203 milioane de tone pe ansamblul zonei în 1967. De fapt, sporul s-a obținut numai în primele două țări amintite, pe cînd în Columbia a avut loc o scădere de la 10 la 9 milioane de tone. Perspectivele nu sînt nici ele considerate favorabile. Ponderea actuală a zonei în producția mondială este de 10,3%. În restul Americii Latine, care are o pondere de 2.7%, progresia a înregistrat ritmuri variate, cu ceva sub media mondială în Mexic — de la 18,7 la 20 milioane de tone —, cu ceva peste medie în Argentina, de pildă — de la 16,4 milioane la 18 milioane de tone.

În Orientul mijlociu și apropiat extracția de țiței a crescut în 1968 cu 13%, de la 505.7 la 570,7 milioane de tone, iar ponderea în extracția mondială a fost de 28,5%. Iranul s-a distanțat puțin de Arabia Saudită în fruntea țărilor producătoare din această zonă, după ce în 1967 extrăseseră cîte 129,3 milioane de tone fiecare ; cifra pentru Iran în 1968 este de 141,8 milioane, cea pentru Arabia Saudită de 140 milioane. Kuweitul, unde s-a înregistrat la timpul său prima producție anuală de peste 100 milioane de tone în această regiune, și-a sporit extracția anul trecut numai cu 3,9%. După ani de stagnare, în Irak sporul a fost de 21,9%, iar producția a ajuns la 74 milioane de tone. Extracția în Abu Dhabi s-a mărit cu 32.3%, atingînd 24 milioane de tone (2,5 milioane în urmă cu cinci ani — 1963), iar în Oman — unde în 1966 încă nu se extrăgea țiței — a ajuns la 12 milioane de tone.

Pe ansamblul continentului african, producția de țiței a crescut în 1968 cu 26,6%, iar ponderea în extracția mondială a fost de 9,1%. Evoluția cea mai remarcabilă a fost cea din Libia — o creștere cu aproape 50%, de la 83,8 la 124 milioane de tone. În felul acesta, Libia a întrecut Kuweitul, care a produs anul trecut 120 milioane de tone. O evoluție în sens invers s-a înregistrat în Nigeria, unde extracția a scăzut de la 15,6 milioane la 6,3 milioane de tone (în 1966 ea fusese de 21 milioane).

În Asia de sud-est, care deține împreună cu Japonia și Australia, 2,3% din extracția mondială de țiței, s-a înregistrat anul trecut un spor de 17,2%, însă destul de inegal repartizat. Indonezia și-a mărit producția cu aproape 20% — de la 25.3 la 30 milioane de tone, pe cînd în India și în Japonia progresia a fost neînsemnată (nivelul atins : 5,8 și respectiv 0,8 milioane de tone).

O ușoară regresie — cu 1.8% — s-a înregistrat în Europa occidentală, a cărei pondere în producția mondială de țiței este de 0,9%. Reduceri au avut loc în Franța, Olanda, Italia, Anglia, pe cînd R.F. a Germaniei și Austria au cunoscut oarecari creșteri. Nivelul producției în 1968 a fost de 17,26 milioane de tone.

Dublarea producției mondiale de țiței față de începutul deceniului a fost însoțită și de creșterea rezervelor cunoscute cu certitudine. În 1968 ele au fost evaluate la 60 miliarde de tone, față de circa 41 miliarde în 1960 și 10,6 miliarde în 1950.

NIMIC NU SE PIERDE

LA FABRICAREA a 100 kg de hîrtie, 29% din materia primă o reprezintă deşeurile. Procentul de deşeuri se ridică însă la 80% cînd este vorba de carton. Între 1956—1968, procentul de fier vechi utilizat în producerea unei tone de oţel, a variat între 460 şi 330 kg. Cifrele nu sînt mai puţin interesante cînd e vorba de textile, sticlărie, plastice.

Potrivit datelor furnizate de Biroul Internaţional pentru recuperări (B.I.R.), aportul materialelor recupe-

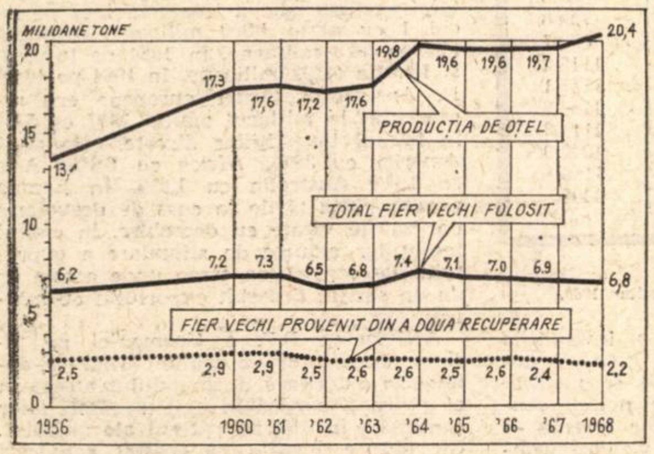

rate în industrie reprezintă peste 1/4 din consumul mondial de materii prime. Explicabil atunci de ce deviza acestui organism este, după Lavoisier citire: „nimic nu se pierde, totul se transformă". Iată în graficul de mai sus un exemplu edificator, într-una din industriile cheie din Franţa.

PRO ŞI CONTRA

ŞTIINŢA antropometriei (care studiază caracteristicile fizice schimbătoare ale omului), a devenit azi un factor de care ţin seama tot mai multe ramuri industriale. Unele mari companii ca Ford, de exemplu, au ca angajaţi permanenţi specialişti în această materie, iar altele îi invită la colaborare externă în calitate de consultanţi. Cu aplicarea datelor antropometrice, arată TIME, au fost construite aparate de filmat manevrabile cu o mînă, maşini de scris mai puţin obositoare pentru dactilografe, butoane de ascensor accesibile deopotrivă oamenilor înalţi, cît şi celor cu o statură sub mijlocie. La Boston, firma „Gillette" face cercetări cu participarea a 500 de voluntari care în fiecare dimineaţă, bărbierindu-se, suportă tăieturi şi zgîrieturi. Datele acestor experimente au permis firmei să elaboreze maşini de ras cu unghiul variabil la înclinaţia lamei. Se relatează însă şi despre altfel de inovaţii: un proprietar de bufet din New York, semnalează aceeaşi revistă, a instalat în localul său scaune a căror formă obligă cetăţeanul, după ce şi-a terminat consumaţia, să nu mai zăbovească acolo...

CHIRIILE ÎN OCCIDENT

IN CERCURILE americane de afaceri, s-au iscat discuţii potrivit cărora, funcţionarii şi reprezentanţii unor mari întreprinderi, transferaţi la filialele acestora din alte ţări, îşi pot permite un lux mai mare decît colegii lor rămaşi în S.U.A. Încercînd să combată această opinie, revista BUSINESS WEEK consideră faptul drept adevărat, dar numai în ceea ce priveşte posturile din Asia şi America de Sud şi în unele oraşe mici din Europa. În marile metropole însă, întreţinerea unor asemenea funcţionari este foarte costisitoare. Revista citează ca exemplu cazul lui J. Bruce Ingold (directorul filialei japoneze a companiei „Woodward Governor"), care trăieşte la Tokio într-un apartament cu două dormitoare, pentru care plăteşte o chirie de 500 dolari pe lună, plus 50 dolari pentru servicii şi impozitul pe cei alţi 5000 dolari depuşi drept cauţiune. Dacă ar ocupa o casă în stil occidental, el ar plăti 1400 dolari pe lună, plus restul variind între 250—300 dolari. În unele metropole, chiriile au ajuns atît de mari — se spune — încît întreprinderile au considerat mai avantajoasă cumpărarea de apartamente proprii pentru funcţionarii lor, cu funcţii mai înalte. Or, dacă aceşti funcţionari, cu salarii mari, au ajuns să se plîngă că nu mai pot suporta spezele de deplasare, ce să mai spună ceilalţi?

Dar asemenea salariaţi, nu fac obiectul studiului revistei!

BUMERANG...

REFERINDU-SE la problema subvenţiilor pentru agricultură, Roger Vautry, comentator al revistei LA VIE FRANÇAISE, făcea recent următoarele constatări: „Jocul — sau războiul — subvenţiilor au efectul unui bumerang. Am avut ocazia să constatăm în trecut că exporturile de cereale la preţuri scăzute ne-au adus drept compensaţie animale bine hrănite şi la preţuri avantajoase, menite a le concura pe ale noastre... Azi, industriaşii englezi pot să fabrice biscuiţi ieftini cu cerealele, zahărul şi untul pe care îl subvenţionăm. Ei ne trimit tot nouă biscuiţii, graţie barierelor vamale uşor de trecut cu ajutorul picioroangelor propriilor noastre subvenţii. Dacă englezii ar face «dumping», ne-am preta la scandal. Dar ni-l facem tot nouă, în detrimentul nostru şi în folosul lor. Acesta însă nu se mai cheamă scandal, ci organizare de piaţă... Pînă la urmă se dovedeşte că din experienţă nu se învaţă altceva decît că bumerangul este o unealtă care funcţionează întotdeauna bine"...

„STARA PLANINA"

IDEEA DE bază a pavilionului bulgar de la Expoziţia Universală „Osaka 1970" este şirul de munţi Stara Planina, care se întinde de-a lungul coastelor Mării Negre, pe întreaga peninsulă balcanică. Este de altfel

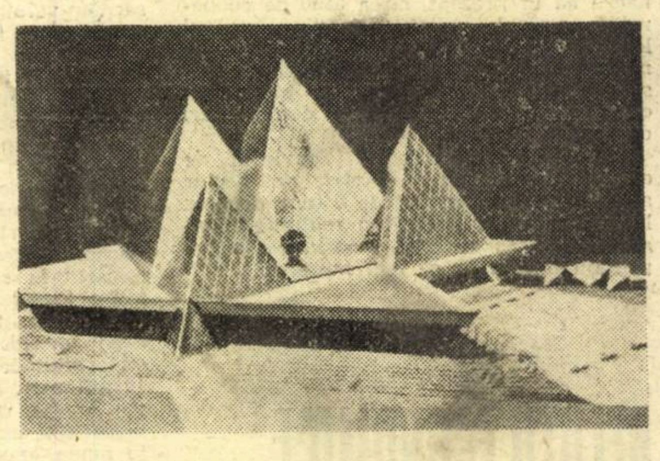

pentru prima oară cînd R.P. Bulgaria participă la o expoziţie universală. Cu această ocazie, pe 3600 mp exponanţii vor prezenta istoria trecutului şi realităţile prezentului poporului bulgar, frumuseţile peisajelor şi realizările industriale.

ÎNTRE MINUS ŞI PLUS

POTRIVIT unor date publicate de revista CAPITAL INTERNATIONAL PERSPECTIVE, partea constructorilor americani de automobile în Europa s-a diminuat simţitor în ultimii ani. Astfel, producţia acestora a scăzut de la 31,1% din totalul vest-european în 1964, la 25,6% în 1968 (din care 9,6% pentru Ford şi 10,3% pentru General Motors). Constructorii a căror producţie a crescut din 1964, sînt toţi europeni: Fiat (+53%), Renault (+32%), Volvo (+26%). După cum semnalează revista, există o corelaţie certă între evoluţia cursurilor valorilor bursiere ale automobilelor şi tendinţa în producţia firmelor respective. De la sfîrşitul anului 1964 şi pînă la sfîrşitul anului 1968, valorile cele mai favorizate au fost, în ordine, cele ale societăţilor: Volvo, Fiat, BMW, British Leyland, Damler-Benz, Peugeot şi Volkswagen.

STATISTICĂ INTERNAŢIONALĂ

DEFICITE ÎN BALANŢA AURULUI A LUMII CAPITALISTE

Conform statisticilor publicate recent în raportul anual al grupului minier „Union Corporation" din Republica Sud-Africană, producţia mondială capitalistă a acestui metal nobil a fost în 1968, pentru al treilea an consecutiv, inferioară cererii.

Volumul total al extracţiei este evaluat la 40.6 milioane de uncii *) (R.S.A. furnizînd, ea singură, 76,8%), comparativ cu 40,5 milioane în 1967 şi 41,5 milioane de uncii în 1966. Pe principalii producători, extracţia se repartizează în modul următor (vezi tabelul 1, în mii uncii de aur fin).

În ceea ce priveşte evoluţia cantităţilor de aur „absorbite" de piaţă (pentru consum industrial şi artizanal, pentru tezaurizare, în scopuri speculative etc.), acestea sînt estimate la 61,9 milioane de uncii, faţă de 86,9 milioane în 1967 şi 42,5 milioane în 1966. Ca urmare, stocurile de aur deţinute de băncile centrale ale diferitelor ţări au suferit o nouă scădere, apreciată la circa 21 milioane de uncii.

După cum se poate vedea din datele tabelului 2, pierderi mai importante au înregistrat, în cursul anului trecut, rezervele oficiale de aur ale Franţei şi Statelor Unite, iar într-o măsură mai mică şi cele ale Elveţiei, Canadei şi ale Fondului Monetar Internaţional. Au progresat, în schimb, rezervele Italiei, R.F. a Germaniei (care a trecut pe locul doi în lumea capitalistă, devansînd Franţa), Republicii Sud-Africane etc.

Tabel nr 1

Ţara	1966	1967	1968
Republica Sud-Africană	30 880	30 535	31 170
Canada	3 274	2 962	2 700
Statele Unite	1 802	1 526	1 500
Ghana	684	763	750
Australia	915	797	700
Rhodesia	550	515	515
Filipinele	450	491	500
Columbia	281	258	250

*) O uncie de aur fin este echivalentă cu 31,10348 grame.

Tabel nr. 2

Ţara	1966	1967	1968
	în milioane uncii de aur fin		
Total lumea capitalistă	1 285	1 239	1218
din care:			
Statele Unite	378,1	344,7	311,2
R.F.G.	122,6	120,8	130,0
Franţa	149,6	149,5	110.8
Italia	69,0	68,6	83,5
Elveţia	81,2	88,3	75,0
Olanda	49,4	48,9	48,5
Belgia	43.6	42,5	43.5
Anglia	55,0	37,0	42,5
R.S.A.	18.2	16,7	35,5
Canada	29.9	29,0	24,7
Portugalia	18,4	20,0	24,5
Spania	22,4	22,4	22,4
Fondul Monetar Internaţional	75.8	76,6	65,4

PROLETARI DIN TOATE ȚĂRILE, UNIȚI-VĂ!

viața economică

ORIENTARE-DOCUMENTARE-TEORIE • ECONOMIE NAȚIONALĂ-ECONOMIE MONDIALĂ

ANUL VII nr. 23 (301)
23
VINERI
13 iunie 1969
REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA
str. Nicolae Iorga nr. 36
BUCUREȘTI
Telefon 11 78 76
20 PAGINI ● 2 LEI

ÎN CENTRUL POLITICII P.C.R.

FĂURIREA UNEI ECONOMII MODERNE

viața economică

Săptăminal editat de Societatea de Științe Economice din România

SUMAR

nr. 23 din 13 iunie 1969

☐ **ECONOMIA NAȚIONALĂ**

Obiectiv central al politicii P.C.R.: **Făurirea unei economii moderne**
de conf. dr. **Gh. P. Apostol** (pag. 3—4)

In intimpinarea celui de-al X-lea Congres al Partidului Comunist Român

Un amplu și complex program de dezvoltare a bazei energetice a țării
de ing. **I. Herescu**, directorul Direcției energie din C.S.P. (pag. 6)

Eficiența lucrărilor geologice presupune: conjugarea eforturilor cercetării, explorării, exploatării și prelucrării mineralelor
de prof. dr. docent **D. Rădulescu**, director al Institutului geologic

Contribuția cercetării științifice la îmbunătățirea structurii producției de metal
de dr. ing. **I. Drăgan**, directorul Institutului de cercetări metalurgice (pag. 7)

Serviciile în concordanță cu creșterea nivelului de civilizație
de **S. Pelț**, Comitetul pentru Prețuri (pag. 8)

Reflecții:

Cui prodest?
de acad. **Grigore C. Moisil**

Cercetare • aplicare:

Valorificarea rezultatelor
de dr. **M. C. Demetrescu** și ing. **N. Vlăduț** (pag. 9)

In I.A.S.: Investițiilor — un grad ridicat de eficiență
de **I. Rușinaru**, președintele Consiliului de administrație al Băncii Agricole

Cadre și răspunderi:

Ing. Bujor Olteanu
de **Viorica Baba** (pag. 10—11)

☐ **ISTORIE ECONOMICĂ**

Progresul economic în opera lui Mihail Eminescu
de **Ion Bulborea** (pag. 13)

☐ **TEORII • IDEI**

Șantier științific:
conf. univ. dr. **Const. Gruici**

Discuții:

Alegerea criteriilor în optimizarea planurilor economiei naționale
de dr. **M. Horovitz** (pag. 14)

Blocnotes
de **Costin Murgescu** (pag. 15)

☐ **ECONOMIE MONDIALĂ**

O.I.M. dezbate: Folosirea forței de muncă pe plan mondial
de **I. Pădureanu** (pag. 16)

R.P. Ungară: Sistemul creditului și al dobînzii în noul mecanism de conducere
de **Garam József**, redactor șef al revistei „Figyelö"

Se extinde colaborarea și cooperarea economică și tehnico-științifică dintre România și Cuba
de **I. Dumitru** (pag. 17)

În discuția celei de-a XIII-a sesiuni a Comisiei economice O.N.U. pentru America Latină. Dezechilibre și remedii (pag. 18)

Conjunctura economiei capitaliste:

Piața eurodolarilor

Produsele și preparatele din fructe și legume pe principalele piețe occidentale
de **T. Tudor** (pag. 19)

Statistică internațională (pag. 20)

COLEGIUL DE REDACȚIE

Gh. Doigu (redactor șef), **P. Alexiu, N. Armencoiu, Gh. Badrus, M. Bulgaru, Gh. Crețoiu** (redactor șef adjunct), **T. Cristureanu, D. Dumitriu, Em. Florescu, C. Ionescu, C. Murgescu**, membru corespondent al Academiei, **P. Năvodaru, R. Negru, I. Olteanu** (redactor șef adjunct), **V. Petrescu** (secretar general de redacție), **I. Rachmuth**, membru corespondent al Academiei, **V. Rausser, C. Topor, S. Țaigăr, I. Văcărel, I. Zaharia**

Tiparul: Intreprinderea Poligrafică „Informația", str. Brezoianu nr. 23—25

40 470

CURIER

● Cheltuieli de cazare

A. GOȘMAN, contabil șef — Șantierul nr. 9 instalații Turnu Măgurele. — *Dreptul la cazarea gratuită pentru angajații nelocalnici care lucrează pe șantierele de construcții-montaj, este reglementat prin H.G.M. - nr. 1053/1959 și instrucțiunile de aplicare nr. 15004/1960. Cazarea se face (prin grija unității constructoare) fie în baracamente, în clădiri aparținînd unității sau în locuințe închiriate de la terți, în limita tarifelor stabilite în condițiile H.C.M. nr. 685/1953, fără a se putea depăși suma de 150 lei lunar pentru una cameră.*

Nici hotărîrea, nici instrucțiunile de aplicare **nu prevăd vreo restricție în cazul cînd doi sau mai mulți membri de familie sînt angajații aceluiași șantier.** *In consecință, fostul Comitet de Stat pentru Organizare și Salarizare a avizat în mod constant (avizele nr. 3757/1966 și nr. 12 542/1967) că atunci cînd ambii soți lucrează în aceeași unitate* **(fiind nelocalnici),** *unitățile trebuie să suporte cheltuielile de cazare* **pentru fiecare dintre aceștia în limitele plafonului stabilit.** *Dacă acești angajați sînt cazați într-o locuință cu mai multe camere, cheltuielile totale de cazare care ar depăși 300 lei se suportă de către cei în cauză.*

● Condiții de studii și stagiu

RAISA PANCIUC, Lugoj. — *Dacă pentru ocuparea funcției de șef serviciu (deținută și în prezent) sînt prevăzute în indicatorul de studii și stagiu (care se aplică în unitățile unde ați lucrat), condiții alternative — fie studii superioare și un stagiu mai mic în funcții economice superioare, fie studii medii și un stagiu mai mare în funcții economice medii — după absolvirea învățămîntului superior puteți ocupa în continuare funcția de șef serviciu. Veți beneficia și de limitele de salarizare prevăzute pentru absolvenții învățămîntului superior care dețin această funcție și, bineînțeles, puteți fi trecută și în funcția de economist principal. Intrucît în unitățile subordonate Ministerului Industriei Ușoare s-a generalizat noul sistem de salarizare, sînt aplicabile, în cazul dv. și prevederile pct. 5 din Indicațiile prevăzute în anexa IX la H.C.M. nr. 914/1968, cu completările ulterioare. In acest sens, în calculul vechimii necesare pentru ocuparea funcției de economist principal, se poate lua în considerare și cel mult jumătate din vechimea avută în funcții economice medii, corespunzătoare studiilor superioare ce ați absolvit.*

SCRISORI

BILANȚUL CONTABIL SĂ REFLECTE REALITATEA

IN URMĂ cu cîteva zile, efectuînd un control la Întreprinderea Agricolă de Stat din Mihăilești, județul Ilfov, am rămas surprins că bilanțul contabil încheiat la 31 decembrie 1968 nu reflectă realitatea. De pildă, nu au fost înregistrate 8 mijloace fixe în valoare de peste 136 000 lei, iar la 33 mijloace fixe, procurate din fondurile de producție și înregistrate la obiecte de inventar, nu s-au inclus în costurile de producție amortismentele respective.

De neînțeles mi s-a părut și faptul că o serie de bunuri n-au fost cuprinse în inventar. Este vorba de obiecte de uz casnic, de construcții a căror valoare se ridică la sute de mii de lei. Această situație creează condiții prielnice pentru păgubirea avutului obștesc. Pentru evitarea sau corectarea unor astfel de situații este necesară întărirea controlului din partea forurilor tutelare.

Alex. PASCULESCU
contabil revizor
în Ministerul Finanțelor

ECONOMIȘTI EXPERȚI

PENTRU elucidarea cauzelor ce se pun instanțelor de judecată, arbitraj și organelor de urmărire penală există o categorie de specialiști: *experții contabili.* În practică, se întîlnesc însă și cauze de litigii de natură pur economică. De exemplu, îndeplinirea unor condiții de premiere, răspunderea pentru pierderi, stabilirea unor cauze care au determinat o situație negativă etc.

Pentru toate acestea, consider că ar trebui să existe o altă categorie de experți și anume, *economiști experți.*

Ion COSTACHE
economist
Fabrica de osii și boghiuri
Balș

ECOURI · ECOURI ·

DE CE DIN 130 DE LUCRĂRI NOI AU FOST ATACATE NUMAI 83?

ÎN ARTICOLUL cu titlul de mai sus, apărut în nr. 16 al revistei noastre, erau vizate o serie de ministere și organizații de construcții-montaj pentru faptul că planul de investiții pe acest an este în întîrziere. Între altele, se arăta situația nesatisfăcătoare a asigurării proiectelor și a documentațiilor, cerute pentru deschiderea finanțărilor.

În legătură cu cele semnalate în articol, iată, de pildă, ce ne scrie **ing. M. ALEXANDRU, directorul Direcției tehnice din Ministerul Industriei Metalurgice.**

„Planul de investiții al ministerului nostru cuprinde cinci lucrări noi. Dintre acestea, investiția aferentă secției termice de la Fabrica „Muncitorul"-Cristian a fost asigurată integral cu proiecte de execuție. Pentru dezvoltarea producției de cărămizi la Fabrica „Refractara"Aleșd, un volum important din investiții a fost asigurat cu documentație de execuție în cursul lunii mai, urmînd ca integral să se realizeze în cursul acestei luni".

Care este însă situația celorlalte trei lucrări, respectiv extinderea Fabricii de oxigen de la Combinatul siderurgic- Galați, turnătoria de tuburi de presiune de la Uzina „Victoria"-Călan și Uzina de oțeluri înalt aliate de la Tîrgoviște? Răspunsul se referă și la aceste lucrări. În ce privește primul obiectiv sîntem înștiințați că se va urgenta avizarea studiului tehnico-economic la Comitetul de Stat al Planificării și la Comitetul de Stat pentru Construcții, Arhitectură și Sistematizare pentru a fi înaintat la Consiliul de Miniștri. Lucrările de șantier ar urma să înceapă în luna iulie a.c. Este neclară situația celorlalte două lucrări. Să sperăm însă că Ministerul Industriei Metalurgice va reuși să finalizeze contractarea tehnologiei și a principalelor utilaje. De altfel, în încheierea scrisorii se menționează:

„Ministerul Industriei Metalurgice va lua toate măsurile în vederea asigurării documentațiilor de execuție pentru investițiile anului acesta și a predării lor în termen util".

Vizat încă de la primele rînduri ale articolului, **Institutul de proiectare pentru uzine și instalații din industria construcțiilor de mașini** ne comunică (corespondența este semnată de **ing. I. FATÂCEANU, director**), că la șantierul Uzinei de autoturisme din Pitești — deși la începutul lunii martie au lipsit documentații în valoare de 45 milioane — s-au predat proiectele de execuție pentru etajul tehnic (partea a doua) și hala de presaj (structura de rezistență) ajungîndu-se astfel la 31 ale lunii mai, la o valoare a documentației de execuție predate ce reprezenta 93,5% din planul anual al investiției respective.

„Pe măsura primirii bazelor de proiectare — ne scrie I.P.C.M. — se va preda în termen scurt documentația, astfel, încît să se asigure un ritm corespunzător desfășurării lucrărilor de execuție".

Ministerul Industriei Chimice a fost vizat în articolul amintit pentru faptul că nu a revizuit și predat documentațiile în termen. La sfîrșitul scrisorii semnate de **ing. AL. ȘTEFĂNESCU, directorul Direcției investiții** se arată: „În urma măsurilor luate documentațiile au fost completate și depuse spre aprobare și finanțare".

Răspunsul Direcției plan și organizarea muncii din Ministerul Energiei Electrice, semnat de **ing. A. ANDREIESCU, director,** se referă la semnalarea că lucrările Consiliului Superior al Agriculturii beneficiază de o acoperire cu proiecte mai slabă la cele încredințate spre realizare M.E.E., decît cele ce se execută prin propriile organizații de construcții.

„În prezent situația este considerabil îmbunătățită. Astfel, la ultima analiză efectuată în cursul lunii mai împreună cu Consiliul Superior al Agriculturii, au reieșit următoarele: pentru cele 317 lucrări ce se execută în acest an prin organizațiile de construcții ale M.E.E., proiectele ce se întocmesc sînt asigurate în întregime. Fac excepție trei lucrări, respectiv complexul de porci Nazarcea și sistemele Făclia și Comana — Drăgănești Olt".

Sperăm că măsurile enunțate mai sus își vor arăta roadele. Vom reveni pe această temă pentru a confrunta situația de pe teren cu ecourile primite.

Obiectiv central al politicii P.C.R.

FĂURIREA UNEI ECONOMII MODERNE

DACĂ NE-AM PROPUNE să exprimăm foarte succint sensul major al Tezelor C.C. al P.C.R. și al proiectului Directivelor Congresului al X-lea al partidului în ceea ce privește evoluția economiei românești în următorii ani, cea mai nimerită expresie ar fi, neîndoielnic, **modernizare și dinamism.** Acesta este răspunsul cel mai sintetic pe care îl poate da o economie aflată în plin avînt în epoca marilor confruntări determinate de revoluția tehnico-științifică mondială, expresia cea mai relevantă a eforturilor novatoare ale partidului nostru în amplul proces de dezvoltare multilaterală a societății noastre. Așa cum se subliniază în Tezele C.C. al P.C.R. pentru Congresul al X-lea al partidului, **„în centrul politicii partidului se află preocuparea pentru făurirea unei economii moderne, a unei industrii puternice și a unei agriculturi avansate bazate pe folosirea largă a cuceririlor revoluției tehnico-științifice contemporane, pe o înaltă productivitate a muncii sociale, în vederea îmbunătățirii continue a nivelului de trai al maselor".**

Concepție unitară și de lungă perspectivă

EPOCA DE PROFUNDE prefaceri economice și social-politice pe care o trăim, desfășurarea rapidă a vastei revoluții științifice-tehnice cer ca un program economic realist și clarvăzător să țină seama, mai mult decît în oricare perioadă istorică, de **conexiunea prezentului cu viitorul.** În condițiile unei asemenea interdependențe, singura politică realistă și de perspectivă o constituie modernizarea economiei, adoptarea acelor opțiuni — atît la nivel macroeconomic, cît și microeconomic — care să asigure o structură modernă a producției materiale, valorificarea superioară a resurselor materiale și umane, o înaltă eficiență, înscrierea pe traiectoria cerințelor de largă anvergură afirmate pe plan mondial.

Prin urmare, pentru înflorirea multilaterală a societății noastre, pentru adaptarea la cerințele în continuă creștere ale științei și tehnicii contemporane, făurirea unei economii moderne apare ca **o legitate obiectivă,** ca **echivalentul progresului calitativ.** Marea problemă o constituie însă nu recunoașterea **necesității** modernizării economiei, ci desprinderea **modalităților concrete** ale înfăptuirii ei. Tocmai în legătură cu căile de realizare a acestui proces apar elementele specifice diferitelor țări, se manifestă forța și vitalitatea economiei socialiste. **Meritul Directivelor Congresului al X-lea al P.C.R. privind planul cincinal pe anii 1971—1975 și liniile directoare ale dezvoltării economiei naționale pe perioada 1976—1980 este că ele reușesc să înscrie această vastă și complicată problemă a contemporaneității în viziunea realistă și de perspectivă care caracterizează întreaga politică internă și externă a partidului nostru.**

Realismul și concepția de largă perspectivă care caracterizează politica economică a partidului și statului își trag seva din analiza profundă a cerințelor vieții, din studierea atentă a realității în toată complexitatea ei. Pornind de la teza materialismului istoric potrivit căreia baza progresului general al omenirii o constituie economia, dezvoltarea forțelor de producție ale societății, **partidul polarizează principalele resurse materiale și umane, în primul rînd spre construirea unei economii moderne, competitive.**

Atît Tezele, cît și proiectul Directivelor Congresului al X-lea al partidului exprimă elocvent o constantă a politicii economice a partidului : **continuarea neabătută a industrializării socialiste — pivotul progresului general al societății noastre.** Numai pe o asemenea bază este posibilă afirmarea multilaterală a superiorității socialismului, lichidarea decalajului care ne desparte de țările avansate sub raport economic, ridicarea patriei noastre la un înalt grad de civilizație și bunăstare, înaintarea spre comunism. Practica arată că **fără o industrie puternică nici o țară nu poate avea o economie stabilă și prosperă ; ea este chezășia adevăratei independențe și suveranități.**

Pornind de la cerințele legilor economice obiective și luînd în considerare experiența mondială, Partidul Comunist Român se preocupă permanent de perfecționarea economiei, elaborează măsuri dictate de propriile noastre realități. Interesele generale ale economiei noastre, actualele exigențe pe care le avem, necesitatea ridicării nivelului calitativ al întregii activități economice, cer să adoptăm și să aplicăm la condițiile noastre tot ceea ce este înaintat în lume. Introducerea în producție, în toate ramurile, a tehnicii moderne, a tot ceea ce aduce nou revoluția tehnico-științifică contemporană constituie o cerință obiectivă care poate fi pe deplin fructificată numai de o economie modernă. De aceea **noi nu putem privi economia națională în mod izolat, în afara dezvoltării forțelor de producție contemporane** și este imperios necesar ca țara noastră să participe în măsură tot mai mare la diviziunea internațională a muncii.

Pe baza proprietății socialiste asupra mijloacelor de producție, economia românească se dezvoltă ca un complex național unitar. Construcția socialistă dă noi coordonate manifestări acelor „factori economici dintre cei mai profunzi" care, așa cum sublinia V. I. Lenin, stau la temelia afirmării națiunii — baza economică și tehnico-materială, circuitul economic național. Aceasta înseamnă că modernizarea economiei, accelerarea dezvoltării forțelor de producție — și, implicit, perfecționarea continuă a relațiilor de producție. —, înfăptuirea unei proporționalități raționale în profil teritorial contribuie în chip hotărîtor la **ridicarea la un nivel superior a complexului economic socialist unitar.**

Orientarea fermă a partidului nostru spre modernizarea economiei este bogată în semnificații ; ea atestă **realizările** de pînă acum, **stadiul** înaintat al edificării socialismului în România, concepția **dinamică** care caracterizează politica noastră economică, **hotărîrea** poporului român de a-și aduce contribuția la întărirea sistemului mondial socialist.

Prioritate factorilor calitativi

MODERNIZAREA, ca echivalent al progresului calitativ, impune în mod obiectiv realizarea acelor corelații care să permită integrarea cît mai deplină într-un ansamblu armonios, a tot ceea ce este înaintat și eficient — într-un cuvînt : **prioritate factorilor calitativi.** De aceea, concepția unitară și de lungă perspectivă în care partidul promovează înfăptuirea industrializării vizează, înainte de toate **structura** acestei ramuri hotărîtoare pentru o economie modernă. Așa cum necesitatea modernizării economiei nu decurge din împrejurări de moment, din cerințe de conjunctură, tot așa și **structura economică modernă nu trebuie să fie copiată după alte țări, importată, ci trebuie să fie rezultatul cerințelor concrete, specifice ale țării. Pentrucă factorul intern este, în ultima analiză, factorul hotărîtor.**

Proiectul de Directive al Congresului al X-lea prevede creșterea producției globale industriale în anii 1971—1975 cu 50—70%, corespunzător unui ritm mediu anual de 8,5—9,5%, urmînd ca în 1980 producția să crească de 2—2,3 ori față de 1970. O dată cu creșterea generală a producției industriale are loc **sporirea ponderii ramurilor producătoare de mijloace de producție în volumul total al producției industriale ;** totodată se asigură **un raport optim între creșterea producției mijloacelor de producție** (în medie cu 9—10% pe an) **și producția bunurilor de consum** (în medie cu 7—8% anual).

Pentru ramurile hotărîtoare ale dezvoltării și modernizării întregii economii naționale — energia electrică, metalurgia, construcția de mașini și chimia — se prevăd ritmuri mai rapide de dezvoltare decît pe ansamblul industriei, ceea ce va face să crească și greutatea lor specifică în totalul producției industriale.

Tabelul nr 1

	Nivelul anului 1975 față de 1970 (în procente)	Ritm mediu anual în perioada 1971—1975 (în procente)
— **Producția globală industrială**	150—157	8,5— 9,5
— Energia electrică	156—162	9,3—10,1
— Oțel	154—161	9—10
— Construcții de mașini	172—176	11,5—12
— Chimie	185—192	13 —14

O deosebită importanță are, pentru întregul proces de modernizare, **creșterea puternică a ramurilor aflate în avangarda progresului tehnico-științific mondial.** Industria **electrotehnică** se prevede să crească într-un ritm de 15—17% anual, punîndu-se accentul pe producția de mașini electrice, transformatoare de forță, aparataj de înaltă și joasă tensiune, precum și pe asimilarea sortimentelor necesare electrificării ; industria **electronică** urmează să crească în anii 1971—1975 de 2,2—2,4 ori, îndeosebi prin dezvoltarea producției de aparate electronice industriale, de aparate de măsură și control electronice, de mijloace de automatizare pentru înzestrarea instalațiilor cu echipamente moderne de comandă, control și reglaj. Se prevede **lărgirea substanțială a producției tehnicii de calcul electronice,** prin asimilarea în fabricație a mașinilor electromecanice și electronice, precum și a calculatoarelor electronice de capacitate medie. În cadrul acestui obiectiv major, de înzestrare cu tehnica modernă a economiei, un rol deosebit de important este chemat să-l joace **producția mașinilor-unelte** care va trebui să sporească de 1,8—2 ori, paralel cu îmbunătățirea structurii prin realizarea de mașini și agregate de înaltă tehnicitate, cu parametrii tehnico-economici superiori și gabarit redus, cu un grad înalt de automatizare, inclusiv a celor cu comandă-program. Așa cum se arată în proiectul de Directive, o sarcină deosebit de importantă a industriei construcțiilor de mașini este asimilarea de utilaje și instalații pentru realizarea programului nuclear național și pentru dotarea noilor obiective din industria proprie. Orientarea industriei construcțiilor de mașini spre ramurile moderne, de înaltă tehnicitate, impun **creșterea accentuată a producției de oțeluri de calitate,** lărgirea substanțială a gamei mărcilor de oțeluri de înaltă rezistență, inoxidabile, oțeluri pentru scule și rulmenți (în 1975 producția de oțeluri aliate va trebui să ajungă la 1—1,1 milioane tone). Tot în legătură cu orientarea spre o structură modernă merită relevată și preocuparea pentru creșterea producției de fire și fibre sintetice, de îngrășăminte chimice și alte produse.

Un factor calitativ important îl constituie și **structura mai judicioasă a ramurilor industriei extractive și prelucrătoare,** asigurarea unui raport corespunzător între rezervele de materii prime și volumul activității industriei extractive, dezvoltarea mai rapidă și diversificarea producției industriei prelucrătoare în vederea valorificării superioare a resurselor naturale.

În strînsă legătură cu cerințele progresului tehnic, **se va continua procesul de concentrare a producției în unități puternice, precum și procesul de specializare a producției** — factori de o deosebită însemnătate atît în satisfacerea cerințelor interne ale economiei noastre cît și în realizarea unei prezențe mai competitive a produselor românești pe piețele externe.

Prioritatea factorilor calitativi va întări rolul conducător al industriei în economia noastră și va determina schimbări importante în structura ramurilor ei de bază. Liniile directoare ale dezvoltării economiei naționale pe perioada 1976—1980, schițînd tabloul de ansamblu al acestor tendințe de modernizare, subliniază că **la sfîrșitul deceniului viitor siderurgia va asigura aproape în întregime necesarul de metal al economiei ; producția de oțel pe locuitor se va apropia simțitor de cea obținută în țări industriale dezvoltate. Va continua dezvoltarea susținută a industriei construcțiilor de mașini și chimiei, care pînă în 1980 vor asigura circa 45% din întreaga producție industrială și vor deveni principalele ramuri industriale furnizoare de mărfuri pentru export.**

Efectul nemijlocit al acestor schimbări în structura industriei îl constituie, desigur, creșterea potențialului ei. În acest

Conf. dr. Gh. P. APOSTOL

→

Combinatul siderurgic Galați. Centrul de calcul, de programare și conducere a producției

sens este edificator tabloul sintetic care reflectă numărul de zile în care se realizează producția anilor 1938 și 1950 în anii 1968, 1970 și 1975:

Tabelul nr. 2

	Numărul zilelor în care se realizează producția anului 1938			Numărul zilelor în care se realizează producția anului 1950		
	1968	1970	1975	1968	1970	1975
— **Producția globală industrială**	27	23—22	14	40	24—33	20
— Construcții de mașini	10	9—8	4	18	16—15	8
— Chimie	7	6—5	3	12	9	4
— Ușoară	33	30—28	18	66	60—57	37
— Alimentară	77	62—61	46	82	67—66	49
— **Producția în unități naturale:**						
— Energie electrică	15	13	7	28	23	14
— Oțel	22	16	10	43	32	19
— Ciment	27	25	14	54	50	28

Consecvent preocupărilor partidului de îmbunătățire continuă a aprovizionării populației, de ridicare a standardului de viață al maselor, în următorii ani se vor produce **schimbări și în structura ramurilor industriale producătoare de bunuri de consum**; se prevede ca pînă în 1975 producția industriei ușoare să crească cu 40—45% față de 1970, iar în industria alimentară cu 35—40%.

Și în celelalte ramuri capătă o mare importanță factorii calitativi care condiționează modernizarea producției și creșterea posibilităților de satisfacere a necesităților vieții noastre economice la actualul nivel al exigențelor. În **agricultură**, folosindu-se marele potențial de care dispune această ramură, de superioritatea relațiilor de producție socialiste, se va accelera dezvoltarea sa **intensivă**. Se vor extinde și moderniza **transporturile**, se va perfecționa activitatea în **construcții**, se va îmbunătăți și moderniza **circulația mărfurilor**.

Un factor calitativ a cărui acțiune se multiplică necontenit în zilele noastre este **dezvoltarea cercetării științifice proprii**, îndeosebi în ramurile de importanță hotărîtoare pentru progresul tehnic și economic. Tezele C.C. al P.C.R. pentru Congresul al X-lea al partidului subliniază că **activitatea de cercetare științifică va fi orientată cu precădere spre rezolvarea problemelor pe care le ridică modernizarea producției, valorificarea superioară a resurselor materiale, îmbunătățirea calității produselor, răspunzînd în același timp și altor nevoi ale dezvoltării societății noastre.**

Conducerea științifică în pas cu modernizarea economiei

FĂURIREA UNEI ECONOMII MODERNE este prin natura ei intim legată de **știința conducerii proceselor economice**, de organizarea superioară a producției și a muncii — preocupări fundamentale ale înfăptuirii revoluției tehnico-științifice, care s-au impus atenției generale în numeroase țări ale lumii. Ultimul cuvînt al tehnicii producției implică **folosirea mijloacelor moderne de calcul și automatizare, a instrumentelor de analiză oferite de cele mai noi domenii ale matematicii, ciberneticii și informaticii economice.** Merită subliniată atenția pe care partidul nostru o acordă acestei probleme de maximă importanță economică. După cum se știe, din inițiativa conducerii partidului a fost elaborat un program de înzestrare a economiei cu calculatoare electronice, care va căpăta viață în următorul cincinal; au fost luate măsuri pentru gruparea forțelor de concepție în vederea îndeplinirii sarcinilor impuse de trecerea la producția industrială de mașini electronice cu bune performanțe tehnice și de exploatare. S-a desfășurat în întreaga țară, cu bune rezultate, un amplu program de organizare științifică a producției.

Este de la sine înțeles că în legătură cu preocuparea centrală a partidului de făurire a unei economii moderne, știința conducerii proceselor economice va trebui să se ridice pe o treaptă mai înaltă, să fie mai amplu și eficient folosită. În acest sens au o deosebită importanță măsurile inițiate pe baza hotărîrilor Congresului al IX-lea și ale Conferinței Naționale a partidului cu privire la **perfecționarea continuă a formelor și metodelor de conducere și organizare a economiei naționale.** Tezele C.C. al partidului pentru Congresul al X-lea, evidențiind preocuparea pentru continuarea și dezvoltarea acestor măsuri, arată că în următorii ani **se va acorda o atenție deosebită îmbunătățirii planificării economice, creșterii rolului planului de stat în coordonarea unitară a întregii economii, în dirijarea conștientă a producției și repartiției, aplicării consecvente a principiilor centralismului democratic în viața economică.** Se vor utiliza mai eficient pîrghiile financiare, se va întări răspunderea unităților economice pentru activitatea desfășurată.

Viața a demonstrat că noul complex de măsuri răspunde cerințelor economiei moderne de apropiere a conducerii de producție, de sporire a inițiativei creatoare a maselor, de lărgire a atribuțiilor și competențelor unităților economice. Larga mobilitate a întreprinderilor, receptivitatea față de tot ceea ce este înaintat și eficient a făcut necesară extinderea și instituționalizarea principiului conducerii colective. Aceasta este o condiție esențială pentru temeinica fundamentare a soluțiilor de îmbunătățire a procesului de producție și pentru aplicarea lor operativă.

Folosirea celor mai potrivite forme și metode de conducere și organizare a economiei, perfecționarea continuă a sistemului de planificare necesită o muncă asiduă și totodată o luptă perseverentă împotriva rutinei și rigidității, o luptă în care trebuie să se îmbine armonios eficiența practică imediată cu claritatea perspectivei. Socialismul creează imense posibilități de progres, dar ele nu se transformă de la sine în realitate ci în procesul unei activități ample, conștiente, proces în care crește continuu rolul conducător al partidului.

Conducerea științifică în pas cu modernizarea economiei pune sarcini deosebit de complexe în fața școlii, a sistemului de învățămînt și de perfecționare a pregătirii cadrelor, pentru reproducția lărgită a forței de muncă calificate.

Conducerea științifică a producției în țara noastră, sub multiplele ei aspecte determinate de procesul dinamic al modernizării, necesită — după părerea mea — o atenție mai mare **teoriei** economice, recrutării, folosirii și promovării **cadrelor.** Pentru că cerințele modernizării își manifestă din plin eficiența numai dacă se ține seama de acțiunea legilor economice obiective, de legitățile și tendințele firești ale economiei noastre socialiste. În ceea ce privește cadrele, credința mea este că economistul nu ocupă încă — în angrenajul complex al economiei noastre — locul cuvenit; adesea el se ocupă de latura formală, administrativă. Dar modernizarea cere cu totul altceva, o optică nouă: **economistul — om de concepție**, preocupat permanent de ridicarea nivelului calitativ, de sporirea eficienței.

Eficiența ridicată — atribut fundamental al economiei moderne

MODERNIZAREA economiei ar fi lipsită de sens dacă nu s-ar finaliza, dacă nu și-ar găsi expresia în creșterea eficienței economice, în valorificarea la maximum a resurselor materiale și umane ale țării. De aceea, documentele Congresului al X-lea aflate în dezbaterea publică, subliniază că o preocupare fundamentală, de care depinde în tot mai mare măsură creșterea în ritm susținut a economiei este sporirea productivității muncii. Proiectul de Directive menționează printre obiectivele și sarcinile de bază ale dezvoltării economiei naționale în perioada 1971—1980 **„ridicarea în ritm susținut a productivității muncii în toate ramurile economiei naționale, pe baza perfecționării și modernizării proceselor de producție, a organizării științifice a producției și a muncii, creșterii calificării și specializării cadrelor, utilizării complete a timpului de lucru, raționalizării consumului de muncă în fiecare unitate și la scara întregii societăți".**

La prima vedere s-ar părea că în anii care urmează sarcinile sînt mai mici decît în actualul cincinal, că se încetinește ritmul de dezvoltare; în realitate trebuie avut în vedere că **un procent de creștere a producției în anii 1971—1975 are o valoare absolută mai mare decît în cincinalul actual; de exemplu, un procent de creștere prevăzut în proiectul de Directive pentru următorii 5 ani, comparativ cu perioada 1966—1970 reprezintă mai mult cu 50% în cazul venitului național, cu aproape 25% în cazul productivității muncii și circa 20% în cazul producției globale industriale.** Deci, în structuri moderne, în condițiile unor sarcini mai complexe, ritmul este susținut, înalt. De aici decurge și concluzia că **modernizarea economică va acționa ca o pîrghie de seamă asupra creșterii productivității muncii și a sporirii eficienței.**

Proiectul de Directive prevede pentru următorii 5 ani, înfăptuirea unui vast program de investiții din fonduri centralizate (420—435 miliarde lei, aproape tot atît cît volumul total al investițiilor realizate în deceniul 1961—1970). De o importanță covîrșitoare este orientarea prioritară a investițiilor spre dezvoltarea **producției materiale** — domeniu hotărîtor al creșterii avuției naționale. Această orientare este singura linie justă în amplul proces de modernizare și de creștere a productivității muncii, de natură să asigure accelerarea dezvoltării economice și sociale a țării, noi progrese pe calea apropierii de nivelul statelor cu economie avansată. Rata înaltă de acumulare pe care o impune vastul volum de investiții va avea efecte dintre cele mai adînci — în anii care urmează și în perspectivă — asupra creșterii nivelului de trai. Salariul real va fi în 1975 cu 16—20% mai mare decît în 1970, iar veniturile reale ale țărănimii vor spori cu 15—20%. Se poate spune astfel că **modernizarea economiei este o problemă de importanță cardinală, în înfăptuirea căreia este direct interesat întregul popor, că ea angajează viitorul națiunii noastre pe multiple planuri de progres și prosperitate în concertul țărilor avansate.**

Modernizarea și creșterea permanentă a eficienței economice — factor hotărîtor al dinamismului economic — va permite României să extindă colaborarea și cooperarea multilaterală cu alte țări, cu țările membre ale C.A.E.R., cu toate țările socialiste. De asemenea, se vor putea lărgi relațiile economice cu alte țări, indiferent de orînduirea socială, pe baza principiilor independenței și suveranității, egalității în drepturi și interesului reciproc. Modernizarea și creșterea eficienței economice va permite României să se apropie simțitor de nivelul internațional al productivității muncii și să realizeze astfel în mai mare măsură un schimb de echivalente pe arena internațională — o cantitate determinată din munca națională, pe o cantitate corespunzătoare din munca internațională.

Preocuparea pentru făurirea unei economii moderne este, așadar, o coordonată fundamentală a politicii marxist-leniniste a partidului nostru, a realizării țelului său suprem — bunăstarea și fericirea întregului popor. Ea constituie, totodată, o afirmare viguroasă a dinamismului și vitalității noii orînduiri, o dovadă palpabilă a superiorității societății noastre socialiste.

NOI OBIECTIVE ECONOMICE

● **O nouă linie tehnologică** de înaltă productivitate a fost instalată la **Întreprinderea de prelucrare a maselor plastice din Iași.** Noua capacitate de producție realizează anual 1 200 de tone de plăci din polistiren, materiale solicitate de industria de mobilă și cea electrotehnică. O parte însemnată din producția plăcilor de polistiren este destinată exportului.

● Anul acesta **în industria construcțiilor de mașini vor intra în funcțiune aproximativ 50 de capacități** și obiective noi. Volumul investițiilor pentru 1969 este cu 34,5 la sută mai mare decît anul trecut. O parte importantă din aceste fonduri este destinată, îndeosebi, dezvoltării producției din sectoarele electrotehnic și electronic, a mijloacelor de transport auto, navale și feroviare, a mașinilor-unelte, agregatelor energetice etc.

● **La Uzina chimico-metalurgică Zlatna, județul Alba,** a început construcția unei stații de fabricare a sulfatului de magneziu tehnic și farmaceutic, cu o capacitate de producție de circa 1 500 tone pe an. Noua unitate va valorifica diferite resurse locale și reziduuri. La producerea sulfatului de magneziu de pildă, se vor utiliza, ca materie primă, deșeuri de dolomită metalurgică de la Combinatul siderurgic-Hunedoara, în locul magnezitei, care ar trebui procurată din import.

● **În industria alimentară din județul Timiș** a fost terminată construcția unei noi unități de producție: secția de lapte praf din cadrul Întreprinderii de industrializare a laptelui. Dotată cu instalații moderne cu comenzi automate, noua secție, aflată în probe tehnologice, are o capacitate de 2 000 tone lapte praf pe an.

● **La Fabrica „Independența" din Craiova** s-au încheiat lucrările de extindere și modernizare a capacităților de producție. Prin materializarea unui însemnat volum de investiții au fost construite două noi corpuri de clădire pentru țesătorie și laborator, precum și spații pentru vopsitorie, unitate dotată cu utilaje de înaltă productivitate. Au fost, de asemenea, efectuate lucrări de extindere și modernizare la centrala termică, postul de transformare și rețelele exterioare de canalizare și forță. În acest fel, s-au creat condiții pentru dublarea capacității de producție a unității, care va realiza anual 2 400 000 mp țesături.

● **A fost terminat montajul celui mai mare utilaj de pe linia de forjă a Fabricii de osii și boghiuri din Balș,** presa de 6 300 t forță, prima de acest fel din industria noastră. Datorită aplicării unei soluții proprii de lucru, colectivul șantierului 203 al Trustului 2 instalații-montaje — București a executat asamblarea mecanică a acestei prese într-un timp cu aproape jumătate mai scurt decît cel prevăzut în grafice. Pînă acum, pe linia de fabricație a roților s-au executat 80 la sută din lucrările de montaj, iar pe linia de osii se apropie de sfîrșit instalarea cuptoarelor de normalizare și revenire. Se fac pregătiri și pentru începerea lucrărilor la presele de 630 și 1 250 t. Constructorii și montorii și-au intensificat ritmul de lucru pentru a crea condiții ca primele instalații ale acestei unități să intre în producție la sfîrșitul trimestrului următor.

ȘTIINȚĂ, TEHNICĂ TEHNOLOGIE, INOVAȚII

● **Specialiștii Institutului pentru proiectări automatizări (I.P.A.)** au realizat un procedeu original de reglare automată a turației motoarelor de curent continuu. Procedeul constă în adaptarea parametrilor regulatorului de turație la parametrii variabili ai motorului, atunci cînd se modifică cîmpul magnetic al acestuia. Prin folosirea acestui procedeu, se obține o mărire substanțială a vitezei de lucru și, implicit, a randamentului în sectoarele mecanice, unde sînt utilizate motoarele de curent continuu.

● Un grup de tehnologi de la **Șantierul naval din Galați** a realizat o mașină pneumatică multifuncțională, cu ajutorul căreia se realizează, după caz, tăierea, cioplirea sau polizarea suprafețelor metalice la nave aflate în stadiul asamblării pe cală. În comparație cu mașinile similare folosite pînă în prezent la asemenea operații, noul utilaj are greutate redusă, manevrabilitate ușoară și oferă posibilitatea efectuării unor operații de dificultate sporită.

● Preocupați continuu de perfecționarea metodelor care să ducă la creșterea productivității muncii pe șantiere, **constructorii de la Întreprinderea de construcții-montaj nr. 1 din București** au realizat un nou sistem de cofraje. Ele sînt alcătuite din panouri metalice detașabile, care se pot asambla cu ajutorul unor simple buloane. Noile cofraje sînt folosite la obținerea unei game largi de grinzi și stîlpi destinați construcțiilor industriale. Dimensiunile acestor elemente prefabricate pot varia de la grosimi cuprinse între 10x10 cm, pînă la 100x95 cm, cu lungimi, în mod teoretic, nelimitate. Productivitatea este foarte mare, un stîlp sau o grindă, de mărime medie, putînd fi cofrată de numai doi muncitori în circa 15 minute. Noul sistem de cofraje urmează să fie generalizat și pe alte șantiere din țară.

● **Specialiștii Uzinei chimice din Rîșnov** au realizat un nou liant pentru vopsele, denumit „Aracet EP-10". Acesta are caracteristici superioare de vîscozitate și plastifiere, comparativ cu sortimentele produse pînă acum. Colectivul de cercetători din uzină a elaborat, de asemenea, noi rețete pentru fabricarea unor produși necesari industriilor alimentară, poligrafică, de pielărie și încălțăminte.

● Prin aplicarea unui procedeu original, **specialiștii Institutului de cercetări metalurgice** au realizat un tip de anod din cocs brichete, folosit în electroliza aluminiului. Întrebuințarea cocsului brichete în fabricarea anozilor asigură acestora caracteristici superioare în ceea ce privește conductibilitatea electrică și rezistența. Noii anozi pot înlocui în mare parte pe cei din import sau pe cei fabricați din cocs de petrol calcinat.

● **Un colectiv de specialiști de la Întreprinderea de construcții-montaj — Cluj,** condus de inginerii A. Bădău și C. Olaru, a pus la punct un nou procedeu de protejare a construcțiilor subterane împotriva apelor freatice. Aplicat cu succes la construcțiile subterane necesare instalării ciclonului decantor și stației de pompare de la hala noului laminor din Cîmpia Turzii, s-a ajuns ca în locul celor 160 de tone de palplanșe metalice, a căror mișcare și înfigere în sol cerea un volum mare de timp, să se injecteze în teren, conform prevederilor noului procedeu, un mortar din pastă de ciment-argilă (gelbeton). În acest mod, palplanșele metalice ale unor lucrări adiacente au fost înlocuite, reducîndu-se substanțial timpul de execuție și obținîndu-se economii de peste 150 000 lei.

De asemenea, un alt sistem de înlocuire a palplanșelor metalice, folosite la protecția construcțiilor subterane, a fost conceput de inginerii **P. Chirilă și I. Stoenescu** și aplicat cu bune rezultate pe șantierul Azotmureș. Noul procedeu, constînd din protecția construcțiilor subterane împotriva apelor freatice cu ajutorul unei pînze din piloți de beton forați, a permis obținerea unei economii de 190 000 lei.

ÎN ÎNTÎMPINAREA CELUI DE-AL X-LEA CONGRES AL PARTIDULUI COMUNIST ROMÂN

UN AMPLU ȘI COMPLEX PROGRAM PENTRU DEZVOLTAREA BAZEI ENERGETICE A ȚĂRII

IN FAURIREA economiei moderne creșterea resurselor energetice primare și a producției de energie electrică în avans față de dezvoltarea celorlalte ramuri prezintă o importanță esențială. Iată de ce, în politica sa economică partidul nostru a acordat și acordă cu consecvență atenție asigurării tuturor condițiilor pentru dezvoltarea continuă, în proporții corespunzătoare, a bazei energetice a economiei.

Asigurarea combustibililor, carburanților și energiei în toate formele necesare ramurilor economiei — *industriei, agriculturii, transporturilor, șantierelor de construcții, precum și orașelor și satelor* — **constituie una din condițiile determinante pentru desfășurarea în ritm înalt a operei de construire a societății socialiste în patria noastră.** *Avîndu-se în vedere timpul relativ îndelungat (6—7 ani și chiar mai mult) necesar pentru prospectarea și punerea în exploatare industrială a rezervelor de combustibili fosili, duratele de execuție a lucrărilor pentru realizarea și dezvoltarea capacităților de producție de energie primară, a minelor și carierelor carbonifere, a instalațiilor de extracție, transport și prelucrare a țițeiului și gazelor, precum și pentru proiectarea și construcția centralelor hidro, termo și nuclearoelectrice, planurile pentru dezvoltarea bazei energetice a economiei au fost concepute pe perioade mai lungi de timp, cu o vedere de perspectivă mai largă. In toate documentele de partid elaborate în decursul anilor cu privire la dezvoltarea economiei și în prezent în proiectul Directivelor Congresului al X-lea al P.C.R. privind planul cincinal pe 1971—1975 și liniile directoare ale dezvoltării economiei naționale pe perioada 1976—1980, se reflectă atenția acordată de către conducerea partidului asigurării dezvoltării bazei energetice și a electrificării țării în concordanță cu progresul neîntrerupt al economiei naționale și cu ridicarea nivelului de civilizație și cultură al populației.*

Bilanț edificator: de la 72 la 1700 kWh producție anuală pe un locuitor

ÎN ACTUALUL CINCINAL, baza energetică primară și de combustibili se dezvoltă în ritm accentuat, asigurînd necesitățile tuturor ramurilor economiei. Consumul total intern de purtători de energie primară va fi în 1970 de 59 milioane tone combustibil convențional, cu 47% mai mult decît în 1965, iar producția de energie electrică **se prelimină la 34,6 miliarde kWh, față de producția din 1965.** Menționăm că în 1938, țara noastră producea numai 1,1 miliarde kWh energie electrică și termică. Producția de energie electrică sporește în actualul cincinal cu un ritm mediu anual de aproape 15%, mai ridicat decît cel al creșterii valorii producției industriale în ansamblu. **În ultimii 15 ani, dezvoltarea electrificării în țara noastră se realizează cu un ritm mediu anual de aproape două ori mai mare decît ritmul mediu mondial.**

Ca urmare a intensificării electrificării în toate ramurile economiei, **producția anuală de energie electrică pe un locuitor urmează să ajungă în 1970 la aproape 1700 kWh, față de 905 kWh în 1965 416 kWh în 1960 și de 72 kWh în 1938.** În același timp, înzestrarea cu energie electrică a industriei va depăși 13.000 kWh anual pe un muncitor industrial în 1970, față de 8131 kWh în 1965 și 4922 kWh în 1960. Capacitățile noi de producție care se realizează în acest cincinal în centralele electrice sînt de aproape trei ori mai mari decît în perioada 1961—1965 și însumează peste 4 milioane kW. Toate acestea reflectă pe deplin faptul că prevederile Directivelor Congresului al IX-lea al P.C.R. vor fi substanțial depășite, creîndu-se condiții pentru dezvoltarea, în continuare, într-un ritm susținut a electrificării țării.

Urmărindu-se sporirea eficienței economice, prin punerea în funcțiune de agregate energetice mari, cu performanțe tehnico-economice ridicate, în acest cincinal se va obține o scădere a consumului specific de combustibil în centralele termoelectrice de distribuție publică cu 17%, față de realizările din anul 1965 și o micșorare cu 13,5—14% a prețului de cost cu care se realizează producția de energie electrică. Prin punerea în funcțiune a capacităților de producție prevăzute se ajunge în 1970 la livrarea unei cantități de căldură în termoficare de 35 mil. Gigacalorii.

Sistemul electroenergetic național a fost dotat cu instalații moderne de comandă, telemăsuri și reglaj automat frecvență-putere, la nivelul tehnic cel mai înalt, și se dezvoltă în 1966—1970 prin construcția a peste 6000 km linii electrice noi de 400—220—110 mii volți și mai mult de 44.000 km linii și rețele electrice de medie și joasă tensiune. În stațiile de transformare de 110 și 220 mii volți s-a instalat o putere nouă de 12.000 MVA. Cea mai mare parte din utilajul termomecanic și majoritatea aparatajului electric necesar economiei și ramurii energiei electrice și termice a fost asigurat de industria noastră constructoare de mașini și electrotehnică.

Pentru înfăptuirea marilor obiective energetice ale țării, s-au dezvoltat în anii din urmă puternice institute de proiectări și organizații de construcții-montaj pentru instalații energetice, capabile să răspundă la un nivel tehnic corespunzător sarcinilor crescînde care revin ramurilor producătoare de energie primară și industriei energiei electrice și termice. Un număr mare de cadre specializate care s-au format în aceste ramuri de bază ale economiei constituie chezășia asigurării condițiilor pentru dezvoltarea în continuare a bazei energetice a economiei și a electrificării țării.

Prevederi pe măsura dezvoltării țării

CONTINUÎND PROGRAMUL dezvoltării bazei energetice a țării, proiectul de Directive al Congresului al X-lea al P.C.R. prevede:

- creșterea consumului intern de purtători de energie primară pînă la 78—80 mil. tone combustibil convențional în 1975 și la 96—98 mil. tone în 1980, în concordanță cu dezvoltarea industriei, agriculturii, transporturilor și a necesităților orașelor și satelor, consum care trebuie asigurat în cea mai mare măsură din resurse interne;
- sporirea eficienței utilizării combustibililor și energiei, reducerea continuă a consumurilor specifice, eliminarea pierderilor și valorificarea resurselor secundare energetice, care rezultă din procesele tehnologice industriale;
- valorificarea resurselor energetice primare destinate să acopere necesitățile energetice de consum prin sporirea aportului cărbunilor, energiei hidro și a energiei nucleare, o dată cu scăderea ponderii hidrocarburilor și a lemnului de foc;
- creșterea producției de energie electrică la 55—57 mild. kWh în 1975 și 80—85 mild. kWh la nivelul anului 1980, instalîndu-se în acești 10 ani în centralele electrice o putere nouă de 13.000—13.800 MW (din care 5400—5800 MW în anii 1971—1975), în centrale hidroelectrice, realizîndu-se din această putere 4300—4400 MW;
- dezvoltarea, în continuare, a producerii combinate de energie electrică și termică, pe baza realizării a cel puțin 35% din puterea nouă ce se instalează în centralele termoelectrice, folosindu-se agregate cu turbine de termoficare;
- introducerea și extinderea treptată a folosirii energiei nucleare, pe baza punerii în valoare, în condiții economice, a resurselor de uraniu. În 1971—1980 urmează să se realizeze în centrale nuclearoelectrice o putere de 1800—2400 MWe, pregătindu-se condiții pentru creșterea accentuată, în continuare, după 1980, a producției de energie în centrale de înaltă eficacitate economică și pentru introducerea reactoarelor de tip avansat, care vor asigura o mai bună folosire a combustibililor nucleari.

Pentru înfăptuirea acestor deosebit de însemnate prevederi este necesar ca în studiul economic al dezvoltării bazei energetice atenția specialiștilor să fie îndreptată, în primul rînd asupra consumului a stabilirii lui corecte și utilizării cu o eficacitate economică cît mai ridicată a diferitelor feluri de purtători de energie primară și apoi asupra resurselor energetice cu care se acoperă necesitățile de combustibili și energie. Aceasta va permite să se asigure echilibrul balanței generale energetice în condiții cît mai economice.

Argumente și modalități de reducere a consumurilor specifice

PREOCUPAREA CENTRALĂ în determinarea necesităților de energie primară, pentru planurile economice de perspectivă și anuale, o constituie aplicarea de măsuri care să conducă la scăderea continuă a consumurilor specifice energetice, ținîndu-se seama de îmbunătățirea proceselor tehnologice de producție în industrie, modernizarea și ridicarea nivelului tehnic care se realizează în instalațiile consumatorilor, perfecționarea reglării și a automatizării proceselor de ardere, precum și de sortimentele de combustibili, îmbunătățite calitativ, care se livrează utilizatorilor. **De o importanță primordială este faptul ca în toate întreprinderile și pe diferitele trepte de conducere în economie să se urmărească, folosindu-se toate căile și mijloacele pe care tehnica le pune la dispoziție, scăderea neîntreruptă a consumurilor specifice de combustibil, carburanți, energie electrică și energie termică.**

Eforturile depuse în decursul anilor în acest domeniu au dat rezultate valoroase; ele demonstrează însă totodată că mai sînt rezerve nevalorificate în direcția îmbunătățirii randamentelor termoenergetice cu care se folosesc combustibilii și energia. În cincinalul 1961—1965 consumurile specifice energetice au fost micșorate cu 18%, față de realizările din anul 1960, iar în cincinalul 1966—1970 cu 11%, depășindu-se prevederile inițiale de plan. Pentru cincinalul 1971—1975 proiectul de Directive al Congresului al X-lea al P.C.R. prevede o scădere cu cel puțin 8%, față de consumurile din 1970 și cu încă 5—6% în perioada 1976—1980. Pentru a ilustra însemnătatea reducerii continue a consumurilor specifice energetice, a economisirii și raționalizării consumurilor și eliminării pierderilor, este suficient să arătăm că **o scădere numai cu un procent a consumului intern de energie primară, la nivelul anului 1970, reprezintă o economie de aproape 600 mii tone combustibil convențional, echivalentă cu mai mult de 2 milioane tone lignit sau peste 500 milioane mc gaz metan.**

În afară de economia la costurile de producție ale consumatorilor se determină pe această cale și o economie de fonduri de investiții în ramurile producătoare de energie primară, care ar fi necesare pentru crearea capacităților de extracție anuală a celor 600 mii tone combustibil convențional economisite, care reprezintă aproximativ 500 milioane lei.

Prin aplicarea politicii de echipare a industriei cu instalații de nivel tehnic ridicat, ca urmare a eforturilor susținute depuse de muncitorii, tehnicienii și inginerii din întreprinderile industriale pentru raționalizarea continuă a proceselor consumatoare de energie, s-a obținut o eficacitate crescîndă a folosirii combustibililor. **În 1960, pentru realizarea unei producții globale industriale de 1 milion lei se consumau 292 tone combustibil convențional, în 1965 aproximativ 244 tone, iar în 1970 se vor folosi numai 200 tone combustibil convențional. Calculele de prognoză conduc la concluzia că este necesar, dar și posibil, să se ajungă pînă în 1975 la numai 171—173 tone și în 1980 la 142—145 tone.**

În ramura energiei electrice, principala consumatoare de energie primară, consumul specific de combustibili în centralele electrice de distribuție publică cu turbine de abur a scăzut de la 484 gr. comb. conv./kWh produsă în 1960, la 399 gr. în 1965, urmînd să ajungă în 1970 la numai 340 gr. Pentru 1975 și 1980 sînt prevăzute consumuri de 320 gr. și, respectiv, 310 gr. combustibili convenționali.

Aceste rezultate se datoresc perfecționării continue a utilajului de bază din dotația centralelor termoelectrice, dezvoltării producerii combinate de energie electrică și termică, precum și îmbunătățirii continue a nivelului tehnic al exploatării instalațiilor.

Toate procesele de producție sînt consumatoare de energie în diferite forme: combustibili primari cărbuni, țiței, gaze naturale — sau în stări prelucrate — energie electrică, produse petroliere lichide și carburanți, energie termică — abur și apă fierbinte. În costurile de producție, combustibilii și energia utilizată dețin o pondere importantă, în funcție de specificul instalațiilor consumatoare: 40—

⟶

Consumul total intern de energie electrică, pe locuitor, în România (în 1965—1970, 1975—1980) și în alte țări (în 1966)

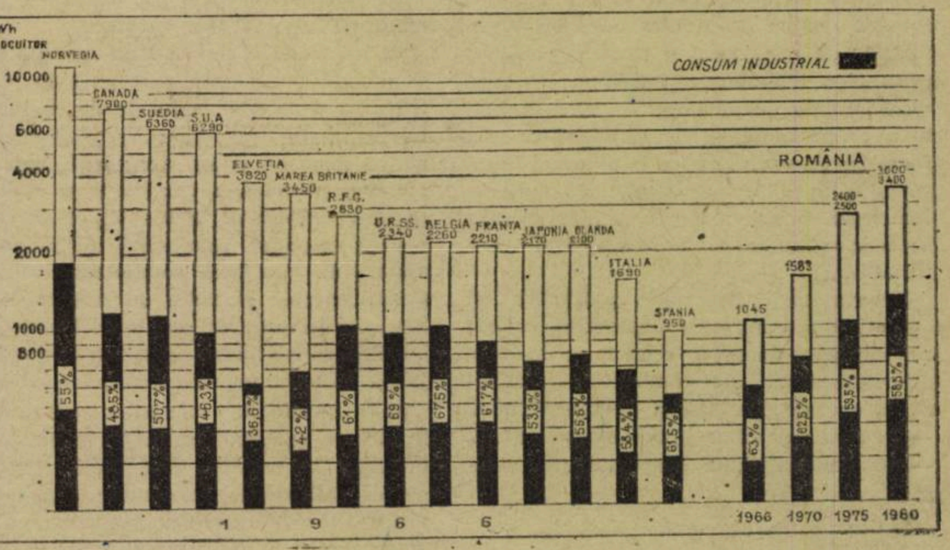

Sursa: Bulletin annuel de statistiques de l'énergie électrique pour l'Europe — O.N.U., 1967.

44% în ramura energiei electrice și termice, 20—25% în industria chimică, 39—40% în producția fontei și oțelului, 10—16% în celelalte ramuri ale economiei naționale.

O cale principală de economisire a combustibililor primari, de creștere a randamentelor în utilizare și, deci, de scădere a consumurilor specifice energetice, o constituie **valorificarea în cît mai mare măsură a resurselor secundare energetice ce se pot recupera din industrie.** În resursele secundare energetice industriale se cuprind: gazele combustibile de furnal, de cocserii și semicocserii, gazele de rafinărie; căldura conținută în gazele care se evacuează direct în atmosferă la temperaturi ridicate din instalații industriale și cea conținută în apele folosite în instalații de răcire; căldura sensibilă a diferitelor semiproduse și produse intermediare industriale care se lasă a fi răcite în atmosfera liberă; căldura care se pierde prin radiație în instalațiile de cuptoare și cazane; deșeurile combustibile care rezultă din procesele tehnologice de producție în unele ramuri industriale.

Numeroasele studii întocmite în principalele întreprinderi din diferite ramuri ale economiei și valorile de deviz ale proiectelor realizate pînă acum arată că investițiile necesare amenajărilor tehnice pentru recuperarea și readucerea în circuitele tehnologice a unor resurse secundare energetice sînt de 4—5 ori mai mici decît fondurile care ar trebui cheltuite pentru a se crea capacități de extracție a unor cantități echivalente de energie primară, ce se economisesc pe această cale. Costul căldurii recuperate din resurse secundare energetice revine la valori de 7—8 ori mai mici față de costul acelorași cantități de căldură obținute din resurse energetice primare.

În anul 1969 se valorifică în economia noastră aproximativ 3,7 milioane tone combustibili convenționali din resurse secundare energetice, iar studiile tehnico-economice întocmite pînă la data actuală arată că este pe deplin posibil ca la nivelul anului 1975 să se ajungă la aproximativ 8 milioane tone, iar în 1980 la 11—12 milioane tone. Aceasta se traduce prin economii de ordinul a 2,5 miliarde lei la nivelul anului 1975 și de cel puțin 3,5 miliarde lei în 1980.

Aceste două principale căi de ridicare a eficienței economice în utilizarea combustibililor primari — scăderea continuă a consumurilor specifice energetice și recuperarea în proporții crescînde a resurselor secundare energetice în industrie — **trebuie să polarizeze atenția și eforturile energeticienilor, în scopul valorificării cît mai bune a resurselor energetice.**

Opțiuni și schimbări în structura balanței de energie primară

STRUCTURA orientativă a consumurilor interne energetice primare (vezi tabelul 1) este marcată de o îmbunătățire calitativă a folosirii resurselor de purtători de energie primară în sensul:

- sporirii ponderii hidrocarburilor și cărbunilor folosiți ca materie primă în industrie;
- creșterii ponderii formelor de energie primară care, trecute și transformate prin centralele electrice, sînt transmise în consum în forme înnobilate de energie electrică și termică realizată în regim de termoficare;
- scăderii consumurilor conexe, a produselor necombustibile și a pierderilor în transporturi și prelucrări.

Tabelul 1

%

	1965	1970	1975	1980
Materie primă în industria chimică și industria metalurgică	10,7	11,8	15,1	18—20
Consumuri energetice industriale	39	36,8	33,3	28—29
Energie primară folosită pentru producerea de energie electrică și termică în centrale electrice	17,3	22,6	27,7	34—35
Transporturi	8	7,1	6,7	5,7—6
Agricultură	3,4	3,3	3,2	3
Consumuri de încălzit	17	14,3	10,4	7
Produse necombustibile (bitum, vaselină, unsori, uleiuri, cocs, parafină)	3,8	3,5	3,2	2,1
Pierderi la prelucrări, depozitări și transporturi	0,8	0,6	0,4	0,2
TOTAL:	100	100	100	100

Folosirea resurselor energetice primare este caracterizată de doi indicatori economici esențiali: investiția specifică pentru realizarea unei capacități de producție anuală de 1 tonă combustibil convențional și prețul de cost de revenire al unei tone combustibil convențional energie primară transportate la consumatori. Se înțelege că **obținerea unei tone combustibil convențional *) energie primară cu o investiție specifică minimă și a unui preț de cost cît mai scăzut pentru extracția, prelucrarea și transportul unei unități de energie asigurate consumatorilor, depind de mai mulți factori:** de structura sortimentelor, resurselor energetice folosite pentru acoperirea nevoilor de energie; de mijloacele și nivelul tehnic al proceselor tehnologice întrebuințate pentru extracția de purtători de energie primară; de înnobilarea și transformarea formelor de energie puse la dispoziția consumatorilor; de mijloacele cu care se realizează transportul energiei în locurile în care consumatorii sînt amplasați teritorial.

Determinarea structurii cantitative și calitative a resurselor energetice primare, alegerea formelor economice în care diferitele feluri de combustibili, carburanți, energie electrică și energie termică — în forma de abur și apă supraîncălzită — să fie distribuite consumatorilor, stabilirea condițiilor optime economice pentru transportul diferitelor forme de energie, constituie preocupări de bază ale economiei energetice. Unii din purtătorii de energie primară fiind materii prime pentru industria chimică, cum sînt hidrocarburile, trebuie să fie prezervați în acest scop pentru durate cît mai lungi în timp și înlocuiți în consumurile energetice cu forme de combustibili clasici, cărora nu li se pot da alte utilizări. Pentru aceștia, trebuie asigurate la consumatori instalații (cazane și cuptoare) care să-i folosească cu randamente termoenergetice cît mai ridicate.

În planurile economice de perspectivă, și anuale, orientarea asigurată în **valorificarea rezervelor naturale de combustibili fosili, în dezvoltarea resurselor energetice primare și în structura balanței energiei primare, a condus la o scădere, în anii 1950—1969, a investiției specifice pentru crearea capacității de producție anuală de una tonă combustibil convențional energie primară cu mai mult de 36% și a prețului de cost a unei tone combustibil convențional energiei primară ajunsă la consumatori cu aproape 42%.**

Prin ansamblul măsurilor preconizate în fiecare ramură producătoare de forme primare de energie, sînt create condiții să se realizeze, în continuare, o îmbunătățire a acestor indicatori economici, îndeosebi prin optimizarea structurii și proporțiilor resurselor energetice primare în cadrul balanței generale energetice și prin raționalizarea transporturilor diferitelor forme de energie. Între elementele care influențează favorabil această acțiune se numără: scăderea costurilor de producție în fiecare ramură producătoare de forme de energie primară; amplasarea marilor consumatori de energie cît mai în apropiere de sursele de aprovizionare cu combustibili; eliminarea transporturilor încrucișate de purtători de energie primară; dezvoltarea termoficării industriale și amplasarea marilor consumatori de energie termică în vecinătatea centralelor electrice de termoficare.

În perspectiva următorilor 10 ani, în structura resurselor balanței energetice primare (tabelul 2) se va realiza o schimbare calitativă deosebit de importantă, în sensul creșterii aportului cărbunilor, a energiei hidro și treptat al energiei nucleare și scăderii ponderii celorlalte forme clasice de energie:

Tabelul nr. 2

%

	1965	1970	1975	1980
Cărbuni	12,7	18,7	22,3	24—25
Țiței	38,5	34,3	34,2	32—32,5
Gaze naturale	42,5	41,2	37,6	32—32,5
Energie hidro	0,2	1,2	3,4	5,5
Energie nucleară	—	—	—	3
Lemn de foc	3,8	2,6	1,2	0,8
Alți combustibili inferiori — locali	2,3	2,0	1,3	1,1
TOTAL:	100	100	100	100

Noi resurse pentru sporirea potențialului energetic

PROIECTUL de Directive al Congresului al X-lea al P.C.R. prevede un plan decenal de mare amploare pentru **dezvoltarea electrificării. În următorii 10 ani producția de energie electrică urmează să crească de aproximativ 2,4 ori, față de cea preliminată pentru anul 1970, iar puterea instalată în centralele electrice va fi în 1980 de aproape 2,6 ori mai mare față de cea de la finele lui 1970.** Consumul intern de energie electrică pe locuitor și an va crește la 2400—2500 kWh în 1975 și 3000—3400 kWh în 1980, iar cantitatea de energie electrică folosită în industrie pe un muncitor va spori la aproximativ 18 000 kWh în 1975 și la cca 22 000 kWh în 1980.

Din puterea nouă ce urmează să fie pusă în funcțiune în centralele electrice în anii 1971—1980 de 13 000—13 800 MW, aproape jumătate (6 100—6 800 MW) se prevede a se realiza în centrale hidroelectrice și nuclearoelectrice. Pînă în 1975 se ajunge la utilizarea a 40—42% din potențialul economic amenajabil al cursurilor noastre de apă, iar pînă în 1980 se valorifică 75—80% din acest potențial. Energia electrică produsă în hidrocentrale va reprezenta 6—7% din totalul producției de energie electrică în 1970, 16—17% în 1975 și 19—20% la nivelul anului 1980.

Ținîndu-se seama de avantajele economice deosebit de importante pe care le prezintă concentrarea puterii în centrale electrice mari și folosirea agregatelor energetice de puteri ridicate unitare, care utilizează abur cu parametri ridicați, în scopul scăderii investiției specifice, a reducerii consumurilor de combustibili și a prețului de cost al producției, puterea nouă termoelectrică pe combustibili clasici se va realiza în centrale de mari capacități, în primul rînd prin extinderea uzinelor existente.

Centrale nuclearoelectrice

PROIECTUL Directivelor Congresului al X-lea al partidului prevede, de asemenea, **înfăptuirea pînă în 1980 a unei prime etape a programului nuclear național, astfel încît să se asigure valorificarea acestei noi forme de energie pentru completarea resurselor energetice primare și de energie electrică necesare în dezvoltarea economiei.** În stadiul actual de dezvoltare a tehnicii centralelor nuclearoelectrice pe plan mondial, acestea au ajuns competitive ca preț de cost al energiei electrice produse cu centralele clasice pe cărbuni inferiori. Experiența țărilor care construiesc și exploatează centrale nucleare cu reactoare termice fundamentează părerile specialiștilor, care preconizează scăderea continuă a costurilor, chiar sub acelea ale centralelor clasice termoelectrice funcționînd cu păcură și cărbuni superiori.

Programul nuclear național are în vedere și perspectiva mai îndepărtată, ținîndu-se seama că în următorii 20—30 de ani va apare necesitatea ca o parte din ce în ce mai importantă din consumurile energetice să fie acoperită folosindu-se energie nucleară. **Pentru echiparea centralelor nuclearoelectrice ce se vor pune în funcțiune pînă în 1980** (1800—2400 MWe) **se vor folosi tipuri de reactoare de eficiență ridicată, urmărindu-se valorificarea cea mai înaltă posibilă de obținut a resurselor de uraniu.** Industria constructoare de mașini, baza de cercetări științifice, rețeaua învățămîntului de specialitate vor trebui să înfăptuiască un program coordonat de măsuri care să asigure baza tehnico-industrială științifică și de cadre necesare acestei ramuri noi a economiei.

Realizarea programului nuclear național pînă în 1980 va pregăti condiții pentru sporirea accentuată, în continuare, a producției de energie în centrale de înaltă eficacitate economică și pentru introducerea, după 1980, a tipurilor noi de reactoare reproducătoare rapide — care vor putea asigura, pe lîngă producția de energie electrică și termică, lărgirea considerabilă a bazei de combustibili nucleari.

Termoficarea industrială și urbană

ODATĂ cu dezvoltarea puterii instalate în centralele electrice și a sistemului electroenergetic național, se prevede și creșterea accentuată a producerii combinate de energie electrică și termică în centralele electrice de termoficare. **Termoficarea industrială și urbană** prezintă o eficacitate economică ridicată, care se traduce **în economii de ordinul a 23—26% la valorile de investiții, 25—30% la cheltuielile anuale de producție și reduceri de 20—22% la consumuri efective de combustibili,** în cazul producerii combinate de energie electrică și termică în centrale de termoficare, față de producerea acelorași cantități de energie termică și energie electrică în instalații separate cu cazane și, respectiv, cu grupuri generatoare cu turbine de condensație. Acestea sînt elementele determinante care fundamentează promovarea termoficării în economia noastră energetică. Se prevede dezvoltarea capacităților de producție în centrale electrice de termoficare într-o proporție care asigură creșterea distribuției de energie termică în regim de termoficare pentru consumurile industriei, agriculturii și pentru încălzit urban de la 35 mil. Gigacalorii în 1970, la 55—57 mil. în 1975.

Sînt întocmite programe pentru dezvoltarea corespunzătoare a centralelor și a rețelelor de termoficare pe platformele industriale create în anii trecuți și pentru încălziri urbane în zonele Borzești, Ploiești, Craiova, Oradea, Iași, Pitești, Timișoara, Arad, Reșița și în municipiul București, precum și pentru noi rețele de termoficare industriale și urbane la Galați, Constanța și alte orașe. **Economia calculată de combustibil care se realizează prin folosirea termoficării industriale și urbane, în locul producerii separate de energie termică și respectiv energie electrică, va fi de aproximativ 3 milioane tone combustibil convențional la nivelul anului 1975 și de cel puțin 4,5 mil. tone în anul 1980.**

Încheierea racordării la sistemul electric a tuturor satelor

ÎN CORELAȚIE cu creșterea capacităților de producție în centralele electrice se prevede ca sistemul electroenergetic național să fie extins prin construirea de

⟶

*) Combustibilul convențional se ia în considerare cu o putere calorifică de 7000 Kcal/kg.

linii electrice de transport şi reţele de distribuţie de energie electrică însumînd, în viitorul cincinal, 70 000—75 000 km, cu 50% mai mult decît realizările preliminate din cincinalul 1966—1970, iar puterea nouă instalată în staţii electrice de transformare de 400—220—110 kV va fi de aproximativ 25 000 MVA, mai mult decît dublul celei realizate în 1966—1970.

Se vor dezvolta şi, totodată, moderniza reţelele judeţene şi orăşeneşti de distribuţie de energie electrică, pentru a se asigura tuturor consumatorilor indicii de calitate în alimentare — frecvenţă constantă şi nivel normal de tensiuni. La sfîrşitul anului 1970, **vor fi alimentate cu energie electrică 81% din totalul satelor, iar Proiectul de Directive cuprinde sarcina ca în cincinalul 1971—1975 să fie terminată racordarea la sistemul electric a tuturor satelor şi extinderea reţelelor rurale de distribuţie de joasă tensiune, asigurîndu-se condiţii pentru dezvoltarea largă a electrificării proceselor de producţie în agricultură, precum şi pentru creşterea consumului de energie electrică în locuinţele urbane şi rurale.** Este necesar ca industria electrotehnică şi întreprinderile de bunuri de larg consum din ramura industriei uşoare să intensifice ritmul asimilării producţiei de aparate electrice casnice şi pentru utilizările în agricultură.

★

Prin înfăptuirea programului prevăzut de dezvoltare a resurselor energetice şi a electrificării ţării, în viitorii zece ani se va ridica pe o treaptă nouă, mult mai înaltă, baza energetică a întregii economii naţionale, utilizarea în proporţii lărgite şi cu eficienţă superioară a tuturor formelor de energie în producţia materială şi în ridicarea gradului de civilizaţie şi confort al vieţii populaţiei.

ing. Ioan V. HERESCU
directorul Direcţiei energie
din Comitetul de Stat al Planificării

Eficienţa lucrărilor geologice presupune

CONJUGAREA EFORTURILOR CERCETĂRII, EXPLORĂRII, EXPLOATĂRII ŞI PRELUCRĂRII MINERALELOR

TERITORIUL ţării noastre are o alcătuire geologică deosebit de complexă. El cuprinde formaţiuni atît foarte vechi, cît şi foarte noi, rezultate ale celor mai variate procese geologice. Bogăţiile pe care le conţine subsolul sînt, din acest motiv, foarte variate. Recunoscînd importanţa cunoaşterii resurselor subsolului pentru dezvoltarea economică a ţării, statul nostru a acordat şi acordă geologiei cele mai largi posibilităţi de dezvoltare prin punerea la dispoziţie a unor însemnate fonduri materiale. De altfel, faptul acesta este evidenţiat pregnant şi în recentele documente date publicităţii în preajma pregătirii Congresului al X-lea al P.C.R. În Proiectul de Directive — se menţionează între altele: **„Pentru lărgirea bazei interne de materii prime, lucrările geologice ce vor fi întreprinse în perioada 1971—1975 vor trebui să ducă la identificarea unor rezerve industriale sporite la ţiţei, gaze, minereuri neferoase, minereuri de fier şi alte substanţe minerale utile, care să permită creşterea extracţiei şi, pe această bază, satisfacerea în cît mai mare măsură a nevoilor economiei".**

În scopul asigurării bazei de materii prime minerale lucrările de cercetare şi prospecţiuni geologice desfăşurate au cuprins două direcţii principale: dezvoltarea zăcămintelor cunoscute în zonele imediat învecinate şi conturarea regiunilor în care sînt perspective de existenţă a unor noi zăcăminte şi verificarea acestor posibilităţi.

Datorită naturii preocupărilor sale, Institutul nostru a urmărit mai ales această a doua cale, pregătind astfel, nu numai viitorul imediat, ci şi cel al cincinalelor următoare. În afară de realizările cu implicaţii indirecte în această problemă, trebuie subliniate cel puţin **două tipuri de lucrări efectuate, a căror utilitate pe această linie este de primă importanţă: hărţile metalogenetice şi sintezele geologice regionale.**

Hărţile metalogenetice prezintă o vedere sistematică de ansamblu a tuturor cunoştinţelor actuale asupra proceselor de formare a acumulărilor de substanţe minerale utile şi, pe această bază, o prognoză pentru fiecare tip genetic de acumulări. Aceste prognoze stau la baza dezvoltării lucrărilor de prospecţiuni. Pînă acum **au fost elaborate hărţi metalogenetice şi sinteze geologice pentru toate regiunile de interes minier din ţară.** În asemenea condiţii perspectivele identificării de noi zăcăminte pot fi analizate în profunzime şi totodată, pe aceeaşi bază, se pot stabili programe de prospecţiuni. **În primăvara anului 1969, de pildă, a fost terminată sinteza geologică a părţii nordice a masivului Poiana Ruscă, iar în primăvara anului 1970 va fi încheiată sinteza geologică a Munţilor Metaliferi.**

MERGÎND pe aceste linii, nu pierdem din vedere faptul că într-un volum limitat al scoarţei terestre numărul de zăcăminte de substanţe minerale utile este limitat. Acumulările de diverse substanţe s-au produs în trecutul geologic ca urmare a desfăşurării într-un anume mod, special, a unora dintre procesele geologice; această desfăşurare deosebită a fost limitată în timp şi în spaţiu, aşa încît numărul de zăcăminte este şi el limitat.

Cercetarea intensă şi repetată a aceluiaşi teritoriu conduce la descoperirea din ce în ce mai greu a noi zăcăminte, logic fiind ca teoretic, la un moment dat, să fie descoperit ultimul dintre acestea. Cu toate că acest raţionament pare să conducă la concluzii pesimiste, mai ales pentru regiunile de mică întindere şi relativ bine studiate, aşa cum este ţara noastră, **sînt două căi fundamentale care ne pot conduce, în continuare, la identificarea de noi zăcăminte.**

a) deoarece cunoaşterea subsolului se face în foarte mare măsură în mod indirect, iar nici una dintre metodele de cercetare astăzi cunoscute nu este exhaustivă în ce priveşte identificarea zăcămintelor, nu se poate face decît în puţine cazuri o afirmaţie sigură cu privire la lipsa acestora într-o anume zonă. **Utilizarea simultană a mai multor metode, elaborarea şi utilizarea de metode noi mai „pătrunzătoare" reprezintă o primă cale de obţinere a noi rezultate, cu posibilităţi, practic, inepuizabile.**

Problema metodelor nu revine, însă, decît în mică măsură geologiei. Geologia de astăzi utilizează foarte multe metode elaborate de alte discipline, îndeosebi metode ale fizicii şi chimiei, care îi permit să pătrundă mai adînc în scoarţă, decît o poate face numai prin observaţiile directe la suprafaţa acesteia. **Colaborarea** pe această linie, **îndeosebi cu geofizica va continua să aducă încă multe elemente noi. Cercetarea prin metodele geofizice a tuturor regiunilor ţării este imperios necesară pentru avansarea cunoştinţelor asupra alcătuirii subsolului.**

b) **extinderea în profunzime a volumului de scoarţă cercetat a devenit astăzi perfect posibilă datorită progreselor tehnicii; metodele geofizicii, prin informaţii indirecte şi forajele de mare adîncime, prin observaţiile directe, pot contribui în mod hotărîtor la descoperirea de noi zăcăminte.**

Ţara noastră a obţinut în unele privinţe succese importante prin creşterea adîncimilor de cercetare. În foarte scurtă vreme va trebui însă să coborîm mult mai adînc; tehnica va trebui să ofere mijloacele, iar geologia să indice zonele cele mai favorabile unor astfel de cercetări. Dezvoltarea cercetărilor pe aceste căi implică însă cheltuieli foarte mari şi nu e greu de prevăzut că în multe cazuri — şi foarte curînd pentru totalitatea lor — costurile de cercetare şi extracţie vor întrece valoarea substanţei extrase. Din acest motiv **trebuie să căutăm căi noi pentru a ne asigura necesităţile.** Asemenea căutări reprezintă o tendinţă perfect conturată pe plan mondial, necesitatea găsirii lor fiind evidentă pentru viitorul nu foarte îndepărtat. Aşa cum se subliniază în Proiectul de Directive ale Congresului al X-lea al P.C.R., **cercetarea are datoria să pună la dispoziţia geologiei noi căi pentru creşterea eficienţei întregii activităţi, prin lărgirea folosirii metodelor şi aparaturii geofizice moderne, în scopul micşorării duratei de prospectare — explorare a zăcămintelor şi a perioadei de punere în valoare a rezervelor.**

UNA DIN SARCINILE principale ale geologiei, dar nu numai ale ei, este aceea de a introduce **în circuitul economic noi substanţe minerale.** În realitate, dezideratul: geologia trebuie să găsească zăcăminte, nu este decît un aspect particular al chestiunii. Problema de fond este ca geologia să arate din ce este alcătuit subsolul, iar tehnica să spună cum pot fi valorificate diversele substanţe.

La nivel mondial, au fost de pe acum schiţate principalele direcţii ale cercetării în această privinţă. **Pentru condiţiile geologice ale ţării noastre trebuie pusă, în primul rînd, problema valorificării argilelor.** Pentru cantităţile imense de argile existente pe teritoriul ţării, de tipuri foarte variate, trebuie să se găsească posibilităţi de valorificare superioară, pînă la extragerea conţinutului lor metalic. **Geologia metalelor rare şi disperse constituie, de asemenea, un domeniu încă prea puţin explorat la noi. Toate formaţiunile geologice din ţară — magmatice, sedimentare şi metamorfice — sînt susceptibile de a purta acumulări ale acestora şi cercetări sistematice se cer întreprinse în toate regiunile ţării.**

Extragerea multor metale va trebui să fie posibilă în viitor şi din minerale care astăzi nu pot fi prelucrate sau din roci în care conţinutul lor este redus; pentru fier, spre exemplu, nu este deloc o utopie efectuarea unor cercetări în această privinţă. Este foarte probabil că, în cele mai multe cazuri, viitorul va dovedi că, în ciuda unor cheltuieli iniţiale pentru cercetarea ştiinţifică, o asemenea cale este mai economică decît exploatarea de la mari adîncimi a minereurilor clasice.

Tehnica românească va avea însă un cuvînt important de spus în această privinţă. Ei i se vor pune, în ceea ce priveşte prepararea minereurilor, probleme din ce în ce mai dificile. În măsura în care ea va găsi posibilităţi de valorificare a unor asemenea noi substanţe minerale, cercetările geologice vor conduce la rezultatele practice aşteptate.

În dezvoltarea cercetărilor geologice în ţara noastră în anii care urmează trebuie să se ţină seama de cea mai importantă şi cea mai generală trăsătură a activităţii ştiinţifice de astăzi, trăsătură care se va accentua cu siguranţă în viitor: **interdependenţa disciplinelor ştiinţifice**. Deoarece eficienţa cercetărilor va fi condiţionată, pe de o parte, de metodele de investigare pe care geologia le va avea la îndemînă, iar pe de altă parte de posibilităţile de valorificare a substanţelor minerale, rezultatele ei vor trebui judecate totdeauna în acest ansamblu. De aici, se desprinde ideea că realizarea sarcinilor deosebit de însemnate puse în faţa geologiei de către Proiectul de Directive al celui de al X-lea Congres al partidului, impune conjugarea eforturilor tuturor compartimentelor care concură la cercetarea, explorarea, exploatarea şi prelucrarea mineralelor utile, în aşa fel încît să se pună în evidenţă noi rezerve cu cheltuieli cît mai mici, să se intensifice preocuparea pentru utilizarea judicioasă a fondurilor băneşti şi a mijloacelor materiale alocate.

Prof. doctor docent
D. RĂDULESCU
directorul Institutului Geologic

Dotaţi cu mijloace moderne, geologii desfăşoară o intensă activitate de cercetare şi prospecţiuni pe întreg teritoriul ţării. În fotografie: **prospecţiuni geologice în Munţii Carpaţi.**

CONTRIBUŢIA CERCETĂRII ŞTIINŢIFICE LA ÎMBUNĂTĂŢIREA STRUCTURII PRODUCŢIEI DE METAL

PUNÎND în centrul politicii sale economice continuarea în ritm înalt a procesului de edificare a unei economii moderne — bazată pe o industrie puternică şi o agricultură înaintată, pe folosirea cuceririlor revoluţiei tehnico-ştiinţifice contemporane şi valorificarea superioară a resurselor ţării — partidul nostru acordă o atenţie neslăbită desvoltării **industriei siderurgice.**

În Proiectul de Directive al Congresului al X-lea al Partidului Comunist Român privind planul cincinal pe anii 1971—1975 şi liniile directoare ale dezvoltării economiei naţionale pe perioada 1976—1980, se arată că industria siderurgică se va dezvolta în direcţia creşterii rapide a producţiei de metal şi a îmbunătăţirii substanţiale a structurii acesteia, prin fabricarea unor sortimente valoroase care să satisfacă în condiţii din ce în ce mai bune cerinţele de metal ale ţării. Este prevăzut ca, **în 1975 să se producă 10—10,5 milioane tone de oţel, 7,2—7,5 milioane tone de laminate şi 1,0—1,1 milioane tone de ţevi.** La sfîrşitul deceniului viitor, **se preconizează ca siderurgia să asigure aproape în întregime necesarul de metal al ţării, producţia de oţel pe locuitor urmînd să se apropie simţitor de cea obţinută în ţări industriale dezvoltate.**

ŢINÎND seama de dezvoltarea industriei constructoare de maşini, de orientarea ei spre ramurile moderne, de înaltă tehnicitate, **în Proiectul de Directive se pune un accent deosebit pe creşterea accentuată a producţiei de oţeluri de calitate, lărgirea substanţială a gamei mărcilor de oţeluri de înaltă rezistenţă, inoxidabile, oţeluri pentru scule şi rulmenţi. Pînă în 1975 va trebui să se ajungă la o producţie de oţeluri aliate de 1—1,1 milioane tone.**

În cadrul programului vast de dezvoltare a industriei siderurgice, de îmbunătăţire substanţială a structurii producţiei de metal, cercetarea ştiinţifică este chemată să joace un rol primordial. **„Cercetarea ştiinţifică** — se arată în Proiectul de Directive — **se va ocupa în mai mare măsură de problemele reducerii consumului de cocs, extinderii utilizării gazului metan în furnale, elaborării de oţeluri cu caracteristici superioare, ridicării calităţii şi creării de noi sortimente de produse siderurgice".**

Cercetătorii institutului nostru, prin activitatea rodnică desfăşurată în ultimii ani, au studiat şi rezolvat cu succes o arie largă de probleme, urmărind îndeosebi îmbunătăţirea calităţii produselor, asimilarea de produse şi tehnologii noi, reducerea consumurilor specifice, lărgirea bazei de materii prime a siderurgiei, îmbunătăţirea indicatorilor tehnico-economici ai principalelor agregate etc. **Numai în ultimii 3 ani, cercetătorii institutului, în colaborare cu specialiştii din uzine, au elaborat şi asimilat 21 mărci de oţeluri noi.** Astfel, au fost însuşite noi tipuri de oţeluri de construcţii metalice ca, de exemplu, OL 38 M3, C 38, C 42 şi un nou tip de oţel aliat cu mangan, azot şi vanadiu (care au şi fost produse anul trecut pe scară industrială în cantitate de peste 20 000 tone), oţeluri ce sînt folosite la construcţia multora dintre noile obiective industriale. Pe baza cercetărilor efectuate de către institut, uzinele constructoare de maşini din ţară au posibilitatea să folosească o serie de noi mărci de oţeluri. Concludent în această privinţă este pildă **utilizarea în producţie curentă de către Uzina de tractoare din Braşov a oţelului microaliat cu bor, cu sau fără mici adausuri în nichel şi crom.**

În vederea pregătirii fabricaţiei în ţară a oţelurilor inoxidabile, s-a studiat şi definitivat procesul tehnologic de producerea unui nou tip de oţel inoxidabil românesc, care a fost experimentat cu rezultate bune în diverse medii agresive în industria chimică. Asimilării de noi mărci de oţeluri (desigur insuficiente, la ora actuală, ţinînd seama de tendinţele moderne în dezvoltarea industriei constructoare de maşini) i s-a adăugat şi re- →

zultatele remarcabile dobîndite pe linia reducerii consumurilor specifice.

În scopul realizării unor noi produse și tehnologii, întregul colectiv al institutului a depus eforturi susținute pentru ducerea la îndeplinire a acestor sarcini. Problemele complexe de cercetare abordate de institut au urmărit acoperirea, pe cît posibil, a întregii sfere de activități a sectorului siderurgic. În această direcție sînt de relevat cercetările efectuate, în strînsă colaborare cu institutul de proiectări (IPROMET).

PENTRU îndeplinirea cu succes a sarcinilor ce ne revin în actualul cincinal și crearea încă de pe acum a premiselor necesare rezolvării favorabile și cu maximum de eficacitate a problemelor prevăzute în Proiectul de Directive, **preocuparea principală a institutului va fi orientată îndeosebi spre reducerea consumului de metal și de cocs pe întreg ciclul de fabricație.** Acest obiectiv major va fi atins prin îmbunătățirea și perfecționarea proceselor tehnologice existente, cît și prin ridicarea caracteristicilor calitative ale produselor siderurgice. Optimizarea proceselor tehnologice, în sensul eliminării unor fluctuații cu influențe negative, va ocupa un loc de seamă în activitatea noastră de cercetare. În vederea reducerii consumului de cocs, vom continua cercetările privind îmbunătățirea calității cocsului românesc, folosirea diferiților combustibili în vederea obținerii unui aglomerat cu calități superioare.

Sporirea producției de fontă și oțel prin intensificarea proceselor de elaborare în furnale, cuptoare Martin și convertizoare se va baza pe cercetările ce vor fi efectuate în direcția utilizării mai eficiente a oxigenului și a combustibililor în agregatele siderurgice, precum și pe folosirea materiilor prime cu caracteristici tehnico-economice superioare.

În condițiile țării noastre, care dispune de o bază limitată de materii pentru siderurgie, o importanță economică deosebită o are valorificarea superioară a metalului, **atît prin creșterea ponderii oțelurilor cu proprietăți ridicate de utilizare, cît și a ponderii produselor cu un grad avansat de prelucrare.** În această direcție, pe lîngă sarcinile care revin proiectanților și constructorilor pe linia creării de noi capacități pentru asigurarea dezvoltării producției de laminate din oțeluri aliate și înalt aliate, există chiar în condițiile tehnice actuale posibilități încă nevalorificate privind extinderea gamei sortimentale și sporirea cantităților, în special la unele produse scumpe care astăzi se aduc din import. Pe această linie, considerăm că cercetările care se vor efectua vor contribui în mod substanțial la mărirea numărului de mărci de oțeluri aliate și speciale pentru ca acestea să poată acoperi necesitățile în continuă creștere ale economiei naționale în acest domeniu.

În atenția noastră vor sta și noile capacități de producție, care vor intra în funcțiune în următorii ani. În acest sens se analizează în prezent posibilitățile de elaborare de către institut a unor procese tehnologice avansate, care urmează să fie aplicate în aceste unități, atît în vederea evitării pe cît posibil a unor licențe străine, cît și în scopul sporirii contribuției lor la creșterea simțitoare a producției de metal.

Institutul nostru, care prin grija partidului și guvernului a fost dotat în decursul anilor cu aparatură și utilaje moderne, avînd cadre de specialitate, cu o înaltă pregătire teoretică și practică și cu o experiență bogată, are create toate condițiile să desfășoare o activitate fructuoasă pentru a-și aduce o largă contribuție la înfăptuirea programului vast elaborat de partid pentru dezvoltarea în viitor a industriei siderurgice.

În același timp, pe lîngă uzinele și combinatele mari siderurgice există servicii și centre de cercetări care, prin activitatea ce o desfășoară, împreună cu cadrele din producție, aduc o contribuție substanțială la materializarea în practică a gîndirii creatoare.

Este însă necesar, după părerea noastră, **ca aceste servicii și centre de cercetări să fie întărite, în continuare, cu cadre specializate și cu aparatura de cercetare necesară pentru a putea rezolva mai operativ și cu competență sporită diversele probleme tehnologice curente ce se ivesc în desfășurarea procesului de producție.** În acest fel, institutul nostru (lucrul este valabil pe un plan mai larg), ar putea fi degrevat de unele sarcini ce pot fi rezolvate cu forțe locale, putînd să-și creeze astfel un însemnat fond de timp de cercetare disponibil pentru studierea și rezolvarea unor probleme majore actuale și de perspectivă ale industriei siderurgice.

dr. ing. I. DRĂGAN
directorul Institutului de Cercetări Metalurgice

SERVICIILE ÎN CONCORDANȚĂ CU CREȘTEREA NIVELULUI DE CIVILIZAȚIE

VASTUL PROGRAM de dezvoltare a țării noastre în perioada cincinalului 1971—1975 și în deceniul al 8-lea, atribuie un loc important creșterii volumului serviciilor, ca una din căile de ridicare a bunăstării populației, a gradului de civilizație și confort. Procesul complex de dezvoltare și diversificare a producției și serviciilor se află într-o strînsă interdependență cu creșterea salariului real, a cărui dinamică continuu ascendentă (32% în 1967 față de 1960) va continua și în cincinalul următor, el urmînd să crească în 1975, conform prevederilor cu 16—20% față de 1970.

Sporirea neîncetată a salariului real creează premise pentru îndreptarea cererii populației spre satisfacerea unor cerințe de servicii dintre cele mai variate. Totodată ea determină creșterea desfacerilor de bunuri de folosință îndelungată, de aparatură casnică etc., fenomen ce atrage după sine dezvoltarea volumului și gamei de servicii pentru întreținerea și repararea acestor bunuri. Ca urmare au loc deplasări importante și în structura cheltuielilor [1]), în sensul creșterii volumului și ponderii cheltuielilor pentru servicii în totalul cheltuielilor populației. Privită în contextul ei general, sporirea ponderii cheltuielilor cu serviciile în cheltuielile populației reprezintă un element pozitiv; ea reflectă mărirea gradului de civilizație și confort, eliberarea unui timp ce poate fi folosit în alte domenii de activitate, elemente ce contribuie în mod substanțial la ridicarea nivelului de trai.

Factori modificatori ai structurii cheltuielilor

DATĂ FIIND complexitatea legăturilor și factorilor ce influențează modificarea structurii cheltuielilor populației, ne propunem să luăm în discuție în acest cadru numai pe cei legați direct de mișcarea tarifelor, mișcare ce are loc în condițiile sistemului nostru de prețuri a cărei principală caracteristică o constituie stabilitatea prețurilor și mișcarea lor controlată.

Creșterea cheltuielilor pentru servicii în totalul cheltuielilor populației se datorează în linii generale unor factori ce ar putea fi grupați în două mari categorii, în raport cu contribuția pe care o au asupra nivelului de trai, după cum urmează:

a) factori ce sînt o consecință a creșterii nivelului de trai material și cultural, și care se concretizează în creșterea pretențiilor de gust, modă, confort, calitate, în satisfacerea a noi cerințe de servicii de mai mare complexitate etc.;

b) factori ce sînt o urmare a creșterii absolute a tarifelor și care se manifestă legal sau ilegal, controlat sau necontrolat.

În primul caz, creșterea și diversificarea producției bunurilor de consum, de folosință mai scurtă sau mai îndelungată, dezvoltarea construcțiilor de locuințe etc. provoacă o sporire a cheltuielilor cu serviciile, reflectînd ridicarea standardului de viață al populației. Astfel au loc cheltuieli mai mari pentru chiria și întreținerea locuinței ca urmare a creșterii confortului, a numărului de camere în apartament, a unor pretenții superioare de mobilare a locuinței; cheltuieli cu întreținerea și repararea bunurilor de folosință îndelungată (frigidere, mașini de spălat, aspiratoare, televizoare, radio, magnetofoane etc.); cheltuieli de abonament pentru televizor, radio, telefon etc. În aceeași direcție acționează și măsurile de diversificare a serviciilor și de dezvoltare a rețelei de unități prestatoare, care se concretizează prin introducerea de noi prestații, printr-o mai bună servire, mai multă accesibilitate a serviciilor (din punct de vedere teritorial) etc. Toți acești factori duc, în ultimă instanță, la o sporire — absolută și relativă — a cheltuielilor pentru servicii, bineînțeles pentru acele servicii care pînă atunci nu au fost folosite, care n-au existat (de ex. spălatul rufelor la spălătorie, spălarea autoturismelor etc.), sau care reflectă pretenții mai complexe și gusturi mai rafinate.

În legătură cu cea de-a doua grupă de factori, care sînt o urmare a creșterii absolute a tarifelor, sînt necesare unele precizări.

Dezvoltarea economiei țării noastre și folosirea eficientă a fondurilor statului impune existența unor activități economice rentabile. Astfel este necesară lichidarea unor situații anormale din economic (ne referim la pierderi în mod special) care duc la imobilizarea unor resurse ce pot fi îndreptate și folosite eficient în alte ramuri, înlăturarea dificultăților ce apar în gospodărirea avuției naționale. În acest sens, are loc, uneori, în virtutea unor necesități economice exprese **o mișcare directă** a tarifelor cu caracter **legal, controlat.**

În timp ce aceste **mișcări directe de prețuri se fac în mod planificat asigurîndu-se compensarea necesară** — pe linia majorării veniturilor populației, în primul rînd, și uneori pe linia reducerilor de prețuri și tarife pentru asigurarea creșterii planificate a nivelului salariului real — există și alte aspecte ale mișcării tarifelor, mișcări ce nu reprezintă o necesitate economică. În aceste situații este vorba de **mișcări indirecte (deghizate)** ale prețurilor, în speță ale tarifelor.

Tendințe nedimensionabile, dar prezente

SE CONSTATĂ uneori tendința unor întreprinderi și cooperative de a realiza sarcinile de plan, de a obține beneficii „suplimentare" sau de a „rentabiliza" unele produse sau servicii fără efort propriu, nu printr-o mai bună organizare a muncii și o mai corespunzătoare servire a populației, ci, mai ușor, pe seama creșterii tarifelor, tendințe care îmbracă — printre altele — și diferite forme de creștere a cheltuielilor pentru servicii.

Unii economiști folosesc pentru acest gen de creștere a cheltuielilor pentru servicii termenul de **mișcare invizibilă** pe care nu îl considerăm corespunzător pentru că, în fapt, este vorba de o **mișcare indirectă** a prețurilor, care de foarte multe ori se face pe baza prețurilor sau tarifelor legale. Este adevărat că nu totdeauna ea poate să fie **identificată,** sau **dimensionată** dar totdeauna este **concretă** și perfect **vizibilă** atît pentru cetățean, cît și pentru veniturile întreprinderii și chiar ale lucrătorilor respectivi. Ea poate fi denumită și **mișcare deghizată** cînd formele de manifestare sînt „artificiale", rezultatele fiind însă aceleași.

Aceste mișcări, de obicei este vorba de creșteri care în cele mai multe cazuri se fac la adăpostul prețurilor și tarifelor legale, duc la cheltuieli sporite pentru populație.

Procedeele de deghizare a mișcării tarifelor, de creștere indirectă a cheltuielilor populației pentru servicii — cu consecințele arătate — sînt multiple: înlocuirea unor servicii cu altele de aceeași natură dar mai scumpe fără ca ele să coexiste în măsură suficientă; încadrarea unor unități de deservire în categorii superioare fără a exista condiții îmbunătățite de servire care să justifice aplicarea unor tarife mai mari, ori fără să reflecte cererea populației. Acest fenomen se întîlnește în aproape toate serviciile unde acestea sînt organizate pe categorii ca: hoteluri, frizerii, cinematografe, locuri în stațiuni balneo-climaterice etc.; înrăutățirea calității unor servicii față de cea avută în vedere la stabilirea tarifelor, reparații de proastă calitate; încărcarea reparațiilor cu operații nenecesare și neefectuate pentru a se încasa sume suplimentare. Această practică devine și mai frecventă în cazurile în care populația nu dispune de tehnicitatea necesară pentru a verifica justețea reparațiilor preconizate (reparații în construcții, de autoturisme, frigidere, televizoare, ceasuri, radio etc.).

Desigur că fenomenul mișcării indirecte este foarte complex. Fiecare din acești factori poate apărea uneori singular (spre exemplu, o frizerie este încadrată la o categorie superioară de tarife fără a îndeplini în realitate criteriile necesare) dar alteori simultan (la aceeași unitate se încasează și sume pentru operații neefectuate). De asemenea acțiunea sa asupra veniturilor populației nu se manifestă în mod uniform, ea influențînd în mod diferit categoriile de salariați, în raport cu frecvența și intensitatea folosirii serviciilor respective.

Cauzele și anihilarea lor

STUDIEREA formelor concrete pe care le ia mișcarea indirectă a tarifelor trebuie să ne ducă la găsirea căilor de lichidare a lor, de anihilare a efectului negativ pe care îl au asupra veniturilor populației.

Întrucît cauzele care generează situațiile descrise mai sus sînt multiple și mai sînt încă necesare discuții pentru găsirea soluțiilor corespunzătoare, apreciez că se pot scoate în evidență două cauze principale, ce se condiționează reciproc, și a căror rezolvare nu este simplă dar este necesară.

Prima **rezidă** în aceea că în prezent se menține încă un număr insuficient de meseriași care să satisfacă cerințele de reparații pentru diferite obiecte. Atît timp cît nu va exista un raport corespunzător între numărul de meseriași și cantitatea de bunuri de reparat, va exista o presiune permanentă asupra acestora ceea ce duce la o supralicitare a lor — cel puțin în anumite domenii unde înzestrarea cu bunuri a crescut foarte mult — cu consecințele cunoscute.

Aceste concluzii sînt ilustrate de compararea unor date privind numărul de aparate de radio și televiziune ce revin unui cooperator pentru reparare [2]) în ultimii 5 ani.

	1963	1964	1965	1966	1967
Numărul de aparate existente la populație la finele fiecărui an (în mii buc.)					
TOTAL	2045	2427	2854	3400	3926
radio	1776	2038	2306	2625	2920
televizoare	269	389	548	775	1006
Număr de cooperatori existenți în rețeaua UCECOM la sfîrșitul fiecărui an	1283	1343	1591	1652	1760
Numărul total de aparate ce revine pe un cooperator (bucăți)	1594	1807	1794	2050	2231

Dinamica numărului de aparate de radio și televizoare ce revine pe fiecare cooperator — cu toată relativitatea acestor cifre globale — arată că sporul de cadre rămîne în urma înzestrării populației deși ar trebui să fie invers. În timp ce unui cooperator îi reveneau în 1963 circa 1600 aparate, în 1967 îi reveneau 2231 aparate, ceea ce este foarte mult dacă ținem seamă și de următoarele:

— în unitățile respective, același număr de cooperatori repară și magnetofoane și picupuri;

— media de 2231 de aparate este mult diferențiată de la un oraș la altul, ceea ce arată că în unele localități depanatorilor le revine un număr și mai mare de aparate de reparat;

— același aparat poate necesita mai multe reparații în decursul unui an.

În ce privește numărul de frigidere, mașini de spălat, aspiratoare etc. ce revine pe un cooperator, din lipsă de date,

⟶

REFLECȚII

CUI PRODEST?

acad. Grigore C. MOISIL

NU NUMAI cînd se face o crimă te întrebi: cui îi folosește? Și atunci cînd îți faci meseria cotidiană, vrei să știi: folosește? Înregistrez adresele primite de o instituție; la ce bun? Raportez ce vagoane goale sînt la mine în gară; cui folosește? Învăț teorema lui Pitagora; ce-o să fac cu ea?

Îmi iau diploma de doctor în matematici: „de ce? la ce? ca ce? și pentru ce?" — zicea un cîntec de pe vremuri.

Cînd eram eu student (adică prin 1923—1926—1929), la Facultatea de științe din București, la secția de Matematici, aveam următorii profesori: în anul I: Gh. Țițeica, Traian Lalescu, A. Davidoglu și Ermil Pangrati; în anul II: David Emmanuel, D. Pompeiu, N. Coculescu și A. Davidoglu; în anul III, aceiași profesori făceau cursuri la alegere. Asistenți erau O. Tino și E. Abason. La secția de fizico-chimice erau doi conferențiari: Gh. Nichifor (cu care și matematicienii făceau epurele de geometrie descriptivă) și Ianculescu. Scurt: 7 profesori, 2 conferențiari, 2 asistenți.

La Politehnică făceau cursuri și seminarii: David Emmanuel și Traian Lalescu (cînd am fost eu, îi ținea locul R. Sergescu).

Dintr-un istoric al învățămîntului matematicilor la Universitatea din București, alcătuit de N. N. Mihăileanu, extrag următoarele date privind personalul didactic. În 1865—1888: 3 persoane; în 1880—1900: 5—7 persoane; în 1900—1920: 10—17 persoane; de la 16 persoane în 1925 se ajunge la 37 persoane în 1945 și la 62 în 1950, iar în 1963 la 132.

Saltul adus de reforma universitară din toamna anului 1948 deschidea imense perspective.

Dar, pe lîngă Facultatea de matematică, numai în București, mai avem: Institutul politehnic, cu peste 100 matematicieni, Institutul de construcții, Institutul de petrol, gaze și geologie, Institutul de agronomie, Academia de studii economice.

La Iași, Cluj, Timișoara, pe lîngă Facultatea de matematică, avem și politehnici; la Craiova avem facultăți de matematică; la Brașov, Galați, Petroșeni, avem politehnici.

Avem și multe (vreo 10) institute pedagogice.

Matematica servește. Cui? Celor ce învață în instituțiile de învățămînt amintite.

Astfel s-a creat convingerea că dacă ești matematician, ai ce face. A învăța matematica și a o preda altora e folositor.

Matematica nu mai e o distracție perversă, solitară și inutilă. Matematica servește.

Matematicianul nu mai e profesorul de învățămînt mediu care, ca să se poată bucura cu cîțiva elevi buni la matematică, torturează atîția alții, care n-au ce face cu matematica: viitorii studenți la medicină, la drept, la litere.

În cei douăzeci și cinci de ani de la 23 August, Partidul Comunist Român a arătat că construcția socialismului are nevoie de tehnică: ingineri, tehnicieni, și că aceștia au nevoie de matematică.

S-a înțeles că e nevoie de matematicieni. Și atunci toți cei care aveau talent la matematici au început să urmeze facultatea de matematică, cu intenția de a rămîne matematicieni.

Acum vreo 40 de ani se înscriau foarte mulți studenți în anul I la matematici, ca să fie bine pregătiți la concursul de admitere la Politehnică în anul următor.

Tot din lucrarea lui N. N. Mihăileanu aflăm următoarele: din 1927 numărul studenților înscriși trece de 300, iar în 1930 și 1931 trece de 600, dar numărul diplomaților abia în 1935 ajunge la 62 și aceasta o singură dată.

Putea cineva serios să se gîndească serios că ar putea să se ocupe de matematică?

În primul sfert de veac de construcție a socialismului s-a văzut că se poate.

Printre alte libertăți pe care Partidul comunist le-a acordat e și libertatea de a fi matematician.

---

nu putem face o analiză asemănătoare. Fenomenul este însă același.

Ni se pare deci foarte important a se lua măsurile necesare pentru asigurarea unui ritm corespunzător de pregătire a noi cadre de depanatori (radio, televizoare, mașini de spălat rufe, autovehicule etc.), condiții fără de care presiunea exercitată de populație pentru acoperirea nevoilor de reparații nu se va putea diminua.

Este indiscutabil că sistemul de retribuție în raport cu cantitatea și calitatea muncii reprezintă pîrghia principală de cointeresare materială a oamenilor muncii în rezultatele activității lor.

În condițiile concrete ale activității de prestații și reparații, retribuția în cooperația meșteșugărească făcîndu-se cu o cotă parte din încasări, se creează premise pentru încărcarea valorii reparațiilor sau pentru alte procedee ilegale menite să sporească încasările. La specificul reparațiilor, acest sistem este susceptibil după părerea noastră de perfecționări, problemă care comportă desigur unele studii prealabile.

Fără doar și poate că aceste două cauze nu pot fi asanate de îndată; trebuie încă studiate căi de rezolvare.

Pînă atunci sînt de luat unele măsuri de natură a anihila în parte existența unor **mișcări indirecte sau deghizate** ale tarifelor. Este vorba de: întărirea controlului pe toate verigile, afișarea listelor de tarife în toate unitățile, completarea chitanțelor și bonurilor de reparații cu toate elementele necesare urmăririi justeței sumelor înscrise etc.

O ultimă problemă, dar nu dintre cele mai puțin importante, o reprezintă atenția sporită ce trebuie acordată din partea cooperatorilor, a cooperativelor, a forurilor lor superioare, **calității reparațiilor**, conștiinciozității executării lor și unei mai bune și civilizate deserviri a populației.

Dezvoltarea și diversificarea serviciilor, sporirea volumului lor cu circa 40—45% în viitorul cincinal vor determina satisfacerea sporită a cerințelor populației, contribuind la anihilarea în bună măsură a unora din efectele negative ale mișcării indirecte a prețuriior.

Sandu PELȚ

Comitetul pentru Prețuri

---

1) Structura cheltuielilor populației pe principalele grupe sînt: cheltuieli pentru alimentație; cheltuieli pentru procurarea mărfurilor nealimentare; cheltuieli pentru servicii; alte cheltuieli.

2) Sînt de făcut două mențiuni în legătură cu aceste date: în primul rînd evidența cooperatorilor privește centrele de reparații radio și televizoare, neexistînd posibilitatea defalcării pe fiecare activitate; în al doilea rînd potrivit reglementărilor în vigoare reparațiile radio și televizoare pe întreg teritoriul R.S.R., se fac de unitățile aparținînd UCECOM, cu unele excepții fără însemnătate.

CERCETARE-APLICARE

VALORIFICAREA REZULTATELOR

VALORIFICAREA rezultatelor cercetării științifice, obținute ca urmare a unor eforturi ale gîndirii umane și însoțite de cele mai multe ori de apreciabile cheltuieli materiale, reprezintă în final o integrare eficientă a științei în însăși producția materială.

„Contribuția efectivă a științei la soluționarea sarcinilor construcției socialiste — se spune în proiectul Directivelor Congresului al X-lea al Partidului Comunist Român — **este indisolubil legată de devansarea prin cercetare a nevoilor producției și a altor sectoare de activitate".**

În domeniul aplicării științei în producție cea mai mare dificultate constatată pe plan internațional constă în rezolvarea avantajoasă a problemei **obstacolelor** care se ridică între cercetarea pură și folosirea rezultatelor acesteia. Cercetările pure pot oferi o satisfacție teoretică în sine, fără nici o legătură cu aplicațiile practice, însă cercetările aplicate își pierd orice semnificație, devenind și o sursă de frustrări și amărăciuni pentru autorii lor dacă nu ajung a fi cuprinse în procesul dezvoltării economiei naționale.

Punerea în valoare a rezultatelor cercetării științifice și tehnice la nivelul economiei naționale implică o concepție de politică științifică și organizatorică la baza căreia stau: 1) prospectarea și colectarea invențiilor și descoperirilor apărute în procesul de desfășurare a cercetărilor realizate; 2) selecționarea rezultatelor importante ale cercetării care au eficiență economică și socială, printr-o studiere și analiză critică; 3) îndeplinirea formalităților juridice pentru brevetarea descoperirilor, invențiilor și inovațiilor și, dacă este necesar, realizarea operațiilor tehnice necesare protejării drepturilor de proprietate industrială pentru străinătate; 4) difuzarea corespunzătoare a rezultatelor cercetării reținute ca importante, în ramurile industriale unde pot fi aplicate; 5) efectuarea de studii și cercetări tehnice și economice, ca și de experimentări care permit a se discerne aplicațiile posibile; 6) exploatarea invențiilor pe plan intern sau extern în principal prin concesii de licențe; 7) asigurarea tuturor condițiilor reclamate de valorificarea rezultatelor cercetării în vederea satisfacerii nevoilor economiei naționale și în acest scop efectuarea tuturor operațiilor de orice natură care apar necesare pentru a se obține un produs sau un procedeu industrial aplicabil.

O CARENȚĂ a sistemului de valorificare a rezultatelor cercetărilor se datorește în principal, în cazul cercetării cu caracter aplicativ, necorelării planurilor de cercetare și valorificare cu planurile de producție și investiții, la care se poate adăuga și insuficiența cointeresării materiale pentru toți factorii care concură la realizarea valorificării. Pe de altă parte se mai practică încă obiceiul de a introduce în planul de cercetare unele teme fără un obiectiv precis și din această cauză, la terminarea cercetărilor, începe operația de **căutare** a unui beneficiar, aspect deosebit de negativ, prin incertitudinea creată de ineficiența finalizării rezultatelor obținute.

Această stare de lucruri se lichidează — așa cum se arată în proiectul Directivelor Congresului al X-lea al P.C.R. — prin sistemul de finanțare a cercetărilor pe baza **încheierii de contracte.** Existînd un beneficiar sigur, care finanțează cheltuielile ce se fac cu lucrările de cercetare, valorificarea imediată a rezultatelor ce se obțin devine un imperativ pentru cel ce a finanțat cercetarea. Este absolut necesar ca încă de la început să se cunoască, în primul rînd obiectivul ce trebuie realizat, astfel încît cercetarea să nu fie decît o parte din munca ce se desfășoară pentru realizarea integrală a obiectivului. O selectare riguroasă în acest sens a propunerilor de teme de cercetare ușurează în mare măsură activitatea de pregătire a valorificării și în același timp duce și la creșterea interesului din partea beneficiarului ca rezultatele cercetării să fie obținute într-un timp cît mai scurt.

SISTEMUL DE PLANIFICARE pe **obiective finale** este singurul în măsură să asigure transpunerea imediat în sfera producției de bunuri materiale a rezultatelor cercetării, întrucît poate garanta: introducerea în plan a unei tematici care să ducă la realizarea obiectivelor reclamate de necesitățile economice; asigurarea necesarului de potențial uman și a bazei materiale pentru desfășurarea activității; o planificare rațională a etapelor realizării obiectivului propus, care să ofere o garanție sigură de cooperare și colaborare între toți factorii care concură la realizarea diferitelor faze și etape intermediare.

Un rol important în finalizarea concretă și imediată a rezultatelor cercetării îl joacă etapizarea judicioasă a activității de valorificare care trebuie să cuprindă în linii mari următoarele trei părți distincte și anume: planificarea valorificării; ansamblul măsurilor pentru realizarea valorificării; valorificarea propriu-zisă a rezultatelor cercetării.

Activitatea de valorificare începe din momentul cunoașterii definitive a rezultatelor cercetării și încheierii documentului prin care se atestă aceste rezultate. De aici, de la înscrierea cantitativă a obiectivului de valorificat începe planificarea de către ministerul respectiv.

După defalcarea planului de valorificare pînă la întreprinderea beneficiară, operație care generează astfel o obligație de producție, începe pregătirea valorificării ca partea cea mai grea și mai importantă din activitatea de valorificare a rezultatelor cercetării. La urmărirea îndeaproape a fazelor de proiectare, executarea fizică a proiectului, montarea instalațiilor, probe tehnologice etc., trebuie angrenați cei doi factori de care depinde buna desfășurare a valorificării și anume **cercetătorul** care a executat cercetarea și **beneficiarul** cercetării la nivel de minister, direcție generală industrială și întreprindere.

Colectivul respectiv, programat cu sarcini și termene precise, va trebui să asigure realizarea tuturor etapelor care duc la obținerea obiectivului planificat. Urmează apoi valorificarea propriu-zisă prin urmărirea în producție pînă la realizarea cantitativă și calitativă a însuși obiectivului din planul de valorificare și cu aceasta se consideră că se încheie activitatea de valorificare. Însăși stimularea materială a celor care au participat la realizarea cercetării — se spune în proiectul Directivelor — se va face în funcție de rezultatele scontate obținute. O eventuală extindere la o arie mai mare a valorificării rămîne o problemă de plan intern a ministerului respectiv sau a instituției centrale beneficiare.

dr. M. C. DEMETRESCU
ing. N. VLĂDUȚ

CONFIDENȚIAL

● **În imediata vecinătate a stațiunii balneo-climaterică Slănic-Moldova a fost dat în folosință un modern camping,** cu o capacitate de 150 locuri. În camping sînt căsuțe, din prefabricate cu 2—4 paturi, precum și o platformă pentru parcarea a 100 de automobile, o vatră haiducească pentru gătit. El are instalații de iluminat, canalizare și alimentare cu apă. Noul camping va rezolva în bună măsură problema cazării turiștilor aflați în trecere pe Valea Trotușului.

● **La Ploiești, Buzău, Cîmpina și Tîrgoviște** au fost predate locatarilor încă 500 de apartamente. Potrivit datelor statistice, în perioada care a trecut din actualul cincinal în aceste orașe s-au clădit tot atîtea apartamente cîte s-au ridicat în decursul a 20 de ani, după 1944. Pînă la sfîrșitul acestui an, în județele Prahova, Buzău și Dîmbovița vor mai fi puse la dispoziția populației aproape 5 000 de apartamente.

● **Între satele Frumoasa și Barațcoș, situate în județul Harghita,** a început construcția unei linii electrice de 15—20 kv, ce va străbate de-a lungul a 34 km întreaga vale a Ghimeșului. La această linie urmează să fie conectate rețelele de electrificare a 11 localități situate pe traseu.

● **Noi unități ale cooperației de consum au fost deschise în județul Vîlcea.** Printre acestea se află un magazin universal și un bufet în satul Miloștea. Alte asemenea unități nou construite urmează a fi date în folosință în următoarele luni în localitățile Băbeni, Urși, Cîrstănești, Popești, Cozăcelu, Bodești și Ocnacu. Clădirile lor se află într-un stadiu înaintat.

Potrivit planului de dezvoltare a activității cooperației de consum județene, pînă în anul 1970 urmează a fi înființate peste 170 de unități de prestări, care — alături de cele 610 existente — vor contribui la îmbunătățirea servirii populației.

INVESTIȚIILOR - UN GRAD RIDICAT DE EFICIENȚĂ

Ion RUȘINARU
președintele Consiliului de administrație al Băncii Agricole

ANGAJATE DECISIV pe calea unei agriculturi moderne, întreprinderile agricole de stat capătă tot mai mult fizionomia unor unități care se caracterizează prin tehnologii moderne, fluxuri tehnologice continui, indici înalți de valorificare a condițiilor de producție, de productivitate și eficiență.

Pentru a răspunde pe deplin acestui larg și profund proces de intensificare, modernizare și specializare a producției, statul concentrează însemnate fonduri de investiții. Numai în acest an, investițiile destinate întreprinderilor agricole de stat însumează **3135** milioane lei, din care **1745** milioane lei construcții-montaj; ele sînt folosite pentru punerea în funcțiune în 1969 a șase complexe de sere legumicole cu o suprafață de 188 ha, a cinci complexe de creștere și îngrășare industrială a porcilor (fiecare avînd o capacitate anuală de 150 000 porci grași), a 18 complexe avicole cu o capacitate de 794.000 de găini și 583.000 de pui anual, a 3 complexe pentru creșterea și îngrășarea a 14.800 de taurine ș.a., precum și pentru asigurarea frontului de lucru pe anul 1970; o bună parte din investițiile amintite se vor folosi pentru dotarea cu utilaje și mașini agricole (3020 tractoare diferite, 900 semănători mecanice, 600 combine, 500 prese de balotat paie, 750 autocamioane), pentru diferite construcții agrozootehnice destinate dezvoltării producției animale, pentru înființarea de noi plantații vitipomicole și lucrări de hidroameliorații.

Destinația pe care o au investițiile atestă preocuparea partidului nostru pentru orientarea fermă a întreprinderilor agricole de stat pe calea unei agriculturi specializate, cu un pronunțat caracter industrial, asigurînd în acest scop înzestrarea lor cu utilaje și tehnologii moderne, diversificarea tehnicii, precum și eliminarea cauzelor care determină ca în unele sectoare de producție nivelul productivității muncii și al rentabilității să fie nesatisfăcător.

Volumul de investiții tot mai mare, de la an la an, concomitent cu orientarea acestora către domeniile cheie care hotărăsc modernizarea și specializarea agriculturii, au sporit potențialul economic și de producție al întreprinderilor agricole de stat. Totodată s-a înregistrat și creșterea eficienței utilizării fondurilor alocate, ceea ce se poate vedea și din tabelul nr. 1, cu privire la ritmul de creștere al valorii fondurilor fixe în raport cu cel al valorii producției globale.

Tabel nr. 1

în %

	ANII								
	1960	1961	1962	1963	1964	1965	1966	1967	1968
Valoarea fondurilor fixe	100,0	116,6	128,2	104,3	156,2	183,2	198,3	210,6	222,3
— Valoarea producției globale	100,0	114,5	125,3	134,0	157,4	174,3	179,6	186,8	269,0

Desigur, realizările sînt de netăgăduit. Dar, în același timp, nu putem trece cu vederea marile resurse de care dispun întreprinderile agricole de stat, care însă nu sînt valorificate complet; după cum nu se poate, de asemenea, ocoli faptul că, mai sînt unități care obțin rezultate economice nesatisfăcătoare, ceea ce influențează negativ activitatea pe ansamblu a întreprinderilor agricole de stat. Din tabelul prezentat rezultă că numai în trei ani ritmul de creștere a valorii producției globale l-a depășit pe cel al fondurilor fixe. Și aceasta se datorește în bună parte deficiențelor existente în domeniul investițiilor.

După cum am arătat, creșterea gradului de intensificare și specializare a producției, implică un volum de investiții tot mai mare. Or, aceasta cere din partea tuturor întreprinderilor agricole de stat îmbunătățirea substanțială a activității în domeniul investițiilor.

Așa cum se subliniază în Tezele Comitetului Central al Partidului Comunist Român pentru Congresul al X-lea al partidului „îmbunătățirea generală a activității de investiții" este un obiectiv de prim ordin „în vederea fructificării la maximum a eforturilor materiale pe care le face societatea noastră". Unde investim și cum folosim fondurile materiale și financiare, în cît timp se recuperează acestea și care este eficiența lor economică, nu sînt simple întrebări, ci adevărate coordonate de rezolvarea cărora depinde succesul activității în domeniul investițiilor.

● *Timpul costă bani*

UN FACTOR de care depinde în mare măsură succesul oricărei investiții, este **respectarea termenului de intrare în funcțiune a capacităților de producție sau a lucrărilor proiectate.** Orice prelungire manifestată în această direcție — determinînd întîrzierea intrării în circuitul producției materiale a investiției respective, cu toate consecințele economice nefavorabile ce decurg de aici — prejudiciază sporirea venitului național, creșterea eficienței muncii sociale.

Dacă am subliniat acest aspect am făcut-o nu pentru că el nu se cunoaște, ci pentru faptul că uneori el este neglijat. O atare stare de lucruri întîlnim și la întreprinderile agricole de stat, care explică, de altfel, de ce pe lîngă însemnatele succese obținute în executarea la timp a obiectivelor de investiții, există o serie de capacități de producție ce nu au fost sau nu sînt puse în funcțiune la termenul prevăzut în proiect. Astfel, la data de 31.III. a.c., din cele 173 obiective de investiții, la un număr de 66 durata de execuție a fost depășită cu 12 luni; de menționat că din numărul acestora, 29 se află în execuție de peste 18 luni. De pildă, la Fabrica de nutrețuri combinate din Beregsău, termenul de punere în funcțiune a fost depășit cu 16 luni.

Și în domeniul suprafețelor amenajate pentru irigații termenele stabilite în proiect sînt în dese cazuri mult depășite. De exemplu amenajarea pentru irigații a suprafeței de 200 ha. de la Stațiunea Experimentală — Pietroasele s-a pus în funcțiune cu o întîrziere de 16 luni; amenajările pentru irigații de la I.A.S. Fîntînelele, I.A.S. Semlac, I.A.S. Brateșul de Sus cu 6 luni etc. Pînă la 30 aprilie a.c. pe principalele șantiere de irigații s-a realizat numai 20,9% din prevederile pe 1969, ceea ce va duce la întîrzierea punerii în funcțiune și în acest an.

Ceea ce atrage atenția și se impune a fi subliniat este nu **numai depășirea termenului de punere în funcțiune, ci și creșterea de la an la an a volumului de investiții neterminate.** Astfel, la complexele agricole de tip industrial, de la 3 capacități de producție restante în anul 1966, s-a ajuns la 10 în 1967, numărul lor crescînd la 17 la finele anului 1968.

La fel stau lucrurile și în domeniul irigațiilor, unde din suprafețele planificate de a fi amenajate au rămas restante la finele anilor respectivi: 10,2 mii ha în 1966, 24 mii ha în 1967 și 50 mii ha în 1968. Se înțelege că în aceste condiții se cere în plus un efort deosebit care nu poate să nu lase urme asupra calității lucrărilor. Și acest efort este cu atît mai mare dacă ținem seama că pînă în 1970 a mai rămas de amenajat și de dat în folosință o suprafață de aproape 230 mii ha, ceea ce reprezintă de peste două ori și jumătate mai mult decît suprafața dată în folosință în primii trei ani ai actualului cincinal.

Depășirea termenului de punere în funcțiune a obiectivelor de investiții atrage după sine, pe lîngă imobilizarea de valori materiale și financiare, obținerea cu întîrziere a unor însemnate sporuri de produse vegetale și animale, de legume și de furaje combinate. Iată de ce este nevoie să se acorde atenția cuvenită intrării la timp în funcțiune și la întreaga capacitate a tuturor obiectivelor de investiții.

Există toate posibilitățile pentru a se realiza acest deziderat al eficienței oricărei investiții. Important este ca acestea să fie valorificate din plin, o dată **cu eliminarea unor deficiențe care dăinuie de mai mulți ani în ceea ce privește elaborarea documentației tehnico-economice, organizarea și aprovizionarea șantierelor, recepționarea lucrărilor.**

MULT AR contribui la creșterea eficienței investițiilor **îmbunătățirea activității de proiectare și elaborare a documentației tehnico-economice.** Și astăzi se mai întîlnesc cazuri cînd unele lucrări de investiții sînt începute, fără să se fi întocmit și aprobat documentația necesară, ceea ce determină pe de o parte, perturbații în executarea lucrărilor, iar pe de altă parte, creșterea cheltuielilor, depășirea termenelor de execuție.

Elaborarea din timp și în întregime a proiectelor se cere a fi conjugată cu preocuparea pentru **aplicarea unor soluții tehnico-economice eficiente** care să asigure fiecărei investiții un înalt grad de economicitate. Și în această direcție sînt rezerve însemnate. Astfel, anul trecut, în urma verificării documentațiilor tehnice de către organele Băncii Agricole, s-a putut efectua o reducere a costului investițiilor de circa 82 milioane lei, reprezentînd 1,4 din valoarea proiectelor verificate. De bună seamă că valoarea documentațiilor respective nu ar fi conținut exagerări dacă proiectanții ar fi respectat, la elaborarea proiectelor, prețurile sau tarifele legale, în vigoare și dacă nu ar fi stabilit cote de cheltuieli indirecte și de organizare de șantiere exagerate față de prevederile legale.

Rezerve însemnate pentru reducerea costului investițiilor oferă **adoptarea unor soluții tehnice ieftine și în același timp corespunzătoare.** Nu sînt puține acele proiecte care cuprind soluții scumpe, încărcînd nejustificat investiția respectivă. Cu ocazia analizei unor proiecte pentru fabrici de nutrețuri combinate, s-a constatat că nu este economic să se construiască numai fabrici cu o capacitate de producție de 97 000 t/an, ci și stații de măcinat mai mici, deoarece fabricile de nutrețuri combinate necesită aprovizionarea cu porumb de la distanțe mari, ceea ce mărește cheltuielile de transport și respectiv prețul de cost al produsului finit.

Asemenea exemple, cît și altele, pledează fără putință de tăgadă, pentru **întărirea simțului de răspundere în activitatea de proiectare,** astfel încît acestea să ofere soluții eficiente care să conducă la reducerea costului investițiilor.

GRIJA PERMANENTĂ pentru organizarea temeinică a șantierelor, pentru aprovizionarea lor ritmică atît cu materiale, cît și cu utilaje, constituie, deopotrivă, atribute de bază ale executării în timp a lucrărilor de investiții.

Deși în această direcție s-au obținut o serie de succese, continuă să se manifeste încă unele deficiențe, care într-un fel sau altul determină depășirea termenului de executare a unor lucrări de investiții. De pildă, pe șantierele de amenajări pentru irigații una din cauzele rămînerii în urmă a acestor lucrări este neasigurarea din timp a șantierelor cu materiale, agregate și utilaje terasiere. În luna aprilie a.c., pe șantierul de amenajări Pietroiu — Ștefan cel Mare, au lipsit 43 km conductă de azbociment, 20 tone fier cornier, 80 tone fier-beton. De asemenea, la șantierul Carasu, deși termenele de livrare au expirat la 30 martie a.c., pînă la 30 aprilie a.c. nu au fost livrate de către Uzina de pompe București 2 electropompe 14 NDS și 5 pompe Siret 900, iar de către Uzina „Vedea"-Roșiorii de Vede, 15 poduri rulante etc., necesare dării în folosință în trim. III a.c. a unei suprafețe de 23 000 ha în sistemul de irigații Mircea Vodă.

O PRACTICĂ întrutotul dăunătoare cu ajutorul căruia se încearcă a se ascunde o serie de deficiențe este **recepționarea unor obiective în stadiul cînd lucrările nu sînt terminate;** deși apar ca fiind puse în funcțiune, în realitate ele nu sînt date în folosință sau funcționează numai cu capacitate redusă în ce privește parametrii proiectați și pe bază de provizorat. În primele patru luni ale acestui an, din cele 12 capacități de producție puse în funcțiune, trei funcționează numai cu o parte din capacitate. Pe șantierele de amenajări pentru irigații Carasu, Jegălia și Terasa Brăilei cu toate că nu s-au efectuat probele generale de presiune pe rețea, comisiile de recepție au fost convocate.

Deși asemenea genuri de recepție sînt cunoscute, după cum sînt cunoscute și consecințele negative pentru producție, nu s-au luat măsurile ce se cuvin pentru reglementarea acestei situații; drept urmare, beneficiarii acestor lucrări — întreprinderile agricole de stat — sînt frecvent puși în situația de a primi — mai ales în irigații — amenajări neterminate și care nu funcționează la parametrii stabiliți în documentație.

● *Cît de utilă este utilizarea maximă*

IMPORTANT PENTRU creșterea gradului de eficiență a investițiilor este nu numai executarea lor la timp, și de calitate, ci și **folosirea acestora cu maximă eficiență.**

În întreprinderile agricole de stat se remarcă îndeosebi, nu atît creșterea gradului de folosire a investițiilor, cît mai ales rezervele însemnate existente în acest domeniu. Să luăm, de exemplu, complexele zootehnice de tip industrial care, de altfel, și-au dovedit din plin superioritatea și eficiența de necontestat față de sistemul gospodăresc de creștere. Atît în complexele industriale avicole, cît și în cele de creștere și îngrășarea porcilor sau a taurinelor, se obțin indici superiori în creșterea productivității muncii și a beneficiilor, în reducerea prețului de cost.

Nivelul indicilor realizați este însă în unele cazuri sub cel prevăzut în documentațiile tehnico-economice. Grăitoare din acest punct de vedere sînt datele tabelului 2.

Tabel nr. 2

	Proiectat	Realizat — anii			
		1965	1966	1967	1968
Producția totală de ouă — mil. buc.	385	254	294	308	393
Producția medie bucăți ouă/găină	170—200	198	196	176	206
Preț de cost complet lei/1000 buc. ouă	450—560	581	636	655	757
Beneficiul — lei/1000 buc. ouă	360	314	259	277	273

Tot astfel stau lucrurile și în complexele de creștere și îngrășarea porcilor sau a taurinelor.

Fără îndoială, **atingerea parametrilor proiectați, la complexele agroindustriale este un obiectiv principal** asupra căruia se cer îndreptate însemnate eforturi. Îndeosebi consider important ca preocupările să conducă la **rezolvarea problemei balanței furajere, astfel încît combinatele să dispună de rații furajere echilibrate cantitativ și calitativ; de asemenea, se impune cu tot mai mare stringență ameliorarea și crearea de noi rase,** eliminînd pe această cale una din carențele principale care prejudiciază activitatea complexelor agricole.

Pe terenurile amenajate pentru irigații, indicatorii tehnico-economici sînt cu mult superiori față de cei realizați pe terenurile neirigate. Dar și aici sînt cazuri cînd acești indicatori nu se realizează la nivelul prevăzut în proiect, ceea ce demonstrează un grad scăzut de folosire și de exploatare a terenurilor irigate. Din controlul efectuat de Banca Agricolă în anul trecut pe o suprafață de peste 400 000 ha, amenajată pentru irigații în întreprinderile agricole de stat și în cooperativele agricole, a reieșit că pe 18% din aceste terenuri lucrările funcționau nesatisfăcător, iar pe 8% nu funcționau de loc.

Această situație s-a datorat, pe de o parte, insuficientei preocupări pentru întreținerea lucrărilor, iar pe de altă parte, deficiențelor de proiectare și execuție, precum și neasigurării unor aspersoare și agregate de pompare.

Irigația, care este o activitate complexă, asigură nu numai producții mari la ha, dar și stabilitatea acestora. Sigur însă că ea necesită fonduri însemnate. Aceste investiții se recuperează însă rapid și cu mare eficiență, dacă, bineînțeles, irigația se practică așa cum se cuvine. Și aceasta presupune: folosirea tuturor terenurilor amenajate, introducerea în cultura irigată a plantelor care dau sporul de producție cel mai economic folosirea unei agrotehnici adecvate culturilor irigate, respectarea cu strictețe a programului de udare zilnic. Toate acestea conduc la asigurarea unui spor de producție la culturile irigate față de cele neirigate, precum și la un preț de cost mult mai mic, pe unitatea de produs.

Experiența multor unități agricole este edificatoare din acest punct de vedere. Important este ca în fiecare unitate agricolă să se acorde toată atenția **folosirii terenurilor amenajate pentru irigații, creîndu-se în acest fel toate condițiile tehnice și organizatorice; întreținerea lucrărilor de irigații, pregătirea corespunzătoare a cadrelor, folosirea maximă a utilajelor și agregatelor ș.a.**

ÎNTR-O AGRICULTURĂ modernă, intensivă, unde mecanizarea reprezintă un factor de bază, **folosirea tractoarelor și mașinilor agricole** la întreaga lor capacitate are un rol hotărîtor în creșterea producției și a productivității muncii. Edificator este faptul că din valoarea fondurilor fixe existente azi în întreprinderile agricole de stat, circa 33% reprezintă valoarea mijloacelor mecanice; acestea, avînd o perioadă relativ redusă de utilizare — în comparație cu celelalte mijloace fixe — dau o cotă de peste 50% din valoarea amortismentelor anuale, iar în exploatare, de pildă, la culturile din sectorul vegetal reprezintă o pondere de circa 40% în valoarea cheltuielilor de producție. Se înțelege, importanța deosebită pe care o are folosirea eficientă a acestor mijloace mecanice.

Fără a minimaliza rezultatele bune obținute de către întreprinderile agricole de stat în creșterea gradului de utilizare a mijloacelor mecanice, țin să evidențiez **marile rezerve existente în această direcție, rezerve folosite însă insuficient.** Amintesc între acestea: **stabilirea unui program zilnic pe fiecare tractor, în ore și volum de lucrări; crearea de agregate, alegerea lucrărilor și momentelor de execuție cele mai favorabile; întărirea controlului în scopul creșterii simțului de răspundere al fiecărui lucrător pentru întreținerea mijloacelor mecanice.**

În același timp consider util să **se combată practica subdotării,** folosită de unii șefi de fermă. În fond subdotarea oferă numai aparent avantaje de reducere a valorii amortismentului în totalul cheltuielilor fermei: în realitate, prelungirea perioadei lucrărilor, ca efect al subdotării, dă pierderi mult mai mari unității, deoarece afectează producția și ca atare și veniturile.

Se spune că în întreprinderile agricole de stat, cultura grîului este mecanizată 100%; în realitate lucrurile nu stau așa, în fluxul tehnologic intervenind și unele lucrări manuale. Astfel, lipsa bunkărelor la combine, a camioanelor basculante și a sistemului de preluare, prin basculare pe grătar, cu cîntar și bandă transportoare la siloz duce la introducerea mîinii de lucru pe combine, la saci (cheltuială mare pentru saci), oprirea combinei pentru descărcarea ei (10—15% din timpul de lucru), pierderi și risipă la descărcare, cheltuială cu mîna de lucru la încărcare, transport de oameni pentru saci (reducerea capacității de transport a camionului cu 2—400 kg) din nou manipulare la siloz, consumarea unui timp de 3—5 ori mai mare decît este necesar pentru descărcarea camionului.

Iată unele aspecte, suficiente însă pentru a demonstra importanța ce o are **diversificarea producției și parcului de mașini agricole și tractoare, precum și asigurarea unei sisteme de mașini complete și variate care să permită mecanizarea unei game largi de lucrări, folosirea maximă a tractoarelor, reducerea consumului de muncă vie.**

O atenție deosebită se cere, de asemenea, **creșterii gradului de utilizare a clădirilor și construcțiilor.** În întreprinderile agricole de stat sînt multe construcții care astăzi nu se mai potrivesc cu noua orientare a producției, cu profilul fermelor, astfel încît rămîn o serie de spații insuficient folosite sau chiar nefolosite, față de care atitudinea fermelor a devenit deodată foarte „economică", în sensul că nu le mai repară și nu le mai întrețin, pentru a nu mări cheltuielile generale. Dintr-un control efectuat de Banca Agricolă în anul 1968, a rezultat că 869 clădiri nu sînt folosite, 92 sînt folosite parțial, iar 751 au altă destinație decît cea stabilită inițial.

O asemenea situație nu poate dăinui, ea prejudiciind activitatea economică. De aceea, fiecare șef de fermă are datoria să **găsească și să propună soluții pentru utilizarea tuturor spațiilor construite.** Astfel, se poate efectua **reamenajarea** spațiilor pentru animale corespunzător nevoilor speciei, **transformarea** unor magazii în hale de păsări, a unor locuințe în depozite de fructe etc.

★

ÎNTREPRINDERILE agricole de stat au însemnate posibilități de a asigura creșterea eficienței investițiilor. Pentru aceasta ele au datoria să-și organizeze temeinic, gospodărește, activitatea în domeniul investițiilor, militînd în același timp pentru folosirea maximă a capacităților de producție noi construite.

CADRE ȘI RĂSPUNDERI

ing. Bujor OLTEANU

CONTINUÎND o veche tradiție a familiei, interlocutorul meu este un petrolist de prestigiu. Deși încă tînăr (n-a împlinit încă 36 de ani) tov. ing. Bujor Olteanu este director al Rafinăriei — Brazi din 1960, iar din 1964 — director general. Părerile sale despre calitățile unui bun conducător, sînt în concordanță deplină cu propriile sale calități: bun psiholog, perfect cunoscător al profilului unității pe care o conduce și al implicațiilor economice, activ și multilateral în cuprinderea problemelor, nu lipsit de imaginație.

● Care este după aprecierea dv. tovarășe director, latura cea mai pasionantă a funcției pe care o dețineți?

— În cazul meu, participarea la conducerea unei unități în plină dezvoltare și în continuu contact cu noul.

● Ce vă creează cele mai mari dificultăți?

— Absențele, în special la cadrele necalificate. Deși el nu caracterizează unitatea noastră (coeficientul de utilizare a timpului de lucru fiind de 97,5%), totuși ne dă multă bătaie de cap.

● Dar stocurile?

— Sîntem pe punctul de a le lichida, nu însă într-un ritm care aș putea spune că ne satisface.

● Pe linie de organizare, ce considerați o reușită a dv. și a colectivului de colaboratori?

— Mai multe, de la separarea funcțiilor în întreprindere pe cadre de conducere, reducerea verigilor intermediare, comasarea unor servicii și pînă la programarea și urmărirea aprovizionării. Totuși, o deosebită satisfacție mi-a dat introducerea la serviciile funcționale, a unui sistem de urmărire a cheltuielilor și a eficienței lor, împotriva părerii că un asemenea lucru nu ar fi posibil în activitatea de concepție.

● Care sînt „punctele slabe" ale activității dv.?

— Sînt ele mai multe, dar eu m-aș opri la modul în care îmi consum timpul; circa 50% este afectat exclusiv problemelor de producție.

● Ați avut cumva curiozitatea să vă faceți un calcul al timpului consumat pe grupe de activități?

— Da. În primul trimestru de exemplu, am ajuns la concluzia că din timpul meu mediu al unei zile de lucru, patru ore le-am rezervat producției, 2,5 ore problemelor economice și de dezvoltare, 1,7 ore celor administrative (88,3% din acestea reprezentînd corespondența), 3,6 ore problemelor cu caracter obștesc și de personal etc.

● Cu aproximație, problemelor de perspectivă cît ați rezervat?

— Ar fi greu de delimitat, deoarece multe aspecte ale grupelor de mai sus ca cele de investiții, organizarea producției, avizări și documentație tehnică, analize economice etc. se încadrează în perspectivă. N-am reușit, totuși să rezerv perspectivei atîta timp cît scrie la carte.

● Constat că despre timpul liber...

— ...Nu prea aveți ce mă întreba. Am foarte puțin și-l petrec în familie, cu cei doi copii, cu care mai fac din cînd în cînd plimbări în afară din oraș sau merg la spectacole.

★

DEȘI la capitolul „dorințe" interlocutorul meu s-a abținut să dezvăluie ceva presei, am intuit însă una care, nemărturisită, am convingerea că ar vrea totuși să se împlinească: să păstreze în cadrul întreprinderii și în acest an, drapelul de fruntaș în producție pe ramură decernat Rafinăriei-Brazi în 1968.

Viorica BABA

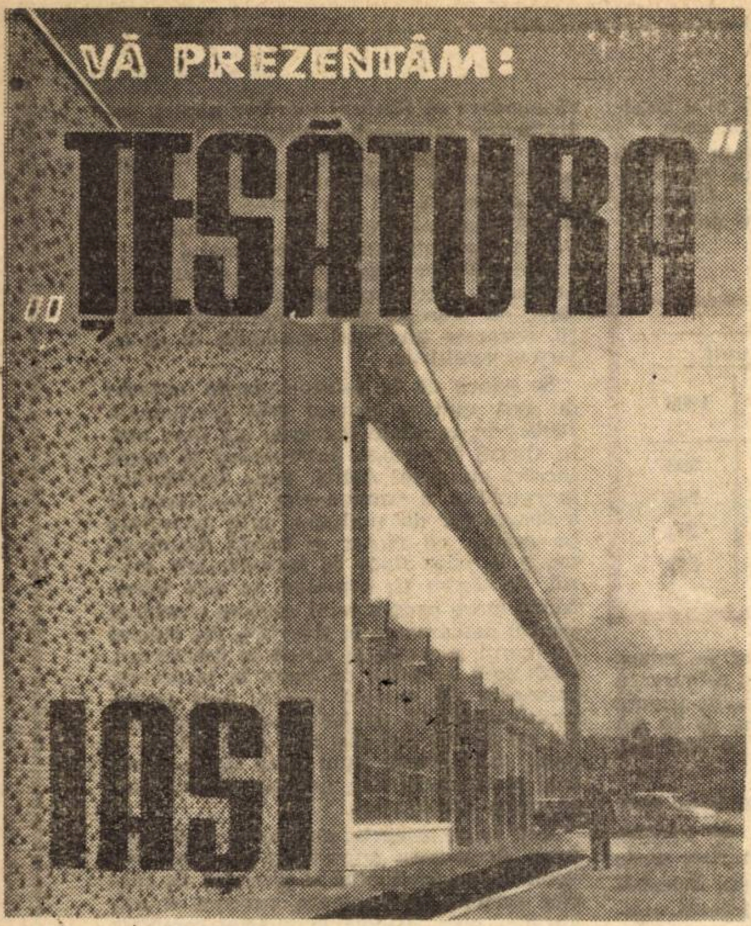

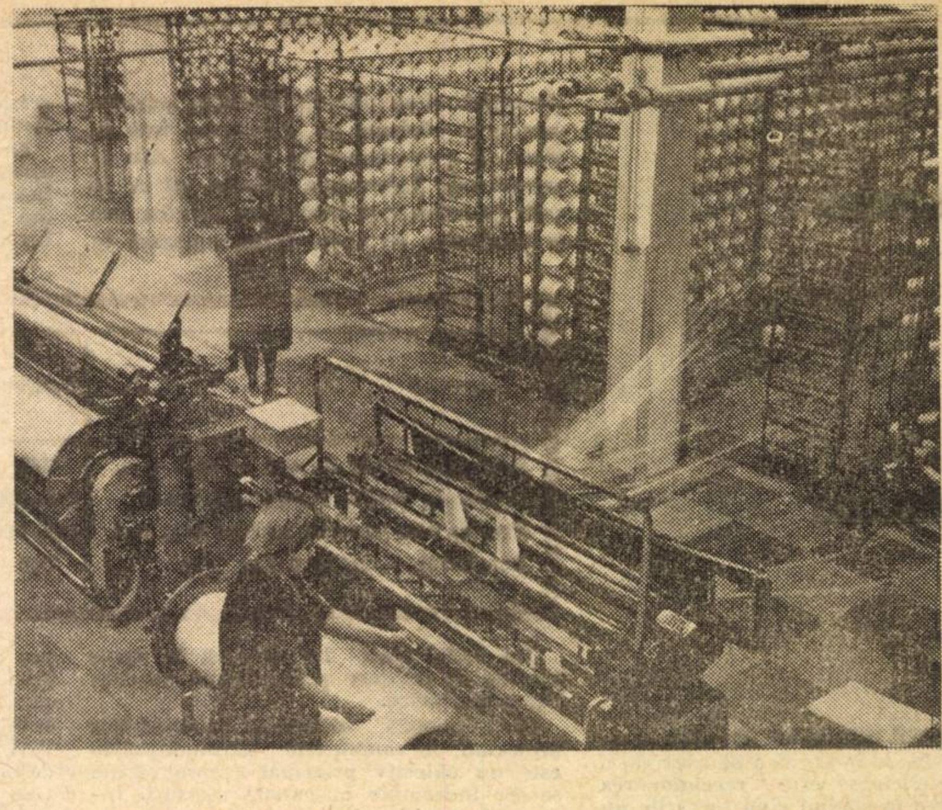

Secția mașini de urzit

LA ANUL, întreprinderea ieșeană își sărbătorește cea de-a 60-a aniversare. În 1910, cînd a fost înființată, avea 135 de salariați și producea numai fire, care erau livrate altor țesătorii. Clădirile ocupau o suprafață de 4 000 mp, iar secția de producție se compunea dintr-o țesătorie cu 400 războaie mecanice, inclusiv preparația, precum și o albitorie și vopsitorie rudimentară.

Pînă în 1938 întreprinderea s-a dezvoltat, ajungînd la 750 războaie de țesut mecanice, o preparație corespunzătoare, iar finisajul era compus din două autoclave, instalație de albit, mercerizat, de apretat țesăturile și șase jighere pentru vopsit în bucată. După naționalizare, fabrica s-a dezvoltat, construindu-se în 1949 o filatură modernă de 20 192 fuse, care asigură fire pentru țesătoria proprie și pentru alte întreprinderi. În 1957 are loc comasarea întreprinderii cu Filatura și Țesătoria „Victoria", care aduce ca zestre tehnică o filatură cu 6424 fuse și 220 războaie mecanice.

Între anii 1965—1968 întreprinderea s-a extins și modernizat, ca urmare a alocării din bugetul statului a peste 300 000 000 lei pentru investiții. Astfel, a fost construită o filatură de fire pieptănate cu 66 000 fuse și cu o producție de 4050 tone fire pe an, s-a modernizat secția finisaj țesături și s-au înlocuit războaiele mecanice cu 914 războaie automate. Drept urmare, în 1969 producția de fire a crescut de două ori, iar cea de țesături de peste 1,2 ori față de anul 1964, deși numărul salariaților a sporit numai cu circa 20%.

Astăzi în întreprindere lucrează 5 300 de salariați, dintre care 70 ingineri. În toate secțiile principale (filatura pentru fire pieptănate fine, filatura pentru fire cardate, țesătoria, secția de finisaj țesături și unitatea B, care la rîndul ei cuprinde două filaturi și o țesătorie mai mică, ce urmează a fi reprofilate pe producția de fire poliesterice) se lucrează în trei schimburi.

Materia primă — bumbacul puf — este importată.

★

LA „Țesătura"-Iași se produc anual zeci și zeci de sortimente pentru consumul intern și pentru export. Printre principalele țesături livrate de fabrica ieșeană se numără:

- pînză albită în lățimi de la 80 la 140 cm ;
- șifon în lățimi de la 80 la 140 cm ;
- pînză de cearșaf lată de 140 cm ;
- gradel atlas alb și colorat;
- zefir uni lat de 80—90 cm;
- zefir carou de aceeași lățime ;
- țesătura „Spartacus" ;
- panama „Dina" și panama pentru cămăși lată de 80 cm ;
- brăduleț alb și colorat tot de 80 cm ;
- poplin „Titus" ;
- „Mul-Mul" în lățime de la 80 la 140 cm (utilizat mai ales pentru confecționarea burnusurilor în țările arabe) și multe alte sortimente.

De asemenea, textiliștii ieșeni livrează fabricilor de tricotaje și țesătoriilor mari cantități de fire cardate de la număr metric 16 la 54 și fire pieptănate simple ori mercerizate de la număr metric 40 la 140.

Faptul că produsele fabricii sînt bine cotate în țară și peste hotare este confirmat de două elemente esențiale :

a) în anul 1968, au fost exportate 23 de sortimente de țesături, totalizînd 8 834 000 mp. În primul trimestru al anului în curs s-au livrat la export 2 533 000 mp, comenzile contractate pentru export pentru 1969 depășind cifra de 7 000 000 mp ;

b) pe piața internă sînt livrate 78 de sortimente de fire și 65 de țesături din ce în ce mai solicitate. Stocurile supranormative existente cu cîtva timp în urmă au fost lichidate, astfel încît din martie—aprilie cantitățile de produse finite aflate în depozitele și magaziile întreprinderii sînt sub limitele admise și continuă să scadă, atît în ceea ce privește țesăturile, cît și firele.

De altfel, cifrele privind realizarea principalilor indicatori de plan ilustrează afirmațiile de mai sus :

În cei aproape șaizeci de ani de existență a întreprinderii s-a format în mod firesc o anumită tradiție în pregătirea cadrelor de muncitori și tehnicieni. Totuși manevrarea mașinilor moderne de înaltă tehnicitate și productivitate necesită și o calificare superioară. De aceea conducerea întreprinderii a acordat și continuă să acorde o mare atenție formării și perfecționării cadrelor. Anul acesta, de pildă, peste 1100 de muncitori urmează cursuri de calificare, de ridicare a calificării, de specializare și cursuri practice pe mecanisme, cu durata între trei și șase luni. Tot anul acesta absolvă școlile tehnice un număr de zece maiștri filatori, țesători, pînzari și electricieni, ca și 61 de muncitori calificați, țesători-filatori și pînzari care au urmat școlile tehnice de la Lugoj, Mediaș, Sf. Gheorghe, Pitești.

Începînd cu anul școlar 1968—1969, pe lîngă întreprindere funcționează un complex școlar textil, frecventat de 858 de elevi, dintre care 738 urmează școala profesională textilă și 120 liceul industrial textil. De aici vor pleca noi cadre, bine pregătite la întreprinderi din aceeași ramură din Iași, Bîrlad, Vaslui. 100 dintre aceștia vor rămîne la „Țesătura" ca să întregească zestrea umană a întreprinderii, principala chezășie a succeselor viitoare.

M. P.

Anul acesta produsele întreprinderii „Țesătura"-Iași sînt exportate în următoarele zece țări : Belgia, Canada, Danemarca, Franța, Republica Federală a Germaniei, Haiti, Iordania, Italia, Libia și Sudan.

Realizarea principalilor indicatori de plan

30.V.1969

Indicatori	U/M	Realizări 1968		Realizări trim. I.1969	
		%	depășiri	%	depășiri
Producția globală	mii lei	101,3	4164	101,3	1005
Producția marfă	mii lei	100,85	2682	100,7	586
Fire bumbac	tone	100,4	33,3	101,4	25,4
Țesături finisate bumbac	mii mp	100,1	21,2	100,5	34,8
Productivitatea muncii	lei/sal.	100,18	—	100,0	—

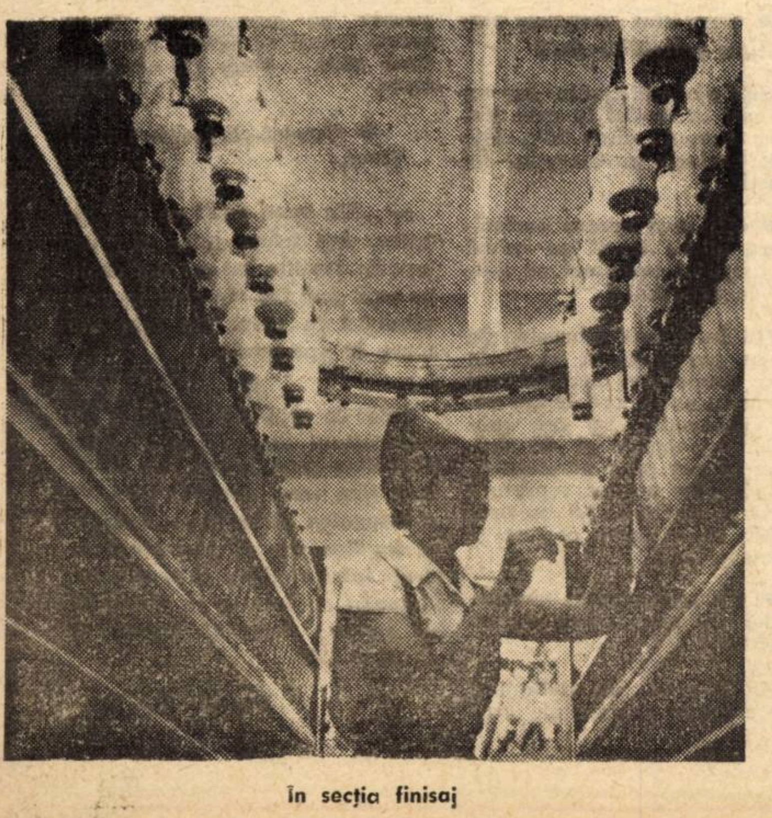

În secția finisaj

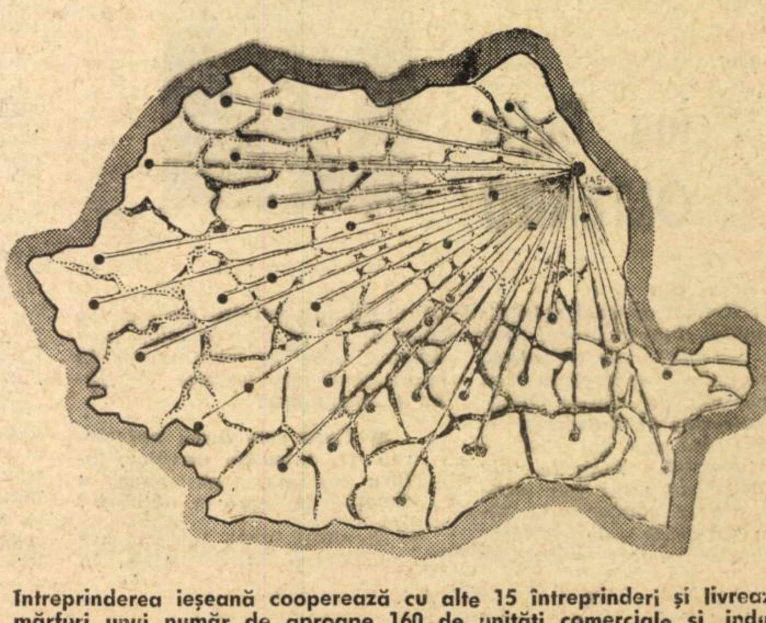

Întreprinderea ieșeană cooperează cu alte 15 întreprinderi și livrează mărfuri unui număr de aproape 160 de unități comerciale și industriale din țară

ISTORIE ECONOMICĂ

PROGRESUL ECONOMIC
ÎN OPERA LUI MIHAIL EMINESCU

UN LOC ÎNSEMNAT în activitatea lui M. Eminescu îl ocupă publicistica social-economică în care el încearcă să surprindă și să dea răspuns problemelor esențiale ale epocii. Această latură a preocupărilor lui M. Eminescu nu trebuie deloc neglijată, ci adînc analizată, întrucît ea relevă contribuția sa la studierea realităților românești contemporane, valoarea ideilor și limitele impuse de epoca în care a trăit. Aceasta cu atît mai mult cu cît M. Eminescu nu a fost un simplu diletant în investigarea fenomenului economic, ci un observator meticulos și competent. Nu fără temei G. Călinescu făcea afirmația că **„În economia politică Eminescu avea, așadar, cunoștințe integrale și temeinice“.**

Cîndva Marx a afirmat că a învățat mai multă economie politică de la Balzac decît de la toți economiștii burghezi luați laolaltă. Era, desigur, o metaforă. Dar o metaforă plină de adevăr și semnificație, căci opera sa literară, prin profunzimea pătrunderii vieții sociale, a reușit să înfățișeze societatea burgheză în toată nuditatea ei. Cu tot riscul ce-l incumbă analogiile, s-ar putea spune, într-o anumită măsură, același lucru și despre Eminescu, cînd este vorba de surprinderea unor trăsături caracteristice ale economiei românești, cu precizarea că introspectarea realității s-a făcut nu numai cu ochiul creatorului literar, ci și cu cel al publicistului ancorat în vîltoarea unor confruntări și dispute ideologice.

Analiza realităților economice din țara noastră întreprinse de M. Eminescu vădește multiple cunoștințe de economie politică, statistică, finanțe, administrație etc. El cunoștea din surse directe pe Smith, Ricardo, List, Carey, a căror operă i-a servit la formularea unor teze și observații proprii. De asemenea a cunoscut și unele lucrări ale lui Marx, pe care, fără a-i împărtăși ideile, îl numea cu respect „generalissimul partidului“, adică al „Internaționalei Roșii“ — cum se exprima poetul.

Cunoștințele sale economice sînt clădite pe un vast suport filozofic, juridic și istoric. Ca student la Viena și Berlin a frecventat cursurile de Filozofie practică și Istoria filozofiei ale lui R. Zimmerman; Introducere în filozofie, Logică și Metafizica lui Aristotel ale lui Th. Vogt, Istoria filozofiei universale a lui E. Zeller, Dezvoltarea și critica filozofiei hegeliene al lui Althaus, Dreptul internațional al lui L. Neumann ș.a. De asemenea, audiază cursurile de economie politică, științe financiare și administrative ale lui Lorenz von Stein, de economie politică al lui E. Dühring, de Instituții ale lui Dernburg și altele.

ESTE CUNOSCUT că nu de puține ori în trecut istoriografia burgheză a prezentat în mod deformat latura social-economică a operei lui Eminescu, folosind-o ca argument de autoritate în susținerea unor teze retrograde, favorabile claselor exploatatoare.

Opera social-economică oferă un cîmp larg de investigare pentru economist. Afirmăm aceasta nu pentru că am vrea cu orice preț ca în galeria marilor economiști să figureze neapărat „luceafărul“ poeziei românești, ci pentru faptul că vasta sa operă publicistică îl invită pe economistul istoriograf să studieze literatura epocii, din care nu poate fi omisă nici contribuția lui M. Eminescu. Articolele sale inserate în **Federațiunea, Curierul de Iași, Timpul, România liberă, Fîntîna Blanduziei** ca și uriașul volum de manuscrise care conțin numeroase materiale cu caracter publicistic sînt dovezi incontestabile împotriva îndoielilor asupra preocupărilor economice ale lui M. Eminescu.

„Nu trebuie să rămînem un popor agricol“

Ca și pentru alți gînditori ai epocii, problemele dezvoltării economiei românești, au stat și în atenția lui M. Eminescu. De remarcat, că în abordarea acestui domeniu, el pornește de la ideea caracterului hotărîtor al economicului în dezvoltarea unei țări pe calea civilizației. **„Condiția civilizației statului** — arăta Eminescu — **e civilizația economică“.** Gradul de civilizație al unui popor se măsoară **„după aptitudinile lui de a supune puterile oarbe ale naturii scopului omului. Cu cît omul este stăpîn pe vînt, pe apă, pe abur, și-și face din ele slugi muncitoare, cu atît civilizația e mai înaltă ; cu cît omul stăpînește mai mult asupra omului, cu atît barbaria este mai mare“.**

Subliniind rolul deosebit al factorului economic, M. Eminescu atrăgea atenția asupra responsabilității ce revenea statului în dinamizarea vieții economice, în restructurarea economiei pe alte baze decît cele ale „salahoriei de cîmp“. **„Neapărat,** sublinia el, **că nu trebuie să rămînem un popor agricol, ci trebuie să devenim și noi nație industrială“...** El era convins că un popor care dispune de o industrie națională puternică rezistă în competiția schimburilor internaționale, ferind țara de transferul inechitabil de muncă din propria țară în alta. După părerea sa, inegalitatea în cadrul relațiilor de schimb între țări se datorește faptului că țările slab dezvoltate din punct de vedere economic pierd în favoarea țărilor avansate, deoarece exportă rezultatul muncii brute în schimbul unor mărfuri, rod al muncii calitativ superioare. Și întrucît în cadrul schimbului de mărfuri o cantitate de muncă „nu se poate traduce decît iar într-o cantitate de muncă“, într-un „equivalent de muncă“, o economie bazată pe exploatarea primitivă a pămîntului este întotdeauna tributară celei ce se bucură de binefacerile industriei.

Abecedarul economiei politice

Potrivit opiniei lui M. Eminescu, problema dezvoltării industriale a țării nu constituia o doleanță printre multe altele, ci o condiție esențială a civilizației unui popor, a progresului său, a dezvoltării sale de sine stătătoare. De aceea, ea nu putea fi lăsată pe seama inițiativei particulare, iar statul să-și aroge doar dreptul de simplu observator, încasator de impozite. **„Abecedarul economiei politice zice însă : industrie fără protecție nu se poate înființa. Protecție fără putere politică a statului nu se poate exercita“.**

În alternativa politicii liber-schimbiste sau protecționiste se pronunța fără rezerve în favoarea protecționismului. **„Producțiunea națională,** arăta el, **nu se poate nici menține, nici naște chiar, fără măsuri protecționiste. O dovadă despre asta ne-o dau toate statele. Anglia și America, Franța și Germania, Rusia și Austria, toate au protejat industria lor pentru a o avea : l-au crescut pe copil cu cheltuială și după ce a devenit bărbat, i-au dat voie să se ia la trîntă cu toată lumea. Și copilul industriei naționale trebuie crescut, ferit de luptă cu industria bărbată a străinătății și abia cînd se va împuternici și va ajunge egal în tărie, îl putem lăsa să se concureze sub regimul libertății comerțului“.**

Protecționismul este apreciat ca o măsură vremelnică de dezvoltare economică și nu ca o soluție cu puteri absolute și definitive, mijloacele fundamentale fiind ridicarea nivelului intelectual al populației și dezvoltarea activității sale productive. Munca productivă este aceea care trebuia încurajată într-un stat ; trebuiau vestejite fără rezervă activitățile parazitare și inutile care secătuiau avutul țării. Adevăratul progres se putea întemeia numai pe muncă, întrucît **„munca și numai munca este izvorul libertății și fericirii“.**

Economistul trebuie să orienteze colectivitatea spre activitatea productivă

În lumina acestui principiu de bază al concepției lui M. Eminescu celor care se ocupau de treburile gospodărești ale statului, inclusiv economistului le reveneau răspunderi deosebite. După părerea sa, economistul nu trebuie să-și reducă activitatea la consemnarea seacă a unor rezultate, ci trebuie să orienteze colectivitatea spre activități productive. Altfel, el abdică de la misiunea sa, căci : **„Ce-am zice de un economist** — arăta M. Eminescu într-un manuscris — **care, departe de-a voi să deprindă colectivitatea națională din care face parte, la diferite soiuri de munci productive cîte există în lume — ar face-o să importe totul din străinătate și să rămînă pururea ineptă și incapabilă de a produce singură și bărbătește ceea ce-i trebuie... am zice — rău economist“.**

După părerea sa, numai îndreptînd energia creatoare a poporului în direcția muncii productive, locul speculei va fi luat de industrie și anume de acea industrie care întregește activitatea agricolă și se află în legătură cu ea.

M. EMINESCU CONSIDERA pe drept cuvînt că problema administrării și organizării economice a țării nu este deloc o treabă ușoară. Dimpotrivă, o problemă foarte grea, complexă și de mare răspundere, care, pe lîngă bune intenții, presupunea temeinice cunoștințe economice. Iată, spre exemplu, ce relata M. Eminescu într-un manuscris în legătură cu nivelul de cultură economică cerut unui lucrător superior dintr-un minister : **„cunoștințe foarte largi de statistică și-nțelegerea sensului cifrelor celor negre, care se înșiră pe hîrtie albă. Orice cifră cu caracterele ei albe îți scoate ochii prin grozavul înțeles, ce are cîteodată.** Ici se vede urcarea mortalității și nu știi cauza, care trebuie cercetată și remediată, dincolo scade cifra articolului cutăruia sau cutăruia de export, ici scade numărul unor meseriași folositori sau productivi și se urcă numărul celor improductivi, colo se urcă cifra unor soiuri de crime și toată fluctuația aceasta de numere te amețește, dacă nu le știi înțelesul și dacă n-ai pătruns legătura între cauză și efect. Dar pentru a da înțeles acestor semne... trebuie să pricepi încă ceva — **economie politică ;** adică să știi raportul între producere, consumare și reproducere, între muncă și capital, între valoare și preț, să cunoști condițiile sub care o industrie se naște și piedicile de care ea trebuie să piară, iar lucrurile acestea toate trebuie să le știi nu așa dintr-o cărticică de 100 de fețe, ci în mod **genetic,** să cunoști adică în ce anume stadiu de dezvoltare se află țara ta, și ce anume măsuri ar fi de luat, pentru a-i întîmpina greutățile. Dar pentru a ști aceasta trebuie să cunoști **istoria administrației,** ca să știi ce anume măsuri administrative s-au luat în țări care erau într-o stare analoagă cu aceea a țării tale.

Și ca să știi de poți să impui sarcini nouă pentru îndreptarea administrației, cată să știi **finanțele,** să vezi dacă poți să impui dări într-adevăr productive și dacă reformele, ce vrei să introduci nu costă mai mult decît fac ș.a.m.d.“.

„Condiția civilizației statului e civilizația economică“

M. Eminescu considera cu deplin temei că forța economică a unei țări depinde de nivelul dezvoltării ei industriale. De acest lucru era conștientă însăși opinia publică a țării, care-și manifesta insistent „dorința de a vedea o industrie proprie și națională“. Crearea industriei implica eforturi mari din partea țării, de aceea — spunea Eminescu — „industria trebuie să fie a națiunii... Iar purtătorul ei comerțul, s-o schimbe pe aur, dar aurul, punga ce hrănește pe industriași și îmbracă pe agricultor trebuie să fie în mîinile aceleiași națiuni“.

El concepea industria ca o activitate productivă care întregește agricultura, sporindu-i eficiența. Și nu o dată a subliniat superioritatea incontestabilă a muncii industriale față de munca agricolă. Prima, fiind mai receptivă la modificările progresului tehnic, are calitatea de a produce valori mai mari într-un timp mai scurt, ușurind în același timp munca omului.

Cu toate că M. Eminescu se pronunța pentru dezvoltarea meșteșugului, a industriei casnice, a activității industriale care întregește agricultura, el nu reducea rolul industriei românești la simpla prelucrare a produselor furnizate de această ramură. Însușindu-și punctul de vedere al lui C. M. Hodocin, care susținea, printre primii în țara noastră, necesitatea dezvoltării industriei, M. Eminescu întrevedea crearea unor întreprinderi industriale de exploatare a minelor și de prelucrare a metalelor. Ca redactor al **Curierului de Iași,** publicînd fragmente din lucrarea acestuia : **Despre folosurile ce le aduce unei țări lucrarea minelor (băilor de metal),** însoțite de reflecții proprii, M. Eminescu făcea precizarea că **„lucrarea are valoarea actualității, căci atît foloasele în perspectivă, pe care le-ar prezenta lucrarea minelor, cît și locurile în care autorul a descoperit straturi de metal nu sînt azi mai mult cunoscute decît în 1839. Afară de aceea scrierea mai e vrednică de însemnat prin împrejurarea că e de sigur una din cele dintîi scrieri românești cuprinzînd vederi de economie politică într-o vreme în care nimeni nici visa la asemenea lucruri“.**

După cum arătam mai sus, Eminescu privea problema dezvoltării industriei ca cea mai eficientă cale de lichidare a înapoierii economice a țării, de ridicare a ei ca partener egal în relațiile de schimb cu alte țări. Era în același timp garanția civilizației, a progresului și prosperității. El sesiza totodată și caracterul contradictoriu al progresului tehnico-științific, al asimilării sale industriale, remarcînd că, deși prin efectele sale pozitive sporește condițiile bunului trai al populației, „omenirea e mai nemulțumită decît orișicînd“. Și această stare de spirit nu era caracteristică numai unor țări cu o dezvoltare industrială slabă sau mijlocie dar chiar unor țări avansate ca Anglia. Nemulțumiți de starea de lucruri, spunea Eminescu în unul din ultimele sale articole, muncitorul și fermierul englez „arată pumnii regalității și aristocrației și cine știe a citi în ochii proletariatului englez, vede că furtuna va fi amenințătoare“.

Cu atît mai grea era starea economică a „celei de-a patra clase“ într-o țară înapoiată ca a noastră. Ca și confratele său de pe ogoare, lucrătorul din fabrici era supus la muncă istovitoare de 12—14 ore pe zi, rapacitatea proprietarului de capital depășind orice limite. Astfel că „chestiunea socială atît de ventilată în Europa, trebuie s-o revedem la noi în forma ei cea mai crudă“.

Ion BULBOREA

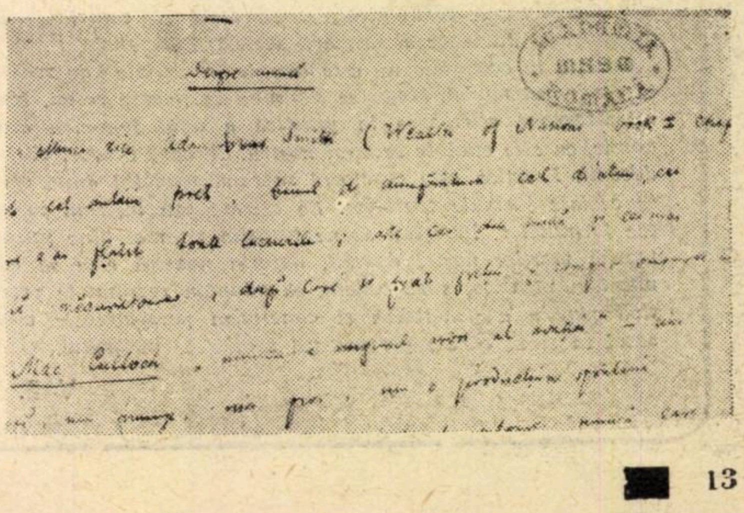

Extras din articolul „Despre muncă“ (Manuscris nr. 2270, p. 53. Biblioteca Academiei)

ȘANTIER ȘTIINȚIFIC

Conf. univ. dr. CONSTANTIN GRUICI

Catedra de economie politică a Institutului de construcții

• V-ați ocupat o perioadă de timp de ziaristică. Ați preferat activitatea didactico-științifică?

— De la bun inceput m-a pasionat munca științifică ceea ce m-a determinat să mă incadrez inainte de 1949 intr-un institut de cercetări economice. Comanda socială m-a indreptat spre lumea ziaristicii. După 5 ani de activitate care s-a materializat in publicarea unui număr insemnat de articole, m-am orientat spre activitatea didactico-științifică. Inţelegerea şi interpretarea reală a problemelor economice ale socialismului, care reprezintă un organism viu in plină afirmare, cu multivalente aspecte social-economice, cer un studiu profund, sistematic şi de lungă durată.

• Ați optat, cel puțin pentru un timp, se pare, pentru problemele agrare?

— Cred că problemele economice ale agriculturii oferă un cimp de cercetare încă puțin desțelenit din punct de vedere teoretic. Mai bine zis, cimpul teoretic general este de mult desțelenit, dar desțelenirea cimpului este doar primul act al infăptuirii marilor prefaceri revoluționare. Recolta depinde şi de soiurile seminței tot aşa de mult cit depinde şi de ansamblul lucrărilor agrotehnice, economice, sociale posterioare insămințării. Teza mea de doctorat, elaborată in domeniul economiei agrare, a fost o şcoală, doar prima şcoală de invățare a meşteşugului de selectare, cercetare şi generalizare. A urmat apoi publicarea, in colaborare cu S. Hartia, a unui volum „Intărirea economico-organizatorică a cooperativelor agricole de producție", după care am realizat

„In munca de cercetare cel mai mare pericol este pierderea optimismului..."

o suită de studii privind perfecționarea relațiilor de producție socialiste in agricultură. In 1961 am redactat un volum care trata „Făurirea şi dezvoltarea bazei economice a socialismului in agricultură", iar in 1962 „Căile consolidării economice-organizatorice ale C.A.P.", in colaborare cu acelaşi autor. Dar, din motive extrem de complexe şi totodată foarte simple, a fost un eşec. Nu m-am descurajat. In munca de cercetare cel mai mare pericol este pierderea optimismului şi frica „de oboseala ascensiunii pe cărările abrupte ale științei" (Marx).

In 1966 am inceput să redactez o nouă carte, in colaborare cu prof. I. Berceanu, „Cointeresarea materială a țăranilor cooperatori", care a văzut lumina tiparului in 1967. In aceeaşi perioadă am participat la elaborarea lucrării colective „Alianța dintre clasa muncitoare şi țărănimea muncitoare şi roadele ei" a Institutului de studii istorice şi social politice.

• In ultimul timp ați abordat totuşi şi alte domenii de cercetare.

— Cred că anul 1968 reprezintă o oarecare lărgire a diapazonului de cercetare. Am redactat 12 lucrări de proporții mai mici, dintre care unele privitoare la structura cursului economiei politice, economiei educative, dimensiunile predării științelor sociale in invățămintul superior şi mediu, căile de rezolvare a problemei locuințelor, tendințele actuale ale dezvoltării agriculturii țărilor socialiste, schimbările in structura de clasă a societății socialiste, dialectica marxistă in analiza modului de producție socialist etc. Cercetind diversele aspecte ale economiei socialiste, in fața căreia stă o gamă variată de probleme contradictorii, nerezolvate sau in curs de soluționare, am ajuns la concluzia că fără apelul la cunoaşterea profundă şi aplicarea dialecticii marxiste, cercetarea economică nu va reuşi să contribuie la dinamismul intrinsec al mişcării societății socialiste.

Creația in economie nu este creație in modele de rochii, in domeniul modei. Moda se schimbă in fiecare sezon. Manifestarea şi afirmarea in practică a unui fenomen economic, cu alte cuvinte sezonul nostru, durează deseori citeva decenii. Practica este creatorul suprem, modelul după care se croiesc formule teoretice. Ea afirmă sau infirmă justețea formulelor. Invățind să ne insuşim cit mai bine sensul teoriei marilor noştri dascăli, datoria noastră este să cunoaştem practica, s-o studiem, să adunăm rezultatele practicii pentru a generaliza şi concretiza perspectivele unui secol in sinul căruia germinează semințele viitorului.

V. E.

DISCUȚII

ALEGEREA CRITERIILOR ÎN OPTIMIZAREA PLANURILOR ECONOMIEI NAȚIONALE

OPTIMIZAREA ECONOMIEI în condițiile socialismului este o problemă legată în mod nemijlocit de elaborarea planurilor de dezvoltare a economiei naționale. Obiectul teoriei optimizării economici îl constituie fundamentarea principiilor și metodelor care să permită compararea diferitelor variante de plan în scopul alegerii celei mai bune soluții. Dintr-un mare număr de decizii economice posibile trebuie determinată acea decizie prin care se obține un efect optim cu privire la un criteriu economic stabilit cu anticipație și ținînd seamă de anumite condiții restrictive. Nu este, de aceea, întimplător faptul că problema optimului economic ocupă un loc însemnat în dezbaterile ce se poartă în literatura de specialitate din țările socialiste.

O componentă de bază a teoriei optimului economiei naționale este stabilirea **criteriului** de optimizare. Alegerea acestui criteriu are o influență determinantă asupra caracterului și structurii planului economic. Academicianul sovietic **N.** Fedorenko definește planul optim în legătură nemijlocită cu criteriul de optimizare: „planul optim este varianta cea mai bună a dezvoltării economice din punctul de vedere al criteriului ales".[1]) O concepție similară este exprimată și de doi economiști din Cehoslovacia: „Prin **plan** înțelegem o variantă selecționată din mai multe variante posibile ale dezvoltării. Un plan optim este cea mai bună variantă cu privire la un criteriu dat.[2])

DEFINIREA CRITERIULUI DE OPTIMIZARE a devenit una din cele mai controversate probleme ale teoriei optimului economic în condițiile socialismului, deoarece prin acest criteriu se exprimă în mod sintetic întreaga concepție despre orientarea creșterii economiei naționale. În literatura științifică contemporană optimul economic este adeseori exprimat prin formula succintă: **„maximum de rezultate cu minimum de cheltuieli".** Deși această formulă este aparent rațională și justificată sub aspectul conținutului economic, încercările de matematizare a criteriului de optimizare au arătat că o asemenea formulare este carentă din punct de vedere logic, conținînd o exprimare tautologică, inadecvată cuantificării. Aplicarea metodelor de programare matematică a demonstrat natura irezolvabilă a unei asemenea formulări a optimului economic, care propune simultan o maximizare și o minimizare a aceleiași funcții-obiectiv.

Este meritul economistului polonez Oskar Lange de a fi fundamentat necesitatea înlăturării acestei formulări echivoce din teoria optimului economic[3]). El a arătat că principiul economicității (sau principiul gospodăririi raționale) este un principiu de natura praxeologică, cu două variante: a) principiul efectului maxim sau principiul eficienței maxime care poate fi astfel formulat: realizarea maximă a unui țel propus poate fi obținută acționind astfel incit, în condițiile cheltuirii mijloacelor puse la dispoziție, să se atingă obiectivul respectiv în gradul maxim; b) principiul cheltuirii minime de mijloace sau principiul economiei de mijloace, a cărui formulare poate fi aceasta: realizarea maximă a unui țel poate fi obținută pe o asemenea cale incit gradul determinat cu anticipație de îndeplinire a țelului propus să necesite cheltuieli minime de muncă.

Aceste două variante ale principiului economicității sint echivalente, însă în același timp de sine stătătoare, putînd fi substituite una alteia. În modelul de optimizare, care constituie în esență o expresie matematică a raportului rezultate — cheltuieli, **nu este posibilă o variație concomitentă a acestor două elemente în formularea funcției-obiectiv.** Rezolvarea matematică a programului de optimizare implică să se mențină constant unul din elemente, iar celălalt fie că se maximizează, fie că se minimizează. Este exclus din punct de vedere matematic ca simultan cu maximizarea rezultatelor să se minimizeze cheltuielile în cadrul aceluiași model de optimizare: sau maximum de efect (de rezultate) sau minimum de cheltuieli.

Criteriul de optimizare în sine reprezintă un concept de natură calitativă, însă, pentru a deveni operațional, el trebuie să-și găsească o expresie cantitativă. Cel mai perfect criteriu de optimizare este ineficient dacă nu poate fi exprimat numeric pentru a putea constitui un element director într-o activitate economică. Prin cuantificarea criteriului de optimizare se determină poziția în care economia națională atinge situația optimă. Poziția de optimum poate avea loc în unul, în două sau într-o multitudine de puncte.

O ALTĂ PROBLEMĂ controversată a teoriei optimului economic este **dacă criteriul de optimizare trebuie exprimat printr-un indicator unic sau printr-un sistem (o combinație) de indicatori.**

Imposibilitatea găsirii unui criteriu unic de optimizare a economiei naționale este susținută de o seamă de economiști nonmatematicieni. Dintre adepții acestei teze menționăm în primul rînd pe A. Rumianțev și L. M. Gatovski. După opinia lui A. Rumianțev *„categoria optimului în planul economiei naționale nu poate fi exprimată prin vreun indicator sintetic oarecare. Ea se traduce in viață prin sistemul indicatorilor naturali și valorici și, in cazul acesta, utilitatea socială a valorii de intrebuințare este considerată drept purtătorul material al valorii".*

L. M. Gatovski precizează că: *„nu există încă un indicator unic pentru criteriul de optimizare, in realitate există un complex de sarcini paralele, multiple, legate intre ele"*[4]).

O atitudine similară se găsește și la economistul A. I. Boiarski. După opinia sa, criteriul de optimizare nu s-ar putea aplica decit pentru probleme limitate. El prezintă o dilemă: *„ori, cind se vorbește despre un plan optim al economiei naționale, nu trebuie să se ia in considerație criteriile de optimizare a obiectivelor parțiale, ci un criteriu general privind planul luat ca un tot. Ori nu trebuie de scontat că ar fi posibil de formulat matematic un asemenea criteriu general, și absența sa nu este datorită numai unor dificultăți trecătoare"*[5]). Opoziția față de adoptarea unui indicator unic de optimizare a planului economic este manifestată și de acad. S. Strumilin. Ținînd seama de acțiunea legilor economice obiective ale socialismului, Strumilin este de părere că în condițiile socialismului: *„Criteriul cel mai general de optimizare a planificării ar fi de luat in considerare cerința fundamentală a creșterii neintrerupte a productivității muncii și a consumului maselor în condițiile celor mai mici cheltuieli de muncă și repartiția lor cea mai bună proporțional cu masa existentă a nevoilor societății, in scopul satisfacerii lor în măsură egală și cit se poate de deplin, fără a exclude și nevoia reală de timp liber pentru dezvoltarea multilaterală și inflorıtoare deplină nu numai a posibilităților noastre creatoare colective, ci și a tuturor celor individuale, pe căile spre comunism"*[6]).

Este neîndoielnic că ar fi dificil de negat profunda semnificație economică și socială pe care o reflectă criteriul de optimizare propus de Strumilin. El este însă mult prea complex pentru a putea fi cuantificat — cel puțin în stadiul actual al tehnicii de calcul, astfel că numai prin simplificarea sa s-ar putea ajunge la un criteriu de optimizare cu caracter operațional.

În general această poziție sceptică sau potrivnică față de unicitatea criteriului de optimizare promovată de economiștii de formație nonmatematică este justificată prin complexitatea fenomenelor și proceselor economice, dificil de încadrat în anumite scheme matematice. Este adevărat că formalizarea matematică a economiei implică o anumită simplificare și eventual chiar o schematizare a realităților economice dar această obiecție este valabilă nu numai pentru indicatorul unic de optimizare, ci în mare măsură se aplică și pentru un sistem de indicatori. Chiar dacă s-ar accepta ideea necesității unui sistem complex de indicatori, aceasta ar presupune o analiză critică prealabilă a fiecărui indicator individual propus, pentru a-i stabili potențele și limitele fiecăruia. Considerăm deci că, **în loc de a respinge aprioric posibilitatea găsirii unui criteriu unic de optimizare, este mai rodnic de a concentra eforturile în direcția epuizării avantajelor oferite de un indicator unic de optimizare.** Numai în cazul negăsirii unui indicator unic de optimizare acceptabil, va trebui să se recurgă la alternativa unui sistem de indicatori. Majoritatea economiștilor matematicieni și-au îndreptat căutările în această direcție. **Admiterea principială a posibilității găsirii unui criteriu unic de optimizare a dezvoltării economiei naționale își găsește fundamentarea în existența complexului unitar al economiei naționale, ca unitate de sine stătătoare, supusă legilor obiective de dezvoltare a societății.**

Analiza critică a criteriilor de optimizare ar putea să pară descurajantă și în orice caz poate dezorienta în eforturile de a elabora modelul optim al economiei naționale. Ar fi eronat ca din această multitudine de alternative să se tragă concluzia pripită că este imposibil de a determina un criteriu de optimizare. Adevărul este că un plan de dezvoltare economică poate fi elaborat într-un număr nelimitat de variante care nu numai că respectă cerințele de concordanță internă, dar fiecare dintre ele poate să fie cea mai avantajoasă dintr-un anumit punct de vedere.

Existența unui optim absolut nu poate fi demonstrată. Aceasta tocmai din cauza caracterului **relativ** al criteriului de optimizare care poate fi luat în considerație în model. Relativitatea criteriului de optimizare este determinată de multitudinea unghiurilor sub care poate fi văzută noțiunea de optim. În această privință este binevenită precizarea făcută la vremea sa de V. S. Nemcinov: **„Optimalitatea rezultatului problemei de programare are un caracter relativ. Acest rezultat este optim numai din punctul de vedere al**

dr. M. HOROVITZ

(Continuare in pag. 18)

FIȘE

■ Cu prilejul împlinirii a 150 de ani de la nașterea lui Nicolae Bălcescu, Academia de Studii Economice — București organizează un SIMPOZION — N. BALCESCU, unde vor fi prezentate comunicări pe aspecte ale gîndirii economice, sociale și filozofice ale revoluționarului român.

Simpozionul are loc în ziua de 14 iunie, orele 9—14 în Aula Academiei de Studii Economice, Piața Romană nr. 6, București.

■ În lucrarea UNESCO **Les sciences sociales. Problèmes et orientations,** apărută recent la Paris, Maurice Godelier publică un studiu intitulat **Les méthodes de simulation en économie** (Metodele de simulare în economie). Autorul arată că metoda simulării este necesară pentru a experimenta comportamentul posibil într-un fenomen fizic sau social atunci cînd experiența reală este fie prea costisitoare, fie prea complexă. A simula — spune Godelier — înseamnă a reproduce anumite fenomene pentru a observa funcționarea lor cu ajutorul unui dispozitiv experimental analog.

Obiectivul principal al acestei metode constă în folosirea simulării pentru a îmbunătăți pregătirea deciziilor, deci gestiunea și organizarea structurilor economice. Maurice Godelier este de părere că metoda simulării se aplică mai ușor la o economie planificată, cum este cea a țărilor socialiste, în timp ce în țările capitaliste se nasc unele dificultăți din lipsa posibilității efectuării unui control egal asupra mijloacelor de producție. În aceste țări metoda simulării își găsește aplicare doar în sectorul economic de stat sau în cadrul marilor companii monopoliste.

■ Referindu-se, printre altele, la insuficienta atenție acordată în genere de ministerele economice acțiunii de valorificare a cercetării științifice și chiar eforturilor de colaborare ale unităților de cercetare științifică aparținînd Academiei — rezultatele unor cercetări științifice, efectuate de institutele Academiei, au putut fi valorificate doar în străinătate — T. Malacopol, consideră, în articolul **Planificarea activității de cercetare științifică,** apărut în PROBLEME ECONOMICE nr. 5/1969, că **valorificarea rezultatelor cercetărilor științifice ar trebui să constituie una din principalele sarcini ale C.N.C.S. — dacă nu chiar cea mai importantă.** În articol se apreciază ca necesară **înființarea în cadrul ministerelor și organelor centrale** care au în subordine unități de cercetare, **a unor servicii de valorificare,** care să asigure legătura între activitatea de cercetare și acțiunea de valorificare (inclusiv nevoile de proiectare și experimentare), urmărind, în același timp, în amănunt, asigurarea din timp a condițiilor necesare în acest scop.

■ După zece ani de la apariția lucrării „Tehnica modernă și civilizația", Editura Mc Graw-Hill publică o nouă ediție, complet revăzută, a acestei lucrări sub titlul **Technology, industry, and man** (Tehnologia, industria și omul) de Charles R. Walker, 1968, 362 pag., în care sînt analizate problemele omului în condițiile revoluției științifice tehnice contemporane. Printre alte numeroase probleme, autorul se oprește asupra raportului dintre mașină, muncitor și inginer. Subliniind rolul crescînd al inginerului ca punct cheie al aplicării cuceririlor științei și tehnicii în producție, Ch. R. Walker scoate în evidență pe de altă parte limitarea specialistului la sfera lui strict profesională, ceea ce îl împiedică să participe activ în viața socială și politică.

Această tendință, unanim recunoscută, apreciază autorul, este frînată de specializarea și diviziunea muncii științifice, precum și de etica profesională, în sensul că omul de știință nu mai este indiferent față de urmările sociale ale cercetărilor și descoperirilor sale. În general, autorul este împotriva limitării specialistului la sfera strict profesională și se pronunță pentru participarea lui activă la dirijarea efectivă a vieții sociale și politice, respectiv a consecințelor descoperirilor științifice.

In nr. 16 (aprilie 1969) al revistei EKONOMICESKAIA GAZETA a apărut articolul **„Colaborarea economică şi tehnico-ştiinţifică a României în cadrul C.A.E.R., relaţiile economice cu Uniunea Sovietică",** sub semnătura tovarăşului **Gheorghe Rădulescu,** vicepreşedinte al Consiliului de Miniştri al R. S. România, reprezentantul permanent al ţării noastre în C.A.E.R. Trecind în revistă principiile şi direcţiile colaborării economice dintre statele membre ale C.A.E.R., autorul subliniază că posibilităţile de colaborare s-au extins considerabil datorită ritmului rapid al dezvoltării economiei acestor ţări : în perioada 1950—1968 venitul lor naţional total a crescut de peste 4 ori, iar producţia industrială globală — de aproape 6 ori. In ceea ce priveşte economia României, cifrele corespunzătoare sînt : de 5,2 ori şi de 9,2 ori.

Dezvoltarea economică a fiecărei ţări socialiste — se arată în articol — depinde, în primul rînd, de folosirea posibilităţilor interne, de mobilizarea intensă a propriilor forţe şi de valorificarea maximă, superioară a resurselor interne. Totodată, colaborarea şi întrajutorarea reciprocă, multilaterală dintre ţările socialiste contribuie la creşterea eficienţei potenţialului economic naţional prin folosirea mai deplină a avantajelor diviziunii internaţionale socialiste a muncii.

Participînd activ la colaborarea economică şi tehnico-ştiinţifică în cadrul C.A.E.R., România este interesată în lărgirea şi adîncirea formelor de cooperare în producţie, în specializarea fabricării unor tipuri şi grupe de produse ; ea a prezentat celorlalte ţări membre propuneri referitoare la dezvoltarea cooperării în producţie, pe baze reciproc avantajoase. Interesul deosebit faţă de colaborarea ştiinţifică şi tehnică se reflectă în participarea ţării noastre la lucrările privind aproape 300 de teme de cercetare, care fac obiectul coordonării în cadrul organelor C.A.E.R. pe perioada 1966—1970. În acelaşi timp, România acordă o mare atenţie lărgirii relaţiilor economice bilaterale cu toate ţările socialiste.

In partea a doua a articolului, autorul relevă importanţa colaborării economice şi tehnico-ştiinţifice cu Uniunea Sovietică, succesele realizate în acest domeniu şi principalele direcţii şi forme de dezvoltare a colaborării. În perioada 1950—1968 volumul schimburilor reciproce de mărfuri a crescut de peste 3,8 ori, Uniunii Sovietice revenindu-i mai mult de o treime din volumul total al comerţului exterior al României. Noi posibilităţi care vor permite lărgirea comerţului reciproc sînt examinate în cadrul pregătirilor de elaborare a acordului comercial pe termen lung pentru anii 1971—1975.

Preocupată, ca şi celelalte ţări membre ale C.A.E.R., de perfecţionarea continuă a activităţii acestui organism, România se pronunţă — se subliniază în încheierea articolului — pentru căutarea unor forme noi, eficiente de colaborare, corespunzătoare varietăţii de condiţii în care se dezvoltă economia ţărilor socialiste şi capabile să contribuie concret şi eficient la valorificarea resurselor economice ale fiecărei ţări în condiţii mai avantajoase.

Sub egida Institutului de cercetări economice al Academiei Republicii Socialiste România a avut loc în zilele de 11—12 iunie a.c., un colocviu cu tema : TEORII ŞI MODELE ALE CREŞTERII ECONOMICE ÎN SOCIALISM.

Programul colocviului a cuprins :

Prof. dr. **Mihail Levente,** directorul Institutului de cercetări economice	Cuvînt de deschidere : Preocupări şi orientări ale cercetării ştiinţifice din ţara noastră în domeniul teoriei creşterii economice în socialism.
Prof. dr. **Emilian Dobrescu,** Academia de ştiinţe social-politice „Ştefan Gheorghiu"	Unele probleme teoretice ale creşterii economice în socialism.
Prof. dr. ing. **N. Racoveanu,** directorul Centrului de calcul economic şi cibernetică economică şi **M. Altăr,** şef de secţie	Criterii de optim macroeconomic în economia socialistă.
Dr. **M. Horovitz,** şef de sector, Institutul de cercetări economice	Considerente preliminarii pentru elaborarea unui model de optimizare a economiei naţionale.
Prof. dr. ing. **N. Racoveanu, M. Altăr**	Traiectorii optime în modele uni şi bisectoriale de creştere economică pe termen lung.
Ihor Lemnij, cercetător ştiinţific principal, Institutul de cercetări economice	Consideraţii teoretice pe marginea unor modele de cercetare care ţin seama de progresul tehnic.
N. Suciulescu, consilier, C.S.P. şi **I. Munteanu,** şef de grupă, C.S.P.	Probleme ale elaborării modelelor de dezvoltare la nivelul economiei naţionale.
Conf. dr. **N. Belli,** şef de secţie, I.C.E. şi **S. Arsene,** cercetător ştiinţific stagiar	Incidenţe ale factorilor externi asupra creşterii economice în socialism.
D. Lăzăroiu, director, Ministerul Finanţelor	Creşterea economică şi structura exportului românesc.
Al. Zamfir, director, Ministerul Comerţului Exterior	Probleme ale elaborării unui model previzional al comerţului exterior al României.
Gh. Zaman, cercetător ştiinţific stagiar, I.C.E.	Reflectarea comerţului exterior în balanţa legăturilor dintre ramuri.
Octavian Ciulea, cercetător ştiinţific principal, I.C.E.	Dependenţa dintre creşterea economică şi calitatea forţei de muncă.
Prof. **Gh. Şiclovan,** director, C.S.P.	Investiţiile şi creşterea economică.
Dr. **A. Goian,** cercetător ştiinţific, I.C.E.	Investiţiile în agricultura socialistă şi creşterea economică.

blocnotes

MECANISMUL „MICILOR CONSILII"

BLAISE PASCAL socotea că varietatea care nu se reduce la unitate este confuzie, tot astfel cum unitatea care exclude varietatea este tiranie. Charles Mc Kormich, nepotul unui industriaş din Baltimore, nu era preocupat de reflecţiile filozofului francez, dar fierbea de indignare împotriva metodelor de conducere ale unchiului său care nu admitea în întreprindere decît propriile sale păreri. De aceea, primul gest al tînărului Mc Kormich, acum cîteva decenii, cînd a luat el însuşi conducerea întreprinderii, a fost de a promova „dreptul la gîndire" şi la sugestii al salariaţilor.

Soluţia adoptată a constat în crearea unor colective de lucru cu caracter permanent şi cu reguli precise de funcţionare. Mecanismul s-a amplificat ulterior şi a căpătat anumite particularităţi prin adaptarea lui la specificul altor întreprinderi. Redus la ceea ce are esenţial, el ar putea fi rezumat astfel :

1. Pentru atingerea anumitor obiective cu caracter permanent (fabricaţia, vînzarea, reducerea cheltuielilor) se constituie, la indicaţia conducerii întreprinderii, colective de lucru sau „mici consilii" tot cu caracter permanent.
2. Colectivele sau micile consilii sînt independente de structura ierarhică a întreprinderii ; din ele poate face parte orice salariat cu condiţia să fie ales de tovarăşii săi.
3. Colectivele lucrează în afara orelor de program, fiind remunerate special pentru aceasta.
4. Colectivele se reîmprospătează periodic, la şase sau douăsprezece luni, după o procedură ingenioasă : membrii colectivului procedează ei înşişi, prin vot secret, la aprecierea activităţii pe care a desfăşurat-o fiecare. Ultimii 3—4, care au întrunit numărul cel mai mic de voturi, ies automat din colectiv, fiind înlocuiţi cu alţi membri noi, dar păstrîndu-şi dreptul de a fi realeşi ulterior.
5. Colectivul examinează şi caută soluţii pentru orice problemă a întreprinderii pe care i-o sugerează conducerea sau de care se sesizează singur.
6. Propunerile adoptate în unanimitate de colectiv sînt examinate de Consiliul de Administraţie cu participarea membrilor colectivului respectiv. Cerinţa ca propunerile să fie adoptate în unanimitate oferă o garanţie de examinare plină de răspundere a problemelor ; cel puţin aşa rezultă din faptul că la întreprinderea iniţiatoare, din 2000 de propuneri venite din partea „micilor consilii" în decursul anilor, Consiliul de Administraţie a respins motivat numai 6, reţinîndu-le pe celelalte 1994.

Mecanismul este pe cît de simplu, pe atît de avantajos de vreme ce s-a extins la sute de întreprinderi americane. Autorul lui, Charles Mc. Kormich, l-a prezentat într-o carte considerîndu-l drept o formă de „conducere multiplă" („multiple management") ; alţi comentatori îl prezintă drept o formă de „participare", „de cogestiune" ş.a.m.d.

Într-o analiză făcută în 1955, sindicatele americane (C.I.O.) au subliniat limitele lui „democratice", oprindu-se asupra faptului că oricît sprijin le-ar acorda conducerea întreprinderii, niciodată nu s-ar da acestor colective informaţii despre salariile conducerii, repartiţia beneficiilor, gratificaţii etc. Esenţa paternalistă a mecanismului — care antrenează în fapt capacitatea salariaţilor la mărirea profitului — este în afara oricărui dubiu şi ar merita, fără îndoială, o analiză din partea celor preocupaţi de relaţiile din întreprinderea capitalistă modernă.

Dincolo de acest aspect, determinat de cadrul social în care mecanismul „micilor consilii" este aplicat, rămîn însă o serie de alte constatări asupra cărora îmi atrăgeau atenţia rezultatele unei anchete efectuate în unsprezece întreprinderi care-l aplică. Prima şi cea mai importantă constă în stimularea participării efective a celor antrenaţi în „micile consilii" la rezolvarea unor probleme dificile privind dezvoltarea activităţii întreprinderii. A doua priveşte rolul mecanismului în afirmarea răspunderii tinerilor din întreprindere care, neajungînd să ocupe încă funcţii de conducere, găsesc în aceste „mici consilii" cadrul propice pentru afirmarea capacităţii lor tehnice, economice, organizatorice pentru valorificarea ideilor lor novatoare împotriva rutinei conservatoare. Mecanismul „micilor consilii" a devenit în multe dintre întreprinderile care-l practică un sistem de site succesive pentru promovarea elementelor cu adevărat valoroase, în asemenea măsură încît, după cîţiva ani, nu se mai recurge la cadre din afara întreprinderii pentru ocuparea posturilor de conducere în secţii, servicii, direcţii. Mai mult chiar, unele întreprinderi găsesc în „micile consilii" cadrele cu care-şi împrospătează chiar consiliile de administraţie.

Sînt semnalate în aceeaşi anchetă şi neajunsuri care apar în aplicarea mecanismului, neajunsuri care nu sînt de neînlăturat prin adaptarea lui atentă la condiţiile specifice ale întreprinderii respective.

Ce neajuns ar putea fi însă mai grav decît lipsa de preocupare pentru stimularea imaginaţiei creatoare şi a spiritului de răspundere al colectivului ?

Costin MURGESCU

ECONOMIE MONDIALĂ

O. I. M. DEZBATE

FOLOSIREA FORȚEI DE MUNCĂ PE PLAN MONDIAL

ELOCVENȚA DATELOR statistice are limite și o relativitate bine cunoscute. În materie de resurse umane, adevărul acesta se verifică și în următoarea situație: ponderea populației active în totalul populației este foarte apropiată în țările industrializate și în țările în curs de dezvoltare — 44,9% și respectiv 42,4% la începutul deceniului nostru (1960), după ce în 1950 fusese chiar ușor superioară pe ansamblul ultimului grup — 45,3% față de 45,1% în primul. A trage concluzii pe o asemenea bază cu privire la rolul folosirii forței de muncă în diferențele mari, uneori imense, de nivel de dezvoltare economică între cele două grupuri de țări ar fi cu totul hazardat. De altfel, luate ca atare, cifrele citate nu spun nimic nici despre problemele specifice ale fiecărui grup de țări în parte. Este deci limpede că pentru evaluări mai aprofundate ale semnificațiilor gradului de utilizare a forței de muncă în procesul dezvoltării economice sînt necesare și alte elemente, de ordin cantitativ dar mai ales calitativ, structural. Raportul asupra Programului mondial de folosire a forței de muncă [1]), pe care îl discută actuala sesiune (4—26 iunie), a Conferinței internaționale a muncii, cuprinde o seamă de elemente de această natură, încadrate într-o analiză avînd ca obiectiv final acțiuni pe plan național și internațional.

PUNCTUL DE PLECARE al analizei îl constituie situația din țările în curs de dezvoltare — unde trăiesc două treimi din populația activă a globului —, rezultatele decepționante ale primului Deceniu al dezvoltării în ceea ce privește ridicarea nivelului de trai în aceste țări. În multe din ele s-au constatat în ultimii 20 de ani o agravare a șomajului, o prezență amplă a fenomenului de folosire incompletă a potențialului de muncă, o inflație considerabilă și scăderi ale salariului real. „În fața acestei situații, se arată în raport, conștiința socială a lumii nu poate să rămînă indiferentă, cu atît mai mult cu cît două fapte vin să arate brutal că, înainte de se ameliora, situația marii mase a lucrătorilor riscă să se înrăutățească. În primul rînd, progresul economic al țărilor în curs de dezvoltare este extrem de lent; în al doilea rînd, populația lor crește dimpotrivă în ritm rapid, ceea ce în multe cazuri anulează în bună măsură rezultatele creșterii economice". Sub ambele aspecte evoluția este calificată ca intolerabilă din punct de vedere social și primejdioasă din punct de vedere politic. Anticipînd asupra concluziilor, raportul concentrează încă de la început atenția asupra gradului de folosire a forței de muncă: „Dacă țările în curs de dezvoltare întîmpină grave probleme economice, sociale și politice, aceasta se datorează într-o mare măsură faptului că nu reușesc să folosească în mod productiv resursele cele mai abundente de care dispun, adică resursele umane... Mai mult, atunci cînd producția crește totuși, beneficiarii nu sînt cei care trăiesc în cele mai mari privațiuni, în condițiile cele mai deplorabile..."

Din asemenea constatări se trage concluzia că Organizației Internaționale a Muncii îi revine „să pună la punct, în cadrul strategiei generale a dezvoltării, propria sa strategie a progresului social". Tocmai această strategie proprie este înfățișată în raport ca fondul Programului mondial de folosire a forței de muncă. Programul vizează să facă din folosirea forței de muncă unul din marile obiective ale politicii diferitelor țări și ale politicii internaționale în materie de dezvoltare, pentru a se asigura unui număr cît mai mare de oameni posibilitatea de a depune o muncă productivă.

Programul nu ignorează țările dezvoltate, deși se consideră că ele au obținut realizări importante în utilizarea forței de muncă, privind-o pe aceasta mai de mult ca un obiectiv capital al politicii economice și sociale. „Totuși, progresul tehnic și evoluția structurilor au, prin amploarea lor, grave repercusiuni asupra forței de muncă, repercusiuni care necesită măsuri corespunzătoare pentru menținerea folosirii depline a forței de muncă și a creșterii economice".

ANALIZA PERSPECTIVEI 1970—1980 pornind de la situația existentă prilejuiește în cadrul raportului constatări mai concrete, de un interes considerabil — între altele, pentru că ajută la înțelegerea semnificațiilor diferite ale unei ponderi identice a populației active în totalul populației, în funcție de nivelul de dezvoltare economică.

Dacă privim de pildă structura populației active pe principalele ramuri de activitate, deosebirile sînt extrem de nete. În țările industrializate (fără țările socialiste din Europa), populația activă lucra în 1960 în proporție de 22,9% în agricultură, 36,0% în industrie, 41,1% în servicii; în același an, agricultura ocupa 73,1% din populația activă a țărilor în curs de dezvoltare, industria 11,2%, serviciile 15,6%. Compoziția pe profesiuni a populației active scoate la iveală o situație asemănătoare. Ponderea agricultorilor și a persoanelor cu ocupații asimilate în țările în curs de dezvoltare era aproape triplul aceleia din țările industrializate. La toate celelalte grupe profesionale, însă, acestea din urmă erau în avantaj, avînd un procent de patru ori mai mare de liberprofesioniști, de aproape patru ori mai mare de cadre de conducere, de peste trei ori mai mare de lucrători din transporturi și telecomunicații, de peste două ori mai mare de muncitori industriali de toate categoriile, de 5,7 ori mai mare de funcționari etc. „Chiar în ipotezele cele mai optimiste privind viitoarele ritmuri de industrializare și creștere economică, se arată în Raport, importanța relativă a profesiunilor agricole și a celor neagricole nu se va modifica decît destul de încet în țările în curs de dezvoltare".

Alte elemente vin să ilustreze aspecte preocupante ale situației sociale din țările în curs de dezvoltare. De pildă, problema muncii copiilor (sub 15 ani) își păstrează aici toată gravitatea care i se cunoaște din istoria capitalismului. Statisticile cuprind aici un număr de peste 25 milioane de persoane. Proporția mare a populației active nesalariate este sursa unei importante suprapopulații relative latente, care coexistă cu un șomaj declarat în creștere. Numărul șomerilor recenzați este în mod notoriu subevaluat în țările în curs de dezvoltare, dar cu toate acestea se ajunge la ponderi de 6%—7% în India, Malayezia, Filipine, de peste 10% în Ceylon, de peste 9% pe ansamblul Americii Latine. În tot grupul țărilor în curs de dezvoltare, șomerii reprezentau în jurul anului 1960 între 5% și 10% din populația activă; dacă se face un calcul pe baza ipotezei medii de 7,5%, se ajunge pentru perioada actuală la cifra de circa 75 milioane de șomeri — ambele cuantificări fiind socotite minimale de O.I.M. Cît despre suprapopulația latentă, în absența unor estimații globale pot servi ca ilustrare datele relevate în studii specifice pe țări: în Maroc, bunăoară, 150 de om/zile pe an sînt socotite neocupate în regiunile rurale, în Senegal 30% din forța de muncă disponibilă; în America Latină, 20% din totalul populației active în Uruguay, 50% în Venezuela, 28%—30% în Chile, 40% în agricultura Paraguayului; în Asia, 10% din toată populația activă în India, 12% în Filipine, 10% în zonele urbane din Ceylon și 20% în zonele rurale etc. Întrucît productivitatea muncii în agricultură, unde se pune în primul rînd problema suprapopulației relative latente, nu va crește decît în ritm lent în perspectivă, și întrucît ritmurile de industrializare nu creează nici ele posibilități mari de absorbție a forței de muncă, „subocuparea deghizată în agricultură va rămîne o problemă importantă în țările în curs de dezvoltare".

NECESITATEA DIFERENȚIERII analizei pe cele două grupuri mari de țări nu poate fi în nici un caz contestată. Pentru țările dezvoltate se examinează în documentul O.I.M. o serie de aspecte specifice ca de pildă insatisfacția care domnește în rîndurile tineretului, insuficiențele sistemului de pregătire profesională ș.a. În ceea ce privește „folosirea forței de muncă, ca obiectiv prioritar al politicii economice a multor țări capitaliste dezvoltate, ca mijloc de asigurare a unei securități economice satisfăcătoare, se constată: „La ora actuală, țările industriale cu economie de piață nu par încă să dispună toate de mecanisme economice, sociale și instituționale destul de însemnate și eficiente pentru a răspunde pe deplin nevoii tuturor de a avea asigurată securitatea prin muncă". În plus, este considerată preocupantă tendința de a se da problemelor balanței de plăți și ale stabilității monetare prioritatea asupra obiectivului de folosire a forței de muncă. Măsurile generate de această tendință atrag de cele mai multe ori după sine o sporire a șomajului ca urmare a restrîngerii activității economice, frînarea creșterii veniturilor reale ș.a., „costul social al acestor măsuri fiind deci ridicat".

Obiectivul primordial al Programului mondial de folosire a forței de muncă, așa cum a fost prezentat spre dezbatere sesiunii de la Geneva rămîne însă asigurarea unui „nivel ridicat de folosire a forței de muncă" în țările în curs de dezvoltare. Se preconizează în acest scop măsuri pe plan național și internațional care să ducă la atragerea în producție a unui număr cît mai mare de oameni, chiar cu prețul unei reduceri a volumului capitalului ce revine la o persoană ocupată. Această clauză și cele care o însoțesc, formulate în același spirit, fac desigur să se nască un număr de întrebări — de exemplu, în legătură cu faptul dacă asemenea recomandări sporesc sau dimpotrivă reduc perspectiva învingerii decalajelor economice care despart țările în curs de dezvoltare de țările dezvoltate. Pot apărea semne de întrebare și în legătură cu competitivitatea mărfurilor produse în condițiile unei orientări masive spre înlocuirea într-o măsură sau alta a investițiilor în mijloace de producție moderne cu folosirea sporită a forței de muncă disponibile. Pentru răspunsuri corecte la asemenea întrebări va fi desigur crucială modalitatea de îmbinare a diferiților factori în creșterea economică. În același timp, ni se pare destul de limpede că laturile calitative ale utilizării forței de muncă au o însemnătate decisivă pentru îmbinarea optimă a factorilor. De altfel, însuși raportul supus sesiunii de la Geneva reliefează importanța acestor laturi calitative care își vor ocupa de bună seamă locul ce li se cuvine în dezbateri.

I. PĂDUREANU

[1]) Conférence internationale du travail, Cinquantetroisième session, Genève 1969: Le programe mondial de l'emploi, Rapport du Directeur général, partie 1. B.I.T., Genève, 1969.

NOTE

Noua convenție

LA 29 MAI a expirat Convenția de la Yaoundé între Piața Comună și cele 18 state africane asociate. Un nou contract pe cinci ani este în curs de negociere. La Bruxelles s-au reunit la 29 mai pentru discuții, reprezentanții tuturor țărilor în cauză. Deosebirile de poziție între părțile contractante sînt însă importante. În primul rînd, efortul consimțit de către „cei șase" este cu mult inferior față de ceea ce reclamă țările africane. Acestea sperau să obțină în cadrul asistenței financiare și tehnice o cifră de 1,5 miliarde de dolari, dar ceea ce li se oferă nu depășește plafonul de 900 milioane — 1 miliard. Apoi, dacă se ține seama că 70 milioane vor fi distribuite în profitul „economiei departamentelor și teritoriilor de dincolo de mări", totalul real rămîne aproape echivalent cu cel din convenția veche. Un cronicar economic francez subliniază faptul că „suma avută în vedere trebuie să permită finanțarea integrală a cheltuielilor angajate de Mica Europă în Africa asociată, inclusiv ajutoarele excepționale — palid substitut al unui mecanism de susținere a cursurilor — prevăzute pentru a compensa căderile brutale la prețurile produselor principale de export ale celor optsprezece".

De altfel — dacă cumva încă o singură reuniune va fi suficientă pentru a duce tratativele la bun sfîrșit — părțile abia urmează a se întîlni din nou, la Luxemburg, la sfîrșitul acestei luni. Ulterior, dacă se va ajunge la o înțelegere, aceasta va trebui ratificată de către parlamentele naționale și va putea intra în vigoare numai în primăvara anului 1970. Un an deci se va scurge ca perioadă tranzitorie, iar miliardul convenit a fi utilizat în cinci ani se va raporta în fapt la o perioadă de șase. Nu este prevăzută deschiderea nici unui fel de credite suplimentare.

Despre reuniunea de la Bruxelles, în cursul căreia reprezentanții Pieței Comune s-au întîlnit mai adesea singuri decît în tovărășia miniștrilor africani, **Le Monde** scrie că ea a oferit „un spectacol deplorabil al ezitărilor, rezervelor și lipsei de coeziune a celor șase".

Divergențele în problema preferințelor sînt și ele semnificative. Țările africane s-au aflat în fața unei teze susținută în special de olandezi, și anume aceea că, în fapt, trebuie urmărită o desființare progresivă a preferințelor. Programul O.N.U., apărat la Conferința Națiunilor Unite pentru Comerț și Dezvoltare de la New-Delhi, nu preconiza alt curs. Deși statele africane n-au căzut de acord cu ele, tezele „mondialiste", adică ale unor **preferințe generalizate** — cum sînt denumite în chip paradoxal, nu au putut fi integral omise la Bruxelles, iar reprezentanții olandezi au precizat într-o declarație finală că „dispozițiile Convenției nu împiedică ca statele asociate să participe la un sistem de **preferințe generale**, pe scară mondială, și că negocierile în acest sens nu sînt interzise de Convenție".

Desigur, fiecare dintre țările membre ale Convenției apără interese comerciale și economice specifice, dar discuția în jurul desființării pe plan mondial a sistemului de preferințe, azi atît de controversat, poate fi îndeajuns de simptomatică pentru perspectivele dezvoltării în continuare a comerțului în lume. Tendința încă abia schițată a grupărilor închise de a-și deschide ferestrele către larg, în materie de schimburi, are probabil șansa să se afirme în viitor cu ceva mai multă vigoare.

Oamenii și peștele

SPORUL accelerat al populației pe glob pune sarcini numeroase. Dacă la împlinirea unei jumătăți de secol de existență, Organizația Internațională a Muncii situează în centrul preocupărilor sale problema utilizării mîinii de lucru, Organizația pentru Alimentație și Agricultură își intensifică cercetarea în domeniul îmbogățirii posibilităților de hrană.

Statisticile O.N.U. arată că fiecare secundă măsurată pe planeta noastră aduce în plus patru copii; că în fiecare săptămînă sînt de hrănit cu 1 200 000 de oameni mai mulți; că dacă în 1920 populația lumii terestre s-a cifrat la 1 860 milioane, astăzi ea s-a ridicat la 3 500 milioane.

În timp ce O.I.M. lansează prima etapă pentru un „program mondial de utilizare a mîinii de lucru", F.A.O. își propune, pe lîngă alte investiții în cadrul „Planului Mondial Indicativ al O.N.U." să afecteze pînă în 1985 zece miliarde de dolari, numai pentru dezvoltarea pescuitului și — a mijloacelor sale, în regiunile subdezvoltate ale lumii. Lucrul se explică prin cererea în creștere de proteine animale, care, poate fi, se pare, satisfăcută în mare parte, prin intensificarea pescuitului. Peștele nu numai că are o mare valoare nutritivă dar, cînd este uscat, sau păstrat în alt mod, costă și cu mult mai ieftin decît oricare altă sursă de proteine animale. În prezent, el contribuie cu 12% la consumul mondial de proteine animale.

Pescuitul s-a dezvoltat din 1945 în mod rapid, dublîndu-se la fiecare 10—12 ani și atingînd în 1968 volumul aproximativ de 64 milioane de tone. Se apreciază că ar putea crește, pînă în 1985, la 100 milioane de tone; iar după aceea la 140 milioane tone pe an. Urmează a fi rezolvate problemele tehnice și economice legate de exploatarea și folosirea unor importante resurse de pește mai mic, precum și de alte animale de mare sau din apele interioare, pentru a ridica încă mai mult producția piscicolă: Antarctica, de pildă, încă insuficient exploatată, ar putea da 50 milioane de tone, și poate mai mult. Problema este îndeajuns de urgentă, deoarece, potrivit calculelor făcute, pînă în 1985 necesitățile mondiale de hrană vor crește cu 50%. Cele ale țărilor în curs de dezvoltare pînă în 1985 se vor dubla.

În afară de uleiurile folosite în pictură, în producția savonieră și pentru alte nevoi industriale, aproape orice fel de pește pescuit în mare, sau în apele interioare, poate fi folosit pentru hrană; fie că se consumă de-a dreptul, fie că este transformat în ulei și făină, în margarină sau alte produse alimentare, sau în hrană pentru păsări și porci. Încă n-au fost soluționate un număr de probleme tehnice și economice, altfel ar fi putut fi introduse deja în „războiul împotriva foametei" un tip de proteine concentrate de pește (F.P.C.) de o mare valoare nutritivă și care se află acum în curs de experimentare.

Cele mai exploatate zone de pescuit sînt cele din Atlanticul de Nord și din Pacificul de Nord. Resurse subexploatate se află în largul coastei de vest a Americii de Nord și de Sud și în Atlanticul de sud-vest. În lacurile africane, exploatarea pe scară mai mare abia a început. Cultura peștelui în mări și golfuri nu o fac decît unele țări din Extremul Orient. Din cauza imobilității lor, dintre toate speciile marine, moluscele sînt cele mai ușor de cultivat.

Urmează să fie ameliorate metodele și echipamentele. Traulerele, care operează cu o mare independență de coastă, au înfăptuit un mare progres în domeniul pescuitului de larg. Pînă în prezent, mai mult țările dezvoltate, cu tradiții în materie de pescuit, au contribuit prin competența lor, prin spiritul lor întreprinzător și prin investiții de capital, la dezvoltarea pescuitului. În viitor vor trebui acordate însă mai multe fonduri de investiții și difuzate larg cunoștințele de specialitate.

Mai rămîne și problema unor acorduri internaționale, deoarece unele zone de pescuit sînt suprasolicitate și se nasc frecvent conflicte; uneori de un caracter destul de acut. Participarea regiunilor în curs de dezvoltare la exploatarea resurselor de pește, este de o importanță incontestabilă.

A. A.

R.P. UNGARĂ

SISTEMUL CREDITULUI ȘI AL DOBÎNZII ÎN NOUL MECANISM DE CONDUCERE

GARAM Iozsef
redactor șef al revistei „Figyelö"

SITUAȚIA ECONOMICĂ din 1968, primul an al introducerii noului sistem de conducere și planificare, se caracterizează prin două tendințe contradictorii. Pe de o parte aprovizionarea cu bunuri de consum a fost satisfăcătoare. Cantitatea de mijloace financiare aflată în circulație a fost pe deplin acoperită de bunuri de consum, atît cantitativ cît și ca sortiment. Între cerere și ofertă mai mult ca oricînd, a existat o concordanță, un echilibru. Din aceste considerente nivelul prețurilor la bunurile de consum a crescut în măsură mai mică față de cel planificat, deși au fost introduse prețurile libere. Ca urmare a fost posibilă lărgirea sortimentului de produse desfăcute la prețuri libere (în 1968, ponderea mărfurilor la prețuri libere în comerțul cu amănuntul a fost de 23%, iar în 1969, 30—35%).

Alta a fost situația în domeniul investițiilor și al industriei construcțiilor. Aici cerințele în special, în industria construcțiilor au depășit capacitatea de producție a acestora; cererile au fost cu cîteva miliarde forinți mai mari decît posibilitățile de producție ale industriei construcțiilor. Este adevărat că acest dezechilibru între industria construcțiilor și cererea de investiții în bună parte este o „moștenire" mai veche în cadrul sistemului de conducere a economiei existent pînă în 1967, cînd se remarca o permanentă insuficiență a capacităților de producție. În parte ele se datoresc și faptului că sporirea beneficiului a dus la crearea unei baze mai mari de dezvoltare a întreprinderilor și la sporirea tendinței spre investiții a acestora. Dezechilibrul acesta a generat o serie de probleme speciale: prețurile din domeniul construcțiilor față de prețurile bunurilor de consum au crescut sensibil; nu s-au redus termenele de dare în funcțiune a noilor obiective. De aceea în 1969 au fost luate măsuri menite să instaureze echilibrul în domeniul investițiilor și al industriei construcțiilor.

Una din măsurile luate se referă la micșorarea obiectelor de investiții, finanțate din mijloace centrale ale statului și la modificarea condițiilor de creditare și de percepere a dobînzilor.

În trecut în Ungaria, banca a fost obligată să finanțeze automat planul întreprinderilor de stat. Dacă planul întreprinderii prevedea o creștere a producției cu 10%, banca era obligată să asigure automat pentru aceste 10% mijloace financiare necesare procurării de materii prime, salarii etc.

A reieșit însă ca în acest sistem automat de finanțare a fost susținută, prin mijloace financiare și creșterea producției unor mărfuri de care economia națională nu avea nevoie.

În prezent însă relațiile bancă-întreprindere funcționează pe alte principii. Sarcinile și condițiile de finanțare a mijloacelor fixe și circulante sînt stabilite în cadrul politicii de credit a guvernului. În scopul consolidării echilibrului economic se aplică o politică selectivă de acordare de credite. Esența ei constă în aceea că dacă se realizează țelurile propuse, creditul va fi acordat fără restricții. Întreprinderile nu vor primi credite sau vor întîmpina restricții pentru finanțarea producțiilor a căror realizare și extindere ar duce la accentuarea încordării economiei naționale.

Prin această repartiție selectivă și rațională a resurselor se urmărește restabilirea echilibrului în producție și investiții și împiedicarea dezvoltării întreprinderilor neeficiente.

Politica de acordare selectivă a creditelor este menită să inițieze principii generale de creditare referitoare la stabilirea volumului și termenului, la mărimea dobînzilor a cotelor de contribuție din resursele proprii etc. Prin stabilirea diferențiată a acestor condiții se ajunge la selectarea cererilor de credite. În general se constată că este rațional să se acorde credite pe un timp relativ scurt, scadențele apropiate pot exercita influență mai mare asupra utilizării raționale a mijloacelor financiare proprii ale întreprinderii.

Condițiile de creditare sînt unitare. Totuși, ținînd seama de situația economică actuală, pentru a se asigura realizarea țelurilor propuse de partid și guvern privind dezvoltarea economică armonioasă a țării, în unele domenii de activitate este necesar să se aplice regimul preferențial de acordare a creditelor.

În ceea ce privește absorbirea mijloacelor financiare temporare libere s-a considerat că este cel mai convenabil ca acestea să se plaseze pe un termen lung. Băncile trebuie să se străduiască să determine pe posesorii de mijloace financiare — întreprinderi, cooperative și organizații economice în general — ca beneficiile lor neutilizate pe cît posibil să fie puse în circulație sub formă de depuneri la bancă. Experiența din anii precedenți ne-a arătat că deși directivele date de organele centrale au fost bune, ele au avut un efect limitat în ceea ce privește influențarea utilizării creditelor și gospodărirea mijloacelor întreprinderilor.

Măsurile hotărîte pentru anul acesta în domeniul creditului și al dobînzii țin seama de experiența obținută în anul trecut.

Principala modificare constă în aceea că principiile directoare ale politicii de credite nu se referă la un interval de timp calendaristic determinat, deci nu sînt numai pentru 1969. Desprinderea de timpul calendaristic face posibil ca întreprinderile să-și elaboreze planuri pe mai mulți ani.

Creditele de investiții prevăzute pentru acest an au și „domenii interzise" în care oferta este depășită de cerere, ca de exemplu în industria construcțiilor, unde după cum am arătat capacitatea de producție e depășită de cererea de investiții a întreprinderilor.

În aceste domenii se exceptează numai investițiile prin care se asigură condiții mai bune pentru export și pentru aducerea de devize.

De asemenea, în interesul concentrării mai mari a mijloacelor financiare și a dezvoltării întreprinderilor, băncile prin intermediul creditelor de investiții, vor sprijini investițiile comune realizate de mai multe organizații economice.

Creditele pe termen lung vor avea ca limite durate între 5 și 15 ani iar condiția acordării lor este realizarea unui beneficiu minim de 7%.

Termenul creditelor acordate de bancă pentru investiții începe nu la data terminării și a dării în exploatare a obiectivelor respective, ci la data acordării primei rate de credit. Prin aceasta se urmărește ca întreprinderile să fie interesate materialicește în grăbirea investițiilor pentru rezolvarea lor într-un termen cît mai scurt.

Creditele pe termen mijlociu se acordă pe maximum patru ani. La creditele pe termen scurt pentru mijloace circulante — rambursabile în maximum 1 an — cea mai importantă modificare constă în aceea că nu se mai acordă credite pe termen scurt pentru stocurile supranormative ale întreprinderilor în care creșterea acestora prezintă un caracter permanent.

Toate aceste întreprinderi sînt obligate să-și procure mijloacele necesare din resurse proprii și anume din fondul de dezvoltare. Se știe că creșterea stocurilor înseamnă blocarea în parte a acumulărilor și a venitului național. Întreprinderea, în măsura în care își sporește producția recurge la resursele de acumulare proprii și își reduce totodată posibilitatea de a le utiliza și sub altă formă, de exemplu la mărirea mijloacelor fixe. Tocmai de aceea este necesar să se aplice principiul după care întreprinderile sînt obligate să suporte din resurse proprii acoperirea creșterii stocurilor

De ce băncile pun condiția acoperirii mijloacelor circulante? De ce rețin din acest motiv o parte din mijloacele întreprinderii? Pentru că banca se situează pe poziția logică potrivit căreia dacă întreprinderilor li s-au acordat competențe lărgite de a decide în problemele economice, ele trebuie să-și asume și răspunderea materială a acestor deciziuni. Aceasta corespunde cu principiile noului mecanism și cu sistemul de cointeresare prin beneficiu. Nu se poate ca întreprinderile să ia deciziuni în ceea ce privește formarea stocurilor iar băncile să le finanțeze în mod automat. Un astfel de sistem ar duce la reducerea resurselor și ar periclita echilibrul economic. Principiile directive ale politicii de credit prevăd modificarea corespunzătoare, respectiv creșterea dobînzilor.

„Scumpirea" creditelor duce la stimularea întreprinderilor în a găsi căile unei mai bune gospodăriri a mijloacelor proprii, iar necesarul pentru investiții să-l acopere din fondul de dezvoltare. Gospodărirea economicoasă a mijloacelor de investiții este un lucru foarte important căci în 1968 tocmai în domeniul investițiilor și al industriei construcțiilor s-a manifestat un pronunțat dezechilibru, cerințele depășind considerabil posibilitățile.

Dar gospodărirea economicoasă poate fi stimulată nu numai prin mărirea dobînzilor. Se propune în același timp și acordarea unor dobînzi mărite pentru depunerile de economii ale întreprinderilor la bancă. Și aici au loc schimbări mari față de anul trecut. Astfel, începînd cu 1 ianuarie 1969 dobînda cuvenită pentru economia depusă de întreprinderi la bancă pe o perioadă de 6 luni este de 3%, pentru depunerile de 1 an se acordă 5%, pentru depunerile pentru 1 an și jumătate se acordă 6%, iar pentru depunerile pe o perioadă de peste doi ani, se acordă 7%.

Evident că eficiența creșterii dobînzilor pentru depuneri la nivelul economiei naționale va fi „perceptibilă" abia în anii următori iar conexiunea tuturor consecințelor indică de pe acum că această creștere va constitui totodată și un stimulent pentru sporirea acumulărilor de către întreprinderi.

REPERE

• Impozitele plătite de contribuabilii britanici au sporit în ultimii cinci ani cu 34%. În anul fiscal curent fiecare cetățean englez va plăti, în medie, sub formă de impozite 275 de lire sterline, a declarat recent în Camera Comunelor Jack Diamond, ministrul adjunct al finanțelor.

• La reuniunea reprezentanților principalelor țări producătoare de cafea (Geneva, 15—19 mai) s-a precizat că din august anul trecut prețurile pe piața mondială au scăzut în medie cu 4 cenți per livra de cafea. Fiecare scădere a prețului per livră cu 1 cent provoacă țărilor producătoare pierderi evaluate la 65 milioane de dolari pe an.

• Australia a urcat pe locul 4 în lume în privința indicelui de motorizare al populației: 1 autoturism la 3,7 locuitori, după S.U.A. (2,4), Noua Zeelandă (3,4) și Canada (3,6).

• Algeria intenționează să adere în luna iulie la Organizația țărilor exportatoare de petrol (O.P.E.C.), care numără în prezent nouă state membre, anunță cotidianul *El Moudjahid*.

SE EXTINDE COLABORAREA ȘI COOPERAREA ECONOMICĂ ȘI TEHNICO-ȘTIINȚIFICĂ DINTRE ROMÂNIA ȘI CUBA

SUCCESELE realizate de poporul român și poporul cubanez în dezvoltarea continuă a economiilor lor naționale au creat premise favorabile dezvoltării multilaterale și adîncirii continue a colaborării economice româno-cubaneze.

Una din principalele forme ale acestei colaborări o reprezintă schimburile comerciale, care se înscriu pe o linie ascendentă, reflectînd creșterea continuă a potențialului economic al ambelor țări. O mare însemnătate pentru dezvoltarea relațiilor comerciale dintre țara noastră și Cuba a avut Acordul comercial de lungă durată, încheiat în anul 1960.

În cadrul schimburilor comerciale, România livrează Cubei, în special, produse ale industriei constructoare de mașini (instalații petroliere, tractoare, utilaje pentru fabrici de ciment, compresoare frigorifice, transformatori etc), produse chimice ș.a., primind în schimb zahăr, produse din zahăr, cafea, minereuri și alte mărfuri. Totodată, țara noastră a livrat diferite proiecte tehnice și a acordat asistență tehnică pentru construirea în Cuba a 3 linii tehnologice pentru producerea cimentului.

În vederea studierii posibilităților de adîncire a colaborării, cooperării economice și tehnico-științifice, a lărgirii, în continuare, a schimburilor de mărfuri dintre cele două țări a fost înființată Comisia mixtă româno-cubaneză de colaborare și cooperare economică și tehnico-științifică.

Crearea Comisiei mixte a dat un nou impuls dezvoltării relațiilor economice dintre România și Cuba. Astfel, au avut loc delegări de specialiști în scopul cunoașterii celor mai noi realizări în domenii de interes reciproc, obținute de fiecare țară în parte. Pe această linie se înscrie schimbul de vizite între delegațiile Ministerului Minelor din România și Ministerului Minelor, Combustibilului și Metalurgiei din Cuba. Delegațiile celor două țări, în urma cunoașterii rezultatelor obținute în domeniul explorării și exploatării petrolului, a rezultatelor obținute în domeniul minier și al metalurgiei neferoase din România, precum și de dorința și posibilitățile Părții cubaneze de a-și dezvolta industria extractivă, au elaborat propuneri de colaborare și cooperare în aceste domenii.

DE CURÎND, s-au încheiat la București, lucrările primei sesiuni a Comisiei mixte româno-cubaneze de colaborare economică și tehnico-științifică.

Pentru propunerile de cooperare economică și tehnico-științifică discutate și acceptate la această întrunire a Comisiei, s-a convenit un program de măsuri, în vederea examinării, în continuare, a posibilităților de colaborare și cooperare în domeniul minier, în industria construcțiilor de mașini, în industria alimentară și agriculturii.

Cu acest prilej a fost semnat Acordul de cooperare economică între Republica Socialistă România și Republica Cuba. În cadrul acestui Acord, se are în vedere participarea României prin experiența de care dispune, prin gradul înalt de tehnicitate al instalațiilor și utilajelor ce le produce, la deschiderea și punerea în exploatare a minei de cupru Carlotta-Guachinango; construirea unei fabrici de acid sulfuric pe bază de pirite prin lucrări de cercetare, proiectare, livrări de instalații și utilaje și acordarea de asistență tehnică la montaj și punerea în funcțiune.

Realizarea prin cooperare a acestor obiective va permite mărirea schimburilor de mărfuri dintre cele două țări.

În același timp cu desfășurarea lucrărilor sesiunii Comisiei mixte, a avut loc și prima sesiune a Subcomisiei mixte româno-cubaneze de colaborare tehnico-științifică. Cu acest prilej, cele două părți au adoptat documentele privind organizarea și funcționarea Subcomisiei și au convenit programul de colaborare tehnico-științifică pentru perioada următoare. În baza protocolului semnat, cele două părți își vor transmite documentații și vor delega specialiști pentru cunoașterea reciprocă a realizărilor tehnico-științifice, în special în domeniile industriei miniere, construcțiilor de mașini, industriei chimice, agriculturii ș.a.

Toate aceste acțiuni, cuprinse în documentele semnate la recenta sesiune a Comisiei mixte româno-cubaneze de colaborare economică, vor aduce fără îndoială un aport sporit la adîncirea relațiilor economice dintre România și Cuba, în interesul propășirii economiilor noastre naționale, al colaborării și prieteniei dintre popoarele român și cuban.

I. DUMITRU

În discuția celei de-a XIII-a sesiuni a Comisiei economice O.N.U. pentru America Latină

DEZECHILIBRE ȘI REMEDII

„AMERICA LATINĂ este o regiune cu un potențial bogat, dar care trăiește în sărăcie. În aceasta constă marea sa tragedie". Această afirmație, ce aparține unui delegat la lucrările celei de a XIII-a sesiuni a Comisiei economice O.N.U. pentru America Latină (C.E.P.A.L.), care a avut loc nu demult (14—23 aprilie) în capitala peruviană, Lima, poate constitui un motto, ea revenind frecvent, nu fără temei, în cursul dezbaterilor. Ea se completa cu concluzia, afirmată, de asemenea, la sesiune, că pentru America Latină bilanțul primului „deceniu al dezvoltării" este necorespunzător. Aruncînd o privire peste documentele elaborate de Secretariatul C.E.P.A.L. și prezentat la sesiune rezultă că produsul intern brut însumat al țărilor latino-americane a crescut în deceniul actual cu 37% (cu o slăbire a ritmului în ultimii ani), în timp ce populația lor a înregistrat o creștere de 32%. Datorită acestei situații produsul pe cap de locuitor în decursul ultimilor zece ani a sporit cu numai 12%. Deși prea puține sînt țările de pe glob care înregistrează ritmuri de creștere demografică mai înalte decît cele din America latină, aceasta rămîne un continent subpopulat și care nu-și valorifică încă nenumăratele sale bogății naturale. În consecință traiectoria ritmului de creștere a produsului pe locuitor s-a menținut constant descendentă, astfel că decalajul față de țările industrializate în loc să se atenueze, s-a agravat. După cum atrăgea atenția la sesiune cunoscutul economist argentinian dr. Raul Prebisch, dacă ritmurile actuale de creștere economică ale S.U.A. și ale țărilor Americii Latine se vor menține, venitul mediu pe locuitor în America Latină, care acum se cuprinde de 7 ori in cel al S.U.A. va deveni pînă la sfîrșitul secolului nostru de 15 ori mai mic decît acesta.

Disparitatea aceasta de ansamblu a veniturilor este agravată și mai mult de cea internă, din fiecare țară a subcontinentului de care ne ocupăm. *„Importante dezechilibre structurale interne și o puternică dependentă de exterior definesc esența problematicii actuale a Americii Latine, situația sa prezentă de subdezvoltare"*, afirma la sesiune Edgardo Mercado Jarrin, ministrul relațiilor externe al Republicii Peru și șeful delegației țării sale la conferința C.E.P.A.L. Iar datele statistice confirmă această afirmație. Ritmul de acumulare a bogăției spre vîrful piramidei sociale s-a accelerat, ceea ce face ca în prezent 5% din totalul populației totale a țărilor latino-americane să absoarbă aproape 1/3 din venitul național, în timp ce 50% din populatie trebuie să se mulțumească cu aproximativ 14% (vezi tabelul alăturat).

Grupe de populație	Cît le revine din venit (în %)	Venitul mediu pe cap de locuitor (în dolari)
20% din populație (foarte săracă)	3,5%	68
30% din populație (săracă)	10,5%	133
30% din populație (cu venit mediu)	25,4%	322
15% din populație (peste venitul mediu)	29,1%	740
5% din populație (cu venituri mari)	31,5%	2.400

Sursa : C.E.P.A.L. doc E/CN. 12/825. pag. I-24.

Datele statistice nu pot decît sugera adevărata stare a populației și în special a primelor două categorii, ce reprezintă mai mult de jumătate din total și care, după expresia unui delegat, „supraviețuiesc la un nivel infrauman". În Mexic, potrivit unor date prezentate conferinței, 1% din populație (categoria celor cu venituri mari) primește 12% din venitul național, în timp ce celor 10% din categoria „foarte săraci" le revine numai 1,5%. Diferența este și mai marcată în țări ca Brazilia, Columbia, Peru.

DIN PUNCT DE VEDERE al schimburilor comerciale internaționale, programul propus la începutul acestui deceniu preconiza, printre altele, îmbunătățirea structurii nomenclatorului de mărfuri exportate de țările în curs de dezvoltare, diversificarea piețelor, ceea ce urma să se reflecte în creșterea ponderii acestor țări în ansamblul comerțului mondial. Analiza făcută cu această ocazie a scos în evidență că rezultatele obținute în domeniul schimburilor comerciale sînt necorespunzătoare, că comerțul exterior n-a devenit încă un instrument eficient pentru stimularea și sprijinirea dezvoltării. Aproximativ 90 de procente din valoarea exporturilor țărilor din America Latină, continuă să fie deținute de materiile prime, neînregistrîndu-se nici o îmbunătățire a situației în acești zece ani.

Lipsa de diversitate în structura schimburilor a avut consecințe negative asupra dezvoltării economiilor naționale de pe continent. Exportîndu-se numai materii prime, creșterea volumului exportului a depins în foarte mare măsură de sporirea capacităților de prelucrare din țările industrializate importatoare și astfel posibilitățile de plată pentru achizițiile de mașini și utilaje necesare dezvoltării diferitelor ramuri industriale au fost limitate. Pe de altă parte, dependența de unul sau două produse principale de export menține sensibilitatea comerțului exterior al țărilor respective față de orice perturbare ce se produce pe piața mondială în legătură cu aceste produse, determinînd vulnerabilitatea economiei naționale.

Din Buletinul statistic pentru America Latină (vol. V, nr. 2), editat de Secretariatul C.E.P.A.L., mai rezultă că exportul latino-american a crescut cantitativ cu 45% între anii 1950—1966, în timp ce ca valoare creșterea respectivă a fost de numai 40%.

În concluzie, primul deceniu al Națiunilor Unite pentru dezvoltare a marcat deteriorarea în continuare a prețurilor produselor de export ale Americii Latine, iar ponderea acesteia în comerțul mondial a scăzut de la 11,2% cît era în 1950 la 5,4% în anul 1967.

DACĂ NE REFERIM la sarcina pe care și-au propus-o țările în curs de dezvoltare, la începutul deceniului actual, de a aduce schimbări în orientarea geografică tradițională a curenților schimbului de mărfuri, pentru a nu mai depinde de o singură piață, în cazul țărilor din America Latină situația nu s-a schimbat prea mult. Marii importatori și principalele zone de aprovizionare pentru continentul latino-american rămîn în continuare Statele Unite ale Americii și țările Pieței Comune vest-europene. Începînd numai cu anul 1965 comerțul cu țările socialiste europene, cu Japonia și cu unele țări în curs de dezvoltare de pe celelalte continente a cunoscut o oarecare înviorare.

O parte dintre delegații (Brazilia, Chile, Cuba, Columbia, Peru, Venezuela și altele) recunoscînd că țările cu economie planificată (țările socialiste) constituie un debușeu important, fără oscilații și cu posibilități crescînde de achiziționare, au recomandat, în ședințele grupului de lucru, ca exporturile latino-americane să se orienteze în mai mare măsură către țările socialiste. În felul acesta se va putea realiza un progres pe linia diversificării structurii exporturilor și a piețelor, iar exportatorii sud-americani vor evita să mai fie la discreția pieței dintr-un număr redus de țări, situație ce a favorizat deteriorarea continuă a prețurilor produselor lor.

La rîndul lor investițiile de capital privat ca instrument al programului de ajutor financiar pentru primul deceniu au fost apreciate ca nesatisfăcătoare, iar unele delegații le-au calificat chiar ca dăunătoare pentru că : s-au orientat către sectoarele ce prezentau interes pentru investitorii străini ; nu au ținut seama de necesitățile dezvoltării economiilor naționale în ansamblu ; capitaliștii care au făcut investiții au dispus de beneficiile obținute, în totalitate sau în marea lor majoritate, utilizîndu-le în conformitate cu interesele lor și nu cu cerințele și nevoile naționale ale țărilor de unde le-au obținut. Dobînzile creditelor acordate au crescut continuu, iar scadențele s-au apropiat, ceea ce a contribuit la creșterea progresivă a datoriei publice, care în prezent acoperă 35% din volumul exporturilor anuale ale continentului.

În discursul său, șeful delegației chiliene arăta că pentru 1 milion de dolari investiți, bancherii nord-americani au obținut beneficii de 4,5 milioane, ceea ce echivalează de fapt cu finanțarea țărilor industrializate de către țările sărace.

Remarcîndu-se lipsa de interes din partea țărilor capitaliste dezvoltate de a sprijini țările slab dezvoltate precum și ineficiența sau chiar dezavantajele ajutoarelor acordate în actualul deceniu, un mare număr de delegații, printre care cele din Argentina, Brazilia, Columbia, Chile, Peru, Venezuela, Cuba au susținut ideea că țările Americii Latine trebuie să se bazeze în procesul de dezvoltare economică pe eforturile proprii și pe posibilitățile interne, sursele externe constituind numai un „complement necesar" în furnizarea resurselor pentru dezvoltare, pe lîngă o politică realistă de transformări pe plan intern.

ÎN CADRUL dezbaterilor mai mulți delegați s-au pronunțat pentru restructurarea și intensificarea comerțului internațional și statornicirea unor norme corespunzătoare de cooperare economică și tehnică, menită să ia locul asistenței, care, în formele sale cunoscute, constituie doar un factor de accentuare a dependenței externe. „Comerțul internațional — se poate citi în documentele conferinței — trebuie să fie izvorul esențial al resurselor financiare externe în folosul dezvoltării țărilor latino-americane. Slabele compensații acordate sub forma ajutorului nu reprezintă o soluție pe termen lung a problemelor acestora".

Cu deosebită pertinență au fost formulate în documentele conferinței normele după care trebuie să se conducă cooperarea economică și tehnică : această cooperare „nu trebuie să fie supusă vreunei condiții de ordin politic, economic sau militar, care i-ar denatura adevăratele scopuri. Relațiile economice trebuie să se bazeze pe principiile respectării deplinei suveranități, ale egalității statelor și ale neintervenției în treburile interne și externe ale altor țări.

Subliniind în cuvîntul său teza că fiecare țară trebuie să fie „motorul propriei sale dezvoltări", delegatul brazilian Luis Villarinho Pedroso adăuga că *„în cadrul oricărui organism internațional creat sau care ar urma să fie creat, fiecare țară este aceea care trebuie să-și stabilească propriile obiective de dezvoltare, ținînd seama de necesitatea respectării suveranității naționale"*. Tezei apărării deplinei suveranități a statelor în elaborarea programelor lor economice i s-au raliat delegațiile Argentinei și multor altor țări.

De aceeași largă audiență, ca de altfel și la Conferința economică de coordonare latino-americană desfășurată în luna aprilie la Santiago de Chile, unde a fost votată în unanimitate, s-a bucurat și ideea definirii și combaterii agresiunii economice. Iat-o în formularea delegației Republicii Peru — inițiatoare moțiunii de la Santiago — țară pentru care prezintă o mare actualitate : *„Cooperarea economică nu trebuie utilizată ca mijloc de constrîngere. În dreptul internațional nici unui stat nu-i este permis să aplice măsuri de constringere cu caracter economic și politic pentru a forța voința suverană a altui stat, cu scopul de a obține din partea acestuia avantaje de vreun fel oarecare ; o acțiune de natura aceasta reprezintă o agresiune economică"*.

În ceea ce privește ajutorul financiar și transferurile de capital privat, delegațiile prezente la conferință au subliniat necesitatea respectării voinței legitime a țărilor latino-americane de a dispune de resursele lor naturale și de finanțarea externă fără presiuni din afară și în conformitate cu politicile de dezvoltare pe care în mod autonom au decis să le urmeze.

Relevind „complexitatea și diversitatea realităților latino-americane" concretizate în grade diferite de dezvoltare, dezechilibre structurale proprii, rezistențe particulare la transformări etc., numeroși delegați la conferință au subliniat necesitatea ca „fiecare țară să-și elaboreze propriul său program național de dezvoltare, ținînd seama de teoria economică modernă și de problematica sa locală". *„Nu pot fi importate rețete pentru a da o soluție acestor probleme"*, afirma la conferință șeful delegației peruviene.

În sfîrșit, în documentele celei de a XIII-a sesiuni a C.E.P.A.L. sînt menționate și formarea Pieței Comune Centro-Americane, a Asociației Latino-Americane a Liberului Schimb și a Asociației Comerțului liber din Marea Caraibilor, crearea unor instituții care să sprijine dezvoltarea țărilor de pe continent (Banca Interamericană pentru Dezvoltare, Institutul Latino-American de Planificare Economică și Socială etc.), îmbunătățirea planificării

⟶

ALEGEREA CRITERIILOR

(Urmare din pag. 14)

acelor criterii care se evaluează și al restricțiilor introduse în problemă [7]).

POSIBILITATEA DE A ALEGE între mai multe criterii de optimizare infirmă necesitatea absolută a existenței unicității optimului economic. Teza teoriei echilibrului economic elaborată de economiștii burghezi, după care ar exista un echilibru economic unic, care ar coincide cu optimul economic, nu poate fi acceptată, deși se încearcă a o fundamenta matematic. [8]) David Gale susține că : „În poziția de echilibru, resursele sînt astfel distribuite încît maximizează venitul brut total al economiei" [9]). După părerea noastră, în realitatea economică concretă nu există un plan economic optim obiectiv sau o poziție optimă a economiei naționale pe care știința ar avea sarcina să le descopere sau să le determine, cum ar fi, de pildă, valoarea mărfii. În noțiunea de optim economic există și un element dependent de scopul pe care și-l propun oamenii.

În acest sens, economistul german Siegfried Badewitz subliniază două elemente care determină caracterul criteriului de optimizare : *„Conținutul economic al funcțiilor—obiectiv (criteriilor de optimizare) este dependent de ierarhizarea scopurilor alese ca și de etaloanele de măsurat utilizate" [10]).*

Pentru a depăși impasul în dezbaterea despre criteriile de optimizare, soluția cea mai adecvată ni se pare **elaborarea simultană a planurilor după diferite criterii** și apoi **compararea lor.** S-ar putea ca în practică deosebirile dintre indicatorii de plan ale diferitelor variante să fie mai mici decît se crede ; este posibil că o serie de criterii vor determina forme apropiate de planuri optime. Și în orice caz, teorema dualității din programarea liniară permite înjumătățirea numărului criteriilor de optimizare posibile : maximizarea unei funcții obiectiv poate fi înlocuită cu minimizarea altei funcții obiectiv, fără ca soluția să difere. Pe deplin justificat, L. V. Kantorovici atrage atenția asupra exagerărilor în dezbaterea despre criteriile de optimizare : „alegerea unui anumit criteriu rațional al optimalității nu are o importanță chiar atît de hotărîtoare" [11]).

Este deosebit de interesantă încercarea lui I. Kornai de a demonstra caracterul relativ al noțiunilor de restricție și funcție-obiectiv din modelul de programare [12]). Există posibilitatea de a transforma o restricție în funcție-obiectiv și viceversa, fără a schimba esența concepției care stă la baza modelului. Nu există un criteriu evident de la sine și natural pentru a separa în fiecare caz relațiile care ar trebui încadrate în sistemul restricțiilor (necesare) de cele care ar trebui considerate funcție-obiectiv (cu cît mai mult cu atît mai bine).

[1]) N. Fedorenko. Ekonomica i matematica, Moscova, Znanie, 1967, p. 16.
[2]) Luděk Rychetnik and Oldřich Kýn. Optimal Central Planning in Competitive Solution. Czechoslovak Economic Papers. Prague, nr. 10/1968, pag. 38.
[3]) Oskar Lange. **Optymalne decyzje**, Varșovia, 1964 ; trad. rusă, Moscova, pag. 10—11.
[4]) Za kruglîm stolom, Moscova, p. 175.
[5]) A. I. Boiarski, Matematiko-ekonomiceskie ocerki, Moscova, 1962, p. 19.
[6]) S. Strumilin, O kriteriah v optimalnom planirovanii, Voprosî ekonomiki, nr. 4/1968, p. 116.
[7]) V. S. Nemcinov, Ekonomiko-matematiceskie metodî i modeli, 1965, Moscova, p. 80.
[8]) James Quirk and Rubin Saposnik. Introduction to General Equilibrium Theory and Welfare Economics. Mc Graw-Hill Book Company, New York, 1968, p. 97—99.
[9]) David Gale, The Theory of Linear Economic Models, Mc Graw-Hill Book Company, New-York, 1960 p. 90.
[10]) Siegfried Badewitz : Probleme des Optimalitätskriteriums bei Auwendung der linearen Optimierung zur standortgerechten Verteilung der landwitschaftlichen Produktion — Wirtschaftwissenschaft, nr. 10/1968 — pag. 1640.
[11]) L. V. Kantorovici. Calculul economic al folosirii optime a resurselor. Ed. șt. 1967, p. 394.
[12]) I. Kornai. Mathematical Planning of Structural Decisions, 1967, Budapesta.

sectorului public, creșterea pregătirii profesionale a personalului tehnic și altele.

Realizările obținute de țările latino-americane n-au fost însă de natură să ducă la îmbunătățirea substanțială a situației economice și sociale pe continent. Greutățile întîmpinate de această regiune, atît de ordin intern cît și extern, au făcut ca obiectivele deceniului în curs să nu fie îndeplinite.

Modul în care s-au desfășurat lucrările celei de a XIII-a sesiuni a C.E.P.A.L. și profunzimea cu care au fost analizate problemele înscrise pe ordinea de zi au reliefat însă cu prisosință că țările continentului latino-american sînt decise ca în perioada deceniului următor să facă tot posibilul pentru a înainta cu pași mai hotărîți pe drumul dezvoltării economice și sociale, pentru a-și putea ocupa locul ce li se cuvine în diviziunea internațională a muncii.

V. BARBU-CERNA

CONJUNCTURA ECONOMIEI CAPITALISTE

PIAȚA EURODOLARILOR

TENDINȚA DE URCARE a ratei dobînzii pe piața eurodolarilor, care se manifestă de cîteva luni, a continuat și în săptămînile recente. La sfîrșitul lunii mai a fost atins un nou record al nivelului dobînzilor: peste 10% pentru toate categoriile de împrumuturi, față de circa 7% la sfîrșitul lui octombrie 1968. Dobînda pentru împrumuturile pe termen de 3 luni, considerată ca reprezentativă pentru starea pieței, a ajuns la 10,5%, față de 7,5% la sfîrșitul anului trecut și circa 8,5% în martie—aprilie. Aceste evoluții, care au loc, paralel cu urcări ale ratei dobînzii pe diferite piețe monetare naționale, sînt la originea unei rețineri destul de pronunțate în cercurile financiare occidentale în ceea ce privește perspectivele pieței eurodolarilor.

Avînd o existență de numai un deceniu, piața eurodolarilor a devenit o adevărată dublură a pieței monetare americane, cu serioase avantaje față de aceasta în ceea ce privește poziția geografică, structura băncilor, experiența și tradiția, dar mai ales prin absența oricăror restricții oficiale în privința dobînzilor. Prin aceste avantaje se și explică în Occident faptul că volumul tranzacțiilor în eurodolari a crescut de la circa 7 miliarde dolari în 1965 la 24—25 miliarde dolari în 1968. Această piață, pe care neamericani pot să dea — respectiv să ia — cu împrumut dolari în afara Statelor Unite, se află totodată sub influența considerabilă a tranzacțiilor băncilor americane. În a doua jumătate a lunii martie, împrumuturile contractate de bănci din S.U.A. pe piața eurodolarilor (la filialele lor din străinătate) reprezentau 9,8 miliarde dolari, adică circa 2/5 din tot volumul pieței (First National City Bank, **Monthly Economic Letter,** aprilie 1969). În felul acesta, situația de pe piața monetară americană este unul din cei mai importanți factori care determină actualmente nivelul dobînzilor pe piața eurodolarilor.

În Statele Unite, restricțiile în sfera creditului sînt la ordinea zilei. Rata scontului a fost urcată, după cum se știe, la începutul lunii aprilie de la 5,5% la 6% — nivelul cel mai ridicat din ultimii 40 de ani. Dobînzile au continuat să crească și după această dată. Pe piața new-yorkeză a obligațiunilor, o filială a firmei American Telephone and Telegraph a trebuit să consimtă la sfîrșitul lunii mai să plătească o dobîndă de 7,723% — cea mai ridicată din 1921 încoace. Pentru împrumuturile pe termen scurt rata a oscilat între 7,5% și 7,75%. În aceste condiții au loc de cîtva timp repatrieri masive de dolari în S.U.A., evaluate de unii specialiști americani — citați de **Neue Zürcher Zeitung** (2 iunie) — la aproximativ jumătate din întregul volum al eurodolarilor aflați în circulație. Pe de altă parte, are loc creșterea considerabilă a ratei dobînzii pe această piață a eurodolarilor.

Experții în materie, în special cei de la Londra unde se desfășoară cea mai mare parte a tranzacțiilor în eurodolari, își pun problema dacă urcarea dobînzilor pentru împrumuturile de acest fel nu este și o anticipare asupra unor noi măsuri restrictive americane. Scopul acestor măsuri pare a fi de a îngreuna tranzacțiile în eurodolari pentru băncile din S.U.A. Efectele, deocamdată ipotetice, ale unor asemenea măsuri au creat totuși o atmosferă de nesiguranță care a intensificat tendința de urcare a dobînzilor. În plus, însă, la Londra este considerată posibilă o restrîngere, cel puțin temporară, a pieței eurodolarilor ca urmare a noilor restricții americane care ar urma să intre în vigoare după 15 iulie și ar putea să fie urmate mai tîrziu și de unele înăspriri. „Întrucît nu este nicidecum sigur, scrie **Neue Zürcher Zeitung,** ce formă ar putea să îmbrace măsurile posibile întreprinse de Federal Reserve Board, creșterea pronunțată a dobînzilor din ultimele zile poate fi considerată ca o anticipare asupra unei evoluții despre care se vor putea cunoaște amănunte mai precise abia în cîteva săptămîni".

În sensul urcării dobînzilor pe piața eurodolarilor au acționat desigur — și vor continua probabil să acționeze — și restricțiile în materie de credit dintr-o serie de țări vest-europene. În Anglia rata oficială a scontului se menține la 8%, în Belgia ea a fost majorată recent la 6% (la 28 mai, după ce cu două luni înainte mai avusese loc o urcare de la 5% la 5,5%), în Danemarca la 9% (la 10 mai, după majorarea la 7% din 28 martie) etc.

PRODUSELE ȘI PREPARATELE DIN FRUCTE ȘI LEGUME PE PRINCIPALELE PIEȚE OCCIDENTALE

ÎN PROCESUL LENT dar destul de important al modificării alimentației se remarcă o înclinație mai accentuată a consumatorilor spre fructe și legume, cît și spre produse și preparate din acestea. Întrucît fructele și legumele prezintă o serie de avantaje sub raportul transportului și al stocării, cît și al varietății mari de sortimente obtenabile prin prelucrare, cererea crescîndă pentru importul de astfel de fabricate și semifabricate prezintă astăzi mai mult decît altădată un interes deosebit.

În această categorie de produse din fructe se includ: pulpe și marcuri, sucuri, fructe preparate sau conservate, gemuri, marmelade, dulcețuri și jeleuri. Importul respectiv în principalele țări capitaliste dezvoltate a fost evaluat, în anul 1966, la peste 0,5 miliarde dolari, cu tot sporul înregistrat de propria lor producție în ultimele două decenii.

Produsele și preparatele din legume, conservele de legume și legumele deshidratate constituie și ele un grup important de mărfuri în comerțul internațional, importurile respective în țările capitaliste dezvoltate cifrîndu-se în 1966 la peste 352 milioane de dolari.

Pentru ambele categorii de produse previziunile indică o cerere crescîndă din partea consumatorilor, care se va satisface atît din producția proprie, cît și prin importuri sporite.

DIN PRIMA SUBGRUPĂ a produselor din fructe fac parte: gemurile, marmeladele, jeleurile, pastele și pure-urile de fructe (denumite în nomenclatorul nostru pulpe și marcuri).

Franța, R.F.G., Italia, Belgia, Olanda și Luxemburg au importat aceste produse în valoare de 8,2 milioane de dolari, în anul 1966. Anglia a înregistrat în același an un import de 2,4 milioane de dolari, iar Japonia a importat gemuri și marmeladă pentru suma de 2,7 milioane. Valoarea totală a importului în țările capitaliste dezvoltate a produselor din fructe aparținînd acestei subgrupe a fost de 21,8 milioane de dolari.

În a doua subgrupă sînt incluse sucurile de fructe și de legume, nefermentate, refrigerate sau nerefrigerate. Valoarea acestor importuri s-a ridicat în 1966 la aproape 130 milioane de dolari. Cei mai de seamă importatori sînt Anglia (24,8 milioane) și țările membre ale Pieței Comune (26,1 milioane).

O altă subgrupă este cea a fructelor în conservare temporară, care figurează cu peste 24 milioane de dolari în importul țărilor capitaliste dezvoltate. Anglia a înregistrat în 1966 un import în valoare de 5,2 milioane de dolari. Piața Comună a importat pentru 11,6 milioane, iar Japonia doar pentru 0,6 milioane.

A patra și ultima subgrupă este cea a fructelor și nucilor, preparate sau conservate, inclusiv ceea ce ne este cunoscut sub denumirea de conserve din fructe (compoturi etc.). Importul acestei categorii de produse din fructe în țările capitaliste dezvoltate a atins în 1966 valoarea de 350 milioane de dolari, din care Anglia — 142 milioane, Piața Comună — 110,8 milioane, S.U.A. — 18,7 milioane, iar Japonia — 21,2 milioane.

În țările membre ale Pieței Comune taxele vamale pentru conserve variază, în funcție de conținut, între 17% și 23%, în Japonia între 20% și 45%, iar în S.U.A. se ridică pînă la 35%. În afară de aceste bariere tarifare, R.F.G., Franța, Japonia și Anglia practică și restricții cantitative.

ÎN CEEA CE PRIVEȘTE importurile de legume conservate sau preparate, acestea au sporit de la 168,9 milioane de dolari în 1960 la 352,1 milioane în 1966, cu tendință de continuă creștere.

Legume deshidratate s-au importat pentru 35,5 milioane de dolari, din care în țările Pieței Comune pentru 13,9, în Anglia — 8,8, în Japonia — 3,2 și în S.U.A. — 2,4 milioane.

Pentru 17,1 milioane de dolari au fost importate de țările capitaliste dezvoltate legume și fructe preparate sau prelucrate cu oțet sau acid acetic, cu sau fără adaos de zahăr; partea țărilor membre ale Pieței Comune a fost de 7,9 milioane de dolari iar cea a Angliei — de 2,5 milioane. Pentru acest gen de produse, taxa vamală în Piața Comună este de 22%, în Anglia de 10%, în Japonia ajunge pînă la 35%, iar în S.U.A. variază între 8 și 20%. Franța aplică și restricții cantitative la importul acestor produse.

Subgrupa, denumită de nomenclatorul O.N.U. „Legume altfel preparate sau conservate; întregi, în bucăți sau zdrobite, conservate în sos de roșii, sau în apă", reprezintă aproape trei sferturi din valoarea totală a importurilor de legume conservate sau preparate. În 1966, valoarea acestor importuri s-a ridicat la peste 263 milioane de dolari, din care 116,4 în Piața Comună, 46,7 în Anglia, 59,3 în S.U.A. și 3,3 milioane în Japonia.

Cele nouă țări menționate au efectuat deci în 1966 un import de fructe și legume preparate, prelucrate și conservate pentru suma de peste 850 milioane de dolari.

Țările socialiste din Europa au exportat pe această piață, în același an fabricate și semifabricate din fructe și legume pentru circa 35 milioane de dolari, o participare însemnată avînd Iugoslavia și Bulgaria. În ciuda barierelor ridicate de politica protecționistă a țărilor importatoare, se apreciază existența unei cereri ce se apropie acum de 1 miliard de dolari.

T. TUDOR

RELAȚII ECONOMICE INTERNAȚIONALE

Acorduri comerciale și de colaborare

- Recent, la Moscova a fost semnat noul acord comercial sovieto-francez de lungă durată, care prevede dublarea volumului schimburilor bilaterale în perioada 1970—1974. U.R.S.S. va livra în Franța petrol și produse petroliere, material lemnos, mașini și instalații și va importa instalații pentru întreprinderile industriei chimice, ale industriei hîrtiei și celulozei ș.a.

  În timpul convorbirilor a fost constatată, după cum arată agenția TASS, îndeplinirea cu succes a acordului actual, relevîndu-se, printre altele, că în 1969 volumul comerțului dintre cele două țări depășește de trei ori pe cel din anul 1964.

- La Sofia a fost semnat un acord cu privire la colaborarea economică, industrială și tehnică dintre R. P. Bulgaria și Olanda. Se prevede extinderea colaborării dintre cele două țări în domeniul industriei, agriculturii, comerțului, precum și schimburi de informații tehnice și organizări de expoziții.

- Uniunea cooperativelor meșteșugărești din R. P. Ungară a realizat un acord de colaborare cu casa de mode „Ruben Torres" din Paris. Potrivit înțelegerii, cooperativele din Ungaria vor produce cu materiale franțuzești diferite articole vestimentare după modelele casei pariziene, care se vor vinde atît în Ungaria, cît și în Franța de către firma „Ruben Torres".

- În urma convorbirilor purtate la Moscova între reprezentanți ai ministerelor de resort din Austria, Cehoslovacia, Ungaria și Uniunea Sovietică, a fost semnat un acord care prevede transportul direct de mărfuri pe calea ferată între U.R.S.S. și Austria. Acordul intră în vigoare de la 1 ianuarie 1970.

- Întreprinderea maghiară „Electromodul", a încheiat un contract de cooperare cu firma vest-germană „Siemens", potrivit căruia aceasta din urmă va contribui timp de trei ani la ridicarea nivelului producției întreprinderii maghiare prin furnizare de echipament și documentație tehnologică — anunță agenția M.T.I. O altă firmă vest-germană — „Woelke" — și întreprinderea budapestană de aparate radiotehnice au convenit să coopereze în producție; partea vest-germană va furniza întreprinderii maghiare echipamentul necesar și va acorda licența de fabricație, primind în schimb o parte din produsele respective.

- La Varșovia a avut loc prima sesiune a comisiei mixte polono-olandeze, creată în cadrul acordului de colaborare economică, industrială și tehnică încheiat între cele două țări în 1967. În cadrul sesiunii, informează agenția P.A.P., au fost examinate probleme ale dezvoltării colaborării dintre cele două țări în diferite domenii ale economiei, în special în industrie și agricultură, fiind semnat și un protocol în acest sens.

- Ministrul comerțului exterior al U.R.S.S. N. S. Patolicev și ministrul comerțului al Marii Britanii Anthony Crosland au semnat la Moscova un acord comercial pe termen lung între cele două țări, pe anii 1969—1975. După cum arată ziarul **Izvestia** (5 iunie), acordul își propune lărgirea continuă a volumului comerțului reciproc, determină regimul importului de mărfuri al ambelor țări și trasează liniile de dezvoltare a altor forme de colaborare economică.

- Agenția M.T.I. anunță că un consorțiu alcătuit din nouă bănci din Anglia, Canada, Franța și Italia, sub conducerea lui „Bank of London and South America", a acordat Ungariei un credit pe cinci ani în valoare de 15 milioane de dolari pentru finanțarea dezvoltării industriei sale de aluminiu. După cum arată agenția, programul de dezvoltare al acestei industrii pînă în anul 1985 prevede investiții importante, în primul rînd pentru dezvoltarea extracției de bauxită, a producției de alumină, de semifabricate din aluminiu și, concomitent, pentru extinderea capacității industriei de prelucrare a acestui metal. În orașul Székesfekévár se construiește o nouă uzină care va dubla producția de semifabricate din aluminiu. Pentru construcția acesteia vor fi alocate 3 miliarde forinți.

- În urma tratativelor economice polono-cubane de la Varșovia a fost semnat un acord de colaborare care prevede dezvoltarea multilaterală a relațiilor tehnico-științifice și economice între cele două țări, în special lărgirea schimburilor reciproce de mărfuri.

MONDORAMA

DEZVOLTARE ȘI INFLAȚIE

SUB ACEST TITLU, săptăminalul italian Mondo Economico *publică graficul de mai jos in care oglindește poziția principalelor țări capitaliste din punct de vedere al dinamicii produsului național brut și al variației costului vieții in aceste țări intre anii 1958—1968. Italia, situată la treapta cea mai de sus in ceea ce privește produsul național brut, a intrecut după cum se vede, Fran-*

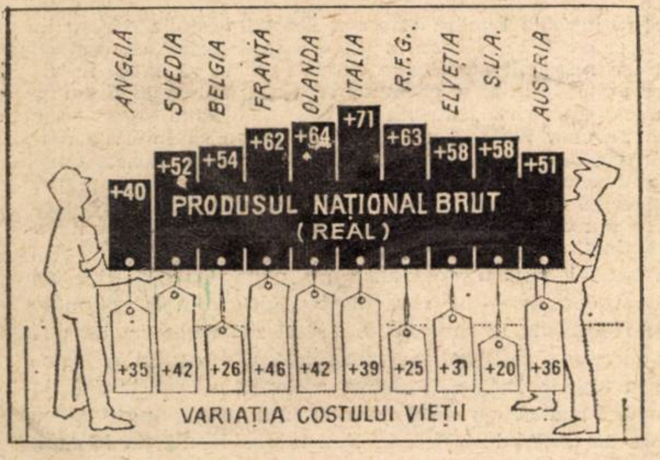

ța, Olanda, R.F.G. și chiar S.U.A., menținindu-se insă la o rată tot atit de ridicată in ce privește creșterea costului vieții.

CEL MAI SEVER RECHIZITORIU

O COMISIE parlamentară americană, a acuzat recent Pentagonul de risipirea creditelor care i-au fost alocate. Potrivit raportului dat publicității „depășirile de credite" și „absența unui control eficace" ar fi adus în anul trecut in bugetul statului un prejudiciu de 44 miliarde de dolari. După cum semnalează LES ECHOS, raportul comisiei este apreciat de observatori drept unul dintre cele mai severe rechizitorii pronunțate vreodată împotriva „complexului" industriilor de război din S.U.A.

APĂ + LAPTE

CEA DE-A TREIA societate franceză de ape gazoase „Vittel" s-a aliat recent cu unul din marii producători de lapte ai Elveției, „Nestlé". în 1968, luptînd cu concurența firmelor „Perrier" și „Eviana" firma Vittel a marcat un punct cîștigător prin lansarea pe piață a unui ambalaj din plastic pentru apa minerală. Butelia a fost realizată de firma „Lesiew" care promovează ambalajele ușoare și practice. Buteliile de „Maxi-Vittel" (de un litru și jumătate) au depășit la vînzare 13 milioane bucăți, deși campania nu s-a extins încă pe întregul teritoriu, În total, vînzările anuale ale societății au atins circa 580 milioane sticle.

Capitalul cu care vine „Nestlé" deși reprezintă numai 10% din totalul capitalului firmei „Vittel", va permite extinderea și pe piețele străine.

Firma „Nestlé" a pătruns în Franța nu numai în industria de ape minerale ci și în cea de lactate. Pe plan european, ea se izbește însă de concurența tot mai puternică a firmei anglo-olandeze „Unilever", cea mai mare producătoare de margarină. În prezent „Unilever" tratează cu firma „Sapiem", a doua producătoare de lapte din Franța, un acord în privința distribuției produselor.

FEMEILE ÎN AGRICULTURĂ

UN SECTOR al economiei în care femeile capătă treptat preponderență față de bărbați este agricultura. Fenomenul se manifestă atît în țări europene socialiste, ca Polonia sau Cehoslovacia, cît și în țări capitaliste — Danemarca, Olanda, R.F.G. sau Suedia. În Polonia, de pildă, la începutul acestui an la fiecare sută de bărbați ocupați în agricultură reveneau 124 femei. Aproximativ 600 000 de femei conduc gospodăriile agricole și se prevede ca numărul lor să crească în anii viitori.

În mediul rural se remarcă creșterea continuă a numărului femeilor, mai ales tinere, avînd studii medii și superioare. Se întîlnesc tot mai frecvent femei în rîndurile agronomilor, zootehnicienilor, personalului veterinar, ale cadrelor care lucrează în domeniul geodeziei, al irigațiilor, al protecției plantelor etc.

ÎN CURSA FOTO...

LOCUL ÎNTÎI, pe lista celor mai prospere afeceri comerciale din Franța, îl ocupă fotografia, cu variantele sale de consum: aparatajul, filmele, manopera de prelucrare a imaginilor. Statisticile de specialitate fac cunoscute următoarele cifre concludente: în ultimii cinci ani numărul aparatelor fotografice existente în Franța a crescut cu peste 30%, ajungînd la un total de circa 8 000 000, iar consumul de filme s-a dublat, media zilnică de vînzare, pe țară, fiind de 85—90 000 de bucăți. În ceea ce privește consumul de hîrtie fotografică, graficul a urcat și mai mult, săgeata indicatoare arătînd cifra de un milion de „poze" pe zi. Cei mai mulți amatori fotografi sînt tineri sub 30 de ani. Și cu toate acestea Franța se află numai pe locul doi, în clasamentul general pe națiuni, în cursa foto. Locul întîi îl ocupă R.F.G., cu un consum anual, pe cap de locuitor, de 5 filme. Franța — 4 filme; Anglia — 3 filme; Spania și Italia — 2,80 filme.

„TAXIMETRUL" SUBMARIN

A FOST NEVOIE de o mașină automobilă pe care cercetătorii să o poată folosi în deplasările lor de pe fundul mărilor și specialiștii au construit-o. Are 6,60 metri în lungime și numai 1,50 în lățime. Greutatea netă

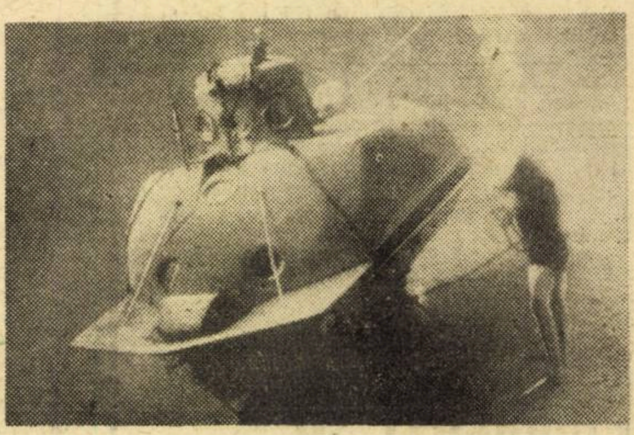

— 5 tone; cu încărcătură maximă — 6 tone. Constructorii au botezat-o, oficial, DEEP DIVER, și amical — „taximetrul submarin". Motoarele sale, echipate cu 36 de acumulatoare electrice, îi asigură o autonomie de mers pe fundul apelor de 12 ore, la viteza maximă de 5 km pe oră (7 km la suprafață). Poate coborî pînă la 600 de metri adîncime. În fotografie: micul submarin în activitate, pe fundul golfului Mexic. În stînga se vede cercetătorul științific, ieșit din cabină pentru programul de lucru. Al doilea pasager al „taximetrului", rămas în cupola de supraveghere, dirijează funcționarea mașinilor.

„TOPEȘTE" CEAȚA!

PIERDERILE pe care le provoacă pe aeroprturi ceața (întîrzieri, nevoia de a folosi alt aeroport, anularea zborului) se apreciază a se ridica în Statele Unite la 75 milioane dolari anual. În ultimul timp se experimentează în S.U.A. așa-zisul „fogsweeper" (agregat pentru măturat ceața), o mașină uriașă de forma unui dinosaur cu o trompă plastică avînd o lungime de peste 30 m. Mașina cu trompa ridicată, parcurge pista de decolare împrăștiind o pulbere albă, care, după o jumătate de oră de „măturare", dizolvă ceața. Pulberea nu este toxică și nu dăunează metalelor.

ENGLEZII ÎN ANUL 2000

Potrivit previziunilor oficiale, populația Angliei (55,39 milioane în 1968), va atinge 68,19 milioane în anul 2000. Grupa celor sub 20 de ani va reprezenta la această dată circa o treime din populația totală, față de 30,9% cît reprezenta în anul trecut. Grupa celor peste 65 de ani, va reprezenta 11% (față de 12,5% în prezent).

STATISTICĂ INTERNAȚIONALĂ

„EXODUL COMPETENȚELOR"

NUMEROASELOR studii apărute pînă în prezent în problema emigrării cadrelor, îndeosebi a specialiștilor cu înaltă calificare în lumea capitalistă, din țări mai puțin dezvoltate spre țări industrializate și în primul rînd către S.U.A., li s-a adăugat recent articolul „Etude d'un type d'exode des compétences: du tiers monde vers les pays développés", publicat — sub semnătura lui S. Watanabe, specialist în Biroul Internațional al Muncii — in **Revue internationale du travail** (nr. 4/1969).

Datele statistice prezentate în acest studiu referitor la imigrația în Canada și S.U.A., în perioada 1962—1966, ilustrează creșterea sensibilă — mai ales în cazul primei țări — a ponderii specialiștilor cu calificare superioară în ansamblul imigranților.

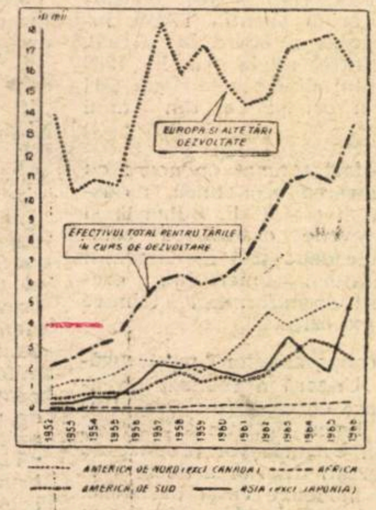

Evoluția numărului persoanelor de profesiuni științifice, tehnice, liberale și asimilate, imigrate anual in S.U.A., după regiunile de proveniență.

O prezentare sugestivă a evoluției emigrării cadrelor cu calificare superioară în Statele Unite de-a lungul perioadei 1952—1966 ne oferă graficul alăturat. Din el rezultă că, în timp ce curba emigrării din Europa și alte țări dezvoltate (Australia, Canada, Japonia și Noua Zeelandă) oscilează sub limita maximă atinsă în 1956, curba emigrării pe ansamblul țărilor în curs de dezvoltare se află într-o ascensiune aproape continuă. Prin urmare, curentul de emigrare a specialiștilor din țările în curs de dezvoltare către S.U.A. tinde să echilibreze și, eventual, chiar să depășească pe cel din alte țări capitaliste dezvoltate.

Categoria	Canada				Statele Unite			
	1962		1966		1962		1966	
	persoane	%	persoane	%	persoane	%	persoane	%
Numărul total al imigranților	74 586	100	194 743	100	283 763	100	323 040	100
din care:								
membri ai profesiunilor științifice, tehnice, liberale și asimilate	8 218	11,0	32 637	16,7	23 710	8,3	30 039	9,3

PROLETARI DIN TOATE ȚĂRILE, UNIȚI-VĂ!

viața economică

ORIENTARE - DOCUMENTARE - TEORIE • ECONOMIE NAȚIONALĂ - ECONOMIE MONDIALĂ

ANUL VII Nr. 24 (302)
24
VINERI
20 iunie 1969
REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA
str. Nicolae Iorga nr. 36
BUCUREȘTI
Telefon 11 78 76
20 PAGINI • 2 LEI

BILANȚ LA A 25-A ANIVERSARE A ELIBERĂRII

INDUSTRIA CONSTRUC-ȚIILOR DE MAȘINI

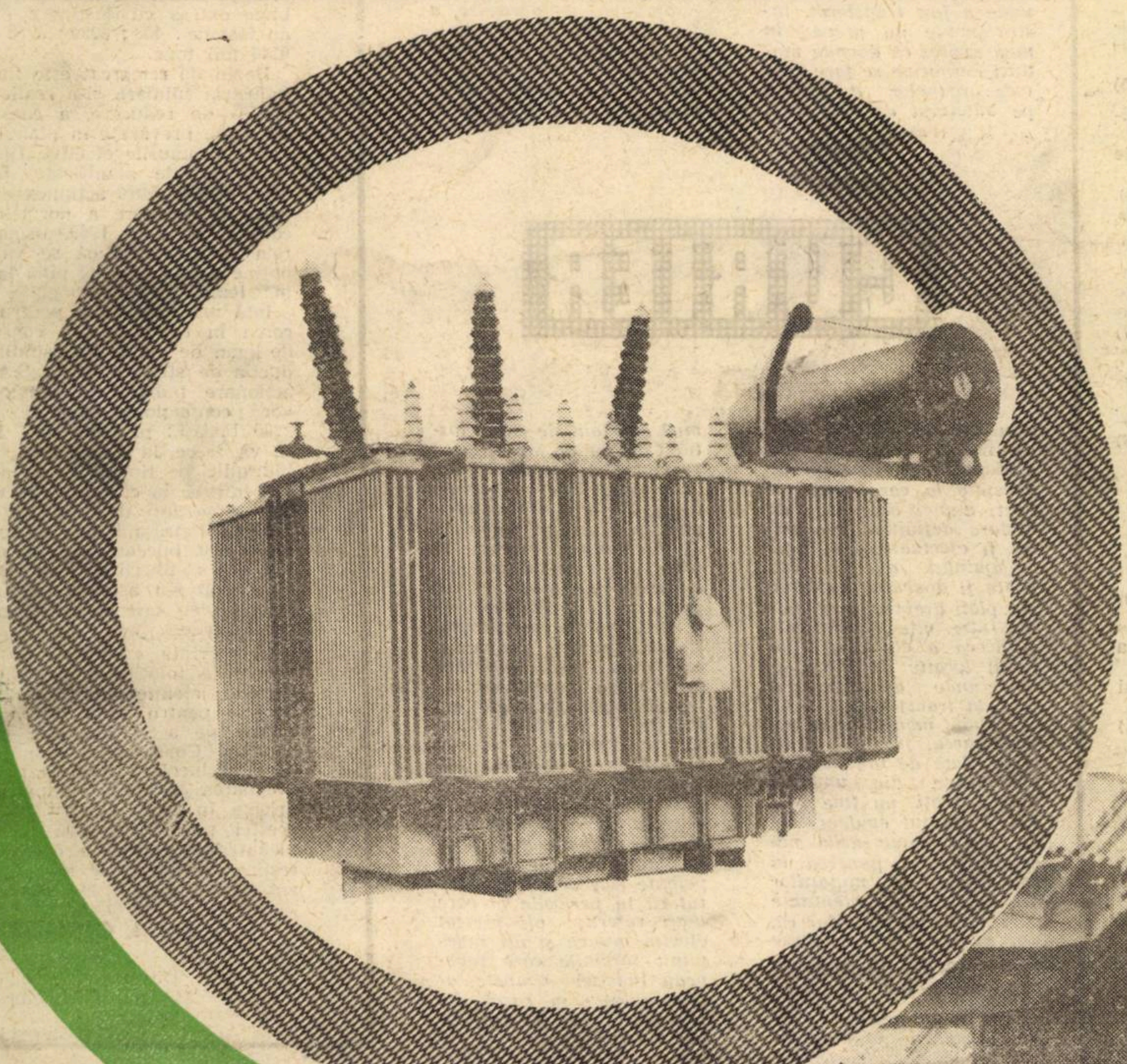

ÎN PAGINILE 10-11

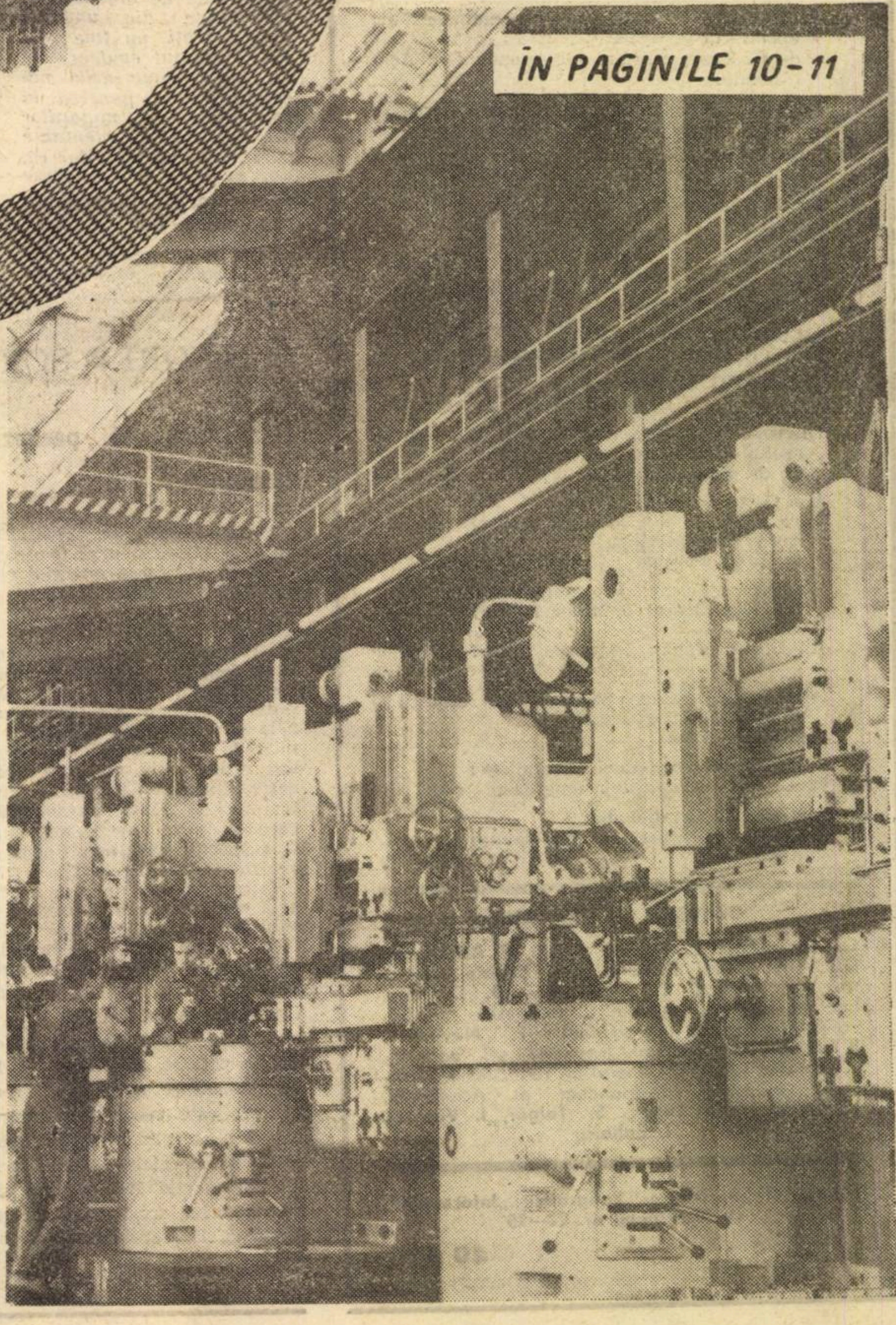

ÎN PAGINILE 3-4-5-6-7-8

DEZBATEREA DOCUMENTELOR PENTRU CONGRESUL AL X-LEA AL P.C.R.

viața economică

Săptăminal editat de Societatea de Științe Economice din România

SUMAR

Nr. 24 din 20 iunie 1969

● CU INSUFLEȚIRE ȘI ELAN CREATOR, ÎNTREGUL POPOR DEZBATE DOCUMENTELE PENTRU CONGRESUL AL X-lea AL P.C.R.

Investițiile — factor decisiv al dezvoltării forțelor de producție
de **Alexandru Olteanu**, director adjunct in Centrala Băncii de Investiții (pag. 3)

Secvențe ale modernizării bazei tehnice-materiale a economiei românești
Concepție avansată în construcția mașinilor-unelte
de ing. **Nicolae Popa**, director al Institutului de cercetare și proiectare de mașini-unelte și agregate (ICPMUA). (pag. 5)

Procesul de automatizare a producției și exigențele sale
de prof. ing. **I. Papadache**, Institutul de proiectări de automatizări (I.P.A.) (pag. 6)

Tehnica electronică de calcul în economia națională
de prof. dr. ing. **Mihai Drăgănescu**, secretar permanent al Comisiei guvernamentale pentru dotarea cu echipamente de calcul și automatizarea prelucrării datelor (pag. 7)

★

Gospodărirea cu maximă eficiență a fondurilor materiale și bănești
de **N. Pretorian**, director in Banca Națională (pag. 8)

Reflecții :
A învăța
de acad. **Grigore C. Moisil**

Transporturi :
Obstacole în calea circulației normale a mărfurilor
de **Val. Rădulescu** (pag. 9)

★

Industria construcțiilor de mașini — la a 25-a aniversare a eliberării țării
de ing. **V. Actarian**, adjunct al ministrului industriei construcțiilor de mașini (pag. 10—11)

■ **ISTORIE ECONOMICĂ**

N. Bălcescu și problemele economice ale epocii sale
de **G. Zane**, membru corespondent al Academiei

O permanență în conștiința poporului român
de dr. **Vasile Iota** (pag. 13)

■ **TEORII ● IDEI**

Șantier științific :
Dr. B. Comisioneru

Cercetările de economie agrară
de prof. univ. **Marin Stancu** (pag. 14)

Blocnotes
de **Costin Murgescu**

Dicționar economic-statistic
de dr. docent **Titus Cristureanu** (pag. 15)

■ **ECONOMIE MONDIALA**

Documentar :
Discrepanțe și tendințe în evoluția consumului de produse agricole
de dr. **Laurențiu Buia** (pag. 16)

Din țările socialiste :
Corespondență din Moscova : „Etaje" de petrol și gaze în Taiga
de **Silviu Podină**

R.S. Cehoslovacă : Progresul tehnico-științific și calificarea cadrelor în industria chimică
R.P.D. Coreeană : Industria din Byeuktong (pag. 17)

Afacerea Schneider : Apusul unei dinastii și anonimatul „transnațional"
de **Alex. Anca**

Conjunctura economiei capitaliste :
Profiturile corporațiilor americane (pag. 19)

Statistică internațională :
Producția și utilizarea îngrășămintelor chimice (pag. 20)

COLEGIUL DE REDACȚIE

Gh. Doigu (redactor șef), **P. Alexiu, N. Armencoiu, Gh. Badrus, M. Bulgaru, Gh. Crețoiu** (redactor șef adjunct), **T. Cristureanu, D. Dumitriu, Em. Florescu, C. Ionescu, C. Murgescu**, membru corespondent al Academiei, **P. Năvodaru, R. Negru, I. Olteanu** (redactor șef adjunct), **V. Petrescu** (secretar general de redacție), **I. Rachmuth**, membru corespondent al Academiei, **V. Rausser, C. Topor, S. Țaigăr, I. Văcărel, I. Zaharia**

Tiparul : Intreprinderea Poligrafică „Informația", str. Brezoianu nr. 23—25

40 470

CURIER

FL. PAȘOL, C. MIHALCEA, I. MUNTEANU, Pitești. — *Codul Muncii prevede că în cazul transferării în interesul serviciului (art. 16²), unitățile au obligația de a asigura angajaților suprafața locativă corespunzătoare. Ținind seama de această prevedere, în Instrucțiunile nr. 7060/1964 ale Ministerului Finanțelor și fostului Comitet de stat pentru probleme de muncă și salarii se prevede că drepturile de la lit. d. a dispoziției susmenționate (plata unei indemnizații egale cu o pătrime din salariul lunar, pentru fiecare membru de familie care se deplasează) se acordă numai angajatului care își mută definitiv domiciliul său și al familiei sale în localitatea unde a fost transferat. Instrucțiunile nu prevăd în mod expres că dovada mutării definitive se face prin viza organelor de miliție pe buletinul de identitate, deși această dovadă este, de regulă, cea mai concludentă. In cazurile de excepție la care v-ați referit, atunci cînd viza de mutare definitivă n-a putut fi efectuată, fără vina angajatului, dar aceasta poate fi dovedită, unitățile pot plăti drepturile cuvenite. Intre alte dovezi este și aceea a eliberării spațiului locativ din localitatea unde ați domiciliat pină la transferare.*

Trebuie menționat că interpretarea, justă în principiu, dată de organele de specialitate din unitatea unde lucrați, nu ține seama de faptul evident că ați făcut demersurile necesare pentru punerea în concordanță a mutațiilor din buletinul de identitate cu situația de fapt, dar că, din motive independente de voința dv., aceasta n-a fost posibil. Potrivit Codului Muncii și art. 13 din Legea pentru organizarea Comisiilor de judecată, vă puteți adresa comisiei din cadrul unității unde sînteți încadrat, solicitind aplicarea prevederilor legale la care ne-am referit.

W. S., Arad. — *Conform reglementărilor în vigoare, angajații pot ocupa funcțiile prevăzute în nomenclatorul specific ce se aplică în unitățile unde lucrează numai cu respectarea strictă a condițiilor prevăzute în indicatorul de studii și stagiu, sau cu aprobarea dată (conform reglementărilor existente) de menținere în asemenea funcții fără îndeplinirea condițiilor de studii. Schimbarea dv. din funcția deținută anterior, pentru care arătați că nu ați îndeplinit condițiile de studii și nici o aprobare de derogare, a fost obligatorie.*

In ce privește restituirea sumelor primite între 1 mai — 31 decembrie 1968, astfel cum s-a precizat în mod constant de către fostul Comitet de stat pentru probleme de organizare și salarizare, iar ocuparea funcției n-a fost urmarea unei infracțiuni, urmează să fiți obligat numai la plata diferenței dintre salariul tarifar primit și cel prevăzut la limita maximă pentru funcția îndeplinită, stabilită pentru angajații care n-au studiile necesare (salarizarea făcîndu-se între limitele micșorate ale funcției respective). Dacă salariul primit se înscrie între limitele micșorate ale salariului tarifar al funcției deținute, nu aveți obligația de a restitui nici o sumă de bani. Soluția adoptată de organele competente ține seama de faptul că în perioada la care v-ați referit, ați prestat efectiv muncă și ați îndeplinit sarcinile care reveneau funcției ocupate, aplicîndu-se în cazul dv. prevederile art. 33 din Codul Muncii.

ECOURI

IDEI ÎN AȘTEPTAREA OAMENILOR DE ACȚIUNE (Nr. 13)

REDUCEREA continuă a consumului specific de material lemnos, a constituit o preocupare permanentă a ministerului nostru. Spre exemplificare, arătăm evoluția consumului de lemn de mină în sectorul cărbune, principalul consumator, care se prezintă astfel : 1959 — 53 ; 1965 — 35,87 ; 1966 — 33,5 ; 1967 — 30,7 ; 1968 — 27,7 (în mc la 1000 tone cărbune extras). Scăderea continuă a consumului specific a fost posibilă prin extinderea susținerii metalice în abataj, precum și a diverșilor înlocuitori în galerii. Cantitățile anuale (în ordinea anilor de mai sus) de cărbune extras cu susținere metalică au fost de : 450 ; 3030 ; 3792 ; 5000 ; 6148 mii tone.

Demn de remarcat este faptul că industria minieră și-a realizat sarcinile de reducere, a consumului de lemn, prevăzute în planul cincinal, consumurile efective fiind sub cotele anuale planificate. În prezent, este în curs acțiunea de revizuire și reducere a normelor de consum pe anul 1969, urmare căreia se apreciază că se va putea obține o economie de pînă la 10 000 mc lemn.

Iată măsurile luate pentru reducerea în continuare a consumului de lemn de mină. S-a asimilat producția de stîlpi metalici S.A.H. cu acționare individuală din care se vor confecționa în anul acesta 2200 bucăți ; pe baza unei licențe, se va trece la asimilarea stîlpilor hidraulici de tip S.H.Z. cu acționare centrală, în care scop se va realiza o secție de fabricație la URUMP-Petroșani, cu o capacitate de 15.000 buc./an ; se va extinde metoda susținerii cu torcret, în care scop s-a asimilat mașina de torcretat cu care se vor dota toate exploatările.

În privința extinderii posibilităților de folosire a lemnului impregnat, menționăm că în planul de stat pentru valorificarea cercetărilor pe acest an, este înscrisă și tema „Conservarea lemnului utilizat în lucrări miniere prin impregnarea cu produse fungicide fabricate în țară". Pentru realizarea acestei sarcini urmează să comunicăm Ministerului Economiei Forestiere necesarul de lemn impregnat pe perioada 1969—1974.

ing. I. OPRIȘOR
director
Direcția tehnică
Ministerul Minelor

SCRISORI ● SCRISORI ● SCRISORI

Este drept să penalizăm economiile ?

PRIN H.C.M. nr. 2763/1968, s-a aprobat regulamentul pentru furnizarea și utilizarea energiei electrice și listele tarifelor. Potrivit prevederilor art. 227—229, marii consumatori industriali vor plăti o majorare tarifară, sub forma unei taxe suplimentare, în cazul depășirii (în timpul orelor de vîrf, de seara) a puterii aprobate. De asemenea, (art. 231) se vor aplica majorări (denumite în hotărîre sporuri de tarife) sau reduceri la valoarea energiei active furnizate, în cazurile în care factorul de putere mediu lunar cu care se preia energia este mai mic și respectiv mai mare decît factorul de putere neutral.

Întreprinderea noastră a reușit — prin organizarea mai bună a procesului tehnologic, gospodărirea atentă a consumului de energie și a folosirii utilajelor — să înregistreze lună de lună asemenea reduceri. De la începutul anului pînă la 30 aprilie 1969, s-au înregistrat economii în valoare de 531 776 lei. Modul de recuperare a acestor reduceri tarifare este precizat în instrucțiunea Ministerului Finanțelor și Ministerul Energiei Electrice nr. 1537 din 28 martie 1969. După părerea noastră însă, acestea sînt in contradicție cu Decretul nr. 167/1958, privind prescripția extinctivă și Decizia P.A.S. nr. 7/6/1968, prin care s-a stabilit că aceste sume se prescriu după 6 luni de zile.

Cu suma menționată mai sus, întreprinderea furnizoare de energie electrică este debitoarea fabricii noastre. Organele bancare nu țin cont de această situație specială provocată de instrucțiuni și, ca urmare, valoarea a fost trecută la împrumuturi restante. Astfel întreprinderea noastră este sancționată cu dobînzi penalizatoare de 12% pe an, cu toate că ea a realizat, de fapt, o economie. Anul trecut s-au plătit, din această cauză, lei 51 232, iar pe primele 4 luni ale anului în curs, suma de 13 294 lei.

Posibilitățile de încasare sînt excluse, deoarece la punctul 3 alin. 6 paragr. 2 al acestor instrucțiuni se menționează... „este interzis ca plata reducerii datorate la consumatori, să se facă direct sau să se preia de unitățile B.N.R.S.R. din mijloacele circulante ale I.E.E.". De ce atunci să se ia din fondurile beneficiarilor ? Cu ce se face vinovată unitatea noastră ca să plătească aceste penalizări ? Cum este oare posibil ca economiile înregistrate să producă penalizări și să greveze prețul de cost !? De ce nu se acordă credite I.E.E. pentru plata acestor penalizări, sau de ce nu s-a dispus ca aceste debite să nu fie trecute la împrumuturi restante ?

S-ar putea să existe și alte căi de rezolvare. Cert este un lucru, întreprinderea noastră plătește penalizări la economii.

Petre BULAMACE
contabil șef, Fabrica de ciment Medgidia

Extinderea unei experiențe pozitive

ÎN SCOPUL reorganizării controlului preventiv s-a înființat — experimental — un compartiment special la un număr limitat de unități din industria republicană. Crearea unor servicii de control preventiv și în marile unități de construcții cu un plan de lucrări de peste 200 milioane lei anual, nu ar fi lipsită de interes. Un compartiment specializat în raport cu volumul și structura operațiunilor unităților de construcții, va asigura înlăturarea paralelismelor în control.

Un astfel de compartiment în unitățile de construcții, ar pune sub control toate căile care ar genera apariția unor fenomene negative în gospodărirea fondurilor, sau prin care ar putea fi încălcată disciplina financiară.

Carol BORA
șeful controlului economic-financiar intern
Trustul de construcții-Craiova

CU ÎNSUFLEȚIRE ȘI ELAN CREATOR

ÎNTREGUL POPOR DEZBATE

DOCUMENTELE PENTRU CONGRESUL AL X-lea AL P.C.R.

În întreaga țară, în organizațiile de partid din întreprinderi, instituții, unități agricole, școli, facultăți, cartiere și comune are loc în prezent într-un spirit de puternic elan creator dezbaterea Tezelor Comitetului Central al P.C.R. pentru Congresul al X-lea și a proiectului de Directive privind planul cincinal pe anii 1971—1975 și liniile directoare ale dezvoltării economiei naționale pe perioada 1976—1980.

Dezbaterile se caracterizează printr-o analiză multilaterală a politicii partidului în toate domeniile — economic, social și ideologic — a direcțiilor fundamentale ale evoluției societății noastre. Manifestînd o înaltă responsabilitate politică și socială pentru destinele țării, oamenii muncii își manifestă adeziunea lor unanimă față de politica marxist-leninistă internă și externă a partidului și hotărîrea de a o înfăptui neabătut. În fabrici și uzine, pe șantierele de construcții, în institutele de proiectare și cercetare, în cele de învățămînt, pretutindeni oamenii muncii examinează cu exigență sporită problemele majore ale perfecționării și ridicării calitative a nivelului întregii activități economice în lumina obiectivelor de ansamblu și pe ramuri industriale subliniate de Tezele și proiectul de Directive al Congresului al X-lea al P.C.R. În condițiile specifice fiecărui loc de muncă, întreprinderi sau ramuri de producție, în centrul dezbaterilor se află problemele legate de promovarea și mai largă a progresului tehnic, a căilor de sporire a producției și productivității muncii, ridicării nivelului calitativ al produselor, scăderii cheltuielilor de producție și sporirea eficienței economice — definită în documentele de partid ca factor al dinamismului economic. În același timp, sînt scoase la iveală neajunsurile ce se mai manifestă, făcîndu-se propuneri prețioase pentru înlăturarea lor.

Dezbaterea publică a documentelor ce vor fi supuse Congresului al X-lea al partidului, scoaterea la iveală a unor lipsuri în diferite sectoare de activitate, propunerile ce se fac pentru lichidarea lor în vederea creării premiselor pentru desfășurarea unei activități tot mai fructuoase în viitor, atestă din plin dezvoltarea și adîncirea continuă a democrației socialiste, faptul că hotărîrile ce vor fi adoptate la Congresul al X-lea al partidului vor fi cu adevărat emanația gîndirii colective a clasei muncitoare, țărănimii, intelectualității, a tuturor oamenilor muncii, indiferent de naționalitate. O dată cu dezbaterea Tezelor și a proiectului de Directive — documente de o însemnătate deosebită pentru înflorirea României socialiste, pentru creșterea bunăstării — întregul nostru popor muncește cu entuziasm și abnegație pentru a cinsti cu noi și deosebite realizări în toate domeniile de activitate Congresul al X-lea al P.C.R. și cea de a 25-a aniversare a eliberării țării.

INVESTIȚIILE — FACTOR DECISIV AL DEZVOLTĂRII FORȚELOR DE PRODUCȚIE

FĂURIREA UNEI ECONOMII MODERNE, sarcină care se află după cum se subliniază în Tezele Comitetului Central și în proiectul de Directive al Congresului al X-lea al P.C.R., în centrul politicii partidului nostru, presupune dezvoltarea susținută a forțelor de producție, crearea unei industrii puternice și a unei agriculturi înaintate, folosirea cuceririlor revoluției tehnico-științifice contemporane pentru a asigura valorificarea superioară a resurselor țării, utilizarea intensivă a întregului potențial de producție și o productivitate înaltă a muncii sociale.

Înfăptuirea acestor cerințe majore ale creșterii potențialului economic al țării, dezvoltarea bazei materiale a învățămîntului, științei și culturii, precum și sporirea continuă a resurselor de creștere a nivelului de trai fac în mod obiectiv necesar ca și în viitor să se aloce o parte însemnată a venitului național în vederea reproducției lărgite. **„Numai printr-un ritm susținut de acumulări,** — se subliniază în Tezele Comitetului Central al P.C.R. pentru Congresul al X-lea al partidului, — **putem rezolva marile probleme ale făuririi unei societăți socialiste dezvoltate: crearea unei puternice baze tehnico-materiale de producție, utilizarea superioară a resurselor materiale și de muncă, lichidarea rămînerii în urmă față de țările cu economie avansată, asigurarea unui înalt nivel de bunăstare și civilizație pentru întreaga populație".**

Ținînd seama de rolul decisiv pe care-l joacă acumularea socialistă în înfăptuirea reproducției lărgite și în realizarea unui avînt puternic al economiei naționale, partidul nostru subliniază că realizarea unei rate înalte a acumulării constituie una din orientările de bază ale viitorului plan cincinal.

PROBLEMA fundamentală de care depinde realizarea politicii de propășire economică și de prosperitate a maselor o constituie **stabilirea justă a proporțiilor între fondul de acumulare și cel de consum, îmbinarea armonioasă a țelurilor imediate și de perspectivă ale societății.** Politica partidului și guvernului nostru reflectă cu fidelitate grija pentru asigurarea unei repartizări juste a venitului național, politică confirmată de practică prin marile înfăptuiri obținute pînă în prezent.

Întreaga istorie a umanității demonstrează în mod incontestabil că asigurarea unui adevărat progres economic și social este de neconceput fără acumulare. Realizarea unui ritm susținut al acumulării și al investițiilor este cu atît mai necesară în epoca contemporană, cînd revoluția tehnică-științifică determină schimbări profunde în structura producției materiale, înlocuirea și modernizarea rapidă a mijloacelor fixe, introducerea largă în producție a cuceririlor științei și tehnicii.

Pentru țara noastră, care are de recuperat un important decalaj față de alte state, **înfăptuirea consecventă a amplului program de investiții, menținerea unei rate înalte a acumulării, constituie un imperativ vital, corespunde aspirațiilor actuale și viitoare ale poporului nostru.** Numai astfel se poate asigura, în continuare, dezvoltarea viguroasă a întregii vieți economice și social-culturale, ridicarea României la nivelul statelor dezvoltate din punct de vedere economic, înfăptuirea idealurilor socialismului, independența și suveranitatea națională. Totodată, partidul nostru pornește de la faptul că, în condițiile dezvoltării susținute a forțelor de producție, acumulările se materializează din ce în ce mai mult în creșterea volumului de bunuri materiale, în ridicarea continuă a nivelului de viață al poporului.

Tocmai de aceea realizarea unei proporții juste între fondul de acumulare și cel de consum, alocarea unei părți însemnate din venitul național, pentru acumulare corespunde atît intereselor generațiilor prezente cît și ale celor viitoare, îmbină armonios țelurile imediate și de perspectivă ale societății. Așa cum sublinia tovarășul Nicolae Ceaușescu la Conferința Națională a P.C.R. **„Asigurarea desfășurării cu succes a procesului de industrializare, modernizarea agriculturii și a celorlalte ramuri economice, înfăptuirea progresului multilateral al societății reprezintă pentru noi, pentru fiecare cetățean al patriei, o înaltă obligație față de destinele României socialiste. Muncind cu elan, înălțînd an de an țara, ne îndeplinim o datorie sacră față de înaintași, față de generațiile prezente, cît și față de viitorime, față de ziua de mîine a patriei noastre — comunismul".**

Rezultatele obținute de poporul nostru în anii construcției socialiste în dezvoltarea economică a țării și în ridicarea standardului de viață al populației demonstrează cu prisosință că eforturile pe care le-am făcut pînă acum în domeniul acumulării și investițiilor au fost pe deplin îndreptățite.

PORNIND de la aceste adevăruri fundamentale, verificate de practica socială, proiectul de Directive ale celui de al X-lea Congres al partidului subliniază că dezvoltarea în continuare a forțelor de producție și realizarea unei structuri moderne și eficiente a economiei vor fi susținute de înfăptuirea unui amplu program de investiții, care să asigure îndeosebi crearea de noi capacități de producție, dezvoltarea, modernizarea și reutilarea celor existente, precum și construirea de obiective de deservire și social-culturale. Această preocupare a partidului nostru se reflectă în volumul investițiilor alocate din fondurile centralizate ale statului, care în cincinalul 1971—1975 vor reprezenta, pe ansamblul economiei naționale, 420—435 miliarde lei — aproape egal cu totalul investițiilor din anii 1961—1970.

Experiența mondială demonstrează în mod convingător că sursa principală a ridicării potențialului economic al țării o constituie acumularea productivă. Obiectivul major al următorului plan cincinal, — dezvoltarea accelerată, continuă a economiei naționale, conjugată cu ridicarea nivelului de trai al poporului — va fi realizat de aceea, **prin orientarea cu pre-**

→

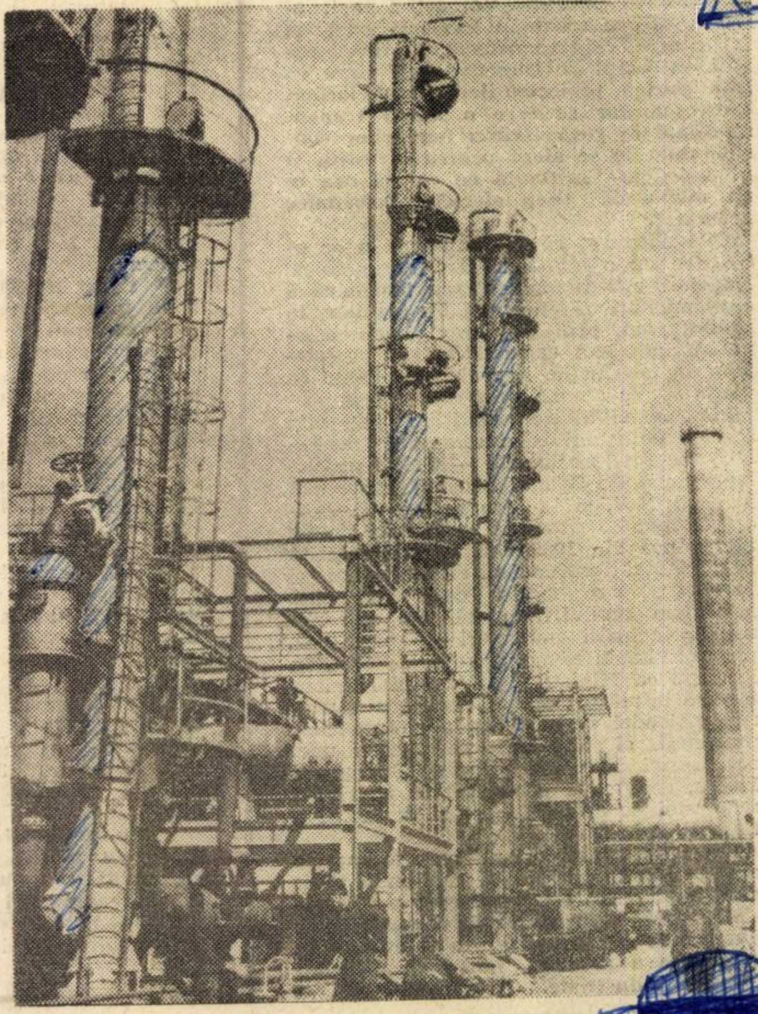

Platforma chimică — Pitești : Vedere parțială a instalațiilor complexe ale Fabricii de piroliză

cădere a fondurilor de investiții către producția materială. Numai în acest fel se poate asigura creșterea venitului național. Nu este o noutate cînd spunem că, în statele avansate din punct de vedere economic, succesele de seamă obținute în dezvoltarea forțelor de producție, în extinderea, diversificarea și ridicarea producției, în punerea în valoare a cuceririlor revoluției tehnice-materiale contemporane, au putut fi realizate tocmai datorită înfăptuirii unor însemnate investiții productive.

În țara noastră, realizarea unor investiții productive, în continuă creștere de la o perioadă la alta (de la 77% în 1956 la 87% în 1968 din volumul investițiilor totale realizate pe economie), **a constituit mijlocul material cu ajutorul căruia au putut fi înlăturate tarele înapoierii economice moștenite de la vechea orînduire, iar în prezent contribuie la ridicarea nivelului de dezvoltare economică și socială a țării.**

În cadrul acestei orientări de bază, ponderea cea mai mare o vor avea investițiile alocate industriei, care vor susține continuarea procesului de creștere și diversificare a producției acestei ramuri, de sporire a rolului ei în întreaga economie națională. Proiectul de Directive prevede ca, în următorul cincinal, **să se aloce pentru industrie 57—58% din totalul investițiilor realizate din fondurile centralizate ale statului.** Este semnificativ că această pondere a cunoscut **o creștere de la 53,2% în 1961—1965 la 56% în primii 3 ani ai actualului cincinal.** În perioada 1971—1975, **circa trei pătrimi din investițiile industriale vor fi alocate energeticii, chimiei, metalurgiei și construcțiilor de mașini, ramuri hotărîtoare, care trebuie să contribuie la extinderea și perfecționarea bazei tehnice-materiale a societății, la promovarea largă a progresului tehnic și la modernizarea continuă a economiei.**

Importante fonduri — circa 60 miliarde lei — sînt prevăzute a fi alocate agriculturii pentru extinderea dotării cu mijloace tehnice moderne, amenajărilor de irigații și mecanizării lucrărilor, pentru accentuarea procesului de dezvoltare și modernizare a bazei tehnico-materiale ale acesteia. Tot astfel, fonduri mai mari vor fi alocate pentru dezvoltarea și modernizarea industriei ușoare și alimentare, a transporturilor, industriei construcțiilor, pentru celelalte ramuri, precum și pentru acțiuni social-culturale.

PROGRAMUL de investiții elaborat de partid pentru următorul cincinal, nu reflectă însă numai volumul mare al mijloacelor materiale și financiare ce le angrenează, efortul deosebit pe care poporul nostru îl face pentru realizarea acestuia, dar și preocuparea pentru realizarea unei înalte eficiențe economice a investițiilor, sarcini a căror îndeplinire va marca un salt calitativ în acest domeniu. Astfel, proiectul de Directive subliniază că **noile obiective trebuie să dea rezultate superioare celor obținute în actualul cincinal, în ceea ce privește producția, productivitatea muncii, prețul de cost, valorificarea resurselor naturale ale țării, aportul valutar, să asigure sporuri cît mai mari de producție și de venit național la fiecare leu investit.**

Înfăptuirea acestei sarcini impune o înaltă responsabilitate din partea tuturor factorilor care concură la realizarea investițiilor și, în primul rînd, a beneficiarilor — mandatari ai statului, care trebuie să gospodărească cu chibzuință fondurile încredințate, astfel încît acestea să dea roade în termene scurte și la un nivel calitativ ridicat. Pe drept cuvînt, proiectul de Directive subliniază că **„din partea proiectanților, beneficiarilor, constructorilor se cere o înaltă responsabilitate în gospodărirea fondurilor considerabile ce se alocă pentru investiții și o preocupare susținută ca ele să dea în cît mai scurt timp efectele economice scontate".**

Este adevărat că în realizarea unor obiective cu o înaltă eficiență economică, **hotărîtor este fundamentarea temeinică a economicității și eficienței investițiilor, în primul rînd, prin stabilirea și dimensionarea optimă a capacităților și suprafețelor de producție.** Acordîndu-se toată atenția ce se cuvine acestei laturi importante a activității de investiții, se pot evita situații de genul celei semnalate la Fabrica de produse lactate — Galați (în valoare de peste 60 milioane lei), construită în anul 1965, și la care principalii indicatori tehnico-economici trebuiau să fie atinși încă din 1966. Ori, tocmai datorită insuficienței aprofundării eficienței acestei investiții, s-a ajuns ca nici pînă la finele anului trecut să nu se realizeze principalii indicatori — producția, productivitatea muncii, prețul de cost. În loc însă ca Ministerul Industriei Alimentare să ia măsuri eficiente pentru scurtarea perioadei de realizare a parametrilor proiectați, el a hotărît înființarea unei noi fabrici de produse lactate în județul Brăila, ceea ce a contribuit la restrîngerea zonei de aprovizionare și desfacere a fabricii de la Galați.

O altă latură importantă care se impune a fi luată în considerație mai mult decît pînă în prezent, este **reducerea pe cît posibil a utilităților, căilor de comunicații, a bazelor de construcție, prin folosirea în cooperare a acestora, îndeosebi pe platformele industriale.** Această cerință va trebui avută în vedere întrucît, din păcate, în unele cazuri, nu s-a ținut seama de ea și astfel nu au putut fi valorificate avantajele ce decurg din cooperarea construirii și folosirii în comun, în special, a centrelor de termoficare, atelierelor mecanice și clădirilor social-administrative. Exemplele constatate din analizele efectuate de Banca de Investiții atestă acest lucru. Pe platforma industrială Găvana-Pitești, de pildă, se execută pentru Combinatul de articole tehnice de cauciuc, o centrală electrică de termoficare în valoare de 3,4 milioane lei, iar la Fabrica de tananți „Argeșul" s-a prevăzut dezvoltarea centralei termice proprii existente, în valoare de 5,7 milioane lei. Dintr-un calcul făcut rezultă că, printr-o justă corelare a dezvoltării centralei de zonă cu necesitățile celor două fabrici, s-ar fi putut economisi peste 9 milioane lei, iar eventualele cerințe de abur tehnologic la parametri superiori s-ar fi putut acoperi de la centralele existente la Întreprinderea „Argeșul" sau „Combinatul pentru industrializarea lemnului". Tot astfel, la Uzina „23 August"-București stația de aer comprimat din cadrul sectorului turnătorie în valoare de 4 milioane lei, nu-și justifică necesitatea, dacă ținem seama că prin cooperare cu Uzina „Republica", unde există o stație de aer comprimat nouă, cu posibilități de dezvoltare, și o stație veche (cu atît mai mult cu cît între cele două uzine există deja și o conductă de legătură), s-ar fi putut economisi suma respectivă.

EFORTURILE ce se fac pentru realizarea de investiții depind în mare măsură și **de structura lor, de proporțiile în care fondurile sînt folosite pentru achiziții de utilaje, executarea de lucrări de construcții sau de efectuarea altor cheltuieli** (de proiectare, pentru organizarea șantierului, pentru pregătirea cadrelor etc.). Desigur, greutatea specifică a acestor categorii de cheltuieli diferă de la o ramură la alta, sau, în cadrul ramurii, de la o lucrare la alta. Dar, așa după cum precizează și proiectul de Directive, **interesele economiei naționale reclamă ca o parte tot mai mare din valoarea investițiilor să se concretizeze în mașini și utilaje, cu prioritate direct productive.**

Preocuparea pentru sporirea ponderii mașinilor și utilajelor în totalul investițiilor ține seama de faptul că uneltele de producție reprezintă partea cea mai activă în totalul fondurilor fixe, elementul hotărîtor în înzestrarea tehnică a muncii. Prin urmare, cu cît va fi mai mare ponderea uneltelor de producție în totalul fondurilor fixe, cu atît va fi mai înaltă și mai perfecționată baza tehnică a producției și cu atît vor fi mai mari posibilitățile de sporire a productivității muncii.

Căile îmbunătățirii structurii investițiilor sînt multiple. Între ele se numără: dotarea unităților cu mașini, utilaje, instalații de lucru, de forță și energetice puternice pentru valorificarea întregului lor potențial productiv, creșterea ponderii investițiilor pentru dezvoltări, extinderi, reutilarea unităților existente și aplicarea în proiectare a tot ceea ce este nou și înaintat pentru reducerea părții de construcții în valoarea investiției.

Acțiunile întreprinse pînă în prezent de titularii de investiții și organele de control ale Băncii de Investiții întăresc convingerea că sarcina dată de partid pe această linie este de mare importanță, existînd încă largi posibilități în acest domeniu.

O contribuție de seamă la reducerea cheltuielilor de investiții, o poate aduce **alegerea judicioasă a amplasamentelor și folosirea suprafețelor afectate construcției.** Acordîndu-se o atenție sporită acestei probleme, pot fi reduse și, uneori, chiar evitate o serie de cheltuieli costisitoare și exagerate ce se fac pentru fundații, lucrări de terasamente, demolări, regularizări de rîuri pentru rețele interioare și exterioare de apă, energie electrică, gaze, drumuri, căi ferate. Lucrîndu-se în acest spirit de economie, pot fi evitate situații de genul celei sesizate de Banca de Investiții la Fabrica de lapte praf Brăila (proiectant: Institutul de proiectări pentru industria alimentară București) la care, prin schimbarea amplasării corpului principal de fabricație în afara zonei ocupate (în scopul evitării demolărilor și mutărilor de obiecte), s-au putut face economii de fonduri de circa 900 mii lei. În acest fel, s-au putut evita unele cheltuieli pentru efectuarea de lucrări pentru demolări, drumuri, platforme la depozite, linii c.f., rețelele termice exterioare, depozit nou, alimentarea cu apă și canalizare etc.

Considerente economice bine justificate și pregnant subliniate în proiectul de Directive, **cer să se asigure realizarea prioritară a investițiilor productive, urmînd ca după aceea să se execute pavilioanele administrative.** Or, de multe ori, execuția unor obiective de investiții începe, în primul rînd, cu pavilioanele administrative și, în majoritatea cazurilor, de proporții exagerate. Așa a fost cazul la Uzina „Electroputere"-Craiova, de exemplu, unde conducerea uzinei ocupă un nivel și jumătate, numai biroul directorului general fiind de 65 mp, iar al secretariatului de 45 mp.

Este de la sine înțeles că o asemenea practică nu face decît să dăuneze acțiunii intense întreprinsă în economia noastră de a se asigura o înaltă eficiență fondurilor ce le investim. Nu prin construirea, în primul rînd, de pavilioane administrative se poate asigura obținerea unei înalte eficiențe a investițiilor, posibilitatea fructificării fondurilor pentru construirea de noi obiective industriale, în vederea menținerii unui ritm înalt de creștere a producției materiale.

★

APLICAREA fermă și consecventă a indicațiilor reieșite din proiectul de Directive al Congresului al X-lea al partidului, este singura cale de a realiza investiții care să conducă la creșterea potențialului de producție al țării și a eficienței economice, astfel încît România socialistă să urce pe noi trepte ale progresului și civilizației.

Alexandru OLTEANU
director adjunct în Centrala Băncii de Investiții

NOI OBIECTIVE ECONOMICE

● A început să producă **noua fabrică de ulei din Slobozia.** Potrivit proiectelor, în faza finală, această unitate va realiza numai într-o oră 5 000 litri de ulei de floarea-soarelui sau soia. În secțiile principale ale acestei unități, dotate în mare măsură cu echipament tehnic fabricat de uzinele constructoare de mașini din țară, procesele tehnologice sînt mecanizate și automatizate.

● **La Uzina de prelucrare a maselor plastice din Buzău** a început montajul instalațiilor la o nouă secție care va asigura creșterea capacității de prelucrare a polietilenei de mare rezistență de la 3 000 la 12 000 tone anual. Polietilena — din care se confecționează aici saci, pungi și alte ambalaje solicitate de industria chimică, precum și folii de mari dimensiuni pentru agricultură — este livrată de Combinatul petrochimic — Ploiești.

● **Constructorii și montorii de pe șantierele de dezvoltare a Combinatului chimic din Tîrnăveni** au încheiat lucrările de montaj la noua linie tehnologică de fabricare a bicromului de sodiu, instalație cu o capacitate anuală de 5 000 tone. Cuptorul rotativ de preparare a minereului a și primit „botezul focului". Întreaga instalație a fost concepută și executată în țară, specialiștii folosind atît la proiectare, cît și la execuție cele mai noi cuceriri în acest domeniu. Noua instalație va dubla producția de bicromat de sodiu a combinatului, produs cu largi utilizări în industria tăbăcăriei și colorанților.

● **In incinta Uzinei de fibre sintetice din Iași** se conturează construcția unei vaste hale. Aici vor fi prelucrate firele textile din care se vor confecționa perdele și alte articole fine, precum și fire tehnice, destinate confecționării benzilor transportoare și inserțiilor pentru materiale de construcție. Noile capacități de producție ale uzinei ieșene, care vor fi date în funcțiune în cel de-al doilea semestru al anului 1970, vor livra anual 3 050 de tone de fire textile și tehnice.

● **La Uzina de piese de schimb și reparații utilaj chimic din Găești** a început să producă noua secție de forjă. Termenul la care a intrat în funcțiune reprezintă un avans de aproape 50 de zile față de plan. Într-un stadiu avansat sînt și lucrările de construcții și montaje la secțiile de cazangerie, turnătorie și tratament termic, obiective cu care se încheie prima etapă de dezvoltare a uzinei.

● **S-a terminat construcția unităților de pe noua platformă industrială a Combinatului chimic din Craiova,** precum și montajul utilajelor. La principalele unități au început probele mecanice. Prin intrarea lor în funcțiune, actuala capacitate a combinatului craiovean va spori cu 300 000 tone de amoniac, 240 000 tone acid azotic, 300 000 tone azotat de amoniu și o cantitate egală de uree.

● **In cartierul industrial Baciu din Cluj a început construcția unei noi fabrici.** Aceasta va prelucra anual 44 000 tone de bentonită, utilizată ca liant în nisipurile de turnătorie. Întreprinderea va avea un depozit de materie primă cu o capacitate de 1 400 tone, stații de presfărîmare, uscare și măcinare, silozuri pentru produsul finit, secție de ambalaj etc.

SE ÎNFĂPTUIESC ANGAJAMENTELE ÎN ÎNTÎMPINAREA CONGRESULUI AL X-LEA AL PARTIDULUI ȘI A CELEI DE-A XXV-A ANIVERSĂRI A ELIBERĂRII ȚĂRII

PUNÎND mai deplin în valoare rezervele de care dispun pentru sporirea producției și productivității muncii, ridicarea eficienței întregii activități economice, colectivele de întreprinderi obțin realizări deosebite în întrecerea entuziastă ce o desfășoară pentru îndeplinirea angajamentelor luate în cinstea celui de-al X-lea Congres al partidului și a celei de-a 25-a aniversări a eliberării patriei:

● **Peste 187 000 tone cărbune brut, 5 300 tone minereu de fier și însemnate cantități de metale neferoase și produse nemetalifere** — iată bilanțul realizărilor pe primele 5 luni ale anului în curs dobîndite de colectivele de întreprinderi ale Ministerului Minelor. **Valoarea producției globale suplimentare, realizate pe ansamblul ministerului în această perioadă, se ridică la 80 milioane lei, față de 79,3 milioane cît prevede angajamentul minerilor pe întregul an.**

● **Colectivele de întreprinderi foraj-extracții și din rafinării au încheiat primele 5 luni ale anului curent cu un spor de 89,9 milioane lei la producția globală și de 88,8 milioane la producția marfă vîndută și încasată.** Au fost extrase suplimentar peste 32 000 tone țiței, iar în rafinării s-au obținut în plus, prin prelucrare, 5 550 tone benzină, 3 260 tone motorină, peste 1 000 tone gaze lichefiate și altele.

● **Cu 20 de zile mai devreme și-au îndeplinit planul pe primul semestru al anului, constructorii de pe șantierul hidrocentralei de la Porțile de Fier.** Pînă la sfîrșitul acestei luni vor fi realizate lucrări în valoare de peste 35 milioane lei. În prezent, constructorii de aici efectuează ultimele lucrări la ecluză și porturi pregătindu-le pentru a fi date în exploatare.

● Hotărîți să producă mai mult metal, siderurgiștii **au realizat peste plan, de la începutul anului, 24 000 tone de fontă, 2 000 tone oțel, cantități însemnate de materiale refractare și altele.** În această perioadă, au fost asimilate noi mărci de oțeluri de tipul crom, molibden, vanadiu, bor, peste 20 tipodimensiuni noi de profile din benzi, țevi sudate ovoide și rectangulare, diverse profile ușoare și bare trase din oțeluri aliate pentru locomotivele Diesel — electrice etc. Valoarea producției marfă realizată peste plan se ridică la 75 milioane lei, reprezentînd aproape 50% din angajamentul anual la acest indicator.

● **Chimiștii au realizat în primele 5 luni din 1969 o producție globală industrială suplimentară în valoare de 430 milioane lei.** Au fost livrate peste plan 1064 tone fibre poliesterice (cantitate din care se pot fabrica țesături de tergal pentru aproape 1 milion costume bărbătești), 3375 tone sodă caustică, 2450 tone îngrășăminte cu fosfor, 5537 tone îngrășăminte cu azot, însemnate cantități de anvelope, cauciuc sintetic, polietilenă și alte produse.

● **Întreprinderile forestiere și combinatele de industrializare a lemnului, au produs în plus, în primele 5 luni ale anului în curs, 34 300 m.c. bușteni de rășinoase, 21 300 m.c. bușteni de fag, 50 000 m.c. cherestea de rășinoase, peste 10 000 m.c. cherestea de foioase și însemnate cantități de parchete, furnire și materiale de ambalaj.** Livrările la fondul pieței au fost cu peste 20 milioane lei superioare prevederilor de plan.

● **În perioada ianuarie—iunie 1969, întreprinderile din ramura industriei materialelor de construcții aparținînd Ministerului Industriei Construcțiilor au produs peste prevederile planului: 344 000 m.p. de geam tras și 142 500 m.p. geam laminat** (în echivalent de 2 mm), **3217 m.c. elemente prefabricate din beton armat, cărămizi și blocuri de zidărie reprezentînd în echivalent 4,7 milioane de cărămizi,** precum și importante cantități de materiale izolate, de finisaj și echipament electric.

SECVENŢE ALE MODERNIZĂRII BAZEI TEHNICE-MATERIALE A ECONOMIEI ROMÂNEŞTI

CONCEPŢIE AVANSATĂ ÎN CONSTRUCŢIA MAŞINILOR UNELTE

ing. Nicolae POPA
director al Institutului de cercetare şi proiectare de maşini unelte şi agregate (ICPMUA)

TEZELE, cît şi proiectul de Directive ale Congresului al X-lea al P.C.R., subliniază că şi **pentru perioada 1971—1980 unul din obiectivele principale ale dezvoltării economice trebuie să fie CONTINUAREA SUSŢINUTĂ A INDUSTRIALIZĂRII ŢĂRII.** Producţia globală a industriei urmează să crească cu 50—57% în 1975 faţă de 1970, iar ritmul mediu anual de dezvoltare se propune a fi de 8,5—9,5%.

Industriei constructoare de maşini, care trebuie să alimenteze cu maşini şi utilaje celelalte ramuri industriale ale economiei, îi revin sarcini deosebit de importante. Din proiectul de Directive reiese că ea va trebui să se dezvolte într-un **ritm mediu anual de 11,5—12%.** Dacă la începutul industrializării ţării, nevoia stringentă de maşini şi utilaje a cerut construcţiei de maşini un efort în asigurarea cantităţii, dacă în actualul cincinal obiectivul principal l-a constituit calitatea produselor, **proiectul de Directive pune un accent deosebit pe CREŞTEREA PERMANENTĂ A EFICIENŢEI** — factor hotărîtor al dinamismului întregii economii. Pentru a se înfăptui acest obiectiv major, este necesar ca, în toate domeniile de activitate, să se introducă progresul tehnic prin aplicarea în practică a celor mai noi cuceriri ştiinţifice, dotarea întreprinderilor cu maşini şi utilaje de înaltă productivitate. Proiectul de Directive precizează că: **„Producţia de maşini-unelte va trebui să sporească de 1,8—2 ori, urmărindu-se îmbunătăţirea structurii prin realizarea de maşini şi agregate de înaltă tehnicitate, cu parametri tehnico-economici superiori şi gabarit redus, cu un grad ridicat de automatizare, inclusiv a celor cu comandă program".** Este o prevedere realistă care atestă pe deplin largile posibilităţi pe care le are în prezent industria construcţiilor de maşini, prevedere care va fi înfăptuită, fără îndoială, cu succes.

Înnoirea accelerată a producţiei

FAPTUL că producţia de maşini-unelte trebuie să crească de circa 2 ori în 1975 faţă de 1970, face necesară, alături de ridicarea activităţii în întreprinderile specializate, **MĂRIREA ACTUALELOR CAPACITĂŢI DE PRODUCŢIE.** În acest scop vor trebui create noi uzine constructoare de maşini-unelte şi dezvoltate unele din cele existente.

ATÎT NOILOR uzine, cît şi celor existente trebuie să li se asigure un **PROGRAM DE FABRICAŢIE FORMAT DIN TIPURI DE MAŞINI-UNELTE LA NIVELUL CERINŢELOR MONDIALE.** Aceasta cu atît mai mult, cu cît constructorii noştri de maşini-unelte reuşesc să asigure, în afară de nevoile proprii, şi un disponibil din ce în ce mai mare de produse destinate exportului. De aceea, este nevoie ca fabricaţiile respective să fie în permanenţă ţinute la nivelul celor mai bune produse similare străine.

Statisticile internaţionale arată că o industrie se poate menţine şi afirma pe plan mondial numai în măsura în care produsele ei se modifică, îmbunătăţindu-se continuu. În unele ţări s-a ajuns la situaţia ca peste 70% din actualele produse să nu fi fost fabricate cu 5 ani în urmă. Iată, de ce, Institutului de cercetări şi proiectări maşini-unelte şi agregate (ICPMUA) uzinelor de maşini-unelte — le revine un rol foarte important în realizarea acestor sarcini. Printr-o planificare judicioasă a asimilării fabricaţiei, aceste organisme trebuie să urmărească atît darea în producţie a noilor tipuri de maşini-unelte, cît şi îmbunătăţirea permanentă a celor existente.

Este necesar, deci, ca planificarea asimilării unei fabricaţii să se facă pe obiective concrete şi să înglobeze toate fazele: cercetare, proiectare, execuţie şi experimentare prototipuri, faze indisolubil legate între ele. De asemenea, ar fi util, după părerea mea, **să se întocmească pentru fiecare tip de maşină-unealtă din programul de fabricaţie cîte un plan cadru — aşa cum s-a întocmit pentru asimilarea maşinilor cu comandă program numerică — din care să reiasă nivelul actual al fabricaţiei, stadiul cel mai avansat la produse similare străine şi etapele de urmat pentru atingerea cît mai rapidă a obiectivelor propuse.** Din planurile respective vor trebui să rezulte şi fazele de cercetare, proiectare, execuţie, experimentare, cît şi sarcinile Institutului şi ale uzinelor producătoare. Coordonarea tuturor eforturilor va duce la scurtarea termenului de asimilare a noii fabricaţii, factorul cel mai important în epoca noastră de industrializare. **Consider că, prin crearea unor mici nuclee de cercetare şi experimentare în uzine, s-ar îmbunătăţi substanţial colaborarea cu institutul şi asimilarea noilor produse s-ar face în mai bune condiţii, prin îmbinarea armonioasă a activităţilor de cercetare şi proiectare cu execuţia şi experimentarea prototipurilor.**

UN ALT FACTOR important, căruia trebuie să i se acorde o atenţie deosebită în dezvoltarea de viitor a maşinilor-unelte în ţara noastră, este **utilizarea mai eficientă a materialelor.** Statisticile publicate în mai multe ţări dezvoltate industrial arată că în preţul de cost al unei maşini-unelte, valoarea materialelor reprezintă doar circa 32%, iar cea a manoperei 30%. În industria construcţiilor de maşini din ţara noastră însă valoarea materialelor reprezintă procentual mult mai mult.

S-ar putea deduce de aici că unele din maşinile noastre la aceleaşi performanţe, sînt mai grele decît cele similare străine, ceea ce se poate uşor remedia printr-o reproiectare şi o fabricaţie corectă şi mai îngrijită. Criteriul greutăţii este uneori mai puţin important decît rigiditatea şi lipsa de vibraţii ale maşinii, care dau o prelucrare mai bună, mai precisă. Unele din maşinile-unelte din fabricaţia noastră, sînt încă simple, au un grad mic de automatizare şi puţine dispozitive speciale de prindere şi de măsurare a piesei. De aceea, **consider absolut necesar ca în cadrul fiecărei uzine constructoare de maşini unelte, cît şi în cadrul ICPMUA să se organizeze colective pe fiecare tip de produs, care să aibă ca preocupare permanentă îmbunătăţirea performanţelor acestuia, mărirea gradului de automatizare, dotarea cu dispozitive speciale de stringere pneumatică, de încărcare şi descărcare, de măsură şi control etc. — colective care să cunoască şi să aplice cele mai noi rezultate obţinute de ţările puternic industrializate.**

Problema îmbunătăţirii performanţelor maşinilor-unelte a preocupat ministerul nostru şi în studiile făcute pentru dezvoltarea construcţiei de maşini-unelte. S-a ajuns la concluzia că, în viitorul cincinal şi pînă în 1980, valoarea producţiei lor trebuie să crească de circa 4 ori faţă de 1965, în timp ce greutatea va spori numai de circa 2,5 ori. Sporul va fi obţinut prin completarea maşinilor-unelte cu elemente valoroase de automatizare, prin dotarea cu dispozitive speciale, fapt ce va asigura şi o valorificare mai bună a materialelor.

Pentru ca eforturile ce se depun în acest domeniu să se soldeze cu realizări bune, este necesar ca rezultatele cercetărilor să fie cît mai repede traduse în practică. La ora actuală sînt destule cazuri cînd unele cercetări şi proiecte rămîn nefolosite mult timp din lipsa de capacitate de execuţie şi experimentare a prototipurilor. Este necesară, deci, crearea sau mărirea capacităţilor atît în cadrul uzinelor, cît şi al institutului de specialitate. Numai aşa se vor putea recupera în timp scurt banii cheltuiţi în lucrările de cercetare.

Schimbări necesare în structura sortimentală

ÎN PERSPECTIVA ANILOR VIITORI, aşa cum se preconizează şi în proiectul de Directive, VA TREBUI SĂ SE ACORDE MULTĂ ATENŢIE COMPONENŢEI PARCULUI DE MAŞINI-UNELTE. Se ştie că astăzi organizarea unei fabricaţii moderne în construcţia de maşini nu se mai bazează pe luarea de aşchii multe din materialul brut. Se caută tot mai mult să se pună la dispoziţia atelierelor prelucrătoare semifabricate laminate, turnate sau forjate, cu un adaos minim de prelucrare.

Construcţiile de maşini-unelte au evoluat şi ele în consecinţă. **Astăzi se pune mai puţin accent pe mărirea debitului de aşchii obţinut, întrucît mărirea puterii, avansurilor sau vitezelor unei maşini, implică construcţii robuste grele, cu consumuri mari de scule şi care pot deveni neeconomicoase. Se preferă tot mai mult construirea unor maşini** (prese, ciocane etc.), **care, prin deformare, dau metalului brut o formă foarte apropiată de cea finală.** S-a ajuns astfel ca adaosurile de prelucrare să fie uneori de ordinul zecimilor de milimetru, aşa încît restul de prelucrări se pot face direct prin rectificare. Iată, de ce, **în viitoarea producţie de maşini unelte, cele de prelucrare prin deformare la cald şi la rece, vor avea o pondere mai importantă.** Se preconizează dezvoltarea actualelor fabrici de astfel de maşini şi chiar crearea unui Institut de cercetare şi proiectare pentru maşinile de deformat la cald şi la rece.

La rîndul lor, **maşinile de rectificat vor continua să aibă şi în viitor o importanţă deosebită în dezvoltarea producţiei de maşini-unelte.** De altfel, Fabrica de maşini-unelte şi agregate (FMUA) din Bucureşti produce în prezent maşini de rectificat fără vîrfuri după licenţă străină, iar în cursul anului acesta va executa seria zero a noilor maşini de rectificat rotund exterior. Pentru lărgirea fabricaţiei s-a construit în cadrul uzinei o nouă unitate de maşini de rectificat, care va concentra întreaga producţie.

Institutul de cercetări şi proiectări maşini-unelte şi agregate (I.C.P.M.U.A.) cercetează şi proiectează în prezent noile prototipuri de maşini de rectificat plan. În acest fel se va diversifica producţia punîndu-se la dispoziţia consumatorilor interni maşini de rectificat de înalt nivel tehnic, cu mare grad de automatizare şi mult mai productive decît cele din producţia curentă. Ponderea acestor maşini în dotarea uzinelor se va ridica de la circa 9%, cît reprezintă azi din parcul total, la aproximativ 20%, nivel apropiat ţărilor cu industrie dezvoltată.

Evoluţia fabricaţiei de maşini-unelte în ţara noastră va trebui să ţină seama şi de schimbările ce survin în PROCEDEELE TEHNOLOGICE. La ora actuală, în multe ţări, se extind larg procedeele de prelucrare electrică, chimică, electrochimică, prin ultrasunete etc. **Institutul nostru, împreună cu cel de cercetări de procedee tehnologice specifice din construcţia de maşini** (ICTCM) **vor trebui să cerceteze, să proiecteze, să execute şi să experimenteze asemenea tipuri de maşini-unelte, numai după ce prin studii tehnico-economice se va dovedi economicitatea asimilării lor în ţară.**

DEZVOLTAREA în ritm susţinut a întregii noastre economii naţionale, aşa cum este prevăzută în proiectul de Directive, ridică în mod acut şi problema forţei de muncă. Va fi nevoie de braţe de muncă din ce în ce mai multe şi mai calificate. **Iată de ce în afara unor măsuri organizatorice bine gîndite, care să facă ca actuala forţă de muncă să fie utilizată cu mai multă eficienţă, constructorii de maşini trebuie să realizeze maşini-unelte cu un grad mare de automatizare, care să solicite un volum tot mai redus de efort uman. MAŞINILE CU COMANDĂ PROGRAM** răspund din plin acestei cerinţe şi de aceea în ultimul timp, în toată lumea, utilizarea lor a luat o mare dezvoltare. În S.U.A., spre exemplu, din 1965 şi pînă în 1968, numărul maşinilor cu comandă program numerică s-a dublat, atingînd la sfîrşitul anului 1968 cifra de peste 14 000 bucăţi. **Pînă în 1970 se prevede să se ajungă la aproximativ 40 000 buc. ceea ce ar reprezenta circa 5% din totalul parcului de maşini-unelte.**

În afară de faptul că maşinile cu comandă program utilizează mai productiv (timpii auxiliari sînt reduşi uneori pînă la 50%) forţa de muncă mai slab calificată (lucrătorul nu face altceva decît porneşte maşina şi o supraveghează, succesiunea operaţiilor şi chiar schimbarea sculelor şi a regimurilor de lucru făcînduse automat), ele folosesc şi mai puţine dispozitive şi verificatoare. Ele permit, totodată, schimbarea destul de uşoară a programului, aşa încît pot deveni foarte solicitate în cadrul fabricaţiilor de serie mică şi mijlocie.

Toate aceste avantaje tehnice şi economice vor face ca, în viitorul apropiat, maşinile cu comandă program să fie din ce în ce mai utilizate şi la noi în ţară. ICPMUA a avut încă de la înfiinţarea sa ca preocupare principală asimilarea în fabricaţie a maşinilor cu comandă program. În baza planului cadru, întocmit de conducerea MICM împreună cu Institutul de proiectări automatizări (IPA) şi Fabrica de maşini unelte (FMUA) s-a executat prototipul unui strung Carusel cu comandă program secvenţială şi a unei maşini orizontale de alezat şi frezat cu comandă numerică. Sînt în curs de realizare şi prototipurile altor maşini cu comandă program.

În ultima vreme au apărut în străinătate şi maşini unelte cu comandă numerică adaptivă în care ele singure îşi modifică regimul de lucru (viteze, avansuri) în funcţie de condiţiile locale întîlnite în timpul prelucrării (adaosuri mai mari din turnare, puncte mai dure în material etc.) Institutul nostru îşi propune să abordeze această problemă apelînd la catedrele de automatică şi maşini unelte din Institutul Politehnic Bucureşti, urmînd să execute lucrările de cercetare şi proiectare în colaborare.

Utilizarea economică a unei maşini cu comandă numerică este în funcţie de cunoaşterea performanţelor ei. În acest scop, ICPMUA şi-a propus să constituie în cadrul laboratoarelor sale un atelier-şcoală, dotat cu 3—4 maşini cu comandă numerică de tipuri diferite în care să se formeze viitorii programatori şi lucrători ai uzinelor. Numai după ce se cunosc performanţele unor astfel de maşini, ele pot fi achiziţionate. Altfel riscăm, cum s-a întîmplat uneori, să comandăm o maşină cu comandă numerică foarte scumpă pe care din lipsă de pregătire s-o utilizăm neeconomic, ca maşină unealtă obişnuită.

Calitate şi fiabilitate

UNA DIN CONDIŢIILE esenţiale care se cere unei maşini unelte ca să răspundă unui nivel ridicat de eficienţă este, fără îndoială, o cît mai bună calitate şi, în consecinţă, O CÎT MAI MARE FIABILITATE. O maşină unealtă care prelucrează piesele cu preciziunea şi rigurozitatea prescrise în desen, care nu are întreruperi dese, va ajuta sigur la obţinerea unei productivităţi şi a unei eficienţe maxime. **Preocuparea pentru calitatea şi fiabilitatea maşinilor unelte trebuie să fie permanentă pentru toţi factorii care contribuie la fabricaţia lor.**

Desigur, **calitatea unei maşini-unelte depinde de cercetările şi experimentările făcute asupra prototipului, de prescripţiunile prevăzute în desene de cei ce au conceput-o.** O maşină unealtă poate asigura calitatea cerută prelucrării numai dacă proiectantul şi cercetătorul au asigurat construcţiei anumite jocuri, rigidităţi etc. O maşină unealtă poate asigura un anumit program, un reglaj uşor etc., numai dacă schemele concepute de constructor realizează practic cele propuse. Nu este însă suficient ca aceste calităţi de prelucrări, aceste programe, să fie înfăptuite în scurt timp. **O maşină bună e aceea care îşi menţine performanţele şi poate lucra fără întreruperi un timp cît mai îndelungat.**

La menţinerea calităţii şi fiabilităţii maşinilor unelte, contribuie însă, în primul rînd, execuţia propriu-zisă şi, mai ales, materialele utilizate. Concepţia unei maşini poate fi verificată uşor, la prototip, fiabilitatea ei însă nu poate fi cunoscută decît mult mai tîrziu, în exploatare, cînd deficienţele pot avea repercusiuni economice mult mai grave. De aceea **uzinele executante şi furnizorii de materiale şi aparataje trebuie să aducă contribuţia lor la asigurarea unei calităţi tot mai ridicate a maşinilor unelte.**

În fine, pentru satisfacerea cerinţelor interne, dar mai ales în vederea obţinerii unui bun plasament al maşinilor noastre unelte pe piaţa mondială, **pe lîngă calitatea şi fiabilitatea lor, constructorii mai trebuie să ţină seama şi de ASPECTUL EXTERIOR ŞI DE CONDIŢIILE ORGANICE ALE ACESTORA.** Se ştie că şi în comerţul de maşini unelte, ca la orice alt produs, aspectul exterior este unul din factorii importanţi.

În domeniul aspectului exterior s-au făcut progrese sensibile în ţara noastră. Liniile constructive, calitatea şi nuanţa vopselurilor s-au stilizat. Totuşi, această acţiune trebuie atacată în mod organi-

→

zat. De aceea ICPMUA şi-a organizat în cadrul său un birou de arhitectură industrială şi de ergonomie. Arhitecţii şi specialiştii vor analiza construcţiile noilor noastre maşini şi vor da sugestii de ordin arhitectonic şi ergonomic proiectanţilor şi cercetătorilor. La ora actuală, spre exemplu, Institutul studiază, în colaborare cu Institutul de expertiză şi recuperare a capacităţii de muncă (IERCM) al Ministerului Sănătăţii, din punct de vedere ergonomic, noua familie de strunguri paralele fabricate de Uzinele de strunguri din Arad.

★

AŞADAR avem sarcini multiple şi foarte complexe. Industria construcţiilor de maşini unelte, avînd la bază mijloace suficiente de dezvoltare, va fi, sperăm, la înălţimea înfăptuirilor prevederilor din proiectul de Directive, asigurînd economiei naţionale cît şi pentru export produse de un înalt nivel tehnic, competitive şi eficiente din punct de vedere economic.

PROCESUL DE AUTOMATIZARE A PRODUCŢIEI ŞI EXIGENŢELE SALE

SUPRAPUNÎNDU-SE pe diferite tipuri de utilaje, **automatizarea** are rolul de a facilita atingerea unor performanţe superioare în desfăşurarea proceselor tehnologice, de a determina o cît mai ridicată eficienţă economică. Elementele cu care se realizează sînt însă condiţionate de volumul investiţiilor industriale alocate, de repartizarea raţională a acestora. În proiectul de Directive se prevede pentru anii 1971—1975 că investiţiile centralizate se vor ridica la 420—435 miliarde lei şi că industria se va dezvolta într-un ritm mediu anual de 8,5—9,5%. Pentru a stabili ponderea instalaţiilor de automatizare în această investiţie globală, este necesar să fie luate în considerare, pe de o parte, tendinţele pe plan mondial al automatizărilor şi, pe de alta, să se studieze în ce măsură aceste tendinţe se vor reflecta în investiţiile prevăzute la noi.

Statisticile mondiale bazate pe evoluţia din perioada 1965—1968 au stabilit estimaţii pentru anii următori asupra procentului pe care-l reprezintă costul instalaţiei de automatizare, faţă de investiţia tehnologică globală la care se aplică această automatizare (vezi tabelul).

%

	1965	1970	1975
Industria chimică şi petrochimică	10	13	15
Industria energetică	4	6	8
Industria siderurgică	7	11	15
Industria cimentului	5	7,5	11

Trebuie să precizez că sporurile, în special din perioada 1970—1975, se datoresc în parte şi unei concepţii noi a automatizărilor industriale bazate pe introducerea de calculatoare în conducerea proceselor tehnologice, adică a calculatoarelor de proces. Ţinînd seama de această estimaţie, este necesar să se stabilească care va trebui să fie, în ansamblu, valoarea aparaturii pentru automatizare de fabricat în perioada considerată. În ţările puternic industrializate, producţia de aparatură pentru automatizare a reprezentat aproximativ 3,5% din întreaga investiţie în 1960, 4,3% în 1965, estimîndu-se că acest procent va fi, în medie, de aproximativ 5% pentru finele perioadei 1970—1975. La aprecierea acestor date trebuie ţinut însă seama că ţările care au fost luate în considerare exportă o bună parte din această producţie (peste 30%).

ÎN STADIUL în care se găseşte ţara noastră din punct de vedere al exportului şi poate şi al proporţiei de investiţii centralizate, ce sînt destinate dezvoltării industriale, consider că putem admite pentru perioada 1971—1975 un procent de 3%. Această apreciere cuprinde presupunerea că automatizarea se va dezvolta la nivelul estimat pentru ţările puternic industrializate şi că se va aplica şi în cazul nostru la întreprinderi cu o producţie comparabilă. De altfel, o analiză prin sondaj a investiţiilor realizate în ultimii 2 ani, precum şi a acelora care vor intra în producţie în perioada 1969—70, a dus la concluzia că noile unităţi de producţie din ţară îndeplinesc toate condiţiile, adică sînt comparabile ca nivel tehnic cu cele de pe planul mondial.

Pe această bază credem că ar trebui să se estimeze — desigur orientativ — **ca producţia noastră de elemente de tot felul destinate automatizării în perioada 1971—1975 să fie de aproximativ 12 miliarde lei pentru investiţia globală prevăzută în proiectul de Directive.** Într-o examinare mai precisă ar trebui desigur să se aibă în vedere faptul că industria noastră nu va asigura în această perioadă întreg sortimentul necesar şi pe de alta că o parte din producţie se va exporta. La nivelul consideraţiilor amintite nu s-a ţinut seama de aceste implicaţii, procentele respective compensîndu-se într-o anumită măsură.

Investiţia globală în instalaţiile de automatizare cuprinde numeroase elemente nespecifice, precum panouri, pupitre, cable de legătură, construcţiile şi montajele aferente. Dacă ne referim exclusiv la elementele de măsură, regulatoare, înregistratoare şi elemente de calcul, ele vor reprezenta, pentru perioada 1971—1975, în medie, aproximativ 40% din totalul acestor investiţii, deci aproximativ 5 miliarde lei. Se uzitează ca în consideraţii globale de felul celor prezentate, să se considere ca element reprezentativ pentru instalaţiile de automatizare — **regulatorul.**

Dezvoltarea necesară a fabricaţiei de elemente specifice, adică exclusiv aparatura de tip curent electrotehnic, elemente de execuţie, panouri, pupitre şi cable va fi reprezentată prin cifrele următoare, ţinînd seama de dinamica presupusă pentru realizarea investiţiilor :

	1970	1975	1980
Regulatoare	1700	3200	5000

Intrucît capacitatea de producţie actuală este aproximativ la nivelul lui 1970, cifrele respective duc la concluzia că în perioada 1971—1975 producţia de elemente de automatizare specifice va trebui dublată şi, în continuare, triplată în perioada 1976—1980. Menţionez că în estimaţiile date nu se cuprind calculatoarele electronice care vor fi necesare activităţii de gestiune în întreprinderi. În ce priveşte calculatoarele de proces, în proiectul de Directive se menţionează că **„treptat se va trece la folosirea calculatoarelor electronice în conducerea proceselor tehnologice“.** Este o prevedere raţională, dată fiind extrema complexitate a acestei utilizări.

Consider că în perioada 1971—1975 se va putea dota industria noastră cu aproximativ 10 instalaţii de calcul cuprinzînd calculatoare. Pe baza unui program de activitate care va avea drept scop obţinerea unei experienţe proprii, urmează să ne pregătim ca, în etapa următoare 1976—1980, să trecem la introducerea mai intensă a acestei concepţii moderne de automatizare. Pentru fixarea ideilor, programul prezentat — adică cele 10 asemenea instalaţii — va necesita investiţii de aproximativ 300 milioane lei. Pentru 1976—1980 ar trebui ca volumul investiţiilor în acest tip de automatizări să fie de 4—5 ori mai mare.

ACEASTĂ intensă dezvoltare a industriei şi, deci, a investiţiilor în automatizare, ridică problema importantă şi dificilă a **personalului de specialitate de nivel tehnic superior şi mediu.** Proiectul de Directive, deşi se ocupă în mod amplu de această problemă însă, cum este şi firesc, nu prezintă specificaţii directe privitoare la pregătirea cadrelor de specialitate în domeniul investiţiilor de automatizări şi utilizarea eficientă a acestora, aspect asupra căruia doresc să mă opresc puţin.

Calitatea şi cantitatea producţiei depinzînd într-o mare măsură de corecta concepere, întreţinere şi exploatare a instalaţiilor de automatizare, problemele legate de pregătirea personalului de specialitate capătă o importanţă deosebită. **Trebuie de la început să menţionez că actuala proporţie între specialiştii cu studii superioare şi cei cu studii medii, în special în proiectare şi cercetare, este departe de a fi satisfăcătoare, acest raport fiind aproximativ de 2—3 ori mai mare decît ar fi normal.** Din acest punct de vedere, este binevenită prevederea din proiectul de Directive ca raportul respectiv să fie îmbunătăţit prin mărirea numărului de specialişti cu studii medii faţă de aceia cu studii superioare. Este necesar ca încă de pe acum să se ajungă la o concluzie asupra numărului aproximativ de ingineri cu studii de specialitate de care este nevoie în întreţinerea şi exploatarea instalaţiilor.

În practică, se uzitează ca stabilirea să se facă fie luîndu-se în consideraţie valoarea investiţiei pentru care se admite că este necesar un inginer, fie estimaţia legată de caracteristicile şi complexitatea instalaţiilor. A doua apreciere se pare a fi mult mai folosită şi ea se aplică şi în unele din institutele noastre de specialitate. **După unele păreri, mai indicată ar fi prima apreciere** — deşi cu mult mai aproximativă — **şi anume stabilirea numărului de ingineri cu formare de automatişti pe baza valorii investiţiei de automatizare.**

Statisticile făcute de diferite organizaţii au arătat că este necesar un asemenea inginer pentru o investiţie de 500 000 dolari, adică aproximativ pentru o investiţie de 10 milioane lei în cazul nostru. Pentru investiţia suplimentară de 12 miliarde în automatizare în perioada 1971—1975, rezultă un necesar suplimentar de 1 200 ingineri, cu cunoştinţe în domeniul automaticii.

Dacă se ţine seama că în mod normal numărul specialiştilor cu formare medie trebuie să fie de 3 ori mai mare, rezultă că prevederea din proiectul de Directive conduce la necesitatea formării a aproximativ 3600 specialişti în automatică cu studii medii în perioada 1971—1975 pentru activitatea de întreţinere şi exploatare.

În privinţa **formării inginerilor care să se ocupe de întreţinerea şi exploatarea instalaţiilor de automatizare,** părerile sînt foarte diferite după cum a reieşit dintr-o anchetă mondială făcută recent de Federaţia Internaţională de Automatică (IFAC) din care face parte şi ţara noastră. Această chestiune va forma de altfel obiectul unor discuţii organizate în cadrul Congresului IFAC din iunie 1969 de la Varşovia. Oricum, predomină părerea că aceşti ingineri, în special pentru domeniile chimie, petrol, energetică, siderurgie, materiale de construcţii, trebuie să fi urmat un curs de automatică destul de aprofundat în cadrul formării lor generale, fără a fi necesar să urmeze o facultate consacrată exclusiv automaticii. Absolvenţii facultăţilor speciale de automatică este indicat să fie utilizaţi, în primul rînd, în proiectarea automatizărilor şi în cercetările din acest domeniu.

Inginerii care se ocupă de întreţinerea instalaţiilor de automatizare trebuie însă să preia şi introducerea perfecţionărilor sau completărilor care au apărut în tehnica mondială, inclusiv în procesele tehnologice respective. Sarcina aceasta este considerată deosebit de importantă pentru că numai astfel se va putea menţine producţia respectivă la un nivel competitiv tehnic şi economic. Pentru a ilustra aceasta, vom menţiona un singur exemplu şi anume : introducerea calculatoarelor de proces care va constitui progresul esenţial în automatică în următorii 5—10 ani. Deşi această introducere este legată de probleme de proiectare şi cercetare subtile care, timp îndelungat vor trebui să fie în răspunderea şi coordonarea institutelor centrale de specialitate, inginerii de pe teren vor avea de asigurat o colaborare importantă la aceste lucrări, fapt pentru care se cere a fi pregătiţi în mod special. În această privinţă, adică a ţinerii la zi profesionale a inginerilor responsabili în industrie cu automatizările, metoda cea mai eficientă s-a dovedit a fi cursurile profesionale de specializare urmate la fiecare 2—3 ani şi care să dureze aproximativ 2 săptămîni, pe teme şi cu expuneri bine precizate.

CA ŞI ÎN ALTE DOMENII, dezvoltarea automatizărilor industriale este legată de **activitatea de proiectare şi de cercetare.** Pentru ca în special exporturile noastre de instalaţii tehnologice să fie competitive, este necesar ca nivelul lor de automatizare să corespundă cu cel mondial. Statistica prezentată mai înainte arată că ponderea instalaţiilor de automatizare, faţă de costul utilajelor tehnologice, va creşte în 10 ani şi anume în 1975 faţă de 1965 cu 50% în chimie şi petrochimie, 120% în industria cimentului, 110% în industria siderurgică şi 100% în industria energetică.

Desigur aceste creşteri sînt legate şi de noile concepţii în utilajele tehnologice dar, în orice caz, cea mai mare parte se datoreşte complexităţii crescînde a automatizărilor respective cu scopul final al obţinerii unor rezultate economice mai bune. Introducerea calculatoarelor de proces constituie una din direcţiile de perfecţionare a automatizărilor industriale. Proiectele noastre, atît pentru instalaţiile din ţară, cît şi pentru cele destinate exportului, trebuie să ţină pasul cu aceste progrese, ceea ce necesită o continuă preocupare a inginerilor din proiectare.

Cu cît va trebui să crească numărul inginerilor specialişti din organizaţiile de proiectare de automatizare în perioada 1971—1975 este destul de greu de stabilit, nefiind publicate statistici cu privire la numărul lor actual. Pe de altă parte, va trebui să se mărească proporţia de tehnicieni faţă de ingineri, proporţie care acum este cu totul nesatisfăcătoare. În unele cazuri s-a constatat că numărul inginerilor din proiectare într-un anumit domeniu trebuie să fie aproximativ de 1,5 ori mai mare decît cel al cercetătorilor. Creşterea numărului de cercetători în automatică însă se estimează a fi de 120 în perioada 1971—1975 şi, în consecinţă, se presupune că în proiectare vor trebui să se găsească la finele lui 1975 aproximativ 180 ingineri în plus faţă de 1970.

Şi acum cîteva probleme referitoare la **personalul de cercetare în automatică.**

Ca şi în cazurile precedente, trebuie să facem mai întîi unele estimaţii asupra dinamicii cercetărilor. Ţinînd seama de statisticile mondiale asupra **cheltuielilor pentru cercetare în automatică, se consideră că în situaţia noastră, fondurile alocate cercetării — inclusiv investiţiile — ar trebui să reprezinte 5% din valoarea producţiei de elemente cu care se realizează.** Pe de altă parte, organizarea unei cercetări pentru toate nevoile automatizării nu se va putea înfăptui pînă în 1975 şi, în consecinţă, o parte din progresele în fabricaţie şi în concepţia automatizărilor, în special în cazurile complexe, se va realiza prin colaborare cu organizaţii străine. Dacă presupunem că aproximativ 2/3 din progresul tehnic în perioada 1971—1975 va fi realizat prin eforturi proprii, aceasta ar duce la următoarea dinamică a personalului de cercetare cu studii superioare :

	1971	1975	1980
Personal de cercetare cu studii superioare	120	240	360

Aşadar, **după estimările făcute, rezultă că în perioada 1971—1975 vor fi necesari, în plus, aproximativ 300 specialişti în automatică cu studii într-o facultate specializată şi că numărul respectiv va fi majorat în perioada 1976—1980 cu încă 300.** În stabilirea acestor estimaţii s-au avut în vedere şi unele perfecţionări şi tipizări în activitatea de proiectare, inclusiv antrenarea unui procent mai ridicat de specialişti cu calificare medie.

O PROBLEMĂ ESENŢIALĂ legată de cercetare în automatică este aceea a **definirii temelor de cercetare.** Desigur că — după cum se specifică şi în proiectul de Directive — este necesar ca temele de cercetare să fie astfel alese încît termenele de studii să fie scurte, aplicarea rezultatelor în producţie să se facă fără întîrzieri. **După părerea mea, aceasta implică concentrarea unui mai mare număr de cercetători pe o temă, o bază materială adecvată, asigurarea unei legături organice între activitatea cercetătorilor ştiinţifici cu cea a proiectanţilor tehnologi şi conlucrarea lor strînsă pe tot parcursul lucrării, condiţii care în numeroase cazuri nu au fost realizate pînă acum.**

Dacă în ce priveşte cercetările destinate noilor tipuri de elemente automatizate sau a perfecţionării celor existente unele din condiţii au fost îndeplinite, este dificil să se afirme aceasta şi pentru concepţia generală a automatizării în diferitele domenii industriale. Acest ultim aspect trebuie actualmente avut în principal în vedere, pentru că perfecţionările viitoare vor fi legate mai ales de concepţia generală a automatizării din instalaţiile tehnologice şi mai puţin de obţinerea elementelor de automatizare cu care se realizează aceasta. Progresele în aparatură nu se estimează a fi spectaculoase în perioadele următoare de 5—10 ani, în timp ce concepţiile generale de automatizare legate de extinderea întrebuinţări calculatoarelor vor genera schimbări fundamentale.

prof. ing. I. PAPADACHE
Institutul de proiectări de automatizări (I.P.A.)

TEHNICA ELECTRONICĂ DE CALCUL ÎN ECONOMIA NAȚIONALĂ

prof. dr. ing. Mihai DRĂGĂNESCU
secretar permanent al Comisiei guvernamentale pentru dotarea cu echipamente de calcul și automatizarea prelucrării datelor

UNUL DIN obiectivele majore ale dezvoltării economiei naționale în perioada 1971—1980, în conformitate cu proiectul de directive ale Congresului al X-lea al Partidului Comunist Român îl constituie promovarea largă a progresului tehnic în economia națională, extinderea proceselor tehnologice avansate și introducerea tehnicii electronice de calcul în producție și gestiune.

Acțiunile în domeniul tehnicii de calcul se desfășoară, după cum se arată în directive, pe baza programului privind dotarea economiei naționale cu echipamente moderne de calcul și prelucrare a datelor, întocmit pentru perioada 1967—1975.

Eforturile de introducere a tehnicii de calcul se desfășoară pe mai multe planuri. Unul din acestea îl constituie dotarea cu mijloace de calcul pentru care s-au luat și se prevăd în continuare măsuri atît pentru echiparea unităților economice cu un număr sporit de mașini de mică și medie mecanizare, cît și pentru dezvoltarea unor sisteme moderne de prelucrare automată a datelor echipate cu calculatoare electronice și echipamente periferice moderne.

Datorită necesităților mari de dotare a economiei naționale cu echipamente de calcul, atît în etapa imediat următoare, cît și în perspectivă, programul prevede fabricarea în țară a principalelor tipuri de echipamente de calcul.

Electronica profesională

ASTFEL, în anul 1968 a început fabricarea mașinilor electromecanice de calculat cu două operații și a mașinilor electronice de calculat cu patru operații. Ținînd cont de progresul tehnicii electronice și de calcul pe plan mondial, s-a stabilit ca în domeniul mașinilor de calculat, tipurile electromecanice să fie fabricate numai pentru mașinile cu 2 și 3 operații. Pentru toate echipamentele mai complexe decît acestea se vor dezvolta tipuri electrono-mecanice sau electronice. În cursul anului 1969 va începe fabricarea de mașini electrono-mecanice de facturat cu 9 registre, urmînd ca din aceasta să se deriveze o mașină de facturat și contabilizat cu un număr mai mare de registre. Lansarea fabricației acestor echipamente a deschis în țara noastră sectorul electronicii profesionale care va antrena după sine și dezvoltarea unei producții de componente electronice profesionale. Fabricarea componentelor profesionale va permite elaborarea și altor tipuri de aparatură electronică de uz industrial.

Simultan cu începerea fabricației de echipamente de calcul au fost luate măsuri pentru a se asigura buna întreținere a acestora și pentru crearea unei baze de cercetare în acest domeniu. Pentru diversificarea producției de echipamente de calcul și elaborarea de noi echipamente a fost înființat Institutul de cercetare și proiectare pentru utilaje de calcul care a reunit cele mai importante forțe de cercetare din București, Timișoara și Cluj. Pentru asigurarea întreținerii eficiente a echipamentelor de calcul, a fost înființată Întreprinderea pentru întreținerea și repararea utilajelor de calcul, avînd filiale pe întreg teritoriul țării și fiind organizată într-un mod specific acestui tip de activitate.

Programul de dotare prevede de asemenea, fabricarea în țară a calculatoarelor electronice de capacitate medie și a unor tipuri de echipamente periferice în care scop au fost luate măsurile necesare.

Integrarea unor componente

FABRICAREA calculatoarelor electronice și importul necesar în continuare de calculatoare de capacitate diferită de a celor ce se vor fabrica în țară nu constituie însă decît o componentă a problemelor legate de utilizarea tehnicii de calcul. Alături de echipamente, un rol important îl au programele de calcul. Echipamentele, împreună cu programele de calcul se constituie în sisteme de prelucrare automată a datelor, a căror structură se stabilește pe baza unei analize atente și aprofundate a proceselor sau organismelor economice pe care le deservesc. Programele de calcul, la rîndul lor, au la bază analize sau modele economice, care se obțin prin metodele matematice ale cercetării operaționale, statisticii matematice, programării matematice etc. Ținînd cont de toate aceste coordonate ale introducerii tehnicii de calcul, și anume, echipamente, programe de calcul, analize de sisteme, modele economice și cercetări prin metode matematice, care trebuie să se grefeze pe sisteme economice și să cuprindă fluxuri de date și informații, rezultă deosebita complexitate a activităților din acest domeniu. Privite din exterior, sistemele de prelucrare a datelor se structurează într-un lanț de subsisteme cum sînt sistemele de colectare a datelor, transmiterea datelor, prelucrarea datelor și înmagazinarea lor sub formă de fișiere în memorii magnetice, ieșirea informațiilor și transmiterea lor celor interesați.

Pentru fiecare din aceste subsisteme există o mare varietate de soluții. Apare atunci normal ca în acest domeniu să se formeze opinii diferite în rîndurile specialiștilor, opinii care se referă atît la principiile și conceptele generale privind dotarea la scara economiei naționale cît și la scara întreprinderilor și unităților economice.

Este evident însă, că în cadrul stabilit prin proiectul de Directive, trebuie să se construiască un ansamblu de concepte de bază, care să ghideze nu numai activitatea generală în acest domeniu dar și lucrările de studiu și proiectare.

Fără a avea pretenția de a cuprinde toate aspectele, numai pentru exemplificare, vom aminti cîteva concepte care considerăm că trebuie avute în vedere și anume compatibilitatea echipamentelor și sistemelor de calcul, conceptul derivării, păstrarea unui echilibru între valoarea și costul informației, concentrarea capacităților de calcul.

Evitarea eforturilor de programare paralele

COMPATIBILITATEA echipamentelor și sistemelor de calcul este necesară cel puțin la nivelul programării pentru a evita eforturi de programare paralele.

În multe țări, datorită existenței de calculatoare electronice de proveniență diferită, programe care îndeplinesc funcții identice se elaborează pentru fiecare tip de calculator, ceea ce duce la ineficiență și în ultimă instanță la risipă de forțe.

Compatibilitatea implică restrîngerea gamei de echipamente la anumite tipuri de echipamente, ceea ce obligă diferiții beneficiari din economie a adera la o politică unitară în acest domeniu și la dezvoltarea unei biblioteci naționale de programe de calcul. Compatibilitatea și mai profundă, la nivelul funcționării intime a echipamentelor, constituie un deziderat către care cel puțin trebuie să se tindă căci acest lucru va ușura în viitor constituirea unui sistem integrat de prelucrare a datelor la scară națională.

Conceptul derivării

SISTEMELE de prelucrare automată a datelor care oferă informații conducerilor la diferite nivele (întreprinderi, centrale, ministere, organe centrale de sinteză) pentru luarea de decizii majore se construiesc pe structura sistemelor informaționale ce pot fi numite operative, adică a sistemelor care prelucrează datele colectate din sectoarele operative ale unităților economice și care oferă informații rapide acestor sectoare pentru a se putea acționa imediat și a menține în orice moment funcționarea sistemului economic în limitele prevăzute. În acest concept al **derivării**, punctul de plecare îl constituie sistemul operativ de prelucrare a datelor care asigură o funcționare mai stabilă și mai eficientă a sistemului sau unității economice. Informațiile sintetice pentru conduceri în vederea luării de decizii se obțin ca subprodus al datelor operative. Altfel, cele mai bune decizii nu acționează asupra unui organism pregătit în mod corespunzător a răspunde la aceste decizii. Fluxul operativ de date și informații prelucrate automatizat pornește de la întreprindere și în primul rînd deservește întreprinderea, apoi se canalizează în mod organic direct către centrală și de aici către conducerea ramurii reprezentată prin ministerul sau organul tutelar. Întreprinderea va mai trebui legată prin fluxuri operative de date și informații de sistemul național de aprovizionare tehnico-materială, de sistemul bancar-financiar etc. Din aceste fluxuri operative se pot deriva fluxurile informaționale statistice și de indicatori sintetici necesari conducerilor la diverse nivele. Sistemele de prelucrare a datelor pe întreprinderi și la scara economiei trebuie a fi construite plecînd de la o concepție generală clară, mai sus prezentîndu-se un mod de gîndire la care evident i se poate opune un altul. Totuși, nu se poate nega faptul admis universal, că sistemele de prelucrare a datelor deservesc operativ funcționarea unui sistem economic, aceasta fiind prima lor misiune și că numai pe o astfel de bază se poate construi sistemul complet, orientat către conducerea sistemului economic.

Un echilibru necesar — valoarea și costul informației

PĂSTRAREA unui echilibru între **valoarea și costul informației** avînd în vedere că informația a devenit un factor important în economie alături de forța de muncă, utilaje și materiale. În general informația este cu atît mai valoroasă cu cît este mai bogată dar există întotdeauna o limită peste care se acumulează date și informații inutile care duc la costuri exagerate. De aceea, **trebuie înfrînată tendința spre o informație exhaustivă care nu se justifică din punct de vedere economic.** Valoarea informației mai depinde și de precizia ei dar cu cît precizia este mai mare, cu atît costul informației este mai ridicat. Din nou, trebuie evitate exagerări. În fine, valoarea informației este cu atît mai mare cu cît este obținută mai rapid și cu ritmicitatea necesară, dar și în acest caz costul este cu atît mai ridicat. Aceste considerente arată că **proiectarea sistemelor informaționale trebuie să echilibreze performanțele și costurile.** Din acest punct de vedere se constată practica de a căuta să se cuprindă în sistemele de prelucrare a datelor, toate fluxurile de date și informații care pot fi depistate; în mod normal ar trebui să se procedeze invers, să se specifice cerințele conducerii și a sectoarelor operative, ce anume informații se solicită pentru a putea acționa și lua decizii și de aici să se proiecteze ce anume fluxuri de date se culeg, transmit și prelucrează.

Rețele teritoriale de centre de calcul

CONCENTRAREA capacităților de calcul în unități puternice permite o mai eficientă utilizare a acestora, asigurînd accesul la calculatoare electronice nu numai a marilor întreprinderi dar și a întreprinderilor mici, asigurîndu-se totodată și o concentrare de forțe de analiză și programare care vor acționa mai eficace și mai rapid pentru introducerea tehnicii de calcul în economie. **În acest context se pune problema organizării unei rețele de centre de calcul de stat, plasate teritorial, pentru deservirea unităților economice locale** și constituind în același timp suportul fizic al unor fluxuri informaționale de interes național. Desigur, acest lucru nu înseamnă a exclude dotarea cu calculatoare a unor mari întreprinderi, centrale și departamente, dar ponderea dotării în etapa următoare ar trebui să fie, după opinia marii majorități a specialiștilor, aceea a centrelor teritoriale de calcul.

Mai sus au fost prezentate numai cîteva concepte, pentru a sublinia importanța lor în ghidarea activităților de modelare economică, elaborare de programe de calcul, de analiză și proiectare a sistemelor.

Noi produse de tip industrial: programele de calcul

O IMPORTANȚĂ deosebită va trebui să se acorde în etapa care urmează modelării și elaborării de programe pe de o parte și analizei-proiectării pe de altă parte.

Programele de calcul au devenit produse de tip industrial, în costul unui sistem avînd o pondere egală cu a echipamentelor. Programul de calcul se materializează pe un suport de informație cum ar fi banda magnetică și se livrează ca atare. Din acest punct de vedere, programul ar putea fi asemănat cu discul pe care este înregistrat sunetul muzical, diferența constînd în aceea că informația înmagazinată este rezultatul muncii unei armate de analiști și programatori, ceea ce conferă acestui produs un conținut de muncă intelectuală concentrată și o mare valoare economică. Este normal atunci a gîndi că **organizarea producției de programe trebuie să se facă nu numai în mici ateliere** (cum sînt centrele de calcul care au asemenea preocupări), **ci și în unități puternice în care să se concentreze sute de analiști și programatori.** În acest mod industria de echipamente va fi completată cu industria de programe necesară realizării sistemelor de prelucrare a datelor.

Probleme complexe se ridică de asemenea, în fața analizei și proiectării sistemelor de prelucrare a datelor, atît la scară microeconomică, cît în special la scară macroeconomică. S-a arătat mai înainte că într-o întreprindere sistemul informațional se constituie în primul rînd ca un sistem de prelucrare a datelor operativ. Sistemul operativ poate asigura o mare stabilitate a funcționării întreprinderii la perturbații de diferite naturi și în ultimă instanță ritmicitate în producție, încărcarea mai bună a mașinilor și oamenilor, întărirea disciplinei tehnologice, îndeplinirea la termen a obligațiilor contractuale, preluarea unei serii de munci administrative și de rutină de către echipamentele de calcul. Pe această cale întreprinderea devine un organism mai dinamic, cu reacții mai prompte, avînd în vedere că o serie de componente ale activității se rezolvă aproape automat prin intermediul funcționării programate.

Pe un asemenea organism se grefează sistemul informațional predecizional pentru conducere. Realizarea unui sistem integrat de prelucrarea datelor operativ și predecizional nu se poate obține însă decît printr-o activitate intensă care în cazul unei întreprinderi medii poate dura 4—5 ani de zile. Din fericire, este posibil

→

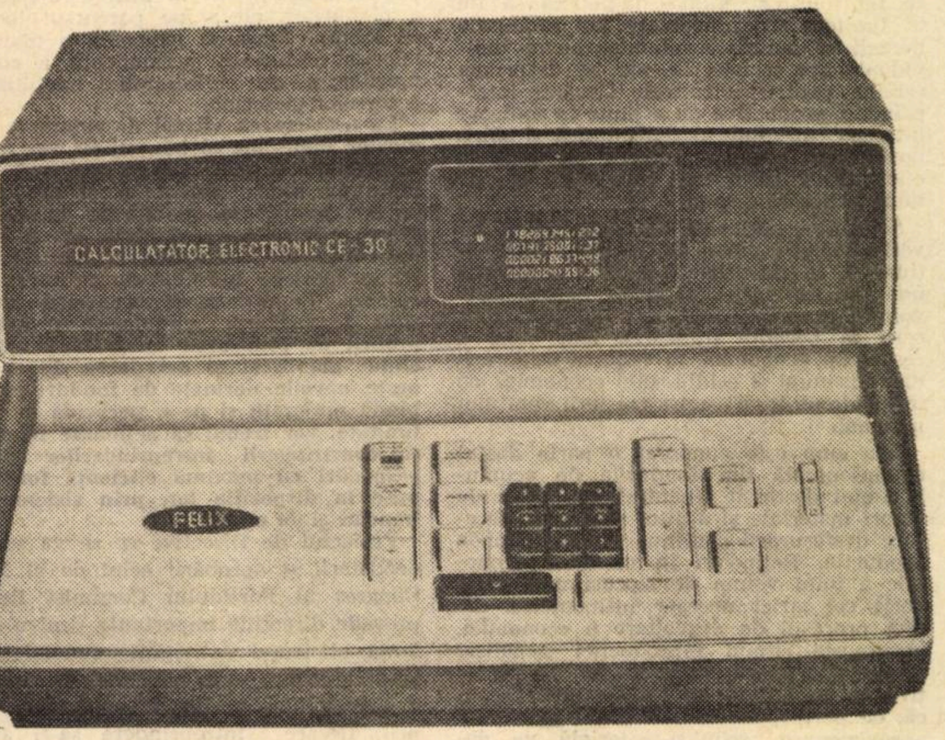

FELIX CE-30 — este mașina românească de calculat electronică de birou destinată să efectueze cele 4 operații aritmetice fundamentale, cu păstrarea unor rezultate intermediare. Calculatorul Felix CE-30 are un sistem de introducere a datelor, dispozitiv de comandă, sistem de fișare, memorie tip magnetostrictiv.

ca să se treacă la sisteme de prelucrare a datelor care să rezolve în termene mult mai scurte anumite funcții dintr-o întreprindere, treptat acestea integrîndu-se în sistemul global amintit mai înainte. De aceea, **proiectul unui sistem de prelucrare a datelor trebuie să asigure flexibilitatea necesară și integrarea ulterioară a funcțiilor.**

● *La scară macroeconomică supersisteme ?*

Cu atit mai dificile sînt problemele sistemelor de prelucrare a datelor la scară macroeconomică. La întrebarea dacă este posibil a privi economia, în totalitatea ei, ca o mare întreprindere și în consecință să se proiecteze și realizeze un sistem de prelucrare automată a datelor operativ la scară macroeconomică, trebuie spus că nu s-a răspuns pînă în prezent.

Și nu s-a putut răspunde pentru că se ridică o serie de probleme teoretice și concepționale care nu sînt încă elucidate. Un sistem operativ presupune programarea unui număr foarte mare de activități și prin aceasta cuplarea mai strînsă a tuturor părților într-un întreg. Acest lucru este de dorit, chiar esențial pentru funcționarea unei întreprinderi. La scară macroeconomică unde economia este constituită dintr-un mare număr de sisteme, la rîndul lor foarte complexe, cuplarea prea strînsă, prin rolul automatizant al sistemelor de prelucrare a datelor, poate duce la un mod de funcționare imprevizibil căci nu se dispune de o teorie a acestor mari sisteme și evident nici de experimentări. Un asemenea supersistem este susceptibil de instabilități care în cazul de față sînt economice. De aceea, este de prevăzut că crearea de sisteme de prelucrare a datelor la scară macroeconomică se vor dezvolta concepții cu totul noi, în care se vor stabili anumite ponderi între ceea ce se programează și se supune automatizării și ceea ce se lasă intenționat în mina și mintea oamenilor. Iată un vast cîmp de activitate pentru analiștii de toate specialitățile și matematicieni !

Exemplele de mai sus arată ce cîmp vast de acțiune a deschis în fața științei, tehnicii și economiei românești, introducerea tehnicii de calcul în economia națională. Această acțiune inițiată de partid reprezintă una dintre măsurile importante pentru ridicarea eficienței activităților economice și pentru îmbunătățirea conducerii economiei naționale. Aducerea la îndeplinire a directivelor și a planurilor ce se vor stabili pe baza lor constituie sarcini de mare răspundere, pentru a căror rezolvare este nevoie de concentrarea tuturor forțelor disponibile.

ȘTIINȚĂ, TEHNICĂ TEHNOLOGIE, INOVAȚII

● **Sudura în baie de zgură,** metodă larg folosită în majoritatea întreprinderilor constructoare de mașini, și-a găsit un nou cîmp de aplicare — sectorul de construcții. Colaborarea dintre **specialiști ai Institutului de studii și proiectări energetice, Institutului de cercetări în construcții și economia construcțiilor și sprijinul dat de unități de execuție ale Ministerului Energiei Electrice** au contribuit la punerea la punct a unui procedeu adecvat, de sudare în baie de zgură, a armăturilor din oțel folosite la marile construcții din beton armat. Sistemul a fost aplicat, cu rezultate foarte bune, la realizarea stîlpilor și schelelor de rezistență ale unor construcții energetice, precum și la unele lucrări hidrotehnice de la ecluzele, barajul și centrala de la Porțile de Fier.

Avantajele aplicării metodei sînt multiple : secțiunea sudată a barelor de oțel prezintă aceeași rezistență ca și secțiunea nesudată, iar productivitatea, în special la armături cu diametre mari, este mult superioară comparativ cu sistemul de sudare folosit pînă în prezent. Prețul de cost la executarea acestei operații scade, în unele cazuri, cu circa 50 la sută.

Noua metodă poate fi aplicată la îmbinarea barelor din oțel-beton de orice dimensiuni pentru toate genurile de construcții civile sau industriale, realizate atit din beton armat monolit, cît și din prefabricate.

● **Tehnicianul N. Bălan, de la Intreprinderea de construcții-montaj din Cluj** a elaborat un sistem etanș și elastic pentru trecerea conductelor prin pereții din beton ai rezervoarelor, bazinelor, căminelor și ai altor construcții similare. Noul sistem permite reducerea cu circa 99% a consumului de metal și, intr-o mare măsură, a duratei de execuție a etanșării, mărind în același timp siguranța în exploatare. Aplicarea lui la etanșările necesare unei stații de filtre rapide cu o capacitate de 100 000 metri cubi pe zi se soldează cu o economie de 10,5 tone de metal.

GOSPODĂRIREA CU MAXIMĂ EFICIENȚĂ A FONDURILOR MATERIALE ȘI BĂNEȘTI

PROIECTUL DE DIRECTIVE ale Congresului al X-lea al Partidului Comunist Român scoate în evidență în chipul cel mai clar linia politică a partidului în domeniul economic, linie care continuînd și dezvoltînd procesul de construcție a economiei socialiste românești stabilită de Congresul al IX-lea și de Conferința Națională urmărește apropierea țării noastre de nivelul statelor cu economie avansată.

Proiectul de Directive are în vedere faptul că, realizarea indicatorilor economici și financiari prevăzuți pentru perioada 1971—1975 și în perspectiva 1976—1980 va fi posibilă numai prin mobilizarea la maximum a tuturor resurselor și rezervelor economiei, folosirea cu chibzuință a întregului potențial al muncii sociale. Subliniind că va trebui acordată în continuare atenție creșterii eficienței economice, proiectul de Directive prevede că este necesar să fie luate măsuri care să ducă la folosirea cu maximum de randament a mijloacelor de producție, la economisirea fondurilor materiale și accelerarea vitezei lor de rotație, la organizarea superioară a producției și muncii, la sporirea productivității, reducerea prețului de cost și creșterea rentabilității.

Accelerarea vitezei de rotație a fondurilor materiale cît și a celor bănești presupune ca tot ceea ce produce societatea să fie folositor, munca înglobată să fie în limitele strict necesare iar produsele muncii să satisfacă anumite nevoi individuale sau sociale. De aici se desprinde sarcina pentru colectivele fiecărei întreprinderi productive de a pune în aplicare întreaga capacitate ogranizatorică și spirit novator în vederea folosirii cu maximă eficiență a resurselor materiale și de muncă de care dispun.

Scurtarea perioadei de realizare a investițiilor și punerea lor la timp în funcțiune și la întreaga capacitate constituie una din condițiile necesare pentru dezvoltarea rapidă a potențialului economic, care să permită utilizarea mai bună a resurselor economiei, în vederea asigurării dinamismului și echilibrului economiei, cu influențe pozitive asupra creșterii venitului național.

Așa cum este cunoscut o parte destul de însemnată din fondurile de acumulare sînt destinate finanțării stocurilor de valori materiale și a altor cheltuieli necesare desfășurării continue a procesului de producție. Reținerea în circuitul economic a unui volum de stocuri mai mare decît cel strict necesar influențează direct procesul de dezvoltare a economiei, încetinește ritmul reproducției socialiste lărgite. De aceea, în proiectul de Directive se subliniază cu înțelepciune faptul că, de perfecționarea întregului sistem de aprovizionare tehnico-materială va depinde desfășurarea ritmică, cu rezultate optime, a activității în toate ramurile.

În cadrul activității de aprovizionare tehnico-materială **o atenție deosebită va trebui să se acorde problemei dimensionării stocurilor din economie,** în așa fel ca o dată cu asigurarea desfășurării normale a activității economice să se evite imobilizarea resurselor materiale și financiare ale statului. În acest sens întreprinderile, centralele industriale și celelalte organisme economice și de planificare vor trebui **să elaboreze în condiții tot mai bune balanțele de materiale,** asigurîndu-se și pe această cale desfășurarea normală a procesului de aprovizionare și desfacere.

Este cunoscut faptul că unul din neajunsurile care se mai manifestă în activitatea întreprinderilor se referă la fenomenul suprastocării determinat de defecțiunile ce mai există, atît pe linia aprovizionării, cît și pe linia valorificării unor materiale care prisosesc nevoilor de producție. Ni se pare grav faptul că mai există cazuri cînd sînt suprastocate produse finite. Este de neînțeles atitudinea unor conduceri de întreprinderi care după ce utilizează materiale și forță de muncă pentru a realiza anumite produse, după ce le obțin, nu mai depun același interes pentru valorificarea lor, pentru a-și recupera fondurile cheltuite în vederea reluării normale a procesului de producție. Din acest punct de vedere va fi necesar ca concomitent cu măsurile economice ce se vor lua să se depună eforturi pentru schimbarea mentalității unor conducători de întreprinderi care în mod nejustificat rămîn indiferenți în fața fenomenului de suprastocare și a consecințelor sale negative.

În perioada care urmează, trebuie luate măsuri pentru sporirea preocupărilor conducerilor de întreprinderi în vederea îmbunătățirii gospodăririi stocurilor de valori materiale, stabilindu-se răspunderi tot mai mari acelora care direct sau indirect sînt legați de procesul aprovizionării tehnico-materiale. Trebuie combătută cu tărie lipsa de analiză și cunoaștere a nevoilor reale ale întreprinderilor, superficialitatea cu care unele servicii tehnice solicită nejustificat unele cantități de materii și materiale, precum și insuficienta preocupare de a căuta mai întîi să valorifice întregul potențial economic intern și numai după aceea să se apeleze la importuri.

În viitor, o importanță tot mai mare trebuie acordată contractelor economice de durată, astfel ca întreprinderile să nu-și mai formeze stocuri mai mari decît cele necesare. În vederea formării unor relații stabile de aprovizionare și desfacere între întreprinderi, în proiectul de Directive se prevede că va fi necesar să se precizeze mai bine răspunderile materiale curente ce vor reveni întreprinderilor pentru neîndeplinirea obligațiilor asumate și pentru nerespectarea disciplinei de plan.

O contribuție însemnată la desfășurarea normală a aprovizionării tehnico-materiale va trebui s-o aducă în viitor centralele industriale care, participînd direct la activitatea economică, vor avea posibilitatea de a orienta activitatea întreprinderilor potrivit cu cerințele economiei naționale. În vederea sprijinirii întreprinderilor în activitatea lor economică, centralele industriale vor efectua aprovizionarea cu materiale care justifică o asemenea activitate centralizată, ceea ce va duce la evitarea unor suprastocări nejustificate la unele din întreprinderi.

În proiectul de Directive se menționează rolul pe care Departamentul aprovizionării tehnico-materiale trebuie să-l aibă în coordonarea și îndrumarea unitară a întregului proces de aprovizionare tehnico-materială, în instituirea și efectuarea unui control sistematic asupra acestei activități. Colaborînd îndeaproape cu ministerele, Departamentul aprovizionării tehnico-materiale va trebui să urmărească ca, atît în faza de elaborare a planurilor, cît și pe parcursul lor, să se asigure folosirea rațională a materialelor și reducerea permanentă a consumurilor, să se preîntimpine imobilizarea resurselor materiale.

La accelerarea vitezei de rotație a fondurilor materiale și bănești își vor aduce contribuția și măsurile ce urmează a fi luate pe linia finanțelor și creditului, măsuri menite să mobilizeze într-o mai mare măsură întreprinderile de a folosi un volum tot mai redus de fonduri pentru acoperirea nevoilor de mijloace circulante. Condiționarea acoperirii creșterilor de mijloace circulante cu fonduri proprii de realizarea integrală a beneficiului planificat și acordarea de credite peste nevoile normale de fonduri cu dobîndă majorată și pe o perioadă de timp limitată, vor trebui să acționeze în direcția constrîngerii întreprinderilor de a gospodări cu maximă eficiență fondurile puse la dispoziția lor, prin sistemul financiar și de credit.

Proiectul de Directive ce se va supune dezbaterii și aprobării celui de al X-lea Congres al Partidului Comunist Român prevede direcțiile importante pentru creșterea eficienței activității economice. La acest obiectiv, prin aplicarea în practică a principiului gestiunii economice proprii, fiecare întreprindere să-și aducă contribuția sa substanțială.

N. PRETORIAN
director în Banca Națională

TRANZACȚII COMERCIALE EXTERNE

● **MINERALIMPORTEXPORT a livrat în perioada 11—17 mai, în R.S.F. Iugoslavia, R.S. Cehoslovacă și Austria, 12 000 t ciment ; în R.S Cehoslovacă 19 000 mp plăci azbociment, 67 000 mp împîslitură bituminată, 3 000 mp plăci gresie ceramică și 2 000 mp dale marmură concasată ; în R.S. Cehoslovacă și R.P. Polonă a livrat 39 t articole sanitare ; către firme din R.P. Ungară — 1050 t piatră de gips și 540 t ipsos. Pentru întreprinderi din U.R.S.S. a livrat 15 t polietilenă prelucrată, 37,5 mii mp covor PVC pe suport textil și 8 000 mp geam mecanic tras, iar către firme din R.S. Cehoslovacă și U.R.S.S. — 9 000 mp covor PVC fără suport textil și 95 000 mp PVC prelucrat. Cantitatea de circa 20 000 mp geam laminat a fost livrată la export către întreprinderi din R.P. Ungară și R.S. Cehoslovacă.**

● **TEHNOFORESTEXPORT a livrat recent în R.P. Ungară, R.S. Cehoslovacă, Izrael și Austria 67 vagoane convenționale de binale, 6 vagoane convenționale cu ambarcațiuni, precum și un vagon convențional cu chibrituri ; 5 800 mc lăzi de fag către firme din Cipru, Grecia, Anglia, Izrael, Liban și Franța.**

● **ROMÂNOEXPORT. — S-au exportat către firme din Franța ciorapi din bumbac și ciorapi supraelastici în valoare de 120 000 lei valută ; tricotaje din bumbac în valoare de 40 000 lei valută către firme din Suedia. Contracte încheiate într-o lună prevăd exportul de tricotaje în valoare de 2,5 milioane lei valută, lenjerie în valoare de 265 000 lei valută, tricotaje melana în valoare de 713 000 lei valută, țesături din in și cînepă în valoare de 3 545 000 lei valută în Anglia și Canada ; cămăși bărbătești în valoare de 650 000 lei valută in Suedia ; țesături din celofibră în valoare de 750 000 lei valută către firme din Somalia și Insula Saint Vincent.**

● **MAȘINIIMPORT. Cu firma „Sanovo" din Danemarca s-a încheiat un contract pentru importul unei instalații complete destinată obținerii produselor de ouă sub formă lichidă și sub formă de pulbere uscată.**

● **METALIMPORT. Contracte noi încheiate prevăd exportul a 10 000 t țagle pentru țevi în Italia și exportul a 1000 t sîrmă laminată în Izrael. La import au fost perfectate contracte care prevăd — printre altele — cumpărarea a 610 t bandă laminată la rece din Franța, R.F. a Germaniei ; 4030 t bandă dinam din Franța, R.F.G., Anglia și Italia ; 330 km cablu de forță din Franța, R.F.G., Elveția, Anglia ; 1840 t oțel arc din R.F.G. și Austria.**

● **ROMTRANS. În perioada 10—16 mai 1969 au fost livrate la export — prin portul Constanța — 1020 t produse sodice și chimicale cu destinația Iran ; 9500 mc cherestea de brad și fag cu destinația R.A.U. ; 5100 t uree cu destinația India. Au sosit din import — tot prin portul Constanța — următoarele mărfuri : 1100 t laminate din R.F.G., pe vasul românesc „Brașov" ; 4000 t bitum petrol din R.P. Albania ; 10 100 t orez din Republica Populară Chineză ; 1200 t bușteni din Franța, pe vasul românesc „Sibiu" ; 1020 t bumbac din Turcia; 2700 t celuloză cord din S.U.A. ; 22 800 t cocs de furnal din Italia și S.U.A. Din U.R.S.S. au fost importate, în aceeași perioadă, 87 060 t minereu de fier, 24 900 t metale feroase, 16 020 t cocs de furnal, 6 660 t cărbuni, 10 200 t apatită, 360 t sare potasică, precum și 8 800 t diverse mărfuri. Prin agențiile Romtrans au fost livrate la export 2 800 t produse petroliere, 4 700 t metale feroase, 430 t mașini și utilaje, 3 000 t produse lemnoase, 44 t mobilă, 400 t produse ale industriei ușoare, 1 000 t produse ale industriei chimice, 1 900 t produse alimentare și 360 t diverse mărfuri.**

REFLECȚII

DE CE UN OM care face ceva îl face prost? Poate să-l facă cu intenție: fiindcă vrea ca ceea ce face să nu iasă, să iasă prost. Se cheamă sabotaj și se pedepsește conform legii. In timpuri obișnuite e foarte rar. Poate să-l facă prost lucrul acela din lene, din indolență, din indiferență, din lasă-mă-să-te-las-ism. Aici, dacă lucrul se întîmplă cu un individ izolat, trebuie mers la doctor: vitamine? calciu? Eu nu sînt doctor, cum zicea unul, *decît* în matematici.

Dacă se întîmplă cu mulți, se cheamă fenomen social; aici doctorii sînt mulți; sociologia, psihologia socială și alte multe discipline se ocupă de astfel de fenomene. Bine fac. Eu nu mă pricep, căci sînt doctor *tot* în matematici. Alții știu să vindece aceste boli ale societății; unii cu bita, alții cu sugestia, alții cu alte mijloace magice.

Cel mai normal este să credem că un om face o prostie din întîmplare și face multe prostii fiindcă e prost. Despre modul cum o societate bine organizată folosește proștii vom vorbi cu altă ocazie.

Mai este un motiv ca un om să facă prost un lucru pe care-l face și pentru acest motiv leacul există: un om nu poate face bine un lucru pe care nu a învățat să-l facă. Vom lua un exemplu: calculatoarele electronice. La aceste calculatoare trebuie să știi să lucrezi și azi se poate învăța să lucrezi la calculatoare. Încă de acum 12 ani, Facultatea de matematici și-a dat seama că la calculatoarele ce vor exista în țara noastră va fi nevoie să se știe să se lucreze.

Pentru a învăța să lucrezi, de exemplu la calculatoare, e nevoie să înveți de la cineva, e nevoie de profesori. Și atunci Facultatea de matematici a înțeles că are de rezolvat o problemă care la un moment dat va fi de o deosebită importanță: a fabrica profesori în știința calculatoarelor. Problema era grea, căci trebuia ca acești profesori să se formeze prin autoinstruire. Cărți erau puține, greu accesibile. Mi-aduc mereu aminte de acea primăvară a lui 1957 cînd, împreună cu Paul Constantinescu, cu Constantin Popovici, amîndoi tineri conferențiari la Facultatea de matematici, cu Dragoș Vaida, student la sfîrșitul cursurilor, îl ascultam pe Victor Toma care-și descria calculatorul aproape gata construit, azi legendara C.I.F.A.-1, și pe Edmond Nicolau, care ne vorbea despre calculatoarele analogice.

De atunci Facultatea de matematici și-a continuat munca; la un moment dat Ministerul Invățămîntului a dotat-o cu un calculator al ei: C.I.F.A.-3. Cei de la Centrul de calcul au învățat să lucreze pentru acest calculator. Apoi s-a organizat o expoziție de o lună și jumătate cu calculatorul ODRA. Cei de la Centrul de calcul, care învățaseră să lucreze pentru C.I.F.A.-3, au învățat ușor să lucreze pentru ODRA. Au învățat să lucreze, cei de la Centrul de calcul, pentru toate calculatoarele din țară. Acum, adică de la 1 mai, Centrul de calcul al Universității din București are un calculator IBM-360/30. Cei de la Centrul de Calcul, care învățaseră să lucreze pe alte calculatoare, au învățat bine și serios cum se lucrează pentru acest calculator.

A ÎNVĂȚA

acad. Grigore C. MOISIL

Dar gramatica limbii române ne învață că verbul „a învăța" are in românește două înțelesuri:

— a te învăța pe tine

— a învăța pe alții

Centrul de calcul al Universității din București a dat cuvîntului amîndouă înțelesurile. Nu numai că cei de la Centru învață știința calculatoarelor *) dar se și căznesc să învețe și pe alții.

Cit?

În 1957 ne învățau alții, ne învățau pe noi și învățam împreună. Și în 1958 și în 1959 și așa mai departe. Abia în 1963 am făcut un ciclu de conferințe la Institutul de energetică al Academiei.

Mă, da încet mergeți! Ca broasca țestoasă; așteptăm să ne prindă Achile.

Am continuat să facem cursuri și cicluri de lecții, cîte 2—3 cursuri pe an, la Ministerul Petrolului și Chimiei, la I.N.C.E.R.C., la I.S.P.E., la C.S.C.A.S., la I.P.A.C.H., la Ministerul Căilor Ferate. Peste tot, pînă la sfîrșitul lui 1968 s-au adunat 16 cicluri de lecții.

Zilnic cîte-un spic adună
Și-n curînd vei face un snop.

In 1969 saltul e mare. Avem 15 profesori, adică 15 oameni capabili să facă cursuri: de ALGOL, de COBOL, de FORTRAN, despre limbajul ASSEMBLER, despre „Scheme logice", despre „Fișiere pe discuri și benzi", despre „Sistemul I.B.M.-360 30".

S-au ținut în lunile martie-aprilie-mai peste tot 30 de cicluri de lecții, cu seminarii cu exerciții practice pentru tot felul de institute din țară. Politehnica din Galați și Institutul de construcții din București, C.E.P.E.C.A., I.P.R.O.M.E.T., I.S.P.E., I.S.C.A.S., I.P.I.U.; și pentru institute ale Academiei, ca: Institutul de mecanica fluidelor, Centrul de mecanica solidelor, Institutul de matematici. La Facultatea de matematici s-au ținut cursuri pregătitoare pentru practica de vară a studenților. Vom menționa aici un fapt deosebit de îmbucurător: studenții uneia din secțiile Facultății de matematici, secția de „Ecuațiile fizicii matematice" nu erau obligați să facă practică de vară. Disciplina e pur teoretică: ecuații, teoreme. Studenții acestei secții însă au cerut ei, de bună voie, să facă practică la calculator. E un semn bun pentru tînăra generație.

Nici cursurile postliceale nu au scăpat de profesorii Centrului de calcul.

N-a scăpat nimeni? Treaba lor. Poate și treaba altora. Centrul de calcul este întotdeauna dispus să învețe pe alții ceea ce și noi am învățat.

Sîntem însă violent în contra ideii de a învăța pe alții lucruri pe care nu le știm. Prin asta se deosebesc „cei de la Centrul de calcul" de mulți alții. Munca dusă de matematicienii din țara noastră pentru implantarea în țara noastră a științei calculatoarelor face și ea parte din munca dusă de matematicieni pentru construcția socialismului în Republica Socialistă România.

A-i face bilanțul este una din manifestările marii sărbători naționale: pentru cei 25 de ani.

*) Noi, cei de la Centrul de calcul, nu am învățat știința calculatoarelor, ci o învățăm: noi nu sîntem învățați; noi sîntem învățăcei. Mie îmi place mult limba română care-mi permite să fiu învățăcel; nu expert sau specialist.

TRANSPORTURI

OBSTACOLE ÎN CALEA CIRCULAȚIEI NORMALE A MĂRFURILOR

DE LA 77,5 milioane tone transportate în anul 1960, la peste 140 milioane în 1968 și, potrivit preliminării, la 175 milioane tone în 1970 — iată impetuoasa creștere înregistrată în ultimii ani în transporturile feroviare de mărfuri. Totodată, așa cum se subliniază în Proiectul de Directive al Congresului al X-lea al partidului, transportul feroviar va asigura în 1975 circa trei pătrimi din traficul terestru al țării.

Pentru a putea face față marilor cerințe de transport impuse de dezvoltarea economiei naționale, calea ferată a fost dotată — și această măsură va continua și mai accentuat în anii următori — cu locomotive moderne, vagoane de mare capacitate, instalații tehnice perfecționate, menite să asigure o capacitate corespunzătoare, viteze sporite și siguranță în exploatare. Numai în cursul acestui an, în dotarea căii ferate intră 148 de locomotive Diesel electrice și 25 de locomotive electrice, 10 400 de vagoane de marfă (în unități convenționale pe două osii), numeroase stații centralizate electrodinamic etc. Toate acestea creează condiții pentru satisfacerea cu promptitudine a cerințelor economiei naționale.

Cum se îndeplinește acest deziderat? După încheierea primelor 5 luni din acest an restanțele în transportul pe cale ferată însumau 11 100 de vagoane. Această cifră, atrage atenția în mod deosebit, mai ales, dacă avem în vedere faptul că perioada ce a trecut din 1969 nu se caracterizează prin așa numitul „vîrf de trafic", care, după cum se știe, își manifestă prezența abia în cea de-a doua parte a anului.

Comparînd situația existentă după 5 luni, cu cea de la sfîrșitul primului trimestru a.c., constatăm că restanțele au scăzut cu peste 9 000 de vagoane, ceea ce este un fapt pozitiv. Totuși, în mod firesc se naște întrebarea: care sînt cauzele ce generează o asemenea rămînere în urmă, de ce mărfurile n-au ajuns la timpul cuvenit acolo unde le era destinația?

CALEA FERATĂ ar fi fost capabilă să-și realizeze cu prisosință sarcinile dacă potențialul său nu ar fi fost diminuat, datorită **utilizării incomplete a capacității de transport a vagoanelor de marfă.** Principalul element care a contribuit la acest lucru a fost **imobilizarea** lor nejustificat de mare la operațiile de încărcare-descărcare. Este semnificativ în acest sens să arătăm că de la 18.8 ore pe vagon, la cît s-a ridicat media staționării pe anul 1968, în primul trimestru din 1969 aceasta a atins 22,1 ore pe vagon. Dacă în cursul primului trimestru al anului precedent imobilizările care au depășit termenele tarifare în vigoare la fronturile de încărcare-descărcare au fost de 1,2 milioane vagoane ore, totalizînd pe întreg anul 5 milioane — ceea ce firește, n-a fost deloc îmbucurător — în primele trei luni din acest an timpul pierdut la aceleași operații s-a ridicat la peste 2,3 milioane vagoane-ore! Dacă această capacitate irosită prin imobilizarea vagoanelor ar fi fost utilizată în exploatare, ea ar fi acoperit cu prisosință restanțele, deoarece înseamnă nici mai mult nici mai puțin decît 26 000 de vagoane-încărcări, pe cînd restanța trimestrială a fost, după cum am arătat, de 20 000 de vagoane.

Sînt nenumărate cazurile cînd zile în șir (și chiar săptămîni) convoaie de vagoane stau pe liniile de garaj ale întreprinderilor. Într-una din zilele de la sfîrșitul lunii aprilie a.c., în timp ce exista la transportul cerealelor o restanță de aproape 900 vagoane, peste 700 vagoane cu cereale își așteptau rîndul la descărcare pe liniile industriale.

În fiecare zi, mii și mii de vagoane sînt transformate în magazii pe roți, în timp ce sute de mii de tone de mărfuri zac în magazii fiindcă, din lipsă de vagoane, nu pot fi expediate la destinație. În ziua de 28 aprilie a.c., Combinatul chimic din Turnu Măgurele, avea un sold de 300 de vagoane, care se menținea la acest nivel de cîteva săptămîni! Imobilizări foarte mari se produc în mod obișnuit la Combinatele siderurgice—Galați, Hunedoara, Reșița, la Combinatele din Turnu Măgurele, Valea Călugărească și altele. **In fiecare zi, in medie, aproximativ 5000 de vagoane stau ca sold la descărcare pe rețeaua de cale ferată.**

La imobilizările amintite li se adaugă miile de vagoane care depășesc timpul afectat operațiilor de încărcare-descărcare. Numai în luna ianuarie **Fabrica de zahăr—Buzău** a depășit cu aproape 17 000 de ore termenele tarifare de reținere a vagoanelor la încărcare-descărcare. În aprilie, cînd nu s-a mai pus nici măcar problema timpului friguros, **T.R.C. Galați** a făcut o pagubă de 2300 vagoane-ore; **Uzinele „Electroputere"-Craiova** au reținut peste termene în stația Jiul 138 de vagoane peste 2400 ore; în stația Cernele, 217 vagoane pentru **Intreprinderea de prefabricate din beton** au stat cu 3134 ore mai mult decît trebuia. **Pe întreaga rețea de cale ferată, în prima lună a trimestrului doi în această situație s-au aflat nici mai mult nici mai puțin decît 25 162 de vagoane cu 437 ore staționate în plus in medie peste termenele legale.**

De ce nu sînt încărcate și descărcate la timp vagoanele de cale ferată? În foarte multe locuri, cauza o constituie rămînerea în urmă a capacității de încărcare-descărcare a întreprinderilor în comparație cu creșterea volumului producției care a avut loc în ultimii ani. Liniile de garaj, spațiile de depozitare, instalațiile de încărcare-descărcare a vagoanelor din aceste întreprinderi nu mai sînt capabile să asigure la timp efectuarea operațiilor. **Fabrica de ciment Turda,** de exemplu, are un front pentru 250 de vagoane, pe cînd necesitățile reale pretind un front de 375 vagoane. **Un studiu recent a dus la constatarea că în întreaga țară există 129 de întreprinderi mari, ale căror fronturi de încărcare-descărcare au o capacitate cu mult mai mică față de necesitățile reale.**

ESTE ADEVĂRAT că potrivit legislației în vigoare, orice abatere de la termenele tarifare sînt penalizate. **In primul trimestru al anului, întreprinderile Ministerului Metalurgiei au plătit locații în valoare de 16 milioane lei, cele ale ministerelor Industriei Construcțiilor de Mașini, Industriei Chimice, Industriei Construcțiilor — fiecare in jurul a 8 milioane lei etc. LOCAȚIILE AU ATINS PÎNĂ LA DATA DE 30 APRILIE A.C. SUMA DE APROAPE 70 DE MILIOANE LEI** care au încărcat prețul de cost al producției. Dar penalizarea, n-a putut în nici un caz compensa pierderea suferită prin întîrzierea la fronturile de încărcare-descărcare a circa 100 000 de vagoane, fiecare în medie cu aproape opt ore în plus. Aceste 800 000 vagoane-ore ar fi putut nu numai să satisfacă în întregime cerințele economiei, dar chiar să efectueze înainte de termen unele transporturi în vederea descongestionării traficului în perioada de vîrf.

Este lesne de înțeles cît de mult grevează asemenea anomalii asupra desfășurării ritmice a producției în țară și asupra cheltuielilor de producție. Unele întreprinderi au fost nevoite chiar să-și întrerupă pentru un anumit timp procesul de producție. Astfel, în luna aprilie a.c., **Fabrica de hîrtie — Ghimbav** și-a oprit în cîteva rînduri procesul de producție din lipsă de vagoane.

DACĂ NUMEROASE întreprinderi nu au ajuns încă să înțeleagă că staționarea vagonului înseamnă o pagubă pentru economia națională, nu-i mai puțin adevărat că o parte de vină o poartă și calea ferată. Unele unități feroviare nu ajută concret beneficiarii să-și organizeze corespunzător fronturile. Nu o dată se întîmplă ca organe de specialitate de la calea ferată să manifeste dezinteres față de problemele clientelei. În ziua de 20 aprilie, de exemplu, șeful stației Doaga, a fost întrebat de organele care dirijau vagoanele goale, dacă are siguranța că vagoanele cerute vor putea fi încărcate de beneficiar. În urma răspunsului său afirmativ, aci s-a trimis un număr mare de vagoane ca, după puțină vreme, 169 dintre acestea să plece goale din stație, pentru că beneficiarul s-a văzut în imposibilitatea de a le încărca!

Un aspect mult mai larg îl capătă problema **„tarifului local de mărfuri"**, care reglementează timpul de încărcare-descărcare a vagoanelor, în funcție de anumite împrejurări. Unele din prevederile acestuia sînt depășite. Iată un exemplu: timpul afectat încărcării-descărcării unui vagon pe patru osii, de exemplu, este dublu față de cel prevăzut pentru un vagon pe două osii, deși se înțelege că timpul de pregătire a unui vagon mare este mult mai redus decît cel necesitat pentru două vagoane mici. De altfel, sînt destule termene „comode" care nu sînt de natură să constituie un imbold pentru întreprinderi în a-și perfecționa organizarea lucrului la operațiile de încărcare-descărcare a vagoanelor.

★

ÎNLĂTURAREA tuturor acestor deficiențe care scot din circuit o parte din capacitatea de transport, trebuie privită cu cea mai mare răspundere de forurile respective. În acest an, hotărîtor pentru planul cincinal, în industria și agricultura țării se fac eforturi deosebite în vederea sporirii producției de mărfuri, ceea ce va avea ca urmare o serioasă solicitare a mijloacelor de transport. Ca urmare, vagoanele nu numai că nu pot întîrzia la rampe, dar dimpotrivă, trebuie micșorată la maximum staționarea lor, în scopul creării unei noi disponibilități de capacitate.

Val. RĂDULESCU

INDUSTRIA CONSTRUCȚIILOR DE MAȘINI – LA A 25-a ANIVERSARE A ELIBERĂRII ȚĂRII

ing. Virgil ACTARIAN

adjunct al ministrului industriei construcțiilor de mașini

ANIVERSÎND 25 DE ANI de la eliberarea patriei de sub jugul fascist, România oferă în prezent tabloul unei țări aflate în plin avînt economic și social. Dispunem astăzi de o economie puternică, multilateral dezvoltată, care se înscrie activ pe orbita civilizației materiale și spirituale contemporane.

Intre factorii care au determinat în acești ani ritmul impetuos de dezvoltare economică, un rol hotărîtor l-a avut și îl are aplicarea consecventă de către partid și guvern a tezei marxist-leniniste de industrializare socialistă a țării, accent deosebit punîndu-se pe dezvoltarea, cu precădere, **a industriei construcțiilor de mașini.** *Sporirea continuă a producției în această ramură, îmbogățirea nomenclatorului de mașini, utilaje și instalații, ridicarea permanentă a performanțelor tehnico-economice ale acestora, a constituit și constituie o condiție fundamentală pentru înzestrarea, într-o măsură mereu sporită, a tuturor ramurilor economiei cu tehnică modernă, pentru dezvoltarea continuă a bazei tehnico-materiale a socialismului în țara noastră.*

Retrospectivă

DRUMUL PARCURS de industria constructoare de mașini în cei 25 de ani se caracterizează prin succese remarcabile care s-au amplificat continuu. Cu excepția cîtorva întreprinderi mari am moștenit numai unități mici și ateliere de reparații mecanice, care produceau o gamă restrînsă de sortimente, de tehnicitate scăzută, cea mai mare parte din necesarul de mașini-unelte al țării fiind aduse din import.

Din cele 366 de întreprinderi existente în 1938 (pentru industria construcțiilor de mașini și siderurgie) 62 erau ateliere de reparații mecanice, 54 de împletituri și articole din sîrmă, 25 ateliere de lăcătușerie ușoară, 30 profilate pe producția articolelor de menaj, 50 turnau piese din fontă de mică importanță, 45 de ateliere fabricau diferite produse din plumb etc. Așa cum arată statisticile vremii, aproximativ 250 de întreprinderi deși executau articole de mică importanță, ele dădeau în fapt cea mai mare parte din producția industriei constructoare de mașini.

Nivelul tehnic al mașinilor, instalațiilor agregatelor și, în general, al întregului proces tehnologic era scăzut. Utilajele erau de tip învechit și cu uzură avansată. Cu mici excepții, întreprinderile nu depășeau nivelul de dotare și organizare a unor simple ateliere. Din punct de vedere al repartizării teritoriale, aproape 50% din totalul întreprinderilor erau concentrate în București, iar restul în cîteva orașe (Reșița, Timișoara, Ploiești, Arad, Brașov etc.). Adăugînd la toate acestea și faptul că în întreaga industrie constructoare de mașini lucra un număr foarte mic de ingineri (după o statistică a anului 1930 — circa 800), că în 1948 ponderea de mașini și utilaje în totalul exportului țării a reprezentat doar 0,8% putem avea o imagine a configurației acestei ramuri în trecut.

Pornind de la realitățile concrete ale țării, punînd în centrul politicii sale industrializarea socialistă, partidul a acordat toată atenția dezvoltării cu precădere a industriei grele și, în cadrul ei, ramurii construcțiilor de mașini. Rezultatele obținute de țara noastră în toate domeniile construcției sociale sînt indisolubil legate de aplicarea consecventă a acestei politici. Industria construcțiilor de mașini a parcurs în acești 25 de ani ce au trecut de la eliberarea țării un drum ascendent, marcînd an de an progrese spectaculoase. Ea a devenit o ramură de prim rang, care are un rol important în dinamizarea întregii economii naționale. **Nivelul de dezvoltare atins de industria construcțiilor de mașini a permis ca ea să ocupe un loc important în producția industrială a țării, deținînd în 1968 o pondere de circa 23,3% față de numai 10,2% în 1938.**

Concomitent cu creșterea rapidă a volumului de producție s-au făcut progrese însemnate în diversificarea continuă a mașinilor și utilajelor prin însușirea de noi tipuri și modernizarea celor aflate în fabricație. **Comparativ cu 1938, industria constructoare de mașini realizează în prezent un nomenclator larg de produse.** Numai în perioada șesenalului trecut, au fost introduse în fabricație 760 mașini, utilaje, instalații noi și peste 1600 produse în industria electrotehnică. De asemenea, în cei 3 ani care au trecut din actualul cincinal s-au realizat peste 2 000 tipuri noi de mașini, utilaje și instalații. Au avut loc mutații semnificative în structura producției ramurii construcțiilor de mașini, crescînd în măsură însemnată ponderea produselor de înaltă tehnicitate, a mașinilor și utilajelor, a produselor electrotehnice, electronice etc.

Dinamica accentuată a producției și diversificarea ei a fost posibilă datorită dezvoltării permanente a capacităților de producție și înzestrării acestora cu mijloace de nivel tehnic ridicat și de mare productivitate. Partidul și guvernul țării au alocat în acest scop fonduri de investiții de ordinul multor zeci de miliarde de lei. Printre noile unități moderne construite în anii după eliberare, se numără: Fabrica de mașini-unelte și agregate, Uzina de mașini grele, Uzina „Autobuzul" din București, Întreprinderea de piese radio și semiconductori-Băneasa, Fabrica de locomotive diesel electrice în cadrul Uzinelor Electroputere-Craiova, Uzina de autoturisme și Fabrica de micromotoare electrice din Pitești, Fabricile de rulmenți din Brașov și Bîrlad și multe altele.

O dată cu construirea de uzine și fabrici noi, dotate cu tehnică modernă, au fost concentrate, dezvoltate și reechipate întreprinderile existente. **În structura totală a parcului de mașini și utilaje din dotarea întreprinderilor, marea majoritate o reprezintă cele care nu depășesc vechimea de 5—10 ani.**

În cadrul politicii de industrializare socialistă a țării, de diversificare sistematică a economiei naționale, au fost puse bazele unor subramuri moderne — tractoare și automobile, utilaj petrolier, chimic, forestier, alimentar etc., mașini-unelte, mecanică fină, electrotehnică, electronică — fără de care introducerea progresului tehnic în economie, mecanizarea și automatizarea producției, nu puteau fi concepute. Dispunem astăzi de întreprinderi bine utilate, care își fac din plin simțit aportul nu numai la satisfacerea nevoilor interne, ci și în proporții mereu crescînde la export. Fiind înzestrată continuu cu mijloace tehnice și materiale, industria construcțiilor de mașini a înregistrat, an de an ritmuri înalte de creștere a producției. **Față de 1938, producția globală a ramurii a sporit în 1955 de aproape 5 ori, în 1960 de 10 ori și în 1967 de 31 ori.**

Promotoare a progresului tehnic

PENTRU A RĂSPUNDE din ce în ce mai bine cerințelor tuturor ramurilor economiei naționale și exigențelor crescînde impuse de competitivitatea de pe piețele externe, întreprinderile constructoare de mașini au lărgit an de an, nomenclatorul de produse creînd o gamă variată de utilaje de cele mai moderne tipuri și cu performanțe tehnico-economice ridicate.

Astăzi cînd facem bilanțul drumului parcurs de industria constructoare de mașini românească putem afirma că **majoritatea ramurilor economiei naționale s-au bucurat în cei 25 de ani de la eliberarea țării de sprijinul acesteia în dotarea cu tehnică nouă — mașini, utilaje, instalații și agregate — de concepție proprie sau asimilate după licențe de înalt nivel.**

În acest cincinal, printre alte utilaje **industria petrolieră** a fost dotată cu instalații de foraj F 200, prevăzute cu motoare de mare putere și convertizoare hidraulice. De asemenea, mai bine de cincizeci de tipuri de mașini și utilaje moderne s-au furnizat și continuă să se livreze **industriei miniere** (sondeze electrohidraulice, perforatoare pneumatice, vagonete, mașini de extracție etc).

Și **industria chimică și rafinării** a primit în cantități sporite diferite utilaje tehnologice de mare randament. Au fost realizate linii de fabricație pentru acid sulfuric de 100 000 t/an și instalații pentru rafinării. În prezent sînt în curs de asimilare linii de fabricare a negrului de fum, a amoniacului și a superfosfaților.

Pentru îmbogățirea parcului de mijloace de transport, s-a realizat o nouă gamă de autoutilitare pînă la 1,2 t, autocamioane de 3,5 și 8 t, diferite tipuri de tractoare, autoturismul „Dacia" etc. În 1969, se va realiza un număr dublu, față de 1964, de autocamioane și autotractoare. Numărul locomotivelor Diesel și electrice magistrale ce se vor fabrica în acest an, este de trei ori mai mare decît al celor produse în 1964. **Transporturile navale,** au primit: cargouri de 1 600, 3 500 și 4 500 tdw pentru mărfuri generale, cargouri mineraliere de 10 200/12 500 tdw, remorchere maritime, etc.

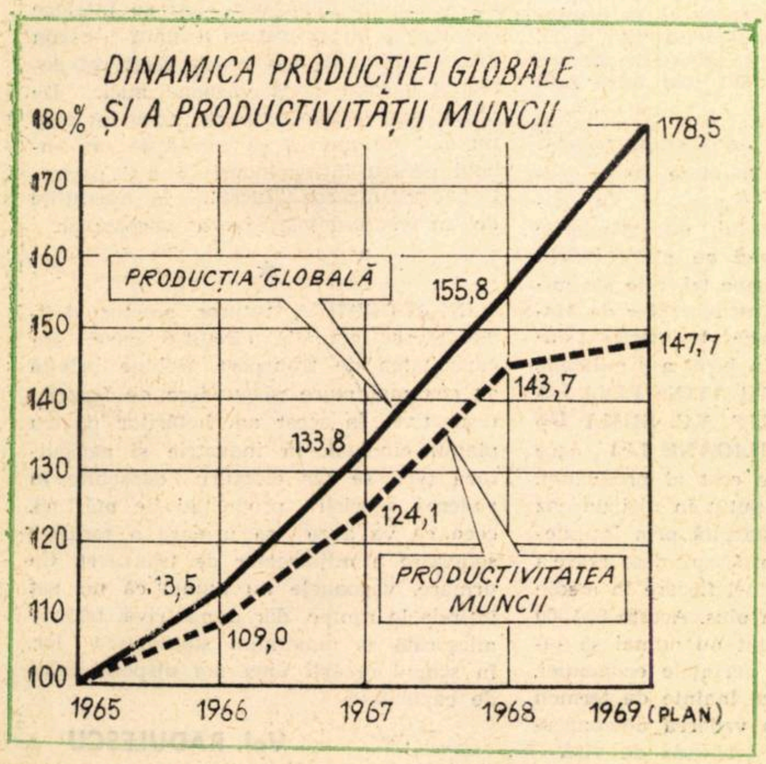

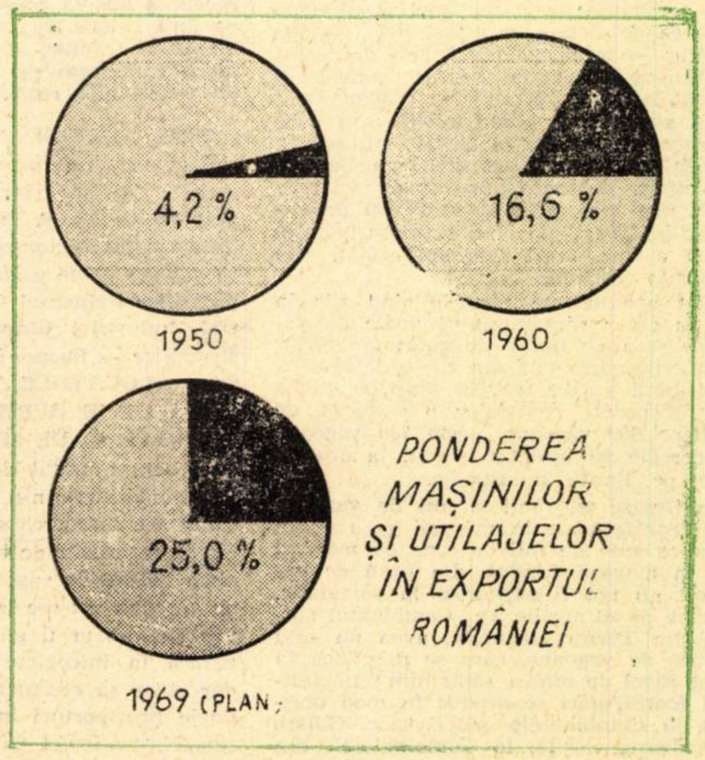

PONDEREA MAȘINILOR ȘI UTILAJELOR ÎN EXPORTUL ROMÂNIEI

Pentru alte ramuri (ușoară, alimentară, exploatare și prelucrare a lemnului), constructorii de mașini din țara noastră au asimilat și dat în fabricație noi produse de complexitate ridicată, precum și linii tehnologice speciale, cum sînt cele pentru conserve, panificație și altele, într-un volum mult sporit față de anii precedenți. Pentru industria ușoară, de pildă, producția de utilaje tehnologice a fost triplă în 1968, față de cea realizată cu patru ani în urmă.

Sectorul materialelor de construcții și construcții rutiere a beneficiat și el în mare măsură de sprijinul constructorilor de mașini: echipamente de lucru montate pe tractoare, dumperul pitic de 0,75 m^3, centrala automată de beton. În acest an se mai asimilează 21 de produse noi, în special destinate mecanizării muncilor grele și a celor de volum mare (excavatoarele hidraulice pe pneuri și șenile, screpere pe cablu, instalații transportabile de mixturi asfaltice, ruloul compactor vibrator autopropulsat etc.).

Însemnate dotări cu tehnică nouă au fost făcute și în **industria construcțiilor de mașini.** În actualul cincinal, așa cum este prevăzut, se realizează un număr important de tipodimensiuni de mașini-unelte (strunguri Carusel, bohrwerkuri, diverse tipuri de strunguri, freze, șepinguri, mașini de găurit etc.), care îmbogățesc parcul propriu, modernizînd continuu procesele de producție.

Un aport însemnat a adus în decursul anilor industria construcțiilor de mașini și la **dotarea agriculturii** cu mijloace moderne de lucrare a pămîntului, contribuind, prin gama largă de produse realizate, la mecanizarea, în proporție însemnată, a diverselor lucrări. În acest an, se asimilează tractoare pentru legumicultură și viticultură, sporindu-se producția de mașini agricole aflate în fabricație.

Pentru realizarea diversificării și ridicării nivelului tehnic al produselor, în perioada 1966—1968 au fost înființate 14 institute și centre de cercetare și proiectare, care au sporit și sporesc, în continuare, aportul concepției proprii la făurirea unor mașini și utilaje cu performanțe ridicate.

Efortul de înnoire continuă a nomenclatorului de produse face ca, în 1969, peste 30% din valoarea producției obținute de unitățile Ministerului Industriei Construcțiilor de Mașini să reprezinte produse noi, a căror fabricație a început pentru prima dată în actualul cincinal.

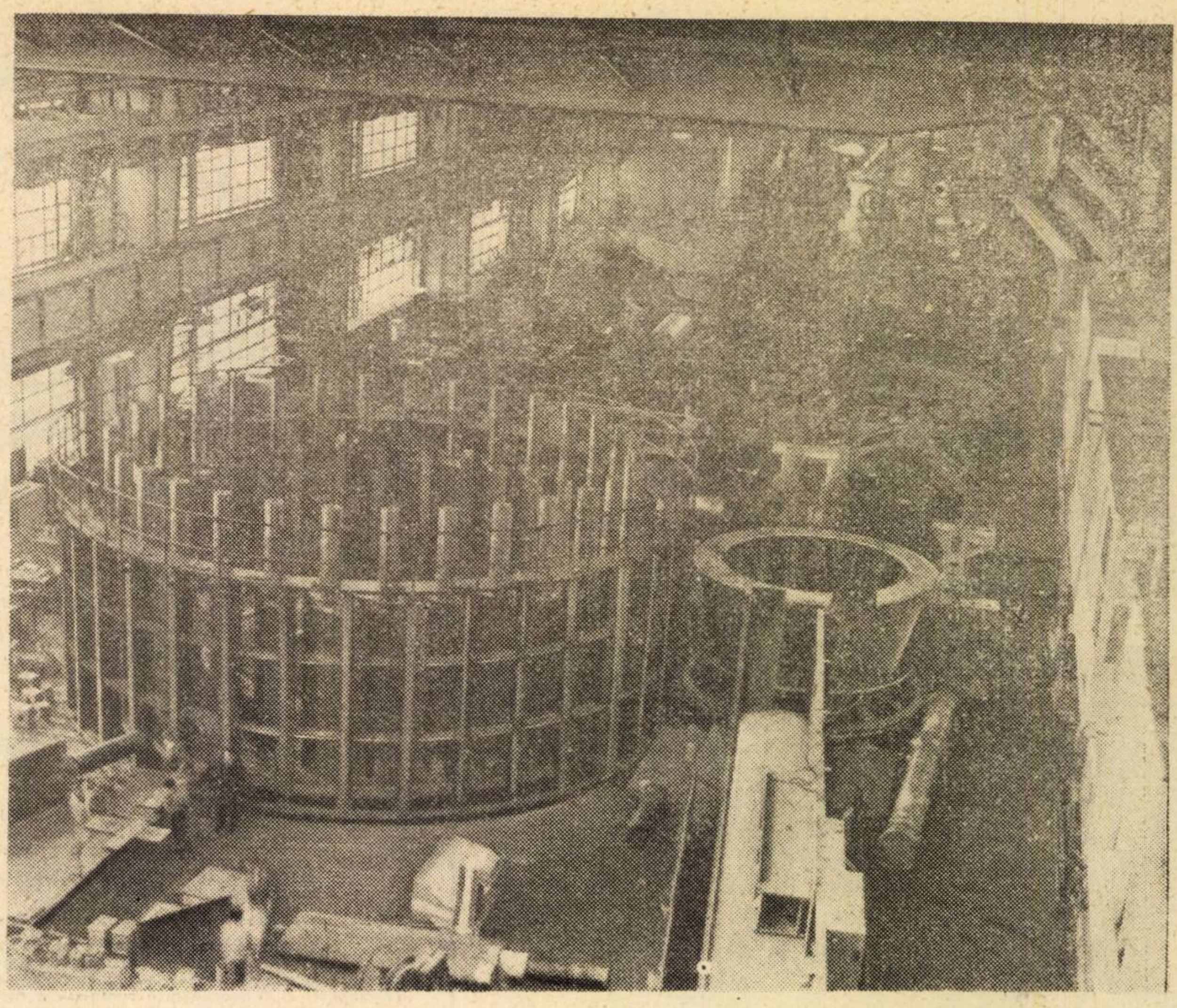

Industria constructoare de mașini, realizează an de an tot mai numeroase produse de mare complexitate și tehnicitate. În fotografie: aparatul director pentru turbina de 178 kw (în greutate de 450 de tone), pentru Sistemul hidroenergetic și de navigație Porțile de Fier, care se află în fază de montaj la Uzina constructoare de mașini — Reșița. (Foto V. Godeanu)

Confruntări și confirmări pe piața mondială

ACOPERIND din ce în ce mai bine necesitățile interne ale tututror ramurilor economiei naționale, industria constructoare de mașini participă tot mai activ la exportul țării.

Una dintre cele mai importante schimbări intervenite în structura exportului, o reprezintă creșterea ponderii mașinilor și utilajelor față de volumul total al produselor exportate. **În 1968 ponderea acestora a crescut de 5 ori față de 1950.**

Exportăm în prezent produse ale industriei construcțiilor de mașini (mașini-unelte, mașini electrice, diverse mijloace de transport, instalații de foraj, echipamente industriale pentru ciment, prelucrarea lemnului, rafinării, rulmenți, produse ale industriei electrotehnice etc.) **în peste 40 de țări din toate continentele lumii.** Marea majoritate a produselor exportate se bucură, datorită performanțelor lor înalte tehnico-funcționale și aspectului produselor, de aprecierea unanimă a partenerilor externi, fiind tot mai mult solicitate. Numeroase produse ale acestei ramuri au primit la diverse confruntări internaționale (tîrguri și expoziții) diferite medalii și distincții. La Tîrgul internațional de la Leipzig, tractorul U-650 a fost distins cu Medalia de aur. Aceeași distincție a fost acordată în 1964, la Tîrgul internațional de la Leipzig, instalației de foraj 3 DH-200, iar în 1968, la Tîrgul internațional de la Brno, instalației de foraj F-200.

An de an, nomenclatorul de export, a fost îmbogățit mereu cu noi produse. În 1969 și 1970, figurează: semiremorci izoterme, autocisterna de benzină SR 114, tractorul U 500 și cel de 40 CP de uz general, grupuri de foraj de 800 CP, vagoane diverse, o gamă largă de mașini-unelte pentru așchierea metalului și pentru prelucrarea lemnului, agregate de cimentare de 700 atm. pentru industria petrolieră și altele. A crescut, totodată, substanțial exportul produselor deja lansate.

În acest an ponderea produselor realizate pentru export, în totalul producției ramurii constructoare de mașini, **va spori cu 39%, față de sfîrșitul cincinalului anterior.**

Eficiența — corolarul întregii activități

CONCOMITENT cu creșterea cantitativă și diversificarea producției, cu îmbunătățirea parametrilor tehnico-funcționali ai mașinilor, utilajelor și instalațiilor, activitatea industriei constructoare de mașini s-a caracterizat în decursul celor 25 de ani prin sporirea continuă a eficienței sale economice. În acest sens este semnificativ faptul că în actualul cincinal **sporul de producție a fost obținut în bună parte pe seama creșterii productivității muncii, iar în primul trimestru din 1969, acest indicator a fost îndeplinit în proporție de 100,4% marcînd o creștere de aproape 8% față de aceeași perioadă a anului trecut.**

Punînd un accent deosebit pe utilizarea mai judicioasă a materiei prime — metalul — care are ponderea cea mai mare în elementele prețului de cost al produselor, colectivele întreprinderilor au reușit, în decursul anilor, ca urmare a reproiectării unor produse sau subansamble și a promovării mai largi a tehnologiei moderne, să micșoreze continuu normele de consum. **Numai în 1968, au fost economisite 58 000 tone de metal, în valoare de aproximativ 250 milioane lei.** Perseverînd pe această cale, se prevede ca în 1970 **cheltuielile materiale la 1000 lei producție marfă să fie reduse cu mai bine de 40 de lei față de nivelul lor din 1965.**

Acțiunea de sporire a eficienței economice a fost puternic stimulată de experimentarea, în 11 întreprinderi, începînd din 1967, a unor măsuri privind reducerea numărului de indicatori și introducerea altora, care oglindesc mai bine procesele economice și financiare a întregii activități. Experimentarea s-a dovedit extrem de fructuoasă, **oglindindu-se pozitiv atît în rezultatele activității economice a întreprinderilor, cît și în cointeresarea materială a colectivelor respective.** Astfel, uzinele „Semănătoarea" și „Electronica" din București, „Tractorul" din Brașov și altele au depășit în perioada experimentării **planul producției marfă vîndută și încasată cu 3—15%, productivitatea muncii cu 1—4% și au realizat economii peste plan între 9—50 lei/1000 lei producție marfă vîndută și încasată.**

Acest succint tablou, departe de a oglindi fidel amplele transformări survenite în ultimele decenii într-una din ramurile industriale de bază, ilustrează totuși elocvent rezultatele unei politici înțelepte, care prin consecințele sale ne va permite să atingem acel țel scump nouă de a făuri o Românie socialistă cu o economie modernă în plin avînt.

Perspectivă

ILUSTRÎND pregnant concepția consecventă a politicii economice a partidului de continuare în ritm susținut a industrializării socialiste a țării, **proiectul de Directive al celui de al X-lea Congres al P.C.R.** privind planul cincinal pe anii 1971—1975 și liniile directoare ale dezvoltării economiei naționale pe perioada 1976—1980, prevede sarcini mobilizatoare pentru industria constructoare de mașini. **Activitatea ei va fi orientată spre produse de înaltă tehnicitate în vederea echipării cu tehnică modernă a economiei, valorificării superioare a metalului, fructificării concepției tehnice proprii, creșterii contribuției acestei ramuri la extinderea schimburilor economice externe.**

În viitorul cincinal, producția industriei construcțiilor de mașini va trebui să crească **cu 72—76%, față de 1970, corespunzător unui ritm mediu anual de 11,5—12%, superior mediei pentru producția globală industrială.** Pentru unele subramuri deosebit de importante se prevăd ritmuri și mai ridicate. Astfel, **pentru industria electrotehnică se prevede un ritm de 15—17% anual; industria electronică va crește de 2,2—2,4 ori, iar producția de mașini-unelte va trebui să sporească de 1,8—2 ori.**

Pentru atingerea acestor nivele înalte de producție, din fondurile de investiții alocate în perioada 1971—1975, **vor fi construite numeroase întreprinderi noi,** a căror necesitate se impune datorită diversificării produselor, avantajelor tehnice și economice care decurg din simplificarea profilului unei întreprinderi, în vederea specializării cît mai adîncite, pînă la subansamble și organe elementare.

Înfăptuirea acestor obiective necesită amplificarea eforturilor de cercetare și proiectare, întărirea bazei materiale și de cadre, accelerarea procesului de valorificare a cercetării, scurtarea ciclului cercetare — proiectare — experimentare — aplicare în producție. În afară de rețeaua de institute și centre de cercetare și proiectare, aparținînd ministerului și centralelor industriale, vor fi dezvoltate și dotate, în continuare, sectoarele de concepție ale uzinelor. De asemenea, se va acționa cu intensitate sporită în direcția perfecționării și modernizării proceselor de fabricație, organizării științifice a producției și a muncii, utilizării cu eficiență sporită a metalului, raționalizării consumului de muncă, ridicării calificării și specializării cadrelor.

★

ALĂTURI de întregul nostru popor, constructorii de mașini, valorificînd mai intens rezervele interne din întreprinderi, întîmpină cu succese deosebite în producție cel de-al X-lea Congres al partidului și aniversarea unui sfert de veac de la eliberarea patriei. Ei își afirmă hotărîrea de a milita neobosit și în viitor pentru a înfăptui exemplar sarcinile ce le vor reveni în următorul cincinal, pe deplin convinși că în acest fel își aduc contribuția la sporirea potențialului industrial al României socialiste, la ridicarea ei la nivelul țărilor cu o economie modernă, puternic dezvoltată.

TR-0608

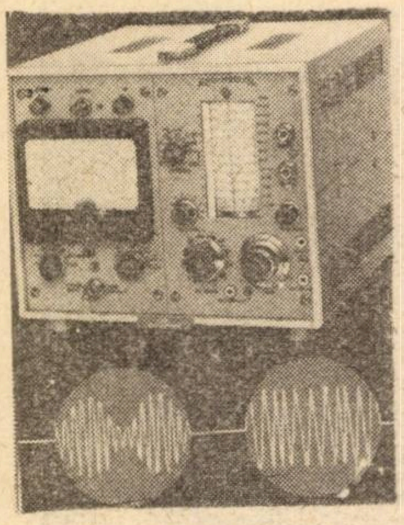

APARAT DE MASURAT PENTRU INTREȚINEREA RADIORECEPTOARELOR MA, MF ȘI RECEPTOARELOR DE TELEVIZIUNE

Aparatul este indicat pentru verificarea receptoarelor radio MA și MF precum și receptoarelor de televizune în banda I. Acest aparat funcționează perfect sigur nu numai în atelier ci poate să fie de asemenea utilizat și pentru întreținerea receptoarelor la client.

Oscilatorul de înaltă frecvență comandat cu cuarț cu care este dotat acest aparat (domeniul de frecvență 150 Hz-120 MHz ± 1%) poate să fie acordat la intervale de 250 kHz sau de 5 MHz. Rezistența de ieșire este de 75 Ohm, tensiunea de ieșire maximă este de 50 mV. Cu ajutorul voltmetrului pot să fie măsurate tensiuni continue de la 50 mV la 1000 V precum și tensiuni alternative de la 50 mV la 300 V, în domeniul de frecvență de la 30 Hz la 30 MHz. Cu ajutorul acestui aparat se pot de asemenea măsura și rezistențele de la 0,1 Ohm la 1000 Ohm.

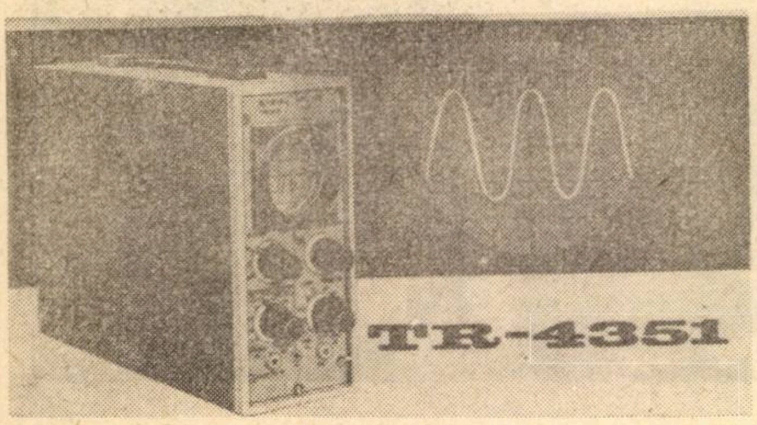

TV MINISCOPE tip TR-4351

Aparat tranzistorizat pentru întreținere, destinat pentru verificarea circuitelor video și montajelor de tehnică a impulsurilor, din receptoarele de televiziune. Permite măsurarea valorilor de tensiune și timp la formele de semnale controlate.

Datorită greutății sale mici și dimensiunilor reduse aparatul acesta este indicat pentru executarea măsurărilor pe teren la diferite instalații.

DATE TEHNICE

AMPLIFICATORUL VERTICAL

Domeniul de frecvență	0 Hz .. 6 MHz
Sensibilitate	max. 0,1 .. 100V/diviziune
Impedanța de intrare	1MOhm// 30 pF
Semnal de intrare maxim	CA-CC max. 300 V

AMPLIFICATORUL ORIZONTAL

Domeniul de frecvență	25 Hz .. 100 kHz
Sensibilitate	600 mV/diviziune
Semnal de intrare maxim	400 V

GENERATORUL DE DEFLEXIE

Sincronizare	sicronizare externă și internă
Baza de timp	divizare 5/us .. 10 ms
Greutate	circa 4 kg

TR-4103

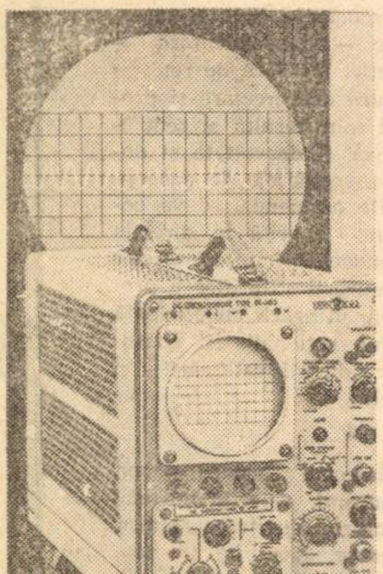

OSCILOSCOP DE MARE SENSIBILITATE

Amplificatorul vertical dispune de o lărgime de bandă de 0 .. 300 kHz, respectiv de 2 Hz .. 300 kHz la funcționarea pe curent alternativ și este indicat pentru reprezentarea și indicarea unor amplitudini de semnal deosebit de mici.

Sensibilitatea amplificatorului vertical este de 1 .. 100 mV/cm, exactitatea divizorului de tensiune de ± 3%, lărgimea de bandă a amplificatorului orizontal 0 .. 300 kHz, sensibilitatea 100 mV/cm.

Viteze de deflexie (baleiaj) 1/us/cm ..12,5 s/cm, exactitate ± 3%, lupă pentru extinderea bazei de timp 5 ori, declanșare unică, sau comandată de către aparatul fotografic.

Etalonare pe amplitudine.

METRIMPEX

Întreprindere ungară pentru Comerț exterior, pentru produsele Industriei de aparate de măsurat

Adresa : Budapesta 62, cutia poștală 202, Ungaria

Telegrame INSTRUMENT

BUDAPEST Telex 677

Vă rugăm să vizionați aparatele noastre de măsurat la expoziția METRIMPEX, din București, de la 18 la 26 iunie 1969, str. Brezoianu 23.

PUBLICOM

Dispozitivul de acționare al sistemului Leonard cu o capacitate de 55 kW și duritatea subansamblurilor și pieselor sale, permit prelucrarea cu succes a pieselor din oțel și fontă cu o greutate de 25 000 kg.

Diametrul de prelucrare a iaminorului	— 1 250 mm
Distanța dintre centre	— 6 300 mm

Asigurarea maximă a lucrării efectuate de către operator dă :

Reglarea continuă a numărului de rotații ale axului principal cu un interval de 1,6—200 rot/min. cu oricare din tablourile de comandă blocate. Montarea cutiei de transmisie în carcasa căruciorului de strung. Mufe electromagnetice. O mecanizare completă a dispozitivelor de mutare a tuturor subansamblurilor strungului. Construcția originală a mecanismului de fixare a instrumentului.

Posibilitatea prelucrării conurilor nu numai pe baza rotirii săniilor superioare ale suportului, dar și prin metoda alimentării combinate, executarea lucrărilor de multiplicare — fac să crească caracterul de utilizare universală al lui IA660.

Solicitați informații amănunțite.

STANKOIMPORT, Smolenskaia-Sennaia, 32/34, Moscova, G.200

PUBLICOM

Răspuns la întrebările despre Asigurările de Stat (XXIX)

ASIGURAREA MIXTĂ DE VIAȚĂ REPREZINTĂ ȘI O POSIBILITATE DE ECONOMIE ?

INTREBAREA ne-a fost adresată de mai mulți cititori, dornici, desigur, să cunoască cît mai multe amănunte despre Asigurarea mixtă de viață. Este cunoscut faptul că asigurarea la care ne referim reprezintă una din măsurile de prevedere frecvent folosite de cetățeni. Faptul se datorește, fără îndoială, avantajelor pe care le oferă. Astfel, asigurarea mixtă de viață dă posibilitatea primirii sumei înscrise în contract, atît înainte de expirarea duratei asigurării, cît și la expirare. Rezultă că plata sumei asigurate este certă. Diferă doar momentul cînd aceasta poate fi încasată.

Precizăm că, în baza contractului de asigurare (cu primele achitate la zi) Administrația Asigurărilor de Stat plătește suma asigurată :

- *La expirarea contractului de asigurare ;*
- *În caz de amortizare a asigurării, în total sau în parte, la tragerile lunare (la care se amortizează opt combinații de litere) ;*
- *În caz de invaliditate permanentă ca urmare a unui accident (în total sau în parte, după cum invaliditatea permanentă este totală sau parțială) ;*
- *În caz de deces al asiguratului.*

Dintre accidentele pentru urmările cărora Administrația Asigurărilor de Stat plătește sumele cuvenite, menționăm : explozia, lovirea, căderea, alunecarea, trăsnetul, acțiunea curentului electric, arsura, înecul, intoxicarea subită, accidentele întîmplate ca urmare a circulației mijloacelor de transport, cele provocate de funcționarea ori folosirea mașinilor, aparatelor, instrumentelor, sculelor sau armelor etc.

Asigurarea se poate încheia pentru orice sumă de persoane pentru orice sumă, de persoane ani.

Toate acestea recomandă Asigurarea mixtă de viață ca o măsură de prevedere deosebit de utilă. Deci, pentru a răspunde întrebării la care ne-am referit la începutul acestor rînduri, este — credem — nevoie să precizăm că forma respectivă de asigurare reprezintă și o posibilitate de economie. Primele plătite de asigurat se adună lună de lună, an de an și — la termenul stabilit — asiguratul primește suma asigurată.

Aurel CRIȘAN

O BUNĂ ESTETICĂ A INTERIORULUI PRIN PARCHETUL MOZAIC

Un parchet obișnuit curat și lustruit este o condiție a igienei și eleganței locuinței.

Dacă intri însă într-o cameră cu parchet mozaic ești frapat de modelul cu totul original. El se prezintă ca niște lamele dispuse în careuri, care sînt așezate în sistem tablă de șah.

Parchetul mozaic este executat din lemn de dimensiuni mici. Lamelele se lipesc pe un suport de hîrtie, formînd astfel un panou de formă pătrată cu latura maximă de 600 mm. Grosimea lamelelor este de cel mult 10 mm, iar lungimea lor este de 150 mm, în timp ce lățimea e de 25 mm. Lamelele sînt executate din esențe de foioase tari, foarte rezistente.

Ele pot fi dispuse în mod variat astfel încît să formeze modele diferite.

Parchetul mozaic se execută în fabrici dotate cu mașini de mare randament, întregul proces tehnologic executîndu-se pe bandă.

● Cum se montează parchetul mozaic

Parchetul mozaic se montează prin lipire cu adeziv ARACET EC. pe dale de beton. Izolarea fonică se realizează printr-un strat fonoizolator din plăci fibrolemnoase poroase așezate pe un strat din mortar de ciment, care are rolul de nivelator al planșeului.

Lipirea se face după 10 minute de la întinderea adezivului. După 24 ore de la aplicare, parchetul poate fi folosit, iar după 4 zile el poate fi rașchetat, fie mecanic, fie manual.

Parchetul mozaic se lustruiește ca oricare altul, adică cu ceară dizolvată în petrosin sau un lac special pentru parchete, cum ar fi PALUX.

Parchetul mozaic (lamelar) se transportă și se depozitează în condiții similare cu parchetul clasic, în vehicule închise. El va fi ferit de intemperii.

Parchetul mozaic este un produs nou al industriei de prelucrare a lemnului din țara noastră. El poate fi folosit cu succes și de constructori, ca și de acei locatari care se decid să-și înfrumusețeze locuințele punîndu-și parchet în locul dușumelelor obișnuite sau a linoleumului, această operație neprezentînd nici o dificultate.

Prin materialul folosit și modul în care este fabricat, acest parchet satisface toate exigențele cumpărătorilor, fiind un element de confort, care înfrumusețează aspectul încăperilor locuinței moderne.

N. BĂLCESCU ŞI PROBLEMELE ECONOMICE ALE EPOCII SALE

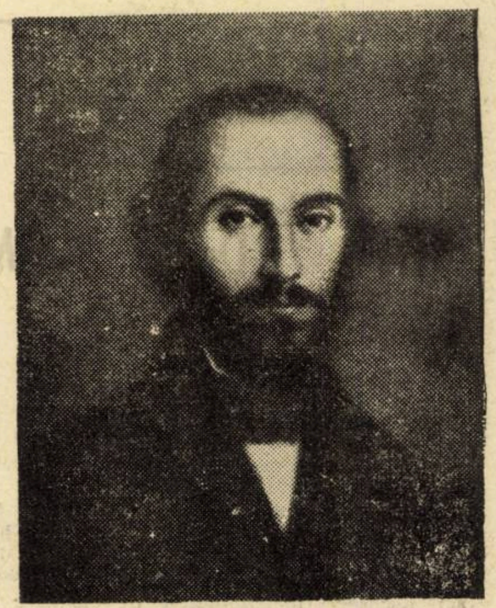

G. ZANE

membru corespondent al Academiei

PENTRU A SITUA corect în cultura română opera de știință a lui N. Bălcescu, trebuie neapărat ca pe lîngă activitatea sa de istoriograf să luăm în considerare preocupările sale economice, să le definim caracterul, și să le precizăm semnificația. Căci pentru epoca sa, N. Bălcescu a avut, în scurta sa viață, preocupări permanente de ordin economic, care prin concepția lor de bază și influența pe care au exercitat-o asupra contemporanilor, reprezintă un moment în dezvoltarea gîndirii economice românești. Ca un economist adevărat, el a adus în discuție probleme de economie națională — probleme concrete, cum spunem azi—, le-a analizat mai mult sau mai puțin pe larg, și pentru fiecare a propus soluții practice.

N. Bălcescu a ajuns la chestiuni economice pe două căi ; **în primul rînd** ca o consecință a concepției sale despre știința istorică, **în al doilea rînd** ca urmare a activității sale politice militante revoluționare. El este prin vocație și formație un istoric, dar un istoric cu o largă concepție despre istoric. Cercetarea istorică trebuia, după el, să includă nu numai trecutul dar și prezentul, cu toate problemele de bază ale societății, mai ales pe acelea legate de interesele maselor. Deci un istoric, chiar dacă n-ar fi fost un militant politic, trebuia să studieze și problemele contemporane, căci acestea nu erau altceva decît dezvoltarea inevitabilă a problemelor premergătoare.

Activitatea sa politică l-a obligat și ea, prin caracterul ei revoluționar, să ia atitudine față de problemele politice și economice contemporane, în special ale țării sale, să le cerceteze și să-și fixeze față de ele poziția, să enunțe sau să se ralieze la un program.

Astfel el s-a preocupat în special de trei probleme economice românești contemporane lui : **emanciparea și împroprietărirea clăcașilor, sistemul de impunere, și organizarea creditului.** Chestiunea comunităților religioase, a mănăstirilor închinate cum s-a mai numit, avea un pronunțat caracter economic și a intrat și ea în preocupările sale.

PREOCUPĂRILE de știință economică ale lui N. Bălcescu se caracterizează din două puncte de vedere : al **metodei** de cercetare și al **concepției.** El tratează, fiecare problemă în dezvoltarea ei istorică, chiar și atunci cînd se ocupă cu totul sumar de enunțarea sau analiza ei. Așadar, N. Bălcescu poate fi considerat la noi un precursor al folosirii metodei istorice, în cercetarea economică. Din punct de vedere al concepției, orice problemă a tratat, el a situat-o în cadrul concepției sale democratice generale și ca atare, soluțiile pe care le-a preconizat au fost soluții în favoarea maselor populare. Chiar el caracterizează reformele economice pe care le propune ca democratice: reforma agrară înseamnă „democratizarea" proprietății, organizarea creditului— „democratizarea" creditului. Transformările sociale care ar fi avut loc prin caracterul lor profund democratic nu puteau fi înfăptuite, în cadrul vechiului regim, de un guvern al claselor stăpînitoare, ci numai printr-o insurecție populară ; de aceea el însuși considera că lupta pentru reforme, implica o adevărată revoluție socială și politică.

CU DREPT CUVÎNT N. Bălcescu este considerat ca un precursor al **reformei agrare,** al emancipării și împroprietăririi clăcașilor. Ca ideolog i-a justificat în mod strălucit necesitatea națională și socială ; ca istoric a susținut, primul la noi, teza dreptului istoric al țărănimii asupra pămîntului, iar ca economist a căutat să demonstreze viabilitatea gospodăriei țărănești întemeiate pe proprietatea parcelară și să stabilească condițiile economice de menținere și dezvoltare ale acesteia. Astfel a fost de la început confruntat cu două probleme speciale, prea puțin studiate în literatura consacrată operei sale, și asupra cărora, cred că e bine să insistăm, chiar în acest articol festiv. Și anume problema lotului țărănesc, proprietatea țăranului eliberat, și problema finanțării reformei, ambele strîns legate între ele. Asupra amîndurora Bălcescu a avut idei clare și precise, ceea ce denotă că el le cunoștea serios. Soluția primei îi este dictată de condițiile locale, sociale și economice ale economiei țărănești ; soluția celei de a doua este inspirată din unele curente doctrinare, de largă circulație în Apus, în epoca lui 1848.

În privința lotului, N. Bălcescu își însușește propunerile deputaților clăcași din Comisia proprietății de la 1848. Este vorba de loturi diferențiate, după zona geografică: loturi cu o structură mixtă, arătură, fîneață, islaz, grădină, loc de casă cu următoarele întinderi : la cîmp — 14 pogoane, la baltă — 16, la podgorie — 11 și la munte — 8. Este lotul țărănesc considerat economic la 1848, dimensionat realist, pe de o parte în raport cu suprafața de teren disponibilă și cu densitatea populației, ținîndu-se seamă și de eventualele colonizări la șes, pe de altă parte, de tehnica agricolă înapoiată și de capacitatea de lucru a familiei țărănești. Tehnica agricolă în epocă dădea o productivitate scăzută, cam 800—1000 kg grîu la ha — în schimb capacitatea de lucru a familiei țărănești într-un regim de proprietate „liberă" ar fi putut fi mai larg și mai bine folosită. Țăranului împroprietărit pe un lot socotit economic chiar de țărani, îi rămînea astfel timp să lucreze pe bani pe rezerva boierească neexpropriată. N. Bălcescu a recunoscut necesitatea marii exploatări, care trebuia lucrată, după părerea sa, cu forța de muncă liberă, plătită cu bani. Lotul țărănesc ar fi dat o producție pentru consumul intern, marea proprietate, transformată într-o exploatare „liberă" ar fi produs pentru export.

Reforma de la 1864, călăuzindu-se după concepția de la 1848, a înscris în texte de lege chiar unele teze ale lui N. Bălcescu ; cu toate acestea — deși importanța ei istorică este incontestabilă — ea n-a reușit să realizeze lotul țărănesc economic, nici munca liberă și plătită a muncitorului agricol cu lot, și nici nu putea atinge aceste limite în condițiile de dezvoltare ale capitalismului în România.

A DOUA LATURĂ concretă a reformei agrare, de care N. Bălcescu s-a preocupat a fost finanțarea reformei. Împroprietărirea cu despăgubire, fie că s-ar fi plătit despăgubirea pentru eliberare, fie că s-ar fi plătit lotul cu care clăcașul era decretat proprietar, punea problema de a se asigura clăcașului eliberat, făcut proprietar, resurse pentru plata despăgubirilor. Astfel, se impunea de la sine nevoia unei organizații de credit. N. Bălcescu a acordat acestei chestiuni o deosebită atenție, după cum vom vedea în rîndurile următoare. Însă între problema lotului și creditului, era o problemă intermediară, a cărei rezolvare interesa direct consolidarea noii gospodării țărănești. Era **reforma fiscală.** Este știut că vechiul regim consacrase de veacuri privilegiul fiscal. Clasa stăpînitoare, proprietară de pămînt nu plătea nici un fel de contribuție. Rareori, unii domnitori au supus-o în vremuri grele, la impuneri excepționale. «Democratizarea» proprietății, însemna și «democratizarea» sarcinilor ei, un nou regim fiscal. N. Bălcescu a înțeles bine problema și intenționa să scrie chiar o lucrare specială despre impozite, dar soarta nu i-a îngăduit să o realizeze. Dar din diferite informații rămase de la el și de la alții, cunoaștem destul de bine ideile sale generale în materie fiscală. El își însușise o concepție modernă despre impunere, bazată pe ideea echității în impozite, atît cît îngăduia într-o largă accepțiune democrată, structura societății burgheze. Art. 3 al proiectului de constituție de la 1848 din Țara Românească inscrie principiul : **contribuție generală.** Ideea unei mari reforme era astfel adusă în discuție : desființarea privilegiilor fiscale, aducerea la masa contribuabililor a tuturor locuitorilor țării, indiferent de stare, impunerea fiecăruia proporțional cu starea sau venitul. N. Bălcescu, încă înainte de 1848, era un partizan declarat al impunerii marii proprietăți — un aspect al reformei generale preconizată de revoluție. O organizare fiscală, în spiritul ideii de echitate așa cum N. Bălcescu înțelegea, o repartiție a sarcinilor fiscale n-a putut fi nici o dată realizată la noi în condițiile societății burgheze.

ORGANIZAREA CREDITULUI este o a treia mare problemă care l-a interesat. El a studiat-o cu atenție și i-a dat o soluție, care îl face un precursor al creditului etatic. Concepția sa se resimte în parte de influența socialismului francez din epoca lui 1848, socialism utopic sau mic burghez, care profesa idei exagerate despre puterile binefăcătoare ale creditului. Dar această concepție conține idei care trebuie subliniate atît pentru îndrăzneala lor cît și pentru sentimentele democratice care le însuflețesc.

El susține **ideea creditului de stat;** statul și nu bancherii trebuie să creeze și să distribuie creditul, altminteri sub egida bancherului modern s-ar perpetua cămătarul medieval. Instituțiile de credit de stat, singure, ar putea opri invazia capitalului străin, ar menține și dezvolta capitalul național.

Situîndu-se pe această premisă, N. Bălcescu elaborează ca și unii socialisti francezi de la '48, chiar un proiect de instituție centrală de credit. Menirea acesteia ar fi fost să finanțeze întreaga economie națională și în primul rînd reforma agrară. Instrumentele de credit ar fi fost două tipuri de hîrtii valori : **scrisuri funciare** și **bilete de bancă.** Emisiunea celor dintîi s-ar fi bazat pe valoarea proprietăților țăranilor împroprietăriți si pe moșiile statului, a celor secunde, a biletelor de bancă, pe o rezervă metalică, care ar fi fost realizată din produsul în numerar al ratelor de la împroprietărire. În concepția lui Bălcescu, proprietarii expropriați ar fi fost plătiți în scrisuri purtătoare de dobîndă, negociabile la bursă, cu un curs „al pari" ; țăranii împroprietăriți ar fi plătit însă ratele în numerar. Biletele de bancă, convertibile ar circula paralel cu moneta metalică și ar servi întreaga viață economică. N. Bălcescu era convins că dubla emisiune ar fi fost bine garantată și ambele emisiuni s-ar fi echilibrat ; nevoile de credit ar fi fost satisfăcute și chiar statul prin banca sa ar fi realizat beneficii.

În perspectiva istorică, proiectul lui N. Bălcescu apare utopic chiar pentru 1850 ; institute de credit, cu emisiuni de scrisuri funciare se vor înființa la noi abia peste două decenii, dar în avantajul marilor proprietari ; un institut central de emisiune cu capital indigen se va înființa peste trei decenii dar în avantajul precumpănitor al burgheziei.

În istoria gîndirii economice românești proiectul lui N. Bălcescu este cel dintîi, care pune în circulație ideea creditului etatic, a naționalizării creditului, și cel dintîi în care se propune soluția unei duble emisiuni de hîrtii valori, idee cu totul nouă la acea dată în cultura economică română.

Ne-am deprins să vedem în N. Bălcescu mai înainte de orice omul politic, democratul revoluționar. Dar, alături de omul politic stă omul de știință, cu o excepțională vocație printre oamenii de știință români ai epocii sale și cu o uimitoare pregătire pentru vîrsta sa ; rîndurile de mai sus, au căutat să-l evoce, sub aspectul economistului de probleme concrete românești, al învățatului și revoluționarului, cu idei noi și îndrăznețe în cultura română de atunci.

O PERMANENȚĂ ÎN CONȘTIINȚA POPORULUI ROMÂN

CU PRILEJUL împlinirii a 150 de ani de la nașterea lui Nicolae Bălcescu, Academia de studii economice a organizat la 14 iunie un simpozion consacrat gîndirii sale economice și social-politice. Cuvîntul de deschidere a fost rostit de prof. Gh. Zane, membru corespondent al Academiei, cunoscut exeget al operei lui Nicolae Bălcescu. Vorbitorul, citind cîteva date despre edițiile și tirajele impresionante ale unora din scrierile revoluționarului român, a subliniat că opera lui Nicolae Bălcescu reprezintă o permanență în cultura românească, în conștiința poporului român. Rădăcinile acestei permanențe sînt descifrate în identitatea dintre om și operă, în dublul caracter — național și social — al acestei opere, în profunzimea studiilor, observațiilor și a viziunii de perspectivă.

Seria celor zece comunicări prezentate a fost deschisă de prof. dr. docent M. A. Lupu, rectorul Academiei de studii economice, care s-a ocupat de **Geneza proprietății feudale în opera lui N. Bălcescu.** *Autorul a subliniat că soluția propusă de Bălcescu problemei agrare se întemeia într-o măsură însemnată pe concepția sa cu privire la modul de formare și lărgire a marii proprietăți feudale în decursul timpului. Recunoscînd ca legitimă numai proprietatea bazată pe muncă proprie, dezvăluind șirul „spoliațiilor succesive" care au stat la originea marii proprietăți feudale, Nicolae Bălcescu a fundamentat dreptul istoric al țăranilor asupra pămîntului, îndreptățirea istorică a exproprierii boierilor și a împroprietăririi țăranilor.*

În comunicarea **Revoluționarismul democratic în opera lui N. Bălcescu** *conf. dr. Nicolae Ivanciu a circumscris mai întîi coordonatele de bază ale concepției generale a lui Bălcescu, care ni-l înfățișează ca un democrat revoluționar consecvent.*

Străduința de a pătrunde în cauzele profunde ale contrastelor și luptelor sociale, încercarea reușită de a descifra realitatea și sensurile dezvoltării viitoare l-au condus pe Bălcescu spre **punctul central** *al operei și concepției sale, spre înțelegerea rolului proprietății ca bază a organizării sociale, a multiplelor raporturi economice, politice și sociale dintre oameni. În acest fel, soluționarea problemei proprietății apare pe deplin justificată la Bălcescu drept cheia de boltă a concepției și activității sale revoluționare. Autorul a apreciat că studierea și interpretarea relațiilor de proprietate din diferite timpuri, precum și a altor raporturi economice prin prisma intereselor maselor populare condiționează profunzimea și realismul operei și concepției, condiționează contribuția pozitivă a lui Bălcescu pe plan național și european la știința social-economică a timpului.*

Poziția și concepția lui N. Bălcescu cu privire la problema economică centrală a epocii sale a fost analizată de conf. dr. O. Parpală în comunicarea **Rezolvarea problemei agrare în opera lui N. Bălcescu.** *Autorul a sintetizat numeroasele argumente invocate de N. Bălcescu precum și acțiunile practice inițiate de acesta în sprijinul rezolvării problemei agrare prin eliberarea și împroprietărirea țăranilor clăcași, subliniind totodată justețea, forța și realismul argumentelor și a programului său agrar.*

Conf. dr. I. Bulborea a subliniat în comunicarea **Nicolae Bălcescu în context valoric european** *prezența lui Bălcescu în marile enciclopedii ale lumii și a sărbătoririi aniversării nașterii sale în acest an pe plan național și mondial sub egida UNESCO și a adus prețioase informații, dintre care unele puțin cunoscute chiar specialiștilor, cu privire la circulația largă europeană în epocă a ideilor și operei lui N. Bălcescu. El a semnalat apropierea din-*

dr. Vasile IOȚA

asistent universitar

(Continuare în pag. a 18-a)

TEORII ● IDEI

ȘANTIER ȘTIINȚIFIC

Dr. B. COMISIONERU

● V-am ruga să ne prezentați elementele șantierului dv. științific actual.

— Preocupările mele actuale sînt strîns legate de elaborarea primei balanțe a legăturilor dintre ramuri la noi în țară. Grupul de economiști constituit în scopul întocmirii acesteia cercetează experiența mondială în domeniul metodelor input-output, condițiile aplicării lor în raport cu structura economiei noastre și cu gradul ei de diversificare, clasificarea ramurilor și produselor, capacitatea sistemului informațional în funcțiune de a furniza datele necesare, instrumentele de culegere a informațiilor etc — activitate complexă științifică și metodologică. Colaborăm pe același șantier lucrători de profile diferite: planificatori, statisticieni, specialiști în sinteză economică și în economia ramurilor, matematicieni. Este o experiență utilă și sub aspectul organizării cercetărilor economice complexe.

„...de pe urma modelelor input-output a avut de cîștigat deocamdată analiza macroeconomică și mai puțin planificarea concretă a economiei".

● Ați accentuat cuvîntul „experiență". Îi atribuiți un rol important în cercetarea economică?

— Ați sesizat just. Balanța legăturilor dintre ramuri este un „model", în fond o reproducere în mic, „de laborator" a unor fenomene reale. Spre deosebire de alte domenii ale științei, în economie diferența dintre mărimea procesului care poate fi realizat în laborator și cel care se desfășoară în viața reală este foarte mare. Presupun că, din această cauză, de pe urma modelelor input-output a avut de cîștigat deocamdată analiza macroeconomică și mai puțin planificarea concretă a economiei.

Există pe plan mondial un decalaj important între elaborarea teoretică a acestui instrument — genial tocmai prin simplitatea lui teoretică și prin perspectivele ce le deschide — și modelele concrete de utilizare. Balanța este utilizată pentru verificări mai largi ale unor corelații, ea neputînd să aducă — cel puțin în următorii cîțiva ani — schimbări de esență în metodele actuale de planificare. În această direcție, „experiențele" trebuie continuate cu perseverență.

● Ați publicat în ultimii ani unele studii în problemele sistemului monetar internațional, recent chiar o carte. Mențineți această temă pe șantierul dv. științific?

— Da, este o veche pasiune, încă de pe băncile facultății. Mă întorc, de cîte ori am posibilitatea, cu plăcere și interes sporit spre studiul acestui sensibil barometru al economiei mondiale. De curînd, Editura Politică mi-a publicat într-o colecție de teorie economică lucrarea **Sistemul valutar capitalist — încercări de asanare**, *care — se pare — a fost bine primită de cititori. Consecvent acestei preocupări, în limita timpului pe care îl pot acorda, continui să studiez* **problemele aurului monetar și rolul acestuia în economia contemporană.**

Consider că a sosit timpul să se dea mai multă atenție studiului sistematic al sistemelor monetare naționale, și în special al organizațiilor monetare internaționale pentru a putea stabili față de acestea un raport clar teoretic. S-ar putea ocupa de acest lucru — în condițiile organizării actuale a cercetării economice — Institutul de conjunctură internațională.

Deficitar este și domeniul literaturii de popularizare a problemelor monetare, față de care tot mai mulți economiști și neeconomiști își manifestă un interes firesc.

V. E.

CERCETĂRILE DE ECONOMIE AGRARĂ

prof. univ. Marin STANCU

RECENT (în zilele de 11 și 12 iunie a.c.) a avut loc sesiunea festivă de comunicări științifice a **Institutului de cercetări pentru economie agrară,** organizată cu ocazia aniversării a 25 de ani de la eliberarea patriei. Lucrările sesiunii marchează un eveniment deosebit în viața institutului și merită a fi subliniate prin importanța problemelor pe care le-a pus în discuția publică. Este demn de reținut că această sesiune științifică reprezintă prima manifestare publică a Institutului de cercetări pentru economie agrară, înființat în septembrie 1967. Ca atare, ea este un prilej de a cunoaște modul de orientare, preocupările, ca și primele rezultate ale muncii de cercetare din acest tînăr colectiv al activității de cercetare științifică din domeniul agriculturii.

În același timp, dezbaterile care au avut loc în cadrul sesiunii au pus în evidență o seamă de probleme majore în legătură cu sarcinile și rolul cercetărilor de economie agrară în ansamblul cercetărilor științifice din domeniul agriculturii. Aceste dezbateri merită, astfel, o atenție care depășește conținutul propriu-zis al referatelor științifice prezentate.

Asemenea referințe preliminarii pot constitui indicații suficiente că în scurtele reflexii pe care ni le propunem pe marginea lucrărilor sesiunii este vorba nu de o sumară dare de seamă asupra comunicărilor prezentate, ci despre orientarea de ansamblu a Institutului de cercetări pentru economia agrară, despre obiectivele de bază ale planului de cercetare despre nivelul științific al lucrărilor prezentate, despre rolul și sarcinile acestui tînăr institut.

Atît din cuvîntul de deschidere al directorului institutului, tov. D. Dumitriu, cît și din numeroasele luări de cuvînt în timpul dezbaterilor, a rezultat aprecierea, cu care sînt pe deplin de acord, că în condițiile actuale, pe linia Tezelor Comitetului Central și a Proiectului de Directive al Congresului al X-lea al P.C.R., cercetarea economică din domeniul agriculturii are o însemnătate și un rol de prim ordin în ansamblul cercetărilor științifice din domeniul agriculturii. Dacă pînă nu de mult cercetările de economie agrară nici măcar nu erau amintite în literatura de specialitate printre obiectivele majore ale cercetărilor noastre din domeniul agriculturii sau erau considerate de importanță cu totul secundară, este cazul să se sublinieze că o asemenea optică a fost și este de natură să constituie un grav prejudiciu pe linia aportului cercetărilor științifice la progresul agriculturii noastre. A considera că în cercetarea științifică din domeniul agriculturii cuvîntul unic și hotărîtor îl au în mod exclusiv grupul de științe agronomice, este a nesocoti faptul elementar că orice soluție tehnică în domeniul producției materiale implică în același timp și o soluție economică și că în fond, agricultura ca ramură a economiei naționale nu poate progresa decît în măsura în care îmbină cît mai strîns laturile pur tehnice ale producției cu cele economice.

În condițiile actuale ale dezvoltării agriculturii noastre se poate aprecia, nu numai că problemele economice cu care este confruntată această ramură sînt de importanță cel puțin egală cu cele de ordin așa-zis tehnic (inclusiv biologic), ci că ele solicită chiar o importanță prioritară. Astăzi progresele agriculturii noastre reclamă fără îndoială mai departe sprijinul activ al cercetării științifice din domeniul științelor agronomice, dar într-o măsură și mai mare reclamă aportul cercetării științifice din domeniul economiei agrare. Problemele economice ale agriculturii noastre sînt **probleme centrale** ale dezvoltării viitoare a acestei ramuri importante a producției materiale și la soluționarea lor cercetarea economică este chemată să-și aducă contribuția creatoare.

PRIVITĂ ÎN ACEST CONTEXT sesiunea de comunicări științifice a Institutului de cercetări pentru economie agrară a scos în evidență, prin tematica abordată, prin orientările de bază și obiectivele de cercetare propuse, că cercetarea științifică este concepută ca un instrument activ al practicii economice din agricultură și că sarcinile însușite au ca scop principal studierea procesului de optimizare a dezvoltării agriculturii în vederea sporirii contribuției acestei ramuri la progresul economic general al țării. Este deosebit de importantă concepția teoretică ce stă la baza întregii orientări a programului de cercetare a institutului — rezultată din expunerile și dezbaterile sesiunii — că cercetările întreprinse răspund unei nevoi sociale numai în măsura în care pornesc de la stadiul actual și direcțiile generale ale întregii economii naționale și abordează agricultura ca o parte a mecanismului economic de ansamblu. În acest context, creșterea eficacității economice în agricultură a fost considerată ca axa principală a întregii cercetări.

Printre direcțiile și obiectivele fundamentale ale cercetărilor institutului figurează:

● Perfecționarea sistemului de planificare la nivelul ramurii, cît și planificarea repartizării teritoriale în vederea valorificării resurselor naturale și de forță de muncă.

● Organizarea științifică a conducerii, producției și muncii în unitățile agricole în vederea găsirii soluțiilor de optimizare a întregii lor activități.

● Studierea folosirii pîrghiilor economice (investițiile, prețurile, cointeresarea materială, sistemul financiar) pentru elucidarea mecanismului prin care se asigură dezvoltarea agriculturii în corelație cu progresul întregii economii naționale.

● Cercetarea tendințelor agriculturii mondiale și incidențele în dezvoltarea de perspectivă a diferitelor ramuri ale agriculturii noastre.

● Cercetări de sociologie rurală pentru a cunoaște consecințele sociale ale schimbărilor din viața economică a satului, factorii și condițiile creșterii nivelului de trai material și cultural al țăranimii.

Important de semnalat în orientarea și preocupările institutului este, nu numai axarea tematicii de cercetare în mod preponderent pe activitatea practică prin îmbinarea cercetării fundamentale cu cercetarea aplicativă, ci și preocuparea prezentă în mod pregnant în lucrările sesiunii de însușire și folosire a metodelor moderne de cercetare pe linia elaborării sistemului informațional al agriculturii, introducerea mașinilor electronice de calcul și aplicarea metodelor matematice în cercetările economice.

Discuțiile ample care au avut loc în timpul sesiunii pe marginea referatelor prezentate, cît și în legătură cu orientarea și organizarea muncii de cercetare din institut, au scos în evidență, alături de laturile pozitive, unele lipsuri și deficiențe, inevitabile, în parte, începuturilor.

Astfel, a fost subliniată insuficienta atenție acordată muncii de cercetare în domeniul economiei agrare în cadrul colectivelor de pe lîngă stațiunile experimentale regionale, lipsa de colaborare în domeniul cercetării cu catedrele de specialitate din învățămîntul economic și agronomic superior, contactul insuficient cu beneficiarii cercetării, neatragerea în cercetare a unor cadre active în practica economică, tendința de izolare a secțiilor de cercetare din institut, lipsa de organizare a unor dezbateri științifice restrînse pe diverse teme de cercetare etc.

Desigur, este foarte firesc că în munca de cercetare științifică a institutului de cercetări pentru economie agrară — un institut tînăr — să existe încă numeroase goluri care trebuie înlăturate.

A pretinde găsirea de soluții pentru toate problemele de organizare și cercetare într-un interval relativ scurt de timp este a nesocoti și greutățile și condițiile reale și capacitatea efectivă a colectivului de a face față sarcinilor concrete cu care este confruntat.

Rămîne, însă, ca un fapt deosebit de pozitiv, demonstrat în lucrările sesiunii, că Institutul de cercetări pentru economie agrară a reușit să-și asigure o orientare științifică justă, că dispune în linii generale de un colectiv capabil de a aborda cu competență sarcinile de cercetare, că, făcînd eforturi pe linia pe care a pornit, va putea deveni un factor activ valoros în cercetarea de economie agrară din țara noastră, a cărei importanță va ieși tot mai mult în evidență pe planul cercetărilor științifice din domeniul agriculturii.

Sesiune științifică în întîmpinarea celei de-a XXV-a aniversări a eliberării României

● La Universitatea „Babeș-Bolyai", din Cluj, a avut loc Sesiunea de comunicări științifice a cadrelor didactice dedicată sărbătoririi celei de-a 25-a aniversări a eliberării României de sub jugul fascist.

În cadrul celor 3 secții în care s-a desfășurat sesiunea științifică a Facultății de Studii Economice: a) secția de economie politică; b) secția de economia ramurilor și c) secția de contabilitate și matematici aplicate în economie, s-au prezentat un număr de 39 comunicări științifice cu o tematică variată.

La secția de economie politică s-au prezentat printre altele, comunicările: **Considerații cu privire la conținutul și caracterul muncii și relațiilor de conducere,** de conf. dr. Aurel Negucioiu; **Structura producției industriale. Factorii care o influențează și indicatorii de exprimare,** de conf. dr. Constantin Olah; **Considerații pe marginea optimului macroeconomic,** de lector Gheorghe Postelnicu; **Industrializarea socialistă a țării și dezvoltarea intensivă a agriculturii,** de lector Furdek Matei; **Cîteva considerații cu privire la evoluția prețurilor în capitalismul contemporan,** de lect. Gheorghe Dițu și asist. Maria Bîrsan.

La secția de **economie a ramurilor** comunicările s-au axat pe rezultatele obținute în domeniul finanțelor, creditului, organizării întreprinderilor, perfecționării sistemului informațional, prețurilor, eficienței sistemului de salarizare etc. Menționăm comunicările: **Considerații cu privire la conținutul și sfera finanțelor întreprinderilor și ramurilor economiei naționale,** de lect. Aurel Giurgiu; **Organizarea ierarhiei în întreprinderea industrială,** de conf. dr. Ioan Tarța; **Perfecționarea sistemului informațional economic — condiție esențială în ridicarea eficienței analizei economice în întreprinderile de construcții-montaj** de lect. Căinap Ioan; **Despre repartizarea optimă a volumului anual de producție,** de prof. Csekev și Crișan Roman.

La secția de **contabilitate și matematici aplicate în economie** au fost prezentate printre altele comunicările: **Tendințe actuale în prelucrarea electronică a datelor** de conf. dr. St. Lanczos și asist. Ioan Opreanu; **Asupra distribuției sumelor de variabile aleatoare** de lect. Ilie Tersen; **Unele probleme ale evidenței în cooperativele agricole de producție** de lect. Ioan Temeș; **Asupra unei probleme de așteptare,** de lect. I. Rusu și asist. Rîp Ilie; **Considerații privind calculul prețului de cost în C.A.P.** de asist. Partenie Dumbravă.

FIȘE

■ În cartea **Folosirea rațională a investițiilor în C.A.P.**, Editura agrosilvică, București, 1969, 112 pag., A. Lucaci, pornind de la rolul primordial al investițiilor în introducerea și extinderea progresului tehnic în producție, în asigurarea creșterii eficienței muncii, precum și de la importantele fonduri alocate de stat și de c.a.p. în acest

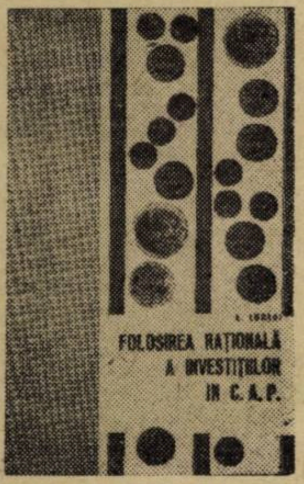

scop, după o parte teoretică generală referitoare la rolul surselor de formare a mijloacelor de investiții în c.a.p., la utilizarea rațională a fondurilor și creditelor, la metodologia de proiectare și executare a lucrărilor de investiții ș.a., evidențiază prin forme de analiză și metode de calcul efectul și eficiența economică a investițiilor în lucrările de: hidroameliorații, legumicultură, creșterea animalelor, pomicultură și viticultură.

■ I. Teankin își manifestă, în articolul **O rabocei sile pri soțialisme** (Despre forța de muncă în socialism), apărut în revista **VOPROSI EKONOMIKI** nr. 5/1969, dezacordul față de economiștii care consideră că relația socială dominantă în societatea comunistă se stabilește între oamenii muncii în totalitatea lor ca proprietari asupra mijloacelor de producție și fiecare lucrător în parte ca proprietar al forței sale de muncă. Această concepție ar porni de la ideea că despărțirea dintre proprietate și muncă este veșnică și decurge din însușirile naturale ale omului. În realitate, spune Teankin, în socialism proprietatea și munca alcătuiesc un tot unitar, atît proprietatea cît și munca fiind personificate de oamenii muncii care formează societatea. Dacă se consideră că forța de muncă înseamnă omul și nu se ia în considerare că din punct de vedere economic omul poate fi sau nu, în funcție de condițiile istorice, purtător al forței de muncă, este inevitabilă concluzia că forța de muncă este veșnică, adică o categorie neistorică. Și invers, dacă se pleacă de la premisa că forța de muncă nu este omul, ar apărea indiscutabilă concluzia că în anumite condiții forța productivă vie a omului se manifestă din punct de vedere economic ca forță de muncă, iar în alte condiții — anume ale raportului proprietății asupra forțelor de producție — ca o forță care nu îmbracă forma forței de muncă.

■ În broșura CNBOS (nr. 320/1968) **Le marketing, base du planning et de la croissance de l'entreprise** Bruce Payne, președinte al firmei americane Bruce Payne & Associates Inc. din New York, scoate în evidență ceea ce consideră că sînt principalele dificultăți în calea conducerii unei întreprinderi în condițiile de înaltă competitivitate de astăzi. Acestea ar fi: produsele „îmbătrînesc" astăzi mult mai repede decît în trecut; tehnica conducerii a evoluat foarte mult, mai ales prin introducerea ordinatoarelor, a cercetării operaționale și a metodelor matematice; problemele interne ale întreprinderilor influențează relațiile umane, care merg mînă în mînă cu schimbările rapide în procesul tehnologic.

■ În studiul **The Dynamics of U.S. Investments in Latin America** (Dinamica investițiilor americane în America Latină), publicat în revista de orientare marxistă **SCIENCE AND SOCIETY** (Winter — 1969) Stirton Weaver își propune ca, pornind de la cazul Americii Latine, să desprindă o serie de concluzii privitoare la exportul de capital către țările în curs de dezvoltare. Autorul arată că exportul de capital se datorează și azi, ca și înainte, surplusului relativ de capital ce se creează în țările dezvoltate. Au apărut — arată el — însă noi condiții care implică modificarea utilizării acestui surplus. Pe de o parte, o dată cu dezvoltarea capitalismului monopolist de stat, se creează noi posibilități de utilizare a acestui surplus în interiorul țării, aceasta prin cheltuieli neproductive și mai ales militare. Pe de altă parte, în condițiile revoluției tehnice-științifice contemporane a scăzut importanța relativă a surselor de materii prime.

Aceste noi împrejurări nu au dus însă la diminuarea exportului de capital, ci doar la reorientarea acestuia. Reorientarea, susține Weaver, se manifestă prin deplasarea accentului de la investițiile de capital străin în plantații și industria extractivă la acelea în industria prelucrătoare, finanțe și infrastructură. În studiu se oferă date statistice privind dinamica investițiilor nord-americane în America Latină și care ilustrează această idee. Autorul arată că modificările direcțiilor exportului de capital implică și o schimbare a politicii unor importante sfere de interese din S.U.A. Acestea au început să susțină, în propriul lor interes, anumite reforme care, fără să se atingă de capitalul străin sau autohton, țind către eliminarea rămășițelor feudale ale economiei, ceea ce ar contribui la lărgirea pieței interne.

■ Între teoreticienii gestiunii și practicienii marketingului — susține John J. Cardwell — trebuie să existe un efort de cooperare în vederea aplicării ordinatoarelor la stabilirea programelor marketingului (**Marketing and management science — a marriage on the rocks**, în revista DIRECTION ET GESTION DES ENTREPRISES nr. 2/1969). Autorul consideră că doar practicienii marketingului pot să asigure succesul în aplicarea informaticii la marketing: ei sînt bine plasați pentru a centra eforturile lor asupra veritabilelor oportunități și au cunoștințele necesare definirii relațiilor care pot face aplicarea mai eficace, ameliorînd-o fără încetare. Dar ei au nevoie să se sprijine din punct de vedere tehnic pe specialiști ai ordinatoarelor și ai cercetării operaționale. Este necesar ajutorul teoreticienilor gestiunii, care să elaboreze metode de gestiune științifică adaptate marketingului. Aceștia pot formula aprecieri utile chiar în timpul perioadei de pregătire reciprocă dinainte de aplicarea practică.

DICȚIONAR STATISTIC-ECONOMIC

ȚINÎND PAS cu ritmul dezvoltării generale a țării noastre, cu tot ce este mai nou în domeniul statisticii pe plan mondial, noul dicționar statistic — economic *), apărut în acest an al celei de 25-a aniversări de la data eliberării României de sub jugul fascist, marchează una din cele mai utile și prețioase contribuții în literatura noastră economică.

Statisticienilor, economiștilor, planificatorilor, altor specialiști din întreprinderi, ministere și institute, studenților și cadrelor didactice din învățămîntul economic le stă la dispoziție în realitate nu un simplu dicționar, ci o enciclopedie statistică-economică, reflectînd toate progresele și tendințele înregistrate în știința statistică contemporană, îndeosebi metodele și procedeele noi, strîns legate de aplicațiile matematicii și ciberneticii, metode mai eficiente de analiză statistic-matematică, ca instrumente indispensabile în optimizarea economică, în elaborarea de decizii de politică economică, destinate sporirii eficienței economice.

Consider că mai mult chiar decît prin contribuția sa teoretică, lucrarea apărută își aduce un binevenit aport practic, aplicativ, în sensul contribuției sale, firește modeste, dar prețioase pe linia trasată cu atîta claritate și precizie științifică de partid în Directivele Congresului al X-lea al P.C.R. pe linia creșterii eficienței economice.

Participarea la elaborarea acestei lucrări a unui număr de aproape 190 specialiști, munca de elaborare care în toate fazele ei a beneficiat de îndrumarea științifică și metodologică a tovarășilor prof. univ. Manea Mănescu, membru corespondent al Academiei Republicii Socialiste România, prof. univ. Mircea Biji, membru corespondent al Academiei Republicii Socialiste România, prof. univ. dr. Mihail Levente, acad. prof. dr. docent Gheorghe Mihoc, prof. univ. dr docent Roman Moldovan, membru corespondent al Academiei Republicii Socialiste România, și acad. prof. dr. docent Octav Onicescu, reflectă dimensiunile și calitatea efortului depus.

„Dicționarul statistic-economic" cuprinde următoarele 27 capitole: I Teoria statisticii; II Metode matematice și economice; III Controlul statistic al proceselor tehnologice și al calității producției; IV Prelucrarea automatizată a informațiilor statistice; V Statistica produsului social și a venitului național; VIa Statistica producției industriale; VIb Statistica energetică: VIc Statistica progresului tehnic; VII și XVI Statistica construcțiilor și statistica investițiilor; VIII și IX Statistica agriculturii și statistica silviculturii; X și XI Statistica transporturilor și statistica telecomunicațiilor; XIIa și XIIc Statistica comerțului interior și statistica contractărilor și achizițiilor de produse agricole, XIIb Statistica comerțului exterior; XIId Statistica aprovizionării tehnico-materiale; XIII și XIV Statistica prețului de cost al producției și a cheltuielilor de circulație și statistica prețurilor; XV Statistica financiară și bancară; XVII Statistica demografică; XVIII, XIX și XX Statistica învățămîntului, statistica culturii și statistica medico-sanitară și a prevederilor sociale; XXI Statistica gospodăriei comunale și locuințelor; XXII Statistica muncii și salariilor; XXIII Statistica nivelului de trai; XXIV Statistica judiciară; XXV Statistica internațională; XXVI Istoria statisticii; XXVII Publicații statistice.

De mare ajutor în folosirea acestui voluminos dicționar este indicele alfabetic în partea sa finală, care dă nu numai indicația paginii unde se găsește definiția termenilor, dar echivalenții termenilor sau ai subtermenilor în limbile engleză, franceză și rusă.

În concluzie, o realizare utilă, practică și de înalt nivel științific a Direcției Centrale de Statistică și a redactorului dicționarului Ionescu Constantin. Sperăm că lucrarea este într-un tiraj suficient de mare spre a putea satisface cererea.

dr. docent Titus CRISTUREANU

*) Dicționar statistic-economic, sub redacția Dr. Constantin Ionescu, Direcția Centrală de Statistică, București, 1969, 736 pag.

blocnotes

FINALITATEA FORMELOR DE ACTIVITATE COLECTIVĂ

FORMELE DE GÎNDIRE colectivă pe care le-am evocat în însemnările anterioare — și altele, nenumărate, care ar putea fi evocate — au o trăsătură comună: se bazează, fiecare în parte, **pe o tehnică proprie** și servesc unui **scop precis**, care le dă conținut și sens.

Ceea ce înseamnă că alegerea unei forme de creație colectivă și determinarea tehnicilor respective sînt condiționate de scopul urmărit.

Să luăm un exemplu: dacă tehnica „brainstorming" prin erupția în lanț de idei pe care o declanșează este în măsură să ducă la soluționarea unei probleme **imediate** cu care întreprinderea este confruntată în momentul respectiv, ea nu este în măsură să răspundă la întrebări care condiționează perspectivele pe termen mai lung ale întreprinderii. Între altele și pentru faptul că determinarea unor asemenea perspective impune reflecțiile atente ale unor specialiști de înaltă calificare. Nu mai este vorba, de această dată, de asaltul unei companii entuziaste de infanteriști, ci de o operație de stat major. Tehnica „brainstorming" a făcut loc, pentru acest obiectiv distinct, unei tehnici distincte: tehnica sau procedura „Delphi", metodă de previziune bazată tot pe aprecieri intuitive ca și prima, dar rezultate din consultări succesive ale experților, sau „ancheta iterativă", cum o numesc specialiștii români care o experimentează.

Am folosit, în legătură cu ea, o terminologie militară, „operație de stat major", pentru că este legată de un concept nou care apare în practica întreprinderii moderne: **strategia întreprinderii.**

Unii văd în această noțiune o simplă stabilire de obiective pe termen lung. Cei care reduc lucrurile astfel, le simplifică pînă la deformare — probabil din necunoaștere. Specialiștii în știința conducerii îi dau însă un conținut mai bogat printr-un paralelism cu omonimul militar. Pentru ei, așa cum strategul militar își pregătește o acțiune punînd stăpînire în prealabil pe o serie de puncte-cheie (o colină un cap de pod etc.), strategia întreprinderii implică nu numai fixarea de obiective, ci și crearea unor premise competitive decisive de ordin tehnologic, organizatoric, de piață etc. Crearea acestor premise competitive impune o evaluare cît mai corectă a tendințelor în domeniul tehnicii de producție din ramura respectivă, a evoluției cererii, a posibilităților de aplicare a unor noi descoperiri ș.a.m.d. Tehnica „Delphi" este chemată să răspundă unor asemenea cerințe de prognosticare a viitorului.

Un alt exemplu. Societatea modernă și orice întreprindere care se vrea competitivă are nevoie să ridice permanent și în masă nivelul de calificare al cadrelor. Formele de școlarizare și reciclare cu frecvență nu pot, în mod obiectiv, să asigure nici caracterul de masă, nici permanența acestui proces. S-au dezvoltat ca atare, în întreaga lume, diferite forme de pregătire profesională și ridicare a calificării prin studii acasă (fără scoatere din producție cum spunem noi). Este evident însă că în aceste forme nu se pot utiliza aceleași metode de predare și aceleași manuale sau lecții ca în cazul cînd procesul de învățămînt se desfășoară în prezența profesorului. Pentru soluționarea problemei a apărut așa-numitul **„învățămînt programat"** bazat pe tehnici speciale, fie că se recurge la „mașina de învățat", fie că se recurge la „manualul încurcat", cu scopul de a dezvolta autocontrolul elevului în procesul învățării unei teme. Experiența a dovedit că și în cazul tehnicii de elaborare a unui manual de „învățămînt programat", care în nici un caz nu poate fi operă individuală, chiar dacă ar fi vorba de un mare specialist în materie, primul moment, decisiv, este al modului în care se formează „echipa de redacție" sau „echipa de programare".

Dacă ar fi să sintetizăm diferitele forme de creație colectivă pe care le întîlnim tot mai frecvent în viață, am spune că prima condiție a reușitei lor constă în a nu le privi ca un scop în sine, ci în a le stabili de la început o finalitate clară.

Cu alte cuvinte, aceste forme de gîndire colectivă nu apar și nu se dezvoltă în întreprinderea modernă în virtutea unei dogme, ci a unor necesități practice. Tocmai caracterul operațional le determină răspîndirea, seriozitatea cu care sînt tratate și, pînă la urmă, eficacitatea.

Costin MURGESCU

DOCUMENTAR

DISCREPANŢE ŞI TENDINŢE ÎN EVOLUŢIA CONSUMULUI DE PRODUSE AGRICOLE

PROBLEMATICA CONSUMULUI de alimente, aşa cum este pusă de dezvoltarea economică contemporană mondială, se prezintă sub două aspecte diferite. **Primul** aspect se referă la imperativul asigurării unui minim pentru existenţă în întreaga lume ; el dezvăluie rămînerea în urmă a producţiei de alimente şi nivelul scăzut al veniturilor disponibile procurării hranei în ţările în curs de dezvoltare, în raport cu evoluţia lor demografică explozivă din ultimele decenii. **Al doilea** aspect este legat de tendinţa de saturaţie cantitativă şi de schimbările structurale ale consumului alimentar din ţările capitaliste dezvoltate şi preocuparea de a găsi mijloace şi pieţe de desfacere pentru o producţie agricolă „excedentară", în condiţiile existenţei unor mase de oameni afectaţi de malnutriţie şi subnutriţie chiar în ţările capitaliste excedentare.

Două obsesii diferite

PRIN EFECTELE sale asupra vieţii umane şi dezvoltării economice, ceea ce se defineşte în prezent ca „problema alimentară mondială" a devenit una din cele mai grave preocupări ale vremurilor moderne. Aproximativ 10—15% din populaţia mondială este subalimentată, fiind afectată de o carenţă calorică cantitativă. 50% din populaţia globului suferă, într-o formă sau alta, de pe urma unei alimentaţii unilaterale, nediferenţiate, sărace în proteine.

Foamea şi malnutriţia este specifică ţărilor în curs de dezvoltare care încă nu au fost în măsură să-şi asigure o producţie accelerată, în pas cu creşterea vertiginoasă a populaţiei.

Pentru ţările occidentale dezvoltate problema alimentaţiei nu este o problemă de existenţă biologică, ci de natură economică, în sensul că în majoritatea ţărilor producătoare de articole agro-alimentare, pe primul plan se află aspectul comercial, acela al valorificării unor produse tradiţionale prelucrate în mărfuri noi, al transformării şi adaptării ofertei de produse agricole la schimbările care au loc în structura consumului solvabil.

Totuşi, şi în marile ţări capitaliste producătoare şi consumatoare de produse agro-alimentare, pletora de cereale, de ulei sau de alte mărfuri alimentare este în flagrantă contradicţie cu fenomenele de malnutriţie care mai persistă la o parte din populaţia lor. Astfel în S.U.A., peste 33 milioane de americani sînt categorisiţi în mod oficial ca săraci, avînd venituri anuale mult sub 3000 dolari pe an. 40% din aceştia reprezintă populaţie rurală, care produce acele „excedente" alimentare [1]).

Sub aceste unghiuri de vedere cu totul diferite, problematica consumului de produse agro-alimentare se desfăşoară între două „obsesii" extreme : aceea a subnutriţiei şi aceea a stocurilor de produse nevîndute. Dar unghiurile diferite sub care se abordează tema consumului de produse agro-alimentare nu înlătură existenţa unor elemente şi preocupări comune care definesc direcţiile de dezvoltare ale acestui factor fundamental al evoluţiei economice. Fie că analiza comensurează căile de realizare a necesarului minim de calorii şi proteine, fie că tinde să fixeze trăsăturile caracteristice ale raportului dintre creşterea producţiei agricole, limitele biologice ale consumului uman şi modificarea veniturilor, pentru a găsi modalităţile de echilibrare a ofertei de produse cu cererea solvabilă, dinamica şi conţinutul consumului de produse agricole se sprijină pe aceiaşi factori determinanţi.

Paradoxuri moderne

VOLUMUL produselor şi serviciilor pe care un sector le poate produce pe termen lung în condiţii economice, depinde de nivelul şi ritmul de dezvoltare al economiei naţionale şi de amploarea şi structura consumului pe care-l generează sau îl frînează această dezvoltare, inclusiv consumul de produse agro-alimentare.

Volumul producţiei agricole, menită să satisfacă necesarul de mijloace de subzistenţă care apare ca urmare a procesului de dezvoltare, este determinat în ultimă instanţă de progresul tehnic. El este factorul motor al creşterii productivităţii muncii. În timp ce în ţările în curs de dezvoltare ritmul de creştere al producţiei rămîne în urma nevoilor, în ţările industriale progresul tehnic conferă producţiei o dinamică independentă de nevoile de consum creînd un dezechilibru între disponibilităţile „excedentare" şi cererea plafonată, care ţine atît de disponibilităţile băneşti ale populaţiei, cît şi de saturaţia relativă a consumului de produse agro-alimentare, specifică economiilor cu venituri medii ridicate.

Progresul tehnic şi creşterea veniturilor generează astfel o serie de slăbiciuni structurale care acţionează asupra evoluţiei pe termen lung a producţiei agricole din ţările capitaliste, în sensul că :

— această producţie reacţionează foarte lent la încetinirea ritmului de consum, ca şi la tendinţele preţurilor ;

— costurile unitare pe produse au tendinţă de scădere, susţinînd dinamica de creştere a producţiei ;

— în condiţiile sporirii gradului de satisfacere a consumului, se reduce gradul de reacţie (elasticitate) a cererii la creşterea venitului pe locuitor şi la scăderea preţurilor ;

— creşte cererea pentru produse alimentare mai costisitoare, cresc cheltuielile destinate prelucrării superioare, ca şi cele pentru serviciile legate de transportul, depozitarea şi comercializarea produselor agro-alimentare.

În condiţiile influenţelor interdependente ale acestor elemente care dezvăluie verigile slabe specifice producţiei şi consumului de produse agricole în ţările capitaliste dezvoltate, **evoluţia cererii este supusă şi unor modificări calitative.** Acestea concură la determinarea direcţiilor de dezvoltare ale **structurii consumului alimentar.**

Calorii sau răcoritoare ?

PENTRU A DISTINGE **perspectivele** posibile de dezvoltare a consumului de alimente pe locuitor în diferite regiuni ale lumii capitaliste este necesară o privire sumară asupra situaţiei actuale. Aceasta scoate în evidenţă anumite diferenţieri cantitative şi calitative ale consumului de produse agricole. Astfel, făcînd o apreciere pe baza nivelului consumului pe locuitor şi a gradului de variaţie procentuală a cererii în funcţie de creşterile procentuale ale veniturilor pe locuitor (elasticitatea cererii faţă de venit), se observă nivelul neînsemnat al consumului din ţările în curs de dezvoltare la toate produsele vegetale şi animale, cu excepţia celui de cereale pentru alimentaţia umană (vezi tabelul).

Corelarea nivelului de consum cu sensurile (+ sau —) şi cu elasticitatea de reacţie procentuală a consumului faţă de creşterea (cu 1%) a venitului indică **tendinţele de modificare a structurii consumului de produse agro-alimentare.**

În ţările capitaliste dezvoltate, printre care S.U.A. şi ţările membre ale Comunităţii economice europene (C.E.E.), creşterea veniturilor determină scăderea în perspectivă a consumului de cereale (elasticitate negativă), o creştere neînsemnată a consumului de produse lactate, grăsimi, zahăr şi legume şi o tendinţă mai hotărîtă spre consumul de fructe şi carne, îndeosebi carne de pasăre pentru care elasticitatea faţă de venit este cea mai ridicată, fiind chiar 1,0 (adică proporţională cu creşterea venitului). Pe ansamblul ţărilor capitaliste dezvoltate limitele extreme în care se încadrează tendinţele de durată (1985) ale consumului de produse alimentare se situează între nivelul S.U.A. — avînd gradul de saturaţie cel mai ridicat şi cel al ţărilor din sudul Europei, unde coeficienţii de elasticitate, ca şi de creştere absolută a consumului pe locuitor, continuă să fie încă ridicaţi.

Aceste raţionamente, „globalizante", trebuie privite însă cu o serie de rezerve. Dacă pe ansamblul ţărilor analizate ele dau o idee asupra direcţiilor de dezvoltare ale consumului solvabil, ele nu ţin seama de influenţa repartiţiei veniturilor pe diferite categorii ale populaţiei. Bunăoară, dacă în R.F.G. veniturile lunare medii din anul 1965 ale muncitorilor industriali se situau cu peste 10% sub nivelul celor obţinute de funcţionarii şi tehnicienii din comerţ şi industrie, iar veniturile lunare ale acestora din urmă depăşeau cu 23% nivelul mediu al veniturilor (individuale) pe ansamblul salariaţilor din economie [2]), este evident că şi elasticitatea cererii în funcţie de venit, ca şi nivelul şi structura consumului, se diferenţiază după categoriile respective de venit.

În ţările în curs de dezvoltare, perspectivele consumului, aşa cum rezultă din elasticitatea pe produse ca şi din proiecţiile F.A.O. elaborate pentru anul 1985, indică necesitatea sporirii cantitative şi a ameliorării calitative a consumului la toate produsele cuprinse în analiză. Aceste creşteri reprezintă deocamdată aspiraţii elaborate în funcţie de raţiile calorice care ar putea fi atinse în condiţiile unui anumit ritm de creştere a veniturilor pe locuitor. **Conform unor calcule recente, efectuate de F.A.O., sporul total de alimente pe care-l reclamă creşterea populaţiei şi atingerea unui minim de consum caloric între anii 1980 şi 2000 presupune o creştere anuală a producţiei alimentare în ţările în curs de dezvoltare de 3,4% în comparaţie cu 3% în 1950 şi 2,5% în perioada 1960—1965.**

În prezent, în ţările în curs de dezvoltare consumul de calorii pe locuitor este de numai 2 170 pe zi — adică cu 6% sub nivelul de 2 300 cal. apreciate ca necesare pentru o existenţă activă normală, în timp ce consumul de calorii pe locuitor din ţările industriale se situează la 3 070 cal. — reprezentînd un plus de 20% peste nivelul mediu normal.

În ceea ce priveşte ţările dezvoltate, nivelul ridicat al industrializării reclamă o structură deosebită a consumului alimentar. Ca exemplu, pot fi amintite propunerile unui studiu elaborat în R.F.G. în 1967, privind necesarul optim de calorii în funcţie de obiceiurile de consum din

dr. Laurenţiu BUIA
Institutul de Cercetări pentru Economie Agrară

(Continuare în pag. 18)

NOTE

Inflaţie şi... şomaj

CEEA CE PARE paradoxal în economia Canadei este coexistenţa inflaţiei şi a şomajului. Observatorii remarcă că inflaţia este importată din afară, şi mai ales din S.U.A., puternica ei vecină, a cărei influenţă economică este inopozabilă. În 1967, în pofida unei încetiniri importante a expansiunii, indicele preţurilor de consum urcase cu 4% ; în 1968, în ciuda unei creşteri nete a productivităţii manufacturiere, creşterea preţurilor s-a accelerat : 4,1% ; în aprilie 1969, indicele a urcat la 4,4% pe an.

De curînd, Ministerul de Finanţe canadian, înainte de prezentarea bugetului, a dat publicităţii o „Carte Albă" asupra economiei în care prevede o uşoară scădere a inflaţiei „în cazul în care puseul inflaţionist din Statele Unite îşi va pierde şi el vigoarea". Totuşi, cei care urmăresc în ultimul an politica Canadei, consideră că măsurile antiinflaţioniste sînt acum mult mai ferme. În trecut, ridicarea dobînzilor, de pildă, nu a fost suficient acompaniată de restrîngerea masei monetare. În prezent, creditele au fost scumpite ; disponibilităţile monetare circumscrise ; reduse cheltuielile publice şi de investiţii ale guvernului central ; impozitele majorate, iar bugetul aproape echilibrat. Dar anii 1962—1966 cînd Canada păruse să împlinească, cum se spune, visul oricărui guvern, şi anume acela de a realiza creşterea economică în condiţii de stabilitate şi de folosire deplină a forţei de muncă, par foarte îndepărtaţi. Se împlinesc trei ani de cînd situaţia s-a deteriorat.

Anul trecut, rata creşterii a fost de aproximativ 5% ; în „Cartea Albă" se prevede acelaşi nivel pentru anul acesta. Se speră că cererea internă de bunuri durabile (mai ales automobile şi aparate electro-casnice) va continua să susţină activitatea economică şi că investiţiile vor fi reluate la o rată de 10%. Timp de trei ani, pînă acum, investiţiile au fost plafonate. Este, de asemenea, aşteptată o creştere a exporturilor, care va fi însă cu mult mai mică decît aceea din 1968 (10% în loc de 19%).

Comisia pentru preţuri şi venituri, creată recent, are ca sarcină să încerce a împăca din nou creşterea economică, stabilitatea preţurilor şi deplina utilizare a forţei de muncă. Paradoxul coexistenţei inflaţiei cu somajul pare să se datoreze disparităţilor regionale. În 1968, rata şomajului a variat cu 3,5% în Ontario, cu 6,5% în Québec, cu 7,3 în provinciile atlantice. Venitul mediu, personal, în Québec, este cu 25% inferior celui din Ontario. Această problemă este mai veche iar autorităţile, pentru a prezerva unitatea naţională ameninţată, caută căi noi în economie pentru a reduce dezechilibrele regionale.

Speranţele pentru anul în curs sînt moderate. În general, în economia naţională, se va recurge la noi măsuri de austeritate.

Pîinea

PÎINEA cea de toate zilele este o preocupare centrală a oamenilor — pe tot globul. Chiar dacă, cum sună zicala, numai cu pîine nu se poate trăi. Desigur, sînt unele popoare care în locul griului dau preferinţă altor cereale în alimentaţia lor cotidiană. Orezului de pildă. Acestea, vor fi zicînd „orezul nostru cel de toate zilele", dar semnificaţia locuţiunii rămîne aceeaşi.

Pîinea cea de toate zilele e un lucru emoţionant — mai ales cînd e proaspătă. De aceea poate, gospodinele din Anglia au fost atît de încîntate, recent, cînd pe piaţă au apărut noile „produse de panificaţie" botezate „Sunblest". Pîinea împachetată „Sunblest" va constitui de aici înainte în Anglia cea mai sigură garanţie de pîine proaspătă. În fiecare zi această pîine va fi învelită într-un ambalaj de altă culoare : culoarea zilei. Culoarea zilei de luni va fi albastră ca cerul de vară. Marţi, ambalajul va fi portocaliu. Miercuri, liliachiu. Joi, verde ca lămîia crudă. Vineri, roşu. Ambalajul pîinii pentru week-end va fi galben ca narcisa. În plus, în fiecare zi ambalajul va aduce cumpărătorilor altă urare : „Vă dorim o zi de luni fericită !", sau „o marţi norocoasă", ori „o miercure veselă" — şi aşa mai departe. Cei care-şi fac cumpărăturile de week-end vinerea şi nu sîmbăta, vor putea găsi în afară de pîinea „vă dorim o vinere binecuvîntată" o altă ediţie, de vineri seara, mai proaspătă.

E probabil că inovaţia aceasta a directorului de marketing al firmei de brutărie „Allied Bakeries Division of Associated British Foods" va aduce un spor de rentabilitate. La originea ei se află o anchetă întreprinsă timp de vreo zece luni în rîndurile populaţiei şi în urma căreia s-a ajuns la concluzia că principala calitate ce i se caută pîinii este prospeţimea.

Pentru a promova pîinea „Sunblest", ziarul Daily Express va primi, după cum sună o informaţie dintr-un ziar englez, 150.000 de lire pentru publicitatea în culori, timp de o lună. Vor face reclamă şi televiziunea în culori şi revistele feminine şi gazetele din provincie. Pîinea a fost doar dintotdeauna marfa cea mai căutată, cea mai dorită. În America, din nimic nu cîştigă băcanii mai mult decît din vînzarea pîinii. Iniţiativa directorului de marketing, Mackferlane, de la firma pomenită, a fost cu atît mai bine primită, cu cît „comerţul cu pîine în Anglia — cum scrie Financial Times — se află într-o situaţie statică şi chiar de declin".

Ceea ce s-a constatat după apariţia produselor Sunblest în rafturile „alimentarelor", este faptul că vînzarea pîinii „de ieri" nu s-a împuţinat. Unii, cînd cumpără pîine mai veche îşi motivează opţiunea lor astfel : „îngraşă mai puţin" sau „e mai sănătoasă pentru stomac". Cumpărătorul nu vrea să fie „dus" zice Mackferlane, nu vrea să i se vîndă drept proaspătă pîinea care e veche. Gospodinele au respins soluţia ce li s-a oferit mai întîi şi anume aceea ca pîinea să poarte pe ea o ştampilă cu dată. Nu, a spus o gospodină, ştampilele nu sînt o garanţie ; le pui pe care vrei. Unde mai puneţi, scrie un ziar, că după introducerea în vînzare a pîinii „Sunblest" o femeie a exclamat înduioşată pînă la lacrimi : „Nimeni pînă acum nu mi-a urat «O joie fericită» !"

Se pare că firma Allied Bakeries nu va putea rămîne multă vreme însă singura cu avantajele ei. Firma de brutărie „Mother's Pride" se pregăteşte să intre şi ea în competiţie.

Şi în alte ţări occidentale, pentru a o vinde, pîinea este produsă în cele mai diferite sorturi şi prezentată, cum se vede, în cele mai diferite forme. Unii fac pîine cu vitamina X, unii cu vitamina Y, alţii şi cu una şi cu alta, sau chiar cu toate vitaminele. S-a inclus în vînzare pîinea din făină colorată, pîinea aromată, pîinea...

O, dacă ar ajunge numai atîta pentru ca toţi oamenii din lume să poată cumpăra pîine !...

A. A.

DIN ŢĂRILE SOCIALISTE

CORESPONDENŢĂ DIN MOSCOVA

„ETAJE" DE PETROL ŞI GAZE ÎN TAIGA

SIBERIA APUSEANĂ este o depresiune enormă, ocupînd o suprafaţă mai mare decît a Franţei, Angliei şi Italiei luate la un loc, o nesfîrşită taiga presărată cu nenumărate lacuri şi cu mlaştini, bîntuită iarna de geruri ce trec de minus 40 de grade iar vara de adevăraţi nori de ţînţari. Pînă nu demult aceste locuri erau puţin cercetate: dar geologii au dovedit în anii din urmă că tocmai aici natura a ascuns bogăţii fără număr.

Cea mai importantă comoară a Siberiei apusene o constituie petrolul şi gazele naturale. Încă pe la începutul secolului nostru vînătorii şi pescarii ce se aventurau în taiga dădeau uneori peste locuri unde ţiţeiul ieşea singur la suprafaţă. Dar primele cercetări geologice efectuate nu au dat rezultatele scontate. Scepticii s-au grăbit să afirme că nu are nici un rost să fie continuate explorările, că ar fi o cheltuială zadarnică de forţe şi de materiale întrucît aici nu există petrol. Dar vestitul geolog I. M. Gubkin a fost de altă părere. El a demonstrat, aducînd argumente ştiinţifice incontestabile, că adîncurile uriaşei depresiuni trebuie să ascundă petrol şi gaze şi încă în cantităţi colosale. Întemeindu-se pe concluziile academicianului Gubkin, cîţiva entuziaşti au continuat cercetările cu perseverenţă avînd de înfruntat neîncrederea şi chiar piedicile puse de unii specialişti cu funcţii administrative. Eforturile lor au fost răsplătite din plin în toamna anului 1953 cînd ipoteza ştiinţifică a devenit realitate şi încă într-un mod spectaculos; în ziua de 23 septembrie o sondă de lîngă satul Berezovo a erupt cu o forţă neobişnuită, azvîrlind tuburile de oţel din puţ ca pe nişte beţe de chibrituri. Gazul din acest prim zăcămînt însemnat pe harta Siberiei apusene avea o presiune de 200 de atmosfere.

În lunile şi în anii următori au fost descoperite zeci de alte zăcăminte de gaze. Numai cel de lîngă satul Tazovskoe poate aproviziona cu combustibil mai multe centre industriale din Ural precum şi Norilskul, centru al metalurgiei neferoase aflat dincolo de cercul polar. Dar, în ceea ce priveşte rezervele, pe primul loc se situează zăcămîntul Urengoi, descoperit în 1966. Cîmpul gazeifer de aici, aflat la o adîncime de 1100—1300 metri, are o grosime de 170 de metri. Primele sonde forate la Urengoi au avut un debit zilnic de peste cinci milioane metri cubi. După cele mai modeste evaluări, zăcămîntul Urengoi conţine două trilioane şi jumătate metri cubi de gaze, cu 500 de miliarde mai mult decît zăcămîntul din Algeria, considerat pînă acum cel mai mare din lume. Zăcăminte deosebit de bogate sînt de asemenea Zapoliarnoe, Medvejie şi altele. În subsolul regiunii Tiumen, după aprecierile lui I. I. Ervie, şeful direcţiei regionale geologice, se află pe puţin 14 trilioane metri cubi de gaze. Anul acesta geologii de aici vor adăuga la rezervele prospectate circa 200 de miliarde metri cubi. Conform unor calcule făcute de economişti, Siberia apuseană poate da anual o producţie de pînă la 700 miliarde metri cubi de gaze.

În toamna anului 1961, cînd sonda forată lîngă localitatea Ust-Balik a dat ţiţei, a fost confirmată şi presupunerea oamenilor de ştiinţă că în Siberia apuseană există petrol. Pe măsură ce explorările geologice au înaintat spre nord, au fost descoperite alte şi alte zăcăminte: Meghion, Şaim, Surgut, Ubinskoe, în total peste 50. Anul trecut a prins contur pe hărţile geologilor o adevărată mare subterană de ţiţei — structura Samotlor, unica pînă acum în analele extracţiei de petrol în Uniunea Sovietică. Ţiţeiul se află aici în opt straturi suprapuse, avînd fiecare grosimi de zeci de metri. Primele sonde săpate la Samotlor au un debit de 4—7 ori mai mare decît cele forate în alte schele din bazinul fluviului Obi. Explorarea acestui uriaş rezervor natural de ţiţei nu s-a încheiat încă. Dacă în mod obişnuit zăcămintele cu rezerve de cîteva zeci de milioane de tone sînt considerate mari, în cazul Samotlorului se vorbeşte de miliarde tone. Specialiştii declară că din „etajele" subpămîntene ale acestui zăcămînt-mamut pot fi pompate anual 75—100 de milioane de tone de „aur negru" iar din întreaga Siberie apuseană — pînă la 500 milioane de tone.

Taigaua acestei regiuni dispune de resurse forestiere de cinci—şase miliarde metri cubi, cantitate care depăşeşte rezervele de masă lemnoasă ale Suediei, Finlandei şi Norvegiei, luate la un loc. În partea de sud a depresiunii a fost identificată o fîşie de minereuri de fier egală ca proporţii cu anomalia magnetică de la Kursk. Numai în zăcămîntul Bakcearsk se concentrează peste o sută de miliarde de tone de minereu de fier. În Siberia apuseană se găsesc de asemenea importante cantităţi de cărbuni, rezerve practic inepuizabile de turbă, au fost găsite metale rare şi preţioase. Şi trebuie subliniat faptul că explorările geologice sistematice se află abia la început, ele au cuprins pînă acum doar suprafeţe neînsemnate dacă le raportăm la întinderea întregului teritoriu dintre Obi şi Enisei.

Pentru valorificarea complexă şi introducerea în circuitul economiei naţionale a bogăţiilor solului şi subsolului, în Siberia apuseană ia naştere un mare complex economic-industrial. Pentru aceasta se alocă fonduri considerabile pentru crearea aici a unor puternice industrii petrolifere şi petrochimice, forestire şi de prelucrare a lemnului, metalurgice şi carbonifere.

Extracţia petrolului şi a gazelor creşte an de an într-un ritm înalt, în ciuda condiţiilor geografice şi climatice extrem de grele. Anul acesta Siberia apuseană va da ţării peste 20 de milioane tone de ţiţei şi 9 miliarde metri cubi de gaze. În anul viitor noua regiune petroliferă şi gazeiferă va produce tot atîta petrol şi tot atîtea gaze cît producea întreaga Uniune Sovietică în urmă cu două decenii.

Petrolul siberian este prelucrat de rafinăriile din Omsk. Principala arteră de transport este conducta Ust-Balik-Omsk, lungă de o mie de kilometri. Acest adevărat rîu de ţiţei, închis în albie de oţel, a început să curgă în octombrie 1967. De atunci i s-au adăugat mai mulţi „afluenţi", avînd, la rîndul lor lungimi de zeci şi chiar sute de kilometri, care colectează petrolul extras din schelele aflate la diferite distanţe în dreapta şi în stînga conductei magistrale. Prin conducta Punga-Serov, cu o lungime de 500 kilometri, gazele Siberiei apusene ajung la centrele industriale ale Uralului.

Dificultăţi deosebit de mari au de înfruntat petroliştii siberieni din pricina lipsei de drumuri. Chiar şi cele mai puternice vehicule pentru orice teren se înfundă adeseori în terenul mlăştinos. La multe puncte de foraj se ajunge numai cu elicopterele. Se construiesc desigur şi şosele de beton dar, în condiţiile Siberiei apusene, aceasta este o treabă anevoioasă care costă scump.

Dacă în anii trecuţi Siberia apuseană era denumită „Al doilea Baku" al Uniunii Sovietice, în prezent, în lumina ultimelor date, denumirea apare evident învechită. Zona dintre fluviile Obi şi Ienisei va da în 1980 aproape jumătate din producţia totală de petrol a Uniunii Sovietice, situîndu-se astfel în fruntea tuturor regiunilor petrolifere ale ţării.

După ce au fost construite căile ferate Ivdeli-Obi şi Tavda-Sotnik, a devenit posibilă şi exploatarea lemnului taigalei. Au fost înfiinţate mai multe întreprinderi forestiere care au dat anul trecut 8 milioane metri cubi de buşteni. În regiune se construiesc mari fabrici de cherestea, placaj, plăci aglomerate, celuloză şi hîrtie. Producţia lor va valorifica aproape în întregime lemnul exploatat, contribuind la îmbunătăţirea aprovizionării cu astfel de materiale a părţii europene a U.R.S.S. şi a republicilor din Asia centrală.

„Zapsib"-ul, centrul siderurgic al Siberiei apusene, se dezvoltă rapid pe baza zăcămintelor de minereu de fier şi cărbune din partea de sud a regiunii. El va deveni în curînd una dintre cele mai puternice surse de metal ale Uniunii Sovietice. Aici au fost date în funcţiune pînă acum două furnale, baterii de cocs, laminoare, o oţelărie cu convertizoare cu oxigen. La sfîrşitul anului trecut au început lucrările de construcţie la furnalul numărul 3, care va avea o capacitate pe peste 3000 de metri cubi şi o producţie anuală de peste 2 milioane tone de fontă.

Chiar şi din succinta prezentare pe care am făcut-o mai sus, cititorul poate să-şi facă o imagine despre Siberia apuseană de azi. Ea nu mai este doar un ţinut al mlaştinilor şi al taigalei sălbatice ci şi un ţinut al sondelor şi conductelor, al noilor aşezări şi întreprinderi industriale, un ţinut în care omul sovietic pătrunde tot mai hotărît pentru a-i scoate la lumină fabuloasele bogăţii.

Silviu PODINĂ

R. S. CEHOSLOVACĂ

PROGRESUL TEHNICO-ŞTIINŢIFIC ŞI CALIFICAREA CADRELOR ÎN INDUSTRIA CHIMICĂ

ÎNTR-UN NUMĂR recent al săptămînalului economic „Hospodářské noviny" se prezintă rezultatele unei anchete organizate de „Institutul de cercetări tehnico-economice în chimie" din Pardubice în rîndurile directorilor şi ale cadrelor de conducere din industria chimică şi institutele de cercetări chimice. Obiectul anchetei l-a constituit stabilirea nivelului de calificare profesională, existent în întreprinderile industriei chimice, şi a cerinţelor de viitor în concordanţă cu progresul tehnic de modernizare.

Din analiza răspunsurilor reiese că ridicarea nivelului de calificare şi crearea de noi profesii constituie la ora actuală o necesitate stringentă pentru toate întreprinderile. În ce priveşte propuneri de modificări se va acorda atenţie specială dezvoltării activităţii tehnice, economice şi de inovaţii. Majoritatea din întreprinderile anchetate au subliniat necesitatea înfiinţării de servicii speciale cu personalul pregătit corespunzător, care să se ocupe de culegerea şi valorificarea informaţiilor.

Întreprinderile care prin profilul şi caracterul producţiei sînt strîns legate de cerinţele pieţei, propun căutarea impulsurilor pentru inovaţii în domeniul cercetării în literatura de specialitate şi înfiinţarea de servicii speciale la nivel de ramură pentru studiul pieţei interne şi externe. Majoritatea din întreprinderile anchetate pun accentul pe „curăţirea" programelor de producţie, pe suprimarea tehnologiilor neeficiente, luînd drept criteriu cerinţele consumatorilor.

Introducerea ciberneticii în conducerea proceselor de producţie se consideră că este o problemă de perspectivă, realizabilă în următorii 2—3 ani. Cauza rămînerii în urmă în această privinţă se atribuie insuficienţei de informaţii concrete despre teoria şi practica posibilităţilor de aplicare a ciberneticii în producţie.

În anchetă în mod unanim se subliniază necesitatea rezolvării în colectiv a principalelor probleme ale întreprinderii, considerînd că în acest fel se va putea anihila frîna exercitată de salariaţi mai puţini capabili ce deţin funcţii importante. Se apreciază valoroasă sugestia lucrătorilor de la „Uzinele chimice Dimitrov" — Bratislava care propun reverificarea lucrătorilor întreprinderilor mai ales din sectoarele implicate în modernizare şi inovaţii şi categorisirea lor în: cadre de bază, cadre cu utilitate limitată şi cadre necorespunzătoare. Se propune recalificarea şi completarea pregătirii celor categorisiţi în ultimele 2 grupe.

Raţionalizarea producţiei este considerată de majoritatea întreprinderilor ca cea mai promiţătoare acţiune inovatoare în condiţiile economice actuale din Cehoslovacia. În acest sens se recomandă extinderea competenţei serviciilor de raţionalizare, întocmirea de balanţe energetice şi de materiale şi modelarea matematică a producţiei pentru calculatoare, găsirea dimensiunii optime din punct de vedere economic a producţiei şi coordonarea capacităţii de producţie, a costurilor şi a calităţii sortimentelor cu cerinţele pieţei şi cu posibilităţile întreprinderii.

Între măsurile pentru raţionalizarea producţiei şi organizării întreprinderilor se menţionează, de asemenea, delimitarea competenţei întreprinderilor ierarhice, a organelor tutelare, precizarea fluxului informaţiilor, mecanizarea lucrărilor de birou şi introducerea calculatoarelor, aplicarea modelării cibernetice în întreprinderi etc.

Referitor la calificare şi structura profesiunilor, directorii anchetaţi subliniază obligativitatea studiilor superioare cu profil tehnico-economic pentru ocuparea posturilor la serviciile marketing şi comerţ exterior. Se acordă prioritate specialiştilor cu pregătire teoretică superioară faţă de cei care au la bază numai o practică mai îndelungată. Se preconizează reorganizarea formelor de şcolarizare şi de completare a studiilor pentru salariaţii cu pregătire teoretică de specialitate incompletă.

În mod special se subliniază necesitatea dezvoltării institutelor de cercetări uzinale pentru care se preconizează un ritm accelerat de dezvoltare. (Astfel se prevede că Institutul de cercetare de pe lîngă „Întreprinderea de lacuri şi vopsele" să crească pînă în anul 1980 de 2,3 ori, iar cel de pe lîngă „Uzinele chimice W. Piek" — de 2 ori) Se reclamă mărirea numărului de cercetători ştiinţifici şi dezvoltarea serviciului de informare tehnico-economică şi încadrarea cu personal cu pregătire superioară. „Uzinele chimice V. Dimitrov" apreciază că din numărul total de lucrători ocupaţi în cercetare, ar fi necesar ca 10% să lucreze în domeniul tehnico-economic şi 12% în cercetarea aplicată. Totodată se simte nevoia pregătirii de cadre medii de specialitate, raportul optim al acestora faţă de cercetătorii cu studii superioare trebuind să fie de 25—33%. În categoria muncitorilor se cere sporirea ponderii celor care au absolvit o şcoală profesională. Dezvoltarea impetuoasă a chimiei implică crearea de noi profesii de specialişti chimişti dar totodată şi de profesii care vor avea la bază studii tehnico-economice.

R. P. D. COREEANĂ

INDUSTRIA DIN BYEUKTONG

DISTRICTUL Byeuktong din provincia Pyeung-an-ul de Nord. O regiune muntoasă, aşezată la o depărtare de 80 km de calea ferată dar învecinată cu bazinul rîului Amnok şi care în trecut nu avea nici o uzină. Astăzi însă districtul numără cîteva fabrici ale industriei locale care produc o mare varietate de articole de larg consum şi care au ajuns să satisfacă nu numai nevoile populaţiei locale, ci îşi trimite surplusul de produse în alte provincii.

Acţiunea pentru valorificarea resurselor locale a fost lansată cu 11 ani în urmă: în iunie 1958, plenara C.C. al Partidului Muncii din Coreea trasa ca obiectiv dezvoltarea producţiei articolelor de consum prin mobilizarea tuturor resurselor şi construirea a cel puţin două întreprinderi ale industriei locale în fiecare provincie, în fiecare oraş.

Curînd, şi la Byeuktong a luat fiinţă o modestă unitate de producţie care după un an devenea un adevărat combinat, cu mai multe fabrici: alimentară, textilă, fabrică de mobilă, de sos de soia, o secţie de stambă, una de mătase etc. În prezent numai uzina textilă „Cenlima" din Byeuktong, dotată cu războaie de ţesut de producţie naţională, produce în medie, pentru fiecare locuitor al districtului cîte 25 metri de ţesături: stofă în amestec, de fibre, mătăsuri naturale şi artificiale etc.

Cele două obiective principale ale colectivului combinatului — **productivitate** şi **calitate** — i-au cerut să facă un salt în domeniul înzestrării tehnice, al mecanizării. Fabrica alimentară, de exemplu, este dotată în prezent cu 87 de maşini şi instalaţii. Inovaţii tehnice s-au aplicat şi în celelalte sectoare de producţie, astfel că numai după 4 ani, întreprinderile industriei locale şi-au schimbat aspectul, şi-au sporit zestrea tehnică.

Crearea în ultimii ani, în economia R.P.D. Coreene a unei industrii constructoare de maşini diversificate şi în continuu progres, a deschis largi perspective şi pentru mecanizarea proceselor de producţie în industria locală, a cărei pondere în districtul Byeuktong a atins astăzi 93%.

Dar care sînt bogăţiile pe care le-au valorificat colectivele de muncă ale combinatului industrial Byeuktong? La uzina alimentară 85% din materia primă o constituie fructele de pădure şi produsele creşterii animalelor.

Materiile prime pentru pulpe de fructe sau pentru hîrtie de împachetat, pentru tapete, sau hîrtie de scris, fabricate în secţiile combinatului, marea varietate a mobilei produse aici — provin din aceşti „munţi de aur" — cum i-au denumit localnicii. Locuitorii din Byeuktong manifestă o grijă deosebită atît pentru utilizarea variată a bogăţiilor munţilor cît şi pentru protejarea lor. În fiecare an se efectuează lucrări de amenajare a cursurilor de apă, de consolidare a terenurilor supuse eroziunii. Pe de altă parte creşte an de an cantitatea de lemn tăiat. Din 1960, serviciul de exploatări silvice al districtului a amenajat pînă în prezent o suprafaţă de 4700 tenbo (1 tenbo = 0,997 ha) de păduri cu valoare economică, pe baza unui proiect lansat în acest sens. Se estimează că valorificarea numai a acestor păduri cu bogăţiile lor este suficientă pentru a se repartiza anual importante sume de bani gospodăriilor ţărăneşti.

Ca urmare, într-un deceniu de eforturi, valoarea producţiei industriei locale din acest district a crescut de peste 5 ori.

DISCREPANȚE ȘI TENDINȚE

(Urmare din pag. 16)

această țară și de specificul muncii prestate. Rețeta zilnică variază între 2 400 cal. pentru condiții de muncă ușoară, 3 300 cal. la muncă medie și 4 200 cal. pentru muncă grea. De altfel, sondaje repetate făcute în unele uzine și întreprinderi, tot în R.F.G., au scos în evidență preferințele crescînde pentru alimente mai puțin consistente, în deosebi pentru sucuri de fructe, produse lactate ușoare și băuturi stimulante. De altfel, datele vorbesc despre o scădere a cheltuielilor destinate achizițiilor de produse agro-alimentare. În decursul unui singur deceniu între anii 1950 și 1960 — ponderea cheltuielilor pentru alimentație ale consumatorilor, raportate la totalul cheltuielilor de consum s-au redus în S.U.A. de la 24,3% la 21,4%, în Franța de la 39,4% la 31%, în R.F.G. de la 31% la 28%, iar în Austria de la 49% la 42% etc. Această tendință este corolarul creșterii ponderii consumului de produse industriale și ale cheltuielilor pentru locuințe, transporturi, servicii turistice, sport și altele.

Tendința de scădere a ponderii cheltuielilor destinate alimentației se afirmă însă numai în cadrul consumatorilor cu niveluri de venituri medii și ridicate, nu și în rîndul populației sărace. În cazul celor 33 milioane de persoane nevoiașe din S.U.A., există unele care cheltuiesc chiar peste 30% pentru alimentație, fără a mai ține seama că bugetele unor familii din această categorie sînt cu peste 40% mai reduse decît bugetul mediu calculat pentru toate familiile americane[3]).

Mutațiile care intervin în structura și obiceiurile de consum se regăsesc sub anumite forme chiar în cheltuielile pentru produse alimentare, cu efecte certe asupra orientării viitoare a consumului. În această direcție trebuie căutate și cauzele care stau la baza reducerii treptate a cotei părți ce revine producătorilor agricoli din prețurile realizate la vînzarea cu amănuntul a produselor alimentare. În S.U.A. partea producătorului din prețul de detaliu a scăzut în ultimii ani la 35—38%, iar în R.F.G. la aproximativ 50—55%. Diferențele pînă la mărimea integrală a prețurilor de vînzare revin activităților și serviciilor complementare legate de prelucrarea, condiționarea, comercializarea produsului agricol primar, precum și diferitelor verigi care se creează după vînzarea produsului finit.

Fenomenele contradictorii care se manifestă în evoluția consumului alimentar din lumea capitalistă trebuie privite prin prisma mai largă a dezvoltării. Din acest motiv procesul de dezvoltare economică, inclusiv problema alimentară constituie obiectul a numeroase acțiuni pe plan internațional.

Cu ocazia celei de a doua Conferințe O.N.U. pentru comerț și dezvoltare, ținută în 1968 la New-Delhi, directorul F.A.O. a arătat că „la baza soluționării problemelor alimentare stă accelerarea producției agricole în țările în curs de dezvoltare, în contextul unei transformări dinamice a întregii economii naționale". Conjugată cu acțiuni de promovare a diversificării economice, a comerțului internațional și de lărgire a unor forme de asistență și cooperare economică, problema alimentară continuă să fie un obiect de preocupare majoră a lumii contemporane, implicînd eforturi comune și solidaritate între națiuni.

---

1) Note sur le pauperisme rural aux U.S.A., „Economie rurale", iulie—sept. 1968.

2) Calculat după Statistisches Jahrbuch, Wiesbaden, 1968.

3) Calculat pentru anul 1965, pe baza datelor din Statistical Abstract of the U.S.A., 1967.

Elasticitatea cererii față de venit și consumul pe locuitor a unor produse agricole, 1965 și previziuni pentru 1985

	Țări capitaliste dezvoltate			Țări în curs de dezvoltare		
	Elasticitate	1965	1985	Elasticitate	1965	1985
	%	consum pe loc.		%	consum pe loc.	
		— kg —			— kg —	
Cereale	—0,19	101,2	91,2— 95,6	0,33	133,9	139,,8—144
Grîu	—0,19	70,0	62,3— 65,8	0,42	28,2	29,9— 31,3
Cereale secundare	—0,22	12,9	11,7— 12,7	0,22	44,3	46,1— 46,3
Zahăr	0,29	34,1	37,3— 39,7	0,70	18,8	21,4— 26,4
Legume	0,21	90,8	97,6—102,1	0,43	21,5	23,7— 27,2
Fructe din zona temperată	0,32	66,0	74,8— 80,7	0,65		
Carne	0,36	58,5	67,3— 73,9	0,61	11,1	12,7— 16,5
— vită și vițel	0,47	21,6	25,9— 29,1	0,55	5,2	5,4— 7,3
— oaie	0,41	3,8	4,4— 5,1	0,72	1,5	1,6— 2,1
— porc	0,23	16,9	18,1— 18,9	0,63	1,5	1,5— 1,8
— pasăre	0,50	8,5	10,4— 11,7	0,80	0,5	0,6— 0,8
Produse lactate 1)	0,10	153,5	157,8—168,7	1,01	47,9	57,6— 74,8

1) Exclusiv untul

Sursa : Produits agricoles — Projections pour 1975 — 1985, F.A.O., 1967, vol. II.

O PERMANENȚĂ

(Urmare din pag. 13)

tre Marx și Bălcescu intr-o serie de probleme teoretice ale feudalismului precum și in ce privește soluționarea problemei țărănești.

În comunicarea **Nicolae Bălcescu și curentele de gîndire economică din timpul său,** *conf. dr. Sultana Sută Selejan a adus o seamă de argumente pentru demonstrarea poziției antifeudale a lui N. Bălcescu, a poziției sale critice față de unele elemente moderate sau șovăielnice și pentru demonstrarea adeziunii sale la interesele majore ale maselor populare, îndeosebi ale țărănimii dependente.*

O altă componentă majoră a concepției și activității fruntașului revoluției de la 1848 a fost prezentată în comunicarea **Unitatea națională in opera lui N. Bălcescu,** *intocmită de asist. Șerban Stelu.*

Alte comunicări prezentate au fost: **Probleme statistice în opera lui Bălcescu** *de prof. D. D. Hașigan;* **Teoria rentei funciare în opera lui N. Bălcescu,** *de asistenții M. Rozorea și D. Mureșan;* **N. Bălcescu despre dezvoltarea forțelor de producție după abolirea feudalismului** *de lect. M. Bălan;* **Probleme de finanțe și credit in opera lui N. Bălcescu** *de lector V. Ionescu.*

Comunicările prezentate au reliefat coordonatele majore ale concepției economice și social-politice a lui N. Bălcescu, au subliniat valoarea istorică și științifică a ideilor formulate prin care opera și autorul ei dobîndesc permanență și strălucire în conștiința poporului nostru. Valoarea științifică a ideilor, caracterul profund progresist al întregii opere decurg din identificarea lui Bălcescu cu idealurile maselor populare, din situarea sa conștientă și activă pe pozițiile celor mai înaintate forțe sociale ale epocii. De pe aceste poziții, înflăcăratul patriot și luptător, fruntașul revoluției de la 1848 și democratul revoluționar de talie europeană a militat pentru propășirea poporului nostru.

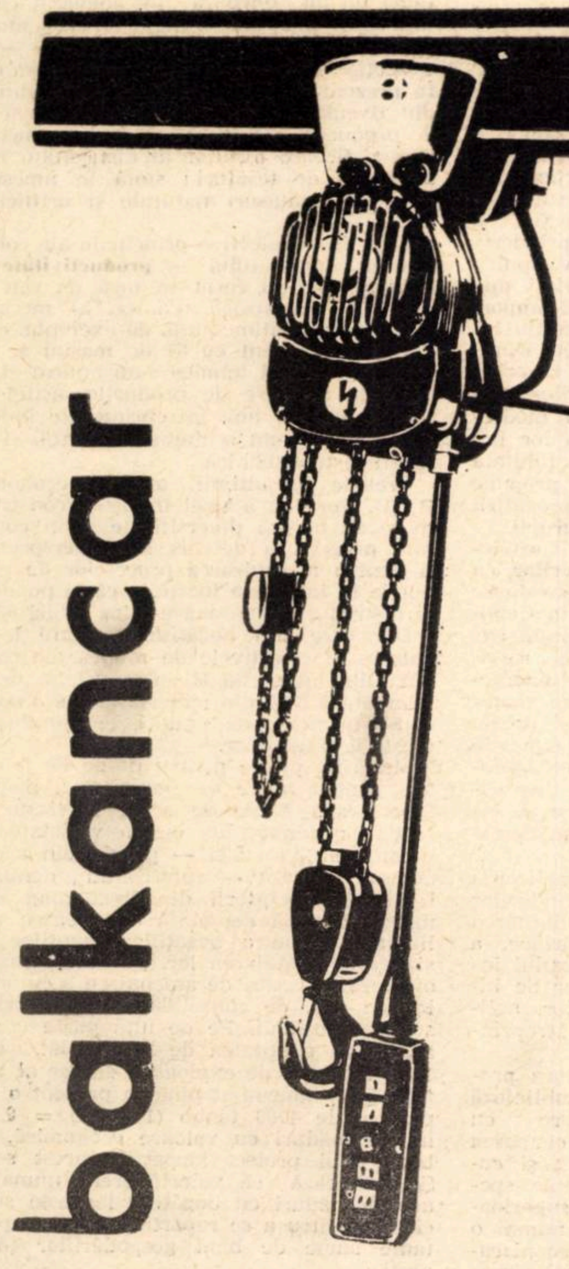

Pentru toate felurile de manipulare.

PALANE ELECTRICE CU LANȚ

BALKANCAR

CONSTRUCȚIE UȘOARĂ ȘI REZISTENTĂ

EXPLOATARE SIGURĂ ȘI COMODĂ

● capacitate de încărcare de 250—1000 kg

● ridicare la înălțimea de 3,2 pînă la 12 m

Se primesc comenzi de palane electrice — execuție normală sau specială.

Informații detaliate și oferte :

BALKANCARIMPEX — Sofia — Bulgaria.

PUBLICOM

Afacerea Schneider

APUSUL UNEI DINASTII ŞI ANONIMATUL „TRANSNAŢIONAL"

Nişte nume aproape uitate

De la o vreme apar la suprafaţă nişte nume aproape uitate: Krupp, Wickers—Armstrong, Schneider—Creuzot, etc. Uitate nu pentru că fabricile de tunuri şi-ar fi închis porţile iar patronii s-ar fi retras în penitenţă la vreo mănăstire. Ci pentru că, în ultimele decenii, marile afaceri au deprins obiceiul discreţiei, iar întreprinderile familiale de mare anvergură şi veche tradiţie, se transformă treptat, toate, în nişte societăţi anonime pe acţiuni, care camuflează identităţile, iar prin dimensiunile lor noi, dau chiar, unor falsi teoreticieni, înşelătoarea impresie că dispare însăşi proprietatea privată capitalistă.

În cărţile de basme, căpcăunii nu poartă nume. Însă copiii din ajunul primului şi celui de al II-lea război mondial — şi nu numai copiii — aflau numele lor în ziare — aproape zilnic. Erau cele ale marilor fabricanţi de tunuri.

Rolul fabricanţilor şi negustorilor de arme în lumea capitalistă nu s-a schimbat, desigur, nici azi, dar epoca modernă, dominată de spirit realist şi ştiinţific, a mai stins foamea de chipuri mitologice. Şi o dată cu dezvoltarea marilor societăţi pe acţiuni, a monopolurilor, oligopolurilor, conglomeratelor, reprezentarea plastică, care altă dată era suficientă, a făcut loc reprezentărilor abstracte, generalizatoare. În unele cazuri, căpcăunul se numeşte azi „complexul militar industrial". Deosebit de aceasta, prin diversificarea producţiei, fabricanţii de tunuri şi-au încropit în prezent şi o doză oarecare de respectabilitate. Cel care produce bombardiere, fabrică şi avioane de transport civil, altul care produce bombe cu hidrogen, construieşte şi nave pentru călătoriile astrale. Şi unul şi altul fac parte, poate, din acelaşi „conglomerat". Un conglomerat în care se coace şi pîinea, se născocesc şi jucăriile.

Ochii de bronz ai statuilor

Fabricanţii de tunuri de la Creuzot — al căror nume este acum readus în actualitate de o acţiune în justiţie cu răsunet de presă — s-au transformat şi ei, de mult, într-un trust tentacular De altfel, încă de la începutul acestui veac, sub conducerea lui Eugène (al II-lea) Schneider — care reprezenta a treia generaţie de la întemeierea dinastiei în 1837 — firma căpătase proporţii imense. Uzinele se întindeau pe 7 000 de hectare, în 8 departamente, dispunînd de o cale ferată interioară de 3 000 km, pe care circulau 6 500 de vagoane. Muncitorii locuiau în case pentru care plăteau chirie Schneiderilor, cum scrie revista franceză „Match", îşi cumpărau alimentele la băcăniile Schneider, se duceau la lucru pe străzi botezate cu numele atelierelor Schneider, sub ochiul de bronz al statuilor Schneiderilor, inaugurate de deputaţi Schneider. Toate acestea, înainte de a fi purtaţi spre mormînt pe dricuri de fabricaţie Schneider. Pentru muncitori, patronul era atunci un prenume: Eugène. Apoi, cu trecerea anilor, acesta a devenit un nume: Schneider. Azi, Schneiderii nu mai sînt nici prenume nici nume, ci o societate anonimă. Precum societate anonimă au devenit şi întreprinderile familiale Krupp din R.F.G. şi încă atîtea altele.

În decursul evoluţiei istorice, forma proprietăţii private asupra mijloacelor de producţie, a suferit de multe ori transformări în societatea capitalistă, fără însă ca esenţa ei să se schimbe. Devenind o societate anonimă, Schneiderii rămîneau însă o societate anonimă franceză. Dacă opinia publică din Franţa e acum intrigată, acest lucru se datoreşte faptului că societatea e pe cale să devină o societate „transnaţională". După recentele şi răsunătoarele afaceri Citroën-Fiat, Boussois — Saint Gobain, Rhône — Poulenc, „suspensul" pe care îl trăiesc zilele acestea cercurile economice şi politice din Franţa, ţine de deznodămîntul aşteptat în „afacerea Schneider".

Uzinele Schneider nu mai produc azi doar tunuri sau locomotive. Ele dispun de o vastă reţea industrială şi financiară în toată lumea, în care intră 180 de societăţi. Încă Eugène Schneider (al II-lea), care înfiinţase faimosul Comité des Forges — al cărui preşedinte a fost de altfel — crease şi vestita bancă Société Générale. Cifra de afaceri a firmei, pieţele sale, exercită o atracţie irezistibilă asupra trusturilor internaţionale. Declaraţiile mai vechi ale doamnei Liliane Schneider, văduva ultimului membru al dinastiei, Charles, devenită prin testamentul soţului ei administratoare girantă a societăţii — pe atunci încă o sccietate în comandită şi nu o societate anonimă — păreau asigurătoare: „Eu — spunea dînsa — mă consider ca fiind în serviciul naţiunii", iar presa amintea că Schneiderii apăraseră totdeauna „caracterul exclusiv francez al întreprinderilor lor". În 1963, cum se exprimă un comentator, doamna Schneider, a aflat „cu stupefacţie" de faptul că ducesa de Brissac, cumnată cu dînsa, vînduse cele 7% din pachetul de acţiuni Schneider ce le poseda, baronilor belgieni Empain. Despre familia Empain se spune că deţine în Belgia poziţii de talia celor ce le deţine societatea Schneider în Franţa.

În spatele unor trusturi, alte trusturi

Nu mult după achiziţionarea celor 7% din acţiunile Schneider, Empainii, răscumpărînd încă 15% din ele de la micii acţionari, si-au mărit participaţia la 22%. Consultat la transformarea firmei într-o societate anonimă, guvernul considerase că treburile trebuie să se aranjeze în cadrul unei soluţii naţionale. Era vorba doar de una din cele mai importante firme franceze, cu o cifră de afaceri de peste 25 de miliarde de franci vechi, cu un număr de 65 000 de salariaţi şi care reprezenta pentru Franţa un adevărat titlu de glorie al industriei naţionale. Între statul francez, care este şi primul client al uzinelor Schneider, şi noua societate anonimă, intervenise o înţelegere. Pe baza acestei înţelegeri a fost numit şi un preşedinte al Consiliului de administraţie agreat de guvern, Roger Gaspard, mai înainte directorul Societăţii Franceze de Electricitate. Repartiţia locurilor în consiliu a fost echilibrată. Măsurile n-aveau nimic surprinzător. Experienţa cu societatea de automobile „Simca", absorbită pe aceeaşi cale bursieră de către societatea americană „Chrysler", obliga guvernul să vegheze ca lucrurile să nu se repete.

Numai că, baronii Empain au izbutit între timp s-o convingă pe doamna Schneider — atît de potrivnică alienării — şi pe încă doi membri ai Consiliului de administraţie, să treacă de partea lor. Cîştigînd majoritatea în Consiliu, cu opt voturi contra patru, debarcarea de la preşedinţie a lui Roger Gaspard, n-a mai reprezentat o dificultate. Lucru care s-a şi petrecut. Preşedinte a fost uns dl. Jean Forgeot, un apărător al tezei societăţilor „transnaţionale".

Poziţia fostului preşedinte era clară. Trebuie să rămînem în cadrul naţional, spunea el. Schneider este o societate prea importantă în economia franceză ca să acceptăm riscul de a o lăsa să treacă sub control străin. Noul preşedinte însă zice: Trebuie să întinerim cadrele şi să jucăm pînă la capăt jocul mondial. Politica învechită a d-lui Gaspard ne împiedică să facem faţă viitorului. Peste 20 de ani, 170 de mari societăţi vor domina industria pe întreaga planetă, şi ele vor fi toate societăţi transnaţionale.

Înfăţişarea lucrurilor ar fi însă prezentată în mod trunchiat dacă nu s-ar adăuga informaţia pe care o cunoaşte şi o discută nu numai presa dar chiar şi strada, în Franţa, şi anume aceea că nu e vorba doar de grupul Empain, ci de faptul că în spatele grupului Empain se mai află cineva: societatea americană „Westinghouse".

Pledoarii în faţa Tribunalului

La sezisarea lui Roger Gaspard, preşedintele demis, afacerea a ajuns în faţa Tribunalului de Comerţ al Şenci. Numitei instanţe i se cere să anuleze decizia Consiliului de administraţie şi să numească deocamdată, în fruntea societăţii Schneider, un administrator provizoriu.

În numele grupului Empain, avocatul Michard-Pélissier spune: „Singurul interes naţional pe care avem să-l apărăm este dreptul, şi cu deosebire dreptul societăţilor". Referindu-se la „libertatea de acţiune a consiliilor de administraţie prevăzută de legi", apărarea contestă dreptul Ministerului de Finanţe de a interveni, iar o scrisoare de această natură a ministrului, Ortoli, este denunţată ca „ignorînd profund raporturile ce trebuie să existe între ramura executivă şi cea judiciară". Un avocat din baroul din Strasbourg, publică şi el un articol în „Le Monde" pe problemele de drept ale afacerii, şi scrie ritos: „Nici interesul salariaţilor, nici interesul naţional, nu autoriză o încălcare a legilor care guvernează dreptul societăţilor..."

Ceea ce nu înseamnează însă că autorităţile publice, care ştiu — precum scrie Paris Match — că puterea unei naţiuni se identifică din ce în ce mai mult azi cu puterea industrială, sînt lipsite de argumente. Vorbind în numele d-lui Roger Gaspard, avocatul Lemaire spunea: „Este în joc şi interesul societăţii, deoarece primul ei client este statul; pe de altă parte, interesul public este afectat de pericolul implantării capitalurilor străine. Sub acest raport, interesul naţional trebuie să primeze asupra dreptului comun".

De ce se arată atît de îngrijorat guvernul? se întreabă noul preşedinte al societăţii Schneider. Doar grupul Empain nu dispune decît de 22% din acţiuni, iar legea nu interzice participaţia străină decît numai atunci cînd aceasta depăşeşte procentul de 25%. Pentru că, îi răspund comentatorii din presa franceză, în ciuda tuturor dispoziţiilor privitoare la controlul schimburilor, o societate are tot felul de căi pentru a le ocoli; înainte de toate prin simplul joc al scriptelor. Nu-i nevoie să fie trecut peste frontiere nici măcar un singur gologan. Ajunge ca dl. Dupont care posedă o societate în Franţa, şi alta în Anglia, să-i facă un avans d-lui Smith în Franţa, care va da ordin ca suma să-i fie ordonanţată în Anglia. Nimic nu poate împiedica aşa dar grupul Empain să preia controlul grupului Schneider, dacă aceasta e dorinţa acţionarilor Empain şi dacă şi ceilalţi acţionari sînt de acord.

În cele din urmă, Tribunalul a refuzat să numească un administrator provizoriu, sprijinind în acest fel hotărîrea luată de Consiliul de administraţie, care l-a demis pe dl. Gaspard.

Desigur, dl. Roger Gaspard a declarat că îşi menţine acţiunea, iar chestiunea, după cum se pare, nu este încă definitiv încheiată.

Pînă la încheierea ei, în Franţa „afacerea Schneider" continuă să agite spiritele. Mulţi îşi amintesc de gloria trecută a unei dinastii care de multe ori s-a confundat cu mîndria pentru industria naţională. Lucrul mai este posibil azi, cînd procesul transformării întreprinderilor familiale e încă în curs şi cînd secretul afacerilor, oricît ar fi de bine păzit, mai răzbate uneori în afara uşilor capitonate ale consiliilor de administraţie, graţie recursului la un tribunal naţional. Mîine, societăţile anonime, cufundîndu-se în anonimatul „transnaţional" spre care, în lumea capitalistă, sînt atrase de dezvoltarea monopolurilor, abia dacă vor mai putea aminti cuiva de vechile nume, de primii fondatori, de aportul specific de geniu şi creaţie al muncitorilor şi inginerilor aparţinînd unui anume popor şi unei anume ţări.

Alexandru ANCA

CONJUNCTURA ECONOMIEI CAPITALISTE

PROFITURILE CORPORAŢIILOR AMERICANE

STATISTICA OFICIALĂ cea mai cuprinzătoare a profiturilor declarate de corporaţiile americane — evaluările Departamentului comerţului al S.U.A. — indică pentru 1968 că volumul lor net (după scăderea impozitelor) a fost de peste 50 miliarde de dolari. Creşterea a fost aproape neîntreruptă de la începutul deceniului — 27,2 miliarde în 1961. Dacă se corectează cifra pe 1968 cu indicele preţurilor cu amănuntul, rezultă în intervalul respectiv un spor al profiturilor nete de peste 55%; dacă se face corectarea cu indicele preţurilor cu ridicata, sporul este de 68%.

Deşi mai puţin globale şi indicînd doar modificările de la un an la altul, datele pe care le publică First National City Bank din New York oferă avantajul că se pot face pe baza lor comparaţii şi de asemenea că pot raporta profiturile nete la alte mărimi din statistica societăţilor pe acţiuni. Cifrele FNCB pe 1968 în comparaţie cu 1967 (**Monthly Economic Letter**, aprilie 1969) se referă la 3928 de societăţi (corporaţii), din care 2250 activează în industria prelucrătoare, 34 în industria extractivă, 435 în comerţ, 176 în transporturi, 256 în serviciile publice, 365 în serviciile nefinanciare, 412 în sfera financiară. Profiturile nete declarate de aceste 3928 de corporaţii pe 1968 au însumat 41,569 miliarde dolari, ceea ce arată — în lumina cifrei de 50 miliarde citată la început — că lista este destul de reprezentativă. Pe ansamblul acestei liste, creşterea înregistrată într-un an a fost de 9% — de la circa 38 miliarde în 1967 la circa 41,6 miliarde în 1968.

Creşterea profiturilor nete în industria prelucrătoare a fost ceva mai mare decît media şi anume de 11%. În cele 41 de subramuri ale industriei prelucrătoare, datele FNCB consemnează o gamă foarte largă de evoluţii — de la o scădere cu 14% a sumei profiturilor la majorarea ei cu 49% în industria lemnului şi a produselor din lemn. Fiind vorba de dinamica dintr-un singur an, aceste oscilaţii trebuie privite cu rezerva cuvenită. Creşteri mai mari decît media pe totalul celor 3928 de corporaţii s-au mai înregistrat în sfera comerţului (+16%) şi în serviciile nefinanciare (+20%); sub medie au crescut profiturile în industria extractivă (+8%), în serviciile publice (+2%), iar în transporturi suma lor a scăzut cu 7%; sectorul financiar s-a menţinut la nivelul sporului mediu de 9%.

Alte faţete dezvăluie raportarea sumei profiturilor nete la capitalul pe acţiuni. Dacă convenim să numim acest raport rata profitului, constatăm că ea a fost de 10,6% în ambii ani comparaţi. Rata cea mai ridicată în 1968 — şi cvasineschimbată faţă de anul precedent — a fost cea din producţia de băuturi nealcoolice: 23,2%. Industria farmaceutică urmează cu 20%, industria aparaturii fotografice cu 18,9%, industria săpunului şi a cosmeticelor cu 18,7%, industria automobilelor cu 16,6%, industria articolelor de fierărie cu 16,3%, confecţiile cu 15,3%, aparatele de uz casnic cu 15%. Dintre ramurile de activitate din sfera industriei prelucrătoare, rata profitului a fost mai mare decît media în minerit (15,1%), comerţ (13,5%), servicii nefinanciare (16,4%). În transporturi, unde pe total rata a fost de 4,9%, căile ferate apar numai cu 3,3%, pe cînd transportul cu autocamioane înregistrează o rată a profitului de 19,1%; liniile aeriene cunosc oscilaţii mari în această privinţă, cifra pentru ele fiind de 9,3% în 1968 şi 13,5% în 1967. Şi dintr-un asemenea exemplu reiese încă o dată necesitatea de a se ţine seama de faptul că este vorba de o dinamică pe un singur an.

Mai merită reţinut faptul că dintre toate ramurile şi subramurile incluse în tabelul FNCB se distanţează ca sumă absolută a profitului net industria petrolului, cu 6,13 miliarde dolari în 1968 (rata profitului: 12,9%). La o distanţă apreciabilă urmează industria automobilelor cu 2,68 miliarde, şi numai alte cinci ramuri ale industriei prelucrătoare mai figurează în tabel cu sume de peste 1 miliard de dolari, (în ordine: electrotehnica-electronica, industria chimică, construcţia maşinilor de birou şi de calculat, siderurgia, aparatura fotografică). Dintre celelalte domenii de activitate mai depăşesc acest prag doar patru: ramurile electricitate—gaz (3,88 miliarde), şi telefon—telegraf (2,43 miliarde) în sfera serviciilor publice, băncile comerciale (2,80 miliarde) şi fondurile de investiţii (1,33 miliarde) în sfera finanţelor.

Date pe primul trimestru 1969 arată că profiturile corporaţiilor americane se menţin ridicate. Un număr de 1010 societăţi pe acţiuni din industria prelucrătoare a S.U.A., care în trim. I/1968 au obţinut profituri nete de 4,88 miliarde dolari, şi le-au mărit la 5,26 miliarde (+8%). FNCB care prezintă şi aceste cifre (**Monthly Economic Letter**, mai 1969) constată o anumită reducere a sumei profiturilor faţă de trim. IV/1968, cînd au avut loc contabilizări inerente sfîrşitului de an, dar totodată observă că „beneficiile fabricanţilor în primul trimestru (1969), după eliminarea influenţei factorilor sezonieri, au fost mai mari decît în orice alt trimestru cu excepţia celui precedent".

MONDORAMA

METODA „ARBORELUI DECIZIEI"

EXPERIENȚELE teoretice și practice ale aplicațiilor informaticii la gestiunea întreprinderii — iată tema recentei reuniuni a celor 300 de participanți, organizată de Școala de înalte studii comerciale din Franța (H.E.C.) la Jouy-en-Josas. Un loc important l-a ocupat problema lansării printr-o nouă metodă, a produselor noi. Este vorba de așa-numita metodă a „arborelui deciziei", pusă la punct de profesorul american P. E. Green. O problemă complexă, cuprinzînd mai multe etape și comportînd, pentru fiecare dintre ele, diverși factori de incertitudine. Ipoteza de bază este aceea a lansării produsului nou, decizia precedînd construirea sau exploatarea unor ateliere, uzine etc... În această fază inițială, ținînd cont de cheltuielile angajate și de costul investițiilor, este necesară fundamentarea fiecărui punct critic al procesului decizional, alegerea optimală privind perspectivele cîștigurilor viitoare centralizate. Unul sau mai multe studii ale pieței — subliniază Green — pot fi apreciate ca necesare în cadrul acestei evaluări. Dar, în acest context ele trebuie situate în cronologia operațiilor de o asemenea manieră, încît rezultatele lor să fie disponibile în timp util și să reprezinte cea mai bună valoare probantă (adică să reprezinte cele mai bune șanse de traducere a cererii reale).

În aceste calcule, informatica aduce aportul cel mai substanțial. Fără ea — susține Green — nici n-ar trebui visat la asemenea perspective. Un „graf în arbore" — care reprezintă esențialul metodei — permite afectarea coeficienților de probabilitate fiecărei dintre ramurile sale, ultimele ramificații corespunzînd ipotezelor nivelelor vînzării.

Bineînțeles, există posibilitatea intercalării atîtor „condiții naturale" sau factori de apreciere, cîte dorește întreprinzătorul (de exemplu acțiunea concurenței, prețurile și diferitele evaluări ale cheltuielilor).

„REGELE" GUMEI DE MESTECAT

CONTRAR aparențelor, magnatul chewing-gum-ului (guma de mestecat) nu este american, ci japonez: Takeo Shigemitsu. Încă de pe timpul facultății (adică la sfîrșitul celui de-al doilea război mondial), el a început să studieze compoziția acestei gume parfumate, atît de specific americană. Pe vremea aceea, în Asia nu existau nici materiile prime necesare fabricării ei și nici debușeele necesare desfacerii.

Astăzi, sub marca „Lotte", Shigemitsu posedă, cea mai modernă uzină de dulciuri din lume, care produce zilnic 100 tone de chewing-gum și alte 100 tone de ciocolată.

După Wrigley, primul fabricant mondial, Shigemitsu se plasează pe locul doi, cu perspective de detronare a concurentului său.

MINEREUL DE FIER

IN COMPARAȚIE cu anul 1967, producția mondială de minereu de fier brut (exclusiv China) a crescut în anul trecut cu 9%, depășind 633 milioane de tone. Din graficul de mai jos, reprodus după La vie française, *rezultă evoluția pozitivă a producției minereului de fier sud-american, indian și african. Primele trei locuri, ca și în 1958, sînt ocupate în 1968 (în ordine) de U.R.S.S., S.U.A. și Franța, Canada înlocuind Suedia de pe locul al patrulea.*

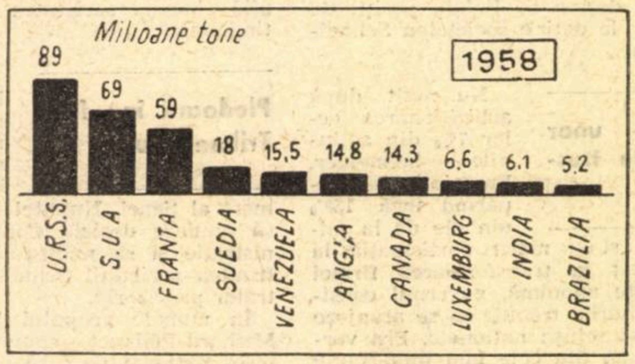

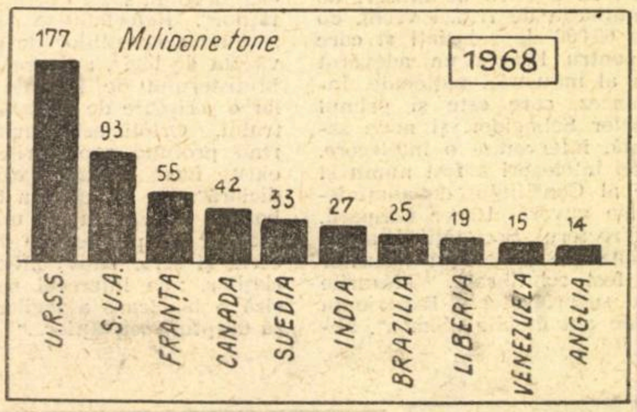

DĂUNĂTORII...

POTRIVIT datelor publicate de F.A.O., pierderile mondiale de alimente datorită dăunătorilor, bolilor plantelor și buruienilor se evaluează la 24—28 miliarde dolari anual. Insectele au distrus, numai în curs de un an, pe cîmpiile și depozitele din S.U.A. munca a aproximativ 10% din brațele de muncă ale țării. Și mai grea este situația în țările în curs de dezvoltare. Astfel de pildă, în Argentina pierderile înregistrate la recoltarea grîului însumează cantități egale cu 400 milioane kg pîine, în India lipsurile la uscarea și depozitarea orezului ating 3 milioane tone anual, iar invazia de șobolani din unele provincii din Filipine a distrus 90% din orez, 80% din porumb și peste 50% din trestia de zahăr.

ESTE DOAR UN TEST...

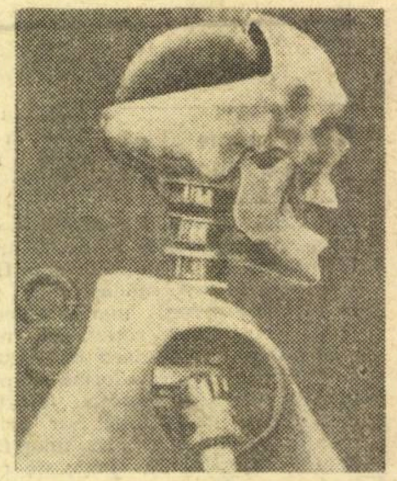

Acesta este „Sam" — creație a firmei Ford, care reacționează din punct de vedere fizic, în același mod în care ar reacționa un om aflat înăuntrul unui automobil ce se ciocnește de un zid cu o viteză de peste 100 km pe oră. Craniul și maxilarul au aceeași rezistență ca unul uman, iar uleiul de silicon, care se află într-o pungă de plastic, are aceeași gravitație ca și creierul omului.

„Sam", a cărui fabricare a costat 20 000 dolari, reprezintă unul din numeroasele teste întreprinse de industria americană a automobilelor în vederea unei mai mari siguranțe în transportul auto, după vîlva stîrnită de publicarea cărții lui Ralph Nader „Nesiguranță la orice viteză", cu doi ani în urmă. Ca urmare a curentului de opinie creat, în anul trecut fabricanții din Detroit au fost nevoiți să cheltuiască peste un miliard dolari pentru a introduce piese care să asigure o mai mare securitate pasagerilor auto. Printre obiectivele urmărite sînt realizarea unei frîne cu acțiune rapidă, reducerea efortului necesar pentru acționarea pedalei, centuri de siguranță etc. La General Motors de pildă, secția de cercetare pentru asigurarea securității, alcătuită din 107 oameni, caută să producă o caroserie flexibilă. Pentru experiențe au fost sacrificate 350 automobile pe an.

STATISTICĂ INTERNAȚIONALĂ

PRODUCȚIA ȘI UTILIZAREA ÎNGRĂȘĂMINTELOR CHIMICE

STATISTICILE Organizației Națiunilor Unite pentru alimentație și agricultură (F.A.O.) evidențiază o creștere susținută atît a producției, cît și a consumului de îngrășăminte comercializate în lume. În anul agricol 1967/68 producția mondială a atins 57,8 milioane de tone (+8,2%, față de nivelul anului agricol precedent), iar consumul a depășit cifra de 55,1 milioane de tone (+8,5%).

Cu toate că au un caracter preliminat și sînt deci susceptibile de rectificări ulterioare, cu toate că pentru unele țări ele se bazează pe estimații sau includ — pe lîngă îngrășămintele utilizate în agricultură — și cele folosite în scopuri industriale, datele statistice din tabelul alăturat (după **F.A.O., Bulletin mensuel — Économie et statistique agricoles,** nr. 2/februarie 1969) oferă o imagine clară a nivelelor producției și consumului și a decalajelor existente în acest domeniu între diferite regiuni și țări de pe glob.

Țările Europei și Americii de Nord furnizează circa 85% din producția mondială de îngrășăminte comercializate și lor le revin mai mult de trei sferturi din cantitățile consumate în agricultură. În medie pe un hectar de pămînt arabil, în Europa (fără Uniunea Sovietică) se utilizează aproape 137 kg de îngrășăminte chimice, față de 60 kg în America de Nord și Centrală, 37 kg în Oceania, 19 kg în Asia, 14 kg în America de Sud și doar 5,7 kg în Africa. Iată cum arată producția și consumul mondial de îngrășăminte chimice pe zone. Cît privește producția și consumul pe țări în tabele sînt prezentate țările care produc sau consumă cel puțin un milion de tone de îngrășăminte pe an.

Producția mondială de îngrășăminte
(în mii tone pe an)

Regiunea	Pe bază de azot	Pe bază de fosfor	Potasice	Total
Europa	13 380,0	8 607,0	9 688,0	31 675,0
— U.R.S.S.	3 500,0	1 867,0	2 868,0	8 255,0
— R.F.G.	1 559,1	833,8	2 122,5	4 515,4
— Franța	1 300,0	1 420,0	1 800,0	4 520,0
— R.D.G.	336,0	304,6	2 205,6	2 846,2
— Italia	1 095,8	552,8	162,2	1 810,8
— Spania	436,0	320,0	530,0	1 286,0
— Anglia	855,0	429,6	—	1 284,6
— Olanda	849,3	251,3	0,8	1 101,4
America de Nord și Centrală	7 000,0	5 490,0	5 060,0	17 550,0
— S.U.A.	6 152,0	4 868,0	2 456,0	13 476,0
— Canada	550,0	520,0	2 600,0	3 670,0
America de Sud	270,0	150,0	30,0	450,0
Asia	4 070,0	1 400,0	430,0	5 900,0
— Japonia	2 041,8	692,9	—	2 734,7
Africa	240,0	650,0	—	890,0
Oceania	60,0	1 260,0	—	1 320,0
— Australia	55,0	981,6	—	1 036,6
Total mondial	25 020,0	17 557,0	15 208,0	57 785,0

Consumul mondial de îngrășăminte
(în mii tone pe an)

Regiunea	Pe bază de azot	Pe bază de fosfor	Potasice	Total
Europa	11 039,0	8 247,0	8 376,0	27 662,0
— U.R.S.S.	3 089,0	1 697,0	2 136,0	6 922,0
— Franța	1 140,0	1 507,7	1 142,3	3 790,0
— R.F.G.	949,8	787,9	1 119,3	2 857,0
— Anglia	908,8	466,1	500,9	1 875,8
— Polonia	580,0	450,0	730,0	1 760,0
— R.D.G.	430,0	350,0	615,9	1 395,9
— Italia	479,7	464,5	178,4	1 122,6
— Cehoslovacia	320,0	270,0	410,0	1 000,0
America de Nord și Centrală	6 950,0	4 540,0	3 820,0	15 310,0
— S.U.A.	5 977,1	3 874,1	3 453,6	13 304,8
America de Sud	400,0	410,0	250,0	1 060,0
Asia	5 180,0	1 945,0	1 320,0	8 445,0
— Japonia	880,7	621,1	634,0	2 135,8
— India	1 135,7	438,2	205,8	1 779,7
Africa	590,0	430,0	220,0	1 240,0
Oceania	140,0	1 150,0	160,0	1 450,0
— Australia	133,0	871,0	85,0	1 089,0
Total mondial	24 299,0	16 722,0	14 164,0	55 167,0

PROLETARI DIN TOATE ȚĂRILE, UNIȚI-VĂ!

viața economică

ORIENTARE - DOCUMENTARE - TEORIE • ECONOMIE NAȚIONALĂ - ECONOMIE MONDIALĂ

ANUL VII Nr. 25 (303)
VINERI
27 iunie 1969
25
REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA
str. Nicolae Iorga nr. 36
BUCUREȘTI
Telefon 11 78 76
24 PAGINI • 2 LEI

REGLEMENTĂRI NOI PRIVIND UTILIZAREA FONDULUI DE SALARII

TEORII ȘI MODELE ALE CREȘTERII ECONOMICE ÎN SOCIALISM

Orizont '80: PREVIZIUNI DEMOGRAFICE EUROPENE

CONSTRUCȚIILE ÎN ANII EDIFICĂRII ROMÂNIEI SOCIALISTE

DEZBATEREA DOCUMENTELOR PENTRU CEL DE-AL X-LEA CONGRES AL P.C.R.

viaţa economică

Săptămînal editat de Societatea de Ştiinţe Economice din România

SUMAR

Nr. 25 din 27 iunie 1969

ÎN DEZBATEREA ÎNTREGULUI POPOR

Documentele pentru cel de-al X-lea Congres al partidului — program măreţ de dezvoltare a patriei noastre socialiste.

- P.C.R. — conducătorul operei de edificare a socialismului în România de conf. dr. **C. Enache**, conf. dr. **M. Mehedinţu** (pag. 3)
- Chimizarea poate asigura valorificarea tot mai eficientă a resurselor naturale ale ţării de ing. **Anton Moldoveanu**, director adjunct în Ministerul Industriei Chimice (pag. 5)
- Introducerea progresului tehnic pe calea „electronizării" industriei de dr. ing. **Dinu Buznea**, directorul Institutului de cercetări electronice (pag. 6)
- Unirea ideii ştiinţifice cu progresul tehnic de **Ion Goliaţ**, secretar ştiinţific al Academiei (pag. 7)
- Prin autoutilare — însemnate economii la investiţii şi importuri de **Elena Fokt** şi **Marin Stoianovici**, economişti — Braşov (pag. 8)
- Serele — expresie a agriculturii intensive de conf. univ. dr. **Constantin Anderca, Ion Pîrvan, Letiţia Zahiu** (pag. 9)

■ AGENDA ECONOMISTULUI

Reglementări noi privind utilizarea fondului de salarii (pag. 10)

★

Reflecţii :
Bibliografii
de acad. **Grigore C. Moisil**

Planificare :
Experimentări în elaborarea balanţei legăturilor dintre ramuri
de **M. Capătă** (pag. 11)
Bilanţ la a 25-a aniversare a eliberării ţării
Construcţiile în anii edificării României socialiste
de dr. **Dumitru Pîrvu**, Institutul de cercetări în construcţii şi economia construcţiilor (pag. 12—13)

■ TEORII ● IDEI

Teorii şi modele ale creşterii economice în socialism
de **M. Nemţeanu** (pag. 15)
Şantier ştiinţific :
dr. **Ion Răvar**

Explorarea elementelor intensive ale dinamicii economice
de dr. **Şt. Diamandescu** (pag. 16)

Blocnotes
de **Costin Murgescu** (pag. 17)

■ ISTORIE ECONOMICĂ

Primul plan de curs românesc de economie politică ; cel dintîi chestionar de examene
de **G.Zane**, membru corespondent al Academiei (pag. 19)

■ ECONOMIE MONDIALĂ

Mexic : Progresele unei economii „fragile"
de **D. Dragomirescu** (pag. 20)

Din ţările socialiste
R. P. Chineză : Pekin — oraş industrial
R.P. Bulgaria : Extinderea şi modernizarea irigaţiilor
Republica Cuba : Noua uzină de angrenaje de la Guanabo (pag. 21)

Orizont '80 :
Previziuni demografice europene
de **P. Grecu**
Enigme pe piaţa aurului
de **N. Popov** (pag. 22)
S.U.A. Complexul militar-industrial în „focul" criticilor
de **Sava Andrei**
Conjunctura economiei capitaliste :
Producţia industrială — Modificări de ponderi (pag. 23)

COLEGIUL DE REDACŢIE

Gh. Doigu (redactor şef), **P. Alexiu, N. Armencoiu, Gh. Badrus, M. Bulgaru, Gh. Creţoiu** (redactor şef adjunct), **T. Cristureanu, D. Dumitriu, Em. Florescu, C. Ionescu, C. Murgescu**, membru corespondent al Academiei, **P. Năvodaru, R. Negru, I. Olteanu** (redactor şef adjunct), **V. Petrescu** (secretar general de redacţie), **I. Rachmuth**, membru corespondent al Academiei, **V. Rausser, C. Topor, S. Ţaigăr, I. Văcărel, I. Zaharia**

Tiparul : Intreprinderea Poligrafică „Informaţia", str. Brezoianu nr. 23—25

40 470

CURIER

Ing. **GHEORGHE MIHALCA, Baia Mare.** — *Aşa cum rezultă din scrisoarea dv. în perioada 1 martie 1968 — 1 martie 1969, cît aţi funcţionat la Cluj, v-aţi păstrat domiciliul permanent la Baia Mare. Faţă de această situaţie este evident că nu puteţi beneficia de drepturile prevăzute la art. 16[1] din Codul Muncii, deoarece transferul se efectuează la Baia Mare, în localitatea unde aveţi domiciliul permanent.*

GRUPUL DE MUNCITORI TIMPLARI, Şantierul 501 Braşov. — *Organele competente care au examinat propunerea dv. (muncitori tîmplari de pe şantierele de construcţii-montaj să fiţi încadraţi la fel ca muncitorii constructori şi nu ca cei din ramura prelucrarea lemnului) n-o consideră justificată. Faptul că, aşa cum arătaţi, în construcţii tîmplarii „nu prelucrează lemnul, ci montează tîmplăria" vine în favoarea soluţiei adoptate în prezent deoarece este cunoscut că lucrările de prelucrare a lemnului, sînt superioare din punctul de vedere al complexităţii şi al nivelului de calificare necesar lucrărilor de montaj. Intrucît muncitorii tîmplari din unităţile de construcţii-montaj lucrează în condiţii de şantier, ei beneficiază, ca şi muncitorii constructori nelocalnici, de drepturile recunoscute acestora.*

● Vechimea neîntreruptă în aceeaşi unitate

LUCIA VULC — Sibiu. — *Intrucît H.C.M. nr. 352/1968, se referă în mod expres la intervalul de trei luni de la desfacerea contractului şi cum în acest interval de timp aţi primit şi salariul avut la vechiul loc de activitate, vechimea dv. în muncă se consideră neîntreruptă. Perioada lucrată pînă la reîncadrare — 1 iunie 1968 — se va aduna deci la cea lucrată după reîncadrare. Fiind transferată înlăuntrul termenului de trei luni prevăzut de hotărîrea sus menţionată, transferul se consideră ca fiind efectuat în interesul serviciului. Şi din acest punct de vedere vă încadraţi în prevederile art. III/1 din anexa VII la H.C.M. nr. 914/1968, cu modificările ulterioare.*

● Rectificări în cartea de muncă

GRIGORE CITIRIGA, Braşov. — *Dacă în dosarul dv. există dovezi scrise că transferările au fost efectuate la cerere, ele se consideră ca atare. Aceasta înseamnă întreruperea vechimei în aceeaşi unitate, pe baza căreia se calculează sporul la salariu. Ţinînd seama de faptul că la o serie de întreprinderi şi instituţii a existat practica de a se cere tuturor salariaţilor să completeze o cerere de angajare chiar atunci cînd veneau prin transfer în interesul serviciului, fostul Comitet de Stat pentru Organizare şi Salarizare a precizat (nr. 3463/1969) următoarele : Comitetele de direcţie ale întreprinderilor pot examina (de la caz la caz) actele existente la dosarul pe baza căruia s-a întocmit sau completat cartea de muncă şi dacă se constată că în fond transferarea s-a efectuat în interesul serviciului, cererea angajatului constituind numai îndeplinirea unei formalităţi, pot aproba rectificarea, conform reglementărilor în vigoare, a înregistrărilor respective din cartea de muncă.*

● Funcţia de diriginte comunal

DOINA ARCAN, Timişoara. — *Perioada lucrată ca diriginte comunal poştă, se consideră ca stagiu în funcţii economice medii. Fiind absolventă a învăţămîntului mediu, cu peste 20 ani vechime în funcţii economice, puteţi fi încadrată contabil I. Promovarea dv. este condiţionată însă de existenţa unui post corespunzător, vacant în unitatea unde lucraţi, precum şi de aprecierea că veţi putea îndeplini în bune condiţii sarcinile de serviciu.*

ECOURI

ABSENŢE NEMOTIVATE ŞI CORIJENŢE LA TERMENE (nr. 16)

Deficienţele semnalate în articolul cu titlul de mai sus sînt reale, şantierele menţionate prezentînd rămîneri în urmă faţă de plan. Pentru acest motiv la fiecare şantier au fost efectuate analize, stabilindu-se şi programe de recuperare.

Din aceste analize au rezultat însă şi unele cauze legate de modul de pregătire a investiţiilor de către Ministerul Industriei Alimentare în calitate de titular. In parte, sînt explicate atît nerealizările înregistrate, cît şi greutăţile întîmpinate în ultimii ani în executarea lucrărilor de investiţii pentru acest titular. Printre deficienţe cităm decalajul redus şi cîteodată inexistent dintre perioada de proiectare şi începerea execuţiei ; deschiderea cu întîrziere a finanţărilor şi predarea amplasamentelor cu mult peste timpul necesar.

Relevăm, de asemenea, greutăţile întîmpinate de constructori din cauza soluţiilor de structuri din beton armat monolit, mari consumatoare de material lemnos (cofraje) şi a lipsei de mînă de lucru — dulgheri şi betonişti. Ministerul nostru a solicitat în repetate rînduri adoptarea unor soluţii pentru structuri din elemente prefabricate din beton armat, în vederea unui mai mare grad de industrializare şi a unei scurtări a timpului de execuţie. Pe linia îmbunătăţirii colaborării dintre ministerul nostru şi Ministerul Industriei Alimentare se vor depune eforturi în vederea eliminării dificultăţilor ivite pînă în prezent în realizarea investiţiilor.

ing. R. BRIESE
director general — M.I.C.

Pentru realizarea planului de investiţii al ministerului nostru (situaţia menţionată de „Viaţa economică" în ce priveşte cauzele rămînerilor în urmă fiind reală) s-a dispus numirea unor tovarăşi din conducerea ministerului care să răspundă de activitatea de pe şantiere, intensificarea ritmului pentru execuţia şi montajul utilajelor din stoc etc. Prin eforturile depuse s-a îmbunătăţit activitatea pe unele şantiere cum ar fi la fabrica de ulei din Constanţa şi fabrica de conserve din Calafat.

Pentru a asigura condiţii mai bune în realizare a investiţiilor, vom acorda o atenţie mai mare includerii lucrărilor în plan. Vom acorda, de asemenea, atenţie coloborării cu Ministerul Industriei Construcţiilor şi vom sprijini întreprinderile de construcţii în recrutarea forţei de muncă.

ing. C. MANOLIU
director — M.I.A

SCRISORI ● SCRISORI ● SCRISORI

Procedee care îngreunează aprovizionarea întreprinderilor

CINE VIZITEAZĂ Direcţia generală de aprovizionare din Ministerul Industriei Alimentare este întîmpinat la uşă de un aviz care interzice accesul oricărui delegat din sistem. Toate insistenţele mele de a rezolva altfel decît prin telefon necesităţile de aprovizionare dirijată, au rămas fără rezultat.

Pentru întreprinderile din industria alimentară, această măsură este supărătoare. După metodologia actuală a aprovizionării tehnico-materiale, orice intervenţie la Direcţia industrială tutelară se transformă într-alta către D.G.A.D. N-ai voie însă să accelerezi viteza de rezolvare a repartiţiilor la D.G.A.D. Trebuie să aştepţi emiterea repartiţiei de către D.G.A.D. — prin poştă — la Direcţia industrială şi abia după primire să iei legătura cu furnizorul. Acest sistem îngreunează aprovizionarea, el însemnînd alergătură pentru întreprinderile industriale pe de o parte şi activitate liniştită pentru D.G.A.D.

La ce mai foloseşte oare recentul sistem informaţional care ne obligă să informăm telefonic bilunar Direcţia Industrială asupra stadiului aprovizionării, de vreme ce în problema aprovizionării întreprinderile întîmpină greutăţile arătate mai sus ?

Luca IGNAT
economist Bucureşti

Obiecte de reclamă

ATRIBUIREA gratuită a unor obiecte cu caracter de reclamă la mărfurile vîndute cu amănuntul, ar spori volumul desfacerilor din magazine. În acest fel s-ar face şi o popularizare a produselor respective în rîndul altor consumatori.

În practica comercială mondială există bunul obicei de a se oferi cumpărătorilor, pe lîngă mărfurile solicitate, şi diferite obiecte adecvate purtînd marca fabricii respective. Personal, aş fi încîntat dacă, o dată cu un frigider Fram mi s-ar oferi şi un urs polar din material plastic. Acesta este un exemplu din multiplele posibilităţi. Nu s-ar putea oare folosi experienţa unor firme din străinătate care ne trimit tot felul de obiecte de reclamă la produsele lor ?

Vladimir FUNDUC
economist
în Ministerul Comerţului Exterior

Echipament adecvat

ÎN ACTIVITATEA noastră de construcţii, întîmpinăm unele neajunsuri din lipsa echipamentului de protecţie adecvat. De pildă, resimţim lipsa unor ochelari şi a unor măşti corespunzătoare. Atît ochelarii, cît şi măştile, sînt extrem de necesare muncitorilor care sparg piatră, sau celor care lucrează la betoniere şi în depozitele de ciment.

ing. Mircea PĂTRĂŞESCU
Întreprinderea de construcţii transporturi — Timişoara

ÎN DEZBATEREA ÎNTREGULUI POPOR

DOCUMENTELE PENTRU CEL DE-AL X-LEA CONGRES AL PARTIDULUI — PROGRAM MĂREŢ DE DEZVOLTARE A PATRIEI NOASTRE SOCIALISTE

P.C.R. — CONDUCĂTORUL OPEREI DE EDIFICARE A SOCIALISMULUI ÎN ROMÂNIA

VICTORIA DEPLINA a socialismului în România, avîntul necontenit al economiei noastre naţionale, perfecţionarea intregii vieţi sociale şi ridicarea nivelului de trai, material şi spiritual al poporului sînt indisolubil legate de vasta activitate politică, organizatorică, educativă şi mobilizatoare desfăşurată de Partidul Comunist Român. Dacă astăzi, la cea de-a 25-a aniversare a eliberării României de sub jugul fascismului, rolul partidului ca forţă politică conducătoare a societăţii noastre este de necontestat, aceasta reprezintă rodul unui îndelungat proces istoric în care P.C.R. s-a afirmat în mod permanent ca forţa cea mai înaintată, mai hotărîtă şi mai consecventă a naţiunii, în lupta pentru apărarea intereselor fundamentale ale poporului, pentru răsturnarea regimului burghezo-moşieresc şi edificarea socialismului în patria noastră.

Marile înfăptuiri ale poporului nostru, obţinute în acest sfert de veac care a trecut de la eliberarea patriei, stau mărturie bogatei activităţi creatoare desfăşurate de partidul nostru, faptului că el a ştiut să adopte strategia şi tactica cerute de dezvoltarea economică şi socială a României, să asigure înaintarea neabătută pe calea socialismului. Tocmai aceste realităţi, faptul că în această perioadă, ca şi în întreaga sa activitate, partidul s-a afirmat ferm şi consecvent ca exponent al intereselor fundamentale ale naţiunii române, stau la baza prestigiului şi autorităţii de care se bucură Partidul Comunist Român în rîndul tuturor oamenilor muncii, a recunoaşterii rolului său conducător de către întregul nostru popor.

Stadiul actual al dezvoltării socialismului în ţara noastră pune în faţa partidului răspunderi din ce în ce mai mari. Rezolvarea cu succes a problemelor complexe pe care le ridică edificarea socialismului şi crearea premiselor pentru trecerea treptată la comunism fac din creşterea rolului conducător al partidului o cerinţă imperioasă a vieţii, o lege obiectivă; în aceste condiţii este mai necesară ca oricînd existenţa unui puternic partid al clasei muncitoare, călăuzit de învăţătura marxist-leninistă, capabil să elaboreze linia politică corespunzătoare condiţiilor concrete din fiecare etapă şi să călăuzească întregul popor pentru înfăptuirea ei. Această cerinţă îşi găseşte o confirmare deplină în Tezele C.C. al P.C.R. pentru Congresul al X-lea, în care se subliniază: **„Practica dezvoltării sociale demonstrează că în procesul făuririi noii orînduiri creşterea rolului partidului de forţă conducătoare a societăţii este o lege obiectivă, o cerinţă imperioasă a vieţii. Noua etapă a construcţiei socialismului în România, complexitatea sarcinilor ce se pun în toate domeniile, amploarea crescîndă a participării conştiente a maselor la viaţa economică, politică şi socială, procesul neîntrerupt de dezvoltare a democraţiei socialiste, importanţa deosebită pe care o capătă activitatea ideologică şi educativă în dezvoltarea societăţii sporesc nemăsurat răspunderile ce revin partidului comunist".**

ÎNTR-ADEVĂR, făurirea unei economii moderne, ca şi întreaga operă de desăvîrşire a construcţiei socialiste constituie un proces amplu, care nu poate fi decît opera unei activităţi conştiente, desfăşurate în mod organizat la toate nivelele societăţii.

Noua etapă a construcţiei socialismului în România, complexitatea sarcinilor ce se pun în toate domeniile, creşterea forţelor de producţiei şi perfecţionarea relaţiilor de producţie socialiste, ca laturi esenţiale ale procesului desăvîrşirii construirii socialismului, amplificarea din punct de vedere cantitativ cît şi sub raport calitativ a activităţii în toate compartimentele construcţiei economice, necesitatea soluţionării optime a noilor probleme ridicate de evoluţia ascendentă a economiei, atragerea maselor la realizarea sarcinilor stabilite, toate acestea determină adîncirea caracterului conştient al mersului înainte al societăţii noastre, sporesc rolul factorului politic, răspunderile ce revin partidului.

Dacă în zilele noastre în general, se afirmă tot mai mult rolul şi importanţa factorului subiectiv în dezvoltarea economiei, cu atît mai mari sînt acestea în condiţiile socialismului, unde caracterului social al forţelor de producţie le corespunde şi o proprietate socială, socialistă asupra mijloacelor de producţie. Oamenii, unităţile economice nu mai sînt separate, izolate prin interese individuale antagoniste, ci sînt unite prin însăşi forma socială a producţiei, care, bazată pe proprietatea socialistă generează convergenţa intereselor fundamentale ale tuturor membrilor societăţii, armonizarea intereselor individuale cu cele sociale.

În contextul marilor transformări care au loc în actuala etapă în toate domeniile vieţii sociale, sporirea rolului P.C.R. de forţă conducătoare a societăţii noastre este condiţionată de volumul şi complexitatea sarcinilor continuării susţinute a industrializării ţării, de accelerarea procesului de dezvoltare intensivă a agriculturii, de ridicarea bunăstării materiale şi spirituale a poporului, de avîntul întregii economii în direcţia înlăturării decalajului care ne desparte de statele avansate ale lumii. Gama tot mai variată şi cuprinzătoare a problemelor ce trebuie realizate, profunzimea mutaţiilor calitativ-structurale etc. necesită într-adevăr o vastă activitate de dirijare competentă. În acelaşi timp, **caracterul mobil** al realităţilor concrete, sub impulsul progresului tehnico-ştiinţific, reclamă clarviziune, capacitate de desprindere a tendinţelor fundamentale ale progresului, de adaptabilitate la noile condiţii, de elaborare a soluţiilor şi de introducere a măsurilor care răspund cel mai bine noilor cerinţe.

Toate acestea fac din conducerea ştiinţifică a întregului proces de edificare a unei economii moderne o problemă esenţială în toate domeniile.

Înarmat cu teoria marxist-leninistă, adînc cunoscător al legilor obiective şi al realităţilor, partidul constituie într-adevăr forţa capabilă să dea linii directoare în toate domeniile vieţii sociale, să conducă activitatea statului socialist, a organizaţiilor de masă şi obşteşti, a întregului popor.

Complexitatea sarcinilor şi a răspunderii faţă de popor se reflectă în însăşi amploarea prevederilor de plan, a căror îndeplinire reflectă cel mai convingător caracterul realist, profund ştiinţific al politicii partidului. Avem în vedere înainte de toate, vastul program de investiţi stabilit de Congresul al IX-lea, precum şi cel prevăzut în proiectul de Directive pentru Congresul al X-lea al partidului, programe care vădesc pe de o parte, capacitatea sporită a ţării noastre de a mobiliza un volum atît de mare de fonduri, iar pe de altă parte, perspectivele ce se deschid lărgirii dimensiunilor producţiei, în primul rînd dezvoltării industriei şi creşterii pe această bază a întregului potenţial economic.

UN LOC IMPORTANT în amplul proces de dezvoltare economică, ocupă îmbunătăţirea repartizării teritoriale a forţelor de producţie pe cuprinsul ţării, expresie a grijii partidului pentru ridicarea din punct de vedere economic a tuturor judeţelor şi localităţilor patriei pentru atragerea acestora la o viaţă economică şi culturală intensă.

Sarcini mari, în actuala etapă, revin şi agriculturii în sensul dezvoltării intensive şi multilaterale, al incadrării ei armonioase în procesul de ansamblu al dezvoltării economice, în vederea sporirii contribuţiei acestei ramuri la bunăstarea poporului, la înflorirea societăţii noastre.

Dezvoltarea producţiei sociale, asigurarea corelaţiilor cantitative şi calitative, impuse de evoluţia armonioasă şi echilibrată a tuturor ramurilor şi subramurilor ce compun complexul economic naţional unitar, necesită o intensă muncă de conducere, un efort multiplu, de cunoaştere în profunzime a realităţilor, de îmbinare la un nivel tot mai înalt a sarcinilor curente cu cele de perspectivă, a intereselor generale ale poporului cu cele individuale. Evident, asemenea sarcini nu pot fi rezolvate decît sub conducerea partidului, întrucît ele cer angajarea sa directă, cuprinderea în sfera politicii a tuturor sectoarelor de activitate, transformarea, cu alte cuvinte pe un plan superior, a **conducerii economiei în sarcină centrală** a activităţii partidului.

Pe de altă parte ridicarea eficienţei întregii activităţi economice devine astăzi o sarcină de prim ordin. Se disting în prezent două coordonate esenţiale ale problemei pe care partidul le are permanent în atenţie: prima se referă la **treapta atinsă în progresul economic,** treaptă care îngăduie şi în acelaşi timp, obligă ca **elementele de ordin calitativ** să capete o semnificaţie sporită. A doua coordonată se referă la necesitatea **de a fructifica cît mai deplin avantajele oferite de socialism,** de cadrul social-economic nou.

Una din marile probleme în domeniul eficienţei ridicate în etapa actuală o reprezintă însuşi **actul de conducere economică.** Mai mult decît oricînd se pune problema eficienţei unei asemenea activităţi. Punerea în valoare a întregului potenţial economic, propăşirea continuă a ţării, ridicarea ei pe trepte tot mai înalte de civilizaţie şi bunăstare, impun desfăşurarea unui **efort coordonat şi eficient** de conducere.

Dacă actul de guvernămînt sau de administraţie este important în toate formaţiunile sociale, în socialism el are însă o semnificaţie cu totul deosebită; aci, fiecare **decizie** capătă o dimensiune nouă. Atît prin sfera de cuprindere, cît şi prin profunzimea pe care o degajă, decizia în problemele economice capătă o mare însemnătate politică, ea angajînd interesele întregului popor.

O PARTE COMPONENTĂ dintre cele mai importante ale acţiunii de conducere a economiei naţionale este **îmbinarea judicioasă a rezolvării treburilor curente cu munca de concepţie privind activitatea de perspectivă.** Dacă funcţiile de execuţie curentă se realizează de către verigile subordonate, funcţia de concepţie privind ansamblul economic poate fi exercitată în modul cel mai eficient la **nivelul conducerii superioare de partid şi de stat.** În condiţiile actuale, cînd ştiinţa pătrunde masiv în producţie, cînd se petrec mutaţii rapide în tehnică, în diversificarea ramurilor economice, în sortimentul produselor, are loc un proces continuu de adîncire a specializării, de amplificare a relaţiilor de cooperare, de extindere şi complexare a fenomenelor şi proceselor legate de reproducţia lărgită, fapt ce se resfrînge, fără îndoială, asupra existenţei sociale. Sporeşte rolul muncii de concepţie: se cer a fi realizate sinteze de idei noi şi de inovaţii ştiinţifice, tehnice, economice şi de organizare socială, care, la rîndul lor, necesită gîndire concentrată, studiu şi cercetare laborioasă în vederea unei eficienţe cît mai ridicate a întregii activităţi economice. Toate acestea sînt indisolubil legate de promovarea unei politici juste ştiinţific fundamentate şi de competenţa şi pregătirea cadrelor din economie.

Ţinînd seama de aceste cerinţe, iese mai bine în evidenţă sensul profund ştiinţific şi justeţea uneia din prevederile de bază ale Tezelor C.C. pentru cel de al X-lea Congres, în care se subliniază că în calitate de partid de guvernămînt, Partidului Comunist Român îi revine răspunderea de a stabili direcţiile de dezvoltare în perspectivă a ţării, de a conduce în mod conştient procesul complex şi multilateral al construcţiei socialiste.

Concomitent cu creşterea continuă a rolului partidului în conducerea societăţii noastre, sporeşte capacitatea sa politică, teoretică şi organizatorică de ridicare a întregii munci la nivelul marilor sarcini. Succesele realizate în anii construcţiei socialiste ilustrează nu numai justeţea politicii marxist-leniniste promovate de către P.C.R., ci şi forţa sa mobilizatoare, încrederea şi dragostea cu care este urmat de întregul popor. În prezent, Partidul Comunist Român, puternic unit în jurul Comitetului său Central, cuprinde în rîndurile sale peste 1.900.000 de membri, adică 14% din populaţia majoră a ţării, dintre cei mai înaintaţi muncitori, ţărani şi intelectuali, din toate domeniile de activitate, oameni devotaţi cauzei socialismului, prosperităţii şi progresului patriei. Creşterea forţei partidului se oglindeşte şi în structura, în compoziţia sa socială, în care predomină elementul muncitoresc, ceea ce-i asigură caracterul de avangardă a clasei muncitoare, a tuturor oamenilor muncii. Numărul sporit al muncitorilor,

⟶

Conf. dr. C. ENACHE
Conf. dr. M. MEHEDINŢU

țăranilor și intelectualilor cuprinși în partid, precum și nivelul lor ideologic, calitățile lor politice și umane sporesc capacitatea persuasivă a partidului, asigurînd înfăptuirea liniei sale politice, a obiectivelor economice. Gradul ridicat de pregătire politică și profesională a membrilor de partid, maturizarea și capacitatea lor de a rezolva în mod corect diferitele probleme ale activității practice le permite să fie în primele rînduri ale eforturilor poporului pentru modernizarea producției, pentru răspîndirea largă a științei și tehnicii avansate, pentru îndeplinirea sarcinilor cuprinse în proiectul de Directive ale Congresului al X-lea al partidului. Prin calitățile lor moral-politice, membrii de partid exercită o puternică influență asupra tuturor oamenilor muncii, fac ca organizațiile de partid să reprezinte forța dinamică a colectivelor din fabrici, uzine, din agricultură, din instituții. Fără îndoială că toate acestea, ca și folosirea de către conducerea partidului în analiza și elaborarea soluțiilor la problemele pe care le ridică viața, a unor colective largi de specialiști, de oameni de știință, precum și dezbaterea publică a celor mai importante hotărîri conferă partidului o înaltă competență în elaborarea drumului optim de dezvoltare economică și social-culturală a țării. Așa cum se arată în Tezele Comitetului Central pentru Congresul al X-lea al partidului „Partidul nostru își realizează rolul de conducător în societate nu în mod declarativ, nu prin metode administrative, de comandă, ci prin linia sa ideologică și politică, creatoare, marxist-leninistă, prin activitatea politică și organizatorică intensă a organelor și organizațiilor de partid în toate domeniile, prin munca desfășurată pentru ridicarea conștiinței socialiste a maselor, prin legătura strînsă cu clasa muncitoare, țărănimea, intelectualitatea, cu întregul popor, prin poziția înaintată și exemplul personal al comuniștilor în eforturile consacrate înfăptuirii programului partidului".

O TRASATURĂ DE BAZĂ a politicii partidului nostru este abordarea creatoare, de pe pozițiile marxism-leninismului, a problemelor construcției socialiste în țara noastră, în strînsă legătură cu condițiile și sarcinile fiecărei etape de dezvoltare. Sînt caracteristice pentru modul novator, pentru consecvența cu care se promovează spiritul creator în abordarea problemelor construcției socialismului și se militează pentru înlăturarea din viața economică-socială a tot ceea ce este perimat, documentele Congresului al IX-lea și ale Conferinței Naționale a partidului, întreaga activitate desfășurată de partid de la Congresul al IX-lea.

Militînd pentru tot ceea ce este nou și înaintat în gîndirea social-politică și practica construirii socialismului — se arată în Tezele Comitetului Central al P.C.R. pentru Congresul al X-lea — partidul va stimula cu toată forța activitatea creatoare, spiritul novator al maselor, va sprijini și încuraja tot ceea ce este mai valoros, mai progresist în societatea noastră, îndeplinindu-și astfel rolul de motor al întregii dezvoltări sociale.

Spiritul novator promovat de partid are un temei obiectiv, o solidă fundamentare, fiind impus de legitățile progresului social. Îmbunătățirea calității muncii și ridicarea continuă a eficienței activității economice, obiective urmărite cu perseverență de Partidul Comunist Român în etapa actuală de dezvoltare a țării noastre, presupun în mod necesar perfecționarea sistematică a conducerii de către partid a economiei, modificarea și adaptarea la noile condiții și cerințe a formelor și metodelor folosite, asigurînd utilizarea mai intensă a rezervelor din economie, accelerarea dezvoltării forțelor de producție, creșterea eficienței generale a producției materiale.

Perfecționarea conducerii centralizate vizează, înainte de toate, îmbunătățirea formelor de elaborare a deciziilor în problemele majore, de împletire a sarcinilor curente cu cele de perspectivă, de coordonare și conducere unitară a dezvoltării întregii societăți. În același timp, ea este legată de înlăturarea fenomenelor de centralism excesiv și a îngrădirilor de ordin administrativ, generatoare de subiectivism și voluntarism în elaborarea și aplicarea deciziilor, a practicilor învechite și a mentalității anchilozate în activitatea unor organe și organisme economice, afirmarea tot mai largă a democrației în planificare, în întreaga viață economică. Măsurile adoptate de partid cu privire la reducerea verigilor intermediare, la lichidarea suprapunerilor și a paralelismului existente, la apropierea conducerii de producție etc. sînt menite să stimuleze inițiativa și gîndirea creatoare, să servească fundamentării temeinice a soluțiilor de îmbunătățire a procesului de producție, să creeze posibilitatea ca organele de decizie să se poată concentra asupra problemelor care prezintă importanță cardinală pentru dezvoltarea generală a economiei, a fiecărei ramuri; se urmărește, în același timp, acordarea de atribuții mai largi unităților economice în organizarea și dirijarea activității lor, în realizarea sarcinilor ce le revin din planul general de dezvoltare a economiei naționale. Aceasta constituie, de altfel, sensul principal al acestor măsuri. Numai astfel va spori inițiativa și răspunderea lor în domeniile esențiale ale activității pe care o desfășoară: planificarea curentă și de perspectivă, realizarea investițiilor pentru lărgirea producției, asimilarea unor sortimente și tehnologii noi de fabricație, utilizarea judicioasă a fondurilor etc.

ÎN CONDIȚIILE ACTUALE, cînd realizarea conducerii științifice a devenit o problemă esențială în toate domeniile și cînd complexitatea, mobilitatea și dinamismul vieții economice cer nu numai executanți calificați la nivelele operative, dar și oameni capabili să analizeze și să ia hotărîri independente în situațiile ce se ivesc, de multe ori neașteptate, crește nemăsurat rolul partidului în desfășurarea activității **teoretico-ideologice.**

Așa cum se arată în Teze, pe măsură ce problemele construcției socialiste devin tot mai complexe, se impune dezvoltarea activității de investigare științifică a noilor procese sociale, a căilor de soluționare a diferitelor probleme — economice, sociale, politice și ideologice — ale mersului nostru înainte. În acest scop, se va înfăptui reorganizarea și îmbunătățirea activității de cercetare în domeniul științelor sociale, a îndrumării de partid a acestui domeniu.

Pentru dezvoltarea gîndirii creatoare, a spiritului novator în teorie, partidul nostru va intensifica și extinde dezbaterile ideologice, confruntarea de opinii. Aceasta nu înseamnă că activitatea ideologică va fi lăsată să se desfășoare de la sine. „Partidul — se precizează în Teze — va acorda și în viitor toată atenția creșterii combativității ideologice împotriva concepțiilor retrograde, idealiste, mistice, a curentelor de idei neștiințifice care vin în contradicție cu progresul neîntrerupt al cunoașterii umane, promovării active a concepției marxist-leniniste, a idealurilor comuniste".

Edificarea socialismului nu este posibilă decît prin participarea largă a maselor la conducerea economică, ca o metodă fundamentală a construcției socialiste. „Cu cît este mai profundă transformarea pe care dorim să o înfăptuim — arată V.I. Lenin — cu atît mai mult trebuie să trezim interesul pentru această transformare și atitudinea conștientă față de ea...", să atragem... „la o participare activă în construcția de stat zeci de milioane de oameni"[1]).

Aceeași complexitate și mobilitate a vieții economice și sociale impun creșterea rolului partidului în atragerea maselor de muncitori, țărani și intelectuali în exercitarea efectivă a conducerii la diferite nivele, în lărgirea democrației socialiste. Construcția socialismului, mai ales în actuala etapă, presupune participarea maselor celor mai largi la actul de concepție și de exercitare a muncii politice, economice, gospodărești.

În spiritul practicii democratice de a consulta masele largi ale oamenilor muncii asupra problemelor fundamentale ale politicii partidului, Comitetul Central al P.C.R. a supus dezbaterii maselor largi ale poporului Tezele și proiectul de Directive ale Congresului al X-lea. Una din sarcinile principale — se subliniază în Tezele Comitetului Central al P.C.R. pentru Congresul al X-lea al partidului — este perfecționarea căilor de atragere multilaterală a maselor populare la activitatea organelor de stat, la conducerea întregii societății.

Participarea crescîndă a maselor la viața economică a țării este determinată în mod necesar de cerințele producției moderne, producție care ridică probleme tot mai numeroase și complexe, a căror soluționare nu poate fi posibilă fără contribuția acestora, fără competența, experiența și înțelepciunea lor. Socializarea continuă a muncii, schimbările calitative care intervin în structura producției în general și a industriei în special, fac necesară atragerea tot mai cuprinzătoare în această acțiune a specialiștilor din diferite domenii de activitate, a economiștilor, inginerilor și cercetătorilor științifici, în măsură să confrunte și să aprofundeze părerile și punctele de vedere exprimate în lumina teoriei economice și a experienței practice acumulate, să judece și să stabilească soluțiile optime. De altfel, forța partidului, justețea politicii sale își găsesc izvorul tocmai în faptul că linia sa generală, hotărîrile adoptate sînt rodul examinării opiniilor și propunerilor făcute, expresia gîndirii și înțelepciunii colective.

În concepția partidului nostru, democratismul este considerat nu ca un fenomen imuabil sau conjunctural, ci ca un proces în continuă evoluție, în concordanță cu cerințele vieții și ale dezvoltării de ansamblu a societății, proces în cursul căruia formele și metodele de organizare și conducere a economiei sînt îmbunătățite, perfecționate și adaptate noilor condiții, iar căile de atragere a maselor la rezolvarea problemelor producției, de manifestare deplină a personalității fiecărui individ, tot mai multiple, mai variate și eficiente.

„Acordăm — spunea tovarășul Nicolae Ceaușescu la Consfătuirea internațională a partidelor comuniste și muncitorești — o mare atenție dezvoltării democrației socialiste, pornind de la faptul că orînduirea nouă, lichidînd orice oprimare, inegalitate economico-socială dintre oameni, creează condiții pentru o puternică înflorire a libertăților democratice, pentru o organizare superioară a relațiilor dintre toți membrii societății, pentru manifestarea plenară a personalității fiecăruia și afirmarea umanismului socialist".

În procesul ridicării activității economice pe o treaptă superioară o semnificație deosebită capătă *perfecționarea activității tuturor organelor și organizațiilor de partid*, de care este legată însăși îndeplinirea rolului de conducător al partidului.

În fabrici, uzine, mine, șantiere, întreprinderi agricole de stat, cooperative agricole de producție etc. organele și organizațiile de partid stabilesc metode corespunzătoare prin care să asigure mobilizarea comuniștilor și, prin ei, a tuturor oamenilor muncii la îndeplinirea sarcinilor de plan, acționînd pentru întărirea rolului lor în diferite domenii de activitate.

Conducînd în continuare, nemijlocit, procesul de dezvoltare a democrației socialiste, partidul nostru va asigura intensificarea participării tuturor categoriilor de cetățeni la dezbaterea și elaborarea politicii sale economice, la adoptarea celor mai importante decizii și măsuri privind evoluția economiei noastre naționale, astfel ca progresul României să fie în tot mai mare măsură expresia contribuției colective a întregii națiuni.

1) V.I. Lenin, Opere vol. 31, Buc. ESPLP, 1956, p. 482.

SE ÎNFĂPTUIESC ANGAJAMENTELE ÎN ÎNTÎMPINAREA CONGRESULUI AL X-LEA AL P.C.R. ȘI A CELEI DE-A XXV-A ANIVERSĂRI A ELIBERĂRII ȚĂRII

● *În întrecerea pe care o desfășoară în cinstea celui de-al X-lea Congres al partidului și a aniversării eliberării patriei noastre, furnaliștii, oțelarii și laminoriștii de la Combinatul siderurgic Reșița au asigurat la toate tipurile de agregate siderurgice din combinat atingerea celor mai ridicați indici de utilizare a capacităților de producție. Datorită acestui fapt, au fost elaborate, peste prevederile planului, 20 000 tone produse siderurgice — fontă, oțel, laminate. Totodată, siderurgiștii reșițeni au elaborat noi mărci de oțeluri și sortimente de laminate.*

● *Înscriind pe graficul întrecerii succese însemnate, colectivul Combinatului chimic din Făgăraș a hotărît să-și îndeplinească angajamentele asumate înainte de 1 august. Succesele obținute pînă în prezent au permis suplimentarea angajamentelor. Chimiștii și-au propus să realizeze pînă la sfîrșitul anului o producție globală și marfă suplimentară de 40 milioane lei și să obțină 18 milioane lei beneficii peste plan. În angajamentul lor ei au prevăzut să producă peste prevederi 8 000 tone îngrășăminte azotoase și 300 tone fenol.*

● *Zilele acestea, colectivul Fabricii chimice din Orăștie a anunțat îndeplinirea angajamentului luat de a da produse peste plan în valoare de două milioane lei. Peste 70 la sută din sporul de producție s-a obținut pe seama creșterii productivității muncii. Totodată au fost realizate peste 2 900 000 lei beneficii suplimentare și 1 419 000 lei economii la prețul de cost. Printre cele 15 produse noi din mase plastice introduse în fabricație se numără o serie de obiecte de larg consum și piese de mașini.*

● *Intrată în funcție la începutul acestui an, Filatura C de la noua Fabrică de fire din fibre chimice și bumbac-Oltenița — una din cele mai moderne unități de acest fel din țară — a realizat pînă acum peste plan 72 tone fire, prevederile privind productivitatea muncii fiind depășite cu 103,4 la sută.*

● *Colectivul Fabricii chimice din Rîșnov a realizat pînă în prezent mărfuri peste plan în valoare de 2,2 milioane lei, obținînd în același timp 1,6 milioane lei beneficii. Colectivul fabricii și-a propus o suplimentare a angajamentelor, printre care și obținerea a 200 000 lei economii la prețul de cost și a 500 000 lei beneficii.*

● *Prin valorificarea unor noi rezerve și aplicarea unui complex de măsuri tehnice, Combinatul chimic din Victoria a realizat însemnate sporuri de producție. Au fost livrate astfel peste plan 1 400 tone azotat de amoniu, 145 tone amoniac comprimat, 120 tone de acid sulfuric, 142 tone de mase plastice și rășini sintetice.*

Valoarea producției globale obținute peste plan depășește 9 200 000 lei, iar a producției marfă de 7 300 000 lei. De asemenea s-au realizat economii suplimentare la prețul de cost în valoare de 3 milioane lei.

● *Exploatarea minieră Voivozi a îndeplinit cu 15 zile mai devreme planul de producție pe primul semestru din acest an. Minerii acestei exploatări au livrat în plus 17 531 tone lignit, 2 576 tone bitum, 300 tone uleiuri polare, 2 800 tone nisip bituminos. Numai prin creșterea productivității muncii s-a obținut un spor de producție de 58 200 tone lignit față de aceeași perioadă a anului trecut.*

● *Colectivul Fabricii de porțelan „Iris" din Cluj anunță că cifra de depășire a planului la producția globală, față de angajamentele inițiale, a sporit cu un milion de lei. De asemenea, ceramiștii clujeni și-au propus să livreze la export, peste prevederile anterioare, 30 000 de articole de menaj diferite. Sporirea angajamentelor a fost posibilă datorită valorificării unor noi rezerve interne puse în evidență în procesul organizării științifice a producției. Între altele a fost recuperată complet, printr-un procedeu original, carbura de siliciu rezultată din capsulele de ardere uzate, eliminîndu-se astfel importul acestui material. Totodată s-a trecut la o nouă metodă de confecționare a formelor de turnare a pastei, pe bază de rășini sintetice, mai economicoasă și care asigură produselor o calitate superioară.*

● *Colectivele întreprinderilor industriale din județul Vîlcea au obținut de la începutul anului un spor la producția globală de 38 milioane lei, depășindu-și cu 3 600 000 lei angajamentul luat. Au fost realizate peste plan 760 tone sodă calcinată, 2 600 tone sodă caustică, 5 600 mc bușteni de stejar și alte produse. Productivitatea muncii a crescut în această perioadă cu 3% față de 1% cît prevedea angajamentul organizației județene de partid.*

La producția marfă vîndută și încasată sporul realizat reprezintă 85% din angajamentul anual. Succese au fost obținute și la producția pentru export. Au fost livrate în plus mărfuri în valoare de 19 600 000 lei, onorîndu-se în întregime sarcinile stabilite prin contracte. Rezultate din cele mai bune în activitatea economică au obținut colectivele Combinatului chimic—Rm. Vîlcea, Uzinei de produse sodice—Govora, Schelei de extracție și Întreprinderii forestiere — Băbeni.

● *La Filatura de mătase artificială „Viscoza" din Lupeni au fost îndeplinite angajamentele. În acest an s-au produs peste prevederi mai mult de trei tone fire de mătase și aproape 17 tone sulfură de carbon; productivitatea muncii a crescut în medie pe fiecare salariat cu 212 lei, cu 31 lei mai mult decît prevederile angajamentului.*

● *Constructorii de pe șantierul Centralei termoelectrice—Rovinari și-au îndeplinit cu 16 zile mai devreme sarcinile de plan pe primul semestru al anului. Calculele arată că, pînă la finele anului, constructorii acestei centrale termoelectrice, care într-o primă etapă va avea o putere instalată de 400 MW, vor realiza un volum suplimentar de lucrări în valoare de circa 3 milioane lei.*

CHIMIZAREA POATE ASIGURA VALORIFICAREA TOT MAI EFICIENTĂ A RESURSELOR NATURALE ALE ȚĂRII

SUCCESELE mari obținute în înfăptuirea politicii partidului de industrializare a țării au dus la crearea, într-un scurt interval de timp, a unei puternice industrii chimice, dotată cu o bază tehnică modernă. In proiectul de Directive al P.C.R. se arată că „valorificînd la un nivel mai înalt importante resurse ale țării, **chimia** *— cea mai dinamică ramură industrială — a realizat (în anul 1968 n.n.) o producție care a depășit cu 75% nivelul anului 1965".*

Pentru deceniul 1971—1980, stabilind ca obiectiv central continuarea în ritm înalt a edificării unei economii moderne, partidul subliniază din nou că baza acestei dezvoltări trebuie s-o constituie folosirea cuceririlor revoluției tehnico-științifice contemporane și valorificarea superioară a resurselor țării, în condițiile utilizării intensive a întregului potențial de producție și a unei înalte productivități a muncii sociale. Producția industriei chimice, se arată în proiectul de Directive, **va crește în cincinalul următor cu 85—92%, îndeosebi pa baza chimizării gazului metan, a produselor petroliere și valorificării resurselor de sare.** *Ce stă la baza unor asemenea fundamentări?*

● Metamorfozele gazului metan

UTILIZAREA gazului metan ca materie primă pentru industria chimică a înregistrat un ritm mai accelerat în ultimii ani. Dacă în 1964 se consumau în industria chimică circa 730 000 mii mc., în 1968 — 1 250 000 mii mc pentru 1969 este planificat un consum de 1 780 000 mii mc, iar pentru 1970 de circa 2 000 000 mii mc.

Ținînd seamă de resursele de gaz metan de care dispune țara noastră, rezultă că dezvoltarea viitoare a subramurilor industriei chimice, care se bazează pe prelucrarea acestei materii prime, este pe deplin asigurată. După calcule estimative, acest consum se va dubla în deceniul următor, fiind dirijat mai ales pentru realizarea unor producții de mare importanță și eficiență pentru economia națională. Gazul metan este folosit ca materie primă în fabricarea amoniacului pentru industria îngrășămintelor cu azot, a acetilenei, metanolului, acidului cianhidric, care stau la baza unei întregi serii de derivați, cu largi utilizări în diverse sinteze chimice, în producția de materiale plastice, solvenți, lacuri și vopsele, coloranți, rășini sintetice, a negrului de fum etc.

Este interesant să arătăm că în structura consumului de metan ca materie primă în industria chimică, din anul 1965, peste 50% îl reprezenta cel utilizat în producția de negru de fum, pentru ca această pondere să nu mai fie decît de 17% în consumul planificat pe anul 1969 și 16% în cel prevăzut pentru anul 1970. În schimb, consumul prevăzut pe 1969 pentru producția de amoniac, acetilenă și metanol reprezintă 80% din volumul total de gaz metan ce se va folosi ca materie primă, din care cea mai mare parte se va prelucra în fabricația amoniacului. Această schimbare a ponderii și structurii consumului de gaz metan este foarte semnificativă pentru dezvoltarea industriei chimice din România. Fabricația de negru de fum, prin arderea gazului metan în condițiile tehnice de pînă acum, reprezintă o producție rudimentară, cu randamente scăzute, cu o slabă eficiență economică, care nu mai corespunde exigențelor, mai ales în industria modernă de prelucrare a cauciucului. Trecerea fabricației de negru de fum în sortimente noi, cu înalte calități tehnice, pe bază de produse petroliere, în linii de mare capacitate, cu un grad avansat de automatizare și cu randamente net superioare, a soluționat cerințele urgente și exigente, sub raport calitativ, ale industriei care prelucrează aceste produse, lichidînd astfel consumul nerațional de metan.

Direcția principală a lărgirii consumului de gaz metan care se profilează în industria chimică o reprezintă utilizarea acestuia ca materie primă pentru gazul de sinteză, cu preponderență pentru fabricația amoniacului și, pe baza acestuia, a îngrășămintelor azotoase. Eficiența economică este evidentă: **calculele arată că, prin folosirea gazului metan la fabricarea îngrășămintelor chimice, se obține o valoare de 10 ori mai mare decît în cazul folosirii sale drept combustibil.**

Urmărind evoluția capacității instalațiilor de amoniac observăm că, dacă înainte de cel de al doilea război mondial, România dispunea de o instalație cu o capacitate de 5000 tone/an, în ultimii ani s-a ajuns să se realizeze instalații de 300 000 tone/an. Producția de îngrășăminte chimice cu azot (exprimată în 100% N2) a crescut de la 3382 tone în anul 1955 — la 417 000 tone în 1968. Prin intrarea în funcțiune în acest an a două instalații de 300 000 tone/an fiecare (una la Combinatul chimic-Craiova și cealaltă la Combinatul de îngrășăminte chimice-Tr. Măgurele), producția de îngrășăminte azotoase crește la 632 000 tone. În anii următori, producția va spori substanțial, prin funcționarea instalațiilor noi la întreaga lor capacitate. În perspectivă se prevede construirea și a altor instalații care, în condițiile tehnice și economice actuale, apar ca fiind cele mai economice. Proiectul de Directive ale Congresului al X-lea al Partidului Comunist Român prevede ca producția de îngrășăminte chimice (100% substanță activă) să reprezinte, în anul 1975, 2 200—2 400 mii tone îngrășăminte, ceea ce echivalează cu o creștere de 200—219% comparativ cu 1970.

O amploare însemnată a cunoscut în țara noastră dezvoltarea pe bază de gaz metan a industriei de acetilenă și a derivaților ei. Un consumator important al acetilenei îl constituie fabricația clorurii de vinil pentru producția policlorurii de vinil (PVC). **Folosirea acetilenei pentru fabricația PVC — cu perspective mari de dezvoltare, cedează însă, locul etilenei obținută prin piroliza etanului și propanului din gazele de sondă sau a benzinei.** Prin introducerea benzinei ca materie primă pentru clorura de vinil, se realizează o reducere substanțială a prețului de cost al PVC-ului, estimată la circa 33%.

O instalație de acetilenă este în funcțiune la Uzina de fibre sintetice-Săvinești, în vederea obținerii acrilonitrilului pentru fibrele poliacrilonitrilice (melana) prin procedeul acid cianhidric-acetilenă. **Și în acest domeniu, acetilena cedează locul procedeului de fabricație a acrilonitrilului pe bază de propilenă și amoniac, care se realizează în noul Combinat petrochimic de la Pitești, în condiții mult mai economice.** O altă instalație de acetilenă, construită la Combinatul chimic Craiova, folosește acetilena pentru obținerea acetaldehidei, acidului acetic, acetatului de vinil, poliacetatului de vinil și butanolului.

În domeniul folosirii gazului metan pentru obținerea gazului de sinteză, un loc important îl ocupă și fabricația metanolului și a formaldehidei, iar începînd din acest an sinteza unor alcooli (oxo-alcooli). La multiplele utilizări clasice ale metanolului, se adaugă, din acest an, consumul de metanol pentru fabricarea DMT (dimetiltereftalat), intermediar în obținerea fibrelor poliesterice. Acest succint tablou ilustrează doar exemplificativ efortul chimiei românești de a valorifica mai bine resursele țării, în cazul de față gazul metan. Acest efort, care corespunde cerințelor sporirii eficienței proceselor de producție și spiritului proiectului de Directive, se extinde în chimie și asupra altor materii de bază.

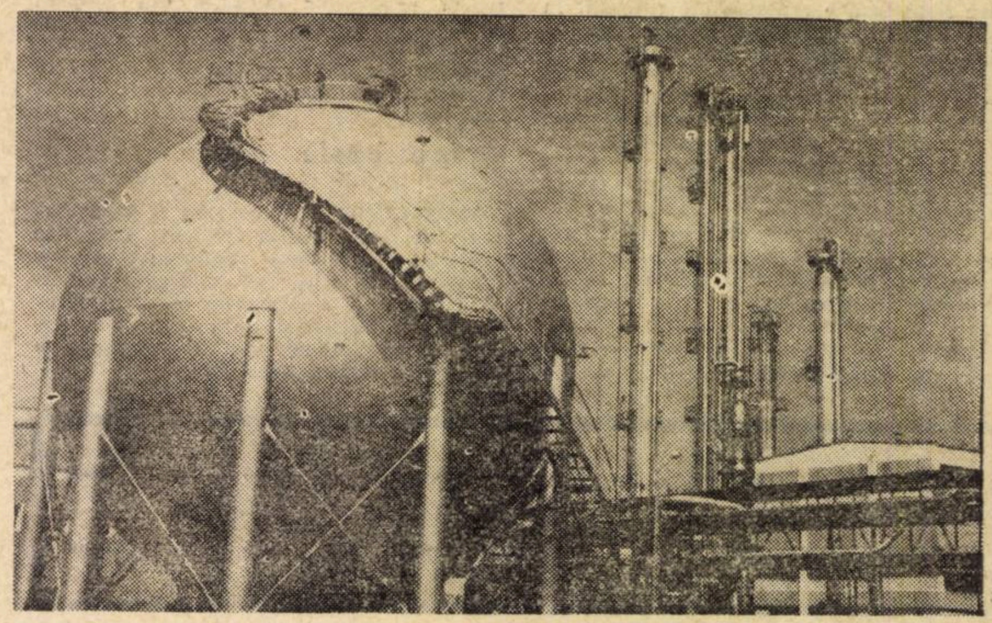

Combinatul chimic-Rîmnicu Vîlcea: fabrica de oxo-alcooli

● Multiplele valențe ale țițeiului

CONSUMUL produselor petroliere pentru carburanți, combustibili și lubrifianți a cunoscut o creștere vertiginoasă în perioada dintre cele două războaie mondiale, folosirea lor, însă, ca materie primă în industria chimică este de dată mult mai recentă. **Petrochimia,** care folosește drept materie primă petrolul și derivatele petroliere, precum și gazele naturale, a devenit predominantă în domeniul industriei de îngrășăminte și de produse organice de bază, de materiale plastice, cauciuc sintetic, fibre și fire sintetice, solvenți organici, plastifianți, rășini sintetice etc.

În ultimii 10 ani s-au construit instalații moderne de îngrășăminte chimice, marile Combinate petrochimice din orașele Gh. Gheorghiu-Dej, Ploiești și sînt în curs de pornire instalațiile de la Combinatul petrochimic-Pitești și de la Combinatul chimic-Rm. Vîlcea. Dezvoltarea impetuoasă a industriei petrochimice, cea mai dinamică subramură a industriei chimice, se oglindește în creșterea consumului de gaze și produse petroliere folosite ca materie primă în această ramură. Astfel, hidrocarburile propan și butan, separate din gazele de sondă au fost consumate în cantitate de 115 000 tone în 1965 și de peste 150 000 tone în 1968, iar pentru anul 1975 se estimează o creștere pînă la circa 350 000 t/an. De remarcat faptul că propanul constituie materia primă de bază pentru instalația de piroliză de la Combinatul petrochimic-Ploiești, care produce etilenă și propilenă de înaltă puritate, la un preț de cost mai mic, în comparație cu aceleași produse de piroliză, obținute din alte materi prime (benzine, fracții grele petroliere). Etilena, de foarte înaltă puritate, servește în principal drept monomer la fabricația polietilenei. Producția de polietilenă, materialul plastic cu utilizări din cele mai largi în industrie, agricultură, construcții și bunuri de consum, se dezvoltă într-un ritm rapid și în România. Capacitatea de 24 000 t/an, realizată în prima instalație în 1965 la **Combinatul petrochimic-Ploiești** va spori în acest an, prin intrarea în funcțiune a instalației de la **Combinatul petrochimic-Pitești,** la 84 000 t, pentru 1975 se estimează dublarea, iar pînă în 1980 triplarea ei.

Pe ansamblul grupei materiale plastice și rășini sintetice, producția a cunoscut o evoluție rapidă: de la 12 000 t în 1960 la 129 530 t în 1968. Pentru 1970 se estimează că producția va depăși în mod sensibil cifra de 200 000 t, în special prin creșterea producției de polietilenă, PVC și polistiren, iar în 1975, conform proiectului de Directive, producția la această grupă va atinge 420—450 000 t.

Industria petrochimică folosește, de asemenea, gazele din rafinării, în special fracțiile — propan-propilenă și butan-butilenă. Consumul acestor fracții a evoluat astfel: de la 55 000 tone în 1965 la 92 000 t în 1968, pentru ca, în 1970, să se prevadă 135 000 tone, iar pentru 1975 să se estimeze dublarea consumului din 1970. Destinația principală a acestor fracții este pentru fabricația cauciucului sintetic, a fenolului și a acetonei. Producția de cauciuc sintetic, începută în 1963 a atins anul trecut 54 000 tone și sînt în curs lucrări pentru sporirea acestei capacități într-un viitor apropiat.

În proiectul de Directive se prevede creșterea producției de cauciuc sintetic la 110—130 mii tone în 1975, în special pe seama însușirii în fabricație a unor noi sortimente, destinate să înlocuiască în proporție însemnată, consumul de cauciuc natural. Aceste noi sortimente de cauciuc sintetic, în mod deosebit cauciucurile moderne, stereospecifice, cu proprietăți superioare, se vor fabrica tot din gaze sau produse petroliere.

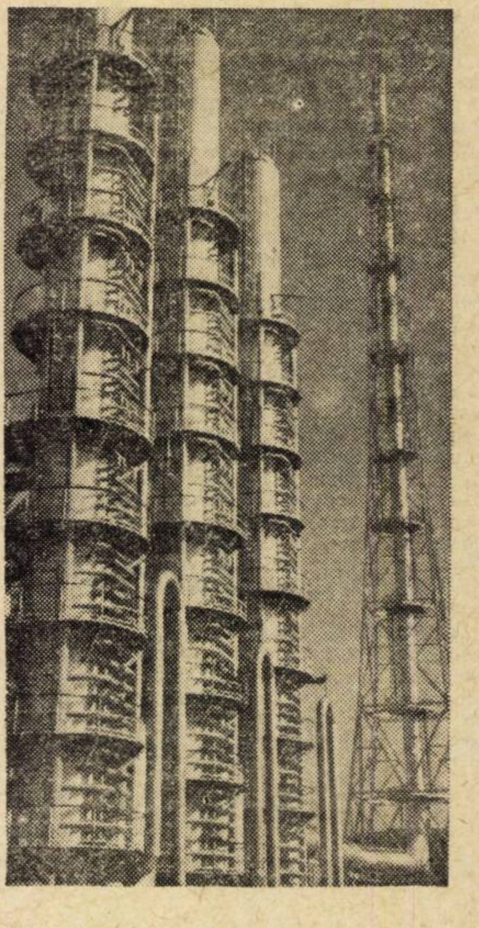

Combinatul de îngrășăminte azotoase-Tîrgu Mureș: instalația de acid azotic

Hidrocarburile gazoase din gazele de sondă și din rafinării constituie o materie primă prețioasă pentru industria chimică. Calculele arată că, **prin folosirea lor drept materie primă la piroliză, valoarea crește de peste 17 ori, prin fabricarea polietilenei și de 12 ori prin producerea etilenglicolilor, în raport cu valoarea gazelor folosite drept combustibil.**

Ținînd seama de faptul că propanul din **gazele de sondă** se recuperează pînă în prezent numai în proporție de 60% — și nu în toate schelele petroliere — și că **etanul,** materie primă foarte avantajoasă la piroliză, pentru obținerea etilenei, nu se recuperează, ci se arde, rezultă că există încă mari posibilități de folosire pentru obținerea olefinelor valoroase. Această constatare este confirmată și de datele privind producția de gaze de sondă (brute), care atestă potențialul existent pentru recuperarea hidrocarburilor etan, propan, butan. În anul 1950, s-au obținut 1 293 000 mc gaze de sondă (brute), iar în anul 1967 mai bine de 4 650 mii mc. **Considerăm utilă examinarea posibilităților de recuperare, în cursul cincinalului viitor, a hidrocarburilor etan, propan din gazele de sondă, într-un procent mai mare, spre a lărgi baza de materii prime pentru producerea olefinelor, în condiții de mare eficiență economică.**

Produsele petroliere lichide au început a fi folosite drept materie primă pentru industria chimică de numai cîțiva ani, în special produsele aromate, extract de solventare și ulei mediu pentru negru de fum, benzină pentru detergenți și solvenți. După resursele de hidrocarburi pirolizabile din gazele de sondă și din rafinării, benzinele constituie materia primă convenabilă pentru piroliză, din care rezultă pe lîngă etilenă și propilenă, cantități importante de butadienă și hidrocarburi aromate. **Prin integrarea fabricațiilor derivatelor din produsele pirolizei în mari combinate petrochimice se realizează unități industriale puternice**

→

care realizează o rentabilitate ridicată. În 1969 va intra în funcțiune instalația de piroliză de la noul **Combinat petrochimic-Pitești** care va produce 100 000 t etilenă — 51 000 t propilenă, butadienă și hidrocarburi aromate. În perspectivă, se prevede construirea de noi instalații de piroliză de mare capacitate, care vor folosi ca materie primă benzine și alte fracții de produse petroliere.

În proiectul de Directive se subliniază: „În sectorul de prelucrare, se va pune accentul pe valorificarea optimă a țițeiului, îmbunătățirea calitativă a produselor și asigurarea cu prioritate a sortimentelor utilizate ca materii prime în industria chimică". **Sub raportul valorificării produselor obținute din piroliză ca și din rafinării menționăm dezvoltarea prelucrării hidrocarburilor aromate, al căror rol în industria chimică crește continuu.**

Ipostazele sării

ESTE CUNOSCUT că țara noastră dispune de mari rezerve de sare. Extracția acesteia a luat însă amploare mai ales după anul 1950, o dată cu dezvoltarea în ritm accelerat a industriei chimice și îndeosebi a industriei de produse clorosodice. Producția de sare a înregistrat o evoluție continuu ascendentă:

	Anul:	1938	1950	1955	1960	1965	1967
Producția (mii tone)		368	416	566	1045	2016	2059

Consumul de sare în industria chimică reprezenta, în anul 1967, 1 100 mii t și în 1968 — 1 250 mii t. Pentru anul 1969 se prevede un consum de 1 700 mii t sare, din care 1 660 mii t pentru uzinele clorosodice, iar pentru 1970, se preconizează un consum de 1 750 mii t.

Paralel cu sporirea producției de carbonat de sodiu și sodă caustică, obținută prin caustificare, la marile Uzine de produse sodice Govora și Ocna-Mureș, a crescut în ultimii ani, și se va dezvolta în continuare, producția de sodă caustică obținută prin electroliza sării. Această dezvoltare este determinată atît de solicitările tot mai mari de sodă caustică de concentrație mai mare — 98—99% — cît, mai ales, de cerințele în creștere de clor, pentru gama tot mai largă de derivați. Instalații mari de electroliză a sării sînt în funcțiune la Combinatul chimic-Borzești și la Combinatul chimic-Rm. Vîlcea și sînt în curs lucrări de dezvoltare a capacității producției de sodă calcinată și caustică la Uzinele Govora, Ocna-Mureș, precum și la instalațiile de electroliză de la Combinatele chimice Rm. Vîlcea și Turda. În scopul creșterii eficienței și producției în cincinalul viitor se preconizează construirea de noi instalații de mare capacitate de sodă, atît prin procedeul amoniacal, cît și prin electroliza sării.

Urmărind diversificarea și valorificarea superioară a produselor, alături de sortimentele principale, carbonatul de sodiu și soda caustică, cu consumuri de masă în industria chimică, se fabrică și alte produse sodice. Clorul, rezultat din electroliză este folosit în principal la fabricarea clorurii de vinil, direct sau sub formă de acid clorhidric prin a cărei polimerizare se obține policlorura de vinil (PVC) și la o serie de produse clorurate.

Dintre produsele clorurate realizate în principal la **Combinatul chimic-Borzești** și începînd din acest an și cele ce se vor fabrica la **Combinatul chimic-Rm. Vîlcea**, se remarcă insecticidele iar, la **Combinatul chimic-Borzești** se fabrică clorura de aluminiu, clorura de var, clorura de metil, clorura de metilen și tricloretilena.

Pentru mai buna valorificare a sării, în perspectivă se prevede realizarea de noi produse clorurate sau care se obțin cu ajutorul clorului, în special antidăunători pentru agricultură, detergenți și intermediari necesari fabricării unor produse chimice valoroase.

★

Tabloul sumar prezentat, atestă largile perspective de dezvoltare a chimiei românești. Valorificînd superior materiile prime indigene, diversificînd producția, ridicînd gradul de eficiență — industria chimică va fi în continuare — așa cum de altfel se și prevede în proiectul de Directive — ramura cea mai dinamică, aducînd un aport însemnat la dezvoltarea economiei naționale, la creșterea nivelului de trai al populației.

ing. Anton MOLDOVEANU
director adjunct
Ministerul Industriei Chimice

PE CALEA „ELECTRONIZĂRII" INDUSTRIEI

CONSECVENT politicii economice de continuare a procesului de industrializare a țării, proiectul Directivelor Congresului al X-lea al P.C.R., evidențiază că **„un obiectiv major trebuie să-l constituie dezvoltarea susținută a unor subramuri moderne, cum sînt industria electrotehnică și electronică, mecanica fină și fabricația de mașini unelte".** În scopul realizării acestui obiectiv se prevede creșterea industriei electronice de 2,2 la 2,4 ori, îndeosebi prin dezvoltarea producției de aparate electronice industriale, de aparate de măsură și control electronice, de mijloace de automatizare pentru înzestrarea instalațiilor cu echipamente moderne de comandă, control și reglaj. Evidențiind totodată și linia **„extinderii tehnicii de calcul și creării progresive a sistemului național de prelucrare a datelor..."**, avem în față o imagine elocventă a rolului electronicii în ansamblul măsurilor luate pentru introducerea progresului tehnic în economia noastră națională.

Introducerea progresului tehnic pe calea „electronizării industriei" este una din căile eficace, unanim acceptată, cu numeroase implicații tehnice și economice. Acest proces ridică însă multe probleme a căror soluționare presupune o temeinică analiză a situației concrete, o evaluare corectă a necesităților și posibilităților noastre, o colaborare și cooperare eficientă, în primul rînd, cu țările socialiste, dar și cu alte țări dispuse să accepte principiile bine cunoscute ale politicii noastre economice bazate pe temelia solidă a avantajului reciproc.

Aceste probleme vor trebui soluționate cu competență de personalul care lucrează în această ramură, dar în primul rînd de cadrele cu munci de răspundere care conduc și coordonează unitățile productive și de concepție.

Precizări terminologice necesare

PENTRU a organiza, conduce și desfășura procesul de dezvoltare a industriei electronice, este necesar să avem o concepție unitară asupra ariei de cuprindere și domeniile de utilizare a tehnicii electronice. Existența în cadrul Centralei Industriale de Electronică și Automatizări a unor unități industriale cu profil mixt electronic-electrotehnic, ca și a altora cu profil pur electrotehnic creează confuzii asupra ritmului de dezvoltare a industriei electronice dacă se ia în considerare ca indicator de bază producția globală a centralei. Discuții în acest sens au apărut și cu ocazia dezbaterii indicatorilor pentru planul cincinal 1971—1975.

În ultimii 10—20 ani — fără să neglijeze domeniul vast al telecomunicațiilor în mijlocul căruia s-a născut — electronica a pătruns pe un front foarte larg, și adesea foarte adînc, în alte domenii cum sînt: industria, medicina, economia și chiar în viața instituțiilor și familiilor. Acest fapt a creat o anumită stare de confuzie privind domeniile de utilizare a aparatelor electronice. În terminologia actuală se folosește adesea delimitarea în două grupe mari: produse electronice de larg consum (televizoarele, radioreceptoarele, magnetofoanele, pick-upurile etc.) și produse electronice profesionale (aparatele de măsură și control a mărimilor electrice și neelectrice, aparate de telecomunicații generatoare utilizate în tehnologie, aparatura medicală pentru diagnostic, tratament, proteze și altele).

Fără a nega utilitatea unei astfel de grupări apreciez ca mai interesantă, mai rațională o clasificare recentă care împarte aplicațiile electronicii în două grupe mari, după alt criteriu. Prima denumită **„electronica de informații"** se ocupă de producerea, transmiterea și prelucrarea informațiilor materializate sub formă de semnal electric. A doua, este denumită **„electronica de putere"**, deoarece procesul esențial întîlnit în instalații este transformarea și prelucrarea energiei electrice utilizată sub forma unor curenți de înaltă frecvență. În această grupă se includ generatoarele tehnologice pentru încălzire cu curenți de înaltă frecvență folosite pentru topire, călire, uscare, tratamente termice, degresări cu ultrasunete, tratamente medicale, etc.

De aceea apreciez că stabilirea profilului și gruparea unităților de concepție și producție trebuie să se facă ținîndu-se cont de cele arătate. Pe lîngă avantajul unor competențe tehnice mai adecvate, a unor specializări mai stricte, socot că cifrele indicatorilor de plan vor reflecta mai corect realitățile din economia noastră națională și vor permite luarea unor măsuri adecvate.

Alegerea unor priorități

DEZVOLTAREA INDUSTRIEI ELECTRONICE la noi în țară prezintă cîteva particularități.

În perioada de pînă acum s-a acordat prioritate producției aparatelor electronice de larg consum: radioreceptoare, televizoare, pick-upuri, lămpi cu neon și altele. Pentru creșterea gradului de integrare a produselor fabricate s-a creat o bază de producție internă în cadrul întreprinderii de piese radio și semiconductoare — Băneasa. Asimilarea produselor noi s-a făcut, în principal, pe bază de licențe. Au lipsit unități de cercetare de profil corespunzător și — cu unele excepții — nu s-au organizat în cadrul unităților productive colective de cercetare, care să se preocupe de modernizarea produselor licențiate. În untitățile existente, uzina Electronica, Electromagnetica etc., s-au realizat și unele produse profesionale, pe bază de concepție proprie, dar ponderea valorică a acestora în planul de producție a fost mică.

Proiectul de Directive evidențiază o concepție nouă în politica de dezvoltare a industriei electronice și anume: crearea și creșterea în ritm susținut a producției de piese și aparate profesionale. Trebuie să arăt că această concepție este în esență justă bazîndu-se în primul rînd pe necesitatea acoperirii cerințelor industriei noastre. Dezvoltarea unei ramuri de electronică profesională este impusă și condiționează tocmai progresul tehnic rapid și multilateral al economiei noastre naționale — am putea spune chiar mai mult — a întregii activități social-economice.

În legătură cu acest adevăr de necontestat trebuie remarcate unele aspecte care, insuficient analizate și fundamentate, pot crea dificultăți mari. În primul rînd, mă refer la **o justă selectare a produselor noi care urmează a se concepe și produce la noi în țară.**

Date fiind capacitățile de concepție și producție limitate, pe de o parte, și cererile foarte mari ale economiei naționale pe de altă parte, va trebui făcută o justă selecție a produselor noi care urmează să fie asimilate urmînd ca celelalte necesități să fie în continuare acoperite din import. La baza acestei selecții trebuie să stea studii de prognoză și studii tehnico-economice de produs, științific fundamentate, care să furnizeze date concrete privind eficiența economică a asimilării produselor respective.

Conștienți de această necesitate obiectivă, în Institutul de cercetări electronice am organizat o secție de studii și cercetări tehnico-economice în care lucrează ingineri, tehnicieni, economiști și matematicieni. Pe baza datelor furnizate de această secție se desprind concluzii ca de exemplu: elaborarea prin concepție proprie a magneților anizotropi pentru difuzarea și introducerea în fabricație la uzinele Electronica în anul 1969, conduc la realizarea unor produse în valoare de circa 2 milioane lei și la o economie de devize în valoare ce depășește 360 000 lei valută. Diferite alte piese pentru radio și televizoare creează o producție de peste 3 milioane lei și un neconsum de devize de peste 500 000 lei valută. Fabricînd în același mod antene plate pentru receptoare tranzistorizate, s-a realizat o producție în valoare de 260 000 lei și o economie de devizie de 30 000 lei valută. Este evident că în cazul unei lipse de capacitate există un criteriu al eficienței economice pe baza căruia se pot stabili urgențele asimilării produselor noi.

Sînt de părere ca **asimilarea de produse noi să facă, în primul rînd, obiectul unei analize temeinice din punct de vedere tehnic și economic, care să fundamenteze eficiența și prioritatea acestora în raport cu alte produse.** Fundamentînd eficiența economică a produsului va trebui să se aibă în vedere nu numai valoarea globală a producției sau a neconsumului de devize, ci și a efectelor economice realizate prin aplicare. Este cazul acelor instalații care, deși nu sînt prea costisitoare și poate nici prea numeroase, contribuie la creșterea productivității muncii, la îmbunătățirea calității produselor și, ca atare, îmbunătățesc indicatorii economici ai întreprinderilor unde se folosesc.

Rolul comisiei de coordonare a activității științifice

„ELECTRONIZAREA" economiei naționale este un proces complex, care reclamă o bogată activitate de cercetare. Dirijarea acestui proces se face pe baza propriei noastre experiențe, ca și prin studierea experienței deja acumulată în alte țări. Apreciez că forul de specialitate care trebuie să păstreze inițiativa și să facă propuneri corespunzătoare organelor de conducere din Centrala Industrială și din minister, îl constituie Comisia de coordonare a activității științifice.

Consider că acest for trebuie absolvit de sarcini de avizări cu caracter tehnic, precum și de analizarea unor activități concrete, acestea revenind ca sarcină forului tutelar, institutelor și întreprinderilor, respectiv Centralei industriale. Rolul principal al comisiei trebuie să fie elaborarea unei concepții de dezvoltare și a măsurilor necesare care să fie propuse sub formă sintetică forului tutelar. Concepția analizată și însușită de conducerea Centralei trebuie să devină călăuză pentru Consiliul științific al institutelor și comitetelor de direcție din unitățile productive.

Aceste organe de conducere colectivă trebuie să dispună de mai multe grade de libertate decît în prezent pentru a putea da viață în ritm corespunzător măsurilor concrete de dezvoltare. Este de exemplu necesară posibilitatea de a intra în legătură operativă cu unități similare din alte țări pentru aprovizionarea cu piese și subansamble, pentru realizarea unui schimb mai larg de specialiști, de materiale documentare etc.

PROBLEMELE abordate în acest articol s-au conturat în parte pe parcursul a 2,5 ani în procesul de naștere a Institutului de cercetări electronice, cu ocazia elaborării unor studii de dezvoltare cu caracter de prognoză, a unor studii de eficiență și chiar în activitatea concretă de cercetare pentru elaborarea de piese din ferite și aparate electronice profesionale. Apreciez că enunțarea lor în perioada în care întregul nostru popor dezbate proiectul de Directive, cînd se elaborează măsuri pentru stabilirea indicatorilor viitorului plan cincinal și al măsurilor de ridicare a activității economice pe trepte noi, superioare, dezbaterea lor poate fi utilă și genera măsuri care să asigure înfăptuirea în practică a politicii economice a Partidului Comunist Român.

dr. ing. Dinu BUZNEA
directorul Institutului de cercetări electronice

UNIREA IDEII ȘTIINȚIFICE CU PROGRESUL TEHNIC

Ion GOLIAT
secretar științific al Academiei

ROMÂNIA este cunoscută astăzi în lume ca o țară în plină dezvoltare, cu un ritm accentuat de creștere economică, cu mari realizări pe plan spiritual. La baza succeselor pe care poporul nostru le-a obținut în anii socialismului stă politica științific fundamentată a Partidului Comunist Român, eforturile oamenilor muncii, unitatea și coeziunea moral-politică pe care o cunoaște societatea noastră.

Tezele Comitetului Central al Partidului Comunist Român și proiectul de Directive pentru Congresul al X-lea al partidului — documente de importanță excepțională pentru dezvoltarea viitoare a României — conțin un bilanț grăitor al succeselor pe care poporul nostru le-a dobîndit în procesul industrializării socialiste a țării, al transformărilor care au avut loc în agricultură, al dezvoltării continue a științei și culturii naționale. Consecvent liniei sale de conduită, partidul pune totodată în evidență neajunsurile care stau încă în calea ascendenței noastre. Între acestea, rețin atenția și lipsurile existente în cîmpul activității de cercetare științifică. Într-adevăr, cu toate ameliorările care au avut loc în domeniul organizării și coordonării activității de cercetare științifică sub impulsul atitudinii înnoitoare promovate de Congresul al IX-lea al P.C.R., nu se poate ignora faptul că participarea științei la înfăptuirea progresului tehnic și la dezvoltarea economiei naționale nu este pe măsura posibilităților obiective, a potențialului științific de care dispunem.

Nu administrare, ci orientare

ÎNFIINȚAREA Consiliului Național al Cercetării Științifice, for însărcinat cu aplicarea politicii partidului și guvernului în domeniul activității de cercetare, elaborarea programului unitar al cercetării științifice pe perioada 1966—1970, crearea unui număr important de institute de cercetări din domeniul științelor tehnice, strîns legate prin profilul lor de problemele actuale ale dezvoltării industriei, au marcat momente însemnate ale evoluției noastre științifice. Cu toate acestea, sîntem încă departe de îndeplinirea sarcinilor de răspundere care stau în fața activității științifice. Așa se explică că, recent, din inițiativa conducerii de partid, în structura, sarcinile și atribuțiile Consiliului Național al Cercetării Științifice, ca și în organizarea și coordonarea activității științifice au intervenit îmbunătățiri menite să integreze mai puternic rezultatele științei în procesul dezvoltării industriale, a întregii economii naționale.

Statuarea faptului că Consiliul Național al Cercetării Științifice nu este un organ de administrare directă a științei, ci un organ de stimulare și orientare, prin variate mijloace, a activității de cercetare științifică către problemele fundamentale ale întăririi organice a legăturii dintre știință și producție și sublinierea răspunderii depline a ministerelor economice pentru politica științei pe care o promovează în interiorul ramurii, prezintă o semnificație principială.

În condițiile revoluției tehnico-științifice contemporane, este de altfel, de neconceput, ca dintr-un singur punct, să se dirijeze în detaliu problemele complexe ale activității științifice și ale înfăptuirii progresului tehnic. După părerea noastră, una din scăderile esențiale ale activității desfășurate pînă acum în domeniul cercetării a fost timiditatea cu care s-a trecut la formularea de priorități științifice conforme cu liniile fundamentale ale dezvoltării economice.

Oricîte eforturi ar face statul nostru pentru propășirea activității de cercetare științifică, este greu de conceput să se poată asigura o funcționare rodnică tuturor institutelor create în trecut, mai mult sau mai puțin spontan, în condițiile nivelului înalt de înzestrare care caracterizează experimentul în științele tehnice și ale naturii. Desigur, nu se poate contesta utilitatea unei rețele vaste de institute de cercetare științifică, dar nici nu se poate imagina că ele vor ajunge la rezultate favorabile sau că vor avea o participare eficientă la viața economică a țării, în măsura în care nu vor dispune de o bază tehnico-materială de prim rang și de un număr suficient de cercetători științifici cu înaltă calificare profesională. Cum țara noastră nu este — decît în mică măsură — producătoare de aparatură și utilaj pentru investigația științifică, este lesne de înțeles efortul valutar ce trebuie făcut pentru importul acestora și inevitabilele neajunsuri care apar în această privință. Cele subliniate pledează în favoarea raționalizării rețelei de cercetare, în conformitate cu mijloacele efective, materiale și umane, de care dispunem.

PROIECTUL DE DIRECTIVE pentru Congresul al X-lea al P.C.R. prevede între obiectivele și sarcinile de bază ale dezvoltării economiei naționale în perioada 1971—1980, între altele, următoarea orientare: **„Promovarea largă a progresului tehnic în economia națională, extinderea proceselor tehnologice avansate, introducerea tehnicii electronice de calcul în producție și gestiune, ridicarea calității produselor și asimilarea de noi produse, în pas cu cerințele revoluției tehnico-științifice, cu exigențele crescînde ale pieței interne și externe. La soluționarea problemelor pe care le ridică progresul tehnic în economie, o contribuție sporită trebuie să aducă cercetarea științifică, activitatea de concepție proprie"**. Realizarea acestei orientări presupune o puternică adaptare a rețelei, a tematicii de cercetare, a concepției însăși a oamenilor de știință din diferite verigi, la cerințele imperioase ale transformării efective a științei în forță de producție, ale integrării cercetării în problematica de bază a înaintării economice.

Planificarea pe baza obiectivului economic

CIRCUITUL care unește ideea științifică de procesul tehnologic, de produsul finit preconizat, trebuie considerabil înviorat, prin măsuri care să sudeze legăturile funcționale și instituționale în fiecare punct de trecere din lanțul: CERCETARE FUNDAMENTALĂ, CERCETARE APLICATIVĂ, ACTIVITATE DE DEZVOLTARE, PROIECTARE, CONSTRUCȚIE ȘI EXECUȚIE. Toate aceste etape și faze ale unui proces unic, fără de care cercetarea nu se poate considera încheiată, trebuie să se reflecte în practica vieții științifice printr-un sistem bine chibzuit de prognoze în știință și în economie, prin programe prioritare, precum și prin planuri de perspectivă și curente ale cercetării științifice.

Planificarea și programarea cercetării nu se poate reduce sub nici o formă la înșiruirea unor teme și la prevederea unor termene de etapă. Ea trebuie să fie însoțită de o fundamentare științifică și tehnico-economică riguroasă, la care trebuie să participe, deopotrivă, cercetătorul, proiectantul, planificatorul, practicianul din economie (beneficiarul). Experiențele de pînă acum, după părerea noastră, nu au fost dintre cele mai fericite. Pe bună dreptate, Consiliul Național al Cercetării Științifice promovează în ultima vreme mai stăruitor ideea planificării pe baza obiectivului economic. Este neîndoielnic că transpunerea în viață a acestui precept necesită considerabile eforturi și o metodologie bine pusă la punct, la care trebuie să se adauge un spirit nou în ce privește cooperarea dintre instituțiile chemate să concure la realizarea uneia și aceleiași sarcini.

În proiectul de Directive sînt evocate principalele programe prioritare a căror elaborare se consideră necesare în viitorul apropiat. De bună seamă, aceste programe vor putea să joace — la figurat vorbind — rolul unor comandamente care să promoveze în egală măsură competența științifică și energia tehnică, spre realizarea unor obiective economice majore. Marele avantaj al programului prioritar constă înainte de toate în aceea că investigațiile prevăzute a se efectua în cadrul lui vor fi slujite cu precădere de o înzestrare tehnico-materială adecvată, că pentru îndeplinirea sarcinilor aferente, sursele de finanțare și mijloacele tehnice vor fi mobilizate în chip corespunzător, facilitîndu-se astfel, sub raportul economiei de timp, parcurgerea drumului de la conceptul științific la realitatea economică.

Ni se pare potrivit ca administrarea programelor prioritare să fie pusă în seama organului central care are cel mai mare interes economic pentru înfăptuirea în timp scurt a prevederilor acestora. Cu alte cuvinte, **la o inițiativă care aparține, de regulă, organului de coordonare a cercetării științifice pe scară națională trebuie să se asocieze, efectiv și fără rezerve, toate unitățile și organismele competente, administrația generală a programului prioritar încredințîndu-se însă celor care vor beneficia primii de roadele lui.**

DIRECTIVELE CONGRESULUI AL X-LEA dau expresie unei importante exigențe în domeniul planificării științei reliefînd necesitatea devansării prin cercetare a nevoilor producției și trasînd, ca o consecință firească, sarcina elaborării programului cercetării științifice aplicative și fundamentale pe o perioadă de 10 ani. Această prevedere are o importanță excepțională întrucît, în virtutea unor particularități ale activității științifice, soluțiile de importanță majoră ale cercetării, ca și modificările structurale din domeniul creației științifice, presupun o îndelungată și minuțioasă pregătire și un proces de realizare de mai mare amploare. Așa de pildă, creșterea ponderii cercetărilor aplicative și mai ales a celor de dezvoltare, reclamată de numeroasele probleme tehnico-științifice ale dezvoltării industriei pune în fața activității de organizare și coordonare a științei sarcini complexe: înființări de noi institute, modificări de profil ale unor institute existente, corelări speciale de natură tematică, adaptări importante a bazei tehnico-materiale etc. **Numai în cadrul unor planuri de lungă durată se pot înfăptui măsuri ca cele evocate ilustrativ, numai într-o largă perspectivă pot fi concepute sau optimizate coordonatele esențiale ale activității științifice la scară națională.**

Folosind cadrul prielnic pe care îl oferă analiza documentelor de partid, vreau să relev că modul în care se alcătuiesc uneori diferitele secțiuni ale planului de perspectivă al dezvoltării științei nu corespunde exigențelor timpului și metodologiei statornicite pe plan mondial. Principala carență, după părerea mea, constă în graba păgubitoare cu care se formulează problematica planului de perspectivă și în insuficienta colaborare dintre exponenții științei și ai vieții economice. Ca o consecință firească a acestei aprecieri critice, **propun să se reconsidere cu temeinicie și cu o profundă luare în considerare a sarcinilor cuprinse în proiectul de Directive pentru Congresul al X-lea, proiectul planului de cercetare științifică pe perioada 1971—1975 și a schiței de plan pentru perioada 1976—1980, acordîndu-se o atenție deosebită științelor tehnico-aplicative.** Numai în acest fel marile idei care străbat documentele de partid elaborate pentru Congresul al X-lea vor fi însoțite de efectele practice așteptate. În concepția noastră, planul cincinal trebuie să definească cu adevărat fizionomia științei românești, chemată să slujească un amplu și minunat program de progres economic și social, așa cum ne apare conturat în Directive.

Destinul rezultatelor cercetării

ÎN PROIECTUL de Directive se arată **„Cercetările se vor considera încheiate numai după ce s-au aplicat în producție și au dat rezultatele scontate; stimularea materială a celor care au participat la realizarea cercetării se va face în funcție de aceste rezultate"**. Această prevedere subliniază răspunderea cercetătorului științific pentru destinul economic al rezultatelor pe care le obține. **Se știe că, în trecut și în bună măsură și în momentul de față, se manifestă încă în lumea oamenilor de știință tendința ca o dată rezultatul obținut și verificat la o anumită scară, misiunea lor să înceteze.** Datele științifice și tehnice urmează să fie transferate în seama altui cercetător sau proiectantului, pentru a continua drumul creației științifice spre valorificare. Această practică lipsește procesul de ansamblu al cercetării științifice de aportul tuturor factorilor care au concurat la promovarea unei soluții, fapt care se reflectă prin prelungirea ciclului și implicit printr-o scădere a eficienței economice a activității științifice.

Iată cît de expresiv este combătută această stare de lucruri anacronică de către Robert Galley, ministrul însărcinat cu cercetarea științifică a chestiunilor atomice și spațiale din Franța: „Un cercetător care lucrează în cercetarea fundamentală se consideră jignit dacă i se propune să lucreze în cercetarea aplicativă; iar un cercetător din sectorul public refuză să meargă în sectorul industrial pentru a urmări o sarcină de cercetare aplicativă. Această stabilitate, această fixitate generatoare de scleroză, creează despărțiri care ar fi mai bine să dispară". O pledoarie în favoarea mobilității la care aderăm cu adîncă convingere. La ea am putea adăuga necesitatea ca spiritul de conlucrare să se manifeste și între oamenii de știință și cercetătorii din domenii diferite, uniți prin preocupările lor consacrate aceleiași probleme complexe de cercetare.

Stimulare și autofinanțare

ÎN ce privește stimularea cadrelor de cercetare, problemă cu mari implicații în procesul asigurării unei eficiențe mai înalte a activității științifice, **subliniem importanța cardinală a instituirii efective a unei legături cauzale între stimularea materială a cercetătorilor și rezultatele efective obținute prin munca lor.** Această orientare generală va trebui să fie urmată de o tehnică bine pusă la punct privind determinarea efortului depus și a recompensei cuvenite. Este de așteptat ca în aceeași direcție, a unei stimulări materiale corespunzătoare, să acționeze și aplicarea sistemului îmbunătățit de salarizare, în măsura în care salariul de bază va reflecta mai bine locul pe care îl ocupă cercetătorul de talent în ansamblul activităților intelectuale, al muncii sociale în general.

În intimă legătură cu această problemă se cere examinată prevederea referitoare la generalizarea autofinanțării pe bază de contracte și la extinderea principiului gestiunii economice proprii în activitatea de cercetare. **Introducerea mecanismului contractual va conduce, sperăm, spre o tematică de cercetare majoră, bine ancorată în problematica progresului tehnico-științific al economiei și în tendințele actuale, reprezentative ale științei mondiale.** De asemenea, va putea să contribuie la creșterea spiritului de răspundere al cercetătorilor față de sarcinile de cercetare încredințate, ca și la o justă aplicare practică a principiilor cointeresării materiale potrivit cu rezultatele dobîndite. Dacă instrumentul contractului nu va fi impregnat, în acest spirit, cu substanță economică și juridică, efectul practic scontat nu se poate asigura spontan. **Pledăm, deci, în sprijinul ideii de a însoți introducerea contractului de o concepție care să-i confere forță de înrîurire pozitivă și am adăuga la aceasta, susținerea, prezentă de altfel în preocupările anterioare ale CNCS, de a lăsa o**

⟶

Institutul de Cercetări Metalurgice — Microsondă pentru studierea variației compoziției chimice, în microvolume, a oțelurilor

cotă din capacitatea de investigaţie a unităţilor de cercetare neangajată prin contracte, pentru a da curs iniţiativelor noi ce caracterizează domeniul ştiinţei.

Extinderea principiului gestiunii economice proprii, posibilă cu precădere în institutele de cercetări departamentale, exprimă faptul de importanţă economică capitală al legării mai strînse a ştiinţei cu nevoile directe ale producţiei. O tehnică de finanţare bine pusă la punct va permite, desigur, ca şi institutele de acest gen să aibă gradul lor de participare la soluţionarea problemelor de perspectivă, la asigurarea progresului tehnic şi al producţiei viitoare.

★

OAMENII DE ŞTIINŢĂ, participanţi activi la procesul desăvîrşirii construcţiei socialiste din patria noastră, studiază cu atenţie şi întîmpină cu entuziasm programul general de dezvoltare a României socialiste. Ei sînt hotărîţi să descifreze cu atenţie liniile directoare indicate de Partidul Comunist Român şi să-şi axeze cu fermitate planurile lor de activitate, de muncă creatoare, pentru a contribui pe măsura forţelor lor, alături de întregul popor, la aplicarea neabătută în practică a sarcinilor de cinste care stau în faţa frontului ştiinţific, pentru a adăuga o nouă treaptă edificiului luminos al patriei noastre socialiste.

PRIN AUTOUTILARE — ÎNSEMNATE ECONOMII LA INVESTIŢII ŞI IMPORTURI

LA DEZVOLTAREA ramurilor şi creşterea producţiei — se subliniază, între altele, în proiectul de Directive — vor trebui avute în vedere, în mai mare măsură, posibilităţile de reutilare şi extindere a întreprinderilor existente, de completare a acestora cu maşinile şi echipamentele necesare valorificării întregului lor potenţial productiv. Experienţa a numeroase întreprinderi a dovedit că în acţiunea de dotare a întreprinderilor cu diferite maşini şi utilaje necesare bunei desfăşurări a producţiei, **extrem de avantajoasă din punct de vedere economic este şi autoutilarea.** *Ea permite ca, prin forţe proprii, să se realizeze utilaje şi instalaţii, care înlocuiesc importurile. De cele mai multe ori aceste utilaje şi instalaţii se ridică la un nivel similar cu cel al produselor cu tehnicitatea cea mai modernă.*

● *De la experiment — la scara judeţului*

UNITĂŢILE INDUSTRIALE din judeţul Braşov, de pildă, au realizat în ultimii ani cu forţe locale numeroase maşini, instalaţii, agregate, linii tehnologice şi de transport — obţinînd însemnate economii la importuri. Ilustrative în această privinţă sînt realizările dobîndite mai ales în ultimii doi ani (vezi tabelul nr. 1).

Ceea ce se remarcă, în primul rînd, este dinamica ascendentă a lucrărilor executate prin autoutilare pe ansamblul judeţului, atît ca număr, cît şi ca valoare; în al doilea rînd, faptul că 10 623 milioane lei, adică 14,7% în 1967 şi 18 516 milioane lei, respectiv 22,5% în 1968 din valoarea lucrărilor de autoutilare reprezintă utilaje construite de întreprinderi, care urmau să fie achiziţionate din import. Utilajele realizate de diferitele întreprinderi au, în cele mai multe cazuri, un preţ de cost cu mult inferior celui cu care urmau să fie achiziţionate din import. Maşina M.A. 5 pentru laminate role — ace, de pildă, executată la uzina „Rulmentul" (cost 154 000 lei), înlocuieşte un număr de 20 de strunguri automate şi este mai ieftină decît „Escomatic", care se aduce din Elveţia (preţ de achiziţie 1 800 mii lei). Tot la această uzină s-au realizat două maşini M.A. 8 de rectificat plan simultan capetele rolelor ace (preţ cost 450 000 lei) şi care înlocuiesc alte două maşini tip M.S. 98 Modller din R. F. a Germaniei (preţ de achiziţie 2 330 000 lei). Numărul exemplelor ar putea fi continuat, ilustrînd pregnant eficacitatea economică deosebită pe care o are acţiunea de autoutilare.

Urmărindu-se obţinerea unor randamente superioare, o atenţie deosebită s-a acordat utilajelor cu un grad înalt de mecanizare şi automatizare. La uzina „Tractorul", de exemplu, în cadrul acţiunii de autoutilare s-a mecanizat şi automatizat deplasarea materiei prime şi a semifabricatelor pe fluxul lor de prelucrare, executîndu-se 12,8 km de transportoare, din care 10 km transportoare suspendate, 2 km benzi transportoare orizontale şi 0,8 km benzi de premontaj şi montaj final. Acţiunea de autoutilare la această uzină s-a extins şi la nivelul secţiilor care, cu forţe proprii, au reuşit pînă în prezent să execute 2 000 m liniari transportoare suspendate.

În cadrul acţiunii de autoutilare, **deosebit de eficientă s-a dovedit colaborarea între întreprinderi în domeniul proiectării şi executării unor maşini şi utilaje.** Această practică reduce cu mult cheltuielile şi timpul necesar executării lucrărilor. Este semnificativă în această privinţă, colaborarea dintre **Uzina „Hidromecanica"-Braşov** şi **U.P.R.U.C.-Făgăraş,** în realizarea de către aceasta din urmă a proiectului unei maşini de sablaj cu electrocorindon.

Uneori însă, din lipsa unei astfel de colaborări, se cheltuiesc energie şi fonduri în plus pentru „descoperirea" unei maşini sau instalaţii realizată de mult în altă unitate chiar din raza judeţului. La **Uzina mecanică de material rulant,** în cadrul acţiunii de autoutilare, s-a executat în 1968, o instalaţie de transport pneumatic al nisipului, necesar pentru turnătorie, în valoare de 70 mii lei, cu un debit de 700 kg per oră, lungimea traseului de 142 m şi puterea electrică instalată de 5,5 kw. Extinderea ei şi în alte turnătorii din oraş întîrzie însă, deşi ar fi cît se poate de avantajoasă. **Pentru a se înlătura în viitor asemenea anomalii, ar fi oportun ca, la nivelul centralelor industriale cît şi al ministerelor, să se realizeze o coordonare a eforturilor în proiectarea şi executarea unor maşini şi instalaţii care interesează mai multe întreprinderi.**

● *„Migrarea" cadrelor inginereşti spre concepţie*

DESFĂŞURAREA cu bune rezultate a acţiunii de autoutilare **presupune asigurarea unui cadru organizatoric eficient, mai întîi la nivel de întreprindere.** Din analizele întreprinse am constatat că în unele unităţi industriale s-au organizat servicii sau compartimente de autoutilare dependente de sectorul mecanic-şef. La **Uzina „Tractorul",** există un puternic departament de mecanizare format din circa 100 de specialişti — ingineri, tehnicieni, desenatori; la **„Electroprecizia"-Săcele** s-a organizat o secţie de autoutilare subordonată serviciului mecanic-şef, iar la Uzina de autocamioane — un compartiment de autoutilare care, în ultimul timp, a fost reorganizat şi dezvoltat. Cadrele care lucrează în acest domeniu colaborează permanent cu colectivele organizatorilor producţiei, ţinînd seama tot mai mult de cerinţele majore — prezente şi de perspectivă — ale sporirii eficacităţii activităţii economice.

Un fenomen important îl constituie trecerea unui număr însemnat de cadre inginereşti din secţiile de producţie şi serviciile funcţionale în sectoarele de concepţie — constructor-şef, metalurg-şef şi tehnolog-şef etc. Numai în ultimii doi ani, la nivelul judeţului, numărul celor ce au trecut în sectoarele de concepţie se ridică la 200. Se remarcă un procent mai important la întreprinderile mari **(Uzinele de autocamioane şi tractoare, Combinatul Chimic-Făgăraş),** unde şi rezultatele pe linia autoutilării sînt din cele mai substanţiale. În alte locuri însă **(Uzina „Hidromecanica", Fabrica de hîrtie cretată-Ghimbav, „Reconstrucţia"-Feldioara, întreprinderile din industria uşoară şi forestieră ale judeţului)** marea majoritate a cadrelor cu pregătire superioară lucrează în servicii funcţionale. **Orientarea unui număr tot mai mare de ingineri şi în aceste întreprinderi spre serviciile de concepţie ar contribui fără îndoială la accelerarea ritmului de autoutilare, la promovarea tehnicii şi tehnologiei avansate în producţie.**

La Uzinele mari, cadrele inginereşti de concepţie au condiţii tot mai bune de desfăşurare a unei rodnice activităţi de cercetare ştiinţifică în cadrul laboratoarelor uzinale, care în judeţul nostru se ridică la 25. În acelaşi timp, laboratoarele uzinale constituie puntea de legătură a unei colaborări între întreprinderi, institutele de cercetări şi catedrele de învăţămînt superior. De altfel, în vederea unei mai strînse colaborări între cadrele de specialitate de la Institutul de cercetări şi proiectări pentru autovehicule şi tractoare (I.C.P.A.T.), de la Institutul Politehnic din localitate şi cadrele inginereşti şi tehnice de la unităţile economice braşovene şi pentru legarea cercetărilor de nevoile reale ale producţiei, **începînd cu anul 1968 au fost constituite 28 colective mixte de cercetare, care au luat în studiu o serie de probleme solicitate de întreprinderi.** Multe din ele au fost rezolvate favorabil, facilitînd obţinerea unor rezultate economice însemnate.

Prin politica sa înţeleaptă, clarvăzătoare, partidul a orientat în anii construcţiei socialiste activitatea şi eforturile lucrătorilor şi specialiştilor din industrie, din institutele de cercetare şi din învăţămîntul tehnic superior spre promovarea largă a progresului tehnic în economie, extinderea proceselor tehnologice avansate, ridicarea calităţii produselor şi asimilarea de noi produse, în pas cu cerinţele revoluţiei tehnico-ştiinţifice, cu exigenţele crescînde ale pieţei interne şi externe. **„La soluţionarea problemelor pe care le ridică progresul tehnic în economie** — se subliniază în proiectul de Directive — **o contribuţie sporită trebuie să aducă cercetarea ştiinţifică, activitatea de concepţie proprie".**

Tabel nr. 1

Autoutilarea	1967 nr. de utilaje executate	1967 valoarea lucrărilor de autoutilare (mii lei) Total	1967 din care reducerea importului	1968 nr. de utilaje executate	1968 valoarea lucrărilor de autoutilare (în mii lei) Total	1968 din care reducerea importului
Total pe judeţ	79	72144	10623	130	82352	18516
din care:						
Uzina de autocamioane	4	15827	4995	7	15873	6660
Uzina „Tractorul"	4	26443	—	2	30700	7500
Uzina „Rulmentul"	2	3001	1101	36	4869	1335
Comb. chimic Făgăraş	4	520	296	8	1559	1264
Fabr. de radiatoare şi cabluri	1	2800	2800	4	1000	1000
F.C.H. Zărneşti	1	1580	—	2	3100	600

● *Cum folosim aparatura de cercetare?*

În lumina acestor sarcini de o deosebită însemnătate pentru ridicarea nivelului tehnic al industriei şi al întregii economii naţionale, este necesar ca, pe viitor **să se acţioneze mai ferm pe calea cercetării în comun de către specialiştii din producţie şi cei din institutele de învăţămînt superior a diferitelor aspecte pe care le ridică acţiunea de autoutilare cu maşini şi utilaje de înalt nivel tehnic.**

O problemă nesoluţionată satisfăcător în cadrul colaborării, este aceea a **folosirii în comun a unor utilaje şi aparate de măsură şi control destinate activităţii de cercetare.** Spre deosebire de utilajele şi maşinile destinate nemijlocit procesului de producţie, în activitatea de cercetare nu se ţine evidenţa încărcării acestora, fapt ce nu permite urmărirea şi controlul folosirii lor raţionale în toate perioadele. Din această cauză apar situaţii cînd în unele unităţi de cercetare diferite utilaje sînt folosite parţial sau deloc, în timp ce, în altele, lipsa acestora împiedică soluţionarea optimă a temelor luate în cercetare.

Semnificative în acest sens sînt următoarele fapte: **I.C.P.A.T.** solicită din import un aparat pentru măsurarea cifrei octanice a benzinei, în timp ce la Institutul Politehnic din localitate există un asemenea aparat care este utilizat destul de rar. De asemenea, la Uzina nr. 2 au fost achiziţionate 6 frîne Schenk pentru încercarea carburatoarelor ce nu pot fi utilizate la capacitatea lor reală, în timp ce în alte uzine şi institute din localitate se simte lipsa lor. Iată, de ce, **considerăm că ar fi util ca la nivelul centralelor industriale şi a ministerelor să se întocmească o situaţie a aparaturii existente în unităţile de cercetare, inclusiv în laboratoarele uzinale, care să fie dată spre consultare celor interesaţi, în scopul extinderii cooperării şi folosirii eficiente a acestora.**

★

ÎN CADRUL angajamentului judeţului nostru cu privire la înfăptuirea planului pe 1969 se prevede, printre altele, şi **realizarea a 320 maşini şi utilaje prin autoutilare, în valoare de peste 70 milioane lei.** Dovedind preocupare pentru înfăptuirea angajamentelor, în primul trimestru al anului s-au realizat prin forţe proprii **341 de maşini şi utilaje în valoare de mai bine de 21 milioane lei.** Comparînd angajamentul anual cu realizările din primul trimestru se constată că s-a obţinut peste o treime din valoarea planificată a utilajelor. Cea mai mare contribuţie la aceste realizări au adus-o uzinele de tractoare, de autocamioane şi de rulmenţi.

Nu pot fi desigur trecute cu vederea nici realizările unor întreprinderi din alte ramuri, dovedindu-se prin aceasta că acţiunea de autoutilare nu este numai apanajul unităţilor din industria constructoare de masini. Dar se mai întîlnesc cazuri cînd comitetele de direcţie din unele întreprinderi — mai ales cele ce aparţin de ministerele industriei uşoare, alimentare, economia forestieră — nu se preocupă suficient de rezolvarea în bune condiţiuni a unor acţiuni începute pe linia autoutilării. **Este necesar ca şi în aceste unităţi, să se organizeze compartimente specializate, care să asigure realizarea unor maşini cu forţe proprii.**

Prin amplificarea măsurilor menite să ducă la o mai înaltă valorificare a resurselor materiale şi a potenţialului ştiinţific şi tehnic de care dispune fiecare unitate industrială în parte se pot asigura condiţii tot mai bune pentru înfăptuirea cerinţelor progresului tehnic, pentru economisirea unor importante fonduri de investiţii şi fonduri valutare şi, implicit, obţinerea unei înalte eficienţe economice.

Elena Fokt
Marin Stoianovici
economişti — Braşov

SERELE – EXPRESIE A AGRICULTURII INTENSIVE

ÎMBUNĂTĂȚIREA consumului alimentar al populației în tot timpul anului, cît și importantele avantaje economice care se realizează prin activitatea din legumicultură determină o creștere continuă și susținută a suprafețelor de legume.

Proiectul de Directive pentru Congresul al X lea al partidului prevede dezvoltarea rapidă a legumiculturii astfel incît să se asigure satisfacerea în condiții cît mai bune și în tot cursul anului a nevoilor de legume ale populației și a cerințelor de export. **„Se vor lua măsuri** — se spune în proiectul de Directive — **pentru sporirea substanțială a producției, lărgirea sortimentelor și îmbunătățirea calității, se vor extinde culturile timpurii în solarii și sere și se vor introduce noi soiuri de mare productivitate".**

PONDEREA pe care o deține fiecare cultură în consumul total de legume, nivelul de intensificare determinat de necesarul de investiții de muncă vie și materializată cît și beneficiul ce se poate obține la unitatea de suprafață conferă culturii legumelor un loc important în producția agricolă. Din aceste puncte de vedere **cultura tomatelor** se situează la un loc de frunte. Dată fiind neconcordanța dintre cerința de tomate proaspete în tot timpul anului și posibilitatea producerii acestora în cîmp deschis în zona geografică și perioada anuală solicitată de consum, s-a extins producerea tomatelor în regim protejat prin răsadnițe, solarii și sere.

Deși cu privire la producerea de tomate în sere numai în ultimii 50 de ani s-au conturat preocupări mai susținute bazate pe criterii științifice, totuși în această direcție s-a acumulat o bogată experiență teoretică și practică concretizată printr-o diversificare a tipurilor de sere și îmbunătățirea continuă a tehnologiei.

Cu toate că pentru fiecare dintre soluțiile tehnice există, în anumite condiții, argumente pro sau contra, totuși se definesc pe plan mondial cîteva criterii de bază în alegerea soluțiilor și anume: satisfacerea cerințelor legumiculturii; posibilitatea extinderii automatizării și mecanizării unor procese și operațiuni de muncă; întreținere și exploatare cît mai simplă și economică; reducerea investiției specifice.

În ultimii ani construcția de sere se afirmă ca o tendință tot mai evidentă pe plan mondial ocupînd peste 4000 ha în Japonia, Olanda, peste 1.700 ha în S.U.A., peste 1.300 ha în R.F.G., 600 ha în Franța, U.R.S.S., Danemarca etc.

În țara noastră, față de 5 ha cît aveam în 1938, în prezent sînt în producție 415 ha. Aplicîndu-se și în legumicultură principiile de bază ale dezvoltării agriculturii, s-a trecut la concentrarea producției și specializarea unităților prin organizarea complexelor de sere. Realizarea producției, în aceste complexe de sere, cu contribuția largă a energiei electrice, energiei termice, a chimizării, a irigațiilor și a mijloacelor mecanizate conferă acestei activități un înalt grad de industrializare.

Luînd în considerare datele planului de dezvoltare în perspectivă a legumiculturii, care prevăd pentru anul 1980 o suprafață de 4.025 ha la sere, din care 2.125 ha în I.A.S. și 1.900 ha în C.A.P., se desprinde necesitatea și importanța rezolvării problemelor care se ivesc în procesul diversificării și amplificării producției și a perfecționării tehnologici.

În cele ce urmează vom prezenta unele aspecte ale eficienței culturii **tomatelor în sere** la I.A.S. Arad, cooperativele agricole Tomnatic și Sîntana, aspecte în măsură să releve cîteva cauze care influențează negativ eficiența culturii tomatelor la aceste cooperative agricole, producătoare de legume, îndeosebi tomate, precum și unele propuneri pentru îmbunătățirea activității lor.

Neomițînd importanța climei, solului și a tipului constructiv de sere în realizarea producției, nu vom insista asupra lor, deoarece din acest punct de vedere unitățile luate în studiu au condiții sensibil asemănătoare. Diferențieri pregnante sînt însă în ceea ce privește dotarea tehnică. Astfel, numai I.A.S. Arad are în dotare aparataj electronic de dirijare a unor factori de vegetație prin program-comandă, utilaj pentru sortarea, ambalarea legumelor, sistemă de mașini adecvată pentru pregătirea terenului, mijloace pentru transporturile interioare. Condiții diferite sînt și în ceea ce privește organizarea, normarea și retribuirea muncii, prețurile de achiziție la materiile prime și materiale. Metodologia și tehnica folosită sînt cele care se practică în mod curent.

ÎN PROIECTUL DE DIRECTIVE se subliniază necesitatea creșterii substanțiale a producției de legume. Unitățile agricole socialiste, îndeosebi cooperativele, au rezerve însemnate în această direcție care însă nu sînt valorificate corespunzător. Un astfel de exemplu îl constituie cooperativele amintite. Astfel, la C.A.P. Tomnatic și C.A.P. Sîntana producția medie de tomate/ha reprezintă 90,01% respectiv 65,07% față de cea realizată la I.A.S. Arad. Aceasta este situația în producția anuală. Pe cicluri diferențele sînt și mai mari. De exemplu, la C.A.P. Sîntana producția la ha în ciclul II reprezintă pe perioada 1966—1967 realizări între 33,4%—56,0%, față de I.A.S. Diferențele de producție dintre cele două cooperative agricole și I.A.S. Arad nu pot fi puse în totalitate pe seama condițiilor existente în aceste unități.

Această afirmație este întărită și de diferența de producție între C.A.P. Tomnatic și C.A.P. Sîntana, ultima realizînd în 1968 cu 32 090 kg mai puțin la ha, deși condițiile de producție au fost asemănătoare. Deosebirile de producție care se înregistrează atît între I.A.S. și cele două C.A.P., cît și între aceste cooperative agricole au drept cauză principală practicarea unor tehnologii diferențiate. În timp ce la I.A.S. Arad aceasta este stabilită pe baza celor mai noi cuceriri ale științei și tehnicii, la cooperativele agricole amintite, empirismul și practicismul sînt dominante în anumite faze ale tehnologiei. De exemplu, asigurarea elementelor nutritive, în cantitățile, dozele și perioadele corespunzătoare cerințelor biologice a plantelor se face la I.A.S. în funcție de diferitele stadii de dezvoltare a plantelor și de dinamica principalelor elemente fertilizante din sol, stabilite prin observații fenologice și analize periodice ale solului. La cele două cooperative agricole, această lucrare de o deosebită importanță pentru cantitatea și calitatea producției se face pe baza unor păreri și practici personale a celor care conduc procesul de producție și chiar în funcție de posibilitățile și termenele de aprovizionare cu îngrășăminte. Semnificativă este valoarea îngrășămintelor folosite la ha în 1968, care la I.A.S. Arad a fost de 21.680 lei, la C.A.P Tomnatic de 16.801 lei, iar la C.A.P. Sîntana de 6.880 lei.

Atingerea obiectivelor prevăzute în proiectul de Directive cu privire la creșterea producției de legume, îndeosebi tomate, este organic legată **de aplicarea pe scară largă a metodelor și tehnologiilor moderne**. Fără respectarea acestei condiții esențiale nici procesul de producție în sere nu poate da rezultatele scontate, deoarece el nu este și nu poate fi eficient de la sine.

Este binecunoscut aportul ce-l are la obținerea producției folosirea unui răsad corespunzător. La cooperativa agricolă Sîntana sînt statornicite părerea și practica potrivit cărora forțarea răsadului după plantare poate compensa neajunsurile ce s-au manifestat înainte. Unde poate duce o astfel de practică ne arată tehnologia producției răsadului pe ultimii trei ani (1966—1968); la C.A.P. Sîntana, față de I.A.S. Arad, se constată o întîrziere de 3—5 zile la semănat, decalaj care se mărește la 4—7 zile la repicat, ca urmare a dirijării defectuoase a temperaturii, umidității și fertilizărilor faziale. Aceasta a determinat ca la etapele I și II, fructificarea să fie de 7%—11%, față de 24—37%. Dacă avem în vedere că primele două etape de fructificare asigură 25—30% din producție, se poate afirma că deficiențele în producerea răsadului diminuează producția la C.A.P. Sîntana cu 8%—15%.

Lipsa unei igiene corespunzătoare a solului și a plantei la cele două cooperative agricole prin neaplicarea la timp și în număr corespunzător a tratamentelor de desinfecție a solului, de prevenire și combatere a dăunătorilor a dijmuit producția acestor unități cu 3%—5%. Semnificativă este valoarea insectofungicidelelor folosite la ha, care a fost de 16.200 lei la I.A.S. Arad, 7.906 lei la C.A.P. Tomnatic și 3.491 lei la C.A.P. Sîntana. Producțiile medii realizate la C.A.P. au fost diminuate și datorită neasigurării temperaturii, umidității aerului și a solului, corespunzătoare cerințelor biologice a plantelor din diferite stadii de dezvoltare Aceste stări de fapte negative se datoresc atît lipsei de aparataj pentru reglarea factorilor amintiți, pe baza de comandă program cît și necunoașterii temeinice a acestor parametri.

În aceste condiții este explicabil de ce cheltuielile ocazionate de realizarea producției, reprezintă o depășire absolută cu 98,69% la C.A.P. Tomnatic și 2,24% la C.A.P. Sîntana, în comparație cu cheltuielile efectuate la I.A.S. Arad. Dacă avem însă în vedere nivelul producțiilor realizate la cele două cooperative agricole depășirea relativă a cheltuielilor în aceeași interpretare este de 121% la C.A.P. Tomnatic și de 37% la C.A.P. Sîntana. Urmărind cheltuielile de producție pe structura lor, se constată diferențe între cheltuielile cu retribuirea muncii; de pildă la C.A.P. Tomnatic acestea sînt mai mari cu 54,02%, față de cele realizate la I.A.S. Arad. Această depășire este cauzată, pe de o parte, de lipsa de dotare cu utilaje pentru lucrări care reclamă un volum mare de muncă (cum sînt pregătirea terenului, sortarea legumelor etc.), iar pe de altă parte de existența unor deficiențe privind organizarea muncii. Lipsa de corelare și suprapunere a organizării muncii cu fazele fluxului tehnologic cît și practicarea unor norme și prețuire a acestora în z/m fără o motivare tehnică, au dus la un consum exagerat de mare de z/o la ha. Acesta reprezintă la C.A.P. Tomnatic 185,3%, iar la C.A.P. Sîntana 139,7% față de consumul de z/o realizat la I.A.S. Arad.

Urmare firească a producțiilor, cheltuielilor de producție și valorii producției marfă la ha, care s-au realizat în unitățile analizate, beneficiul obținut de fiecare are valori diferite. Astfel, în 1968, C.A.P. Tomnatic și C.A.P. Sîntana realizează numai 44,98% respectiv 36,35% din beneficiul realizat la ha de către I.A.S. Arad. Rata beneficiului care ne arată gradul de rentabilitate a unei culturi este de 184,7% la I.A.S. Arad, evidențiind un înalt grad de rentabilitate a culturii tomatelor, în timp ce la C.A.P. Tomnatic este de 41,8%, iar la C.A.P. Sîntana de 65,6% cu mult sub posibilitățile pe care le oferă producerea de legume în sere.

În viitorul cincinal, așa cum se prevede, cultura legumelor — îndeosebi a tomatelor — în sere în cooperativele agricole va lua o mare dezvoltare. De aici necesitatea organizării temeinice a producției pe baza tehnologiilor moderne, astfel încît și în cooperativele agricole să se atingă indici economici și de producție superiori. Cele prezentate mai sus evidențiază diferențe mari între rezultatele de producție și economice înregistrate de cooperativele agricole amintite față de I.A.S. Arad. Asemenea diferențe se întîlnesc și în alte zone agricole, fapt ce subliniază necesitatea luării unor măsuri dintre care amintim:

extinderea și aprofundarea unor studii, cu privire la eficiența economică a producerii legumelor în seră, la un număr mai mare de C.A.P.;

stabilirea unei tehnologii și unui flux tehnologic a culturii tomatelor în seră pentru condițiile C.A.P.;

îmbunătățirea organizării normării și retribuirii muncii pentru condițiile specifice producției în sere;

organizarea de brigăzi specializate și stabilirea de norme cu motivare tehnică;

organizarea unor **sectoare de deservire intercooperatiste care, avînd în dotare** sisteme de **mașini adecvate pentru lucrarea solului, utilaje de sortare și de ambalare a legumelor, mijloace de transport etc., să se specializeze în prestarea de servicii la C.A.P.**

Condițiile de valorificare ar fi mult îmbunătățite dacă s-ar **organiza un sistem mai operativ de informare asupra evoluției producției, a aprovizionării piețelor, a prețurilor practicate și altele.**

Sporirea producției la ha reclamă atît o **muncă susținută de generalizare a experienței înaintate cîștigată de I.A.S. Arad, cît și o perfecționare continuă a cadrelor de specialiști care lucrează în sere.**

Producerea de răsad de calitate superioară și timpurie necesită **folosirea ghivecelor nutritive pe scară largă în toate unitățile cooperatiste care au construit sere.**

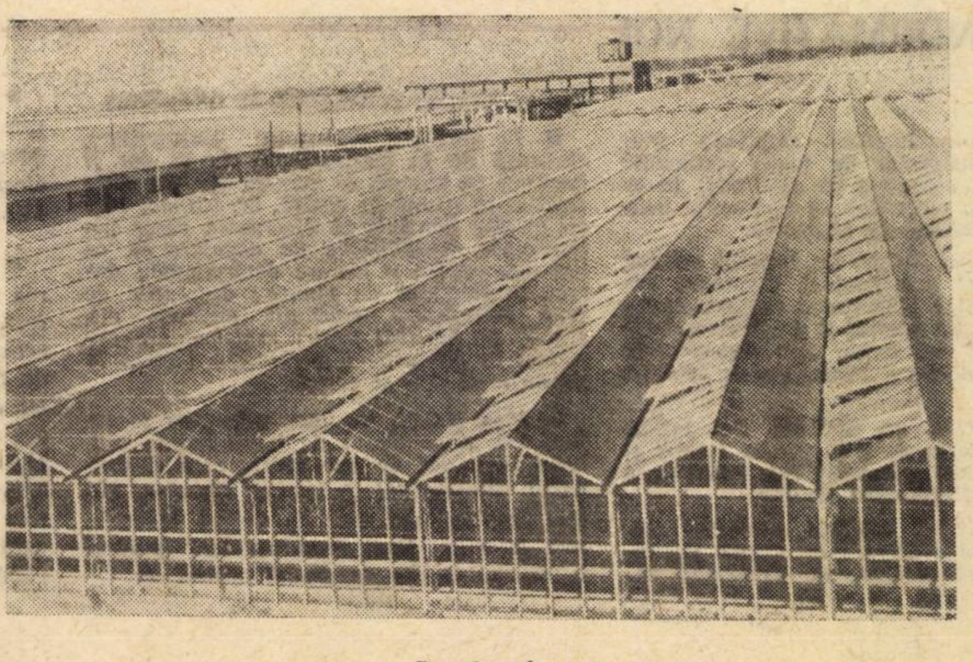

Complex de sere

Conf. univ. dr. C-tin ANDERCA
Ion PÎRVU
Letiția ZAHIU
Timișoara

ȘTIINȚĂ, TEHNICĂ TEHNOLOGIE, INOVAȚII

● **Un colectiv de cercetători ai Institutului „Petrochimic" din Ploiești,** în colaborare cu specialiști ai Combinatului chimic din Borzești, a stabilit o tehnologie originală de recuperare a clorurii mercurice din catalizatori uzați și de regenerare concentrată a suportului de cărbune activ-monomeri utilizați la obținerea clorurii de vinil și a altor produse chimice. Un calcul estimativ arată că întrebuințarea acestora — prin renunțare la import — asigură anual beneficii de peste **3 000 000 lei. Tot în** cadrul acestui institut **au fost** introduse în producția curentă o serie de substanțe, cum sînt sitele moleculare, alcoolii grași, clorbenzenul, dietilbenzenul, stirenul și altele. **Marea eficacitate** a noilor patente realizate de cercetătorii ploieșteni a determinat brevetarea lor în mai multe țări.

● Inginerul **Nicolae Ciontea** și mineralogul **Maria Moraru de la Laboratorul central de cercetări din Cluj al Ministerului Industriei Ușoare** au obținut un pigment ceramic nou, care permite imitarea perfectă a celebrului porțelan negru. Acest produs, sintetizat din materii prime indigene, oferă glazurii un ton negru intens, foarte plăcut, cu multiple utilizări în industria de ceramică fină și artistică. Pigmentul negru realizat la Cluj este deosebit de stabil și ușor reproductibil. Producerea sa la scară industrială deschide fabricilor de porțelan noi posibilități de lărgire a gamei de sortimente.

● **Colectivul Institutului de cercetări tehnologice pentru construcția de mașini** a realizat mai multe tipuri de scule așchietoare pentru mașini unelte, la care se pot aplica plăcuțe dure din carburi metalice. Aceste plăcuțe sporesc considerabil durata de exploatare a sculelor, economisindu-se la fiecare din ele aproximativ 2 000 lei.

● **Specialiștii întreprinderii clujene „Chimica"** au pus la punct, în urmă cu aproape doi ani, fabricarea oxidului verde de crom. Acum, ei au obținut un nou succes de importanță economică deosebită. Este vorba de experimentarea acestui produs ca material abraziv pentru șlefuirea rulmenților. În fază industrială, experiențele s-au desfășurat la Fabrica de rulmenți din Brașov, și rezultatele au fost satisfăcătoare. Drept consecință oxidul verde de crom care a înlocuit abrazivele din import a fost asimilat în procesul tehnologic de finisare a rulmenților.

● Inginerii **Ioan Roman** și **Cornel Beloiu de la Uzina de cauciuc sintetic de la Borzești** au realizat un dispozitiv original pentru extragerea fasciculelor tubulare de la schimbătoarele de căldură, cu diametre reglabile. Dispozitivul constă dintr-un sistem de cărucioare și platforme, așezate pe o construcție metalică mobilă, care permite demontarea, spălarea și montarea rapidă a bateriilor de țevi. Efectuarea lucrărilor de exploatare și întreținere a schimbătoarelor de căldură, cu ajutorul dispozitivului, duce la eliminarea unor operațiuni grele de manoperă, la evitarea deteriorării și scurtarea timpului afectat repunerii în funcțiune a utilajului revizuit.

REGLEMENTĂRI NOI PRIVIND UTILIZAREA FONDULUI DE SALARII

PRINTR-O RECENTĂ Hotărîre a Consiliului de Miniștri (nr. 585/1969) sînt prevăzute printre altele — competențele sporite acordate unor ministere economice privind utilizarea fondului de salarii.

Potrivit competențelor lărgite, ministerele pot aproba în cursul anului, la aceeași întreprindere, cel mult două depășiri necorespunzătoare ale fondului de salarii. Aceasta în cadrul limitei de 1% din cuantumul fondului de salarii planificat în fiecare trimestru întreprinderii respective — existînd, bineînțeles, obligația ca depășirile să fie recuperate pînă la sfîrșitul anului conform termenului prevăzut de H.C.M. nr. 241/1961 (pct. 15 din instrucțiunile nr. 24/1962 ale Băncii Naționale).

Pentru situațiile cînd în cursul unui an se înregistrează la aceeași întreprindere mai mult de două depășiri necorespunzătoare ale fondului de salarii de pînă la 1%, ministerele respective urmează să obțină aprobările prevăzute în conformitate cu prevederile H.C.M. nr. 241/1961.

Se precizează că pentru organizațiile de construcții-montaj, cît și la celelalte activități la care se aplică sistemul de control stabilit acestor organizații, depășirile necorespunzătoare de salarii vor fi aprobate în continuare în cadrul competențelor stabilite potrivit reglementărilor în vigoare, comunicate de Banca de Investiții prin circulara nr. 9/57/1964 și instrucțiunile nr. 9/1964.

Potrivit indicațiilor cuprinse în circulara Băncii Naționale nr. 23 din aprilie 1969, organele bancare urmează să verifice la întreprinderile în cauză respectarea limitelor arătate mai sus.

Pentru îndeplinirea acestor obiective este necesar ca întreprinderile respective să întocmească și să depună la unitățile bancare unde au contul, planuri de măsuri concrete în vederea recuperării depășirilor necorespunzătoare de salarii. Organele bancare au sarcina verificării pe parcurs a eficienței acestor măsuri. Dacă în cadrul verificărilor efectuate, se constată că recuperarea depășirilor de fond de salarii nu se realizează la termenele stabilite se va cere luarea unor măsuri suplimentare.

Prin aceeași hotărîre, majoritatea ministerelor au fost împuternicite să aprobe utilizarea pentru perioadele următoare a economiilor absolute de fond de salarii pentru muncitori.

Potrivit tehnicii de lucru stabilite, pentru întreprinderile care solicită unităților bancare să certifice economiile absolute la fondul de salarii planificat pentru muncitori, de la toate activitățile, pentru perioadele expirate (adică sfîrșitul lunii sau al trimestrului), organele bancare au obligația de a controla existența acestor economii, pe care le vor bloca în evidențele băncii. Aceasta în scopul de a fi folosite în perioadele următoare — numai în baza aprobării date de ministerul de resort.

Se precizează că organele bancare sînt împuternicite să ia în considerare planurile de muncă și salarii diminuate retroactiv deoarece redistribuirea se efectuează din perioade expirate, acestea avînd însă obligația de a verifica ca prin noile planuri stabilite pentru perioadele expirate, cuantumul fondului de salarii acordate să fie cel puțin la nivelul fondurilor de salarii efectiv realizate. Bineînțeles, acesta nu implică calcularea din nou a fondului de salarii admisibil pentru perioadele respective în funcție de modificările retroactive ale planurilor.

În cazul economiilor absolute realizate de unitățile economice de stat la fondul de salarii pentru personalul tehnic-administrativ inclusiv fondul de premiere, potrivit dispozițiunilor cuprinse în H.C.M. nr. 1923/1968 și indicațiilor comunicate unităților Băncii Naționale cu scrisoarea circulară nr. 44.489/486/1969 acestea urmează a fi vărsate la buget. Printr-o recentă precizare dată de Ministerul Finanțelor se arată că unitățile economice de stat sînt obligate ca în termen de 30 de zile de la sfîrșitul fiecărui trimestru, să vireze la buget fondurile rămase neutilizate. În acest scop, cu ocazia efectuării plății salariilor cuvenite în chenzina I-a din prima lună a trimestrului, conducerile întreprinderilor urmează a comunica, în scris, unităților bancare unde au contul, valoarea fondurilor de salarii neutilizate în cadrul trimestrului expirat și pe care sînt obligate a le vira la buget în termen de 30 de zile de la expirarea trimestrului.

Se precizează însă că în cazul întreprinderilor economice de stat care primesc aprobări de plată din partea organelor competente, ulterior virării la buget a sumelor care reprezintă economii de salarii sau premii, pe baza aprobării dată de conducerea unităților bancare unde au contul — sumele respective urmează a fi restituite.

Se menționează că unitățile economice de stat pot reține sumele necesare în vederea completării fondului de premiere — pînă la nivelul cotelor legale — și a altor drepturi de salarii pentru personalul tehnic-administrativ și de specialitate, din fondul de salarii rămas neutilizat la fondul de salarii planificat pentru această categorie de personal.

În ceea ce privește unitățile care aplică noul sistem de salarizare în conformitate cu H.C.M. nr. 914/1968, acestea sînt obligate ca în cadrul aceluiași termen, să vireze trimestrial la buget sumele ce rezultă din aplicarea diminuărilor de salarii pentru nerealizarea unor obligații individuale de serviciu, sumele reținute nemaiputînd fi restituite. Sumele nerestituite din diminuările de salarii, pentru neîndeplinirea unor indicatori sau sarcini stabilite pe întreprindere sau secție, vor fi virate la buget, la sfîrșitul anului, conform dispozițiilor cuprinse în H.C.M nr. 914/1968, anexa IV.

Al. DUMITRU

PREȚUL LUCRĂRILOR DE ASISTENȚĂ TEHNICĂ LA MONTAJ

LUCRĂRILE de asistență tehnică acordată de întreprinderile industriale la montajul utilajelor furnizate — au loc pe bază de contracte economice încheiate între titularii sarcinilor de plan.

Problema modalității de stabilire a prețului acestor lucrări a constituit obiectul unui litigiu supus recent dezbaterii Arbitrajului de Stat și în care I.C.H. „Porțile de Fier“ Tr.-Severin, a solicitat obligarea Uzinei de Construcții Mașini Reșița la restituirea unor sume încasate nejustificat, prin includerea unor costuri care nu se referă la asistența tehnică propriu-zisă ci la fabricația utilajelor livrate și care au fost decontate separat. S-a relevat totodată lipsa de temei legal a prețului practicat de furnizor, pe baza unei calculații proprii și nu a unui ordin de preț elaborat de organul tutelar.

Sub acest aspect trebuie reținut că potrivit dispozițiilor legale în vigoare, pentru produsele livrate sau serviciile prestate se aplică: fie prețuri sau tarife ferme stabilite de organele competente, dacă produsele sau serviciile respective au caracter de serie; fie prețuri sau tarife antecalculate de întreprinderile executante, dacă este vorba de produse sau servicii formînd obiectul unor comenzi izolate, întîmplătoare.

In soluționarea litigiului menționat — Primul Arbitru de Stat prin Decizia nr. 784/7 aprilie 1969 — reținînd complexitatea și caracterul îndelungat al asistenței tehnice ce se acordă pe șantier, a îndrumat organul arbitral a verifica și stabili dacă prin natura lor serviciile prestate au caracter de serie. Situație în care se impune emiterea unui ordin de preț — cu respectarea prevederilor Decretului nr. 172/1953 — prin care să se reglementeze decontarea cheltuielilor astfel ocazionate.

În funcție de conținutul concret al asistenței tehnice acordate este posibilă decontarea acestor lucrări ca prestații speciale, în măsura în care îndeplinesc condițiile prevăzute de pct. 2 și 3 din Instrucțiunile C.S.P.—C.P.P. nr. 203/1965. În atari situații prețul aplicabil trebuie stabilit de conducătorul unității executante (prestatoare) sau locțiitorul său legal cu acordul scris al beneficiarului, pe bază de antecalculație întocmită înainte de executarea comenzii.

Se precizează că serviciile prestate și lucrările executate, care din cauza modificării continue a condițiilor individuale de execuție conform cererilor variabile ale beneficiarilor, nu se pot tipiza și din această cauză nu au stabilite prețuri pe una din căile prevăzute de Decretul nr. 172/1953, constituie comenzi speciale întîmplătoare, încadrîndu-se în prevederile H.C.M. nr. 1 087/1960.

Decontarea asistenței tehnice sub acest regim, impune existența unor tarife, avînd la bază o calculație de preț a cheltuielilor planificate, cu respectarea întocmai a Regulilor de bază emise în această materie de Comitetul de Stat al Planificării, Ministerul Finanțelor și Direcția Centrală de Statistică.

Potrivit pct. 57 din aceste Reguli, repartizarea cheltuielilor cu întreținerea și funcționarea utilajului, a cheltuielilor generale ale secțiilor și a cheltuielilor generale ale întreprinderii, asupra produselor fabricate și a serviciilor prestate trebuie efectuată pe baza unor criterii convenționale de repartizare (stabilite în Instrucțiunile de planificare, evidență și calculare a prețului de cost), pe ramuri, în funcție de caracterul producției, tipul și productivitatea instalațiilor etc. Se menționează că repartizarea cheltuielilor cu întreținerea și funcționarea utilajului și a cheltuielilor generale ale secțiilor, trebuie să se facă ținînd seama de măsura în care secțiile iau parte la fabricarea produselor, respectiv la realizarea serviciilor prestate. Regulile citate interzic repartizarea egală a acestor cheltuieli asupra tuturor produselor întreprinderii.

O precizare de principiu pe care Decizia Primului Arbitru de Stat nr. 784/1969 o aduce în legătură cu problema în discuție, este aceea că: decontarea potrivit tarifului per timp convențional (oră medie convențională) practicată de institutele de proiectare în condițiile H.C.M. nr. 928/1964, este inaplicabilă în materia asistenței tehnice acordată de întreprinderile furnizoare. În cazul asistenței tehnice este necesar a se deconta contravaloarea prestațiunilor respective, în raport cu timpul efectiv consumat.

P. FLORESCU

ACTE NORMATIVE NOI

- *H.C.M. nr. 737/1969 stabilește prețurile cu amănuntul la unele sortimente superioare de cherestea de rășinoase. În anexă, o listă a prețurilor cu amănuntul pentru diferite calități de cherestea.*
- *S-a abrogat H.C.M. nr. 195/1958 privind organizarea și funcționarea Inspecției comerciale de Stat. Activitatea Inspectoratului comercial de stat central și a inspectoratelor comerciale de stat locale este reglementată de o nouă Hotărîre a Consiliului de Miniștri (nr. 788/1969).*
- *Prin H.C.M. nr. 921/1969, s-a înființat Întreprinderea de Stat pentru lucrări și livrări la export „Geomin“ sub îndrumarea și controlul Ministerului Minelor.*
- *Decretul nr. 455/1969 privește modul de așezare a impozitului asupra veniturilor în valută realizate de personalul trimis în misiune permanentă în străinătate.*
- *În perioada vacanțelor universitare, studenții de la învățămîntul de zi pot fi angajați în muncă, la cererea lor, de către organizații socialiste. H.C.M. nr. 931/mai 1969 stabilește: lucrările la efectuarea căror pot participa; posibilitățile de angajare — cu ora sau pentru o lucrare determinată; durata contractului de muncă; drepturile de care beneficiază studenții angajați etc. H.C.M. nr. 527/1951 pentru reglementarea angajării în producție a studenților înscriși la cursurile de zi — se abrogă.*
- *Prin H.C.M. nr. 1028/iunie 1969 se înființează „Combinatul de îngrășăminte azotoase Slobozia“ de sub îndrumarea și controlul Ministerului Industriei Chimice. Sediul combinatului este în orașul Slobozia, jud. Ialomița. Noul combinat este încadrat la întreprinderile de gradul special A.*
- *A fost modificat H.C.M. nr. 1793/1965 privind reglementarea contribuției voluntare bănești și în muncă a locuitorilor pentru efectuarea de lucrări de interes obștesc prin H.C.M. nr. 513/1969.*
- *H.C.M. nr. 597/1969 privește utilizarea și retribuirea, cu ore sau pe lucrare, a unor angajați din alte sectoare de activitate în cadrul Inspectoratului General de Stat pentru Controlul Calității Produselor de Export. Angajații vor fi retribuiți cu ora sau în raport cu lucrările executate (art. 1); retribuirea nu va putea depăși, în total, 50% din salariul tarifar al funcției îndeplinite peste programul de lucru al funcției de bază și se va suporta din fondul de salarii planificat pentru personalul nescriptic (art. 4).*

REFLECŢII

BIBLIOGRAFII

acad. Grigore C. MOISIL

BINEÎNŢELES că activitatea ştiinţifică într-un domeniu nu e caracterizată nici de numărul profesorilor de universitate, nici chiar de numărul celor ce şi-au luat doctoratul.

Activitatea ştiinţifică a unui colectiv are o caracteristică importantă. O vom analiza astăzi cu referire la activitatea matematică din ultimul sfert de veac la noi : e cantitatea lucrărilor de calitate publicate. Pentru a întreprinde o atare cercetare ar fi nevoie să avem o bibliografie a matematicilor româneşti. Sîntem informaţi că Biblioteca Academiei noastre are în pregătire o astfel de bibliografie. Publicarea ei este imperios cerută.

O astfel de bibliografie e un tezaur al muncii româneşti în domeniul matematicilor. Pînă la apariţia ei putem întrebuinţa cîteva bibliografii parţiale publicate de Societatea de ştiinţe matematice din România.

O primă bibliografie se referă la problemele matematice ale mecanicii solidelor deformabile. Evident, este de dorit să avem şi o alta despre problemele matematice ale mecanicii fluidelor, precum şi altele privind mecanica fluidelor şi mecanica solidelor deformabile studiate din unghiul de vedere al tehnicii. Nu ştiu ca astfel de bibliografii să fi apărut.

În bibliografia amintită, a problemelor matematice ale mecanicii solidelor deformabile, avem menţionată o primă carte acum 40 ani şi tot cîte o lucrare în 1931, 1936, 1949, 1950, alta în 1958, cîte una în 1960 şi 1961, două în 1964, trei în 1966, dată cînd se opreşte bibliografia. Mai semnificativ e mersul articolelor de revistă : cîte unul-două în 1929, 1930, 1931, 1933, 1937, 1940, 1946, 1948, dar în 1949 avem un salt de 6 articole, în 1950 de 14, în 1951 de 26. Cu variaţii anuale, cifra se menţine pînă în 1961, pentru a sări în 1962 la 48 de articole, cifră care se menţine în anii următori. Nu facem un desen, dar atunci cînd vorbim de o ştiinţă matematică frumos dezvoltată în regimul nostru socialist, graficul dezvoltării mecanicii solidelor deformabile ne arată ce vrem să spunem.

Lingvistica matematică este o disciplină care a apărut de curînd, dar matematicienii români s-au lăsat ademeniţi de frumuseţile acestei discipline noi, strîns legată de probleme ale matematicii cele mai abstracte, dar şi de aplicaţiile ei senzaţionale în traducerea automată. Din Bibliografia lucrărilor de lingvistică matematică, publicată în 1966, aflăm că de la prima lucrare în acest domeniu, apărută în 1955, şi pînă în iunie 1966 au apărut 106 lucrări româneşti în acest domeniu şi că de aceste probleme s-au ocupat 28 autori. E demn de subliniat că din aceste lucrări 11 sînt cărţi, din care 9 dedicate exclusiv lingvisticii matematice ; alte două ciberneticii şi teoriei informaţiei, cu speciale capitole privind lingvistica matematică. Dintre cărţi, 4 sînt publicate de edituri străine (franceză, americană, olandeză), iar din lucrările publicate în reviste 24 au apărut în reviste străine.

Logica matematică are o vechime mult mai mare. În Bibliografia lucrărilor româneşti de logică matematică, publicată în 1965, găsim 10 nume de autori şi 110 lucrări. Prima a apărut în 1935 şi pînă în 1944 au apărut 31 de lucrări. Din 1950 pînă în 1965 au apărut 69 de lucrări.

Atenţia cercetătorilor în domeniul algebrei logicei a fost însă atrasă, după 1949, de către o ramură nouă a ei, aplicarea algebrei logicei la studiul mecanismelor automate. O bibliografie, precedată de o scurtă expunere a dezvoltării acestei teorii în ţara noastră, a apărut de curînd. Sînt menţionate, din 1950 pînă în 1968, 247 lucrări publicate în reviste, 19 cărţi şi 5 teze de doctorat. Iată o altă disciplină dezvoltată în regimul nostru socialist.

E şi această analiză a bibliografiilor un mod de a sărbători Ziua Eliberării.

PLANIFICARE

EXPERIMENTĂRI ÎN ELABORAREA BALANŢEI LEGĂTURILOR DINTRE RAMURI

DATĂ FIIND IMPORTANŢA şi noutatea elaborării primei balanţe a legăturilor dintre ramuri din ţara noastră — măsură menită să contribuie la perfecţionarea metodelor de planificare a economiei naţionale în lumina indicaţiilor subliniate şi în Documentele pentru Congresul al X-lea al partidului, o etapă necesară o constituie experimentarea formularelor şi instrucţiunilor de culegere a datelor necesare acestei lucrări.

Acţiunea de experimentare a fost pregătită prin mai multe instructaje, fiind în acelaşi timp îndrumată de echipe de specialişti din Ministerul Finanţelor, ministerele coordonatoare ale unităţilor în experimentare şi colectivul de lucru pentru balanţa legăturilor dintre ramuri.

Întocmirea balanţei reclamă un volum însemnat de date referitoare la fluxurile de bunuri şi servicii în trecerea lor prin toate momentele procesului reproducţiei sociale, date strict corelate între ele. Gradul de detaliere în prezentarea indicatorilor balanţei este, în general, mai ridicat decît în multe dintre lucrările statistice sau de planificare realizate la nivelul macroeconomic. Aceasta este, în bună parte, consecinţa faptului că tabelul statistic al economiei naţionale cuprins în balanţă prezintă aparatul de producţie într-o desfăşurare analitică cît mai apropiată de diviziunea socială a muncii şi de specializarea producţiei în etapa dată.

Pentru a se putea studia fluxurile materiale şi legăturile de interdependenţă care apar în economia naţională este necesar a defini mai întîi şi a delimita riguros ramurile de activitate ; apoi a supune aceste ramuri unei cercetări statistice minuţioase pentru a identifica, delimita şi determina, atît intrările cît şi ieşirile din ramură.

Realizarea acestor obiective cere respectarea cîtorva condiţii în culegerea şi prelucrarea datelor utilizate la întocmirea balanţei. În primul rînd se recomandă folosirea unei clasificări a economiei naţionale în care ramurile se constituie prin gruparea produselor şi serviciilor. Clasificarea activităţilor bazată pe gruparea întreprinderilor în ramuri omogene, ţinînd seamă de producţia preponderentă a acestora, ar putea corespunde ipotezelor care stau la baza modelului matematic reprezentat de balanţa legăturilor dintre ramuri numai dacă întreprinderile din economie ar fi strict specializate, producînd fiecare o gamă redusă şi omogenă de produse sau dacă unitatea de observare nu ar fi întreprinderea, ci secţia, atelierul, ferma etc., care în general au o producţie mai omogenă. Cum aceste condiţii nu sînt realizate în cazul clasificării bazată pe gruparea întreprinderilor, utilizarea acesteia la întocmirea balanţei ar conduce la rezultate de valoare îndoielnică, aşa cum a demonstrat experienţa altor ţări.

O altă condiţie esenţială pentru balanţă este aceea de a separa riguros diferitele categorii de cheltuieli după natura şi rolul lor în procesul reproducţiei sociale : cheltuielile cu munca vie de cheltuielile materiale şi repartizarea acestora din urmă pe ramurile de provenienţă ; cheltuielile de aprovizionare, de desfacere şi de transport de cele de producţie ; consumul de produse din import de cel din producţia internă etc.

În sfîrşit, pentru ca datele pe ramuri să fie comparabile şi balanţa echilibrată, este necesar de a calcula — în toate ramurile — indicatorii referitori la producţie şi la structura valorică a acesteia după o metodologie unitară, luînd în considerare aceleaşi elemente şi acelaşi mod de evaluare.

DATORITĂ CERINŢELOR sale specifice şi modului cum sînt reflectate în prezent în evidenţa contabilă şi în indicatorii statistici unele procese economice şi a gradului de detaliere urmărit, întocmirea balanţei legăturilor dintre ramuri nu se poate sprijini decît parţial pe datele contabile şi statistice existente, rezultate din raportările anuale. Ca urmare a acestei situaţii, pe baza examinării critice a diferitelor posibilităţi de obţinere a datelor pentru balanţă, ţinînd seamă şi de experienţa altor ţări, colectivul însărcinat cu lucrările pregătitoare a ajuns la concluzia necesităţii unei înregistrări speciale în cursul anului 1970, care să asigure cea mai mare parte a datelor necesare potrivit cerinţelor balanţei ce se proiectează. În vederea acestei înregistrări s-au întocmit formulare şi instrucţiuni corespunzătoare, a căror calitate va fi verificată cu ocazia experimentării.

În acelaşi timp, pentru a facilita culegerea datelor în întreprinderi şi calitatea acestora prin controlul înregistrărilor contabile s-a examinat posibilitatea introducerii unor adaptări în evidenţa acestora, în special deschiderea unor conturi analitice sau fişe tabelare pentru înregistrarea diferitelor cheltuieli pe elemente. Totodată se propune o codificare a documentelor primare potrivit clasificării ce va sta la baza balanţei, pentru a putea grupa mai uşor diferite consumuri pe ramură de provenienţă.

Experimentarea, care are loc în prezent în 52 de întreprinderi şi instituţii, are drept scop să verifice concepţia care stă la baza formularelor de culegere a datelor în cadrul înregistrării amintite. Aceasta se va examina sub aspectul conţinutului, clasificărilor utilizate, indicatorilor propuşi, corelaţiilor, precum şi a posibilităţilor de a obţine date din evidenţa existentă, ţinînd seamă şi de adaptările propuse cu această ocazie. De asemenea se caută a se identifica probleme cu caracter mai general sau particular ce pot apărea cu ocazia înregistrării sau prelucrării datelor în întreprinderi, necuprinse în instrucţiunile elaborate. Pentru aceasta au fost alese în experimentare întreprinderi din ramuri variate ale industriei (metalurgie, construcţii de maşini, energie electrică, chimice, textilă, alimentară etc.) din construcţii, agricultură, transporturi, circulaţia mărfurilor. În experimentare se află şi instituţii şi organizaţii bugetare, extrabugetare şi subvenţionate, astfel încît formularele şi instrucţiunile vor putea fi confruntate cu situaţii din cele mai diferite.

UN SCOP PRINCIPAL al experimentării este de a estima volumul de muncă cerut de înregistrarea datelor în întreprinderi şi instituţii, precum şi de a stabili metode adecvate de organizare a culegerii datelor în unităţi, pentru a reduce la minimum efortul suplimentar.

În această direcţie s-a prevăzut ca prelucrarea datelor din evidenţă şi completarea formularelor să se facă după metode diferite de la un grup de întreprinderi la altul, pentru a se putea compara eficienţa metodelor încercate în ce priveşte calitatea datelor, complexitatea muncii, măsurile pregătitoare necesare. Astfel, o parte din unităţile în experimentare vor completa formularele pe baza înregistrării şi prelucrării datelor din evidenţa curentă pe luna iunie a.c., alte unităţi prelucrează documentele pentru o lună sau un trimestru încheiat din acest an. În ambele cazuri controlul datelor rezultate va fi făcut pe ansamblu cu datele din darea de seamă contabilă pentru perioada respectivă.

Experimentarea constă în esenţă în determinarea ramurilor de producţie din cadrul întreprinderii potrivit clasificării adoptate şi înregistrarea mai detaliată a unor cheltuieli de producţie sau bugetare după caz, gruparea acestor cheltuieli pe feluri, pe ramuri de consum şi pe ramuri de provenienţă. Pe această bază se completează formularele de raportare a datelor cu cifrele corespunzătoare perioadei de experimentare.

În mod deosebit se urmăresc o serie de probleme care avînd o anumită importanţă la construirea balanţei nu şi-au găsit încă o soluţie metodologică adecvată şi uşor de aplicat în toate unităţile cum ar fi : precizarea numărului de ramuri de producţie din întreprinderi şi atitudinea faţă de ramurile care au o pondere foarte mică în producţia acestora ; stabilirea consumurilor de produse din import şi repartizarea acestora pe ramuri de provenienţă ; problemele pe care le ridică producţia nenominalizată, deşeurile, transporturile cu mijloace proprii, consumul de servicii, de cercetare ştiinţifică, reparaţiile capitale în noua reglementare a acestora ; separarea cheltuielilor complexe pe feluri şi repartizarea lor pe ramuri de producţie ş.a.

De menţionat că, formularele concepute pentru această înregistrare se caracterizează prin faptul că cuprind un sistem de indicatori economici şi financiari care privesc activitatea întreprinderii în ansamblul ei, dînd totodată posibilitate acesteia să cunoască raportul în care se află cu economia naţională. În acest fel, independent de necesităţile balanţei, întreprinderile vor fi în măsură să utilizeze în procesul de analiză economico-financiară un sistem de indicatori care le va permite să aprecieze just şi multilateral activitatea pe care o desfăşoară ca şi eficienţa ei.

Mihai CAPĂTĂ

CONFIDENŢIAL

● **În staţiunea Eforie Sud** s-a terminat construcţia unui complex de căsuţe turistice din cărămidă, beton şi sticlă, însumînd 250 de locuri. Un complex de căsuţe din prefabricate de beton, cu 1 100 de locuri, se află în construcţie la Eforie Nord, dîndu-se astfel o mai bună valorificare turistică acestei minunate poziţii dintre mare şi Lacul Techirghiol. Alte căsuţe din prefabricate se montează în noua tabără studenţească de la Costineşti. Construcţia de căsuţe cochete, intime şi confortabile pentru vacanţa la mare s-a extins şi în staţiunile Mamaia şi Mangalia Nord. Se prevede ca anul acesta, capacitatea de găzduire în căsuţe pe litoral să crească cu peste 3 500 de locuri.

● **La Sf. Gheorghe** s-a deschis şantierul unui mare bloc de locuinţe şi a unei centrale termice, care fac parte din noul cartier „Ciuc", proiectat a avea în etapa finală 2 000 de apartamente. În aceeaşi localitate, în cartierul „Simeria" se vor construi pînă la sfîrşitul anului încă 450 de apartamente. Cartierul va avea, de asemenea, un complex comercial, compus dintr-un magazin universal, un magazin de legume şi fructe, cofetărie, restaurant cu terasă, farmacie etc.

● **La Fabrica de sticlărie de menaj din Turda** s-a aplicat, pentru prima dată în ţară, decorarea obiectelor din sticlă cu aur coloidal românesc. După experienţa în fază de laborator şi în fază pilot s-a trecut la folosirea acestui produs, care pînă acum se importa, la întreaga producţie. Aurul coloidal românesc este foarte stabil din punct de vedere chimic şi are un aspect deosebit de frumos.

● **Uzina de vagoane din Arad** a realizat un nou vagon de călători menit să contribuie la îmbunătăţirea transportului de persoane pe căile ferate. El dispune de 6 compartimente, cu o capacitate de 48 de locuri, precum şi de un bar spaţios. Noul vagon întruneşte caracteristici constructive şi funcţionale care permit atingerea unei viteze maxime de 160 km pe oră. Primul lot de 10 vagoane de acest fel a şi intrat în exploatare.

● **În lacul de acumulare de la Cinciş**, din munţii Poiana Ruscăi, şi în lacurile alpine Tăul Agăţat şi Tăul de sub Piatra Bucurei au fost deversaţi peste o jumătate de milion puieţi de păstrăvi. Alţi 150 000 de păstrăvi mici au fost aduşi din crescătorii pe rîurile şi apele de munte din zonele Valea Jiului, Brad, Haţeg, Hunedoara şi Orăştie. În munţii Retezat, peste 20 lacuri alpine, printre care Bucura, Zănoaga şi Goleş sînt populate cu păstrăvi. Prin îmbogăţirea faunei piscicole a apelor se urmăreşte a se transforma rîurile din această parte a ţării în puncte de atracţie pentru turiştii care practică pescuitul amator.

● Recent au fost date în exploatare **liniile duble de cale ferată dintre staţiile Vîrtoapele — Rădoeşti, Stoeneşti — Caracal şi Videle — Ciolpani.** În acest fel a sporit simţitor capacitatea de transport pe ruta Roşiori — Caracal. Totodată, în staţia Bradul de Sus — Piteşti a fost pusă în funcţiune o instalaţie de centralizare electrodinamică, iar cea de la Craiova a fost adaptată pentru a funcţiona în sistem electrificat. S-au încheiat, de asemenea, lucrările de sistematizare a unor staţii pe viitoarea linie electrificată Craiova — Tr. Severin — Reşiţa.

CONSTRUCȚIILE ÎN ANII EDIFICĂRII ROMÂNIEI SOCIALISTE

ÎN CEI 25 DE ANI de la eliberarea de sub jugul fascist, România, care înaintea celui de-al doilea război mondial se număra printre țările cu o industrie slab dezvoltată și o economie predominant agrară, s-a transformat, sub conducerea științifică marxist-leninistă a P.C.R., într-o țară cu o economie dinamică, cu o industrie puternică în plină dezvoltare, cu o agricultură socialistă și o cultură înaintată.

La înfăptuirea grandiosului progres în dezvoltarea economică și socială a României în procesul creării bazei materiale a noii societăți, un rol însemnat l-au îndeplinit construcțiile. Devenită una din ramurile de bază ale producției materiale, construcțiilor le revine sarcina realizării întregului complex de lucrări de prospecțiuni, cercetare și proiectare, execuție a lucrărilor de construcții-montaj, de montare a utilajului tehnologic; construcțiile au contribuit activ la procesul de industrializare socialistă a țării, la crearea bazei materiale a agriculturii socialiste și a celorlalte ramuri ale economiei, la îmbunătățirea condițiilor de viață ale poporului.

O adevărată industrie a construcțiilor

ÎNTEMEIATĂ pe politica de investiții, orientarea și repartizarea construcțiilor pe ramurile economiei naționale reflectă linia industrializării socialiste a României, promovată consecvent de partid într-o concepție științifică unitară și de lungă perspectivă, ca și grija permanentă pentru ridicarea nivelului de trai al poporului. Pentru a aprecia participarea ramurii construcțiilor la înfăptuirea măreţului program de investiții, la materializarea acestora in fonduri fixe, este suficient să arătăm că lucrările de construcții-montaj au ocupat o pondere însemnată în totalul investițiilor realizate, care la rîndul lor au crescut continuu, astfel încît în 1968 volumul investițiilor (64,3 mld. lei) a fost mai mare de 11 ori față de cel din 1950 și de 2,65 ori față de 1960.

Prin realizarea cu succes a programului de investiții, în perioada 1950—1968 au fost puse în funcțiune peste 1150 noi capacități de producție și obiective industriale importante, iar numeroase întreprinderi, din diferite ramuri ale economiei naționale, au fost modernizate și reutilate. În anii 1951—1968, pentru asigurarea bunăstării materiale și spirituale a poporului, din fondurile centralizate ale statului și ale organizațiilor cooperatiste, au fost construite și date în folosință 531.061 apartamente efective, cu o suprafață construită totală de peste 35,5 milioane mp. De asemenea, au fost construite numeroase școli, policlinici și spitale, cinematografe, cămine și grupuri sociale studențești, grădinițe și creșe, hoteluri și alte construcții de interes general.

Preocuparea pentru dezvoltarea industriei și în cadrul acesteia a industriei grele s-a reflectat în orientarea investițiilor cu precădere către această ramură, menită să asigure baza materială a dezvoltării multilaterale a întregii economii. Astfel, din totalul investițiilor peste 50% au fost alocate industriei, 17% agriculturii, circa 10% transporturilor și telecomunicațiilor, circa 6,5% pentru locuințe și peste 7% pentru gospodăria comunală, învățămînt, cultură și artă, ocrotirea sănătății etc. Orientarea prioritară a investițiilor spre dezvoltarea potențialului economic al țării este ilustrată și prin faptul că față de un spor al fondurilor productive de 2,83 ori pe economia națională în perioada 1950—1968, fondurile fixe productive au înregistrat o creștere de 3,56 ori, în timp ce cele neproductive — de 2,13 ori.

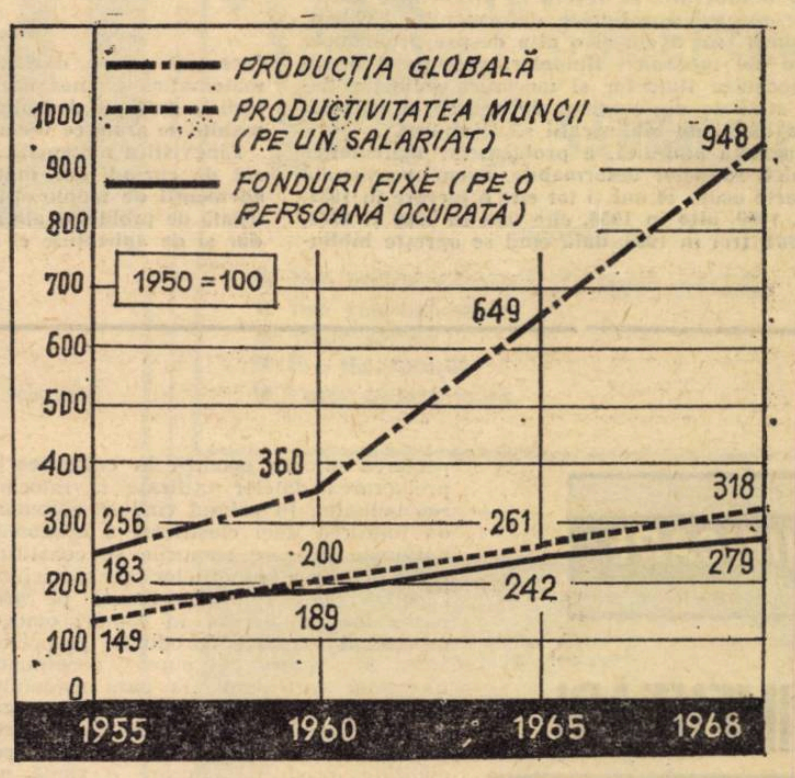

Dinamica producției globale, a productivității muncii și a fondurilor fixe în construcții.

Ca urmare a măsurilor luate de partid și guvern pentru dezvoltarea bazei materiale a construcțiilor în concordanță cu sarcinile complexe ce-i reveneau, această ramură și-a transformat activitatea temporară-sezonieră, cu un nivel tehnic scăzut și un pronunțat caracter meșteșugăresc, într-o activitate **ce a căpătat treptat, din ce în ce mai pregnant, caracteristicile unei producții industriale, care se desfășoară în tot cursul anului.** An de an a crescut nivelul dotării tehnice, mecanizarea execuției lucrărilor și utilizarea metodelor de organizare a producției, bazată pe tehnologii avansate. S-a format o adevărată industrie modernă a construcțiilor, alcătuită dintr-o rețea de întreprinderi cu o activitate permanentă ce execută lucrări de construcții-montaj în principal pe bază de contracte de antrepriză. Prin adîncirea continuă a diviziunii sociale a muncii, **activitatea de construcții-montaj s-a desprins și s-a constituit într-o ramură de sine stătătoare a producției materiale și a economiei naționale,** alături de industrie, agricultură, transporturi etc.

Pentru dezvoltarea bazei tehnico-materiale a industriei construcțiilor, condiție hotărîtoare pentru asigurarea realizării nivelului mereu crescînd al lucrărilor de construcții-montaj și a introducerii progresului tehnic în această ramură, din fondurile statului au fost investite în perioada 1950—1968 circa 18,5 miliarde lei. În 1968, față de 1950, volumul investițiilor pentru dezvoltarea bazei tehnice-materiale a construcțiilor a crescut de peste 6 ori, iar pentru dezvoltarea industriei materialelor de construcții de 12,5 ori. În aceeași perioadă, producția de construcții-montaj a crescut de 9,5 ori. În 1968 fondurile fixe, pe o persoană ocupată în construcții, reprezentau o creștere de 2,8 ori față de 1950 și de 1,48 ori față de 1960.

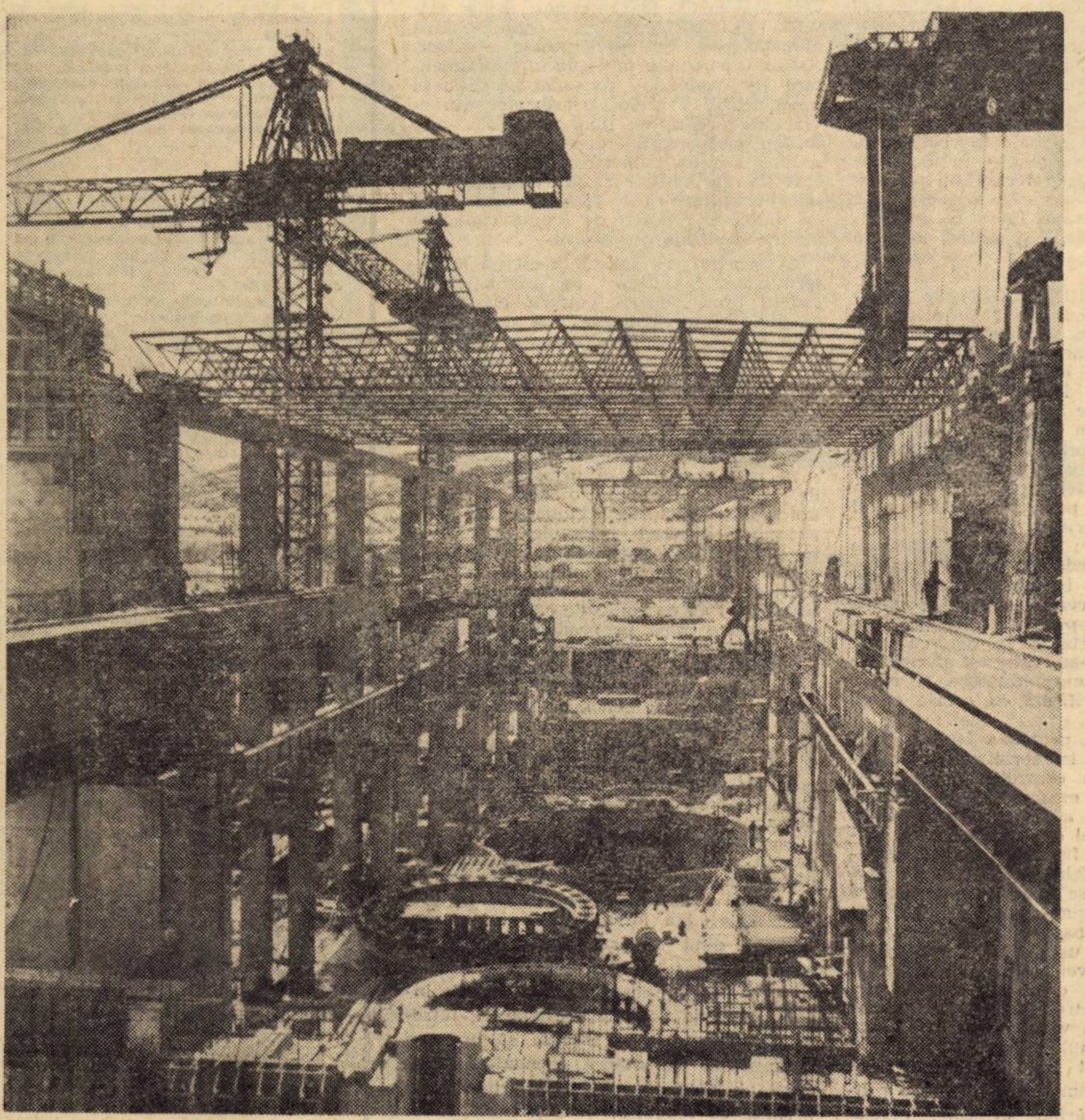
Pe marele șantier de la Porțile de Fier

Modernizarea tehnicii, tehnologiei și organizării producției

UNA DINTRE DIRECȚIILE principale de introducere a progresului tehnic în construcții cerută atît de nivelul tehnic mai scăzut care presupunea implicit un ritm de execuție mult inferior necesităților dezvoltării economiei noastre, cît și de existența unor lucrări grele și cu volum mare de muncă, a fost **mecanizarea lucrărilor.** Prin eforturile de import și prin dezvoltarea producției de mașini de construcție proprie, realizate în țară, organizațiile de construcții-montaj au fost asigurate din ce în ce mai mult cu utilaje de înaltă productivitate, — excavatoare, macarale, screpere, buldozere, gredere etc.

La 10 000 de salariați ocupați în întreprinderile de construcții-montaj în antrepriză au revenit următoarelor utilaje, așa cum rezultă din tabel.

	1955	1960	1968	Creșterea în 1968 față de	
				1955	1960
Excavatoare cu o cupă	7,6	14,2	49,1	6,5 ori	3,5 ori
Serepere	5,9	6,9	13,7	2,3 ori	1,9 ori
Buldozere	4,2	13,4	40	9,5 ori	3,0 ori
Macarale turn	4,0	4,8	11,0	2,8 ori	2,3 ori
Macarale cu braț autopropulsate	1,4	10,7	32,1	22,9 ori	3.0 ori

Sporirea numerică a parcului de utilaje, diversificarea nomenclatorului acestora și îmbunătățirea folosirii lor în timp și la capacitate au asigurat creșterea continuă a gradului de mecanizare a lucrărilor de construcții-montaj. De exemplu, în perioada 1955—1968 în organizațiile de antrepriză, gradul de mecanizare la lucrările de pămînt a crescut de la 22,9% la 86,4% și la prepararea betonului de la 87,2% la 94,6%. În 1968 încărcarea și descărcarea materialelor de construcții a fost executată pe cale mecanizată în proporție de 68,5%, iar a cimentului de 49%.

Cerințele economiei naționale privind scurtarea duratelor de execuție și accelerarea punerii în funcțiune a fondurilor fixe, economisirea materialelor deficitare — a lemnului și a metalului — au impus **industrializarea execuției lucrărilor de construcții-montaj.** Încă din primul cincinal s-a trecut la folosirea din ce în ce mai largă a prefabricatelor din beton și beton armat confecționate în unități industriale sau preturnate pe șantiere. Producția de elemente prefabricate din beton armat a crescut în 1968 de 11,4 ori față de 1955.

Numai în ultimii 9 ani, volumul de beton armat prefabricat pus în operă a crescut de la 145 mii mc în 1960, la 1306 mii mc în 1968. Elementele de construcții din beton armat au fost utilizate îndeosebi la construcțiile industriale sub forma de stîlpi, ferme și grinzi, panouri pentru pereți exteriori și plăci pentru acoperiș și la executarea locuințelor (panouri mari pentru pereți, panouri, plăci și fîșii pentru planșee, cabine spațiale tehnico-sanitare, scări etc.). În general, betonul armat prefabricat, ca înlocuitor direct al metalului și lemnului, s-a folosit și pentru alte categorii de obiecte de construcții: ca traverse la calea ferată, elemente de rezistență pentru poduri și tunele, tuburi precomprimate pentru conducte de alimentare cu apă, jgheaburi în agricultură și hidroameliorații, stîlpi pentru linii electrice de înaltă tensiune și de comunicații, blocuri pentru construcții portuare și diguri etc. În medie, în ultimii 5 ani pe total construcții gradul de prefabricare a variat între 13 și 14,5%.

Raportat la un milion lei producție de construcții-montaj executată în antrepriză, consumul de elemente de construcție prefabricate din beton armat a crescut de la 11,4 mc în 1960, la 38 mc în 1968, adică de 3,3 ori.

De subliniat, că paralel cu elaborarea și introducerea unor tipuri noi de elemente prefabricate eficiente din beton armat precomprimat (în 1968 ponderea acestuia în total beton armat pus în operă reprezintă 17,5%) și din beton celular etc., s-au perfecționat și metodele și tehnologia de execuție a betonului armat monolit. S-au introdus și extins cofrajele demontabile de lemn și metalice, cofrajele glisante la executarea coșurilor industriale, a castelelor de apă și a clădirilor de locuit cu multe nivele, cofrajele spațiale etc.

Din punct de vedere organizatoric, de la început s-a trecut la utilizarea metodei avansate de execuție a lucrărilor de construcții-montaj în antrepriză prin unități de producție de stat cu gestiune proprie, cu activitate permanentă tot anul, pe bază de contracte încheiate cu beneficiarii.

Față de 1950, greutatea specifică a volumului producției de construcții-montaj, executat cu forțele organizațiilor de antrepriză, a crescut de la 76% la 85,2% în 1968. Ca urmare a dezvoltării bazei tehnico-materiale a organizațiilor de construcții-montaj și a promovării soluțiilor avansate de tehnică și tehnologie de execuție, capacitatea de producție în construcții a crescut în așa măsură, **încît în prezent într-un an se execută un volum de lucrări echivalent cu lucrările realizate în trecut aproape într-un întreg cincinal.**

Schimbări calitative în structura profesională

AMPLOAREA ȘI DINAMICA ascendentă a investițiilor și implicit a volumului lucrărilor de construcții-montaj a solicitat creșterea numerică și calitativă a forței de muncă ocupată în ramura construcțiilor. În 1968, numărul mediu scriptic al salariaților ocupați în construcții-montaj a ajuns la 633,7 mii din care 548,1 mii muncitori, ceea ce reprezintă o creștere a acestora din urmă de peste 3 ori față de 1950.

Pe măsura dezvoltării volumului producției de construcții-montaj și a creșterii nivelului tehnic, prin industrializarea execuției lucrărilor de construcții-montaj, în structura profesională a salariaților și muncitorilor ocupați în construcții s-au produs schimbări însemnate. Prin eforturi de școlarizare și calificare a crescut continuu nivelul tehnic de specialitate și de cultură generală al cadrelor, s-au format noi profesii și specialități corespunzătoare metodelor noi și tehnologiilor avansate de execuție. Concomitent, s-a schimbat calitativ și conținutul vechilor profesii, deși se menține denumirea lor.

Ponderea muncitorilor calificați care lucrează pe șantierele de construcții reprezintă circa 60% din totalul muncitorilor constructori. Printre muncitorii cu profesii noi, a căror pondere în totalul muncitorilor calificați depășește 10%, amintim muncitorii calificați în „utilaje de construcții" — macaragii, buldozeriști, excavatoriști, mașiniști la utilajele de preparat și turnat betoane, mortare și mixturi asfaltice —, montatorii de elemente prefabricate din beton armat și de construcții metalice, tîmplari-mecanici, izolatori, finisori de mase plastice, montatori de utilaje tehnologice etc. Ponderea specialiștilor cu studii superioare și medii de specialitate ocupați în construcții-montaj reprezintă circa 8% din totalul salariaților din construcții. În medie, la un specialist cu studii medii și superioare revine un număr de 12 muncitori, iar la un specialist cu studii superioare, peste 40 de muncitori.

Competiția dezvoltării intensive

CREȘTEREA ÎNZESTRĂRII tehnice a organizațiilor de construcții—montaj prin înnoirea și completarea parcului cu utilaje moderne de înaltă productivitate, ridicarea continuă a calificării muncitorilor, introducerea metodelor științifice de organizare a producției și muncii, a tehnologiilor înaintate, utilizarea crescîndă a prefabricatelor au asigurat creșterea continuă a productivității muncii în construcții. Astfel, la lucrările executate de organizațiile de construcții-montaj în antrepriză, productivitatea muncii pe un salariat, realizată în 1968, era de circa 3,2 ori mai mare față de nivelul anului 1950 și de 1,59 ori mai mare decît în 1960.

Creșterea productivității muncii în construcții a permis ca an de an, să scadă numărul de muncitori și salariați raportat la un milion lei lucrări de construcții-montaj. La lucrările executate în antrepriză numărul de salariați la 1 milion lei producție s-a redus de la 58 în 1950 la 29 în 1960, ajungînd în 1968 la 17,7. În aceeași perioadă, numărul de muncitori pe un milion lei lucrări de construcții-montaj a fost de 45 în 1950, 25 în 1960 și respectiv 15,5 în 1968. Aceste realizări au permis ca la o creștere a volumului de producție de construcții-montaj din 1950 pînă în 1968 de 9,5 ori, numărul salariaților ocupați în construcții să crească numai de 3,62 ori. Ponderea creșterii volumului de producție de construcții-montaj pe seama sporirii productivității muncii a fost în ultimii ani de 52—57%.

Activitatea oamenilor muncii ocupați în domeniul construcțiilor a făcut să sporească contribuția ramurii la crearea produsului social și a venitului național. Dacă în 1938 greutatea specifică a producției ramurii construcțiilor în produsul social era de numai 5,4%, în 1950 aceasta reprezenta 7,4%, iar în 1968 — 10%. S-a schimbat corespunzător și locul ramurii construcțiilor în crearea produsului social, comparativ cu celelalte ramuri ale producției materiale. După acest criteriu, în 1938 construcțiile ocupau ultimul loc (după agricultură și silvicultură, industrie, transporturi și telecomunicații, circulația mărfurilor și alte ramuri ale producției materiale), în 1950 penultimul, înaintea ramurii transporturi și telecomunicații, iar în prezent construcțiile se găsesc pe locul III (după industrie și agricultură + silvicultură).

Ponderea venitului național creat în ramura construcțiilor a crescut de la 4,4% în 1938 la 6% în 1950 și respectiv 9% în 1968, trecînd din acest punct de vedere de pe locul al VI-lea în 1938, pe locul al III-lea în perioada 1960—1968.

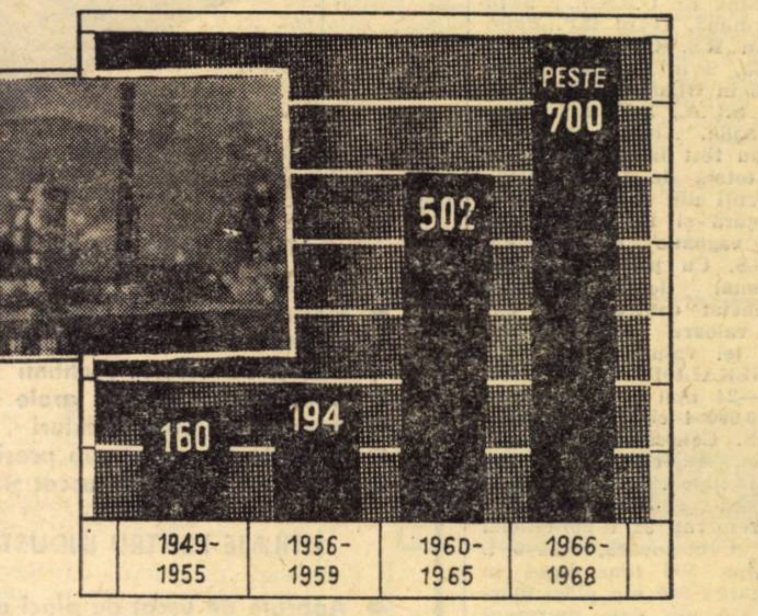

Numărul unităților industriale, construite în anii 1949—1968 (întreprinderi și secții)

★

În lumina proiectului de Directive al Congresului al X-lea al Partidului Comunist Român, în anii următori, în fața constructorilor stau sarcini deosebit de importante. Volumul investițiilor din fondurile statului și unităților cooperatiste în 1971—1975 va însuma 470—485 miliarde lei, adică va fi aproximativ egal cu 95% din volumul de investiții din 1950—1968. În paralel cu executarea unui volum vast de lucrări de construcții-montaj în această perioadă, constructorii vor trebui să asigure o eficiență superioară investițiilor ca și întregii activități prin accelerarea ritmului de execuție, creșterea productivității muncii, îmbunătățirea calității și reducerea prețului de cost, scurtarea duratelor de execuție și a termenelor de punere în funcțiune.

Prin realizarea cu succes a măreţului program de investiții, trasat de partid, ramura construcțiilor își va aduce în continuare aportul său important la extinderea și perfecționarea bazei tehnico-materiale și sporirea avuției naționale, la crearea condițiilor trecerii treptate a României spre comunism.

dr. Dumitru PÎRVU
Institutul de cercetări în construcții și economia construcțiilor

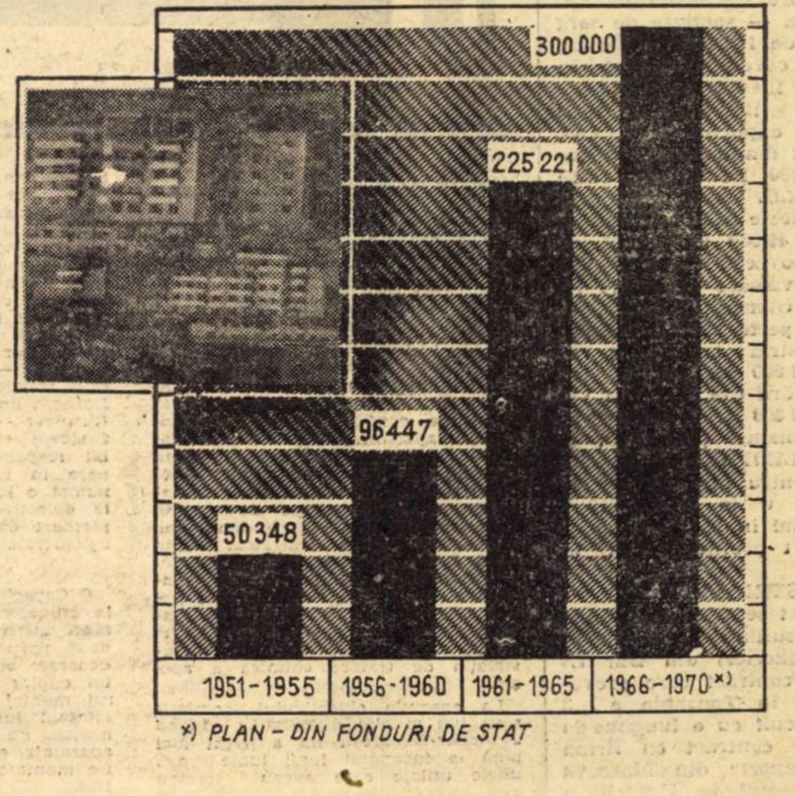

Apartamente date în folosință din fondurile statului și ale organizațiilor cooperatiste.

TRANZACȚII COMERCIALE EXTERNE

• TEHNOIMPORT. — In baza contractelor anterioare, au fost livrate, in a doua decadă a lunii mai, 149 000 bucăți rulmenți în U.R.S.S., R.P. Polonă, R.P. Bulgaria, R.S. Cehoslovacă, R.P. Coreeană, R.D. Vietnam; 180 000 bucăți rulmenți în Belgia, Austria, R.F. a Germaniei, Spania, Pakistan, Grecia, Turcia; 5 900 000 bile rulmenți în R.D. Vietnam.

• TEHNOFORESTEXPORT.— În prima decadă a lunii mai s-au exportat importante cantități de mobilă în diferite țări: 722 vagoane in U.R.S.S., 9 în R.D. Germană, 11 în R.P. Polonă, 10 în R.S. Cehoslovacă, 13 în Anglia, 9 in Suedia, 6 în Franța, 6 in Olanda și alte cantități în S.U.A., R.F. a Germaniei, Canada, Austria. De asemenea, au fost livrate binale, in valoare totală de 11 500 dolari, către clienți din R.D. Germană, R.P. Ungară și R.F. a Germaniei; 96 vagoane cu ambalaje în U.R.S.S. Cu prilejul tîrgului internațional de la München, s-au incheiat contracte de export în valoare totală de 1,6 milioane lei valută.

• MINERALIMPORTEXPORT. Intre 18—24 mai s-au livrat la export 20 000 t ciment cu destinația R.S. Cehoslovacă, R.S.F. Iugoslavia, Austria; 27 200 mp covor cu suport textil in R.S. Cehoslovacă și U.R.S.S.; 82 t P.V.C. prelucrat, 52 t polietilenă în R.S. Cehoslovacă, 2 040 t. piatră gips, 500 tone ipsos în R.P. Ungară; 900 mp plăci marmură, 2 450 mp dale marmură concasată, 8 060 mp plăci azbociment și 5 000 mp plăci ceramice in R.S. Cehoslovacă; 240 000 mp împîslitură din sticlă în R.F. a Germaniei; 50 t articole sanitare în R.P. Polonă și R.S. Cehoslovacă.

• ROMTRANS. — Din U.R.S.S. au fost importate — pe cale terestră — în perioada 17—23 mai a.c.: 93 000 t minereu de fier, 16 950 t cocs, 23 370 t metale, 5 360 t cărbuni, 11 320 t apatită, 1 200 t sare potasică. In aceeași perioadă au fost livrate în U.R.S.S., pe cale terestră, 860 t produse chimice, 3 330 t produse lemnoase, 360 t produse ale industriei ușoare, 3 610 t metale, 400 t mașini și utilaje, 420 t produse petroliere. Prin portul Constanța au fost livrate la export, in aceeași perioadă, pe lingă alte mărfuri, 12 070 t uree în India, 3 000 t oțel profile în Libia. Tot în Constanța, au sosit din import 35 000 t minereu de fier din Algeria pe vasele românești „Petroșani" și „Maramureș"; 18 800 t minereu de mangan din India; 12 460 t orez din R.P. Chineză; 15 500 t cărbuni cocsificabili din S.U.A.; 12 450 t fosfați din Izrael; 3 000 t minereu de crom din Albania; 1 220 t laminate, 7 000 t cocs de furnal din Italia.

• ICECOOP (Intreprindere de comerț exterior a cooperației), a livrat în luna mai în: U.R.S.S. — mobilă in valoare de 59 000 lei valută; R.D. Germană — obiecte de artizanat din metal — în valoare de 36 000 lei valută; Anglia — semințe de sorg în valoare de 164 000 lei valută; Austria — covoare orientale în valoare de 154 000 lei valută.

Contracte încheiate în luna mai prevăd exportul de articole de artizanat din lemn, în valoare de 222 000 lei valută, către firme din R.D. Germană, Izrael, Olanda; obiecte din ceramică, în valoare de 40 000 lei valută, în R.S. Cehoslovacă; coșuri din papură, în valoare de 30 700 lei valută, in Olanda; miere, în valoare de peste 200 000 lei valută, în Austria; mobilă, în valoare de 33 000 lei valută, în Elveția; Jucării din lemn, în valoare de 60 000 lei valută, în R.F. a Germaniei și Anglia.

• METALIMPORT a încheiat contracte pentru exportul a 4 100 profile I și U în Iran; 500 t oțel comercial in R.F. a Germaniei; 1 650 t profile I și U în Izrael.

• INDUSTRIALEXPORT. — Recent a fost semnat cu „Ministry of Agriculture Food Cooperatives" (Fisheries) din Dar Es Salam un contract care prevede exportul în Tanzania a 3 nave de pescuit cu o lungime de 12 m. Un contract cu firma „Tehnoromimport" din Moscova prevede exportul în U.R.S.S. a 1 000 tăvălugi pentru mori de cereale.

INTREPRINDEREA
METALUL ROSU
CLUJ
STR. T VLADIMIRESCU 12-14 - tel. 1 47 30
produce:

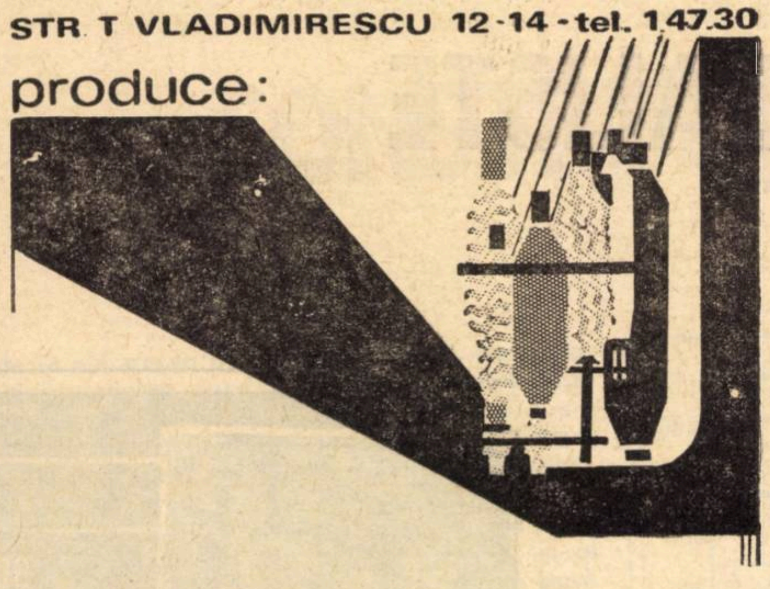

UTILAJE PENTRU INDUSTRIA TEXTILĂ:
- Mașini de tricotat degete de mănuși
- Mașini de uscat cu tamburi pentru fibre și tricoturi
- Mașini de tricotat rectilinii
- Cuve pentru țesături grele
- Aparate de vopsit sculuri
- Aparate de vopsit sub presiune
- Diferite aparate de uscat și vopsit

UTILAJE PENTRU INDUSTRIA DE PIELARIE
- Aparate de uscat pe plăci de sticlă
- Agregate pentru finisaj în tăbăcării
- Benzi pentru fabricile de încălțăminte
- Butoaie de vopsit
- Butoaie de tăbăcit
- Diverse alte aparataje de uz gospodăresc

melana

UZINA DE FIBRE SINTETICE-SĂVINEȘTI
PRODUCE:
- fire textile continui, de tipul mătăsii;
- fire supraelastice;
- fibre scurte;
- fire de pescuit;
- corzi pentru perii.

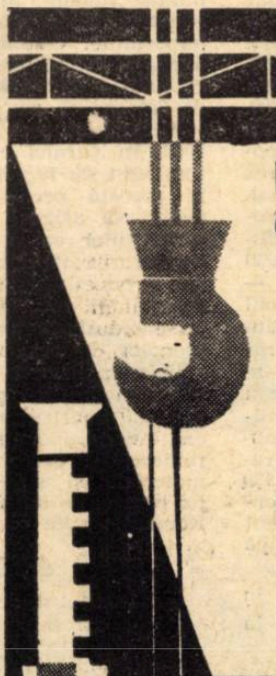

UZINA MECANICĂ NAVALĂ GALAȚI

SORTIMENT NAVAL: vinciuri de ancoră, cabestane, vinciuri grui pentru bărci, capace mecanice pentru magazii, grui pentru bărci de serviciu, grui pentru bărci de salvare și instalații de încărcare pentru toate tipurile de cargouri.
SORTIMENTE DE FONTĂ BRUT TURNATĂ: carcase pentru motoare electrice, vane și clapeți diferiți, tot felul de piese turnate din fontă pentru șantierele navale.
SORTIMENTE DE PIESE BRUT FORJATE: diferite tipuri de bare C.F.R.
SORTIMENTE DE SALANDE ȘI PONTOANE, de diferite tipuri.

cu un consum de numai 0,15 lei pe oră

M.I.C.M. INTREPRINDEREA INDUSTRIALĂ DE STAT ELECTROMOTOR TIMIȘOARA Bulevardul Republicii nr. 21 — tel. 13856

absoarbe praful din covoare, tapiserii, haine, cărți. Preț de vinzare: 785 lei.

aspiratorul de praf «PRACTIC»
ELECTROMOTOR

In locuințe, birouri, magazine, utilizați
VENTILATOARE de MASĂ

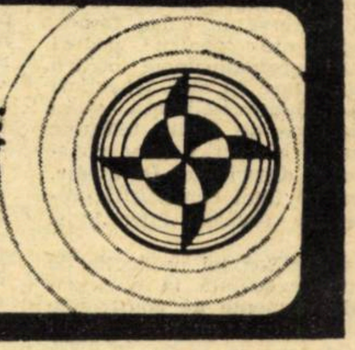

Se livrează în două variante:
— VM 3 cu două viteze de rotație și suport din tablă;
VM 4 cu o viteză de rotație și suport din sîrmă.

INVESTIȚII

• La sfîrșitul trimestrului II al acestui an, urmează să fie pusă in funcțiune, conform prevederilor planului, **capacitatea dezvoltată a Fabricii de plăci aglomerate din lemn** (P.A.L.) din cadrul **Combinatului de industrializare a lemnului — Caransebeș**, cu o producție de 70 000 tone/an. Pînă la începutul lunii mai, beneficiarul nu a contractat „din lipsă de fonduri" o serie de utilaje: ventilatorul centrifugal pentru instalația de transport pneumatic, podul rulant pentru depozitul de materie primă, o pompă de tipul „Olt" și un compresor de aer pentru instalația de tratare chimică a apei ș.a.

La execuția obiectivului amintit s-au ivit și alte dificultăți: **Uzina „Vulcan"-București** nu a livrat nici pînă la începutul lunii iunie a.c. unele utilaje care aveau termen contractual stabilit la sfîrșitul lunii octombrie 1968 (6 bucăți ejectoare, un rezervor cilindric de 40 m.c., 2 bucăți cisterne de 40 m.c., un schimbător de căldură de tipul apă-abur), creind dificultăți în desfășurarea ritmică a lucrărilor de montaj. Pe lingă aceasta, o serie de utilaje tehnologice au termenele contractuale necorelate cu cele de montaj: un compresor de aer comprimat de 15 m.c. (furnizor Uzina de construcții de mașini — Reșița), un transportor și dozator cu ecluze (furnizor — Întreprinderea de reparații utilaje și mecanisme — Vatra Dornei), un motor electric de 110 KV (furnizor — Uzina „Electroputere" — Craiova) etc., influențînd nefavorabil respectarea termenului de punere în funcțiune. O amînare cu numai o lună a începerii producției la obiectivul amintit, va aduce o pierdere de aproape 5 000 tone plăci aglomerate din lemn.

• Capacitatea sporită de producție la **Trăgătoria de bare din cadrul Uzinei „Oțelul Roșu"** a fost pusă doar parțial în funcțiune. Aceasta, deoarece beneficiarul nu a contractat un cuptor cu vatră mobilă, al cărui montaj trebuia să înceapă la sfîrșitul lunii aprilie 1969. De asemenea, nu au fost contractate nici aparataje electrice care urmau să fie montate încă în luna octombrie 1968.

• Pentru **stația de flotare de la Intreprinderea minieră — Anina** n-au fost încă contractate nici pînă la începutul lunii iunie a.c. 5 celule de flotare și 12 panouri de automatizare, al căror montaj urmează să înceapă la 30 septembrie a.c. De asemenea, pentru **extinderea stației de flotare de la Intreprinderea minieră — Moldova Nouă** n-a fost comandată o stație de flotare al cărei termen de montaj este în trimestrul IV al acestui an.

Noi obiective economice

• **In comuna Lumina, lingă Constanța, a început construirea unei mari fabrici de nutrețuri combinate**, care va fi dotată și cu o secție de uscare a furajelor verzi. Ea va avea o producție anuală de 100 000 de tone, asigurînd nutrețuri de calitate superioară pentru întregul efectiv de păsări și purcei al unităților agricole cooperatiste din județ. Această fabrică se construiește prin asocierea a peste o sută de cooperative agricole de producție de pe cuprinsul județului.

• **La Combinatul petrochimic Ploiești a început să producă un nou obiectiv industrial: instalația de clorură de caolină,** realizată pe baza proceselor tehnologice elaborate de specialiști din institute de cercetări departamentale ale Ministerului Industriei Chimice. Noua unitate este proiectată pentru o producție anuală de 1 200 tone clorură de caolină, — produs utilizat în zootehnie, ca biostimulator, la îngrășarea animalelor.

• **In zona industrială a orașului Tr. Măgurele se află intr-un stadiu avansat construcția unei fabrici de conserve de legume.** Această nouă unitate a industriei alimentare va produce 20 000 tone de conserve pe an, folosind ca materie primă legumele realizate de unitățile agricole de pe o rază de 60 km. Spre deosebire de alte întreprinderi de acest fel, construcția se execută pe perne de loes, ceea ce permite reducerea cheltuielilor de investiții. Costul acestui nou obiectiv al cincinalului va fi recuperat în circa 9 ani.

• **La Fabrica de sticlă „Vitrometan" din Mediaș** a început executarea ultimelor obiective prevăzute in planul de extindere, modernizare și sistematizare a întreprinderii. Se montează astfel cel de-al noulea cuptor și utilajele halei în care se vor produce ambalaje. O dată cu încheierea acestor lucrări, capacitatea de producție a fabricii va inregistra o creștere de 75%, față de anul 1965.

TEORII ȘI MODELE ALE CREȘTERII ECONOMICE ÎN SOCIALISM

Colocviu organizat de Institutul de cercetări economice

COLOCVIUL organizat pe această temă de Institutul de cercetări economice al Academiei în zilele de 11—12 iunie a.c. se încadrează în seria de manifestări științifice care au loc în întreaga țară în întîmpinarea celui de al X-lea Congres al Partidului Comunist Român. Dezbaterile colocviului — la care au participat academicieni și membri corespondenți ai Academiei, cercetători științifici, cadre didactice din învățămîntul superior, lucrători din aparatul de stat — s-au caracterizat printr-un schimb fructuos de idei, printr-o confruntare stimulatoare a rezultatelor obținute în cercetarea științifică.

În cuvîntul de deschidere — **Preocupări și orientări ale cercetării științifice din țara noastră în domeniul teoriei creșterii economice în socialism** — prof. dr. Mihail Levente, directorul Institutului de cercetări economice al Academiei, a arătat că, deși creșterea economică este o noțiune relativ nouă în știința economică marxist-leninistă, o seamă de aspecte importante ale ei au constituit și în trecut o preocupare pentru cercetătorii de pe tărîmul economic din țara noastră.

Baza studiului creșterii economice în socialism nu o poate constitui decît teoria marxist-leninistă a reproducției socialiste lărgite. Nu este posibilă însă identificarea teoriei reproducției cu teoria creșterii economice. Prima tratează interdependența dintre toate momentele reproducției, oferind o viziune de ansamblu asupra mecanismului de funcționare a economiei naționale. Teoria creșterii economice se limitează la un domeniu mai restrîns de cercetare, axîndu-se în mod precumpănitor asupra momentului producției și tratînd celelalte momente ale reproducției prin prisma procesului de producție și subordonat acestuia. Ea poate fi considerată ca o teorie a creării venitului național.

Necesitatea elaborării unei teorii a creșterii economice în socialism rezultă din însuși modul de conducere a economiei naționale. Fundamentarea științifică a planificării economiei naționale reclamă cercetarea condițiilor de dezvoltare a forțelor de producție pe termen lung, analiza tendințelor de perspectivă în evoluția structurii economiei naționale, stabilirea une prognoze a conjuncturii internaționale, previziuni privind comportamentul omului în viața economică, în vederea optimizării planului de dezvoltare a economiei naționale.

Ocupîndu-se de metoda de cercetare a creșterii economice, prof. dr. M. Levente a subliniat că nu ar fi recomandabilă cultivarea unui exclusivism matematic, care ar putea să dăuneze cercetării precum și planificării, tot atît de mult cît au păgubit acestor preocupări ocolirea aparatului matematic. Alături de cercetarea modelării creșterii economice vor trebui să fie puse în valoare și alte metode de investigare deoarece fenomenele economice sînt fenomene umane și sociale. Creșterea economică depinde nu numai de numărul și structura profesională a forței de muncă și de fondurile fixe, ci și de o serie de factori politici, morali, psihologici, culturali, care nu pot fi cuprinși în expresii matematice.

În încheierea cuvîntului său, vorbitorul a indicat următoarele direcții de cercetare ale creșterii economice în I.C.E.: 1) factorii creșterii economice; 2) modelarea și optimizarea creșterii economice; 3) comparații internaționale în creșterea economică; 4) creșterea și cooperarea economică internațională.

● Optimizarea creșterii economice

În comunicările **Criterii de optim macro-economic în economia socialistă** și **Traiectorii optime în modelele uni și bisectoriale de creștere economică pe termen lung** elaborate de prof. dr. ing. N. Racoveanu, directorul Centrului de calcul economic și cibernetică economică și M. Altăr, șef de secție la aceeași instituție, creșterea economică a fost abordată printr-o metodă matematică foarte promițătoare, puțin utilizată în literatura econometrică, la care s-au adus contribuții originale.

Autorii pornesc în analiza modelelor de creștere economică de la ipoteza că modelele discrete — deși pînă în prezent literatura de specialitate le-a acordat foarte puțină atenție, în special din cauza dificultăților de calcul — modelează mai fidel realitățile economice și sînt mai utile în munca de planificare. În acest scop se prezintă o serie de modele discrete, uni și bisectoriale, analiza lor făcîndu-se prin aplicarea unei variante a principiului maximului al lui Pontreaghin pentru procesele discrete.

În majoritatea modelelor continue apărute în literatură, din cauza dificultăților de calcul se consideră că ritmul de depreciere a fondurilor fixe este constant și se evită introducerea elementelor de progres tehnic în funcțiile de producție.

Ținînd seama că modelele agregate sînt în general modele pe termen lung (15—30 ani), simplificările de mai sus pot influența în mod defavorabil toate rezultatele practice obținute. Este neîndoielnic că în cursul unei astfel de perioade factorul progres tehnic (în sensul acțiunii factorului timp) are o importanță deosebită, de asemenea și ritmul de depreciere a fondurilor poate să se modifice foarte mult.

Modelele elaborate în cadrul CCECE au avantajul că permit considerarea atît a elementului progres tehnic în funcțiile de producție cît și a unor rate variabile de depreciere a fondurilor fixe. În plus, s-au putut obține și algoritme efective de calcul, care fac modelele respective aplicabile în practica planificării.

În cadrul modelelor unisectoriale, parametrul de comandă este rata acumulării, iar în cadrul modelelor bisectoriale ponderea investițiilor în sectorul A. Modelele continue presupun posibilitatea modificării continue a acestor parametri, ceea ce nu corespunde realității. În modelele discrete elaborate modificarea celor doi parametri de comandă are loc în intervale discrete.

La determinarea criteriilor de optim economic, se propune a se avea în vedere elementele **predicție, anticipare** și **corecție.** De asemenea, se preconizează diferențierea criteriului de optimizare în funcție de modelul la care se referă: a) un criteriu de optim global privind modelul pe termen lung, care într-o formă foarte generală s-ar putea formula: corecția iterativă să fie minimă; b) criterii parțiale, specificate pe intervale, pentru modelele pe termen mediu. Încadrarea modelelor pe termen scurt, mediu și lung într-un model unitar, devine o problemă a compunerii morfismelor sistemului economic.

În comunicarea **Considerente preliminarii pentru elaborarea unui model de optimizare a economiei naționale** de dr. M. Horovitz, șef de sector la I.C.E., optimizarea creșterii economice este abordată din alt unghi de vedere, încercîndu-se o îmbinare a tratării macro- și microeconomice a optimului economic într-o concepție unitară.

Pentru modelarea economico-matematică a planificării și conducerii optime a economiei naționale — se susține în comunicare — este necesar de găsit un tip de model care să satisfacă un minim de cerințe: a) să existe informația necesară pentru evaluarea numerică a parametrilor modelului; b) să exprime corect structura economiei naționale; c) să corespundă mecanismului de funcționare a economiei naționale; d) să asigure echilibrul economiei naționale; e) să ofere o soluție rațională de repartizare a resurselor în timp și în spațiu; f) să conțină o funcție-obiectiv; g) să fie cunoscută cel puțin o metodă de rezolvare numerică pentru sistemul de ecuații și inegalități pe care le conține; h) să fie „computabil", adică să fie rezolvabil cu tehnica de calcul existentă într-un termen acceptabil.

În vederea simplificării analizei, autorul face o clasificare a modelelor în patru grupe: a) modele de echilibru; b) modele macro-econometrice de creștere; c) modele de simulare econometrică; d) modele de programare.

Căutarea optimului economic fiind, în esență, o problemă de decizie, în comunicare se pledează pentru utilizarea unui model de programare, model tipic de decizie. În condițiile concrete ale economiei românești se consideră indicată elaborarea unui model de programare cu patru trepte; acest model nu va reprezenta un super-model, ci o mulțime de modele mici combinate într-un **sistem de modele.** Sincronizarea optimelor parțiale cu optimul global se preconizează a se realiza printr-o **optimizare indirectă** a mecanismului de funcționare a economiei naționale pe baza îmbinării organice a conducerii planificate a economiei naționale cu folosirea eficientă a relațiilor marfă-bani.

Una din cele mai actuale probleme ale teoriei economice este posibilitatea cuantificării progresului tehnic. Comunicarea **Considerații teoretice pe marginea unor modele de creștere care țin seama de progresul tehnic,** de Ihor Lemnij, cercetător științific principal la I.C.E., analizează rezultatele obținute pe plan mondial în încercările de a cuantifica contribuția progresului tehnic la creșterea economică.

Dificultatea rezolvării acestei probleme cu instrumentele științei economice — susține autorul — constă în aceea că progresul tehnic acționează în sensul creșterii economice nu numai prin intermediul productivității muncii vii și nici măcar numai prin intermediul „productivității integrale" a muncii vii și materializate ci, în primul rînd, prin intermediul modificării valorilor de întrebuințare atît a mijloacelor de producție cît și a bunurilor de consum. Din acest punct de vedere, actele de progres tehnic pot fi împărțite în inovații **de proces** și inovații **de produs.** Din considerațiile prezentate în comunicare rezultă că, dacă inovațiile de proces se exprimă în creșterea productivității integrale, inovațiile de produs care afectează bunurile de consum și de care depinde în mare măsură creșterea economică ca proces de ansamblu, nu pot fi cuantificate. Schimbarea valorilor de întrebuințare a bunurilor de consum nu poate fi încă exprimată într-o formă generală.

În prezent, pentru exprimarea productivității integrale se folosește pe scară largă funcția producției Cobb—Douglas. Dat fiind însă că calculele inițiate pe baza acestei funcții au dat un „reziduu" foarte mare (prin care se înțelege rezultatul creșterii datorat altor factori decît munca și capitalul, respectiv fondurile fixe și partea materială a fondurilor circulante), s-au făcut încercări de a se prinde în formulă aportul progresului tehnic incorporat în capital și al creșterii calității forței de muncă. În comunicare sînt prezentate dezvoltările aduse funcției Cobb—Douglas de către Solow și Denison ș.a. Se menționează răspîndirea din ce în ce mai largă pe care a căpătat-o aplicarea funcției Cobb—Douglas în țările socialiste și se descrie varianta folosită de Mihalevski și Sobolev pentru identificarea factorilor de creștere a economiei sovietice în perioada 1951—1963.

În comunicarea **Probleme ale elaborării modelelor de dezvoltare la nivelul economiei naționale** de N. Sucitulescu, consilier și I. Muntean, șef de grupă, Comitetul de Stat al Planificării, se prezintă rezultatele cercetărilor efectuate de autori pe linia introducerii metodelor matematice moderne și utilizării tehnicii electronice de calcul în activitatea de planificare, evidențiindu-se obiectivele și principalele probleme pe care le ridică construcția modelelor matematice de dezvoltare a economiei naționale în efortul general de perfecționare a formelor și metodelor de planificare. Printre aceste obiective se menționează: elaborarea planului în mai multe variante, asigurarea coerenței interne a planului și optimizarea dezvoltării, iar ca dificultăți, lipsa unor serii de date statistice suficient de lungi și lipsa unei baze unitare de prețuri.

Modelele realizate pînă în prezent sau în curs de realizare sînt: modelul analitic al planului care reprezintă de fapt formalizarea matematică a metodologiei actuale de planificare; modelul statistico-matematic de dezvoltare a economiei naționale, care este un model agregat pentru cinci ramuri ale economiei și principalele secțiuni de plan — venit național, produs social, fonduri fixe, investiții, acumulare, consum etc.; modelele de balanțe materiale (din care pînă acum sînt elaborate modele pentru calculul necesarului de metal, pentru materiale de construcții și altele) sînt modele matriciale utilizate pentru calculul necesarului de aprovizionare. În prezent, se studiază posibilitatea realizării unor modele de optimizare a aprovizionării și producției.

În ceea ce privește modelarea la nivelul economiei naționale, în comunicare se opinează pentru elaborarea în etapa actuală a unor modele de simulare și realizarea de modele de optimizare parțiale, respectiv sectoriale.

● Creșterea economică și cooperarea internațională

Comunicarea **Incidența factorului internațional asupra dezvoltării economice a țării** de conf. dr. N. Belli, șef de secție, și S. Arsene, cercetător științific stagiar, I.C.E., relevă tendința transformării cooperării economice și tehnico-științifice într-o activitate permanentă, care, prin avantajele ce le oferă, se impune tot mai mult ca o formă avansată în relațiile economice internaționale. În primul rînd, cooperarea îmbină interese dintre cele mai diverse ale partenerilor. În al doilea rînd — și aceasta, se consideră în comunicare, este esențial — cooperarea economică și tehnică științifică internațională deplasează centrul de greutate al relațiilor economice dintre țări din sfera circulației mărfurilor în sfera producției. Operînd această mutație de ordin structural, cooperarea economică internațională devine un factor de modernizare și diversificare a producției. În al treilea rînd, și strîns legat de cele precedente, cooperarea economică și tehnică-științifică internațională se manifestă tot mai mult ca factor stimulator al comerțului exterior, adăugînd la formele clasice ale acestuia, forme noi, mai avansate. În felul acesta, comerțul exterior, așezat pe temelia cooperării, se poate transforma în măsură crescîndă în ceea ce se numește, de regulă, **comerț pentru dezvoltare.**

Comunicarea tov. D. Lăzăroiu, director în Ministerul Finanțelor, abordează **Probleme ale dezvoltării eficiente a comerțului exterior.** Prin această prismă se subliniază necesitatea asigurării unei corelații dintre structura exportului și cea a importului. La asimilarea la intern a produselor prevăzute la import — și aceasta în condiții eficiente — trebuie avută în vedere corelația care există pe linia productivității muncii sociale cu produsele ce se realizează pentru export. Economia de muncă socială din activitatea de comerț exterior este o rezultantă finală ce decurge din soldarea rezultatelor obținute la export și import. În consecință, pentru a influența favorabil rezultatul final din activitatea de comerț exterior, este necesar ca economia de muncă socială ce se asigură la import să fie mai mare decît consumul de muncă socială necesar pentru realizarea exportului.

Dacă în mod ipotetic, se consideră că prin cursul de revenire se stabilește raportul dintre productivitatea muncii interne și cea externă, atunci nivelul minim al cursului de revenire a importului va trebui să depășească nivelul maxim al cursului de revenire a exportului. Desigur că aplicabilitatea acestei relații este condiționată de o serie de factori politici și economici specifici.

În comunicarea **Probleme ale elaborării unui model previzional a comerțului exterior al României,** de dr. Al. Zamfir, director în Ministerul Comerțului Exterior, se tratează experiența colectivului de studii conjuncturale din Ministerul Comerțului Exterior în această problemă. Din multiplele probleme economice ale modelelor de previziune în comerțul ex-

M. NEMȚEANU

(Continuare în pag. 19)

ȘANTIER ȘTIINȚIFIC

Dr. ION RĂVAR

• Activitatea dv. atestă un cerc larg de preocupări științifice. Care este totuși domeniul preferat?

— Aș spune mai curind că preocupările mele tind in final către elucidarea uneia și aceleiași probleme și anume: legitățile care guvernează formarea și modificarea proporțiilor in economia noastră. Studiile pe care le-am publicat tind să evalueze metodele existente in analiza proporțiilor sau să afirme noi metode statistice de analiză a acestora, să aprecieze rezultatele obținute sau să conducă la investigații către domenii mai puțin cercetate.

Astfel, de curind am încheiat un studiu privind raportul intre avuția națională, produsul social și creșterea nivelului de trai, in care tocmai incerc să fundamentez ca idee de bază faptul că atit gradul in care sporește an de an produsul social, cit și nivelul de trai material și cultural al populației sint in egală măsură o funcție a ritmului reproducției și a avuției acumulate. Cu aceasta mă intorc de fapt către o pasiune mai veche — studiul proporției între acumulare și consum și influența ei asupra reproducției in multiplele aspecte ale acestui complex proces economic.

• V-am ruga să ne expuneți considerentele dv. cu privire la orientarea cercetărilor în acest domeniu.

— Cred că cercetările ar trebui direcționate pe două căi paralele: o problemă o constituie modelarea proceselor și găsirea metodelor de optimizare a

„...consider de datoria mea să contribui la realizarea unificării limbajului științei economice..."

lor corespunzător realităților noastre (și nu numai la nivel general teoretic); a doua problemă o constituie dezvăluirea legităților de stimul și accelerare a reproducției. Desigur, problemele sint complexe, ele trebuie să facă obiectul colaborării economiștilor teoreticieni și practicieni cu matematicieni și statisticienii. Dar cred că spre aceasta trebuie să se tindă.

• Preocupări prezente și de viitor?

— Foarte multe. Mă preocup de o serie de probleme de limbaj al științei statistice. Cum vă este cunoscut, o serie de termeni — unii avind chiar largă circulație — sint interpretați in diferite discipline in mod diferit. De aceea consider de datoria mea să contribui la realizarea unificării limbajului științei economice prin colaborarea la o serie de dicționare economice, a căror importanță — in primul rind practică — nu poate fi subapreciată.

Incă două domenii. Unul mai apropiat: de mult mi-am propus impreună cu un colectiv să analizăm din punct de vedere teoretic experiența practică in elaborarea balanțelor economiei naționale. Timpul nu ne-a permis să facem încă în totalitate acest lucru, dar in curind, probabil, ne vom indrepta eforturile pentru a realiza acest studiu. Noi, cei din D.C.S., acordăm o mare importanță acestei probleme, ea constituind o preocupare continuă a noastră, un domeniu extrem de interesant și in care s-au obținut succese frumoase.

In sfirșit o ultimă preocupare: studii in domeniul lărgirii și adincirii metodelor de comparare internațională a diferiților indicatori statistici. Aici sintem încă la inceput.

V. E.

CĂRȚI

EXPLORAREA ELEMENTELOR INTENSIVE ALE DINAMICII ECONOMICE

PORNIND de la interconditionarea dintre dezvoltarea complexă a industriei și promovarea largă a progresului tehnic, pe de o parte, și valorificarea cit mai inaltă a resurselor naturale, pe de altă parte, dr. Alexandru Puiu abordează cu deplină justificare valorificarea superioară [*] drept un factor esențial al creșterii economice. Această idee centrală călăuzește tratarea problemelor pe parcursul întregii lucrări, în fiecare din cele cinci capitole evidențiindu-se sub o formă sau alta rolul valorificării resurselor naturale în asigurarea dinamismului economic. Cartea se înscrie astfel pe linia elaborării problemelor teoretice și practice ale continuării în ritm înalt a procesului de edificare a unei economii moderne.

CONSIDERĂM UTIL a aprecia ca pozitivă incursiunea pe care autorul o face în gîndirea economică din România perioadei interbelice, cu deosebire în operele lui Virgil N. Madgearu și Mitiță Constantinescu. Fără a se neglija limitele de clasă și gnoseologice, evoluția gîndirii și ideile contradictorii exprimate în operele economiștilor susmenționați, această parte a lucrării pune în lumină o serie de aprecieri realiste ale gînditorilor români privind bogățiile naturale ale țării.

Sint prezentate principalele lucrări și sintetizate cele mai semnificative idei prin care se apreciau: caracterul nerațional al exploatării resurselor naturale; pericolul secătuirii rezervelor; necesitatea industrializării și a valorificării pe această cale a resurselor naturale; suficiența rezervelor existente de energie și materii prime pentru desfășurarea unui proces de industrializare de proporții considerabile; posibilitatea dezvoltării în România a unei industrii prelucrătoare complexe; rolul dezvoltării industriale în asigurarea valorificării mai complete a muncii naționale; raportul dintre mai buna și mai larga valorificare a resurselor naționale și sporirea bogățiilor și veniturilor țării.

UNUL DIN MERITELE lucrării îl reprezintă și abordarea directă a **conceptului de valorificare superioară a resurselor naturale** și încercarea delimitării acestuia de o serie de alte noțiuni asemănătoare. Autorul consemnează faptul că în literatura economică din ultimii ani au căpătat o largă circulație diferiți termeni meniți a caracteriza procesul de valorificare și că adeseori pentru situații similare intîlnim fie termenul de **valorificare superioară**, fie pe cel de **valorificare complexă**, **valorificare rațională**, **valorificare intensivă etc.**, iar alteori același proces este definit prin cupluri de noțiuni ca, de pildă, **valorificarea superioară și rațională**, **valorificarea superioară și complexă**. Apreciind că o caracterizare generală a conceptului de valorificare superioară presupune **unitatea între descoperirea, conservarea și atragerea în circuitul economic a resurselor naturale, cu adîncirea prelucrării acestora în vederea obținerii unei mase cit mai mari de valori de întrebuințare variate și de calitate ridicată, concomitent cu reducerea cheltuielilor necesare pentru realizarea acestor valori de întrebuințare**, autorul urmărește să definească procesul de valorificare superioară a resurselor naturale, să delimiteze această noțiune de maximă sinteză de ceilalți termeni ce caracterizează numai anumite laturi și particularități ale respectivului proces. Apreciem ca întemeiată părerea exprimată în lucrare că elementele susmenționatelor cupluri de noțiuni sint presupuse în conceptul de valorificare superioară.

Exprimîndu-ne unele rezerve, îndeosebi față de prima parte a caracterizării conceptului de valorificare superioară, pe care o considerăm ca aparținînd noțiunii de utilizare rațională a resurselor naturale [1]), apreciem meritul autorului în ridicarea acestor probleme și contribuția adusă pe linia clarificării lor.

O PROBLEMĂ de mare actualitate este cea a **indicatorilor valorificării superioare.** Avînd în vedere dificultățile pe care le ridică încercările de a stabili anumiți indicatori care să reflecte cit mai real gradul de valorificare a resurselor naturale, precum și măsura intensității acestui proces, în carte se opinează pentru utilizarea unui **sistem de indicatori valorici și fizici.** Exprimînd rezervele ce se impun față de caracterul limitat al obiectului de referință pentru fiecare indicator în parte, autorul analizează, la diferite nivele de generalizare: **coeficientul de devansare a extracției de către prelucrare; dinamica producției industriale prin eliminarea ramurei a cărei eficiență este analizată; indicatorul valorificării materiei prime, supuse prelucrării în multiple variante; indicatorul reînnoirii producției ș.a.** Mai puțin prezentă în literatura economică din țara noastră, nu atît din punct de vedere al necesității exprimate de a se stabili un sistem de indicatori sau al unor considerații de principiu ce ar trebui avute în vedere pentru determinarea lor [2]), cît mai ales pe planul unei analize unitare a sistemului ca atare, abordarea acestor probleme se cuvine a fi apreciată.

SÎNT ABORDATE o serie de aspecte esențiale privind eforturile făcute de țara noastră pe linia investițiilor destinate explorărilor geologice, orientarea dată acestora și principalele schimbări survenite în structura investițiilor respective, atit pe feluri de activitate geologică, cît și pe destinații vizînd descoperirea a noi rezerve pentru cele mai importante substanțe minerale utile; creșterea volumului rezervelor atrase în circuitul economic pentru principalele bogății naturale. Totodată, sînt punctate aspectele majore pe care le ridică utilizarea cit mai rațională a fiecărei resurse în parte. În mod firesc, valorificarea superioară a resurselor naturale în cadrul industriei prelucrătoare din țara noastră, intensificarea acestui proces și principalele direcții în care se realizează ocupă o pondere însemnată în ansamblul volumului prezentat.

Preocuparea susținută pentru valorificarea superioară a bogățiilor naturale din România în anii construcției socialiste, intensificarea acestui proces în ultima perioadă sînt concluziile majore ce se degajă din această parte a lucrării.

Pe baza studiilor monografice și a altor materiale apărute anterior (dintre care unele ale autorului), a datelor statistice din țara noastră și a unor lucrări publicate în străinătate, sînt prezentate: schimbările structurale pe linia utilizării resurselor noastre naturale; evoluția producției principalelor produse — rezultat al valorificării superioare; unele tendințe ce se manifestă pe plan mondial și măsura înscrierii industriei românești pe coordonatele progresului economic contemporan; succesele obținute în reducerea decalajului față de cele mai avansate realizări; problemele esențiale asupra cărora industria prelucrătoare din țara noastră trebuie să-și concentreze în continuare eforturile.

Desigur, abordarea de către un singur autor a problemelor complexe pe care le ridică valorificarea superioară, în toate ramurile și subramurile industriei prelucrătoare, a făcut dificilă aprofundarea elementelor specifice fiecăreia dintre acestea, analiza modalităților sintetice de exprimare a procesului însuși, iar marea diversitate a aspectelor luate în considerare a creat unele greutăți în sistematizarea și generalizarea principalelor trăsături ale valorificării superioare. Din acest punct de vedere, considerăm ca mai bine realizate, prin prisma temei propuse, problemele tratate în cadrul industriei construcțiilor de mașini și cea a prelucrării lemnului. O delimitare mai riguroasă a direcțiilor valorificării superioare, îndeosebi în cadrul industriei chimice, și sistematizarea analizei pe acest plan, ar fi pus mai mult în lumină rolul acestei ramuri în procesul de valorificare superioară și ar fi diminuat impresia de tratare în sine a creșterii producției diverselor produse, așa cum se întîmplă în prezent cu cea mai mare parte a respectivului paragraf.

REȚINE ATENȚIA în mod deosebit analiza cu caracter de sinteză realizată în partea finală a lucrării, unde, pe baza multiplelor interconditionări în care este implicată, se apreciază **valorificarea superioară a resurselor naturale drept factor intensiv al creșterii economice și al sporirii eficienței muncii sociale.** Creșterea cantitativă și calitativă a producției, schimbările structurale ce au loc în cadrul industriei în sensul modernizării sale, accelerarea procesului de înnoire a produselor își găsesc reflectarea nemijlocită într-un ritm susținut de dezvoltare a economiei. Influența reciprocă dintre valorificarea superioară și reducerea cheltuielilor materiale în general, a consumurilor specifice de materii prime îndeosebi, se manifestă în final cu aceleași efecte favorabile prezente sau în perspectivă.

Valorificarea superioară a resurselor naturale privind adîncirea procesului de prelucrare industrială a materiilor prime sporește capacitatea de atragere a forței de muncă în industrie, mai ales în acele subramuri ce implică o calificare înaltă și sînt caracterizate printr-o productivitate ridicată a muncii. Aportul astfel adus la utilizarea cit mai

Dr. Ștefan DIAMANDESCU

(Continuare în pag. 18)

[*]) Dr. Alexandru Puiu. Valorificarea superioară a resurselor naturale, Editura Academiei, București 1969.

[1]) De altfel, în analiza ulterioară autorul însuși acceptă, în mod indirect o asemenea delimitare; avem în vedere îndeosebi conținutul și semnificația tuturor indicatorilor valorificării superioare ce impun o asemenea concluzie, precum și formularea de la pag. 126, sfîrșitul cap. III, referitoare la „valorificarea superioară propriu-zisă".

[2]) În aceste probleme vezi: Emilian Dobrescu „Ritmul creșterii economice", Ed. politică, București 1968, paragraful: Indicatori ai eficienței utilizării resurselor.

FIŞE

■ Georges Fournial, afirmă în articolul său **Les investissements des monopoles des Etats-Unis en Amerique latine et dans les pays en voie de développement** (Investițiile monopolurilor din Statele Unite în America Latină și în țările în curs de dezvoltare), publicat în CAHIERS DU COMMUNISME, nr. 5/1969, că investițiile societăților nord-americane în America Latină vor continua să crească în acest an **mult mai rapid** decît în țările industrializate din Europa Occidentală și în Canada. Autorul susține că pătrunderea capitalurilor Statelor Unite în Europa are limite, deoarece aci a avut loc o „suprainvestiție". ceea ce poate provoca o diminuare a ratei profitului. „Suprainvestiția" s-ar explica prin diminuarea constantă a utilizării capacității productive instalate ; în 1967, de exemplu, capacitatea instalată în întreprinderile Statelor Unite nu a fost întrebuințată decît în proporție de 77%.

Un alt considerent se bazează pe faptul că balanța de plăți a Statelor Unite este în deficit din cauza cheltuielilor militare și acest deficit se manifestă în special în raport cu țările industrializate. Dimpotrivă, această balanță de plăți este favorabilă Statelor Unite în raport cu țările în curs de dezvoltare. În timp ce investițiile Statelor Unite au scăzut la 65% față de media ultimilor ani în țările dezvoltate, ele au crescut la 110% față de țările în curs de dezvoltare.

Pentru S.U.A. s-ar pune problema să se regleze relativa lipsă de cîștig a capitalurilor investite în țările industrializate printr-o rată a profitului ridicat a investițiilor în America Latină și în alte regiuni subdezvoltate ale lumii.

■ Pornind de la tendințele caracteristice în evoluția depunerilor la C.E.C. ale populației, prof. dr. docent M. A. Lupu, M. Altăr, V. Bucur și D. Patapievici, în studiul **Dependențele dintre veniturile bănești ale populației, consumul acesteia și procesul de economisire,** publicat în revista **STUDII ȘI CERCETARI DE CALCUL ECONOMIC ȘI CIBERNETICA ECONOMICA,** nr. 2, 1969 ajung la concluzia că factorii care au influențat pozitiv procesul de economisire sînt creșterea veniturilor bănești ale populației, creșterea numărului de salariați ce revin pe familie, unele procese de formare și de utilizare a veniturilor, în special ale țărănimii (periodicitatea obținerii veniturilor acoperirea unei părți din nevoi din veniturile în natură), sporirea continuă a producției îndeosebi de bunuri de folosință îndelungată, orientarea cererii populației spre produse de calitate superioară. Ținînd seama de factorii care condiționează și determină economicitatea, autorii consideră că proporțiile și dinamica economisirii sînt influențate, pe de o parte, de evoluția veniturilor bănești ale populației, iar pe de altă parte, de îndreptarea cererii de consum spre produse al căror preț depășește nivelul venitului curent.

■ Lucrarea recent apărută **Économie Politique (vol. 1)** (Librairie Armand Colin, Paris, 1968, 663 pag.) reprezintă o introducere generală la cursul de economie politică predat de profesorii Henri Krier și Jacques Le Bourva de la Facultatea de drept și științe economice din Rennes. Prima problemă abordată în lucrare este obiectul și natura economiei politice. Deși răspunsul pe care autorii îl dau la întrebarea „economia politică este o știință?" este afirmativ și se relevă caracterul social al acesteia, definiția obiectului economiei politice este deficitară ; ea se rezumă la a explica modalitățile în care oamenii își organizează eforturile lor pentru a pune lumea în valoare, pentru a realiza bunuri adecvate să satisfacă nevoile. În condițiile în care „explozia" metodelor matematice în domeniul economiei a generat o nouă știință la granița dintre economie și matematică, capătă relief ideea autorilor de a se constitui o nouă știință interdisciplinară cu caracter non-matematic : **antropologia economică.** Această știință ar contribui la o mai bună cunoaștere și explicare a comportării umane — nu numai pentru societățile primitive, ci și pentru societățile moderne — în domeniul economic, ceea ce ar permite să se înțeleagă mai bine opțiunile de natură complexă pe care activitatea economică le impune în prezent.

■ În lucrarea lui E. A. Ivanov **Vosproizvodstvo i ispolzovanie osnovnih fondov** (Reproducția și folosirea fondurilor fixe) Editura Ekonomika, Moscova, 1968, 215 pag., se insistă asupra influenței ce o exercită modificările în eficiența folosirii fondurilor fixe asupra celor mai importante aspecte ale procesului de reproducție, ritm, proporții etc.

Printre altele, autorul face distincție între determinarea **eficienței investițiilor** și măsurarea **eficienței cu care sînt folosite** fondurile fixe. În cazul determinării eficienței investițiilor, cea mai importantă metodă ar fi aceea a termenului de recuperare și a coeficientului de eficacitate întrucît interesează, atît efortul momentan de investiție cît și cheltuielile care ulterior vor fi curente. La stabilirea eficienței folosirii fondurilor fixe, nu se mai pune această problemă. La toate nivelurile de planificare, arată E. A. Ivanov, înainte de a se stabili volumul de investiții pentru perioada următoare de plan, se cere să se cunoască în ce măsură sporul de producție poate fi obținut prin îmbunătățirea folosirii fondurilor fixe existente. Se subliniază, astfel, atît deosebirea cît și dependența dintre creșterea eficienței folosirii fondurilor fixe și cea mai importantă parte a acumulărilor ce se realizează prin investiții.

JANEZ STANOVNIK, secretar executiv al Comisiei Economice a O.N.U. pentru Europa, în România

Miercuri după amiază Janez Stanovnik, secretar executiv al Comisiei Economice a O.N.U. pentru Europa, care face o vizită oficială în țara noastră la invitația Ministerului Afacerilor Externe, a participat la o masă rotundă avînd ca temă cooperarea economică europeană. Au luat parte de asemenea Vasile Răuță, adjunct al ministrului comerțului exterior, Adrian Georgescu, adjunct al ministrului energiei electrice, conducătorul delegației române în Comitetul energiei electrice al C.E.E./O.N.U., Nicolae Ecobescu, ambasadorul României pe lîngă Oficiul O.N.U. din Geneva, Radu Negru, secretar al Comisiei Guvernamentale de Colaborare și Cooperare Economică și Tehnică, Ion Răvar, director general adjunct al Direcției Centrale de Statistică, Marcel Locar, membru în C.S.C.A.S., conducătorul delegației române în Comitetul pentru locuințe, construcții și sistematizare al C.E.E./O.N.U., acad. Aurel Avramescu, director general al Centrului de documentare științifică al Academiei, conducătorul delegației române la Conferința pentru cooperare științifică și tehnică a C.E.E./O.N.U., Mihai Moldovan, director tehnic în Ministerul Industriei Chimice, conducătorul delegației române în grupa de lucru pentru industria chimică a C.E.E./O.N.U., Nicolae Dumitrescu, director științific al Institutului de Cercetări forestiere, conducătorul delegației române în Comitetul lemnului al C.E.E./O.N.U., Mircea Duma, director tehnic în Ministerul Minelor, conducătorul delegației române în Comitetul cărbunelui, prof. Gheorghe Dolgu, vicepreședinte al Consiliului pentru Comerț și Dezvoltare al U.N.C.T.A.D.

Cu acest prilej oaspetele a împărtășit concepțiile sale privind liniile directoare ale activității C.E.E./O.N.U., după care a avut loc un larg schimb de vederi pe diferite probleme care formează obiectul activității acestei comisii.

Discuție teoretică între economiști români și polonezi pe tema formelor dezvoltării colaborării economice dintre țările socialiste, membre ale C.A.E.R.

LA INVITAȚIA Asociației economiștilor din Polonia o delegație a Asociației economiștilor din România a făcut recent o scurtă vizită în Polonia. Din delegația română, condusă de prof. Gheorghe Dolgu, au făcut parte Gheorghe Crăiniceanu, dr. Iordache Ionescu, Gheorghe Șica, Ion Stoichici și conf. dr. Nicolae Stănescu.

Din delegația polonă, condusă de dr. doc. Stanislaw Raczkowski, au făcut parte dr. Pawel Bozyk, Ryszard Frelek, Jan Glowczyk, dr. doc. Zbigniew Kamecki, prof. dr Zygmunt Knyziak, prof. dr. Josef Pajestka, dr Stanislaw Polaczek, dr. Zdzislaw Kurarz, prof. dr Josef Soldaczyk.

Discuțiile, care au avut caracterul unui schimb liber de păreri și care au avut loc pe baza unor referate prezentate de delegați polonezi, s-au referit la următoarele teme : aspectele economice și tehnice ale specializării și cooperării producției ; coordonarea planurilor și a integerilor comerciale ale țărilor membre ale C.A.E.R. ; moneta, decontările internaționale și cursurile valutare în colaborarea dintre țările membre ale C.A.E.R. ; prețurile interne și internaționale în colaborarea dintre țările membre ale C.A.E.R. ; dezvoltarea colaborării și contactele directe între organizațiile economice.

Intîlnirea s-a desfășurat într-o atmosferă științifică, deschisă și prietenească. Ea a contribuit la o mai bună înțelegere reciprocă a concepțiilor în problemele respective.

Economiștii din cele două țări prezenți la discuții au subliniat utilitatea unor asemenea intîlniri și au exprimat speranța că ele vor fi continuate în viitor.

blocnotes

ÎNCETĂȚENIREA FORMELOR DE ACTIVITATE COLECTIVĂ

SAPTAMÎNILE ACESTEA cînd — în însemnările mele — încercam să evoc unele aspecte ale muncii colective, trei gazetari publicau, într-un ziar de după amiază, concluziile unei anchete efectuate în legătură cu experiența comitetelor de direcție din întreprinderile industriale ale Capitalei.

Poți să fii sau să nu fii de acord cu unele din aceste concluzii ; nu poți să nu fii interesat în dezbaterea angajată și să n-o dorești extinsă și la experiența dobîndită în cadrul altor forme de activitate colectivă introduse în practica vieții noastre sociale în ultimul an, prin atribuțiile și răspunderile conferite colegiilor ministerelor, consiliilor de administrație ale centralelor industriale, senatelor universitare, consiliilor științifice ale institutelor de cercetări ș.a.m.d.

Le menționez doar cu titlu de exemplu și fără vreo ordine de preferință deoarece toate se înscriu, în fond, pe orbita aceleiași idei majore — promovarea metodelor muncii și conducerii colective în toate sferele vieții sociale, idee lansată de Congresul al IX-lea al Partidului Comunist Român și ridicată ulterior la rangul unui principiu constituțional.

Este o idee care-și trage seva dintr-un proces de dezvoltare a democrației socialiste, pe care îl subliniază o dată in plus Tezele Comitetului Central al partidului, puse în dezbatere publică în vederea celui de al X-lea Congres, atunci cînd precizează că **„Se va asigura perfecționarea cadrului instituțional în care cetățenii să-și poată exprima liber și nestingherit opinia asupra modului în care se gospodăresc treburile țării, se înfăptuiesc hotărîrile partidului și statului, să poată critica neajunsurile care apar în activitatea organelor de partid, de stat și obștești, să facă propuneri pentru remedierea acestora, participînd cu toată energia și priceperea la înlăturarea lor, la progresul societății".**

Una din componentele efortului pentru transpunerea în viață a orientării amintite este și încetățenirea metodelor de muncă și conducere colectivă în toate verigile sistemului nostru instituțional. De aici decurge concluzia că analiza rezultatelor obținute într-o întreprindere sau unitate pusă sub lupă, implică, alături de unele aspecte concrete, imediate, și un punct de vedere mai larg sociologic. Am în vedere modul în care forma de activitate colectivă adoptată acționează nu numai asupra rezultatelor în producție, ci și asupra înșiși oamenilor respectivi, mutațiile pe care le produce în conștiința lor socialistă, în comportamentul lor cotidian.

Într-adevăr, filozofia pusă la temelia luptei pentru înlăturarea fenomenelor de birocratism și conservatorism, pentru perfecționarea stilului de lucru din întreprinderi și instituții prin metode colective de lucru, nu poate fi alta decît năzuința de a utiliza aceste metode și ca mecanisme ale formării de personalități.

Or, dacă așa stau lucrurile, nu trebuie să pierdem din vedere că orice metodă de activitate colectivă cere timp pentru a deveni rodnică. Studiile efectuate, de exemplu, asupra mecanismului „micilor consilii", despre care am scris cu alt prilej, au dovedit că încetățenirea lor în viața unei întreprinderi cere cel puțin un an de eforturi.

Să reflectăm la acest detaliu cu atît mai mult atunci cînd implicațiile de răspundere sînt incomparabil mai mari, atrăgînd deci mutații cu atît mai ample în stilul de muncă al participanților.

Să nu pierdem din vedere nici faptul că nici o formă de organizare, deci nici cele de activitate colectivă, nu pot fi aplicate în stare pură, în forma ideală în care o prezintă literatura de specialitate. Orice sistem real comportă elemente contradictorii care obligă la permanente rectificări, adaptări și perfecționări, o permanentă confruntare între vechi și nou, cerînd timp și răbdare pentru succesul noului.

Prin răbdare. nu înțelegem în nici un caz așteptare pasivă, ci urmărirea permanentă a modului în care evoluează formele de activitate colectivă introduse, tenacitate în apărarea a ceea ce au ele esențial, imaginație și curaj în îndreptarea inevitabilelor și omeneștilor erori care apar.

În acest sens cred că ar trebui înțeleasă și observația unui conducător de întreprindere care spunea că adevăratul decalaj pe care-l resimt unitățile în care formele de activitate colectivă nu au dat încă rezultatele scontate, este un decalaj în egală măsură de curaj și de voință.

Costin MURGESCU

Răspuns la întrebările despre Asigurările de Stat (XXX)

CE AVANTAJE OFERĂ ASIGURAREA COMPLEXĂ A GOSPODĂRIILOR CETĂȚENILOR ?

Prezentînd Asigurarea complexă a gospodăriei, este necesar să se precizeze — încă de la început — că aceasta cuprinde :

- bunurile din gospodărie ;
- persoana care a încheiat asigurarea și soția (sau soțul) ;
- obligațiile (despăgubirile civile) ce ar rezulta, pentru asigurat și membrii familiei sale, față de proprietarul imobilului în care locuiesc sau față de alte persoane, ca urmare a unor daune și accidente, întîmplate la domiciliul asiguratului.

Asigurarea complexa a gospodăriei cuprinde bunurile asiguratului, cele ale membrilor familiei și ale oricăror altor persoane care locuiesc împreună și gospodăresc în comun cu acesta. precum și cele aparținînd altor persoane, dacă se află în folosință sau păstrarea asiguratului sau a membrilor familiei sale.

Administrația Asigurărilor de Stat acordă despăgubiri în cazurile de deteriorare sau distrugere a bunurilor asigurate, provocate de : incendiu, trăsnet, explozie (chiar dacă trăsnetul sau explozia nu au fost urmate de incendiu), ploaie torențială, grindină, inundație. furtună, prăbușire de teren, alunecare de teren, furt prin spargere etc. etc..

Despăgubirile se plătesc ținîndu-se seama de valoarea bunurilor la data daunei, în limita sumei prevăzute în contractul de asigurare.

Persoana care a încheiat asigurarea la care ne referim, precum și soția (sau soțul) acesteia sînt asigurați pentru cazurile de invaliditate permanentă și de deces, produse la domiciliul asiguratului. ca urmare a unor evenimente subite (întîmplate fără voința asiguratului) și anume : incendiu, trăsnet, explozie, prăbușire de teren, lovire. acțiunea violentă a unei persoane, acțiunea curentului electric, arsură, înec, intoxicare subită etc. Suma asigurată, în cazul de invaliditate permanentă totală sau deces, se plătește în întregime ; dacă invaliditatea permanentă este parțială, se plătește un procent din suma asigurată, corespunzător gradului de invaliditate permanentă.

Iată, pe scurt, cîteva din avantajele pe care le oferă Asigurarea complexă a gospodăriei. În încheiere o precizare : prima de asigurare este foarte convenabilă : numai 2 lei, pe an, pentru fiecare 1000 de lei din valoarea bunurilor asigurate.

Aurel CRIȘAN

PRELUCRARE UNIVERSALĂ PLUS PRECIZIE

Prelucrarea de orificii fixe, strunjirea frontală, frezarea suprafețelor și șanțurilor, găurirea, adîncirea și alezarea — toate acestea, puteți să le executați cu ajutorul strungului nostru de alezat orizontal 2A635, cu stelaj în partea posterioară și cu banc mobil.

- **Selectare preliminară a vitezelor platoului și axului principal**
- **Transmisie continuă, fără trepte**
- **Rulmenți cu role, de precizie, ale platoului și a axului principal.**
- **Dispozitiv hidraulic, automat de fixare**
- **Conducere comodă a strungului cu tablou suspendat de comandă**

Diametrul axului, mm 125
Greutatea maximă a piesei prelucrate, kg 4 000
Deplasarea maximă a axului, mm 1 000
Deplasarea maximă a păpușii axului principal, mm 1 400
Dimensiunea suprafeței bancului, mm 1 600×1 500
Deplasări maxime ale bancului, mm longitudinale 1 600
Deplasări maxime ale bancului, transversale mm 1 400
Limita numărului de rotații ale axului (pe minut) 8—1 250
Capacitatea principalului dispozitiv de acționare, kW 14
Solicitați informații amănunțite
STANKOIMPORT, Smolenskaia-Sennaia, 32/34, Moscova, G-200,
Telefon : 244—21—32
Telex : 227, 228

PUBLICOM

ATELIERELE ASOCIAȚIEI GENERALE A VÎNATORILOR ȘI PESCARILOR SPORTIVI DIN BUCUREȘTI

Bulevardul Alexandru Ioan Cuza nr. 42, telefon 18.37.07.

execută reparații la pistoalele de împlîntat bolțuri, folosite de șantierele de construcții.

fabrica de confecții FOCȘANI

PRODUCE

pentru copii și adolescenți : costume și rochițe atrăgătoare.

Produsele sînt de calitate superioară, practice, comode și ușor de întreținut.

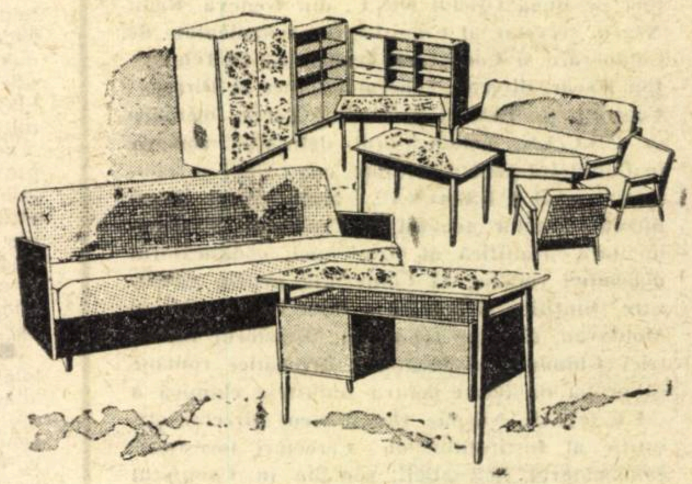

C.I.L. FOCȘANI
Bulevardul București nr. 66

PRODUCE ȘI LIVREAZĂ

Mobilă confortabilă, pentru un interior agreabil

- **Camera de zi model 623/11 — furniruită cu nuc și lustruită cu lacuri poliesterice, compusă din :**

  dulap cu două uși, bufet, bibliotecă, birou, masă extensibilă, măsuță, canapea, două fotolii, dintre care unul cu brațe.

- **Canapeaua model 623/11, tapițată cu stofe de calitate superioară.**

Explorarea elementelor intensive

(Urmare din pag. 16)

rațională și eficientă a forței de muncă pe plan național se propagă cu efecte pozitive în susținerea dinamismului economic.

INFLUENȚÎND FAVORABIL volumul și dinamica exporturilor de mărfuri, creșterea ponderii produselor cu un grad tot mai ridicat de prelucrare industrială, rentabilitatea mărfurilor vîndute în exterior, concomitent cu satisfacerea în proporții crescînde a necesităților interne și reducerea corespunzătoare a importului pentru anumite categorii de produse obținute pe această cale în țară, valorificarea superioară a resurselor naturale determină mărirea veniturilor realizate din export, asigurarea unor importante economii de mijloace valutare, sporind astfel posibilitățile pentru importul acelor mijloace de producție și bunuri de consum absolut necesare dezvoltării susținute a economiei și ridicării nivelului de trai al populației.

Sintetizînd acțiunea convergentă a multiplelor influențe pozitive, directe sau mijlocite, valorificarea superioară a resurselor naturale se dovedește a fi un factor important al creșterii economice.

Am dori să mai menționăm numai ampla documentare a autorului, aria largă a bibliografiei utilizate din literatura apărută în țara noastră sau publicată în străinătate.

CONSIDERĂM UTIL a face și cîteva observații. Apărea necesitatea să se trateze, fie și succint (în cadrul capitolului „considerații teoretice și metodologice..."), rolul factorului subiectiv în realizarea procesului de valorificare superioară a resurselor naturale în țara noastră. Precizarea existentă și anume „Procesul de valorificare a resurselor naturale depinde atît în ceea ce privește esența, cît și în ceea ce privește diferitele sale laturi tehnice și economice, de nivelul forțelor de producție și de caracterul relațiilor de producție", este absolut necesară dar insuficientă. Rămînînd la nivelul acestei aprecieri, se iau în considerație numai factorii obiectivi, neglijîndu-se rolul celor subiectivi.

Politica P.C.R. de valorificare superioară a resurselor naturale și succesele obținute de țara noastră pînă în prezent nu pot fi explicate numai prin prisma relațiilor de producție socialiste, așa cum se degajă impresia din această parte a lucrării (vezi p. 52). Se impuneau a fi analizate cel puțin aspectele esențiale ce definesc caracterul creator, științific, al activității partidului nostru în abordarea teoretică multilaterală și stabilirea programului practic de valorificare superioară a resurselor naturale.

De asemenea, nici rămînerile în urmă sau deficiențele manifestate în acest domeniu și semnalate în lucrare nu pot fi puse pe seama relațiilor de producție, ci impun analiza modului concret în care diferitele verigi economice sau colective de lucrători traduc în fapt măsurile preconizate de partid.

Evidențierea raportului dintre eforturile făcute de țara noastră pentru investiții, introducerea tehnicii avansate, cercetarea științifică proprie, pe de o parte, și realizările obținute pe linia valorificării resurselor naturale, pe de altă parte, este numai parțial rezolvată și anume în capitolul referitor la lărgirea bazei proprii de materii prime. Extinderea acestui mod de abordare a problemelor și în capitolul afectat industriei prelucrătoare ar fi asigurat, în afara unui caracter unitar întregii analize și o mai accentuată subliniere a corelației dintre dinamismul economic și mobilizarea eforturilor proprii.

Valoarea analitică a lucrării ar fi crescut și mai mult dacă direcțiile valorificării superioare formulate la începutul volumului ar fi constituit criteriul principal de sistematizare a tratării problemelor privind intensificarea procesului de valorificare superioară. În acest mod putea fi eliminată acea parte de tratare în sine a creșterii producției diferitelor produse menționate anterior, accentuîndu-se mai mult analiza efectivă a valorificării superioare ca atare.

Pornind de la unele studii apărute mai de mult, în lucrare și-au făcut loc și unele afirmații sau date depășite. Astfel, exemplele folosite pentru ilustrarea aportului petrochimiei la valorificarea superioară a țițeiului nu corespund realității (vezi pag. 146). Acestea se datorează îndeosebi unor deficiențe de ordin metodologic, care au condus pe specialiști la exagerarea gradului de valorificare a materiei prime în industria petrochimică. Unele rezerve se impun astăzi și față de aprecierea că un accent tot mai mare se pune în industria de prelucrare a petrolului, pe dezvoltarea producției de produse albe (p. 143).

Cele cîteva observații sau aprecieri personale asupra problemelor abordate nu sînt de natură să diminueze valoarea reală a lucrării, meritele autorului fiind incontestabile, iar contribuția adusă la adîncirea analizei valorificării superioare a resurselor naturale în țara noastră demnă de remarcat.

ISTORIE ECONOMICĂ

PRIMUL PLAN DE CURS ROMÂNESC DE ECONOMIE POLITICĂ; CEL DINTÎI CHESTIONAR DE EXAMENE

G. ZANE
membru corespondent al Academiei

ESTE BINECUNOSCUTĂ lecţia politică, cu care Ion Ghica îşi deschidea la Iaşi, în toamna anului 1843, cursul de Economie; el însuşi a publicat-o. Asupra cursului întreg informaţiile de pînă azi sînt încă sumare. Ceea ce ştim precis este că cursul de economie politică a fost ultimul curs pe care l-a ţinut la Iaşi. Predase geologia şi mineralogia; apoi geometria elementară şi împreună cu D. A. Costinescu, funcţionase scurt timp la catedra de inginerie şi arhitectură. Data mai veche, că ar fi început cursul de economie în primăvara lui 1842, trebuie rectificată; profesor public de economie politică a fost numit abia la 7 sept. 1843; pînă la acea dată, oficial era profesor numai de geologie şi mineralogie. O dată numit profesor de economie ar fi renunţat la celelalte cursuri; în programul Academiei Mihăilene pe 1843/1844 apare numai la Economia politică. A predat această materie pînă la 7 iulie 1844, cînd a demisionat. Înainte de Ion Ghica, la Academia Mihăileană existase o catedră de teoria legilor, politică, economie naţională şi dreptul roman, pe care o deţinuse P. Cîmpeanu.

Profesorii de la Academie erau obligaţi să depună planul de curs şi chestionarul de examene. I. Ghica s-a conformat regulamentului. A depus planul de curs şi chestionarul de examene. La examene chestiunile se trăgeau la sorţi. Chestionarul a fost publicat de I. Minea, dar greşit considerat ca un plan de curs.

În hîrtiile Ghica se găsesc diferite materiale ale cursului; chiar şi lecţia a II-a într-o transcriere de mai tîrziu.

Interesul care îl prezintă pentru istoria învăţămîntului economic din România planul de curs şi chesionarul lui Ghica ne îndeamnă să publicăm după autografe ambele piese pregătite pentru o ediţie de texte Ghica; studiul lor va putea fi făcut în altă parte, într-un spaţiu mai larg.

PROGRAMUL CURSULUI DE ECONOMIE POLITICA PE ANUL SCOLASTIC 1843—44 (Academia Mihăileană)

Obiectul şi importanţa Economiei politice

Partea întîia

I. Producţia avuţiilor

1. Nevoile şi bunurile noastre
2. Valoarea lucrurilor
3. Baza valoarei sau folosinţa

II. Operaţiile productive

4. Ce trebuie să se înţeleagă prin producerea avuţiilor.
5. Analogia productelor naturale cu toate celelalte
6. Din ce se alcătuiescu lucrările industriei
7. Clasificaţia industriilor
8. Instrumentele generale a industriei şi a fondurilor producătoare
9. Schimbul cheltuelilor producerei în contra productelor.
10. Natura şi întrebuinţarea capitalurilor
11. Clasificaţia capitalurilor
12. Împărţirea lucrului

Partea a doua

Aplicaţia principiilor Economiei politice la felurítele industrii.

1. Industria agricolă
2. Chipurile cele mai folositoare în exploataţia pămîntului.
3. Industria manufactorială
4. Întrebuinţarea mişcătorilor
5. Industria comerţială
6. Comparaţia între comerţul din lăuntru şi comerţul din afară
7. Mijloacele de transport

Partea a treia

I. Despre schimburi şi monedă

1. Natura schimburilor
2. Mărginirea producţiei
3. Preţul curent
4. Natura şi întrebuinţarea monezilor
5. Materia monezilor
6. Valoarea relativă a deosebitelor metaluri care slujesc la monedă
7. Fabricaţia monedelor metalice
8. Valoarea metalurilor preţioase comparată cu a griului din vremile vechi.
9. Moneda de hîrtie

II. Semne înfăţişătoare de monedă

10. Caracterile generale ale semnelor înfăţişătoare

Continuare:

11. Biletурile de încredere şi băncele de circulaţie
12. Abuzurile băncelor de circulaţie
13. Băncele de depozite şi daraverile

CHESTIUNI PROPUSE LA EXAMENUL DE ECONOMIE POLITICĂ LA ACADEMIA MIHAILEANĂ (1844)

1. Trebuinţele omului în societate.
2. Înţelesul zicerii avere sau bogăţie? Care sînt bogăţii sociale şi care bogăţii fizice? Cum pămîntul şi apele s-au făcut averi sociale?
3. Înţelesul zicerei valoare, cum slujeşte ea de măsură bogăţiilor sociale? Ce se înţelege supt numirea valoarea de schimb a lucrurilor? Este ea absolută sau relativă şi care sînt relaţiile între valoare şi folosinţă?
4. În ce stă lucrarea industriei asupra unui obiect? Ce este producţia?
5. Care sînt deosebitele case de lucrători într-o industrie? Se găsesc urmele lucrării fiecăruia în tot productu? Care sînt mai cu seamă îndatoririle şi calităţile unui bun antreprenor?
6. Ce este schimbul, vînzarea şi cumpărarea?
7. Cumpărarea slujbelor producătoare şi schimbul lor cu productele; care sînt deosebitele cheltuieli de producţie?
8. În ce stau propăşirile în industrie şi într-al cui folos se fac ele?
9. Înţelesul zicerilor producţie şi consumaţie; în ce chip consomează industria?
10. Din ce se alcătuescu capitalurile industriei? Care sînt capitalurile reproducătoare într-o naţie? Care este periodul slujbei unui capital?
11. Care sînt condiţiile într-o naţie ca capitalurile să nu stea neproducătoare?
12. Formarea capitalurilor; casele de păstrare (caisses d'épargnes); comparaţia unui om cu un capital adunat.
13. Care este deosebirea între un adunător şi un răsipitor şi care este mai folositor societăţii?
14. Puterea împărţirii muncii; cum a slujit ea la descoperirea mai multor maşini? Care sînt folosurile şi necuviinţăle ei.
15. Slujba maşinilor la producţie; calităţile unei maşini. Carii sînt mişcătorii cei mai cuviincioşi? Maşinile înmulţescu sau împuţinează numărul lucrătorilor?
16. Care sînt productele agricole şi deosebiţii producători agricoli.
17. Care a fost starea deosebiţilor lucrători de pămînt în deosebitele veacuri? Care este starea lucrătorilor cea mai cuviincioasă?
18. Cultura mare şi cultura mică; care este cea mai folositoare?
19. Industria minerală; care sînt minele cele mai bogate şi mai folositoare societăţii?
20. De cîte feluri sînt artele manufacturiale?
21. Ce este tiparu (l'étalonnage) în manufacturi?
22. Maşinile. Ce folos aduc ele în industrie? Care sînt necuviinţele şi folosurile ce aduc ele în privirea producţiei? Care este tendenţa lor?
23. Comparaţia somei cheltuelilor cu valoarea productelor.
24. Mijloacele de transport.
25. Ce este moneda? Care sînt condiţiile ce trebuie să împlinească şi cum slujeşte ea în industrie?
26. Ce este un semn înfăţişător de bogăţie? Hîrtia monedă este ea un înfăţişător?
27. Deosebitele soiuri de bănci. Care sînt slujbele ce fac ele societăţii? Prin ce se mărginesc scoaterele de bileturi?

TEORII ȘI MODELE

(Urmare din pag. 15)

terior, autorul s-a oprit la trei aspecte principale: a) concepţia unui asemenea model; b) tehnica de elaborare a unui model de previziune; c) modalităţile de a folosi în practica operativă un model de previziune în domeniul comerţului exterior. În comunicare se relevă tendinţa de a se prefera modele de previziune pe termen scurt şi pe termen mediu celor pe termen lung, acordindu-se întîietate modelelor pe termen scurt. Există totuşi şi modele de previziune pe termen lung, elaborate îndeosebi de organismele internaţionale, dar ele au utilitate practică minoră.

O tratare cantitativă a relaţiilor comerciale externe, axată pe elaborarea balanţei legăturilor interramuri, este efectuată de Gh. Zaman, cercetător ştiinţific stagiar din I.C.E., în comunicarea **Reflectarea comerţului exterior în balanţa legăturilor dintre ramuri.** Avînd un caracter teoretic şi, în parte, metodologic, studiul încearcă să prezinte cum ar putea fi realizată cuprinderea comerţului exterior în modelul input-output, fără a scăpa din vedere veracitatea mai mare sau mai mică a coeficienţilor tehnici, în funcţie de o variantă sau alta adoptate pentru model.

Variantele modelului balanţei legăturilor dintre ramuri se referă de fapt numai la importuri, căci acestea se pot reflecta în mod diferit în balanţă. Exportul şi activitatea de comerţ exterior se tratează într-un singur mod şi anume: exportul este reprezentat drept output final al fiecărei ramuri pe o coloană în cadranul 2 iar activitatea de comerţ exterior pe un rînd şi o coloană în cadranul 1 similar cu comerţul interior şi celelalte ramuri din acest cadran.

Importurile se pot evidenţia în modelul input-output în patru variante: a) importurile cuprinse la un loc cu producţia internă, nediferenţiate; b) importurile prezentate în cadranul 1, separat pentru fiecare ramură care consumă produse din import (matricea importurilor); c) importurile înregistrate în balanţă similar cu ramurile din cadranul 1; d) varianta importurilor competitive şi necompetitive. În funcţie de cele 4 variante de tratare a importurilor, coeficienţii tehnici au o semnificaţie diferită. Cea mai corectă variantă din punct de vedere teoretic este considerată variantă ultimă.

● *Resursele de muncă și investițiile-factori ai creșterii economice*

Creşterea economică este în funcţie de o serie întreagă de factori. Dintre aceştia, resursele de muncă constituie un factor de prim ordin. În comunicarea **Dependenţa dintre creşterea economică şi calitatea forţei de muncă,** de Octavian Ciulea, cercetător ştiinţific principal la I.C.E., se pune accentul pe calificarea resurselor de muncă.

Considerîndu-se că un nivel de instruire mai ridicat al populaţiei ocupate se concretizează într-un nivel mai ridicat al productivităţii muncii şi al venitului naţional pe locuitor, în comunicare se arată că investiţiile în resursele umane, în special cele destinate pregătirii şi perfecţionării forţei de muncă, au un caracter productiv tot mai pronunţat şi sînt mult mai eficiente decît investiţiile cu caracter de producţie propriu-zisă.

Subliniind rolul crescînd al învăţămîntului, al nivelului de instruire a forţei de muncă în general în procesul de creştere, autorul arată că acestea sînt la rîndul lor un rezultat al procesului respectiv de creştere, între ele existînd o interdependenţă şi condiţionare reciprocă. Dependenţa reciprocă dintre creşterea economică şi calitatea forţei de muncă se reflectă cu deosebită claritate din analiza comparativă internaţională a venitului naţional şi a cadrelor de specialitate.

Comunicarea prof. Gheorghe Şiclovan, director în C.S.P. **Investiţiile şi creşterea economică,** este consacrată tratării corelaţiei dialectice, investiţii — eficienţă, în contextul creşterii economice. Autorul arată că ritmul şi proporţiile reproducţiei, gradul în care sînt atrase în circuitul economic resursele materiale şi umane ale societăţii şi, implicit, ritmul creşterii nivelului de trai al populaţiei depind în mod hotărîtor de capacitatea de a investi. Relaţia investiţii — creşterea economică nu este o relaţie directă; drumul de la cauză la efect trece în mod obligatoriu prin ceea ce se numeşte **eficienţă economică.**

Comunicarea este axată pe analiza investiţiilor din industrie. Creşterea mai rapidă a producţiei globale decît a fondului fix pe întreaga perioadă relevă un aspect pozitiv: cu fiecare leu investit în fonduri fixe se obţine o producţie mult superioară celei din 1950, ajungîndu-se în 1967 aproape la dublarea indicelui producţiei în raport cu cel al fondurilor fixe. Totuşi, în ultimii ani se constată o uşoară rămînere în urmă a ritmului creşterii producţiei globale faţă de cel al fondurilor fixe. Autorul analizează sensul acestei tendinţe şi posibilităţile de îmbunătăţire a utilizării fondurilor fixe.

Particularităţile investiţiilor în agricultura socialistă, determinate de specificul procesului producţiei agricole şi al relaţiilor de producţie din agricultură, sînt tratate în comunicarea dr. A. Goian, cercetător ştiinţific la I.C.E., **Investiţiile în agricultura socialistă şi creşterea economică.** Autorul susţine că, în ţările care au depăşit faza iniţială de modernizare a agriculturii, atingîndu-se un anumit nivel de saturare a agriculturii cu mijloace de producţie şi de perfecţionare a procesului de producţie, ritmul de creştere a investiţiilor se încetineşte, menţinîndu-se însă un ritm ridicat de creştere a eficienţei producţiei agricole.

Aceasta demonstrează că, pe o anumită treaptă a dezvoltării agriculturii, intensificarea se transformă dintr-un factor de creştere al cheltuielilor într-un factor de creştere a producţiei. Principalii factori care acţionează în acest sens, după părerea autorului, sînt următorii: 1. atingerea unui nivel de dezvoltare a economiei naţionale, în ansamblu, astfel încît ponderea forţei de muncă, ca rezultat al procesului normal de descreştere absolută şi relativă a acesteia, stabilindu-se la un minim raţional, va înlătura necesitatea unor eforturi deosebite pentru a înlocui munca vie prin muncă materializată; 2. smulgerea în măsură tot mai mare a agriculturii de sub influenţa factorilor naturali şi apropierea caracterului proceselor de producţie din agricultură de caracterul proceselor de producţie industriale; 3. creşterea părţii active (maşini) a fondurilor fixe în agricultură; 4. înlocuirea tehnicii vechi cu alta nouă, cu consum mai mic de metal şi combustibil, universalizarea tehnicii; 5. ridicarea potenţialului productiv al solului ca rezultat al investiţiilor succesive anterioare; îmbunătăţirea soiurilor de plante şi a raselor de animale; îmbunătăţirea calităţii produselor; 6. perfecţionarea organizării producţiei agricole şi îmbinarea raţională a ramurilor producţiei agricole (concentrarea şi specializarea).

Discuţiile pe marginea comunicărilor, concretizate în 20 de intervenţii, au reliefat actualitatea şi însemnătatea problematicii abordate în comunicările colocviului. Acad. Gr. Moisil a subliniat utilitatea matematizării problemelor de economie şi a relevat tendinţa de trecere de la studierea problemelor economice cu mijloace în parte juridice, în mare parte şi literare, spre studiul fenomenelor economice cu mijloace matematice şi, în mare parte şi cu calculatoare. Acad. N. Teodorescu a arătat că unul din programele prioritare prevăzute în Directivele Congresului al X-lea al Partidului se referă la lărgirea aplicaţiilor matematice în economie şi a subliniat necesitatea colaborării dintre matematicieni şi economişti în vederea găsirii unui limbaj comun şi a unei tehnici comune de modelare a fenomenelor economice. Ing. Saphier, de la C.S.P., a abordat caracterul matematicii necesare pentru rezolvarea problemelor de modelare economică. C. Băloiu, de la I.C.E., a încercat să definească conceptul de creştere economică. Dr. Egon Trattner s-a ocupat de optimizarea ratei acumulării.

În cuvîntul de închidere a colocviului, I. Desmireanu, director adjunct ştiinţific al Institutului de cercetări economice, a subliniat: a) utilitatea dezbaterii pe tema creşterii economice; b) necesitatea extinderii cercetării în viitor în domeniul teoriei şi modelelor de creştere; c) urgenţa găsirii unor modalităţi mai bune de colaborare între economişti, matematicieni, sociologi şi specialişti; d) necesitatea de a promova o dată cu cercetările teoretice şi cercetări care să servească deciziilor economice.

MEXIC

PROGRESELE UNEI ECONOMII „FRAGILE"

Optimism la Acapulco

MEXICUL înregistrează un spor natural al populației dintre cele mai ridicate nu numai din America Latină, dar și din lume — de 3,8%, ceea ce în cifre absolute înseamnă un plus de 1,5 milioane de oameni în fiecare an. Această creștere face de înțeles dezideratul oficial exprimat al creării anuale a circa o jumătate de milion de locuri de muncă noi și preocupările pentru accelerarea ritmului de dezvoltare economică ca și neliniștile și problemele pe care le provoacă oscilațiile și reculurile ce apar inevitabil într-o economie capitalistă.

Creșterile cu 7,1% a P.N.B. (în prețuri constante) și cu 3,4% a produsului pe locuitor, în 1968, depășesc nu numai rezultatele anului anterior, dar și mediile pe întreaga perioadă 1960—1968 atît ale Mexicului (6,4 și respectiv 3,0%), cît și ale ansamblului țărilor latino-americane. Dacă economia mexicană va continua să progreseze în acest ritm, venitul anual pe locuitor, care între 1958 și 1968 s-a ridicat de la 302 la 560 dolari, va putea atinge 800 de dolari în 1973, declara nu demult la Acapulco, cu ocazia deschiderii celei de a 35-a convenții bancare naționale ministrul de finanțe Antonio Ortiz Mena. Discursul inaugural, prezentat în mod tradițional de ministrul de finanțe, este considerat unul din documentele cele mai semnificative ale anului privind starea economiei mexicane.

Cifrele prezentate mai sus nu sînt rezultanta unei creșteri liniare, uniforme a tuturor ramurilor. Astfel, în vreme ce producția agricolă sporea în 1968 cu 4%, iar extracția minereurilor și a petrolului cu 5,1%, activitățile grupate în așa-numitul sector terțiar, în frunte cu comerțul și serviciile (ultimele puternic stimulate de Jocurile Olimpice) cunoșteau un ritm de 7,5%. Sectorul cel mai dinamic îl constituie cel secundar (+9% în 1968), în cadrul industriei prelucrătoare remarcîndu-se „bunurile pentru producție" (10,5%) și bunurile de consum de folosință îndelungată.

Capacitatea instalată a centralelor electrice mexicane, aflate în proprietatea statului, se ridica în 1968 la 6517 MW. Tot pentru a servi drept bază politicii de dezvoltare industrială a țării, — putem citi într-un document de lucru prezentat de delegația mexicană la cea de a XIII-a sesiune a C.E.P.A.L., ce a avut loc în aprilie la Lima — statul se preocupă, prin societatea **Pemex**, de activizarea extracției de țiței. Rezervele cunoscute în prezent ar asigura, în ritmul actual, consumul pe circa două decenii. Cu interes este privită și valorificarea mai înaltă a petrolului în rafinării și combinate petrochimice, cale pe care s-au înregistrat unele progrese în ultimii ani. În această direcție ar acționa și utilizarea atomului ca sursă de energie în locul petrolului, posibilitate evocată de președintele G. Diaz Ordaz în septembrie anul trecut în raportul anual prezentat Congresului federal, cînd a precizat că rezervele de uraniu ale țării depășesc 3,7 milioane tone, avînd un conținut de oxid de 660 g la tonă.

În fața necesităților crescînde ale industriei metalurgice și siderurgice, extracția de minereu de fier sporea anul trecut cu 17,7%, iar producția de cocs cu peste 9%.

Redusă la formula sa cea mai simplă, actuala politică economică a guvernului mexican este definită de înșiși autorii ei ca urmărind canalizarea unor resurse financiare sporite, provenind atît din interior cît și din operațiunile cu străinătatea, în folosul dezvoltării economice, în direcția realizării acelui deziderat care în țările de limbă spaniolă se numește **crecimiento auto-sostenido.**

Investițiilor publice — un rol complementar

CUNOSCÎND un ritm ceva mai alert decît P.N.B., investițiile au sporit în ultimul deceniu ca pondere în acest produs, de la mai puțin de 14% la aproape 17%. Investițiile publice federale au crescut de la 6 190 milioane pesos în 1958, la 20 669 milioane în 1966.

Dacă în 1958 investițiile publice reprezentau 62,3% din investițiile totale, în ultimul deceniu ponderea lor s-a redus sub 54%, datorită creșterii mai rapide a investițiilor private. Întrucît, ca și industria energetică, toate lucrările mai importante care privesc infrastructura se află în sarcina guvernului, investițiile private trebuie puse în legătură cu activitățile direct productive și în primul rînd cu cele industriale. „În general se poate afirma — scrie publicația COMERCIO EXTERIOR DE MÉXICO, editată de Banca Națională de Comerț Exterior, în numărul său din aprilie — că oscilațiile investițiilor publice se explică prin rolul lor complementar în raport cu investițiile sectorului particular : în perioadele cînd investițiile private slăbesc din lipsa stimulentelor sau din alte cauze de ordin conjunctural, investițiile publice sînt sporite pentru a menține sau restabili nivelul activității economice".

Din totalul celor 27,5 miliarde de pesos al investițiilor publice programate pentru anul în curs 40% se îndreaptă spre industrie, 13% spre agricultură, 21% spre transporturi și comunicații, iar în domeniul social 25%, față de circa 22% în 1966. Această creștere a ponderii investițiilor din ultima grupă trebuie pusă în legătură în primul rînd cu problemele sociale importante cărora statul trebuie să le facă față.

Cu toate rezultatele incontestabile obținute în extinderea rețelei de școli și combaterea analfabetismului de către statul mexican care finanțează 85% din cheltuielile pentru învățămînt, 56% din populație încă nu știa carte în 1965 (după datele UNESCO), ceea ce evidențiază amploarea, recunoscută de altfel, a problemei cadrelor. În fața necesităților de personal calificat în sprijinul eforturilor de industrializare — se poate citi în documentul informativ nr. 32 al celei de a XIII-a sesiuni a C.E.P.A.L. — statul mexican nu dispune în prezent de o politică a resurselor umane la scara întregii țări.

Dinamismul mai accentuat al economiei mexicane în 1968 și-a găsit reflectarea și în mișcarea volumului și structurii comerțului exterior. Nu este mai puțin adevărat, în ce privește exporturile (+9% în 1968), că aceeași cauză care în 1967 antrenase regresul lor (cu 5,1%) — și anume condițiile climatice — a stat în anul următor la baza redresării generale a recoltei, inclusiv la acele produse (bumbac, cafea, tomate etc.) care dețin încă o pondere majoritară în exportul mexican. În ascensiune se află extracția și exportul de sulf. Mexicul fiind acum unul din principalii producători mondiali.

Elementul cel mai important de semnalat la acest capitol îl constituie creșterea de două ori mai rapidă a exportului produselor manufacturate în raport cu ansamblul exporturilor. După cum reiese din datele statistice, nu este vorba numai de mărirea contribuției relative la export a produselor manufacturate, de la 19,1% în 1967 la 21% anul trecut, ci și de o diversificare a gamei acestor produse, care include acum motoare, piese de schimb pentru turisme și camioane, mașini electrice, țevi și laminate, medicamente, sticlărie, confecții și încălțăminte, instrumente muzicale etc. Pentru a ilustra pașii înainte înregistrați în general în realizarea obiectivului de diversificare, publicațiile economice mexicane menționează că numărul produselor necesare pentru a obține două treimi din volumul exporturilor a crescut între 1958 și 1966 de la 8 la 15.

Mai rapid decît P.N.B. au crescut în 1968 și importurile (+12,3%), formate acum în esență din mașini, instalații și materii prime. Expansiunea lor s-a datorat în primul rînd bunurilor de echipament, care reprezintă acum circa jumătate din importuri.

„Practic — declara cu cîteva luni în urmă ministrul mexican al industriei și comerțului, Octaviano Campos Salas — noi nu mai importăm bunuri de consum ca frigidere, mașini de spălat, televizoare etc., care se fabrică în țară". În același timp, prin creșterea producției interne, a putut fi diminuat importul de produse din fontă și oțel, cauciuc, fier vechi, lînă, fibre textile, automobile — cîndva principalul articol de import din S.U.A. — iar produsele alimentare nu trec de 5%.

Factor de presiune asupra balanței de plăți

SUBLINIIND că „există toate motivele de a crede că comerțul exterior își va spori rolul său de factor cheie în dezvoltarea economică a țării", Antonio Armendáriz, director general al Băncii Naționale de Comerț Exterior a caracterizat ca „un element vital al politicii importurilor" necesitatea de a reglementa problema achizițiilor excesive din străinătate, în bună măsură răspunzătoare de majorarea deficitului comercial de la 442,4 milioane dolari în 1966 la 782 milioane în 1968. El a arătat că, pe lîngă eforturile pentru sporirea exporturilor, trebuie manifestată mai multă preocupare pentru a nu mai importa utilaje și instalații care apoi stau nefolosite, dată fiind capacitatea limitată de absorbție a pieței în momentul respectiv, ca și utilaje care ar putea fi produse în țară. „Această situație — spunea el — subliniază nevoia vitală de programare industrială. Este imperios necesar a se examina noile proiecte de investiții din punctul de vedere al nevoilor de import pe care ele le pot genera, pentru a preveni o creștere excesiv de rapidă a importurilor, care ar putea deveni un factor de presiune considerabilă asupra balanței noastre de plăți" **(Comercio exterior de México, vol. XVI, nr. 4/1969, pag. 14).**

Paralel cu diversificarea amintită a structurii exporturilor, Mexicul a putut realiza în ultimii ani o lărgire a sferei geografice a comerțului exterior, ceea ce în cazul său înseamnă totodată o reducere a greutății specifice a S.U.A., de la 72% în 1960 la mai puțin de 63% în prezent (Mexicul situîndu-se totuși pe locul al cincilea între partenerii comerciali ai S.U.A.). Deși rămîne foarte redusă la import, ponderea Americii Latine a crescut în schimb la export la circa 11%, față de 3,5% în 1960.

Participarea nord-americană la investițiile directe, pe care estimații recente o situează la 1342 milioane de dolari, se află și ea în regres. De fapt chiar investițiilor străine directe (5,3% din totalul investițiilor efectuate în Mexic în 1964) le sînt tot mai mult preferate împrumuturile, garantate de stat, acordate diferi-

D. DRAGOMIRESCU

(Continuare în pag. 23)

NOTE

În așteptare

O PROBLEMA care preocupă cu precădere Franța, ca și pe partenerii ei economici : Anglia, S.U.A., R.F.G., acum cînd alegerile prezidențiale au trecut și noul guvern a fost constituit, este aceea a politicii economice ce va fi urmată în viitor. Care vor fi măsurile noii administrații în vederea apărării francului ? Faptul că Banca Franței a hotărît, încă înainte de a se cunoaște rezultatul scrutinului de la 15 iunie, să ridice taxa scontului (de la 6 la 7%), pare să demonstreze că paritatea francului va fi apărată.

După evenimentele din mai-iunie anul trecut, guvernul francez a fost nevoit să satisfacă în parte doleanțele greviștilor, dar analiza experților guvernamentali ducea la concluzia că industria nu va putea suporta sarcinile și că în toamna lui 1968 Franța se va afla din nou într-o criză gravă, cu o rată extremă de șomaj. Politica urmată a fost totuși una de inflație monetară, iar partizanii austerității o acuzau a fi de aceeași esență cu politica inflaționistă practicată de alte țări occidentale, denunțată de atîtea ori de francezi în conferințele internaționale. Franța începuse curînd să piardă devizele de rezervă. Totalul dinaintea „evenimentelor" fusese de 6,9 miliarde de dolari, dar în noiembrie al aceluiași an scăzuse la 3,986 milioane. La finele lunii mai, anul acesta, suma devizelor de rezervă scăzuse la 3,635 milioane.

Pentru a compensa sărăcirea mijloacelor de plată pe plan intern, pierderile au fost înlocuite în bilanțul Băncii Franței prin creanțe de stat, credite acordate economiei (și distribuite cu dobînzi de favoare — cum subliniază cronicarul economic, Fabra, de la LE MONDE), iar apoi, a fost ridicat chiar și controlul schimburilor. Politica economică nu s-a caracterizat deci prin măsuri restrictive ci printr-o expansiune asociată cu inflația. Abia după vastele operațiuni de speculă asupra francului din 25 noiembrie anul trecut, au fost luate unele măsuri pentru a reduce dezechilibrul monetar.

În prezent, procentul de acoperire al importurilor prin exporturi este de 79% (80% dacă sînt incluse și țările ce aparțin zonei francului). Dat fiind, așadar, dezechilibrul schimburilor cu străinătatea, francezii se tem că cei ce dețin devizele lor în afară, ar putea să alerge iar, la cea mai mică alarmă, să le schimbe în dolari, mărci etc.

Desigur, faptul că exporturile franceze continuă să crească ar putea să pară paradoxal, dacă nu s-ar ști că țările care cumpără sînt și ele în inflație. Bunele rezultate înregistrate de vînzările noastre, scrie LE MONDE, nu sînt la urma urmelor decît reversul umflării importurilor de care se plîng englezii, americanii și ceilalți. Faptul că importurile franceze cresc mai repede decît exporturile, explică de ce exporturile engleze, americane etc., continuă și ele să prospere, în ciuda inflației.

Folosirea, aproape deplină, a capacităților de producție, determină un procent scăzut de șomaj în Franța, dar se semnalează că repartiția resurselor productive, între diferitele sarcini, e mai dezechilibrată ca oricînd. Sectoarele care lucrează pentru consumul imediat par să-și fi mărit în chip exagerat prelevările asupra ansamblului de resurse disponibile. Întreprinderile naționale nu profită de expansiunea cererii.

Cercurile economice așteaptă deci să vadă măsurile pe care le va lua noul guvern în domeniul bugetar, și în general se crede că un control mai sever asupra economiei este inevitabil. Numirea lui Valery Giscard D'Estaing ca ministru al economiei și al finanțelor este interpretată ca prevestind o politică de austeritate și stabilizare.

Diferiți economiști în Franța, sînt de părere că noua politică în vederea restabilirii echilibrului ar trebui să se inspire neapărat din măsurile planului de stabilizare Pinay-Rueff elaborat în 1958. Problema ce și-o pun, însă, este dacă o asemenea politică, de natură să restrîngă posibilitățile materiale ale populației, ar putea fi aplicată fără riscul unor noi și puternice frămîntări sociale.

Haiti

ÎN PRESA internațională se pot adesea întîlni reclamele turistice haitiene care-și denumesc țara „perlă a Antilelor". Și de fapt, Haiti ar putea fi luată drept un paradis de către turiștii bogați ce-și închiriază somptuoase rezidențe în cartierul Petionville, de pe înălțimile orașului Port-au-Prince, unde grădinile tropicale luxuriante și transparentele piscine albastre sau verzi își înfiripă universul lor de iluzii. Cei ce însă vizitează Port-au-Prince fără a purta ochelari colorați, povestesc despre un tîrg ceva mai mare, unde pe străzi, ghemuiți la pămînt, înghesuiți unii în alții, se pot vedea niște sărmani vînzători de pește uscat, de ierburi vrăjitorești, fructe, grîne, așteptînd fără speranță, zi după zi, într-o atmosferă înăbușitoare, un client care să se apropie și să le cumpere ceva de un ban sau doi.

În 1967, președintele Duvalier declara că „Haiti a intrat în al doilea deceniu al revoluției duvalieriste". După ce ne-am fondat structurile administrative și organizaționale, spunea el, țara poate intra acum în faza revoluției economice. Ce a însemnat revoluția structurilor administrative și organizaționale a președintelui Duvalier s-a putut vedea în cei 12 ani de cînd a luat puterea, cu sprijinul monopolurilor străine, și care se caracterizează — cum sună Declarația Consfătuirii Internaționale a Partidelor Comuniste și Muncitorești, din 16 iunie, cu privire la situația din Haiti — prin „arestări în masă, masacrarea bestială a comuniștilor, democraților și a altor patrioți".

Cît despre „revoluția economică", cîteva cifre numai, în care se reflectă realitatea dindărătul limbajului prezidențial prezumțios, sînt îndeajuns de edificatoare : venitul mediu per capita în Haiti era în 1967 de 74 de dolari. El se află acum în scădere, pentru că în 1960 era de 80 de dolari. Rata de creștere a produsului intern brut, care în 1962 era de 2,5%, a fost în 1968 de numai 1,3%. Consumul de electricitate în Haiti, pe persoană, în 1967, era de 24 kwh : unul din cele mai scăzute din lume. Din suprafața de 27.800 km², cultivați sînt numai 8 700 km². Cîmpia Cul-de-Sac, vecină cu Port-au-Prince, capitala țării, este nedefrișată în proporție de 70%, în ciuda solurilor de calitate. Sectorul agricol e în totală stagnare, iar încasările din export scad mereu. Uraganele succesive din 1963, 1964 și 1966 au agravat încă mai mult situația în agricultură. Rata investițiilor în sectoarele privat și public este cu totul neînsemnată.

Populația în Haiti e analfabetă în proporție de 80% ; tuberculoza, în regiunile de nord, ucide mai mult de 3/4 dintre copiii mai mici de trei ani ; asistența medicală este extrem de slabă.

După părerea experților, măsurile de remediere a gravei crize economice, pe care guvernul în cele din urmă a recunoscut-o, sînt derizorii. Se prevede ca în 1970 să fie terminată centrala „François Duvalier" și barajul de la Peligre, de pe rîul Arbonite. Unei companii canadiene i s-a încredințat reorganizarea rețelei telefonice. În agricultură, pentru a relansa exporturile, urmează să fie intensificată producția de cafea, cacao, fibre, oleaginoase. Între timp însă, cadrele calificate emigrează în Statele Unite, Canada, Africa.

Hărțuiți de lupta forțelor democratice și a tuturor patrioților din țară sau exilați, președintele Duvalier s-a adresat recent Organizației Statelor Americane (OSA) în legătură cu bombardarea capitalei de către un avion de origine neidentificată, presupus a aparține exilaților haitieni adăpostiți într-una din țările Americii Latine. Nu e primul incident de acest fel, iar în trecut au avut loc chiar și încercări de debarcare ale patrioților exilați. Reunit, Consiliul O.S.A. s-a rezumat însă la a cere președintelui „informații suplimentare".

Cîteva zile după aceea, adresîndu-se cu o cuvîntare la radio națiunii, Duvalier, cum scrie un corespondent, a mulțumit pentru dovezile de atașament manifestate a doua zi după „tentativa de asasinat îndreptată împotriva persoanei sale" și a făcut apel la înțelegerea Statelor-Unite ca să-l ajute să elimine neajunsurile economice aflate la baza dificultăților interne și să-i acorde protecția lor aeriană.

A. A.

DIN ȚĂRILE SOCIALISTE

R. P. CHINEZĂ

PEKIN-ORAȘ INDUSTRIAL

DEVENIND primul centru important al țării în lunga sa istorie, Pekinul a cunoscut în ultimele decenii o intensă dezvoltare. O mulțime de monumente istorice de o înaltă valoare artistică și arhitectonică completează paleta atractivității acestui oraș.

Astăzi, însă, o privire a peisajului capitalei chineze obligă la constatarea că, alături de turnurile strălucitoare ale pagodelor, se ridică impunătoare coșurile înalte ale fabricilor și uzinelor, mărturii de netăgăduit ale industriei ce pulsează în acest străvechi și totodată nou oraș cu peste șase milioane de locuitori.

Marele combinat metalurgic Shi-jing-shan, combinatul cocso-chimic Jing-xi, uzina de mașini unelte nr. 1, uzina de mașini agricole, precum și celelalte fabrici și uzine de aparataj electric, de construcții, de mijloace de transport, de textile și produse alimentare, fac din Pekin unul din principalele centre industriale ale țării.

Dacă înainte de proclamarea Republicii Populare Chineze, industria Pekinului se mărginea la cîteva ateliere de reparații și la mici fabrici de produse textile și alimentare, astăzi, după 20 de ani, Pekinul deține o cotă apreciabilă în producția industrială globală a țării, producînd și furnizînd cele mai diverse produse: de la oțeluri fine, strunguri automate, autocamioane și aparataj electronic complicat, la mătăsurile diafane, evantaiele multicolore și bijuteriile sculpturale din jad, aur sau fildeș.

Numai în primul trimestru al anului curent, la cele 58 de produse industriale majore fabricate în întreprinderile Pekinului, s-au înregistrat creșteri care au depășit cu mult indicii din perioada corespunzătoare a anului trecut, iar la 32 dintre ele producția s-a dublat.

Rezultate deosebite s-au realizat în primul trimestru la producția de energie electrică, oțel, laminate, mașini-unelte, mașini de tăiat metale, mase plastice, îngrășăminte chimice, fire de bumbac și hîrtie.

I. B.

R. P. BULGARIA

EXTINDEREA ȘI MODERNIZAREA IRIGAȚIILOR

IN CADRUL eforturilor ce se fac pentru dezvoltarea bazei tehnico-materiale a agriculturii bulgare un loc important îl ocupă extinderea irigațiilor. A fost construit un sistem de lacuri de acumulare și de canale. În prezent aproape 2 000 de lacuri de acumulare, 2 300 stații de pompare și mai multe mii de kilometri de canale de beton asigură, potrivit datelor de la finele anului 1968, irigarea unei suprafețe totale de 10 milioane decari (1 decar = 0,1 ha), adică peste 20% din suprafața arabilă a țării.

După cum menționa într-un număr recent din **Rabotnicesko Delo**, directorul general al Uniunii Întreprinderilor de Stat a Sistemelor de Irigare, Kiril Donev, în întreaga țară există 85 sisteme de irigare și se află în curs de desfășurare ample lucrări de modernizare și de înlocuire a vechiului sistem gravitațional prin sistemul de irigare prin aspersiune, care este mai eficient și necesită un consum de apă cu 30% mai mic. Se apreciază că cu apa economisită prin generalizarea acestui sistem se vor putea iriga încă 3 mil. decari. De asemenea în prezent are loc reconstrucția fundamentală a întregii rețele de canale; 47% din rețeaua permanentă de canale face parte din sistemele de irigare aparținînd statului și 27% sînt ale G.A.C.M. și G.A.S.

Extinderea lucrărilor de hidroameliorații și construcția de hidrocentrale a determinat introducerea unei legi speciale pentru utilizarea rațională a resurselor hidrologice. Se apreciază că în 1980 consumul de apă în anii secetoși va urca la aproximativ 16 miliarde metri cubi, din care pentru nevoile gospodărești vor fi destinate 2 miliarde m.c., pentru industrie 3 miliarde de m.c. iar pentru agricultură 11 miliarde de m.c. În prezent în agricultură se consumă aproximativ 6 miliarde m.c., iar în 1970 se prevede că acest necesar va depăși 8 miliarde de m.c. apă. Resursele naturale de apă fiind limitate, către sfîrșitul deceniului se prevede un deficit de aproximativ 4—5 miliarde de m.c.

După cum menționează presa de specialitate, dat fiind faptul că hidroameliorațiile ocupă un loc decisiv în programul de intensificare și industrializare a producției agricole, ele au devenit obiectul cercetărilor mai multor institute științifice și de învățămînt. Astfel, pe lîngă Academia de Științe Agricole au luat ființă Institutul de cercetări hidrotehnice și ameliorații și mai multe stațiuni experimentale în care se verifică rezultatele cercetărilor și se experimentează automatizarea procesului de irigare.

Se menționează rezultatele practice ale aplicării cercetărilor în raionul Razgrad unde a intrat în exploatare un nou tip de stațiune de irigare compusă din instalații mobile cu ajutorul căreia se realizează în 24 ore o productivitate de peste 100 de decari teren irigat pe un lucrător.

Colectivul de specialiști din Plovdiv a construit un nou tip de hidrant subteran care va permite reconstrucția radicală a schemei sistemelor de irigare. Acesta se va dirija de la un tablou de comandă special, pe baza programării. Încă în cursul acestui an vor intra în funcțiune cinci astfel de cîmpuri de irigare.

Se prevede ca pînă la finele acestui an vor fi date în funcțiune 80 de noi obiective care vor asigura irigarea unei suprafețe de peste 300 mii decari. De asemenea și G.A.C.M. pregătesc irigarea altor 50 mii decari.

În planul de perspectivă unul din cele mai importante obiective îl constituie construcția canalului de irigare „Bulgaria de sud“, lung de 292 km., care va uni cursurile rîurilor Marița și Tundja. Pe lîngă aceasta se prevede construcția încă a unui număr de alte 8 sisteme care vor permite irigarea unei suprafețe de peste 5 mii decari.

REPUBLICA CUBA

NOUA UZINĂ DE ANGRENAJE DE LA GUANABO

INTRAREA de curînd în funcțiune a primei uzine de angrenaje de la Guanabo — arată publicația *Granma* — reprezintă un eveniment de seamă în economia cubaneză. Uzina este specializată în fabricarea de pinioane si roți dințate pentru mașini agricole, hidraulice, de construcții și de transport. Întreprinderea va folosi procedee de fabricație avansate și tehnologia cea mai modernă, numeroase procese de producție fiind automatizate. În prezent uzina, ale cărei utilaje au fost importate parțial din U.R.S.S., produce 16 tipuri de pinioane și roți dințate. Se prevede ca după darea în funcțiune a unor capacități de producție suplimentare, întreprinderea să asigure pe deplin cerințele naționale la aceste produse.

RELAȚII ECONOMICE INTERNAȚIONALE

● La Belgrad au avut loc recent convorbiri între reprezentanți ai Băncii Naționale a Iugoslaviei și ai Institutului pentru valute străine al Spaniei. Cu acest prilej s-a constatat că schimburile comerciale dintre cele două țări se află în continuă creștere. Iugoslavia a exportat anul trecut în Spania mărfuri în valoare de 8 milioane dolari, ceea ce constituie o dublare a volumului de mărfuri exportate în anul 1967. S-au importat din Spania — în cursul anului 1968 — mărfuri în valoare de 6,9 milioane dolari.

Se prevede ca în acest an schimburile de mărfuri să sporească și mai mult. În primele patru luni ale anului curent, valoarea exporturilor în Spania a însumat 3,2 milioane dolari, iar a importurilor — 1,9 milioane dolari.

● La Nahodka, în Extremul Orient sovietic, au fost semnate noi contracte în cadrul comerțului riveran între U.R.S.S. și Japonia. Valoarea contractelor semnate între întreprinderea unională de export-import „Dalintorg" și firma japoneză „Mitsuma Gomu" se cifrează la 200 000 dolari.

Comerțul riveran între U.R.S.S. și Japonia se desfășoară de cinci ani. În prezent aproximativ 100 de firme japoneze întrețin legături cu întreprinderea sovietică „Dalintorg". Anul trecut, schimbul de mărfuri s-a ridicat la aproape 12 milioane ruble.

● Ministrul finlandez al comerțului, Grels Teir, care a făcut o vizită la Moscova, a discutat cu Nikolai Patolicev, ministrul comerțului exterior al U.R.S.S., probleme legate de dezvoltarea relațiilor comerciale sovieto-finlandeze. Se apreciază că anul acesta nivelul schimburilor comerciale bilaterale va depăși nivelul anului 1968.

În curînd, o delegație economică sovietică va pleca în Finlanda pentru a concretiza planurile unor schimburi comerciale cu o serie de firme industriale și comerciale finlandeze. Aceste planuri vor sta la baza elaborării acordului comercial pe perioada 1971—1975, a cărui pregătire va începe în curînd.

● La Ulan Bator a fost semnat planul de realizare a ajutorului ONU acordat Mongoliei în extinderea serviciului hidrometeorologic, în pregătirea de cadre calificate pentru industrie, în lărgirea învățămîntului tehnic-profesional și pregătirea de cadre calificate în domeniul creșterii animalelor.

● Organizația poloneză de comerț exterior „Czekop" a semnat cu reprezentanții Ministerului Industriei din Irak un contract cu privire la lărgirea și modernizarea fabricii de zahăr construită la Mosul în anul 1958.

Contractul prevede livrarea, montarea și darea în exploatare a fabricii de zahăr care are o capacitate de prelucrare de 3 000 tone sfeclă de zahăr în 24 de ore.

● După cum anunță M.T.I., reprezentanții trustului ungar de industrie petrolieră și de gaze și reprezentanții firmei franceze „Entrepose" au semnat la Budapesta un acord care prevede reglementarea colaborării dintre cele două părți în ce privește menținerea relațiilor cu alte țări. Trustul ungar și firma franceză au căzut de acord că vor colabora pe piața internațională în domeniul construcției de noi obiective ale industriei petrolului și gazelor. În acest scop vor fi organizate întreprinderi mixte.

● Potrivit acordului pe termen lung cu privire la schimbul comercial dintre Ungaria și statele Beneluxului, la Bruxelles au avut loc tratative între comisiile mixte ale acestor țări. În urma tratativelor a fost semnat un protocol și o listă de mărfuri, potrivit cărora Ungaria va livra țărilor Beneluxului produse agricole și ale industriei alimentare, produse ale industriei ușoare, textile și de încălțăminte, materie primă pentru industria farmaceutică. În schimb, va importa fibre sintetice, mașini și diferite utilaje.

● Firma „Fiat" va investi 12 milioane dolari pentru lărgirea capacității de producție a fabricii jugoslave de automobile „Țrvena Zastava", care produce automobile cu licența fabricii din Torino — scrie revista **Ekonomska Politika** din Belgrad, 10 milioane dolari vor fi investiți sub formă de echipament, iar alte 2 milioane în numerar.

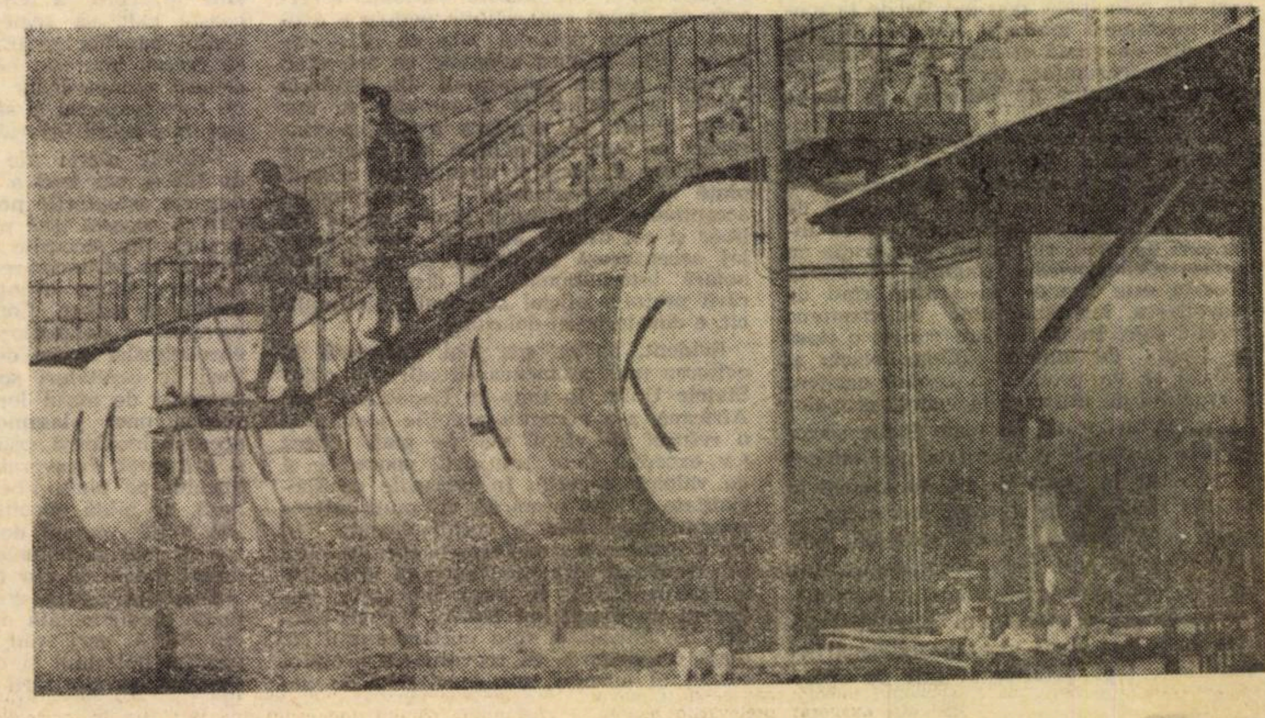

Utilizarea îngrășămintelor minerale ocupă un loc important în dezvoltarea intensivă a agriculturii din Republica Democrată Germană. În fotografie: Un rezervor complet automatizat pentru îngrășăminte amoniacale lichide care deservește un număr mai mare de cooperative agricole și gospodării agricole de stat.

ORIZONT '80

PREVIZIUNI DEMOGRAFICE EUROPENE

ÎNTR-UN studiu elaborat recent de Secretariatul Comisiei Economice a O.N.U. pentru Europa [1]) se face o amplă prognoză a evoluției forței de muncă pe acest continent, în perioada 1965—1980, o analiză a factorilor demografici și social-economici care ar putea-o influența.

Între anii 1950—1965 ritmul mediu anual de creștere a populației țărilor socialiste a fost de 1,4%, în timp ce în țările vest-europene acesta era de 1%. Decalajul între ritmuri a determinat o apropiere a mărimilor absolute ale populației celor două grupe de țări. După opinia experților Comisiei Economice pentru Europa, evoluția populației continentului în perioada 1965—1980 va fi marcată de ritmuri de creștere egale pentru cele două grupe (0,9% pe an), așa cum rezultă din datele de mai jos:

Creșterea populației între 1950 și 1980 [2])

	Milioane persoane			Ritmul mediu anual de creștere (în %)	
	1950	1965	1980	1950—1965	1965—1980
— Țări socialiste *)	269,5	330,8	381,7	1,4	0,9
— Țări vest-europene **)	322,4	373,9	427,9	1,0	0,9

*) Bulgaria, Cehoslovacia, Polonia, R.D. Germană, România, Ungaria, Uniunea Sovietică; **) Anglia, Austria, Belgia, Danemarca, Elveția, Finlanda, Franța, Grecia, Irlanda, Italia, Iugoslavia, Norvegia, Olanda, Portugalia, R.F. a Germaniei, Spania, Suedia, Turcia.

● Evoluții diferențiate

AUTORII studiului scot în evidență, printre altele, procesul de îmbătrînire a populației în marea majoritate a țărilor europene (ca urmare a scăderii concomitente a natalității și a mortalității) și repercusiunile pe care le-a avut această evoluție, în perioada 1950—1965, asupra ponderii populației în vîrstă aptă de muncă, sau — cum i se mai spune — asupra forței de muncă „virtuale", în ansamblul populației europene. Se apreciază că în perspectiva anului 1980 ne putem aștepta la menținerea acestei tendințe în Europa occidentală (cu excepția Irlandei și a țărilor meridionale) și la inversarea ei în majoritatea țărilor din Europa răsăriteană.

Dacă în cazul țărilor socialiste se prevede menținerea sau accelerarea sensibilă a ritmului de creștere a forței de muncă „virtuale", în ceea ce privește țările vest-europene aici tendințele sînt mult nuanțate. În timp ce unele țări, cum sînt Irlanda, Portugalia, Spania sau Turcia, vor cunoaște o creștere mai rapidă a valorii acestui indicator, majoritatea lor urmează să înregistreze aceleași ritmuri ca în perioada 1950—1965 sau chiar mai lente, pentru cîteva țări (Austria, R.F.G. și Suedia) prevăzîndu-se chiar stagnarea practică a efectivului forței de muncă.

● Mutații în structura forței de muncă

ÎN STABILIREA previziunilor asupra evoluției forței de muncă în perioada 1965—1980, experții Comisiei Economice a O.N.U. pentru Europa au elaborat două variante principale, pornind fie de la ipoteza menținerii gradului său de utilizare pe grupe de vîrstă și sexe (determinat la ultimul recensămînt), fie de la cea a modificării gradului de utilizare pe grupe de vîrstă, sexe și țări.

Ca o constatare de ansamblu, se apreciază că gradul de utilizare a forței de muncă în țările socialiste va cunoaște o oarecare reducere în cadrul grupelor de vîrstă mai tinere, acolo unde acesta înregistra un nivel ridicat în comparație cu media (Cehoslovacia, Ungaria, U.R.S.S.). Aceasta este legată în primul rînd de dezvoltarea învățămîntului și creșterea duratei sale. În țările care resimt o lipsă de forță de muncă (Cehoslovacia și R.D.G.) se va produce o ușoară creștere a gradului de utilizare în cadrul grupelor de vîrstă avansată. În toate țările socialiste se întrevede o activitate mai intensă a femeilor de vîrstă medie, în special în mediul urban și în sectorul serviciilor.

Cu toate acestea, autorii studiului consideră că în anii 1965—1980, comparativ cu perioada anterioară, contribuția femeilor la creșterea efectivului populației active va fi mai slabă în majoritatea țărilor socialiste, fapt determinat atît de sporirea ponderii bărbaților în ansamblul populației, cît și de creșterea mai lentă a gradului de utilizare a femeilor. Totuși, forța de muncă feminină va deține și în viitor un loc important în ansamblul populației active, în special în Ungaria și R.D.G.

Tendințe opuse se vor manifesta în evoluția populației active din grupele de vîrstă extreme (reducerea ponderii populației tinere — de 15—19 ani — și creșterea contribuției grupei de vîrstă de 60 de ani și peste), în timp ce grupa medie de vîrstă (20—59) nu va înregistra, în ansamblul său, variații prea importante (deși în cadrul subgrupelor acestei grupe vaste, este posibil să se producă schimbări deloc neglijabile).

Estimarea evoluției populației active din țările vest-europene în aceeași perioadă este bazată, în afara presupunerii că nu se vor produce mișcări migratorii (în ciuda influenței considerabile pe care migrația forței de muncă a avut-o, în perioada precedentă, asupra efectivului populației active din numeroase țări), și pe diverse alte ipoteze. Astfel, de pildă, ca și în cazul țărilor socialiste, în prima variantă se consideră că gradul de utilizare a forței de muncă va rămîne la nivelul anterior, în întreaga perioadă proiectată.

În aceste condiții, se constată că cele mai scăzute ritmuri medii anuale de creștere a populației active se vor înregistra în țările industrializate ceea ce duce la concluzia că — în ipoteza respectivă — aceste țări vor trebui să facă față unei serioase penurii de forță de muncă.

Se remarcă, de asemenea, faptul că ponderea femeilor în populația activă nu va suferi schimbări de seamă, cu excepția Belgiei și Irlandei, unde va avea loc o oarecare creștere. În majoritatea țărilor, modificările în repartiția populației totale în cele două mari categorii — populația în vîrstă aptă de muncă și populația în afara acestei vîrste (sub 15 și peste 64 ani) — vor influența negativ asupra efectivului populației active.

În cadrul celei de a doua variante de previziune se presupune că vor avea loc modificări în gradul de utilizare a forței de muncă și se ține seama, în măsura posibilului, de eventualele repercusiuni ale politicii practicate în acest domeniu de fiecare țară. Analiza cifrelor obținute denotă faptul că gradul de utilizare a forței de muncă are în continuare perspective de scădere atit la bărbați cît și la femei. În grupele medii de vîrstă, femeile vor exercita o influență favorabilă asupra gradului de utilizare a forței de muncă, în majoritatea țărilor examinate.

P. GRECU

---

1) The European Economy in 1968. Determinants of labour supply in Europe, 1960—1980, Doc. ME/GER/69/D. 3, Cap. III (Studiul trece în revistă principalele elemente caracteristice forței de muncă în țările socialiste, pe de o parte, și în țările vest-europene, pe de alta, ținîndu-se seama de necesitatea abordării separate a unor fenomene specifice economiei capitaliste, cum este, de pildă, incidența mișcării migratorii asupra cererii și ofertei de forță de muncă dintr-o anumită țară, într-o perioadă dată).

2) Doc. ME/GER/69/D. 3, Cap. III, partea a 3-a (Statisticile O.N.U. nu cuprind date pentru Albania și includ Iugoslavia printre țările vest-europene).

ENIGME PE PIAȚA AURULUI

Recent, experții organismelor monetare internaționale și cei ai băncilor centrale din principalele țări capitaliste au fost puși în fața unui fenomen, a cărui explicație certă n-a fost găsită pînă astăzi. După o lungă perioadă de creștere aproape continuă, rezervele oficiale de aur ale Republicii Sud-Africane (principalul producător și furnizor al acestui metal din lumea capitalistă) au scăzut în perioada 2 mai—14 iunie cu aproximativ 140 milioane de dolari, după ce depășiseră 1,4 miliarde dolari. Și totuși, nici o tranzacție n-a fost anunțată fie pe piața liberă a aurului, fie cu vreuna din băncile centrale.

Se știe că în martie 1968 au fost create două piețe paralele ale aurului — una între băncile centrale ale statelor, unde paritatea aurului rămîne fixată la 35 de dolari uncia, și alta liberă, unde aurul este cotat ca orice altă marfă, paritatea sa cu dolarul depășind simțitor nivelul arătat. În același timp băncile centrale ale grupului „celor zece" țări și-au asumat (prin acordul semnat la Washington) obligația de a nu achiziționa aur din R.S.A. contra devize. Întrucît R.S.A. este nevoită să-și reînnoiască periodic rezervele de devize convertibile pentru a acoperi deficitul balanței sale de plăți externe, prin măsura adoptată se exercitau presiuni asupra guvernului din Pretoria pentru a-l obliga să alimenteze cu aur piața liberă. Se urmărea astfel ca vînzările de aur sud-african să determine o scădere a prețului aurului pe această piață și, în consecință să preîntîmpine accentuarea decalajului dintre cursul lui liber și cel oficial. Mărirea acestui decalaj accentuează presiunea pe piața monetară internațională în direcția majorării prețului oficial al aurului și, implicit, a devalorizării dolarului.

Evident, partea cea mai interesată în evitarea unei asemenea situații sînt chiar Statele Unite, în timp ce Republica Sud-Africană n-a acceptat regulile jocului și a refuzat să vîndă aur pe piața liberă (cu excepția unor tranzacții sporadice și de valoare redusă). În cercurile de specialitate a fost urmărită cu mult interes această nouă fază a vechii dispute în jurul problemei revalorizării aurului, cînd în postură de principal oponent al S.U.A. a apărut R.S.A. În luna februarie, ministrul de finanțe al R.S.A., Nicolas Diederichs, afirma în fața parlamentului că, după convingerea sa reevaluarea prețului oficial al aurului este inevitabilă în actuala conjunctură internațională. Totodată, revenit chiar atunci dintr-un turneu în Europa occidentală, unde avusese o serie de convorbiri cu ușile închise — la Londra, Paris și Frankfurt — Diederichs a evocat posibilitatea realizării apropiate a unui acord asupra vînzării aurului sud-african, fără ca aceasta să însemne o cedare în fața exigențelor grupului „celor zece". Cu aceeași ocazie a fost reafirmată poziția guvernului de la Pretoria, în sensul că R.S.A. susține în continuare dreptul său necondiționat de a vinde aur la cursul oficial către organismele monetare internaționale pentru a-și acoperi nevoile de devize convertibile. Ea își rezervă în același timp posibilitatea de a include (cum a procedat, de fapt, din martie 1968) aurul extras din mine în rezervele sale oficiale și de a nu vinde decît cantități limitate pe piața liberă.

Se pare că tocmai eșecul acestor tratative secrete a determinat Republica Sud-Africană să manevreze în ultimele două luni. Și, în lipsa unor revelații din surse oficiale, experții în probleme monetare au elaborat o sută de explicații plauzibile ale reducerii rezervelor sale oficiale de aur.

Se avansează astfel ideea că Banca centrală din Pretoria a reușit să încheie tranzacții discrete pe piața liberă, la Frankfurt, Londra sau Zürich, ori să vîndă aur contra devize unor țări mici care nu fac parte din clubul „celor zece", cum ar fi, de exemplu, emiratele din zona golfului Persic. Alți specialiști consideră că guvernul R.S.A. nu include în mod intenționat în cifrele publicate oficial întregul stoc de aur de care dispune. Există, în fine, ipoteza că guvernul ar fi acordat împrumuturi în aur unor țări străine. Însăși declarația făcută săptămîna trecută de același ministru în Parlament, în cadrul căreia a recunoscut oficial că R.S.A. a vîndut cantități substanțiale de aur atit unor organisme monetare, cît și pe piața liberă, și ca urmare și-a sporit disponibilitățile de devize convertibile, n-a risipit cu nimic misterul din jurul tranzacțiilor. Indiferent de ipoteza pentru care optează, specialiștii sînt de acord că R.S.A. urmărește pe această cale să semene neîncrederea în rîndul băncilor centrale ale „celor zece", să creeze impresia că embargoul stabilit asupra cumpărărilor de aur sud-african nu este respectat și să accelereze încheierea unui acord favorabil.

Primele efecte ale măsurilor adoptate de R.S.A. par însă a nu satisface nici pe departe așteptările promotorilor lor. Știrile că această țară plasează peste hotare o parte din stocurile sale de aur au contribuit la zdruncinarea încrederii tezaurizatorilor într-o eventuală revalorizare a metalului galben. Conjugată cu creșterea continuă a dobînzilor îndeosebi pe piața eurodolarilor (care determină pe deținătorii de capitaluri speculative să se debaraseze de aurul lor neproductiv în favoarea unor plasamente mai rentabile), această incidență psihologică a exercitat o influență defavorabilă asupra cursului aurului pe piața liberă. Pe piața londoneză, de pildă, socotită ca fiind cea care „dă tonul", cursul dolarului a scăzut între 29 mai și 6 iunie de la 43,1 la 40,5 dolari unicia de aur fin, respectiv cu 6%.

Tendința a fost recepționată cu o satisfacție nedisimulată în cercurile oficiale din S.U.A. care văd în ea o întărire a poziției dolarului și o distanțare de perspectivă revalorizării aurului. Ele contează pe faptul că introducerea așa-numitor „drepturi speciale de tragere" la Fondul Monetar Internațional, proiectată pentru începutul anului viitor, va contribui și mai mult la destinderea atmosferei. Totuși, după cum au afirmat deja mulți specialiști în probleme monetare și financiare, expediente de genul „drepturilor speciale de tragere" nu pot soluționa actuala criză a sistemului monetar occidental. Iar vara actuală se anunță a fi „fierbinte" în acest domeniu.

N. POPOV

REPERE

● Aproape jumătate (2,15 miliarde dolari) din capitalurile în sumă de 4,20 miliarde de dolari care intraseră în cursul lunii mai, în perspectiva revalorizării mărcii, s-au retras pînă la 10 iunie din R.F.G. Pe de altă parte, Karl Schiller, ministrul vest-german al economiei, a dezmințit la înapoierea sa de la Washington relatările apărute în presa apuseană, potrivit cărora s-ar fi ajuns la un acord privind revalorizarea mărcii în toamnă, paralel cu modificarea parității altor monede occidentale.

● La recomandarea Comisiei prețurilor și veniturilor, guvernul englez a majorat cu 5% prețul oțelului. Măsura amintită va pune capăt deficitului societății naționalizate British Steel Co.

● Conform estimațiilor F.A.O. producția mondială de griu a atins în anul agricol 1968/69 nivelul record de 306 milioane tone, respectiv cu 13% mai mare decît în anul precedent. Printre cei mai importanți producători din lume se numără Uniunea Sovietică (96 mil. t), S.U.A. (43 mil.), Canada (aproape 18 mil.) și Australia (15 mil.).

● Primul telefon public ambulant poate fi întîlnit pe străzile orașului japonez Osaka. Patru aparate telefonice sînt montate pe o camionetă a P.T.T.

● Producția mondială de ceasuri și mecanisme a crescut în cursul anului trecut cu 7,3%, ajungînd la 151,9 milioane de unități. Pe primul loc în lume se situează industria de ceasuri din Elveția (68,7 milioane de unități), urmată de cea din U.R.S.S. (20 milioane), Japonia (17,5 milioane), S.U.A. (17,1 milioane) ș.a.

● Un aeroport internațional printre cele mai moderne din Africa, a cărui construcție a costat 95 de milioane franci francezi, a fost inaugurat la Nouadhibou (Republica Mauritania).

PROGRESELE UNEI ECONOMII

(Urmare din pag. 20)

telor societăţi publice mexicane, guvernul considerînd că în felul acesta poate stăpîni mai bine datoria externă a ţării (1892 milioane dolari în 1966, reprezentînd aproape 160% faţă de valoarea anuală a exporturilor).

În cadrul balanţei de plăţi deficitul comercial este contrabalansat mai ales de intrările de capital străin pe termen lung. O contribuţie crescîndă în această direcţie se aşteaptă din partea turismului internaţional, căruia peisajul mexican şi în perspectivă, în mod deosebit coasta Pacificului şi litoralul caraibian, îi oferă tot mai multe atracţii. Numărul celor care au vizitat Mexicul în primele trei trimestre ale anului trecut (deci înainte de J.O.) era în creştere cu 14,5%, faţă de anul 1967, pe întreg anul 1968 el ridicîndu-se la 1,9 milioane.

N-am putea încheia această rapidă trecere în revistă a problemelor care confruntă Mexicul de azi, fără a evidenţia o particularitate a creşterii economice în această ţară. Cînd economia mexicană era mai puternic dependentă de străinătate decît este astăzi, ea reflecta destul de fidel conjunctura internaţională. Devenind mai autonomă, ea pare să fi căpătat un ritm particular, fluctuant, denumit de Frédéric Mauro, profesor de istorie economică la Facultatea de litere şi ştiinţe umaniste de la Paris-Nanterre, „ritm prezidenţial". Caracterizarea se referă la faptul că, preşedintele ţării fiind ales pe şase ani, în ultima perioadă a mandatului său şi la începutul mandatului succesorului său la preşedinţie se produce o încetinire a activităţii determinată de rezerva şi expectativa investitorilor privaţi în aceste momente de incertitudine politică, încetinire pe care statul încearcă s-o contracareze printr-o intervenţie directă mai amplă în economie. În plus, bugetul este supus verificării parlamentului după doi ani, iar deputaţii sînt aleşi pe trei ani, astfel încît ei nu controlează de fapt decît un singur buget din cele trei pe care le-au votat. Însuşi preşedintele lasă succesorului său sarcina de a prezenta parlamentului ultimele două bugete ale mandatului său, astfel că noul sexenat debutează prin reglementarea datoriilor contractate anterior.

Deşi cu o economie „fragilă", cum o întîlnim caracterizată adeseori, Mexicul se situează incontestabil ca nivel de dezvoltare în linia întîia a ţărilor, atît de diverse, înglobate în denumirea nu scutită de ambiguităţi, „în curs de dezvoltare".

CONJUNCTURA ECONOMIEI CAPITALISTE

PRODUCŢIA INDUSTRIALĂ: MODIFICĂRI DE PONDERI

ÎN 1968, economia ţărilor capitaliste a depăşit în ansamblu faza de creştere încetinită a producţiei industriale care marcase anul precedent. Indicele cu baza 1963=100 a crescut cu 7,1%, faţă de 2,4% în 1967. Este una din constatările pe care le permit cifrele publicate recent pentru acest domeniu de către Biroul de statistică al Naţiunilor Unite.

Pe cele două grupuri mari de ţări din lumea capitalistă — ţările cu economie dezvoltată şi cele în curs de dezvoltare —, primele şi-au putut mări producţia industrială în 1968 cu 6,3%, secundele cu 8,4%. Diferenţa de ritm se concretizează însă în modificări foarte lente ale ponderii acestor grupuri în producţia industrială mondială capitalistă: în perioada 1963—1968 participarea ţărilor în curs de dezvoltare a trecut de la 11,3% la 11,8%, sporul obţinîndu-se în primul rînd pe seama industriei extractive. În 1968, faţă de anul de bază amintit, indicele producţiei industriei extractive pe ansamblul ţărilor în curs de dezvoltare a atins nivelul 148 (faţă de 141 pe total industrie), din care extracţia petrolului 160. În consecinţă, ponderea mineritului în întreaga producţie industrială a grupului s-a mărit în cei cinci ani — de la 23,6% la 23,7%, cea a industriei prelucrătoare s-a micşorat — de la 73% la 71,3%. Merită relevat totodată că producţia de energie electrică a devansat şi în aceste ţări restul industriei, ajungînd să deţină în 1968 o pondere — 5% — apropiată de cea din ţările capitaliste dezvoltate în 1963 (5,3%).

În cadrul industriei prelucrătoare se observă că industria grea s-a dezvoltat prioritar în ambele grupuri de ţări. Indicele ei în 1968, în ţările în curs de dezvoltare, a fost de 144, faţă de 133 pentru industria uşoară. Dar raportul dintre cele două subdiviziuni ale producţiei industriale continuă să fie de circa 60:40 în favoarea industriei uşoare. În ţările capitaliste dezvoltate, raportul a fost în acelaşi an de 66:34 în favoarea industriei grele (după ce şi în anul de bază industria grea dăduse 63% din toată producţia industriei prelucrătoare, iar industria uşoară 37%).

Dintre subramurile industriei prelucrătoare, cîteva evoluţii şi ponderi detaliază tendinţa ilustrată mai sus. Industria alimentară a reprezentat în 1968 circa 27% din producţia industriei prelucrătoare în ţările subdezvoltate, circa 12% în ţările capitaliste dezvoltate; industria textilă participă cu 14% şi respectiv 5%. În ambele grupuri de ţări aceste ramuri s-au dezvoltat mai lent decît media pe industria prelucrătoare, dar mult mai aproape de această medie în ţările în curs de dezvoltare decît în cele dezvoltate. Metalurgia prelucrătoare oferă cifre contrastante la celălalt capăt al gamei de subramuri. Ponderea ei în 1968 a fost de circa 36% în ţările dezvoltate şi de circa 14% în ţările subdezvoltate; în ambele grupuri ea creştea mai repede decît indicele mediu al industriei prelucrătoare, dar cu un avans mult mai mare faţă de această medie în ţările dezvoltate decît în cele în curs de dezvoltare.

Înăuntrul grupului ţărilor dezvoltate se remarcă şi în 1968 că se menţine avansul ritmului de creştere al producţiei industriale în America de Nord (Statele Unite şi Canada) faţă de Europa occidentală, iar dintre ţările vest-europene, şi faţă de cele din Piaţa Comună. Cu toate acestea, indicele nord-american rămîne şi el — cu foarte puţin — în urmă faţă de media pe regiunile capitaliste dezvoltate, ceea ce se explică probabil prin influenţa ritmurilor japoneze. Statistica O.N.U. din care provin toate aceste date nu cuprinde însă un indice separat al producţiei industriale a Japoniei. În zona vest-europeană indicele pentru Piaţa Comună a depăşit în 1968 cu un punct pe cel pentru ansamblul ţărilor capitaliste din Europa, după ce în anii precedenţi (1964—1967) se situase chiar, cu regularitate, cu un punct sub indicele pe ansamblu.

Cît priveşte grupul ţărilor în curs de dezvoltare, relativ cel mai rapid creşte indicele în cele din Asia, în timp ce zona latino-americană rămîne în urmă faţă de medie. În cazul ţărilor subdezvoltate din Asia un rol important îl joacă extracţia de ţiţei, pe cînd indicele industriei prelucrătoare nu se situează decît cu foarte puţin peste medie. Pentru ţările Africii nu se publică un indice separat.

S. U. A.:

COMPLEXUL MILITAR-INDUSTRIAL ÎN „FOCUL" CRITICILOR

PĂRĂSIND postul de preşedinte al S.U.A., generalul Eisenhower, în cuvîntarea sa de despărţire, dăduse naştere unei formulări care făcuse carieră: „Complexul militar-industrial". Defunctul avertiza ţara asupra primejdiei ce ar putea-o constitui pentru viaţa politică, socială şi economică, împletirea prea strînsă dintre interesele industriaşilor şi militarilor. „Trebuie să ne ferim să căpătăm, în mod voit sau nu, o influenţă nejustificată" — spunea el cu referire la armată.

De fapt, problema ca atare, este mai veche. Încă la 1780, într-o dezbatere asupra afacerilor militare, senatorul William Maclay din Pensylvania, vorbind despre ministrul de război de atunci care cerea noi credite şi efective, exclama: „Daţi-i lui Knox armata ce o cere şi va găsi fără dificultate un răboi de făcut!" O anchetă în domeniul acesta, întreprinsă în 1930, îl făcuse pe senatorul Gerald Nye să strige la rîndul său: „Negustori de moarte!"

Problema a căpătat dimensiuni noi, quasifantastice, în epoca aceasta a imperialismului, în care legăturile dintre monopolurile capitaliste şi aparatul de stat, reprezintă o ţesătură vastă, solidă şi de nepătruns.

În ultima vreme, au loc din nou audieri în Camera Reprezentanţilor cu referire la ceea ce se cheamă acuma în S.U.A. „complexul militar-industrial". Ancheta se poartă asupra extensiunilor şi ramificaţiilor pe care le-a căpătat Pentagonul, a reţelei vaste de furnizori de arme, a extraordinarelor înlesniri în domeniul cercetării ştiinţifice ce i se pun la dispoziţie. În timpul războiului rece, forţa teribilă de care dispunea Pentagonul se ridica la 80 de miliarde de dolari pe an, consumînd o zecime din uriaşul produs naţional brut al ţării. „Influenţa militară în întreaga planificare naţională, este prea mare" — zice generalul în retragere James M. Gavin, ale căror depoziţii au făcut într-o vreme vîlvă. Iar revista NEWS WEEK scrie: lipsa disperată de fonduri pentru programele interne civile — care se află într-o stare critică — pune sub acuzare complexul militar industrial, cu proporţiile sale uriaşe, cu influenţa sa covîrşitoare, cu metodele sale în afaceri, şi chiar cu ...ineficienţa sa. „Implicarea Americii în Vietnam" — mai scrie revista — este de departe, cea mai mare greşeală de care sînt ţinuţi responsabili militarii. Eroul de război şi fostul comandat al marinei, generalul David Shoup, este de părere că S.U.A. „a devenit o naţiune militaristă şi agresivă". Iar senatorul Gaylord Nelson din Wisconsin, vorbind despre complexul militar-industrial, zice: „Întreaga economie este înţesată; sîntem un stat războinic".

Traficul de influenţă este o temă nelipsită pe ordinea de zi a dezbaterilor forurilor parlamentare. Nu mai departe decît zilele trecute, în Senatul american s-au pus întrebări cu privire la costurile excesive ale unui contract pentru avioanele militare de transport C-5A. Ziarele au scris că afacerea aruncă o umbră asupra demisiei pe care şi-a dat-o cu acest prilej unul din directorii adjuncţi ai Forţelor Aeriene, Robert Charles, şi că nu este exclus ca în curînd, să fie, de asemenea, puse în discuţie carierele multor altor ofiţeri şi persoane oficiale.

Pentru a face audieri în legătură cu influenţele „Complexului militar-industrial", deşi există organe constituite în asemenea scop, a fost înfiinţat în Congres un comitet special. Discuţia are ca punct de plecare mai ales proiectul atît de controversat al instalaţiilor pentru rachetele antibalistice, dar şi cheltuielile militare în general. Au adus vii critici în problemele bugetului şi ale priorităţilor naţionale preşedintele Comitetului pentru relaţiile externe ale Senatului, Fulbright, profesorul şi economistul Galbraith, figură proeminentă a vieţii publice americane, şi mulţi alţii.

Cîteva date asupra „Complexului militar-industrial" pot da o idee despre ceea ce este în joc. Din zece muncitori americani, complexul foloseşte unul, fie direct în serviciul armatei, fie în cel al celor 120 000 furnizori individuali. Sînt implicate şi cointeresate sute de universităţi, în care oamenii de ştiinţă fac totul, de la cercetarea fundamentală şi pînă la proiectarea şi fabricarea proiectilelor nucleare. Cu fondurile sale, armata achiziţionează produse mergînd de la avioane (7 miliarde de dolari), muniţii (2,9 miliarde), vapoare (898 milioane) şi pînă la mobilă (20,2 milioane) sau instrumente muzicale (1,6 milioane). Aceste fonduri curg într-un flux continuu în fiecare stat al Uniunii, în cel puţin 363 din cele 435 districte electorale. Viaţa multor oraşe din S.U.A. se află într-o totală atîrnare de „Complexul militar-industrial".

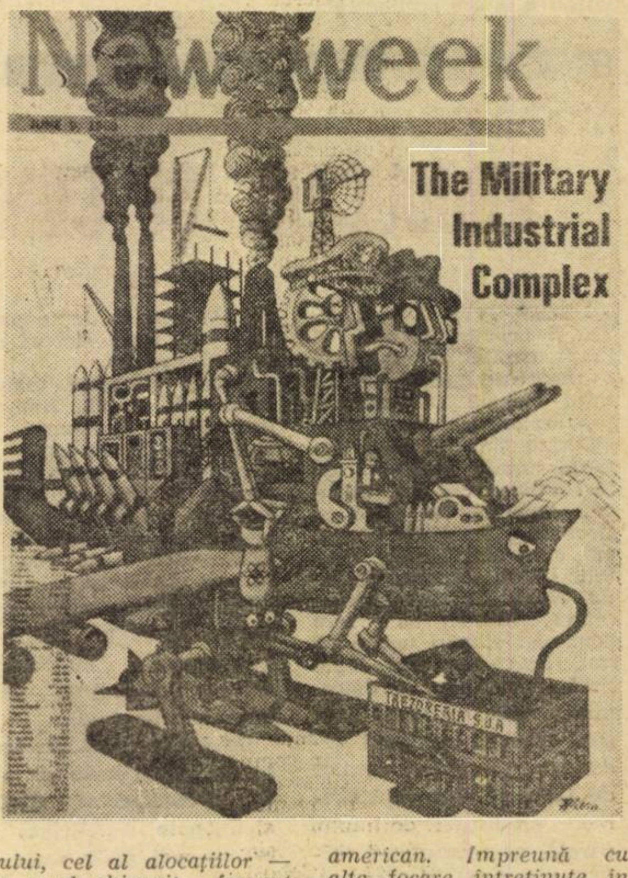

În legătură cu orientarea Pentagonului, George Mahon, preşedintele celui mai puternic comitet al Senatului, cel al alocaţiilor — în mod obişnuit fervent apărător al Pentagonului — admite acuma că „militarii au făcut atîtea greşeli, încît au provocat lipsa de încredere".

Războiul de agresiune purtat împotriva Vietnamului, reprezintă într-adevăr o uriaşă cheltuială zadarnică de tehnică militară, şi, bineînţeles, de vieţi umane. Vietnamul demonstrează eşecul politicii de forţă a imperialismului american. Împreună cu alte focare întreţinute în diferite părţi ale lumii, agresiunea din Vietnam este rezultatul creşterii influenţei cercurilor militare în treburile de conducere ale statului, asocierii tot mai intime dintre interesele acestor cercuri şi cele ale marilor monopoluri, înarmării excesive şi militarizării vieţii economice, sociale şi politice.

Sava ANDREI

MONDORAMA

O ȘANSĂ LA... PARTENERI?

„POATE CĂ DEVALORIZAREA francului ar fi fost utilă la 30 iunie 1968; ar fi fost însă absurd să-l devalorizezi după criza din noiembrie; ar fi însă și inutil și absurd și-l devalorizezi azi" — scria recent René Sedillot, comentatorul săptămînalului **La Vie française**. „Rămîne de apreciat — subliniază el — dacă, la sfîrșitul anului 1969, în prezența unui proiect de buget însănătoșit și după moderarea consumului intern, operația ar putea fi încercată cu șanse de succes. Rămîne de asemenea de văzut, dacă evoluția prețurilor la partenerii noștri străini nu ne va permite să facem chiar economie la această rectificare de paritate...".

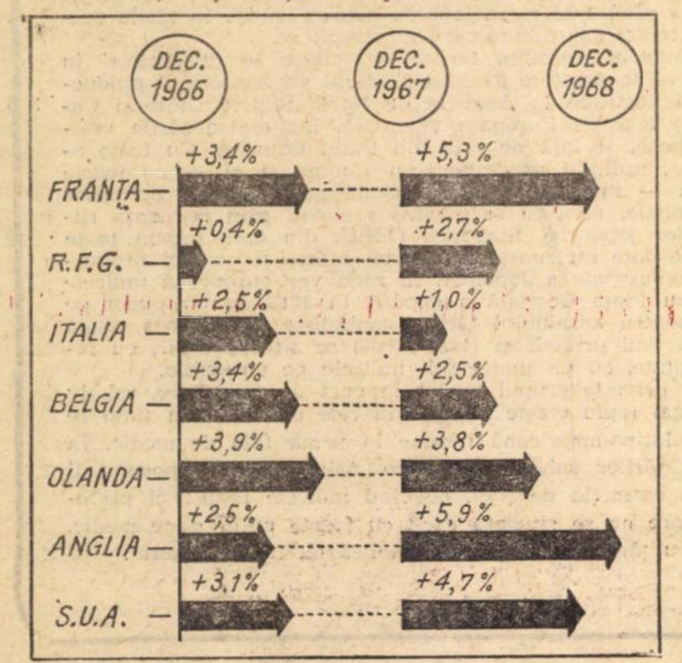

Iată în graficul de mai sus situația creșterii prețurilor în șapte țări capitaliste principale, în doi ani consecutivi.

DIN NOU DESPRE CONTEINERE

CONTEINERELE vor fi în măsură în deceniile următoare să provoace schimbări radicale în tehnica navigației și în cea portuară?

Potrivit unui studiu întocmit de Port Authority of New York, referitor la traficul de mărfuri în Atlantic și Pacific, se pare că răspunsul este afirmativ.

Porturile S.U.A. din Atlantic — se menționează în acest studiu — vor trebui în 1970 să manipuleze zilnic o navă-conteiner cu o capacitate anuală de 220 000 conteinere. In 1980, traficul american pe nave conteiner este prevăzut să se ridice la 630 milioane de tone-mărfuri. In 1970, vor fi în funcțiune cel puțin 300 asemenea nave (inclusiv cele mixte). La 1 ianuarie 1969, se aflau în construcție și în contract pe șantierele occidentale și japoneze, 54 „full containers" din care 18 între 25 900 și 30 000 tdw (cu o capacitate variind între 1200 și 1300 conteinere).

MONOTONIA CUBULUI?

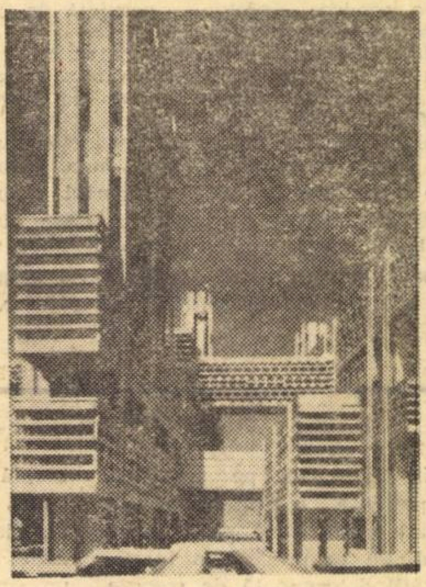

ÎN AJUNUL Expoziției universale ce se va deschide la Osaka (Japonia) în 1970, gîndirea arhitecților a intrat în efervescență. Europa trebuie să fie conștientă de criza arhitecturii și urbanismului său, proclamă revista franceză NOUVEAU PLANETE. Cei care construiesc, comentează revista, sînt atît de „prinși" în perioada imediat următoare încît nu mai pot avea o deschidere spre viitor. Iar cei care prin efort îl imaginează nu au încă nici o comandă.

Totuși monotonia cubului trebue depășită! Deși... un sondaj serios a relevat că 80% din cei care locuiesc în ansamblul de blocuri Sarcalles s-au declarat satisfăcuți. În 1958, la Paris, un arhitect concepea planurile unui „oraș spațial" format din structuri tridimensionale, o schelărie vastă în care se puteau plasa încăperi locuibile, căi de comunicații, magazii, ateliere, birouri etc. Însă nici o machetă de acest gen nu a avut în Europa măcar un început de realizare. Pentru prima dată, o mostră de „oraș spațial" va fi construită în Japonia la Expoziția universală de la Osaka (1970).

Unul dintre impasurile urbanismului actual, chiar cel mai prospectiv — susține autorul articolului — este că nu imaginează orașe fără automobile. Totul este gîndit în funcție de mașină. Cu toate că propunerile de metrouri sau minibuze suspendate nu lipsesc. De mai multă vreme, aeroportul din Tokyo este legat de centrul capitalei printr-un metrou suspendat foarte practic. Au mai fost puse la punct — experimental — „fotolii zburătoare" individuale. Nimic nu arată că viitorul ar fi în mod necesar al automobilului. Cu toate acestea, toate planurile de urbanism sînt desenate în funcție de el... În afară de planurile cu adevărat prea... inventive care practic nu sînt luate în considerare.

HOTELUL DE SUB „CLOPOT"

SEMNALAM intr-unul din numerele noastre că în plină junglă, în apropierea orașului Manaus din Brazilia, a început construirea unui hotel care întrece în originalitate cele mai îndrăznețe proiecte din acest domeniu. Revenim cu principalele caracteristici ale acestei construcții, ce va purta numele „HOTEL TROPICAL MANAUS": imobilul principal, care va avea 12 etaje, construite în formă de cilindru, va fi suspendat pe piloni uriași (așa cum se vede în machetă); holul principal al hotelului va fi „mobilat" cu arborii în vîrstă de peste o sută de ani, găsiți pe amplasament; în jurul clădirii centrale, vor fi instalate două acvarii, un restaurant, cofetării, agenții de voiaj, baruri, cafenele, saloane de coafură; la ultimul nivel al „cilindrului" va funcționa o mare sală de conferințe. În subteran, pe fundul albiei rîului Taruma, aflat pe teritoriul amplasării ansamblului, vor fi instalate două mari tuburi de plexiglas — unul în care va funcționa, permanent, acvariul principal și altul prin care vor circula vizitatorii acvariului. Peste toate acestea, se va așeza un imens clopot de material plastic, înalt de 150 de metri și cu un diametru de 300 de metri, destinat menținerii unui climat interior acceptabil. Hotelul cu cele 432 de camere și apartamente ale sale va putea găzdui 700 de persoane.

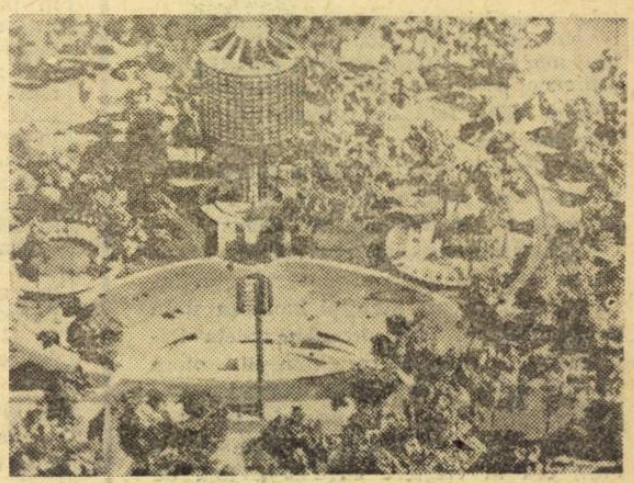

STATISTICĂ INTERNAȚIONALĂ

PRODUCȚIA ȘI COMERȚUL CU LACTATE ÎN ȚĂRILE CAPITALISTE

PRODUCȚIA DE LAPTE și produse lactate a lumii capitaliste cunoaște o repartiție geografică cu totul inegală; majoritatea produselor lactate comercializate sînt fabricate într-un număr restrîns de țări industriale din Europa, America de Nord și Oceania. În unele dintre ele, cum sînt Franța, Statele Unite, Olanda, Canada, Noua Zeelandă, Danemarca, Irlanda etc., s-au acumulat stocuri uriașe de unt, brînzeturi sau lapte praf. Acest fapt a determinat aplicarea unor măsuri oficiale urmărind reducerea șeptelului vacilor de lapte și deci restrîngerea producției de lapte, paralel cu încurajarea utilizării untului sau a laptelui praf în domenii noi, cum ar fi, de pildă, pentru hrana animalelor. Conform statisticilor F.A.O., la 1.XII.1968 numai țările Comunității Economice Europene aveau stocate 364 900 tone de unt și 228 700 tone de lapte praf, cele mai mari stocuri revenind Franței.

Datele statistice (extrase din **F. A. O., Bulletin mensuel — Économie et statistique agricoles**, februarie 1969) ilustrează — pentru 17 țări capitaliste, care se numără printre principalii producători și consumatori de produse lactate din lume — dinamica destul de vie a producției și evoluția variată a comerțului cu aceste articole alimentare (vezi tabelele alăturate).

De remarcat că, în timp ce de exporturile de unt și brînzeturi ale țărilor menționate beneficiază — în cea mai mare parte — membri ai aceluiași grup, exporturile de lapte praf se îndreaptă într-o măsură crescîndă de la an la an către țările în curs de dezvoltare. La începutul anului curent, în 76 de țări în curs de dezvoltare existau nu mai puțin de 84 de fabrici, care produceau lapte, din laptele praf importat. Statele Unite, Australia, Noua Zeelandă, Olanda și Danemarca finanțează susținut crearea unor asemenea întreprinderi.

Tabelul nr. 1

Producția principalelor produse lactate
(în mii tone) în 1968 *)

Țara	Unt	Lapte praf	Brînzeturi
Anglia	50,0	95,0	120,0
Austria	50,0	36,0	39,0
Belgia	100,0	120,0	30,0
Danemarca	161,0	33,0	105,0
Elveția	39,0	30,0	87,0
Finlanda	105,0	49,0	34,0
Franța	560,0	680,0	...
Irlanda	78,0	38,0	23,0
Italia	70,0	—	...
Norvegia	22,0	6,0	46,0
Olanda	120,0	105,4	250,0
R.F.G.	535,0	395,0	200,0
Suedia	67,0	39,0	59,0
Canada	148,0	155,0	87,0
S.U.A.	540,0	737,0	880,0
Australia **	196,1	88,1	71,2
Noua Zeelandă ***	251,8	147,2	111,8
Total	3112,9	2753,7	3263,0

Tabelul nr. 2

Exporturile (—) și importurile (+) nete la principalele produse lactate
(în mii tone) în 1968 *)

Țara	Unt	Lapte praf	Brînzeturi
Anglia	+460,0	+12,0	+183,0
Austria	—5,5	...	—11,0
Belgia	—3,0	—40,0	+31,0
Danemarca	—107,0	...	—67,0
Elveția	+0,4	...	—38,0
Finlanda	—19,0	...	—16,9
Franța	—57,5	—250,0	—60,0
Irlanda	—31,9	—21,0	—19,8
Italia	+32,0	+155,0	+42,0
Norvegia	—1,5	—	—14,0
Olanda	—59,0	+95,0	—136,5
R.F.G.	—11,0	—142,0	+81,0
Suedia	—5,7	—1,0	+7,2
Canada	—	—25,0	—8,0
S.U.A.	—14,7	—190,0	+72,0
Australia	—76,0	—56,0**	—32,0
Noua Zeelandă	—180,0	—134,0***	—85,0

*) Estimații pe baza primelor 10 luni. **) Pentru o perioadă anuală pînă la 30 iunie.
***) Pentru o perioadă anuală pînă la 31 mai.